D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR

FUNCȚIONALITATE • EFICIENȚĂ

Numărul 1 ● Vineri 5 ianuarie 1979

FUNCȚIONALITATE · EFICIENȚĂ

1979 JAN 15

MESAJUL DE ANUL NOU

adresat întregului nostru popor, la posturile de radio și televiziune, de

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși și prieteni,

Cetățeni ai Republicii Socialiste România,

Încheiem anul 1978 cu noi și mari realizări în opera de construcție socialistă. Muncind cu abnegație și elan, eroica noastră clasă muncitoare a asigurat îndeplinirea programului de dezvoltare și modernizare a industriei, a cărei producție a crescut în cei trei ani ai cincinalului într-un ritm mediu de peste 11 la sută. S-au obținut, de asemenea, succese deosebite în agricultură, în creșterea producției agricole, în dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale. Ca urmare, a sporit avuția socialistă, venitul național, ceea ce s-a reflectat în îmbunătățirea condițiilor de viață ale întregului nostru popor. Aplicînd programul de creștere mai rapidă a veniturilor oamenilor muncii, în acest an am încheiat înainte de termen prima etapă a majorării retribuțiilor ; de asemenea, au fost mărite pensiile, alocațiile pentru copii, s-a trecut la aplicarea săptămînii de lucru reduse.

Succese de seamă am obținut în înflorirea științei și învățămîntului, a creației literar-artistice, în făurirea culturii noi, socialiste.

Toate aceste realizări oglindesc forța creatoare a poporului nostru, liber și stăpîn pe destinele sale, hotărîrea sa de a înfăptui neabătut Programul elaborat de Congresul al XI-lea, unitatea de granit a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul partidului comunist — conducătorul încercat al întregii națiuni pe calea socialismului, bunăstării și fericirii. Pentru minunatele rezultate obținute în construcția socialistă în anul 1978, doresc să adresez clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor fiilor patriei — români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități — întregului nostru popor, cele mai calde felicitări, precum și urări de noi și tot mai mari succese în activitatea viitoare.

Peste cîteva clipe intrăm în anul 1979 — cel de-al patrulea an al cincinalului. Prin obiectivele ce ni le propunem, prin continuarea dezvoltării în ritm înalt și modernizarea forțelor de producție, a întregii economii naționale, anul viitor va marca, fără îndoială, o nouă treaptă în ascensiunea rapidă a României pe drumul civilizației și progresului. Sarcina centrală în acest an este ridicarea la un nivel tot mai înalt a activității economico-sociale, realizarea unei calități noi, superioare în întreaga operă de construcție socialistă. Aceasta impune să valorificăm tot mai eficient potențialul material și uman de care dispunem, să promovăm cu fermitate cele mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice în toate domeniile.

Ținînd seama de dificultățile pe care le generează criza mondială de materii prime și combustibil, să desfășurăm o bătălie susținută împotriva risipei, să asigurăm gospodărirea rațională a tuturor mijloacelor, să reducem substanțial consumurile materiale, cheltuielile de producție.

Înfăptuind cu fermitate principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii întreprinderilor, folosind pe deplin cadrul democratic de participare a oamenilor muncii la conducerea diferitelor compartimente ale societății, să ridicăm spiritul de răspundere al tuturor colectivelor în buna gospodărire a avutului socialist.

Să aplicăm ferm măsurile stabilite de partid pentru perfecționarea continuă a conducerii societății, a statului, a relațiilor de producție și sociale, pentru introducerea principiilor eticii și echității socialiste în toate domeniile, pentru folosirea tot mai largă a cadrului democratic de manifestare liberă a personalității umane în toate domeniile.

Realizînd prevederile planului producției materiale, vom asigura înfăptuirea integrală a programului de creștere a bunăstării poporului. Făcînd totul pentru satisfacerea cerințelor de viață materiale și spirituale ale maselor, să acționăm pentru îmbogățirea continuă a orizontului de cultură al oamenilor muncii, pentru ridicarea conștiinței socialiste, realizînd în viață politica partidului — al cărui țel suprem este omul, făurirea unei vieți libere, demne și fericite pentru toți fiii patriei.

Vom acorda și în anul ce vine atenția cuvenită dotării forțelor armate și întăririi capacității lor de luptă, pregătirii întregului popor pentru a fi gata oricînd să apere cuceririle socialismului, independența și integritatea patriei.

Să întîmpinăm, dragi tovarăși și prieteni, cu succese tot mai însemnate mărețul eveniment politic

ce va avea loc anul viitor — cel de-al XII-lea Congres al partidului, care va trasa obiectivele continuării operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Îmi exprim deplina convingere că, prin munca eroică a întregului nostru popor, strîns unit în jurul partidului, anul 1979 va marca un nou și important pas înainte în dezvoltarea forțelor de producție, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a maselor, în întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste.

Dragi tovarăși și prieteni,

În anul 1978 România a desfășurat o intensă activitate internațională în slujba idealurilor de libertate, independență și progres social ale popoarelor, pentru promovarea unei politici noi în lume, de colaborare pașnică între toate națiunile, de destindere și securitate.

Și în acest an s-a evidențiat cu putere evoluția contradictorie a vieții internaționale, confirmîndu-se justețea analizei și orientărilor politicii externe a partidului și statului nostru. Viața demonstrează că forțele progresului pot înfrînge, prin luptă unită, politica imperialistă și colonialistă, de dominație și forță, pot împiedica agravarea climatului internațional, declanșarea unor noi războaie și asigura o pace trainică în lume.

Intrăm în noul an cu hotărîrea fermă de a intensifica și mai mult conlucrarea activă cu toate națiunile pentru soluționarea problemelor complexe care confruntă omenirea, pentru consolidarea destinderii și păcii. Vom face totul pentru dezvoltarea continuă a prieteniei, colaborării și solidarității cu toate țările socialiste, vom amplifica și mai mult relațiile multilaterale cu țările în curs de dezvoltare, vom extinde raporturile cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Vom așeza ferm, ca și pînă acum, la baza relațiilor noastre internaționale deplina egalitate în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, al dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur destinul, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu folosirea forței — și vom milita pentru generalizarea acestor principii în întreaga viață mondială.

Vom acționa ferm, împreună cu celelalte popoare europene, pentru ca noul an să marcheze un pas înainte în înfăptuirea securității și păcii pe continentul nostru, în spiritul documentelor semnate la Helsinki. În mod deosebit, în anul 1979 este necesar să fie sporite eforturile în direcția dezangajării militare a continentului — care cunoaște la ora actuală cea mai mare concentrare de armate și armament, inclusiv nuclear — pentru crearea unui climat în care fiecare națiune să se simtă la adăpost de orice amestec sau agresiune din afară, să-și poată consacra plenar resursele progresului economic și social.

În anul ce vine se impun intensificate acțiunile pentru lichidarea conflictelor ce mai dăinuie în lume pe calea tratativelor — singura modalitate rațională de soluționare justă și durabilă a problemelor litigioase dintre state — pentru stingerea tuturor focarelor de încordare, pentru abolirea definitivă a folosirii forței în raporturile internaționale. În acest cadru în mod deosebit trebuie asigurată instaurarea unei păci trainice și echitabile în Orientul Mijlociu.

Interesele progresului și păcii generale cer ca anul 1979 să fie un an de acțiuni tot mai ferme pentru lichidarea subdezvoltării care afectează cea mai mare parte a omenirii, pentru abolirea vechii politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste ce a împărțit lumea în săraci și bogați, pentru făurirea noii ordini economice internaționale. Pe această cale se va putea asigura o colaborare cu adevărat echitabilă între state, dezvoltarea liberă și independentă a tuturor națiunilor, accesul lor larg, în special al celor rămase în urmă, la cuceririle științei și tehnicii moderne, ale civilizației contemporane.

Și în anul ce vine, cea mai arzătoare aspirație a popoarelor continuă să fie oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare, și în primul rînd la dezarmarea nucleară. De aceea, asigurînd un echilibru care să nu pună în pericol securitatea nici unei părți, trebuie făcut totul pentru reducerea sistematică, substanțială a cheltuielilor militare și diminuarea efectivelor și arsenalelor armate ale tuturor țărilor, în mod deosebit ale celor care dețin cel mai mare potențial militar. Este în interesul vital al tuturor națiunilor ca în 1979 să se acționeze cu și mai mare fermitate pentru reducerea bugetelor militare, lichidarea bazelor militare străine și a blocurilor, pentru făurirea unei lumi fără arme și fără războaie.

Avem toate temeiurile să privim viitorul cu optimism, convinși că popoarele, forțele înaintate pot asigura instaurarea în lume a politicii noi, de egalitate și respect între națiuni, de dezvoltare liberă și independentă a fiecărui stat, de colaborare și pace mondială. România este ferm hotărîtă să acționeze intens, și în anul ce vine, în strînsă solidaritate cu toate forțele antiimperialiste, cu toate popoarele, pentru triumful aspirațiilor supreme de progres și pace ale întregii omeniri.

Dragi tovarăși și prieteni,

Fie ca noul an să aducă noi și mari succese în înflorirea României socialiste, în realizarea Programului partidului ce corespunde celor mai înalte năzuințe de prosperitate ale întregului nostru popor!

Fie ca anul 1979 să aducă tuturor popoarelor noi victorii în dezvoltarea lor liberă și independentă, în lupta pentru pace, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră!

Vă urez, tuturor, dragi compatrioți, succese tot mai mari în întreaga activitate consacrată propășirii patriei, împlinirea tuturor dorințelor și aspirațiilor de mai bine, multă sănătate și fericire!

Din adîncul inimii vă adresez tradiționala urare: **„LA MULȚI ANI!"**

1979 — O NOUĂ TREAPTĂ ÎN ASCENSIUNEA RAPIDĂ A ROMÂNIEI PE DRUMUL CIVILIZAȚIEI ȘI PROGRESULUI

OAMENII MUNCII din țara noastră au pășit în noul an cu sentimentul robust al împlinirilor pe care îl oferă **roadele bogate** ale eforturilor lor din anul trecut, concretizate în dinamica ridicată a producției materiale, în creșterea puternică a avuției sociale, a venitului național și pe această bază în îmbunătățirea continuă a condițiilor de viață ale întregului popor. Sînt înfăptuiri care marchează progresul amplu pe care îl înregistrează țara noastră pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Realizări remarcabile de la un an la altul. Un mare salt pe plan economic, social și spiritual față de România vechiului regim, țară printre cele mai slab dezvoltate din Europa. O dezvoltare în care capacitatea partidului nostru de a conduce națiunea, de a sesiza exigențele micro, macro și mondo economice ale evoluției, de a acționa potrivit lor, de a asigura identificarea organică a aspirațiilor fiecărui om al muncii cu obiectivele politice pe care le are de înfăptuit, a pus în lumină însemnate rezerve de accelerare a progresului. Iată doar cîteva repere care relevă dinamismul și vigoarea creșterii economico-sociale a țării, forța creatoare a poporului nostru, liber și stăpîn pe destinele sale, unitatea sa de granit în jurul încercatului conducător care este partidul, hotărîrea sa nestrămutată de a da viață Programului partidului.

Mesajul de anul nou al secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, adresat întregului popor relevă aceste importante componente ale dezvoltării economice, sociale și politice a României. În mesaj se subliniază, de asemenea, direcții fundamentale de acțiune în acest an. Înscris în hotărîrile și orientările trasate de Congresul al XI-lea al partidului și de Conferința Națională din decembrie 1977, reflectînd o politică de largă perspectivă în spațiu și timp, de amplă și permanentă deschidere spre nou, programul de dezvoltare economico-socială a țării pe 1979 marchează o nouă treaptă în ascensiunea rapidă a României pe drumul civilizației și progresului. El asigură în continuare accentuarea laturilor calitative în procesul dezvoltării economico-sociale, realizarea imperativului trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate din economie, al accelerării, pe această bază, a progresului economico-social al României. **Acest plan este considerat hotărîtor pentru îndeplinirea întregului cincinal.**

Neîndoielnic că în această apreciere s-a ținut seama de locul particular al anului 1979 în suita perioadei cincinale. Dacă îndeplinirea programelor de dezvoltare economico-socială pe primii trei ani ai cincinalului a permis acumularea unor înfăptuiri de cea mai mare însemnătate, prin nivelurile sale planul pe 1979 oferă condiții pentru a se înclina decisiv balanța în favoarea realizării în bune condițiuni a sarcinilor pe întregul cincinal. În optica menționată programul de dezvoltare a economiei românești pe 1979 se sprijină pe un volum de investiții de peste 233 mld. lei, adică aproape jumătate din cît s-a investit în cincinalul anterior. Beneficiind de aceste investiții, ca urmare a numeroaselor capacități ce vor intra în funcțiune în acest an, precum și a creșterii rapide a producției în unitățile existente, la sfîrșitul anului numărul județelor ce vor realiza o producție industrială mai mare de 10 mld. lei se va ridica la 31, ceea ce indică limpede o apropiere hotărîtoare de înfăptuirea sarcinii cincinalului potrivit căreia la sfîrșitul anului 1980 în toate județele României să se obțină o producție industrială mai mare de 10 mld. lei. Îndeplinirea nivelurilor planului pe 1979 la producția industrială, agricolă, comerț exterior etc. este de asemenea de natură să contribuie decisiv la realizarea sarcinilor respective pe întreg cincinalul.

„ÎN ACEST AN evoluția economiei românești se caracterizează, în continuare, prin **ritmuri înalte de dezvoltare a forțelor de producție, a întregii economii naționale.** Sînt însă ritmuri care pornesc de la o bază superioară, constituită din remarcabile succese obținute în primii trei ani ai cincinalului. Iată de ce este necesară o amplificare a eforturilor pentru asigurarea dinamismului proiectat, intensificarea căutărilor creatoare în acest scop, acțiuni care să țină seama de condițiile concrete ale timpului pe care îl trăim, de rolul tot mai important pe care analiza perspectivei o are în adoptarea deciziilor prezentului.

Ținînd seama de caracterul limitat al unor materii prime și materiale, de dificultățile multiple pe care le generează criza mondială de materii prime și energie, o importanță deosebită o capătă acoperirea în practică a **echilibrului material al dezvoltării.** Cerînd în mesajul său de anul nou **„să desfășurăm o bătălie susținută împotriva risipei, să asigurăm gospodărirea rațională a tuturor mijloacelor, să reducem substanțial consumurile materiale, cheltuielile de producție"**, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniază limpede însemnătatea fundamentală a acestei probleme pentru dezvoltarea prezentă și viitoare a României. Este timpul unor acțiuni cît se poate de operative și susținute.

Toate unitățile și colectivele din economie, fiecare om al muncii trebuie să urmărească perseverent încadrarea în normele de consum material planificate și chiar sub acestea. Orice risipă de combustibil și energie, de materii prime și materiale, orice rebuturi înseamnă practic diminuarea cantităților respective necesare activității de producție generale, proces cu consecințe multiple, dintre cele mai grave, asupra acestei activități.

Lupta împotriva risipei materiale presupune totodată **realizarea la termen, potrivit condițiilor calitative prevăzute,** a sarcinilor de producție fizică, realizarea exemplară a programului de investiții, de comerț exterior etc., numai pe această bază putînd fi înlăturate provizoratele în aprovizionare, irosirea de materii prime și energie pe care acestea le presupun. O optică nouă, de riguroasă economie materială, trebuie să domnească în conceperea și desfășurarea întregii producții. Tocmai de aceea lupta împotriva risipei materiale implică direct **amplificarea activității creative** pentru găsirea de soluții tehnice, tehnologice și organizatorice capabile să asigure utilizarea eficientă a fiecărei particule materiale, a energiei secundare, realizarea unor schimburi raționale în activitatea omului cu mediul înconjurător, înlăturîndu-se cu desăvîrșire deteriorarea, sub orice formă, a acestuia ; ea face necesară, pe un plan de prim ordin, promovarea și generalizarea la scara întregii economii a ideilor și experiențelor elaborate și realizate în această lumină.

O ALTĂ trăsătură importantă a dezvoltării economiei naționale în anul următor o constituie **continuarea promovării susținute, cu fermitate a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice în toate domeniile.** Realizarea opticii noi de economisire riguroasă a materialelor implică cu primordialitate acest proces. Promovarea științei și tehnicii moderne este cerută din însuși interiorul procesului de dezvoltare a țării, de înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale acestei dezvoltări : un progres susținut, echilibrat și multilateral al României. În actuala situație internațională, în condițiile vertiginoasei dezvoltări a științei și tehnicii, ale unei competitivități tot mai accentuate în economia mondială, orice întîrziere în introducerea rapidă în producție a rezultatelor cercetării, a noilor tehnologii are ca efect rămînerea în urmă în dezvoltarea economico-socială. Cu atît mai însemnată devine promovarea cuceririlor științei și tehnicii atunci cînd România nu numai că și-a propus să nu rămînă în urmă față de alte țări, ci să devanseze ritmurile și mutațiile economice din statele dezvoltate economic ale lumii, pentru a le putea ajunge din urmă, pentru a putea asigura o productivitate a muncii sociale ridicată, un venit național tot mai mare.

În anul 1979 valoarea produselor noi și modernizate introduse în fabricație de la începutul cincinalului va avea o pondere de 34% din valoarea producției marfă din ramurile prelucrătoare ale industriei republicane. Dar nu numai prin acest nivel — important, desigur, atunci cînd pe plan mondial dezvoltarea și vigoarea unei unități economice, a unei subramuri sau ramuri industriale se apreciază în bună măsură în funcție de numărul produselor noi și modernizate lansate și realizate cu eficiență sporită an de an — se concepe promovarea și generalizarea cuceririlor științei, a noilor tehnologii, a progresului tehnic. Ci prin însăși ridicarea nivelului tehnic și calitativ al tuturor produselor, destinate consumului productiv sau individual, prin realizarea, la scară generală, de produse cu consumuri materiale tot mai mici, chiar și a celor care nu sînt incluse în sarcina de plan, prin ridicarea calității tuturor activităților — de organizare și realizare nemijlocită a producției și desfacerii, de conducere, de coordonare etc. Tocmai acestea sînt considerentele care stau la baza aprecierii din Mesajul de anul nou al secretarului general al partidului după care promovarea cuceririlor tehnico-științifice în toate domeniile constituie una din problemele cele mai însemnate ale **„realizării unei calități noi, superioare în întreaga sferă de construcție socialistă".**

În relevarea caracterului hotărîtor al anului 1979 pentru realizarea prevederilor întregului cincinal trebuie, de asemenea, ținut seama de faptul că începînd cu acest an se generalizează **în toate sectoarele acțiunea noului mecanism economic** — prin-

dr. Dan POPESCU

(Continuare în pag. 6)

Omagiu unei activităţi rodnice, plină de dăruire

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ROMÂNEASCĂ ÎN CHIMIE, UN APORT VALOROS LA DEZVOLTAREA ACCELERATĂ ŞI EFICIENTĂ A INDUSTRIEI

CONTEMPORANEITATEA trăieşte acut confruntarea cu probleme de dimensiuni fără precedent, a căror rezolvare condiţionează parametrii dezvoltării în perspectivă. Înlocuirea unor materii prime şi combustibili clasici ale căror resurse devin tot mai deficitare, asigurarea hranei pentru o populaţie în creştere rapidă, prezervarea şi îmbunătăţirea stării de sănătate a acesteia, protejarea mediului înconjurător — toate aceste imperative implică, într-un grad mai mare sau mai mic, dezvoltarea şi aportul chimiei. Acestei ramuri de bază a industriei moderne i se rezervă, în satisfacerea unor asemenea nevoi vitale, un rol cu greutate specifică din ce în ce mai mare. Totodată, progresul chimiei contribuie la modificarea structurală a produselor şi tehnologiilor în cele mai diverse ramuri — într-atît încît se poate vorbi de chimizare ca de o caracteristică a producţiei materiale a epocii noastre, — la soluţionarea unor cerinţe ale calităţii vieţii.

A reproduce la scara uzinei procesele din natură, a accelera asemenea procese, a depăşi natura în combinarea elementelor sale, a pune aceste cuceriri în slujba omului aceasta este menirea chimiei ca ştiinţă şi industrie.

Elaborînd conceptul strategic privind crearea unei industrii puternice ca factor hotărîtor al făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România, al ridicării continue a nivelului de trai material şi spiritual al poporului, al asigurării independenţei şi suveranităţii ţării, orientarea fermă a dezvoltării industriei socialiste spre ramurile şi subramurile de înaltă tehnicitate, care valorifică în mod superior resursele de materii prime şi munca socială, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a acordat şi acordă o însemnătate aparte industriei chimice. După cum se precizează în Programul Partidului Comunist Român, acestei ramuri îi revine sarcina de a realiza o gamă largă de produse care să satisfacă pe deplin necesităţile industriei, agriculturii, ale întregii economii naţionale, de a produce pe cale sintetică noi înlocuitori ai diferitelor materiale.

NUMĂRÎNDU-SE printre cei mai favorizaţi beneficiari ai cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, de pe urma cărora cunoaşte un ritm extrem de alert al înnoirii şi inovării, chimia românească devine astfel, la rîndul său, un ferment deosebit de activ al acestei revoluţii în celelalte ramuri ale economiei.

În centrul acestui proces de creaţie, asimilare şi transfer al noului se situează intensa activitate de cercetare, proiectare şi inginerie tehnologică din chimie, condusă de tovarăşa academician dr. ing. Elena Ceauşescu, director general al Institutului Central de Chimie.

Rezultatele de pînă acum ale acestei activităţi demonstrează pregnant cît de intim este determinată dezvoltarea industrială dinamică şi competitivă de aportul cercetării, al infuziei de inteligenţă şi creativitate tehnică originală, potenţată prin integrarea cu obiectivele imediate şi de perspectivă ale producţiei, concentrarea cadrelor de cercetare şi proiectare, inclusiv a celor din laboratoarele uzinale şi din învăţămîntul superior, o organizare capabilă să rezolve teme de amploare deosebită.

Poziţia chimiei în complexul industriei româneşti se caracterizează prin cel mai înalt ritm de creştere în comparaţie cu nivelul antebelic — producţia din actualul cincinal depăşind-o pe cea din cele 5 cincinale anterioare, luate la un loc ; prin prezenţa în economia tuturor judeţelor ţării ; prin condiţionarea activităţii altor ramuri şi sectoare, cărora le furnizează 60—80% din totalul producţiei sale ; printr-o tendinţă accentuată şi constantă de apropiere a nivelurilor de pro-

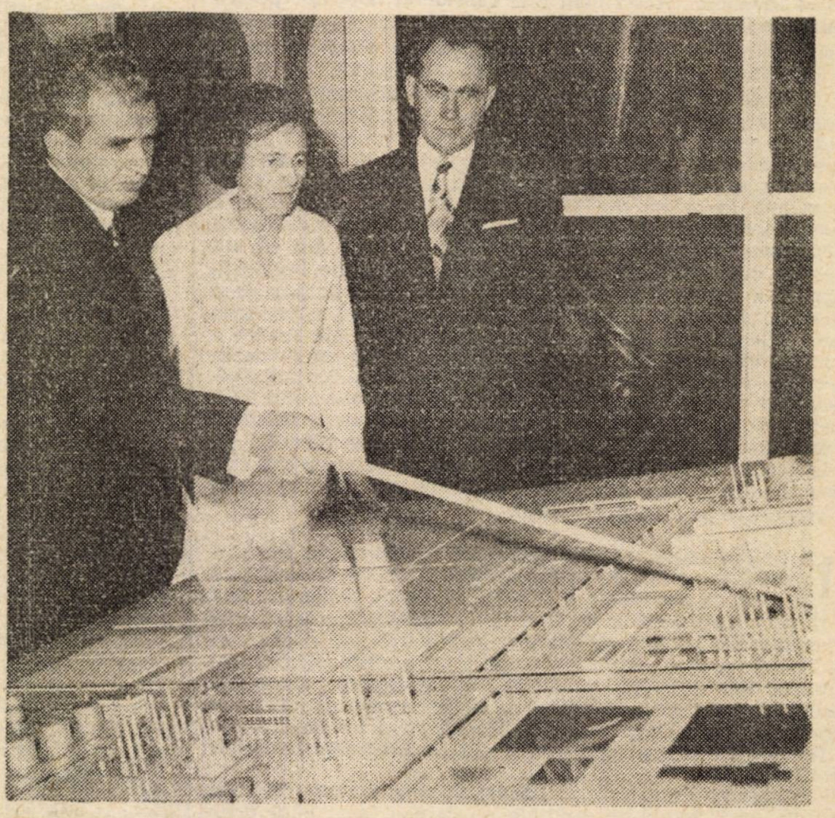

Înregistrînd, în perioada de după 1965, un ritm mediu anual de dezvoltare de 18%, chimia — ramură în care lucrează peste 200 mii de oameni ai muncii — realizează în prezent aproximativ a zecea parte din totalul producţiei globale industriale a României

ducție pe locuitor, la principalele produse, de cele din țările cu o industrie dezvoltată. O arie a exportului de peste 100 de țări, creșterea volumului acestuia la grupa de produse chimice, îngrășăminte și cauciuc de aproape 7 ori față de nivelul din 1965, exportul de tehnologii și livrarea „la cheie", a unor instalații chimice, petroliere și petrochimice pe multe meridiane ale globului confirmă, totodată, aprecierea de care ea se bucură în rîndurile partenerilor comerciali ai României.

Înalte titluri, diplome și alte distincții conferite de foruri științifice naționale și internaționale marchează aprecierea de care se bucură în lume cercetarea științifică românească în chimie, meritele în acest domeniu ale acad. dr. ing. Elena Ceaușescu. Printre acestea se numără Diploma de onoare a Institutului american al chimiștilor (acordată pentru prima oară unei personalități străine), titlurile de „Fellow" al Institutului regal de chimie din Marea Britanie, Profesor honoris causa al Politehnicii din Londra centrală, Membru corespondent al Academiei din Atena, Doctor honoris causa al universităților din Bahia Blanca (Argentina), Yukatan (Mexic), Teheran (Iran), Profesor onorific al Universității naționale de inginerie din Peru, Membru de onoare al Societății internaționale de chimie industrială

LISTĂ cît de sumară a contribuțiilor cercetării la edificarea prestigiului chimiei noastre ar fi totuși prea voluminoasă, dacă ne gîndim că numai în acest cincinal, tehnologiile utilizate în peste 80% din capacitățile noi și dezvoltările ce se pun în funcțiune, circa 1 900 de noi produse și sortimente ce intră în fabricație reprezintă rodul activității creatoare a colectivelor celor 27 de unități ale Institutului Central de Chimie — dintre care Institutul de cercetări chimice București a ocupat 9 ani succesiv primul loc în întrecerea socialistă și a fost distins cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste".

Tehnologiile moderne dezvoltate de cercetarea noastră chimică — cum sînt cele pentru obținerea cauciucului poliizoprenic și polibutadienic, pentru polimerizarea policlorurii de vinil cu inițiatori foarte rapizi, pentru fabricarea a noi tipuri de materiale plastice, ierbicide, fungicide ș.a. — odată conturate în faza de laborator, sînt testate la scară pilot și apoi puse la punct pentru producția de masă, întregul proces de adaptări succesive fiind ghidat de preocuparea pentru o valorificare cît mai înaltă a materiilor prime, pentru reducerea consumului energetic și funcționarea la parametri ridicați a instalațiilor. Este semnificativ din acest punct de vedere că, în condițiile înnoirii rapide a produselor, ale realizării unui volum important de investiții în unități existente sau noi, ale dificultăților de asimilare din perioada de atingere a parametrilor proiectați, chimia a înregistrat, în perioada de după 1965, cel mai înalt ritm de creștere a productivității muncii dintre toate ramurile industriei.

Dacă, în ansamblul lor, aceste realizări poartă amprenta remarcabilei activități științifice și organizatorice a tovarășei acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, unele din cele mai importante dintre ele reprezintă și aportul său personal de o valoare cu totul aparte. De pildă, studiile sale fundamentale asupra chimiei macromoleculare și-au concretizat sfera de investigație în domeniul polimerizării izoprenilor, stabilizării cauciucului sintetic și polimerizării. A fost astfel definită o nouă tehnologie de obținere a cauciucului poliizoprenic, cu proprietăți apropiate de ale celui natural în utilizarea la anvelope și diverse articole tehnice — transpusă industrial într-o instalație cu capacitatea de 30 mii

Mihail FLORESCU
ministrul industriei chimice

→

DIN REALIZĂRILE INSTITUTULUI CENTRAL DE CHIMIE ÎN ANUL 1978

Reducerea importurilor de produse chimice prin realizarea :

- instalației industriale de cauciuc poliizoprenic la Combinatul petrochimic Brazi ;
- instalației industriale de poliesteri pentru poliuretan la Combinatul petrochimic „Solventul"-Timișoara și la Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea ;
- instalației industriale ortosecundarbutilfenol la Combinatul petrochimic Brazi.

Cercetări privind valorificarea superioară a unor resurse de materii prime :

- minereul cu sulf din Munții Călimani ;
- zăcămîntul de săruri potasice de la Tazlău ;
- serpentinele magnezitice cu conținut redus de nichel ;
- dolomitele ca bază pentru oxid de magneziu ;
- cenușile de pirită rezultate de la fabricarea acidului sulfuric ;
- materii prime nebauxitice ca bază pentru obținerea aluminei.

Noi tehnologii și modernizarea celor existente :

- nou procedeu de polimerizare a etilenei la joasă presiune în fază gazoasă ;
- obținerea polistirenului antișoc prin grefare chimică ;
- obținerea acrilamidei prin procedeul catalitic ;
- perfecționarea tehnologiei de obținere a firelor poliamidice.

Reducerea consumurilor de energie și materiale :

- procedeu de recuperare a solventului de filare cu reducerea costurilor de fabricație și a consumului de energie și solvent ;
- tehnologie nouă de condiționare la rece a detergenților la întreprinderea „Dero" Ploiești ;
- perfecționarea procesului de obținere a acidului acrilic și acrilatului de etil din acrilonitril la Întreprinderea chimică Rîșnov.

Diversificarea și ridicarea calității produselor :

- noi sortimente de polieteri și poliesteri pentru spume ;
- noi tipuri de coloranți ;
- noi sortimente de polimeri și copolimeri (polietilene, copolimeri ai etilenei, polibutadienă cu litiu, poliizopren clorurat, cauciucuri nitrilice) ;
- noi tipuri de fibre copoliesterice și bicomponente ;
- noi tipuri de detergenți de larg consum agenți de suprafață, emulgatori ;
- noi tipuri de anvelope : radiale pentru turisme și autocamioane, radiale pentru autocamioane în construcție textil-metal.

Realizările cercetării chimice românești au fost posibile în condițiile grijii permanente pe care partidul și statul o poartă promovării științei și progresului tehnic, asigurării bazei materiale a acestui factor de prim ordin al dezvoltării. Volumul investițiilor realizate anual pentru știință și deservirea științifică a crescut în 1977, față de 1965, de 6 ori

t/an, dată în exploatare la Combinatul petrochimic Brazi. De asemenea, lucrările privind caracterizarea structurală a polimerilor, prin metode perfecționate de analiză care pot pune în evidență macro și microstructura acestora, permit să se determine relațiile cu proprietățile compușilor macromoleculari și, în consecință, posibilitățile de utilizare.

CONTRIBUȚIA remarcabilă a acad. dr. ing. Elena Ceaușescu la dezvoltarea și deplina valorificare a creației tehnico-științifice românești în domeniul chimiei și la înflorirea generală a științei în patria noastră, și-au găsit recunoașterea în înalte distincții acordate de renumite foruri științifice din lume. Ele reprezintă în același timp o mărturie elocventă a stimei și respectului de care se bucură în lume bogatele tradiții științifice ale României socialiste, a încrederii în forța creatoare a poporului român, capabil să ducă mai departe aceste tradiții luminoase.

Neobosita activitate pe plan politic și obștesc a tovarășei Elena Ceaușescu, desfășurată alături de cel mai iubit și stimat fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui muncă și viață sînt în întregime dedicate propășirii României socialiste, făuririi unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, constituie un puternic imbold de a ne spori contribuția la înfăptuirea măreților obiective stabilite de Congresul al XI-lea al partidului.

Al patrulea an al cincinalului — care, după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pune ca sarcină centrală ridicarea la un nivel tot mai înalt a activității economico-sociale, realizarea unei calități noi, superioare în întreaga operă de construcție socialistă — impune și industriei chimice valorificarea tot mai eficientă a potențialului material și uman de care dispune, promovarea cu fermitate a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice. Va crește în continuare aportul direct al cercetării la creșterea eficienței producției, prin orientarea ei fermă pe obiectivele precizate de acad. dr. ing. Elena Ceaușescu la Congresul Național de Chimie, din anul trecut : valorificarea superioară a resurselor naturale de care dispune țara noastră, crearea de noi materii prime și materiale, cu caracteristici superioare, necesare industriei și producției bunurilor de consum, realizarea unor produse cu un grad înalt de prelucrare, obținerea unor valori maxime pe unitatea de produs, sporirea continuă a ponderii produselor de calitate superioară.

Bucurîndu-se de o asemenea puternică bază de cercetare, de contribuția unor asemenea valoroși oameni de știință, industria noastră chimică înfăptuiește pe un front larg trecerea la o nouă calitate, intensificîndu-și participarea la făurirea unei economii naționale puternice, la ridicarea nivelului de trai al poporului, la dezvoltarea activității de colaborare și cooperare economică internațională a României socialiste.

PE DRUMUL CIVILIZAȚIEI ȘI PROGRESULUI

(Urmare din pag. 3)

cipiul autoconducerii muncitorești, al autogestiunii, promovarea la rangul unor indicatori de bază a valorii producției nete și producției fizice, a indicatorilor de valorificare a materiilor prime și materialelor ca și de utilizare a bazei tehnice din unități, de eficiență etc. Se creează astfel condiții pentru manifestarea mai activă a personalului muncitor, a fiecărui om al muncii în conceperea și desfășurarea producției, pentru creșterea responsabilității față de partea din avuția națională ce a fost încredințată colectivelor de muncă. 1979 este totodată anul în care va începe cea de a doua etapă a majorării retribuțiilor din acest cincinal, materializîndu-se o nouă și însemnată expresie a legăturii indisolubile dintre dezvoltare, preponderent calitativă, a economiei și creșterea nivelului de bunăstare al celor ce muncesc. El este anul în care urmează să se extindă acțiunea de reducere a duratei săptămînii de lucru la 46 ore, evident pe măsura realizării unei mai bune organizări în unități, a creșterii productivității, etc. Se pun astfel în evidență noi și importante efecte ale acestui an în înfăptuirea prevederilor cincinalului.

În politica partidului și statului nostru, în concepția tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** dezvoltarea internă a fiecărei țări este în mod obiectiv influențată de promovarea unui climat de pace, destindere și securitate în lume. Dezvoltarea economico-socială a statelor este favorizată de **instaurarea unei noi ordini economice mondiale,** bazată pe egalitate între state și respectarea independenței și suveranității lor, a unei ordini din care să fie eliminate războaiele, acțiunile de forță și dictat, a unei ordini capabilă să asigure cele mai largi condiții pentru progresul fiecărei țări și al omenirii în ansamblul ei. **„Fie ca anul 1979 să aducă tuturor popoarelor noi victorii în dezvoltarea lor liberă și independentă, în lupta pentru pace, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră"** — sublinia la cumpăna dintre ani secretarul general al partidului și președintele României. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** relevă astfel încă odată o însemnată trăsătură a caracterului umanist și pașnic al politicii partidului și statului nostru, închinată promovării consecvente a unui nobil sistem de valori etice și umane.

Cu o politică revoluționară, cu o politică izvorîtă din aspirațiile dintotdeauna de pace și dreptate socială ale poporului român, cu o politică externă larg apreciată pe plan mondial pentru principiile ei de raționalitate și dreptate, întregul popor român — strîns unit în jurul partidului, pășește în anul 1979 avînd certitudinea unui prezent fructuos, a unor perspective dintre cele mai luminoase. Există puternice temeiuri că activitatea din acest an va reprezenta o nouă și însemnată treaptă de propășire economico-socială a patriei, de creștere a nivelului de bunăstare și civilizație a fiecărui cetățean al țării.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

BENEFICIUL, CERINȚĂ ESENȚIALĂ A GESTIUNII ECONOMICE

ÎN CADRUL categoriilor valorice folosite ca instrumente în mecanismul de conducere a economiei naționale, Partidul Comunist Român acordă o deosebită însemnătate pîrghiilor financiare — beneficiul, impozitele, creditul, dobînda etc. — orientînd acțiunea acestora pe făgașul unor direcții principale : creșterea necontenită a eficienței economice, ridicarea calității activității, sporirea gradului de autofinanțare, cointeresarea oamenilor muncii în gospodărirea mijloacelor materiale și financiare ce le-au fost încredințate de societate și creșterea, pe această cale, a nivelului de trai.

În centrul acestor pîrghii se situează beneficiul, întrucît el oglindește atît laturile cantitative, cît și cele calitative ale activității fiecărei unități în parte. Obținerea de beneficii este o condiție esențială a gestiunii economice a întreprinderilor ; acestea au obligația ca, pe lîngă acoperirea cheltuielilor de producție și de circulație pe seama încasărilor din realizarea producției, să obțină și un anumit venit pentru societate. Legea consacră ca principiu de bază nevoia imperioasă ca orice activitate să fie rentabilă, aceasta fiind o problemă de o permanentă actualitate. Apare cu toată claritatea interdependența dintre cantitatea și calitatea muncii cu rezultatele obținute. Tocmai de aceea legea prevede căile și direcțiile în care trebuie acționat, pe toate treptele, pentru mobilizarea întregului potențial economic al fiecărei unități, în scopul obținerii unor rezultate financiare superioare, a unei rentabilități cît mai ridicate.

Și pînă acum, pîrghia beneficiului a fost folosită în conducerea activității economice. De data aceasta însă, odată cu noua lege, în contextul măsurilor cu privire la autoconducerea muncitorească, la întărirea autogestiunii economice și autofinanțării, beneficiului — ca principal element al valorii nou create — i se atribuie, în mod obiectiv, un rol de seamă. În acest cadru se accentuează și asupra rolului pe care beneficiul trebuie să îl aibă în viitor în cooperația meșteșugărească, în cea de consum și în mod deosebit se remarcă extinderea acestei pîrghii în cooperația agricolă de producție, în scopul ridicării pe o treaptă superioară a activității acestei ramuri de bază a economiei, sporirii producției agricole și creșterii rentabilității ei.

Utilizarea beneficiilor

ROD AL EFORTURILOR pe care le depun oamenii muncii pentru dezvoltarea continuă a producției materiale, pentru creșterea eficienței economice, sporirea venitului național, a avuției naționale, **beneficiul înmănunchiază un complex de interese :** ale unităților economice, ale colectivelor de oameni ai muncii, ale statului. Din prevederile legii se pot distinge patru mari grupe ale destinațiilor beneficiilor :

— pentru constituirea fondurilor proprii de dezvoltare economică, necesare reluării proceselor de producție pe o scară lărgită ;

— pentru cointeresarea colectivă a personalului muncitor, ca formă a retribuției sociale ;

— pentru cointeresarea directă, individuală a oamenilor muncii în propriile rezultate ;

— pentru constituirea fondurilor centralizate ale statului, prin efectuarea de vărsăminte la buget.

● În cadrul primului obiectiv, legea prevede constituirea pe seama beneficiilor a fondului de dezvoltare economică a întreprinderii, din care se finanțează investițiile pe care le au de executat în conformitate cu prevederile planului, în completarea resurselor provenind din amortizarea fondurilor fixe și din alte resurse destinate acestui scop. De asemenea, tot aici își găsesc locul sumele pe care le preiau întreprinderile din propriul beneficiu în vederea sporirii resurselor financiare proprii necesare realizării unei producții superioare, de la un an la altul. Constituirea fondurilor proprii de dezvoltare economică a întreprinderilor pe seama propriilor rezultate reprezintă una din laturile fundamentale ale autogestiunii financiare, menite să ridice pe o treaptă calitativ superioară întreaga activitate, să asigure mobilizarea mai accentuată a rezervelor potențiale ale întreprinderilor, sporirea eficienței economice.

● Cointeresarea colectivă a personalului muncitor în obținerea de beneficii se concretizează prin constituirea fondului pentru construcții de locuințe și altor investiții cu caracter social, în limitele stabilite prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, precum și prin constituirea fondului pentru acțiuni sociale. Prin aceste prevederi se asigură o legătură mai strînsă între satisfacerea unor nevoi sociale ale oamenilor muncii și propriile rezultate.

● Beneficiul constituie mijloc de cointeresare materială a personalului muncitor întrucît el este folosit, potrivit legii, ca sursă de alimentare și în același timp criteriu de formare a fondului de participare a oamenilor muncii la propriile rezultate, în cote ce se stabilesc anual odată cu planul național unic și bugetul de stat.

● În concepția noului act normativ, vărsămintele la buget sînt determinate în funcție de necesitățile de fonduri pentru constituirea fondurilor proprii de dezvoltare economico-socială și după satisfacerea integrală a acestora.

Destinația beneficiilor realizate peste cele prevăzute în bugetele de venituri și cheltuieli se stabilește potrivit principiilor care stau și la baza utilizării beneficiilor realizate în cadrul celor planificate. O cercetare sumară a prevederilor legii ne conduce la concluzia că acestea pot rămîne la dispoziția unităților economice și a colectivelor de oameni ai muncii într-o proporție ce poate atinge o cotă maximă de 65%, astfel : 20% la fondul de dezvoltare, 5% la fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, pînă la 25%, pentru suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii în raport de căile prin care s-a obținut depășirea beneficiului, o cotă de 10%, la unitățile producătoare cu sarcini de export, proporțional cu depășirea acestuia, precum și pentru alte destinații prevăzute de lege, așa cum este

cazul pentru dotarea formațiilor sanitar-voluntare ale Societății de Cruce Roșie.

Elemente noi în formarea și destinația beneficiilor

NOUA LEGE reglementează aceste probleme într-o concepție unitară în întreaga economie, indiferent de forma de proprietate, urmărindu-se ca pîrghiile economico-financiare să acționeze deopotrivă, pe deplin și eficient, atît în unitățile economice de stat, cît și în cele ale cooperației meșteșugărești, de consum, precum și în cooperativele agricole de producție, în direcția realizării și depășirii sarcinilor de producție, reducerii cheltuielilor de producție și de circulație, sporirii rentabilității, ridicării eficienței economice pe trepte superioare.

Prin crearea fondurilor proprii la dispoziția întreprinderilor se aduce un aport substanțial la întărirea autogestiunii economico-financiare și autofinanțării. Afirmînd aceasta ne gîndim la faptul că, în condițiile reglementării anterioare, o bună parte din investiții erau finanțate de centrala din care întreprinderea face pare, deși resursele de finanțare (amortizarea fondurilor fixe și beneficiile), se formau în cadrul acesteia. Se obține astfel și o simplificare a fluxurilor relațiilor bănești din economie ce se produceau prin centralizarea resurselor de finanțare ale investițiilor la dispoziția centralelor. Ne gîndim, totodată, la asigurarea resurselor de finanțare a producției din beneficiile proprii, menită, de asemenea, să întărească autogestiunea financiară.

Legea concretizează, pentru prima dată, mijloacele și căile prin care se realizează restituirea fondurilor avansate de societate.

Principiul restituirii fondurilor avansate de societate este consacrat încă din anul 1974, odată cu adoptarea Legii finanțelor, dar mijloacele practice de realizare a acestuia nu erau precizate. Prin Legea beneficiilor și prin alte norme legale aflate în studiu și care vor forma obiectul noii Legi a finanțelor se stabilesc modalitățile practice de restituire a acestor fonduri. Limitîndu-ne la beneficii se remarcă că acestea vor fi utilizate pentru restituirea fondurilor primite pentru investiții într-o proporție de pînă la 10% și numai în măsura în care această obligație nu este satisfăcută din amortizarea fondurilor fixe. Mijloacele circulante primite de întreprinderile noi din fondurile centralizate ale statului în primul an de activitate vor fi, de asemenea, restituite din fondul mijloacelor circulante, constituit la rîndul său pe seama beneficiilor proprii.

Deplasarea relațiilor financiare la locul unde se formează resursele a avut drept corolar și deplasarea relațiilor bugetare de la centrală la întreprindere ; aceasta înseamnă că plătitor de beneficii la bugetul statului va fi de acum înainte întreprinderea și nu centrala. Se va asigura în acest fel scurtarea circuitului și totodată o economisire de muncă și evidență, se vor simplifica operațiunile de recalculare și regularizare a vărsămintelor din beneficii.

Noua lege asigură un regim unitar în problemele privind formarea, planificarea și destinația beneficiului. Drept urmare, cu unele excepții restrînse, legate de specificul strict al unor unități s-a eliminat multitudinea sistemelor de repartiție, precum și pluralitatea de destinații. Ca atare, întreprinderile agricole de stat, stațiunile de mașini agricole, unitățile de cercetare-proiectare și alte unități care făceau excepție de la normele predominante, vor aplica, începînd cu anul 1979, noul regim al beneficiilor.

Pentru stimularea creșterii producției de înalt nivel tehnic și de calitate superioară, precum și a eficienței la export, legea prevede stabilirea unei rentabilități sporite, respectiv a unui beneficiu mai mare, pe seama căruia să fie majorat fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, în condițiile menținerii celorlalte drepturi conferite de alte legi în acest scop.

Din lege reiese în evidență ideea novatoare privind posibilitățile create membrilor cooperatori ca și mecanizatorilor și specialiștilor din agricultură de a **depune anual o sumă de bani la fondul de dezvoltare al cooperativei,** în scopul sporirii averii obștești, pentru investiții productive, la organizarea unor activități productive capabile să creeze venit național. Această prevedere a legii reprezintă o formă nouă de dezvoltare a democrației economice de întărire a sentimentului de proprietar colectiv al unităților socialiste și în același timp a spiritului de responsabilitate al membrilor cooperatori pentru bunul mers și pentru dezvoltarea unităților în care își desfășoară activitatea. În această direcție, legea stabilește condiții deosebit de avantajoase care constau în asigurarea unui venit anual de 6% pentru fiecare deponent, în raport de mărimea totală a sumei depuse, procent care poate crește pînă la 8% în cazul depășirii beneficiului planificat. Este de reținut că și în situația nerealizării beneficiului planificat, legea asigură deponenților un venit anual de 5%. Se impune de asemenea să se sublinieze că sumele depuse se restituie la cerere și că această restituire este garantată.

APLICAREA corectă a Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor necesită nu numai un studiu aprofundat al fiecărei prevederi, înțelegerea sensului său politic și economic, ci și cunoașterea, în aceeași măsură, a celorlalte acte normative cu care se întrepătrunde, ca de exemplu : Legea privind organizarea și conducerea unităților socialiste, Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, Legea finanțelor, Legea planificării economico-sociale.

O remarcă deosebită se cuvine a se face referitor la cooperativele agricole de producție. După cum se știe, legea precizează că dispozițiile referitoare la aceste cooperative vor intra în vigoare cu începere de la 1 ianuarie 1980.

Realizarea unui volum sporit de beneficii, pe măsura potențialului economic al unităților socialiste, a unei rentabilități cît mai ridicate constituie o sarcină de interes general, o obligație a tuturor oamenilor muncii, a fiecăreia dintre unitățile economice, care trebuie să acționeze cu fermitate pentru gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești ce le-au fost încredințate, reducerea continuă a cheltuielilor de producție și de circulație, asigurarea unei ordini și discipline economice și financiare riguroase, creșterea sistematică a eficienței economice. În același timp, constituirea integrală a fondurilor proprii de dezvoltare economico-socială, vărsarea integrală și la termen de către toate unitățile a sumelor datorate bugetului de stat prezintă o importanță hotărîtoare pentru traducerea în viață a politicii financiare a partidului și statului nostru.

N. DUȚĂ
director adjunct
Ministerul Finanțelor

Dezbateri în mari unităţi industriale

REALIZAREA PRODUCŢIEI NETE ÎN CONDIŢIILE UNEI LARGI COOPERĂRI INTERUZINALE

ÎN ANUL pe care l-am încheiat, caracterizat prin trecerea la aplicarea măsurilor privind perfecţionarea mecanismului economico-financiar, au fost obţinute însemnate succese în realizarea producţiei fizice şi a producţiei nete, cu urmări pozitive asupra creşterii rentabilităţii şi beneficiului net. Unele întreprinderi şi centrale industriale nu au îndeplinit însă indicatorul producţiei nete la nivelul prevederilor. Aceasta ca urmare a faptului că nivelul cheltuielilor materiale pe unitatea de produs nu s-a încadrat în prevederile de plan, că nu s-au valorificat în întregime rezervele de creştere a productivităţii muncii, că pe ansamblul activităţii costurile de producţie nu au fost reduse la nivelul sarcinilor. Pe alocuri s-au ivit şi neconcordanţe între efortul real ce-l depun unele unităţi finalizatoare de produse complexe pentru reducerea costurilor de producţie şi preţurile mari de achiziţionare a diferitelor piese, ansamble sau subansamble executate de colaboratori. De fapt, problema nu este nouă. Nerezolvarea ei a determinat şi determină în continuare serioase neajunsuri unităţilor care îşi realizează produsele în condiţiile unei largi cooperări. Pentru a elucida diferitele aspecte pe care le ridică în aceste condiţii realizarea indicatorului producţiei nete, „Revista economică" a organizat recent, cu sprijinul Comitetului de partid al întreprinderii „Tractorul"-Braşov, o dezbatere pe tema : **„Realizarea producţiei nete în condiţiile unei largi cooperării interuzinale".** Prezentăm, în cele ce urmează, cîteva din principalele probleme abordate.

Cooperarea — o necesitate

MĂSURILE LUATE în anii din urmă, mai ales în industria construcţiilor de maşini, au stimulat **procesul de adîncire a specializării pe piese, subansamble şi ansamble de produse.** Aceasta a condus, în mod firesc, la reducerea gradului de integrare prin concentrarea producţiei de repere, ansamble şi organe de maşini de uz general în unităţi specializate. În schimb, întreprinderile care realizau produse complexe şi-au redus simţitor numărul de repere şi ansamble lansate în producţie simultan, mărind seriile de fabricaţie la cele rămase, ceea ce a condus la scurtarea ciclului de asimilare a produselor noi, la o mai rapidă adaptabilitate la cererile beneficiarilor, cu influenţe directe asupra reducerii costurilor şi creşterii productivităţii muncii. În asemenea condiţii, spre exemplu, unităţile Centralei industriale de tractoare şi maşini agricole (în număr de 15) cooperează şi colaborează pentru realizarea producţiei lor specializate cu nu mai puţin de 300 întreprinderi din toate ramurile economiei naţionale.

LA DEZBATERE au luat parte tovarăşii: **Costică TOADER,** secretarul comitetului de partid, vicepreşedinte al Consiliului oamenilor muncii al Centralei industriale de tractoare şi maşini agricole şi preşedintele Consiliului oamenilor muncii al întreprinderii „Tractorul" ; **Gheorghe CASCA,** inginer-şef la sectorul de tractoare industriale şi **Tudorache DUMITRACHE,** şeful serviciului pregătirea fabricaţiei de la întreprinderea „Tractorul", **Gheorghe CONŢU,** şeful serviciului de aprovizionare ; **Eugenia BUTNARIU,** şeful compartimentului costuri de producţie şi preţuri şi **Constantin VOINA,** şeful compartimentului cooperare din cadrul centralei.

Cooperarea interuzinală este un proces care asigură realizarea unei eficienţe economice ridicate. În condiţiile unităţilor din cadrul Centralei industriale de tractoare şi maşini agricole, aşa cum au relevat în cuvîntul lor participanţii la dezbateri, cooperarea se desfăşoară în numeroase cazuri în bune condiţii, cu consecinţe favorabile atît pentru furnizorii de piese şi subansamble, cît şi pentru beneficiarii acestora. Dacă ne referim numai la modul exemplar în care unele unităţi (Întreprinderea de mecanică fină — Sinaia, Întreprinderea mecanică — Oradea, „Metalurgica" — Buzău, I.M.A.I.A. — Cluj etc.) îşi onorează obligaţiile contractuale, urmăresc comportarea diferitelor elemente şi ansamble în exploatare şi participă, alături de beneficiari, la înlăturarea unor neajunsuri, avem o imagine clară asupra felului în care sînt şi trebuie înţelese relaţiile de cooperare şi colaborare. Merită evidenţiat, de asemenea, faptul că Întreprinderea de tractoare din Braşov, care este atît beneficiară cît şi furnizoare în procesul de cooperare, **participă activ la întrajutorarea unităţilor cu care se află în relaţii** prin acordarea de asistenţă tehnică, dotare cu utilaje, executarea de proiecte şi matriţe, asigurarea de materii prime etc.

Evident, pe parcursul derulării activităţii de cooperare, aşa cum s-a subliniat în dezbatere, pot apare şi unele neajunsuri. Într-o serie de cazuri acestea pot fi eliminate operativ, prin măsuri comune ale întreprinderilor ce cooperează. Sînt situaţii însă cînd neajunsurile (nerespectarea unor termene de livrare, practicarea de preţuri ridicate etc.) persistă, neputîndu-se astfel valorifica efectele economice pozitive pe care le oferă cooperarea. În astfel de situaţii, întreprinderile defavorizate (beneficiare) caută noi soluţii, în cele mai multe cazuri de integrare treptată a producţiei. Aşa se petrec lucrurile în prezent la unităţile din cadrul Centralei de tractoare şi maşini agricole care, în acest an, au trecut la integrarea unui număr important de piese şi subansamble. De ce un asemenea fenomen, cum poate fi el preîntîmpinat pentru a nu deveni o frînă cu efecte negative asupra bunului mers al producţiei, asupra eficienţei economice ?

Integrare — cooperare, un proces conjunctural ?

O PROBLEMĂ care a suscitat ample dezbateri a constituit-o **raportul integrare-cooperare.** Ea s-a pus pregnant cu prilejul stabilirii măsurilor de încadrare în nivelele indicatorilor de plan pe 1979 la producția netă și beneficii. Cu acest prilej s-a constatat că o serie de repere și subansamble achiziționate prin cooperare depășesc cu mult nivelurile costurilor ce s-ar înregistra prin realizarea produselor respective cu forțe proprii. Un singur exemplu : piesa brută a arborelui motor pentru tractoarele de 150 CP realizată la „Tractorul" costă 2355,47 lei, în timp ce la I.U.C.F. Rîmnicu Vîlcea costul normat ajunge la 4 705 lei. Asemenea situații au condus la neîncadrarea în nivelul stabilit pe 1979 pentru producția netă pe ansamblul centralei cu sute de milioane de lei. Prezentînd această stare de lucruri, participanții la dezbatere au exprimat opinii diferite cu privire la modalitățile de rezolvare a problemei. Astfel, unii s-au situat pe poziția integrării la un nivel maxim a producției în cadrul centralei și, deci, a restrîngerii cadrului cooperării, pe considerentul că :

— prețurile de livrare practicate de unele unități pentru produsele din cooperare sînt exagerat de mari ;

— unele unități specializate nu au capacitatea de a realiza un volum de producție corespunzător solicitărilor întreprinderilor beneficiare ;

— se practică termene prea lungi la adaptabilitate la cerințele privind lărgirea gamei sortimentale, ridicarea calității, asimilarea și modernizarea unor ansamble și subansamble etc., termene care, în cazul integrării de către beneficiari, se reduc la jumătate ;

— nu se acceptă comenzi de către unele unități specializate decît pentru produsele care le asigură o rentabilitate ridicată ;

— nu se respectă de către unele întreprinderi termenele de livrare, ceea ce are consecințe mari pentru beneficiari, care nu pot, la rîndul lor, să livreze la timp produsele finite etc.

Spre deosebire de aceste puncte de vedere, alți participanți la dezbatere au făcut o serie de propuneri de soluționare a neajunsurilor respective prin :

● **analizarea de către Comitetul de Stat pentru Prețuri, centralele industriale și ministerele de resort a prețurilor de livrare a ansamblelor de la principalele produse complexe realizate prin cooperare și aducerea acestora la un nivel corespunzător, astfel încît toate unitățile participante la procesul cooperării să aibă condiții de a obține o anumită rentabilitate ;**

● **participarea tuturor întreprinderilor colaboratoare la beneficiul total ce se obține din vînzarea produselor finite ;**

● **neadmiterea creării de capacități noi în cadrul unor unități sau centrale pentru integrarea unor produse, dacă pe ansamblul economiei naționale există astfel de capacități specializate etc.**

Și acum cîteva detalii care au stat la baza fundamentării punctelor de vedere exprimate. În condițiile Centralei de tractoare și mașini agricole, ponderea cea mai mare în realizarea indicatorului cheltuieli materiale o dețin unitățile din lanțul cooperării. Bunăoară, la întreprinderea „Semănătoarea" — București, la produsul combină autopropulsată C 12, din totalul cheltuielilor materiale de 81,2%, mai bine de 79% revine colaboratorilor ; la produsul tractor TIH, realizat de Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova, la care chletuielile materiale reprezintă în costuri 74%, participarea colaboratorilor este de 66,4%. Și în cazul altor produse cca. 80—90% din totalul cheltuielilor materiale revine întreprinderilor colaboratoare.

În aceste condiții se impune ca fiecare întreprindere și centrală să găsească modalități realiste, cît mai exacte de măsurare a cheltuielilor de muncă socială înmagazinate în fiecare marfă livrată, astfel ca beneficiarii, la rîndul lor, să se poată încadra în sarcinile de reducere a costurilor pe unitatea de produs. Din păcate, lucrurile nu se întîmplă așa, multe unități specializate furnizoare de ansamble și subansamble pentru diferite produse complexe adaugă la prețurile de livrare amortismente și cheltuieli de regie ridicate, apoi beneficii care uneori se ridică la 200 și chiar 300 la sută.

Au fost sesizate în discuții și altfel de fenomene. Bunăoară, întreprinderile de șuruburi din Tg. Secuiesc, Bacău, Brașov **produc organe de asamblare îndeobște din oțeluri inferioare, cu rezistență slabă, la care consumurile normate de scule la 1 000 lei producție marfă sînt mici, neglijînd realizarea celor din oțeluri de rezistență mare** (unde consumul de scule este ridicat), **reușind astfel să-și îndeplinească ușor sarcinile la producția netă.** Or, acest lucru este în detrimentul beneficiarilor, care nu pot utiliza decît organe de asamblare din oțeluri cu rezistență ridicată. În acest caz, întreprinderile beneficiare, inclusiv cele din centrala analizată, au trecut la crearea de capacități proprii de realizare a acestora, bineînțeles în condiții mai costisitoare.

Nu lipsit de importanță este și faptul că unele întreprinderi specializate, care se angajează prin contracte economice să asigure în cadrul cooperării o cantitate de subansamble de o diversificare largă, nu se achită corespunzător de obligații, provocînd astfel mari greutăți beneficiarilor. Așa stau lucrurile cu întreprinderea „Nicolina"—Iași, specializată în realizarea de importante accesorii (cupe, lame buldozer, screpere etc.), pentru dotarea tractoarelor în scopul de a le face multifuncționale. Deși s-a angajat în anii din urmă să satisfacă cerințele unităților din Centrala de tractoare și mașini agricole, ea a rămas de fiecare dată restantă. În această situație, centrala respectivă a fost nevoită să treacă, treptat, la integrarea în unitățile sale și a producției de accesorii.

Șirul unor asemenea neajunsuri ar putea continua. În aceste condiții se pun cîteva probleme : este bine să se restrîngă cooperarea atît timp cît unele unități s-au specializat în realizarea anumitor produse ? Există o limită de integrare a producției în cadrul întreprinderilor și centralelor și care este aceasta ?

Sporirea eficienței economice — factor determinant

NEÎNDOIELNIC, activitatea economică a unei întreprinderi este apreciată, în final, în funcție de rezultatele obținute, concretizate în nivelul de rentabilitate și beneficii. În condițiile aplicării măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, preocuparea pentru creșterea valorii nou create, pentru sporirea beneficiilor este pe deplin justificată. De aici, însă, pînă la promovarea unor practici care

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 15)

POSIBILITĂȚI ȘI EXIGENȚE ALE VALORIFICĂRII SUPERIOARE A POTENȚIALULUI DIN AGRICULTURĂ

POLITICA promovată de partidul și statul nostru în domeniul agriculturii — la baza căreia se află gîndirea creatoare, originală, novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — se constituie într-o concepție unitară, profund principială, întemeiată pe recunoașterea rolului însemnat pe care agricultura, ramură de bază a economiei, este chemată să-l aibă, alături de industrie, ramură conducătoare, în procesul dinamic al dezvoltării economico-sociale a țării, întemeiată pe recunoașterea meritelor istorice ale țărănimii, a rolului progresist pe care ea l-a avut în decursul evoluției României. Se acordă acestei clase, — țărănimii — care astăzi a dobîndit o fizionomie eminamente nouă, o mare importanță în înfăptuirea marilor obiective ce vizează transformarea agriculturii într-o variantă a muncii industriale — cu toate consecințele ce decurg pentru creșterea eficienței, asigurîndu-se, deopotrivă, grăbirea ascensiunii satului pe calea culturii și civilizației moderne.

În studiul de față ne vom referi la cîteva componente și trăsături ale politicii partidului privind dezvoltarea agriculturii naționale în condițiile trecerii întregii activități economico-sociale la o nouă calitate. Le vom desprinde din analiza muncii depuse în această ramură în anul 1978, precum și pe ansamblul primilor trei ani ai acestui cincinal, din analiza sarcinilor de înfăptuit în acest an. În acest cadru am analizat cu precădere felul în care se realizează Hotărîrile Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977, obiectivele trasate personal de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu** pentru actuala etapă : obținerea unei recolte de cereale capabilă să asigure cel puțin o tonă de cereale pe locuitor, dezvoltarea mai accentuată a producției de legume, fructe și struguri, creșterea efectivelor și sporirea producției animaliere pe linia rezultatelor bune obținute în anii 1976 și 1977.

Coordonate ale intensivizării

REFLECTÎND continuitatea preocupărilor de dezvoltare intensivă a agriculturii, măsurile luate în această sferă în anul 1978 au marcat intensificarea acțiunilor consacrate folosirii integrale și într-un mod cît mai judicios a fondului funciar, principala avuție a agriculturii, patrimoniu de inestimabilă valoare al întregului nostru popor. Direct corelate cu lucrările de îmbunătățiri funciare sînt irigațiile, cărora secretarul general al partidului le acordă o deosebită importanță ca factor primordial în creșterea recoltelor ; în anul 1978 suprafața irigată a ajuns la 1,8 mil. ha urmînd ca în 1979 să ajungă la 2,350 mil. ha iar în 1980 la aproape 3 mil. hectare.

O agricultură modernă, intensivă, nu poate fi concepută decît în condițiile unei maxime mecanizări. Este dealtfel, și principala zonă în care se produce impactul acestei ramuri cu industria. Anul 1978 a adus cîteva date semnificative în acest domeniu : s-au construit unele seturi complete de mașini pe culturi și operații, s-a materializat tot mai mult o orientare fermă spre realizarea de utilaje capabile să asigure mecanizarea totală a recoltării. Caracterul intensiv al agriculturii noastre este determinat și de gradul său tot mai intens de chimizare ; o cantitate mai mare de îngrășăminte, ierbicide și insecto-fungicide destinate agriculturii în anul trecut a creat condiții pentru o mai bună rezolvare a unei probleme de fond a agriculturii românești, aceea a realizării unei mai mari densități la hectar, în special la prășitoare. Apreciem că și în continuare această densitate rămîne una dintre marile **rezerve** capabile, prin valorificare, să ducă la sporirea continuă a producțiilor la hectar.

Anul 1978 a lărgit simțitor tărîmul de aplicare a cuceririlor științei agricole. Aceasta, pe de o parte, prin repartizarea în unități a unui număr sporit de cadre cu pregătire superioară și medie, specialiști cu o formație modernă, dornici să devină rapid promotori ai practicării unei agriculturi avansate, de înalt și constant randament. Iar pe de altă parte, soiurile noi, hibrizii, rasele și produșii cu o înaltă valoare biologică au cîștigat teren, făcînd ca utilizarea lor să ia amploare, să capete un caracter de masă.

Calitatea nouă pe care dorim s-o obținem în agricultură constituie un atribut și al formelor noi de conducere instituite, forme al căror numitor comun îl constituie perfecționarea mecanismului menit să asigure participarea largă, democratică a oamenilor muncii — cooperatori, mecanizatori, lucrători din I.A.S. — la decizie, la conducerea directă a unităților. În anul 1978 toate aceste forme au trecut cu succes examenul, ele asigurînd captarea voinței obștei, generalizarea experienței avansate, de numeroase ori intervenția operativă și eficace pentru înlăturarea neajunsurilor.

Că agricultura românească se află într-un evident progres în procesul intensificării sale ne-o demonstează pe un plan sintetic aprovizionarea populației, mereu mai bună, mai diversă ; ne-o demonstrează crearea unor importante disponibilități pentru export, caracterul mereu mai înfloritor al satelor, dintre care un număr apreciabil a și început să-și apropie o condiție urbană.

În condițiile acțiunilor și măsurilor urmărind realizarea saltului la o nouă calitate, ale sprijinului temeinic acordat de către industrie agriculturii, lucrătorii din acest sector au asigurat, în condiții climaterice nu dintre cele mai favorabile, sporirea contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a patriei, la ridicarea bunăstării întregului popor. În primii trei ani ai actualului cincinal au fost obținute unele rezultate bune, detașîndu-se în acest sens, producțiile de cereale realizate — aproape 20 milioane tone în 1976, peste 18,5 milioane tone în 1977 și aproape 19 milioane tone în 1978 — reprezentînd o producție medie anuală de peste 19 milioane tone pe an, precum și rezultatele în ceea ce privește plantele tehnice, legumicultura, viticultura, pomicultura, progresele înregistrate în dezvoltarea zootehniei.

Este de subliniat că în anul 1978 a crescut numărul unităților agricole de stat și cooperatiste care au realizat cu mult peste 4 000 kg grîu și 5 000 kg de porumb la hectar, precum și producții tot mai ridicate de orz, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, legume, fructe, struguri, carne, lapte, lînă și ouă. Asemenea recolte trebuie și pot — să devină **producții medii constante pentru toată agricultura.**

Un imperativ fundamental : generalizarea experienței înaintate

O IMAGINE SEMNIFICATIVĂ asupra dimensiunilor progresului pe care l-a înregistrat agricultura românească în anul trecut ne-o oferă performanțele de producție obținute în unitățile agricole de stat și cooperatiste, similare sau apropiate de cele mai bune rezultate din țările cu agricultura avansată. La **grîu**, de exemplu dacă în anul 1962 existau abia 8 cooperative agricole care realizau producții de peste 3 000 kg grîu la hectar, marea lor majoritate situîndu-se între 800—2 000 kg/ha, în 1978 acest nivel a fost atins de aproape 1 300 unități, adică aproape 30% din numărul total al C.A.P.-urilor ; dintre acestea 275 de cooperative au obținut producții record de peste 4 000 kg/ha, producții comparabile cu cele realizate de Franța sau R.F. Germania în anul 1976 — an agricol deosebit de favorabil. La I.A.S-uri mai mult de 2/3 din totalul unităților au realizat producții de grîu de peste 3 000 kg/ha, iar un număr de 62 unități au obținut producții între 4001—5000 kg/ha. La **porumb** — în anul 1968 au fost doar 89 de C.A.P. cu producții de peste 4 000 kg/ha ; în anul 1978 numărul lor a ajuns însă la 665, din care 222 cu producții cuprinse între 4 001—4 500 kg/ha ; 130 cu 4 501—5 000 kg/ha, 115 cu 5 001—5 500 kg/ha, 75 cu 5 501—6 000 kg/ha, iar 123 unități cu producții de peste 6 000 kg/ha — depășindu-se în aceste din urmă situații producțiile medii realizate în Italia (5 591 kg/ha) și S.U.A. (5 489 kg/ha) în anul 1976. La I.A.S., 76 de unități au obținut producții variind între 4 001—6 000 kg/ha, iar 50 de unități producții de peste 6 000 kg/ha, din care 6 situîndu-se la un nivel de peste 10 000 kg de porumb la hectar. Unități care au obținut producții superioare se evidențiază și în ceea ce privește celelalte culturi agricole, cît și în domeniul producției animaliere. Și aici s-a redus numărul unităților cu producții mici.

Desigur că mai există și unități agricole a căror activitate economică trebuie redresată printr-o mai bună organizare a muncii, o mai eficientă gospodărire a fondurilor materiale și bănești, toate acestea în scopul obținerii unor producții ridicate care să asigure recuperarea integrală a cheltuielilor și în final realizarea unui beneficiu. Departe de a constitui o limită, rezultatele pozitive menționate dovedesc potențialul ridicat, marile rezerve de care dispune agricultura noastră socialistă pentru creșterea producțiilor în toate sectoarele. Concretizarea la un nivel superior a acestor posibilități impune neîndoielnic, extinderea și generalizarea experienței unităților fruntașe. Aceasta este concluzia fundamentală ce se detașează pregnant din cuvîntarea rostită la Ziua recoltei din anul trecut de tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** În scopul înfăptuirii acestui imperativ fundamental pentru progresul agriculturii românești este necesară mobilizarea tuturor forțelor din unitățile agricole, desfășurarea unei activități ferme de aplicare a programelor speciale stabilite pentru fiecare cultură și la fiecare specie de animale, urmărirea execuției lucrărilor la termene. Se impune de asemenea o temeinică organizare a activității susținută de forță de muncă la un nivel corespunzător cantitativ și calitativ, funcție de specificul lucrărilor, este necesară desfășurarea unei activități disciplinate, corelate, energice, în care să se intervină cu operativitate maximă pentru eliminarea oricărui neajuns din fiecare unitate.

În acest cadru se impune mobilizarea tuturor oamenilor muncii din agricultură pentru folosirea tot mai deplină și rațională a pămîntului, pentru utilizarea cu randament sporit a mijloacelor mecanice și chimice, exploatarea cît mai eficientă a sistemelor de irigații, intensificarea cercetării agricole și promovarea largă, susținută a cuceririlor științei și tehnicii moderne în marea producție, pentru creșterea continuă a gradului de calificare a cadrelor, a întregii noastre țărănimi.

Înfăptuirea exemplară și la timp a acestor sarcini constituie un imperativ pentru realizarea obiectivului major, fundamental stabilit de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, privind trecerea de la acumulările cantitative la o calitate nouă, superioară, salt revoluționar ce trebuie să se producă în toate sectoarele agriculturii noastre socialiste. Evidențiind această cerință, în cuvîntarea rostită la „Ziua recoltei" din anul trecut tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Pentru a realiza revoluția în agricultură trebuie să realizăm mai întîi revoluția în știință, în conducerea agriculturii, în modul de a lucra al specialiștilor, al țărănimii".** Aceasta presupune firesc transformarea într-o nouă calitate a muncii tuturor oamenilor care se ocupă de agricultură — mecanizatori, cooperatori, specialiști, cercetători, a muncii organelor agricole, centrale, și teritoriale, organelor și organizațiilor de partid, a activității consiliilor de conducere ale unităților agricole. Este necesară o nouă atitudine față de muncă a tuturor lucrătorilor ogoarelor pentru ca în anul 1979 activitatea din această ramură de bază a economiei naționale să se ridice la cote și mai înalte.

În cadrul unităților de stat și cooperatiste cu recolte și producții ridicate se înscriu unități care au atins în anul 1978 nivele de producție la cote dintre cele mai înalte, ținînd desigur seama și de specificul zonelor în care se află acestea. Menționăm astfel **la cultura grîului** C.A.P.-urile din Petrești — județul Satu Mare — 6000 kg/ha, Dorohoi — Botoșani — 5010 kg/ha, Războieni — Alba 4200 kg/ha, Turia — Covasna — 4100 kg/ha, I.A.S.-urile din Variaș — Timiș — 5525 kg/ha, Urleasca — Brăila 5000 kg/ha, Stelnica — Ialomița — 5000 kg/ha, Albești — Constanța — 4860 kg/ha ; **la cultura orzului** C.A.P.-urile din Purani — Teleorman — 6100 kg/ha, Vrața — Mehedinți — 6077 kg/ha, Surdulești — Argeș — 5015 kg/ha, I.A.S.-urile Medgidia — Constanța — 7699 kg/ha, Pietroiu — Ialomița — 6178 kg/ha, Piatra — Teleorman — 5269 kg/ha ; **la cultura porumbului** C.A.P.-urile din Borcea II — Ialomița 10 503 kg/ha, Scornicești — Olt — 10 012 kg/ha, Brăila — Brăila — 8046 kg/ha, Movilița — Constanța — 7000 kg/ha, Fîntînele — Constanța 6 690 kg/ha, etc. **la cultura florii soarelui** — C.A.P.-urile Gh. Doja — Ialomița — 3 252 kg/ha, Grindu — Ialomița — 3 250 kg/ha, Florica — Buzău — 2 808 kg/ha etc. ; **la cultura sfeclei de zahăr** — C.A.P.-urile Bucecea — Botoșani — 55 000 kg/ha, Mureșul — Mureș — 51 260 kg/ha, Lăstuni — Tulcea — 41 000 kg/ha ; **la cultura cartofilor** — C.A.P.-urile Vulcan — Brașov — 37 000 kg/ha, Tg. Secuiesc — Covasna — 28 260 kg/ha, Dăniceni — Suceava — 29 520 kg/ha ș.a.

În legumicultură menționăm la tomate : — I.P.I.L.F. Oltenița, Ferma Radovanu — 53 to/ha; I.P.I.L.F. Buftea, Ferma 3 Petrichioaia — 43 to/ha; **la ardei** — C.A.P. Ciineni-Brăila 23 to/ha ca și C.A.P. Maia-Ilfov — 32 to/ha ; la **fructe**, la **mere** — C.A.P. Mănești — 20 050 kg/ha și S.C.P.P. Voinești — 25 000 kg/ha iar la **struguri** — I.A.S. Ostrov — 15 360 kg/ha și C.A.P. Breaza-Brașov — 12 265 kg/ha, etc.

În ce privește **producțiile animaliere**, unde rezultatele se află în curs de analiză, la producția de lapte menționăm C.A.P.-urile Păsăreni — Mureș — 2 602 litri pe cap de vacă furajată, Sînzieni — Covasna — 3 065 litri, la producția de lînă — unitatea agricolă Sibioara — Constanța — 11 524 kg lînă pe cap de oaie de la 5 200 capete, la producția de carne — Complexul intercooperatist pentru creșterea și îngrășarea bovinelor Orăștie — Hunedoara, Asociația intercooperatistă de creștere și îngrășare a porcinelor Vînători — Vrancea, I.A.S. Beregsău — Timiș, cu depășiri în livrarea cantităților către fondul de stat la carne ; la producția de ouă — Asociația intercooperatistă pentru creșterea găinilor pentru ouă de consum, Văleni — Podgoria Argeș, cu peste 260 buc. ouă pe cap de găină ouătoare la un efectiv total de peste 90 000 capete etc.

Afirmarea puternică a revoluției tehnico-științifice constituie evident un factor primordial al dezvoltării agriculturii. În acest sens numeroase sarcini revin cercetării științifice agricole — realizarea de semințe cu valoare biologică ridicată, de soiuri și hibrizi de mai mare productivitate, cu rezistență sporită la condiții diferite, de rase de animale superioare etc. Or, în multe din aceste privințe, activitatea din acest sector a rămas datoare unităților productive. Cercetarea noastră agricolă dispune de cadre bine pregătite ca și de baza tehnico-materială necesară pentru a rezolva în scurt timp aceste cerințe. Este nevoie însă ca toți cei ce lucrează în domeniul cercetării să manifeste mai multă îndrăzneală, mai multă perseverență și răspundere, să se angajeze ferm în rezolvarea problemelor esențiale ale agriculturii. Lor li se cere să acționeze energic pentru ca în locul automulțumirii, și rutinei ce mai există pe alocuri, **să instaureze un spirit de muncă, exigent, cu adevărat revoluționar în știința agricolă**, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce le revin.

Esențial este ca cercetarea științifică agricolă să fie cît mai strîns legată de activitatea de producție. **Cu știință de dragul științei agricultura nu poate progresa. Numai atunci cînd rezultatele din cîmpul experimental se obțin la scara marii producții, se poate spune că cercetarea a fost finalizată.** Acesta este scopul cercetării științifice, ceea ce face obligatorie **prezența specialistului deopotrivă în laborator și în cîmp, de fapt acolo unde se verifică rezultatele muncii lui.**

Amplificarea importanței criteriului economic

SALTUL LA O NOUĂ CALITATE în agricultură presupune, ca o condiție esențială, ca întreaga activitate din unitățile agricole să fie organizată pe principii economice, urmărindu-se ca producțiile mereu sporite să se obțină în condiții de productivitate ridicată, cu cheltuieli materiale cît mai reduse. Ca și în celelalte ramuri ale economiei, așa cum a subliniat secretarul general al partidului, producția netă constituie indicatorul de bază hotărîtor în unitățile agricole de stat și cooperatiste. Totodată, în toate unitățile din această ramură trebuie să se afirme cu putere **autoconducerea și autogestiunea**, ceea ce implică direct participarea largă a colectivelor de muncă la conducerea și organizarea activității productive, sporirea răspunderii pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale și financiare. Faptul că potrivit noilor reglementări ale legii, beneficiul se înscrie ca un indicator esențial și pentru cooperativele agricole de producție relevă o nouă și însemnată promovare a criteriului economic în aprecierea activității acestor unități.

Stimulativ pentru creșterea eficienței acționează, deopotrivă, prevederea posibilității cooperatorilor de a participa cu depuneri în bani — existînd garanțiile restituirii integrale a sumelor depuse — la dezvoltarea cooperativelor. Pe de o parte aceste posibilități întăresc caracterul de proprietar colectiv al celor ce lucrează în agricultura cooperatistă și totodată responsabilitatea lor față de dezvoltarea corespunzătoare a unității, lărgesc posibilitățile cooperativei pentru o asemenea dezvoltare. Ținînd seama că depunerile respective pot fi utilizate numai pentru investiții destinate activității productive, ele creează, pe de altă parte, condiții pentru ca deponenții să obțină însemnate venituri suplimentare. Adaptîndu-se principiile generale ale creșterii eficienței economice, așa cum acționează ele în sectorul de stat, la caracterul specific concret al proprietății cooperatiste, este pusă astfel la dispoziția cooperatorilor o importantă pîrghie pentru sporirea eficienței. Este o cale sigură de sporire a contribuției agriculturii românești la creșterea avuției naționale, la progresul general al țării. Se răspunde de fapt însuși interesului oamenilor muncii din agricultură deoarece pe această bază se vor crea condiții pentru creșterea accelerată a propriilor venituri, a propriei bunăstări. Pornind de la aceasta este imperios necesară ridicarea continuă a nivelului de pregătire tehnico-profesională a fiecărui membru al C.A.P.-ului, a fiecărui lucrător din agricultura de stat, dezvoltarea conștiinței revoluționare a oamenilor din această ramură.

Recoltele acestui an pregătite încă de pe acum

PENTRU ca asemenea preocupări să aibă efectele scontate în creșterea cantitativă și calitativă a producțiilor, trebuie ținut seama că recoltele sporite ale anului 1979 trebuie pregătite încă de pe acum, prin **hărnicie, prevedere și spirit gospodăresc.** Pornind astfel de la ceea ce a fost bun, cît și de la neajunsurile manifestate în anul agricol încheiat, pe baza indicațiilor și îndrumărilor date direct de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, Biroul Executiv al Consiliului Național al Agriculturii a dezbătut și aprobat nu de mult măsurile ce trebuie luate încă din această perioadă pentru buna pregătire și desfășurare a campaniei agricole din primăvara acestui an, pentru realizarea exemplară a indicatorilor planului pe 1979 la producția agricolă vegetală și animală. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, U.N.C.A.P.-ul, Academia de științe agricole și silvice, Banca pentru Agricultură și Industrie alimentară, Consiliile populare județene și comunale, organele agricole teritoriale, toți lucrătorii din agricultură sînt chemați să asigure aplicarea întocmai a acestora. Lunile de iarnă se impun intens folosite de colectivele de muncă, de consiliile de conducere ale unităților agricole, de organele agricole centrale și locale, de institutele de cercetări, pentru întreținerea corespunzătoare a culturilor însămînțate în toamnă, pentru recuperarea rămînerilor în urmă în ce privește amenajările pentru irigații și intensificarea lucrărilor pe toate șantierele, pentru pregătirea semințelor necesare și repararea corespunzătoare a întregului parc de mașini și tractoare, asigurîndu-se astfel condiții pentru cultivarea în anul viitor a tuturor suprafețelor prevăzute în plan pentru realizarea unei densități optime la fiecare cultură. O atenție deosebită se impune acordată măsurilor urmărind creșterea efectivelor de animale și a producției animaliere în întreprinderile agricole de stat, cooperativele agricole de producție și gospodăriile populației, numai pe această bază extinzîndu-se posibilitățile pentru livrarea ritmică, în cantitățile corespunzătoare, a producției animaliere la fondul de stat. Se impun totodată urmărite cu perseverență încă de pe acum acțiunile concepute pentru buna gospodărire a bazei tehnico-materiale și reducerea cheltuielilor de producție, a consumurilor de carburanți, lubrifianți și de energie.

Iată succint doar cîteva coordonate ale procesului de dezvoltare a agriculturii românești, ramură de bază a economiei chemată să producă cît mai mult pentru a satisface necesitățile în continuă creștere ale economiei și ale unei tot mai bune aprovizionări a populației. Aceasta este nu numai o cerință, ci și o datorie de onoare, patriotică pentru fiecare lucrător din agricultură, pentru fiecare cooperator; aceasta reprezintă nemijlocit însăși măsura eforturilor cu care agricultura noastră este chemată să contribuie la progresul patriei, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

dr. ing. Alexandru IGNAT

URBANISMUL COMERCIAL — DIMENSIUNE A CREȘTERII NIVELULUI DE TRAI

PRINTRE FENOMENELE economice și sociale cu evoluție spectaculoasă în zilele noastre se numără și creșterea rapidă a numărului aglomerărilor urbane, a populației urbane în ansamblu, fenomen cunoscut sub numele de **explozie urbană.**

Conceptul de **urbanism**, ca modalitate de construire și amenajare a orașelor, s-a afirmat inițial cu ocazia primului congres de urbanism de la Londra, din 1910. Alături de urbanism a apărut și conceptul de **locuire urbană**, cu referință la gradul de confort exprimat prin elemente cum ar fi : dimensionarea străzilor ; relația (de distanță) corespunzătoare între locul de muncă și centrele rezidențiale ale populației ; limitarea la minimum a poluării de orice fel ; amplasarea rațională pe teritoriu a rețelei de învățămînt ; existența unei rețele comerciale corespunzător amplasate, care să asigure aprovizionarea populației ; existența unei rețele de dotări social-culturale ; realizarea unor spații de agrement ; dezvoltarea unei rețele diversificate de servicii publice.

Integrare funcțională în dezvoltarea urbană

GRAȚIE ritmului rapid de industrializare, în țara noastră ultimele decenii se caracterizează printr-o dezvoltare urbană deosebit de alertă, devansînd de circa 3 ori ritmul creșterii populației. Principalele preocupări în acest sens sînt oglindite de programele naționale de sistematizare teritorială și profilare social-economică, care într-o primă etapă 1976—1980 își propun transformarea a 129 de comune în orașe agroindustriale, urmînd ca la orizontul anilor 1990, pe harta țării să apară 300—400 de noi localități urbane. În acest fel, într-un interval foarte scurt, peste două treimi din populația țării se prevede a deveni urbană. Pentru aceste milioane de oameni urbanismul trebuie să asigure satisfacerea în mod optim a cel puțin 4 cerințe fundamentale : „a munci", „a locui", „a circula" și „a cumpăra" în condiții optime, corespunzător exigențelor zilelor noastre.

În contextul acestor problematici, urbanismul comercial preia sarcina de a rezolva, prin optica urbanismului, dezvoltarea rețelei comerciale, dotarea sa cu echipamentul necesar, astfel încît să asigure confortul colectiv în aprovizionarea populației cu bunurile și serviciile necesare.

Printre principalele probleme pe care le soluționează urbanismul comercial se numără cele referitoare la : numărul, profilul și dimensionarea concretă a fiecărui tip de unitate comercială, în funcție de numărul, structura populației și veniturile acesteia, precum și a zonei de atracție și a frecvenței cumpărării, volumul desfacerilor și suprafața comercială la 1 000 de locuitori și desfacerea pe metru pătrat de suprafață comercială utilă. Sau, altfel spus, în concepția de marketing, urbanismul comercial trebuie să urmărească realizarea unui sistem de distribuție care să asigure consumatorilor cantitățile și sortimentele de produse necesare și serviciile aferente, la locul și timpul potrivit, cu costuri minime.

Urbanismul comercial urmărește, de asemenea: amplasarea rațională (bazată pe analiza logistică) a dotărilor comerciale în cadrul orașelor, în raport cu raza de activitate a diferitelor tipuri de magazine; gruparea rațională a profilelor ; legăturile între rețeaua de transport și fluxul populației către rețeaua comercială ; dimensionarea spațiilor comerciale ; legătura cu alte unități — astfel încît să asigure optimizarea utilizării timpului cetățeanului în efectuarea cumpărăturilor necesare, a costurilor investițiilor, utilizarea intensivă a bazei tehnico-materiale a comerțului și, în general, o optimizare a costului total al distribuției produselor de la producător la consumator.

Concepția de urbanism comercial este influențată, atît pe plan mondial cît și în țara noastră, de anumiți factori cum sînt :

— creșterea într-un ritm rapid a **producției de masă**, fapt care impune în mod normal și o **distribuție de masă.** Referindu-ne la țara noastră, avem în vedere că în 1975, pe piața internă s-a desfăcut un volum de mărfuri de 12 ori mai mare față de anul 1950. În 1980, creșterea față de același an — 1950 — va fi de 12 ori ;

— **creșterea demografică** este un alt factor, care contribuie la amplificarea rețelei comerciale ;

— **modificarea consumului în structura lui** reprezintă al treilea factor care contribuie la modificarea fizionomiei comerțului.

Acești factori influențează și determină **concentrarea rețelei și desfacerii mărfurilor pe mari suprafețe, despecializarea rețelei comerciale** etc., ca trăsături ale urbanismului comercial.

Un grad sporit de concentrare a desfacerilor pe mari suprafețe și despecializare a rețelei se manifestă și în țara noastră, prin construirea de supermagazine, magazine universale, magazine tip BIG și complexe comerciale. La congresul de urbanism comercial din 1974, de la Roma, s-a relevat de asemenea tendința de creere a unei simbioze între micile și marile magazine, ținînd seama de cerințele consumatorilor și obiceiurile de cumpărare. O formă de grupare a mai multor magazine mici sînt și așa-numitele „drugstore" și care desfac un sortiment larg de produse. O formă asemănătoare, dar la dimensiuni superioare o reprezintă centrele de cumpărături — un grup de magazine care formează un ansamblu comercial ușor accesibil, conceput ca un tot și posedînd un vast teren de parcare — apărute ca o variantă a străzii comerciale. Există mai multe generații de centre comerciale, așa-numitele intra-muros și extra-muros, respectiv în perimetrul orașului sau în afara lui. Organizarea centrelor extramuros are în vedere gradul de mobilitate al populației, gradul de dotare cu mijloace de transport. Astfel de soluții extra-muros s-au aplicat la Praga și la Belgrad.

O nouă fizionomie a comerțului răspunzînd exigențelor civilizației socialiste

PENTRU ASIGURAREA unei dezvoltări coordonate a rețelei comerciale, într-o concepție unitară, potrivit cerințelor urbanismului comercial caracteristic economiei socialiste, realităților din țara noastră, după cum se știe, anul trecut au fost aprobate **„Normele generale de organizare și dezvoltare a rețelei comerciale și de alimentație publică".** Aplicarea lor în practică are ca scop asigurarea dezvoltării rețelei de magazine și de unități de alimentație publică în raport cu numărul populației și cu creșterea volumului de desfacere, corespunzător frecvenței cumpărării produselor (cu cerere curentă, periodică, rară sau ocazională). Avînd în vedere gradul de dotare al populației cu mijloace de transport, s-au apreciat distanțele de parcurs : 300—400 de metri pentru mărfuri de cerere zilnică, 800—1 000 m pentru mărfuri de cerere periodică, spre centrul comercial al orașului fiind orientată cererea ocazională și rară.

Într-o următoare etapă, se vor găsi soluții pentru realizarea de centre comerciale în afara orașului și subterane.

Fizionomia unităților comerciale construite în anii socialismului se deosebește substanțial, chiar de „magazinele de elită" ale comerțului din timpul regimului burghezo-moșieresc. Pe atunci, rețeaua comercială — cu excepția unui număr redus de magazine („Galéries Lafayette", „Leonida") și altele — era formată din prăvălii, dughene, mici magazine a căror suprafață medie nu depășea 50 mp. Mare parte din acestea nu dispuneau de utilaje și mobilierul necesar, din care cauză capacitatea de servire era redusă.

Noile unități comerciale organizate la orașe și sate în anii socialismului dispun de spații corespunzătoare, fiind dotate cu utilaje și mobilier modern ; se utilizează forma de vînzare rapidă — autoservirea.

Noile unități comerciale asigură servirea unui număr sporit de consumatori — peste 7 milioane zilnic, a căror putere de achiziționare de mărfuri sporește an de an. Este semnificativ de arătat că în municipiul București, aproape 2/3 din suprafața comercială o reprezintă spațiile nou create în anii socialismului. În 1978 rețeaua comerțului socialist cuprindea un număr de 75 100 unități permanente, cu o suprafață comercială de 7,2 mil. mp., din care circa 52% a fost construită în ultimii 10 ani. Ca urmare a indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat, unitățile comerciale nou construite au fost amplasate cu prioritate la parterul blocurilor de locuințe, creîndu-se artere comerciale atît în Bucu-

rești, cît și în multe alte orașe ale țării.

Un loc important în cadrul programului de dezvoltare și modernizare a rețelei comerciale l-a ocupat construcția de magazine universale și generale în principalele orașe ale țării, unde funcționează 37 de noi magazine universale cu o suprafață de peste 250 mii mp.

Realizarea acestor obiective, concomitent cu a celor de tipul „BIG" și a magazinelor-expoziții-depozit de mobilă contribuie la schimbări calitative în actul de vînzare, în nivelul general al serviciului, fapt consemnat de o mare afluență și solicitare a lor de către consumatori.

Așa cum s-a arătat la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist (iunie 1978), pînă la sfîrșitul acestui cincinal vor mai fi construite 42 de magazine universale și generale, cu o suprafață de 182 mii mp, astfel ca toate orașele principale din țară să dispună de asemenea tipuri de unități.

În mediul rural se are în vedere, de asemenea, ca în cadrul sistematizării așezărilor să se realizeze cele 3 trepte ale rețelei comerciale, ținîndu-se seamă de caracterul cererii de mărfuri a populației : centrul comercial sătesc, centrul comercial comunal și centrul comercial zonal.

Semnificative sînt și următoarele date care caracterizează evoluția rețelei comerciale în relația acesteia cu populația :

	1965 = 100%		
	1970	1975	1980
Număr locuitori	106,3	115,5	117,8
Volum desfaceri	143	215,3	308,0
Supraf. comercială	136,2	181,6	242,2
Număr unități	111,5	138,1	150,0*)

*) estimată de autor

Datele de mai sus reflectă o sporire însemnată a volumului desfacerilor pe locuitor, ca urmare a creșterii puterii de cumpărare a populației, iar creșterea suprafeței comerciale o devansează cu mult pe cea a numărului unităților, în condițiile realizării unor unități cu mari suprafețe și cu profile complexe, ce asigură cumpărătorilor o largă ofertă sortimentală.

Criterii pentru dezvoltarea curentă și în perspectivă a rețelei

PROIECTAREA ÎN PERSPECTIVĂ a dezvoltării comerțului trebuie să pornească de la indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu prilejul Consfătuirii pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist, în legătură cu îmbunătățirea organizării și sistematizării rețelei comerciale, cu determinarea structurii unităților comerciale pe baza unor studii științifice, în funcție de importanța și ritmul desfacerii diferitelor produse către cetățeni. Ca urmare, este necesar ca organele comerciale să ia o serie de măsuri privind :

— dezvoltarea rețelei comerciale în zonele și în localitățile unde aceasta este deficitară, corelarea ei cu dezvoltarea economico-socială ;

— diversificarea și specializarea rețelei comerciale în raport cu evoluția cererii populației, exprimată prin volumul circulației mărfurilor (magazine alimentare pentru desfacerea de preparate din carne, produse lactate, pește, produse dietetice ; magazine de confecții-încălțăminte, tricotaje, pe grupe de vîrstă pentru adolescenți, tip „Materna", și pe segmente ale cererii tip „Romarta", magazine cu oferte complementară tip „Sanitas", „Casnica", „Sport-turism" unități de alimentație publică cu profil culinar ș.a. ;

— adaptarea sortimentului comercial în funcție de sezon și de cerințele consumatorilor (atît ale celor permanenți din localități, cît și ale celor care gravitează către diferite magazine și centre comerciale) ;

— organizarea unor localități pilot de urbanism comercial și crearea unor tipuri pilot de unitate comercială, adaptabile diversificării sortimentale tot mai accentuate în viitor, ca reflectare a evoluției tehnice în producția de bunuri de consum și a gradului de dotare cu instalații moderne în comerț ;

— asigurarea de terenuri de parcare atît pe lîngă marile unități, cît și pentru zonele centrale cu artere comerciale, avînd în vedere nivelul actual și în perspectivă al dotării populației cu mijloace de transport, precum și intensificarea afluenței de consumatori în jurul acestor mari obiective comerciale ;

— realizarea de spații comerciale la parterul blocurilor de locuințe ;

— extinderea și generalizarea formelor moderne de vînzare atît în magazinele existente cît și în cele ce se vor înființa, continuarea în ritm tot mai susținut a revitalizării unor foste vaduri și centre comerciale din unele localități (Oradea, Brăila, Galați, Sulina).

Atenția pe care o acordă conducerea partidului, personal tovarășul **Nicolae Ceaușescu** creșterii nivelului de trai al poporului, ca finalitate a orînduirii noastre socialiste, ridică în fața organelor comerciale, a întregului personal muncitor din comerț, sarcina de mare responsabilitate de a asigura condiții cît mai bune de aprovizionare a populației.

dr. Gh. TEODORAȘCU
prof. asociat
Academia „Ștefan Gheorghiu"

REALIZAREA PRODUCȚIEI NETE

(Urmare din pag. 10)

să asigure pe orice cale avantaje pentru o întreprindere, indiferent dacă acestea lezează interesele altora sau chiar ale economiei naționale, este o cale care nu trebuie urmată. Iată, de ce, și în cazul întreprinderilor care participă în lanțul cooperării, **se cer frînate tendințele de umflare sau menținere ridicată a prețurilor de livrare. Ținînd seama de marile avantaje ale profilării și specializării, care permit diversificarea largă a producției în condițiile realizării unei înalte productivități a muncii, continua lărgire a cooperării interuzinale corespunde pe deplin imperativului de sporire în toate unitățile a eficienței economice.** Pentru aceasta este nevoie de intervenția factorilor de decizie în aplatizarea prețurilor de livrare, în stabilirea de beneficii corespunzătoare pe fiecare piesă și ansamblu, în dezvoltarea capacității unităților specializate la nivelul cerințelor producției în întreprinderile finalizatoare.

De asemenea, **considerăm că trebuie să se renunțe la practica menținerii pe perioade exagerate a unor prețuri de livrare neschimbate și să se introducă obligativitatea planificării reducerii costurilor produselor complexe, în funcție de ponderea cooperării interuzinale.** Pe această cale s-ar putea atenua contradicția dintre tendințele obiective de adîncire a specializării și lărgire a cooperării și cele de mărire a integrării și restrîngere a cooperării.

Firește, dacă o bună parte din întreprinderile centralei nu și-au realizat planul în 1978 la indicatorul producției nete, nu trebuie să se considere că de vină ar fi... numai și numai prețurile de livrare ridicate practicate în unele cazuri în relațiile de cooperare. Cauza principală, așa cum bine au apreciat unii participanți la dezbatere, rezidă în depășirea consumurilor materiale, în nerealizarea la nivelul prevăzut a productivității muncii, în neatingerea indicelui planificat de scoatere a pieselor bune dintr-o tonă de metal lichid în sectoarele primare, în existența unui mare număr de derogări datorată utilizării de materiale supradimensionate, care au necesitat prelucrări pentru a fi aduse la cotele necesare etc. Se impun măsuri hotărîte în primul rînd în aceste domenii. Contribuția proprie a fiecărui colectiv la creșterea valorii nou create depinde de eforturile ce le depune pentru valorificarea maximă a rezervelor disponibile, pentru reducerea cheltuielilor materiale, pentru realizarea fiecărui produs la un înalt nivel calitativ cu costuri cît mai mici.

DINAMIZAREA CORELAȚIEI DEZVOLTARE — URBANIZARE (I)

SATUL și orașul, ca forme de habitat și de medii de viață socială, precum și populația rurală și urbană au purtat, de-a lungul istoriei, amprenta puternică a condițiilor sociale și economice ale fiecărei orînduiri prin care au trecut. Unele sînt trăsăturile lor în orînduirea capitalistă, altele, calitativ diferite, sînt cele din România socialistă. Mai mult, în condițiile societății socialiste multilateral dezvoltate se vor adăuga caracteristici noi, proprii acestui model de societate. Teoria cu privire la raportul dintre dezvoltare și urbanizare — mai exact, între industrializare și urbanizare, ca o componentă esențială a teoriei generale a dezvoltării, este valabilă și pentru România, cu unele particularități, evident, determinate de strategia industrializării socialiste, a dezvoltării forțelor de producție din punct de vedere teritorial. Acest lucru este îndeosebi valabil pentru dinamica creșterii urbane, caracterul concentrării urbane, tipologia orașelor și răspîndirea urbanizării în teritoriu. O primă imagine a evoluției urbanizării în România ne oferă datele din tabelul nr. 1.

Datele acestui tabel, alături de alte elemente pun în relief însemnate trăsături și mutații ; astfel pentru începutul secolului al XX-lea se estimează că proporția populației urbane a fost de 15,5% ; prin urmare, creșterea urbană în condițiile regimului burghezo-moșieresc a fost lentă, urmînd îndeaproape dezvoltarea industriei. Tipul predominant de oraș era cel de **dimensiuni mici** ; ocupațiile populației urbane se încadrau mai curînd în sectoarele terțiar și chiar primar decît în sectorul secundar (industrie și construcții). Distribuția orașelor în teritoriu reproducea localizarea industriei avînd drept corolar faptul că zone întregi ale țării erau lipsite de orașe. De pildă, în anul 1930, la o rată de urbanizare de 21,4% pentru întreaga țară, proporția populației urbane în actualul județ Gorj era de 5,1%, în timp ce în județul cel mai urbanizat — Galați — proporția era de 36,2% [1]).

Un proces dinamic

PORNIND de la o rată relativ scăzută de urbanizare — recensămîntul din 1948 ne dădea un indice de urbanizare de 23,4% — procesul de urbanizare s-a afirmat **dinamic**, în așa fel încît la recensămîntul de la 5 ianuarie 1977 proporția urbanizării era de două ori mai ridicată decît cu 29 ani în urmă (47,5%) ; numărul orașelor a crescut cu 84, mărimea medie a unui oraș a crescut cu 62%. Facem remarca că, potrivit metodologiei statistice din România, populația urbană cuprinde populația municipiilor și orașelor (în număr de 236), în concordanță cu organizarea administrativă a teritoriului, la care se adaugă populația comunelor suburbane (147). Relația dintre industrializare și urbanizare poate fi apreciată în mod global cu ajutorul indicilor prezentați în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 1

Numărul orașelor, proporția populației urbane și mărimea medie a unui oraș în perioada 1912—1977 (la data recensămintelor respective)

	1912	1930	1948	1956	1966	1977
Numărul orașelor	128	142	152	171	236	236
Populația urbană (%)	16,2	21,4	23,4	31,3	38,2	47,5
Mărimea medie a unui oraș (locuitori)	16.917	21.487	24.547	27.758	28.576	39.805

Tabelul nr. 2

Populația urbană și numărul personalului muncitor din industrie (la mijlocul anului)

	1950	1977	Indici (%)	Rate medii de creștere (%)
Populația urbană	4.035.000	10.362.283	256,8	3,4
Proporția populației urbane (%)	24,7	47,8	193,5	2,5
Numărul mediu al personalului muncitor din industrie	813.500	3.027.400	327,1	5,0
Numărul personalului muncitor din industrie la 1000 locuitori	50	140	280,0	3,9

În întreaga perioadă 1951—1977 industrializarea devansează urbanizarea cu circa 45% *), ceea ce trebuie considerat ca o legitate obiectivă. Implantarea obiectivelor industriale la orașe determină creșterea numărului personalului muncitor din industrie — asigurată în mare măsură prin migrația de la sat la oraș —, urmată de creșterea populației urbane și a ratei de urbanizare. Cu o rată de creștere a populației urbane de 3,4% în perioada amintită, România se situează în categoria țărilor cu un remarcabil dinamism urban. Rata însă diferă de la o subperioadă la alta, în funcție de dinamica dezvoltării social-economice, iar creșterea urbană se realizează în mod diferențiat în funcție de factorii ei : creșterea naturală, creșterea migratorie și modificările administrative (apariția de noi orașe, extinderea teritorială a orașelor existente, modificări în împărțirea administrativ-teritorială). (tabelul nr. 3).

Prima constatare desprinsă din analiza datelor tabelului nr. 3 este aceea că rata de creștere a populației urbane este de cel puțin trei ori mai înaltă decît a populației totale. Ea este dependentă de o variabilă demografică — regimul demografic al perioadei respective, și de una economică — ritmul dezvoltării economice, crearea de locuri de muncă în sectoarele secundar și terțiar. Dacă rata foarte înaltă a creșterii urbane din perioada 1948—1956 se datorează în mare măsură și creșterii numărului de orașe, cu 19, în schimb cea mai dinamică subperioadă este 1966—1977, în care creșterea urbană are cîteva caracteristici noi, pe care le vom examina în continuare.

Tabelul nr. 3

Ratele de creștere a populației (în %)

Perioadele dintre recensăminte	totale	urbane	municipiilor și orașelor
1948—1956	1,2	4,9	3,9
1956—1966	0,9	2,9	3,5
1966—1977	1,1	3,2	3,1
1948—1977	1,0	3,6	3,5

În această subperioadă, în care a avut loc și o puternică redresare a natalității, creșterea populației urbane cu 2 931 152 locuitori se datorează în proporție de 34,2% sporului natural, 60,5% migrației nete și 5,3% modificărilor administrative. Hotărîtor a fost factorul economic : în această subperioadă au fost create 2 253 500 noi locuri de muncă, în principal în sectoarele secundar și terțiar.

A **doua** constatare este aceea că rolul migrației interne s-a redus întrucîtva ; populația urbană, datorită unei natalități mai ridicate, și-a asigurat, în proporție mai mare, creșterea prin „efort propriu". De mare importanță este faptul că concentrarea urbană — ca tendință pozitivă pînă la un anumit punct — a continuat : au apărut pentru prima dată orașele cu populație între 200 000 și 300 000 locuitori. Se consemnează de asemenea o îmbunătățire a urbanizării sub raport teritorial și reducerea decalajelor între cele urbanizate și cele mai puțin urbanizate județe.

prof. dr. Vladimir TREBICI

[1]) Capitala țării și județul Ilfov nu sînt luate în considerare.

*) Indicele numărului personalului din industrie la 1000 locuitori raportat la indicele ratei medii de urbanizare (280,0 : 193,5 = 145%). S-ar putea folosi, evident, și ceilalți indici.

Studii — experiențe în actualitate

„PUTEREA NOULUI" în contextul perfecționării mecanismului economico-financiar

Autoconducerea, teren fertil pentru creativitate

LA RECENTA Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat din nou că este imperativ necesară **„o preocupare temeinică pentru afirmarea largă a revoluției tehnico-științifice, pentru introducerea mai rapidă în producție a cuceririlor științei, a rezultatelor cercetării, a tehnologiilor noi. Pe această bază să asigurăm ridicarea nivelului tehnic și a calității întregii activități economice."**

Generalizarea noului mecanism economico-financiar va contribui cu atît mai mult la creșterea accelerată a eficienței economice, cu cît se va accentua progresul științific și tehnic ; totodată, ea creează condiții deosebit de favorabile acestui progres, prin afirmarea puternică a principiului autoconducerii muncitorești, al autogestiunii, care mobilizează și stimulează capacitatea creatoare a tuturor oamenilor muncii în conformitate cu imperativele dezvoltării pe baza progresului tehnic.

În ce măsură corespunde noul mecanism cerinței de creativitate, care este caracterul relației lor și cum se poate pune în valoare potențialul creator — acestea au constituit obiectivul cercetărilor efectuate în mai multe unități economice, printre care și Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie"-București, ale căror concluzii teoretice și practice sînt prezentate în cele ce urmează.

Dezvoltarea — funcție de înnoire

NOILE PRODUSE, tehnologii, organizări etc. se constituie în progresul științific și tehnic, care deține o pondere importantă, chiar prioritară între sursele dezvoltării economice.

Întreprinderea, prin elementele care o compun ca sistem, este în continuă schimbare ; funcționalitatea de astăzi este creativitatea de ieri, intensitatea și calitatea înnoirilor de azi determină rezultatele economice de mîine. Corelația dintre dezvoltare și schimbare poate fi transpusă grafic astfel :

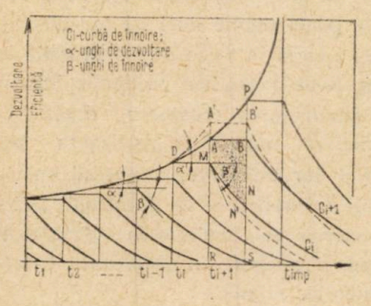

În perioada ti+1 vom avea :
ABP — zona de creativitate ;
ABRS — zona de funcționalitate determinată astfel :

— ABNM (deasupra curbei Ci) — — de creativitatea din ti ;
— între curbele Ci și Ci—1 — de creativitatea din ti—1 ;
— ș.a.m.d. — pînă la ti—K,

unde K este perioada de înnoire completă, care a devenit indicele de măsură a dinamicii unei economii, a unei ramuri economice sau a unei întreprinderi. Reducerea duratei K determină intensificarea dezvoltării, creșterea eficienței. Aceasta presupune însă creșterea zonei de creativitate, a unghiului de înnoire. În varianta normală, creativitatea DMA determină schimbările ABNM, perioada de înnoire K ; prin intensificare, creativitate devine DMA', determinînd înnoirea și dezvoltarea în așa fel încît :

$$\alpha' > \alpha \, ; \beta' > \beta$$

Dezvoltarea este, deci, funcție de înnoire :

$$\alpha = f(\beta) \qquad (1)$$

Va fi competitivă și eficientă acea întreprindere care va dispune de un colectiv puternic creativ. Pentru dezvoltarea (α) de mîine este necesară înnoirea β de astăzi :

$$\beta = f^{-1}(\alpha) \qquad (2)$$

Orice întreprindere modernă își prevede dezvoltarea de viitor (α) ; dar își va optimiza activitatea și rezultatele numai aceea care asigură astăzi creativitatea și înnoirile (β) necesare. Relația (2) se constituie în imperativul activității de conducere, care trebuie să confere noului puterea de manifestare la nivelul capacității creatoare a oamenilor.

Factorii de putere ai noului

CERCETĂRILE ne-au condus la stabilirea a 5 factori de putere :

1. **autoritatea conducerii,**
2. **planul,**
3. **cadrul normativ specific,**
4. **tradiția,**
5. **participarea.**

1. AUTORITATEA CONDUCERII este dată de suma deciziilor de impunere a noului și de stimulare a creativității oamenilor. Conferirea de autoritate noului prin funcția de conducere este cea mai întîlnită tactică de înnoire, cu implicații adesea mai mult negative decît pozitive.

Din analiza a numeroase cazuri de înnoire s-au desprins fluxurile de mai jos, în care noul, cerut sau nu de producție, pe circuitul proiectare-implementare, trece în majoritatea cazurilor (variantele a+c+d+f=75%) prin sistemul conducător pentru a căpăta autoritatea necesară, pentru a prinde viață.

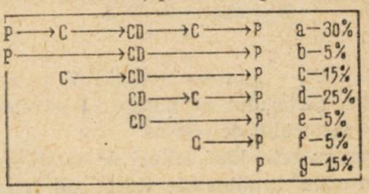

P — producție (primitor de nou) ; **C** —

conducere ; **CD** — cercetare — dezvoltare — proiectare (emitent de nou)

Aceasta înseamnă însă că din stocul de nou, din creativitatea oamenilor, o parte (uneori importantă) poate să nu depășească filtrul conducerii, fie datorită lipsei de timp a acesteia, fie din cauza neînțelegerii sau incompetenței celui ce ia decizia. Aspectele negative ale intervenției frecvente a conducerii pe circuitul înnoirilor au o mare influență în condițiile unui stil de conducere autoritar. De aceea, trebuie avută în vedere conferirea de putere noului prin alți factori decît prin autoritatea conducerii.

2. PLANUL influențează direct noul, prin cuprinderea lui în planul tehnic — sau indirect, în funcție de eficiența acestuia : favorabil pentru eficiență vizibilă, mare, directă și imediată și negativ sau neutru în celelalte situații.

3. CADRUL NORMATIV SPECIFIC este format din acele reglementări care privesc stimularea, evaluarea și recompensarea creativității în general și a celei aplicate în special (precum și modul concret de utilizare).

4. TRADIȚIA este formată din atitudinea întregului colectiv față de înnoire, de climatul general de colaborare și motivare, pe orizontală și verticală.

5. PARTICIPAREA este factorul pe care-l introduce ca premisă socialismul, dar care se manifestă în limitele cadrului normativ general al fiecărei economii naționale. Deși prezentă și anterior, ca efect al unor legi și hotărîri, participarea a căpătat vigoare și generalizare în condițiile noului mecanism economic, ce își are fundamentul în autoconducere, autogestiune, autofinanțare.

> Noul mecanism economic acționează nu numai în sensul asigurării participării tuturor oamenilor la luarea deciziilor, la stabilirea mijloacelor de acțiune, a propriului viitor, dar tranșează definitiv disputa dintre stilul de conducere autoritar și cel democratic, în favoarea celui din urmă — cu influențe dintre cele mai favorabile asupra intensității și eficienței înnoirilor.

Puterea noului este dată de suma intervenției celor cinci factori prezentați mai sus și orice înnoire trebuie să aibă realizată condiția succesului :

$$P = \max. \frac{5}{i=1} V \cdot I$$

unde : **P** — puterea noului ; **V** — valoarea factorului de putere ; **I** — indicele factorului de putere.

Pentru cele două stiluri de conducere vom avea următoarele valori ale factorilor de putere :

	Factorul de putere	Stil de conducere	
		Autoritar	Democratic
1	Autoritatea conducătorului	(-1,+1)	(0 , +1)
2	Planul	(-1,+1)	(-1 , +1)
3	Cadrul normativ specific	(-1,+1)	(-1 , +1)
4	Tradiția	(-1 , 0)	(0 , +1)
5	Participarea	(-1 , 0)	(0 , +1)
	Total	(-5,+3)	(-2 ,+5)

Grafic, tabelul de mai sus are, prin cumulare, următoarea formă :

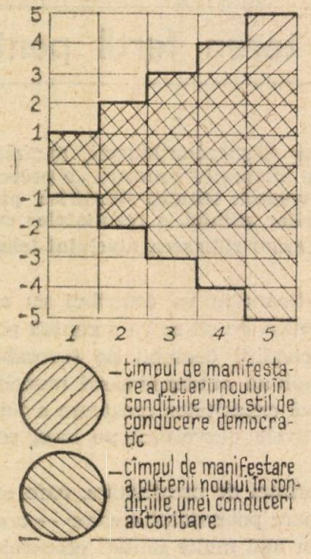

Media valorii coeficienților factorilor de putere :

— pentru conducere autoritară = —1 (blocaj),

— pentru conducerea democratică = + 1,5 (stimulare).

Rezultă, deci, saltul pe care-l realizează puterea noului în condițiile actualului mecanism economic.

Sondajul realizat în rîndul a 100 de subiecți (cadre de conducere, specialiști, muncitori) privitor la ponderea actuală și cea de dorit a factorilor de putere, a permis concluzia pe care, mai sugestiv, o prezentăm grafic :

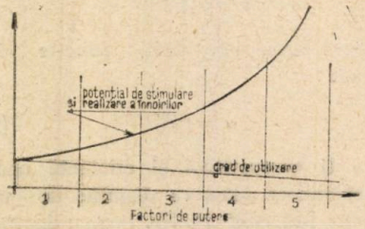

Denumirea noului	Valoarea factorilor de putere						Obs.
	1	2	3*)	4	5	Total	
1. Sudarea automată a fundurilor elipsoidale	1	1	—0,5	0	0	+1,5	Realizat
2. Sudarea în baie de zgură	1	0,5	—0,5	—0,5	0	1	,,
3. Placarea cu bandă	1	1	—0,5	—0,5	0	1	,, (greu)
4. Țevi cu aripioare	1	0,5	—0,5	0,1	0	1,1	,,
5. Modernizarea mașinii multiax	1	1	—0,5	0	0	1,5	,,
6. Tehnologia de execuție a tuburilor perforate	0	1	0	0	0	1	,,(f greu)
7. Dispozitiv de frezat capete de țeavă în plăci tubulare	0	0,5	—0,5	0	0	0	Amînat
8. Reorganizarea atelierului de știuturi	0,5	0,5	—0,5	—0,5	0	0	,,
9. Reorganizarea sistemului de programare, urmărire și retribuire a muncii	—0,5	0,5	—0,5	—0,5	0	—1	Respins
10. Reorganizarea evacuării țevilor cu aripioare	—1	+0,5	—0,5	0	0	—1	,,

*) Coeficientul este determinat nu numai de cadrul normativ în sine, ci mai ales de modul de utilizare a lui de către factorii de decizie.

Stimulent și garanție a succesului

CE ÎNSEAMNĂ pentru I.U.C. „Grivița roșie" noul mecanism economic ? În primul rînd, materializarea dorinței personalului muncitor de a participa creator la activitatea întreprinderii.

Analiza a 10 dintre cele mai importante propuneri și măsuri de îmbunătățire a activității de producție a evidențiat situația prezentată în tabelul demai jos (existentă pînă în momentul aplicării noului mecanism economic). aibă realizată condiția succesului :

Se desprind următoarele concluzii :

1. puterea noului, dată de suma valorii tuturor factorilor de putere este determinantă (+ : realizare ; O : aminare ; — : respingere) pentru succesul schimbării ;

2. caracterul decisiv al valorii indicelui de putere al autorității conducerii ;

3. neutilizarea în toate cazurile a factorului participare.

După o jumătate de an de funcționare a noului mecanism economic, situația s-a schimbat ; introducerea participării ca factor de putere a asigurat, și pentru măsurile respinse sau amînate, succesul. Nominalizînd : dispozitivul de frezat capete de țeavă este în curs de finalizare ; au fost reluate reorganizarea atelierului de știuturi și cea a sistemului de programare, urmărire și retribuire a muncii. De remarcat că pentru reorganizarea atelierului de știuturi a apărut încă o variantă constructivă a unor utilaje (ce se realizează prin autodotare), care formează obiectul unei propuneri de invenție.

Se poate spune deci că la „Grivița roșie", ca și în toate întreprinderile din țară, noul mecanism economic înseamnă participarea creatoare deplină a oamenilor muncii la realizarea propriilor lor obiective, asigurînd colectivului de muncă — ca și întregii țări — înscrierea pe traiectoria progresului rapid și eficient, în interesul tuturor oamenilor muncii.

C. FLORESCU

4 POLITICA INDUSTRIALĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ȚINÎND SEAMA de rolul hotărîtor al forțelor de producție în asigurarea progresului economic și social, de particularitățile construcției socialiste în țara noastră, Partidul Comunist Român a acordat și acordă o importanță primordială creării și dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, a cărei **verigă principală este industrializarea socialistă.**

Necesitatea industrializării socialiste

FĂURIREA unei industrii puternice, pentru țările care au moștenit o economie slab dezvoltată, constituie singura cale prin care se poate asigura dezvoltarea rapidă a întregii economii naționale, ridicarea sistematică a nivelului de trai al populației.

Industrializarea socialistă reprezintă procesul de creare și dezvoltare planificată, pe baza proprietății socialiste și a tehnicii celei mai înalte, a marii industrii moderne și, în primul rînd, a industriei grele cu subramurile ei principale, capabile să reorganizeze întreaga economie pe baza marii producții mecanizate și a tehnicii avansate, în vederea asigurării progresului economic rapid, al ridicării nivelului de trai al poporului, protejînd, totodată, în mod corespunzător mediul natural.

1 Necesitatea industrializării socialiste decurge **din scopul fundamental al producției socialiste: satisfacerea nevoilor materiale și culturale crescînde ale poporului eliberat de exploatare.**

Realizarea acestui scop este posibilă numai în condițiile înzestrării tuturor ramurilor economiei naționale cu tehnica modernă creată de industrie, de ramurile ei principale — construcții de mașini, chimie, siderurgie, energetică — care produc cele necesare mecanizării, automatizării, electrificării și chimizării întregii economii.

Toate acestea permit realizarea unui nivel și ritm înalt al productivității muncii, obținerea unei producții sporite, diversificate și de calitate superioară.

2 Industrializarea socialistă **asigură baza tehnico-materială necesară transformării socialiste a agriculturii,** prin crearea și furnizarea de mașini-unelte pentru lucrarea pămîntului, îngrășăminte chimice și alte produse industriale care permit modernizarea agriculturii și sporirea continuă a producției agricole. Prin aceasta industria determină transformări fundamentale în condițiile economice și de viață ale țărănimii, contribuie la creșterea aportului agriculturii la aprovizionarea populației cu produse alimentare și a industriei cu materii prime agricole.

3 Prin industrializare se asigură **repartizarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial,** ridicarea economică a județelor și zonelor rămase în urmă, valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale și de muncă ale țării. Totodată, ea permite ca cetățenii din toate zonele țării să beneficieze de cuceririle științei și tehnicii contemporane.

4 Pentru țările care au trecut la construirea socialismului de la un nivel scăzut al dezvoltării forțelor de producție, printre care a fost și țara noastră, **industrializarea asigură apropierea și egalizarea treptată a nivelului de dezvoltare cu cel al țărilor socialiste avansate și ale celorlalte țări industriale ale lumii.**

5 Un rol deosebit de important îl are industrializarea **în creșterea cantitativă și calitativă a clasei muncitoare,** a ponderii ei în ansamblul populației și, prin aceasta, a rolului ei în societate. Ea duce la creșterea populației urbane, la apariția unor noi orașe și centre industriale, la ridicarea continuă a nivelului tehnic și de cultură generală a populației.

6 Prin industrializare se asigură **independența economică și politică a țării,** întărirea capacității de apărare a țării, dezvoltarea relațiilor economice externe. Așa cum arăta **tovarășul Nicolae Ceaușescu,** secretar general al partidului în expunerea la Jubileul Marii Uniri: **„Noi pornim de la convingerea că sporirea contribuției țării noastre la cauza destinderii și păcii — țeluri de însemnătate hotărîtoare pentru destinele omenirii — impune, în primul rînd, întărirea continuă a forței economice și politice proprii, înfăptuirea cu succes a programului de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor".**

Industrializarea socialistă se deosebește în esență de cea capitalistă, datorită condițiilor economice și social-politice în cadrul cărora se realizează. Astfel:

- este un proces care se desfășoară **planificat,** condus de partid și **subordonat țelului suprem al politicii partidului** de ridicare sistematică a nivelului de trai al populației;
- fondurile necesare procesului de industrializare, de construire de noi obiective economice **au ca sursă munca proprie a poporului nostru, acumulările socialiste.** Odată cu creșterea potențialului economic al țării cresc posibilitățile de alocare a fondurilor pentru dezvoltarea continuă a economiei și creșterea nivelului de trai;
- industrializarea socialistă cunoaște un **ritm rapid** de creștere a producției. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție face posibilă folosirea cu maximum de eficiență a tuturor resurselor materiale prin promovarea largă în întreaga economie națională a științei și tehnicii.

Rolul industrializării în crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră

BAZA TEHNICO-MATERIALĂ **este formată din totalitatea elementelor materiale ale forțelor de producție.** Ea cuprinde atît mijloacele de muncă și obiectele muncii cît și elementele materiale ale științei folosite în producție, formînd **aparatul de producție al societății** pe o anumită treaptă a dezvoltării sale. Fiecare orînduire socială își creează o bază tehnico-materială proprie, superioară vechii orînduiri, plecînd de la nivelul atins în dezvoltarea forțelor de producție în orînduirea anterioară.

Baza tehnico-materială a socialismului o constituie marea producție mașinistă, întemeiată pe tehnica modernă, dominantă în toate ramurile economiei naționale în cadrul cărora rolul conducător revine industriei. Ea reprezintă o treaptă superioară în dezvoltarea marii producții mașiniste corespunzătoare celui mai înalt nivel al științei și tehnicii contemporane. **Caracteristicile principale ale bazei tehnico-materiale a socialismului** constau în:

— gradul înalt de concentrare a producției;

— nivelul tehnic ridicat al producției determinat de gradul înalt de mecanizare, automatizare, chimizare și cibernetizare a producției;

— gradul ridicat de specializare și cooperare în producție;

— valorificarea superioară a resurselor naturale, repartizarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial și protejarea mediului înconjurător.

Sarcinile în domeniul făuririi și dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului sînt diferite de la o țară la alta în funcție de nivelul și structura forțelor de producție moștenite, gradul de concentrare a producției, de resursele naturale și condițiile istorice concrete ale dezvoltării. Partidul Comunist Român, a fundamentat încă la Conferința Națională din 1945, necesitatea obiectivă a industrializării socialiste a României, arătînd că progresul țării noastre este legat indisolubil de industrializare. În toată perioada construcției socialiste **industrializarea a constituit obiectivul central al politicii economice a P.C.R.** Politica de industrializare s-a reflectat în toate pla-

nurile de dezvoltare economică a țării. Planurile cincinale 1951—1955, 1956—1960, 1961—1965, au asigurat crearea bazei tehnico-materiale a socialismului, iar cincinalul 1966—1970 a avut rolul de a consolida și dezvolta baza tehnico-materială a noii societăți. În întreaga perioadă de construcție socialistă, au fost obținute importante succese în făurirea bazei tehnico-materiale, în industrializarea socialistă și dezvoltarea generală a economiei. Rezultatele dobîndite în perioada 1951—1970 au marcat pași importanți pe calea lichidării înapoierii economice a României, pentru a se fundamenta transformarea ei dintr-o țară agrară într-o țară industrial-agrară, cu nivel mediu de dezvoltare.

Cincinalul 1971—1975, primul cincinal al etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, a pus în domeniul industrializării sarcini noi, calitativ superioare. Continuîndu-se în ritm susținut procesul de industrializare socialistă, realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R., s-au produs modificări importante în structura și volumul producției industriale. Industria a devenit **ramura conducătoare a economiei naționale, rol pe care și-l consolidează în continuare.**

Astfel, în 1975 producția industrială a României era de 31 de ori mai mare decît în 1938 și de 21 de ori mai mare față de 1950. Ca urmare a ritmului anual rapid de creștere a producției — de aproape 14% în perioada 1951—1975 — a crescut contribuția industriei la crearea venitului național la 56% în 1975, față de 30,8% în 1938 și 44% în 1950.

S-a acordat **prioritate dezvoltării ramurilor industriale de care depinde înzestrarea tehnică superioară a economiei :** energia electrică, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia a căror pondere în totalul industriei a ajuns la peste 57,0% față de 25,8% în 1950. S-au dezvoltat mai rapid, datorită măsurilor speciale luate, subramurile industriei nemijlocit legate de progresul tehnic contemporan : electronica, electrotehnica, mecanica fină, optica, petrochimia etc. Ritmul de creștere al acestor subramuri a fost în cincinalul 1971—1975 de 2—3 ori mai mare decît cel al creșterii producției industriale în ansamblu.

Concomitent cu dezvoltarea producției de mijloace de producție a crescut și s-a diversificat **producția bunurilor de consum,** s-a îmbunătățit repartiția forțelor de producție în profil teritorial, asigurîndu-se o ridicare generală a nivelului de trai și civilizație a poporului.

Obiectivele și sarcinile de bază ale dezvoltării industriei în cincinalul 1976—1980 și orientările generale pentru 1981—1985

CONTINUAREA fermă a politicii de industrializare socialistă, de accentuare a poziției conducătoare a industriei în ansamblul economiei, de creștere a contribuției sale la crearea venitului național, reprezintă **obiectivul principal** al cincinalului 1976—1980 și al orientărilor generale stabilite de Conferința Națională pentru 1981—1985.

Ritmul înalt de creștere a producției industriale va continua să fie caracteristica esențială a dezvoltării noastre economice. Rezultatele obținute în primii doi ani ai cincinalului dovedesc justețea orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea. de Programul Partidului Comunist Român.

Producția industrială a crescut în anii 1976—1977 cu un ritm mediu de 12;0% față de 10% cît se prevăzuse inițial, asigurîndu-se, astfel, un spor suplimentar de producție de circa 40 miliarde lei.

Continuîndu-se politica de **modernizare a industriei,** de dezvoltare mai rapidă a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate și care asigură la un nivel superior **valorificarea resurselor naționale,** industria metalurgiei feroase și a construcțiilor de mașini s-a dezvoltat într-un ritm mediu anual de 19,7% față de 11,8—13,6% prevăzut inițial ; industria chimică cu un ritm de 15%, industria materialelor de construcții cu un ritm de 15,6%. Va continua dezvoltarea în ritm superior a subramurilor de vîrf ale industriei, electronica, electrotehnica, optica, mecanica fină, producția de mașini-unelte care vor înregistra creșteri de 2—3 ori mai mari decît în cincinalul trecut. Se dezvoltă, totodată, în ritm superior producția bunurilor de consum. În primii doi ani ai cincinalului, industria ușoară a crescut cu un ritm mediu anual de 11,8%, iar industria alimentară cu un ritm de 10,6%, asigurîndu-se satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor de consum ale populației.

Pe baza succeselor obținute în perioada 1976—1977, a dotării cu mașini și utilaje, a utilizării mai bune a capacităților de producție și a înființării unor noi obiective productive, pe baza punerii în valoare a rezervelor existente în economie, Conferința Națională a partidului (din 7—9 decembrie 1977) a aprobat **programul suplimentar** de sporire a producției industriale pe perioada 1978—1980, cu 100—130 miliarde lei, urmînd a se realiza astfel un ritm mediu anual de creștere a producției industriale de 11,5% față de 10,7% cît se prevăzuse inițial pentru actualul cincinal.

Pentru realizarea obiectivelor cincinalului, a programului suplimentar, **sarcina fundamentală constă în concentrarea eforturilor generale asupra laturilor de ordin calitativ ale activității în toate ramurile industriale.**

„Consider necesar — sublinia **tovarășul Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională din 1977 — **să trecem de la faza acumulării cantitative la o fază nouă, superioară, aceea a luptei pentru calitate... Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale".** Obiectivele esențiale pentru realizarea acestui scop constau în : ridicarea nivelului tehnic, calitativ al întregii producții industriale ; dezvoltarea mai rapidă a bazei de materii prime interne prin accelerarea valorificării resurselor cunoscute și punerea în evidență a noi rezerve ; asigurarea și gospodărirea rațională a combustibililor și energiei ; creșterea mai accentuată a productivității muncii ; creșterea mai rapidă a eficienței fondurilor fixe astfel ca, pînă în 1980, **să se realizeze la 1 000 lei fonduri fixe o producție industrială de cel puțin 1 200 lei ;** creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, realizarea unor produse de mare tehnicitate și de calitate superioară ; reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale.

O caracteristică importantă a perioadei 1976—1980 a constituie **creșterea aportului științei și tehnicii în producție, afirmarea pe scară largă a celor mai noi cuceriri ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei.** Tehnologiile noi sau perfecționate vor reprezenta aproape 88% din tehnologiile introduse în producție la obiectivele ce vor fi date în funcțiune în perioada 1976—1980. Prin folosirea cuceririlor științei și tehnicii se va asigura ridicarea calității produselor, a competitivității lor pe piața externă.

Industrializarea socialistă determină schimbări importante în **repartiția forței de muncă pe ramuri de activitate.** Caracteristica esențială o constituie deplasarea unei părți a forței de muncă din agricultură în ramurile neagricole.

În conformitate cu prevederile **Programului** partidului și cu orientările adoptate de Conferința Națională, în următorul cincinal aceste schimbări vor continua să se accentueze, **ponderea forței de muncă din industrie și celelalte ramuri neagricole** crescînd la peste 70 la sută, iar pînă în 1990 la circa 85—88 la sută. În acest cadru se va realiza, pentru prima dată în societatea românească, rolul preponderent al oamenilor muncii din industrie — care vor reprezenta în 1980 aproape 40 la sută din totalul populației active.

Repartizarea teritorială a industriei va fi în continuare îmbunătățită, urmînd ca pînă în 1980 să se realizeze în fiecare județ al țării o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei.

Obiectivele și orientările generale stabilite de Conferința Națională a partidului pentru perioada 1981—1985 prevăd **continuarea dezvoltării în ritm înalt a forțelor de producție, repartizarea lor judicioasă pe întregul teritoriu al țării, continuarea cu consecvență a politicii de industrializare socialistă.** Producția industrială va crește în viitorul cincinal cu 55—60% astfel că pînă în 1985 această ramură va contribui cu circa 70% la crearea venitului național.

Dezvoltarea armonioasă și rapidă a industriei și a celorlalte ramuri ale economiei naționale va asigura creșterea venitului național la 2 400—2 500 de dolari pe locuitor, pînă în 1985, **asigurînd depășirea de către România a stadiului de țară în curs de dezvoltare, trecînd în acela de țară cu nivel mediu de dezvoltare.** Societatea socialistă se va ridica astfel pe o treaptă economco-socială superioară de civilizație, nivelul de trai material și spiritual al poporului va crește simțitor, ceea ce va contribui la înflorirea multilaterală a personalității umane.

prof. dr. Dumitru PUGNA

ÎNTREBĂRI :

1. Ce este industrializarea socialistă ?
2. În ce constă necesitatea industrializării socialiste ?
3. Definiți baza tehnico-materială a socialismului și arătați principalele ei caracteristici.
4. Definiți principalele obiective și sarcini ale dezvoltării industriei românești în cincinalul 1976—1980.

POLITICA PROPRIE DE EDIFICARE A NOII ORÎNDUIRI, EXPRESIE A GENERALULUI ȘI PARTICULARULUI ÎN CONSTRUCȚIA SOCIALISMULUI

EXPERIENȚA construcției socialiste în țara noastră demonstrează cu prisosință că dacă noua societate a putut să pună tot mai mult în valoare potențele tehnice, materiale și umane ale țării, să stimuleze progresul neîntrerupt în toate sectoarele vieții social-economice, să-și afirme din ce în ce mai puternic superioritatea în domeniul hotărîtor, sfera producției materiale, acestea se datorează politicii științifice a partidului, asigurării îmbinării raționale, organice, a principiilor generale ale revoluției și construcției socialiste cu necesitățile concrete.

„Se poate spune acum, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, că viața, practica, au demonstrat pe deplin justețea politicii marxist-leniniste a partidului nostru, izvorîtă din realitățile și condițiile concrete ale societății românești. Bazîndu-se pe concepția revoluționară a materialismului dialectic și istoric, partidul nostru a înțeles că legitățile generale nu se pot aplica fără discernămînt, indiferent de condiții, de etapa istorică dată. El a înțeles că unitatea dialectică dintre general și particular cere o abordare revoluționară a problemelor edificării noii orînduiri sociale" [1]. Într-adevăr, studierea aprofundată a procesului de dezvoltare și modernizare a economiei noastre naționale arată că, de-a lungul anilor, judecățile și opțiunile în domeniul economic au ținut seama de realitățile țării noastre, de bogățiile naturale ca și de resursele umane de care dispunem, considerate în dinamica lor. Totodată, partidul a avut tot mai mult în vedere tendințele dezvoltării economice pe plan mondial, experiența țărilor socialiste și a altor țări în soluționarea unor probleme concrete, legitățile și tendințele ce decurg din revoluția tehnico-științifică contemporană, posibilitățile ce rezultă de aici pentru creșterea cantitativă și calitativă a economiei naționale, pentru elaborarea strategiei ieșirii cît mai rapide a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare și înscrierea țării noastre în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

Pornindu-se de la faptul că dezvoltarea economică, venitul național pe locuitor și nivelul productivității sînt criterii de bază în demonstrarea superiorității unei orînduiri față de alta, partidul nostru și-a orientat întreaga sa politică în funcție de aceste obiective. La baza politicii proprii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în Programul partidului a fost stabilit ca obiectiv de perspectivă „egalizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre cu cel al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea României de țările industriale dezvoltate ale lumii. Pînă în anul 1990 acest proces de apropiere și egalizare va fi în linii generale realizat. Se va ajunge la un grad de dezvoltare a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății care să permită un înalt nivel de civilizație socialistă, satisfacerea necesităților, stabilite în mod rațional, ale tuturor cetățenilor, crearea premiselor materiale și culturale pentru trecerea la edificarea comunismului".

Semnificativ pentru înțelegerea raportului dialectic dintre general și particular în construcția socialistă precum și a tezei diversității de forme și metode în realizarea obiectivelor politicii proprii este strategia dezvoltării industriale, de făurire și dezvoltare a bazei tehnico-materiale a noii orînduiri, care constituie și o latură principală a politicii economice a țărilor socialiste. Se știe și este evident că industrializarea socialistă nu este o legitate generală, valabilă pentru toate țările care au trecut sau vor trece la socialism, ci numai pentru acele țări care au pășit pe calea socialismului, fără ca această problemă să fi fost rezolvată în cadrul economiei capitaliste. În aceste condiții, România, care a moștenit o economie slab dezvoltată, precum și o industrie mult rămasă în urmă față de a țărilor industrializate, ca dealtfel majoritatea țărilor socialiste, pentru a putea trece la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate a fost nevoită să acorde o atenție prioritară, încă din primii ani ai construcției socialiste, creării bazei tehnico-materiale a socialismului, înfăptuirii industrializării socialiste. Deci, în condițiile țării noastre, problemele făuririi economiei societății socialiste s-au interferat cu problemele acumulării, ale lichidării subdezvoltării și a decalajelor economice moștenite.

De aceea pentru România înfăptuirea politicii de industrializare socialistă a fost și este încă o necesitate obiectivă, cerință obligatorie pentru făurirea bazei tehnico-materiale a societății multilateral dezvoltate, o legitate importantă, fără de care nu se poate concepe construirea noii orînduiri.

Rezultă, deci, legități ale revoluției și construcției socialiste valabile numai pentru anumite țări, așa cum este cazul cu industrializarea socialistă. Se pune însă problema dacă pentru țările în care, ca și în România, industrializarea este o legitate a revoluției și construcției socialiste, soluțiile de politică economică, strategiile de dezvoltare, modalitățile de rezolvare a problemei acumulării etc. pot sau trebuie să fie identice ; evident că nu. În elaborarea unei strategii proprii de industrializare în fiecare țară, dialectica dintre general și particular se manifestă prin luarea în considerare, la stabilirea directivelor și etapelor de realizare ale acestora, a situației concrete din fiecare țară, stadiul atins în dezvoltarea industriei, structura producției materiale, și în primul rînd, a industriei, resursele de materii prime, gradul de dezvoltare și capacitatea cercetării proprii, forța de muncă disponibilă și nivelul de pregătire a cadrelor, posibilitățile financiare ale țării, repartiția pe teritoriu a forțelor de producție, stadiul atins în participarea la diviziunea internațională a muncii și posibilitățile de colaborare și cooperare internațională, conjunctura internațională. etc.

Respectîndu-se desigur, principiile comune ale industrializării socialiste, care se regăsesc într-o formă sau alta în toate țările în care aceasta este o legitate — ca de exemplu, naționalizarea principalelor mijloace de producție, dezvoltarea prioritară a sectoarelor producătoare de mijloace de producție, situarea în centrul politicii de industrializare a ramurilor de vîrf, generate de revoluția tehnico-științifică contemporană, precum și, ca cerință de bază pentru crearea unei industrii moderne într-o perioadă de timp relativ scurtă, ritmul rapid și rata ridicată de acumulare —, în practica construcției socialiste, în fiecare tară industrializarea socialistă are trăsături definitorii proprii. Astfel, în politica economică a fiecărei țări, acest proces obiectiv se realizează într-o mare varietate de formule, care în ultimă instanță conduc, pe căi proprii, la realizarea aceluiași țel, transformarea industriei în ramură conducătoare, făurirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste. Prin urmare, așa cum în practica construcției socialiste nu există un model global, un prototip al societății socialiste, tot așa, nu pot exista nici modele parțiale de aplicare a unei legi generale a revoluției și construcției socialiste.

Partidul nostru a situat și situează în centrul politicii sale economice, în mod consecvent și ferm industrializarea socialistă. Conform orientărilor stabilite de Congresele al IX, X și XI-lea, precum și ale Conferințelor Naționale, politica de industrializare rapidă a țării a fost axată pe următoarele obiective : crearea într-o perioadă istorică relativ scurtă în țara noastră a unei economii avansate, competitive pe plan internațional, comparabilă cu cea a țărilor avansate, situarea pe prim plan a laturilor intensive, calitative, ale dezvoltării economice, menținerea unei rate înalte de acumulare ca unică cale pentru dezvoltarea în ritm ridicat, accelerarea ritmului creșterii productivității muncii, sporirea eficienței economice etc.

Toate acestea ilustrează originalitatea, caracterul științific, realist al politicii economice a partidului nostru, îmbinarea în chip strălucit a teoriei cu practica construcției socialiste, a generalului cu particularul. Drept rezultat, în România s-a conturat o strategie proprie, întemeiată atît pe propria experiență, cît și pe experiența altor țări socialiste și nesocialiste, a industrializării unei țări socialiste în curs de dezvoltare. Această strategie reprezintă sinteza generalului și particularului în politica proprie de industrializare socialistă și nu se contrapune altor modele, experiențe, ci, dimpotrivă, se înscrie total în consensul necesității dezvoltării economiei naționale, a tendințelor care decurg din revoluția tehnico-științifică contemporană, precum și în cerințele teoriei socialismului științific privind făurirea noii orînduiri, după cum, evident, nici alte modele care țin seama de alte condiții specifice, nu pot fi contrapuse propriei noastre experiențe. **„Desigur,** sublinia tovarășul

---

Prima parte a articolului a apărut în nr. 51 din 22 decembrie 1978.

[1] **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, 1978, p. 448.

Nicolae Ceaușescu, faptul că unele partide se pronunță împotriva unui model în construcția socialistă — și este dreptul lor să facă aceasta — nu poate justifica însă pretenția elaborării unui alt model obligatoriu pentru ceilalți".[2])

Concludent în ceea ce privește raportul dintre general și particular în construcția socialismului este și modul original în care au fost soluționate problemele agrare, cum a fost înfăptuită una din legitățile de bază ale făuririi noii orînduiri, transformarea socialistă treptată a agriculturii. În legătură cu aceasta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste din 1974 arăta : **„Pornind de la studierea atentă a realității, partidul nostru a aplicat și în problema agrară, în mod creator, adevărurile generale și legitățile generale ale construcției socialiste la condițiile concrete ale României. Analizînd tendințele generale ale dezvoltării sociale, trăgînd concluzii din experiența celorlalte țări socialiste, din experiența mondială, cît și din propria experiență, partidul nostru a știut să găsească formele cele mai corespunzătoare pentru organizarea trecerii țărănimii pe calea proprietății socialiste".**

Numitorul comun ca expresie a generalului în aplicarea legii generale a cooperativizării agriculturii, ca o condiție pentru făurirea unei economii socialiste unitare, este instaurarea relațiilor de producție socialiste ; particularul, ca formă concretă de realizare a generalului, se reflectă în întreaga gamă de modalități concrete de luare în considerare a specificului din fiecare țară.

Una din legitățile generale ale construcției socialiste, care în activitatea practică se realizează într-o mare diversitate de formule este organizarea și conducerea pe bază de plan a economiei. Aici dialectica dintre general și particular se materializează, pe de o parte, în considerarea planificării ca una din laturile cele mai importante ale conducerii științifice a societății, ca o legitate de primă importanță a construcției socialiste fără de care nu se poate înfăptui conducerea conștientă a societății. Așa cum arată experiența organizării și conducerii planificate a țărilor socialiste, formele de organizare, metodele de planificare ale economiei naționale — deși urmăresc același scop, îmbracă o mare varietate de formule concrete, se schimbă continuu în funcție de o serie de factori ca : împrejurările istorice, etapa de dezvoltare a societății socialiste, nivelul de dezvoltare și gradul de complexitate al economiei, nivelul de pregătire al cadrelor, volumul și diversitatea relațiilor economice externe etc. Semnificativ în această direcție este modul concret de realizare a centralismului democratic în activitatea de planificare a economiei naționale, care într-o formă sau alta, se regăsește în toate țările socialiste, care își conduc economia pe bază de plan. Pornindu-se de la esența comună a centralismului democratic, în practica concretă a fiecărui stat socialist aceasta se materializează în mod diferit. Există diferențe în ceea ce privește îmbinarea dintre centralism și democratism, sistemul de verigi organizatorice și funcționale, formele prin care se realizează funcția de planificare a statului socialist, nivelul și gradul de autonomie al unităților de bază, relațiile acestora cu verigile ierarhic superioare.

Prin Hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare în țara noastră s-a introdus un concept original de autoconducere muncitorească care se întemeiază pe aplicarea creatoare a legităților generale ale revoluției și construcției socialiste referitoare la rolul conducător al partidului și clasei muncitoare în făurirea noii orînduiri, la existența proprietății socialiste, la conducerea pe baza planului național unic a întregii activități economico-sociale, repartizarea după cantitatea și calitatea muncii, dialectica evoluției funcțiilor statului în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

În concepția partidului nostru autoconducerea muncitorească este forma cea mai potrivită pentru realizarea în practică a triplei calități a producătorilor socialiști, uniți : de proprietari, producători și beneficiari. Autoconducerea muncitorească este și o formă adecvată de realizare în practică a principiului conducerii colective pe baza planului național unic a întregii activități economice a întreprinderilor și unităților administrativ-teritoriale. Totodată, autoconducerea muncitorească, permite crearea premiselor, elementelor și formelor necesare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, trecerea la comunism, la dispariția și transformarea treptată a statului într-un organism al societății cu menirea de a organiza, conduce și planifica producția, întreaga activitate socială, de a asigura repartiția corespunzătoare principiilor comunismului, așa cum au preconizat fondatorii socialismului științific.

Din practica construcției socialiste, din experiențele țărilor socialiste de realizare în practică a principiului planificării ca dealtfel a tuturor legităților generale ale revoluției și construcției socialiste rezultă clar că, nu există și nu pot exista tipare sau rețete unice pentru rezolvarea problemelor multiple pe care le ridică construirea socialismului, că formele și metodele de soluționare a sarcinilor revoluției și construcției socialiste sînt de o mare diversitate. Și în ceea ce privește realizarea rolului conducător al partidului, construirea societății socialiste și comuniste atestă o mare diversitate de forme și metode, diferite de la o țară socialistă la alta.

O problemă de importanță majoră a raportului dintre general și particular, încă controversată în gîndirea revoluționară contemporană, o constituie relația dintre factorul intern — efortul propriu, în realizarea programului de edificare a noii orînduiri — și factorul extern, colaborarea economică internațională. Aceste două elemente nu sînt contradictorii așa cum ar părea la prima impresie, ele sînt componente organice ale unui tot, care este politica proprie a partidului și statului respectiv de edificare a societății socialiste. Fără îndoială că în raporturile dintre aceste două elemente, nu poate să nu aibă prioritate factorul intern, pentru că făurirea noii orînduiri este opera fiecărui popor, se realizează într-un cadru național dat, ca o creație istorică a clasei muncitoare, a maselor populare din țara respectivă. Aceasta nu înseamnă izolaționism, nu înseamnă autarhie, nu exclude ci, dimpotrivă, presupune o intensă colaborare și cooperare internațională, în primul rînd cu țările cu aceeași orînduire. Colaborarea și cooperarea internațională realizată pe principiul avantajului reciproc, al respectului independenței și suveranității naționale, reprezintă un factor important de multiplicare a efortului propriu, de accelerare a creșterii economice. A considera factorul extern ca determinant înseamnă a inversa raportul dialectic, a denatura esența relațiilor de producție socialiste. Internaționalismul socialist ca legitate generală a construcției socialiste se poate realiza numai prin situarea pe prim plan a factorului intern, național, cu forma concretă prin care acesta se înfăptuiește. În legătură cu aceasta F. Engels spunea cu destulă claritate : „După părerea mea, în mișcarea muncitorească ideile cu adevărat naționale, adică ideile care corespund factorilor economici, atît în industrie, cît și în agricultură, factori care domină în țara respectivă, sînt întotdeauna, în același timp și idei cu adevărat internaționale" [3]).

Pornindu-se de la aceste considerente în documentele partidului nostru, în cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** se subliniază cu toată fermitatea relația dintre național și internațional, în sensul că nu există comunism național și internațional și că, expresie a legăturii organice dintre general și particular — comunismul este concomitent și național și internațional. Factorul intern exprimat în politica proprie de edificare a noii orînduiri reflectă contribuția fiecărei țări socialiste la afirmarea superiorității socialiste pe plan mondial. Rezultă deci, că internaționalismul socialist nu este o categorie abstractă, ruptă de contextul național în care se află și, de aceea, în esență, el se materializează în eforturile fiecărui popor pentru triumful cauzei socialismului în propria sa țară, în același timp cu solidaritatea internațională a tuturor forțelor revoluționare în lupta împotriva imperialismului.

În lumina celor arătate se poate aprecia că teoria marxist-leninistă nu este o colecție de adevăruri absolute, ci o știință dinamică care se adaptează și se completează continuu în funcție de schimbările care au avut loc în practica socială, de noile concluzii care se desprind din experiența țărilor care făuresc noua orînduire.

Fără îndoială că problema raportului dintre general și particular în practica construcției socialiste este o ilustrare a caracterului creator, deschis al acestei doctrine revoluționare, ea cuprinde o mare gamă de soluții proprii în aplicarea legilor generale ale revoluției și construcției socialiste și că această diversitate de forme și metode se va amplifica prin trecerea la socialism și a altor țări și popoare. În legătură cu aceasta, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, este evident că trecerea spre noua societate ca și forțele care participă la acest proces vor fi, inevitabil, tot mai diferite. Datoria partidelor comuniste este de a ține seama de condițiile specifice, de a elabora o strategie care să faciliteze antrenarea în șuvoiul revoluționar a tuturor categoriilor interesate în schimbarea rînduielilor sociale, în înfăptuirea principiilor socialismului.

În concluzie trebuie subliniat că, prin aplicarea creatoare a legilor generale ale construcției socialiste, prin soluții originale date diferitelor probleme, fiecare partid comunist sau muncitoresc își aduce contribuția proprie la îmbogățirea tezaurului comun al teoriei socialismului științific și al practicii revoluționare, la creșterea prestigiului socialismului în lume.

prof. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

---

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la Ședința activului central de partid și de stat (3 august 1978). Ed. politică 1978, p. 39.

[3]) K. Marx, F. Engels și V. I. Lenin : „Internaționalismul proletar" Ed. politică 1969, p. 154—155.

Procesul circular activ

Problema problemelor: resursele naturale

CUM CONCEPEM EXPLOATAREA, VALORIFICAREA ŞI UTILIZAREA LOR RAŢIONALĂ (II)

Proiectarea — declanşator al introducerii şi generalizării procesului circular activ

LA DEZBATERE au participat : prof. dr. docent **MIHAI DRĂGĂNESCU,** membru corespondent al Academiei R.S.R., director general al Institutului central pentru informatică şi conducere; ing. **CONSTANTIN CALOIANU,** director, Comitetul de stat al Planificării ; dr. ing. **AUREL CONSTANTINESCU,** director Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Comitetului Gospodăririi Fondurilor Fixe ; ing. **GEORGE FILIPAŞ,** directorul Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci ; ing. **AURELIAN MANILICI,** Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie ; ing. **IOSIF PAVLON,** director general adjunct al Institutului central de cercetări metalurgice ; prof. dr. docent ing. **VASILE NITU** şi dr. ing. **EMIL COSTIN,** Institutul de studii şi proiectări hidroenergetice ; dr. ing. **TEODOR POPA,** ICEMENERG ; dr. ing. **MIRCEA GURAN,** Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei ; dr. ing. **GEORGE COJOCARU,** directorul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria uşoară ; **MARIA VENCU,** Academia „Ştefan Gheorghiu" ; ing. **PETRE POTOP,** director adjunct ştiinţific, şi ing. **MARIUS VLĂDULESCU,** Institutul de cercetări, inginerie tehnologică, proiectare şi producţie pentru industria chimică anorganică şi de metale neferoase ; ing. **VALER STOICA** director adjunct ştiinţific, Institutul de cercetări pentru industrie şi chimie alimentară, dr. **MIHAI CAPĂTĂ,** director, Direcţia Centrală de Statistică. Din partea Revistei economice au participat dr. **MARIA POPESCU** şi dr. **DAN POPESCU.**

Un mod nou de gîndire şi de acţiune

MIHAI CAPĂTĂ — Este limpede că economia românească a atins un stadiu în care dezvoltarea sa viitoare este din ce în ce mai mult condiţionată de transformări calitative care să permită o valorificare superioară a resurselor naturale, a resurselor umane productive şi, îndeosebi, a inteligenţei româneşti, a potenţialului creativ al naţiunii noastre. Aceasta este orientarea dată de Conferinţa Naţională a partidului din decembrie 1977, precum şi de hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978.

Dezvoltarea producţiei impune — potrivit conceptelor de producţie, tehnologie şi organizare tradiţionale — o sporire aproximativ proporţională a resurselor consumate pentru realizarea acesteia. Ori această cerinţă se loveşte din ce în ce mai mult de două bariere greu de depăşit din punct de vedere economic: limitarea resurselor şi scumpirea acestora. Creşterea dimensiunilor producţiei — bazată pe tehnologii tradiţionale — are în acelaşi timp o consecinţă deloc de neglijat ci dimpotrivă, multiplicînd factorii de poluare a mediului. Logica lucrurilor ne arată că soluţia problemei rezidă în principal în revizuirea concepţiilor noastre cu privire la modul de organizare şi la metodele de producţie, la felul cum utilizăm materiile prime şi energia, la tehnologiile aplicate. Economia noastră va trebui să se dezvolte în continuare într-un ritm înalt, pentru a recupera decalajele care ne mai despart de ţările dezvoltate din punct de vedere economic şi pentru a asigura un nivel ridicat de bunăstare şi civilizaţie pentru poporul nostru. În prezent, au loc studii şi lucrări în vederea pregătirii planului cincinal pentru perioada 1981—1985, la sfîrşitul căruia România, potrivit hotărîrilor adoptate de Conferinţa Naţională a P.C.R. din decembrie 1977, urmează să treacă în rîndul ţărilor cu o dezvoltare economică medie. Este, cred, momentul potrivit să reflectăm mai adînc asupra metodelor şi căilor de urmat pentru a atinge obiectivele de dezvoltare şi de eficienţă ale economiei noastre prevăzute de Programul partidului.

Conceptul de proces circular activ, reprezintă — după părerea mea — una din ideile fertile care pot să călăuzească pe economişti, planificatori, cercetători, proiectanţi, alţi specialişti în conceperea, realizarea şi exploatarea sistemelor productive din toate ramurile economiei.

Mi se pare că **două categorii de specialişti au un rol deosebit în realizarea procesului de modernizare a economiei noastre, într-o concepţie avansată şi eficientă, care să ţină seama precumpănitor de cerinţele viitorului : aceştia sînt PLANIFICATORII ŞI PROIECTANŢII.** Primii au un rol hotărîtor în propunerea unor structuri moderne şi a alocării resurselor cu prioritate spre domeniile cele mai eficiente ale producţiei de bunuri şi servicii. Proiectanţii — şi bineînţeles cercetătorii cu care aceştia trebuie să facă o simbioză deplină — au rolul deosebit de a găsi şi propune soluţii tehnice avansate de realizare a obiectivelor economice stabilite prin plan.

Ideea **perfecţionării structurilor economice,** evocată şi de alţi vorbitori, mi se pare esenţială pentru obţinerea unei eficienţe substanţial sporite la nivelul economiei naţionale şi a fiecărei ramuri. Fără regîndirea critică a structurilor macro şi microeconomice şi fără reproiectarea acestora, **după criterii economice şi tehnice foarte riguroase,** nu poate fi concepută o schimbare care să ducă la îmbunătăţiri certe. Desigur, acesta este **un proces complex şi de durată mai lungă,** care nu se poate realiza de la o zi la alta. Dar, ceea ce apare ca imperios necesar în momentul de faţă este să ne schimbăm mentalitatea şi să judecăm lucrurile după criterii ştiinţifice şi economice mai riguroase, să renunţăm la nostalgia unor soluţii cu care ne-am obişnuit şi care, dacă au fost bune în trecut, astăzi apar cel puţin desuete. Obişnuinţa de a privi lucrurile de pe poziţii strict departamentale, de a nu vedea pădurea din cauza copacilor, nu mai poate fi acceptată ca metodă de acţiune şi gîndire, întrucît lipsa de perspectivă sistematică în rezolvarea problemelor este de natură să conducă la risipă şi la cheltuieli suplimentare pentru societate. Exemplele sînt numeroase şi s-au prezentat şi în această dezbatere. De asemenea, se impune un efort susţinut pentru a motiva orice soluţie tehnică pe criterii economice certe, privind însă la scara economiei naţionale şi nu limitat la nivelul diferitelor structuri microeconomice sau pe o perioadă foarte scurtă de timp. Conceptul de proces circular activ se impune, după părerea mea, mai mult ca un mod de gîndire şi de acţiune, decît ca o soluţie tehnică aplicabilă imediat într-un anumit domeniu şi de accea trebuie să-l utilizăm în raport de semnificaţia sa generală.

Cîmp larg de aplicare în industria agro-alimentară

VALER STOICA — Discuţiile de aici mă fac ca de la început să-mi exprim regretul că nu am studiat dezbaterile anterioare din revistă în problema procesului circular activ. Consider că activitatea de cercetare-proiectare trebuie să fie puternic angrenată în aceste preocupări de bază ale dezvoltării, preocupări care se relevă de o deosebită acuitate şi pentru industria alimentară. În această ramură se poate vorbi de un proces circular activ ce se desfăşoară nemijlocit în **dimensiunile particulare ale unui sistem agro-alimentar complex.** Argumente ? Iată cîteva : În fluxul materiei prime — produse-subproduse, acestea din urmă impropriu denumite deşeuri, între industria alimentară şi agricultură se realizează permanent un circuit cvasi închis : materiile prime sînt furnizate în principal de agricultură, produsele finite — alimentare sînt destinate alimentaţiei umane, iar majoritatea subproduselor, a produselor secundare rezultate prin prelucrarea industrială a materiilor prime se reîntorc direct sau mediat în agricultură îndeosebi în zootehnie ca furaje. Realizarea unui proces circular activ în cazul acestei industrii presupune, deci, existenţa întregului sistem agro-alimentar.

Materializarea acestui proces ridică însă unele cerinţe şi restricţii. Dintre acestea, ca principală restricţie se impune însăşi obiectul produsului — aliment, a cărui calitate elimină posibilitatea reintroducerii în proces a subproduselor fără va-

Prima parte a acestei dezbateri a apărut în numărul 51/1978 al revistei.

loare alimentară și a resurselor secundare. Ceea ce trebuie însă să se ia în considerare în realizarea proceselor de prelucrare este recuperarea și utilizarea la maximum a componenților valoroși din acestea pentru a îmbogăți produsul alimentar, în paralel cu înfăptuirea obiectivului de gospodărire rațională a materiilor prime, vital pentru dezvoltarea economiei. Un astfel de exemplu este orientarea cercetărilor pentru înglobarea în produsele lactate de tipul brînzeturilor a unei cantități cît mai mari posibil de albumine serice, care altfel s-ar elimina prin zer ; valorificarea în scopuri alimentare a componentelor valoroase din sîngele animalelor sacrificate ; obținerea de membrane artificiale din izolatele proteice a subproduselor și a resurselor cornoase ș.a.

O altă restricție de bază o constituie existența resurselor agricole distribuite pe întregul teritoriu al țării în timp ce prelucrarea este concentrată numai în anumite centre. Aceasta impune pe de o parte transporturi de mare volum a materiilor prime ; pe de altă parte reintrarea derivatelor nealimentare brute în circuitul activ al sistemului agro-alimentar, ținînd cont de specificul alterabil al acestora, este limitată la o arie de utilizare (în furajarea animalelor de exemplu) ce se restrînge la microzonele amplasamentelor industriale. Realizarea unui proces circular activ în aceste condiții impune aplicarea unor tehnologii de prelucrare suplimentară a resurselor secundare care să permită ca acestea să-și ridice valoarea de întrebuințare odată cu eliminarea barierelor spațiale pentru valorificarea lor ca furaje în sistemul agro-alimentar. În ultimul timp, prin cercetările efectuate, s-au obținut în acest sens, rezultate promițătoare. Am în vedere astfel valorificarea deșeurilor grase din industria cărnii prin conversia acestora cu ajutorul microorganismelor în biomase proteice ; valorificarea deșeurilor și viscerelor din industria peștelui în furaj proteic, fiind în curs în același sens cercetări pentru obținerea, tot prin intermediul micro-organismelor, a unor furaje îmbogățite în proteine (biomase) din borhoturile cerealiere ș.a.

Utilizarea micro-organismelor în valorificarea deșeurilor agro-alimentare permite de altfel realizarea unui proces circular activ de un specific deosebit, ce se închide surprinzător în sistemul tehnologiilor energetice, producînd energie sub formă de biogaz. Producerea biogazului pe calea fermentării anaerobe folosind microorganisme metanogene, evidențiază în mod explicit semnificația complexă a procesului circular activ, în sensul transferului unor verigi ale activității în afara sferei sistemului propriu, în cazul de față zootehnia, într-un sistem aparent fără nici-o legătură cu acesta, cel al producerii pe cale biotică de combustibili și energie. Avem de a face, în fapt, cu un sistem complex de transferare a energiei solare (înmagazinate prin fotosinteză sub formă de energie chimică în produsele metabolismului vegetal și apoi prin furajare în cel animal) în energia chimică a unor gaze combustibile, în principal gazmetan, constituind așa numitul „biogaz", ca metabolit al dezvoltării pe dejecțiile animaliere și deșeurile vegetale a unor microorganisme specializate în acest sens. Energia solară este astfel eliberată pe calea vieții, după ce a fost utilizată în diferitele verigi ale lanțului trofic, reintrînd în circuit și punînd la dispoziția omului o nouă sursă de energie. Produsul secundar al acestui proces, un nămol din dejecțiile fermentate, se dovedește ca utilizabil în anumite proporții în furajarea animalelor și în ansamblu ca un bun îngrășămînt agricol. Această sursă de energie biotică, valorificată prin cercetare-proiectare deocamdată la nivelul de pilot considerăm că prezintă un interes deosebit și justifică preocupările integrate într-un program prioritar coordonat de CNST.

Ceea ce aș vrea să relev pe marginea dezbaterii, ținînd cont că revista vrea să creeze un climat de mobilizare în preocupările privind procesele circular active, este faptul că această orientare trebuie să abordeze pe larg și mijloacele capabile să deschidă zăgazurile acestei activități. De multe ori inițiative și acțiuni, care se pot valorifica într-un ritm alert în economia națională, se irosesc, pierzîndu-se priorități și timp, pentru că există încă obstacole de natură birocratică, legate de puncte înguste de vedere, de organizarea și finanțarea acțiunilor. Consider, deci, momentul ca CNST-ul, alte organe de sinteză să acționeze mai hotărît pentru asigurarea condițiilor solicitate de implementarea largă a procesului circular activ în activitatea economică.

Valorificarea resurselor secundare în cadrul unor platforme integrate

MIRCEA GURAN — Așa cum este cunoscut, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei asigură în cea mai mare parte materiile prime necesare industriei metalurgice, industriei chimice, industriei materialelor de construcții și altora. Aceasta face ca tema pusă în discuție „Soluții de proiectare și valorificare complexă a obiectivelor economice pe baza procesului circular activ" să fie mai mult decît actuală pentru ramura industriei extractive.

Economia noastră națională în plin avînt implică un necesar din ce în ce mai mare de metale, combustibili, minereuri nemetalifere și diverse alte roci și materiale de construcții. Pe de altă parte, așa cum afirma și tovarășul Aurelian Manilici, țara noastră este o țară „bogată în minereuri sărace", ceea ce face ca pentru asigurarea necesarului de metale și combustibili, cantitățile extrase din mine și cariere să fie din ce în ce mai mari.

De exemplu, în anul 1979, pentru asigurarea planului de producție, ministerul nostru va extrage din subteran (mine) sau din cariere (exploatări la zi), o cantitate de peste 80 milioane tone cărbuni, minereuri neferoase, feroase sau substanțe nemetalifere. După concentrare și după descopertarea substanțelor extrase în carieră, rămîn anual imense cantități de halde și iazuri de decantare, al căror volum anual se apropie de cantitatea brută extrasă. Sînt depozite care includ, în continuare, mari rezerve de elemente utile, fapt pentru care, pe bună dreptate ele constituie „resurse secundare". Trebuie menționat, că spre deosebire de alte ramuri, în minerit, resursele secundare sînt relativ mai puțin poluante, însă au un alt incovenient principal și anume că ocupă mari suprafețe de teren.

În scopul valorificării cît mai complete a acestor resurse secundare pe baza aplicării procesului circular-activ, activitatea de concepție, cercetare-proiectare din cadrul ministerului a fost îndrumată pe următoarele căi :

a). Perfecționarea tehnologiilor actuale pentru creșterea randamentelor de extracție și pentru reducerea la maximum a gradului de poluare. Am obținut rezultate foarte bune în acest sens la Flotația Centrală din Baia Mare unde randamentele de recuperare a metalelor neferoase și auroargentifere sînt mult superioare altor instalații din țară și depășesc chiar pe cele realizate la multe instalații cu tradiție din străinătate. Modernizările introduse la utilajele de măcinare și la construcția celulelor de flotație au condus la reducerea consumului specific de energie electrică cu cca. 30%.

La instalația de preparare a baritei de la Ostra, o ingenioasă inovație a condus la reducerea completă a poluării cu praf fin rezultat la operația de uscare tocmai pe baza recuperării și valorificării integrale a acestuia. La preparațiile de cărbune din Valea Jiului, introducerea unor tehnologii noi a redus în proporție de peste 90% gradul de poluare a apelor asigurînd totodată valorificarea ca resurse energetice a unor mari cantități de cărbune obținut prin filtrare sub formă de șlamuri, etc.

b) În scopul elaborării de tehnologii eficiente și a unor structuri de organizare adecvate la Institutul de cercetări și proiectări pentru minereuri și metalurgie neferoasă Baia Mare s-a profilat un laborator care se ocupă numai de problemele valorificării integrale a materiilor prime secundare și de reducere a poluării. Prin această măsură, ministerul nostru urmărește să realizeze o organizare tehnologică, așa-zisă „pe verticală".

c) Avînd în vedere caracterul resurselor secundare ce rezultă din uzinele și instalațiile ministerului nostru, care în bună măsură pot constitui materii prime și materiale pentru construcții, au fost inițiate măsuri pentru acțiuni comune între unitățile de cercetare-proiectare din cadrul mai multor ministere. În acest sens, M.M.P.G. a elaborat împreună cu alte ministere programe comune de valorificare complexă a materiilor prime sărace și secundare cum sînt : „Programul de valorificare a elementelor utile din halde și iazurile de decantare din industria minieră" la care participă : Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; „Programul de valorificare a metalelor rare", la care participă : Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Ușoare, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ș.a.

d) Pe aceeași linie de a răspunde acestui mare imperativ care se numește „valorificarea eficientă", avînd totodată în vedere nivelul ridicat al cheltuielilor de transport ce frînează valorificarea multor resurse secundare miniere, pornind de la principiile de bază ale procesului circular activ, institutele de cercetare și proiectare din cadrul M.M.P.G. se orientează în ultima vreme pentru realizarea de platforme integrate. Astfel de soluții se prezintă pentru marile obiective care privesc : „valorificarea sulfului din munții Călimani" ; „valorificarea minereurilor sărace de cupru de la Roșia Poeni" etc.

Filoanele bogate ale unor materii sărace în substanță activă

PETRE POTOP — Principiile și funcțiunile procesului circular activ răspund unor preocupări stringente atît ale colectivelor de oameni ai muncii din uzine cît și ale colectivelor de cercetători și proiectanți. Proiectările, alături de cercetare, constituie însăși etapa de pornire în abordarea practică a problemelor procesului circular activ. În institutul nostru aceste preocupări au forme diferite. O parte din lucrări vizează — prin programe prioritare — realizarea unor tehnologii de valorificare a materiilor prime indigene, în special sărace, unde această valorificare completă și complexă se pune cu maximă acuitate. De

exemplu, valorificarea minereului potasic din R. S. România, problemă studiată în cadrul unei cercetări de amploare care a antrenat colective largi atît din cadrul institutului nostru, cît și din institutele altor ministere, a condus la găsirea unui flux tehnologic aș putea zice integrat, complet și complex așa cum se vede din figura alăturată (fig. 1 a). Aceasta permite ca dintr-un minereu cu numai 9 la sută substanță activă să se valorifice pierderile de produse utile și să se evite poluarea mediului. Valorificarea complexă a Ti și Zr și pămînturilor rare din nisipurile aluvionare cu conținut redus de elemente utile constituie un al doilea exemplu de același fel. Colectivul institutului nostru împreună cu colective din M.I.Ch., M.I.M. și M.M.P.G. au pus la punct o tehnologie capabilă de o asemenea valorificare, rezultînd produse finite de o valoare deosebită : aliaje, profile, țevi,

Fig. 1a

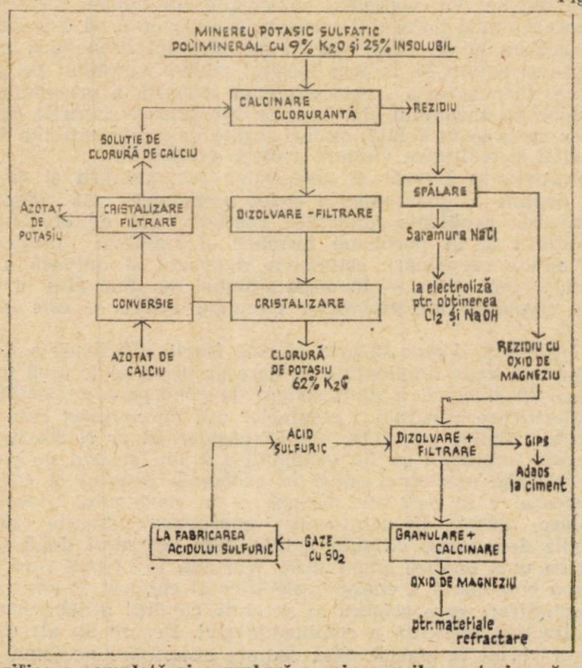

Valorificare completă și complexă a minereurilor potasice sărace în recirculări active.

săruri utilizate în tehnica aerospațială, tehnica nucleară, optică, electronică, construcții de mașini (fig. 1 b).

O altă categorie de lucrări studiază **eliminarea unor produși poluanți care rezultă din actualele tehnologii** și care reclamă urgență în rezolvare, funcție de gradul de poluare și toxicitate. Un exemplu clasic îl reprezintă problema gazelor reziduale SO_2 din instalațiile de acid sulfuric, problemă care a cunoscut mai multe rezolvări pe platformele industriale. Emisia cea mai puternică de SO_2 este datorată însă termocentralelor electrice pe bază de cărbuni și păcură cu conținut de sulf. Numai în țara noastră această emisie este echivalentă cu producția a 3 mari uzine de acid sulfuric. Lucrările ce se execută în prezent de către cercetătorii din M.I.Ch. și M.E.E. urmăresc găsirea unor

Fig. 1b

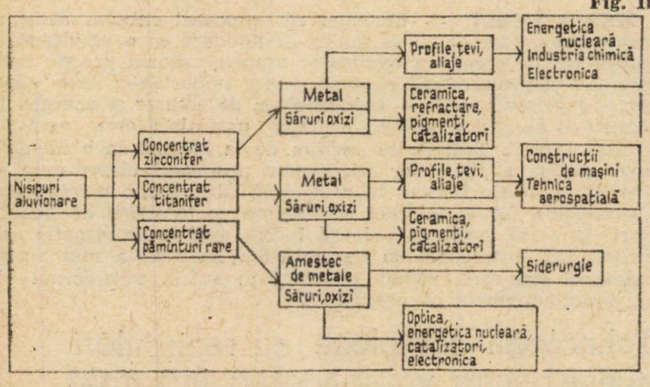

soluții economice care se întrevăd însă foarte dificile avînd în vedere debitele foarte mari de gaze ce trebuiesc purificate și care sînt în jur de 11 000 000 Nm^3/h Nu trebuie uitat că poluarea mediului este un factor cu efecte negative deosebit de puternice, dificil de estimat din punct de vedere economic. Ea poate afecta grav și adesea ireversibil atît sănătatea oamenilor cît și resursele naturale de pe o anumită zonă într-un interval îndelungat. De aceea, consider că, din capul locului, acest factor trebuie să fie cuprins la adevărata dimensiune în calculele tehnico-economice ale noilor tehnologii.

O a treia categorie de probleme, legată într-un fel de cea anterioară, este recuperarea a ceea ce pînă acum greșit numeam deșeuri, substanțe care de fapt constituie materii secundare și a căror valorificare poate să conducă la reducerea consumului de materii prime, la reintroducerea în circuitul economic al unor materiale valoroase. Printre multiplele preocupări abordate în această direcție voi exemplifica două dintre cele mai stringente : valorificarea sulfului din fosfoghips și recuperarea clorurii de calciu și a celei de sodiu de la fabricarea sodei amonicale. Aceste încercări de recuperare pot determina însăși modificarea tehnologiilor primare.

Pentru a putea adînci problematica discutată de noi astăzi, ar fi necesar, după părerea mea, deplasarea dezbaterii, într-o nouă etapă, la locuri concrete de realizare a producției, respectiv în întreprinderi. Aceasta va crea un cadru complet și precis de lucru. Discuția de astăzi deplasată, de exemplu, la o centrală sau la un combinat va putea evidenția, pe baza însăși a cadrului deja conturat pînă acum, problemele locale și noi specialiștii am putea oferi soluții de principiu sau de detaliu. Antrenînd organele de conducere ale uzinei, centralei sau ministerului, dezbaterea s-ar putea încheia cu planul de măsuri și rezolvări concrete.

MARIA POPESCU — Dezbaterile referitoare la posibilitățile de aplicare a conceptului de proces circular activ în proiectarea unor complexe de valorificare integrală a componenților din materile prime și resursele energetice s-au referit la aspectele teoretice, economice, la implicațiile de mecanism economic — indicatori, prețuri etc., precum și la implicațiile de ordin tehnic și tehnologic, la probleme de gîndire și de metodologie, de ordin general și în același timp la aspectele practice situate la nivelul microeconomic. Una din cele mai interesante dezbateri din acest ciclu s-a desfășurat la nivel județean — la Oradea — unde specialiști din cele mai diverse domenii de activitate, de la fizicieni, chimiști, geologi, ingineri, tehnologi pînă la inginer agronom, medici și biologi și-au confruntat cunoștințele și experiența în scopul formulării unui proiect bazat pe principiul procesului circular activ, menit să asigure utilizarea complexă, integrală și în trepte a potențialului fizico-chimic, energetic și terapeutic al bogatelor resurse de ape termale ale zonei. În viitor vom alterna discuțiile la nivel central, macroeconomic, cu cele desfășurate, așa cum propune și tov. Potop „la fața locului".

Ieftinirea costurilor specifice de investiții

TEODOR POPA — Caracterul pragmatic al conceptului de proces circular activ impune reabordarea, în fiecare discuție, a criteriului economic în legătură cu adoptarea deciziilor privind valorificarea materiilor prime sărace sau a materialelor secundare. Această valorificare se face în general cu costuri specifice mai ridicate decît în cazul materialelor tradiționale dar ea este justificată prin comparația cu costurile marginale valabile la un moment dat în sectorul respectiv. Sectorul energiei este reprezentativ din acest punct de vedere, aplicabil exemplului prezentat de tovarășul Pavlon. Trebuie subliniată în acest context importanța aplicării în proiectarea obiectivelor industriale a conceptului procesului circular activ, ceea ce poate contribui la reducerea costurilor, de altfel justificabile după cum s-a arătat, și prin aceasta la frînarea deteriorării nivelului de trai generată de reducerea calității și rezervelor de materii prime.

În cadrul aplicării principiilor procesului circular activ și în general cercetătorilor și proiectanților le revine ca sarcină importantă găsirea unor soluții de ieftinire a costurilor specifice de investiții, a unor noi procedee tehnologice, avînd în vedere creșterea costurilor pentru materiale. În sectorul energiei, procesul circular activ este utilizat în mod consecvent pe unele platforme industriale, în sensul că în proiectele de alimentare cu energie a unităților industriale este cuprinsă și valorificarea resurselor secundare provenite de la aceste industrii coordonat cu producerea de energie electrică și livrarea de căldură în regim de termoficare. Valorificarea resurselor secundare de căldură este dependentă de nivelul de temperatură la care sînt disponibile și, în funcție de aceasta, de găsirea metodelor de utilizare. Pentru resursele cu temperatură medie, soluțiile de recuperare sînt în general cunoscute sau în curs de materializare. Dificultăți mari se manifestă în valorificarea resurselor de căldură de potențial scăzut și în această direcție se deschide un cîmp larg de acțiune pentru cercetare și proiectare. Elaborarea unor tehnologii noi de acumulare a căldurii, între care se poate cita acumularea cu ajutorul unor săruri, în combinație cu utilizarea pompei de căldură, este numai una dintre direcțiile de cercetare posibile, citată aici pentru caracterul neconvențional al soluției căutate.

O manieră de a gîndi specializarea care trebuie depășită

EMIL COSTIN — Țin și eu să exprim aprecierea față de inițiativa de a pune în discuție idei cu asemenea largi implicații

în structura activității economice productive. Personal, consider că pe această cale pot fi făcuți însemnați pași înainte în direcția obținerii de efecte calitativ superioare din activitatea noastră economică. Subscriind cu mult interes la ideia novatoare a procesului circular activ, mă voi referi mai puțin la avantajele acestei abordări noi, ca cele rezultate din tratarea sistemică a procesului de producție, ori la efectele de tip sinergetic ce se pot obține din procesul circular activ, avantaje subliniate pe larg în dezbaterile anterioare ; în intervenția de față vreau să subliniez unele probleme pe care le ridică, după părerea mea, introducerea largă în practică a tipului discutat de complexe industriale. Desigur, se cunosc în economia românească exemple de procese circulare active ; asemenea procese există și în energetică. Dar pînă acum ele reprezentau mai curînd excepția, ori discuțiile noastre sînt menite **să evidențieze posibilitățile extinderii acestei concepții la scară națională**, să clarifice condițiile pentru transformarea proceselor circulare active din excepție în regulă a dezvoltării noastre economice.

Consider că, pentru implementarea largă a procesului circular activ apar necesare modificări în concepțiile care stau astăzi la baza dezvoltării economice concrete. Cel puțin două sînt categoriile de concepții la care aceste modificări necesare apar mai pregnante :

a) **Concepțiile de proiectare.** Astăzi proiectarea se desfășoară în unități structurale pe ramuri industriale și economice, datorită unei specializări accentuate, ale cărei avantaje au fost hotărîtoare pe o anumită treaptă a dezvoltării economico-sociale a țării noastre. Ca urmare, astăzi, introducerea de procese circulare active poate fi de regulă concepută în interiorul ramurilor industriale, economice. Acesta este cazul cu exemplele prezentate aci din producția agroalimentară, același este cazul exemplelor din energetică. De cooperări între ramuri poate fi vorba însă numai cu dificultate ; li se opune întreaga structură de specializare, întreaga rețea de subordonări pe liniile variate ale planificării, finanțării, urmăririi, valorificării realizărilor, gîndite și structurate pe specialități distincte.

Or, procesele circulare active tind să extragă avantajele tocmai din abordarea multidisciplinară a proceselor productive, din căutarea și combinarea acelor procese productive individuale care pot produce împreună maximum de efect economic. Din punct de vedere al proiectării, realizarea proceselor circulare active face apel, în sensul menționat, la accentuarea inițiativei proiectanților grupați în colective multidisciplinare, la un grad principial mai ridicat de inventivitate în căutarea și alegerea soluțiilor, determinînd astfel sporirea **importantă a cantității de inteligență care se înglobează procesului productiv, sporirea valorii produselor** tocmai pe seama acestei resurse superioare cu care poporul nostru este din plin dotat : inteligența, inventivitatea. În acest scop este însă necesară asigurarea pentru proiectare a unui grad mai mare de **inițiativă în selecția soluțiilor :** utilizarea optimală a materiilor prime atrase în procesul de producție implică soluții diferite în funcție de caracteristicile proprii fiecărei materii prime în parte, implică în fiecare caz concret soluții ce ar putea fi cu greu încadrate în reguli rigide de tipizare.

Totodată, pentru a face față cu succes deplin problemelor puse de procesele circulare active — și nu numai de acestea — **proiectantul trebuie să se orienteze** într-o măsură mai mare decît pînă acum potrivit cerințelor respective. Rapiditatea cu care se dezvoltă în prezent tehnica, economia, întreaga viață socială, contrapusă ciclurilor încă lungi de realizare a obiectivelor industriale concrete, face să se ajungă uneori la rezultatul neplăcut al uzării morale a unui obiectiv încă înainte ca acesta să fi fost dat în folosință. Și în acest sens exemplul citat azi aci, al soluției adoptate pentru centrala pe șisturi bituminoase este, se pare — concludent. Proiectantul are datoria de a căuta acele soluții care sînt cele mai bune **nu în momentul realizării obiectivului proiectat, ci în momentul ulterior, al funcționării acestui obiectiv.** Sarcina nu este deloc ușoară, ea cere ca fiecare proiectant să cunoască tehnica și tehnologia în mod creator, în devenirea acestora, să le poată aprecia corect tendințele viitoare de evoluție, tendințe pe care să le poată traduce eficient în practica proiectelor pe care le realizează.

Chiar dacă proiectanții și-ar schimba însă concepțiile în sensul arătat mai sus, ar fi aceasta suficient pentru ca procesele circulare active să capete o extindere largă în economia românească ? Cred că numai schimbarea mentalității proiectanților nu este suficientă, ea trebuie să fie însoțită de schimbări largi în activitățile de planificare, de coordonare a dezvoltării economice. Necesitatea schimbărilor menționate provine de asemenea din **necesitatea de a trece de la conceperea dezvoltării pe specialități la conceperea unei dezvoltări complexe, cu participare multidisciplinară, în care specializarea îngustă să joace un rol mai restrîns decît cel pe care îl deține în prezent.**

Concret, ce dificultăți apar în cazul în care dorim să introducem complexe circular active în condițiile concepțiilor actuale ? În primul rînd apar probleme legate de planificarea, de alegerea acelor produse ce urmează să facă obiectul procesului circular activ. Adesea, sporirea eficacității procesului economic implică producerea unor produse care nu figuraseră pe lista de plan, ori figuraseră cu alte cantități decît cele necesare realizării unei eficiențe maxime a procesului. Aceste neconcordanțe cu planul atrag după sine dificultăți de alocare a fondurilor de investiții, dificultăți de finanțare a producției.

Urmează apoi cerința de a desface produsele astfel realizate, pe piață. Rezultă de aci ca necesară o extindere a activităților de marketing, de prospectare activă a pieților de desfacere, pentru a se ști ce produse sînt și vor fi necesare pe piață, în ce termene, în ce cantități, în ce condiții de calitate. Toate aceste informații, sînt de natură să influențeze, în mod direct însuși procesul de concepție al proceselor circulare active printr-o cooperare mult mai accentuată decît azi între marketing și proiectare. Privit sub acest unghi de vedere, însuși conceptul actual al planificării trebuie să se lărgească, să se extindă, să devină mai complex, cuprinzînd nu numai prevederea satisfacerii unor necesități constatate anterior ci și necesitatea de a realiza la un nivel ridicat de eficiență economică unele produse orientate de la bun început pentru schimbul pe piața externă. Prin aceasta crește eficiența scontată a procesului de producție în ansamblu, dar sporesc totodată și riscurile cărora trebuie să li se facă față, riscuri legate de neconcordanța între prevederi și realitatea viitoare a pieței economice.

Menționez în treacăt și necesitatea reexaminării și clarificării depline a unor aspecte strict economice : mă refer la reevaluarea problemei unicității coeficientului de eficiență a investițiilor și la problema formării și stabilirii prețurilor. Fără aceste reevaluări, estimarea riguroasă și univocă a rezultatelor economice — în orice situație, dar mai ales în condițiile complexe ale proceselor circulare active — este foarte dificilă.

În încheiere, doresc să arăt că este foarte dificil, de a scoate în evidență toate implicațiile pe care ar urma să le aibă introducerea în practică a unui sistem de concepere a unităților de valorificare integrală a resurselor atît de complex cum este procesul circular activ. De aceea consider că ar fi foarte util ca aceste implicații să fie evidențiate și din studiul de caz al unor procese existente astăzi în economia noastră și care se încadrează — în oarecare măsură — în conceputul proceselor circulare active. În acest sens energetica cunoaște cîteva exemple de procese circular active, care pot servi după părerea mea unei analize amănunțite. Voi cita în primul rînd producerea combinată a energiei electrice și căldurii în centralele de termoficare care asigură în anumite condiții utilizarea semnificativ mai eficientă a combustibilului. Despre un alt exemplu s-a vorbit în cadrul unor ședințe anterioare pe tema proceselor circulare active : reciclarea ca materiale de construcții a cenușilor și zgurii rezultate din arderea combusibililor în centralele electrice. Un al treilea exemplu, mai complex de astădată, îl furnizează amenajarea cursurilor de apă, cu funcțiuni multiple : producere de energie electrică, navigație, piscicultură, irigații, alimentarea cu apă a localităților etc. Crearea unor asemenea amenajări complexe a evidențiat însă și anumite dificultăți legate de concepțiile actuale de evaluare economică. De exemplu dificultatea împărțirii cotelor de investiții între participanți, în lipsa unor metode bine precizate, pune piedici, întîrzie adesea realizarea unor asemenea complexe, denaturează uneori indicatorii economici de eficiență. Sînt convins că studierea amănunțită a unor asemenea situații de caz ar permite clarificării multiple ale direcțiilor concrete de urmat pentru implementarea largă în economia românească a proceselor circular active.

MARIA VENCU — Consider că procesul circular activ se înscrie ca un factor de stimulare și totodată ca o rezultantă a capacității de creație a oamenilor muncii, resursă practic nelimitată a dezvoltării. El răspunde unor importante, unor vitale comandamente sociale — economisirea de resurse și energie. În realizarea acestui proces ca o etapă prealabilă este necesară analiza valorii. Trebuie să pornim de la început la o identificare precisă a funcțiilor produselor urmărind direct cum să folosim resursele într-un mod eficient, să stabilim nivelul performanțelor, limite minime și maxime pe categorii de beneficiari. În acest cadru trebuie să facem apel la informația de ultimă oră și totodată să nu neglijăm informația mai veche, îndeosebi cea care, vizînd perspectiva, a fost considerată la un anumit moment ca nefezabilă.

Tehnologii complexe cu recirculări active pentru valorificarea integrală

MARIUS VLĂDULESCU — Consider că această nouă orientare economică necesită o transformare revoluționară în cercetare și în proiectare, reprezintă o însemnată direcție de trecere la o nouă calitate în activitatea noastră, în concordanță cu actualele exigențe economice și sociale. După părerea mea este necesară clarificarea unor aspecte de fond ale problemei. **Imperativul găsirii unor soluții care să ducă la valorificarea completă a materiilor prime, la tehnologii nepoluante, la reducerea consumului de energie, este însăși obiectivul unei activități ingnerești corecte ; el reflectă, în ultimă instanță, însăși probitatea**

profesională a cercetătorului și proiectantului. În altă ordine de idei trebuie arătat că la nivelul tehnicii actuale nu se poate recupera oricît și orice ; există desigur o limită condiționată în primul rînd de cunoașterea legilor obiective fizico-chimice care generează transformările de materie și energie și în al doilea rînd de limitele tehnologice. Pe această bază se poate fixa cadrul teoretic și pot fi stabilite direcțiile precise de acțiune, în acest domeniu fiind necesar un studiu fundamental al inginerilor, economiștilor, matematicienilor. În aceste condiții activitatea de cercetare și proiectare trebuie să se înarmeze cu metode de investigație tot mai complexe și profunde, cu un aparat

Fig. 2 a

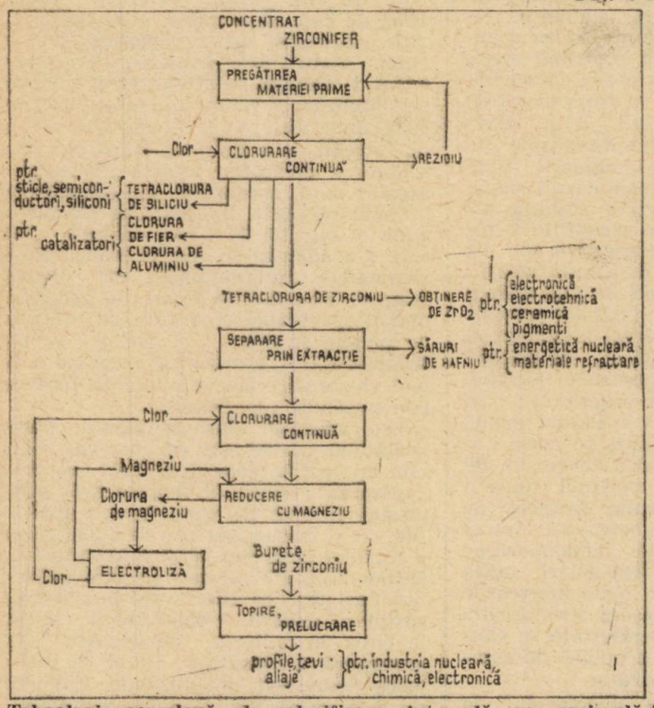

Tehnologie complexă de valorificare integrală cu recirculări active a concentratului zirconifer.

matematic mai perfecționat, adică calitatea unor asemenea mijloace să însoțească tot timpul calitatea scopului urmărit, ba chiar să o devanseze.

Completînd cele spuse de tovarășul Petre Potop doresc să menționez că preocupările ce fac obiectul discuției de azi se

Fig. 2 b

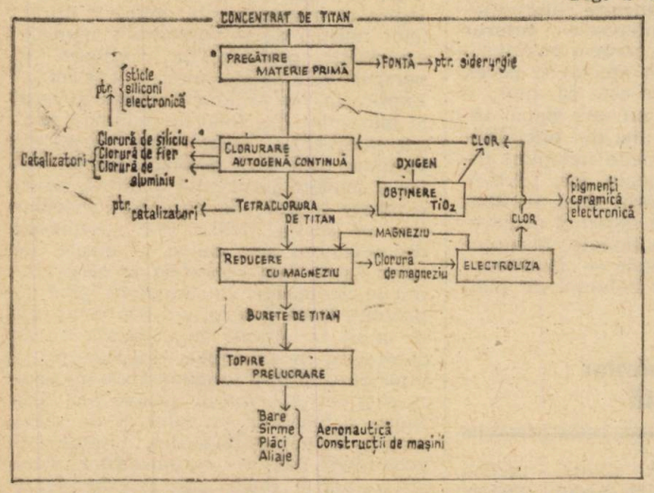

Tehnologie complexă de valorificare integrală cu recirculări active a concentratelor de titan.

află de mai multă vreme în atenția colectivului de cercetare din institutul nostru, avem și unele rezultate deosebite dar, din păcate, nu toate sînt finalizate corespunzător. Ca exemplu de tehnologii de valorificare complexă în condițiile folosirii unor tehnologii moderne, cu recuperări avansate de reactivi în condițiile de poluare minimă, voi dezvolta cele spuse de tov. Potop, prezentînd tehnologii de obținere ale zirconiului și titanului (vezi fig. 2, a ori b).

Colectivul nostru de cercetare s-a preocupat și de o altă problemă care din păcate nu și-a găsit o rezolvare corespunzătoare la faza industrială. Aceasta este problema **recuperării cadmiului din prafurile volatile și apele de spălare din metalurgia plumbului și zincului.** Cadmiul este un metal foarte scump, economia națională consumă cantități mari care nu pot fi acoperite de producția internă. Recuperarea sa din prafurile volatile și apele de spălare este de 20—30%, pierderile fiind de zeci de tone de metal. Influența cadmiului asupra mediului ambiant este, de asemenea, foarte nocivă, fiind unul dintre cele mai toxice elemente. Urmărind să transforme substanța poluantă, nocivă în plus metalifer deosebit de valoros, în institutul în care lucrez a fost pus la punct un procedeu de autoclavizare și electroliză intensivă pe baza unor invenții brevetate de către cercetătorii noștri care permit realizarea unei tehnologii economice, nepoluante și un consum minim de reactivi ieftini, asigurînd o valorificare complexă și economică a tuturor componenților. Din păcate această tehnologie nu a putut fi aplicată în producție pînă în prezent.

O mai bună sincronizare pe filiera cercetare - proiectare - planificare

CONSTANTIN CALOIANU. — Dezbaterile organizate de „Revista Economică" pe problemele procesului circular activ au scos în evidență o multitudine de aspecte legate de valorificarea integrală a resurselor naturale, de atragerea în circuitul economic a tuturor componentelor utile pe care acestea le conțin. Au fost puse în discuție exemple concrete, s-au sugerat soluții tehnologice, metodologice și organizatorice pentru rezolvarea lor. Astfel de discuții sînt deosebit de utile, ele abordînd o problemă esențială pentru dezvoltarea economiei românești atît în cincinalul viitor cît și în perspectivă, aceea de a obține un volum cît mai mare de venit național pe unitate de materie primă prelucrată. În fond acestui aspect major se circumscriu toate ideile, sugestiile și propunerile făcute pentru aplicarea în practică a tehnologiilor avansate, a invențiilor și inovațiilor, a rezultatelor cercetării științifice în general, pentru valorificarea tuturor resurselor secundare,a oricăror substanțe utile de la populație.

În rezolvarea acestor cerințe un rol hotărîtor, — așa cum s-a subliniat și la începutul dezbaterilor organizate de Revista Economică — îl are **cercetarea științifică și proiectarea** din toate domeniile producției materiale. Aceste sectoare au datoria să stabilească **soluțiile cele mai eficiente de prelucrare complexă și completă a materiilor prime și materialelor de care dispunem.** Cadrul corespunzător desfășurării unei activități creatoare în acest domeniu îl constituie sistemul de organizare și conducere creat și perfecționat continuu de partidul nostru. Avem un **mecanism clar de elaborare și fundamentare a planurilor** care antrenează colectivele largi de specialiști din întreprinderi, centrale, ministere, specialiști din cercetare-proiectare și din învățămînt și care constituie un cadru corespunzător pentru valorificarea oricărei idei și soluții pe linia concepției proceselor circular active. Sistemul de **planuri și programe speciale** constituie în același timp instrumente concrete pentru aplicarea în practică a propunerilor. În acest cadru, este necesar să examinăm cu atenție modul în care activitatea celor două sectoare — cercetarea și proiectarea — se sincronizează sau se înscrie în cerințele activității de planificare.

Avem spre exemplu, un program special de lungă durată pentru cercetarea științifică, a cărui desfășurare în timp este concepută astfel încît rezultatele să premeargă proiectarea spre a putea fi avute în vedere la elaborarea planurilor pentru perioada considerată. Din nefericire nu întotdeauna această cerință esențială este respectată și rezolvarea unor probleme importante pentru economie din care unele au fost citate și în dezbateri — valorificarea deșeurilor titanifere, extragerea aluminei din materiale nebauxitice, etc. — durează de prea multă vreme. La rîndul ei, nu de puține ori, **proiectarea** întîrzie nejustificat elaborarea documentațiilor de investiții, deși cunoaște încă din fazele de fundamentare obiectivele prevăzute a fi realizate într-un cincinal și are foarte bine conturată „tema de proiectare" prin programele speciale de produse ce se elaborează odată cu planul cincinal. Pe de altă parte am în vedere cerința ca la fundamentarea planurilor să fie mai bine utilizată creația inteligenței românești. În acest cadru este necesară constituirea instrumentelor respective — din partea C.N.S.T., a O.S.I.M., a ministerelor, a C.S.P. și altor organe de sinteză — pentru ca invențiile și inovațiile originale și care asigură valorificarea integrală a materiilor prime și energiei să fie direct și larg utilizate drept căi care să permită atingerea nivelelor de producție prevăzute.

O cerință care trebuie mai atent tratată atît de cercetare cît și de proiectare, este **abordarea problemelor sub toate aspectele, în întregul lor complex :** valorificarea maximă a materiilor prime implică tehnologii distincte de prelucrare pentru fiecare resursă secundară sau deșeuri ; utilizarea întregului potențial caloric al combustibililor implică realizarea de cazane recuperatoare specifice fiecărui fel de resursă secundară care să țină seama de caracteristicile acesteia (presiune, temperatură, conținut chimic și de particole solide etc.). **În general întregul lanț : cercetare — proiectare — planificare trebuie să fie mai bine sincronizat și să funcționeze mai eficient pentru a putea rezolva în mod corespunzător problemele complexe pe care le pune valorificarea integrală și la un nivel cît mai superior a materiilor prime și materialelor.**

Semnificațiile unui an de tulburări monetare în Occident

S-A ÎNCHEIAT încă un an de dezordini și contradicții monetare internaționale, an în care a prevalat, ca dealtfel și în cei precedenți, climatul de incertitudine și de tensiune caracteristic unei perioade de criză. Instabilitatea valutară și inflația, inegalitatea și inechitatea în relațiile de plăți internaționale, dezechilibrele profunde din structura acestor plăți, restricțiile și discriminările, mișcările rapide și masive de capitaluri cu caracter speculativ, nivelul scăzut al asistenței pentru dezvoltare, toate acestea sînt stări de lucruri care datează de mai multă vreme și care, împreună cu celelalte fenomene de criză, afectează mersul înainte al economiei mondiale, accentuează inegalitatea în avuție și inegalitatea în dezvoltare, adîncesc prăpastia dintre țările bogate și cele sărace. Este firesc ca popoarele să-și pună tot mai des întrebarea dacă impasul în care se află astăzi colaborarea internațională în acest domeniu este iremediabil, sau dacă nu cumva există anumite interese precise care determină întreținerea unei atmosfere tulburi în locul unei ordini clare și drepte, sau, în sfîrșit, dacă nu se poate totuși găsi o modalitate de ieșire din criză, de depășire a contradicțiilor existente, de punere a întregii structuri a relațiilor valutar-financiare internaționale pe un teren sănătos.

Pentru a desprinde ceea ce este într-adevăr semnificativ din cele ce s-au petrecut în anul 1978 va trebui să facem abstracție de noianul fenomenelor care au avut o similitudine evidentă cu altele precedente și să ne concentrăm asupra celor două evenimente majore ale acestui an și anume : pe de o parte, accelerarea, devenită intolerabilă, a căderii dolarului S.U.A. și, ca urmare, reacția oficialităților americane constînd din lansarea programului de salvare a monedei naționale, iar pe de altă parte, frămîntările care au avut loc în Piața comună în legătură cu crearea sistemului monetar vest-european.

Anemia progresivă a unei monede-cheie

LA ÎNCEPUTUL anului 1978, în paginile acestei reviste se aprecia, retrospectiv, că fenomenul dominant pe planul relațiilor monetare îl constituie declinul monedei americane, „ajunsă la nivelul cel mai coborît față de alte monede din întreaga istorie a sa".

După trecerea unui an, declinul s-a agravat, dolarul bătînd între timp de cîteva ori propriile lui recorduri de cădere. Panta a devenit atît de lunecoasă, încît dolarul a putut sări fără dificultate toate așa-zisele „praguri psihologice" pe care specialiștii susțineau că nu le va putea depăși. În felul acesta, din prag în prag, moneda americană nu mai cota la 31 octombrie decît 1,77 mărci vest-germane la bursa din Frankfurt și 176 yeni la bursa din Tokio, adică mult sub ultimul „prag psihologic" de două mărci și 200 yeni. Corespunzător, prețul aurului a ajuns la bursa din Londra la 240 dolari uncia, deși „pragul" fusese situat la 200 dolari.

În ce privește această evoluție a dolarului, trebuie amintite două fapte Primul : atunci cînd, în condițiile crizei valutare, americanii au susținut renunțarea la cursurile stabile și trecerea la cursurile flotante, ei au argumentat că flotarea va contribui spontan la reducerea fluctuației cursurilor pe piață, deoarece ea va frîna mișcările speculative de capitaluri între țări ; asemenea mișcări sînt declanșate în general de perspectiva obținerii unui cîștig din diferența dintre cursul actual și cel viitor ; or, reacțiile prompte ale cursurilor pe piață în condițiile flotării fac ca această perspectivă să fie mai puțin certă, deci mai puțin atrăgătoare pentru speculatori. În fața căderii abrupte a cursului propriei lor monede în condițiile flotării, acest argument al americanilor a căzut și el. Al doilea : întreaga campanie împotriva aurului, dusă de americani și concretizată în demonetizarea oficială a acestui metal, a avut între alte scopuri pe acela al împiedicării aurului de a deveni un fel de barometru pentru declinul puterii de cumpărare a dolarului. Aruncat pe fereastră, acest barometru s-a întors însă pe ușă, cu toată demonetizarea aurului. Recordul de 240 dolari uncia de aur a reflectat, cu toate încercările făcute de a i se micșora semnificația reală, un moment de referință în evoluția pe termen lung a puterii de cumpărare externe a dolarului.

Anemia progresivă a dolarului în cursul anului 1978, ca și cea din anii precedenți, nu a putut lăsa pe nimeni indiferent. Dolarul nu este o monedă ca oricare alta. El este utilizat ca instrument de rezervă, de comerț, de investiții, în toate țările care participă la activitatea economică internațională. Ca urmare, criza dolarului înseamnă criza relațiilor valutar-financiare internaționale, ea afectează interesele tuturor statelor. Dacă ar fi să credem pe americani, această criză i-a afectat și pe ei, deoarece interesul lor este să aibă o monedă puternică și nu una slabă. Un dolar slab — afirma una din oficialitățile S.U.A. — nu-și poate îndeplini îndatoririle internaționale. Or, S.U.A. sînt interesate ca dolarul să-și mențină rolul pe care îl are în sistemul rezervelor și plăților internaționale, deoarece acest rol — între altele — facilitează finanțarea deficitelor balanței de plăți a S.U.A.

Rădăcina perturbărilor nu a fost extirpată

CUM SE EXPLICĂ atunci inerția relativă de care au dat dovadă americanii în apărarea poziției internaționale a dolarului ? Cum a fost posibil ca ei să lase dolarul să se prăbușească dincolo de toate „barierele psihologice" ?

Întrebarea ar putea fi considerată deplasată după încheierea unui an în care președintele Carter a inițiat în noiembrie un vast program de măsuri destinate salvării dolarului. Trebuie însă subliniat că au mai existat și în trecut asemenea inițiative. Administrația Johnson și, mai aproape de perioada actuală, administrația Nixon au lansat și ele planuri de susținere a poziției externe a dolarului. Cu toate acestea, criza dolarului a continuat.

Pe de altă parte, chiar în anul 1978, de care ne ocupăm, n-au lipsit și alte preocupări pentru apărarea dolarului. Astfel, la 9 ianuarie, Trezoria S.U.A. a anunțat reînființarea Fondului de stabilizare a schimbului (desființat în 1934, după renunțarea la etalonul aur), cu scopul de a stabiliza valoarea de schimb a dolarului. Pentru realizarea acestui scop, americanii au contractat în ianuarie 1978 cu Deutsche Bundesbank și cu alte 14 bănci centrale, la care s-a adăugat în martie Banca Reglementelor Internaționale, un credit swap de 22 miliarde dolari „în vederea opririi speculației și restabilirii ordinei pe piețele străine". În același scop, Trezoria S.U.A. a organizat începînd din mai vînzarea de aur prin licitații lunare de cîte 300 000 uncii fiecare.

Este adevărat însă că planul președintelui Carter este cel mai vast din cîte au fost inițiate în S.U.A. pentru „apărarea" dolarului, cuprinzînd atît măsuri interne de combatere a inflației, cît și măsuri externe de stabilizare a cursului dolarului pe piețele valutare. Disponibilitățile valutare pe care S.U.A. le-au asigurat pe diferite căi în vederea susținerii externe a dolarului se ridică la circa 30 miliarde dolari. Atît ca anvergură a măsurilor, cît și ca mijloace financiare mobilizabile trebuie recunoscut că inițiativa președintelui Carter depășește tot ce s-a realizat pînă acum în această direcție. Anul 1978 este deci semnificativ nu numai prin continuarea și agravarea crizei dolarului dar și prin aplicarea celui mai important program destinat redresării interne și externe a acestei monede.

De ce însă, dincolo de efectele psihologice și materiale ale aplicării diferitelor măsuri de salvgardare a monedei americane, preocupările privitoare la perspectivele acestei monede continuă ? Explicația rezidă în caracterul general al măsurilor. Un fond de manevră pentru intervenții autoritative pe piețele valutare este, fără îndoială, foarte util, iar o folosire judicioasă a lui va putea combate o serie de dezordini speculative pe aceste piețe. Dar asemenea dezordini nu sînt cauze, ci efecte ale unor cauze mai profunde la care planurile de măsuri nu au ajuns pînă în prezent. Dacă dolarul s-a depreciat atît de mult în ultimii ani, aceasta nu se datorează, în principal, speculației, ci unor dezechilibre fundamentale ale economiei S.U.A. : marile pasive ale balanței comerciale și balanței de plăți, marele deficit al bugetului de stat, dezechilibrul balanței carburanților, uriașul volum de dolari care vagabondează în afara granițelor statului emitent și care nu este retras într-un fel sau altul din circulație de statul debitor, adică de S.U.A.

În privința rezultatului aplicării planului Carter, anul 1978 nu este semnificativ, cele două luni care s-au scurs de la punerea sa în aplicare nefiind suficiente pentru aprecierea acestui rezultat. Este însă incontestabil că, atîta timp cît problemele fundamentale de care depinde stabilitatea dolarului au rămas neatacate, această stabilitate va fi fragilă și vulnerabilă : rădăcina tulburărilor monetare nu a fost extirpată.

Piața comună : reacții la dominația dolarului...

ANUL 1978 a fost semnificativ și prin frămîntările pe care le-a produs în Piața comună planul de creare, începînd cu 1 ianuarie 1979, a Sistemului monetar vest-european. Problema integrării monetare a țărilor membre ale acestui organism datează de acum aproape zece ani, fiind pusă pentru prima oară la Conferința de la Haga (1969) a conducătorilor de stat și de guvern din Comunitatea Economică Europeană. Atunci a fost hotărîtă realizarea pînă în 1980 a uniunii economice și monetare a acestei comunități care, pînă atunci, nu realizase decît o uniune vamală. Planul elaborat în 1970 prevedea în esență stabilirea de paități fixe între monedele țărilor membre, eliminarea fluctuației cursurilor valutare peste anumite limite și liberalizarea mișcărilor de capitaluri. El lăsa deschisă problema menținerii sau înlocuirii monedelor naționale cu o monedă internațională unică, însă înclina spre această ultimă soluție, considerîndu-se că ea asigură caracterul ireversibil al procesului de integrare monetară.

Nu se poate contesta că ideea uniunii economice și monetare vest-europene a fost un copil al crizei. Anii de gestație a acestei idei — 1966-1971 — au constituit apogeul crizei sistemului monetar internațional de la Bretton Woods, soldată cu prăbușirea în 1971 a acestui sistem. Proiectul uniunii economice și monetare vest-europene venea ca un răspuns la vicisitudinile relațiilor valutar-financiare sub loviturile crizei, urmărind distanțarea de dolar a țărilor membre și crearea unui nou centru de decizie în materie monetară afară de cel de la Washington. Avantajele noului centru proiectat erau evidente : în timp ce vechiul centru renunța la stabilitate și aluneca spre o flotare generalizată a cursurilor valutare, noul centru care urma să fie creat înălța, cel puțin pentru un număr restrîns de state, stindardul stabilității ; în timp ce vechiul centru se baza pe o monedă națională tot mai slăbită, noul centru urma să se bazeze pe o unitate monetară internațională legată de monedele naționale prin cursuri fixe, dacă nu chiar pe o singură monedă internațională. Rămînea să se vadă dacă nu cumva aurul, abandonat în 1971 de S.U.A., n-ar fi putut fi menținut în cadrul viitoarei uniuni monetare vest-europene, ca încă un semn de superioritate ; în orice caz, Franța era pe atunci favorabilă unei asemenea mențineri.

În anii următori s-a putut constata că, dacă țările din Piața comună erau solidare în ce privește combaterea dominației dolarului în viața economică internațională și punerea bazelor unei uniuni economice și monetare, ele se dezbinau atunci cînd perspectiva unei asemenea uniuni activa alte rivalități, făcea, să apară spectrul unei noi dominații. Două impedimente majore au împiedicat realizarea planului integrationist din 1970. Primul l-a constituit concepția unor membri ai Pieței comune care susțineau că o unificare economică și monetară presupune și o unificare politică sau, cel puțin, crearea unor organe supranaționale, concepție față de care alți membri au manifestat o opoziție categorică, temîndu-se că în felul acesta se va înlocui o dominație cu alta — și anume cu aceea a celui mai puternic stat din C.E.E. Al doilea impediment l-au constituit înșeși fenomenele de criză, pentru a căror combatere fiecare țară a înțeles să-și păstreze mîinile libere și nicidecum să se lege prin angajamente luate în cadrul Pieței comune.

În aceste condiții, singurele realizări notabile pe linia unificării monetare au fost, în anii din urmă, două : crearea Fondului european de cooperare monetară și „șarpele valutar". Primul este un organ al Pieței comune destinat intervenției centralizate, coordonate, a țărilor membre pe piețele valutare în vederea menținerii unei anumite stabilități a cursurilor, degajînd astfel băncile centrale de răspunderea lor individuală în acest sens. Fondul a suferit însă de la început de insuficiența mijloacelor financiare. Al doilea, creat în 1972 și considerat drept un precursor experimental al viitoarei uniuni monetare, a avut ca scop să creeze o zonă de stabilitate valutară în Europa occidentală, o replică la adresa dezordinii monetare patronate de S.U.A. prin abdicarea de la principiile stabilite la Bretton Woods, o demonstrație a posibilității de menținere a unei stabilități relative a raporturilor valorice dintre monede chiar în condițiile crizei.

„Șarpele valutar" n-a avut o viață comodă. Tocmai promotoarea pe plan internațional a ideii de stabilitate, Franța, a trebuit să se retragă din acest dispozitiv în 1974, nefiind capabilă să mențină cursul francului, supus presiunii unor operații speculative. Reîntoarsă în 1975, Franța s-a retras din nou în 1976. Nu au rezistat în șarpe nici Italia, Anglia și Irlanda.

...pe un fundal de discrepanțe

CU TOATE ACESTE DIFICULTĂȚI, ideea cooperării vest-europene în vederea creării unei zone a stabilității valutare nu a fost definitiv părăsită. În sfîrșit, la începutul lui decembrie 1978, Consiliul C.E.E. a hotărît înființarea Sistemului monetar vest-european, fără însă ca Anglia să fie de acord să participe.

Se pune întrebarea dacă Sistemul monetar vest-european va putea funcționa mai bine decît „șarpele valutar" din care a derivat. Din punct de vedere tehnic , răspunsul este afirmativ, în sensul că viitorul sistem va fi dotat cu mijloace mai puternice de intervenție. Dar fundalul economic pe care se sprijină noul sistem de fapt nu-l va sprijini. Așa cum economia S.U.A. este brăzdată de dezechilibre, și economia țărilor care au devenit membre ale sistemului are de făcut față unor discrepanțe deloc neglijabile. Nivelul de dezvoltare economică al acestor țări nu este uniform, după cum ritmul inflației nu este nici el același. Stabilitatea cursurilor valutare este rezultanta în primul rînd a unor echilibre economico-financiare și numai în subsidiar a unor intervenții de bursă.

Realizarea unor asemenea echilibre în cadrul Pieței comune ar necesita o vastă acțiune de sprijinire sistematică a țărilor mai puțin dezvoltate de către țările dezvoltate. O asemenea acțiune, a arătat într-o declarație recentă ministrul finanțelor al Angliei, Denis Healey, nu este prevăzută : „Pe măsură ce trece timpul devine mai evident că țările mai bogate nu sînt dispuse să transfere resurse țărilor mai puțin prospere într-o asemenea măsură încît să le încurajeze să-și asume riscul aderării la sistem".

În cursul tuturor discuțiilor referitoare la crearea Sistemului monetar vest-european au prevalat propriile interese ale țărilor participante, armonizarea acestor interese nu a constituit un obiectiv al discuțiilor, iar ajutoarele financiare care au fost acordate pentru a determina unele țări să participe la sistem nu pot fi considerate decît un paleativ de moment. Nu mai vorbim de marile probleme de principiu legate de un asemenea sistem, de opțiunea între universalitate și regionalism, între suveranitate și supranaționalitate.

Cercul vicios poate fi rupt

DIN ÎNTREAGA DESFĂȘURARE a evenimentelor monetare ale anului 1978 se desprinde primejdia prelungirii crizelor economice de structură, cum sînt și cele valutar-financiare, ale căror cauze adînci trebuie căutate în economia capitalistă. Această prelungire duce la ascuțirea contradicțiilor în viața internațională, la intensificarea tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență, de întărire a tendințelor de dominație în diferite părți ale lumii. S-a afirmat în repetate rînduri că poziția ambiguă a administrației S.U.A. față de căderea dolarului se datorește interesului americanilor de a utiliza arme monetară pentru combaterea concurenței partenerilor și pentru cucerirea de noi piețe, după cum Sistemul monetar vest-european, conceput ca o reacțiune la supremația dolarului, nu este nici el lipsit de rămășite ale vechilor raporturi economice bazate pe inegalitate, dominație și exploatare. Mai este știut că repercusiunile negative ale crizei care se exercită asupra tuturor statelor, sînt cel mai adînc resimțite de țările în curs de dezvoltare, de relațiile de colaborare și cooperare internațională.

Dacă nici în 1978 nu s-a ajuns la soluții de fond pentru dezechilibrele economice în general, inclusiv cele monetare, pentru depășirea contradicțiilor existente, aceasta se datorește — așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — „faptului că numeroasele contradicții economice dintre țările capitaliste dezvoltate sînt deosebit de puternice și că aceste țări acționează fiecare în parte pentru a-și întări pozițiile dominante în diferite părți ale lumii și, totodată, caută fiecare, în cadrul colaborării, să obțină avantaje cît mai multe pentru sine".

Experiența anului 1978, ca dealtfel și aceea a anilor precedenți, dovedește necesitatea unor reglementări internaționale globale și echitabile care să facă obiectul unor reuniuni cu participarea tuturor statelor, în cadrul organismelor de specialitate și al O.N.U. Numai astfel se va putea rupe cercul vicios din prezent, în care relațiile valutar-financiare suferă influența negativă a crizelor de structură, iar modul în care se desfășoară aceste relații accentuează și agravează dezechilibrele economice pe plan mondial. Fie ca viitorul să profite de experiența acestor ani : „cel care nu-și pot aminti de trecut — spunea un înțelept — sînt condamnați să-l repete".

dr. Costin KIRIȚESCU

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Efervescență pe piața creditului bancar

VOLUMUL angajamentelor de credit asumate de bănci pe plan internațional a cunoscut o creștere substanțială în prima jumătate a anului 1978, relevă cifre date publicității de Fondul Monetar Internațional. În primul semestru din 1978 angajamentele asumate (de 32,9 miliarde dolari) s-au apropiat ca nivel de creditele acordate în intreg cursul anului 1977 (de 34,2 miliarde dolari). Experții F.M.I. apreciază că este posibil ca cererile beneficiarilor împrumuturilor să fie anticipate în raport cu necesitățile reale, servind la rambursarea în avans a unor împrumuturi contractate anterior pentru a beneficia de actualele condiții mai favorabile de pe piața creditului. Dacă în 1976 scadența medie la împrumuturile analizate era de sub șase ani, la jumătatea anului 1978 ea crescuse la aproape nouă luni, în condiții în care împrumuturi chiar pe o perioadă de 15 ani nu mai reprezintă o raritate.

Relațiile comerciale cehoslovaco-japoneze

VOLUMUL schimburilor comerciale cehoslovaco-japoneze a crescut de la 28,5 milioane dolari în 1970 la 70,5 milioane dolari în 1977, informează agenția C.T.K. Producția industrială dezvoltată și nivelul tehnologic al celor două țări, apreciază agenția, creează premise pentru lărgirea schimburilor de produse, dezvoltarea cooperării tehnico-științifice, schimb de licențe, cooperare în producție și cooperare pe terțe piețe. Acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate și înlăturarea măsurilor discriminatorii în relațiile reciproce au contribuit la dezvoltarea acestor relații, ca și înființarea în 1972 a comitetelor economice cehoslovaco-japonez și japono-cehoslovac. În Cehoslovacia există în prezent 15 reprezentanțe comerciale ale unor firme japoneze. În afara vînzării de produse japoneze pe piața cehoslovacă, acestea au și rolul de a contribui la sporirea achizițiilor de bunuri cehoslovace pentru piața japoneză.

Cehoslovacia exportă în primul rînd malț și hamei și produse ale industriei constructoare de mașini-unelte, tractoare și mașini de imprimat, strunguri automate, bunuri de consum, articole textile și sticlă. Japonia exportă cauciuc sintetic, fibre poliamidice, dispozitive electronice și aparatură optică, precum și instalații pentru industria chimică. În ce privește comerțul cu licențe, Japonia este al doilea partener al Cehoslovaciei, după S.U.A.

Bilanț și perspective în economia Spaniei

ÎN ANUL 1978 produsul național brut al Spaniei a sporit cu 2,4%, iar balanța de plăți s-a încheiat pentru prima dată după 1973 cu excedent (de 500 milioane dolari), o contribuție la obținerea lui aducînd-o veniturile de 5 miliarde dolari de pe urma celor aproape 40 milioane de turiști străini care au vizitat țara în 1978. Rezervele valutare au depășit 11 miliarde dolari la sfîrșitul anului. Ritmul inflației s-a încetinit cu 10 puncte procentuale față de anul precedent, rămînînd totuși foarte ridicat (peste 16%). Pentru anul 1979 obiectivul guvernamental este reducerea ritmului inflației la 10%, ritm care ar situa Spania în continuare prin țările cu cea mai înaltă rată a inflației din cadrul O.C.D.E. (în care Spania este întrecută numai de Portugalia și Irlanda). Șomajul afectează în prezent aproape un milion de oameni, respectiv 7,5% din totalul forței de muncă. La Madrid se consideră că realizarea obiectivului privind reducerea inflației ar putea avea un efect de stimulare a investițiilor private, în prezent aflate la un nivel scăzut, ceea ce ar putea atenua întrucîtva tensiunea de pe piața forței de muncă.

Orientări în dezvoltarea economică

Honduras: creșterea rolului statului

ECONOMIA Republicii Honduras — stat situat în America Centrală, cu o suprafață de 141,5 mii kmp și o populație de 2,8 milioane locuitori — cunoaște în prezent un proces de înnoiri structurale, caracterizat prin creșterea rolului statului în economie, inclusiv pe linia extinderii controlului asupra companiilor străine care operează în sectoarele de bază ale economiei. La începutul anului 1974 a fost naționalizat sectorul forestier(pădurile de mahon cedru, pin, reprezintă una din principalele bogății ale solului țării), în prezent statul controlînd atît producția, cît și comercializarea lemnului. De asemenea, în 1975 a fost decretată o lege a reformei agrare prin care a fost abolit regimul preferențial acordat companiilor bananiere străine, iar în iunie 1977 s-a încheiat procesul de trecere în proprietatea statului a sectorului de telecomunicații.

Agricultura concentrează peste 66% din forța de muncă a țării și contribuie în proporție de 25% la formarea produsului intern brut. În anul 1977 producția de banane a țării s-a ridicat la 1,3 milioane tone, din care au fost exportate 775 mii tone, cifră care plasează Hondurasul pe locul patru pe plan mondial. Alte produse de export sînt cafeaua, bumbacul și tutunul și de asemenea carnea și preparatele din carne.

O preocupare susținută se manifestă în direcția modernizării sectorului agricol prin sporirea parcului de mașini și utilaj agricol, utilizarea într-o proporție sporită a produselor chimice, introducerea de noi soiuri mai productive, ameliorarea raselor de animale etc.

Industria prelucrătoare contribuie în proporție de 20% la formarea P.I.B., principalele ramuri fiind prelucrarea produselor agricole (industria alimentară, industria textilă) și prelucrarea lemnului. De asemenea, au fost create unele capacități de prelucrare primară a țițeiului (rafinăria de la Puerto Cortes), în industria siderurgică, în metalurgia neferoasă (topitorii și rafinării de cupru, plumb, zinc), în industria materialelor de construcții (fabrici de ciment) și în industria chimică (producerea de îngrășăminte, anvelope, mase plastice).

În sectorul energetic principalul proiect se referă la construirea hidrocentralei El Cajon, prevăzută să intre în funcțiune la mijlocul anului 1980, cu o putere instalată de 500 MW.

Exporturile sînt puțin diversificate și constituite din produse cu un grad redus de prelucrare, mai ales banane și cafea (ponderea cumulată a acestor două produse în totalul exporturilor reprezintă aproximativ 60%), lemn și produse din lemn, carne congelată, zahăr, concentrate din cupru. Ca reflectare a procesului de industrializare și de modernizare a agriculturii, în structura importurilor predomină mașinile și utilajele, echipamentul de transport, produselor chimice, combustibilii.

Între România și Honduras au fost stabilite, în iulie 1973, relații diplomatice la nivel de ambasadă, în prezent acționîndu-se în direcția extinderii legăturilor bilaterale reciproc avantajoase.

R. M. R.

EVOLUȚII MONETARE

ULTIMA SĂPTĂMÎNĂ a anului 1978 a consemnat continuarea tendinței de slăbire a poziției **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale, pe un fond de diminuare a volumului de tranzacții specific sfîrșitului de an. Dintre elementele cu influență contradictorie ale acestui interval amintim : publicarea deficitului balanței comerciale a S.U.A. pe luna noiembrie de 1,95 miliarde dolari, mai redus decît se aștepta ; creșterea importantă a prețului petrolului brut hotărîtă de țările membre ale O.P.E.C., al cărei impact a fost amplificat de sistarea exporturilor iraniene, anunțată tot în acest interval. În Europa occidentală, unde o serie de observatori au văzut în majorarea prețului petrolului brut primul obstacol important în calea sistemului monetar vest-european, disensiuni franco-vest-germane de ultim moment au alimentat incertitudini în legătură cu intrarea în funcțiune a noului mecanism la începutul lunii ianuarie 1979. Intervenții repetate ale băncilor centrale în favoarea dolarului au fost semnalate și în acest interval.

Lira sterlină a atins la închidere circa 2,0400 dolari/1 liră (+2% peste închiderea de referință). **Francul elvețian** a înregistrat și el o mișcare ascendentă, atingînd un nivel de circa 1,6190 franci elvețieni/1 dolar, după care, în ușor regres, a cotat la închidere la circa 1,6225 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** și **francul belgian** au înregistrat cele mai ample mișcări de repreciere din acest interval, cotînd la circa 1,8135 mărci și respectiv 28,30 franci/1 dolar, după care au închis la un nivel superior cu circa 2,1% închiderilor de referință. **Francul francez**, după o deschidere sub nivelul de referință, a cotat în final la circa 4,1800 franci/1 dolar. **Lira italiană** a înregistrat în final o repreciere de circa 1,2% față de săptămîna anterioară, la un curs de circa 828 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a avut o evoluție relativ calmă, situîndu-se la circa 193,10 yeni/1 dolar.

Pe piața eurodepozitelor nivelul dobînzilor pentru perioadele de șase luni a fost de circa 12,625% la eurodolari, 0,4375% la eurofranci și 4% la euromărci vest-germane.

Prețul aurului a înregistrat fluctuații importante ; la ultimul fixing al anului la Londra prețul lui a fost de 226 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

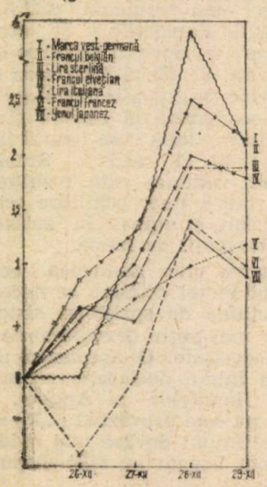

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 26—29 XII, luîndu-se ca bază cursurile din 22 XII 1978.

Pauperism rural

ÎN ACEST AN, la Roma se va deschide, la 12 iulie, Conferința mondială cu privire la reforma agrară și dezvoltare rurală. Documentul de bază aflat în curs de pregătire pentru această manifestare sub auspiciile F.A.O. arată în ansamblu că, în ciuda eforturilor depuse în majoritatea țărilor și a succeselor obținute în diferite cazuri, zonele rurale din toate regiunile „lumii a treia" suferă de „o gravă subdezvoltare și o mizerie tragică".

Semnalînd această constatare preliminară, buletinul **Hommes-Pain-Terre**, editat de F.A.O. în vederea viitoarei conferințe mondiale, arată că aproape jumătate din omenire trăiește în regiunile rurale ale țărilor în curs de dezvoltare, că peste jumătate din populația acestor regiuni are un venit național pe locuitor de sub 200 de dolari, iar circa 700 milioane de locuitori ai lor suferă de „sărăcie absolută".

O mare problemă cărela va trebui să-i facă față conferința mondială, arată buletinul citat, constă în aceea că situația continuă să se degradeze. De exemplu, producția alimentară pe un locuitor nu s-a mărit aproape de loc în țările în curs de dezvoltare după 1970, iar în Africa a scăzut chiar, în vreme ce peste 500 de milioane de oameni suferă de subnutriție în aceste țări. Imagini ca cea din fotografie sugerează de aceea cu multiplicată urgență nevoia de a se dirija spre rezolvarea unor astfel de probleme vitale fonduri care astăzi se risipesc pentru arme de distrugere.

Laos: lupta pentru două recolte de orez

AGRICULTURA, ramura de bază a economiei naționale a R.D.P. Laos, a făcut — în decursul celor trei ani care au trecut de la instaurarea puterii populare — însemnați pași pe calea progresului. Pentru a combate efectele distrugătoare ale secetelor, a fost inițiată o acțiune fără precedent de asigurare a agriculturii cu apa necesară, 1978 fiind proclamat anul construcției sistemelor de irigații de către întregul popor. Concomitent cu extinderea suprafețelor cultivate, se urmărește îmbunătățirea agrotehnicii pentru a se strînge cîte două recolte de orez pe an, precum și diversificarea producției agricole (în anul 1978, de pildă, suprafețele cultivate cu porumb, arahide și cartofi s-au triplat, comparativ cu 1977). Un rol important în ridicarea agriculturii laoțiene îl au transformările sociale în curs, care intervin în acest sector prin înființarea de întovărășiri agricole și cooperative de producție, alături de construcția primelor unități industriale care îi vor furniza biopreparate, nutreturi și alte elemente ale suportului tehnic necesar modernizării.

Variații în consum și... în greutate

POTRIVIT unor estimații, circa o cincime din locuitorii S.U.A. au o greutate peste cea normală, fapt de natură să favorizeze apariția anumitor afecțiuni cum sînt cele cardio-vasculare și diabetul, care figurează printre principalele cauze de deces. Una din cauzele acestei tendințe este în mod aparent paradoxal faptul că populația americană ia din ce în ce mai frecvent masa de prînz — care în S.U.A. nu este cea mai consistentă masă a zilei — la restaurante expres. Alimentele oferite în mod tradițional de aceste locaturi au un conținut ridicat în grăsimi și zaharuri. Astfel se explică fenomenul că, în ciuda reducerii consumului de dulciuri ca atare, consumul total de zahăr pe locuitor a sporit, dat fiind că însuși conținutul în hidrați de carbon al unor alimente cum sînt crenvurștii sau pîinea este astăzi mai mare decît în trecut. Dacă la începutul secolului, numai un sfert din totalul zahărului consumat se afla înglobat din fabricație în alimente, restul fiind adăugat ca atare, după gust, astăzi trei sferturi din zahărul consumat se află din capul locului inclus în alimentele de uz curent.

Pe de altă parte, se semnalează ca încurajator faptul că dintre alimentele nepreparate cumpărate încă direct de populație untura aproape a dispărut, în vreme ce consumul de margarină cu conținut scăzut de grăsime (care pe locuitor a crescut de 7 ori față de 1910) a ajuns să-l întrecă de trei ori pe cel de unt (în scădere cu 76%).

Tîrgurile internaționale ca mass media

UN SEMINAR internațional, desfășurat în luna octombrie a.c. la Brno pe tema „Tîrgurile în anul 2000", a constituit prilejul formulării a numeroase opinii asupra rolului și evoluției tîrgurilor internaționale de mostre — de la eficiența lor pînă la integrarea în peisajul urban al orașelor-gazdă. S-a arătat, între altele, că manifestările expoziționale s-au transformat progresiv într-un instrument caracteristic de informare, care combină mijloace științifice, tehnice și artistice, devenind un gen special de mass media și determinînd apariția unei arte grafice noi — cea a comunicării vizuale.

În perspectivă se prevede o extindere mai dinamică a tîrgurilor specializate, comparativ cu cele cu caracter general. Astfel, în timp ce în 1960 au avut loc 131 de tîrguri specializate în lume, în 1977 numărul lor a ajuns la 1 782. În plină evoluție se află însești funcțiile publicității în cadrul tîrgurilor; publicitatea făcută mărfurilor cedează tot mai mult locul funcției de informare tehnico-științifică, de acordare a unor consultații, concomitent cu modificarea — în sensul sporirii exigențelor — a însuși publicului consumator al acestor informații.

Pătrundere diferențiată

PRINTRE DECALAJELE din lumea contemporană se numără și cele în privința informației. Dacă în medie pe an revin 130 exemplare de ziar pe locuitor, pe plan mondial, și de 312 exemplare în țările industrializate, în țările în curs de dezvoltare revin numai 29 exemplare. La aparate de radio, față de media mondială a dotării de 293 aparate și de 676 aparate în țările industrializate, în țările în curs de dezvoltare revin numai 80. La televizoare cifrele corespunzătoare sînt 117, respectiv 292 și 19. Acest decalaj este amplificat de discrepanța care există între spațiul redus acordat de mijloacele de informare în masă din multe state dezvoltate problemelor țărilor în curs de dezvoltare și ale luptei pentru lichidarea subdezvoltării și cel acordat chiar unor fapte diverse.

Desenul, reprodus după revista **Development Forum**, sugerează tocmai atenția redusă acordată de multe organe de presă occidentale preocupărilor „Sudului", cum mai este denumită uneori generic lumea țărilor în curs de dezvoltare.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 1 din 5 ianuarie 1979

– **Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor, la posturile de radio și televiziune, de tovarășul Nicolae Ceaușescu** 1

– 1979 – o nouă treaptă în ascensiunea rapidă a României pe drumul civilizației și progresului **(dr. Dan Popescu)** 3

– Cercetarea științifică românească în chimie, un aport valoros la dezvoltarea accelerată și eficientă a industriei **(Mihail Florescu)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Beneficiul, cerință esențială a gestiunii economice **(N. Duță)** 7

– Dezbateri în mari unități industriale. Realizarea producției nete în condițiile unei largi cooperări interuzinale **(V. Boescu, L. Țintea)** 9

– Posibilități și exigențe ale valorificării superioare a potențialului din agricultură **(dr. ing. Alexandru Ignat)** 11

– Urbanismul comercial – dimensiune a creșterii nivelului de trai **(dr. Gh. Teodoraşcu)** 14

– Dinamizarea corelației dezvoltare-urbanizare (I) **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

– „Puterea noului" în contextul perfecționării mecanismului economico-financiar. Autoconducerea, teren fertil pentru creativitate **(C. Florescu)** 17

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

– Politica industrială a Partidului Comunist Român **(prof. dr. Dumitru Pugna)** 19

TEORII-IDEI

– Politica proprie de edificare a noii orînduiri, expresie a generalului și particularului în construcția socialismului **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 21

– Procesul circular activ. Problema problemelor : resursele materiale. Cum concepem exploatarea, valorificarea și utilizarea lor rațională (II) 23

ECONOMIE MONDIALĂ

– Semnificațiile unui an de tulburări monetare în Occident **(dr. Costin Kiriţescu)** 28

– Tendințe-conjuncturi 30

– Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :

Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Comrade Nicolae Ceaușescu's radio and TV address to the entire Romanian people, on the occasion of the New Year 1

— The Romanian scientific research in chemistry, a valuable contribution to the accelerated and efficient development of the industry **(Mihail Florescu)** 4

— Possibilities aud requirements of a higher turning to account of the agricultural potential (I) **(Dr. Eng. Alexandru Ignat)** 11

— Trade town planning — a dimension of the raising living standard **(Dr. Gh. Teodoraşcu)** 14

— The enhancement of the correlation between development and industrialization (I) **(Prof. Dr. Vladimir Trebici)** 16

— The country's policy of building up the new social order — an expression of the general and the particular in the construction of socialism **(Prof. Dr. Mihai Părăluță)** 21

— The circular active process. A key problem : natural resources. How to conceive their rational exploitation, turning to account and use (II) 23

— The significances of a year of monetary turmoil in the West **(Dr. Costin Kiriţescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Le message du camarade Nicolae Ceaușescu au peuple roumain tout entier, diffusé à la radio et à la télévision à l'occasion du Nouvel An 1

— La recherche scientifique roumaine dans la chimie, un apport de grande valeur au développement accéléré et efficace de l'industrie **(Mihail Florescu)** 4

— Possibilités et exigences d'une plus grande mise en valeur du potentiel de l'agriculture (I) **(dr. ing. Alexandru Ignat)** 11

— L'urbanisme commercial — dimension de l'élévation du niveau de vie **(dr. Gh. Teodoraşcu)** 14

— La dynamisation de la corrélation développement — urbanisation (I) **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 16

— La politique propre d'édification du nouvel ordre social, expression du général et du particulier dans la construction du socialisme **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 21

— Le processus circulaire actif. Les ressources naturelles — problème fondamental. Comment concevoir leur exploitation, mise en valeur et utilisation rationnelles (II) 23

— Les significations d'une année de troubles monétaires en Occident **(dr. Costin Kiriţescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **Новогоднее послание товарища Николае Чаушеску, адресованное всему нашему народу, по радио и телевидению** 1

— Румынские научные исследования в области химии, ценный вклад в ускоренное и действенное развитие промышленности **(Михаил Флонеску)** 4

— Возможности и требования высокой степени использования сельскохозяйственного потенциала **(др. инж. Александру Игнат)** .. 11

— Торговое градоустройство — размер роста жизненного уровня **(др. И. Теодорашку)** 14

— Динамическое развитие соотношения развитие — урбанизация (I) **(проф. др. Владимир Требич)** 16

— Собственная политика созидания нового строя, выражение общего и частного в строительстве социализма **(проф. др. Михай Пэрэлуцэ)** 21

— Основная из проблем: природные ресурсы. Концепция их рационального освоения, разработки и использования (II) 23

— Множественный смысл одного года валютных пертурбаций на Западе **(др. Костин Кириţеску)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. – filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

D646

1979 JAN 15

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PROBLEME ALE NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR

Calculul, analiza și raportarea producției nete

DE LA ÎNCEPUTUL acestui an au intrat integral în vigoare, în toate ramurile producției materiale, măsurile hotărîte de Plenara C.C. al P.C.R. din 22-23 martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. În acest cadru s-a generalizat sistemul îmbunătățit de indicatori economico-financiari, care servesc pentru planificarea activității economice a tuturor unităților, precum și pentru măsurarea rezultatelor obținute, a contribuției acestora la satisfacerea nevoilor economiei naționale și ale populației cu bunuri și servicii, la crearea venitului național, la progresul economic și social al patriei.

Valoarea producției nete — indicator de bază în industrie, agricultura de stat, construcții și transporturi — se calculează și se raportează de către toate unitățile din aceste ramuri după **o metodologie unitară** *). Calculul acestui indicator va servi pentru aprecierea nivelului de realizare a planului de producție al unității, pentru determinarea eficienței utilizării forței de muncă și a fondurilor fixe din dotare, precum și pentru calcularea și eliberarea fondului de retribuire pentru întregul personal muncitor, în raport cu îndeplinirea planului valorii producției nete. Dată fiind importanța acestui indicator pentru fiecare unitate economică, se impune să se asigure evidența necesară și efectuarea calculelor pentru determinarea valorii producției nete potrivit normelor metodologice stabilite.

La elaborarea acestor norme s-a avut în vedere **funcția** importantă a acestui indicator de **a măsura cît mai exact valoarea nou creată** prin activitatea productivă a personalului muncitor în cadrul fiecărei întreprinderi, contribuția acesteia la crearea venitului național. După cum este cunoscut, valoarea producției nete constituie un **indicator specific** utilizat în măsurarea rezultatelor nete ale activității economice, nefiind influențat de înregistrări repetate, cum este cazul producției globale. Totodată, el este un **indicator sintetic** pentru caracterizarea laturilor calitative în desfășurarea activității economice, în el reflectîndu-se cerințele de bază ale producției moderne : **realizarea producției fizice, în sortimentele cerute de piața internă sau externă, la un nivel calitativ și tehnic cît mai ridicat, cu un consum de muncă și de resurse materiale cît mai scăzut.**

*) Cf. normelor emise — pe baza art. 21, al. 2 din Decretul Consiliului de Stat nr. 199/1978 — de către Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Direcția Centrală de Statistică.

> **„Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru conducerea întregii activități pe baza noului mecanism economic ce trebuie generalizat de la începutul anului 1979 în toate sectoarele. Să punem la baza întregii activități principiul autoconducerii muncitorești, al autogestiunii, să pornim de la indicatorul de bază al producției nete și al producției fizice, desigur, în strînsă legătură cu ceilalți indicatori... Pe această bază să realizăm o creștere mai accelerată a eficienței economice a întregii noastre activități, să obținem o creștere mai rapidă a venitului național, a valorii nou create, asigurînd condiții corespunzătoare dezvoltării în ritm rapid a forțelor de producție ale societății și ridicării generale a nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor".**
>
> ***NICOLAE CEAUȘESCU***

Elemente de calcul

METODA de calcul a valorii producției nete adoptată pleacă de la luarea în considerare a două elemente : **producția globală și cheltuielile materiale.** Prin scăderea cheltuielilor materiale din producția globală se obține valoarea producției nete.

Trebuie menționat faptul că valoarea producției globale care servește pentru calculul producției nete diferă, în oarecare măsură, de producția globală așa cum era determinată după metodologia aplicată pînă acum. Ea este definită **ca valoarea totală a produselor** (serviciilor) **destinate livrării, precum și a producției în curs de fabricație.** Astfel, se pune accentul pe producția care are caracter de marfă, fiind destinată vînzării în afara unității, pentru a intra în circuitul economic. În consecință, în producția globală pentru calculul valorii producției nete în industrie

nu se cuprinde valoarea produselor, semifabricatelor, pieselor de schimb executate și consumate productiv în întreprindere, a reparațiilor curente, reviziilor tehnice și întreținerilor, precum și a reparațiilor capitale ale utilajelor și mijloacelor de transport executate cu forțe proprii (care se includ prin excepție în producția globală totală), deoarece acestea constituie elemente de costuri pentru fabricarea produselor finite (sau pentru executarea serviciilor), destinate livrării. Pentru a veni în sprijinul unităților și a se putea proceda în mod unitar, normele metodologice cuprind o listă amănunțită a acestor elemente al căror consum productiv se include în producția globală totală a întreprinderii, dar nu și în producția globală luată în considerare la calculul valorii producției nete. Evidența acestor consumuri interne productive se asigură prin darea de seamă statistică de stat (Ind. 1 V.P.N.) privind îndeplinirea planului producției nete și a productivității muncii în industrie, unde se înscrie și acest indicator.

O altă particularitate a indicatorului producția globală pentru calculul producției nete o constituie faptul că la determinarea sa **se ia în considerare** creșterea sau descreșterea valorii stocurilor de producție neterminată la întreprinderile din toate ramurile industriei, și nu numai la cele cu ciclu lung de producție. Adoptarea acestei prevederi este motivată de faptul că pe toate fazele procesului de producție are loc un consum material și, în același timp, un proces de creare a unei valori noi, care trebuie înregistrată în fiecare perioadă de plan.

Cheltuielile materiale, luate în considerare la calculul producției nete, se stabilesc corespunzător sferei de cuprindere a producției globale utilizate la calculul valorii producției nete. Ele cuprind valoarea următoarelor elemente: materii prime și materiale procurate în afara întreprinderii; piese și subansamble, combustibili, energie și apă procurate, de asemenea, din afară; amortizarea mijloacelor fixe; cheltuielile materiale aferente producției în curs de fabricație; alte cheltuieli materiale, a căror listă este de asemenea precizată în normele metodologice. În cheltuielile materiale corespunzătoare producției globale pentru calculul producției nete, așa cum se deduce, **nu se cuprinde** valoarea produselor, semifabricatelor și pieselor de schimb din producția proprie consumate productiv, precum și valoarea reparațiilor capitale terminate ale utilajelor executate cu forțe proprii. Costul acestora se cuprinde în cheltuieli pe elemente (materiale și de muncă vie) în momentul efectuării lor. Elementele de muncă vie și materiale, cuprinse în diferențele de solduri la cheltuieli anticipate, rezerve pentru cheltuieli preliminate și cheltuieli de desfacere se scad sau se adaugă, după caz, din cheluielile corespunzătoare ale valorii producției nete și cheltuielilor materiale.

Calculul, raportarea și analiza valorii producției nete se fac după o schemă care permite să se cunoască atît mărimea acestui indicator, cît și a elementelor sale, pe destinații. De asemenea, schema permite să se analizeze structura cheltuielilor materiale (și, deci, direcțiile de influențare în sensul reducerii acestora), precum și ponderea acestor cheltuieli în valoarea producției globale.

1. **Valoarea producției nete** (VPN) rd. 3-rd. 2
   - 1.1. Prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției
   - 1.2. Retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia
   - 1.3. Contribuția pentru fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic
   - 1.4. Impozitul pe fondul de retribuire
   - 1.5. Contribuția pentru asigurări sociale
   - 1.6. Alte elemente de muncă vie
   - 1.7. Beneficiul
2. **Cheltuieli materiale** (CM)
3. **Valoarea producției globale industriale** (VPG)

Valoarea producției nete se determină pe baza prețurilor de producție sau a tarifelor curente, corespunzătoare sortimentelor și calităților produselor (serviciilor), aprobate de organe în drept. La compararea valorii producției nete realizate cu cea planificată sau cu cea din perioada corespunzătoare a anului precedent se ține seama de modificările intervenite în prețuri, tarife de transport și telecomunicații, cote de amortizare, stabilindu-se în acest scop abaterile legale față de plan sau de anul precedent la cheltuielile materiale și la producția globală.

Determinarea producției nete în profil departamental, de ramură, teritorial

VALOAREA producției nete industriale se determină în profil departamental, de ramură și teritorial.

● Valoarea producției nete a centralelor, ministerelor, consiliilor populare județene și al municipiului București se stabilește prin însumarea valorii producției nete a întreprinderilor industriale (centralelor) direct subordonate. În valoarea producției nete a centralelor, ministerelor și consiliilor populare județene se cuprinde și producția unităților cu activități industriale din cadrul întreprinderilor care aparțin de celelalte ramuri ale economiei naționale, subordonate acestora. Datele calculate în profil **departamental** servesc, în primul rînd, la urmărirea realizării planului pe întreprinderi, centrale, ministere și se stabilesc la perioade mai scurte (lună, trimestru).

● Valoarea producției nete în profil de **ramură** se prevede a fi determinată numai anual, prin însumarea valorii producției nete a întreprinderilor care se încadrează în ramura industrială de care aparține partea preponderentă a valorii producției globale a acestora. La întreprinderile care au mai multe activități de bază ce se încadrează în ramuri industriale diferite, valoarea producției nete se determină pe aceste ramuri. Datele în profil de ramură servesc, îndeosebi, pentru analiza structurii industriei, precum și pentru calcule de eficiență a utilizării forței de muncă și a fondurilor fixe, întrucît această grupare conferă un caracter mai omogen și o comparabilitate mai bună a indicatorilor utilizați în analiză, comparativ cu indicatorii în profil departamental. De asemenea, calculul valorii producției nete pe ramuri ale industriei permite să se aprecieze contribuția fiecărei ramuri la crearea venitului național, precum și diferențele de eficiență — măsurate prin valoarea nou creată — între diferite ramuri.

Efectuarea calculelor în profil de ramură numai anual și după natura producției globale preponderente se justifică prin faptul că schimbările de structură nu sînt semnificative la perioade mai scurte de timp (lună, trimestru), iar modul cum se ține evidența costurilor de producție impune restricții la determinarea datelor după criterii de ramură mai riguroase.

● Valoarea producției nete în profil **teritorial** — la nivel de județ, municipii, orașe și comune — se determină prin însumarea producției nete industriale a întreprinderilor care au sediul în raza unităților teritorial-administrative respective. De asemenea, se prevede ca, anual, la nivel de județ acest indicator să fie determinat și prin însumarea valorii producției nete a întreprinderilor industriale cu sediul în județ, din care se scade valoarea producției nete a unităților și secțiilor aparținînd de acestea, dar care își desfășoară acivitatea în alte județe și se adaugă valoarea producției nete a unităților și secțiilor de pe raza județului, care aparțin de întreprinderi cu sediul în alte județe. Calculul la nivelul secțiilor respective se face pe baza evidenței contabile a acestora, sau, în lipsa acesteia, după ponderea producției globale a secțiilor respective în vloarea producției globale a întreprinderilor de care aparțin.

Normele metodologice pentru calculul valorii producției nete în agricultura de stat (unități agricole de stat, stațiuni pentru mecanizarea agriculturii), în construcții (construcții-montaj în antrepriză, construcții-montaj în regie) și în transporturi sînt elaborate pe baza aceloraşi principii ca și cele referitoare la valoarea producției nete în industrie. In cadrul normelor privind aceste ramuri sînt prezentate, potrivit specificului fiecărei ramuri, elementele de cheltuieli materiale și elementele producției globale pentru calculul valorii producției nete. Avînd în vedere particularitățile de organizare ale unităților de construcții și celor din transporturi valoarea producției nete se determină numai în profil departamental și de ramură.

Ținînd seamă de necesitatea examinării activității întreprinderilor și pe ansamblul acestora — și nu numai după cea desfășurată în ramura de bază — normele metodologice prevăd obligația de a se calcula anual valoarea producției nete și **pe totalul întreprinderii**, după aceleași principii de calcul.

Datele pe total întreprindere — cuprinzînd valoarea producției nete, acolo unde este cazul, din activitatea industrială, agricolă, de construcții, de transporturi și de comerț (magazine proprii, cantine) — servesc la determinarea unor indicatori de eficiență a utilizării fondurilor fixe și fac legătura cu alți indicatori financiari de rezultate.

Raportarea realizării indicatorului

POTRIVIT modului de planificare a valorii producției nete și unor particularități de organizare și evidență a costurilor de producție, s-a prevăzut ca întreprinderile industriale să calculeze și să raportezee lunar acest indicator; în același mod vor proceda întreprinderile din alte ramuri ale economiei naționale, care au unități cu activități industriale ce se planifică lunar. Unitățile de construcții-montaj care au unități cu activități industriale și unitățile aparținînd de UCECOM și CENTROCOOP calculează și raportează date trimestriale. Celelalte unități din economie care au activități industriale (unități de cercetare, unități agricole, școli etc.) fac calculul anual.

Unitățile agricole de stat și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii calculează și raportează valoarea producției nete numai anual. Fac excepție întreprinderile de stat pentru creșterea și îngrășarea porcinelor și întreprinderile de stat „Avicola", care raportează date trimestriale, iar întreprinderile de sere — semestrial.

Valoarea producției nete de construcții-montaj se calculează trimestrial de către unitățile care execută lucrări în antrepriză, de întreprinderile de utilaj greu pentru construcții și Centrala pentru mecanizarea construcțiilor industriale, iar anual de unitățile care execută lucrări de construcții în regie.

Unitățile de transport ale Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, Departamentul Aviației Civile și unitățile de exploatare portuară efectuează calcule lunar, iar celelalte unități de transport auto — trimestrial.

Extinderea indicatorului valoarea producției nete în cele patru ramuri ale producției materiale de la începutul anului 1979 impune din partea organelor de conducere colectivă ale fiecărei unități, precum și din partea organelor tutelare măsuri cu caracter organizatoric pentru ca determinarea acestui indicator să se efectueze cu respectarea strictă a principiilor metodologice stabilite. De asemenea, se cere din partea acestor organe să efectueze periodic analize complexe asupra modului cum se realizează valoarea producției nete planificate, a factorilor care influențează nivelul său și să ia măsuri corespunzătoare pentru a asigura îndeplinirea și depășirea planului la acest indicator de bază al activității economice.

dr. Mihai CAPĂTĂ

Metodă directă de calcul pentru urmărirea operativă a realizărilor

ADOPTAREA prin lege a măsurii ca fondul de retribuire în industrie să se calculeze și să se elibereze în funcție de îndeplinirea planului valorii producției nete a determinat o preocupare firească și deosebită pentru realizarea și depășirea acestui indicator, ceea ce implică și cunoașterea exactă, pe parcurs, a evoluției sale.

Potrivit metodologiei curente, calculul valorii producției nete planificată și realizată se face scăzînd din valoarea producției marfă în prețuri de producție cheltuielile materiale aferente. Această metodă indirectă determină la planificare necesitatea unor calcule detaliate pentru justificarea tuturor elementelor costurilor de producție ; în ce privește realizările ele pot fi cunoscute după 15 zile de la expirarea lunii, odată cu încheierea postcalculului respectiv.

Dar, pentru aplicarea de măsuri corective este necesară și urmărirea operativă, zilnică a modului de îndeplinire a planului pe secții sau ateliere de producție. Acest considerent au determinat, la Întreprinderea de in și cînepă „Textila" — Iași, adoptarea și a metodei directe pentru calcularea valorii producției nete — plan și realizat, care a fost experimentată începînd din trimestrul II 1978, cu rezultate bune.

Principalii factori care influențează valoarea producției nete

1. Gradul de îndeplinire **a producției fizice** planificate exercită o influență directă asupra valorii producției nete, întrucît fiecare unitate fizică de produs cuprinde o cotă aferentă de cheltuieli cu munca vie și de beneficiu.

2. Valoarea producției nete este determinată, de asemenea, de modul în care se realizează nivelul planificat al **cheltuielilor materiale.** Astfel, încadrarea în acest nivel asigură realizarea cotei de beneficiu prevăzută în plan, economia la cheltuielile materiale determină majorarea cotei de beneficiu, iar depășirea lor are ca efect micșorarea beneficiului, element cu o pondere însemnată în valoarea producției nete. Este foarte important ca planul cheltuielilor materiale să fie calculat pe baza unor norme de consum reale, stabilite în mod științific, a căror realizare să fie urmărită în mod operativ, zi de zi.

3. Un factor esențial care influențează valoarea producției nete — și anume elementul ei cel mai important, adică beneficiul — este **structura sortimentală.** Iată cum se exercită această influență. În conformitate cu prevederile Legii nr. 19/1971, la baza stabilirii prețurilor de producție și de livrare stau costurile, la care se adaugă beneficiul, al cărui nivel este mai mare în ramurile de prelucrare finală și mai redus în ramurile primare și intermediare. Beneficiul astfel determinat constituie o sursă principală pentru reproducția lărgită, în concordanță cu politica de dezvoltare a economiei naționale. Beneficiul raportat la costurile totale determină rata rentabilității, care se exprimă în procente. Rata rentabilității pe produse este diferențiată în funcție de cerințele politicii economice și de necesitățile de corelare. Potrivit art. 15 din legea menționată, toate unitățile producătoare sînt obligate să ia măsuri de reducere sistematică a costurilor, asigurînd astfel creșterea rentabilității și ieftinirea producției.

Datorită factorilor de formare a prețurilor la care ne-am referit mai sus, **rentabilitatea este diferențiată pe produse,** gradul de diferențiere fiind specific fiecărei unități.

Rezultă deci, ca o condiție pentru creșterea beneficiului și implicit a valorii producției nete, cerința de a se fabrica într-o proporție cît mai ridicată produse cu o rată a rentabilității mai mare. Această cerință nu se poate realiza cu ușurință, întrucît structura sortimentală **este impusă de :** **(vezi textul din pag. 4)**

SITUAȚIA pentru calcularea valorii producției nete și a cotelor aferente pe unitatea de produs, planificate pe trimestrul ...
Formularul 1

Sortimentele de produse	Prod. planificată a se fabrica în perioada respectivă			Repart. chelt. cu munca vie				Repartizarea beneficiului						
				Criteriul de repart.		Rep. chelt. cu munca vie		Criteriul de repart.		Repartizarea beneficiului				
	Cantitatea (mii buc.)	Preț unitar de prod. (lei)	Val. prod. glob. la preț de prod. (col. 2×col. 3) (mii lei)	Retrib. dir. pe unitate (lei)	Val. (col. 2×col. 5) (mii lei)	Pe unit. de prod. (col. 7×coef.) (lei)	Val. (col. 2×col. 7) (mii lei)	Benef. real. în anul de bază pe unit. de prod. (lei)	Val. (col. 2×col. 9) (mii lei)	Pe unit. de produs (col. 11×coef.) lei	Val. (col. 2×col. 11) (mii lei)	Cotele afer. val. prod. nete pe unit. de prod. (col. 7+col. 11) (lei)	Ponderea val. prod. nete în prețul unitar de prod. %	Rentabilitatea %
A	600	28,20	16920	0,72	432	1,61	966	4,56	2736	5,06	3036	6,67	23,7	21,8
B	3900	28,20	109980	0,57	2223	1,28	4991	4,96	19344	5,51	21479	6,79	24,1	24,3
C	600	31,00	18600	1,49	894	3,33	1998	1,33	798	1,48	887	4,81	15,1	5,0
D	1725	36,60	63135	1,15	1984	2,57	4432	2,64	4554	2,93	5054	5,50	15.0	8,7
E	75	75,25	5643	1,97	148	4,41	330	16,96	1272	18,83	1412	23,24	30,9	33,3
F	225	75,25	16931	1,34	302	3,00	675	18,87	4245	20,95	4714	23,95	31,8	30,6
G	375	71,00	26625	3,24	1215	7,25	2718	8,58	3218	9,52	3570	16,77	23,6	15,5
TOTAL	7500		257834		7198		16110		36167		40152		21,8	18,4
						Coef. : 2,238			Coef. : 1,110					

SITUAȚIA beneficiului planificat pe trim. ...

Formularul 3 (mii lei)

Nr. crt.	Text	Total întrepr.		Din care : Secția...	
		Suma totală	Din care : pe seama red. cost prin ef. propriu	Suma totală	din care: pe seama red. cost prin ef. propriu
I	Beneficiul aferent prod. planif. în cond. an bază (total col. 10 din formularul 1)	36167	×	×	×
II	Modif. benef. ca urmare a măs. de red. a cost. precum și datorită abaterilor legale (±) :				
1	Se va reduce cons. spec. la mat. primă cu 85 t × 41000 lei	+3485	+3485		
2	Major. retrib. + impozit pe retrib. + contrib. asig. soc.	—1200	—		
3	Elimin. chelt. cu preg. cadre care se suportă din rezultate	+700	—		
4	Lichidarea chelt. neproductive	+200	+200		
5	Reducerea chelt. indirecte	+800	+800		
III	Total modif. beneficiului (±)	+3985	+4485		
IV	Benef. planif. pe perioadă (rd. I ± rd. III)	40152	×	×	×

SITUAȚIA cheltuielilor cu munca vie planificate pe trim. ...

Formularul 2 (mii lei)

Elementele de cheltuieli	Suma pe întrepr. — total	Din care : Secția	Secția
Retribuții	11300		
Impozit de fondul de retribuire	1705		
Contribuții la asigurări sociale	1905		
Chelt. de cercet. și intr. teh. no	700		
Alte cheltuieli cu munca vie din care, pe analitice :	800		
— delegații în interes serviciu	50		
— dobînzi bancare	500		
— paza contractuală	140		
— impozit pe clădiri	75		
— taxă de salubritate	20		
— publicitate	15		
TOTAL CHELTUIELI MUNCA VIE :	16110		

— cerințele beneficiarilor, concretizate în contractele economice încheiate — cerințe care se pot schimba ca urmare a unor factori deosebit de eterogeni ;

— sursa de materii prime, înlocuirea celor din import cu materii prime indigene, schimbarea furnizorilor externi, crearea de noi materiale ;

— introducerea tehnicii noi, modernizarea utilajelor și instalațiilor, raționalizarea producției și a fluxului tehnologic.

Desigur că ținînd cont de acești factori capabili să determine modificări și în acest cadru trebuie ca prin plan să se prevadă producerea celor mai rentabile sortimente de

D 646

1979 IAN 17

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Codul vamal al Republicii Socialiste România

La 22 decembrie 1978, Marea Adunare Națională a adoptat, în unanimitate, Codul vamal al Republicii Socialiste România, act normativ de o deosebită semnificație pentru activitatea economico-socială din țara noastră.

Elaborat sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, Codul vamal concretizează cu claritate pe plan legislativ politica vamală a țării noastre, ca parte integrantă a politicii interne și externe a partidului și statului. Prealabil supunerii Marii Adunări Naționale, proiectul Codului a fost examinat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și larg dezbătut de consiliile de conducere din ministere și alte organe centrale, de consiliile oamenilor muncii dintr-un mare număr de întreprinderi, măsură care atestă democratismul procesului legislativ din țara noastră, grija ca toate reglementările să fie cît mai strîns legate de nevoile vieții practice.

După cum se știe, țara noastră promovează o politică de extindere a relațiilor comerciale și a cooperării economice internaționale, de lărgire continuă a schimburilor de valori materiale și spirituale, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea social-politică. În acest context, noul regim vamal se înscrie ca un important mijloc de stimulare a dezvoltării și modernizării economiei naționale, a valorificării pe baze eficiente a producției interne și exportului, contribuie la satisfacerea cerințelor economiei cu materii prime și alte mărfuri din import, precum și la facilitarea schimburilor cultural-științifice, cu alte state, la promovarea turismului internațional. Totodată, prin noul act normativ se realizează o mai bună sistematizare și unificare a normelor din domeniul vamal, pentru prima dată printr-o reglementare la nivel de cod. În aplicarea prevederilor Codului se va elabora un Regulament vamal, ce va fi aprobat prin Decret al Consiliului de Stat, abrogîndu-se un număr însemnat de hotăriri, ordine, decizii și instrucțiuni existente în prezent.

În cadrul de față, vom sublinia principalele aspecte reglementate prin Codul vamal, care au relevanță, în primul rînd, pe planul cooperării economice internaționale, al relațiilor de comerț exterior.

1. Principii generale

Din Codul vamal se desprinde consecvența României socialiste pentru promovarea unei politici tot mai active de participare la diviziunea internațională a muncii, la diversificarea și intensificarea schimburilor economice, tehnico-științifice și culturale, potrivit principiilor binecunoscute ale politicii sale externe. În acest cadru, Codul stabilește că politica vamală a R.S. România se elaborează și se înfăptuiește în concordanță cu politica internă și externă a partidului și statului și că, la baza relațiilor economice cu celelalte state, țara noastră așază în mod ferm respectarea principiilor suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc. De asemenea, se proclamă că politica vamală a R.S. România se întemeiază pe principiul constituțional potrivit căruia comerțul exterior este monopol de stat, prevăzîndu-se o serie de obligații de natură să asigure realizarea efectivă a acestui principiu.

Tot atît de importante sînt prevederile din Cod privitoare la aplicarea tratamentului națiunii cele mai favorizate în domeniul tarifului vamal, în relațiile cu țările care acordă României același regim, ceea ce asigură aplicarea în practică, în relațiile de import-export ale țării noastre, a principiului avantajului reciproc.

O trăsătură esențială a noului Cod, imprimată de conducerea superioară a partidului, este aceea a întăririi răspunderii tuturor organelor care au atribuții pe linie vamală sau în domeniul activității de import și export. În același sens, se prevede creșterea răspunderii ministerelor economice, celorlalte organe centrale, unităților de comerț exterior, a unităților producătoare pentru livrarea și primirea mărfurilor în strictă concordanță cu autorizațiile emise, clauzele privind calitatea, termenele de livrare și alte condiții prevăzute de lege și de contractele externe încheiate, pentru accelerarea și facilitarea circulației mărfurilor.

Caracteristică pentru noua reglementare este și preocuparea pentru realizarea unui regim vamal care să asigure totodată, celeritatea circuitului de mărfuri, evitarea staționării mijloacelor de transport la frontieră. Astfel, vămuirea se va putea desfășura nu numai la unitățile vamale de la frontieră sau din interiorul țării, ci și la locul de încărcare și descărcare a mărfurilor, prevăzîndu-se chiar posibilitatea înființării de unități vamale în marile unități producătoare de mărfuri pentru export, în stațiile de cale ferată și în centrele economice unde se desfășoară o intensă activitate de export și import. De asemenea, unele atribuții de control vamal la încărcarea mărfurilor în mijloacele de transport pot fi exercitate prin împuterniciți ai unităților producătoare de mărfuri.

În scopul extinderii și diversificării formelor de comerț exterior și de cooperare economică internațională, Codul prevede, totodată, posibilitatea creării de porturi și zone libere pe teritoriul R.S. România, precum și regimul vamal al acestora.

SUPLIMENT LA „REVISTA ECONOMICĂ" nr. 2 1979

drept și uzanțe internaționale

Reclamațiile privind livrările de mărfuri neconforme calitativ

Am prezentat în numerele 48 și 51/1978 ale Suplimentului, la această rubrică, normele de drept uniform și uzanțele internaționale privind garantarea calității, precum și clauzele care se impun a fi incluse în contractele comerciale de vînzare internațională, menite să dea soluții optime acestei laturi importante ale vînzării-cumpărării tranzacționate de parteneri din țări diferite.

Ca urmare, începînd cu numărul de azi vom analiza căile de soluționare a reclamațiilor care au ca obiect calitatea necorespunzătoare a mărfurilor livrate. Vom epuiza, în primele două secțiuni, aspectele privind remiterea de către cumpărător și tratarea acesteia de către vînzător, urmînd ca în nunumărul viitor să expunem căile de soluționare.

Remiterea de către cumpărător a reclamațiilor

Dacă derularea în bune condiții a contractelor comerciale de vînzare internațională este regula generală, nu sînt excluse și situații cînd din diverse motive cumpărătorul nu este satisfăcut de calitatea lotului primit; în asemenea situații are calea formulării reclamației calitative, cu respectarea strictă a prevederilor din clauzele contractuale pe care le-am analizat în secțiunea 2.2..

Facem precizarea că reclamația trebuie făcută întotdeauna **în scris,** prin scrisoare recomandată, telegramă, telex. Din acest punct de vedere toate condițiile generale de livrare și contractele tip sînt unanime. Vînzătorul are în acest caz obligația confirmării lor tot în scris și într-un termen mai înainte stabilit de către părți. Astfel, Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, după ce stabilesc că reclamațiile trebuie prezentate în scris, telegrafic sau prin telex, impune vînzătorului obligația să le confirme, cel mai tîrziu în 7 zile lucrătoare de la data prezentării reclamației. **Ca dată a formulării** reclamației se consideră data ștampilei oficiului poștal al țării unde își are sediul partea reclamantă ; dacă reclamația se înmînează direct vînzătorului prin reprezentantul cumpărătorului data este momentul confirmării de primire.

Cu privire la **locul remiterii** reclamației arătăm că practica indică două modalități : expedierea prin poștă la sediul central al vînzătorului sau remiterea ei unui împuternicit al acestuia. Orice altă modalitate de remitere a reclamațiilor, cum ar fi expedierea pe adresa ambasadei țării vînzătorului sau la altă adresă nu este luată în considerare. Acest punct de vedere este constant aplicat de arbitrajul internațional. Astfel, într-o speță, reclamația pentru lipsă de calitate nu a fost trimisă de cumpărător întreprinderii vînzătoare ori unui reprezentant al ei legal sau convențional și care era împuternicit s-o primească, ci a fost făcută către ambasada țării vînzătorului, din țara sa. Reclamația adresată ambasadei țării vînzătorului nu poate însă constitui o reclamație pentru lipsuri calitative în sensul reglementărilor C.G.L.—C.A.E.R. 1963/1975 și nici temei de cerere de penalități, întrucît prin aceste reglementări se precizează expres că reclamația se adresează vînzătorului și că penalitățile curg în sarcina sa din ziua prezentării reclamației pînă la înlăturarea defectelor constatate sau pînă cel mai tîrziu la a 94-a zi de la prezentarea ei. Cumpărătorul a trimis totuși vînzătorului o notă de debit reprezentînd penalități pentru defectuoasa funcționare a mărfurilor livrate, care nu puteau fi utilizate conform destinației lor ; penalitățile cerute prin această notă de debit sînt însă lipsite de temei legal, deoarece vînzătorului nu-i fusese prezentată în prealabil o reclamație de calitate astfel cum se cere prin § 72 C.G.L.—C.A.E.R 1968/1975.

Acțiunea cumpărătorului a fost respinsă ca nefondată (Comisia de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R.S.R., Hotărîrea nr. 202 din 18 noiembrie 1977).

În ceea ce privește conținutul reclamației, facem precizarea că cumpărătorul nu se poate mărgini să arate prin reclamație că marfa a ajuns în stare rea la destinație ; cumpărătorul trebuie să indice în reclamația sa toate amănuntele în legătură cu deficiențele constatate și să însoțească reclamația de documente justificative. Prin reclamația sa, cumpărătorul va face și propuneri cu privire la măsurile pe care le consideră indicate și acceptabile pentru el, în vederea remedierii.

Menționăm că în situația în care cumpărătorul neglijează și nu respectă termenul convenit sau cel prevăzut în contractele tip respective sau în condițiile generale pe care le-au adoptat, el va fi decăzut din dreptul de a mai putea formula reclamație ; efectul sub aspect juridic este, în acest caz, pierderea dreptului de a putea chema vînzătorul în fața instanței de judecată ca să răspundă pentru livrarea mărfii necorespunzătoare ; sub acest aspect Condițiile generale de livrare C.A.E.R. — 1968/1975 prevăd în mod expres că neprezentarea reclamației în termenele stabilite privează pe cumpărător de dreptul de a se adresa arbitrajului.

Tratarea reclamațiilor de către vînzător

Vînzătorul primind reclamația are obligația să o analizeze, începînd cu verificarea condițiilor de formă, respectiv dacă a fost formulată în termen și dacă, în funcție de natura lor, se sprijină pe acte doveditoare ; pentru această primă examinare a reclamațiilor este necesar să se aibă în vedere clauzele din contract referitoare la „garanții și reclamații". Dacă sînt îndeplinite condițiile de formă se va trece în mod operativ la verificarea de fond a reclamației ; este bine cunoscut că pentru salvarea bunelor relații născute ca urmare a încheierii și executării unui contract comercial internațional părțile sînt interesate în soluționarea cît mai grabnică a diferendelor, de orice natură ar fie ele.

Cu privire la acest aspect al problemei și cu privire la consecințele tergiversării răspunsului datorat de vînzător, Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 (paragraful 78) conțin interesante prevederi, care au caracter imperativ pentru părți și anume :

1. Vînzătorul este obligat să analizeze reclamația privind calitatea sau cantitatea mărfii și să răspundă cumpărătorului asupra fondului reclamației (să confirme acordul pentru satisfacerea ei integrală sau parțială ori să comunice refuzul de satisfacere integrală sau parțială) fără întîrziere, dar nu mai tîrziu decît în cursul termenului prevăzut în contract. Dacă un asemenea termen nu este stabilit prin contract, atunci răspunsul asupra fondului reclamației trebuie să fie dat de către vînzător neîntîrziat, nu mai tîrziu de 60 de zile, iar în privința uzinelor și a instalațiilor complexe — în decurs de 90 de zile de la data primirii reclamației de către vînzător.

2. Dacă vînzătorul nu va da răspunsul asupra fondului reclamației în termenul prevăzut la punctul 1 al prezentului paragraf, iar cumpărătorul se va adresa arbitrajului înainte de primirea răspunsului, taxele de arbitraj se suportă de vînzător indiferent de soluția litigiului. Prevederile acestui punct nu se aplică în cazurile prevăzute la punctul 3 al prezentului paragraf.

3. Dacă, datorită unor cauze justificate din punct de vedere tehnic, vînzătorul nu are posibilitatea să dea un

bilite de lege, cu respectarea prevederilor Regulamentului vamal. Bunurile scoase din țară nu sînt supuse taxelor vamale.

b) **Reprezentanțe ale firmelor comerciale și organizațiilor economice străine**

Reprezentanțele firmelor comerciale și organizațiilor economice străine pot introduce în țară bunuri pentru dotarea și întreținerea sediilor lor, cu plata taxelor vamale prevăzute în tariful vamal de import. De asemenea, ele pot scoate din țară, fără plata taxelor vamale, bunurile introduse, precum și bunuri achiziționate în Republica Socialistă România pentru nevoile lor uzuale.

Reprezentanțele economice, reprezentanțele firmelor comerciale și ale organizațiilor economice străine, alte firme și organizații străine pot introduce în țară, cu scutire de taxe vamale, mostre și probe, materiale publicitare, de reclamă și documentare, precum și articole destinate a fi folosite la tîrguri, expoziții, congrese, conferințe, simpozioane, competiții și alte manifestări similare la care participă.

4. Trecerea temporară a mărfurilor și celorlalte bunuri peste frontiera de stat

Sub acest titlu se reglementează operațiunile care sub regimul vamal în vigoare pînă la noul Cod erau denumite ca operațiuni de export-temporar sau import-temporar.

Codul vamal prevede că unitățile autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior pot trimite temporar în străinătate, în cadrul obiectului lor de activitate și în condițiile prevăzute de lege, bunuri pentru : executarea de lucrări de construcții, montaj, prestări de servicii și alte activități similare ; efectuarea de reparații sau înlocuiri de bunuri, pe baza înțelegerilor încheiate cu parteneri externi ; participarea la tîrguri, expoziții, congrese, conferințe, competiții și alte manifestări similare ; operațiuni în consignație ; dotări ale reprezentanțelor române în străinătate ; alte activități convenite de partea română cu parteneri externi.

De asemenea, se prevede că aceste unități pot primi temporar din străinătate, în cadrul obiectului lor de activitate și în condițiile prevăzute de lege, fără plata taxelor vamale, bunuri pentru : efectuarea de lucrări pe baza înțelegerilor încheiate cu parteneri externi, închirieri și servicii ; operațiuni în consignație ; participarea la tîrguri, expoziții, congrese, conferințe, competiții și alte manifestări similare ; alte activități convenite de partea română cu parteneri externi.

În ceea ce privește persoanele juridice, altele decît unitățile autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior, acestea pot scoate sau introduce temporar în țară bunuri, fără plata taxelor vamale, în cadrul obiectului lor de activitate și în condițiile prevăzute de lege.

Titularii operațiunilor temporare sînt obligați să ia măsurile necesare pentru înapoierea sau, după caz, scoaterea bunurilor din țară, în termenele stabilite prin Regulamentul vamal.

5. Regimul vamal aplicabil persoanelor fizice. Prohibiții și restricții

Potrivit Codului vamal, persoanele fizice pot introduce sau scoate din R.S. România numai bunuri de uz personal, familial sau gospodăresc. Este interzisă introducerea sau scoaterea de bunuri din țară de către persoanele fizice în scopul comercializării. Bunurile persoanelor fizice sînt supuse taxelor vamale la introducerea sau scoaterea din țară, potrivit tarifului vamal, care se stabilește prin Regulamentul vamal. Sînt scutite însă de plata taxelor vamale, la introducerea și scoaterea din țară, o serie de bunuri, cum sînt : efectele personale și alte bunuri uzuale ; obiectele casnice, gospodărești și obiectele de mobilier, în cazul persoanelor care se deplasează în interes de serviciu pentru o perioadă mai îndelungată ; bunurile obținute ca premii sau distincții oficiale ; bunurile care se introduc în țară reparate sau înlocuite în cadrul termenelor de garanție, și altele.

Bineînțeles că atît introducerea cît și scoaterea de bunuri de către persoanele fizice trebuie să se facă cu respectarea normelor legale privind protejarea patrimoniului cultural național, apărarea sănătății populației și a altor valori sociale. Din acest punct de vedere, Codul vamal stabilește o serie de prohibiții și restricții la introducerea sau scoaterea de bunuri din țară, prevăzute, de altfel, în diferite legi speciale. Astfel, de exemplu, sînt prohibite a fi introduse în țară următoarele bunuri, cu excepția celor autorizate de lege : armele, munițiile explozive sau radioactive ; produsele și substanțele stupefiante și psihotrope, precum și substanțe toxice ; sumele în lei și titluri de valoare exprimate în lei ; tipăriturile și imprimările neadmise de lege.

La ieșirea din țară, sînt prohibite, cu excepția celor autorizate potrivit legii, bunuri ca : metalele și pietrele prețioase, bunurile care fac parte din patrimoniul cultural ; armele, munițiile și materiile explozive sau radioactive ; produsele și substanțele stupefiante și psihotrope, produsele și substanțele toxice ; sumele în lei, valutele străine și titlurile de valoare; timbrele filatelice.

Menționarea în Codul vamal a categoriilor de bunuri prohibite sau supuse restricțiilor la introducerea sau scoaterea din țară nu este limitativă, căci în măsura în care prin dispoziții legale se prevăd și alte prohibiții sau restricții acestea sînt aplicabile de drept.

6. Sancțiuni

Noua reglementare prevede ca și alte legi, sub forma unei dispoziții de principiu, că nerespectarea normelor cu privire la regimul vamal atrage, potrivit legii, răspunderea disciplinară, contravențională sau penală, precum și materială sau civilă, după caz.

De asemenea, Codul vamal incriminează contrabanda. Potrivit codului, constituie infracțiune de contrabandă și se sancționează cu închisoarea de la 2 la 7 ani și confiscarea parțială a averii următoarele fapte :

a) trecerea peste frontieră a bunurilor prin alte locuri decît cele stabilite pentru controlul vamal sau prin folosirea de documente vamale false ori a unor documente vamale privind alte bunuri, în ambele ipoteze dacă valoarea bunurilor depășește 3.000 lei ;

b) trecerea peste frontieră, fără autorizație, a armelor, munițiilor, materiilor explozive sau radioactive, produselor și substanțelor stupefiante și psihotrope și a produselor și substanțelor toxice ;

c) sustragerea de la operațiunile de vămuire a bunurilor, săvîrșite de una sau mai multe persoane înarmate ori constituite în bandă.

Tentativa de contrabandă se pedepsește. În Codul vamal se prevede, totodată, că în cazul în care trecerea peste frontieră a unor bunuri constituie infracțiune potrivit dispozițiilor cuprinse în alte legi, fapta se pedepsește în condițiile și cu sancțiunile prevăzute în acele legi (cum ar fi, de exemplu, Legea privind ocrotirea patrimoniului cultural național, Legea privind regimul produselor și substanțelor stupefiante, Decretul privind regimul armelor, munițiilor și materiilor explozive, Decretul privind regimul metalelor și pietrelor prețioase).

Faptele care constituie contravenții la regimul vamal, procedura de constatare și sancționare a acestora vor fi stabilite prin Regulamentul vamal.

Noua reglementare urmează să intre în vigoare în termen de 3 luni de la data publicării în Buletinul Oficial.

Codul vamal, ca și celelalte legi adoptate în ultimii ani, dă expresie orientărilor conducerii partidului de perfecționare continuă a principiilor de drept și a legislației noastre socialiste, preocupării de a avea statuate, la nivelul organului suprem al puterii de stat, reglementări cît mai complete în toate domeniile activității social-economice, care să corespundă cerințelor noii etape de dezvoltare a Republicii Socialiste România.

dr. N. ANDRONE

drept şi uzanţe internaţionale

Reclamaţiile privind livrările de mărfuri neconforme calitativ

Am prezentat în numerele 48 şi 51/1978 ale Suplimentului, la această rubrică, normele de drept uniform şi uzanţele internaţionale privind garantarea calităţii, precum şi clauzele care se impun a fi incluse în contractele comerciale de vînzare internaţională, menite să dea soluţii optime acestei laturi importante ale vînzării-cumpărării tranzacţionate de parteneri din ţări diferite.

Ca urmare, începînd cu numărul de azi vom analiza căile de soluţionare a reclamaţiilor care au ca obiect calitatea necorespunzătoare a mărfurilor livrate. Vom epuiza, în primele două secţiuni, aspectele privind remiterea de către cumpărător şi tratarea acesteia de către vînzător, urmînd ca în nunumărul viitor să expunem căile de soluţionare.

Remiterea de către cumpărător a reclamaţiilor

Dacă derularea în bune condiţii a contractelor comerciale de vînzare internaţională este regula generală, nu sînt excluse şi situaţii cînd din diverse motive cumpărătorul nu este satisfăcut de calitatea lotului primit; în asemenea situaţii are calea formulării reclamaţiei calitative, cu respectarea strictă a prevederilor din clauzele contractuale pe care le-am analizat în secţiunea 2.2..

Facem precizarea că reclamaţia trebuie făcută întotdeauna **în scris,** prin scrisoare recomandată, telegramă, telex. Din acest punct de vedere toate condiţiile generale de livrare şi contractele tip sînt unanime. Vînzătorul are în acest caz obligaţia confirmării lor tot în scris şi într-un termen mai înainte stabilit de către părţi. Astfel, Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, după ce stabilesc că reclamaţiile trebuie prezentate în scris, telegrafic sau prin telex, impune vînzătorului obligaţia să le confirme, cel mai tîrziu în 7 zile lucrătoare de la data prezentării reclamaţiei. **Ca dată a formulării** reclamaţiei se consideră data ştampilei oficiului poştal al ţării unde îşi are sediul partea reclamantă ; dacă reclamaţia se înmînează direct vînzătorului prin reprezentantul cumpărătorului data este momentul confirmării de primire.

Cu privire la **locul remiterii** reclamaţiei arătăm că practica indică două modalităţi : expedierea prin poştă la sediul central al vînzătorului sau remiterea ei unui împuternicit al acestuia. Orice altă modalitate de remitere a reclamaţiilor, cum ar fi expedierea pe adresa ambasadei ţării vînzătorului sau la altă adresă nu este luată în considerare. Acest punct de vedere este constant aplicat de arbitrajul internaţional. Astfel, într-o speţă, reclamaţia pentru lipsă de calitate nu a fost trimisă de cumpărător întreprinderii vînzătoare ori unui reprezentant al ei legal sau convenţional şi care era împuternicit s-o primească, ci a fost făcută către ambasada ţării vînzătorului, din ţara sa. Reclamaţia adresată ambasadei ţării vînzătorului nu poate însă constitui o reclamaţie pentru lipsuri calitative în sensul reglementărilor C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975 şi nici temei de cerere de penalităţi, întrucît prin aceste reglementări se precizează expres că reclamaţia se adresează vînzătorului şi că penalităţile curg în sarcina sa din ziua prezentării reclamaţiei pînă la înlăturarea defectelor constatate sau pînă cel mai tîrziu la a 94-a zi de la prezentarea ei. Cumpărătorul a trimis totuşi vînzătorului o notă de debit reprezentînd penalităţi pentru defectuoasa funcţionare a mărfurilor livrate, care nu puteau fi utilizate conform destinaţiei lor ; penalităţile cerute prin această notă de debit sînt însă lipsite de temei legal, deoarece vînzătorului nu-i fusese prezentată în prealabil o reclamaţie de calitate astfel cum se cere prin § 72 C.G.L.—C.A.E.R 1968/1975.

Acţiunea cumpărătorului a fost respinsă ca nefondată (Comisia de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerţ şi Industrie a R.S.R., Hotărîrea nr. 202 din 18 noiembrie 1977).

În ceea ce priveşte conţinutul reclamaţiei, facem precizarea că cumpărătorul nu se poate mărgini să arate prin reclamaţie că marfa a ajuns în stare rea la destinaţie ; cumpărătorul trebuie să indice în reclamaţia sa toate amănuntele în legătură cu deficienţele constatate şi să însoţească reclamaţia de documente justificative. Prin reclamaţia sa, cumpărătorul va face şi propuneri cu privire la măsurile pe care le consideră indicate şi acceptabile pentru el, în vederea remedierii.

Menţionăm că în situaţia în care cumpărătorul neglijează şi nu respectă termenul convenit sau cel prevăzut în contractele tip respective sau în condiţiile generale pe care le-au adoptat, el va fi decăzut din dreptul de a mai putea formula reclamaţie ; efectul sub aspect juridic este, în acest caz, pierderea dreptului de a putea chema vînzătorul în faţa instanţei de judecată ca să răspundă pentru livrarea mărfii necorespunzătoare ; sub acest aspect Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. — 1968/1975 prevăd în mod expres că neprezentarea reclamaţiei în termenele stabilite privează pe cumpărător de dreptul de a se adresa arbitrajului.

Tratarea reclamaţiilor de către vînzător

Vînzătorul primind reclamaţia are obligaţia să o analizeze, începînd cu verificarea condiţiilor de formă, respectiv dacă a fost formulată în termen şi dacă, în funcţie de natura lor, se sprijină pe acte doveditoare ; pentru această primă examinare a reclamaţiilor este necesar să se aibă în vedere clauzele din contract referitoare la „garanţii şi reclamaţii". Dacă sînt îndeplinite condiţiile de formă se va trece în mod operativ la verificarea de fond a reclamaţiei ; este bine cunoscut că pentru salvarea bunelor relaţii născute ca urmare a încheierii şi executării unui contract comercial internaţional părţile sînt interesate în soluţionarea cît mai grabnică a diferendelor, de orice natură ar fie ele.

Cu privire la acest aspect al problemei şi cu privire la consecinţele tergiversării răspunsului datorat de vînzător, Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 (păragraful 78) conţin interesante prevederi, care au caracter imperativ pentru părţi şi anume :

1. Vînzătorul este obligat să analizeze reclamaţia privind calitatea sau cantitatea mărfii şi să răspundă cumpărătorului asupra fondului reclamaţiei (să confirme acordul pentru satisfacerea ei integrală sau parţială ori să comunice refuzul de satisfacere integrală sau parţială) fără întîrziere, dar nu mai tîrziu decît în cursul termenului prevăzut în contract. Dacă un asemenea termen nu este stabilit prin contract, atunci răspunsul asupra fondului reclamaţiei trebuie să fie dat de către vînzător neîntîrziat, nu mai tîrziu de 60 de zile, iar în privinţa uzinelor şi a instalaţiilor complexe — în decurs de 90 de zile de la data primirii reclamaţiei de către vînzător.

2. Dacă vînzătorul nu va da răspunsul asupra fondului reclamaţiei în termenul prevăzut la punctul 1 al prezentului paragraf, iar cumpărătorul se va adresa arbitrajului înainte de primirea răspunsului, taxele de arbitraj se suportă de vînzător indiferent de soluţia litigiului. Prevederile acestui punct nu se aplică în cazurile prevăzute la punctul 3 al prezentului paragraf.

3. Dacă, datorită unor cauze justificate din punct de vedere tehnic, vînzătorul nu are posibilitatea să dea un

răspuns asupra fondului reclamației în termenul prevăzut la punctul 1 al prezentului paragraf, poate să propună cumpărătorului prelungirea acestui termen pînă la o anumită dată.

4. Dacă cumpărătorul nu este de acord cu propunerea vînzătorului de prelungire a termenului pentru răspunsul asupra fondului reclamației și se va adresa arbitrajului, problema taxelor de arbitraj va fi rezolvată de către arbitraj în funcție de soluția litigiului.

5. Dacă cumpărătorul a fost de acord cu propunerea vînzătorului privind prelungirea termenului de răspuns asupra fondului reclamației, însă vînzătorul nu dă un asemenea răspuns în limitele termenului convenit, iar cumpărătorul va adresa arbitrajului pretențiile sale, arbitrajul, rezolvînd litigiul în fond, va trece taxele de arbitraj asupra vînzătorului, indiferent de soluția litigiului.

Evident, este cu totul nedorit ca termenele de soluționare a reclamațiilor să fie depășite, dat fiind consecința lor : cheltuieli pentru arbitraje, timp suplimentar irosit etc. Speța pe care o redăm este concludentă. Întreprinderea cumpărătoare constatînd existența unor lipsuri calitative la mărfurile livrate, a cerut prin acțiune Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România să oblige întreprinderea română de comerț exterior vînzătoare fie la înlocuirea mărfii defecte ce i-a livrat, fie la plata contravalorii ei. Pîrîta a recunoscut temeinicia pretențiilor cumpărătoarei, înlocuind mărfurile defecte. Întrucît pîrîta nu a răspuns nimic la cele trei scrisori de reclamații pentru lipsuri calitative ce i-a adresat reclamanta și întrucît înlocuirea mărfii defecte a fost făcută abia după intentarea acțiunii arbitrale la care reclamanta a plătit taxele de arbitraj, acțiunea acesteia a fost admisă pentru restituirea acestor taxe (Dosar nr. 1410/114/1976). Credem că pe planul dreptului muncii prejudiciul creat prin neglijența lucrătorului comercial care nu a răspuns la scrisorile cumpărătorului trebuie să conducă la o răspundere materială.

O certă speță relevă consecințele introducerii premature a reclamației. Astfel, prin acțiunea sa intentată în fața Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România reclamanta a cerut ca întreprinderea română de comerț exterior pîrîtă să fie obligată să-i plătească o anumită sumă de bani cu titlu de reduceri de preț pentru livrări de mărfuri (covoare manuale) calitativ necorespunzătoare. Prin clauzele contractului de vînzare-cumpărare încheiat între părți se stipula că mărfurile livrate trebuie să fie conforme specificației anexată la el, datelor tehnice pe care le indică în cuprinsul lui și normelor românești, recepția cantitativă și calitativă urmînd a se efectua în depozitul beneficiarului în prezența unui organ neutru. Din cantitatea totală de mărfuri livrate, întreprinderea cumpărătoare a reclamat ca necorespunzător calitativă o anumită cantitate (143,56 mp. covoane manuale) cerînd o bonificație de 15% pentru parte din ele (86,13 mp.) și de 25% pentru celelalte (57,43 mp).

Furnizorul mărfurilor livrate nu a fost de acord cu reclamația de calitate, cerînd returnarea mărfii pe care a livrat-o ; cele două telex-uri prin care s-a cerut returnarea au rămas fără răspuns. În conformitate cu dispozițiunile § 75 punctul 2 din C.G.L.-C.A.E.R. 1968/1975 la prezentarea reclamației cu privire la calitate, cumpărătorul este îndrituit să ceară fie înlăturarea defectelor constatate, fie o bonificație. Întreprinderea reclamantă a optat pentru a doua soluție ; întreprinderea română de comerț exterior vînzătoare nu a acceptat însă această soluție, contestînd în fond însăși temeinicia reclamației de calitate ce i-a fost prezentată și cerînd expres returnarea mărfii pretinsă necorespunzător calitativ livrată. Potrivit § 78 punctul 1 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975 cumpărătoarea era obligată să-i restituie marfa livrată referitor la care formulase reclamația asupra calității ceea ce însă nu a făcut. Comisia de Arbitraj a constatat că în urma verificărilor făcute ulterior între părți asupra reclamației de calitate formulată inițial de întreprinderea cumpărătoare, suma totală a bonificațiilor cerute pentru livrări calitativ necorespunzătoare a fost redusă proporțional lipsurilor real constatate și calculate. Prin scrisorile aflate la dosar pîrîta recunoaște că datorează această sumă dînd dispoziții de plată către reclamantă, iar reclamanta recunoaște că a calculat greșit bonificația cerută inițial, suma ei exactă fiind aceea calculată de pîrîtă ; ca atare își restrînge acțiunea la această sumă pe care recunoaște că a primit-o, arătînd că prin această plată pretenția sa de bonificații pentru livrări calitativ necorespunzătoare este rezolvată.

Cu ocazia soluționării acestui litigiu s-a ridicat însă și o altă problemă, anume aceea a taxelor arbitrale pe care întreprinderea străină reclamantă a cerut să le plătească întreprinderea de comerț exterior română pîrîtă ; relevăm această problemă întrucît ea se ridică relativ frecvent în practica arbitrală. În speță cererea reclamantei a fost respinsă ca neîntemeiată întrucît — așa cum s-a arătat — pîrîta nu a acceptat plata bonificațiilor pretinse contestînd temeinicia lor și cerînd returnarea mărfii livrată și întrucît chiar reclamanta recunoaște că a calculat greșit aceste bonificații cu depășirea procentajului prevăzut în Protocol de control la care se referă condițiile de livrare. Atîta vreme cît între părți erau în curs discuții asupra acestor bonificații — care, în urma verificărilor făcute, s-au dovedit eronat calculate — o acțiune a reclamantului nu se putea formula. (Dosar 1437/1976, Hotărîrea nr. 156 din 14 octombrie 1977).

Evident, întreprinderea de comerț exterior exportatoare nu este în măsură să soluționeze singură reclamațiile de calitate primite de la cumpărătorul extern. Ca urmare, în conformitate cu clauzele privind reclamațiile externe, înscrise în contractul economic de furnizare pentru export, îi revine obligația să transmită în termenul stipulat (3—5 zile) reclamația respectivă producătorului-furnizor, împreună cu toată documentația.

Furnizorul are, la rîndul său, obligația să analizeze documentele primite, să-și formuleze punctul propriu de vedere cu privire la defecțiunile invocate de cumpărătorul extern, după care transmite documentația necesară beneficiarului — întreprinderea de comerț exterior exportatoare —, care astfel înarmat redactează și expediază răspunsul la reclamație.

dr. Al. DETEȘAN

Fișier

Sistemele de asigurare și mobilizare a creditelor de export
Republica Federală Germania (I)

Premisa principală pentru finanțarea operațiunilor de export constă în asigurarea riscurilor legate de această operațiune prin societatea de asigurare a creditelor HERMES A.G. din Hamburg, care în acest context devine MANDATAR al R.F.G. și preia acoperirea riscurilor economice și politice externe generate de operațiunea de export — Asigurarea Hermes — (Printre riscurile politice se numără riscurile de convertibilitate și transfer, de interzicere a plăților în străinătate, riscul de moratoriu și riscul de război).

Hermes asigură numai acele operațiuni de export care servesc interesele vest-germane și a căror condiții de plată sînt cele uzuale pentru ramura economică respectivă. De regulă este suficientă stipularea în contractul de vînzare-cumpărare a următoarelor condiții de plată:

a) — Plata a minimum 15% a valorii contractului ca plată în avans și intermediară. Acești 15% urmează a fi plătiți astfel :

— minimum 5% a valorii globale a contractului la încheierea contractului de vînzare-cumpărare, respectiv la intrarea în vigoare a contractului (plata în avans);

— minimum 10% a valorii globale a contractului de vînzare-cumpărare

pro rata livrării și prestării de servicii (de exemplu contra documente de transport).

b) — Plata a maximum 85% din valoarea comenzii în cel mult 10 rate semestriale egale consecutive, prima rată fiind scadentă fie la șase luni de la expedierea mărfii, fie, în cazul în care furnizorul vest-german răspunde și de montajul mărfii de livrat, la șase luni după punerea în funcțiune a instalației.

Hermes solicită ca premisă pentru preluarea acoperirii riscurilor operațiunii de export ca plățile convenite a se face în avans să fie încasate deja și ca obligațiile de plată ale cumpărătorului, cu excepția plății în avans (ceea ce înseamnă practic pentru 95% a valorii comenzii să fie corespunzător asigurată, respectiv să fie acoperită cu garanții bancare).

În cazul în care operațiunea de export prevede termene de plată de peste 5 ani (deci plata în peste 10 rate semestriale) atunci Hermes acceptă preluarea asigurării cu condiția ca în cadrul unui așa-numit „PROCEDEU MATEHING" cel care solicită asigurarea poate să dovedească, prin prezentarea de oferte corespunzătoare ale firmelor concurente, care prevăd acordarea de termene de plată mai mari de cinci ani — prin sprijin al societăților de stat (exemplu: Asigurări COFACE pentru exporturile franceze).

Exportatorul vest-german va participa cu o anumită cotă la riscurile externe legate de operațiunea sa de export, cotă care, în funcție de riscurile care urmează să fie asigurate (economice, politice) variază între 10—15% (care în caz de eșec sînt suportate de exportator).

Hermes preia acoperirea în anumite situații și a riscurilor provenind din creditele de finanțare legate de livrări de marfă (credite de cumpărător). În aceste cazuri cel care acordă creditul poate să solicite o reducere a cotei de participare la risc de la 10% respectiv 15% la 5% din suma creditului de asigurat, în condițiile în care acesta acceptă să nu transfere acest risc de 5% asupra exportatorului. Bineînțeles că firma care acordă creditul de finanțare își va recupera preluarea de riscuri externe neacoperite prin garanții interne (cu acoperire Hermes, garanția de export) de la exportator.

Costurile asigurării Hermes depind de durata în timp ce urmează a fi acoperită pînă la efectuarea plății (credit de furnizor), precum și de durata de fabricație și montaj.

La o durată de asigurare de 6 ani și 1/2 (aceasta înseamnă durata de producție 1 an și jumătate și plata celor 10 rate semestriale pentru 85% din valoarea contractului) costurile, apreciate în mare se ridică la cca. 1,5% pe an din suma restantă rămasă neachitată în cazul beneficiarilor firme particulare /garante și la cca. 1% pe an din suma rămasă neachitată la beneficiari/garanți din sectorul de stat.

Hermes Kreditversicherung AG-Hamburg acționează în colaborare cu Deutschen Revisions und Treuhand AG (Treuarbeit) ca mandatar al statului, mijloacele pentru acoperirea acestor riscuri se prevăd în bugetul anual al statului.

— FINANȚAREA PRIN AUSFUHR-KREDIT — MBH (AKA)

AKA a fost înființată în 1952 ca o societate pe acțiuni de către o grupă de 23 bănci; în prezent fac însă parte din AKA majoritatea băncilor importante. Societatea are un capital de DM 40.000.000. Pentru refinanțarea afacerilor de export stau la dispoziție plafoanele A, B și C. Premisele acordării unei refinanțări de către AKA sînt: a) — Existența unor contracte ferme pentru livrarea de mărfuri sau prestări de servicii; b) — Convenirea unor condiții de plată uzuale; în cazul în care societatea de asigurare a preluat riscurile pentru condiții de plată neuzuale se refinanțează și contractele respective; c) — Existența licențelor de import și export necesare.

Dacă exportatorul vrea să-și asigure refinanțarea înainte de încheierea contractului poate solicita o promisiune de finanțare care se transformă în promisiune de credit după încheierea contractului. Pentru aceasta se plătește însă un comision separat (Vormerkprovision).

Creditele trebuie rambursate din încasările provenite din export. Scadențele sînt corelate cu ratele de încasat, dar plata la scadență a creditului se face independent de încasarea în fapt, la termen a exporturilor.

Se pot efectua plăți în avans din creditele acordate în cadrul plafonului A, dar în acest caz se calculează o dobîndă penalizatoare de 0,5% din suma rambursată anticipat, în cazul în care aceasta nu provine din încasări din exportul respectiv.

Riscurile externe care apar în afacerile finanțate pe o perioadă mai mare de 24 luni, eventual și riscurile de fabricație, necesită o garanție sau o cauțiune a statului. La aceasta se poate renunța în cazurile indicate de „Criteriile privind renunțarea la acoperirea Hermes".

— PLAFONUL A — (PLAFON BANCAR PENTRU CREDITE FURNIZOR)

Plafonul A pune la dispoziție linii de credit băncilor consortiale care participă la AKA și băncilor de casă ale furnizorului. Perioada de creditare începe cu data primei utilizări și trebuie să fie de minim 12 luni. Perioada maximă de creditare nu poate depăși perioada pentru care s-a obținut asigurarea creditului. Se pot utiliza credite din această linie pentru finanțarea perioadei de producție și/sau pentru refinanțarea creditului furnizor. Utilizarea creditelor din plafonul A se realizează prin prezentarea de bilete de ordin în vederea mobilizării emise de exportator asupra AKA, care i se scontează acestuia în momentul tragerii efective din linia de credit. Banca de casă a exportatorului preia 40% din valoarea biletului la ordin, iar totalitatea băncilor consorțiale 60%. În cazul creditelor cu o perioadă pînă la 12 luni, banca de casă preia 25% din valoarea biletului la ordin. Aceste bilete la ordin pot fi **lombardizate** la Bundesbank. Pentru perioada dintre punerea la dispoziție a creditului și utilizarea efectivă a acestuia, AKA încasează un comision de punere la dispoziție de 0,5% p.a.

În cadrul plafonului A se pot realiza și refinanțări globale în cadrul unei proceduri simplificate. Creditele globale se acordă pe o perioadă de 24 luni. La sfîrșitul fiecărui trimestru se însumează valoarea contractelor încheiate în această perioadă, iar din suma totală exportatorul se autofinanțează pentru 30%. Valoarea unui contract nu poate depăși însă DM 500.000.

Asigurarea creditelor globale se realizează prin cesionarea în favoarea lui AKA a tuturor creanțelor prezente și viitoare din contractele respective de export, inclusiv creanțelor provenite din eventuale asigurări de export încheiate. Deoarece valoarea de asigurare este în general redusă, bonitatea debitorului are o deosebită importanță în cadrul acestei categorii de credite.

— PLAFONUL B — (PLAFON DE RESCONT LA BANCA FEDERALĂ VEST-GERMANĂ — BUNDESBANK)

Acest plafon a fost conceput inițial pentru refinanțarea afacerilor de export spre țările în curs de dezvoltare. În prezent este utilizabil și pentru exporturi în alte țări. Perioada de creditare în cadrul acestei linii este limitată la maximum 48 luni de la intrarea în vigoare a contractului comercial respectiv. În cazuri speciale, se poate considera, cu aprobarea Bundesbank ca dată de la care se calculează perioada de creditare, momentul primei utilizări. Nu este permisă însă o perioadă mai lungă de 24 luni între încheierea contractului comercial și prima utilizare. Exportatorul participă la finanțare cu 30%. Utilizarea creditului se realizează prin scontarea de bilete la ordin cu scadență la 90 zile, emise la ordinul băncii de casă a exportatorului. Banca de casă are posibilitatea să resconteze aceste bilete la ordin la Bundesbank, în afara liniei de rescont a băncii respective la Bundesbank. Bundesbank refuză de obicei rescontarea dacă se constată că utilizarea plafonului B servește numai finanțării perioadei de producție

răspuns asupra fondului reclamației în termenul prevăzut la punctul 1 al prezentului paragraf, poate să propună cumpărătorului prelungirea acestui termen pînă la o anumită dată.

4. Dacă cumpărătorul nu este de acord cu propunerea vînzătorului de prelungire a termenului pentru răspunsul asupra fondului reclamației și se va adresa arbitrajului, problema taxelor de arbitraj va fi rezolvată de către arbitraj în funcție de soluția litigiului.

5. Dacă cumpărătorul a fost de acord cu propunerea vînzătorului privind prelungirea termenului de răspuns asupra fondului reclamației, însă vînzătorul nu dă un asemenea răspuns în limitele termenului convenit, iar cumpărătorul va adresa arbitrajului pretențiile sale, arbitrajul, rezolvînd litigiul în fond, va trece taxele de arbitraj asupra vînzătorului, indiferent de soluția litigiului.

Evident, este cu totul nedorit ca termenele de soluționare a reclamațiilor să fie depășite, dat fiind consecința lor : cheltuieli pentru arbitraje, timp suplimentar irosit etc. Speța pe care o redăm este concludentă. Întreprinderea cumpărătoare constatînd existența unor lipsuri calitative la mărfurile livrate, a cerut prin acțiune Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România să oblige întreprinderea română de comerț exterior vînzătoare fie la înlocuirea mărfii defecte ce i-a livrat, fie la plata contravalorii ei. Pîrîta a recunoscut temeinicia pretențiilor cumpărătoarei, înlocuind mărfurile defecte. Întrucît pîrîta nu a răspuns nimic la cele trei scrisori de reclamații pentru lipsuri calitative ce i-a adresat reclamanta și întrucît înlocuirea mărfii defecte a fost făcută abia după intentarea acțiunii arbitrale la care reclamanta a plătit taxele de arbitraj, acțiunea acesteia a fost admisă pentru restituirea acestor taxe (Dosar nr. 1410/114/1976). Credem că pe planul dreptului muncii prejudiciul creat prin neglijența lucrătorului comercial care nu a răspuns la scrisorile cumpărătorului trebuie să conducă la o răspundere materială.

O certă speță relevă consecințele introducerii premature a reclamației. Astfel, prin acțiunea sa intentată în fața Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România reclamanta a cerut ca întreprinderea română de comerț exterior pîrîtă să fie obligată să-i plătească o anumită sumă de bani cu titlu de reduceri de preț pentru livrări de mărfuri (covoare manuale) calitativ necorespunzătoare. Prin clauzele contractului de vînzare-cumpărare încheiat între părți se stipula că mărfurile livrate trebuie să fie conforme specificației anexată la el, datelor tehnice pe care le indică în cuprinsul lui și normelor românești, recepția cantitativă și calitativă urmînd a se efectua în depozitul beneficiarului în prezența unui organ neutru. Din cantitatea totală de mărfuri livrate, întreprinderea cumpărătoare a reclamat ca necorespunzător calitativă o anumită cantitate (143,56 mp. covoane manuale) cerînd o bonificație de 15% pentru parte din ele (86,13 mp.) și de 25% pentru celelalte (57,43 mp).

Furnizorul mărfurilor livrate nu a fost de acord cu reclamația de calitate, cerînd returnarea mărfii pe care a livrat-o ; cele două telex-uri prin care s-a cerut returnarea au rămas fără răspuns. În conformitate cu dispozițiunile § 75 punctul 2 din C.G.L.-C.A.E.R. 1968/1975 la prezentarea reclamației cu privire la calitate, cumpărătorul este îndrituit să ceară fie înlăturarea defectelor constatate, fie o bonificație. Întreprinderea reclamantă a optat pentru a doua soluție ; întreprinderea română de comerț exterior vînzătoare nu a acceptat însă această soluție, contestînd în fond însăși temeinicia reclamației de calitate ce i-a fost prezentată și cerînd expres returnarea mărfii pretinsă necorespunzător calitativ livrată. Potrivit § 78 punctul 1 din C.G.L.—C.A.E.R. 1963/1975 cumpărătoarea era obligată să-i restituie marfa livrată referitor la care formulase reclamația asupra calității ceea ce însă nu a făcut. Comisia de Arbitraj a constatat că în urma verificărilor făcute ulterior între părți asupra reclamației de calitate formulată inițial de întreprinderea cumpărătoare, suma totală a bonificațiilor cerute pentru livrări calitativ necorespunzătoare a fost redusă proporțional lipsurilor real constatate și calculate. Prin scrisorile aflate la dosar pîrîta recunoaște că datorează această sumă dînd dispoziții de plată către reclamantă, iar reclamanta recunoaște că a calculat greșit bonificația cerută inițial, suma ei exactă fiind aceea calculată de pîrîtă ; ca atare își restrînge acțiunea la această sumă pe care recunoaște că a primit-o, arătînd că prin această plată pretenția sa de bonificații pentru livrări calitativ necorespunzătoare este rezolvată.

Cu ocazia soluționării acestui litigiu s-a ridicat însă și o altă problemă, anume aceea a taxelor arbitrale pe care întreprinderea străină reclamantă a cerut să le plătească întreprinderea de comerț exterior română pîrîtă ; relevăm această problemă întrucît ea se ridică relativ frecvent în practica arbitrală. În speță cererea reclamantei a fost respinsă ca neîntemeiată întrucît — așa cum s-a arătat — pîrîta nu a acceptat plata bonificațiilor pretinse contestînd temeinicia lor și cerînd returnarea mărfii livrată și întrucît chiar reclamanta recunoaște că a calculat greșit aceste bonificații cu depășirea procentajului prevăzut în Protocol de control la care se referă condițiile de livrare. Atîta vreme cît între părți erau în curs discuții asupra acestor bonificații — care, în urma verificărilor făcute, s-au dovedit eronat calculate — o acțiune a reclamantului nu se putea formula. (Dosar 1437/1976, Hotărîrea nr. 156 din 14 octombrie 1977).

Evident, întreprinderea de comerț exterior exportatoare nu este în măsură să soluționeze singură reclamațiile de calitate primite de la cumpărătorul extern. Ca urmare, în conformitate cu clauzele privind reclamațiile externe, înscrise în contractul economic de furnizare pentru export, îi revine obligația să transmită în termenul stipulat (3—5 zile) reclamația respectivă producătorului-furnizor, împreună cu toată documentația.

Furnizorul are, la rîndul său, obligația să analizeze documentele primite, să-și formuleze punctul propriu de vedere cu privire la defecțiunile invocate de cumpărătorul extern, după care transmite documentația necesară beneficiarului — întreprinderea de comerț exterior exportatoare —, care astfel înarmat redactează și expediază răspunsul la reclamație.

dr. Al. DETEȘAN

Fișier

Sistemele de asigurare și mobilizare a creditelor de export
Republica Federală Germania (I)

Premisa principală pentru finanțarea operațiunilor de export constă în asigurarea riscurilor legate de această operațiune prin societatea de asigurare a creditelor HERMES A.G. din Hamburg, care în acest context devine MANDATAR al R.F.G. și preia acoperirea riscurilor economice și politice externe generate de operațiunea de export — Asigurarea Hermes — (Printre riscurile politice se numără riscurile de convertibilitate și transfer, de interzicere a plăților în străinătate, riscul de moratoriu și riscul de război).

Hermes asigură numai acele operațiuni de export care servesc interesele vest-germane și a căror condiții de plată sînt cele uzuale pentru ramura economică respectivă. De regulă este suficientă stipularea în contractul de vînzare-cumpărare a următoarelor condiții de plată:

a) — Plata a minimum 15% a valorii contractului ca plată în avans și intermediară. Acești 15% urmează a fi plătiți astfel :

— minimum 5% a valorii globale a contractului la încheierea contractului de vînzare-cumpărare, respectiv la intrarea în vigoare a contractului (plata în avans);

— minimum 10% a valorii globale a contractului de vînzare-cumpărare

În actualitate

Transporturile internaţionale şi problema energiei

Majorările probabile ale preţurilor petrolului şi derivatelor acestuia care se aşteaptă să aibă loc în următorii ani vor conduce inevitabil la creşterea costurilor cu expedierea mărfurilor şi implicit a tarifelor.

La toate acestea trebuie adăugată inflaţia galopantă care nu poate fi stăpînită în ţările capitaliste industrializate şi care acţionează, evident, în direcţia creşterii generale a preţurilor.

Cei mai mulţi specialişti sînt de părere că dacă în anii următori se va înregistra după cum este destul de probabil, o intensificare a acţiunii conjugate a factorilor menţionaţi mai sus, vom asista la o schimbare semnificativă a importanţei şi ponderii diverselor modalităţi şi mijloace de transport. În acest sens, se aşteaptă o reducere a importanţei şi ponderii transporturilor auto şi aeriene şi o deplasare a traficului de mărfuri spre mijloacele de transport mai eficiente din punctul de vedere al consumului de energie, mai puţin poluante, cum sînt transporturile pe calea ferată, transporturile pe apă cu nave moderne de tip LASH şi transporturile prin conducte.

In graficul alăturat se prezintă un sistem de distribuţie cu două scenarii. In „Viitorul apropiat" tendinţele actuale în domeniul utilizării mijloacelor de transport vor continua, după cum este de aşteptat. „Viitorul mai îndepărtat" porneşte de la ipoteza tranziţiei spre modalităţile de transport mai eficiente din punctul de vedere al consumului de energie şi al poluării mediului înconjurător. Acest scenariu de economisire a energiei poate conduce la o reducere a costurilor cu transportul la scară mondială de 38—40%.

Analiza acestui scenariu care se profilează pentru deceniul actual şi cele ce vor urma pînă la sfîrşitul acestui secol, trebuie să ţină seama şi de **calitatea** distribuţiei, care este la fel de importantă pentru comercianţi ca şi costurile cu expedierea mărfurilor. Să ne referim de pildă la căile ferate din ţările capitaliste industrializate. În ultimii ani, ele nu au fost capabile să furnizeze ansamblul serviciilor de calitate pe care le aşteptau de la ele expeditorii, în virtutea cererii consumatorilor. Cînd căile ferate nu pot furniza servicii care să se încadreze în niste termene de expediere şi transport riguros respectate şi acceptate de consumatori, expeditorii recurg la serviciile transporturilor auto care oferă viteze comerciale mai ridicate şi o distribuţie directă a mărfurilor pînă la domiciliul cumpărătorului, evitînd transbordările de la gară la domiciliu şi deteriorarea mărfurilor în timpul acestora.

Pentru foarte mulţi expeditori de mărfuri nu contează prea mult sau poate deloc, faptul că un autofurgon poluează aerul de parcă ar fi o locomotivă pe şosea. Ceea ce-i interesează cel mai mult pe aceştia este ca marfa să ajungă în termen la consumator şi în perfectă stare, fără avarii.

Dependenţa sistemelor de transport şi expediţie ale diferitelor ţări de consumul de petrol şi reglementările interne şi internaţionale în privinţa protecţiei mediului înconjurător este diferită. Cele mai dezavantajate şi de această dată sînt ţările în curs de dezvoltare. Majoritatea covîrşitoare a acestora este dependentă de importul de ţiţei. Singurele excepţii sînt cele 13 ţări membre ale OPEC şi alte cîteva care au propria lor bază de energie. Restul de 90 de state în curs de dezvoltare vor fi obligate să plătească sume crescinde de valută forte pentru importurile de ţiţei.

Cheltuielile ţărilor în curs de dezvoltare, cu excepţia ţărilor membre ale OPEC, pentru importurile de ţiţei au crescut de la o medie anuală de 7 miliarde dolari S.U.A. în perioada anilor 1970—1973, la 28—30 miliarde dolari în ultimii ani. Ţările în curs de dezvoltare (cu excepţia ţărilor membre OPEC) cheltuiesc azi aproape 45% din încasările provenite din exporturi pentru importurile de ţiţei, ceea ce înseamnă o pondere de 3—4 ori mai mare în comparaţie cu ţările capitaliste industrializate.

dr. C. ALEXA

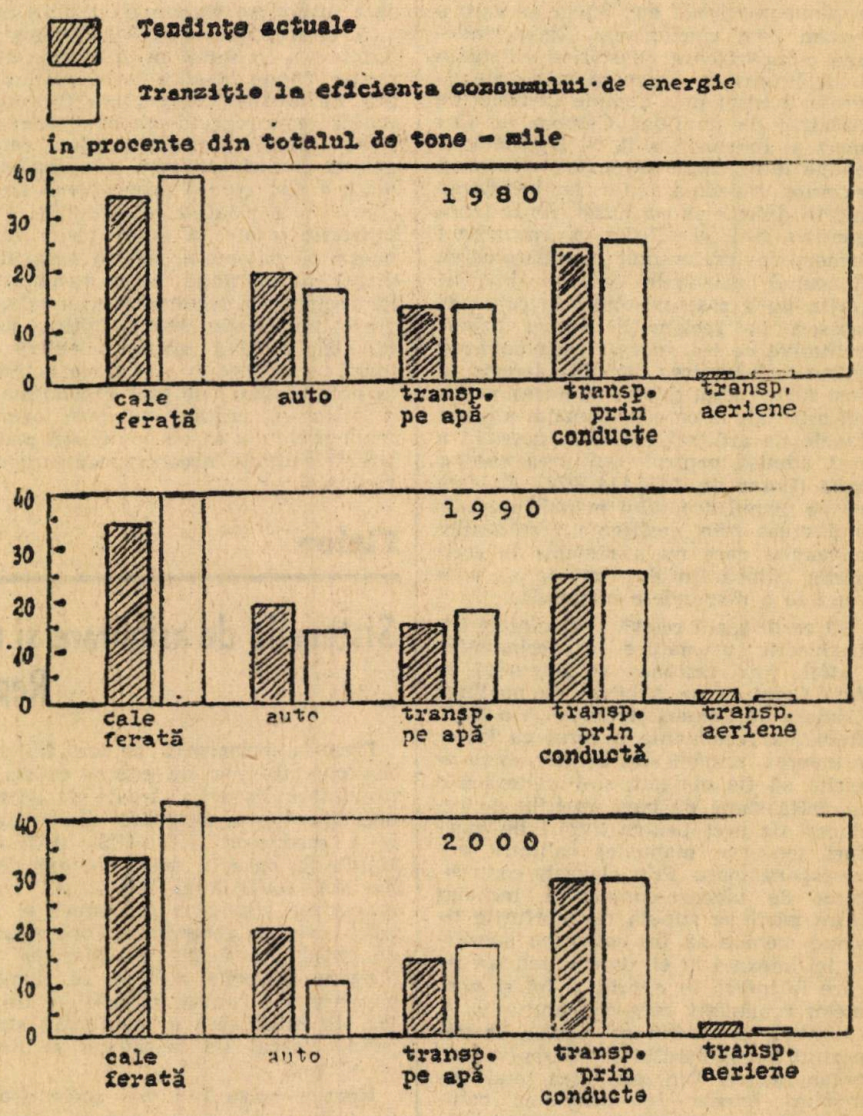

contract economic

Limitele penalităților de întîrziere

Prin penalități de întîrziere se sancționează neîndeplinirea unei obligații la termenul rezultat dintr-un contract economic, calculîndu-se prin sume procentuale corespunzătoare fiecărei zi din perioada întîrzierii.

În caracterizarea acestor penalități, practica arbitrală a stabilit, în primul rînd, cerința existenței unui contract economic valabil încheiat. Relevantă, sub acest aspect, este decizia P.A.S. nr. 69/1978 prin care nu s-au acordat penalități de întîrziere în următoarea situație: între părți s-a încheiat un contract pentru livrarea unui utilaj la 31 decembrie 1976. Livrarea nu a avut loc și s-a emis o nouă repartiție pentru trim. 1/1977, neurmată însă de încheierea altui contract și nici de executare. Penalitățile de întîrziere, s-a apreciat a fi inaplicabile, pentru prima perioadă a raporturilor dintre părți, întrucît în 1976, deși a existat contract, în fapt, termenul contractual conicizînd cu ultima zi a anului, furnizorul nu a fost în întîrziere. În anul 1977, cînd între părți nu s-a mai încheiat un nou contract, furnizorul n-a fost în întîrziere în executarea unei obligațiuni contractuale și, de aceea, nu a putut fi sancționat cu penalități de întîrziere. Cu existența contractului se asimilează și hotărîrea dată de organele competente să rezolve neînțelegerile precontractuale, potrivit atribuțiilor prevăzute de art. 10 din Legea contractelor economice. S-a apreciat, în acest sens, că depășirea de către furnizor a termenului de livrare prevăzut în decizia dată de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe în rezolvarea unei neînțelegeri precontractuale, decizie care ține loc de contract, se sancționează, de asemenea, cu penalități de întîrziere. (dec. P.A.S. nr. 280/1978).

O altă caracteristică a penalităților de întîrziere o constituie intervalul pentru care se plătesc. Acest interval este cuprins potrivit art. 1 lit. a din H.C.M. nr. 306/1970 între „termenul prevăzut în contract" și „data executării în natură a prestației, sau, după caz data renunțării beneficiarului, în condițiile legii la acea prestație ori data la care executarea prestației a devenit imposibilă din cauză de forță majoră". Această prevedere nu cuprinde însă limita finală a tuturor situațiilor de plată a penalităților de întîrziere. De aceea practica arbitrală, dezvoltînd principiile ce guvernează această categorie de penalități a adus precizări cu privire la următoarele situații:

a) Indiferent de termenele convenite de părți, principial, contractul economic trebuie executat în natură pînă la sfîrșitul anului de plan. Acest principiu se aplică și în raporturile contractuale ce au cuprins o singură livrare în trim. III (dec. P.A.S. nr. 200/1977) sau cîteva livrări în sem. I etc. Obligativitatea executării în natură și, totodată, întîrzierea debitorului încetează odată cu sfîrșitul perioadei de plan în vederea căreia s-a încheiat contractul și nu a altei unități de timp (semestru, trimestru, lună etc.) în care s-au inclus termenele contractuale. Corespunzător, penalitățile de întîrziere se vor calcula pînă la încheierea anului.

b) Întîrzierea debitorului ce se sancționează cu penalități de întîrziere, încetează și prin sfîrșitul sezonului, dacă obiectul contractului îl formează produse sezoniere. În acest sens practica arbitrală a considerat că produsele sezoniere întrunesc, cumulativ, potrivit condițiilor specifice de producție ale furnizorului, două trăsături: se obțin într-o anumită parte a anului și își mențin calitățile o perioadă scurtă, adică sînt alterabile. Pe baza celor două criterii enunțate, a fost considerat produs sezonier, laptele de oaie, deoarece este alterabil și, în condiții zootehnice obișnuite, perioada de obținere încetează în luna septembrie (dec. P.A.S. nr. 3082/1976). Realizarea numai a unuia dintre cele două criterii nu este suficientă pentru integrarea unui produs în categoria de produs sezonier. Lîna — obținîndu-se într-o anumită perioadă a anului, dar putînd fi depozitată și livrată pînă la sfîrșitul anului de plan n-a fost considerată un produs sezonier (dec. P.A.S. nr. 3686 și 3700/1976, nr. 35 1977). Sfîrșitul sezonului, în sensul perioadei după care produsele își pierd însușirile lor, creează pentru furnizor imposibilitatea de executare în natură, și, totodată, încetează și întîrzierea sa. În această situație penalitățile de întîrziere se calculează de la termenul contractual pînă la sfîrșitul sezonului, care potrivit specificului diferitelor categorii de produse, poate apărea înainte de încheierea anului de plan.

Produsele sezoniere, în această accepțiune, se deosebesc de acele produse în privința cărora numai într-o anumită perioadă a anului există o cerere mai mare (cum ar fi, de pildă, unele obiecte de încălțăminte sau îmbrăcăminte) sau prezintă utilitate pentru beneficiar. La aceste produse, posibilitatea executării în natură nu încetează prin sfîrșitul perioadei în care au o anumită cerere sau folosință, întrucît furnizorul le poate livra în tot timpul anului. În consecință, spre deosebire de contractele referitoare la produsele sezoniere, pentru nelivrarea acestor produse, penalitățile de întîrziere se vor calcula pînă la executarea în natură sau pînă la apariția unei situații ce determină imposibilitatea de executare (sfîrșitul anului de plan, refuzul justificat al beneficiarului ș.a.)

c) O altă problemă întîlnită în practică o constituie efectele convenției părților prin care se decalează termenele contractuale inițial stabilite asupra penalităților de întîrziere. O asemenea convenție, intervenită înaintea împlinirii termenelor contractuale stabilite, are semnificația unei modificări a contractului. Penalități de întîrziere nu se vor mai plăti dacă, convenția părților se integrează cerințelor legale și actelor de planificare (astfel, de pildă, dacă prin repartiție livrarea s-a stabilit pentru sem. I, prin convenția lor, părțile nu pot decala termenele de livrare în sem. II). Dimpotrivă, convenția de stabilire a unui nou termen contractual, intervenită după împlinirea celui inițial stabilit, nu scutește de plata penalităților de întîrziere. Această convenție este nulă fiind apreciată ca un mijloc de renunțare a beneficiarului la dreptul său de a cere penalități, renunțare inadmisibilă între unitățile socialiste.

Asupra penalităților de întîrziere se răsfrînge și modul de imputație a livrărilor. Fiind de principiu că, prin produsele livrate se acoperă mai întîi livrările stabilite pentru datele cele mai recente, în practica arbitrală s-a decis că, dintre mai multe livrări incluse într-un contract, singura livrare executată în luna iunie, acoperă cantitatea prevăzută pentru această lună. Restanțele din trim. I, rămînînd neacoperite, se plătesc penalități de întîrziere începînd de la termenele prevăzute în contract pînă la sfîrșitul anului de plan (dec. P.A.S. nr. 229/1978).

Sintetizînd, intervalul pentru care se plătesc penalitățile de întîrziere cuprinde întreaga perioadă, posterioară termenului contractual, în care debitorul trebuia și putea să-și execute obligațiile în natură.

M. PASCU

raporturi de muncă

Aspecte concrete cu privire la răspunderea materială a gestionarilor

Reamintim aici că, potrivit art. 25 din Legea nr. 22/1969, gsetionarul răspunde integral pentru pagubele cauzate în gestiune, față de unitatea socialistă, în sarcina lui existînd prezumția de culpă. Prin toate mijloacele de probă legale, gestionarul poate face însă dovada nevinovăției sale, implicit a netemeiniciei și nelegalității deciziei de imputare. Iată două cazuri din practica unităților socialiste cu privire la aplicarea principiilor de mai sus.

Instanța de fond, reținînd că gestionarul se face vinovat pentru diferența prejudiciului care nu a fost pus în seama inculpatului, menține decizia de imputare pentru lipsa în gestiune nedovedită în sarcina inculpatului.

Ulterior, la îndrumarea instanței de recurs, este anulată, de către instanța de fond decizia de imputare cu motivarea că unitatea, în sarcina căreia cade dovedirea culpei persoanei încadrate, nu a făcut nici o probă de natură a convinge instanța că gestionarul a produs paguba imputată, la care instanța adaugă că, întrucît a existat o condamnare pentru furt din gestiunea respectivă, prezumția de culpă a gestionarului este înlăturată de această împrejurare, ceea ce obligă unitatea să facă dovada culpei gestionarului în cauzarea prejudiciului, dar nu s-a făcut asemenea dovadă.

Se pune problema să știm dacă poate fi reținută o asemenea motivare. În sensul aplicării principiului stabilit de art. 102 din Codul muncii, s-a prevăzut prin art. 178 din același cod că dovada temeiniciei oricărei măsuri luate împotriva persoanei încadrate revine unității, ceea ce înseamnă că în toate cazurile de răspundere materială unitatea trebuie să dovedească exitența și întinderea prejudiciului, precum și culpa persoanei încadrate.

În ce privește răspunderea materială pentru pagubele constatate în gestiune, care are la bază reglementarea generală a răspunderii materiale din art. 102 din Codul muncii, Legea nr. 22/1969 prin art. 23, 25, 27 și 31 consacră o excepție în sensul că în sarcina gestionarului și celor asimilați lui operează prezumția de culpă, adică în asemenea situații sarcina probei este răsturnată revenind gestionarului să dovedească, în apărare, netemeinicia și nelegalitatea deciziei de imputare. Așadar gestionarul trebuie să răspundă pentru diferența prejudiciului pentru care nu s-a făcut dovada că inculpatul este vinovat, deoarece condamnarea acestuia pentru fapta sa nu este de natură să înlăture prezumția legală de culpă din sarcina gestionarului, acesta din urmă putînd înlătura răspunderea numai făcînd dovada nevinovăției sale (Tribunalul Suprem, Secția civilă, decizia nr. 274/1978, nepublicată).

Într-un alt caz, gestionarul solicită anularea deciziei de imputare susținînd că lipsa în gestiune provine din fapta unei terțe persoane care în timpul nopții a intrat în mag[illegible] a sustras bunurile a căror [illegible]are i s-a imputat lui. În consec[illegible] nu se face vinovat de minusul stab[illegible]t de organele de control imediat după descoperirea furtului. În speță, organele de urmărire penală au reținut că într-adevăr în magazin a pătruns o persoană, dar în același timp au precizat că persoana respectivă a fost surprinsă de organele de miliție chiar în magazin avînd asupra sa mărfuri în valoare de 60 de lei.

În aceste condiții apărarea gestionarului prin invocarea faptei terțului, este neîntemeiată și nu poate fi reținută, făcînd aplicare deplină, dispozițiile art. 25 din Legea nr. 22/1969 (Judecătoria sect. 8 București, sent. civ. nr. 2044/1978).

Sub motivarea că gestionarul nu a prezentat acte originale aprobate de conducerea unității pentru a justifica lipsa din gestiune, i se impută acestuia contravaloarea unor mărfuri depreciate și diferența de preț de la prețul cu amănuntul la cel de alimentație publică (la unele produse) (Judecătoria sect. 8 București, sect. civ. nr. 21/1978).

În apărarea sa, pentru a înlătura prezumția de culpă, gestionarul prezintă (pentru primul aspect) constatările organului de control cu privire la deprecierea unor produse, constatare făcută în urma mai multor referate scrise ale gestionarului în care acesta arăta că mărfurile (de sezon) se depreciază ușor și solicită aprobarea conducerii unității pentru scăderea lor din gestiune.

Pentru cel de-al doilea aspect — neconformarea noilor liste de prețuri — unitatea nu poate „răsturna" apărarea gestionarului de a nu fi cunoscut noile prețuri, nefăcînd în nici un fel dovada că a adus la cunoștința gestionarului noile prețuri.

Neluînd în seamă diligența gestionarului, simplul fapt al neaprobării actelor de constatare a mărfurilor depreciate nu este suficient temei pentru atragerea răspunderii, dacă unitatea nu cunoaște și nu poate dovedi condițiile în care s-au depreciat bunurile și dacă — pentru al doilea aspect — nu face dovada încunoștințării gestionarului cu noile prețuri.

În aceste condiții acțiunea unității nu poate izbuti, unitatea nereușind să răstoarne apărarea gestionarului făcută pentru înlăturarea prezumției de culpă.

Asemănător, într-un alt caz unitatea emite decizie de imputare împotriva gestionarului, reprezentînd diferența valorică rezultată din vînzarea la un preț mai mic decît cel legal a unor mărfuri și contravaloarea unor mărfuri rămase nevîndute.

Pentru primul motiv, gestionarul arată, în apărare, că a avut aprobarea conducerii unității, pentru vînzarea produselor la un preț mai mic, iar pentru al doilea motiv, acesta arată că produsele au rămas nevalorificate, deoarece erau de slabă calitate, iar pe piață în aceeași perioadă se găseau aceleași produse (de sezon) de calitate mai bună puse în vînzare de alte unități.

Împrejurarea că valorificarea unor mărfuri la prețuri mai scăzute decît cele sub care au intrat în gestiune, se face cu aprobarea conducerii unității, constituie motiv de exonerare de răspundere pentru gestionar. În toate cazurile acest lucru trebuie dovedit.

Pentru al doilea motiv de imputare, procesul verbal încheiat de revizorul contabil reprezintă o probă suficientă pentru nevinovăția gestionarului (Tribunalul Suprem, Secția civilă, decizia nr. 1215/1971, nepublicată).

În timpul gestionării bunurilor, dispune art. 8, alin. 2 din H.C.M. nr. 2230/1969, gestionarul este obligat să ceară în scris conducerii unității să asigure toate măsurile necesare pentru păstrarea corespunzătoare a mărfurilor. Asemenea dovadă este suficient temei pentru exonerare de răspundere, nefiind necesară, potrivit actualei reglementări, sesizarea organului ierarhic superior de către gestionar. Așadar apărarea unității, că simplul fapt al sesizării scrise adresate conducerii unității prin care solicită luarea măsurilor necesare pentru buna păstrare a bunurilor, nu-l poate absolvi pe gestionar de răspundere față de obligația sa de a face tot ce este în putință pentru prevenirea pagubelor, nu poate fi reținută (Tribunalul județean Mureș, decizia civilă nr. 565/1972, în „R.R.D.", 1974 nr. 8, p. 51 cu notă de Petre Baciu). În același timp, anularea deciziei de imputare emisă împotriva gestionarului, cu motivarea că materialele lipsă au fost sustrase datorită faptului că în unitate nu există condiții corespunzătoare pentru depozitare, este ilegală atîta timp cît nu s-a făcut dovada sustragerii materialelor prin fapta unei terțe persoane și nici dovada că gestionarul a sesizat în scris conducerea unității despre condițiile necorespunzătoare de depozitare, neîndeplinindu-și astfel o obligație legală (Judecătoria Craiova, sent. civ. nr. 2626/1978, nepublicată).

dr. Iosif. R. URS

metrologie din unități se face de către personal muncitor de specialitate. Acest personal este numit prin ordin scris emis de către conducerea unității, pe baza autorizației eliberate de Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, după susținerea unui examen. Autorizația este valabilă pe o durată de un an. În acest scop, conducătorul unității trebuie să se preocupe din timp de a selecționa cadre din personalul unității care să se prezinte la examenul prevăzut de lege.

● Directorul unității ale următoarele obligații privind măsurile pentru apărarea civilă astfel cum rezultă din Decretul Consiliului de Stat nr. 430/1978 (publicat în B. Of. I nr. 103 din 15 noiembrie 1978).

În baza art. 22 va lua măsuri pentru depistarea tuturor spațiilor de adăpostire, luînd în evidență pe cele corespunzătoare și dispunînd întocmirea documentațiilor tehnice de amenajare ;

— potrivit prevederii art. 26 din decret, directorul organizează și execută cu personal muncitor și mijloace tehnice proprii, acțiunile de localizare și înlăturare a urmărilor provocate de calamități și catastrofe ;

— directorul stabilește și pregătește formații de apărare civilă pentru intervenții în cazul de calamități naturale și catastrofe, luînd măsuri spre a le dota cu mijloace tehnice corespunzătoare ;

— directorul ia măsuri pentru pregătirea personalului muncitor cu privire la regulile de comportare și obligațiile acestuia de a participa la acțiunile de localizare și înlăturare a urmărilor provocate de calamități naturale și catastrofe.

J. COSTIN

comerț exterior

Reglementări ale condițiilor generale de livrare a mărfurilor privitoare la controlul calitativ al produselor în țara cumpărătorului

Locul unde se efectuează controlul calitativ al mărfurilor este precizat de către C.G.L.—C.A.E.R. 1963/1975 atît printr-o regulă generală, cît și prin unele excepții explicit prevăzute.

Potrivit regulii generale, înscrise în § 26 pct. 1, înainte de expedierea mărfii, vînzătorul este obligat să o supună, pe cheltuiala sa, controlului calitativ în condițiile convenite cu cumpărătorul (prin încercare, analiză, verificare și alte metode adecvate, în funcție de felul produsului). În lipsa unei clauze contractuale care să precizeze modalitatea de verificare, aceasta se efectuează ținîndu-se seama de condițiile de control existente în țara vînzătorului pentru categoria în care se admite verificarea calității mărfurilor prin sondaj (§ 26, pct. 2).

În fine, în cadrul regulii generale de care ne ocupăm, sînt specificate instrumentele de probă pe care vînzătorul trebuie să le întocmească referitor la controlul efectuat, precum certificate de calitate, protocol de încercare pentru mașini și utilaje sau alte documente similare (§ 26, pct. 3), instituindu-se în sarcina sa obligația de a le prezenta cumpărătorului, astfel cum prevede § 26, pct. 4.

De la acest regim cu caracter general, reglementările C.G.L. admit unele **excepții**, înscrise în textul § 26, pct. 5. Potrivit dispoziției citate, efectuarea controlului calitativ, nu în țara vînzătorului, ci în țara cumpărătorului este admisibilă dacă din cauza specificului mașinilor sau al utilajelor sau din alte considerente, **controlul productivității** convenite prin contract urmează să fie adus la îndeplinire, integral sau parțial, la **locul instalării utilajelor**. În situația arătată, verificarea se face în modul și la termenele stabilite prin contractul de livrare a produselor.

Textul citat instituie așadar o **derogare limitată** de la regimul general al controlului efectuat în țara vînzătorului, justificînd deplasarea acestei verificări în țara cumpărătorului dacă ea are de obiect parametrii de productivitate, care evident nu pot fi corect evaluați, pentru o serie de mașini și utilaje, decît acolo unde ele sînt destinate să funcționeze și anume la sediul beneficiarului care le-a dobîndit.

In legătură cu pevederile § 26, pct. 5 din C.G.L., la care ne-am referit, s-a ridicat în practica arbitrală problema naturii lor juridice. S-a pus întrebarea dacă ele prezintă caracter imperativ sau interpretativ de voință.

Dacă reglementările în discuție ar fi obligatorii și inderogabile, verificarea nu s-ar putea localiza în țara cumpărătorului decît în cazul în care obiectul ei ar consta în „controlul productivității convenite prin contract", cum se exprimă § 26, pct. 5 din C.G.L. În măsura în care i s-ar recunoaște caracter imperativ ar însemna, cu alte cuvinte, ținînd seama de principiul potrivit căruia excepțiile trebuie înțelese restrictiv, că exercitarea controlului în țara cumpărătorului se exclude în alte situații. Dimpotrivă, dacă ne aflăm în domeniul unei reguli supletive de voință, controlul calitativ în țara cumpărătorului ar putea fi extins prin clauze contractuale și în alte ipoteze decît cele enumerate de textul § 26, pct. 5 din C.G.L.

În această privință, practica arbitrală a considerat în mod judicios că părțile se bucură de facultatea de a conveni efectuarea controlului calitativ în țara cumpărătorului de cîte ori specificul mărfii sau al livrării reclamă să se procedeze în acest fel. Fără să fi precizat **in terminis** natura juridică a prevederilor § 26, pct. 5 din C.G.L., Comisia de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R.S.R. a recunoscut prin urmare în mod implicit că ne aflăm pe terenul unor reglementări interpretative de voință.

În sensul celor arătate poate fi menționată hotărîrea C.A.B. nr. 52 din 20 iunie 1974, care a admis valabilitatea controlului calitativ în țara cumpărătorului și anume în R.P. Polonă referitor la anumite conserve de legume și fructe, vîndute de către o întreprindere de comerț exterior din București, în cadrul unui contract supus prevederilor C.G.L. Tot astfel, prin hotărîrea nr. 137 din 1 august 1977, pronunțată de același organ de jurisdicție, s-a considerat că părțile contractante aveau dreptul să stipuleze, în raporturile dintre întreprinderi de comerț exterior ale statelor membre C.A.E.R., clauza potrivit căreia verificarea calitativă a unor produse alimentare (paté de ficat de porc), provenit din R. S. România, va avea loc în țara cumpărătorului și anume în R.P. Ungară.

Din asemenea exemple rezultă că practica arbitrală a extins cu mult — comparativ cu prevederile § 26, pct. 5 din C.G.L. — sfera categoriilor de mărfuri care pot fi verificate din punct de vedere calitativ în țara cumpărătorului. În adevăr, în exemplele la care ne-am referit, controlul efectuat la destinație, dincolo de granița țării vînzătorului, nu avea de obiect mașini sau utilaje și nici finalitatea — cerută de textul în discuție — de a se constata productivitatea lor. Interpretarea largă, dată astfel de practica arbitrală § 26, pct. 5 din C.G.L. socotim că se justifică în temeiul prevederilor de principiu cuprinse în Preambulul C.G.L. Acestea autorizează părțile, cu titlu general, să deroge de la reglementările instituite prin C.G.L., dacă specificul mărfii sau al livrării face necesară adoptarea unor soluții diferite, stabilite prin acordul partenerilor contractuali și pe care organul arbitral le examinează într-un spirit de largă comprehensiune.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

raporturi de muncă

Aspecte concrete cu privire la răspunderea materială a gestionarilor

Reamintim aici că, potrivit art. 25 din Legea nr. 22/1969, gsetionarul răspunde integral pentru pagubele cauzate în gestiune, față de unitatea socialistă, în sarcina lui existînd prezumția de culpă. Prin toate mijloacele de probă legale, gestionarul poate face însă dovada nevinovăției sale, implicit a netemeiniciei și nelegalității deciziei de imputare. Iată două cazuri din practica unităților socialiste cu privire la aplicarea principiilor de mai sus.

Instanța de fond, reținînd că gestionarul se face vinovat pentru diferența prejudiciului care nu a fost pus în seama inculpatului, menține decizia de imputare pentru lipsa în gestiune nedovedită în sarcina inculpatului.

Ulterior, la îndrumarea instanței de recurs, este anulată, de către instanța de fond decizia de imputare cu motivarea că unitatea, în sarcina căreia cade dovedirea culpei persoanei încadrate, nu a făcut nici o probă de natură a convinge instanța că gestionarul a produs paguba imputată, la care instanța adaugă că, întrucît a existat o condamnare pentru furt din gestiunea respectivă, prezumția de culpă a gestionarului este înlăturată de această împrejurare, ceea ce obligă unitatea să facă dovada culpei gestionarului în cauzarea prejudiciului, dar nu s-a făcut asemenea dovadă.

Se pune problema să știm dacă poate fi reținută o asemenea motivare. În sensul aplicării principiului stabilit de art. 102 din Codul muncii, s-a prevăzut prin art. 178 din același cod că dovada temeiniciei oricărei măsuri luate împotriva persoanei încadrate revine unității, ceea ce înseamnă că în toate cazurile de răspundere materială unitatea trebuie să dovedească existența și întinderea prejudiciului, precum și culpa persoanei încadrate.

În ce privește răspunderea materială pentru pagubele constatate în gestiune, care are la bază reglementarea generală a răspunderii materiale din art. 102 din Codul muncii, Legea nr. 22/1969 prin art. 23, 25, 27 și 31 consacră o excepție în sensul că în sarcina gestionarului și celor asimilați lui operează prezumția de culpă, adică în asemenea situații sarcina probei este răsturnată revenind gestionarului să dovedească, în apărare, netemeinicia și nelegalitatea deciziei de imputare. Așadar gestionarul trebuie să răspundă pentru diferența prejudiciului pentru care nu s-a făcut dovada că inculpatul este vinovat, deoarece condamnarea acestuia pentru fapta sa nu este de natură să înlăture prezumția legală de culpă din sarcina gestionarului, acesta din urmă putînd înlătura răspunderea numai făcînd dovada nevinovăției sale (Tribunalul Suprem, Secția civilă, decizia nr. 274/1978, nepublicată).

Într-un alt caz, gestionarul solicită anularea deciziei de imputare susținînd că lipsa în gestiune provine din fapta unei terțe persoane care în timpul nopții a intrat în magazin și a sustras bunurile a căror contravaloare i s-a imputat lui. În consecință, el nu se face vinovat de minusul stabilit de organele de control imediat după descoperirea furtului. În speță, organele de urmărire penală au reținut că într-adevăr în magazin a pătruns o persoană, dar în același timp au precizat că persoana respectivă a fost surprinsă de organele de miliție chiar în magazin avînd asupra sa mărfuri în valoare de 60 de lei.

În aceste condiții apărarea gestionarului prin invocarea faptei terțului, este neîntemeiată și nu poate fi reținută, făcînd aplicare deplină, dispozițiile art 25 din Legea nr. 22/1969 (Judecătoria sect. 8 București, sent. civ. nr. 2044/1978).

Sub motivarea că gestionarul nu a prezentat acte originale aprobate de conducerea unității pentru a justifica lipsa din gestiune, i se impută acestuia contravaloarea unor mărfuri depreciate și diferența de preț de la prețul cu amănuntul la cel de alimentație publică (la unele produse) (Judecătoria sect. 8 București, sect. civ. nr. 21/1978).

În apărarea sa, pentru a înlătura prezumția de culpă, gestionarul prezintă (pentru primul aspect) constatările organului de control cu privire la deprecierea unor produse, constatare făcută în urma mai multor referate scrise ale gestionarului în care acesta arăta că mărfurile (de sezon) se depreciază ușor și solicită aprobarea conducerii unității pentru scăderea lor din gestiune.

Pentru cel de-al doilea aspect — neconformarea noilor liste de prețuri — unitatea nu poate „răsturna" apărarea gestionarului de a nu fi cunoscut noile prețuri, nefăcînd în nici un fel dovada că a adus la cunoștința gestionarului noile prețuri.

Neluînd în seamă diligența gestionarului, simplul fapt al neaprobării actelor de constatare a mărfurilor depreciate nu este suficient temei pentru atragerea răspunderii, dacă unitatea nu cunoaște și nu poate dovedi condițiile în care s-au depreciat bunurile și dacă — pentru al doilea aspect — nu face dovada încunoștințării gestionarului cu noile prețuri.

În aceste condiții acțiunea unității nu poate izbuti, unitatea nereușind să răstoarne apărarea gestionarului făcută pentru înlăturarea prezumției de culpă.

Asemănător, într-un alt caz unitatea emite decizie de imputare împotriva gestionarului, reprezentînd diferența valorică rezultată din vînzarea la un preț mai mic decît cel legal a unor mărfuri și contravaloarea unor mărfuri rămase nevîndute.

Pentru primul motiv, gestionarul arată, în apărare, că a avut aprobarea conducerii unității, pentru vînzarea produselor la un preț mai mic, iar pentru al doilea motiv, acesta arată că produsele au rămas nevalorificate, deoarece erau de slabă calitate, iar pe piață în aceeași perioadă se găseau aceleași produse (de sezon) de calitate mai bună puse în vînzare de alte unități,

Împrejurarea că valorificarea unor mărfuri la prețuri mai scăzute decît cele sub care au intrat în gestiune, se face cu aprobarea conducerii unității, constituie motiv de exonerare de răspundere pentru gestionar. În toate cazurile acest lucru trebuie dovedit.

Pentru al doilea motiv de imputare, procesul verbal încheiat de revizorul contabil reprezintă o probă suficientă pentru nevinovăția gestionarului (Tribunalul Suprem, Secția civilă, decizia nr. 1215/1971, nepublicată).

In timpul gestionării bunurilor, dispune art. 8, alin. 2 din H.C.M. nr. 2230/1969, gestionarul este obligat să ceară în scris conducerii unității să asigure toate măsurile necesare pentru păstrarea corespunzătoare a mărfurilor. Asemenea dovadă este suficient temei pentru exonerare de răspundere, nefiind necesară, potrivit actualei reglementări, sesizarea organului ierarhic superior de către gestionar. Așadar apărarea unității, că simplul fapt al sesizării scrise adresate conducerii unității prin care solicită luarea măsurilor necesare pentru buna păstrare a bunurilor, nu-l poate absolvi pe gestionar de răspundere față de obligația sa de a face tot ce este în putință pentru prevenirea pagubelor, nu poate fi reținută (Tribunalul județean Mureș, decizia civilă nr. 565/1972, în „R.R.D.", 1974 nr. 8, p. 51 cu notă de Petre Baciu). În același timp, anularea deciziei de imputare emisă împotriva gestionarului, cu motivarea că materialele lipsă au fost sustrase datorită faptului că în unitate nu există condiții corespunzătoare pentru depozitare, este ilegală atîta timp cît nu s-a făcut dovada sustragerii materialelor prin fapta unei terțe persoane și nici dovada că gestionarul a sesizat în scris conducerea unității despre condițiile necorespunzătoare de depozitare, neîndeplinindu-și astfel o obligație legală (Judecătoria Craiova, sent. civ. nr. 2626/1978, nepublicată).

dr. Iosif. R. URS

practică judecătorească

● **Acțiunea împotriva unității pentru plata chiriei utilajului la care au lucrat mai multe persoane, nu face obiectul unui litigiu de muncă.** In cadrul unui litigiu de muncă promovat împotriva unității de persoană încadrată în muncă, în care a formulat mai multe capete de cerere, Judecătoria Buftea (în complet format dintr-un judecător și doi asesori populari), prin sentința civilă nr. 2468/1978 a admis excepția de incompetență materială ridicată de unitate, considerînd că cererea pentru plata chiriei utilajului la care au lucrat mai multe persoane nu poate face obiectul unui litigiu de muncă. Într-adevăr, dovedindu-se că la utilajul respectiv au lucrat mai multe persoane încadrate la unitate, acțiunea pentru plata chiriei acestuia nu derivă din raportul de muncă existent între reclamant și unitate, nefiind vorba de scule sau dispozitive ajutătoare în scopul prestării muncii de către reclamant. O asemenea acțiune nu poate face obiectul decît a unui proces civil, cererea de pretenții urmînd a fi timbrată ad valorem. În același sens s-a pronunțat și instanța noastră supremă prin decizia nr. 826/1954 în C.D. anii 1952—1954 vol I p. 261.

● **Înstrăinarea mărfurilor cumpărate în rate înainte de achitarea lor nu constituie infracțiune.** Tribunalul Suprem a fost chemat a se pronunța dacă fapta unei persoane care a înstrăinat mărfurile cumpărate în rate mai înainte de a le achita integral, constituie sau nu infracțiune de înșelăciune în dauna avutului obștesc. Prin decizia nr. 1560 din 9 august 1978 a statuat că o asemenea faptă nu întrunește elementele unei infracțiuni dacă cel ce a cumpărat mărfurile achită ratele cu reguluaritate, chiar dacă nu integral (cumpărătorul fiind arestat între timp pentru alte fapte penale). Soluția instanței supreme s-a întemeiat pe prevederile art. 4 din Decretul nr. 296/1959 care dispune că unitatea socialistă vînzătoare va putea urmări pe cumpărătorul debitor pentru plata ratelor scadente pe baza contractului de vînzare-cumpărare care are valoarea unui titlu executor.

● **Necesitatea înștiințării debitorului la executarea silită prin poprire a creanței unității socialiste.** Potrivit art. 26 din din Decretul nr. 221/1960 și art. 18 din H.C.M. nr. 792/1960 (ambele modificate și republicate în decembrie 1969), unitatea socialistă creditoare este obligată ca, odată cu trimiterea titlului executor terțului poprit, să-l înștiințeze pe debitor de această măsură. Tribunalul Suprem secția civilă prin decizia nr. 346/1978 a decis că, în concepția legii, această înștiințare trebuie făcută în scris și nu poate fi înlocuită într-un alt mod, chiar dacă debitorului i s-a făcut reținere din retribuție. Reținerea din retribuție nu înlocuiește comunicarea scrisă prevăzută de normele legale citate mai sus, dat fiind că în caz contrar se încalcă dreptul de apărare al debitorului urmărit.

● **Condiții pentru angrenarea răspunderii materiale în cazul desfacerii nelegale a contractului de muncă.** In cele ce urmează comentăm decizia secției civile nr. 317 din 10 februarie 1977 a Tribunalului Suprem pentru două considerente principale.

În decizia sus-menționată instanța noastră supremă a pus încă o dată în relief prevederea cuprinsă în art. 136 alin. 3 din Codul muncii, potrivit căreia cel ce a determinat desfacerea nelegală a contractului de muncă își angrenează răspunderea sa materială numai dacă a procedat cu rea credință. În situația dată nu este suficientă culpa celui în cauză, fiind necesară forma cea mai gravă a culpei, reaua credință, ce trebuie dovedită de unitate cînd procedează la emiterea deciziei de imputare și în cursul litigiului de muncă.

Această decizie mai prezintă însă, din punctul nostru de vedere, și o altă semnificație. În considerentele sale, Tribunalul Suprem evocă și subliniază încă o dată condițiile esențiale pentru existența răspunderii materiale și anume: vinovăția persoanei, faptă ilicită în legătură cu munca, existența prejudiciului, paguba să fie urmarea faptei ilicite. Vrem să evidențiem faptul că în lipsa unui prejudiciu nu poate exista răspundere materială și că, de asemenea, ea nu există în cazul în care între fapta ilicită și prejudiciu nu există o legătură de la cauză la efect. Această ultimă condiție ni se pare relevantă în cazurile în care se discută problematica răspunderii materiale a membrilor organelor de conducere colectivă. În situația în care un membru al organului de conducere colectivă absentează din orice motiv de la ședința în care s-a luat măsura păgubitoare pentru unitate, nu poate fi atrasă răspunderea sa materială, întrucît între fapta sa, chiar ilicită (lipsa fără motiv) și prejudiciul suferit de unitate nu există nici o legătură cauzală.

● **Obligația unității de a oferi un post corespunzător înainte de a proceda la desfacerea contractului de muncă.** Potrivit art. 133 alin 1 din Codul muncii, în cazul în care contractul de muncă urmează să fie desfăcut din inițiativa unității pentru motivele prevăzute în art. 130 alin. 1 lit. a-c, e și f, aceasta este obligată să ofere celui în cauză un post corespunzător (o muncă corespunzătoare) solicitînd în acest scop sprijinul organului ierarhic superior și al organelor de repartizare în muncă sau, după caz, să ia măsuri pentru recalificare.

Prin decizia civilă nr. 751/1977 a Tribunalului județean Ilfov s-a considerat îndeplinită obligația unității prevăzută în art. 133 alin 1 din Codul muncii în cazul în care, neavînd în statul de funcții un post liber corespunzător, unitatea oferă persoanei încadrate orice alt post pus la dispoziție de organul de repartizare, căruia i s-a adresat înainte de a purcede la desfacerea contractului de muncă.

C. J.

întrebări și răspunsuri

● **ILIE ȘERBĂNESCU, București** — În conformitate cu art. 12 din Legea nr. 26/1967 conducerea unității are obligația să ia toate măsurile pentru ca personalul muncitor să efectueze în fiecare an calendaristic concediul de odihnă la care are dreptul. Pentru motivele limitativ prevăzute de art. 13 și 14 din lege, inclusiv cînd prezența personalului este cerută în interesul serviciului, concediul de odihnă poate fi reprogramat și efectuat pînă la sfîrșitul anului calendaristic.

Concediul de odihnă care nu a putut fi luat în cursul unui an calendaristic trebuie efectuat în cursul anului următor, împreună sau separat de concediul cuvenit pe acel an.

● **V. ZĂVADĂ, T. Severin** — Legea nr. 12/1971 prevede, la art. 60, că transferul în interesul serviciului ca urmare a reușitei la examenul de maistru sau la concurs se poate face numai dacă conducerea unității de la care pleacă o persoană, precum și organul ierarhic superior al acesteia sînt de acord cu transferul.

În cazul încadrării în funcția de maistru, veți fi retribuit la o gradație care să vă asigure două clase de retribuire mai mult decît retribuția pe care o primiți, în prezent, ca muncitor.

Din scrisoarea dv. rezultă că la data transferării în interesul serviciului (decembrie 1976) aveați domiciliul stabil în localitatea unde v-ați transferat. În aceste condiții, nu puteți beneficia de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974. La transferarea, în interesul serviciului a soției dv. (1.VII.1976) aceasta putea beneficia de drepturile respective. Termenul de sesizare pentru obținerea lor este de trei ani (cel mult pînă la 1.VII.1979).

În sumarul „R.E." pe 1978, la rubrica Teorie economică — studii, se va include articolul „România, țară socialistă cu un grad mediu de dezvoltare economică — obiectivul central al viitorului cincinal" (D. Popescu) apărut în nr. 1.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

1 I.C.A.B. — Serv. Aprovizionare str. Splaiul Independenței nr. 235 București Telefon : 49.42.85

2 M.I.C.M. Întreprinderea mecanică TOPLEȚ județul Caraș-Severin Telefon : 21 ; Telex : 44245

3 M.E.F.M.C. — C.M.C. Fabrica de prefabricate din beton — Alexandria str. Agricultori nr. 2 bis județul Teleorman

PRODUSE DIN METAL

I. PIESE FONTĂ

— Căpăcele pentru capace guri apă buc. 448
— C.M. ∅ 50/30° buc. 14
— M.T. ∅ 800 buc. 8
— Vană flanșe ∅ 400 STAS 1518 buc. 4
— Idem ∅ 600 STAS 1518 buc. 2
— C.M. 65/90° buc. 15
— C.M. 200/60° buc. 2
— Mufe cap patrat vane ∅ 200 buc. 18
— REFF 650—350 buc. 1
— Flanșe guri apă fără urechi buc. 78
— Mufe cap patrat pt. vane ∅ 100 buc. 197
— Idem ∅ 50 buc. 173
— Mufe triunghiulare pt. hidranți buc. 166
— Capace vană fără căpăcele buc. 119
— Rotițe mari aluminiu pt. robineți buc. 1000
— Apometri cu citire directă ∅ 200 buc. 37
— Mufe duble pentru vane ∅ 200 buc. 101
— Presetupe hidranți vechi buc. 66
— C.M. ∅ 70/30° buc. 14
— REM ∅ 150/70 buc. 14
— Urechi guri apă buc. 59
— Robinet dublu reglaj 1/2" buc. 43
— F. ∅ 80 buc. 47
— FM ∅ 70 buc. 68
— Vană flanșe ∅ 50 STAS 1518 buc. 150
— C.M. ∅ 100/220 buc. 10
— M.T. ∅ 50 (2×2) buc. 12
— M.T. ∅ 80 (2×2) buc. 15
— M.T. ∅ 150 (2×2) buc. 7
— REM ∅ 200/125 buc. 12
— T ∅ 100/100—80° buc. 4
— Piese legătură Gibault ∅ 250 buc. 139
— Idem ∅ 300 buc. 92
— RDM 150/150—450 buc. 8
— Mufe Zn 3/8" buc. 120
— Mufe duble pt. vane ∅ 50 buc. 125
— Căpăcele concesie buc. 800
— Capace concesie fără căpăcel buc. 1200
— Cărămizi aparente buc. 960
— Presetupe pt. vane ∅ 80/100 buc. 511
— Idem ∅ 150 buc. 216
— REFF 100—50° buc. 3
— REFF 100—80° buc. 6
— Vane flanșe ∅ 200 STAS 1518 buc. 100
— Casețe pentru vane buc. 60
— Manșoane fontă ∅ 350 buc. 17
— REM ∅ 200/125 buc. 12
— T 80/80/80 buc. 2

II. ELECTRICE

— Descărcători DRVS buc. 3
— Chei comandă CSVS buc. 7
— Lămpi LVF 250 W buc. 88
— Bobinaj email ∅ 1 kg. 27,200
— Idem ∅ 2,5 kg. 10,850
— Becuri 220 V × 500 W buc. 29
— Conducte bobinaj BB ∅ 1,40 kg. 42,900
— Becuri 2,5 V — 0,8 A buc. 241
— Bobinaj email ∅ 0,6 kg. 22
— Voltmetru E 7 150 W buc. 2
— Contor CA 43 S2 380/220 V buc. 2
— Ampermetru 200/5 buc. 1
— Conducător B2 Y ∅ 2,9 ml. 3429
— Releu RT p2 RSM 7925 buc. 16
— Voltmetru 10—01 buc. 1
— Releu R 75 buc. 15
— Bobinaj BB ∅ 1,1 kg. 10,500
— Idem ∅ 1 kg. 49,100
— Idem ∅ 1,6 kg. 21
— Bobinaj textil 1,8 kg. 11
— Bloc încercare BI.2 buc. 6
— Ampermetru M 461—600 A buc. 5
— Balastru BVA 125 W buc. 16
— Bloc încercare BI.4 buc. 14
— Dispozitiv DD-1 buc. 3
— Tub bergman ∅ 29 ml. 50
— Contor CA 32 S.15 A buc. 24
— Bobinaj email 0,95 kg. 171,600
— Bloc încercare BI.6 buc. 14
— Bobină 60 A pentru releu VLP buc. 6
— Ampermetru E.6 0—600 buc. 4
— Idem E.6 750—5 A buc. 4
— Releu RSEB 21A buc. 25
— Ampermetru 200/5 buc. 1
— Inel contact 10 A buc. 19
— Becuri 1,5 V buc. 170
— Balasturi BVA 250 W buc. 48
— Tub bergman ∅ 16 ml. 70
— USOL 800 A buc. 3
— Ampermetru E7 200/5 buc. 2

III. MATERIALE DIVERSE ȘI SCULE

— Corp robinet descărcător buc. 800
— Oale condens 3/4 buc. 44
— Oberteil robinet descărcător buc. 250
— Cana gaz 1.1/2" buc. 15
— Costor prr 99% kg. 343
— Capse 3/7 kg. 89,900
— Capse 5/6 kg.8,500
— Pufere cauciuc ∅ 22 kg. 85,600
— Idem ∅ 30 kg. 214,000
— Idem ∅ 40 kg. 131,200
— Alezoare STAS 1263 de la ∅ 8—19 mm. buc. 30
— Burghie STAS 573 de la ∅ 1,7—30 mm. buc. 1400
— Burghie lemn 450×28 buc. 50
— Chei fixe simple 36—80 mm. buc. 42
— Chei dinamometrice A. 36 buc. 12
— Idem A. 37 buc. 7
— Chei hexagonale de la ∅ 3—30 mm. buc. 150
— Chei cu ghiară 28—32 34×36 — 38×42 buc. 12
— Freze STAS 1682 de la 8—42 mm. buc. 180
— Lere buc. 9
— Priboi ∅ 2—8 mm. buc. 70
— Sirmă sudură 2,5 mm. kg. 118,500

practică judecătorească

● **Acțiunea împotriva unității pentru plata chiriei utilajului la care au lucrat mai multe persoane, nu face obiectul unui litigiu de muncă.** In cadrul unui litigiu de muncă promovat împotriva unității de persoană încadrată în muncă, în care a formulat mai multe capete de cerere, Judecătoria Buftea (în complet format dintr-un judecător și doi asesori populari), prin sentința civilă nr. 2468/1978 a admis excepția de incompetență materială ridicată de unitate, considerînd că cererea pentru plata chiriei utilajului la care au lucrat mai multe persoane nu poate face obiectul unui litigiu de muncă. Într-adevăr, dovedindu-se că la utilajul respectiv au lucrat mai multe persoane încadrate la unitate, acțiunea pentru plata chiriei acestuia nu derivă din raportul de muncă existent între reclamant și unitate, nefiind vorba de scule sau dispozitive ajutătoare în scopul prestării muncii de către reclamant. O asemenea acțiune nu poate face obiectul decît a unui proces civil, cererea de pretenții urmînd a fi timbrată ad valorem. În același sens s-a pronunțat și instanța noastră supremă prin decizia nr. 826/1954 în C.D. anii 1952—1954 vol I p. 261.

● **Înstrăinarea mărfurilor cumpărate în rate înainte de achitarea lor nu constituie infracțiune.** Tribunalul Suprem a fost chemat a se pronunța dacă fapta unei persoane care a înstrăinat mărfurile cumpărate în rate mai înainte de a le achita integral, constituie sau nu infracțiune de înșelăciune în dauna avutului obștesc. Prin decizia nr. 1560 din 9 august 1978 a statuat că o asemenea faptă nu întrunește elementele unei infracțiuni dacă cel ce a cumpărat mărfurile achită ratele cu regularitate, chiar dacă nu integral (cumpărătorul fiind arestat între timp pentru alte fapte penale). Soluția instanței supreme s-a întemeiat pe prevederile art. 4 din Decretul nr. 296/1959 care dispune că unitatea socialistă vînzătoare va putea urmări pe cumpărătorul debitor pentru plata ratelor scadente pe baza contractului de vînzare-cumpărare care are valoarea unui titlu executor.

● **Necesitatea înștiințării debitorului la executarea silită prin poprire a creanței unității socialiste.** Potrivit art. 26 din din Decretul nr. 221/1960 și art. 18 din H.C.M. nr. 792/1960 (ambele modificate și republicate în decembrie 1969), unitatea socialistă creditoare este obligată ca, odată cu trimiterea titlului executor terțului poprit, să-l înștiințeze pe debitor de această măsură. Tribunalul Suprem secția civilă prin decizia nr. 346/1978 a decis că, în concepția legii, această înștiințare trebuie făcută în scris și nu poate fi înlocuită într-un alt mod, chiar dacă debitorului i s-a făcut reținere din retribuție. Reținerea din retribuție nu înlocuiește comunicarea scrisă prevăzută de normele legale citate mai sus, dat fiind că în caz contrar se încalcă dreptul de apărare al debitorului urmărit.

● **Condiții pentru angrenarea răspunderii materiale în cazul desfacerii nelegale a contractului de muncă.** In cele ce urmează comentăm decizia secției civile nr. 317 din 10 februarie 1977 a Tribunalului Suprem pentru două considerente principale.

În decizia sus-menționată instanța noastră supremă a pus încă o dată în relief prevederea cuprinsă în art. 136 alin. 3 din Codul muncii, potrivit căreia cel ce a determinat desfacerea nelegală a contractului de muncă își angrenează răspunderea sa materială numai dacă a procedat cu rea credință. În situația dată nu este suficientă culpa celui în cauză, fiind necesară forma cea mai gravă a culpei, reaua credință, ce trebuie dovedită de unitate cînd procedează la emiterea deciziei de imputare și în cursul litigiului de muncă.

Această decizie mai prezintă însă, din punctul nostru de vedere, și o altă semnificație. În considerentele sale, Tribunalul Suprem evocă și subliniază încă o dată condițiile esențiale pentru existența răspunderii materiale și anume: vinovăția persoanei, faptă ilicită în legătură cu munca, existența prejudiciului, paguba să fie urmarea faptei ilicite. Vrem să evidențiem faptul că în lipsa unui prejudiciu nu poate exista răspundere materială și că, de asemenea, ea nu există în cazul în care între faptă ilicită și prejudiciu nu există o legătură de la cauză la efect. Această ultimă condiție ni se pare relevantă în cazurile în care se discută problematica răspunderii materiale a membrilor organelor de conducere colectivă. În situația în care un membru al organului de conducere colectivă absentează din orice motiv de la ședința în care s-a luat măsura păgubitoare pentru unitate, nu poate fi atrasă răspunderea sa materială, întrucît între fapta sa, chiar ilicită (lipsa fără motiv) și prejudiciul suferit de unitate nu există nici o legătură cauzală.

● **Obligația unității de a oferi un post corespunzător înainte de a proceda la desfacerea contractului de muncă.** Potrivit art. 133 alin 1 din Codul muncii, în cazul în care contractul de muncă urmează să fie desfăcut din inițiativa unității pentru motivele prevăzute în art. 130 alin. 1 lit. a-c, e și f, aceasta este obligată să ofere celui în cauză un post corespunzător (o muncă corespunzătoare) solicitînd în acest scop sprijinul organului ierarhic superior și al organelor de repartizare în muncă sau, după caz, să ia măsuri pentru recalificare.

Prin decizia civilă nr. 751/1977 a Tribunalului județean Ilfov s-a considerat îndeplinită obligația unității prevăzută în art. 133 alin 1 din Codul muncii în cazul în care, neavînd în statul de funcții un post liber corespunzător, unitatea oferă persoanei încadrate orice alt post pus la dispoziție de organul de repartizare, căruia i s-a adresat înainte de a purcede la desfacerea contractului de muncă.

C. J.

întrebări și răspunsuri

● **ILIE ȘERBĂNESCU, București** — În conformitate cu art. 12 din Legea nr. 26/1967 conducerea unității are obligația să ia toate măsurile pentru ca personalul muncitor să efectueze în fiecare an calendaristic concediul de odihnă la care are dreptul. Pentru motivele limitativ prevăzute de art. 13 și 14 din lege, inclusiv cînd prezența personalului este cerută în interesul serviciului, concediul de odihnă poate fi reprogramat și efectuat pînă la sfîrșitul anului calendaristic.

Concediul de odihnă care nu a putut fi luat în cursul unui an calendaristic trebuie efectuat în cursul anului următor, împreună sau separat de concediul cuvenit pe acel an.

● **V. ZĂVADĂ, T. Severin** — Legea nr. 12/1971 prevede, la art. 60, că transferul în interesul serviciului ca urmare a reușitei la examenul de maistru sau la concurs se poate face numai dacă conducerea unității de la care pleacă o persoană, precum și organul ierarhic superior al acesteia sînt de acord cu transferul.

În cazul încadrării în funcția de maistru, veți fi retribuit la o gradație care să vă asigure două clase de retribuire mai mult decît retribuția pe care o primiți, în prezent, ca muncitor.

Din scrisoarea dv. rezultă că la data transferării în interesul serviciului (decembrie 1976) aveați domiciliul stabil în localitatea unde v-ați transferat. În aceste condiții, nu puteți beneficia de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974. La transferarea, în interesul serviciului a soției dv. (1.VII.1976) aceasta putea beneficia de drepturile respective. Termenul de sesizare pentru obținerea lor este de trei ani (cel mult pînă la 1.VII.1979).

În sumarul „R.E." pe 1978, la rubrica Teorie economică — studii, se va include articolul „România, țară socialistă cu un grad mediu de dezvoltare economică — obiectivul central al viitorului cincinal" (D. Popescu) apărut în nr. 1.

NOU! NOU! NOU!

DETERGENȚI CU CALITĂȚI SUPERIOARE

APRECIATA întreprindere **„DERO" – Ploiești** a realizat un nou detergent cu calități excepționale. Este vorba de **„DERO – IRIS"**, care la cel de-al IX-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum a primit diploma **„CEL MAI BUN ȘI UTIL ARTICOL".**

CEL MAI BUN deoarece are calități deosebite de spălare și albire, fiind fabricat din materii prime cu calități superioare. Conține un agent emolient care dă un tușeu plăcut articolelor spălate și în același timp protejează mîinile gospodinelor în timpul spălării.

CEL MAI UTIL deoarece este destinat spălării manuale a articolelor fabricate din lînă, mătase naturală și artificială, din fibre sintetice și amestecuri de fire naturale și sintetice.

Folosiți cu toată încrederea produsele cu marca „Dero" – Ploiești.

Comercialiști din întreprinderile comerciale de stat și cooperatiste ! Cel mai bun și util articol vă stă la îndemînă, „DERO – IRIS" să nu lipsească din nici o unitate comercială, din nici o gospodărie.

UN ALT PRODUS, cu calități superioare, destinat gospodinelor, realizat în ultima perioadă a anului trecut, este **„DERO – CLAR".** Posedă o mare putere de degresare și curățire a veselei, tacîmurilor și altor articole dintr-o bucătărie, fie că sînt din sticlă, metal, mase plastice sau porțelan.

Vesela spălată cu „DERO" – CLAR" rămîne curată și lucioasă.

Noul produs „DERO – CLAR" este fabricat din materii prime cu calități superioare și are efect dezinfectant, cu parfum plăcut.

PENTRU a veni în sprijinul oamenilor muncii din întreprinderile avicole, **„DERO" – Ploiești** a lansat un nou produs, denumit **„GALITENS – 25".**

Detergent soluție pentru uz veterinar, are excelente proprietăți de înmuiere, dezincrustare, îndepărtare a murdăriei.

Este un dezinfectant destinat spălării adăposturilor și abatoarelor de păsări și animale mari, pentru spălarea bateriilor de creștere a puilor și a altor construcții din sectorul zootehnic.

„GALITENS – 25" asigură o rapidă curățire a suprafețelor murdare.

Se utilizează în soluții apoase de concentrație 1–5%.

Nu sînt necesare măsuri speciale de protecție.

Nu are acțiune corozivă asupra utilajelor.

„GALITENS – 25" se livrează în butoaie de tablă a 200 l.

„DERO — IRIS" și „DERO — CLAR" sînt livrate în flacoane din material plastic asemănătoare cu cele din imaginea alăturată.

Comenzile se primesc pe adresa :
INTREPRINDEREA „DERO" – PLOIEȘTI
Str. Republicii nr. 291
Telefon : 3.15.28 – 3.28.38

produse. Dată fiind diferențierea ratei rentabilității pe produse, structura sortimentală are un rol deosebit de important asupra formării beneficiului și, implicit, asupra valorii producției nete.

Aplicarea metodei

Avînd în vedere cele arătat mai sus, metoda amintită se aplică prin întocmirea următoarelor formulare, care se referă de obicei la un trimestru planificat :

1) situația pentru **calcularea valorii producției nete și a cotelor aferente pe unitate de produs,** planificate pe trim...;

2) situația **cheltuielilor cu munca vie** planificate pe trim..

3) situația **beneficiului** planificat pe trim...

Înainte de completarea formularului **1** vor trebui să fie întocmite formularele **2** și **3**, care cuprind valori ce se referă la activitatea întregii întreprinderi, precum și pe secții sau ateliere productive.

În legătură cu modul de completare a formularului **1** sînt de făcut următoarele precizări :

— în coloana 1 se înscriu sortimentele de produse categorisite pe secții sau ateliere productive, iar în cadrul acestora pe grupe de produse, urmînd ca în această formă să se facă totalizarea valorilor ;

— criteriul de repartizare pentru cheltuielile cu munca vie (col. 5) s-a propus să fie „retribuția directă pe unitate de produs, realizată în anul de bază", avîndu-se în vedere că acest indicator are ponderea cea mai mare în componența cheltuielilor cu munca vie și că în funcție de aceste valori se face repartizarea majorității cheltuielilor indirecte. În cazul cînd în anul de bază nu s-au produs unele sortimente, criteriul de repartizare va fi „retribuția directă pe unitate de produs, antecalculată" ;

— în col. 8, pe rîndurile corespunzătoare care indică total secție, atelier sau întreprindere, se înscriu sumele totale din formularul 2 „Situația cheltuielilor cu munca vie planificată". Prin împărțirea totalului col. 8 la total col. 6 se obține un coeficient cu cel puțin trei zecimale. Pentru repartizarea cheltuielilor cu munca vie pe fiecare produs, respectiv pentru completarea col. 7 și 8 din formularul **1**, se înmulțesc cifrele din col. 5, respectiv col. 6 cu coeficientul la care m-am referit mai sus. Ca verificare, suma rîndurilor din col. 8 va trebui să dea cifra totală preluată din formuarul **2** ;

— criteriul de repartizare pentru beneficiu (col. 9) s-a prevăzut să fie „beneficiul pe unitate de produs realizat în anul de bază" sau, în cazul cînd sortimentul nu s-a produs în anul de bază, „beneficiul antecalculat". avîndu-se în vedere că acest indicator constituie termenul comparativ în funcție de care se va planifica beneficiul în perioada de plan ;

— suma totală pe secții, ateliere sau întreprindere din col. 10, care reprezintă valoarea beneficiului aferentă producției planificate în condițiile anului de bază, se preia și înscrie pe rîndul I din formularul **3**. Sumele totale de la rîndul IV din formularul **3** „Situația beneficiului planificat" se înscriu în col. 12 din formularul **1**, pe rîndurile corespunzătoare care indică total secție, atelier sau întreprindere. Prin împărțirea total col. 12 la total col. 10 din formularul **1** se obține un coeficient cu cel puțin trei zecimale. Pentru repartizarea beneficiului pe fiecare produs, respectiv pentru completarea col. 11 și 12 din formularul **1**, se înmulțesc cifrele din col. 9, respectiv 10 cu coeficientul amintit. Verificarea totalului col. 12 se face prin însumarea cifrelor componente ;

— coloanele „Ponderea valorii producției nete în prețul unitar de producție" (14) și „Rentabilitatea" (15) pentru fiecare sortiment de produs sînt deosebit de importante, întrucît constituie un îndreptar prețios în orientarea spre producerea — în limita posibilităților — într-o pondere sporită a sortimentelor cu rentabilitate mai mare.

În formularul **3** se calculează beneficiul planificat, atît pe întreprindere cît și pe secții sau ateliere productive, pornind de la beneficiul aferent producției planificate în condițiile anului de bază (col. 10 din formularul 1).

În continuare se înscriu măsurile care vor determina modificarea beneficiului de mai sus, ca urmare a reducerii costurilor, precum și datorită abaterilor legale.

Beneficiul planificat pe perioada respectivă se va calcula pe baza formulei :

$$Bpl = Bc \cdot b + R \pm Al$$

în care : **Bc.·b** reprezintă beneficiul aferent producției planificate în condițiile anului de bază ; **R** — reducerea costurilor în perioada de plan, comparativ cu anul de bază; **Al** — abateri legale față de condițiile anului de bază.

Procedînd în felul acesta, beneficiul planificat va fi calculat ținîndu-se cont de factorii de influență — și anume: producția fizică, sortimentul producției, reducerea costurilor și abaterilor legale.

„Cotele aferente producției nete pe unitate de produs" din col. 13 din formularul **1** se utilizează **zilnic** pentru calcularea valorii producției nete realizate, prin înmulțirea cantităților de produse realizate pe sortimente cu aceste cote. În felul acesta vom putea urmări realizarea planului valorii producției nete, zilnic și cumulat de la începutul lunii.

Valoarea producției nete calculată prin metoda directă, în felul arătat mai sus, are funcția de **urmărire operativă a realizării planului,** și nu de indicator definitiv — care se va calcula potrivit reglementărilor în vigoare.

Diferența dintre valoarea producției nete calculată după metoda directă și cea calculată după metoda legală este minimă și reprezintă abateri la realizarea nivelului de cheltuieli planificat.

Este necesar ca, concomitent cu metoda propusă, să se aplice una din metodele existente de normare a costurilor și de urmărire operativă a realizărilor.

Hari LAZAROVICI

contabil-șef la Întreprinderea de in și cînepă „Textila"-Iași

Analiza îndeplinirii planului privind volumul producției nete

ANALIZA îndeplinirii planului privind volumul producției nete, componentă a activității de conducere a consiliilor oamenilor muncii, are un rol deosebit de important în urmărirea modului cum se realizează sarcinile de plan sub toate aspectele, în stabilirea de măsuri menite să determine o activitate tot mai eficientă.

Ea trebuie să se bazeze pe cunoașterea contribuției influențelor mai multor factori, atît interni — care depind de condițiile muncii colectivului din întreprindere, cît și externi — care nu depind de activitatea desfășurată în cadrul proceselor de autogestiune și autoconducere muncitorească la nivel de unitate economică. Cu ajutorul analizei economice se pot măsura influențele acestor factori, ceea ce dă consiliilor oamenilor muncii și adunărilor generale posibilitatea de a aprecia în mod obiectiv rezultatele muncii întreprinderii, de a depista și a mobiliza rezervele (resursele umane și materiale) nefolosite.

Pentru a deveni instrument activ în procesul de conducere, analiza îndeplinirii planului privind volumul producției nete, (ca și a celorlalți indicatori de plan) trebuie să aibă în vedere următoarele aspecte :

- analiza generală a îndeplinirii principalilor indicatori de bază ;
- explicarea modificării absolute a acestora (față de plan sau față de perioada precedentă) prin prisma factorilor de influență și a elementelor componente ;

● urmărirea corelațiilor de echilibru ale indicatorilor producție netă, producție fizică, producție marfă și producție globală, precum și stabilirea direcțiilor de reglare a acestora ;

● consecințele economice ale modificării acestor patru indicatori asupra principalilor indicatori de eficiență ai activității economico-financiare a întreprinderii.

În cele ce urmează ne propunem să analizăm, pe baza unui exemplu practic, modul de îndeplinire a planului la producția netă și fizică într-o întreprindere industrială.

Tabelul nr. 1

— mii lei —

Indicator	Plan	Efectiv	%	Diferență absolută
Producția globală pentru calculul producției nete (VPG)	5 422 500	5 303 178	97,8	—119 322
Producția marfă (PM)	5 381 000	5 349 708	99,4	—31 292
Cheltuieli materiale (Cm)	3 643 495	3 633 904	99,8	—9 591
Producția netă VPG-Cm (Pn)	1 779 005	1 669 274	93,8	—109 731
Cheltuieli materiale la 1000 lei producție globală (Cm/1000)	671,9216	685,2313	101,98	+13,3097
Producție netă la 1000 lei producție globală (Pn/1000)	328,9783	314,7686	95,94	—13,3097
Numărul personalului muncitor (N)	18 903	19 003	100,52	+100
Productivitatea muncii	365 709	368 805	100,85	+3 096
— exprimată prin producția globală industrială (W/PGI)	286 859	279 071	97,28	—7 788
— exprimată prin producția globală pentru calculul producției nete (W/VPG)	94 112	87 843	93,34	—6 269
— exprimată prin producția netă (W/Pn)				

Așa cum reiese din datele prezentate în tabel din punctul de vedere al situației generale a principalilor indicatori aprecierea este negativă, deoarece întreprinderea nu a realizat planul la producția globală pentru calculul producției nete cu 2,2% și la producția marfă cu 0,6%, fapt ce a condus și la o nerealizare a planului la producția netă cu 6,2%.

Sursele și comensurarea abaterilor

Analiza factorială a modificării absolute a volumului producției nete constă în separarea mărimii și sensului influenței mai multor factori. Dacă se are în vedere funcția $Pn = f(Q, s, p, Cm)$, înseamnă că abaterea de la plan a valorii producției nete ($\pm\Delta Pn$) poate fi separată ca mărime și sens pe factorii de influență : volumul producției globale (Q), structura producției (s), prețul de producție (p) și cheltuieli materiale (Cm), ajungînd apoi la factori mai analitici*).

În situația prezentată, modificarea absolută (față de plan) a volumului producției nete este :

$$\Delta Pn = Pn_1 - Pn_{p1} = -109\,731 \text{ mii lei.}$$

Modificarea volumului producției nete față de plan — respectiv nerealizarea de — 109 731 mii lei se explică prin influența directă a următorilor factori :

● A. Abaterea provenind din *modificarea volumului producției globale* pentru calculul producției nete :

$$\pm\Delta VPG = P_n'(Q_1, S_{p1}, P_{p1}, Cm_{p1}) - Pn_{p1} = (Pn_{p1} \times IVPG) - Pn_{p1}$$

unde P_n' = producția netă recalculată în condițiile producției efective structură planificată, preț planificat și cheltuieli materiale planificate.

$$\Delta VPG = 1779005 \times 97,8\% - 1779005 = -39\,138 \text{ mii lei.}$$

Întrucît indicele de îndeplinire a planului la producția globală (IVPG) poate fi influențat de numărul de personal muncitor (N) și de productivitatea muncii (W), acesta poate fi determinat astfel :

$$IVPG = IN \times IW$$

$$97,8\% = 100,52\% \times 97,28\%$$

ecuație pe baza căreia se pot repera abaterile din modificarea volumului producției globale, pe seama numărului de personal muncitor și a productivității muncii, asupra modificării volumului producției nete :

— abaterea din modificarea volumului producției globale pe seama numărului de personal muncitor :

$$\Delta(Q, N) = (Pn_{p1} \times IN) - Pn_{p1} = (1\,779\,005 \times 100,52\%) - 1\,779\,005 = +9\,251 \text{ mii lei.}$$

— abaterea din modificarea volumului producției globale pe seama modificării productivității muncii :

$$\Delta(Q, W) = (Pn_{p1} \times IW) - Pn_{p1} = (1\,779\,005 \times 97,28\%) - 1\,779\,005 = -48\,389 \text{ mii lei.}$$

Suma algebrică a mărimii celor doi factori de influență ne dă abaterea totală (— 39 138 mii lei) cu care a contribuit modificarea volumului producției globale asupra producției nete :

$$\Delta VPG = \Delta(Q, N) + \Delta(Q, W) = +9\,251 - 48\,389 = -39\,138 \text{ mii lei.}$$

Reiese că în timp ce creșterea numărului de personal a contribuit la depășirea volumului producției nete cu + 9 251 mii lei, nerealizarea indicatorului de productivitate a muncii a exercitat o influență negativă, contribuind la nerealizarea valorii producției nete cu — 48 389 mii lei. De aici decurge necesitatea ca pentru viitor să se ia măsuri care să conducă

*) Vezi în acest sens : M. Epuran, V. Birtea, „Calculul, raportarea și analiza producției nete în industrie, Revista de contabilitate, nr. 8.1975.

la creşterea într-un ritm mai rapid a productivităţii muncii şi la raţionalizarea consumului de muncă. *Îndeplinirea şi depăşirea valorii producţiei nete trebuie să se realizeze nu prin creşterea volumului de muncă sau prin creşterea numărului de personal muncitor, ci prin introducerea progresului tehnic, prin îmbunătăţirea tehnologiilor de fabricaţie, prin perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, prin ridicarea calificării, creşterea îndemînării etc.*

Se impune să se urmărească cu mai multă exigenţă modul de încadrare în normele de muncă şi normativele de personal, modul în care sînt dimensionate fondurile destinate remunerării muncii, precum şi modul în care este utilizat fondul de timp maxim posibil.

● B. Abaterea provenind din *modificarea structurii producţiei* rezultă din compararea a două mărimi de producţie netă recalculată :

$$\pm \Delta s = P_n^R(Q_1, S_1, P_{p1}, Cm_{p1}) - P_n^R(Q_1, S_{p1}, P_{p1}, Cm_{p1}) =$$

$$P_n^R(Q_1, S_1, P_{p1}, Cm_{p1}) - (Pn_{p1} \times IVPG)$$

$$\Delta s = 1\,739\,867 - 1\,739\,867 = 0$$

● C. Abaterea provenind din *modificarea preţurilor de producţie :*

$$\pm \Delta P = P_n^R(Q_1, S_1, P_1, Cm_{p1}) - P_n^R(Q_1, S_1, P_{p1}, Cm_{p1})$$

$$\Delta P = 1\,739\,867 - 1\,739\,867 = 0$$

● D. Abaterea provenind din *modificarea nivelului cheltuielilor materiale :*

$$\pm \Delta Cm = Pn_1 - P_n^R(Q_1, S_1, P_1, Cm_{p1})$$

$$\Delta Cm = 1\,669\,274 - 1\,739\,867 = -70\,593 \text{ mii lei.}$$

Această abatere se mai poate determina cu relaţia :

$$(Cm_{1/1000} - Cm_{p1/1000}) \frac{VPG_1}{1000} = 685,2313 - 671,9216) \times$$

$$\times 5\,303{,}178 = +70\,593 \text{ mii lei**).}$$

Suma algebrică a celor patru influenţe trebuie să fie egală cu abaterea totală de la producţia netă planificată :

$$A+B+C+D = -39138+0+0-70593 = \Delta Pn = -109731 \text{ mii lei.}$$

Rezultă că nerealizarea valorii producţiei nete faţă de plan cu 109 731 mii lei s-a datorat depăşirii cheltuielilor materiale cu 13,3097 lei la 1000 lei producţie globală care a diminuat valoarea producţiei nete cu — 70 584 mii lei (65%). La aceasta se mai adaugă nerealizarea producţiei globale cu 119 322 mii lei, a cărei influenţă asupra nerealizării producţiei nete este de — 39 147 mii lei (35%).

Influenţe şi consecinţe

Adîncindu-se analiza, s-a cercetat modul în care nerealizarea planului la producţia globală pentru calculul producţiei nete a fost determinată de modificarea valorii celor 7 elemente componente. (Tabelul nr. 2).

Rezultă că nerealizarea volumului producţiei globale faţă de plan cu -119 322 mii lei s-a datorat nerealizării planului la produsele finite cu -125 409 mii lei şi diminuării stocurilor de semifabricate şi producţie neterminată cu -92 030 mii lei. Nerealizarea planului la produsele finite, elementul cu ponderea cea mai mare în cadrul producţiei marfă, reprezintă un aspect negativ al activităţii economice, deoarece întreprinderea nu a îndeplinit planul la toate sortimentele stabilite pentru satisfacerea cerinţelor beneficiarilor industriali interni, pentru asigurarea fondului pieţei şi a exportului cu mărfurile solicitate ; ea a avut drept consecinţe negative nu numai nerealizarea valorii producţiei nete cu -40 815,893 mii lei, ci şi dereglarea cadenţei proceselor de producţie la beneficiarii produselor finite.

Tabelul nr. 2

Elemente componente	Modificarea valorii (mii lei)	Infl. asupra modificării val. prod. nete (mii lei)
Produse finite fabricate	—125 409	—40 815,893
Semifabricate din producţie proprie livrate	+51 498	+16 895,376
Obiective de plan tehnic terminate şi valorificate	+18 770	+6 158,029
Lucrări (servicii) cu caracter industrial terminate, executate pentru alte unităţi	+10 264	+3 367,396
Prelucrarea mat. prime şi materialelor clienţilor interni şi externi	+16 585	+5 441,179
Stocuri de semifabricate, combustibili, ambalaje din prod. proprie, matriţe, modele, forme, SDV-uri	—2 030	—665,999
Stocuri de producţie neterminată	—90 000	—29 527,047
TOTAL	—119 322	—39 146,959

Pe de altă parte, nerealizarea valorii producţiei nete cu -70 593,708 mii lei, ca urmare a depăşirii cu +13 309 lei a cheltuielilor materiale la 1000 lei producţie globală, poate fi explicată prin separarea sensului şi mărimii influenţelor mai multor factori :

Tabelul nr. 3

Factori de influenţă (modificări faţă de plan)	Modificarea valorii prod. nete (mii lei)
Consumul de materii prime şi materiale (din afară)	—144 665,393
Consumul de deşeuri	+34 973,928
Consumul de piese şi subansamble (din afară)	+60 677,902
Consumul de combustibil, energie şi apă (din afară)	+5 760,842
Valoarea amortizării mijloacelor fixe	—5 028,473
Alte cheltuieli materiale	+31 253,213
Cheltuieli materiale aferente producţiei în curs de fabricare	—53 555,733

Din exemplul analizat reiese că îndeplinirea şi depăşirea indicatorului producţie netă presupune să se înnoiască întreaga concepţie despre eficienţă, să realizăm producţia stabilită cu cheltuieli materiale mai scăzute — principala sursă de accelerare a creşterii economice, de ridicare a bunăstării generale.

Cristea IONIŢĂ
Şcoala interjudeţeană de partid Braşov

**) Semnul plus apare, în cazul cheltuielilor materiale, cu sens negativ.

Aplicație pe calculator

ÎNTREPRINDEREA de scule Rîșnov a trecut — pe baza proiectului elaborat de către specialiștii Centrului teritorial de calcul electronic din Brașov — la utilizarea calculatorului electronic FELIX C-256 pentru prelucrarea automată a informațiilor necesare calculului și urmăririi indicatorului producției nete.

Serviciul de contabilitate transmite oficiului de calcul bonurile de predare produse finite și formularele cu producția netă, precum și specificația cu procentele de calcul al producției nete pentru o anumită perioadă (zi, decadă, lună). În cazul în care se solicită să se calculeze valoarea producției nete planificate, se cere serviciului plan să transmită oficiului de calcul formularele cu date de intrare necesare pentru crearea fișierului PLAN DE PRODUCȚIE.

Oficiul de calcul al întreprinderii asigură transpunerea datelor de pe documentele primare pe cartele perforate și asamblarea lucrărilor în vederea prelucrării automate la calculatorul electronic al C.T.C.E. În urma prelucrărilor se obțin două situații finale (calculul producției nete și centralizatorul producției nete), care ajută biroul executiv al C.O.M. în luarea măsurilor de reglare ce se impun.

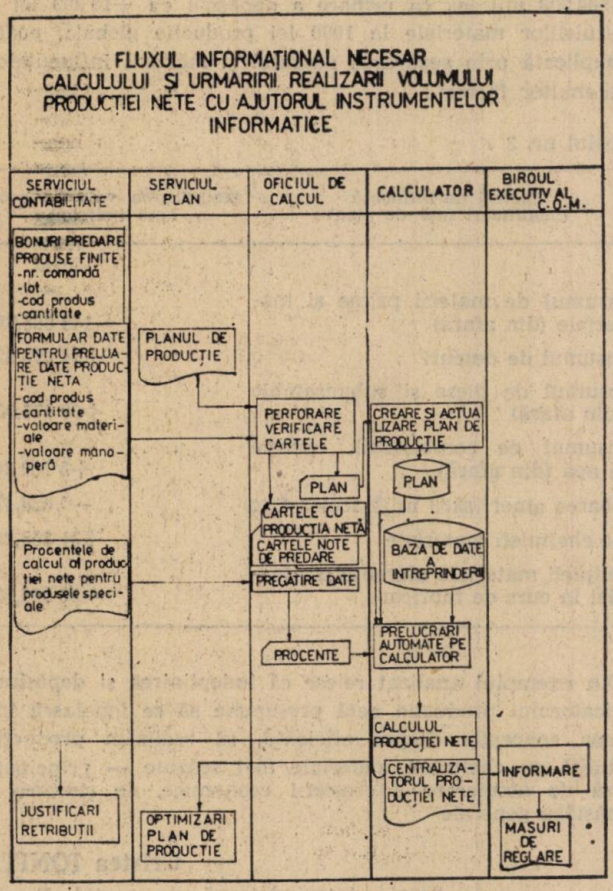

O soluție specifică pentru industria navală

Printre caracteristicile procesului de producție în industria navală se numără ciclul de fabricație relativ lung (12—14 luni la navele maritime), valorile mari ale materialelor și echipamentelor, raportul diferit (între 31/1 și 2/1) al acestora față de valoarea manoperei consumate în diversele faze de execuție și încercări. Aceste particularități au determinat o rezolvare specifică a modului de comensurare a efortului propriu în vederea stabilirii fondului de retribuire corespunzător: șantierele navale evaluează producția neterminată pe baza metodei directe (ore-normă), punerea de acord cu datele contabile făcîndu-se o singură dată — la terminarea construcției navei.

Pentru determinarea producției globale, nava este descompusă în „complete tehnologice" (CT: părți componente, ansamble și subansamble), manopera tehnologică pentru fiecare din ele reprezentînd un anumit procentaj din manopera pe total navă; același procentaj din valoarea totală a navei reprezintă producția globală pentru CT-ul respectiv. Astfel, producția globală realizată la o navă într-o perioadă dată (de exemplu, o lună) se calculează inventariind producția fizică executată, exprimată prin fiecare CT în procente, și transpunînd-o apoi în valoare de producție.

Metoda — fără a condiționa direct alocarea fondului de retribuire de cheltuielile materiale — stimulează, realizarea unui volum cît mai mare de producție fizică.

Pornind de la aceste considerente și avînd în vedere că planul producției globale este relativ constant de la lună la lună (fiind direct proporțional cu numărul personalului muncitor), s-au căutat soluții adecvate pentru comensurarea producției globale în vederea determinării producției nete, care să nu introducă denaturări cauzate de variația importantă pe luni și trimestre a volumului (valorii) materialelor ce se încorporează în nave și să reflecte corect efortul de muncă. S-a ajuns la concluzia că o asemenea soluție — pe care am propus-o spre omologare C.S.P., M.F., și D.C.S. — o constituie calculul producției nete după metoda directă, ținînd seama de progresele producției fizice, de avansul efectiv al execuției navei.

Practic: pentru fiecare navă, pe baza devizului corelat cu prețul aprobat, se stabilesc valoarea netă și o scară de procente de netă; scara de procente pe CT-uri, utilizată pînă în prezent, stă la baza determinării prin inventariere a progresului fizic al producției: valoarea producției nete se obține prin transformarea stadiului exprimat în procente. Evident, în această situație, indiferent de volumul materialelor consumate în perioada respectivă, se ia în considerație numai aportul efectiv la realizarea produsului, stimulîndu-se realizarea de producție fizică, în condițiile reducerii continue a manoperei. Ca și în cazul producției globale, reglementarea producției nete se face la terminarea navei.

Gelu KAHU
director general al Centralei industriale navale Galați

Maximizarea producției nete prin perfecționarea conducerii unităților

ÎNDEPLINIREA și depășirea planului producției nete depinde de realizarea și depășirea producției fizice, de reducerea costurilor materiale, respectiv de micșorarea consumurilor specifice — obiective ce se rezolvă mai cu seamă prin măsuri tehnologice, specifice de la o întreprindere la alta, de la o ramură la alta.

Există însă un domeniu comun tuturor întreprinderilor, indiferent de subramura căreia îi aparține, de profilul lor

tehnologic — și anume domeniul **conducerii***), înlăuntrul căruia se poate și trebuie să se acționeze în vederea realizării și depășirii producției nete. Soluțiile din domeniul conducerii întreprinderii pot fi generalizate — cu adaptările corespunzătoare — la totalitatea unităților economice din țară.

O astfel de abordare creează, în același timp, posibilitatea de a se clarifica obiectivele și subobiectivele de conducere orientate spre maximizarea producției nete, corelația acesteia cu alți indicatori, necesarul de informații în vederea planificării și conducerii producției nete etc.

Maximizarea producției nete se poate înfăptui în două etape distincte — și anume în cea de **planificare** a acestui indicator și în cea de **realizare** a lui pe parcursul desfășurării procesului de producție.

În etapa de planificare

IN ETAPA de planificare a producției nete, îndeosebi pe cincinal și an, se pot stabili măsuri conceptuale — referitoare fie la structura de producție la nivelul unităților economice, fie la organizarea producției la nivel de centrală, de ramură economică — prin care să se obțină o producție netă cît mai mare, cu eforturi minime.

● **La nivelul întreprinderii** se pornește de la ecuația funcției obiectiv care (spre deosebire de funcția obiectiv clasică, ce are în vedere maximizarea beneficiului) urmărește maximizarea producției nete.

Punînd condiția ca întreprinderea să realizeze o producție netă maximă, se poate stabili următoarea funcție obiectiv:

$$\max. PN \longrightarrow F \text{ (funcție obiectiv)}$$

$$F_{(max.)} = Pn_A \cdot X_A + Pn_B \cdot X_B + Pn_C \cdot X_C + \dots Pn_N \cdot X_N$$

$$\text{sau } F = \max. \sum_{j=1}^{n} P_{ni} \, X_i .$$

în care:

P_{ni} = producția netă unitară a produsului i,

$P_{ni} = Pn_A; Pn_B; Pn_C; \dots Pn_N;$

X_i = cantitatea (în unități fizice) ce se va produce din produsul i,

$X_i = X_A; X_B; X_C; \dots X_N$

Urmează apoi a se scrie ecuațiile sau inecuațiile de restricție (condiție) prin care se vor reprezenta condițiile concrete ale fiecărei întreprinderi — de exemplu restricțiile date prin planul de producție primit de la centrală, cele privind materiile prime deficitare, cele privind capacitățile utilajelor, cele privind contractele încheiate cu beneficiarii ș.a. Problema se rezolvă în continuare ca orice programare liniară, prin metoda lui Dantzig, cu ajutorul algoritmului simplex.

Avînd în vedere numărul relativ ridicat al restricțiilor, algoritmul simplex poate fi rezolvat cu ajutorul calculatorului Felix C-256, în care se va pune în evidență un vector ce reprezintă structura de plan optimă pentru perioada următoare (de regulă un an), deci un model director.

Precizăm că în condițiile planului național unic de dezvoltare economico-socială, modelul producției nete optime, determinat cu ajutorul calculatorului, trebuie înțeles:

a) fie ca un **obiectiv** către care trebuie să se tindă;

b) fie ca **fundamentări de plan**, ce se propun centralei industriale înaintea definitivării sarcinilor de plan;

c) fie ca un **model de care să se țină seama** după primirea sarcinilor de plan, în sensul ca eventualele depășiri să fie realizate pe o structură a producției fizice care, avînd desfacere asigurată, să conțină totodată o producție netă unitară maximă.

În același timp rezultă ca fiind deosebit de necesară și importantă cunoașterea producției nete unitare pe fiecare produs, ceea ce pe de o parte va ușura mult calculul producției nete, iar pe de altă parte va putea schimba și concepția privind stabilirea funcției obiectiv în vederea optimizării conducerii, în sensul menționat mai sus.

Planificarea (normarea) proporției de producție netă pentru fiecare produs în parte ar trebui realizată:

— pentru produsele noi — odată cu stabilirea prețului de producție;

— pentru produsele aflate deja în fabricație — la începutul fiecărui an, odată cu definitivarea indicatorilor financiari-economici ai întreprinderii.

Pe această cale s-ar putea direcționa realizarea unor analize în legătură cu costurile materiale (cu consumurile specifice etc.), dar și în legătură cu compoziția producției nete (beneficiu, retribuție etc.) pentru fiecare produs în parte.

● **La nivelul centralelor industriale,** cunoașterea conținutului unitar de producție netă pentru fiecare produs în parte ar permite fie luarea de măsuri în vederea creșterii producției nete — la nivelul celor mai bune unități — la produsele cu conținut mic de valoare nou creată, fie specializarea producției pe întreprinderi în cadrul centralei industriale, după criteriul conținutului de producție netă. Desigur, de o importanță deosebită ar fi, în același timp, ca organizarea producției în cadrul centralei să fie realizată după criteriul maximizării producției nete, avîndu-se în vedere în mod deosebit principiul integrării producției, în vederea folosirii intensive, valorificării complexe și totale a materiei prime puse la dispoziție, ceea ce ar contribui și la reducerea cheltuielilor de transport între diferitele întreprinderi ce realizează fazele succesive de prelucrare, la diminuarea consumurilor energetice.

În etapa de realizare

APLICAREA experimentală — începînd din anul 1974 — a producției nete ca indicator prioritar la Intreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța a scos în evidență necesitatea stabilirii pentru fiecare nivel ierarhic, pentru fiecare compartiment și formație de muncă, a unor obiective și subobiective care să dea garanția maximizării producției nete, considerată a fi criteriul optimului microeconomic. Astfel de obiective specifice sînt (pe funcții):

— **director:** maximizarea producției nete prin minimizarea (reducerea) costurilor și maximizarea producției;

— **director adjunct tehnic** (inginer-șef): minimizarea costurilor materiale pe seama reducerii consumurilor specifice; maximizarea producției marfă prin depășirea producției fizice; promovarea progresului tehnic;

— **director adjunct comercial:** minimizarea cheltuielilor de aprovizionare și desfacere; aprovizionare cu materiale ieftine și înlocuitori; creșterea ponderii exportului;

— **contabil-șef:** evidențierea abaterilor (excepțiilor) prin calculația costurilor; minimizarea costurilor generale ale secțiilor și întreprinderii;

— **plnaificare-dezvoltare:** optimizarea producției nete prin structura de plan a producției fizice;

— **investiții:** punerea în funcțiune înainte de termen a noilor obiective;

— **personal-învățămînt-retribuire:** recalcularea fondului de retribuire după producția netă; retribuirea muncii după norme; ridicarea calificării oamenilor muncii;

— **programarea, pregătirea și urmărirea producției:** maximizarea producției marfă prin depășirea producției fizice; minimizarea consumurilor specifice;

— **C.T.C. — laboratoare:** prevenirea defectelor de calitate; minimizarea rebuturilor; respingerea materiilor prime și materialelor necorespunzătoare;

— **organizarea producției și a muncii:** organizarea și normarea tuturor locurilor de muncă; simplificarea manipulării, depozitării și ambalării;

*) Ne referim, în toate cazurile, la **conducerea unităților economice.**

— **proiectarea de produse și tehnologii** : minimizarea costurilor materiale prin diminuarea consumurilor specifice pe produse și tehnologii în cadrul procesului de înnoire și modernizare a acestora ;

— **proiectare pentru autoutilare — piese de schimb**: minimizarea costurilor prin diminuarea consumului de metal; asimilarea pieselor din import ;

— **aprovizionare** : minimizarea cheltuielilor de aprovizionare ; manipularea, depozitarea și consumarea corespunzătoare a materiilor prime ; aprovizionarea cu materiale ieftine și înlocuitori ; aprovizionarea ritmică ;

— **desfacere** : minimizarea cheltuielilor de desfacere ; evitarea stocurilor de produse finite fără desfacere ; livrarea ritmică. creșterea ponderii produselor pentru export ;

— **financiar** : plnificarea predictivă a costurilor, urmărirea și analiza costurilor prin metode moderne de calculație ;

— **contabilitate** : evidențierea abaterilor (excepțiilor) prin postcalcul ;

— **oficiul de calcul** : introducerea P.A.D. pe baza unui sistem informatic pentru conducerea prin costuri a întreprinderii în vederea maximizării producției nete ;

— **șef de secție (atelier) de producție** : maximizarea producției nete la nivel de secție (atelier) ; minimizarea costurilor materiale pe seama reducerii consumurilor specifice ; maximizarea producției marfă prin depășirea producției fizice ;

— **maistru (șef de echipă) tehnolog** : minimizarea consumurilor specifice prin încadrarea în cantitățile alocate prin fișa-limită pe produs ; depășirea producției fizice pe seama creșterii productivității muncii ;

— **muncitori tehnologi** : încadrarea în normele de consum a produselor sau a părților de produs realizate, maximizarea producției fizice prin depășirea normelor de muncă și reducerea consumurilor specifice planificate ;

— **șef de secție (atelier) mecano-energetic** : minimizarea costurilor planificate (normate) pentru întreținerea și funcționarea utilajelor (C.I.F.U.) ; minimizarea timpilor de intervenții planificate ; mărirea fiabilității reparațiilor ; maximizarea producției proprii cu minimizarea costurilor; minimizarea normelor de consum energetic;

— **maistru (șef de echipă) mecano-energetic** : minimizarea C.I.F.U. ; minimizarea timpilor de opriri planificate ; creșterea indicilor de utilizare extensivă a utilajelor ;

— **muncitori de întreținere și reparații** : minimizarea timpilor de reparații ; minimizarea costurilor înscrise în devizele antecalcul ;

— **muncitori aprovizionare și desfacere** : evitarea distrugerii sau degradării produselor cu ocazia manipulării ;

— **executanți TESA** : obiective specifice ce le revin, în cadrul compartimentelor, în vederea maximizării producției nete.

Subobiectivele treptei ierarhice superioare devin obiective ale treptei imediat următoare, continuîndu-se în acest fel pînă la executanți. Obiectivele fixate fiecărui compartiment devin obiectivele responsabilului de compartiment (funcțiune, secție, atelier birou etc.) și constituie, în același timp, criterii de acordare a retribuției nominale. În același mod se procedează și pentru executanți, unde de asemenea se au în vedere, în mod prioritar, obiectivele ce concură la maximizarea producției nete.

Pentru realizarea obiectivelor fixate pe funcții și compartimente, este necesar ca fiecare conducător — și numai el — să răspundă de realizarea acestora. În acest sens, la I.C.H. Palas-Constanța s-a recurs la delegarea de competențe și la asistența din partea șefului direct.

Fixarea obiectivelor și subobiectivelor pe diverse trepte ierarhice a avut în vedere realizarea, în activitatea de conducere, a unui **„triptic" costuri materiale (consumuri specifice) — producție fizică — producție netă**, în sensul de a se lua în considerare, în vederea maximizării producției nete, **reducerea costurilor, în primul rînd a celor materiale, paralel cu depășirea producției fizice (marfă), dar și aceasta ca urmare a reducerii consumurilor specifice.**

Menționăm că legislația în vigoare admite depășirea producției globale și marfă în limita cotelor de resurse materiale alocate, ceea ce nu se poate obține decît prin reducerea consumurilor specifice, respectiv prin minimizarea costurilor materiale.

Pentru ca obiectivul prioritar — maximizarea producției nete — să poată fi condus în mod predictiv, s-a impus adoptarea **„conducerii prin costuri"**, concepută nu ca o metodă „pură", ci asociată cu metodele conducerii prin obiective, conducerii predicative, conducerii prin excepție și conducerii motivaționale, cu folosirea informațiilor asupra costurilor și a producției nete (dar și a celorlalți indicatori dați prin planul economico-social)**.

Previziune, urmărire

PE PARCURSUL realizării producției nete, în fața conducerilor colective ale unităților economice se pun două probleme de bază și anume :

1. **PREVIZIUNEA.** Cunoscîndu-se structura fizică și valorică a producției, se pune întrebarea dacă aceasta va asigura sau nu și realizarea productiei nete planificate. Prin implementarea pe calculatorul Felix C-256 a aplicației inedite **„planificarea costurilor și a producției nete"**, la 25 ale lunii anterioare — respectiv odată cu lansarea planului operativ de producție pe luna următoare — se poate lansa și planul producției nete și a costurilor. În cel mult două zile se furnizează 29 **liste de previziuni**, gata calculate. În funcție de structura planificată a producției fizice — lunare, trimestriale sau anuale — se pot realiza **simulări care să indice** cîtă producție netă și ce costuri (pe total întreprindere, pe secție, atelier, produs) **vor rezulta din planul de producție al perioadei următoare** (lună, trimestru, an), astfel încît să se poată lua decizii în vederea realizării și depășirii producției nete, fie prin îmbunătățirea structurii producției fizice, fie prin reducerea unor consumuri specifice, a unor elemente de costuri materiale etc. — după care se poate face o altă simulare. De asemenea, se pot obține liste privind dările de seamă statistice pentru planul prețului de cost și al producției nete.

2. **URMĂRIREA OPERATIVĂ A REALIZĂRII PRODUCȚIEI NETE.** În cel mult 7—8 zile de la încheierea lunii, trimestrului, anului se poate cunoaște mărimea producției nete și a costurilor realizate, în așa fel încît producția netă realizată în luna anterioară să poată folosi la recalcularea fondului de retribuție pentru perioada (luna) scursă. Și această problemă a fost rezolvată la I.C.H. Palas-Constanța prin realizarea unei aplicații originale — **„urmărirea realizării costurilor și a producției nete"**, prin care se furnizează factorilor de conducere, lunar sau ori de cîte ori se solicită, date privind : producția netă, marfă, globală, costuri totale, materiale, pe produs, consumuri specifice etc., în total 46 de rapoarte.

În acest fel se îndeplinesc atributele conducerii întreprinderii în vederea maximizării producției nete :

● **PREVIZIUNEA** — prin determinarea funcției obiectiv de „maximizare a producției nete" în scopul jalonării structurii de producție către care trebuie să se tindă, dar și prin simularea pe calculator a aplicației „planificarea costurilor și a producției nete", în scopul luării măsurilor necesare pentru asigurarea realizării producției nete planificate ;

● **ORGANIZAREA** — prin aceea că, păstrîndu-se spiritul prevederilor Decretului nr. 162/1973, s-a realizat în același timp un sistem informatic al conducerii prin costuri, care înlesnește planificarea optimă a producției nete, precum și degrevarea cadrelor cu pregătire medie și superioară de muncă de rutină în vederea orientării lor spre activități de concepție, care să permită găsirea de soluții în vederea maximizării producției nete ;

● **COORDONAREA** — prin aceea că : s-a stabilit prin regulamentul de organizare și funcționare, ce au de făcut fiecare compartiment și executant în vederea maximizării producției nete fixîndu-se obiectivele de realizat ; s-au determinat, de asemenea, relațiile necesare prin organigrama-cadru ; s-au dat delegări de autoritate astfel încît să se poată lua decizii operative acolo unde se realizează feno-

**) Metoda a fost prezentată în Revista economică, nr. 37, 1977.
Vezi și Suplimentul R.E., nr. 14/35, 1978.

menul economic (formație de muncă, compartiment, atelier, secție);

● **ANTRENAREA-MOTIVAREA** — producția netă fiind prin excelență un indicator care antrenează și motivează puternic pe toți oamenii muncii din unitățile economice, prin aceea că: face ca fiecare dintre ei să înțeleagă că veniturile societății sînt legate în mod direct de rezultatele finale ale activității lui și ale întreprinderii în care lucrează; arată fiecărui colectiv ce aport are în realizarea venitului național; orientează eforturile spre înlăturarea risipei de resurse și introducerea unui regim sever de economii, spre creșterea producției fizice prin mărirea productivității muncii;

● **EVALUAREA (controlul)** se realizează cu ajutorul aplicației de urmărire a costurilor pe calculator, furnizîndu-se conducerii strategice-tactice și operative: situații (liste) de abateri (excepții) pe total întreprindere, secții, ateliere, produse ale producției nete, ale consumurilor specifice și costurilor materiale; situații de abateri privind costurile de aprovizionare-transport etc.; dări de seamă statistice pentru perioada anterioară (lună, trimestru, an) ș.a. În toate listele (rapoartele) furnizate de calculator se evidențiază în coloane distincte: **planificat** (normat), **realizat** și **abaterile** (excepțiile); în acest fel evaluarea (controlul) se face **față de plan**, ceea ce permite conducerii concentrarea atenției asupra sortimentelor, atelierelor, secțiilor la care nu se realizează producția netă planificată, în vederea luării măsurilor ce se impun pentru maximizarea acesteia.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

Redactor coordonator:
Dorin CONSTANTINESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

autoconducere

Tipologia centralelor (III)
TRUSTUL

Dintre formele organizatorice apărute în ultimii ani, completînd tipologia unităților de stat, trustul ocupă o poziție specială.

În vechea organizare a economiei naționale — arătam într-un articol trecut — trustul reprezenta veriga intermediară dintre direcția generală de minister și întreprindere, avînd caracterul unui organ administrativ. În condițiile noii organizări a unităților economice de stat, trusturile sînt unități economice care au în componerea lor întreprinderi și unități cu gestiune economică, fără personalitate juridică.

Legea nr. 5/1978 nu menționează expres această nouă formă, dar o include, indiscutabil, în formula generală din art. 17 cînd se referă la centralele industriale, cît și la grupurile de întreprinderi, regionalele de căi ferate sau „alte unități asimilate acestora".

O generalizare, menită să permită desprinderea unor trăsături comune ale trustului este greu de făcut, deoarece soluțiile organizatorice adoptate sînt foarte variate, poziția ocupată în concreto de fiecare trust, în cadrul sistemului de unități din care face parte, prezentînd note particulare însemnate.

Datorită acestei diversități, definiția trustului este greu de dat. Se poate aprecia că trustul reprezintă atît ca poziție, cît și ca natură, o entitate de mijloc între centrală și întreprindere, reclamîndu-se, în egală măsură, de la fiecare dintre acestea.

De centrală îl apropie poziția sa supraordonată întreprinderilor, faptul că autogestiunea sa — atunci cînd o are — este de gradul doi, ceea ce presupune autogestiunea întreprinderilor subordonate. Ca și centrala, el exercită asupra acestei întreprinderi atribuții de conducere. El se îndepărtează totuși de centrală, fie prin lipsa unora din funcțiile specifice, cum ar fi cea comercială, cea de pregătire și perfecționare a cadrelor etc., împrejurare care îl apropie mai mult de întreprindere. Gestiunea sa are, în aceste condiții, un conținut vădit mai puțin complex decît al centralei.

Dintre diferitele tipuri de trusturi le vom menționa mai întîi pe cele ale stațiunilor de mecanizare a agriculturii care funcționează în fiecare județ, fiind organizate potrivit principiului autogestiunii și fiind dotate cu personalitate juridică, trusturi care au în subordine stațiunile pentru mecanizarea agriculturii din județul respectiv. Făcînd parte la rîndul său dintr-o centrală industrială — centrala de mecanizare a agriculturii și producției de utilaj pentru agricultură și industrie alimentară — trustul reprezintă cu adevărat veriga de legătură dintre centrală și întreprinderi. Trebuie amintit în această ordine de idei și Trustul de construcții-montaje și reparații din industria chimică.

Ca și în cazul centralelor, unele trusturi sînt constituite pe structura unor întreprinderi. Astfel sînt unele din trusturile județene de întreprinderi agricole de stat, care funcționează ca unități cu autogestiune și, evident, cu personalitate juridică, avînd în subordine întreprinderile agricole de stat din județ. Potrivit actului lor de organizare, conducerile acestor trusturi răspund atît față de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare cît și față de consiliile direcțiilor generale pentru agricultură, industrie alimentară și ape din județ.

În patru județe — Covasna, Gorj, Maramureș și Vîlcea — în care trusturile funcționează pe structura unor întreprinderi agricole de stat, acestea desfășoară, pe lîngă activitățile specifice trusturilor pentru întreprinderi agricole de stat, și activitățile de producție și economico-financiare ale fermelor din întreprinderile pe structura cărora au fost înființate. Este de remarcat că și în aceste cazuri speciale, întreprinderile pe structura cărora se înființează trusturile nu își pierd personalitatea juridică.

O poziție specifică ocupă acele trusturi care, fiind subordonate unor organe economice, desfășoară o activitate economică, dar îndeplinesc în același timp și sarcini administrative, definindu-se astfel ca organe cu o natură mixtă. Menționăm în acest sens Trustul produselor zaharoase, care reprezintă o verigă intermediară între centrală și întreprinderi. Trustul func-

ționează în cadrul Centralei producției și industrializării sfeclei de zahăr din subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, avînd în subrodine directă întreprinderile de producție zaharoasă ale centralei. Este interesant că trustul nu este organizat potrivit principiului autogestiunii, deoarece el funcționează ca direcție de specialitate în cadrul centralei amintite, autogestiunea realizîndu-se la nivelul acesteia.

În afara atribuțiilor ce vizează conducerea unităților din cadrul centralei trustul are și atribuții de coordonare a activității tehnice și de producție de bunuri zaharoase din unitățile subordonate organelor centrale și din cele ale organelor locale, pentru produsele din nomenclatorul întreprinderilor de interes republican deci, în mod manifest, atribuții de natură administrativă.

Foarte asemănătoare este și organizarea Trustului alimentației publice din municipiul București. Direcția generală comercială a municipiului funcționează ca centrală, pe principiul autogestiunii cu personalitate juridică, în dublă subordonare față de Ministerul Comerțului Interior și de Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București. În cadrul acestei direcții generale își desfășoară activitatea Trustul alimentației publice, ca direcție de specialitate. El are în subordine directă întreprinderile de alimentație publică ale Consiliului popular al municipiului București. În același timp el are sarcina — ca și în exemplul precedent — de a coordona în mod unitar activitatea desfășurată de unitățile de alimentație publică de pe teritoriul municipiului București, subordonate ministerelor sau altor organe centrale de stat și cooperatiste.

Cele arătate mai sus ne îndreptățesc să afirmăm că trustul nu reprezintă o figură juridică de sine stătătoare, denumirea fiind atribuită unor unități de factură diferită, cu atribuții variate, care se reclamă în general de la tipul de unitate care este centrala — motiv pentru care le-am subsumat titlului „tipologia centralelor" — însă se caracterizează prin anumite note particulare, care constau fie în inexistența autogestiunii și a personalității juridice, fie în exercitarea unor atribuții, de esență administrativă, care exced atribuțiilor unei centrale.

dr. Victor Dan ZLĂTESCU

contract economic

Închirierea utilajelor de construcții

Închirierea utilajelor de construcții are loc în baza contractelor economice dintre unitățile socialiste. Aceste contracte se încheie, se modifică, se execută și încetează în condițiile Normelor generale de închiriere a utilajelor de construcții aprobate de Ministerul Construcțiilor Industriale și Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții la 4 decembrie 1976.

Normele la care ne referim au intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 1977 și se aplică în toate raporturile contractuale pentru închirierea utilajelor de construcții, indiferent de subordonarea părților contractante. Aspectele nereglementate prin aceste norme sînt supuse acelor dispoziții legale care constituie dreptul comun în materia contractelor economice.

Potrivit art. 1 din aceste norme, unitățile deținătoare de utilaje de construcții sînt denumite „furnizori" iar unitățile închirietoare — „clienți".

După cum am enunțat mai sus, închirierea are loc pe bază de contract economic care se încheie în formă scrisă.

Inițiativa încheierii contractului aparține clientului prin emiterea comenzii care trebuie să cuprindă unele din elementele esențiale ale viitorului contract : echipamentele cu care vor fi închiriate utilajele, modalitatea prin care se va transporta utilajul la destinație, perioada de închiriere a utilajelor, numărul de schimburi, numărul de ore pe schimb.

Potrivit art. 8 din normele menționate, închirierea utilajelor se poate efectua numai în baza aprobării date în acest sens de către forul tutelar al furnizorului.

Este o dispoziție deosebit de importantă care apropie contractul de închirierea utilajelor de acea varietate a contractului de furnizare care are ca obiect livrarea produselor ce se planifică prin repartiții.

Importanța acestor utilaje în domeniul construcțiilor impune ca destinația lor, chiar temporară, să fie stabilită de un organ avînd perspectiva exactă a nevoilor pe economie. S-a apreciat că acest organ este forul tutelar al furnizorului, în măsură să aprecieze dacă clientul solicitant este îndreptățit — sau cel mai îndreptățit — să se folosească vremelnic de utilaj în baza raportului de închiriere.

Încălcarea acestei dispoziții normative cu incontestabil caracter imperativ are ca efect, după părerea noastră, nulitatea contractului de închirierea utilajelor de construcții, cu toate consecințele la care dă loc aplicarea acestei sancțiuni.

Contractul inițial nul se va putea valida dacă se obține ulterior aprobarea forului tutelar al furnizorului pentru închirierea utilajelor.

Contractul de închiriere valabil încheiat dă drept la folosirea utilajelor în condițiile stabilite. Art. 38 din norme interzice subînchirierea utilajelor de către client sub sancțiunea retragerii fără preaviz a utilajelor și suportării de către client a eventualelor daune cauzate furnizorului datorită subînchirierii.

În momentul expirării termenului de închiriere, clientul este obligat să restituie utilajul, la această dată încetînd contractul încheiat de părți. În conformitate cu art. 42 din norme, clientul poate obține prelungirea duratei de închiriere numai cu acordul prealabil scris al furnizorului. Prin acordul intervenit în acest sens, contractul este modificat, încetarea raporturilor contractuale fiind amînată pînă la scadența noului termen convenit.

La data încetării raportului de închiriere clientul are obligația de a-i restitui furnizorului utilajul. Art. 40 din norme prevede că, în cazul în care se întîrzie îndeplinirea acestei obligații, clientul „va plăti furnizorului chiria utilajului pentru tot timpul întîrzierii".

Considerăm că, prin efectul acestei dispoziții, durata contractului nu este prelungită. O interpretare în sens contrar, nu ar ține seama de următoarele elemente care ni se par esențiale :

— aprobarea forului tutelar al furnizorului, de care este condiționată valabilitatea închirierii, poate conține elemente de natură să nu permită reținerea utilajului de către client peste termenul de închiriere stabilit prin contract ;

— prelungirea duratei închirierii trebuind să fie, potrivit art. 42 din norme, rezultatul acordului părților, nu se pot recunoaște efecte privind amînarea încetării contractului unui fapt juridic ce nu are semnificația acordului intervenit între părți ;

— s-ar eluda dispozițiile normative amintite care impun realizarea unui acord, între părți în vederea prelungirii duratei închirierii utilajului.

Deci, în opinia noastră, chiria se datorează, în astfel de situații, cu titlu de daune pentru despăgubirea furnizorului în legătură cu lipsa de folosință a utilajului și uzura acestuia în perioada în care este reținut de către client peste termenul de închiriere.

Se poate însă, pune și problema încetării raportului de închiriere înainte de termenul stabilit prin contract. Normele au în vedere (art. 43) pentru această ipoteză situația în care modificarea sau rezilierea contractului se solicită de către client : „Pentru a obți-

ne modificarea sau rezilierea contractului, înainte de terminarea perioadei de închiriere, clientul este obligat să înştiinţeze pe furnizor cu 15 zile înainte de data la care doreşte modificarea sau rezilierea contractului, să concilieze cu furnizorul şi să comunice forului tutelar al acestuia rezultatul concilierii în vederea obţinerii hotărîrii acestuia".

Observăm, şi de această dată, grija pentru asigurarea folosirii planificate a utilajului. După cum contractul nu poate fi încheiat fără aprobarea forului tutelar al furnizorului — aşa cum s-a văzut mai sus — el nu poate fi modificat sau realizat în mod valabil decît cu condiţia obţinerii acordului aceluiaşi organ.

H. MATEI

comerţ exterior

Precizări privind bonificaţiile

Tovarăşul I. Fodor, contabil şef la FAMOG Gherla, judeţul Cluj, solicită lămuriri cu privire la bonificaţiile pretinse de întreprinderile de comerţ exterior pentru tratarea şi rezolvarea unor reclamaţii de calitate la produsele exportate.

Referindu-ne, pentru început, aşa cum solicită corespondentul nostru, la înţelesul noţiunii de bonificaţie, arătăm că aceasta constituie una din modalităţile concrete în care se rezolvă pretenţiile clienţilor străini, întemeiate pe calitatea necorespunzătoare a produselor care li s-au livrat. Astfel, la par. 75 pct. 5 din Condiţiile generale de livrare CAER 1968/75 (ratificate prin Decretul Consiliului de Stat nr. 164/1975) se prevăd următoarele: „În cazul în care părţile convin o bonificaţie pentru marfă în locul înlăturării defectului, la convenirea cuantumului bonificaţiei părţile trebuie să convină dacă suma penalităţii calculate şi/sau plătite în conformitate cu punctul 4 din prezentul paragraf se include în suma bonificaţiei sau bonificaţia se plăteşte peste această penalitate".

Prin plata de bonificaţii se rezolvă şi alte pretenţii întemeiate ale clienţilor străini ca: abateri de la condiţii de ambalaj şi cele sortimentale, lipsuri cantitative imputabile furnizorului etc.

În concret, bonificaţiile constau într-o reducere de preţ a mărfurilor livrate, în aşa fel încît preţul redus să corespundă valorii reale a acestor mărfuri, ori să-i permită cumpărătorului înlăturarea defectelor care au determinat acordarea bonificaţiilor.

Uneori, bonificaţiile se realizează, în concret, prin livrarea gratuită a unor cantităţi de mărfuri pentru acoperirea prejudiciului încercat de clientul străin prin primirea unui lot de mărfuri cu deficienţe.

Desigur că plata bonificaţiilor se acceptă de către întreprinderea de comerţ exterior exportatoare numai cu consultarea unităţii furnizoare, eventual cu acordul acesteia, dar — în orice caz — numai în situaţia în care reclamaţia este întemeiată iar acordarea bonificaţiilor constituie, din punctul de vedere al intereselor economiei noastre naţionale, modalitatea cea mai avantajoasă de rezolvare a pretenţiilor.

Care sînt consecinţele pe care acordarea bonificaţiilor le produce asupra patrimoniului unităţii producătoare?

Potrivit art. 31 din Legea nr. 7/1977, „unităţile producătoare răspund pentru orice deficienţă de calitate apărută în termenul de garanţie, precum şi de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricaţie, apărute în perioada de utilizare normată".

Actul normativ care reglementează relaţiile contractuale privind livrarea produselor la export prevede că unităţile producătoare răspund pentru toate pagubele sau cheltuielile generate de reclamaţiile întemeiate ale clienţilor externi cu privire la cantitatea sau calitatea mărfurilor exportate sau datorită încălcării altor obligaţii pe care şi le-au asumat prin contractele încheiate. Contravaloarea în lei a acestor pagube sau cheltuieli se va recupera potrivit legii.

Rezultă deci, că urmările acordării bonificaţiilor se resfrîng direct asupra patrimoniului unităţii producătoare în culpă.

Între această unitate şi climatul extern neexistînd raporturi juridice directe, bonificaţiile se acordă de către întreprinderea de comerţ exportatoare care, apoi, le recuperează de la unitatea producătoare.

Termenul de prescripţie în care întreprinderea de comerţ exterior exportatoare îşi poate valorifica dreptul rezultat din acordarea bonificaţiilor începe să curgă — în principiu — de la data livrării în cazul viciilor aparente şi de la data descoperirii viciilor în cazul viciilor ascunse. Am făcut această precizare în lumina dispoziţiilor art. 10 şi 11 din Decretul nr. 167/1958, întrucît temeiul unor asemenea pretenţii rezidă în calitatea necorespunzătoare a produselor livrate.

Nu mai puţin adevărat este că această regulă poate suferi unele amendamente, în funcţie de elementele concrete ale raportului complex: unitate producătoare — întreprindere de comerţ exterior exportatoare — client străin.

Astfel, hotărîrea de a se acorda bonificaţii poate fi rezultatul unor tratative mai mult sau mai puţin îndelungate, situaţie în care, ţinînd seama de unele circumstanţe, s-ar putea susţine că termenul de prescripţie începe să curgă de la alte momente decît cele arătate mai sus.

Această problemă — a prescripţiei — se rezolvă în raport cu împrejurările concrete ale fiecărui caz, fără să se poată preciza soluţii valabile în toate situaţiile. În orice caz, de la data cînd întreprinderea de comerţ exterior a plătit bonificaţiile, este neîndoielnic că a început să curgă prescripţia dreptului la acţiune împotriva unităţii producătoare. Este vorba de plata făcută prin remiterea sumei în valută, prin compensare în raport cu sumele datorate de clientul străin sau prin remiterea unei cantităţi de produse în contul bonificaţiilor.

Calea de prevenire a pagubelor rezultînd din acordarea bonificaţiilor este cea prevăzută în următorii termeni de actul normativ la care ne-am referit: Unităţile producătoare şi întreprinderile de comerţ exterior sînt obligate să asigure respectarea cu stricteţe a condiţiilor privind calitatea şi performanţele tehnice ale mărfurilor de export, conform prevederilor contractuale.

Este tocmai ceea ce se realizează în legătură cu majoritatea exporturilor, astfel că acordarea bonificaţiilor reprezintă cazuri singulare, de excepţie.

Pentru o documentare mai amănuntită, indicăm consultarea volumului Export — probleme şi soluţii, editat de Revista economică în anul 1977.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Aspecte de interpretare şi aplicare a unor dispoziţii legale cu privire la executarea şi desfacerea contractului de muncă

Sînt cunoscute garanţiile instituite de legiutor pentru exercitarea dreptului la muncă printre care interzicerea desfacerii contractului în anumite cazuri prevăzute de lege, obligarea unităţii la reintegrarea persoanei în **aceeaşi funcţie**, producerea efectelor numai de la comunicarea dispoziţiei de desfacere a contractului, aspecte asupra cărora ne vom opri în comentariul ce urmează. Prin decizia tribunalului se admite recursul declarat de persoana încadrată împotriva sentinţei judecătoriei prin care s-a respins con-

testația acesteia, în sensul modificării sentinței, admiterii contestației, anulării deciziei desfacerii disciplinare a contractului de muncă cu reintegrarea persoanei în funcția avută anterior și plata despăgubirilor cerute de lege. Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut în mod just, următoarele :

Unitatea a dispus la data de 1 septembrie 1976, desfacerea disciplinară a contractului de muncă „pentru abateri disciplinare și lipsă nemotivată de la serviciu", arătînd în susținerea măsurii luate că, în perioada 25—30 august 1976 persoana încadrată a lipsit nemotivat, iar înainte lipsea deseori din birou, purta convorbiri telefonice prelungite și făcea împrumuturi de bani (nerestituite) de la diferite persoane, susțineri făcute în timpul litigiului, necuprinse în dispoziția de desfacere a contractului.

În hotărîrile lor, nici unitatea și nici instanța de fond nu au ținut seama de dispozițiile legale în materie. Astfel la data de 27 august persoana a fost internată în spital, unde a rămas pînă la 4 septembrie, primind în continuare concediu medical pînă la data de 10 septembrie ; despre această situație unitatea a fost informată la data de 28 august. În aceste condiții trebuie să observăm că măsura unității este nelegală pentru cel puțin 2 motive : primul, încălcarea prevederilor art. 13 alin. 4 din Legea nr. 1/1970 cu privire la îndeplinirea procedurii prealabile, și al doilea, nerespectarea dispozițiilor art. 146 din Codul muncii privind interzicerea desfacerii disciplinare a contractului de muncă în timpul incapacității temporare de muncă pentru care primește ajutor de asigurări sociale.

Nu ne vom opri asupra acestor două motive, nelegalitatea fiind evidentă, decizia tribunalului justă, iar pe de altă parte practica instanțelor noastre judecătorești fiind constantă în aplicarea corectă a acestor prevederi legale, urmînd dealtfel, îndrumările instanței noastre supreme în materie. Vom continua însă investigația cazului urmărind modul de realizare a reintegrării, dispuse de tribunal, împrejurare ce a declanșat un nou litigiu de muncă și o nouă desfacere disciplinară a contractului.

Unitatea dispune reintegrarea în aceeași funcție și cu aceeași retribuție, începînd cu data pronunțării deciziei civile, dispoziție comunicată persoanei la data de 26 martie 1977. Considerînd că unitatea nu a reintegrat-o în „aceeași funcție", persoana solicită instanței ca unitatea să fie obligată să respecte hotărîrea organului de jurisdicție a muncii.

Reținem din întregul material că inițial persoana a fost încadrată ca muncitor necalificat și a fost utilizată la diferite munci (la registratură, pontaj, corespondență etc.). Venind în sprijinul persoanei, unitatea încheie cu aceasta un act adițional la contractul de muncă pentru un curs de calificare pentru programator-operator, curs pe care persoana l-a absolvit. Neexistînd asemenea posturi în cadrul unității, deoarece unitatea nu a fost dotată pînă la acea dată cu echipamentul tehnic necesar, persoana a continuat să presteze și după absolvire munca în calitate de muncitor necalificat, unitatea reintegrînd-o în același post de muncitor necalificat.

Din dispozițiile Codului muncii, din practica constantă a Tribunalului Suprem, așa cum dealtfel arătam cu alt prilej (Iosif R. Urs, Reintegrarea în funcție, garanție a dreptului la muncă, în Revista economică, Supliment nr. 38 din 22 septembrie 1978), remarcăm faptul că unitatea și-a respectat obligația de reintegrare în aceeași funcție, respectiv de muncitor necalificat. Reintegrînd persoana, unitatea i-a atribuit însă **alte sarcini** decît cele prestate anterior. Problema este să știm dacă schimbarea unor atribuții în cadrul aceluiași post poate fi considerată ca o nerespectare a hotărîrii de reintegrare.

Sarcinile de serviciu pentru fiecare post sînt stabilite de unitate prin regulamentul de ordine interioară. În cazul unui muncitor necalificat, unitatea are competența de a stabili locul de muncă și atribuțiile concrete în raport de necesitățile pe care le are, de buna organizare și funcționare a activității, împrejurare ce nu poate fi cenzurată de instanța de judecată. Faptul că în cadrul postului de muncitor necalificat, unitatea i-a atribuit alte sarcini sau „și alte sarcini" nu poate fi considerat, că persoana nu a fost reintegrată în funcția avută și că unitatea nu și-a îndeplinit obligația de reintegrare.

Mergînd pe această linie de gîndire, persoana refuză noile atribuții, lipsește nemotivat, iar începînd cu data de 8 aprilie 1977 nu se mai prezintă la serviciu cu toate că de mai multe ori este avertizată de conducerea unității asupra consecințelor atitudinii sale. Ca urmare, unitatea dispune la data de 2 noiembrie 1977 desfacerea disciplinară a contractului de muncă începînd cu data de 8 aprilie 1977. Nu comentăm motivele de fond a măsurii luate de unitate, existînd suficiente pentru aplicarea celei mai grave sancțiuni disciplinare, dar observăm că soluția unității este criticabilă sub alte două aspecte și anume a prevederilor art. 130, alin. 2 din Codul muncii coroborate cu art. 13 alin. ultim din Legea nr. 1/1970 și a prevederilor art. 134 alin. 2 din Codul muncii.

Dacă măsura este dispusă de unitate la data de 2 noiembrie 1977 dar începînd cu data de 8 aprilie 1977 urmează să evidențiem că faptele care au stat la baza acestei hotărîri s-au petrecut cel mai tîrziu pînă la data de 8 aprilie, or în acest caz dispoziția unității este tardiv emisă sub ambele termene cerute de lege (de o lună — deoarece încă la data de 30 martie 1977, cînd i s-au comunicat noile atribuții, persoana a informat unitatea despre nemulțumirea și refuzul ei — și de 6 luni) și ar trebui sancționată ca atare. Acest aspect nu poate fi însă reținut și nu poate conduce la anularea dispoziției unității fiindcă faptele care au stat la baza acestei ultime măsuri s-au petrecut începînd cu 8 aprilie și au continuat pînă la data emiterii dispoziției de sancționare. Așa fiind unitatea nu este în întîrziere dar, potrivit prevederilor art. 134, alin. 2 din Codul muncii, dispoziția de desfacere a contractului de muncă nu produce efecte decît de la comunicare așa că măsura unității nu poate opera retroactiv, de la 8 aprilie, ci numai de la comunicare, dată ce poate fi cel mai devreme data emiterii dispoziției respective, în speță data de 2 noiembrie 1977, singura corectare pe care o aduce instanța de judecată (Judecătoria sect. 8 București, din sent. civ. nr. 4114/1976 ; sent. civ. nr. 2015/1977 și sent. civ. nr. 462/1978, nepublicate).

dr. Iosif R. URS

practică arbitrală

Întîrzieri în decontarea prețului. Consecințe

În justificarea întîrzierii plății prețului produselor livrate, unitățile socialiste debitoare invocă diferite împrejurări care nu sînt întotdeauna de natură să le apere de răspundere.

1. Se susține, relativ frecvent, că neachitarea prețului în termen legal s-a datorat neprimirii facturii privind produsele livrate.

După cum s-a reținut și prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2839/1978, potrivit prevederilor pct. 28 alin. 3 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977, cînd dispoziția de plată cu factură nu a fost primită odată cu marfa și nici pe altă cale, plătitorul este obligat să intervină imediat la furnizor pentru a i se trimite acest document.

Rezultă deci, că simplul fapt al neprimirii facturii nu justifică neachitarea prețului. Dispozițiile normative în vigoare impun unității beneficiare o atitudine diligentă, ceea ce este în acord cu obligația ce-i revine, potrivit art. 131 din Legea nr. 9/1972, de a e-

fectua plata după preluarea şi recepţia produselor. Potrivit textului legal citat, „aceeaşi obligaţie revine beneficiarului şi în cazul în care, deşi prin contract s-a prevăzut că plata se face la cererea furnizorului, totuşi acesta nu a cerut-o".

Stabilirea acestor îndatoriri este pe deplin explicabilă dacă avem în vedere necesitatea asigurării decontării normale a preţului aferent produselor livrate.

Drept consecinţă, unitatea beneficiară poate fi exonerată de răspundere, în situaţia dată, numai dacă dovedeşte că, deşi a îndeplinit îndatoririle la care ne-am referit, nu a dispus de documentele necesare efectuării plăţii preţului.

2. Refuzul de a achita preţul facturat pe motivul necorespunderii livrării cu anumite clauze contractuale trebuie conjugat cu păstrarea acelor produse la dispoziţia unităţii furnizoare.

Într-adevăr, preţul reprezentînd echivalentul bănesc al produselor livrate, nu este de conceput ca unitatea beneficiară să consume ori să înstrăineze produsele şi, în acelaşi timp, să nu aibă îndatorirea de a achita preţul aferent. Privită situaţia din altă prismă, nu ar fi de admis ca, pe de o parte, să se recunoască unităţii beneficiare dreptul de a nu achita preţul iar, în acelaşi timp să nu se admită că unitatea furnizoare este îndrituită să-şi păstreze dreptul de dispoziţie asupra produselor care s-au livrat, prin ipoteză, cu încălcarea clauzelor contractuale.

Acestea sînt raţiunile care ne determină să susţinem că, exceptînd unele situaţii cu totul particulare, prin faptul consumării produselor livrate cu nerespectarea clauzelor contractuale, unitatea beneficiară pierde dreptul de a refuza plata preţului.

3. Legea nr. 9/1972 constituie astăzi temeiul interdicţiei de a se contracta şi livra utilaje înainte de aprobarea investiţiei pentru care ele sînt destinate. Potrivit art. 97 din această lege, „sînt interzise contractarea şi angajarea de a cheltui pentru investiţii înainte de aprobarea indicatorilor tehnico-economici sau, după caz, a documentaţiei tehnico-economice a investiţiilor".

Sînt cunoscute consecintele nulităţii care sancţionează încălcarea acestei dispoziţii normative. Fiind nul contractul pe baza căruia s-au livrat utilajele destinate realizării investiţiei neaprobate, unitatea furnizoare nu are temei pentru a pretinde şi obţine penalităţile aferente neachitării acelor utilaje.

Nulitatea ca şi efectele sale se produc numai atunci cînd preţul utilajelor urma să fie achitat din fondurile de investiţii.

În situaţia unor mijloace fixe care se achiziţionează în vederea realizării unor lucrări de organizare a şantierului, asemenea consecinţe nu se produc.

Într-adevăr, aşa cum s-a reţinut şi prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2809/1978, „cota de organizare de şantier din patrimoniul organizaţiilor de construcţii-montaj are o destinaţie specială şi un regim juridic distinct de cel al fondurilor de investiţii". Ca atare, în legătură cu mijloacele fixe achiziţionate în cadrul organizării de şantier, „nu sînt aplicabile prevederile art. 97 din Legea nr. 9/1972 care dezvoltă dispoziţiile art. 69 din H.C.M. nr. 859/1970".

4. Livrările ce se efectuează către unităţile CAP sînt supuse dispoziţiilor art. 140 din legea menţionată. În conformitate cu aceste dispoziţii, livrările de mărfuri, executările de lucrări şi prestaţiile de servicii pentru cooperativele agricole de producţie şi asociaţiile intercooperatiste se fac numai după ce unităţile în cauză s-au asigurat de posibilităţile de plată ale acestor cooperative şi asociaţii.

Pe cale de consecinţă, dacă achitarea preţului cu întîrziere s-a datorat lipsei de disponibil în contul unităţii CAP beneficiare, unităţii furnizoare nu i se cuvin penalităţile aferente. Într-adevăr, această unitate se află în culpă prin faptul că a livrat produsele fără să fie în posesia adeverinţei de disponibil, adică cu încălcarea dispoziţiilor legale suscitate. Este ceea ce s-a reţinut şi prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2874/1978 în următorii termeni : „În situaţia în care decontarea cu întîrziere a facturii a fost determinată de lipsa posibilităţilor de plată ale pîrîtei, reclamanta nu este îndreptăţită la plata penalităţilor de întîrziere în plata preţului, dat fiind faptul că nu s-a conformat prevederilor art. 140 din Legea nr. 9/1972".

H. M.

întrebări — răspunsuri

● **DOMNICA GHEORGHE, Balş** — Pentru a promova în funcţia de contabil principal este necesar ca absolventul învăţămîntului economic mediu să aibă o vechime în funcţii economice medii de cel puţin cinci ani. Absolventul învăţămîntului mediu de cultură generală trebuie să promoveze şi un curs de specializare cu profil economic, astfel cum se prevede la poziţia 68 din anexa II la Legea nr. 12/1971.

● **IOAN BOTEZ, Suceava** — Funcţia de operator în cadrul unui oficiu de calcul se consideră funcţie economică medie. În urma absolvirii unui curs de ajutori programatori (analişti) un contabil principal poate trece — în condiţiile legii — pe post de programator (analist) ajutor, menţinîndu-i-se retribuţia tarifară avută anterior, în condiţiile prevăzute de H.C.M. nr. 69/1975

— Faţă de prevederile art. 12 din Decretul nr. 246/1977, personalul care are un concediu fără plată mai mare de 12 zile nu beneficiază de alocaţia de stat pentru copii, în luna în care a avut concediu, chiar dacă s-a acordat pentru studii.

Organele de conducere colectivă ale centralelor pot reduce vechimea minim necesară cu cel mult 2 ani, în cazul promovării în diferite funcţii de conducere a cadrelor tinere care îndeplinesc condiţiile de studii şi care au dovedit competenţă şi au obţinut rezultate deosebite în activitatea practică. Această reducere se poate aplica la un număr de cel mult 3% din totalul personalului tehnic, economic, de altă specialitate şi administrativ din unitatea respectivă. Nu se pot aproba derogări pentru neîndeplinirea condiţiilor de studii.

● **FRANCIS STADTFELDER, Timişoara** — În cazul incapacităţii temporare datorită unui accident de muncă, accident asimilat cu cel de muncă (în legătură cu munca), unei boli profesionale sau tuberculozei, precum şi în caz de carantină, cuantumul indemnizaţiei este de 85% din retribuţia tarifară lunară de încadrare, indiferent de vechimea şi de durata contractului de muncă. Această reglamentare este stabilită pe baza art. 7 din H.C.M. nr. 880/1965, astfel cum a fost modificat prin H.C.M. nr. 1356/1968. În cazul majorării, cu caracter general, a retribuţiei, indemnizaţia se majorează în mod corespunzător.

Alocaţia de stat pentru copii nu se plăteşte pentru copiii care beneficiază de burse. Potrivit art. 11 alin. 2 din Decretul nr. 246/1977, persoanele îndreptăţite pot să opteze pentru bursă sau pentru alocaţie.

● **URS GAVRILĂ, satul Tirlişua, Bistriţa-Năsăud** — Pentru a promova ca funcţionar economic I este necesară o vechime în funcţii medii economice de cel puţin cinci ani. Pentru a fi trecut de la nivelul de bază la gradaţia I se cere o vechime de cel puţin doi ani. Avînd peste trei ani vechime îndepliniţi condiţia prevăzută de art. 37 din Legea nr. 12/1971 privind vechimea minim necesară trecerii la această gradaţie, care se poate face cu respectarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

RAFINĂRIA VEGA PLOIEȘTI

— Burghie 573 ∅ buc. 10
— Idem 573 ∅ 12 buc. 50
— ∅ 14 buc. 15
— ∅ 15 buc. 31
— ∅ 19,5 buc. 8
— ∅ 7,8 buc. 70
— ∅ 10,4 buc. 30
— Bile rulmenți ∅ 2 buc. 150
— Idem ∅ 2,5 buc. 130
— ∅ 10 buc. 400
— ∅ 18 buc. 30
— ∅ 8 buc. 100
— Balamale fereastră buc. 30
— Becuri 12×15 sofite buc. 100
— Bec tubular 110 V × 125 W buc. 200
— Becuri speciale 12 V × 40 W buc. 6
— Bare alamă 58 1/2 T ∅ 10 kg. 10,80
— Bare cupru ∅ 10 kg. 24,40
— Canale 3/8 cu ștuț buc. 19,00
— Coturi 3/8 buc. 97
— Curele trapezoidale 10×6×850 buc. 16
— Idem 13×8×925 buc. 25
— Idem 14×22×1250 buc. 6
— Idem 17×11×850 buc. 4
— Idem 17×11×950 buc. 17
— Idem 17×11×1400 buc. 16
— Idem 17×11×1670 buc. 9
— Idem 22×14×2000 buc. 10
— Mufe filet ∅ 3/8" buc. 100
— Idem ∅ 3/4" buc. 60
— Idem ∅ 1" buc. 40
— Nituri 3×8 kg. 7
— Niple 3/4 " buc. 40
— Oțel OLC. 50 H 12 kg. 63
— Idem 45 H 12 kg. 34
— Pietre polizor 350×30×30 buc. 1
— Idem 400×40×40 buc. 1
— Idem 400×40×40 buc. 5
— Idem 500×60×203 buc. 3
— Idem 200×30×40 buc. 2
— Pisla 20 mm kg. 8,30
— Pisla poliz. ∅ 300 kg. 5,60
— Piulițe M12 kg. 18
— Prez. 41 MOC 11 20×80 buc. 235
— Idem 16×70 buc. 730
— Idem 16×70 buc. 450
— Idem 20×70 buc. 631
— Idem 20×140 buc. 746
— Idem 22×100 buc. 78
— Idem 22×100 buc. 70
— Prezoane 41 MOC 11 22×160 buc. 20
— Idem 16×200 buc. 100
— Idem 22×180 buc. 44
— Idem 36×120 buc. 101
— Idem 36×190 buc. 84
— Piulițe M-36 kg. 71
— Robinet abur 3/8" buc. 83
— Idem trecere 3/8" buc. 47
— Reducții 3/8" buc. 17
— Robinet serv. 3/8 buc. 1
— Robinet cu 3 căi buc. 5
— Sîrmă oțel arc ∅ 2,5 kg. 216,5
— Sîrmă sudură ∅ 2 kg. 20
— Șuruburi 22×70 buc. 210
— Idem 22×120 buc. 280
— Idem 22×120 buc. 165
— Idem 22×110 buc. 211
— Idem 22×130 buc. 300
— Idem 24×110 buc. 210
— T-uri fontă 1 L/2 buc. 66
— Idem 3/8 buc. 160
— Alezoare 1263 ∅ 28 buc. 8
— Idem ∅ 32 buc. 7
— Idem ∅ 40 buc. 1
— Idem ∅ 36 buc. 3
— Idem ∅ 26 buc. 4
— Idem ∅ 454 buc. 8
— Idem ∅ 50 buc. 4
— Idem 1266 ∅ 48 buc. 1
— Idem ∅ 50 buc. 3
— Burghie 573 ∅ 22 buc. 4
— Idem 573 ∅ 21 buc. 4
— Idem 573 ∅ 29 buc. 5
— Ciocane fier 0,500 buc. 53
— Idem 1,5 buc. 78
— Chei fixe 16×17 buc. 28
— Freze 3540 R 6 buc. 3
— Idem 3546 R 4 buc. 2
— Idem 3540 R 10 buc. 3
— Idem 3546 R 6 buc. 2
— Idem 3541 63×60 buc. 2
— Idem 3541 63×70 buc. 2
— Idem 3541 63×80 buc. 2
— Pile rotunde 1/2 F 200 buc. 18
— Pile rotunde B 250 buc. 6
— Tarozi 1112 M 33 buc. 9
— Idem 1112 M 36 buc. 9
— Burtiere cauciuc buc. 4
— Idem buc. 2
— Căciuli cu clape buc. 7
— Căști antifon buc. 3
— Ghete piele per. 39
— Jambieri piele buc. 4
— Mască contra prafului buc. 9
— Ochelari cu coșuleț buc. 60
— Pantaloni vătuiți buc. 23
— Pantaloni doc pieptar buc. 2
— Șorțuri tehnoplast buc. 41

Rulmenți

— 1303 buc. 1
— 1313 buc. 4
— 1315 buc. 1
— 1305 K buc. 5
— 2209 buc. 4
— 2209/1509 buc. 2
— 2306 buc. 7
— 2312 buc. 1
— 3204 buc. 1
— 6318 buc. 11
— 6320 buc. 15
— 6320 buc. 3
— 6022 buc. 3
— 6321 buc. 8
— 6321 buc. 11
— 6322—322 buc. 22
— 6319 buc. 6
— 6405 buc. 5
— 6407 buc. 8
— 6408 buc. 5
— 1606—2306 buc. 2
— 7209 buc. 4
— 7209 buc. 16
— 7308 buc. 2
— 7313 buc. 1
— 7608—32208 buc. 12
— 7615—32315 A buc. 10
— 8109—51109 buc. 4
— 8207—51207 buc. 4
— 8312—51312 buc. 3
— NU 211.32211 buc. 1
— NU 214—3224 buc. 2
— NU 315 NA 32315 buc. 7
— NU 2208—32508 buc. 1
— 6311 N buc. 2
— 6212—50212 N buc. 3
— 6315 N buc. 5
— 6316 N buc. 8
— 6317 N buc. 10
— 6318 N buc. 3
— 6318 N buc. 6
— 6319 NA buc. 8
— 6206 Z buc. 3
— 6212 Z buc. 6
— NF 307 NA buc. 2
— 60311—6311 Z buc. 1
— 21316—3316 M buc. 3
— 32216—7516 buc. 5
— 30311 A buc. 4
— 38306—52306 buc. 3
— 46207 buc. 5
— 46315 buc. 4
— 51320—8320 M buc. 2
— 52208 buc. 2
— 52306 buc. 2
— 51408 buc. 2
— 50302—6302 N buc. 1
— 60210 buc. 2
— 60214×214 buc. 1

JAN 1979

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = ECONOMIE + PREVEDERE

Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît în cazul survenirii unor riscuri asigurate (din accidente) suma inscrisă în poliţă se plăteşte majorată de 6 ori, iar dacă evenimentele asigurate nu s-au produs, la expirarea duratei asigurării, suma asigurată (economisită) se plăteşte majorată cu 10 la sută.

● Dă posibilitatea asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinaţie de litere înscrisă în poliţă, ieşită la tragerile de amortizare lunare şi speciale.

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

● Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parţială şi de deces din accidente, produse de o serie de evenimente neprevăzute, cum ar fi : explozia, prăbuşirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acţiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acţiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite şi multe altele, precum şi decesul din alte cauze decît cele de accidente.

CE SUME SE POT ASIGURA, PE CE DURATĂ ŞI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE ASIGURARE ?

● Se poate asigura orice sumă, în mii de lei, pe durate de la 5 la 15 ani.

● Primele de asigurare se stabilesc în funcţie de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 lei şi 21,50 lei,acestea putîndu-se achita şi în rate, iar în cazul achitării lor anticipate, pe mai mulţi ani, ADAS acordă o reducere anuală de 4%, pentru fiecare an, începînd cu cel de-al doilea an socotit de la expirarea anului de asigurare în curs.

Pentru ca Administraţia Asigurărilor de Stat să-şi onoreze prompt obligaţiile din contractul de asigurare, dv., stimaţi asiguraţi, aveţi datoria să achitaţi la termen primele de asigurare. Această obligaţie vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteţi plăti primele de asigurare folosind „consimţămîntul scris", prin împuternicirea ce o daţi lucrătorilor care vă efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît şi pentru cele pe care le veţi încheia sau reînnoi.

Pentru relaţii suplimentare şi contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresaţi responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

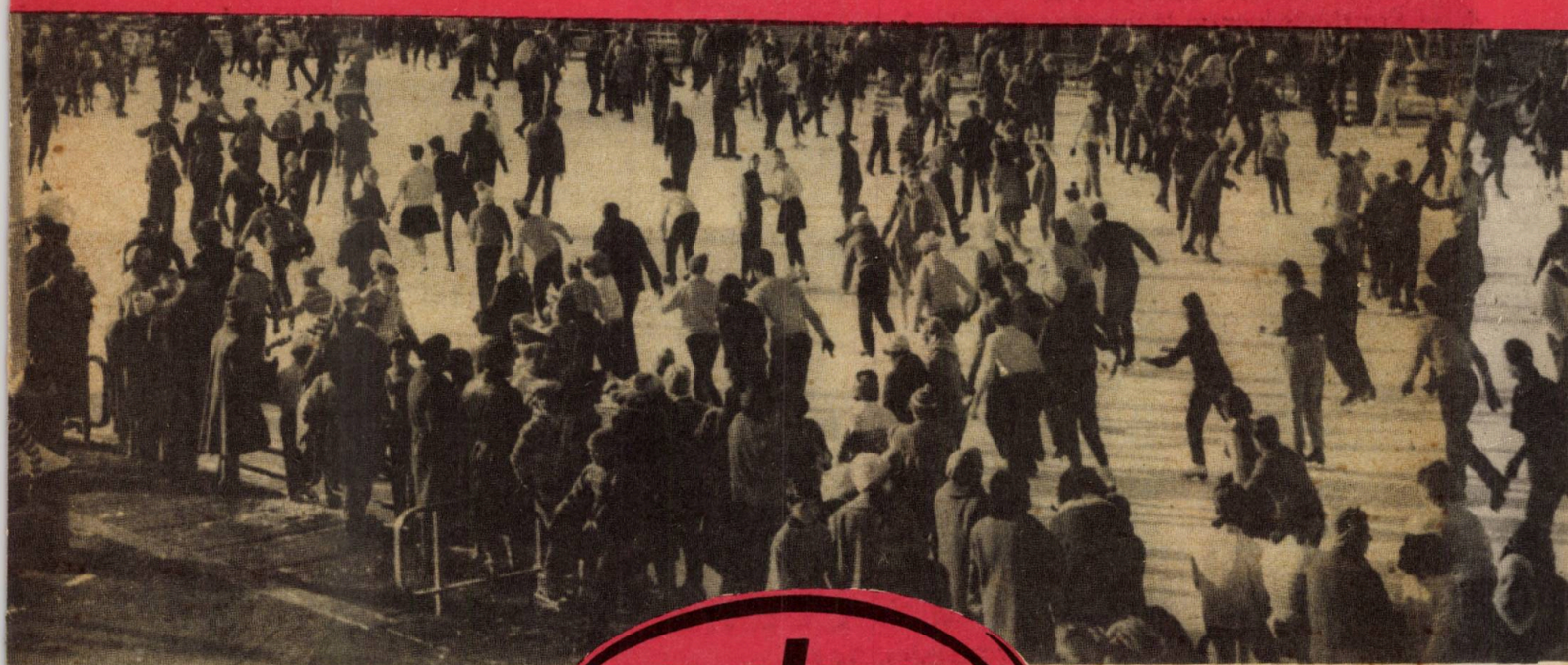

adas

ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

PRODUCE ÎNTR-O GAMĂ LARGĂ DE SORTIMENTE ȘI DIMENSIUNI :

- APARATE DE TABLOU CLASA DE PRECIZIE 1,5 SAU 2,5
  1. – Aparate de măsură electromagnetice
  2. – Aparate de măsură ferodinamice
  3. – Aparate de măsură magnetoelectrice
  4. – Aparate indicatoare pentru măsurarea mărimilor neelectrice
  5. – Aparate regulatoare și reacții anexe
- APARATE DE PRECIZIE CLASA 0,2 ȘI 0,5
  1. – Ampermetre, voltmetre sau wattmetre de curent alternativ
  2. – Ampermetre și voltmetre de curent continuu
- APARATE DIVERSE :
  1. – Multimetre de laborator
  2. – Multimetre portabile
  3. – Aparate miniatură pentru semnal unificat
- CONTOARE ELECTRICE DE ENERGIE
  1. – Contoare de energie electrică monofazată clasa de precizie 2
  2. – Contoare de energie electrică trifazată activă sau reactivă cu 2 sau 3 sisteme
  3. – Contoare de energie electrică activă sau reactivă cu 2 sisteme de precizie
- APARATE DE UZ GENERAL :
  1. – Voltmetru cu furcă
  2. – Ohmmetre
  3. – Megohmmetru tranzistorizat
  4. – Rezistențe pentru locomotive electrice
  5. – Aparate pentru testat auto
- LAGĂRE ȘI PIESE DIN SAFIR SAU RUBIN SINTETIC

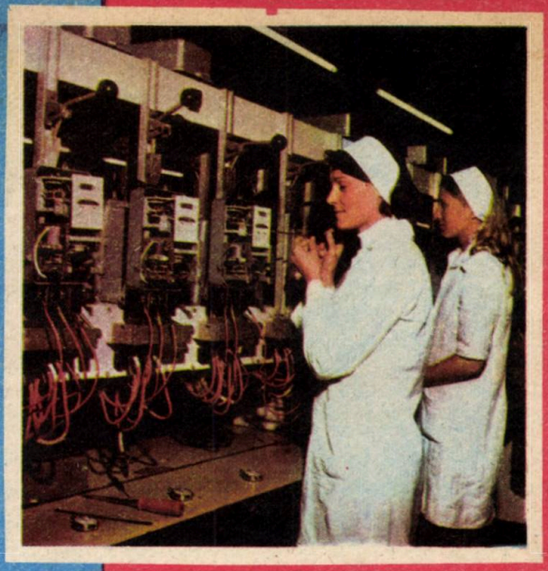

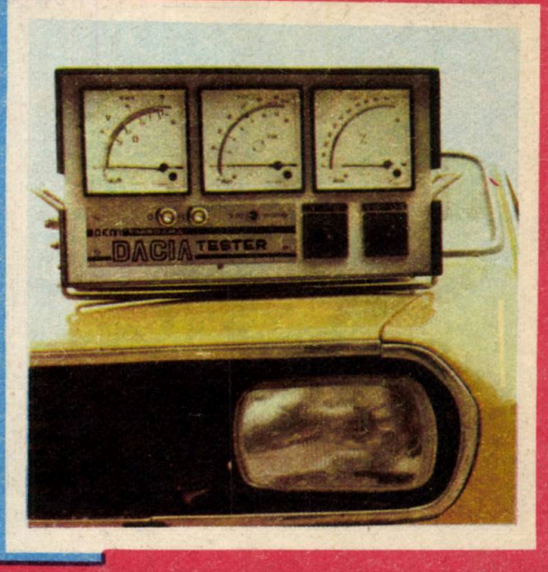

AEM

M. I. C. M. – C. I. E. T. A:
ÎNTREPRINDEREA DE APARATE ELECTRICE DE MĂSURAT – TIMIȘOARA

Calea Buziașului nr. 26
Telefon: 35050 37543
Telex: 343

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Un angrenaj
perfect sincronizat pentru

punerea la termen în funcțiune a noilor obiective economice

Numărul 2 ● Vineri 12 ianuarie 1979

Expresie a înaltei prețuiri a partidului, a întregului popor

SĂRBĂTORIREA TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

SOLEMNITATEA DE LA SEDIUL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI

Cu prilejul aniversării zilei de naștere, pentru activitatea îndelungată în mișcarea muncitorească, revoluționară, pentru contribuția remarcabilă la dezvoltarea și afirmarea științei românești, pentru aportul deosebit la înfăptuirea politicii partidului și statului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, tovarășei Elena Ceaușescu i-a fost conferit Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România" clasa I. Cu același prilej, tovarășei Elena Ceaușescu i-a fost adresată o Scrisoare din partea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

1979 JAN 17

SCRISOAREA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C. C. AL P. C. R. ADRESATĂ TOVARĂŞEI ELENA CEAUŞESCU

Mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu,

Ne face o deosebită plăcere ca, la aniversarea zilei dumneavoastră de naştere, să vă adresăm, în numele Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, calde felicitări tovărăşeşti şi cele mai bune urări de sănătate, succese şi multă fericire.

Împreună cu întregul partid şi popor, dăm o înaltă preţuire bogatei şi complexei dumneavoastră activităţi, contribuţiei inestimabile pe care, alături de mult stimatul şi iubitul nostru conducător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, aţi adus-o şi o aduceţi la marea operă de construcţie a societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe pământul României şi înaintare a ţării spre comunism.

Sărbătorirea, în acest an, a zilei dumneavoastră de naştere coincide cu aniversarea a peste 40 de ani de activitate revoluţionară, pe care aţi desfăşurat-o cu un fierbinte devotament şi remarcabilă abnegaţie pentru triumful idealurilor de dreptate socială şi naţională ale poporului român.

Însuşindu-vă din fragedă tinereţe ideile socialismului, aţi participat la marile bătălii purtate de clasa muncitoare, a cărei fiică sînteţi, de masele largi populare împotriva exploatării burghezo-moşiereşti, a fascismului şi a războiului hitlerist, pentru democraţie şi socialism, aţi contribuit activ la lupta Partidului Comunist Român — în rîndurile căruia v-aţi angajat ca tînără utecistă — oferind un remarcabil exemplu de militant comunist pentru libertatea şi independenţa patriei. Recunoaşterea uriaşei contribuţii pe care aţi adus-o şi o aduceţi necontenit la progresul multilateral pe care îl cunoaşte astăzi ţara

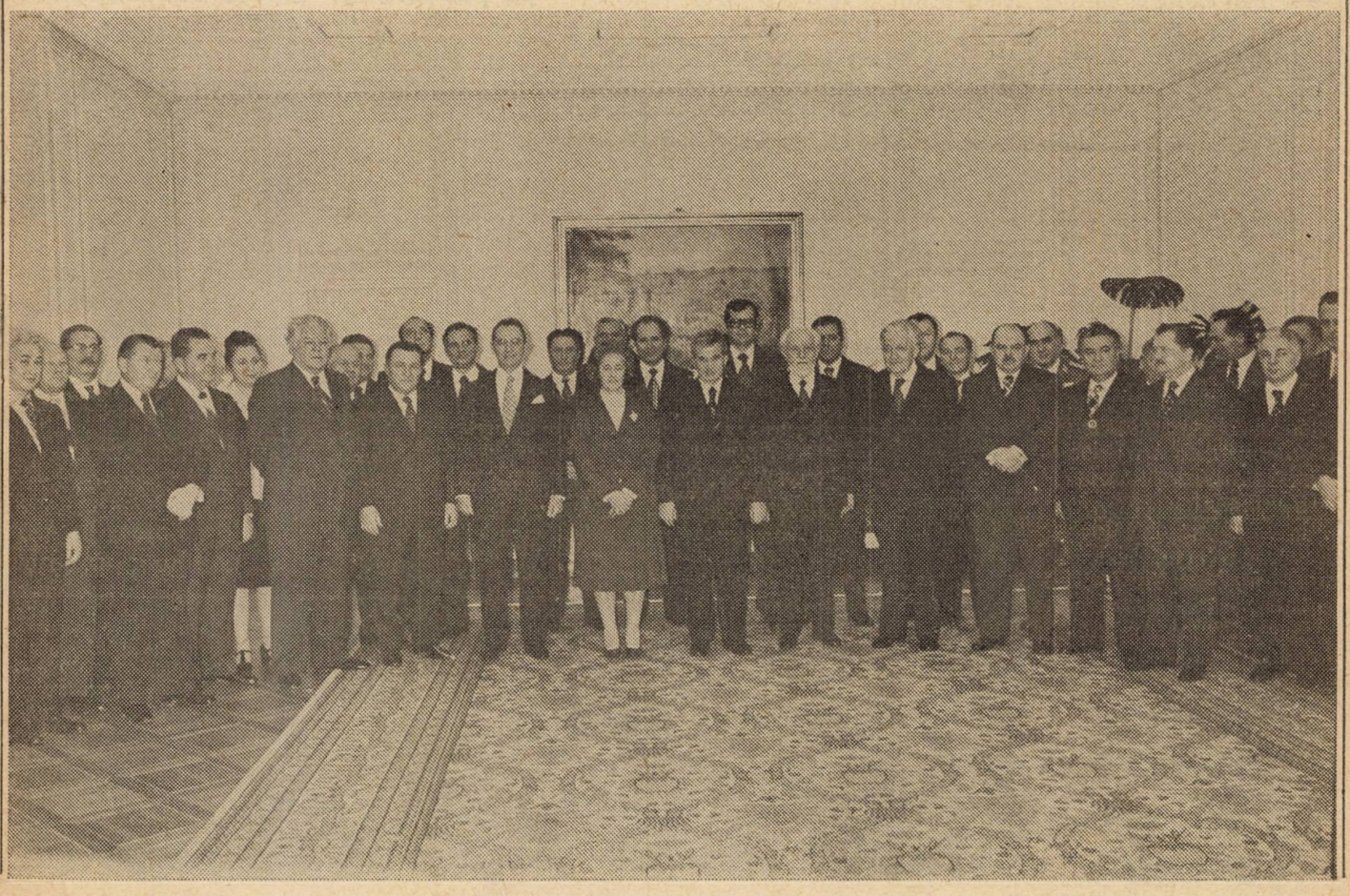

noastră este reflectată de prezența dumneavoastră deosebit de activă la nivelul superior al conducerii partidului nostru, de înaltele funcții încredințate de partid și popor, pe care le îndepliniți cu strălucire. Împreună cu noi toți, comuniștii, întregul popor român dau o înaltă apreciere aportului deosebit de prețios pe care îl aduceți la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului de dezvoltare în ritm înalt a economiei naționale, a științei, tehnicii și culturii, de creștere susținută a nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni, de întărire continuă a independenței și suveranității patriei noastre libere și demne, de înălțare a ei pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres.

În cele trei decenii și jumătate care au trecut de la eliberare, v-ați consacrat activității științifice, remarcîndu-vă ca o mare personalitate în rîndul cercetătorilor din domeniul chimiei, ramură importantă a economiei noastre naționale. Titlurile de doctor în științe și membru al Academiei Republicii Socialiste România, cărora li se adaugă numeroasele titluri de „Doctor honoris causa" și „Membru de onoare" acordate de institute superioare și academii din numeroase țări ale lumii reprezintă larga reputație profesională de care vă bucurați în rîndul oamenilor de știință din țară și străinătate. Sînt cunoscute și apreciate pe toate meridianele inițiativele dumneavoastră puse în slujba amplificării contactelor dintre oamenii de știință români și din alte țări, pentru ca toate cuceririle geniului uman, minunatele succese ale științei să fie folosite nu pentru distrugere, ci pentru progres și civilizație, pentru o viață mai îmbelșugată și mai bună a tuturor locuitorilor planetei noastre.

Partidul, întregul nostru popor dau o înaltă apreciere contribuției de seamă pe care ați adus-o și o aduceți la promovarea politicii externe a partidului și a României socialiste de dezvoltare a colaborării cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru participarea activă și constructivă a tuturor statelor la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, la crearea unui climat de destindere și securitate, la înfăptuirea dezarmării și garantarea păcii pentru toate popoarele.

Activitatea dumneavoastră ca membru al conducerii partidului și, totodată, ca strălucit om de știință reprezintă pentru noi toți, ca de altfel pentru toți cetățenii țării — români, maghiari, germani, sîrbi sau de alte naționalități — un însuflețitor exemplu, un îndemn de a acționa permanent, cu întreaga capacitate și putere de muncă pentru înfăptuirea exemplară în viață a hotărîrilor celui de-al XI-lea Congres și ale Conferinței Naționale ale partidului.

Cu aceste gînduri, vă dorim, stimată tovarășă Elena Ceaușescu, ani mulți și luminoși, multă sănătate și putere de muncă, pentru a încununa cu noi succese și satisfacții înaltele investituri acordate de partid, pentru a contribui alături de noi, de toți comuniștii, de întregul nostru popor, la transpunerea în viață a mărețului Program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

În această zi memorabilă vă adresăm din toate inimile noastre tradiționala urare „La mulți ani", tovarășă Elena Ceaușescu !

COMITETUL POLITIC EXECUTIV
AL COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Tovarășa Elena Ceaușescu s-a întîlnit cu oameni de știință care i-au înmînat mesaje de felicitare cu prilejul aniversării zilei sale de naștere

ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ — dinamizator al eforturilor pentru o calitate nouă, superioară, în întreaga activitate economico-socială

Cu prilejul apropiatelor adunări generale ale oamenilor muncii, răspunzînd chemărilor la întrecere lansate de unități reprezentative din toate ramurile economiei, din cercetare și proiectare, colectivele unităților economice își vor asuma însuflețite angajamente de depășire a tuturor indicatorilor planului pe 1979, an hotărîtor al cincinalului.

PE TOATE fronturile construcției economice, succesele din prima decadă au dat expresie hotărîrii și însuflețirii cu care oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, au trecut la înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială pe 1979, an care — așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „va marca un nou și important pas înainte în dezvoltarea forțelor de producție, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a maselor, în întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste"**.

De pe culmile pe care ne-a ridicat după trei decenii și jumătate de la eliberare, partidul va jalona anul acesta, la al XII-lea Congres al său, obiectivele unei noi și importante etape a operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, etapă la capătul căreia Republica noastră își va lua locul între țările cu o dezvoltare economică medie. Măreț eveniment politic — cel mai înalt forum al comuniștilor români — este întîmpinat de întregul popor printr-un uriaș efort constructiv țintind spre accelerarea ritmurilor de creștere față de cele stabilite prin plan.

Astfel, analizele făcute în unitățile economice, împreună cu organele locale de partid, cu specialiști din centrale și ministere, au relevat că — întrucît sub aspectul pregătirii, al aprovizionării tehnico-materiale, condițiile pentru înfăptuirea planului sînt mai bune decît în anul trecut — **există posibilitatea de a se obține suplimentar, în 1979, un volum de cel puțin 10 miliarde de lei la producția globală și 3 miliarde de lei la producția netă.** Pentru realizarea acestui obiectiv se impune să se acționeze cu exigență și fermitate în vederea aplicării neabătute a măsurilor stabilite de conducerea partidului vizînd perfecționarea mecanismului economic, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare a unităților, folosirea cît mai deplină a potențialului material și uman, valorificarea cu maximă eficiență a materiilor prime, combustibilului și energiei, înnoirea și modernizarea produselor și tehnologiilor, promovarea susținută a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice.

Sub semnul unei înalte eficiențe

CLASA MUNCITOARE, toți oamenii muncii din patria noastră au demonstrat — prin depășirea planului pe primii trei ani ai cincinalului cu circa 60 de miliarde de lei, prin rezultatele bune înregistrate în agricultură și în celelalte sectoare ale activității economice și sociale — că sînt capabili de o asemenea mobilizare plenară a capacității, a talentului, inițiativei și responsabilității lor. Pentru că orice programe, planuri de măsuri, angajamente, capătă viață numai printr-o participare de masă — conștientă, direcționată unitar — la înfăptuirea lor.

Aceasta este **marea forță a întrecerii socialiste,** expresie a conștiinței revoluționare a maselor populare din fiecare întreprindere, în calitate de proprietari, producători, beneficiari a tot ceea ce se creează în societatea noastră. Întrecerea generează exemplul înaintat și, totodată, procesul dinamic de aliniere la nivelul acestuia ; întrecerea este deopotrivă profitabilă celui ce o cîștigă ca și tuturor celorlalți participanți, pentru că ea înseamnă voință și putere de autodepășire pentru folosul comun.

Ne aflăm la startul marii întreceri pe 1979, declanșată de vibrantul îndemn al secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** de a întări și dezvolta în ritm susținut economia țării pentru ascensiunea rapidă a României pe drumul progresului și civilizației. Semnalul l-a dat organizația județeană Cluj a P.C.R., care pînă acum a ocupat de 3 ori locul I în întrecerea dintre județe. În numele comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii clujeni, fără deosebire de naționalitate, ea a adresat celorlalte organizații județene de partid, oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi și circulația mărfurilor **chemarea patriotică la întrecere pentru îndeplinirea exemplară și depășirea sarcinilor din Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1979.** La rîndul său, dînd glas voinței unanime a comuniștilor, a tuturor celor ce muncesc pe ogoarele îlfovene, organizația județeană Ilfov a P.C.R. a adresat organizațiilor județene de partid, tuturor oamenilor muncii din agricultura țării **chemarea înflăcărată la întrecere pentru realizarea și depășirea indicatorilor stabiliți prin plan la producția agricolă, care contribuie direct la ridicarea nivelului de trai al poporului. Însuflețite chemări la întrecere către consiliile populare, pentru dezvoltarea economico-socială a fiecărui județ, municipiu, oraș, a fiecărei comune, pentru rezolvarea cît mai bună a problemelor privind organizarea muncii și vieții tuturor locuitorilor** au fost lansate de Consiliul popular al județului Brăila, Consiliul popular al municipiului Suceava și Consiliul popular al comunei Grindu, județul Ialomița.

Chemările cuprind înflăcărate angajamente vizînd transpunerea neabătută în viață a obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului, întîmpinarea celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. cu noi și importante realizări în creația materială și spirituală. Dimensiunile cifrice ale angajamentelor oamenilor muncii clujeni (de pildă, depășirea planului cu 215 milioane de lei la producția industrială netă și cu 550 milioane de lei la cea globală) corespund forței economice a acestui județ, care încă din 1977 a trecut în grupa celor cu o producție anuală de peste 25 miliarde de lei. Județul Ilfov — al doilea din țară ca suprafață agricolă și primul ca volum al producției globale agricole — s-a angajat să realizeze anul acesta cel puțin 2 milioane tone de cereale, cu 92 mii tone peste plan. Rezultatele întrecerii vor depinde însă nu de baza de pornire, ci de nivelul valorificării acesteia. Căci, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în vizita de lucru pe care a făcut-o la Cluj în toamnă, **„este o întrecere dreaptă, egală, și rezultatul depinde de felul cum fiecare știe să lucreze. Fără îndoială, va ciștiga cel care știe să-și organizeze mai bine forțele".**

În aceste zile, colectivele de muncă ale unor unități reprezentative din toate ramurile economiei, din cercetare și proiectare lansează, de asemenea, chemări la întrecere către toate unitățile similare. Angajamentele pe care ele și le asumă reflectă **justa înțelegere a imperativului eficienței în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar.** Astfel, aceste angajamente au în vedere : depășirea producției nete în principal pe seama producției fizice suplimentare, mai ales la produse de primă necesitate pentru economia națională ; livrări în plus la fondul pieței, la export ; devansarea termenelor de punere în funcțiune a investițiilor ; obținerea celei mai mari părți din sporul de producție prin creșterea productivității muncii peste nivelul planificat ; mărirea ponderii produselor noi și reproiectate în valoarea producției marfă ; dezvoltarea autoutilării ; utilizarea mai bună a dotării tehnice ; obținerea de economii față de costurile materiale planificate, îndeosebi prin reducerea consumurilor tehnologice ; valorificarea unor resurse secundare de materii prime și materiale prin organizarea de secții și ateliere pentru producția unor bunuri de larg consum ; depășirea volumului de beneficii planificat etc. În cuprinzătoarea paletă a angajamentelor se regăsesc astfel reflectate, la nivelul unităților, toate obiectivele majore de actualitate ale ansamblului economiei.

Un act de responsabilitate al autoconducerii

COLECTIVELE unităților economice vor răspunde cu angajamente proprii chemărilor la întrecere, în cadrul apropiatelor **adunări generale ale oamenilor muncii și ale reprezentanților acestora** — formă superioară a conducerii colective în întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, comerț, prestări de servicii, în unitățile agricole de stat și institutele de cercetare și proiectare.

La recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat că adunările generale **„trebuie să asigure unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii pentru realizarea în cele mai bune condiții a prevederilor planului de dezvoltare economico-socială, a măsurilor de dezvoltare a patriei noastre".**

În conformitate cu atribuțiile ce le sînt stabilite prin Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, ele au datoria să determine ridicarea pe o treaptă superioară a activității de producție, economice și financiare din fiecare întreprindere. În condițiile noi, ale dezvoltării autogestiunii economice și autoconducerii muncitorești, ele trebuie să se manifeste plenar ca foruri ale democrației muncitorești, să aducă o contribuție efectivă la găsirea soluțiilor și la stabilirea căilor de realizare exemplară a sarcinilor de plan care revin unităților în 1979.

Atît la nivelul întreprinderilor și institutelor, cît și la cel al centralelor (unde vor avea loc în a doua jumătate a lunii februarie), adunările generale — dezbătînd realizările, dar totodată neajunsurile și lipsurile manifestate în 1978 — sînt chemate să analizeze cu toată exigența modul cum acționează organele de conducere colectivă pentru rezolvarea problemelor care condiționează îndeplinirea hotărîrilor de partid și respectarea riguroasă a legilor țării, pentru apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și social-culturale ale întregului personal muncitor. În acest mod, controlul de masă va contribui la întărirea muncii și conducerii colective, la creșterea răspunderii membrilor organelor de conducere în îndeplinirea sarcinilor, la valorificarea tezaurului de experiență și idei cuprins în propunerile oamenilor muncii. În același timp, caracterul de lucru și spiritul combativ al dezbaterilor din adunările generale vor oferi un cadru propice pentru stimularea inițiativei creatoare a maselor, pentru dezvoltarea conștiinței lor socialiste, întărirea disciplinei și responsabilității lor sociale.

Dezbaterea și aprobarea prin vot deschis, în adunările generale, a planului pe 1979, a bugetului de venituri și cheltuieli, a sarcinilor suplimentare și angajamentelor, a programului unitar de măsuri care să asigure îndeplinirea acestora reprezintă **un important act de autoconducere,** care se cere bine pregătit prin cunoașterea din timp a sarcinilor de plan de către colectivele secțiilor, atelierelor, de către echipe și fiecare om al muncii, prin crearea tuturor condițiilor tehnico-materiale necesare îndeplinirii acestor sarcini, prin buna desfășurare în prealabil a adunărilor pe secții, ateliere, sectoare, șantiere, uzine, exploatări, ferme și alte unități similare. Conducerea de către organele și organizațiile de partid a întregii acțiuni de pregătire și desfășurare a adunărilor generale este în măsură să confere acestora ponderea necesară și efectul așteptat în viața întreprinderilor.

Dezbaterea planului, adoptarea programelor de măsuri, a angajamentelor vor trebui să fie urmate de **o intensă și continuă muncă organizatorică** de punere în valoare a tuturor rezervelor identificate, de rezolvare operativă a problemelor ce apar. Avînd perspectiva generală clară asupra activității de realizare a planului cincinal, colectivele de muncă vor putea da astfel măsura întregii lor capacități, pentru înfăptuirea sarcinii centrale din acest an — **ridicarea la un nivel tot mai înalt a activității economico-sociale, realizarea unei calități noi, superioare în întreaga operă de construcție socialistă.**

Dan CONDREA

INVESTIŢII

PUNEREA LA TERMEN ÎN FUNCŢIUNE A NOILOR OBIECTIVE

ÎN CONTEXTUL generalizării măsurilor de perfecţionare a mecanismului economico-financiar, din acest an activitatea desfăşurată de organizaţiile de construcţii-montaj va fi şi ea comensurată nu numai în raport de realizarea stadiilor fizice şi de dare în funcţiune la termen a noilor obiective de investiţii, ci şi de nivelul la care se situează producţia netă, respectiv valoarea nou creată.

Pornindu-se de la cerinţele noi care se ridică în acest sens, au fost întreprinse de organizaţiile de construcţii-montaj acţiuni pe linia organizării cît mai judicioase a lucrărilor, folosirii cu randament înalt a utilajelor şi forţei de muncă, creşterii gradului de mecanizare şi industrializare a diferitelor faze de lucru etc., în aşa fel încît, printr-o sporire accentuată a productivităţii muncii, stadiile fizice ale diferitelor obiective să se înscrie în termenele stipulate în grafice. Totodată, s-a acţionat în direcţia ridicării gradului de gospodărire a materialelor de construcţii, înlăturării risipei, respectării şi chiar diminuării normelor de consum planificate, pentru ca astfel să se ajungă la o scădere sistematică a costurilor de producţie — sursă de bază în sporirea valorii nou create.

De ce restanţe faţă de plan ?

ÎN PRIMII TREI ANI ai actualului cincinal, **Trustul de construcţii industriale Ploieşti,** a realizat o serie de obiective de mare importanţă, care au întregit şi dezvoltat platformele petrochimice de la Brazi, Teleajen, ca şi pe cele de la unităţile producătoare de îngrăşăminte chimice şi anvelope de la Valea Călugărească şi, respectiv, Floreşti. Au fost, de asemenea, construite noi capacităţi la unităţi constructoare de maşini, ale Ministerului Construcţiilor Industriale, cît şi mari complexe de creştere a păsărilor şi animalelor.

Dar realizările trustului nu s-au situat, în perioada analizată, la nivelul sarcinilor planificate. Planul de construcţii-montaj pe 1978, de pildă, s-a realizat doar în proporţie de 85%, fapt ce s-a reflectat în nepunerea în funcţiune la termen a 17 obiective importante, 100 apartamente şi 38 garsoniere. Totuşi, realizările din acest din urmă an, raportat la cele din 1977, au cunoscut un progres. Astfel, volumul de construcţii-montaj realizat a fost mai mare cu 5,8%, productivitatea muncii cu 13,8%, iar cheltuielile la 1 000 lei producţie au fost reduse cu 19 lei ; au fost obţinute, totodată, economii la costurile de producţie de circa 1 milion lei.

Am mai putea remarca în acest context eforturile ce se depun, îndeosebi pe marile şantiere, pentru recuperarea unor rămîneri în urmă şi crearea de condiţii pentru a da în avans în funcţiune diferite obiective. În această situaţie se află, de pildă, numeroase capacităţi care intră în angrenajul noii rafinării de ţiţei din cadrul Combinatului petrochimic Teleajen, unde se realizează în anii actualului cincinal cea mai mare investiţie din judeţul Prahova. Aici sînt foarte avansate şi urmează să intre în curînd în funcţiune instalaţiile de cocsare, de alchilare şi cracare catalitică — obiective de mare importanţă economică — precum şi unităţile aferente. La eforturile depuse de constructori şi montori pentru grăbirea ritmului lucrărilor de la Combinatul petrochimic Teleajen, s-au aliniat — şi acesta este un lucru deosebit de important — şi unii furnizori de utilaje şi materiale (Întreprinderea de utilaj petrolier şi forjă Rm. Vîlcea, întreprinderea de utilaj chimic şi întreprinderea „1 Mai"—Ploieşti etc.).

În acest an, unităţile de construcţii-montaj ce aparţin de trustul ploieştean au de realizat un volum de lucrări cu 11,11% mai mare faţă de 1978. Sporuri simţitoare sînt prevăzute şi la indicatorii economico-financiari. Astfel, **productivitatea muncii urmează să crească cu 22,6%, în raport cu prevederile de plan din 1978, iar cheltuielile la 1 000 lei producţie vor trebui să scadă cu 4,27 lei.** Totodată, **urmează să fie puse în funcţiune 50 de noi capacităţi,** la care se adaugă şi cele aflate în diferite stadii de execuţie, restante din anii anteriori. Pentru înfăptuirea în condiţii cît mai bune a noilor sarcini, au fost luate din vreme o serie de măsuri care au în vedere, în general, asigurarea desfăşurării într-un ritm înalt a lucrărilor, punerea la termen în funcţiune a tuturor obiectivelor prevăzute în plan. Sînt suficiente aceste măsuri pentru a asigura într-adevăr realizarea exemplară a întregului volum de lucrări prevăzute în 1979 ?

Răspunderea beneficiarului în respectarea termenelor de execuţie

REALIZAREA la termen a fiecărui obiectiv este asigurată atunci cînd pregătirea investiţiei este făcută din vreme şi în toate detaliile. Aceasta presupune, după cum se ştie, predarea de către beneficiar a documentaţiilor tehnice şi de execuţie, deschiderea finanţării şi stabilirea amplasamentelor la termenele fixate prin legea investiţiilor — termene care asigură constructorului timpul necesar pentru organizarea de şantier, aprovizionarea cu materiale de construcţii, asigurarea cu forţă de muncă şi mijloace mecanizate etc. În ce stadii se află toate acestea, acum, la început de an ?

● Eforturile depuse de constructor pentru acoperirea întregului plan valoric pe anul în curs, concomitent cu asigurarea bazei tehnico-materiale, s-a concretizat în primirea documentaţiei tehnice şi de execuţie în proporţie de numai 60%. Dacă avem în vedere că o parte din documentaţiile restante sînt la lucrări care trebuie să înceapă în trimestrul I 1979, avem imaginea reală a dificultăţilor pe care beneficiarii le crează, de la bun început, constructorului. Dealtfel, trebuie spus că dacă trustul are încă numeroase obiective nefinalizate din anii anteriori, aceasta se datorează tocmai insuficientei **pregătiri tehnologice a investiţiilor.** Or, deşi

a cunoscut consecințele unor astfel de neajunsuri, trustul a continuat și pentru acest an să introducă în planul său de activitate investiții cu termene de execuție precise, dar fără pregătirea necesară.

O asemenea atitudine contravine prevederilor legii investițiilor, care stipulează că trecerea la execuția oricărui obiectiv sau capacități noi se va face numai atunci cînd toate condițiile necesare sînt create din timp, avînd și toate avizele din partea forurilor competente. Între beneficiarii care de ani de zile utilizează astfel de practici, care nu sînt de natură a sprijini eforturile constructorului, sînt unități din cadrul Ministerului Industriei Chimice (restanțe cu documentații în valoare de circa 28 milioane lei), unități ale Ministerului Construcțiilor Industriale (documentații restante în valoare de 11 milioane lei), unități ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini (9 milioane lei), ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (circa 35 milioane lei, etc.).

Dat fiind faptul că activitatea de pregătire tehnologică a lucrărilor nu s-a făcut în anii anteriori la un nivel corespunzător din lipsă de cadre specializate, pentru 1979 trustul a solicitat ministerului de resort ajutor și, în fine, s-a stabilit înființarea la Ploiești, cu concursul Institutului de proiectări în construcții București, a unei filiale capabile să asigure asistența și rezolvarea tuturor problemelor pe care le ridică buna pregătire tehnologică a fiecărei investiții.

● Întîrzierile în predarea documentațiilor determină și neasigurarea la vreme a deschiderii finanțării, a utilajelor tehnologice etc. Cauzele care au condus în ultimii ani la nepunerea la termen în funcțiune a unor obiective rămîn valabile și pentru acest an : **necontractarea furniturilor metalice și a utilajelor cu furnizorii din țară și străinătate, nestabilirea locului amplasamentelor și chiar nedeschiderea finanțării.** Cum poate oare executa constructorul în trimestrul I 1979 Complexul industrial de creștere a porcilor la Brazi cînd nu are pînă acum asigurate documentațiile ? Același lucru este valabil și pentru alte obiective.

Este de subliniat faptul că, în multe situații, beneficiarii contractează utilajele cu termene care depășesc pe cele ale finalizării investiției, tocmai datorită întîrzierii în pregătirea din vreme a documentațiilor tehnice și de execuție care, în mod firesc, stabilesc și tehnologiile ce se vor folosi la noile capacități. Fenomenul este valabil, în special, pentru unitățile din industria chimică, unde aproape la fiecare obiectiv precizarea termenelor și succesiunii livrării utilajelor rămîne incertă, totdeauna acestea fiind cu mult depășite (uneori chiar cu 1-2 ani).

Creșterea gradului de mecanizare și industrializare a lucrărilor

O CALE ÎNSEMNATĂ de scurtare a termenului de dare în folosință a noilor obiective o constituie creșterea gradului de mecanizare și industrializare a lucrărilor. Aceasta trebuie să se reflecte, în primul rînd, în creșterea accentuată a nivelului de realizare a productivității muncii.

În 1978, deși față de anii anteriori s-a înregistrat un salt apreciabil, aceasta nu a fost realizată decît în proporție de 80%. Evident, nu numai deficiențele beneficiarului au concurat la situația respectivă, ci și cele ale constructorului privind organizarea muncii pe șantiere. Pornind de la această stare de fapt, trustul și-a stabilit pentru anul în curs un program minimal, a cărui înfăptuire va permite o **creștere accentuată a nivelului productivității muncii.** Pe această linie se remarcă, îndeosebi acțiunile menite să asigure creșterea gradului de mecanizare și industrializare a unor lucrări (pregătirea betonului, industrializarea structurilor de rezistență, mecanizarea lucrărilor de construcții, prefabricarea unor instalații) la un nivel care să depășească cu mult pe cele din anii anteriori (tabelul).

Ponderea mecanizării și industrializării lucrărilor de construcții-montaj

(%)

	1977	1978	1979
Industrializarea structurilor de rezistență			
— creșterea indicelui de prefabricare	12,4	14	20
Industrializarea betonului monolit			
prin :			
— folosirea schelelor eșafodaje, cofrajelor metalice	25	54	70
— punerea în operă a betonului cu pompe și autopompe	0,7	8,1	25
— folosirea plaselor sudate	2	4,8	15
Mecanizarea lucrărilor de terasamente			
din care :			
— săpături cu spații largi	83,9	93,8	95
— săpături cu spații înguste	40	62,5	70
— umpluturi	43	69,5	75
— ponderea lucrărilor de săpături în acord global	—	37,5	45
— ponderea lucrărilor de umpluturi în acord global	—	54,5	60
Prefabricarea instalațiilor			
din care :			
— ventilații	75	55	75
— încălzire	18	8	20
— electrice	17	6	20
— sanitare	2	10	15

În acest scop, s-a trecut la dezvoltarea atelierului propriu de prefabricate, la centralizarea anumitor lucrări de pe șantiere la unități specializate (formarea și montarea oțelului beton, pregătirea și montarea cofrajelor, fabricarea, transportul și punerea în operă a betonului etc.), la asigurarea unui număr corespunzător de schele, eșafodaje și cofraje portante.

Înfăptuirea unor asemenea măsuri este însă îngreunată de **lipsa de receptivitate a unor proiectanți și beneficiari.** Pentru 1979 (dealtfel ca și în anii trecuți), beneficiarii au prezentat documentații de execuție, elaborate de diferite institute de proiectare specializate pe ramuri, cu ponderi mari de betoane monolit în loc de prefabricate. O asemenea măsură face, firește, inoperante acțiunile constructorului de a spori gradul de industrializare și mecanizare a lucrărilor, de ridicare accentuată a poductivității muncii.

Pornindu-se de la această situație, pe șantiere are loc în prezent o analiză concretă efectuată de specialiști din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale pentru a determina tehnologiile ce se vor folosi, respectiv utilitatea realizării structurilor de rezistență din beton monolit. Este o problemă care, de fapt, se cerea rezolvată de mult, întrucît pe această temă au mai fost purtate numeroase discuții între constructor, beneficiari și proiectanți.

O altă problemă nerezolvată și care afectează nivelul de realizare a productivității muncii este și cea a **utilizării cît mai eficiente a personalului muncitor și TESA.** Lipsa de continuitate a lucrărilor, transferarea forței de muncă de pe un șantier pe altul, de la un trimestru la altul și, uneori, de la o lună la alta — determinate în multe cazuri de deficiențele în pregătirea investițiilor — au condus la o nerațională utilizare a acesteia, la obținerea unor randamente slabe. Măsura de

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 10)

ASOCIAȚIILE ECONOMICE INTERCOOPERATISTE – FACTOR ACTIV ÎN DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA AGRICULTURII

ÎN ACEST AN, cel de-al patrulea al actualului cincinal, agricultura românească trebuie să facă un pas hotărîtor în afirmarea unei noi calități a activității din toate sectoarele și compartimentele sale, în special pe linia creșterii producțiilor fizice a reducerii cheltuielilor materiale și sporirii eficienței economice.

În această etapă de edificare a unei agriculturi moderne, intensive a luat o amploare deosebită **procesul cooperării și asocierii în producție**, ca expresie majoră a perfecționării relațiilor de producție și a căilor de creștere economică din această ramură.

Asociațiile economice intercooperatiste, ca unități agricole moderne, structurate pe principiile fluxului productiv de tip industrial, utilizînd exclusiv tehnologii agricole de vîrf, antrenează o valorificare superioară a factorilor materiali de producție și a muncii, activitatea depusă concretizîndu-se în importante sporuri de producție, o calitate superioară a acesteia, creșterea productivității muncii și rezultate economico-financiare pozitive.

Desfășurîndu-se ca un proces legic obiectiv, asocierea economică în producție a cooperativelor agricole reprezintă transpunerea în practică a soluțiilor originale preconizate de politica partidului pentru dezvoltarea și întărirea proprietății socialiste, pentru perfecționarea structurilor de producție din agricultură.

Încă din perioada 1969—1970, odată cu apariția primelor asociații, partidul și statul nostru au sprijinit acțiunile de asociere a cooperativelor, acordînd importante credite pe termen lung pentru aceste acțiuni, în vederea stimulării lor și introducerii mai rapide a progresului tehnic în agricutlura cooperatistă.

MOBILIZAREA — în cadrul acțiunilor de asociere — a unor importante resurse financiare, materiale și umane vizînd dezvoltarea forțelor de producție reprezintă o nouă orientare, adecvată condițiilor concrete ale agriculturii cooperatiste din țara noastră. Astfel, răspunzînd cerinței obiective de **modernizare și intensificare a producției zootehnice**, sector de bază al agriculturii și a cărui dezvoltare constituie unul din obiectivele centrale ale politicii agrare a partidului, asociațiile economice intercooperatiste au utilizat 85% din fondurile de investiții pentru construirea unui număr însemnat de complexe industriale de creștere și îngrășare a animalelor, pe baza cărora au înființat unități economice intercooperatiste specializate, cu gestiune economică și personalitate juridică. Asociațiile au realizat în felul acesta, în cadrul unui proces conștient, **trecerea de la zootehnia tradițională, la creșterea industrială a animalelor**, ale cărei avantaje se exprimă prin : realizarea unui flux de producție continuu ; sporirea producțiilor medii și totale ; reducerea consumurilor specifice ; folosirea completă a capacităților de producție ; realizarea unor niveluri ridicate ale productivității muncii și eficienței economice.

Rolul important pe care asociația intercooperatistă îl are pe plan social ca factor de adîncire a gradului de socializare, iar pe plan economic ca participant nemijlocit la creșterea producției de bunuri agroalimentare, îi conferă calitatea de proces pozitiv al agriculturii, constituind totodată una din căile de modernizare și industrializare mai rapidă a acesteia. Cunoașterea stadiului actual de dezvoltare a asociațiilor economice intercooperatiste, a contribuției lor la progresul agriculturii permite evaluarea întregului potențial existent în acest domeniu, a resurselor neutilizate încă, în scopul orientării prognozelor imediate sau cu un orizont mai îndepărtat de dezvoltare a acestui nou sector al agriculturii.

ACESTE ORIENTĂRI stau la baza calculului unor indicatori sintetici, adaptați fenomenului studiat, care-l pot exprima fizic și valoric, static sau în dinamică. Nivelul acestor indicatori pe întregul sector A.E.I., la sfîrșitul anului 1977, este semnificativ :

— **gradul de concentrare al fondurilor sociale** a fost de 18,9 milioane lei/asociație, iar pentru asociațiile cu profil zootehnic — de 20,5 milioane lei ;

— **beneficiul anual net/asociație** realizat în perioada 1970—1977 a fost egal cu 1 250 mii lei ;

— **producția medie anuală livrată la fondul de stat** de către o asociație specializată a atins în 1977 următoarele niveluri : 1 700 de tone de carne de bovină, 2 000 de tone de carne de porc, 970 de tone de carne de pasăre, 8 500 hl. de lapte de vacă, 15 680 mii buc. de ouă.

Orientarea asociațiilor de a-și spori contribuția la asigurarea bazei de materii prime într-unul din domeniile legate direct de satisfacerea cerințelor de consum ale populației, materializată în primul rînd prin sporirea aportului lor la realizarea fondului centralizat de produse agroalimentare al statului, a fost posibilă datorită **concentrării, specializării și industrializării producției** în asemenea unități moderne.

Producția de carne — unul din principalele obiective de producție ale asociațiilor — a crescut de la o pondere de 2,8% în cantitatea totală livrată la fondul de stat de către agricultura cooperatistă în anul 1970, pînă la 54,9% în 1976 (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Ponderea asociațiilor economice intercooperatiste în producția de carne livrată la fondul de stat de agricultura cooperatistă (%)

	Anii						
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Total carne	2,8	9,7	23,3	45,6	48,0	51,0	54,9
din care :							
— bovine	0,3	2,5	5,9	29,8	28,0	31,0	37,4
— porcine	1,3	7,1	36,6	60,7	63,8	66,9	68,6
— ovine	1,6	36,0	36,2	45,0	49,5	57,5	68,2
— păsări	1,2	21,4	31,5	46,0	46,0	46,0	43,2

PORNIND de la studierea condițiilor specifice de realizare a producției în unități economice specializate, trebuie urmărite punctele de interferență dintre acestea, în scopul tratării cauzelor, efectelor și a soluțiilor propuse într-un cadru unitar. Această necesitate decurge în primul rînd din

considerarea naturii economico-sociale comune a asociațiilor, indiferent de obiectul producției ce o realizează. O altă premisă o constituie aprofundarea și detalierea investigațiilor la nivelul unor județe pe teritoriul cărora asociațiile au cunoscut o dezvoltare mai accentuată. Amplasarea unor asemenea obiective de investiții în județele respective a avut la bază respectarea unor criterii judicioase, ca :

— dezvoltarea uniformă și rațională a forțelor de producție ;
— localizarea complexelor zootehnice în zonele irigate ;
— asigurarea necesarului de forță de muncă ;
— afluirea ritmică și continuă a efectivelor de animale din sectoarele gospodărești, pentru intrarea acestora într-un flux tehnologic intensiv.

Odată cu stabilirea aportului asociațiilor la dezvoltarea agriculturii țării noastre, trebuie evidențiat și faptul că în profil teritorial (de exemplu, în județele Dolj, Ialomița, Constanța) contribuția asociațiilor este mult sporită, determinînd un ritm superior de dezvoltare al zootehniei în județele respective. **În județul Constanța**, de exemplu, numai în perioada 1970-1976, caracterizată prin intrarea treptată în funcțiune a obiectivelor respective de investiții, această contribuție a asociațiilor intercooperatiste se concretizează în :

1. Creșterea capacităților de producție ale zootehniei cooperatiste cu 180 000 locuri pentru creșterea și îngrășarea porcinelor, 23 750 locuri pentru taurine la îngrășat, 1 314 locuri pentru creșterea vacilor de lapte, 90 000 locuri pentru îngrășarea tineretului ovin și 234 000 locuri în bateriile pentru creșterea păsărilor ouătoare.

2. Realizarea, în anul 1976, a unei ponderi de 17,5% în totalul producției globale a agriculturii cooperatiste.

3. Creșterea ponderii asociațiilor în totalul producției animaliere, de la 3,4% la 45,3% în perioada 1970-1976. În această direcție este deosebit de semnificativă producția de carne realizată în cincinalul 1971-1975 de unitățile economice intercooperatiste ale județului, producție care reprezintă 79% din totalul producției de carne a agriculturii cooperatiste.

4. Modernizarea structurii de producție a agriculturii cooperatiste, odată cu modificarea raportului producție vegetală-producție animală și creșterea ponderii zootehniei de la 24,7% în 1970 la 42,8% în 1976 (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Locul asociațiilor economice intercooperatiste în dezvoltarea agriculturii județului Constanța (%)

	Anii						
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Ponderea producției A.E.I. în totalul producției din cooperative	0,9	3,1	6,9	10,0	13,4	14,5	17,5
Ponderea în totalul producției animale a agriculturii cooperatiste	3,4	10,4	20,3	32,1	34,3	41,3	45,3
Ponderea producției zootehnice în producția agricolă a sectorului cooperatist	24,7	26,0	28,0	28,0	38,9	40,0	42,8

5. Sporirea continuă a cantităților de produse agroalimentare livrate către fondul de stat, la care asociațiile au contribuit în anul 1976 cu un volum ridicat din totalul cantităților realizate de agricultura cooperatistă : 88% din carnea de porc, 56% din carnea de bovine, 49% din carnea de ovine, 85% din producția de ouă.

6. Creșterea eficienței economice a producției zootehnice și realizarea unui bilanț pozitiv la sfîrșitul celor șapte ani de activitate, exprimat printr-un beneficiu net de peste 45 milioane lei, pe ansamblul unităților economice intercooperatiste în funcțiune la acea dată.

7. Perfecționarea relațiilor socialiste de producție odată cu dezvoltarea formelor de asociere economică la nivelul consiliului intercooperatist, creșterea puterii economice a cooperativelor asociate prin repartizarea către acestea a peste 85% din totalul beneficiilor realizate de asociații, ca și prin contribuția acestora la Casa de pensii a cooperativelor cu 3,5% din valoarea producției globale.

ÎN CADRUL STUDIULUI efectuat au fost analizate, în fiecare unitate sau în grupe de unități similare : dinamica efectivelor, a producției totale și medii, consumurile specifice, structura cheltuielilor de producție și evoluția costului, productivitatea muncii și nivelul dotației tehnice, în scopul stabilirii tendințelor evoluției economice și tehnologice.

La baza cercetării întreprinse de noi stau observațiile și concluziile **analizei-diagnostic**, procedeu modern utilizat în analiza de sistem. Efectuată într-o serie de unități (asociațiile Castelu, Murfatlar, Lumina — jud. Constanța), ca etapă premergătoare a unei analize la nivelul întregului sistem al asociațiilor economice intercooperatiste și transpusă apoi în plan general, luîndu-se în considerare fie producția principală ca rezultat al specializării, fie natura social-economică și organizatorică comună a asociațiilor, ea a relevat și o serie de deficiențe existente în unele unități. S-a stabilit că deficiențele apărute nu pot fi puse pe seama acțiunilor de asociere economică a cooperativelor agricole prin care s-au creat aceste unități, ci au la bază mai ales cauze de ordin decizional, tehnic și organizatoric, al căror efect trebuie măsurat.

Bazîndu-și activitatea pe autofinanțare, asociațiile economice intercooperatiste cu profil agricol trebuie să pornească de la premisa înlăturării oricărei cauze ce ar putea provoca micșorarea veniturilor, de al căror nivel depinde creditarea în continuare a producției. În cazul tendințelor manifestate în evoluția producției globale și fizice deficiențele semnalate își găsesc expresia în evoluția neuniformă a rentabilității producției. În timp ce creșterea producției fizice este de neconestat, fără a putea fi pusă pe seama creșterii numărului de asociații (tabelul nr. 3),

Tabelul nr. 3

Rata creșterii anuale a producției fizice și a numărului de asociații în perioada 1973—1976*)

Tipul de specializare a producției din A.E.I.	Rata creșterii anuale (%)	
	Producția	Nr. asociațiilor
— carne de bovine	16,6	7,5
— carne de ovine	9,6	5,3
— carne de porcine	24,8	7,2
— carne de păsări	21,2	16,6
— producția de lapte	39,3	10,5
— producția de ouă	24,2	16,4

*) An de bază : 1973 — etapa intrării în funcțiune la întreaga capacitate a complexelor de tip industrial.

rentabilitatea producției la nivelul unității economice intercooperatiste — exprimată prin indicatorul beneficiu net*) — nu a înregistrat o tendință continuă de creștere. Astfel, ritmul de creștere al producției globale pe total asociații în perioada 1970-1976 este superior ritmului de creștere a beneficiului net.

Într-un număr viitor al revistei vom reveni cu o analiză mai detaliată a rezultatelor economice ale asociațiilor agricole intercooperatiste din județul Constanța.

dr. Maria STROE
drd. Gheorghe IOSIF

*) Beneficiul net — indicatorul care exprimă soldul pozitiv al rezultatului financiar înregistrat pe ansamblul asociațiilor.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

UN CADRU EFICIENT PENTRU AFIRMAREA AUTOGESTIUNII UNITĂȚILOR ECONOMICE

ANUL care s-a încheiat a constituit, după cum se știe, o etapă deosebit de importantă în perfecționarea formelor și metodelor de conducere și planificare economico-financiară, în adaptarea acestora la exigențele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Pe baza Hotărîrii C.C. al P.C.R. la plenara din martie 1978, s-a legiferat un cadru larg, cuprinzător, de reglementări privind mecanismul economico-financiar, intrate parțial în vigoare încă din anul trecut și integral în acest an. Este vorba, îndeosebi, de legea organizării și conducerii unităților economice, legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, decretul privind calcularea, eliberarea și controlul fondului de retribuire în funcție de valoarea producției nete, decretul privind prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor și altele. De asemenea, se află în curs de definitivare proiectele altor acte normative, cum sînt legea dezvoltării economico-sociale planificate a României, legea finanțelor, legea contractelor economice ș.a.m.d., al căror conținut trebuie adaptat măsurilor hotărîte de partid.

Întreg acest ansamblu de legi-cadru poartă puternic pecetea gîndirii creatoare, novatoare a secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** care a îndrumat și îndrumă, a condus și conduce nemijlocit elaborarea documentelor de partid, a legilor statului.

Noile legi cu privire la rolul mecanismului economic lărgesc sensibil cîmpul înfăptuirii democrației noastre socialiste, permit într-o măsură sporită afirmarea rolului clasei muncitoare, al țărănimii, al intelectualității, al tuturor categoriilor sociale din țara noastră în conducerea societății, în hotărîrea opțiunilor și priorităților privind dezvoltarea unităților în care lucrează, precum și, în general, a destinelor României socialiste. **„Am plecat,** sublinia tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, **de la principiul ca muncitorii, clasa muncitoare — clasa conducătoare a națiunii noastre socialiste — să ocupe locul ce i se cuvine în conducerea societății în toate domeniile de activitate. Aceasta reprezintă, în fond, esența democrației socialiste pe care o edificăm în patria noastră și care presupune participarea tuturor claselor și categoriilor sociale, începînd cu clasa muncitoare, la conducerea întregii vieți politice și economice, la înfăptuirea politicii interne și externe a țării".**

Reglementările la care ne-am referit pun la îndemîna organelor colective de conducere ale întreprinderilor, centralelor, ministerelor economice, comitetelor executive ale consiliilor populare, organelor centrale de sinteză, instrumente adecvate stadiului actual de dezvoltare economică și socială a țării, în vederea ridicării activității pe o treaptă calitativ superioară, obținerii în toate domeniile de activitate, pe toate treptele de organizare a muncii productive, a unei înalte eficiențe — expresie a revoluției tehnico-științifice pe care o parcurgem, garanție a depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare. Totodată, aceste reglementări situează pe o treaptă superioară răspunderea fiecărui colectiv de oameni ai muncii, pînă la ultimul loc de de muncă, în judicioasa gospodărire a bunurilor și banilor care aparțin poporului.

O SEMNIFICAȚIE deosebită o are tripleta principiilor: **autoconducere muncitorească, autogestiune economico-financiară, autofinanțare.** Izvorîtă direct din esența democrației noastre socialiste, autoconducerea muncitorească necesită în mod obiectiv, obligatoriu, o judicioasă autogestiune economico-financiară, care, la rîndul său, implică autofinanțarea dezvoltării fiecărei unități economice în parte.

Ce înseamnă, de fapt, autogestiune economico-financiară, cum se diferențiază conținutul acestei noțiuni de cel de gestiune economică ? Spre deosebire de aceasta din urmă, autogestiunea reclamă, pe lîngă acoperirea cheltuielilor de producție și de circulație din venituri proprii și următoarele :

a) restituirea către societate a fondurilor primite de întreprinderi pentru înzestrarea cu fonduri fixe și mijloace circulante ; restituirea se face prin vărsarea la fondul de investiții al centralei a unei părți din amortizarea fondurilor fixe productive, precum și a unei cote din beneficiu ;

b) participarea într-o măsură cît mai mare la constituirea unor fonduri centralizate de care societatea are nevoie pentru a le redistribui în vederea creșterii unor ramuri de vîrf, armonizării dezvoltării teritoriale, ocrotirii sănătății populației, instruirii și culturalizării oamenilor muncii și multe alte acțiuni. În industrie, participarea se realizează prin prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, dar și pe alte căi, vărsăminte din beneficii etc. ; în celelalte ramuri participarea se realizează pe calea vărsămintelor din beneficiu, impozitelor ș.a. Este de reținut că prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete are, în același timp, și funcția de instrument de reglare a rentabilității cuprinsă în prețurile de producție din industrie ;

c) asigurarea autofinanțării prin constituirea, la nivelul întreprin-

derilor, a fondului de dezvoltare economică folosit pentru investiții productive și a fondului mijloacelor circulante, iar la nivelul centralelor a fondului de investiții pentru noile întreprinderi și dezvoltări mai importante la cele existente, precum și a fondului de rezervă.

d) cointeresarea materială a colectivelor de oameni ai muncii prin formarea, la nivelul întreprinderilor, a fondului pentru construcția de locuințe și alte investiții cu caracter social, a fondului pentru acțiuni sociale și, cu deosebire, a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii.

Autogestiunea economico-financiară, pe lîngă atributele arătate mai sus, pe lîngă mutarea „gestiunii" la locul unde se hotărăște soarta producției, adică la întreprinderi, implică și multe alte aspecte. Să ne referim, în primul rînd, la **perfecționarea sistemului de indicatori economici**, la situarea valorii producției nete ca indicator de bază, care, spre deosebire de producția globală, reflectă contribuția efectivă a fiecărui colectiv de muncă la crearea de valoare nouă, la creșterea potențialului economic național, a avuției patriei, implicit la bunăstarea fiecărui membru al națiunii noastre socialiste. Desigur, alături de valoarea producției nete, noul sistem de indicatori ridică la prim rang și producția fizică, sortimentală.

MĂSURILE adoptate privind lărgirea autonomiei funcționale a întreprinderilor, sporirea drepturilor organelor colective de conducere, crearea de instrumente noi pentru comensurarea judicioasă și stimularea activității unităților economice, au totodată, în vedere întărirea rolului planului național unic de dezvoltare economico-socială întrucît, așa cum a subliniat secretarul general al partidului în numeroase rînduri, dacă am accepta ca economia noastră să se dezvolte spontan ar însemna să renunțăm la unul din cele mai importante avantaje ale socialismului, respectiv la folosirea dirijată, planificată, a întregului potențial material și uman, în vederea realizării măreților obiective pe care ni le-am stabilit. De asemenea, un rol deosebit revine contractelor economice, care trebuie să fie încheiate în prealabil întocmirii planului, asigurînd derularea normală a aprovizionării, producției și desfacerii, atît pe piața internă cît și la export.

Un instrument deosebit de important, nou — mai puțin ca denumire, dar mult mai mult în conținut — îl constituie **bugetul de venituri și cheltuieli** ce se întocmește la toate nivelurile organizatorice ale economiei naționale. El constituie un mijloc — la îndemîna organelor colective ale tuturor organizațiilor socialiste — de conducere, planificare, analiză și control al activității economico-financiare.

Atrage, de asemenea, atenția rolul deosebit pe care îl capătă beneficiul cu multiplele sale funcțiuni : principală resursă de autofinanțare și participare la formarea fondurilor generale ale societății, mijloc de cointeresare materială a oamenilor muncii în obținerea unor rezultate economico-financiare superioare, indicator de bază în aprecierea eficienței activității, instrument de control al desfășurării muncii în unitate. De remarcat că, începînd de la 1 ianuarie 1980, reglementările privind modul de formare, planificare și utilizare a beneficiului, așa cum au fost prevăzute în legea recent votată de Marea Adunare Națională, se vor aplica și la cooperativele agricole de producție, sector foarte important al agriculturii noastre, ceea ce va contribui, neîndoios, la gospodărirea mai judicioasă a fondului funciar, la creșterea producției agricole, la dezvoltarea mai accentuată a unităților respective.

ESTE UN ADEVĂR, cu valoare de postulat, că orice reglementare, cît de bună ar fi, nu-și produce efectele dacă nu este cunoscută pe deplin și aplicată în cele mai bune condițiuni. De aceea, constituie o obligație de frunte a conducerilor unităților economice, să adîncească temeinic prevederile reglementărilor ce au fost adoptate pînă în prezent și a celor care vor fi adoptate și în viitor, precum și de a milita neabătut pentru traducerea lor în viață cu cea mai mare rigurozitate. Numai în felul acesta măsurile hotărîte vor avea o influență binefăcătoare asupra reducerii continue a cheltuielilor de producție, sporirii productivității muncii, creșterii eficienței, a rentabilității, iar — pe această bază — asupra dezvoltării potențialului economic al țării și ridicării sistematice a nivelului de trai material și cultural al poporului — țelul suprem al politicii Partidului Comunist Român.

Alexandru ȘESAN

Punerea la termen în funcțiune

(Urmare din pag. 6)

generalizare a lucrului în echipe și brigăzi retribuite în acord global este bună. Este însă tot atît de necesar ca structurile de personal să fie analizate îndeaproape pe fiecare șantier în scopul unei mai raționale repartizări a forțelor, lucru foarte important în obținerea unei productivități ridicate.

În fine, trebuie spus că trecerea la urmărirea activității în funcție de indicatorul producției nete, a pus în fața factorilor de conducere atît ale trustului, cît și ale fiecărui șantier în parte, necesitatea valorificării mai accentuate a posibilităților existente de reducere a cheltuielilor la 1 000 lei producție. Se consideră că prin creșterea mai mare a productivității muncii, gospodărirea mai rațională a materialelor, utilizarea la parametrii ridicați a mijloacelor tehnice din dotare, este cu putință să se obțină rezultate bune în realizarea indicatorului producției nete. Se cere însă analizată încadrarea în costurile planificate a activității din atelierele proprii ale constructorului, întrucît pînă la ora actuală atît creșterea producției, productivității muncii, cît și reducerea cheltuielilor materiale nu sînt fundamentate pe bază de măsuri concrete.

Se poate aprecia că lucrările de construcții-montaj de pe șantierele prahovene, deși declanșate în 1979 sub auspicii mai bune decît în anii trecuți, sînt totuși, chiar din start, handicapate de nerezolvarea unor probleme. De aceea, se impune ca la eforturile meritorii ale constructorului să se adauge mai pregnant și cele ale beneficiarilor, proiectanților și furnizorilor de utilaje și de materiale.

DIMENSIONAREA AMBIENTULUI CASNIC ÎN CONCORDANȚĂ CU EVOLUȚIA CERINȚELOR POPULAȚIEI

CADRUL DE VIAȚĂ pe care civilizația modernă îl generează în condițiile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate accentuează în mod simțitor rolul ce revine bunurilor de larg consum și, printre acestea, celor legate direct de ușurarea muncii casnice, precum și de raționalizarea trebuințelor umane. O asemenea redimensionare a vieții cotidiene devine cu atît mai actuală, cu cît în societatea românească a ultimelor decenii s-au produs transformări profunde în direcția urbanizării, a pătrunderii factorilor de progres social în toate sferele de activitate, inclusiv în mentalitatea și în comportamentele cotidiene ale populației noastre.

În aceste împrejurări, orientarea cît mai eficientă a eforturilor de proiectare și realizare a unor condiții de trai tot mai civilizate, desemnate în bună măsură prin universul bunurilor de consum, impune investigarea multilaterală, într-o viziune sistemică, a cerințelor populației, a dinamicii cererii. Pornind de la resursele de care dispunem, să aducem în locuințe cît mai mult confort, să creăm un ambient casnic cît mai armonios, spațial și coloristic, într-o manieră originală, corespunzătoare unui model de consum propriu.

Prezentul articol prezintă concluzii ale unor studii multidisciplinare desfășurate de producătorul de aparatură casnică pentru fundamentarea de strategii complexe de îmbunătățire a dotării locuințelor, în contextul îmbunătățirii calității vieții și creșterii nivelului de trai, cercetări, care datorită modului de abordare și tratare, prezintă interes și pentru alți producători de bunuri de consum.

Raportarea la o cerere foarte dinamică

REALIZĂRILE din primii trei ani ai cincinalului, rezultatele obținute în reducerea costului investițiilor precum și a cheltuielilor materiale de producție au condus la creșterea mai accelerată a fondului de consum, au permis alocarea sumei de 40 miliarde de lei pentru majorarea suplimentară a retribuției. Aceste măsuri și hotărîri au influențat pozitiv — prin creșterea puterii de cumpărare a populației — ritmul procesului de înnoire și modernizare a bunurilor de larg consum, necesități reflectate în prevederile programelor speciale pe grupe de produse. Creșterea concomitentă a ritmurilor demografice și de urbanizare, evoluția calitativă a cerințelor muncii și ale traiului în actualele condiții de civilizație conduc totodată, la diversificarea nevoilor de consum, sporesc exigențele privind produsele cu care urmează a fi satisfăcute aceste nevoi. De aceea, explorarea continuă, cu metode științifice, a mediului social înconjurător pentru determinarea noilor cerințe, ca și a mijloacelor necesare satisfacerii acestora devine imperativă și nemijlocit legată de perfecționarea cercetării, creației și producției bunurilor de consum. Această sarcină nu putea fi realizată fără o cercetare complexă, vizînd toate aspectele problemei, de la analiza trebuințelor și a obișnuințelor populației pînă la tehnologiile compatibile producerii lor. Astfel, de exemplu, dacă ne referim la dotarea bucătăriilor, unde se consumă cel mai mare volum de muncă din gospodărie, vedem necesitatea ca ideile de noi produse să fie corelate cu spațiile destinate prin construcție, cu activitățile gospodărești ce se desfășoară în cadrul acestor spații, cu caracteristicile lor și ale utilităților ce le sînt destinate. În acest caz apare problema unei raționale dimensionări a produselor ce se integrează acestui spațiu și al elaborării într-un mod unitar a tuturor obiectelor care intră în dotarea bucătăriei, fabricate de producători diferiți, în așa fel încît ele să se armonizeze și să se completeze cu întreaga ambianță a acesteia, eliminîndu-se paralelisme și necorelări costisitoare din punct de vedere economic și inadecvate estetic.

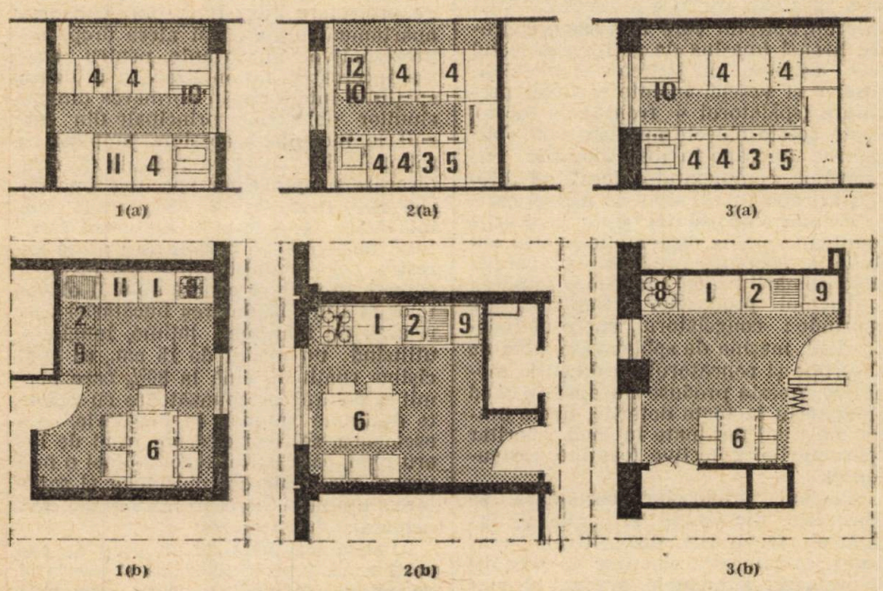

Legenda : Vedere în elevație ; Vedere în plan

Varianta	supr. bucăt. mp	Front de lucru (m.l.	Spațiu de depozitare (m.c.)	Masă prep.	Spălat + scurg.	Mască spălat	Spații depozit	Ieșeuri	Loc servit masa	Mașină gătit gaze	Mașină gătit electr.	Frigider Alte	dotări
1.	9.80	2,90	1.20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	00
2.	8.55	2,60	1.50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	00
3.	8.20	3,15	1.68	0	0	0	0	0	0		0	0	00

Conturarea profilului consumatorului

CERCETĂRILE începute încă din anul 1976, au comportat parcurgerea mai multor etape, începînd cu studiul compartamentului gospodăresc al populației, și pînă la cercetări privind evoluția structurii bucătăriei, direcțiile de dezvoltare în viitor etc.

Care sînt opiniile consumatorilor? Studiile socio-economice efectuate pe mai multe eșantioane din populația urbană beneficiară a utilităților casnice evidențiază unele caracterisitci ale comportamentului populației, ce se constituie în importante criterii pentru soluțiile de organizare a bucătăriilor din noile apartamente. O proporție de 54,3% din subiecții investigați consideră mai dificilă aprovizionarea pentru casă, 14,4% mai dificilă activitățile menajere efectuate în gospodărie și 31,3% consideră dificile ambele categorii de activități. Rezultă că 85% din populația investigată consideră dificilă aprovizionarea și 45% consideră dificile activitățile menajere efectuate în gospodărie. Devine evident că eforturile vor trebui îndreptate mai ales în direcția simplificării dificultăților legate de aprovizionare, acestea putîndu-se realiza nu numai prin diversificarea serviciilor legate de aprovizionarea populației, dar și prin asimilarea unor noi articole care ușurează transportul de la magazin acasă al acestor produse, precum și prin echiparea corespunzătoare a cămărilor sau spațiilor de depozitare.

Ierarhizarea activităților gospodărești în ordinea dificultății este următoarea :

— pregătirea hranei, întreținerea veselei și consumarea hranei 67 %
— întreținerea locuinței 16,3%
— întreținerea vestimentației și lenjeriei 12,5%
— igiena corporală a adulților și copiilor 2,1%

Factorul care influențează cel mai mult această ierarhizare este dimensiunea familiei — și anume, cu cît familia este mai numeroasă, cu atît activitățile din prima categorie devin mai dificile. Se impunea deci, în munca noastră să acordăm prioritate produse-

lor destinate acestor activități, care de altfel asigură și o bună rezolvare a spațiului funcțional al bucătăriei.

O altă coordonată analizată este timpul liber mediu al gospodinelor care se distribuie în funcție de principalele operațiuni aproximativ în felul următor (în ore/zi):

— pentru activitățile gospodărești efectuate în casă 4,0
— pentru îngrijirea copiilor 2,7
— pentru cumpărături 1,7

Constatările făcute impun măsuri nu numai în direcția scurtării timpului destinat cumpărăturilor, ci și a realizării de produse care să ajute gospodinele în activitățile legate de îngrijirea copiilor sau să ușureze efortul lor prin crearea de sisteme de produse utile, ușor manipulabile și funcționale (atenția fiind concentrată mai degrabă spre ușurarea efortului, decît spre scurtarea timpului în cadrul activităților destinate pregătirii — consumării hranei și întreținerii veselei).

În ce privește frecvența de preparare a mîncărurilor s-a constatat că mîncărurile principale sînt gătite zilnic de numai 23,5% din respondenți, de 2-3 ori pe săptămînă de 72,1% și săptămînal circa 4%. S-a ajuns, de asemenea, la concluzia că o parte din populația investigată gătește mîncărurile principale de cîteva ori pe săptămînă folosind activ mijloacele de conservare și de reîncălzire a preparatelor. Se constată însă că în mediul rural gătitul zilnic al mîncărurilor principale este mai frecventat decît în mediul urban. Aceste cifre conduc la concluzia că este necesară crearea unor tipuri de veselă care să permită pregătirea unor cantități de mîncare pentru 2—3 zile, corespunzătoare unei familii medii (compusă din 2—3 persoane în mediul urban și 3—2 persoane în mediul rural, corespunzător taliei medii a familiei în ultimii 5 ani). Concluzia pentru noi a fost că sînt necesare optimizarea spațiilor de conservare a alimentelor pe termen mediu, adaptarea aparatelor de prepare a mîncărurilor pentru cantități mai mari (la mașinile de gătit prevăzute cu 3—4 puncte de foc să fie mărită distanța între acestea, pentru a da posibilitatea utilizării și unor vase de capacitate mai mare).

S-au desprins concluzii și cu privire la locul din apartament în care populația obișnuiește să ia masa. Astfel, circa 78% din populația urbană investigată ia masa principală în bucătărie, 20% în sufragerie (camera de zi) și numai 2% atît în bucătărie, cît și în sufragerie. Aceste date conduc la cerința reamenajării și reechipării bucătăriilor, în sensul îndeplinirii mai bune de către acestea a funcției de spațiu destinat luării mesei. Noua orientare a comportamentului menajer implică revizuirea structurii mobilierului destinat bucătăriei, apariția bucătăriilor deschise spre apartament, dotarea acestora cu planuri de lucru rabatabile și mobile, revizuirea structurii mobilierului destinat sufragerilor, diversificarea iluminatului și centrarea lui pe punctele funcționale ș.a. Cercetările întreprinse privind opțiunile publicului referitoare la sufragerie au arătat că circa 22% din populația urbană investigată continuă să dorească mobilarea tradițională a sufrageriei (masă, scaune, bufet, vitrină), dar tendința spre simplificarea sufrageriei devine precumpănitoare — circa 50%, iar circa 15% manifestă adeziune la formula camerei de zi (în care masa este cel mult pliabilă).

Cercetările au urmărit, de asemenea, să stabilească în ce măsură populația folosește întreaga veselă și în ce ocazii. În jur de 50% din populația investigată folosește vesela curentă la cel puțin una din mesele zilnice. S-a observat că în primul rînd masa de prînz, apoi cea de seară beneficiază, în general, de o veselă mai completă și în zilele obișnuite. Aceste cifre indică faptul că și în continuare vor fi solicitate servicii complete destinate consumării hranei. De altfel, circa 79.2% din populația investigată are obiceiul să invite acasă cunoștințele și numai circa 1,2% să le invite la restaurant. Se poate deduce că și în viitor serviciile de circa 6 persoane, folosite mai ales în aceste ocazii, își mențin interesul în rîndurile populației.

Bunurile de consum privite ca „sistem de produse"

ÎN CE privește sistemele de produse care intră în dotarea bucătăriei, s-a stabilit că acestea pot fi grupate în 3 categorii și anume: sistemul principal, sistemul complementar și sistemul secundar.

Sistemul principal se compune din obiectul ce asigură conservarea pe termen lung sau mediu a alimentelor (frigiderul), obiectul care asigură prepararea hranei (mașina de gătit) și obiectul care asigura pregătirea alimentelor, vaselor și veselei înainte și după preparare (spălătorul + frontul de lucru). Toate aceste obiecte apar în mod obligatoriu aproape în toate dotările bucătăriilor, complexitatea lor fiind diferită în raport cu o serie de factori care, în ordinea importanței, sînt: veniturile familiei; spațiile disponibile pentru activitățile specifice pregătirii, preparării și consumării hranei; mărimea familiei.

Sistemul produselor complementare cuprinde: congelatorul, cuptorul independent, mașina de spălat vase, hota de absorbție și concasorul de deșeuri menajere. Aceste produse nu apar în mod obligatoriu în toate dotările, unele dintre ele fiind destinate în mod prioritar consumurilor colective (cantine, restaurante).

Sistemul produselor secundare se constituie din vasele și vesela de bucătărie, tacîmurile, dispozitivele manuale, mecanice și electrice de pregătit și prelucrat alimentele, precum și containerele de depozitare. Aceste sisteme sînt nelipsite din dotarea bucătăriilor, al cărei grad de complexitate este foarte variat și depinde de o serie de factori (în ordinea importanței): operațiile ce se efectuează în mod curent în bucătărie, talia familiei, respectiv volumul de mîncăruri ce se realizează în medie, spațiile disponibile în bucătărie și venitul destinate dotării acestor spații funcționale.

Cercetarea documentației de specialitate a permis să se stabilească orientări prioritare în ce privește modernizarea bucătăriei, cum ar fi: realizarea unui mobilier de bucătărie și a unui echipament electromenajer cu dimensiuni normate; dispunerea adecvată a tuturor obiectelor din bucătărie, spre a facilita constituirea unor fluxuri de lucru, eliminarea mișcărilor inutile și a spațiilor moarte; suprafețe de lucru continue, cu echipamentul electromenajer încastrat; dulapuri încastrate și suspendate, precum și mobilier de colț; crearea unor unități care să permită permutări ușoare; asigurarea unor spații adecvate pentru gunoiul menajer și a unui sistem de evacuare a acestuia.

De pe acum se caută ieșirea din impasul pe care îl determină aglomerarea cu aparatură casnică, prin unele măsuri cum ar fi: raționalizarea părții de instalații prin realizarea unor noduri sau nuclee de racord; crearea unui grup mobil de bucătărie racordabil; adoptarea unor noi metode de preparare a hranei, prin folosirea de semipreparate sau concentrate care ar elimina procesul de preparare și chiar pe cel de întreținere a veselei; schimbarea unor funcțiuni ale bucătăriei și ale statului gospodinei, bucătăria devenind un spațiu colorat, locuibil, plăcut.

O nouă optică de selecție

PENTRU elaborarea noilor echipări ale bucătăriei s-au elaborat un tablou cu funcțiile bucătăriei și un nomenclator complex cu obiectele destinate activităților gospodărești din bucătărie, grupate în ordinea complexității lor și a gradului de substituire posibil (vezi schema).

În vederea selecționării tipurilor viitoare de bucătării, din cele circa 50 de variante folosite în prezent de institutul „Proiect-București" și de alte institute de proiectare din țară, în realizarea apartamentelor au fost alese drept reprezentative 10 variante, pentru care s-a încercat o raționalizare a utilizării spațiului interior prin normarea dimensiunilor obiectelor principale din bucătărie, modularea acestora, amplasarea rațională în raport cu regulile de desfășurare a operațiilor specifice bucătăriei etc. Selecția s-a făcut după doi indicatori: suprafața și lungimea frontului disponibil la pereții fără uși și ferestre. S-a stabilit astfel că printr-o corectă proiectare a ansamblului obiectelor ce intră în dotarea bucătăriei (corelarea pe înălțime, lățime, lungime), utilizînd un modul de 15 cm., se pot cîștiga spații de pînă la 30% care permit o dotare corespunzătoare cu obiecte destinate muncii în bucătărie. De asemenea, se realizează un front de lucru plan, care permite gospodinei o mai ușoară manipulare a obiectelor și scurtarea timpului necesar manevrelor sau deplasării în bucătărie.

Analiza efectuată de un grup de experți asupra proiectelor, ca și sondajul de opinie realizat cu ocazia expunerii soluțiilor de dotare elaborate de centrul nostru au dus la concluzia că modul

M. IONESCU-MUSCEL
directorul Centrului de cercetări și inginerie tehnologică pentru articole casnice, jucării și accesorii)*

(Continuare în pag. 14)

*) Corespunzător aspectelor multiple investigate, în acest proiect a fost antrenat un colectiv larg, multidisciplinar, compus din sociolog Paul Caravia — cercetător științific principal, inginer proiectant principal Filip Romașcanu, sociologii Sorin Botnaru, Mihaela Botnaru, psiholog A. Marcovici, economist Marcu Magdalena, cercetător științific principal E. Muscalu, proiectant de produse Mihaela Buliga, traducător Drăgănescu Bianca, cercetător științific arhitecții Dan Băiașu, Maria Matei, M. Enescu, M. Marinescu, C. Dragu, designer Doina Enigărescu ș.a.

DINAMIZAREA CORELAȚIEI DEZVOLTARE — URBANIZARE (II)

Tendințe semnificative

SĂ ÎNCERCĂM să punem în evidență **tendințele cele mai semnificative** ale urbanizării pentru a putea desluși mai bine evoluția urbanizării în anii următori, imaginea și funcțiile orașului în societatea socialistă multilateral dezvoltată.

În concepția Partidului Comunist Român **urbanizarea — ca proces complex,** a cărui desfășurare se integrează în dezvoltarea planificată a țării — nu se reduce la creșterea populației urbane și a proporției acesteia în populația totală. Ea înseamnă, totodată, **transferul carcteristicilor urbane asupra satului, urbanizarea ruralului,** în sensul pozitiv al cuvîntului, pregătirea localităților rurale — economică, edilitară — pentru a deveni localități urbane. **Urbanizarea este deci o strategie pe termen lung ;** la rîndul ei, ea este integrată în strategia sistematizării teritoriului național, a localităților urbane și rurale, în strategia dezvoltării rationale a forțelor de producție pe teritoriul țării — parte integrantă din dezvoltarea economică și socială a țării. Printre obiectivele acestei strategii trebuie specificate : creșterea armonioasă a orașelor, în ritmuri diferențiate pentru orașele mari, mijlocii și mici, sistematizarea lor în raport cu cerințele economice, edilitare și demografice, schimbarea la față a orașelor existente, provenite, în majoritatea cazurilor, din fostele tîrguri și orașe mici ; prevenirea efectelor negative ale unei concentrări urbane excesive — tendință caracteristică urbanizării în capitalism, accentuarea urbanizării în zonele în care indicele de urbanizare este mai redus.

La recensămîntul din 1977 numărul municipiilor și orașelor a fost de 236 ; cel mai mare oraș — capitala țării — avea o populație (fără comunele suburbane) de 1 807 044 ; cel mai mic (Băile Tușnad) număra doar 1857 locuitori, un raport de 1:973. Harta actuală a orașelor din România pune în evidență, alături de caracterul lor eterogen, predominarea orașelor mici și foarte mici. Peste jumătate din orașele României sînt orașe cu cel mult 15 000 locuitori.*).

Variația mărimii medii a unui oraș — între 3 736 locuitori și 1 807 044 — se poate vedea din fig. 1.

Se remarcă trei zone de discontinuitate : între 80 000—100 000, între 275 000—300 000 și între municipul București și cel mai mare oraș următor (1:6,7). Aceasta ne duce la o tipologie a orașelor după mărimea lor**). Prima grupă o constituie **orașele foarte mici,** sub 20 000 locuitori ; a doua, **orașele mici,** între 20 000 și 50 000 ; a treia grupă **orașele mijlocii** 50 000 — 100 000 ; a patra, grupă **orașele mari** 100 000 — 200 000 ; a cincea, a orașelor **foarte mari** — 200 000—300 000 și, în sfîrșit, **metropola.** Grupele de orașe după caracteristica cantitativă exprimă de fapt diferențe calitative. Adoptînd caracterizarea folosită de sociologia urbană din țara noastră, vom spune că prima grupă o constituie orașele **suburbanizate ;** a doua — orașele în **curs de urbanizare ;** a treia — orașele cu **urbanizare medie ;** a patra — orașele **urbanizate** și, ultima orașele **foarte urbanizate.**

Este permisă concluzia că și **sub raportul ratei de urbanizare** (47,5%), a mărimii medii a orașului și a tipologiei orașelor, România are caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare, cu perspectiva certă ca pînă în 1985 să ajungă în categoria țărilor cu dezvoltare medie. Acest lucru apare și mai clar din fig. 2.

Așa cum rezultă din figura 2 un număr de 213 municipii și orașe (90,3% din numărul total), cuprinse între 1 800 și 70 000 locuitori, au o populație de 3 924 858 locuitori (41,8% din total), avînd o mărime medie de 18 427 locuitori ; un număr de 22 orașe, cuprinse între 75 000—275 000, dețin 39,0% din numărul total al populației municipiilor și orașelor și au o mărime medie de 166 454 locuitori. Imaginea este aceea a unei polarizări : marea majoritate a orașelor se concentrează în zona orașelor mici, dar cea mai mare parte a populației urbane se concentrează în cele 18 municipii avînd peste 100 000 locuitori : municipiul București, 7 municipii cu peste 200 000 locuitori, 11 municipii avînd între 100 000 și 200 000 locuitori.

Tendința de concentrare urbană în România s-a accentuat în perioada 1966—1977; fenomenul este interpretat diferit în rîndul sociologilor, economiștilor și urbaniștilor. Să arătăm mai întîi că în 1966 orașele cu peste 100 000 locuitori (inclusiv municipiul București), în număr de 13, reprezentînd 5,5% din numărul total al orașelor, dețineau 46,7% din populația orașelor ; în anul 1977 cele 18 orașe cu peste 100 000 locuitori (7,6% din numărul total) cuprindeau 53,8% din populația municipiilor și orașelor, în timp ce ponderea populației orașelor sub 20 000 locuitori a scăzut de la 25,5% (1966) la 15,7% (1977) [1]. Apreciem că această concentrare urbană ca și apariția primelor 7 orașe cu o populație de peste 200 000 locuitori sînt fenomene pozitive. Orașele mari au o serie de avantaje economice, edilitare, culturale care sînt bine cunoscute. S-a redus de asemenea decalajul dintre capitala țării și cel mai mare oraș următor, de la 1 : 7,4 1 : 6,7[2]).

Aparent paradoxal, „locuitorul median" al României (pentru toate localitățile) se găsește într-o localitate avînd 3 860 locuitori, dar „locuitorul median" al orașelor trebuie căutat în municipiul Craiova, la grupa de mărime 220 000—230 000. Progrese semnificative s-au realizat în ceea ce privește urbanizarea din punct de vedere teritorial. Judecată la nivel global, ca rată de urbanizare pe județe, decalajele din trecut se reduc sistematic. La recensămîntul din 1956 nivelul minim de urbanizare pe județ era de 10,4%, cel maxim 60,3% ; în 1966 valorile erau

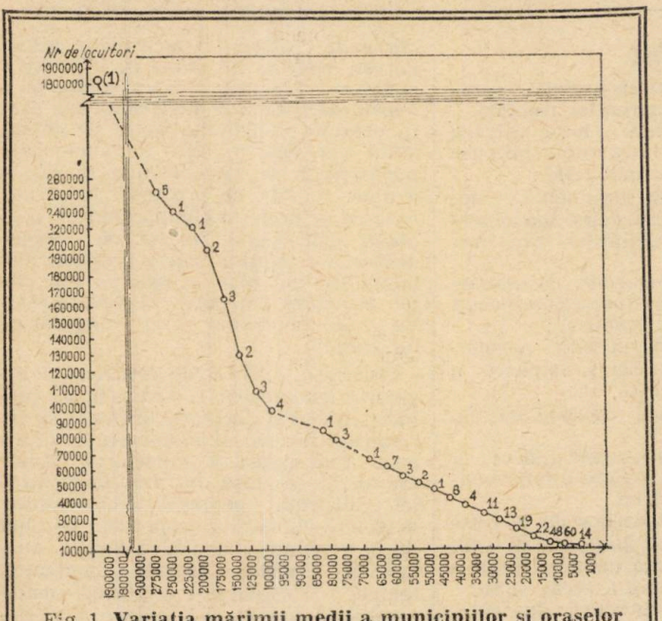

Fig. 1. **Variația mărimii medii a municipiilor și orașelor României (1977)**

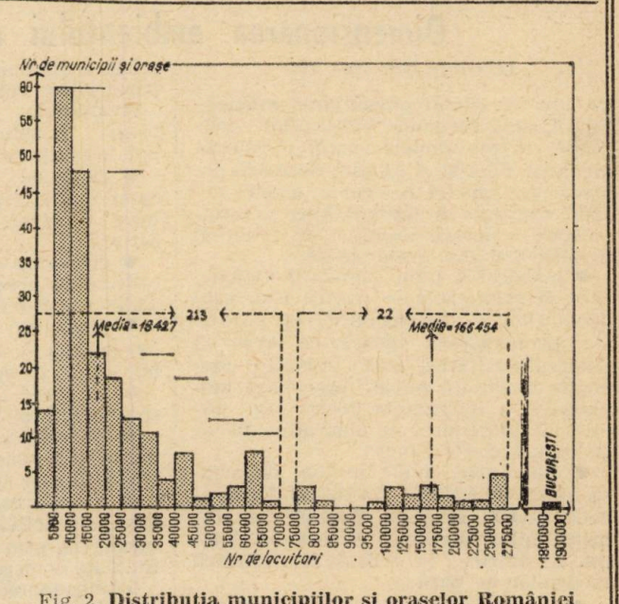

Fig. 2. **Distribuția municipiilor și orașelor României**

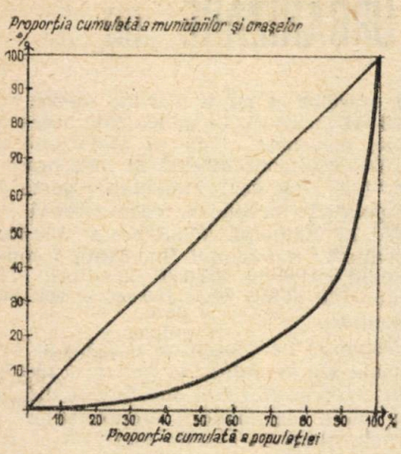

Fig. 3. Curba lui Lorenz privind concentrarea populației municipiilor și orașelor României (1977)

11,5% și, respectiv, 67,8%, iar în 1977, de 23,8% și 71,8%; raportul dintre acestea s-a redus deci de la 1 : 5,8 (1956) la 1 : 3 (1977), vădind o tendință netă de omogenizare pe tărîmul omogenizării urbane.

Mutații în perspectivă

INDUSTRIALIZAREA, ca și urbanizarea, vor continua ferm în anii următori. În Programul partidului se prevede să se creeze, în perioada de perspectivă, circa 300—400 noi centre orășenești; în prima etapă, pînă la sfîrșitul actualului cincinal, 129 localități rurale vor deveni orășele agricole și orășele agro-industriale. Aceasta este o trăsătură esențială a strategiei urbanizării din România. Consecințele vor fi multiple atît pentru destinul satelor — al căror număr se va reduce de la 13 149 la 9 811 — cît și pentru migrația internă. Migrația între județe se va diminua mult; cele mai importante fluxuri migratorii vor avea loc în cadrul județului. În general, rolul migrației nete în creșterea urbană se va diminua considerabil, tendință generată și de evoluția demografică generală a țării. Este adevărat, populația urbană, alimentată substanțial de fluxurile migratorii de la sate, se va caracteriza printr-o natalitate ridicată, poate chiar superioară natalității de la sate, putîndu-și asigura în măsură mai mare creșterea cu ajutorul excedentului natural propus*). Se estimează că proporția populației urbane în anul 1990 va ajunge la 66%, iar în anul 2 000 la 70—75%.

Un alt fenomen caracteristic va fi creșterea proporției populației ocupate în sectorul secundar și terțiar, cum se vede din tabelul nr. 4. În aceste condiții populația rurală nu va mai fi echivalentă cu populația ocupată în agricultură, cum a fost vreme îndelungată; structura socio-profesională a populației se va schimba considerabil — pas important în procesul de omogenizare socială a României.

Apreciem că în perioada de perspectivă se vor afirma și alte caracteristici noi în procesul de urbanizare. Astfel, printr-o dezvoltare planificată a tipurilor de orașe, se va ajunge să se reducă decalajul dintre capitala țării și celelalte orașe; va apare orașul de 300 000—400 000 locuitori ca o tendință legică. Aceleași ritmuri diferențiate vor permite ca orașele mici și mijlocii să aibă o dezvoltare mai accelerată decît au avut-o în trecut, realizîndu-se o apropiere mai mare dintre orașe. Aceasta va fi valabil în primul rînd pentru orașele (municipiile) care sînt reședință de județ. La recensămîntul din 1977 existau cinci reședințe de județe cu o populație cuprinsă între 30 000 și 40 000 și altele patru avînd o populație între 40 000 și 50 000 locuitori.

În legătură cu perspectiva urbanizării se cuvine amintit faptul că pînă în anul 1990 se vor construi 2 500 000 locuințe la orașe din numărul total de 3—3,5 milioane de locuințe, prevăzute pentru întreaga țară, ceea ce va însemna și soluționarea, în linii generale, a problemei spațiului locativ. Totodată în deceniile ce urmează se va continua și tendința de apropiere a nivelurilor fenomenelor demografice — natalitatea, mortalitatea infantilă, nupțialitatea — între mediul urban și rural, întrucît omogenizarea economică și socială are un corespondent în omogenizarea demografică.

Realizarea obiectivelor strategiei urbanizării în deceniile următoare va contribui la progresul general economic și social al României, conferindu-i caracteristicile unei țări socialiste dezvoltate.

prof. dr. Vladimir TREBICI

Tabelul nr. 4

Proporția populației urbane și a populației ocupate în sectoarele secundar și terțiar, 1930—1990 (în %)

	1930	1956	1966	1977	1990
Populația urbană	21,4	31,3	38,2	47,5	circa 66
Populația ocupată în sectorul secundar și terțiar	23,3	31,3	42,9	65,3	circa 88

*) Această situație, detaliată, ne permite constatări instructive. Un număr de 144 orașe (61% din numărul total) au populații sub 20.000 locuitori (populația totală 1 478 920 sau 15,7% din populația municipiilor și orașelor). Populația celui mai mare oraș — după Capitala țării — municipiul Timișoara, de 268.785 locuitori, este echivalentă cu populația unui număr de 38 orașe avînd populații între 5 000—8 250 locuitori.

) Prelucrarea și publicarea datelor recensămîntului din 1977 ne vor permite o **tipologie economică, în sensul celei întocmite de I. Measnicov pentru anul 1966, cu specificarea orașelor în care predomină secundarul, terțiarul, primarul și diversele combinații dintre acestea (pentru populația activă).

1) Curba lui Zipf arată clar decalajul încă mare dintre capitala țării și celelalte orașe ca mărime.

2) Dacă ar exista o proporționalitate perfectă între ponderea numărului de orașe și ponderea populației lor, curba lui Lorenz (vezi fig. 3) s-ar confunda cu diagonala. Raportul lui Gini, calculat pentru 1966 și 1977, indică de asemenea creșterea concentrării urbane.

3) Este semnificativ faptul că redresarea puternică, la nivel național, a nupțialității începînd cu anul 1970, are loc în realitate în mediul urban și se datorează în mare măsură aportului de tineret de la sate în cadrul migrației.

Dimensionarea ambientului casnic

(Urmare din pag. 12)

în care am gîndit amenajarea ambientului casnic răspunde indicațiilor conținute în programele vizînd creșterea nivelului de trai și că este necesară organizarea, nivelul economic, a unei acțiuni susținute de îmbunătățire și raționalizare a dotării bucătăriilor, constînd în principal din următoarele:

- elaborarea unui standard național care să stabilească — pentru uzul producătorilor — dimensiunile de gabarit ale principalelor obiecte ce intră în dotarea bucătăriei, avînd la bază o concepție modulară unică. (precum și amplasarea și toleranțele de montaj admise la aducțiunea de apă, alimentarea cu curent electric etc);
- elaborarea unor norme departamentale (M.I.M.C., M.I.U., M.E.F.M.C., U.C.E.C.O.M. etc.) de modulare a dimensiunilor obiectelor ce intră în dotarea bucătăriei în cadrul diversificării modelelor de bază;
- elaborarea de familii de obiecte care să se armonizeze ca formă, culoare și elemente decorative, în stil unitar, astfel codificate încît să permită cumpărătorilor achiziționarea lor treptată.

Avantajele pe care le-ar asigura pentru beneficiar variantele propuse pot fi rezumate la următoarele:

- ciștig de spațiu suplimentar, necesar depozitării alimentelor sau obiectelor destinate activităților din bucătărie;
- economie de materiale și energie consumată pentru producerea, respectiv utilizarea dotărilor bucătăriei;
- creșterea funcționalității obiectelor destinate bucătăriei și implicit a bucătăriei în ansamblu;
- ușurarea muncii gospodinei în spațiul bucătăriei;
- asigurarea unui aspect plăcut și unitar din punct de vedere estetic pentru ambianța bucătăriei;
- stimularea desfacerilor de produse destinate activităților gospodărești din bucătărie, prin găsirea unor noi posibilități de comercializare a acestora etc.

Transpunerea în practică, de către unitățile economice vizate a proiectelor noastre ar permite abordarea și în sfera comerțului a unor sisteme noi și moderne de desfacere a articolelor gospodărești, cum ar fi: darea în folosință a apartamentelor cu dotarea completă a bucătăriei, pe baza unor cataloage care să prezinte mai multe tipuri de dotări, stilul obiectelor ce intră în componența bucătăriilor etc.; existența în magazine a unor familii de produse codificate, ceea ce ar permite cumpărătorilor să-și poată achiziționa treptat, pe măsura dezvoltării familiei sau a creșterii disponibilităților, toate piesele ce s-ar putea armoniza din punct de vedere estetic și funcțional cu ansamblul bucătăriei.

Studiile Centrului de cercetări și inginerie tehnologică pentru articole casnice, jucării și accesorii urmează să fie finalizate în cadrul ministerului nostru prin conceperea și proiectarea noilor familii de produse din profilul Centralei industriale pentru articole casnice, destinate viitoarelor gospodării, pornind de la o viziune globală, integrînd deopotrivă aspectele sociale, economice, tehnice și estetice și asigurînd astfel populației noastre un confort menajer sporit prin intermediul unor produse cu performanțe calitative, superioare.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Resurse secundare

PENTRU ATRAGEREA în circuitul economic a tuturor rezervelor de metal din întreprinderi şi de la populaţie, consider necesară simplificarea anumitor operaţiuni. Astfel, propun sortarea materialelor metalice secundare la unitatea unde rezultă acestea şi livrarea pentru diferite confecţii la alte unităţi pe plan local. Din tabla căzută la croit, unităţile ce vor prelua materialele respective pot realiza obiecte mici, iar din oţelul beton – rame metalice, cuiere, suporturi pentru flori, articole mărunte realizate prin îndoire şi sudură etc.

Calculele scot în evidenţă posibilitatea livrării anual, numai de către unitatea noastră, Trustul de construcţii, a circa 120 t oţel reprezentînd 1/3 din materialele metalice secundare admise în procesul de producţie, care pot fi predate la I.C.M., precum şi circa 30 t de tablă.

Totodată, consider posibilă amenajarea în pieţele oraşelor, în locuri potrivite, a unor spaţii unde să se monteze containere şi unde cetăţenii să depună diferitele rămăşiţe (obiecte) de metal.

Gh. P. LAZANU
Cluj-Napoca

Ambalaje

REFERINDU-MĂ la răspunsul apărut în nota „Ambalaje" (nr. 47/1978), precizez că în nota „Recuperare" (nr. 31) nu am avut în vedere ca ambalajele recuperate de la ierbicide şi alte produse toxice să fie folosite la produse alimentare sau alte produse care ar putea provoca intoxicaţii la oameni sau animale.

Dimpotrivă, m-am gîndit ca aceste ambalaje, cu valoare destul de mare, să fie folosite la ambalarea aceloraşi produse – ierbicide sau alte substanţe toxice. Nu văd, în acest caz, cum ar influenţa negativ eventuala remanenţă toxică la aceste ambalaje, atît timp cît ele ar fi folosite tot pentru ambalarea unor substanţe toxice necesare agriculturii. Refolosirea acestor ambalaje ar permite realizarea unor importante economii băneşti pentru unităţi şi de materii prime valoroase pentru economia naţională. Că acest lucru este posibil o dovedeşte şi faptul că pînă în urmă cu 2–3 ani aceste ambalaje se recuperau prin bazele judeţene şi centrele de combatere a bolilor şi dăunătorilor.

Vasile POPA
directorul I.A.S. Tulucești—Galaţi

Norme

NORMELOR metodologice ale Băncii Naţionale, intrate în vigoare în luna aprilie 1977 le-au fost aduse o serie de completări prin circulara nr. 35/decembrie 1977 şi prin circulara nr. 6/aprilie 1978, aceasta din urmă modificînd de fapt prevederile circularei anterioare.

Considerăm că unităţile economice ar trebui să fie informate operativ asupra modificărilor intervenite în aceste documente. În legătură cu aceasta, propun editarea normelor metodologice nr. 3, cu toate completările la zi.

A. NEACŞU
contabil şef
întreprinderea DERO—Ploieşti

ECOURI

Înnoire

ÎN LEGĂTURĂ cu materialul publicat în numărul 31/1978 sub titlul „Îndeplinirea programelor de înnoire a produselor – cerinţă de înaltă responsabilitate", arătăm că utilajele la care s-a dat, cu oarecare întîrziere, acordul beneficiarului (Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare), fac parte din sistema de maşini agricole pentru tractorul de 180 CP (pluguri semipurtate, agregate complexe). Întîrzierea s-a datorat unor divergenţe asupra nivelului preţului, ca urmare a supraevaluării costurilor de producţie antecalculate la tractorul de 180 CP ; necunoscîndu-se preţul la care se va livra acest tractor, nu se putea calcula eficienţa economică pentru utilajele care vor lucra în agregat cu acesta.

Considerăm că pentru a se putea aviza nivelul de preţ la o sistemă de utilaje, este necesar ca în primul rînd să se dea acordul asupra preţului la utilajul de bază şi apoi să se solicite forurilor competente nivelul de preţ pentru maşinile din sistema lui.

Menţionăm că pentru toate utilajele care vor lucra în agregat cu tractorul de 180 CP documentaţiile de preţ au fost avizate de Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, iar pentru unele din acestea au şi fost aprobate preţurile prin acte normative.

Traian DUMBRAVĂ
director
în Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare

★

ÎN NUMĂRUL 31/1978 al „R.E", în articolul „Îndeplinirea programelor de înnoire a produselor – cerinţă de înaltă responsabilitate", se fac referiri la unele inconsecvenţe în livrarea de produse către întreprinderea „Semănătoarea" din Bucureşti.

Semnalarea a fost justă, avînd în vedere că nu întodeauna am putut asigura acestei întreprinderi, în mod ritmic, reperele contractate. Această situaţie s-a datorat unor greutăţi pe care le-am întîmpinat în obţinerea cotelor şi repartiţiilor pentru bare de alamă şi oţel hexagon AUT 12 pe care le utilizăm la fabricarea capetelor metalice pentru furtunuri de presiune.

La insistenţele noastre repetate, cu sprijinul conducerii Ministerului Industriei Chimice, problema asigurării acestor materii prime se rezolvă de la o etapă la alta cu destule dificultăţi. Întreprinderea noastră a luat măsuri pentru asigurarea cu prioritate a reperelor contractate cu întreprinderea „Semănătoarea", pentru a nu mai înregistra restanţe la livrări.

Petre GEORGESCU
director tehnic
la Combinatul de articole tehnice din cauciuc—Jilava

Transporturi

REFERINDU-NE la articolul „Realizarea ritmică a planului în transporturile de mărfuri", publicat în Revista economică nr. 25/1978, menţionăm că în ordinul comun MEFMC – M.T. Tc., emis după apariţia articolului, conducerea minsterului nostru a tratat problema imobilizării vagoanelor cu importanţa cuvenită şi a concretizat măsurile pentru descărcare în termenul normat. Problema aplicării tehnologiilor moderne de transport cu sistem paletizat, pachetizat, containerizat, transcontainerizat atît pentru intern, cît şi pentru export, precum şi a încărcării şi descărcării mecanizate a produselor pulverulente, agregatelor de carieră şi balastieră, buştenilor şi materialelor de construcţii cu gabarit mare, a fost şi continuă să fie în atenţia conducerii ministerului, centralelor şi întreprinderilor.

În ceea ce priveşte aplicarea sistemului în porturi, precizăm că toate produsele ce se pretează se expediază pachetizat şi transcontainerizat, iar sacii de ciment din silozul Constanţa se transportă la dana 68 paletizaţi.

M. TIREA
director general adjunct
în Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii

Contracte

ARTICOLUL „Contactele economice ale anului 1979" (numărul 39/1978) ridică una din cele mai importante probleme care stă în faţa întreprinderii noastre. Fiind o mare consumatoare de metal, utilizarea cu eficienţă maximă a acestui produs reprezintă un factor hotărîtor în reducerea cheltuielilor de producţie. Pentru aceasta s-au luat o serie de măsuri, între care menţionăm : organizarea elaborării automatizate pe calculator în varianta optimă a planurilor de croire la table pentru toate produsele ; întocmirea unui normativ cu criterii de urmărire a consumului de metal în construcţia de vagoane, în condiţii de strictă economicitate ; stabilirea de măsuri constructive, tehnologice şi organizatorice pe produse şi repere pentru reducerea consumului de metal şi încadrarea în normele de consum etc. În mod curent, tablele sînt aprovizionate cu toleranţe pozitive la grosime şi abateri exagerate la lăţime şi lungime, care cumulate fac imposibilă încadrarea în norme. În afară de aceasta, în ultimii ani tablele sînt livrate cu margini naturale facturate ca material bun, care nu pot fi utilizate, dar majorează cosumurile cu încă 5–6%. Am cerut ca tablele să fie livrate la greutatea rezultată din calcul, deoarece aşa o şi folosim, iar marginile naturale să fie facturate în contul furnizorului, putîndu-se lua în consideraţie şi o altă modalitate echitabilă pentru scoaterea lor din consum.

De asemenea, întîmpinăm unele greutăţi din cauza neaprovizionării formatelor de table prevăzute în documentaţia tehnică. Din această cauză nu se pot aplica planurile de croire optimizată şi rezultă pierderi mai mari.

Nicolae IOSIF
director general
al Întreprinderii de vagoane—Arad

„R. E." militează pentru generalizarea analizei valorii

ETAPE ŞI TEHNICI SPECIFICE ÎN PROIECTAREA PRODUSELOR NOI

ÎNNOIREA şi modernizarea produselor, creşterea calităţii, funcţionalităţii, economicităţii, competitivităţii lor reprezintă un obiectiv major al industriei noastre în cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Anul acesta, valoarea produselor noi şi modernizate introduse în fabricaţie de la începutul cincinalului va atinge o pondere de **34% din producţia marfă** realizată în ramurile prelucrătoare. După cum prevede Programul special aprobat de conducerea de partid şi de stat, **în asimilarea noilor produse şi materiale se va aplica larg metoda analizei tehnice a valorii de întrebuinţare.**

Aplicarea conceptului de analiza valorii pentru proiectarea unui produs nou prezintă, în comparaţie cu reproiectarea unui produs existent, anumite particularităţi care ţin nu numai de informaţiile de care dispun proiectanţii (mult mai sărace în cazul unui produs nou), dar şi de modul de abordare, de succesiunea fazelor de aplicare, care poate fi diferită de cea a etapelor studiului A. V. pentru un produs existent (informare — analiză funcţională — cercetarea soluţiilor — reproiectare — — aplicare). De exemplu, dacă este vorba de un produs nou cu o temă de proiectare dată, analiza funcţională se interferează cu cercetarea soluţiilor; se porneşte de la definirea funcţiilor produsului, se cercetează apoi soluţiile la nivelul fiecărei funcţii şi la nivelul ansamblului (prin aplicarea de metode adecvate de creativitate şi evaluare-selectare a soluţiei optime), se reia analiza funcţională, după care — potrivit concluziilor rezultate — se reexaminează soluţiile iniţiale, pentru a ajunge, în cele din urmă, la definitivarea concepţiei constructive şi tehnologice a noului produs.

VOM ILUSTRA un asemenea mod de abordare printr-un caz practic, oferit de lucrarea de absolvire a unui participant la programul de perfecţionare a inginerilor proiectanţi, organizat de Centrul de perfecţionare a lucrătorilor din industria construcţiilor de maşini.

Problema de rezolvat a constat în elaborarea concepţiei constructive a unui **dispozitiv de rotit piese grele** pentru dotarea unui atelier de mecano-sudură, pornind de la o temă de proiectare dată de beneficiar şi urmărindu-se realizarea unui raport optim între calitatea (caracteristicile, performanţele) şi costul produsului. Analiza critică a temei de proiectare a arătat că aceasta impunea o anumită concepţie constructivă ce implica soluţii tehnice neadecvate; nu preciza principalii parametri de funcţionare ai dispozitivului şi necesarul total de dispozitive pentru unitatea beneficiară; nu prescria nici o limită de preţ. Ca urmare, pe baza informaţiilor şi cunoştinţelor de specialitate culese şi a discuţiilor cu beneficiarul, tema a fost reformulată. În continuare s-a aplicat conceptul de analiza valorii şi s-au utilizat procedee adecvate de cercetare, evaluare şi selectare a soluţiilor, în succesiunea de faze care urmează.

1. **Definirea funcţiilor produsului şi stabilirea dimensiunilor tehnice aferente.** Formînd de la tema de proiectare reformulată, s-a întocmit nomenclatorul de funcţii (11 de bază şi 2 auxiliare), cu precizarea dimensiunilor tehnice corespunzătoare fiecăreia din ele.

2. **Cercetarea soluţiilor de realizare a funcţiilor.** Pentru realizarea fiecărei funcţii stabilite, au fost mai întîi identificate — pe baza informaţiilor tehnice de specialitate — diverse soluţii constructive existente. Apoi, prin organizarea unui grup de creativitate (8 persoane, inclusiv un reprezentant al beneficiarului) şi aplicarea metodei brainstorming, pentru unele funcţii s-au găsit şi cîteva **soluţii originale**, care au fost adăugate celor existente. A rezultat, în acest mod, următoarea listă de soluţii alternative, repartizate pe funcţii:

FUNCŢII	SOLUŢII ALTERNATIVE DE REALIZARE
● **de bază :**	
A Susţine piesa de sudat	a_1 — batiu turnat a_2 — batiu sudat, din profile laminate a_3 — idem, din table şi profile laminate
B Roteşte piesa în poziţia dorită	b_1 — motor electric cu reductor de turaţie ireversibil b_2 — idem, reversibil b_3 — grup de acţionare hidraulic
C Permite montarea de piese avînd lungimi diferite	c_1 — deplasare pe roţi pe cale de rulare c_2 — deplasare pe tălpi pe postament propriu. c_3 — deplasare liberă pe platoul halei
D Blochează piesa în poziţia dorită	d_1 — blocare mecanică, în trepte (de poziţie) d_2 — idem, continuă (frînă cu disc) d_3 — blocare cu frînă, cu saboţi d_4 — idem, cu bandă d_5 — motor electric cu frînă inclusă d_6 — blocare hidraulică
E Asigură aşezarea şi fixarea piesei	e_1 — platou circular, cu canale radiale e_2 — idem, cu canale circulare e_3 — platou pătrat cu canale radiale e_4 — platou stelar cu canale radiale
F Asigură spaţiu de rotire pentru piesă	f_1 — aşezarea axei de rotaţie la înălţime f_2 — executarea unei adînciturii între montanţi f_3 — dispoz. de ridicare-coborîre a piesei
G Permite accesul uşor al lucrătorului la piesă	g_1 — autoridicătoare, fără trepte g_2 — idem, cu trepte de înălţime g_3 — ridicarea în trepte cu podul rulant g_4 — montarea pe postamente de înălţime variabilă
H Avertizează lucrătorul înainte de rotirea piesei	h_1 — clopot de semnalizare h_2 — hupă de semnalizare h_3 — sirenă h_4 — semnalizare luminoasă
I Permite utilizarea individuală a capului acţionat	i_1 — dispozitiv compus din montant acţionat şi montant de sprijin i_2 — dispozitiv compus din 2 montanţi acţionaţi i_3 — acţionare exterioară
J Asigură accesul pentru revizie şi întreţinere	j_1 — mecanisme închise, carcasate j_2 — mecanisme deschise, cu capace de protecţie
K Are aspect exterior îngrijit	k_1 — vopsirea părţilor exterioare
● **auxiliare :**	
L Limitează mişcarea piesei la un singur grad de libertate (condiţionează funcţia de bază B)	l_1 — ax central pe lagăre, cu rulmenţi l_2 — idem, cu alunecare l_3 — lagăr de sprijin şi rotire l_4 — inele aşezate pe blocuri cu role
M Asigură centrarea piesei (condiţionează funcţia de bază C)	m_1 — autocentrantă m_2 — cu centrare înainte de montare

3. **Identificarea variantelor de produs convenabile.** Din combinarea diverselor soluţii de realizare a funcţiilor rezultă un număr de peste 1,5 milioane (3×3×3×6×4×3×4×4×3×2×1×4×2) de variante teoretice ale dispozitivului de proiectat. Desigur, nu toate sînt practic posibile sau compatibile sub aspect constructiv şi, de asemenea, nu toate variantele posibile (compatibile) sînt convenabile din punct de vedere tehnico-economic. Ca atare, pentru identificarea variantelor convenabile s-a aplicat o analiză morfologică secvenţială, ilustrată printr-o succesiune de matrice în cadrul cărora căsuţele marcate semnifică diversele combinaţii de soluţii reţinute:

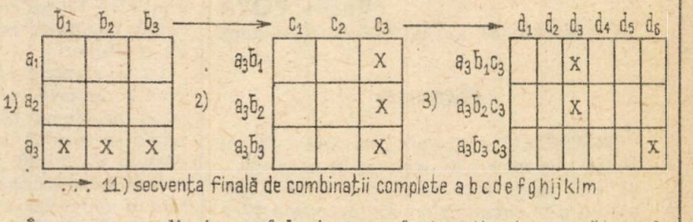

În urma analizei morfologice au fost reţinute următoarele variante de dispozitiv:

$$V_1 = (a_3b_1c_3d_3e_3f_3g_3h_2i_1j_2k_1l_3m_2);$$
$$V_2 = (a_3b_2c_3d_3e_3f_3g_3h_2i_1j_2k_1l_3m_2);$$
$$V_3 = (a_3b_3c_3d_6e_3f_3g_2h_2i_1j_2k_1l_3m_2);$$
$$V_4 = (a_3b_3c_2d_6e_3f_3g_3h_2i_1j_2k_1l_3m_2);$$
$$V_5 = (a_3b_1c_3d_3e_3f_3g_2h_2i_2j_2k_1l_3m_2);$$
$$V_6 = (a_3b_2c_3d_3e_3f_3g_3h_2i_2j_2k_1l_3m_2).$$

4. **Alegerea variantei optime.** Pentru a stabili care din variantele reţinute este cea optimă, s-a utilizat o metodă de evaluare-selectare multicriterială. Drept criterii de alegere au fost considerate următoarele: C_1 — costul de producţie (pentru componentele necomune); C_2 — complexitatea constructivă; C_3 — siguranţa în exploatare; C_4 — dimensiunile de gabarit (compa-

rativ); C_5 — greutate proprie (comparativ); C_6 — randament, consum energetic; C_7 — necesităţi de supraveghere-întreţinere.

Ponderea sau importanţa relativă a acestor criterii s-a stabilit prin utilizarea unei matrice pătratice de comparare (stînga).

Criterii	C_1	C_2	C_3	C_4	C_5	C_6	C_7
C_1	1	0	0	0	0	0	0
C_2	2	1	1	0	0	0	0
C_3	2	1	1	0	0	0	0
C_4	2	2	2	1	2	2	2
C_5	2	2	2	0	1	2	2
C_6	2	2	2	0	0	1	2
C_7	2	2	2	0	0	0	1
Ponderi	13	10	10	1	3	5	7

Matricea s-a completat acordîndu-se: 2 puncte criteriului considerat mai important decît cel cu care se compară; 1 punct criteriilor considerate egale ca importanţă; 0 puncte criteriului considerat mai puţin important; 1 punct din oficiu fiecărui criteriu, în vederea evitării ponderii zero.

Pentru a determina gradul în care variantele de produs reţinute satisfac fiecare criteriu considerat, s-au stabilit trei nivele (trepte) de satisfacere a criteriilor, notate cu 1 (nivelul coborît), 2 (nivel mediu) şi 3 (nivel ridicat) :

Criterii	Nivele (trepte) de satisfacere a criteriilor		
	1	2	3
C_1	Cost ridicat	Cost mediu	Cost scăzut
C_2	Nr. mare de repere componente	Nr. mediu de repere componente	Nr. mic de repere componente
C_3	Sensibil în exploatare	Sensibil la suprasarcini	Sigur în exploatare
C_4	Volum mare	Volum mijlociu	Volum mic (compact)
C_5	Greutate mare	Greutate mijlocie	Greutate mică
C_6	Randament slab (sub 60%)	Randament mediu (60—90%)	Randament ridicat (peste 90%)
C_7	Supraveghere continuă, atentă	Intervenţii periodice frecvente	Întreţinere periodică simplă

Atribuirea pentru fiecare variantă a unuia din aceste trei nivele, în raport cu fiecare criteriu, s-a făcut prin compararea variantelor între ele.

Avînd stabilite criteriile, ponderile (K) şi nivelele de satisfacere ale acestora (N_1...N_6—1, 2 sau 3), s-a construit un model tabelar de evaluare-selectare:

Criterii	Ponderi (K)	Variante alternative											
		V_1		V_2		V_3		V_4		V_5		V_6	
		N_1	KN_1	N_2	KN_2	N_3	KN_3	N_4	KN_4	N_5	KN_5	N_6	KN_6
C_1	13	3	39	3	39	1	13	1	13	2	26	2	26
C_2	10	3	30	3	30	1	10	2	20	3	30	3	30
C_3	10	3	30	3	30	2	20	3	30	3	30	3	30
C_4	1	2	2	2	2	1	1	1	1	3	3	3	3
C_5	3	2	6	2	6	2	6	2	6	2	6	2	6
C_6	5	2	10	3	15	1	5	1	5	7	10	3	15
C_7	7	3	21	3	21	2	14	3	21	3	21	3	21
Σ K·N		–	138	–	143	–	69	–	96	–	126	–	131

Potrivit acestui model, ca variantă optimă a fost aleasă V_2, pentru care Σ K·N = 143 = maxim.

Alegerea variantei optime a permis elaborarea concepţiei constructive şi tehnologice a produsului: dispozitiv compus din două unităţi (montanţi) — una acţionată şi cealaltă liberă, de sprijin (i_1) ; batiul dispozitivului, sudat din table şi profile laminate (a_3) ; acţionarea platoului la turaţie constantă de 0,5 rot./min, cu motor electric asincron cu reductor de turaţie reversibil (b_2) etc.

5. **Determinarea costurilor de realizare a funcţiilor.** Fiind vorba de un produs nou, costurile au fost estimate la nivel de subansamble şi repere mai importante, separat pentru materiale şi manoperă, considerîndu-se regiile de fabricaţie ale executantului. Pentru repartizarea costurilor pe fiecare funcţie s-a utilizat cunoscuta matrice funcţii-costuri, din care rezultă valoarea în lei a fiecărei funcţii (pe materiale şi manoperă aferente componentelor respective şi pe total), precum şi ponderea acesteia în costul produsului.

6. **Determinarea ponderii funcţiilor în valoarea de întrebuinţare a produsului.** Prin utilizarea unei matrice patratice, funcţiile de bază au fost comparate două cîte două (din punctul de vedere al beneficiarului), ponderile acestora în valoarea de întrebuinţare a dispozitivului rezultînd, convenţional, în număr de puncte şi procente:

Funcţii		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
A		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B		2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
C		2	2	1	2	2	0	0	0	1	0	0
D		2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
E		2	2	0	2	1	0	0	0	0	0	0
F		2	2	0	2	2	1	1	0	0	0	0
G		2	2	2	2	2	1	1	0	2	0	0
H		2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1
I		2	2	1	2	2	0	0	0	1	0	0
J		2	2	2	2	2	2	2	0	2	1	0
K		2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1
Ponderi	Nr. puncte	21	18	10	18	15	8	8	2	10	5	2
	%	18	15,4	8,5	15,4	12,9	6,8	6,8	1,7	8,5	4,3	1,7

Matricea, alcătuită prin procedeul de comparare arătat mai sus, permite ierarhizarea funcţiilor de bază ale produsului într-o ordine de importanţă : A, B, C, D, E etc.

7. **Compararea ponderii în costuri a funcţiilor cu ponderea în valoarea de întrebuinţare.** Pentru efectuarea acestei comparaţii s-a întocmit un grafic avînd pe abscisă funcţiile de bază în ordinea importanţei (contribuţiei la valoarea de întrebuinţare), iar pe ordonată — procente:

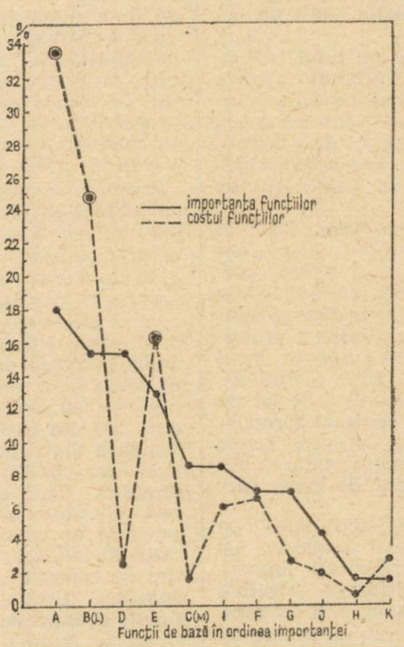

Graficul evidenţiază disproporţii semnificative între costuri şi importanţă pentru funcţiile A, B şi E care, în consecinţă, apar ca deficitare sub aspect economic. De menţionat că, pentru construirea graficului, în costurile funcţiilor de bază B şi C au fost înglobate şi costurile funcţiilor auxiliare L (care condiţionează funcţia B) şi M (care condiţionează funcţia C).

Există şi alte posibilităţi de depistare a funcţiilor deficitare economic ; de exemplu, prin evaluare teoretică (pe bază de calcule inginereşti) sau prin comparare cu costurile de realizare a funcţiilor similare de la alte produse etc.

8. Stabilirea soluţiilor **de reducere a costurilor pentru funcţiile deficitare economic.** Pe baza analizei cauzelor care determină costurile ridicate ale funcţiilor A, B+L şi E, au fost stabilite soluţii corespunzătoare de reducere a consumurilor de materiale şi manoperă, constînd în redimensionarea a 9 repere, micşorarea grosimii unor semifabricate din tablă, înlocuirea unei porţiuni de cordon de sudură în Y cu suduri de colţ, raţionalizarea tehnologiei de fabricaţie în sensul utilizării unor mijloace automate sau semiautomate şi reducerii adaosurilor de prelucrare.

S-a ajuns astfel la definitivarea concepţiei constructive şi tehnologice a noului produs, ca rezultat al aplicării analizei valorii şi altor metode moderne de cercetare-proiectare, asigurîndu-se un nivel optim al costurilor, al consumurilor de materiale, al funcţionalităţii. Proiectul este în curs de realizare la Institutul de sudură şi încercări de materiale din Timişoara.

M. BERINDE
expert principal la C.P.L.I.C.M.

CREŞTEREA CALITĂŢII PRODUSELOR-PROGRAM

Un obiectiv prioritar în centrele de calcul

ÎN CONDIŢIILE schimbărilor fundamentale ce trebuie să aibă loc pe linia ridicării nivelului calitativ al produselor — ca o condiţie hotărîtoare a progresului economiei noastre — şi avînd în vedere utilizarea pe scară tot mai largă a tehnicii moderne de calcul în activitatea de producţie şi conducere, apar necesare **investigarea şi punerea cît mai completă în valoare a posibilităţilor de ridicare a calităţii produselor-program*), care constituie unul dintre obiectivele de bază ale unităţilor cu specific informatic** — centre şi oficii de calcul.

Prin realizarea produselor-program se înţelege activitatea care are ca obiectiv proiectarea, respectiv construirea produselor-program, avînd ca punct de plecare specificaţiile elaborate de beneficiar (conform sistemului supus studiului). De aici decurge suita implicaţiilor metodologice şi de conducere, dat fiind faptul că, luată ca un tot unitar, activitatea de realizare a produselor-program rămîne un domeniu în care intuiţia şi experienţa joacă un rol destul de important.

Preocupările actuale pe linia perfecţionării metodologice privind analiza sistemelor — şi mai ales pe linia standardizării programării — pun baze noi, ştiinţifice întregii activităţi de realizare a produselor-program. Se vorbeşte chiar de o industrializare a activităţii de programare.

Dată fiind complexitatea lui, un produs-program trebuie realizat pe faze ale unui proces care în esenţă este unitar. Rezultă că o altă particularitate o constituie **organizarea pe faze şi subfaze a procesului de realizare a produselor-program.** Realizarea acestui proces găseşte în practică două posibilităţi de soluţionare — şi anume: fie că se formează o **echipă pe contract** (produs-program) şi se parcurg succesiv fazele (de la proiectare la implementare), fie că se constituie **formaţii de lucru specializate pe faze.**

Prin specificul său, activitatea de realizare a produselor-program (şi aceasta este o particularitate importantă) presupune **participarea efectivă şi activă a beneficiarului,** atît în faza de proiectare, cît şi în cea de testare de ansamblu. De nivelul competenţei profesionale a beneficiarului depinde direct calitatea produsului-program. După cum este cunoscut, în realizarea produselor-program se folosesc limbaje de programare. Prin construcţie şi mod de utilizare, acestea nu impun anumite restricţii sau norme unitare de respectat în activitatea de programare, lăsînd cîmp liber de manifestare fanteziei programatorului.

Din particularităţile menţionate rezultă că măsurile ce se impun pe linia creşterii calităţii produselor-program sînt cu atît mai necesare, cu cît se constată dificultăţi în stabilirea unor norme şi tarife unitare, a unei metodologii unitare şi complete care să permită ca **pentru probleme similare să se obţină produse — program similare, la un nivel calitativ cît mai ridicat.**

ATUNCI CÎND EXISTĂ şi se aplică întocmai o metodologie clară, completă, coerentă, ştiinţifică, produsele-program realizate sînt de calitate superioară. Măsurile luate pe linia promovării în practică a metodelor moderne de lucru — cum ar fi modularizarea, programarea structurată, programarea interactivă etc. — sînt de natură să sporească substanţial productivitatea muncii în acest sector, concomitent cu o creştere permanentă a calităţii produselor-program.

Practica dovedeşte că, îmbinînd raţional tehnica proiectării modulare şi, într-o manieră descendentă, a produselor-program cu utilizarea structurilor standard de control, se înregistrează valori superioare privind caracteristicile tehnice şi economice ce definesc calitatea produselor. Utilizînd aceste tehnici, se obţin rezultate deosebite în ce priveşte tipizarea unor programe sau module şi folosirea lor pentru crearea de noi produse. Se pot astfel identifica **modulele standard** dintr-un produs-program pentru care există construite module-program cu performanţe ridicate. Asamblîndu-le, se va obţine un produs-program de calitate superioară. Unificarea metodologiei, corelată cu o pregătire de specialitate la un nivel corespunzător, permite să se elaboreze chiar **soluţii tipizate pe domenii de aplicaţii şi/sau pe ramuri ale economiei naţionale.** Activitatea de proiectare, respectiv de construire a produselor-program ar căpăta astfel un conţinut nou, prin faptul că s-ar urmări probleme privind **extinderea şi adaptarea soluţiilor tipizate şi a pachetelor de programe la condiţiile concrete din fiecare întreprindere.** Aceasta ar pune bazele teoretice şi practice ridicării calităţii algoritmului asociat fiecărei probleme — ceea ce, în ultimă instanţă, joacă un rol determinant în evaluarea parametrilor timp şi resurse necesare.

O altă direcţie de perfecţionare a metodologiei este dată de posibilitatea utilizării calculatorului pentru a ajuta în procesul de proiectare şi realizare a produselor-program, în sensul preluării şi realizării în mod automat a unor subactivităţi.

CREŞTEREA CALITĂŢII produselor-program depinde în egală măsură de structurile organizatorice existente în centrele de calcul. Utilizarea unor metode moderne de programare cere luarea unor măsuri organizatorice care să permită planificarea, urmărirea şi controlul modului de desfăşurare a întregii activităţi. Alături de organizarea activităţii de programare, un rol determinant joacă, după părerea noastră, **organizarea şi realizarea controlului de calitate,** cu atît mai riguros cu cît particularităţile realizării produselor-program diferenţiază net această activitate de altele cunoscute deja. Trecerea, în informatica de aplicaţie, de la etapa de intuiţie şi experienţă la aşa-zisa etapă de maturitate duce la o precizare mai clară a etapelor de realizare a unui produs-program şi a condiţiilor calitative pe care trebuie să le îndeplinească semifabricatul şi/sau produsul finit.

În scopul realizării controlului de calitate trebuie găsite structurile organizatorice adecvate, care să urmărească:

- **respectarea întocmai a specificaţiilor utilizatorului** (cuprinderea lor în totalitate în structura produsului-program, respectiv a componentelor acestuia);
- **structurarea corectă şi completă a datelor şi programelor** (acordînd o atenţie deosebită modului de structurare a bazelor de date, respectării principiilor modularizării în structurarea programelor, utilizării structurilor de control);
- **utilizarea modulelor standard existente în biblioteca de programe;**
- **utilizarea raţională a resurselor calculatorului** (urmărindu-se parametrii: timp, număr de linii imprimate, număr de fişiere, număr de cartele perforate, număr de cartele citite, etc.);
- **fiabilitatea produsului—program** (care se testează utilizînd colecţii de date ce să materializeze mulţimea cazurilor posibile);
- **alegerea justă a limbajului de programare** (ţinînd seama de particularităţile modulelor de realizat şi de posibilităţile oferite de limbajele de programare);
- **mentenabilitatea produsului-program** (ce se obţine cînd acesta a fost conceput modular — deci cu o flexibilitate mare — şi bine documentat);
- **disponibilitatea** sau capacitatea de a funcţiona fără pană o perioadă cît mai mare de timp;
- **documentarea completă** (care constituie sursa principală de informaţie privind produsul-program în cauză. Se vorbeşte chiar de tehnica autodocumentării programelor, tocmai pentru a le reda comunicabile în timp etc.).

Organizarea controlului de calitate în unităţile de informatică de aplicaţie trebuie însoţită de organizarea formării permanente a personalului.

Prin creşterea calităţii produselor-program, centrele şi oficiile de calcul vor realiza o eficienţă economică sporită atît a activităţii lor proprii, cît şi a celei a întreprinderilor beneficiare.

prof. dr. I. VĂDUVA
lect. univ. V. FLORESCU
Academia de Studii Economice

**) Similar noţiunii de produs din industrie, în centrele de calcul întîlnim noţiunea de produs-program*

5 POLITICA P. C. R. DE DEZVOLTARE A AGRICULTURII

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROMOVÎND consecvent politica de dezvoltare și modernizare a industriei, ca bază a progresului economic și social al țării, partidul nostru acordă, totodată, o atenție deosebită agriculturii, asigurării tuturor condițiilor pentru sporirea contribuției acestei ramuri la satisfacerea cerințelor societății.

Locul și importanța agriculturii în economia noastră națională

ÎN ȚARA NOASTRĂ, condițiile de climă și sol sînt deosebit de favorabile dezvoltării agriculturii. Prin locul pe care îl ocupă, ea constituie o ramură de bază a economiei naționale avînd **„un rol hotărîtor pentru progresul rapid al întregii economii, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului"** [1]. Prin importanța și funcțiile ce-i revin, agricultura are o contribuție de seamă la dezvoltarea unei economii moderne, eficiente. În 1977, ea producea 14,2% din produsul social și 16,3% din venitul național.

Agricultura României se caracteriza în anii regimului burghezo-moșieresc, prin înapoiere tehnică și fărîmițare excesivă a terenului agricol, lipsa inventarului, insuficiența pămîntului în gospodăriile mici și mijlocii. Slaba productivitate a muncii agricole și nivelul scăzut al randamentelor la hectar accentuau situația economică precară a țăranilor muncitori. Peste trei pătrimi din populația activă a țării lucra în agricultură, dar contribuția acestei ramuri la producerea venitului național nu depășea 38%, în condițiile în care acesta era de 12 ori mai mic decît în prezent.

În aceste condiții, P.C.R., a arătat că singura cale pentru soluționarea justă a problemei agrare, pentru ridicarea economico-socială a satului românesc și creșterea nivelului de trai al țărănimii, era organizarea pe baze socialiste a agriculturii, trecerea la cooperativizarea gospodăriilor țărănești. La istorica Plenară a C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949 a fost elaborat **programul transformării socialiste a agriculturii** care a marcat începutul unei noi etape a transformărilor revoluționare la sate : etapa revoluției agrare socialiste, a făuririi relațiilor socialiste în agricultură.

Transformarea socialistă a agriculturii a necesitat o perioadă îndelungată de timp, de aproape 14 ani, timp în care s-a desfășurat o intensă muncă politică și organizatorică, de convingere, prin fapte, a țărănimii de avantajele și superioritatea agriculturii cooperatiste. Conducerea de către partid a întregului proces de cooperativizare a asigurat învingerea unor dificultăți și obstacole, depășirea unor neajunsuri, țărănimea urmînd cu încredere politica partidului nostru. Ea s-a convins prin proprie experiență că numai trecînd la marea producție agricolă socialistă se poate realiza o agricultură modernă, de înaltă productivitate, pot fi create condiții pentru sporirea veniturilor sale și ridicarea nivelului de trai. Caracteristic procesului de transformare socialistă a agriculturii românești, a fost înaintarea treptată, continuă, pe măsura dezvoltării bazei tehnico-materiale și a pregătirii cadrelor necesare, a convingerii țărănimii să treacă la marea gospodărie obștească.

Specific procesului de transformare socialistă a agriculturii este și faptul că el s-a desfășurat **în condițiile creșterii continue a producției agricole** și al ridicării nivelului de viață al țărănimii. Cooperativizarea agriculturii s-a încheiat în anul 1962. Aceasta a marcat victoria organizării pe baze socialiste a agriculturii românești, triumful noilor relații de producție în întreaga economie. Ea a deschis, totodată, calea trecerii într-o etapă nouă, superioară a dezvoltării agriculturii, etapa organizării ei pe baze moderne, științifice, a progresului rapid al producției agricole, în concordanță cu dinamismul întregii economii a țării.

Baza tehnico-materială a agriculturii

ÎN STRATEGIA DEVOLTĂRII agriculturii, cooperativizarea constituie doar premisa dezvoltării și modernizării ei, punctul de plecare pentru realizarea unei agriculturi intensive, de mare randament. Factorul decisiv în realizarea acestui obiectiv, este crearea unei puternice baze tehnico-materiale și perfecționarea ei continuă.

Partidul nostru s-a preocupat permanent de dotarea tehnică a agriculturii, de asigurarea unităților agricole cu mașini, utilaje, îngrășăminte chimice, materiale de construcții și alte mijloace necesare creșterii și modernizării producției agricole. În acest scop, în procesul industrializării țării, au fost create ramuri producătoare de tractoare și mașini agricole, s-a dezvoltat puternic industria producătoare de îngrășăminte și alte substanțe chimice, s-a lărgit și îmbunătățit activitatea unităților care asigură servirea tehnică a agriculturii, precum și a institutelor și stațiunilor de cercetări agricole. Pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale au fost orientate către agricultură însemnate investiții, al căror volum, în ultimii 17 ani se ridică la peste 210 miliarde lei. Investițiile au fost folosite pentru extinderea și diversificarea parcului de tractoare și mașini agricole, aplicarea pe suprafețe întinse a îmbunătățirilor funciare, sporirea producției de îngrășăminte chimice și pesticide, creșterea și ameliorarea șeptelului. Ca urmare a investițiilor efectuate, la sfîrșitul anului 1977, agricultura dispunea de circa 138 000 de tractoare fizice, 28 100 combine autopropulsate și alte zeci de mii de mașini agricole moderne. În același an, revenea în medie pe tractor o suprafață arabilă de 71 ha, iar cantitatea de îngrășăminte chimice administrată la un hectar arabil, vii și pomi se ridica la 97 kg substanță activă. Suprafața amenajată pentru irigat era de aproape 2 milioane hectare. În procesul de modernizare a agriculturii, partidul nostru a pus accentul pe **promovarea tehnologiilor avansate, pe industrializarea proceselor de producție, care schimbă radical caracterul muncii agricole, transformînd-o treptat într-o variantă a muncii industriale.** Această orientare și-a găsit concretizarea în crearea de mari complexe agro-industriale pentru creșterea și îngrășarea animalelor și păsărilor, în construirea de sere cu flux industrial, fabrici de nutrețuri combinate etc.

Întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii a asigurat sporirea producției agricole de 3,4 ori între anii 1950—1977. Paralel cu sporirea producției agricole are loc și îmbunătățirea structurii ei de ramură, **zootehnia tinzînd să devină ramură prioritară.** În 1977, ea reprezenta 43% din producția globală agricolă.

Dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale și creșterea pe această bază a productivității muncii, a creat posibilitatea reducerii continue a necesarului de forță de muncă în agricultură și orientarea ei spre ramurile neagricole. Drept urmare, în 1977 ea scăzuse la 34,4% din totalul populației active, urmînd ca în 1990 să ajungă la 15—12%.

[1]) **Nicolae Ceaușescu** : România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, București, Ed. politică, 1968, p. 533.

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

Programul P.C.R. privind principalele obiective ale politicii agrare a partidului. Importanța realizării unei agriculturi moderne

PORNIND de la rolul agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, Programul P.C.R., de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism prevede între obiectivele strategice de bază **„realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate care constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți"**. Această strategie a fost reafirmată la Conferința Națională a P.C.R., din 7—9 decembrie 1977, care a aprobat orientările generale cu privire la întocmirea planului cincinal de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 și care prevăd că în această perioadă **„trebuie să se dezvolte o agricultură de mare productivitate la nivelul rezultatelor celor mai avansate din lume"**.

Principalele **căi de intensificare a producției agricole** sînt :

a) **Utilizarea rațională a fondului funciar, conservarea și ridicarea fertilității lui.** Partidul nostru pornește de la concepția că pămîntul — indiferent de forma de proprietate asupra lui — constituie un bun național de care depinde creșterea avuției naționale și bunăstării întregului popor. Conservarea, valorificarea și mărirea fertilității solului se realizează prin lucrările de îmbunătățiri funciare în cadrul cărora un rol de seamă îl au irigațiile, indiguirile, asanările, lucrările de combatere a eroziunii solului. În acest scop, conducerea partidului a elaborat un vast program de perspectivă care prevede realizarea pe baze moderne, într-o concepție unitară, a tuturor lucrărilor de îmbunătățiri funciare, amenajarea pentru irigat, pînă în 1985 a 4 milioane de hectare, iar pînă în 1990 a întregii suprafețe care se justifică economic. Concomitent se acționează pentru valorificarea unor terenuri neproductive. În stăvilirea oricăror tendințe de risipire a terenului agricol un rol important îl are Legea privind apărarea și conservarea fondului funciar, care prevede o serie de măsuri împotriva acelora care încalcă regulile bunei gospodăriri a terenului.

b) **Mecanizarea complexă și completă a lucrărilor agricole.** În concordanță cu orientările Congresului al XI-lea, ale Programului partidului și ale Conferinței Naționale din 7—9 decembrie 1977, pe baza investițiilor sporite ce vor fi alocate agriculturii și ridicării gradului de dotare a unităților cu tractoare și mașini agricole, mecanizarea lucrărilor va intra într-o nouă etapă, superioară, marcată de executarea mecanizată pînă în 1985 **a tuturor lucrărilor** din cîmp și zootehnie, precum și a lucrărilor de bază din legumicultură, pomicultură și viticultură.

c) **Chimizarea producției agricole** care constă în aplicarea de îngrășăminte și alte substanțe chimice pentru ridicarea fertilității solului și combaterea dăunătorilor. Pe această cale se asigură sporuri însemnate de recoltă la unitatea de suprafață și îmbunătățirea calității produselor agricole. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. și orientările cu privire la întocmirea planului pe anii 1981—1985, prevăd asigurarea unor cantități sporite de îngrășăminte chimice și alte mijloace chimice pentru combaterea dăunătorilor, la nivelul statelor cu agricultură avansată.

d) **Ameliorarea, crearea și introducerea în producție de soiuri, hibrizi și rase cu valoare biologică și economică ridicată.** Aceasta presupune afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice, înfăptuirea unei adevărate revoluții științifice în agricultură prin sporirea contribuției cercetării științifice la asimilarea celor mai noi realizări în domeniul geneticii și biologiei pentru crearea de noi rase de animale și noi soiuri de plante rezistente, care dau producții mari și au un conținut bogat în substanță utilă, la îmbunătățirea tehnologiilor și combaterea chimică a dăunătorilor. Cercetarea științifică va asigura, de asemenea, producerea de îngrășăminte și substanțe chimice adaptate condițiilor din țara noastră, precum și asimilarea de tipuri noi de mașini cu randamente ridicate.

e) **Perfecționarea metodelor de conducere și organizare a unităților.** Corespunzător orientărilor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977, trecerea de la acumularea cantitativă la o nouă calitate în agricultură implică perfecționarea conducerii acestei ramuri, înfăptuirea **autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. Participarea democratică** a oamenilor muncii din agricultură la conducerea unităților asigură descoperirea și valorificarea rezervelor existente pentru modernizarea și revoluționarea agriculturii.

f) **Pregătirea cadrelor și ridicarea calificării forței de muncă** constituie condiția principală a revoluționării agriculturii, a utilizării eficiente a tehnicii și tehnologiilor avansate. Ea presupune totodată, ridicarea conștiinței oamenilor muncii, afirmarea unei noi atitudini față de muncă.

Pentru realizarea programului de dezvoltare și modernizare a agriculturii corespunzător orientărilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Conferinței Naționale în decembrie 1977 s-au îndreptat către această ramură investiții care se ridică în actualul cincinal la suma de 120 miliarde de lei, iar în cincinalul următor ele vor fi cu circa 40% mai mari comparativ cu perioada 1976—1980. Fondurile sînt orientate, în principal, în direcția dotării cu mijloace mecanizate a tuturor ramurilor și sectoarelor agriculturii, dezvoltării lucrărilor de îmbunătățiri funciare și în primul rînd, a amenajărilor pentru irigații, modernizării construcțiilor zootehnice existente și realizării de noi capacități, organizării de plantații pomiviticole intensive și modernizării celor existente, construcției de sere și solarii pentru producția de legume.

Locul principal în producția vegetală va reveni în continuare **cerealelor.** În 1985, se va ajunge la o producție de cereale de 28—29 milioane tone, adică 1 100—1 200 kg pe locuitor. Va spori, de asemenea, producția plantelor tehnice (floarea soarelui, sfecla de zahăr, soia etc) de legume, fructe și struguri asigurînd pe deplin nevoile de consum ale populației și de prelucrare industrială. Menținîndu-se rolul principal al producției de cereale, **va spori ponderea sectorului zootehnic în totalul producției agricole,** urmînd ca în 1985 să ajungă la 44—45%. Se vor crea astfel condiții ca producția pe locuitor la o serie de produse de bază : cereale, legume, carne, ulei, zahăr, ouă, lapte, să ajungă în 1985 nivelul țărilor avansate economic. Prin aceasta agricultura va contribui la realizarea programului de trecere a țării noastre în rîndul statelor cu dezvoltare economică medie.

Un obiectiv important în modernizarea agriculturii este **ridicarea eficienței economice.** Orientarea întregii activități în așa fel încît de pe urma fiecărei sume cheltuite să se obțină un spor de producție, este condiția hotărîtoare a progresului agriculturii noastre. În acest sens se impune aplicarea în toate unitățile agricole a principiilor noului mecanism economico-financiar, gospodărirea judicioasă și creșterea răspunderii cu care sînt folosite fondul funciar, baza tehnică și potențialul uman de care dispune fiecare unitate.

În conformitate cu Legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor adoptată de Marea Adunare Națională în decembrie 1978, membrii C.A.P. vor putea contribui cu sume de bani, ca fond social, la crearea unui fond de dezvoltare a cooperativei respective, destinat exclusiv investițiilor productive.

Preocuparea partidului nostru pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii și modernizarea ei are drept urmare și crearea condițiilor pentru ridicarea nivelului de trai al țărănimii. Realizările obținute în producția agricolă au asigurat premise pentru ca, în cadrul programului general de ridicare a nivelului de trai al poporului, să se prevadă creșteri importante și ale veniturilor țărănimii. Astfel, veniturile nete ale lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat și ale mecanizatorilor urmează să crească pînă în 1980, în medie cu peste 30% iar veniturile reale ale cooperatorilor vor ajunge în 1980, în medie pe o persoană activă, la 1290 lei. În perioada 1981—1985 veniturile reale ale țărănimii vor crește cu încă 20—22% concomitent cu majorarea veniturilor garantate la toate categoriile de cooperatori. Pe aceeași linie se înscrie și instituirea unui nou sistem de pensionare a țărănimii cooperatiste, precum și realizarea, pentru prima oară, a sistemului de pensionare a agricultorilor din zonele necooperativizate. De asemenea, membrii C.A.P vor putea să participe la beneficiile obținute de cooperativele agricole de producție în funcție de mărimea fondului social, constituit din depunerile lor bănești, în condițiile prevăzute de legea beneficiilor. Aceste măsuri demonstrează caracterul profund umanist al politicii P.C.R., care subordonează întreaga sa activitate ridicării gradului de civilizație și bunăstare a întregului popor.

conf. dr. Ileana STĂNESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Care este locul și rolul agriculturii în economia națională ?
2. Ce se înțelege prin intensificarea producției agricole și care sînt căile de realizare ?
3. Ce prevăd orientările generale aprobate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 pentru perioada 1981—1985, în domeniul agriculturii ?

EFICIENȚA GLOBALĂ A UTILIZĂRII CALCULATOARELOR ELECTRONICE ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ *)

EFICIENȚA calculatoarelor ca urmare a producerii și utilizării lor în economia națională **depinde, în primul rînd, de structura de utilizare a acestora în economie, respectiv** de ponderea dotării cu calculatoare a următoarelor domenii principale :

1) conducerea proceselor tehnologice cu calculatoare electronice ;

2) conducerea tehnico-economică a producției și gestiunea întreprinderilor ;

3) cercetarea și proiectarea ;

4) învățămîntul.

Eficiența cea mai ridicată se obține prin utilizarea calculatoarelor la automatizarea producției, apoi în domeniile cercetării și proiectării. Utilizarea în domeniul învățămîntului reprezintă o investiție cu efecte întîrziate, dar foarte importantă pentru procesul de informatizare în societate și deci pentru creșterea în timp a eficenței utilizării calculatoarelor electronice. În ceea ce privește utilizarea calculatoarelor în gestiune, administrație și conducere, eficiența este destul de discutată întrucît ea este mai greu de determinat cantitativ. Deși această eficiență este pozitivă, totuși este mai redusă decît aceea din domeniile anterioare. În schimb ea este compensată prin avantaje considerabile dar care sînt mai greu de demonstrat economic cantitativ. Datele cantitative din țara noastră concordă cu studiile publicate asupra situației din alte țări.

Trebuie să amintim, înainte de a trece la unele detalii privind stadiul în care ne găsim, că, în ceea ce privește structura de utilizare, aceasta are tendința să se diversifice prin apariția unor echipamente și programe de calcul de tip nou, ceea ce duce la noi domenii de aplicație după cum urmează :

5) utilizarea calculatoarelor electronice personale, de la calculatoare de buzunar programabile cu o relativ importantă putere de calcul, la sisteme mici de calcul bazate pe microprocesoare, și periferice adecvate și eventual utilizarea receptorului de televiziune ca terminal, sau terminale speciale de uz personal ;

6) automatizarea producției discrete în loturi, care va utiliza programe de inteligență artificială, factor esențial în declanșarea celei de a doua revoluții industriale ;

7) informatizarea muncii de birou, prin eliminarea hîrtiei în proporție din ce în ce mai mare, utilizînd poșta electronică. aparate pentru citirea textelor, desenelor, interpretarea vorbirii sonore și redarea sonoră a informațiilor, activități de birou automatizate, trecerea la moneda electronică etc.

Nu ne propunem să trecem în revistă domenii de aplicație ale informaticii ca medicina, ecologia etc., care se încadrează mai curînd în informatica socială decît în cea economică, deși este evidentă și importanța economică a acestora.

Pentru țara noastră, care se găsește în etapa realizării unei structuri adecvate de dotare pentru domeniile clasice arătate trebuie să remarcăm doi factori care ne-au dezavantajat :

a) numărul încă redus de calculatoare în raport cu populația țării, nu numai față de țările dezvoltate, dar chiar și față de țări apropiate ca grad de dezvoltare. Acest lucru se datorește și întîrzierii dotării cu minicalculatoare, inclusiv echipamentele periferice aferente. Pentru a se obține, cel puțin calitativ, o evidentă eficiență economică a utilizării calculatoarelor electronice la scara întregii economii, acest lucru presupune depășirea unei anumite densități a calculatoarelor în raport cu populația țării.

b) structura de dotare înclină în prezent în favoarea informaticii economice. Absența minicalculatoarelor a făcut ca atît în activitatea de cercetare-proiectare cît mai ales în automatizarea proceselor de producție să nu se poată avansa în suficientă măsură pentru ca pe ansamblu să se asigure o mai bună eficiență a utilizării calculatoarelor.

Cred că este bine să privim lucrurile așa cum se prezintă ele, întrucît realizările din domeniul informaticii la 11 ani de la lansarea primului program în acest domeniu sînt totuși, după părerea mea, pozitive. Am pornit la drum fără nici o tehnologie în domeniul producției electronice profesionale, fără nici o experiență în domeniul informaticii, doar cu un număr de cadre potențial valoroase, care și-au dovedit capacitatea de a face față cerințelor acestor domenii noi.

Elaborarea familiei de minicalculatoare românești, care intră în fabricație, a programelor de bază respective, de către Institutul de tehnică de calcul, realizările Institutului central pentru conducere și informatică, unde în domeniul automatizării s-au elaborat pachete de programe de largă aplicabilitate — sub îndrumarea directă a dr. ing. A. Davidoviciu : SIPAC — pentru identificarea și proiectarea asistată de calculator a sistemelor informatice ; PROCES-MINI — pentru conducerea proceselor industriale cu ajutorul minicalculatoarelor iar în prezent se lucrează la programe generale pentru automatizarea și reglajul local cu microprocesoare — contribuțiile deosebite din ultimii ani ale Institutului de proiectări pentru automatizări (IPA) constituie premise favorabile pentru corectarea eficientă a structurii de utilizare a calculatoarelor în țara noastră.

Avem însă întîrzieri și în utilizarea tehnicii de calcul în cercetare, proiectare și inginerie tehnologică. Asupra utilizării informaticii în aceste domenii urmează să se pună un accent deosebit, an de an, prevăzîndu-se acțiuni care, plecînd de la experiența acumulată în prezent în unele ramuri, să determine o schimbare a metodelor muncii de proiectare în cincinalul 1981—1985. Importanța economică a utilizării calculatoarelor în proiectare rezidă în limitarea creșterii necesarului de proiectanți, prin creșterea productivității acestei munci, odată cu realizarea în termene mult mai scurte a proiectelor.

Tabelul nr. 1

Procesul computerizării în Regatul Unit

Anul	Stocul de calculatoare la sfîrșitul anului	Creșterea netă a stocului de calculatoare	Calculatoare nou introduse	Cerere netă de forță de muncă pentru construcția calculatoarelor (Om an)	Economie netă de forță de muncă prin utilizarea calculatoarelor	Diferența col. 4 — col. 5	Diferența 72% (col. 4 — col. 5)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1952	—	—	—	300	0	300	216
1953	—	—	—	551	0	551	397
1954	12	12	12	678	0	678	488
1955	23	11	11	1566	324	1242	803
1956	40	17	17	2931	621	2310	1489
1957	87	47	47	3177	1080	2097	1207
1958	161	74	74	3507	2349	1158	176
1959	220	59	59	5103	4347	756	—672
1960	306	86	86	8450	5940	2510	144
1961	417	111	125	12379	7884	4495	1029
1962	620	203	223	16495	10719	5776	1157
1963	875	255	290	21139	15790	5344	—574
1964	982	107	393	26757	15903	10854	3362
1965	1424	442	484	36950	25380	11570	1224
1966	1956	532	625	49019	35937	13082	—643
1967	2595	639	903	57540	45684	11856	—4256
1968	3522	927	1130	66801	64584	2217	—16487
1969	4319	797	1262	69353	82539	—13186	—32605
1970	5470	1151	1151	69557	106393	—37336	—56812
1971	6564	1094	1384	71757	139860	—68103	—88195
1972	7680	1116	1509	75761	166617	—90856	—112069
1973	8678	998	1482	92491	194292	—101801	—127699
1974	9720	1042	1667	113763	217431	—103663	—135518
1975	10983	1263	2186	121409	238059	—116650	—150616
1976	12411	1428	2558	115819	266031	—150212	—182641
1977	13652	1241	2503	106290	301023	—194733	—224494
1978	14471	819	2330	97584	327807	—230223	—257547

Coloana 6 estimează bilanțul forței de muncă sub presupunerea că toate calculatoarele instalate în Regatul Unit ar fi fost fabricate în Regatul Unit. Coloana 7 ține seama de faptul că industria Regatului Unit are capacitatea de a construi numai 72% din aceste mașini

O secțiune importantă a Bibliotecii Naționale de Programe (BNP) este dedicată tehnicii și tehnologiei. Este însă sigur că teleinformatica și informatica distribuită, precum și utilizarea calculatoarelor locale și de tip personal vor da un impuls puternic folosirii informaticii în aceste domenii. Se pune și problema unei politici a bazelor de date și a programelor de calcul tehnic și de proiectare pentru fiecare din domeniile industriale ale țării. Programele și bazele de date necesare proiectării și ingineriei tehnologice vor trebui cu atenție constituite, ținînd cont și de trecerea potențială la utilizarea programelor de inteligență artificială în automatizarea flexibilă a producției. Va trebui făcută o legătură între modurile de proiectare cu calculator electronic și programele de conducere automată a producției. Avem etape de parcurs în informatică pentru cercetare, proiectare și inginerie tehnologică pe care trebuie să le definim și să le aducem la îndeplinire.

În privința informaticii economice și de conducere a producției, din punctul de vedere al eficienței nu ne deosebim de

*) Comunicare la sesiunea științifică a Institutului central pentru conducere și informatică, 21—23 decembrie 1978.

ceea ce se petrece pe plan mondial ; diferențele țin mai mult de factorul de corecție pe care îl aduce experiența în timp și gama de echipamente și terminale adiacente calculatorului electronic.

Una din problemele cele mai dezbătute o constituie economia de personal pe care o produce utilizarea calculatoarelor electronice. Într-un studiu asupra acestei probleme pentru Marea Britanie (Paul Stoneman : Technological diffusion and the computer revolution. The U. K. experience. Cambridge University Press. 1976. 219 pagini) se constată că 2/3 din calculatoare au fost utilizate pentru activități administrative și de birou, deși se știe, remarcă autorul, că cea mai mare eficiență o produc în automatizare. Studiul, urmărind perioada 1954—1976, deci o perioadă de peste 20 de ani, pe baza datelor existente și prin deducerea unei funcții care leagă economia de personal de output-ul industrial și de numărul de calculatoare, stabilește datele din tabela nr. 1 de pe pag. 21 (op. cit., tabela 8. 14, pag. 183).

Se observă că studiul ia în considerare eliberarea de personal din serviciile deservite cu tehnică de calcul și angajarea de personal în fabricația de calculatoare electronice și evident, personalul angajat în centrele de calcul. Între anii 1952—1969 nu s-a produs o reducere globală a personalului. Abia după 17 ani, și ca efect al utilizării calculatoarelor din generația a III-a, a început să se producă reducerea globală a personalului. Această reducere a devenit însă sistematică, fiind tot mai importantă, de la an la an, de la 13.186 persoane în anul 1969 la 230.223 în anul 1978. Această economie reprezintă însă un procent de sub 1% pentru forța de muncă din economia britanică. Calculul ține cont de datele reale ale perioadelor trecute și presupune că toate calculatoarele ar fi fost fabricate în țară. În plus, trebuie amintit că studiul se referă numai la calculatoarele utilizate în informatica economică și de conducere administrativă, inclusiv a producției, adică exact ceea ce ne interesează.

Autorul stabilește cîteva concluzii interesante :

— reducerea globală a necesarului de personal ajunge la 42 persoane pe calculator ;

— personalul calculatoarelor lucrează peste programul orar normal, și, de asemenea, lucrează mai ușor în schimburi ;

— munca făcută cu calculatoarele este mai importantă decît reducerea efectivă a personalului. Munca nouă, prestată cu calculator, dacă s-ar face fără acesta ar duce la cereri foarte mari de personal. O reducere a personalului este însă considerată esențială pentru economicitatea utilizării calculatoarelor ;

— sînt activități ale calculatorului care nu pot fi cuantificate cum ar fi îmbunătățirea generală a activității, a conducerii etc.

În legătură cu creșterea productivității muncii sociale prin utilizarea calculatoarelor electronice în automatizare distingem :

I) automatizarea clasică cu calculatoare, în special a proceselor tehnologice continue și a producției discrete de mare masă.

II) automatizarea flexibilă a producției discrete în loturi, care presupune utilizarea unei informatici cu inteligență artificială ; ea implică și proiectarea cu mijloace la fel de avansate ;

III) automatizarea muncii administrative de birou care, în etape superioare va utiliza, de asemenea, inteligența artificială.

Reducerea personalului și creșterea productivității muncii datorită automatizării clasice este bine studiată. Vom recurge la un citat destul de lung, după o valoroasă enciclopedie în domeniul calculatoarelor, care caracterizează etapa pe care o parcurgem și noi, întrucît se referă la automatizarea clasică și utilizarea informaticii economice :

„Un rezultat însemnat al automatizării este acela că aceasta a adus cu sine o modificare a structurii forței de muncă La sfîrșitul secolului trecut și în prima jumătate a secolului XX, pe măsură ce tot mai multe mașini automate erau inventate și începeau să fie utilizate, se constată un declin consecvent, în țările industrializate, al numărului muncitorilor angajați în agricultură, industria textilă și minerit (industriile primare), și o creștere a numărului celor angajați în industriile prelucrătoare (industrii secundare). Această mutație a fost însoțită și a făcut posibilă o creștere neîntreruptă a productivității (adică, a producției pe om-oră). Astfel, s-au produs cantități suficiente de bunuri de către industriile primare, chiar dacă populația sporea, cererea de bunuri creștea, iar forța de muncă era în declin. Creșterea care se manifesta în cerere era importantă deoarece aceasta constituia factorul care a permis ca forța de muncă în ansamblu să crească (deși în anumite industrii avuseseră loc mari fluctuații) cu toate că era confruntată cu automatizarea și o mare productivitate.

Calculatoarele, care în S.U.A., și-au făcut apariția în număr mare în ultima parte a anilor 1950, au adus cu ele și o altă schimbare majoră în ceea ce privește structura forței de muncă. S-a trecut astfel către ceea ce se cheamă societatea post-industrială, adică s-a trecut de la munci fizice la munci intelectuale, și la activități care țin de prestarea de servicii (sau activități tertiare) cum ar fi : activități de birou, activități desfășurate de angajații guvernamentali, directori, personalul din comerț, alți lucrători. Acest lucru este înfățișat în figura 1, unde se poate

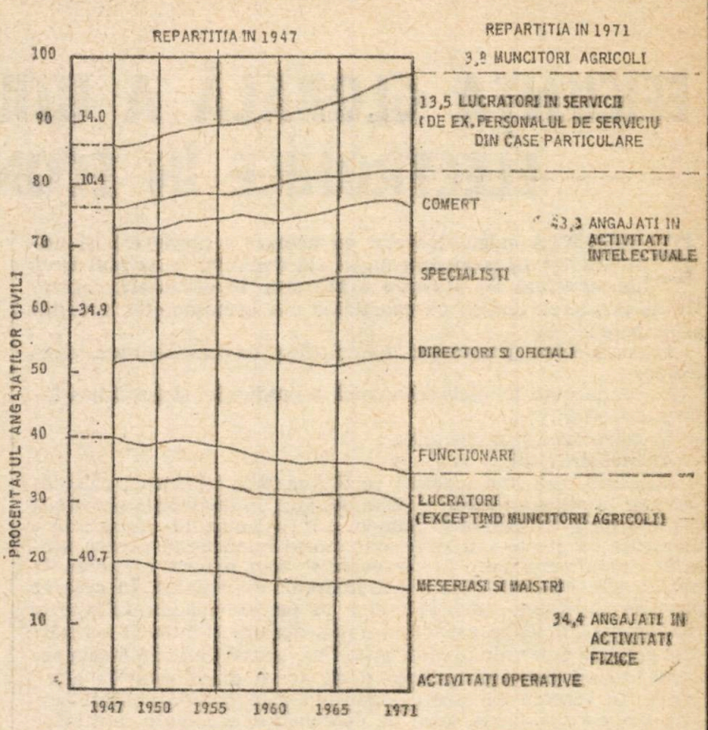

Fig. 1 Modificări în repartiția forței de muncă întocmită pe grupuri principale de activități.

NOTA : Statistica pentru 1947—1964 și 1964—1971 se bazează pe seturi diferite de date privind ocuparea forței de muncă (de ex. modificări în limita de vîrstă minimă pentru includerea în rîndurile forței de muncă). In mod asemănător, statistica pentru 1971 nu poate fi comparată în mod strict cu anii anteriori. Oricum modificările nu au efecte însemnate. Pentru 1964 discrepanța a fost de aproximativ 0,3 în clasificările majore (de ex. activitățile intelectuale etc.), iar cele 2 seturi de statistici au fost aduse la un nivel mediu.

vedea că angajații care prestează munci intelectuale și servicii au crescut de la 43,3% la 61,8% între 1947 și 1971, în timp ce numărul celor care prestează munca fizică a scăzut de la 40,7% la 34,4% din totalul forței de muncă. Rolul calculatoarelor în această modificare, îndeosebi măsura în care calculatoarele au contribuit la apariția șomajului, a făcut obiectul unor studii amănunțite în multe din țările industrializate din Europa Occidentală. **Concluziile sînt foarte asemănătoare celor la care s-a ajuns anterior în legătură cu automatizarea în general, și acestea sînt rezumate de o afirmație dintr-un raport publicat de Biroul Internațional al Muncii : «Din diverse motive, introducerea automatizării în birouri nu a avut drept consecință pînă în momentul de față un declin al nivelului general de ocupare a lucrătorilor de birou».**

Au fost puține cazurile cînd s-a încercat o completă automatizare. În majoritatea activităților s-a considerat că este necesar sau recomandabil să existe oameni care să supravegheze procesele și să efectueze controlul final. Acest lucru se datorează în parte faptului că luarea prin calculator a deciziilor în multe situații depășește stadiul actual al tehnologiei și, în parte, deoarece există o dorință de a fi conservatori în legătură cu proiectarea și exploatarea sistemelor. Introducerea calculatoarelor necesită de regulă ani de planificare, în special acolo unde activitatea nu poate fi întreruptă pe durata instalării. Acest lucru oferă timpul necesar adoptării de măsuri care să reducă efectele asupra ocupării forței de muncă. Atît marile companii cît și uniunile, în virtutea unei experiențe dobîndite cu mecanizarea și automatizarea, au ajuns în faza de a recunoaște necesitatea unor astfel de măsuri. Acestea cuprind înștiințarea prealabilă despre intenții, programe de reciclare, planuri privind pensionarea întocmtie din timp, compensații etc.

De cele mai multe ori calculatoarele nu sînt aduse pentru a economisi cheltuielile legate de forța de muncă, ci pentru a realiza o mai mare precizie, o mai bună utilizare a resurselor, sau pur și simplu pentru a face o treabă ce nu poate fi făcută fără ajutorul lor. În anumite cazuri (de exemplu, sistemele de rezervare), oamenii sînt necesari ca să lucreze cu clienții ; în alte cazuri, reducerile în munca directă, atît în birouri cît și în fabrici sînt compensate prin cerințe crescute pentru munca indirectă (de exemplu, întreținerea calculatoarelor, perforarea etc.).“**)

prof. dr. docent Mihai DRĂGĂNESCU
membru corespondent al Academiei R.S. România

**) Din „Encyclopedia of computer science“. Petrocelli/Charter, New York, 1976, pag. 331—332).

ŞANTIER EDITORIAL 1979

Continuăm în acest număr al revistei convorbirile cu unii dintre autorii lucrărilor propuse să apară la diferite edituri în anul în curs. Conştienţi că nu putem fi exhaustivi şi că selecţiile noastre poartă, într-o anumită măsură, pecetea aleatoriului, ne vom strădui să completăm în decursul anului, în modalităţi variate, imaginea editorială pe care fragmentar am încercat să o prezentăm (prima parte a Şantierului editorial a apărut în nr. 52/1978).

Consumul energetic şi structura producţiei

Editura Academiei Republicii Socialiste România

dr. Aurel IANCU

● În ce măsură poate fi considerat consumul energetic un criteriu pentru orientarea structurii producţiei ?

— De la început, precizăm că consumul de resurse energetice trebuie considerat doar unul din criteriile de orientare a structurii producţiei, care într-adevăr capătă importanţă crescîndă. Lucrarea, cu titlul menţionat, este rodul unor cercetări efectuate în anii 1976 şi 1977 de colective din Institutul de economie socialistă şi din Institutul de economie industrială. Tema de cercetare a avut ca obiectiv principal clasificarea locului ocupat de consumul energetic în rîndul criteriilor care stau la baza orientării structurii producţiei şi definirea modului în care se determină consumul energetic pentru a putea fi luat în considerare la orientarea acestei structuri. Analiza a fost efectuată prin prisma a două puncte de vedere : a) căutarea unor soluţii potrivit cărora, printr-o mai bună gospodărire a resurselor energetice, să se poată satisface mai bine nevoile structurii planificate a industriei ; b) căutarea unor instrumente concrete de lucru care să fie folosite la fundamentarea unor decizii privind perfecţionarea şi modernizarea în perspectivă a structurii producţiei înăuntrul ramurilor industriale.

În lucrare îşi găsesc tratarea următoarele aspecte mai importante : analiza tendinţelor creşterii producţiei şi reducerii consumului de resurse energetice şi rezervele existente în România în acest domeniu în raport cu posibilităţile economiei noastre şi cu tendinţele existente pe plan mondial ; determinarea locului ocupat de schimbarea structurii producţiei ramurilor industriale faţă de alţi factori în dinamica consumului total energetic, precum şi sublinierea căilor de economisire a resurselor ; calcularea influenţei structurii ramurilor industriale asupra consumului direct şi cumulat (direct + indirect) de resurse energetice.

● Care este eficienţa analizei consumului cumulat de resurse energetice pe produse şi faze tehnologice ?

— Determinarea, interpretarea şi analizarea consumurilor cumulate de resurse energetice pe produs se justifică pe deplin dacă se au în vedere unele aspecte caracteristice cum sînt : deteriorarea situaţiei în perspectivă a resurselor energetice pe plan mondial, lipsa de sensibilitate a sistemului de preţuri la accentuarea gradului deficitar al resurselor energetice şi la ridicarea preţului energiei pe plan mondial, neajunsul provocat de sistemul general de calcul şi evidenţă care, aşa cum se ştie, contabilizează consumul energetic în contul general şi amorf de „materii prime şi materiale", nedînd astfel posibilitatea de a identifica în mod distinct consumul fizic de resurse energetice care are loc pe tot fluxul de fabricaţie al produsului. Rezultatele obţinute din cercetările efectuate şi conţinute în lucrare sînt deosebit de relevante, aşa încît ele ne-au dat posibilitatea să tragem concluzia că numai pe această cale pot fi identificate produsele cu adevărat energointensive şi pot fi efectuate în mod corect calcule de eficienţă a exportului, pentru a evidenţia gradul de recuperare a resurselor energetice totale conţinute în produs prin preţul încasat din exportul acestuia.

Agricultura socialistă a României

Editura Politică

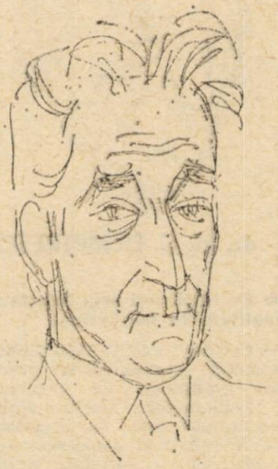

Dumitru DUMITRU

● Aveţi în vedere o lucrare cu caracter enciclopedic ?

— Lucrarea constituie un modest omagiu pe care colectivul de autori îşi propune să-l aducă împlinirii a trei decenii de la începutul unei noi etape în revoluţia agrară — etapa revoluţiei agrare socialiste — moment de importanţă covîrşitoare pe calea dezvoltării socialiste a ţării noastre. Abordînd principalele aspecte teoretice şi practice ale formării, consolidării şi modernizării agriculturii socialiste în contextul general al dezvoltării economico-sociale, lucrarea evidenţiază trăsăturile şi rezultatele acestui proces istoric, ca urmare a înfăptuirii politicii agrare a Partidului Comunist Român, politică bazată pe concepţia ştiinţifică despre lume şi, pe cunoaşterea multilaterală a realităţilor din ţara noastră.

● Cercetarea efectuată de autori oferă probabil şi unele sugestii ?

— Analiza experienţei acumulate şi a obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea şi Conferinţa Naţională ale partidului constituie pentru autori un prilej deosebit de a sintetiza caracterul ştiinţific, creator şi original al politicii agrare a partidului nostru. În lucrare sînt investigate direcţiile principale ale procesului de intensificare a agriculturii pe baza aplicării cuceririlor ştiinţei şi tehnicii contemporane şi de dezvoltare multilaterală, complexă a acestei ramuri, ale organizării şi consolidării unităţilor agricole de stat şi cooperatiste, ale perfecţionării mecanismului economic şi conducerii agriculturii, punîndu-se ca problemă centrală creşterea eficienţei activităţii economice. Drumul parcurs de ţara noastră în făurirea şi dezvoltarea agriculturii socialiste, înfăţişat în această lucrare, se înscrie în codul diferitelor experienţe naţionale, ca una din căile posibile şi, totodată, ca una din contribuţiile creatoare ale Partidului Comunist Român, la soluţionarea uneia dintre problemele majore şi cele mai dificile ale contemporaneităţii.

Cooperaţia de consum în economia românească contemporană

Editura ştiinţifică şi enciclopedică

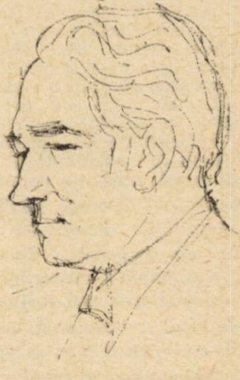

Ion SMEDESCU

● Ce obiectiv v-aţi propus în lucrarea prezentată editurii?

— Lucrarea reprezintă un studiu unitar al problemelor teoretice izvorîte din activitatea practică complexă a cooperaţiei

ŞANTIER EDITORIAL 1979

de consum, derivînd din sarcinile importante care îi revin în domeniul aprovizionării cu mărfuri a populaţiei, atragerii şi valorificării surplusului de produse agro-alimentare din gospodăriile personale şi prestărilor de servicii. Se subliniază, printre altele, multitudinea factorilor psiho-socio-economici care influenţează cererea de mărfuri şi servicii în mediul rural, important segment al pieţei mărfurilor şi serviciilor din România. Modul de construire a fondului central de produse agro-alimentare al statului şi aportul cooperaţiei de consum la formarea acestuia, modul de grupare al prestărilor de servicii, activitatea cooperativelor de credit, mişcarea cooperatistă mondială şi legăturile cooperaţiei de consum cu organizaţiile cooperatiste din alte ţări sînt aspecte mai puţin cunoscute ale activităţii cooperativelor. Toate procesele economice desfăşurate de cooperaţia de consum în domenii atît de diferite cum sînt : comerţul, alimentaţia publică, turismul, gospodărirea şi circulaţia ambalajelor, achiziţiile şi contractările de produse agro-alimentare, aprovizionarea tehnico-materială, reclama comercială, proiectarea şi construirea bazei materiale proprii, ca şi munca de planificare şi financiară, modul de constituire şi utilizare a fondurilor necesare, sînt analizate sub aspectul trăsăturilor lor particulare.

● Care sînt perspectivele perfecţionării activităţii cooperaţiei de consum în ţara noastră?

— În cooperaţia de consum se aplică noul mecanism economico-financiar stabilit de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978. În legătură cu noul mecanism sînt de subliniat rezultatele remarcabile obţinute de cooperaţia de consum în ceea ce priveşte autofinanţarea, domeniu în care ea este un adevărat pionier în economia noastră, fiind angrenată într-o vastă acţiune de masă care vizează eliberarea creditelor acordate de stat. Lucrarea conţine o serie de sugestii, cum ar fi cele privind scurtarea circuitului mărfurilor de la întreprinderile producătoare pînă la consumatorul din mediul rural, prezenţa comerţului cooperatist la oraşe, conţinutul activităţii depozitelor de mărfuri ale cooperaţiei de consum, normarea stocurilor de mărfuri, soldarea mărfurilor şi ambalajelor, stimularea desfacerii unor mărfuri prin aşezarea mai judicioasă a rabaturilor, modificarea regimului actual de circulaţie a ambalajelor între industrie şi comerţ, extinderea formelor moderne de comerţ, metodelor statistico-matematice de investigare a cererii de mărfuri şi a indicatorilor de eficienţă economică.

Deciziile interfuncţionale în marketing. O abordare de sistem

Editura Politică

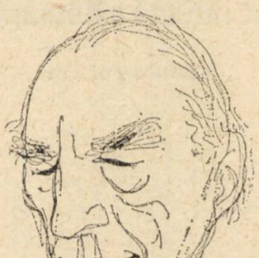

dr. M. C. DEMETRESCU

● Ce înţelegeţi prin interfuncţionalitate în marketing?

— Conducerea interfuncţională înseamnă sincronizarea proceselor complexe de rezolvare a problemelor marketingului. Marketingul este o tehnologie socială, micro şi macroeconomică, prin care o societate valorifică resursele ei şi realizează adaptarea ei la ambianţa istorică. Această tehnologie constituie o importantă forţă de accelerarea progresului. Ea operează într-o ambianţă culturală, dat fiind că bunurile şi serviciile care fac obiectul schimburilor pe piaţă încorporează civilizaţie şi cultură. Performanţele mecanismului decizional al **eficacităţii** marketingului se măsoară prin satisfacerea cumpărătorilor, prin creşterea volumului de bunuri şi servicii şi prin numeroase alte criterii decizionale de evaluare a consecinţelor acţiunilor de marketing. Marketingul este însă şi o tehnologie a **eficienţei** organizării tuturor resurselor prin care se realizează funcţia întreprinderii de atragere şi stimulare a cererii şi de satisfacere a acesteia. Pentru dezvoltarea întreprinderilor este esenţial mecanismul decizional al alocării resurselor limitate sau, altfel spus, eficienţa marketingului, raportarea rezultatului performanţelor la costurile implicate.

Evaluarea eficienţei presupune utilizarea a numeroase tipuri de criterii decizionale. Măsurătorile eficienţei sînt dificile datorită multitudinii de obiective interdependente şi cu multe dimensiuni, informaţiei incomplete privind trecerea de la prezent la viitor şi universului probabilistic de incertitudini şi risc care decurge din aceste condiţii, precum şi din schimbările dinamice ale complexităţii pieţei.

● În ce măsură abordarea de sistem serveşte obiectivului ce vi l-aţi propus în lucrare?

— Interfuncţionalitatea în marketing, ca poziţie teoretică, reprezintă angajarea în abordarea sistemelor totale. În acest sens lucrarea se încadrează în studierea sistemelor cu scopul înţelegerii modului în care acestea operează. Singura tratare adecvată este cea oferită de conceptele şi instrumentele teoriei sistemelor. Recunoaşterea sistemelor de factori şi efecte care interacţionează şi sînt interfuncţionale permite explicarea a tot ceea ce se întîmplă într-un organism şi o organizaţie. Însă identificarea sistemelor de marketing şi a mecanismelor lor decizionale nu înseamnă în nici un fel că sistemele sînt în mod necesar eficace şi eficiente atunci cînd funcţionează şi urmăresc atingerea scopului lor. Această carte caută să descifreze condiţiile perfecţionării sistemelor şi metodelor prin care poate fi sporită eficacitatea şi eficienţa mecanismelor decizionale deopotrivă în marketingul intern şi în cel internaţional, pe baza unor modele normative şi a unor tehnici de operaţionalizare a rezolvării corecte a problemelor.

Căi şi strategii de lichidare a stării de subdezvoltare

Editura Politică

dr. Sorica SAVA

● Aveţi în vedere strategii concurente sau complementare ?

— Lucrarea este rodul muncii unui colectiv de cercetători ai Institutului de economie socialistă care îşi situează obiectul de studiu în domeniul problematicii ridicate de necesitatea lichidării subdezvoltării — chestiune, prin implicaţii, cardinală pentru economia şi politica lumii de astăzi. În acest context cartea reprezintă o abordare în care se insistă asupra caracterului unitar al procesului dezvoltării, avîndu-se în vedere — prin selectarea, din multitudinea aspectelor presupuse de dezvoltare, a elementelor esenţiale, determinante — strategii complementare. Este vorba nu numai despre o complementaritate structurală— ca să spun aşa — ci şi de o abordare corelativă pe planul relaţiei naţional-internaţional. Eliminarea stării de subdezvoltare este concepută în contextul făuririi unei noi ordini economice mondiale, evidenţiindu-se acele căi şi strategii care emană din unitatea organică dintre mobilizarea eforturilor interne şi crearea unui mediu internaţional favorabil accelerării dezvoltării ţărilor rămase în urmă.

● Ce vă propuneţi să realizaţi în această carte şi care este, după opinia dv., orientarea dominantă în lichidarea subdezvoltării ?

— Pornind de la analiza situaţiei şi evoluţiilor internaţionale, caracterizate prin menţinerea, în condiţiile interdependenţei crescînde actuale, a unor structuri economice anacronice, din care derivă disproporţii, instabilităţi, inechităţi, colectivul de autori s-a oprit asupra cerinţei lichidării subdezvoltării prin realizarea unei creşteri economice în ritm înalt, a industrializării ca răspuns la necesitatea unor mutaţii radicale în structura de producţie, schimb şi repartiţie a roadelor expansiunii, asupra întăririi rolului statului naţional în strategia dezvoltării, a valorificării resurselor naţionale pe calea intensificării colaborării economice între înseşi ţările în curs de dezvoltare şi a promovării unor politici comerciale propice eliminării înapoierii economice. Noi am vizat un dublu scop : pe de o parte încercarea unui aport la definirea căilor şi strategiilor de lichidare a subdezvoltării ; iar, pe de altă parte — şi poate acesta a fost cel mai important lucru — de a oferi o lucrare care, favorizînd cunoaşterea mai bogată, mai profundă a realităţilor contemporane, să contribuie, alături de preţioasa literatură care există deja în ţara noastră, la sublinierea valorii conceptului românesc privind noua ordine economică internaţională şi la cît mai completa înţelegere a poziţiei şi aportului României la soluţionarea problemelor epocii noastre.

În răstimpul ultimelor decenii, dînd curs aspiraţiilor pentru o societate mai bună prin adoptarea unei căi proprii de dezvoltare, multe dintre tinerele state suverane consideră socialismul drept finalitate a luptei lor de emancipare deplină.

Grupaj realizat de
Anghel SCHOR

Desene de **Cik DAMADIAN**

Continuarea și întărirea cursului destinderii și păcii în Europa și în întreaga lume — premisă a dezvoltării economice pașnice și amplificării schimburilor

ANALIZA fenomenelor caracteristice lumii contemporane evidențiază o serie de relații, de interdependențe definitorii pentru viața internațională atît la scară continentală, cît și globală. De modul în care acestea își găsesc rezolvarea depinde cursul dezvoltării viitoare a comunității popoarelor în ansamblu și a fiecărei națiuni în parte. Raportul dintre destindere și pace, pe de o parte, și dezvoltarea economică, a schimburilor, pe de altă parte, este tocmai o astfel de interdependență.

Cursa înarmărilor frustrează omenirea de imense beneficii ale dezvoltării economice

SE POATE AFIRMA de la bun început că niciodată în îndelungata istorie a omenirii această relație nu a fost mai strînsă, interdependența dintre cele două părți mai vădită, rezultat firesc a două fenomene contradictorii, a două tendințe diametral opuse : una pozitivă, exprimînd voința puternică a popoarelor de a se dezvolta libere, stăpîne pe bogățiile lor naționale, pe destinele proprii, de a-și făuri viața conform propriilor aspirații, fără nici un amestec din afară, de a conlucra, de a face schimburi diverse, într-un climat de pace și securitate ; cealaltă negativă — rezultat al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de forță și dictat urmărind reîmpărțirea lumii în sfere de influență și dominație, ducînd la adîncirea contradicțiilor economice, agravînd crizele perturbatorii ale economiei mondiale și care afectează raporturile dintre state, pun în primejdie independența și libertatea popoarelor, cursul destinderii, pacea și securitatea internațională.

Pentru a stimula interacțiunea benefică a destinderii și a creșterii economice și a schimburilor, se impun măsuri hotărîte, acțiuni concertate ale popoarelor împotriva fenomenelor și tendințelor negative care grevează viața internațională contemporană. Între aceste fenomene, cursa înarmărilor se situează pe prim plan prin parametrii de neimaginat pe care i-a atins, prin pericolul pe care-l reprezintă pentru însăși viața pe planeta noastră, prin încordarea pe care o trezește și o agravează în viața internațională.

Se poate afirma cu deplină îndreptățire că între problemele vitale ale omenirii, dezarmarea și dezvoltarea ocupă un loc de prim ordin. Orice progres realizat în stăvilirea, diminuarea irațională competiții a înarmărilor, orice măsuri efective de dezarmare vor însemna implicit o posibilitate sporită de stimulare a dezvoltării, a progresului, a bunăstării popoarelor. Așa cum arăta președintele **Nicolae Ceaușescu, „Dacă numai o parte din uriașele mijloace materiale care se cheltuiesc în prezent pentru înarmare ar fi alocate în scopul dezvoltării economico-sociale, s-ar putea realiza, pe această cale, însemnate progrese în ridicarea bunăstării oamenilor, apărarea sănătății și vieții acestora, în creșterea nivelului general de trai al popoarelor".**

Raportul relevat de numeroase cercetări între mijloacele alocate dezvoltării pașnice a omenirii și cheltuielile militare îndreptățește prea bine comparația dintre picătură și mare, dacă alăturăm astfel de cifre : 356 miliarde dolari afectați scopurilor militare, numai 20 miliarde pentru ajutoare economice și abia 2 miliarde destinați programelor Națiunilor Unite în anul 1976, de exemplu. Mai mult decît edificatoare sînt echivalările propuse de Institutul internațional pentru cercetări în domeniul păcii de la Stockholm (S.I.P.R.I.) pentru totalul fondurilor cheltuite anual pe glob pentru înarmări — produsul național brut a 65 de țări din Africa și America Latină (două regiuni ale lumii în care ritmurile dezvoltării sînt foarte mici) ; suma totală a cheltuielilor publice mondiale pentru educație ; dublul fondurilor destinate pe plan mondial sănătății publice etc.

Pe bună dreptate popoarele se consideră a fi supuse unei frustrări de mari proporții ținînd seama că, potrivit studiilor efectuate de O.N.U., dacă numai jumătate din cheltuielile militare mondiale efectuate în perioada 1970—1975 ar fi fost investite în sectorul civil, produsul mondial anual la sfîrșitul acestei perioade ar fi fost cu 200 miliarde de dolari mai mare, atîta timp cît jumătate din totalul oamenilor de știință lucrează în cercetări militare pentru care se cheltuiesc 40% din fondurile mondiale destinate cercetărilor, atîta timp cît numărul militarilor întrece cu 4 milioane pe cel al tuturor medicilor și profesorilor din lume.

Argumente care nu rezistă analizei

ARGUMENTUL fluturat adesea de apologeții cursei înarmărilor potrivit căruia producția militară și piața armamentului ar constitui mijloace pentru ieșirea din criza economică nu rezistă unei analize serioase. În fond, ce reprezintă din punct de vedere economic producția de armament și cheltuielile pentru întreținerea forțelor armate decît o scoatere sistematică din procesul reproducției, din circuitul economic a unei însemnate părți a producției care nu folosește nici ca mijloc de consum, nici ca mijloc de producție ? În final aceasta nu poate duce decît la îngustarea reproducției lărgite și reducerea ritmului de creștere economică, la accentuarea dificultăților economice. Simpla comparare a două state capitaliste — S.U.A. și Japonia — este ilustrativă. Prima a alocat în ultimele decenii pentru investiții militare directe 7—11% din P.N.B., în timp ce a doua a alocat sub 1% din P.N.B. Or, între anii 1965—1976 producția națională a Japoniei a crescut într-un ritm mediu anual de 8,2%, în timp ce a S.U.A. cu numai 3% anual, paralel cu sporirea poverii impozitelor, intensificarea inflației, devalorizări ale dolarului, crize valutar-financiare.

Nu rezistă unei analize temeinice, complexe argumentele sprijinitorilor cheltuielilor militare pe considerentul că ele sînt stimulatoare ale progresului în domeniul tehnologic sau al descoperirilor științifice, și nici temerile unor experți după care dezarmarea ar avea nu numai o latură pozitivă, ci și una negativă conducînd la reducerea activității economice, șomaj, dificultăți economice și sociale în regiunile unde este amplasată industria de război. Numeroși oameni de știință au arătat că reconversiunea industriei de război este perfect posibilă, la fel ca și a cercetării științifice militare, iar trecerea lor la o dezvoltare în scopuri pașnice nu comportă dificultăți de ordin tehnic. Să amintim doar că utilajul uzinelor militare este, în cea mai mare parte, nu numai identic cu înzestrarea întreprinderilor civile analoge, ci de regulă primele sînt mai moderne, mai avansate din punct de vedere al bazării pe rezultatele cercetării științifice etc. În ceea ce privește stimularea progresului tehnico-științific pe care cercetările militare ar aduce-o, se cuvine arătat că, pe măsura complicării mijloacelor de luptă și a specializării lor, așa-numita „restituire civilă" a activităților militare devine tot mai insignifiantă, ca să nu mai vorbim de alte două aspecte importante : prelevarea unor fonduri uriașe destinate cercetării militare din mijloacele rezervate dezvoltării științei, al cărei progres este astfel încetinit, și avantajele cu totul minore ale unor posibile „restituiri civile" din partea activităților militare în comparație cu pericolul unui război nucleăr care ar putea distruge orice viață pe pămînt.

Nu mai puțin lipsite de temei sînt afirmațiile referitoare la proporțiile șomajului ce s-ar crea dacă cheltuielile militare vor fi limitate și dacă vor fi întreprinse măsuri hotărîte de dezarmare. O prognoză făcută de Centrul de analiză a priorităților naționale al Asociației naționale de planificare din S.U.A., luînd în considerare efectele pe care le-ar avea reducerea alocațiilor militare cu 20 miliarde dolari și folosirea lor în scopuri pașnice, a evidențiat că numai printr-o asemenea măsură vor putea fi create 325 de mii de locuri noi de muncă. Or, pașii spre dezarmare, pe o scară care să pună capăt finalmente cursei înarmărilor, pot și trebuie să pună în mișcare un întreg mecanism nou creator de locuri de muncă, să inițieze o asemenea înnoire în viața economico-socială care va duce nu la șomaj, ci la înlăturarea actualei irosiri de forță de muncă.

Popoarele cer imperios edificarea unei lumi fără războaie și fără arme

DEZIDERATELE vitale ale omenirii, dezvoltarea, progresul, pacea și securitatea pot fi înfăptuite prin realizarea dezarmării generale și în primul rînd a dezarmării nucleare, așa cum a preconizat și preconizează cu fermitate România socialistă, prin dirijarea resurselor materiale și financiare ale umanității nu spre producerea mijloacelor de distrugere a omului, ci spre asigurarea bunăstării și progresului popoarelor.

În expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale consacrată sărbătoririi a șase decenii de la făurirea statului național român, este cuprinsă o semnificativă întrebare : **„Am făcut oare totul pentru destindere, pentru securitate ? Ce trebuie să mai facem pentru a răspunde imperioasei cerințe a popoarelor de a edifica o lume fără războaie și fără arme, o lume a colaborării și prieteniei între națiuni ?"**. Într-adevăr, oricine dorește să dea un răspuns acestei cruciale întrebări va ajunge la adevărul indubitabil că nu s-a făcut încă suficient pentru aceasta, că numai cu declarații de bune intenții nu pot fi consolidate destinderea și pacea nici pe continentul european, nici în lume, că este momentul trecerii hotărîte la fapte concrete.

În ce o privește, țara noastră a venit cu propuneri concrete care au găsit un larg ecou la sesiunea specială a O.N.U. consacrată problemelor dezarmării, propuneri reieșite dintr-o analiză științifică, obiectivă a realităților și care au în vedere atît scopul final — dezarmarea generală și totală —, cît și gradualitatea procesului care va conduce la aceasta.

Profund interesată în evoluția pașnică a continentului european în care este situată și unde continuă să existe una dintre cele mai complicate situații internaționale, România se pronunță pentru încheierea unui pact general-european conținînd angajamentul tuturor statelor de renunțare la forță și la amenințarea cu forța, pentru discutarea problemelor dezangajării militare și dezarmării în Europa în contextul general al acțiunilor destinate aplicării prevederilor Actului final de la Helsinki, cu participarea tuturor statelor semnatare. Continuarea și întărirea cursului destinderii și păcii în Europa ar putea fi stimulată, după opinia țării noastre, opinie bazată pe analiza științifică a vieții internaționale, de noi inițiative asumate de către țările socialiste, de promovarea de către acestea a unor noi căi și modalități de realizare a obiectivelor cuprinse în Actul final. Toate acestea ar suscita un ecou favorabil în opinia publică internațională și ar putea determina acțiuni similare din partea altor state. O constatare dintre cele mai importante a partidului nostru, reieșită din analiza profundă, atentă a realităților lumii contemporane, este aceea că desfășurarea evenimentelor este în favoarea forțelor care se pronunță pentru o politică de independență, de colaborare, securitate și pace, pentru excluderea războiului și înfruntărilor armate, că nu există o iminență a războiului, că astăzi, mai mult decît oricînd, popoarele au posibilitatea reală de a evita declanșarea unei noi conflagrații consolidînd cursul destinderii internaționale.

Cooperarea intraeuropeană : rezultate care se cer amplificate

CONTINUAREA ȘI ÎNTĂRIREA cursului destinderii și păcii în Europa se află într-o strînsă interacțiune cu asigurarea condițiilor unei cooperări internaționale largi, reciproc avantajoase, cooperare care, odată cu adoptarea Actului final de la Helsinki, a fost ridicată la rang de principiu. Dacă destinderea constituie o premisă a dezvoltării unei cooperări active, între cei doi termeni există, de asemenea, o relație de conexiune inversă, cooperarea economică internațională exercitînd o influență binefăcătoare asupra destinderii, îmbunătățind climatul politic, creînd condiții favorabile pentru stăvilirea și încetarea cursei înarmărilor.

Parte integrantă a procesului de edificare a securității europene, cooperarea economică și tehnico-științifică constituie în egală măsură o cerință a creșterii economice accelerate a fiecărei țări și o finalitate a raporturilor multiple între statele continentului. Un studiu al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa consacrat perspectivei economice generale a țărilor membre pînă în anul 1990 sublinia existența unor mari posibilități de dezvoltare a cooperării între țările cu sisteme economice și sociale diferite, posibilități datorate industrializării rapide a țărilor socialiste, creșterii lor economice intensive cu ritmuri de creștere a produsului material net de 5—6% pentru următorii ani, rolului tot mai important al formelor noi, moderne de cooperare economică, liberalizării schimburilor. Largi perspective sînt deschise, potrivit experților C.E.E./O.N.U., cooperării europene prin realizarea în comun a unor proiecte de interes general în domeniile energetic, tehnico-științific, protejării mediului înconjurător, proiecte de natură să creeze legături durabile și să consolideze cooperarea economică globală pe termen lung.

Există, desigur, unele rezultate pozitive în materializarea prevederilor Actului final privind cooperarea economică general-europeană : o creștere relativ stabilă a schimburilor dintre țările socialiste și cele occidentale ; acorduri între firme din Estul și Vestul continentului ; anumite progrese înregistrate în legătură cu acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate ; adaptarea programelor de acțiune ale C.E.E./O.N.U. la imperativele cuprinse în Actul final ; unele măsuri de extindere a cooperării subregionale, reuniunea țărilor balcanice de la Atena din 1976 dezbătînd o serie întreagă de propuneri vizînd extinderea conlucrării în domeniile agriculturii, energiei, transporturilor și telecomunicațiilor, valorificării resurselor naturale, cooperării industriale și în alte domenii.

Progresele realizate în cooperarea europeană sînt însă departe de posibilitățile existente, de așteptările popoarelor. Colaborarea economică și comerțul continuă să fie grevate de o serie de restricții și bariere anacronice ; contrar angajamentelor asumate la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, au apărut chiar noi măsuri protecționiste unilaterale, cu influență negativă asupra comerțului internațional ; se manifestă tendințe din partea unor state de a folosi relațiile economice în scopul exercitării unor presiuni politice asupra altor state. Asemenea tendințe negative se cer eliminate, ele constituind adevărate frîne în calea procesului destinderii în Europa și în întreaga lume, grevînd comerțul internațional și implicit dezvoltarea economică a statelor lumii.

Cadrul larg de acțiune oferit de Actul final de la Helsinki trebuie folosit în mod activ astfel încît posibilitățile de diversificare și consolidare a raporturilor economice între statele semnatare să devină realități, să contribuie la creșterea economică, la expansiunea și diversificarea comerțului internațional, la o amplă utilizare a tehnicii și tehnologiei moderne, la folosirea reciproc avantajoasă a complementarităților economice. Între obiectivele majore ale unei asemenea cooperări se situează cooperarea industrială în domeniile de vîrf ale progresului tehnic ; cooperarea tehnico-științifică, care să ofere tuturor statelor acces la cuceririle științei și tehnicii moderne, creîndu-se și mijloacele necesare transferului rezultatelor obținute în aceste domenii, lucru cu atît mai important cu cît cele 35 de state participante la C.S.C.E. dispun de 92% din capacitatea de cercetare științifică a întregii lumi ; dinamizarea cooperării pe plan regional ; sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare din Europa în eforturile lor de accelerare a progresului economic.

Antrenată într-un efort susținut și constant de dezvoltare economică și socială, de întărire a forței sale economice și politice, de înfăptuire cu succes a programului de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, România socialistă își aduce astfel contribuția la cauza destinderii și păcii, țeluri fundamentale pentru destinele omenirii. În același timp, țara noastră își exprimă convingerea că stă în puterea popoarelor, a forțelor progresiste ca, acționînd unite, să împiedice un nou război mondial, să asigure o pace trainică atît în Europa, cît și în întreaga lume.

Leon TALPĂ

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Economia S.U.A. în 1979: consens și divergențe

ȘANSELE producerii unei recesiuni în economia S.U.A. în 1979 sînt cam de 50%, apreciază majoritatea prognozelor efectuate la sfîrșitul anului trecut în această țară. Ele precizează în același timp că, dacă se va produce, recesiunea nu va fi atît de profundă ca cea din 1973-1974. În raport cu datele preliminare privind evoluția produsului național brut în anul tocmai încheiat, care indică o creștere reală de 3,8%, prognozele pentru 1979 variază pe o gamă cuprinsă între 3,5% (ancheta revistei „Industry Week") și 11% (modelul econometric Merrill Lynch). Rata prognozată a inflației — care continuă să fie considerată principala problemă ce confruntă economia americană — este în general de ordinul a 7—8%, cu perspectiva unei anumite atenuări în a doua parte a anului, în ipoteza producerii unei recesiuni.

Printre sectoarele care ar putea împiedica producerea sau în orice caz ar atenua dimensiunile recesiunii este menționat în primul rînd cel al exporturilor nete, desigur numai în varianta în care în principalele țări partenere creșterea economică s-ar dovedi considerabil mai rapidă decît în S.U.A.

Investițiile directe în străinătate ale țărilor petroliere

DEȘI unele dintre investițiile efectuate în ultimii ani de țările exportatoare de petrol în sectorul industrial și financiar al cîtorva țări occidentale, ca și unele din achizițiile lor de bunuri imobiliare s-au bucurat la timpul lor de o mare publicitate, totalul acestor investiții și achiziții este încă destul de redus, atît din punctul de vedere al țărilor investitoare, cît și din cel al țărilor gazdă, mai ales în cazul industriei. Cifre date publicității de revista Sphères, *de pildă, apreciază că țările exportatoare de petrol și-au plasat sub formă de investiții directe în Occident mai puțin de 5% din excedentele lor financiare.*

O parte destul de mare a investițiilor arabe pe termen lung s-au îndreptat spre sectorul imobiliar, dat fiind climatul conjunctural nefavorabil investițiilor în industrie. Se menționează totodată că atunci cînd țările petroliere au obținut o participare financiară în industrie, aceasta a fost urmărită cu prioritate în ramuri în care țările respective erau interesate să aibă acces la anumite tehnologii sau să-și asigure aprovizionarea cu produse necesare procesului lor de industrializare, inclusiv în sectorul energetic, pentru facilitarea tranziției spre epoca post-petrolieră.

Polonia: cooperarea industrială cu țările capitaliste

DUPĂ o slăbire temporară în anul 1976, fluxul cooperării industriale dintre Polonia și țările capitaliste dezvoltate s-a intensificat anul trecut, valoarea totală a acordurilor și contractelor de cooperare depășind cifra de 200 mil. dolari, nivel superior celui atins în 1975. Printre partenerii Poloniei pe primul loc se situează Italia (cu 42% din valoarea totală a tranzacțiilor), urmată de R.F.G. (cu 25%), Anglia (cu 7%), Franța, S.U.A ș.a. În prezent, industria poloneză realizează circa 200 de acorduri de cooperare cu firme din țări capitaliste.

Totuși, după cum se subliniază în presa economică poloneză, ponderea cooperării cu țările capitaliste în ansamblul schimburilor economice ale țării rămîne încă foarte redusă (de circa 1,5%), fiind mai ridicată în unele domenii ca, de pildă, producția industriei de mașini electrice (unde ponderea cooperării atinge 4,5%).

Orientări în dezvoltarea economică

Camerun: realizări recente în industrie și agricultură

PENTRU ANUL 1978 creșterea produsului intern brut al Republicii Unite Camerun a fost estimată, în termeni reali, la circa 5 la sută. Ramura de bază a economiei țării o reprezintă agricultura, care concentrează 80 la sută din populația activă și contribuie cu 40 la sută la realizarea produsului național brut. Recolta la principalele produse agricole (cacao și cafea) s-a situat la un nivel superior celui din anul precedent: la cafea, producția a crescut de la 81 500 tone în 1977 la 90 000 tone în 1978, iar la cacao, de la 84 500 tone la 105 000 tone. În ceea ce privește producția de legume, aceasta a înregistrat progrese, în special datorită realizării unor proiecte agricole (Mideviv, Lekee-Mbam), paralel cu elaborarea unor noi proiecte (Hevecam II, Sodecao și Sodekam), înscrise în cadrul celui de-al IV-lea plan de dezvoltare economică a țării, pe perioada 1976/77-1980/81.

După o scădere a producției industriale în cursul ultimilor doi ani, se constată în prezent o relansare, datorită realizării unor proiecte importante: construirea celor două hidrocentrale de la Song Loulou (putere instalată de 384 MW) și Ladgo (putere instalată de 72 MW); construirea unei rafinării de petrol, la Pointe Limno, cu o capacitate anuală de prelucrare de 1.5 mil. tone de țiței, producția fiind destinată cu prioritate pieței interne; construirea unei fabrici de ciment, la Edéa, cu o capacitate de producție de 130 000 tone pe an etc.

Dezvoltarea sectoarelor productive a fost susținută de o serie de realizări pe plan infrastructural, atît în sectorul rutier (realizarea unei șosele mari transafricane la care participă și Camerunul), cît și în cel feroviar (calea ferată Douala-Yaoundé), precum și în cel maritim (lucrările de extindere a portului Douala).

Relațiile economice dintre România și Camerun cunosc o dezvoltare continuă. Exporturile țării noastre sînt reprezentate, în principal, de mașini și utilaje, autoturisme, diverse accesorii și piese auto etc. și de diverse alte produse industriale (geamuri, carbid etc.). În importul românesc din Camerun predomină cacaoa boabe. Pe planul cooperării economice româno-cameruneze, principalele domenii vizate sînt: creșterea animalelor, mecanizarea agriculturii, explorările geologice, evaluarea fondului forestier și valorificarea superioară a lemnului, producția de energie electrică.

L. R.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 2—5 I 1979 a fost caracterizată printr-o redresare de ansamblu a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. După un început ezitant, dolarul a început să recupereze din terenul pierdut în intervalele anterioare. Dezacordurile care au condus la neintrarea în vigoare a preconizatului sistem monetar vest-european, zvonurile privind posibilitatea adoptării unor noi măsuri în sprijinul monedei americane, alături de intervențiile directe și permanente ale băncilor centrale occidentale au imprimat dolarului un trend ascendent, stopat doar de ajustările tehnice de la sfîrșitul perioadei. În actualul context nu se așteaptă mișcări spectaculoase de cursuri, mai ales că Sistemul Federal de Rezerve american nu a consumat decît circa o treime din linia de „swap" de 30 miliarde dolari, pusă la dispoziția sa de celelalte bănci centrale pentru intervenții pe piață.

Francul elvețian a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar. Dacă pe 2 I 1979 acesta cota la circa 1,6050 franci/1 dolar, vînzările masive din următoarele zile au determinat o slăbire în raport cu dolarul, pînă la nivelul de 1,6640 franci/1 dolar pe 4 I 1979, ușoara redresare de la sfîrșitul intervalului situîndu-l la circa 1,65 franci/ 1 dolar (cu 1,7% sub închiderea precedentă). **Marca vest-germană,** sub impactul între altele, al publicării excedentului balanței de plăți pe luna noiembrie 1978 de numai 2,7 miliarde mărci, comparativ cu 8,3 miliarde mărci în octombrie 1978, a terminat intervalul la circa 1,85 mărci/1 dolar, respectiv cu 1,6% sub nivelul

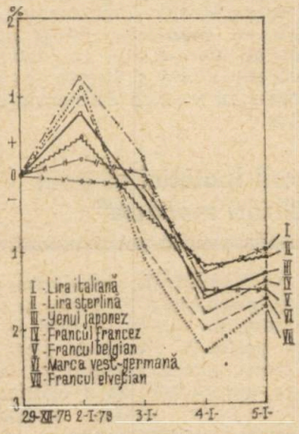

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2—5 I 1979, luîndu-se ca bază nivelele din ziua de 29 XII 1978

din 29 XII 1978. Un procent apropiat de depreciere (1,5%) a înregistrat și **francul belgian,** care cota pe 5 I 1979 la aproape 29,25 franci/1 dolar, comparativ cu circa 28,80 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă. **Francul francez** era tranzacționat la sfîrșitul săptămînii la 4,24 franci/1 dolar, respectiv cu 1,4% sub închiderea precedentă. Un trend foarte apropiat a urmat și **yenul japonez,** astfel că nivelul de 196,75 yeni/1 dolar de pe 5 I 1979 a fost cu 1,3% sub cel din 29 XII 1978. **Lira sterlină** și **lira italiană** au încheiat perioada analizată la nivele de depreciere de 1,1% (la 2,0175 dolari/1 liră) și respectiv 1% (la 836,50 lire/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au fost cotate la circa 12,375% la cele în eurodolari, 3,625% la cele în euromărci vest-germane și 0,25% la cele în eurofranci elvețieni.

Licitația F.M.I., la care au fost vîndute 470 000 uncii de aur la un preț mediu de 219,34 dolari/uncie, a influențat pentru scurt timp prețul metalului galben pe piața liberă, astfel că al doilea fixing de la Londra din 5 I 1979, de 225,30 dolari/uncie, a fost cu foarte puțin sub cel corespunzător din 29 XII 1978, de 226 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

CE VESTEŞTE CONJUNCTURA OCCIDENTALĂ ÎN 1979

SENSUL PERSPECTIVELOR pe termen scurt ale conjuncturii economice a ţărilor capitaliste dezvoltate, aşa cum se prezintă la acest început de an nou, trebuie căutat în evoluţiile recente ale principalelor economii occidentale. Din acest punct de vedere, anul 1979 se anunţă ca o continuare firească a tendinţelor manifestate în întreaga perioadă de după criza economică din 1974—1975, în general, şi a evoluţiilor caracteristice din 1978, în special.

Limitele unei redresări şi insuficienţa persistentă a investiţiilor

DEŞI incertă şi plină de contradicţii, relansarea globală a economiei capitaliste în perioada de după criza declanşată de escaladarea preţului ţiţeiului din octombrie 1973 a beneficiat de unele circumstanţe favorabile. Măsurile de politică economică adoptate cu începere din 1975 au fost concepute fără să existe pericolul unui nou embargou al ţiţeiului şi în condiţiile în care majorările preţului ţiţeiului au fost moderate, oferta de produse alimentare a crescut, iar efectul stimulativ al evoluţiei economiei S.U.A. asupra partenerilor occidentali s-a manifestat prin importuri ajunse la un nivel record.

Scăderea puternică a producţiei industriale şi creşterea fără precedent a şomajului au determinat responsabilii de politică economică din ţările occidentale industriale să considere, încă din 1975, că pentru o relansare fermă a economiilor naţionale cele mai adecvate măsuri ar fi cele de stimulare a cheltuielilor sectorului public şi ale particularilor, fără să acorde atenţia cuvenită măsurilor de sprijinire a investiţiilor productive. Într-adevăr, aceste măsuri au jucat un rol activ în redresarea economică, dar în acelaşi timp au antrenat un proces inflaţionist cu rate anuale de peste 10% şi au agravat situaţia plăţilor externe ale unor ţări occidentale, aflate deja în dificultate ca urmare a sporirii notei de plată pentru ţiţeiul importat.

Un aspect deziluzionant al redresării economice postcriză a fost evoluţia lentă a investiţiilor de capital. În momentul modificărilor intervenite în politicile economice la mijlocul anului 1976 se credea că investiţiile productive vor evolua pe o curbă relativ superioară cheltuielilor de consum (deja în curs de restrîngere), suficientă pentru a susţine relansarea activităţilor economice spre sfîrşitul anului respectiv şi chiar după această dată. Ipoteza s-a dovedit excesiv de optimistă, în anul 1976 şi 1977 investiţiile productive stagnînd, iar în 1978 indicînd puţine semne de redresare. În rîndul factorilor depresivi ce au acţionat asupra procesului investiţional în capacităţi productive se numără : menţinerea unui grad ridicat de subutilizare a capacităţilor de producţie existente ; perpetuarea neîncrederii cercurilor de afaceri în perspectivele economice, sentiment accentuat de instabilitatea social-politică din unele ţări occidentale, de ineficienţa măsurilor de politică economică pe termen lung şi de tendinţele spre protecţionism ale partenerilor (aspect care a blocat interesul şi pentru obişnuitele extinderi de capacităţi în vederea sporirii vînzărilor externe) ; efectul psihologic asupra cercurilor de afaceri, la un moment dat, al unor posibile schimbări în balanţa politică în avantajul partidelor de stînga (în special în Italia şi Franţa).

Anul 1978, deşi nu a adus rezultatele favorabile aşteptate, repetînd practic caracteristicile cantitative ale evoluţiei anului precedent, relevă totuşi unele dezvoltări care au determinat în special autorităţile ţărilor vest-europene să înceapă să implementeze programe de stimulare economică cu caracter expansionist faţă de anii precedenţi.

Pe ansamblul ţărilor O.C.D.E., creşterea economică în 1978 este apreciată la circa 3,5%, similară celei din 1977, însă în condiţiile în care deficitul cumulat al balanţei plăţilor externe a ţărilor menţionate s-a redus de la 32 miliarde dolari în 1977 la circa 17 miliarde dolari în 1978, iar rata inflaţiei a scăzut de la 8% la 7% (diferenţiat însă de la o ţară la alta, indicatorul continuînd încă să se încadreze într-o largă gamă de valori — de la 3% la peste 20%).

Trebuie menţionat totuşi că „semnele încurajatoare" din economia occidentală au comportat importante sacrificii pe plan social, respectiv menţinerea sau chiar creşterea şomajului, şi aceasta ca politică deliberată a autorităţilor.

Factorii ipotetici ai unei „vitalizări modeste"

ÎN CONTEXTUL rezultatelor economice înregistrate de ţările capitaliste dezvoltate, nu numai în 1978, ci în întreaga perioadă postcriză, sînt de înţeles preocupările instituţiilor occidentale de specialitate de a elabora „scenarii" multiple privind perspectivele dezvoltării economice pentru anii următori. Din diferitele prognoze elaborate de O.C.D.E., Chase Econometrics, Wharton Econometric Forecasting Associates (W.E.F.A.) sau Banca Mondială se desprinde îndeobşte concluzia unei vitalizări modeste a creşterii economice occidentale în anii 1979 şi 1980, nu atît în termeni cantitativi, cît mai ales calitativi. Afirmaţia se bazează în principiu pe premise în cadrul cărora se desprinde efectul psihologic al unei încrederi sporite a cercurilor de afaceri, în special din Europa de vest şi Japonia, în perspective economice mai favorabile, respectiv în posibilitatea ca rata profiturilor, sub influenţa unei evoluţii favorabile a componentelor interne şi externe ale cererii, să-şi reia cît de cît curba ascendentă.

Perspectivele economiei occidentale pentru anul 1979 sînt legate de acţiunea unor factori cu efecte stimulative asupra creşterii economice, cum sînt :

— perpetuarea, în perioada postcriză, a iniţiativei sectorului public în stimularea cererii interne din ţările occidentale, prin alocarea unor importante fonduri din bugetele naţionale pentru lucrări edilitare şi de infrastructură ;

— uzura morală avansată a echipamentelor de producţie, determinată de „golul" investiţional din perioada 1975—1978, ceea ce este de natură să creeze o cerere suplimentară de înlocuire ;

— tendinţele timide de reluare a investiţiilor în capacităţi productive noi, manifestate din partea sectorului privat ;

— efectele stimulative, de perspectivă, ale programelor (încă în curs de finalizare) care privesc reconversiunile şi restructurările industriale, în special din ţările occidentale confruntate cu gravele probleme ale şomajului structural şi cu concurenţa externă în domeniul aşa-numitelor ramuri industriale „în declin" sau „învechite".

Un efect global favorabil, care va putea influenţa pozitiv evoluţia economiei occidentale, decurge din diminuarea dezechilibrelor în plăţile externe, în special ale ţărilor deosebit de afectate în această privinţă după criza din 1974—1975 (Anglia, Italia, Franţa, Belgia), şi din tendinţa de reducere a ratei inflaţiei atît la nivelul ansamblului ţărilor O.C.D.E., cît şi în ţările mai grav atinse de acest flagel (Italia, Anglia, Spania, Belgia).

Revenind la ipoteza unei vitalizări modeste a creşterii economice în 1979 şi 1980, ea trebuie înţeleasă tocmai prin prisma atenuării la sfîrşitul lui 1978 şi în marea majoritate a ţărilor occidentale a „stress-ului" exercitat pemanent în ultimii trei ani de deficitele plăţilor externe şi de pericolul inflaţionist. Nu este exclusă însă posibilitatea ca preţul acestei perspective să fie în final, pentru unele ţări vest-europene, chiar o nouă agravare a dezechilibrelor parţial atenuate.

În ipoteza menținerii actualului cadru al politicilor economice din țările occidentale, deci eliminînd eventualele modificări de anvergură în direcțiile de acțiune și în dozajul măsurilor de politică economică (practic foarte puțin probabile avînd în vedere temerile reactivării dezechilibrelor menționate anterior), **produsul național brut** al țărilor capitaliste dezvoltate este posibil să înregistreze, în 1979, o creștere de 3,5%, comparabilă în principiu cu cea realizată în 1978. Desigur, între țări se vor observa în continuare diferențe de ritm. Încetinirile și inegalitatea în creșterea economică, constatate pe parcursul anului 1978, vor ceda însă locul, cel puțin temporar, unei reveniri a activităților productive sub influența unei cereri stimulative. Acest factor conjunctural, esențial pentru evoluția economiei occidentale, va beneficia de stimulentele fiscale adoptate în 1978 în R. F. Germania și Japonia, de măsurile de combatere a efectelor vremii nefavorabile (începutul lui 1978) și a grevelor din S.U.A. și R. F. Germania și, în general, de tendința de relaxare a cadrului politicilor economice din țările occidentale mici. Este mai puțin probabil ca, odată cu epuizarea efectelor măsurilor amintite, cererea să continue să crească autonom. Pe planul relațiilor externe, volumul comerțului interoccidental va marca probabil o creștere reală de numai 5%, comparabilă cu cea realizată în 1977 și 1978.

Ritmuri insuficiente pentru absorbția șomajului

PROBLEMA cu șanse minime de rezolvare rămîne în continuare șomajul care a ajuns la nivelul record în marea majoritate a țărilor occidentale (circa 17 mil. persoane pe ansamblul O.C.D.E.). Conform părerii specialiștilor, procesul de absorbție a șomajului nu poate fi declanșat decît asigurînd un ritm anual de creștere, pe ansamblul țărilor O.C.D.E., de 4,5—5,0%, neconfirmat însă de prognozele pe 1979.

Diferențierea perspectivelor evoluției economice a țărilor capitaliste dezvoltate în 1979 va avea loc în mare parte sub influența performanțelor anului 1978.

S.U.A., care au beneficiat de o expansiune economică modestă, dar continuă din 1975, se apropie de o fază de stagnare, iar după unele păreri ar putea trece în 1979 printr-o ușoară recesiune. Pesimismul în ceea ce privește evoluția economică a S.U.A., în 1979 este alimentat în principal de tendința de accelerare din 1978 a procesului inflaționist, de instabilitatea dolarului în strînsă legătură cu deficitul comercial (apreciat la circa 30 miliarde dolari în 1978) și creșterea ratei dobînzii (taxa scontului la 9,5% și dobînzile preferențiale la 11%). În aceste condiții este de așteptat ca produsul național brut al S.U.A. să înregistreze o creștere de numai 2,6% în 1979, față de circa 4% în 1978. În măsura în care recentul program antiinflaționist al președintelui Carter nu se dovedește eficient, rata inflației în 1979 ar putea să ajungă la 8,5%, contribuind la o puternică erodare a cheltuielilor de consum și în consecință la creșterea presiunilor de majorare a salariilor dincolo de limitele prevăzute în recomandările Administrației pentru stăvilirea procesului inflaționist. Totuși, avînd în vedere ritmul mai rapid al exporturilor, se așteaptă o îmbunătățire a soldului comercial, deficitul pe anul 1979 fiind apreciat la 19 miliarde dolari.

În **Japonia** ritmul de creștere de numai 5,6%, sub obiectivul guvernamental de 7%, se va menține probabil în 1979. Programele suplimentare de stimulare a cererii interne prin majorarea cheltuielilor guvernamentale vor avea efecte limitate asupra creșterii economice în anul curent, iar reprecierea considerabilă a yenului față de dolar va influența negativ balanța comercială, procesul de erodare a soldului excedentar — subiect de intensă dispută cu S.U.A. și C.E.E. — făcîndu-se simțit din ultima parte a lui 1978. Actuala rată a inflației, de 4%, se va menține probabil și ea în 1979, la fel ca șomajul (circa 2% din ansamblul forței de muncă).

Perspectivele **R. F. Germania** pentru 1979 sînt substanțial influențate de rezultatele din partea a doua a anului trecut, de cînd se înregistrează o relansare apreciată ca lentă, dar sigură. Programul de stimulare fiscală adoptat după întîlnirea la nivel înalt de la Bonn (iulie 1978) a principalelor țări occidentale industrializate ar putea permite realizarea unei creșteri economice de 3,5% în 1979, față de 2,5% în 1978. Cu toate acestea, rata șomajului va rămîne ridicată, la circa 4%. Un factor care ar putea adăuga eventual circa 0,5 puncte procentuale la creșterea prognozată îl constituie comerțul exterior, mai exact menținerea ritmurilor fluxurilor comerciale în ambele sensuri. Evaluări bazate pe rezultatele parțiale ale anului 1978 evidențiază că, în ciuda reprecierii mărcii vest-germane față de dolar, nu se întrevede un declin al exporturilor.

În **Franța**, măsurile restrictive introduse în primăvara lui 1978 și-au atins scopul în ceea ce privește reducerea deficitului balanței de plăți curente, însă fără rezultatele scontate asupra inflației. Pe de altă parte, măsurile au antrenat o creștere a ratei șomajului (de la 4,6% în ianuarie 1978, la 5,5% spre sfîrșitul anului). După o creștere economică de 3% preliminată pe 1978, în 1979 se așteaptă o nouă încetinire, la 2,7%, determinată în principal de faptul că ipoteza relansării investițiilor productive după alegerile din primăvara lui 1978 nu s-a confirmat. Încetinirea creșterii economice va fi folosită probabil pentru menținerea sub control a ratei inflației, prognozată pe 1979 la circa 8,5%, față de 10% în 1978.

Economia **Italiei** se îndreaptă, conform părerii specialiștilor, spre o creștere moderată — de 3,7% — în 1979, față de 2,7% în 1978, în ciuda unui declin în procesul investițional. Controlul ratei inflației, ajunsă în prezent la circa 10%, rămîne unul din principalele obiective ale recentului plan trienal de relansare economică, alături de menținerea competitivității exporturilor și reducerea necesarului de împrumuturi ale sectorului public.

În **Anglia**, încetinirea creșterii economice prognozată pentru 1979 (3,2%, de la 3,5% în 1978) nu va fi severă, dar va fi însoțită de o recrudescență probabilă a inflației, a cărei rată este așteptată să crească cu două puncte procentuale (9—10% în prezent). Acest lucru va lăsa susținerea creșterii economice în seama investițiilor interne și a cererii sporite la export.

Prognozele pe țări expuse aici sînt bazate în principal pe cifre calculate de W.E.F.A. Ele sînt confirmate în mare parte și de ultimele prognoze elaborate de O.C.D.E. și pe care le prezentăm, pentru comparație, în tabelul de mai jos (ritmuri anuale).

	Dinamica PNB		Rata inflației	
	1978	1979	1978	1979
S.U.A.	4,0	2,5	7,0	8,0
Japonia	6,0	5,0	4,0	3,5
CEE	2,5	3,5	7,0	7,0
din care :				
Belgia	2,0	3,0	5,0	5,0
Danemarca	1,0	2,5	9,5	7,0
Franța	3,0	3,5	9,5	9,0
Anglia	3,0	2,5	8,5	10,0
Irlanda	7,0	6,0	8,0	9,0
Italia	2,0	4,0	13,0	12,0
Olanda	2,0	3,0	4,5	4,0
Canada	3,5	4,0	8,0	7,0
Austria	1,5	3,0	4,0	3,0
Suedia	2,0	3,5	10,0	7,0
Elveția	1,5	0,5	1,5	1,0

Fără îndoială, că atît rezultatele anului 1978 cît și perspectivele pe 1979 nu trebuie separate de angajamentele principalelor țări industrializate occidentale, luate la ultima conferință a acestora la nivel înalt de la Bonn (iulie 1978), precum și de apropierile realizate și divergențele reieșite mai recent, în cadrul reuniunii la nivel înalt a țărilor Pieței comune de la Bruxelles (decembrie 1978) privind crearea sistemului monetar vest-european.

Pe de altă parte, este neîndoielnic că dimensiunile creșterii economice din țările capitaliste dezvoltate în 1979 vor fi influențate de recenta decizie a țărilor O.P.E.C. de a majora prețul țițeiului brut, în mod eșalonat, începînd cu 1 ianuarie 1979, cu 14,5%. Comentariile de pînă acum privind această decizie se remarcă printr-o tentă de îngrijorare, în sensul că ea este de natură să accentueze caracterul modest al evoluției conjuncturii economice în 1979. Se pare că „șocul" noii majorări a prețului țițeiului, deși distribuit în timp, nu va fi absorbit cu ușurință așa cum se credea anterior reuniunii ministeriale a O.P.E.C. de la Abu-Dhabi. Unele calcule relevă că nota de plată suplimentară pe care țările occidentale trebuie s-o onoreze în noile condiții de import ale țițeiului se ridică la 5 miliarde dolari în cazul Europei de vest și circa 10 miliarde dolari în cazul S.U.A.

Napoleon POP

Producția de oțel

UNUL DIN ELEMENTELE de bază ale industrializării socialiste îl reprezintă dezvoltarea susținută a siderurgiei și îndeosebi a producției de oțel, fapt ilustrat de experiența țărilor socialiste din Europa. După cum se vede din graficul alăturat, în perioada 1960—1977 producția de oțel a sporit considerabil în majoritatea țărilor respective, depășind în cazul Cehoslovaciei nivelul de o tonă pe locuitor (în ultimul an al perioadei). Alături de aceasta, Uniunea Sovietică, România și Polonia se situează pe locuri de frunte în lume în ceea ce privește nivelul indicatorului respectiv.

Se remarcă, totodată, faptul că decalajul între cea mai mare și cea mai mică producție națională de oțel pe locuitor s-a redus în rîndul țărilor examinate de la 16 ori în anul 1960, la 7 ori în 1977.

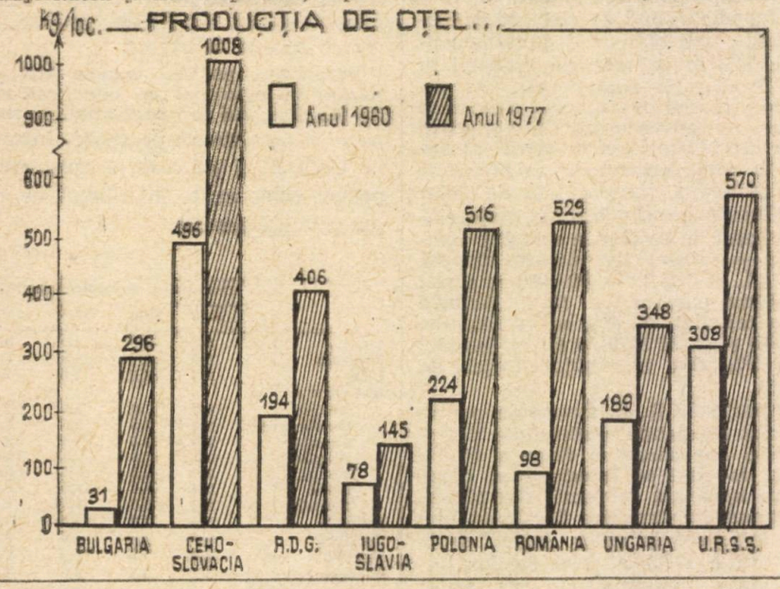

Un fenomen cronic: șomajul tineretului

ȘOMAJUL din țările capitaliste dezvoltate continuă să rămînă la cote foarte ridicate în raport cu cele de la începutul deceniului nostru. Din acest tablou de ansamblu atrage atenția în mod deosebit creșterea ponderii, în rîndurile celor care caută de lucru, a tineretului în vîrstă între 15 și 24 de ani, adică a absolvenților diferitelor forme de învățămînt, inclusiv superior. Date publicate de revista **L'Observateur de l'O.C.D.E.** și bazate pe statisticile naționale, evidențiază faptul că în unele țări (Finlanda, Canada, Anglia) ponderea șomerilor tineri se apropie de 15% din totalul populației din grupa de vîrstă respectivă, iar în Italia ajunge chiar la aproape 24%.

Țări capitaliste: productivitate comparată

ÎN APRECIEREA competitivității pe plan internațional a produselor industriale fabricate de o țară sau alta, un rol important (și de sens opus) joacă — printre alți factori — nivelul și dinamica productivității muncii, pe de o parte, ale cheltuielilor de producție legate de forța de muncă, pe de altă parte.

Un studiu comparativ, efectuat în acest sens în Austria, asupra evoluției indicatorilor respectivi în zece țări capitaliste din Europa și în Japonia, evidențiază că — în perioada 1960—1976 — comparativ cu situația din industria austriacă, luată ca bază, cheltuielile de producție legate de forța de muncă au crescut mai rapid în Norvegia, Olanda, Belgia, Danemarca și Japonia, cunoscînd în schimb o progresie mai lentă în Suedia, Franța, Italia și, mai ales, Anglia (vezi tabelul).

Estimațiile referitoare la productivitatea muncii ilustrează o tendință de apropiere a nivelurilor acesteia din țările examinate. Cea mai vie creștere (comparativă) a productivității muncii a fost realizată în cadrul industriei japoneze, iar cea mai înceată în industria engleză, evoluție care s-a reflectat, desigur, pe planul competitivității lor.

(calculat pe om-oră)

Țara	Cheltuielile de producție		Productivitatea muncii *)	
	1960	1976	1960	1976
Suedia	137	171	155	140
Norvegia	152	160	145	135
Olanda	103	144	110	120
Belgia	133	144	120	120
Danemarca	134	140	130	130
R.F.G.	132	132	120	120
Austria	100	100	100	100
Franța	123	97	110	105
Italia	96	88	100	90
Japonia	46	76	65	80
Anglia	134	66	110	80

*) Estimații.

Sursa : Monatsberichte, Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, nr. 10/1977.

Franța: promovarea progresului tehnic în energetică

DUPĂ CUM RELATEAZĂ presa franceză de specialitate, colaborarea care se desfășoară începînd din anul 1977 în Franța între Agenția națională pentru aplicarea invențiilor și Agenția pentru economisirea energiei s-a concretizat printr-o serie de realizări, îndeosebi în domeniul utilizării surselor alternative de energie. Între altele, au fost realizate pompe de apă acționate de energia solară, un prototip de micro-centrală electrică (de 100 kW), bazată de asemenea pe energia solară, cu perspective de a fi produse în serie.

Un alt domeniu de actualitate îl constituie obținerea de combustibil solid (brichetat sau granulat) din resturi menajere. Procesul tehnologic brevetat în Franța permite ca din 1,8 tone de resturi menajere să se obțină 1 tonă de combustibil granulat, cu o capacitate calorică dublă comparativ cu lemnul de foc și la un preț cu 30% inferior celui al combustibilului lichid, noul combustibil fiind folosit deocamdată în electrometalurgie.

Obiectivul repartizării armonioase a forțelor de producție

PROGRESELE realizate de economia albaneză în anii construcției socialiste se materializează nu numai în modificarea și creșterea complexității structurii sale pe ramuri sub influența industrializării socialiste și a modernizării agriculturii, ci și în îmbunătățirea continuă a repartizării forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării. Districte cum sînt Mirdita, Kukës, Mat, Tropojë, Pogradec, Tepelena, Librazhd și altele care în trecut nu dispuneau de aproape nici un fel de industrie, au devenit cunoscute prin obiectivele industriei grele construite aici. Districtul Durres singur realizează acum în două zile echivalentul producției industriale a țării din 1938. În districtul Pukë, de asemenea slab dezvoltat în trecut, producția industrială și agricolă a crescut cu 50% în ultimii patru ani, iar extracția de cupru s-a dublat. Pentru a contribui la dezvoltarea rapidă a zonelor în trecut înapoiate, multe din obiectivele industriale aflate în construcție sau proiectate a se realiza în actualul plan cincinal (1976—1980) sînt amplasate tocmai în aceste zone.

Cînd egalitatea femeii rămîne o aspirație

ȚĂRILE VEST-EUROPENE membre ale Pieței comune „sînt departe de a asigura un tratament egal bărbaților și femeilor", deși acesta e prevăzut în actul constitutiv al C.E.E., vechi de peste 20 de ani. Buletinul **Euroforum** care face constatarea o ilustrează și cu cîteva date. De exemplu, în Anglia salariul mediu al femeilor era în 1976 cu o treime mai mic decît al bărbaților. Comisia Pieței comune a ajuns la concluzia că femeile consideră problema retribuției egale la o muncă egală drept cea mai urgentă chestiune care se cere rezolvată. Dar retribuția nu este singurul aspect al acestei aspirații neîmplinite. Buletinul amintit citează, de pildă, cazul accesului la locurile de muncă : în R.F.G., bunăoară, tinerele femei în căutare de lucru trebuie să se limiteze, în contextul social-economic actual, la o gamă de numai circa 30 de profesii, față de un total de peste 400, cu rezultatul că se cantonează în ramurile cele mai afectate de criză. Sau o altă latură a discriminării : în timp ce în totalul șomerilor francezi numărul femeilor este mai mare decît al bărbaților, ajutoarele primite de femei în virtutea legislației sociale reprezintă numai o treime din total. În toate țările Pieței comune, fenomenele de recesiune au contribuit cu astfel de elemente suplimentare la menținerea în stadiul de aspirație a unei egalități mai demult proclamate și chiar legiferate.

GLOSAR

Scont și taxa scontului

SCONTUL este o operație bancară efectuată în țările capitaliste, cu economie de piață, în legătură cu circulația cambiilor. El constă în preluarea de către o bancă comercială, contra plată, a unei cambii de la beneficiarul ei, înainte de ajungerea titlului la scadență. Ceea ce banca plătește este suma înscrisă pe cambie, mai puțin dobînda socotită pînă la scadența acesteia. Într-o asemenea operație, dobînda se numește **taxa scontului.** La scadență, banca încasează de la debitor suma înscrisă pe cambie, operația fiind astfel lichidată.

Rațiunea economică a scontului trebuie căutată în însăși rațiunea cambiei. În general, cambia este un document care exprimă o tranzacție comercială pe credit **(credit comercial).** Prin scontare, creanța este transformată înainte de termen în capital bănesc. Scontul accelerează deci circuitul capitalului.

În timp ce scontul se referă la relațiile dintre băncile comerciale și întreprinderi sau particulari, prilejuite de circulația cambială, **reescontul** se referă la relațiile create pe aceeași bază între băncile comerciale și banca centrală. Atunci cînd primele au nevoie de mijloace lichide, ele pot prezenta băncii centrale o parte din portofoliul lor de cambii scontate și obține de la bancă, dacă aceasta le acceptă, asemenea mijloace înainte de diferitele scadențe ale cambiilor. Taxa scontului percepută de banca centrală (în realitate, **taxa reescontului)** este fixată în funcție de interesul pe care îl are statul de a lărgi sau restrînge volumul creditului și servește ca indicator pentru nivelul general al dobînzilor din țara respectivă. Astfel, în actualele condiții de criză, numeroase bănci centrale au redus taxa scontului, pentru a declanșa o reducere generală a dobînzilor și în felul acesta a stimula — fără succes, după cum se știe — activitatea economică. Dimpotrivă, în cazul în care se urmărește temperarea unei activități economice „supraîncălzite", banca centrală majorează taxa scontului și astfel scumpește creditul în general. Taxa scontului constituie deci unul din instrumentele de intervenție ale statului capitalist contemporan în economie.

Totuși, în ultima vreme scontarea cambiilor nu mai are amploarea pe care o avea în secolul trecut și la începutul acestui secol. Ponderea mai redusă a scontului în volumul operațiilor bancare se datorește în principal lichidității mai mari de care dispun în prezent întreprinderile productive și comerciale, fapt care le dispensează de a mai sconta la bancă efectele de comerț aflate în portofoliul lor. Implicit s-a redus și volumul reescontului de cambii al băncilor centrale, băncile comerciale dispunînd de asemenea de o lichiditate superioară aceleia din trecut. Eficiența taxei scontului și a reescontului ca instrument de intervenție a scăzut și ea în mod corespunzător.

În schimb a crescut importanța scontării de către bănci a obligațiunilor emise de întreprinderile industriale și a bonurilor de tezaur emise de ministerul finanțelor. În felul acesta, scontul contribuie atît la creșterea volumului împrumuturilor pe termen lung ale industriei, cît și la acoperirea deficitelor bugetare ale statului capitalist. În aceste cazuri, scontul poartă denumirea de **lombard.**

În socialism, scontul nu se practică — de altfel, nu se utilizează nici cambiile — deoarece creditul comercial este interzis, iar creditele bancare se acordă direct, deci fără intermediul circulației cambiale.

C. K.

Comerț

Ioan Alexandru, Ploiești — 1) Costul anual al petrolului importat de țările capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E. va spori cu circa 19 miliarde dolari în urma majorării treptate, cu pînă la 14,5%, a prețului petrolului, pînă la 1 octombrie 1979. În funcție de mărimea importurilor, această sumă ar urma să fie suportată după cum urmează: S.U.A. 6 miliarde dolari, Japonia 3,5 miliarde, R.F. Germania 2 miliarde, Franța și Italia cîte 1,5 miliarde, iar restul țărilor din O.C.D.E., în total 3,5 miliarde, cu excepția Angliei și Norvegiei, care vor deveni exportatoare nete.

În fapt, experții O.C.D.E. apreciază că circa 9 miliarde din cele 19 miliarde dolari vor fi utilizate de țările exportatoare de petrol pentru importuri suplimentare de produse industriale din țările O.C.D.E.

2) Valoarea comerțului U.R.S.S. cu țările capitaliste s-a ridicat în primele nouă luni ale anului trecut la 14,69 miliarde ruble, pe primul loc între partenerii comerciali situîndu-se — așa cum relevă agenția TASS — R.F. Germania, cu care schimburile bilaterale au reprezentat 3,56 miliarde ruble (cu 300 milioane ruble mai mult decît în aceeași perioadă a anului 1977). Pe locul al doilea se situa Japonia (schimburi în valoare de 1,8 miliarde ruble), iar pe locul al treilea S.U.A. (1,59 miliarde ruble).

Societăți mixte

Valentin Uruioc, Făgăraș — 1) Înființarea de societăți mixte cu participare occidentală pe teritoriul Ungariei este reglementată de un decret din 1972, completat în 1977. Pînă în prezent, așa cum relatează publicația **Világgazdaság,** au fost înființate trei asemenea societăți mixte (cu firmele „Siemens" din R.F.G. pentru aparate electrice, „Volvo" din Suedia pentru tractoare, și „Corning International" din S.U.A. pentru aparatură electrochimică, ca de exemplu aparate pentru analiza sîngelui). În cele trei societăți mixte actuale investițiile străine depășesc în total suma de 1 milion de dolari. Deocamdată, după cum relevă publicația citată din Ungaria, aceste societăți mixte nu ocupă un loc prea important în relațiile economice externe ale țării.

2) Consultînd sumarul pe anul 1978 al revistei și suplimentului R.E., apărut în nr. 52/1978, veți găsi suficiente articole care să vă poată fi de folos în aducerea la zi a bibliografiei respective.

Construcții navale

Valentin Papadopol, București — După cum relatează presa poloneză, în anul 1977 Polonia a avansat pe locul zece printre țările constructoare de nave din lume. Conform statisticilor publicate de Lloyd's Register of Shipping, șantierele navale poloneze au construit 67 de nave, cu un deplasament total de 603 mii t.r.b., respectiv 2,3% din tonajul mondial construit.

Situația favorabilă a acestei ramuri a industriei poloneze se datorește efortului depus în ultima perioadă pentru modernizarea sa, ceea ce îi permite să fie competitivă pe plan internațional în construcția de nave moderne, cu un nivel înalt de tehnicitate. Anul trecut Polonia a ocupat primul loc în lume în privința comenzilor de nave de pescuit, locul doi la cele de nave destinate transporturilor combinate și locul trei la nave pentru mărfuri în vrac.

Perspectivele energiei solare

Magda Paraipan, Craiova — Studiul privind perspectivele valorificării energiei solare, a cărui întocmire a fost cerută de președintele Carter cu ocazia Zilei Soarelui, organizată în luna mai 1978, a devenit public. Acest studiu, la elaborarea căruia și-au adus contribuția 36 de agenții guvernamentale, relevă că energia solară (privită în sens larg, deci inclusiv, de pildă, energia eoliană), care în prezent acoperă numai 6% din consumul de energie al S.U.A., ar putea ajunge să acopere chiar 20% din consumul național în anul 2000, dacă valorificarea energiei solare ar deveni o prioritate națională. Studiul prezintă mai multe scenarii privind evoluția prețului combustibililor clasici pînă la sfîrșitul secolului și oferă Administrației trei opțiuni de politică, presupunînd cheltuieli suplimentare — ca subvenții federale pentru cercetare științifică și dezvoltare tehnologică — de 160 milioane dolari, 2,5 miliarde și respectiv 42 miliarde dolari. Ponderea de 20% din consumul total ar putea fi atinsă cu prețul unui efort financiar cu mult sub nivelul maxim propus de studiu.

În aprecierea avantajelor utilizării energiei solare, menționează studiul, trebuie ținut seama și de asemenea efecte, cum ar fi ameliorarea stării de sănătate a populației ca urmare a reducerii degradării mediului înconjurător, crearea de noi locuri de muncă, necesitînd o calificare relativ redusă și scăderea dependenței de sursele de energie din import, care au tendința de a deveni tot mai scumpe.

Grecia și Piața Comună

Dumitru Girbacea, Iași — Acordul de principiu la care s-a ajuns în ultima decadă a lunii decembrie 1978, după peste doi ani de negocieri dificile, între Grecia și Piața comună prevede aderarea acestei țări la organizația economică vest-europeană menționată cel mai tîrziu la 1 ianuarie 1981. Acordul are în vedere o perioadă de tranziție de cinci ani, cu o durată mai mare în ce privește piersicile și tomatele exportate de Grecia, pentru a proteja pe producătorii din țările deja membre ale C.E.E. O perioadă de tranziție de șapte ani a fost convenită și în ce privește libera circulație a forței de muncă. Tratatul de aderare a Greciei la C.E.E. ar putea fi semnat încă în primul semestru al acestui an, după ce se vor soluționa problemele rămase încă în suspensie. Grecia devenind astfel cel de al zecelea membru al Pieței comune.

Revistă

Anca Preda, Brașov — Noua publicație intitulată „Economia mondială", al cărei prim număr, cum anunță agenția „China Nouă", va apare în luna ianuarie a. c. la Pekin, va fi editată lunar. Sumarul primului număr include între altele un articol semnat de Qian Junrui, directorul Institutului de economie mondială al Academiei de Științe Sociale din China, intitulat „Să învățăm de la alte țări pentru a grăbi cele patru modernizări". Revista conține, de asemenea, între altele, rubricile „Conducerea economică în țări străine" și „Studii privind economia mondială".

Sumar

Din păcate spațiul disponibil în nr. 52/1978 al revistei noastre nu ne-a permis să publicăm și sumarul rubricii „Glosar". Răspunzînd interesului exprimat de mai mulți cititori, o facem acum (cifrele din paranteză indică numărul de revistă din 1978 în care a apărut textul respectiv): Valuta liber utilizabilă (1), Hedging (2), Facilități de finanțare ale F.M.I. (3), Protecționism (5, 6), Comerț invizibil (7), Fixing (8), Monedă și masă monetară (9), Evitarea dublei impuneri (10), Legea circulației banilor (11, 12), Cecul (13), Viteza de circulație a banilor (14), Funcția de emisiune a creditului (15), Bursa (17), Politică economică (18), Forfetare (20), Risc economic (24), Risc valutar (27), Yenul japonez (37), Clauza aur (38), Drepturile speciale de tragere (41), Putere de cumpărare (42), Balanța comercială (43), Raport de schimb (45, 46), Piața londoneză a aurului (48), Dolarul S.U.A. (49, 50), Piața obligațiunilor (51).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 2 din 12 ianuarie 1979

- Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. adresată tovarășei Elena Ceaușescu cu prilejul aniversării zilei sale de naștere 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Intrecerea socialistă – dinamizator al eforturilor pentru o calitate nouă, superioară în întreaga activitate economico-socială **(Dan Condrea)** 3
- Investiții. Punerea la termen în funcțiune a noilor obiective **(V. Boescu, L. Tintea)** 5
- Asociațiile economice intercooperatiste – factor activ în dezvoltarea și modernizarea agriculturii **(dr. Maria Stroe, drd. Gheorghe Iosif)** 7
- Un cadru eficient pentru afirmarea autogestiunii unităților economice **(Alexandru Șesan)** 9
- Dimensionarea ambientului casnic în concordanță cu evoluția cerințelor populației **(M. Ionescu-Muscel)** 11
- Dinamizarea corelației dezvoltare-urbanizare (II) **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 13
- Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- „R. E." militează pentru generalizarea analizei valorii. Etape și tehnici specifice în proiectarea produselor noi **(M. Berinde)** 16
- Creșterea calității produselor-program, un obiectiv prioritar în centrele de calcul **(prof. dr. I. Văduva, lector univ. V. Florescu)** 18

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Politica P.C.R. de dezvoltare a agriculturii **(conf. dr. Ilecna Stănescu)** 19

TEORII ● IDEI

- Eficiența globală a utilizării calculatoarelor electronice în economia națională **(prof. dr. docent Mihai Drăgănescu)** 21
- Șantier editorial 1979 23

ECONOMIE MONDIALĂ

- Continuarea și întărirea cursului destinderii și păcii în Europa și în întreaga lume – premisă a dezvoltării economice pașnice și amplificării schimburilor **(Leon Talpă)** 25
- Tendințe – conjuncturi 27
- Ce vestește conjunctura occidentală în 1979 **(Napoleon Pop)** 28
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații valutar-financiare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- **The letter addressed by the Political Executive Committee of the Central Committee of the R.C.P. to comrade Elena Ceaușescu on the occasion of her birthday anniversary** 1
- The enhancement of the correlation between development and industrialization (II) **(Prof. Dr. Vladimir Trebici)** 13
- The analysis of the value and methods of creativness used in projecting new products **(M. Berinde)** 16
- The overall efficiency in utilising computers in the national economy **(Prof. Dr. Mihai Drăgănescu)** 21
- Keeping on with and strenghtening the course of détente and peace in Europe and all over the world — a premise for a peaceful economic development as well as for trade growth **(Leon Talpă)** 25
- What are the forecasts for the 1979 western conjuncture **(Napoleon Pop)** 28

DANS LE NUMÉRO

- **La lettre du Comité Politique Exécutif du C.C. du P.C.R. adressée à la camarade Elena Ceaușescu à l'occasion de son jour anniversaire** 1
- La dynamisation de la corrélation développement — urbanisation (II) **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 13
- L'analyse de la valeur et les méthodes créatrices dans la projection des nouveaux produits **(M. Berinde)** 16
- L'efficience globale de l'utilisation des ordinateurs dans l'économie nationale **(prof. dr. Mihai Drăgănescu)** 21
- La continuation et l'affermissement du cours vers la détente et la paix en Europe et dans le monde entier — prémisse du développement économique pacifique et de l'amplification des échanges **(Leon Talpă)** 25
- Ce que la conjoncture occidentale annonce pour 1979 **(Napoleon Pop)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- **Послание Политисполкома ЦК РКП, адресованное товарищу Елена Чаушеску, по случаю дня рождения** 1
- Динамическое развитие соотношения развитие — урбанизация (II) **(проф. др. Владимир Требич)** 13
- Анализ стоимости и творческие методы в проектировании новых изделий **(М. Беринде)** 16
- Валовая эффективность использования электронно - вычислительных машин в народном хозяйстве **(проф. др. доц. Михай Драгэнеску)** 21
- Продолжение и усиление курса на разрядку и мир в Европе и во всем мире — предпосылка мирного экономического развития и увеличения товарообмена **(Леон Талпэ)** 25
- Что предвещает западная конъюнктура в 1979 году **(Наполеон Поп)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11–25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

REZISTENȚĂ!
FIABILITATE!
ELASTICITATE!
COLORIT AGREABIL!

Masele plastice au o prezență tot mai simțită în viața de toate zilele. Domeniul de folosire este practic nelimitat.

ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE MASE PLASTICE din Iași oferă o mare varietate de produse:

- **din polietilenă de mică sau mare densitate**
  - foi tubulare imprimate (de la 1 la 4 culori) sau neimprimate, folosite în industria chimică, alimentară, textilă etc. ;
  - sacoșe și saci subțiri ;
  - pungi ;
  - sacoșe ;
- **din PVC**
  - foi PVC vacumabile și transparente pentru ambalajele de produse alimentare ;
  - panouri drepte din PVC rigid pentru industria chimică, electrotehnică și construcții

TOATE PRODUSELE SÎNT FABRICATE DUPĂ PROCEDEE TEHNICE ROMÂNEȘTI

ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE MASE PLASTICE IAȘI-ROMÂNIA

MOLDOPLAST

Șoseaua Țuțora nr. 23 ; tel. 3 28 49 ; 3 00 48 ; 3 78 20 ; Telex 02266.

Politica de industrializare socialistă și de dezvoltare, pe această bază, a economiei naționale, a pus și în fața industriei textile din județul Galați sarcini de răspundere.

Muncitorii, tehnicienii, maiștrii și inginerii Întreprinderii textile din Galați, și-au consacrat priceperea și puterea de muncă în realizarea unor produse diversificate de bună calitate.

O atenție deosebită s-a acordat acțiunii de valorificare superioară a materiilor prime din țară, a materiilor prime secundare etc. În vederea îmbunătățirii calității și fiabilității țesăturilor, s-au stabilit procese tehnologice de obținere a țesăturilor din celofibră, apretarea țesăturilor scamoșate pe o singură parte, fără introducerea totală în baia de apret, vopsirea fibrelor de urzeală concomitent cu încleierea.

Printre produsele noi realizate de întreprinderea textilă gălățeană, amintim articole ca : ISACCEA, LORELEI, FLUTURAȘ etc., precum și produsul SUPORT pentru imprimate din celofibră 100%. Noile articole, cu performanțe tehnice și funcționale superioare, au o estetică deosebită și sînt ușor de întreținut.

1979 JAN 19

ÎNTREPRINDEREA TEXTILĂ DIN GALAȚI

Lei

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CRESTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

ACCELERATOR AL DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

Numărul 3 ● Vineri 19 ianuarie 1979

CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI AL OAMENILOR MUNCII, OBIECTIV FUNDAMENTAL AL POLITICII PARTIDULUI

Dinamica veniturilor totale reale ale populației

- % -

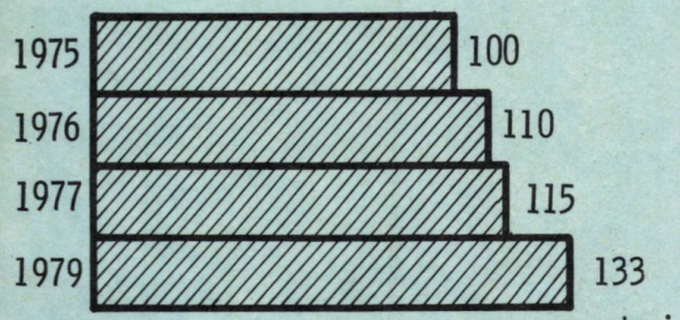

Dinamica retribuției reale

- % -

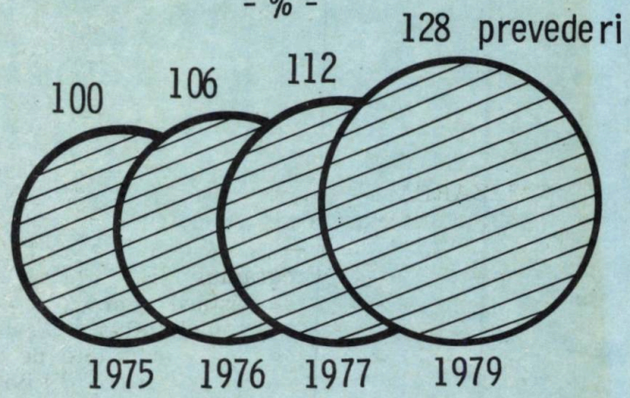

Cheltuieli pentru acțiuni social-culturale de la bugetul de stat

- miliarde lei -

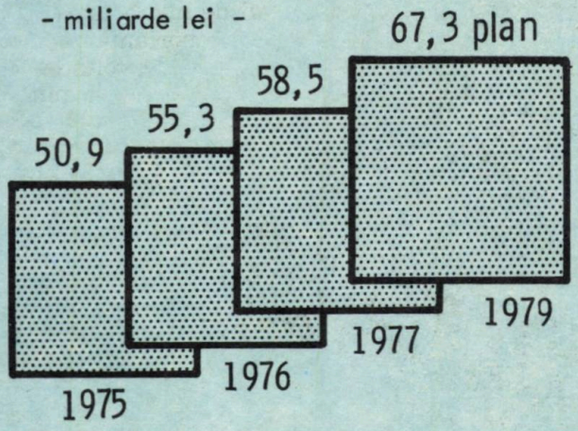

Volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist

- % -

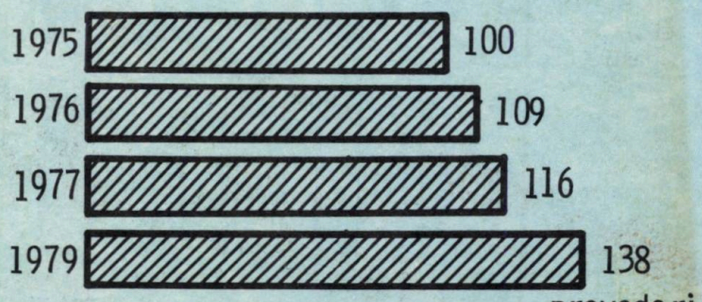

Numărul personalului muncitor din economia națională

- în mii -

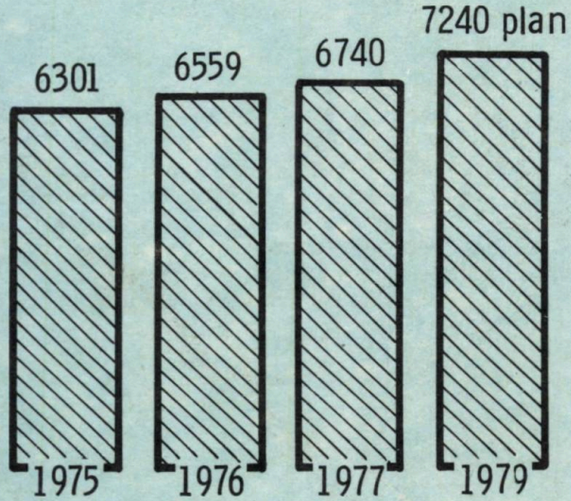

Apartamente date în folosință din fondurile statului și din fondurile populației cu sprijinul statului

- mii apartamente -

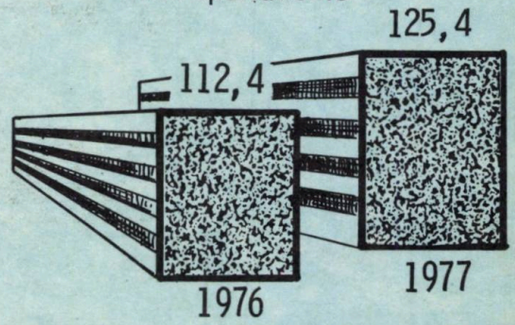

• In anul 1979 se vor da în folosință 236 mii apartamente, 12 mii garsoniere și 57 mii locuri în cămine pentru nefamiliști.

D 646

1979 JAN 14

curier
economic legislativ

REGLEMENTĂRI PRIVIND CALITATEA PRODUSELOR

Conferința Națională a partidului, din 7—9 decembrie 1977, a stabilit obiective concrete privind trecerea la ridicarea continuă a calității. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, „a venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale. Numai realizînd acest mare salt calitativ revoluționar putem transpune în viață obiectivul stabilit de Congresul al XI-lea cu privire la afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în acest cincinal“ [1].

Calitatea produselor, cum este binecunoscut, reprezintă un rezultat plurifactorial: studii și cercetări efectuate pentru realizarea unor noi produse ori pentru îmbunătățirea nivelului tehnic al celor existente, proiectări, analize de laborator, verificarea materiilor prime, controlul respectării tehnologiei de fabricație, controlul tehnic de calitate pe toate fazele producției, recepția finală a produselor etc. Ar fi greu de imaginat că toate aceste activități realizate de compartimente distincte din cadrul întreprinderii și unele din afara întreprinderii, activități care pentru a duce la rezultatul final — calitatea produselor — se interferează, dînd naștere la obligații și răspunderi, s-ar putea desfășura fără un cadru legislativ adecvat.

În ampla acțiune de perfecționare a legislației din țara noastră, calitatea produselor, a serviciilor și a construcțiilor a primit o nouă reglementare, prin Legea nr. 7/1977 și nr. 8/1977, care împreună cu alte acte normative constituie a adevărată armătură juridică în acest important domeniu.

Pentru a veni în sprijinul celor care activează în întreprinderi, în cadrul acestui grupaj vom prezenta unele probleme privind calitatea produselor, privite, în special, din punctul de vedere al întreprinderilor producătoare, în raporturile lor cu cele beneficiare, soluțiile date fiind axate pe practica organelor de arbitraj.

Determinarea calității

Cu privire la stabilirea (determinarea) calității produselor, din ansamblul normelor de drept rezultă următoarele principii :

— un prag calitativ minim, obligatoriu, sub care nu se poate coborî prin voința unităților contractante ;

— obligativitatea menționării condițiilor de calitate în contractele economice ;

— interdicția unităților economice de a deroga de la documentația constructivă și tehnologică omologată precum și de la prevederile standardelor, normelor tehnice, caietelor de sarcini și contractelor. Derogarea este admisă în cazuri de excepție și numai în condițiile prescrise imperativ de lege

● Stabilirea unui prag calitativ minim, obligatoriu, sub care nu se poate coborî este prevăzut în art. 2 din Legea nr. 7/1977. Textul citat prevede că nivelul calitativ al produselor se stabilește în mod unitar prin standarde, norme tehnice de ramură, norme tehnice de întreprindere, caiete de sarcini sau prin contracte și este obligatoriu pentru toate unitățile economice, producătoare și executante de lucrări sau beneficiare de produse și servicii, pentru unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică, de proiectare, organe tehnice de control, ministere, celelalte organe centrale și locale.

De asemenea, în baza dispoziției art. 2 din H.C.M. nr. 1899/1960, prescripțiile tehnice înscrise în standarde și norme tehnice sînt obligatorii. Potrivit aceleiași prevederi, condițiile de calitate prevăzute în prescripțiile tehnice din standarde și norme interne sînt minimale. Părțile pot conveni — prin contractele ce le încheie — asupra unor condiții de calitate superioare nivelului din standard, normă internă etc. Tot astfel, în cazul în care beneficiarii au nevoie de materie primă corespunzătoare unui anumit scop, părțile pot prevedea în contractele economice, în baza art. 27 lit. j din Legea nr. 7/1977, caracteristici de calitate adecvate scopului și procesului de prelucrare, fiind interzis însă acordul asupra unor însușiri și proprietăți inferioare celor stabilite în standarde, norme interne etc.

● Obligativitatea înscrierii condițiilor de calitate în contractele economice este prevăzută în mod imperativ de dispoziția cuprinsă în art. 6 lit. b. din

[1] NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, din 7—9 decembrie 1977, Editura politică, 1977, p. 17.

Legea nr. 71/1969. Prevederea condiţiilor de calitate se poate face în mai multe modalităţi din care, cele mai uzitate sînt următoarele :

— prin referirea la un standard de stat sau o normă tehnică, de ramură sau de întreprindere ;

— prin menţionarea efectivă şi concretă a caracteristicilor de calitate a produsului în cuprinsul contractului economic ,

— prin stabilirea şi acceptarea unor mostre, eşantioane etc.

Aşa cum s-a învederat mai înainte, clauzele privind calitatea cuprinse în contracte nu se pot abate de la caracteristicile produsului prescrise în standarde şi norme tehnice.

● Interdicţia unităţilor economice de a aproba derogări de la prevederile standardelor, a normelor tehnice sau de la documentaţia constructivă şi tehnică omologată, este prevăzută în art. 24 din Legea nr. 7/1977 ; această lege interzice unităţilor economice de a deroga şi de la acele documentaţii tehnice care iniţial au fost aprobate chiar de unitatea în cauză potrivit competenţei legale. Norma citată face astfel excepţie de la principiul simetriei actelor juridice potrivit căruia persoana care este competentă a aproba sau emite un act are — ipso facto — şi competenţa de a-l modifica, retracta sau revoca. Excepţia sus-menţionată, coroborată cu faptul că aprobarea unei derogări cu încălcarea dispoziţiilor imperative cuprinse în art. 24 din Legea nr. 7/1977 constituie abatere disciplinară care se sancţionează în mod obligatoriu cu desfacerea disciplinară a contractului de muncă a celui vinovat, în baza art. 86 alin. 2 din aceeaşi lege, pune în evidenţă cît de riguros şi de interesat este legiuitorul de a nu lăsa să intre în circuitul economic produse a căror calitate să fie inferioară prescripţiilor tehnice.

Potrivit art. 24 alin. 2 din lege, derogări de la documentaţiile tehnice aprobate, în baza prevederilor legale, de unităţile economice, se pot da în mod excepţional şi pe timp limitat numai de ministerele sau organele centrale coordonatoare de ramură, cu avizul institutelor de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică de specialitate. În cazul normelor tehnice de ramură şi a altor documentaţii tehnice aprobate de ministere şi celelalte organe centrale şi locale, competenţa de a aproba derogări aparţine aceloraşi organe coordonatoare de ramură dar cu avizul Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie şi Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor.

Calitatea produselor şi răspunderea unităţilor furnizoare

Legea nr. 7/1977 cuprinde unele reglementări diferite de cele anterioare în ceea ce priveşte răspunderea unităţilor furnizoare care livrează produse necorespunzătoare calitativ.

Astfel, din prevederile art. 31, alin. 1 ale legii amintite rezultă că remedierea şi înlocuirea produselor sînt formele de reparaţie preferate de către legiuitor. „În cazul în care furnizorii nu acceptă remedierea sau înlocuirea produselor, beneficiarii le vor restitui, solicitînd despăgubirile legale".

Se observă deci, că remedierea şi înlocuirea nu sînt condiţionate de acordul unităţii beneficiare ci, dimpotrivă, această unitate poate pretinde restituirea preţului numai dacă unitatea furnizoare refuză să remedieze sau să înlocuiască produsele calitativ necorespunzătoare.

Cu toate acestea, credem că unitatea furnizoare nu se va putea elibera de obligaţie efectuînd **oricînd** remedierea sau înlocuirea produselor calitativ necorespunzătoare. Aceste forme de reparaţie nu pot fi folosite fără considerare la împrejurarea dacă prestaţia este utilă sau nu îndeplinirii sarcinilor de plan ale unităţii beneficiare.

A considera altfel, ar însemna ca obligaţia de a livra produsele contractate să poată fi îndeplinită oricînd ceea ce nu ar corespunde regulilor privind durata sarcinii de plan şi a contractului economic.

Dar chiar şi în situaţiile în care remedierea sau înlocuirea se pot adopta drept modalităţi pentru rezolvarea consecinţelor livrării de produse necorespunzătoare calitativ, ar fi greşit să se socotească că în acest fel se epuizează răspunderea unităţii furnizoare.

Că legiuitorul nu a înţeles să limiteze răspunderea unităţii furnizoare la remedierea sau înlocuirea produselor rezultă şi din dispoziţiile art. 33 în care s-a reglementat răspunderea cu daune a furnizorilor de utilaje, instalaţii şi bunuri de folosinţă îndelungată.

Ca atare, chiar şi în ipoteza în care a remediat sau înlocuit produsele necorespunzătoare calitativ, unitatea furnizoare rămîne răspunzătoare pentru unele daune cauzate unităţii beneficiare.

Astfel, unitatea furnizoare răspunde pentru cheltuielile pe care unitatea beneficiară le-a efectuat pînă la descoperirea viciilor ascunse prin prelucrarea produselor. Continuarea procesului de prelucrare după descoperirea viciilor ascunse se face pe riscul unităţii beneficiare care nu va putea recupera cheltuielile efectuate după această dată.

Răspunderea unităţii furnizoare se extinde şi asupra cheltuielilor ocazionate de efectuarea analizelor de laborator necesare stabilirii cauzelor care au determinat viciile ascunse. Dacă aceste cauze sînt imputabile unităţii furnizoare, ea va trebui să suporte şi costul analizelor.

Recondiţionarea şi înlocuirea produselor implică, în majoritatea cazurilor, cheltuieli de transport suplimentare. Este neîndoielnic că aceste cheltuieli urmează să fie suportate, de asemenea, de către unitatea furnizoare.

Operaţiunile la care ne referim — recondiţionarea şi înlocuirea — se fac într-un timp mai mult sau mai puţin îndelungat. În acest interval, unitatea beneficiară este lipsită de folosinţa produselor respective. Ca urmare acestui fapt, în cazul mijloacelor fixe supuse amortizării, unitatea beneficiară se află în situaţia de a plăti cotele de amortizare pe o perioadă în care produsele nu pot fi utilizate. Sumele plătite cu acest titlu pot forma obiectul unor pretenţii în daune, după cum şi beneficiul nerealizat în lipsa produselor supuse recondiţionării sau înlocuirii poate să fie pus în sarcina unităţii furnizoare care s-a făcut vinovată de livrarea unor produse calitativ necorespunzătoare.

Socotim că prevederile art. 31 din Legea nr. 7/1977 nu ar putea fi invocate cu succes în susţinerea părerii că prin recondiţionarea sau înlocuirea produselor se epuizează răspunderea unităţii furnizoare.

În argumentarea punctului nostru de vedere, invocăm principiul reparării integrale a prejudiciului cauzat prin încălcarea obligaţiilor contractuale asumate de către unităţile socialiste, principiu consacrat în mod expres prin prevederile Legii contractelor economice.

Pentru a obţinea reparaţiunea în formele la care ne-am referit, unitatea beneficiară trebuie să prezinte probe din care să rezulte, în mod concludent, calitatea necorespunzătoare a produselor reclamate.

Ceea ce interesează, în ultima instanţă, nu este felul probelor, ci faptul în sine al necorespunderii calitative care constituie elementul decisiv în stabilirea răspunderii.

Pentru ca acest element să poată fi verificat, este necesar ca unităţile beneficiare să păstreze produsele excepţionate calitativ. Aceasta — pentru ca unitatea beneficiară sau organul jurisdicţional competent a soluţiona diferendul dintre părţi să aibă posibilitatea de a efectua verificarea celor înscrise în actele de constatare a calităţii necorespunzătoare.

Obligația de a păstra produsele reclamate în scopul verificării susținerilor unității beneficiare încetează odată cu recunoașterea calității lor necorespunzătoare de către organele competente ale unității furnizoare. Din acest moment produsele respective urmează să fie ținute la dispoziția acestei din urmă unități care este obligată să dispună asupra lor în calitate de titular al dreptului de proprietate sau de administrare directă.

Calitatea produselor și răspunderea unităților beneficiare

Dispozițiile art. 15 din Legea nr. 71/1969, interzic, deopotrivă, livrarea produselor necorespunzătoare calitativ și primirea unor asemenea produse de către unitățile beneficiare. Această dublă interdicție este menită să împiedice pătrunderea în circuitul economic a produselor care nu corespund din punct de vedere calitativ.

Pentru a se asigura respectarea de către unitățile beneficiare a interdicției stabilite în sarcina lor, legea amintită prevede că „recepționarea și acceptarea de către beneficiar a produselor ce nu corespund calității prevăzute prin contract atrag răspunderea și asupra sa, urmînd a suporta și el recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc" (art. 15 alin. ultim).

Desigur că răspunderea consacrată prin textul legal reprodus funcționează numai în cazul cînd unitatea beneficiară, deși a avut posibilitatea, nu a refuzat primirea produselor necorespunzătoare calitativ. Ca atare, în ipoteza acceptării unor produse cu vicii ascunse, nu se poate pune problema angajării răspunderii unității beneficiare, în conformitate cu art. 15 alin. ultim din Legea nr. 71/1969, întrucît, prin ipoteză, viciile fiind ascunse, nu puteau fi descoperite cu ocazia recepției. Cu alte cuvinte, neexistînd temei pentru a se refuza acceptarea produselor pe motivul calității lor necorespunzătoare, unitatea beneficiară nu poate fi sancționată prin angajarea răspunderii sale.

Cele de mai sus nu trebuie înțelese în sensul că unitățile beneficiare care descoperă vicii ascunse n-ar trebui să manifeste o atitudine diligentă în legătură cu utilizarea unor asemenea produse.

Ele au îndatorirea de a limita, pe cît posibil, prejudiciul produs datorită viciilor ascunse. Nerespectarea acestei îndatoriri poate să atragă răspunderea unităților beneficiare, dar nu în temeiul art. 15 alin. ultim din legea citată, ci pentru încălcarea obligației generale — care revine tuturor unităților socialiste — de a preîntîmpina și de a limita pagubele de orice fel aduse economiei naționale.

De pildă, își va vedea angajată răspunderea unitatea beneficiară care nu ia măsuri de conservare a produselor la care a descoperit vicii ascunse. Este vorba, desigur, de produse care nu și-au pierdut în totalitate valoarea economică și care se degradează din cauza neluării măsurilor amintite.

Revenind la răspunderea unității beneficiare în temeiul art. 15 alin. ultim din Legea nr. 71/1969, arătăm că această răspundere nu funcționează niciodată singură, ci concomitent cu răspunderea unității furnizoare.

În adevăr, nu este posibil ca faptul recepționării unor produse necorespunzătoare calitativ să atragă numai răspunderea unității beneficiare în sensul ca această răspundere să înlăture răspunderea care revine unității furnizoare. Calitatea necorespunzătoare a produselor este consecința directă a unei activități culpabile imputabile unității furnizoare. Drept urmare, această unitate nu ar putea fi apărată de răspunderea ce-i revine, în conformitate cu art. 15 din legea amintită, sub motiv că unitatea beneficiară nu și-a îndeplinit obligația de a refuza recepționarea și acceptarea produselor necorespunzătoare calitativ.

În consecință, există — de regulă — temeiuri suficiente pentru a se angaja răspunderea ambelor părți, în funcție de vinovăția fiecăreia. Obiectul și întinderea răspunderii se stabilește cu luarea în considerare a raportului de cauzalitate care există între faptă și prejudiciu. Astfel, în legătură cu prețul produselor calitativ necorespunzătoare, răspunderea revine unității furnizoare, vinovată de fabricarea unor asemenea produse. În schimb, cheltuielile legate de prelucrarea sau depozitarea produselor pot fi puse în sarcina unității beneficiare dacă se stabilește că aceste cheltuieli nu s-ar fi efectuat în ipoteza în care s-ar fi refuzat produsele necorespunzătoare calitativ.

Lămuritoare sînt, în această privință, următoarele considerente din Hotărîrea Arbitrajului de Stat al municipiului București nr. 4147/1977 :

„Arbitrajul a mai reținut că defectele constatate nu sînt vicii ascunse, ci aparente, deoarece indicii calitativi respectivi sînt prevăzuți de stas și puteau fi stabiliți la verificarea calitativă ce trebuia făcută la recepția mărfii. În consecință, reclamanta nu poate pretinde decît contravaloarea mărfii necorespunzătoare". Drept urmare, reclamanta-beneficiară a obținut cu titlul de daune numai prețul produselor necorespunzătoare calitativ. Nu i s-a acordat suma reprezentînd manopera și regia aferentă prelucrării produselor.

Confirmînd această hotărîre, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 573/1978, a reținut că, potrivit expertizei tehnice, „produsul era calitativ necorespunzător, dar nu prezenta vicii ascunse, calitatea necorespunzătoare putînd fi observată la recepție. Avînd în vedere că reclamanta nu a procedat la o recepție calitativă conform normelor legale în vigoare, Arbitrajul a fost îndreptățit să oblige pe furnizor să plătească numai valoarea efectivă a materialului ce nu poate fi utilizat de reclamantă...".

S-a reținut deci, în primul rînd, fapta imputabilă unității beneficiare: acceptarea unor produse cu vicii aparente. Răspunderea unității beneficiare s-a stabilit numai în legătură cu daunele care erau în legătură cu fapta sa : manopera și regia aferentă prelucrării produselor care au constituit cheltuieli neeconomicoase. Unitatea furnizoare și-a văzut antrenată răspunderea în legătură cu prețul produselor necorespunzătoare calitativ, preț pe care îl încasase de la unitatea beneficiară.

Caracteristic pentru răspunderea prevăzută de dispozițiile art. 15 alin. ultim din Legea nr. 71/1969 este și faptul că daunele pentru care se stabilește răspunderea unităților beneficiare reprezintă, în mod frecvent, pagube reflectate în propriul lor patrimoniu. Această împrejurare nu diminuează cu nimic eficiența răspunderii. Este vorba, așa cum prevede legea, de „recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc", ceea ce se realizează, în final, în condițiile legislației muncii.

Recepția calitativă

Recepția calitativă are drept scop verificarea împrejurării dacă produsele oferite de către unitatea furnizoare, în îndeplinirea obligațiilor sale contractuale de livrare, corespund — sub aspect calitativ — dispozițiilor normative și condițiilor prevăzute în contract.

Art. 14 din Legea nr. 71/1969 consacră obligativitatea recepției calitative, dispozițiile respective fiind completate cu cele ale articolului următor care se referă la utilaje tehnologice, instalații și alte produse de complexitate tehnologică indicată. De regulă, verificarea calitativă care se realizează în cadrul recepției are caracter bilateral, efectuîndu-se în prezența ambelor părți contractante.

S-a admis totuşi, că lipsa unităţii beneficiare la recepţie nu împiedică unitatea furnizoare să îndeplinească obligaţia de livrare. În asemenea situaţii, unitatea furnizoare procedează la verificarea unilaterală a produselor pe care le expediază, unitatea beneficiară avînd dreptul ca, la primirea produselor, să procedeze la recepţia calitativă. Această posibilitate, recunoscută unităţii furnizoare pentru a nu fi împiedicată îndeplinirea obligaţiei de livrare şi — prin aceasta — realizarea sarcinii de plan, nu poate fi folosită în cazul utilajelor tehnologice, a instalaţiilor şi altor produse cu complexitate tehnică ridicată pentru care art. 15 din legea citată prevede obligativitatea recepţiei bilaterale.

Regulile potrivit cărora se efectuează recepţia calitativă sînt cele prevăzute de dispoziţiile normative şi de cele convenite, în această privinţă, prin contract. Dreptul părţilor de a se înţelege în acest sens prin contract este ţărmurit de dispoziţiile normative imperative aplicabile în materie. Astfel, potrivit art. 2 din Legea nr. 7/1977, regulile de bază pentru verificarea calităţii produselor se stabilesc, în mod unitar, prin standarde, norme tehnice, caiete de sarcini, care se aprobă de organele prevăzute de lege sau contracte şi sînt obligatorii pentru toate unităţile economice producătoare şi executante de lucrări sau beneficiare de produse şi servicii, pentru organele tehnice de control, ministere, celelalte organe centrale şi locale.

Textul legal la care s-a făcut referire îndreptăţeşte susţinerea că părţile nu sînt în drept să convină asupra unor reguli de verificarea calităţii care să contravină acestor dispoziţii normative. Aceasta nu înseamnă însă, că reglementarea unor aspecte ale recepţiei calitative nu poate sau n-ar trebui realizată la nivelul părţilor contractante. Astfel, dispoziţiile art. 14 din Legea nr. 71/1969 trebuiesc înţelese în sensul că părţile contractante stipulează condiţii de recepţie amănunţite care nu au putut fi cuprinse în dispoziţiile normative, dat fiind caracterul de generalitate a normei juridice.

Din cele expuse pînă acum putem să deducem următoarele concluzii :

1. Părţile contractante sînt îndatorate să organizeze, prin stipulaţii contractuale, recepţia calitativă în mod adecvat cu condiţiile concrete în care urmează să aibă loc executarea.

2. Părţile contractante nu sînt îndreptăţite să convină asupra unor condiţii de recepţie care contravin dispoziţiilor normative imperative ; clauzele contractuale stipulate cu nerespectarea acestei interdicţii sînt nule.

3. Recepţia trebuie efectuată potrivit cu dispoziţiile normative şi clauzele contractuale care o reglementează. O verificare calitativă făcută după alte criterii sau în mod empiric, în funcţie de elemente ce nu au valoare juridică, deci care sînt indiferente raportului juridic dintre părţi, nu produce consecinţele legale.

4. Dispoziţiile normative referitoare la recepţie, sînt obligatorii, conform art. 2 din Legea nr. 7/1977, nu numai pentru părţile contractante, dar şi pentru organele tehnice de control, ministere, celelalte organe centrale şi locale.

Asupra acestor dispoziţii este necesar să stăruim, în continuare.

Într-adevăr, implicaţiile acestei reguli sînt mai ample decît rezultă la prima vedere.

Prin efectul ei, toate organele cu atribuţii în materia controlului şi asigurării calităţii produselor sînt îndatorate să ţină seama de aceleaşi reguli de recepţie. Se înlătură astfel, posibilitatea arbitrariului în aprecierea condiţiilor de efectuare a recepţiei, în stabilirea împrejurării dacă un anume lot de produse corespunde sau nu din punct de vedere calitativ.

În concret, aceasta înseamnă că organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor ca şi organele ministerelor, ale forurilor tutelare cu atribuţii în materie, îşi exercită prerogativele, în domeniul la care ne referim, cu luarea în considerare a dispoziţiilor amintite, dispoziţii pe care şi părţile — unităţi socialiste — au obligaţia să le observe cu ocazia încheierii şi executării contractelor economice.

Aminteam mai sus că recepţia calitativă se efectuează fie printr-un act bilateral, fie prin două acte, unul încheiat de unitatea furnizoare, iar celălalt — de către unitatea beneficiară.

În ambele situaţii pot interveni neînţelegeri între părţi referitoare la împrejurarea dacă, în raport cu verificările efectuate, produsele corespund sau nu din punct de vedere calitativ.

În primul caz, acela al recepţiei făcute prin act bilateral, socotim că pentru rezolvarea divergenţei este indicat să se apeleze la organele inspectoratului amintit care are largi atribuţii în materia asigurării şi controlului calităţii produselor. În anumite situaţii poate să apară utilă sesizarea forurilor tutelare ale părţilor pentru ca acestea să contribuie la lămurirea diferendului.

În cazul recepţiei care se efectuează prin două acte distincte (denumite, uzual, de autorecepţie şi de recepţie), neînţelegerea se concretizează în deosebirea dintre cele consemnate de unitatea furnizoare cu prilejul verificării calitative a produselor înainte de expediere şi actul de constatare încheiat de către unitatea beneficiară.

Desigur că forţa probantă a respectivelor acte este dependentă de împrejurarea dacă la încheierea lor au fost respectate dispoziţiile legale în vigoare, în special, Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Asupra acestui aspect nu este locul să insistăm, întrucît unităţile economice cunosc consecinţele nerespectării acestor dispoziţii legale cu prilejul încheierii actelor de verificare a calităţii produselor.

După părerea noastră, există chiar un fel de fetişism în legătură cu actele de constatare. Unităţile furnizoare şi cele beneficiare îşi dispută drepturile referindu-se uneori, în mod exclusiv, la faptul că actul încheiat la expediere sau cel întocmit la destinaţie este „mai opozabil". Fără să negăm importanţa respectării dispoziţiilor normative care prevăd condiţiile în care trebuiesc încheiate actele de constatare şi de verificare a calităţii produselor, atragem atenţia asupra faptului că ceea ce interesează, în ultimă instanţă, este dacă produsele în cauză sînt sau nu corespunzătoare din punct de vedere calitativ. Deci, acele acte sînt de luat în considerare numai pentru a se putea trage o anumită concluzie în privinţa calităţii produselor în cauză. Ele nu sînt însă **singurele** mijloace prin care se tranşează problema calităţii. Dacă în cazul lipsurilor cantitative, procesele verbale de autorecepţie şi cele de constatare de la destinaţie reprezintă, de multe ori, singurele probe pe baza cărora se decide diferendul, situaţia este diferită în cazul produselor reclamate din punct de vedere calitativ. Într-adevăr, de regulă, aceste produse există şi după efectuarea constatării, ceea ce permite verificarea lor în comun de către părţi sau printr-un organ de specialitate neutru.

În asemenea situaţii, indiferent de ceea ce s-a consemnat în actele de verificare întocmite de părţi, există posibilitatea unei constatări directe asupra calităţii produselor. O asemenea constatare este de maximă concludenţă, cu excepţia cazului în care calitatea produselor se putea degrada în intervalul dintre efectuarea recepţiei şi constatarea făcută prin examinarea directă a produselor.

Este greşit să se susţină, în asemenea cazuri, că rezultatele obţinute în urma unui experiment direct nu s-ar putea lua în considerare, deoarece actele de constatare nu s-au încheiat, la primirea produselor, cu respectarea prevederilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. O asemenea susţinere a fos înlăturată de către primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 573/1978, în următorii termeni : „Faptul că reclamanta nu a procedat conform Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 nu poate duce la o altă concluzie în legătură cu calitatea necorespunzătoare a produselor faţă de concluziile expertizei tehnice".

În speţă, deşi actul de recepţie nu a corespuns exigenţelor regulamentului menţionat, expertiza tehnică efectuată asupra lotului de produse identificat ca provenind de la unitatea furnizoare respectivă, a oferit suficiente elemente pentru a se conchide asupra calităţii necorespunzătoare a produselor, deficienţă imputabilă exclusiv unităţii furnizoare.

Păstrarea produselor la dispoziția unității furnizoare

Recunoașterea de către unitatea furnizoare a faptului că a livrat produse calitativ necorespunzătoare nu pune capăt problemelor litigioase care se pot ivi între părți.

O asemenea recunoaștere determină obligația unității furnizoare de a acoperi integral prejudiciul pe care l-a cauzat prin livrarea respectivă. Obligația de dezdăunare cuprinde, în primul rînd, îndatorirea de a restitui, cu titlul de daune, prețul încasat pentru produsele care s-au recunoscut a fi necorespunzătoare calitativ.

Produsele fiind, prin ipoteză, refuzate la recepție pe motiv de necorespundere calitativă, iar prețul încasat restituit unității beneficiare, socotim că unitatea furnizoare păstrează dreptul de proprietate sau, după caz, dreptul de administrare directă asupra produselor respective.

De aici rezultă, în mod indubitabil, obligația unității beneficiare de a păstra acele produse la dispoziția unității furnizoare. Nerespectarea acestei obligații atrage, în opinia noastră, răspunderea patrimonială a unității beneficiare, cu excepția cazurilor extrem de rare cînd produsele necorespunzătoare calitativ nu prezintă nici o valoare economică ori dacă ele trebuiesc predate unor organe de stat sau distruse, conform dispozițiilor normative în vigoare.

În ce constă răspunderea unității beneficiare care consumă, înstrăinează, abandonează sau distruge produsele respective ?

Unitatea beneficiară va datora despăgubiri echivalente cu valoarea reală a produselor respective.

Sînt frecvente cazurile în care soluția cea mai economicoasă constă în valorificarea produselor calitativ necorespunzătoare ca deșeuri prin predarea lor către unitățile socialiste avînd ca atribuții colectarea și prelucrarea deșeurilor.

Poate unitatea beneficiară să dispună, din proprie inițiativă și fără acordul unității furnizoare, predarea produselor necorespunzătoare ca deșeuri, adică înstrăinarea lor ?

Cu excepția cazurilor prevăzute de dispozițiile normative în vigoare, socotim că nu li s-ar putea recunoaște unităților beneficiare un asemenea drept.

Ne întemeiem opinia pe faptul că, din punct de vedere juridic, dreptul de dispoziție asupra produselor respective aparține exclusiv unității furnizoare ca titular al dreptului de proprietate sau de administrare directă. Soluția se justifică și din punct de vedere economic deoarece este posibil ca unitatea furnizoare, în calitate de producătoare, să găsească produselor respective o întrebuințare mai eficientă, adică o utilizare mai judicioasă decît predarea ca deșeuri.

Întrucît unitatea beneficiară nu ar ține seama de cele de mai sus, unitatea furnizoare este în drept să obțină, cu titlul de daune, diferența dintre suma ce i s-a plătit ca urmare valorificării produselor ca deșeuri și suma pe care ar fi obținut printr-o altă valorificare — mai superioară — a produselor calitativ necorespunzătoare.

Desigur că păstrarea unor cantități însemnate de produse necorespunzătoare calitativ poate determina pentru unitatea beneficiară o seamă de neajunsuri. De aceea, unitatea furnizoare are obligația de a dispune neîntîrziat asupra acestor produse ; în caz contrar ea trebuie să acopere cheltuielile făcute de unitatea beneficiară pentru păstrarea produselor.

Ambele unități trebuie să manifeste, și în această privință, spirit de colaborare pentru ca păstrarea produselor necorespunzătoare la unitatea beneficiară să se facă pe o durată scurtă și în condiții care să nu o prejudicieze.

Din cele expuse rezultă că unitățile beneficiare răspund patrimonial pentru neîndeplinirea obligației de a păstra produsele calitativ necorespunzătoare la dispoziția unităților furnizoare.

Se pune problema termenului de prescripție în care unitățile furnizoare își pot valorifica pretențiile întemeiate pe nerespectarea obligației menționate.

Socotim că acest termen este cel de 18 luni prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958, iar nu cel de 6 luni reglementat prin art. 4 lit. a din același decret.

Într-adevăr, este bine stabilit că acest din urmă termen de prescripție este aplicabil numai pretențiilor formulate de către unitățile beneficiare referitoare la calitatea necorespunzătoare a produselor care li s-au livrat. In ipoteza introducerii acțiunii de către unitatea furnizoare — în condițiile în care unitatea beneficiară a refuzat să achite prețul produselor calitativ necorespunzătoare — se valorifică dreptul la acțiune privind plata prețului și, în consecință, este aplicabi termenul de prescripție de 18 luni.

Aceeași rezolvare se impune, după părerea noastră, și în cazul pretențiilor avînd ca temei neîndeplinirea de către unitatea beneficiară a obligației de a păstra, la dispoziția unității furnizoare, produsele calitativ necorespunzătoare. Această soluție se impune cu atît mai mult, cu cît, în acest caz, acțiunea își are temeiul în dreptul real pe care — așa cum am arătat — unitatea furnizoare îl păstrează în privința produselor respective.

Termenul de garanție și perioada de utilizare normată

Noțiunea termenului de garanție a fost definită pentru prima dată, pe cale normativă, prin dispozițiile art. 31 din Legea nr. 7/1977. În conformitate cu aceste dispoziții, „prin termen de garanție se înțelege limita de timp în cadrul căreia recondiționarea sau înlocuirea produsului se face pe seama și cheltuiala unității producătoare, dacă nu se dovedește că deficiența de calitate nu-i este imputabilă".

Reține atenția faptul că efectele specifice ale garanției sînt limitate în timp, că producătorul este în culpă prezumată pentru toate deficiențele de calitate apărute în cadrul termenului de garanție, indiferent de împrejurarea dacă deficiențele se datorează unor vicii aparente sau ascunse.

Pentru a nu i se antrena răspunderea, unitatea producătoare trebuie să dovedească că deficiențele s-au datorat unor cauze ce nu-i sînt imputabile. În acest fel, s-a operat o mutație esențială în privința părții căreia îi revine sarcina probei : în loc să fie obligată unitatea beneficiară să dovedească că deficiența calitativă se datorează activității defectuoase a producătorului, acesta din urmă va trebui să dovedească contrariul spre a obține exonerarea de răspundere.

Față de aceste efecte importante ale garanției, apare perfect justificată preocuparea practicii arbitrale de a asigura unităților beneficiare posibilitatea de a se folosi, în mod efectiv, de întreaga durată a termenului de garanție. Problema se pune, în chip deosebit, la produsele pentru care termenul de garanție nu începe să curgă de la data livrării, ci de la data fabricării sau de la data expedierii produselor respective din uzina producătoare.

În asemenea cazuri, dacă produsele ajung în posesia unității consumatoare în preajma expirării termenului de garanție sau la o dată cînd expirarea este iminentă, nu este asigurată eficiența termenului amintit.

În asemenea situații, practica arbitrală a admis posibilitatea angajării răspunderii unității socialiste vinovate de lipsirea unității beneficiare de o parte importantă a termenului de garanție.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1515/1974, s-a reținut că o verigă intermediară a livrat, unei în-

treprinderi de aprovizionare, acumulatori. Livrarea a avut loc cu o lună de zile înainte de expirarea termenului de garanție de 15 luni socotit de la data livrării de către întreprinderea producătoare. S-a socotit că veriga intermediară este în culpă, deoarece, deținînd un timp îndelungat acumulatorii, a lipsit unitatea beneficiară de cea mai mare parte a termenului de garanție, în așa fel încît aceasta nu putea impune beneficiarilor efectivi să primească acumulatori avînd termen de garanție efectiv mai puțin de o lună.

Preocupată de înlăturarea unor astfel de consecințe, practica arbitrală a stabilit că și în lipsa unor dispoziții normative exprese, există obligația unităților producătoare de a efectua livrările în așa fel încît unitățile beneficiare să se poată folosi efectiv de prerogativele pe care le conferă termenul de garanție. Considerentul pe care îl citățm din Decizia primului arbitru de stat nr. 1899/1976 are, în opinia noastră, valoarea unei rezolvări de principiu, iar nu de speță: „Este adevărat că nu se prevede în nici un act normativ la ce dată pot fi livrate produsele în cadrul termenului de garanție, dar furnizorul este obligat să le livreze în termen util pentru ca beneficiara să le poată desface înlăuntrul acestui termen".

Problema asigurării beneficiului integral al termenului de garanție se pune și în cazul recondiționării produselor ca urmare defecțiunilor ivite în cadrul acestui termen. Este vorba desigur, de recondiționarea impusă de defecțiuni în legătură cu care unitatea producătoare nu a făcut dovada că se datorează unor împrejurări care nu-i sînt imputabile.

Mai precis, efectuarea recondiționării implică o perioadă în care bunul respectiv nu poate fi utilizat de către unitatea beneficiară care pierde, în acest fel, posibilitatea de a se folosi, în perioada corespunzătoare, de beneficiul termenului de garanție.

Pentru bunurile de folosință îndelungată care se vînd prin unitățile comerciale conform H.C.M. nr. 753/1965 și instrucțiunilor date în aplicarea ei, nu se socotește în durata termenului de garanție timpul scurs de la data reclamării defecțiunilor și pînă la data repunerii bunului în stare de folosință. În acest fel, perioada necesară pentru recondiționare se adaugă la termenul de garanție.

Această soluție ar trebui aplicată, după părerea noastră, cu titlu general în raporturile dintre unitățile socialiste. Dacă pentru bunuri de folosință personală s-a reglementat, prin actele normative la care ne-am referit, regula de mai sus, necesitatea aplicării ei se învederează cu atît mai mult în cazul utilajelor și, în general, a mijloacelor fixe cu care sînt dotate unitățile menționate. De buna funcționare a acestor mijloace depinde înfăptuirea sarcinilor de investiții și de producție, astfel că necesitatea utilizării efective a termenului de garanție este cît se poate de evidentă.

Cît privește înlocuirea produsului, posibilitatea prevăzută, de asemenea, prin art. 31 din Legea nr. 7/1977, socotim că în urma înlocuirii începe să curgă un nou termen de garanție egal cu primul.

Prin perioada de utilizare normată se înțelege — în conformitate cu legea citată — intervalul în cadrul căruia produsul, în condițiile de exploatare, depozitare și transport stabilite potrivit normelor și normativelor tehnice, trebuie să-și mențină nemodificate caracteristicile funcționale".

Spre deosebire de termenul de garanție care constituie, în mod exclusiv un instrument juridic de întărire a răspunderii unității producătoare, perioada de utilizare normată îndeplinește, dintr-un anumit punct de vedere, funcția de limitare în timp a răspunderii unității menționate pentru calitatea produselor livrate.

Într-adevăr, odată depășită această perioadă, orice defecțiune a produsului se pune pe seama efectelor procesului natural de degradare al lui în cursul utilizării. Răspunderea unității producătoare nu ar putea fi angajată decît dacă produsul respectiv a corespuns în perioada de utilizare normată.

Pentru deficiențele apărute în cadrul acestei perioade, răspunderea unității producătoare se angajează în condiții diferite de acelea care caracterizează termenul de garanție.

Astfel, se răspunde numai pentru viciile ascunse și numai cu condiția de a se dovedi că apariția viciilor s-a datorat unor împrejurări imputabile unității producătoare. Cu alte cuvinte, acea răsturnare a sarcinii probei la care ne-am referit mai sus, nu-și produce efectele decît în cadrul termenului de garanție. Este firesc ca într-o perioadă relativ îndelungată, apariția viciilor ascunse să poată constitui temeiul unor pretenții îndreptate împotriva unităților producătoare numai dacă se dovedește în concret culpa acestora.

Valorificarea drepturilor unității beneficiare

În legătură cu temeiul pretențiilor derivînd din calitatea necorespunzătoare a produselor livrate, un cititor a ridicat problema dacă lipsa contractului încheiat în formă scrisă are vreun efect asupra drepturilor pe care unitatea beneficiară le poate valorifica.

O primă constatare: lipsa contractului încheiat în formă scrisă nu înlătură răspunderea unității furnizoare pentru calitatea produselor livrate.

Într-adevăr, această răspundere își are temeiul în lege. Faptul că părțile au omis să respecte forma scrisă a contractului nu este de natură să decadă unitatea beneficiară din dreptul de a valorifica pretențiile corespunzătoare calității necorespunzătoare a produselor livrate. Dealtfel, interesele economiei naționale ar fi prejudiciate dacă ar rămîne nesancționate livrările calitativ necorespunzătoare pe motiv că s-au efectuat în cadrul unor raporturi juridice care nu s-au stabilit cu respectarea formei prevăzute de lege.

Se răspunde deci, pentru orice livrare necorespunzătoare calitativ.

Lipsa contractului încheiat în formă scrisă poate avea anumite repercusiuni în privința penalităților la care ar avea dreptul unitatea beneficiară. Aceasta — deoarece, practica arbitrală este orientată constant în sensul că existența contractului scris constituie o condiție indispensabilă pentru acordarea penalităților. Dar neacordarea penalităților, pentru lipsa contractului, nu anihilează posibilitatea unității beneficiare de a valorifica alte pretenții întemeiate pe calitatea necorespunzătoare a produselor livrate.

O altă întrebare care ni s-a adresat se referă la consecințele nulității raportului juridic în executarea căruia s-au livrat produsele necorespunzătoare calitativ. În speță, produsele au fost livrate în temeiul unui contract care nu avea la bază repartiții, deși pentru încheierea respectivului contract era necesar ca părțile să fie în posesia unor asemenea acte de planificare. În această situație, contractul suportă sancțiunea nulității prin efectul căreia părțile sînt obligate să-și restituie reciproc ceea ce au executat în baza contractului nul.

Produsele fiind, prin ipoteză, necorespunzătoare calitativ, restituirea reciprocă a prestațiilor se poate obține invocînd fie nulitatea contractului, fie calitatea necorespunzătoare a livrării. Restituirea reciprocă a prestațiilor se realizează prin returnarea produselor de către unitatea furnizoare.

Posibilitatea unității beneficiare de a opta între cele două temeiuri nu poate fi exercitată însă, în scopul eludării dispozițiilor legale privind prescripția extinctivă.

Se știe că potrivit art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958, orice pretenție întemeiată pe calitatea necorespunzătoare a produselor livrate se prescrie în 6 luni. În schimb, pretențiile pentru restituirea prețului, în temeiul nulității contractului se prescriu în 18 luni, conform art. 3 din același decret.

Socotim că, în exemplul dat, unitatea beneficiară nu s-ar putea prevala de acest termen pentru a obține restituirea prețului pe care l-a achitat aferent produselor necorespunzăoare calitativ. Rezolvarea opusă ar permite — după părerea noastră — în mod nejustificat aplicarea termenului gene-

ral de prescripție în locul celui special stabilit pentru cazul livrărilor necorespunzătoare calitativ. S-ar nesocoti astfel interesul economic care impune clarificarea și rezolvarea fără întîrziere a consecințelor pe care le produc livrările de produse care nu corespund din punct de vedere calitativ. Cum s-ar putea justifica, pe plan economic, soluția care ar lăsa la îndemîna unității beneficiare 1 an și 6 luni pentru tranșarea litigiului determinat de calitatea necorespunzătoare a produselor care i s-au livrat ?

Legiuitorul a fost atît de exigent în mobilizarea unităților beneficiare la valorificarea drepturilor lor încît a prevăzut că termenul de prescripție de 6 luni începe să curgă de la data primirii efective a produselor, indiferent de faptul dacă a fost încheiat sau nu proces verbal de constatare a necorespunderii calitative. Această reglementare (art. 10 din Decretul nr. 167/1958) confirmă încă o dată că celeritatea constituie o cerință primordială în rezolvarea consecințelor la care dau loc livrările calitativ necorespunzătoare.

Momentul începerii curgerii termenului de prescripție este cel amintit mai sus. Analizele și cercetările care se efectuează ulterior rămîn fără efecte în privința datei de la care începe să curgă termenul de prescripție. Asemenea verificări pot constitui împrejurări de natură să justifice repunerea în termenul de prescripție dacă se dovedește că lipsa rezultatelor verificării au constituit un motiv care justifică temeinic depășirea termenului de prescripție.

Determinarea calității în contractele comerciale de vînzare internațională

O cît de succintă analiză a normelor de drept și a uzanțelor internaționale privind calitatea mărfurilor care pot face obiectul unui contract comercial extern duce la constatarea că acestea nu conțin nici o definiție a calității sau descriere a unor elemente cu valoare de principii generale de care părțile trebuie să țină imperativ seama. În schimb, atît Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 — care, așa cum arătam, au valoarea unei convenții internaționale multilaterale —, cît și marea majoritate a uzanțelor uniforme internaționale conțin texte de o deosebită valoare practică privind **determinarea calității** care face obiectul unui contract comercial de vînzare internațională. Astfel, în Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, paragraful 15 întîlnim următoarea formulare cu privire la determinarea calității : „Dacă prin contract nu s-a stabilit că marfa trebuie să corespundă unor anumite caracteristici de calitate, condiții tehnice sau unui anumit standard (cu indicarea numărului și a datei) ori unei mostre convenite de părți, vînzătorul este obligat să livreze marfa de calitate medie obișnuită în țara vînzătorului la livrările de marfă de același gen și care corespunde destinației prevăzute în contract. Dacă destinația mărfii nu este indicată în contract, se livrează marfa de calitate medie obișnuită, corespunzătoare destinației obișnuite a acestei mărfi în țara vînzătorului".

Din textul reprodus mai sus rezultă următoarele reguli cu valoare de principii generale :

— calitatea mărfii se determină, în primul rînd de către părți, prin contractele comerciale internaționale pe care le încheie ;

— calitatea poate fi determinată prin trimiteri la condiții tehnice, standarde sau mostre, care odată stabilite de părți și înscrise în contract (cu indicarea lor precisă) devin obligatorii atît pentru vînzător, cît și pentru cumpărător ;

— în situația în care calitatea mărfii nu a fost determinată prin una din căile menționate mai sus, regula în cadrul contractelor comerciale încheiate de parteneri din țări membre C.A.E.R. este următoarea : „vînzătorul este obligat să livreze marfa de calitate medie obișnuită în țara vînzătorului la livrările de marfă de același gen și care corespunde destinației prevăzute în contract. Dacă destinația mărfii nu este indicată în contract, se livrează marfa de calitate medie obișnuită, corespunzătoare destinației obișnuite a acestei mărfi în țara vînzătorului".

Prevederi similare celor citate din C.G.L. — 1968/1975 întîlnim și într-o serie de uzanțe internaționale.

Dreptul uniform și uzanțele prezentate, precum și multe alte asemenea izvoare ale drepului comercial internațional permit formularea următoarei concluzii : dacă în cadrul relațiilor interne de furnizare calitatea produselor se determină în principal prin documente tehnico-administrative de aplicație imperativă — standardele de stat, norme tehnice, documentații tehnice etc. — și numai în subsidiar prin contracte economice interne, în comerțul exterior regula generală este aceea că **parametrii calitativi privind obiectul unei tranzacții se determină prin acordul de voință al părților,** consemnat explicit în contractul comercial de vînzare internațională perfectat.

● Modalitățile de determinare a calității, deși foarte variate, pot fi grupate după două mari criterii : natura mărfii și forma de vînzare practicată. Pentru înțelegerea cu ușurință a modalității de determinare a calității în comerțul internațional, vom face mai întîi o scurtă grupare a mărfurilor după natura lor, respectiv după trăsăturile proprii fiecărei grupe, precum și o clasificare a vînzărilor, după formulele sale specifice.

Din punct de vedere al **naturii lor juridice,** bunurile (ne referim la mărfuri sau produse), fac parte — în clasificarea primită în toate sistemele de drept — din categoria bunurilor mobile corporale prin natura lor, putînd fi fungibile sau nefungibile. În adevăr, într-un contract de vînzare internațională obiectul îl poate forma **bunurile determinate individual** (bunuri certe) prin enumerarea unor caractere specifice și **bunuri determinate generic** (bunurile generice) prin caractere comune tuturor, care însă se individualizează prin numărare, măsurare, sau cîntărire. Ne aflăm de fapt în fața clasificării din dreptul civil a bunurilor, în **bunuri fungibile și bunuri nefungibile.** Această clasificare a fost adoptată de Codul civil francez după care a fost preluată și de codul nostru, clasificare care se regăsește și în majoritatea codurilor civile moderne.

Ca regulă generală, deci se înțelege că bunurile fungibile se pot schimba unele cu altele, cu ocazia executării unei obligații contractuale asumate (benzină, laminate, cereale, bumbac, cafea etc.). Stabilirea raportului de echivalență are loc prin cîntărire, numărare sau măsurare. Sînt nefungibile acele bunuri care avînd o individualitate proprie, determinată prin calități intrinseci, nu pot fi înlocuite unele cu altele pentru a elibera pe debitorul unei obligații asumate față de creditor, în cazul nostru pe vînzător față de cumpărător (un tablou original, un utilaj unic etc.).

Încă o remarcă se impune : aceste două categorii de bunuri — fungibile și nefungibile — nu sînt total închise, adică fără posibilitatea trecerii de la o categorie la cealaltă. Progresul științific, dezvoltarea tehnologiilor industriale, mutațiile intervenite în economie aduc mari variații în termenii clasificării de mai sus. Un exemplu edificator este evoluția situației aluminiului : în primii ani după descoperirea lui de către Sainte-Claire Deville, aluminiul era considerat ca un obiect rar și trebuia socotit foarte puțin fungibil (valoarea unui kilogram de aluminiu depășea mai multe mii de franci-aur). Însă, după putin timp, aluminiul cucerea lumea sub formă de veselă de bucătărie, iar diversele forme în care se prezenta, standardizate, deveneau tipul însuși al produsului fungibil. Așa fiind, două bunuri trebuie considerate ca fungibile dacă ele sînt interschimbabile, dacă pot să se înlocuiască unul pe celălalt pentru că sînt echivalente. Această echivalență poate să fie **obiectivă,** ca în cazul automobilelor de aceeași marcă, același model și care au ieșit de pe aceeași linie. Ea poate să fie și **subiec-**

tivă, dacă în concepția celui care trebuie să primească o plată, două bunuri care nu aparțin aceleiași specii îi procură aceeași utilitate în condiții economice similare. Două lucruri sînt fungibile dacă ele prezintă o similitudine suficientă, capabilă de a avea aceeași putere liberatoare (în sensul că liberează pe vînzător de obligațiile asumate față de cumpărător). Așadar, aprecierea fungibilității, sau a nefungibilității unor mărfuri care fac obiectul vînzării internaționale se poate face după datele fizice, fie după uzanțele comerciale, fie după voința contractanților (care predomină în majoritatea contractelor de vînzare-cumpărare).

Bunurile care fac obiectul unui contract comercial de vînzare internațională sub aspectul însușirilor calitative intrinseci (și al destinației pe care o pot avea pot fi clasificate și dintr-un alt punct de vedere, care nu este lipsit de importanță practică, și anume în :

— bunuri mobile corporale, categorie în care se cuprind toate mărfurile destinate exportului (fungibile și nefungibile) ;

— bunuri incorporale, noțiune în care cuprindem „exportul de inteligență" pe calea cesiunii sau a licențierii (brevete de invenții, mărci de fabrică, know-how, tehnologii etc.) ;

— bunuri imobile, care fac obiectul unor contracte de exporturi complexe, cum ar fi construcțiile la cheie, nave (imobile prin destinație).

Practica întreprinderilor române de comerț exterior relevă două tendințe în determinarea calității obiectului :

— în cazul mărfurilor nefungibile în contracte se determină cu precizie obiectul sub toate aspectele arătate mai sus, în multe cazuri el fiind amănunțit descris în cadrul unor anexe;

— în cazul contractelor cadru pentru produsele fungibile, obiectul se determină prin parametrii săi calitativi și cantitatea generală, urmînd ca pentru fiecare livrare să se stabilească specificațiile prin comenzi emise de cumpărător.

După **formele vînzării** practicate, care influențează direct modalitatea de determinare a calității bunurilor, acestea pot fi :

— **vînzări prin tranzacții directe** de bunuri nefungibile și, uneori, fungibile, **a căror parametri calitativi sînt determinați de către părțile contractante**, în funcție de cererea cumpărătorului și, evident, în limita posibilităților de fabricare de care dispune întreprinderea producătoare ;

— **vînzările prin bursă de mărfuri**, practicate numai pentru bunuri fungibile, se caracterizează prin faptul că **parametrii calitativi ai fiecărui produs cotat la bursă sînt predeterminați prin standarde internaționale, documente tehnice elaborate de asociațiile mondiale ale producătorilor sau ale cumpărătorilor, prin contracte tip** etc. ; deși noi nu facem oferte de vînzare prin burse, această formă de vînzare prezintă o importanță deosebită pentru întreprinderile române de comerț exterior deoarece **parametrii calitativi** și prețul fiind stabilit de bursa care funcționează pe piața accesibilă părților contractante, acestora nu le mai rămîne decît să detalieze prin contract condițiile concrete de livrare (locul și data livrării, navlosirea navelor etc.) ; un exemplu va fi concludent ; în revista „Informații de comerț exterior" din 15 decembrie 1978, cu privire la benzină citim următoarele : „Benzină 98/99 CO, piața — Rotterdam, condiția de livrare — FOB Rotterdam, cotația zilei de 13 decembrie — 209,50 dolari/to. Așadar, oricît s-ar strădui exportatorul român, el nu va reuși să obțină un preț mai mare decît cel prevăzut de cotația zilei, corespunzătoare datei livrării.

— **vînzările prin licitații** sînt din ce în ce mai frecvent practicate, în special, în raporturi comerciale cu țări în curs de dezvoltare ; în esență, constau în faptul că **determinarea parametrilor calitativi se face de cumpărătorul potențial** — organizator al licitației, prin caiete de sarcini care se difuzează tuturor celor interesați să participe la licitația respectivă ; în aceste condiții revine ca sarcină întreprinderii de comerț exterior în al cărui profil se încadrează obiectul licitației să conlucreze cu producătorii interni la detalierea parametrilor calitativi stabiliți de cumpărător, de așa natură încît bunul respectiv să prezinte o funcționalitate și fiabilitate la nivelul tehnicii mondiale, acestea fiind alături de preț, elementele esențiale ale competitivității în raport cu alți furnizori participanți la licitație ; practica o dovedește că în condițiile unor parametri calitativi superiori celor din ofertele firmelor concurente, chiar la un preț ceva mai ridicat, primordialitatea în adjudecare a avut-o **calitatea oferită, precum și termenul de livrare.**

Față de faptul că în practica noastră de comerț exterior predomină contractele comerciale de vînzare internațională a căror obiect se determină prin tranzacții directe, în cele ce urmează vom prezenta modalitățile de determinarea calității în asemenea contracte.

● **Determinarea calității prin documentații tehnice, caiete de sarcini sau descrieri.** Pe măsură ce structura comerțului nostru exterior se modifică în favoarea intensificării exporturilor de echipamente industriale, mașini și utilaje etc., problema stabilirii calității prin contractele de vînzare-cumpărare capătă noi valențe. În funcție de complexitatea obiectului, acesta este descris în unele cazuri în anexe care formează tomuri, cu arătarea parametrilor tehnici, descrierea părților componente, calitatea fiecăruia, fiabilitatea etc. În funcție de complexitatea tehnică a produsului ce face obiectul unor asemenea contracte documentele de concretizare a parametrilor tehnici și calitativi pot fi **documentația tehnică** sau **caietul de sarcini** ; în aceste documente se înscriu toate prevederile convenite cu privire la calitatea mărfii contractate. Ele se întocmesc, în general, de vînzător și se acceptă de cumpărător cu prilejul negocierilor și tratativelor, însă se pot întocmi și de către cumpărător, urmînd să fie acceptate de vînzător, tot pe calea negocierilor.

Spre deosebire de documentația tehnică și caietul de sarcini elaborate pe plan intern (folosite în cadrul aprovizionării tehnico-materiale) care se caracterizează, ca regulă generală, prin aprobarea lor de către organele coordonatoare ale furnizorului și ale beneficiarului, sau se avizează de unele organe învestite cu competența necesară, devenind astfel acte tehnico-administrative cu aplicație imperativă, **documentația tehnică (caietul de sarcini) din cadrul contractelor comerciale de vînzare internațională sînt de natură pur convențională.** De aici importante consecințe :

— odată semnat contractul comercial extern aceste documente devin lege între părți ; așa fiind, înainte de semnare, întreprinderile de comerț exterior trebuie să colaboreze strîns cu unitățile producătoare (centrale industriale, întreprinderi, unități productive fără personalitate juridică etc.) și dacă este cazul și cu institutele de cercetare și inginerie tehnologică ; dealtfel aceasta este și rațiunea pentru care Legea nr. 1/1971 prevede că contractele comerciale externe care au o însemnătate deosebită (cele de livrări complexe) vor fi semnate și de conducătorul centralei industriale ;

— obiectul contractului comercial extern fiind considerat ca un tot unitar, orice erori în stabilirea numărului subansamblelor, a calității lor, a prețului etc. nu mai pot fi invocate partenerului extern după semnarea acestuia, urmînd ca asemenea erori să se localizeze în gestiunea exportatorului, a proiectantului ori a producătorului, cu toate consecințele negative care decurg.

În situația în care obiectul contractului comercial de vînzare internațională nu prezintă o complicație deosebită, determinarea calității prin descriere se realizează prin contract a caracteristicilor mărfii, deoarece acest element este des uzitat în practica relațiilor comerciale, este necesar ca descrierea mărfii să se facă printr-o definire a caracteristicilor esențiale, astfel încît să nu fie nevoie de multe comentarii sau instrucțiuni speciale.

● **Determinarea calității prin mostre.** Cunoscute și sub denumirea de modele sau esantioane, această modalitate de plată se utilizează destul de frecvent, în general pentru mărfuri de masă, atît fungibile, cît și nefungibile. Potrivit acestei modalități calitatea mărfii ce se va livra va trebui să fie ca aceea pe care o întrunește

mostra acceptată de părți ; mostra poate fi „de ofertă", cînd este prezentată de vînzător sau „de comandă" cînd este prezentată de cumpărător ; prin încheierea contractului, mostra asupra căreia s-a convenit devine mostră contractuală, de referință ; se poate conveni ca mostra contractuală de referință să fie păstrată de una din părțile contractante. De regulă, în scopul evitării unor litigii, mostrele se depun spre păstrare, pînă la completa derulare a contractului la o terță persoană care poate fi : agenția de bursă, camera de comerț, asociația comercianților etc. În cazul unor mostre stabilite de cutumele comerciale, nu este necesară conservarea materială a mostrei, aceasta fiind binecunoscută pe piața comercială.

Vînzătorul are obligația de a preda lucrul conform mostrei, fiind ținut să garanteze că întrunește toate calitățile modelului avut în vedere de cumpărător ; dacă lucru nu corespunde, cumpărătorul poate cere fie rezoluțiunea contractului cu daune-interese, fie o revedere proporțională a prețului. De asemenea, poate să ceară executarea contractului, caz în care vînzătorul este obligat să-i procure un lucru corespunzător modelului ori să-i pună la dispoziție mijloacele de a-l procura el însuși. Atît în dreptul germano-elvețian cît și în cel anglo-american se precizează că obligația de garanție a vînzătorului poartă și asupra calităților lucrului, care trebuie să corespundă mostrei sau modelului.

În practică, se obișnuiește uneori ca mostrele să fie omologate după încheierea contractului comercial de vînzare internațională într-un termen stabilit de părți ; această practică ce nu este recomandată cel puțin din două motive : asemenea înțelegeri sînt veritabile clauze suspensive de executare, vînzătorul fiind legat de îndeplinirea unei obligații de către cumpărător, la un termen viitor, care poate deveni incert, așa cum rezultă din speța de mai jos ; neomologarea sau întîrzierea în omologare poate conduce la litigii costisitoare. Pentru a fi și mai bine înțeleși redăm următoarea speță. Într-un litigiu venit spre soluționarea în fața sa, Comisia de Arbitraj a constatat că pentru determinarea calitativă a obiectului, părțile au convenit ca vînzătoarea să trimită cumpărătoarei mostre de ofertă pentru mărfurile ce urmau a fi livrate. După restituirea acestor mostre, cu eventuale observații, vînzătoarea urma să le reproducă în termen de o lună — în patru exemplare — pentru clienții cumpărătoarei ; ele deveneau astfel mostre de referință, producția începînd numai după aprobarea și restituirea lor de către cumpărătoare. Vînzătoarea a reprodus și restituit mostrele de ofertă cu o întîrziere de 2—3 luni față de termenul convenit ; la rîndu-i cumpărătoarea le-a retrimis vînzătoarei cu depășirea termenului de o lună dat pentru verificarea, omologarea și restituirea lor. Aceste împrejurări au pus pe vînzătoare în imposibilitate de a începe producția și a livra mărfurile la termenele convenite, întrucît în cuprinsul contractului se preciza că obiectul lui va fi corespunzător mostrelor de referință omologate. Astfel fiind, arbitrii au constatat că nelivrarea la termen se datorește ambelor părți, cererea de penalități fiind admisă numai în parte (Dosar nr. 949/1974).

● **Determinarea calității prin indicarea tipului de marfă.** Potrivit acestei modalități calitatea mărfii trebuie să corespundă unui anumit tip de marfă convenit de părți, fără să existe o mostră ; în acest caz, părțile convin asupra unei calități prestabilite, iar marfa urmează să corespundă acestei calități.

Evident, această modalitate de determinare a calității prezumă ca tipul de marfă, cu trăsăturile sale calitative, să fie intrat în uzanțele internaționale și, deci, bine cunoscute atît de părți, cît și pe piețele caracteristice de producere și desfacere. În aceste condiții, tipul ales de părți se substituie în bune condițiuni mostrelor și, în același timp, simplifică considerabil încheierea contractelor comerciale.

Facem precizarea că determinarea calității prin indicarea tipului de marfă se utilizează numai pentru bunuri fungibile care ocupă un loc important în comerțul internațional.

● **Determinarea calității prin norme.** Potrivit acestei modalități părțile convin ca marfa să se fabrice în conformitate cu o anumită normă aleasă ; asemenea norme, care cuprind caracteristicile tehnice și calitative ale mărfii pot fi întîlnite în comerțul internațional sub forma unor codificări la vînzător sau cumpărător, la nivelul economiei naționale a țării vînzătorului sau ale cumpărătorului, precum și pe plan internațional.

În raporturile de livrare dintre parteneri din țări socialiste, această modalitate de determinarea calității este consfințită prin Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 ; astfel, paragraful 15 din menționatele condiții generale prevăd cu privire la calitatea mărfii ca aceasta trebuie să corespundă unor anumite caracteristici, convenții tehnice sau unui anumit standard, ori unei mostre convenite de părți ; se prevede, în continuare, că în cazul în care părțile nu au stabilit că mărfurile trebuie să corespundă unei anumite calități, vînzătorul este obligat să livreze marfa de calitate medie obișnuită, existentă în țara vînzătorului, corespunzătoare destinației prevăzute în contract ; dacă calitatea mărfii nu este indicată în contract, se livrează marfa de calitate medie obișnuită, corespunzătoare destinației obișnuite a acestei mărfi în țara vînzătorului. Evident, Condițiile generale invocate cînd se referă la calitatea medie obișnuită în țara vînzătorului are în vedere documentele privind calitatea cu aplicare obligatorie pe plan național (standarde de stat, norme tehnice de ramură și de întreprindere etc.).

Pe planul comerțului mondial sînt elaborate pe ramuri de activitate, standarde internaționale care pot, foarte bine să constituie **norma de calitate** aleasă de părți.

● **Determinarea calității prin clauze uzuale internaționale.** Această modalitate permite să se implanteze în contractul comercial anumite clauze care determină calitatea mărfii, și care sînt folosite în practica relațiilor internaționale, cum sînt clauza Rye Terms (clauza comerțului cu secară) sau Sound delivered (marfă sănătoasă la descărcare) ; în asemenea cazuri, părțile trebuie să se conformeze acestor clauze prestabilite.

În cazul clauzei Rye Terms, vînzătorul garantează calitatea cerealelor la sosirea navei în portul de destinație ; calitatea cerealelor constatată la descărcare, trebuie să corespundă — potrivit acestei clauze — mostrei prelevate și sigilate în momentul încărcării navei ;

În cazul clauzei Sound delivered cumpărătorul are dreptul să refuze marfa avariată, încunoștiințînd vînzătorul într-un termen care este convenit prin contract.

● **Alte modalități de determinarea calității mărfurilor.** În comerțul clasic al vînzării-cumpărării, care are ca obiect mărfuri de masă — fungibile sau nefungibile —, cele mai frecvente căi de determinarea calității mărfurilor prin clauze generalizate sînt următoarele :

— **văzut-plăcut,** potrivit căreia părțile convin ca marfa ce se contractează să fie aceea care a fost văzută de cumpărător ; în acest caz, verificarea calității a fost făcută în cursul tratativelor precontractuale ;

— **după încercare,** potrivit căreia încheierea contractului este condiționată de acceptarea calității de către cumpărător, după anumite încercări făcute asupra mărfii ; în această situație, contractul este afectat de o condiție suspensivă, în sensul că atît existența vînzării cît și toate efectele ei rămîn în suspensie pînă în momentul încercării lucrului ; tot pînă în acel moment riscurile rămîn asupra vînzătorului. Reglementînd această vînzare, dreptul germano-elvețian prevede că încercarea lucrului trebuie făcută într-un anumit termen care se calculează — în lipsă de clauză expresă — după natura contractului și obiceiul locului ;

— **tel quel** sau **tale quale,** potrivit căreia se convine ca marfa să fie acceptată așa cum este ; acceptarea are

loc fără ca marfa să fie văzută sau după ce a fost văzută anterior încheierii contractului ;

— **degustare, pe gustate,** folosit la anumite mărfuri alimentare ; în asemenea vînzări **(ad gustum)** contractul nu se consideră încheiat decît după ce cumpărătorul a gustat mărfurile declarînd că-i convin, pînă în acel moment, el neexistînd. Urmează prin urmare că în vînzările ad gustum, aprobarea cumpărătorului dată în urma gustării constituie un element necesar pentru însăși formarea și existența contractului.

● **Determinarea calității ambalajelor.** În contractul comercial de vînzare internațională clauza privind ambalajul prezintă un interes deosebit deoarece între însușirile obiectului unei obligații de livrare și proprietățile pe care trebuie să le prezinte ambalajul există o strînsă legătură. Caracteristicile variate ale mărfurilor, multitudinea mijloacelor de transport folosite pentru expedierea lor, durata diferită de conservare, modul deosebit de folosire a mărfurilor, sînt factori care reclamă însușiri calitative diferențiate ale ambalajelor.

Pentru mărfurile ale căror calități nu pot fi conservate pe timpul transportului decît prin ambalaje adecvate, calitatea acestora va trebui să fie detaliat stabilită în cadrul negocierilor și înscrise în contract (sau într-o anexă specială privind modalitatea de ambalare).

Dacă marfa nu necesită un anumit fel de ambalaj, clauza privind ambalajul se va putea referi la un ambalaj uzual de export necesar pentru evitarea deteriorărilor în condițiile normale de transport, pentru destinația prevăzută în contract. Prevederile din Regulile Incoterms sînt în acest sens. De asemenea, Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 cuprind o dispoziție similară, potrivit căreia, în lipsa unei alte clauze cu privire la ambalaj, marfa va fi expediată în ambalajul utilizat în țara vînzătorului pentru mărfurile de export, care să asigure buna păstrare a mărfurilor în timpul transportului, avîndu-se în vedere eventualitatea transbordării, la o manipulare obișnuită și corespunzătoare a mărfii.

● **Determinarea calității pieselor de schimb și a altor elemente.** În cazul în care obiectul contractului comercial îl constituie echipamente industriale, mașini, utilaje etc., calitatea corespunzătoare a subansamblelor și a pieselor de schimb se prezumă a fi determinată prin documentația tehnică sau caietul de sarcini privind obiectul respectiv, iar certitudinea livrării întregului ansamblu la nivelul calitativ contractat îl dă cumpărătorului certificatul de garanție care, așa cum vom vedea, prevede **un termen unic** și nu pentru fiecare subansamblu în parte. Cu toate acestea, Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 conțin, la paragraful 17, un text care reglementează în mod expres calitatea elementelor și a pieselor de schimb livrate în locul celor defecte. Considerăm util să reproducem acest text : „Calitatea elementelor și pieselor livrate în locul celor defecte trebuie să fie în așa fel încît să corespundă condițiilor de calitate a mărfii din contractul din care fac parte integrantă".

Evident, asemenea clauze pot fi înscrise și în contractele comerciale de vînzare internațională încheiate cu parteneri din țări nemembre ale C.A.E.R.

GRUPAJ REALIZAT DE :
dr. Al. DETEȘAN
I. ICZKOVITS
dr. C. JORNESCU

contract economic

Relația furnizor — cărăuș — beneficiar. Precizări

În aceste coloane au apărut mai multe articole consacrate relației furnizor — cărăuș — beneficiar și în special, cu privire la condițiile în care beneficiarul poate refuza plata prețului produselor neprimite. De asemenea, s-au publicat precizări referitoare la obligațiile care revin furnizorului în calitatea sa de expeditor și beneficiarului — în calitatea sa de destinatar în raporturile cu calea ferată.

Faptul că revenim astăzi asupra acestor probleme se datorează constatării că mai există unități socialiste care, necunoscînd sau nesocotind dispozițiile legale în vigoare, produc consecințe prejudiciabile prin comportamentul pe care îl manifestă în relația furnizor — cărăuș — beneficiar. Ne vom referi, în continuare, la unele exemple concrete, reliefînd, totodată, modul în care s-ar fi putut evita producerea unor consecințe negative în patrimoniul respectivelor unități socialiste.

Prin hotărîrea nr. 1483/1978, Arbitrajul de Stat interjudețean Ploiești a respins acțiunea formulată de reclamanta-furnizoare împotriva pîrîtei - beneficiare pentru plata sumei de 9.053 lei reprezentînd contravaloarea unei lăzi cu materiale textile livrate prin C.F.R.

Pentru a pronunța această hotărîre, organul arbitral a reținut că pîrîta neprimind materialele în discuție — situație confirmată de stația C.F. de destinație — a fost îndreptățită să refuze la plată suma amintită, conform dispozițiilor art. 134 din Legea nr. 9/1972 și pct. 90 din Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977.

A fost un caz tipic de pierdere a mărfurilor în timpul transportului, pierdere de care este răspunzătoare, în principiu, calea ferată.

De ce nu a fost introdus în cauză cărăușul pentru a i se angaja răspunderea în legătură cu pierderea mărfurilor respective ?

Din cauză că atît la data pronunțării hotărîrii cît și la data introducerii acțiunii împotriva beneficiarului-destinatar, dreptul la acțiune față de cărăuș era prescris.

Asemenea consecințe sînt posibile datorită faptului că se aplică termene de prescripție diferite, după cum acțiunea furnizorului-expeditor este îndreptată contra beneficiarului-destinatar sau împotriva cărăușului.

În primul caz, acțiunea se poate introduce în 18 luni, conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958, pe cînd acțiunea contra cărăușului se prescrie în 6 luni, conform art. 4 lit. e din același decret.

În speța la care ne referim, problema introducerii în cauză a cărăușului s-a pus la o dată cînd acest termen de prescripție era deja împlinit. Datorită acestui fapt, reclamanta-furnizoare a avut de suportat un prejudiciu de 9.053 lei.

Cum s-ar fi putut evita această pagubă ?

Foarte simplu : luînd cunoștință, din motivarea refuzului de plată, că beneficiara-destinatară nu a primit produsele care i s-au livrat, reclamanta-furnizoare trebuia să-l acționeze pe cărăuș — singur sau împreună cu beneficiara-destinatară — în termenul legal de 6 luni. Ori, putea să introducă în prealabil reclamație administrativă la C.F.R. care printre altele, avea efectul de a suspenda cursul prescripției. În nici un caz nu trebuia să considere — așa cum a procedat — că își poate valorifica drepturile față de cărăuș în cadrul termenului de prescripție de 18 luni aplicabil numai în raporturile cu beneficiarii.

Într-un alt litigiu, soluționat de Arbitrajul de Stat al municipiului București prin hotărîrea nr. 4133/1978, prescrierea dreptului la acțiune împotriva cărăușului s-a datorat culpei unității beneficiare-destinatare.

În speță, furnizoarea-expeditoare a cesionat în termen acestei beneficiare dreptul de a reclama și de a acționa calea ferată pentru nepredarea la destinație a unor transporturi de cărămizi. Cesiunea fiind acceptată, beneficiara-destinatară — urma să valorifice, în cadrul termenului de prescripție, dreptul la acțiune împotriva cărăușului.

Față de faptul că dreptul la acțiune împotriva cărăușului nu a fost exercitat în termen iar în sarcina pîrîtei-furnizoare nu s-a putut reține nici o culpă în legătură cu lipsa cărămizilor la destinație, acțiunea unității beneficiare a fost respinsă, aceasta urmînd să suporte o pagubă de 4.255 lei.

Paguba menționată s-ar fi putut evita dacă, în temeiul cesiunii primite de la furnizoare-expeditoare, beneficiara-destinatară l-ar fi acționat pe cărăuș în cadrul termenului de prescripție prevăzut de art. 4 lit. e din decretul amintit.

Alteori, prejudiciul se datorează neutilizării de către partea îndreptățită a reclamației administrative, instrument juridic eficient, pus la dispoziția unităților socialiste în vederea rezolvării operative a pretențiilor derivînd din contractul de transport.

Citām, cu titlul de exemplu, următoarele considerente din Decizia primului arbitru de stat nr. 2865/1978 :

„Avînd în vedere dispozițiile pct. 90 lit. b din Normele metodologice nr. 2/1977 ale B.N.R.S.R., refuzul de plată practicat de pîrîta-beneficiară care nu primise marfa, era întemeiat.

Cunoscînd motivele refuzului de plată, furnizoare-expeditoare trebuia să reclame pierderea transportului căii ferate, în conformitate cu prevederile art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R.

Furnizoarea a introdus acțiunea de față și împotriva cărăușului dar fără să formuleze, în prealabil, reclamație administrativă.

Plata s-a făcut înlăuntrul termenului de acceptare, de îndată ce s-a primit marfa de la cărăuș.

Or, față de faptul că refuzul de plată era justificat și că singura în măsură să reclame cărăușului pierderea mărfurilor în timpul transportului era reclamanta, se exclude culpa procesuală a pîrîtei-beneficiare.

Întrucît furnizoarea — expeditoare nu a formulat reclamație administrativă, nu poate pretinde cheltuieli de arbitrare de la calea ferată".

Menționăm că pentru transporturile în trafic intern, termenul de rezolvare a reclamației este de 3 luni. Deci, pentru a avea certitudinea obținerii cheltuielilor de arbitrare, unitatea socialistă reclamantă nu trebuia să introducă acțiunea contra cărăușului decît în situația în care, în 3 luni de zile socotite de la data înregistrării reclamației administrative, aceasta nu a fost rezolvată favorabil ori nu a fost rezolvată în nici un fel.

I. ICZOVITS

organizare

Răspunderea membrilor comisiilor de recepție pentru obiective de investiții

Este cunoscut ritmul înalt de creștere a economiei noastre, unul din cele mai mari din lume. Această creștere se datorează, în principal, importantelor investiții cu caracter economic, dării în exploatare a unor mari unități industriale și agro-zootehnice. Întrucît punerea în funcțiune a tuturor obiectivelor de investiții nu poate avea loc fără recepție și dată fiind valoarea și importanța capacităților productive, Legea nr. 72/1969 (cu modificările ulterioare) și H.C.M. nr. 900/1970 au instituit comisiile de recepție a obiectivelor de investiții, organisme independente care au sarcina de a efectua recepția lucrărilor de construcții-montaj, pe parcurs, la terminarea acestora și după expirarea perioadei de garanție ; recepția punerii în funcțiune a capacităților de producție la terminarea probelor tehnologice precum și recepția definitivă a obiectivului de investiții după realizarea parametrilor proiectați. Din simpla enumerare a sarcinilor comisiei de recepție se desprinde marea ei importanță și răspunderea deosebită ce și-o asumă membrii acesteia. Deși atît art. 27 alin. final din Legea nr. 72/1969, cît și Anexa nr. 5 pct. 24 a H.C.M. nr. 900/1970 prevăd că respectivele comisii răspund pentru efectuarea în termen a recepțiilor și de calitatea acestora, totuși pînă în prezent în literatura de specialitate nu s-a analizat natura răspunderii membrilor comisilor de recepție a obiectivelor de investiții și structura acesteia.

De la început trebuie subliniat că răspunderea juridică a membrilor comisiilor de recepție a obiectivelor de investiții este determinată de însăși natura și componența acestor comisii. Spre deosebire de comisiile de primire a mărfurilor constituite în baza art. 4 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, care reprezintă colectivul de lucru din cadrul unei unități supuse ordinei, disciplinei și regulamentului de organizare și funcționare al unității, comisiile de recepție a obiectivelor de investiții sînt colective create ad-hoc, organisme independente, care activează autonom și în afara oricărei unități socialiste, modul de desfășurare a activității acestora stabilindu-se de către președintele comisiei (pct. 24 alin. 2 din Anexa 5 la H.C.M. nr. 900/ 1970). Într-adevăr, în conformitate cu art. 26 din Legea nr. 72/1969, în componența comisiilor de recepție vor fi cuprinși, după caz, și oameni de știință, profesori universitari și alte cadre de specialitate. Acestea nu se află în raporturi juridice de muncă cu nici una din unitățile socialiste care concură la proiectarea, executarea sau exploatarea obiectivului de investiții. Plecînd de la aceste elemente determinante, compoziția eterogenă a comisiei de recepție și lipsa oricăror raporturi de subordonare între membrii comisiei și unitățile proiectante executante sau beneficiare a obiectivului de investiții, va trebui să conchidem că membrii acestora nu pot avea pentru faptele lor ilicite nici răspundere disciplinară și nici răspundere materială față de unitățile implicate în realizarea și exploatarea obiectivului de investiții, întrucît între persoanele în cauză și unitățile respective nu există raporturi de muncă în baza unor contracte de muncă. Este de principiu că pentru existența răspunderii disciplinare și a celei materiale este necesară îndeplinirea unei condiții esențiale : să existe un contract de muncă între persoana vinovată și unitatea prejudiciată. Lipsa unui raport juridic de muncă întemeiat pe un contract de muncă are drept efect imposibilitatea atragerii răspunderii disciplinare și a răspunderii materiale.

În cazul de față, chiar dacă unii din membrii comisiei de recepție se află în raporturi de muncă (sînt încadrați) la unitatea prejudiciată aceștia nu pot răspunde disciplinar și (sau) material după caz, iar ceilalți membri să fie apărați de răspundere sau să aibă o răspundere penală și eventual civilă (în caz de prejudiciu), întrucît activitatea lor s-a desfășurat în colectiv iar hotărîrile adoptate sau măsurile luate sînt rodul comun al tuturor. Ni se pare că aplicarea unui tratament juridic unitar tuturor membrilor comisiilor de recepție răspunde nu numai unor principii de echitate, ci și unor cerințe de bună organizare și funcționare a acestor colective, toți cei în cauză știind că au un regim juridic comun.

Prin consecință, membrii comisiilor de recepție a obiectivelor de investiții au o răspundere penală în cazul în care fapta lor prezintă caracterele unei infracțiuni și o răspundere civilă față de unitatea căreia i-a adus un prejudiciu. Aflîndu-ne în prezența unei răspunderi civile se vor aplica regulile dreptului comun cu privire la solidaritatea obligațiilor. Desigur că neparticiparea unui membru la măsura deficitară sau hotărîrea prejudiciabilă nu va atrage răspunderea sa întrucît între fapta sa și prejudiciu nu există nici o legătură cauzală. Paguba nu este și nu poate fi urmarea nonparticipării.

Rămîne de făcut precizarea că, în realitate, răspunderea membrilor co-

misiilor de recepție nu poate funcționa autonom, fără a fi atrasă și răspunderea altor persoane implicate în proiectarea și executarea obiectivului de investiții, a căror faptă ilicită constituie cauza principală a eventualului prejudiciu. Într-adevăr, dacă s-a creat un prejudiciu datorat lipsei de calitate a obiectivului de investiții (sau a unei părți a acestuia), vinovăția aparține în primul rînd proiectantului și (sau) executantului și numai apoi membrilor comisiei de recepție. Activitatea lor poate constitui cel mult o cauză indirectă (alăturată) care se conjugă cu fapta ilicită și păgubitoare a unității de construcții-montaj și a celei de proiectare sau a ambelor, după caz.

Dr. C. JORNESCU

Precizări privind atribuțiile adunărilor generale ale oamenilor muncii

Ne aflăm în perioada premergătoare convocării adunărilor generale ale oamenilor muncii. La întocmirea ordinei de zi a adunărilor generale va trebui avut în vedere că atribuțiile acestora nu sînt numai cele prevăzute în art. 62 din Legea nr. 5/1978. Alte prevederi legale, la nivel de lege și decret, conferă acestora și alte atribuții, din care citățm cu titlu de exemplu : art. 6 alin. 3 din statutul aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 72/1978, potrivit căruia contractul cadru de cooperare se aprobă de adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderea de stat și de adunarea generală a membrilor cooperativei meșteșugărești ; art. 171 alin. 3 din Codul muncii în baza căruia adunările generale din unități analizează abaterile care aduc atingere avutului obștesc și prejudiciază ordinea și disciplina în muncă, stabilesc răspunderi și iau măsuri cu privire la aceste încălcări ale normelor legale ; art. 132 alin. 1 fraza finală din Codul muncii care dispune că la desfacerea contractului de muncă din inițiativa unității a celor aleși în organul de conducere colectivă al unității sau în comisia de judecată, se va lua și aprobarea organului care i-a ales. Întrucît potrivit Legii nr. 5/1978, alegerea membrilor în organele de conducere colectivă, iar în baza Legii nr. 59/1968 alegerea membrilor în comisiile de judecată din organizațiile socialiste sînt atribuții conferite expres și limitativ numai adunărilor generale ale oamenilor muncii, este de la sine înțeles că desfacerea contractului de muncă a persoanelor în cauză intră în competența dată de lege tot numai adunării generale a oamenilor muncii. Asupra acestei atribuții sînt utile unele precizări.

Art. 132 alin. 1 din Codul muncii se referă numai la persoanele alese în organele de conducere colectivă din unitățile socialiste, nu și la cele desemnate de organul ierarhic superior sau la acei ce sînt membri prin efectul legii, daorită funcției pe care o dețin, cum ar fi, de exemplu, șeful compartimentului controlului tehnic de calitate (vezi art. 33 lit. f din Legea nr. 5/1978). De asemenea prevederea cuprinsă în art. 132 alin. 1 din cod se referă numai la membrii aleși în comisia de judecată, nu și la cei desemnați de conducerea unității și de organul sindical pentru a întregi completul de judecată cînd soluționează litigii de muncă.

Fiind vorba de o hotărîre a unui organ colectiv, se va prezenta numai sub formă scrisă. Este de neacceptat ideea că hotărîrea unei adunări generale a oamenilor muncii ar putea fi și verbală.

Astfel cum rezultă din textul citat (art. 132 alin. 1 din cod), hotărîrea adunării generale trebuie să fie anterioară desfacerii contractului de muncă, întrucît la luarea măsurii ea trebuie să existe. Dat fiind că legea instituie o competență expresă și limitativă nu se poate da o asemenea aprobare de consiliul oamenilor muncii sau de către biroul executiv al acestuia, sub condiția ratificării ulterioare a adunării generale. Un asemenea procedeu, în afară de faptul că este contrar legii, poate duce în practică și la consecințe nedorite în cazul în care aprobarea dată de consiliul oamenilor muncii sau de biroul său executiv nu este ratificată de adunarea generală.

Prin decizia de îndrumare nr. 9/1974, Plenul Tribunalului Suprem a statuat că această aprobare constituie o condiție esențială a validității desfacerii contractului de muncă. Lipsa acestei aprobări face nelegală desfacerea contractului de muncă, instanța de judecată nefiind îndreptățită ca, în cursul soluționării litigiului de muncă, să ceară sau să țină seama de o aprobare posterioară.

Deși prevederea citată din Codul muncii (art. 132 alin. 1), nu face nici o distincție cu privire la situațiile cînd o asemenea hotărîre este necesară, lăsînd a se desprinde ideea că ea ar fi obligatorie în toate cazurile de desfacere a contractului de muncă prevăzute de art. 130 alin. 1 din cod, o interpretare rațională a textului, în concordanță cu economia și scopul legii, duce la concluzia că o asemenea aprobare este necesară și obligatorie numai atunci cînd desfacerea contractului este lăsată la aprecierea organului de conducere al unității. Altfel spus, numai atunci cînd desfacerea contractului de muncă este subsecventă și determinată de o apreciere a conducerii unității, va fi necesară hotărîrea adunării generale. În acest sens și decizia de îndrumare nr. 9/1974. Astfel nu este necesară aprobarea adunării generale a oamenilor muncii atunci cînd unitatea își încetează activitatea prin dizolvare, în caz de reintegrare pe baza hotărîrii organului de jurisdicție a celui ce a deținut anterior postul respectiv, cînd are loc o pensionare pentru invaliditate de gradul I sau II, în caz de interdicție a exercitării profesiei dispusă de instanța penală, cînd unitatea se mută în altă localitate, iar persoana încadrată nu acceptă să o urmeze.

J. COSTIN

practică arbitrală

Constatarea lipsurilor cantitative cu participarea cărăușului

Potrivit art. 38 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, cărăușul răspunde de integritatea mărfurilor primite spre transport, din momentul primirii și pînă la eliberarea lor către destinatar. Instituind această răspundere, legiuitorul a avut în vedere faptul că, în timpul transportului, mărfurile se află în paza juridică a cărăușului căruia îi revine, printre alte obligații și aceea de a se îngriji de păstrarea integrității mărfurilor în timpul transportului.,

O răspundere specială este stabilită de art. 39 din același regulament în legătură cu mărfurile pe care cărăușul le-a cîntărit ori care sînt obligatorii la cîntărire : „Cînd cărăușul a cîntărit mărfurile el răspunde de cantitatea constatată pe cîntarul său, ori pe cîntarele recunoscute de el, înscrisă în documentele de transport.

În cazul în care cîntărirea este obligatorie pentru cărăuș, acesta răspunde de cantitatea înscrisă în documentul de transport, indiferent de faptul dacă a efectuat sau nu cîntărirea".

În finalul dispozițiilor citate se prevede dreptul cărăușului de a dovedi

că lipsa constatată la destinație nu este reală.

Am reamintit aceste dispoziții legale în străduința de a demonstra necesitatea participării delegatului cărăușului la constatarea lipsurilor cantitative, respectiv necesitatea ca acest delegat să fie invitat la constatare.

Desigur că această participare, respectiv invitare, este expres prevăzută de regulamentul la care ne referim, dar nevoia ca ea să fie tradusă în viață nu poate fi, pe deplin, înțeleasă decît avînd perspectiva răspunderii care incumbă cărăușului pentru lipsurile cantitative constatate la destinație.

Într-adevăr, răspunderea, în condițiile la care ne-am referit, nu și-ar găsi rațiunea dacă cărăușului nu i s-ar asigura posibilitatea de a se convinge, prin delegatul său, asupra realității lipsurilor și de a dovedi, dacă este cazul, că lipsurile, în ceea ce privește, nu sînt reale.

Este vorba, în privința destinatarului, de crearea condițiilor pentru ca să ia cunoștință cărăușul de respectivele lipsuri și să-și trimită delegatul la constatare.

Odată îndeplinită această obligație, prevăzută de art. 54 din regulamentul amintit, faptul că nu se prezintă delegatul cărăușului la constatare rămîne fără urmări în ceea ce privește opozabilitatea actului încheiat fără participarea acestui delegat. Cu alte cuvinte, cărăușul este ținut să suporte consecințele omisiunii sale de a-și trimite delegatul la constatare.

Aceste aspecte, deși cunoscute, prezintă actualitate, deoarece mai sînt unități socialiste destinatare care omit să-l invite pe cărăuș la constatarea lipsurilor cantitative.

Așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2688/1978, unitatea beneficiară-destinatară a constatat lipsa unei cantități de 4.600 kg. ceapă. Întrucît produsul face parte din categoria acelora obligatorii la cîntărire, pentru lipsa constatată la destinație urma să răspundă cărăușul, conform art. 39 alin. 2 din regulamentul citat. Ca atare, se impunea încheierea actelor de constatare în condiții de opozabilitate față de cărăuș. În speță — se arată în decizie — constatarea nu s-a făcut în prezența cărăușului și nici nu se face dovada că acesta a fost invitat să trimită delegat". Evident că, într-o asemenea situație, unitatea beneficiară-destinatară urmează să suporte valoarea lipsurilor cantitative ce nu se poate recupera de la cărăuș.

O situație similară a fost reținută de Arbitrajul de Stat interjudețean Craiova prin hotărîrea nr. 617/1978. În speță, s-au expedia*. prin C.F.R. tărițe, produse, de asemenea, obligatorii la cîntărire de către cărăuș. Lipsurile au rezultat în raport cu o cîntărire efecuată pe un pod basculă recunoscut de C.F.R. S-a considerat, pe drept cuvînt, că nu poate fi angajată răspunderea cărăușului de la care vagoanele s-au preluat fără obiecțiuni și s-a procedat la cîntărirea lor fără invitarea delegatului căii ferate și fără să se constate alte elemente necesare stabilirii răspunderii în sarcina expeditorului sau cărăușului ca starea vagoanelor, existența sigiliilor și a urmelor de scurgere etc.

În încheiere redăm un considerent din Decizia primului arbitru de stat nr. 2790/1978 prin care se învederează, cît se poate de pregnant, necesitatea invitării delegatului cărăușului la constatare :

„Efectuarea recepției mărfii în condițiile stabilite prin art. 36 și 54 din H.C.M. nr. 941/1959, la preluarea mărfii de la cărăuș, împreună cu delegatul acestuia, sau la locul de depozitare, conform art. 53 din H.C.M. nr. 941/1959, nu reprezintă o formalitate, ci o garanție a realității rezultatului verificării și singura modalitate de a face recepția opozabilă tuturor părților răspunzătoare".

H. MATEI

întrebări — răspunsuri

● **I. MUNTEANU (Timișoara)** se interesează de organul arbitral căruia îi revine competența soluționării litigiilor în care una dintre părți se află în dublă subordonare.

În situația la care vă referiți, cînd una dintre părți este subordonată atît consiliului popular județean cît și unui minister, competența rezolvării litigiului revine organelor arbitrajului de stat.

● **UN GRUP DE ECONOMIȘTI (I.C.P.M. București)** întreabă dacă pentru livrarea produselor prin autorecepție, unitatea furnizoare trebuie să obțină acordul, în acest sens, al unității beneficiare.

În afară de cazurile în care legea sau stipulațiile contractuale impun efectuarea livrării numai pe bază de recepție, adică printr-o verificare cantitativă și calitativă bilaterală, produsele pot fi livrate pe bază de autorecepție fără acordul expres al unității beneficiare.

● **N. POPESCU (București)** se interesează de condițiile în care produc efecte depline, în raportul dintre furnizorul efectiv și beneficiarul efectiv, livrările în tranzit organizat.

Asemenea efecte se produc dacă clauza privitoare la tranzitul organizat a fost prevăzută, în mod concordant, atît în contractul pe care veriga intermediară l-a încheiat cu furnizorul efectiv, cît și în contractul pe care această verigă l-a încheiat cu beneficiarul efectiv. Pentru neîncheierea sau necorelarea celor două contracte răspunderea revine verigii intermediare.

● **GH. BRÎNZAN (Teleorman)** întreabă dacă este posibil ca untiatea socialistă beneficiară care a efectuat plata prețului produselor livrate anterior introducerii acțiunii la arbitraj, să fie totuși obligată la penalități pentru întîrzierea nejustificată în achitarea prețului.

O atare posibilitate există.

Potrivit legii, penalitățile la care vă referiți se datorează de la data la care plata prețului trebuia efectuată, iar nu de la data introducerii acțiunii prin care se pretinde achitarea prețului produselor livrate.

● **D. CONSTANTIN (Pitești)** solicită lămuriri cu privire la temeiul obligației unității beneficiare de a preda documentația tehnică aferentă realizării utilajelor tehnologice contractate și cu privire la răspunderea pentru neîndeplinirea acestei obligații.

Temeiul acestei obligații rezidă în art. 7 din Legea nr. 71/1969. Neîndeplinirea ei atrage răspunderea unității beneficiare cu penalități și daune. Penalitățile sînt cele prevăzute de art. 1 lit. b din H.C.M. nr. 306/1970. Deosebit de aceasta, nepredarea documentației tehnice la termen justifică întîrzierea unității furnizoare în executarea și livrarea utilajelor contractate.

● **E. ȘTEFĂNESCU (București)** se interesează de condițiile în care se decontează contravaloarea materialelor puse la dispoziția antreprenorului de către beneficiar în cadrul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj

Potrivit pct. 8 din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, materialele de construcții puse la dispoziți a antreprenorului de către beneficiar, pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj care formează obiectul contractului, se decontează antreprenorului la prețurile stabilite de dispozițiile normative în vigoare, în limita prevederilor din deviz, fără ca prin aceasta să se micșoreze valoarea contractului, precum și valoarea devizelor de construcții-montaj sau a situațiilor de plată.

● **V. ZABET (Constanța)** solicită lămuriri cu privire la noțiunea de ambalaje refolosibile depășite ca tip sau capacitate.

În conformitate cu Instrucțiunile privind producția, consumul, recuperarea, gospodărirea și refolosirea ambalajelor, aprobate prin Ordinul MATM nr. 103/1975, se consideră ambalaje depășite ca tip sau capacitate acelea care nu mai corespund ca ur-

mare a schimbării condițiilor tehnice de ambalare, a introducerii paletizării sau altor condiții. Aprobarea încadrării ambalajelor refolosibile în categoria de mai sus se dă de către organele centrale ale unităților care dețin asemenea ambalaje.

● **A PODARU (Olt)** se interesează de condițiile în care unitățile socialiste pot refuza la plată facturile introduse în bancă pentru decontare.

Cazurile de refuz de plată, în raporturile dintre unitățile socialiste, sînt limitativ stabilite prin art. 134 din Legea nr. 9/1972 și prin pct. 90 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977. Organele bancare exercită un control permanent și eficient asupra modului în care unitățile socialiste își exercită dreptul de a refuza plata.

● **S. PANCIUC (Suceava)** întreabă dacă comunicarea cu întîrziere a reducerii repartiției de gaze naturale are vreo consecință asupra răspunderii unității consumatoare cu penalități pentru depășirea consumului de gaze.

Întrucît reducerea repartiției nu poate produce efecte decît din momentul comunicării ei unității consumatoare, se ține seama la acordarea penalităților de data la care s-a făcut comunicarea respectivă, întrucît nu există posibilitatea încadrării consumului într-o cantitate redusă pentru perioada expirată.

● **C. FLOREA (București)** se interesează de partea obligată să suporte scăzămintele naturale la produsele livrate anticipat fără acordul unității beneficiare.

În situația dată, produsele se transmit în administrarea directă a unității beneficiare abia pe data ajungerii termenului de livrare la scadență. Pe aceeași dată se transmit și riscurile.

Ca atare, scăderea naturală în greutate a produselor intervenită în intervalul dintre momentul livrării produselor și scadența termenului de livrare este în sarcina unității furnizoare care, cu încălcarea dispozițiilor legale, a efectuat livrarea anticipat.

● **I. CREAȚĂ (Sălaj)** se interesează de condițiile în care unitatea furnizoare răspunde pentru întîrzierea în executare și livrarea utilajelor contractate în situația în care respectiva întîrziere s-a datorat unor modificări constructive solicitate de către unitatea beneficiară.

În cazul la care vă referiți, răspunderea unității furnizoare nu poate fi angajată dacă între durata întîrzierii și efectuarea modificărilor constructive există legătură cauzală iar modificările respective nu au devenit necesare datorită unor împrejurări imputabile unității furnizoare.

● **A. FABRI (Tg. Mureș)** întreabă dacă în cazul neexecutării la termen a lucrărilor de construcții-montaj sînt aplicabile penalitățile prevăzute de art. 1 din H.C.M. nr. 306/1970.

Potrivit practicii arbitrale, în cazul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, nu sînt aplicabile dispozițiile hotărîrii amintite, ci penalitățile prevăzute de Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964.

● **G. VELINCU (Prahova)** întreabă dacă lucrările de construcții-montaj destinate unei unități C.A.P. pot fi executate fără adeverință de disponibil.

Răspunsul este negativ. Conform art. 140 din Legea nr. 9/1972 asemenea lucrări pot fi executate numai după ce unitatea de construcții-montaj s-a asigurat de posibilitățile de plată ale unității C.A.P. beneficiare (Decizia P.A.S. nr. 345/1973).

● **S. TEȘEANCU (București)** întreabă dacă unitatea socialistă care formulează reclamație administrativă la C.F.R. este obligată să depună, odată cu reclamația, scrisoarea de trăsură în original.

Fiind vorba de un transport în trafic intern, sînt aplicabile dispozițiile art. 84 din Regulamentul de transport C.F.R. potrivit cu care, reclamantul este obligat a depune odată cu scrisoarea de trăsură, duplicatul și celelalte documente pe care le crede necesare, fie în original, sau în copii legalizate în regulă". Prin aceste din urmă copii se înțeleg copii certificate pentru conformitate cu originalul prin ștampilă și semnătură.

● **C. BENCESCU (București)** solicită lămuriri cu privire la înțelesul noțiunii de greșită aplicare a prețurilor legale la care se referă ipoteza art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958.

Așa cum s-a stabilit și prin Decizia P.A.S. nr. 2591/1965, prin greșita aplicare a prețului legal nu se înțelege numai aplicarea unui preț în vigoare corespunzător altei calități sau produs, ci și practicarea unui preț lipsit de orice temei legal, fie din cauză că nu a fost fixat de organele competente, fie că nu mai este în vigoare.

● **I. MUNTEANU (Timișoara)** solicită lămuriri în legătură cu obligația unității beneficiare de a asigura deschiderea finanțării în cadrul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj.

În conformitate cu art. 6 pct. 20 din Instrucțiunile comune C.S.C.A.S.—M.F. nr. 7/1967, unitatea beneficiară este obligată ca, în vederea deschiderii finanțării, să depună la banca finanțatoare, în termen de 3 zile de la semnare, contractul de antrepriză cu toată documentația necesară deschiderii finanțării.

Nerespectarea acestei obligații este sancționată prin plata de penalități.

H. M.

SUB TIPAR!

Relații economice internaționale Vol. IV

CONTRACTUL COMERCIAL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

● Convenții ● drept român
● uzanțe ● clauze
● practică arbitrală ●

DIN CUPRINS :

● Contractul comercial de vînzare internațională – instrument fundamental în schimburile economice mondiale.

● Formarea contractului.

● Obiectul prestațiunii vînzătorului : marfa

● Obiectul prestațiunii cumpărătorului : prețul

● Condiții de livrare

● Garanții – reclamații – exonerare – arbitraj

● Contract economic de livrări pentru export – interferențe cu contractul comercial de vînzare internațională

● Derularea contractelor

● Practică arbitrală comercială internațională

● Practică arbitrală privind contractele economice de export și import

STRUCTURA FIECĂRUI CAPITOL :

1. – convenții internaționale – texte selective

2. – drept român – art. din Codul civil, Codul comercial și din legi speciale (nr. 1/1971 etc.).

3. – uzanțe uniforme internaționale

4. – comentarii – scurte precizări și sinteze

5. – clauze – studiu comparativ al contractelor model și a contractelor încheiate de întreprinderile române de comerț exterior

Comenzile se fac pe adresa redacției și vor fi executate cu plata în ramburs, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1	2	3
I.C.A.B. — Serv. Aprovizionare str. Splaiul Independenței nr. 235 București Telefon : 49.42.85	M.I.C.M. Întreprinderea mecanică TOPLEȚ județul Caraș-Severin Telefon : 21 ; Telex : 44245	Întreprinderea de materiale de construcții Turda Str. Armata Roșie nr. 29 Telefon 12620, 12817

PRODUSE DIN METAL

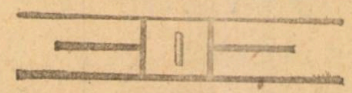

I. PIESE FONTĂ

— Căpăcele pentru capace guri apă buc. 448
— C.M. ∅ 50/30° buc. 14
— M.T. ∅ 800 buc. 8
— Vană flanșe ∅ 400 STAS 1518 buc. 4
— Idem ∅ 600 STAS 1518 buc. 2
— C.M. 65/90° buc. 15
— C.M. 200/60° buc. 2
— Mufe cap patrat vane ∅ 200 buc. 18
— REFF 650—350 buc. 1
— Flanșe guri apă fără urechi buc. 78
— Mufe cap patrat pt. vane ∅ 100 buc. 197
— Idem ∅ 50 buc. 173
— Mufe triunghiulare pt. hidranți buc. 166
— Capace vană fără căpăcele buc. 119
— Rotițe mari aluminiu pt. robineți buc. 1000
— Apometri cu citire directă ∅ 200 buc. 37
— Mufe duble pentru vane ∅ 200 buc. 101
— Presetupe hidranți vechi buc. 66
— C.M. ∅ 70/30° buc. 14
— REM ∅ 150/70 buc. 14
— Urechi guri apă buc. 59
— Robinet dublu reglaj 1/2" buc. 43
— F. ∅ 80 buc. 47
— FM ∅ 70 buc. 68
— Vană flanșe ∅ 50 STAS 1518 buc. 150
— C.M. ∅ 100/220 buc. 10
— M.T. ∅ 50 (2×2) buc. 12
— M.T. ∅ 80 (2×2) buc. 15
— M.T. ∅ 150 (2×2) buc. 7
— REM ∅ 200/125 buc. 12
— T ∅ 100/100—80° buc. 4
— Piese legătură Gibault ∅ 250 buc. 139
— Idem ∅ 300 buc. 92
— RDM 150/150—450 buc. 8
— Mufe Zn 3/8" buc. 120
— Mufe duble pt. vane ∅ 50 buc. 125
— Căpăcele concesie buc. 800
— Capace concesie fără căpăcel buc. 1200
— Cărămizi aparente buc. 960
— Presetupe pt. vane ∅ 80/100 buc. 511
— Idem ∅ 150 buc. 216
— REFF 100—50° buc. 3
— REFF 100—80° buc. 6
— Vane flanșe ∅ 200 STAS 1518 buc. 100
— Casete pentru vane buc. 60
— Manșoane fontă ∅ 350 buc. 17
— REM ∅ 200/125 buc. 12
— T 80/80/80 buc. 2

II. ELECTRICE

— Descărcători DRVS buc. 3
— Chei comandă CSVS buc. 7
— Lămpi LVF 250 W buc. 88
— Bobinaj email ∅ 1 kg. 27,200
— Idem ∅ 2,5 kg. 10,850
— Becuri 220 V × 500 W buc. 29
— Conducte bobinaj BB ∅ 1,40 kg. 42,900
— Becuri 2,5 V — 0,8 A buc. 241
— Bobinaj email ∅ 0,6 kg. 22
— Voltmetru E 7 150 W buc. 2
— Contor CA 43 S2 380/220 V buc. 2
— Ampermetru 200/5 buc. 1
— Conducător B2 Y ∅ 2,9 ml. 3429
— Releu RT p2 RSM 7925 buc. 16
— Voltmetru 10—01 buc. 1
— Releu R 75 buc. 15
— Bobinaj BB ∅ 1,1 kg. 10,500
— Idem ∅ 1 kg. 49,100
— Idem ∅ 1,6 kg. 21
— Bobinaj textil 1,8 kg. 11
— Bloc încercare BI.2 buc. 6
— Ampermetru M 461—600 A buc. 5
— Balastru BVA 125 W buc. 16
— Bloc încercare BI.4 buc. 14
— Dispozitiv DD-1 buc. 3
— Tub bergman ∅ 29 ml. 50
— Contor CA 32 S.15 A buc. 24
— Bobinaj email 0,95 kg. 171,600
— Bloc încercare BI.6 buc. 14
— Bobină 60 A pentru releu VLP buc. 6
— Ampermetru E.6 0—600 buc. 4
— Idem E.6 750—5 A buc. 4
— Releu RSEB 21A buc. 25
— Ampermetru 200/5 buc. 1
— Inel contact 10 A buc. 19
— Becuri 1,5 V buc. 170
— Balasturi BVA 250 W buc. 48
— Tub bergman ∅ 16 ml. 70
— USOL 800 A buc. 3
— Ampermetru E7 200/5 buc. 2

III. MATERIALE DIVERSE ȘI SCULE

— Corp robinet descărcător buc. 800
— Oale condens 3/4 buc. 44
— Oberteil robinet descărcător buc. 250
— Cana gaz 1.1/2" buc. 15
— Cositor pur 99% kg. 343
— Capse 3/7 kg. 89,900
— Capse 5/6 kg.8,500
— Pufere cauciuc ∅ 22 kg. 85,600
— Idem ∅ 30 kg. 214,000
— Idem ∅ 40 kg. 131,200
— Alezoare STAS 1263 de la ∅ 8—19 mm. buc. 30
— Burghie STAS 573 de la ∅ 1,7—30 mm. buc. 1400
— Burghie lemn 450×28 buc. 50
— Chei fixe simple 36—80 mm. buc. 42
— Chei dinamometrice A. 36 buc. 12
— Idem A. 37 buc. 7
— Chei hexagonale de la ∅ 3—30 mm. buc. 150
— Chei cu ghiară 28—32 34×36 — 38×42 buc. 12
— Freze STAS 1682 de la 8—42 mm. buc. 180
— Lere buc. 9
— Priboi ∅ 2—8 mm. buc. 70
— Sîrmă sudură 2,5 mm. kg. 118,500

— Furci cu 8 coarne buc. 20
— Holtzşuruburi 2,5×1,6 buc. 13604
— Idem 5×60 buc. 11000
— Piuliţe M.5 buc. 5000
— Şaibe ∅ 5 buc. 13000
— Holtzşuruburi 3×16 buc. 4000
— Şuruburi mecanice 4×25 buc. 8300
— Piuliţe M.4 buc. 4000
— Şuruburi mecanice 8×20 buc. 7000
— Bocanci talpă lemn per. 17
— Centuri siguranţă tip A. buc. 28
— Sandale fără accesorii metalice per. 19
— Umerare protecţie buc. 11
— Facturi 14—309 A. buc. 1100
— Foi parcurs transport persoane carn. 80
— Mănuşi J.T. per. 80
— Ochelari chimişti buc. 21

IV. PIESE SCHIMB AUTO

— Bucşe ax suspensie SR. 113 buc. 343
— Bulon pirghie ambreiaj SR. 113 buc. 801
— Buşon radiator SR. 113 buc. 197
— Buton pornire electromotor SR. 113 buc. 141
— Capac pompă benzină buc. 155
— Element decanator SR. 113 buc. 245
— Garnitură frînă ∅ 25 buc. 334
— Garnitură exterioară uşe SR. 113 buc. 136
— Garnitură frînă ∅ 27—32 buc. 307
— Ghid supapă admisie evacuare SR. 113 M.461 buc. 325
— Jigler relanti SR. 113 buc. 176
— Jigler sarcină SR. 113 buc. 104
— Cărbuni perie dinam. buc. 460
— Perie electromotor I—II buc. 1936
— Segmenţi motor R.1. SR. 113 buc. 109
— Semipastilă supapă SR. 113 buc. 241
— Inel siguranţă bolţ piston SR. 113 buc. 210
— Taler arc supapă SR. 113 buc. 165
— Dispersor semnalizare SR. 113 buc. 136
— Surub reglat culbutori SR. 113 buc. 180
— Filtru carter admisie SR. 113 buc. 125
— Surub capac bielă SR. 113 buc. 136
— Suport brut frînă mînă SR. 113 buc. 303
— Bucsi cercel arc SR. 113 buc. 80
— Element filtru aer servo buc. 182
— Filtru pompă benzină buc. 136
— Garnitură metal distrib. aer buc. 923
— Garnituri inelare etanşare SR. 113 buc. 200
— Garnit. pompă centrală SR. 113 buc. 200
— Idem buc. 799
— Idem buc. 276
— Garnitura servo SR. 113 buc. 111
— Garnitură laterală SR. 113 buc. 250
— Perie alternator SR. 113 buc. 268
— Siguranţă bolţ piston buc. 370
— Bec cu două faze buc. 1167
— Garnituri cilindru frînă buc. 800
— Curele trapezoidale 17×11×1000 buc. 297
— Idem 17×11×1180 buc. 33
— Idem 17×11×1320 buc. 61
— Idem 17×11×1250 buc. 69
— Idem 17× 8×1468 buc. 19
— Idem 17×11×1500 buc. 10
— Piston motor R.1.M-461 buc. 14
— Supapă refulare servomecanism SR. 113 buc. 67
— Bucşe conc. arc. M.461 buc. 41
— Siguranţă butuc SR. 113 buc. 51

V. RULMENŢI

Rulmenţi

— 326 NU buc. 28
— 328 NU buc. 18
— 608 buc. 16
— 2309 buc. 13
— 6200 buc. 13
— 6202 buc. 25
— 6205 buc. 20
— 6206 2 RS. buc. 30
— 6208 buc. 50
— 6303 buc. 22
— 6308 buc. 167
— 6314 buc. 46
— 6316 buc. 20
— 6411 buc. 11
— 22312 K. buc. 22
— 51104 buc. 13
— 51122 buc. 36
— 51116 buc. 19
— 804705 buc. 21
— 8101—51101 buc. 14
— 8113—51118 buc. 27
— 30210—7210 buc. 32
— 922205 buc. 11

VI. ROBINEŢI DIFERIŢI

— Robineţi dublu serviciu 3/4" buc. 1500
— Robineţi dublu reglaj 1/2" buc. 43
— Idem 3/8" buc. 51

2

— Bară de alamă Am. 63 30×15 kg. 2.500
— Aliaj aluminiu AT. Cu. 10 Mg kg. 3.000
— Prealiaj cupru aluminiu Mg. kg. 313
— Reduct. viteză Steaua Roşie 40/25 1,5 Kw. 1500 IP 54 buc. 133
— Electrocompresor ECR. 350 buc. 3
— Bucşă H. 2315 buc. 700
— Bucşă H. 315 buc. 308

3

TEXTILE

— Pînză albită crudă 220 cm. mp. 3848
— idem suport PVC 210 cm mp. 10833

PRODUSE CHIMICE

— Acronal 807 D. kg. 884
— Albastru Acid 150% kg. 196
— Bril Alizarin Wolk-Blau kg. 500
— Copolimeri ABC kg. 225
— Guticolor 801 kg. 202
— Levagal D.A. kg. 270
— Supranol Echt-Roth kg. 100
— Supranol Echt-Roth 3S W kg. 300
— Telon Echt-Blau kg. 20
— idem kg. 20
— idem Brun kg. 90
— Topanol CA kg. 600
— Topanol kg. 300
— Uvinul kg. 650
— Vilit M40 kg. 20000
— Vialon Blau-Grun kg. 20
— idem Echt-Roth kg. 121
— Violet direct kg. 250

PIESE DE SCHIMB

— Contac 676/1 buc. 1795
— Paleţi betonieră 5915/5 buc. 131
— Coroană 5837 buc. 4
— Punte diferenţial 7444 buc. 1
— Filtru ulei buc. 10
— Limitator 1147 buc. 429
— Bobină 574 buc. 331
— Bobină 579 buc. 543
— idem 579/2 buc. 800
— Roată ghidaj 6410 buc. 7
— Roată rulare liberă 6911/1 buc. 2
— Pinion Z=24 m 6522 buc. 6
— Inele rulare 10.262 buc. 7000
— Inele rulare 10.262 buc. 6
— Role 6797 buc. 20
— Cămaşe cilindru 9954 buc. 24

RAFINĂRIA DĂRMĂNEŞTI

OFERĂ

- Transformator TTUS — NS— AL 10 MVA 110/20 KV, conexiuni I.C.D. U.Sv. — 11% cu linie de fugă normală = buc. 2
- Transformator cu curent CESU 110 KV. = 16 buc.
— tensiune = 110 KV buc. 16
— curent primar — I1n — 2×300 A
— curent sec. I2n = 5/5/5
— frecvenţă Fn = 50 Hz
— Puterea P2n 30/30/60 VA
— Stabilitatea termică It = x 36 K Aef/IS
— Coeficient de saturaţie 10—20—5

1979 IAN 14

În sprijinul îndeplinirii Programului de creştere a nivelului de trai

PERFECŢIONAREA SISTEMATICĂ A STUDIULUI CERERII DE CONSUM A POPULAŢIEI (I)

Janos FAZEKAS
viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerţului interior

REALIZAREA sarcinilor importante ce revin comerţului interior în ansamblul dezvoltării economico-sociale a ţării — şi în mod deosebit în îndeplinirea prevederilor Programului Partidului Comunist Român de ridicare a bunăstării populaţiei — necesită perfecţionarea continuă a studierii cererii de consum. Interesul pentru această activitate de reală utilitate socială se accentuează mult în condiţiile creşterii sistematice a nivelului de trai, ale sporirii puterii de cumpărare a populaţiei şi, concomitent, a producţiei bunurilor de consum. În anul 1978, pentru populaţia ţării a fost repartizat un fond de marfă în valoare de peste 185 miliarde lei, iar în 1979 volumul total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul va atinge 197,6 miliarde de lei; în aceste condiţii asigurarea unei concordanţe cît mai strînse a structurii fondului de marfă cu variatele cereri de consum ale populaţiei reprezintă o problemă de cea mai mare actualitate şi răspundere.

Implicaţiile studierii cererii de consum a populaţiei în ansamblul dezvoltării economico-sociale a ţării noastre sînt reflectate şi de faptul că peste două treimi din venitul naţional se repartizează pentru fondul de consum, din care cea mai mare parte se utilizează de către populaţie pentru cumpărarea de mărfuri din unităţile comerţului socialist. De aceea, calitatea activităţii comerţului interior în domeniul studierii cererii de consum a populaţiei, precum şi valorificarea rezultatelor acestei cercetări în stabilirea volumului şi structurii fondului de mărfuri destinat aprovizionării populaţiei condiţionează buna funcţionare a mecanismului economico-financiar în ansamblu, ridicarea gradului de eficienţă economică în utilizarea resurselor materiale şi băneşti alocate pentru creşterea bunăstării populaţiei.

Amplificarea şi diversificarea trebuinţelor de consum, corespunzător cerinţelor sociale de dezvoltare biologică şi culturală a fiinţei umane, este un proces care — împreună cu influenţa şi a altor factori — conduce la modificarea condiţiilor pieţei, la creşterea complexităţii conexiunilor sale. În acest context, realizarea echilibrului dinamic dintre producţie şi consum este strîns legată de cunoaşterea sistematică şi multilaterală a pieţei. De altfel, în condiţiile societăţii noastre socialiste cercetarea cererii de consum a populaţiei a încetat de a mai fi o ocupaţie izolată, ea devenind o parte componentă a muncii de planificare social-economică. Şi este normal să fie considerată aşa, deoarece studiul cererii de consum a populaţiei furnizează industriei bunurilor de consum şi comerţului socialist, precum şi organelor de planificare la toate nivelurile, informaţii cu privire la nevoile actuale şi viitoare, în vederea satisfacerii cît mai depline a cerinţelor oamenilor muncii, ţinînd seama de posibilităţile economice concrete ale societăţii.

Consfătuirea pe ţară a oamenilor muncii din comerţul socialist, din 1978, a stabilit măsuri potrivit cărora, paralel cu îmbunătăţirea planificării fondului de marfă în profil teritorial, toate verigile organizatorice ale comerţului urmează să asigure fundamentarea necesarului de mărfuri pe cerinţele reale de consum ale populaţiei.

O cerinţă de prim ordin în fundamentarea producţiei şi a comercializării bunurilor de consum

ÎN ACTIVITATEA pe care o desfăşoară comerţul socialist, destinată satisfacerii la un nivel tot mai înalt a variatelor cerinţe de consum ale populaţiei, metodele ştiinţifice de organizare şi planificare trebuie să asigure, în final, o judicioasă corelare a volumului şi structurii producţiei bunurilor de consum cu volumul şi structura cererii de mărfuri a populaţiei. Realizarea acestui obiectiv de importanţă majoră este determinată de nivelul atins în dezvoltarea de ansamblu a economiei noastre naţionale, de puterea de cumpărare a populaţiei, precum şi de perspectivele deosebit de dinamice ale creşterii economice, atît în cincinalul în care ne aflăm cît şi în perioada de perspectivă 1981—1985.

În Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism se arată : „Producţia de bunuri materiale va urmări satisfacerea din plin a cerinţelor dezvoltării societăţii şi a necesităţilor de consum ale întregului popor. Aceste obiective se vor reflecta în mod judicios în planul naţional unic, care va asigura dezvoltarea proporţională — în conformitate cu legile obiective — a tuturor sectoarelor de activitate. În determinarea direcţiilor şi volumului producţiei materiale pornim nu de la criteriile proprii orînduirii capitaliste — ale asigurării unor profituri maxime — ci de la principiul socialist al dezvoltării forţelor de producţie în vederea satisfacerii nevoilor de viaţă, determinate ştiinţific, ale societăţii, atît pentru asigurarea reproducţiei lărgite, cît şi pentru acoperirea necesităţilor consumului".

Scopul producţiei socialiste constă în satisfacerea cît mai deplină a nevoilor populaţiei şi ale societăţii, astfel că realizarea acestuia depinde într-o măsură hotărîtoare de raportul care se formează între cerinţele populaţiei şi capacitatea economiei naţionale de a le satisface. Drept urmare, raportul dintre cerere şi ofertă, modul cum se formează, gradul în care oferta de mărfuri corespunde cererii exercită un rol important în desfăşurarea procesului reproducţiei. Este evident că în condiţiile existenţei producţiei de mărfuri există şi piaţă, iar dezvoltarea producţiei poate avea loc în mod corespunzător numai atunci cînd piaţa este bine cunoscută şi se ţine seamă de cerinţele ei. Dezvoltarea corelată şi proporţională a industriei bunurilor de consum şi a fondului de mărfuri pentru piaţă — ca volum şi structură — se înfăptuieşte în cadrul mecanismului planului naţional unic de dezvoltare econo-

mico-socială și, bineînțeles, trecînd prin diferite stadii și momente ale procesului de elaborare și executare a planului.

Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta, într-o formulare de o mare putere de expresie: **„Activitatea comercială este o continuare nemijlocită a activității de producție... Tocmai faptul că, pe baza dezvoltării în ritm înalt a industriei socialiste, a progresului înregistrat de agricultura noastră, s-au creat condiții pentru a pune la dispoziția populației cantități tot mai mari de produse agroalimentare și industriale, a permis economiei noastre socialiste înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale politicii partidului, ale societății socialiste, de a asigura, într-o perioadă relativ scurtă, ridicarea gradului general de civilizație, materială și spirituală, a întregului popor".**

În acest cadru general se realizează continuu ample și diverse relații între industrie și comerț, între producătorii de bunuri de consum și cei ce asigură ajungerea acestora la populație. Planificarea producției industriei bunurilor de consum trebuie să se bazeze pe studii aprofundate cu privire la cererile de consum ale populației și la posibilitățile de export. Este, de asemenea, bine cunoscut că dezvoltarea planificată a comerțului are la bază planurile de dezvoltare a producției bunurilor de consum, atît pe ansamblu cît și pe ramuri, grupe de produse și produse principale.

În procesul realizării planurilor, relațiile între industrie și comerț se desfășoară larg și cu deosebire în activitatea de contractare a fondului de mărfuri, ceea ce necesită minuțioase pregătiri și, mai ales, cunoașterea adîncită a cererii populației, a puterii sale de cumpărare, a preferințelor și exigențele sale. Pentru industrie, contractarea implică un intens proces anterior de creație a produselor și de luare în considerare a multiplelor elemente ce concură la realizarea producției (asigurarea materiilor prime și a materialelor, utilaje adecvate și capacități de producție, forță de muncă etc.).

Pe parcursul executării planului și contractelor se ivesc situații mereu noi, cum ar fi posibilități de a se depăși planul de producție la unele sortimente, solicitări mai intense din partea consumatorilor la anumite produse, condiții climatice diferite de cele normale, care favorizează sau, dimpotrivă, restrîng desfacerea unor articole de sezon (paltoane, bocanci, șoșoni etc.). Evident, de aceste situații noi trebuie să țină seamă industria și comerțul, prin introducerea corecturilor necesare — care, în fond, sînt determinate de nevoia de a lua în considerare realitățile. Aceasta nu înseamnă însă că regula trebuie să o constituie modificarea contractelor, ci dimpotrivă, se impune respectarea riguroasă — de către ambele părți — a contractelor încheiate, fapt pe deplin posibil, în condițiile unei judicioase fundamentări prealabile.

Dacă, în ansamblu, dezvoltarea producției bunurilor de consum, pe de o parte, și a fondului pieței, pe de altă parte, se caracterizează prin-un grad ridicat de corelare, anumite necorelări sau insuficiente corelări apar adeseori în structura producției sau în structura vînzărilor de mărfuri cu amănuntul. Întrucît nu întotdeauna ce se produce de către industrie și se oferă pieței, deci populației, corespunde pe deplin cererilor tot mai variate ale consumatorilor, apar nepotriviri între ceea ce se cere și ceea ce se oferă, cu implicații asupra producției, comerțului și a satisfacerii cerințelor populației. În fapt, prin natura și funcțiunile lor relațiile dintre industrie și comerț depășesc caracterul unor probleme strict tehnice, detașîndu-se ca un element al procesului conducerii economico-sociale, cu un pronunțat conținut politic. Ele trebuie să reflecte atît trăsăturile specifice ale cadrului propriu de activitate, cît și cerințele generale ale dezvoltării economico-sociale în etapa respectivă.

Relațiile dintre industrie și comerț acționează ca un sistem unitar, integrat în ansamblul activității de conducere planificată a dezvoltării economico-sociale, în care formele concrete de pregătire și de realizare a planului, precum și de luare a deciziilor sînt unitare și interdependente. Informarea industriei de către comerț, asupra cererii de mărfuri, a nivelului atins și a celui rațional ce trebuie atins — și, respectiv a comerțului de către industrie, privind posibilitatea onorării cererii — trebuie să constituie o acțiune sistematică.

Un rol de o importanță crescîndă dobîndește cunoașterea cerințelor populației — printr-o activitate complexă și sistematică de cercetare — în condițiile creșterii substanțiale a fondului de mărfuri pus la dispoziție populației, ale înnoirii și diversificării sortimentale, în strînsă corelație cu sporirea continuă a puterii de cumpărare a populației. Hotărîrile Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale partidului, ca și nivelele stabilite în planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării, sînt edificatoare în acest sens:

— potrivit planului, volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul — indicator sintetic, ce exprimă concomitent fondul de mărfuri pus la dispoziția populației și puterea de cumpărare a acesteia — va atinge 215 mld. lei în 1980, respectiv cu peste 52% mai mult decît în anul 1975. Orientările privind viitorul plan cincinal prevăd pentru anul 1985 o creștere a desfacerilor cu amănuntul de 30—38% față de anul 1980, urmînd să se atingă în anul 1985 un nivel de aproape 300 mld. lei;

— volumului global de mărfuri îi corespunde o structură sortimentală în continuă extindere, astfel încît numărul actual de 300 mii de articole, sortimente și repere va continua să crească substanțial în perioada de perspectivă;

— veniturile bănești reale ale populației vor spori continuu, urmînd ca în anul 1980 să fie cu peste 30% mai mari decît în anul 1975, iar în cursul cincinalului 1981—1985 vor înregistra un ritm mediu anual de creștere de 4,6—5,1%.

Toate acestea, ca și creșterea exigenței cumpărătorilor implică în mod nemijlocit dezvoltarea și perfecționarea continuă a activității de studiere a cererii de mărfuri a populației — ca bază a fundamentării riguroase a volumului și structurii fondului de mărfuri, a profilului, dimensiunilor și amplasării rețelei comerciale, precum și a tuturor indicatorilor de plan privind comerțul și aprovizionarea cu mărfuri a populației.

Cadrul legislativ-normativ privind studierea cererii

PORNIND de la cerințele real-obiective ale economiei noastre, în România socialistă, pe baza prevederilor cuprinse în documentele de partid, a indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, s-a creat un cadru legislativ-normativ prin care producției și comerțului i se stabilesc atribuții cu privire la cercetarea pieței, în scopul punerii de acord, în mod optim, a resurselor cu nevoile populației.

Acest cadru legislativ-normativ cuprinde o seamă de legi și decrete, cum sînt : Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat; Lege

privind contractele economice; Legea cu privire la activitatea de comerț interior; Decretul privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație; Decretul privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului pentru coordonarea producției bunurilor de consum; Decretul privind organizarea și funcționarea Institutului central de cercetări economice. O deosebită importanță în acest context o prezintă Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economice și financiare.

Cadrul legislativ-normativ conține importante prevederi cu privire la desfășurarea pe un plan amplu și variat a activității de cercetare a pieței, dintre care sînt de menționat :

— obligativitatea unităților socialiste producătoare de bunuri de consum, de a ține seama permanent de cerințele consumatorilor, de a spori volumul producției, de a lărgi continuu gama produselor, de a se preocupa în mod constant de îmbunătățirea calității mărfurilor destinate desfacerii către populație ;

— realizarea unei strînse colaborări între întreprinderile producătoare, centralele industriale și întreprinderile comerciale, în ce privește prospectarea pieței, cunoașterea temeinică a nevoilor de consum și adaptarea operativă a producției, pentru a veni în întîmpinarea cererii de mărfuri a populației și, concomitent, pentru a orienta preferințele consumatorilor către sortimentele fabricate de unitățile industriei noastre socialiste ;

— elaborarea unor studii de prognoză privind dezvoltarea în perspectivă, ținîndu-se seama de capacitatea de desfacere a produselor atît pe piața internă, cît și la export.

Se poate afirma cu certitudine că prevederile cuprinse în cadrul legislativ-normativ actual reprezintă o bază propice pentru desfășurarea unei ample activități de cercetare a cererii de mărfuri a populației, pe linia indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cuprinse în cuvîntarea la Congresul consiliilor oamenilor muncii : **„Perfecționarea continuă a raporturilor între producție și cerere, a sistemului de contractare pentru piață este o problemă care nu poate fi lăsată la liberul arbitru al aparatului comercial, ci trebuie rezolvată prin consultarea largă și cu participarea directă a maselor de oameni ai muncii“.**

Organizarea studiului și metode utilizate

ÎN STUDIEREA cererii de mărfuri a populației ca activitate unitară complexă, trebuie să se pornească de la considerarea a cel puțin trei elemente esențiale : **fundamentarea orientării producției bunurilor de consum** în corelație cu tendințele de perspectivă ale volumului și structurii cererii populației, desfășurarea sistemului de relații industrie-comerț, fundamentarea planului vînzărilor cu amănuntul și a repartizării fondului de mărfuri pe sisteme comerciale și în profil teritorial etc ; **cuprinderea ariei largi a fenomenelor cererii,** atît din punctul de vedere al reprezentativității studiului pentru masa de consumatori, după variate caracteristici socio-economice, cît și din punctul de vedere al gamei sortimentale, în continuă creștere a produselor oferite populației; reflectarea în cererea de mărfuri a populației a unui **complex de factori de influență,** variabil în timp și pe teritoriu, la care ne vom referi în continuare, atunci cînd vom arăta cum se realizează studiul cererii de consum a populației la nivelul întreprinderii comerciale cu amănuntul și cu ridicata al direcțiilor comerciale județene și a municipiului București și al M.C.I.

Datorită complexității sale, studierea cererii necesită, așa cum rezultă evident și din practica tuturor țărilor, un sistem bine organizat și utilizarea unei multitudini de metode care să asigure culegerea informațiilor, prelucrarea și analiza lor în perspectiva evoluției cererii — pe termen scurt, mediu și îndelungat.

Pentru ca studierea cererii să-și atingă eficient finalitatea, este necesară desfășurarea unei activități permanente, organizate și cu un avansat grad de specializare.

A cunoaște bine cererea de mărfuri a populației — efectivă sau potențială, satisfăcută, nesatisfăcută sau în formare, pe ansamblu, pe zone teritoriale și pe alte detalii, înseamnă a desfășura o activitate sistematică și susținută de cercetare, realizată prin variate tehnici și metode, de organe ale comerțului, de cei ce planifică volumul și structura producției bunurilor de consum și a fondului de mărfuri, de oameni de specialitate a căror meserie este tocmai aceea de a cerceta complexul fenomen al cererii.

În țara noastră, mai ales în ultimul deceniu, s-au abordat multe aspecte ale cercetării cererii de mărfuri, s-au folosit diverse metode, cu o permanentă preocupare pentru promovarea caracterului științific, care corespund cerințelor din țara noastră, dar care au dat rezultate bune și în practica cercetării de piață din alte țări. S-a dobîndit o valoroasă experiență în : a) corelarea globală a ofertei cu cererea, pe baza balanței de venituri și cheltuieli bănești ale populației (la nivel central și județean) ; b) valorificarea datelor de mișcare a mărfurilor în comerțul cu ridicata ; c) efectuarea testării produselor, în cadrul tîrgurilor anuale de mostre de bunuri de consum ; d) realizarea sondajelor statistice în rîndurile populației (la domiciliu și în magazine) ; e) elaborarea studiilor de prospectare complexă a pieței unor produse sau grupe de produse ; f) elaborarea de studii de prognoză pentru fundamentarea planului vînzărilor cu amănuntul și a repartizării teritoriale a fondului de mărfuri.

De cea mai mare importanță pentru determinarea rațională a desfacerilor de mărfuri sînt normele orientative de consum și înzestrare pentru principalele produse alimentare, textile-încălțăminte și bunuri de folosință îndelungată, elaborate în anul 1976 de către un colectiv de specialiști și cercetători aparținînd unor ministere, organe centrale de sinteză, institute de învățămînt și de cercetare. Normele stabilite pornesc de la necesitatea asigurării satisfacerii trebuințelor la un nivel corespunzător gradului de dezvoltare a economiei naționale în ansamblu și de la asigurarea creșterii nivelului de trai al populației, toate corelate cu sporirea veniturilor populației, cu tendințele ce se manifestă în satisfacerea cererilor consumatorilor pe plan mondial și, firește, cu particularitățile consumului din țara noastră.

Sistemul de studiere a cererii de mărfuri a populației cuprinde toate eșaloanele organizatorice ale comerțului socialist, într-o anumită măsură pe producătorii de bunuri de consum, Institutul de economia comerțului interior și a turismului, precum și nuclee de cercetare din învățămîntul economic superior și din unele institute de cercetare și proiectare tehnologică în domeniul bunurilor de consum.

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE – cerință fundamentală pentru creșterea eficienței economice

Nicolae BUȘUI
prim-secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R.

VALORIFICAREA superioară a resurselor de materii prime ale țării, introducerea în circuitul economic a resurselor secundare, economisirea materialelor, combustibilului și energiei sînt domenii — așa cum rezultă din documentele de partid și de stat — asupra cărora colectivele de oameni ai muncii din unitățile industriale, din toate sectoarele de activitate, trebuie să-și îndrepte în mod prioritar eforturile de concepție și de acțiune practică. Importanța folosirii tuturor posibilităților de diminuare a consumurilor, de obținere a valorilor de întrebuințare necesare economiei naționale cu o masă cît mai redusă de resurse materiale, energie și combustibil este amplificată de măsurile privind perfecționarea mecanismului economico-financiar în contextul cărora producția netă devine indicator fundamental de planificare și comensurare a rezultatelor activității economice, de acordare a retribuției în funcție de gradul de îndeplinire a producției nete.

Însemnătatea acțiunilor de sporire a eficienței economice în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar se impune, așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, ca o necesitate obiectivă pentru sporirea substanțială a venitului național, pentru înfăptuirea obiectivelor imediate și de perspectivă jalonate de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului, pentru situarea țării noastre, pînă în anul 1985, în rîndul statelor cu o dezvoltare economică medie și crearea premiselor în vederea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Acționînd cu fermitate pentru creșterea competitivității produselor, pentru sporirea eficienței economice, Comitetul județean de partid Caraș-Severin a imprimat, în fiecare unitate economică, un ritm accelerat în mobilizarea largă a potențialului material și uman în vederea realizării unui volum cît mai mare de produse fizice peste plan de mare necesitate pentru economia națională și la costuri cît mai reduse. Preocupările permanente ale organizațiilor de partid și colectivelor de muncă pentru folosirea deplină a capacităților de producție și promovarea largă a progresului tehnic au creat condițiile ca în industria județului nostru să se realizeze în primii trei ani ai cincinalului un ritm de creștere de circa 13%, cel mai înalt înregistrat pînă în prezent, fapt ce a făcut ca încă la **mijlocul lunii noiembrie a.c. județul Caraș-Severin să poată raporta conducerii partidului îndeplinirea sarcinilor de plan prevăzute pentru perioada 1976—1978.**

Diminuarea consumurilor – o acțiune fundamentată științific

SUCCESELE OBȚINUTE în îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1978 se reflectă și sub unghiul **valorificării mai depline, superioare, a materiilor prime și materialelor, sporirii gradului de prelucrare a acestora.** În acest sens, Comitetul județean de partid a urmărit intensificarea eforturilor pentru micșorarea costurilor de producție, mai ales a celor materiale, prin reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, a rebuturilor și celorlalte cheltuieli neeconomicoase. Ca urmare, față de realizările din primul an al cincinalului, nivelul cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă au fost mai mici, în primele trei trimestre din 1978 cu 124 lei la întreprinderile miniere, cu 70 lei la cele constructoare de mașini, cu 62 lei la cele din sectorul de exploatare și prelucrare a lemnului etc.

Legătura nemijlocită ce există între reducerea nivelului consumurilor materiale și creșterea producției nete a determinat în unitățile județului o adevărată mișcare de masă pentru găsirea și promovarea unor metode și mijloace pentru cunoașterea cît mai exactă și operativă a consumurilor efectiv realizate pe fiecare produs. Prin analiza și compararea cu consumurile optime realizate la nivelul economiei naționale și pe plan mondial s-au putut stabili cauzele ce determină unele depășiri, cît și măsurile de reducere a consumurilor la anumite produse. Experiența pozitivă acumulată de Combinatul siderurgic Reșița unde decadal, se evidențiază cu ajutorul **metodei „cost standard"** cheltuielile din secțiile de bază, de unitățile miniere, unde a fost generalizată **fișa-limită de consum pentru principalele materiale,** de Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, unde se întocmește un **buletin lunar al consumului de metal pe principalele produse** etc., a fost extinsă și la alte colective de întreprinderi ca instrument eficace în autogestiunea mijloacelor materiale și financiare din dotare. Pentru creșterea răspunderii tuturor lucrătorilor față de eforturile materiale și umane cu care se realizează producția, în tot mai multe unități se extinde **evidența costurilor la nivelul secțiilor și atelierelor de fabricație,** creîndu-se astfel posibilitatea normării consumurilor potrivit procesului tehnologic și pe baza documentației tehnice.

Eforturile muncitorilor și cadrelor tehnice, a specialiștilor din compartimentele de concepție și proiectare pentru sporirea eficienței găsesc cîmp larg de acțiune în domeniul **fundamentării optime a consumurilor de materii prime și materiale.** În acest context, o atenție deosebită se acordă mobilizării cu prioritate a potențialului creator al colectivelor de oameni

ai muncii pentru reducerea sistematică a cheltuielilor pentru energia electrică și combustibili. Întocmirea de bilanțuri energetice, reactualizarea lor și stabilirea, pe această bază, a unor măsuri care să conducă la gospodărirea chibzuită a acestor resurse, au determinat o curbă descendentă a consumurilor energetice necesare obținerii unei unități valorice de producție. Relevantă în acest sens este **reducerea ponderii cheltuielilor cu energia electrică și combustibilul în cheltuielile materiale de producție din unele întreprinderi (tabelul).**

%

Întreprinderea	1976	1977	1978*
I.M. Anina	15,6	12,9	12,0
I.M. Bocșa	14,8	14,9	13,5
I.C.M. Reșița	5,5	4,9	4,4
I.C.M. Bocșa	1,6	1,4	1,3
I.C.M. Caransebeș	2,8	2,3	1,9
C.P.L. Caransebeș	10,1	7,8	7,3

*) 9 luni 1978.

Recent, pe baza indicațiilor conducerii partidului, în toate întreprinderile industriale de construcții-transport și în unitățile agricole s-a desfășurat o amplă acțiune de depistare a unor noi surse de reducere a cheltuielilor și, în special, a celor materiale, de încadrare în normele de consum reduse, așa încît producția anilor 1979 și 1980 să se desfășoare în condiții de eficiență tot mai ridicată. Astfel, la nivelul întreprinderilor, iar în cadrul acestora pe secții și ateliere și chiar pe principalele produse, s-au elaborat **programe de măsuri** pentru diminuarea consumurilor și a costurilor de fabricație, în corelație cu programele de creștere a productivității muncii, de ridicare a calității și de promovare largă a progresului tehnic.

Programele elaborate — a căror înfăptuire va fi urmărită sistematic — vizează laturile esențiale ale activității productive : folosirea într-un grad înalt a tehnicii din dotare, a timpului de lucru, gospodărirea și valorificarea cît mai eficientă a materiilor prime, materialelor, energiei electrice și combustibililor, eliminarea pierderilor pe întreg fluxul producției, diminuarea cheltuielilor neeconomicoase etc. Ca urmare, **pînă în prezent s-au găsit soluții pentru reducerea cu circa 350 milioane lei a cheltuielilor materiale, ceea ce permite încadrarea în nivelul de cheltuieli aprobat pentru 1979 a celor mai multe din întreprinderile județului.**

Desigur, rezervele în domeniul reducerii costurilor de producție nu sînt nici pe departe epuizate. În acest an va trebui să se pună un accent mult mai mare pe reducerea adaosurilor de prelucrare a unor piese, care înglobează încă mult metal ce se pierde apoi prin așchiere, pe scăderea procentului de rebuturi și declasate, pe evitarea mersului în gol al unor utilaje, printr-o judicioasă programare a producției și asigurarea ritmicității acesteia etc. Acționîndu-se cu mai mare fermitate în aceste direcții se vor crea premise pentru obținerea unei eficiențe economice mai ridicate, pentru realizarea unei valori nou create tot mai mari.

Înnoirea și perfecționarea tehnologiilor

ÎN ACȚIUNEA de sporire a eficienței pornim de la premisa că în condițiile modernizării permanente a industriei țării, a afirmării sale tot mai largi în circuitul economic mondial, este vital pentru orice întreprindere să „producă" și să materializeze un număr sporit de idei novatoare, cu aplicabilitate imediată. Unul din domeniile prioritare spre care și-au îndreptat efortul cei ce muncesc în ramura extractivă, de pildă, a fost sporirea substanțială a aportului județului la dezvoltarea mai rapidă a bazei de materii prime indigene, prin **identificarea și valorificarea resurselor de minereuri și minerale utile.** Ca urmare, în bazinele miniere Anina și Moldova Nouă vor fi conectate la circuitul economic al țării, pentru prima dată, importante zăcăminte de șisturi bituminoase și, respectiv, de minereuri cuprifere sărace (banatite).

Dintre acțiunile și temele de cercetare care au ca scop diversificarea resurselor locale de materii prime, se finalizează la Combinatul siderurgic Reșița, cu bune rezultate cele care privesc **valorificarea huilelor antracitoase** în procesul de aglomerare a minereurilor de fier. Experimentările, efectuate în colaborare cu institute de cercetări de specialitate, demonstrează că această nouă resursă poate înlocui în proporție de pînă la 30% cocsul metalurgic. O evaluare făcută pentru nivelul actual al necesităților arată că în acest fel se pot economisi anual aproximativ 10 milioane lei.

Un cîmp larg de aplicare a concepției tehnice a inginerilor și muncitorilor din întreprinderile județului îl reprezintă **îmbunătățirea continuă a proceselor tehnologice** pentru diminuarea consumurilor, în special la metal. În această direcție, una din sarcinile principale puse în fața colectivelor din siderurgie o reprezintă ridicarea permanentă a cantității de laminate scoase dintr-o tonă de oțel-lingou. Printre metodele cu o înaltă eficiență se remarcă cele privind reducerea maselotierelor și folosirea prafurilor termoizolante cu putere calorică mare. Astfel, înlocuirea maselotirerelor clasice cu cele căptușite cu plăci exoterme și folosirea noilor prafuri se materializează în reducerea cu 3-4%, a greutății maselotei, a volumului acesteia. Tot la Combinatul siderurgic Reșița, în sectorul laminoare, urmărirea obținerii unor regimuri termice corespunzătoare se concretizează, în special la liniile cu cuptoare noi, dotate cu aparatură de măsură și control modern, cu micșorarea oxidării cu circa 2% față de cuptoarele vechi, rezultînd, deci, o pierdere mai mică de metal.

Un important salt calitativ se înregistrează în întreprinderile constructoare de mașini, unde se desfășoară o acțiune susținută pentru menținerea sau **ridicarea competitivității produselor,** concomitent cu diminuarea consumurilor specifice. Preocuparea sistematică a colectivelor din cercetare și producție pentru „ținerea la zi" din punct de vedere al performanțelor și consumurilor, a produselor fabricate, se reflectă și în faptul că, în principalele unități, s-a trecut la analiza temeinică a materiilor prime și materialelor ce se înglobează în fiecare mașină și utilaj. Astfel, la Întreprinderea de construcții de mașini Reșița s-a trecut la evaluarea amănunțită a consumului de metal, potrivit structurii din profilul actual, cît și pe viitor. Împreună cu Institutul de cercetări și proiectări pentru echipamente hidroenergetice Reșița a fost întocmit un program de micșorare a consumurilor specifice pe principalele produse pînă în anul 1985. Studiile elaborate cu această ocazie, prin care s-a urmărit și atingerea de gabarite și greutăți specifice ale produselor întreprinderii la nivelul realizărilor unor firme de specialitate din lume, arată că în anii 1977—1980 la I.C.M. Reșița se vor economisi aproape 1 300 tone de metal față de normele de consum.

Pentru atingerea obiectivelor

(Continuare în pag. 10)

O experiență valoroasă, de larg interes la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice din București

MOBILIZAREA AMPLĂ A RESURSELOR DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎN ANII DIN URMĂ și mai ales în actualul cincinal, prin concentrarea eforturilor în direcția utilizării cu maximă eficiență a rezervelor interne, **Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice București** a reușit să realizeze pe aceleași suprafețe productive și cu același număr de muncitori o producție de peste 5 ori mai mare față de anul 1965. Acest important succes este rezultatul preocupărilor stăruitoare pentru continua modernizare a fluxurilor tehnologice, mecanizarea și automatizarea transportului și altor operațiuni, organizarea superioară a întregului sistem de depozitare a materiilor prime și produselor, creșterea calificării profesionale.

Cu prilejul vizitei pe care a efectuat-o în întreprindere în luna decembrie 1978, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a apreciat în mod pozitiv realizările colectivului de oameni ai muncii, în primul rînd în domeniul creșterii productivității muncii, subliniind în același timp necesitatea popularizării largi a experienței dobîndite, în scopul preluării ei și în alte unități industriale. În cele ce urmează ne propunem să prezentăm cîteva laturi ale experienței întreprinderii.

În 10 ani — o creștere de peste 5 ori a productivității muncii

ANALIZA îndeplinirii nivelurilor planificate la principalii indicatori în acest cincinal pune în evidență faptul că s-au obținut rezultate însemnate atît în creșterea producției nete, cît și a eficienței economice (graficul nr. 1). Creșterea continuă, în ritm înalt, a beneficiilor arată că eforturile de sporire a producției s-au desfășurat în condițiile reducerii de la an la an a cheltuielilor de producție, a fabricării unor produse eficiente, larg solicitate de către beneficiari.

Motorul acestui proces de creștere pe multiple planuri a fost **ridicarea accelerată a nivelului productivității muncii**, care a sporit cu peste 42%, în anul 1978 față de 1975, creștere care urmează să se situeze în anul 1980 la peste 60%. A fost posibil în acest fel ca, de pildă, **întregul spor de producție de 711 milioane lei obținut în perioada 1962—1978 să fie realizat numai pe seama creșterii productivității muncii.** Practic, în **intervalul anilor 1965—1980 nivelul productivității muncii crește de peste 5,7 ori.** Odată cu acestea trebuie menționat că :

Graficul nr. 1

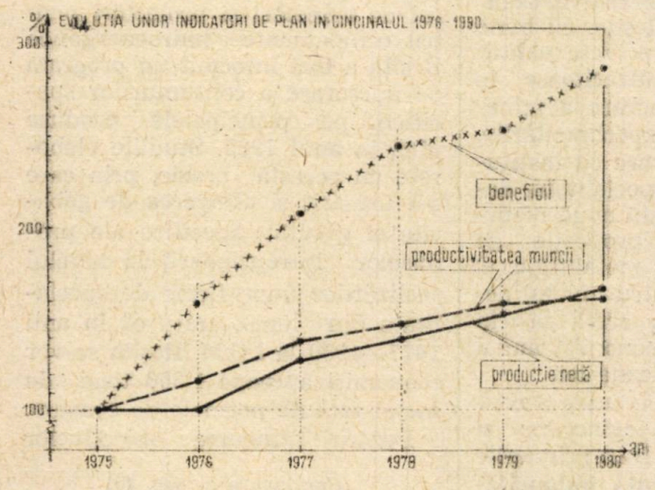

● sporul de producție și de productivitate a fost obținut în condițiile în care **numărul mediu scriptic al personalului muncitor a fost, după anul 1975, mai mic decît cel înregistrat în anii anteriori** (graficul nr. 2).

Graficul nr. 2

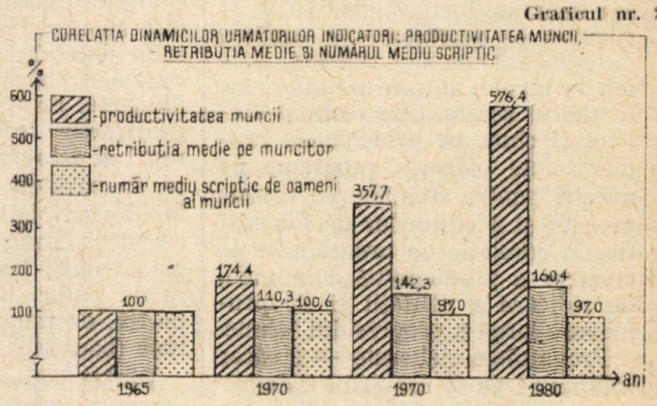

Apare evident că aportul efectiv al fiecărui participant la procesul de producție a sporit substanțial, permițînd depășiri ale prevederilor de plan în condițiile reducerii relative — dar și absolute — a numărului de personal muncitor ;

● **ritmul mediu de creștere a productivității muncii a devansat sporul retribuției medii pe muncitor** (graficul nr. 2). Au fost create în acest fel rezervele necesare pentru creșterea în continuare în ritm susținut a productivității, a nivelului veniturilor oamenilor muncii, de mărire a contribuției întreprinderii la creșterea și modernizarea bazei tehnice.

Un factor determinant : promovarea consecventă a progresului tehnic

INSTRUMENTUL tactic și strategic de sporire a volumului producției pe muncitor, unitate de timp și de suprafață productivă se regăsește concentrat în cadrul

programului special de creștere a productivității muncii. Elaborarea lui pe cincinal, și în detaliu pe fiecare an, introducerea unor măsuri concrete, cu termene și responsabilități precise, cu o adecvată dimensionare a aportului fiecărui factor de creștere au reprezentat principalele coordonate pe care s-a axat acțiunea de mărire a productivității de cinci ori în numai zece ani. În întreg acest proces, rolul hotărîtor l-a avut **introducerea pe scară largă a progresului tehnic.** În anul 1978, de pildă, contribuția lui la creșterea productivității muncii, în întreprindere a fost de 53,1%. Aceasta s-a realizat pe mai multe căi :

1 **Introducerea în producție și extinderea de tehnologii avansate sau îmbunătățirea celor existente,** care a determinat în anii actualului cincinal accelerări considerabile ale ritmului de execuție a unor importante operațiuni tehnologice (colorare, sudarea sacilor, realizări de produse prin injecție, prelucrarea matrițelor etc.), la comprimări sensibile ale timpului necesar în desfășurarea altor activități productive (executarea pungilor, ambalarea produselor, prelucrări speciale etc.). O contribuție esențială a avut-o utilizarea unor **tehnologii moderne de aprovizionare și transport de înaltă productivitate ca pachetizarea, paletizarea, containerizarea și fardelarea.** Dacă în trecut producția de masă a întreprinderii era ambalată cu operativitate redusă în saci și lăzi care utilizau slab capacitatea mijloacelor de transport, în prezent se lucrează repede și eficient pe traseul : utilaj tehnologic — depozit — beneficiar cu ajutorul containerelor ,transcontainerelor etc. Se cere menționat și faptul că toate tehnologiile folosite în întreprindere sînt realizate pe baza cercetărilor efectuate de specialiști români, fără import de licențe sau know-how, ceea ce face ca randamentele înalte în exploatare să fie permanent însoțite de costuri sensibil diminuate.

2 **Mecanizarea unor operațiuni grele cu volum mare de muncă, automatizarea anumitor procese de producție.** În această direcție o însemnătate deosebită a avut-o înlocuirea transportului manual cu cel pneumatic. Acest sistem asigură transportul mecanizat de la gară la silozul pentru materii prime, de aici în bunkerele de zi ale atelierelor și în continuare la malaxoare, precum și dozarea automată a necesarului de materiale la diferite utilaje tehnologice. A fost eliberat în acest fel un număr însemnat de personal necalificat, care din simpli manipulanți au fost pregătiți profesional și transformați în operatori chimiști.

Instalațiile respective au fost obținute, în bună parte, prin **autodotare.** Prin efort propriu au fost realizate, în anii 1976—1978, de pildă, numeroase instalații care au sporit mult productivitatea : o instalație semiautomată de fardelare. o instalatie de sudare cu aer cald a sacilor de polietilenă, instalații de transport pneumatic a granulelor de polietilenă de la granulatoare în silozuri ș.a. În total, numai în acești ani s-au realizat utilaje tehnologice de mare randament și piese de schimb necesare funcționării fără întrerupere a diverselor agregate în valoare de 17,5 milioane lei, cu o economie de 3,9 milioane lei valută.

3 **Înnoirea și modernizarea produselor a contribuit substanțial la obținerea unor sporuri de productivitate și de eficiență** (tabelul nr. 1). Alături de exemplele din tabel, trebuie spus că în întreprindere se produc țevi, tuburi, accesorii din PVC pentru instalații electrice și de apă într-o gamă sortimentală de peste 70 de tipodimensiuni, peste 100 de sorturi de granule din PVC, ventilatoare, cupe pentru elevator și multe altele.

Tabelul nr. 1

Influența factorului „înnoirea produselor și a tehnologiilor" asupra creșterii producției și eficienței

Unele produse noi sau modernizate	Tehnologia nouă folosită	Efectul obținut
Semicochile	tehnologie cu culee caldă	— creșterea productivității cu 10% — reducerea materialelor secundare tehnologice cu 70%
Produse pentru instalații sanitare din mase plastice		— economii 66 t alamă anual
Bacuri pentru acumulatori	injecție din copolimer C_2—C_6	— creșterea productivității de 15 ori — reducerea de 5 ori a greutății produsului
Profile din P.V.C. pentru etanșarea barajelor tunelelor și canalelor hidrotehnice		— economii de 500 t cupru anual — creșterea productivității — reducerea importului cu 6,8 milioane lei-valută anual
Navetă pentru sticle	reproiectare	— ridicarea productivității muncii — economii anuale de 140 t polietilenă, 200 000 kWh energie electrică

Influența favorabilă a lărgirii și reproiectării gamei de produse se face amplu resimțită nu numai pe planul creșterii productivității, ci și al economiilor de materiale în general și de metal în special. În toți anii acestui cincinal ponderea planificată a produselor noi în totalul producției marfă a fost depășită și a cunoscut creșteri semnificative pentru procesul înnoirii în această unitate (de la 11% în anul 1976 la circa 30% în anul 1978). Practic se realizează circa 2000 de noi sortimente pe an, produse cu randamente înalte și bine apreciate pe piață: în anul 1979 exportul va atinge 50% din volumul producției fizice, procent cu atît mai edificator dacă se are în vedere că în anul 1970 nu se exporta nimic. Eforturile sînt îndreptate în acest an spre realizarea de noi polimeri tehnici de mic tonaj, care includ în compoziție diverși agenți ce le conferă rezistență crescută la acțiunea diferiților factori de alterare.

Prin organizare și calificare, creșterea accentuată a producției

ALĂTURI de contribuția majoritară a progresului tehnic, în ridicarea nivelului productivității în întreprindere au acționat și alți factori.

● Perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii a contribuit **cu circa 28% la mărirea productivității.** Creșteri mari de producție s-au obținut prin reorganizarea activității și a spațiilor de depozitare. **Depozitele clasice au fost înlocuite cu silozuri pe verticală, iar în spațiile devenite disponibile au fost montate mașini și instalații tehnologice.** În anumite hale de producție s-a trecut la reamplasarea utilajelor pe tehnologii după flux perfecționat, care asigură continuitatea diferitelor operațiuni. Un exemplu edificator este concetrarea într-un singur loc a fabricației foliilor, a pungilor, a sacilor, a prelucratelor din P.V.C. care înainte era împrăștiată în hale diferite. Ca

urmare, **producția fizică pe unitatea de suprafață productivă a crescut continuu, fiind de peste 4 ori mai mare în anul 1978 față de 1965** (graficul nr. 3).

● **Pe seama creșterii calificării cadrelor s-a realizat 19% din sporul productivității muncii.** Au fost organizate în această direcție numeroase acțiuni de calificare, policalificare, de creștere și perfecționare a pregătirii muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor și inginerilor. În urma preocupării continue și diverse în acest domeniu, ponderea în totalul muncitorilor a celor calificați a crescut de la 58% în anul 1973 la 92% 1978. Aceasta a făcut — alături de asigurarea continuității în aprovizionare și de perfecționările organizatorice amintite — ca gradul de utilizare planificat al capacităților de producție să fie cu consecvență realizat și

Graficul nr. 3

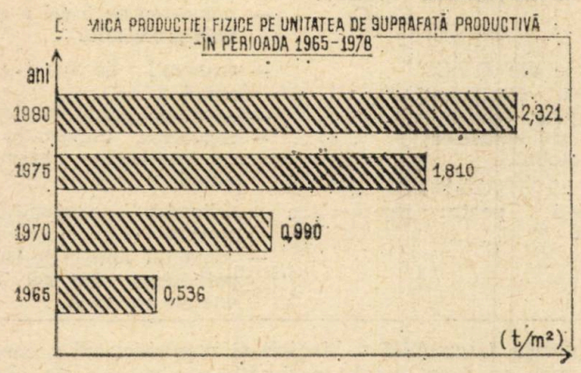

depășit. Obținerea unor realizări bune în acest sens și în anul 1978 (tabelul nr. 2) a determinat o eficiență înaltă a utilizării fondurilor fixe și a suprafețelor de producție: producția-marfă obținută la 1000 lei fonduri fixe în anul trecut a fost de 2944 lei.

Tabelul nr. 2

Utilizarea capacităților de producție

%

Utilaje	Plan 11 luni 1978	Realizat 11 luni 1978
Mașini-unelte	85,6	85,8
Instalații tehnologice de bază	90,0	93,5
din care cele pentru :		
— granulare	90,0	93,5
— extrudere polietilenă	90,0	90,6
— extrudere P.V.C.	90,0	97,1
— injecție	90,0	93,5

ÎN NOUL AN în care am intrat colectivul întreprinderii este hotărît să continue cu o mai mare intensitate valorificarea a noi resurse de ridicare a productivității muncii. Se are în vedere faptul că lărgind producția de piese și subansamble din mase plastice pentru industrie și în special pentru cea constructoare de mașini, se pot introduce noi tehnologii de fabricație, se pot realiza prin autodotare unele utilaje adecvate etc. Totodată, prin mai buna repartizare a sarcinilor pe oameni, mașini, instalații și corelarea cu diferitele termene de livrare a produselor se urmărește să se elimine timpii morți.

Experiența acumulată pînă acum, la care se adaugă noi ambiții de autodepășire, vor face ca întreprinderea să înscrie în continuare o dinamică din cele mai viguroase în sporirea rodniciei muncii.

V. BOESCU
B. PĂDURE

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Vagon pe 20 de osii

Produs de mare performanță al Întreprinderii de vagoane din Arad, vagonul de construcție specială, echipat cu 20 de osii, poate transporta sarcini utile pînă la 270 tone. Cu ajutorul lui deplasarea utilajelor foarte grele și agabaritice (cu lungimi pînă la 9 000 mm) de genul turbinelor, generatorilor, transformatoarelor etc. se efectuează mai rapid și în condiții de deplină securitate. Pentru a fi ușor manevrat el poate fi descompus în două semi-vagoane. Totodată, avînd în vedere dimensiunile lui, vagonul este dotat cu echipamente speciale moderne de fabricație românească care-i asigură maximă siguranță în circulație, manipulare facilă a încărcăturii, timp redus de încărcare — descărcare și productivitate ridicată a acestei operațiuni : vinciuri hidraulice, grup electrogen, roți amovibile, valve triple pe fiecare boghiu, frîne deosebit de eficiente ș.a. Deși este construit pentru a fi exploatat pe ecartamentul standard U.I.C., poate fi transpus — datorită soluțiilor ingenioase utilizate în proiectarea lui — și pe osii cu ecartament mai mare.

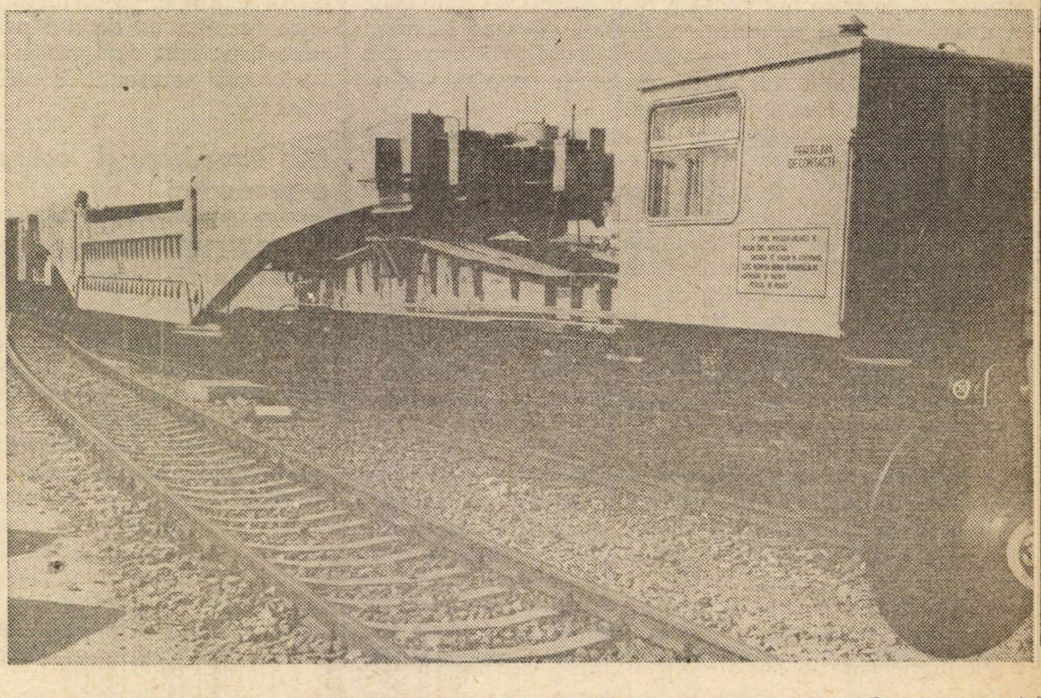

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

ÎMBUNĂTĂȚIREA ORGANIZĂRII CONTABILITĂȚII

IN ANSAMBLUL măsurilor luate pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar, introducerea **bugetului de venituri și cheltuieli,** pe toate treptele organizatorice — întreprindere, centrală, minister — ocupă un loc distinct. Însemnătatea bugetului de venituri și cheltuieli rezidă în fapul că este conceput ca un instrument de bază al conducerii activității financiare, al analizei și controlului, al asigurării echilibrului financiar al întreprinderii. Oricît de perfecționat ar fi, bugetul de venituri și cheltuieli nu poate avea un rol activ decît în condițiile organizării evidenței astfel încît să se cunoască în orice moment modul de realizare a prevederilor sale. Acesta este motivul pentru care **în contabilitatea tuturor unităților au fost introduse conturile care permit reflectarea distinctă a operațiunilor care fac obiectul bugetului de venituri și cheltuieli,** în strictă concordanță cu prevederile legii care reglementează efectuarea operațiunilor respective. De asemenea, bilanțurile întreprinderilor, centralelor și ministerelor au fost puse de acord cu cerințele examinării distincte a modului de execuție a bugetelor de venituri și cheltuieli.

Pentru transpunerea în practică a autogestiunii economico-financiare, fiecare întreprindere constituie la dispoziția sa și utilizează, în condițiile legii, fondurile proprii și anume : fondul de dezvoltare economică ; fondul mijloacelor circulante ; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; fondul pentru acțiuni sociale ; fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii ; fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ; fondul pentru protecția muncii, precum și alte fonduri prevăzute de dispozițiile legale. Ținerea corectă, riguroasă, a evidenței acestor fonduri, a modului de constituire și utilizare a lor, potrivit legii, constituie o obligație a fiecărei unități economice. Desigur, această evidență nu poate fi concepută ca un scop în sine, ci ca un mijloc pentru asigurarea strictă a disciplinei financiare, pentru furnizarea permanentă a informațiilor care stau la baza deciziilor ce se iau pentru sporirea eficienței utilizării fiecărui fond în parte.

Introducerea valorii producției nete ca indicator de bază al planului a necesitat elaborarea și punerea în aplicare a unor norme tehnice riguroase privind calculul, evidența și raportarea acestui indicator de către unitățile din industrie, agricultura de stat, construcții și transporturi.

De exemplu, potrivit acestor norme, în industrie evidența este organizată pentru a înlesni analiza valorii producției nete după schema alăturată.

O primă condiție pentru aplicarea corectă a normelor tehnice elaborate pentru calculul valorii producției nete o constituie studierea și însușirea temeinică de către toți factorii interesați a acestor norme.

Din schema de mai sus se desprinde cu claritate faptul că valoarea producției nete este influențată în mod hotărîtor de producția realizată și în primul rînd de valoarea produselor fizice finite, precum și de nivelul cheltuielilor materiale. Cu alte cuvinte, cu cît cheltuielile materiale vor fi mai reduse, în condițiile realizării integrale a planului de producție, cu atît valoarea producției nete va fi mai mare. Aceasta implică acordarea celei mai mari atenții evidenței consumurilor specifice de materii prime și materiale, evidență care să permită

1	Valoarea producției nete (VPN) Rd. 3—Rd 2
	— prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete — retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia — contribuția pentru fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic — impozitul pe fondul de retribuire — contribuția pentru asigurările sociale — alte elemente de muncă vie — beneficii
2	Cheltuieli materiale (CM)
	— materii prime și materiale (din afară) — piese și subansamble (din afară) — combustibil, energie și apă (din afară) — amortizarea fondurilor fixe — alte cheltuieli materiale
3	Valoarea producției globale industriale (VPG) Rd. 1 + Rd. 2

cunoașterea situației pe produs, lucrare, secție, atelier și alte locuri de muncă. În acest sens, este de subliniat **necesitatea organizării în fiecare întreprindere a unui sistem de urmărire operativă, sistematică, cu ajutorul evidenței, a abaterilor de la consumurile stabilite în scopul prevenirii unor depășiri ale prevederilor la cheltuielile materiale.**

PORNIND de la faptul că valoarea producției nete reprezintă aportul întreprinderilor la crearea venitului național, la dezvoltarea și întărirea economiei naționale, și pentru întărirea răspunderii întreprinderilor, centralelor și ministerelor în realizarea și depășirea acestui indicator, prin lege s-a stabilit ca, începînd cu data de 1 iulie 1978, fondul de retribuire pentru întregul personal muncitor din întreprinderile industriale să se calculeze și să se elibereze de bănci în raport cu îndeplinirea planului valorii producției nete. Potrivit acestor reglementări la calcularea fondului de retribuire ce se eliberază de bănci nu se ia în considerare : valoarea producției nete aferentă produselor finite și semifabricatelor care au fost fabricate fără a avea asigurată desfacerea prin contracte la intern sau la export, sau pe stoc ; valoarea producției nete aferentă produselor finite și semifabricatelor respinse ca necorespunzătoare calitativ, pînă la remedierea defectelor de fabricație ale acestora și asigurarea desfacerii lor.

Reglementările de mai sus subliniază în mod pregnant necesitatea valorificării depline a datelor furnizate de contabilitate, de întregul sistem de evidență, prin care se ilustrează felul în care întreprinderile și centralele se achită de obligațiile ce le revin, potrivit legii, pentru îndeplinirea planului valorii producției nete, realizarea ritmică a planului producției fizice și în structura sortimentală stabilită pe baza contractelor economice încheiate, pentru reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii și pentru utilizarea rațională a forței de muncă și a fondului de retribuire planificat.

Potrivit cerințelor mecanismului economico-financiar perfecționat, fiecare unitate economică trebuie să desfășoare o activitate rentabilă, să contribuie prin beneficiul realizat la autofinanțarea propriei dezvoltări și sporirea continuă a veniturilor oamenilor muncii și să asigure restituirea către societate a fondurilor avansate. De aceea, **au fost luate măsuri pentru reflectarea în contabilitate a modului de formare, destinație și vărsare a beneficiului** potrivit noilor reglementări stabilite în acest domeniu. În felul acesta s-au creat condiții pentru efectuarea unor analize temeinice, pentru fundamentarea deciziilor ce se iau în legătură cu realizarea sarcinii de beneficiu. De asemenea, sistemul de evidență permite cunoașterea modului de repartizare a beneficiilor realizate peste plan, repartizare menită să contribuie la cointeresarea colectivelor de oameni ai muncii prin aceea că din aceste beneficii se suplimentează fondurile întreprinderii pentru dezvoltare economică, construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, participarea oamenilor muncii la beneficii ș.a.

Sporirea continuă a eficienței economice este condiționată într-o măsură însemnată, printre alți factori, de utilizarea rațională a fondurilor fixe, a întregii zestre tehnice din dotarea unităților economice. În acest scop, **au fost elaborate normele metodologice privind calculul eficienței fondurilor fixe** în întreprinderile industriale de stat, întreprinderile agricole de stat și unitățile de construcții-montaj în antrepriză. Cu ajutorul acestor norme și pornind de la datele furnizate de evidență, unitățile economice respective au posibilitatea să stabilească în mod unitar indicatorii de eficiență ai fondurilor fixe exprimați prin valoarea producției nete și respectiv a beneficiului raportat la 1 000 lei fonduri fixe.

Așadar, aplicarea fermă a măsurilor stabilite pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar implică, pe de o parte, organizarea și ținerea riguroasă a contabilității în fiecare unitate pe baza reglementărilor stabilite, iar, pe de altă parte, valorificarea la maximum a datelor furnizate de evidență în scopul asigurării zi de zi a execuției în cele mai bune condiții a planului și bugetului de stat.

dr. Decebal URDEA
director în Ministerul Finanțelor

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

(Urmare din pag. 5)

din aceste programe, efortul ingineresc și de creație al oamenilor muncii este îndreptat, cu precădere, spre **înnoirea și reproiectarea tehnologiilor de execuție.** Creșterea pînă la 80-85% a ponderii produselor noi în valoarea producției marfă a anului 1980 semnifică prioritatea acordată în această ramură promovării noului, economisirii resurselor materiale. Experiența și rezultatele înregistrate pînă în prezent demonstrează mobilizarea potențialului de concepție din întreprinderile noastre la satisfacerea unor necesități reale ale economiei naționale. Iată, de pildă, cum a evoluat curba greutății specifice a turbinelor hidraulice de tip Kaplan (paralel cu îmbunătățirea parametrilor constructivi și funcționali) : 10,6 kg pe un kilowat în anul 1962, 7,0 kg/kilowat în 1977, 6,5 kg/kilowat în 1978, urmînd ca în 1980 acest indicator să fie sub 6 kg/kilowat, iar prin asimilarea unei noi familii de compresoare de tipul L. 50 și L. 100 s-a ajuns la micșorarea cu 50% a greutății specifice a acestor agregate față de cele tradiționale. În același timp, prin reducerea consumului de energie electrică la beneficiari va rezulta, anual, o economoie de aproximativ 20 000 MWh.

Dinamica accelerată a **generalizării noului** în această direcție se soldează cu rezultate superioare pe planul eficienței. Dintre numeroasele exemple putem aminti : executarea într-o nouă variantă a camerei mari a rotorului de la turbina Kaplan, ce determină o economie anuală de 23,6 tone metal, realizarea plăcilor de strîngere de la hidroagregate prin matrițare, în loc de forjare liberă — 27 t metal, încărcarea cu strat dur a supapelor de admisie și evacuare la motoarele Diesel navale semirapide — 6,7 t metal. Realizările în acest segment de activitate găsesc un corespondent pozitiv și în diminuarea efortului valutar.

Experiența și competența profesională a colectivelor din întreprinderile județului se concretizează în execuția cu forțe proprii a numeroase produse și utilaje procurate altădată cu importante cheltuieli din fondurile valutare. Iată, de pildă, cîteva exemple semnificative : executarea într-o nouă variantă a rotorului turbinei de tip Francis, după o tehnologie elaborată de inginerii de la I.C.M. Reșița, care a avut drept efect renunțarea la cumpărarea de licență și la obținerea, numai în anul 1978, a unei eficiențe de peste 7 milioane lei ; realizarea pe baza concepției proprii a cămășii cilindrului și chiulasei pentru motorul Diesel R. 251, care se concretizează într-o economie de 3 600 lei și, respectiv, 3 900 lei/buc. La I.C.P.E.H.R. Reșița cercetătorii și proiectanții au introdus în planul de proiectare și fabricație pe microproducție al anului trecut 14 produse și subansamble a căror valoare se ridică la circa 200 mii lei valută. Pe linia reducerii volumului de import, colectivul institutului reșițean a reușit să asigure, pentru majoritatea produselor a căror concepție o realizează, un grad ridicat de integrare a fabricației : la turbine hidraulice — 98,5%, la mașini electrice — 99%, la boghiuri — 96,5%. Pînă la sfîrșitul cincinalului, odată cu asimilarea a noi repere pentru producția motoarelor Diesel navale și feroviare rapide, gradul mediu de integrare va ajunge la aproximativ 95%, micșorîndu-se, proporțional, și necesarul de import la aceste produse.

ACȚIONÎND cu perseverență și răspundere, organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii din întreprinderile industriale ale județului Caraș-Severin sînt hotărîte să asigure o eficiență sporită concretizată atît în creșterea valorii nou create cît și în sporirea accentuată a beneficiilor și rentabilității, aducînd astfel un aport important la realizarea în acest an, prin reducerea cheltuielilor materiale, a celor 10 miliarde lei economii la nivelul întregii țări.

Posibilități și exigențe ale valorificării superioare a potențialului din agricultură *)

ACȚIUNI CONCRETE ȘI OPERATIVE ÎN FIECARE UNITATE — TEMEIUL ÎNFĂPTUIRII PREVEDERILOR

CONTINUĂM studiul nostru prin analiza principalelor coordonate ale dezvoltării agriculturii în anul 1979, a măsurilor și acțiunilor ce trebuie întreprinse în unitățile din agricultură pentru înfăptuirea sarcinilor de plan pe acest an.

Obiective și sarcini de dimensiuni ample

REFERINDU-NE, pentru început, la **sarcinile prevăzute** menționăm că realizarea în agricultură, în condițiile unui an agricol normal, a unei producții globale de 141,6—154,5 miliarde lei va determina o creștere față de anul 1978 cu 5,1%—5,6% la acest indicator. Avînd în vedere că producția netă devine indicator hotărîtor în aprecierea producției unităților agricole de stat și cooperatiste, sporurile cele mai substanțiale la acest indicator sînt prevăzute pentru Întreprinderile agricole de stat și Stațiunile de mecanizarea agriculturii care trebuie să înregistreze o creștere de 6,5% față de anul trecut. Obiectivele fundamentale evidențiază procesul dinamic de dezvoltare al agriculturii pe componentele sale principale: producția de cereale — 24.695 mii tone (din care 7085 mii tone grîu și 14.905 mii tone porumb), de sfeclă de zahăr — 9 100 mii tone, cartofi de toamnă — 4930 mii tone, legume de cîmp — 4.400 mii tone, fructe — 2290 mii tone, struguri — 1850 mii tone, carne în viu — 2844 mii tone, lapte vacă — 63.000 mii hl, lînă — 48.100 tone, ouă 6909 milioane bucăți. Realizarea acestor producții vegetale și animale va conduce, pe lîngă creșterea substanțială a veniturilor țărănimii, la o mai bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare, la crearea de resurse pentru industria prelucrătoare și pentru alte necesități ale economiei, la creșterea generală a bunăstării întregului popor.

Trebuie subliniat că creșterea menționată a producțiilor în această ramură de bază a economiei, reducerea efortului fizic și sporirea productivității, a eficienței economice, în condițiile unei diminuări substanțiale a cheltuielilor materiale au fost proiectate pornind de la prevederea amplificării sprijinului pe care industria urmează să-l acorde în continuare agriculturii, dezvoltînd baza ei tehnico-materială, asigurînd accentuarea dimensiunilor calitative ale acestei baze. În anul 1979 agricultura va fi dotată cu încă 14 mii tractoare, 2100 combine autopropulsate, echipamente de recoltat porumb și floarea soarelui, combine pentru recoltat sfeclă și cartofi, echipamente de mecanizare a lucrărilor de irigații, alte mașini și utilaje ce vor spori zestrea ei tehnică și energetică, gradul de mecanizare a lucrărilor la toate culturile, reducînd continuu munca manuală. Pe linia sporirii gradului de fertilitate a pămîntului se vor continua în ritm susținut acțiunile complexe de îmbunătățiri funciare prin realizarea a încă 267 mii ha irigate — din care 52 mii ha amenajări locale prin forțe proprii ale unităților cooperatiste, prin desecarea a 223 mii ha precum și prin combaterea eroziunii solului pe 247,7 mii ha. Concomitent, industria chimică va pune la dispoziția agriculturii 2052 mii tone îngrășăminte chimice (în substanță activă) cu azot, fosfor, potasiu și 52,2 mii tone pesticide. În scopul intensificării amplului program de modernizare adoptat de Congresul al XI-lea și Conferința Națională a partidului, volumul investițiilor din agricultură în anul 1979 se va ridica la 24,1 miliarde lei.

Este desigur deosebit de importantă prevederea sprijinului pe care industria, transporturile, alte ramuri sînt chemate să-l acorde agriculturii. Mai însemnată este însă **realizarea practică, operativă, pe întreg parcursul anului, așa cum este înscris în plan, a acestui sprijin.** Restanțele care se înregistrează adeseori în livrarea de către industrie a cantităților de îngășăminte planificate, a mașinilor agricole, a pieselor de schimb, întîrzierile care s-au mai manifestat pe alocuri — ca urmare a lipsei unor produse și materiale etc. — în înfăptuirea programelor menite să asigure condiții pentru creșterea gradului de fertilitate a solului, alte asemenea „scurt circuite" nu sînt de natură să permită creșterea corespunzătoare a productivității, a producțiilor din agricultură. Eliminarea oricăror neajunsuri care s-au manifestat în anul trecut în această direcție se impune cu atît mai mult cu cît și în acest an, potrivit prevederilor de amplificare a numărului de locuri de muncă în economie, cu deosebire în industrie și ramurile neagricole, se continuă deplasarea forței de muncă din agricultură spre aceste ramuri.

Așa cum subliniam în partea primă a studiului, pregătirea recoltelor sporite din anul 1979 a început încă din anul trecut, pe baza indicațiilor date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu prilejul „Zilei recoltei" pentru folosirea intensă a lunilor de iarnă în scopul pregătirii temeinice a recoltelor viitoare, al realizării, în toate sectoarele, a unor producții mult superioare celor din anul trecut. Pe baza indicațiilor respective conducerea, specialiștii Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, specialiștii din departamentele și centralele ministerului, din direcțiile agricole județene și unitățile de producție, cadrele din unitățile de cercetare și proiectare, au stabilit **programe speciale pentru fiecare cultură, vizînd creșterea producției și îmbunătățirea randamentelor economice în 1979 pentru cereale, plante tehnice, legumicultură, pomicultură, viticultură, precum și programe de creștere a bovinelor, ovinelor, porcinelor și păsărilor, de sporire a producției de carne și produse animaliere.** În această perioadă de început de an este hotărîtor ca organele județene de partid,

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 1 din 5 ianuarie 1979 al revistei noastre.

direcţiile agricole şi uniunile cooperatiste judeţene, conducerile unităţilor agricole, organizaţiile de partid de la sate şi consiliile populare comunale, să mobilizeze toţi lucrătorii ogoarelor, să acţioneze cu fermitate şi hotărîre pentru declanşarea şi realizarea măsurilor şi acţiunilor respective din aceste programe, pentru buna desfăşurare a acţiunilor de sezon, a tuturor activităţilor din agricultură.

Folosirea judicioasă şi integrală a fondului funciar — o însemnată rezervă de sporire a producţiei

CE ELEMENTE esenţiale sînt prevăzute în aceste programe? În scopul înfăptuirii sarcinilor este în primul rînd necesară **folosirea judicioasă şi integrală a fondului funciar.** Acest proces se înscrie ca o primă condiţie de care depinde realizarea întocmai a producţiei de cereale, plante tehnice, legume, cartofi ş.a. Din analiza efectuată în 1978, organele de specialitate au apreciat că suprafeţe însemnate de teren au rămas necultivate ori li s-a dat altă destinaţie. Sînt practici care trebuie curmate cu desăvîrşire în anul 1979.

Aşa cum a indicat secretarul general al partidului, trebuie cultivat fiecare metru pătrat de pămînt, indiferent unde se află acesta — în cîmp, în incintele unităţilor, în perimetrul gospodăriei personale sau pe marginea drumurilor şi şoselelor. Este o cerinţă hotărîtoare a dezvoltării noastre ca pămîntul, bun de mare preţ al naţiunii, să fie utilizat în totalitate şi folosit intensiv, prin aplicarea unor tehnologii corespunzătoare. Iată de ce încă din aceste zile de iarnă, cînd forţa de muncă din agricultură este mai puţin ocupată, este necesar să se **continue lucrările de îmbunătăţiri funciare,** principalul obiectiv constituindu-l creşterea suprafeţei arabile în 1979 cu circa 30.000 hectare.

O însemnată rezervă în această direcţie o constituie trecerea în circuitul agricol a terenurilor ocupate de curţi atît în cadrul I.A.S.-urilor cît, în special, în cadrul C.A.P.-urilor. Practica a dovedit în nenumărate cazuri că obţinerea unor rezultate superioare în aceste unităţi nu reclamă deloc în incintă curţi estetice sau de agrement ci, dimpotrivă, spiritul gospodăresc impune reducerea lor la strictul funcţional necesar. Unele probleme sînt legate de scoaterea din circuitul agricol a pămîntului şi redarea acestuia agriculturii la un grad de fertilitate cît mai apropiat de cel iniţial sau chiar mai ridicat.

Reluînd unele aspecte tratate într-un studiu anterior**) şi actualizîndu-le, menţionăm că în prezent ritmul scoaterii definitive de terenuri din circuitul agricol este, la noi, de circa 10.000 ha pe an, iar cel de scoatere temporară a unor suprafeţe cultivate se ridică la circa 22.000 ha pe an. Or, la nivelul tehnologiilor actuale, cele 10.000 ha pot da o producţie echivalentă cu 35.000 tone de grîu sau 45.000—50.000 tone porumb boabe pe an. Iar în ceea ce priveşte cele 22.000 ha scoase temporar, nici acestea nu revin în circuitul agricol la calitatea iniţială, ci mult sub aceasta. Concluzia este clară: pe această cale se pierd încă însemnate cantităţi potenţiale de recoltă.

Aceste pierderi pot fi diminuate, chiar eliminate, pur şi simplu respectîndu-se cu consecvenţă legea. În acest cadru, organele agricole teritoriale au obligaţia de a urmări mai ferm, încă din faza de elaborare a documentaţiei tehnice pentru noile obiective economice ca acestea să ocupe un teren restrîns — prin supraetajare, lichidarea drumurilor inutile etc., limitat la strictul necesar, încadrîndu-se în indicii sintetici privind gradul de ocupare a terenurilor prevăzuţi expres în lege. Ele au totodată obligaţia de a urmări consecvent destinarea pentru agricultură a unor alte terenuri dezafectate industriei, altor ramuri în schimbul celor ocupate de noile obiective, ca şi redarea în circuitul agricol, la un grad de fertilitate corespunzător, a suprafeţelor scoase temporar din acest circuit.

Programele menţionate prevăd firesc pentru această perioadă **executarea intensă a lucrărilor agroameliorative** — şanţuri de scurgere a apelor, canale de desecări — astfel ca la primăvară apele să nu băltească pe semănături, să se prevină situaţiile din anii trecuţi, cînd suprafeţe însemnate au rămas necultivate sau au dat randamente scăzute din cauza umidităţii excesive. Totodată se impun realizate o serie de lucrări pentru extinderea sistemelor de irigaţii, lichidîndu-se şi restanţele din anul 1978, astfel încît prevederile planului pentru toate culturile prevăzute a fi cultivate în regim irigat în 1979 să fie realizate integral. Este necesar să se lucreze fără întrerupere — printr-o temeinică organizare a muncii este posibilă asigurarea continuării lucrărilor în zilele bune de lucru şi în timpul iernii — la repararea sistemelor de irigaţii existente. Pentru efectuarea acestor lucrări trebuie mobilizaţi toţi locuitorii satelor, întregul personal din unităţile agricole.

Tot atît de important este ca **arăturile adînci să fie încheiate pe toate suprafeţele ce vor fi însămînţate în primăvară,** deoarece mai sînt unele întîrzieri; în cea mai mare parte ele se datoresc faptului că multe din aceste terenuri nu au fost încă eliberate de toate resturile vegetale. Printr-o intensă utilizare a forţelor mecanice, printr-o acţiune generală de strîngere a resturilor vegetale, este necesar ca în toate unităţile să se termine neîntîrziat arăturile, să se igienizeze cîmpul, asigurîndu-se o pregătire calitativă superioară a întregii suprafeţe ce urmează a fi semănată în anul 1979.

Fertilizarea terenurilor cu îngrăşăminte naturale este o lucrare de mare importanţă pentru obţinerea unor recolte şi producţii ridicate în acest an. Cercetările ştiinţifice, practica au dovedit că fiecare tonă de gunoi de grajd îmbogăţeşte solul cu 54 kg azot, 25 kg fosfor şi alte substanţe indispensabile plantelor pentru a creşte şi a da recolte îmbelşugate. Îndeosebi pe solurile podzolice, sărace, aplicarea îngrăşămintelor naturale este obligatorie, deoarece condiţionează în măsură hotărîtoare nivelul recoltei. Iată de ce, în această perioadă, organizaţiile de partid şi consiliile populare de la sate, toţi specialiştii din agricultură trebuie să declanşeze acţiuni de masă în vederea transportării în cîmp a tuturor cantităţilor de îngrăşăminte organice aflate atît în unităţi cît şi în gospodăriile populaţiei. Asemenea acţiuni este necesar să se desfăşoare fără răgaz în tot timpul iernii.

Executarea optimă a lucrărilor agricole de primăvară presupune ca **toate tractoarele şi maşinile agricole să fie reparate şi revizuite cu grijă şi la timp.** Desfăşurarea campaniei de reparaţii, începută încă din toamna anului trecut, nu a înregistrat pînă în prezent un ritm corespunzător, cu toate că este posibilă începerea mai devreme decît de obicei a semănatului culturilor de primăvară. Pentru accelerarea desfăşurării acestei campanii trebuie organizată temeinic munca în staţiunile pentru mecanizarea agriculturii, în centrele de reparaţii şi atelierele proprii, urmărindu-se îndeplinirea punct cu punct a graficelor decadale. În mod deosebit, chiar de către unităţile agricole, trebuie să se urmărească **realizarea obligatorie a programului** de recondiţionare a pieselor de schimb care însumează 2800 de repere. În acest cadru este necesar ca ministerele

**) Vezi dr. ing. Alexandru Ignat, dr. arh. Mircea Enache, Utilizarea raţională a pămîntului, „Revista economică", nr. 15/1978

care coordonează activitatea unităților producătoare de piese de schimb să urmărească îndeaproape ca acestea să-și îndeplinească exemplar sarcinile contractuale.

Acțiuni prioritare pe principalele culturi

CARE ESTE expresia concretă a unor asemenea exigențe în procesul de realizare a sarcinilor pe acest an la principalele culturi?

Urmărind această problemă am avut deopotrivă în vedere **desprinderea unor învățăminte din neajunsurile și greutățile anului trecut.** Bilanțul anului 1978 cît și analiza de ansamblu a rezultatelor primilor trei ani ai cincinalului arată că, la cereale, cea mai mare parte din nerealizări s-a înregistrat la producția de porumb boabe ca urmare a obținerii unor randamente mai scăzute la hectar. Aceasta datorită faptului că numeroase unități nu au realizat densitățile optime, nu au aplicat tehnologiile cele mai potrivite, manifestînd totodată deficiențe în organizarea producției și a muncii. La plante tehnice — și mai ales la floarea soarelui și sfecla de zahăr, care dețin ponderea principală în cadrul acestei grupe — minusurile de producție înregistrate în primii doi ani ai cincinalului și cu deosebire în 1978 se datoresc randamentelor scăzute la hectar ca urmare a neaplicării în toate zonele a tehnologiilor stabilite. În legumicultură, pomicultură și viticultură, nerealizările din primii trei ani ai cincinalului, și mai ales din 1978, se datoresc producțiilor scăzute la hectar și nerealizării suprafețelor pe fiecare cultură în multe unități, unor deficiențe în executarea însămînțărilor, plantărilor, a lucrărilor de întreținere.

În aceste condiții **căile** pentru înfăptuirea obiectivelor acestui an se înscriu, toate, în perimetrul desfășurării unei agriculturi științifice, intensive, de randament ridicat. La **porumb**, de exemplu, cultură cu o mare valoare economică, este necesar ca în fiecare unitate să se întocmească programe concrete, detaliate, cu sarcini și responsabilități precise, pentru cultura porumbului, să se asigure aplicarea cu strictețe a tehnologiilor, de la pregătirea terenului și alegerea soiurilor și hibrizilor pînă la recoltarea, transportul și depozitarea producției. În acest cadru, in toate unitățile este necesar să se acorde o deosebită atenție însămînțării suprafețelor prevăzute, astfel încît să se asigure o suprafață de minimum 4 mil. de hectare cultivate cu porumb, din care cel puțin 3,6 mil. ha în ogor propriu și 400 mii ha în cultura succesivă, îndeosebi pe terenuri irigate, avînd ca premergătoare orzul, care ocupă în acest an o suprafață de aproape 800 mii ha. Fertilizarea solului cu gunoi de grajd trebuie să se execute pînă în martie pe cca. 800 mii hectare pe țară, din care 170 mii ha la I.A.S., 300 mii ha la C.A.P. și 330 mii ha la gospodăriile populației.

Însămînțarea trebuie să se facă cu semințe din hibrizi specifici zonei și asigurîndu-se, în funcție de condițiile pedo-climatice locale, densități optime cuprinse între 35—50 mii plante pe hectar la cultura neirigată, respectiv 60—75 mii plante pe terenurile irigate. Aplicarea cu fermitate a hotărîrilor adoptate la Consfătuirea cu problemele agriculturii din 1978 privind aplicarea tehnologiilor celor mai avansate, efectuarea lucrărilor de întreținere — prașile, fertilizare, irigare la timpul optim etc. — trebuie să se determine ca pe toate suprafețele irigate să se obțină. în medie pe țară, 9—10 tone de porumb boabe la ha, fapt ce va avea o influență deosebită asupra realizării producției totale de cereale, care rămîne în continuare obiectivul fundamental din sectorul vegetal al agriculturii.

În ce privește **cultura grîului, secarei, orzului, orzoaicei** — a căror suprafață semănată în toamna anului 1978 este de peste 3 mil.ha — trebuie urmărit stadiul de vegetație pentru a se asigura condițiile optime pentru obținerea unei producții de peste 9,58 milioane tone, din care 7,08 milioane tone grîu și secară și 2,5 milioane tone orz și orzoaică. În domeniul **plantelor tehnice, și cu deosebire în ce privește floarea soarelui sfecla de zahăr, inul și cînepa,** pentru ca producțiile să înregistreze saltul necesar, atenția trebuie concentrată asupra îmbunătățirii tehnologiilor și introducerii în cultură a unor soiuri de mare randament, care odată cu creșterea cantitativă să asigure condițiile pentru realizarea unui procent cît mai ridicat de ulei, zahăr și fibre de o calitate superioară. În acest scop este necesar ca la sfecla de zahăr fiecare unitate să asigure suprafețele prevăzute în plan, în terenuri cu fertilitate ridicată, fără exces de umiditate, în terenuri bine pregătite din toamnă, ca sfecla să fie semănată în epoca optimă. Fertilizarea, irigarea, erbicidarea, întreținerea culturilor și combaterea dăunătorilor și mai apoi măsurile tehnice și organizatorice cu privire la recoltarea, transportul, depozitarea și prelucrarea sfeclei de zahăr, trebuie să asigure obținerea producțiilor planificate la hectar, realizarea tuturor sarcinilor la nivelul planului.

La floarea-soarelui, soia și fasole, o atenție deosebită trebuie acordată pregătirii și amplasării culturilor, fertilizării solului, asigurării unei structuri optime a soiurilor și a densității plantelor pe unitatea de suprafață, realizării unei întreținери și recoltări corespunzătoare. La fasolea boabe, ținînd seama de rezultatele practice obținute la stațiunea Mărculești (Ialomița), de posibilitățile existente pentru a extinde și generaliza această experiență pozitivă și totodată respectîndu-se tehnologia optimă pentru condițiile concrete din unități se pot obține producții ridicate și la cultura a doua.

Creșteri mari de producție sînt prevăzute în acest an și la **culturile de legume.** La legume de cîmp, la care în 1979 trebuie să obținem o producție de 4,4 milioane tone, așezarea sarcinilor de plan și elaborarea programelor s-au fundamentat, în bună măsură, pe accentuarea procesului de concentrare a producției, pe amplasarea culturilor numai în terenuri irigate, pe îmbinarea armonioasă a producției de legume timpurii cu producția de legume de vară pentru consum proaspăt și pentru industrializare, pe cultivarea unui sortiment mai restrîns de legume în fiecare unitate și eșalonarea plantărilor în așa fel încît producția și fondul de stat să se realizeze — cu excepția verzei de toamnă și a rădăcinoaselor — pînă la 15—20 septembrie, spre a se preîntîmpina pierderile din cauza înghețurilor timpurii. În acest an va trebui asigurată o cantitate suficientă de răsad, cu o rezervă de 40—50%, pentru a putea rapid înlocui pierderile ce ar putea apare ca urmare a diverselor calamități naturale. Este momentul să subliniem faptul că urmînd îndrumările secretarului general al partidului de a ne crea o rezervă bună de răsad, în anul 1978 — ca urmare a timpului nefavorabil — am putut înlocui la timp și cu bune rezultate toate pierderile cauzate. O preocupare de prim ordin trebuie să o constituie totodată asigurarea condițiilor pentru realizarea în acest an a unei producții de circa 5 milioane tone cartofi de toamnă.

În **viticultură și pomicultură** repartizarea sarcinilor de producție — 1,85 milioane tone de struguri și 2,29 milioane tone de fructe — pe județe și unități s-a corelat cu programul de plantații noi și de modernizare a celor existente, ceea ce asigură sporirea în acest an

dr. ing. Alexandru IGNAT

(Continuare în pag. 23)

TIMPUL PARCURS DE INVENȚIE DE LA CONCEPERE LA APLICARE: O PERIOADĂ CARE TREBUIE SCURTATĂ (II)

INVESTIGAȚIA noastră asupra valorificării invențiilor, important domeniu al gîndirii și creației tehnice românești, urmărește — de această dată — relevarea și a altor aspecte pe care le implică introducerea operativă a invenției în procesul de producție. Am căutat să punem în evidență unele dificultăți cu care se confruntă institutele de cercetări în procesul avizării propunerilor de invenție, problemele cărora trebuie să le răspundă organizațiile socialiste desemnate titular de brevet în etapele realizării, experimentării și, ulterior, aplicării invenției.

„Fatalitatea" întîrzierii avizelor

ÎN PROCESUL de atestare a propunerilor de invenții factorii de resort trebuie să țină seama, pe de o parte, de elementele de noutate pe care le aduce fiecare propunere de invenție, iar pe de altă parte ei trebuie să aibă în vedere posibilitatea realizării în practică a respectivei propuneri, a aplicării și utilizării invenției cu efecte economice superioare. Sînt chemate să se pronunțe asupra acestui din urmă aspect institutele de cercetări — centrale și de profil, precum și academiile de științe. Avizul lor favorabil conduce la atestare, deci înscrie invenția pe calea experimentării și aplicării.

Trebuie subliniat, de la bun început, că acest proces de avizare constituie o activitate de ridicată competență profesională, pentru că ea trebuie să asigure decantarea ideilor valoroase, care pot și trebuie să fie materializate și aplicate cu rezultate superioare în producție de soluțiile deja cunoscute, neeconomicoase și nerentabile ; o activitate care comportă serioase eforturi, propunerile de invenție de avizat fiind numeroase. Concret, în perioada 1975—1978 Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru utilaj petrolier (I.P.C.U.P.) a fost solicitat să examineze și să avizeze circa 430 de propuneri de invenții ce se încadrau în profilul său de lucru. De asemenea, cadrele responsabile cu invențiile și inovațiile din Institutul de cercetări și proiectări pentru automatizare (I.P.A.) apreciază la 250 numărul avizelor care se întocmesc anual. Trebuie avut în vedere că acordarea oricărui aviz presupune un examen aprofundat al propunerilor de invenție, prestarea unei munci superior calificate, antrenînd cercetători și specialiști ai domeniului. O altă exigență căreia trebuie să-i răspundă avizarea propunerilor de invenție o constituie respectarea termenului legal prevăzut, de o lună de zile.

Din discuțiile cu factorii de răspundere din mai multe institute de cercetări s-au conturat unele dificultăți și neajunsuri ce împietează desfășurarea cursivă a procesului de avizare. Astfel, există un volum mare de **avize întîrziate** — circa 40% din cererile de brevet înregistrate la O.S.I.M. se află în această situație — întîrzieri de cîteva luni pînă la ani de zile. De exemplu, din analiza situației din unele institute de profil din cadrul Institutului central de cercetări pentru electronică, electrotehnică, automatică, mașini-unelte și mecanică fină se vădește că Institutul de cercetări pentru componente electronice nu s-a pronunțat nici pînă astăzi asupra a circa douăzeci de propuneri intrate în evidența institutului în urmă cu un an sau doi. La Institutul de cercetări și proiectări pentru industria electrotehnică figurează mai mult de zece avize nerezolvate din 1977, la Institutul de cercetări și proiectări pentru mașini unelte și agregate și Institutul de cercetări și proiectări pentru mecanică fină și scule putînd fi întîlnite de asemenea numeroase propuneri de invenții înregistrate în primele luni ale anului 1978 și nerezolvate. Noi ne-am oprit aici cu evidența avizelor întîrziate, îmbătrînite în cine știe ce colțuri de sertare — cu toate că o contabilizare a acestor întîrzieri la nivelul institutelor de cercetare din țară ar pune în lumină un volum mare de timp irosit, timp care s-ar fi putut materializa în importante producții, în economii suplimentare.

Ce împiedică oare institutele de cercetări să întocmească cu operativitate avizele amintite ? Așa cum s-a relevat din analiza noastră se pare că o cauză în acest sens o constituie **unele imperfecțiuni ale legislației în vigoare.** Astfel, pentru examinarea unei propuneri de invenție sînt necesare, în mod curent, cîteva zile — uneori mai mult, ceea ce denotă un însemnat volum de muncă. Expresia sa valorică — fiecare examinare fiind estimată la 10—20% din valoarea unui studiu — ar indica în cazul particular al I.P.C.U.P.-ului, instituție de care am amintit, cifra de un milion de lei ca valoare a activității de avizare efectuată aici în ultimii trei ani de zile. În aceste condiții, dificultatea majoră cu care se confruntă rezolvarea promptă și la nivel științific corespunzător a examinării propunerilor de invenție constă în faptul că aceste lucrări, valoarea lor, nu sînt incluse în planul de activitate al institutelor, al cercetătorilor sau proiectanților. Efortul principal în instituțiile respective este îndreptat spre îndeplinirea sarcinilor trecute în plan. Este neîndoielnic, deci, că **la eliminarea întîrzierilor în avizarea propunerilor de invenție ar putea contribui în măsură însemnată integrarea acestei activități, ca sarcină de serviciu, în planul fiecărui institut și finanțarea ei.**

Rezolvarea unor dificultăți pe care cadrele responsabile cu invențiile și inovațiile din diverse institute de cercetări le atribuiau, și nu fără temei, unor insuficiente precizări ale legii se dovedesc a ține însă și de **o mai bună organizare a muncii.** Mărturie în acest sens este activitatea Institutului de cercetări și proiectări pentru automatizare unde, încă din 1975, se află în vigoare o decizie cu caracter intern prin care examinarea și avizarea propunerilor de invenții și inovații este inclusă în planul de muncă al institutului și considerată sarcină de serviciu. Bunele rezultate ale unei astfel de măsuri organizatorice se concretizează nu numai în eliminarea întîrzierilor, ci și în crearea condițiilor pentru ridicarea necontenită a calității avizelor — o altă problemă asupra căreia ne-am oprit în analiza noastră. Această analiză a relevat faptul că adeseori întocmirea avizului de specialitate, proces care presupune în numeroase cazuri o serioasă documentare suplimentară, nu se realizează întotdeauna astfel, ci la nivelul cunoștințelor pe care le posedă curent cercetătorul, nu odată acest lucru impietînd asupra calității avizului, adică nefiind evidențiate posibilitățile optime de implementare a invenției în circuitul productiv. Or, la institutul amintit, ca urmare a măsurilor organizatorice întreprinse, în mai multe cazuri, cercetătorii au contribuit la perfecționarea invenției, au sugerat noi soluții constructive, au indicat cele mai potrivite domenii de aplicare, punîndu-se astfel în lumină roadele unei desfășurări judicioase a muncii.

Titularul de brevet — factor decisiv în procesul valorificării invențiilor

INVENȚIILE românești brevetate în perioada 1975—1977 se aplică efectiv în producție în procent de 40,1%, procentul este însă și mai mic dacă el se raportează la totalul invențiilor avizate. Această situație este nesatisfăcătoare dacă ținem seama că o invenție avizată are certificată deja posibilitatea realizării ei cu mijloacele tehnice existente în țară, are atestat interesul pe care îl prezintă pentru un anumit sector al economiei. Situația respectivă indică fructificarea cu mult sub posibilități a inteligenței tehnice românești, a capacităților economiei.

De ce au apărut astfel de neajunsuri ? Să analizăm. O primă condiție pentru realizarea și aplicarea operativă a invenției o constituie **desemnarea corespunzătoare, de către ministere, a titularului de brevet.** Potrivit legii, organizația socialistă — de regulă o întreprindere productivă, numită titular al invenției, trebuie să dispună de mijloace materiale și tehnice, de mijloace financiare necesare materializării acesteia, să fie economic cointeresată în fructificarea invenției fie utilizînd-o în propriul său proces tehnologic fie în calitate de producător.

Faptele demonstrează că stabilirea necorespunzătoare a titularului de brevet constituie întotdeauna o **sursă de confuzii, angajează invenția pe un drum lipsit de finalitate.** Întreprinderea bucureșteană „Acumulatorul", de exemplu, a fost desemnată cu patru ani în urmă, de către M.I.C.M., titulară a unei invenții — este vorba despre o nouă metodă de epurare a apelor reziduale industriale cu conținut de nichel — pe care nu o poate nici realiza nici aplica pentru simplul motiv că întreprinderea amintită ... nu utilizează nichelul în procesul său tehnologic, fapt care o pune în imposibilitatea de a experimenta noul procedeu. Deși în măsură să realizeze și să aplice invenția sînt toate întreprinderile cu secții mari de galvanizare : I.R.E.M.O.A.S., Electroaparataj, Mecanică fină, „23 August" etc., nici una dintre acestea nu a fost desemnată de către M.I.C.M. titular de brevet. Și ca urmare a acestei orientări eronate

Prima parte a articolului a apărut în nr 47, al „Revistei economice din 22 nov. 1978.

a ministerului respectiv economia națională nu poate beneficia de efectele economice ale unei asemenea soluții tehnice originale — recircularea apei, obținerea nichelului etc.

Este evident că greșita desemnare a titularului de brevet are o cauză unică — insuficienta cunoaștere de către factorii de resort a conținutului și caracteristicilor invenției, ori a procesului tehnologic al întreprinderii și a posibilităților sale, ori a amîndurora dintre aceste alternative. Chiar și în cazul acelor invenții ce înglobează elemente aparținînd unor diferite domenii ale tehnicii sau domenii noi pentru care nu există în țară întreprinderi specializate trebuie făcute eforturi pentru a se elimina aproximările. Efectul principal al unor asemenea aproximări constă în întîrzieri în aplicarea invenției. Menționăm totodată faptul că în procesul de stabilire a titularului de brevet se observă o practică cu efecte profund dăunătoare. În unele situații, pornind, de regulă, de la aprecierea posibilităților sale concrete, întreprinderea refuză să-și asume responsabilitatea pentru acele invenții pe care nu le poate realiza și aplica, ceea ce, desigur, că nu este imputabil. Rău este faptul că transmiterea către forul de resort a deciziei de refuz al titularului nu se realizează cu operativitatea cuvenită ; realizarea acestui simplu act de corespondență poate trena ani și ani de zile, uneori refuzul este chiar definitiv uitat într-un registru de evidență, în ambele situații scoțîndu-se prin aceasta, practic din circuit însăși posibilitatea realizării invenției respective. De exemplu, I.P.I.U. a comunicat numai în acest an renunțarea la cinci invenții pentru care institutul fusese desemnat titular de mai mulți ani de zile, afectînd prin aceasta considerabil posibilitățile de realizare operativă în practică a unora din invențiile respective.

Neajunsurile amintite relevă și o altă problemă. Ea decurge din desemnarea institutelor de cercetare și proiectare drept titulare de brevet. Menționăm că, spre deosebire de o întreprindere productivă care deține mijloacele tehnice și financiare de realizare, experimentare și aplicare a invențiilor, un institut de cercetări și proiectări nu poate realiza decît proiectul invenției respective. Rolul principal în realizarea și aplicarea invenției revine întreprinderii în beneficiul căreia a fost executat proiectul de invenție. Pe de altă parte, taxele pe care le suportă titularul de brevet apar ca o povară financiară pentru el în condițiile în care nu el este cel care aplică invenția și care obține beneficii de pe urma ei. Tocmai de aceea credem că este necesar ca între titularul de brevet și organizația socialistă care aplică invenția și obține beneficii în urma aplicării sale să se instituie, prin lege, **raporturi economice ferme** care să permită revenirea unei cote părți din beneficiile obținute către titularul de brevet.

Desemnarea corectă a titularului de brevet nu rezolvă însă, de la sine întreg ansamblul problemelor practice pe care le implică realizarea și aplicarea invenției. În funcție de complexitatea sa, de condițiile materiale existente, de efectele sale economice, finalizarea aplicării se confruntă, în mai mare sau mai mică măsură, **cu multe alte obstacole, specifice diferitelor etape de realizare.**

Astfel, proiectarea invenției se realizează în mod curent în atelierele de proiectare ale fiecărei întreprinderi. Or, titularul de brevet nu își poate realiza el însuși proiectele atunci cînd părți componente ale invenției aparțin unor domenii diferite ale tehnicii — un caz tipic este cel al echipamentelor de automatizare care sînt înglobate în cele mai multe domenii ale tehnicii moderne. Proiectarea este realizată, în această situație, pe bază de comandă, de către un institut de proiectări de profil. Materializarea și aplicarea depinde deci și de înțelegerea, de felul corespunzător sau nu, în care se desfășoară relațiile de colaborare între unități aparținînd de ministere diferite. Ilustrativ în acest sens este cazul a două unități ce aparțin M.M.P.G. — Trustul petrolului Pitești și Trustul petrolului Tg. Jiu — care nu pot realiza cele zece invenții pentru care sînt titulare, întrucît I.P.C.U.P. — unitate aparținînd M.I.C.M., afirmă că nu dispune de capacitatea de proiectare necesară pentru a executa aceste comenzi. Situația se menține neschimbată din 1975. Ea apare ca irezolvabilă și în anul 1979, întrucît proiectele respective nu au fost cuprinse în planul institutului. Dat fiind că prin aplicarea metodelor respective se scontează creșteri de producții și economii de costuri în valoare de milioane de lei, se impun acțiuni concrete, concertate din partea celor două ministere pentru a se debloca această situație, pînă acum considerată ca „nesoluționabilă".

Realizarea invenției nu se leagă însă numai de îndeplinirea unor etape tehnologice. Ea este, în egală măsură, și **o investiție.** Ca atare, se ridică unele probleme în aprecierea introducerii invenției, a investiției respective, în planul întreprinderii. Astfel, la întreprinderea „Acumulatorul" realizarea experimentală a stației de epurare a apelor reziduale cu conținut de plumb — invenție a cărei titular a fost desemnată cu patru ani în urmă — a întîrziat din lipsa fondului de investiție necesar. După o întîrziere serioasă lucrarea — ale cărei efecte asigură epurarea completă a apelor reziduale cu conținut de plumb (substanță, după cum se știe, toxică), recuperarea unei anumite cantități de metal, reintroducerea în procesul tehnologic al apelor purificate — a fost totuși începută prin deschiderea unui fond de investiții destinat protecției mediului.

Desigur că de această dată, e drept, cu întîrziere, s-a gîndit bine. Prima oară însă decizia de constituire a investiției nu a ținut seama de eficiența unei astfel de activități ce creează posibilitatea recuperării unor materii prime importante și nici că protecția mediului se înscrie în această etapă și în perspectivă ca un important comandament economic. Altminteri s-ar fi apreciat din capul locului faptul că avem de-a face cu o investiție a cărei necesitate se impune cu prioritate, că această prioritate se relevă luîndu-se în considerație nu trecutul, ci însăși prezentul și îndeosebi perspectivele economiei românești.

Etapa ce urmează realizării și experimentării invenției, cea mai importantă dealtfel, **este aplicarea sa în producție.** Există însă factori de natură diversă care pot influența defavorabil introducerea invenției în practică. Între aceștia o experimentare neconcludentă, asimilarea în producție a altor repere decît cele care înglobau invenția etc. În aceeași direcție acționează însă și optica celor chemați să decidă în problema respectivă. Astfel, o invenție pe care O.S.I.M.-ul ne-a relevat-o drept importantă realizare tehnică a rămas fără urmări practice reale. Titular al brevetului a fost desemnat, în 1968, Institutul de cercetări și proiectări pentru automatizare. Obiectul invenției este un procedeu automatizat de supraveghere centralizată a mașinilor unelte care oferă posibilitatea unui control riguros al regimului de folosire a unui ansamblu de utilaje. Într-o argumentare de neînțeles, factorii responsabili cu invențiile și inovațiile din cadrul institutului amintit au încercat să justifice respingerea invenției de la aplicarea prin însăși efectele pe care le-ar produce și anume o pretinsă incompatibilitate ce ar lua, chipurile, naștere între controlul riguros al regimului de utilizare a mașinilor și interesele muncitorilor, ale conducerii întreprinderii. Ni se pare superficial acest fel de a înțelege exigențele creșterii economice pe care partidul le ridică în fața economiei.

Rămînînd cu analiza în sfera formării opticii de apreciere a necesității și eficacității invențiilor, ni se pare, de asemenea, necesară menținerea la un înalt nivel a cotei de interes și preocupare pentru valorificarea fondului de idei, de invenții mai vechi cărora, la timpul respectiv, nu li se putea găsi o rezolvare din punct de vedere tehnic. Aceste invenții se pot dovedi, astăzi, de un real interes economic. Între altele, ne-o dovedește și un caz deosebit — proiectul privind realizarea unei cupole pentru iluminarea orientată a construcțiilor, invenție înregistrată în 1964. Ea nu a fost realizată la timpul cuvenit invocîndu-se efectul economic minim, lipsa unor materiale — plexiglasuri etc. Iată însă că la unsprezece ani de la brevetarea ei, invenția a fost premiată cu aur la Geneva, ceea ce îi certifică deplina actualitate. Există și alte invenții în această situație, și tocmai de aceea considerăm că este necesară o reexaminare a lor înainte de a depăși cei cincisprezece ani pentru care este asigurată protecția juridică.

Spre a se evita astfel de inoperativități care conduc la pierderi de timp și deci de efecte economice și spre a se fructifica superior inteligența românească la fel de necesară ni se pare **includerea cu o pondere însemnată a criteriului perspectivei în aprecierea însemnătății și fezabilității unei invenții.** Pentru că în condițiile unei viziuni superioare și prospective asupra dezvoltării, așa cum ne cere partidul nostru, gîndind astăzi nu gîndim numai pentru astăzi, ci și pentru mîine, pentru viitor.

Cîteva propuneri

FĂRĂ A AMINTI toate obstacolele ce apar în diferite momente ale realizării și aplicării în practică a invențiilor, investigația noastră a căutat să pună în lumină aspectele mai importante. Urmărim ca propunerile pe care le prezentăm în continuare să contribuie la crearea condițiilor pentru aplicarea mai rapidă în producție a invențiilor. Aceste propuneri se referă la:

a) simplificarea procedurii de avizare a propunerilor de brevet de invenție; b) includerea activității de avizare a propunerilor de invenție în planul tuturor institutelor de cercetări, ca activitate de serviciu; c) întocmirea unei evidențe riguroase a invențiilor atît la nivel centralizat cît și defalcat pe faze de realizare; consultarea permanentă a acestei evidențe trebuie să constituie o bază de impulsionare a realizării și valorificării invențiilor, o posibilitate mai mult de a releva căi și soluții capabile să contribuie la înfăptuirea nivelurilor de dezvoltare prevăzute în planul național unic.

Cristian POPESCU

PRODUCTIVITATE ŞI CREATIVITATE ÎN PROIECTAREA CONSTRUCŢIILOR

SE POATE AFIRMA că ramura construcţii parcurge astăzi, în ţara noastră, o etapă deosebită : nu numai volumul uriaş de investiţii, ci şi diversificarea calitativă a cererii de construcţii sînt factori care generează o adevărată revoluţie în modul de a gîndi şi de a realiza noile obiective. În acest context, rolul proiectării de construcţii devine din ce în ce mai important. Aşa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, este necesar ca modificarea revoluţionară a concepţiei în construcţii să înceapă cu proiectarea şi cercetarea. In mod cert, trecerea la o nouă calitate în construcţii este în primul rînd o problemă tehnico-economică ; în acelaşi timp însă, analiza unor aspecte organizatorice şi sociale poate să sugereze unele modalităţi de creştere a eficienţei utilizării muncii în proiectare şi, în special, a creativităţii manifestate în acest domeniu.

Cadre cu pregătire superioară utilizate sub capacitate

DIN INFORMAŢIILE procurate de o cercetare sociologică desfăşurată în 14 unităţi de proiectare de către laboratorul de sociologie al I.P.C.T., rezultă că există încă mari rezerve de creştere a productivităţii muncii personalului cu studii superioare din proiectarea de construcţii. O posibilitate de a le evidenţia constă în analiza structurii medii a zilei de muncă a personalului investigat (1013 ingineri şi arhitecţi proiectanţi). În tabelul nr. 1 sînt expuse rezultatele cercetării, coloana „consum real" exprimînd autoevaluarea cu privire la situaţia actuală, iar coloana „consum aspirat" reprezentînd ziua medie de muncă dorită (aspirată). *

Tabelul nr. 1

Structura medie a zilei de muncă a personalului cu studii superioare din proiectarea de construcţii, 1977—1978

Clase de activităţi	Consum		Diferenţe
	Real	Aspirat	R — A
1. Informare-documentare	13,89	20,46	— 6,57
2. Relaţii	20,03	18,36	1,67
3. Proiectare	33,73	42,45	— 8,72
4. Sub nivelul pregătirii	20,87	7,42	13,45
5. Altele	11,48	11,31	— 0,17
Total :	100,00	100,00	—

Cea mai importantă diferenţă se constată la clasa 4 de activităţi — cele pe care proiectanţii cu studii superioare le efectuează în mod curent şi care nu solicită un asemenea nivel de pregătire. Diferenţa reprezintă 13,45% din totalul zilei de muncă medii, în unele cazuri (I.C.P.M.C.) depăşind 18%. Cu alte cuvinte, **5 săptămini pe an inginerul şi arhitectul proiectant sînt retribuiţi ca personal cu studii superioare, dar execută muncă de nivel inferior.** Cuantumul de 13,45% (care ia în considerare faptul că activităţile sub nivelul funcţiei nu pot fi eliminate integral într-un răstimp scurt) reprezintă, din punct de vedere economic, valoarea rezervelor de productivitate nevalorificate. La o retribuţie medie lunară de 2700 lei a proiectantului cu studii superioare şi de 1800 lei a celui cu studii medii, prin utilizarea primului în locul celui de-al doilea timp de 5 săptămîni pe an se ajunge, pe ansamblul celor 14 institute cercetate, la o pierdere netă de 19.945 milioane lei anual, care efectiv micşorează beneficiul institutelor. Considerînd o medie de 1,0% cost al proiectării din valoarea de investiţie, rezultă că numai prin utilizarea personalului cu studii superioare la nivelul pregătirii sale s-ar putea realiza proiecte suplimentare pentru obiective în valoare de circa 2 miliarde de lei.

Relevarea rezervelor de productivitate (din care cuantumul de 13,45% reprezintă doar o parte) trebuie pusă în corelaţie cu practica unor institute de a apela, în perioade de vîrf, la prelungirea timpului de muncă. Consumul mediu de ore suplimentare este de 8,12 h/lună, respectiv 3,98% peste numărul de ore normat. Rezultă că aproximativ o treime din ceea ce se pierde prin subutilizarea personalului cu studii superioare se compensează prin prelungirea timpului de lucru. Deoarece în unele institute, pînă la 2/3 din acest grup de personal execută în mod curent ore suplimentare, nu se poate susţine că acest fenomen se datoreşte exclusiv sarcinilor survenite pe parcurs, schimbărilor în plan şi lipsei de cadre — ci, în mod cert, deficienţele în organizarea activităţii au un anumit rol.

Probleme de dotare şi organizare

PRINTRE CAUZELE care conduc la subutilizarea potenţialului productiv al proiectanţilor se numără **ritmul încă lent de dezvoltare a bazei tehnico-materiale** a proiectării însăşi ; într-adevăr, există încă un volum imens de muncă de nivel mediu, repetitivă, care poate fi micşorat prin folosirea unui instrumentar modern — mijloace de copiere şi scriere rapidă, sisteme ergonomice de desen rapid, microtehnică de calcul, proiectarea pe calculator, sisteme moderne de arhivare etc. Cadrele medii existente neputînd acoperi, în special în perioadele de vîrf, această cantitate de muncă, se apelează în mod frecvent la personal cu studii superioare — predominant tineri absolvenţi, subingineri, arhitecţi conductori, o parte dintre noii veniţi în unitate.

Calitatea reală a pregătirii cadrelor medii, fluctuaţia (în special în unităţile din oraşele mari) şi compoziţia predominant feminină a acestora creează, de asemenea, dificultăţi. Deşi 11 din cele 14 institute cuprinse în investigaţie au organizat în perioada 1975—1978 cel puţin un curs de pregătire a cadrelor medii, rezultatele nu au fost în toate cazurile pe măsura necesităţilor.

O altă grupă de cauze este de natură organizatorică. Există încă — cel puţin în unităţile mari de proiectare — **disproporţionalităţi în dimensionarea colectivelor şi atelierelor**, rezultat al sedimentării unor reorganizări succesive şi al tradiţiei locale ; există, de asemenea, un număr de cadre cu studii superioare care efectuează predominant activităţi de deservire a proiectării de resortul altor specialităţi (economişti, traducători etc.) sau al cadrelor medii. Pe de altă parte, în 6 unităţi investigate sub acest aspect, **peste 68% din timpul cadrelor de conducere intermediare este ocupat cu probleme de natură administrativă.**

Se cunoaşte că una dintre cele mai

* Vezi şi „Revista economică", nr. 34, 1976

Tabelul nr. 2

Avantaje și dezavantaje ale documentațiilor tip, apreciate de 444 de proiectanți

Avantaje	Frecvența	Dezavantaje	Frecvența
Creșterea productivității în proiectare	384	Reducerea creativității proiectantului	215
Creșterea productivității în execuție	112	Forțează soluția constructivă într-un caz concret	100
Reduce munca repetitivă în proiectare	19	Uzură morală rapidă	89
Nu au avantaje	33	Nu au dezavantaje	94
Total opinii exprimate	**548**	**Total opinii exprimate**	**498**

eficiente metode de a ridica productivitatea atît a proiectării, cît și a ramurii construcții în ansamblul său, este **tipizarea.** Proiectanții de investiții investigați (octombrie 1977) au o atitudine globală favorabilă față de tipizare, dar critică în raport cu unele dezavantaje practice ale acesteia (tabelul nr. 2).

Se constată că, în medie, tendința este de a atribui tipizării mai multe avantaje decît dezavantaje : în medie, fiecare dintre proiectanții investigați menționează 1,2 avantaje și 0,9 dezavantaje ale documentațiilor de tipizare. Rezultă că eliminarea actualelor piedici (economice, tehnice, organizatorice) din calea extinderii tipizării ar corespunde unei cerințe a proiectanților de investiții, a căror atitudine favorabilă poate facilita acțiunile în acest sens. Este necesar ca marii producători de documentații de tipizare să se confrunte direct cu aplicarea acestora la teren, așa cum a procedat I.P.C.T., prin consfătuirea privind tipizarea construcțiilor industriale, pe care a organizat-o în iunie 1978.

Decalajul între oferta și cererea de nou

ANALIZÎND măsura de utilizare a potențialului creativ individual în unitățile investigate (vezi figura), se constată că în practică se formează trei straturi ale personalului, între ele existînd limite destul de nete : 46,0% din personal cu o utilizare a potențialului mult sub medie (între 0 și 30%) ; 24,5% cu o utilizare în jurul mediei (30—50% din potențial) ; 29,5% cu o utilizare peste medie (50—100%). Se observă imediat că unitățile de proiectare utilizează inegal resursele creative ale personalului lor : dacă întregul

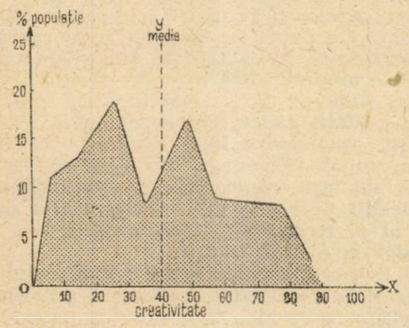

Distribuția populației studiate conform măsurii de utilizare a potențialului creativ individual

personal ar fi fost utilizat în mod egal, curba prezentată în figură ar fi fost paralelă cu Oy.

Rezultatele cercetării arată că în momentul de față, utilizarea creativității se apropie oarecum de nivelul posibilităților în cazul cadrelor de c vîrstă mai ridicată, cu mai mare vechime și stabilitate în unitate. Cu alte cuvinte, în medie, nu se folosește tot ceea ce poate da individul la o anumită vîrstă, ci începînd de la o anumită vîrstă se folosește mai mult din potențialul său creativ. În cazul proiectării de construcții, acest prag al vîrstei se situează în jurul cifrei de 36,5 ani. Orice schimbare a locului de muncă amînă trecerea „pragului" cu circa 2,5 ani.

În genere, utilizarea creativității depinde nu atît de calitatea materialului uman, cît de nevoia căreia trebuie să i se facă față ; simplificînd, s-ar putea spune că îndeobște nu se folosește atîta gîndire cîtă există, ci cîtă cer mecanismele respective să se materializeze. Se pare, deci, că în momentul cînd s-a efectuat cercetarea era suficient ca unitățile de proiectare să folosească 41% din potențialul creativ al personalului lor, căci cu aceasta asigurau noul cerut și acceptat de partenerii lor economici. Dacă partenerii economici ai proiectării (constructor, producător de materiale de construcție, tehnolog, beneficiar etc.) solicită cu precădere reproducerea unor forme constructive cunoscute, pe baza unor elemente mereu aceleași, în conformitate cu aceleași principii tehnice nemodificate de aportul cercetării și al științei, atunci și unitățile de proiectare vor căuta să reproducă **ceea ce se știe că va fi acceptat,** adică **ceea ce a fost deja acceptat.** Este adevărat că cererea de creație obișnuită, adresată unităților de proiectare, are o bază obiectivă (în sensul că se solicită acele materiale care sînt disponibile **și** acele sisteme constructive care pot fi însușite de tehnica și resursele umane ale constructorului) ; dar, într-un cadru economic dat, **proiectarea este cea care imprimă ritmul de înnoire a producției de construcții.** Utilizînd doar o mică parte din potențialul său creativ, proiectarea poate răspunde cererii de nou, fără a o modifica substanțial. În felul acesta proiectantul nu mai este factorul principal de schimbare, ci intermediarul cererii de nou, adresate din exterior.

Însăși valoarea medie de 41% are o semnificație aparte în acest context. În practică, așa cum s-a văzut, nu i se solicită fiecărui proiectant 41% din potențialul său, ci în fiecare unitate de proiectare se formează un grup de „vîrfuri" profesionale care constituie „grupul de șoc" al unității. De regulă, problemele noi se rezolvă cu aceiași oameni. Această selecție a personalului este firească și recomandată de toate tehnicile și metodele de stimulare a creativității. Problema constă în **a motiva și a permite manifestarea nestînjenită a creativității majorității personalului,** în special a celor 46,0% ale căror resurse creative sînt utilizate mult sub medie (tinerii absolvenți, subinginerii, conductorii arhitecți, noii veniți în unitate etc.).

Căi de punere în valoare a resurselor creative

DEȘI CERCETĂRILE de specialitate nu au putut evidenția existența unei relații directe între productivitate și creativitate în munca intelectuală de tipul proiectării de construcții, este cert că **eliminarea factorilor care provoacă subutilizarea unei părți a personalului, ridicînd productivitatea, va conduce și la construirea unei ambianțe care să faciliteze punerea în valoare a potențialului individual.** Orice aplicare a unor tehnici de stimulare a creativității (care presupun, totuși, anumite costuri) riscă să rămînă fără rezultat, cît timp pentru 29% din personalul cu studii superioare activitățile sub nivelul pregătirii ocupă între 70 și 100% din timpul de lucru. Acțiunile întreprinse pentru creșterea productivității sînt ușurate de faptul că în proiectarea de construcții, aceasta nu presupune intensificarea muncii, ci dimpotrivă. Atunci cînd un inginer care consumă pentru calcule 20% din programul de muncă zilnic este dotat cu un utilaj perfecționat de calcul sau cu cunoștințele necesare pentru a interpreta o imprimantă de ordinator, munca sa devine mai puțin intensă, dar mai productivă; atunci cînd 70% din elementele componente ale unui obiectiv sînt tipizate, arhitectul poate desfășura analize ale formelor optime etc.

Măsurilor de creștere a productivității muncii, care stau la îndemîna fiecărei unități de proiectare, li se pot adăuga următoarele propuneri :

- **înființarea unui centru de perfecționare a cadrelor din proiectarea de construcții, pus direct sub controlul organului de directivare a proiectării ;**
- **introducerea unui curs de creativitate în programa institutelor de învățămînt superior de construcții ;**
- **dezvoltarea funcției informative a cercetării, prin înființarea unui sistem de cursuri de scurtă durată patronate de aceasta (INCERC);**
- **dezvoltarea activității de informare documentară în construcții și arhitectură (O.I.D.C.A.S.) ;**
- **experimentarea unor acțiuni de stimulare a creativității în institutele de proiectare ;**
- **abordarea unor cercetări psihosociale în rîndul personalului din proiectarea de construcții.**

Alin TEODORESCU

6 PRODUCȚIA DE MĂRFURI ÎN SOCIALISM

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

● Condițiile existenței producției de mărfuri și trăsăturile ei în socialism

BUNURILE necesare existenței omului nu s-au prezentat întotdeauna sub formă de mărfuri. Pînă spre epoca descompunerii comunei primitive, oamenii erau nevoiți să-și producă în propria lor gospodărie aproape toate obiectele de consum. **Acest mod de organizare a economiei, în care toate nevoile se satisfac din producția proprie a gospodăriilor se numește economie naturală.**

Cu timpul, pe măsura dezvoltării forțelor de producție și legat de necesitatea creșterii productivității muncii, producătorii au început **să se specializeze** adică să producă fiecare o gamă mai restrînsă de bunuri sau chiar un singur fel de obiecte, în cantități care depășeau nevoile proprii, a apărut deci **diviziunea socială a muncii.** În această situație, partea de producție care depășește nevoile consumului propriu începe să fie schimbată contra altor feluri de bunuri, a căror producere este **„specialitatea"** altor producători. De aceea, **diviziunea socială a muncii este baza cea mai generală a producției de mărfuri ;** această condiție nu este însă suficientă pentru apariția producției de mărfuri. Pentru transformarea bunurilor în mărfuri mai este obligatorie **starea de autonomie a producătorilor,** adică posibilitatea fiecărui producător de a stabili singur obiectul, cantitatea și destinația producției. În măsura în care se întrunesc simultan aceste două condiții, economia naturală se destramă și lasă locul unui nou mod de organizare a economiei : producția de mărfuri. **Prin producție de mărfuri se înțelege acea organizare a economiei sociale în care produsele sînt create de către producători autonomi, fiecare fiind specializat în producerea unui anumit bun, astfel încît pentru satisfacerea nevoilor este necesară vînzarea-cumpărarea de produse pe piață.**

În economia socialistă se întrunesc cele două condiții generale ale producției de mărfuri, însă în forme specifice numai acestui mod de producție.

Astfel, **diviziunea socială a muncii** se adîncește rapid, ca o necesitate izvorîtă din legea creșterii necontenite a productivității muncii. Apar noi și noi ramuri și subramuri, mai ales industriale, tot mai multe profesii și specialități noi, acest proces fiind impulsionat de revoluția tehnico-științifică contemporană. În această situație, este inevitabilă lărgirea și intensificarea cooperării între toate unitățile economice, precum și între ramurile economiei naționale. Cooperarea în muncă și specializarea în producție sînt reflectate în planul unic de dezvoltare a economiei naționale.

Cea de-a doua condiție a existenței producției de mărfuri, **autonomia producătorilor,** se prezintă în mai multe ipostaze determinate de formele proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, după cum urmează :

1) proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție îi grupează pe producători în două mari categorii : unitățile economice de stat și unitățile cooperatiste ; fiind vorba de **proprietari diferiți,** între unitățile de stat — pe de o parte — și cele cooperatiste — pe de altă parte — precum și între cooperative schimburile de activități (cooperarea în muncă) trebuie să fie în principiu schimburi echivalente. Or, aceasta implică nevoia de a se recurge la instrumentele vînzării-cumpărării, deci la categoriile producției de mărfuri ;

2) între unitățile economice de stat, cu toate că ele aparțin aceluiași proprietar, schimburile se efectuează tot ca între producători independenți, din cauza autonomiei ce se conferă unităților organizate și conduse pe baza principiului autogestiunii și autofinanțării, principiu care, la rîndul său, este impus de cerința utilizării cu maximă eficiență a resurselor economiei naționale ;

3) în această fază de dezvoltare a socialismului mai există și proprietatea individuală a micilor producători necooperativizați ; între aceștia, precum și în raporturile lor cu celelalte categorii de producători, schimburile de bunuri se fac tot prin vînzare-cumpărare ;

4) repartiția după muncă și procurarea bunurilor de consum — procese economice fundamentale — se înfăptuiesc tot cu ajutorul instrumentelor valorice, care permit atît măsurarea muncii fiecărui membru al societății cît și stabilirea părții care îi revine din rezultatele producției sociale și care constituie obiectul proprietății personale.

Formele specifice de manifestare a celor două condiții ale existenței producției de mărfuri și, în ultimă analiză, natura proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, determină ca producția de mărfuri socialistă să aibă următoarele caracteristici :

1. producția de mărfuri în socialism **este o producție planificată,** subordonată intereselor tuturor oamenilor muncii, care au dobîndit tripla calitate de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii ;

2. producția socialistă de mărfuri **nu este atotcuprinzătoare ;** nu sînt mărfuri: forța de muncă, pămîntul, bogățiile subsolului, apele, pădurile etc.

3. unele dintre categoriile economice care reflectau esența producției capitaliste de mărfuri, ca profitul, capitalul, salariul etc. **dispar în societatea socialistă ;** alte categorii cum ar fi valoarea, banii, prețul se mențin, dar capătă sensuri și implicații noi. Ele, împreună cu noile categorii apărute, cum sînt : autogestiunea, fondurile unităților economice socialiste, retribuția pentru muncă, producția netă, venitul net etc. reflectă relații de producție socialiste și devin pîrghii și instrumente de organizare și conducere planificată a producției sociale.

● Valoarea de întrebuințare și valoarea mărfii în socialism

PENTRU CA un bun să fie marfă, el trebuie să aibă simultan valoare de întrebuințare și valoare.

Valoarea de întrebuințare constă în capacitatea mărfii de a satisface o anumită necesitate a omului, a societății, de a fi utilă. Ea rezultă din însușirile fizice, materiale ale obiectului și, în ultimă instanță, din modul specific în care s-a cheltuit forță de muncă a omului pentru a crea marfa, potrivit cu specializarea producătorului ; de aceea, spunem că din punct de vedere al capacității sale de a crea o anumită valoare de întrebuințare **munca are un caracter concret.**

În socialism, valoarea de întrebuințare ocupă locul hotărîtor în organizarea producției de mărfuri. Obiectul nemijlocit al politicii economice este, aici, obținerea unei mase cît mai mari și mai variate de bunuri, pentru satisfacerea cît mai deplină a necesităților materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății. O expresie concretă a acestei realități este faptul că, în cadrul planificării proporțiilor și structurii producției sociale, în planurile de producție ale unităților economice se prevăd nominal principalele sortimente și calități de bunuri pe care acestea sînt obligați să le producă. Altă expresie a locului primordial pe care-l ocupă valoarea de întrebuințare este preocuparea pentru ridicarea **calității** mărfurilor, componentă importantă a politicii noastre economice, o înaltă datorie a organelor de stat și a fiecărei unități economice, a tuturor oamenilor muncii. **Prin calitate se înțelege măsura în care un produs satisface necesitățile societății, gradul în care corespunde el acestor nevoi, ca rezultat al performanțelor tehnico-economice și estetice care i s-au asigurat prin fabricație.**

Importanța acordată creșterii calității provine din faptul că aceasta este o cale de creștere a eficienței economice, a creșterii nivelului de trai, a participării cu mai bune rezultate la schimburile economice internaționale. Măsurile de calitate superioară ne permit satisfacerea unui volum mai mare de necesități cu aceeași cheltuială de resurse materiale și de muncă. De aceea îmbunătățirea calității produselor în toate ramurile economice,

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

ridicarea nivelului tehnic și perfecționarea tehnologiilor de fabricație constituie o direcție de acțiune, înscrisă în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Valoarea de întrebuințare, singură, nu face din obiecte mărfuri. Pentru a deveni marfă, un obiect trebuie să poată fi schimbat contra altuia, deoarece prin definiție, **marfa este un produs al muncii omenești, capabil să satisfacă o anumită trebuință socială și care este destinat vînzării-cumpărării.** Or, pentru a putea fi schimbată cu alta, orice marfă trebuie să conțină un element comun cu toate celelalte mărfuri, un element pe baza căruia valorile de întrebuințare să poată fi comparate, oricît de diferite ar fi ele. Elementul comun tuturor mărfurilor este cantitatea de muncă cheltuită pentru a le produce. Numai ea dă valoarea mărfurilor. Așadar, **prin valoare se înțelege munca omenească materializată în marfă.** Din acest punct de vedere, **munca are un caracter abstract,** adică este privită doar ca o simplă cheltuire de energie fizică și intelectuală a omului.

Valoarea, ca latură componentă și definitorie a mărfurilor, are un rol foarte important în economia socialistă. Cerințele producției socialiste nu se reduc la obținerea **în orice fel** a unei mase crescînde de valori de întrebuințare, ci implică necesitatea ca bunurile să fie produse cu o cît mai redusă cheltuială de muncă socială, deci la o valoare cît mai mică. De aceea, **valoarea în societatea socialistă este un instrument prețios pentru organizarea muncii sociale, pentru repartizarea resurselor, pentru reglementarea circulației mărfurilor.**

Pentru a fi un instrument în sensurile arătate, valoarea trebuie să capete o expresie de mărime, adică să fie măsurată. Măsura valorii mărfii este dată de cantitatea de muncă cheltuită pentru producerea ei, iar aceasta se măsoară în **timp de muncă.** Cu cît timpul necesar pentru a produce o unitate dintr-o marfă este mai lung, cu atît valoarea acelei mărfi este mai mare și invers. Dar una și aceeași specie de marfă poate fi produsă de mai mulți producători, de către mai multe unități economice. Fiecare are condiții de producție specifice : lucrători mai calificați sau mai puțin calificați, mașini mai moderne sau mai învechite etc. Deci fiecărui producător îi trebuie un timp de producție diferit de al altora ; acest timp se numește **timp de muncă individual** și prin el se exprimă **valoarea individuală** a mărfurilor. Pe piață mărfurile nu se schimbă la valoarea individuală, deoarece, în acest caz, cu cît condițiile de producție ale unui producător ar fi mai slabe, cu atît valoarea mărfii sale ar fi mai mare, ceea ce ar contrazice interesele de ansamblu ale consumatorilor. Mărfurile se schimbă pe piață la **valoarea lor socială,** care este dată **de timpul de muncă socialmente necesar. Prin timp de muncă socialmente necesar se înțelege timpul de muncă cerut pentru a produce o valoare de întrebuințare oarecare în condiții de producție normale din punct de vedere social și cu grad social mediu de îndeminare și intensitate a muncii.**

Banii și funcțiile lor în socialism

ÎN MOD PRACTIC valoarea mărfurilor nu se calculează în unități de timp de muncă. Aceasta ar fi o operație extrem de dificilă dacă avem în vedere imensa varietate de mărfuri existente și marea diversitate a condițiilor de producție. Printr-o îndelungată practică social-istorică, în rolul de intermediar în schimbul de mărfuri s-au consacrat **banii.**

Conținutul banilor îl constituie o anumită cantitate de metale prețioase, mai ales aurul. Într-un sens sub acest aspect, banii sînt o marfă ca oricare alta, pentru că ei au în același timp valoare (sînt produs al muncii omenești) și valoare de întrebuințare (aurul poate fi utilizat pentru confecționarea unor piese industriale, în unele operații chirurgicale, pentru bijuterii etc.). În alt sens, banii sînt o marfă unică, avînd capacitatea de a măsura și exprima valoarea altor mărfuri. Banii au această capacitate datorită unor însușiri specifice metalelor prețioase, valoare mare concentrată într-un volum mic, divizibilitate perfectă, omogenitate, inalterabilitate etc. **Exprimarea valorii mărfurilor în bani poartă denumirea de preț.**

În economia socialistă, banii au un caracter nou datorită naturii relațiilor de producție socialiste. Ei nu mai sînt o expresie absolută a bogăției și **nu se mai pot transforma în capital ;** ei doar măsoară în mod relativ bogăția socială și rezultatele producției, fiind utilizați conștient de către societate ca instrument de organizare a producției și circulației mărfurilor. În procesul complex al utilizării banilor, ei îndeplinesc mai multe **funcții :**

1. Cea mai importantă funcție a banilor este aceea de **măsură a valorii mărfurilor :** cînd spunem că un caiet costă 1 leu, înțelegem că pentru obținerea lui se cheltuiește tot atîta muncă socială cît este necesară pentru producerea cantității de aur pe care o reprezintă leul ; implicit admitem **leul** ca unitate de măsură convențională a valorii aurului. Într-adevăr, **în sistemul bănesc al țării noastre leul reprezintă etalonul prețurilor și este considerat echivalentul cantității de 0,148 gr. aur fin.** În organizarea și conducerea planificată a economiei naționale această funcție este utilizată pentru evaluarea și alocarea surselor de muncă socială, pentru măsurarea rezultatelor producției, pentru compararea acestora cu mărimea cheltuielilor, pentru exprimarea unitară a proporțiilor economice etc. Exercitarea acestei funcții nu cere prezența efectivă a banilor.

2. Altă funcție a banilor este aceea de **mijloc de circulație.** În această funcție banii mijlocesc trecerea mărfurilor de la producători la consumatori printr-o succesiune de mișcări de forma : marfă x marfă bani marfă y.

3. Funcția de **mijloc la plată** este exercitată de bani cu prilejuri de felul plății retribuțiilor, restituirii creditelor, plății chiriilor etc.

4. În funcția de **mijloc de acumulare socialistă și economisire,** banii mijlocesc mecanismul de constituire a fondurilor ce se vor utiliza la dezvoltarea ulterioară a economiei naționale. De asemenea, banii servesc ca formă de păstrare a economiilor oamenilor muncii la C.E.C.

5. În sfîrșit, banii mai îndeplinesc și importanta funcție de **mijlocitor al schimburilor economice externe ;** în relațiile de schimb economic cu alte state, aurul apare direct în calitatea lui de echivalent general al valorii mărfurilor. Aceasta nu înseamnă, însă, că ar fi necesar să se opereze totdeauna cu „metalul galben". Așa cum pe piața internă exercitarea funcțiilor banilor nu cere prezența efectivă a aurului, și pe piața internațională se răspîndește tot mai mult utilizarea diferitelor **semne ale valorii :** bani de hîrtie, cecurile, titlurile de credit etc. În toate aceste cazuri, aurul rămîne doar un punct de referință pentru evaluarea raporturilor de schimb.

În economia socialistă, datorită planificării întregii vieți economice, banii se caracterizează printr-o mare stabilitate a valorii lor, prin menținerea și creșterea puterii lor de cumpărare.

Acțiunea legii valorii în economia socialistă

PRODUCȚIA DE MĂRFURI, în orice orînduire socială, este reglată de acțiunea legii valorii. **Legea valorii este legea economică potrivit căreia producția și schimbul de mărfuri se efectuează pe baza cheltuielilor de muncă socialmente necesare pentru obținerea lor.**

Spre deosebire de orînduirile precedente, **în economia socialistă legea valorii nu mai acționează spontan, anarhic ci este folosită conștient de către societate în organizarea producției sociale și utilizarea rezultatelor acesteia.**

Mecanismul cel mai important de acțiune a legii valorii este cel al prețurilor. Aspectul cel mai concret al utilizării conștiente de către societate a legii valorii îl constituie faptul că prețurile, în socialism, sînt stabilite coordonat și centralizat de către organele de stat, pe baza cheltuielilor sociale de producție, spre deosebire de modul stihinic, necontrolat și imprevizibil în care se formează, cel mai adesea, prețurile de pe piața capitalistă.

Prin intermediul unor prețuri științific fundamentate, acțiunea legii valorii declanșează un vast sistem de pîrghii și stimulente controlate și dirijate în direcția dezvoltării forțelor de producție și ridicării nivelului de trai al maselor. În centrul acestui sistem stă faptul că unitățile economice care produc mărfuri în timpi de muncă individuali mai mici decît cel socialmente necesar obțin beneficii mai mari decît cele al căror timp individual se ridică peste cel socialmente necesar. Aceasta generează preocupări ale unităților economice, ale oamenilor muncii de a perfecționa tehnica și tehnologiile de producție, de a organiza mai bine procesele de producție, de a-și perfecționa calificarea profesională etc., în vederea reducerii costurilor de producție. De aici se naște tendința scăderii valorii mărfurilor, pe care se bazează atît posibilitatea reducerii prețurilor mărfurilor cît și aceea a creșterii veniturilor oamenilor muncii.

lector univ. P. IOSUB

ÎNTREBĂRI :

1. Sub ce aspecte se concretizează în socialism condițiile existenței producției de mărfuri ?
2. Ce particularități are producția de mărfuri în socialism ?
3. Ce este marfa ?
4. Ce se înțelege prin valoarea de întrebuințare ? Dar prin calitate ?
5. Ce rol joacă valoarea de întrebuințare în organizarea și desfășurarea producției sociale în socialism ?
6. Ce sînt banii ?
7. Ce funcții îndeplinesc banii în socialism ? În ce constă funcția de măsură a valorii ?
8. Care este mecanismul principal de acțiune a legii valorii ? Cum funcționează el în economia socialistă ?

120 de ani de la Unirea Principatelor române

UNITATEA NAŢIONALĂ, O MILENARĂ ASPIRAŢIE A POPORULUI ROMÂN

DE 12 DECENII românii cinstesc, în fiecare an, la 24 ianuarie, un act istoric major din istoria vieţii noastre statale — Unirea Moldovei cu Muntenia, crearea statului modern al românilor, numit după numele poporului — România. Această unire — „unirea cea mică" — cum i s-a mai spus — a marcat prima etapă a unui proces ce avea să se desăvîrşească la 1 decembrie 1918, prin „unirea cea mare" — făurirea statului naţional unitar român.

Unirea Moldovei şi Munteniei, în 1859, a fost un fapt istoric care avea legătură nu numai cu împrejurările vieţii interne şi internaţionale ale secolului al XIX-lea, ci se baza, în primul rînd, pe cele 18 secole anterioare — şi chiar mai multe — de dezvoltare a poporului român. De fapt, dacă ţinem seama de unitatea de limbă, de unitatea cultural-spirituală şi de unitatea vieţii economice, poporul român a fost **unit** totdeauna. **„Dominaţia străină** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — nu a reuşit să înăbuşe setea de libertate a poporului, să stingă puternica sa dorinţă de unitate. Greutăţile şi suferinţele nu făceau decît să aprindă şi mai puternic flacăra luptei pentru închegarea naţiunii, să întărească sentimentul patriotismului, al demnităţii naţionale. Ideile comunităţii naţionale au însufleţit poporul, i-au înzecit forţele în lupta pentru apărarea şi propăşirea patriei".**

Semnificativ este faptul că lupta românilor pentru unitate, pentru independenţă şi dreptate naţională, a fost asociată, atît în 1859 cît şi în 1918 cu lupta pentru dreptate socială, împotriva exploatării feudale şi mai apoi a celei capitaliste. Există o întreagă literatură a Unirii, după cum există şi numeroase documente ale vremii, care atestă pe deplin acest lucru. Dar deşi, prin voinţa şi prin lupta lor, masele populare au înfăptuit actele epocale ale Unirii Principatelor şi făuririi statului naţional unitar, care au deschis noi perspective de progres societăţii româneşti, multe din revendicările lor sociale nu şi-au putut găsi împlinirea în acele condiţii istorice. Aceasta avea să vină abia în anii socialismului, cînd, odată cu desfiinţarea proprietăţii private, a exploatării omului de către om, au fost descătuşate toate forţele creatoare ale naţiunii, cînd totul, sub conducerea înţeleaptă a partidului, se înfăptuieşte pentru progresul şi prosperitatea patriei, pentru întărirea unităţii, independenţei şi suveranităţii sale, pentru bunăstarea oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului nostru popor.

Unirea din 1859 nu a fost decisă numai de urnele adunărilor elective din Iaşi şi Bucureşti, ci de unitatea milenară a neamului românesc, de cele mai nobile aspiraţii la libertate naţională care l-au menţinut cu statornicie pe pămîntul lui, indiferent de formele de organizare statală pe care le-a cunoscut, şi în pofida vitregiilor unor vremelnice stăpîniri străine.

Unirea şi neatîrnarea, mesajele majore transmise de înaintaşi

ISTORIA vieţii statale a poporului nostru se pierde în negura vremurilor. Pe pămîntul României moderne, în urmă cu 2050 de ani, izvoarele scrise ale antichităţii consemnau existenţa unui puternic stat al dacilor, centralizat şi independent condus de Burebista. Trăsătura de unire şi continuitate dintre poporul dac şi statul său de odinioară şi poporul român din perioadele următoare este una din problemele fundamentale ale istoriei naţionale pe care conducerea partidului a avut-o în vedere cînd a hotărît sărbătorirea a 2050 de ani a statului dac centralizat şi independent condus de Burebista.

Cel mai elocvent document istoric privind unitatea românilor o constituie unitatea limbii vorbite, a obiceiurilor şi portului oamenilor, de pe teritoriul statului de odinioară al geto-dacilor, în ciuda marilor perturbaţii politice şi demografice petrecute într-un răstimp de aproape două milenii pe acest spaţiu.

Experienţa istorică determină, în cazul fiecărui popor, anumite însuşiri şi opţiuni. Este firesc ca marile fapte şi întîmplări din viaţa colectivă a mai multor generaţii să transmită urmaşilor mesaje, învăţăminte şi obiceiuri pentru a-i ajuta să preîntîmpine relele, să găsească formele de viaţă cele mai potrivite nevoilor lor. În tradiţia istorică a poporului român mesajele majore transmise de înaintaşi au fost **unirea şi neatîrnarea.** Cine citeşte cu atenţie documentele trecutului poporului român va observa permanenta preocupare a românilor de a fi uniţi şi de a nu avea stăpîniri străine în ţară. „Nici un român nu va mai trăi după moartea independenţei patriei sale". Aceste cuvinte cutremurătoare fac parte din textul Proclamaţiei revoluţiei române, citită la Islaz, în iunie 1848. Ele se constituie într-o formulă — alături de multe altele, prezente în documentele revoluţiei — care sintetizează o îndelungată experienţă istorică a poporului român, a locului său între alte popoare ale lumii.

Poporul nostru a avut de înfruntat nenumărate vicisitudini ale istoriei. Calea de rezistenţă a fost una singură : **unirea.** Iată pentru ce istoricii văd, peste arcul timpului, o legătură organică între statul unit al dacilor conduşi de Burebista şi statul românesc unitar realizat prin unirile din 1859 şi 1918.

Marele erudit român Dimitrie Cantemir stabilea o legătură de continuitate între statul Asăneştilor din secolul al XII-lea şi marile state româneşti Muntenia şi Moldova care apar pe harta politică a Europei în secolul al XIV-lea, ca un rezultat al întregii evoluţii anterioare a comunităţilor statale româneşti pe teritoriul dacic, pe teritoriul nord-dunărean şi în Dobrogea, după cum ne atestă domnia lui Mircea cel Bătrîn. Este semnificativ faptul, relatat de acelaşi mare cărturar, că domnitorul Moldovei Alexandru cel Bun era numit în scrierile contemporanilor **Alexandru Dacul.**

În legătură cu această epocă, în memorabila expunere prezentată la 9 mai 1977, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a atras atenţia istoricilor să ia în considerare faptul că **„în această perioadă deosebit de frămîntată, unele populaţii cum sînt maghiarii, germanii, slavii, tătarii şi altele s-au aşezat şi pe teritoriile locuite de români, legîndu-şi pentru totdeauna soarta de poporul nostru, muncind şi trăind împreună, făurind laolaltă progresul material şi spiritual, luptînd cot la cot pentru libertate şi independenţă... În acelaşi timp, populaţii de naţionalitate română s-au aşezat pe teritorii vecine, rămînînd să conviețuiască cu popoarele respective".**

Ideea de **ţară,** de comunitate şi unitate statală, ideea apărării acesteia împotriva agresiunilor din afară, este o idee veche la poporul nostru care s-a accentuat în secolele XIII—XIV, cînd formaţiunile statale de tip feudal s-au unificat în două puternice state feudale româneşti — Moldova şi Muntenia Ele au cunoscut o epocă de înflorire social-economică şi culturală mai ales în secolele XV—XVII. Statul românesc feudal Transilvania, atestat istoriceste înaintea Munteniei şi Moldovei, spre deosebire de acestea, nu a reuşit să-şi dobîndească independenţa deplină. El s-a bucurat însă totdeauna de o anumită autonomie, chiar în cadrul statului feudal ungar, pînă în secolul XVI.

Dezvoltarea poporului român, a statelor sale a fost frînată în evul mediu de succesive atacuri din partea unor puteri cotropitoare, expansioniste. În timp ce Transilvania a avut de suferit de pe urma expansiunii Ungariei feudale, Muntenia şi Moldova au avut de întîmpinat presiunile imperiului otoman şi ale Regatului Poloniei. Cu timpul atît Ungaria, cît şi Polonia au căzut ele însile victimă vecinilor mai puternici. Spre deosebire de toate popoarele din jurul lor, românii din Moldova şi Ţara Românească au ştiut să-şi apere, cu mijloace militare, politice şi economice, autonomia statelor lor.

Chiar în perioadele de maximă putere a imperiului otoman, acesta nu a reuşit să le ocupe, să le transforme în paşalîcuri, astfel încît cele două ţări şi-au păstrat necontenit viaţa statală autonomă. Această idee — subliniată cu deosebită forţă de preşedintele statului român la 9 mai 1977 — corespunde întru totul realităţilor istorice. Autonomia ţărilor române, la a căror temelie s-au aflat marile victorii ale lui Mircea cel Bătrîn, Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul împotriva turcilor a fost tot timpul înscrisă şi recunoscută în tratatele internaţionale pînă la mijlocul secolului al XIX-lea.

O permanentă dezvoltare economică, socială şi culturală unitară

DEŞI DESPĂRŢITE POLITIC — datorită împrejurărilor specifice de tip

feudal interne și internaționale — țările române au cunoscut o dezvoltare economică, socială și culturală unitară. Între cele trei state românești relațiile economice au fost totdeauna foarte puternice, iar scrierea românească a avut ca focare Brașovul și Sibiul Transilvaniei, Iașii și Suceava Moldovei, Bucureștii și Tîrgoviștea Munteniei.

Unitatea românilor din Transilvania, Moldova și Țara Românească era o permanență în conștiința românilor și ea a cunoscut forme și mai elocvente în secolul al XVIII-lea. Reformele administrative și judecătorești, precum și cele din domeniul agrar s-au legiferat asemănător în Moldova și Muntenia, iar stemele celor două țări s-au unificat.

Ceea ce este însă caracteristic gîndirii politice românești de la începutul veacului trecut, gîndire ce și-a fixat marile sale dimensiuni în focarul evenimentelor revoluționare de la 1848, este afirmarea cu claritate a ideii **refacerii unității poporului român** într-o singură formațiune statală — **Dacia.** Ideea a apărut cu forță încă de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul veacului următor. Răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan din 1784, pe lîngă aspirațiile imediate cu caracter economico-social antifeudal, exprimase și viziunea unei reconstituiri a statului Dacia. Petru Maior, publica în 1812 **„Istoria pentru începutul românilor în Dacia“**, iar Dionisie Fotino **„Istoria vechii Dacii“**, în 1818. Este grăitor că românul din Muntenia Nicolae Bălcescu, împreună cu românul din Transilvania — A. T. Laurian — au ales ca titlu al revistei lor de istorie **„Magazin istoric pentru Dacia“**, destinată unei comunități, al cărei nume întruchipa ideea unității statale a tuturor românilor pe vatra strămoșească a Daciei de odinioară.

Unirea Moldovei cu Muntenia în 1859 a fost un **act revoluționar al poporului român,** în continuarea firească a revoluției de la 1848, un act de luptă pentru recunoașterea independenței și a unității românilor de către marile puteri vecine. „Dorința cea mare“, proclama Adunarea ad-hoc din Moldova la 7 octombrie 1957, este unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legiuită și neapărată, pentrucă în Moldova și în Valahia sîntem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentrucă avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și speranțe, aceleași trebuințe de îndestulat, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitor de asigurat și, în sfîrșit, aceeași misie de împlinit“.

Actul politic al Unirii Moldovei și Țării Românești s-a înfăptuit în mai multe etape culminînd cu alegerea lui Alexandru Ioan Cuza la 4 și 24 ianuarie 1859 ca domn unic al Principatelor Unite. **„Întîrziată datorită intervențiilor imperiilor străine,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, Unirea s-a putut realiza în 1859, ducînd la constituirea statului național român, care a deschis de fapt, calea dezvoltării moderne a României. Acesta a fost factorul primordial al tuturor transformărilor ulterioare, inclusiv al înfăptuirii statului național unitar, în 1918“**

Atît unirea Moldovei și Țării Românești din 1859 care n-a avut de întîmpinat nici o dificultate internă, ci numai adversitatea marilor puteri vecine, cît mai ales, războiul din 1877—1878, în timpul căruia românii transilvăneni și bucovineni au participat ca voluntari, ca și cum era războiul **țării lor** — cum și era în fond — au demonstrat cu tărie ireversibilitatea procesului istoric care evolua, implacabil, spre unirea deplină a poporului român.

Mișcarea socialistă din România, exponenta cea mai înaintată a aspirațiilor maselor, a înscris pe steagul său de luptă încă de la început ideea necesității făuririi statului unitar român, a „Daciei viitoare“, socotind că unirea din 1859 nu era „completă“. Ei se aflau pe aceeași poziție cu Engels, care arăta în scrisoarea sa din 1888 către socialistul român Ion Nădejde, cu o clarviziune profetică, perspectiva realizării unității întregului popor român prin dispariția concomitentă a celor două mari imperii vecine — Austro-Ungaria și Rusia țaristă. Într-adevăr, în cursul primului război mondial, în cadrul căruia fiii poporului nostru au luptat împotriva asupritorilor fraților lor din Transilvania și Bucovina, s-a produs prăbușirea monarhiei dualiste, după ce în 1917 prin revoluția clasei muncitoare, în Rusia se prăbușise țarismul, iar popoarele din interiorul lor — români, cehi, slovaci, polonezi, croați ș.a. — și-au determinat singure viitorul. Adunarea de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918 a rămas în amintirea și în conștiința poporului nostru ca o **mare adunare populară cu forță plebiscitară,** cu o valoare de referendum.

Clasa muncitoare făuritoare a visului de dreptate socială și națională

MISIUNEA de a da viață marilor aspirații de dreptate socială și națională ale poporului i-a revenit clasei muncitoare, în frunte cu partitul ei de avangardă, puternică forță revoluționară, progresistă, exponentul fidel al intereselor vitale, al celor mai nobile aspirații ale oamenilor muncii. Calea cimentării difinitive a unității poporului nostru, a cîștigării deplinei ei independențe, a înfăptuirii celor mai profunde transformări revoluționare, din întreaga sa istorie, a năzuințelor poporului român de a fi liber și stăpîn pe bogățiile și destinele sale, idealuri care i-au animat pe revoluționarii de la 1848, pe oamenii luminați care și-au pus viața în slujba intereselor poporului, a fost deschisă de victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944, inițiată, organizată și condusă de Partidul Comunist Român.

În anii care au trecut de la acel moment epocal, România a parcurs în procesul revoluției și construcției socialiste mai multe etape istorice. În acest răstimp, în care se detașează net perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului ca cea mai rodnică din întreaga istorie a patriei, datorită politicii științifice a partidului nostru, care a știut să aplice magistral adevărurile generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile concret istorice ale României, am obținut cuceriri decisive pentru progresul multilateral al patriei și poporului nostru pe drumul construirii societății socialiste, al înaintării noastre spre comunism : puterea politică a trecut în mîinile clasei muncitoare, ale întregului popor, devenit singurul stăpîn pe destinele sale ; au fost desființate exploatarea omului de către om și orice inegalități economice și sociale generate, la vremea lor, de orînduirea capitalistă ; oamenii muncii au devenit proprietarii avuției naționale și singurii beneficiari ai muncii lor, a fost realizată deplina egalitate în drepturi între toți fiii patriei, fără deosebire de naționalitate, înfăptuindu-se o adevărată și de nezdruncinat unitate a poporului în jurul partidului, s-a adîncit continuu și s-a perfecționat democrația noastră socialistă. Și toate acestea pe fundalul unor progrese impresionante în dezvoltarea economiei naționale. Într-un timp extrem de scurt la scara istoriei noastre, România a ieșit din starea de subdezvoltare pe care o moștenise, transformîndu-se într-un stat industrial-agrar cu o economie dinamică, în măsură să valorifice tot mai eficient resursele umane și materiale ale țării. În anii socialismului producția industrială a crescut de peste 40 de ori, venitul național de 12 ori, iar veniturile reale pe locuitor de patru ori.

Dezvoltarea României pe calea socialismului, politica internă a Partidului Comunist Român, al cărei obiectiv îl constituie creșterea continuă a bunăstării națiunii se află în indisolubilă legătură cu politica sa externă consacrată consecvent apărării păcii, întăririi prieteniei cu toate popoarele, democratizării relațiilor internaționale, creării unei lumi mai bune și mai drepte din care să fie excluse forța și amenințarea cu forța, amestecul în treburile interne ale altor țări, în care fiecare popor să fie pe deplin liber să-și hotărască singur viitorul, așa cum crede de cuviință. În elaborarea și aplicarea acestei politici, care și-a cîștigat o unanimă apreciere internațională, rolul hotărîtor revine secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** personalitate proeminentă a lumii politice contemporane, militant activ pentru pace, democrație și dreptate socială și națională, pentru creșterea și întărirea continuă a forțelor socialismului în lume.

Sărbătorim 120 de ani de la Unirea Principatelor, în acest an care este și anul celei de-a 35-a aniversări a victoriei insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste și anul celui de-al XII-lea Congres al partidului, mai strîns uniți ca oricînd în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** avînd convingerea fermă că în aceasta stă forța și tăria noastră, că de înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru depinde viitorul și bunăstarea națiunii, independența și suveranitatea patriei.

Unirea din 1918 a cărei sărbătorire a fost încununată cu istorica expunere a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Adunarea solemnă de la 1 decembrie 1978, Unirea Moldovei cu Muntenia pe care o sărbătorim în aceste zile rămîn un permanent „memento“ al fiecărei conștiințe românești, privind unitatea milenară a poporului nostru.

dr. Nicolae COPOIU

EFICIENȚA GLOBALĂ A UTILIZĂRII CALCULATOARELOR ELECTRONICE ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ *)

NE-AM REFERIT în numărul trecut al revistei la stadiul de astăzi al utilizării calculatoarelor. Care este însă tendința în anii următori ?

Trecerea la automatizarea flexibilă în industrie și apoi la utilizarea informaticii distribuite și a echipamentelor cu elemente de inteligență artificială în munca de birou (vezi și lucrarea : „Electronica în raport cu societatea : a doua revoluție industrială. Era socialistă, nr. 4 și nr. 6, 1978), poate schimba radical problema productivității muncii, încît perspectiva este privită cu multă circumspecție, mai mult din cauza problemelor sociale și psihologice pe care le va ridica creșterea prea rapidă a productivității. Interesante din acest punct de vedere sînt cîteva studii efectuate în S.U.A., Suedia și Danemarca, despre care luăm cunoștință dintr-o lucrare recentă a specialistului danez Ole Engberg (Who will lead the way to the information society, IMPACT of science on society, UNESCO, 28 (1978), nr. 3, July-September, pag. 283-295) care ține cont și de lucrările japoneze, cunoscute de altfel la noi în țară, despre societatea informațională. Aflăm astfel despre raportul lui Edwin Parker către Organizația pentru cooperare economică și dezvoltare (O.E.C.D.) din 1975. În acest raport se prezintă evoluția structurii forței de muncă în S.U.A. pînă în anul 1980, după cum se arată în fig. 2. Se observă creșterea forței de muncă în sectorul informațional în dauna tuturor celorlalte sectoare. În sectorul informațional este cuprins nu numai personalul din informatică ci întreg personalul care are de a face cu informatica ca principală activitate, deci inclusiv manageri, profesori, secretare, contabili, poștași, arhivari, tipografi etc. După anul 1970 numărul acestora depășește numărul celor ocupați în industrie. Se mai observă că numărul persoanelor ocupate în industrie trece printr-un maximum după care se produce o descreștere, aceasta datorită automatizării clasice, desigur deosebit de extinse. De asemenea, datorită mijloacelor tehnice tot mai perfecționate și în domeniul informațional există tendința ca imediat după anul 1980 să se atingă un maximum, iar numărul personalului să scadă. Acest lucru este de altfel prognozat în mod clar de Ole Engberg.

Recunoscînd că societatea umană este antrenată într-un proces inevitabil și cuprinzător de automatizare, ea trebuie să se adapteze la noile condiții care vor impune scăderea programului de muncă în întreprinderile economice. Aceasta nu este o problemă psihologică și socială simplă. Un studiu suedez prognozează reducerea numărului de ore de muncă economică, la jumătate din cel practicat astăzi. Nu ne ocupăm în această lucrare de consecințele acestei perspective, dar remarcăm faptul că ea este adusă din ce în ce mai aproape prin utilizarea tot mai extinsă a calculatoarelor electronice, prin trecerea la tehnologiile celei de a doua revoluții industriale.

Putem afirma că există o traiectorie a creșterii eficienței utilizării calculatoarelor electronice, care nu numai că este certă, dar va ridica probleme noi societății tocmai din cauza eficienței pe care o aduce.

Fig. 2 — Structura forței de muncă în S.U.A.

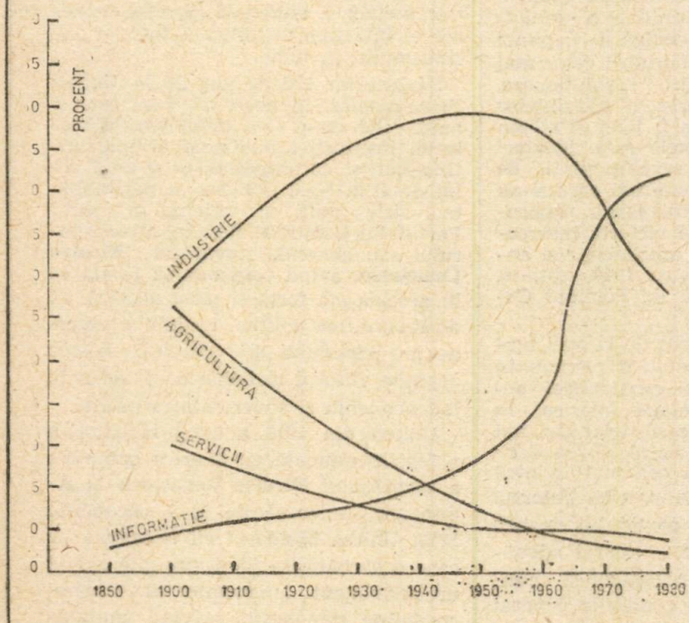

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 2 din 12 ianuarie 1979 al revistei noastre.

CUM STAU ASTĂZI însă lucrurile în țara noastră ? Am arătat la începutul acestui studiu că ne găsim într-o anumită etapă, pe care o încheiem odată cu trecerea la fabricarea de mini și micro-calculatoare. Totuși, în această primă etapă, rezultate frumoase și eficiente au fost obținute în special de un număr de cîteva centre de calcul cu mai mare experiență.

În privința economiei de personal am efectuat și noi o analiză cu ajutorul Centrului teritorial de calcul electronic de la Timișoara (1977). Rezultatul este prezentat în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Unități economice	Personal pentru execuție manuală	Personal rămas după trecerea la prel. autom. a datelor
Trustul de construcții-montaj	81	38
Electrotimiș	75	39
Electromotor	85	22
Electrobanat	50	27
Alte 34 unități economice	459	257
Total	750	383
Personal muncitor în oficii de calcul		303
Total personal după trecerea la prelucrarea automată a datelor		686

Lucrările care au fost luate în considerație au fost : lansare producție ; reparații utilaje ; evidență materiale ; lansare materiale ; lansare manoperă ; calcul retribuție ; necesar materii prime și semifabricate ; evidență cheltuieli pe produse ; decontare producție ; calcul necesar de aprovizonat ; urmărirea desfacerii.

Se constată că în această etapă angajarea unei persoane în domeniul informaticii eliberează 1 persoană din sectoarele clasice de muncă. Acest lucru nu este încă suficient. În același timp însă trebuie să reținem și faptul că personalul din oficiile de calcul nu lucrează numai la lucrările pentru care a fost eliberat personalul din muncile clasice ci și pentru lucrări noi, ceea ce va duce la eliberarea altor persoane din muncile informaționale de tip manual. Dar nici în condițiile cele mai bune nu trebuie să ne așteptăm la rezultate deosebit de spectaculoase. În Suedia (Ole Engberg, op. cit., pag. 285) arată că la fiecare loc de muncă creat în domeniul informaticii se eliberează 2 pînă la 3 persoane în alte sectoare de muncă, constatare făcută la nivelul anului 1977 într-o țară dezvoltată din punct de vedere economic.

Întrucît am pus în dezbatere problemele eficienței globale a utilizării calculatoarelor electronice în economia națională, se poate pune și problema eficienței Sistemului informatic național (SIN) ca sistemul cel mai cuprinzător la scara întregii societăți. Acest sistem este direct legat de eficiența conducerii și modului de funcționare a sistemului economico-social. Ținînd seama de marele volum de date pe care îl va cuprinde acest sistem este de bănuit că prin tehnologia de astăzi el nu va putea fi realizat la înălțimea cerințelor. Este mult prea complexă problema Sistemului informatic național, care implică nu numai fluxuri informaționale, bănci de date și o rețea de calculatoare electronice ci și puncte de decizie automată, bucle de reglaj local, modele economico-sociale viabile, un anumit mod de interacțiune cu factorii de decizie umani, pentru ca tehnologia actuală

să fie satisfăcătoare. Cuvînul tehnologie se referă la sensul ei cel mai larg, cuprinzînd și tehnologia modelării matematico-economice și matematico-sociale, precum și tehnologiile hardware și software.

CRED CĂ VA TREBUI, ținînd cont de tehnologiile noi care se conturează, să se definească clase de SIN și s-ar putea ca unele din aceste clase, cu tehnologia actuală sau chiar unele care urmează imediat, să nu fie de fapt realizabile la înălțimea cerințelor acestui sistem. Aceste afirmații nu caută să se contrapună cu nimic programului nostru de creare de sisteme informatice la scară macro-economică ; trebuie să depunem toate eforturile pentru realizarea acestora, inclusiv a rețelei naționale de calculatoare electronice (RENAC), va trebui să trecem, după cum s-a sugerat și în Consiliul științific al Institutului central pentru conducere și informatică, la un program de bănci de date. Banca națională de date se conturează a fi bancă distribuită. Lucrînd în toate aceste direcții va trebui să urmărim cum progresează tehnologiile necesare informaticii pentru a prinde pasul cu cele care vor permite cu adevărat crearea unui sistem informatic național.

Pînă atunci cea mai mare atenție va trebui s-o acordăm unităților economice, și în primul rînd pentru a realiza o structură eficientă de utilizare a calculatoarelor electronice. Va trebui să ținem seama că apar cerințe noi în întreprinderi, legate de economisirea energiei și materiilor prime, de trecerea la procese tehnologice secundare care să valorifice materii prime secundare sau alte produse adiacente fabricației principale. Aceste cerințe noi, exprimate succint prin noțiunea de proces circular activ (vezi în această problemă dezbaterile organizate la inițiativa „Revistei economice" și conduse de dr. Maria Popescu, colecția „Revista economică", 1978), îmbogățesc și ele structura de utilizare a calculatoarelor electronice în economia națională, începînd cu microprocesoarele pînă la minicalculatoare și calculatoare. Dacă ne referim numai la problema managementului energiei într-o întreprindere, aceasta implică o frumoasă structură de sistem de calcul de control și reglaj, organizabilă sub forma unei micro-rețele de calculatoare sau a unui sistem ierarhic în funcțiune de cazul concret de rezolvat.

TOATE ACESTE LUCRURI ne arată că ne găsim în desfășurarea unui proces în care tehnica de calcul și de comunicație electronică va avea un rol crescînd în societate. Dar rolul ei se realizează și se împlinește prin factorul uman. Construcția sistemelor noastre informatice și a viitorului sistem informatic național începe — trebuie să înceapă — de pe băncile școlii, din licee și nu numai de pe cele ale instituțiilor noastre de învățămînt superior, cum este și Institutul Politehnic București care a găzduit cu o mare bunăvoință sesiunea noastră și pentru care îi mulțumim călduros. Să ne gîndim la pregătirea în domeniul informaticii în cîteva licee de matematică-fizică de pe cuprinsul țării, martorul muncii depuse cu acești tineri fiind calitatea lor, dar și setul de manuale de informatică elaborate sub conducerea competentă a matematicianului Stelian Niculescu, el însuși autor de manuale. Aceste manuale cred că le putem prezenta oriunde și am putea propune organizarea unei expoziții la UNESCO pentru a face cunoscută activitatea noastră pentru pregătirea tinerei generații în domeniul informaticii.

Va trebui însă, ca în structura de utilizare a calculatoarelor electronice, să avem în vedere învățămîntul ca un sector important pentru formarea, în raport cu tehnica de calcul și informatica, a întregii tinere generații. Munca informațională a omului va deveni egala muncii sale fizice, în toate domeniile de muncă și activitate. Va trebui ca însuși învățămîntul, ca proces, să se bazeze pe tehnica de calcul. Se pare că și în învățămînt soluția economică o oferă informatica distribuită și locală. Cu un televizor, un microcalculator de tip personal cu periferice clasice, dar și cu un disc video, care constituie o ultimă noutate, se pare că se poate realiza noua „carte și noul laborator" al celui ce studiază un domeniu, într-un mod interactiv cu sistemul de calcul. Pe asemenea sisteme reduse s-au introdus, în programele didactice, și elemente de inteligență artificială (vezi Robert Sugaraman : What's new teacher ? Ask the computer, IEEE Spectrum, 1978, September, pag. 44-49). Înlocuind cartea, hîrtia și creionul cu un asemenea sistem care înlocuiește și profesorul permanent, simulînd și laboratorul, nu ne vom mai face griji asupra barierelor psihologice în introducerea informaticii în viitor.

Eficiența globală a utilizării calculatoarelor electronice în economia națională este un proces care implică atingerea unei structuri cît mai complete a utilizării acestora și o continuă perfecționare a tehnologiilor care îi stau la bază. Pe o asemenea linie de progres informatica românească poate aduce o contribuție importantă la îndeplinirea Programului Partidului Comunist Român adoptat de Congresul al XI-lea al partidului.

În cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la plenara Consiliului național al oamenilor muncii, din 20 decembrie 1978, insistîndu-se asupra preocupării temeinice pentru afirmarea largă a revoluției științifice și tehnice se arată că **„în condițiile dezvoltării rapide a tehnicii și științei, orice întîrziere în introducerea rapidă în producție a rezultatelor cercetării, a noilor tehnologii, înseamnă rămînerea în urmă în dezvoltarea economico-socială"**. Domeniile dinamice ale electronicii, automaticii, comunicațiilor și informaticii devin instrumente infrastructurale ale progresului economic și social iar dacă vom ține seama de legitățile dezvoltării tehnologiei contemporane vom reuși să contribuim la atingerea acelui prag revoluționar de eficiență, pe care tehnica de calcul îl implică potențial.

prof. dr. docent Mihai DRĂGĂNESCU

Acțiuni concrete, operative

(Urmare din pag. 13)

și în cei viitori a patrimoniului viti-pomicol, a recoltei de fructe și struguri și îmbunătățirea calității acestor produse în concordanță cu cerințele interne și cele ale exportului. În acest scop este necesară, de asemenea, aplicarea energică a programelor speciale cu privire la modernizarea plantațiilor de vii și pomi, completarea tuturor golurilor în plantații, extinderea suprafețelor cu sere și solarii, îmbunătățirea tehnologiilor.

Preocuparea intensă pentru **stimularea producției de pe loturile personale ale cooperatorilor și din gospodăriile țărănești aflate în zonele necooperativizate** se înscrie tot ca o însemnată cerință a îmbunătățirii rezultatelor. Statul sprijină în continuare dezvoltarea formelor de asociere între producătorii agricoli din aceste zone, precum și sporirea producției prin acordarea de asistență zooveterinară și tehnică, prin măsuri de ameliorare a raselor de animale, acțiuni de combatere a dăunătorilor din livezi, asigurarea de material săditor viti-pomicol, de mare productivitate și semințe din soiuri cît mai valoroase.

EXPERIENȚA ANULUI TRECUT, a anilor anteriori relevă că unele prevederi la producția de cereale, de alte produse vegetale și animale n-au fost realizate nu datorită condițiilor climaterice mai puțin favorabile, ci în primul rînd ca urmare a unor lipsuri existente în munca organelor agricole centrale și teritoriale, a conducerilor unităților agricole de stat, a stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, a consiliilor intercooperatiste, a cooperativelor agricole, a stațiunilor de cercetări, care nu au mobilizat în suficientă măsură și la timp toate forțele pentru organizarea mai bună a producției și a muncii, pentru aplicarea celor mai avansate tehnologii, folosirea eficientă și rațională a pămîntului și a bazei materiale. Este imperios necesar ca asemenea neajunsuri să fie eliminate neîntîrziat, fapt pe deplin realizabil printr-o prezență tot mai activă în unități — acordînd o asistență tehnică competentă și concretă în organizarea și finalizarea activităților, a programelor de lucru — a tuturor specialiștilor din agricultură, începînd de la minister, departamente, unități de cercetare și pînă la organe teritoriale și specialiști din învățămînt. În acest cadru, dezbaterea și îmbogățirea în adunările generale ale unităților agricole de stat și cooperatiste, a programelor de lucru elaborate pe fiecare cultură din sectorul producției vegetale, ca și a programelor pentru producția animalieră, angajamentele luate în întrecerea socialistă, acțiunile imediate pentru înfăptuirea întocmai a tuturor acestora, se înscriu ca factori hotărîtori pentru realizarea exemplară a planului din agricultură.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Nicolae Iorga — exponent al ţelului unităţii naţionale depline a poporului român

PERSONALITATE DE EXCEPŢIE, binecunoscută în ţară şi peste hotare, marele istoric Nicolae Iorga s-a situat în fruntea generaţiei care a militat pentru Marea Unire din 1918, încununare a aspiraţiei şi luptei multiseculare a **poporului român** pentru unitate şi independenţă naţională. „...ţăria popoarelor — scria Nicolae Iorga punînd în lumină o realitate obiectivă în evoluţia omenirii — e acea legătură naţională atît de strînsă, încît nimeni nu ştie cum a ajuns să fie legat, dar, nimeni nu e în stare să distrugă ceea ce uneşte pe toţi membri de acelaşi grai şi sînge ai unei societăţi întregi".

Ideea unităţii politice a poporului român — argumentată de savant pe baza „romanităţii orientale", care a supravieţuit, în timp, doar în ţinuturile dunărene, fiind o creaţie exclusivă a „oamenilor pămîntului românesc" — l-a preocupat în mod tenace pe Nicolae Iorga. O demonstrează întreaga activitate ştiinţifică concretizată în importante lucrări special consacrate sau de sinteză, multe din ele elaborate înainte de reîntregirea României.*) În aceste lucrări întreaga istorie multimilenară a românilor — oprimaţi şi liberi — concepută în mod unitar, păstrîndu-i-se specificităţile şi particularităţile sale, este integrată în cadrul istoriei universale, luminată de cunoştinţele sale enciclopedice. Nicolae Iorga a fost, aşa cum s-a mai spus, „un spirit integral, comparabil cu Voltaire".[1])

Studiile şi lucrările elaborate de Nicolae Iorga au adus argumente de necontestat asupra realităţii romanităţii noastre şi au demascat teoriile ce denigrau trecutul poporului român pentru a-i nega autohtonia în propria ţară, drepturile la teritoriu naţional unitar, independenţă şi suveranitate deplină. Bătălia pentru romanitate, scria Nicolae Iorga, a fost cîştigată încă de reprezentanţii Şcolii Ardelene. În cursul secolului al XIX-lea au apărut însă unele teorii, susţinute de istoricii germani şi maghiari, dar ale căror argumente lipsite de consistenţă ştiinţifică au fost combătute cu argumente bazate pe documente scrise şi materiale arheologice de cei mai de seamă istorici români, între care M. Kogălniceanu, A. T. Laurian, A. D. Xenopol, B. P. Haşdeu, D. Onciul, Vasile Pîrvan.

Aşa cum se ştie, Nicolae Iorga este autorul cunoscutei teorii despre rolul istoric al „romaniilor" în părţile occidentale şi orientale ale imperiului roman, păstrate şi dezvoltate după căderea Romei sub loviturile popoarelor migratoare. Potrivit acestei teorii „Romaniile dunărene durează mai mult decît «Romaniile balcanice» iar destinul celor dintîi (desemnînd realităţile istorico-geografice de la nordul Dunării, care, în timp şi în paralel cu etnogeneza poporului român au devenit „Romanii", adică „Ţări româneşti, n.n.) era acela de **a se uni**". În sprijinul unirii pledează întregul trecut al românilor **„pe care nici-o putere din lume nu-l poate răpi", geografia şi arheologia, lingvistica şi etnografia, dezvoltarea economiei, culturii, ideologia naţională.**

Orizontul său larg pentru timpul în care a trăit, capacitatea sa de pătrundere teoretică, bazată pe un bogat material faptic puse în slujba interpretării ştiinţifice a istoriei, i-au permis lui Nicolae Iorga să adopte o poziţie realistă, originală şi valoroasă şi în cadrul istoriografiei economice europene, de pildă în problema rolului comerţului şi a drumurilor de comerţ în formarea de state, a funcţiei comerţului exterior în dezvoltarea economică a unei ţări. În acest cadru N. Iorga susţine că cea mai importantă consecinţă a vasalităţii a fost schimbarea de direcţie a comerţului nostru exterior, spre Răsărit, de la direcţia lui firească, spre Nord-Vest atît pentru Muntenia cît şi pentru Moldova. La începutul secolului al XIX-lea (1829) lua însă sfîrşit comerţul impus cu Răsăritul şi se îndrepta spre direcţia lui firească. Aceasta arată — după părerea lui Iorga — cît de organică era legătura noastră cu Ardealul.[2])

N. Iorga a militat cu ardoare pentru industrializarea României. În concepţia sa, industrializarea reprezintă o schimbare de orientare a economiei. „...ţară eminamente agricolă — afirma N. Iorga în 1923 — nu vom mai putea fi niciodată ca în trecut", „a ne sălbăticii într-o autarhie de plugărie inferioară şi de industrii parazitare ar fi să ne pregătim moartea". Aprecierea de mai sus fundamentă, în fapt, concepţia asupra imposibilităţii economice obiective a României de a mai rămîne o ţară cu o structură agrară. Industrializarea ţării era situată de către N. Iorga în centrul problemelor fundamentale ale propăşirii materiale, o condiţie a progresului social, şi parte inseparabilă a consolidării independenţei ţării. Trebuie menţionat, de asemenea, că de o atenţie particulară în cercetările sale de istorie economică s-a bucurat agricultura, al cărei rol era încadrat în liniile mari ale istoriei poporului român, ale luptei sale de veacuri pentru neatîrnare. „...agricultorul trebuie să ştie hotarul, să-şi păstreze şi să-şi apere pămîntul". Poporul român şi-a creat o civilizaţie proprie îndeletnicirii sale agricole, a putut crea state solide pentru că a fost încă în epoci îndepărtate cultivator ; păstorii nomazi nu pot crea state — scria marele cărturar. Ca şi Eminescu, Iorga consi-

FIŞE

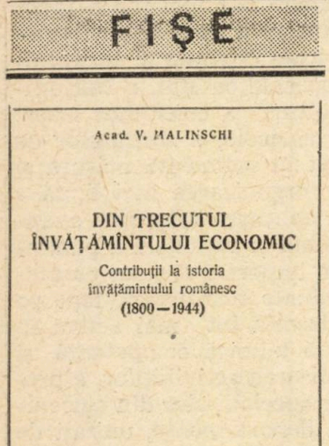

● *Apărută sub prestigioasa semnătură a academicianului Vasile Malinschi, lucrarea* Din trecutul învăţămîntului economic *tipărită în Editura Academiei R.S.R., îşi propune să abordeze o problematică aflată în mai mică măsură în atenţia cercetătorilor şi istoricilor învăţămîntului românesc, anume învăţămîntul economic. Cu toate că, aşa cum se arată în lucrare, materialul documentar s-a dovedit adesea restrîns, informaţiile fragmentare şi nesistematice, autorul îşi face o profesiune de credinţă din a oferi cititorului o imagine cît mai completă a locului şi rolului învăţămîntului economic în afirmarea întregului învăţămînt românesc, în formarea unor personalităţi marcante ale culturii naţionale, ale vieţii social-politice a ţării. Lipsit de o orientare unitară, de perspectivă, fapt explicabil şi prin diversitatea concepţiilor social-politice aflate în circulaţie, învăţămîntul românesc din perioada 1800—1944, la care se referă lucrarea, a cunoscut o dezvoltare inegală. Aşa cum rezultă din volum, chiar în aceste condiţii el s-a afirmat în sfera gîndirii economice universale, s-a evidenţiat prin susţinuta promovare a unor idei şi teze originale, valoroase, prin stăruitorul interes faţă de realitatea naţională, s-a dovedit ataşat idealurilor făuririi economiei naţionale unitare, independente, dezvoltate.*

Orientări investiţionale

● *Preocupîndu-se de problemele creşterii productivităţii sociale a muncii, Roland Stieler deosebeşte — în studiul* Einige politökonomische Aspekte der Erschliessung von Reserven zur Steigerung der gesellschaftlichen Arbeitsproduktivität in Zusammenhang mit Investitionsprozessen *(Unele aspecte economico-politice ale mobilizării rezervelor creşterii productivităţii sociale a muncii în legătură cu procesele investiţionale), apărut în revista WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT nr. 12/ 1978 — două direcţii în domeniul investiţiilor, strîns conexate, dar relativ independente : investiţiile care influenţează direct satisfacerea mai bună a trebuinţelor în privinţa unor produse şi servicii şi investiţiile al căror efect direct principial constă în economisirea absolută a cheltuielilor curente de muncă şi materiale la nivel de întreprindere, combinat sau ramură şi care, în consecinţă, duc doar mijlocit la satisfacerea mai bună a cererii de produse şi servicii. Autorul analizează diferite variante ale acestei a doua direcţii şi consideră că în mod obiectiv ea dobîndeşte o greutate specifică tot mai mare pe măsura trecerii la reproducţia lărgită intensivă, orientată spre o creştere rapidă şi neîntreruptă a venitului naţional.*

C.E.E. şi independenţa tehnologică

● *Sub titlul* Les sept conditions de l'indépendence technologique *cotidianul LE MONDE (16. XII. 1978) reproduce din revista „Échanges et Projets" (nr. 16/1978), care publică, sub titlul „Pour une indépendance technologique", un dosar întocmit de o comisie coordonată de Maurice Allègre şi Christian Stoffaes, următoarele condiţii ale succesului în obţinerea independenţei tehnologice în cadrul C.E.E. (cum se exprimă autorii, „în cadrul european" — deci în special în raport cu S.U.A.) : 1) continuitatea în acţiune o dată ce opţiunile industriale au fost clar definite ; 2) afectarea resurselor în sectoarele*

dera țărănimea o clasă fundamentală a poporului român, care i-a dat, într-o anumită epocă istorică, organizarea de stat, i-a asigurat paza și vitalitatea.

„Campion de dimensiuni istorice a ideii de independență a României" — cum l-a numit G. Zane[3]) — Iorga s-a situat în fruntea celor care **au combătut politica de reagrarizare** pe care noul Reich hitlerist voia s-o impună silnic României. Lucid, savantul aprecia reagrarizarea drept „preludiu al anexiunii politice".

Considerăm că nu numai în lucrările monumentale care l-au impus pe Nicolae Iorga ca o celebritate mondială, ci și în simplul articol de ziar sau în corespondența personală, există idei fecunde, la care subscriem, întrucît, la vremea lor, au acționat în sprijinul desăvîrșirii unității politice a României, și ulterior pentru recunoașterea legitimității drepturilor exclusive ale poporului român la mărea sa unitate. Vom folosi în acest sens o **scrisoare inedită,** neintrodusă încă, după cunoștințele noastre, în circuitul științific. Ea a fost elaborată în condițiile în care în străinătate, în Franța și America îndeosebi, mulți intelectuali români desfășurau o intensă activitate publicistică pentru a lămuri opinia publică asupra justeței cauzei pentru care lupta România.

Iată însă împrejurările concrete în care a fost scrisă. Boala care-l cuprinsese în ultimii ani ai vieții pe A. D. Xenopol, nu-l împiedica să resimtă dramatismul situației prin care trecea țara. El alcătuiește în acest sens o scrisoare adresînd-o unei vechi cunoștințe, filozofului și sociologul Emile Boutroux, rugîndu-l pe fostul său student, Nicolae Iorga, aflat în refugiu la Iași, să i-o înmîneze destinatarului, într-una din călătoriile sale la Paris. Cerîndu-i-se părerea, Iorga citește scrisoarea, și nu se declară de acord cu concluziile ei. Îi scrie atunci o scrisoare lui A. D. Xenopol, aceasta nefiind alta decît scrisoarea[4]) datată 5 decembrie 1916, pe care ne-am propus s-o facem cunoscută publicului cititor.

Ea degajă afecțiune față de istoricul devotat și inspirat care a fost A. D. Xenopol, aflat vreme de 50 de ani în rîndurile animatorilor luptei pentru libertatea, unitatea și independența României. În ea recunoaștem încă odată extraordinara capacitate de înțelegere și previziune a lui Iorga, energia intelectualului aparținînd unei generații mai tinere. Citām din textul inedit al scrisorii lui Nicolae Iorga :

„Scumpe Domnule Xenopol,

(...)Scrisoarea d-tale către D. Boutroux e admirabilă pentru puterea logică a expunerii și pentru delicatețea sentimentului. Eu nu mă învoiesc însă cu concluziile ei.

Rusia se apără pe ea apărîndu-ne și vremea desmembrărilor de state pe sfîșierea tratatelor a trecut după ferma mea credință. Alții vor trebui să ne lase să trăim și noi înșine vom găsi ce ne trebuie pentru a trăi o adevărată viață pe care pînă acum n-am avut-o. Nu văd nici în negru, nici în albastru ; văd în sus".

„În sus" însemna în viitor și acesta i-a dat dreptate lui Iorga.

Patriotismul lui Iorga se afla în deplină concordanță cu convingerea sa despre misiunea istoricilor. Aceștia nu trebuie să se izoleze de realitățile concrete, urmînd „să intre în lupta care se poate lipsi de ei, dar departe de care ei nu înseamnă nimic. Pulsul preocupărilor lor trebuie să bată în ritmul fie și înfrigurat al timpului...", scria Nicolae Iorga[5]). Alături de alte elemente, gîndirea și acțiunea sa astfel orientate explică faptul de ce el a exprimat, ca nimeni altul, gînduri și idealuri ale poporului său. N. Iorga a primit o binemeritată recunoaștere în zilele noastre în condițiile acțiunii largi, inițiată de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** de reconsiderare și valorificare a patrimoniului spiritual românesc.

Aneta SPIRIDON
Elena MEWEȘ-GHENAN

*) Dintre acestea amintim : **Acte și fragmente cu privire la istoria românilor,** în trei volume (anii 1895—1897) noua sa colecție de documente culese din bogatele arhive și biblioteci apusene completată apoi cu 7 volume din colecția Hurmuzaki și „Studii și documente cu privire la istoria românilor" (31 volume ; primele patru apărute în anii 1901—1902), **Note critice asupra culegerilor de documente interne românești** (1903) în care atrage atenția asupra însemnătății documentelor privind trecutul istoric și viața social-politică și culturală a românilor din toate provinciile, criticând publicațiile de documente interne ca cele datorate lui V.A. Ureche, Erbiceanu, Melchisedec, Fl. Marian, O. Popescu etc. De asemenea amintim operele : **Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea,** în două volume (1901) ; **Istoria literaturii române în veacul al XIX-lea,** în trei volume (1907—1909) ; **Mihai Viteazul,** scrisă cu prilejul împlinirii a 300 de ani de la moartea domnitorului, 1901 editura „Minerva", **Istoria lui Ștefan cel Mare pentru poporul român** scrisă cu prilejul împlinirii a 400 de ani de la moartea sa (1904) ; **Geschichte des romanischen Volkes in Rahmen seiner Staatsbildungen,** tipărită în 1905 la Gotha ; **Istoria românilor în chipuri și icoane,** 3 vol. Buc. 1905—1906 ; **Dezvoltarea ideii unității politice a românilor** (1915) ; **Istoria românilor din Bucovina** (1917) ; **Droits nationaux et politiques des roumains dans la Dobroudja** (1917) ; **Drepturile românilor asupra teritoriului lor național unitar** (1919), ș.a.

[1]) G. Călinescu, Istoria literaturii române, compendiu, ed. a II-a, București, 1968, p. 219.

[2]) N. Iorga, Istoria comerțului cu Orientul, Buc., 1939, p. 31 — 32 ; 41.

[3]) G. Zane, Studii de istorie a gîndirii economice (XVII), Buc., 1971, p. 27.

[4]) Originalul scrisorii se află la Biblioteca Academiei R.S. România, secția corespondență, inv. nr. 147 343.

[5]) N. Iorga, Noi direcții în istorie, prelegere universitară apărută în Gazeta Transilvaniei, nr. 238, din 14 noiembrie 1920.

în care sînt în gradul cel mai înalt eficace ; 3) căutarea de alianțe în cadrul „european" ; 4) acceptarea investițiilor străine, dar numai în ramurile în care nu există speranța atingerii nivelului internațional ; 5) adoptarea în cadrul european a unei politici preferențiale a achizițiilor de stat ; 6) coordonarea diferitelor mijloace de politică industrială ; 7) o intervenție de stat adaptată în timp la cerințele pieței.

Transfer tehnologic și structuri sociale

● *În contextul pregătirii Conferinței Națiunilor Unite pentru Știință și tehnologie în serviciul dezvoltării, care urmează să se desfășoare la Viena între 20 și 31 august a.c., Volker Rittberger, de la Institutul Națiunilor Unite pentru educație și cercetare, (UNITAR) își expune unele opinii în articolul* The Role of Science and Technology in the New International Order *(Rolul științei și tehnologiei în Noua Ordine Internațională), apărut în revista INTERECONOMICS (nr. 11/12, 1978). Autorul consideră că țărilor în curs de dezvoltare trebuie să li se faciliteze accesul la noile tehnologii, dar atrage, printre altele, atenția asupra a două situații : a) chiar între țările în curs de dezvoltare există discrepanțe în privința capacităților tehnico-științifice, de care trebuie să se țină seama în cazul unui transfer de tehnologie ; b) întrucît există la unele țări tendința de a se adresa cu precădere la fostele metropole, există pericolul ca transferul tehnologic și „cooperarea" să nu fie altceva decît „vin vechi în sticle noi". De asemenea, scrie autorul, e bine să se știe că transferul tehnologic nu este o soluție în orice condiții. De pildă, creșterea productivității în agricultură poate duce la înălțurarea foametei și malnutriției numai dacă sporul de producție ajunge la cei ce au nevoie de el. Problema foametei și malnutriției este, înainte de toate, o problemă de structură socială.*

● *În lucrarea sa* Cooperativa agricolă și strategia dezvoltării *(Editura politică, 1978, 320 p.), Mihail Levente își propune să înfățișeze unele stări de lucruri din țările în curs de dezvoltare, însoțindu-le de comentarii și de sugestii „cu valabilitate limitată la o etapă decenală". Autorul împărtășește convingerea că, în țările în curs de dezvoltare, cooperativele agricole, în condițiile unei repartiții stimulative și echitabile, ar putea deveni adevărate laboratoare și școli ale autogestiunii, ale inițiativelor și întăpturilor constructive ale grupurilor sociale rurale, ale democrației economice și politice. El își propune să aducă material de reflecție cititorului din România, fără a oferi modele. Comentariile sale le consideră doar teme pe care le-ar dori utile dezbaterilor premergătoare opțiunilor. Spre deosebire de economia capitalistă, spune M. L., în cea predeterminată de parametrii planurilor de stat există un spațiu larg pentru experimentări. Autorul ține să sublinieze specificitatea și primordialitatea agriculturii ca ramură a economiei și particularitățile psiho-sociale ale țăranilor. Într-o lume a interdependențelor, problemele țărilor în curs de dezvoltare nu sînt numai ale lor, ci ale întregii comunități terestre.*

FIȘE

„Acționînd pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a programului de edificare a socialismului și comunismului în România, ne îndeplinim o înaltă îndatorire față de propriul popor și, totodată, ne aducem contribuția la victoria cauzei generale a socialismului, la întărirea forțelor progresului social și păcii în lume. Noi pornim de la convingerea că sporirea contribuției țării noastre la cauza destinderii și păcii — țeluri de însemnătate hotărîtoare pentru destinele omenirii — impune, în primul rînd, întărirea continuă a forței economice și politice proprii, înfăptuirea cu succes a programului de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

SUCCESELE FIECĂREI ȚĂRI SOCIALISTE, FACTOR HOTĂRÎTOR ÎN AFIRMAREA SUPERIORITĂȚII SOCIALISMULUI ÎN LUME (I)

VICTORIA socialismului într-o serie de state din Europa, Asia și America Latină, cea mai importantă cucerire a forțelor revoluționare și progresiste din lume în perioada postbelică, a determinat o cotitură de dimensiuni istorice în economia mondială contemporană și în ansamblul evoluțiilor pe plan internațional. Creșterea influenței țărilor socialiste este indisolubil legată, înainte de toate, de realizările obținute de acestea pe toate planurile — economic, politic, social. Țările socialiste au repurtat și repurtează succese tot mai importante în dezvoltarea economică, în înfăptuirea programelor de industrializare de către fiecare țară, în domeniul tehnico-științific, în înflorirea culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului.

Țărilor socialiste le revine sarcina să joace un rol hotărîtor și în dezvoltarea tendințelor pozitive din viața internațională, opuse tendințelor spre dominație și încordare. După cum arată cu maximă claritate analiza științifică a dezvoltării contemporane, analiză pe care se întemeiază politica externă a României, în ciuda accentuării politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de forță și dictat, de reîmpărțire a lumii în sfere de influență și dominație — ceea ce pune, desigur, în pericol cursul destinderii, păcii și securității internaționale — se afirmă tot mai puternic voința popoarelor de a se dezvolta libere, stăpîne pe destinele lor proprii, de a-și făuri viața așa cum doresc, fără nici un amestec din afară, de a conlucra pe baza deplinei egalități. Evoluția raportului internațional de forțe, marile schimbări care au loc în lumea de astăzi, în condițiile existenței celor două tendințe diametral opuse, infirmă aprecierile că situația mondială ar evolua în direcția unei confruntări militare inevitabile. Dimpotrivă, profundele schimbări sociale și naționale revoluționare din lume demonstrează că, acționînd unite, forțele socialismului, ale progresului, popoarele lumii, pot asigura o pace trainică pe planeta noastră. Tocmai în acest sens un rol hotărîtor revine țărilor socialiste, partidelor comuniste și muncitorești, altor forțe progresiste, democratice, a căror misiune istorică este realizarea unei lumi a dreptății sociale și naționale, a egalității între popoare, a colaborării rodnice, prietenești între toate națiunile lumii.

În cadrul întîlnirilor sale cu reprezentanți ai diferitelor categorii de oameni ai muncii din țara noastră, în expunerea din cadrul Sesiunii solemne comune din 1 decembrie 1978, în Mesajul de Anul Nou adresat întregului popor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a afirmat cu toată claritatea poziția României socialiste de a face totul și în viitor, la fel ca și pînă acum, în vederea realizării acestei misiuni istorice a socialismului, în vederea atingerii acestor obiective vitale pentru toate popoarele. Eliberarea popoarelor atît de asuprire cît și de primejdia unui nou război, asigurarea unei păci trainice și a colaborării reciproc avantajoase, în condiții de deplină egalitate, corespund atît intereselor poporului român, cît și intereselor tuturor țărilor socialiste, ale tuturor popoarelor lumii, ale întregii omeniri.

„Angajat cu toate forțele în vasta operă de construire a societății socialiste și comuniste, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea din 1 decembrie, **poporul român, ca, de altfel, toate popoarele, are nevoie, în mod vital, de liniște și pace. Iată de ce obiectivul central al politicii noastre externe îl constituie lupta neabătută împotriva oricăror pregătiri de război, împotriva cursei înarmărilor, pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii de astăzi pe cale pașnică, prin tratative, pentru accentuarea cursului destinderii și instaurarea unei reale securități internaționale și a unei păci trainice în lume".** În acest sens, sublinia secretarul general al partidului, România socialistă îmbină eforturile pentru înfăptuirea Programului elaborat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român cu lupta pentru o politică de destindere și colaborare, pentru relații de egalitate și respect între toate națiunile, pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

Ritmurile de creștere — expresie a valorificării avantajelor socialismului

ȚĂRILOR care au pășit pe calea construirii socialismului și comunismului, noua orînduire le oferă ample premise obiective pentru o dezvoltare economică intensă, pentru perfecționarea continuă a organizării și conducerii societății, pentru creșterea eficienței economice și sociale. Existența și valorificarea acestor premise a făcut posibil ca, în procesul unor profunde prefaceri sociale, în țările socialiste să fie repurtate mari succese în construcția economică, să se ridice bunăstarea maselor. Superioritatea relațiilor de producție socialiste este demonstrată și de faptul că în timp ce e-

Ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriale globale în ţări socialiste membre ale C.A.E.R. (în %)

	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976	1977
Bulgaria	11,7	10,9	9,1	6,8	6,3
Cehoslovacia	5,2	6,7	6,7	6,5	5,6
Cuba	n.d.	n.d.	8,5	3,0	n.d.
R. D. Germană	5,8	6,5	6,5	5,9	4,8
Mongolia	9,8	9,9	9,2	7,4	4,0
Polonia	8,4	8,3	10,4	9,3	7,5
România	13,8	11,9	12,9	11,0	13,0
Ungaria	7,5	6,2	6,4	4,1	6,8
U.R.S.S.	8,6	8,5	7,4	4,8	5,7

Sursa : Statisticeskii ejegodnik stran-cilenov S.E.V. — 1978, p. 57; Anuarul Statistic al R. S. România — 1978, p. 130—131.

conomia ţărilor socialiste se caracterizează prin dezvoltarea continuă a forţelor de producţie, în economia ţărilor capitaliste s-a manifestat din plin criza economică de structură, iar ritmurile lor de dezvoltare sînt actualmente printre cele mai scăzute din perioada postbelică.

Resursele potenţiale de dezvoltare pe care le oferă socialismul sînt însă considerabil mai mari. Este de aceea, cu atît mai mult timpul ca socialismul să-şi dovedească superioritatea nu numai prin natura orînduirii sociale, a relaţiilor de producţie socialiste, ci, în primul rînd, prin felul cum sînt rezolvate problemele economice, problemele privind condiţiile de muncă şi de viaţă ale oamenilor, alte probleme sociale, legate inclusiv de dezvoltarea democraţiei socialiste, de perfecţionarea conducerii societăţii pe baze ştiinţifice. Desigur, în toate aceste domenii s-au obţinut realizări remarcabile, dar nu se poate spune că superioritatea potenţială a socialismului a fost pe deplin pusă în valoare. Tocmai de aceea, în Expunerea sa de la 3 august 1978, secretarul general al partidului sublinia : **„Trebuie să acţionăm astfel încît să demonstrăm în practică, prin fapte şi realităţi, prin realizări concrete, superioritatea organizării socialiste a societăţii".**

În creşterea forţei socialismului în ansamblul său, în afirmarea superiorităţii relaţiilor de producţie socialiste în lume, o importanţă covîrşitoare prezintă modul concret în care fiecare ţară rezolvă problemele dezvoltării economico-sociale, ale promovării progresului tehnic şi cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, ritmul în care îşi înfăptuieşte dezvoltarea economică şi lărgirea bazei tehnico-materiale, creşterea bunăstării materiale şi culturale, ridicarea nivelului de civilizaţie al întregului popor.

Ritmurile de creştere a producţiei industriale sînt desigur o expresie a efortului făcut de fiecare ţară socialistă în direcţia făuririi unei economii naţionale moderne, o expresie a eficienţei cu care sînt valorificate resursele materiale, financiare şi umane de care dispune societatea, a modului în care sînt puse în valoare avantajele relaţiilor de producţie socialiste.

În anii construcţiei noii orînduiri, toate ţările socialiste au obţinut rezultate pozitive în dezvoltarea lor economică, în creşterea şi modernizarea forţelor de producţie, în dezvoltarea şi lărgirea continuă a bazei tehnico-materiale, în înflorirea ştiinţei, învăţămîntului şi culturii. Ritmurile de creştere a producţiei industriale în perioada 1961-1977, într-o serie de ţări socialiste membre ale C.A.E.R., sînt o reflectare concludentă a succeselor obţinute în construcţia noii societăţi (vezi tabelul). Realizări asemănătoare s-au înregistrat şi în alte ţări socialiste din Europa, Asia şi America Latină.

România se numără în prezent printre acele ţări din lume care au elaborat şi traduc în viaţă o concepţie dinamică de creştere economică, verificată prin ritmul susţinut în care se dezvoltă economia naţională. Ritmurile în care s-a dezvoltat industria românească în ultimul deceniu şi jumătate infirmă teoria demarajului lansată cu ani în urmă de economişti burghezi pentru a justifica tendinţa de reducere a ritmului şi fenomenele de stagnare din economia ţărilor capitaliste. Relaţiile de producţie socialiste conţin în sine potenţe capabile să asigure un ritm relativ constant de dezvoltare şi chiar accelerarea acestuia în anumite perioade. Aceasta este de altfel o expresie a superiorităţii noii orînduiri. Faptul că, în unii ani, unele ţări socialiste au realizat ritmuri mai mici, manifestîndu-se chiar o tendinţă a acestora de a se cantona la niveluri relativ scăzute, îşi are cauze care nu ţin de natura orînduirii socialiste.

Drept rezultat al dezvoltării industriei a sporit continuu în toate ţările socialiste volumul fondurilor fixe. Astfel, în Bulgaria acesta a crescut în perioada 1960—1977 de 3,8 ori, în Ungaria de 2,3 ori, în R.D.G. de 1,9 ori, în Mongolia de 4,3 ori, în Polonia de 2,25 ori, în România de 4 ori, în U.R.S.S. de 3,6 ori, în Cehoslovacia de 2,1 ori.

Avantajele socialismului în domeniul economiei îşi găsesc expresia nu numai în ritmul de creştere al producţiei industriale, ci şi în dezvoltarea celorlalte ramuri ale producţiei materiale. Rezultate bune — deşi mult sub posibilităţi — au obţinut ţările socialiste şi în dezvoltarea agriculturii. În decurs de 17 ani volumul producţiei agricole a crescut după cum urmează : în Bulgaria de 1,5 ori, Ungaria de 1,6 ori, R.D. Germană de 1,3 ori, Mongolia de 1,2 ori, Polonia de 1,5 ori, România de 2 ori, U.R.S.S. de 1,5 ori, Cehoslovacia de 1,5 ori.

Deosebit de expresivă este creşterea venitului naţional. Astfel, în perioada 1960—1977 venitul naţional a crescut de 3,4 ori în Bulgaria, 2,6 ori în Ungaria, 2,2 ori în R.D. Germană, 1,9 ori în Mongolia, 3,2 ori în Polonia, 4,65 ori în România, 2,9 ori în U.R.S.S., 2,2 ori în Cehoslovacia.

Ritmurile şi creşterile menţionate aici pentru sectoare economice şi indicatori decisivi ai dezvoltării sînt superioare celor realizate de multe ţări, totuşi în ele nu se materializează în întregime potenţialul real de dezvoltare pe care îl oferă socialismul. Pe bună dreptate tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, în expunerea făcută la Şedinţa activului central de partid şi de stat, din 3 august 1978 a arătat, referindu-se la o serie de fenomene negative care se manifestă în dezvoltarea economico-socială din ţările socialiste : **„În unele ţări are loc o scădere a ritmului dezvoltării, a venitului naţional, care nu poate fi pusă numai pe seama faptului că s-a ajuns la un înalt nivel de creştere economică şi că nu ar mai fi necesar un ritm înalt de sporire a producţiei şi a venitului naţional. Este evident că o creştere anuală de 4-5 la sută a venitului naţional este insuficientă pentru a se face faţă în mod corespunzător problemelor puse de dezvoltarea economico-socială, de ridicarea bunăstării generale a poporului".**

Numai prin valorificarea plenară a avantajelor socialismului în raport cu condiţiile concrete ale fiecărei ţări se poate asigura folosirea judicioasă a tuturor resurselor societăţii, în modalităţi şi proporţii superioare celor ale capitalismului, se poate asigura creşterea rapidă a producţiei, a venitului naţional, a avuţiei sociale, a bunăstării maselor. Demonstrarea în felul acesta concret, a superiorităţii organizării socialiste a societăţii presupune mobilizarea în continuare a forţelor şi eforturilor fiecărei ţări angajate pe această cale de dezvoltare, colaborarea reciproc avantajoasă a tuturor ţărilor socialiste, folosirea de către ele, pe baza principiilor de egalitate şi echitate, a tuturor posibilităţilor oferite de diviziunea internaţională a muncii.

prof. dr. Mihai PĂRĂLUŢA

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna decembrie 1978

MODIFICĂRILE, mai puțin semnificative de prețuri în luna decembrie 1978, au fost determinate, în principal, de o activitate tranzacțională relativ moderată și mai puțin de situația dolarului S.U.A. care, în această perioadă, a prezentat o mai mare stabilitate față de celelalte valute occidentale. Astfel, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R. S. România au scăzut cu numai 0,1%.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale au marcat o creștere (+0,6%) față de luna precedentă. În cadrul acestei grupe s-au înregistrat creșteri la metale (+1,1%) datorită menținerii cererii la un nivel relativ ridicat și grevelor muncitorilor peruani, care au determinat majorarea prețurilor cuprului. Au crescut, de asemenea, prețurile la lemn și produse din lemn (+0,8%), și minereuri (+0,6%). Scăderi au fost înregistrate la cauciuc (—5,4%), piei (—1,4%) și fibre animale și vegetale (—0,3%), acestea din urmă fiind influențate de scăderea prețului la bumbac.

Prețurile produselor agroalimentare au crescut cu numai 0,1%. Oferta limitată din partea unor furnizori europeni, știrile privind noile achiziții de soia boabe efectuate de U.R.S.S. din S.U.A. și posibilitatea efectuării de importuri de aceleași produse de către R. P. Chineză, au dus la majorarea prețurilor la semințe oleaginoase, produse derivate grăsimi animale și vegetale (+1,9%). De asemenea, au crescut prețurile și la animale, carne și produse animaliere (+1,0%).

Prețurile la cereale au scăzut (—1,6%) în special datorită diminuării prețurilor griului, sub influența perspectivelor reducerii importului de cereale al U.R.S.S. din S.U.A. în anul 1979 și ca urmare a estimării Consiliului Internațional al Griului privind majorarea producției mondiale în sezonul 1978/1979. Scăderea prețurilor zahărului și produselor tropicale (—1,5%) a fost determinată de diminuarea prețurilor la cacao, ca urmare a vînzărilor anticipate efectuate de Brazilia în contul recoltei anului următor, ca și de scăderea prețurilor la cafea și zahăr rafinat.

Prețurile la combustibili au scăzut (—1,5%) datorită, în principal, reducerii cu 3,7%, a prețurilor la produsele petroliere, în condițiile existenței unei supraoferte, în special la păcură și diminuării cererii pentru benzină. Prețurile la cărbuni și cocs au crescut (+1,2%) mai ales datorită creșterii cursului mărcii vest-germane față de dolarul S.U.A.

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1976-1978 SI IN DECEMBRIE 1978

- 1979-1972 = 100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Noiem-brie	Decem-brie
INDICE GENERAL	1976	226,2	229,9	231,3
	1977	230,1 a)	227,1 a)	231,9 a)
	1978	256,0	280,9	280,5
1. Produse alimentare	1976	180,8	175,9	177,3
	1977	180,7 a)	176,5 a)	179,9 a)
	1978	191,8	202,2	202,4
- cereale	1976	198,3	167,8	170,5
	1977	161,6	167,0	166,9
	1978	187,7	203,4	200,1
- sem.oleag., prod.deriv., grăs.anim. și veg.	1976	168,7	178,3	175,6
	1977	189,1	167,1	173,3
	1978	201,6 a)	216,8	221,0 a)
- anim.,carne și produse animaliere	1976	152,8	158,6	160,0
	1977	158,7 a)	165,1	171,3 a)
	1978	175,5 a)	181,4 a)	183,2 a)
- zahăr și produse tropicale	1976	243,5	234,8	240,1
	1977	263,3	240,0	238,1
	1978	228,8	233,9	230,3
2. Combustibili	1976	366,7	374,0	383,6
	1977	398,4 a)	403,1	410,4 a)
	1978	442,0	498,9	491,0 a)
- cărbuni și cocs	1976	266,5	278,7	281,9
	1977	289,1 a)	300,1	312,6 a)
	1978	356,2 a)	375,8	380,4 a)
- țiței	1976	497,6	500,8	500,2
	1977	553,9	557,2	557,2
	1978	548,0	547,0	547,0
- produse petroliere	1976	408,4	412,4	431,0
	1977	439,1	438,7	444,1
	1978	479,6	589,0	567,4
3. Materii prime industriale	1976	201,9	207,5	206,1
	1977	199,2	194,3	197,4 a)
	1978	225,1 a)	246,0 a)	247,5 a)
- minereuri	1976	164,9	165,6	166,7
	1977	149,4 a)	146,1 a)	147,9 a)
	1978	139,6 a)	142,6 a)	143,5 a)
- metale	1976	194,8	196,2	194,6
	1977	192,1	190,1	193,0 a)
	1978	227,7	251,3 a)	254,1 a)
- cauciuc	1976	219,5	235,2	222,2
	1977	231,0	242,7	235,0
	1978	279,2	322,9	305,4
- lemn și produse din lemn	1976	222,1	230,8	230,8
	1977	227,9 a)	230,3 a)	233,8 a)
	1978	249,6 a)	265,1 a)	267,2 a)
- fibre anim. și veg.	1976	228,4	254,8	247,5
	1977	212,3	176,2	180,9
	1978	215,1	235,4	234,6
- piei	1976	169,8	150,9	169,7
	1977	186,6	182,6	191,7
	1978	247,7	303,1	298,8

a) Date provizorii pentru: ulei de ricin, porci vii, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi de oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner.

Orientări în dezvoltarea economică

Franța: încredere într-o creștere economică susținută în 1979

FRANȚA începe noul an în condițiile unei mai mari stabilități economice, determinată de îmbunătățirea comerțului, reducerea ratei inflației și stabilitatea monedei naționale pe piețele externe, de natură să favorizeze perspectiva unei situații de redresare și creștere a principalilor indicatori.

Potrivit previziunilor oficiale franceze recente, creșterile înregistrate în consumul particular și în producția industrială în 1978 permit luarea în calcul a unei creșteri de 3,7% a P.I.B. în 1979, față de 3,2% în cursul anului trecut, aceasta pe fundalul menținerii inflației, dar pe care guvernul preconizează să o reducă la circa 8%, în raport cu rata anterioară de 10%. Se speră, deasemenea, în menținerea unei balanțe comerciale active, chiar în condițiile majorării prețului petrolului, previziunea majorării exporturilor plecînd atît de la premisa creșterii comerțului mondial cît, mai ales, a sporirii importurilor vest-germane din Franța.

Revirimentul investițiilor în sectorul productiv din cursul anului trecut permite specialiștilor francezi să prevadă o creștere cu 15% a valorii investițiilor pentru anul în curs. Dar, întrucît se așteaptă ca prețurile la echipamente să crească, din cauza inflației, cu circa 8%, potrivit Institutului Național de Statistică din Franța creșterea reală a investițiilor va fi, astfel, de circa 7% în 1979 față de numai 1% cît s-a înregistrat anul anterior în sectorul particular. Vor beneficia de creșteri semnificative în principal industria de automobile, electrică, chimică, textilă. De o atenție specială se va bucura, de asemenea, industria construcțiilor navale, afectată de criza vest-europeană din ultimii ani, avîndu-se în vedere acordarea de credite pe perioade lungi și cu dobînzi scăzute, sporirea sprijinului din partea statului.

Economiștii francezi preconizează o creștere de circa 5% pe an, în 1979, a producției industriale, în condițiile majorării exporturilor și a investițiilor străine, apreciind că aceasta va avea ca rezultat previzibil o tendință asemănătoare în direcția ameliorării utilizării capacităților de producție și a forței de muncă.

Guvernul francez își exprimă speranța că măsurile de politică economică adoptate în cursul anului trecut vor începe să dea rezultatele scontate în 1979, mai ales în direcția creșterii competitivității și îmbunătățirii situației financiare a întreprinderilor.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

EVOLUȚIA piețelor de schimb în săptămîna 8—12 ianuarie 1979 nu a confirmat anticipările referitoare la posibile presiuni de mare amploare asupra dolarului S.U.A. În acest interval dolarul a profitat în continuare de estimările referitoare la continuarea în viitor a politicii de sporire a masei monetare și la menținerea la un nivel ridicat a costului creditului la intern în S.U.A. În plus, la finele intervalului, anunțarea hotărîrii autorităților monetare din S.U.A. de a lansa bonuri de tezaur libelate în franci elvețieni pentru o sumă echivalentă cu 1,2 miliarde dolari S.U.A., a contribuit la o revenire a dolarului față de restul valutelor occidentale, în raport cu care a închis peste nivelul de referință anterior.

Lira sterlină a fost supusă, mai ales în ultima parte a intervalului, presiunilor datorate efectelor economice ale conflictelor de muncă, înregistrînd o mișcare de regres de la o deschidere de circa 2,0250 dolari/liră la un curs de închidere de aproximativ 1,9870 dolari/liră (cu circa 1,5% sub nivelul de referință). **Francul elvețian** a înregistrat cel mai mare recul în raport cu dolarul S.U.A. (printre valutele examinate), atingînd la închidere un curs de circa 1,6875 franci/dolar (cu 2,3% sub nivelul de referință), după ce temporar a atins un nivel mai scăzut, de peste 1,6900 franci/dolar.

Marca vest-germană, după o deschidere de circa 1.8380 mărci/dolar, a regresat pînă la circa 1,86 mărci/dolar la închidere. Publicarea ratei anuale de creștere a produsului național brut în R.F.G. pe 1978 (de 3,4% p.a., față de numai 2,6% p.a. realizat în 1977) a avut o influență limitată asupra evoluției mărcii în acest interval. **Francul belgian** a realizat în final un ușor recul față de intervalul precedent, la un curs de circa 29,30 franci/dolar, în timp ce **francul francez** a oscilat în acest interval între 4,21 franci și circa 4,2675 franci/dolar (la închidere). **Lira italiană** a înregistrat un recul lent de la un curs de circa 830 lire/dolar la deschidere la circa 839 lire/dolar la închidere. **Yenul japonez** a evoluat în nota generală, cotînd în final la un nivel de circa 197,75 yeni/dolar, cu circa 0,5% sub nivelul de referință.

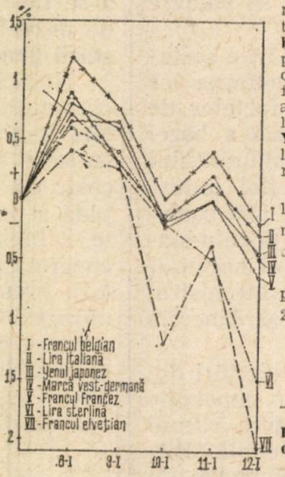

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 8—12 ianuarie, luîndu-se ca bază cursurile din 5 ianuarie 1979

Pe **piața euro-depozitelor** dobînzile la depozitele la șase luni în dolari S.U.A. a fost de circa 12,1875% p.a., la mărcile vest-germane de circa 3,75% p.a. (în ușoară creștere), iar la francii elvețieni de circa 0,3125% p.a.

Pe **piața aurului** s-a înregistrat o scădere constantă a prețului metalului galben, stabilit la ultimul fixing la 217,60 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

DOCUMENTAR

Țări capitaliste: aspirații programatice și realizări concrete în economisirea energiei

DEPENDENȚA crescîndă a țărilor capitaliste dezvoltate de importul de energie, majorarea substanțială a prețurilor la produsele petroliere în prima jumătate a actualului deceniu, au determinat adoptarea cvasigenerală a unor măsuri de economisire, a căror amploare și eficiență variază de la o țară la alta. Într-adevăr, dezechilibrul balanței energetice a acestei categorii de țări se agravase simțitor: în perioada 1951—1974 ponderea importului net de energie în consumul țărilor respective a sporit de la 5% la 38% (S.U.A. din exportator net au devenit importator în proporție de 15% din necesarul intern, iar țările Europei occidentale și Japonia au ajuns să depindă de import în proporție de 60% și, respectiv, 87%). S-a extins îndeosebi importul de petrol și produse petroliere, care — bucurîndu-se, inițial, de prețuri relativ scăzute și de o serie de avantaje tehnice în utilizare — au eliminat treptat cărbunele, în special în domeniul încălzitului imobilelor și producției de energie electrică.

Creșterea prețurilor la petrol și produsele petroliere (ca și la alți combustibili) a determinat dublarea într-un singur an a ponderii valorice a purtătorilor de energie în importul țărilor capitaliste dezvoltate (de la 11,5% în 1973 la 23,5% în 1974), ceea ce a stimulat intensificarea cercetărilor vizînd folosirea altor surse de energie, pînă atunci puțin competitive din punct de vedere economic.

După calculele experților O.C.D.E. în perioada 1974—1977, prin aplicarea măsurilor de economisire a energiei, în țările membre ale acestei organizații s-a realizat o economie globală de 205 mil. t.c.c., adică un consum de energie cu 1,5% inferior celui care ar fi fost necesar fără aplicarea măsurilor respective. Și totuși, rezultatele sînt încă puțin încurajatoare pentru țările respective, întrucît dependența lor de importul de petrol se menține sau chiar se accentuează. După cum se vede din grafic, în cazul S.U.A. — după o reducere cu totul minoră în anii 1974—1975, a volumului importurilor sale de petrol — în următorii ani acesta a crescut rapid, apropiindu-se în 1977 de nivelul celor efectuate de țările Pieței comune vest-europene. În ceea ce privește aceste din urmă țări, pe ansamblu ele au reușit să reducă sensibil importurile lor de petrol, în timp ce Japonia le-a menținut, începînd din 1974, sub nivelul atins în 1973. Totodată, petrolul păstrează ponderea cea mai ridicată în balanța energetică; conform datelor publicate în presa occidentală, în 1977 petrolul deținea o pondere de circa 52% în consumul purtătorilor primari de energie din țările nesocialiste, față de ceva mai mult de 21% pentru combustibilii solizi, circa 18% pentru gaze naturale, circa 7% pentru hidroenergie și peste 2% pentru energia atomică.

ÎN SITUAȚIA CREATĂ, măsurile de economisire — considerate inițial ca o intervenție temporară a statului în economia țărilor respective, dictată de condiții excepționale — s-au transformat treptat într-o politică energetică pe termen lung, avînd ca obiectiv principal să ridice gradul de asigurare cu energie din resurse interne și, implicit, să reducă dependența de importul de petrol. În acest context, economisirea energiei este privită și ca un important și permanent proces, care să permită îndepărtarea termenelor de epuizare a resurselor energetice neregenerabile pentru a cîștiga astfel timpul necesar dezvoltării tehnologiilor privind utilizarea unor surse alternative de energie, pentru rezolvarea problemelor protecției mediului înconjurător în noile condiții.

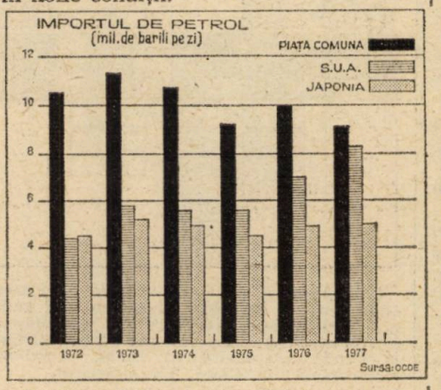

Au fost elaborate sau sînt în curs de elaborare programe energetice naționale, precum și pe plan internațional sub egida unor organisme, cum sînt: Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa, O.C.D.E. sau Agenția internațională pentru energetică de pe lîngă Comisia comunităților europene. Ca atare, rezolvarea problemelor legate de utilizarea rațională a energiei devine unul dintre domeniile de perspectivă ale colaborării internaționale. Ea este impusă de necesitatea abordării complexe a problemelor energetice, în condițiile mutațiilor cantitative și calitative care au loc pe piața combustibililor și energiei, printre aceste probleme figurînd: evidențierea factorilor care influențează asupra nivelului consumului de resurse energetice, îmbunătățirea structurii finale a consumului, atenuarea disproporțiilor în dezvoltarea producției sau consumului de combustibili și energie atît în cadrul diferitelor ramuri, cît și pe ansamblul economiei unor țări capitaliste.

Eficiența măsurilor de economisire a energiei este ilustrată de faptul că, după aprecierea specialiștilor, investițiile în economisirea energiei dau un efect economic dublu, comparativ cu investițiile echivalente pentru dezvoltarea bazei energetice. Ca urmare, sfera aplicării acestor măsuri este foarte largă — de la înlăturarea risipei în utilizarea surselor energetice și a pierderilor mărunte pînă la înfăptuirea unor adînci modificări structurale în toate etapele producției și consumului de energie. Ținînd seama de aceasta, diferitele programe energetice includ, în general, următoarele direcții principale de economisire: reducerea directă a pierderilor de căldură și energie; optimizarea utilizării căldurii și energiei; folosirea energiei termice din apă și gazele industriale; reutilizarea unor produse care încorporează multă energie (oțel, aluminiu, mase plastice), a materiilor prime secundare din agricultură și a resturilor menajere din mediul urban; extinderea tehnologiilor, a utilajelor și instalațiilor care permit economisirea energiei (dieselizarea, iluminatul fluorescent etc.); aplicarea tehnologiilor care duc la ridicarea gradului de extragere din zăcămînt a petrolului și a altor categorii de combustibili fosili și la punerea în valoare a unor zăcăminte mai sărace; concentrarea producției în complexe de dimensiuni mari, crearea unor sisteme mixte de livrare a energiei.

La acestea se adaugă măsuri susceptibile de a provoca modificări pozitive în structura consumului final de energie (îmbunătățirea întreținerii utilajelor și reglarea încărcării acestora, extinderea utilizării automobilelor de mic litraj, folosirea preferențială — acolo unde este posibil — a transportului feroviar în locul celui aerian sau autorutier ș.a.m.d.)

ACELEAȘI ORIENTĂRI se regăsesc și în recomandările concrete privind îndeosebi producerea și utilizarea petrolului, cărbunelui și energiei electrice, făcute de Agenția internațională pentru energetică pe baza analizei rezultatelor obținute în țările membre pînă la sfîrșitul anului 1977. Se estimează, în general, că realizarea prevederilor programelor energetice elaborate în țările capitaliste dezvoltate ar permite reducerea cu aproximativ 15% a consumului general de energie la mijlocul deceniului următor, comparativ cu nivelul pe care l-ar fi atins consumul respectiv dacă se dezvolta în ritmurile anterioare „crizei energetice". În acest caz raportul dintre creșterea consumului de energie și cea a produsului național brut s-ar reduce, în cazul țărilor amintite, de la 0,99 în medie pe anii 1960—1974 la 0,84 în 1985. Este de așteptat ca recenta hotărîre a țărilor membre ale O.P.E.C. de a efectua o nouă majorare a prețurilor la petrol (eșalonată în acest an) să constituie un impuls suplimentar pentru elaborarea și aplicarea — îndeosebi în țările importatoare de petrol — a unor măsuri complexe vizînd gospodărirea rațională a combustibililor și energiei.

De menționat că numeroasele prognoze apărute în ultima perioadă asupra evoluției problemei energetice în țările nesocialiste cuprind, pe lîngă aprecieri diferențiate, și o serie de previziuni de bază comune, cum ar fi: creșterea mai moderată a cererii de energie pînă în anii 1990—2000 (față de presupunerile de la începutul actualului deceniu), un ritm mai lent de dezvoltare a energeticii atomice (față de prognozele efectuate imediat după izbucnirea „crizei petrolului"), menținerea cel puțin pînă în anul 1990 a rolului dominant al petrolului și gazelor naturale în satisfacerea nevoilor de energie.

N. POPOV

Îngrășăminte chimice — progresie încetinită

CEA de a III-a conferință internațională pentru îngrășăminte, desfășurată în toamna anului trecut la New York a examinat — între altele — perspectivele producției și consumului acestora pe plan mondial. Prognoze elaborate în acest sens pe termen mediu și lung indică o încetinire a creșterii consumului mondial de îngrășăminte, deși agricultura din țările în curs de dezvoltare ar avea nevoie de sporirea radicală a cantității de îngrășăminte administrate. În următoarea perioadă cererea la principalele categorii de îngrășăminte ar urma să evolueze astfel (în mil. tone conținut util) :

Categoria	Anul agricol		
	1980/81	1985/86	1990/91
Azotate	57,4	75,3	98,4
Fosfatice	33,3	41,9	50,5
Potasice	28,0	36,0	44,3

Se apreciază că între anii 1976 — 1990 cererea mondială va spori (în medie anuală) cu 5,7% pentru îngrășămintele azotice, cu 4,7% pentru cele fosfatice și 4,8% pentru cele potasice. Dar, în timp ce în țările capitaliste dezvoltate se constată o anumită plafonare a consumului de îngrășăminte, în țările în curs de dezvoltare extinderea cererii pentru acestea este frînată de lipsa unor fonduri corespunzătoare. Investițiile necesare în dezvoltarea industriei de îngrășăminte, pentru ca ea să poată face față cererii mondiale, sînt evaluate la peste 60 miliarde dolari în deceniul al nouălea ; se prevede că noile întreprinderi vor fi construite cu precădere în țări în curs de dezvoltare, ceea ce va permite majorarea ponderii acestora în oferta mondială de îngrășăminte (de pildă, de la 9% în 1975/76 la 15% în 1981/82).

Ungaria: accelerarea dezvoltării selective a construcțiilor de mașini

PRODUCȚIA construcțiilor de mașini din R.P. Ungară cunoaște un susținut proces de restructurare, pe baza unui program aprobat în 1976. Anul trecut, de pildă, această producție se compunea în proporție de 54% din produse cu o dezvoltare dinamică, de 32% din produse cu o extindere moderată și de 14% din produse a căror fabricație urmează a fi redusă ori chiar sistată (unele categorii de autovehicule, locomotive, tramvaie articulate, remorci pentru agricultură, armături metalice ș.a.).

Se evaluează că transformările structurale vizează circa 40% din producția construcțiilor de mașini, astfel încît în anul 1980 aceasta va include în proporție de aproape 80% produse moderne, competitive. Întrucît în cadrul selecției se pune un accent crescînd pe produse rentabile, urmează să scadă treptat ponderea produselor metalurgice de masă, în condițiile sporirii ponderii producției de echipament pentru telecomunicații, de tehnică a vidului, de instrumente și aparatură de precizie etc.

Va scădea de asemenea rolul producției de mijloace de transport, pe seama diminuării fabricației de mijloace de transport feroviare și navale, în timp ce producția de autobuze și subansamble auto va continua să se extindă.

Ce nu au reușit să prevadă „previzioniștii" în 1978

CU UN AN ÎN URMĂ, economiști din 8 instituții specializate americane au formulat, la cererea publicației **The**

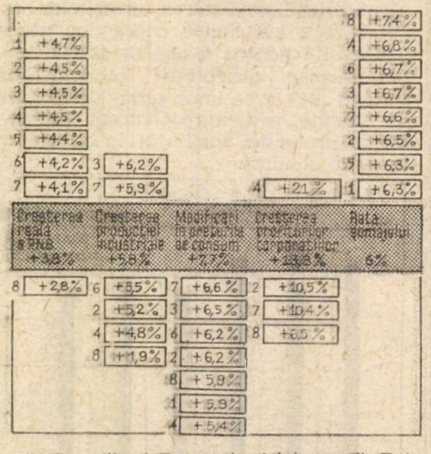

1) Council of Economic Advisers; 2) Data Resources; 3) National Association of Business Economists; 4) Warton Econometric Forecasting; 5) Congressional Budget Office; 6) Conference Board; 7) I.B.M. Economics Department; 8) Chase Econometrics.

New York Times, prognoze pentru principalii indicatori economici ai anului 1978 în S.U.A. Față de datele previziunilor respective erorile, în plus sau în minus, înregistrate de fiecare dintre ele sînt prezentate în graficul alăturat. În legătură cu cauzele ce au determinat aceste diferențe, răspunsurile economiștilor au fost de asemenea variate : lipsa unor statistici corecte la sfîrșitul anului 1977, declinul dolarului, stagnarea creșterii productivității muncii. Se pare că nici elaborarea previziunilor pe anul în curs nu este mai ușoară, avîndu-se în vedere perenitatea factorilor de instabilitate economică, întrucît — după cum menționează publicația respectivă — primele opinii privind, de pildă, ritmul de creștere se diferențiază într-o măsură chiar mai mare decît în anul trecut.

R. F. G.: o preocupare actuală — reciclarea

ÎN CONDIȚIILE accelerării progresului științifico-tehnic, ridicarea permanentă a pregătirii personalului întreprinderilor industriale capătă o importanță deosebită chiar și într-o țară dezvoltată ca R.F. Germania, care dispune de numeroase cadre bine calificate. Un studiu bazat pe o anchetă efectuată în anii 1975—1977 în cele mai mari firme vest-germane a relevat rolul acestui factor pentru buna desfășurare a activității de producție, precum și avantajele organizării reciclării cadrelor pe locul de producție, comparativ cu alte forme de ridicare a calificării.

Din anchetă a rezultat că, chiar în condițiile unei conjuncturi economice nefavorabile, 30% din numărul total al întreprinzătorilor chestionați au alocat fonduri speciale pentru ridicarea calificării cadrelor, 40% au sporit fondurile alocate înainte, iar 12% le-au menținut la nivelul anterior, sumele destinate acestui scop oscilînd între 1% și 3% din totalul cheltuielilor pentru forța de muncă. Totodată, 85% din întreprinzători s-au pronunțat pentru organizarea reciclării în cadrul întreprinderii.

Majoritatea întreprinzătorilor chestionați apreciază că măsurile de ridicare a calificării determină o creștere a productivității muncii, iar peste trei pătrimi dintre ei au stabilit în acest scop relații cu instituții de învățămînt superior.

Polonia: valorificarea bogățiilor minerale

ÎN POLONIA, țară considerată în trecut relativ săracă în resurse minerale utile, subsolul și-a mărit considerabil în ultimele decenii „zestrea" datorită unei intense activități de prospectare geologică. Pe primul loc se situează zăcămintele de huilă (evaluate la circa 135 miliarde tone, pînă la adîncimea de 1 500 m) și de lignit (circa 17 mlrd. tone), urmate de cele de minereuri neferoase (cupru, zinc, plumb, argint, aur, nichel, cobalt etc.), de sulf, de sare gemă (aproximativ 40 mlrd. tone) ș.a.

În anii puterii populare în Polonia s-a dezvoltat o puternică industrie minieră și de prelucrare a materiilor prime extrase din subsol. Extracția de huilă urmează să atingă 200 mil. tone în acest an și circa 260 mil. tone în 1990, iar cea de lignit — aproape 41 mil. tone și, respectiv, 140 mil. tone. La sfîrșitul acestui cincinal, extracția de minereu de cupru va depăși 30 milioane tone pe an, iar în cadrul metalurgiei neferoase în 1980 urmează să se producă 425 mii tone de cupru, 260 mii tone de zinc, 120 mii tone de plumb ș.a.m.d. În ceea ce privește industria sulfului, volumul extracției se ridică la aproape 5 mil. tone pe an, fiind dezvoltată și industria chimică pe bază de sulf.

Eforturile depuse au permis Poloniei să devină al treilea producător de sulf din lume, al patrulea producător de huilă și al zecelea de cupru. Totodată, industria extracției și prelucrării acestor materii prime constituie un important furnizor pentru export, Polonia ocupînd primul loc în lume la exportul de sulf, locul al doilea la exportul de huilă, și progresînd, de asemenea, în ierarhia exportatorilor de cupru.

GLOSAR

Investiții

INVESTIȚIILE constituie și în capitalism unul din instrumentele principale ale politicii economice. Keynes făcea din investiții baza reînvioării economiei sub impulsul statului. În felul acesta investițiile în capitalism pot să fie nu numai rezultatul unor opțiuni individuale, ci orientarea lor să fie influențată de autoritatea publică prin diverse mijloace specifice; înlesniri fiscale, reduceri de taxe vamale sau alte stimulente pentru importul materialelor necesare investițiilor, subvenții etc.

Investițiile înseamnă cheltuirea unor mijloace bănești pentru crearea sau achiziționarea de fonduri (capitaluri) fixe productive și neproductive, pentru dezvoltarea fondurilor fixe existente, pentru modernizarea sau perfecționarea acestora.

Din punctul de vedere al provenienței fondurilor de investiții, acestea sînt fie fonduri interne, reprezentînd partea din produsul intern brut destinată acumulării, fie fonduri externe pe termen lung (deplasări dintr-o țară în alta ale unor active financiare pe termene între 1 și 25—30 de ani sau cu titlu definitiv).

Plasamentele interne de capital pot fi la rîndul lor, ca și cele externe, de proveniență publică sau particulară, „de portofoliu" sau „directe", brute sau nete. Investițiile „de portofoliu" sînt cele care constau în cumpărarea de titluri de împrumut, îndeosebi obligațiuni. În felul acesta, capitalul intern și extern contribuie la realizarea investițiilor proiectate de întreprinderile existente într-o țară, emitente ale obligațiunilor care sînt plasate pe piețele de capital și achiziționate de rezidenți sau nerezidenți. Investițiile „directe" sînt cele care constau în cumpărarea de acțiuni, deci de titluri de proprietate ale unei întreprinderi, prin care capitalul intern sau extern își asigură proprietatea integrală sau asupra unei părți a capitalului acelei întreprinderi.

Plasamentele de capital extern „brute" sînt cele care se efectuează într-o țară în cursul unei anumite perioade de timp, în vreme ce plasamentele „nete" sînt cele care rămîn după deducerea din plasamentele brute a rambursărilor de împrumuturi mai vechi ajunse la termen în aceeași perioadă. Investițiile de capital extern sînt specifice relațiilor dintre țările dezvoltate deținătoare de capitaluri disponibile și țările în curs de dezvoltare. În acest caz ele au servit adeseori exploatării resurselor acestor din urmă țări. Există însă posibilitatea ca, în condiții reciproc avantajoase, respectîndu-se principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, asemenea investiții să sprijine eforturile proprii de ieșire din starea de subdezvoltare.

C. K.

Economisirea energiei

Radu Pascu, Iași — 1) Creată în noiembrie 1974, Agenția internațională a energiei cuprinde în prezent 19 țări capitaliste dezvoltate. Unul din obiectivele sale îl constituie încurajarea statelor membre de a întreprinde eforturi susținute în vederea economisirii energiei. Printre acțiunile concrete inițiate în acest scop se înscrie și proclamarea lunii octombrie 1979 ca „Lună internațională a economiilor de energie". Manifestările ce vor fi organizate simultan în luna respectivă în toate țările membre sînt menite să atragă atenția asupra necesității de a face din economisire o componentă esențială a politicii energetice, să demonstreze că economisirea energiei este posibilă în toate domeniile vieții cotidiene. În final, se speră că manifestările din cursul lunii respective vor promova în rîndurile opiniei publice conștiința necesității de a se frîna creșterea consumului de energie și vor da un nou impuls programelor naționale de economisire, inclusiv sub aspectul cooperării internaționale în acest domeniu.

2) Cele mai recente date de care dispunem privind gradul de cuprindere în învățămînt a tinerilor în vîrstă de 20—24 ani se referă la anul 1975 și privesc 13 țări. Ele variază între 5,5% din totalul populației din respectiva grupă de vîrstă în Australia, 7,5% în Anglia și 9,9% în Franța pe de o parte, și 14,5% în Canada și Japonia, 19,3% în Norvegia și 21,6% în S.U.A.

Aviatică

Ioan Alexandru, Ploiești — 1) Este adevărat că anul trecut a fost un an record în lumea occidentală în ce privește vînzările de avioane civile, deși traficul aerian de pasageri a sporit într-un ritm ceva mai lent (ca și în 1977 dealtfel) decît în 1976, respectiv cu circa 7% față de aproape 10%, iar climatul economic general nu a fost prea încurajator. Se apreciază că înnoirea parcului de avioane — pe care o denotă aceste vînzări record — este cerută nu numai de vechimea, care în unele cazuri a depășit două decenii, a primelor avioane cu reacție intercontinentale de tipul DC-8 sau Boeing-707, ci și de exigențele sporite legate de protecția mediului înconjurător, în ce privește zgomotul și gradul de poluare atmosferică. Vînzările cele mai numeroase au fost înregistrate și în 1978 de firma americană „Boeing" cu 479 aparate, cifră reprezentînd dublul celei din anul precedent. Tot o dublare a vînzărilor a realizat și consorțiul franco—vest-germano—spaniol, care construiește bireactoarele „Airbus". Pentru 1979 Departamentul Comerțului al S.U.A. prognozează o sporire cu 69% a vînzărilor de avioane civile americane, în ciuda majorării prețului la petrol.

2) Ne pare rău, dar articolul trimis de dv. nu se încadrează în profilul revistei noastre. Adresați-vă, eventual, revistei „Lumea".

Proteine

Ioan Moldovan, Brăila — Se apreciază că dintre țările dezvoltate ale lumii, cea în care alimentația populației depinde în cea mai mare măsură de proteinele din pește este Japonia și aceasta în ciuda sporirii considerabile a consumului de ouă și produse lactate. Din volumul zilnic de proteine animale pe cap de consumator, care era de 35,1 g în 1975, 17,7 g (adică peste jumătate) proveneau din produse ale mării, iar restul din produse zootehnice. De remarcat că și furajarea animalelor se bazează în parte pe produsele mării, astfel încît de fapt dependența de care aminteam este și mai ridicată. În alte țări cu industrie piscicolă dezvoltată proporția proteinelor provenite din pește este de 20—30% (Norvegia, Spania, Portugalia) sau chiar mai redusă, de 4—8% (Franța, Anglia, R.F.G.).

Pentru a putea acoperi cererea de pește în condițiile reducerii cantităților „recoltate" în afara apelor teritoriale ale țării, Japonia s-a orientat crescînd de la pescuitul propriu-zis la cultivarea puietului de pește în ferme piscicole.

Forța de muncă feminină

Rodica Răduț, Iași — Tendința de creștere a ponderii femeilor în rîndul populației ocupate se manifestă în numeroase țări ale lumii, inclusiv în rîndul celor dezvoltate. În Anglia, de pildă, ponderea femeilor în totalul forței de muncă a sporit de la 31% în 1951 la 39% în prezent, ajungînd la 41% din totalul populației feminine apte de muncă, față de 23% în R.F.G., de pildă, și numai 10% în Italia. Totuși, așa cum releva recent revista **The Economist**, persistă o serie de deosebiri între femei și bărbați în ce privește gradul de complexitate al muncii prestate și implicit retribuirea.

Cale ferată

I. Vlad, Tîrgoviște — Gabonul, țară ale cărei încasări din export se datorează în proporție de două treimi petrolului, este al doilea mare producător de petrol din Africa neagră, după Nigeria, și este ca și aceasta membră a O.P.E.C. Nivelul maxim al extracției gaboneze a fost înregistrat în 1976, an după care aceasta a început să descrească. 2) Construirea căii ferate transgaboneze, din care pînă acum a fost realizat un tronson de circa 250 km, între Libreville și Ndjole, a început în anul 1974. Urmărind să faciliteze valorificarea zăcămintelor de mangan și uraniu din sud-estul țării și a celor de minereu de fier din Nord, construirea acestei căi ferate — care a costat pînă acum 273 milioane dolari — era prevăzută să se termine în 1980, dar stadiul actual al lucrărilor conduce la aprecierea că pînă atunci se va realiza numai circa jumătate din lungimea totală.

Hoteluri

Magdalena Merchișan, Tîrgu Mureș — Rețeaua de hoteluri „Hilton" — al cărei întemeietor, americanul Conrad Nicholson Hilton, a încetat recent din viață, la vîrsta de 91 de ani — s-a dezvoltat inițial în S.U.A. prin anii '20. Ea s-a extins peste hotare după cel de al doilea război mondial, în urma acordului de colaborare încheiat de firma „Hilton" cu marea companie de transporturi aeriene T.W.A., într-o epocă de avînt a traficului aerian internațional de pasageri. Un alt factor care a favorizat extinderea peste hotare a rețelei de hoteluri „Hilton" se apreciază că l-a constituit modalitatea aleasă de cooperare — pe baza unor contracte pe termen lung — cu țările gazdă. Acestora din urmă le-a revenit de regulă între altele și finanțarea achiziționării terenului, asigurarea construcției hotelului și livrarea unei părți a dotării acestuia.

Rețeaua internațională „Hilton" cuprinde astăzi 75 de hoteluri, în 45 de țări, atît capitaliste cît și socialiste. Ținînd cont și de cele șase hoteluri „Hilton" aflate în construcție, numărul total al camerelor de care dispun hotelurile din această rețea se ridică la 27 212.

Cotidian economic

Ion Lăbușcă, Buftea — Cunoscutul cotidian economic englez **Financial Times** are actualmente un tiraj de circa 180 000 exemplare, din care 14% sînt vîndute în străinătate. Sursa principală de venituri (80%) a ziarului o reprezintă însă publicitatea, care provine în proporție de 25—30% tot din străinătate. Pentru a-și intensifica penetrația pe piețele țărilor vest-europene și implicit a atrage mai multe anunțuri publicitare din aceste țări, „Financial Times" este tipărit de la începutul acestui an și la Frankfurt, deocamdată în 20 000 exemplare. În afara facsimilelor primite prin telefoto în mai puțin de trei minute de la Londra, ediția internațională a ziarului conține și articole destinate în mod expres cititorilor străini, scrise și tipărite la Frankfurt. Această versiune a ziarului se difuzează în primele ore ale dimineții și la New York, unde face o concurență directă lui „Wall Street Journal" și altor cotidiene americane.

Pentru a susține cu informații această expansiune pe piața externă, cotidianul englez dispune de 30 de corespondenți permanenți în străinătate și de alți 80 de corespondenți ocazionali în diferite puncte ale globului.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 3 din 19 ianuarie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Perfecționarea sistematică a studiului cererii de consum a populației (I) **(Janos Fazekas)** 1
- Reducerea cheltuielilor materiale — cerință fundamentală pentru creșterea eficienței economice **(Nicolae Bușui)** 4
- Mobilizarea amplă a resurselor de creștere a productivității muncii **(V. Boescu, B. Pădure)** 6
- Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Îmbunătățirea organizării contabilității **(dr. Decebal Urdea)** 9
- Posibilități și exigențe ale valorificării superioare a potențialului din agricultură. Acțiuni concrete și operative în fiecare unitate — temeiul înfăptuirii prevederilor **(dr. ing. Alexandru Ignat)** 11
- Timpul parcurs de invenție de la concepere la aplicare, o perioadă care trebuie scurtată (II) **(Cristian Popescu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Productivitate și creativitate în proiectarea construcțiilor **(Alin Teodorescu)** 16

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Producția de mărfuri în socialism **(lector univ. P. Iosub)** 18

TEORII ● IDEI

- 120 de ani de la Unirea Principatelor. Unitatea națională, o milenară aspirație a poporului român **(dr. Nicolae Copoiu)** 20
- Eficiența globală a utilizării calculatoarelor electronice în economia națională **(prof. dr. docent Mihai Drăgănescu)** 22
- Școli ● curente ● economiști. Nicolae Iorga — exponent al țelului unității naționale depline a poporului român **(Aneta Spiridon, Elena Meleș-Ghenan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Succesele fiecărei țări socialiste, factor hotărîtor în afirmarea superiorității socialismului în lume (I) **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 26
- Tendințe-conjuncturi 28
- Documentar. Țări capitaliste : aspirații programatice și realizări concrete în economisirea energiei **(N. Popov)** 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ.

IN THIS ISSUE

- Systematical improvement in studying the consumption demand of the population (I) **(Janos Fazekas)** 1
- Expenditure cutback in the cost of materials — a basic need for the growth of the economic efficiency **(Nicolae Bușui)** 4
- Possibilities and requirements concerning a higher-rate development of the agriculture potentialities. Concrete and operative action in every economic unit — the basis for carrying out the provisions **(Dr. eng. Alexandru Ignat)** 11
- 120 years since the achievment of the Union of the Principalities. The national unity, a millenary yearning of the Romanian people **(Dr. Nicolae Copoiu)** 20
- The overall efficiency in utilising computers in the national economy **(Prof. dr. Mihai Drăgănescu)** 22
- Nicolae Iorga — representative of the Romanian people's aim of complete national unity **(Aneta Spiridon, Elena Meleș-Ghenan)** 24
- Succesful results of every socialist country — a decisive factor in asserting the superiority of the socialism in the world (I) **(Prof. dr. Mihai Părăluță)** 26

DANS LE NUMÉRO

- Le perfectionnement systématique de l' étude concernant la demande de consommation de la population (I) **(Janos Fazekas)** 1
- La réduction des dépenses matérielles — exigence fondamentale de l'accroissement de l'efficience économique **(Nicolae Bușui)** 4
- Possibilités et exigences d'une meilleure mise en valuer du potentiel de l'agriculture. Les actions concrètes et opératives dans chaque unité agricole, le fondement de la réalisation des prévisions **(dr. ing. Alexandru Ignat)** 11
- 120 ans depuis l'Union des Principautés. L'unité nationale, une aspiration millénaire du peuple roumain **(dr. Nicolae Copoiu)** 20
- L'efficience globale de l'utilisation des ordinateurs dans l'économie nationale **(prof. dr. Mihai Drăgănescu)** 22
- Nicolae Iorga — représentant du but de l'unité nationale complète du peuple roumain **(Aneta Spiridon, Elena Meleș-Ghenan)** 24
- Les succès de chaque pays socialiste, facteur déterminant pour affirmer la supériorité du socialisme (I) **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Систематическое совершенствование изучения потребительского спроса со стороны населения (I) **(Янош Фазекаш)** 1
- Уменьшение материальных затрат — основное требование для роста экономической эффективности **(Николае Бушуй)** 4
- Возможности и требования лучшего использования сельскохозяйственного потенциала. Конкретные и оперативные действия в каждом хозяйстве — основа реализации предвидений **(др. инж. Александру Игнат)** 11
- 120-летие Объединения Княжеств. Национальное единство — Тысячелетнее стремление румынского народа **(др. Николае Копою)** .. 20
- Валовая эффективность использования электронно-вычислительных машин в народном хозяйстве **(проф. др. доц. Михай Дрэгэнеску)** 22
- Николае Иорга — выразитель цели полного национального единения румынского народа **(Анета Спиридон, Елена Мелеш-Генан)** 24
- Успехи каждой социалистической страны, решающий фактор утверждения превосходства социализма в мире (I) **(проф. др. Михай Пэрэлуцэ)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—23, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

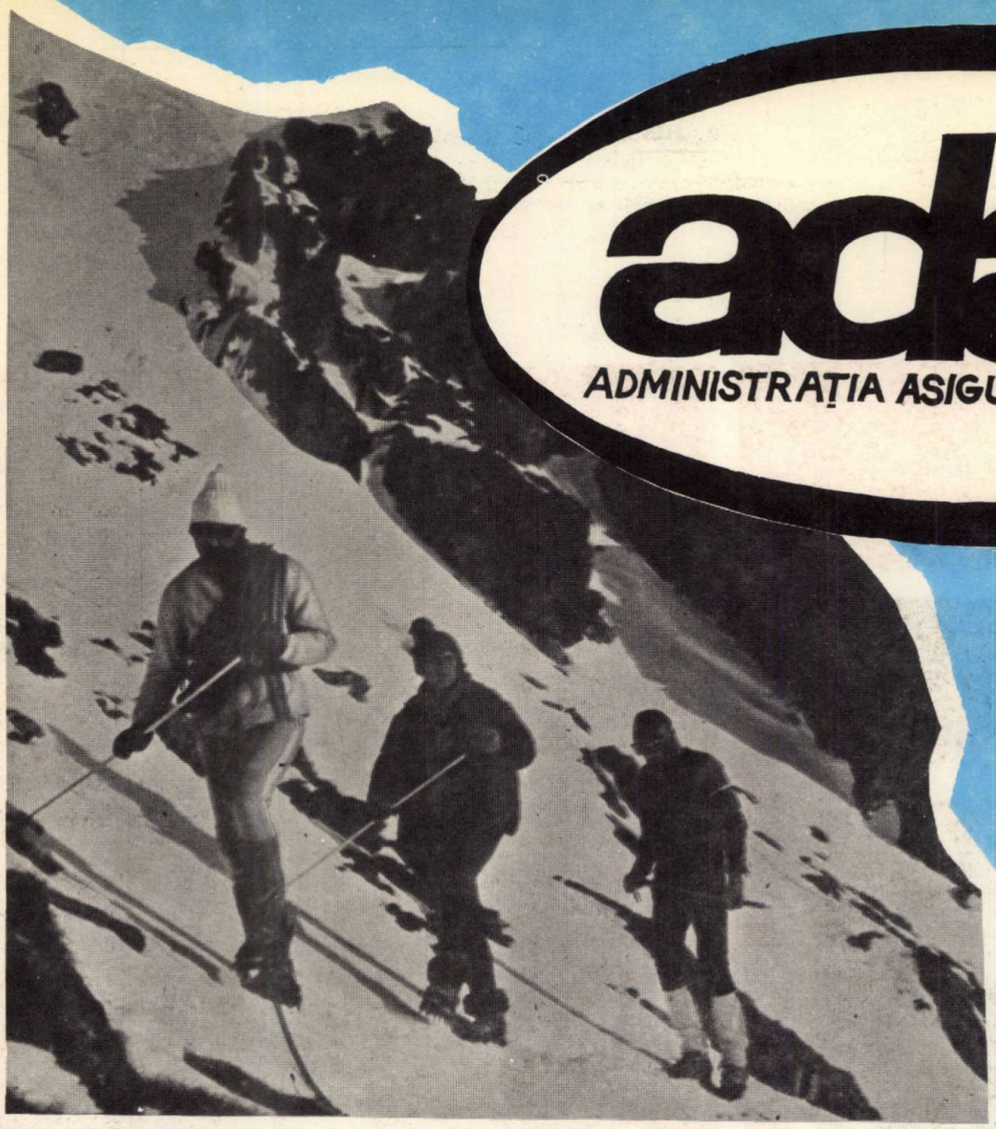

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = ECONOMIE + PREVEDERE

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît în cazul survenirii unor riscuri asigurate (din accidente) suma inscrisă în poliță se plătește majorată de 6 ori, iar dacă evenimentele asigurate nu s-au produs, la expirarea duratei asigurării, suma asigurată (economisită) se plătește majorată cu 10 la sută.

● Dă posibilitatea asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării, cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare și speciale.

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

● Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de o serie de evenimente nepreväzute, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăznetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.

CE SUME SE POT ASIGURA, PE CE DURATĂ ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE ASIGURARE ?

● Se poate asigura orice sumă, în mii de lei, pe durate de la 5 la 15 ani.

● Primele de asigurare se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, acestea putîndu-se achita și în rate, iar în cazul achitării lor anticipate, pe mai mulți ani, ADAS acordă o reducere anuală de 4%, pentru fiecare an, începînd cu cel de-al doilea an socotit de la expirarea anului de asigurare în curs.

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris", prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reînnoi.

Pentru relații suplimentare și contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

COMBINATUL SIDERURGIC REȘIȚA

Produsele combinatului bicentenar sînt solicitate atît în țară cît și peste hotare, fiind mesagere ale măiestriei profesionale a siderurgiștilor reșițeni. Instalațiile moderne și de înaltă tehnicitate din secțiile combinatului oferă posibilitatea de a se produce:

1979 JAN 26

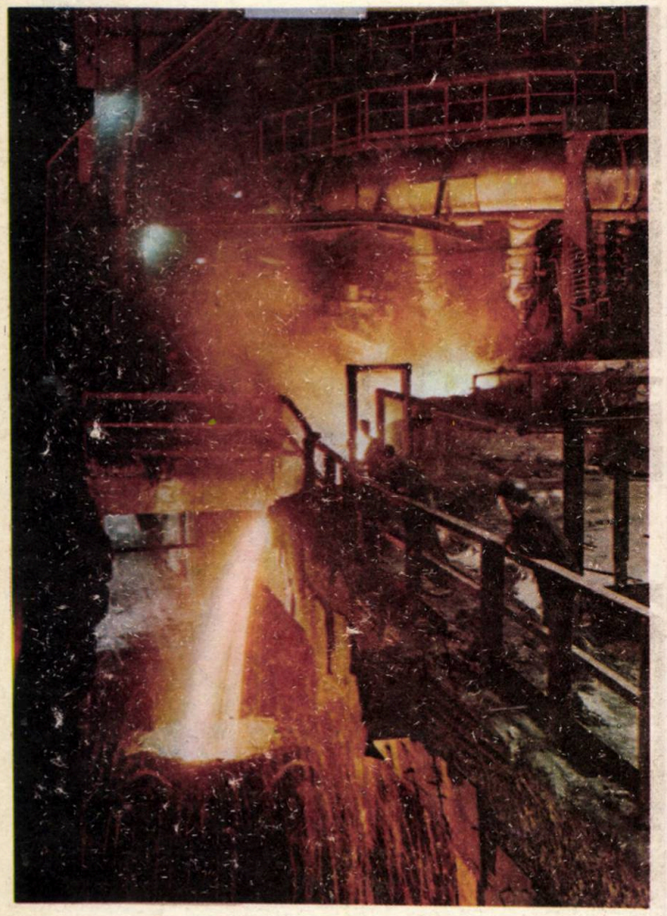

– fonte de afinare
– o mare varietate de mărci de oțeluri, într-o gamă foarte largă de sortimente și calități :
● oțeluri carbon de calitate și oțeluri carbon superioare pentru construcția de mașini ;
● oțeluri aliate și oțeluri aliate superioare pentru construcția de mașini ;
● oțeluri pentru țevi de cazane și cuptoare ;
● oțeluri pentru țevi destinate industriei petroliere ;
● oțeluri pentru autovehicule și tractoare ;
● profile laminate din oțeluri aliate cu mangan, siliciu, crom, nichel, molibden, titan și vanadiu și din oțeluri carbon ;
– semifabricate : blumuri și țagle din oțeluri necalmate, calmate, slab aliate și aliate ;
– tablă groasă (10–40 mm) ;
– șină de cale ferată normală și îngustă ;
– material mărunt pentru cale ferată normală și îngustă ;
– bandaje și discuri pentru vagoane și locomotive.

CENTRALA INDUSTRIALĂ SIDERURGICĂ REȘIȚA

Telefon: 12723
Telex: 044214

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

un obiectiv fundamental pentru creşterea eficienţei

ECONOMISIREA ENERGIEI ŞI COMBUSTIBILULUI

Numărul 4 ● Vineri 26 ianuarie 1979

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII ŞI MODERNIZĂRII BAZEI TEHNICE-MATERIALE

DINAMICA VOLUMULUI DE INVESTIŢII

-%-

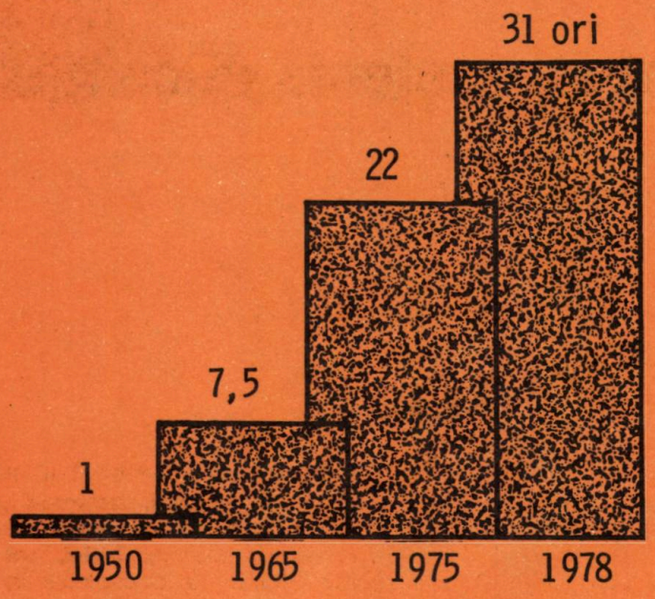

DINAMICA FONDURILOR FIXE

-%-

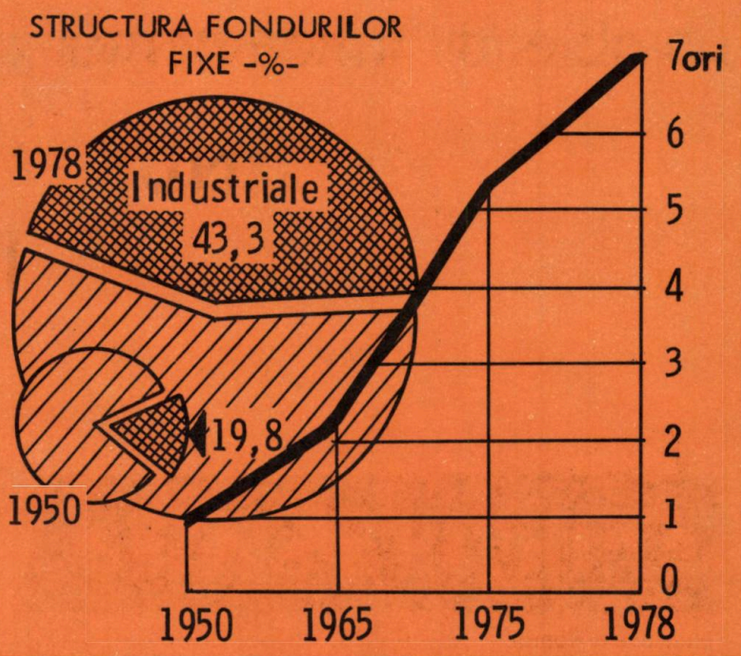

TRACTOARE AGRICOLE FIZICE

(existente la sfîrşitul anului)

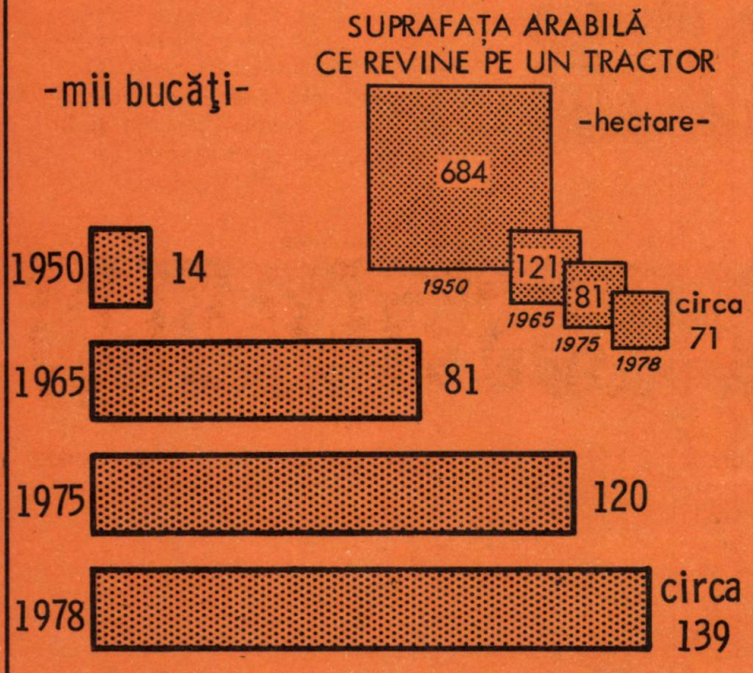

DINAMICA PRODUCŢIEI GLOBALE INDUSTRIALE

-%-

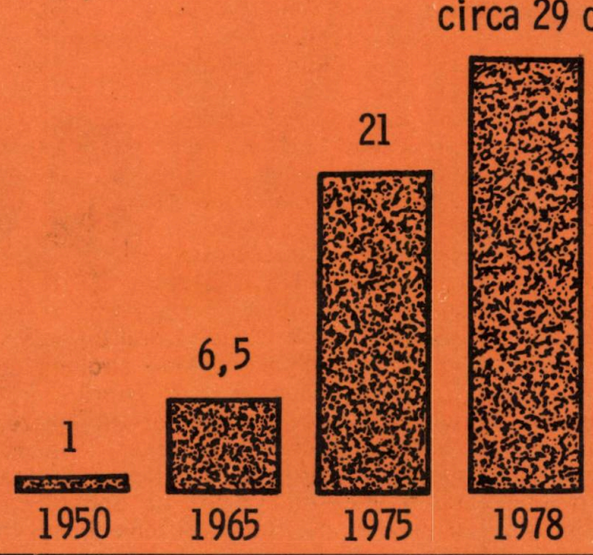

1979 FEB 1

DIN GÎNDIREA SOCIAL-POLITICĂ
A PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

NICOLAE CEAUȘESCU

Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice-materiale a socialismului în România

EDITURA POLITICĂ

O GÎNDIRE NOVATOARE ANCORATĂ ÎN REALITĂȚILE ROMÂNIEI SOCIALISTE

CONCEPȚIA unitară și sistemică asupra dezvoltării și progresului economico-social fundamentată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, pe baza unei adînci cunoașteri a realităților lumii de azi, a particularităților țării noastre, a învățămintelor istoriei, pe investigarea atentă a perspectivei, este permanent confirmată de evoluția vieții contemporane, de succesele României socialiste și tocmai de aceea personalitatea președintelui României se bucură de un înalt prestigiu internațional, de dragostea, stima și prețuirea întregului nostru popor.

Vasta operă a secretarului general al partidului, reflectînd pe larg această concepție, reprezintă o contribuție inestimabilă, de puternică forță creatoare la dezvoltarea teoriei revoluționare în condițiile lumii contemporane, o fundamentare științifică de mare profunzime a întregii politici economico-sociale a țării noastre, un aport original și de mare forță la fundamentarea bazelor principiale ale relațiilor noi, de echitate ce trebuie să se instaureze între toate statele.

Volumul **Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a socialismului în România** – recent apărut, în Editura Politică –, inaugurează un amplu ciclu de culegeri de texte alese din opera tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** menite să pună în evidență gîndirea social-politică a președintelui României socialiste. Așa cum rezultă și din tematica sa, volumul reunește, în cele peste 200 de pagini, contribuțiile originale ale secretarului general al partidului nostru într-un domeniu decisiv al operei de edificare a noii orînduiri sociale și reflectă în mod strălucit atenția neslăbită și grija permanentă pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** le acordă dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a socialismului. Aceasta este considerată ca factor hotărîtor al făuririi unei economii moderne, de înaltă tehnicitate și eficiență, bazată pe aplicarea largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, capabilă să asigure valorificarea superioară a întregului potențial uman și material al țării, creșterea și diversificarea producției de bunuri materiale și servicii necesare satisfacerii nevoilor crescînde ale populației, participarea activă și eficientă la schimburile economice internaționale, înflorirea multilaterală a întregii societăți. Fie că este vorba de concepția și fundamentarea teoretică, fie că sînt de domeniul măsurilor și recomandărilor practice cu privire la dezvoltarea economiei noastre naționale – domenii organic împletite în opera președintelui României socialiste – aceste contribuții vizează aspecte decisive ale construcției socialiste, referitoare la rolul și trăsăturile bazei tehnico-materiale a socialismului, căile și factorii modernizării acesteia în etapa actuală de dezvoltare a societății noastre, interdependența dintre factorii tehnici, economici, social-umani și politici, precum și finalitatea socială, profund umană a acestui proces.

Culegerea de texte scoate în evidență înaltele trăsături ce caracterizează gîndirea și acțiunea practică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** – cunoașterea profundă a cerințelor și problemelor fundamentale ale dezvoltării societății românești, ca și a proceselor și fenomenelor esențiale din economia mondială și viața internațională ; preocuparea nestrămutată pentru aplicarea și dezvoltarea creatoare a teoriei revoluționare a clasei muncitoare în funcție de condițiile concrete ale României ; spiritul novator și marea forță de anticipare în formularea concluziilor teoretice și orientarea măsurilor practice privind dezvoltarea economico-socială – care dau politicii economice a partidului și statului nostru de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale a societății o mare forță transformatoare și dinamizatoare pe plan național și puternice rezonanțe pe plan internațional, conferind gîndirii economice și social-politice românești puternice valențe universale, iar celui mai fidel reprezentant al ei, președintele României, recunoașterea de exponent proeminent al ști-

inţelor sociale contemporane. Afirmarea acestor trăsături în practică, prin preocuparea fermă şi continuă pentru realizarea exemplară a hotărîrilor adoptate de Congresele al IX-lea, al X-lea şi al XI-lea, precum şi de Conferinţele Naţionale din 1967, 1972 şi 1977 ale partidului, a imprimat economiei româneşti un dinamism deosebit, orientare consecventă şi tot mai pronunţată spre modernizarea structurii aparatului de producţie şi a metodelor de gestiune, racordarea largă la progresul tehnico-ştiinţific contemporan, angrenarea tot mai activă în diviziunea internaţională a muncii şi satisfacerea la un nivel superior a cerinţelor societăţii.

URMIND logica riguroasă a gîndirii şi operei secretarului general al partidului, culegerea de texte pune în evidenţă rolul esenţial pe care-l joacă **industrializarea socialistă** a ţării în crearea şi dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, în realizarea unei economii moderne şi eficiente, capabile să asigure dezvoltarea multilaterală a societăţii noastre şi să garanteze independenţa şi suveranitatea naţională a ţării.

Lectura textelor acestui capitol relevă bogăţia de idei, originalitatea, permanenta deschidere spre nou şi unitatea care caracterizează atît strategia de ansamblu, cît şi orientările practice şi măsurile multiple şi complexe privind continuarea fermă a industrializării în perioada deosebit de fertilă deschisă de Congresul al IX-lea al P.C.R. Ca un fir roşu trece prin acest capitol ideea că industrializarea socialistă nu echivalează cu simpla creştere a producţiei industriale, ci reprezintă, în concepţia partidului nostru, un proces vast şi complex, menit să determine transformări ample şi profunde în structura economiei naţionale, în condiţiile de existenţă ale poporului şi în poziţia pe care o ocupă ţara noastră în economia mondială contemporană. În acest sens, volumul recenzat relevă contribuţia tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** la dezvoltarea şi îmbogăţirea teoriei şi practicii industrializării socialiste a ţării, în opera sa găsindu-se o abordare creatoare a problemelor cardinale ale realizării unei industrii moderne, de înaltă tehnicitate. Răspunsurile formulate la toate aceste probleme şi soluţiile în care ele s-au concretizat au izvorît nu din scheme abstracte, nu din copierea unor practici sociale izvorîte din alte realităţi sociale, ci din studiul atent şi profund al legilor obiective de dezvoltare economico-socială, al condiţiilor concrete ale ţării noastre şi ale actualei etape de dezvoltare, al experienţei şi tendinţelor ce se conturează pe plan internaţional, concretizîndu-se, în acest fel, într-o concepţie modernă, originală, unitară şi de lungă perspectivă privind industrializarea României, a cărei aplicare consecventă propulsează tot mai ferm ţara noastră pe drumul progresului şi civilizaţiei socialiste.

În centrul ei stă teza că afirmarea mai puternică a rolului conducător al industriei în economia naţională şi promovarea largă a progresului tehnic în toate ramurile economiei naţionale sînt legate indisolubil, în concepţia tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** de dezvoltarea prioritară a ramurilor şi subramurilor de vîrf ale industriei care realizează produse de înaltă tehnicitate, valorifică superior resursele materiale şi impulsionează puternic cercetarea ştiinţifică, utilizează forţă de muncă de înaltă calificare.

Una dintre laturile majore ale gîndirii teoretice şi acţiunii practice a preşedintelui României socialiste o constituie caracterul atotcuprinzător al bazei tehnice-materiale în întreaga economie naţională, interdependenţa strînsă care există între diferite ramuri ale economiei — în primul rînd dintre industrie şi agricultură — şi necesitatea dezvoltării proporţionale a economiei, a înlăturării şi prevenirii oricăror rămîneri în urmă care ar afecta negativ dezvoltarea economico-socială. În acest sens volumul recenzat pune pregnant în evidenţă, prin paragrafe separate, neslăbita atenţie pe care secretarul general al partidului o acordă dezvoltării şi modernizării bazei tehnico-materiale a **agriculturii,** ramură de bază a economiei noastre naţionale, precum şi celorlalte ramuri — construcţii, transporturi etc. Atît experienţa ţării noastre cît şi experienţa statelor cu agricultură avansată, se subliniază în lucrările tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** demonstrează în modul cel mai convingător că numai printr-o puternică bază tehnico-materială se poate făuri o agricultură modernă, de înaltă productivitate, care, asigurînd producţii înalte şi stabile, este capabilă să furnizeze produse agroalimentare tot mai multe pentru populaţie şi materii prime agricole pentru industrie. Textele selectate în lucrare pun în evidenţă consecvenţa cu care se urmăreşte traducerea în viaţă a acestui obiectiv de bază prevăzut în Programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, activitatea neobosită pe care secretarul general al partidului o desfăşoară în acest sens.

Un factor însemnat, exercitînd o înrurire puternică asupra procesului de dezvoltare a bazei tehnico-materiale, amplu analizat în lucrările tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** îl constituie revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană şi creşterea rolului ştiinţei în dezvoltarea economico-socială. Teza formulată de secretarul general al partidului nostru la Congresul al IX-lea, potrivit căreia **„desfăşurîndu-se în epoca puternicei revoluţii tehnico-ştiinţifice mondiale, este imperios necesar ca industrializarea să se realizeze pe baza tehnicii celei mai avansate",** avea să capete valoare programatică, stînd la baza întregii strategii şi a planurilor de dezvoltare economico-socială. Ea şi-a găsit concretizarea în întreaga politică economică a partidului, în vasta activitate de impulsionare, organizare şi orientare a muncii de cercetare ştiinţifică, pentru creşterea contribuţiei acesteia la dezvoltarea societăţii noastre, asigurînd transformarea actualului plan cincinal în cincinal al afirmării plenare a revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Elaborarea unor programe prioritare de cercetare şi devansarea planificării economice de către planurile tehnice, orientarea fermă a cercetării tehnico-ştiinţifice spre nevoile reale ale economiei naţionale, integrarea cercetării cu învăţămîntul şi producţia, scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producţie, coordonarea unitară a cercetării ş.a. sînt obiectivele şi trăsăturile fundamentale ale politicii partidului în acest domeniu, amplu reflectate în culegerea de texte din opera tovarăşului **Nicolae Ceauşescu.**

Întreaga politică de modernizare a economiei naţionale porneşte de la legătura reciprocă ce există între structura pe ramuri şi subramuri, pe de o parte, şi structura în profil teritorial, pe de altă parte, fiind concepută de partidul nostru, de secretarul său general, în strînsă ei legătură cu toate celelalte transformări structurale ce au loc, ca parte integrantă a procesului revoluţionar unic ce urmează să asigure făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerea ţării spre comunism. De aceea, în mod logic, volumul de faţă consacră un capitol important **repartizării raţionale a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării** şi dezvoltării armonioase a judeţelor şi localităţilor, care reprezintă o componentă de bază a asigurării echilibrului macroeconomic dinamic şi o latură esenţială a construcţiei socialiste. Culegerea de texte relevă cu pregnanţă semnificaţiile largi, revoluţionare, pe care preşedintele României socialiste le atribuie acestui proces, ca şi condiţionarea lui multiplă, economică, socială şi politică, întrucît numai pe această bază se asigură ridicarea gradului de civilizaţie a tuturor localităţilor, lichidarea migraţiei populaţiei spre oraşele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri şi vieţi sociale, făurirea deplinei egalităţi în ce priveşte condiţiile de muncă şi de viaţă, exercitarea drepturilor şi afirmarea în cîmpul vieţii sociale a

tuturor cetățenilor țării. Fundamentarea amplă și convingătoare a necesității împletirii armonioase a criteriilor economice cu cele sociale în amplasarea noilor obiective industriale, analiza contradicțiilor neantagonice care pot să apară în acest domeniu și a căilor depășirii lor, orientarea consecventă a investițiilor și proporțiilor de dezvoltare în concordanță cu cerințele realizării unei producții minime de 10 miliarde lei în fiecare județ, integrarea acestor transformări în procesul revoluționar de ansamblu, sînt trăsăturile de bază care concretizează concepția profund umanistă a secretarului general al partidului nostru asupra creșterii economice și care conturează o viziune originală asupra dezvoltării în profil teritorial.

DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA în ritm susținut a bazei tehnico-materiale necesită însemnate fonduri destinate creării și punerii în funcțiune a unor noi întreprinderi și reconstrucției celor existente, înzestrării acestora cu tehnică modernă. Pentru aceasta, politica P.C.R. pune pe primul plan al preocupărilor sale efortul propriu al națiunii, considerînd că în acest fel asigurarea resurselor necesare înfăptuirii reproducției lărgite este însoțită de mobilizarea energiilor creatoare ale poporului și de salvgardarea independenței și suveranității naționale. În acest context, una dintre problemele de mare importanță teoretică și practică ale construcției socialiste, cu o temeinică fundamentare științifică în lucrările tovarășului **Nicolae Ceaușescu** și relevată pe larg în culegerea de texte, o reprezintă **alocarea unei părți importante din venitul național pentru dezvoltarea economico-socială și asigurarea unei corelații optime între acumulare și consum,** ca proporție fundamentală a repartiției venitului național, a reproducției lărgite.

Odată cu formularea conceptului de „fondul național de dezvoltare economico-socială", categorie mai complexă, ce desemnează totalitatea resurselor alocate de societate pentru dezvoltare economico-socială și reflectă un stadiu superior de cunoaștere a legităților, conexiunilor și esenței surselor reproducției lărgite — secretarul general al partidului nostru a dat o fundamentare amplă și profundă necesității asigurării unei rate înalte a acumulării socialiste, decurgînd atît din cerințele înlăturării decalajelor față de țările dezvoltate, cît și din exigențele actualei revoluții tehnico-științifice contemporane. Această fundamentare s-a bazat pe abordarea dinamică, dialectică, a raportului de strînsă interdependență și multiplicare reciprocă ce există între acumulare, dinamica venitului național și creșterea fondului de consum, abordare care relevă rolul decisiv al ratei înalte a acumulării pentru realizarea unei creșteri susținute a economiei noastre și pentru asigurarea unei baze mereu mai largi și mai trainice de ridicare a nivelului de trai al populației. Calculele riguroase și datele concludente aduse în culegerea de texte cu privire la evoluția acestei corelații în ultimul deceniu de dezvoltare a țării noastre pun în evidență justețea politicii științifice a partidului nostru și constituie o confirmare practică și elocventă a tezelor teoretice care stau la baza opțiunii politice de durată pentru o rată înaltă a acumulării, constituind, totodată, un răspuns convingător opticilor înguste, consumatoriste, prizoniere ale unei abordări statice, izolate, care ignoră cerințele dezvoltării armonioase și de perspectivă.

O componentă esențială a strategiei generale a partidului, pe larg relevată în culegerea de texte, o reprezintă **utilizarea rațională a resurselor umane, materiale și financiare, asigurarea unei eficiențe economice tot mai înalte atît fondurilor de investiții, cît și tuturor fondurilor,** ca factori cu o contribuție de mare importanță pentru creșterea venitului național.

În acest sens, pe baza unei riguroase sistematizări, volumul pune în evidență liniile de forță ale strategiei fundamentate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în această privință : ridicarea gradului de calificare și folosirea rațională a forței de muncă ; utilizarea completă și intensivă a capacităților de producție ; creșterea continuă și în ritmuri înalte a productivității muncii ; reducerea cheltuielilor materiale și în general a costurilor de producție, ridicarea substanțială a calității produselor. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, pentru ca eficiența să constituie un factor de bază al creșterii economice, preocuparea pentru ridicarea ei neîntreruptă trebuie să pătrundă toate sferele procesului producției socialiste, toate momentele deciziei economice și toate nivelurile economice, începînd cu elaborarea și fundamentarea planului de dezvoltare pînă la fiecare sector și loc de muncă din întreprinderi. Depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare și înscrierea României în rîndul statelor cu dezvoltare economică medie implică, mai mult ca oricînd, accentuarea laturilor calitative ale activității economice, ridicarea substanțială a nivelului calitativ al întregii activități de dezvoltare economică, astfel ca ritmurile înalte de creștere a economiei să se realizeze într-o măsură sporită pe seama factorilor intensivi.

Culegerea de texte pune în evidență fermitatea și consecvența cu care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** promovează perfecționarea tuturor domeniilor de activitate în vederea **transformării cantității într-o nouă calitate, superioară,** ca trăsătură fundamentală a dezvoltării bazei tehnico-materiale în actualul și viitorul plan cincinal. Acestui obiectiv îi sînt subordonate și preocupările asidue și ample pentru **perfecționarea organizării și conducerii vieții economico-sociale.** Dar gîndirea și acțiunea practică a secretarului general al partidului nostru în acest domeniu formează un tot unitar mult mai cuprinzător, cu valențe economice și social-politice multiple și cu remarcabile contribuții de originalitate, în care eficiența economică nu se rezumă la simpla maximizare a raportului dintre rezultatele activității economice și eforturile făcute în acest scop, ci este așezată pe temeiul de neînlocuit al nevoilor sociale și al relațiilor specifice orînduirii sociale, al realizării dublei calități a oamenilor muncii și afirmării plenare a democrației socialiste. Volumul pune, de aceea, în evidență nu numai valențele economice, ci și finalitatea socială și politică a măsurilor de perfecționare a mecanismului economic, prin care lucrările tovarășului **Nicolae Ceaușescu** se constituie ca o contribuție originală la teoria și practica conducerii economico-sociale.

Optînd pentru mobilizarea resurselor interne și a efortului propriu în vederea dezvoltării economico-sociale, partidul nostru se preocupă, în același timp, de **creșterea gradului de participare a țării la circuitul economic mondial,** de asigurarea unui loc cît mai activ al țării în diviziunea internațională a muncii. Un capitol al volumului de texte este consacrat astfel corelației dintre dezvoltarea bazei tehnico-materiale și extinderea relațiilor economice externe, în care se relevă pe larg componentele de bază ale concepției promovate de secretarul general al partidului, caracterizată prin largă deschidere a României spre colaborare și cooperare cu toate țările lumii ; dinamism și mobilitate în formele și metodele de participare la circuitul economic mondial, consecvență și fermitate în promovarea unor principii noi în relațiile internaționale. Privit în legătura sa dinamică, transferul de valori materiale și spirituale între economia națională a unei țări și economia mondială reflectă rolul determinant pe care îl are ridicarea nivelului dezvoltării economico-sociale pentru creșterea participării la schimburile economice internaționale, evidențiind, în ultimă instanță, dinamica raportului dintre național și internațional în sfera schimburilor economice externe.

Întreaga operă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** relevă o concluzie fundamentală, amplu reflectată în culegerea de texte, care susține axul central al politicii economice : acționînd consecvent pentru dezvoltarea în ritm susținut a

prof. dr. Gh. CREȚOIU
membru corespondent
al Academiei de Științe Sociale și Politice

(Continuare în pag. 9)

INVESTIŢII

Ritm susţinut, eficienţă ridicată pe şantierele de construcţii

ÎN ACEST AN, Trustului de construcţii industriale şi agrozootehnice (T.C.I.Az.) — Bucureşti îi revin sarcini sporite faţă de prevederile şi realizările din 1978. Astfel, nivelul indicatorului producţia netă reprezintă peste 29% din producţia globală prevăzută pentru 1979, în timp ce productivitatea muncii creşte cu 24,2% iar cheltuielile la 1 000 lei producţie se reduc cu 12 lei şi beneficiile sporesc cu circa 21 mil. lei faţă de realizările din 1978 (tabelul nr.1)

Tabelul nr. 1

Principalii indicatori de plan

		Realizat 1978 faţă de 1977	Realizări în 1978 faţă de plan	Plan 1979 faţă de realizat 1978
Producţia de C+M	%	117,5	97,8	119,7
Productivitatea muncii	%	126,8	97,6	124,2
Cheltuieli la 1 000 lei producţie	lei	—	-2,7	-12,0
Beneficii	mil. lei	—	+3,64	+21,0
Producţia netă (pondere în producţia globală)	%	—	—	29,07
Lucrări de executat	nr.	138	105	140
Obiective de pus în funcţiune	nr.	60	50	90

Hotărîtoare în atingerea unor astfel de nivele sînt : asigurarea din vreme a documentaţiei tehnice şi de execuţie, contractarea utilajelor, organizarea cît mai bună a activităţii pe şantiere, folosirea cu randament sporit a timpului de lucru, a utilajelor din dotare etc. şi drept rezultat realizarea la termen a noilor obiective. Cum a acţionat trustul şi ceilalţi factori investiţionali pentru a asigura în acest an desfăşurarea în ritm înalt a lucrărilor care să determine punerea la termen în funcţiune a noilor capacităţi şi diminuarea cheltuielilor de deviz ?

Implicaţii ale neasigurării condiţiilor de începere a lucrărilor

DIN CELE 60 de obiective care urmau să fie date în exploatare, total sau parţial, în 1978, 50 au fost predate titularilor de investiţii. Dintre acestea 9 au fost realizate, cu participarea beneficiarilor, în devans (dezvoltarea unor capacităţi la întreprinderile „Electroaparataj" şi „Republica" din Bucureşti, 2 secţii la Institutul naţional de motoare termice, 12 hasere în cartierul Militari, 132 apartamente). Celelalte 10 obiective au rămas însă restante, pentru că beneficiarii nu au asigurat unele utilaje şi materiale din import, sau alte condiţii de începere a lucrărilor la datele fixate. Între acestea, cu termene de predare martie-septembrie 1978, figurau : dezvoltarea unor capacităţi de producţie la „Neferal", Întreprinderea de conserve pentru copii, o secţie la Întreprinderea de ambalaje din sticlă din Bucureşti, o fermă avicolă la Uzunu, fabrici de panouri mari pentru clădiri la Militari şi Vitan-Bîrseşti. Întîrzierile în aceste cazuri înglobează sute de zile de producţie şi însemnate valori nerealizate, printre care chiar materiale necesare constructorilor (panouri mari din beton precomprimat).

În acest an trustul are de executat un număr de 140 lucrări şi de pus în funcţiune 90 obiective. Pentru ca realizarea lor să poată fi efectuată la termenele fixate, au fost luate din vreme o serie de măsuri între care : asigurarea documentaţiilor de execuţie, contractarea de materiale, pregătirea forţei de muncă etc. Eforturile depuse de constructor nu au dus însă la îmbunătăţirea radicală faţă de trecut a pregătirii tuturor obiectivelor de investiţii. Şi iată de ce. În primul rînd, beneficiarii nu au depus la constructor decît aproximativ 50% din valoarea documentaţiilor lucrărilor ce trebuie executate în decursul anului. În al doilea rînd, pentru că la un număr de 70 de lucrări, estimate la aproape 300 mil. lei, titularii neavînd îndeplinite unele condiţii prevăzute în legea investiţiilor nu au putut asigura deschiderea finanţărilor (tabelul nr. 2).

Faptul în sine nu constituie o noutate. Trustul, respectiv unităţile sale de execuţie, s-au mai confruntat şi în anii anteriori cu astfel de dificultăţi. Aceasta nu înseamnă însă o „consolare" ci, dimpotrivă, pune sub semnul incertitudinii realizarea fizică a planului pe 1979, creează încă de la începutul demarării activităţii serioase greutăţi constructorului. Acesta nu se poate organiza temeinic, nu poate utiliza eficient forţa de muncă şi mijloacele tehnice din dotare, nu poate realiza indicatorii producţie netă şi beneficii etc.

Desigur, exigenţele constructorului faţă de beneficiarii de investiţii sînt întru totul justificate. Dar trebuie menţionat, totodată, că printre titularii care nu au proiectele sau documentaţia aprobată se înscrie însuşi Ministerul Construcţiilor Industriale, respectiv T.C.I.Az., cu 7 lucrări (pondere în total 4,2%), printre care cămine şi utilităţi de şantiere. Iată deci cum chiar trustul îşi provoacă greutăţi atît în privinţa asigurării condiţiilor de începere a execuţiei lucrărilor cît şi a creării spaţiilor de

Tabelul nr. 2

Lucrări (număr şi pondere pe titulari) care nu întruneau toate condiţiile de execuţie la 1. I 1979

Titulari de investiţii	Nr. lucrări	Ponderea valorică (%)
Ministerul Industriei Metalurgice	2	5,8
Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini	14	19,4
Ministerul Industriei Chimice	9	16,9
Ministerul Construcţiilor Industriale	7	4,2
Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare	16	16,3
Ministerul Industriei Uşoare	6	10,9
Alţi titulari	16	26,5
Total	70	100,0

cazare pentru muncitori, de stabilitate la punctele de lucru,în vederea desfășurării ritmice a activității în toate anotimpurile anului.

Sînt probleme care cer imperios o intervenție rapidă din partea beneficiarilor. Punerea în termen util la dispoziția constructorului a documentației de execuție, definitivarea unor amplasamente ca și deschiderea finanțării pentru toate obiectivele restante ar avea darul să mobilizeze eforturile fiecărei unități și șantier, astfel încît să obțină în acest an o îmbunătățire a situației privind realizarea diferitelor obiective, punerea lor în funcțiune la timp sau în devans pentru a produce suplimentar bunuri materiale utile pentru economie.

Productivitatea muncii la cote mai înalte

CREȘTEREA importantă prevăzută la acest indicator (cu peste 24% față de realizările din anul trecut) se bazează pe luarea în considerare a posibilităților de **introducere pe scară mai largă a progresului tehnic, de perfecționare a organizării producției și a muncii, de creștere a gradului de calificare și perfecționare a personalului muncitor.** De ce, totuși, acest indicator nu a fost realizat pe 1978 decît în proporție de 97,6% ?

Cea mai mare influență negativă a avut-o nerealizarea integrală a suplimentării existentului de la începutul anului cu macarale turn (24 programate și numai 7 introduse) și, în proporție mai redusă, dotarea insuficientă a muncitorilor instalatori cu utilaje pentru lucrul la înălțime. Ca urmare, economia relativă de personal muncitor de 1756 de oameni prevăzută pentru întregul an a fost mai mică cu circa 200 persoane, ceea ce a însemnat o nerealizare de aproape 2% a nivelului planificat la productivitatea muncii și la producția de construcții-montaj.

● Insistăm asupra măsurii de **extindere a gradului de mecanizare a lucrărilor** (prin închirierea a încă 24 de macarale turn) pentru că ea este cuprinsă și în programul de creștere a productivității muncii pentru acest an în care, alături de îmbunătățirea coeficientului de schimb la utilaje grele și mijloace de transport (2,5), trebuie să aducă o economie de 680 oameni din totalul de 1890 economie relativă de personal muncitor. Este de la sine înțeles că orice întîrziere în înfăptuirea prevederilor de la acest capitol al programului de măsuri, așa cum s-a întîmplat în anul anterior, poate compromite realizarea integrală, cu toate implicațiile decurgînd din aceasta, a sarcinii de creștere a productivității muncii. De aceea este necesar ca trustul să facă din vreme toate demersurile și să acționeze neîntîrziat pentru a se beneficia de efectele scontate prin extinderea progresului tehnic în activitatea de construcții-montaj.

● O mare însemnătate o au și măsurile referitoare la **perfecționarea conducerii și organizării muncii** prin care se preconizează o economie relativă de peste 680 personal muncitor. Se urmărește îndeosebi reducerea cu 2% a numărului muncitorilor auxiliari de pe șantiere, perfecționarea, deplasarea și generalizarea serviciilor sistemului informațional SICOP (subsistemul „Prometeu") la grupurile de șantiere. Acestea au ca finalitate o mai bună pregătire tehnologică a lucrărilor, a programării, lansării și urmăririi operative a executării producției, ca și ridicarea gradului de utilizare a fondului de timp de lucru cu 0,3 puncte. Pe baza experienței din anul precedent s-a hotărît ca măsurile preconizate să fie revăzute lunar și readaptate trimestrial pe baza documentației de execuție existente și — ținînd seama de structurile și tehnologiile efective de pe șantiere — să fie urmărită înfăptuirea lor exemplară. Aceasta cu atît mai mult cu cît anul trecut, din programul de măsuri al trustului, au rămas nerealizate, parțial sau total, 5 din cele 36 de măsuri prevăzute.

Reducerea continuă a cheltuielilor materiale

FAPTUL că, începînd cu prima lună din 1979, și în întrprinderile de construcții activitatea este urmărită prin indicatorul producție netă, a pus în fața trustului, a unităților sale, necesitatea luării unor măsuri care să-i permită încadrarea în prevederile de plan. În acest scop, indicatorii care exprimă calitatea activității productive, au fost **fundamentați pe baza unui program minimal de măsuri care privesc căile și metodele de determinare în deviz a producției nete,** diferențiată pe categorii de lucrări și care constituie elementele de bază pentru reducerea cheltuielilor de producție, a celor materiale în special și creșterea productivității muncii în activitatea de construcții-montaj pe șantiere. În acest context trebuie arătat că în anul încheiat s-a înregistrat o diminuare a cheltuielilor cu 2,7 lei la 1 000 lei producție și s-au obținut beneficii suplimentare în sumă de 3,6 mil. lei față de prevederi, ceea ce confirmă eficiența cu care sînt gospodărite fondurile materiale și financiare ale trustului. Principala influență pozitivă în această privință au avut-o economiile realizate prin efort propriu. În acest an, pentru reducerea în continuare a cheltuielilor materiale se va acționa îndeosebi în următoarele direcții :

● **diminuarea cu 2% a consumurilor specifice de metal și lemn** prin croire centralizată (80-90%), a consumului de țevi prin reanalizarea traseelor proiectate și confecționarea în atelierele proprii a unor produse industriale și secundare. Se creează astfel și posibilitatea refolosirii capetelor rezultate de la croirea materialelor și, implicit, reducerii în mai mare măsură a consumului de oțel-beton, țevi și material lemnos ;

● **reducerea pierderilor de beton cu 1% prin prepararea și aprovizionarea lui centralizată** și cu 3% a consumului de agregate prin manipularea lor mecanizată ;

● creșterea ponderii producției proprii la 55—60% (față de 40% în 1978) din consumul prefabricatelor din beton (în special a elementelor noi din beton precomprimat).

Aceste măsuri cît și altele conduc la reducerea costurilor de producție cu peste 20 mil. lei, a cheltuielilor materiale cu 5,6 mil. lei, a costurilor de depozitare, transportare și manipulare, la o mai mare promptitudine în alimentarea punctelor de lucru cu materialele necesare și, în final, la creșterea producției nete și a beneficiului.

ACȚIONÎND cu fermitate pentru înlăturarea neajunsurilor în pregătirea din toate punctele de vedere a lucrărilor și aplicînd programele de măsuri privind creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție, trustul a creat premisele necesare ca în acest an să poată fi puse în funcțiune obiectivele stabilite în plan, în condiții de eficiență economică ridicată.

Gh. DRĂGHICI

DEZBATERE „R. E."

REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE ŞI COMBUSTIBIL

GOSPODĂRIREA şi valorificarea într-un grad mai înalt a materiilor prime, reintroducerea în circuitul productiv a resurselor secundare, ca şi micşorarea accentuată a consumului de energie electrică şi de combustibil pe unitatea de produs constituie calea principală de realizare a indicatorului producţiei nete, de obţinere a unei valori noi create cît mai mari. Desigur, problema nu poate fi limitată numai la aceasta. Aşa cum se subliniază în documentele de partid, dificultăţile pe care le generează criza mondială de materii prime şi combustibil impun nu numai pentru România, ci pentru toate ţările lumii desfăşurarea unei bătălii susţinute împotriva risipei, gospodărirea raţională a tuturor resurselor energetice, reducerea substanţială a consumurilor materiale.

„Revista economică" a organizat recent, cu sprijinul Comitetului municipal Ploieşti al P.C.R., o dezbatere, cu participarea unor specialişti şi cadre cu munci de răspundere din întreprinderi, pe tema : REDUCEREA CONSUMURILOR DE ENERGIE ŞI COMBUSTIBIL — O ACŢIUNE PERMANENTĂ ÎN FIECARE ÎNTREPRINDERE, *ale cărei idei principale le publicăm în cele ce urmează.*

Acţiuni mobilizatoare, eficiente

ÎN CADRUL dezbaterii specialiştii şi-au concentrat atenţia asupra unor aspecte de strictă actualitate, respectiv asupra necesităţii rezolvării unor probleme de care este legată strîns valorificarea în acest an a unor importante posibilităţi de economisire a energiei şi combustibilului.

„Între măsurile eficiente adoptate în vederea ridicării gradului de gospodărire a energiei şi combustibilului, a arătat în cuvîntul său tovarăşul **Vasile ILIE**, secretar al Comitetului municipal Ploieşti al P.C.R., se numără **organizarea în fiecare întreprindere a unor comisii energetice**, coordonate de către conducătorii tehnici ai unităţii, compuse din responsabilii din secţii, maiştri cu experienţă şi muncitori cu înaltă calificare. Ele analizează, decadal şi lunar, modul în care întreprinderea se încadrează în repartiţii de combustibil şi energie electrică şi urmăresc felul în care se realizează măsurile elaborate în acest scop. În plus, în fiecare secţie şi sector de producţie a fost desemnat un specialist care, pe lîngă celelalte atribuţii care îi revin, răspunde de utilizarea raţională a combustibililor, energiei electrice şi termice.

Multe din aceste comisii reuşesc să materializeze în fapt o serie de iniţiative care permit reducerea consumurilor specifice. S-a ajuns astfel ca să se accelereze procesul de înlocuire şi modernizare a utilajelor mari consumatoare de energie electrică şi combustibil, să se introducă sisteme de urmărire a consumurilor pe bază de contoare nu numai la nivel de întreprindere, ci şi pe secţii şi ateliere, să se extindă o serie de noi tehnologii de mare randament şi mai economicoase etc.

Deşi în anul trecut la nivel de municipiu s-au economisit 35 milioane kWh energie electrică, 51 milioane mc gaze naturale şi s-au valorificat resurse energetice secundare echivalente cu cîteva sute de mii tcc, există încă mari posibilităţi ce se cer mai bine studiate şi fructificate. M-aş referi mai ales la faptul că la unele întreprinderi (I.U.C., Cablul Românesc, „Flacăra", „Feroemail"—Ploieşti, „1 Mai" — Bucov etc.) consumul de energie electrică şi combustibil depăşeşte cotele repartizate, că o serie de resurse secundare se risipesc. De asemenea, chiar în unităţile care se înscriu în cotele repartizate, există încă mari rezerve ce se cer atrase mai operativ în circuitul economic. Am în vedere unele consumuri ridicate în realizarea unor produse, întîrzieri în materializarea unor măsuri care privesc modernizarea diferitelor procese tehnologice, înlocuirea unor utilaje mari consumatoare de energie şi combustibil etc.

Un mijloc eficient pentru depistarea resurselor, pentru valorificarea acestora îl constituie **bilanţurile energetice.** Este drept că majoritatea unităţilor au întocmit bilanţuri, dar acestea nu sînt ţinute mereu în actualitate, iar prevederile lor nu sînt realizate întocmai. Din această pricină resursele existente apar în unele întreprinderi ca foarte reduse, iar modalităţile de acţionare pentru fructificarea lor ca limitate".

Operativitate în valorificarea sugestiilor valoroase

SINTETIZÎND diferitele aspecte specifice din aria largă a problematicii ce o implică economisirea resurselor de energie electrică şi combustibil, participanţii la dezbateri au prezentat şi unele sugestii şi propuneri valoroase, pe care le redăm în continuare.

● **N. LAPACI,** Întreprinderea de utilaj şi reparaţii în petrol Telejen : „S-au făcut, ce-i drept, unele progrese în asimilarea de utilaje şi de instalaţii la care consumurile de energie electrică sînt mult reduse faţă de vechile tipuri. Totuşi, se menţin încă în practică unele neajunsuri care conduc la consumuri nerezionale. Am primit în ultimii doi ani, de pildă, de la întreprinderea „Independenţa"—Sibiu o serie de cuptoare dotate cu tehnică cea mai modernă. Cuptoarele au un randament bun şi nu pun probleme. În momentul însă cînd arzătoarele lor se cer înlocuite, operaţiunea respectivă nu poate fi efectuată întrucît acestea nu se găsesc, deoarece nu se mai produc. În această situaţie unităţile beneficiare sînt nevoite să le realizeze cum pot, desigur cu mult sub performanţele celor fabricate de întreprinderea furnizoare. Acesta constituie, pe drept cuvînt, un mare impediment pentru întreprinderi în acţiunea de gospodărire raţională a energiei.

O altă problemă pe care doresc să o supun dezbaterii este şi aceea a **aprovizionării cu pietre de arzător.** Se ştie că fiecare arzător este livrat cu o piesă constituită dintr-un material refractar şi care formează partea de duză care se instalează în corpul cuptorului. Odată deteriorată, piesa nu poate fi înlocuită, deoarece nu se găseşte în nici o bază de aprovizionare. Cu ajutorul celor de la Întreprinderea de produse refractare Pleaşa — care s-au dovedit foarte receptivi — am reuşit totuşi să, o realizăm în condiţii de calitate corespunzătoare. Tot cu sprijinul lor, am reuşit să înlocuim o serie de cărămizi refractare din import, economisind importante fonduri valutare. Am prezentat această problemă în dorinţa de a ajuta unităţile care au nevoie de astfel de piese, pentru a şti de unde să le procure la nevoie."

● **Alex. PLOPEANU.** Combinatul Petrochimic Teleajen : „O parte din **energie termică** pe care o producem este pierdută sau esapată în atmosferă de unii consumatori, îndeosebi de unităţile Trustului de construcţii industriale Ploieşti, fără să se gîndească la valoarea combustibilului pe care îl consumăm pentru producerea ei. Inspectoratul energetic al municipiului ar trebui să sancţioneze mai operativ asemenea comportări.

Un alt aspect pe care vreau să-l ridic în dezbaterea noastră este acela al **valorificării depline a condensului de la termocentrale.** Pentru aceasta avem nevoie de utilaje adecvate. Ştim că, la nivelul ţării, nu este soluţionată pînă în prezent problema **fabricării oalelor de condens de diverse capacităţi.** Dacă s-ar soluţiona mai urgent această problemă de către unităţile specializate ale industriei constructoare de maşini, socot că economia de combustibul s-ar ridica, numai la Combinatul din Telejean, la un echivalent de zeci de mii tcc pe an."

● **I.CUŢULAB,** şef de atelier proiectare, Întreprinderea de utilaj chimic Ploieşti : „S-au prezentat aici diferite dificultăţi pe care le întîmpină unele întreprinderi în legătură cu arzătoarele.

Cred că este o lipsă de informare. Nici noi n-am cunoscut multă vreme cine fabrică asemenea produse. Dar avînd nevoie urgentă de cîteva arzătoare pentru un agregat pe care îl pregăteam pentru Combinatul petrochimic Brazi, am aflat că I.C.M.A—Cluj-Napoca este furnizor de astfel de produse. La solicitarea noastră ne-au fost expediate prompt arzătoare de diferite domenii de o calitate ridicată.

Şi în ce priveşte **oalele de condens**, cred că tot din lipsă de informare nu se cunosc realizările şi nici unităţile ce le produc. Ele figurează în cataloagele de produse ale Intreprinderii de armături din Cluj. **Este nevoie**, după părerea mea, **de o informare mai operativă a fiecărei întreprinderi asupra realizărilor tehnice obţinute în anii din urmă în economia noastră.**

Se ştie că combinatele petrochimice şi chimice au în momentul de faţă ateliere proprii de mecanică şi de construcţii de utilaj chimic, fie după modele de referinţă, fie după concepţie proprie, unele dispozitive sau armături necesare reducerii consumurilor energetice sau valorificării resurselor energetice secundare. Ar fi indicat, după părerea mea, ca fabricarea acestora să fie preluată de o întreprindere de profil mecanic, care să le realizeze în producţie de serie. S-ar economisi astfel importante mijloace tehnice şi forţă de muncă, nemaivorbind de posibilităţile de perfecţionare şi ridicare a randamentului lor."

● **M. PARASCHIV**, director, Combinatul petrochimic Brazi : „Pentru a economisi energia electrică am desfiinţat complet încălzirea cu abur şi folosim numai încălzirea cu apă caldă de la centrala termică. Dacă am reuşi să rezolvăm şi recuperarea căldurii de la cuptoarele de ars nămol biologic, am putea obţine economii mai substanţiale. Este necesară mai multă mobilitate din partea industriei construcţiilor de maşini pentru **asimilarea unor utilaje specifice.**

În judeţul nostru se pot recupera, de asemenea, importante resurse energetice prin valorificarea unor **reziduri petroliere**, dar lipsesc utilajele adecvate. De cîţiva ani ne zbatem să căpătăm un generator de abur care să utilizeze drept combustibil reziduri petroliere. Mă refer, în special, la nămolurile de la separatoare şi alte reziduri care se găsesc în cantităţi mari şi ar putea asigura, prin arderea lor, apa caldă nu numai unităţii din care fac parte, dar şi întregului oraş Ploieşti. Este necesar ca rezidurile petroliere, nămolurile de la separatoare să facă neîntîrziat obiectul unor studii din partea cercetărilor de specialitate pentru stabilirea unor soluţii eficiente de valorificare !

● **Şt. BICĂ**, Întreprinderea de utilaj chimic Ploieşti : „În 1978, întreprinderea noastră a consumat cu 900 MWh mai puţină energie electrică, în condiţiile în care planul a crescut cu peste 200 milioane lei. Desigur, la aceasta au contribuit aplicarea a numeroase măsuri. Au fost **automatizate procedeele de sudură**, care au dus nu numai la reducerea consumului de energie electrică, dar şi la obţinerea unei calităţi superioare şi la înlăturarea remanierilor. Au fost realizate **linii tehnologice moderne cu instalaţii de sudură automată**, cu dispozitive corespunzătoare de rotit şi cu consumuri energetice reduse, în comparaţie cu dispozitivele utilizate anterior (la recipienţii de presiune, schimbătorilor de căldură etc.). Pe de altă parte, am modernizat unele cuptoare şi înlocuit altele cu randamente necorespunzătoare (înlocuirea a două cuptoare de forjă cu randamente scăzute şi două de tratamente termice etc.

Desigur, putem face mai mult pe linia modernizării şi înlocuirii unor utilaje (în special cuptoare vechi) unde avem o situaţie nu tocmai bună. Însă s-a făcut simţită o acută lipsă de forţă de muncă specializată, respectiv zidari, lăcătuşi, sudori etc. Din această cauză nu numai că n-am reuşit să reparăm decît 40—45% din utilajele respective, dar nici să modernizăm alte cuptoare cu consumuri energetice mari. Iată, de ce, propun ca să fie schimbată optica faţă de compartimentul mecano-energetic, în sensul ca acesta să fie încadrat cu personalul necesar.

● **N. BURTAN**, inginer şef, Întreprinderea de produse refractare Pleaşa : „Fiecărei întreprinderi i se stabilesc în prezent atît **norme de consum**, cît şi **cote de consum pentru energie electrică şi combustibili.** Dacă depăşesc cotele, unităţile în cauză sînt penalizate material, dacă depăşesc normele sînt numai... criticate. De aceea, întreprinderile recurg adesea la improvizaţii pentru a se încadra în cotele alocate, fără să acţioneze sistematic pentru respectarea sau diminuarea normelor de consum. Întrucît cotele sînt mult mai mici faţă de normele de consum raportate la totalul producţiei fizice planificate, se creează un cerc vicios şi discuţii interminabile cu forurile tutelare. După părerea mea, **dacă cotele alocate ar fi apropiate de normele de consum stabilite pe bază de studii tehnico-ştiinţifice, atunci toate unităţile s-ar concentra pe găsirea unor soluţii temeinic fundamentate care să ducă la reducerea acestora.** Or, utilizarea a două măsuri de măsurare a consumurilor diferite ca nivele nu duc la soluţii optime, la acţiuni mobilizatoare soldate cu eficienţa scontată.

O altă problemă pe care vreau s-o ridic este aceea a recuperării unor surse de căldură. În această direcţie ducem lipsă de analizoare de gaze şi contori de căldură pe care Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini le are în planul de asimilare de multă vreme, dar nu le produce încă. În prezent ne zbatem cu greutăţi în acest domeniu, umblăm după aprobări de fişe tehnice pentru achiziţionarea analizoarelor de gaze din străinătate. Socot că ministerul respectiv ar trebui să accelereze asimilarea acestor aparate.

În ce priveşte întocmirea şi reactualizarea bilanţurilor energetice, ducem lipsă de ingineri energeticieni specialişti. În unitatea noastră avem doar 3 şi aceştia nu pot face faţă cerinţelor. Din această cauză, bilanţurile energetice întocmite nu conţin elemente bazate pe măsurători şi calcule optimizate, nu prevăd măsurile cele mai eficiente pentru gospodărirea raţională a energiei şi valorificarea resurselor energetice secundare. Cred că şi această problemă, respectiv asigurarea unităţilor cu cadrele necesare de energeticieni, merită să stea în atenţia factorilor de decizie".

● **I. TRANDAFIR**, director adj. Întreprinderea de reţele electrice Ploieşti : „Socot important să sugerez necesitatea găsirii de soluţii corespunzătoare pentru ca bilanţurile energetice ce se întocmesc în întreprinderi să cuprindă elemente concrete măsurate cît mai exact, cît şi soluţii corespunzătoare atragerii operative în circuitul economic a resurselor nevalorificate încă. Întrucît în această privinţă se constată multe neajunsuri (fenomen ce împiedică depistarea şi valorificarea unor resurse importante), **propun ca la nivelul municipiului Ploieşti să se organizeze echipe de specialişti energeticieni din întreprinderi, institute de cercetări, inspectoratul energetic, care să ajute în mod concret unităţile consumatoare în întocmirea corectă a bilanţurilor energetice.**

O altă problemă este şi aceea a modului în care sînt întocmite bilanţurile energetice la noile capacităţi de producţie puse în funcţiune, mai ales din punct de vedere al estimării eficienţei economice. Nu de puţine ori sînt situaţii cînd se constată neconcordanţe între prevederile proiectelor şi rezultatele concrete obţinute după punerea în funcţiune a obiectivelor de investiţii. În loc să se reducă volumul resurselor secundare, acestea cresc ulterior, grevînd astfel costurile materiale şi cele de producţie în general. Iată, de ce, consider necesar ca studiile privind măsurile reeşite din bilanţurile energetice să fie mai bine aprofundate de cei care le întocmesc".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
L. ŢINTEA

DIN MĂSURILE PROPUSE ÎN DEZBATERE :

- intensificarea acţiunii de modernizare şi înlocuire a utilajelor, agregatelor sau proceselor tehnologice cu randamente scăzute şi consumuri energetice ridicate ;
- utilizarea de aparatură automatizată pentru reglarea şi conducerea corectă a regimului de ardere la cazane şi cuptoare tehnologice şi urmărirea sistematică a componenţei gazelor evacuate la coşuri pentru valorificarea maximă a acestora;
- reducerea presiunii de livrare a aerului comprimat la valoarea minimă admisă de procesele tehnologice;
- extinderea proceselor tehnologice de preîncălzire şi tratamente termice prin inducţie;
- respectarea graficelor de reparaţii ale cuptoarelor industriale, în scopul asigurării etanşării acestora şi a izolaţiilor corespunzătoare ;
- recuperarea maximă a gazelor de faclă şi a căldurii din gazele arse;
- reglarea temperaturii şi limitarea temperaturii de încălzire a produselor din rezervoare;
- reducerea consumului de abur la stripere prin optimizarea reglajului şi controlului etc.

Adunările generale ale oamenilor muncii din agricultură

HOTĂRÎRE UNANIMĂ PENTRU VALORIFICAREA TUTUROR REZERVELOR DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI ȘI A EFICIENȚEI ECONOMICE

ÎN ACESTE ZILE sînt în plină desfășurare adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile de producție agricolă. Foruri supreme ale autoconducerii unităților agricole, adunările generale au menirea să facă atît bilanțul activității depuse anul trecut — cu succesele și neajunsurile înregistrate — cît, mai ales, să analizeze și să dezbată în mod aprofundat perspectiva activității din anul în care am intrat. Orientarea producției, stabilirea obiectivelor și a mijloacelor de atingere a lor, întreaga activitate din agricultură trebuie să stea sub semnul exigenței formulate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** cu prilejul „Zilei recoltei", ca anul 1979 să fie punctul de plecare al unei cotituri radicale, revoluționare în agricultura românească, anul în care calitatea rezultatelor din această ramură să fie pe măsura acumulărilor cantitative ce au avut loc.

Pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin unităților agricole din planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1979, oamenii muncii din agricultură au datoria și interesul de a dezbate cît mai adînc măsurile concrete pentru îndeplinirea și depășirea producțiilor prevăzute, concomitent cu realizarea unei înalte eficiențe economice, atît la nivelul unității, cît și pe fiecare sector și produs în parte.

Autoconducerea și autogestiunea, atît principial dar mai ales concretizarea lor practică trebuie să-și găsească locul cuvenit în viața tuturor unităților agricole, promovîndu-se neabătut cerințele organizării producției și a muncii fiecărui sector pe principii strict economice, care să ducă la creșterea producției și productivității, la reducerea cheltuielilor materiale, obținîndu-se însemnate sporuri de producție netă și beneficii. Acestea sînt motivele puternice care cer ca adunările generale din unitățile agricole să se desfășoare într-un spirit de înaltă exigență și combativitate, oamenii muncii să dezbată deschis și responsabil problemele esențiale ale activității productive și economico-financiare, realizîndu-se acea mobilizare plenară a energiilor și competențelor, capabilă să antreneze un progres substanțial în întreaga activitate din unitățile agricole și, odată cu aceasta, un aport sporit al lor și al agriculturii în ansamblu la progresul economico-social al țării.

Iată de ce este deosebit de important ca dezbaterile din adunările generale care se desfășoară actualmente în unitățile agricole să se concentreze asupra valorificării depline a rezervelor existente, printr-o fundamentare științifică a programelor de măsuri tehnico-organizatorice vizînd garantarea îndeplinirii și depășirii producțiilor vegetale planificate, sporirea efectivelor și a producțiilor în zootehnie, care să asigure atît livrarea unor cantități sporite de produse agricole la fondul de stat cît și venituri substanțial mărite unităților agricole și oamenilor muncii din această ramură.

Am abordat problemele de fond, concrete ale adunărilor generale din unitățile agricole prin prisma modului cum este pregătită adunarea generală la **Asociația economică intercooperatistă de creșterea și îngrășarea porcinelor (A.E.I.C.I.P.) Smîrdioasa,** din județul Teleorman. Desigur, este vorba nu de partea formală a pregătirii acestei adunări generale, ci de cea structural-fundamentală, adică despre modul cum s-au evaluat și reținut succesele și neajunsurile din trecut, mai ales din anul precedent, și cum se prefigurează acea cotitură radicală, calitativ superioară în activitatea întreprinderii, necesară și posibilă în același timp, care-și va avea startul în acest an. De reținut că perfecționarea activității și ameliorarea rezultatelor de producție și economico-financiare la A.E.I.C.I.P. Smîrdioasa, ca de altfel la toate unitățile agricole de acest tip, centrează interesul și efortul nu numai al oamenilor muncii care lucrează nemijlocit în cadrul său, ci și al cooperatorilor din unitățile asociate

Realizările și învățămintele trecutului

ÎNFIINȚATĂ ÎN 1971, în cadrul orientării inițiate și sprijinite de partid pe linia modernizării și intensificării producției zootehnice din cooperative, A.E.I.C.I.P. Smîrdioasa reunea efortul și contribuția material-financiară și umană a 4 cooperative din același consiliu intercooperatist : C.A.P. Smîrdioasa, C.A.P. „9 Mai" și C.A.P. „7 Noiembrie" din Izvoarele, C.A.P. Frumoasa. În primii ani de activitate, asociația obține rezultate satisfăcătoare în raport cu greutățile inerente începutului, dar departe de exigențele normale mai ales în ce privește producția fizică și rezutatele economico-financiare. În 1974, odată cu extinderea unității față de S.T.E.-ul inițial, dar fără să fie decît parțial legat de aceasta, producția fizică (carne livrată) se realizează doar în proporție de 65%, pierderile bănești înregistrate depășind 8 milioane de lei. Din 1975, situația se ameliorează substanțial, iar primul an al cincinalului (1976) coincide cu o depășire a planului producției fizice cu 3,6% și un nivel al beneficiului de aproape 5 milioane de lei. Dar fluctuația rezultatelor nu se oprește, 1977 fiind din nou un „an slab" (400 tone carne nelivrate și pierderi financiare), iar anul 1978 încheindu-se cu rezultate „de justețe" (producția fizică îndeplinită aproape integral și beneficii doar de cîteva zeci de mii de lei).

Trebuie subliniat că în aceeași perioadă (1974—1978) s-au făcut simțite și o serie de alte fenomene — cauze sau efecte ale celor prezentate anterior — între care amintim : creșterea în ritm rapid a cheltuielilor materiale, fără contraponderea necesară în creșterea producției fizice ; sporuri medii zilnice în greutate mai mici decît cele planificate ; unele consumuri neeconomice de furaje ; creștere lentă a productivității muncii etc.

Situația existentă — chiar dacă avea unele semne vizibile de ameliorare fără intervenții radical-structurale, instabilitatea și ritmul foarte lent al indiciilor de progres au preocupat foarte mult cadrele de conducere, pe oamenii muncii din asociație și pe reprezentanții de drept ai cooperativelor asociate. Din 1978 s-a pornit la o reorientare de fond în activitatea de producție a asociației.

Avantajele gîndirii și acțiunii creatoare

PRIN S.T.E.-UL INIȚIAL, complexul a fost proiectat pentru producerea a 36 000 capete de purcei, cazarea concomitentă a 23 000 capete de porcine și livrarea anuală a 3 200 tone carne de porcine în viu.

Prin extinderea ulterioară (1974), s-a avut în vedere construirea unei linii suplimentare de producere și livrare a 15 000 capete de grăsuni (la 30 kg), care să fie îngrășați în alte unități, compartimentul de îngrășătorie al asociației neputîndu-se extinde. Grăsunii respectivi se livrau unor cooperative din jur, care aveau capacități (adăposturi) de tip gospodăresc neutilizate. Trebuie spus că experimentul, în forma aceasta, nu a dat roadele așteptate, soldîndu-se cu importante pierderi bănești la cooperativele respective și cu nerealizarea producției de carne în cantitatea prevăzută a se livra la fondul de stat. Cauza esențială a acestei situații a reprezentat-o inexistența (obiectivă) a

→

D 646

1979 FEB 1

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Determinarea eficienței economice a operațiunilor comerciale pe credit

Determinarea rentabilității operațiunilor comerciale pe credit se înscrie în cadrul preocupărilor mai largi de cuantificare a eficienței economice a comerțului exterior. În domeniul măsurării rentabilității operațiunilor comerciale pe credit, rezultatele acestor preocupări s-au materializat, pînă în prezent, într-o serie de indicatori ale căror principii de elaborare pleacă, în general, de la criteriul esențial de determinare a eficienței operațiunilor comerciale externe, respectiv criteriul economisirii de muncă socială vie și materializată.

În acest studiu, autorii nu au intenția de a prezenta indicatorii elaborați pînă acum, ci își propun, avînd în vedere necesitatea continuă și obiectivă de îmbunătățire a sistemului de analiză a eficienței comerțului exterior, o abordare de pe noi poziții a problemei determinării rentabilității operațiunilor comerciale pe credit, atît în ceea ce privește latura teoretică cît și cea metodologică de calcul.

Apariția în cadrul schimburilor internaționale de valori materiale a operațiunilor comerciale pe credit a fost determinată de acțiunea unor factori obiectivi, din care enumerăm pe cei mai importanți :

— transformarea anumitor piețe în piețe ale cumpărătorului și apoi generalizarea acestui fenomen în anii '50 a determinat pe vînzător să acorde tot mai multe înlesniri de plată pentru a-și putea vinde marfa.

— progresul tehnic a dus și duce în continuare la creșterea complexității unor mărfuri (mașini, utilaje, instalații) paralel cu mărirea valorii acestora ; acest fenomen presupune din partea beneficiarului un efort financiar deosebit în cazul unei plăți cash, iar din partea vînzătorului acordarea unor facilități cumpărătorului, astfel ca mărirea valorii mărfurilor să nu afecteze și competitivitatea acestora.

— puterea redusă de cumpărare a unor piețe obligă respectivele economii naționale angajate pe linia dezvoltării economice să aleagă calea creditului pentru a realiza importurile de valori de întrebuințare necesare.

— imperative de ordin politico-economic ale unor țări, care folosesc creditul drept instrument de pătrundere pe piețele externe, etc.

Depistarea modalităților de a determina cît mai corect și mai complet rentabilitatea operațiunilor comerciale pe credit trebuie să înceapă cu lămurirea conținutului economic al diferenței dintre prețul de vînzare în condiții de creditare și prețul de vînzare cash și al cuantumului dobînzilor aferente volumului creditului acordat.

Vînzarea pe credit nu implică cheltuieli suplimentare de muncă și ca urmare diferența între prețul de vînzare pe credit și prețul de vînzare cu plata imediată și cuantumul dobînzilor nu pot fi asimilate unei creșteri a valorii mărfii în cauză. Aceste două elemente valorice apărute în cazul unei tranzacții pe credit, pe de o parte, suplinesc **efortul** pe care îl face vînzătorul pentru a acorda credit cumpărătorului cu toate implicațiile (nerecuperarea imediată a fondurilor bănești investite pentru producerea mărfii, necesitatea de a obține de la o bancă din țară un credit pentru reluarea procesului de producție etc.), iar pe de altă parte reflectă **avantajele** pe care creditorul le acordă debitorului, principiul fiind acela că, pentru o anumită perioadă de timp, debitorul folosește în circuitul său economic o sumă de bani de care n-ar fi dispus dacă ar fi cumpărat mărfurile cash și beneficiază de alte avantaje propagate de pe urma unor valori de întrebuințare plătite doar parțial.

Obiectul unei tranzacții pe credit este constituit de fapt din două mărfuri distincte : marfa propriu-zisă și o marfă de tip special — creditul (această marfă este de fapt un serviciu — serviciu de creditare) — între care, în condițiile operației comerciale pe credit, există o unitate organică. Este necesar să precizăm care sînt limitele valorii la cele două mărfuri care constituie obiectul unei tranzacții pe credit.

Pentru marfa propriu-zisă valoarea este dată de cheltuielile de muncă socialmente necesare producerii ei, iar pentru marfa de tip special, „serviciul de creditare", valoarea este formată din : totalitatea cheltuielilor pe care le efectuează creditorul pentru realizarea vînzării pe credit, respectiv de cuantumul dobînzilor plătite băncii interne de la care obține fondurile bănești pentru reluarea procesului productiv, de cuantumul asigurării creditului etc. Aceste cheltuieli sînt recuperate tocmai prin diferența dintre prețul de vînzare în condiții de creditare și prețul de vînzare în condiții de plată imediată și prin cuantumul dobînzilor plătite și contul creditului comercial de către beneficiarul acestuia.

Pe plan extern, valoarea „serviciului de creditare" apare sub formă deghizată, deoarece furnizorul mărfurilor poate jongla — pentru recuperarea cheltuielilor ocazionate de oferirea acestui serviciu, cu două elemente : prețul mărfii și rata dobînzii, respectiv cuantumul dobînzilor, fapt ce se poate transpune în următoarea relație :

$$\text{Cost extern al serviciului de creditare} = \text{Cuantumul dobînzilor externe} + \text{diferența între prețul de vînzare în condiții de credit și condiții cash.}$$

Din această relație se observă că dacă diferența de preț = 0, atunci rata dobînzii trebuie să fie maximă, iar cînd rata dobînzii scade sau este egală cu 0, diferența de preț tinde către un nivel maxim care este egal cu costul intern al serviciului de creditare (vezi graficul din pag. 2).

De aici se poate trage o primă concluzie de interes practic, și anume că în aprecierea condițiilor în care este acordat un credit comercial nu trebuie să se țină seama numai de nivelul dobînzii care poate duce la aprecieri eronate — ci și de nivelul prețului la care sînt oferite mărfurile care fac obiectul tranzacției respective.

Din delimitarea și analiza conținutului economic al celor două valori implicate într-o operațiune comercială pe credit, rezultă că din cadrul tuturor operațiunilor de comerț exterior, cele pe credit sînt cele mai susceptibile de a fi analizate complet din punct de vedere al eficienței. Determinarea rentabilității financiar-valutare a acestora are tendința de a acoperi întreaga sferă a efectelor cuprinse în eficiența comerțului exterior. Într-adevăr, **valoarea creditului** formată din valoarea mărfii propriu-zise și valoarea „serviciului de creditare", determinată într-un mod sui-generis reflectă sintetic atît efectele directe și imediate (economisirea de muncă socială realizată ca urmare a achiziționării unei valori de întrebuințare) cît și efectele indirecte și de perspectivă (efortul creditorului și avantajele debitorului propagate în timp) pe care le are o operațiune comercială pe credit.

Revenind la principiile de elaborare și construcție a indicatorilor rentabilității acestui tip de tranzacții efectuate în cadrul specific comerțului exterior și a economiei socialiste, rezultă că pe lîngă cunoașterea conținutului economic al valorii creditului trebuie să facem distincție între **valoarea internă și valoarea externă a creditului comercial.**

Stabilirea, în cadrul condițiilor specifice ale economiei socialiste, a valorii interne a creditului comercial de export se poate face luînd în considerație aceleași elemente obiective pe baza cărora se formează — așa cum am văzut anterior — valoarea internațională a unei operațiuni comerciale pe credit. Valoarea internă a creditului comercial de export se va compune deci, în primul rînd, din valoarea internă a mărfurilor de export (respectiv cheltuiala de muncă vie și materializată încorporată în ele), și, în al doilea rînd din costul intern al „serviciului de creditare" care este oferit beneficiarului extern.

Dacă măsurarea primului element nu implică dificultăți, fiind reflectat de prețul intern complet al mărfurilor respective, stabilirea costului serviciului de creditare comportă o anumită dificultate, datorită faptului că exportul pe credit nu se reflectă în situația financiară a întreprinderilor, acestea primind contravaloarea mărfurilor de la buget, nefiind astfel obligate de a obține un împrumut de la bancă pe baza căruia să-și reia ciclul productiv.

Această împrejurare face mai dificilă procurarea elementelor pe baza cărora se poate determina costul intern al serviciului de creditare. Pentru calcularea acestuia s-ar putea folosi totuși o rată de 5—8%, a cărei mărime λ ar fi determinată în mod ipotetic, dintr-o rată a scontului de 4—5% și o primă de asigurare a creditului de 1—3%.

Costul intern al serviciului de creditare va fi direct proporțional cu partea din valoarea internă a mărfurilor care nu se regăsește în încasările externe în contul operațiunii respective și perioada de creditare și va fi dat de relația :

$$SC_i^E = (1 - \alpha_a)\, P_i^E \cdot \lambda^{t' + \frac{t+1}{2}}$$

în care :

SC_i^E = costul intern al „serviciului de creditare" în cadrul unui credit comercial de export ;

P_i^E = prețul intern complet de export al mărfurilor care fac obiectul tranzacției respective ;

α_a = coeficient calculat prin raportarea avansului plătit de beneficiarul creditului comercial de export la prețul extern al mărfurilor exportate pe credit. Acest coeficient are rolul de a stabili cuantumul din prețul intern care nu este recuperat imediat prin încasări externe.

λ = rata efortului de creditare ;

t' = perioada de grație (în ani) ;

t = perioada efectivă de rambursare a creditului comercial (t'+t = T perioada de creditare).

Această formulă este folosibilă în cazul rambursării creditului comercial în rate egale.

În cazul în care livrarea mărfurilor se face eșalonat (de ex. : instalații complexe), sau, rambursarea anumitor cote din credit se efectuează condiționat de anumite elemente (intrarea în funcțiune, atingerea parametrilor proiectați, etc.) se folosește o altă formulă pentru stabilirea costului intern al „serviciului de creditare".

$$SC_i^E = \sum_{i=1}^{T} (1 - \alpha_{T-1}) P_1 \cdot \lambda$$

în care :

T—i = raportul existent într-un an între încasările în contul prețului extern al mărfurilor exportate și prețul extern al acestora ;

T = perioada de creditare (în ani)

i = 1...T = numărul anilor scurși din momentul încheierii tranzacției pînă la rambursarea totală a creditului.

Cunoscînd valoarea internă a mărfurilor exportate pe credit și costul intern al serviciului de creditare, se poate determina, prin însumarea lor, valoarea internă a creditului comercial de export.

Vasile RADU
Napoleon POP
I.E.M.

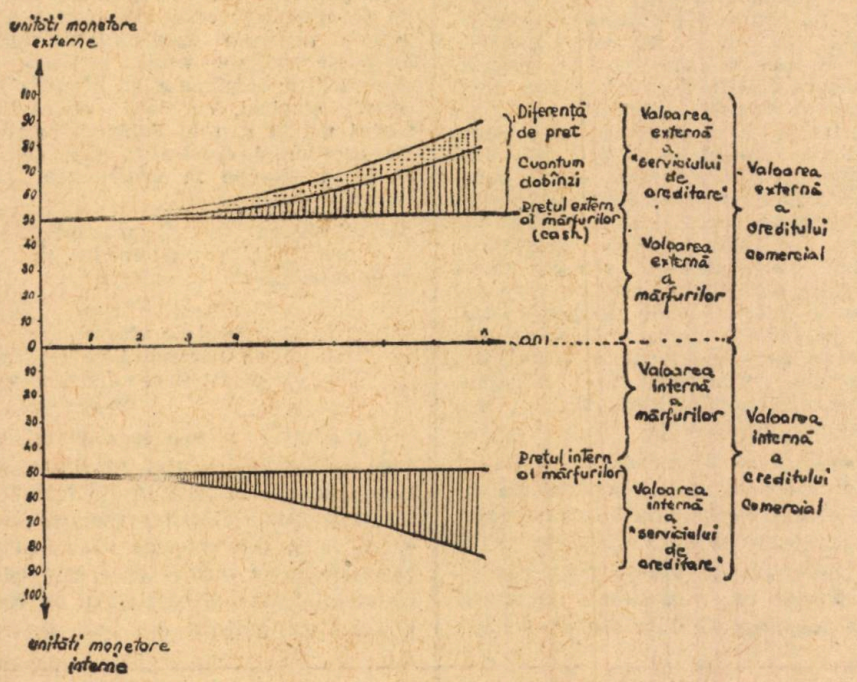

drept şi uzanţe internaţionale

Căi de rezolvare a reclamaţiilor privind calitatea mărfurilor livrate

În nr. 2/1979, la această rubrică am prezentat prima parte privind reclamaţiile referitoare la livrări de mărfuri neconforme calitativ cu clauzele contractului comercial de vînzare internaţională şi anume : remiterea de către cumpărător a reclamaţiilor şi modul de tratare a acestora de către vînzător (exportatorul român).

În cele ce urmează vom analiza căile de rezolvare a reclamaţiilor formulate de către cumpărătorul extern, aşa cum rezultă din convenţiile şi uzanţele internaţionale.

Uzanţe internaţionale

Practica comercială internaţională, axată pe uzanţele uniforme privind vînzarea-cumpărarea, a statornicit trei căi principale privind rezolvarea reclamaţiilor referitoare la calitatea mărfurilor primite de cumpărător : a) remedierea, repararea sau recondiţionarea lotului de marfă reclamat, b) restituirea lotului şi înlocuirea lui, dacă este posibil, cu un alt lot de marfă corespunzător calitativ, c) acordarea de către vînzător, cumpărătorului, a unor bonificaţii din preţ, convenite în cadrul negocierilor privind reclamaţia. Aceste căi de soluţionare a reclamaţiilor sînt consfinţite şi de Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, de care ne vom ocupa în cele ce urmează.

Condiţiile generale pentru exportul de bunuri de consum durabile şi de articole de construcţii, model 730, elaborate de C.E.E./O.N.U. prevăd următoarele cu privire la rezolvarea reclamaţiilor :

„9.5. Pentru a putea invoca beneficiul acestui articol, cumpărătorul trebuie să avizeze vînzătorul fără întîrziere şi în scris, de viciile care s-au manifestat. Vînzătorul astfel avizat va trebui, dacă viciul este acoperit de dispoziţiile acestui articol, la alegerea sa :

a) fie să repare pe loc marfa cu defecte ;

b) fie să facă să-i fie trimisă marfa sau piesele defectuoase în scopul reparării ;

c) fie să înlocuiască marfa defectuoasă ;

d) fie să înlocuiască piesele cu defecte în scopul de a permite cumpărătorului să procedeze la reparaţiile necesare pe cheltuielile vînzătorului".

Legea de la Haga merge mai departe, statuînd, prin art. 41(1) că cumpărătorul are dreptul, dacă „a denunţat cu regularitate lipsa conformităţii mărfurilor primite cu condiţiile de calitate prevăzute în contractul comercial de vînzare internaţională :

a) să ceară vînzătorului executarea contractului ;

b) să declare desfacerea contractului;

c) să reducă preţul.

Cumpărătorul poate, de asemenea, să obţină despăgubirile prevăzute la articolul 82 sau articolele 84—87.

În continuare, Legea de la Haga aduce precizări cu privire la întinderea noţiunii de „executare a contractului", prevăzută la lit. a de mai sus ca fiind o cale de soluţionare a reclamaţiei :

Art. 42(1). Cumpărătorul poate să pretindă vînzătorului executarea contractului :

a) dacă vînzarea se referă la un lucru din producţia sau fabricaţia vînzătorului : prin repararea defectelor, cu condiţia ca vînzătorul să fie în măsură să le repare ;

b) dacă vînzarea se referă la un corp sigur : prin livrare a lucrului prevăzut în contract sau a părţii care lipseşte ;

c) dacă vînzarea se referă la lucruri de acelaşi fel : prin livrarea de noi lucruri conform contractului sau a părţii ori cantităţii lipsă, în afară de cazul că o cumpărare de înlocuire ar fi conformă uzanţelor şi rezonabil posibilă.

Reamintim că uzanţele internaţionale invocate au putere de lege între părţi numai în măsura în care au fost adoptate prin contractul comercial încheiat.

Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 conţin importante norme de drept uniform, cu aplicaţie obligatorie între parteneri din ţări socialiste membre ale C.A.E.R. cu privire la care ne vom referi pe parcursul secţiunilor următoare.

Repararea lotului de marfă livrată

O primă cale de rezolvare a reclamaţiei, frecvent utilizată în practică, o constituie, aşa cum am arătat, înlăturarea deficienţelor calitative constatate la destinaţie, prin repararea mărfurilor.

Potrivit principiului libertăţii părţilor de a înscrie în contract clauze derogatorii de la uzanţele şi convenţiile internaţionale (cînd normele de drept care le cuprind nu sînt imperative), în practică, în funcţie de natura şi valoarea obiectului se convine uneori ca înlăturarea defectelor care implică cheltuieli pînă la o anumită valoare să fie făcută, de regulă, de către cumpărător, căruia îi revine însă obligaţia să facă dovada culpei vînzătorului şi a cheltuielilor efectuate.

Înlăturarea prin repararea (remedierea, recondiţionarea) de către vînzător a deficienţelor calitative este prevăzut, de regulă în toate contractele tip şi în condiţiile generale folosite în comerţul internaţional ; trebuie subliniat că el constituie principalul mod de reparaţie în cazul cînd eliminarea defectului este recunoscută ca necesară de către parteneri.

Executarea operaţiei de înlăturare a defectelor nu înlătură însă dreptul cumpărătorului de a pretinde penalităţi pentru eventuala întîrziere a livrării. Un astfel de drept este prevăzut de Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 pentru cazurile în care se livrează în mod repetat mărfuri cu defecte. În astfel de cazuri cumpărătorul, pe lîngă dreptul pe care-l are de a cere vînzătorului sistarea livrărilor pînă la înlăturarea tuturor cauzelor generatoare de defecte, are şi dreptul să pretindă plata de penalităţi, inclusiv pentru întîrzierea în livrare, începînd din ziua cînd, conform contractului, marfa trebuie să fie livrată, pînă în ziua reluării de către vînzător a livrărilor unor produse de bună calitate. Deoarece remedierea defectelor durează în timp, partenerii pot conveni prin contract ca vînzătorul să plătească cumpărătorului „pro rata temporis", o penalitate progresivă ; C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975 prevăd 0,05% din preţul total al contractului pentru prima lună, 0,08% pentru a doua lună şi în continuare 0,12% pentru fiecare zi de întîrziere. fără ca totalul penalităţilor să poată depăşi 8% din valoarea mărfii. Dacă nici după remediere mărfurile nu devin corespunzătoare sub aspect calitativ, ele vor fi refuzate, iar vînzătorul va trebuie să suporte toate cheltuielile efectuate cum ar fi : costul remedierii, inclusiv costul pieselor înlocuite, costul transportului pieselor necesare remedierii, manopera, alocaţiile zilnice, cheltuielile de deplasare legate de personalul propriu, retribuţia personalului cumpărătorului folosit pentru repetarea probelor, costul materiei prime care a fost eventual folosită cu ocazia repetării probelor, precum şi orice alte cheltuieli suportate de cumpărător în legătură cu recepţia mărfurilor necorespunzătoare, socotite pînă la data semnării procesului verbal de recepţie.

În contractele comerciale încheiate de parteneri din ţări cu economie capitalistă şi din ţări socialiste nemembre ale C.A.E.R. consecinţele întîrzierilor de punere în funcţiune sau de valorificare a mărfurilor livrate cu defecte calitative se stabileşte prin contractul comercial de vînzare-cumpărare internaţionale, care pot fi de plata unor penalităţi prestabilite, de daune-interese şi, uneori, desfacerea contractului (care este consecinţa neagreată în comerţul internaţional).

Restituirea lotului de marfă livrată

În cazul în care remedierea nu a fost posibilă să fie realizată în țara cumpărătorului, o altă cale de soluționare a reclamației îl constituie solicitarea restituirii mărfurilor de către vînzător în vederea înlocuirii lor. La acest mod trebuie să se recurgă, pe cît posibil, de comun acord, în așa fel încît să se producă cît mai puține prejudicii părților contractante. În situația cînd partenerii n-au convenit prin contract și nici ulterior asupra modului de înlăturare a deficiențelor calitative, rămîne vînzătorului posibilitatea de alegere între repararea (remedierea) defectelor sau înlocuirea mărfurilor.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, prevăd pentru vînzător obligația alternativă de a înlătura defectul sau de a înlocui marfa defectă în limitele termenului de livrare stabilit în contract fără posibilitatea pentru cumpărător de a restitui marfa pentru care a înaintat reclamația de calitate ; dacă însă cumpărătorul a solicitat sistarea livrării unor partizi de mărfuri din cauza defectelor repetate, iar furnizorul nu se conformează, cumpărătorul este în drept să restituie vînzătorului partizile de mărfuri primite.

Majoritatea condițiilor generale adoptate de Comisia Economică pentru Europa, a O.N.U. prevăd, în aceeași măsură, posibilitatea, în cazul unei defecțiuni de livrare, ca marfa să fie reparată sau înlocuită gratuit, la alegerea vînzătorului.

Înlăturarea defectului sau înlocuirea mărfii defecte trebuie să se facă într-un termen convenabil ambilor parteneri. În cazul livrării unor mărfuri cu termen fix, condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 prevăd obligația vînzătorului de a înlătura defectul sau de a înlocui marfa în limitele termenului de livrare stabilit în contract. Nerespectarea acestei obligații poate avea drept consecință denunțarea contractului de către cumpărător imediat după expirarea termenului de livrare, suportarea plății de penalități, precum și restituirea de către vînzător a sumelor eventual plătite de cumpărător.

Evident, pentru ca vînzătorul să poată invoca lipsa de calitate, de natură a-l îndritui să restituie marfa, trebuie să facă dovada că mărfurile primite sînt neconforme în raport cu clauzele din contract și nu cu o altă documentație tehnică în vigoare în țara sa, dar pe care părțile nu au avut-o în vedere la încheierea contractului. Următoarea speță credem că va fi concludenă. În conformitate cu dispozițiunile § 15 din C.G.L.-C.A.E.R. 1968/1975 părțile pot stabili prin contract că obiectul său să corespundă unor anumite caracteristici de calitate, condiții tehnice ori unui anumit standard; în sensul acesor dispoziții fișele tehnice anexate la contract determină — prin chiar acordul de voința al părților — cuprinsul obligației vînzătorului privitor la calitatea obiectului livrării. Într-o asemenea situație controlul calității mărfurilor livrate trebuie să se efectueze după fișa tehnică anexată la contract, fișă alcătuită după standardul românesc. Or, din certificatele de control depuse de întreprinderea reclamantă s-a constatat că la baza controlului pe care l-a efectuat n-a stat această fișă tehnică asupra căreia părțile au convenit, certificatele referindu-se expres la o normă străină ori la grupări dintr-un standard străin, diferite de acelea din standardul românesc. Toate acestea constituind încălcări ale clauzei contractuale referitoare la determinarea calității obiectului contractului, cererea de penalități a cumpărătoarei pentru livrări calitativ necorespunzătoare a fost respinsă (Hotărîrea din 14 iulie 1977, Dosar nr. 1010/1974).

Acordarea de bonificații

O a treia cale de soluționare a reclamației, de asemenea, uzitată este acordarea unei bonificații (rabat) cumpărătorului. În cazul în care cumpărătorul apreciază că mărfurile primite de la vînzător cu defecțiuni calitative pot fi utilizate, el putînd suferi însă, în urma utilizării lor, un anumit prejudiciu, poate cere vînzătorului acoperirea acestui prejudiciu. În practica comercială internațională procedura folosită pentru o asemenea situație este aceea a bonificației (rabat). Ea constă, pentru vînzător, în a accepta plata unei sume prin diminuarea prețului mărfurilor livrate, în scopul stabilirii valorii reale a acestor mărfuri. Partenerii pot conveni asupra plății unor bonificații în diferite situații ivite în timpul derulării contractului încheiat, cum ar fi:

— livrările de mărfuri necorespunzătoare condițiilor de calitate, prezentare, ambalaj, sortimente, specificații etc. ;

— deprecieri calitative sau deteriorări de mărfuri pe timpul transportului, dacă asigurarea calității aparține vînzătorului ;

— cheltuieli justificate făcute de cumpărător în ce privește calitatea, ambalajul, marcarea, specificații etc. dacă se datoresc culpei vînzătorului.

Acordarea de bonificații în vederea rezolvării reclamațiilor privind calitatea mărfurilor livrate cumpărătorilor externi cunoaște o detaliată reglementare prin Condițile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975. În primul rînd, Condițiile amintite atribuie căii de rezolvare a reclamațiilor un caracter subsidiar, rezultat din prevederile paragrafului 31, pct. 3 : „Dacă cumpărătorul pretinde o bonificație pentru marfă, vînzătorul este în drept — la alegerea sa — ori să înlăture defectul, ori să înlocuiască marfa sau partea defectă de marfă, ori să acorde cumpărătorului bonificația în cuantumul stabilit".

Cu privire la cumulul bonificației cu penalitățile datorate pentru întîrzierea livrării unei mărfi corespunzătoare calitativ, Condițiile generale stabilesc următoarele, la paragraful 75 (pct. 5 și 6) :

5. În cazul în care părțile convin o bonificație pentru marfă în locul înlăturării defectului, la convenirea cuantumului bonificației părțile trebuie să convină dacă suma penalității calculate și/sau plătite în conformitate cu punctul 4 din prezentul paragraf se include în suma bonificației sau bonificația se plătește peste această penalitate.

6. Dacă părțile au convenit cuantumul bonificației, dar lipsește înțelegerea lor asupra faptului dacă penalitatea prevăzută la punctul 4 din prezentul paragraf se include în suma bonificației sau bonificația se va plăti peste această penalitate, în cazurile în care prejudiciile efective suportate de cumpărător ca urmare a neutilizării mărfii pînă în momentul convenirii bonificației :

— sînt mai mici decît valoarea penalităților — penalitatea calculată și/sau plătită se reduce la valoarea prejudiciilor efective ;

— sînt mai mari decît valoarea penalităților — prejudiciile efective care depășesc valoarea penalităților sînt plătite de vînzător cumpărătorului, dacă acest lucru este prevăzut în acordul bilateral.

Acordarea de bonificații urmează a fi acceptată de vînzător numai după o temeinică verificare a motivelor invocate de cumpărător. Astfel, într-o speță cu care a fost sesizată Comisia de arbitraj de la București, reclamanta a cerut o bonificație de 25% pentru articole de ceramică neagră necorespunzătoare calitativ plus 4% dobînzi penalizatoare.

Reclamanta a arătat că ceramica a fost insuficient arsă, iar vasele respective au fost acoperite în interior cu glazură, ceea ce a făcut ca la umplerea lor cu apă acestea să se deterioreze.

În întîmpinare, pîrîta a arătat că procedeul de verificare nu este conform prescripțiilor interne de fabricație. Potrivit normei de stabilire a parametrilor calitativi, vazele în cauză sînt produse ornamentale, a căror destinație nu este de a fi umplute cu apă. De asemenea, potrivit procesului-verbal de autorecepție, respectînd § 26 punctul 4 din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975 — care arată că „În cazul în care contractul nu prevede altfel, vînzătorul este obligat să prezinte cumpărătorului documentul corespunzător care confirmă calitatea mărfii. Protocolul de încercare se prezintă cumpărătorului de către vînzător, la cererea acestuia", marfa a corespuns calitativ.

Întrucît produsele livrate aveau calitatea medie obișnuită în țara vînzătorului pentru mărfurile de acest gen și deoarece ele corespundeau destinației stabilite prin contract, deteriorarea lor datorîndu-se schimbării destinației — din obiecte pur ornamentale în vaze pentru flori naturale — Comisia de arbitraj de la București, a respins, prin Hotărîrea nr. 64 din 6 martie 1978, acțiunea reclamantei, ca fiind neîntemeiată.

Dr. Al. DETEȘAN

Conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Evoluţia cursurilor de schimb: – Retrospectivă 1978 –

Anul 1978 a cunoscut importante modificări în raporturile dintre principalele valute occidentale, fiind dominat de **scăderea considerabilă** a cursului **dolarului S.U.A.** Din acest punct de vedere, al amploarei pe care au înregistrat-o modificările de curs, anul 1978 se înscrie, în evoluţia contemporană a relaţiilor valutar-financiare internaţionale, în rîndul celor „foarte agitaţi". Într-adevăr, scăderi de asemenea proporţii ale cursului dolarului s-au înregistrat în perioada postbelică numai în 1971 (cînd dolarul a fost devalorizat cu 7,6% faţă de aur şi cca 12% în medie faţă de celelalte valute occidentale) şi în 1973 (cînd dolarul a fost devalorizat faţă de aur cu 10% şi cu 12—14% în medie faţă de celelalte valute occidentale).

Caracteristicile definitorii ale evoluţiei cursurilor valutare în anul 1978 reies din graficele alăturate, care prezintă evoluţia trimestrială a cursului celor cinci principale valute occidentale faţă de dolar (abateri procentuale ale mediilor săptămînale de la o bază fixă, considerată media lunii precedente). Semnalăm cîteva din aceste caracteristici :

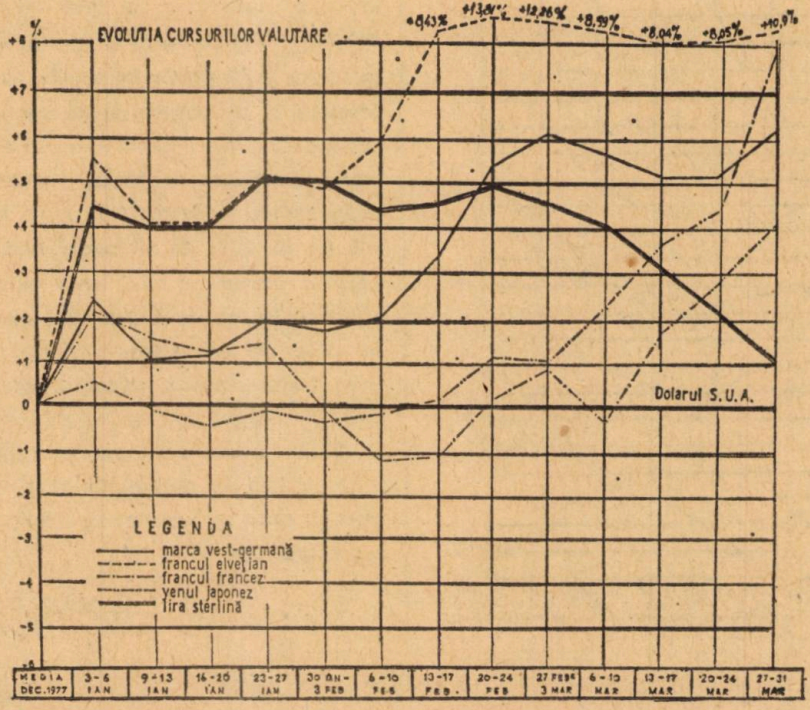

1. Modificări substanţiale de curs în toate cele patru trimestre. În fiecare trimestru s-au înregistrat modificări de curs de cel puţin 5% şi a existat cel puţin o valută care a suferit modificări de curs de peste 10%.

2. Tendinţa evidentă de scădere a cursului dolarului. Majorarea cursului celorlalte valute faţă de dolar a fost mai puternică în trimestrul I şi trimestrul III 1978, mai ales în cazul francului elveţian, mărcii vest-germane şi yenului japonez. Perioada iunie-noiembrie 1978 a fost una dintre cele mai dificile în istoria valutei americane : pe parcursul a cinci luni, francul elveţian a crescut faţă de dolar cu cca. 27%, yenul japonez cu cca. 28%, iar marca vest-germană cu peste 14%. Lunile aprilie-mai şi noiembrie pot fi considerate perioade de relativă redresare a dolarului, temporară însă, deoarece nu a putut fi menţinută. Pentru întreg anul 1978 s-au înregistrat următoarele procente de creştere a cursului acestor valute faţă de dolar: francul elveţian +18,45% (de la 1,9836 franci pentru un dolar, media lunii ianuarie la 1,6746 media lunii decembrie 1978) ; yenul japonez +23% (de la 240,86 la 195,80 yeni pentru un dolar) ; marca vest-germană +12,55% (de la 2,1162 la 1,8801 mărci pentru un dolar) ; francul francez +9,3% (de la

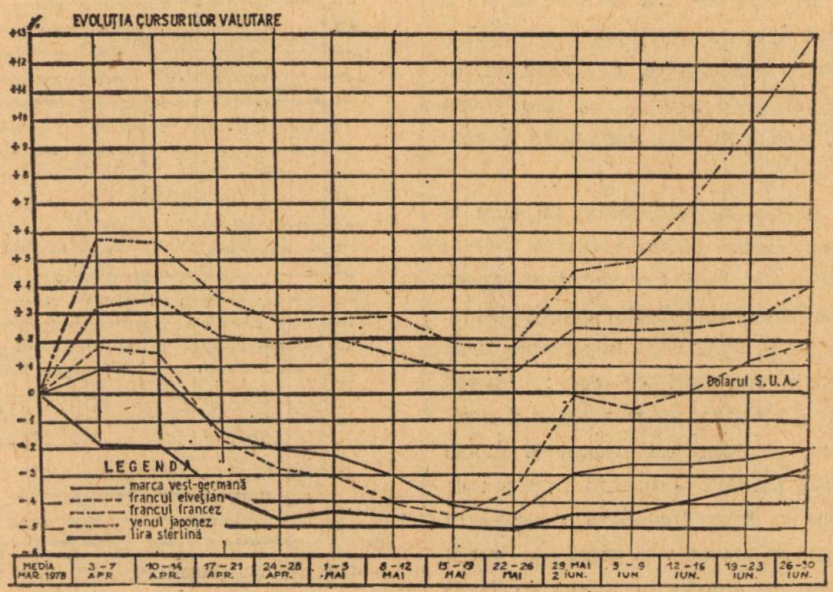

4,7141 la 4,3124 franci pentru un dolar); lira sterlină +2,55% (de la 1,9353 la 1,9847 dolari pentru o liră).

3. Fluctuații de mare amplitudine. Deși graficele sînt întocmite pe bază de medii săptămînale (care exclud fluctuațiile zilnice și mai ales fluctuațiile din timpul zilei) se pot sesiza ușor creșteri și scăderi importante pe parcursul a cîteva săptămîni. Astfel, cursul mărcii vest-germane a crescut cu 11% în luna octombrie și a scăzut apoi cu 8% în luna noiembrie. Trebuie semnalat că, de multe ori, în interval de o singură zi sau cîteva zile, s-au înregistrat modificări de curs de 1—5%.

4. Modificări importante de curs și în raporturile dintre celelalte valute occidentale. Deși fenomenul dominant a fost scăderea cursului dolarului, s-au înregistrat modificări importante și în celelalte raporturi de curs: astfel, francul elvețian, yenul japonez și marca vest-germană au crescut în raport cu lira sterlină și francul francez; de asemenea francul elvețian a crescut în raport cu marca vest-germană, yenul japonez a crescut în raport cu francul elvețian și marca vest-germană etc. În condițiile unor modificări atît de diferite în structura cursurilor de schimb (trebuie avut în vedere că analiza s-a limitat la numai șase valute occidentale) se pune, desigur, problema comensurării unor medii de devalorizare sau revalorizare cu ajutorul indicilor valutari (coșuri valutare).

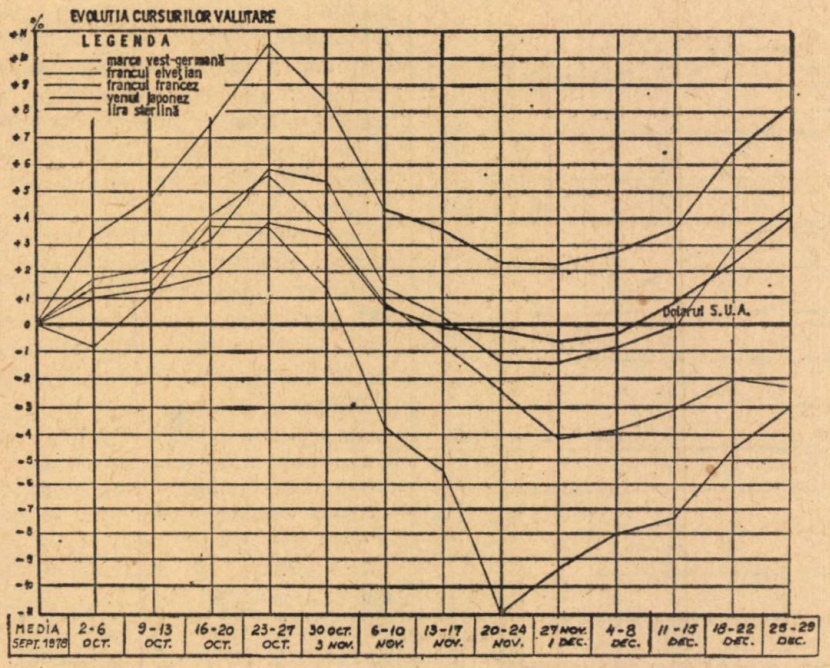

Astfel, în medie ponderată față de coșul DST, cursul dolarului a scăzut de la 1,2064 dolari pentru 1 DST la începutul lunii ianuarie 1978, la 1,3494 dolari pentru 1 DST pe 30 octombrie 1978, redresîndu-se apoi la circa 1,30 dolari pentru 1 DST la sfîrșitul lunii decembrie 1978; în consecință, deprecierea medie a dolarului față de coșul DST în 1978 poate fi apreciată la 8—10%. Alte coșuri valutare indică însă procente superioare de depreciere a dolarului. Astfel, indicele valutar Reuter, care arată procentul mediu de depreciere a 10 principale valute occidentale față de cursurile centrale în dolari stabilite în urma acordului Smithsonian (decembrie 1971), a crescut de la 22,35 în ianuarie 1978 la 42,70 în decembrie 1978, ceea ce semnifică o depreciere a dolarului de circa 14%. De asemenea, unitatea de cont vest-europeană calculată de oficialitățile Pieței comune, a crescut de la 1,2133 dolari în ianuarie 1978 la 1,3777 dolari în decembrie 1978, ceea ce reprezintă un procent de depreciere a dolarului de circa 12%.

M. ISĂRESCU
I.E.M.

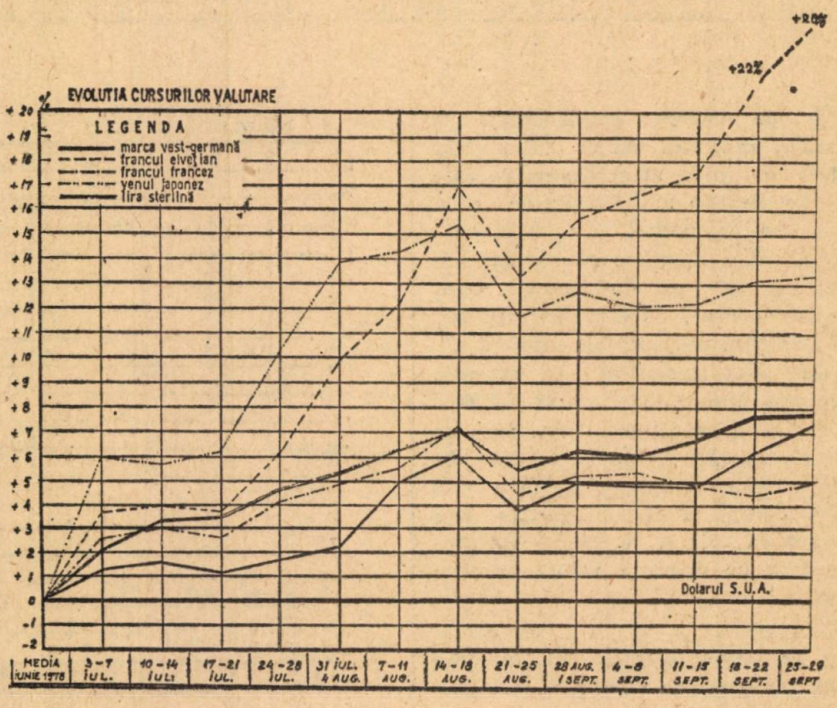

Noţiuni, termeni, operaţiuni

Sistemul generalizat de preferinţe vamale

Sistemul generalizat de preferinţe (Generalized System of Preferences) — G.S.P. — este astăzi un acord internaţional prin care ţările dezvoltate se angajează să practice la mărfurile provenind din ţările în curs de dezvoltare tarife vamale reduse (preferenţial).

Principiul acordării de preferinţe vamale pe bază nereciprocă şi nediscriminatorii s-a conturat în cadrul Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare, ca o formă de încurajare şi stimulare a expansiunii exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare, în special de produse prelucrate şi semiprelucrate.

Materializarea acestui concept s-a făcut prin acordul la care s-a ajuns cu ocazia celei de a doua sesiuni UNCTAD — 1968, privind începerea elaborării sistemului, adoptat apoi în 1970 de Consiliul UNCTAD.

Caracteristicile ce disting preferinţele vamale acordate prin G.S.P., de alte convenţii de acest gen sînt următoarele :

1. Faţă de alte scheme de preferinţe, acordate pe baza unor negocieri bilaterale sau numai unui grup de state, preferinţele G.S.P., aşa cum reiese din însăşi denumire — sistem generalizat — se acordă de către ţările dezvoltate din punct de vedere economic, tuturor ţărilor în curs de dezvoltare. Stabilirea ţărilor beneficiare se face după principiul autodefinirii stadiului de dezvoltare.

2. Preferinţele acordate în cadrul G.S.P. fac excepţie de la principiul GATT al reciprocităţii de tratament, reducerile de taxe vamale fiind acordate pe o bază nereciprocă ţărilor în curs de dezvoltare, deci fără obligaţia de a face reduceri similare ţărilor dezvoltate. În acest sens se face excepţie (pe o perioadă iniţială de 10 ani) de la principiul acordării reciproce a „Clauzei naţiunii celei mai favorizate", apărînd în acest fel în practica internaţională un tratament mai favorizat decît cel prevăzut prin clauză (aplicarea reducerilor de taxe vamale prevăzut în preferinţele G.S.P. se face de la nivelul prevăzut pentru ţările beneficiare de clauza naţiunii celei mai favorizate).

3. Deşi generalizat şi acordat nediscriminatoriu schema de preferinţe diferă pentru fiecare donator (ţară dezvoltată) şi în cadrul acestora pentru diferitele grupe de mărfuri.

De remarcat este faptul că în aplicarea sistemelor de preferinţe proprii o serie de state au instituit diferite limitări cantitative, ale importurilor (plafoane), clauze de salvgardare, reguli de origină etc., care practic restring mult facilităţile create prin reducerile de taxe vamale, şi în acest fel şi efectul lor de stimulare a exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare.

Spre exemplu sistemul generalizat de preferinţe vamale al Pieţei Comune cuprinde o clasificare a produselor industriale importante pe 3 categorii: „sensibile", „semisensibile" şi „nesensibile" Chiar şi pentru produsele industriale declarate „nesensibile" există plafoane valorice de aplicare a reducerilor de taxe vamale după expirarea cărora importurile din ţările în curs de dezvoltare revin la tarifele vamale GATT. De asemenea, marea majoritate a produselor agricole transformate au rămas în afara schemelor de preferinţe.

Schema de preferinţe vamale a S.U.A. exclude de la preferinţe grupe de mărfuri cum sînt : textile, ceasuri, aparatură electronică, oţel, încălţăminte, articole de sticlă ca şi alte articole ce sînt declarate „sensibile la import" de administraţie ; de asemenea se aplică limitări cantitative la o serie de alte produse.

Mecanismul de aplicare a G.S.P. include, aşa cum arătam şi o serie de reguli de origină pe care trebuie să le satisfacă produsele beneficiare. Practic ele însă nu vizează numai împiedicarea reexportului, ci cuprind prevederi şi în legătură cu gradul de prelucrare în ţara beneficiară a produselor importate, regimul de tranzit, modul de stabilire a valorii de vamă etc.

În plus, donatorii de preferinţe pot recurge la suspendarea regimului vamal preferenţial prin mecanisme de salvgardare.

Spre exemplu în cazul sistemului de preferinţe vamal al Austriei, se poate renunţa la tratament preferenţial la orice produs din schemă în cazurile în care :

— creşterea anuală a importului produsului pentru consum intern depăşeşte fie 25% — cînd produsul provine din ansamblul ţărilor beneficiare, fie 10% cînd produsul provine dintr-o singură ţară în curs de dezvoltare, ţară care deţine poziţia de primul sau al doilea furnizor al produsului pe piaţa austriacă ;

— producătorii interni de produse similare sau direct concurente au suferit, din cauza regimului preferenţial, grave prejudicii.

Suspendarea regimului vamal preferenţial încetează în momentul cînd cauzele care au generat măsurile respective dispar.

Punerea în aplicare a sistemelor de preferinţe vamale a început la 1 iulie 1971 prin adoptarea schemei C.E.E., ultima schemă adoptată fiind cea a S.U.A. în ianuarie 1977.

I. G.

Fişier

Sisteme de asigurare şi mobilizare a creditelor la export

Creşterea eficienţei comerţului nostru exterior, asigurarea economiei noastre naţionale cu maşini şi utilaje, materii prime în condiţii de competitivitate, face tot mai necesară cunoaşterea principiilor şi mecanismelor de funcţionare a sistemelor de finanţare şi creditare a exporturilor, a condiţiilor de asigurare a creditelor, practicate în ţările partenere. În cazul R.F.G., al doilea partener comercial al României în 1978, necesitatea cunoaşterii particularităţilor sistemului de finanţare şi creditare în desfăşurarea tratativelor comerciale cu partenerii vest-germani, se amplifică corespunzător volumului schimburilor realizate. Alături de marile concerne, firmele mici şi mijlocii legate în mare măsură de bănci şi institute de credit în realizarea de operaţiuni de comerţ exterior ciştigă în ultimul timp o importanţă crescîndă în ansamblul schimburilor externe ale R. F. Germania ca urmare a calităţii produselor şi serviciilor oferite, a specializării şi desigur nu în ultimă instanţă şi datorită sprijinului obţinut din partea guvernului şi a organizaţiilor economice federale cum sînt : Dieta vest-germană a camerelor de industrie şi comerţ (DIHT), Comitetul pentru răsărit al economiei vest-germane (OSTAUSSCHUSS der Deutschen Wirtschaft) şi altele. Alături de aceste organisme care preiau în general sarcini pe linia furnizării de informaţii de piaţă, a specificului marketingului în diferite ţări, modalităţile de promovare şi propagandă, în R.F.G. există instituţii create pentru promovarea directă a exportului, prin asigurarea creditelor externe (HERMES AG din Hamburg), prin finanţarea activităţii de comerţ exterior cum sînt AUGFUHRKREDIT-GmbH (AkA) KREDITANSTALT für Wiederaufbau (KfW) din Frankfurt pe Main.

Cunoaşterea diferitelor variante ale ofertelor pe credit, a condiţiilor de asigurare a creditelor la export, dau posibilitatea lucrătorilor din sistemul de comerţ exterior să solicite în cadrul tratativelor comerciale din par-

tea partenerilor variante de oferte care să țină cont de poziția României inclusă de R. F. Germania pe lista B a țărilor în curs de dezvoltare.

Cunoașterea mecanismului de asigurare a creditelor la export trebuie să contribuie de asemenea la utilizarea în cele mai bune condiții a plafonului de garanții majorat la începutul lui 1978 cu 700 milioane DM (pentru contractarea de către exportatorii vest-germani de credite suplimentare pentru exporturi de bunuri de investiții în România).

Finanțarea prin Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)

KfW, cu un capital de bursă de 1 miliard DM din care 800 mil. provin de la guvernul federal, iar 200 mil. de la landuri — are sarcina să finanțeze exporturile germane de bunuri de investiții cu țările în curs de dezvoltare, exporturi efectuate pe credit pe o perioadă de minimum 8 ani de la livrare sau punerea în funcțiune și maximum 200 mil. DM cu condiția asigurării prealabile la Hermes (vezi suplimentul nr. 2/1979). KfW este însărcinat de guvernul vest-german să deruleze creditele guvernamentale (KfW acționează din însărcinarea și acordul guvernului federal).

Țara noastră deși nu este recunoscută ca țară în curs de dezvoltare, pentru a beneficia de ajutorul de dezvoltare acordat de R.F.G., parlamentul vest-german a votat includerea României în lista B a acestui grup de țări și în această calitate firmele care investesc în România beneficiază de o scutire de impozit pe investiții pe o perioadă de 5 ani și de o subvenționare parțială a dobînzii la creditele angajate pentru investiții în țara noastră.

Credite de refinanțare (credite furnizor)

Cînd nu se consideră utilă acordarea creditului direct unui debitor străin, se acordă furnizorului vest-german un credit de refinanțare egal cu valoarea asigurării Hermes. Creditul de refinanțare se acordă de la expirarea termenului de garanție tehnică prevăzută în contractul comercial, cel mai tîrziu însă de la sfîrșitul celei de a 48-a luni de la data încheierii contractului și pînă la scadența ultimei rate prevăzute în contract. Banca furnizorului își asumă răspunderea primară față de KfW. Exportatorii de prim rang își pot asuma ei înșiși răspunderea primară, eliminînd astfel comisioanele bancare, însă numai începînd cu data expirării garanției tehnice. Costurile pentru un credit de export refinanțat se reduc în acest caz cu 0,75%. Comisionul de punere la dispoziție perceput de KfW este de 0,25% p.a.

Credite financiare legate (credite cumpărător)

Aceste credite se pun la dispoziția importatorului străin începînd cu data expirării perioadei de garanție tehnică și anume în sumă de 100% din valoarea creanțelor de export, încă existente (valoarea contractului) care se calculează astfel :

a — pînă la DM 25 mil. : valoarea efectivă a contractului ;

b — între 25—50 mil. D.M. de : DM 25 mil ;

c — peste DM 50 mil. pînă la DM 200 mil. : 50% din valoarea efectivă a contractului.

Perioada creditului se extinde pînă la scadența ultimei rate prevăzute în contractul comercial. În cazuri excepționale se poate utiliza creditul financiar la punerea în funcțiune, dar în acest caz exportatorul trebuie să pună la dispoziția KfW o așa numită „garanție a exportatorului" valabilă pînă la expirarea perioadei de garanție tehnică.

Credite financiare ale băncilor de casă ale exportatorilor

Acestea sînt credite legate de anumite livrări efectuate de exportatorii vest-germani care se pun la dispoziția importatorilor străini, în sensul că aceste credite sînt utilizate pentru acoperirea integrală sau parțială a obligațiilor de plată ale importatorilor provenite din contractul comercial.

Cazul clasic este acela în care banca de casă a exportatorului plătește importatorului avansul pe care trebuie să-l presteze importatorul, precum și cotele prevăzute la livrare contra documente de expediție.

Aceste credite se pot utiliza și pentru finanțarea costurilor locale (local costs) care apar în legătură cu un import din R.F.G. Costurile pentru un astfel de credit sînt influențate în general de situația pieței monetare la data încheierii convenției de credit luîndu-se în considerație perioada și riscul pe care-l reprezintă țara debitorului. La aceste costuri se adaugă comisionul de punere la dispoziție, calculat de la data încheierii convenției de credit și pînă la utilizarea creditului. Se pretind scrisori de garanție bancară de la banca importatorului și existența autorizației de transfer. În orice caz, costurile acestei categorii de credite sînt mai ridicate decît cele ale creditelor financiare către un exportator vest-german acordate de AKA sau Hermes.

Forfetarea creanțelor externe

Forfetarea devine posibilă în momentul în care creanța devine abstractă, adică în momentul în care se produce așa numita „Einredefreiheit". Se forfetează în general ratele acoperite cu bilete la ordin ale cumpărătorului, prevăzute cu un gir bancar de prim rang, beneficiarul tratei dîndu-și girul său „without recourse". Perioada maximă a forfetărilor este de 5 ani, dar perioada și condițiile diferă de la țară la țară și de la debitor la debitor.

Finanțarea de pe piața eurovalutelor

Revalorizările frecvente din ultimii ani ale DM au majorat riscurile de curs pe care exportatorii vest-germani trebuie să le ia în calcul cînd încheie convenția de finanțare de pe piața eurovalutelor. Exportatorul vest-german își poate asigura o acoperire a riscului de curs prin obținerea unui credit de pe piața eurovalutelor în valuta de facturare. Avînd în vedere existența obligației de depozit (Bardepotpflicht) apare și în acest caz o majorare a costurilor. Ca urmare se adoptă o soluție de mijloc, în sensul că se oferă debitorului străin un credit legat de livrare (credit cumpărător) egal cu valoarea în DM a livrărilor într-o valută aleasă de acesta. Cu acest credit de bază roll-over cu dobînda variabilă față de LIBOR la care se adaugă o marjă (spread) care diferă în funcție de riscul existent pe țara respectivă, sau convenit ca o dobîndă fixă, importatorul poate plăti exportatorului orientîndu-se ca plata să se efectueze cît mai devreme limitîndu-se astfel în timp, riscul valutar pînă la data utilizării creditului. În general importatorii se orientează către acea valută care pare în momentul respectiv cea mai puțin susceptibilă de o revalorizare, cu excepția cazului în care condițiile de dobîndă obtenabile pe altă valută sînt mai avantajoase.

La creditele în eurovalute pe termen lung, se poate conveni trecerea pe o altă valută în cadrul perioadei de creditare (multycurrency-clause). Costurile pentru eurocredite sînt următoarele :

a — pe baza roll-over : dobînda la depozite pe 30, 60, 90, 180 zile plus o marjă ;

b — dobînda fixă corespunzătoare pieței (rar practicată).

Comisionul de punere la dispoziție: de cele mai multe ori 0,5% p.a. calculat asupra sumelor neutilizate pînă la utilizarea integrală.

Management fee : de cele mai multe ori 0,25—0,5% în cazul creditelor consorțiale.

Cînd un export este finanțat cu un eurocredit, nu mai este posibilă asigurarea la Hermes.

dr. Mircea CORAS

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Efectele cazului de forță majoră

Art. 23 din Legea nr. 71/1969 atribuie forței majore efecte exoneratoare de răspunderea pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contractele economice. În măsura în care este operantă, forța majoră își produce efectele nu numai cu privire la penalitățile pretinse pentru încălcarea obligațiilor contractuale, dar și cu privire la daunele cauzate.

Alături de aprecierea împrejurărilor invocate ca întrunind sau nu elementele constitutive ale cazului de forță majoră, se ridică și alte probleme în aplicarea dispozițiilor legale suscitate. La asemenea probleme ne vom referi în continuare.

Ele privesc, în primul rînd, condițiile în care se răspunde pentru neexecutarea obligațiilor în situația forței majore temporare și parțiale.

Astfel, de pildă, dacă în trimestrul II forța majoră a operat în proporție de 70% iar în trimestrul III — numai în proporție de 20%, obligația de a se livra în trimestrul III, ceea ce nu s-a livrat din cauză de forță majoră în trimestrul II, se rezolvă ținînd seama de principiile, stabilite de practica arbitrală în legătură cu posibilitatea de a se executa obligațiile contractuale după încetarea efectelor cazului de forță majoră.

În cazul concret la care ne referim, este evident că unitatea furnizoare nu putea livra în trimestrul III, ceea ce — din cauză de forță majoră — nu a executat în trimestrul anterior. Într-adevăr, fiind în imposibilitate de a-și îndeplini sarcinile contractuale curente din cauza forței majore care a operat în trimestrul III în proporție de 20%, apare întemeiată concluzia că nu se puteau recupera restanțele în livrări din trimestrul anterior. Prin urmare, unitatea furnizoare va beneficia de exonerare de răspundere în ceea ce privește obligațiile contractuale aferente trimestrului II și care nu au fost executate din cauză de forță majoră, atît în ceea ce privește penalitățile calculate pe trimestrul II cît și în privința penalităților pretinse în continuare pe trimestrul III.

Aplicarea corectă a efectelor forței majore parțiale necesită și alte precizări.

Uzual, efectele forței majore parțiale se determină procentual. De pildă : 5%, 26%, 89%. Pentru a se stabili consecințele concrete ale forței majore asupra răspunderii pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale, cum este just să se procedeze ? Procentul de forță majoră să se aplice la restanța nelivrată, adică la volumul obligațiilor contractuale neexecutate ori la întreaga cantitate de produse care trebuia livrată, potrivit contractului, în perioada afectată de urmările cazului de forță majoră ?

Răspunsul ne este oferit, pe marginea unui exemplu concret, de următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 2732/1978 :

„Pîrîta a realizat planul său de producție pe anul 1977 în proporție de 95,4%, astfel că în aceeași proporție avea obligația să execute contractul perfectat cu reclamanta. Pentru diferența nerealizată de 4,6%, pîrîta a dovedit că au operat cauze de forță majoră, exoneratoare de răspundere, de unde rezultă că și în raporturile cu reclamanta urmează să fie exonerată de răspundere în același procent. Ca atare, procentul de 4,6% trebuia aplicat la întreaga cantitate de 17.000 tone ce a format obiectul contractului cu reclamanta, rezultînd astfel o diferență de 782 tone, pentru care nelivrarea este justificată de situațiile de forță majoră.

În consecință, din restanța totală de 1169 tone trebuia să fie scăzută cantitatea de 782 tone și să se calculeze penalități de nelivrare numai pentru cantitatea de 487 tone".

Deci, procentul de forță majoră se aplică la cantitatea contractată. După reducerea cantității contractate cu ceea ce nu s-a realizat din cauză de forță majoră, rezultatul obținut se compară cu cantitatea livrată. Dacă cele două cifre coincid, nu se datorează penalități. Dacă cantitatea livrată este mai mică decît cea care a rezultat prin reducerea cantității contractate în modul arătat mai sus, se datorează penalitățile aferente diferenței dintre cele două cantități.

Astfel, în cazul concret la care ne-am referit, din cantitatea nelivrată de 1169 tone, numai 782 tone reprezentau diferența ce se putea pune pe seama forței majore, pentru 487 tone neexistînd motive exoneratoare de răspundere.

Dacă procentul de forță majoră de 4,6% s-ar fi aplicat — în mod greșit — la restanța de 1169 tone, exonerarea de răspundere ar fi operat numai pentru 517,74 tone, furnizorul fiind astfel în mod considerabil dezavantajat.

În situația unui furnizor afectat de forță majoră parțială și care are obligații contractuale de același gen față de mai mulți beneficiari, se pune problema modului cum aceste obligații trebuiesc îndeplinite. Ne referim, de această dată, la modul cum aceste obligații se impun a fi executate față de fiecare beneficiar în parte. Executarea trebuie să fie de regulă, proporțională. Altfel spus, fiecărui beneficiar urmează să i se livreze produsele proporțional cu ceea ce s-a realizat. Avantajînd pe unii beneficiari în defavoarea altora, furnizorul își poate vedea asumată răspunderea contractuală din această cauză. Ne referim, desigur, la discrepanțe substanțiale în modul de executare a obligațiilor față de diverși beneficiari, iar nu la diferențe neglijabile sau la cele care se datorează unor cauze legate de optimizarea și eficiența transporturilor. O asemenea discrepanță rezultă din datele deciziei la care ne-am referit. Deși pîrîta și-a realizat planul de producție în proporție de 95,4% iar diferența de 4,6% s-a datorat forței majore, a livrat reclamantei numai 15 831 tone, adică cu 487 tone mai puțin decît restanța de 782 tone care se justifica prin forța majoră. Dacă pîrîta în cauză ar fi livrat reclamantei produsele proporțional cu realizarea planului de producție (95,4%), nu ar fi avut de plătit nici o penalitate, deoarece nerealizarea producției în proporție de 4,6% s-a datorat efectelor cauzei de forță majoră.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Rolul mostrelor în raporturile de comerț exterior

Metodele tehnice prin care se determină calitatea mărfurilor în raporturile de comerț exterior sînt extrem de variate. Ele se adaptează în funcție de specificul produselor sau de cerințele pieței. Părțile contractante au deplina libertate să decidă în această privință, exercitîndu-și opțiunea în favoarea metodei de determinare pe care a considerat convenabilă.

Printre mijloacele frecvent utilizate în practica relațiilor economice externe se înscriu mostrele. Ele constituie modele care predetermină caracteristicile calitative ale mărfii, iar dacă sînt prelevate cu prilejul expedierii, dau expresie fidelă specificului produselor livrate. Un asemenea etalon poate fi propus de către vînzător, purtînd denumirea de „mostră de ofertă" sau de către cumpărător, fiind cunoscut ca „mostră de comandă".

Oricare dintre aceste mostre predeterminate îndeplinește, avînd caracter unilateral, funcția unei baze de negocieri între părți, fără să creeze în sarcina lor obligații privitoare la calitatea mărfii în discuție. Cu alte cuvinte, oricare dintre mostrele predeterminate — fie de ofertă, fie de comandă, — poate fi refuzată de către celălalt eventual partener, în caz de dezacord. Chiar în această fază preliminară, există totuși obligația (de altfel ca și în orice ofertă) de a menține mostra propusă un interval de timp rezonabil, retractarea intempestivă nefiind admisă de uzanțele comerțului internațional.

Să presupunem acum că partenerii au reușit să realizeze un consens pe baza uneia dintre mostrele predeterminate în discuție și să încheie contractul extern de livrare, avînd de obiect o anumită cantitate din produsele respective. Se trece astfel într-o nouă fază, în cadrul căreia mostra convenită devine o „mostră de referință" sau, altfel spus, o „mostră contractuală". Din acest moment ea este bilateral obligatorie și nu poate fi modificată decît printr-o nouă înțelegere care ar interveni între părți. Mărfurile ce se livrează vor trebui să-i corespundă din toate punctele de vedere, în caz contrar vînzătorul fiind contractual răspunzător pentru orice deficiență care s-ar putea constata cu ocazia recepției.

Posibilitatea contractării externe pe bază de mostre este explicit prevăzută de unele dispoziții din legislația noastră. Astfel sînt reglementările cuprinse în § 15 din Condițiile generale de livrare C.A.E.R.

Regimul juridic al mostrelor contractate prezintă trei variante principale. Este posibil, mai întîi, ca mostra de referință să fie încredințată spre păstrare unuia dintre parteneri. Alteori ea este depusă la o agenție de bursă, la o Cameră de comerț sau în general în mîinile unei persoane neutre. În fine, se obișnuiește să se constituie două exemplare perfect similare ale modelului convenit și anume mostra, precum și contramostra, fiecare dintre ele revenind cîte unuia dintre parteneri. Ultima modalitate la care ne-am referit (preferată de către partenerii contractuali în operațiunea de comerț exterior care formează obiectul hotărîrii nr. 19 din 14 iulie 1975, pronunțată de Comisia de arbitraj de la București), prezintă atît avantajul economicității, deoarece se evită cheltuielile (taxele) de depozitare în mîinile unui terț, cît și pe cel de a asigura deplina egalitate dintre părți.

Ținînd seama că mostrele servesc, potrivit finalității lor firești, ca termen de comparație calitativă a mărfii convenite, rezultă de aici că ele trebuie păstrate pînă la derularea completă a contractului, fie că se află la un terț, fie că le dețin ambele părți sau numai una dintre ele. Numai astfel se poate asigura efectuarea unei confruntări nemijlocite, în caz de contestații, cu marfa livrată.

Practica arbitrală a adus unele precizări suplimentare privitor la regimul folosirii mostrelor. Astfel, în litigiul soluționat prin hotărîrea nr. 19 din 14 iulie 1975, cumpărătorul de la Praga, după ce a supus unei analize de laborator marfa importată (suc de roșii), a dispus distrugerea ei ca necorespunzătoare mostrei de referință pe care o deținea. În speță însă, vînzătorul avea, potrivit clauzelor contractuale, la rîndul său în posesie o contramostră. Într-o atare situație, distrugerea mărfii livrate l-a privat pe vînzător de orice posibilitate de a combate constatările făcute unilateral de către cumpărătorul extern, la destinație. Procedeul acestuia de a distruge marfa a încălcat stipulațiile contractuale, în sensul că a făcut neavenită și perfect ineficientă existența contramostrei, împiedicînd realizarea finalității pentru care fusese constituită.

În concordanță cu cele arătate, hotărîrea C.A.B. nr. 19 din 14 iulie 1975 a stabilit că scopul contramostrei „fiind acela de a oferi vînzătorului posibilitatea de a face dovada netemeiniciei reclamației cu privire la calitate, urmează că cumpărătorul nu este în drept să dispună distrugerea mărfii reclamate, fără acordul vînzătorului". Dacă totuși a procedat astfel, analiza de laborator de care se prevalează în cadrul reclamației calitative nu constituie, potrivit hotărîrii arbitrale în discuție, o probă care să poată fi luată în considerare. De aici decurge concluzia că pretențiile cumpărătorului de a obține o despăgubire corespunzătoare nu pot fi admise.

Soluția arbitrală citată, pe care o împărtășim, precizează așadar una dintre condițiile care trebuie respectate în cadrul regimului juridic al mostrelor, în contractele externe.

Dr. O CĂPĂȚÎNA

raporturi de muncă

Vinovăția, condiție esențială a răspunderii materiale

Atitudinea subiectivă a persoanei încadrate față de fapta sa ilicită și urmările sale păgubitoare, exprimată prin intenție sau culpă, în diferitele lor forme de manifestare, denumită în art. 102 din Codul muncii „vină", condiționează răspunderea materială a persoanei încadrate.

Dacă prezența vinovăției constituie o condiție necesară pentru antrenarea răspunderii materiale, atunci formele ei — intenție sau culpă — nu determină întinderea dreptului la despăgubire. În prezența celorlalte condiții legale, există totdeauna obligație de despăgubire dacă există vinovăție, iar întinderea acestei obligații este direct proporțională cu valoarea pagubei produse, făcînd aplicare și în dreptul muncii — cu circumstanțieri specifice — principiul reparării integrale.

Trebuie să observăm că în materia raporturilor de muncă antrenarea răspunderii materiale în prezența vinovăției, fără a distinge gradele ei, intenție directă ori indirectă, și culpa gravă ori ușoară, nu este în toate cazurile de natură a proteja deplin avutul obștesc și nici de a stimula valorificarea cu maximă eficiență a progresului tehnic, uneori obstaculînd spiritul de inițiativă.

O răspundere diferențiată în raport cu „gradele vinovăției" este cuprinsă chiar în Codul muncii (art. 105, alin. 1), care referindu-se la pagubele cauzate în comun, cuprinde o dispoziție potrivit căreia întinderea răspunderii fiecărui participant se stabilește în raport de **măsura** în care a contribuit la provocarea pagubei. Adică prezența vinovăției este o condiție a răspunderii colective dar, formele ei de manifestare sînt condiții de răspundere a fiecărui participant sau mai exact răspunderea fiecăruia este diferențiată în raport cu contribuția sa subiectivă la prejudiciul total. „Măsura" contribuției subiective urmează să fie circumscrisă de una din formele vinovăției. Așa cum precizează Tribunalul Suprem, într-un asemenea caz, făcîndu-se o imputație globală, arătîndu-se generic că paguba a fost produsă de toate persoanele fără a se ține seama de culpa fiecăruia s-au încălcat prevederile art. 105, alin. 1 din Codul muncii (Sect. civ. dec. nr. 1136/1978, nepublicată). Noțiunea de „măsură" din art. 105 (1) din Codul muncii nu poate fi înțeleasă ca o cîtime materială pentru că, chiar în alin. 2 din același articol, legiuitorul prevede expres „măsura materială" a

răspunderii fiecărui participant la producerea pagubei, întărind astfel principiul din alin. 1 al răspunderii fiecăruia în funcție de gradul de vinovăție, principiu care ar putea fi extins, credem, în materia răspunderii persoanelor încadrate. Sigur că problema „măsurării" conduitei fiecăruia — singur sau în colectiv — la producerea unei pagube este dificil de rezolvat și pînă la stabilirea unor elemente concrete vom opera cu principiul consacrat legislativ, arătînd în continuare cîteva aspecte din activitatea unităților socialiste în care este pusă în evidență legătura directă dintre răspunderea materială și vinovăție.

Este cunoscut printre alte cauze, că forța majoră — eveniment de neînlăturat și imprevizibil — este o cauză exoneratoare de răspundere. Reamintim, așa cum s-a evidențiat în literatura de specialitate și cum s-a consacrat în practica arbitrală, că în raporturile dintre unitățile socialiste, conceptul clasic de „forță majoră" suferă anumite nuanțări în sensul că se pune accentul pe imposibilitatea obiectivă de executare, imposibilitate de neînlăturat și deci neimputabilă debitorului.

În această concepție, anumite împrejurări „fără a fi veritabile cauze de forță majoră", produc aceleași efecte ca și forța majoră. (Șt. D. Cărpenaru, Legislație economică și arbitraj, Ed. did. și ped. 1974, p. 242—243).

Impusă de însăși practica activității economice, această construcție juridică își extinde efectele și în materia răspunderii materiale izvorîtă din contractul economic. Astfel, locațiile plătite pentru nedescărcarea în termen a vagoanelor nu pot fi imputate persoanei în sarcina căreia intră organizarea descărcării, dacă aceasta a depus toate diligențele pentru evitarea pagubei, dar care s-a produs datorită unor livrări masive, peste capacitatea rampelor de descărcare, prin depășirea graficelor de livrare și a posibilităților de lucru ale echipei la care se adaugă imposibilitatea obținerii unor muncitori zilieri (Tribunalul județean Ialomița, decizia civilă nr. 38/1977, în „R,R,D," 1978, nr. 4, p. 65).

În asemenea cazuri instanțele au datoria să constate dacă în mod obiectiv nu a fost posibilă descărcarea în termenul legal, sau aceasta nu s-a realizat datorită nerespectării îndatoririlor de serviciu, deoarece, așa cum precizează instanța supremă — faptul că furnizorul și stația C.F.R. de încărcare, cu cunoștința beneficiarului, nu au respectat planul de transport decanal și pe zile, expediind toată marfa în ajunul unei zile nelucrătoare — nu constituie suficient temei pentru exonerarea de răspundere a persoanei în atribuțiile căreia intră asigurarea descărcării și organizarea echipelor respective (Secț. civ. dec. nr. 569/1978).

De asemenea, caracterul ilicit al faptei este înlăturat în toate cazurile în care persoana nu are și nici nu poate avea reprezentată în conștiința sa imaginea activității sale nelegale, cum este cazul executării ordinului superiorului. Astfel, este vădită lipsa culpei în cazul în care tractoristul, în îndeplinirea dispoziției primite, de a trage vagoanele la rampa de descărcare cu tractorul, degradează calea ferată, împrejurare care duce la întîrzierea descărcării vagoanelor și implicit la obligația destinatarului de a plăti locațiile legale. În consecință, lipsind culpa, decizia de imputare, cuprinzînd sumele plătite cu titlu de locații, emisă de unitatea împotriva tractoristului este ilegală, prejudiciul datorîndu-se organizării defectuoase a locului de muncă, pentru care nu răspunde tractoristul (Judecătoria Craiova, sent. civ. nr. 106/1978, nepublicată).

Culpa este inexistentă și în cazul în care unitatea a suferit un prejudiciu, prin depășirea consumului specific de materiale la un produs, dacă unitatea nu a stabilit și nu a comunicat celor care au executat produsul, regulamentul de fabricație și normele de consum. (Tribunalul județean Ialomița, decizia civilă nr. 206/1977 în „R.R.D.", 1978, nr. 5, p. 59) și ca atare nefiind îndeplinită prevederea din art. 14 din Legea nr. 14/1971 nu este atrasă nici răspunderea materială.

Lipsa culpei este evidentă și în următoarele cazuri :

— Prejudiciul suferit ca urmare a plății la care a fost obligată prin hotărîrea organului arbitral, a fost imputat de unitatea beneficiară persoanei care a descărcat produsele din vagon, fără să țină seama de faptul că persoana respectivă a întocmit un proces verbal de constatare a lipsurilor (refuzate la plată) și că a informat despre acest lucru și persoana care l-a schimbat în tură. Neținînd seama de procesul verbal și nedepunînd diligențele necesare pentru a face dovezi opozabile cărăușului și furnizorului conform H.C.M. nr. 941/1959, beneficiarul este răspunzător pentru plata prețului către furnizor, dar pentru care nu se face vinovată persoana care în mod corect a constatat lipsa în procesul verbal (Judecătoria Craiova, sent. civ. nr. 1327/1978).

— Furnizorul impută contravaloarea unor produse refuzate la plată de către beneficiar, membrilor comisiei de autorecepție, din a căror acte rezultă că furnizorul a livrat integral lotul de produse, întocmind în acest sens actele cerute de H.C.M. nr. 941/1959. Beneficiarul nu a efectuat recepția la primirea produselor ci abia a doua zi în depozitele sale. În acest fel beneficiarul nu are temei legal pentru a refuza plata lipsurilor constatate care pot proveni din culpa acestuia, dar cu atît mai mult nu se fac vinovați de această lipsă prepușii furnizorului care și-au îndeplinit obligațiile legale (Judecătoria Craiova, sent. civ. nr. 1329/1978).

dr. Iosif R. URS

practică judecătorească

● **Transferare neexecutată — desfacere de contract subsecventă. Competență.** Potrivit art. 69 din Codul muncii, transferul în interesul serviciului nu are loc dacă cel în cauză nu este de acord pentru motive de sănătate, dovedite cu certificat medical, precum și în alte situații temeinic justificate. Hotărîrea asupra temeiniciei motivelor este de competența organului ierarhic superior. În cazul în care persoana interesată nu a executat ordinul de transferare și pe acest motiv s-a dispus desfacerea disciplinară a contractului de muncă intră în discuție competența de soluționare a contestației împotriva ambelor măsuri. Tribunalul Suprem, secția civilă prin decizia nr. 732/1978 aduce o precizare utilă în sensul că soluționarea contestației împotriva ordinului de transferare este de competența organului ierarhic superior aceluia care a dispus transferarea. Dacă judecătoria a fost sesizată și cu acest capăt de cerere, ea este obligată a se desesiza cu privire la judecarea măsurii de transferare în favoarea administrației și numai după ce se cunoaște soluția dată de organul administrativ va putea soluționa contestația cu privire la desfacerea contractului de muncă. Precizarea instanței noastre supreme corespunde și rigorilor logicei pentru că numai în raport de soluția administrației se poate aprecia dacă refuzul de a executa ordinul de transferare este sau nu întemeiat și deci dacă se află în concordanță cu finalitatea legii. Numai în cazul în care opoziția celui în cauză este neîntemeiată, măsura desfacerii contractului de muncă poate fi menținută de instanță.

Decizia pe care o adnotăm prezintă interes și pentru faptul că umple o lacună a legii determinînd care anume organ ierarhic superior este competent a soluționa cererea împotriva ordinului de transferare, statuînd că această competență aparține unității ierarhic superioare celeia care a dispus transferarea în interesul serviciului și nu a unității unde urmează a fi transferată persoana încadrată în muncă.

● **Răspunderea materială pentru desfacerea nelegală a contractului de muncă. Condiții.** Tribunalul Suprem,

secția civilă prin decizia sa nr. 717/1978 menține practica sa constantă sub imperiul actualului cod al muncii, statuînd că, spre deosebire de răspunderea materială pentru pagubele aduse avutului obștesc care operează indiferent de gradul de vinovăție, în ipoteza desfacerii nelegale a contractului de muncă răspunderea materială subzistă numai față de persoana care a determinat cu rea-credință luarea acestei măsuri. Într-o atare situație, reaua credință nu se presupune, ci trebuie dovedită de unitate. În raport de această soluție — care este concordantă cu prevederile art. 136 alin. 3 din Codul muncii — în cazul în care mai multe persoane au concurat la desfacerea contractului de muncă, va răspunde material numai aceea care a lucrat cu rea-credință, vinovăția celorlalți neangrenînd răspunderea lor materială.

● **Răspunderea materială a directorului unității.** Atît art. 73 din Codul muncii cît și art. 229 alin. 1 din Legea nr. 9/1972 se referă la răspunderea conducătorului de unitate economică socialistă de a gospodări cu grijă și eficient mijloacele materiale și bănești ale acesteia. Ca atare, el răspunde de activitatea generală a unității, inclusiv de legalitatea încadrării și a retribuției personalului. În cazul în care la luarea unor măsuri este necesară colaborarea și avizul anumitor compartimente de specialitate, pagubele vor fi recuperate și de la cei în cauză care au întocmit avize contrare legii, răspunderea tuturor funcționînd în mod conjunct, conform art. 105 din Codul muncii. În acest sens s-a pronunțat Tribunalul Județean Suceava, prin decizia civilă nr. 1046/1977. În opinia noastră, soluția la care a ajuns instanța aplicînd prevederile legale mai sus citate, trebuie să primească un corectiv dat fiind că nici Codul muncii și nici Legea finanțelor nu instituie o răspundere materială obiectivă, fără culpă, care să-și afle sorgintea în funcția ocupată de o persoană. Considerăm că numai în cazul în care conducătorul unității este culpabil, urmează a-și angaja răspunderea sa materială. În adevăr, gama de activități ce se desfășoară în cadrul unei unități economice socialiste este atît de complexă și variată, încît este imposibil unui conducător a le cunoaște și controla în amănunt și ca atare ni se pare inacceptabilă ideea ca el să răspundă de legalitatea tuturor acestora.

● **Competență instanțe judecătorești și organe arbitrale.** Întrucît Legea arbitrajului de stat (Legea nr. 5/1954) instituie o competență specială stabilind că litigiile patrimoniale între unitățile socialiste sînt de competența exclusivă a organelor arbitrale, instanțele judecătorești nu pot examina asemenea litigii nici atunci cînd sînt chemate în garanție persoanele fizice. În situația cînd se deduc în fața instanțelor judecătorești litigii patrimoniale între unități socialiste chiar dacă litigante sînt și unele persoane fizice, instanțele sînt datoare a se desesiza în favoarea organelor arbitrale, disjungînd cererile cu privire la unitățile socialiste, restul de acte și lucrări rămînînd la instanță pentru soluționarea litigiului de competența sa. În sensul celor de mai sus a statuat Tribunalul Suprem secția civilă prin decizia nr. 830/1978.

C. J.

practică arbitrală

Eșalonarea și punerea vagoanelor la dispoziție

Aplicarea dispozițiilor H.C.M. nr. 425/1975 și a normelor metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri a pus, în fața practicii arbitrale, problemele la care ne vom referi în continuare.

1. Reglementările amintite sancționează prin plata de penalități nepunerea la dispoziție a vagoanelor prevăzute în planul de transport. Este vorba de o sancțiune aplicabilă căii ferate pentru neîndeplinirea uneia dintre obligațiile principale care îi revin.

Arbitrajul de Stat interjudețean Craiova a fost confruntat cu problema dacă aceste penalități se stabilesc în raport cu tonajul prevăzut în contract pentru luna respectivă, ori în funcție de prevederile corespunzătoare din planul operativ de transport. S-a pus, cu alte cuvinte, problema dacă tonajul ce reprezintă totalul vagoanelor puse la dispoziția expeditorului în luna care forma obiectul litigiului se raportează la cantitatea prevăzută pentru aceea lună în contract sau în planul operativ de transport, urmînd să fie penalizată calea ferată pentru soldul negativ ce ar fi rezultat în urma acestei raportări. Dacă tonajul vagoanelor puse la dispoziție s-ar fi raportat la cota prevăzută în contractul economic, cărăușul n-ar fi datorat penalități pe luna respectivă.

Prin hotărîrea nr. 2660/1978, calea ferată a fost obligată la plata penalităților, socotindu-se că modul cum s-a îndeplinit obligația de punerea vagoanelor la dispoziție se analizează în raport cu tonajul prevăzut în planul operativ de transport.

Soluția a fost menținută de către primul arbitru de stat care, prin Decizia nr. 2863/1978, a reținut următoarele :

„Cota lunară prevăzută inițial prin contract reprezintă doar proiectul de program lunar care se definitivează, devenind anexă la contract, în ziua de 20 a fiecărei luni precedente celei în discuție, conform art. 13 din Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor feroviare.

Prin urmare, realizarea transporturilor se raportează la programul lunar de transport definitivat, iar nu la cota prevăzută la încheierea contractului care este estimativă".

2. În legătură cu mărfurile provenite din import și care se expediază din porturi, s-a pus problema unității căreia îi revine obligația de a efectua eșalonarea și programarea decadală a vagoanelor.

Potrivit normelor metodologice la care ne-am referit, contractele economice anuale de prestații de transport pe cale ferată se încheie — în situația traficului de import — cu transbordarea prin porturi între regionala de căi ferate pe raza căreia se află stația de expediere și întreprinderea importatoare sau de aprovizionare. Expeditorii pot conveni, prin înțelegeri scrise cu unitățile de navigație, ca acestea să efectueze, în numele lor, eșalonarea pe decade, programarea vagoanelor la încărcare și expedierea vagoanelor.

Dacă eșalonarea decadală nu se efectuează de către întreprinderea importatoare sau de aprovizionare ori de către unitatea de navigație împuternicită, esalonarea se face de către stația C.F.R. uniform pe decade, făcîndu-se o comunicare în acest sens expeditorului.

La art. 30 din normele citate s-a precizat că, pînă la încheierea unor noi convenții între organizațiile portuare și regionale de căi ferate, rămîn în vigoare prevederile Ordinului MTTc nr. 257/1969. Ca atare, pînă la perfectarea acestei convenții, sînt incidente, în legătură cu problema în discuție, și prevederile ordinului amintit.

Așa fiind, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2786/1978, s-a reținut că „expeditorii, respectiv beneficiarii contractelor economice de prestații de transport au obligația depunerii, la regionala C.F. a programelor lunare de transport, iar unitățile de navigație, în măsura în care au convenit cu expeditorii prin contractele de prestații în port, obligația de a comunica stației C.F. portuare, pe semidecade, can-

tățile de transportat din cadrul planului lunar de transport și de a prezenta în CCAP, zilnic, pentru următoarele 24 ore, programul de încărcări.

Se observă că art. 13 din Instrucțiunile privind reglementarea modului de lucru în portul Constanța, aprobate prin Ordinul MTTc nr. 257/1969 stabilește pentru Navrom (I.E.P.) Constanța obligația de a comunica stației C.F. Constanța, semidecadal, cantitățile de transportat.

Prin urmare, potrivit reglementărilor Ordinului nr. 257/1969, unitatea de navigație, în numele expeditorilor, nu are obligația eșalonării ferme a cantităților de transportat, ci numai a informării asupra acestor cantități, programul cert în raport de care — cu condiția existenței planului lunar aprobat — se apreciază răspunderea părților fiind, în fapt, programul zilnic de încărcări stabilit de CCAP".

Răspunderea părților se stabilește în funcție de modul cum au îndeplinit obligațiile ce le revin.

H. MATEI

Jurisdicția muncii

Litigii de muncă precontractuale

Este cunoscut că art. 172 alin. 3 din Codul muncii cuprinde o definiție a litigiului de muncă la care a aderat întreaga literatură de specialitate. Potrivit definiției legale, litigiile dintre persoanele încadrate în muncă și unități, în legătură cu încheierea, executarea și încetarea contractului de muncă, sînt litigii de muncă. Din definiția citată rezultă deci că existența unui raport juridic contractual între unitate și persoana încadrată constituie o condiție sine qua non a litigiului de muncă și pe cale de consecință orice alt eventual litigiu ce ar putea interveni între părțile din contract nu poate fi considerat litigiu de muncă dacă nu este în legătură cu încheierea, executarea sau încetarea contractului.

În activitatea unităților socialiste se ivesc situații conflictuale care, deși nu derivă în mod direct din contractul de muncă deoarece acesta nici nu este încheiat, totuși ele reprezintă — în ultimă analiză — tot un litigiu în legătură cu încheierea contractului de muncă. Anumite împrejurări tipice în acest sens — pe care ne propunem a le evidenția și analiza — sînt generate de refuzul unității fie de a pune în executare dispoziția de repartizare emisă de organele cu competență legală, fie de a înscrie un candidat la concurs, pe motivul că nu îndeplinește condițiile de studii sau de vechime. Este cunoscut că în conformitate cu prevederile art. 7 din Legea nr. 12/1971 orice încadrare directă sau promovare se face pe baza unui examen sau concurs, candidatul în cauză trebuind să îndeplinească anumite condiții de studii și de vechime în profesie (meserie). În cazul în care refuzul de a pune în executare o dispoziție de repartizare sau de a primi la concurs un candidat este motivat de neîndeplinirea condițiilor de studii sau de vechime se pune întrebarea firească în ce mod poate să procedeze persoana interesată spre a dovedi că îndeplinește condițiile legale și pe cale de consecință să oblige unitatea fie de a o încadra, fie de a o înscrie la concurs.

Desigur că persoana interesată are la dispoziția sa posibilitatea reglementată și garantată de Legea nr 1/1978 cu privire la primirea, examinarea și rezolvarea cererilor, reclamațiilor, sesizărilor și propunerilor oamenilor muncii, adresîndu-se conducerii unității care organizează concursul sau organului administrativ ierarhic superior. Aceasta este o cale administrativă. Se pune problema dacă persoana în cauză are la dispoziția sa și o cale jurisdicțională spre a-și putea valorifica interesul său subiectiv proteguit de lege.

S-a susținut — nu fără argumente pertinente — că în cazul de față își găsește aplicabilitate Legea nr. 1/1967 cu privire la judecarea cererilor celor vătămați în drepturile lor prin acte administrative ilegale întrucît, pe de o parte, astfel cum a statuat Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 5/1970 pct. 1 și 2, (în C.D. pe anul 1970 p. 12—13), și întreprinderile și organizațiile economice de stat pot emite acte administrative, iar pe de altă parte, Legea nr. 12/1971 nu instituie o procedură jurisdicțională proprie.

Pornind însă de la finalitatea prevederilor legale ce au incidență în materie, care constă în ultimă analiză, în asigurarea dreptului la muncă, și litigiul generat de refuzul unității de a executa o repartizare sau de a înscrie un candidat la concurs constituie, în esență, tot un litigiu în legătură cu încheierea contractului de muncă. Ne aflăm în prezența unui litigiu de muncă precontractual. Fiind totuși un litigiu de muncă este de competența organelor de jurisdicție a muncii (aderăm la această opinie, vezi: Sanda Ghimpu și Gheorghe Mohanu, Litigiul de muncă, Editura Științifică și Enciclopedică București 1975 p. 16 în notă și Șerban Beligrădeanu, Comisiile de judecată, Editura Științifică, București, 1971, p. 143). Deoarece în marea majoritate a cazurilor la care ne-am referit, cuantumul pretențiilor nu poate fi determinat de la început, competența revine în mod practic și de regulă comisiei de judecată din unitate în baza art. 173 lit. a din Codul muncii.

Dr. C. JORNESCU

întrebări — răspunsuri

● **MARIETA PANȚÎRU, Suceava** — Învățămîntul pedagogic de trei ani face parte din învățămîntul superior. Funcțiile care pot fi ocupate de absolvenții învățămîntului superior pedagogic sînt limitativ prevăzute de lege. Între aceste funcții nu figurează și aceeea la care vă referiți dv., care are în vedere pe absolvenții învățămîntului superior de cinci ani.

● **IOAN ADAM, Arad** — Majorarea retribuției tarifare cu 5—25% pentru conducătorii auto se ia în considerare la calcularea și reținerea contribuției de 2% pentru pensia suplimentară, suma respectivă incluzîndu-se în calculul retribuției medii tarifare pe baza căreia se stabilește atît pensia de asigurări cît și pensia suplimentară.

● **LUCIAN CONSTANTINESCU, Brăila** — Din scrisoarea dv. rezultă că un cadru tehnic a fost promovat într-o funcție superioară. În această situație se aplică prevederile art. 33 (3) din Legea nr. 57/1974. Personalul în cauză este încadrat la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția în care a fost promovat sau, dacă acest nivel este mai mic sau egal cu retribuția avută anterior promovării, se asigură creșterea retribuției cu o clasă de retribuire. În asemenea cazuri nu se aplică, deci, reglementarea privind acordarea unei gradații, prevăzută de art. 33 (2) din legea sus-menționată.

● **IONEL MIHALACHE, Pitești** — Art. 7 din H.C.M. nr. 880/1965 privind acordarea indemnizațiilor în cadrul asigurărilor sociale de stat prevede ca, în cazul T.B.C., cuantumul indemnizației — așa cum a fost modificat prin H.C.M. nr. 1356/1968 — să fie de 85% din retribuția tarifară de încadrare, indiferent de natura contractului și de vechimea neîntreruptă în muncă.

● **„RELAXA", Mizil** — Contribuția de 2% pentru constituirea fondului destinat plății pensiei suplimentare are la bază principiul mutualității între asigurați — persoane încadrate în muncă. Ca atare reținerea contribuției de

2% se face de la întreg personalul muncitor, iar restituirea contribuției se poate face numai dacă personalul la care vă referiți nu beneficiază, pe lîngă pensia de asigurări sociale, și de pensie suplimentară (dacă la stabilirea pensiei s-a constatat că nu are drept și la pensia suplimentară).

● **ECATERINA ȘTEFAN, București** — Perioada lucrată de dv. ca translator nu poate fi luată în considerare ca vechime în funcția de translator cu studii superioare, pentru a fi promovată în funcția de translator principal. Ținînd seama că la data cînd puteați fi încadrată ca translator cu studii superioare — iulie 1973 — octombrie 1975 — au trecut mai mult de trei ani, nu mai puteți contesta încadrarea dv. Termenul de sesizare în orice litigii de muncă nu poate depăși trei ani (art. 176 din Codul Muncii).

● **MIHAI JITARU, Fălticeni** — Art. 33 din Legea nr. 57/1974 alin. 3, devenit, după modificarea legii, alin. 6, prevede că personalul promovat în funcții superioare se încadrează la nivelul de bază. În cazul în care retribuția tarifară, la nivelul de bază este mai mică sau egală cu cea avută, acest personal va fi încadrat la o gradație care să-i asigure o creștere a retribuției tarifare cu o clasă. Desigur că în cazul în care personalul în cauză avea, înainte de promovare, o retribuire mai mică cu două sau mai multe clase de retribuire decît retribuirea, la nivel de bază, a funcției în care este promovat, beneficiază de această retribuire, avînd deci o creștere a retribuției mai mare de o clasă.

● **GHEORGHE A. GHEORGHE, Galați** — În instrucțiunile de aplicare a reglementărilor privind acordarea alocației de stat pentru copii, în vigoare pînă la aplicarea Decretului nr. 246/1977 (iulie), se prevedea că prin învoire se înțelege lipsa motivată de la serviciu pe cel mult trei zile inclusiv, iar concediul fără plată reprezenta o aprobare a lipsei pe o perioadă mai lungă. După aprobarea Decretului nr. 246/1977 nu s-au mai emis noi instrucțiuni. Concediile fără plată se pot acorda numai în condițiile prevăzute de art. 127 din Codul Muncii.

● **CONSTANTIN PURICE, Brăila** — Față de prevederile art. 2 din Decretul nr. 246/1977, care stipulează diferențierea cuantumului alocației în raport de domiciliul titularului acestui drept, nu este posibil să se ia în considerare mutația de flotant pe buletinul de identitate, ca fiind o dovadă de stabilire a domiciliului. Reglementarea privind plata îndemnizației de transferare are la bază o reglementare expresă și anume art. 75 din Legea nr. 57/1974.

● **NICOLAE FIERA, Balș** — Potrivit art. 2 din Decretul nr. 246/1977 alocația de stat pentru copii se acordă lunar, în cuantumuri diferențiate, în raport de numărul copiilor aflați în întreținerea familiei, de veniturile titularului alocației și de mediul — urban sau rural — în care acesta domiciliază.

Față de prevederile art. 2 și 3 din decret, dacă vi s-a diminuat retribuția tarifară de încadrare, ca urmare a retragerii unei gradații, cuantumul alocației se stabilește în raport cu retribuția tarifară de încadrare diminuată. Cînd veți fi reîncadrat la gradația superioară, cuantumul alocației se va recalcula corespunzător.

● **NICOLAE N. STĂNCESCU, Gura Ocniței — Dîmbovița** — Funcția de merceolog în cadrul compartimentului aprovizionare este o funcție economică medie. Perioada lucrată în această funcție nu se ia în considerare la stabilirea vechimii minim necesare pentru ocuparea funcției de tehnician principal. Pentru a fi tehnician principal se cere condiția efectuării unei activități de cel puțin cinci ani în funcții tehnice. Dat fiind că sînteți absolvent al unei școli tehnice de specializare postliceale, puteți ocupa funcția de tehnician.

● **ION I. ȘTIRBU, Caransebeș** — Art. 20 din Legea nr. 3/1979 prevede, la alin. 2, că se consideră vechime în muncă și timpul în care o persoană și-a întrerupt activitatea, deoarece a îndeplinit serviciul militar în termen, a fost concentrată, mobilizată sau în prizonierat. Legea nu se referă la recunoașterea ca activitate în specialitate — economică sau tehnică — a perioadei de îndeplinire a serviciului militar. Perioada de activitate — ca furier — nu se ia deci în considerare la promovarea în funcție de planificator principal.

● **APOSTOL GHEORGHE, Sibiu** — Problema ridicată de dv. este soluționată prin Legea nr. 12/1971 (pct. 1 din anexa II la lege), în care se precizează că funcțiile pentru care se cer studii de o anumită specialitate vor putea fi ocupate și de cadrele care au studii la nivelul prevăzut în anexă (în cazul dv. absolvirea învățămîntului superior), dar într-o specialitate înrudită. Lista specialităților înrudite se stabilește de ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare și al municipiului București. Dacă în unitatea unde lucrați nu s-a primit o asemenea listă, adresați-vă organului ierarhic superior.

Dr. PETRU TANCHIȘ, Arad — Compensarea în bani a diferenței de concediu cuvenit pe anul 1977 și stabilit pentru perioada cuprinsă între începerea ultimului an de muncă și 31 decembrie 1967 se acordă potrivit pct. 29 alin. ultim din precizările nr. 2038/1968 ale Ministerului Muncii, numai la încetarea, în orice mod, a raporturilor de muncă cu unitatea la care cel în cauză era încadrat la 1.I. 1968 (data intrării în vigoare a Legii nr. 26/1967), inclusiv ca urmare a transferării de la acea unitate și unde a lucrat fără întrerupere.

În cazul plecărilor din unitate pînă la 1.III.1973 (data intrării în vigoare a actualului Cod al muncii), compensarea în bani a diferenței de concediu putea fi solicitată în temeiul art. 118 din vechiul Cod al muncii, în termen de 1 an de la încetarea, în modul arătat mai sus, a raporturilor de muncă, iar pentru cele ivite după această dată, în termen de 3 ani, potrivit prevederilor art. 176 (2) din noul Cod al muncii.

MIHAI AVRAM, Bacău — 1) În baza prevederilor art. 7 și 8 din Legea nr. 5/1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar, conducerilor unităților socialiste le revine întreaga răspundere pentru organizarea controlului în interiorul unităților, conducătorul, la nivelul fiecărei trepte organizatorice, fiind obligat să stabilească pentru fiecare cadru cu funcție de conducere din subordine atribuțiile de control ierarhic operativ-curent, condițiile de exercitare a acestora și răspunderile ce le revin

2) Anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 1047/1970 republicată cuprinde lista activităților asupra cărora se exercită, cel puțin o dată pe lună, controlul ierarhic operativ-curent prevăzut de art. 8 din Legea nr. 5/1970, cum și compartimentele în cadrul cărora conducătorii acestora exercită controlul. Anexa menționată nu cuprinde compartimentul plan, dar așa cum se prevede în anexa respectivă, prin decizia conducătorului unității, controlul poate fi extins și asupra altor activități, potrivit necesităților.

ION IANCU, Bihor — Potrivit art. 116 din Codul muncii și H.C.M. nr. 469/1973, durata zilei de muncă a personalului muncitor care lucrează în agricultură se stabilește de comitetul oamenilor muncii al întreprinderii respective pentru ferme, secții, alte subunități și compartimente din componența sa, fără a depăși anual durata zilei de muncă stabilită de lege. Durata zilei de muncă se stabilește în funcție de volumul, urgența, natura lucrărilor (însămînțări, întreținerea culturilor recoltare etc.) și de timpul optim de lucru.

Dacă timpul inegal de lucru se stabilește trimestrial, semestrial sau anual, egalizarea programului la nivelul duratei normale a zilei de lucru (8 ore) trebuie să se realizeze în interiorul perioadei fixate de lege, adică în trimestrul, semestrul sau anul respectiv.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

1	Întreprinderea Aparate de măsură și control OTOPENI	2	Întreprinderea de reparații auto TIMIȘOARA Str. Circumvoluțiunii nr. 2—4	3	Întreprinderea de utilaje grele pentru construcții BUCUREȘTI Str. 7 Noiembrie nr. 201 bis sect. 2 Telefon 87.60.40 — Telex 10983

PRODUSE DIN METAL

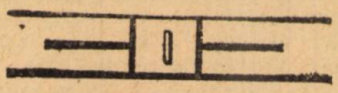

PROFILE MIJLOCII ȘI UȘOARE OȚEL INOXIDABIL

— W 4034 ∅ 5 576/2 kg. 150
— AKYS ∅ 36 612 kg. 24
— AKVS ∅ 38 613/1 kg. 196
— W 4571 ∅ 40 614 kg. 500
— W 4541 ∅ 40 615/2 kg. 1022
— H18 N10T ∅ 40 614/1 kg. 475
— AKVS ∅ 42 618 kg. 79
— W4541 ∅ 45 619/3 kg. 177
— W4541 ∅ 45 620 kg. 103
— W4034 ∅ 46 622 kg. 2000

ȚEAVĂ OȚEL INOXIDABIL

— VZA ∅ 3×1,4 997 kg. 18
— W 4306 ∅ 45×2,5 1011/3 kg. 38
— W 3042 ∅ 58×3,5 1011/5 kg. 108
— Ampermetru E53 150/5A 7 buc. 1
— idem E53 300/5A 10 buc. 1
— idem E6 100ACa 11 buc. 2
— E 53 1000/5A 14 buc. 3
— idem E7 0—100 A1 22 buc. 2
— idem E7 0—250 A 23 h buc. 9
— idem E7 0—25 A 32 buc. 6
— idem E6 40—5A 34 buc. 4
— idem E6 70—5 A 37 buc. 1
— idem E6 200/5A 41 buc. 2
— idem E6 400/5A 44 buc. 1
— idem M53 10 A 72 buc. 1
— idem M 53 150 A 79 buc. 2
— idem 400 A 80 buc. 2
— idem 600 A 81 buc. 2
— idem E 54—10 A 82 buc. 1
— idem E 5 10—5A 82/1 buc. 1
— idem E54 75—5A 88 buc. 2
— idem 100—5A 88/1 buc. 2
— idem 200—5A 90/1 buc. 1
— idem E7 40A—1 98 buc. 6
— idem E7 0—150 A103 buc. 2
— idem E6 150—5A 103/1 buc. 3
— idem E7 250—5A 105 buc. 1
— idem E7 0—400A 107 buc. 4
— E54 10 A 112 buc. 1
— idem EM 53 0—100 A 119 buc. 12
— idem M3 0—250 A 121 buc. 1
— idem M 52 0—250 A 123 buc. 6
— Aparat indicat. A1—192 143 buc. 4
— Aparat regulator AR 192 145 buc. 1
— Aparat regulator AR 192 146 buc. 3
— Amplificator mag. putere AMSO 40 160 buc. 1
— Bloc apartament 3 circuite cod 1883 319 buc. 2
— Baterie cu 5 robineți 5541 import 348 buc. 1
— Comutatoare cumpănă cod 0192 571 buc. 80
— idem K25—1080 591/1 buc. 16
— idem K25 1085 602/1 buc. 20
— idem K25 1082 607 buc. 4
— idem CSA4 și CSB4 618 buc. 10
— idem K10 6V 0636 619 buc. 29
— idem CU cod 0630 637 buc. 20
— Comutator scară PT cod 0178 647 buc. 20
— idem cumpănă intem 022 648 buc. 58
— idem 022 648/1 buc. 60
— idem rotativ cu 24 poziții 650 buc. 2
— Conductor Fy 35 mmp 668 m. 1000
— idem 50 mmp 669 m. 100
— idem 150 mmp 669/3 m. 110
— Conductor FFSI 10 mmp 682 buc. 100
— Conductor Ty 0,5 683 m. 11000
— Contactor TCA 6A 220 V Ca Var 6+2 4003 752 buc. 200
— Conductor Ty 05 683/1 m. 1000
— Contactor TC A6A 380 VCa 6+2 4003 754 buc. 25
— idem 754/1 buc. 18
— idem 220V Ca Var 5+3 4003 764 buc. 600
— Cont. TCA 6A Ca 380 V Ca Va 4+4 cod 4003 778 buc. 100
— Cont. TCA 32A 380 V ea cod 4010 850 buc. 2
— idem 200 A 380 V Ca cod 4032 875 buc. 3
— Cablu pt. sant 927 buc. 24
— Cutii antiex cod. 7020 1014 buc. 44
— Elemenți LS 60 A 1543 buc. 21
— Întrerupător basculant (Kip) 1828 buc. 200
— idem cumpănă interne cod 14 1831 buc. 107
— idem 1831/1 buc. 55
— idem automat 25 A 1875 buc. 3
— Inversor de sens 32 A 1891 buc. 30
— Izolator SA 1 Kv 1911 buc. 22
— idem SAE 1Kv 1911/1 buc. 100
— Limitator cursă dublu cu bilă 6110 2183 buc. 20
— Limitator cursă 6100 2189 buc. 15
— Limitator cursă 3630 ExD2 2201 buc. 2
— Logometru indicator L1 144 2207 buc. 3
— Logometru indicator L1 192 0—50°C 2212 buc. 2
— Microîntrerupător 5941 2313 buc. 35
— idem 5942 2318 buc. 9
— Manșon deviație 75×65 2356 buc. 2
— Manometru cu tub U3 rob 300-0-300 2371 buc. 1
— Milivoltmetru indicator M 144 2381 buc. 3
— idem M 1192 2382 buc. 3
— idem M52 10 m A 2393 buc. 5
— idem M57 100% 2398 buc. 1
— Prize antigron 2642 buc. 50
— idem cu fișe 18 cont cod 0960 2646 buc. 15
— Prize releu cod fișe KS 70257 2655 buc. 95
— Presetupe bachelită ∅ 32 2748 buc. 10
— Redresor 24 VCC 12 A cod 70554A 3070 buc. 6

— Redresor TMAG 24V 3A 70556 A 3074 buc. 4
— idem PMGF 24V 80 A 70610 A 3078/1 buc. 21
— Rezist. reglab 100 ohmi 3 A RS 700 32E 3119 buc. 256
— Rezist. bobinată RS 700 45C 3131 buc. 7
— Reacție RMC 4 220 V Co 3168 buc. 2
— Racord de linie dublu cod 9106 3200 buc. 4
— Bunt 100 A 75 m V 3374 buc. 8
— idem 250 A 75 mV 3376 buc. 5
— idem 337 buc. 2
— idem 10 A 75 mV 3381 buc. 2
— Cablu siguranță LS 100 A 3409 buc. 62
— Relee PE6 var 8—0 220 V ca
— Import atim. R13 2880/1 buc. 40
— Relee de timp RE 250 pm Vcc 0,1—60 import 3048 buc. 12
— Releu cod fișe KDR import 3057 buc. 25
— Releu cod fișe KDR import 3059 buc. 10
— Idem — Asimilat cu 70529—40051
— Releu cod fișe KDR import atim cu 70129—50062 3061 buc. 15
— Ref KDR import 3062 buc. 3
— R13 12 Vca 4+4 R570659 2805 buc. 25
— R13 24 Vca 4+4 R570659 2870 buc. 60
— R13 24 Vcc 4+4 R570659 2808 buc. 47
— R13 480 Vcc 4+4 R570659 2810 buc. 36
— R13 220 Vcc 4+4 R570659 2814 buc. 47
— R13 380 Vca 4+2 R570659 2815 buc. 63
— R13 24 Vca 6+2 R590659 2840 buc. 22
— R13 220Vca 6+2 R570659 2846 buc. 34
— R13 24 Vca 8+0 R570659 2874 buc. 5
— R13 24 Vcc 8+0 R570659 2875 buc. 13
— R14 220Vca 8+2 RS71754 2819 buc. 12
— R15 24 Vca 004 2923 buc. 4
— R19 24 Vcc RS72047 21T+21T 2937 buc. 94
— Relee RS 71774 var. 20293 (R19) 2938 buc. 3393
— R18 24 Vcc RS71774 2943 buc. 15
— Releu programare RF 140 220 Vca 2990 buc. 1
— RT4 48 Vca RS71902 3007 buc. 1
— RTP 24 Vca RS 71029 3031/1 buc. 4
— RTP4 220 Vca 100 sec RS71029 3031 buc. 6
— RTPa 5 220 Vca RS70129 3033 buc. 10
— Releu Cod fișă CF 1SR 70129 V 500 6224 V 3050 buc. 1
— Releu cod fișe CFL1RS 70130 V 30024 24 v 3051 buc. 1
— idem CFL1 RS70130 V30024 3052 buc. 6
— idem var. 20027 12 V 3063 buc. 52
— idem var 50062 24 V 3064 buc. 80
— Releu telefonic 6 VccRS200605 tip 22788 A 3090 buc. 2

CONDENSATORI

— 0,047 MF 350V 310 buc. 781
— 0,22 MF 250 311 buc. 2000
— 0,22 MF 350 PMP 313 buc. 237
— 1 MF/400 V 320 buc. 5023
— 1 MF/400V 321 buc. 2102
— 47 MF 1630V 324 buc. 446
— 10 MF 125 V 327 buc. 1000
— 15 MF 25W 328 buc. 500
— 47 MF 25 V 333 buc. 1000
— 47 MF 350 V 334 buc. 1043
— 50 MF 350 V 353 buc. 300
— 22 MF 400 V 365 buc. 354
— 43 MF 25 V 379 buc. 56
— STIROFL 5 MF 250 V 382 buc. 85
— idem 7,5 MF 250 V 383 buc. 3
— DIODE F 057 421 buc. 541
— idem SFD 027 434 buc. 750
— idem EFD 106 435 buc. 1518
— idem EFD 107 436 buc. 5863
— Rezist. chimice 360 0,25 W 1123 1123 buc. 441
— 20 0,5 W 1144 buc. 682
— 30 0,5 W 1188 buc. 600
— 1,6 k 0,5 W 1184 buc. 1237
— 2,7 K 0,5W 1190 buc. 1038
— 8,2 K 0,5W 1202 buc. 1000
— 20 K 0,5 W 1208 buc. 200
— 82 K 1W 1214 buc. 348
— 301 1 W 1241 buc. 300
— 3,3 K 1W 1251 buc. 246
— 4,7 K 1 W 1252 buc. 290
— 22 K 1W 1257 buc. 280
— 27 K 1W 1258 buc. 569
— 56 K 1W 1260 buc. 1325
— 82 W 1 W 1261 buc. 563
— 680 2 W 1274 buc. 296

DIVERSE

— Agrafe cusut curele N4 10 m. 2
— idem N5 11 m. 3
— Aţă relon 26 kg. 6,860
— Bandă crom nichel 1×0,10 134 kg. 15
— idem 1×0,20 135 kg. 16
— idem 15×0,1 136 kg. 10
— idem 1,5×0,2 137 kg. 10
— idem 1,5×0,3 138 kg. 15
— idem 1,5×0,4 139 kg. 10
— Bare ebonită ∅ 10 165 kg. 9
— Bare poliner cu grafit 166 kg. 50
— Micromotor sincron. 945 b 40
— Nacele ceramice 992 b. 1
— Tub Dinatron 8—59S3/0,514 1618 b. 10
— Seturi subdiviz. de grame 54 set. 446

PIESE DE SCHIMB

RULMENȚI

2

— Scaun supapă evacuare 2111003042 buc. 25000
— Țeavă 6×1 STAS 35 kg. 3500
— Pietre polizor import 300×150×127 — 60 MN buc. 53
— idem 300×150×127 — 120 QR buc. 7
— idem 300×150×127 — 60 M STAS 601 buc. 11
— Pietre segment 111 STAS 3039 80×65×150×25 — 25 M buc. 1567
— idem 80×65×150×25 — 25 M buc. 583
— idem 80×65×150×25 — 25 M buc. 130
— Piatră sală tip 1 STAS 605 32×32×8 — 500 Q buc. 110
— idem 32×32×8 — 500 Q buc. 140
— idem 32×32×8 — 500 Q buc. 400
— idem 32×32×8 — 600 Q buc. 168
— idem 32×32×8 600 Q buc. 200
— Sîrmă bobinaj email ∅ 0,75 kg. 500

3

— Auto macara Avant
— Auto screper T.180—200
— Motor G.M. 17 M.
— Tractor S.80
— S—650 Transmisie
— Motocompresor 4,5 m.c.
— Motor D. 110.
— Pompe Sadu
— Macara Pionier
— Macara Elan
— Motor Hy—MAC
— Transmisie Hy—MAC
— Compresor TN 6/8 CP
— idem 15 CP
— idem 18 CP
— idem 4/6 CP
— Tractor T 180
— idem DET 250
— Motor PERKIMS
— Pompe CERNA
— idem LOTRU
— idem A.P.T.
— Motor TORPEDO
— Mychygan.
— Pompe BIBO
— Motor GRADAL
— ARO 240
— Saviem
— Tatra 138
— SR 113—131
— Macara 5 T.
— Aveling BATFORD
— Betoniere stabile
— FORD
— Remorci
— Trayler
— Wolla
— Albion
— M.461 (T.V.).
— Motor 1500

O GÎNDIRE NOVATOARE ANCORATĂ ÎN REALITĂȚILE ROMÂNIEI SOCIALISTE

(Urmare din pag. 3)

forțelor de producție și pentru ridicarea României în rîndul țărilor dezvoltate, partidul nostru promovează un model de dezvoltare în care se îmbină organic nu numai optimul macroeconomic cu cel microeconomic, ci și optimul economic cu cel social, criteriile economice și sociale, creșterea economică fiind nemijlocit subordonată țelului fundamental al societății socialiste – sporirea bunăstării materiale și spirituale a poporului. Legătura directă ce se realizează între ridicarea gradului de dezvoltare și creșterea nivelului veniturilor populației, promovarea consecventă a repartiției după cantitatea, calitatea și importanța muncii depuse, precum și a principiilor eticii și echității socialiste, analiza amplă și fundamentată a mecanismului de integrare organică a intereselor individuale cu interesele generale prin producție, repartiție și consum, contribuția amplă la fundamentarea conceptelor de bunăstare materială și spirituală a poporului, precum și de nevoi științific determinate ș.a., sînt tot atîtea expresii ale abordării multidimensionale – atît de pe pozițiile economicului, cît și de pe cele ale umanismului socialist – a creșterii economice și a finalității sociale a acesteia în opera tovarășului **Nicolae Ceaușescu.**

PRIN toate acestea, culegerea de texte consacrată dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a socialismului oferă o imagine reală a bogăției de idei care caracterizează lucrările președintelui României, a originalității cu care sînt abordate problemele construcției economice socialiste, punînd în lumină cutezanța revoluționară și realismul robust cu care sînt abordate toate problemele dezvoltării economico-sociale a țării noastre, permanenta deschidere spre nou și fidelitatea față de principiile fundamentale ale materialismului dialectic și istoric. Prin conținutul bogat de idei, prin accesibilitatea mare și organizarea riguroasă a textelor pe teme și probleme, culegerea de texte se constituie ca un prețios ajutor pentru comuniști, pentru toți oamenii muncii angajați în marea și tumultuoasa activitate de studiere și traducere în viață a politicii economice a P.C.R., în întreaga lor activitate practică consacrată înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale Partidului Comunist Român.

→

structurilor necesare în cooperativele respective pentru îngrășarea porcinelor pe principiul și exigențele unei tehnologii moderne, de tip industrial.

Din 1977 s-a născut, iar din 1978 a început materializarea ideii unei **reorganizări fundamentale a fluxului tehnologic în cadrul complexului,** reorganizare ce a urmărit realizarea a două obiective principale :

- sporirea, prin modernizare, a spațiului existent la maternitate, în vederea creșterii producției de purcei pe aceeași suprafață ;
- creșterea posibilităților de cazare a unui număr mai mare de animale pe același spațiu existent al complexului.

Ambele măsuri au drept scop final obținerea unui număr mai mare de grăsuni cu destinația îngrășare.

Ce schimbări s-au operat, în ce sens și cu ce rezultate ?

1. Punctul central al modernizării l-a constituit sectorul maternitate, cel unde se obține „materia primă", purceii. Prin redimensionarea și modernizarea spațiului existent în fiecare compartiment de fătare (care înainte avea doar 32 boxe), s-a ajuns să se creeze în același spațiu 45 de boxe de fătare.

Un calcul simplu ne arată că cele 13 boxe suplimentare pe compartiment, înmulțite cu cele 18 compartimente existente, dau în total 233 de boxe suplimentare la nivelul complexului, sau 2 330 locuri de fătare/an în plus. Aceasta se „materializează" într-o producție suplimentară de purcei de 22 000 capete anual.

2. Redimensionarea boxelor de maternitate a fost însoțită de modernizarea lor esențială, noile boxe fiind suspendate pe pernă de apă, eliminîndu-se scoaterea manuală a dejecțiilor ; de asemenea, s-a introdus adăpatul automat prin folosirea sistemului cu nivel constant al adăpătorilor. Prin aceste redimensionări și modernizări, productivitatea pe un îngrijitor a crescut cu 40%, el putînd îngriji în noul sistem 45 de scroafe, față de 32 în vechiul sistem.

3. Spațiul de fătare nou creat s-a corelat cu spațiul afectat tineretului porcin, introducîndu-se așa-numitele **baterii de purcei** — care au avantajul că pe același spațiu de cazare a unui compartiment pentru tineret, care înainte permitea creșterea doar a 500 de purcei, permite acum creșterea a 1 200 de purcei. De reținut că pînă la stadiul de grăsuni (30 kg), toți purceii se cresc în cadrul complexului.

4. Deoarece spațiul de îngrășare din complex a rămas același (capacitate 3 200 tone carne/an), iar sistemul de livrare spre îngrășare a surplusului de purcei către unele cooperative nu s-a dovedit viabil din punct de vedere economic, asociația a adoptat o nouă soluție, mult mai realistă și eficientă : restul de purcei, peste capacitatea de îngrășare existentă în incintă sînt îngrășați tot de asociație — dar în spațiile pe care le-a închiriat de la unele cooperative și care erau nefolosite. Spațiile de tip gospodăresc existente la cooperativele agricole Ștorobăneasa, Țigănești, Nenciulești, Buzescu, Peretu, Fîntînele, închiriate de A.E.I.C.I.P. Smîrdioasa, au fost modernizate sau sînt în curs de modernizare, prin mecanizarea furajatului, adăpatului și evacuării dejecțiilor. Modernizările respective, puțin costisitoare (100 lei/cap), permit îngrășarea porcilor în condiții similare cu cele existente în complex, cu aceleași rezultate și în plus cu o foarte bună productivitate a muncii (mai mare de 2—3 ori față de cea care exista înainte în cooperativele respective).

Certitudinea bunelor perspective

DEJA RESIMȚITĂ pozitiv în rezultatele anului recent încheiat, reorganizarea înfăptuită va da roade și mai vizibile în acest an, care se vor stabiliza în anii următori. Aceasta este și convingerea oamenilor muncii din complex, a reprezentanților cooperativelor asociate, care vor pune în dezbaterea apropiatei adunări generale un program de măsuri tehnico-organizatorice clar și ferm, capabil să stimuleze și să potențeze noua reorganizare, atît la nivelul producției propriu-zise cît și în ce privește rezultatele economico-financiare ce se așteaptă în mod îndreptățit.

Oamenii muncii și specialiștii din complex au în vedere ca anul acesta să opereze modernizări și în spațiul de creștere a tineretului, din care vor rezulta 180 de noi locuri de fătare, cu consecințele respective în avalul producției din complex. Se estimează că în final, complexul va produce 94 000 de purcei anual, va livra 6 000 tone carne de porc (față de 3 200 tone inițial) și va obține un beneficiu minim de 6 milioane de lei anual.

Acestea sînt doar cîteva din consecințele pozitive previzibile ale modului în care a fost restructurată activitatea în A.E.I.C.I.P. Smîrdioasa, rod al competenței și efortului colectivului de oameni ai muncii din această unitate agricolă. La adunarea generală ce va avea loc în aceste zile, oamenii muncii vor dezbate și decide luarea și a altor măsuri (transportul și administrarea la timp a furajelor, mai buna îngrijire a animalelor, reducerea consumului de energie etc.) care să garanteze un adevărat salt calitativ în activitatea de producție și economico-financiară pe măsura resurselor și a competenței de care dispun.

M. SAVU

Experiența unei conlucrări fructuoase
producător-exportator
în fundamentarea unor strategii de export

DINAMICA ÎNNOIRII — factor esențial al dezvoltării și eficienței

SARCINA CE REVINE industriei noastre chimice, ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal să asigure, împreună cu industria constructoare de mașini, circa jumătate din exporturile țării, impune alinierea atît ca nomenclator de export, cît și ca metode de comercializare la exigențele pieței externe. Aceasta înseamnă punerea în fabricație și livrarea la timp a producției destinate exportului, utilizarea unor tehnologii de fabricație capabile să asigure nivelul calitativ cerut de parteneri, creșterea eficienței exportului, pe baza unei prospectări atente a pieței și adaptării cu flexibilitate la condițiile conjuncturale, a elaborării unor strategii coerente și eficiente.

Pentru a ilustra modul în care trebuie să acționeze întreprinderile producătoare, împreună cu cele exportatoare, în structurarea și adaptarea continuă a nomenclatorului de export la cerințele pieței externe, ca și diferiții factori implicați, dintre care unii au o valabilitate mai generală, prezentăm experiența Combinatului chimic Rîmnicu-Vîlcea, care a reușit să realizeze o îmbunătățire substanțială a gamei sortimentelor de produse clorosodice, pornind de la analiza pieței mondiale a acestor produse, comparate cu propriile oportunități de fabricație (materii prime, tehnologii, debușee).

Concluziile studiului conjunctural

SODA caustică și soda calcinată sînt două produse anorganice de bază, de importanță deosebită pentru industria chimică, metalurgia aluminiului, industria petrolului, sticlei, hîrtiei, fibrelor sintetice etc. În conjunctura generală din ultimul deceniu a materiilor prime și materialelor de bază, caracterizată prin modificări structurale rapide, produsele sodice cunosc, pe plan mondial, semnificative creșteri ale producției și consumului. În perioada menționată ritmul anual de creștere a producției mondiale a fost de 5%, pentru viitor (1980—1985) estimîndu-se ritmuri de circa 7%.

Întreprinderile producătoare și cele exportatoare trebuie să se adapteze atît creșterilor cantitative, cît și modificărilor calitative intervenite pe piață, sub impactul unor factori economici generali cum sînt :

— criza energetică care determină orientarea tehnologiilor de producție spre acele metode și procedee tehnice ce asigură consumuri reduse de energie (de genul metodelor de fabricație cu diafragme) și orientarea nomenclatorului spre produse chimice de mic tonaj (sodă grea, sodă caustică fulgi etc.) ;

— extinderea preocupărilor de combatere a poluării mediului, impune pe de o parte, diminuări ale producției, pe unele instalații, datorită efectului poluant al unor produși secundari, iar pe de altă parte deschide o nouă piață, o nouă utilizare a produselor clorosodice folosite, datorită efectului lor antipoluant, în neutralizarea reziduurilor acide industriale, precum și în purificarea bioxidului de sulf — și, de aici, necesitatea extinderii capacităților de producție ;

— interdependența proceselor de producție, ca și posibilitățile de substituire reciprocă — ceea ce va stimula extinderea capacităților de producție pentru soda calcinată și restrîngerea lor la soda caustică. De asemenea, există o interdependență între cererea pentru coprodusele de fabricație : spre exemplu, pot apărea limitări în producția de sodă caustică, determinate de sporirea cererii pentru clor.

Concomitent cu modificările de structură ale producției pentru export, se înregistrează și modificări în fluxurile internaționale ale comerțului cu astfel de produse. Astfel, alături de țările consacrate deja ca avînd ponderea principală în exporturile mondiale de sodă, se observă prezența tot mai activă pe piața internațională a unor țări în curs de dezvoltare. În ceea ce privește orientarea exporturilor noastre pe zone geografice, se constată evoluția ascendentă a livrărilor către o serie de țări africane și către o serie de state capitaliste dezvoltate, situate în rîndurile primilor importatori mondiali : Suedia, Finlanda, Danemarca etc.

Extinderea ariei geografice a exporturilor noastre este permanent legată de strategia de prețuri promovată, care are în vedere coeficienții ridicați de elasticitate încrucișată (substituirea sodei caustice prin sodă calcinată sau viceversa, în funcție de nivelele de preț ale ofertelor) pe care îi prezintă produsele sodice, ca și orientarea producătorilor din Europa de est spre soda calcinată.

Deținerea unor locuri fruntașe, atît la exportul de sodă calcinată (locul 3) cît și la cel de sodă caustică, permite României o adaptare dinamică la cerințele diverselor zone geografice.

Orientarea producției în funcție de previziunile de consum

ANALIZA calitativă a pieței produselor sodice și identificarea factorilor conjuncturali principali au permis construirea unor modele de previziune la nivelul Combinatului chimic Rîmnicu Vîlcea, cuantificîndu-se influențele cele mai semnificative în producția, consumul și exportul produselor sodice.

Particularitatea acestor modele este că prin analiza corelată a unor elemente cum sînt : dinamica consumului, dinamica prețurilor, dinamica stocurilor, dinamica importurilor pe o anumită piață, dinamica ofertei de înlocuitori, permit obținerea unor previziuni, asupra cererii solvabile a produsului și prețurilor obtenabile ; desigur că aplicarea acestor modele poate fi extinsă la orice produs și pe orice piață la care dispunem de datele de intrare. În felul acesta s-au identificat principalelor rezerve existente pe linia creșterii eficienței producției și exportului nostru de sodă caustică și sodă calcinată. S-a ales ca model regresia multiplă selectivă (program REMUS), urmărindu-se previzionarea atît a consumului intern aparent de produse sodice, cît și evaluarea capacității pieței la principalii importatori ai produselor noastre.

Aceasta a dus la stabilirea, prin corelare, a disponibilităților de producție pentru export în perioada 1980—1985, și a premiselor pentru elaborarea strategiilor privitoare la nomenclatorul de producție și posibilităților de reorientare. Pe baza seriilor de date privind variabilele independente pentru perioada 1960—1976 s-a determinat că, spre exemplu, o creștere cu 1% a consumului de săpun determină creșterea cu circa 2,9% a consumului aparent de sodă caustică.

Preliminîndu-se astfel nivelul consumurilor pentru celuloză, hîrtie, săpun, fenol și aluminiu, s-au putut stabili pe de o parte consumul nostru aparent de produse sodice, iar pe de altă parte evoluția consumului la principalii noștri parteneri. Corelînd acești indicatori, s-a putut prelimina pentru perioada 1980—1985 producția ce urmează a fi afectată pentru exporturile noastre în Suedia, Finlanda și Danemarca. Analog s-a procedat pentru soda caustică. Analiza în paralel a celor două produse interșanjabile — soda caustică și soda calcinată — a permis stabilirea necesarului de materii prime și capacități de producție care pot fi folosite mai eficient în viitor pentru fabricarea sodei calcinate. Simultan s-au putut determina coeficienții de elasticitate încrucișată ai celor două produse, în funcție de prețurile de cost, stabilindu-se limitele economice de substituire a sodei caustice cu soda calcinată, respectiv ritmurile de creștere care asigură ridicarea rentabilității producției pentru export.

Corelarea oportunităților tehnice cu cele comerciale

PENTRU VALORIFICAREA SUPERIOARĂ a produselor la export au fost analizate și identificate, împreună cu întreprinderea exportatoare de profil — Chimimportexport principalele direcții de acțiune. Astfel, pornind de la considerarea oportunităților tehnice și conjuncturale s-a trecut la identificarea oportunităților de acțiune pe piața externă, care asigură plasament optim produselor (strategii de produs, strategii de distribuție, strategii de preț etc.). Printre acestea :

— **orientarea spre sortimente incluse în categoria chimiei de mic tonaj,** care au un grad înalt de prelucrare. Concret, era necesar ca producția să fie tot mai prompt orientată spre soda caustică — în soluție sau fulgi — ca și spre soda calcinată. Aceste sortimente, asigură — pe lîngă diminuarea costurilor transportului — și economii prin simplificarea măsurilor de protecția muncii, prin scăderea costului ambalajelor etc. ;

— **orientarea spre tehnologii de producție ce asigură reducerea consumului de materii prime, simultan cu asigurarea protecției mediului.** Un studiu recent arată că tendința generală este de a se renunța la metoda de fabricație cu mercur, trecîndu-se la sistemul cu diafragmă, mult mai economicos și nepoluant. Adoptînd o serie de tehnologii noi, unele firme japoneze se orientează spre metode cu membrană schimbătoare de ioni, superioară celei cu diafragmă, care folosește azbest ;

— **diversificarea piețelor externe,** în sensul lărgirii ariei geografice, ca și a numărului partenerilor din cadrul unei arii cunoscute. Acest principiu de acțiune trebuie să aibă în vedere atît întărirea pozițiilor pe piețele noastre principale (R.F.G., Italia, Iugoslavia, Cehoslovacia), cît și cîștigarea de noi piețe. Este de menționat în acest context faptul că piața produselor clorosodice este o piață a cumpărătorului, care nu prezintă o „fidelitate", ridicată pentru un anume furnizor sau marcă a produsului, reorientările făcîndu-se în funcție de tehnologiile de fabricație folosite și de prețurile cerute. Față de această caracteristică, se impune în viitor cointeresarea cumpărătorilor prin calitatea produselor și condiții de comercializare adecvate. În acest sens se impune să se acționeze în vederea stimulării partenerilor comerciali din țările în curs de dezvoltare oferindu-le posibilități de plată prin modalități compensatorii, cu atît mai mult cu cît aceasta reprezintă și o piață pentru coprodusele rezultate (clor etc) ;

— **fundamentare științifică pe zone geografice, a prețurilor de vînzare și condițiilor de plată,** ținînd seama de specificul fiecărei piețe (cerere, cost de transport etc.). Acest lucru nu se poate face decît prin cunoașterea aprofundată a coeficienților de elasticitate și a pragurilor de preț începînd de la care se înregistrează renunțări la un produs și orientarea către alte produse. La operațiunile de export-import din Europa de vest s-au înregistrat astfel de deplasări de la soda calcinată spre soda caustică, provocate de creșteri de prețuri la soda calcinată, care depășesc 10—15% ; Reiese de aici importanța studierii corelate a coeficienților de elasticitate pentru produsul de export și înlocuitorul său, sau mai concret a intredependenței între piețele diferitelor produse pentru a putea controla mecanismul atît de complex al reacțiunii la o strategie sau alta.

— **alegerea momentului conjunctural optim de ofertare** pe o anume piață, avînd în vedere lipsa de „fidelitate" față de produs a consumatorului. Acest lucru se poate face prin calcule de fundamentare cu modele de regresie și corelație, permițînd acțiuni operative în funcție de variațiile înregistrate în ramurile consumatoare de sodă caustică și calcinată ;

— **corelarea vînzărilor produselor de bază cu ale coprodușilor,** reprezintă o altă relație importantă ce trebuie stabilită în previziunea comportamentului pieței, respectiv a configurației ofertei concurenței.

Strategii de acțiune comune

STUDIILE DE FUNDAMENTARE amintite anterior s-au materializat într-o serie de propuneri ce vizează întregul lanț al operațiunilor de export, începînd cu variantele de plan de export și pînă la transporturile și expedițiile internaționale, propuneri vizînd sporirea eficienței producției pentru export, atît la nivelul producătorului — Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea — cît și la nivelul exportatorului — Chimimportexport, astfel :

- colaborarea tot mai strînsă a factorilor de promovare a exporturilor, informațiile deținute de întreprinderea exportatoare determinînd jaloanele orientării spre tehnologii noi de fabricație, (cu consumuri de energie reduse, cu efect nepoluant asupra mediului). Se ajunge astfel la orientarea științifică a exportului în raport nu numai cu tehnologiile de producție, ci și cu posibilitățile de plasare a produselor la prețuri corespunzătoare ;
- folosirea mai largă a unor tehnici moderne de comercializare, inclusiv acceptarea unor modalități de plată compensatorii (prin produse necesare economiei noastre naționale) în special în relațiile cu parteneri din țările în curs de dezvoltare ;
- folosirea la maximum a con-

Florin POGONARU

(Continuare în pag. 18)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

PREȚURILE, INSTRUMENT ACTIV ÎN REÎNNOIREA ȘI MODERNIZAREA PRODUSELOR

ÎN PROCESUL perfecționării mecanismului economico-financiar, prețurile devin din ce în ce mai mult o pîrghie activă în stimularea dezvoltării și modernizării producției materiale, a introducerii progresului tehnic, a sporirii eficienței întregii activități economice.

Introducerea indicatorului valoarea producției nete determină sporirea rolului sistemului de prețuri ca o pîrghie deosebit de importantă pentru orientarea activității întreprinderilor industriale în direcția realizării obiectivelor prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială, pentru stimularea economiei de muncă socială. Producția netă fiind un indicator valoric, **calitatea conținutului și eficacitatea funcției sale depind în mare măsură de modul de fundamentare a prețurilor, de calitatea acestora.** De aceea, pentru ca producția netă să exprime efortul concret în muncă al unităților economice, rezultatele directe ale acestora, prețurile trebuie să reflecte evoluția cheltuielilor sociale de producție determinată de progresul tehnic, de îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, de perfecționarea organizării producției și a muncii. Ca atare, **prețurile ca măsurător al consumurilor de muncă socială trebuie să exprime mutațiile intervenite în nivelul cheltuielilor socialmente necesare.**

Problema reflectării cît mai fidele în prețuri a schimbărilor survenite în factorii obiectivi ai producției devine mai stringentă în condițiile trecerii la autogestiunea economico-financiară, ale elaborării de către fiecare unitate economică a bugetului de venituri și cheltuieli și cînd pe primul plan în planificarea economico-financiară se pune problema comensurării rezultatelor obținute prin valoarea producției nete. Numai în cadrul unor prețuri temeinic fundamentate, care să reflecte evoluția în timp a cheltuielilor sociale de producție și a celorlalți factori care determină prețurile, întreprinderile vor fi stimulate atît în sporirea, prin activitatea proprie, a mijloacelor financiare necesare, cît și în creșterea rentabilității.

Realizarea producției nete aflîndu-se într-un raport de intercondiționare cu nivelul cheltuielilor materiale de producție, în practica de formare a prețurilor unitățile producătoare sînt nevoite să acorde o atenție sporită **analizei critice a costurilor de fabricație la fiecare produs în parte, pe elemente de cheltuială, inclusiv a soluțiilor tehnologice,** urmărindu-se diminuarea consumurilor specifice, înlocuirea materialelor scumpe și deficitare, lichidarea cheltuielilor neeconomicoase. În costuri — ca bază a formării prețurilor — trebuie să se reflecte cheltuielile realmente necesare, justificate economic, pentru fabricarea unui anumit produs.

Dimensionarea beneficiului cuprins în prețul de producție

ÎN CONDIȚIILE aplicării principiului autogestiunii întreprinderilor, ale introducerii ca indicatori de bază a valorii producției nete și producției fizice, ale perfecționării celorlalți indicatori economico-financiari, sporește preocuparea colectivelor de oameni ai muncii pentru realizarea unei rentabilități cît mai ridicate. Trecerea la o nouă calitate a activității economice prin perfecționarea mecanismului economico-financiar impune fiecărei întreprinderi obligația de a obține beneficii din care să contribuie la dezvoltarea generală a societății, să-și asigure propria dezvoltare, să creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și acoperirea cheltuielilor destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale.

Fiecare întreprindere sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să devină rentabilă să dea un beneficiu cît mai mare, contribuind astfel la creșterea venitului național, a avuției generale a țării.**

În aceste condiții, beneficiul — resursa de bază pentru formarea fondului național de dezvoltare economico-socială și a fondului de consum social — își sporește **rolul și importanța în înfăptuirea autogestiunii economico-financiare și cointeresarea oamenilor muncii.** Dacă de beneficiu depinde stimularea materială a colectivelor de lucrători, va crește și preocuparea pentru folosirea integrală a potențialului economic, pentru dezvoltarea și modernizarea producției materiale, introducerea progresului tehnic, reînnoirea produselor etc. Este necesar însă ca această stimulare să reflecte efortul propriu în muncă al celor ce muncesc concretizat în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, în obținerea unor rezultate financiare superioare.

Pentru a răspunde acestor cerințe care revin beneficiului, considerăm că o problemă importantă o constituie găsirea unor posibilități de **dimensionare cît mai corespunzătoare a beneficiului cuprins în prețul de producție.** Acest aspect prezintă importanță îndeosebi la stabilirea prețurilor pentru produsele noi sau modernizate.

În ampla acțiune de afirmare a noului în activitatea productivă prin introducerea în fabricație a unor produse superioare, cu parametri tehnico-funcționali îmbunătățiți, care să fie competitive pe plan internațional, **prețurile pot constitui unul dintre factorii de impulsionare.** Astfel, pentru ca prețurile să-și poată îndeplini cît mai deplin acest rol este necesar ca ele să fie suficient de stimulative pentru a asigura fabricarea cu prioritate a produselor de înalt nivel tehnic. Din acest punct de vedere apare necesitatea ca **prețul de producție la produsele noi sau modernizate să garanteze producătorilor acoperirea cheltuielilor de producție, inclusiv a celor legate de asimilare, și obținerea unor beneficii suplimentare față de cele realizate pe baza produselor învechite, iar beneficiarilor o ieftinire relativă.**

În acest context, un aspect deosebit de important îl reprezintă determinarea mărimii beneficiului care urmează a fi inclus în prețul de producție al produselor noi. Astfel, nivelul beneficiului luat în calcul la stabilirea prețurilor pentru produsele noi se dimensionea-

ză în funcție de cerințele politicii economice, de nivelul costurilor de fabricație și de necesitatea asigurării unor corelații corespunzătoare între prețurile diferitelor produse, care să exprime raporturile dintre valorile de întrebuințare ale acestora. Este necesar însă ca aceste criterii care stau la baza stabilirii nivelului beneficiului să fie **îmbinate optim,** încît să asigure stimularea unităților economice în realizarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali superiori. De asemenea, nivelul rentabilității la produsele noi trebuie să fie astfel diferențiat, încît să impulsioneze întreprinderile în obținerea unor produse cu consumuri de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică diminuate. În anumite situații, în vederea utilizării raționale a unor resurse materiale, a economisirii muncii sociale, a impulsionării creării unor produse noi în anumite ramuri sau subramuri, cerințele economice pot impune stabilirea unor prețuri stimulative sau restrictive.

Pentru ca beneficiul să constituie un element de accelerare a procesului de reînnoire a produselor este necesar ca el să fie dimensionat și în funcție de alte criterii cum ar fi : nivelul tehnic, gradul de noutate, eficiența în utilizare, efortul pentru realizarea produsului respectiv etc. O atenție sporită trebuie acordată **analizei gradului de satisfacere a necesităților de către un produs nou,** aceasta găsindu-și expresia în proprietățile pe care le are bunul respectiv și care se concretizează în calitate, dimensiune, durabilitate etc. Produsele trebuie analizate și sub aspectul **noutății pe care o prezintă în economie** din punctul de vedere al caracteristicilor în funcționare, gradului de siguranță în exploatare, cheltuielilor de exploatare și întreținere etc.

Mărimea beneficiului care urmează a fi inclus în prețul de producție este influențată, după părerea noastră, și de **efectul economic ce urmează a fi obținut prin fabricarea și utilizarea noului produs.** De altfel, între aceste două elemente există o intercondiționare reciprocă, ce se manifestă atît în sfera producerii, cît și a utilizării produselor.

În vederea stimulării acțiunii de reînnoire a produselor apare ca utilă **determinarea în faza de cercetare-proiectare a efectului economic potențial presupus a se obține prin fabricarea și utilizarea în scop productiv a noului produs.** Repartizarea acestui efect economic urmează să se facă în funcție de anumite criterii, între **beneficiarul viitorului produs și producătorul acestuia, inclusiv unitatea de cercetare-proiectare.** O parte din efectul economic ar urma să fie luat în considerare la formarea prețului de producție la produsele noi. În acest fel, activitatea de cercetare — proiectare va fi stimulată atît în direcția creării unor produse cu o valoare de întrebuințare superioară, cît și a cunoașterii și analizării aprofundate a cheltuielilor necesare fabricării noului produs.

Obținerea unui efect economic cît mai mare cu un consum de muncă socială cît mai redus presupune utilizarea pe scară largă în faza cercetării — proiectării și a **analizei valorii.** Aceasta urmărește asigurarea unei corelații corespunzătoare între valoarea de întrebuințare și costuri, ceea ce în final conduce la fundamentarea tehnico-economică a deciziilor de asimilare în fabricație a acelor variante constructive care asigură maximum de efect economic.

Intensificarea utilizării pîrghiei prețurilor în acțiunea de dinamizare a procesului de reînnoire a produselor poate determina și o îmbunătățire a conlucrării dintre unitățile producătoare și beneficiari. Întreprinderile producătoare dispun de toate posibilitățile ca să intervină mai eficient în adoptarea deciziilor referitoare la conceperea unor produse noi. Printr-o colaborare apropiată cu beneficiarul, unitățile economice, centralele industriale pot oferi industriei produsele solicitate, cu parametri superiori.

Rate de rentabilitate stimulative pentru producător

ÎN MOD FIRESC, volumul producției își pune amprenta asupra cheltuielilor de fabricație a noilor produse, influențînd invers proporțional costul unitar. Astfel, în perioada inițială de fabricație se înregistrează costuri ridicate datorate atît volumului mic de producție, cît și cheltuielilor legate de asimilarea noului produs. Ca urmare, în această etapă ar apare oportun să se acorde unității producătoare o **rată de rentabilitate stimulativă,** care să permită compensarea cheltuielilor suplimentare prilejuite de introducerea în fabricație a noilor produse și stimularea fabricării unor produse superioare.

În faza fabricației de serie, datorită sporirii productivității muncii, nivelul costurilor unitare scade. În aceste condiții, nivelul rentabilității se va stabili conform principiilor ce se au în vedere în prezent la stabilirea prețurilor de producție și de livrare. În perioada de învechire a produselor, cînd necesitățile pentru produsul respectiv scad, costurile de fabricație vor avea o tendință de creștere atît datorită diminuării volumului producției (ceea ce influențează negativ nivelul cheltuielilor indirecte), cît și altor factori. Aceasta va conduce desigur la micșorarea rentabilității cuprinse în prețul de producție care rămîne nemodificat.

Pentru accelerarea procesului de reînnoire a producției, pentru scoaterea din fabricație a produselor învechite tehnic și asimilarea altora cu caracteristici îmbunătățite, apare necesitatea stimulării acestui proces și prin **reducerea directă a rentabilității produselor învechite** — așa cum de altfel se prevede în legislația de prețuri în vigoare.

Cele arătate demonstrează **necesitatea reflectării acestor procese în nivelul prețurilor de producție și de livrare ale produselor finale, în sensul diminuării lor, la anumite intervale, în funcție de gradul de învechire a produselor.** Dacă nu se ține seama de modificările care intervin în factorii care determină nivelul prețurilor, pot apare situații în care indicatorul valoarea producției nete să se realizeze în mai mare măsură pe seama sortimentelor vechi și deci unitățile economice nu vor fi stimulate în suficientă măsură în asimilarea unor produse noi. Ca atare, în măsura în care introducem în circuitul economic produse noi (care sînt interschimbabile cu cele vechi), apare și necesitatea modificării prețurilor la unele produse deja existente.

Desigur, însă, de la ramură la ramură trebuie găsiți factorii în funcție de care se determină mărimea reducerii planificate a prețurilor la produsele învechite și în special la cele depășite din punct de vedere tehnic. În acest fel pîrghia prețurilor va deveni un instrument activ de stimulare a modernizării produselor aflate în fabricație, și a introducerii altora, superioare calitativ.

Ioan PREDOI
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Cercetarea științifică și ingineria tehnologică în sprijinul organizării

SISTEM MODERN DE PROGRAMARE A PRODUCȚIEI MINIERE

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1979 prevede **sporirea contribuției cercetării științifice și ingineriei tehnologice la organizarea și programarea pe baze științifice a producției.** Problema prezintă o importanță deosebită pentru mineritul carbonifer din Valea Jiului, confruntat cu probleme legate de organizarea în timp și spațiu a lucrărilor din subteran, în condițiile deschiderii de noi mine, creșterii producției minelor existente, trecerii la noi tehnologii de exploatare, bazate pe mecanizarea complexă a operațiilor din fronturile de lucru.

Pentru conducerea tehnică a minei este de importanță vitală să prevadă termenele la care noi abataje vor intra în funcțiune, ca și măsurile de luat cînd abatajele existente ajung, dintr-un motiv sau altul, în situația de a nu mai produce. La epuizarea rezervei dintr-un cîmp de abataj este, de asemenea, necesar să se execute lucrări de demontare a utilajelor pentru remontarea în alte fronturi și de izolare a zonei pentru asigurarea securității oamenilor și a zăcămîntului. Astfel de probleme pot fi rezolvate numai printr-un sistem de programare riguros și în același timp flexibil.

În practica curentă, la nivel de mină se elaborează un program anual de producție, cunoscut în minerit sub denumirea de „preliminar de producție". La începutul trimestrelor II, III și IV se reiau lucrările de programare, elaborîndu-se preliminări trimestriale care țin seama de situația concretă a ansamblului de lucrări miniere la data respectivă. Precizia prevederilor din programul de producție și, prin aceasta, valoarea programului ca instrument de previziune și etalon de control sînt, în mare măsură, legate de utilizarea cît mai completă a informațiilor despre zăcămînt și despre tehnologiile aplicate.

Programarea producției minelor după metodologia bazată pe procedee manuale nu este în măsură să asigure un nivel de precizie corespunzător, datorită imposibilității de a prelucra un mare volum de informații în perioada de timp relativ scurtă în care trebuie elaborat sau refăcut un preliminar de producție. În plus — tot datorită complexității problemei — deși sînt posibile multe variante de eșalonare în timp și în spațiu a lucrărilor miniere, varianta de program este rezultatul experienței, rutinei și empirismului.

Un studiu-cadru preliminar, elaborat de Institutul de cercetări și proiectări miniere pentru huilă din Petroșani, în colaborare cu Institutul de mine Petroșani, relevînd deficiențele metodologiei curente, a subliniat necesitatea de a se elabora **un sistem nou de planificare și programare a producției, avînd la bază modele logico-matematice care să descrie evoluția în timp și în spațiu a ansamblului de lucrări miniere din subteran.** S-a preconizat utilizarea acestor modele pe un calculator electronic, în vederea simulării desfășurării lucrărilor miniere din subteran pe o perioadă de 1—2 ani. În perioada de început a cercetărilor, pentru un asemenea sistem, la nivel de mină, pentru condițiile din Valea Jiului, nu exista nici o încercare similară în țară, iar în străinătate erau cunoscute numai unele aplicații cu caracter local. După aproape șapte ani de eforturi de cercetare și proiectare se poate afirma că noul sistem de programare este pe deplin conturat, iar experimentarea lui, în anul 1978, la Întreprinderea minieră Paroșeni a confirmat justețea concepției generale și realismul soluțiilor propuse.

Modelele sistemului de programare a producției

DUPĂ ANALIZA DE SISTEM s-a ajuns la conturarea bazei logice a sistemului de programare, care a fost concretizată în următoarele modele logico-matematice :

- **modelul rezervelor de cărbune ale minei.** Trecerea la programarea producției în sistem de prelucrare automată a datelor a reclamat o nouă categorisire a rezervelor, în funcție de stadiul de execuție a lucrărilor de deschidere și pregătire în abataj. În acest model este descris întregul proces de trecere de la rezervă probabilă și nedeschisă, la producția industrială de cărbune la gura minei ;

- **modelul tehnologiilor aplicabile în fronturile de lucru,** rezultat din analiza metodelor de exploatare și ținînd seama de condițiile geologico-miniere ale Văii Jiului, de dotarea existentă și cea în perspectivă. Pentru fiecare clasă de tehnologii s-au elaborat descrieri logice și formulare tip, care să fie completate de unitățile miniere, ca document utilizat la perforarea cartelelor. Din formularele pe clase de tehnologii rezultă operațiile componente, mașinile și materialele principale utilizate și toți factorii geologici și tehnico-minieri care determină nivelul normei de producție ;

- **modelul capacităților de producție,** conceput pentru a descrie factorii care determină capacitatea de producție a verigilor tehnologice (abataje, lucrări orizontale de transport, puțuri de extracție, circuite de transbordare în subteran și de expediție la suprafață etc.). Programul de actualizare al fișierului de capacități permite să se stabilească în orice moment starea unei capacități, iar dacă temporar este oprită din funcțiune — durata și cauza opririi ;

- **modelul geometriei minei și al dinamicii acesteia în timp** — parte cu totul specifică a problemei programării producției la exploatarea subterană a substanțelor minerale utile. Prin fișierul denumit „STRUCTURA MINEI" se descriu ordinea de exploatare a diferitelor porțiuni de zăcămînt și ordinea de execuție a lucrărilor miniere ;

- **modelul programului calendaristic,** la care ne referim în detaliu mai jos.

Modelele menționate au numai menirea de a sistematiza o bază de date de mare complexitate logică, care să stea la baza elaborării unui program de producție.

Căutările pentru elaborarea modelului de programare calendaristică a lucrărilor de pregătire și de abataj au consumat timp și au cerut eforturi mari de concepție. Colectivul de cercetare-proiectare a ajuns la convingerea că cel mai potrivit model este acela care va permite o simulare a activității minei, cît mai apropiată de gîndirea tehnică a specialiștilor. Se poate totuși constata că nu este vorba de o aplicație în care se face doar transpunerea pe calculator a procedurilor manuale, ci de o reorganizare și raționalizare radicală a metodologiei de programare a producției.

Modelul de programare calendaristică

DISPUNÎNDU-SE de o bază de date la zi — organizată în fișierul rezervelor, fișierul lucrărilor miniere, fișierul structurii minei și fișierul capacităților — se face la început verificarea condiției de programabilitate în producție a fiecărei lucrări și se editează liste cu lucrările programabile și cu cele neprogramabile, pe cauze.

Din mulțimea abatajelor programabile se extrag cele care sînt deja în funcțiune sau trebuie să fie obligatoriu în funcțiune, din considerente tehnico-miniere. Pentru acestea se adoptă producția zilnică la nivelul capacității abatajului. Respectînd această restricție, se ajunge la un grad maxim de concentrare în spațiu a producției și la o durată minimă de extragere a rezervei dintr-un cîmp de abataj.

Pentru abatajele din categoria „obligatoriu programabile în producție", se fac verificările de capacități, pe verigi. Verificările sînt, în principal, de natura încadrării producției unei submulțimi de abataje în capacitatea verigii de transport și de aeraj, căreia îi aparțin abatajele. În cazul cînd restricția de capacitate a verigii este încălcată, se aplică o anumită regulă de scădere a producției, adoptate în faza precedentă, veriga respectivă devenind „saturată".

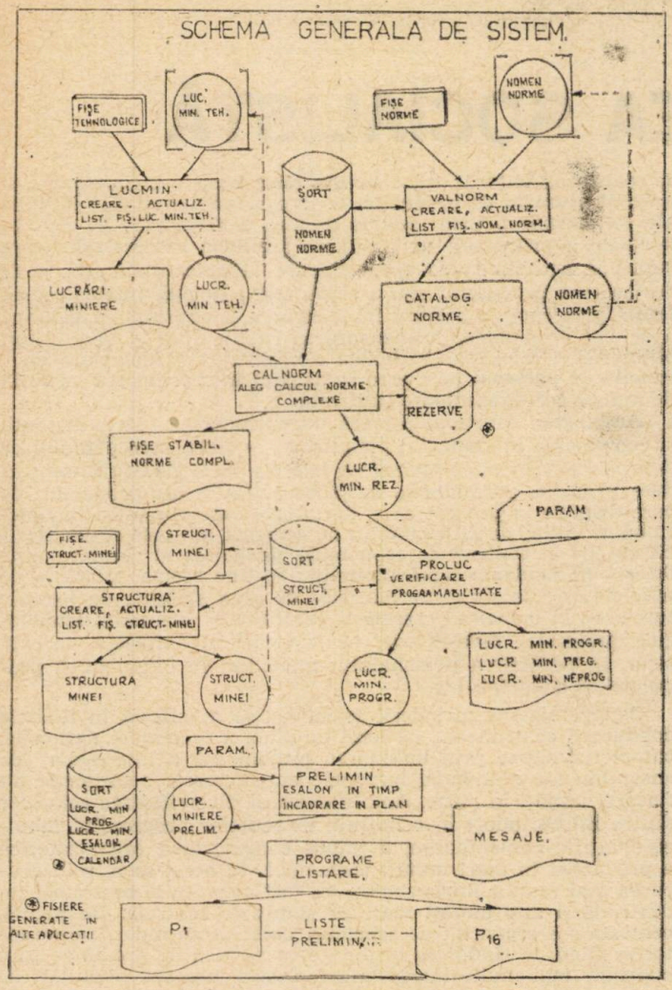

Se verifică în continuare o restricție de încadrare a producției în abatajele programate în sarcina de plan la producția brută, apoi restricția privind efectivele zilnice repartizate la abataje — sau indicatorul de plan echivalent : productivitatea medie a muncii în abataje. În mod normal, încadrarea în sarcinile de plan la producția brută nu se face numai pe seama abatajelor obligatoriu de programat. În mulțimea abatajelor programabile există o submulțime care îndeplinesc condițiile de a fi programate în producție, dar a căror programare nu este obligatorie. Acestea reprezintă categoria abatajelor „liber programabile" sau de rezervă. Pentru orice abataj „liber programabil", la care producția poate varia între două limite determinate pe baza unor considerente tehnico-economice, se reiau verificările succesive ale celor trei restricții.

Modelul permite corecții iterative (±) ale producției din abatajele „liber programabile" pentru încadrarea în restricții, până ce se ajunge la o variantă de program acceptabilă sau se tipărește mesajul imposibilității încadrării în restricții, în condițiile descrise de informațiile din baza de date.

În situația cînd se ajunge la o soluție acceptabilă, modelul simulează activitatea abatajelor programate în producție, pînă în momentul ieșirii din funcțiune a primului abataj în care s-a epuizat rezerva sau pentru care s-a impus în mod specific o oprire a activității după un anumit număr de zile sau după o anumită avansare în spațiu. O asemenea ieșire de abataj din funcțiune marchează în activitatea minei un eveniment important, care impune reluarea procedurilor descrise mai sus, pe baza datelor actualizate prin simulare, în vederea găsirii unei soluții de program pe perioada imediat următoare primei ieșiri de abataj din funcțiune pînă la o a doua ieșire de abataj etc

În cazul mesajului imposibilității încadrării în restricții, specialiștii minei fac o analiză cu propuneri de modificări în tehnologiile de execuție și în structura de eșalonare a lucrărilor miniere, procedîndu-se și la modificări în baza de date.

Simularea se poate extinde pe perioade de peste un an, dar cu condiția ca baza de date să fie completată cu lucrări miniere nou propuse pentru deschiderea și pregătirea de noi zone ale zăcămîntului.

Sistemul de prelucrare a datelor

INTRĂRI. Documentele de intrare în sistem sînt fișele tehnologice pentru fiecare fel de lucrare și fișele pentru încadrarea lucrărilor miniere în structura minei. Pentru crearea fișierului de norme s-au utilizat fișele de normative pe complexe de operații.

PRELUCRĂRI DE DATE. Programul LUCMIN realizează crearea fișierului de lucrări miniere combinat cu cel de tehnologii de execuție propuse, pornindu-se de la fișele tehnologice. Programele STRUCTUR și VALNORM realizează crearea fișierelor de structură a minei și de norme de muncă.

Pornind de la fișierul de lucrări miniere și cel de norme, programul CALNORM alege normele pe complexele de operații și calculează normele complexe pe lucrare. Rezultă fișele de stabilire a normei complexe și un nou fișier de lucrări miniere, care nu mai cuprinde informațiile tehnologice, ci numai pe cele de identificare, cele geometrice și norma pe lucrare.

Programul PROLUC realizează verificarea programabilității lucrărilor miniere și calculează durata după care acestea pot intra în execuție, pornind de la fișierul de structură a minei. Programul PROLUC permite obținerea listelor cu abatajele programabile în producție, cele programabile în pregătire și cu lucrările miniere neprogramabile (pe cauze de neprogramare). Fișierul lucrărilor miniere programabile este utilizat în continuare în programul PRELIMIN, care simulează eșalonarea în timp a lucrărilor miniere, verificînd încadrarea în planul de producție și cel al forței de muncă. În principal, programul realizează înlocuirea unei capacități de producție care iese, datorită epuizării rezervei, cu una sau mai multe capacități, cu respectarea restricțiilor cuprinse în modelul descris mai sus. Prin rularea acestui program, rezultă fișierul de lucrări miniere eșalonate calendaristic — care cuprinde informații de identificare a lucrărilor și producția programată din acestea pe luni, trimestre și ani și listele din preliminar, apropiate în privința conținutului informațional de cele utilizate în metodologia bazată pe prelucrarea manuală a datelor.

Schema generală a sistemului de prelucrare automată a datelor este dată în figură.

Valorificarea eforturilor de concepție depuse pentru elaborarea sistemului descris va fi condiționată de crearea și întreținerea bazei de date la nivelul minei, ca și de atragerea specialiștilor și a conducătorilor de la sector și mină în dialogul cu calculatorul — dialog care le va putea oferi multiple și surprinzătoare soluții la problemele cu care sînt confruntați.

prof. dr. Aurelian SIMIONESCU
Institutul de mine Petroșani

Demitizarea metodei PERT

AȘA a fost caracterizată, într-o întreprindere mijlocie din Franța, utilizarea metodei drumului critic pentru rezolvarea unor probleme de complexitate limitată, implicînd colaborarea mai multor compartimente : lansarea de noi produse, deschiderea unei sucursale, realizarea unui utilaj, pregătirea unei expoziții cu vînzare etc. Din totalul personalului întreprinderii respective, de 180 de oameni, 10 au fost o dată sau de mai multe ori șefi de proiect, iar alți 40 au îndeplinit sarcini elementare în cadrul diferitelor programe.

Se aplică o formă simplificată a metodei, care nu recurge la calculul probabilităților și la calculatorul electronic, putînd fi astfel înțeleasă de un număr mare de lucrători și adaptată la personalitatea diferiților responsabili de sarcini. În linii mari acțiunea se desfășoară în 6 etape : elaborarea unei liste exhaustive a sarcinilor (activităților) și numerotarea acestora ; stabilirea tabelului de dependență a sarcinilor ; construirea graficului-rețea (în care fiece sarcină, reprezentată printr-o săgeată, este legată în amonte — la stînga sa — cu toate săgețile ce reprezintă celelalte sarcini de care depinde, iar în aval — la dreapta — cu cele care depind de ea) ; determinarea duratei fiecărei sarcini (ținînd seama de factorii perturbatori normali) și reperarea drumului critic (drumul cel mai lung între startul și încheierea programului) ; întocmirea graficului Gantt (calendaristic) ; controlul realizării.

Limitele de utilizare a metodei sînt date nu de durata proiectului, ci de numărul sarcinilor, ținînd seama de calificarea și experiența executanților. O persoană cu oarecare practică poate construi un program cu 100 de activități în circa 35 de ore. Pe parcursul realizării, o secretară reamintește responsabililor de sarcini — cu o frecvență ce depinde de seriozitatea cu care aceștia obișnuiesc să-și îndeplinească angajamentele — apropierea termenelor ; se dă o atenție deosebită acelor activități (evaluate la circa 20% din total, în cazul proiectelor cu 50—80 de sarcini) care se situează pe drumul critic.

În acest fel, metoda PERT — care adesea îi inhibă pe neinițiați — devine un instrument de lucru simplu și practic.

Mic dicționar economic

ÎNTREPRINDEREA SOCIALISTĂ

ÎNTREPRINDEREA SOCIALISTĂ reprezintă unitatea de bază a economiei naționale unde se desfășoară în mod planificat activitatea productivă a oamenilor muncii, respectiv unde se produc bunurile materiale, se execută lucrări, se prestează servicii și se efectuează activități de aprovizionare și desfacere a produselor ; un cadru organizat a cărui existență este determinată în mod obiectiv de procesul diviziunii sociale a muncii ; în care forța de muncă realizează un contact direct cu mijloacele de producție ; în care producătorii stabilesc relații reciproce și nemijlocite unii cu alții, în urma cărora se efectuează un complex de activități tehnico-productive, economice, organizatorico-administrative, sociale și politice. Rolul pe care îl are întreprinderea ca unitate în care se desfășoară direct și nemijlocit producția materială îi conferă acesteia caracterul de promotor al inițiativei economice. Acest fapt impune o **intensă activitate în planul organizării conducerii și gestionării fondurilor de producție**, a acțiunilor de stimulare a participării lucrătorilor atît la realizarea integrală a sarcinilor de plan cît și la conducerea nemijlocită a activității economice.

Întreprinderea socialistă se întemeiază pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție ; se asigură astfel exercitarea de către oamenii muncii în mod direct și larg, în spiritul argului democratism ce caracterizează societatea noastră, a prerogativelor ce decurg din calitatea lor de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, de beneficiari ai activității desfășurate. În funcție de forma de proprietate, în economia socialistă se disting întreprinderi socialiste de stat și întreprinderi cooperatiste. **Întreprinderea socialistă de stat** se constituie și funcționează prin dotarea ei de către stat — ca titular al proprietății întregului popor — cu fonduri fixe și mijloace circulante, formîndu-se pe această cale patrimoniul propriu al acesteia. Funcționalitatea ei este asigurată și de sistemul de relații instituit pe verticală (de dependență și subordonare) și pe orizontală (de conlucrare) ce reflectă autonomia întreprinderii în raport cu alte unități socialiste, iar pe de altă parte, dependența sa față de activitatea celorlalte unități economice. **Întreprinderea cooperatistă** are la bază proprietatea cooperatistă, de grup și o întîlnim ca reprezentativă în agricultură sub forma cooperativei agricole de producție ; în industrie ea apare sub forma cooperativei meșteșugărești, iar în comerț sub forma cooperativei de consum. Întreprinderile cooperatiste, în virtutea proprietății de grup, sînt autonome unele față de altele ; sînt autonome și față de unitățile de stat.

Întreprinderile socialiste se organizează și funcționează pe baza principiului autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare, fapt ce impune obligația fiecăreia de a-și desfășura activitatea independent, pe bază de plan propriu, finanțîndu-se din resurse proprii, asigurînd îndeplinirea ritmică și integrală a sarcinilor stabilite prin plan, realizarea unor produse de calitate superioară în condiții de eficiență economică sporită. Funcționînd pe baza autogestiunii economico-financiare, întreprinderile au sarcina de a-și acoperi cheltuielile de producție și circulație din veniturile proprii, de a obține beneficii din care să-și asigure propria dezvoltare și de a contribui la dezvoltarea generală a societății, de a crea resurse pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și pentru acoperirea cheltuielilor necesare satisfacerii unor nevoi social-culturale ale acestora în cadrul programului de creștere a nivelului de trai. Ca urmare a măsurilor luate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 privind perfecționarea mecanismului economico-financiar în această etapă se asigură creșterea responsabilității întreprinderilor și a colectivelor lor de muncă în gospodărirea cu maximum de eficiență a părții din avuția națională ce li s-a încredințat spre administrarea inițiativei fiecărui om al muncii.

Autogestiunea economico-financiară, conferă întreprinderilor o largă autonomie funcțională, care constă în calitatea acestora de persoană juridică, în dreptul lor de a elabora plan de dezvoltare propriu, de a întocmi buget de venituri și cheltuieli, de a constitui — conform noii legi a beneficiului — fonduri proprii pentru autofinanțare, acțiuni social-culturale, pentru participarea oamenilor la beneficiu, de a avea cont de decontare la bancă, de a încheia bilanț propriu, de a apela la credite și de a intra în relații directe pe bază de contracte cu alte unități.

În vederea desfășurării în condiții normale a tuturor activităților conform cerințelor autogestiunii economico-financiare, întreprinderea socialistă îndeplinește următoarele funcții de bază : funcția de **cercetare-dezvoltare**, care cuprinde totalitatea activităților prin care se studiază, se concepe, se elaborează și se realizează viitorul cadru tehnic, tehnologic și organizatoric al unității ; **funcția de producție**, ce integrează activitățile de bază ale întreprinderii prin care se asigură desfășurarea în condiții normale a procesului de producție ; **funcția comercială**, care cuprinde activitatea de aprovizionare tehnico-materială și de desfacere a produselor sau a serviciilor ; **funcția financiar-contabilă** prin care se asigură înregistrarea și exprimarea valorică a actelor economice, comensurarea cheltuielilor și veniturilor, obținerea și folosirea rațională a mijloacelor financiare etc. ; **funcția de personal** prin care se asigură întreprinderea cu forța de muncă corespunzătoare calificată.

Autonomia funcțională oferă întreprinderilor largi atribuții și competențe în domeniul planificării — elaborarea planului de dezvoltare economico-socială se face de către fiecare întreprindere în parte, pornindu-se de la capacitățile de producție de care dispune în prezent ca și de la cele care vor intra în funcțiune în viitor, de la portofoliu de comenzi din țară și din străinătate, de la contractele economice încheiate al căror rol este decisiv în fundamentarea planului ; se ține seama, totodată, de nivelele orientative și normativele de plan stabilite de forurile tutelare : în domeniul cercetării științifice și ingineriei tehnologice, proiectări, investițiilor, aprovizonării și desfacerii produselor, în pregătirea personalului muncitor, în organizarea producției și a muncii etc.

Autonomia întreprinderii socialiste, se manifestă în limitele conducerii centralizate, pe bază de plan, a economiei naționale, caracterizîndu-se prin îmbinarea armonioasă a intereselor de ansamblu ale economiei naționale cu interesele nemijlocite ale fiecărei unități în parte. Amplificarea și diversificarea relațiilor dintre întreprinderi în condițiile exigențelor progresului tehnico-științific contemporan, a impus concentrarea organizatorică a producției în mari unități economice. În acest scop, prin gruparea mai multor întreprinderi au fost constituite centralele industriale și alte unități mari cu statut de centrală. De regulă, centrala s-a organizat pe scheletul unei întreprinderi reprezentative fiind, la rîndul ei, o unitate economică de producție care cuprinde mai multe întreprinderi, fabrici precum și unități de proiectare, cercetare, de aprovizionare și desfacere, de prelucrare automată a datelor, de pregătire a cadrelor etc. Prin atribuțiile pe care le au centralele asigură conducerea nemijlocită a întreprinderilor și a celorlalte unități din subordinea lor. Ele îndeplinesc, în totalitate sau parțial, o serie de activități în folosul unităților componente (cercetare tehnico-științifică, aprovizionare și desfacere, pregătirea cadrelor etc).

Trăsăturile definitorii ale întreprinderii socialiste pot fi sintetizate astfel : **un organism complex**, întrucît ea reunește factorii obiectivi și subiectivi ai producției ; **un organism unitar tehnico-productiv** care își găsește expresia în specificul activității productive și al tehnologiilor folosite ; **o unitate organizatorico-administrativă**, deoarece în cadrul ei se organizează folosirea eficientă a resurselor materiale, financiare și umane ; **un organism dinamic** care își adaptează necontenit funcțiile ; totodată **un organism stabil** caracterizat prin autonomie funcțională; **un organism cu reglare proprie** care își organizează activitatea de sine stătător, se autoconduce în limitele reglementărilor normative, astfel încît rezultatul final să evidențieze o activitate de eficiență cît mai ridicată ; **o unitate social-politică** în care oamenii muncii, paralel cu activitatea productivă, desfășoară un ansamblu de activități cu caracter social, politic, cultural-educativ — toate acestea contribuind la procesul făuririi omului nou, cu o înaltă conștiință muncitorească, educat în spiritul ideilor înaintate ale socialismului științific.

Îndeplinirea acestor funcții de către întreprinderile socialiste, utilizarea cît mai judicioasă a resurselor materiale, financiare și umane de care dispun, ca și obținerea unei eficiențe economice cît mai înalte, pot fi realizate printr-o conducere modernă, științifică. Conducerea întreprinderilor este o conducere colectivă realizată prin intermediul consiliilor oamenilor muncii și adunărilor generale ale reprezentanților oamenilor muncii. Aceste organisme instituționalizate de conducere colectivă constituie forme de expresie ale autoconducerii muncitorești forma de manifestare a rolului conducător al oamenilor muncii din fiecare întreprindere, grija acestora pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale și financiare ce le sînt încredințate. Autoconducerea muncitorească ridică pe noi trepte munca plină de responsabilitate a tuturor oamenilor muncii din întreprinderi.

dr. Viorel CORNESCU

7 PRODUCTIVITATEA MUNCII

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

FACTORUL hotărîtor al progresului economic și al satisfacerii în condiții mai bune a nevoilor de consum ale fiecărei națiuni este creșterea eficienței economice.

Eficiența economică se exprimă ca un raport între ansamblul efectelor (rezultatelor) economice utile obținute dintr-o anumită activitate și eforturile (cheltuielile) făcute. Cu cît este mai mare valoarea supraunitară a acestui raport cu atît mai repede se dezvoltă avuția națională și crește nivelul de trai al întregului popor.

● Productivitatea muncii — expresie sintetică a eficienței economice

PRINCIPALA FORMĂ de exprimare a eficienței economice este productivitatea muncii. **Productivitatea muncii reprezintă eficacitatea, rodnicia cu care este cheltuită munca în procesul de producție.** Ea reflectă însușirea muncii de a produce în unitatea de timp un anumit volum de valori de întrebuințare sau servicii productive. Productivitatea este un atribut al activității umane productive ; numai omul, prin munca sa concretă, creează valori de întrebuințare și are capacitatea să le sporească.

Așa cum munca apare, pe de o parte, ca muncă individuală (a lucrătorului, echipei, secției etc.), iar, pe de altă parte, ca un segment al muncii sociale și productivitatea muncii îmbracă două forme : a) productivitatea muncii individuale ; b) productivitatea muncii sociale.

Productivitatea muncii individuale reprezintă rodnicia cu care este cheltuită munca de către un lucrător sau colectiv de lucrători în funcție de condițiile proprii, specifice (de înzestrare tehnică, de calificare, de intensitate, de organizare etc.), în care își desfășoară activitatea. Diferențele dintre lucrători, dintre locurile de muncă și unitățile economice, în privința condițiilor concrete de muncă, determină deosebiri importante în nivelul productivității muncii individuale.

Nivelul productivității muncii individuale (W) se măsoară prin :

a) producția obținută cu o anumită cantitate de muncă vie utilizîndu-se relația $W = \frac{Q}{T}$ unde Q = volumul producției și T = cheltuiala de muncă (timpul lucrat) ;

b) cantitatea de muncă vie cheltuită pentru obținerea unei unități de producție, utilizîndu-se relația $W = \frac{T}{Q}$

Condițiile concrete din economie și obiectivele urmărite prin sistemul informațional fac ca numărătorul și numitorul raportului de productivitate să se exprime în unități diferite. Astfel, volumul producției se exprimă în :

— **unități fizice** (l, m, kg, kWh etc.) ;

— **unități natural-convenționale** (la întreprinderile care produc bunuri de același fel, dar cu caracteristici diferite — tractoare, vagoane etc. — un produs fiind ales ca unitate convențională, urmînd ca întreaga producție să se exprime în produse convenționale cu ajutorul unor coeficienți de transformare) ;

— **unități valorice** (cu ajutorul indicatorilor **producție globală și producție netă). Producția globală** exprimă sub formă bănească ansamblul rezultatelor unei unități economice materializate în produse finite, semifabricate, producție neterminată etc. Folosirea acestui indicator nu stimulează însă întreprinderile în reducerea consumurilor specifice, în folosirea materiilor prime ieftine, în concentrarea atenției spre scurtarea ciclurilor de fabricație astfel încît să se livreze economiei naționale cît mai multe produse fizice necesare consumului. De aceea, pentru exprimarea producției cel mai corespunzător este **indicatorul producție netă**, care **exprimă valoarea nou creată într-o unitate într-un anumit interval de timp,** aportul unității respective la producerea venitului național.

Cheltuiala de muncă se exprimă prin numărul mediu de personal muncitor, numărul mediu de muncitori sau prin timpul efectiv lucrat de aceștia (om-ore, om-zile etc.). Astfel, nivelul productivității muncii se poate exprima : **în unități fizice** (pe lucrător, pe muncitor și pe oră lucrată etc.) ; **în unități natural-convenționale** (pe lucrător, pe muncitor, pe oră lucrată) ; **în unități valorice** (producția netă pe lucrători, pe muncitori și pe ora lucrată). Expresia cea mai exactă a nivelului productivității muncii se obține prin **metoda în unități fizice pe ora lucrată,** dar ea se aplică doar acolo unde există producție omogenă (energie electrică, oțel) și se ține o evidență strictă a orelor efectiv lucrate de întregul personal. În practică, nivelul productivității muncii se exprimă după **metoda în unități valorice pe lucrător,** deși ea poate deforma realitatea ori de cîte ori prețurile se abat de la valoare.

Productivitatea muncii sociale exprimă rodnicia, eficacitatea cu care este cheltuită în condiții medii de înzestrare tehnică, îndemînare și intensitate, întreaga muncă (vie și materializată) ocazionată de obținerea unei valori de întrebuințare. Ea se determină **pe produs, pe ramură și pe economia națională.** Calcularea productivității muncii sociale presupune cunoașterea tuturor fazelor necesare obținerii produsului finit, munca vie desfășurată într-o anumită etapă devenind muncă materializată pentru următoarele, inclusă în valoarea respectivului produs. De pildă, pentru a calcula productivitatea muncii sociale în producția de laminate este necesară cunoașterea muncii totale, cheltuită în condiții medii, pentru obținerea minereului de fier și a metalului și în sfîrșit, pentru laminarea propriu-zisă.

În acest caz nivelul productivității muncii sociale se exprimă prin timpul de muncă socialmente necesar obținerii produsului finit ; cu cît este mai înaltă productivitatea muncii sociale cu atît este mai mic timpul de muncă socialmente necesar, iar creșterea productivității muncii sociale se concretizează în reducerea timpului de muncă socialmente necesar, în economie de muncă vie și materializată pentru societate.

La nivelul economiei naționale, productivitatea întregii munci sociale se exprimă raportînd volumul venitului național la numărul lucrătorilor productivi. În economia socialistă, între productivitatea muncii individuale și productivitatea muncii sociale există o strînsă corelație întrucît economia de muncă dintr-o întreprindere constituie o componentă a acțiunii de economisire a muncii la nivelul întregii societăți.

● Creșterea productivității muncii — factor esențial al dezvoltării societății noastre

CREȘTEREA **productivității muncii** reprezintă o asemenea schimbare în desfășurarea producției încît se reduce timpul de muncă necesar obținerii unui produs, iar o cantitate dată de muncă dobîndește capacitatea de a produce mai multe valori de întrebuințare (sau același număr, dar de calitate mai bună). Trebuie făcută distincție între creșterea productivității muncii (definită mai sus) și creșterea intensității muncii (care înseamnă sporirea producției orare pe seama **măririi** efortului în **unitatea de timp).** În acest din urmă caz, mărimea valorii unității de marfă rămîne constantă.

În calculele statistice, indicele creșterii productivității muncii (IW) se exprimă prin raportul procentual dintre nivelul productivității muncii din perioada curentă raportat la nivelul perioadei de bază.

Fiecare nouă orînduire socială, avînd forțe de producție și relații de producție superioare față de cea precedentă, realizează și un nivel mai înalt al productivității muncii, ceea ce constituie, în ultimă instanță, factorul hotărîtor, determinant, al superiorității sale asupra orînduirii vechi.

Creșterea productivității muncii este o **lege economică generală** care exprimă legătura esențială și cauzală dintre gradul de dezvoltare a forțelor de producție și eficiența cu care este cheltuită munca socială. Deși prezentă în toate orînduirile, acțiunea acestei legi are loc în forme și cu consecințe social-economice diferite de la o orînduire la alta. Realitățile social-economice ale socialismului creează premise pentru creșterea necontenită și rapidă a productivității muncii în beneficiul fiecărui individ și al societății în ansamblul său.

Creşterea productivităţii muncii în societatea socialistă are o deosebită importanţă pentru economia naţională şi pentru fiecare cetăţean :

— **determină reducerea consumului de muncă** pe unitatea de produs şi micşorarea valorii acestuia, devenind astfel posibilă satisfacerea unor nevoi suplimentare ale societăţii, paralel cu reducerea duratei săptămînii de lucru ;

— **este factorul hotărîtor al sporirii producţiei şi venitului naţional,** al reducerii şi lichidării decalajelor ce ne despart încă de ţările avansate din punct de vedere economic. Pe seama creşterii productivităţii muncii se obţine în acest cincinal peste 80 % din sporul producţiei industriale, faţă de 60 % realizat în cincinalul 1971—1975 ; este de reţinut şi faptul că în prezent un procent de creştere a productivităţii muncii generează un spor de venit naţional de peste 5 miliarde lei ;

— **pe această bază sporeşte volumul mijloacelor concentrate la dispoziţia statului socialist** şi utilizate pentru dezvoltarea rapidă a avuţiei naţionale, învăţămîntului, culturii, artei şi ocrotirii sănătăţii, pentru ridicarea nivelului general al civilizaţiei şi dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane.

● Progresul tehnic — principala cale a sporirii productivităţii muncii

NIVELUL ŞI DINAMICA productivităţii muncii depind de o mare varietate de factori tehnico-economici, sociali şi naturali sub a căror incidenţă se desfăşoară producţia.

Progresul tehnic reprezintă procesul de perfecţionare a mijloacelor de producţie şi a tehnologiilor de fabricaţie pe baza cuceririlor ştiinţei. El contribuie la uşurarea şi economisirea muncii vii şi materializate prin **mecanizare, automatizare** etc., scurtează durata timpului de producţie, iar o parte a efortului uman este preluată de maşini, reducîndu-se cantitatea de muncă vie necesară obţinerii unui produs ; prin **chimizare şi introducerea unor tehnologii moderne** sporeşte gradul de prelucrare a materiilor prime şi calitatea produselor, se reduc consumurile specifice, rebuturile şi deşeurile, devine posibilă apariţia înlocuitorilor pentru materii prime scumpe sau rare etc.

Ridicarea calificării forţei de muncă contribuie la creşterea productivităţii muncii pentru că astfel munca mai complexă efectuează într-un timp mai scurt şi într-un mod mai riguros diferite operaţii, foloseşte mai raţional maşinile şi utilajele, creează produse de calitate mai bună etc.

Perfecţionarea organizării ştiinţifice, a producţiei şi a muncii influenţează direct productivitatea muncii ; este un proces complex şi permanent ce presupune : asigurarea unei structuri raţionale a unităţilor ; desfăşurarea ritmică a producţiei ; întărirea disciplinei în muncă şi folosirea eficientă, în slujba producţiei, a întregului timp de lucru ; stabilirea unor norme de consum şi sarcini de muncă pentru fiecare lucrător, ştiinţific fundamentate ; reducerea personalului administrativ-gospodăresc în limitele strict necesare, etc.

Cointeresarea materială, condiţionînd sporirea retribuţiei de cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii, de creşterea eficienţei economice stimulează, în condiţiile noului mecanism economic din ţara noastră, folosirea judicioasă a timpului de lucru şi a mijloacelor de producţie, ridicarea calificării oamenilor muncii şi a calităţii produselor.

Creşterea productivităţii muncii este influenţată de stimularea întrecerii socialiste şi de folosirea unor **metode de cointeresare morală** adecvate fiecărei categorii de oameni ai muncii etc.

Condiţiile naturale (condiţiile de climă, de fertilitate, adîncimea şi bogăţia unui zăcămînt, calitatea aerului, a apei etc.) influenţează asupra producţiei. Ele determină unele particularităţi ale ciclului de producţie, ale gradului de utilizare a timpului de lucru, influenţează eficienţa cu care este cheltuită munca omenească. La actualul nivel de dezvoltare al ştiinţei şi tehnicii, al producţiei în general, devine deosebit de necesar, dar şi de eficient în acelaşi timp, un serios efort pentru **protejarea mediului natural** (solul, apa, aerul, peisajul, resursele de materii prime şi energetice neregenerabile etc.) ; pe această cale se contribuie la îmbunătăţirea stării de sănătate a populaţiei, la economisirea unor resurse şi chiar lărgirea lor, se elimină efectele distructive ale diferiţilor poluanţi asupra proceselor de producţie, ceea ce influenţează într-o măsură substanţială creşterea productivităţii muncii.

● Cerinţa creşterii productivităţii muncii în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate

DATORITĂ politicii promovate de P.C.R., productivitatea muncii în ţara noastră a crescut continuu şi în ritm rapid. Astfel, comparativ cu anul 1950, în 1977, productivitatea muncii pe un lucrător în industrie a sporit de circa 7,85 ori, în construcţii-montaj de 5,67 ori, în transportul feroviar de 3,50 ori etc. Deşi ritmul mediu anual de creştere a productivităţii muncii în ţara noastră a fost printre cele mai înalte din lume, totuşi, datorită nivelului scăzut de la care am pornit, productivitatea muncii în România este încă de 3—4 ori mai mică faţă de ţările dezvoltate industrial.

Pornind de la rolul productivităţii muncii ca factor esenţial în dezvoltarea generală a societăţii, **Programul P.C.R.** subliniază că o direcţie importantă în care se va acţiona pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate va fi **„creşterea productivităţii muncii sociale, pe baza mecanizării şi automatizării procesului de producţie, ...organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii, folosirii tuturor rezervelor şi resurselor economiei naţionale socialiste, a întregului potenţial economic naţional".**

Pe această bază, Conferinţa Naţională din decembrie 1977 a stabilit obiective adecvate în domeniul creşterii productivităţii muncii : în cincinalul 1976—1980, ea va spori anual cu 9,2 % în industrie şi cu 9,7 % în construcţii-montaj ; în cincinalul 1981—1985, ritmul mediu anual de creştere a productivităţii muncii va fi de 7,4—8,0 % în industrie şi de 7,8—8,2 % în construcţii-montaj ; 90 % din sporul venitului naţional se va realiza pe seama creşterii productivităţii muncii. În vederea realizării acestor sarcini se va urmări nu intensificarea efortului fizic, ci extinderea progresului tehnic în toate domeniile, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii, stimularea şi valorificarea iniţiativei, inteligenţei şi spiritului novator al celor ce muncesc.

În concepţia Partidului Comunist Român, valorificarea tuturor posibilităţilor de creştere a productivităţii muncii reprezintă factorul hotărîtor pentru realizarea obiectivelor economico-sociale planificate şi depăşirea de către ţara noastră pînă la jumătatea deceniului viitor a stadiului de ţară în curs de dezvoltare — în accepţiunea contemporană a termenului — trecînd la stadiul de ţară cu o dezvoltare medie.

lector univ. I. GAVRILĂ

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înţelege prin productivitatea muncii ?
2. Comparaţi cele două forme pe care le îmbracă productivitatea muncii.
3. Explicaţi cum creşterea productivităţii muncii duce la ridicarea nivelului de trai şi la progresul societăţii.
4. Demonstraţi modalităţile prin care progresul tehnic duce la creşterea productivităţii muncii.
5. Prezentaţi principalele obiective stabilite de Conferinţa Naţională a P.C.R. din decembrie 1977 în domeniul creşterii productivităţii muncii.

DINAMICA ÎNNOIRII

(Urmare din pag. 11)

tingentelor libere de taxe vamale în ţările Europei de nord ;

● raţionalizarea transporturilor (care pot reprezenta, pentru anumite pieţe, 40—50% din preţul de export) ;

● întocmirea unor studii de piaţă care să asigure acţiunea operativă, în funcţie de factorii conjuncturali ce influenţează exporturile noastre pe o anume piaţă, avînd o bază de informare largă şi competentă ;

● promovarea simultană a exportului produsului de bază şi a coprodusului rezultat din procesul de fabricaţie ;

● realizarea unor contracte de lungă durată, asigurînd menţinerea pe o piaţă indiferent de fluctuaţiile în fidelitatea cumpărătorilor ;

● aplicarea unei strategii de preţuri variate în funcţie de specificul pieţei.

Acţionîndu-se pe aceste coordonate strategice se vor atinge creşteri semnificative în eficienţa exporturilor noastre de produse clorosodice.

În acelaşi timp dorim să menţionăm că această experienţă, prezentată mai sus, se poate dovedi utilă în conceperea şi implementarea strategiei de export la orice altă întreprindere cu sarcini de export, care în mod similar va trebui să parcurgă etapele : studiului conjunctural, delimitării pieţelor de interes, definirii strategiilor de marketing pentru fiecare zonă sau ţară de export, şi în final elaborarea programului de marketing pentru realizarea sarcinilor de export.

CONCEPTUL DE EFICIENȚĂ ECONOMICĂ ÎN LUMINA PERFECȚIONĂRII MECANISMULUI ECONOMIC

ANSAMBLUL MĂSURILOR care formează noul mecanism economic al României, întreaga sa structură metodologică și normativă sînt clădite pe principiul eficienței economice, principiu care trebuie să stea la baza oricărei activități economice, fără de care este de neconceput desfășurarea vreunui proces în ramurile producției materiale. De altfel, creșterea importanței criteriilor de eficiență economică în adoptarea deciziilor în lumea contemporană este un lucru cît se poate de firesc, mai ales că resursele sînt într-o continuă reducere, ba mai mult chiar, în anumite domenii asistăm la o îngustare extrem de stînjenitoare a bazei de materii prime și materiale. În acest context apare deci logică intensificarea spiritului de gestionare cît mai rațională a acestora și, implicit, utilizarea din ce în ce mai largă a calculelor de eficiență economică. Din acest raționament rezultă, totodată, că, în mod sigur, importanța eficienței economice va crește în viitor în preocupările conducerii economice.

În țara noastră, începînd de la data de 1 ianuarie 1979 s-a generalizat aplicarea noului mecanism economic. De aceea, ne-am propus să analizăm, în cele ce urmează, ce reprezintă conceptul de eficiență economică, ce importanță are această categorie economică în adoptarea deciziilor și cum trebuie privit acest concept prin prisma noului mecanism economic al României.

1. Conceptul de eficiență economică

ORICE ACTIVITATE ECONOMICĂ are drept scop obținerea unor efecte utile pentru societate. Capitolul din știința economică în care problema centrală ce trebuie rezolvată este aceea referitoare la mărimea eforturilor cu care se obțin aceste efecte utile poartă denumirea de capitolul eficienței economice.

Conceptul de eficiență a fost întrebuințat încă din secolul trecut, în domeniul ingineriei. Astfel, principalul indicator al eficienței tehnice este și astăzi randamentul, care se exprimă prin raportul dintre puterea utilă și puterea absorbită.

În anumite ramuri tehnice, denumirea de eficiență apare însă în mod expres. Bunăoară, în optică, eficiența luminoasă este caracterizată prin raportul dintre fluxul de lumină și puterea consumată de un izvor de lumină și se măsoară în numărul de lumeni care revin pe un watt.

În economie, termenul de eficiență capătă o largă întrebuințare în secolul nostru, deși unele referiri la compararea rezultatelor cu cheltuielile le întîlnim și la mari gînditori pe tărîm economic din secolul trecut, cum sînt Adam Smith, Karl Marx etc. O dată cu pătrunderea modelării matematice în creșterea economică, în ultimii 20—30 de ani, conceptul de eficiență economică își lărgește din ce în ce mai mult sfera de aplicabilitate.

Așadar, conceptul de eficiență economică își propune să realizeze o comparație între volumul efectelor obținute în urma desfășurării unui proces economic și volumul eforturilor necesare desfășurării acestui proces. Formula de principiu a eficienței economice se mai numește și formula celor trei „e"-uri:

$$e = \frac{E}{\mathcal{E}} \text{ în care:}$$

e = eficiența economică;
E = efecte
$\mathcal{E}$ = eforturi.

Interesant este și faptul că uneori această formulă operează și sub formă inversă:

$$e' = \frac{\mathcal{E}}{E}$$

Astfel, un indicator de eficiență economică, căruia i se acordă o mare însemnătate în noul mecanism economic al țării noastre este „producția obținută la 1 000 lei mijloace fixe", indicator care se calculează după prima formulă de principiu a eficienței, respectiv, prin raportul dintre valoarea producției și valoarea mijloacelor fixe. Este clar că la numărător avem efectele (producția), iar la numitor — eforturile (mijloacele fixe).

După cum este cunoscut, acest indicator se utiliza și pînă în prezent, întreprinderile noastre avînd obligația să realizeze pînă la sfîrșitul actualului cincinal circa 1 400—1 500 lei producție globală la 1 000 lei mijloace fixe. În noul mecanism economic, întreprinderile vor primi însă normative privind valoarea producției nete ce trebuie obținută la 1 000 lei mijloace fixe, fapt ce va reprezenta o măsură mult mai judicioasă de creștere a eficienței economice, dacă avem în vedere avantajele știute ale producției nete față de cele ale producției globale, în calculul unor asemenea indicatori.

Un alt indicator de eficiență economică îl constituie „investiția specifică", indicator care se calculează în conformitate cu cea de a doua formulă de principiu a eficienței, adică prin raportul dintre volumul investițiilor și capacitatea de producție. În acest caz la numărător au fost așezate eforturile (investițiile), iar la numitor — efectele (capacitatea de producție).

Mai mult decît atît, pot exista indicatori ai eficienței economice care să se calculeze în conformitate cu ambele formule ale eficienței. Un asemenea indicator este productivitatea muncii, indicator care compară efectele (producția) cu eforturile de resurse umane (numărul personalului).

Este însă de reținut faptul că în prima formulă a eficienței economice se urmărește maximizarea rezultatului, iar în cea de a doua minimizarea lui, adică:

$$e = \frac{E}{\mathcal{E}} \longrightarrow \max.$$

$$e' = \frac{\mathcal{E}}{E} \longrightarrow \min.$$

În primul caz, rezultatul exprimă volumul efectelor ce se obțin pentru o unitate de măsură a eforturilor, iar în cel de al doilea caz — volumul eforturilor necesare pentru obținerea unei unități de măsură a efectelor. Prima formulă ar caracteriza „eficiența" propriu-zisă, pe cînd cea de a doua ar exprima „ineficiența". Dar, conceptul de eficiență poate fi examinat și prin prisma teoriei sistemelor generale. Astfel, cel mai simplu sistem este:

în care:
S = sistemul;
J = intrările în sistem
I = ieșirile din sistem;

Eficiența economică se poate exprima deci prin raportarea ieșirilor din sistem și intrările în sistem, adică

$$e = \frac{I}{J}$$

Rezultatul exprimă volumul ieșirilor care revin pe o unitate de măsură a intrărilor. Un asemenea indicator este „gradul de prelucrare a materiilor prime".

În cadrul noului mecanism economic, întreprinderile vor primi unele normative care să le intereseze și să le determine să adopte măsuri hotărîte pentru sporirea eficienței economice. Unul din aceste normative se va referi tocmai la indicatorul menționat, care va exprima măsura în care mate-

riile prime şi materialele sînt transformate de o anumită întreprindere. Pentru examinarea indicatorului „gradul de prelucrare a materiilor prime", vom examina cazul unei întreprinderi constructoare de autocamioane. La această întreprindere, schema fluxurilor tehnologice este următoarea:

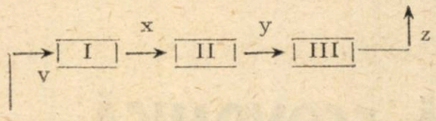

în care:

I = secţia de turnătorie;
II = secţia de prelucrări la rece;
III = secţia de montaj auto-camioane;
v = minereuri de fier;
x = piese brute turnate;
y = piese prelucrate;
z = autocamioane.

Atunci, se pot calcula coeficienţii de prelucrare a materiilor prime (respectiv a semifabricatelor) pe fiecare secţie în parte

(k_I, k_{II} şi k_{III})

astfel:

$$k_I = \frac{x}{v}; \quad k_{II} = \frac{y}{x}; \quad k_{III} = \frac{z}{y}$$

De asemenea, se poate calcula şi gradul (coeficientul) de folosire a materiilor prime, pe ansamblul întreprinderii (k) astfel:

$$k = \frac{z}{v}$$

Am arătat că, în esenţă, conceptul de eficienţă economică îşi propune să realizeze o comparaţie între volumul efectelor şi cel al eforturilor. Comparaţia se poate face, după cum am văzut, nu numai prin raportarea efectelor la eforturi, dar şi invers. Din această definiţie rezultă că este greşit a aprecia o activitate ca fiind eficientă numai pe considerentul că se obţin volume mari de efecte. Mai explicit vorbind, este greşit să se afirme că o întreprindere mare este mai eficientă decît o întreprindere mică numai pentru bunul motiv că prima furnizează mai multe efecte utile societăţii. **Problema care se pune**, din punct de vedere economic, **este aceea de a şti cu ce cheltuieli se obţin aceste efecte.** Iar în această privinţă, doar calculele de eficienţă economică pot demonstra care din cele două întreprinderi are o producţie mai eficientă.

Totodată, este important de arătat că nu este recomandabil să restrîngem conceptul de eficienţă numai la compararea efectelor cu eforturile. Uneori această unică comparaţie poate îndemna la decizii eronate. Iată, spre exemplu, să analizăm din nou indicatorul productivitatea muncii, indicator pe care analiza eficienţei economice îl situează printre cei mai importanţi (dacă nu cel mai important). Dacă ne găsim într-o întreprindere în care productivitatea muncii este mare, aceasta nu însemnează în mod implicit că activitatea acestei întreprinderi este eficientă. În mod paradoxal, deşi raportul dintre efecte (producţia acestei întreprinderi) şi eforturi (consumul de resurse umane) în această întreprindere este favorabil, activitatea ei poate fi ineficientă dacă structura producţiei realizate este depăşită de necesităţile societăţii. Prin urmare, categoria de eficienţă economică cuprinde şi alte elemente, cum ar fi oportunitatea acţiunilor, ordinea priorităţilor, influenţa factorului timp etc.

A rezuma eficienţa economică numai la compararea rezultatelor cu resursele consumate reprezintă un mod simplist de tratare a eficienţei economice. Trebuie reţinut că această noţiune este prin excelenţă **o noţiune de ordin calitativ, că de fapt ea este produsul interacţiunilor mai multor factori calitativi, constituiţi într-un complex de factori, care au drept obiectiv creşterea economică, modernizarea structurilor economiei naţionale şi ridicarea nivelului de trai al populaţiei, fapt ce presupune o analiză cauzală multilaterală,** cu desfăşurări şi implicaţii nu numai în domeniul economic, dar şi în domeniile social-cultural, ecologic, politic, militar etc.

De aceea, autorul acestor rînduri pledează pentru calculele de eficienţă globală, singurele în măsură să conducă la o opţiune judicioasă, în timp ce calcule parţiale sau efectuate numai pentru nivele izolate pot determina decizii eronate. Dacă ne referim la activităţile productive, calculele de eficienţă trebuie să răspundă la următoarele întrebări:

— ce producem (sortimentul optim)
— cît producem (capacitatea optimă)
— cum producem (tehnologiile de fabricaţie)
— unde producem (amplasamentele şi pieţele de desfacere)
— cînd producem şi cînd desfacem (oportunitatea)

2. Raportul dintre optim şi eficient

DACĂ GRUPĂM activităţile desfăşurate de diverse întreprinderi, în două clase — activităţi cu beneficii şi activităţi cu pierderi — obţinem următorul grafic:

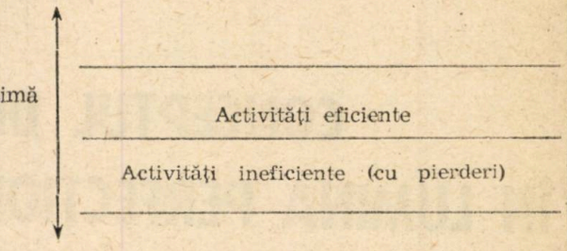

Activitatea eficientă începe din momentul cînd întreprinderea înregistrează beneficii (de la cota zero în sus). Activităţile eficiente se eşalonează în sus, după diferite grade de eficienţă. Cea mai eficientă activitate este activitatea optimă. Progresul tehnico-ştiinţific permanent pe care îl cunoaşte societatea omenească, în întreaga sa evoluţie, face ca de fapt linia de optim să funcţioneze ca şi linia de orizont: pe măsură ce te apropii de orizont, el se îndepărtează.

În literatura de specialitate se face o diferenţă netă între optimul parţial şi cel general, între optimul micro şi cel macroeconomic, dezvăluindu-se chiar contradicţii între acestea şi pledîndu-se pentru optimul macroeconomic, cel care ţine seama de interesele generale ale societăţii. Părerea noastră este că în argumentarea acestei afirmaţii ar trebui să se pornească de la faptul cunoscut că o problemă de rezolvat admite o singură valoare optimă — şi nu mai multe — dacă, există o singură funcţie obiectiv ; bineînţeles că pot exista mai multe soluţii optime, dar toate converg spre o aceeaşi valoare optimă. Dacă segmentăm problema de ansamblu în analize parţiale, trebuie avut grijă să păstrăm intacte criteriile de eficienţă.

În această privinţă dorim să facem o analogie cu principiul optimalităţii de la cercetările operaţionale, conform căruia o decizie optimă nu poate fi formată decît din subdecizii optime. Demonstraţia acestei teoreme este extrem de simplă. Din întregul lanţ de subdecizii care formează decizia optimă, extragem o subdecizie. Presupunem că aceasta nu este optimă şi o înlocuim cu alta mai bună. În felul acesta, am obţine deci un nou lanţ de subdecizii, prin urmare o nouă decizie, care ar fi mai bună decît decizia optimă, ceea ce este absurd. La fel şi în cazul optimului parţial, acesta poate fi considerat cu adevărat optim numai şi numai dacă el corespunde intereselor generale ale societăţii, deci ale întregului sistem, considerat în ansamblul său. Dacă din punct de vedere teoretic, matematic, aceste lucruri sînt clare, în schimb în practica economică intervin destule situaţii în care, pe temeiul unor interese proprii, limitate, întreprinderile au o viziune îngustă asupra optimului, oprindu-se la ceea ce numeam optimul parţial şi scăpînd din vedere tocmai ceea ce este esenţial şi anume optimul general. Tocmai acest mod de a privi optimul parţial, rupt de cel general este de natură să conducă la posibilitatea apariţiei unor contradicţii între interesele întreprinderilor şi interesele generale ale economiei naţionale.

3. Criterii de apreciere a eficienţei economice

AM ARĂTAT că eficienţa economică este rezultatul unui complex de factori calitativi cu desfăşurări şi implicaţii pe multiple planuri. Aprecierea eficienţei economice a unei acţiuni se face la rîndul său pe baza unui mănunchi de criterii, deoarece o acţiune convenabilă dintr-un anumit punct de vedere poate fi nefavorabilă din alt punct de vedere. Problema clasificării, după importanţa lor, a acestor criterii este o problemă extrem de dificilă şi, în mod practic, nerezolvată.

O acţiune economică se realizează cu preţul unor consumuri de resurse sau cum au fost denumite anterior — eforturi. Resursele se divid în două mari categorii: resurse umane (consum de muncă vie) şi resurse materiale (consum de muncă trecută). La întrebarea care acţiune este mai eficientă, cea care conduce la reducerea consumului de muncă vie sau cea care conduce la reducerea consumului de muncă trecută, este foarte greu de răspuns.

Pentru construirea şi funcţionarea unei fabrici de exemplu, este nevoie de două categorii de fonduri: investiţii (pînă la pune-

prof. dr. Ion ROMÂNU

(Continuare în pag. 26)

Convorbiri economice cu profesorul
MAURICE GUERNIER
(Franța), coautor al rapoartelor „Omenirea la răspîntie" și „Restructurarea ordinii internaționale"

CHELTUIELILE MILITARE ȘI DEZECHILIBRELE, PRINCIPALE OBSTACOLE ÎN CALEA UNEI DEZVOLTĂRI SĂNĂTOASE

● Din mulțimea problemelor care confruntă omenirea contemporană, care considerați că se detașează prin gravitatea și complexitatea lor ?

— Ideea fundamentală a Clubului de la Roma, al cărui membru sînt de la crearea sa, în 1968, este că trăim într-o lume care a căpătat caracterul unui adevărat sistem. Acesta se compune din națiuni desigur foarte diferite, unele foarte puternice, altele mai mici, în total peste 150 de națiuni. Se observă că multe din problemele care confruntă națiunile lumii sînt probleme globale, interconectate unele cu altele. Dintre acestea eu am distins cîteva probleme, dominante față de toate celelalte. Prima dintre ele este evident problema cursei înarmărilor. Aceasta este foarte gravă în sine, mai ales dacă se utilizează armamentele acumulate, dar chiar și dacă ele nu sînt utilizate, pentru că înarmarea consumă 400 miliarde dolari pe an. Dacă produsul mondial brut este acum de circa 6 000 miliarde dolari, iar 20% reprezintă cheltuielile pentru formarea capitalului necesar producerii acestor 6 000 miliarde, aceasta înseamnă peste 1 000 miliarde dolari. Din produsul mondial, 400 miliarde dolari se pierd, pentru că armamentul după cum se știe, nu produce nimic. Pentru mine faptul că oamenii risipesc aceste 400 miliarde dolari este una din cauzele fundamentale ale crizei globale pe care o trăim. A doua mare problemă mondială este dezechilibrul enorm care există între „Nord" și „Sud", adică între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Acest decalaj nu încetează să crească, ceea ce este foarte grav. A treia problemă este cea a populației, care este mai ales o problemă a Sudului. A patra problemă este cea a echilibrului alimentar. Țările dezvoltate își pot asigura hrana, consumă chiar prea multă, fiind timpul să pună o frînă acestui consum, în vreme ce Sudul duce lipsă de hrană. Firește, nu se pune problema ca Nordul să alimenteze Sudul, pentru că sumele pe care acesta din urmă ar trebui să le plătească ar fi considerabile. Am calculat cu Mihajlo Mesarović, al cărui nume vă este desigur cunoscut, că deficitul alimentar mondial în anul 2000 în marile regiuni ale Sudului plus Japonia (care va fi permanent deficitară în alimente) va atinge 56 miliarde dolari. Aș menționa aici că în luna septembrie 1978 am participat la Moscova la o reuniune la Academia de Științe a U.R.S.S., în care, timp de trei zile, am discutat despre realizarea unui studiu, împreună și cu specialiști americani, privind consecințele pe care le-ar putea avea modificările de climă asupra producției agricole și implicit alimentare. A cincea problemă este cea e energiei și materiilor prime, care după cum se știe nu sînt nelimitate. A șasea este problema creșterii : ce creștere vom putea realiza ținînd seama de dificultățile arătate pînă acum. Este posibil ca ritmurile înregistrate pînă acum să cunoască o anumită diminuare. Problema încetinirii creșterii este și ea interconectată cu toate celelalte. De ea se leagă răspunsul la întrebarea pe care ne-o punem în Occident cum vom soluționa problema șomajului. Există un risc foarte mare de creștere a șomajului, mai ales în țările în curs de dezvoltare, care vor avea nevoie de investiții considerabile pentru a-l resorbi. Cum se va asigura finanțarea acestora ? A șaptea problemă o reprezintă gravele prejudicii aduse echilibrului ecologic al lumii. Am arătat la conferința „Științele sociale și politica socială" de la București, că distrugerea marilor păduri tropicale, acumularea de bioxid de carbon în atmosferă sînt probleme care interesează lumea întreagă. În sfîrșit, se pune și problema calității omului, într-o lume în care este nevoie de oameni pregătiți, a căror sănătate este ocrotită etc. În această privință unele prognoze indică o creștere în perspectivă a analfabetismului. A noua problemă este următoarea : într-o lume în care se vor pune toate cele opt probleme amintite, cum le vom face față împreună ?

● În fața acestor probleme dificile, dumneavoastră rămîneți totuși, optimist...

— După mine, pesimist este cel care, temîndu-se de o mare catastrofă, nu face nimic. Dacă, dimpotrivă, noi încercăm să facem ceva, este pentru că sperăm să reușim. Prima datorie a celui care ia decizii este de a ști încotro merge, de a atrage atenția asupra diverselor eventualități. De aceea Clubul de la Roma a reunit deja în două rînduri, șefi de stat, o dată la Salzburg, și a doua oară la Stockholm, anul trecut, și putem spune că concluziile noastre au avut o anumită influență. Rolul nostru este de a arunca o lumină asupra implicațiilor unui drum sau altul, pentru a facilita alegerea celui just. În consecință, sîntem optimiști prin definiție, altminteri am sta acasă.

● Sînteți coautor a două din rapoartele către Clubul de la Roma. Cum ați întîmpinat ecourile pe marginea lor ?

— În ce privește primele două rapoarte către Clubul de la Roma, am fost foarte surprins cît de ușor se pronunță uneori publicul într-o problemă sau alta. Din fericire există acum unele date care s-au modificat față de cele care au stat la baza raportului „Limitele creșterii". Astăzi sistemul acesta de analiză a sistemelor mondiale a început să fie aplicat în cazul Africii. Cred că pînă într-un an vom avea primele rezultate și după părerea mea ele vor fi foarte interesante, pentru că vor permite furnizarea unor informații destul de precise privind implicațiile întreprinderii sau neîntreprinderii unor acțiuni. Este vorba deci de posibilitatea simulării viitorului, de exemplu din punctul de vedere al creșterii celei mai rapide a produsului național brut pe locuitor, așa cum ne-a cerut de pildă Egiptul. La rîndul lor, mai multe țări arabe ne-au cerut să elaborăm un model pe tema apei ca factor limitativ al progresului lor economic. Încercăm deci să punem la dispoziție mijloace științifice țărilor în curs de dezvoltare, pentru o mai bună gestiune a dezvoltării.

Am participat la conferința „Științele sociale și politica socială", organizată la București, în aceeași preocupare de a-mi aduce contribuția la discutarea problemelor sociale ale „lumii a treia". Am arătat cum o mai bună cunoaștere a problemelor ar permite o mai bună organizare a dezvoltării. Cred că noi în Occident am făcut o eroare considerabilă în ce privește dezvoltarea „Sudului" în ultimii 25 de ani. Este vorba de părerea că doar o dezvoltare economică — și aș spune chiar economismul — ar permite rezolvarea problemelor acestor țări. În fapt, problemele economice ale Sudului sînt și probleme umane, probleme sociologice. Ceea ce se întîmplă în unele țări la ora actuală este foarte caracteristic : masele reacționează contra unor modele de dezvoltare impuse de tehnocrați, avînd uneori sentimentul că toate valorile lor morale, intelectuale, spirituale au fost răsturnate. Cred de aceea că problemele dezvoltării trebuie complet regîndite. Reducerea decalajelor actuale față de țările dezvoltate va fi un proces de lungă durată. Așa cum au demonstrat studiile coordonate de profesorii Wassily Leontief și Jan Tinbergen, în perioada următoare nu numai că acest decalaj nu se va reduce, dar el va continua chiar să se adîncească, ceea ce va pune numeroase probleme politice. În consecință trebuie să încercăm să concepem noi modalități de dezvoltare, mai echitabile. Despre această problemă extrem de dificilă am dorit să vorbesc aici la București.

Pentru că eu cred că pentru oameni cel mai bun mijloc de a se dezvolta este de a ține seama de tradițiile lor, nu în sensul a ceea ce au ele retrograd, ci dimpotrivă încercînd să se vadă ce speră poporul respectiv, ce vrea să facă, ce calități are, cum își vede el însuși dezvoltarea în condițiile sale specifice. Acum se încearcă să se impună unor țări în curs de dezvoltare modele care provin din țările dezvoltate. Cred că asemenea modele de dezvoltare, oricare ar fi ele, transpuse ca atare, nu au reușit nicăieri. Este un fapt. Și chiar atunci cînd unii afirmă că ele au reușit, este vorba de niște caricaturi. În consecință, nu există un model despre care să se poată spune : urmați-l ca atare ! Cred că în următorul deceniu în țările în curs de dezvoltare va trebui făcut realmente un efort de imaginație creatoare, în căutarea de formule adecvate, care să le permită să-și organizeze mai bine dezvoltarea, pentru a obține o dezvoltare autentică și nu o dezvoltare copiată.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Mihail Kogălniceanu — unitate între gînd şi acţiune, în pregătirea Unirii Principatelor

FIGURĂ ENCICLOPEDICĂ — istoric, literat, publicist de prestigiu, om politic de marcă şi nu în ultimul rînd economist, Mihail Kogălniceanu s-a situat în fruntea intelectualilor de la mijlocul veacului trecut care au militat pentru pregătirea şi înfăptuirea Unirii Principatelor. Prin concepţia sa, prin activitatea şi actele sale politice Kogălniceanu a avut un rol de mare însemnătate în mobilizarea şi animarea maselor pentru înfăptuirea Unirii Principatelor — act înscris ca o importantă aspiraţie a lor pe calea unirii întregii suflări româneşti —, în conştientizarea opiniei publice şi a factorilor externi asupra legitimităţii funciare a acestei aspiraţii, asupra posibilităţilor de realizare a ei.

Încă în 1854, el a publicat în străinătate o ediţie a primului volum din lucrarea sa „Istoria veche şi modernă a Moldovei, a Valahiei, a statelor independente ale transilvănenilor şi valahilor de peste Dunăre" (concepută ca atare în 1837), cu scopul de a atrage atenţia opiniei publice europene asupra luptei de eliberare naţională a românilor. Tot atunci, a sprijinit iniţiativa lui Vasile Alecsandri de a continua lupta pentru înfăptuirea ţelurilor curentului cultural naţional cu ajutorul revistei-manifest „România literară", care a început să apară la Iaşi de la 1 ianuarie 1855. Una dintre cele mai semnificative colaborări a lui Kogălniceanu la publicaţia condusă de poet trebuie considerată scrierea „Jurnalismul românesc în 1855". După o analiză critică asupra periodicelor din Ţara Românească, Moldova şi Transilvania, autorul conchidea că e nevoie de „un jurnal serios, neatîrnat, supus numai legilor adevărului, care zilnic să proclame şi să apere drepturile Prinţipatelor, recunoscute astăzi în principiu de Europa întreagă..."[1]). Observaţia sa anticipa apariţia iminentă a unui jurnal unionist, care s-a şi produs la 1 octombrie 1855, dar nu cu titlul solicitat — „Unirea", ci de „Steaoa Dunării".

Programul acestei publicaţii, elaborat de Kogălniceanu, era însă clar. „Acest jurnal este Steaoa Dunării române ; prin urmare politica sa nu poate să fie decît politica seculară a românilor, politica naţională care — spre onoarea publiciştilor noştri — se urmează şi se sprijină de întreaga presă românească, cu mai mult sau mai puţin talent, însă fără excepţie, şi cu aceeaşi neobosită rîvnă şi călduros patriotism, politica care se rezumă în aceste cuvinte : autonomia Principatelor, unirea Principatelor" [2]). Transformarea de ordin politico-statal revendicată era pe deplin justificată. Căci, „un popor omogen de cinci milioane — înţelegem numai populaţia ambelor Principate — ce secoli întregi şi prin atîtea catastrofe şi-a păstrat existenţa şi istoria, poporul român poate şi trebuie ca odată să trăiască cu însuşi viaţa sa naţională", scria Kogălniceanu. Ca şi la 1848, servind interesele plenare ale maselor, militantul progresist — M. Kogălniceanu, sublinia că unirea ţărilor româneşti **să se realizeze în strînsă legătură cu o serie de reforme social-economice şi cultural-politice, pentru a ne situa mai de vreme în rîndul statelor civilizate.** Între aceste reforme înscria, în mod semnificativ, şi „emanciparea şi îndrituirea claselor muncitoare".

Lupta poporului român pentru unitate politico-statală a avut un ecou puternic. Ca urmare, problema Unirii a devenit, la un moment dat, „problemă europeană", intrînd în dezbaterile Congresului de la Paris din 25 februarie — 30 martie 1856. Tratatul internaţional aprobat de acest for n-a consacrat totuşi aspiraţia noastră naţională, dar a instituit o Comisie internaţională, cu sediul la Bucureşti, care să se informeze asupra situaţiei din cele două ţări române şi să pregătească consultarea populaţiei lor în privinţa dorinţei de unificare statală, cu aujtorul unor adunări ad-hoc. S-au creat în acest chip condiţii cevа mai bune pentru desfăşurarea unei mişcări legale de mase în favoarea Unirii. Aşa se face că la 25 mai/6 iunie 1856 a luat fiinţă la Iaşi societatea „Unirea", din care a făcut parte şi M. Kogălniceanu. Programul acesteia prevedea : 1) Unirea Principatelor sub un prinţ străin şi statornicirea unei capitale comune ; 2) răspîndirea ideii Unirii prin presă, prin delegaţii trimişi în judeţe, prin adunări convocate în diverse locuri, prin culegerea de iscălituri ; 3) instituirea unui guvern provizoriu, firesc, favorabil Unirii (întrucît domnia lui Gr. Al. Ghica se încheia) ; 4) compunerea, prin alegere, a „divanurilor" ce urmau să dezbată dorinţele şi nevoile ţării ; 5) luarea de legături cu mişcarea unionistă din Ţara Românească. În urma marii întruniri ieşene din 30 mai/11 iunie 1856 s-a emis „actul înfiinţării Comitetului Unirii", care poartă şi semnătura lui M. Kogălniceanu. Ulterior, acesta a devenit „Comitetul Central al Unirii din Iaşi".

Lupta pentru Unire a intrat după instaurarea căimăcămiilor într-o nouă fază, deoarece fiind privită de masele populare nu numai ca steag al eliberării naţionale ci şi ca steag al eliberării sociale, a început să întîmpine opoziţie din partea forţelor reacţionare.

Kogălniceanu a devenit principalul organizator al curentului unionist din Moldova. Împreună cu alţi patrioţi ai vremii, el a dus o luptă deschisă împotriva guvernanţilor antiunionişti care, cu ajutorul reacţiunii externe, pregăteau şi înfăptuiau falsificarea votului celor ce sprijineau Unirea. Folosind „Steaoa Dunării" şi „L'Etoile du Danube", memoriile către marile puteri europene, propaganda verbală şi în scris în ţară şi în străinătate, el s-a făcut purtătorul năzuinţelor poporului nostru de a-şi întemeia un stat naţional modern. Lui i s-a datorat propunerea din 17/29 martie 1857 ca organismul unionist înfiinţat în anul anterior să treacă la „acţie", împotriva guvernului provizoriu al Moldovei, care sprijinea făţiş separatismul. De asemenea, tot el a publicat, la Londra, în 1857, culegerea „Documents pour servir a l'histoire de l'aplication de l'article 24 du Traite de Paris en Moldavie", prin care a demascat abuzurile caimacamilor T. Balş şi N. Vogoride iar, totodată, a avizat opinia publică internaţională asupra iminentei falsificări guvernamentale a alegerilor pentru Adunarea ad-hoc a Moldovei. Aceste alegeri au adus, în a doua ediţie a lor (căci prima a fost într-adevăr falsificată), victoria unioniştilor, Kogălniceanu însuşi fiind ales ca deputat de Dorohoi.

În Adunarea ad-hoc a Moldovei, el a reprezentat, împreună cu C. Negri, V. Mă-

FIŞE

Al cincilea colocviu româno-sovietic în domeniul economiei

● Între 15 şi 20 ianuarie au avut loc la Bucureşti lucrările celui de al V-lea colocviu româno-sovietic în domeniul economiei, cu tema „Probleme actuale ale făuririi unei noi ordini economice internaţionale", organizat de Institutul central de cercetări economice din ţara noastră şi Institutul de economia sistemului mondial socialist din Moscova.

Colocviul a prilejuit un amplu schimb de opinii între specialiştii români şi sovietici în probleme fundamentale privind instaurarea unei noi ordini economice internaţionale. Astfel, au fost abordate aspecte legate de necesitatea şi căile de făurire a noii ordini economice internaţionale şi au fost analizate componente de bază ale procesului de edificare a acesteia (problematica materiilor prime, a alimentaţiei, a transferului de tehnologie, a pregătirii cadrelor, a comerţului internaţional etc.). În acest context a fost evidenţiată necesitatea intensificării eforturilor pentru lichidarea marilor decalaje din lumea contemporană şi instaurarea unor relaţii interstatale noi, bazate pe egalitate şi echitate. Comunicările şi dezbaterile au relevat însemnătatea democratizării relaţiilor internaţionale, a respectării stricte în raporturile dintre state a principiilor dreptului internaţional, singurele capabile să garanteze dezvoltarea liberă, de sine stătătoare, a tuturor popoarelor şi, în special, a celor rămase în urmă. Totodată a fost reliefată legătura dialectică dintre instaurarea noii ordini economice internaţionale şi menţinerea păcii în lume, relevîndu-se necesitatea înfăptuirii dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, proces care ar permite şi eliberarea unor fonduri şi mijloace materiale considerabile necesare dezvoltării economice a tuturor popoarelor.

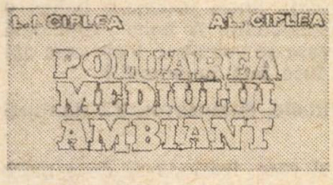

● *În cartea lor* Poluarea mediului ambiant *(Editura tehnică, 1978, 360 p.), Liciniu Ioan Ciplea şi Alexandru Ciplea pornesc de la o definiţie pragmatică a factorilor poluanţi — insolite şi indezirabile în ambianţa umană, care în măsura în care întrec anumite limite tolerabile, periclitează echilibrele ecologice, îngreunează activitatea economică sau atacă sănătatea omului, chiar existenţa sa pe pămînt. Autorii analizează echilibrele ecologice, sursele de poluare, natura, răspîndirea şi acţiunea biologică a agenţilor poluanţi, iar apoi mijloacele de control, de prevenire şi lichidare a poluării. Se prezintă probleme de tratare şi reciclarea materialelor secundare. Deşi dezvoltarea istorică a omenirii a dus la situaţia cînd „cele mai bune terenuri agricole sînt sufocate de dezvoltarea aşezări-*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

finescu și alții, orientarea democratică, care concepea Unirea în strînsă legătură cu transformări structurale de ordin social-economic și cultural-politic. La 4 octombrie 1857, a propus la vot „dorințele țării", insistînd, în primul rînd, ca să se consacre „respectarea drepturilor Principatelor și indeosebi a autonomiei lor" iar, corelativ, „Unirea Principatelor într-un singur stat sub nume de România". Propunerea cerea să se mai consacre „neutralitatea pămîntului Principatelor", firește, ca pavăză față de orice amestec extern în treburi interne, precum și „puterea legiuitoare încredințată unei Obștești Adunări în care să fie reprezentate toate interesele nației", desigur, ca o chezășie a afirmării voinței naționale în opera de restructurare a societății românești în sens modern.

Sub forma în care au fost prezentate de Kogălniceanu, „dorințele țării" au fost aprobate de Adunarea ad-hoc a Moldovei cu o majoritate zdrobitoare de voturi. Doar doi deputați, reprezentanții cei mai reacționari ai marii boierimi și ai înaltului cler și purtători de cuvînt ai curentului separatist, au votat împotrivă.

Kogălniceanu a arătat esența socială retrogradă a poziției unuia dintre cei doi deputați separatiști („proprietar a 80 000 fălci") și a dezvăluit că acesta ar voi în fond ca noi, românii, să fim „călcați în picioare de toate neamurile, îngenuncheați în slăbiciune, atacați de cangrenc corupției, înglodați în gunoiul abuzurilor. Însă aceasta nu va fi". Și a îndemnat : „Să ascultăm, fraților, inima poporului nostru ; să ascultăm glasul și interesul nației noastre, care ne strigă neîncetat : Unire și Unire" [3])

Dind curs cererilor maselor populare, deputații democrați au încercat să soluționeze, în Adunarea ad-hoc a Moldovei, unele probleme ale organizării interne a noului stat. A fost adusă la ordinea zilei „oborîrea pronomiilor și privilegiilor de nastere și de castă și proclamarea egalității politice și civile pentru toți fiii României", reformă pe care Kogălniceanu, împreună cu V. Mălinescu, C. Negri, C. Rolla și alții, a susținut-o cu multă căldură, fiind convins că „națiia este o creație a lumii moderne, națiia s-a făcut și se face acolo unde este unitate".

În Adunările ad-hoc nu s-a ajuns însă la soluționarea problemei social-economice fundamentale, respectiv, la soluționarea problemei agrare. Sesizînd pericolul real pe care îl putea crea folosirea antagonismelor sociale interne de către forțele externe, antiunioniste, Kogălniceanu a cerut amînarea reformei.

Deși au lăsat fără soluții probleme social-economice fundamentale, dezbaterile din Adunările ad-hoc au avut o influență puternică și în interior și în afară. Pe plan extern, opinia publică a fost cîștigată și mai mult de partea cauzei drepte a poporului român. Prin Kogălniceanu și alți militanți politici care au intervenit pe lîngă Comisia internațională de la București, dorințele poporului nostru au ajuns să fie cuprinse cît de cît în Convenția din 7/19 august 1858, încheiată la Paris.

În condițiile unor contradicții sociale și politice aprige, către sfîrșitul anului 1858 s-au efectuat alegerile pentru constituirea Adunărilor elective, care să desemneze, potrivit Convenției de la Paris, pe cei doi domitori ai „Principatelor Unite Moldova și Valahia". Kogălniceanu a reușit cu greu să fie ales ca deputat de oraș. El și-a retras candidatura la domnie, pentru a face să triumfe un candidat unic al partidei naționale din Moldova, Alexandru Ioan Cuza, care, sub presiunea maselor, a fost ales, în unanimitate, domn al Moldovei, la 5 ianuarie 1859. Cu acest prilej, Kogălniceanu a rostit un discurs memorabil, arătînd că prin înălțarea lui Cuza pe tronul lui Ștefan cel Mare, **„s-a reînălțat însăși naționalitatea română"**. Și a sugerat continuarea drumului către unitate și independență !

Activitatea lui Kogălniceanu pusă în slujba pregătirii Unirii din 1859 se caracterizează prin preocuparea de a se crea un stat național bazat pe o structură social-economică modernă. Ea este străbătută de încrederea nestrămutată în capacitatea națiunii noastre de a-și transforma în mod de sine stătător întreaga structură societală, în conformitate cu cerințele obiective ale progresului concret-istoric.

conf. dr. Virgil I. Ionescu

[1]) Mihail Kogălniceanu, Opere I, București, Editura Academiei R.S.R., 1974, p. 342.
[2]) Ibidem, p. 233.
[3]) Idem, Discursuri parlamentare din epoca Unirii, București, Editura științifică, 1959, p. 18—19.

O monografie sovietică consacrată economiei României socialiste

A. N. SAMORUKOVA realizează cu competență în monografia Economia Republicii Socialiste România în etapa contemporană, Editura Nauka, Moscova, 1978, *o analiză complexă și profundă a particularităților construcției economice a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Este o primă cercetare sovietică avînd ca obiect exclusiv economia României. În carte este supusă investigației problematica intensificării producției, particularităților modificărilor structurale ale economiei noastre naționale, aspectelor noi ale industrializării țării, ale dezvoltării agriculturii, precum și ale tendințelor care se manifestă în extinderea relațiilor economice externe ale României în ultimele două cincinale, precum și în perspectiva anului 1990. Lucrarea se sprijină pe un amplu material bibliografic, pe cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, alte documente de partid, datele statistice oficiale, lucrările economiștilor români, precum și articolele lor publicate în „Era socialistă", „Probleme economice", „Revista economică" ș.a.*

Autoarea nu se rezumă la o prezentare cronologică sau pe ramuri a proiectelor și înfăptuirilor. Dimpotrivă, interesul lucrării este sporit de caracterul ei neexpozitiv, nedescriptiv. Pe parcursul celor șase capitole, autoarea urmărește o singură linie directoare : cum progresează ideea construcției economice, pornindu-se de la anumite premise teoretice și programatice, concretizate în obiective de plan, cum se realizează această idee, ce probleme apar prin însăși înfăptuirea obiectivelor stabilite — probleme inerente creșterii — și cum sînt ele depășite prin elaborarea unor noi obiective, cantitative, dar mai ales calitative, și realizarea lor. Lucrarea este evident rodul unei cercetări economice laborioase.

Semnificativă este, de pildă, explorarea întreprinsă de către autoare a rezolvării de către partid a problemei cardinale a sporirii eficienței creșterii noastre economice. Creșterea economică a României socialiste, spune A. N. S., se produce în condițiile specifice ale unei industrializări intensive, accelerate, ale procesului de punere a economiei pe o bază tehnică modernă — ceea ce implică un volum mare de investiții, menținerea unei rate ridicate a acumulării în venitul național. Partidul își propune, în perioada luată de autoare în considerare, transformarea României într-o țară al cărei nivel de dezvoltare să se apropie, la principalii indicatori, de producție și de consum, cantitativi și calitativi, de țările dezvoltate sub raport industrial. Efortul spre acest obiectiv se evidențiază și prin măsurile de creștere a eficienței economice a dezvoltării concretizate în programe de reducere a costurilor, de diminuare a greutății specifice a resurselor energetice și de metal în economia națională. Ca urmare, au fost obținute, încă din cincinalul 1971—1975, în condițiile aceleiași creșteri accelerate, ritmuri de sporire a venitului național mai rapide decît ale cheltuielilor materiale. Această tendință, de accelerare a economisirii muncii trecute, precum și a muncii vii, exprimată în creșterea productivității muncii, se accentuează în programele de dezvoltare a economiei României pe perioada 1976—1985.

Accentul se pune pretutindeni, în toate zonele supuse cercetării, pe problematica complexă, variabilă și progresivă — în funcție de posibilitățile nou create — a construcției socialiste. În aceasta constă, ni se pare, interesul deosebit al cărții, căutînd să analizeze și să exprime diferitele corelații și restructurări ce apar în cazul concret și particular al dezvoltării României socialiste.

A. S.

FIȘE

lor omenești și industriale", autorii au încredere în capacitatea de „relansare a creației omenești", care nu se pleacă în fața obstacolelor, ci găsește mereu noi orizonturi de dezvoltare și noi posibilități de avînt tehnic și industrial.

Scăderea productivității în economia americană

● *Sub titlul* L'économie américaine face au problème de la baisse de la productivité *(Economia americană în fața problemei scăderii productivității), revista* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *reproduce articolul „America's output problem", publicat de John Thackray în revista londoneză „Management Today". Autorul arată că producția orară pe om, care a crescut în mod constant în S.U.A. din 1900 pînă în 1950, nu mai cunoaște de atunci decît o progresiune lentă dificilă. De la 4,1 la sută, cît era între 1947 și 1953, creșterea productivității a scăzut la 3 la sută între 1953 și 1966 și la 2,1 la sută între 1966 și 1973. Astfel, viața economică a națiunii este amenințată în însăși substanța ei „de o deficiență gravă și poate fără leac". Întrucît fenomenul, se spune în articol, ține de cauze multiple și complexe — umflarea excesivă a efectivelor din uzine, birouri și administrație, proporția crescută a femeilor și tinerilor în totalul populației muncitoare, subutilizarea potențialului industrial, creșterea cheltuielilor pentru combaterea poluării, scăderea ritmului de creștere a sumelor din bugetul de stat, precum și din cel al companiilor, destinate cercetării fundamentale și operative — acestea ținînd și ele de alte numeroase cauze — nu se știe bine ce este de făcut pentru a modifica această evoluție. „În lipsa unor creșteri de productivitate — spune I.T. — veniturile reale ale unor americani nu vor putea progresa decît în detrimentul celor ale altora".*

OM-TEHNICĂ-MEDIU

Deschideri spre viitor

IMPLICAȚII ECONOMICE ALE TEHNICILOR ȘI TEHNOLOGIILOR SPAȚIALE

Comunicațiile prin satelit

AU TRECUT numai 21 de ani de la lansarea primului satelit artificial al Pămîntului — pas extraordinar, dar firesc, al omului pe calea cunoașterii și progresului — ani care au fost însă suficienți omenirii să obțină rezultate în domeniul aplicațiilor practice, care au depășit previziunile cele mai îndrăznețe ale timpului respectiv. Omul a început deja să lucreze în laboratoare în spațiul extraatmosferic, a ajuns pe Lună, a amplasat laboratoare de cercetare pe Marte și Venus, a explorat și cartat (deocamdată de la distanță) alte planete ale sistemului nostru solar. Mai presus de toate, însă, omul a învățat să cunoască, să înțeleagă și să folosească mai bine fenomenele legate de planeta noastră. Astfel, au intrat în practica curentă sateliții pentru telecomunicații, sateliții meteorologici, sateliții geodezici, sateliții pentru radionavigație maritimă și, experimental, sateliții pentru televiziune directă.

Alte două mari aplicații ale tehnicilor spațiale sînt pe cale de a intra în practica curentă: prelucrarea de materiale în spațiul extraatmosferic și descoperirea și inventarierea resurselor cu ajutorul sateliților (teledetecția resurselor). Prima conduce la descoperirea de materiale, substanțe și tehnologii noi, iar cea de-a doua la descoperirea de resurse noi de materii prime și de combustibili, la creșterea producției agricole, la folosirea mai bună a terenurilor, la protecția mediului înconjurător.

Implicațiile economice și sociale ale acestor aplicații au repercusiuni adînci în majoritatea ramurilor și activităților umane. Ele vor fi punctul de plecare pentru transformări tehnice și tehnologice, care cu greu se pot imagina acum, după cum cu două decenii în urmă nu se puteau imagina utilizările de azi ale sateliților, cu perspective de a revoluționa producția industrială.

Fiind convinse de posibilitățile potențiale economice ale tehnicilor și tehnologiei spațiale, multe țări ale lumii, indiferent de gradul lor de dezvoltare economico-industrială, acordă o atenție deosebită acestor probleme, creînd organisme guvernamentale menite să coordoneze activitățile respective, cărora le alocă în acest scop fonduri însemnate. Se accentuează orientarea către dezvoltarea aplicațiilor practice ale tehnicilor spațiale pentru rezolvarea unor probleme majore ale economiei țărilor în cauză. „Spațiul" a încetat deci să fie o activitate în primul rînd de prestigiu, deși rămîne în continuare un domeniu de vîrf al științei și tehnicii.

Merită a fi relevată, de asemenea, capacitatea de antrenare pe care cercetarea spațială, realizările obținute în acest domeniu o au asupra progresului tehnic în diferite domenii și sectoare ale economiei naționale. Pe de altă parte sporește continuu interesul țărilor în curs de dezvoltare față de accesul la tehnicile spațiale, mai ales în ceea ce privește recepționarea datelor transmise de sateliți asupra resurselor naturale, a programelor de televiziune (avîndu-se în vedere penuria de școli și cadre didactice în aceste țări), precum și a informațiilor transmise de sateliții meteorologici (ținîndu-se seama de faptul că numeroase țări în curs de dezvoltare se află în zone bîntuite de uragane) ș. a.

Telecomunicațiile — costuri reduse, eficiență

DINTRE TOATE ACESTEA, ne vom referi în prezentul studiu doar la rolul sateliților în dezvoltarea comunicațiilor, un domeniu extrem de dinamic. Amploarea tot mai mare a activităților sociale și economice, a comerțului mondial, a colaborării și cooperării internaționale, necesitățile sporite de informare, documentare și culturalizare, creșterea ritmului vieții și al prefacerilor tehnologice, cerințele de noi servicii în domeniul telecomunicațiilor, ca radionavigația maritimă și aeriană, transmisii de date meteorologice, de date între calculatoare etc. fac ca traficul de telecomunicații să crească în proporție de peste de 20% anual, ceea ce înseamnă o dublare a sa la fiecare patru ani. Sistemele clasice: cabluri continentale și oceanice, relee cu microunde cu turnuri de circa 30 m înălțime (construite aproximativ la 50 km unul de altul) sau semnale radio reflectate de ionosferă nu mai puteau face față noilor cerințe. Transmisiile prin sateliți acoperă toate utilizările de mai sus, prezentînd numeroase avantaje, fapt care a condus la o dezvoltare explozivă a acestora.

Înainte de apariția sateliților de telecomunicații, transmisiunile de televiziune se opreau la țărmul mărilor și oceanelor; în prezent, toate marile evenimente politice, sociale, economice, sportive, artistice pot fi recepționate în transmisie directă prin sateliți în orice punct de pe glob. În era presatelitară o legătură telefonică, spre exemplu, între Argentina și o țară din Europa, se făcea prin radio pînă în Florida, de aici prin linii terestre pînă la New York, în continuare prin cablu transoceanic pînă în Europa și din nou prin cabluri terestre de-a lungul Europei pînă în țara respectivă. De regulă obținerea unei astfel de comenzi dura pînă la trei zile, fiind condiționată de buna funcționare a tuturor legăturilor terestre și de condițiile ionosferei. O legătură similară prin satelit se poate face azi numai în trei minute. Importanța scurtării acestui timp este de necontestat, fiind știut că majoritatea legăturilor de comunicații internaționale se fac în scopuri industriale, comerciale sau în probleme politice majore. Pentru țările cu relief muntos, cu jungle de nepătruns, deșerturi nelocuite, insule izolate, importanța comunicațiilor prin sateliți este enormă, mijloacele clasice fiind economic prohibitive. În această situație se găsesc multe țări în curs de dezvoltare. O consecință a vechilor relații de dominație colonială este și lipsa aproape totală a unor rețele naționale de telecomunicații, fapt pentru care, înainte de apariția sateliților de telecomunicații, țări vecine din Africa erau nevoite să comunice între ele via Paris, Londra sau Lisabona. Sateliții le dau posibilitatea să comunice direct.

Folosirea sateliților pentru comunicații conduce la economii uriașe de materiale deficitare cum este, de exemplu, cuprul. Cantitatea totală de cupru necesară pentru un cablu transatlantic este de circa 2200 tone, pe cînd la un satelit se consumă cel mult 20 kg. Dacă s-ar fi utilizat cabluri pentru toate actualele legături de comunicații prin sateliți desigur că ar fi fost necesare sute de mii de tone de cupru, iar costul ar fi fost enorm.

Telecomunicațiile prin sateliți constituie prima aplicație comercială importantă a tehnicilor spațiale. În 1964, la inițiativa S.U.A., a fost înființată Organizația Internațională de Telecomunicații prin Sateliți (Intelsat), în scopul furnizării de servicii de telefonie, telex, telegrafie, televiziune și transmisii de date. Intelsat cuprinde azi 103 țări membre, la care se adaugă 11 țări care folosesc sistemul posedînd stații de sol, fără a fi însă membre ale organizației. Pentru legăturile de telecomunicații internaționale, în cadrul sistemului Intelsat sînt deja în exploatare 216 stații de sol standard (cu diametrul antenei de 30 m) în 38 de țări. Un număr de 14 țări folosesc sateliții Intelsat pentru comunicațiile lor interne, construind în acest scop peste 300 de stații de sol cu diametrul antenei de 10 m. Intelsat folosește sateliți geostaționari plasați pe orbită deasupra Ecuatorului,

la 35 800 km altitudine. În acest fel, satelitul are o perioadă de rotire pe orbită egală cu perioada de rotire a Pămîntului, apărînd ca un punct fix pe cer, ceea ce permite asigurarea unei acoperiri totale și permanente a globului numai cu trei sateliți, așezați la aproximativ 120° unul de altul.

Cam în aceeași perioadă, U.R.S.S. a dezvoltat sistemul său național de telecomunicații (Orbita), care folosește sateliți nestaționari de tip Molnia, plasați pe orbite eliptice cu apogeul la circa 40 000 km și perigeul la 450—500 km. Perioada de revoluție este de 12 ore și, din această cauză, stațiile de sol sînt dotate cu două antene, care urmăresc permanent sateliții în mișcarea lor pe orbită. În anul 1971 a luat ființă Organizația de Telecomunicații prin Sateliți „Intersputnik", cuprinzînd nouă țări socialiste. Organizația închiriază circuite de la sateliții sovietici Molnia, efectuînd în special transmisii de televiziune.

Pe lîngă cele două sisteme, au mai fost concepute sisteme independente de telecomunicații, cu sateliți proprii: Westar, Stacom și Comstar în S.U.A., Anik în Canada, Arabsat pentru țările arabe și Agenția Spațială Europeană pentru țările vest-europene.

În timp ce la sistemele clasice investițiile sînt aproape direct proporționale cu distanța, la sistemele de telecomunicații prin sateliți efortul financiar de dezvoltare este independent de distanță, cheltuielile fiind din ce în ce mai mici pe unitatea de dezvoltare, adică pe circuitul pus în exploatare, odată cu creșterea capacității sateliților. În cazul sistemului Intelsat costul investiției pe circuit la sateliții din generația a V-a care vor fi dați în exploatare începînd din acest an, va fi numai de aproximativ 2,5% din valoarea unui circuit dat în exploatare pe satelitul Intelsat I în anul 1965 (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

	Generația sateliților					
	I	II	III	IV	IV A	V
Anul lansării	1965	1967	1968	1971	1975	1979
Greutatea (kg)	38	86	152	700	790	967
Nr. de circuite	240	240	1200	4000	6000	12000
Viața satelitului (ani)	1,5	3	5	7	7	7
Costul investiției pe circuit și an (dolari)	32500	11400	2000	1200	1100	800

Eficiența folosirii sateliților pentru telecomunicații se poate evidenția comparînd cheltuielile necesare comunicațiilor prin mijloacele clasice față de cele prin sateliți. Tarifele sînt aceleași atît pentru convorbirile prin mijloace terestre cît și prin sateliți, numai repartiția către prestatorii de servicii este diferită. În cazul folosirii mijloacelor terestre, taxa încasată se repartizează proporțional cu distanța parcursă pe teritoriile țărilor respective ; în cazul sateliților ea se împarte în mod egal între țările care efectuează convorbirea (după ce se scade cota-parte aferentă taxei anuale către Intelsat pentru folosirea circuitului). Ținînd seama de taxa care se plătește la Intelsat, distanța minimă la care telecomunicațiile prin sateliți încep să devină avantajoase este în prezent de circa 800 km. Cum însă taxa percepută este în continuă scădere, distanța minimă avantajoasă va scădea și ea corespunzător.

Intelsat a devenit una dintre societățile cele mai rentabile ale timpului nostru, beneficiile acționarilor (ministerele de telecomunicații din țările membre) ridicîndu-se la peste 140 de milioane dolari anual (o rată a profitului de peste 14%). Este de subliniat, că aceste beneficii se obțin în condițiile scăderii continue a costului de închiriere al unui circuit, care a ajuns de la 32 000 dolari pe an în 1965 la 6840 dolari în 1978, prevăzîndu-se o scădere a sa sub 6000 dolari în 1980.

În sînul Intelsat, la care participă numai țări capitaliste dezvoltate, au apărut însă contradicții majore între membrii săi, determinate în primul rînd de faptul că S.U.A., participînd cu o pondere însemnată la capitalul investit, deține o poziție de departe predominantă față de toate celelalte țări la adoptarea hotărîrilor importante, îndeosebi cu caracter economic, care privesc organizația. În al doilea rînd, este vorba de contradicții între țările industrializate membre, care dețin majoritatea acțiunilor (respectiv a voturilor), și restul țărilor, care reprezintă majoritatea numerică. Faptul că societatea americană Comsat asigură administrarea sistemului de sateliți Intelsat face ca cele mai importante contracte economice să fie atribuite industriei americane, ceea ce nemulțumește profund celelalte țări membre. O altă latură a contradicțiilor este determinată de faptul că S.U.A., deținînd deocamdată monopolul plasării sateliților de telecomunicații pe orbita geostaționară, impune condițiile sale la lansarea unor asemenea sateliți pentru alte state, neacceptînd să lanseze pentru alte țări sau organizații internaționale sateliți operaționali pentru comunicații internaționale. Această restricție a determinat țările vest-europene să depună eforturi financiare uriașe pentru crearea unei rachete proprii, cu care să plaseze sateliți pe orbita geostaționară. Racheta va deveni operațională în 1980 și se scontează ca lansările ce se vor efectua cu ajutorul ei să fie mai puțin costisitoare decît cu sistemele pe care le vor oferi S.U.A.

Perspectivele unui viitor apropiat

PENTRU ANII URMĂTORI, prognozele arată că de la circa 20 000 de circuite folosite în prezent se va ajunge la 106 000 circuite în 1986 și la peste 300 000 circuite în 1993. Ca urmare, sînt de așteptat în continuare dezvoltări și inovări spectaculoase. Sateliții Intelsat VI, de pildă, care vor intra în exploatare în a doua jumătate a deceniului următor, vor realiza legături între sateliții de pe orbita geostaționară, transmisiuni numerice, acces multiplu prin diviziune de timp, comunicații între calculatoare etc. O altă direcție de cercetare privește concepția de ansamblu a sistemului satelit-stație de sol, urmărindu-se sporirea puterii satelitului și folosirea unor stații de sol cu antene mici, simple, care necesită investiții reduse.

Creșterea puterii sateliților, folosirea undelor centimetrice și realizarea de antene cu fascicul strîns fac posibilă apariția sateliților pentru emisiuni de televiziune direct în receptoarele individuale ale telespectatorilor. Ținîndu-se însă seama de posibilitățile care se deschid pentru folosirea ilicită și abuzivă a acestui sistem, ca mijloc de propagandă în mîinile organizațiilor care controlează sateliții respectivi, introducerea sa operațională ridică numeroase probleme juridice, politice și economice. Devine necesară adoptarea de măsuri pe plan internațional pentru ca această importantă realizare științifică și tehnică să fie pusă exclusiv în serviciul progresului și binelui omenirii, să contribuie la promovarea idealurilor de pace, a relațiilor prietenești și de cooperare între toate popoarele, respectîndu-se, în același timp, suveranitatea și independența fiecărui stat și neamestecul în afacerile sale interne. Problema se află, dealtfel, în atenția forurilor internaționale, fiind înscrisă pe agenda Comitetului O.N.U. pentru aplicațiile pașnice ale spațiului extraatmosferic.

Dezvoltarea rapidă din ultimii ani a traficului aerian, precum și a celui maritim, a impus găsirea de soluții noi pentru perfecționarea mijloacelor tradiționale de comunicații cu navele, de control și dirijare a navigației maritime și a circulației aeriene. Răspunzînd legii celui mai scurt drum, anumite rute maritime, strîmtori și canale prezintă o mare densitate de nave și ca urmare în aceste zone riscurile de coliziune sînt foarte mari. De asemenea, în traficul aerian se știe că circulația nu se repartizează pe tot spațiul aerian disponibil, deoarece majoritatea avioanelor de performanțe similare aleg — din motive de rentabilitate economică — trasee și altitudini de zbor apropiate. Imprecizia navigației aeriene și funcționarea uneori neregulată a telecomunicațiilor actuale(datorită schimbărilor din ionosferă) impun în acest domeniu reguli foarte severe de păstrare a distanței între avioane.

Progresele realizate în domeniul telecomunicațiilor prin sateliți permit realizarea unor sisteme operaționale pentru controlul navigației aeriene și al navigației maritime, studiile și experimentele efectuate demonstrînd perfect posibilitatea folosirii sateliților geostaționari specializați pentru aceste comunicații. Statele Unite utilizează deja o rețea experimental-operațională de sateliți pentru comunicații cu navele (Marisat), iar Agenția Spațială Europeană va lansa în 1979 primul satelit preoperațional pentru navigația maritimă (Marots). A fost constituită deja o organizație internațională pentru comunicații maritime — Inmarsat. În ceea ce privește comunicațiile cu navele aeriene, după ce mult timp au lucrat separat, S.U.A. și țările vest-europene au decis să-și unească eforturile pentru dezvoltarea în comun, deasupra Oceanului Atlantic și a Oceanului Pacific, a unui sistem preoperațional de sateliți aeronautici, denumit Aerosat. Prin aceasta se va putea asigura, între altele, reducerea normelor de distanță dintre avioane în proporții considerabile: de la 220 km la 50 km distanță laterală și de la 15 minute la 6 minute de zbor în ceea ce privește distanța unui avion față de altul din fața sa. Dar, desigur, acestea nu epuizează aplicațiile unei perspective apropiate și în mod cert viitorul va îmbogăți cu mult gama acestor aplicații.

Eugen MĂNDESCU

Conceptul de eficienţă economică

(Urmare din pag. 20)

rea în funcţiune a fabricii) şi cheltuieli de exploatare (pe parcursul funcţionării fabricii). La întrebarea care variantă este preferabilă, cea care economiseşte fonduri de investiţii sau cea care aduce economii în costurile de producţie ale viitoarei fabrici este, de asemenea, foarte greu de răspuns, dar, oricum, sînt necesare demersuri susţinute pentru a-l găsi.

Asemenea întrebări dificile în domeniul aprecierii gradului de eficienţă mai pot fi puse şi în continuare.

De regulă, în activitatea practică se apreciază că sînt mai eficiente acele acţiuni care au o contribuţie mai mare la **economisirea de muncă socială.**

În contextul actual se reliefează însă puternic eficienţa acelor măsuri care contribuie la economisirea de materii prime şi materiale, şi mai ales a acelora cu caracter deficitar pentru economia naţională. Un exemplu care ilustrează această preocupare o constituie încercarea Institutului de Economie Industrială de a cuantifica consumul cumulat de resurse (inclusiv energetice) pe produs, prin care se înţelege volumul de resurse utilizat în procesele tehnologice succesive sau desfăşurate în paralel, necesitat de ajungerea la produsul final. Astfel, consumul cumulat însumează consumurile din procesele tehnologice ale fazelor producţiei intermediare şi cele din faza finală. Indicatorul propus de institut oferă noi elemente de teorie şi practică economică, un bun început în a privi consumul de resurse nu parţial, la nivel microeconomic, ci la scara întregii economii, stabilindu-se astfel ceea ce noi am numit un optim general din punct de vedere al consumului de resurse şi care oferă noi posibilităţi de fundamentare a deciziilor de stabilire a unei cît mai raţionale structuri a producţiei industriale.

Ţinînd seama de diversitatea factorilor operatori, precum şi de cerinţele fundamentale ale dezvoltării sociale apreciem că gradul de eficienţă al unei acţiuni poate fi exprimat în funcţie de modul în care aceasta împlineşte următoarele criterii:

a) cheltuieli minime (sau rezultate maxime)

b) economisirea resurselor, care sînt întotdeauna limitate

c) timpul în care efectele devin utile pentru societate trebuie să fie cît mai scurt

Este de reţinut faptul că aceste criterii nu au permanent aceeaşi însemnătate în aprecierea eficienţei economice şi că acelaşi criteriu poate să primeze sau să fie subordonat altuia, în funcţie de condiţiile specifice ale unui proces economic, precum şi de scopul urmărit.

Diversitatea mare a criteriilor care determină caracterul eficient sau ineficient al unei acţiuni, importanţa lor aleatoare **în adoptarea deciziilor economice fac necesară utilizarea nu numai a unor indicatori izolaţi** de eficienţă economică, **ci a unui sistem de indicatori pentru a evita eventualele erori.**

4. Posibilităţi de cuantificare

DEOARECE eficienţa economică este o noţiune care se referă mai mult la aspectul calitativ al fenomenelor analizate decît la cel cantitativ, posibilităţile de cuantificare a eficienţei economice cunosc un grad sporit de dificultate. Atît efectele, cît şi eforturile unei acţiuni sînt foarte greu de măsurat.

Dacă ne referim la construirea unei fabrici, de exemplu, noi socotim, în general, că rezultatele acestei acţiuni sînt producţia pe care aceasta o realizează. Dar oare rezultatul apariţiei pe harta unei localităţi, a unei noi fabrici, poate fi exprimat numai prin valoarea producţiei acesteia? Nicidecum! În primul rînd o fabrică nouă devine un centru de polarizare, atrage alte noi unităţi economice cu care aceasta cooperează, de asemenea, determină construcţia de magazine, locuinţe, dar chiar şi şcoli, cinematografe etc. Toate aceste efecte conexe şi colaterale sînt, practic vorbind, imposibil de cuantificat.

La fel, în ceea ce priveşte eforturile, noi considerăm, de regulă, că eforturile pentru realizarea unei asemenea fabrici sînt exprimate prin fondurile de investiţii cheltuite şi apoi prin costurile anuale de producţie. În realitate însă, societatea face mult mai multe eforturi pentru funcţionarea acestei fabrici (imobilizări de fonduri, scoaterea din circuitul agricol a terenului necesar, pregătirea cadrelor, noi mijloace de transport pentru personal etc.).

Aceste exemple nu fac altceva decît să sugereze dificultăţile care stau în calea cuantificării eficienţei economice. Totodată, ele întăresc şi mai mult ideea necesităţii de a se ţine seama de complexitatea şi limitele calculelor de eficienţă, de a se recurge în tot mai mare măsură la analiza gradului în care o acţiune răspunde intereselor generale ale societăţii sau, aşa cum am denumit-o, la analiza eficienţei globale.

TÎRGUL INTERNAŢIONAL DE LA LEIPZIG

Republica Democrată Germană

11 – 18 martie 1979

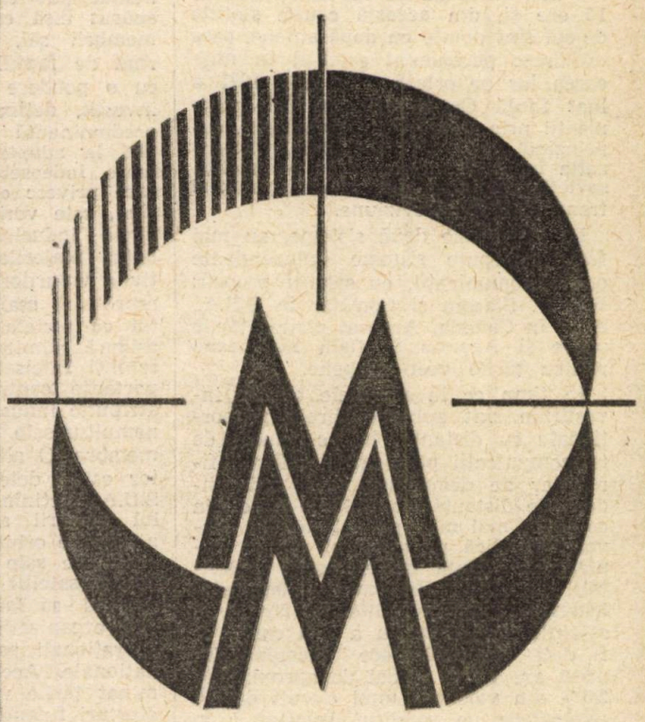

Mai actual decît orice lucrare de specialitate, Tîrgul Internaţional de la Leipzig, ediţia de primăvară 1979 cu service-ul său pentru grupele de experţi din domeniul ştiinţei, tehnicii şi producţiei :

- informaţii detaliate şi consultaţii în toate domeniile Tîrgului.
- organizarea de vizite pe specificul specialităţii
- contacte cu expozanţii şi specialiştii străini
- participarea la programul de manifestări tehnico-ştiinţifice
- traduceri

Grupele de experţi care solicită informaţii speciale sînt sprijinite în obţinerea acestor informaţii la obiect.

La revedere la punctul de întîlnire al comerţului mondial LEIPZIG !

Informaţii privind organizarea călătoriilor pentru vizitarea Tîrgului obţineţi la O.N.T. Carpaţi sau la Reprezentanţa comercială de pe lîngă Ambasada R.D. Germane, în R.S. România, str. Dumbrava Roşie nr. 4, Bucureşti. O.N.T. – Carpaţi organizează şi călătorii pentru grupe de experţi cu participare gratuită la vizitarea Tîrgului şi la conferinţele tehnice de specialitate.

PUBLICOM

30 DE ANI DE ACTIVITATE A CONSILIULUI ECONOMIC DE AJUTOR RECIPROC

SE ÎMPLINESC trei decenii de la crearea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.), cu participarea unui număr de șase țări socialiste, România numărîndu-se printre țările fondatoare ale acestei organizații de colaborare economică multilaterală. În prezent, la activitatea C.A.E.R. participă zece țări socialiste membre.

Dacă inițial aria activității C.A.E.R. se circumscria la organizarea unei colaborări economice tot mai largi între țările membre pe linia schimbului de experiență în domeniul economiei, acordării de asistență tehnică reciprocă, acordării de ajutor reciproc în materii prime, produse alimentare, mașini și utilaje ș.a., cu timpul această activitate a căpătat un caracter mai complex și multilateral. Conform prevederilor Statutului C.A.E.R., ea are drept scop să contribuie, prin coordonarea eforturilor țărilor membre, la adîncirea și perfecționarea în continuare a colaborării și cooperării reciproce, la dezvoltarea planificată a economiilor lor naționale, la accelerarea progresului lor economic și tehnic, la ridicarea nivelului industrializării țărilor cu o industrie mai puțin dezvoltată, la ridicarea continuă a productivității muncii, la apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică, la creșterea neîncetată a bunăstării popoarelor țărilor membre.

În cadrul „Programului complex", adoptat în unanimitate la sesiunea a XXV -a a C.A.E.R. (București, iulie 1971), se pune un accent sporit pe contribuția pe care colaborarea economică și tehnico-științifică multilaterală, ce se desfășoară în cadrul organizației, trebuie s-o aducă la dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție în toate țările membre, la accelerarea introducerii progresului științifico-tehnic în toate ramurile economiei lor naționale, inclusiv prin perfecționarea structurii producției, la asigurarea pe o perspectivă îndelungată a necesarului crescînd al economiilor naționale de combustibil, energie și materii prime, produse alimentare, mașini și utilaje moderne, precum și înzestrarea cu tehnologii de înalt nivel tehnic. În acest sens rezultate pozitive s-au înregistrat la sesiunea C.A.E.R. desfășurată în vara anului trecut la București, cînd au fost adoptate o serie de programe speciale de colaborare pe termen lung, tocmai în asemenea domenii de importanță economică deosebită, ca cele enumerate mai sus.

COLABORAREA ȘI COOPERAREA dintre țările membre ale C.A.E.R., întreaga activitate a acestei organizații este chemată să se desfășoare pe baza principiilor unanim convenite ale respectării suveranității de stat, independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne ale țărilor, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. Totodată, dezvoltarea colaborării economice multilaterale dintre țările socialiste membre ale Consiliului se desfășoară pe baza liberului consimțămînt, nu este însoțită de crearea de organe suprastatale, nu afectează problemele planificării interne, ale activității financiare și de gestiune economică a organizațiilor naționale.

Experiența de trei decenii a țărilor membre ale C.A.E.R. a evidențiat în mod pregnant necesitatea respectării neabătute a principiilor menționate mai sus în relațiile reciproce, faptul că ele oferă un cadru larg și fructuos dezvoltării ascendente a acestor relații. Sporirea influenței și prestigiului socialismului în lume depinde nu numai de măsura în care acesta se afirmă ca un mod superior de organizare a societății, ci și ca o expresie a unor relații de tip nou între state și națiuni, relații mai drepte și mai echitabile decît cele generate de capitalism.

Dealtfel, principiile la care ne-am referit și-au găsit, de-a lungul anilor, o transpunere fermă în întreaga politică externă promovată de România. **„Într-o lume în care se mai fac simțite consecințele vechii politici imperialiste, —** se arată în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — **colaborarea economică și tehnico-științifică a țărilor socialiste este menită să afirme cu putere forța principiilor noi, marxist-leniniste de cooperare între state, să promoveze un tip nou de raporturi internaționale, fără precedent în istorie, bazate pe deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestec în treburile interne, avantaj reciproc și întrajutorare. Orice formă de cooperare economică sau tehnico-științifică trebuie să țină seama de interesele fiecărui popor, să contribuie la progresul economic și social rapid al fiecărei țări".** Asigurînd o desfășurare plenară unor asemenea relații de colaborare, țările socialiste vor demonstra superioritatea incontestabilă a socialismului, vor asigura creșterea prestigiului și forței sale de atracție în lume, oferind un model nou de conviețuire a statelor și popoarelor. Aceasta ar constitui o contribuție esențială a țărilor socialiste la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, care să permită eliminarea decalajelor, progresul economic și social al tuturor țărilor, și îndeosebi al celor mai puțin dezvoltate, pacea și colaborarea între toate națiunile, făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

În acest context, o importanță crescîndă capătă realizarea de măsuri și acțiuni concrete, care să contribuie la sprijinirea eforturilor țărilor membre ale C.A.E.R. mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial în scopul accelerării progresului lor economic și tehnic, al înfăptuirii obiectivului fundamental al activității Consiliului de Ajutor Economic Reciproc — apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică ale țărilor membre. În condițiile în care, pe plan mondial, asistăm la o adîncire a decalajelor economice, tehnologice și științifice, ceea ce ridică noi obstacole în calea cooperării și provoacă neîncredere și tensiune, înfăptuirea, într-un termen istoric scurt, a apropierii și egalizării nivelurilor economice dintre țările membre ale C.A.E.R. ar fi de natură să evidențieze în mod concludent că socialismul reprezintă singura orînduire capabilă să lichideze urmările politicii de inegalitate din trecut, să pună bazele unor relații economice internaționale cu adevărat echitabile. Apreciind că activitatea de colaborare în cadrul C.A.E.R. ar putea să aducă o contribuție sporită la potențarea eforturilor proprii depuse de țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial în desfășurarea procesului de apropiere și egalizare a nivelurilor economice, România consideră oportun să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru stabilirea — îndeosebi în cadrul elaborării și realizării programelor speciale de colaborare pe termen lung — a unor măsuri și acțiuni concrete de colaborare care să grăbească acest proces.

DIN ANSAMBLUL mijloacelor și formelor folosite pe linia conlucrării multilaterale în cadrul C.A.E.R., se desprinde — ca principală metodă de organizare a colaborării economice și tehnico-științifice — colaborarea în domeniul activității de planificare, îndeosebi pe calea coordonării planurilor economice cincinale. Ea se realizează pe baza consultărilor reciproce în problemele dezvoltării economiilor naționale, constituind un cadru adecvat pentru realizarea de înțelegeri în principalele domenii ale colaborării economice, pen-

tru încheierea de acorduri comerciale și convenții de cooperare pe perioade de cinci ani.

In această concepție, colaborarea în domeniul activității de planificare pornește de la direcțiile de bază ale dezvoltării economico-sociale stabilite de partidul comunist din fiecare țară și prevederile planurilor naționale. Conform însești prevederilor Statutului C.A.E.R. și ale Programului complex, colaborarea dintre țările membre ale Consiliului trebuie să ducă la creșterea rolului planului național unic al fiecărui stat socialist. Dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări membre pe baza planului național unic constituie un atribut exclusiv, inalienabil al suveranității și independenței statului socialist, reprezintă expresia exercitării integrale — de către partidul comunist și statul respectiv — a tuturor prerogativelor și răspunderilor legate de conducerea politică, economică și socială, cu care au fost investite prin voința clasei muncitoare și a întregului popor din fiecare țară.

Apreciind coordonarea planurilor naționale ca principala metodă care oferă multiple posibilități pentru îmbunătățirea substanțială a colaborării din cadrul C.A.E.R. în activitatea de planificare și care asigură valorificarea avantajelor planificării de perspectivă a economiei naționale, creînd totodată cele mai favorabile condiții pentru dezvoltarea pe baze stabile și de lungă durată a relațiilor economice dintre țările membre, România a formulat propuneri privind perfecționarea planificării și realizării relațiilor comerciale, a colaborării și cooperării economice. Prin adoptarea și aplicarea lor s-ar crea cadrul necesar pentru realizarea prin cooperare a unor obiective necesitînd un timp mai îndelungat de construcție (din industrie, agricultură și alte domenii) și s-ar asigura de asemenea — pe o perioadă îndelungată — certitudine și stabilitate în aprovizionarea cu o serie de produse de primă importanță pentru dezvoltarea economiilor naționale, îndeosebi în ceea ce privește acoperirea necesarului lor de materii prime, combustibil și energie.

Un rol important revine aici programelor speciale de colaborare pe termen lung, a căror tematică se cere acum a fi concretizată și finalizată în convenții și contracte ferme. România consideră că, în perioada următoare, întreaga activitate a Consiliului trebuie să se concentreze asupra problemelor prioritare ale cooperării economice multilaterale, în special în domeniul satisfacerii necesarului țărilor de resurse energetice, materii prime, materiale, mașini și utilaje tehnologice, produse alimentare etc.

O contribuție esențială la transpunerea în viață, prin programele speciale de colaborare pe termen lung, a obiectivului apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare ale țărilor membre ale C.A.E.R. pot avea inițierea unor acțiuni care să asigure participarea mai largă a țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial la activitatea de specializare și cooperare în producție, acordarea sprijinului necesar pentru construirea pe teritoriul acestor țări a unor obiective de înalt nivel tehnic, facilitîndu-se accesul lor la noile cuceriri ale științei și tehnicii, precum și crearea condițiilor necesare pentru majorarea exporturilor de produse finite din țările respective.

Un domeniu esențial în acest sens îl constituie construcțiile de mașini, în care se cer desfășurate acțiuni menite să asigure dezvoltarea stabilă a producției și acoperirea necesarului de mașini, utilaje și instalații de înalt nivel tehnic pentru modernizarea diferitelor ramuri ale economiilor naționale ; în acest scop este necesară intensificarea colaborării tehnico-științifice, prin convenirea unor obiective de cooperare care să corespundă într-o măsură tot mai mare necesității de creștere accelerată și modernizare a forțelor de producție, transferului de tehnologii și accesului tuturor țărilor la realizările științei și tehnicii, să contribuie la elaborarea de noi tehnologii, la asimilarea de noi produse și — pe această cale — la eliminarea decalajelor existente încă în acest sector de activitate între țările membre ale C.A.E.R. În cadrul politicii de ridicare a nivelului tehnic al producției în țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial, de perfecționare a structurii producției lor industriale, apare necesar — între altele — să se concretizeze condițiile de realizare cu eforturi comune a unor capacități de producție pe teritoriul unor țări membre, inclusiv în țara noastră, în domeniul mașinilor-unelte cu comandă-program, al mașinilor-unelte grele, utilajelor metalurgice, utilajelor de presare și forjare etc.

PE BAZA DEZVOLTĂRII continue a potențialului său economic, științific și tehnic, România și-a amplificat și diversificat permanent activitatea în cadrul C.A.E.R., participînd la o largă gamă de acțiuni multilaterale. Reafirmînd poziția de principiu a României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta, în expunerea sa la Sesiunea solemnă consacrată aniversării a șase decenii de la făurirea statului național român (1 decembrie 1978), că **„România acordă o atenție deosebită dezvoltării colaborării în cadrul C.A.E.R., care, la ultima sesiune din acest an, de la București, a adoptat programe speciale de colaborare în domenii de importanță economică deosebită. Acționăm pentru intensificarea colaborării și cooperării cu țările membre C.A.E.R., în scopul apropierii și egalizării nivelului lor de dezvoltare, al accelerării înfloririi fiecărei economii naționale, al creșterii forței și prestigiului socialismului în lume. În același timp, România acționează susținut pentru promovarea largă a relațiilor economice, tehnico-științifice și culturale cu toate țările socialiste".**

Colaborarea pe multiple planuri a României cu țările membre ale C.A.E.R. își găsește expresia în participarea sa activă la 22 de organizații economice internaționale create de țările socialiste, precum și la înfăptuirea unui număr de aproape 200 de convenții multilaterale în domenii cum sînt : specializarea și cooperarea în producție, colaborarea tehnico-științifică, colaborarea valutar-financiară și de credit, transporturile ș.a. Totodată, schimburile cu țările membre ale C.A.E.R. dețin o pondere de peste 40% în volumul total al comerțului exterior al României.

Imaginea participării României la activitatea multilaterală din cadrul C.A.E.R., conturată de cifrele menționate, poate fi întregită prin cîteva exemple concrete. Astfel, pe linia valorificării optime, în interesul tuturor participanților, a resurselor naturale existente într-o țară membră sau alta, România a luat sau ia parte — alături de alte state interesate — la colaborarea în domeniul funcționării în paralel a sistemelor electroenergetice ale unor țări membre ale C.A.E.R., la construirea și punerea în funcțiune cu eforturi comune a unor mari capacități în industria celulozei, azbestului, feroaliajelor și la valorificarea unor zăcăminte de gaze naturale în U.R.S.S., la construirea unei uzine de nichel și cobalt în Cuba, alte proiecte de colaborare multilaterală aflîndu-se în studiu. O contribuție hotărîtoare la extinderea relațiilor României cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, o aduc întîlnirile și convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu conducătorii de partid și de stat din țările respective.

Aducîndu-și din plin aportul la activitatea organelor C.A.E.R., a diferitelor organizații internaționale din cadrul său, România se pronunță în mod consecvent pentru perfecționarea propriei lor activități, prin ridicarea operativității, eficienței și finalității muncii lor, prin concentrarea atenției asupra problemelor prioritare ale cooperării economice dintre țările membre. În același timp, România acordă atenție consolidării în continuare a caracterului deschis al C.A.E.R., considerînd că extinderea cooperării în producție între țările socialiste membre nu trebuie să aibă ca rezultat formarea unei grupări economice închise, ci — dimpotrivă — să favorizeze participarea fiecărei țări socialiste la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice cu alte state. Este dreptul suveran al fiecărei țări membre de a desfășura direct relații economice externe și de a acționa de sine stătător în raporturile cu alte țări și alte organizații internaționale.

Ca organizație internațională deschisă, C.A.E.R. are menirea de a acționa pentru dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice între toate țările socialiste, în scopul creșterii potențialului lor economic și tehnologic, ridicării bunăstării popoarelor, al întăririi solidarității și coeziunii întregului sistem socialist mondial. Totodată, evoluția vieții internaționale contemporane ridică în fața țărilor membre ale C.A.E.R. necesitatea promovării largi a relațiilor de colaborare economică și tehnico-științifică cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele care au pășit pe calea dezvoltării economico-sociale independente.

Pornind de la aceste premise, de la realitățile lumii contemporane, România situează în mod constant în centrul politicii sale externe dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste, militînd pentru întărirea colaborării și solidarității dintre ele. Totodată, țara noastră extinde relațiile de colaborare și cooperare cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, al deplinei egalități și avantajului mutual. În acest mod, ea aduce o contribuție activă, constructivă la instaurarea unei noi ordini economice mondiale, la făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

P. NICOLAE

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Nivel record al producției mondiale de oțel

SENSIBIL *diminuată în anii de criză anteriori (pînă la 645 milioane tone în 1975), producția mondială de oțel brut a depășit în anul 1978, potrivit datelor preliminare, care indică 712,5 milioane tone, recordul anterior, de 709 mil. t, datînd din 1974. Între timp, în repartizarea pe țări a producției de oțel au intervenit o serie de modificări. În 1973 țările membre ale O.C.D.E. (organizație care grupează țările capitaliste dezvoltate) și R.S.A., au realizat două treimi (462 mil. t), din totalul producției mondiale de oțel, pentru ca anul trecut, cu 420 mil. t, ponderea lor să se reducă la 59% din totalul mondial, în condițiile în care numeroase capacități de producție au rămas nefolosite. În același interval, ca urmare a ritmului mai rapid de dezvoltare a industriei lor siderurgice, ponderea țărilor socialiste în producția mondială a sporit de la sub 30% la aproape 35%, iar a țărilor în curs de dezvoltare — de la 4% la peste 6%, cu perspectiva de a se majora în continuare.*

Piața mondială a hîrtiei

CERERE*A mondială de hîrtie va înregistra o creștere mai lentă în acest an față de 1978, majorări substanțiale fiind însă prevăzute pentru 1980, relevă prognoza realizată de Economic Models. Creșterea cererii de hîrtie se va datora, în proporție de 72% principalilor consumatori — S.U.A., Japonia, Anglia, R.F.G., Canada și Suedia — în 1980 necesarul de hîrtie de tipar al acestui grup de țări urmînd să depășească 18,5 milioane tone față de 16,2 milioane în 1978.*

Potrivit autorilor acestei prognoze, cererea suplimentară de hîrtie pe piața S.U.A. și a Japoniei va fi absorbită de necesitățile crescînde ale presei, în timp ce în Anglia sporurile de consum se vor orienta către reclamă.

Coasta de Fildeș: conjunctură favorabilă

ÎN *1978, economia ivoriană a înregistrat rezultate apreciate drept satisfăcătoare de Camera de comerț și industrie din Abidjan. Aprecierea se bazează pe creșterea de 16% realizată în industrie și de 39% în construcții și lucrări publice, în raport cu anul precedent.*

Datele provizorii pentru agricultură relevă că producția de cafea, a acestei țări, cea mai importantă din toată Africa, s-a ridicat la 250 mii tone în 1978 față de aproape 200 mii t în anul anterior.

Diminuările care se anticipează în producția de cacao și material lemnos sînt preocupante în măsura în care acestea constituie, alături de cafea, produse principale la export.

Industria aeronautică poloneză

VALOAREA *producției anuale a Uniunii industriei aeronautice și a motoarelor (PZL) plasează Polonia, din acest punct de vedere, pe locul al șaselea în lume, afirmă Revue de l'économie polonaise. Printre ultimele realizări ale aeronauticii poloneze se înscriu avioanele agricole cu reacție, planoare motorizate, precum și o serie de avioane ușoare. Avionul agricol Dromader a fost realizat de specialiștii polonezi în colaborare cu firma Rockwell.*

Echipamentul aeronautic (elicoptere, planoare) se exportă în 50 de țări, Polonia livrînd la export 95% din producția sa. Valoarea acestor exporturi este estimată la 470 milioane dolari pentru 1978, această sumă urmînd, potrivit prognozelor poloneze să se dubleze în 1980.

Orientări în dezvoltarea economică

Republica Singapore: preocupări sporite în industria prelucrătoare

CU O populație de numai 2,3 mil. locuitori și o suprafață de 581 km², Republica Singapore este una dintre țările în curs de dezvoltare care au cunoscut în ultimii ani o creștere economică accelerată, reflectată în sporirea rapidă a P.I.B.: 7% în 1976, 7,8% în 1977 și circa 8% în 1978 (circa 3250 dolari/ P.I.B./locuitor. Singapore este totodată unul din cele mai importante centre financiare și comerciale din lume (în 1978, comerțul a participat cu 23,6% la formarea P.I.B., iar transporturile cu 15,7%).

Strategia de dezvoltare promovată constant în ultimele două decenii de autoritățile singaporeze se bazează pe ideea creării condițiilor (scutiri de taxe și liberalizarea transferurilor de capital) necesare atragerii capitalului străin, în special al societăților transnaționale și orientarea acestui capital către ramurile de înaltă tehnicitate care asigură un grad foarte ridicat de valorificare a materiilor prime și semifabricatelor importate. Ca urmare, cu toată conjunctura nefavorabilă a economiei mondiale, investițiile în economia singaporeză au progresat constant în ultimii ani : de la 158 milioane dolari în 1976 la 410 milioane dolari în primele 9 luni din 1978.

Precumpănirile actuale ale autorităților din Singapore converg către dezvoltarea în continuare cu precădere a industriei prelucrătoare (13,2% din P.I.B. în 1978). Astfel, noi dezvoltări se realizează în industria petrolieră, Singapore, deși lipsit de resurse naturale, fiind al treilea centru mondial de rafinare (peste 50 milioane tone/an). În acest domeniu, Shell realizează o nouă investiție în valoare de 142 milioane dolari, iar guvernul singaporez împreună cu firma japoneză Sumitomo construiește o nouă rafinărie. De remarcat că exporturile de produse petroliere au totalizat 2,3 miliarde dolari în 1978. Industria electronică, în care sînt angajați 18 mii lucrători, reprezintă a doua ramură industrială ca volum al exporturilor (900 milioane dolari componente și subansamble, 500 milioane dolari receptoare radio și TV și 110 milioane dolari calculatoare).

De remarcat faptul că, în 1977, industria prelucrătoare a absorbit 9 000 din cele 24 000 noi locuri de muncă create pe ansamblul economiei.

În industria construcțiilor un rol important va reveni, în continuare, comenzilor pentru sectorul hotelier ca urmare a dezvoltării rapide a turismului.

Relațiile comerciale dintre R.S. România și Republica Singapore s-au amplificat mai ales în cursul ultimilor ani. România exportă pe această piață o gamă largă de produse, ponderi importante fiind deținute de produse chimice (rășini, sintetice, sodă caustică și calcinată, bicarbonat de sodiu, carbid etc.,), geamuri, produse siderurgice, hîrtie, diferite tipuri de țesături etc.

N. L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 15—19 I 1979 s-a caracterizat printr-o depreciere a **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale. Această tendință a fost determinată, în principal, de acțiunea unor factori externi, între care amintim declarațiile vest-germane privind o eventuală schimbare a poziției Bundesbank în 1979 legat de intervențiile pe piețele valutare, alături de unele măsuri monetare directe luate de autoritățile vest-germane — creșterea taxei de lombard de la 3,5% p.a. la 4% p.a., începînd cu 19 I 1979 și creșterea cu 5% a rezervelor minime obligatorii la depozitele constituite de băncile comerciale, atît la intern, cît și pe piața euromărcii vest-germane. Ca atare, dobînzile la depozitele în mărci au înregistrat în scurt timp creșteri destul de importante, ceea ce a avut drept urmare întărirea monedei vest-germane în raport cu dolarul S.U.A.

Marca vest-germană a înregistrat cel mai ridicat nivel de repreciere față de dolar, (1,2%), cotînd la sfîrșitul perioadei analizate la cca. 1,8375 mărci/1 dolar. **Francul elvețian,** după un început mai slab, a recuperat pînă la un nivel de 1,67 franci—1 dolar pe 19 I 1979 (repreciere de peste 1%). **Lira sterlină,** favorizată și de publicarea cifrelor balanței comerciale pe luna decembrie 1978 (cu un excedent de 126 milioane lire după un deficit de 186 milioane lire în luna noiembrie 1978), era tranzacționată la sfîrșitul săptămînii la cca. 2,0075 dolari/1 liră, comparativ cu 1,9870 dolari/1 liră la închiderea precedentă. Cu o cotație de 4,23 franci/1 dolar pe 19 I 1979, **francul francez** a înregistrat pe ansamblul perioadei o repreciere de 0,9% în relația sa cu dolarul. După ce pe 17 I 1979 cota la cca. 28,90 franci/1 dolar — repreciere cu 1,4% față de nivelul din 12 I 1979 — **francul belgian** înregistrează un ușor recul, mai ales ca urmare a scăderii unor

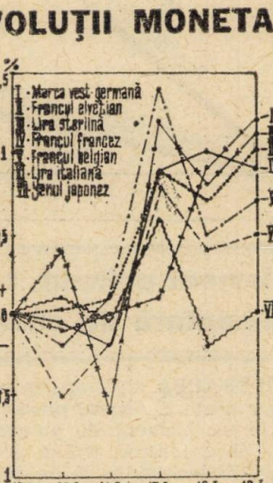

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 15—19 I, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 12 I 1979

categorii de dobînzi la intern, nivelul de 29,10 franci/dolar de pe 19 I 1979 fiind totuși cu 0,7% peste închiderea precedentă. **Lira italiană,** deși a început intervalul cu 0,5% sub nivelul din 12 I 1979 (843 lire/1 dolar, față de 839 lire/1 dolar), a recuperat ușor pînă la cca. 834 lire/1 dolar pe 19 I 1979, repreciere de 0,5% comparativ cu închiderea de referință. **Yenul japonez** termină acest interval la 197,75 yeni/1 dolar respectiv la un nivel egal cu cel al săptămînii anterioare, mișcarea sa de repreciere fiind stopată în special de anunțarea creșterii importurilor japoneze pe luna decembrie 1978 cu aproape 25%.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat oscilații destul de mari : creștere cu 0,5% la euromărcile vest-germane(la cca. 4,25%), creștere ceva mai redusă la eurofranci elvețieni (cu cca. 0,125% p.a.), în timp ce la depozitele în eurodolari s-a înregistrat o scădere de cca. 0,25% p.a.

Alocarea, la licitația din 16 I 1979, a celor 1,5 milioane uncii aur de către Trezoreria S.U.A. la un preț mediu de 219,71 dolari/uncie a avut un efect favorabil asupra prețului metalului galben pe piața liberă, mai ales prin prisma cererilor participanților la licitație care au depășit de peste 4 ori cantitatea oferită. Ca atare, al doilea fixing de la Londra din 19 I 1979, de 239,55 dolari/uncie a fost de aproape 12 dolari/uncie mai ridicat decît cel corespunzător din 12 I 1979, de 217,60 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Reconsiderări de poziții în problema valutară

ANALIZÎND evoluția recentă a sistemului valutar internațional, în condițiile menținerii poziției dominante a valutelor unui număr de zece țări capitaliste dintre cele mai dezvoltate (și îndeosebi a dolarului), revista iugoslavă **Mejdunarodna politika** relevă eforturile depuse de țările în curs de dezvoltare pentru a contracara consecințele nefaste ale „neocolonialismului valutar" asupra economiei lor. Astfel, de pildă, dacă în 1973 — cînd a început perioada fluctuației generalizate a cursurilor valutare — 93 de țări în curs de dezvoltare își legau moneda lor națională de una din principalele valute, în 1976 numărul acestor țări a scăzut la 72, iar la mijlocul anului trecut — la 65 (din care 42 erau atașate de dolar). Corespunzător, a crescut numărul valutelor țărilor în curs de dezvoltare care fluctuează în raport cu D.S.T., cu un alt „coș" de valute sau în mod independent.

Totuși, asemenea măsuri nu pot decît să atenueze pierderile înregistrate de țările în curs de dezvoltare de pe urma fluctuației cursurilor principalelor valute occidentale. În ceea ce privește evoluția poziției țărilor respective, în perspectiva edificării noii ordini economice mondiale, ea va înregistra — după opinia revistei — următoarele etape : fluctuarea monedelor lor naționale independent de dolar sau de altă valută ; realizarea unei structuri mai raționale a rezervelor lor valutare, pe seama reducerii ponderii dolarilor ; stabilirea unei valute alternative de rezervă ; adoptarea unei unități mondiale de decontare, care să constituie baza noului sistem monetar internațional.

U.R.S.S. : Academia pentru cadrele economice

LA MOSCOVA și-a început activitatea Academia economiei naționale a U.R.S.S., centru conducător pe țară al activității de pregătire a cadrelor superioare în domeniul conducerii economiei. Menită să ridice la un nivel mai înalt sistemul de pregătire a cadrelor de conducere, care se desfășura pînă în prezent în sistemele diferitelor ministere și departamente, institute de învățămînt superior, noua academie urmează să transmită cursanților săi cunoștințe aprofundate în domeniul teoriei marxist-leniniste și al politicii P.C.U.S., să le asigure stăpînirea metodelor și mijloacelor tehnice moderne de conducere, capacitatea de a le utiliza în mod creator în practică.

Academia economiei naționale va asigura totodată — în colaborare cu specialiști din diferite ministere și departamente, instituții științifice, de învățămînt și cercetare — o largă activitate de cercetare științifică în cadrul catedrelor și laboratoarelor sale, cu participarea activă a cursanților. Se va consolida, astfel tendința, accentuată în ultimul deceniu, de apropiere a activității de cercetare față de cerințele practicii. Ea s-a concretizat, arăta nu demult revista **Ekonomiceskaia gazeta**, în orientări mai actuale ale tematicii cercetărilor științifice, în urmărirea mai perseverentă a finalizării cercetărilor sub forma unor soluții practice. Atenția crescîndă acordată dezvoltării cercetărilor în domeniul științelor economice se exprimă între altele, în faptul că în perioada 1971—1977 efectivul lucrătorilor științifici cu profil economic a sporit în U.R.S.S. de 1,5 ori.

Extinderea transportului prin conducte

CONSTRUCȚIA DE CONDUCTE, în proporție covîrșitoare pentru transportul de combustibili lichizi și gazoși, reprezintă unul dintre sectoarele de activitate care nu s-a resimțit de pe urma recesiunii economice prelungite din țările capitaliste sau de pe urma „crizei energetice". O anchetă realizată de revista **Pipeline Industry** relevă că lungimea totală a conductelor construite în

Conducte construite (mii km)

	1976	1978 *)
Total	41010	50124
Din care :		
Pe uscat	38333	46795
— conducte de gaze	16590	19223
— conducte de petrol	12016	13961
— conducte pentru produse prelucrate	9727	13611
Pe mare	2677	3329

*) Estimații.

țările nesocialiste în cursul anului 1977 a depășit cu 11 la sută nivelul atins în 1976, iar anul trecut a fost cu 10 la sută mai mare decît în 1977, ceea ce se explică prin intensificarea valorificării de noi zăcăminte de țiței și gaze, prin extinderea relativ mai rapidă a utilizării gazelor naturale, precum și prin economicitatea transportului prin conducte, comparativ cu alte genuri de transport.

După cum se vede din datele tabelului alăturat, construcția de conducte submarine se menține la un nivel modest, în timp ce — dintre conductele construite pe uscat — cea mai mare creștere înregistrează cele destinate transportului de produse prelucrate.

R.D.G. : Valorificarea superioară a metalului

ATENȚIA acordată în R.D. Germană căilor intensive de dezvoltare a producției industriale se concretizează, între altele, în valorificarea tot mai rațională, superioară a materiilor prime și semifabricatelor. Graficul alăturat, reprodus după revista **Sozialistische Finanzwirtschaft**, ilustrează realizările obținute sub acest aspect în industria prelucrării metalelor. În timp ce consumul de laminate de oțel a crescut în 1977 doar cu 1 la sută în raport cu anul precedent, producția-marfă a ramurii a sporit cu 6,8 la sută. Pe de altă parte, valoarea producției finite, obținută dintr-o tonă de laminate de oțel, a progresat sensibil în cursul acestui deceniu, fiind în 1977 cu 40 la sută mai mare decît în 1970.

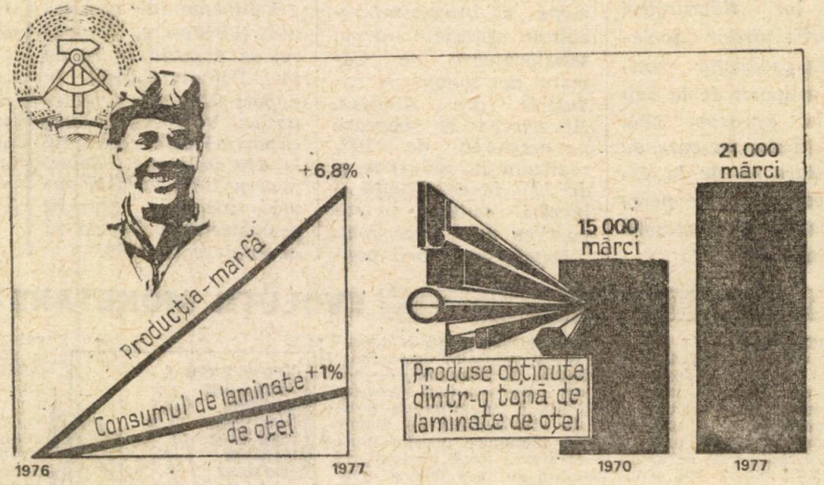

Din element poluant, sursă suplimentară de energie

RECUPERAREA anvelopelor vechi și obiectelor uzate din mase plastice, care constituie un element de poluare a mediului înconjurător, ridică probleme însemnate îndeosebi în țările capitaliste industrializate. Principala lor utilizare pînă în prezent — drept combustibil — este departe de a fi ideală, fie și pentru faptul că gazele care scapă în atmosferă în cursul arderii contribuie la poluarea acesteia.

Pe linia căutării unor soluții mai bune, la Hamburg (R.F.G.) a intrat recent în funcțiune o stație pilot de piroliză a anvelopelor și maselor plastice, uzate, după un procedeu tehnologic elaborat în cadrul universității orașului. Pe baza pirolizei, aceste materii prime secundare sînt descompuse în benzină ușoară, gaze combustibile și produse aromatice ; gazele sînt folosite, în parte, ca sursă de energie pentru piroliză, iar produsele aromatice — la ameliorarea unor tipuri de benzine, dispărînd totodată orice element de poluare a mediului înconjurător.

GLOSAR

Francul francez

DENUMIREA unității monetare a Franței este reminiscența unei vechi monezi „franc" (francii s-au stabilit pe teritoriul francez în sec. V e.n.). Prima mențiune documentară despre existența francului se află în ordonanța din anul 1360 care numește „franc de aur fin" piesa confecționată din 3,88 g aur de 34 carate care purta de fapt numele de „denier".

În urma numeroaselor vicisitudini economice și politice, greutatea acestei piese s-a redus continuu, astfel incit în 1460 piesa nu mai cîntărea decît 3,40 g, sub domnia lui Henri III (1574—1589), 1,08 g, iar în preajma Revoluției franceze, 0,29 g. Pînă la Henri IV (1589—1610) s-au bătut și franci de argint cu greutatea de 23 g.

Revoluția din 1789 a vrut să pună capăt mutațiunilor monetare, procedee spoliatoare ale regilor, făcînd din francul de 5 g argint cu titlul 900/1000 unitatea monetară legală a Franței. Legea din 17 germinal an XI (7 aprilie 1803) a reintrodus bimetalismul, stabilind un raport legal de valoare între aur și argint de 1:15,5, astfel încît francul era definit oficial prin 5 g argint și, indirect, prin 0,3225 g aur fin. Între 1803 și 1914, francul s-a bucurat de o stabilitate remarcabilă.

La începutul primului război mondial, guvernul a suspendat convertibilitatea francului și a finanțat războiul prin inflație, ceea ce a dus la pierderea celei mai mari părți din puterea de cumpărare a monedei. Prima devalorizare a francului datează din 1926, cînd conținutul lui de aur a fost redus la 0,0655 g cu titlul 900/1000 (francul Poincaré) și s-a restabilit convertibilitatea (în lingouri). Au urmat alte devalorizări în 1938 și 1940, determinate de înarmare și război. După cel de al doilea război mondial, puterea de cumpărare a francului a scăzut progresiv și implicit conținutul de aur, care a ajuns în 1949 la 0,00253 g. O nouă devalorizare a avut loc în 1958, la 0,0018 g, în scopul pregătirii intrării Franței în Piața comună.

La 1 ianuarie 1960, guvernul de Gaulle a înlocuit francul „ușor" cu „noul franc" la raportul de 100 fr. vechi = 1 fr. nou, definit prin 0,180 g aur fin. Noul franc a fost relativ stabil în perioada 1960—1969, însă în 1969, din cauza atmosferei politice încărcate, moneda franceză a fost devalorizată cu 12,5%, conținutul ei de aur scăzînd la 0,160 g.

La 24 aprilie 1972, Franța, împreună cu alte state membre ale Pieței comune a intrat în dispozitivul „șarpelui" valutar, angajîndu-se să nu permită o fluctuație a francului mai mare de 2,25% față de celelalte monede participante, în timp ce față de dolar și alte monede cursul francului era flotant. Constituind o țintă a unor mari atacuri speculative, francul a trebuit retras din „șarpe" la 12 iulie 1974, pentru ca un an mai tîrziu să fie reintrodus. În martie 1976, francul a fost din nou victima speculației valutare și, cu toate sacrificiile făcute de Banca Franței, cursurile n-au putut fi menținute în limitele prescrise, astfel încît francul a părăsit din nou „șarpele" valutar.

În 1978, Franța, împreună cu R.F.G., au inițiat înființarea sistemului monetar vest-european care ar urma într-un viitor să aibă în centru o monedă internațională. Va însemna aceasta lichidarea monedelor naționale participante, inclusiv a francului francez?

C. K.

Prognoză

Adrian Turcu, București — 1) Despre activitatea Comitetului de studii și prognoză „Polonia 2 000", de pe lîngă Academia poloneză de științe, am scris în nr. 52/1978 al revistei noastre, cînd am publicat un interviu cu prof. Juliusz Gorynski, vicepreședinte al acestui comitet. Unul din rezultatele concrete recente ale activității comitetului îl reprezintă revizuirea prognozei demografice a Poloniei pentru anul 2000. Potrivit noilor estimații, populația țării va atinge atunci 41,2 milioane locuitori (și nu 38,9 milioane, cît se estima pînă acum), din care 1,5 milioane copii sub 14 ani și peste 5 milioane persoane în vîrstă de pensionare. Prognoza apreciază că tendința actuală de restabilire a echilibrului numeric dintre bărbați și femei va continua : în 1990 la 1 000 bărbați vor exista 1030 femei, iar la sfîrșitul secolului 1 017 femei, față de 1 059 femei la 1 000 bărbați în 1975. În anul 2000 locuitorii orașelor vor constitui 68,7% din totalul populației țării, cifra atestînd o anumită încetinire a ritmului de scădere a ponderii populației rurale. 2) Ziarul „The Times", a cărui apariție a încetat (se crede însă că temporar) la 30 noiembrie 1978, în urma unui conflict de muncă legat de introducerea unor noi tehnologii care ar fi atras concedierea unei părți a personalului, avea în acel moment un tiraj zilnic de 300 000 exemplare.

Petrol și dezvoltare

Florin Bușe, Craiova — 1) Noile zăcăminte de petrol descoperite în Mexic, care ridică totalul rezervelor certe la 40 miliarde barili (1 baril = circa 159 litri), al celor probabile la 44 miliarde, iar al celor potențiale la 200 miliarde barili, situează această țară pe locul al șaselea în lume, după U.R.S.S., Arabia Saudită, Iran, S.U.A. și Kuweit. Totuși, potrivit declarațiilor președintelui Mexicului, José Lopez Portillo, ritmul extracției va fi determinat de necesitățile dezvoltării interne, nu de dimensiunile zăcămintelor sau de presiunile cererii externe. Cu alte cuvinte, a precizat el, producția nu va fi majorată dincolo de capacitatea țării de a „digera" veniturile încasate. Producția zilnică de petrol a Mexicului depășește în prezent, pentru prima dată, 1,5 milioane de barili, din care o treime ia calea exportului. Se prevede că în 1980 producția zilnică va atinge un plafon de 2,25 milioane barili, iar exportul 1 milion barili pe zi, asigurînd țării încasări anuale de peste 5 miliarde de dolari.

2) Datele statistice evidențiază că în mai multe țări dezvoltate durata medie de spitalizare s-a redus în ultimele decenii. În Franța, de pildă, ea a scăzut de la 39 zile în 1920 la 14 zile în 1974. Numai între 1962 și 1972 durata medie a spitalizării s-a redus cu 25% în spitalele de stat. În clinicile particulare reducerea duratei a fost de numai 4%.

Cooperare

Paul Mihalca, Baia Sprie — Faptul că în Franța au fost înmatriculate anul trecut circa 1,9 milioane autoturisme, în vreme ce producția națională a depășit 3,1 milioane se explică prin dimensiunile mai mari ale exportului (1,6 milioane autoturisme) în raport cu cele ale importului (420 mii). Paralel cu dezvoltarea exportului de autoturisme, anul trecut industria franceză a încheiat cîteva acorduri de cooperare pe plan internațional. Astfel „Regia Renault" a încheiat un asemenea acord cu firma „American Motors" în vederea intensificării pătrunderii pe piața S.U.A., „Peugeot" a semnat un acord de licență cu Iugoslavia incluzînd construirea unei noi uzine, iar „Citroën" un acord de licență cu R.D.G. privind producerea în această țară a unor piese etc. Paralel, se va extinde considerabil activitatea filialelor „Regiei Renault" în Mexic și Turcia, societatea menționată urmînd să aibă un rol central și în crearea industriei de automobile în Portugalia.

Între România și Franța cooperarea de un deceniu din această ramură s-a concretizat în producția automobilului „Dacia". În 1978 a fost semnat un nou acord privind diversificarea fabricației în România a unor autovehicule din gama Renault. La rîndul său, societatea mixtă „Oltcit" are ca scop producerea în România și comercializarea autoturismului cu același nume, produs prin cooperare cu firma „Citroen".

Zonă liberă

Ion Abărbicriței, Gura Humorului — Zona liberă din Sri Lanka a fost oficializată la sfîrșiul anului trecut, prin deschiderea la Katunayake, în apropierea aeroportului din Colombo, a două fabrici de confecții, ale căror produse sînt destinate pieței Statelor Unite. Autoritățile din Colombo au aprobat deja 46 de noi proiecte industriale (pentru confecții, textile, încălțăminte, produse din cauciuc, sticlă, chimicale etc.) ce urmează a fi realizate în zona liberă, în acest scop prevăzîndu-se ca, pînă la sfîrșitul anului 1979, aici să intre în funcțiune la parametrii proiectați încă 11 fabrici. Din valoarea totală a investițiilor (peste 100 miliarde dolari), două treimi vor fi asigurate de firme din Sri Lanka, iar restul de parteneri occidentali, majoritatea acestora din urmă avînd deja filiale în Hong Kong, cea mai apropiată zonă liberă din regiune.

Salariați

Stelian Bădică, Mărășești — Salariile orare ale angajaților care lucrează, din necesități personale, cu program redus sînt, în țările occidentale, cu mult inferioare celor ale lucrătorilor obișnuiți, cuprinși în sindicate, deși productivitatea primilor nu este de fel mai scăzută. În același timp, această modalitate de angajare permite firmelor capitaliste să economisească fonduri pe care altminteri ar trebui să le utilizeze ca alocații pentru șomaj.

Marea majoritate a angajaților cu program redus sînt femei, faptul fiind strîns legat de tendința de sporire a ponderii femeilor în totalul populației ocupate, caracteristică perioadei postbelice. Principalul sector care permite această formă de angajare este cel al serviciilor. În țările Pieței comune, de pildă, în sectorul terțiar lucrează peste 68% din salariații cu program redus, în vreme ce alți aproape 23% activează în industrie, iar restul în agricultură.

Pe de altă parte, după cum se știe, în perioadele de șomaj ridicat, cum este și cea actuală, reducerea obligatorie a săptămînii de lucru, cu diminuarea corespunzătoare a salariului este un procedeu la care firmele capitaliste recurg destul de frecvent.

Autostradă

Doru Spătaru, Timișoara — Prima etapă a negocierilor privind construirea autostrăzii transeuropene care va lega, între ele, Marea Baltică, Marea Adriatică, Marea Neagră și Marea Egee, traversînd mai multe lanțuri muntoase, a luat sfîrșit. La acest proiect participă zece țări europene, precum și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa. Autostrada urmează să străbată Austria, Bulgaria, Grecia, Ungaria, Italia, Polonia, România, Cehoslovacia, Turcia și Iugoslavia. Conform proiectului, autostrada va avea cel puțin două benzi de circulație pe fiecare sens. Se apreciază că lucrările preliminare vor mai dura circa patru ani, ceea ce nu exclude, însă ca în unele țări lucrările de construcție să înceapă mai devreme.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 4 din 26 ianuarie 1979

– O gîndire novatoare ancorată în realităţile României socialiste **(prof. dr. Gh. Creţoiu)** 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

– Ritm susţinut, eficienţă ridicată pe şantierele de construcţii **(Gh. Drăghici)** 4

– Dezbatere „R.E.". Reducerea consumului de energie şi combustibil 6

– Adunările generale ale oamenilor muncii din agricultură. Hotărîre unanimă pentru valorificarea tuturor rezervelor de creştere a producţiei şi eficienţei economice **(M. Săvu)** 8

– Experienţa unei conlucrări fructuoase producător – exportator în fundamentarea unor strategii de export. Dinamica înnoirii – factor esenţial al dezvoltării şi eficienţei **(Florin Pogonaru)** 10

– Mecanismul economico-financiar: funcţionalitate – eficienţă. Preţurile, instrument activ în reînnoirea şi modernizarea produselor **(Ioan Predoi)** 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Sistem modern de programare a producţiei miniere **(prof. dr. Aurelian Simionescu)** 14

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

– Mic dicţionar economic. Întreprinderea socialistă **(dr. Viorel Cornescu)** 16

ÎN SPRIJINUL CANDIDAŢILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

– Productivitatea muncii **(lector univ. I. Gavrilă)** 17

TEORII ● IDEI

– Conceptul de eficienţă economică în lumina perfecţionării mecanismului economic **(prof. dr. Ion Românu)** 19

– Convorbiri economice cu profesorul **Maurice Guernier.** Cheltuielile militare şi dezechilibrele, principale obstacole în calea unei dezvoltări sănătoase 21

– Şcoli ● curente ● economişti. Mihail Kogălniceanu – unitate între gînd şi acţiune în pregătirea Unirii Principatelor **(conf. dr. Virgil I. Ionescu)** 22

– Implicaţii economice ale tehnicilor şi tehnologiilor spaţiale **(Eugen Mândescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– 30 de ani de activitate a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc **(P. Nicolae)** 27

– Tendinţe – conjuncturi 29

– Mondorama 30

– Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relaţii financiar-valutare şi comerciale internaţionale

IN THIS ISSUE

— Innovating thoughts, deep-rooted in the realities of the socialist Romania **(Prof. Dr. Gh. Creţoiu)** 1

— The economic and financial mechanism : good functioning and efficiency. Prices, an active instrument in renewing and modernizing products **(Ioan Predoi)** 12

— The concept of economic efficiency in the light of the improvement of the economic mechanism **(Prof. Dr. Ion Românu)** 19

– Economic talks with **Maurice Guernier.** The military expenses and the disequilibria, the most important obstacles against a healthy development 21

— Schools - currents - economists. Mihail Kogălniceanu — unity between thoughts and action in preparing the Union of the Principalities **(Reader Dr. Virgil I. Ionescu)** 22

– 30 years of activity of the Council for Mutual Economic Assistance **(P. Nicolae)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Une pensée novatrice, ancrée dans la réalité de la Roumanie socialiste **(prof dr. Gh. Creţoiu)** 1

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement, efficience. Les prix — instrument actif dans le renouvellement et la modernisation des produits **(Ioan Predoi)** 12

— Le concept d'efficience économique à la lumière du perfectionnement du mécanisme économique **(prof. dr. Ion Românu)** 19

– Discussions économiques avec **Maurice Guernier.** Les dépenses militaires et les déséquilibres, les obstacles les plus importants dans la voie d'un développement sain 21

– Ecoles — courants — économistes. Mihail Kogălniceanu — unité entre la pensée et l'action dans la préparation de l'Union des Principautés **(maître de conférences dr. Virgil I. Ionescu)** 22

— 30 ans d'activité du Conseil d'Assistance Economique Mutuelle **(P. Nicolae)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новаторское мышление, имеющее свои корни в действительности страны **(проф. др. Георге Крецою)** 1

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Цены — активный инструмент обновления и модернизации продукции **(Иоан Предой)** 12

— Понятие экономической эффективности в свете совершенствования экономического механизма **(проф. др. Ион Ромыну)** .. 19

— Экономические беседы: с **Морисом Герние.** Военные расходы и нарушения равновесия – главные препятствия на пути здорового развития 21

— Школы. Течения. Экономисты. Михаил Когэлничану — единство между мышлением и действием в подготовке Объединения Княжеств **(старший лектор, др. Вирджил И. Ионеску)** 22

— 30 лет деятельности Совета Экономической Взаимопомощи **(И. Николае)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari de presă din întreprinderi şi instituţii. Preţul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi şi instituţii — 260 lei anual ; pentru cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, elevi, studenţi — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacţia şi administraţia Calea Dorobanţilor nr. 11–25, 71 131 Bucureşti, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRATIA ASIGURĂRILOR DE STAT

DE LA ADAS

La Administrația Asigurărilor de Stat puteți contracta asigurarea de accidente — la alegere — într-una din cele 4 variante, fiecare din acestea prezentînd caracteristici diferite, astfel :

● **Asigurarea de accidente cu sume asigurate fixe,** totale, de 19 000 de lei, la care prima de plată pe o durată de 3 luni este de 15 lei ;

● **Asigurarea de accidente cu sume asigurate convenite,** la care prima anuală de plată este de 3,20 lei pentru fiecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță, putîndu-se achita și în rate.

● **Asigurarea familială de accidente,** care cuprinde soții, precum și copiii, indiferent de numărul lor, în vîrstă de la 5 ani la 16 ani, la sume asigurate totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană.

Prima de plată, pe o durată de 3 luni, este de 25 lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

Toate aceste asigurări de accidente oferă și avantajul cuprinderii în asigurare și a bunurilor casnice și gospodărești pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliță, fără vreo plată de primă suplimentară.

● **Asigurarea de accidente „Turist“,** la care prima de plată de 15 lei pe o perioadă de 1 lună, acoperă, pentru sume asigurate totale de pînă la 40 000 de lei, cazuri de accidente ale asiguratului, iar pentru o sumă de 20 000 de lei — pagubele la bunurile casnice și gospodărești ale acestuia.

La toate felurile de asigurări de accidente, în cazurile de invaliditate permanentă parțială, suma cuvenită în raport cu gradul de invaliditate stabilit se plătește majorată cu 25%

Pentru încheierea asigurărilor, cei interesați se pot adresa responsabililor cu asigurările din organizațiile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare, cooperativelor de credit, cooperativelor de consum sau, direct, oricărei unități ADAS.

1979 FEB 2

Combinatul siderurgic Galaţi produce şi livrează:

I. Tablă groasă şi mijlocie — din oţeluri calmate, semicalmate, necalmate, slab aliate şi aliate conform normelor româneşti şi străine — pentru construcţii mecanice, metalice, navale, de maşini, de cazane şi recipiente sub presiune etc.

— Benzi şi table laminate la rece — neacoperite şi zincate conform normelor româneşti şi străine pentru construcţii metalice, ţevi sudate, profile îndoite, aparataj electric, caroserii, articole de uz casnic etc.

II. Sulfat feros heptahidratat pentru purificarea apei :

- **Sulfat de amoniu pentru agricultură ;**
- **Benzen brut de huilă şi gudron pentru industria chimică ;**
- **Smoală tip „B" conform STAS 3 360/1969, sub formă lichidă şi granulată.**

Creozot de huilă pentru negru de fum ;
Zgură granulată de furnal pentru construcţii civile, industriale, rutiere.
Oxigen îmbuteliat.

Pentru informaţii detaliate asupra produselor, adresaţi-vă la telefon 3 04 38 sau prin centrala 3 19 00, interior 15 60 — Serviciul desfacere C.I.S. Galaţi —

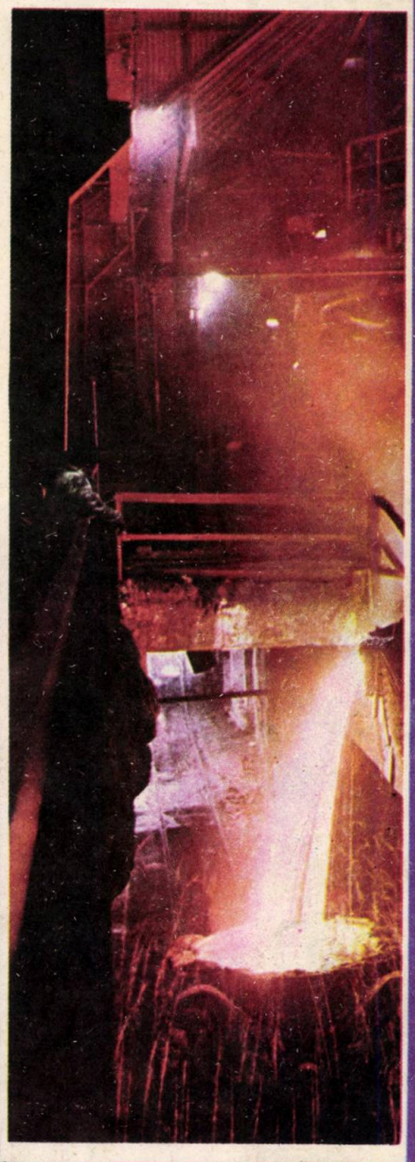

CSG

COMBINATUL SIDERURGIC GALAŢI

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

MATERIALELE SECUNDARE

ATRASE PE SCARĂ LARGĂ ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

Numărul 5 ● Vineri 2 februarie 1979

Expresie a stimei şi sentimentelor de dragoste,
omagiu vibrant adus de întregul nostru partid şi popor
personalităţii şi activităţii secretarului general al partidului

SĂRBĂTORIREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU CU PRILEJUL ANIVERSĂRII ZILEI DE NAŞTERE

„Îmi exprim convingerea că întregul nostru partid, Comitetul Central, Comitetul Politic Executiv, celelalte organe de partid își vor îndeplini neabătut răspunderile ce le revin, acționînd pentru înfăptuirea politicii noastre interne și externe, pentru ridicarea continuă a bunăstării generale a poporului, întărirea independenței și suveranității patriei, dezvoltarea colaborării României cu toate statele pe baza principiilor de egalitate și respect reciproc".

NICOLAE CEAUȘESCU

1979 FEB 6

SCRISOAREA

adresată tovarăşului Nicolae Ceauşescu de Comitetul Politic Executiv al C. C. al P. C. R.

Mult iubite şi stimate tovarăşe NICOLAE CEAUŞESCU

Aniversarea zilei dumneavoastră de naştere ne oferă fericitul prilej de a vă adresa, cu sentimente de profundă stimă şi afecţiune tovărăşească, cele mai calde felicitări şi urări de ani mulţi şi fericiţi, de multă sănătate şi putere de muncă, pentru progresul şi fericirea poporului, pentru triumful cauzei socialismului şi comunismului în România.

Cu acest prilej sărbătoresc, dorim să aducem un vibrant omagiu personalităţii şi activităţii dumneavoastră, să dăm expresie preţuirii şi dragostei profunde pe care – asemeni întregului nostru partid şi popor – vi le purtăm pentru înaltele calităţi de comunist şi conducător, pentru energia, principialitatea, consecvenţa şi pasiunea revoluţionară cu care, încă de la cea mai fragedă vîrstă, v-aţi angajat în lupta pentru slujirea intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, ale întregii naţiuni, pentru cauza nobilă a libertăţii, independenţei şi suveranităţii scumpei noastre patrii. Este unanim recunoscută şi apreciată magistrala contribuţie pe care aţi adus-o şi o aduceţi, acţionînd neobosit în fruntea partidului şi statului – aplicînd creator principiile socialismului ştiinţific în condiţiile concrete din România – la dezvoltarea gîndirii şi practicii revoluţionare, la elaborarea celor mai corespunzătoare soluţii pentru asigurarea mersului înainte al patriei, la înfăptuirea politicii noastre interne şi externe, consacrată înfloririi multilaterale a economiei, ştiinţei şi culturii, ridicării vieţii poporului pe noi trepte de civilizaţie şi progres. Uriaşa dumneavoastră capacitate

creatoare, excepționalul talent de organizator și conducător pe care îl manifestați cu strălucire, în toate împrejurările, numeroasele soluții originale, cu adevărat inovitoare pe care le elaborați și le promovați cu consecvență în cele mai diferite sectoare ale vieții noastre economice, politice și sociale, dinamizează puternic întreaga operă de construcție socialistă din patria noastră.

Prețuim în mod deosebit aportul dumneavoastră inestimabil la întărirea partidului nostru comunist, la creșterea continuă a rolului său conducător în întreaga viață a societății. Pentru întregul activ de partid și de stat, pentru toți comuniștii constituiți un înalt exemplu de luptă neobosită pentru întărirea continuă a legăturii partidului cu masele largi, pentru așezarea tuturor raporturilor din cadrul societății pe principiile eticii și echității, ale democrației noi, socialiste — în cadrul căreia și-au găsit împlinirea aspirațiile tuturor fiilor patriei, români, maghiari, germani, sîrbi sau de alte naționalități — cale sigură spre afirmarea plenară a personalității umane, spre înflorirea multilaterală a întregului popor. Prin legătura strînsă pe care o mențineți cu întregul popor, prin prezența permanentă, nemijlocită în toate județele țării — în unitățile industriale, la sate, în instituții științifice, culturale sau de învățămînt — prin dialogul viu pe care îl desfășurați cu toate categoriile de oameni ai muncii, ați introdus în viața partidului și a statului nostru un spirit nou, de înaltă responsabilitate socială, comunistă, de puternic avînt în muncă, de ordine și disciplină, de dăruire totală față de cauza socialismului, a progresului și înfloririi patriei. Înalta principialitate pe care o manifestați în înfăptuirea politicii naționale, de deplină egalitate între toți cetățenii și în toate domeniile, a făcut să sporească și mai mult stima și dragostea oamenilor muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare față de dumneavoastră, eminent conducător al partidului și statului nostru.

Tot ceea ce au înfăptuit partidul și poporul nostru în ultimul deceniu și jumătate — deceniu care se înscrie drept cea mai fecundă perioadă din întreaga istorie a țării — este organic legat de numele dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu. Pentru toate aceste calități, pentru strălucitele succese obținute de România pe calea progresului și bunăstării, vă bucurați de profunda stimă și adînca prețuire a întregului popor, ferm hotărît să acționeze strîns unit în jurul partidului, al dumneavoastră, spre binele și înflorirea patriei socialiste.

Militînd consecvent pentru dezvoltarea impetuoasă a țării, dumneavoastră reprezentați astăzi cel mai autorizat promotor al nobilelor aspirații de pace și progres ale poporului român, sînteți un strălucit luptător pentru cauza generală a socialismului, a colaborării și prieteniei între popoare. Este unanim apreciată contribuția deosebit de valoroasă pe care o aduceți la promovarea principiilor noi de relații între partide, de deplină egalitate și respect reciproc, consecvența impresionantă cu care acționați în vederea întăririi coeziunii tuturor forțelor revoluționare, democratice, antiimperialiste. Prin întreaga dumneavoastră activitate internațională v-ați afirmat ca o mare personalitate a epocii contemporane, ca un înflăcărat militant pentru dezvoltarea relațiilor cu țările socialiste și întărirea unității și colaborării lor, pentru solidaritate și colaborare cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, pentru extinderea, în spiritul coexistenței pașnice, a legăturilor României cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială. Prin fermitatea cu care luptați pentru așezarea relațiilor dintre state pe baza egalității, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, dați întregii lumi un înalt exemplu de responsabilitate pentru cauza păcii și progresului tuturor popoarelor. Prezența dumneavoastră activă, deschisă și curajoasă, ca reprezentant al României, în momentele cele mai importante pe care le cunoaște istoria contemporană, găsește un puternic ecou în opinia publică mondială, contribuind la soluționarea constructivă, în spiritul păcii și progresului a problemelor complexe ale umanității. Lupta dumneavoastră consecventă pentru triumful cauzei destinderii, securității și colaborării, inițiativele și eforturile pe care le depuneți pentru stingerea focarelor de conflicte și încordare, pentru soluționarea pe cale politică, prin tratative, a tuturor problemelor litigioase, pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, v-au impus în conștiința popoarelor lumii ca o proeminentă personalitate a vieții politice internaționale, întîmpinată cu bucurie pe toate meridianele lumii. Ați adus și aduceți astfel României un mare prestigiu pe plan mondial, făcînd ca țara noastră să se bucure de prietenia sinceră a tuturor națiunilor.

Aniversarea zilei dumneavoastră de naștere în acest an — anul celui de-al XII-lea Congres al partidului și al celei de-a 35-a aniversări a eliberării patriei — ne oferă, mult stimate și iubite tovarășe Ceaușescu, prilejul de a vă asigura încă o dată de hotărîrea noastră fermă de a acționa neabătut, strîns uniți în jurul dumneavoastră, pentru binele și fericirea întregului nostru popor, pentru transpunerea în viață a mărețului Program al partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, pentru pacea și progresul umanității.

Vă dorim, din inimă, să ne trăiți întru mulți ani, iubite tovarășe Ceaușescu, să aveți multe și mari satisfacții în întreaga dumneavoastră activitate, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu toți cei dragi și apropiați. Să vă aflați mereu tînăr și plin de energie în fruntea partidului și statului, conducînd cu aceeași fermitate și înțelepciune destinele poporului nostru, înaintarea patriei pe calea socialismului, libertății, independenței și prosperității!

Primiți, vă rugăm, urarea tovărășească pe care v-o adresăm cu toată căldura inimilor noastre: „La mulți ani, tovarășe Nicolae Ceaușescu!"

COMITETUL POLITIC EXECUTIV
AL COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

D 646

1979 FEB 6

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

STUDII ŞI APLICAŢII DE ERGONOMIE ÎN INDUSTRIA UŞOARĂ

Conceptul sistemic de abordare integratoare a activităţii de ergonomie

ABORDAREA SISTEMICĂ — alcătuită din **analiza sistemelor, ingineria sistemelor** şi **conducerea sistemelor** — s-a dovedit de mare utilitate în rezolvarea problemelor mari şi complexe, referitoare la oameni şi maşini. Această metodă implică efectuarea unei analize foarte amănunţite a elementelor sau componentelor sistemului (atît echipamentele cu caracteristicile lor constructive, cît şi metodele de operare).

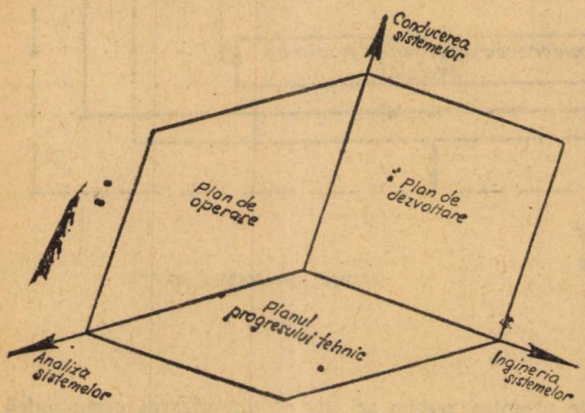

Relaţiile dintre elemente se analizează observînd şi studiind logic funcţiunile lor individuale şi mecanismele lor funcţionale. După precizarea acestora, orice soluţie (sau orientare a sistemului) avută în vedere poate fi evaluată pentru întregul sistem, ţinînd seama de diverse criterii de eficienţă şi de restricţiile practice asociate elementelor funcţionale. Pe baza acestor evaluări anticipate, se pot lua apoi măsurile de conducere (inclusiv cele tehnice) necesare pentru aplicarea practică a soluţiei alese.

Analiza problemelor ergonomice în perspectiva concepţiei sistemice se impune în primul rînd datorită capacităţii acestei metode de a explica într-un mod adecvat şi de a cuprinde cele mai complicate fenomene întîlnite în procesul de muncă, a căror esenţă cu greu poate fi evaluată cu alte mijloace de investigare.

Una din trăsăturile fundamentale ale procesului de muncă este faptul că el rezultă din **integrarea într-un sistem autoreglabil a elementelor sale componente.** Sarcina activităţii de ergonomie trebuie să fie surprinderea şi explicarea acestei trăsături. Investigarea sistemică a procesului de muncă este cerută de următoarele caracteristici ale acestuia :

- existenţa unui anumit număr de elemente componente structurale, avînd fiecare legile sale proprii ;
- existenţa obiectivă a unor legături cauzale şi a unor interacţiuni între elementele respective, ceea ce obligă la anumite restricţii în construirea sistemului ;
- modificarea în timp a elementelor componente şi a relaţiilor dintre acestea (dinamismul sistemului) ;

Microsistemul locului de muncă

Caracteristici ale proiectelor de organizare ergonomică pentru obiectivele noi

- **OBIECTIVE :**
  - organizarea ergonomică a proceselor de muncă
  - reducerea duratei de atingere a parametrilor tehnico-economici
  - crearea condiţiilor pentru trecerea treptată la normarea tehnică
- **STRUCTURĂ :**
  - criterii de alegere a locurilor de muncă
  - metode de proiectare a soluţiilor de organizare ergonomică
  - concretizarea soluţiilor proiectate în fişe de organizare ergonomică
  - indicaţii pentru implementare
  - calculul eficienţei economice
- **SOLUŢII :**
  - organizarea internă a locurilor de muncă – dotare, alimentare, evacuare, dispunere spaţială
  - exigenţe ale locului de muncă (cerinţe umane şi profesionale – metode de lucru)
  - condiţii de muncă
  - atribuţii la locul de muncă
  - protecţia şi securitatea muncii
  - relaţii la locul de muncă
- **EFICIENŢĂ SCONTATĂ :**
  - scurtarea duratei de atingere a parametrilor
  - creşterea nivelului parametrilor proiectaţi
  - diminuarea fenomenelor negative (absenteism, fluctuaţie, neintegrare)
  - armonizarea factorilor la locul de muncă prin adaptarea maşinii la om şi a omului la meseria sa

SUPLIMENT la „REVISTA ECONOMICĂ" nr. 5/1979

STUDII EXPERIMENTĂRI REZULTATE ÎN ÎNTREPRINDERI

Studiile și proiectele de organizare a locurilor de muncă, pe care le elaborează colectivul multidisciplinar al laboratorului de ergonomie de la Întreprinderea „Țesătura" din Iași sînt prezentate în mai multe variante, în care se pune accentul pe unul sau altul dintre obiectivele de eficiență economică urmărite, în condițiile eliminării situațiilor neergonomice. În acest mod consiliul oamenilor muncii poate adopta acea variantă care corespunde politicii generale a întreprinderii în etapa respectivă.

● *La mercerizarea firelor munca se caracterizează prin solicitări psihice și dinamice normale, dar apar perturbări datorate diversificării mari a operațiilor (relativ contradictorii) de deservire a mașinii și de pregătire a sculurilor, pe care le execută fiecare muncitoare. Cele 3 variante propuse introduc specializarea executanților pe grupe mai restrînse de operații, colaborarea între ei în procesul tehnologic și posibilitatea al-*

Studierea mai multor variante permite optimizarea deciziei

ternării periodice a activităților pentru evitarea monotoniei; formulele concrete oferă prioritar condiții fie pentru creșterea productivității muncii, fie pentru îmbunătățirea calității.

● *Pentru locurile de muncă de la albire, studiul prevede două variante. Prima — mecanizarea transportului în secție al containerelor cu țesătură crudă, operație pe care în prezent o execută manual muncitorii ce deservesc linia — poate mări productivitatea muncii cu peste 11%; a doua nu necesită investiții, ci se referă la o schemă de posturi care să asigure o deservire colectivă și în același timp unitară a liniei, cu responsabilitatea comună integrală privind calitatea — permițînd o economie de un albitor și un laborant C.T.C. pe tură.*

● *Dintre cele două variante de organizare ergonomică a locului de muncă la sortarea, ambalarea, etichetarea și cîntărirea firelor pieptănate, o menționăm pe aceea (generalizabilă la orice filatură) de a se separa organizatoric operația de sortare (care să fie executată de către sortatori cuprinși în schema C.T.C.) de cea de ambalare, la cele două capete ale unor benzi rulante.*

● capacitatea sistemului de a transforma intrările în ieșiri în cadrul unor procese specifice funcțiilor acestuia (flexibilitatea sistemului);

● conexiunea inversă, care permite reglarea și perfecționarea continuă a sistemului.

PROCESUALITATEA sistemului muncă se realizează însă la locul de muncă, aprofundarea sistemelor și a mecanismelor acestuia prezentînd o deosebită importanță. În felul acesta se ajunge la unitatea numită **om-mașină-mediu, reprezentînd o unitate funcțională sau un ansamblu integrat de componente** (oameni, obiecte ale muncii, mijloace de muncă, ambianța psihosocială, ambianța fizică) **care se intercondiționează între ele în scopul producerii unui anumit rezultat.**

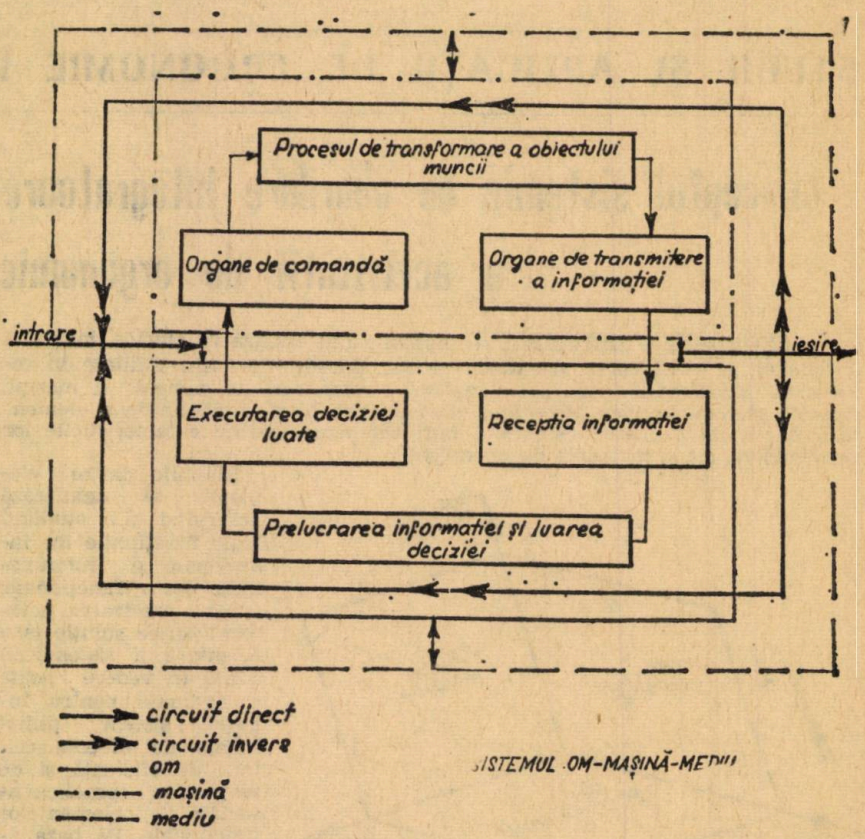

SISTEMUL OM-MAȘINĂ-MEDIU

Pornind de la aceste premise, putem afirma că **organizarea ergonomică a locurilor de muncă presupune un ansamblu de măsuri cu caracter tehnic, organizatoric, fiziologic, psihologic, care să asigure diviziunea și cooperarea rațională, organizarea deservirii optime și condiții corespunzătoare la locul de muncă, normarea muncii, orientarea, selecția și perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor.** Pentru a face posibilă îmbunătățirea activității lucrătorului — funcție de bază a ergonomiei — se impune ca în toate împrejurările să se țină seama de recomandările fiziologice privind regimul de muncă sau poziția optimă de lucru, de influența iluminatului, cromaticii, zgomotului, vibrațiilor, a condițiilor de microclimat, de caracteristicile fizice și psihice ale omului, precum și de modalitățile de instruire, de formare și de comportare în producție și societate.

Obținerea unei eficiențe sporite a muncii presupune **analiza multifactorială a omului încadrat într-un sistem, analiza multicriterială a sistemului, a elementelor sale și a interacțiunii dintre acestea, definirea capacității de muncă a omului și stabilirea factorilor care o influențează.**

În acest fel capacitatea de muncă, ca noțiune integratoare a resurselor omului, se confruntă cu capacitățile de producție, noțiune integratoare a resurselor tehnico-economice ale întreprinderii; **ergonomiei îi revine rolul de modelator, ameliorînd capacitățile de producție în funcție de capacitatea de muncă.** Se evidențiază astfel calitățile integrative, de sistem, pe care nu le posedă nici unul din elementele componente luate separat — permițînd, pe de altă parte, afirmarea calității de autocreștere a sistemului, de sporire a calităților componentelor sale prin judicioasa lor structurare, apariția efectului de sinergie.

Diagnostic şi instrumente de investigare

INVESTIGAREA ERGONOMICĂ complexă trebuie să integreze rezultatele, să le sintetizeze şi să le prelucreze într-o modalitate nouă, specifică şi adecvată scopurilor urmărite.

În acest fel apar, în mod firesc, următoarele aspecte fundamentale: **modul de abordare** a problemei; **fundamentarea** investigaţiei; **orientarea** investigaţiei.

Urmărind funcţionarea optimă a sistemelor industriale — implicit sistemul om-maşină-mediu — investigarea ergonomică acordă o imnportanţă majoră problemelor de **depistare, studiere şi diagnosticare a factorilor perturbatori.** De justeţea diagnosticului pus depinde în cea mai mare măsură găsirea soluţiilor ergonomice. În ultimă instanţă, **diagnosticul reprezintă o activitate complexă de cunoaştere, înţelegere şi explicare a unor fapte şi fenomene investigate.** În procesul de investigare şi tratare a interacţiunilor relaţiilor sistemului om-maşină-mediu, diagnosticul se referă la procesele de muncă şi, de aceea, el ne apare ca un **diagnostic al muncii** sub diferitele ei aspecte.

● **Diagnosticul este un proces de cunoaştere.** În această privinţă diagnosticul muncii, utilizat în ergonomie, nu se deosebeşte de diagnosticul medical, cel psihologic, pedagogic etc. Specificul lui rezultă însă din domeniul în care se aplică, scopul urmărit, mijloacele, metodele şi tehnicile specifice utilizate în procesul cunoaşterii.

● **Diagnosticul înseamnă analiza detaliată a situaţiei existente, relevarea factorilor care o determină şi/sau influenţează,** precizarea acelora dintre ei care influenţează negativ, determinarea naturii lor, a mecanismelor prin care influenţează starea fenomenului studiat, delimitarea consecinţelor şi simptomelor, a modalităţilor lor de manifestare.

● **Diagnosticul înseamnă, în final, formularea direcţiilor în care trebuie desfăşurată activitatea de ergonomie** — activitate ce poate fi de **îmbunătăţire,** de **restabilire** a unui echilibru perturbat sau de **optimizare** a funcţionării unui sistem.

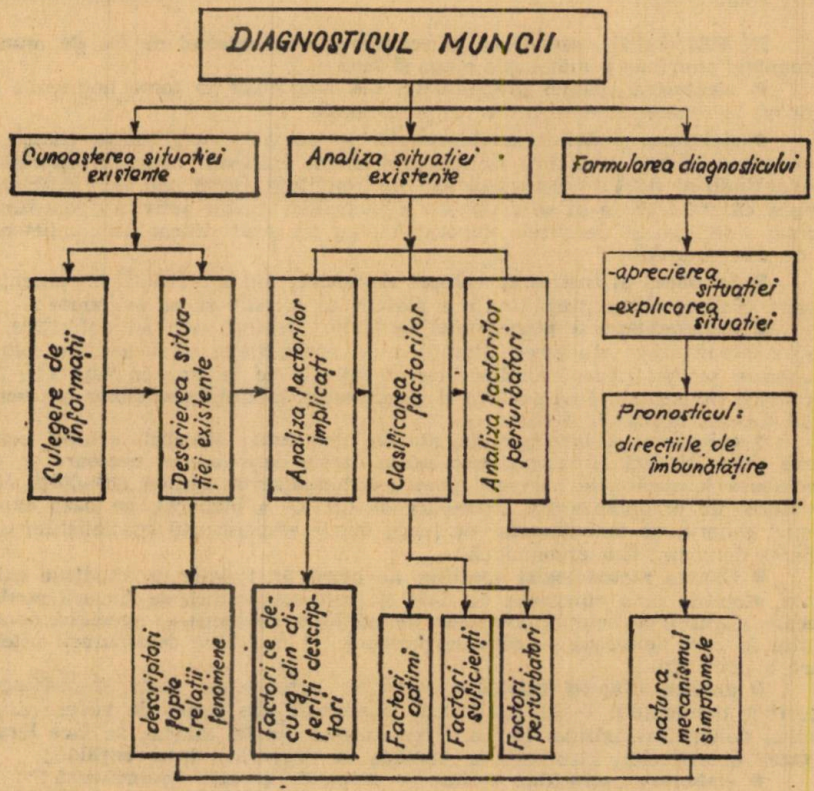

Un inventar succint al **instrumentelor de investigaţie în domeniul ergonomiei** cuprinde:

— **studiul documentar,** informarea bibliografică-ştiinţifică;

— **studiul în „lumea muncii"** — studiu care se face asupra „urmelor" lăsate de diferite comportamente în relaţiile de muncă: fişe, evidenţe de producţie, registre de evidenţă a accidentelor, filme, instrucţiuni de serviciu,

STUDII EXPERIMENTARI REZULTATE IN INTREPRINDERI

Foaia de observaţii, graficul desfăşurării detaliate a procesului de producţie, graficul activităţii celor două mîini, fişa de analiză critică după metoda interogativă de analiză a stadiilor procesului de producţie, determinarea unor parametri fiziologici care indică gradul de oboseală au fost utilizate, în Întreprinderea de confecţii „Steaua roşie" din Sibiu, pentru diagnosticarea situaţiei existente în vederea organizării ergonomice a locului de muncă la operaţia de călcat interfazic (sacouri pentru bărbaţi).

Muncitoarea lucrează stînd în picioare, aplecată înainte (poziţie ce implică un consum de energie de 48 kcal efort/h, cu 1/3 mai mare decît la activitatea în poziţie ortostatică normală), ceea ce antrenează o tensiune musculară constantă şi o oboseală statică, efort cerebral sporit, reducerea îndemînării mîinilor şi a preciziei mişcărilor. Greutatea fierului de călcat (4,330 kg), deplasarea lui de circa 1500 de ori în timpul schimbului de la suport la masa de călcat şi invers fac ca lucrul mecanic pe care muncitoarea îl efectuează în decurs de 8 ore să echivaleze cu cel corespunzător încărcării unei tone de nisip într-un camion la o înălţime medie de 1,1 m.

Confort pentru muncitoare, economii pentru întreprindere

Îmbunătăţirile propuse în urma acestei analize se referă la: introducerea activităţii în poziţie „şezînd", folosindu-se un scaun ergonomic; modificarea mesei de lucru şi a anexelor acesteia, cu posibilitatea de înclinare a suprafeţei sub unghiul dorit, zona de deservire a mîinilor executantului nedepăşind 630 mm; gruparea locurilor de muncă pentru reducerea distanţelor de aprovizionare; introducerea unui sistem de suspendare a fierului de călcat, care uşurează considerabil manevrarea acestuia etc.

Noile condiţii şi adaptarea corespunzătoare a metodei de lucru au redus cu 13—20% numărul acţionărilor şi cu 2/3 distanţa parcursă de muncitoare; micşorarea pe această cale a timpului de execuţie aduce, la cele 160 de locuri de muncă avînd acest specific, un spor de productivitate echivalent cu o economie anuală de 500 000 de lei.

STUDII EXPERIMENTARI REZULTATE IN INTREPRINDERI

Realizarea unui raport dimensional optim între om și mașină, condiție importantă a eficienței muncii, a devenit o necesitate pentru buna deservire a utilajelor din industria ușoară, în care funcționează și vor funcționa în continuare echipamente ale căror elemente de contact om-mașină nu pot fi corectate rentabil pentru a corespunde actualelor cerințe ergonomice. În această situație, ergonomia de concepție urmărește ca un obiectiv prioritar adaptarea omului la mașină.

În cadrul Centralei industriei bumbacului, laboratorul de studiul muncii și ergonomie din Timișoara a stabilit categorii antropometrice, utile întreprinderilor din această subramură ; ele au fost aprobate pentru generalizare în toate unitățile centralei și recomandate și pentru alte subramuri ale industriei ușoare.

Criterii antropometrice pentru adaptarea omului la mașină

Astfel, au fost determinate următoarele categorii antropometrice :

Înălțimea corpului (cm)

Statură	Femei	Bărbați
A — mică	*140-155*	*155-165*
B — mijlocie	*156-165*	*166-180*
C — înaltă	*166 și peste*	*181 și peste*

Totodată, au fost determinate categoriile antropometrice și alte dimensiuni semnificative optime pentru deservirea anumitor mașini — ținînd seama de cotele elementelor de contact, de poziția de lucru normală, de mișcările necesare — în secțiile de preparație, țesătorie, filatură, finisaj. Dimensiunile antropometrice dinamice, parțiale, au fost corelate cu dimensiunile mașinilor, avînd la bază zonele de intervenție pentru executanți, impuse de specificul tehnologiei și al organizării muncii.

Apare necesar, pe de o parte, ca la orientarea profesională și repartizarea pe mașini a personalului să se țină seama de rezultatele acestor studii de antropometrie dinamică aplicată, iar la proiectarea de utilaje noi și modernizarea celor existente să se respecte cerințele rezultate din criterile antropometrice specifice populației noastre.

rapoarte, dări de seamă, caiete de sarcini etc. Metoda de bază o constituie „analiza urmelor" ;

— **studiul documentelor** care conțin informații „culese" fără interacțiunea dintre investigator și investigat ;

— **studiul „în teren"**, în realitatea concretă a muncii ;

— **slaborarea de modele ale realității muncii,** de la aspectele cele mai generale la cele mai particulare ;

— **studii și experimentări în laborator, pe modele simulatoare ;**

— **elaborări de modele formalizate** (matematice).

Cu acest inventar de informații, analistul are o imagine sinoptică asupra situației din punct de vedere ergonomic a activității analizate, urmînd să se concretizeze conținutul și varianta cea mai simplă și mai eficientă ce se impune a fi aplicată în scopul soluționării problemelor depistate.

Etape și faze de realizare a proiectelor

ESTE EVIDENT, că proiectarea ergonomică a locului de muncă impune proiectantului să culeagă un anumit număr de informații de intrare disponibile, să satisfacă un număr mare de restricții contradictorii și să realizeze un proiect acceptabil prin utilizarea tehnicilor formale sau euristice.

O analiză sistemică a tehnicilor și metodelor de concepere pe baze ergonomice a muncii conduce la conturarea unor trăsături comune și anume :

— fără excepție, toate metodologiile și conceptele despre abordarea ergonomică a muncii se bazează, într-o formă sau alta, pe **interacțiunea dintre cele trei elemente esențiale** ale sistemului om-mașină-mediu ;

— tehnicile de lucru coroborează **factorii tehnici, economici și sociali** în rezolvarea contradicțiilor ce apar între cerințele (solicitările) locului de muncă și posibilitățile omului de a le răspunde ;

— aplicarea cu succes a ergonomiei în practică se poate asigura numai cu **echipe complexe de specialiști** în științe umane, tehnice, economice, sociale, estetice etc.

ÎN PRINCIPIU, abordarea și realizarea unui proiect de loc de muncă ergonomic cuprinde următoarele etape și faze :

● **alcătuirea echipei pregătitoare,** din specialiști în toate domeniile ce concură la realizarea unui proiect de ergonomie ;

● **stabilirea și definirea obiectivelor** — etapă în care echipa complexă de ergonomie face o analiză sumară a situației existente, fiecare specialist pronunțîndu-se dacă în domeniul său de activitate există sau nu probleme asupra cărora trebuie să se acționeze. Concluziile acestor activități reprezintă tocmai stabilirea și definirea obiectivului, cu un grad ridicat de competență și de discernămînt ;

● **formarea și instruirea echipei definitive,** din specialiști în domeniile asupra cărora echipa pregătitoare a stabilit că trebuie să se acționeze ;

● **documentare și planificarea în timp.** Membrii echipei definitive se documentează prin studierea literaturii de specialitate, analiza unor soluții elaborate pentru situații similare cu obiectivele ce le stau în față etc. De asemenea, în această fază se face și planificarea în timp a etapelor de lucru, după metoda graficului Gantt ;

● **culegerea și înregistrarea datelor necesare.** Membrii echipei complexe investighează și înregistrează toate datele care le sînt necesare și se efectuează măsurătorile necesare pentru sistematizarea acestei activități. Laboratorul de ergonomie din Timișoara al I.P.I.U. a elaborat, pe baza experienței proprii, un instrumentar de lucru foarte eficient, util specialiștilor din diferite domenii : **fișa ergonomică ;**

● **fixarea metodologiei specifice de lucru.** În funcție de situațiile existente, stabilite prin culegerea de date și prin măsurători, se fixează pentru fiecare membru al echipei complexe metodologia de lucru — specifică domeniului în care activează — care se pretează cel mai bine desfășurării ulterioare a activității ;

● **analiza situației existente,** etapă în care — pe baza metodologiei specifice domeniului — se analizează amănunțit, din punct de vedere ergonomic, datele înregistrate. Pe baza rezultatelor acestei analize se face **ierarhizarea obiectivelor,** stabilindu-se **ordinea de urgență a intervențiilor ;**

● **elaborarea soluțiilor optime** — etapa de creație propriu-zisă ;

● **experimentarea.** Dacă rezultatele experimentării sînt corespunzătoare, se poate trece la definitivarea soluțiilor. În caz contrar se execută faza de cercetări de detaliu pentru a remedia deficiențele apărute, se revine la etape de elaborare a soluției și apoi din nou la experimentare. Acest ciclu se reia pînă cînd experimentarea dă rezultatele scontate ;

● **definitivarea soluțiilor,** în așa fel încît ele să fie adecvate scopului propus. Este de dorit ca ea să fie urmată, în timpul cel mai scurt, de **aplicarea lor în practică.**

Selectarea şi ierarhizarea obiectivelor

PENTRU ALEGEREA locurilor de muncă ce urmează a fi raţionalizate din punct de vedere ergonomic este necesar să se aibă în vedere, pe lîngă criteriile de ordin tehnic sau social, şi criterii de ordin economic.

Într-o întreprindere de încălţăminte, pentru stabilirea ordinii de prioritate în organizarea ergonomică a locurilor de muncă s-a folosit **metoda Pareto** (diagrama ABC).

Meseriile existente au fost clasificate în 7 grupe : 1 — croitor de piele, 2 — pregătitor de piese pentru partea superioară a încălţămintei, 3 — cusător de piese pentru partea superioară a încălţămintei, 4 — pregătitor de piese pentru partea de jos a încălţămintei, 5 — trăgător de feţe pe calapod, 6 — tălpuitor, 7 — finisor de încălţăminte. Gradul lor relativ de importanţă a fost stabilit după următoarele criterii : **numărul de executanţi** (grupă) ; **timpul necesar pentru execuţie ; manopera cumulată pentru executarea unei perechi de încălţăminte.** Valoarea fiecăruia din aceste trei criterii pentru fiecare loc de muncă se poate citi în tabelul 1.0.

Pentru a cuantifica participarea fiecărui loc de muncă la cele trei criterii concomitent, s-a calculat, consecutiv, participarea locurilor de muncă la fiecare criteriu.

Tabelul 1.0.

Meseria	Nr. de executanţi	Timp necesar pt. exec. (min.)	Manopera (lei)
1	1,40	5,048	0,7056
2	2,61	14,070	1,6378
3	2,75	12,360	1,6644
4	0,54	0,322	0,0391
5	19,00	11,760	1,5057
6	10,00	6,000	0,7125
7	25,00	14,880	1,8395
	61,30	64,440	8,1046

Participarea fiecărui loc de muncă la totalul numărului de executanţi ese calculată în tabelul 1.1.

Pe baza acestor date a fost trasată o curbă — avînd pe ordonată valoarea cumulată a criteriului, iar pe abscisă numărul locurilor de muncă — pe care s-au delimitat zonele **A, B, C.** Ele oferă două indicaţii asupra căror locuri de muncă să se îndrepte atenţia atunci cînd se va face organizarea acestora. Zona **A** conţine un singur loc de muncă ; 7, a cărui importanţă faţg de criteriul număr de executanţi este mare (40.9% din valoarea criteriuluii ; zona **B** conţine locurile de muncă 5 şi 6, a căror importanţă faţă de criteriu este medie ; zona **C** conţine celelalte locuri de muncă cu importanţă mică faţă de criteriu.

În tabelul 1.2. este redată participarea locurilor de muncă la timpul de execuţie.

În diagrama respectivă, zona **A** cuprinde locurile de muncă 7 şi 2, ce deţin 44,8% din volumul timpului de execuţie ; zona **B** — locurile de muncă 3 şi 5, care deţin, cumulat, 82,1% din timpul de execuţie ; zona **C** — celelalte locuri de muncă cu importanţă mică faţă de criteriu.

Tabelul 1.1.

Nr. de ord. al locului de muncă din tabel: 1.1.	1.0.	Val. în ordine descrescătoare a crit. (%)
1	7	40,8
2	5	31,0
3	6	16,3
4	3	4,5
5	2	4,3
6	1	2,3
7	4	0,8

Tabelul 1.2.

Nr. de ord. al locului de muncă din tabel: 1.2	1.0.	Val. în ordine descrescătoare a crit. (%)
1	7	23,0
2	2	21,8
3	3	19,4
4	5	18,2
5	6	9,3
6	1	7,8
7	4	0,5

Tabelul 1.3.

Nr. de ord. al locului de muncă din tabel: 1.3.	1.0.	Val. în ordine descrescătoare a crit. (%)
1	7	22,7
2	3	20,7
3	2	20,2
4	5	18,5
5	6	8,8
6	1	8,4
7	4	0,7

La valoarea manoperei pe perechea de încălţăminte, participarea locurilor de muncă este redată în tabelul 1.3.

În curba corespunzătoare, zona **A** cuprinde locurile de muncă 7 şi 3, care cumulează 43,4% din valoarea manoperei, deci au importanţă mare faţă de acest criteriu ; zona **B** — locurile de muncă 2 şi 5, care deţin, cumulat, 82,1% din manoperă ; zona **C** — celelalte locuri de muncă.

STUDII EXPERIMENTARI REZULTATE IN INTREPRINDERI

Aprecierea pe piaţa internă şi externă a calităţii produselor întreprinderii de confecţii şi tricotaje din Bucureşti este influenţată — după cum s-a constatat — şi de modul în care ele sînt ambalate, depozitate şi conservate. Studiul întocmit pentru atelierul de ambalare-expediere de la secţia a VII-a are în vedere atît reorganizarea fluxului tehnologic (pentru asigurarea condiţiilor de formare a loturilor comerciale la nivelul cerinţelor unei industrii moderne de confecţii şi pentru utilizarea raţională a spaţiilor de depozitare), cît şi uşurarea efortului fizic al muncitorilor.

Analiza a folosit metoda observării directe a locurilor de muncă, a subiecţilor cercetaţi şi a condiţiilor de mediu, precum şi metoda interviului. S-au întocmit : analiza generală a desfăşurării procesului de producţie ; analiza detaliată a acestuia ; analiza amplasărilor ; analiza mişcării executantului.

Uşurarea efortului fizic, spaţii folosite raţional

Pentru înlăturarea unor neajunsuri care determinau timpi neproductivi şi mişcări inutile ale executanţilor, au fost proiectate : un tip îmbunătăţit de maşină de verificare a pachetelor, prevăzută cu cutie de alimentare ; un dispozitiv de derulare, udare şi tăiere a rolelor de hîrtie gumată pentru lipirea cutiilor de ambalaj ; o masă ergonomică de ambalat, avînd rafturi pentru cutii, hîrtie şi cartoane ; un cărucior pliant (care să ocupe cît mai puţin spaţiu cînd nu e folosit) pentru transportul pachetelor cu produse de la rafturi la mesele de control al calităţii.

S-a evidenţiat necesitatea unei mai ritmice alimentări a atelierului de ambalat, cu produse preambalate de la atelierul de confecţionat, pentru evitarea aşteptărilor (mai ales la începutul schimbului) care ajung pînă la o oră zilnic.

În studiul întocmit sînt propuse, de asemenea, măsuri de separare a ambalării de depozitare, prin amenajarea unei magazii-tampon pe o platformă suspendată, astfel că se foloseşte mai bine spaţiul pe verticală. Rezolvarea supraaglomerării evită deteriorarea ambalajelor şi a mărfii.

STUDII EXPERIMENTARI REZULTATE IN INTREPRINDERI

Analiza psiho-sociologică a controloarelor de calitate

Secția de cercetare și proiectare pentru organizare, studiul muncii și ergonomie din cadrul Centralei industriei bumbacului a efectuat, analiza psiho-sociologică a activității controlorilor de calitate la țesături finite din 4 întreprinderi.

S-a constatat că aceasta este o activitate perceptuală, monotonă, avînd ca funcție psihică dominantă atenția și implicînd o intensă solicitare intelectuală (prelucrarea mintală a informațiilor primite — defectele observate — și luarea de decizii) și motorie a muncitoarei; ea cere din partea acesteia voință și personalitate, dexteritate manuală, mobilitate generală, echilibru temperamental și emotivitate simplă.

La testele efectuate pentru diagnosticarea capacității funcționale a atenției (viteză, rapiditate, concentrare), a capacității de discriminare perceptivă, a oboselii neuro-psihice în condiții de monotonie, 85% din muncitoare au obținut rezultate foarte bune și 15% rezultate sub etalon. Corelînd rezultatele examinărilor psihologice cu vîrsta, cu nivelul de școlarizare și calificare, s-a constatat că însușirile psihologice necesare se regăsesc în cel mai înalt grad la muncitoarele cu o vîrstă medie de 24-25 de ani, cu studii medii complete și absolvente ale cursului de calificare postliceală cu durata de un an.

Paralel cu nivelul aptitudinal al personalului au fost investigate condițiile de lucru, organizarea locului de muncă și motivația individuală, constatîndu-se o serie de aspecte negative. Pentru eliminarea acestora s-au propus: recrutarea cadrelor pentru controlul tehnic de calitate din rîndul absolvenților școlilor profesionale sau liceelor industriale textile, ai liceelor teoretice, ai școlilor de specializare postliceală, cu testare psihologică; pregătirea lor prin cursuri de specializare, instruirea și testarea profesională periodică; alternarea culorii și imprimeului materialului ce trebuie controlat; folosirea cît mai bună a luminii naturale și asigurarea iluminatului local l dotarea rampelor de control cu scaune ergonomice; aprovizionarea ritmică cu țesături, pentru evitarea perioadelor de suprasolicitare; organizarea controlului de calitate numai în schimbul de zi.

Pentru a găsi locurile de muncă ce au importanță mare față de cele trei criterii, concomitent, fiecare loc de muncă se notează cu un număr de puncte egal cu numărul de ordine pe care îl deține după fiecare criteriu și se cumulează toate aceste puncte. Locul de muncă ce însumează cele mai puține puncte va fi primul în ce privește ponderea pe care o deține la toate cele trei criterii.

Tabelul 1.4.

Meseria	Ordinea după criterii				
	Nr. de exec.	Timp exec.	Manopera	Total puncte	Nr. de ordine
1	6	6	6	18	6
2	5	2	3	1o	4
3	4	3	2	9	2
4	7	7	7	21	7
5	2	4	4	1o	3
6	3	5	5	13	5
7	1	1	1	3	1

După cum rezultă din tabelul 1.4., locul de muncă ce trebuie organizat cu prioritate este „finisor de încălțăminte", urmat de „cusător de piese pentru partea superioară a încălțămintei" și „trăgător de fețe pe calapod".

Atenția trebuie să se îndrepte, deci, asupra locurilor de muncă din zona A, iar pentru ca eficiența economică a organizării să fie cît mai mare, trebuie să se adopte o soluție rațională și pentru locurile de muncă din zona B.

Comunicarea în sistemul om-mașină

EXISTENȚA unui **sistem om-mașină eficient** depinde în mare măsură de modul cum se organizează și se integrează în acesta cele două subsisteme: **omul** și **mașina**, care trebuie să intre în interacțiune, în relații.

Muncitorul care nu reușește să perceapă cu ușurință, rapid și prompt „semnalele" emise de mașină — sau nu le poate acorda semnificații precise, clare, în funcție de care să ia decizii finalizate în intervenții — nu poate să se „acordeze" cu mașina și să constituie un sistem eficient.

Investigîndu-se comunicarea în sistemul om-mașină în secțiile de preparație ale țesătoriilor de bumbac (unde se folosesc mașini semiautomate), s-au căutat răspunsuri la următoarele întrebări:

1. care sînt **semnalele emise** de fiecare mașină în parte, **care au o valoare de comunicare**, transmițînd o informație precisă și care solicită din partea muncitorului o anumită intervenție?

2. care sînt particularitățile **recepției de către om a semnalelor** emise de mașină, recepție care se realizează prin intermediul proceselor de cunoaștere perceptivă?

3. care sînt **problemele psihologice** pe care le ridică prelucrarea mintală a informațiilor transmise de semnalele recepționate, precum și cele implicate de luarea deciziei?

4. care sînt **modalitățile de răspuns**, mijloacele prin care omul transmite decizia sa mașinii — transmitere care ia forma unei intervenții (act motric ce transmite un anumit mesaj)?

RELAȚIA dintre semnale și răspuns nu este deloc simplă. Între acești doi poli se interpun o serie de procese și operații mintale, ca decodarea și înțelegerea semnalelor, raportarea semnificațiilor semnalelor la modelul activității, luarea deciziilor, organizarea intervenției etc. — procese intelectuale care orientează nu numai reacțiile motorii, ci și perceperea semnalelor.

Pentru ca un indice să fie considerat „semnal" cu valoare de comunicare, el trebuie să îndeplinească cel puțin trei condiții: să poată fi **perceput**; să aibă o **semnificație** precisă, adică să transmită o anumită informație; să fie **intenționat**, adică să necesite, direct sau indirect, o intervenție.

În vederea identificării semnalelor cu valoare de comunicare pe care muncitorul le primește de la mașină și de pe mașină (adică de la materialul cu care este încărcată mașina și asupra căruia acționează diferitele mecanisme ale acesteia), au fost utilizate o serie de căi.

În primul rînd s-a recurs la observația sistematică a activității de muncă la mașinile din preparație. Identificîndu-se intervențiile muncitorului în timpul zilei de muncă, au fost determinate pentru fiecare intervenție în parte semnalele după care se orientează muncitorul în organizarea intervenției (de la „ce" pleacă, de unde știe că trebuie să intervină). Datele observației au fost completate pe baza discuțiilor purtate cu muncitorii și tehnicienii textiliști, încercîndu-se identificarea semnalelor fundamentale care au valoare de comunicare.

LA MAŞINA de bobinat, canetat, urzit şi încleiat, specifică preparaţiei, aceste semnale pot fi clasificate în patru grupe : cele care vin de la diferitele mecanisme ale maşinii ; cele care vin de la nivelul bobinelor cu care este încărcată maşina şi pe care se înfăşoară firul ; cele care vin de la nivelul varcopsurilor cu care este alimentată maşina şi de pe care firul trece pe bobină ; cele care vin de la nivelul firelor cuprinse între zona varcopsurilor şi zona bobinelor. Pentru fiecare dintre aceste grupe au fost identificate semnalele specifice şi caracteristicile lor.

S-a constatat că în marea lor majoritate, semnalele sînt **vizuale**, alcătuite din obiecte (bobine, varcopsuri, mecanisme ale maşinii, fire) care prezintă următoarele caracteristici : o anumită **mişcare** ; o anumită **viteză** ; un anumit **volum** ; o anumită **formă** ; o anumită **mărime.**

Muncitoarea care lucrează la această maşină mai primeşte, în anumite momente ale muncii, şi o serie de semnale **tactil-kinestezice şi vibratile,** precum şi **auditive** (zgomote neobişnuite, diferite şi deviante de la „zgomotul de fond" al maşinii în funcţiune).

Cele mai multe din semnalele pe care le primeşte muncitoarea au un caracter **dinamic,** schimbător de la o clipă la alta. Datorită acestui fapt, şi **timpul** se constituie ca un semnal important în procesul de muncă ; muncitoarea cu o anumită experienţă apreciază cu o precizie destul de mare timpul, dîndu-şi seama, de pildă, cît îi trebuie unei bobine să se umple în mod corespunzător, sau unui varcops să se golească.

Un aspect important este acela al **apariţiei în timp a semnalelor** şi al **relaţiilor de timp dintre acestea.** Există cel puţin trei situaţii :

1. semnalele se **succed în timp,** între ele intercalîndu-se intervenţia muncitoarei. Cînd timpul dintre semnale este foarte mic, semnalul al doilea apare în timpul activităţii de intervenţie solicitat de cel anterior şi, deci, prezintă condiţii de recepţionare mai dificile :

2. semnalele apar **simultan** şi sînt recepţionate de către muncitoare, care trebuie să le analizeze şi să-şi planifice intervenţiile în funcţie de importanţă şi eficienţă ;

3. semnalele apar **atît succesiv, cît şi simultan** — situaţia cea mai complexă şi mai frecventă ; algoritmul rezolvării lor necesită investigaţii speciale.

Aprecierea parametrilor comportamentului în muncă

CUNOAŞTEREA ŞI APRECIEREA justă, obiectivă a oamenilor cu care se lucrează este necesară nu numai din perspectiva conducerii (orice conducător, indiferent de nivelul ierarhic la care se găseşte, trebuie să-şi cunoască subalternii), ci şi pentru formarea şi perfecţionarea cadrelor, promovarea lor, optimizarea organizării locurilor de muncă, asigurarea unui climat psiho-social corespunzător.

Un instrument capabil să servească tuturor celor care au nevoie de o cunoaştere obiectivă a factorului uman — individual şi uneori chiar colectiv — din întreprindere îl constituie **matricea apreciativă.**

Ea se referă la comportamentul în muncă al executantului ; cu alte cuvinte se circumscrie, din personalitatea umană, un cadru bine precizat — **„comportamentul în muncă"**, ce poate fi perceput, deci este observabil şi, prin aceasta, poate fi supus unei operaţii evaluative de apreciere.

Criteriile de evaluare a comportamentului sînt :

A) randamentul cantitativ ;

B) calitatea lucrărilor executate ;

C) înţelegerea instrucţiunilor şi dispoziţiilor primite în legătură cu munca ;

D) organizarea muncii proprii ;

E) competenţa profesională, mai ales sub aspectul cunoştinţelor ;

F) posibilitatea promovării ;

G) disciplina la locul de muncă ;

H) sociabilitatea şi relaţiile interpersonale.

CRI-	GRADE			
TERII	I	II	III	IV
A				
B				
C				
D				
E				
F				
G				
H				

Pentru aprecierea criteriilor alese a fost alcătuită o scară cu patru trepte — de la I la IV, corespunzător proporţiei mai mici sau mai mari în care este prezent criteriul respectiv. Acestor trepte li se acordă 1, 2, 3, respectiv 4 puncte. Un asemenea fel de notare oferă posibilitatea unei prelucrări cantitative a aprecierii, comparativ cu un „comportament ideal", greu de atins, însă spre care tindem.

Criteriile şi gradele apreciative sînt aranjate într-o matrice de felul celei alăturate.

Matricea este însoţită de instrucţiuni de utilizare.

STUDII EXPERIMENTARI REZULTATE IN INTREPRINDERI

La stabilirea ambianţei cromatice într-un atelier se analizează în primul rînd felul muncii din punctul de vedere al dinamismului său şi al solicitărilor, personalul muncitor ca număr, sex, vîrstă. În al doilea rînd se analizează factorii de mediu care necesită a fi compensaţi : iluminat, microclimat, zgomot. Urmează analiza propriu-zisă a încăperii, de la aşezarea ei geografică şi pînă la cele mai mărunte elemente constructive, incluzînd uneltele de lucru, mobilierul, hainele de protecţie. După o analiză a tuturor elementelor semnificative din punct de vedere cromatic se trece la sinteza elementelor primordiale care, într-o simbioză estetică, vor forma sistemul cromatic ambiant optim.

În atelierul de ţesătorie de la Întreprinderea „Bumbacul" — Timişoara, principalele elemente de care s-a ţinut cont în stabilirea unei cromatici adecvate au fost : munca dinamică cu solicitări atît fizice cît şi psihice, ponderea mare a femeilor în totalul muncitorilor, vîrsta medie de 25 de ani, nivelul relativ ridicat al zgomotului,

Culoarea — element esenţial al ambientului psihic

dimensiunile mari ale atelierului şi maşinilor. Combinaţia de culori stabilită este verde pastel (cu efect de compensare a zgomotului şi de relaxare a analizatorului optic) şi galben luminos (care susţine vigilenţa, fiind totodată o culoare caldă, preferată de femei). Încăperea fiind de dimensiuni mari s-au recomandat accente de culoare prin basmale de un roşu portocaliu.

Atelierul de platat pălării de la Întreprinderea „Lux" — Periam este caracterizat printr-un microclimat solicitant (temperatură 27°C, umiditate 57%). Munca — efectuată de bărbaţi, cu o vîrstă medie de 35 ani — este de tip monoton, repetitiv, cu efort fizic mare. Studiul cromatic a recomandat o combinaţie de albastru şi verde pastel, culori care au efect de compensare a căldurii (sugerînd o senzaţie de răcoare plăcută) şi de relaxare.

Atelierul de sortat de la Întreprinderea de nasturi — Jimbolia este caracterizat printr-o muncă monotonă, repetitivă, obositoare şi lipsă de stimuli din mediul ambiant ; lucrează numai femei, în poziţie şezînd. Printr-o ambianţă cromatică dinamică, cu puternice accente de culoare, s-a căutat să se compenseze lipsa de stimuli din procesul muncii şi din mediul ambiant.

STUDII EXPERIMENTARI REZULTATE IN INTREPRINDERI

La Combinatul de piele și încălțăminte din Cluj-Napoca a fost organizat un atelier-școală pentru instruirea muncitorilor în vederea executării operațiilor de cusut fețe. Coordonarea și îndrumarea atelierului o asigură, din punct de vedere tehnic și al aprovizionării, fabrica de încălțăminte, iar din punctul de vedere al selecției și orientării profesionale, laboratorul de psihologie al combinatului.

Admiterea la instruire a muncitorilor nou recrutați sau a celor reorientați de la alte profesii ori din rîndurile auxiliarilor se face în urma unui examen psihologic ; în funcție de aptitudinile de care dau dovadă cu acest prilej, li se stabilește o durată de pregătire de 1—3 luni, în care timp sînt remunerați potrivit normelor de muncă practicate în producție, corectate cu coeficienții stabiliți pentru perioada de însușire (pînă la 1,30 în prima lună, pînă la 1,20 în a doua, pînă la 1,10 în a treia).

Atelierul-școală contribuie la integrarea socio-profesională

Pregătirea este asigurată de către instructorul de schimb și începe cu cunoștințele elementare asupra mașinii, trecîndu-se treptat de la operații (respectiv mînuiri) simple la operații complexe și la consolidarea deprinderilor formate. Pe parcurs instructorul consemnează într-un registru evoluția fiecărui muncitor, iar la terminarea cursului participă (împreună cu inginerul-șef al secției, maistrul ce-l va primi în formația sa de lucru pe muncitorul instruit și psihologul) într-o comisie ce verifică atît cunoștințele tehnice, cît și deprinderile practice formate. Verificarea se face pe baza unei probe de lucru, urmărindu-se timpul de realizare și calitatea execuției. Datele respective, observațiile făcute de instructor în registru și cele de la examenul psihologic servesc laolaltă la fundamentarea avizului cu privire la nivelul de însușire a meseriei de cusător.

Pregătirea muncitorilor în atelierul-școală are efecte pozitive în ce privește nivelul realizării normelor, productivitatea muncii, calitatea produselor și stabilitatea forței de muncă înalt calificate.

VALOAREA ACESTUI INSTRUMENT a fost relevată de o investigație în două întreprinderi textile, care a cuprins muncitoarele ce nu-și îndeplineau în mod sistematic normele de muncă.

Matricele au fost completate de către ajutorii de maiștri, instruiți în prealabil. S-a relevat existența unui grup de muncitoare disciplinate, bine pregătite profesional sub aspectul cunoștințelor, însă deficitare în domeniul organizării locului de muncă. Ele pierdeau timp pentru activități puțin importante și, cînd erau solicitate pentru anumite sarcini, nu știau cum să procedeze. În consecință, maiștrii au fost îndrumați să le ofere un ajutor metodic, de cîteva ori pe zi, pentru a-și forma deprinderile de organizare a muncii în diferite situații tipice. După două săptămîni, aceste muncitoare au reușit să realizeze și chiar să depășească normele.

S-a constatat, de asemenea, că un alt grup de muncitoare erau bine pregătite profesional, cu posibilități de a-și organiza locul de muncă, realizau o bună calitate, însă se dovedeau nedisciplinate, nu stabileau relații bune cu colegii și superiorii și nu aveau o motivație pozitivă pentru muncă. În aceste cazuri s-a instituit o „psihoterapie" individuală și colectivă, cu scopul de a ameliora raporturile interindividuale și disciplina la locul de muncă. Au fost luate, de asemenea, o serie de măsuri capabile să determine sporirea satisfacției în muncă.

În cadrul unei investigații la o altă întreprindere, matricea apreciativă a fost utilizată în scopul cunoașterii nivelului echipelor de muncă conduse de maistru. S-a făcut un instructaj amănunțit cu 10 maiștri, explicîndu-li-se pe larg atît structura matricei, cît și modul de utilizare. Fiecare maistru a completat matricele pentru fiecare muncitor din echipa sa. În final, rezultatele au fost înscrise într-un tabel care cuprindea toți membrii echipei.

PRELUCRĂRILE STATISTICE au permis obținerea unui indice global care exprimă posibilitățile existente, comparativ cu posibilitățile optime ale echipei :

$$IG = \frac{i.\,ind \times 100}{im \times u}$$

în care **IG** este indicele global caracteristic pentru o echipă ; **i, ind** — suma notelor globale obținute prin cotarea matricelor apreciative ale fiecărui membru al echipei ; **im** — indice maxim pe care-l poate obține un om, înmulțit cu numărul oamenilor din echipă.

S-a relevat faptul că unele echipe nu atingeau decît 52—57% din posibilitățile maxime pe care le aveau.

Matricea respectivă permite însă o prelucrare și pe diferiți parametri ai comportamentului în muncă, așa încît se pot releva și direcțiile în care unele echipe sînt mai deficitare (pregătirea profesională, disciplina, organizarea locului de muncă etc.), dînd posibilitatea maistrului de a lua o decizie în vederea îmbunătățirii situației.

Pentru ca această decizie să fie eficientă, maistrul trebuie să stabilească gradul de prioritate pe care-l prezintă diferitele aspecte ale situației existente. Or, întrucît comportamentul în muncă este definit cu ajutorul a opt variabile, numărul variantelor este extrem de mare, iar calcularea variantei optime este foarte dificilă. Ținîndu-se seama de complexitatea problemei și pornind de la o analiză psiho-socială a relațiilor dintre diferiți parametri ai compartimentului în muncă, a fost elaborat un algoritm care poate duce la **optimizarea deciziei maistrului.**

Într-o primă etapă, maistrul va începe cu o serie de măsuri care vizează climatul psiho-social de la nivelul formației de muncă. Este vorba de relațiile interpersonale și aspectele de socializare și disciplină. În etapa a II-a efortul său va fi orientat spre aspectele legate de pregătirea profesională : calitatea calificării, perfecționarea și lărgirea pregătirii profesionale. În etapa a III-a accentul va fi pus pe înțelegerea instrucțiunilor primite și mai ales pe organizarea locului de muncă. Numai după parcurgerea acestor etape, în care a creat și asigurat condițiile fundamentale ale unui randament optim atît sub aspect cantitativ cît și calitativ, maistrul va putea să acorde o atenție deosebită cantității și calității randamentului în muncă (etapa a IV-a). În ultima etapă, maistrul se va ocupa de crearea unor perspective de promovare și de asigurarea unor mijloace de satisfacție în muncă. În această etapă se asigură consolidarea rezultatelor obținute și crearea premiselor stimulative pentru noi perfecționări.

Articolele cu caracter teoretic și metodologic din acest grupaj reprezintă contribuții ale colectivului Laboratorului de cercetare și proiectare ergonomică din Timișoara, al Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară. La elaborarea lor au contribuit : **Ana CIUMĂGEANU, Maria CORIN, Livia HORJA, Vasile LEȘIANU, Alexandru SCHWARCZ, Liviu TODOR.** Experiențele din întreprinderi au fost relatate pe baza unor referate prezentate la al V-lea Simpozion de ergonomie al industriei ușoare, București, decembrie 1978.

Redactor coordonator :
Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Neîndeplinirea obligaţiilor de livrare. Consecinţe

Îndeplinirea în natură a obligaţiilor contractuale implică predarea produselor la termenul stabilit şi în calitatea convenită. Mai larg, unitatea furnizoare este ţinută să respecte toate obligaţiile asumate prin contract, numai în acest fel realizîndu-se o executare conformă şi integrală a obligaţiilor sale. Aceste cerinţe trebuie avute în vedere la stabilirea consecinţelor patrimoniale la care dă loc încălcarea obligaţiilor asumate prin contractul de furnizare.

Prin această prismă se impun a fi examinate şi efectele pe care le produc livrările efectuate la expirarea duratei contractului, care coincide, în majoritatea cazurilor, cu sfîrşitul anului de plan.

Asemenea livrări, afară de cazurile în care produsele se predau direct unităţii beneficiare, ridică problema dacă se consideră efectuate în contul contractului încheiat pe anul de plan expirat. În concret, problema este determinată de faptul că unitatea beneficiară preia de la cărăuş în anul de plan următor produsele expediate de către unitatea furnizoare în ultimele zile ale anului de plan precedent.

Rezolvarea ne este oferită de acele dispoziţii ale Legii contractelor economice potrivit cărora, în situaţia produselor care se expediază prin cărăuş, dreptul de proprietate sau, după caz, dreptul de administrare directă se transmite pe data încredinţării produselor spre transport cărăuşului.

Ca atare, produsele primite, în aceste condiţii, de către unitatea beneficiară la 4 ianuarie 1979, dar care au fost expediate prin cărăuş la 30 decembrie 1978, se consideră livrate în contul anului 1978. În caz de neînţelegere între părţi, unitatea furnizoare trebuie să facă dovada, cu documentul de transport, că a încredinţat, în mod efectiv, produsele cărăuşului pe data de 30 decembrie 1978. Întrucît o asemenea dovadă nu s-ar face, produsele respective se consideră livrate în anul 1979, astfel că unitatea furnizoare datorează penalităţile de 8% aferente neexecutării în natură a obligaţiilor de livrare rezultînd din contractul încheiat pe anul 1978

Aceste penalităţi vor fi datorate şi în cazul efectuării livrării în anul 1978, dacă produsele au fost expediate în stare incompletă.

Într-adevăr, în situaţia dată, obligaţia de livrare nu se poate considera îndeplinită, deoarece, prin contract, unitatea furnizoare s-a obligat să livreze produsele complet, cu toate elementele componente.

Care va fi soluţia în ipoteza cînd unitatea furnizoare îşi asumă, prin contract, nu numai obligaţia de a livra instalaţiile, ci şi obligaţia de a le pune în funcţiune ? Livrînd instalaţiile în termen, dar nepunîndu-le în funcţiune pînă la sfîrşitul anului de plan care coincide cu durata contractului, unitatea furnizoare datorează sau nu penalităţile amintite ?

Rezolvînd o asemenea speţă, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 2871/1978, a reţinut că, prin contract, unitatea furnizoare s-a obligat nu numai să livreze instalaţia, dar să o şi monteze şi să efectueze probe la unitatea beneficiară.

Deşi fusese livrată înainte de expirarea duratei contractului, instalaţia „nu a fost pusă în funcţiune de către furnizoare, deşi această obligaţie îi revenea prin contract, beneficiara neputînd-o utiliza, păstrînd-o la dispoziţia furnizoarei.

În această împrejurare, arbitrajul a fost îndreptăţit să reţină că, în realitate, furnizoarea nu şi-a executat obligaţiile prevăzute de art. 1 lit. e din H.C.M. nr. 306/1970".

Socotim că această soluţie este mobilizatoare şi corespunde întru totul spiritului legii care sancţionează prin plata de penalităţi neîndeplinirea conformă a tuturor prestaţiilor care constituie obiectul obligaţiei unităţii furnizoare.

Sancţiunile patrimoniale prestabilite sînt însă, de strictă interpretare, astfel că pentru fiecare abatere se aplică penalitatea prevăzută de lege iar nu altă penalitate.

În situaţia unor utilaje contractate pe anul 1978 şi livrate în acel an fără carte tehnică, se pune problema dacă, la expirarea duratei contractului se datorează sau nu penalităţile prevăzute de art. 1 lit. e din menţionata hotărîre.

Repetăm, obligaţia de livrare a utilajului a fost îndeplinită în anul 1978, doar cartea tehnică i se transmite unităţii beneficiare în 1979.

Este adevărat că, în acest fel, pînă la finele anului 1978, unitatea furnizoare nu şi-a îndeplinit toate obligaţiile asumate prin contract. Chiar dacă părţile nu au stipulat în contract obligaţia unităţii furnizoare de a trimite cartea tehnică a utilajului, această obligaţie este prevăzută de art. 20 din Legea nr. 7/1977 cu care contractul se completează de drept.

Dar, pentru neîndeplinirea acestor obligaţii, s-a stabilit, prin art. 1 lit. f din H.C.M. nr. 306/1970, o penalitate specifică : 2% din valoarea lotului de produse livrat cu încălcarea obligaţiilor privitoare la „trimiterea certificatelor de calitate, a buletinelor de analiză, a instrucţiunilor de folosire şi a certificatelor de garanţie".

Cartea tehnică făcînd parte din acest gen de documente, considerăm că, în atribuţia dată, unitatea furnizoare nu datorează penalităţile de 8% prevăzute de art. 1 lit. e din hotărîrea citată, ci penalităţile de 2%, potrivit textului legal reprodus.

I. ICZKOVITS

financiar

Plăţi provizorii şi decontări definitive

În diferite domenii ale economiei naţionale, livrarea produselor sau prestarea serviciilor este urmată de plata în tranşe, la nivel prezumat, a echivalentului bănesc cuvenit furnizorului sau prestatorului de servicii. În intervalele prevăzute de dispoziţiile normative în vigoare se efectuează o regularizare a plăţilor care are semnificaţia unei decontări definitive. Această regularizare are loc prin raportarea cantităţii de produse sau servicii prestate într-o anume perioadă, la plăţile efectuate cu titlu de preţ. Ca efect al raportării, se stabileşte dacă volumul produselor sau al serviciilor a fost integral achitat, ori dacă beneficiarul datorează o sumă în completarea plăţilor efectuate anterior. De asemenea, este posibil ca furnizorul sau prestatorul să aibă de restituit o anumită sumă faţă de volumul real al produselor livrate ori serviciilor prestate.

Credem că nu greşim afirmînd că, pînă la data decontării finale, plăţile efectuate au într-un anumit sens, un caracter provizoriu.

Drept consecinţă a acestei particularităţi, dreptul de a pretinde restituirea a ceea ce s-a plătit în plus se naşte

pe data regularizării, respectiv a decontării definitive.

Această concluzie trebuie înțeleasă în sensul ei exact. Ea se referă numai la această din urmă decontare, iar nu la îndeplinirea obligațiilor avînd ca obiect plățile provizorii. Ele trebuiesc îndeplinite la termenele stabilite prin dispozițiile legale sau prin clauzele contractuale.

Care este consecința, pe planul prescripției a facturărilor provizorii urmate de regularizarea plăților ?

De pildă, potrivit art. 258 din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968, facturarea energiei electrice livrate se face astfel :

— la intervale de maximum 90 zile pentru consumurile la care se aplică tariful pentru iluminat și utilizări casnice ;

— lunar, pe bază de consumuri prezumate, cu regularizare pînă la 90 zile, pentru consumurile la care se aplică tarifele pentru iluminat public, iluminat general și pentru magazine comerciale ;

— la 5—10 zile, pe bază de consumuri prezumate, cu regularizare lunară, pentru consumurile la care se aplică celelalte tarife monome și binome.

În ultimele două dintre ipotezele enunțate, este posibil ca, la decontarea consumurilor furnizate, furnizorul de energie electrică să factureze sume în plus prin aplicarea greșită a tarifelor. De cînd începe să curgă termenul de prescripție aplicabil acțiunii prin care beneficiarul pretinde să i se restituie ceea ce a plăti în plus ?

Răspunsul ne este dat prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2694/1978 : „În această situație, termenul de la care începe să curgă prescripția pentru restituirea diferențelor de tarif încasate în plus este data plății facturii de regularizare la întocmirea căreia s-au avut în vedere consumurile reale pe fiecare loc de consum stabilite pe baza citirii aparatelor de măsură și nu de la data facturării lunare a consumurilor prezumate.

Împrejurarea că reclamanta a fost în măsură să cunoască faptul că pîrîta a practicat un preț nelegal la data efectuării plăților lunare este lipsită de concludență, deoarece nu acesta era determinant pentru formularea pretențiilor de restituire, ci consecințele aplicării acestui tarif, care nu puteau fi cunoscute decît cu ocazia regularizărilor trimestriale, cînd se stabileau cantitățile efectiv consumate".

Soluția adoptată de practica arbitrală constituie o aplicare a principiului potrivit căruia prescripția nu poate să înceapă să curgă înainte de a se naște dreptul la acțiune. Ceea ce se prescrie fiind tocmai acest drept la acțiune, nu este admis ca prescripția să înceapă a curge împotriva titularului dreptului înainte ca acel drept să se fi născut.

Rezolvarea la care ne referim are și darul de a răspunde particularității economico-financiare a relației respective. Pretențiile reciproce — de plată sau de restituire — nu devin actuale și deci, nu se pot formula decît în urma regularizării. Abia din acest moment se poate pune problema restituirii unor diferențe de preț încasate în mod injust. Este firesc deci, ca aceeași dată să marcheze și momentul începerii curgerii termenului de prescripție.

H. MATEI

asigurări

Principalele caracteristici ale asigurării facultative a clădirilor

Administrația Asigurărilor de Stat practică o gamă largă de asigurări, formele și felurile acestora cunoscînd o continuă adaptare la condițiile și cerințele economiei.

Una dintre formele de asigurare care poate fi încheiată de organizații economice ori de alte întreprinderi și instituții de stat de subordonare locală, de consilii populare, precum și de organizații de masă, obștești, profesionale, sportive ori alte organizații asimilate acestora, este și asigurarea facultativă a clădirilor, altor construcții și a conținutului (fonduri fixe și mijloace circulante materiale), pentru cazurile de pagube produse de incendiu și calamități.

Potrivit condițiilor speciale de asigurare nr. 10/1972 se pot asigura facultativ : clădirile și alte construcții (inclusiv instalațiile fixe aferente) ; clădirile în curs de construcție ; împrejmuirile etc. ; mașinile, utilajele, instalațiile, motoarele, uneltele, inventarul gospodăresc și alte fonduri fixe ; obiectele de inventar ; mărfurile, materiile prime și auxiliare, materialele, semifabricatele, produsele finite și alte mijloace circulante materiale.

Despăgubirile se acordă în caz de pagube la bunurile asigurate, produse de incendiu, trăsnet, explozie, chiar dacă trăsnetul sau explozia nu au fost urmate de incendiu, ploaie torențială inclusiv efectele indirecte ale acesteia, grindină, inundație, furtună, uragan, cutremur de pămînt, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață, avalanșe de zăpadă și căderea pe clădiri sau alte construcții a unor corpuri. Se acordă despăgubiri indiferent dacă bunurile avariate sau distruse se află sub acoperiș sau sub cerul liber.

În cazul clădirilor și altor construcții se mai acordă despăgubiri și pentru : cazurile în care, pentru a se opri întinderea incendiului sau la o amenințare bruscă de inundație, de prăbușire sau alunecare de teren, a fost nevoie, după caz, să se dărîme ori să se demonteze clădirea sau altă construcție, ori să fie mutată în alt loc, în cazurile în care, în urma unui cutremur de pămînt, inundații, prăbușiri sau alunecări de teren, a devenit imposibilă folosirea clădirii sau altei construcții și este necesară, după caz, demontarea sau mutarea în alt loc a acesteia ; pagubele produse clădirilor sau altor construcții prin izbirea lor de către un vehicul ; cheltuielile pentru lucrările de curățare a locului unde s-a produs paguba, în măsura în care sînt în legătură cu riscurile asigurate și sînt necesare pentru executarea lucrărilor de reparații.

În cazul fondurilor fixe (cu excepția clădirilor sau altor construcții) și mijloacelor circulante materiale se mai acordă despăgubiri și pentru pagubele produse acestora ca urmare a : carbonizării totale sau parțiale ,ori topirii, chiar și fără flacără ; avarierilor accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire centrală ; dărîmării, demontării sau mutării în alt loc a clădirilor sau altor construcții în care se aflau bunurile asigurate, ori a unor clădiri sau alte construcții învecinate, dacă aceasta se face pentru a se opri întinderea incendiului sau la o amenințare bruscă de inundație, de prăbușire sau alunecare de teren; acțiunii unor cauze care au produs pagube bunurilor asigurate datorită avarierii sau distrugerii de către un risc asigurat, a clădirilor sau altor construcții în care se aflau bunurile respective ; pierderii sau dispariției bunurilor asigurate cauzate direct de riscuri asigurate; prăbușirii clădirilor sau altor construcții în care se aflau bunurile asigurate, precum și a izbirii lor de către un vehicul.

N. BARBULESCU

raporturi de muncă

Conținutul actului adițional la contractul de muncă

Cuprinderea în lege a reglementărilor privitoare la trimiterea la cursuri de calificare ori perfecționare, evidențiază, sub aspect politic, ca o latură esențială a politicii partidului și statului, preocuparea constantă pentru pregătirea și perfecționarea personalului muncitor, evidențiază apoi sub aspect economic necesitatea, impusă obiectiv de creșterea complexității proceselor economice și a cerințelor conducerii și organizării științifice a producției, de ridicare a pregătirii profesionale, constituind, sub aspect juridic, o puternică garanție a realizării și respectării drepturilor și obligațiilor stabilite de lege.

În considerarea celor de mai sus, Codul muncii în art. 71, cuprinde o normă de principiu potrivit căreia în cazul trimiterii la o școală sau curs de calificare ori perfecționare, cu scoatere din producție, contractul de muncă se completează printr-un act adițional, în care se prevede îndatorirea persoanei încadrate în muncă de a lucra în unitate după absolvirea școlii sau a cursului o anumită perioadă stabilită prin lege.

Pentru concretizarea normei de principiu, art. 21 din Legea nr. 1/1970, așa cum a fost modificat prin art. 33 din Legea nr. 2/1971, stabilește că unitatea care trimite o persoană încadrată la o școală, curs de perfecționare sau la specializare, cu scoatere din producție, încheie cu persoana respectivă un act adițional la contractul de muncă în care sînt cuprinse principalele obligații ale unității (de a suporta total sau parțial cheltuielile ocazionate de instruire) și ale persoanei încadrate (de a lucra în unitatea respectivă cel puțin 5 ani de la terminarea formei de instruire) precum și sancțiunea nerespectării acestei obligații de către persoana încadrată de a plăti unității o despăgubire reprezentînd cheltuielile făcute de unitate sau alte organe pentru pregătirea lui fesională.

Din formularea expresă a actelor normative reținem că actul adițional se încheie cu **persoane încadrate** în muncă în completarea contractului de muncă, de unde deducem că actul adițional este un act specific de dreptul muncii, supus reglementărilor care guvernează această materie. Completînd contractul de muncă, actul adițional capătă înfățișarea unui contract sinalagmatic, cu titlu oneros în care drepturile și obligațiile părților sînt interdependente, fiecare prestație fiind făcută în considerarea celeilalte prestații.

Conținutul contractului este circumscris de obligația unității de a asigura **pregătirea efectivă** a persoanei și de a suporta, total sau parțial, cheltuielile respective căreia îi corespunde dreptul persoanei de a pretinde îndeplinirea acestei obligații și respectiv de obligația persoanei de a lucra în unitatea respectivă 5 ani după terminarea formei de pregătire sub sancțiunea restituirii cheltuielilor, căreia îi corespunde dreptul corelativ al unității de a pretinde îndeplinirea acestei obligații.

Trebuie precizat că obligația unității nu este epuizată prin simpla încheiere a actului adițional ci se împlinește prin **asigurarea** efectivă a unei pregătiri profesionale superioare.

În Îndrumarul nr. 66.427/1973 al Ministerului Muncii și al Consiliului Central al Ununii Generale a Sindicatelor, la capitolul II, pct. 5, lit. b se prevede că persoana are obligația de a lucra în unitatea respectivă, după terminarea formei de instruire „în raport cu necesitățile producției". S-ar putea înțelege că după terminarea formei de instruire, unitatea poate să-i ofere orice post „în raport cu necesitățile producției".

Considerăm, în continuarea precizării de mai sus, că obligația unității cuprinde și asigurarea unui post corespunzător, cu pregătirea dobîndită. Numai îndeplinirea integrală a obligației, îndreptățește unitatea să pretindă restituirea cheltuielilor prevăzute de lege de la persoana încadrată.

Dacă persoana încadrată este sancționată expres pentru neîndeplinirea obligației asumate, atunci trebuie să observăm că și unitatea, chiar dacă legea nu precizează expres, este sancționată pentru neîndeplinirea obligației sale prin **pierderea dreptului de a pretinde restituirea cheltuielilor făcute cu instruirea persoanei.**

Într-un caz, unitatea, considerînd că persoana nu și-a respectat obligația asumată prin contractul de școlarizare de a lucra în unitate 5 ani după absolvirea școlii la care a fost trimis, emite decizie de imputare reprezentînd contravaloarea cheltuielilor de școlarizare, împotriva căreia persoana se apără arătînd că unitatea nu l-a încadrat la absolvire în postul pentru care s-a pregătit, ci în unul retribuit inferior, motiv pentru care a plecat din unitate. Apărarea nefiind reținută de instanțele de judecată, persoana rămîne obligată la plată fiindcă nu și-a respectat obligația asumată prin contract.

Tribunalul Suprem prin decizia secției civile nr. 660/1978, exonerînd persoana de plata cheltuielilor de școlarizare, face următoarele precizări: contractul de școlarizare este un contract sinalagmatic, cu obligații reciproce pentru că obligației persoanei ce se instruiește pe cheltuielile unității socialiste, de a presta muncă, o anumită perioadă, după calificare în acea unitate sau la care s-a convenit, îi corespunde, printre altele, obligația unității de a încadra acea persoană într-o funcție corespunzătoare calificării obținute prin școlarizare.

În consecință, executarea uneia din obligații este dependentă de executarea celeilalte, încît dacă una din părți nu-și respectă obligația, ea nu va putea sili pe cealaltă parte să și-o execute pe a sa.

Așa fiind, unitatea nu este în drept a solicita plata cheltuielilor de școlarizare, întrucît încetarea raportului de muncă cu cel în cauză, se datorează neîndeplinirii de către unitate a obligației asumate prin contract, de a încadra persoana într-un post corespunzător muncii pentru care a fost școlarizat.

Într-un alt caz, părțile încheie actul adițional prin care unitatea se obligă să specializeze persoana în meseria de fochist. Din toate datele cazului se poate constata că persoana respectivă era calificată în meseria de fochist, că specificul unității nu cerea o specializare a fochiștilor și ceea ce este esențial, persoana respectivă în mod real nu a urmat nici un curs de specializare, ci a lucrat tot timpul ca fochist în unitatea respectivă, muncă pentru care a fost retribuit.

Existența unui act adițional, nu poate fi temei suficient pentru obligarea persoanei la restituirea cheltuielilor de școlarizare, dacă unitatea nu și-a îndeplinit obligația asumată. Cu atît mai mult retribuția plătită pe perioada care coincide cu perioada înscrisă în actul adițional ca fiind perioadă de specializare nu poate fi socotită „cheltuieli de școlarizare" dacă persoana a prestat efectiv munca la locul său de muncă și nu poate fi considerată ca nedatorată (Tribunalul Suprem, secția civilă, decizia nr. 492/1978; vezi și decizia nr. 533/1978, nepublicate).

dr. Iosif R. URS

practică judecătorească

● **Desfacerea contractului de muncă. Revenire prin acordarea transferului.** După cum este cunoscut, printre garanțiile pe care legea le instituie în scopul garantării stabilității în muncă a persoanelor încadrate este și cerința ca desfacerea contractului de muncă din inițiativa unității să se facă sub formă scrisă și cu arătarea motivelor, ceea ce presupune inadmisibilitatea luării unei asemenea măsuri în mod tacit sau implicti, ci numai sub formă expresă. În schimb, revenirea asupra desfacerii contractului de muncă, adică retractarea acestei măsuri poate fi și implicită, exprimîndu-și voința sa în acest sens și în mod tacit sau subînțeles. În sensul celor de mai sus, Tribunalul Suprem secția civilă, prin decizia sa nr. 788/1978, a decis că în cazul în care o unitate, după ce a procedat la desfacerea contractului de muncă, își dă apoi acordul pentru transferarea celui în cauză la o altă unitate, această măsură echivalează cu o revenire asupra desfacerii contractului de muncă.

● **Inadmisibilitatea desfacerii contractului de muncă pentru mai multe temeiuri.** În literatura juridică de specialitate s-au purtat discuții dacă este sau nu în concordanță cu prevederile Codului muncii desfacerea contractului de muncă pe mai multe temeiuri (a se vedea Revista Română de Drept nr. 11/1977 p. 46 și urm.). S-a susținut că în raport de actuala reglementare — coexistența mai multor temeiuri pentru desfacerea contractului de muncă este inadmisibilă (în acest sens I. Militaru și Petre Marica). Această opinie a fost confirmată de Tribunalul Suprem secția civilă prin decizia nr. 730/1978 motivîndu-se că obligațiile unității și efectele desfacerii sînt reglementate deosebit de Lege în raport de fiecare temei, și că deci nu pot fi incluse în aceeași dispoziție a unității mai multe motive de denunțare a contractului de muncă.

● **Transfer aprobat înainte de comunicarea deciziei de desfacere a contractului de muncă.** În conformitate cu dispozițiile cuprinse în art. 134 din Codul muncii, decizia de desfacere a contractului de muncă își produce efecte numai de la data comunicării, iar nu retroactiv. Pe cale de consecință deci, dacă unitatea aprobă transferarea unei persoane înainte de a-i comunica decizia de desfacere a contractului de muncă, aceasta din urmă rămîne fără obiect și fără efect, deoarece la data cînd ea devine operantă potrivit legii, persoana în cauză nu se mai află în raporuri de muncă cu unitatea. Decizia de desfacere a contractului de muncă este caducă deoarece, la data comunicării ei, raportul de muncă încetase. Soluția dată de Tribunalul județean Hunedoara prin decizia civilă nr. 431/1978 este conformă dispozițiilor care reglementează transferul și desfacerea contractului de muncă.

● **Necontestarea în termen a angajamentului de plată. Efecte.** Angajamentul de plată scris constituie titlu executoriu de la emiterea sa, însă poate fi contestat de emitent dacă constată că în realitate nu datorează partițial sau total suma pretinsă de unitate. Termenul de contestare este de 30 zile de la data cînd constată că angajamentul a fost asumat din eroare (art. 110 combinat cu art. 176 alin. 1 din Codul muncii). Dacă termenul a fost depășit și dacă cel interesat nu a cerut repunerea în termen, nu poate introduce o acțiune civilă împotriva unității solicitînd restituirea sumei plătite în baza angajamentului, deoarece procedura specifică, reglementată de Codul muncii nu poate fi înlocuită de normele de drept comun. In acest sens decizia civilă nr. 197/1978 a Tribunalului județean Hunedoara).

● **Răspunderea materială. Lipsă reală justificată. Inexistența documentelor. Efecte.** Învederăm mai jos o decizie ce prezintă interes deosebit mai ales pentru unitățile economice. Tribunalul Suprem — secția civilă, decizia nr. 845/1978 a decis că în cazul în care conducerea unității constată și se convinge ea însăși, în mod nemijlocit, că lipsa în gestiune este pe deplin justificată, darea la scădere se impune chiar fără întocmirea actelor de către gestionar. A se pretinde ca, în asemenea situații, gestionarul să întocmească acte justificative ar fi o măsură formală și excesivă, a decis instanța noastră supremă. Întrucît însă în conformitate cu normele metodologice privind evidența contabilă a unităților socialiste toate operațiunile contabile trebuie să se întemeieze pe documente, lipsa din gestiune trebuie totuși constatată printr-un document, întocmit și aprobat de persoanele sau organele cu competență legală. Numai în acest mod darea la scădere a unor lipsuri îndeplinește cerințele legale, chiar actul constatator și justificativ nu este întocmit de gestionar.

● **Forma desfacerii contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate.** Nu există o dispoziție legală care să reglementeze forma sub care să se prezinte manifestarea de voință a persoanei încadrate de a pune capăt raportului de muncă. În lipsa unei prevederi legale care să prevadă forma scrisă ca o condiție obligatorie, o asemenea denunțare este posibilă și verbal. Statuînd în sensul mai sus arătat, Tribunalul Suprem — secția civilă, prin decizia nr. 898/1978 a făcut aplicarea prevederilor art. 129 din Codul muncii. Prin consecință deci, și preavizul reglementat de art. 135 din cod se poate prezenta tot sub formă verbală ; în caz contrar nu se respectă concordanța organică dintre cele două texte de lege. Concluzia la care aderăm — singura compatibilă cu dispozițiile legale în vigoare — nu este însă de natură a satisface nici interesele unității și nici ale persoanei încadrate, dat fiind că formularea unui preaviz sub formă verbală deși poate fi dovedită cu orice mijloc de probă în cazul unui litigiu eventual, nu are însă darul de a asigura o bună organizare a muncii și a producției. De aceea, de lege ferenda socotim că ar fi necesară reglementarea formei și a procedurii desfacerii contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate.

● **Modificarea unilaterală a contractului de muncă.** Art. 19 lit. c din Codul muncii conferă persoanelor încadrate garanția stabilității în muncă. Numai încălcînd această prevedere legală unitatea poate proceda în mod unilateral la modificarea contractului de muncă, trecînd într-o altă funcție inferioară. O asemenea măsură nu poate fi justificată dacă nu-și află temeiul într-o dispoziție legală precisă. În acest sens a decis Tribunalul județean Cluj prin decizia civilă nr. 1525/1977, conferindu-se în acest mod practicii constante a instanței noastre supreme.

● **Neefectuarea unor cercetări temeinice pentru identificarea autorului pagubei și stabilirea întinderii acesteia. Răspundere materială.** Este cunoscut că prin decizia de îndrumare nr. 5/1974 Plenul Tribunalului Suprem a statuat că persoana care nu efectuează cercetări temeinice pentru identificarea vinovatului (sau vinovaților) și stabilirea exactă a pagubei își angajează propria sa răspundere materială în cazul în care organul de jurisdicție a muncii hotărăște definitiv că autor al prejudiciului este o altă persoană sau că acesta este superior celui stabilit și imputat inițial. Angajarea răspunderii sale materiale nu poate avea loc însă dacă nu sînt întrunite condițiile cerute de lege. Astfel lipsa culpei este de natură să excludă imputarea pagubei și față de contestator. Soluția la care a ajuns Tribunalul Suprem, secția civilă prin decizia nr. 862/1978 este singura în conformitate cu prevederile legale, dat fiind că persoana în cauză (care nu a indicat exact paguba sau pe autorul acesteia) nu poate fi exclusă de la aplicarea prevederilor art. 102 din Codul muncii care condiționează răspunderea materială de existența vinovăției.

C. J.

întrebări și răspunsuri

● **I.C.P.M. (București)** solicită lămuriri asupra condițiilor în care părțile pot modifica termenul de predare a lucrărilor prevăzut în contractul de proiectare.

Potrivit practicii arbitrale, asemenea modificări pot fi valabil convenite numai în cazul în care nu se prejudiciază executarea lucrărilor și punerea în funcțiune a capacităților prevăzute în plan.

Pentru ca proiectantul să nu fie ținut răspunzător în legătură cu nerespectarea termenului inițial de predare, convenția părților trebuie să intervină înainte de scadența acestui termen.

● **M. MĂRGĂRITESCU (București)** întreabă dacă, în raporturile dintre unitățile socialiste, introducerea documentelor de decontare suspendă cursul prescripției.

Practica arbitrală este stabilită în sensul că introducerea acestor documente la bancă produce efecte suspensive de prescripție, dar numai în cazul în care obiectul creanței îl constituie contravaloarea produselor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate.

● **N. BĂEȘIU (Hunedoara)** solicită unele lămuriri în legătură cu regimul notelor de comandă suplimentară.

Nota de comandă suplimentară se emite în legătură cu un contract de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, atunci cînd lucrările nu au fost contractate la preț ferm. Pentru a produce efecte juridice, ea trebuie să fie acceptată de către constructor și trebuie să se încadreze în valoarea totală a documentației tehnico-economice aprobate.

Constructorul este în drept să formuleze obiecțiuni la notele de comandă suplimentare. Obiecțiunile se rezolvă în cadrul procedurii aplicabile soluționării neînțelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj.

● **C. BITOLEANU (Bistrița)** întreabă dacă contractele de furnizare încheiate pe bază de repartiție și care nu au fost executate pînă la sfîrșitul anului de plan pentru care au fost încheiate, urmează să fie executate în perioada următoare.

Din întrebarea dv. reiese că pentru produsele în cauză s-au emis repartiții anuale. Prin urmare, contractele de furnizare încheiate pe baza acestor acte de planificare au caracter anual. Odată cu sfîrșitul anului de plan, nu este posibilă efectuarea livrărilor, întrucît sarcina de plan a expirat, iar durata contractelor a încetat.

● **I.P.N.C. (Satu Mare)** întreabă dacă sînt întemeiate criticile pe care le formulează în legătură cu hotărîrea prin care Centrala pentru valorificarea cerealelor și producerea nutreturilor combinate a respins acțiunea pe care a introdus-o împotriva I.V.C. Tîrgu Mureș pentru plata cu titlu de daune a unor taxe de transport achitate căii ferate.

Aprecierea asupra temeiniciei și legalității hotărîrii pe care o criticați revine organului competent a exercita dreptul de control asupra acelei hotărîri. Nu înțelegem deci, să ne pronunțăm în această privință.

Cu titlu general, vă comunicăm că, potrivit practicii arbitrale, unitățile socialiste sînt obligate să preia și acele cantități de produse care le-au fost expediate fără să fie contractate, respectiv, să ia măsuri pentru reducerea la minimum a imobilizării mijloacelor de transport și pentru asigurarea integrității cantitative și calitative a produselor respective.

● **M. BÎRZEANU (București)** se interesează de condițiile în care se datorează taxele de transport cu avionul pentru mărfurile aprovizionate din import.

Interesele economiei naționale impun, cu titlu general, utilizarea mijloacelor de transport care sînt cele mai ieftine. Cu toate acestea, motive justificate pot determina necesitatea ca mărfurile provenite din import să fie avionate spre a ajunge cît mai repede la destinație.

Unitatea care solicită folosirea acestui mijloc de transport are obligația să achite cheltuielile de transport aferente.

● **I. KÖSZEGY (Cluj)** întreabă dacă defectarea unor instalații provenite din import constituie motiv de exonerare de răspundere în legătură cu nelivrarea către beneficiarii interni a produselor care urmau să fie realizate cu acele instalații.

Practica arbitrală a admis, în anumite condiții, exonerarea unităților furnizoare de răspundere, atunci cînd neîndeplinirea obligațiilor contractuale s-a datorat neprimirii la timp a materialelor, materiilor prime, utilajelor sau instalațiilor din import.

Nu s-au recunoscut niciodată asemenea efecte primirii unor produse, utilaje sau instalații necorespunzătoare calitativ din import.

● **G. BUCUR (Constanța)** se interesează de actele juridice care trebuiesc îndeplinite cu privire la executarea obligațiilor contractuale aparținînd unei unități socialiste care și-a încetat existența în urma divizării.

În situația dată, obligațiile contractuale vor fi executate de către unitățile apărute în urma divizării sau de către acelea la care s-au comasat fracțiuni ale patrimoniului unității care și-a încetat existența. În acest scop nu este necesară încheierea unor acte adiționale, repartizarea contractelor în curs de executare urmînd să se decidă de către organul competent în condițiile Decretului nr. 31/1954.

● **R. MUSCULIU (Caraș-Severin)** referindu-se la dispozițiile art. 31 din Legea nr. 7/1977, se interesează de partea care are obligația de a suporta cheltuielile de transport ocazionate de restituirea produselor necorespunzătoare calitativ la unitatea furnizoare în vederea înlocuirii lor.

Dacă necorespunderea calitativă este imputabilă unității furnizoare, aceasta suportă taxele de transport aferente restituirii produselor spre a fi înlocuite.

● **K. DEMETER (Mureș)** solicită lămuriri cu privire la atitudinea pe care trebuie s-o adopte unitatea socialistă beneficiară care nu poate achita contravaloarea produselor care i-au fost livrate întrucît nu a primit factura.

În situația dată, potrivit pct. 28 din Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, unitatea beneficiară are obligația să intervină fără întîrziere la unitatea furnizoare pentru a i se trimite factura în vederea plății.

● **N. MATEICIUC (Vrancea)** întreabă dacă data întocmirii notei de intrare — recepție prezintă concludența pentru stabilirea datei de la care a devenit scadentă obligația de plată a prețului.

Răspunsul est eafirmativ, dacă recepția produselor a fost efectuată, iar nota respectivă a fost întocmită fără întîrziere în raport cu data preluării efective a produselor de la cărăuș. Din scrisoarea dv. rezultă că nota de intrare — recepție s-a întocmit la 16 zile după ce produsele au fost preluate de la stația C.F.R. de destinație, fapt atestat prin ștampila aplicată pe scrisoarea de trăsură. În atare situație, nu se poate considera că termenul în care trebuia efectuată plata prețului a început să curgă de la data încheierii notei de intrare-recepție.

● **G. SIMIONESCU (București)** se interesează de modalitatea în care se poate susține o acțiune arbitrală introdusă împotriva căii ferate în situația în care actele doveditoare au fost depuse odată cu reclamația administrativă și nu au fost restituite de către cărăuș.

În situația la care vă referiți, potrivit Instrucțiunii comune PAS — MTTc nr. 10/1964, unitatea de cale ferată, pîrîtă în litigiul arbitral, are obligația de a depune la dosarul cauzei actele doveditoare anexate la reclamația administrativă.

H. M.

• capacitati de producție • produse noi

Într. de ind. cărnii TIMIȘ – TIMIȘOARA, Bd. Eroilor nr. 24

— Disp ambreaj Tatra buc. 30

Motoscuter TV 1 200

— Anvelope 350×10 buc. 3
— Camere aer 350×10 buc. 5
— Cablu acumulator buc. 5

SKODA AUTOBUZ

— Cap bară dir. simple buc. 8
— Sabot frînă roți spate buc. 2
— Taler frînă roți față cpl. buc. 3
— Tambur frînă roți față+spate buc. 14
— Robinet comandă frînă buc. 4
— Plăci radio bord buc. 10
— Tub electronic radio buc. 10
— Tranzistor radio bord buc. 10

RABA (20 to)

— Arbore planetar lung buc. 4
— Pinion ax planetar buc. 47
— Frezon roată spate buc. 20
— Cruce cardan ∅ 50 buc. 16
— Diize injector (import) buc. 6
— Arc suspensie față buc. 5
— Capete bară direcție buc. 10

WARȘAWA

— Arc supapă motor buc. 8
— Bec bilux cu flanșă buc. 12
— Bucșe cilindri motor buc. 4
— Bucșe ax came motor set 3
— Braț fuzetă dir buc. 2
— Baie ulei motor buc. 1
— Carcasă ambreiaj buc. 1
— Capac tacheți lateral buc. 4
— Casetă volan simplă buc. 1
— Ambreiaj motor cpl. buc. 1
— Culbutor motor buc. 8
— Furcă glisantă cadran buc. 2
— Fuzetă roți față buc. 1
— Placă pres. ambreiaj buc. 1
— Șurub reglat racleți buc. 16
— Tacheți motor buc. 4

WOLGA

— Ax culbutor motor buc. 2
— Arc culbutor motor buc. 7
— Bloc primar dințat buc. 1
— Ambreiaj motor cpl. buc. 1
— Garnitură chiuloasă buc. 5
— Geam parbriz recuperat buc. 2
— Garnitură geam spate buc. 1
— Levier fuzetă direcție buc. 2
— Rotor dinam recondiț. buc. 1
— Set garnit pompă apă buc. 13
— Suport arc suspensie buc. 2
— Șurub reglat tacheți buc. 8
— Sincron vieză buc. 3
— Tacheți motor buc. 8
— Vitezometru (Ceas km) buc. 2
— Volantă pornire motor buc. 1

HENSCHEL

— Bucșe cilindri motor buc. 3
— Bolț pompă injecție buc. 8
— Fuzetă roți față buc. 1
— Arc suspensie spate buc. 2
— Ghibruri tacheți buc. 3
— Grup conic diferențial per. 1
— Ghiară manivelă buc. 1
— Levier fuzetă dir. buc. 1
— Mecanism direcție rec. buc. 1
— Pinion arbore secund buc. 2
— Pinion satelit buc. 4
— Pinion planetar buc. 2
— Prezon chiuloasă buc. 3
— Piston motor brut buc. 7
— Rezistență încălzire buc. 1
— Role arbore primar buc. 100
— Rame far față buc. 2
— Siguranță broască ușă buc. 1
— Set garnit pompă inj. buc. 15
— Supape admisie motor 3 buc. 6
— Supape motor recondiț buc. 7
— Tampon elastic buc. 7
— Segment ferodou frînă buc. 16

SR 101

— Ax pompă apă buc. 3
— Bucșe bolț arc buc. 26
— Bolț arc suspensie buc. 12
— Butuc disc ambreiaj buc. 2
— Capac delcon buc. 10
— Duze aer carburator buc. 78
— Element filtru ulei metal buc. 1
— Foi arc suspensie buc. 20
— Ghid supape motor buc. 16
— Lamă nr. spate și stop buc. 60
— Membrană pompă benzină buc. 10
— Manșon cauciuc burduf buc. 3
— Melc direcție buc. 3
— Melc volan direcție buc. 3

— Pastile chiuloasă compr. buc. 21
— Pastile bolț compresor buc. 16
— Diafragmă frînă față buc. 32
— Pîrghie reglat frînă buc. 2
— Supape evacuare frînă buc. 2
— idem admisie frînă buc. 22
— Suport arc suspensie buc. 3
— Rulment 7815 roată buc. 5
— idem 704902 cruce buc. 8

RULMENȚI SERIA :

— 626Z buc. 4
— NUP. 412 buc. 3
— 7718 buc. 2
— 7209 buc. 1
— 30218 buc. 2
— 30312 buc. 1
— 32020 buc. 3
— 32312 buc. 2
— 111311 buc. 1
— 314125 (Mercedes) buc. 1
— 3900211 buc. 5

TRACTOR U.27 și K.D.

— Pompă hidr. bascul buc. 1
— Indicator ulei (bară) buc. 8
— Fuzetă roți remorcă buc. 2
— Rulment 2206 buc. 3
— idem 6311 buc. 6
— 6317 buc. 4
— 50311 buc. 4
— 50407 buc. 5
— 852706 buc. 1

IMS 59 TIP VECHI

— Ax secund, cutie viteză buc. 4
— Ax furcă schimb viteză buc. 5
— Ax volan direcție buc. 4
— Ax cadran f+sp buc. 3
— Ax delco cu came buc. 2
— Ax planetar scurt buc. 4
— Arbore cotit motor rec. buc. 1
— Bucșe bronz diferențe buc. 280
— Capete bară dir. simple buc. 30
— Coroană volantei porn. buc. 1
— Capac tablă carter ambreiaj buc. 1
— idem diferite buc. 3
— Cruce cadran cpl. buc. 6
— Corp pompă benzină buc. 8
— Cheder uși și geam kg. 11
— Cilindru acționat ambreiaj buc. 8
— Cerceee arc suspensie buc. 6
— Element jilton ulei+V buc. 10
— idem filtru ulei brut metal buc. 1
— Filtru ulei fin buc. 2
— Furcă glisantă cardan buc .4
— idem căutat viteză buc. 6
— idem ambriaj buc. 2
— Flanșe ax cardan buc. 5
— idem pinion atac buc. 1
— Geam far tip vechi buc. 14
— Jiglere carburator set 3
— Lavier fuzetă dir buc. 6
— Manșon cupl. ambreiaj sim. buc. 5
— Melc volan direcție buc. 2
— Oglindă far tip vechi buc. 12
— Abtrator carburator buc. 19
— Pinion a.s. viteză 4 buc. 1
— idem ax satelit buc. 4
— idem ax planetar buc. 2
— Pompă ulei cpl. buc. 1
— Pastile cap bară dir. buc. 31
— Piston motor buc. 8
— Rame far tip vechi buc. 14
— Șurub casetă satelit buc. 26
— Segmenți motor 4 cil. set. 4
— Siguranțe bolț piston buc. 40
— Tampon elastic buc. 14
— Volan direcție buc. 4
— Segment ferodon frînă buc. 12

SR. 131 (tip vechi)

— Cruce cardan tip vechi buc. 14
— Cuzineți palier cu guler buc. 111
— Corp cameră amestec carb. buc. 2
— Difuzor carburator buc. 3
— Element filtru ser carbur. buc. 25
— Rulment 704904 (Pasziie) buc. 84
— Sită carburator buc. 11
— Șurub regl. aer cabur. buc. 15
— Sector dințat carburator buc. 4

DIVERSE

— Becuri 12 V cu filet buc. 96
— Acid sulfuric industr. tehn. kg. 180
— Ampermetru electric buc. 6
— Furtun sor apă ∅ 125 M m. 10
— Sticle extinctoare buc. 20
— Chei dinamometrice set 4

SR 131 (Carpați)

— Ax principal carburator buc. 11
— Ax planetar buc. 24
— Arc readucere servo buc. 7
— Arc bendix electromotor buc. 67
— Bec (fără flanșă) buc. 200
— Bucșe bolț arc față buc. 100
— idem spate buc. 190
— idem bielă motor buc. 388
— idem ghidare servo buc. 10
— Bolț arc față buc. 40
— Bucșe tacheți motor buc. 320
— Carcasă pinion atac buc. 6
— Capac mic cutie viteză buc. 3
— Capac mare cutie viteză buc. 3
— Capac carter ambriaj buc. 2
— Colector lagăr palier buc. 17
— idem int. pompă ulei buc. 6
— Casetă direcție simplă buc. 3
— Cilindru superior servo buc. 4
— Colector electromotor buc. 4
— Casetă sateliți buc. 2
— Disc ambriaj buc. 80
— Flanșă furcă cardan buc. 10
— Manșon cauciuc cardan buc. 280
— Fuzete roți față dir. buc. 10
— Pîrghie debraiere ambriaj buc. 100
— Ghid supape motor buc. 100
— Pinion intermed. viteza 2 buc. 4
— idem angrenare permanentă buc. 2
— idem mers înapoi simplu buc. 9
— idem mers înapoi simplu buc. 9
— idem arb. secund. viteza 3 buc. 8
— Pasile cap bară direcție buc. 67
— idem supape evacuare buc. 60
— Plăci ferodou ambriaj buc. 268
— Pîrghie clapee accelerație buc 4
— idem ambriaj buc. 21

RULMENȚI SERIA:

— NU 2305 buc. 10
— 6207 buc. 13
— 30308 buc. 5
— 31309 buc. 13
— 807813 buc. 8
— 804705 buc. 90
— Suport arc suspensie buc. 4
— Semicuzineți distanțere buc. 4
— Supape sarcină buc. 22
— Suport arbore cardan buc. 7
— Șaibe ax planetar buc. 30
— Siguranțe piuliță planetară buc. 6
— Sondă litrometrică rezervor buc. 2
— Tije cu membrane servi buc. 26
— Tije pompă centrală frînă buc. 25
— Trompă diferențial buc. 1
— Taler arc supape buc. 100
— Țeavă suport servo buc. 6
— Țeavă semiaxă diferențial buc. 2

DIVERSE

— Bandă ferodou 50×6 m. 30
— Oțel arc sub 90 M lat. kg. 900

I.S.I.A.P. — BUCUREȘTI
Piața Scînteii nr. 1
Telefon : 18 12 22

oferă :

— Șube îmblănite
— Paturi metalice
— Damigene
— Canistre
— Butoaie metalice

NOU! NOU! NOU!

DETERGENȚI CU CALITĂȚI SUPERIOARE

APRECIATA întreprindere „DERO" – Ploiești a realizat un nou detergent cu calități excepționale. Este vorba de „DERO – IRIS", care la cel de-al IX-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum a primit diploma „CEL MAI BUN ȘI UTIL ARTICOL".

CEL MAI BUN deoarece are calități deosebite de spălare și albire, fiind fabricat din materii prime cu calități superioare. Conține un agent emolient care dă un tușeu plăcut articolelor spălate și în același timp protejează mîinile gospodinelor în timpul spălării.

CEL MAI UTIL deoarece este destinat spălării manuale a articolelor fabricate din lînă, mătase naturală și artificială, din fibre sintetice și amestecuri de fire naturale și sintetice.

Folosiți cu toată încrederea produsele cu marca „Dero" – Ploiești.

Comercialiști din întreprinderile comerciale de stat și cooperatiste ! Cel mai bun și util articol vă stă la îndemînă, „DERO – IRIS" să nu lipsească din nici o unitate comercială, din nici o gospodărie.

UN ALT PRODUS, cu calități superioare, destinat gospodinelor, realizat în ultima perioadă a anului trecut, este „DERO – CLAR". Posedă o mare putere de degresare și curățire a veselei, tacîmurilor și altor articole dintr-o bucătărie, fie că sînt din sticlă, metal, mase plastice sau porțelan.

Vesela spălată cu „DERO" – CLAR" rămîne curată și lucioasă.

Noul produs „DERO – CLAR" este fabricat din materii prime cu calități superioare și are efect dezinfectant, cu parfum plăcut.

PENTRU a veni în sprijinul oamenilor muncii din întreprinderile avicole, „DERO" – Ploiești a lansat un nou produs, denumit „GALITENS – 25".

Detergent soluție pentru uz veterinar, are excelente proprietăți de înmuiere, dezincrustare, îndepărtare a murdăriei.

Este un dezinfectant destinat spălării adăposturilor și abatoarelor de păsări și animale mari, pentru spălarea bateriilor de creștere a puilor și a altor construcții din sectorul zootehnic.

„GALITENS – 25" asigură o rapidă curățire a suprafețelor murdare.

Se utilizează în soluții apoase de concentrație 1–5%.

Nu sînt necesare măsuri speciale de protecție.

Nu are acțiune corozivă asupra utilajelor.

„GALITENS – 25" se livrează în butoaie de tablă a 200 l.

1979 FEB 9

„DERO – IRIS" și „DERO – CLAR" sînt livrate în flacoane din material plastic asemănătoare cu cele din imaginea alăturată.

Comenzile se primesc pe adresa :

ÎNTREPRINDEREA „DERO" – PLOIEȘTI

Str. Republicii nr. 291

Telefon : 3.15.28 – 3.28.38

Un proces cu profunde implicații și semnificații economice

RECICLAREA MATERIALELOR ȘI ENERGIEI SECUNDARE

ABORDAREA tot mai insistentă de către oamenii de știință a noțiunilor de „conservare", „substituire", „regenerare", „recuperare", „reciclare" precum și multimea încercărilor tehnice ce vizează transpunerea lor în plan operațional nu fac decît să exprime o realitate multă vreme neglijată a lumii noastre fizice și anume : existența unor limite, chiar dacă ele au un caracter sectorial, în disponibilitățile utilizabile de materii prime și energie ale planetei noastre. „Reciclarea", ca una din modalitățile esențiale de economisire a materiilor prime și energiei, a devenit, în aceste condiții, o problemă centrală a întregii dezvoltări economice.

Ignorarea resurselor secundare — un lux devenit intolerabil

MENȚINEREA, decenii de-a rîndul, a unor prețuri scăzute în comerțul internațional cu materii prime și combustibili a stimulat o creștere necontrolată a consumului în acest domeniu ducînd în unele țări la exploatarea prădalnică a resurselor naturale, multe dintre ele regenerabile doar în milioane de ani. Așa se explică de ce, încă de pe acum, unele materii prime deosebit de utile unei economii moderne — cum sînt cobaltul, zincul, mercurul, de pildă — au devenit foarte rare, existînd temerea epuizării lor într-un viitor nu prea îndepărtat. Este adevărat, unele studii mai optimiste ne dau mari speranțe în imensele rezerve de minerale (evaluate de organismele O.N.U. la circa 1,5 trilioane tone) ale oceanului planetar. Sînt însă tot mai mulți oamenii de știință care se întreabă dacă dificultățile de procurare a cantității de energie reclamată de exploatarea industrială a acestor rezerve — în condițiile unor disponibilități limitate — nu vor frîna cumva într-o bună măsură transpunerea în viață a unor asemenea soluții.

Ajunși în acest punct am putea supune discuției existența unui adevărat cerc vicios : necesarul crescînd de materii prime reclamă cantități tot mai mari de energie, energie ce se obține în cea mai mare parte pe seama exploatării resurselor naturale epuizabile. Cu alte cuvinte, dacă se va continua să se consume în ritmurile prezente materii prime, extracția și prelucrarea mineralelor și celorlalte resurse naturale ar putea exercita o presiune tot mai mare asupra resurselor de energie ale planetei. În trecut, rezervele bogate în minerale utile puteau fi exploatate folosind relativ puțină energie, dar acum situația s-a schimbat, fiind necesară atragerea unor resurse cu un conținut mai sărac de substanță utilă. De exemplu, cuprul este obținut în prezent din minereu care conține metal într-o proporție de numai două zecimi de procent, ceea ce înseamnă că pentru obținerea unei tone de cupru trebuie prelucrate 500 tone de minereu. În majoritatea țărilor dezvoltate, o parte importantă din consumul de energie este destinată prelucrării materiilor prime (conform estimărilor, două treimi din consumul industrial de energie al S.U.A., adică 25% din consumul total de energie al acestei țări, este destinat extracției și prelucrării materiilor prime).

Chiar dacă unele aprecieri pesimiste privind epuizarea într-un timp relativ scurt a unora dintre resursele naturale pot fi exagerate — realitatea obligă la combaterea fermă a tendinței de irosire a bogățiilor naturale ale Terrei. În împrejurările actuale, omenirea se vede obligată ca, alături de dezvoltarea unor noi surse energetice, capabile să înlocuiască resursele nereînnoibile (petrol, gaze naturale), să accepte ca resursă procesul de reutilizare a materialelor secundare, de economisire, recuperare și reciclare a materiilor prime — reprezentînd tot atîtea mijloace ce pot forța ruperea cercului vicios de care aminteam mai sus.

În fapt, necesitatea reciclării resurselor secundare a apărut mai demult, ca răspuns la tendința de autosufocare a societății de consum, preceptul dominant al acesteia „consumă și aruncă" ducînd la apariția acelor „uriași munți ai risipei". Numai într-un an în S.U.A., de pildă, sînt aruncate circa 17 miliarde cutii de conserve, 38 miliarde sticle, 7,6 milioane televizoare, și 7 milioane automobile, toate acestea încorporînd 11 milioane tone fier și oțel, 800 000 tone de aluminiu, 400 000 tone alte metale, 13 milioane tone de sticlă, 60 milioane tone hîrtie. Aceasta a dus la poluarea excesivă a solului, a atmosferei și a oceanului planetar, reprezentînd un revers, multă vreme neglijat, al progresului civilizației.

Un principiu organizatoric central al economiei

ÎN PREZENT însă alături de sensurile ei inițiale, reciclarea materiilor prime și a energiei capătă și altele noi, mult mai largi, mai complexe și oferind o soluție prețioasă pentru depășirea actualei penurii de materii prime, atît în țările dezvoltate cît și în cele în curs de dezvoltare. Astfel, potrivit unui studiu elaborat de „Worldwatch Institute" — organizație americană finanțată parțial de O.N.U. și care studiază problemele mediului înconjurător — „reciclarea ar trebui să devină un principiu organizatoric central al economiei pe măsură ce se pune problema ca lumea să trăiască în condițiile unei oferte tot mai restrînse de materii prime și energie". Cel puțin 2/3 din resursele materiale utilizate acum în S.U.A., se apreciază în studiu, ar putea fi reciclate fără o modificare substanțială a modului de trai, relevîndu-se că ceea ce lipsește nu este tehnologia ci voința socială orientată în acest sens. Absența ei este denunțată ca foarte costisitoare în condițiile în care cantități de energie tot mai mari și tot mai scumpe sînt necesare pentru extragerea și prelucrarea unor zăcăminte cu un conținut util tot mai sărac.

Resursele oferite de reciclare sînt cu atît mai mari dacă această noțiune este privită în sens larg (reciclarea în cascadă a căldurii, a apei sau realizarea unui adevărat flux al reciclării în cadrul unuia și aceluiași proces tehnologic : căldură, materiale secundare, gaze naturale etc.). Datorită avantajelor pe care le prezintă, se dovedește necesar ca această modalitate de valorificare repetată a resurselor naturale să însoțească cele mai intime faze ale proceselor economice, să fie generalizată la scara întregii economii, așa cum s-a relevat în ampla dezbatere organizată de „Revista economică", privind organizarea unor „procese circulare active".

Eficiența economică și socială a recuperării, a valorificării superioare a materialelor secundare este pusă clar în evidență de numeroase studii și cercetări întreprinse atît în țara noastră cît și în străinătate. Să analizăm, de pildă, una din operațiile relativ simple ale valorificării superioare a materialelor secundare : topirea în cuptoare. În cadrul unei șarje o tonă de

fier vechi care participă ca „încărcătură" la elaborarea oțelului înlocuiește 2 tone minereu de fier, 2 tone cărbuni cocsificabili și 0,5 tone calcar ; în plus trebuie avute în vedere economiile obținute pe seama cheltuielilor de investiții și exploatare. Nu întîmplător, ci tocmai avînd în vedere asemenea considerente de economicitate, Japonia a devenit unul din principalii achizitori de automobile vechi de pe piața americană.

Într-un studiu recent experții arătau, de asemenea, că prin utilizarea materialelor secundare consumul energetic necesar obținerii anumitor categorii de metale se reduce în mod substanțial : de 20 de ori în cazul aluminiului, de 6,6 ori în cazul cuprului, de 6 ori în cazul fierului, de 3,6 ori în cazul zincului și de 2,25 ori în cazul plumbului. Reținem, de asemenea, că în cazul maselor plastice, dacă acestea sînt reutilizate consumul energetic poate fi redus cu circa 95%.

Economia de energie care ar rezulta de pe urma reciclării este un element central care dovedește eficiența reciclării materialelor secundare. Conform calculelor, reciclarea fierului, cuprului și aluminiului în S.U.A. la nivele care în prezent ar fi realizabile din punct de vedere economic ar economisi echivalentul a 3,3 miliarde galoane (1 galon = 3,785 litri) de benzină în fiecare an ; reciclarea tuturor cutiilor goale de conserve ar economisi tot atîta energie cîtă ar putea produce 8 centrale electrice cu o putere instalată de 500 MW fiecare, iar reciclarea hîrtiei vechi în loc de a se utiliza lemnul ca materie primă ar putea, în principiu, să economisească o cantitate de energie electrică egală cu producția anuală a 16 centrale cu o putere de 500 MW fiecare. Dacă în economia americană ar fi refolosite de șase ori toate recipientele de sticlă în loc de a se produce de fiecare dată altele noi, ar putea fi economisită energia produsă de nouă centrale electrice de 500 MW fiecare.

Eficiență economică și socială

UN ALT ELEMENT esențial care definește eficiența economică și socială a reciclării îl constituie combaterea poluării. În fiecare an cele nouă țări ale Pieței comune, spre exemplu, „produc" circa 1 500 milioane tone de materiale secundare (90 mil. t reziduuri casnice, 115 mil. t. reziduuri provenind din industria prelucrătoare și 150 mil. t din industria extractivă, 950 mil. t materiale secundare din agricultură, 200 mil. t ape uzate industriale etc.). Această cantitate sporește cu circa 5% pe an și odată cu ea și costul depozitării materialelor respective, care erau pînă nu demult aruncate, degradînd mediul, în ciuda cantităților importante de materii prime și energie ce s-ar fi putut recupera prin trierea și prelucrarea lor. Conform unor calcule, din procesul de producție pentru obținerea unei tone de oțel din minereu de fier rezultă 2,7 tone steril și deșeuri și este afectată nefavorabil o cantitate de circa 6 700 galoane apă. Aceleași calcule evidențiază că reutilizarea fierului vechi în oțelării poate diminua cu pînă la 86% poluarea atmosferică și cu 76% pe cea a apei, paralel cu o reducere de 40% a consumului de apă și virtuala eliminare a deșeurilor solide.

Desigur, eficiența reciclării trebuie privită, mai ales în perspectivă, nu numai prin prisma simplei rentabilități financiare, ci mai ales avînd în vedere efectele macroeconomice și sociale favorabile pe care le poate avea organizarea unui sistem rațional și optim de reciclare. În acest context, ca una din căile de combatere a risipei, reciclarea înseamnă adaptarea treptată a societății umane la o ofertă tot mai restrînsă de materii prime și energie, iar eficiența economică și socială a acestei acțiuni se traduce atît în evitarea unor viitoare fenomene de criză, cît și în atenuarea proceselor poluante.

Dacă asupra importanței și locului reciclării în structura economică a unei țări nu mai sînt divergențe de opinii, generalizarea acestei modalități de valorificare superioară a resurselor naturale poate întîlni — în unele cazuri — o serie de obstacole atît de ordin subiectiv (reținerea în fața noului, teama de complicațiile tehnologice) cît și de ordin obiectiv. Experiența acumulată în acest domeniu atît în țara noastră cît și la scară mondială demonstrează faptul că o apreciere realistă a eficienței activității de reciclare a materialelor secundare poate fi formulată numai ținînd seama și de efectele sale propagate (reducerea consumului de materii prime deficitare, limitarea poluării, economisirea resurselor energetice, evitarea scoaterii din circuitul agricol a unor întinse suprafețe etc.).

Unele țări au început să beneficieze de avantajele inerente ale reciclării, trecînd la organizarea unor sisteme de recuperare și prelucrare a materialelor secundare. În U.R.S.S., la Leningrad sînt reciclate în fiecare an 580 000 t de reziduuri solide, pentru a rezulta metal, produse chimice etc., prevăzîndu-se mărirea capacității acestei unități de reciclare de șase ori pînă în 1985. La Roma două uzine prelucrează de peste un deceniu circa 500 000 t de reziduuri menajere, valoarea materialelor obținute acoperind în bună parte cheltuielile pentru salubritatea orașului. În multe țări socialiste recipientele de sticlă sînt colectate, organizarea unor sisteme adecvate permițînd utilizarea de mai multe ori a sticlelor și borcanelor. În Republica Populară Chineză, la Uzina metalurgică din Șenyang s-a reușit recuperarea din materialele reziduale provenite de la furnale a unei cantități de aur, argint și alte metale rare în valoare de 2,7 milioane yuani. În Danemarca o mare uzină specializată în prelucrarea materialelor secundare chimice și petroliere, cu o capacitate de circa 80 000 tone/an, reușește să reintroducă în circuitul productiv o cantitate importantă de materii prime necesare economiei. Peste 45% din producția de hîrtie a R. F. Germania și a Angliei se obțin în prezent prin reciclarea materialelor secundare. În Suedia, în fabricile de hîrtie se utilizează un procedeu de reciclare a materialelor secundare din lemn care duce, în final, la economii de energie de circa 25%. În unele fabrici de ciment din Europa se reciclează căldura — aerul cald rezultat din cuptoarele de ciment este recaptat pentru a preîncălzi stocul de rocă care intră în procesul prelucrării — ceea ce permite economii de peste 50% la consumul de energie. În general, reciclarea energiei — sau „procedeul în cascadă" cum mai este denumit în literatura de specialitate — constituie o preocupare de actualitate în multe țări, inclusiv în țara noastră. Conform acestui procedeu, căldura care rămîne după o prelucrare industrială la temperaturi ridicate trebuie recaptată și folosită pentru alte utilizări în stadii termodinamice descrescătoare.

Remarcîndu-se importanța deosebită a recuperării și valorificării superioare a materialelor și resurselor secundare, într-o serie de state au fost constituite organizații guvernamentale menite să urmărească și să coordoneze această activitate. În Marea Britanie, de pildă, a fost înființat un comitet mixt al Departamentelor industriei și mediului ambiant în atribuțiile căruia intră examinarea mijloacelor de promovare a inițiativelor ce vizează reciclarea deșeurilor. Se apreciază că în această țară au fost investite pînă în prezent circa 23 milioane lire sterline în construirea unor unități specializate în reciclarea materialelor secundare.

Relevînd importanța crescîndă a problematicii abordate, preocupările în direcția găsirii celor mai potrivite metode de reciclare, de valorificare superioară a materialelor secundare, a coordonării eforturilor naționale, a diversificării formelor de colaborare și schimb de informații tehnice se regăsesc și în organizarea — sub egida O.N.U. sau a organismelor sale specializate — a unor simpozioane pe această temă. În acest sens se înscrie și seminarul organizat recent sub egida Comisiei economice O.N.U. pentru Europa privind utilizarea resturilor de la prelucrarea polimerilor, în special mase plastice și fibre sintetice.

Devine tot mai limpede că nici un stat, oricît ar fi de bogat și de dezvoltat, nu își mai poate permite luxul — în condițiile actuale — de a încerca să ignore marile resurse de economisire a materiilor prime și energiei, ca și de reducere a poluării, pe care le oferă valorificarea resurselor secundare. Conștiința necesității de a recupera acest tezaur stă la baza tot mai multor acțiuni întreprinse pe toate meridianele în această direcție.

Gheorghe NISTOR
Mugur ISĂRESCU

Acțiunea „R.E.“ — noi resurse în circuitul economic

MOBILIZAREA SPIRITULUI GOSPODĂRESC ȘI A ENERGIEI CREATOARE PENTRU VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MATERIALELOR SECUNDARE

PROBLEMA economisirii materiilor prime, a energiei și combustibilului a devenit extrem de acută, preocupînd în egală măsură statele mari și mici, dezvoltate sau mai puțin dezvoltate, mai bogate sau mai sărace în resurse naturale. În acest deceniu s-au acumulat suficiente situații de criză și semnale pe plan mondial care au făcut să se întipărească tot mai profund în conștiința omenirii că gospodărirea rațională a materiilor prime și secundare, a combustibilului și energiei nu constituie un proces de conjunctură, pasager, subiectiv. Ea este o cerință obiectivă, globală, pe termen lung, definită de caracterul limitat al acestor resurse, de existența unor tipuri de creștere economică și tehnologii inadecvate, mari consumatoare de materii prime, combustibili și energie, a unei imense risipe de asemenea resurse, stimulate de o multitudine de cauze variate, pornind de la un consum insuficient controlat și uneori chiar și rău orientat, o gospodărire nerațională, de la un sistem de prețuri inadecvat sau de la un sistem de indicatori de comensurare a eficienței simplist și neconcludent și pînă la factorii cei mai subiectivi și inadmisibili, proveniți din lipsă de înțelegere, de preocupare, rutină, neglijență etc.

Existența unor imense cantități de produse secundare, utilizate parțial, dar care își păstrează calități sau posibilități de refolosire, a unor ambalaje etc., care în loc să constituie importante surse de materii prime au fost convertite în surse de poluare a mediului înconjurător, pune în evidență cît de iraționale și antieconomice pot fi unele din mijloacele și conceptele cu care operăm.

Însăși noțiunea de „deșeuri“, care s-a „strecurat“ în vocabularul și practica economică, ne dă o imagine asupra modului eronat de înțelegere a acestor aspecte, a necesității economisirii stricte a resurselor materiale, admițînd din capul locului o sursă de irosire a unor însemnate bogății.

Continuarea procesului de creștere accelerată a economiei românești pune cu acuitate problema preocupării continue și de fond pentru valorificarea optimă și operativă a modalităților imense și variate de economisire a resurselor de materii prime și secundare, de energie și combustibil în toate componentele și în toate fazele. Acest spațiu imens de mișcare, de inițiativă, de creativitate, de inovare în plan conceptual și operațional, nu se limitează numai la reducerea consumului, la aducerea normelor de consum cît mai aproape de limita minimă posibilă într-un context anumit sau de eliminare a unor canale de risipă. Crearea unor noi sisteme de gîndire, de concepere, de proiectare și de prelucrare a materiilor prime și a celor secundare în cadrul unor procese de tip circular activ — așa cum au scos în evidență numeroasele dezbateri din „Revista economică“ pe tema „Procesului circular activ“ — capabile să utilizeze toate componentele active din materiile prime, secundare și energie intrate în procesele de producție, ca și promovarea largă a unor procese regenerative și de recondiționare menite să reintroducă în circuitul economic toate particolele active încă din produsele și energiile secundare, aduc realmente noi deschideri în planul economisirii și valorificării superioare a resurselor de materii prime, combustibil și energie.

În acest context, folosirea pe scară largă a materialelor secundare în economia noastră capătă o însemnătate deosebită. De altfel, programul de colectare și valorificare a materialelor secundare — care constituie o secțiune distinctă a planului național unic de dezvoltare pe 1979 — prevede ca acestea să participe cu ponderi din ce în ce mai mari, ajungînd, în unele cazuri, la 40% din totalul materiilor prime necesare realizării producției.

Recuperarea și valorificarea, pe scară din ce în ce mai largă, a materialelor secundare presupun un înalt spirit gospodăresc din partea fiecărui om al muncii, măsuri și acțiuni eficiente în întreprinderi care să ducă, pe de o parte, la diminuarea cantităților de materiale secundare prin ridicarea coeficientului de utilizare a materiilor prime de bază, iar, pe de altă parte, la reintroducerea în circuitul productiv a unor cantități cît mai mari de materiale secundare. În vasta acțiune de gospodărire și valorificare superioară a bazei de materii prime, în general a resurselor materiale ale țării, un aport însemnat sînt chemați să aducă specialiștii din institutele de cercetare și inginerie tehnologică care, prin studii și cercetări minuțioase, prin elaborarea de soluții tehnice înaintate, trebuie să faciliteze reciclarea cît mai completă a materialelor secundare. Generalizarea indicatorului producției nete — ca factor de comensurare a efortului propriu al întreprinderilor în obținerea unei valori noi cît mai mari — creează un instrument eficient în sprijinul realizării unei mai

bune gospodăriri și a unei valorificări superioare a materiilor prime și combustibilului, stimulînd și cointeresînd colectivele de oameni ai muncii în perfecționarea continuă a activității în acest domeniu.

În această primă parte a grupajului REVISTA ECONOMICĂ a urmărit să analizeze și să pună în evidență imensele resurse de economii ce pot fi realizate printr-o mai bună valorificare a metalului, cauciucului, uleiurilor minerale, a maselor plastice, a lemnului și hîrtiei. În etapele ulterioare revista va continua investigațiile în vederea dezvăluirii posibilităților de corelare a eforturilor tuturor factorilor de care depinde valorificarea operativă a inițiativelor maselor și creației tehnice și care permit introducerea efectivă a acestor importante resurse în circuitul economic.

Nivelul recuperării metalului, în pas cu exigențele economiei

DEZVOLTAREA puternică a industriei siderurgice, crearea în cadrul acesteia a unor mari capacități de producere a oțelului electric solicită, de la an la an, cantități sporite de fier vechi. Cît de important este să se asigure cantități tot mai mari de asemenea materiale rezultă din faptul că oțelăriile electrice consumă, la elaborarea șarjelor, sută la sută fier vechi, cuptoarele Martin 30—50%, iar convertizoarele 20—30%. Dar însemnătatea utilizării în proporție ridicată a acestor materiale secundare în tehnologia de elaborare a metalului rezidă, mai ales, în aceea că

o tonă de fier vechi înlocuiește o tonă de fontă, care se obține din 2 tone de minereu (extrase de un miner în subteran în timp de 13 ore) **și o tonă de cărbune cocsificabil** (extrasă de un miner în subteran în timp de 2 ore și un sfert).

Pentru a ține pasul cu cerințele, unitățile specializate ale Centralei de colectare și valorificare a metalelor vechi acționează pe multiple planuri. Cantitățile cele mai mari de materiale secundare sînt achiziționate de la marile unități producătoare de metal, de la întreprinderi constructoare de mașini, din casări și colectări de la populație. Trebuie spus că, în prezent, toate aceste resurse reprezintă doar 40% din necesar. Ce alte posibilități există, cum trebuie acționat pentru atragerea lor în circuitul economic ?

● **O importantă** resursă o constituie **valorificarea mai eficientă a șpanului și așchiilor de metal.** Este vorba, în primul rînd, de circa 700 000 tone șpan de oțel și peste 50 000 tone șpan de fontă ce rezultă, la nivelul unui an, îndeosebi în unitățile industriei constructoare de mașini. Pînă acum cea mai mare parte a acestor resurse era valorificată în cuptoarele înalte pentru producerea fontei, deși mai eficientă este utilizarea ca materie primă pentru oțelării. De ce totuși nu se valorifică acolo unde eficiența este mai ridicată ? Pentru că, în starea în care rezultă din procesele de fabricație, ele nu pot fi folosite în oțelării, întrucît au un volum mare și greutate specifică mică, consumîndu-se un timp lung în încărcare a cuptoarelor.

Pentru a se evita acest neajuns, **materialele secundare de metal trebuie balotate sau brichetate.** Din păcate, nu toate întreprinderile au în dotarea lor instalații care să execute aceste operațiuni. Nu s-au găsit pînă acum proiectanți și executanți care să realizeze asemenea instalații, deși Centrala de colectare și valorificare a metalului solicită aceasta de ani de zile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. Din pricina respectivă șpanul continuă să fie livrat întreprinderilor siderurgice în vrac și ca atare poate fi utilizat numai la producerea fontei. Trebuie însă spus că o asemenea practică conduce la pierderi de cel puțin 30% (provenite din arderi în furnale), în comparație cu folosirea brichetelor în cuptoarele de oțel. Factorii vizați, respectiv Ministerul Industriei Metalurgice și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini ar trebui să urgenteze aplicarea măsurilor ce se impun, pentru a se asigura utilajele necesare pentru brichetarea și balotarea șpanului și a resturilor de table, astfel ca acestea să-și găsească cea mai eficientă utilizare.

● **Sortarea pe calități a resurselor secundare în unitățile care le produc.** Cu unele excepții, unitățile furnizoare de materiale secundare („Vulcan", „23 August", „Electromagnetica" din București, I.C.M. Reșița etc.) continuă să predea la colectare metal amestecat, de diferite calități și proveniențe. Se pierd în acest mod importante valori materiale de metal neferos, de aliaje prețioase etc. Printr-o gospodărire mai bună a acestor resurse — așa cum se procedează, de pildă, la Întreprinderea de mecanică fină Sinaia (toate resursele secundare sînt sortate pe calități chiar în locul unde se produc de către fiecare muncitor) — s-ar ajunge la obținerea unor sporuri de resurse prețioase, la o valorificare mai eficientă a metalului colectat.

Prezentînd situația respectivă trebuie să subliniem că **există, în majoritatea întreprinderilor, încă neinventariate mari cantități de metale vechi sub diferite forme.** Inventarierea corectă a acestora, determinarea precisă a structurii cît și a cantităților de materiale secundare rezultate pe diverse trepte de prelucrare, îndrumarea lor spre locurile de valorificare constituie o altă însemnată resursă pentru sporirea producției de metal. În acest context **ar fi util să se întocmească anual, în fiecare întreprindere, bilanțuri ale produselor secundare,** așa cum de altfel se procedează pentru utiilzarea resurselor materiale pe economie.

● **Repartizarea unor materiale secundare de metal la unități numai pentru completarea balanței**

Nivelul recuperării unor materiale secundare în țara noastră

	1978	1979 plan
● fier vechi	5350 mii t	5450 mii t
● materiale refractare	32 mii t	42 mii t
● zgură de furnal	2800 mii t	3315 mii t
● mase plastice uzate	1,8 mii t	2,8 mii t
● cauciuc uzat	15 mii t	25 mii t
● anvelope pentru reșapare	150 mii buc.	330 mii buc.
● uleiuri minerale uzate	57 mii t	73 mii t
● materiale fibrocelulozice și maculatură	207 mii t	296 mii t
● materiale secundare din sticlă	215 mii t	217 mii t

● Creșterea cu un procent a volumului de materiale secundare prelucrate permite obținerea anuală, la nivelul economiei naționale, a unei cantități de materii prime suplimentare în valoare de peste 150 milioane lei.

● Un metru cub de gunoi menajer, în greutate medie de 340–360 kg, conține între 25 și 65 kg hîrtie, 4–8 kg materiale plastice, peste 5 kg metal, 17 kg textile, aproximativ 240 kg resturi alimentare, cioburi de sticlă sau ceramică și altele.

● 1 000 tone maculatură colectată și valorificată pentru fabricarea hîrtiei echivalează cu economisirea a 17 hectare de pădure de rășinoase.

lor de materii prime. Pentru a se asigura o bună și eficientă gospodărire a materiilor prime, este necesar ca unităților producătoare de resurse secundare de metal să li se repartizeze prin plan doar diferențele ce rezultă între cantitățile de materii prime planificate de aprovizionat și cantitatea de materiale secundare rezultate din propriile procese tehnologice. Aceasta deoarece pînă în prezent, indiferent de cantitățile de materiale secundare de metal ce apăreau în procesul tehnologic dintr-o întreprindere, aceasta primea metalul vechi prelucrat livrînd, la rîndul său, unităților colectoare, o parte din materialele secundare îndeobște de calitate slabă (straifuri de tablă, șpan etc.).

● O mai bună valorificare a haldelor. Se știe că, în decursul anilor, în apropierea marilor centre siderurgice, prin depunerea zgurilor și resturilor de materiale nefolosibile, s-au creat adevărate dealuri, întinse pe suprafețe mari de teren. Dislocarea lor, prelucrarea zgurilor, selectarea metalelor și materialelor refractare permite readucerea în circuitul economic a însemnate valori materiale, concomitent cu restrîngerea perimetrului acestor halde. S-au și valorificat în anii din urmă zeci de mii de tone de metal vechi, mii de tone de materiale refractare, cantități însemnate de zguri care, măcinate, au asigurat o bună materie primă pentru industria cimentului, cît și pentru construcția de drumuri.

Sarcina de a valorifica materialele secundare din halde este încredințată fiecărei îndeprinderi siderurgice de pe raza unde se află, deci celor ce le-au produs. Dar activitatea de valorificare se desfășoară încă lent și adesea nu cu suficientă răspundere. Dovadă este faptul că, în urma revalorificării materialelor secundare nefolosibile, lucrătorii de la unitățile Centralei de colectare și valorificare a metalului reușesc să mai colecteze mii de tone de metal. Așa stau lucrurile în haldele de la combinatele siderurgice Hunedoara, Reșița, Galați etc.

● Colectarea de la populație. An de an, volumul metalelor vechi colectate de la populație a crescut, ajungînd în 1978 la peste 170 mii tone. Dar posibilitățile sînt mult mai mari, avînd în vedere că s-a extins mult la populație folosirea unor bunuri de metal de trebuință îndelungată, că însemnate cantități de produse se vînd în ambalaje metalice etc. De altfel, prevederile de plan pe 1979 stabilesc ca nivelul colectărilor de produse metalice vechi de la populație să se situeze la cel puțin 200 mii tone.

Ponderea fierului vechi folosit în unele țări pentru producția de otel

Țara	(%)
Anglia	52
S.U.A.	53
Italia	63
România	42

Pentru lărgirea cadrului de colectare a unor asemenea materiale de la populație **am sugera ideea posibilităților de valorificare mai bună și a resturilor menajere în care se află, după cum se știe, diverse materiale vechi, inclusiv cantități importante de metal.** Cu un efort organizatoric, prin îndrumarea comitetelor cetățenești, s-ar putea amplasa în toate cartierele, mai ales în cele nou construite (unde sînt organizate platforme speciale) cutii sau tumberoane în care populația să depună separat, diferitele materiale secundare. În acest mod resursele respective, care la scara economiei se ridică la sute de milioane lei anual, ar putea fi atrase mai activ în circuitul economic.

PENTRU ca activitatea de colectare și valorificare a metalelor vechi să se desfășoare mai bine, centrala de specialitate și unitățile sale au prevăzut o serie de măsuri organizatorice. Acestea se referă, înainte de toate, la reorganizarea centrelor de colectare și valorificare, astfel ca în județele cu pondere industrială mare să existe depozite și baze dotate cu instalații de prelucrare, iar în celelalte — secții de colectare și expediere.

Dar, alături de astfel de măsuri, se impun și altele. Ar fi util, de pildă, **ca în profil teritorial să se instituie și obligații precise de colectare și valorificare a materialelor secundare, inclusiv a fierului vechi.** Pînă în prezent nu există asemenea sarcini, după cum nu s-a ajuns să se cunoască concret nici volumul sau cantitățile de resurse secundare existente anual în profil teritorial.

De asemenea, **ar trebui inițiate controale asupra modului în care se gospodăresc materialele secundare,** întrucît unele întreprinderi valorifică materialele neferoase și chiar feroase neeficient, ceea ce duce la irosirea unor însemnate valori prin nedisocierea unor materiale rare, scumpe. O asemenea practică trebuie evitată, cu atît mai mult cu cît la nivelul economiei există întreprinderi specializate în extragerea, din materiale vechi, a celor prețioase sau foarte rare.

În fine, o problemă nu mai puțin importantă este aceea a **transportării rapide a fierului vechi din fiecare zonă spre centrele siderurgice.** Din acest punct de vedere, atît unele întreprinderi, cît și depozitele Centralei de prelucrare și colectare a fierului vechi întîmpină serioase greutăți, în sensul că nu au asigurate la timp vagoanele necesare. Dintr-un număr de 1 000 vagoane necesare zilnic și prevăzute în contracte, C.F.R.-ul nu asigură unităților de colectare a metalului uneori nici 50%. În asemenea condiții, metalul rămîne stocat la întreprinderi sau în depozitele I.C.M., în timp ce unitățile siderurgice trebuie să găsească alte soluții pentru a înlocui fierul vechi. Iată, de ce, organele C.F.R. au datoria să transporte operativ, potrivit graficelor întocmite, fierul vechi, acordîndu-i același regim ca oricărei materii prime.

B. VASILE
T. LUDOVIC

Decalaj important între necesităţile şi posibilităţile de regenerare a cauciucului, şi dimensiunea actuală a acţiunilor

PENTRU valorificarea diferitelor materiale secundare, în unităţile producătoare de anvelope şi articole tehnice de cauciuc au fost create instalaţii speciale de producere a cauciucului regenerat şi pudretei, de reşapare a anvelopelor, ceea ce a permis obţinerea unor cantităţi suplimentare de materii prime şi produse finite (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica utilizării ca materii prime a produselor uzate din cauciuc prin regenerare şi reşapare

	U/M	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Anvelope uzate folosite la fabricarea cauciucului regenerat din care rezultă :	t	5320	5600	6888	8300	15700	15700
— cauciuc regenerat din valoficarea anvelopelor uzate	t	3538	3966	5654	6670	13000	15000
— pudretă	t	701	754	833	860	1000	1000
Anvelope uzate colectate şi reşapate	mii buc.	140	186	182	141	330	350

Comparînd însă nivelele noastre de valorificare cu cele ale altor ţări — în Anglia, S.U.A., R. F. Germania etc., gradul de reşapare a anvelopelor vechi se situează în prezent la 25—40% — rezultă că în viitorii ani preocupările de recirculate trebuie să crească în intensitate. **Numai în primele 10 luni din 1978 s-au produs peste 6 600 tone cauciuc regenerat şi pudretă, aproape de 2 ori mai mult ca în 1975 şi s-au reşapat peste 100 mii anvelope, care reprezintă însă numai 2,3 la sută din numărul anvelopelor pe care le furnizează consumul intern. În 1979 se prevede a se reşapa 8 la sută, ceea ce va permite economisirea de materii prime estimate la circa 60 milioane lei valută.** Cu toate acestea se cuvine să subliniem că în economia noastră nu s-a ajuns pînă în prezent la un grad mai ridicat de valorificare a unei asemenea resurse.

Trebuie spus că multe dintre unităţile mari consumatoare de produse de cauciuc nu respectă obligaţiile stipulate prin lege de a preda unităţilor producătoare întreaga cantitate de anvelope şi camere de cauciuc uzate. În asemenea situaţie se află, mai ales, unităţile aparţinînd Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, Ministerului Industriei Uşoare. Acestea au rămas datoare pentru anul 1978, prin nepredare, cu cîteva mii de tone de anvelope şi camere de cauciuc uzate. Evident, nerealizarea sarcinii de colectare s-a răsfrînt negativ asupra fabricării anvelopelor reşapate. La nivelul anului trecut, aceasta echivalează cu necesarul pentru echiparea cu anvelope a unui număr de 15 750 camioane şi 6 550 autocamionete şi turisme. Tot din aceeaşi pricină, în primele trei trimestre din 1978 au fost realizate doar 4 670 tone cauciuc regenerat faţă de 9 000 tone cît prevedea sarcina de plan (ceea ce echivalează cu o pierdere de materie primă de 22,1 milioane lei).

Pentru impulsionarea activităţii în acest domeniu este necesar, după părerea noastră, să se acţioneze în cîteva direcţii :

— aplicarea fermă a legii, care stipulează obligaţia întreprinderilor de a preda anvelopele uzate unităţilor specializate de colectare şi numai pe această bază să li se livreze anvelopele noi prevăzute în balanţele materiale şi reparaţii ;

— utilizarea la capacitatea proiectată a celor 6 unităţi de reşapare a anvelopelor, prin asigurarea lor ritmică cu anvelope reşapabile în cantităţi şi calităţi corespunzătoare.

Există însă şi o altă categorie de resurse secundare, care provin din procesele tehnologice ale întreprinderilor specializate în fabricarea diferitelor articole tehnice din cauciuc. Astfel, numai în 1978, din prelucrarea materiilor prime la întreprinderile din Piteşti, Braşov şi Jilava-Bucureşti au rezultat — din prelucrarea materiilor prime — peste 6 300 tone materiale secundare, în structura prezentată în tabelul nr. 2. Valorificarea lor a ridicat probleme dar în final, au fost găsite soluţii de a se realiza din ele importante bunuri materiale. Astfel, introducerea materialelor secundare în amestecurile de cauciuc sub forma de pudretă a permis fabricarea de plăci, covoare, dale pentru pardoseli şi unele tipuri de acoperiri de şosele etc. Cu toate acestea, rămîn încă mari cantităţi de resurse secundare (mii de tone anual) nevalorificate, fiind livrate unor consumatori care le utilizează drept combustibil.

Cercetările efectuate de specialiştii din centrala industrială de resort şi Institutul de cercetări prelucrare cauciuc şi mase plastice, în vederea găsirii de soluţii care să permită valorificarea integrală şi complexă a materialelor

Tabelul nr. 2

Volumul şi structura unor materiale secundare în întreprinderile producătoare de articole tehnice din cauciuc (1978)

(în tone)

Categorii de materiale secundare	Structura şi compoziţia	Total	din care : valorificate	din care : nevalorificate
Resturi vulcanizate sub formă de bavuri	Amestec de cauciuc natural şi sintetic, de la benzi transport, garnituri, plăci şi covor cauciuc	2770	700	2070
Resturi vulcanizate rezultate din procesele tehnologice a unor produse finite	Benzi transport, garnituri, furtun, curele, ebonită care conţine amestec de cauciuc, fire vîscoză, poliester, bumbac, sîrmă alămită şi zincată	2030	400	1630
Resturi nevulcanizate	Ţesături cauciucate din bumbac, fire vîscoză şi poliester, sîrmă alămită şi armături metalice cauciucate	1500	—	1500
Total		6300	1100	5200

secundare, au condus, în ultima vreme, la unele progrese. Pe baza unor soluții puse la punct, se află în execuție și montare la „Danubiana" o instalație (capacitate de 1 000 t/an) de valorificare prin măcinare a resturilor de cord textil gumat, pînze fricționate nevulcanizate și de amestec de cauciuc prevulcanizat provenite din procesele tehnologice. Pe această cale se va realiza un semifabricat de tip pudretă ce se va folosi apoi în compozițiile de amestec din cauciuc pentru fabricarea anvelopelor și a articolelor tehnice din cauciuc. Prin aceasta se va obține anual o reducere a costurilor de producție cu peste 5 milioane lei. De asemenea, se află în faza de cercetare valorificarea cauciucului uzat prin pirogenare.

Desigur, este necesar ca în toate întreprinderile prelucrătoare din cauciuc să se producă o cotitură radicală în modul de abordare a problemelor valorificării resurselor secundare, astfel încît rezolvarea lor favorabilă să conducă la creșterea eficienței activității economice în ansamblu.

Ion VELICAN
director comercial, Centrala industrială de prelucrare a cauciucului și a maselor plastice

Efectul concret al regenerării uleiurilor minerale: economii de un sfert de milion de tone de țiței anual

OVALOROASĂ resursă secundară, care poate și trebuie să fie redată în cantități cît mai mari în circuitul economic, o constituie **uleiurile minerale uzate.** Se cunoaște faptul că, în procesul de funcționare a motoarelor sau diverselor agregate sau instalații, uleiurile minerale își pierd, după o anumită perioadă, din calitățile lor inițiale. Acestea nu devin însă inutilizabile; prin recondiționare, ele capătă calități identice cu uleiurile obținute direct din țiței.

Cît de important este ca întreaga cantitate de uleiuri minerale uzate să fie recuperată rezultă din faptul că

prin regenerarea unei singure tone de ulei uzat, se pot economisi nu mai puțin de 3 tone de țiței.

În anii din urmă, ținîndu-se seama de cantitățile sporite de uleiuri minerale uzate, ce pot fi colectate, Ministerul Industriei Chimice a profilat activitatea Rafinăriei din Rîmnicu Sărat pe regenerarea acestora. Totodată, Centrala de desfacere a produselor petroliere din același minister a stabilit un număr de depozite prin care să colecteze uleiurile de acest fel prin stațiile PECO și unitățile de autoservire din țară. În același timp, pentru automobiliștii din București, extragerea uleiului uzat din baia de ulei a motorului se face în mod gratuit ; de asemenea, cele 63 de stații de acest fel care

Uleiurile minerale uzate recuperate pentru recondiționare

— % —

Țara	Proporția de recuperare
R. F. Germania	50
S.U.A.	50
Franța	43
România	9

există în diferite localități ale țării și pe principalele artere de circulație (rețeaua respectivă urmează să se extindă în acest an) au aparatura necesară de extragere a uleiului uzat din motor și posibilități corespunzătoare de depozitare.

Cum se achită însă unitățile economice care posedă astfel de materiale secundare de sarcina de a le colecta și preda spre recondiționare? Unele își îndeplinesc în mod exemplar aceste obligații. De pildă, în 1978, Combinatul siderurgic Hunedoara, Combinatul chimic Tîrgu-Mureș, întreprinderile „Rulmentul"-Bîrlad și „Tehnofrig"-Cluj etc. au colectat și predat întreaga cantitate stabilită de uleiuri uzate.

La nivelul economiei naționale cantitatea de uleiuri minerale colectate în 1978 echivalează cu peste 170 000 tone de țiței economisit.

Desigur, dacă pretutindeni ar fi existat o preocupare susținută pentru colectarea cantităților planificate, economiile ar fi fost mult mai mari. Au fost însă unități, printre care : Combinatul siderurgic Galați, întreprinderea „23 August"-București, Întreprinderea de foraj Craiova, întreprinderea „Hidromecanica"-Brașov și multe altele, care nu și-au realizat sarcinile planificate de colectare și predare a resurselor respective. În alte locuri se constată chiar lipsă de spirit gospodăresc în această direcție. De pildă, la Stația de utilaje a Trustului de construcții industriale București, uleiurile uzate sînt depozitate în butoaie fără bușoane, în care pătrunde praful sau apa.

Este imperios necesar ca **fiecare întreprindere să înțeleagă că este în interesul ei și al economiei naționale să ia măsuri pentru a asigura, pe de o parte, o mai bună gospodărire și utilizare a produselor petroliere, iar, pe de altă parte, colectarea și predarea întregii cantități de uleiuri minerale uzate.** Este totodată, necesar ca acțiunea respectivă să fie extinsă și în mediul rural, unde funcționează întreprinderi industriale, S.M.A.-uri și unde pînă în prezent s-au întreprins prea puține măsuri în acest sens.

Prin colectarea și regenerarea cantității de ulei uzat prevăzută prin plan la nivelul anului 1979 se poate economisi o cantitate de țiței echivalentă cu peste 220 000 tone.

P. ALEXANDRU

Reciclarea materialelor plastice și scăderea exponențială a consumului de energie

NATURA materiilor prime și tehnologia proceselor de producție specifice întreprinderilor de prelucrare a maselor plastice permit reciclarea materialelor secundare în producție, fără ca prin aceasta să scadă randamentele în folosirea utilajelor și indicii de eficiență. Pe plan mondial s-a calculat că prin reciclarea materialelor plastice se economisește 95% din consumul de energie necesar producției respective. Prin reintroducerea în circuitul productiv a acestor materiale la întreprinderile din Buzău, Iași și București s-a reușit ca circa 95% din volumul lor să-și găsească, prin diferite procedee tehnologice, o bună utilizare în realizarea unor produse finite (saci, folii, navete,

palete, cuve), care sînt la același nivel calitativ cu cele obținute direct din materia primă. Dinamica recuperării și valorificării unor resurse secundare din mase plastice în perioada actualului cincinal în comparație cu anul 1975 este redată în tabel.

Din materialele plastice secundare recuperate și valorificate în 1978 s-au obținut 1300 t de polietilenă și 150 t navete, iar în 1979 se vor obține peste 2500 t polietilenă, precum și 300 t navete.

Rezultatele obținute pînă acum, confirmînd pe deplin posibilitatea recuperării eficiente a materialelor plastice provenite din obiecte uzate, pun în evidență **necesitatea perfecționării sistemului de organizare a colectării lor, a creșterii capacităților de prelucrare, precum și găsirii de noi domenii de utilizare a produselor obținute.** În această direcție sînt încă multe neajunsuri. Majoritatea întreprinderilor consumatoare, cît și marea masă a consumatorilor, cărora anual li se livrează sute de mii de tone de produse din materiale plastice sub diferite forme, nu au nici o modalitate de valorificare a celor uzate, acestea fiind stocate sau distruse. Pentru rezolvarea problemei se impune luarea unor măsuri și inițierea unor acțiuni care să se materializeze în principal prin:

Dinamica valorificării unor materiale secundare din mase plastice (1975—1980)

Materiale secundare recuperate și valorificate	U.M	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Saci de polietilenă de la ambalarea îngrășămintelor chimice	t	1300	1450	1710	1730	2500	2500
	%	100	112	132	135	192	192
Termoformate (navete)	t	—	136	182	220	500	500
	%	—	100	131	162	370	370

● **organizarea mai bună a activității de identificare și inventariere a materialelor secundare din mase plastice, atît în întreprinderile beneficiare, cît mai ales în rîndul populației consumatoare de asemenea produse, în scopul atragerii lor în circuitul economic;**

● **includerea distinctă a tuturor resurselor de materiale secundare în calculul de asigurare a necesarului de materii prime al întreprinderilor producătoare, astfel încît să nu se piardă nici o cantitate de substanță pe tot parcursul prelucrării maselor plastice;**

● **realizarea în fiecare întreprindere producătoare a unor ateliere, linii tehnologice și mașini specializate în prelucrarea și valorificarea subproduselor din mase plastice ;**

● **organizarea de expoziții pe tema valorificării resurselor secundare etc.**

Desigur, în valorificarea maximă a resurselor secundare respective o răspundere deosebită revine unităților din Centrala industrială de prelucrare a cauciucului și maselor plastice. Aceasta a stabilit unele măsuri care au în vedere crearea unor capacități de producție specifice. Astfel, în afara secției de la I.P.M.P. — Buzău de reciclare a sacilor de polietilenă (capacitate 2500 tone), vor mai fi realizate altele noi la întreprinderile din Focșani, București, Iași, Orăștie. De asemenea, la Miercurea Ciuc urmează să intre în curînd în funcțiune o secție care va valorifica întregul volum de produse uzate de mase plastice colectate de la consumatorii din toate domeniile de activitate a vieții sociale. Ținînd seama de necesitatea elaborării unor tehnologii adecvate pentru valorificarea resurselor secundare au fost, de asemenea, prevăzute o serie de studii și cercetări în cadrul institutului de specialitate.

V. IOAN

Valorificarea lemnului mărunt și maculaturii poate salva mii de hectare de pădure

INDUSTRIA hîrtiei și celulozei folosește în procesul de fabricație mari cantități de lemn de bună calitate. Dar, așa cum a dovedit-o practica, se pot utiliza în același scop, cu rezultate bune, și materiale secundare din lemn.

PRODUSELE secundare de rășinoase și foioase provenite atît de la fabricile de prelucrare, cît și din expoatările forestiere au cunoscut, an de an, o largă utilizare în industria celulozei și hîrtiei. Ca urmare, procentul de acoperire a necesarului de masă lemnoasă cu resurse secundare (în special calote rezultate prin extinderea procedeului de debitare a lemnului în sistemul „nordic") a crescut considerabil (graficul).

Evoluția acoperirii necesarului de masă lemnoasă cu resurse secundare: 3,6% în 1960, aproape 29% în 1978 și 37,5% în 1979 (din care calotele, inexistente în 1960 ating 30% în 1979). În acest fel s-a ajuns ca, în prezent, ponderea consumului de lemn bun folosit în fabricarea hîrtiei și celulozei să fie diminuat cu circa o treime.

Modificările intervenite în structura masei lemnoase utiliza-

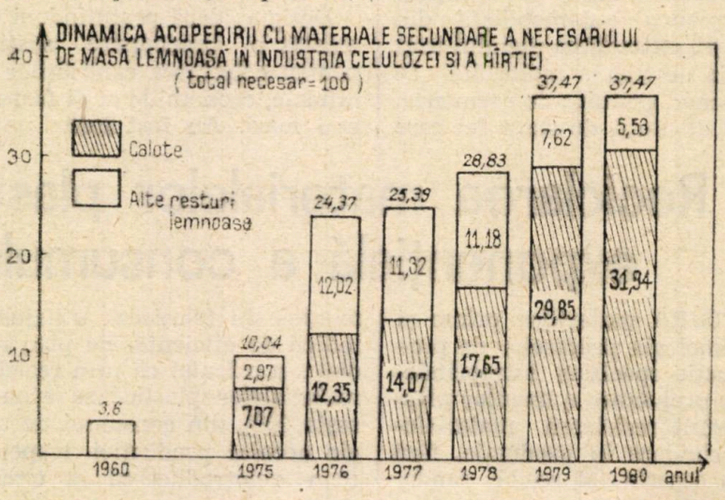

te în acest sector au impus îmbunătăţiri ale reţetelor de fabricaţie pentru a menţine caracteristicile de rezistenţă ale celulozei şi hîrtiei speciale de ambalaje — principalele produse ce se realizează pe această bază.

Utilizarea optimă şi eficientă a zării maculaturii în reţetele de materiale fibroase.

Dar, pentru a crea condiţii de valorificare maximă a maculaturii **este necesar ca încă din faza de colectare aceasta să fie sortată pe clase şi eliminate toate corpurile străine, în special cele metalice,**

Dinamica valorificării leşiei negre şi economisirii de combustibil şi săruri sodice

	U/M	1975	1976	1977	1978	1979
Leşie neagră cosumată	mii mc	4300	4600	4690	4800	5000
Combustibil economisit	mii t cc	1740	1870	1950	1050	2030
Săruri sodice economisite	mii t	120	129	131	134	142

masei lemnoase — în altă structură decît cea pentru care au fost executate instalaţiile consumatoare — este în funcţie de realizarea unor dotări cu linii tehnologice corespunzătoare. Este de aceea necesar să se urgenteze asimilarea acestora, ca şi înzestrarea unităţilor în care rezultă calote cu instalaţii de cojire a lemnului înainte de debitare.

UTILIZAREA, într-o proporţie crescîndă, a hîrtiilor şi cartoanelor colectate din întreaga ţară este o sarcină bine definită printr-un program naţional de valorificare a maculaturii. Prelucrată în mod corespunzător în pastă, maculatura poate substitui cantităţi echivalente de celuloză din lemn, deşi are domenii de utilizare limitate la sortimente de hîrtii şi cartoane cum sînt: mucavaua, hîrtia „miez" a cartonului ondulat, stratul de umplutură a cartoanelor duplex-triplex, hîrtiile sanitare.

Realizarea de noi obiective consumatoare de maculatură şi amendamentele tehnologice aduse instalaţiilor de prelucrare şi utilizare a maculaturii au permis înregistrarea unor importante economii de masă lemnoasă.

Prin consumarea a peste 200 mii t maculatură, în 1978 s-au economisit circa 650 mii mc de masă lemnoasă.

Realizarea recentă la Drobeta-Tr. Severin şi Petreşti a noi linii de prelucrare a maculaturii pentru cartoane duplex şi hîrtii sanitare, ca şi punerea în funcţiune în 1979 a unor noi instalaţii de hîrtie de ambalaj pentru carton ondulat la Zărneşti şi Adjud, permit creşterea accentuată a utili-

care afectează buna funcţionare a instalaţiilor prelucrătoare şi calitatea noilor produse. Pentru a înlătura unele dificultăţi de prelucrare ce se menţin în prezent, sînt în curs cercetări pentru care se realizează o staţie pilot „multiscop".

ÎN CE PRIVEŞTE valorificarea resurselor secundare provenite din activitatea specifică industriei de celuloză şi hîrtie, se poate spune că , deşi s-au obţinut realizări de seamă, problematica complexă nu este epuizată, fiind în curs studii menite să aducă noi rezolvări favorabile. Despre ce este vorba?

Leşia neagră, rezultată în urma solvării în mediu alcalin a compuşilor de lignind ai lemnului în timpul fierberii, conţine un procent important de săruri sodice, care se recuperează în circuit regenerativ şi de substanţe organice; prin ardere, aceasta substituie o cantitate importantă de resurse energetice primare. Creşterea, an de an, a cantităţii de leşie neagră, sulfat şi de săruri sodice recuperate şi de combustibil convenţional înlocuit rezultă din datele prezentate în tabel. Această creştere a fost posibilă prin utilizarea mai judicioasă a instalaţii-

Ponderea maculaturii în producţia de hîrtie şi cartoane

Ţara	(%)
R. F. Germania	60
Anglia	43
Franţa	40
România	21

lor şi circuitelor regenerative, cî şi prin realizarea de noi agregate de regenerare a sărurilor sodice,

aşa cum este şi cel ce va intra în funcţiune în acest an la „Reconstrucţia"-Piatra Neamţ.

De asemenea, **prehidrolizatul** rezultat de la fabricarea celulozei chimice este transformat, prin diverse prelucrări, în furfurol. Dacă pînă nu de mult soluţia reziduală era evacuată în apele curgătoare, conducînd la poluarea organică a acestora, instalaţia pusă în funcţiune anul trecut la Brăila valorifică 116 mii mc prehidrolizat, din care se obţin 1500 t/an furfurol, fapt care contribuie la reducerea efortului valutar cu peste 8000 mii lei valută/an. Asigurarea economiei naţionale cu acest produs, utilizat ca solvent în industria petrolieră şi la obţinerea răşinilor furanice, este rodul aportului cercetătorilor şi proiectanţilor de la Institutul de specialitate de la Brăila.

Prelucrarea **leşiilor reziduale** rezultate tot din procesele de realizare a celulozei permite, prin fermentare biologică, obţinerea de drojdii furajere, produse cu mare valoare nutritivă pentru animale. Producţia acestora atinge în prezent circa 11,5 mii tone. Sînt prevăzute, pentru generalizarea procedeului, o serie de măsuri care vor conduce la creşterea cantitativă a drojdiilor furajere obţinute din leşiile reziduale de la întreprinderile de celuloză. Aceasta atrage după sine, numai la nivelul anului 1979, obţinerea unei economii de cîteva milioane lei.

Valorificarea **nămolurilor primare şi secundare,** rezultate din epurarea apelor reziduale constituie, de asemenea, o preocupare a cercetării, proiectării şi unităţilor productive din cadrul sectorului. Totodată, se desfăşoară cercetarea pentru stabilirea unor soluţii eficiente de **valorificare a nămolurilor biologice** rezultate de la treapta secundară a apelor reziduale provenite de la fabricarea celulozei şi hîrtiei. Orientările acestei cercetări sînt deosebit de interesante, întrevăzîndu-se soluţii care depăşesc stadiul mondial al rezolvării problemei.

ing. Cornelia PETRESCU
ing. Valenzina ENE
ing. Constantin STANCIU
Centrala celulozei şi hîrtiei Brăila

„Avem nevoie de rase de animale superioare, mai productive, care să asigure o producție mai mare de carne, lapte, lînă. Practica demonstrează că este pe deplin posibil să realizăm rapid rase superioare în țara noastră".

NICOLAE CEAUȘESCU

Posibilități și exigențe ale valorificării superioare a potențialului din agricultură

ZOOTEHNIA — SECTOR CU ÎNSEMNATE REZERVE*)

IN CADRUL dezvoltării agriculturii noastre socialiste un loc de primă însemnătate îl ocupă **zootehnia.** Amplificarea activității în acest sector, în așa fel încît să contribuie la creșterea și îmbunătățirea calitativă a producției animaliere, nu numai că răspunde unor importante necesități ale economiei, ale consumului populației — ceea ce reprezintă neîndoielnic scopul esențial al zootehniei — dar totodată oferă premise largi pentru creșterea gradului de industrializare al agriculturii, pentru diminuarea caracterului sezonier al activității din această ramură de bază a economiei, pentru asigurarea unor venituri tot mai ridicate țărănimii. Sînt rațiuni care justifică, pe deplin, accentul care se pune pe zootehnie în cadrul politicii agrare a partidului. Este semnificativ că în anii următori, ca efect al materializării unor însemnate programe de acțiuni, lărgirii bazei tehnico-materiale a zootehniei, în condițiile creșterii șeptelului, ale îmbunătățirii calitative a acestuia, ale aplicării întocmai a programului de ameliorare a animalelor la toate speciile și îndeosebi la bovine și ovine, ponderea zootehniei în cadrul producției agricole globale urmează să sporească de la circa 41% în 1976, la 44—45% în anul 1985.

Să urmărim ce loc ocupă anul 1979, prin prevederile de plan, în cadrul acestei dinamici, ce măsuri trebuie întreprinse în acest an pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de creștere a efectivelor de animale și a producției animaliere.

Prevederi dinamice, în pas cu cerințele dezvoltării

POTRIVIT prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1979, numărul de animale urmează să fie mai mare decît cel de la începutul cincinalului cu 20% la bovine, 41% la porcine, 30% la ovine și caprine și 41% la păsări ouătoare (vezi tabelul nr. 1). Realizarea acestor obiective a implicat o așezare mai rațională pe județe și unități a indicatorilor de plan — efective, indici de reproducție, bază furajeră, producție și valorificarea acesteia la fondul de stat. Totodată, la stabilirea acestor sarcini s-a ținut seama de faptul că în primii trei ani ai actualului cincinal, ca urmare a unor deficiențe manifestate în conducerea proceselor de producție, s-au înregistrat nerealizări în ceea ce privește efectivele de animale, comparativ cu nivelurile din programul de dezvoltare al zootehniei. În aceste condiții, în fața tuturor unităților de stat și cooperatiste se ridică cerința de a asigura pe lîngă realizarea prevederilor respective și **recuperarea rămînerilor în urmă,** în așa fel încît să se creeze o corelație mai bună între sarcinile de sporire a efectivelor și livrarea produselor animaliere la fondul de stat.

Tabelul nr. 1

Creșterea efectivelor de animale (la finele anului)

— mii capete —

Specia	1965	1970	1975	1979*)	1980*)
Bovine — total	4935	5216	6126	7350	7650
din care :					
— vaci și juninci	2328	2625	3028	3775	4000
Porcine — total	5365	6359	8813	12400	13000
Scroafe — total	461	682	821	1130	1185
Ovine și caprine — total	13932	14055	14310	18550	19550
Păsări ouătoare — total	—	38139	40116	56520	58430

*) plan

*) Studiul de față constituie o continuare a studiilor semnate de același autor în numerele 1 și 3/1979 ale revistei.

Tabelul nr. 2

Dinamica producțiilor medii

Producții medii	1965	1970	1975	1978 prelim.	1979*)
Lapte de vacă — litri	1497	1559	1675	1779	2250
Lînă (kg)	2,10	2,31	2,38	2,41	3,20
Ouă (buc)	88	93	139	147	149

*) plan

Sporirea efectivelor de animale va determina creșterea densității animaliere la 100 ha teren agricol. De exemplu, față de 41 bovine la 100 ha, cîte se înregistrau în 1975, se va ajunge în 1979 la circa 48 bovine, la circa 51 bovine în 1980 și la 53—56 în 1985. Evident, această creștere este deosebit de însemnată ; cu toate acestea nivelul respectiv din țara noastră se află sub cel realizat în 1975 de unele țări cu agricultură dezvoltată sau foarte dezvoltată. Cît privește producțiile medii de lapte de vacă, lînă și ouă, deși acestea înregistrează continuu **creșteri importante** (vezi tabelul nr. 2), totuși nivelul lor este încă nesatisfăcător, mai ales dacă ținem seama de realizările din unele țări cu grad mediu sau ridicat de dezvoltare. Din acest motiv sarcinile de plan trebuie considerate minime, impunîndu-se materializarea oricăror rezerve de creștere a producției.

Corespunzător sarcinilor de creștere a numărului de animale, a producțiilor medii, în planul pe acest an este prevăzută sporirea **producției alimentare.** Astfel, urmează să fie produse 2844 mii tone de carne în viu, 63 000 mii ha lapte de vacă, 48 100 tone lînă, 6 909 mil. buc. ouă etc. De asemenea, în paralel cu accelerarea procesului de dezvoltare a zootehniei în unitățile agricole socialiste, statul stimulează sporirea producției animaliere în gospodăriile populației, prin acordarea de asistență zooveterinară, prin măsuri de ameliorare a raselor, prin organizarea unor acțiuni de îmbunătățire a pajiștilor, precum și prin sistemul de livrare a produselor pe bază de contracte în condiții avantajoase. Rezultatele obținute în anul trecut în sporirea efectivelor de animale în toate sectoarele agriculturii — cu 204.000 bovine, cu 592.500 porcine, cu 1.156.800 ovine

și caprine, cu 10.672.700 păsări, etc. — paralel cu acțiunile privind ameliorarea raselor confirmă că indicatorii ce revin zootehniei în acest an **pe deplin realizabili.**

Parametri ai unei activități intensive

ÎN PROCESUL de îmbunătățire cantitativă și mai ales calitativă a activității în zootehnie un rol de însemnătate primordială revine **cercetării științifice** — institutelor și stațiunilor specializate, cadrelor din învățămînt și producție, care trebuie să se preocupe permanent de ameliorarea raselor de animale și îmbunătățirea tehnologiilor în scopul sporirii rapide a producțiilor, al valorificării cu maximă eficiență a bazei tehnico-materiale și experienței celor peste 9 600 de specialiști, cu studii superioare și medii, din zootehnie, a tuturor lucrătorilor din acest sector. Tot ca o problemă de mare actualitate se înscrie **asigurarea repartizării mai judicioase pe teritoriu a sarcinilor de plan privind sporirea efectivelor unor specii de animale.** Avem în vedere, cu deosebire, speciile bovine și ovine care, potrivit prevederilor, trebuie să reprezinte o pondere mai mare în unele județe de deal și munte în care suprafețele de pajiști naturale ocupă o pondere însemnată, asigurîndu-se o mai mare încărcătură pe unitatea de suprafață. În acest cadru un rol însemnat revine folosirii raționale a investițiilor pentru dezvoltarea complexelor zootehnice de tip industrial, cît și pentru modernizarea fermelor actuale, prin introducerea noilor tehnologii care să asigure condiții pentru sporirea productivității, creșterea prolificității și reducerea pierderilor, respectiv creșterea eficienței economice în domeniul zootehniei.

In asigurarea acestor din urmă premise pentru realizarea în bune condițiuni a programelor stabilite în acest important sector al agriculturii noastre socialiste un rol activ pot — și trebuie să aibă — **deciziile organelor teritoriale ale agriculturii,** desigur, temeinic fundamentate pe realitățile concrete din unități.

Materializînd asemenea orientări, și pornind totodată de la analiza rezultatelor obținute în anul 1978 în unitățile agricole de stat, cooperatiste și în gospodăriile populației, **programul privind dezvoltarea creșterii bovinelor pe anul 1979** stabilește un complex de măsuri tehnice și organizatorice care să contribuie la sporirea substanțială a efectivelor și, pe această bază, a producției de lapte și carne. In sectorul **creșterii bovinelor pentru lapte și carne** se preconizează continuarea acțiunii de concentrare și specializare a fermelor de vaci, în condițiile unei dimensionări optime, a acestora, în corelație cu posibilitățile de asigurare a necesarului de furaje și de valorificare economică a producției. Se urmărește astfel organizarea producției de lapte în ferme cu circuit inchis, dimensionate la aproximativ 500—1 000 locuri, iar creșterea excedentului de tineret femel pentru reproducție în ferme specializate, dimensionate la aproximativ 3 000 locuri, precum și modernizarea fermelor și a spațiilor de creștere și producție existente, prin adoptarea unor soluții tehnologice de o productivitate ridicată. Se poate arăta în acest sens că în cadrul programului de generalizare pînă în 1980 a mulsului mecanic în toate unitățile agricole de stat și cooperatiste, în anul 1979 se vor executa și pune în funcțiune 2580 instalații de muls mecanic. În paralel cu aceasta, se va desfășura o intensă activitate pentru ca toate cadrele care activează în zootehnie să participe la generalizarea montei fecunde la vițele de vîrsta de 14—16 luni în I.A.S. și 17—20 luni în C.A.P.

O atenție deosebită se acordă acțiunilor ce asigură reducerea ieșirilor din turma de bază prin diminuarea mortalității, a sacrificărilor de necesitate și reformarea selectivă la maximum 14—16% din stocul de vaci. Indicele de natalitate va trebui să ajungă la 85% în medie pe unitățile agricole de stat și cooperatiste. O asemenea creștere are la bază programe lunare de montă la vaci și vițele, prin care se prevede atît programarea lunară a acțiunilor de reproducție, cît și recuperare a 10 mii vaci infecunde în I.A.S. și a 70 mii în C.A.P.

Pentru realizarea obiectivelor propuse în sectorul creșterii bovinelor, o atenție specială trebuie acordată sporirii nivelului de cunoștințe, și îndeosebi de cunoștințe practice temeinice, a cadrelor, a întregului personal. Realitățile pretind imperios ca medicii veterinari de circumscripții din comune, din sate, să-și desfășoare cea mai mare parte din activitatea lor în cooperativele agricole de producție, preluînd direct și integral răspunderile în legătură cu păstrarea sănătății animalelor, cu realizarea efectivelor, a producțiilor acestora.

În sectorul gospodăriei populației trebuie extinse însămînțările artificiale ale vacilor, iar în zonele necooperativizate se vor repartiza reproducători cu valoare zootehnică recunoscută. Pentru zonele de deal și munte se va urmări intensificarea activității consiliilor comunale și județene ale agricultorilor din localitățile necooperativizate, paralel cu înființarea — și asigurarea unei funcționări corespunzătoare — a asociațiilor crescătorilor de bovine din aceste zone.

În ceea ce privește **producția de carne de bovină** pe anul 1979, programul stabilește măsurile necesare pentru realizarea sporului de creștere în greutate la această specie în cadrul consumurilor materiale stabilite. Și în această direcție se are în vedere reducerea pierderilor datorate mortalităților și sacrificărilor de necesitate. Totodată, pentru o sporire a producției de carne de bovine și pentru realizarea livrărilor la fondul de stat este necesară concentrarea și zonarea producției pe complexele specializate, cu **responsabilitate unică pe zonă.** In acest sens, efectivele disponibile pentru carne se vor crește și îngrășa în unitățile specializate, pînă la posibilitatea de cuprindere în unități proprii; la unele C.A.P.-uri unde se relevă condiții și cerințe în acest sens, se impun acțiuni de cooperare cu sectorul gospodăriilor populației.

În mod concret, pentru sporirea eficienței economice a unităților, îngrășarea tineretului taurin trebuie să se realizeze la o greutate de peste 400 kg, care va asigura atît realizarea planului, cît și rentabilizarea fiecărei unități, urmărindu-se obținerea unui spor mediu zilnic de minimum 700 gr în complexe și de 600 gr. în restul unităților; se impune, de asemenea, decalarea planului de livrare pînă la atingerea greutății medii de sacrificare de 400 kg, asigurîndu-se cu prioritate necesarul de hrană în faza finală a îngrășării.

Programul privind **dezvoltarea creșterii porcinelor** pe anul 1979 are în vedere concentrarea procesului de producție și creștere a tineretului în complexele industriale în condițiile folosirii mai judicioase a spațiilor constituie, a utilajelor și tehnologiilor, a resurselor de orice natură în aceste unități. Preluarea în coordonarea lor a unor sectoare de tip gospodăresc asigură **creșterea răspunderii complexelor industriale în realizarea planului de livrare de carne la fondul de stat.** În sectorul porcin din unitățile de stat și cooperatiste se urmărește totodată ridicarea procentului de natalitate prin respectarea tehnologiei și prin asigurarea unei recepturi de furaje combinate cu conținut de 13—13,5% proteină brută și complexe vitamino-minerale adecvate. În acest sens este de asemenea necesară ridicarea procentului de fecunditate la peste 70%, reducerea pierderilor prin mortalități la purcei, sugari și tineret cu cel puțin 50%

și atingerea greutății de 30 kg la vîrsta de 100 zile ca și concentrarea producerii nutreturilor combinate pentru matca de reproducție — purcei, sugari, tineret și animale din unitățile de selecție — în fabrici specializate, asigurîndu-se continuitatea și ritmicitatea livrărilor, atît cantitativ cît și calitativ. Aplicarea permanentă a tehnologiilor zooveterinare privind vaccinările, tratamentele preventive și curative, cît și a dezinfecțiilor, în scopul reducerii pierderilor și sacrificiilor de necesitate, precum și respectarea integrală a greutății medii de livrare prevăzută în planul pe 1979 sînt obiective deosebit de importante în acest sector.

În sectorul **ovin,** ca urmare a intensificării creșterii ovinelor în zonele de deal și munte, paralel cu acțiunile de îmbunătățire a raselor existente, cît și prin aducerea din import a unor rase de mare valoare productivă, se asigură condițiile necesare pentru realizarea și chiar depășirea efectivelor, a producției de lapte și carne — de la aceeași specie. Este însă necesar ca și în acest sector să se asigure o urmărire permanentă a respectării tehnologiilor de creștere și îngrășare — în special în complexele de tip industrial — intensiv, urmărirea sporirii natalității prin eșalonarea fătărilor în tot cursul anului, acordîndu-se o atenție deosebită asigurării condițiilor corespunzătoare de microclimat în sezonul rece. De asemenea, pentru reducerea pierderilor, a sacrificărilor de necesitate la greutăți mici, este necesar să se asigure o concentrare a efectivelor de ovine în unitățile specializate de îngrășare, destinate pentru producția de carne, îmbunătățindu-se, în același timp, asistența sanitar-veterinară la toate fermele de ovine.

În domeniul **creșterii păsărilor,** pentru obținerea nivelurilor prevăzute în program, se are în vedere intensivizarea procesului de creștere a păsărilor în sectorul socialist în cadrul complexelor de tip industrial, pe baza folosirii intensive a spațiului construit, prin introducerea de baterii — tehnologie care, paralel cu o furajare îmbunătățită față de anul 1978, asigură realizarea unui kg. de carne de pasăre în maximum 60 de zile.

Eficiența utilizării bazei furajere

AVÎND ÎN VEDERE dimensionarea necesarului de furaje urmînd a se constitui din recolta anului 1979, sînt necesare măsuri pentru **buna organizare a producerii furajelor:** obținerea unor recolte superioare de pe suprafețele de pajiști și teren arabil destinate culturilor furajere în ogor propriu ori culturi succesive, valorificarea integrală a subproduselor furajere — paie, coceni, ciocălăi, borhoturi etc. Este de menționat că pentru culturile furajere în ogor propriu au fost destinate 240 000 ha în I.A.S. și 630 000 ha în unitățile agricole cooperatiste. Aceste suprafețe sînt prevăzute a fi cultivate numai cu culturi care să asigure un număr mediu de unități nutritive la hectar de cel puțin 6 800 în I.A.S. și de 5 300 în C.A.P., numai astfel putîndu-se realiza îmbunătățirea furajării animalelor, condiții pentru o hrănire rațională și echilibrată a acestora. Va trebui sporită, totodată, producția de unități nutritive ce se va obține în acest an din culturi duble ca și din folosirea producției secundare — aceasta din urmă acoperind peste 40% din necesarul de unități nutritive.

Întreprinderile agricole de stat vor semăna cu culturi duble furajere 117 000 ha, iar cooperativele agricole de producție 800 000 ha, obținîndu-se pe această cale 298 mil. unități nutritive și respectiv 1630 mil. unități nutritive. Pentru obținerea resurselor de furaje prevăzute pe suprafețe de culturi duble, se vor lua măsuri de însămînțare a lor imediat după recoltarea plantei premergătoare, în pat germinativ bine pregătit și fertilizat. Aceasta se poate realiza numai prin cultivarea cu prioritate a plantelor de mare productivitate, prin extinderea și generalizarea, în zonele cu regim pluviometric ridicat, a sfeclei furajere, a guliei furajere, a amestecurilor de graminee cu leguminoase. Urmează să se extindă în continuare suprafețele cu raigras italian, care, în condițiile din țara noastră, s-a dovedit deosebit de productiv. O sursă importantă pentru creșterea producției de furaje o constituie și cele peste 4 mil. ha de pășuni și fînețe naturale, pe care trebuie aplicate măsuri pentru a obține randamente cît mai mari.

Recoltarea, transportul și depozitarea furajelor trebuie desfășurate cu o mai mare atenție, urmărindu-se concret stadiile de vegetație care asigură cea mai mare cantitate de substanță nutritivă și cel mai ridicat indice de digestibilitate. De asemenea, în agricultură se așteaptă în continuare sprijinul industriei în ce privește introducerea în fabricația de serie și realizarea unor utilaje de mare productivitate și cu randamente îmbunătățite, care să permită recoltarea la timp și fără pierderi a furajelor. Este necesară, totodată, valorificarea integrală a fondului pastoral din zonele colinare și de munte, luîndu-se măsuri de deplasare pe aceste pășuni a unor categorii de animale din tineretul taurin, ovin.

Practica de pînă în prezent demonstrează neîndoielnic că alături de o bună organizare și desfășurare a activităților din zootehnie, asigurarea integrală a balanței furajere pentru fiecare unitate constituie elementul fundamental în vederea realizării efectivelor, a producțiilor de lapte, carne, lînă și ouă, la nivelul obiectivelor stabilite prin plan pentru acest an. Materializarea oportună a măsurilor amintite acționează esențial astfel.

O problemă de stringentă actualitate în zootehnie o constituie **reducerea cheltuielilor materiale ca factor hotărîtor în acțiunea de sporire a eficienței economice.** Analizele efectuate la aproape toate speciile și categoriile de animale arată că, în totalul cheltuielilor materiale aproximativ 80% revin furajelor. Stabilirea unui raport cît mai eficient între producție, cheltuieli totale și materiale este, deci, direct condiționată de măsurile ce se aplică în domeniul producerii și valorificării raționale a furajelor, de găsirea și aplicarea celei mai bune corelații între cantitatea de furaje consumată și producția de carne, lapte, lînă, ouă, obținută concomitent cu producerea nutreturilor la costuri cît mai scăzute. În condițiile țării noastre, această problemă își găsește soluționarea și în valorificarea superioară a celor peste 4 milioane de hectare de pășuni și fînețe naturale, la care se adaugă un volum imens de produse secundare vegetale — paie, vrej, coceni, frunze, colete care trebuie adunate, depozitate și folosite cu randament maxim. Deopotrivă, pregătirea în bune condiții a nutreturilor, aplicarea tehnologiilor moderne de preparare acestora trebuie să contribuie la optimizarea structurii sortimentale, la amplificarea condițiilor pentru o mai bună echilibrare a balanței furajere, care să determine folosirea unei părți cît mai reduse pentru rația biologică de întreținere și a celei mai mari părți din furaje pentru producție.

Unităților agricole de stat și cooperatiste, tuturor specialiștilor zootehniști și medicilor veterinari le revine datoria să lucreze cu toată răspunderea profesională, într-un spirit de disciplină și ordine desăvîrșit, urmărind ridicarea calitativă a muncii în zootehnie la nivelul sarcinilor complexe din acest sector deosebit de însemnat al agriculturii românești.

dr. ing. Alexandru IGNAT

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

EVIDENȚA ECONOMICĂ ÎN SPRIJINUL GOSPODĂRIRII RAȚIONALE A FONDURILOR

ÎN PERIOADA actuală, cînd se aplică noile măsuri de perfecționare a mecanismului economico-financiar, care pun la îndemîna organelor de conducere colectivă mijloacele necesare îndeplinirii în cele mai bune condiții a rolului lor în conducerea întregii activități economico-sociale, evidenței economice îi revin sarcini sporite.

Unul dintre obiectivele urmărite prin perfecționarea mecanismului economico-financiar este gospodărirea mai judicioasă a mijloacelor circulante materiale. Aprovizionarea la timp cu materiale în cantitățile și sortimentele necesare, diminuarea cheltuielilor de aprovizionare și a pierderilor pe timpul transporturilor și depozitării, evitarea formării de stocuri supranormative sau cu mișcare lentă, mai buna depozitare și păstrare a materialelor, reducerea consumurilor specifice etc, sînt numai cîteva dintre modalitățile care au menirea să conducă la folosirea cît mai eficientă a mijloacelor circulante, obiectiv care trebuie să se concretizeze în creșterea valorii nou create în producția de bunuri materiale, în creșterea eficienței economice în general.

Evidența economică, prin conținut, aria de extindere și mijloacele care îi stau la dispoziție poate și trebuie să-și aducă o contribuție majoră la economisirea de mijloace circulante în producția materială. Paralel cu continuarea acțiunilor inițiate ca urmare a hotărîrii conducerii de partid *) privind raționalizarea sistemului informațional, eliminarea paralelismelor în culegerea și transmiterea datelor, adaptarea treptată a evidențelor la cerințele prelucrării datelor cu mijloace moderne de calcul, trebuie întreprinse măsuri energice pentru găsirea unor noi metode și procedee ale evidenței economice de urmărire a folosirii raționale, eficiente, a mijloacelor materiale.

Documente primare tipizate

RESPECTAREA întocmai a indicațiilor metodologice în vigoare cu privire la folosirea **documentelor primare tipizate,** în sensul evitării întocmirii lor într-un număr de exemplare mai mare decît necesitățile concrete și a circuitelor inutile sau prea greoaie, constituie una din căile de simplificare a evidenței economice. Consecințele negative ale nerespectării, în toate cazurile, a acestor cerințe dorim să le relevăm doar printr-un singur exemplu. Potrivit indicațiilor actuale ale direcției de specialitate din Ministerul Finanțelor, operația de recepție a materialelor se consemnează, în cazurile în care nu se constată diferențe față de cantitățile furnizorului, direct pe documentele de livrare, fără să se întocmească un alt document în acest scop. Cu toate acestea, multe unități întocmesc în toate cazurile un document separat pentru recepția materialelor, care în mare parte reprezintă o copie a documentului de livrare a acestora, practică care e nejustificată și chiar dăunătoare prin erorile ce se pot ivi în întocmirea unui al doilea document de recepție, consum inutil de imprimate și de muncă.

În etapa actuală se impune creșterea rolului **fișei de magazie** în furnizarea datelor cu privire la existența și mișcarea valorilor materiale. Dintre documentele prin care se realizează evidența analitică a materialelor, cel mai mult solicitată este fișa de magazie, deoarece este ținută permanent la zi și prezintă un grad de exactitate sporit, ea fiind întocmită la locul de depozitare a materialelor și, în general, de persoanele care cunosc cel mai bine materialele vehiculate. În prezent, asemenea fișe de magazie se întocmesc manual, necesitînd un mare volum de muncă. De aceea, dotarea cu mașini adecvate pentru completarea lor ar fi foarte oportună și necesară, asimilarea și producerea lor în țară fiind pe deplin posibilă.

Pentru asigurarea unui control suplimentar privind conducerea fișelor de magazie, credem că ar fi util ca personalul compartimentului de contabilitate să se deplaseze întotdeauna la depozite pentru preluarea documentelor de intrări și ieșiri de materiale, precum și pentru verificarea operațiilor din fișele respective. Semnătura acestuia, în ultima coloană a fișei de magazie, ar înlocui și întocmirea actualului borderou de predare a documentelor, care în prezent răpește din timpul gestionarului sau ajutoarelor sale.

Concentrarea evidenței operative la depozitele de materiale

CREȘTEREA rolului evidenței operative privind urmărirea contractelor cu furnizorii de materiale s-ar putea obține prin **concentrarea** la un singur loc, și anume **la depozitele de materiale, atît a fișelor de magazie, cît și a fișelor de urmărire operativă a aprovizionării.** Avantajele acestei măsuri ar fi : simplificarea circuitului documentelor de intrare a materialelor ; impulsionarea decontărilor față de furnizori prin faptul că viza de certificare a plă-

*) Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980, aprilie 1972.

ții s-ar putea face mai mult operativ ; evitarea întîrzierii completării fișei de urmărire operativă a aprovizionării, operația respectivă putîndu-se face concomitent cu operația de completare a fișelor de magazie și de către aceeași persoană.

Extinderea folosirii documentului „fișa limită de consum" pentru materialele date în consumul productiv, față de celălalt document utilizat la ieșirile de materiale pentru producție (bon de consum), prezintă o serie de avantaje printre care amintim : creează posibilitatea normării consumurilor de materiale pentru un anumit lot de produse lansat în producție ; obligă factorii interesați din producție să se încadreze în consumul normat, deoarece gestionarul nu eliberează materiale decît pînă la limita stabilită de organele de lansare și înscrisă în document ; secțiile de producție pot urmări permanent și operativ modul în care se încadrează în consumul normat pentru lotul de produse aflat în curs de fabricație prin compararea limitei de materiale înscrise în document cu cantitățile primite de la magazie, redat atît parțial cît și cumulat în fișa limită ; face posibilă actualizarea pe parcurs de către organele competente a consumurilor normate de materiale prin modificarea în același formular a limitei de materiale ce urmează a fi utilizată ; furnizează elemente foarte necesare pentru controlul operativ al materialelor folosite prin stabilirea cu mare ușurință a abaterilor sau economiilor de materiale față de consumurile normate ; duce la economii de imprimate și de muncă ; reduce posibilitatea erorilor în munca aparatului contabil, îndeosebi prin evitarea diferitelor centralizatoare care apar în cazul utilizării bonurilor de consum de materiale etc.

Un alt domeniu susceptibil de îmbunătățiri din punct de vedere al evidenței îl constituie cel al consumurilor de materii prime și materiale. Astfel, propunem **introducerea unui document tipizat distinct pentru restituirile de materiale din producție ca economii la consumurile specifice.** Actualul document utilizat, „Bon de predare, transfer, restituire", se mai utilizează și pentru alte restituiri de materiale din producție, el nefiind adecvat, prin structura sa, materialelor economisite efectiv în producție și restituite la magazie.

Noul document pe care îl propunem este necesar să conțină și alte date de identificare și fundamentare a economiilor la consumurile specifice cum sînt : comenzile sau produsele la care se referă, formația de lucru care a contribuit la realizarea economiilor, consumurilor înregistrate comparativ cu cele normate etc.

Pentru prevenirea formării de stocuri supranormative și a evitării golurilor în aprovizionare, credem că ar fi utilă obținerea la intervale de 5—10 zile a unor extrase a materialelor fără stocuri ori cu stocuri sub cele normate, precum și a materialelor cu stocuri supranormative.

Cunoașterea de către compartimentele interesate a informațiilor respective și corelarea lor cu planurile de producție curente și contractele cu furnizorii de materiale ar putea duce la evitarea situațiilor nedorite generate de apariția golurilor în aprovizionare și a stocurilor supranormative de materiale. În mod similar se poate proceda și pentru produsele finite ce urmează a fi livrate beneficiarilor.

În prezent, unele unități, mai ales cele care utilizează mijloacele moderne de prelucrare a datelor, au trecut la informarea unor compartimente interesate asupra stocurilor de materiale existente. Această informare nu se face întotdeauna selectiv și la perioade scurte de timp.

Extinderea „metodei valorice" la locurile de depozitare

O PONDERE din ce în ce mai mare în cheltuielile materiale de producție o au și cheltuielile de aprovizionare a materialelor. Pentru reducerea lor și evitarea efectuării unor cheltuieli neeconomicoase apreciem că trebuie realizată o evidență riguroasă a acestora. Actuala desfășurare analitică a contului sintetic „Cheltuieli de transport-aprovizionare" este depășită, motiv pentru care se impune revederea și îmbunătățirea structurii acestor cheltuieli.

La revederea detalierii evidenței analitice a acestor cheltuieli ar trebui să se aibă în vedere : formarea unor categorii de cheltuieli omogene în ce privește conținutul lor ; corelarea structurii lor analitice cu diferitele faze ale procesului de aprovizionare cu materiale ; posibilitatea delimitării cheltuielilor materiale de cele privitoare la munca vie în procesul aprovizionării cu materiale.

O ultimă problemă la care dorim să ne referim este promovarea unor metode mai eficiente, operative și puțin costisitoare, pentru evidența analitică a materialelor. Dintre acestea se impune, după părerea noastră, **metoda valorică** la locurile de depozitare. Ea constă în îmbinarea evidenței operative de la magazie cu contabilitatea analitică de la biroul contabilității. Locul unde se conduce evidența analitică ar fi magazia de materiale, iar formularul cu ajutorul căruia se realizează este „fișa de magazie cu valori pentru mișcări".

Metoda indicată mai sus prezintă următoarele avantaje față de metoda fișelor valorice de la contabilitate, care în prezent este cel mai frecvent folosită : elimină dublele operări în ce privește intrările, ieșirile și stocurile de materiale care apar în „fișa de magazie" și în „fișa de cont analitic pentru valori materiale" ; toate datele de identificare a materialelor : mișcări cantitative, mișcări valorice etc. se regăsesc într-un singur formular, respectiv „fișa de magazie cu valori pentru mișcări", și la un singur loc de muncă, respectiv la magazie ; prin suprimarea „fișelor de cont analitic pentru valori materiale" de la contabilitate se creează timp disponibil lucrătorilor contabili pentru deplasări la magaziile de materiale pentru verificarea modului cum s-au făcut înregistrările în „fișa de magazie cu valori pentru mișcări" și, eventual, pentru ridicarea documentelor de intrări și ieșiri ; se suprimă operațiunea de confruntare între fișele de magazie și fișele cantitativ valorice de la contabilitate, întrucît cele două formulare s-au contopit. Avantajele respective se concretizează în economii de forță de muncă și imprimate.

În cele prezentate mai sus au fost relevate, succint, cîteva considerente care pot să contribuie la sporirea rolului evidenței economice în gospodărirea judicioasă a mijloacelor circulante materiale. Desigur, în afara acestora pot și trebuie găsite și alte posibilități care să conducă la perfecționarea evidenței valorilor materiale aflate în patrimoniul unităților economice.

conf. dr. Petru PÂNTEA
Cluj-Napoca

În sprijinul îndeplinirii Programului de creştere a nivelului de trai

PERFECŢIONAREA SISTEMATICĂ A STUDIULUI CERERII DE CONSUM A POPULAŢIEI (II)

Janos FAZEKAS
viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerţului interior

Treptele sistemului unitar de studiere a cererii

ÎN ACTUALUL CINCINAL şi în special în ultimul an au fost luate, în cadrul sistemului comerţului socialist, o serie de măsuri privind perfecţionarea structurii cererii populaţiei pe diferite nivele organizatorice.

La nivelul magazinului şi al unităţii de alimentaţie publică se face analiza comenzilor efectuate, a justeţei lor dimensionări, respectiv a măsurii în care acestea au fost în concordanţă cu cererile reale de consum şi se examinează sugestiile, observaţiile şi sesizările consumatorilor — consemnate în condica de sugestii şi sesizări, precum şi însemnările din registrul-jurnal al şefului de magazin, privind cererile de consum ale populaţiei ; de asemenea, se efectuează sondaje (pe bază de chestionare) în rîndul consumatorilor, privind aprovizionarea magazinului, structura sortimentală etc. În ideea de a se asigura o maximă receptivitate faţă de semnalele consumatorilor, în fiecare unitate comercială cu amănuntul şi de alimentaţie publică, s-a introdus registrul-jurnal de zi al şefului de unitate. Pentru ca acest instrument de consemnare a tot ce este mai important în evoluţia cererii să dobîndească un real caracter de lucru, în cazul magazinelor care au în structura lor mai multe raioane, el este ţinut de şefii de raioane. O deosebită însemnătate are faptul ca în raportul lunar al şefului de unitate să se arate nu numai aspecte privind cererea de mărfuri, ci mai ales tendinţele şi schimbările intervenite în nivelul şi structura cerinţelor, reflectate în jurnal.

La nivelul întreprinderii comerciale cu amănuntul se efectuează analiza vînzărilor de mărfuri pe produse şi grupe de produse ; se organizează, mai ales în preajma contractărilor, expoziţii de mărfuri cu şi fără vînzare ; se fac analize asupra modificărilor ce intervin în factorii care influenţează cererea populaţiei din aria teritorială a întreprinderii respective (dinamica şi structura populaţiei totale, a populaţiei ocupate, a veniturilor băneşti ale populaţiei, dezvoltarea de obiective economice şi sociale etc.). Potrivit unei alte măsuri luate, în toate întreprinderile comerciale cu amănuntul şi de alimentaţie publică s-a înfiinţat consiliul şefilor de unităţi, care are ca preşedinte pe directorul întreprinderii şi care, în domeniul studiului cererii de consum a populaţiei, efectuează analize periodice cu privire la îndeplinirea planului de desfacere din unităţile întreprinderii, modul de desfăşurare a aprovizionării şi procesului de vînzare, satisfacerea cererii de mărfuri a populaţiei prin unităţile respective. Pentru a se asigura un grad ridicat de eficienţă activităţii consiliului, la lucrările sale sînt invitaţi să participe şi reprezentanţi ai furnizorilor (întreprinderi ale comerţului cu ridicata, întreprinderi industriale şi agricole cu sediul în judeţul respectiv).

La nivelul întreprinderii de comerţ cu ridicata se fac analize — pe perioade scurte sau mai îndelungate şi pe sezoane — ale evoluţiei vînzărilor cu ridicata şi ale mişcării stocurilor în depozite, într-o structură detaliată. În cadrul unora dintre întreprinderile de comerţ cu ridicata, aceste analize se realizează pe baza unor sisteme informatice. În condiţiile funcţionării camerelor de mostre, se face o analiză mai adîncită a gradului de satisfacere a comenzilor date de comerţul cu amănuntul. În colaborare cu întreprinderile de comerţ cu amănuntul şi cu producătorii, întreprinderile cu ridicata organizează expoziţii de mărfuri, cu şi fără vînzare.

La nivelul direcţiilor comerciale judeţene se fac analize privind aprovizionarea populaţiei, tendinţele în desfacerile de mărfuri şi orientări în cererea populaţiei, modificările ce intervin în factorii de influenţă a cererii populaţiei din judeţ sau din municipiu — după aceiaşi indicatori ca la întreprinderile comerciale cu amănuntul (respectiv dinamica populaţiei, a veniturilor băneşti ale populaţiei în structură, dezvoltarea economică şi socială, economisirile etc.).

Pe baza indicaţiilor conducerii partidului şi statului, personal ale tovarăşului secretar general **Nicolae Ceauşescu**, s-a stabilit ca la nivelul fiecărui judeţ, ca şi în municipii şi oraşe, să se constituie consilii ale reprezentanţilor consumatorilor, pe lîngă direcţiile comerciale. Formate dintr-un număr variabil de membri (150—200 la judeţe, 450—500 în municipiul Bucureşti, 100—150 la celelalte municipii şi 50—100 la oraşe), consiliile reprezentanţilor consumatorilor au ca principală atribuţie participarea la lucrările de alegere şi de contractare a fondului de mărfuri alimentare şi nealimentare (la contractări, jumătate din delegaţii fiecărei direcţii comerciale trebuie să fie membri ai consiliilor reprezentanţilor consumatorilor). Este vorba de

Prima parte a articolului a apărut în nr. 3 din 19 ianuarie 1979 al revistei.

a asigura o cît mai mare apropiere între structura fondului de mărfuri contractat şi cerinţele de consum ale populaţiei din toate categoriile socio-profesionale, din toate categoriile de vîrstă şi zonele geografice ale ţării.

La nivelul direcţiilor comerciale şi funcţionale din Ministerul Comerţului Interior se fac analize şi studii privind tendinţele vînzărilor de mărfuri şi ale mişcării stocurilor, privind realizarea planului de desfacere cu amănuntul, în raport direct cu balanţa de venituri şi cheltuieli ale populaţiei.

Probleme referitoare la diferite aspecte ale cererii populaţiei sînt, de asemenea, cuprinse de regulă în informările şi analizele ce se prezintă la Consiliul pentru coordonarea şi îndrumarea activităţii de aprovizionare şi prestare de servicii, la Consiliul de coordonare a producţiei bunurilor de consum, precum şi la organele centrale de sinteză.

O activitate specializată în cercetarea cererii — prin folosirea unor metode ştiinţifice moderne, practicate pe scară largă şi în alte ţări — se desfăşoară **în cadrul Institutului de economia comerţului interior şi a turismului**, unitate componentă a Institutului central de cercetări economice, aflată însă în subordonarea directă a Ministerului Comerţului Interior. Institutul realizează, pe bază de contracte de cercetare încheiate cu beneficiarii din comerţ şi industrie, o gamă cuprinzătoare de lucrări, cum sînt : ● cercetări selective efectuate în rîndurile populaţiei, prin intermediul unor eşantioane permanente sau nepermanente (spre exemplu, institutul a organizat funcţionarea unui eşantion permanent care cuprinde circa 75 000 de gospodării din mediul urban şi rural, pe baza căruia se realizează variate sondaje reprezentative, la nivel naţional şi în profil teritorial) ; ● sondarea opiniilor preferinţelor şi motivaţiilor populaţiei cu privire la produsele prezentate la tîrgurile de mostre şi expoziţii, cu sau fără vînzare ; ● studii de prospectare complexă a pieţei pentru grupe de produse sau produse care prezintă o deosebită importanţă în consum şi pentru care economia naţională dispune de posibilităţi de satisfacere a cererii, de extindere şi diversificare a producţiei ; ● studii de prognoză privind perspectiva vînzărilor de mărfuri cu amănuntul — pe termen scurt, mediu şi îndelungat — pe total de ţară, judeţe şi întreprinderi comerciale ; ● studii de fundamentare a dezvoltării, dimensionării, profilării şi amplasării reţelei comerciale cu amănuntul în cadrul unor centre urbane şi la nivel de judeţ.

Concomitent cu acţiunile de contractare a fondului de mărfuri, în cadrul tîrgului anual de mostre de bunuri de consum se realizează, sub îndrumarea ştiinţifică a institutului, o amplă acţiune de sondare a cererii şi preferinţelor populaţiei pentru variata gamă sortimentală de mărfuri pusă la dispoziţia comerţului de către industria şi agricultura noastră socialistă. Exponatele la ultima ediţie, în 1978, au însumat peste 160 mii de sortimente, grupate pe domenii şi pe destinaţii ; ele au permis evidenţierea în cele mai bune condiţii a modului cum se înfăptuiesc prevederile „Programului cu privire la producţia şi desfacerea bunurilor de consum către populaţie în perioada 1976—1980", aprobat de conducerea de partid şi de stat, precum şi a celorlalte programe speciale de diversificare sortimentală a articolelor electrocasnice, de uz gospodăresc etc. Cu acest prilej vizitatorii şi-au exprimat opiniile, prin intermediul chestionarelor, asupra a circa 60 grupe de produse şi produse principale. Vastul material informaţional obţinut din cele aproximativ 100 mii de chestionare completate a fost prelucrat după metode moderne şi cu maximă operativitate, fiind folosit direct la fundamentarea contractelor încheiate între comerţ şi diferiţii săi furnizori. De o deosebită atenţie s-au bucurat, în cadrul tîrgului, activităţile desfăşurate cu membrii consiliilor reprezentanţilor consumatorilor din toate judeţele ţării. Prezenţa eşalonată a acestora la tîrg s-a concretizat în vizitarea organizată a diferitelor pavilioane, audierea unor conferinţe de mare actualitate pe teme de educare şi orientare a consumatorilor, precum şi, în mod deosebit, în participarea la dialogurile „consumatori-producători-comerţ".

Dezvoltarea şi perfecţionarea în continuare a dialogului cu consumatorii

ÎN LARGA şi complexa activitate desfăşurată pe tărîmul studierii cererilor de consum ale populaţiei există încă o serie de insuficienţe şi lipsuri. Astfel :

— la nivelul unităţilor comerţului cu amănuntul şi de alimentaţie publică avem încă de-a face cu o slabă preocupare pentru valorificarea sistematică a informaţiilor despre cerere obţinute de personalul comercial, în cadrul contactului nemijlocit cu consumatorii ; nu se valorifică corespunzător semnalările cuprinse în condicile de sugestii şi sesizări, rapoartele controlului oamenilor muncii şi ale inspecţiei comerciale, scrisorile şi sesizările oamenilor muncii care privesc cererea de mărfuri, iar formularea necesarelor de mărfuri, alcătuirea concretă, în structură a fondului de mărfuri — astfel că acţiunile de contractare industrie-comerţ se bazează încă într-o insuficientă măsură pe opiniile consumatorilor ;

— diferitele activităţi şi acţiuni de cercetare a cererii nu sînt cuprinse într-un sistem unitar, integrat, atotcuprinzător ; este mult întîrziată elaborarea, de către institutul de specialitate al comerţului, a unei metodologii care să stabilească valorificarea în cadrul unui sistem informaţional integrat a tuturor informaţiilor obţinute, începînd de la veriga de bază care este unitatea comercială şi continuînd pe treptele piramidei (întreprinderi comerciale cu amănuntul şi cu ridicata, magazinele de desfacere ale centralelor industriale, direcţii comerciale şi pînă la Ministerul Comerţului Interior) ;

— întreprinderile cu ridicata nu sînt suficient de active în studierea cererii de consum a populaţiei, considerînd în mod greşit că aceasta este o atribuţie în primul rînd a întreprinderii comerciale cu amănuntul ; în egală măsură se resimte preocuparea insuficientă din partea direcţiilor comerciale în studierea cererii de consum a populaţiei în profil judeţean, orăşenesc, comunal.

Este neîndoios că, în acest context, ridicarea la un nivel superior a activităţii de studiere a cererii de mărfuri a populaţiei, de cercetare a pieţei bunurilor de consum reprezintă o direcţie de majoră importanţă, care implică, în primul rînd, o participare activă şi sistematică a tuturor factorilor ce concură la producţia şi comercializarea mărfurilor pentru populaţie. Într-o expunere sintetică, avem în vedere perfecţionarea activităţii de studiere a cererii prin acţiuni consecvente, sistematic organizate, în vederea fundamentării — de

către toate verigile organizatorice ale comerțului — a necesarelor de mărfuri, a contractelor și comenzilor, pe baza cunoașterii aprofundate a cerințelor reale ale populației. În fapt, punctul de vedere al consumatorilor trebuie să se regăsească în permanență în activitatea comerțului, concomitent cu luarea în considerare a necesității orientării populației către ceea ce este rațional în consum și dotare.

Ca **surse de informații** se impun :

● utilizarea sistematică a jurnalului-registru de zi al șefului de unitate, a propunerilor formulate de consiliile șefilor de unități și consiliile reprezentanților consumatorilor ;

● dezvoltarea cercetărilor complexe de piață, extinderea ariei lor tematice, diversificarea metodelor de culegere, prelucrare și analiză a informațiilor, prin promovarea unor variate tehnici de investigație a cerințelor, gusturilor și preferințelor populației, prin utilizarea metodelor moderne de prognoză — ca element de fundamentare în perspectivă a producției și vînzărilor de mărfuri. Avem în vedere, printre altele, introducerea metodei testului de opinie, cercetare bazată pe antrenarea specialiștilor din comerț (cadre de conducere, economiști, merceologi etc.), care în mod periodic să furnizeze institutului de specialitate motivații asupra diferitelor situații ce apar în procesul de circulație a mărfurilor, precum și aprecieri cu privire la evoluția în perspectivă pe termen scurt a cererii de consum ;

● cercetarea sistematică a pieței unor produse, pe tot parcursul ciclului de viață al acestora ; testarea — prin variate forme și metode — a produselor noi, ceea ce implică o activitate susținută, atît din partea creatorilor și producătorilor de bunuri de consum, cît și din partea comerțului ;

● organizarea, conform Legii producției bunurilor alimentare, de către producători (împreună cu întreprinderile comerciale, institutele de cercetare ale industriei și comerțului, Inspectoratul general de stat pentru controlul calității produselor etc.), a unor teste privind opiniile consumatorilor asupra caracteristicilor nutritive, gustative, de prezentare, preț, porționare etc., ale produselor ; asupra produselor dietetice și pentru copii, prin Ministerul Sănătății și organismele acestuia, completate cu elaborarea unor studii de piață privind perspectivele de consum și de cumpărare ale produselor respective ; extinderea metodelor de testare și la alte grupe de bunuri de consum, prin diverse forme ca punerea în vînzare pe „piețe de probă", în loturi experimentale, de produse obținute pe linii pilot — așa cum s-a procedat la ultima ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum — în sensul punerii la dispoziția populației a „primelor șarje" ale unui sortiment variat de noi produse alimentare și nealimentare, prin unitățile din incinta tîrgului și prin marile magazine universale din București, și din alte orașe mari.

● organizarea în mod sistematic — pe plan central și, îndeosebi, pe plan local — a unor expoziții de mărfuri, în cadrul cărora atenția principală să fie acordată sondării preferințelor consumatorilor, pe bază de chestionare judicios elaborate și prin efectuarea de cercetări care să motiveze tendințele cererii de mărfuri ;

● atribuirea unui loc deosebit în cercetarea de piață, problemelor consumului rațional și dotării raționale a populației — sarcină de prim ordin pusă în fața noastră de partid — prin efectuarea unor cercetări complexe în rîndul diferitelor categorii de populație și din diferitele zone ale țării, cu privire la : nivelele existente și cele ce trebuie atinse în consum și dotare, obiceiuri și tradiții de consum și de cumpărare, durata de folosință și înnoire a îmbrăcămintei, încălțămintei și a altor bunuri din dotare etc. De asemenea, revine cercetătorilor sarcina ca, în colaborare directă cu specialiștii din variatele domenii implicate în realizarea consumului și dotării populației, să elaboreze norme științific fundamentate, care să permită corelarea judicioasă a volumului și structurii fondului de marfă cu cerințele consumului rațional ;

● organizarea tîrgului republican de mostre trebuie să fie precedată de organizarea pe plan județean a unor tîrguri-expoziții cu vînzare, prin care să se efectueze consultarea populației locale asupra preferințelor de consum — acțiuni care să fie realizate în comun de direcțiile comerciale județene, întreprinderile din județ, care produc bunuri de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația de consum și cooperativele agricole de producție ;

● **creșterea importanței funcției de cercetare a pieței în cadrul magazinelor universale,** avînd în vedere rolul pe care-l îndeplinesc în aprovizionarea populației ele constituind adevărate centre de atracție ale cumpărătorilor ; magazinele universale să devină astfel în fiecare județ verigi de bază în studierea cererii de consum a populației, după o metodologie adecvată ;

ȚINÎND SEAMĂ de complexitatea și caracterul independent al cererii de consum a populației, a fost elaborat și supus spre examinare cadrelor din comerț, precum și diverselor instituții de resort — urmînd a fi definitivat pe baza acestei largi consultări — **„sistemul unitar de studiere a cererii de consum a populației".** Se are în vedere ca fiecare treaptă organizatorică de conducere a activității comerciale să promoveze acele metode și tehnici de cercetare care să permită reflectarea cît mai exactă a cererii de consum a populației, în condițiile concrete ale factorilor de influență de pe raza de activitate a organizației comerciale respective. Valorificarea rezultatelor acestor cercetări vizează fundamentarea științifică a planului de desfacere cu amănuntul, contractarea fondului de marfă cu toți furnizorii, repartizarea mărfurilor pe teritoriu și analiza realizării planului de aprovizionare și desfacere de mărfuri. În acest fel caracterul unitar al cererii de mărfuri va rezulta din diversitatea situațiilor existente pe teritoriu, ca dezvoltare economico-socială și cerințe față de activitatea comercială, iar rezultatele cercetării pieței vor fi valorificate mai eficient în fundamentarea deciziilor privind activitatea comerțului interior.

Realizările de pînă acum și acțiunile ce se vor desfășura în direcțiile arătate — la care adăugăm, în mod firesc, necesitatea formării și perfecționării cadrelor care participă la activitatea de studiere a cererii — ne dau certitudinea că prin eforturi susținute ale întregului personal din comerțul interior, se vor obține progrese însemnate, noi valențe calitative în fundamentarea judicioasă a producției și comercializării bunurilor de consum pe cerințele consumatorilor, exprimate în mod nemijlocit și în concordanță cu progresul rapid economico-social al țării.

Experienţe în actualitate: ADUNĂRILE GENERALE ALE OAMENILOR MUNCII

DINAMISM, CREATIVITATE ŞI EFICIENŢĂ, PARAMETRII ESENŢIALI AI AUTOCONDUCERII

16 ianuarie : *prima adunare a oamenilor muncii pe secţie.*
19 ianuarie : *încheierea adunărilor pe secţii. Se triază problemele ridicate, se stabilesc responsabilităţi şi termene pentru rezolvarea celor de competenţa secţiilor. Cele de competenţa forurilor ierarhic superioare sînt cuprinse în darea de seamă a consiliului oamenilor muncii.*
22 ianuarie : *adunarea generală a reprezentanţilor oamenilor muncii pe întreprindere. Considerînd şi consultarea de la nivelul secţiilor, numărul propunerilor făcute se ridică la aproape 50.*
25 ianuarie : *un colectiv însărcinat de C.O.M. şi comitetul sindicatului prezintă „nota de probleme", în care sînt selectate şi sistematizate propunerile făcute de participanţii la adunări.*
26 ianuarie : *şedinţa biroului executiv al C.O.M. Se stabilesc acţiuni* operative pentru rezolvarea celor mai presante dintre aceste probleme.
29 ianuarie : *prima şedinţă din 1979 a consiliului oamenilor muncii. Participă, ca invitaţi, şefii de secţii, ateliere, servicii funcţionale care nu sînt membri ai C.O.M. Se prezintă „nota de probleme" şi se hotărăsc măsuri corespunzătoare.*

ÎN OPINIA preşedintelui consiliului oamenilor muncii, **Ion Voinescu,** recenta adunare generală a fost cea mai rodnică din toate cîte au avut loc la Întreprinderea de piele şi încălţăminte „Flacăra Roşie"-Bucureşti, de la instituirea acestui organ suprem de conducere a unităţilor. „Foarte exigentă, foarte sinceră, impregnată de maturitate şi eficienţă. Oamenii, conştienţi de importanţa şi dificultatea sarcinilor încredinţate colectivului în acest an decisiv al cincinalului, nu s-au ferit să spună lucrurilor pe nume, să arate ce trebuie ameliorat şi ce să facă pentru îndreptare, şi-au luat angajamente concrete."

Multipla motivaţie a participării

MATURIZARE firească, decurgînd din înţelegerea intimă a mecanismului autoconducerii şi a obligaţiilor colective şi individuale pe care el le incumbă. Maturizare stimulată de o puternică şi multiplă motivaţie :

● **afirmarea capacităţii de autodepăşire,** reflectată în rezultatele din 1978, cînd s-au realizat peste plan 8,2% la producţia netă, 4,7% la producţia marfă vîndută şi încasată, 4,5% la producţia globală, 23% la export, 7,6% la livrările pentru fondul pieţei, 2,8% la beneficii — în condiţiile depăşirii sarcinilor fizice la toate sortimentele şi ale reducerii suplimentare cu 0,10 lei a cheltuielilor la 1 000 de lei producţie marfă ;

● **grija cu care organul de conducere valorifică iniţiativa oamenilor muncii.** Anul trecut, propunerile din adunările generale au completat planul unic de măsuri, rezultînd un total de 45 de prevederi, care au fost înfăptuite integral, obţinîndu-se beneficii suplimentare în valoare de 600 mii de lei.

● **spiritul combativ imprimat dezbaterilor prin însăşi darea de seamă** care, fără a neglija sublinierea meritelor colective, a pus accentul pe diagnosticul lucid, critic şi autocritic al activităţii consiliului oamenilor muncii, a fiecărei secţii în parte, a întregului personal muncitor, relevînd cauzele şi efectele neajunsurilor şi demonstrînd că fără înlăturarea hotărîtă a acestora nu pot fi abordate obiectivele de deosebită însemnătate ale planului pe 1979 ;

● **confruntarea cu problemele autogestiunii,** conştiinţa faptului că de calitatea muncii fiecărui om depinde înfăptuirea obiectivelor stabilite. Adunarea generală a adoptat primul buget anual de venituri şi cheltuieli, care prevede repartizarea din beneficii a 4350 mii de lei pentru dezvoltarea economică, a 850 mii de lei pentru fondul acţiunilor sociale, constituirea unui fond de participare a oamenilor muncii la beneficii în valoare de peste 1,5 milioane de lei ; iată un argument peremptoriu al preocupărilor şi acţiunilor pentru ridicarea pe o treaptă superioară a activităţii de producţie, economice şi financiare.

Inventarierea şi evaluarea strictă a rezervelor existente, a celor ce pot fi create prin valorificarea superioară a hărniciei şi iniţiativei colectivului s-au tradus cifric în **angajamentele luate** ca răspuns la chemarea la întrecere lansată în industria uşoară de către întreprinderea „Libertatea"-Sibiu :

Indicatorul	Plan pe 1979, în % faţă de realizările din 1978	Angajament de depăşire a planului
Producţia globală	107,9	6 mil. lei
Producţia marfă	109,3	6 mil. lei
Producţia netă	109,0	—
Producţia pentru export	146,3	2%

Depăşirea planului de producţie se va concretiza în livrarea suplimentară a 5 000 perechi de încălţăminte, 25 000 mp de piei prelucrate şi articole speciale în valoare totală de 4 milioane de lei.

O idee insistent subliniată în cadrul dezbaterilor în adunarea generală a fost aceea că dimensiunile sarcinilor cantitative impun în mod obiectiv îmbunătăţirea indicatorilor calitativi. Creşterea producţiei se va obţine pe aceleaşi capacităţi (cu excepţia tăbăcăriei minerale, unde se va pune în funcţiune o investiţie) ; livrările suplimentare vor trebui realizate în limitele cantităţilor totale de materiale repartizate la nivelul planului ; lărgirea pieţelor externe va implica noi progrese pe linia calităţii şi diversităţii produselor. Această orientare se regăseşte în structura planului unic de măsuri ce a fost adoptat :

Obiective ale planului unic	Nr. de măsuri	Eficiența economică (mii lei)
Reducerea cheltuielilor materiale	13	7 183
Creșterea productivității muncii	19	2 543
Îmbunătățirea calității produselor	7	772

Faptul că majoritatea acestor măsuri au termen de punere în aplicare în primele două trimestre demonstrează dorința de a aduce cît mai repede mecanismului de producție îmbunătățirile capabile să declanșeze efectele scontate.

Valorificarea superioară a materiilor prime

PRODUCȚIA de încălțăminte și alte articole din piele este în mare măsură tributară importului de materii prime și materiale, în condițiile cînd pe piața mondială, prețurile pieilor crude sînt în creștere. La „Flacăra roșie", pentru reducerea efortului valutar, ca și pentru micșorarea cheltuielilor materiale, se insistă deopotrivă pe raționalizarea consumurilor, valorificarea superioară a materiilor prime, extinderea gamei de înlocuitori.

Adunarea generală a apreciat pozitiv inițiativa comitetului sindical de a organiza întrecerea pe profesii pentru cîștigarea titlurilor de „cel mai bun croitor în piele" și „cel mai bun ștanțor în talpă". Anul trecut, cîștigătorii acestei întreceri au înregistrat în conturile personale de economii cantități de pînă la 440 mp de piei pentru fețe și 4100 kg de talpă. În același timp însă, unii muncitori au depășit normele de consum, ceea ce impune intrarea într-o fază superioară, aceea de generalizare a metodelor muncitorilor fruntași.

Bilanțul pe 1978 consemnează economii la materiile prime de bază în valori ce depășesc 2 milioane de lei la secția încălțăminte și un milion la secția de articole tehnice, avînd ca sursă emulația amintită, elaborarea pe baze științifice a consumurilor specifice și urmărirea zilnică a respectării lor, utilizarea materiilor prime secundare rezultate din procesul de producție. Cu reduceri notabile ale consumurilor — 200 MWh energie electrică, 103 t combustibil convențional — s-a aliniat acestui succes și colectivul secției mecano-energetic.

Primirea bună pe care consumatorii au făcut-o celor peste 500 de modele de încălțăminte din articole textile în combinație cu înlocuitori de piele, puse în fabricație anul trecut, obligă la continuarea eforturilor de creație pe această linie, așa cum economiile obținute prin asimilarea de înlocuitori interni ai materialelor pentru prelucrarea pieilor lac trebuie să stimuleze găsirea de noi soluții prin care să se elimine importul de chimicale necesare la tratarea pieilor crude. Comisia pentru probleme de aprovizionare și desfacere a C.O.M. a fost însărcinată să colaboreze în acest sens cu institutul de cercetări de profil.

Cerințele unei înalte productivități

PROGRESUL TEHNIC în această întreprindere a căpătat constanța unui factor de producție permanent stimulat al cărui evantai a fost continuu extins. Această opțiune se materializează în mod organizat, cu contribuția colectivelor și subcolectivelor de cadre tehnice și economice organizate de către consiliul oamenilor muncii și comitetul sindicatului pentru rezolvarea unor probleme legate de modernizarea tehnologiilor de fabricație, mecanizarea și automatizarea unor operații etc. Au fost introduse tehnologii noi pentru prelucrări speciale ale pieilor ; aplicarea unor teme studiate de comisia inginerilor și tehnicienilor — transformarea unor mașini pentru executarea de operații complexe, crearea unor dispozitive electrice de retușat etc. — a avut o eficiență economică de sute de mii de lei ; alte 5,7 milioane reprezintă aportul antecalculat al inovațiilor. Prin calificarea și perfecționarea profesională a peste 650 de muncitori s-a asigurat baza de masă a aplicării acestor îmbunătățiri, realizîndu-se anul trecut, numai la secția de articole tehnice, o economie de manoperă în valoare de un milion de lei. Sporul de productivitate a permis trecerea în bune condiții la reducerea duratei săptămînii de lucru.

Pentru 1979 însă, planul prevede, la indicatorul productivitatea muncii, o sarcină de creștere ce necesită o serioasă încordare : + 25%. Ea a fost abordată frontal în adunarea generală, găsindu-se numeroase soluții parțiale care, însumate, să asigure rezultatul cerut.

În primul rînd, este necesar să se elimine cauzele ce duc la nefolosirea integrală a capacităților de producție : golurile în aprovizionare, întreținerea și exploatarea necorespunzătoare a unor utilaje, insuficienta testare — de către compartimentul de proiectare — a unor produse noi înainte de introducerea lor în fabricație etc. Printr-o mai bună pregătire a fabricației se poate elimina lucrul în asalt, dăunător și productivității și calității. Există rezerve și pentru creșterea gradului de mecanizare, mai ales la ștanțarea încălțămintei și la marochinărie, unde în prezent se consumă încă prea multă muncă manuală. Potrivit unei propuneri făcute în adunarea generală, s-a hotărît extinderea folosirii mașinilor de lipire a tălpii cu termociment, care înlocuiește 4—5 oameni la fiecare linie tehnologică.

Angajamentul pe acest an prevede ca ponderea produselor noi și reproiectate în producția marfă să ajungă la 55% (plan = 50%). În legătură cu aceasta s-a stabilit să se elaboreze sau reexamineze normele și normativele de muncă locale, cu fundamentare tehnică, pentru 18 lucrări sau operații.

Respectarea tehnologiilor este, de asemenea, o cale importantă de economisire a muncii sociale. Deși volumul refuzurilor de calitate la beneficiari este infim, trezește totuși atenția creșterea numerică a remanierilor cerute de controlul intern. Va trebui, deci, să se întărească asistența tehnică din partea maiștrilor, controlul interfazic, autocontrolul.

Modul de lucru al organelor de conducere colectivă din întreprinderea „Flacăra roșie" poate fi definit prin atribute ca: dinamism, eficacitate, căutare, perseverență și efervescență creatoare, semnificînd dezvoltarea unui stil de muncă, capabil să antreneze și să mobilizeze energiile tuturor compartimentelor, a întregului personal muncitor în rezolvarea sarcinilor curente și de perspectivă, să contribuie la creșterea rolului și amplificarea conținutului și eficienței actelor de decizie ale autoconducerii muncitorești, la afirmarea în practică a valențelor unui concept de largă perspectivă.

Dan CONDREA

8 REPARTIȚIA DUPĂ MUNCĂ – LEGE ECONOMICĂ A SOCIALISMULUI

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N.N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

CA SFERA A REPRODUCȚIEI SOCIALE, repartiția cuprinde în structura ei și distribuirea fondului de consum individual, destinat satisfacerii necesităților personale ale membrilor societății. Natura și forma specifică a repartiției bunurilor și serviciilor de consum personal sînt determinate de conținutul relațiilor de proprietate dominante într-o anumită orînduire socială. Odată cu instaurarea proprietății socialiste produsul muncii aparține membrilor societății, dar, obiectiv, acesta nu poate fi repartizat în **întregime și direct** oamenilor muncii.

Astfel, pentru satisfacerea tuturor necesităților sociale, produsul rezultat din producția socială este destinat pentru :

— acoperirea cheltuielilor materiale de producție consumate în procesul de producție anterior ;

— lărgirea producției și formarea fondurilor de rezervă și de asigurare ;

— constituirea fondului de consum social în vederea satisfacerii unor nevoi generale ale societății — învățămînt, cercetare, ocrotirea sănătății, cultură, artă, sport-turism, administrația de stat etc. ;

— constituirea fondului de consum individual.

Această parte a produsului muncii se repartizează direct membrilor societății pentru satisfacerea nevoilor lor personale, materiale și spirituale.

În socialism, **repartiția fondului de consum individual se înfăptuiește în funcție de contribuția efectivă a fiecărui om al muncii la producția socială, în raport direct cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate.** Acest mod de repartiție este determinat de nivelul dezvoltării forțelor de producție, al productivității muncii sociale (care în prezent nu poate asigura încă un belșug de produse care să permită repartiția după nevoi) și de menținerea deosebirilor esențiale între munca fizică și intelectuală, grea și ușoară, calificată și mai puțin calificată, industrială și agricolă, care se reflectă în contribuția diferită a membrilor societății la dezvoltarea producției sociale în faptul că munca nu a devenit încă o necesitate vitală pentru toți membrii societății.

Necesitatea obiectivă a distribuirii masei principale de bunuri și servicii de consum individual în funcție de aportul fiecăruia la producția socială este reflectată de **legea repartiției după muncă**, lege economică specifică socialismului. Utilizarea conștientă a acțiunii acestei legi economice își găsește concretizarea în **principiul socialist al repartiției**, a cărui esență este „de la fiecare după capacitățile sale, fiecăruia după munca sa". În aplicarea sa, se respectă următoarele cerințe : la muncă egală — retribuție egală ; retribuire diferențiată în funcție de **calitatea** muncii prestate, de calificarea lucrătorilor, de importanța economico-socială a muncii, de **condițiile** în care se desfășoară munca.

Repartiția după muncă constituie **principala cale de înfăptuire a cointeresării materiale personale**, reprezintă o pîrghie economică importantă pentru armonizarea intereselor generale ale societății cu cele personale ale oamenilor muncii. Cu ajutorul ei se asigură stimularea și răspunderea materială a lucrătorilor pentru dezvoltarea și perfecționarea producției, sporirea eficienței economice, singurele în măsură să permită creșterea sistematică a nivelului de trai al întregului popor. Cel care muncește este remunerat potrivit activității depuse și rezultatelor obținute, evitîndu-se astfel nivelarea retribuției cît și apariția unor decalaje disproporționate între veniturile oamenilor muncii. Stimularea materială implică și **răspunderea materială.** Retribuirea fiecărui om al muncii se face în funcție de îndeplinirea sarcinilor de producție și de serviciu : în schimb, neîndeplinirea lor atrage diminuarea retribuției. Pentru producerea de daune persoanele vinovate sînt obligate să despăgubească unitatea sau instituția unde lucrează.

Sistemul socialist de retribuire a muncii

— REPARTIȚIA FONDULUI DE CONSUM individual se realizează prin forme specifice fiecărei orînduiri sociale, determinate de natura proprietății dominante. Astfel, în orînduirea capitalistă repartiția se înfăptuiește, în principal, prin intermediul **salariului,** care reprezintă expresia bănească a valorii mărfii forță de muncă, respectiv prețul ei. În socialism, repartiția principalei părți a fondului de consum individual se realizează prin **retribuția pentru muncă.** Retribuția pentru muncă **reprezintă o parte a venitului național (valoarea nou creată) care se repartizează oamenilor muncii în raport cu cantitatea, calitatea și importanța economico-socială a muncii prestate.** Munca depusă de oamenii muncii din întreprinderile și instituțiile de stat, precum și cooperativele meșteșugărești și de consum este retribuită sub **formă de bani.**

Retribuția după muncă este privită sub două aspecte : retribuția nominală și retribuția reală. **Retribuția nominală,** reprezintă suma de bani pe care o primește chenzinal sau lunar, personalul muncitor, potrivit muncii prestate. **Retribuția reală,** reprezintă cantitatea de bunuri și servicii ce poate fi obținută în schimbul retribuției nominale. Mărimea retribuției reale depinde direct proporțional de nivelul și dinamica retribuției nominale și invers proporțional de al prețurilor și tarifelor serviciilor.

Potrivit Programului de creștere a nivelului de trai în anii 1976—1980, aprobat de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, retribuția medie netă va fi la sfîrșitul anului 1980 cu 40,3 la sută mai mare decît în 1975, iar cea reală cu 32,2 la sută. Aceste ritmuri înalte de sporire a retribuției nominale și retribuției reale se fundamentează pe realizarea unor ritmuri superioare de sporire a productivității muncii sociale, condiția hotărîtoare a majorării lor. În mod legic, productivitatea muncii trebuie să crească într-un ritm superior creșterii retribuției medii nominale.

Diferențierea retribuției după muncă în funcție de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii se înfăptuiește prin **sistemul socialist de retribuire după muncă.** În legătură organică cu acesta, societatea elaborează și sistemul de normare a muncii. Potrivit Legii retribuirii după cantitate și calitatea muncii, sistemul de retribuire a muncii cuprinde următoarele componente : sistemul tarifar ; formele de retribuire ; sistemul de sporuri ; participarea la beneficii ; sistemul de premii.

Pe baza **sistemului tarifar** se determină nivelul retribuției în toate ramurile economiei naționale și pentru toate categoriile de personal muncitor. Partea principală a retribuției o constituie retribuția tarifară, ponderea ei ridicîndu-se la circa 90 la sută la muncitori și personal operativ, la 88 la sută la muncitorii din construcții-montaj și între 90—95 la sută la personalul tehnic economic și de altă specialitate, diferența reprezentînd sporuri, premii și alte drepturi bănești.

Legarea retribuției de rezultatele muncii se realizează prin anumite forme de retribuire, în funcție de specificul diferitelor sectoare de activitate, de gradul de înzestrare tehnică a muncii. În țara noastră se practică : retribuirea în regie ; retribuirea în acord ; retribuirea pe baze de tarife sau cote procentuale.

Retribuirea în regie (pe unitate de timp) înseamnă remunerarea personalului muncitor după timpul efectiv lucrat (oră, zi, lună) luîndu-se în considerare nivelul calificării, gradul de complexitate a muncii și răspunderea în muncă.

Retribuirea în acord (pe unitate de produs) înseamnă remunerarea oamenilor muncii în raport cu cantitatea de bunuri sau operațiuni executate în unitatea de timp. În practică, în funcție de specificul ramurilor și locurilor de muncă, de interesul stimulării mai accentuate a unor laturi ale activității, acordul se aplică prin mai multe modalități.

Acord direct, cînd retribuția se stabilește pe baza unui tarif constant, mărimea ei fiind direct proporțională cu numărul produselor sau al operațiunilor executate.

Acord progresiv, cînd la un anumit nivel de realizare a sarcinilor de plan tariful se majorează, în anumite proporții, fie pentru partea de producție care depășește nivelul planificat, fie pentru întreaga producție obținută.

Acordul global, cînd o formație de lucru își desfășoară activitatea pe baza unui contract-angajament, mărimea retribuției depinzînd de gradul de îndeplinire a sarcinilor asumate.

Acordul indirect practicat pentru remunerarea personalului care servește pe muncitorii retribuiți în acord, mărimea retribuției fiind proporțională cu nivelul mediu de realizare a normelor de către muncitorii de bază.

Retribuirea pe bază de tarife sau cote procentuale se utilizează în comerț, în activitatea de achiziții sau prestări de servicii, mărimea retribuției fiind direct proporțională cu gradul de realizare a sarcinilor. În comerțul cu amănuntul, alimentația publică și unitățile hoteliere se aplică retribuția prin remiză.

Potrivit hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, în afara retribuției de bază, personalul muncitor va primi **venituri suplimentare din beneficiile realizate** de întreprinderi, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii, cu activitatea depusă și vechimea în unitate. (vezi schema)

SURSE

1. Din beneficiul planificat pînă la 3% ←
2. Din beneficiul peste plan
   - Pînă la 25% din beneficiul suplimentar obținut pe seama reducerii cheltuielilor de producție
   - Pînă la 14% din beneficiul suplimentar obținut prin depășirea producției nete.
   - Pînă la 8% din beneficiul suplimentar realizat pe alte căi
   - Pînă la 10% din beneficiul peste plan obținut prin depășirea exportului

FONDUL DE PARTICIPARE A OAMENILOR MUNCII LA BENEFICII

DESTINAȚIE

1. Cel puțin 85% → pentru personalul muncitor al unității.
2. Pînă la 5% pentru stimularea fruntașilor în întrecere.
3. Pînă la 5% pentru acoperirea costurilor excursiilor colective în cadrul fondurilor în valută alocate.
4. Pînă la 5% pentru completarea fondului destinat acțiunilor sociale.

Participarea la beneficii constituie o formă superioară de stimulare a oamenilor muncii, ea fiind o expresie a aplicării consecvente a principiului eticii și echității socialiste în domeniul repartiției fondului de consum. **Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii** se constituie, în diferite proporții, din următoarele surse : beneficiul planificat și beneficiile peste plan obținute pe seama reducerii cheltuielilor de producție, a depășirii producției nete și alte căi. Acest fond se repartizează anual de către adunarea generală a oamenilor muncii, partea principală fiind destinată sporirii veniturilor bănești ale întregului personal.

Stimularea materială personală se asigură și prin utilizarea **sistemului de sporuri și diferite premii.** În sistemul de sporuri locul principal îl ocupă **sporul de vechime,** care se acordă în cote procentuale în funcție de vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. De asemenea, în raport de rezultatele obținute, oamenii muncii primesc și **premii :** pentru realizări deosebite în muncă ; pentru economii de materiale și forță de muncă ; alte premii.

Retribuția după muncă în cooperativele agricole de producție

ÎN AGRICULTURA COOPERATISTĂ, înfăptuirea cerințelor legii repartiției după muncă se realizează prin modalități specifice, determinate de particularitățile proprietății cooperatiste. Specific sectorului cooperatist al agriculturii este faptul că nivelul retribuției diferă de la unitate la unitate, în funcție de gradul de dezvoltare a fiecăreia, de mărimea venitului global obținut ; mărimea retribuției pe care o primește un cooperator depinde, pe de o parte, de efortul personal depus în cadrul cooperativei agricole, iar pe de altă parte, de efortul comun al masei de cooperatori. Potrivit Legii, în unitățile agricole cooperatiste, sistemul de retribuire cuprinde : retribuția de bază ; retribuția suplimentară ; sporul de vechime.

Retribuția de bază constituie partea principală a retribuției totale, nivelul acesteia stabilindu-se diferențiat pe activități, în funcție de importanța lor, iar în interiorul lor, pe categorii sau grupe de lucrări. Retribuția de bază, se realizează prin următoarele **forme de retribuire :** acord global ; acord direct ; tarife pe norme de muncă ; în regie (sau în timp) ; cote procentuale.

Acordul global constituie forma principală de retribuire a cooperatorilor, prin care mărimea veniturilor lor se află în raport direct cu rezultatele obținute în muncă. Retribuirea în acord global se practică prin două forme **acord global cu tarif constant** pe unitatea de produs sau la 1 000 lei producție obținută și **acord global cu tarif constant pe unitatea de produs sau 1 000 lei producție pînă la nivelul producției planificate,** pentru surplusul obținut utilizîndu-se **retribuția suplimentară.**

Acordul direct se folosește pentru retribuirea cooperatorilor care activează în sectoarele de producție industrială, de construcții și prestări de servicii.

Retribuirea pe baza tarifului pe normă de muncă se practică pentru lucrările ce nu pot fi executate în acord global, mărimea ei determinîndu-se în funcție de nivelul tarifelor pe normă de muncă rezultat din planul de producție și financiar al cooperativei agricole.

Retribuirea în regie se utilizează pentru retribuția cooperatorilor care execută produse sau lucrări de serie mică, unicate, în cadrul sectoarelor de producție industrială, de construcții sau prestări de servicii.

Retribuirea prin cote procentuale din producție sau din valoarea acesteia se practică pentru retribuția cooperatorilor care participă la lucrările de întreținere și recoltare a fînețelor naturale și cultivate, a diverselor culturi intercalate etc., precum și celor din sectoarele neagricole, care primesc o anumită parte din valoarea prestărilor de servicii.

Asigurarea cooperatorilor cu venituri permanente și sigure se realizează printr-o formă specifică de retribuire — **venitul garantat,** care se aplică la întreaga unitate sau numai pe anumite sectoare de activitate, culturi, categorii de animale. Plata venitului garantat este condiționată de îndeplinirea sarcinilor de producție planificate, nivelul acestuia depinzînd de importanța sectorului de activitate.

Remunerarea cooperatorilor pentru munca prestată se face **în bani sau în bani și natură.** În cooperativele sau sectoarele de activitate unde se aplică numai forma bănească, pentru satisfacerea nevoilor de cereale ale cooperatorilor, unitatea poate vinde acestora, la preț de contractare, anumite cantități de grîu și porumb.

Retribuirea cooperatorilor se face lunar, sub formă de **avansuri,** în proporție de 80—90 la sută din mărimea retribuției cuvenite, cu condiția îndeplinirii integrale a sarcinilor de producție planificate. După recoltarea produselor se acordă **avansuri în natură,** în proporție de 50 la sută din drepturile stabilite. Diferențele de venituri — în bani și natură — se achită la sfîrșitul anului, după stabilirea fondului total de retribuire realizat și a volumului total de muncă efectuată.

Din depășirea producției planificate, cooperatorii care lucrează în producția agricolă, cei care îndeplinesc funcții de conducere și de execuție tehnică, economică și de altă specialitate și care sînt retribuiți prin acord global cu tarif constant pînă la nivelul producției planificate, pe bază de tarife pe norme de muncă și în regie, primesc o parte din surplusul de producție sau de venituri sub formă de **retribuție suplimentară.** Fondul pentru retribuția suplimentară se constituie din cel mult 50 la sută din producția sau valoarea producției obținute peste plan.

Cointeresarea materială personală a cooperatorilor se realizează și prin practicarea **sporului de vechime.** De asemenea cooperatorii care îndeplinesc funcțiile de președinte, vicepreședinte scos din producție, șef de fermă sau brigadă, primesc de la stat o **indemnizație lunară.**

În conformitate cu Programul de creștere a nivelului de trai pe anii 1976—1980, adoptat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, în 1980 veniturile reale ale țărănimii urmează să crească, comparativ cu 1975, în medie, pe o persoană activă, cu circa 30 la sută. Totodată, venitul garantat va crește cu 24—28 la sută.

prof. dr. Sandu COSTACHE

ÎNTREBĂRI

1. Enumerați principalele destinații ale produsului muncii în socialism.
2. De ce în socialism munca proprie, utilă societății, constituie unicul criteriu de participare a membrilor societății la repartizarea fondului de consum individual ?
3. Enumerați cerințele aplicării principiului socialist al repartiției.
4. De ce repartiția după muncă constituie principala formă de înfăptuire a coniteresării materiale personale ?
5. Ce se înțelege prin retribuție pentru muncă ?
6. Ce se înțelege prin retribuție nominală și retribuție reală ?
7. Explicați conținutul formelor de remunerare a muncii practicate în țara noastră.
8. Cum se realizează participarea oamenilor muncii la beneficii ? Care sînt sursele și destinațiile fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii ?
9. În ce constă esența acordului global în cooperativele agricole de producție ?
10. Enumerați formele de retribuire prin care se realizează retribuția de bază în cooperativele de producție.
14. Explicați esența venitului garantat în C.A.P. și condițiile de aplicare a acestuia.

Puncte de vedere

CONSIDERAȚII PRIVIND O INDUSTRIE DE PROGRAME PENTRU CALCULATOARE ELECTRONICE

ROLUL ȘI IMPORTANȚA sistemelor de programe (software) sînt unanim recunoscute în prezent, în tehnica de calcul, constatîndu-se un amplu efort pentru dezvoltarea acestui sector de activitate. În lume cresc continuu cheltuielile pentru programare. În S.U.A., de exemplu, se apreciază că 2 la sută din PNB se cheltuiește pentru programarea calculatoarelor electronice, la costuri care oscilează între 50—70 mii dolari pentru un om-an. Productivitatea muncii în acest sector se consideră a fi încă relativ scăzută, nedepășind în medie 3 000 linii—sursă[1]), pentru un om-an de programare.

Deoarece sistemele de programare depășesc curent dimensiuni de mii de linii-sursă, costurile pentru realizarea lor sînt considerabile. Dacă apreciem pentru stadiul de dezvoltare a tehnicii de calcul în țara noastră, un cost mediu de 100 000 lei pentru un om-an de programare și considerăm că sînt ocupați în această activitate peste 15 000 oameni cu calificare înaltă, rezultă un efort uman și material însemnat, a cărui tendință în anii următori va fi de creștere rapidă.

În aceste condiții preocupările privind transformarea în industrie a programării calculatoarelor electronice devin și necesare și de actualitate. **Trecerea pe baze industriale a programării nu poate fi un proces simplu și nici extrem de rapid.**

În continuare se vor prezenta unele considerații privind această trecere, arătîndu-se și dificultățile inerente creării unor noi industrii, dar mai ales caracteristice unei industrii dintr-o ramură în care materia primă este inteligența umană transformată în programe ale calculatoarelor electronice, adică o materie primă care cu greutate poate fi măsurată sau chiar evaluată.

Sisteme de programare

PÎNĂ DE CURÎND era larg acceptată o împărțire simplistă a programelor în trei categorii :

a) programe de bază ; b) pachete de programe de aplicații generale ; c) programe de aplicații specifice.

Dezvoltarea din ultimul deceniu a sistemelor de programare face ca această clasificare, care a generat în țara noastră și anumite specializări ale instituțiilor de profil (I.T.C., I.C.I., I.P.A., centre de calcul), să nu mai corespundă cerințelor utilizatorilor și cerințelor trecerii la o activitate de programare pe baze industriale.

Literatura de specialitate consemnează puncte de vedere diferite privind structura sistemelor de programe, dar unanime în constatarea că această structură a suferit mutații în ultimii ani. Astfel Madnick[2]), consideră partea de software dintr-un sistem informatic ca fiind compusă din :

a) sistem de operare propriu-zis ; b) sistem de gestiune a datelor ; c) sistem de gestiune a teleprelucrării ; d) programe sau pachete de programe de aplicații ; e) programe de dispeceri-zare a sistemului informatic.

Firma „CAP — Gemini-Sogeti"[3]) merge chiar mai departe și consideră programe de bază :

a) asambloare, compilatoare, utilitare, monitoare de teleprelucrare, sisteme de gestiune a bazelor de date, sisteme de operare ; b) produse-program de sistem sau aplicații generale ; c) sisteme speciale care necesită tehnici de elaborare caracteristice programelor de bază (rețele de calculatoare, sisteme de rezervare, sisteme în timp real, etc.), adică și o serie de programe considerate pînă în prezent aplicative.

Mai mult, în sfera informaticii descentralizate, mai ales cea bazată pe minicalculatoare, sînt cerute cu precădere sisteme cu specificații funcționale („la cheie"), în care utilizatorul solicită un sistem unitar și complet de programe[4]), nefiind receptiv la diviziunea sarcinilor și specializările impuse de producător.

O industrie de programe trebuie, deci să țină seamă atît de considerențele minimizării efortului național de programare cît și de optimizarea satisfacerii cerințelor utilizatorilor.

Situația actuală a producerii de programe

ÎN PREZENT este greu să apreciem că există o producție de programe. În majoritatea țărilor cu industrie de tehnică de calcul avansată se fac eforturi pentru a se da un caracter industrial producerii și desfacerii pachetelor de programe.

Tendința a fost amplificată și datorită adoptării de către firma IBM, care domină piața mondială a calculatoarelor, a politicii de separare a echipamentelor de programe („unbundling"), ceea ce a determinat apariția în mod evident a unei noi mărfi, adică a sistemelor de programe, oferite atît de marile companii producătoare de calculatoare cît și de noi și noi **case de software**, adevărați germeni ai noii industrii de programe. Putem aprecia că prin crearea unei piețe de software, în paralel cu cea de echipamente, s-a făcut pasul decisiv spre apariția industriei de programe pentru calculatoarele electronice.

Pași însemnați s-au făcut pe linia dezvoltării de **tehnici de inginerie a programării.** S-au dezvoltat metode ca : echipa programatorului șef ; programarea structurală ; metoda de proiectare și documentare grafică (HIPO) ; dezvoltarea de sus în jos (top — down) ; bibioteca de asistare a dezvoltării ; care urmăresc în principal ridicarea productivității programării (prin mărirea numărului de linii sursă elaborate într-un an-om de programare), și reducerea numărului de erori de programare, deci creșterea calității programelor.

Aceste tehnici de inginerie a programării au avut și au un rol pozitiv. Ele au condus la scăderea costului programării și ridicarea calității acesteia, cu toate că în ultimele decenii s-a produs și creșterea costului manoperei și a complexității programelor, care fără apariția acestor tehnici ar fi scumpit fără îndoială programarea.

Ca rezultat se consideră că, deși unele din elementele prețului de cost au crescut (manopera, utilitățile diverse, etc.), în ansamblu costul producerii programelor a scăzut de 3 ori în ultimii 20 de ani. Este de remarcat însă că în aceeași perioadă costul echipamentelor ce intră în compunerea calculatoarelor a scăzut în medie de 100 de ori, în principal prin scăderea vertiginoasă a costului circuitelor electronice.

O analiză a avantajelor tehnicilor de inginerie a programării trebuie să țină seama numai de aspectele globale ale problemei, nu de cele particulare (locale).

Este evident că în comparație cu mica manufactură, marea industrie are și dezavantaje, printre care și acela al unei oarecare inflexibilități, dar nimeni nu poate gîndi că mica manufactură mai poate în secolul XX concura industria de serie.

Industria înseamnă, **standardizare, modularizare, prefabricate.** Fără aceste elemente nici o industrie de programe nu va deveni cu adevărat industrie. De asemenea, o industrie înseamnă reproductibilitate de serie, costuri reduse de fabricație, durată de viață a produselor suficientă pentru amortizarea cheltuielilor de organizare a fabricației și specializare (respectiv cooperare și tipizare).

Industria de programe

TEHNICILE de inginerie a programării sînt numai un element al constituirii unei industrii de programe.

Cu toate particularitățile ei față de alte industrii și industria de programe trebuie să răspundă la cerințele fundamentale ale unei industrii : orientare spre satisfacerea cerințelor utilizatorilor (marketing) ; fundamentare tehnico-economică a producției ; planificare ; cercetare-dezvoltare produse (C+D) ; specificare a produsului (caiet de sarcini) ; proiect ; normă de fabricație și desfacere (normă internă) ; omologare ; pregătire de fabricație (creare de SDV) și alte echipamente de fabricație, inclusiv seria zero de fabricație ; fabricația de serie și desfacere ; asistența tehnică în garanție și post-garanție.

O industrie se consolidează abia cînd își creează și o ramură proprie de mijloace de producție.[5])

Analizînd industria de programe în comparație cu cerințele generale ale unei industrii de echipamente constatăm identități și deosebiri importante.

(1) **Elementele de studiul pieței** pentru produsele software se apropie în prezent considerabil de cele caracteristice produselor materiale. Utilizatorii definesc din ce în ce mai precis cerințele lor pentru noile produse software. O dificultate **majoră** în calea trecerii la industria de programe rămîne modificarea frecventă a cerințelor (specificațiilor) după începerea fazei de C+D, ceea ce lungește considerabil timpul de elaborare. Putem aprecia că pe măsura dezvoltării industriei de programe și aceste cerințe vor deveni din ce în ce mai exacte. Mai ales, să nu uităm că pentru a ajunge la gradul de dezvoltare de azi industria de echipamente a străbătut 2 secole de existență ;

(2) **fundamentarea tehnico-economică** se poate face pentru produsele software doar cu un oarecare grad de aproximare introdus pe de o parte de inexactitatea definirii produsului și pe de altă parte de frecventa depășire a cheltuielilor **estimate pentru dezvoltare.** În realitate, aceeași aproximare se face și pentru produsele hardware și putem spune că fundamentarea tehnico-economică se poate asimila pentru cele 2 grupe de produse ;

(3) **planificarea** în industria de programe este posibilă și necesară. Ea asigură în termenele necesare produsele software cerute de economia națională și permite punerea la dispoziția industriei

de programe a resurselor necesare. Perfecționarea planificării în industria de programe este una din premisele importante ale creării la noi a unei industrii de programe.

Un plan unic de realizare și implementare de produse software va trebui să prevadă cu exactitate produsele (programe de bază și de aplicații) necesare la nivel de economie națională, elaboratorii, implementatorii, termenele și resursele necesare. El ar trebui să aibă o structură similară cu planurile actuale pentru echipamente (plan de stat și departamental pentru cercetare și introducerea progresului tehnic, plan de producție pentru implementare și service). Aceste planuri nu pot să nu aibă o structură pe ramuri ale economiei naționale. Se simte necesitatea însă ca avînd în vedere elementele de noutate ale industriei de programe aceste planuri să fie avizate și controlate de un organism unic din economie.

Ar fi ireal să presupunem că întreaga activitate de programare din economie ar putea fi urmărită printr-un plan centralizat. În special în cazul diverselor aplicații ale calculatoarelor mari (de exemplu în domeniul tehnico-științific) este greu de urmărit o activitate cu extrem de mare arborescență și nici nu este util. Este însă absolut necesar pentru a consolida o industrie de software ca principalele produse de interes național să fie urmărite prin mecanismul planului și extinderea acestui plan să nu fie mai mare decît o cere stadiul de dezvoltare al industriei de programe, în momentul planificării.

(4) **cercetarea — dezvoltarea de produse software.** Deși ciclul C+D este similar cu cel al produselor hardware el are particularități importante. Astfel datorită caracteristicilor activității de programare și vîrstei fragede a industriei de programe specificațiile de definiție (caietele de sarcini) se modifică frecvent pe parcursul fazei de C+D, așa cum s-a mai menționat. Faza C+D în programare se caracterizează prin operația de testare (validare) mult mai complexă decît la produsele materiale. Operația de validare are și rol de verificare a caracteristicilor funcționale, dar mai ales este introdusă pentru a maturiza accelerat produsul și a elimina majoritatea anomaliilor înainte de lansarea produsului [6].

Crearea în țara noastră a unei industrii de programe presupune acțiuni organizatorice importante pentru perfecționarea fazei de cercetare-dezvoltare ; a) crearea pentru fiecare unitate producătoare de programe de bază industrială de structuri în care activitățile de planificare, elaborare, validare, implementare (asistență tehnică) să fie asigurate de compartimente independente. b) adoptarea de metodologii în care fazele de elaborare minime să fie următoarele: specificații de definiție, specificații de realizare provizorii (proiect) program nevalidat, program validat (omologat), implementare service (inclusiv repararea anomaliilor).

Fazele respective sînt valabile și pentru produsele ce se elaborează în versiuni succesive.

c) adoptarea de norme interne pentru produsele software, care să fie aprobate ierarhic la nivele diferite în dependență de aria de utilizare a produselor.

d) omologarea produselor prin metodologii similare produselor hardware (echipament) cu care ocazie să se certifice calitatea produselor, conformitatea cu normele interne, existența documentațiilor necesare, etc.

(5) **pregătirea de fabricație** este de fapt în industria de programe perioada de asimilare a produsului de către echipele de implementare și este de regulă foarte scurtă, dacă echipa de implementare participă și la o parte din fazele de C+D.

(6) **fabricația propriu-zisă** este total diferită de faza corespunzătoare în industria de echipamente. Ea constă în adaptarea la configurația specifică a utilizatorului a produsului și implementarea lui. Deși există larg părerea că această fază este foarte puțin costisitoare, programul fiind același pentru toți utilizatorii, realitatea arată că pentru fiecare implementare în parte apar cheltuieli materiale ca de exemplu : ore calculator pentru crearea de suport magnetic a produsului în forma ce se livrează și care adesea este puternic influențată de configurația calculatorului ; suporturi magnetice pentru transfer ; multiplicare documentație de utilizare sau însoțire produs ; manoperă de specialitate pentru cele de mai sus la care se mai adaugă o cotă de amortizare a cheltuielilor generale de cercetare. În prezent în țară acest mecanism este implementat pentru programele de bază ale I.T.C.

(7) **Asistența tehnică în garanție și post-garanție** poate fi eficientă numai dacă este prestată de compartimente specializate din unitățile producătoare de programe. Practica actuală de a se apela la colectivele de elaboratori, care de regulă lucrează deja la alte produse este caracteristică unei perioade preindustriale.

Desigur **organizarea unei industrii de software înseamnă, în primul rînd, crearea de structuri de cercetare și producție care să permită realizarea de produse software la prețuri de cost cît mai scăzute, cu un înalt nivel de calitate și răspunzînd cît mai mult cerințelor utilizatorilor.** Acest lucru este posibil prin crearea de mijloace proprii de producție, de unelte hardware și software care să permită automatizarea a cît mai multe faze atît în activitatea de C+D cît și de producție, implementare și asistență tehnică. În țară s-au obținut succese importante în special pentru crearea de compilatoare diverse ca unelte de programare și de sisteme de dezvoltare programe pentru toate tipurile de calculatoare. În paralel cu eforturile de creare a industriei de programe este deci necesar și un efort de concepere, planificare și dezvoltare a unei industrii de mijloace de producție pentru software.

Premise ale creării unei industrii de programe în țara noastră

CONSTITUIREA unei industrii de programe nu poate fi un act legat numai de crearea unor centre de elaborare și implementare de programe. Astfel de centre puternice există în prezent : I.C.I., I.T.C., I.P.A., centrele teritoriale de calcul electronic, centrale de calcul de ramură, departamentale, ale centralelor, ale unor întreprinderi sau institute de cercetare etc. În general un producător de software pe bază industrială se poate crea cu un minim de 25—30 programatori. În același timp putem avea un producător artizanal de programe cu sute de programatori. Pentru a avea o industrie de programe este necesar să se adopte structuri corespunzătoare unei producții industriale.

Pe de altă parte nu se va putea vorbi cu adevărat de o industrie de software fără adoptarea unor măsuri de legiferare în procesul perfecționării **mecanismului economic** care să dea consistență unei asemenea industrii. Mecanismul economic ar trebui să rezolve următoarele probleme :

a) recunoașterea în economie ca mărfuri a produselor industriale software. (În R.P.P. acest lucru s-a făcut de la 1 ianuarie 1976) ; b) definirea unei producții de produse software cu indicatori specifici ; c) determinarea clară a surselor de finanțare a produselor software și a versiunilor acestora ; d) stabilirea de norme privind calitatea produselor software (norme interne, omologări, organe de control a calității irerahizate) ; e) stabilirea de norme privind circulația produselor software (relație contractuală furnizor-utilizator, garanția producătorului, asistența tehnică și service al producătorului, asigurarea de utilizator a integrității produsului, drept de autor asupra produsului software și/sau perfecționărilor acestuia) ; f) adoptarea unui sistem de vînzare care promovează producerea de programe de bună calitate și eficiență.

De exemplu se pot analiza două variante :

1) Centrele de calcul să achiziționeze programele plătind un preț determinat care ține cont de toate obligațiile furnizorului (produs, documentație, formare cadre, reparare anomalii, etc.) și să recupereze acest cost printr-o cotă pe care o percepe pentru fiecare minut de calculator în care se folosește programul respectiv. Acest sistem întărește rolul centrelor de calcul în promovarea tuturor programelor, dar ascunde la nivel de centru ineficiența unor programe prin eficiența altora.

2) Centrele de calcul să achiziționeze produsul software plătind numai un cost minim (documentație, formare cadre, reparare anomalii) urmînd ca totalul cotelor-preț percepute pentru fiecare minut de calculator de folosire a acelui program să-l plătească pe bază anuală sau semestrială producătorului programului. Un astfel de mecanism stimulează interesul unităților producătoare de programe pentru promovarea produselor proprii și demonstrează mai clar viabilitatea unor produse în raport cu altele. Desigur sînt posibile și alte variante care trebuie explorate pentru a se creea baza economică a funcționării unei industrii de programe. Oricum nu ni se pare natural ca o industrie de programe să funcționeze pe principiul schimbului gratuit de programe.

CELE DE MAI SUS reprezintă unele considerații privind crearea unei industrii de programe. Această creere trebuie privită ca un proces continuu și nu un act brusc, deoarece nu este posibil ca de azi pe mîine să se creeze o nouă industrie și mai ales una de tip nou pe plan mondial. **Este necesară stabilirea unei ponderi crescînde a produselor industriale de software în ansamblul producției de programe** care va continua încă mult timp să se dezvolte și pe căile actuale. Chiar dacă în producția de echipamente marea industrie a triumfat de mult, mai avem însă și azi o producție neindustrială care acoperă unele necesități pe care marea industrie nu le poate satisface. O industrie software este foarte necesară și pentru promovarea exportului de astfel de produse, premisele fiind foarte favorabile. S-a discutat des în trecut și se mai discută uneori și azi dacă programarea este artă sau știință și deci dacă o putem transforma în industrie. Programarea este artă în măsura în care cercetarea în general este sau nu artă. Procesul de dezvoltare a programelor implică aceleași însușiri de intuiție, talent, experiență, creativitate ca oricare alt domeniu. **Valorificarea pentru economia națională a rezultatelor acestui act creator trebuie să se facă însă după criterii industriale.**

dr. ing. Vasile BALTAC

director adjunct științific Institutul de Cercetări pentru Tehnica de Calcul, București

1) Walston, C. E. și Felix, G.P. A method of programming measurement and estimation, IBM Systems Journal, vol. 16, Nr. 1, 1977.

2) Madnick, S.E. Trends in Computers and Computing CISR Report No. 29, M.I.T. Sloan School of Management, 1977.

3) * * * CAP-GEMINI-SOGETI, Raport annuel, 1977.

4) Baltac V. Informatica distribuită și sistemele de programare (software) ale calculatoarelor electronice, Sesiunea de Comunicări, Secția de Științe tehnice, Academia R.S.R., 15 noiembrie 1978.

5) Drăgănescu M. Sistem și civilizație. Editura politică, 1977.

6) Baltac V. Optimizarea sistemelor de operare ale calculatoarelor numerice, Ed. Facla, 1974.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Evoluţii în gîndirea despre planificare din ţările în curs de dezvoltare (I)

MULTE DIN ŢĂRILE ce şi-au cucerit independenţa în ultimele decenii au optat pentru planificarea procesului dezvoltării economico-sociale. Unul din specialiştii africani în problemele planificării, S.N. Sinkam, relevă în acest sens că încă din deceniul al şaptelea majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare „au adoptat, într-o manieră sau alta, o metodă de planificare pentru procesul dezvoltării". Printre promotorii preocupărilor pentru dezvoltarea economico-socială planificată în aceste ţări se înscriu economişti de prestigiu ca P.C. Mahalanobis, S. Amin, C. Furtado şi mulţi alţii, la care se adaugă experţi din ţările dezvoltate ca, de exemplu, R. Frisch, G. Myrdal, S. Ichimura, A. Cotta etc.

În gîndirea economică din ţările în curs de dezvoltare problemele planificării ocupă astfel un loc de frunte. Desigur, se întîlnesc numeroase deosebiri cu privire la metodele şi formele planificării, atît concepţiile, cît şi practicile şi experienţele sînt diferite. Caracteristică este însă recunoaşterea aproape unanimă a necesităţii şi utilităţii planificării dezvoltării economico-sociale, chemată să asigure conceperea şi înfăptuirea unor schimbări care să permită evoluţia rapidă sub toate aspectele.

În gîndirea economică din Republica Senegal, odinioară „ţară a arahidelor", asemenea preocupări se manifestă cu evidenţă, economia fiind amplu angrenată în procesul planificat de lichidare a subdezvoltării. Realizarea acestui însemnat obiectiv este concepută în perspectiva unor transformări şi mutaţii profunde în toate domeniile vieţii economico-sociale. La Congresul al VIII-lea al Uniunii Progresiste Senegaleze, preşedintele L.S. Senghor, sublinia astfel că „Noi am definit întotdeauna dezvoltarea drept ţelul suprem al tuturor activităţilor noastre umane, personale sau colective... Aceasta înseamnă că este vorba de o dezvoltare globală care cuprinde toate domeniile particulare : politic, cultural, economic şi social, şi că este vorba de un umanism african şi modern în acelaşi timp".[1])

Se poate spune că pentru mulţi gînditori din Republica Senegal, ideile planificării, dezvoltării şi socialismului sînt considerate de mult conexe, interdependente. Aceasta exprimă nu numai aspiraţia maselor populare senegaleze pentru eliberarea de sub vestigiile colonialismului şi de sub structurile economico-sociale moştenite de la acesta, dar şi dorinţa firească pentru **realizarea unei societăţi mai bune şi mai drepte, semnifică încă o dată prestigiul şi ascendenţa continuă a ideilor socialismului în lume.**

În gîndirea social-economică senegaleză se remarcă o concepţie de dezvoltare echilibrată a economiei, avînd la bază o planificare globală a acesteia,[2]) recuzîndu-se tot mai net abordările limitative, înguste.[3]) Fără a nega utilitatea tehnicilor de planificare zonale, microeconomice (prin proiecte), principala tendinţă existentă în gîndirea economică senegaleză despre planificare, cea de inspiraţie socialistă, subordonează, în mod realist, tehnicile microeconomice met dei de planificare globală, încorporînd întreaga structură la nivel macroeconomic. Acest proces este strîns legat de însăşi evoluţiile în concepţiile despre planificare petrecute în Senegal. În primii ani ai planificării senegaleze cel mai adesea se puteau consemna concepte de planificare suplă (de natura celor iniţiate de Pierre Massé şi Pierre Bauchet) de planificare indicativă, urmărindu-se utilizarea planificării mai mult ca o cale de acomodare la mecanismele pieţei moderne, la cerinţele dezvoltării forţelor de producţie într-o viziune modernă, fără schimbarea însă şi a structurilor economice şi sociale. La aceasta se adaugă în anii '60 şi relativ larga circulaţie în gîndirea senegaleză a ideii potrivit căreia „Senegalul este o ţară de vocaţie agricolă". Se evoca prea adesea aşa cum se arată în revista senegaleză „Le Soleil" – rolul determinant al arahidelor în economia ţării. S-a ajuns chiar să se afirme că în Senegal „cînd sînt arahide, sînt de toate".[4]).

Ţinîndu-se însă seama de realitatea monoculturii, a existenţei unor structuri economico-sociale deteriorate, de faptul real că 70% din populaţia activă a ţării trăia la sate, iar agricultura participa cu circa 30% la formarea produsului intern brut al Senegalului, de posibilităţile efective de dezvoltare a economiei, în gîndirea senegaleză despre dezvoltare şi planificare s-a conturat recomandarea ca în primele planuri să se dea prioritate agriculturii, dar în contextul unei alte strategii, după care agricultura constituie „sectorul care asigură esenţialul intrărilor de devize şi materii prime necesare dezvoltării industriei

FIŞE

ECONOMIA AGRICULTURII ŞI VALORIFICAREA PRODUCŢIEI AGRICOLE

● *Lucrarea, a cărei copertă o reproducem, este un manual, elaborat de prof. univ. dr. Pantelimon Avramescu – pentru a răspunde cerinţei formării de specialişti cu un profil larg şi, în consecinţă, conceput la nivelul strict al nevoilor acestor specialişti, mai restrîns ca volum (240 p.) şi ca tematică. Relevînd obiectivele de bază ale disciplinei economia agriculturii – formele concrete de manifestare a legilor economice, stabilirea căilor şi metodelor de utilizare tot mai productivă a mijloacelor de muncă, a investiţiilor, a forţei de muncă, evidenţierea avantajelor economice ale dezvoltării producţiei pe principii industriale, perfecţionarea căilor şi metodelor de îmbunătăţire a ritmicităţii producţiei şi, pe această bază, a aprovizionării populaţiei, studierea căilor de creştere a productivităţii muncii, de reducere a cheltuielilor materiale şi de forţă de muncă – autorul se ocupă de metodele ei de cercetare, precum şi de interferenţa cu metodele altor ştiinţe şi discipline. Lucrarea tratează, pe larg, în afara problemelor principiale, problemele specifice ale ramurilor producţiei animale şi vegetale.*

Simpozion
Unirea Principatelor Române

● *Între numeroasele manifestări consacrate împlinirii a 120 de ani de la Unirea Principatelor Române – eveniment cu semnificaţii deosebite în istoria statului şi poporului român – se înscrie şi simpozionul ştiinţific desfăşurat miercuri 24 ianuarie la Academia de Studii Economice.*

S-au prezentat comunicările : „Unirea Principatelor – moment crucial în afirmarea şi dezvoltarea României moderne" de Gheorghe Zaharia şi Gheorghe Surpat ; „Poziţia marilor puteri europene faţă de Unirea Principatelor" de Mircea Muşat şi Virgil Smârcea, „Unirea din 1859 – prima etapă a formării statului naţional unitar român" de Vasile Bozga ; „Unirea Principatelor în tradiţiile mişcării muncitoreşti şi socialiste din România" de Aurică Simion şi Constantin Unguru ; „România socialistă – apărătoare consecventă a principiilor unităţii, independenţei şi suveranităţii naţionale a popoarelor lumii" de Brîndușa Ştefănescu şi Petre Ignat ; „Condiţiile social-economice premergătoare Unirii Principatelor" de Nicolae Marcu ; „Perspectivele economice deschise de Unirea Ţărilor Române de la 1859" de Ilie Puia ; „Obiective economice ale Unirii Principatelor" de Gheorghe Ciulbea, „Influenţa Unirii Principatelor asupra dezvoltării gîndirii economice româneşti", de Vasile Ioţa.

Despre unele legităţi ale progresului tehnico-ştiinţific

● *Revista EKONOMICESKIE NAUKI (nr. 12/1978) publică articolul* Obşcie zakonomernosti naucino-tehniceskogo progressa *(Legităţile generale ale progresului tehnico-ştiinţific), de A. Kvas. Autorul argumentează tezele : 1) după atingerea punctului culminant în dezvoltarea tehnicii existente, continuarea perfecţionării ei nu mai este eficientă ; 2) unitatea suplimentară de energie utilizată la o anumită tehnică asigură o sporire mai substanţială a coeficientului acţiunii utile, dar posibilităţile unei atari utilizări sînt, la o tehnică dată, tot mai îngreunate ; 3) tendinţa de scădere a capacităţii de perfecţionare a tehnicii date este contrată de trecerea accelerată la un nou tip („familie") de tehnici ; 4) oricît de progresiv ar fi, la un moment dat, un tip („familie") de tehnică, el nu se poate desăvîrşi fără încetare ; 5) întrucît fiecare familie sau tip de tehnică dispune de un coeficient de acţiune utilă natural, există şi o limită a cheltuielilor de muncă socială pentru perfecţionarea tehnicii existente, adică un „coeficient natural al eficienţei" (raportul dintre efectul util obţinut şi cheltuielile pentru perfecţionarea şi producerea tehnicii respective).*

În prezent, revoluţia tehnico-ştiinţifică ar implica îndeosebi trecerea de la tehnica maşinistă la cea nemaşinistă automată. Problema nu mai este – spune A.K. – de a înlocui funcţiile logice şi de control ale omului, ci de a folosi mijloace de prelucra-

naționale"[5]). Accentul a fost pus, deci, nu unilateral. Dezvoltarea viza „modernizarea și diversificarea agriculturii, paralel cu punerea bazelor unei industrii senegaleze". S-a susținut o asemenea prioritate tocmai în vederea dezvoltării treptate a unei economii proprii, închegate, de sine stătătoare, pentru lichidarea structurilor moștenite de la colonialism în sectorul de bază al economiei – agricultura.

Prin modificările preconizate în agricultură și industrie, primul plan (1960–1964) oferea o bază certă pentru o dezvoltare necolonială a economiei senegaleze, pentru înfăptuirea unor mutații capabile să asigure un progres economico-social susținut, diminuarea și eliminarea subdezvoltării. În condițiile în care adeziunea la tipul de plan „suplu" era oficială, orice proiect sectorial era aprobat numai în măsura în care el intra în prevederile cifrelor centralizate prevăzute pentru sectorul respectiv și, în general, în planul național. Statului i se acordă un rol activ, important în procesul planificării și dezvoltării. În acest plan ca, și mai tîrziu, este vorba de o planificare „care încearcă să integreze piața" în obiectivele mai largi ale dezvoltării.

O asemenea orientare a planificării ține seama de insuficiența fondurilor financiare centralizate, de incompleta penetrație a dezvoltării în toate enclavele cu economie închisă, ca și de caracterul indirect imperativ al obiectivelor urmărite în sectorul privat, de necesitatea unor reajustări pe parcurs a planurilor. Sînt argumente care determină pe un critic al modelelor africane de creștere – S.N. Sinkam, să încadreze al III-lea plan senegalez (1969–1973) ca fiind bazat pe un „model global original, special conceput pentru condițiile țării"[6]).

Caracterul global și original al ultimelor planuri senegaleze cvadriene reiese nu numai din nivelul agregativ al modelelor, ci și din luarea în considerare în plan a unor indicatori specifici la nivel **macroeconomic** cum sînt : nivelul de trai, creșterea gradului de independență financiară și economică a țării, creșterea cantitativă și valorică a rezultatelor obținute în sectorul primar, secundar și terțiar, nivelul forței de muncă ocupate (îndeosebi formarea profesională și de specialitate), înlăturarea dezechilibrelor dintre regiuni, creșterea și diversificarea industriei de prelucrare, volumul exporturilor și importurilor, nivelul producției la culturile alimentare, diversificarea culturilor destinate exportului, acumularea internă. Faptul că o politică economică fiscală și financiară sprijină coordonat obiectivele stabilite de plan, că s-a reușit creșterea acumulărilor interne și că 2/3 din sursele financiare pentru investiții, în actualul plan cvadrienal, sînt asigurate de stat – toate acestea diferențiază mult planificarea senegaleză de vechea accepție a planificării elastice, parțiale. În plus, planul este conceput ca o tranșă cvadrienală a unui plan de dezvoltare pe termen lung – 30 ani, cel mai lung termen prospectat la începutul acestui deceniu în Africa.

Departe de a rămîne o planificare tehnocrată, planificarea senegaleză este concepută să fie o „planificare democratică, prin participarea tuturor grupurilor social-profesionale" și în care stabilirea orientărilor generale și priorităților derivate „rămîn în ultimă analiză, politice", după cum apreciază L.S. Senghor. Toate aceste atribute relevă în gîndirea de inspirație socialistă senegaleză despre planificare un caracter realist, un caracter în egală măsură global, centralizat și democratic.

dr. Mircea ROZOREA
dr. Dumitru MUREȘAN

[1]) L. S. Senghor, Priorități în dezvoltarea Senegalului, în „Era Socialistă" nr. 4/1973, p. 48.

[2]) Samir Amin, Mark Franco, Samba Sow, La planification du sous-developpement. Editions Antropos — Idep, Paris, 1975, p. 91.

[3]) Exprimînd, de regulă, interese ale unor pături ale burgheziei legate de vechile structuri economice coloniale, ale unor exponenți ai tipului de economie închisă, cu deosebire în deceniul trecut nu au lipsit nici unele încercări de a subordona planificarea, implicit sau explicit, fie unor modele de dezvoltare a vechilor structuri, fie unor modele care exacerbează economia de piață, fie chiar unei mixturi ale acestora, unele încercări de a contrapune conceptele de socialism și planificare. Asemenea încercări reflectau în fond aderența la o concepție de dezvoltare dezarticulată a economiei, urmărind utilizarea unor tehnici de planificare exclusiv micro-economice ; pe bună dreptate, în 1974, la Dakar, economiștii africani Samir Amin, Mark Franco și Samba Sow concludeau că astfel de modele — prezente nu întîmplător și în unele proiecte elaborate de specialiști și instituții occidentale (Norbert Beyrard, Senegal Consult, Cinam Seresa etc.) — corespund de fapt „unui tip de planificare a subdezvoltării și nu a dezvoltării".

[4]) „Le Soleill" Dakar, Juillet 1973, p. 33.

[5]) Adrien Senghor : Les problemes de l'autosuffisance vivriere. In „Europe outre mer" nr. 560, sept. 1976, p. 43.

[6]) S. Nana-Sinkam, Pays candidats au processus de développement, Mouton, Paris, 1975, p. 191.

re (de ex., de tip laser, maser, dispozitive cu plasmă ș.a.), a căror dirijare să fie de la început imposibilă fără mașini electronice de calcul.

Industrializarea lumii a treia și țările dezvoltate

● *Revista PROBLEMES ECONOMIQUES (20.XII.1978) reproduce, după „Défense nationale", articolul prof. J. G. Mérigot* A propos de l'industrialisation du Tiers Monde *(Cu privire la industrializarea lumii a treia). Referindu-se la o serie de documente, îndeosebi la Raportul întocmit de un grup de lucru de pe lîngă Comisariatul General al Planului cu privire la „evoluția economiilor lumii a treia și la aparatul productiv francez", autorul consideră că economiile lumii a treia vor avea o influență crescîndă asupra evoluțiilor țărilor industrializate. Economiile acestor țări se dezvoltă, afirmă I.G.M., datorită a) dorinței lor de a se industrializa; b) estompării obstacolului tehnologic și de know-how prin cumpărarea de brevete și licențe și realizarea în acest fel a creșterilor de productivitate; c) finanțării întreprinderilor din țările în curs de dezvoltare de către băncile internaționale pentru a-și asigura rambursarea datoriilor. Deși, ca urmare a cursului spre industrializare al țărilor lumii a treia, concurența se agravează, recurgerea la protecționism – afirmă autorul – ar fi o eroare, deoarece ar compromite exportul, mai important ca volum și valoare, al țărilor industrializate. În articol se consideră însă că industrializarea țărilor în curs de dezvoltare pune țărilor dezvoltate probleme de restructurare a aparatului productiv.*

Petty și inflația

● *În MONTHLY ECONOMIC LETTER (dec. 1978), revistă editată de Citibank, a apărut un prim studiu dintr-un ciclu destinat „părinților" gîndirii economice – de astădată consacrat lui William Petty și purtînd titlul* Contributions of a founding father *(Contribuțiile unui întemeietor). Evidențiindu-se aportul lui W. Petty în diferite domenii ale științei economice, revista se referă și la faptul că Adam Smith este creditat de obicei cu „introducerea principiului diviziunii muncii". Autorul nu neagă dezvoltarea acestuia de către Adam Smith dar, spune el, Petty a remarcat acest principiu cu aproape 100 de ani înaintea „Avuției Națiunilor" – subliniind că diviziunea muncii, implicînd specializarea, asigură produse mai bune și mai ieftine. Referindu-se la cantitatea de bani necesară circulației, Petty a dezvoltat conceptul de „viteză a circulației" monetare. Banii ar fi în concepția sa un element energetic și economistul englez ar fi militat în consecință pentru o Bancă în stare să furnizeze cantitatea necesară pentru desfășurarea comerțului mondial. Dar părintele economiei clasice, se conchide în articol, știa că banii sînt și „grăsimea" corpului politic și că prea mulți stingheresc agilitatea sa, tot așa cum prea puțini îl îmbolnăvesc. Se consideră că nu ar fi rău ca unii economiști actuali, care propovăduiesc inflația, să recitească opera lui Petty.*

Analiză critică a „societății de consum"

● *În lucrarea* La société de consommation *(Paris, Gallimard, 1978, 318 p.), Jean Baudrillard intenționează, pe baza unei analize mai mult sociologice, să dezvăluie nocivitatea cultului formal al obiectelor în societățile occidentale, considerate ca aparținînd așa-numitului tip al „societății de consum". Centrul de greutate al demersului cade asupra faptului că, în societățile respective, bunurile de consum sînt încărcate cu anumite „semnificații", prin persuasiunea publicitară a unui sistem de producție confruntat neîncetat cu problema desfacerii unor produse care nu răspund în întregime nevoilor reale. Corelativ acestui punct de vedere, se dezvoltă aspecte ale ceea ce autorul numește „liturghia formală a obiectului", „teoria consumației", precum și rolul pe care mass-media îl joacă în contextul acțiunii sociale vizînd consumația. Concluzia finală evidențiază ideea că, în virtutea unui anumit consum, în societățile amintite s-a instalat o formă de alienare contemporană, dăunătoare existenței umane, care este „denunțată" îndeosebi de către tineret.*

FIȘE

SUCCESELE FIECĂREI ŢĂRI SOCIALISTE, FACTOR HOTĂRÎTOR ÎN AFIRMAREA SUPERIORITĂŢII SOCIALISMULUI ÎN LUME (II)

Socialismul şi pacea, componente ale unei indisolubile unităţi

ESTE UN FAPT al contemporaneităţii că în lume există ţări industrializate, pe de o parte, şi ţări în curs de dezvoltare, pe de altă parte. Analiza realităţilor arată că majoritatea ţărilor socialiste sînt încă rămase în urmă faţă de o serie de ţări economic avansate. Este evident că decalajele economice respective nu pot fi lichidate decît prin realizarea unui astfel de ritm de dezvoltare a producţiei, a venitului naţional, care să ducă în mod constant la diminuarea decalajelor absolute.

Experienţa construcţiei socialiste a demonstrat că socialismul nu-şi realizează superioritatea de la sine sau printr-o forţă exterioară, ci numai prin mobilizarea tuturor resurselor materiale şi umane de care dispune fiecare ţară, prin înfăptuirea unei politici economice temeinic fundamentate, care să ţină seama atît de condiţiile şi nevoile interne cît şi de tendinţele pe plan mondial, prin orientarea prioritară a întregii dezvoltări economice spre ramurile de vîrf ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, prin accentuarea laturilor calitative ale întregii dezvoltări economice.

Pe baza propriei noastre experienţe, precum şi pe baza experienţei altor ţări socialiste sau nesocialiste, se poate aprecia că factorul hotărîtor pentru a se asigura progresul necontenit al economiei naţionale, creşterea continuă a nivelului de trai, lichidarea stării de înapoiere şi a decalajelor faţă de ţările dezvoltate îl constituie mobilizarea la maximum a factorului intern, a întregii capacităţi de care dispune fiecare ţară. Acest lucru se poate realiza numai în condiţiile unei rate înalte de acumulare, ale promovării cu perseverenţă a ştiinţei şi tehnologiei moderne.

În prezent, tot mai mulţi economişti din cele mai diverse ţări recunosc că este de neconceput o economie dinamică, modernă, înfăptuirea programelor de industrializare a ţărilor în curs de dezvoltare fără o rată înaltă de acumulare. Studii prestigioase, elaborate sub egida O.N.U., apreciază că lichidarea subdezvoltării se poate realiza numai în condiţiile mobilizării efortului propriu, ale alocării între 30—40 la sută din venitul naţional pentru dezvoltare. Este meritul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, de a fi sesizat cu peste un deceniu în urmă necesitatea stringentă pentru ţara noastră de a stabili o rată înaltă a acumulării, care să asigure creşterea accelerată a forţelor de producţie, apropierea de nivelul ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic, ridicarea bunăstării poporului.

Asigurarea unei corelaţii optime între fondul naţional de dezvoltare economică şi socială şi fondul de consum, menţinerea unei rate înalte a acumulării, constituie o latură esenţială a concepţiei partidului nostru privind industrializarea socialistă a ţării, o componentă de bază a strategiei dezvoltării economice a ţării noastre pentru o perioadă îndelungată de timp, o condiţie pentru dezvoltarea în ritm susţinut a tuturor ramurilor economiei naţionale, şi în primul rînd a industriei. Experienţa ţării noastre din ultimul deceniu demonstrează clar că între nivelul ratei de acumulare şi ritmul de creştere a forţelor de producţie precum şi sporirea nivelului de trai există o relaţie directă. Pentru partidul şi statul nostru este clar că depăşirea de către România, la finele cincinalului 1981—1985, a stadiului de ţară în curs de dezvoltare, parcurgerea în deceniul următor a etapei de ţară cu un nivel mediu de dezvoltare şi situarea sa, la orizontul anilor 1990—2000, în rîndul statelor industrializate ale lumii, obiectiv strategic al Programului P.C.R., se pot realiza numai prin alocarea unei însemnate părţi din venitul naţional pentru dezvoltare.

O asemenea orientare de durată confirmă o dată mai mult că socialismul şi pacea sînt părţile componente ale unei indisolubile, indestructibile unităţi. Nevoia de linişte, de securitate şi pace exprimă pe acest fond mai mult decît o aspiraţie generală. Consolidarea păcii şi a securităţii internaţionale, a cursului spre destindere şi colaborare rodnică între naţiuni este o premisă materială a însăşi posibilităţii de a susţine efortul constructiv al popoarelor prin alocarea unei părţi corespunzătoare din venitul naţional în acest scop.

Pentru ţara noastră, care are de recuperat o mare rămînere în urmă, este deosebit de important să asigure — o dată cu un fond de consum în continuă creştere, cu mijloacele necesare pentru nevoile raţionale de apărare a ţării — acea rată înaltă a acumulării care este singura capabilă să conducă România pe culmile civilizaţiei spre care o ghidează Programul Partidului Comunist Român. **„Fiecăruia dintre noi,** spunea secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** la plenara C.C. al P.C.R. din 29 noiembrie 1978, **îi este, cred, evident faptul că orice alocare suplimentară din venitul naţional pentru înarmare nu se poate face decît pe seama reducerii alocaţiilor pentru dezvoltare şi, în acelaşi timp, a prevederilor pentru ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al poporului. Ar fi just să mergem pe această cale ? Este aceasta o necesitate determinată de situaţia internaţională actuală ? Nu există decît un răspuns — acela că nu este just să mergem pe această cale, că situaţia internaţională nu ne îndreptăţeşte cu nimic să acţionăm în această direcţie".**

Cu atît mai mult cu cît tocmai dezvoltarea economică şi pe această bază creşterea continuă a nivelului de trai material şi spiritual sînt cele care dau forţă şi tărie fiecărei ţări socialiste, întăresc neîncetat coeziunea poporului în jurul partidului comunist. Tocmai de aceea în Hotărîrea plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 29 noiembrie 1978, relevîndu-se că plenara şi-a însuşit pe deplin punctul de vedere al secretarului general al partidului potrivit căruia actuala situaţie internaţională nu face necesară sporirea cheltuielilor militare peste limitele raţionale şi prevederile stabilite anterior, se arată : „Comitetul Central împărtăşeşte pe deplin convingerea exprimată de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la întîlnirile sale recente cu reprezentanţi ai diferitelor categorii de oameni ai muncii, după care cu cît vor fi mai mari succesele pe care le vom obţine în dezvoltarea industriei şi a agriculturii, a întregii economii naţionale, în înflorirea ştiinţei, culturii, învăţămîntului, în creşterea bunăstării întregului popor şi a conştiinţei sale socialiste, revoluţionare, cu atît poporul va lupta mai ferm pentru a apăra orînduirea socialistă, va înfrînge mai uşor orice agresiune imperialistă, pe oricine va încerca să se atingă de cuceririle sale revoluţionare, de libertatea, independenţa şi suveranitatea patriei". Partidul Comunist Român, se arată în Hotărîre, va milita şi în viitor cu toată fermitatea pentru renunţarea la folosirea forţei sau ameninţarea cu forţa în relaţiile internaţionale, pentru reglementarea paşnică pe calea tratativelor a tuturor problemelor litigioase dintre state, pentru trecerea la măsuri concrete în domeniul dezarmării, în primul rînd la dezarmarea nucleară.

Raportul dialectic dintre efortul propriu şi colaborarea internaţională în edificarea economiei socialiste

ATAŞAMENTUL neabătut al socialismului la cauza păcii în lume, a dezarmării, a consolidării cursului destinderii şi colaborării între toate naţiunile pe baza principiilor de egalitate şi echitate joacă un rol considerabil în demonstrarea superiorităţii noii orînduiri pe planul relaţiilor internaţionale, după cum alocarea pentru construcţia paşnică a celei mai mari părţi a mijloacelor societăţii care nu sînt destinate fondului

de consum și, pe această bază, pentru dezvoltarea economică și socială în ritmuri înalte, este de natură să contribuie la demonstrarea superiorității sale în planul construcției interne. Marea diversitate a condițiilor în care este edificată noua orînduire nu știrbește cu nimic acest adevăr ci, dimpotrivă, îl întărește prin multiplicitatea confirmărilor.

Așa cum rezultă din analiza datelor statistice și a prevederilor planurilor cincinale și anuale, majoritatea țărilor socialiste alocă în jur de 25—30 la sută din venitul național pentru dezvoltare, și-au mobilizat toate forțele și mijloacele pentru progresul multilateral al economiei, acordă o atenție prioritară dezvoltării industriei, ramurilor de vîrf ale acesteia, progresului tehnic, creșterii competitivității produselor proprii pe piața mondială, ridicării nivelului de trai al populației.

Drept rezultat, a crescut continuu nivelul de trai al tuturor categoriilor de oameni ai muncii. În perioada 1960—1977 retribuția medie nominală și reală a personalului muncitor a evoluat astfel în unele țări socialiste membre ale C.A.E.R. *) :

(în coeficienți 1960 = 100)

	Retribuție medie nominală	Retribuție medie reală
Bulgaria	1,93	1,67
Cehoslovacia	1,79	1,56
Polonia	2,82	1,78
România	2,13	1,97
Ungaria	2,10	1,58
U.R.S.S.	1,93	1,69

*) Calculat după Anuarul statistic C.A.E.R. 1978.

Totodată, avînd în vedere interdependența crescîndă dintre economiile naționale în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, trebuie apreciat, la întreaga sa valoare, rolul colaborării și cooperării dintre state, care constituie un factor de multiplicare a efortului național. În cadrul politicii sale externe țara noastră acordă prioritate dezvoltării colaborării și cooperării cu țările socialiste, acționează ferm pentru lărgirea și dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie, colaborare și solidaritate cu Uniunea Sovietică, cu celelalte țări membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste. Precizînd poziția partidului și statului nostru privind participarea României la colaborarea și cooperarea internațională, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„lărgirea colaborării, deci a interdependenței pe plan mondial, nu trebuie să fie opusă politicii de independență, ci, dimpotrivă, aceste două aspecte ale activității fiecărei națiuni constituie o strînsă unitate. Cu cît un popor este mai independent, se dezvoltă mai rapid, cu atît el poate să participe mai activ la colaborarea internațională. Colaborarea internațională nu trebuie să limiteze, ci, dimpotrivă, trebuie să contribuie la afirmarea personalității fiecărei națiuni și popor".**

Numai în condițiile subordonării factorului internațional celui național și nu invers colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste pot contribui activ la creșterea economică a fiecărei țări socialiste, la accelerarea progresului economic și social, la apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare a economiilor lor naționale. Totodată, dezvoltarea economică accelerată a țărilor socialiste, diversificarea fiecărei economii naționale sînt tot atîtea condiții pentru intensificarea și lărgirea pe toate planurile a colaborării și cooperării economice între ele.

Rezultatele obținute de România în industrializarea socialistă a țării, în dezvoltarea unei economii multilaterale sînt evident legate și de colaborarea și cooperarea țării noastre cu țările membre ale C.A.E.R., cu celelalte țări socialiste, cu toate statele lumii, după cum, pe măsura dezvoltării economiei naționale, a creșterii potențialului economic al țării, se creează și condițiile necesare extinderii relațiilor economice ale României cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la Sesiunea solemnă comună din 1 decembrie 1978, **„în scopul creșterii forței socialismului trebuie să se acționeze intens pentru perfecționarea continuă a raporturilor de colaborare economică dintre țările socialiste, promovîndu-se forme superioare de cooperare în producție și cercetarea științifică, adoptarea de programe pe termen lung. În cadrul colaborării și conlucrării dintre țările socialiste, un rol de cea mai mare însemnătate are, fără îndoială, afirmarea tot mai puternică a principiilor de egalitate, respect reciproc și întrajutorare tovărășească ce trebuie să ofere lumii un model înaintat de raporturi internaționale".** În acest spirit, arăta secretarul general al partidului, țara noastră acordă o atenție deosebită dezvoltării colaborării în cadrul C.A.E.R., care, la ultima sa sesiune, de la București, a adoptat programe speciale de colaborare în domenii de importanță economică deosebită. România acționează pentru intensificarea colaborării și cooperării cu țările membre ale C.A.E.R. pe baza egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, interesului fiecărei părți și avantajului reciproc, în scopul apropierii și egalizării nivelului lor de dezvoltare, al accelerării înfloririi fiecărei economii naționale, al creșterii forței și prestigiului socialismului. În același timp, România acționează susținut pentru promovarea largă a relațiilor economice, tehnico-științifice și culturale cu toate țările socialiste, după cum promovează o colaborare largă cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate.

Raportul dialectic dintre factorul intern — efortul propriu — și cel extern — colaborarea internațională în construcția economică, raport care stă la temelia colaborării și cooperării internaționale dintre țările socialiste, cere în mod obiectiv ca la stabilirea direcțiilor și criteriilor desfășurării acestui proces să se aibă în vedere interesele economice ale fiecărui stat socialist, necesitatea punerii în valoare cu maximă eficacitate a întregului potențial material și uman al fiecărei țări, crearea unei economii moderne, complexe și competitive pe plan internațional în toate țările socialiste. Trebuie arătat că, cu toate progresele realizate în dezvoltarea social-economică a țărilor socialiste, între ele continuă să existe inegalități mari în privința nivelului de dezvoltare a forțelor de producție. Unele țări socialiste se află deja în rîndul statelor industrializate, altele în cel al țărilor industrial-agrare sau agrar-industriale, iar în unele abia se pun temeliile industrializării țării, ceea ce face din apropierea și egalizarea nivelurilor lor de dezvoltare o cerință cu caracter legic a dezvoltării sistemului mondial socialist. Superioritatea relațiilor care caracterizează sistemul economic mondial socialist constă tocmai în aceea că el creează cadrul necesar pentru dezvoltarea complexă și multilaterală a fiecărei economii naționale, pentru lichidarea decalajelor economice care mai există între statele socialiste.

Ritmul dezvoltării țării noastre, rezultatele obținute în industrializarea socialistă a țării, progresele realizate în crearea unei economii moderne, succesele obținute în domeniul științei și tehnicii și în domeniul social, inclusiv în dezvoltarea democrației socialiste, politica sa internațională care a dobîndit un larg și înalt prestigiu în întreaga lume reprezintă o însemnată contribuție la dezvoltarea sistemului mondial socialist, la sporirea prestigiului socialismului în lume.

România are în vedere în întreaga sa politică internă și externă adevărul evident că forța sistemului socialist mondial este determinată de forța fiecărei țări socialiste în parte, că prestigiul și capacitatea de influențare a socialismului asupra evoluției mondiale depind de măsura în care socialismul se afirmă nu numai ca un mod superior de organizare a societății, ci și ca expresie a unor relații de tip nou între state și națiuni, mai echitabile decît cele generate de capitalism. Tocmai de aceea, Partidul Comunist Român, făcînd totul pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru sporirea potențialului ei economic și, pe această bază, pentru creșterea bunăstării generale a națiunii, militează neabătut pentru dezvoltarea raporturilor de prietenie cu toate țările socialiste, fără excepție, pe baza egalității depline, respectului independenței naționale, neamestecului în treburile interne, principiilor socialismului științific și întrajutorării tovărășești, cu toate popoarele ce construiesc noua orînduire. România socialistă demonstrează astfel că este pe deplin conștientă de faptul că modul în care este edificată noua orînduire în țara noastră, ca dealtfel în fiecare țară, exercită influența sa asupra afirmării și creșterii prestigiului socialismului în lume, că prin aceasta, construcția socialistă în fiecare țară, pe baza unei politici proprii, adecvată condițiilor și intereselor propriului popor; constituie o sarcină de cea mai mare răspundere, atît națională cît și internațională.

prof. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Perspective economice în țările nordice

CREȘTEREA ECONOMICĂ a țărilor nordice în acest an se va apropia de cea preconizată pe ansamblul statelor membre ale O.C.D.E. (3,5%), avînd-se în vedere că — în medie — Finlanda, Norvegia, Danemarca și Suedia anticipează o rată de creștere medie de 3% a P.N.B. Prognoza realizată de „Nordic Economic Outlook" apreciază că înviorarea față de ultimii doi ani a situației economice a țărilor vizate trebuie pusă în legătură cu o serie de factori, printre care : menținerea ratei inflației, în 1979, sub media prevăzută pentru O.C.D.E. ; subvențiile guvernamentale în sprijinul dezvoltării industriale ; creșterea în Norvegia și Suedia a investițiilor în bunuri de echipament ; reducerea deficitelor din balanța comercială externă, mai ales pe seama diminuării volumului importurilor.

Șomajul va rămîne, însă, în continuare ridicat, dezvoltarea industrială urmînd a se realiza fără crearea de noi locuri de muncă.

Pe țări, studiul citat apreciază că Suedia *va înregistra cel mai ridicat nivel de creștere al P.N.B. (4%) în rîndul țărilor nordice. În cazul* Finlandei *(3% rata de creștere anticipată a P.N.B.) se are în vedere majorarea consumului particular — deși în condițiile unui șomaj ridicat — și păstrarea trendului ascendent al industriei forestiere. Se așteaptă ca* Norvegia *să fie singura țară din grupul nordic care va înregistra o diminuare a ratei de creștere a P.N.B., previziunile sursei citate punînd aceasta pe seama măsurilor de austeritate economică ale guvernului norvegian, dat fiind datoriile externe ridicate ale țării.*

Un sondaj privind bursa internațională în 1979

COTIDIANUL economic francez „Les Echos" a organizat, la sfîrșitul anului trecut, un sondaj internațional de bursă menit să selecteze hîrtiile de valoare presupuse a realiza cele mai bune performanțe în 1979. Potrivit rezultatelor sondajului, valorile americane și franceze au fost preferate de 38% și respectiv 35% din cei anchetați, urmate de valorile britanice (5%), vest-germane și japoneze, fiecare cu cîte 4% din opțiuni.

În funcție de domenii mari de activitate, alegerea investitorilor internaționali se îndreaptă în primul rînd către informatică (în special firmele Amdahl, I.M.B.), urmată de transporturi, chimie, și altele (firmele franceze Luchaire, Matra). Nu au fost exprimate opțiuni pentru industria alimentară, bunuri de consum, inclusiv automobile.

Producția de automobile în unele țări socialiste

ÎN ACEST AN în Uniunea Sovietică *vor fi fabricate peste 2 milioane autoturisme și autocamioane. Astfel, uzinele Togliatti vor produce circa 700 000 autoturisme de mic litraj „Jiguli" („Lada"), iar uzinele din Moscova și Ijevsk (Ural) — peste 200 000 autoturisme „Moskvici". Uzina de autocamioane de mare tonaj din Kamsk va ajunge la o producție de 150 mii mașini anual.*

Polonia *va realiza 600—700 mii automobile în 1985, iar la sfîrșitul deceniului viitor — circa un milion de mașini anual. În prezent, industria poloneză fabrică peste 350 mii de autoturisme, 90 mii de autocamioane, 7 mii autobuze, în mai mult de 150 tipuri și variante.*

Industria de transport auto a R.P. Ungare *va înregistra o producție valorică estimată la 40 milioane forinți în 1980 și 56 milioane în 1985 (dublu față de 1975), din aceasta mai mult de jumătate urmînd să fie destinată exportului, inclusiv pe piețele occidentale. În prezent, uzinele „Ikarus" dețin locul patru în lume, producția de autobuze a acestora fiind prevăzută să ajungă la 60 000 în actualul cincinal, față de 40 000 în perioada corespunzătoare anterioară.*

Orientări în dezvoltarea economică

Bolivia : preocupări sporite pentru industrie

BOLIVIA, unul din principalii producători de cositor din lume, dar, cu toate acestea, cea mai săracă țară din America de Sud (P.N.B. pe locuitor este în jurul a 400 dolari) își pune cu acuitate problema atenuării dependenței economice externe în primul rînd prin dezvoltarea și diversificarea industriei. Această preocupare este justificată de faptul că industria minieră, realizînd aproximativ 75% din veniturile provenite din export (Bolivia exportă cositor, plumb, zinc, antimoniu, cupru, bismut, cadmiu, argint, wolfram), nivelul încasărilor este dependent de fluctuațiile prețurilor pe piața internațională, în condițiile în care dificultățile de exploatare a zăcămintelor determină costuri de producție ridicate.

Principalele orientări ale politicii în domeniul industriei vizează, paralel cu extinderea cercetărilor pentru descoperirea de noi zăcăminte de minereuri și de hidrocarburi, dezvoltarea capacităților de prelucrare primară a minereurilor, crearea unor ramuri ale industriei grele, creșterea capacităților energetice. Industriei extractive îi sînt alocate investiții pentru realizarea de noi obiective, printre care inițierea exploatării la zi a minefeurilor cu conținut scăzut de metal la mina de cositor Catavi ; potrivit studiilor de prefezabilitate, se preconizează obținerea unei producții anuale de aproximativ 4 500 tone cositor timp de 25 de ani (producția totală a țării se situează în jurul a 30 000 tone pe an).

Bolivia, care în 1970 exporta producția minieră numai sub formă de minereu, a început construirea de capacități de prelucrare astfel că, în 1977, metalele reprezentau peste 25% din valoarea producției miniere exportate, cu intenția ca în 1980 ponderea respectivă să ajungă la 60—65%. Se are în vedere mărirea sau construirea de noi capacități pentru prelucrarea cositorului, zincului, antimoniului, wolframului. Se intenționează valorificarea zăcămintelor de minereu de fier de la Mutun (rezerve estimate la 40 miliarde tone) prin construirea, pînă în 1984, a unui combinat siderurgic cu o capacitate inițială de 450 tone oțel pe an.

Bolivia, ca membră a Grupului andin, participă la realizarea programelor de dezvoltare industrială adoptate în cadrul acestei grupări. Industria boliviană va dispune pînă în 1981 de uzine pentru producerea de etilenă, polietilenă de înaltă și joasă densitate, polipropilenă, fenol. Va începe asamblarea de autocamioane ușoare echipate cu motor Diesel, precum și de autoturisme prin asimilarea rapidă a producției, urmînd ca, în 1981, să fie produs primul autovehicul cu piese fabricate în țară.

Pentru realizarea obiectivelor propuse, Bolivia se preocupă de amplificarea colaborării economice cu parteneri externi.

M. DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

DOLARUL S.U.A. a înregistrat în săptămîna 22—26 ianuarie 1979 o consolidare moderată față de restul valutelor occidentale, în perspectiva măsurilor cu caracter economic pentru anul curent prezentate Congresului, de președintele S.U.A. Observatorii au evidențiat influența exercitată asupra dolarului, pe piața de schimb, de intensificarea creșterii productivității în sectorul privat în ultima perioadă a anului trecut, cît mai ales de revizuirea estimărilor deficitului preliminat pe anul 1979 al balanței comerciale a S.U.A., în sensul reducerii lui cu 9 miliarde dolari, în condițiile creșterilor anunțate ale prețurilor produselor petroliere.

Lira sterlină a continuat să resimtă efectele nefavorabile datorate conflictelor de muncă din unele ramuri ale economiei țării, înregistrînd o depreciere de circa 0,7% la un curs de închidere de aproximativ 1,9950 dolari / 1 liră față de cel de 2,0075 dolari / 1 liră la finele săptămînii precedente. **Francul elvețian** a deschis la 1,6675 franci / 1 dolar, nivel ușor superior închiderii anterioare, după care a înregistrat un recul mai accentuat în final cînd s-a situat la circa 1,6900 franci elvețieni. **Marca vest-germană** a realizat o depreciere de circa 1% față de săptămîna precedentă în raport cu dolarul S.U.A., la un curs de 1,8550 mărci / 1 dolar. Datorită ritmului său de depreciere mai lent în raport cu dolarul, marca a început să cîștige teren în raportul de schimb cu francul elvețian. **Francul belgian** a oscilat în acest interval între 29,00 și 29,25 franci / 1 dolar.

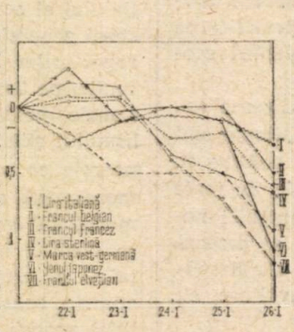

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 22—26.I., luîndu-se ca bază cursurile din 19.I. a.c.

După ce în prima parte a intervalului s-a menținut la un nivel relativ apropiat închiderii de referință, **francul francez** a regresat la circa 4,2550 franci / 1 dolar. **Lira italiană** a înregistrat un recul de circa 0,3% față de săptămîna precedentă, la un curs de aproximativ 836,75 lire / 1 dolar, nefiind afectată în mod deosebit de declanșarea crizei guvernamentale din Italia. **Yenul japonez** a înregistrat în final un recul de circa 1,1% față de săptămîna precedentă, cotînd la circa 200,00 yeni / 1 dolar.

Pe **piața eurodepozitelor** la 6 luni s-a înregistrat o reducere mai importantă a dobînzilor la euro-dolarii S.U.A. care au fost cotați în final la circa 11,375%, o reducere lejeră a dobînzilor la euromărcile vest-germane la circa 4,125%, în timp ce eurofrancii elvețieni s-au tranzacționat la un nivel de dobîndă relativ constant de 0,3125%.

Piața aurului a continuat să înregistreze fluctuații zilnice importante, menținîndu-se tendința de creștere a prețului metalului galben care a realizat pe ansamblul săptămînii o majorare de peste 5 dolari / uncie. La ultimul fixing la Londra al perioadei, prețul a fost stabilit la 235,45 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Franța: politica electroenergetică în fața reconsiderării

EXAMINÎND cauzele gravei întreruperi a curentului electric, care — în ziua de 19 decembrie 1978 — a determinat ample perturbări ale activității industriale, de transport, casnice etc. pe cea mai mare parte a teritoriului Franței, revista **L'Usine Nouvelle** ajunge la concluzia că un rol de primă importanță a jucat aici politica de investiții care a fost orientată în măsură crescîndă către înzestrarea cu echipament a producției de energie electrică și distribuția finală a acesteia, pe seama scăderii ponderii investițiilor pentru dezvoltarea rețelei de transport de înaltă tensiune și pentru asigurarea funcționării sale în condiții de securitate.

O altă cauză majoră a constituit-o politica prețurilor, care a determinat creșterea mai rapidă a consumului energiei electrice de joasă tensiune decît a celei de înaltă tensiune. În acest cadru a fost favorizată extinderea așa-zisului încălzit electric (casnic) „de completare". Se apreciază că punerea concomitentă în funcțiune, într-o zi friguroasă, a milioane de radiatoare electrice a constituit „picătura" care a determinat blocarea întregului sistem de alimentare cu energie electrică. Atrăgînd atenția asupra necesității revizuirii orientărilor menționate, revista pledează în același timp și pentru accelerarea realizării programului energetic nuclear din Franța.

Gaze naturale — dependența de import

O PROGNOZĂ relativ recentă asupra necesarului de gaze naturale al principalelor țări capitaliste dezvoltate și a gradului de acoperire a acestuia (vezi tabelul) relevă că dependența lor de importul de gaze se va accentua în viitor,

(mil. t.e.p.)

Țara	1930	1990	2000
Statele Unite			
— cererea	434	561	754
— oferta	391	465	562
— necesarul de import	43	96	192
Europa occidentală			
— cererea	225	310	417
— oferta	191	180	132
— necesarul de import	34	130	285
Japonia			
— cererea	28	93	125
— oferta	—	—	—
— necesarul de import	28	93	125

Sursa: „Chemical Economy and Engineering Review", octombrie 1978

fiind totală în cazul Japoniei, de aproape 70% din necesar în anul 2 000 (față de 15% în 1980) în cazul Europei occidentale și de 25% (față de 10%) în cel al Statelor Unite. După aprecierea specialiștilor, resursele de gaze naturale din țările nesocialiste și dezvoltarea în perspectivă a comerțului internațional cu gaze lichefiate vor asigura satisfacerea cererii tot mai mari din partea țărilor capitaliste dezvoltate.

Canalul Suez — creșterea continuă a traficului

CANALUL SUEZ, a cărui închidere temporară a provocat transportului maritim internațional pierderi evaluate la 13 miliarde dolari, înregistrează în prezent un trend ascendent în ceea ce privește traficul navelor și tonajul tranzitat. Astfel, se apreciază că în 1978 a fost depășit nivelul traficului din anul precedent, cînd acesta înregistrase 220,4 milioane tone (vezi graficul). Potrivit estimărilor cotidianului Financial Times se speră ca în curînd să fie depășit traficul record de 274,2 milioane tone din 1966. În anul 1977 exploatarea Canalului Suez a adus Egiptului venituri însumînd 400 milioane de dolari, prevăzîndu-se în perspectivă o creștere a acestora la cel puțin 1 miliard dolari între anii 1983—1985.

Principala preocupare pentru viitor o constituie crearea condițiilor pentru trecerea prin canal a tancurilor petroliere de mare tonaj, după realizarea proiectului de lărgire și adîncire, inițiat de R.A.Egipt. Potrivit proiectului, prima fază de extindere, care necesită investiții estimate la 1,5 miliarde dolari și este prevăzută să se încheie în 1980, va permite traficul prin canal a tancurilor de 150 000 tdw, încărcate. A doua fază va asigura tranzitul navelor petroliere de 260 000 tdw încărcate, al celor de 300 000 tdw parțial încărcate, precum și al oricăror altor nave de tonaj superior încărcate cu balast.

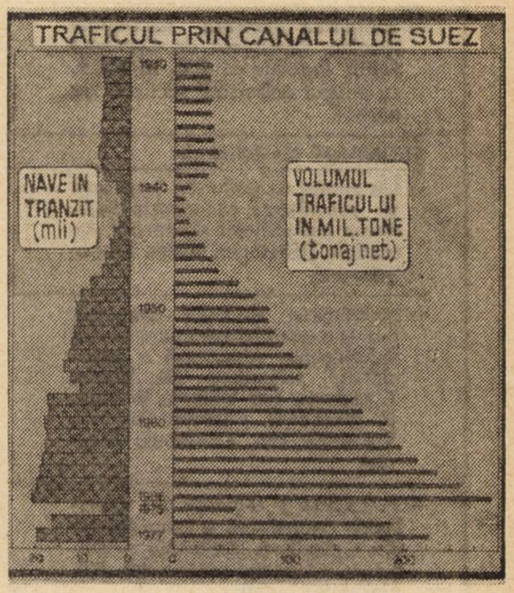

Tîrgul internațional Viena

Messegelände, Wien 2

7 – 11 martie 1979

idei, produse, informare, soluționarea celor mai variate probleme la Viena

Tîrguri de specialitate 1979 (extras)

MÖBEL '79
Tîrgul specializat de mobilă
Messegelände, Wien 2, 3–6.3. 1979

INTERBAU
Tîrgul internațional specializat de construcții de mașini
Messegelände, Wien 2, 7–11.3.1979

WDW
Săptămîna vieneză a modei pentru femei Messepalast, Wien 7
25–27.3.1979

IFABO '79
Tîrg specializat pentru organizarea și dotarea birourilor
Messegelände, Wien 2, 16–19.5.1979

Informații și legitimații pentru tîrg:
Consilierul comercial al Ambasadei Austriei la București
str. Londra nr. 6
7000 București

Publicom

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 5 din 2 februarie 1979

– **Scrisoarea adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu prilejul aniversării zilei sale de naștere** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Un proces cu profunde implicații și semnificații economice. Reciclarea materialelor și energiei secundare **(Gheorghe Nistor, Mugur Isărescu)** 3

– Mobilizarea spiritului gospodăresc și a energiei creatoare pentru valorificarea superioară a materialelor secundare **(B. Vasile, T. Ludovic, Ion Velican, V. Ioan, P. Alexandru, Cornelia Petrescu, Valenzina Ene, Constantin Stanciu)** 5

– Posibilități și exigențe ale valorificării superioare a potențialului din agricultură. Zootehnia – sector cu însemnate rezerve **(dr. ing. Alexandru Ignat)** 12

– Mecanismul economico-financiar : funcționalitate – eficiență. Evidența economică în sprijinul gospodăririi raționale a fondurilor **(conf. dr. Petru Pântea)** 15

– Perfecționarea sistematică a studiului cererii de consum a populației (II) **(Janos Fazekas)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Adunările generale ale oamenilor muncii. Dinamism, creativitate și eficiență, parametrii esențiali ai autoconducerii **(Dan Condrea)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

– Repartiția după muncă – lege economică a socialismului **(prof. dr. Sandu Costache)** 22

TEORII ● IDEI

– Puncte de vedere. Considerații privind o industrie de programe pentru calculatoare electronice **(dr. ing. Vasile Baltac)** 24

– Școli ● curente ● economiști. Evoluții în gîndirea despre planificare din țările în curs de dezvoltare (I) **(dr. Mircea Rozorea, dr. Dumitru Mureșan)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

– Succesele fiecărei țări socialiste, factor hotărîtor în afirmarea superiorității socialismului în lume (II) **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 28

– Tendințe – conjuncturi 30

– Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :

Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— **The letter addressed to comrade Nicolae Ceaușescu by the Political Executive Commitee of the C.C. of R.C.P., on the occasion of his birthday anniversary** 1

— Mobilizing the managing spirit and the creative energy in order to make more profitable the use of secondary materials. 5

— Possibilities and requirements concerning a higher-rate development of the agriculture potentialities. Zootechnics, a sector with important reserves **(Dr. eng. Alexandru Ignat)** 12

— The economic records, a reliable help for a rational funds administration **(Reader, Dr. Petru Pântea)** 15

— Systematical improvement in studying the consumption demand of the population (II) **(Janos Fazekas)** 17

— Considerations concerning an industry of computer programs **(Dr. eng. Vasile Baltac)** 24

— Schools — currents — economists. Evolution in the thoughts on planning in developing countries (I) **(Dr. Mircea Rozorea, Dr. Dumitru Mureșan)** 26

— Successful results of every socialist country — a decisive factor in asserting the superiority of the socialism in the world (II). **(Prof. Dr. Mihai Părăluță)** 28

DANS LE NUMÉRO

— **La lettre adressée au camarade Nicolae Ceaușescu par le Comité Politique Exécutif du C.C. du P.C.R., à l'occasion de son anniversaire** 1

— Mobiliser l'esprit d'administration et l'énergie créatrice pour la mise en valeur supérieure des matériaux secondaires. 5

— Possibilités et exigences d'une meilleure mise en valeur du potentiel de l'agriculture. Un secteur avec d'importantes réserves — la zootechnie **(dr. ing. Alexandru Ignat)** 12

— La comptabilité à l'appui de la gestion rationnelle des fonds **(maître de conférences dr. Petru Pântea)** 15

— Le perfectionnement systématique de l'étude de la demande de consommation de la population (II) **(Janos Fazekas)** 17

— Réflexions concernant une industrie de programmes pour ordinateurs **(dr. ing. Vasile Baltac)** 24

— Écoles — courants — économistes. Évolution dans la pensée sur le planning dans les pays en voie de développement (I). **(dr. Mircea Rozorea, dr. Dumitru Mureșan)** 26

— Les succès de chaque pays socialiste, facteur déterminant pour affirmer la supériorité du socialisme (II). **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **Послание, адресованное товарищу Николае Чаушеску, по случаю дня рождения, со стороны политисполкома ЦК РКП** 1

— Мобилизация хозяйственного чувства и творческой энергии для лучшего использования вторичных материалов 5

— Возможности и требования лучшего использования сельскохозяйственного потенциала. Животноводство-отрасль с большими резервами **(др. инж. Александру Игнат)** 12

— Экономический учет в помощь рациональному хозяйствованию фондов **(старший лектор др. Петру Пынтя)** 15

— Систематическое совершенствование изучения потребительского спроса со стороны населения (II) **(Янош Фазекаш)** 17

— Соображения относительно промышленности программ для электронновычислительных машин **(др. инж. Василе Балтак)** 24

— Школы. течения. экономисты. Эволюция мышления о планировании в развивающихся странах (I) **(др. Мирча Розоря, др. Думитру Мурешан)** 26

— Успехи каждой социалистической страны, решающий фактор утверждения превосходства социализма в мире (II) **(проф. др. Михай Пэрэлуцэ)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Centrala industrializării cărnii

ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A CĂRNII CONSTANȚA

IMPORTANT !

Pentru toate vîrstele, pentru toate gusturile, în toate anotimpurile puteți consuma cu încredere preparatele realizate de Întreprinderea de industrializarea cărnii Constanța.

Carnea proaspătă, preparatele din carne și conservele de carne realizate în unitățile întreprinderii vă asigură o alimentație consistentă, variată și rațională.

Unitățile producătoare, dotate cu utilaje moderne, asigură cele mai exigente condiții de igienă alimentară ; faptul că întregul proces de producție se realizează sub supravegherea atentă a medicilor de specialitate oferă o garanție completă a calității produselor realizate.

REȚINEȚI DECI,

Poposind în orașul Constanța sau petrecîndu-vă sejurul dv. pe litoralul românesc, la unitățile de alimentație publică sau în magazinele rețelei comerciale veți putea solicita sau vă veți putea aproviziona cu produsele realizate de Întreprinderea de industrializare a cărnii Constanța.

Produsele întreprinderii sînt preparate pe baza unor rețete alimentare specifice regiunii.

Întreprinderea de industrializarea cărnii Constanța realizează și pentru export o gamă variată de produse, mult apreciate și solicitate de consumatorii străini.

Pentru consumatorii care suferă de anumite afecțiuni, întreprinderea realizează produse dietetice, pe bază de rețete și recomandări medicale, pe care le pune la dispoziție în magazinele rețelei comerciale sau în unitățile de alimentație publică.

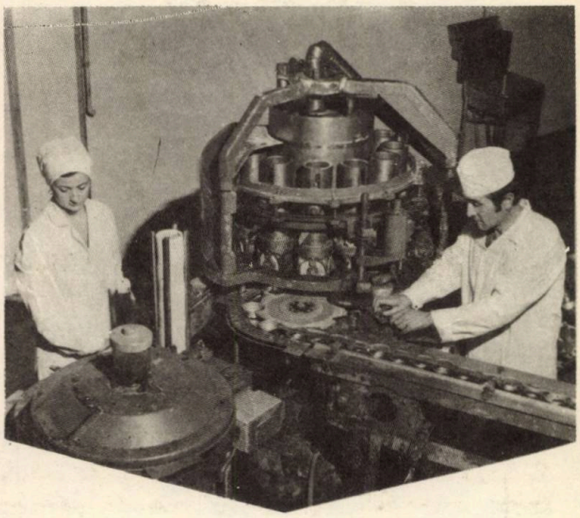

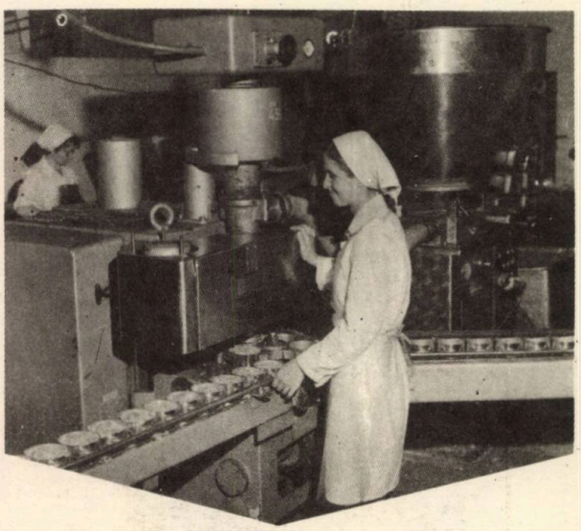

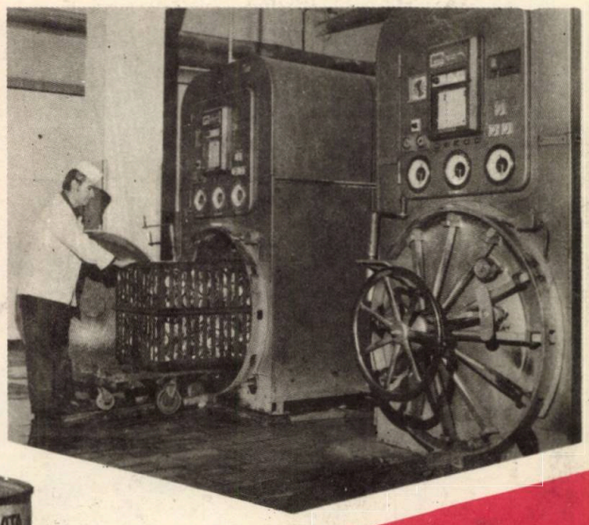

EXCURSIA ŞI SPORTUL ÎN SEZONUL ALB, O FEERIE...

VESTIMENTAŢIA ADECVATĂ ACESTORA, O CONDIŢIE!

O BOGATĂ ŞI VARIATĂ GAMĂ DE ARTICOLE VESTIMENTARE : HANORACE, TRENINGURI, PANTALONI PENTRU SCHI, PULOVERE, CĂCIULI, BOCANCI, MĂNUŞI, RUCSACURI, GENŢI, SACOŞE şi... multe altele, vă sînt oferite de toate raioanele şi magazinele de specialitate ale COMERŢULUI DE STAT

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

UN OBIECTIV PRIORITAR

realizarea integrală a producției nete

Numărul 6 ● Vineri 9 februarie 1979

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

„Este evident că realizarea măsurilor cu privire la creșterea nivelului de trai al întregului nostru popor este rezultatul nemijlocit al activității desfășurate, al succeselor obținute în dezvoltarea economiei naționale. Aceasta reflectă în mod pregnant justețea politicii partidului nostru, faptul că tot ceea ce realizăm este îndreptat spre a asigura creșterea bunăstării poporului, dezvoltarea generală a societății noastre".

NICOLAE CEAUȘESCU

D 646

1979 FEB 15

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Determinarea eficienței economice a investițiilor în cooperare (I)

În scopul creșterii responsabilității titularilor și beneficiarilor de investiții în elaborarea documentațiilor de fundamentare a proiectelor de investiții prin decretul Consiliului de Stat nr. 420/18 dec. 1976 s-a stabilit ca notele de comandă să aibă la bază, între altele, studii de dezvoltare în perspectivă a ramurilor, subramurilor și unităților, studii de marketing care să asigure stabilirea corespunzătoare a indicatorilor tehnico-economici ai obiectivelor de investiții.

Aportul esențial pe care studiile de marketing trebuie să-l aducă la fundamentarea acțiunilor de cooperare industrială, prin aliniere la practica internațională, este actualizarea fluxului rezultatelor anuale pe baza unor prognoze de marketing, care să permită stabilirea în mod dinamic a nivelului ratei de actualizare. În acest sens unul din principalii indicatori ce trebuie stabiliți pe baza acestor studii este și momentul optim al lansării pe piață a produselor rezultate, pornind de la potențialul și cerințele de ordin calitativ ale pieței interne și externe, concurența, tendința prețurilor pe piața externă, importurile de completare și costurile lor, investițiile în realizarea tehnologiilor prin cercetare proprie sau prin import, urmărindu-se pe această cale diminuarea riscului sporit pe care-l incumbă un proiect de investiții realizat în condițiile economiei de piață.

În același timp practica internațională arată că în prezent angajarea unui proiect de investiții în industrie, în special, trebuie să asigure o eficiență tot mai mare pentru a putea să reziste concurenței tot mai acerbe și să aducă beneficiile scontate prin participarea la diviziunea internațională a muncii.

În decursul dezvoltării unui proiect de investiții (societate mixtă de producție), alocarea de fonduri se face cu un grad mai mare sau mai mic de incertitudine pînă la lansarea pe piață a produselor, moment cînd începe returnarea fondurilor investite (vezi graficul).

Rezultă cu evidență din urmărirea acestui arbore de decizie importanța determinării în fiecare etapă (puncte decizionale) a unor indicatori de referință care să diminueze gradul de incertitudine asupra apariției unei pierderi.

În același timp caracterul cumulativ al apariției pierderilor pe măsură ce produsul „crește" pledează pentru curajul renunțării la proiect în faza în care devine evidentă incompatibilitatea sa cu structura cererii, diminuînd astfel volumul final al pierderii.

Utilizarea în unele întreprinderi, pentru anumite proiecte de investiții în cooperare a indicatorilor de eficiență a exportului de mărfuri, nu satisface decît în mică măsură cerințele de fundamentare a eficienței proiectului de cooperare. Aceasta deoarece nu este luată în considerare influența asupra eficienței acțiunii a unor factori cu caracter dinamic, cum sînt:

— durata de realizare a obiectivului, eșalonarea în timp a efortului de finanțare;

— punerea parțială în funcțiune a unor capacități;

— efectele temporar mai reduse, obtenabile în perioada de atingere a parametrilor aprobați;

— perioada de funcționare efectivă a obiectivului la nivelul parametrilor aprobați;

— durata de rambursare și nivelul dobînzilor la acțiunile finanțate din credite pe termen mediu și lung.

La acești factori se adaugă tendința de creștere accentuată a prețurilor și tarifelor, care s-a manifestat în mod pregnant în ultimii ani pe piața internațională în raport cu timpul. Acest fenomen, cunoscut sub denumirea de depreciere monetară, accentuează caracterul necomparabil al valorilor înregistrate în diferite perioade de timp, îngreunînd astfel analizele de eficiență și de rentabilitate.

Formele prin care se realizează acțiunile de cooperare industrială a țării noastre sînt societățile mixte de producție și comercializare, construirea în cooperare cu parteneri externi de obiective industriale, agricole, de transporturi etc., obiective construite pe credit pe termen lung, explorări și exploatări miniere, de țiței, forestiere și altele, exporturi complexe și livrări la cheie, lucrări de construcții-montaj.

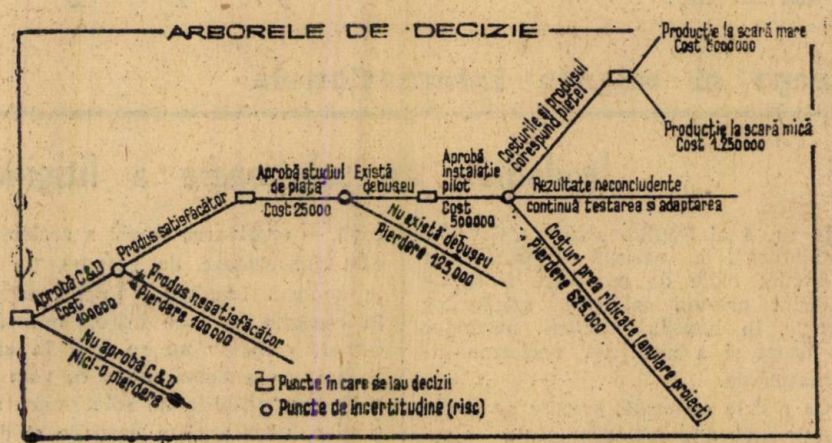

De aceea parte din acțiunile de cooperare sînt asimilate proiectelor de investiții industriale, agricole, de transporturi etc., interne la care se aplică indicatorii cum sînt:

— valoarea totală a investiției și volumul lucrărilor de construcții-montaj;

— prețul de cost pe unitatea de produs și cheltuielile de producție la 1000 lei producție marfă;

— beneficiul și respectiv acumulările totale anuale ce se obțin în urma realizării investiției (după atingerea parametrilor proiectați);

— durata de recuperare a investiției totale din acumulări și din beneficii;

— veniturile (totale și medii anuale) raportate la cheltuieli;

— randamentul investiției (beneficiile nete raportate la totalul cheltuielilor de investiție) etc.

Toți acești indicatori nu țin însă cont de faptul că efortul inițial nu se înregistrează instantaneu, ci eșalonat pe perioada de realizare a acțiunii de cooperare și că efectele nu se obțin toate dintr-odată, ci treptat, pe parcursul duratei de derulare a acțiunii analizate.

Exemplul alăturat (utilizînd cîțiva indicatori frecvent practicați în tranzacțiile internaționale) în care efortul inițial se realizează într-un an, producînd efecte timp de 1—2 ani, arată caracterul imperfect și contradictoriu al indicatorilor statici.

Se observă că indicatorul „Durata de recuperare a efortului inițial" nu face diferențierea dintre varianta 1-a și a 2-a, deși varianta a 2-a aduce beneficii suplimentare, avînd o durată de viață mai lungă; de asemeni, ceilalți indicatori nu diferențiază varianta 3 și 4, deși varianta a 3-a are venituri mai mari în primul an, în condiții de egalitate a veniturilor totale.

Rezultă că indicatorii statici nu pot constitui un criteriu concludent de analiză, evaluare, comparare și selecționare a acțiunilor de cooperare economică internațională, în raport cu eforturile depuse și efectele obținute, ceea ce impune complearea lor cu indicatori dinamici — indicatori pe care-i vom prezenta în numărul viitor al suplimentului.

A. IORDĂCHESCU

Exemplu:

— în unități valorice convenționale —

Varianta de realizare	Eforturi inițiale An 0	Efecte anuale nete Anul 1	Anul 2	Total	Efect anual mediu	Rezultat net
0	1	2	3	4	5	6
A	10.000	10.000	-	10.000	10.000	0
B	10.000	10.000	1.100	11.000	5.550	1.100
C	10.000	3.762	7.762	11.524	5.762	1.524
D	10.000	5.762	5.762	11.524	5.762	1.524

Se calculează următorii indicatori:

Varianta de realizare	Durata de recuperare a efortului 2:1	Efect total raportat la efortul inițial 4:1	Efect mediu anual asupra efortului inițial 5:1	Rezultat net raportat la efortul inițial 6:1
A	1 ani	1,00	1,00	0
B	1 "	1,11	0,56	0,11
C	1,8 ani	1,15	0,58	0,15
D	1,7 ani	1,15	0,58	0,15

Conform acestor indicatori, apar următoarele clasificări ale variantelor considerate:

Criteriul de clasificare (indicatorii)	Clasificarea variantelor A	B	C	D
Durata de recuperare a efortului inițial:	1	1	4	3
Efectul total raportat la efortul inițial:	4	3	1	1
Efectul mediu anual raportat la efort:	1	4	2	2
Rezultat net raportat la efortul inițial:	4	3	1	1

drept și uzanțe internaționale

Modalități de soluționare a litigiilor

În nr. 4 al Suplimentului „Revistei economice", la această rubrică am prezentat căile de rezolvare a reclamațiilor privind calitatea mărfurilor livrate, în lumina practicii, normelor de drept și a uzanțelor uniforme internaționale.

Ca regulă generală, oricare ar fi calea urmată din cele prezentate — repararea lotului de marfă livrată, restituirea acesteia, acordarea de bonificații — rezolvarea finală a reclamației este generatoare de pagube, pe care le suportă furnizorul intern, evident, în cazurile în care întreprinderea de comerț exterior nu se află în culpă. În cele ce urmează, după ce vom prezenta modalitățile de soluționare a litigiilor, vom analiza cazurile și documentele prin care se localizează prejudiciul în gestiunea furnizorului.

Soluționarea litigiilor

Necesitatea menținerii și consolidării unor bune raporturi între organizațiile economice participante la relațiile economice internaționale a determinat crearea unor căi specifice de rezolvare a litigiilor în legătură cu executarea contractelor comerciale internaționale și, în special, cele privind calitatea mărfurilor livrate. Astfel, prin organizarea unei colaborări permanente între parteneri pe toată durata executării obligațiilor decurgînd din contractul comercial internațional se urmărește identificarea promptă a oricăror probleme care ar apărea, adoptarea măsurilor celor mai potrivite pentru soluțio-

narea acestora și, în ultimă instanță, evitarea oricărei situații litigioase. În situația în care totuși apar unele litigii, practica internațională a statornicit, încă de la începuturile schimburilor economice mondiale, două modalități de soluționare : calea amiabilă și arbitrajul comercial internațional.

● **Soluționarea litigiilor pe cale amiabilă.** Statistica o dovedește că partenerii la relațiile economice internaționale vădesc preocuparea rezolvării lor pe cale amiabilă, prin negocieri. Practica întreprinderilor române de comerț exterior învederează că majoritatea covîrșitoare a contractelor comerciale internaționale includ obligația reciprocă a părților de a depune toate străduințele pentru rezolvarea prin bună înțelegere a oricărui litigiu ce s-ar ivi în cursul executării obligațiilor ; această cale de soluționare a litigiilor este urmată, astfel cum vom arăta mai jos, chiar în cursul procedurii arbitrale. Practica Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România învederează că aproximativ o treime din litigiile aduse în fața acestei instanțe de arbitraj comercial internațional se lichidează prin împăcarea părților, care prin protocoale depuse în instanță convin termene suplimentare sau condiții noi de executare a prestațiilor contractuale sub raportul cantității ori calității.

Urmînd aceeași linie, cu valoare de principiu, și în cazul litigiilor rezultate din reclamațiile privind calitatea mărfurilor, calea soluționării amiabile este preferată ; mai mult decît atît, putem afirma fără posibilitate de tăgadă, că în acest domeniu frecvența soluționărilor pe cale amiabilă este mult mai mare. Într-adevăr, remedierea, înlocuirea unor ansamble, retragerea și înlocuirea în întregime a lotului de marfă livrat, și, într-o anumită măsură, acordarea de bonificații sînt consecințele negocierilor privind reclamația de calitate purtate de părțile contractante, negocieri care au dus, în cele din urmă, la o soluționare definitivă a litigiului, pe cale amiabilă.

Consemnarea acordului de voință al părților cu privire la soluționarea litigiului se face în toate cazurile sub formă scrisă. Documentul constatator, care poartă denumiri diferite — protocol, proces-verbal, addenda la contractul comercial etc. —, trebuie să cuprindă o descriere completă a împrejurărilor de fapt — obiectul reclamației, propunerile cumpărătorului, ale vînzătorului, termenele de înlăturare a defecțiunilor etc. —, și **hotărîrea adoptată de părțile contractante,** cu mențiunea că ea **a fost adusă la îndeplinire de vînzător,** iar ca urmare, odată cu semnarea documentului, litigiul se consideră soluționat definitiv.

Datorită importanței practice pe care o prezintă concilierea pe cale amiabilă — evitarea cheltuielilor de arbitraj, salvarea bunelor raporturi comerciale existente între părți etc. —, Condițiile generale de livrare C.A.E.R. — 1968/1975, la paragraful 76 prevede că „vînzătorul este obligat să analizeze reclamații privind calitatea sau cantitatea mărfii și să răspundă cumpărătorului asupra fondului reclamației (să confirme acordul pentru satisfacerea ei integrală sau parțială ori să comunice refuzul de satisfacere integrală sau parțială, fără întîrziere, dar nu mai tîrziu decît în cursul termenului prevăzut în contract. Dacă un asemenea termen nu este stabilit prin contract, atunci **răspunsul asupra fondului reclamației trebuie să fie dat de către vînzător neîntîrziat, nu mai tîrziu de 60 de zile, iar în privința uzinelor și a instalațiilor complexe — în decurs de 90 de zile de la data primirii reclamației de către vînzător.** Consecința depășirii acestor termene este stabilită de același paragraf, la pct. 2 și anume dacă cumpărătorul se adresează arbitrajului, vînzătorul va suporta taxele de arbitraj, indiferent de soluția finală a litigiului.

● **Soluționarea litigiilor pe calea arbitrajului comercial internațional.** În cazurile în care litigiul nu a putut fi evitat și soluționat pe cale amiabilă, părțile tind să prevadă rezolvarea lui pe cale arbitrală. Clauzele de arbitraj devin, astfel, caracteristice contractelor comerciale internaționale. Dată fiind natura sa contractuală, la baza oricărui arbitraj comercial internațional este convenția de arbitraj, adică acordul de voință al părților de a supune litigiul spre rezolvare instanței arbitrale, cu excluderea jurisdicțiilor de drept comun. Convenția de arbitraj poate să îmbrace două forme : **clauza compromisorie** și **compromisul.** Clauza compromisorie este clauza cuprinsă într-un contract comercial internațional prin care părțile stipulează că eventualele litigii ce s-ar ivi între ele în legătură cu executarea obligațiilor decurgînd din contract vor fi rezolvate de arbitraj. Compromisul este convenția părților litigante de a supune spre soluționare arbitrajului un litigiu preexistent.

Documentul prin care se consemnează soluția dată de comisia de arbitraj aleasă de părți se numește **hotărîre** și, în principiu este definitivă, putînd fi pusă în executarea creanței.

Localizarea prejudiciului

Reamintim că la baza exporturilor noastre stau două grupe de raporturi juridice, generate de două contracte distincte care se încheie pentru fiecare tranzacție în parte :

— primul, contractul comercial de vînzare internațională, în care **vînzător** este întreprinderea de comerț exterior exportatoare, iar **cumpărător** este partenerul extern — importator al mărfurilor românești achiziționate ;

— al doilea, contractul economic de livrări pentru export, în care **furnizor** este întreprinderea producătoare a mărfurilor care urmează a fi expediate cumpărătorului extern, iar **beneficiar** întreprinderea de comerț exterior exportatoare (vînzătoare în primul contract).

Din acest mecanism juridic se desprind importante consecințe, dintre care le sintetizăm pe acelea care privesc calitatea mărfii :

— primul contract, deși îl precede în timp pe cel de-al doilea, se încheie de întreprinderea de comerț exterior cu respectarea parametrilor calitativi prevăzuți în fișele tehnice sau în caietele de sarcini sau în cazul modificării lor cu acordul furnizorului intern ;

— al doilea contract, respectiv cel intern de livrări pentru export se încheie sincronizat cu contractul extern în ceea ce privește parametrii calitativi, astfel că **ambele contracte** conțin aceleași prevederi privind calitatea mărfurilor de livrat ;

— de aici concluzia : furnizorul răspunde față de beneficiarul-exportator pentru livrarea unor mărfuri neconforme cu prevederile din contractul economic de livrări pentru export și, implicit, cu cele din contractul comercial de vînzare internațională, de vreme ce parametrii comerciali înscriși în cele două contracte sînt identici.

Evident, răspunderea furnizorului este condiționată și de faptul de a fi în culpă. Următoarea speță socotim că este concludentă : Arbitrajul de Stat Central a statuat că de calitatea necorespunzătoare a produselor livrate cumpărătorului extern, potrivit celor relatate mai sus, nu în toate cazurile răspunzător este furnizorul intern. În unele situații o asemenea răspundere revine întreprinderii de comerț exterior exportatoare, așa cum rezultă dintr-un litigiu dedus în fața arbitrajului ; prin probele administrate s-a stabilit că un anumit lot de marfă s-a depreciat calitativ în timpul transportului maritim, întrucît întreprinderea de comerț exterior nu a dat armatorului nici o instrucțiune specială cu privire la caracteristicile ambalajelor și la măsurile necesare pentru ca mărfurile să nu-și piardă însușirile calitative în timpul călătoriei pe mare, determinînd astfel pe comandantul navei să le considere mărfuri obișnuite. Această omisiune a contribuit la degradarea și la ajungerea la cumpărătorul extern în stare inutilizabilă. În atare situație — se reține prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2122/1976 că întreprinderii furnizoare nu îi poate fi imputată degradarea mărfurilor și, ca urmare, prejudiciul a fost suportat de întreprinderea de comerț exterior, beneficiară în contractul intern de livrare pentru export.

O altă speță, care demonstrează necesitatea sincronizării prevederilor din contractul extern cu cel intern. Așa cum bine se știe, potrivit prevederilor legale întreprinderile specializate de comerț exterior sînt obligate să încheie contractele externe „în condiții de plată și de derulare care să fie

în concordanță cu interesele și posibilitățile financiare și de producție ale unităților economice producătoare sau beneficiare" (art. 24, al. c. din Legea nr. 1/1978 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a R.S.R.). Această obligație este clară : între contractele de livrare pentru export și contractele comerciale internaționale de vînzare-cumpărare există o strînsă corelație, o interferență internă determinată de comunitatea de interese. Pe alt plan spus, sincronizarea intimă ce trebuie să existe între clauzele celor două categorii de contracte determinată de identitatea obiectului lor, ridică competitivitatea mărfurilor noastre destinate exportului. De aici, prin consecință, necorelarea clauzelor contractuale amintite mai sus, e generatoare de prejudicii părților în contract și deci lezează interesele generale ale economiei.

Practica a relevat și unele aspecte negative de această natură. O speță luată, din mai multe posibile, ilustrează cele amintite. Reclamanta — întreprindere de comerț exterior — nu a realizat corelarea necesară în contractul încheiat cu o întreprindere producătoare de mărfuri destinate exportului. Consecințele de natură patrimonială, datorate necorelării amintite s-au localizat la reclamantă. Organele arbitrale au reținut culpa întreprinderii reclamante care nu și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile ce-i cădeau legal în sarcină, procedînd în consecință. (Decizia P.A.S. nr. 3299/1977).

Răspunderea furnizorului, deși prevăzută de legislația în materie, ea se regăsește în toate contractele economice de livrare pentru export, sub forma unor clauze exprese. Iată cum este formulată o asemenea clauză într-un contract intern încheiat de o întreprindere producătoare de mașini-unelte și Întreprinderea de comerț exterior „Mecanoexportimport" :

„În cazul cînd, ca urmare a constatărilor făcute, reclamația se rezolvă pe cale amiabilă între exportator și cumpărătorul extern, modul de rezolvare a reclamației, aprobat de M.I.C.M., este opozabil furnizorului.

De asemenea, în cazul cînd litigiul extern nu se rezolvă pe cale amiabilă, este opozabilă furnizorului, hotărîrea dată de către instanța de arbitraj internațional competentă, potrivit prevederilor contractului extern, ori convențiilor internaționale la care R. S. România este parte ori a aderat".

Legat de localizarea prejudiciului în gestiunea furnizorului se mai pun două probleme : cuantumul acesteia și modalitatea de transferare din gestiunea întreprinderii de comerț exterior exportatoare în acea a furnizorului intern.

Cuantumul prejudiciului localizat inițial în gestiunea întreprinderii de comerț exterior se dovedește cu :

— documentul de rezolvarea litigiului pe cale amiabilă, actul care reflectă cheltuielile efectuate de exportator, însoțite de o notă de debitare explicit redactată ;

— hotărîrea Comisiei de arbitraj comercial internațional și alte acte de cheltuieli necuprinse în hotărîre însoțite, de asemenea, de o notă de debitare.

Transferul în gestiunea întreprinderii producătoare a cheltuielilor suportate inițial de întreprinderile de comerț exterior exportatoare și care constituie o parte din prejudiciul provocat de reclamația privind calitatea mărfurilor livrate de furnizorul intern, se poate realiza :

— prin dispoziție de plată, dacă furnizorul este de acord cu decontul prezentat ;

— în baza Hotărîrii Arbitrajului Central de Stat, în ipoteza în care părțile nu au ajuns la un acord asupra cuantumului de plată.

Ultima cale considerăm că nu este recomandabilă datorită cheltuielilor suplimentare și a timpului irosit cu soluționarea litigiului arbitral.

Oricare ar fi calea de recuperare a cheltuielilor avansate de exportator privind un anumit lot de marfă livrat calitativ necorespunzător, compartimentul de resort al întreprinderii furnizoare are obligația să întocmească o notă detaliată privind atît suma virată întreprinderii de comerț exterior, cît și cheltuielile efectuate direct cu repararea, schimbarea unor piese sau ansamble, deplasări în țara cumpărătorului etc. Nota de cheltuieli împreună cu un referat prin care se expune situația de fapt și se formulează propunerile cu privire la modul de stingere al debitului se supune spre analiză și aprobare organului de conducere colectivă. În cazul în care paguba produsă se datorează vinovăției unei persoane, antrenează răspunderea sa materială, în condițiile Codului muncii. Dacă însă nu se poate reține existența unei vinovății, organul colectiv de conducere poate, potrivit legii, să treacă debitul pe cheltuieli, precum și, după caz, să dispună ca paguba să fie suportată în condițiile art. 56 din Legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor.

dr. Al. DETEȘAN

conjunctura pe piețele valutare și de capital

Evoluții ale ratei dobînzii pe piețele occidentale de capital

Importanța pe care o prezintă nivelul ratei dobînzii pe piețele internaționale de capital pentru operațiunile de comerț exterior este bine cunoscută : ea semnifică costul creditului, deci cuantumul cheltuielilor suplimentare pe care le presupune amînarea plății, contractarea de împrumuturi bănești, imobilizările de fonduri materiale și financiare etc. În schimb, răspunsul la întrebarea „care este în prezent nivelul ratei anuale a dobînzii pe piețele financiare internaționale" nu este deloc simplu.

Rata oficială a scontului în principalele țări occidentale variază, în prezent, în limite foarte largi, de la 1% în Elveția, la 3% în R.F. Germania, 6% în Belgia, 9,5% în Franța și S.U.A., 10,5% în Italia și 12,5% în Anglia. La depozitele în eurovalute remarcăm aceleași discrepanțe : sub 1% la depozitele în eurofranci elvețieni, între 3 și 4% la depozitele în euromărci vestgermane și între 10 și 12 la depozitele în eurodolari. Importurile de marfă curentă pot beneficia de credite ale căror dobînzi variază, în prezent, de la 6—8% în R.F. Germania la 10—13% în Franța, Anglia și R.F. Germania și 15—18% în Italia. În schimb, pe piața capitalurilor pe termen mediu și lung discrepanțele sînt de relativ mai mică amploare : randamentul obligațiunilor emise pe piețele naționale și cel al euroobligațiunilor se situează între 6 și 10%. De asemenea, costul creditelor pe termen mediu și lung acordate de instituțiile naționale sau internaționale de specialitate variază în marje ceva mai înguste, între 7 și 10%. Pentru a ne descurca într-o asemenea varietate de rate ale dobînzii sînt necesare unele precizări.

În primul rînd, în atingerea obiectivelor politicii economice privind influențarea ciclului economic, investițiilor, cursului valutei naționale etc., guvernele occidentale utilizează, ca instrument de primă importanță, pîrghia creditului. Deoarece politica monetară oficială este derulată în principal prin intermediul băncii centrale, cel dintîi eșalon care resimte influența măsurilor guvernamentale îl reprezintă taxa oficială a scontului și dobînzile la împrumuturile și creditele pe termen scurt (dobînzile la depozitele bancare sub un an de zile etc.). În Elveția, unde există un exces de lichiditate ca urmare a intrărilor de capitaluri speculative căutînd plasamentele sigure în franci elvețieni, taxa oficială a scontului este de numai 1%, iar rata dobînzilor la depozitele bancare este, de asemenea în jur de 1%, chiar negativă, pentru a descuraja intrările de noi fonduri speculative. În schimb, în S.U.A. politica urmată de Sistemul Federal de Rezerve (banca centrală a S.U.A.) a urmărit, în ultimul timp, punerea sub control a creșterii masei monetare și sprijinirea dolarului pe piețele de schimb valutar, ceea ce a

dus la creșterea continuă a taxei oficiale a scontului pînă la nivelul de 9,5% cel mai înalt înregistrat vreodată în această țară.

În al doilea rînd, rata dobînzilor urmează în mare evoluția ciclului economic și este de fapt, un indicator al conjuncturii din fiecare țară. Fazele de ciclu fiind deosebite acest lucru generează diferențieri în tendința dobînzilor: astfel, la sfîrșitul perioadelor de avînt conjunctural piețele de capital sînt „stoarse" de fonduri și în consecință dobînzile sînt relativ ridicate. S.U.A. se găsesc în prezent în perioada de încetinire premergătoare unei eventuale recesiuni prognosticată pentru a doua jumătate a acestui an și în consecință dobînzile sînt aproape de nivelul lor maxim: rata dobînzii preferențiale practicată de marile bănci americane se situează la aproape 12%, nivel care a fost atins numai în timpul recesiunii din 1974. În schimb, în țările vest-europene și în Japonia, aflate încă în faza de creștere economică, nivelul dobînzilor se află sub maximele ciclului conjunctural.

În al treilea rînd, nivelul dobînzilor reflectă influența inflației. Accentuarea acesteia în ultimii ani a determinat — dincolo de fluctuațiile ciclice — un proces continuu de majorare a ratei dobînzilor, în special în țările în care deprecierea inflaționistă a banilor a fost mai puternică: Anglia, Italia, Franța și mai recent S.U.A. Influența inflației este mai perceptibilă la împrumuturile pe termen mediu și lung, în cazul cărora efectele politicii monetare a băncii centrale sînt mult atenuate. Aici are un grad ridicat de valabilitate formula: rata nominală a dobînzii este egală cu rata reală a dobînzii (respectării rata minimă a profitului la capitalul avansat) plus rata inflației.

În sfîrșit, o ultimă categorie de factori cu influență asupra dobînzilor sînt cei specifici fiecărei economii. In primele două decenii postbelice nivelul general al dobînzilor din S.U.A. a fost inferior celui din Europa Occidentală ceea ce explică dealtfel, exportul american de capital; piața americană cunoștea atunci o supraofertă de capital, spre deosebire de economiile vest-europene care simțeau nevoia acută de fonduri pentru investiții. În ultimii ani situația s-a modificat sensibil, nivelul general al dobînzilor din S.U.A. egalînd sau chiar depășind pe cel al dobînzilor din unele țări occidentale, fenomen care se observă și în inversarea, într-o anumită măsură, a direcției în care se mișcă capitalurile. Creșterea „costului banilor și creditului" în S.U.A. se datorează nu numai sporirii necesarului de investiții în această țară, ci mai ales agravării procesului inflaționist și slăbirii poziției dolarului.

Cîteva concluzii se desprind din prezentarea anterioară. Este evident că nu există o singură rată a dobînzii pe piețele de capital, sau la creditele internaționale și, în funcție de scopul urmărit, trebuie aleasă cu atenție informația cea mai adecvată. Semnificația fiecărui nivel de dobîndă, sau a tendinței dobînzilor, trebuie interpretată în contextul general economic, altfel poate genera concluzii false. De regulă rata dobînzilor la capitaluri pe termen scurt arată mai puțin costul mediu al banilor și creditului și mai mult considerente de ciclu economic și de politica guvernamentală; în acest ultim sens, în special nivelul taxei oficiale a scontului trebuie interpretată cu grijă cu atît mai mult cu cît există „diferențieri tehnice" între diferitele țări occidentale în ceea ce privește conținutul acestei „rate oficiale a dobînzilor". În timp ce nivelul ratei dobînzilor la capitalurile pe termen scurt este un adevărat barometru conjunctural, rata dobînzilor la împrumuturile pe termen mediu și lung semnifică mai corect ceea ce înțelegem prin „costul mediu al creditului" Randamentul euroobligațiunilor sau nivelul ratei dobînzilor practicate de unele instituții financiare naționale sau internaționale (de exemplu BIRD) pot fi considerați indicatori semnificativi în acest scop *) nivelul lor, situat în prezent în medie între 8 și 10%, în care costul nominal al creditului este destul de mare și el se va păstra la niveluri relativ ridicate și în următorii ani, atîta timp cît inflația nu se va atenua simțitor. Totuși, tocmai perspectiva continuării procesului inflaționist, cu corolarul său deprecierea puterii de cumpărare a banilor, fac relativ mai preferabilă poziția de debitor, decît cea de creditor, în relațiile internaționale.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

* Sînt excluse instituțiile financiare care acordă împrumuturi în condiții comerciale (cu dobîndă subvenționată).

noțiuni, termeni, operațiuni

Franchising

Termenul de „franchising" era utilizat în documentele oficiale din Anglia încă din secolele XVIII și XIX, pentru a desemna privilegii comerciale acordate de autorități. Termenul derivă din verbul „affranchir" = a liberaliza (lb. franceză), utilizat încă din evul mediu pentru desemnarea unor facilități (franciză) acordate pe un anumit teritoriu de conducătorul local.

Ca fenomen economic contemporan, sînt date numeroase definiții activității de franchising, după cum numeroase sînt și genurile de aranjamente comerciale și financiare pe care le desemnează. Lucrarea „Franchising și sistemul total de distribuție" de Dov Izraeli, una din cele mai adînci analize a operațiunilor de franchising publicate (lb. engleză), îl definește ca „un contract sau acord comercial, explicit sau implicit, dintre 2 parteneri, pe o perioadă definită sau nedefinită, prin care se garantează dreptul agentului (franchiser) de a oferi, vinde, distribui și promova prin marcă, campanii publicitare) mărfuri sau servicii, fabricate, prelucrate sau comercializate de către o altă firmă (franchiser). În cadrul contractelor de franchising s-au dezvoltat puternice sisteme de distribuție cum au fost cele create de Singer Sewing Machine Co. (pentru mașini de cusut), Coca-Cola, Pepsi-Cola, Seven-up (băuturi răcoritoare), General Motors (automobile în S.U.A.).

Spre exemplu în anii '70 ponderea sistemelor de desfacere reprezentînd „industria" franchising-ului dețineau ponderi importante în totalul desfacerilor de mărfuri pe piața americană la grupe de mărfuri ca: automobile și camioane 49,4%, stații de benzină 17,8%; piese de schimb și anvelope auto 12,9%.

Utilizarea franchising-ului în crearea unui sistem de distribuție la export poate apare uneori ca o soluție oportună avînd în vedere că implică investiții și risc relativ reduse față de crearea unei rețele proprii de distribuție. De asemenea, pe unele piețe, prin reglementări guvernamentale sînt preferate asemenea modalități de desfacere care promovează pe piața locală forme și metode moderne de merchandising și management, care antrenează ocuparea și instruirea forței de muncă locale. Preferința pentru distribuitori locali poate îmbrăca și forma unor tradiții de cumpărare, cum este cazul în Anglia, unde de largă audiență se bucură sloganul „buy British" (cumpără marfă englezească). În concluzie putem enumera ca factori care justifică utilizarea franchising-ului în promovarea exportului sînt:

1. Noutatea unei piețe, care face, pentru început, dificilă integrarea în sistemul local de comercializare ca mediu economic, juridic, cultural etc.;
2. Dificultățile de studiere a pieței și de adaptare la modalitățile de comercializare practicate;
3. Restricțiile legale, care recomandă utilizarea unor distribuitori locali în operațiunile de import;
4. Față de alternativa unei filiale locale franchising-ul prezintă pentru exportator importante economii în ceea ce privește investițiile inițiale, cheltuielile de salarii și asigurare, ca și o integrare mai ușoară pe piața locală.

Pentru agent (franchiser) avantajele ce decurg din realizarea unui astfel de angajament sînt :

1. Beneficiază de un nume şi o marcă de comerţ de prestigiu ;

2. Aprovizionarea se face cu mărfuri de calitate standard, apreciată şi cunoscută în întreaga reţea de pe piaţa respectivă ;

3. Metodele de conducere, inclusiv sistemul de evidenţă şi gestiune sînt unitare în întreaga reţea, constituind un sprijiin important în organizarea şi desfăşurarea activităţii agentului ;

4. Beneficiază de sprijin financiar din partea exportatorului (franchisor) ;

5. Primeşte asistenţă în amplasarea punctelor de desfacere, în alegerea tehnicilor de vînzare, în proiectarea logisticii comerciale, în pregătirea profesională, etc. Contractul de franchising cuprinde următoarele capitole : I. Drepturile agentului ; II. Obligaţiile agentului ; III. Obligaţiile exportatorului (franchisor) ; IV. Modul de plată al agentului (comisionul) ; V. Controlul activităţii agentului ; VI. Durata constractului şi condiţiile de încetare a contractului.

I. Printre drepturile agentului se numără : a) utilizarea mărcii şi denumirii firmei pe care o reprezintă, inclusiv a prestigiului comercial ; b) utilizării patentelor, metodelor de lucru, echipamentelor şi design-ului firmei respective ; c) sprijinul compartimentelor specializate ale firmei din centrală, în management, producţie, marketing, proiectarea, execuţia şi echiparea sediului local, aprovizionarea în condiţii de preţ avantajoase şi într-o structură adecvată pieţei, asistenţă în elaborarea unor acţiuni de promovare, etc. d) dreptul de desfacere în exclusivitate pentru o anumită localitate sau zonă, fără concurenţă din partea firmei reprezentate sau altui agent.

II. Obligaţiile agentului se referă la : a) promovarea vînzării mărfurilor şi/sau serviciilor firmei reprezentate ; b) menţinerea calităţii mărfurilor oferite pe piaţă la nivelul normelor stabilite şi a prestigiului exportatorului pe plan local ; c) cooperarea cu firma principală ca şi cu alţi agenţi, din alte zone ale principalului;

De asemenea multe din drepturile agentului, pot fi incluse în contract simultan şi ca obligaţii, cum ar fi, de exemplu, dreptul de a folosi denumirea firmei şi mărcile de produs ale exportatorului ; de asemenea, dreptul de a utiliza metodele de vînzare ale principalului, poate fi inclus şi în capitolul de obligaţii al contractului sub forma obligaţiei de a respecta instrucţiunile firmei reprezentate în organizarea desfacerii. Firma exportatoare poate, uneori, să interzică agentului său comercializarea unor produse similare de altă provenienţă sau extinderea ariei acordate.

III. Obligaţiile exportatorului (franchisor) reies din drepturile şi facilităţile acordate prin contract agentului, de respectarea lor depinzînd calitatea muncii agentului şi respectiv dinamica vînzărilor pe piaţa locală.

IV. Controlul îndeplinirii obligaţiilor asumate de către agent se face pe 3 direcţii principale : respectarea disciplinei financiare, evitarea degradării economice a operaţiunilor agentului, respectarea standardelor calitative privind mărfurile vîndute pe plan local.

Se poate prevede dreptul de a efectua verificări ale gestiunii agentului şi aplicarea de sancţiuni mergînd pînă la rezilierea contractului sau nereînnoirea acestuia la termenul proxim.

VI. Lichidarea contractului de reprezentare se poate face în condiţii în care exportatorul doreşte să-şi menţină reţeaua de distribuţie locală, în timp ce agentul doreşte să-şi valorifice investiţiile făcute în dezvoltarea reţelei. De aceea contractul trebuie să conţină clauze privind transferul proprietăţii, lichidarea sau reînnoirea colaborării.

I. G.

fişier

Determinarea eficienţei economice a operaţiunilor comerciale pe credit (II)

Continuăm în acest număr analiza modului de determinare a eficienţei economice a operaţiunilor pe credit, relevînd conţinutul economic al mărimilor comparate în cazul operaţiunilor de import.

În cazul unui credit comercial de import, valoarea sa internă este constituită din valoarea internă a mărfurilor importate pe credit (preţul intern de livrare) şi valoarea internă a serviciului de creditare de care beneficiem, acesta din urmă calculat prin înmulţirea valorii externe a serviciului de creditare, exprimată în lei valută, cu cursul de revenire mediu pe total comerţ exterior. (considerăm că elementul care poate reflecta obiectiv acest curs de revenire mediu îl constituie coeficientul intern de calcul (CIC), care reflectă efortul făcut de economie pentru obţinerea şi respectiv înstrăinarea unui leu valută).

Valoarea externă a „serviciului de creditare", este constituită, aşa cum a rezultat din prima parte din cuantumul dobînzilor şi din diferenţa dintre preţul extern al mărfurilor exportate/importate pe credit şi preţul acestora în condiţii de plată imediată.

Deci pentru determinarea eficienţei economice a importului pe credit vom raporta valoarea internă totală a creditului comercial de import la valoarea externă a creditului comercial de import.

În ce priveşte valoarea externă a creditului comercial de export/import, acesta este practic egală cu suma dintre preţul extern al mărfurilor exportate/importate pe credit şi cuantumul dobînzilor aferente.

Avînd astfel determinate valorile internă şi externă ale unui credit comercial de export/import se poate calcula cursul de revenire al unor asemenea tranzacţii comerciale, ca indicator ce exprimă, global, rentabilitatea lor financiar-valutară.

Cursul de revenire al creditului comercial de export/import se calculează ca un raport între valoarea internă şi valoarea externă a acestuia, şi reflectă cîţi lei interni se cheltuiesc pentru obţinerea unui leu valută încasat, în cazul exportului pe credit, şi cîţi lei revin unui leu valută plătit în cazul importului.

Calcularea cursurilor de revenire pentru acest tip de tranzacţii urmînd această metodologie, permite efectuarea unor analize de eficienţă pentru diferite variante ale aceleiaşi tranzacţii şi alegerea celei optime, comparaţii între eficienţa diferitelor credite comerciale de export/import.

Metodologia propusă pentru determinarea rentabilităţii financiar-valutare a exportului/importului pe credit, oferă posibilităţi de adîncire a analizei de eficienţă.

Astfel, dacă se raportează separat, preţul intern complet de export al mărfurilor care fac obiectul unei asemenea tranzacţii la preţul extern obtenabil în condiţii de plată cash, se vor obţine informaţii privind rentabilitatea financiar-valutară a exportului respectivelor mărfuri, permiţînd să se facă aprecieri asupra gradului în care este recunoscută pe plan extern munca vie şi materializată naţională încorporată în această marfă.

La rîndul său, raportul obţinut între valoarea internă a „serviciului de creditare "şi valoarea externă a acestuia, permite să se aprecieze eficienţa muncii de comercializare, respectiv abilitatea celor care au încheiat tran-

zacția de a ajunge la o recunoaștere cît mai deplină a eforturilor efectuate în cadrul unui credit comercial de export. Considerațiuni asemănătoare se pot face și în cazul creditului comercial de import.

Desigur, se pot calcula și alți indicatori de eficiență, cum ar fi cursul de revenire net, aportul net în valută, etc.

Distincția făcută între marfa ca atare — obiect al tranzacției pe credit și „serviciul de creditare" ne scoate însă în evidență că acești indicatori calculați pentru o vînzare cash și o vînzare pe credit (avînd ca elemente încasările totale în valută și prețul intern al mărfii) nu caracterizau unul și același obiect: marfa, cum s-a interpretat pînă în prezent, ci două elemente totalmente diferite: marfa și, respectiv, creditul comercial, element cu un conținut mai cuprinzător.

Pentru ca asemenea indicatori să caracterizeze numai marfa este necesar, ca în cazul exportului pe credit, din valoarea externă a creditului să se elimine valoarea externă a „serviciului de creditare".

Tratarea conținutului economic al creditului comercial în relațiile internaționale a încercat să ofere nu numai o contribuție modestă la clarificarea sa teoretică, ci și soluții practice pentru cei care activează în comerțul exterior, în sensul de a aprecia caracterul avantajos sau neavantajos, al condițiilor în care se obține un credit comercial nu numai în raport cu rata și, respectiv, cuantumul dobînzilor, ci și în raport cu prețul mărfii ca atare, și deci de a oferi o bază metodologică pentru determinarea eficienței operațiunii.

Radu VASILE
Napoleon POP

Sisteme de asigurare și mobilizare a creditelor la export

În legătură cu condițiile de credit care se practică pe piața locală la importurile și exporturile de mărfuri pe piața R.F.G. arătăm următoarele:

Condițiile de acordarea creditelor de către exportatori și vînzători de produse sînt în strînsă legătură cu situația conjuncturală (cererea și oferta), condițiile în care oferă concurența și bineînțeles de nivelul tehnic, calitate, prezentare, termen de livrare inclusiv relațiile de afaceri tradiționale între parteneri pentru menținerea clienților și furnizorilor. De menționat că unele forme de credite și condiții de acordare ale acestora au un caracter strict confidențial și constituie de multe ori explicația încheierii unor tranzacțiuni în situații cînd aparent sînt condiții egale de ofertare.

Prezentăm mai jos **condițiile de credit practicate actualmente pe piața R.F.G. la unele mărfuri:**

1 — Mobilă: firmele importatoare solicită furnizorilor credite între **90—180** zile în general **negarantate.** Se practică în unele cazuri scrisorile de garanție bancară sau trate.

2 — Textile: furnizorul acordă un scont de 3—4% dacă se efectuează plata în zece zile de la livrarea mărfii; la 30 zile un scont de 2%, între 30—60 zile fără dobîndă (uneori este inclusă în preț).

3 — Confecții: furnizorul acordă un scont de 4%, dacă plata se efectuează pînă la 10 zile de la livrare; la 30 zile scontul este de 2,25%, iar la 60 zile fără dobîndă.

4 — Încălțăminte din piele: furnizorul acordă un scont de 3%, în cazurile în care plata se efectuează în 10 zile de la livrare; pînă la 30 zile un scont de 2% și pînă la 60 zile un scont de 1%.

5. Legume și fructe proaspete: firmele importatoare din R.F.G. acordă angrosiștilor credite între 3—6 luni. Importatorii primesc credite de la bănci pe 6 luni cu dobînda pieței.

6. Conserve de fructe și legume: firmele importatoare acordă angrosiștilor credite între 4—8 săptămîni. Importatorii se finanțează prin credite obținute de la bănci în condițiile pieței.

7. Produse chimice:

a) — Între firmele din interiorul R.F.G. și cele din C.E.E. plata se face la prezentarea facturii și a altor documente însoțitoare. Concernele și firmele mari ca BASF, BAYER, HOECHST acordă credite între 90 la 180 zile cu dobînda pieței. Pentru 30 zile creditul este subînțeles. Iar dacă plata se efectuează sub 30 zile atunci se acordă de către furnizor un sconto de 2—3% din valoarea livrării.

b) — Între firmele din vest, inclusiv în comerțul intergerman se practică plata casa contra documente, în majoritatea cazurilor fiind însă suficientă prezentarea facturii livrării efectuate.

c) — În relațiile cu firmele din țările în curs de dezvoltare, firmele vest-germane pretind în majoritatea tranzacțiilor plata în avans sau deschiderea de acreditive.

d) — În relațiile cu țările socialiste firmele vest-germane practică în majoritatea cazurilor (90%) incasoul documentar și uneori credite pe 60 de zile. De menționat este faptul că firmele vest-germane care realizează concomitent importuri și exporturi aplică principiul reciprocității, respectiv dacă întreprinderile dintr-o țară socialistă cer la exportul lor deschiderea de acreditive, atunci și firma vest-germană pretinde la exportul său deschiderea de acreditive.

8. — Mașini unelte: În general **se practică plata în 90 zile** de la livrare **fără plata dobînzii** (în unele tranzacții dobînda este însă inclusă în preț). La tranzacțiile în care se convine acordarea de credite (acest lucru se întîlnește mai des la mașinile unelte grele și se acordă în general de marile firme) atunci termenul este **de 24 luni** de la livrare. **Creditul se acordă pe bază de tradă acceptată și nevalizată, însă la livrare** trebuie plătit un **avans de 30%** din valoarea mașinilor.

9. — Utilaje și echipamente: condițiile și formele de credit sînt foarte diferite și variază de la utilaj la utilaj și de la instalație la instalație, fiind în funcție și de furnizor, de gradul de acoperire al portofoliului său de comenzi etc. În general condițiile de credit se negociază în mod expres făcînd parte integrantă din tratativele care se poartă pentru încheierea tranzacției respective. Unele din acestea au fost prezentate la capitolul anterior și în special în partea în care se arată mecanismul garantării de către Hermes. Rezultă că pentru valorile mari intervine necesitatea acordării de garanții la creditele respective.

Unele bănci s-au specializat pe operațiunile bancare cunoscute sub numele de delcredere respectiv se obligă față de creditor să plătească valoarea livrărilor în cazul în care debitorul nu o mai poate face din diferite motive (etatizare, faliment etc.), însă pretind taxe foarte ridicate care merg pînă la 20% din valoarea livrărilor. În prealabil aceste bănci se documentează foarte bine asupra solvabilității debitorilor.

În ultimii ani, în condițiile recesiunii economice din R.F. Germania situația economico-financiară a firmelor mici și mijlocii a devenit tot mai dificilă, numărul falimentelor cunoscînd valori nemaiîntîlnite în perioada postbelică. Pentru evitarea riscurilor neîncasării contravalorii mărfurilor vîndute, firmele vest-germane au introdus în practica comercială o clauză specială și anume: **„Păstrarea dreptului de proprietate asupra mărfii de către vînzător (exportator) pînă în momentul încasării integrale a contravalorii mărfii de către cumpărător (importator)".**

Această clauză apare în contractele de vînzare-cumpărare sub denumirea de **„Rezerva asupra proprietății"** (EIGENTUMSVORBEHALT).

Apărută în forma inițială doar pentru: **apărarea dreptului de proprietate** a vînzătorului asupra mărfii pînă la

plata integrală a contravalorii mărfii de către cumpărător, clauza aceasta a evoluat extinzîndu-se și în cazul în care marfa este revîndută de către cumpărător și mai mult decît atît se extind și în **cazul contractelor de înnobilare,** lucrărilor de îmbunătățire a mărfii, făcîndu-se pînă la achitarea ei, pentru exportator.

Ca formă clauza „rezerva asupra proprietății" este inclusă fie direct în contract, fie se încheie o înțelegere separată între vînzător (exportator) și cumpărător (importator).

Practic prin introducerea acestei clauze în contractul de vînzare-cumpărare se exclude riscul pierderii mărfii sau a contravalorii acesteia în cazul în care firma cumpărătoare devine falimentară (marfa rămînînd în proprietatea vînzătorului respectiv exportatorului, nu va fi inclusă în masa credală, exportatorul putînd beneficia de ea, putînd să o revîndă).

În concluzie, considerăm utilă introducerea clauzei menționate și în practica întreprinderilor românești de comerț exterior, evitîndu-se astfel pierderile în cazul în care firmele cu care întreținem relații intră în greutăți financiare reușind să preîntîmpinăm pe această cale păgubirea economiei naționale.

dr. Mircea CORAȘ

În actualitate

ANUARUL COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

De curînd a început difuzarea prin centrele de informare ONU a „1977 Yearbook of International Trade Statistics", publicat de Națiunile Unite; datele relevă o creștere a comerțului mondial ca valoare cu aproximativ 13 la sută față de 1976. Cu toate acestea, volumul exporturilor mondiale a crescut cu numai trei la sută în 1977. Prețul produselor exportate și valoarea unității de export a bunurilor industriale a sporit cu circa 10 la sută față de nivelul lor din anul precedent.

Deși nu au sosit la timp datele pe anul 1977 pentru toate statele spre a fi incluse în această ediție, au existat informații suficiente pentru a confirma estimările ONU potrivit cărora exporturile mondiale au fost în 1977 de aproximativ 1.120.000 milioane dolari S.U.A., față de 991.000 milioane dolari, în 1976.

În țările industrializate, nivelul cererii din 1977 a stimulat deopotrivă importurile și exporturile, ambele crescînd valoric cu 13 la sută.

Exporturile țărilor exportatoare de petrol au crescut cu circa 7 la sută ca valoare în 1977, ajungînd la un nou record de 147.000 milioane dolari S.U.A. și reprezentînd, ca și în anul precedent, 13 la sută din exporturile mondiale. Prețurile la țiței afișate au crescut în 1977 cu circa 9 la sută față de cele din 1976. Importurile țărilor OPEC au sporit valoric cu 27 la sută.

Exporturile altor țări în curs de dezvoltare au crescut cu 15 la sută, cifrîndu-se la 135.000 milioane dolari S.U.A. și reprezntînd circa 20 la sută din exporturile mondiale. Importurile acestui grup de țări au sporit de la 144.000 milioane dolari la 162.000 milioane dolari, reprezentînd 14 la sută din importurile mondiale.

Exporturile țărilor avînd economii cu planificare centralizată au crescut cu circa 15 la sută în 1977, ajungînd la 107.000 milioane dolari, sau 9 la sută din exporturile mondiale. Importurile lor au crescut cu 10 la sută, cifrîndu-se la 116.000 milioane dolari și reprezentînd 10 la sută din importurile mondiale.

Noua ediție a anuarului este cea de Națiunilor Unite. Ea oferă informații de bază privind comerțul exterior al fiecărei țări, atît în ce privește tendința generală a conturilor curente, cît și în ce privește volumul și prețul, cantitatea schimburilor între partenerii comerciali și volumul mărfurilor considerate individual, la importuri și exporturi.

Volumul 1 conține date amănunțite prvind 165 de state sau zone reprezentînd 90 la sută din schimbul mondial de mărfuri și tabele sinoptice evidențiind, între altele, contribuția comerțului fiecărei țări la schimburile mondiale sau regionale, o analiză a fluxului comerțului între țări și o descriere a fluctuațiilor prețurilor la acele produse care au înregistrat o mișcare internațională. Tabelele sinoptice sînt următoarele:

— Comerțul mondial pe regiuni și țări sau zone;

— Comerțul mondial pe clase de produse și regiuni;

— Numerele de index al claselor de produse;

— Exporturile economiilor de piață, valoarea curentă, valoarea unitară și condițiile de schimb;

— Tendințe în comerțul mondial din 1938, în comparație cu tendințele privind populația și producția;

— Rata medie anuală de creștere și structura comerțului mondial pe regiuni și pe clase de mărfuri importante; și

— Indicatorii comerțului extern și structura exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Volumul 2 conține tabele de mărfuri. Primul set de tabele de mărfuri indică comerțul de mărfuri total al economiilor de piață pentru perioada 1973—1976 analizat pe importuri și exporturi, nivelul (de trei cifre) al grupului pentru **Standard International Trade Classification, Revised (SITC, Revizuit).** Cel de al doilea set prezintă informații pentru mărfurile alese la subgrupul (de patru cifre) și pentru nivelurile (de cinci cifre) pe produse ale SITC, Revizuit. Această parte a volumului 2 a fost lărgită prin includerea a circa 150 de alte subgrupe sau prduse. Sînt date medii regionale, iar principalele țări comerciale sînt cuprinse în ordinea descrescătoare pe baza valorii importurilor și exporturilor lor la grupurile de produse analizate.

Anuarul este computerizat. Datele sînt înregistrate pe benzi sub forma tabelelor statistice ce apar în anuar. Totuși, la cerere, pot fi oferite pe bandă și informații mult detaliate. Cererile trebuie adresate Oficiului statistic al Națiunilor Unite, New York.

Statisticile pe țări pentru anii 1975, 1976 și 1977 sînt disponibile pe microfișe împreună cu statistici trimestriale pentru 1975, 1976, 1977 și 1978. Toate datele anuale din 1962 pînă în 1975 vor fi în curînd transferate pe microfișe.

BANCĂ DE DATE PENTRU EXPORTATORI

Centrul francez de comerț exterior a hotărît crearea unei bănci de date pentru exportatori, de serviciile căruia vor putea beneficia circa 20 mii de firme.

Programul este conceput să se realizeze în 3 etape. Prima o constituie alcătuirea repertoriului societăților franceze care sînt sau pot deveni exportatoare (date privind structura financiară, cifra de afaceri totală și cea realizată din export, țările în care își vînd produsele, forma în care sînt reprezentate în aceste țări — distribuitor, filială, agent ș.a., produsele pe care le fabrică și cele pe care le exportă); acest repertoriu, care va trebui să fie actualizat continuu (1/4 din date perimîndu-se în decurs de un an), va fi util pentru oferte colective pe piețe cu capacitate mare de absorbție sau în cazul unor cereri de cantități mari în termene scurte, pentru organizarea de expoziții, pentru informarea selectivă a clienților potențiali străini etc.

În a doua etapă se va trece la difuzarea pe bază de abonament a informațiilor operaționale (circa 200 mii pe an) privind diferite reglementări (de ex. norme tehnice), adjudecări, contracte încheiate de alte firme ș.a. A treia etapă va consta în furnizarea la cerere a unor informații din domeniul juridic, al condițiilor de import în diferite țări, al piețelor străine (consum, producție locală, export, impor, principali concurenți etc.).

Redactor coordonator:
dr. Ioan GEORGESCU

organizare

Noi forme organizatorice în economia națională

Abordînd, în unele din numerele trecute, problemele tipologiei unităților socialiste de stat, porneam de la ideea că procesul de perfecționare a formelor organizatorice ale acestora este în curs de desfășurare, că Legea nr. 5/1978 nu reprezintă, în definitiv, decît un anumit moment al acestui proces și că tendințele constatate — de creștere a rolului autogestiunii economico-financiare, de întrepătrundere a soluțiilor bugetare cu cele bazate pe autogestiune — vor continua să se manifeste, îmbogățindu-se.

Un decret recent adoptat, privind unele măsuri pentru îmbunătățirea organizării Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și a activității de producție, de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare în unitățile ministerului (**Decretul nr. 552 din 30 decembrie 1978** publicat în B.Of. nr. 4 din 9 ianuarie 1979), a venit să confirme această optică, aducînd noi și însemnate elemente pe calea perfecționării formelor organizatorice și îmbogățirii substanțiale în tipologia unităților.

Elementul cel mai însemnat al acestui decret constă în crearea, în structura organizatorică a ministerului, a unor departamente cu un ridicat grad de autonomie, dotate cu personalitate juridică. Ne vom ocupa dintre ele doar de unul singur — Departamentul pentru producția de echipament special și aeronautică, care pune, din punctul de vedere ce ne preocupă, problemele cele mai însemnate.

Nota inedită — atît sub aspectul sistemului organelor centrale ale administrației de stat cît și sub cel al unităților economice — constă în faptul că departamentul, dotat cu personalitate juridică, este organizat pe baza principiului autogestiunii economico-financiare. Este prima dată cînd un organ central al administrației de stat se organizează pe baze economice. Procesul de pătrundere a principiului autogestiunii economico-financiare la organele administrației de stat, proces pe care l-am semnalat în paginile acestei publicații cu alt prilej, intră prin aceasta într-o fază superioară, făcîndu-și loc chiar la nivelul organelor centrale ale administrației de stat.

Trebuie subliniat, de asemenea, precizarea făcută de decret că departamentul „este unitate asimilată centralei industriale". Prin aceasta trebuie să înțelegem că toate regulile de gestiune, că și cele privind raporturile dintre departament și unitățile componente sau interdependente subordonate sînt guvernate de prevederile Legii nr. 5/1978 referitoare la centrale. Cît privește modul de realizare a autoconducerii muncitorești se vor aplica desigur, în principiu, aceleași prevederi din legea amintită, cu derogările de rigoare impuse de poziția departamentului de organ central al administrației de stat, derogări pe care dealtfel însuși decretul le stabilește expres. Astfel, departamenul ese condus, nu de un consiliu al oamenilor muncii cum sînt conduse centralele, ci de un consiliu departamental și de biroul executiv al acestuia, organe care se constituie și funcționează potrivit prevederilor Decretului nr. 76/1973. Atribuțiile consiliului departamental și ale biroului executiv al acestuia se stabilesc de Consiliul de conducere al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini.

Cît privește șeful departamentului acesta, potrivit decretului, este un adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini.

Cu excepția acestor derogări însă, considerăm că pentru celelalte aspecte ale autoconducerii — cum ar fi de pildă cele referitoare la adunarea generală — urmează să se aplice prevederile Legii nr. 5/1978, ținîndu-se seama, în toate cazurile, de poziția specială pe care o are departamentul în cadrul sistemului organelor statului.

De remarcat că în compunerea departamentelor la a căror organizare se referă decretul se întîlnesc, potrivit anexelor — aspect de asemenea insolit în organizarea unităților economice de stat — anumite unități cu gestiune economică, fără personalitate juridică, purtînd denumirea de „întreprinderi".

Potrivit legii nr. 5/1978, această denumire este rezervată unităților cu personalitate juridică, întreprinderea fiind definită în lege tocmai prin existența personalității juridice. De data aceasta însă corelația întreprindere-persoană juridică a încetat să mai exprime o sinonimie fiind necesar, atunci cînd vorbim despre întreprinderi, să menționăm expres și calitatea de obiect de drept civil.

O altă inovație a decretului asupra căruia ne vom opri este crearea „Grupului de întreprinderi", formă organizatorică neîntîlnită pînă în prezent. Se înființează astfel „Grupul de întreprinderi pentru producția de mașini agricole" din București.

Grupul are ca obiect de activitate cercetarea științifică, proiectarea constructivă și tehnologică și producția de mașini și utilaje agricole, piese de schimb, asistența tehnică și „service".

Grupul funcționează în subordinea Departamentului pentru producția de autovehicule, tractoare, mașini agricole și rulmenți Brașov, el însuși unul din departamentele înființate prin același decret, care se bucură de personalitate juridică.

Grupul este caracterizat de decret drept unitate economică, funcționînd pe baza principiului autogestiunii economico-financiare. Element esențial, grupul este asimilat cu centralele industriale.

Trebuie reținut așadar, că grupul de întreprinderi nu se situează în afara tipologiei stabilite prin legea nr. 5/1978, ci se încadrează în acele „forme atipice" despre care aminteam cu alt prilej, ce se reclamă însă de la tipul fundamental al centralei industriale.

Inedit — nu în reglementarea legală, ci în soluția organizatorică aleasă — este faptul că grupul de întreprinderi e constituit pe structura întreprinderii de mașini agricole „Semănătoarea", ea însăși unitate cu personalitate juridică bazată pe autogestiunea economico-financiară. Soluția juridică nu este nouă, deoarece legea nu a interzis niciodată grefarea unei centrale pe o întreprindere dotată cu personalitate juridică. Cu toate acestea, practica organizatorică din ultimul timp a evitat astfel de structuri, centralele fiind grefate în genere pe mari unități fără personalitate juridică.

Ca urmare a acestei formule organizatorice, directorul general al Grupului de întreprinderi este în același timp și director al Întreprinderii de mașini agricole „Semănătoarea".

Dr. Victor Dan ZLĂTESCU

contract economic

Vicii aparente ale produselor livrate

Legea nr. 7/1977, reglementînd răspunderea unităților furnizoare pentru calitatea produselor livrate, prevede, în art. 31, că se răspunde pentru orice deficiență de calitate apărută în cadrul termenului de garanție, ca și pentru viciile ascunse descoperite în perioada de utilizare normată.

Alături de acest text legal, pentru angajarea răspunderii unităților furnizoare și, mai ales, pentru exercitarea dreptului la acțiune aparținînd unităților beneficiare, trebuie să se țină seama și de alte dispoziții normative care sînt incidente în materie.

1. Textul art. 31 din legea citată nu face distincție, în ceea ce privește răspunderea care se grefează pe obligația de garanție, între viciile aparente și cele ascunse.

Este, de altfel, rezolvarea constantă în legislația noastre economică și soluția pe care practica arbitrală a promovat-o întotdeauna, considerînd că nesesizarea viciilor aparente la recepție, nu decade unitatea beneficiară din dreptul de a formula ulterior pretenții dovedind că viciile au existat în momentul transmiterii produselor și nu se datorează unor cauze imputabile unității beneficiare.

Dacă aceasta constituie regula, prin dispoziții normative speciale se pot stabili reguli derogatorii cu privire la posibilitatea reclamării viciilor aparente. Este cazul contractului model aplicabil livrărilor de fructe care după ce stabilește locul recepției la unitatea furnizoare, prevede la pct. 4 lit. f alin. ultim, că unitatea beneficiară nu poate formula obiecțiuni cu privire la cantitate și calitate după ce produsele au fost predate — preluate, cu excepția viciilor ascunse.

Această dispoziție, ce derogă de la dreptul comun, este determinată de specificul produselor respective și este de natură să stimuleze unitățile beneficiare în direcția efectuării recepției cu competență și exigență, date fiind consecințele la care dă loc predarea — preluarea fructelor fără obiecțiuni.

Care sînt deci, consecințele efectuării recepției în mod superficial, de către delegați necompetenți ?

Referindu-se la dispozițiile contractului model citat, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 2619/1978, a reținut următoarele :

„Pentru ca beneficiarul să poată formula cu succes obiecțiuni cu privire la cantitate și calitate, el are îndatorirea de a trimite un delegat competent să efectueze recepția iar dacă nu-și îndeplinește această obligație și deleagă pe altcineva, să ridice produsele, suportă riscurile acestui mod de a proceda.

Din economia prevederilor contractului model rezultă că ori de cîte ori se prezintă o persoană din dispoziția beneficiarului, spre a ridica produsele, recepția are loc la furnizor și devin incidente prevederile pct. 4 lit. f alin. ultim din contractul model.

În speță, produsele au fost ridicate de către delegații trimiși de către pîrîtă și, potrivit prevederilor legale citate mai sus, aceasta nu mai poate formula obiecțiuni cu privire la calitate".

2. În situațiile cînd, potrivit dreptului comun în materie, viciile aparente pot fi reclamate și ulterior recepției, respectiv primirii produselor fără obiecțiuni, valorificarea drepturilor unității beneficiare este în funcție și de probele pe care le poate prezenta în dovedirea susținerilor sale.

Sub acest aspect este relevant, desigur, dacă viciile aparente au fost constatate cu respectarea dispozițiilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Această împrejurare nu este însă, întotdeauna, decisivă. Interesează, pînă la urmă, realitatea viciilor, cauzele care le-au determinat.

Astfel, este posibil ca produse în legătură cu care actele de constatare nu au fost încheiate cu respectarea întocmai a dispozițiilor regulamentului menționat, să se dovedească a fi necorespunzătoare calitativ datorită viciilor aparente stabilite printr-o expertiză tehnică. Pentru a se ajunge la acest rezultat se cer îndeplinite două condiții. Prima constă în identificarea lotului de produse reclamat ca provenind de la unitatea furnizoare în cauză. A doua — excluderea posibilității ca respectivele vicii să fie urmarea unor activități imputabile unității beneficiare.

Mai importantă decît respectarea strictă a procedurii de constatare a viciilor aparente este o altă obligație a unității beneficiare, aceea de a păstra produsele reclamate la dispoziția unității beneficiare pînă la tranșarea litigiului avînd ca obiect calitatea produselor respective. Considerăm că această obligație subzistă și în cazul cînd actele de constatare au fost încheiate cu respectarea întocmai a dispozițiilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, excepție făcînd numai situația în care calitatea necorespunzătoare a fost stabilită împreună cu delegatul competent al unității furnizoare ori cînd păstrarea produselor nu este, în mod obiectiv, posibilă.

Într-adevăr, față de repercusiunile pe care le are de suportat datorită calității necorespunzătoare a produselor pe care le-a livrat, unității furnizoare trebuie să i se asigure posibilitatea de a verifica, în mod nemijlocit, realitatea viciilor aparente reclamate. Or, o asemenea verificare se poate realiza în modul cel mai temeinic prin examinarea directă a produselor reclamate. Iată de ce considerăm că, în unele cazuri, neîndeplinirea de către unitatea beneficiară a obligației de a păstra produsele la dispoziția unității furnizoare poate determina respingerea pretențiilor întemeiate pe invocarea viciilor aparente.

Pentru rezolvarea de mai sus pledează și faptul că, de regulă, ca urmare admiterii acestor pretenții, produsele necorespunzătoare se restituie unității furnizoare iar aceasta din urmă, restituind prețul încasat ori achitînd daune, are dreptul necontestat de a dispune asupra produselor respective.

I. ICZOVITS

comerț exterior

Răspunderea pentru calitatea necorespunzatoare a produselor din import

Calitatea produselor care se aprovizionează din import este asigurată prin preocuparea tuturor factorilor care participă la realizarea importurilor. Începînd cu furnizorul extern, continuînd cu întreprinderea de comerț exterior comisionară și sfîrșind cu unitatea beneficiară, toți factorii participanți îndeplinesc atribuții subordonate imperativului asigurării calității. Așa cum am subliniat cu alt prilej, aceste atribuții se exercită nu numai cu prilejul executării contractelor, ci, în primul rînd, cu ocazia încheierii lor.

Unitatea beneficiară nefiind în raporturi directe cu furnizorul străin, nu-și poate manifesta necesitățile legate de calitatea produselor și nici nu-și poate valorifica pretențiile decît prin intermediul întreprinderii de comerț exterior importatoare.

În conformitate cu reglementările în vigoare, raporturile contractuale dintre beneficiarii produselor din import și întreprinderile de comerț exterior se realizează, în prezent, exclusiv prin intermediul contractului economic de comerț exterior pe bază de comision. Deci, pentru a examina răspunderea întreprinderii de comerț exterior în legătură cu calitatea produselor importate, este necesar să ținem seama de trăsăturile ce caracterizează obli-

gațiile unității comisionare. După cum s-a evidențiat, în mod repetat, aceste trăsături se deosebesc substanțial de cele proprii obligațiilor care revin unităților furnizoare. O recentă decizie a primului arbitru de stat (nr. 3012/1978), permite deslușirea în concret a acestor deosebiri.

S-a reținut că litigiul a fost ocazionat de livrarea, din partea furnizorului străin, a unor produse necorespunzătoare calitativ. Acest furnizor, recunoscîndu-și vinovăția, a achitat bonificațiile stabilite, dar aceste bonificații nu au acoperit și cheltuielile prilejuite de arbitrarea litigiului, singurele pretenții care mai erau în discuție la data cînd arbitrajul a soluționat cauza.

Hotărîrea prin care au fost respinse pretențiile unității beneficiare la plata cheltuielilor de arbitrare a fost menținută cu motivarea că nu se poate reține nici o culpă în sarcina întreprinderii de comerț exterior comisionare dat fiind că „această pîrîtă și-a îndeplinit corespunzător mandatul privind reclamarea lipsurilor calitative și obținerea bonificațiilor pentru remedierea mărfii, iar faptul neobținerii de la partenerul extern a daunelor echivalente cu cheltuielile de arbitrare, față de condițiile contractului extern, nu poate fi imputabil ICE comisionare" (Decizia PAS nr. 3012/1978).

Într-adevăr, întreprinderea de comerț exterior, neavînd nici o contribuție la defectele de calitate pentru care s-au obținut bonificațiile, nu-și poate vedea angajată răspunderea din moment ce a îndeplinit obligațiile care i-au revenit în calitate de unitate comisionară.

Alta ar fi fost soluția dacă necorespunderea calitativă era consecința faptului că întreprinderea de comerț exterior a contractat la extern în raport cu alte însușiri calitative decît cele care i-au fost cerute de unitatea comitentă. Evidențiindu-se astfel, culpa unității comisionare constînd în încheierea contractului extern în neconcordanță cu cererea expresă a unității comitente, exista temei pentru angajarea răspunderii întreprinderii de comerț exterior.

De asemenea, întreprinderea de comerț exterior comisionară răspunde dacă, în ipoteza unor vicii calitative opozabil stabilite, se pierde dreptul de dezdăunare la furnizorul extern datorită netransmiterii în termen a reclamației.

Avem în vedere, desigur, situația in care întreprinderii de comerț exterior comisionare i s-au furnizat, în timp util, toate datele și actele necesare introducerii reclamației de calitate în termenul stabilit prin contractul extern ori prin convenția internațională aplicabilă contractului respectiv. Contrar, dacă unitatea beneficiară — comitentă • face comunicarea cu întîrziere, consecințele tardivității reclamației se vor suporta de către aceasta.

Problemele se complică în ipoteza în care între întreprinderea de comerț exterior comisionară și unitatea beneficiară se interpune o bază de aprovizionare și desfacere.

Termenul de reclamație la extern curge de la data stabilită prin contractul extern. De pildă, termenul de reclamație calitativă începe să curgă de la data vămuirii produselor la frontiera română. În cazul viciilor ascunse, descoperite ulterior importării produselor, la o dată cînd termenul de reclamație la extern s-a împlinit, consecințele pierderii reclamației la extern se suportă de unitatea care era titularul dreptului de proprietate sau de administrare directă asupra produselor la data cînd a expirat termenul de formulare a reclamației. Această regulă nu se aplică în situația în care pierderea termenului de reclamație este consecința culpei uneia dintre părți. De pildă, baza de aprovizionare și desfacere primește din import produsele la o dată cînd nu expirase decît 1/10 din termenul de reclamație, dar, păstrînd produsele în depozit timp îndelungat, le transmite unității beneficiare la o dată cînd mai rămăseseră doar 5 zile pînă la expirarea termenului de reclamație. Fiind practic imposibil să se descopere viciile ascunse și să se facă, în 5 zile, comunicarea datelor și actelor necesare introducerii reclamației la extern, consecințele pierderii dreptului la reclamație se suportă de către baza în culpă.

Sînt cazuri cînd furnizorul extern nu înțelege să se prevaleze de tardivitatea reclamației, ci o rezolvă în fond. Explicația unei asemenea atitudini rezidă în natura relațiilor comerciale internaționale. În asemenea situații, întîrzierea în transmiterea datelor și actelor necesare formulării reclamației rămîne, de regulă, fără consecințe pe plan patrimonial.

Se întîmplă ca, în astfel de cazuri, furnizorul extern să achite numai o parte din suma pretinsă cu titlu de daune. Pentru diferența neachitată nu există posibilități de acționare a furnizorului extern, întrucît acesta s-ar prevala cu succes de tardivitatea reclamației. Ca atare, așa cum s-a reținut și prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2914/1978, diferența neobținută se suportă de către partea în culpă pentru transmiterea tardivă a reclamației.

H MATEI

asigurări

Principalele caracteristici ale asigurării facultative a autovehiculelor

După cum se cunoaște, pentru protejarea victimelor accidentelor de circulație și repararea prejudiciilor suferite de acestea, prin avarierea ori distrugerea bunurilor ori prin vătămarea corporală a unor persoane, a fost introdusă în țara noastră, încă din anul 1972, asigurarea de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. Prin această asigurare, asiguratul este apărat de consecințele financiare ale pagubelor pricinuite altor persoane, ca urmare a unui accident de autovehicul produs din culpa sa, nu însă și pentru avariile suferite în accidentul respectiv la propriul său autovehicul.

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată beneficia de despăgubiri de asigurare și pentru pagubele la propriul autoturism, care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să contracteze la ADAS o asigurare facultativă auto pentru avarii, denumită uzual „auto casco".

În baza acestei asigurări, care constituie cea mai completă formă de protecție prin asigurarea facultativă care poate fi oferită automobiliștilor, ADAS acordă despăgubiri pentru o multitudine de cazuri. Astfel, pagubele produse prin avarierea sau distrugerea autovehiculelor asigurate, pentru care se acordă despăgubiri, sînt diferențiate în două mari grupe. În prima grupă sînt cuprinse cazurile de pagube care caracterizează accidentele de circulație; ciocniri, loviri sau izbiri cu alte vehicule sau cu orice alte corpuri mobile sau imobile aflate în afara ori în interiorul autovehiculului asigurat, zgîrieri, căderi (cădere în prăpastie, cădere în apă cu prilejul transbordării, cădere din cauza ruperii podului, cădere pe autovehicul a unor corpuri — ca de exemplu: copaci, blocuri de gheață sau de zăpadă, bolovani etc.), — derapări sau răsturnări etc. In a doua grupă sînt cuprinse cazurile de pagube produse îndeosebi de calamități naturale: incendiu, trăsnet, explozie (inclusiv explozia rezervorului de carburanți sau a rezervorului de aer comprimat), chiar dacă trăsnetul sau explozia nu au fost urmate de incendiu, ploaie torențială, inclusiv efectele indirecte ale acesteia, grindină, inundație, furtună, uragan, cutremur de pămînt, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață, avalanșe de zăpadă, căderea unor corpuri pe construcția în care se afla autovehiculul etc.

Se acordă despăgubiri și pentru: cheltuielile de transport al autovehi-

cului la atelierul de reparații din România cel mai apropiat de locul accidentului care poate face reparația sau la locul cel mai apropiat de adăpostire al autovehiculului (dacă acesta nu poate fi deplasat prin forță proprie) ; pagubele produse autovehiculului asigurat de avarieri sau distrugeri prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autovehiculului sau a construcției în care se afla acesta ; cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă sînt necesare în urma unor pagube produse de cauze cuprinse în asigurare.

De asemenea, se acordă despăgubiri pentru pagubele produse unor accesorii ale autovehiculelor, cum sînt : aparatele de radio, casetofoanele, centurile de siguranță și televizoarele special construite pentru autovehicule, dacă acestea erau montate la autovehicul și dacă avariile ori distrugerile s-au întîmplat odată cu cele produse din orice cauză cuprinsă în asigurare, însuși corpului autovehiculului ; anvelopele ori camerele (inclusiv cele de rezervă) autovehiculului, sculele, stingătorul și trusa medicală de prim ajutor, dacă acestea erau montate ori se aflau în autovehicul și dacă avariile ori distrugerile s-au întîmplat odată cu cele produse din orice cauză cuprinsă în asigurare, însuși corpului autovehiculului.

Se acordă despăgubiri și pentru pagubele autovehiculului prin efectele indirecte ale unor fenomene cuprinse în asigurare, ca de exemplu : prăbușirea unui copac lovit de trăsnet, acțiunea mecanică a obiectelor purtate de ape, furtună sau uragan, dărîmarea acoperișurilor sau construcțiilor din cauza greutății stratului de zăpadă sau de gheață, ori a avalanșelor de zăpadă, a prăbușirilor sau alunecărilor de teren.

În asigurarea pentru avarii se mai cuprind, fără vreun adaos de primă și furtul autovehiculului, al unor părți componente sau piese ale acestuia, precum și pagubele de orice fel produse autovehiculului ca urmare a furtului sau tentativei de furt a autovehiculului, a unor părți componente sau piese ale acestuia ori a altor bunuri din autovehicul.

Asigurarea se încheie în baza declarației de asigurare semnată de asigurat, pe o perioadă de 1 an sau de 6 luni, și se consideră încheiată prin plata primelor de asigurare și emiterea de către ADAS a contractului de asigurare.

Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de capacitatea cilindrică a autovehiculelor.

La cererea asiguratului, asigurarea pentru avarii a autoturismelor și autostaționarelor, inclusiv a remorcilor trase de acestea, poate fi încheiată și cu o primă redusă de 15%, 20% sau 30% față de cea prevăzută în tarif, situații în care din despăgubirile stabilite pentru fiecare caz de pagubă se scade, corespunzător reducerii primei de asigurare, 10%, 15% respectiv 25%, după caz, dar cel puțin 500 de lei, pagubele pînă la 500 de lei inclusiv pentru fiecare caz de pagubă nedespăgubindu-se.

Este de relevat faptul că la primele prevăzute la asigurarea pentru avarii, ADAS mai acordă substanțiale reduceri, astfel : 10% în cazul în care asigurarea se încheie direct la unitățile ADAS; 15%, 25%, 35% sau 40% în cazurile de reînnoire a asigurărilor, corespunzător, după caz, unui an de asigurare, respectiv doi, trei, ori 4 sau mai mulți ani de asigurare anteriori reînnoirii, consecutivi, pentru care nu s-au plătit ori nu se datorează despăgubiri la asigurarea pentru avarii sau pentru care despăgubirile plătite ori datorate se cuvin pentru pagube produse din culpa unor terțe persoane aflate în afara autoturismului asigurat.

Primele de asigurare se plătesc anticipat și integral.

La asigurările încheiate pe o perioadă de 1 an, la cererea asiguraților, plata primelor poate fi stabilită și în 3, 4 și 7 rate subanuale, iar în cazul reînnoirilor de contracte, în 10 rate.

Răspunderea ADAS începe după 24 ore de la expirarea zilei în care s-au plătit organului ADAS primele de asigurare în numerar și s-a întocmit contractul de asigurare și încetează la ora 24 a ultimei zile din perioada pentru care s-a încheiat asigurarea, care se socotește de la data începerii răspunderii ADAS.

Pe lîngă asigurarea pentru avarii a autovehiculelor, care este cea mai corespunzătoare, ADAS mai practică o gamă variată și diversificată de asigurări care se pot încheia independent de asigurarea pentru avarii ori suplimentar la aceasta, care vin în întîmpinarea cerințelor și solicitărilor posesorilor de autovehicule, persoane fizice.

Astfel, ADAS mai practică următoarele asigurări facultative : asigurarea autovehiculelor pentru furt, care poate fi încheiată chiar dacă nu există contractată separat o asigurare pentru avarii ; asigurarea de accidente a conducătorilor de autovehicule și a altor persoane aflate în autoturisme ; asigurarea suplimentară pentru cazurile cînd autovehiculul este condus de alte persoane decît asiguratul ; asigurarea autoturismelor pentru pagubele produse numai de incendiu și alte calamități ; asigurarea autoturismelor pentru pagubele produse ca urmare numai a accidentelor de circulație ; asigurarea autovehiculelor în legătură cu utilizarea lor la concursuri, întreceri sau antrenamente pentru acestea ; asigurarea conducătorilor amatori care conduc autoturismele altor persoane fizice ; asigurarea conducătorilor amatori care conduc autoturismele aparținînd organizațiilor socialiste ; asigurarea globală a motocicluriilor.

De asemenea, cetățenii care călătoresc în străinătate cu autoturismele proprii — înmatriculate în R.S. România — pot încheia la ADAS asigurări pentru avarii auto-casco sau asigurări de răspundere civilă auto, cu valabilitate în afara teritoriului R.S. România.

În baza asigurării pentru avarii auto-casco, atunci cînd se produc — din riscurile asigurate — pagube la propriul autoturism, organizația de asigurare din țara respectivă, sau, după caz, ADAS, acordă asistența necesară. Asigurarea se poate încheia pe perioade de 10, 15 și o lună de zile. Primele de asigurare sînt stabilite în funcție de țările vizitate, de capacitatea cilindrică a autoturismelor și de perioada pentru care se încheie asigurarea.

Asiguraților sînt obligați să întrețină autovehiculele asigurate în bune condiții și în conformitate cu dispozițiile legale, în scopul prevenirii producerii evenimentelor asigurate.

Dacă evenimentul asigurat s-a produs, asiguraților au obligația să ia măsuri de limitare a pagubelor, să înștiințeze imediat organele miliției sau alte organe de cercetare, să înștiințeze în scris, despre producerea evenimentului asigurat, unitatea ADAS și să prezinte acesteia actele de protocolare a accidentului, actele referitoare la identificarea autovehiculului asigurat și a persoanei care îl conducea, precum și documentația cu privire la costul reparației.

V. VULPESCU

întrebări și răspunsuri

MARIA NISTOR, comuna Roata, jud. Ilfov. — 1) În planul național unic se nominalizează toate investițiile (ca obiective independente sau sub formă de poziții cumulative), atît productive, cît și neproductive, indiferent de competența de aprobare a acestora. La investiții de mai mică importanță, care se nominalizează în poziții cumulative, pot să nu fie nominalizate capacități.

2) Art. 48, aliniatul „c" din Legea 57 a retribuției, prevede că în situația în care nerealizarea sarcinilor sau indicatorilor de plan este determinată de „neintrarea în funcțiune a unor capacități noi de producție la termenele stabilite în contracte, din vina constructorului", centrala sau ministerul, pentru unitățile în subordine, pot autoriza conducerea unității să aprobe reducerea pînă la anulare a diminuării retribuției pentru personalul din aceste unități. Aliniatul „c" se referă deci numai la capacități noi de producție nominalizate în planul de investiții.

ZOLTÁN CZIPRIÁN, Tg. Mureș. — În conformitate cu prevederile art. 6 din Decretul nr. 196/1977, chiriile pentru locuințele din fondul locativ de stat, stabilite pînă la 30 iunie 1977, rămîn nemodificate, în condițiile aplicării retribuției fără impozit, atîta timp cît nu se schimbă condițiile pe baza cărora au fost calculate. În consecință, toate chiriile stabilite pînă la 30 iunie 1977, în raport de retribuțiile brute, rămîn nemodificate atîta timp cît titularul contractului nu își schimbă locuința, nu i se majorează retribuția sau nu i se modifică numărul membrilor de familie, precum și alte asemenea situații.

Plafoanele prevăzute în Legea nr. 5/1977, în raport de care se stabilește chiria lunară pentru locuințele din fondul locativ de stat rămîn nemodificate și în condițiile stabilirii retribuțiilor fără impozit. Urmează ca chiria calculată după 1 iulie 1977 să se raporteze deci, la retribuțiile fără impozit.

La determinarea venitului mediu lunar pe membru de familie, în raport de care se stabilește dacă se majorează chiria, pentru cei care încheie un nou contract de închiriere după 1 iulie 1977, sau pentru titularii la care se modifică datele cuprinse în contractele de închiriere existente, se ia în calcul retribuția fără impozit. Dacă în calculul venitului mediu lunar trebuie cuprinse și luni cu retribuția inclusiv impozitul, media venitului se face prin însumarea ambelor categorii de venituri.

● **ȘTEFAN IONESCU** — Prezentarea, în original, a actului doveditor privind absolvirea învățămîntului mediu, de specialitate, este obligatorie, atunci cînd organele competente solicită verificarea înregistrării din Carnetul de muncă. Această înregistrare nu constituie însă o dovadă privind studiile absolvite.

În lipsa actului original, vă puteți adresa Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, prezentînd toate datele pe baza cărora să fie posibil să se găsească temeiul eliberării unui duplicat al actului de studii pierdut, întrucît școala pe care ați absolvit-o s-a aflat sub conducerea acestui minister.

În art. 68 din Legea nr. 12/1975 este prevăzut dreptul unităților de a menține în funcțiile avute la 1 ianuarie 1972 persoanele care, cu respectarea reglementărilor legale pînă la data respectivă, ocupau unele funcții pentru care nu îndeplineau condițiile prevăzute de lege.

● **ION I. ȘTIRBU, Caransebeș** — Îndeplinirea condițiilor prevăzute de Legea nr. 12/1971 — vechimea minim necesară în specialitate și absolvirea învățămîntului mediu economic — dă, potrivit legii, posibilitatea conducerii unității de a aproba ocuparea de către dv., prin examen sau concurs, a postului de contabil sau planificator principal. Legea, prevăzînd o vechime minim necesară, implicit a admis posibilitatea ca această vechime să fie depășită. Promovarea în funcție este condiționată, în primul rînd, de existența unui post corespunzător, vacant, în schema unității sau de aprobarea, de către organele competente, a transformării postului de planificator în cel de planificator principal.

● **PETRE GRADOC, Drobeta-Turnu Severin** — Din scrisoarea dv. nu rezultă dacă, în interesul serviciului, în perioada deplasării, lucrați efectiv și în zilele de repaos săptămînal (program integral de lucru). În cazul cînd puteți dovedi această situație, potrivit art. 120 din Codul Muncii aveți dreptul la compensarea cu timp liber corespunzător muncii prestate în aceste zile.

● **CSABA KÖNCZEI, Odorheiul Secuiesc** — Munciorul la care vă referiți s-a reîncadrat cu contract de muncă cu durată nedeterminată la 14 martie 1978, după ce, în anul 1976, contractul de muncă i s-a desfăcut, la cererea sa. De la data de 27 aprilie 1978, deci după aproape doi ani de la desfacerea contractului de muncă și la peste un an de la reîncadrare, are un copil. În temeiul art. 7, alin. 2 din Decretul nr. 246/1977 are dreptul la alocație, cu cuantum integral, cu începere din luna mai 1978 — dacă a solicitat la timpul său acest drept — fiind îndeplinite condițiile prevăzute de alin. 2 al art. 7 din Decretul sus-menționat. Personalul reîncadrat în muncă în urma desfacerii contractului pe baza art. 135 din Codul muncii, este considerat — din punctul de vedere al aplicării Decretului nr. 246/1977 — că nou încadrat, iar de la data reîncadrării celui în cauză au trecut mai mult de trei luni.

● **HERMINE BROOS, Sighișoara** — Potrivit H.C.M. nr. 368/1956, grădinițele de copii cu orar normal au fost organizate cu scopul de a veni în sprijinul mamelor ocupate în producție. În consecință, sursa de acoperire a cheltuielilor de întreținere a copiilor în aceste unități se stabilește în funcție de locul de muncă al mamei. Cheltuielile grădinițelor de copii organizate de ministere și de alte organizații centrale de stat sau de consiliile populare se suportă de la buget, iar cheltuielile grădinițelor organizate de unitățile cooperatiste (UCECOM, CENTROCOOP) sau organizațiile obștești se suportă de acestea. În grădinițele cu orar normal care aparțin de sectorul cooperatist sau de organizații obștești nu se primesc copii ale căror mame lucrează în sectorul de stat. În grădinițele cu orar normal din sectorul de stat, nu pot fi primiți copii ale căror mame sînt cooperatoare, retribuite în unități cooperatiste sau organizații obștești. În cazuri excepționale, în limita locurilor disponibile, pot fi primiți și copiii ale căror mame sînt cooperatoare, lucrează în unități cooperatiste sau organizații obștești, dar numai pe baza unei adeverințe eliberată de unitatea unde lucrează mama, prin care aceasta se obligă să suporte cheltuielile pentru cămin. Asemenea adeverințe vor prezenta și mamele cooperatoare, încadrate în unități cooperatiste sau organizații obștești ai căror copii sînt în prezent în grădinițele cu orar normal din sectorul de stat. În cazul în care nu se prezintă aceste adeverințe, conducerea grădiniței de copii va lua măsuri ca părinții să transfere copiii în cel mai scurt timp, la una din grădinițele unităților cooperatiste, respectiv ale organizațiilor obștești sau la una din grădinițele cu orar redus. Pentru copiii care sînt întreținuți în grădinițele cu orar normal (de zi sau săptămînal) din cadrul consiliilor populare sau altor instituții de stat, mamele membre cooperatoare încadrate într-o unitate cooperatistă sau organizație obștească vor plăti contribuția prevăzută de H.C.M. nr. 368/1976, iar organizația cooperatistă sau obștească va vira la unitatea în cauză diferența necesară pînă la acoperirea costului mediu lunar al întreținerii unui copil, care se va vărsa ca venit la bugetul de la care este finanțată grădinița respectivă. Plata contribuției părinților se va face lunar, în primele 10 zile ale lunii respective, iar plata contribuției unităților cooperatiste și organizațiilor obștești trimestrial, în primele 10 zile ale trimestrului în curs.

Cuantumul sumelor pe care trebuie să le verse unitățile cooperatiste și organizațiile obștești pentru copiii înscriși în grădinițele de copii din cadrul consiliilor populare sau al ministerelor și altor instituții centrale, se stabilește astfel: cheltuielile medii anuale de întreținere și școlarizare a unui copil, în grădinițele cu orar normal, se determină prin împărțirea cheltuielilor efectuate de grădiniță în anul precedent, la numărul mediu al copiilor realizat în anul respectiv. Costul mediu lunar pentru întreținerea unui copil se stabilește împărțind cheltuielile medii anuale pentru un copil la 12 luni. În calculul costului mediu lunar pentru întreținerea unui copil la grădinițele de copii cu orar normal se va lua execuția pe anul anterior la cheltuielile privind: hrana, retribuția personalului administrativ, cheltuielile de întreținere și școlarizare etc., fără retribuția personalului educativ și sanitar, care se plătește direct de consiliul popular.

Părinții beneficiari ai alocației de stat de 100 lei lunar de copil, care au copii în grădinițele cu orar normal, săptămînal, continuă să depună, pe lîngă contribuția stabilită prin H.C.M. nr. 368/1956 și suma de 21 lei reprezentînd compensația pentru alimente inclusă în alocația de stat.

Aceste precizări au fost avizate de Ministerul Finanțelor cu adresa nr. 97371 din 29 iulie 1964.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1 ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT BUCUREȘTI
Str. Unității nr. 79—91, sectorul 4
Telefon 21.68.71 — Telex 11968

2 ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI
Telefon 10379

MOTOARE
UTILAJE—SCULE

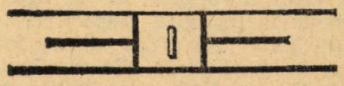

CHEI LACAS EXAGON

— ∅ 6 mm buc. 50

PILE SEMIROTUNDE

— 100/2 buc. 200

PILE PĂTRATE

— 100/2 buc. 200

BURGHIE STAS 575

— ∅ 6,1 buc. 100
— ∅ 6,7 buc. 50
— ∅ 7,6 buc. 40
— ∅ 7,7 buc. 100
— ∅ 8,1 buc. 30
— ∅ 8,7 buc. 60
— ∅ 11,7 buc. 15
— ∅ 12,7 buc. 20
— ∅ 14,7 buc. 15
— ∅ 20,9 buc. 15
— Remorcă basculantă tip RM 2 5 To. prin transfer buc. 2

PROFILE GRELE

— UNP ∅ 80 mm kg. 30
— UNP ∅ 240 mm kg. 119
— UNP ∅ 260 mm kg. 183

LAMINATE DE CUPRU

— Bare Cu 80×10 mm kg. 50

MATERIALE CHIMICE

— Condensatori ceramici B 3000—200 TGL 68—109 buc. 24
— Sare Cuprare R 18 kg. 64,500
— Acid Azotic kg. 54

SÎRMĂ CU REZ. PESTE 50 Kgf/mm² EXCLUSIV ARC

— Sîrmă cuprată ∅ 1,50 kg. 360
— idem OLC 45 2,0 kg. 2768,715
— idem OLC 45 2,2 kg. 2514,400
— idem OLC 45 2,7 kg. 557,220

SÎRME DIFERITE

— Sîrmă sudură ∅ 1,20 mm kg. 50
— Sîrmă aluminiu ∅ 3,5 mm kg. 49

PIETRE DE POLIZOR

— 150×10×20 — 25 M buc. 40
— 175×18×20 — 16 K buc. 40
— 150×8×20 — 16 M buc. 10
— 80×40×35 — 25 M buc. 10

RULMENȚI SERIA

— E12—6012 buc. 4
— 1203 buc. 2
— 2206 buc. 5
— 2207 buc. 6
— 2305 K buc. 25
— NU 2305 buc. 3
— 2309 buc. 5
— 3205 buc. 4
— Bucșe H 305 buc. 15
— NU 2209 buc. 3
— 30202 buc. 10
— 7209 buc. 6
— 30216 buc. 2
— 30217 buc. 3
— 30230 buc. 3
— 51106 buc. 20
— 51114 buc. 3

ÎNTREPRINDEREA „JIUL" BALȘ
Județul OLT

OFERĂ

— Feldspat măcinat glazur 9 tone lei 909 tona.
— Geam securit ∅ 150 mm cu grosimea de 5,5 mm = 67 buc. 4,26 lei buc.
— Geam securit ∅ 250 mm cu grosimea de 6 mm. 7,78 lei bucata.

— 51202 buc. 20

— 52405 buc. 4

— 51307 buc. 4

— NA 4911 buc. 20

— NK 5035 Z buc. 10

APARATAJ ELECTRIC DE JOASA TENSIUNE

— Contactor TCA 10 A — 380 V cod. 4006 buc. 50

— Releu TESA 10 A — 1,3 A Cod. 3670 buc. 25

— Buton regim greu 2 A Cod. 551 buc. 110

— Buton BDAD cod. 586 buc. 80

MATERIALE ELECTRICE

— Electromotor 5 NP 220/380 V 0,15×3000 t/m Gab. 80 buc. 4

— Conductori bobinaj email ∅ 1,55 kg. 25

— idem ∅ 1,90 kg. 13

— Tuburi fluorescente 65 W buc. 200

— Cond. AFY 2,5 mm m. 390

CURELE TRAPEZOIDALE

— 13×8×3000 buc. 20

— 17×11×710 buc. 50

— 17×11×1320 buc. 30

— 17×11×1900 buc. 2

— 17×11×3700 buc. 7

— 17×11×3750 buc. 7

— 17×11×3750 buc. 15

— 17×11×2240 buc. 10

DIVERSE

— Tub PVC 22 mm m. 66

— idem 24 mm m. 100

— Panglică tafta vernil lat. 52 mm m. 100

— Motor Volga Km. 365.407 de la ultima RK 12.965 km buc. 1

2

MOT. ŞI REDUCTOARE

— AIM B3 — 10 kW×1000 t/m 2 buc.
— ASi B3 0,75 kW×1000 t/m 3 buc.
— ASi B 3 1,1 kW×750 t/m 3 buc.
— ASi B3 1,1 kW×1000 t/m 5 buc.
— ASi B3 2,2 kW×750 t/m 10 buc.
— ASi B3 2,2 kW×1000 t/m 3 buc.
— ASi B3 3 kW×1000 t/m 3 buc.
— ASi B3 4 kW×1000 t/m 4 buc.

REDUCTOARE :

— 3 CH 605 × 35,5 — 4 2 buc.
— 21A 7,1 × 2,2/1500 — V05 6 buc.
— 2 LA 20 × 3/1500 — V05 2 buc.
— 2 NA — 18 × 3/1000 — H05 2 buc.
— RV 40/25 × 0,75/1000 1 buc.
— RV 40/25 — 0,75/1500 1 buc.

RULMENŢI SERIA :

— 6000 20 buc.
— 6008 20 buc.
— 6013 20 buc.
— 6016 20 buc.
— 6203 2000 buc.
— 6204 1000 buc.
— 6205 200 buc.
— 6206 200 buc.
— 6207 300 buc.
— 6208 50 buc.
— 6209 1100 buc.
— 6211 250 buc.
— 6310 60 buc.
— 6312 20 buc.
— 6315 50 buc.
— 6322 8 buc.
— 6310 2 RS 40 buc.
— 6409 60 70 buc.
— 16006 30 buc.
— 16013 30 buc.
— 4200 50 buc.
— 1302 15 buc.
— 1305 50 buc.
— 1310 40 buc.
— 1316 18 buc.
— 1304 K 20 buc.
— 2206 K 10 buc.
— 2207 K 10 buc.
— 2216 K 20 buc.
— 2218 K 20 buc.
— 2310 20 buc.
— 2307 K 10 buc.
— 2309 K 15 buc.
— 2310 K 10 buc.
— NU 212 10 buc.
— NU 2218 26 buc.
— NU 2308 15 buc.
— NU 2313 28 buc.
— NU 2316 26 buc.
— Na 4902 20 buc.
— Na 4905 50 buc.
— Na 4707 60 buc.
— Na 4908 18 buc.
— Na 4912 10 buc.
— NN 3011 K 5 buc.
— NN 3012 K 20 buc.
— NN 3015 K 5 buc.
— NN 3016 K 20 buc.
— NN 3021 K 3 buc.
— NN 3038 K 2 buc.
— 22206 K 8 buc.
— 22230 K 3 buc.
— 22232 K 3 buc.
— 22310 15 buc.
— 22310 K 30 buc.
— 23036 33 buc.
— 23144 K 1 buc.
— 7209 B 60 buc.
— 7216 B 10 buc.
— 7302 B 30 buc.
— 7303 B 40 buc.
— 3200 15 buc.
— 3202 10 buc.
— 3208 40 buc.
— 3211 10 buc.
— 3212 10 buc.
— 30207 150 buc.
— 30208 50 buc.
— 30213 40 buc.
— 30218 30 buc.
— 30309 25 buc.
— 30316 12 buc.
— 30318 10 buc.
— 32312 37 buc.
— 32313 35 buc.
— 51104 40 buc.
— 51105 50 buc.
— 51106 40 buc.
— 51108 30 buc.
— 51115 30 buc.
— 51117 26 buc.
— 51118 20 buc.
— 51124 28 buc.
— 51209 30 buc.
— 51216 65 buc.
— 51228 3 buc.
— 51308 30 buc.
— 51309 10 buc.
— 51311 20 buc.
— 51313 10 buc.
— 51316 3 buc.
— 51326 5 buc.
— 52306 20 buc.
— 804704 80 buc.
— Bucşă H 205 8 buc.
— Idem H 305 28 buc.
— Idem H 306 3 buc.
— Idem H 2305 2 buc.
— Idem H 2305 3 buc.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor o formă de asigurare convenabilă și eficientă : „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;

— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;

— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată specificată în contract — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului, în aceeași sau în altă localitate.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracție și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENT

Aria de protecție a acestei asigurări este largă. Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare majoritatea situațiilor de accidente cauzate de o serie de evenimente ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

*

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de numai 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 10 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 20 de lei pe an, iar pentru asigurarea unor bunuri în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

1979 FEB 15

Economia românească în 1978

REALIZĂRI DE ANSAMBLU, REZERVE CARE TREBUIE VALORIFICATE!

PRIN realizările de ansamblu, reliefate în Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului, în cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta plenară a C.C. al P.C.R. — document de o puternică forță mobilizatoare pentru întreaga economie, anul care a trecut s-a înscris ca o nouă și însemnată treaptă în înfăptuirea acestui cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Materializîndu-se în continuare viziunea strategică de lungă perspectivă, sistemică și unitară a partidului, a secretarului său general privind progresul României, au fost obținute succese în procesul de făurire a unei economii moderne, de creștere și diversificare a producției de bunuri materiale și servicii necesare satisfacerii nevoilor mereu crescînde ale populației.

O trăsătură importantă a dezvoltării economico-sociale a țării în anul trecut o constituie creșterea în continuare în ritmuri ridicate a industriei, a altor sectoare ale producției materiale (tabelul nr. 1). Reflectînd orientări vizînd valorificarea superioară a resurselor

Tabelul nr. 1

Repere ale dinamismului dezvoltării economiei în anul 1978

Indicatori	1978 realizări	Creșteri în 1978 în % față de 1977	față de 1975
Producția globală industrială — mld. lei	817,1	109,0	136,7
Producția globală agricolă — mld. lei	127,7	102,4	121,3
Volumul transportului intern de mărfuri — mld. tone/km	91,3	105,9	115,5
Investiții totale în economia națională — mld. lei	196,6	116,2	140,3
Volumul total al comerțului exterior — mld. lei valută	76,8	110,1	144,7
Venitul național — mld. lei	464	107,6	130,0

economice, sporirea eficienței întregii activități, dezvoltarea dinamică a economiei în anul 1978 reprezintă un proces vast și complex, încorporînd, deopotrivă, în strînsă intercondiționare, efectele realizării unui volum ridicat de investiții — fiind date în exploatare integral sau parțial 657 capacități de producție principale, din care 594 industriale și 63 agrozootehnice — cît și pe cele ale creșterii randamentului de utilizare a potențialului material și de forță de muncă al economiei. În această direcție se remarcă sporirea față de anul 1977 a productivității muncii (cu 7,1% în industria republicană), paralel cu diminuarea relativă față de aceeași perioadă a cheltuielilor de producție totale și materiale (pe seama reducerii cheltuielilor materiale în industria republicană s-au obținut economii de circa 7 mild. lei, dintr-un total respectiv de economii de circa 11 mild. lei). S-a asigurat astfel sporirea susținută a venitului național.

Creșterea eficienței activității a fost obținută în condițiile **adîncirii proceselor de modernizare a industriei, agriculturii, celorlalte ramuri ale economiei** — o altă trăsătură însemnată a dezvoltării economiei românești în anul 1978. Ea se relevă pe fondul alocării cu prioritate a investițiilor către industrie (în 1978 investițiile din industrie au reprezentat circa 50% din totalul investițiilor realizate în economie), agricultură (circa 14%), către sectoarele care promovează progresul tehnico-științific în economie, munca de complexitate și calificare înaltă. Ca urmare, în anul trecut, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, chimia, precum și materialele de construcții (potrivit unor cerințe specifice) au înregistrat ritmuri superioare față de creșterea de ansamblu a industriei. Sînt repere care pun în lumină continuarea cu intensitate a procesului de industrializare a țării, consolidarea rolului conducător al industriei în economie.

În cadrul acestor orientări, producția netă în activitatea **industrială** a înregistrat o creștere de 9,3% față de anul precedent și s-au obținut importante sporuri de producție la produse de mare însemnătate; este semnificativ că cele mai înalte dinamici le-a înregistrat producția de mijloace de automatizare electrotehnice și electronice — 35,3% și de mijloace ale tehnicii de calcul electrotehnice și electronice — 56,5% sporuri importante înregistrîndu-se, de asemenea, la tractoare, autoturisme, fibre și fire sintetice, medicamente, hîrtie, tricotaje etc. În aceste condiții, față de prevederile inițiale, pe cei trei ani care au trecut din cincinal producția suplimentară s-a ridicat la circa 60 mld. lei, ceea ce evidențiază o perspectivă certă de îndeplinire a sarcinii trasate de Conferința Națională a partidului de a se obține pe întregul cincinal o producție industrială suplimentară de peste 100 mld. lei.

În **agricultură** procesul de modernizare s-a manifestat prin dezvoltarea în continuare a bazei tehnico-materiale a acestei ramuri de cea mai mare importanță în economie — de exemplu în anul trecut agricultura a fost dotată cu 14 758 tractoare, 3 720 combine autopropulsate, a primit 1 480 mii tone îngrășăminte chimice, a crescut suprafața amenajată pentru irigat etc. O amplificare susținută a cunoscut și baza tehnico-materială din transporturi și telecomunicații, din comerț ș.a. În ce privește comerțul exterior — respectiv exportul, circa 55% din volumul total al mărfurilor exportate au fost constituite din mașini, utilaje și mijloace de transport, produse chimice și mărfuri industriale de larg consum, proces care reflectă nemijlocit transformările de structură din industrie și economie, capacitatea industriei, a economiei românești de a se afirma pe piața mondială.

CA O COMPONENTĂ ESENȚIALĂ — și deopotrivă ca o rezultantă — a **adîncirii proceselor de modernizare** a economiei a acționat **amplificarea activității** de cercetare științifică, de dezvoltare tehnologică și introducere a **progresului tehnic**. Cele aproape 650 obiective de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică mai importante, îndeosebi din chimie, industria construcțiilor de mașini și metalurgie, valorificarea mai bună a inteligenței și creativității românești prin asimilarea în producție a peste 2 300 tipuri de mașini, utilaje, instalații și aparate cu performanțe superioare — în proporție de peste 95% pe bază de concepție proprie, introducerea și extinderea tehnologiilor avansate, constituie procese care au contribuit, în importantă măsură, la lărgirea și utilizarea superioară a bazei de materii prime și de energie, la ridicarea calitativă a produselor și a eficienței în întreaga economie. Sînt trăsături care degajă distinct caracteristica definitorie a acestui cincinal — promovarea și afirmarea puternică, în toate componentele economiei, a revoluției tehnico-științifice. Pe această cale se constituie premise largi, temeinice pentru transformarea acumulărilor cantitative, într-o nouă calitate, imperativ hotărîtor pentru prorgesul economico-social accelerat al României, pentru înscrierea acesteia într-o perspectivă apropiată în rîndul statelor cu un grad mediu de dezvoltare economică.

Dezvoltarea **echilibrată, proporțională a întregii economii** constituie o caracteristică fundamentală a creșterii în anul trecut. În acest cadru sînt relevante eforturile depuse pentru sporirea în continuare a gradului de omogenizare teritorială a dezvoltării industriale și economice în general, ca un factor esențial în asigurarea echilibrului dinamic al dezvoltării economico-sociale a țării. Ele s-au materializat în creșterea în primii trei ani ai cincinalului cu încă 6 județe a numărului de județe care realizează o producție industrială de cel puțin 10 mld. lei, acesta ridicîndu-se astfel la 27. Se ilustrează prin aceasta, o dată mai mult, o componentă esențială de mare intensitate umană a politicii partidului, vizînd ridicarea gradului de civilizație al tuturor localităților, transformarea armonioasă a întregii vieți sociale, lichidarea migrației spre orașele mari, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în viața socială a tuturor cetățenilor țării.

În sensul asigurării echilibrului dezvoltării a acționat, de asemenea, stabilitatea sistemului nostru financiar-monetar, a monedei naționale, rezultat al unor orientări și măsuri economice bazate pe stabilirea corespunzătoare, în diversele domenii ale economiei, deopotrivă a necesităților dezvoltării cît și a resurselor acesteia. S-au creat astfel condiții pentru o evoluție normală a prețurilor, indicele prețurilor mărfurilor și al tarifelor serviciilor pentru întreaga populație marcînd o creștere de 2,2%, sub limitele planificate.

În condițiile modelului de dezvoltare a economiei promovat de partid, potrivit căruia optimul dezvoltării este apreciat în funcție de asigurarea condițiilor necesare pentru realizarea optimului social, creșterea în ritm ridicat a forțelor de producție, constituirea resurselor materiale și financiare suplimentare, sporirea susținută a venitului național în anul trecut au avut ca efect nemijlocit **realizarea cu succes a programului de creștere a nivelului de trai al populației, inclusiv a prevederilor suplimentare stabilite pentru etapa respectivă de Conferința Națională a partidului** (tabelul nr. 2). Ca urmare a creșterii și dezvoltării economiei, a mutațiilor economico-sociale structurale petrecute în condițiile ridicării în continuare a caracterului industrial al muncii din agricultură, numărul personalului muncitor a crescut cu 216 mii față de anul 1977, amplificîndu-se astfel, corespunzător, veniturile oamenilor muncii. Pe de altă parte, în condițiile majorării retribuției tarifare, ale încheierii înainte de termen a primei etape din majorarea prevăzută pe cincinal, ale evoluției normale a prețurilor, retribuția reală a personalului a crescut față de 1975 cu 21,4%, înfăptuindu-se încă din anul 1978 prevederea inițială de creștere pe cincinal; aceeași devansare de termen se evidențiază în ce privește creșterea veniturilor reale ale țărănimii.

Tabelul nr. 2

Creșteri ale bunăstării populației în anul 1978

Indicatori	1978 realizări	Creșteri în 1978 față de 1977	1978 în % față de 1975
Numărul personalului muncitor din întreprinderi și instituții — mii	6 956	103,2	110,4
Retribuția medie lunară — lei	2 011	110,6	126,1
Dinamica retribuției reale — %		108,3	121,4
Dinamica veniturilor reale ale țărănimii provenite din muncă în C.A.P. și gospodăriile personale pe o persoană activă — %		105,7	125,6
Cheltuieli pentru acțiuni social-culturale de la bugetul de stat — mld. lei	62,6	106,9	122,9
Veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist — mld. lei	243,6	112,0	133,5
Desfaceri de mărfuri prin comerțul socialist — mld. lei	184,9	111,5	129,5
Prestări de servicii pentru populație — mld. lei	35,3	106,8	117,5

Pe baza tuturor acestor dinamici, ale sporirii susținute în 1978 a fondurilor sociale de consum și în condițiile capacității crescînde a economiei de a susține piața internă cu bunuri și servicii de calitate tot mai ridicată și diversificate, veniturile totale reale ale populației, mai mari cu 8,9% față de 1977, au asigurat amplificarea sensibilă a desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist, realizîndu-se o bună aprovizionare a populației cu bunuri alimentare și nealimentare. Creșterile ridicate la desfacerile de carne și produse din carne, lapte, lapte praf și produse lactate proaspete, ouă, zahăr, legume proaspete, precum și la desfacerile de televizoare, frigidere, mașini de spălat rufe, mobilă, autoturisme, aspiratoare de praf, indică modificarea, în tot mai mare măsură, a modelului de consum al populației țării potrivit cerințelor unei alimentații superioare, cu nevoi științific determinate, potrivit cerințelor unei vieți civilizate și moderne. Calitatea superioară a acestei vieți este pusă în evidență și de condițiile mai bune asigurate în anul trecut pentru dezvoltarea învățămîntului, culturii, artei și ocrotirii sănătății populației, vădindu-se, odată mai mult, că în centrul tuturor acțiunilor întreprinse de partidul și statul nostru se află împlinirea aspirațiilor de bunăstare și civilizație ale omului societății noastre, înflorirea personalității sale.

dr. Dan POPESCU

(Continuare în pag. 5)

HOTĂRÎRI FUNDAMENTALE PENTRU PROGRESUL AGRICULTURII ROMÂNEȘTI

ÎN PRIMĂVARA acestui an se împlinesc trei decenii de la istorica plenară a C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949, care, în deplină concordanță cu condițiile specifice ale României, a hotărît trecerea la transformarea socialistă a agriculturii, cerință obiectivă a dezvoltării și modernizării acestei ramuri de bază a economiei, de construire a socialismului la sate.

Cooperativizarea agriculturii, proces complex, cu profunde implicații politice, economice și sociale, încheiată în anul 1962, s-a desfășurat într-o strînsă legătură cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale și cu celelalte măsuri vizînd modernizarea agriculturii. Orientările și măsurile structurale înnoitoare au cunoscut o amploare fără precedent îndeosebi prin hotărîrea Congreselor al IX-lea, al X-lea și al XI-lea ale Partidului Comunist Român, constituind factorii prioritari ce au contribuit în mod nemijlocit la creșterea producției agricole, la ridicarea activității agricole pe o treaptă calitativ superioară, integrată armonios în ansamblul întregii economii naționale.

Profundele transformări pe care le-a cunoscut agricultura de la încheierea cooperativizării și pînă în prezent sînt ilustrate de dinamica deosebită a dimensiunilor și structurii bazei tehnico-materiale cît și a nivelului producțiilor și al productivității muncii. De exemplu în comparație cu anul 1962, în domeniul **irigațiilor**, ca efect al aplicării programelor naționale pentru executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, elaborate din indicația și sub conducerea nemijlocită a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, suprafața amenajată pentru irigații a crescut de la 200 mii ha, dispersată în mici sisteme de tip gospodăresc, la peste 2 milioane hectare, concentrată în principal în sisteme mari moderne, și va ajunge la aproximativ 3 milioane hectare la sfîrșitul anului 1980, reprezentînd unul din factorii de bază ai obținerii de recolte mari și constante în zonele frecvent afectate de secetă.

Modificări esențiale s-au produs și în **procesul de mecanizare a agriculturii**, concretizate în creșterea numărului de tractoare și mașini cu care a fost înzestrată agricultura, în diversificarea lor în vederea realizării unei productivități sporite în condiții calitative superioare. La sfîrșitul anului 1978 parcul de tractoare a ajuns la 135 mii bucăți, depășind nivelul stabilit de Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român pentru anul 1980, iar sistema de mașini a permis încheierea mecanizării complexe a cerealelor păioase, leguminoaselor pentru boabe, plantelor oleaginoase, urmînd ca pînă în 1980 mecanizarea completă și complexă să se realizeze și la porumb, sfeclă de zahăr, plante textile, cartofi și alte culturi.

Chimizarea agriculturii, ca rezultat nemijlocit al puternicei dezvoltări pe care a cunoscut-o industria chimică, a devenit o latură inseparabilă a tehnologiilor aplicate în producție, o componentă a factorilor principali ce contribuie la realizarea de recolte mari.

Încheierea procesului de transformare socialistă a agriculturii, accentuarea **concentrării producției și specializării**, cerință a modernizării și folosirii eficiente a bazei tehnico-materiale de care dispune agricultura, proces favorizat și de asocierea dintre cooperativele agricole sau dintre acestea și unitățile de stat, a adus modificări esențiale în tehnologiile de producție, accentuîndu-se caracterul lor unitar — în agricultura de stat și cea cooperatistă — mai ales în sectorul creșterii animalelor. Complexele moderne de creștere și îngrășare a animalelor cu tehnologii în flux industrial, folosind aceleași soluții constructive, material biologic valoros, nutrețuri combinate produse în fabrici ce deservesc atît agricultura de stat cît și cea cooperatistă, realizate în marea lor majoritate în ultimele două cincinale, au devenit preponderente la creșterea și îngrășarea porcinelor și a păsărilor și la îngrășarea ovinelor și a bovinelor.

MUTAȚIILE fundamentale pe care agricultura le-a înregistrat de la încheierea cooperativizării pînă în prezent au contribuit la accentuarea apropierii dintre agricultura de stat și cea cooperatistă sub raportul nivelului de dotare, al structurii și mărimii bazei tehnico-materiale, al experienței specialiștilor, al gradului de calificare a forței de muncă, impunînd ca o cerință obiectivă **necesitatea unor tehnologii unitare în toate ramurile de producție, aplicarea unor sisteme unitare de conducere și de organizare a producției și a muncii.**

În cuvîntarea ținută la recenta plenară a C.C. al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, referindu-se la această problemă, a spus : **„Este evident că împărțirea pe sectoare a agriculturii — de stat și cooperatiste — a corespuns unei anumite etape de dezvoltare. Ea a avut, fără îndoială, un rol important în progresul producției agricole. Dar aceasta a corespuns acelor condiții cînd nu aveam suficiente mijloace mecanice și de chimizare — și eram obligați să concentrăm aceste mijloace îndeosebi în sectorul de stat pentru a asigura acolo o producție cît mai sigură în vederea satisfacerii necesităților economiei naționale... Situația însă s-a schimbat radical în agricultura noastră. Întregul nivel de dezvoltare a agriculturii — organizarea, mecanizarea și chimizarea — a determinat, de fapt, o apropiere puternică între diferitele sectoare din agricultură".**

Pornind de la aceste modificări profunde ce s-au produs în agricultura României, rod al acumulărilor înregistrate după încheierea procesului de cooperativizare, plenara a adoptat **Hotărîrea cu privire la îmbunătățirea conducerii și planificării unitare a agriculturii, crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste și creșterea producției agricole.**

Măsurile complexe privind îmbunătățirea planificării și conducerii agriculturii, stabilite din indicația și cu contribuția nemijlocită a secretarului general al partidului, au un caracter profund novator, cu adevărat revoluționar, inspirate din specificul și realitățile economiei românești. Direcțiile fundamentale ce caracterizează aceste măsuri sînt reprezentate de : **asigurarea unei conduceri unitare pentru întreaga**

agricultură, spre a o pune de acord cu nivelul atins de dezvoltarea bazei tehnico-materiale ; **apropierea conducerii de producție**, spre a deschide un larg cîmp de manifestare inițiativei specialiștilor și a oamenilor muncii din agricultură ; **folosirea eficientă a mijloacelor mecanice, de chimizare și a forței de muncă în toate sectoarele agriculturii.**

Pentru înfăptuirea obiectivelor actuale ale organizării conducerii agriculturii se înființează **Consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste**, care ocupă locul central în ansamblul măsurilor adoptate de recenta plenară. Organizarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste — creație originală, izvorîtă din clarviziunea tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, care, ca în toate perioadele de mari și importante prefaceri parcurse de economia și societatea noastră, a știut să aleagă momentul optim și soluția cea mai corespunzătoare de rezolvare a problemelor majore ale dezvoltării economico-sociale a țării — are menirea să asigure înlăturarea fărîmițării forțelor umane și mecanice la care ducea organizarea precedentă să canalizeze efortul general spre sporirea substanțială a producției agricole și a eficienței economice.

Din consiliul unic agroindustrial fac parte : stațiunea pentru mecanizarea agriculturii, cooperativele agricole de producție, asociațiile economice intercooperatiste și cele ale cooperativelor cu unitățile de stat sau ale cooperației de consum, întreprinderile agricole de stat sau fermele acestora, institutele, stațiunile de cercetări și unitățile de învățămînt agricol, alte unități economice cu profil agricol. **Concentrarea parcului de tractoare și mașini agricole la stațiunea pentru mecanizarea agriculturii** și organizarea în cadrul acesteia a **centrelor de chimizare a agriculturii** reprezintă un factor de însemnătate majoră în ansamblul măsurilor privitoare la consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist, care va contribui nemijlocit la folosirea rațională, cu eficiență maximă, a mecanizării și chimizării uniforme a agriculturii din cadrul consiliului, cu influență directă și imediată asupra producției agricole.

Avînd atributul de **titulare de plan** pentru sarcinile ce revin întregii agriculturi din raza lor de activitate, sarcini ce decurg din prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială, consiliile, în condițiile ce li se creează prin recenta hotărîre a Plenarei C.C. al P.C.R. pot și trebuie să ia măsuri pentru **amplasarea judicioasă a culturilor, în deplină concordanță cu studiile de zonare**, ajungîndu-se astfel la o punere mai deplină în valoare a potențialului de producție al tuturor terenurilor agricole, indiferent de forma de proprietate a acestora. În cadrul aceluiași complex de măsuri, consiliile trebuie să realizeze **o mai bună așezare a speciilor și categoriilor de animale**, bazată pe necesitatea concentrării producției ca factor ce deschide cîmp larg de manifestare tehnologiilor moderne în condițiile realizării unei rapide și eficiente concentrări a producției și specializării unităților.

AȘEZAREA judicioasă pe raza consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste a complexelor și a fermelor zootehnice, împreună cu organizarea unor sectoare unice pentru unele ramuri ale producției agricole (pomicultură, viticultură, legumicultură, al ameliorării și exploatării pajiștilor etc.) contribuie atît la sporirea producției și a eficienței, cît și la lărgirea domeniilor de asociere între cooperativele agricole, sau între acestea și unitățile de stat, ca important factor propulsor în extinderea și generalizarea progresului tehnic, vizînd ridicarea producției agricole la niveluri asemănătoare în sectorul de stat și cel cooperatist ; astfel se impune caracterul unitar al întregii agriculturi : ca bază materială, tehnologii, resurse și rezultate.

Organizarea și conducerea unitară a producției agricole asigură o fundamentare corespunzătoare amplasării obiectivelor de investiții, dimensionării optime a capacităților acestora, în corelație cu posibilitățile reale ale unităților agricole componente și cu dezvoltarea agroindustrială de perspectivă pe ansamblul razei de activitate a fiecărui consiliu. Pentru realizarea obiectivelor de investiții în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, se poate organiza activitatea de construcții într-o corelație optimă cu sarcinile producției agricole, cu antrenarea lucrătorilor din unitățile agricole de stat și a membrilor cooperatori și la executarea lucrărilor de construcții.

Procesul complex al mecanizării, erbicidarea culturilor, echiparea unităților zootehnice cu instalații și utilaje, ca factori de bază ai introducerii progresului tehnic, duc la creșterea substanțială a productivității muncii, diminuînd consumul de forță de muncă în activitatea de producție agricolă. Consiliile unice agroindustriale, prin componența largă și atribuțiunile ce le revin, creează condiții dintre cele mai prielnice pentru folosirea în întregime și în tot cursul anului a forței de muncă, inclusiv a celei ce devine disponibilă din producția agricolă, prin extinderea și diversificarea activităților de industrializare și semi-industrializare a producției agricole, a altor activități industriale și de prestări de servicii.

Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, organizate ca sector unic de mecanizare al Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist, ocupă un loc de însemnătate deosebită în ansamblul actualelor măsuri de îmbunătățire a conducerii, organizării și planificării agriculturii. Reunind tractoarele și mașinile agricole din stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și de la unitățile agricole de stat de pe raza consiliului, ca și activitatea de reparare a acestora, mijloacele de transport organizate în formații specializate la nivelul consiliului, precum și activitatea de întreținere și exploatare a amenajărilor pentru irigații, la care se adaugă centrele unice pentru chimizare, **stațiunile pentru mecanizarea agriculturii concentrează într-o structură unitară componentele de bază ale progresului tehnic : mecanizarea, irigațiile și chimizarea.**

Aceste modificări esențiale în organizarea factorilor principali ai bazei tehnico-materiale deschid perspective deosebite pentru folosirea lor în mai deplină concordanță cu cerințele intensificării producției agricole și în mod unitar pentru întreaga agricultură, răspunzînd mai adecvat concepției verificate deja în alte domenii ale activității economice, că ritmul și dimensiunile creșterii economice depind într-o măsură din ce în ce mai mare nu numai de mărimea resurselor, ci și de eficiența utilizării lor.

CREȘTEREA rolului și a contribuției stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii la realizarea producției agricole stabilite, prin executarea lucrărilor agricole în condițiile unei mecanizări tot mai complexe, exploatarea amenajărilor pentru irigații și aplicarea udărilor în corelație strictă cu cerințele plantei, solului și elementelor fertilizante, impune ca o cerință obiectivă **creșterea răspunderii acestora pentru realizarea producției agricole.** Această răspundere sporită se materializează în introducerea de noi relații, cu un conținut fundamental diferit de cele existente anterior, între stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și cooperativele agricole sau unitățile agricole de stat din raza lor de activitate. Contractul de lucrări este înlocuit cu un **contract de cooperare** ce legiferează contribuția și răspunderea directă a stațiunii și a unităților agricole de stat și cooperatiste în executarea lucrărilor și în realizarea producției agricole planificate ; plata lucrărilor executate și retribuirea întregului personal muncitor din stațiunile pentru mecanizarea agriculturii făcîndu-se pe tona de produse obținute, se creează — în noile condiții izvorîte din recentele măsuri de îmbu-

nătățire a conducerii, organizării și planificării agriculturii — o relație directă și proporțională între producția agricolă, veniturile stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii ale mecanizatorilor, tehnicienilor, specialiștilor și conducerii acestor unități.

De asemenea, plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie a stabilit o serie de principii și măsuri de îmbunătățire a organizării și conducerii în celelalte unități agricole, de stat, cooperatiste, pentru cercetare și învățămînt, ca și în cazul organelor de conducere a agriculturii de la nivel județean și central.

În profil teritorial, **pentru a asigura conducerea unitară a întregii agriculturi și industrii alimentare din cadrul fiecărui județ** și pentru a întări răspunderea pentru realizarea sarcinilor ce revin acestor ramuri din planul național unic de dezvoltare economico-socială, s-a stabilit ca toate întreprinderile agricole socialiste, întreprinderile de industrie alimentară și celelalte unități agricole sau industriale să-și desfășoare activitatea în subordinea direcției generale pentru agricultură și industrializarea produselor agricole. În concordanță cu noua concepție de conducere unitară a agriculturii pe ansamblul județului, se aduc îmbunătățiri în structura organizatorică a direcției generale agricole județene pentru a-și îndeplini corespunzător sarcinile sporite ce îi revin în noua etapă.

Îmbunătățirea conducerii și planificării agriculturii implică o sporire esențială și a răspunderii Ministerului Agriculturii și Industrializării Produselor Agricole, ca organ unic de organizare, conducere, planificare și îndrumare a agriculturii ; și în structura sa, pornind de la principiul asigurării conducerii unitare a tuturor sectoarelor agriculturii și pe toate treptele organizatorice, au fost aduse modificările necesare, în raport cu noile sarcini și cerințe.

Înfăptuirea programelor de dezvoltare a agriculturii, în noile condiții, deosebit de favorabile, create prin aplicarea măsurilor cu adevărat revoluționare de perfecționare a conducerii, organizării și planificării agriculturii necesită **sporirea rolului și răspunderii cercetării științifice** pe linia furnizării factorilor de progres tehnic specific. **„Cercetarea științifică** — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să se adapteze noii organizări spre a asigura o asistență corespunzătoare consiliilor unice — semințe, animale de rasă și tot ceea ce trebuie în această direcție. Baza activității de cercetare științifică se amplifică și sînt create condiții ca realmente să obținem o îmbunătățire radicală în acest domeniu".** Măsurile complexe privind cercetarea științifică din domeniul agriculturii pe care recenta hotărîre a plenarei C.C. al P.C.R. le cuprinde, asigură toate premisele necesare pentru ca știința și producția să devină laturi inseparabile ale activității creatoare a oamenilor, iar rezultatele științei să se introducă și să se generalizeze cît mai rapid în întreaga activitate de producție.

Noile orientări privind îmbunătățirea conducerii și organizării agriculturii constituie o componentă de bază a politicii agrare a Partidului nostru, îmbogățită astfel cu teze originale, caracteristice actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la acela al unei țări cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Ion STANCIU
adjunct al ministrului agriculturii și industrializării produselor agricole

Economia românească în 1978

(Urmare din pag. 2)

CREȘTERILE ECONOMIEI ROMÂNEȘTI în anul trecut, corelate cu dimensiunile ample ale eforturilor materiale și financiare realizate, indică, așa cum a subliniat recent secretarul general al partidului, **importante rezerve potențiale în procesul dezvoltării economiei, a căror fructificare ar fi adus sporuri însemnate de producție.** Nerealizările de plan în ce privește producția fizică, din industria chimică și industria alimentară, în ce privește producția de metal, mai cu seamă de laminate, cele din domeniul construcțiilor de locuințe, din agricultură, întîrzierile în punerea la timp în funcțiune a unui număr important de obiective de investiții au produs dereglări în procesul riguros și corelat al dezvoltării. Unele dintre acestea au determinat nerealizarea planului de export, al cărui volum a fost mult depășit de importuri, proces ce a afectat serios balanța comercială și de plăți, în condițiile în care, după cum arăta secretarul general al partidului, **„realizarea unei balanțe comerciale echilibrate și asigurarea unui export corespunzător sînt esențiale pentru buna desfășurare a activității economice".**

Întărirea spiritului de răspundere, a ordinii și disciplinei în toate sectoarele de activitate, pregătirea continuă a personalului, fructificarea largă a tuturor posibilităților oferite de baza tehnico-materială ridicată a societății, de mecanismul economico-financiar perfecționat în sensul manifestării ample, democratice a inițiativei creatoare a oamenilor muncii, a răspunderii lor față de partea din avuția națională ce le-a fost încredințată spre gospodărire și creștere, cunoașterea mai bună a realităților și exigențelor pieței externe, măsurile suple și operative pentru a veni în întîmpinarea lor, sînt acțiuni hotărîtoare pentru înlăturarea neajunsurilor manifestate, pentru introducerea în circuitul economic a tuturor posibilităților de sporire a producției, de valorificare superioară și integrală a potențialului de resurse și energie, de îmbunătățire a rezultatelor ; în acest cadru este esențială realizarea producției fizice în toate unitățile. Este evident că acțiunile amintite, determinînd ridicarea pe un plan superior a activității în toate domeniile, în toate unitățile, trebuie să se manifeste energic în acest an, hotărîtor pentru îndeplinirea cincinalului, prevenind dificultățile asigurînd, deopotrivă, **recuperarea oricăror restanțe și realizarea exemplară a tuturor prevederilor.** Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** este necesar să reținem faptul că creșterea bunăstării poporului — asigurată la dimensiunile mari prevăzute în anul trecut **„trebuie să determine o preocupare mai serioasă pentru realizarea sarcinilor de sporire a producției, a productivității muncii, a producției nete și a venitului național. Numai în acest fel această creștere va putea să nu afecteze dezvoltarea generală a țării".**

Experiența acumulată în procesul îndeplinirii planului din anul 1978 relevă necesitatea intensificării eforturilor creatoare ale întregului nostru popor pentru valorificarea superioară și integrală a potențialului economic și ridicarea la noi parametri a calității și eficienței activității din economie, în scopul realizării integrale a planului — avînd, pentru primul trimestru, ca parte componentă restanțele înregistrate în anul trecut — din acest penultim an al cincinalului.

În lumina sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R.

REALIZAREA INTEGRALĂ A PRODUCȚIEI FIZICE ȘI NETE

LA RECENTA PLENARĂ a C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului a trasat o serie de sarcini concrete pentru ridicarea pe o treaptă superioară a activității economice. Înscriindu-se în eforturile pe care întregul nostru popor le depune pentru traducerea în viață a acestor sarcini, colectivul de muncă de la întreprinderea de utilaj petrolier „1 Mai"-Ploiești muncește cu hotărîre pentru realizarea exemplară, integrală și ritmică a obiectivelor privind producția fizică și netă, pentru obținerea unei eficiențe economice cît mai înalte. Rezultatele obținute în anul 1978 (an în care producția netă a fost realizată în proporție de 102,2% față de plan), față de anul 1975 (luat ca an de referință în condiții comparabile) reliefează o corelație corespunzătoare între dinamica de creștere a producției fizice și cea a producției nete. Acțiunea conjugată a acestor doi factori care condiționează obținerea unei valori a producției nete cît mai ridicate (realizarea producției fizice în structura tipodimensională și obținerea producției cu un nivel de cheltuieli cît mai redus) a făcut ca rezultatele calitative ale activității productive ale întreprinderii — reflectate în creșterea producției nete și respectiv a beneficiului (ca o componentă ponderală de prim ordin în structura producției nete — să fie superioare dinamicii creșterii producției fizice.

O temeinică fundamentare a planului

NIVELUL producției nete, ca indicator ce exprimă valoarea nou creată, poate fi corect determinat numai dacă în faza elaborării planului **se cunosc în mod precis cerințele concrete ale pieței interne și externe,** care să permită fundamentarea planului fizic nu în unități de referință generală (de exemplu, tone, mii lei etc.), ci printr-o largă detaliere a acestuia, prin specificarea tipo-dimensională a sarcinilor fizice, în strictă concordanță cu cerințele beneficiarilor. Numai în aceste condiții se pot asigura o dimensionare justă a cheltuielilor de producție — pornind de la fiecare produs, ținîndu-se cont de condițiile de execuție, aprovizionarea tehnico-materială din intern și import, volumul colaborărilor — și elaborarea ansamblului de măsuri pe linia reducerii cheltuielilor de producție în general și a cheltuielilor materiale în special.

Crearea celor mai bune condiții pentru **fundamentarea** (și apoi **realizarea)** planului s-a aflat în centrul preocupărilor colectivului de conducere al întreprinderii „1 Mai". În acest scop, s-a acționat în direcția acoperirii producției fizice planificate cu contracte și comenzi ferme din partea beneficiarilor interni și externi. La cunoașterea structurii fizice a producției a contribuit și faptul că, în general, prospectarea pieței externe se face pe baza ofertelor tehnice elaborate în comun de întreprinderea producătoare, proiectantul produsului și întreprinderea de comerț exterior — și care au avut la bază documentația tehnologică deja elaborată în întreprindere. În același timp, s-au elaborat documentația tehnică de execuție, normele de consumuri specifice, care au stat la baza elaborării planurilor de aprovizionare tehnico-materială, a planurilor de cooperare și care au permis o orientare justă privind dezvoltarea în perspectivă a capacităților de producție.

Pentru reducerea cheltuielilor de producție și în mod deosebit a cheltuielilor materiale, s-au întocmit planuri fundamentate de cheltuieli de producție care au avut la bază structura sortimentală a producției, costurile de execuție, nivelul colaborărilor și necesitățile de extindere a acestora, condițiile de aprovizionare tehnico-materială etc. Aceste planuri au fost în mod continuu îmbunătățite în perioada de plan și analizate periodic în biroul executiv al consiliului oamenilor muncii.

Soluțiile adoptate prin aceste planuri de măsuri s-au reflectat în perfecționarea corespunzătoare a tehnologiilor, a fluxurilor de fabricație, adîncirea profilării secțiilor, creșterea indicelui de utilizare a instalațiilor și mașinilor-unelte etc. În același timp, au fost elaborate balanțe energetice privind reducerea consumurilor de energie și combustibil, planuri de îmbunătățire a calității producției, reducerea pierderilor din rebuturi, modernizări de produse etc.

—%—

	Realizat	
	1975	1978
Producția fizică pentru calculul valorii producției nete	100	149,2
Valoarea producției nete	100	196,6
Productivitatea muncii calculată asupra valorii producției nete	100	175,8
Beneficiu din activitatea de bază	100	178,5

Cum este urmărită reducerea cheltuielilor

ACȚIUNEA de stabilire a nivelurilor cheltuielilor de producție pe întreprindere — totale și materiale — a fost continuată la **nivelul secțiilor de producție.** Astfel, în cadrul fiecărei secții s-au elaborat : devizul cheltuielilor indirecte proprii aferente fiecărei secții în parte (separat pentru cheltuieli administrativ-gospodărești), defalcat pe genuri de cheltuieli ; calculațiile de costuri planificate pentru fiecare produs nominalizat în planul fizic, stabilindu-se pe articole de calculație partea de cheltuieli planificate fiecărei secții participante la rea-

lizarea produsului ; valoarea absolută a economiilor ce trebuie obținută în funcție de volumul și structura producției fizice ce o are de realizat (cheltuieli totale din care materiale) ; planul forțelor de muncă și al fondului de retribuție pe structuri.

Prin sistemul informațional organizat în întreprindere (compartimente contabile în fiecare secție, contabilitatea producției și postcalculul central), utilizînd mijloace de calcul clasice (de mică mecanizare) și serviciile Oficiului de calcul propriu se urmărește periodic modul cum cheltuielile efective se încadrează în elementele de plan transmise, stabilindu-se operativ abaterile. Prin acest sistem se pot evidenția și cauzele abaterilor și anume: cauze cu caracter obiectiv (modificări sortimentale și constructive sau tehnologice impuse de cerințe independente de voința întreprinderii, înlocuiri de materiale determinate de greutăți în aprovizionarea tehnico-materială etc.) sau cauze subiective (pierderi din rebuturi, cheltuieli neproductive etc.).

Se poate desprinde că modul de organizare a planificării și urmăririi cheltuielilor de producție a avut drept obiectiv dirijarea tuturor compartimentelor care participă la activitatea productivă a întreprinderii spre **încadrarea în sarcinile planificate** a cheltuielilor de producție, găsirea unor elemente operative de control și de sesizare a abaterilor. În măsura în care fiecare secție de producție își realizează sarcinile fizice și valorice de plan, înscriindu-se în nivelul transmis al costurilor de producție — totale și materiale — se asigură și îndeplinirea indicatorului producție netă.

Toate abaterile reflectate în cheltuielile efective față de nivelul planificat influențează implicit și nivelul de realizare a producției nete — atît sub aspectul depășirii cheltuielilor materiale, cît și al cheltuielilor de muncă vie (aceste din urmă depășiri acționînd în sfera producției nete prin diminuarea beneficiului).

Realizarea unei producții de mare complexitate tehnică, cum este cea a întreprinderii ploieștene presupune utilizarea unei game largi de piese și repere ce se execută în întreprinderi specializate (rulmenți, pompe, motoare electrice de diferite tipuri, cabluri, lanțuri, piese forjate, piese turnate, articole de cauciuc etc.). La întreprinderea „1 Mai" ponderea acestor produse, care au prețuri de achiziție fixe, reprezintă 50% din volumul total al aprovizionărilor. Este evident că întreprinderea nu poate acționa în nici un fel pentru reducerea cheltuielilor materiale la aceste produse. În aceste condiții este normal ca la determinarea sarcinilor de reducere a cheltuielilor materiale să se țină seama de volumul materialelor la care întreprinderea nu poate acționa pe linia reducerii consumurilor. Pe de altă parte, trebuie avut în vedere și faptul că uneori cheltuielile materiale sînt influențate de o serie de majorări ale prețurilor de livrare a produselor din ramura siderurgică și care creează diferențe sensibile de prețuri de achiziție față de nivelurile stabilite la ultima reașezare a prețurilor (cu influențe negative în costurile materiale).

Fără a subestima eforturile deosebite ce trebuie depuse de colectivul întreprinderii pe linia realizării unei producții fizice din ce în ce mai mari și reducerii la maximum a cheltuielilor de producție, în mod deosebit a cheltuielilor materiale (în direcția cărora există însemnate rezerve), apreciem că în dimensionarea sarcinilor privind indicatorul producție netă trebuie ținut seama și de aspecte de natura celor arătate mai sus.

COLECTIVUL de muncă al întreprinderii „1 Mai" are de îndeplinit în 1979 sarcini deosebite. Rezultatele pozitive obținute în această primă lună a anului sînt dovada unei activități desfășurate într-un ritm susținut. Ele confirmă faptul că prevederile de plan se înfăptuiesc la toate sortimentele, în condițiile ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor. Întregul colectiv de muncă, sub conducerea organizației de partid, este hotărît să transpună în viață programul de măsuri adoptat, îndeosebi în ceea ce privește reducerea costurilor de producție, a cheltuielilor materiale, principala cale de creștere a producției nete.

N. SZABO
contabil șef
la „1 Mai"-Ploiești

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Producția de ciment — la nivelul sarcinilor de plan!

REALIZAREA integrală a sarcinilor de amploare în domeniul construcțiilor necesită fabricarea și livrarea la vreme pe șantiere a unor cantități de materiale, între care cimentul ocupă un loc deosebit de important. Prevederile de plan la acest produs în 1978 au fost îndeplinite, pe ansamblul întreprinderilor producătoare, în proporție de numai 90,7%. Realizarea trimestrială a planului (graficul) relevă că în nici unul din trimestrele anului 1978 prevederile nu au fost atinse.

Principala cauză constă în întîrzierea intrării în funcțiune a unor noi capacități (la Întreprinderea de lianți Deva și la Fabrica de ciment Tașca) care, împreună, au generat un deficit de 910 mii tone ciment. Restanțele la aceste investiții au fost determinate de unele deficiențe la anumite subansamble, ce au trebuit remediate pe șantiere, de întîrzierile în realizarea stadiilor fizice din planul de construcții-montaj la morile de ciment, făină, cuptoare și silozuri, executate de Trustul de construcții industriale din Timișoara și de cel din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Rămînerile în urmă în realizarea planului la ciment s-au datorat și unor defecțiuni înregistrate în funcționarea utilajelor de bază de la combinatele de lianți Hoghiz și Deva, de insuficiența vagoanelor de transport a cimentului la beneficiari care a impus, în unele perioade, încetiniri în ritmul producției etc.

Și în prima lună din 1979 planul nu a fost realizat cu 2%. Principalele cauze sînt cele existente pe parcursul anului anterior, cărora li se adaugă lipsa, în cantitățile necesare, a calcarului, determinată de neasigurarea mijloacelor de transport (vagoane și autocamioane).

Pentru realizarea prevederilor de plan pe 1979 (cu 9% mai mari față de 1978) și recuperarea în trimestrul I a restanței din ianuarie, s-au luat măsuri de sprijinire a unităților la care se manifestă neajunsuri. S-a prevăzut astfel trimiterea de specialiști din cadrul ministerului, centralei și Institutului de cercetări pentru industria lianților la Combinatul de lianți Hoghiz și Întreprinderea de lianți Deva pentru remedierea unor defecțiuni constatate în funcționarea utilajelor de bază, punerea în funcțiune și atingerea cît mai curînd posibil a parametrilor proiectați la linia I de la Tașca-Bicaz etc. De asemenea, s-au luat măsuri pentru ca toate capacitățile în funcțiune din fiecare întreprindere să producă la nivelul maxim prin asigurarea la vreme a materiilor prime și a pieselor de schimb, precum și pentru îmbunătățirea reparațiilor utilajelor. Totodată, la fiecare unitate au fost întocmite, cu concursul reprezentanților întreprinderilor de transport, grafice pentru expedierea operativă a cimentului către beneficiari.

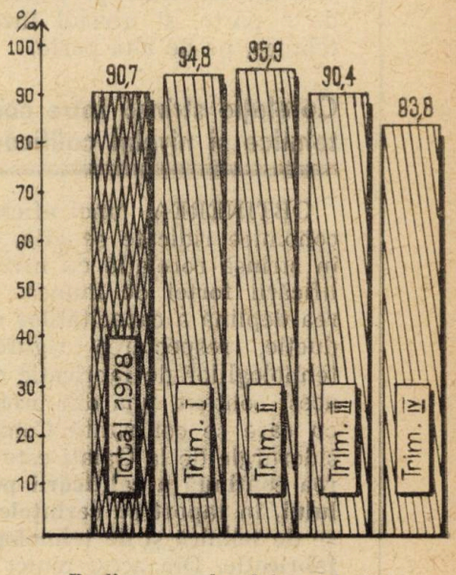

Realizarea planului producției de ciment pe total și pe trimestre în 1978 (plan = 100)

Utilizarea rațională a forței de muncă — factor de bază în îndeplinirea planului

ÎNTRUCÎT între elementele componente ale forțelor de producție există o legătură directă, orice neajuns în pregătirea și folosirea forței de muncă atrage după sine utilizarea necorespunzătoare a mijloacelor tehnice, uzura prematură a mașinilor și instalațiilor, întîrzierea termenului de recuperare a fondurilor fixe, scăderea volumului producției fizice și, implicit, a eficienței economice. Problema calificării, a ridicării nivelului de pregătire tehnică, profesională, a reciclării — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din septembrie 1978 — constituie o sarcină esențială pentru întreaga economie, de rezolvarea ei depinzînd în mare măsură folosirea deplină a tehnicii din dotare, nivelul eficienței economice.

În condițiile creșterii gradului de înzestrare tehnică, problemele asigurării, utilizării și perfecționării forței de muncă devin din ce în ce mai complicate. Se impune tot mai mult necesitatea asigurării unui grad mai avansat de calificare și specializare a celor ce exploatează și întrețin noua tehnică și, implicit, stabilirea unor corelații, am spune în detaliu, între necesarul de forță de muncă, într-o anumită structură profesională, pe de o parte, și nivelul înzestrării tehnice, pe de altă parte.

Corelație strînsă între condițiile tehnice și nivelul calificării

OBȚINEREA unei eficiențe economice ridicate se află, așadar, în strînsă corelație cu nivelul calificării forței de muncă, utilizarea deplină a capacităților de producție, respectarea riguroasă a tehnologiilor de fabricație etc. În acest context, una din problemele cu care se confruntă Combinatul siderurgic de la Galați este **ridicarea continuă a calificării personalului, în raport cu cerințele impuse de tehnică și de tehnologiile de fabricație.** Din acest punct de vedere, menționăm mai întîi de toate existența, la unele obiective, a unui procent însemnat de personal necalificat, cu toate că avem în vedere cerințele unor numeroase locuri de muncă care în prezent nu solicită o pregătire specială. Astfel, la secția Oțelărie LD2 ponderea personalului necalificat este de 10,1%, la secția turnare continuă 13%, iar la Uzina cocso-chimică 9,3%.

Reducerea ponderii muncii necalificate prin mecanizarea unor procese de muncă ar putea constitui o sursă de sporire a eficienței. Este știut că o asemenea situație poate fi favorizată, în etapa actuală, de starea specifică a marilor platforme industriale, în continuă dezvoltare, unde, pentru a se asigura la timp necesarul de personal muncitor de specialitate, se încadrează persoane cu o altă calificare sau chiar necalificate, urmînd ca, în timp util, să fie instruite la locul de muncă sau, în funcție de cerințe, prin cursuri scurte de școlarizare.

Nivelul calificării și posibilitățile de perfecționare sînt în strînsă legătură cu **formele inițiale de dobîndire a specialității.** Este cunoscut faptul că pe calea liceelor industriale și a școlilor profesionale se deschid perspective mai largi pentru asimilarea de noi cunoștințe în profesia respectivă și pentru însușirea de noi meserii, atunci cînd sînt impuse de schimbările intervenite în domeniul tehnicii (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Căile de calificare a muncitorilor

(%)

Unitatea de producție	Forme de pregătire			
	Școala generală	Liceul industrial	Școala profesională	La locul de muncă
Furnale II	14,9	4,9	50,2	30,0
Oțelărie LD 2	9,9	5,2	52,0	32,9
Turnare continuă	9,0	4,9	53,2	32,9
Laminorul de tablă groasă	11,2	6,9	55,2	26,7
Laminorul de benzi la cald	7,2	5,1	64,2	23,5
Uzina cocso-chimică	6,9	5,1	53,5	34,5

Dacă din punct de vedere cantitativ asigurarea cu forță de muncă nu ridică prea multe probleme, în schimb sub aspectul obținerii inițiale a calificării actuala structură a forței de muncă pune în evidență o serie de neajunsuri care, nerezolvate la timp, ar putea influența nefavorabil eficiența economică. Astfel, la secțiile Furnale II, OLD2, turnare continuă (T.C.) și Uzina cocso-chimică (U.C.C.) peste 40% din personalul muncitor direct productiv are la bază școala generală și calificarea la locul de muncă. Aceste forme, așa cum s-a mai amintit, creează o bază îngustă pentru asimilarea noului în tehnică și pentru obținerea unor categorii mai mari de calificare. Fără îndoială că aceștia au primit la timpul respectiv o calificare corespunzătoare; însă, pe măsura ridicării continue a nivelului tehnic, a amplificării și întrepătrunderii proceselor de muncă, nivelul inițial al pregătirii poate fi foarte ușor depășit. În afară de aceasta, pregătirea la locul de muncă devine tot mai dificilă în condițiile unei tehnici moderne ce presupune o serie de cunoștințe din diferite domenii.

Experiența în această direcție ne arată că atît complexul școlar al combinatului, cît și școlile din municipiul Galați, desfășoară o muncă de orientare profesională la un nivel scăzut, deoarece opțiunile pentru o serie de meserii — furnaliști, oțelari, laminatori etc. — sînt încă foarte reduse. Problema asigurării cu forța de muncă într-o structură corespunzătoare este stînjenită într-o bună măsură și de faptul că municipiul Galați, fiind prin excelență un centru al industriei grele, forța de muncă feminină este mai puțin solicitată.

Este necesar ca la nivelul combinatului **să se stabilească măsuri de o mai largă perspectivă, pe baza cărora să se asigure, în lumi-**

na hotărîrilor stabilite de partid și de stat, perfecționarea tuturor categoriilor de personal, în funcție de condițiile concrete din cadrul fiecărui obiectiv economic de pe platformă. Faptul că la obiectivele analizate, forța de muncă pînă la 30 de ani deține o pondere de 33-35% nu ridică, am putea spune, nici un fel de problemă în ce privește asimilarea la cele mai înalte exigențe a cunoștințelor noi.

Creșterea gradului de utilizare a timpului normat de lucru

GRUPAREA muncitorilor în funcție de categoria de încadrare evidențiază faptul că la trei mari obiective (OLD2, T.C. și U.C.C.) personalul muncitor încadrat în în primele două categorii ocupă o pondere de 48,2—73,6% (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Gruparea muncitorilor pe categorii de calificare

%

Unitatea de producție	Categoria					
	I	II	III	IV	V	VI
Furnale II	14,7	15,8	22,8	25,2	13,2	8,3
Oțelărie LD 2	27,3	20,9	20,0	12,9	15,6	3,3
Turnare continuă	41,8	21,8	15,5	10,1	8,5	2,3
Laminorul de tablă groasă	11,6	28,1	26,2	25,4	5,9	2,8
Laminorul de benzi la cald	—	14,9	30,7	30,8	19,8	3,8
Uzina cocso-chimică	37,3	19,4	23,3	9,9	6,5	4,6

Dacă, pe de o parte, această pondere se datorește numărului mare de tineri absolvenți ai școlilor profesionale și ai liceelor de specialitate și care au un stagiu încă mic de producție, pe de altă parte, ea reflectă baza de pregătire mai limitată primită inițial, bază ce nu poate crea într-un timp scurt condițiile necesare pentru promovarea în categorii superioare de calificare. Situația respectivă se datorește și altor factori, cum ar fi fluctuația mare a personalului la unele obiective (U.C.C.) și intrarea recentă în funcțiune a unor noi capacități, concomitent cu o parte însemnată a forței de muncă care participă pentru prima dată la procesul de producție.

Ținînd seama de toate aspectele, analiza datelor prezentate pune în evidență în cele din urmă necesitatea unor măsuri importante de perfecționare a forței de muncă, corespunzătoar nivelului tehnic al utilajelor și al cerințelor impuse de procesele tehnologice în continuă perfecționare. Și aceasta cu atît mai mult cu cît în frecvente cazuri muncitorilor li se repartizează lucrări superioare față de categoria de încadrare.

O direcție importantă de utilizare completă a forței de muncă și, în același timp, de sporire a eficienței, o constituie **ridicarea, în continuare, a gradului de utilizare a timpului de lucru.** În această privință o mare atenție trebuie să se acorde **înlăturării absențelor nemotivate** care, în 1977, ocupau o pondere, în volumul timpului neutilizat, de 31,3% la secția OLD2, de 24,7% la T.C., de 32% la L.B.C. și de 21% la U.C.C. Situația cea mai dificilă, din acest punct de vedere, o întîlnim la U.C.C., unde ponderea absențelor nemotivate reprezintă 11% în totalul acestei categorii de absențe pe combinat. Eliminarea acestora presupune stabilitatea muncitorilor — prin reducerea în continuare a navetismului — întărirea disciplinei în muncă, mai cu seamă în rîndul tinerilor cu o slabă educație industrială, ținerea unei evidențe corecte a acelora care pleacă definitiv din combinat, întrucît sînt dese cazuri cînd cei plecați continuă să figureze în scriptele unităților timp de aproape două săptămîni.

Tabelul nr. 3

Evoluția indicelui de fluctuație la nivelul combinatului

— % —

	1965	1970	1975	1977
Indicele de fluctuație	9,9	8,8	7,6	5,9

Pe linia influenței forței de muncă asupra eficienței producției, menționăm și existența fluctuației (tabelul nr. 3). În decursul anilor acest indice s-a micșorat simțitor; totuși nivelul de 5,9%, stabilit în funcție de întregul personal, constituie un element important care stă de fapt în atenția conducerii combinatului în vederea micșorării acestuia în continuare, fiind în acest sens o sursă sigură și destul de mare de sporire a eficienței și, în primul rînd, a productivității muncii. Cu excepția secțiilor furnale și laminorului de tablă groasă, unde de mai mulți ani există o mare stabilitate, determinată, în special, de vîrsta personalului, de starea civilă, de specificul locului de muncă, la celelalte obiective, în comparație cu persoanele încadrate în 1977, plecările reprezintă, în același an, peste 60%.

Fluctuația personalului este, de altfel, un proces normal determinat de o serie de factori obiectivi (modificările în tehnică, reprofilarea proceselor de producție, schimbările ce intervin în structura economiei naționale, nevoia socială de forță de muncă etc.). La combinatul gălățean procesul fluctuației este favorizat în mare măsură de plecarea tinerilor pentru satisfacerea stagiului militar; de apariția unor centre industriale puternice ca Botoșani, Vaslui, Tecuci, care încep să atragă forța de muncă deplasată din zona respectivă; de fenomenul, de altfel pozitiv, care își face tot mai mult loc și anume întoarcerea în mediul rural a forței de muncă cu calificare industrială; de neasigurarea, în anumite termene, a locuințelor; de apariția unor greutăți în acomodarea cu condițiile de muncă de la unele sectoare; de unele situații obiective care nu au putut facilita plasarea soților celor încadrați în posturi asemănătoare celor avute în localitățile din care au plecat.

Evident, acesta fiind fenomenul, factorii de conducere din combinat trebuie să găsească modalități de stăvilire a fluctuației, prin crearea de condiții tot mai bune de muncă și viață pentru toți lucrătorii, prin intensificarea acțiunilor cultural-educative care să întărească dragostea pentru meseria de siderurgist.

Experiența dobîndită și rezultatele de pînă acum pe linia perfecționării și utilizării forței de muncă, la care se adaugă condițiile favorabile pentru ridicarea în continuare a nivelului de pregătire profesională vor contribui la sporirea influenței acestui factor în creșterea eficienței întregii activități economice.

conf. dr. P. PANȚIRU
Universitatea din Galați

„Este necesar să luăm toate măsurile pentru... mobilizarea generală a forțelor fiecărui județ în vederea realizării tuturor locuințelor în conformitate cu prevederile, spre a putea satisface astfel, în condiții mai bune, necesarul de locuințe pentru populație".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea la plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979)

INVESTIȚII

Accelerarea ritmului de lucru pe șantierele construcțiilor de locuințe

ÎN CADRUL amplului program de construcții de locuințe, în acest an urmează să fie construite în municipiul București un număr de 40 190 apartamente. Pregătirile pentru realizarea acestor construcții au început încă din anul trecut prin devansarea termenelor de finalizare la blocuri de locuințe aflate în construcție și organizarea de șantier pe noile perimetre de construit.

Realizarea la termenele stabilite sau chiar în devans și la o calitate ridicată a volumului însemnat de locuințe din acest an, precum și recuperarea restanțelor din anul trecut fac necesară sporirea substanțială a eforturilor tuturor factorilor implicați : institute de proiectare, organizații de construcții, întreprinderi care furnizează materialele necesare șantierelor și beneficiari, pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare accelerării ritmului lucrărilor pe șantiere. Finalitatea acestor preocupări vizează scurtarea duratelor de realizare a locuințelor, sporirea volumelor fizice realizate pe constructor și unitatea de timp, dar și obținerea unei înalte eficiențe economice a activității, reducerea costului lucrărilor pe șantiere, folosirea rațională a materialelor utilizate etc.

Scurtarea duratelor de execuție prin extinderea tehnologiilor moderne

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, **introducerea și extinderea tehnologiilor moderne reprezintă una din principalele căi de creștere a productivității, de scurtare a termenelor de execuție** și, concomitent, de reducere a costului construcțiilor printr-un efort propriu creativ și organizațional sporit al proiectantului și constructorului. Ținînd seama de aceasta, pentru anul 1979, în construcția locuințelor din municipiul București se prevede ca :

- la 59,30% din totalul de apartamente ce se vor realiza să se utilizeze soluția constructivă de structuri mixte și anume structura cu diafragmă și, de la caz la caz, planșee și fațade prefabricate ;
- la 24,0% din totalul de apartamente să se folosească soluția constructivă integral prefabricată din panouri mari. **Sistemul constructiv din panouri mari P+4E** la 3 501-3 900 mp arie desfășurată prezintă un indice de durată de execuție pe obiect redus, de numai 4,75 luni (tabelul), deci **oferă posibilitatea micșorării cu o lună a duratei de execuție în comparație cu alte soluții „clasice"**, ca zidăria portantă (durată — 5,75 luni) sau beton armat monolit (durată — 8,50 luni). În comparație cu sistemul constructiv pe cadre prefabricate, panourile mari permit micșorarea manoperei de montaj cu 7 ore/mp, a cantității de oțel necesară cu 7 kg/mp și a greutății construcției cu 25 kg/mp ;
- sistemului constructiv unicate și cadre să îi revină în 1979 un număr de 6 710 apartamente, respectiv 16,69% din totalul de apartamente.

În cadrul acestor noi sisteme de construcție propriu-zisă, duratele de execuție, ritmul activității pe șantiere, productivitatea și cheltuielile vor fi influențate favorabil și prin **modernizarea elementelor de construcție practicate.** Pe șantierele Centralei de construcții a municipiului București, creșterea gradului de prefabricare a executării structurilor de locuințe prin sistemele constructive cu panouri mari, cofraje plane și alte structuri va determina o creștere a productivității muncii de la 25,7 ore/mp arie desfășurată în 1978 la 25 ore/mp în 1979. Extinderea utilizării cabinelor spațiale de băi din beton, gata finisate, va determina o creștere a productivității muncii de la 50 ore/buc. în 1978 la 20 ore/buc. în 1979. Totodată, folosirea pereților despărțitori din materiale ușoare, a pereților din gipscarton, fosfogips, P.V.C., a betoanelor ușoare în elementele structurii de rezistență, a pereților exteriori din fîșii de beton celular autoclavizat asamblate în fabrică, sau din beton ușor cu agregate din granulit și termoizolația din polistiren expandat, va conduce la o reducere în 1979 față de anul 1978 a consumului de ciment la clădirile de locuințe P+4E integral prefabricate din panouri mari, cu diafragme dispuse celular, cu cadre prefabricate de 155 kg/mp la 150 kg/mp.

Indici de durată de execuție pe obiect

Clădiri de locuit	Structura constructivă	Trepte de arii desfășurate (mp. Ad)	Indici de durată de execuție (luni)
P+4E	zidărie portantă și beton armat monolit	3801—5000	5,75
P+4E	panouri mari prefabricate	3501—3900	4,75
P+4E	beton armat monolit în cofraje glisante	3601—4400	7,75
P+4E	beton armat monolit în cofraje demontabile	3601—4300	8,50

Mecanizarea complexă = creșterea productivității

MECANIZAREA **lucrărilor de construcții, element de bază în scurtarea duratei de execuție a lucrărilor,** vizează o creștere rapidă a productivității muncii în anul 1979 față de 1978 prin :

● **confecționarea betonului în stații de betoane semiautomate** (se va realiza o creștere a productivității muncii de la 14 mc/h în 1978 la 35 mc/h în 1979) ;

● **turnarea betoanelor cu autopompe** va ridica productivitatea muncii la 0,5 ore/mc în 1979 față de 3,87 ore/mc în 1978 ;

● **transportul și aplicarea mortarului în mod mecanizat cu pompe** — productivitatea va ajunge în acest an la 0,029 ore/mp față de 0,41 ore/mp în 1978 ș.a.

Aplicarea unor tehnologii moderne de transport și manipulare a materialelor — prin pachetizare, paletizare și containerizare — de la producător pînă la formația de lucru pe șantier, introducerea unui sistem complex de aprovizionare cu livrarea materialelor la punctele de punere în lucrare, în completuri corespunzătoare activităților va duce la evitarea în mai mare măsură a pierderilor de timp pe șantierele de construcții, la ușurarea considerabilă a efortului fizic. Dotarea cu utilaje de manipulare și transport va permite să se treacă la mecanizarea complexă a depozitelor. Astfel, pentru încărcarea și depozitarea cimentului în vrac se utilizează în acest an instalații pneumatice, vagoane, mijloace auto speciale și motostivuitoare.

Esențial rămîne ca **toate aceste utilaje și instalații nu numai să se găsească în dotarea unităților de construcții, ci să fie folosite intensiv, eficient.** Este de aceea stringent necesară eliminarea tuturor stagnărilor, revizia și repararea lor atentă, procurarea din vreme a pieselor de schimb, asigurarea forței de muncă calificată. Ca urmare, în acest an se urmărește :

— **creșterea sensibilă a indicilor de folosire a utilajelor de construcții.** Mai multă atenție se cere în utilizarea macaralelor-turn pe unele șantiere de locuințe care, prin eșalonarea mai judicioasă a planului lucrărilor, să nu mai stea nefolosite după terminarea lucrărilor de bază la blocurile pe care le-au deservit. În acest sens rezultate superioare s-ar obține dacă s-ar realiza înlocuirea macaralelor-turn la lucrările de finisare ale blocurilor, cu alte mijloace de ridicat pe verticală, cum ar fi macarale pionier, alimacuri, etc., care ar permite încărcarea mai completă a fiecăruia din aceste utilaje cu operațiuni specifice pe care le-ar putea executa cu mai mare operativitate și cu costuri reduse. Eficiența apare mai evidentă dacă se ține seama că staționarea unei macarale-turn MT 80 / 100 tfm timp de o singură zi duce la o plată neproductivă de 2 736 lei chirie ;

— **exploatarea utilajelor de construcții în două schimburi,** ceea ce oferă posibilități importante pentru o utilizare extensivă a utilajelor specifice și scurtarea duratelor de execuție a blocurilor. În schimbul II pot fi realizate un număr mult mai mare de lucrări ca pînă în prezent în special privind săpăturile, consolidarea terenului de fundații, turnarea betoanelor, cu măsuri tehnice și organizatorice speciale minime ;

— **asigurarea cadrelor necesare de muncitori pentru conducerea utilajelor** și a mașinilor de construcții și continua perfecționare a pregătirii profesionale a acestora care va trebui să se realizeze cu mai mare consecvență și în ritm mai alert.

Corelația aprovizionare — ritmicitate — costul execuției

DEȘI INFLUENȚA directă a calității operațiunii de aprovizionare cu materiale de construcții asupra ritmicității și costului execuției este evidentă, trebuie arătat că uneori nu se ține seama de această intercondiționare. Ca urmare, **în activitatea șantierelor de construcții de locuințe dese dereglări sînt produse de aprovizionarea neritmică și dezasortată cu prefabricate din beton, obiecte sanitare din porțelan și semiporțelan, produse din beton celular autoclavizat,** sau în situațiile cînd furnizorii livrează materialele în altă ordine decît cea în care urmează a fi utilizate, ceea ce împiedică organizarea lucrărilor de construcții în flux tehnologic și produce întreruperi în utilizarea mașinilor de transport și de ridicat. În 1978, de exemplu, pe unele șantiere de construcții nu s-au asigurat prefabricatele conform contractului, atît cantitativ cît și pe sortimente (la 2 322 apartamente), băi spațiale (pentru 3 730 apartamente), pereți despărțitori la un număr de 5 500 apartamente. De asemenea, lipsa unor plăci din mozaic, a anumitor cantități de polistiren expandat neasigurate la vreme de către furnizori a generat neritmicitate și muncă în asalt, prelungiri în realizarea unor lucrări peste termenele planificate. În alte cazuri, furnizorii nu au acordat atenție suficientă executării finisajelor panourilor și montării tîmplăriei exterioare din fază de fabricație, ceea ce a întîrziat mult termenul de predare a unor blocuri de locuințe și a prilejuit creșteri ale costurilor execuției

Nu este mai puțin adevărat că, uneori, și constructorii au o contribuție nedorită la asigurarea necorespunzătoare a producției cu materiale în cantitatea și calitatea cerută pentru respectarea prevederilor din proiecte și graficele de execuție. În 1978, de pildă, s-a constatat existența pe unele șantiere a unor panouri prefabricate depozitate necorespunzător, direct pe sol și nu conform normativelor, ceea ce a provocat degradarea lor. Au existat din păcate și anumite cantități apreciabile de tîmplărie de lemn nestivuite corespunzător și neasigurate în spațiu închis, cît și cantități însemnate de materiale secundare lemnoase sau metalice care au căpătat uzură avansată, nefiind la vreme valorificate.

Pentru realizarea integrală, la un înalt nivel calitativ, a sarcinilor privind construcțiile de locuințe pe întregul an, și, în special, din trimestrul I a.c., alături de măsurile prezentate ar putea fi avute în vedere și următoarele :

● **elaborarea din timp, la fiecare grup de șantiere, a unor programe de asigurare și mișcare a schelelor și de acoperire cu finisori, astfel încît montarea acestora pe fațade să înceapă din luna februarie,** iar executarea lucrărilor de finisaje interioare să se execute în avans față de termene ;

● **intensificarea eforturilor de execuție a structurilor,** făcîndu-se un apel mai larg la cofraje încălzitoare și de protejare a betonului pe timp friguros, pentru a folosi mai productiv și perioada de iarnă ;

● **închiderea mai atentă și mai operativă a spațiilor de lucru** pentru a se putea crea condiții de creștere a productivității muncii la operațiile ce se execută în interiorul clădirilor.

Astfel de măsuri sînt de natură să contribuie la intensificarea ritmului lucrărilor de execuție și la creșterea productivității muncii constructorilor.

Elena ANGHEL
Banca de Investiții sucursala București

Exigențe sporite în participarea la diviziunea internațională a muncii

ANGAJAREA UNUI EFORT CREATIV MAXIM PENTRU CREȘTEREA INTENSIVĂ A EXPORTURILOR ROMÂNEȘTI [1]

TEZA Partidului Comunist Român privind creșterea potențialului de participare la diviziunea internațională a muncii odată cu creșterea potențialului economic și-a găsit o strălucită confirmare în dinamica comerțului exterior al României. Astfel, dezvoltarea industrială rapidă din perioada postbelică s-a reflectat în creșterea comerțului exterior într-un ritm superior comerțului mondial. Dacă între 1950—1975 comerțul mondial a crescut de 14,3 ori într-un ritm mediu de 10%, comerțul exterior al României a crescut de 19 ori cu un ritm mediu de 12,6%.

În acest fel, încă la sfîrșitul cincinalului precedent — 1975 — România reușește să depășească media mondială a comerțului pe locuitor de 450 $; de la 28 $ valoarea comerțului exterior pe locuitor în 1950, România a reușit să ajungă la 504 $ loc. în 1975 și 570 $/locuitor în 1976.

Poziționarea țării noastre în ansamblul economiei mondiale pe baza indicatorilor de tipologie a economiilor naționale, elaborați de un grup de specialiști români[1]), respectiv după indicele sintetic al nivelului de dezvoltare economico-socială, indicele sintetic al potențialului economic și multiplicatorul matriceal de comerț exterior, încadra România anului 1971 între țările cu potențial economic mediu și submediu și cu participare medie la circuitul economic mondial, cu tendință evidentă de a trece în grupa țărilor cu potențial economic mediu și participare intensă la circuitul mondial. Într-adevăr, datele privind dezvoltarea economică în anii '70 îndreptățesc această concluzie. Astfel, în cincinalul 1971—1975 a avut loc o răsturnare calitativă a corelației între ritmul de creștere al investițiilor (Iv) cel al producției industriale (Ip) și cel al comerțului exterior (Ic), în sensul trecerii de la o corelație de forma $I_v > I_p > I_c$ la o corelație inversă: $I_v < I_p < I_c$, evidențiind manifestarea pregnantă a factorilor intensivi de creștere.

Datele tabelului (nr. 1) ilustrează saltul calitativ realizat în domeniul dezvoltării industriale, caracterizat printr-o creș-

Tabelul nr. 1

Corelația între dinamica comerțului exterior și alți indicatori macro-economici

Indicatori	1950—65	1966—70	1971—75	1976—78
Investiții	7,5 ori	1,67	1,72	1,40
Producția industrială	6,5 ori	1,75	1,84	1,36
Comerț exterior	4,78 ori	1,75	2,32	1,44
din care : export	5,19 ori	1,68	2,39	1,33

Sursa date : Anuarul statistic al R.S. România.

tere intensivă a valorii producției (fără a avea la bază o creștere proporțională a fondurilor de investiții), dinamica investițiilor — 1,67 < 1,75 — dinamica producției industriale (1966—1970) și respectiv 1,72 < 1,84 — în perioada 1971—1975, concomitent cu devansarea de către dinamica comerțului exterior și exportului a dinamicii producției industriale — 1,84 < 2,32 < 2,39 — în perioada 1971—1975.

Desigur că această creștere calitativă s-a reflectat asupra unor indicatori cum sînt raportul de schimb în comerțul exterior. Astfel, dacă în 1938 raportul de schimb era de 8:1 (import-export) în prezent acesta a ajuns la circa 1:1.

Deasemenea este de maximă importanță să urmărim în continuare și modul în care s-a realizat sub raportul eficienței economice această participare sporită la diviziunea internațională a muncii.

[1]) Cornel Burtică (coordonator) Economia mondială — Tipologia economiilor naționale Ed. politică, 1977.

*) Calculat la nivelul anului 1974 de autorii „Tipologiei economiilor naționale".

In acest scop ne-am propus să analizăm dinamica ponderii valorice a exportului în produsul național brut comparativ cu evoluția greutății specifice (cotei) participării României la exporturile mondiale (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Ponderea exportului în produsul național brut comparată cu ponderea lui în exporturile mondiale

	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Produs național brut (mil. $)	15147	16770	18680	21910	26450	31070
Export (mil. $)	2101	2599	3698	4874	5341	6138
Ponderea exportului (% din P.N.B.)	13,8	15,5	20	22,2	20	19,7
Ponderea României în exporturile mondiale	0,6	—	—	—	0,6	0,6

Sursa date : P.N.B. după „World Bank Atlas", edițiile 1973—77 ; Anuarul statistic al R. S. România ; „Tipologia economiilor naționale".

Din datele tabelului se poate vedea că deși ponderea exporturilor a sporit cu 8—10 procente în intervalul analizat, totuși ponderea României în exporturile mondiale a rămas neschimbată. Aceasta dovedește că pentru a păstra cota (greutatea specifică) în exporturile internaționale nu a fost suficientă creșterea în ritm mediu de 18,6% a exporturilor în intervalul analizat (față de rtimul mediu anual de creștere al exporturilor internaționale de peste 23%), ci a fost necesară și o creștere a însăși părții relative din produsul național brut oferit la export, peste media mondială de participare a țărilor lumii la export, care este de 16% din produsul național brut" *.

Aceasta poate fi un indiciu al căii extensive prin care s-a realizat creșterea participării la diviziunea internațională a muncii și totodată al rezervelor de care dispunem în perfecționarea nomenclatorului de export. Pentru aprecierea reală a posibilităților de expansiune a exporturilor noastre în viitor, putem face referință la ponderile deținute în exporturile mondiale de țări încadrate în aceiași grupă cu România (a III-a) după „indicele sintetic al potențialului economic" (vezi „Tipologia economiilor naționale").

Astfel, ponderea exporturilor naționale în exporturile mondiale este mai mare pentru : Austria — 1,5 ori, Belgia — 5,7 ori, Cehoslovacia — 1,5 ori, R.D. Germană — 2 ori, Norvegia — 1,9 ori, Olanda — 6,8 ori, Polonia — 1,8 ori.

Continuînd analiza la nivel macroeconomic cu analiza comparată pe grupe de mărfuri a comerțului exterior românesc cu structura comerțului internațional se pot desprinde o serie de concluzii de semnificație practică nemijlocită. (Vezi tabelul nr. 3).

Analiza pe ansamblu a structurii exporturilor la începutul actualului cincinal permite următoarele observații :

Grupa mașini, utilaje și mijloace de transport — are o pondere inferioară în structura exporturilor noastre față de locul pe care-l ocupă aceste produse în structura exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate și pe ansamblul țărilor socialiste. Aceasta explică de ce importurile românești de mașini, utilaje și mijloace de transport se mențin ridicate (între 30—40% din totalul importurilor în perioada 1970—1977), iar pe de altă parte gradul de valorificare al materiilor prime minerale, metale, combustibili procurați din import continuă să fie încă redus (ponderea combustibililor, materiilor prime și metalelor, în ansamblul importurilor noastre a fost de 30-41% în perioada 1970-1977).

Tabelul nr. 3

Structura pe grupe de mărfuri și grupe de țări a exporturilor — 1975

Grupe de mărfuri	Țări capitaliste dezvoltate	Țări în curs de dezvoltare	Țări socialiste	România
Mașini, utilaje și mijloace de transport	36,8	3,2	29,2	25,3
Produse chimice	9,2	1,6	5,2	10,8
Combustibili și materii prime	11,9	68,6	26,6	34,3*
Alimente	11,5	14,1	10,0	10,6**
Alte produse manufacturate	29,1	12,0	23,0	19***

* Inclusiv unele materii prime nealimentare prelucrate.
** Mărfuri alimentare.
*** Mărfuri ind. de consum, materiale de construcții și accesorii.
Sursa date : U. N. Monthly Bulletin of Statistics ; Anuarul statistic al R.S. România.

Dacă aceasta este situația cantitativă a exporturilor de mașini și utilaje, să vedem în continuare latura calitativă a exporturilor la această grupă. Astfel, pe baza datelor publicate în ultima ediție a culegerii de date statistice „Comerțul exterior al R. S. România", se poate calcula raportul de schimb la unele produse din nomenclatorul exportului de mașini și utilaje (ca raport între încasările medii pe produs sau tonă la export și plățile medii pe produs sau tonă la import). Și să urmărim în continuare evoluția raportului de schimb la cîteva subgrupe ale exportului de mașini și utilaje. Astfel, la „mașini-unelte pentru așchierea metalelor" raportul de schimb a evoluat de la 5,1:1 în 1965 la 5,5:1 în 1970, scăzînd apoi la 3,7:1 în 1972 (ceea ce înseamnă că în 1972 valoarea unei mașini-unelte importate era acoperită de valoarea a 3,7 mașini-unelte exportate) ; la „motoare diesel staționare" raportul de schimb a evoluat de la 3,5:1 în 1965 la 4,2:1 în 1970 și 4,5:1 în 1972 ; la „motoare electrice de 1 kw și peste" raportul de schimb a evoluat de la 1:0,75 — deci un raport de schimb favorabil, către 1,5:1, deci nefavorabil în 1970, menținut și în 1972 ; la „excavatoare" raportul de schimb a evoluat de la 2,9:1 în 1965 la 2,6:1 în 1970 și 1,4:1 în 1972 — reflectînd o creștere susținută a tehnicității exporturilor ; la „autocamioane" evoluția raportului de schimb în perioada analizată a fost sinuoasă — de la 2,91:1 în 1965 la 4,3:1 în 1970 și 2,6:1 în 1972 — deci cu un trend evident pozitiv.

Desigur că aceste exemplificări nu au menirea să pună în discuție orientarea exporturilor de mașini și utilaje, care reprezintă un pilon esențial al comerțului nostru exterior în prezent, ci numai să releve rezervele de înnoire și diversificare a nomenclatorului de export existente.

Este suficient să ne amintim că în urmă cu numai 3 decenii oamenii de afaceri străini nu le venea să creadă că România fabrică tractoare, considerînd această producție cu totul incompatibilă stadiului general de dezvoltare economică a țării. Nu putem însă nici ignora posibilitatea de manifestare în industrie a unor decalaje tehnologice ce-și pot pune amprenta asupra competitivității exporturilor.

O trecere în revistă a factorilor de creștere economică prin prisma restricțiilor și oportunităților pe care le deschid exporturilor noastre de produse manufacturate arată existența unor restricții în creștere în ceea ce privește aprovizionarea cu materii prime, combustibili, impuse de escaladarea prețurilor pe aceste piețe, o accentuare a protecționismului în special pe piețele țărilor capitaliste care dețin poziția dominantă pe piața produselor manufacturate (83,8% din exporturi și 62,7% din importuri în 1975), menținerea accesului dificil la tehnologiile moderne a țărilor în curs de dezvoltare, creșterea masei investiționale capabile să asigure prioritatea în cercetarea-dezvoltarea de produse. Ca oportunități valorificate și în special potențiale pentru promovarea exporturilor românești, trebuie amintite : ritmul rapid al restructurării pe ramuri a populației ocupate, care trebuie să fie însoțit de un uriaș efort educațional, de procesul dirijat al formării permanente ; potențialul de creativitate tehnică al cercetătorilor și specialiștilor din producție, materializat în creșterea calității și competitivității produselor prin progres tehnic ; ritmul rapid al investițiilor în capacități de producție moderne, funcționînd după tehnologii avansate ; structuri organizatorice deschise către nou, performante, capabile să asigure sinergia factorilor de producție ; extinderea acțiunilor de cooperare economică internațională pentru valorificarea în comun a oportunităților complimentare. Acestor oportunități prin valorificare efectivă, deplină în producție se pot constitui în tot atîtea căi de creștere pe cale intensivă a exporturilor. Cum poate fi realizat aceasta, vom demonstra în continuare, tot pe exemplul unor produse de export din grupa mașini și utilaje, la care valorificarea optimă a acestor oportunități a condus la cîștigarea unor importante debușee pe piața externă și la obținerea unor raporturi de schimb foarte avantajoase. Ne vom opri în continuare la două: utilajul petrolier și rulmenții.

Cum a devenit România al doilea exportator mondial de utilaj petrolier ? Cînd în anii '50 se punea problema reînnoirii și extinderii instalațiilor petroliere din întreaga țară, constituirii unei subramuri a construcțiilor de mașini specializate, s-a pus și problema opțiunii între importul sau creația proprie a documentației tehnice de realizare a instalațiilor de foraj românești. Asumîndu-și o mare responsabilitate în condițiile de dotare tehnică și organizatorică ale momentului, specialiștii și tehnicienii din industria de petrol au apreciat ca oportun să se desfășoare o muncă de creație tehnică proprie, în vederea proiectării de instalații adaptate cerințelor industriei noastre. Astfel, încă în anul 1957 a fost realizată prima instalație de foraj românească, de concepție modernă „4LD-150", cu un grad de integrare de 95%, fără import de licențe străine, o dată cu ea formîndu-se și o nouă școală românească a construcției de utilaj petrolier. Desigur că dacă ar fi rămas la această primă generație, constructorii de utilaj petrolier de mult și-ar fi pierdut piața, însă an de an performanțele au fost îmbunătățite, concepția perfecționată, trecîndu-se la acționarea diesel și electrică, și ajungîndu-se pînă la adîncimi de foraj de 10 000 de metri. Pentru actualul cincinal se prevede înnoirea nomenclatorului de fabricație în proporție de 80%, economii de metal de pînă la 40 tone la turlele instalațiilor de foraj, creșterea volumului exportului cu circa 50%, menținîndu-și locul fruntaș în exportul mondial de profil, în condiții de eficiență economică a exportului superioară.

În cazul rulmenților, succesul comercial se bazează pe o reușită cooperare economică dintre centrala industrială de profil și firma SKF, care a reunit oportunitățile ambilor parteneri. Sintetic, eficiența exporturilor în această subramură este oglindită de evoluția raportului de schimb : în 1965 — 1:1,7, în 1970 — 1:1,75, în 1972 — 1:2, respectiv la fiecare produs exportat revin valoric 2 produse din import.

Iată deci importanța fundamentării deciziei de înnoire a producției, a alegerii între diferitele variante de produse noi pe cele aflate la începutul ciclului de viață pe plan mondial. Prin prisma acestor experiențe se poate ajunge la o concluzie deosebit de valoroasă pentru abordarea problemelor de export și anume : creșterea de la un an la altul a sarcinii de export nu mai poate fi văzută numai ca o sporire procentuală a volumului fizic de produse exportate în anul precedent. Aceasta se cere întotdeauna însoțită de creșterea ponderii produselor cu un nivel ridicat de complexitate tehnică, valorificînd superior materiile prime și energia, eventual însoțite de export de servicii inginerești (consulting, engineering, know-how, asistență tehnică, service). O asemenea orientare permite scoaterea din nomenclatoarele de export al unor produse cu o tehnicitate mai redusă, învechite și cu o eficiență mai redusă.

Alinierea la exigențele pieței mondiale prin structura nomenclatorului de export trebuie completată cu introducerea cuceririlor științei moderne în domeniul organizării producției și comercializării. În actuala conjunctură internațională caracterizată prin instabilitatea piețelor valutare și de capital, nu mai este suficientă obținerea unor prețuri avantajoase la export, dacă nu sînt însoțite de condiții de plată asiguratorii.

Ritmul de înnoire și respectiv, de obsolescență, al produselor nu mai poate îngădui întîrzieri în îndeplinirea contractelor externe. Extinderea continuă a pieței cumpărătorului face ca aspecte cum sînt : promptitudinea livrărilor, asigurarea pieselor de schimb, asigurarea service-ului să fie importante criterii de selecție a partenerilor comerciali. De asemenea, un factor esențial pentru pătrunderea și consolidarea poziției de exportator, în condiții actuale ale raportului cerere-ofertă de produse manufacturate pe piața internațională, îl constituie capacitatea de răspuns, elasticitatea față de cerințele pieței. Este nevoie deci de o activitate științifică de prognoză de marketing, continuată cu studierea evoluției pieței astfel ca laboratorul de cercetare uzinală să aibă pregătit prototipul noului produs ce-l va înlocui pe cel aflat azi pe linia de fabricație. Aceste probleme trebuie abordate cu prioritate de consiliile oamenilor muncii din întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export, ca și din întreprinderile specializate de comerț exterior pentru a valorifica tot mai eficient potențialul material și uman de care dispun pe calea exporturilor.

dr. Ioan GEORGESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Recuperare

ÎN LEGĂTURĂ cu modul în care sînt gospodărite o serie de ambalaje, ridic următoarea problemă : cum este posibil ca ambalajele de lemn în care sînt aduse produse din import să nu fie încadrate într-un regim de recuperare ? Fiecare gestionar „scapă" de ele cum crede de cuviință. Unii, pentru a simplifica lucrurile, le ard pur și simplu. S-a gîndit ministerul coordonator la posibilitatea folosirii acestor ambalaje ? S-a făcut vreodată calculul cantității de lemn primite odată cu produsele de import ? Unde este acest lemn ?

Emil BACRIA
București

Încadrare

SÎNT SITUAȚII cînd, pentru satisfacerea intereselor serviciului, devin necesare unele modificări de încadrare a personalului TESA. Astfel, avînd nevoie absolută de gestionari, am întrebat unele persoane – încadrate contabili – dacă acceptă trecerea în această funcție. Deși avem acordul acestora, nu-i putem încadra în funcții de gestionari deoarece nu au vechimea necesară.

Pentru noi este inexplicabil faptul că un contabil cu o activitate de peste 15 ani, care a verificat mulți gestionari, care a efectuat inventarieri, analize și regulări zări la inventarieri, să nu poată fi încadrat într-o asemenea funcție. De aceea, propunem ca în asemenea situații să se creeze posibilitatea încadrării unor persoane cu vechime în funcția de contabil, în funcția de gestionari.

A. NEACȘU
contabil șef la Întreprinderea „Dero" Ploiești

Modernizare

PENTRU modernizarea servirii populației în București au fost realizate o serie de investiții care au permis introducerea mecanizării în comerț : automate de cafea, pompe de lapte bătut în magazinele de lactate, aparate de tăiat mezeluri, vitrine frigorifice.

Care este în prezent soarta acestor aparate și instalații, care în bună măsură nu mai funcționează ?

O serie de automate de cafea expres au fost scoase din funcțiune din lipsa... unor garnituri de cauciuc ; pompele de lapte bătut... pentru că nu ar fi necesare ; aparatele de tăiat mezeluri, adeseori nici nu au fost folosite ; vitrinele frigorifice au fost găurite cu bormașina pentru a li se monta lacăte și nu mai au etanșietate. Fără a încerca să facem un calcul al eficienței economice a fondurilor cheltuite, funcționarea acestor dotări împiedică, între altele, servirea rapidă a cetățenilor, grevînd timpul liber al acestora. În plus, pentru operatorii comerciali munca, în lipsa acestor instalații, este mult îngreunată. Concluzia este una singură : cei în drept să ia urgent măsurile care se impun pentru punerea în funcțiune a tuturor instalațiilor.

Ion POPESCU
București

ECOURI

Metalul

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul „Gospodărirea rațională a metalului", apărut în „R. E." nr. 43/1978, precizăm că pentru anul în curs au fost luate o serie de măsuri tehnice și organizatorice care să ducă la asigurarea indicelui de scoatere stabilit. Intrarea în funcțiune a noului sector de laminoare determină o reducere a cantităților de semifabricate ce se aduc din afara combinatului, ceea ce va avea o influență pozitivă asupra scoaterii de metal.

Vom analiza cu beneficiarii noștri, care au comandat laminate din oțeluri calmate, dacă este posibil să folosească laminate din oțeluri necalmate. Este necesar însă să se rezolve și problema preluării de către bazele de desfacere a capetelor rezultate din debitarea la lungimi fixe.

Gheorghe DELIU
director tehnic și de producție în Centrala industrială siderurgică Reșița

Transporturi

PROBLEMELE ridicate în articolul „Prin optimizarea transporturilor, operativitate sporită în aprovizionare", publicat în „R.E." nr. 40/1978 au făcut obiectul a numeroase analize la care au participat specialiști din M.A.G.F., M.T.T.c și ministerele coordonatoare de balanțe și au fost soluționate în condițiile respectării principiilor de bază prevăzute în actele normative în vigoare ce reglementează această activitate. În acest sens au fost întocmite și difuzate metodologii de lucru pe fiecare minister economic, în care s-a ținut seama de specificul producției și al materialelor și produselor ce se transportă. În metodologia aprobată, și care se aplică în cadrul Ministerului Industriei Chimice, sînt soluționate legal problemele ridicate în articol. Sub aspectul așazisei operativități în aprovizionare nu pot fi încălcate prevederile legale.

În prezent se lucrează la definitivarea unui sistem de optimizare, globală a fluxurilor de transportat pe calea ferată, auto și fluviu, care să se aplice de toți coordonatorii de balanțe. Acest sistem realizează pe calculator optimizarea fluxurilor de transport, concomitent cu repartizarea pe mijloace de transport a mărfurilor de masă, pe baza criteriului minimizării cheltuielilor totale de transport, ținîndu-se seama de elementele restrictive generate de dotarea transporturilor, caracteristicile mărfurilor etc. Prin aplicarea sistemului de optimizare globală se va asigura o îmbunătățire substanțială a activității de planificare și realizare efectivă a transporturilor, conducînd la creșterea operativității și eficienței acestei activități.

M. GRĂJDAN
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

★

SÎNTEM DE ACORD cu propunerea din articolul publicat în nr. 40/1978 sub titlul „Prin optimizarea transporturilor, operativitate sporită în aprovizionare", în sensul de a se realiza o concordanță mai adecvată între toate reglementările privind optimizarea transporturilor și cele referitoare la aprovizionare.

Potrivit actelor normative în vigoare, nu putem fi de acord cu propunerea ca în timpul efectuării programului lunar de transport să se substituie un sortiment de marfă optimizat cu altul, sau să livreze alt furnizor care nu are program de optimizare, deoarece s-ar putea produce o încrucișare cu același sortiment de marfă, cu implicații negative asupra consumului de combustibil, a cheltuielilor pe circulația mărfurilor și a capacității de transport a parcului de vagoane.

Nu putem fi de acord nici cu propunerea ca asemenea transporturi să se efectueze pe răspunderea ministerului tutelar, anticipat obținerii aprobării MAGF, care va decide dacă transportul se efectuează cu sau fără penalizări. Nu sîntem de acord cu propunerea de a se permite efectuarea anticipată sau cu întîrziere a unor transporturi de mărfuri supuse optimizării, fără a avea program de optimizare pentru perioada respectivă, deoarece asemenea transporturi apar ca efectuate contrar optimizării. Actuala metodologie de optimizare permite ca în asemenea cazuri să se facă actualizarea programului de optimizare cu relațiile și volumele de transport care se impun să fie efectuate în perioada respectivă.

D. COJANU
director în Departamentul Căilor Ferate

Indicatori

CU PRIVIRE la nota „Capacitatea de producție", publicat în nr. 40/1978, precizăm : „Metodologia în vigoare pentru determinarea, înregistrarea și raportarea capacităților de producție în industrie a fost elaborată pe baza unor ample studii și experimentări, la care au participat un număr mare de specialiști din organele centrale, ministere și întreprinderi. Pe baza rezultatelor obținute în practică și a problemelor noi apărute pe parcurs, prevederile acestei metodologii sînt reanalizate în fiecare an în vederea completării, adaptării și îmbunătățirii, ținîndu-se seama de propunerile care se primesc de la specialiștii pe problemă de la toate nivelurile organizatorice. În acest scop se organizează consfătuiri, de regulă în trim. III, cu participarea specialiștilor menționați, ale căror concluzii sînt folosite pentru definitivarea metodologiei care stă la baza lucrărilor de înregistrare a capacităților din trim I al anului următor.

Pentru prelucrarea și utilizarea propunerilor aplicabile ale autorului, vom avea în vedere ca acesta să fie invitat la proximele consfătuiri ce se vor organiza pe linia capacităților de producție.

Avem rezerve la propunerea concretă formulată în articol de a se promova în conducerea economică, inclusiv la nivel macroeconomic, un număr sporit de indicatori privind capacitatea de producție, ținînd seama de amplificarea exagerată a sistemului informațional în raport cu gradul redus de utilitate practică al indicatorilor propuși suplimentar".

Comitetul de Stat al Planificării, M.A.T.M.C.G.F.F.

Adunările generale ale oamenilor muncii —

o tribună a generalizării experienței înaintate

PRIN AUTOCONDUCERE MUNCITOREASCĂ, LA O NOUĂ CALITATE

ÎMBINAREA CONDUCERII centralizate de către stat a întregii activități economice cu autonomia economico-operativă a unităților, expresie a principiului centralismului democratic, are un profund caracter dinamic. Optimizarea raportului dintre centralism și democrație a înregistrat o etapă importantă prin introducerea și generalizarea noului mecanism economico-financiar adoptat din inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — ansamblu de măsuri ce a creat un cadru favorabil pentru manifestarea tot mai plenară a autoconducerii muncitorești. Valorificarea lui cît mai deplină depinde de modul în care fiecare colectiv în parte utilizează posibilitățile create.

În cele ce urmează prezentăm, din acest punct de vedere unele aspecte desprinse din pregătirea și desfășurarea actualei runde a adunărilor generale ale oamenilor muncii în întreprinderile industriale brașovene — acum, la începutul acestui an hotărîtor al cincinalului.

ÎN LUMINA principiilor noului mecanism economico-financiar, elaborarea planului pornește de la capacitățile de producție existente și de la cerințele beneficiarilor — exprimate prin contracte economice ferme, ținînd cont de comandamentele sociale, de ritmurile generale de dezvoltare, necesare reproducției socialiste lărgite. Faptul că cifrele orientative ale planului pe 1979 au fost cunoscute cu mai bine de 6 luni înainte de începerea anului a permis trecerea mai devreme la încheierea contractelor economice de desfacere și aprovizionare, la nivelul capacităților existente, iar acolo unde cererile suplimentare impuneau, s-au făcut propuneri și s-au luat măsuri concrete pentru mărirea capacităților de producție.

În pregătirea planului pe 1979, în condițiile sporirii autonomiei întreprinderilor, ale adîncirii autoconducerii muncitorești, producătorii bunurilor materiale sînt chemați să-și aducă aportul la fundamentarea obiectivelor și a corelărilor de plan. De pildă, la întreprinderea „Metrom", pentru fundamentarea sarcinilor de plan, Consiliul oamenilor muncii, prin comisiile sale pe domenii, a făcut un adevărat brainstorming în secțiile de fabricație, propunerile colectate, vizînd în special modernizarea unor produse, extinderea analizei tehnice a valorii în reproiectarea lor și alte măsuri care să asigure corelarea indicatorilor la nivelul cifrelor orientative și al cerințelor beneficiarilor. La „Hidromecanica" unde apăreau anumite incertitudini în legătură cu posibilitatea procurării din import a unor oțeluri speciale, problema a fost adusă la cunoștința oțelarilor nu ca o sarcină, ci ca o pistă de afirmare a creativității tehnice — și s-au găsit soluții noi de aliere a metalului, pentru a-l face rezistent la temperaturi de 850 de grade. La Întreprinderea chimică din Rîșnov, încadrarea în indicele de utilizare a capacităților de producție părea cu neputință în condițiile în care potrivit cererilor beneficiarilor, fabricația urma să se realizeze preponderent în loturi mici. Situația a fost pusă în fața colectivului ca o alternativă neeficientă. S-au organizat dezbateri la fiecare instalație, iar pe baza propunerilor culese de la oamenii muncii, cadrele tehnice au elaborat variante de „drumuri critice" pentru programarea succesiunii loturilor tehnologice, capabile să asigure o utilizare intensivă a instalațiilor. Sarcinile de reducere a consumurilor specifice la Combinatul de celuloză și hîrtie din Zărnești s-au vădit realizabile prin valorificarea fibrelor celulozice din apele reziduale, a altor resurse secundare, iar la Rafinăria Brașov, tot în urma unor dezbateri, s-au profilat angajamente pentru depășirea cifrelor de plan cu 600 tone de păcură și 900 tone de uleiuri minerale.

Punerea în valoare a tuturor rezervelor pe care le-a scos la iveală inteligența colectivă, pe fundalul autoconducerii muncitorești, va asigura industriei județului Brașov realizarea suplimentară a unei producții globale de circa un miliard de lei și a unei producții nete de 250 milioane de lei.

Perioada de pregătire a adunărilor generale a însemnat și o muncă intensă, deși uneori sterilă pentru reglarea unor necorelări în fundamentarea sarcinilor de plan (estimarea nerealistă a capacităților la stabilirea sarcinilor fizice pentru unele sortimente la Întreprinderea de autocamioane „Tractorul", a sarcinilor de reducere a cheltuielilor de producție la „Rulmentul", Întreprinderea de unelte și scule, „Electroprecizia" — Săcele, Întreprinderea de stofe, Combinatul pentru lianți Hoghiz, Filatura de lînă Ghimbav, Întreprinderea de radiatoare și cabluri, Întreprinderea de postav Prejmer). Dificultăți serioase a provocat întîrzierea cu care organele comerțului interior și exterior au determinat necesarele — repercutată în întîrzierea încheierii contractelor de livrare de către unele unități din județ ale industriei ușoare, chimice, a construcțiilor de mașini, a lemnului, a materialelor de construcții ; și tot ca consecință, la o serie de întreprinderi anul a început fără să se fi încheiat contracte de aprovizionare la nivelul întregului necesar pe trimestrul I.

Rezultă de aici necesitatea ca în viitor — începînd încă din etapa fundamentării planului pe 1980 — **specialiștii din ministere și centrale să participe mai intens la dezbaterea în întreprinderi a nivelelor orientative, pentru a valida sau invalida la fața locului cifrele respective, în funcție de caracterul exhaustiv al rezervelor propuse spre valorificare.**

Unitatea dintre interesele personale, colective și generale

AUTOCONDUCEREA muncitorească creează, prin autogestiunea și autofinanțarea întreprinderilor, un cadru sistematic de îmbinare a intereselor personale cu cele colective și generale. Pentru a valorifica acest cadru potențial se impune conștientizarea oamenilor muncii în ce privește faptul că, în condițiile noului mecanism economico-financiar, veniturile pe care ei le pot realiza depind și mai intim de contribuția lor la îndeplinirea sarcinilor de plan, la sporirea eficienței întregii activități economice.

O premisă pentru declanșarea acestui mecanism cibernetic de autoreglare a intereselor este fixarea pe baze științifice a obligațiilor, a pretențiilor sociale, prin normarea atît a muncii cît și a consumurilor — pentru a asigura un termen de comparație echitabil între producători, între microcolective, între întreprinderi.

Or, după cum au relevat dezbaterile în adunările generale de la unele întreprinderi, aceste norme continuă să fie cu preponderență experimentale, menținînd frecvent rezerve de „indulgență" pentru neajunsurile ce se mai manifestă în aprovizionarea tehnico-materială, în buna funcționare a mașinilor și instalațiilor. (Așa de pildă, la Întreprinderea de autocamioane, deși la nivel de secții normele de muncă sînt depășite cu regularitate și se dau sporurile de acord global, planul de producție nu se realizează ritmic.) Acest fapt, mai ales în condițiile în care asemenea rezerve diferă de la o secție

la alta, de la o întreprindere la alta, facilitează fluctuația forței de muncă și determină dificultăți în compararea echitabilă a aportului fiecărui om la realizările obținute, în aplicarea consecventă și deplină a principiilor cointeresării, fie prin recompensă, fie prin sancțiune materială.

În adunările generale s-a relevat că noul mecanism economico-financiar a stimulat, pe fondul autogestiunii întreprinderilor, introducerea urmăririi operative a costurilor (cum este cazul la Combinatul de celuloză și hîrtie din Zărnești) la nivel de secții și chiar instalații, pe baza defalcării prin fișe-limită a consumurilor. În alte unități — Întreprinderea nr.2, „6 Martie" Zărnești — s-au aplicat metoda de conducere prin costuri standard sau metoda conducerii prin bugete, care au impus revizuirea pe baze științifice a normelor de consum la materiale și manoperă.

La întocmirea bugetelor de venituri și cheltuieli au fost atrași producătorii bunurilor materiale, care, prin prezentarea unor calcule sugestive, au fost conștientizați cu privire la șansele de sporire a veniturilor prin creșterea beneficiilor. La Întreprinderea de utilaj chimic din Făgăraș, de pildă, depășirea cu 1 la sută a planului de beneficii pe 1979 înseamnă creșterea fondului de participare cu 1,3 milioane de lei și a fondurilor sociale cu 430 000 de lei, iar la „Chimica" — Rîșnov, obținerea unui beneficiu suplimentar la nivelul celui din 1978 va însemna repartizarea unor sume individuale duble față de primele cuvenite pentru activitatea din anul trecut.

Folosirea unor astfel de calcule a stimulat exercitarea unuia din atributele esențiale ale autoconducerii muncitorești, determinînd colectivele de oameni ai muncii să reflecteze asupra modului cum pot închide toate canalele risipei, ale cheltuielilor neeconomicoase, care ar putea diminua beneficiile și, deci, fondurile de participare la beneficii, lezînd deopotrivă interesele întreprinderii, ale economiei naționale și cele personale. Căci autoconducerea muncitorească presupune, în esență, ca în fiecare unitate economică — și în cadrul ei pînă la nivel de secție, atelier sau loc de muncă — colectivul de oameni ai muncii să poarte răspunderea directă și nemijlocită pentru mijloacele și bunurile încredințate de societate, să producă mai mult, mai bine și cu cheltuieli cît mai mici, astfel încît unitatea respectivă să-și acopere cheltuielile de producție și de circulație, din veniturile proprii și să obțină beneficii, aducînd astfel o contribuție tot mai mare la creșterea avuției naționale, a venitului național.

Atingerea acestor cote înalte de exigență ale autoconducerii muncitorești și ale autogestiunii a impus trecerea la autobugetarea secțiilor, fabricilor și la nivelul fiecărui produs în parte. În multe din întreprinderile de pe raza județului Brașov s-a dobîndit o bună experiență în acest sens, se realizează o întărire a răspunderii la toate nivelele pentru indicatorii eficienței. Totuși mai apar neajunsuri legate de lipsa cadrelor economice din secțiile de fabricație, a unei evidențe clare și a posibilităților de a defalca și urmări operativ cheltuielile pe produse și secții. Experiența unor întreprinderi ca „Tractorul", Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești, Întreprinderea de scule Rîșnov și altele, care au experimentat timp de cîțiva ani aplicarea indicatorului producția netă, relevă unele sugestii întărite de propunerile făcute în adunările generale:

- **repartizarea unor cadre economice și de evidență** de la nivelul compartimentelor funcționale, **pentru a rezolva, în timpul unei părți din programul de lucru, problemele de gestiune la secțiile și fabricile întreprinderii;**
- **prevederea, în contractele de acord global, a unor sarcini concrete privind indicatorii eficienței** — cum ar fi producția netă, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, consumurile potrivit fișelor-limită;
- **trecerea cît mai largă la prelucrarea automată a datelor legate de planificarea și urmărirea producției și a indicatorilor de eficiență,** folosindu-se mai bine tehnica de calcul existentă în teritoriu și în întreprinderi, iar în perspectivă completînd pînă la nivelul secțiilor dotarea cu terminale, cu mijloace de teletransmitere a datelor;
- **perfecționarea în continuare a sistemului de stimulare băneacă individuală pentru economia de materii prime, materiale, combustibil, energie electrică.**

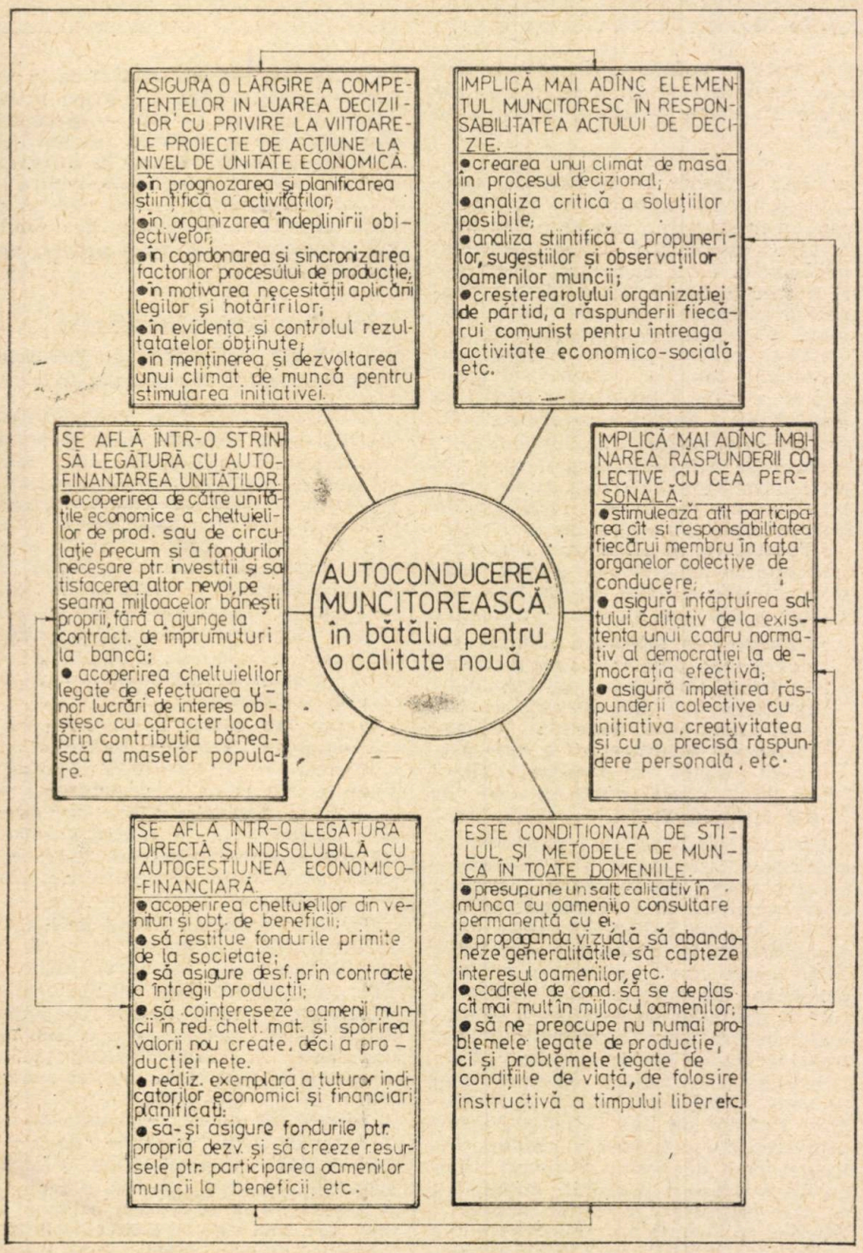

„Tabloul de bord" al participanților la decizie

PRIN DEFINIȚIE, autoconducerea muncitorească înseamnă participarea conștientă la actul decizional, dar și concentrarea eforturilor colective asupra problemelor de primă importanță pentru întreprindere și economia națională. Această participare conștientă a producătorilor bunurilor materiale — în calitatea lor de proprietari și beneficiari — la actul de conducere este stimulată și în întreprinderile din județul Brașov de o serie de inițiative muncitorești. Anul trecut, cele 18 inițiative — a căror aplicare a cuprins aproape

dr. Zoltan FOKT
Cristea IONIȚĂ
Brașov

(Continuare în pag. 28)

Unitate și diversitate în desfășurarea revoluției socialiste, în opera de edificare a noii orînduiri sociale

EPOCA CONTEMPORANĂ se impune în istorie ca epoca unor mari transformări social-politice ; ea a inaugurat era revoluțiilor socialiste și a marilor mișcări de eliberare națională, a consolidat noua orînduire pe întinse suprafețe ale planetei noastre, a marcat nașterea a zeci de state independente accelerînd fără precedent lupta popoarelor pentru o viață mai bună și mai dreaptă.

Una din caracteristicile esențiale ale epocii contemporane o constituie **uriașa varietate a componentelor procesului revoluționar, diversitatea condițiilor în care își desfășoară activitatea partidele comuniste, muncitorești, forțele democratice și organizațiile progresiste.** Niciodată procesul revoluționar nu a fost atît de „nuanțat", atît de „diversificat" ; niciodată forțele chemate să dea un nou curs progresist istoriei nu au fost puse în fața unei lumi atît de variate ca înfățișare economică, politică, socială, culturală și națională. Universalizarea procesului revoluționar a dat o nouă dimensiune diversității situațiilor concrete, cu implicații deosebite asupra strategiei și politicii, mișcării comuniste și muncitorești, asupra relațiilor dintre forțele revoluționare, asupra raporturilor de colaborare și solidaritate dintre forțele democratice și progresiste.

Un element esențial al marilor transformări contemporane îl constituie **înfăptuirea revoluției socialiste, cucerirea de către clasa muncitoare în frunte cu partidul ei revoluționar a puterii politice într-un șir de țări ale lumii, angajarea acestora în procesul de construire a socialismului și comunismului.** Trecerea unui important număr de partide comuniste în situația de partide de guvernămînt reprezintă un fenomen calitativ nou la scara istoriei, inaugurînd o nouă epocă în evoluția omenirii ,dominată de un real progres al tuturor laturilor vieții economice și social-politice", conturînd „saltul omenirii din imperiul necesității în imperiul libertății". [1])

Socialismul privit ca o realitate procesuală în continuă devenire și perfecționare, materializat într-o mare diversitate de căi, stadii și forme, se afirmă tot mai puternic pe scena lumii contemporane ; el forjează și omologhează trăsăturile și particularitățile unei noi orînduiri, radical deosebită de formațiunile sociale, consemnate anterior de istorie. Decurgînd în mod firesc din acțiunea legilor obiective care guvernează dezvoltarea întregii societăți, rezultat al acțiunii conștiente a popoarelor, a tendinței acestora spre o viață mai bună și mai dreaptă, socialismul reprezintă nu numai depășirea contradicțiilor antagoniste a orînduirilor anterioare, dar și debutul unui nou tip de progres care se impune ca cea mai viabilă alternativă a dezvoltării contemporane, ca cea mai logică și autentică perspectivă menită să ducă la o lume a dreptății sociale și naționale, a păcii și colaborării între toate națiunile planetei noastre.

Evoluția omenirii spre progres social și național, trecerea popoarelor la edificarea unei noi orînduiri **a transformat deja socialismul într-o realitate de anvergură mondială** exercitînd „o influență tot mai puternică asupra dezvoltării sociale contemporane, asupra întregului curs al vieții internaționale". [2]) Victorios într-un mare număr de state din Europa Asia și America Latină, conturat, de asemenea, în numeroase opțiuni și tendințe de a edifica orînduirea socialistă pe diferite meridiane ale planetei, socialismul a devenit o impunătoare realitate a lumii contemporane, sporindu-și continuu forța sa materială, puterea de înrîurire asupra omenirii. Realizările de seamă obținute de către țările socialiste, depășirea cu succes a unor „restanțe istorice", posibilitatea de a învinge greutățile apărute în dezvoltarea economico-socială, atestă superioritatea istorică a noilor principii sociale și politice pe baza cărora funcționează socialismul, constituie nu numai expresia unui progres autentic pe care îl realizează noua societate, dar și un puternic factor de emulație, influență și atracție mondială.

Niciodată în istorie principiile economice ale unei noi societăți, formele sale de conducere politică și organizare obștească nu s-au impus atît de puternic în practica social-politică a popoarelor ca acelea ale socialismului. **Socialismul faptelor, al diversității de căi și mijloace în care se naște și triumfă, al unei continue creativități, al autoperfecționării și autoînnoirii** exercită realmente o covîrșitoare înrîurire asupra procesului istoric contemporan, asupra destinelor umanității.

Realizările istorice obținute de țările în care a învins socialismul în raport cu starea lor anterioară, căile de progres pe care le oferă popoarelor aflate la răscruce, alternativele constructive pe care le propune pentru soluționarea problemelor vitale cu care se confruntă omenirea nu mai pot fi eludate nici de cei ce nutresc aversiuni față de socialism. **Istoria a validat socialismul ca expresia unui progres autentic în toate domeniile de activitate,** iar o analiză lucidă și obiectiv științifică ne dă argumente solide să apreciem că progresul revoluționar contemporan se va adînci, lărgi și diversifica în continuare în direcția socialismului și comunismului. **„Socialismul** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — se impune tot mai mult drept unica perspectivă a dezvoltării istorice a omenirii, polarizînd speranțele și increderea maselor muncitoare și ale popoarelor de pretutindeni".** [3])

Evaluarea valoroasei experiențe acumulate în înfăptuirea revoluției și construcției socialismului, analiza materialist-dialectică a raportului dintre trăsăturile fundamentale pe care se clădește noua societate și particularitățile specifice în care acestea se pot materializa, relevarea aspectelor noi pe care le va oferi în viitor evoluția procesului revoluționar ridică numeroase probleme de maximă importanță teoretică și practică.

În condițiile lărgirii și adîncirii procesului de trecere a omenirii la socialism, a înfăptuirii revoluției socialiste și a edificării noii orînduiri sociale într-un mare număr de țări ale lumii, **problema raportul între general și particular, relația dintre unitate și diversitate capătă o importanță deosebită.** Derivată din procesualitatea istorică, corelația dintre general și particular constituie o teză fundamentală a concepției materialist dialectice asupra naturii și lumii înconjurătoare, se află în concordanță cu realitatea economică și social-politică, cu etapele concrete în care se naște și se afirmă noua societate. Generalul, în cazul transformării revoluționare a lumii, reflectarea direcției obiective de dezvoltare a popoarelor, nu constituie ceva abstract liniar și mecanic, ci izvorește, își are adînci rădăcini în particularitățile concrete prin care această tendință se materializează la scara națiunilor, a popoarelor. „Concretul este concret — scria K. Marx — pentru că reprezintă sinteza unei serii de determinări, deci unitatea în cadrul diversității". [4]).

Istoria revoluțiilor socialiste din secolul nostru oferă un bogat material teoretic și practic cu privire la trăsăturile definitorii ale noii orînduiri sociale, precum și la formele sale concrete de manifestare. Socialismul a îmbogățit conținutul și trăsăturile dezvoltării social-economice, a introdus în practica istorică elemente inedite : trecerea puterii în mîinile oamenilor muncii, statornicirea proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție, eliminarea exploatării sociale și naționale, creînd noi stimuli care potențează întreaga dezvoltare materială și spirituală a popoarelor. Noua societate se bazează pe mutații fundamentale în angrenajul politic și social-economic, ea constituie rezultanta unui proces profund revoluționar care vizează toate domeniile de activitate delimitîndu-se calitativ de toate societățile anterioare.

În același timp, practica revoluției și construcției socialiste evidențiază o mare diversitate de forme și metode în edificarea noii societăți, se conturează într-o mare varietate de aspecte concrete în economie, în viața social-politică și statală ; ne aflăm în stadii diferite de dezvoltare a popoarelor spre țelul comun — comunismul. Se confirmă în contemporaneitate cuvintele lui V.I. Lenin spuse la începutul secolului nostru : „Toate națiunile vor ajunge la socialism, faptul este inevitabil dar nu vor ajunge toate în același fel, fiecare va aduce un specific" ; se adeverește o teză fundamentată a teoriei revoluționare potrivit căreia lupta pentru socialism „nu cere înlăturarea diversității, suprimarea deosebirilor naționale... ci aplicarea principiilor fundamentale ale comunismului la deosebirile naționale și național statale". [5]).

---

[1]) **K. Marx, Fr. Engels,** Opere, vol. 20, București, Ed. politică, 1964 p. 280.

[2]) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** București, Ed. politică, 1975, p. 187.

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 8, București, Ed. politică, p. 1973, p. 292.

[4]) **K. Marx, Fr. Engels,** Opere, vol. 13, București, Ed. politică, 1962, p. 674.

[5]) **V. I. Lenin,** Opere complete, vol. 30, București, Ed. politică, 1964, vol. 41, p. 76—77.

Unitatea, în marea acțiune a popoarelor de edificare a societății socialiste, a unei lumi mai bune și mai drepte, **poate fi abordată numai ca o unitate în diversitate,** în care aplicarea principiilor noii orînduiri se particularizează în concordanță cu condițiile economice, sociale, culturale, cu tradițiile naționale ale fiecărei țări, în care solidaritatea și colaborarea îmbină armonios interesele fiecărui popor cu interesele generale ale luptei pentru transformarea revoluționară a societății. Unitatea dintre țările socialiste nu poate fi redusă la „un numitor comun" în dauna personalității distincte a fiecărei națiuni care edifică socialismul ; ea reflectă o corelație, un raport dialectic între sarcinile naționale și internaționale, o relație între trăsăturile generale și aspectele concrete ale socialismului în cadrul fiecărei țări. Ignorarea situațiilor reale, specifice, identificarea solidarității dintre țările socialiste cu monolitismul în gîndire și acțiune vine în contradicție cu dialectica materialistă și exercită influențe negative asupra forței și puterii de înrîurire a socialismului.

Diversitatea căilor și metodelor prin care se înfăptuiește revoluția socialistă, varietatea formelor în care se naște și se afirmă socialismul, evidențiază imposibilitatea elaborării unui „model unic", a unui „set de legi" care să prefigureze, în toate elementele sale, procesul transformărilor revoluționare. A devenit un adevăr axiomatic faptul că în desfășurarea revoluțiilor socialiste, în edificarea și continua dezvoltare a socialismului nu se pot elabora „rețete" cu valabilitate universală, că fiecărui partid revoluționar îi revine sarcina de a elabora în mod creator și de a aplica de sine stătător programul, strategia și tactica construcției socialismului, adecvată condițiilor interne și internaționale.

Procesul revoluționar contemporan relevă tot mai pregnant rolul esențial al factorilor politici, economico-sociali și naționali în elucidarea și analiza cerințelor progresului social, a căilor și formelor de transformare revoluționară a societății, în determinarea modalităților specifice de organizare și dezvoltare a societății pe baze socialiste. **Elaborarea de sine-stătătoare a liniei politice, a obiectivelor programatice și metodelor de construire a socialismului se impune ca o cerință obiectivă a dezvoltării procesului revoluționar.** Experiența revoluționară atestă faptul că partidului comunist îi revine sarcina de a aplica în mod creator principiile fundamentale ale socialismului științific în opera de edificare a noii orînduiri sociale, contribuind și pe această cale, la îmbogățirea experienței internaționale a mișcării comuniste. Cu cît fiecare partid exprimă mai fidel interesele naționale, cerințele progresului țării sale pe calea civilizației socialiste cu atît sporește capacitatea de convingere a exemplului socialist în lume, crește influența sa internațională. Exprimarea fidelă, de către un partid, a intereselor naționale în procesul de construire a socialismului și comunismului nu vine și nu poate veni în contradicție cu interesele generale ale mișcării comuniste, ale socialismului, ci dimpotrivă o politică pusă în slujba popoarelor constituie elementul esențial, contribuția fundamentală la dezvoltarea și lărgirea continuă a influenței ideilor și practicii socialismului în lumea contemporană.

Forța sistemului socialist nu este o noțiune abstractă ci **este determinată de forța fiecărei țări socialiste în parte, de consolidarea opțiunilor spre socialism în numeroase țări ale lumii, de consolidarea și afirmarea națională a forțelor revoluționare care își pun ca obiectiv construirea noii orînduiri sociale.** A devenit un adevăr istoric, confirmat de realitatea contemporană faptul că, cu cît fiecare țară socialistă este mai puternică, rezolvă cu succes problemele dezvoltării economice, sociale, și culturale, îndeplinește idealurile socialismului în concordanță cu interesele națiunii, cu atît influența socialismului devine mai puternică, poate determina cu valori și potențe sporite evoluția progresistă a lumii contemporane. Capacitatea forței și a influenței socialismului este indiscutabil condiționată de înflorirea și ridicarea pe noi trepte de civilizație a fiecărei națiuni socialiste, de o bogată activitate economico-socială internă, de o politică realistă, dinamică în cadrul relațiilor internaționale, de inițiative constructive în rezolvarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea. Desigur, nu poate fi subapreciat și reversul problemei : deficiențele, unele greșeli și lipsuri manifestate în problematica internă, agravarea divergențelor dintre unele țări socialiste, pot dăuna prestigiului socialismului, forței sale de atracție și înrîurire.

Edificarea socialismului într-un important număr de țări, tendința popoarelor de a îmbrățișa calea socialistă de dezvoltare a dat așadar, o nouă dimensiune **raportului dialectic dintre sarcinile naționale și cele internaționale, laturi inseparabile ale politicii revoluționare unice.** Patriotismul revoluționar, nu poate veni în contradicție cu solidaritatea internațională, ci, dimpotrivă constituie o cerință a internaționalismului, îi conferă o vie concretizare, o puternică substanță. În concepția partidului nostru **„apărarea intereselor propriului popor, dezvoltarea cuceririlor sale revoluționare, asigurarea victoriei socialismului în fiecare țară constituie criteriul fundamental al internaționalismului".** [6])

Diversitatea de condiții în care se edifică noua orînduire socială, particularitățile concrete prin care se rezolvă problemele economice și sociale, precum și complexitatea proceselor și fenomenelor contemporane pot determina evident deosebiri de păreri între țările socialiste, între partidele comuniste și muncitorești — situație ce nu poate fi eludată, constituind expresia unei realități. În consens cu condițiile specifice în care activează, partidele comuniste abordează principiile fundamentale ale construcției socialiste nu ca o dogmă, ca scheme imuabile, ci ca o călăuză vie în acțiune, receptivă în detectarea noului, în perfecționarea continuă a noii societăți socialiste, în prospectarea a noi căi și mijloace de introducere a ideilor socialismului în practica popoarelor. Orice viziune schematică, neistorică și nedialectică cu privire la felul în care a fost și va fi construit socialismul nu are nimic comun cu spiritul viu, creator revoluționar al socialismului științific, vine în contradicție cu realitățile atît de deosebite în care evoluează procesul construcției socialiste, cu cerința elaborării unei politici originale de către partidele comuniste. Este un fapt incontestabil că nimeni nu cunoaște mai bine realitățile, posibilitățile și necesitățile dintr-o țară sau alta că nimeni nu poate găsi soluțiile fundamentale și de moment cele mai potrivite, decît partidele din țările respective, evidențiind și prin aceasta capacitatea lor de aplicare creatoare a materialismului istoric și dialectic la realități.

Existența unor deosebiri de vederi, a unor păreri diferite în analiza sau interpretarea unor fenomene, a unor procese contemporane, apare ca ceva firesc, ca o situație normală reflectînd creșterea forței partidelor comuniste, maturizarea lor continuă, capacitatea de a elabora o politică originală, în concordanță cu condițiile în care activează, cu ritmul deosebit de rapid în care evoluează viața internațională. Partidul nostru apreciază că dezbaterea deosebirilor de păreri, a problemelor care apar, trebuie să se desfășoare în mod principial, tovărășesc, pornindu-se de la concepția comună — revoluționară — depunîndu-se, cu răbdare și perseverență, eforturi pentru înțelegerea reciprocă, pentru un schimb liber de opinii care să ducă la concluzii ce răspund în mod real dezvoltării tuturor țărilor socialiste, la întărirea unității și solidarității partidelor comuniste și muncitorești. **„Existența unor deosebiri de păreri sau aprecieri** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — firească în condițiile uriașei varietăți de împrejurări în care acționează partidele comuniste, nu trebuie să ducă la încordarea relațiilor dintre partide, să afecteze colaborarea și solidaritatea lor, ci trebuie clarificată prin discuții de la partid la partid, de la conducere la conducere, în spiritul stimei, respectului reciproc și încrederii mutuale".** [7])

Pornind de la experiența acumulată în evoluția procesului revoluționar, Partidul Comunist Român consideră că nimeni nu se poate considera deținătorul adevărului absolut, că trebuie înlăturate practicile de condamnare, blamare sau excomunicare a unor partide, că este necesar să se facă totul pentru restabilirea colaborării și instaurarea unei unități de tip nou între țările socialiste. Existența și uneori amplificarea unor deosebiri de păreri, a unor confruntări de opinii nu trebuie dramatizate ; partidul nostru considera însă că transformarea acestora în divergențe, aducerea în prim plan a dezacordurilor au implicații dăunătoare asupra relațiilor dintre țările socialiste. Provoacă o adîncă îngrijorare degenerarea acestora în acțiuni de mare gravitate cum ar fi tensiunea la frontierele unor țări socialiste și chiar ciocniri, sprijinirea elementelor contrarevoluționare din unele țări, amestecul în problemele interne a țărilor socialiste — practici care contravin principiilor relațiilor dintre partidele comuniste și statele socialiste.

În spiritul politicii sale internaționale, Partidul Comunist Român a acționat și va acționa și în viitor pentru a contribui la depășirea divergențelor, la soluționarea problemelor existente între partide pe calea discuțiilor directe

prof. dr. Traian CARACIUC
Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 27)

[6]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 13, București, Ed. politică, 1977, p. 124.

[7]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 8, București, Ed. politică 1973, p. 295—296.

2050 ani de la făurirea primului stat dac centralizat și independent

LOCUL DACIEI ÎN ECONOMIA IMPERIULUI ROMAN

DESPRE IMPORTANȚA STRATEGICĂ a provinciei Dacia în sistemul defensiv al Imperiului roman s-au scris și s-au spus multe. Nimic mai firesc, căci însăși cucerirea Daciei a fost motivată, în primul rînd, de considerente politico-militare. Traian a pornit războiul împotriva dacilor, afirmă Cassius Dio, neliniștit de faptul că puterile și trufia lor cresc [1]); în adevăr, Roma nu putea îngădui existența unui stat unitar și puternic la frontiera sa dunăreană, cu atît mai mult cu cît populațiile stăpînite de ea la sud de Dunăre erau înrudite, ba uneori chiar identice cu dacii locuind la nord de fluviu. Experiența evenimentelor din epoca lui Burebista era limpede în această privință și Traian, hotărînd războiul, nu făcea decît să urmeze o politică elaborată încă de Iulius Caesar.

Odată transformată în provincie romană, Dacia a devenit un bastion înaintat, un **propugnaculum Imperii,** adînc înfipt în lumea „barbară" pe care o despărțea. Provincia traiană și-a îndeplinit timp de un secol și jumătate rolul militar căruia îi fusese menită. Iar atunci cînd invaziile germanice și carpice la sud de Dunăre n-au mai putut fi stăvilite, cînd armata Daciei a devenit mai necesară pe linia fluviului, provincia a fost abandonată.

Însemnătatea strategică, permanent precumpănitoare, a provinciei Dacia nu trebuie însă să facă uitat faptul că ea se încadrase și din alte puncte de vedere în Imperiul roman, că își avea locul ei pe mai multe planuri în viața acestuia. Sub aceste aspecte problemele au fost mai puțin studiate. Afirmația este valabilă și pentru problema locului Daciei în economia Imperiului, deși studiile despre viața economică a provinciei traiane n-au lipsit din literatura de specialitate. [2])

Ca și problema rolului strategic al provinciei Dacia, problema locului ei în economia Imperiului poate fi abordată din însuși momentul cuceririi. Căci dacă rațiunile de ordin economic n-au precumpănit în hotărîrea luată de Traian, aceasta nu înseamnă că ele n-au jucat nici un rol. Ceea ce romanii știau despre bogățiile solului și ale subsolului Daciei era de natură să-l îndemne pe Traian pe calea războiului, prezentîndu-i cucerirea, considerată oricum necesară din punct de vedere militar, ca rentabilă din punct de vedere economic.

Dintre bogățiile Daciei, nu încape îndoială că aurul a fost acela care i-a atras în primul rînd pe romani și aceasta nu numai prin perspectiva exploatării lui din adîncurile Munților Apuseni ori din nisipul rîurilor, ci și prin speranța de a-l găsi în mari cantități la curtea regelui Decebal. Această speranță n-a fost înșelată : indiferent de felul în care sînt privite cifrele uimitoare păstrate la Ioannes Lydus (5 000 000 de livre de aur și o cantitate dublă de argint) [3]), chiar după corecția adusă ingenios de J. Carcopino (165 000 kg de aur și 331 000 kg de argint) [4]), este cert că Forul lui Traian de la Roma a fost ridicat **ex manubiis Dacicis** (din prăzile dacice) și că un papirus descoperit în Egipt mărturisește despre o bruscă scădere a cursului aurului [5]). Aurul dacic a fost apoi acela care i-a permis lui Traian să-și sărbătorească victoria prin generoase congiarii și prin organizarea, timp de 123 de zile, a unor jocuri de amfiteatru și de circ [6]).

Dar prăzile de război, oricît de bogate, n-au constituit decît un episod. Locul Daciei în economia Imperiului roman este definit de exploatarea statornică și intensă a resurselor ei în cei 165 de ani cît a durat stăpînirea romană, de participarea ei la comerțul din Imperiu etc.

Ajunși la acest punct, se impune o precizare : în lipsa unor studii speciale consacrate acestei probleme, este cu neputință, deocamdată, să operăm cu date foarte precise. Tot ce se poate este schițarea, în linii mari, a situației provinciei Dacia în ansamblul economiei Imperiului.

Cucerirea traiană a însemnat includerea Daciei în orbita sistemului sclavagist clasic roman, dar acest fapt nu trebuie identificat cu transformarea ei într-o țară sclavagistă de tip clasic. Absența marii proprietăți funciare de tip latifundiar, numărul scăzut de inscripții amintind de existența sclavilor, colonizarea de mineri liberi din Dalmația **(Pirustae, Baridustae, Sardeates)** în regiunea Munților Apuseni și alte indicii concordă în a arăta că munca servilă a fost folosită în noua provincie pe scară relativ redusă. Marea masă a celor exploatați, mai ales în agricultură, trebuie s-o fi constituit populația autohtonă, dacică, trăind măcar în parte în obștii sătești.

În aceste condiții, caracterul sclavagist al epocii este dat, în provincia Dacia, nu de preponderența relațiilor de producție sclavagiste (e puțin probabil ca acestea să fi fost vreodată dominante), ci de faptul că întreaga economie a provinciei a fost subordonată intereselor Imperiului roman sclavagist.

După cucerire, Dacia a constituit, pentru Imperiu, un teritoriu de colonizare. Eutropius [7]), sugerează o serie de importante elemente în legătură cu această colonizare. În Dacia au fost, așadar, aduși numeroși coloniști. Inscripțiile pe care ei le ridică (imensa majoritate în limba latină) pun în lumină o mare diversitate de origine etnică. Unii dintre coloniști (probabil mai mulți decît se bănuiește) erau italici, alții veneau din provinciile vecine Daciei : cele două Pannonii, cele două Moesii, Thracia, Dalmația. Nu lipseau nici cei originari din provinciile occidentale mai îndepărtate ale Imperiului : Noricum, Raetia, Germania, Gallia, Africa. În sfîrșit, destul de mare era numărul coloniștilor orientali, din Asia Mică și Syria mai ales, dar și aceștia se manifestă în provincia traiană ca latinofoni, deci ca purtători ai romanității și factori de romanizare.

Majoritatea coloniștilor aduși în Dacia oficial au fost înzestrați cu loturi de pămînt, răpite de la autohtoni prin transformarea întregului fond funciar al provinciei în **ager publicus.** Mulțimea acestor noi împroprietăriți a făcut ca, în ciuda unui proces general de pauperizare a țărănimii, de la care Dacia n-a putut face excepție, proprietatea funciară mică și mijlocie să rămînă predominantă cantitativ de-a lungul întregii epoci a stăpînirii romane. Așa cum s-a mai spus, latifundii n-au existat în Dacia și marea proprietate funciară a fost reprezentată de așa-numitele **villae rusticae.** Acestea erau moșii de dimensiuni moderate, exploatate parțial și cu ajutorul sclavilor, dar, așa cum arată descoperirile de la **Cinciș** și **Sîntămăria Orlea** (jud. Hunedoara), și cu mîna de lucru a autohtonilor aserviți într-un fel sau altul, nu însă înrobiți. Arheologic, ceea ce se cunoaște din asemenea **villae rusticae** este „conacul" proprietarului cu dependințele lui ; astfel de descoperiri s-au mai făcut la **Hobița,** lîngă Ulpia Traiana Sarmizegetusa (jud. Hunedoara), la **Ciumăfaia, Palatca** și **Apahida** (jud. Cluj). Rareori, din păcate, a devenit cunoscut și numele proprietarilor acestor mari exploatări agricole (la Hobița, de exemplu, el se ascunde, poate, sub inițialele LDP imprimate pe cărămizi), dar atunci cînd ele se cunosc, este vorba de personaje de oarecare însemnătate în viața provincială : la Ciumăfaia, primul proprietar al villei a fost **Aelius Iulius,** centurion veteran, care i-a lăsat-o moștenire fiului său, cavalerul **P. Aelius Maximus,** decurion și magistrat la Napoca.

Agricultura a rămas și în epoca romană ramura principală a economiei Daciei, dar predominarea proprietății mici și mijlocii a făcut ca provincia să nu ajungă niciodată un mare exportator de grîu, asemenea Siciliei în epoca republicană, Africii și Egiptului în epoca imperială. Evident, agricultura Daciei satisfăcea nevoile provinciei (înțelegînd prin acestea și pe cele ale populației civile, și pe acelea ale armatei) ; se presupune chiar că ea a putut alimenta cu grîu și trupele din anumite provincii vecine, dar nimic mai mult.

Nici producția de vin, atestată de inscripții [8]) și de numeroasele închinări zeului Liber Pater, nu pare să fi depășit acest prag al satisfacerii necesităților interne. Poate nici nu-l atingea măcar, căci există dovezi despre importul în Dacia de vinuri meridionale [9]).

În schimb, sînt temeiuri să credem că exploatarea pădurilor, atestată de inscripții închinate zeului Silvanus Silvester și de existența unor colegii ale utricularilor (plutașilor) [10]), dobîndise o însemnătate mai largă : este foarte probabil ca Dacia să fi exportat în restul lumii romane lemn de bună calitate, pentru construcții sau pentru corăbii.

O ramură importantă a economiei provinciei Dacia a fost, neîndoielnic, creșterea vitelor. Așa se explică de ce pășunile au fost transformate, după cucerire, în proprietate imperială, fiind

apoi arendate unor bogătaşi, de obicei împreună cu salinele. Unii din aceşti arendaşi **(conductores)** erau personaje importante în provincie, ca acel **P. Aelius Strenuus,** cavaler roman, demnitar în mai multe oraşe ale Daciei (Sarmizegetusa, Apulum şi Drobeta), patron a trei colegii meşteşugăreşti şi sacerdote al cultului împăratului. În aceste condiţii, este îngăduit să se tragă concluzia că Dacia dispunea de posibilităţi de a exporta animale şi piei şi că făcea acest lucru.

Este sigur apoi că epoca romană din istoria Daciei a cunoscut o dezvoltare a meşteşugurilor mult superioară stadiului atins în epoca anterioară. Uneltele meşteşugăreşti se perfecţionează, iar meşteşugurile se diversifică. Producţia creşte, satisfăcînd nevoile unei populaţii considerabil sporite : chiar şi în aşezările autohtone, ceramica de factură romană provincială, lucrată exclusiv la roata olarului, este foarte numeroasă, dacă nu chiar predominantă cantitativ. Apar meşteşuguri inexistente în epoca precedentă, cum ar fi acela al cioplitorilor de statui şi de inscripţii în piatră, acelea de agrimensori, de cărămidari şi altele. Mai mult, meşteşugarii se organizează în asociaţii **(collegia)**, care nu au nimic comun cu breslele medievale de mai tîrziu, fiind mai degrabă o îmbinare de cluburi şi de asociaţii de ajutor reciproc. Cele mai cunoscute în provincia Dacia sînt colegiul faurilor **(collegium fabrum)**, al postăvarilor **(collegium centonariorum)**, al cioplitorilor în piatră **(collegium lapidariorum)**, al plutaşilor **(collegium utriculariorum)**.

În ciuda acestei dezvoltări, produsele meşteşugăreşti din Dacia nu par (poate cu excepţia unor opaiţe) să fi ajuns în alte provincii ; în orice caz, descoperirile arheologice de pînă acum nu pun în evidenţă un asemenea export. Dimpotrivă, sînt destul de numeroase cazurile în care se semnalează în Dacia produse meşteşugăreşti de import : bronzuri produse în atelierele italice sau balcanice, produse de ceramică fină **(terra sigillata)** din Gallia şi Germania, pe care meşteşugarii Daciei încearcă să le imite, etc.

Aceasta nu înseamnă că produsele meşteşugăreşti ale Daciei circulau exclusiv în interiorul hotarelor provinciei. Ele se exportau, dar nu în Imperiu, ci în **barbaricum,** adică în lumea triburilor libere (dacice, sarmatice, germanice) de dincolo de graniţe. În necropola dacică de la **Chilia** (Muntenia de vest), datînd de pe la mijlocul secolului al III-lea e.n., s-a descoperit ceramică produsă în Oltenia vecină, care făcea parte din provincia traiană [11]).

Avîntul meşteşugurilor producătoare de marfă a determinat şi dezvoltarea comerţului. Aceasta este ilustrată de marele număr de monede descoperite, de răspîndirea produselor meşteşugăreşti ale oraşelor provinciei în aşezările rurale (inclusiv în cele autohtone), dar şi de inscripţii lapidare care-i menţionează pe negustori. Aceştia sînt, frecvent, originari din Orientul roman : sirieni **(Suri negotiatores)** atestaţi la **Sarmizegetusa şi Apulum, galaţi (Galatae)** negustori din provinciile Asia **(Asiani)** şi Bithynia, organizaţi în colegii la **Napoca, Apulum** şi **Germisara.** Nu lipsesc însă nici negustorii originari din Occidentul roman, în special treveri, ca T. Fablius Ibliomarus de la **Apulum** sau L. Samognatus Tertius de la **Drobeta** [12]).

Dezvoltarea meşteşugurilor şi a comerţului a jucat un rol de frunte în formarea oraşelor provinciei. În Dacia, un singur oraş — capitala — a fost întemeiat prin metoda colonizării tradiţionale ; celelalte s-au dezvoltat din aşezări avînd iniţial un statut rural, care au parcurs pe rînd stadiile de **municipium** şi de **colonia (Napoca, Drobeta, Apulum I** şi **II, Potaissa, Romula** şi **Malva)** ori au rămas la primul din acestea **(Porolissum, Ampelum, Dierna, Tibiscum).**

Numeroasele construcţii publice şi private din oraşe, dar şi din sate sau **villae rusticae,** construirea taberelor militare, obiceiul de a ridica monumente de piatră figurate sau epigrafe au determinat o considerabilă intensificare a exploatării carierelor de piatră. Marmura de la **Bucova,** calcarul de la **Măgura Călanului,** augit-andezitul de la **Uroi,** granitul de la **Poieni,** pentru a aminti numai cîteva exemple, au servit la ridicarea multor edificii şi monumente. Nu există însă indicii ale vreunui export de piatră din Dacia, în timp ce se ştie că piatra folosită la construcţiile de la **Romula** şi **Sucidava** era adusă din sudul Dunării, din Moesia.

Lucrurile se schimbă în ceea ce priveşte sarea. Aceasta era exploatată în numeroase localităţi din Dacia : **Salinae** (Ocna Mureşului, jud. Alba), **Ocna Dejului, Sic** şi **Cojocna** (jud. Cluj), **Rupea** (jud. Braşov), poate şi la **Ocna Sibiului** şi la **Ocnele Mari** (jud. Vîlcea). Salinele erau proprietate imperială şi erau arendate de obicei, cum s-a văzut mai sus, împreună cu păşunile. Lipsind din anumite provincii învecinate, sarea constituia un important articol de export, fiind trimisă în Pannonia, eventual şi în Dalmaţia şi în cele două Moesii, precum şi în **barbaricum.**

Deşi nu se poate spune nimic precis despre exportul de fier, exploatat la **Ghelari** şi **Teliuc** (jud. Hunedoara) **Ciclova Română, Sasca Română, Moldova Nouă** (jud. Caraş-Severin), ori despre cel de cupru, exploatat la **Micia** (Veţel, jud. Hunedoara), **Sasca Montană** (jud. Caraş-Severin), se poate presupune că o parte a acestor materii prime lua drumul provinciilor vecine, mai sărace în asemenea resurse.

Oricum, comerţul Daciei cu alte regiuni ale Imperiului este dovedit de prezenţa în Dalmatia (la **Salona, Nedinum, Tragurium)** şi în insula Lesbos (la **Mytilene)** a unor negustori originari din provincia traiană şi mai ales de atestarea la **Aquileia** [13]), în Italia septentrională, vechi centru de comerţ cu regiunile dunărene, a unui **M. Secundinus Genialis,** care, deşi originar din **colonia Claudia Agrippinensium** (Köln, în **Germania Inferior),** îşi declină într-o inscripţie calitatea de **negotiator Dacis-cus,** adică de comerciant care făcea afaceri mai ales cu Dacia.

Recapitulînd, se poate spune că provincia traiană exporta mai ales sare, lemn, vite, piei, lînă, eventual fier şi cupru, miere şi ceară, cereale, importînd în schimb produse de lux : vinuri scumpe şi untdelemn, obiecte de bronz, **terra sigillata** etc.

Fără îndoială însă că principalele produse pe care Dacia le furniza Imperiului erau aurul şi argintul, dar acestea nu constituiau obiectul unui comerţ în sensul propriu al cuvîntului. În adevăr, minele de aur erau proprietate imperială şi erau exploatate de statul roman în regie proprie.

Administraţia minelor de aur din Dacia, al cărei centru se afla la **Ampelum** (Zlatna, jud. Alba), avea în frunte ei un **procurator aurariarum** (libert al împăratului sub Traian, cavaler roman începînd cu domnia lui Hadrian), ajutat de un **subprocurator** şi de o întreaga armată de funcţionari, compusă din liberţi şi din sclavi imperiali. Aurul se extrăgea din nisipul rîurilor, dar mai cu seamă din puţuri **(putei)** şi din galerii de mină **(cuniculi).** La aceste munci erau folosiţi, desigur, şi sclavi ori condamnaţi la muncă silnică **(damnati ad metalla),** dar şi oameni liberi, de pildă acei mineri aduşi în Dacia din Dalmatia, care au fost amintiţi mai sus. Puţurile aurifere, avînd un randament mai scăzut decît minele propriu-zise, erau adeseori arendate unor **leguli,** care le exploatau cu ajutorul mîinii de lucru servile ori libere ; un exemplu în această privinţă îl constituie minerul **Memmius,** fiul lui Asclepius, care se angajează să lucreze timp de 153 de zile, pentru suma de 70 de denari, la **Aurelius Adiutor,** arendaş de puţ aurifer [14]).

Urme de exploatare prin spălarea nisipurilor aurifere din rîuri s-au constatat în numeroase locuri din Munţii Apuseni, dar şi pe valea Jiului transilvan şi în Banat. Minele cele mai importante se găseau la **Alburnus Maior** (Roşia Montană, jud. Alba), **Ruda Brad** (jud. Hunedoara) şi **Almaşul Mare** (jud. Alba).

Este imposibil de stabilit producţia anuală de aur şi de argint (exploatat, de obicei, împreună cu aurul) a minelor din Dacia. Este însă neîndoielnic că aceste metale preţioase, aparţinînd fiscului imperial, părăseau provincia producătoare pentru a lua drumul Romei sau pe acela al monetăriilor imperiale. Prin aceasta, Dacia şi-a adus o contribuţie de seamă la economia Imperiului roman.

Aşadar, provincia Dacia a fost pentru Imperiul roman un teritoriu de colonizare şi o importantă sursă de bogăţie prin aurul şi argintul ei, dar şi prin felurite materii prime care făceau, în general, obiectul unui comerţ neechivalent. Deşi progresele înregistrate faţă de epoca precedentă sînt vădite şi incontestabile, se poate afirma că Dacia nu s-a dezvoltat, în epoca romană, pe măsura resurselor ei naturale. Ea constituie, prin aceasta, un exemplu de exploatare a unei provincii de către sistemul sclavagist roman.

Hadrian DAICOVICIU
Cluj-Napoca

[1]) Cassius Dio, LXVIII, 6.
[2]) V. Christescu, **Viaţa economică a Daciei romane.** Piteşti, 1929 ; D. Tudor, **Istoria sclavajului în Dacia română,** Bucureşti, 1957 ; idem, în **Istoria României,** I, 1960, p. 396—417 ; M. Macrea, **Viaţa în Dacia română,** Bucureşti, 1969, p. 290—337, pe care am folosit-o cu deosebire pentru acest articol.
[3]) Ioannes Lydus, **De magistratibus,** II 28.
[4]) J. Carcopino, în **Dacia,** I, 1924, p. 28—34.
[5]) F. Heichelheim, în **Klio,** XXV, 1932, p. 124—131.
[6]) Cassius Dio LXVIII, 15.
[7]) Eutropius, VIII, 6, 2.
[8]) CIL III 14493 ; tab. cer. XV ; vezi şi IDR, II, 137 ; IDR, I, TabCerD XVI.
[9]) M. Macrea şi colaboratorii, în **Materiale,** VII, 1961, p. 378 şi fig. 15 ; CIL III, tab. cer. XV.
[10]) CIL III 944, 1547.
[11]) S. Morintz, în **Dacia,** N.S., V, 1961, p. 401.
[12]) Vezi M. Macrea, **Viaţa în Dacia română.** Bucureşti, 1969, p. 322—323.
[13]) CIL V 1047.
[14]) CIL III, tab. cer. X ; vezi şi **IDR,** I, TabCerD XI.

O.N.U., rol central în accelerarea edificării noii ordini economice internaţionale

Convorbiri economice cu prof. ERVIN LASZLO

de la Institutul Naţiunilor Unite pentru Pregătirea Cadrelor şi Cercetare (UNITAR), autor al studiilor „Obiective într-o comunitate globală" (către Clubul de la Roma) şi „Limitele interne"

● Cum apreciaţi eforturile întreprinse pînă acum pe plan mondial în direcţia edificării unei noi ordini economice internaţionale ? Ce credeţi că ar trebui întreprins pentru a accelera acest proces ?

— Hotărirea Adunării Generale a O.N.U. de a se convoca o nouă sesiune specială pentru a evalua progresele obţinute în edificarea unei noi ordini economice internaţionale a reprezentat un pas decisiv înainte pentru readucerea dezbaterii Nord-Sud în cadrul Organizaţiei, unde aceasta trebuie să se desfăşoare de fapt. Pe lîngă activitatea organismelor însărcinate cu pregătirea strategiei internaţionale pentru al treilea Deceniu al dezvoltării al Naţiunilor Unite, Organizaţia a creat forumurile pentru înregistrarea unor progrese remarcabile în domeniul restructurării relaţiilor economice dintre ţările dezvoltate şi în curs de dezvoltare.

Confruntată cu presiunile tot mai mari exercitate asupra economiilor naţionale din toate părţile lumii, comunitatea internaţională se găseşte acum în faţa unei decizii de mare cumpănă : să folosească aceste forumuri sau, continuînd să recurgă în principal la măsuri corective bilaterale şi sectoriale, să diminueze tensiunile lăsînd rezolvarea problemelor pe seama mecanismelor pieţei libere. Această decizie este strîns legată de răspunsul la o multitudine de întrebări fundamentale : **Problema avantajelor :** Rezultatele obţinute vor fi durabile ? Vor ajuta ele păturile sărace să-şi satisfacă trebuinţele fundamentale sau beneficiarii vor fi elitele deja bogate ? Ţările dezvoltate vor avea şi ele de cîştigat de pe urma noii ordini economice internaţionale sau ea va însemna numai redistribuirea avuţiei existente către ţările în curs de dezvoltare ? **Problema legitimităţii.** Este piaţa liberă mecanismul de bază al comerţului mondial şi cel mai bun vehicul pentru dezvoltare sau este numai o ficţiune pentru a masca manevrele principalelor grupuri de putere economică ? **Problema moralităţii.** Au ţările bogate obligaţia morală de a le ajuta pe cele sărace şi în special pe cele mai sărace ? Se extinde oare această responsabilitate şi asupra ţărilor care nu au o răspundere istorică pentru sărăcia „lumii a treia" ? **Problema fezabilităţii politice.** Cît de puternic ar sprijini sau s-ar opune diferitele grupuri organizate din societate politicile guvernamentale avînd ca obiectiv realizarea noii ordini şi cît de puternică este solidaritatea pe plan internaţional, atît între ţările în curs de dezvoltare cît şi între cele dezvoltate ?

Este nerealist să se creadă că se va obţine un progres real în problemele specifice ale noii ordini economice internaţionale (ca de exemplu asistenţa publică pentru dezvoltare, asistenţa tehnică, renegocierea datoriilor, înlăturarea barierelor vamale, cooperarea tehnică între ţările în curs de dezvoltare, legătura între drepturile speciale de tragere şi dezvoltare, puterea de vot în Banca Mondială şi în Fondul Monetar Internaţional, transferul de tehnologie, reglementarea activităţii corporaţiilor transnaţionale, un sistem de consultaţii asupra industrializării, restructurarea sectoarelor economice şi sociale ale Naţiunilor Unite etc.), atîta vreme cît aceste probleme de bază nu sînt rezolvate şi nu se ajunge la un consens în privinţa lor. Noua ordine economică internaţională poate fi realizată dacă şi numai dacă beneficiile sale vor fi universal resimţite şi ele vor putea ajunge la toate straturile populaţiei mondiale (în special la cele mai sărace), dacă se consideră că costul său nu depăşeşte beneficiile, dacă mecanismele sale de reglementare sînt considerate legitime, dacă există un simţ al responsabilităţii morale în rîndul membrilor comunităţii umane şi dacă se manifestă un sprijin politic suficient la nivel naţional cît şi internaţional pentru a îndeplini măsurile indicate. În caz contrar, statele membre vor continua să practice modurile actuale, predominant parţiale, ad-hoc şi în principal bilaterale de adaptare la tensiuni şi de ajungere la compromisuri.

● În lumina acestor necesităţi, ce îşi propun proiectele în curs de elaborare sub egida UNITAR şi a CEESTEM ?

— Din cauza importanţei fundamentale a acestor probleme, Institutul Naţiunilor Unite pentru pregătirea cadrelor şi cercetare (UNITAR), în colaborare cu Centrul de studii economice şi sociale al lumii a treia (CEESTEM) din Mexic, a iniţiat o serie de proiecte comune de cercetare şi informare pentru a fi raportate comunităţii Naţiunilor Unite în cadrul sesiunii speciale din 1980. Ar fi o pierdere imensă de efort, timp şi bani să se înceapă negocierile din 1980 fără să existe o idee clară în prealabil asupra problemelor de care depinde succesul lor. Dar un raport asupra acestor probleme nu este o simplă chestiune de folosire a intuiţiei şi clarviziunii ci implică o muncă de cercetare empirică organizată şi minuţioasă. Necesitatea care se impune este identificarea forţelor care acţionează pro şi contra realizării noii ordini economice internaţionale în toate părţile globului. Cel puţin două tipuri de anchetă trebuie să fie iniţiate pentru a învinge aceste slăbiciuni : în primul rînd, o cercetare calificată asupra piedicilor curente şi a posibilităţilor asociate cu noua ordine existente în diferitele regiuni ale globului şi legate de diversele sectoare ale economiei mondiale ; în al doilea rînd, un studiu empiric la nivel internaţional asupra atitudinilor şi părerilor legate de noua ordine. Rezultatele acestor anchete ar putea arunca lumină asupra şanselor de succes în edificarea unei noi ordini economice internaţionale în general şi asupra tipurilor de obiective şi modurilor de negociere care, în cazul pozitiv, ar putea conduce concret la instaurarea acestei ordini.

Este evident că acest proiect este extrem de ambiţios. El necesită calificare şi o largă cooperare internaţională. Acum se poate prezenta un raport preliminar asupra planurilor şi a punerii lor în aplicare.

Pentru a realiza baza largă necesară pentru obţinerea datelor, au fost instituite două tipuri de anchete. Unul dintre ele se bazează pe analiza coordonată a experţilor, conform tradiţiei ştiinţelor sociale. Grupuri de experţi au fost însărcinaţi să efectueze studii în profunzime în aria lor de preocupări. Studiile lor vor fi ulterior comparate şi integrate şi se vor formula concluziile. Al doilea tip de anchetă se caracterizează mai degrabă prin extindere decît prin adîncime, cercetînd atitudinile şi opiniile unei largi varietăţi de grupuri organizate, în ceea ce priveşte cîteva probleme majore. Rezultatele sînt apoi analizate statistic.

Sarcina ce revine studiilor experţilor este triplă : în primul rînd să investigheze şi să formuleze principalele obstacole ce se interpun în calea realizării obiectivelor noii ordini într-o regiune anumită a globului sau într-un sector economic ; în al doilea rînd, de a investiga tipul de strategii şi politici ce ar fi necesare pentru a învinge aceste obstacole şi în acelaşi timp, de a discuta în ce măsură aceste strategii şi politici sînt aplicabile ; în al treilea rînd, de a formula obiective noi sau alternative pentru instaurarea noii ordini economice internaţionale. Studiile desemnate au cuprins toate regiunile lumii, anumite studii fiind consacrate în mod special S.U.A., U.R.S.S., ţărilor Pieţei comune, ţărilor arabe etc. În total aceste studii sînt în număr de 43. Alte arii desemnate pentru studiu au fost principalele sectoare ale economiei mondiale, inclusiv comerţul, finanţele, industrializarea, probleme politice şi instituţionale, precum şi sociale şi culturale şi probleme legate de structura de bază a sistemului economic. Este vorba în total de 38 studii. Împreună aceste studii specializate formează proiectul special UNITAR-CEESTEM numit **„Progrese în instaurarea noii ordini : obstacole şi posibilităţi".** Este probabil cel mai larg proiect de cercetare de acest fel şi cel mai cuprinzător din punct de vedere geografic, cu instituţii şi echipe de participanţi din toate colţurile globului şi din ţări avînd practic toate felurile de organizare social-economică.

Proiectul paralel de anchetă asupra atitudinilor şi opiniilor privind anumite probleme-cheie ale economiei mondiale se află într-un stadiu mai incipient. El se referă la 24 de state : ţări capitaliste dezvoltate, ţări socialiste dezvoltate şi în curs de dezvoltare şi alte ţări în curs de dezvoltare. Cinci segmente de populaţie vor fi anchetate în fiecare ţară.

Raportul final al proiectelor speciale UNITAR-CEESTEM asupra noii ordini economice internaţionale se va baza pe rezultatele acestor cercetări. El va furniza informaţii sistematice asupra costurilor şi beneficiilor, legitimităţii, moralităţii şi capacităţii de realizare din punct de vedere politic a unei noi ordini economice internaţionale. El va fi disponibil în primăvara lui 1980, înainte de sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U.

D. D.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Evoluții în gîndirea despre planificare din țările în curs de dezvoltare (II)

O CARACTERISTICĂ a gîndirii economice din țările în curs de dezvoltare cu privire la planificare o reprezintă marea receptivitate la acele elemente teoretice și de tehnică a căror valabilitate incontestabilă a fost verificată de experiența istorică. Avem în vedere rezonanța – explicită sau implicită – a ideilor socialismului științific și a experienței de planificare a țărilor socialiste. Receptivitatea față de această experiență – ca și față de alte metode și tehnici contemporane de planificare a dezvoltării – se îmbină cu valorificarea propriei experiențe și a particularităților concret-istorice.

O asemenea caracteristică se desprinde și în gîndirea economică senegaleză. La Congresul U.P.S. din decembrie 1976, L. S. Senghor sublinia că Senegalul își propune să edifice noua societate folosind metoda planificării „care preia de la socialismul științific coerența și raționalitatea și include, în același timp, valori ale umanismului negro-african". Planul de dezvoltare a țării, se specifica în continuare, „este călăuzit de ideea revoluției și a transformării radicale a societății noastre senegaleze în dublul sens al independenței politice a națiunii și al exercitării puterii în toate domeniile de către popor".

În acest cadru strategic și metodologic, gîndirea senegaleză de inspirație socialistă abordează, într-o viziune dialectică și ecosistemică, relația dintre om și natură în procesul dezvoltării. Întocmirea și aplicarea planurilor de dezvoltare sînt concepute astfel încît să exprime „voința conștientă a omului de a se transforma prin educație și cultură, în dialogul cu natura, și de a o transforma, de asemenea pe aceasta"[1]). În acest context, problema formării profesionale a cadrelor necesare dezvoltării, a utilizării forței de muncă este înscrisă încă de la primul plan cvadrienal **ca o suprapriorităte.** Această suprapriorităte stă la baza acțiunilor întreprinse atît pe linia „multiplicării locurilor de muncă", cît și în direcția pregătirii de muncitori calificați, de personal cu calificare medie și superioară. Orientările directoare în acest domeniu vizează obiective ca : prioritate specială pentru învățămîntul tehnic și profesional, senegalizarea treptată a cadrelor, combaterea fluxului excesiv de forță de muncă dinspre sat spre oraș (printr-o dezvoltare inter și infraregională mai echilibrată, printr-o creștere a pregătirii profesionale în agricultură), recuperarea pentru economia națională a forței de muncă senegaleze de înaltă calificare, rezidentă peste hotare etc.

Începînd cu al IV-lea plan (1973–1977), planurile de dezvoltare economică se elaborează ținînd seama și de o altă suprapriorităte : „conservarea resurselor naturale" și a „mediului ambiant", ceea ce vădește o viziune modernă asupra raportului om-natură. Alte priorități – specifice planurilor senegaleze sînt : „modernizarea și diversificarea agriculturii, dezvoltarea industriei prelucrătoare, efectuarea de explorări geologice și petroliere", „desființarea enclavelor cu economie închisă prin ameliorarea infrastructurii rutiere, ameliorarea procesului de urbanizare"[2]). Viziunea dezvoltării interdependente a sectoarelor principale ale economiei este evidentă încă de la primele planuri. Însăși prioritatea dată agriculturii este concretizată prin „diversificarea producției, valorificarea produselor locale, integrarea agriculturii în industrie"[3]). În același timp după 1960, s-au realizat mai multe mii proiecte industriale și au demarat 2 din 5 mari proiecte complexe zonale menite să constituie veritabili poli ai dezvoltării industriei senegaleze. Așa cum arată L. S. Senghor, începînd cu al IV-lea plan se urmărește „realizarea unui adevărat salt al industriei și turismului"[4]).

Programul dezvoltării are permanent o finalitate umană, constant afirmată de planificatorii senegalezi. Sintetizînd aceste priorități și obiective, A. Diallo arăta „obiectivul fundamental senegalez în munca de planificare este de a tripla nivelul de trai pînă în anul 2000", pe calea transformării economiei senegaleze în economie semindustrială și a opțiunii politice pentru construcția socialismului[5]).

În condițiile menținerii obiectivelor pe 30 de ani fixate în 1969, în pofida factorilor restrictivi iviți în procesul dezvoltării, a secetei ca și a perturbațiilor din economia mondială, planificatorii senegalezi au introdus, alături de procedeul corectării, practica ex ante de „modulare a planului". În acest cadru perioada de pînă în 1985 este considerată ca „o perioadă de redresare și consolidare", după cum o caracterizează O. Seck, iar perioada 1985–2 000 trebuie să marcheze, după opinia lui A. Diallo, o „etapă de creștere foarte înaltă", iar după O. Seck, o „etapă de accelerare". Ea este privită ca o perioadă nouă calitativă a economiei senegaleze, condiționată de realizarea schimbărilor structurale preconizate. În general, pentru ca obiectivele planurilor să fie realizate, vor trebui depășite o serie de obstacole, grupate după O. Seck, în trei categorii : **„constrîngeri demografice și umane"**, legate de urbanizare și exodul rural, de utilizarea deplină a brațelor de muncă și de venituri, de educarea și formarea ca-

FIȘE

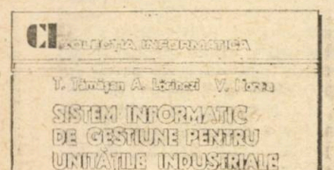

● În lucrarea *Sistem informatic de gestiune pentru unitățile industriale* (Editura Dacia, 1978, 300 p.) autorii – T. Tămășan, A. Lorinczi și V. Horea – își propun să împărtășească cititorilor experiența Combinatului minier din Cluj-Napoca în înzestrarea acestuia cu tehnica de calcul și în introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor. Ei înfățișează rezultatele pozitive obținute pe această linie, în intenția de a oferi o sursă de inspirație pentru alte unități industriale care se află pe cale de a-și organiza și introduce un sistem informatic. În speță, este vorba de organizarea și introducerea unui sistem informatic pentru gestiune, conceput și organizat într-o versiune originală și care, ținînd seama de orientarea generală dată de Institutul Central de Conducere și Informatică, este adaptat la necesitățile reale și la posibilitățile concrete de aplicare în practică, urmărindu-se perfecționarea sa pe măsura creării unor condiții noi. Lucrarea cuprinde : rolul și importanța sistemului informatic, metodologia organizării unui sistem informatic și organizarea sa în unitățile industriale, sistemul realizat la Combinatul minier Cluj-Napoca, eficiența sistemului informatic.

Aspecte ale perfecționării planificării

● *Revista WIRTSCHAFTWISSENSCHAFT din R.D.G. publică, în penultimul său număr de anul trecut (nr. 11/1978), comunicările susținute la Sesiunea Comisiei mixte a economiștilor din U.R.S.S. și R.D.G., avînd ca temă* Probleme und Entwicklungstendenzen der Vervollkommnung des Systems der Leitung und Planung der sozialistischen Wirtschaft *(Probleme și tendințe ale perfecționării sistemelor de conducere și planificare ale economiei socialiste). Într-una din comunicări se arată că în cadrul planificării un rol important se atribuie : dezvoltării în perspectivă a eficienței, calculului eficienței ca instrument de planificare și stimulare la alcătuirea planurilor ; fundamentării creșterii productivității muncii prin analiză factorială – ca element nou al procesului de planificare ; creșterea productivității muncii este considerată și criteriu optim de apreciere a activității combinatelor și întreprinderilor ; aprecierea activității cere o interacțiune complexă între conducere, planificare și stimularea economică ; introducerea în plan a indicatorului produsului final cere dezvoltarea mai departe a autogestiunii.*

Teorie economică și societate

● *Studiul lui Pierre Duharcourt* Économie politique et société aujourd'hui.., *publicat în LA PENSÉE, nr. 201/1978, relevă ideea că teoriile economice sînt legate strîns de evoluția societății. Este simptomatic faptul că, atunci cînd capitalismul intră într-o criză durabilă, teoria economică nemarxistă abordează urgent chestiunea viitorului acestei orînduiri. Teoria keynesistă s-a constituit în corelație cu dificultățile prin care au trecut țările capitaliste în anii 1920 – 1930. Teoriile creșterii și modelele aferente au proliferat în perioada de avînt economic de după cel de-al doilea război mondial. O dată cu intrarea în criză a capitalismului monopolist de stat, „discursul economic dominant", fie de nuanță neoliberală, fie de altă nuanță, a suferit amendări, dintre care unele înseamnă o reîntoarcere la școala clasică engleză. Cît privește evoluția economiei politice marxiste, aprofundările și temele ei de reflecție s-au conturat, în țările capitaliste dezvoltate, tot în legătură cu această criză, căutîndu-se însă realizarea condițiilor unei schimbări democratice. Legătura indisolubilă dintre evoluția economiei politice de*

drelor necesare ; **„constrîngeri economice"**, care țin de insuficiența producției alimentare și de preponderența arahidelor în agricultură, de dependența încă accentuată astfel față de importuri și exporturi, de îngustimea pieței interne și de greutatea găsirii de debușee la export ; **„constrîngeri financiare"**, cauzate de insuficiența acumulărilor interne și de deficitul din balanța comercială[7]).

In ultimul timp se reinterpretează prioritatea acordată sectorului primar — îndeosebi agriculturii. Inițial se estima adesea că pe baza acestei priorități se va produce un „impuls enorm al activităților agroindustriale asupra economiei"[7]). Or, în realitate, acest impuls a fost mult mai slab. Structura preponderent agrară a economiei a concurat evident și la crearea unui mai puternic impact negativ asupra creșterii economice, ca urmare a secetei îndelungate și a crizei economice declanșate în 1973. Sînt argumente ce au determinat ca în ultimii ani să se contureze tot mai clar orientarea că obiectivele prevăzute pentru anul 2000 nu pot fi atinse decît cu ajutorul unei mai intense industrializări a țării. „Pentru a o realiza va trebui ca sectorul secundar (industria n.n.) să fie unul dintre cele mai dinamice", remarca A. Diallo. În acest sens, documentele Congresului U.P.S. din 27–29 decembrie 1976 stabilesc necesitatea obținerii unei mai mari eficiențe în economie, obiectiv care implică, printre altele, „o dezvoltare echilibrată, proporțională a sectoarelor economice în concordanță cu nevoile țării, cu cerințele progresului industrial-tehnic".

Ca urmare a măsurilor stabilite de Congresul U.P.S., afirma A. Diallo, „de astăzi pînă în anul 2000 «sectorul secundar» trebuie să atingă circa 35% din P.I.B. total". Aceasta presupune — arată el — ca sectorul rural să se dezvolte și să se mecanizeze treptat. Sectorul secundar „mai antrenant decît agricultura", sectorul „cel mai important pentru noi", după cum afirma A. Diallo, va trebui să crească în perioada 1977–1981 cu 7,5% pe an, iar cel primar cu 4,1%. Sînt considerații și opțiuni care explică de ce în ultimul timp industrializarea este privită ca un „vehicul al progresului implacabil, factor esențial al economiei senegaleze care, pe o producție agricolă prea sensibilă la factorii aleatori climatici, asigură mijlocul de luptă împotriva subutilizării forței de muncă și emigrării către fostele metropole". Planificatorii senegalezi se bazează pe cinci orientări în dezvoltarea acestui sector esențial : deschiderea față de lumea exterioară, încurajarea inițiativelor locale, inserția de cadre și capitaluri senegaleze în întreprinderile industriale, dezvoltarea industriei naționale, descentralizarea ei. Prin aceasta se urmărește accelerarea dezvoltării economiei naționale și, totodată, apărarea ei de efectele negative ale perturbațiilor din economia mondială. Astfel A. Diouf arată : „Este insuportabil pentru economiile noastre (economiile subdezvoltate în general, n.n.) încă prea puțin structurate, să sufere din plin biciul acestor efecte de stop an go ; trebuie să ne construim progresiv și de o manieră continuă o economie care, fără să renunțe la deschiderea sa spre exterior, să se sprijine în același timp pe o rețea agricolă și industrială internă solidă care să ne facă mai puțin vulnerabili la conjunctura internațională"[8]).

Cît privește finanțarea industrializării, se acordă facilități capitalului privat intern și extern în unele sectoare (minier, petrolier, mecanic, turism) ; planul actual este orientat spre acoperirea cu precădere a necesarului de fonduri investiționale ce depășesc acumulări interne, pe calea împrumuturilor externe contractate de stat în condiții cît mai avantajoase posibil. Este formulată, de asemenea, opțiunea de principiu de „senegalizare a industriei", ce urmează a se realiza prin preluarea treptată a controlului unor categorii de întreprinderi. Prin plan se urmărește totodată diminuarea consumului neproductiv.

Practica planificării senegaleze cvadrienale globale îmbinată cu obiective cheie micro și zonele realizabile într-un larg orizont de timp, arată că în țările în curs de dezvoltare pot exista multiple forme de asigurare a dezvoltării planificate care să permită realizarea aspirațiilor economice naționale, mobilizarea energiilor și resurselor și utilizarea lor potrivit priorităților fixate, precum și o dinamică echilibrată a diferitelor sectoare și regiuni ale țării. Totodată experiența senegaleză ilustrează faptul că în tinerele state independente, planificarea permite identificarea carențelor structurii economice și sociale, pune în evidență mai clar legăturile existente între sectoarele economiei naționale ca și relația dintre creșterea economică și condițiile sociale indispensabile ei, ceea ce o face să devină un însemnat factor de creștere și dezvoltare.

dr. Mircea ROZOREA
dr. Dumitru MUREȘAN

[1]) L. S. Senghor, Raport la Congresul extraordinar al U.P.S. din 27—29 decembrie 1976 ; citat după „Era socialistă" nr. 3/1977, p. 46.
[2]) Le IV-ème plan-phisionomie, în „Le Soleil" Dakar, juillet 1973, p. 15.
[3]) Le III-ème plan, loc. cit. p. 7.
[4]) L. S. Senghor, Pour repondre au defi de l'an 2000. In „Le soleil", Juillet 1973, p. 5.
[5]) Vezi : A. Diallo. Interviu. Senegal 1977 ; în „Afrique-Industrie" nr. 137, avril 1977, p. 52.
[6]) Vezi : O. Seck, Options du V-ème plan. In „Europe outremer", nr. 560, sept. 1976, p. 17.
[7]) L. Alexandrenne, La place de l'agro-industrie, Senegal 1977, în „Afrique-industrie" nr. 137/1977, p. 48.
[8]) A. Diouf, Le Senegal developpe les secteur-clefs In „Europe outremer" nr. 560, 1976, p. 12.

diferite tipuri social-istorice și evoluția societății nu exclude o anumită mișcare autonomă a demersului teoretico-economic. Astăzi, relevă P. D., asistăm la o dezvoltare relativ autonomă a unor teorii, iar, în plus, la o dezvoltare a teoriilor economice în legătură unele cu altele.

„O economie a informației" ?

● *Sub titlul* Emergence of an information Economy *(Geneza unei economii a informației), Mark Uri Porat semnează în* ECONOMIC IMPACT *(nr. 4/1978) un articol în care afirmă că economia țărilor dezvoltate industrial, îndeosebi a S.U.A., devine o economie a informației. Informația este o resursă regenerabilă, consumul nu o distruge și nu o depreciază, nu cere resurse energetice mari și nu generează deteriorarea și poluarea mediului. Ea cere însă rezolvarea unor contradicții — ca, de pildă, cea între proprietatea privată și libertatea informației, între libertatea cuvîntului și limitele reclamei comerciale ș.a. Deși categoric nu se poate afirma nimic cu privire la „societatea informațională", spune M.U.P., planificatorii ar trebui să o ia în evidență și să-i urmărească cursul ei viitor.*

● *În Editura politică a apărut un* Îndrumător de legislație economică și financiară *(1978, 464 p), codificat de Fulger Ivănescu. Originalitatea și utilitatea lucrării constă în gruparea unui imens material (legi, decrete, H.C.M.-uri, instrucțiuni, îndrumări, reguli) într-un mod care permite rapida identificare a actului normativ căutat. Cadrul general de clasificare al legislației economice și financiare este delimitat de următoarele repere teritoriale sau funcționale : 1. Republica Socialistă România ; 2. Organizare ; 3. Planificare ; 4. Activitate economică ; 5. Activitate financiară ; 6. Relații economice și financiare internaționale ; 7. Drepturi, îndatoriri și răspunderi ale oamenilor muncii ; 8. Evidență ; 9. Control. În cele nouă domenii, subramurile sînt simbolizate cu două cifre, iar actul normativ printr-un număr de la 1 la 99. Fiecărui act normativ îi corespunde un număr de cod format din cinci cifre. Pentru a găsi norma căutată, există două metode : dacă ne amintim numărul legii, dar nu știm anul sau cuprinsul, consultăm tabela în care figurează o listă a numerelor oficiale de la 1 pînă la 170.013 ; dacă știm materia, dar ignorăm în ce act normativ s-a concretizat, se consultă lista alfabetică a noțiunilor principale ce trebuie să figureze în titlul actului. Atît lista cronologică a numerelor, cît și cea alfabetică a noțiunilor permit găsirea imediată a rezumatului, anului, titlului exact și a datei publicației oficiale. Inventarul redă situația la 28 februarie 1978, dar există coloane albe pentru completarea la zi de către utilizator.*

FIȘE

9 FONDURILE ÎNTREPRINDERII SOCIALISTE. AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ ȘI TRĂSĂTURILE EI CARACTERISTICE

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academie de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

● Fondurile întreprinderii socialiste

DESFĂȘURAREA activității întreprinderilor socialiste poate avea loc numai în condițiile în care acestea dispun de **mijloace de muncă** — mașini, utilaje, instalații, clădiri etc., de **obiecte ale muncii**, materie primă, materiale, combustibil, energie, etc. precum și de o cantitate de resurse bănești, necesare aprovizionării tehnico-materiale, retribuirii personalului și acoperirii altor nevoi gospodărești.

Totalitatea mijloacelor materiale și bănești de care dispune întreprinderea socialistă în vederea desfășurării activității economice constituie fondurile acesteia.

Datorită faptului că procesul de producție are loc întotdeauna în condițiile unei anumite forme sociale a producției, imprimată de relațiile de proprietate existente, **natura social-economică** a mijloacelor de producție, inclusiv a celor bănești, diferă de la o orînduire la alta. În societatea capitalistă, de pildă, aceste mijloace fiind obiect al proprietății private și exprimînd relații de exploatare apar sub formă de capital.

În societatea socialistă mijloacele de producție și bănești, fiind obiect al proprietății obștești și exprimînd relații de colaborare și întrajutorare au o natură social-economică proprie, apărînd sub denumirea de **fonduri.**

Fondurile întreprinderii socialiste sînt o categorie economică care exprimă natura social-economică nouă a mijloacelor de producție și bănești în socialism.

Fondurile întreprinderii socialiste se compun din : a) fonduri de producție ; b) fonduri de circulație și c) fonduri cu destinație social-culturală.

La rîndul lor fondurile de producție, în funcție de specificul în care se consumă și își transferă valoarea asupra produsului finit, se împart în : **fonduri fixe** și **fonduri circulante.**

Fondurile fixe sînt acea parte a fondurilor de producție care se consumă și care își transmit valoarea asupra produsului creat nu dintr-o dată, ci treptat, de-a lungul mai multor cicluri de producție. Ele prezintă partea cea mai importantă a avuției naționale, aparatul de producție al întreprinderilor socialiste. În structura acestor fonduri intră : clădiri ; construcții speciale ; instalații de transmisie ; mașini de forță, mașini, utilaje și instalații de lucru ; unelte, dispozitive și instrumente, mijloace de transport etc.

Fondurile circulante sînt acea parte a fondurilor de producție care se consumă în întregime în fiecare ciclu de producție și își transferă dintr-o dată și în întregime valoarea asupra produselor create.

În structura fondurilor circulante intră : materii prime, materiale de bază și auxiliare, semifabricate, combustibil, retribuția ș.a.

Produsele finite, rezultate din consumarea productivă a fondurilor fixe și circulante, împreună cu mijloacele bănești obținute din vînzarea lor, constituie **fondurile de circulație** ale întreprinderilor.

Fondurile circulante împreună cu fondurile de circulație alcătuiesc **mijloacele circulante** ale întreprinderii. Acestea se găsesc atît în producție cît și în circulație. După proveniența lor mijloacele circulante se împart în : **proprii** (cele cu care statul dotează întreprinderile la începutul activității lor și care ulterior sporesc pe seama beneficiilor obținute) și **împrumutate** (cele procurate sub formă de credite).

În afara fondurilor de producție — fixe și circulante — întreprinderile socialiste dispun și de **fonduri fixe neproductive**, adică de **fonduri cu destinație socială :** locuințe, cantine, creșe și alte construcții împreună cu echipamentul lor tehnic. Aceste fonduri satisfac nevoi social-culturale ale oamenilor muncii.

În orice moment întreprinderile socialiste dispun de fondurile necesare desfășurării activității lor în trei forme : **bănească, productivă** și **marfă.** Sub toate aceste forme, ele se află într-o continuă mișcare, trecînd din sfera producției în sfera circulației și invers, întrucît procesul de producție a bunurilor materiale presupune o legătură strînsă între aceste două sfere ale reproducției sociale.

În mișcarea lor, fondurile întreprinderilor socialiste parcurg trei stadii distincte. Trecerea succesivă prin aceste stadii constituie **circuitul acestora.**

Primul stadiu al circuitului fondurilor constă în trecerea acestora din forma bănească în formă productivă, adică cu resursele bănești pe care le au la dispoziție, întreprinderile socialiste cumpără mijloace de producție (mașini, utilaje, materii prime, combustibil) și retribuie lucrătorii.

Al doilea stadiu constă în trecerea fondurilor din forma productivă în forma marfă ; în acest stadiu are loc procesul de producție propriu-zis și se obține produsul muncii, ca urmare a unirii factorului personal cu cel material. La valoarea mijloacelor de producție consumate se adaugă valoarea nou creată.

Al treilea stadiu al circuitului fondurilor întreprinderilor socialiste constă în trecerea acestora din forma marfă în forma bănească, cu un anumit spor de valoare față de început.

Mișcarea fondurilor nu se întrerupe după efectuarea unui circuit. **Procesul neîntrerupt în cadrul căruia are loc schimbarea succesivă a formelor pe care le îmbracă fondurile de producție în trecerea lor din sfera producției în sfera circulației și invers, poartă denumirea de rotație.** Cu cît rotația de ansamblu a fondurilor are loc mai rapid, cu atît societatea creează o masă mai mare de valori de întrebuințare, cu atît eficiența muncii sociale este mai ridicată. De aici, necesitatea reducerii sistematice a timpului de rotație a fondurilor prin luarea de către întreprindere a unor măsuri tehnico-organizatorice în toate stadiile circuitului : **aprovizionare, producție** și **desfacere.** Acest lucru este de mare importanță întrucît unul din indicatorii sintetici calitativi ai activității întreprinderii socialiste este **viteza de rotație** a fondurilor de producție, viteză care constă în rapiditatea mișcării acestora prin cele trei stadii ale circuitului pe care îl parcurg.

În procesul consumării lor productive, fondurile fixe (mașini, instalații, utilaje etc.) sînt supuse uzurii fizice și uzurii morale.

Prin **uzura fizică a fondurilor fixe** se înțelege pierderea treptată a proprietăților lor tehnice de exploatare ca urmare a folosirii în procesul de producție și a acțiunii forțelor naturii (nefolosirii) și odată cu aceasta și pierderea valorii. Uzura fondurilor fixe, determinată de folosirea lor productivă, este însoțită întotdeauna de transferarea valorii acestora asupra produsului creat. Uzura fizică din cauza nefolosirii fondurilor fixe reprezintă o pierdere pentru societate, întrucît echivalentul ei valoric nu se include în costul producției și prin urmare nu se recuperează.

Prin uzura morală a fondurilor fixe se înțelege deprecierea valorică a acestora ca urmare a ieftinirii mijloacelor de muncă de aceiași construcție sau apariției unor mijloace de muncă moderne, cu randament superior. Baza materială a uzurii morale o constituie **progresul tehnic.**

Asigurarea continuității procesului de producție impune înlocuirea fondurilor fixe uzate cu exemplare noi. În acest scop este necesară recuperarea valorii lor cu ajutorul **amortizării.** Aceasta înseamnă că după scurgerea unei anumite perioade de timp, valoarea fondurilor fixe revine în întregime la forma inițială ; are loc cu alte cuvinte, rotația lor după valoare.

Pe măsura trecerii din forma productivă în forma bănească, valoarea fondurilor fixe se concentrează în așa-numitul **fond de amortizare.** Acest fond este destinat să asigure înlocuirea în forma materială a fondurilor fixe consumate, după ce ele au fost scoase din funcțiune.

Întrucît recuperarea valorii fondurilor fixe are loc treptat, iar reînnoirea abia după uzura lor totală, fondul de amortizare poate fi folosit pe măsură ce se constituie și pentru lărgirea capacităților de producție, ca **sursă de acumulare.** Astfel, cu ajutorul său se poate cumpăra, la un moment dat, datorită progresului tehnic și deci creșterii productivității muncii, o cantitate mai mare de fonduri fixe în comparație cu volumul celor scoase din funcțiune sau o cantitate identică ori chiar mai mică, dar cu performanțe tehnice și economice superioare.

Menținerea în stare de funcționare a mașinilor și utilajelor etc. necesită lucrări curente și periodice de reparații. După rolul

lor în procesul reproducției fondurilor fixe, reparațiile sînt de două feluri : **curente** și **capitale.**

Reparațiile curente constau în înlocuirea sau refacerea unui număr restrîns de piese de schimb sau a unor părți neesențiale ale mașinilor, utilajelor, instalațiilor etc.

Reparațiile capitale constau în înlocuirea sau refacerea completă a unora din elemente componente ale mașinilor și utilajelor în scopul menținerii caracteristicilor inițiale de exploatare ale acestora pînă în momentul uzurii totale.

Forma principală de înfăptuire a reproducției lărgite a fondurilor fixe o constituie **investițiile**, prin intermediul cărora se creează noi fonduri fixe productive și neproductive, se lărgesc și se modernizează cele existente. Astfel, la sfîrșitul anului 1977, valoarea fondurilor fixe ale economiei noastre naționale era de cca. 6,5 ori mai mare în comparație cu anul 1950, iar a fondurilor fixe din industrie — de 15 ori. În anii actualului cincinal, potențialul tehnic productiv va spori considerabil prin intrarea în funcțiune a circa 2 700 capacități de producție, astfel încît valoarea fondurilor fixe totale va fi de aproape 2 000 miliarde lei în 1980. Deja în anii 1976—1978 au fost date în exploatare peste 1 500 capacități industriale și agrozootehnice importante.

Una din sarcinile de bază ale tuturor întreprinderilor socialiste o constituie **utilizarea deplină, rațională și cu maximum de eficiență a fondurilor de care dispun.** Cu cît mașinile, utilajele și materiile prime etc. vor fi utilizate și valorificate mai bine, iar activitatea economică se desfășoară ritmic, cu atît mai mare va fi producția netă și beneficiul ce se vor obține în perioada de plan cu fondurile pe care societatea le-a pus la dispoziția întreprinderilor.

O mare importanță pentru creșterea eficienței activității întreprinderilor socialiste are **îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe**, care se poate realiza pe **cale extensivă** (prelungirea timpului de funcționare a mașinilor și utilajelor, prin reducerea și înlăturarea pierderilor de timp în cadrul unui schimb și prin mărirea numărului de schimburi etc.) și pe **cale intensivă** (obținerea cu aceleași mașini, utilaje etc., a unei producții sporite, în aceeași unitate de timp, prin perfecționarea tehnică a acestora și a tehnologiilor de fabricație etc.).

În primii doi ani ai cincinalului 1976—1980, capacitățile de producție au fost mai bine folosite, indicele de utilizare a mașinilor-unelte ajungînd, pe ansamblul economiei, la aproape 86%, față de circa 76% în 1975.

Eficiența utilizării fondurilor fixe se exprimă prin indicatorii : **beneficiul și valoarea producției nete la 1 000 lei fonduri fixe.** Potrivit acestor indicatori, cu cît spațiile și capacitățile de producție vor fi mai bine folosite, cu atît mai mare va fi valoarea producției nete și beneficiul ce se obțin cu fondurile fixe cu care este înzestrată o întreprindere socialistă.

În același timp, **folosirea rațională a materiilor prime și a materialelor, micșorarea continuă a consumurilor specifice, valorificarea resurselor secundare și lichidarea rebuturilor etc.** toate acestea constituie căi și rezerve de utilizare cît mai eficientă a fondurilor circulante și de circulație.

În prezent, cînd economia noastră națională dispune de un mare volum de fonduri, îmbunătățirea indicilor de utilizare a fiecărei mașini și utilaj, reducerea consumului de materii prime și materiale, fără a dăuna calității produselor constituie factori importanți de ridicare a eficienței întregii activități, o uriașă rezervă de creștere a nivelului de trai material și spiritual a celor ce muncesc.

Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice

FORMA PRINCIPALĂ de organizare și conducere a întreprinderilor socialiste este **autogestiunea economico-financiară.** Potrivit acestei forme, fiecare întreprindere trebuie să obțină ca urmare a activității pe care o desfășoară, **veniturile din care să-și asigure propria dezvoltare, să contribuie cu o anumită cotă la progresul general al societății, să creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și acoperirea cheltuielilor destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale.** Autogestiunea economico-financiară presupune, așadar, acoperirea integrală a cheltuielilor din veniturile proprii și realizarea beneficiilor din care să se constituie fondurile întreprinderii.

Autogestiunea economică-financiară se caracterizează prin următoarele trăsături :

a) **Autonomia economică-financiară a întreprinderilor,** care constă în totalitatea atribuțiilor și competențelor acordate acestora, în dreptul lor de a elabora planul propriu de producție, de a întocmi bugetul de venituri și cheltuieli, de a organiza științific procesul de producție, de a mobiliza și stimula întregul personal la îndeplinirea sarcinilor de plan, de a încheia contracte cu alte întreprinderi pentru desfacerea produselor și aprovizionarea cu mijloace de producție, de a recruta cadre, a le pregăti și promova, de a avea cont la bancă și de a obține credite, de a avea personalitate juridică și de a încheia bilanț etc.

În cadrul complexului de măsuri privind perfecționarea mecanismului economico-financiar, adoptat la Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, o deosebită importanță prezintă aceea de a se acorda întreprinderilor **drepturi economico-financiare mai multe, răspunderi și atribuții mai mari în elaborarea și îndeplinirea planului de producție, în întocmirea și realizarea bugetului de venituri și cheltuieli, în asigurarea mijloacelor pentru autofinanțarea lor.** Îmbinarea armonioasă a autonomiei fiecărei întreprinderi cu conducerea unitară a întregii vieți economico-sociale, pe baza aplicării principiului centralismului democratic, asigură valorificarea deplină a avantajelor orînduirii socialiste, accelerarea progresului general al societății noastre, dezvoltarea democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești. În același timp, **lărgirea și întărirea autogestiunii economico-financiare** a întreprinderilor contribuie efectiv la fundamentarea științifică a deciziilor economice, la sporirea operativității adoptării și aplicării acestora.

Conducerea întreprinderilor socialiste de stat se realizează pe baza **principiului conducerii colective,** care presupune elaborarea în comun a hotărîrilor și măsurilor necesare, confruntarea permanentă a acestora cu practica nemijlocită și corectarea lor operativă pe parcurs, controlul sistematic al îndeplinirii sarcinilor.

Formele de exercitare a conducerii colective sînt **consiliile oamenilor muncii, birourile consiliilor oamenilor muncii, precum și adunarea generală a personalului.** Prin asumarea de sarcini și competențe sporite, aceste organe au un rol tot mai important nu numai în planificarea și realizarea producției, în activitatea financiară a unităților economice, ci și în soluționarea unor probleme de ordin social, de care depinde în bună măsură satisfacerea necesităților oamenilor muncii.

b) **Relații economice directe între întreprinderi,** adică relații care nu sînt mijlocite de o verigă organizatorică intermediară. Aprovizionarea cu mijloace de producție și desfacerea produselor se înfăptuiesc prin contracte directe dintre întreprinderile furnizoare și cele consumatoare ; ele precizează volumul și sortimentul mărfurilor care fac obiectul vînzării-cumpărării, detaliază tipodimensiunile și calitatea produselor, stabilesc operațiile privind specializarea și cooperarea lor, termenele și condițiile de livrare, prețurile etc. Toate aceste operațiuni fac de altfel obiectul **contractelor economice,** care se încheie între întreprinderi și care servesc la fundamentarea planurilor anuale pe baza prevederilor înscrise în planul cincinal.

c) **Cointeresarea materială a întreprinderii.** Fiecare întreprindere trebuie să-și desfășoare astfel activitatea încît să obțină **beneficii cît mai mari,** care să asigure, pe lîngă îndeplinirea obligației de a participa cu o anumită cotă la dezvoltarea generală a societății, **fondurile necesare pentru satisfacerea nevoilor curente și lărgirea producției, pentru creșterea nivelului material și spiritual al colectivelor oamenilor muncii.** Cu cît această activitate va fi mai susținută, cu atît mai mari vor fi veniturile proprii și prin urmare, posibilitățile ei de dezvoltare în viitor.

Pentru asigurarea cointeresării întreprinderilor în obținerea de rezultate cît mai bune, potrivit Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, la nivelul acestora se constituie următoarele **fonduri proprii** necesare autofinanțării și stimulării materiale : fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social fondul pentru acțiuni sociale și fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii.

Cointeresarea materială a întreprinderii în desfășurarea unei activități eficiente presupune, în același timp și **răspunderea materială** pentru neîndeplinirea sarcinilor. Astfel, pentru nerealizarea volumului de livrări prevăzute în contract, întîrzierea acestora, livrarea unor produse de calitate inferioară etc. întreprinderile pot fi chemate în fața organelor de arbitraj și obligate să plătească despăgubiri.

d) **Controlul financiar-bancar asupra activității întreprinderii.** Desfășurarea normală a activității întreprinderilor socialiste face necesară exercitarea unui control sistematic de către **unitățile economice înseși, organele financiare și bancare** și de către **organele ierarhic superioare** (minister, centrală). Controlul oferă posibilitatea prevederii și înlăturării la timp a eventualelor lipsuri dezvăluind rezervele interne de sporire a producției și a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor de producție.

În executarea acestui control un rol important revine organelor financiare și bancare care trebuie să cunoască amănunțit și în fiecare moment activitatea întreprinderilor, situația lor materială și financiară, să găsească de fiecare dată cele mai adecvate mijloace pentru prevenirea și eliminarea neajunsurilor. Instrumentul de bază al conducerii activității financiare, al analizei și controlului financiar al întreprinderii îl constituie **bugetul de venituri și cheltuieli al acesteia.**

prof. dr. M. MEHEDINȚU

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin fondurile întreprinderii socialiste și din ce se compun ele ?
2. Definiți fondurile fixe și fondurile circulante ?
3. Ce se înțelege prin circuitul și rotația fondurilor de producție ?
4. În ce constă însemnătatea și care sînt căile utilizării eficiente a fondurilor fixe și a fondurilor circulante ?
5. În ce constă esența autogestiunii economico-financiare și care sînt trăsăturile ei caracteristice ?

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale

Reuniunea ministerială a „Grupului celor 77" de la Arusha — etapă decisivă în pregătirea U. N. C. T. A. D. V

LA 6 FEBRUARIE a început la Arusha (Tanzania) cea de a IV-a reuniune ministerială a „Grupului celor 77", consacrată punerii de acord a pozițiilor afirmate de țările în curs de dezvoltare asiatice, africane și latino-americane la recentele reuniuni ministeriale zonale desfășurate la Colombo, Addis Abeba și respectiv Caracas, în pregătirea celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) programată la Manila, între 3 mai și 1 iunie.

Reuniunea de la Arusha, la care participă peste 1 000 delegați din țări în curs de dezvoltare din Europa, Asia, Africa și America Latină, precum și peste 800 observatori și invitați din partea unor organizații internaționale, este chemată să elaboreze o platformă politică care să exprime poziția și punctele de vedere comune ale celor 117 țări în curs de dezvoltare, membre ale „Grupului celor 77", între care și România, la viitoarele negocieri dintre statele industrializate și cele în curs de dezvoltare, care vor avea loc la sesiunea U.N.C.T.A.D. V.

După cum se cunoaște, țara noastră a luat parte activă la pregătirea Reuniunii de la Arusha, conlucrînd strîns cu statele latino-americane — grupul zonal din care face parte — la adoptarea documentului final al reuniunii ministeriale de la Caracas (15—19 ianuarie 1979).

Desfășurarea pregătirilor de pînă acum în legătură cu U.N.C.T.A.D. V și îndeosebi recenta reuniune ministerială de la Caracas, la care a participat și țara noastră, a scos în evidență încă o dată identitatea sau similitudinea punctelor de vedere ale celorlalte țări în curs de dezvoltare și României în problemele care privesc U.N.C.T.A.D. V. Aceasta reprezintă o nouă confirmare a posibilităților obiective existente pentru o strînsă cooperare în toate domeniile între aceste state și țara noastră, ea însăși țară în curs de dezvoltare.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, această colaborare **„are la bază aspirațiile și interesele comune ale țărilor în curs de dezvoltare în edificarea unei lumi mai drepte și mai bune, a unei noi ordini economice internaționale, dorința acestor țări de a duce o politică independentă, de a fi stăpîne pe bogățiile lor naționale și de a se dezvolta de sine stătător, în mod liber, fără nici un amestec din afară".**

Consolidarea cooperării — necesitate obiectivă pentru accelerarea dezvoltării

ȚARA NOASTRĂ consideră că în condițiile intensificării tendințelor spre o nouă împărțire a lumii în zone de influență, a absenței unor progrese reale în realizarea obiectivelor noii ordini economice internaționale ca și în perspectiva negocierilor economice internaționale care vor avea loc, între care U.N.C.T.A.D. V ocupă un loc major, este imperios necesară întărirea unității de acțiune și a solidarității „Grupului celor 77", ale tuturor țărilor în curs de dezvoltare. Lichidarea subdezvoltării și decalajelor economice dintre state, instaurarea noii ordini economice internaționale reclamă promovarea unor raporturi cît mai largi de schimburi comerciale și cooperare economică internațională : reducerea și eliminarea obstacolelor tarifare și netarifare și abolirea practicilor discriminatorii, perfecționarea, permanentizarea și creșterea eficienței Sistemului generalizat de preferințe vamale, acordarea unui tratament mai favorabil pentru țările în curs de dezvoltare în toate domeniile comerțului internațional. Evoluția vieții economice internaționale face să apară tot mai evidentă necesitatea ajungerii la înțelegeri între state pentru realizarea unui raport mai echitabil între prețurile produselor industriale și cele ale materiilor prime, stabilirea lor în raport direct cu costurile de producție și valoarea de întrebuințare a produselor, ceea ce ar corespunde dezvoltării echilibrate a economiei mondiale, intereselor tuturor țărilor globului, atît ale celor insuficient dezvoltate, cît și ale celor industrializate. Totodată, România acționează pentru consolidarea cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare, apreciind că această cooperare reprezintă o formă concretă de îmbinare a efortului propriu al fiecăruia dintre aceste state și a conlucrării internaționale și că ea trebuie să conducă la instituirea unui larg sistem de întrajutorare pe plan mondial, ca o expresie a unității acestor țări în acțiunile vizînd o dezvoltare economico-socială liberă și independentă.

România, alături de celelalte țări în curs de dezvoltare, va acționa ca la a V-a sesiune a U.N.C.T.A.D. să se adopte rezoluții și recomandări cu caracter practic, concret, care să contribuie la impulsionarea negocierilor economice internaționale. În acest context, apare ca deosebit de importantă sporirea rolului și contribuției U.N.C.T.A.D. la pregătirea sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980 consacrată noii ordini economice internaționale și elaborării strategiei celui de al treilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare (1981—1990), ținînd seama că nici unul din obiectivele actualului „Deceniu al dezvoltării" nu au fost atinse, astfel încît decalajele economice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare nu numai că nu s-au atenuat, ci s-au accentuat. În acest sens, în plan instituțional țările în curs de dezvoltare acționează pentru menținerea U.N.C.T.A.D. ca organ al Adunării Generale a O.N.U. și sporirea rolului său la instaurarea noii ordini economice internaționale, pentru o conlucrare mai strînsă între U.N.C.T.A.D. și celelalte organisme din cadrul O.N.U. în procesul lichidării subdezvoltării în lume. Totodată, se impune o participare mai activă a U.N.C.T.A.D. la dezvoltarea cadrului juridic al relațiilor economice internaționale, prin adoptarea de principii, reguli și norme de conduită ale statelor în diferite domenii, consolidarea acestui organism ca for de negocieri internațională pentru soluționarea problemelor concrete legate de dezvoltare și comerțul internațional.

Probleme urgente care își așteaptă soluționarea

REUNIUNEA ministerială de la Arusha a „Grupului celor 77", ale cărei lucrări sînt programate să se încheie la 16 februarie a.c., este chemată să adopte un document unitar, ținînd cont de interesele tuturor țărilor în curs de dezvoltare, în vederea negocierilor viitoare din cadrul U.N.C.T.A.D., contribuind în același timp la afirmarea unor teze și idei noi, la manifestarea practică a spiritului de solidaritate care animă statele participante. În acest context, reținem atenția o serie de propuneri recente ale României și altor țări în curs de dezvoltare, avansate în diferite foruri din sistemul O.N.U. :

— **Comerțul internațional.** Este necesar ca țările dezvoltate să se abțină de la introducerea a noi măsuri protecționiste, discriminatorii (care au ca efect reducerea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, și implicit și a puterii lor de cumpărare pe piețele țărilor dezvoltate), iar în cadrul U.N.C.T.A.D. V să se afirme necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să poarte negocieri multilaterale cu țările dezvoltate și după încheierea actualei runde G.A.T.T., în vederea promovării mai ferme a intereselor țărilor în curs de dezvoltare. În concordanță cu obiectivele instaurării noii ordini economice internaționale, ar fi necesar să se convină pe plan mondial norme speciale care să favorizeze participarea țărilor în curs de dezvoltare la comerțul internațional, de natură să contribuie la realizarea unor schimburi mai echitabile și mai echilibrate între toate statele.

— **Produse de bază.** Se impune ca prin manifestarea voinței politice necesare să fie impulsionate negocierile cu privire la Programul integrat, pentru stabilizarea piețelor de materii prime cu luarea în considerare a intereselor tuturor țărilor, inclusiv ale țărilor în curs de dezvoltare importatoare de materii prime și

Dan IANCU

(Continuare în pag. 28)

Statistică internațională

DECALAJELE ECONOMICE — ÎNTRE RELATIV ȘI ABSOLUT

EVOLUȚIA postbelică a economiei mondiale este pregnant marcată de lupta neobosită a țărilor foste coloniale și dependente pentru dobîndirea independenței lor politice și economice, pentru înlăturarea vestigiilor colonialismului. Dacă procesul de eliberare națională a înregistrat succese indiscutabile, zeci de state noi — apărute pe harta lumii în ultimele decenii — participînd tot mai activ pe arena internațională, mai puțin evidente sînt realizările pe linia reducerii decalajelor economice, a celor privind condițiile de existență ale populației din țările capitaliste industrializate (inclusiv fostele metropole) și masa țărilor în curs de dezvoltare.

În pofida eforturilor depuse în cadrul O.N.U., U.N.C.T.A.D., G.A.T.T., O.N.U.D.I. și altor organizații și organisme internaționale pentru înlăturarea piedicilor care frînează dezvoltarea economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare, pentru mobilizarea resurselor necesare în scopul accelerării acesteia din urmă, rezultatele obținute pînă în prezent sînt departe de posibilitățile și nevoile reale, în bună măsură ca urmare a poziției neconstructive adoptate de țările capitaliste industrializate.

Realitatea persistenței decalajelor economice dintre cele două grupuri de țări menționate este clar ilustrată de datele statistice privind principalii indicatori ai dezvoltării. De pildă, în perioada 1950—1977 produsul intern brut al țărilor capitaliste dezvoltate a crescut de circa trei ori, în timp ce în cazul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare creșterea respectivă a fost de 3,8 ori, ceea ce a determinat o ușoară sporire a ponderii acestora din urmă în P.I.B.-ul global al țărilor nesocialiste — de la 14,5% în 1950 la 17,7% în 1977 (vezi tabelul nr. 1). Pe plan regional se constată că reducerea ponderii țărilor capitaliste dezvoltate în P.I.B.-ul global a avut loc pe seama S.U.A. și Angliei, în timp ce marea majoritate a țărilor din acest grup și-au majorat ponderea, înregistrînd la acest indicator un ritm de creștere superior mediei. În cadrul țărilor în curs de dezvoltare progrese mai sensibile s-au realizat în America Latină și Orientul Apropiat și Mijlociu, în timp ce ponderea P.I.B.-ului țărilor africane a cunoscut un declin.

Pe de altă parte, între anii 1950 și 1977 P.I.B.-ul pe locuitor s-a majorat de 2,2 ori pentru grupul țărilor capitaliste dezvoltate și de numai 2 ori pentru țările în curs de dezvoltare (sporul fiind doar de 50% în cazul Africii și de 75% în cel al Asiei de sud și de sud-est). În fapt, luîndu-se în considerare influența factorului demografic, se constată că, în loc să se atenueze, decalajul economic dintre cele două grupuri de țări se accentuează. De la 11,2 ori cît era decalajul dintre nivelurile P.I.B.-ului pe locuitor în cele două grupuri de țări în anul 1950, acesta a ajuns la 12,5 ori în 1977 (și chiar de 25 de ori în cazul țărilor în curs de dezvoltare din Asia de sud și sud-est). În valoare absolută, însă, decalajul dintre cele două grupări de țări atît la P.I.B.-ul global cît și la nivelul său raportat pe locuitor a marcat o creștere simțitoare.

O evoluție apropiată a înregistrat producția industrială (netă), care — în perioada examinată — a crescut într-un ritm mediu anual de 4,6% în cazul țărilor capitaliste dezvoltate și de 7% în cel al țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce a determinat sporirea ponderii acestora din urmă în ansamblul producției industriale a țărilor nesocialiste de la 8,5% în 1950 la 14,6% în 1977. Se remarcă scăderea ponderii producției industriale (nete) a S.U.A. și Angliei în condițiile sporirii acestei ponderi în cazul Japoniei, R.F.G., Italiei, Franței etc. O creștere a ei se constată în toate regiunile în curs de dezvoltare, Africa și Asia de sud și sud-est rămînînd în continuare zonele geografice cel mai puțin dezvoltate industrial de pe glob (vezi tabelul nr. 2).

Raportate pe locuitor, nivelurile producției industriale (nete) indică un proces lent de reducere a decalajului relativ între dezvoltarea industrială a celor două grupări de țări. Dacă luăm ca bază nivelul mediu al producției industriale (nete) pe locuitor din țările nesocialiste, pentru țările capitaliste dezvoltate valoarea acestui indicator era de circa 2,7 ori mai mare în 1950 și de peste 3,1 ori mai mare în 1977 ; în cazul țărilor în curs de dezvoltare, valoarea indicatorului menționat a reprezentat 13% și, respectiv 20% din nivelul său mediu (pe ambele grupe de țări). Relativ, decalajul dintre cele două grupe de țări a scăzut de la ceva mai mult de 20 de ori la 15,7 ori, dar dinamica valorilor absolute evidențiază cu claritate accentuarea decalajului în ceea ce privește producția industrială (netă), atît per total cît și raportat pe locuitor.

Caracterul întrucîtva convențional al datelor statistice examinate (rezultînd din calcularea și compararea P.I.B.-ului și a producției industriale pentru economii naționale extrem de diferențiate, din transformări pe baza cursurilor valutare în raport cu dolarul ș.a.), nu poate influența — într-un sens sau altul — decît amplitudinea variațiilor constatate. În esența lor, acestea ilustrează tendința prea lentă, uneori contradictorie, de reducere a decalajelor economice dintre țările „bogate" și cele „sărace", accelerarea acestui proces legic, inversarea evoluției ascendente a decalajelor absolute neputînd fi obținute decît în condițiile instaurării unei noi ordini economice internaționale.

N. POPOV

Tabelul nr. 1

Dinamica produsului intern brut

(în prețurile și cursurile valutare din 1970)

Țara sau grupul de țări	Volumul global				Raportat pe locuitor			
	1950		1977		1950		1977	
	mird. dolari	%	mird. dolari	%	dolari	%	dolari	%
Total țări nesocialiste	1025	100	3185	100	635	100	1155	100
Țări capitaliste dezvoltate	877	85,5	2622	82,3	1570	247	3500	303
din care:								
Statele Unite	483	47,1	1240	39,0	3185	502	5720	495
Europa occidentală	307	29,9	922	29,0	1080	170	2665	231
- R.F.G.	57	5,6	225	7,1	1135	179	3680	319
- Franța	55	5,3	188	5,9	1300	205	3550	307
- Anglia	77	7,5	134	4,2	1530	241	2400	208
- Italia	31	3,0	108	3,4	660	104	1910	165
Japonia	37	3,6	290	9,1	445	70	2545	220
Țări în curs de dezvoltare	148	14,5	563	17,7	140	22	280	24
din care:								
America Latină	56	5,5	236	7,4	360	57	720	62
Asia de sud și sud-est	51	5,0	163	5,2	80	13	140	12
Orientul Aprop.și Mijl.	13	1,3	84	2,6	305	48	925	80
Africa	28	2,7	80	2,5	135	21	200	17

Notă: La "volumul global" procentele reprezintă ponderi în "total țări nesocialiste", iar la "raportat pe locuitor", procentele reprezintă nivelul față de media pe "total țări nesocialiste".
Sursa: După M.E.M.O., nr.8/1978, p.148-149 și 154.

Tabelul nr. 2

Dinamica producției industriale nete

(în prețurile și cursurile valutare din 1970)

Țara sau grupul de țări	Volumul global				Raportat pe locuitor			
	1950		1977		1950		1977	
	mird. dolari	%	mird. dolari	%	dolari	%	dolari	%
Total țări nesocialiste	278	100	1015	100	170	100	368	100
Țări capitaliste dezvoltate	254	91,5	867	85,4	455	268	1160	315
din care:								
Statele Unite	141	51,0	377	37,1	930	547	1740	473
Europa occidentală	93	33,5	355	35,0	325	191	1025	279
- R.F.G.	20	7,1	101	10,0	400	235	1655	450
- Franța	18	6,4	70	6,9	420	247	1325	360
- Anglia	24	8,7	45	4,5	480	282	810	220
- Italia	7	2,5	40	3,9	150	88	715	194
Japonia	6	2,0	100	9,9	70	41	880	239
Țări în curs de dezvoltare	24	8,5	148	14,6	22	13	74	20
America Latină	13	4,6	71	7,0	81	48	218	59
Asia de sud și sud-est	5	1,8	33	3,2	8	5	27	7
Orientul Aprop.și Mijl.	3	1,2	27	2,7	74	44	303	82
Africa	3	1,0	17	1,7	13	8	43	12

Notă: Semnificația procentelor este aceeași ca la tabelul nr.1.
Sursa: după M.E.M.O., nr.8/1978, p.149 și 154.

Unitate și diversitate în desfășurarea revoluției socialiste

(Urmare din pag. 18)

între părțile interesate, pentru evitarea accentuării divergențelor și contradicțiilor.

Ca partid comunist, care conduce opera de edificare a socialismului în patria sa, Partidul Comunist Român acordă relațiilor sale cu partidele comuniste din țările socialiste o atenție deosebită. Colaborarea frățească a partidului nostru cu celelalte partide comuniste și muncitorești a cunoscut o dezvoltare continuă și multilaterală. Un rol hotărîtor, determinant, în evoluția acestor relații îl au întîlnirile conducătorilor partidelor noastre, discuțiile și convorbirile la cel mai înalt nivel, care jalonează obiectivele și direcțiile de acțiune, avînd o înrîurire puternică asupra ansamblului colaborării dintre țările socialiste. Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1978 exprimînd poziția partidului nostru față de unele probleme internaționale și raporturile dintre țările socialiste — care trebuie să se bazeze pe respectarea strictă a independenței și suveranității naționale, a hotărît ca organele de partid și de stat, organizațiile de masă și obștești să acționeze și în viitor neabătut pentru întărirea și extinderea colaborării economice, politice, științifice, tehnice, culturale, militare și pe alte planuri, cu toate țările socialiste, politică justă pe care partidul nostru o va continua cu toată fermitatea.

Prin autoconducere muncitorească

(Urmare din pag. 16)

134 000 de oameni ai muncii din economia județului Brașov — au contribuit la obținerea unei producții industriale suplimentare de 496 milioane de lei și a unor economii în valoare de 109 milioane de lei. Printre ele s-au numărat „Micronul, gramul, secunda și kilowatul — la parametrii noii calități" (născută la întreprinderea „Rulmentul" și extinsă în peste 40 de întreprinderi din județ), „Contul colector de economii al grupei sindicale" (pornită de la Întreprinderea de radiatoare și cabluri), „Tehnologii de vîrf în producție" (de la „Tractorul"), „Fiecare cadru tehnic și economic să rezolve anual o problemă tehnico-economică în afara sarcinilor de producție" (de la „Electroprecizia"-Săcele), „Să lucrăm două zile pe lună cu materii prime economisite" (de la Filatura de lînă Ghimbav), „Să lucrăm două zile pe lună cu scule economisite" (de la „Hidromecanica"). Din îmbinarea lor s-a detașat inițiativa colectivului Întreprinderii de scule Rîșnov, intitulată sugestiv **„Prin autoconducere muncitorească — la o nouă calitate".**

În esență, inițiativa de la Rîșnov — care a pătruns deja în multe întreprinderi din județ — își propune ca lunar, iar acolo unde este posibil săptămînal sau decadal, formațiile de lucru, secțiile, atelierele să fie informate, cu ajutorul unor grafice sugestive, cu privire la stadiul realizării producției fizice, producției nete, indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil, indicele de utilizare a mașinilor, nivelul rebuturilor, al consumurilor specifice. Este vorba, de fapt, de un tablou de bord conceput pentru uzul masei de oameni ai muncii care participă la conducere. Aceasta implică, desigur, defalcarea prealabilă a sarcinilor pe formațiile respective, stabilirea modalităților de evidență. Astfel, inițiativa a atras cadrele economice, informaticienii la găsirea unor posibilități de a se urmări, paralel cu producția fizică, indicatori cum sînt cel al cheltuielilor la 1 000 de lei producție marfă (desigur, pentru fazele executate de echipa, atelierul sau secția în cauză) și producția netă (chiar dacă aceasta nu se poate calcula decît cu o anumită aproximație). Este vorba, deci, de **extinderea autogestiunii la nivelul secțiilor de fabricație.**

Afișarea rezultatelor decadale este urmată de dezbateri la care, alături de oamenii muncii din secții, participă și membri ai consiliului oamenilor muncii, economiști. Se analizează elementele care au determinat rezultatele, se prelimină evoluția fenomenelor și — ceea ce este esențial — **oamenii muncii sînt învățați să gîndească economic, ca niște buni gospodari** ai mijloacelor ce le-au fost încredințate de către economia națională. Se comentează, de pildă, ce înseamnă o zi de absență, pentru cel în cauză, pentru fabrică, pentru economia națională; ce înseamnă un procent de rebut în plus față de pierderile tehnologice admise; cu cît se diminuează producția netă datorită nerealizării sortimentelor planificate, depășirii consumurilor, folosirii unor tehnologii neadecvate. Cei prezenți iau atitudine, în deplină cunoștință de cauză, față de cei vinovați, propun soluții tehnice, organizatorice și economice.

Iată, în acest sens, doar cîteva din primele rezultate ale Întreprinderii de scule Rîșnov, unde a fost lansată inițiativa. Anul trecut, colectivul de aici și-a depășit planul la producția marfă cu peste 33 milioane lei, la producția netă cu 5 milioane, beneficiile suplimentare însumînd aproape 14 milioane de lei.

De remarcat este faptul că inițiativa este foarte elastică. Graficele diferă de la o secție la alta, de la o întreprindere la alta, în funcție de problemele prioritare cu care sînt confruntate fiecare în parte. Acolo unde producția fizică, pe sortimente, este veriga de care depind celelalte, graficul cu acest indicator este pe prim plan; în altă parte — poate rebutul, consumul de scule, de combustibil, energia electrică, sau producția netă care reflectă sintetic toate acestea. Esențial este că urmărirea rezultatelor la nivel de formații, oferind întrecerii socialiste un conținut concret, o bază reală de apreciere a evidențiaților și fruntașilor, asigură stabilirea corectă a sporului de acord global, a stimulentelor materiale, a sancțiunilor.

De altfel, nivelul și conținutul dezbaterilor, valoarea propunerilor făcute în adunările generale din unitățile unde s-a aplicat inițiativa au demonstrat creșterea substanțială a gradului în care oamenii muncii înțeleg problemele economiei întreprinderii, căile de intervenție pentru reglarea abaterilor de la optimul autogestiunii.

Prezentarea și aprobarea în adunările generale a bugetelor de venituri și cheltuieli pe anul 1979 — instrument eficace prin care autoconducerea își exercită atribuțiile în domeniul autogestiunii economico-financiare — nu numai că a edificat oamenii muncii asupra mecanismului de autofinanțare a dezvoltării și a producției (fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante), de cointeresare materială (fondul pentru construcția de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul pentru acțiuni sociale, fondul de participare la beneficii), dar — implicîndu-i în actul de decizie — i-a determinat să cîntărească bine sursele potențiale de creștere a rentabilității, a eficienței economice în general, pentru lărgirea capacității de autofinanțare. Esențial este ca acest proces de creație, de asumare a răspunderii colective să fie continuat firesc printr-un proces de materializare a acesteia în parametri calitativi superiori ai muncii fiecăruia și a tuturor.

U.N.C.T.A.D. V

(Urmare din pag. 26)

care nu dispun de resurse suficiente în acest domeniu, cum este și cazul României. Apare necesară, de asemenea, promovarea încheierii de acorduri și contracte bilaterale pe termen lung privind livrarea de materii prime și convenirea în acest scop a unor acțiuni de cooperare în producție, pe baze reciproc avantajoase.

— **Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare.** U.N.C.T.A.D. să recomande, cu prioritate, acele forme de cooperare care conferă un caracter stabil și de durată relațiilor economice dintre aceste țări (crearea de întreprinderi mixte de producție, constituirea unor societăți mixte de comercializare, cooperarea în domeniul cercetării, proiectării și asistenței tehnice). Ar fi, totodată, necesară inițierea — pe cît posibil în 1979 — a unor runde de negocieri comerciale între țările în curs de dezvoltare, în scopul lărgirii facilităților preferențiale pentru promovarea comerțului reciproc. De asemenea, trebuie să se acționeze pentru realizarea practică a programelor de măsuri privind dezvoltarea, cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările în curs de dezvoltare, adoptate la Conferința „Grupului celor 77" de la Ciudad de Mexico (septembrie 1976) și Conferința O.N.U. pentru cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare de la Buenos Aires (septembrie 1978).

— **Transferul de tehnologie.** România, alături de alte țări în curs de dezvoltare, consideră că este urgentă adoptarea și aplicarea practică a Codului de conduită privind transferul de tehnologie, care trebuie să fie un document angajant, obligatoriu pentru toate țările și care să prevadă accesul liber al tuturor statelor la cuceririle științei și tehnologiei moderne, acordarea unui tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare, realizarea unor programe comune de cercetare între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare pentru soluționarea unor probleme specifice ale acestora din urmă.

Deși cele peste 110 state membre ale „Grupului celor 77" au condiții social-economice și politice, cît și stadii de dezvoltare foarte diferite, ele sînt animate de interese fundamentale și aspirații comune, în rîndul cărora un loc central îl ocupă înfăptuirea noii ordini economice internaționale, care să favorizeze lichidarea subdezvoltării, prin dezvoltarea mai rapidă a țărilor rămase în urmă, și sporirea participării lor la gestiunea economiei mondiale. Adîncirea decalajelor economice dintre state face tot mai evidentă necesitatea unei restructurări fundamentale a sistemului economic mondial, pe baza unei mai echitabile diviziuni internaționale a muncii, care să permită promovarea unei dezvoltări generale, stabile și echilibrate a întregii omeniri. De aceea, România socialistă, ea însăși o țară în curs de dezvoltare, acționează consecvent, împreună cu toate forțele progresiste ale lumii contemporane, pentru identificarea și traducerea în viață a măsurilor concrete pe care le comportă procesul făuririi noii ordini economice internaționale. Actuala reuniune ministerială de la Arusha a „Grupului celor 77" reprezintă un moment important pe calea dezvoltării solidarității țărilor în curs de dezvoltare pe baza unei orientări clare și a unei strategii unitare, ca premisă favorabilă a înfăptuirii mai rapide a acestor deziderate vitale ale popoarelor.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Cacao și cafea: prognoze pentru 1979

POTRIVIT ESTIMĂRILOR efectuate recent de Secretariatul Commonwealth, în anul agricol 1978—1979 producția mondială de cacao boabe va fi de 1,39 milioane tone, iar cea de cacao măcinată — 1,37 milioane tone. În condițiile menținerii cererii pe această piață, sursa citată apreciază că prețurile vor rămîne constante, cel puțin pe termen scurt.

Principalul producător va fi, în continuare, Ghana (270 mii tone), urmată de Coasta de Fildeș (260 mii), Brazilia (220—260 mii) și Nigeria (70 mii tone). Într-o perspectivă mai îndelungată, prognozele Commonwealth întrevăd o creștere a ponderii deținută de America Latină în producția de cacao, paralel cu o diminuare a recoltelor țărilor africane. Astfel, pentru sezonul agricol 1984—1985 se estimează că ponderea țărilor latino-americane va fi de 34% — față de 29% în prezent — în producția mondială, în special ca urmare a afectării de noi suprafețe destinate acestei culturi în Brazilia.

La cafea, recolta anului agricol 1978—1979 este apreciată la 4,29 milioane tone, cu 4,4% mai mare decît cea a sezonului anterior. Principalul producător, Brazilia, va obține circa 1,2 milioane tone, sub potențialul de producție estimat de experții Commonwealth la 1,5 milioane tone. În continuare ar urma să se situeze: Columbia 600 mii tone (în scădere față de 640 mii tone anterior), Coasta de Fildeș 258 mii tone (față de 198 mii), Mexic 2,8 mii tone, Indonezia 192 mii tone (față de 90 mii tone în 1977—1978).

Aceeași sursă apreciază că exporturile mondiale vor crește cu 4%, urmînd să însumeze 3,216 milioane tone.

Bulgaria: extinderea schimburilor cu țările în curs de dezvoltare

ÎN PERIOADA 1960 — 1977 schimburile comerciale ale Bulgariei cu țările în curs de dezvoltare au sporit de peste 27 de ori (ajungînd la 949 milioane de dolari), iar anul trecut au cunoscut o nouă creștere sensibilă. În ceea ce privește exporturile bulgare către aceste țări, numai în cursul ultimului deceniu ele au crescut de 50 de ori în cazul Libiei, de 40 de ori în cel al Nigeriei, de peste 15 ori în cazul Irakului, Libanului, Indiei, Algeriei, Marocului și Tunisiei etc. Bulgaria exportă către țările în curs de dezvoltare mașini, utilaje și instalații pentru industria ușoară și alimentară, pentru sectorul energetic, mașini și instalații, produse chimice, metale feroase, produse industriale de uz curent, importînd din ele îndeosebi produse agroalimentare, piei, țesături, metale ș.a.

Se dezvoltă concomitent cooperarea tehnică, specialiștii bulgari participînd în țările în curs de dezvoltare partenere la prospecțiuni geologice, la construirea diferitelor obiective zootehnice, la executarea de construcții hidraulice, sisteme de irigații etc.

Import de cereale în țările arabe

UN NUMĂR de 22 de țări arabe au devenit printre cele mai mari importatoare de produse alimentare din lume, anunță Departamentul Agriculturii al Statelor Unite. Această tendință se va menține și în viitor, cauza constituind-o, după aprecierile americane, imposibilitatea în care se află producția agricolă internă de a acoperi cererea, inclusiv datorită reducerii populației ocupate în agricultura țărilor respective.

Egiptul și Arabia Saudită importă fiecare produse agricole în valoare de 2 miliarde dolari pe an, în timp ce Irakul și Algeria — circa 1 miliard dolari fiecare. Maroc, Libia, Kuweit și Emiratele Arabe Unite au importat produse agricole în valoare de 700—800 mil. dolari.

În 1978, S.U.A. au livrat în zonă produse agricole, în special cereale, în valoare de 2,5 miliarde dolari (cu o treime mai mult decît în 1977).

Orientări în dezvoltarea economică

Sudan: priorități în cadrul noului plan șesenal

PLANUL șesenal de dezvoltare 1977/78—1982/83 își propune ca obiective majore realizarea unui ritm susținut al creșterii economice (5,5% ritmul mediu anual de creștere a P.N.B. în termeni reali), diminuarea disparităților interregionale și a celor rural-urbane, reducerea șomajului și atingerea stadiului de satisfacere a necesarului de produse de bază din producție proprie. Pentru aceasta se prevede un volum mediu al investițiilor de 1,2 miliarde dolari, mult superior față de 180 milioane, media anuală pe perioada 1971—1976. Prin extinderea, în special, a programului de investiții publice (circa 59% din total) se urmărește dezvoltarea infrastructurii de comunicații (în special a transporturilor rutiere), expansiunea sectorului agricol și inițierea de noi proiecte agro-industriale.

În sectorul agricol se prevede o creștere medie anuală de 5% a producției globale, semnificativă fiind perspectiva revenirii din declinul din ultimii ani a recoltei de bumbac și a majorării producției de arahide, trestie de zahăr și legume. Totodată, se prevede ca, în principal prin finalizarea proiectelor în curs de realizare din industria textilă, a zahărului și din alte industrii bazate pe prelucrarea produselor agricole, producția industrială să atingă în cursul planului șesenal un mediu anual de creștere de 7%.

În ceea ce privește comerțul exterior, volumul importurilor se prevede să crească cu circa 5,5% pe an, față de 7% exportul, pentru a se putea astfel realiza o reducere a deficitului balanței de plăți curente din ultimii ani.

Relațiile economice dintre R.S. România și Sudan au cunoscut în ultimii ani o continuă extindere și diversificare. Exporturile românești constau, în principal, în mașini, utilaje și mijloace de transport (tractoare și alte mașini agricole, autoturisme, microbuze, autocamioane, vagoane și locomotive de cale ferată) și produse industriale de consum (țesături, textile, confecții, stofe). La importurile românești din Sudan figurează bumbac, piei brute, susan, uleiuri comestibile etc. În același timp, cele două țări realizează în comun o serie de obiective de cooperare în domeniul construcțiilor civile, industriei textile, construcțiilor de mașini, industriei chimice, miniere, a materialelor de construcții, industriei lemnului și în domeniul transportului fluvial.

C. MUNTEANU

EVOLUȚII MONETARE

DOLARUL S.U.A. a continuat să recupereze față de restul valutelor occidentale și în perioada 29 I — 2 II 1979, în ciuda existenței unor factori cu posibile influențe negative — reducerea dobînzii preferențiale de către unele bănci americane de la 11,75% la 11,5%, publicarea deficitului comercial al S.U.A. pe luna decembrie, majorat față de noiembrie 1978.

Nivelul cel mai ridicat de depreciere față de dolar l-a înregistrat **francul francez**, cotat la sfîrșitul săptămînii la 4,3275 FF/1 dolar, cu 1,7% sub închiderea precedentă de 4,2550 FF/1 dolar. **Marca vest-germană**, cu o cotație de 1,8850 mărci/1 dolar pe 2 II 1979, s-a depreciat față de dolar cu 1,6%, în comparație cu nivelul din 26 I 1979 de 1,8550 mărci/1 dolar. **Francul belgian** a fluctuat între 29,28 franci/1 dolar și 29,65 franci/1 dolar în acest interval, respectiv cu 1,3% sub închiderea precedentă. **Yenul japonez**, sub influența negativă a publicării deficitului balanței comerciale pe primele 10 zile ale lunii ianuarie a.c. față de un surplus în perioada corespunzătoare a lunii decembrie 1978, alături de unele zvonuri privind posibila reducere a rezervelor obligatorii la conturile în yeni ale nerezidenților, a terminat săptămîna la 202,50 yeni/1 dolar, cu peste 1,2% sub închiderea perioadei de referință de 200 yeni/1 dolar. **Francul elvețian** a înregistrat și el un recul în relația cu dolarul, fiind cotat la sfîrșitul perioadei la 1,71 franci/1 dolar, comparativ cu 1,69 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă, respectiv o depreciere de 1,2%. Un procent foarte apropiat de depreciere a înregistrat și **lira italiană** — 1,1% — care era tranzacționată la circa 846 lire/1 dolar pe 2 II 1979 față de 836,75 lire/1 dolar pe 26 I 1979.

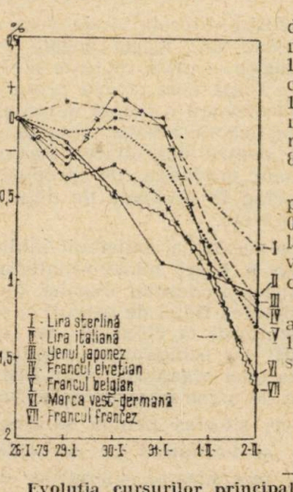

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29.I.—2.II., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 26.I.1979

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere cu 0,5% la cele în eurodolari (cotate la sfîrșitul perioadei la circa 10,875%), în timp ce la cele în euromărci vest-germane și eurofranci elvețieni au fost relativ constante, la nivelul săptămînii trecute.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o scădere aproape continuă, astfel că al doilea fixing din 2 II 1979, de 230,30 dolari/uncie, a fost cu 5,15 dolari/uncie sub cel corespunzător din 26 I 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Cît timp necesită punerea în valoare a unei noi surse energetice

CRIZA ENERGETICĂ pune în fața omenirii tot mai multe probleme legate de condițiile de utilizare a unor noi surse de energie, în momentul în care cererea nu mai poate fi satisfăcută prin sursele tradiționale.. Un astfel de studiu realizat de revista franceză **Défense Nationale** atrage atenția asupra duratei necesare de la inițierea exploatării unei surse energetice, realizarea instalațiilor sau a tehnologiilor aferente, pînă la intrarea în producție a obiectivelor în condiții de deplină fiabilitate sau ajungerea la faza de livrare către consumator. Astfel, potrivit graficului alăturat, cel mai redus timp îl necesită exploatările terestre de petrol (de la evaluarea zăcămintelor pînă la distribuirea țițeiului), față de extracția de petrol din platforma continentală sau a celui din șisturi și terenuri nisipoase, care necesită — evident — intervale de timp superioare, aceasta în afara cheltuielilor respective majorate. Intervalul de timp crește pe măsură ce ne apropiem de energia nucleară, aceasta din urmă implicînd o tehnologie și eforturi deosebite pentru exploatare.

Așadar, în afară de petrolul din zona terestră, pentru toate celelalte cazuri punerea în valoare a unor noi surse de energie — pînă ce acestea ajung la consumator — durează cel puțin 7—8 ani. Deci — relevă revista — omenirea știe de pe acum de ce resurse dispune pentru anul 1985, rămînînd ca ea să-și stabilească din timp programe energetice dincolo de acest orizont.

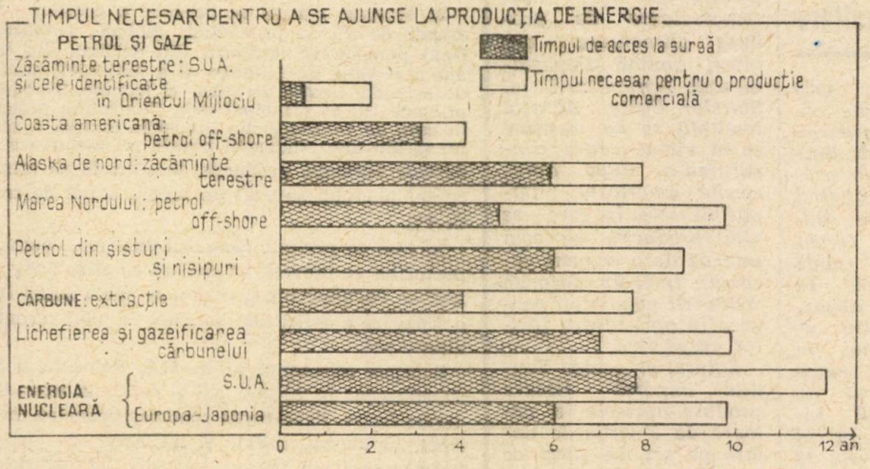

Premise ale eficienței analizei valorii

ÎN SURSE DE SPECIALITATE analiza valorii este definită ca o metodă funcțională sistematică de cercetare științifică, care permite să se stabilească relația dintre nivelul cheltuielilor de producție, valoarea produsului și rentabilitatea sa, în scopul asigurării unei eficiențe maxime. Se consideră că eficiența aplicării analizei valorii depinde în mare măsură de rezolvarea prealabilă a următoarelor chestiuni : care anume produs (sau ce parte din acesta) urmează a fi cercetat, cît costă el ; ce funcții (de bază și auxiliare) îndeplinește ; în ce măsură funcțiile respective sînt necesare ; care anume alternative asigură îndeplinirea acelorași funcții ; cît de ridicate sînt cheltuielile cerute de realizarea acestor alternative.

În etapa pregătitoare cea mai importantă sarcină o reprezintă alegerea justă a cercului aspectelor de care trebuie să se ocupe analiza valorii, criteriul fundamental constituindu-l volumul scontat al economiilor ce ar rezulta de pe urma acestei operații. Specialiștii recomandă, de asemenea, să se țină cont de o serie de criterii suplimentare (volumul anual al producției, planificat pe o perioadă îndelungată, precum și evoluția cererii pe piață pentru produsul respectiv ; volumul producției care asigură un nivel ridicat al eficienței ș.a.). Efectuarea analizelor valorii trebuie încredințată unor grupuri de lucru cu structură pluridisciplinară.

R. P. D. Coreeană : valorificarea resurselor

APELE litoralului de vest al R.P.D. Coreene sînt foarte bogate în resurse biologice — pești, moluște și plante marine. După cum relevă presa corecană, se desfășoară o amplă activitate pentru valorificarea acestor resurse inestimabile pentru dezvoltarea economiei naționale, producția de produse marine crescînd în perioada de după eliberare de 9,5 ori.

La aceasta a contribuit întărirea continuă a bazei tehnico-materiale a industriei produselor marine, începînd de la dotarea flotei de pescuit și efectuarea pescuitului (a circa 40 de specii de pești) cu echipamente moderne și pe baza unei organizări științifice, construirea de uzine frigorifice, fabrici de conserve, silozuri pentru sărarea peștelui etc. și terminînd cu acvacultura. Numai mecanizarea operațiilor de pescuit a permis sporirea de 1,5 ori a cantității de pește pescuit per navă, în condițiile unor importante economii de manoperă.

În ceea ce privește acvacultura (creșterea dirijată de moluște, de alge ș.a.), a cărei producție a crescut de 3,2 ori în cursul ultimului șesenal, se desfășoară o intensă activitate de cercetare menită să asigure în viitor ampla sa dezvoltare pe baze științifice.

Pemex — obiectiv prioritar în economia Mexicului

GUVERNUL MEXICAN și-a propus să aloce în anul 1979 fonduri importante destinate majorării extracției de petrol. Întreprinderea de stat Pemex, care deține monopolul acestei industrii, va urma astfel să beneficieze de 9,4 miliarde dolari, ceea ce reprezintă 39% din totalul investițiilor în sectorul public. Unul din principalele produse în exportul Mexicului, petrolul va aduce țării venituri evaluate pentru 1979, la 3,75 miliarde dolari — față de 2 miliarde în 1978 — ceea ce se apreciază că va contribui la echilibrarea, în viitorul apropiat a balanței de plăți a statului.

Investițiile preconizate de guvern vor permite întreprinderii Pemex să majoreze producția zilnică de petrol de la 1,4 milioane barili în 1978 la 2 milioane în 1980, urmînd să se asigure circa 1 milion de barili pe zi la export.

Surse de energie: reconsiderarea lemnului ?

DUPĂ ce în ultimele decenii lemnul — care fusese altădată combustibilul de bază — a devenit, în măsură crescîndă, materie primă industrială în prezent atenția specialiștilor se îndreaptă spre posibilitățile de utilizare energetică a materialelor lemnoase secundare. Importanța acestei resurse pentru țările care dispun de ample suprafețe împădurite este evidențiată de un calcul efectuat în Franța : din cele circa 50 milioane m.c. de lemn exploatate anual, sînt utilizate în industrie sau construcții doar 35 mil. m.c., în plus rezultînd (în cursul prelucrării) resturi care însumează 12 mil. m.c. Se evaluează că prin folosirea drept combustibili a celor 27 mil. m.c. de materiale lemnoase secundare s-ar putea economisi la importul de petrol echivalentul a 3 miliarde franci anual.

În prezent într-o serie de țări industriale se elaborează prototipuri de instalații termice cu randamente ridicate și adaptate la nevoile întreprinderilor mici sau ale încălzitului casnic, care să folosească cărbune, materiale lemnoase secundare sau chiar resturi vegetale (bagasa — rezultată din prelucrarea trestiei de zahăr, cojile de arahide ș.a.). Deși, deocamdată, instalațiile termice funcționînd pe bază de lemn sînt de circa două ori mai costisitoare decît tipurile corespunzătoare bazate pe petrol sau gaze naturale, se apreciază că investiția necesară se amortizează rapid datorită prețului mult mai scăzut al combustibilului vegetal.

GLOSAR

Munca „neagră"

ÎN VOCABULARUL economiei capitaliste sînt larg răspîndiți termenii „piață neagră" sau „bursă neagră". Acum s-a adăugat un altul : „munca neagră". Aceasta, deoarece îndelungatele fenomene de criză economică, pe care nici o țară capitalistă nu a reușit pînă azi să le înlăture, au generat o serie de alte fenomene, multe dintre ele inedite. Printre aceste fenomene noi — și implicit printre aceste noțiuni noi — se numără și munca neagră.

Comentatori autorizați ai fenomenelor economiei țărilor capitaliste dezvoltate sînt îngrijorați de progresele pe care le realizează, în condițiile crizei, așa numita „economie subterană", ocultă, paralelă cu societatea vizibilă, oficială. Această societate subterană care prosperează este pe cale să patroneze un întreg sector bine definit al activității economice. Producția acestui sector se ridică în S.U.A., de exemplu, după unele calcule, la circa 200 miliarde dolari anual, reprezentînd circa 20% din produsul național brut al țării. Fenomenul nu este specific condițiilor de peste ocean, deoarece „societatea subterană" își exercită activitatea și în țările vest-europene, îndeosebi în Italia, dar și în Franța și chiar în R.F.G.

Ceea ce a determinat în mod direct apariția și dezvoltarea unui sector productiv ocult a fost tendința unor societăți de a ocoli fiscalitatea crescîndă determinată la rîndul ei de încercările de a combate criza. În acest scop unele întreprinderi și-au clandestinizat o parte din activitatea lor. Practic, o parte din foștii salariați „vizibili" au devenit invizibili, trecînd la munca neagră și fiind plătiți — fără a figura pe vreun stat de plată — pentru serviciile ocazionale sau permanente pe care le prestează firmei, pentru producția individuală pe care o livrează aceleiași firme etc. Ca urmare, întreprinderile s-au auto-degrevat de o parte din sarcinile fiscale, din indemnizațiile de șomaj și alte sarcini sociale.

În aceste condiții de clandestinitate, întreprinderile devin cu atît mai competitive, cu cît proporția clandestinității este mai mare. Se citează cazul a două mici întreprinderi italiene care au preluat de la stat o comandă de 70 000 de uniforme militare la un preț mult inferior întreprinderilor concurente, ca urmare a faptului că întreaga lor structură productivă se baza pe munca neagră, în cazul în speță pe munca la domiciliu. Pe aceeași cale se realizează în prezent o paletă largă de produse : piese de schimb, elemente de automatizare, produse chimice, aparate electrice.

„Societatea subterană" prosperează pe fondul șomajului de masă. Munca neagră este prestată, de regulă, de cei care n-au putut găsi de lucru sau care erau amenințați cu concedierea. Apare deosebit de pregnant caracterul exploatator al societății capitaliste. Salarizarea acestei munci este inferioară nivelului oficial al salarizării. Problema este mai complexă decît pare, deoarece mulți muncitori prestează muncă neagră și pentru a avea un cîștig suplimentar necesar întreținerii familiei. Pentru munca neagră, patronul nu cotizează nici la securitatea socială, nici la casa de pensii, și evident, nici impozitelor aferente producției realizate prin munca neagră.

C. K.

Produsul mondial

Sergiu Dima, Brașov — Unele estimații, ca cele efectuate de dr. Herbert Block, de pildă, situează produsul mondial brut total al anului 1976 la 6 865 miliarde dolari, iar produsul mediu pe locuitor la 1 596 dolari, această ultimă cifră ascunzînd însă imense decalaje.

Potrivit calculelor cercetătorului citat, ritmul mediu anual de creștere a produsului mondial în perioada 1973—1977 a fost de 3,8%, adică sensibil mai lent decît cel de aproape 5% înregistrat în deceniul anterior. Aceste medii ascund și ele însemnate disparități de ritm între principalele grupe de țări.

Anuar statistic

Valentin Uruioc, Făgăraș — 1) Cea mai recentă ediție a Anuarului statistic al O.N.U. consacrat comerțului internațional privește anul 1977. Este vorba de cea de a 26-a ediție a acestui anuar pregătită de Oficiul de statistică al O.N.U. Volumul I conține date amănunțite privind 165 țări și teritorii, care efectuează 90% din comerțul mondial, și tabele sinoptice privind comerțul mondial pe regiuni, țări și clase de produse. Volumul II conține tabele pe mărfuri, clasificarea pe grupe de mărfuri fiind mai amănunțită în raport cu edițiile anterioare. 2) Potrivit cifrelor din anuarul menționat, ponderea țărilor socialiste în comerțul mondial s-a ridicat în 1977 la 9% din totalul exporturilor și la 11% din cel al importurilor.

D. S. T.

Șerban Iliescu, București — 1) Prima tranșă anuală de drepturi speciale de tragere (D.S.T.) din seria celor trei hotărîtă de F.M.I. în toamna anului trecut a fost alocată la 1 ianuarie 1979. Cu acest prilej a fost alocată, la 137 din cei 138 membri ai F.M.I., în raport cu mărimea cotelor lor de participare la F.M.I., o sumă totală de 4 032,7 milioane D.S.T., din care — potrivit principiului stabilit — țării noastre i-au revenit 25,48 milioane. Alocările anterioare de D.S.T. — primele de-altfel de la crearea acestui instrument de rezervă — avuseseră loc în 1970, 1971 și 1972, cînd au fost atribuite în total 9 314,8 milioane D.S.T. unui număr de 112 țări participante. Următoarele două tranșe anuale din actuala serie de alocații sînt prevăzute pentru 1 ianuarie 1980 și 1 ianuarie 1981.

2) Fondul Internațional de Dezvoltare Agricolă (F.I.D.A.) este o instituție specializată a O.N.U., creată în decembrie 1977, pentru a sprijini creșterea producției agricole și combaterea sărăciei în mediul rural. Programul F.I.D.A. pentru anul în curs prevede angajamente de circa 375 milioane dolari, pentru 30 de proiecte în țări în curs de dezvoltare. Numărul total al țărilor membre ale F.I.D.A. a ajuns la 125.

Grup de studii

Irina Feșter, Cehu Silvaniei — 1) „Grupul celor 30" pe care l-a inițiat prof. olandez Johannes Witteveen, fost director executiv al Fondului Monetar Internațional, urmărește să propună soluții pentru unele din problemele complexe care confruntă actualmente economia mondială. Acest grup este format din reprezentanți ai unor mari bănci și firme industriale, economiști și alte personalități din țări dezvoltate și în curs de dezvoltare. Reuniunea inaugurală a grupului este programată pentru 16 februarie a.c. în Insulele Bermude. Finanțarea activității grupului de studii al „celor 30" are la bază o donație de 1,5 milioane dolari a Fundației Rockefeller.

2) După cum relatează agenția **B.T.A.**, în baza acordului încheiat între întreprinderea bulgară de comerț exterior „Technika" și firma americană „Pepsico", în Bulgaria vor fi construite două întreprinderi de îmbuteliere de Pepsi-Cola. Firma americană va achiziționa în schimb din Bulgaria vin, dulciuri și materiale de ambalaj.

A.S.E.A.N.

Ion. C. Botezatu, Fierbinți — 1) Acum două luni ministrii economiei din țările membre ale Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (A.S.E.A.N.) au aprobat începerea de către Indonezia și Malayesia a proiectului comun pentru producerea de îngrășăminte ureice, destinate țărilor A.S.E.A.N. Acțiunea va fi realizată în termen de cinci ani, pînă în prezent nefiind stabilită participarea investitorilor străini, în special din Japonia, la finanțare. Proiectul a fost inițiat de Conferința A.S.E.A.N. la nivel înalt din 1976, împreună cu alte trei proiecte (motoare diesel în Singapore, superfosfați în Filipine, sodă în Thailanda), constituind o primă etapă în procesul de adîncire a cooperării economice a țărilor membre și de diminuare relativă a importurilor din țări terțe.

2) Zona Georges Bank (aflată în Oceanul Atlantic, la sud de Noua Scoție) care constituie, de peste doi ani, subiect de dispută între S.U.A. și Canada în legătură cu stabilirea frontierei maritime, are pentru cele două țări o importanță mai ales economică. Potrivit cercetărilor preliminare, prezentate în revista **Business Week**, zona Georges Bank ar dispune de circa 2,5 miliarde barili (1 baril = 159 litri) de țiței și 13 000 miliarde picioare cubice (1 picior cub = 28,32 cm cubi) de gaze naturale, iar exploatările pot fi efectuate în tot cursul anului în condiții bune. În caz că negocierile vor eșua, părțile interesate intenționează să se adreseze Curții Internaționale de Justiție.

Bere

Vasile State, București — Campaniile întreprinse în ultimii ani în numeroase țări pentru avertizarea populației asupra efectelor dăunătoare ale consumului excesiv de alcool ca și măsurile mai severe luate în cazul conducerii autovehiculelor sub influența băuturilor alcoolice, au început să-și arate roadele. Astfel, în R. F. Germania, de pildă, țară care se situează pe primul loc în lume din punct de vedere al consumului de bere pe locuitor (148,7 litri în 1977), producția de bere a scăzut — pentru prima dată după 25 de ani de creștere neîntreruptă — cu 2,3% în primele nouă luni ale anului trecut. În R.F.G. există circa 1 400 firme producătoare de bere, din care 1 000 se află în Bavaria, cifra totală de afaceri a ramurii fiind de 5,9 miliarde dolari. Reducerea producției R.F.G., țară care este și principalul exportator mondial de bere, se explică și prin restrîngerea importurilor într-o serie de țări mari consumatoare din Europa și de pe alte continente, ca urmare a adoptării unor măsuri pentru frînarea consumului.

Comerț cu produse agricole

Mircea Pascu, Balș — Dintre țările vest-europene mai dezvoltate numai în două — Franța și Olanda — comerțul total cu produse agricole este excedentar. Atît în Olanda, care este excedentară la acest capitol, cît și în Spania, care este deficitară, produsele agricole contează cu peste un sfert în totalul exporturilor. Cele mai reduse contribuții ale produselor agricole la exportul total, de sub 5%, se înregistrează în Suedia, Austria și R.F.G. În importul total, cea mai mare participare relativă a produselor agricole se consemnează în Italia și în Anglia. În S.U.A. excedentul balanței comerțului cu produse agricole din 1978, de 13,4 miliarde dolari (în condițiile în care atît exportul cît și importul au crescut la niveluri record), a compensat parțial deficitul comercial la produsele neagricole, reducînd deficitul total la 34,8 miliarde dolari.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 6 din 9 februarie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Economia românească în 1978. Realizări de ansamblu, rezerve care trebuie valorificate ! **(dr. Dan Popescu)** 1
- Hotărîri fundamentale pentru progresul agriculturii românești **(Ion Stanciu)** 3
- Realizarea integrală a producției fizice și nete **(N. Szabo)** 6
- Comentariu la un grafic. Producția de ciment la nivelul sarcinilor de plan ! 7
- Utilizarea rațională a forței de muncă – factor de bază în îndeplinirea planului **(conf. dr. P. Pantiru)** 8
- Accelerarea ritmului de lucru pe șantierele construcțiilor de locuințe **(Elena Anghel)** 10
- Angajarea unui efort creativ maxim pentru creșterea intensivă a exporturilor românești (I) **(dr. Ioan Georgescu)** 12
- Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Adunările generale ale oamenilor muncii – o tribună a generalizării experienței înaintate. Prin autoconducere muncitorească, la o nouă calitate **(dr. Zoltan Fokt, Cristea Ioniță)** 15

TEORII O IDEI

- Unitate și diversitate în desfășurarea revoluției socialiste, în opera de edificare a noii orînduiri sociale **(prof. dr. Traian Caraciuc)** 17
- 2050 ani de la făurirea primului stat dac centralizat și independent. Locul Daciei în economia Imperiului roman **(Hadrian Daicoviciu)** 20
- Convorbiri economice cu **prof. Ervin Laszlo.** O.N.U., rol central în accelerarea edificării noii ordini economice internaționale 21
- Școli ● curente ● economiști. Evoluții în gîndirea despre planificare din țările în curs de dezvoltare (II) **(dr. Mircea Rozorea, dr. Dumitru Mureșan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Fondurile întreprinderii socialiste. Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice **(prof. dr. M. Mehedințu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Reuniunea ministerială a „Grupului celor 77" de la Arusha – etapă decisivă în pregătirea U.N.C.T.A.D. V **(Dan Iancu)** 26
- Statistică internațională. Decalajele economice – între relativ și absolut **(N. Popov)** 27
- Tendințe-conjuncturi 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

- The Romanian economy in 1978. General achievments, valuable reserves. **(Dr. Dan Popescu)** 1
- Fundamental decisions for the progress of the Romanian agriculture **(Ion Stanciu)** 3
- Undertaking a maximum creative effort for an intensive growth of the Romanian exports (I) **(Dr. Ioan Georgescu)** 12
- Unity and variety in the process of carrying on the socialist revolution, in the action of building up the new social order **(Prof. Dr. Traian Caraciuc)** 17
- Economic talks with professor **Ervin Laszlo.** United Nations, a central role to accelerate the building up of a new international economic order 21
- Schools — currents — economists. Evolution in thoughts on planning in developing countries (II) **(Dr. Mircea Rozorea, Dr. Dumitru Mureşan)** 22
- The ministerial meeting of the Group of 77, in Arusha — a decisive stage in preparing the UNCTAD V **(Dan Iancu)** 26

DANS LE NUMÉRO

- L'économie roumaine en 1978. Des réalisations d'ensemble, des réserves qui doivent être mises en valeur **(dr. Dan Popescu)** 1
- Des décisions fondamentales pour le progrès de l'agriculture roumaine **(Ion Stanciu)** 3
- Maximum d'efforts créatifs pour la croissance intensive de l'export roumain (I). **(dr. Ioan Georgescu)** 12
- Unité et diversité dans le déroulement de la révolution socialiste, dans l'oeuvre d'édification du nouvel ordre social **(prof. dr. Traian Caraciuc)** 17
- Discussions économiques avec le professeur **Ervin Laszlo.** O.N.U.. rôle central dans l'accélération de l'édification du nouvel ordre économique international 21
- Ecoles — courants — économistes. Evolutions dans la pensée sur la planification dans les pays en voie de développement (II) **(dr. Mircea Rozorea, dr. Dumitru Mureşan)** 22
- La réunion ministerielle de Arusha du „Groupe des 77" — une étape décisive de la préparation de la V-ème CNUCED **(Dan Iancu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Народное хозяйство Румынии в 1978 г. Совокупные достижения, резервы которые предстоит использовать **(др. Дан Попеску)** .. 1
- Решения, фундаментальные для прогресса сельского хозяйства Румынии **(И. Станчиу)** 3
- Приложить максимальные творческие усилия для интенсивного роста румынского экспорта (I) **(др. Иоан Джорджеску)**..... 12
- Единство и разнообразие в развертывании социалистической революции, в деле созидания нового общественного строя **(проф. др. Траян Карачук)** 17
- Экономические беседы: с **Ервином Лаело.** О.О.Н. — центральнуюроль в ускорении создания нового международного экономического порядка 21
- Школы ● течения ● экономисты. Эволюция мышления о планировании в развивающихся странах (II) **(др. Мирча Розоря, др. Думитру Муреşан)** 22
- Совещание, на уровне министров, «Группы 77-и» в г. Аруша — решающий этап подготовки ЮНКТАД V **(Дан Янку)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11–25. 71 131 București, telefon 12 13 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 61.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

TRUSTUL DE CONSTRUCŢII INDUSTRIALE BUCUREŞTI

str. Sf. Ion Nou nr. 21, sectorul 4
tel. 150140

INSTALAŢIE ELECTROHIDRAULICĂ DE LIFTARE A REZERVOARELOR DE APĂ

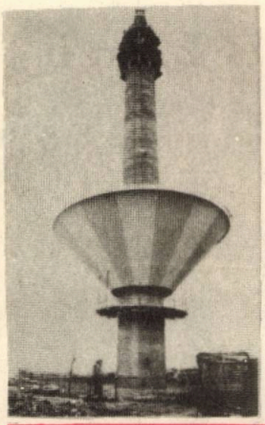

TCIB

Urmărind creşterea productivităţii muncii în construcţii, precum şi reducerea costurilor de producţie, specialiştii din Trustul de construcţii industriale— Bucureşti, au conceput şi realizat un sistem electrohidraulic de liftare a rezervoarelor preturnate la sol ale castelelor de apă.

Pornind de la experienţa acumulată în liftarea cu trolii manuale (T.C.I.B., a realizat liftarea cofrajului şi armăturii unei cuve de 2 000 mc capacitate şi cuve preturnate la sol de 500 şi 1 000 mc capacitate), s-a urmărit perfecţionarea metodei de liftare, prin înlocuirea troliilor acţionate manual cu o instalaţie electrohidraulică.

INSTALAŢIA ESTE ALCĂTUITĂ DIN URMĂTOARELE PĂRŢI PRINCIPALE :

— ansamble de suspendare (un ansamblu este alcătuit dintr-o bară de tracţiune, un palonier şi două lanţuri de tijă de suspendare) de care este ancorată cuva

— prese hidraulice (cîte una pentru fiecare ansamblu de suspendare)

— electropompe de înaltă presiune (două bucăţi)

— A.M.C.-uri şi diverse instalaţii auxiliare

PRINCIPIUL DE FUNCŢIONARE AL INSTALAŢIEI :

— ridicarea cuvei preturnate la sol cu ajutorul preselor hidraulice şi a ansamblului de tijă la o înălţime egală cu lungimea barei de tracţiune (cca. 2,5 m)

— transferarea greutăţii cuvei de pe bara de tracţiune, pe cele două tije de suspendare

— coborîrea barei de tracţiune şi a palonierului şi reluarea operaţiunii de ridicare

— ciclul se repetă pînă ce cuva ajunge la cota prevăzută în proiect

— se ancorează cuva cu cele două tije de suspendare de placa inelară superioară de beton armat, în vederea monolitizării

AVANTAJELE METODEI SÎNT URMĂTOARELE :

1. ÎN RAPORT CU INSTALAŢIA DE LIFTARE TROLII MANUALE :

— se reduce volumul de muncă vie la acţionarea manuală a troliilor

— se reduce durata montajului instalaţiei, întrucît numărul ansamblelor de suspendare este mai mic

— se reduce volumul total al instalaţiei, prin eliminarea troliilor şi a cablurilor, ceea ce reduce volumul de transporturi şi manipulări

— se reduce costul liftării cuvei

2. ÎN RAPORT CU SOLUŢIILE CLASICE, RESPECTIV COFRAJ METALIC „TIP PETALE" MONTAT LA FAŢA LOCULUI, CU EXECUŢIA ARMĂTURII ŞI TURNAREA BETONULUI LA POZIŢIE :

— se elimină o importantă cantitate de confecţii metalice pentru realizarea cofrajului autoportant, înlocuindu-se cu un cofraj obişnuit, sprijinit pe eşafodaj metalic din elemente de schelă de inventar

— se elimină în totalitate transportul la înălţime al tuturor materialelor, pentru care se imobiliza o macara de mare înălţime şi capacitate

— reducerea substanţială a costurilor şi a duratei de execuţie

Lucrarea a constituit rezultatul unei munci de concepţie de circa doi ani a tehnologilor T.C.I.B., în colaborare cu INCERC şi I.P.C.

Experimentarea instalaţiei s-a făcut prin liftarea cuvei de 300 mc capacitate a castelului de apă de la întreprinderea „Tînăra gardă" din Bucureşti.

În următorii ani, instalaţia va fi utilizată la alte castele de apă din planul de producţie al T.C.I.B.

ÎN MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT S-AU PUS ÎN VÎNZARE MODELE NOI DE CONFECȚII, TRICOTAJE ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE PENTRU SEZONUL DE PRIMĂVARĂ

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

INVESTIŢII

ACCELERAREA RITMULUI DE LUCRU PE ŞANTIERE

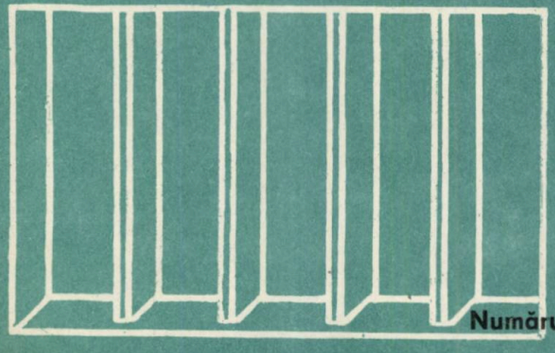

Numărul 7 ● Vineri 16 februarie 1979

REPERE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI ÎN 1978

Dinamica producţiei globale industriale
- în procente -

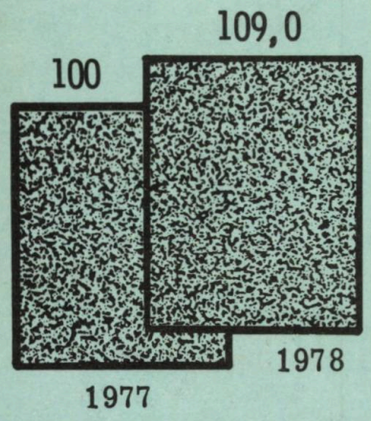

Productivitatea muncii în industria republicană
- în procente -

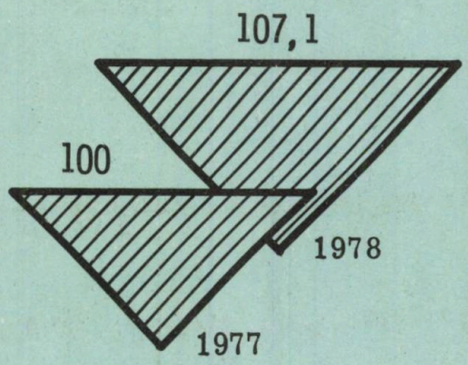

Creşterea investiţiilor totale din economia naţională
- în miliarde lei -

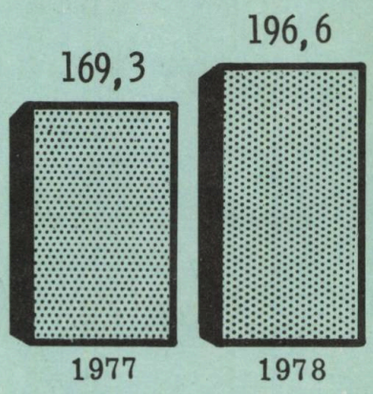

Dezvoltarea comerţului exterior
- în procente -

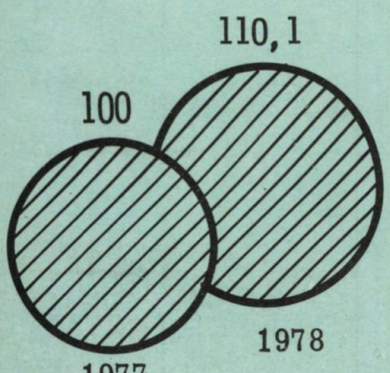

Volumul desfacerilor de mărfuri prin comerţul socialist
- în procente -

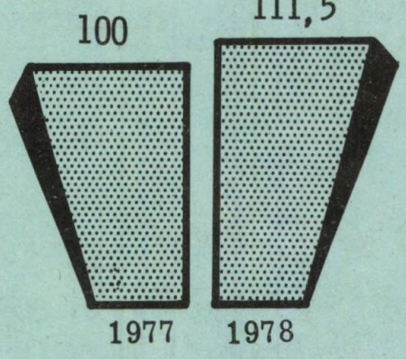

Dinamica venitului naţional
- în procente -

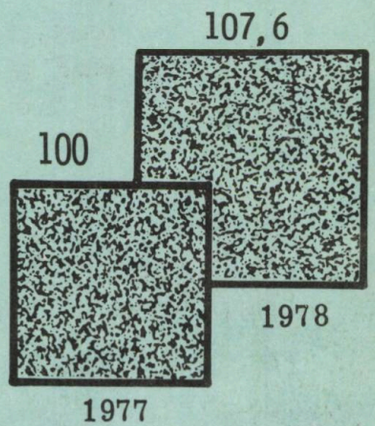

Creşterea retribuţiei medii lunare
- în lei -

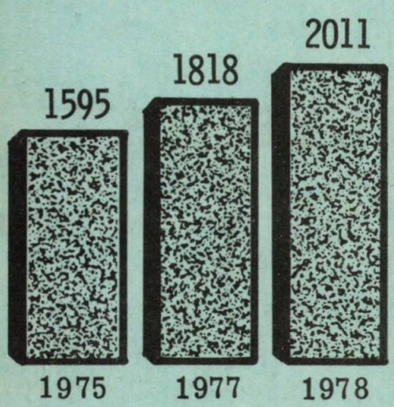

Majorarea veniturilor totale reale ale populaţiei
- în procente -

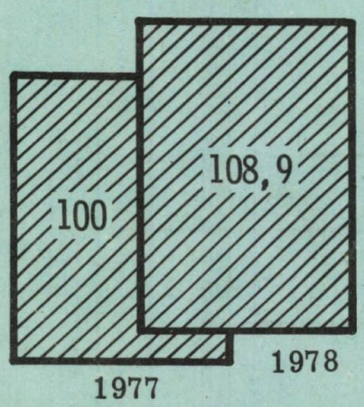

Creşterea cheltuielilor social-culturale de la bugetul de stat - în medie pe locuitor
- în lei -

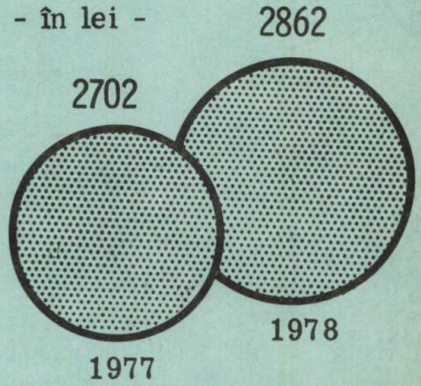

1979 FEB 2 3

„Problema esențială... este trecerea la o producție nouă, de înaltă tehnicitate, la o calitate nouă în adevăratul sens al cuvîntului. Cînd am pus problema unei noi calități a dezvoltării industriei, a economiei în general, nu am avut în vedere o lozincă pentru zile mari, ci trecerea efectivă, în toate domeniile... la o producție de calitate nouă, la produse noi, superioare. Am avut în vedere unirea eforturilor, a energiei și cunoștințelor tuturor muncitorilor și specialiștilor pentru schimbarea într-un timp scurt a calității întregii producții, pentru afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice, pentru progresul rapid al țării noastre".

NICOLAE CEAUȘESCU

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August"

O PASIONANTĂ PLEDOARIE PENTRU ÎNNOIRE ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

ÎN ATMOSFERA de puternic entuziasm, de intensă activitate creatoare pentru obținerea unor rezultate superioare în dezvoltarea economico-socială a țării, cu care întregul nostru popor întîmpină a 35-a aniversare a eliberării patriei și cel de-al XII-lea Congres al partidului, se desfășoară în aceste zile adunările generale ale oamenilor muncii. În cadrul acestor foruri supreme de conducere colectivă se analizează și se dezbat — în spiritul unei înalte responsabilități și al unei largi și mature participări a oamenilor muncii — rezultatele obținute în activitatea fiecărei unități, se definitivează măsurile necesare pentru perfecționarea continuă a activității economice, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor din planul pe acest an.

Vizita de lucru și participarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la lucrările adunării generale a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din București se înscriu, în acest context, ca un eveniment cu largă semnificație în afirmarea democrației socialiste, a autoconducerii și autogestiunii muncitorești. Prezența secretarului general al partidului în mijlocul acestei citadele industriale — unitate reprezentativă a economiei românești — dobîndește o însemnătate deosebită pentru toate

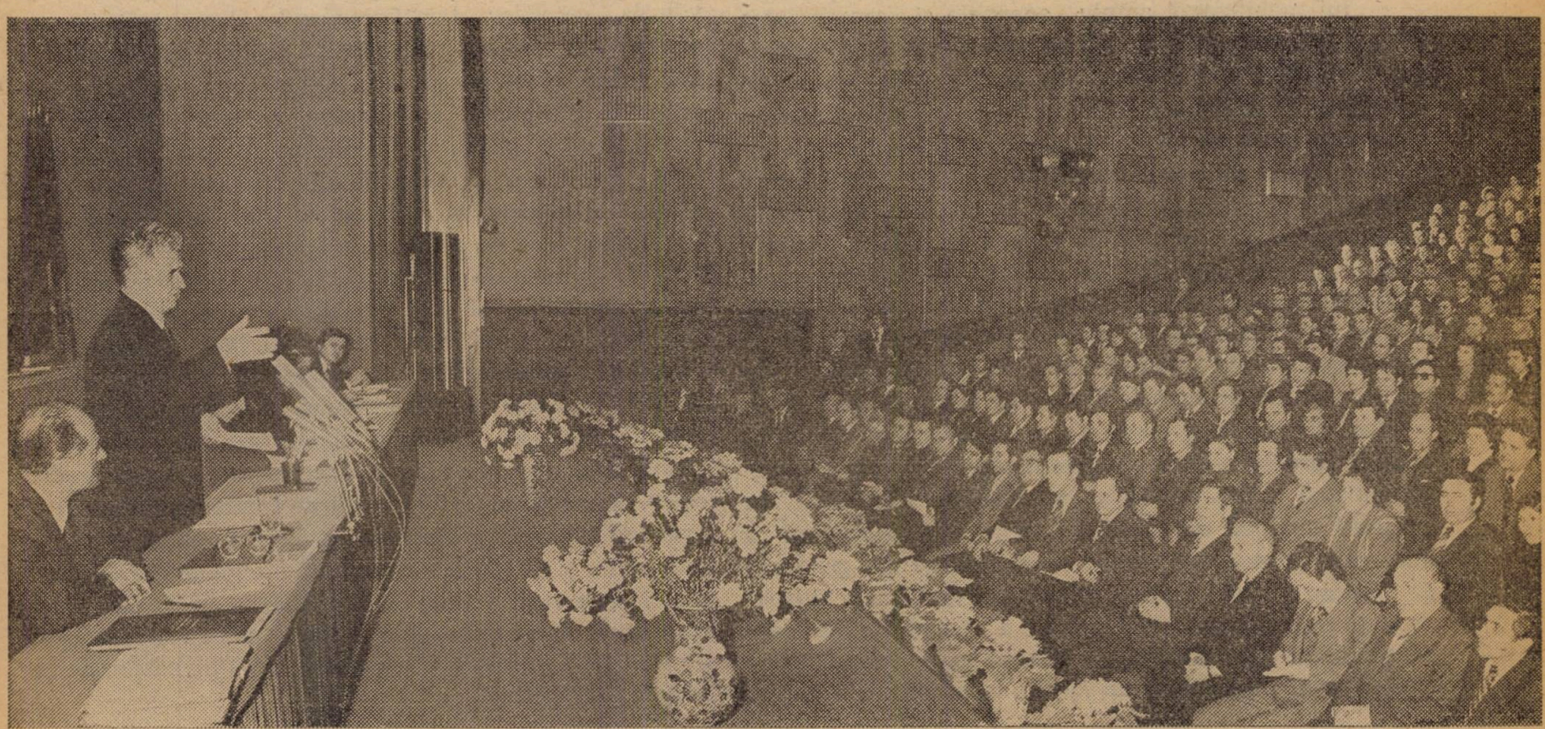

colectivele de oameni ai muncii din întreaga țară. Pe de o parte, ea ilustrează însemnătatea deosebită pe care partidul nostru o acordă adîncirii democrației socialiste, asigurării și funcționării cadrului organizatoric necesar care să permită participarea directă, efectivă, exigentă și responsabilă a clasei noastre muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la conducerea activității economico-sociale, a întregii societăți. Pe de altă parte, evidențiază una dintre caracteristicile constante, esențiale ale stilului de lucru al secretarului general al partidului : contactul viu, permanent, nemijlocit, cu viața, cu realitățile țării, dialogul rodnic, continuu, cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale, în probleme fundamentale ale dezvoltării patriei. Impresionante și semnificative sînt totodată profundul atașament, sentimentele de aleasă stimă și mîndrie cu care oamenii muncii l-au întîmpinat din nou pe conducătorul iubit al partidului și statului nostru.

A reieșit pregnant în evidență, cu prilejul acestui eveniment, preocuparea fundamentală, statornică, a secretarului general al partidului pentru înfăptuirea exemplară a hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale ale P.C.R. prin mobilizarea amplă a tuturor forțelor și energiilor națiunii, pentru înaintarea mai rapidă a României pe calea progresului, bunăstării și civilizației socialiste. Cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** rostită la adunarea oamenilor muncii din întreprindere, străbătută de un înalt spirit de responsabilitate comunistă față de destinele țării, a reprezentat o amplă și convingătoare pledoarie, făcută cu o remarcabilă clarviziune și argumente temeinice, pentru impulsionarea activității economice și ridicarea acesteia pe o treaptă calitativ superioară, pentru perfecționarea funcționării organismelor de conducere și a mecanismului economico-financiar, pentru imprimarea unei gîndiri economice înaintate în rîndul cadrelor din economie, al tuturor oamenilor muncii.

REPREZENTÎND un vast program concret de acțiune, cuvîntarea secretarului general al partidului mobilizează amplu energiile și creativitatea celor ce muncesc pentru înfăptuirea integrală a sarcinilor dezvoltării economice a patriei. Pe întreg parcursul său se conturează, ca o idee centrală, atenția deosebită ce se cere acordată pentru **înnoirea amplă și în ritm rapid a întregii producții realizate,** pentru trecerea mai hotărîtă la o producție de mare tehnicitate, de calitate înaltă, superioară, care să se situeze la nivelul produselor similare din alte țări și chiar să le depășească. Creșterea substanțială pe această bază a competivității presupune intensificarea eforturilor de creativitate și organizatorice ale muncitorilor, ale specialiștilor, ale tuturor oamenilor muncii pentru ca în timp scurt să se producă în întreaga economie o adevărată revoluție tehnică care să asigure progresul rapid al țării, afirmarea cu mai multă putere a produselor românești în circuitul mondial de valori. În acest sens se impune o mai mare preocupare pentru realizarea de noi generații de produse cu performanțe tehnice și funcționale superioare. O mai adecvată valorificare a bogatei experiențe de producție și a ideilor novatoare ale muncitorilor maiștrilor și inginerilor, un sprijin mai activ din partea consiliilor oamenilor muncii, o largă mișcare de masă pentru înnoire — iată cerințe esențiale a căror înfăptuire este menită să contribuie substanțial la recuperarea unor restanțe în realizarea integrală a programelor de modernizare a produselor, la accelerarea ritmului — uneori greoi — de penetrare a noului, la înlăturarea tuturor obstacolelor ce se mai manifestă în această direcție.

Înnoirea și modernizarea fabricației trebuie și pot să aducă o contribuție mult mai substanțială ca pînă în prezent la realizarea obiectivelor majore ale planului de producție. Noile tehnologii introduse în anumite sectoare de producție se cer extinse și continuu îmbunătățite, pentru că în acest mod se pot obține sporuri masive de productivitate și ușurarea efortului fizic. Pe de altă parte, prin promovarea mai intensă a tehnologiilor moderne — a căror aplicare permite să se lucreze fără rebuturi, cu adaosuri mici de prelucrare și cu materiale secundare minime rezultate din procesele tehnologice — se poate și trebuie să fie reduse sensibil consumurile de materii prime de bază, combustibil și energie electrică și costurile de producție și să sporească valoarea nou creată. Prin promovarea largă a noului, se pot îmbina optim cerințele unei competitivități înalte cu exigențele impuse de economisirea severă și gospodărirea rațională a materialelor, de valorificarea superioară a resurselor. Lupta pentru o calitate nouă, superioară a întregii activități este practic de neconceput fără o angrenare mai solidă la generatorul de eficiență de mare putere pe care-l reprezintă înnoirile.

REMARCABILĂ pentru contribuția deosebită la creșterea eficienței economice este pasionanta pledoarie pentru **imprimarea unei gîndiri economice înaintate, pentru raționalitate, în rîndurile cadrelor din economie, ale tuturor oamenilor muncii.** După cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** pentru a asigura produselor noastre o înaltă competitivitate, trebuie să gîndim mereu în perspectivă. Ce noi produse se vor realiza într-un orizont mai larg de timp ? Care va fi evoluția cererilor beneficiarilor ? Cum trebuie pregătită din vreme fabricația noilor produse ? Ce noi soluții tehnice și tehnologice vor trebui adoptate în următorii ani pentru a spori considerabil performanțele produselor realizate în condițiile necesității economisirii și valorificării superioare a materiilor prime ? Răspunsul la toate aceste întrebări trebuie căutat și găsit încă de pe acum, în paralel cu rezolvarea cerințelor curente ale producției. În nici un caz nu este eficient, economic și deci admisibil ca sarcinile planului „la zi", ca presiunea unor activități rutiniere să dăuneze preocupărilor de perspectivă. Dacă dorim să fim competitivi, dacă vrem să folosim cît mai eficient potențialul economic disponibil, este necesar ca atunci cînd avem în fază de execuție un anumit produs, oricît de complex ar fi și oricît de înalte performanțe ar avea, să avem în proiectare un altul cu caracteristici și mai înalte și să gîndim și la o a treia generație cu parametri mult mai ridicați. Este o datorie de onoare să fie combătută ferm orice gîndire care, pentru considerente de așa-zisă „economie" în prezent, nu ține seama de cerințele perspectivei.

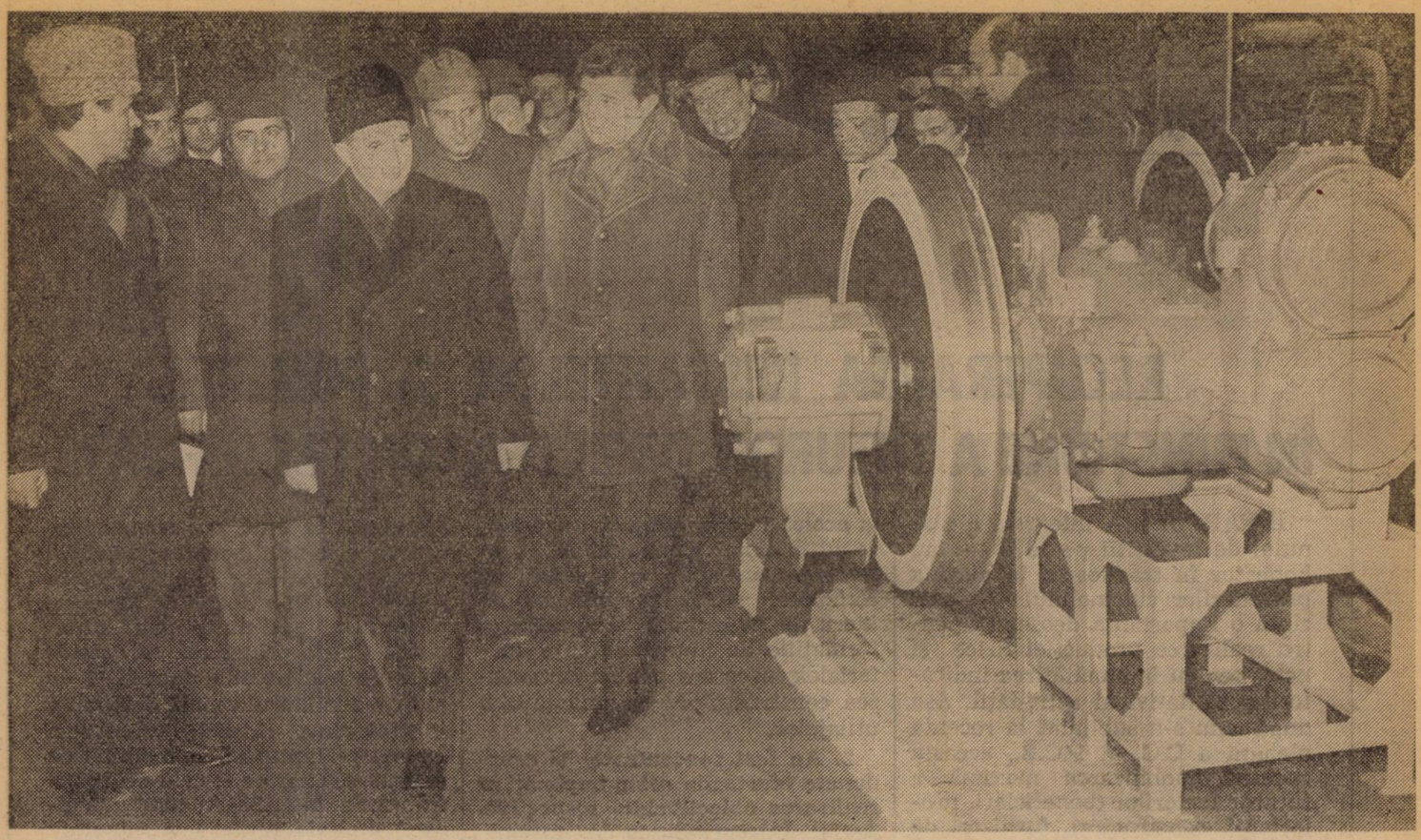

Dialog fructuos de lucru într-unul din sectoarele întreprinderii

Gîndirea de perspectivă se cere urmată de adoptarea, în fiecare întreprindere, a unor măsuri și acțiuni concrete care să asigure pregătirea din timp a producției viitoare, alegerea cu grijă a celor mai eficiente variante de orientare a nomenclatorului de produse, care să constituie premise solide ale creșterii calității și competitivității, ale sporirii volumului exportului, ale satisfacerii mai depline a cerințelor beneficiarilor.

ANALIZA lucidă, realistă, a tuturor problemelor care apar în procesul complex de înfăptuire a obiectivelor din amplul program de dezvoltare social-economică a țării, dezbaterea lor cu curaj, în mod deschis, muncitorește — în mod critic și autocritic cînd este necesar — sînt caracteristice spiritului nou, revoluționar, de a gîndi și acționa pentru progres și bunăstare, imprimat, la îndemnul secretarului general al partidului, în întreaga activitate a forurilor supreme ale autoconducerii oamenilor muncii — adunările generale. Democratismul societății socialiste are ca o trăsătură definitorie discutarea deschisă cu masele de oameni ai muncii a tuturor problemelor ce trebuie soluționate, permanenta consultare în vederea găsirii celor mai viabile modalități de rezolvare a acestora, de perfecționare a activității desfășurate în toate domeniile vieții economice și sociale. La elaborarea acestor soluții sînt chemați să participe toți oamenii muncii, toți cetățenii țării. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că : **„toate problemele pe care le avem de rezolvat le discutăm cu clasa muncitoare, cu întregul popor și împreună găsim soluțiile cele mai bune pentru mersul nostru înainte. În aceasta constă, dealtfel, democrația societății socialiste, în cadrul căreia politica partidului se înfăptuiește împreună cu poporul și pentru popor".**

Democrația socialistă muncitorească, presupune participarea activă, responsabilă, a oamenilor muncii la adoptarea tuturor măsurilor, dar și la înfăptuirea lor, ca bază trainică de asigurare a progresului rapid economic și social. În acest context autoconducerea muncitorească autogestiunea nu sînt o lozincă generală ; ele înseamnă întărirea răspunderii și participării fiecărui colectiv de oameni ai muncii la soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării, la realizarea unui volum considerabil sporit de producție de înaltă tehnicitate, calitate și competitivitate cu cheltuieli minime, la gospodărirea rațională, cu o eficiență cît mai ridicată a mijloacelor de producție încredințate. Ținînd seama de aceasta, adunările generale ale oamenilor muncii au avut un profund caracter de lucru, noile măsuri stabilite vizînd acțiuni concrete pentru aplicarea fermă a hotărîrilor cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, pentru sporirea, cu același potențial productiv, a valorii nou create, pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan la producția fizică și netă, acoperirea cheltuielilor din venituri și obținerea de beneficii peste plan, astfel încît să sporească contribuția fiecărei unități la crearea venitului național, la asigurarea fondurilor de dezvoltare economico-socială a țării. Dat fiind că de creșterea eficienței economice, este nemijlocit legată și mărimea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, în fiecare întreprindere, în toate unitățile se cere acționat cu consecvență și eforturi sporite pentru materializarea integrală, la vreme, a tuturor hotărîrilor luate, a măsurilor adoptate.

Bogdan PĂDURE

Priorități în activitatea de investiții

RECUPERAREA RESTANȚELOR ȘI PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE A TUTUROR OBIECTIVELOR PLANIFICATE

ÎNFĂPTUIREA integrală a planului de investiții pe 1979 — an hotărîtor în traducerea în viață a prevederilor cincinalului — prezintă o importanță deosebită pentru realizarea producției fizice și nete, pentru îmbunătățirea indicatorilor calitativi ai activității. Așa după cum s-a subliniat la recenta plenară a C.C. al P.C.R., aceasta necesită mobilizarea maximă a tuturor factorilor (beneficiari, proiectanți, constructori, furnizori de utilaje și materiale de construcții) pentru punerea neîntîrziată în funcțiune a capacităților productive restante din 1978 și realizarea exemplară a celor prevăzute pentru acest an.

Eforturi coordonate, capacități realizate în devans

CONSTRUCTORII de pe șantierele Întreprinderii de construcții speciale industriale și montaj (I.C.S.I.M.) și-au concentrat eforturile în vederea accelerării ritmului lucrărilor, a scurtării termelor de realizare a obiectivelor prevăzute în plan. Iată, în tabelul nr. 1, situația punerilor în funcțiune programate în 1978. Care au fost principalii factori care au facilitat devansarea termenelor de punere în funcțiune a unor obiective ?

Tabelul nr. 1

Realizarea punerilor în funcțiune pe 1978

Nr. obiective de realizat	
total	68
din care :	
— realizate în devans	4
— în termen	24
— parțial	22
— nerealizate	18

1. Pe parcursul executării lucrărilor, întreprinderea a procedat la **regruparea disponibilităților de la investițiile fără condiții asigurate, la acelea la care existau asemenea condiții.** Compartimentul de producție a urmărit, a corectat și completat zilnic programele de lucru de pe șantiere și a asigurat formațiile de muncă și toate materialele necesare pentru devansarea construcțiilor și montajului utilajelor.

2. **Au fost concentrate și coordonate eforturile celor implicați în realizarea obiectivelor respective.** Astfel, Întreprinderea de mașini-unelte și agregate și întreprinderea „23 August" — în calitate de beneficiari — au acordat constructorului un sprijin efectiv, pe bază unor programe prioritare, pentru asigurarea tuturor condițiilor de execuție : forță de muncă, utilaje și materiale de construcție. În același timp, beneficiarii au preluat o parte din lucrările de montare a utilajelor și au participat la realizarea racordurilor, instalațiilor de forță și canalizării, drumurilor de acces și depozitelor. Astfel, s-a reușit ca la I.M.U.A.B. două capacități — depășind un miliard lei producție/an, între care strungul Carusel de 16 m — să fie date în funcțiune cu circa 180 zile devans, iar la „23 August" alte două capacități (pentru 1 000 t compresoare/an și 500 buc. motoare/an) cu 60-200 zile înainte de termen.

În prezent sînt stadii fizice la unele capacități cum ar fi : noua secție a întreprinderii „Vulcan", pe platforma din Berceni, și două hale pentru secția motoare II la „23 August", care ar permite punerea în funcțiune înainte de termenele prevăzute dacă beneficiarii și furnizorii ar asigura mai din vreme utilaje tehnologice.

De ce „obstacole" în respectarea graficelor ?

PUNÎND în evidență aceste realizări, trebuie să consemnăm însă și serioasele rămîneri în urmă înregistrate în anul precedent. Planul de construcții-montaj pe 1978 a fost realizat doar în proporție de 93,6%, restanțe fizice consemnîndu-se la nu mai puțin de 18 capacități. Cauza principală a acestor restanțe o constituie faptul că de ani de zile **stăruie mari deficiențe în pregătirea investițiilor.** Avem în vedere faptul că la o serie de obiective, cum ar fi cele de la întreprinderile „23 August", „Vulcan" și altele, nu au fost asigurate la timp amplasamentele, deschiderea finanțării, documentația necesară.

S-a dovedit, și în aceste cazuri, că nerespectarea prevederilor legii investițiilor, care stipulează că trecerea la execuția oricărei capacități noi se va face numai atunci cînd toate condițiile sînt create, produce dificultăți în realizarea planului, în punerea în funcțiune la termen a obiectivelor planificate. **Încadrarea în aceste prevederi se impune cu atît mai mult cu cît și constructorul și beneficiarii fac parte din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini.** În loc să dovedească o atitudine fermă, intransigență, I.C.S.I.M. a acceptat, chiar și pentru acest an, o serie de lucrări care nu întrunesc toate condițiile, pe baza promisiunilor unor beneficiari că, pe parcurs, problemele vor fi rezolvate.

Dar chiar în această situație mai puteau fi recuperate unele întîrzieri dacă constructorul ar fi ținut contact mai strîns cu proiectanții și beneficiarii pentru a cunoaște din timp soluțiile de proiect și situațiile reale ce se conturau. Din această cauză, planificarea executării lucrărilor, acoperirea cu forța de muncă necesară pentru fiecare investiție, aprovizionarea cu materiale mai dificil de procurat și asigurarea utilajelor de construcții nu au avut o bază

suficient de certă. Aceasta a dus la diminuarea capacității de producție, cu repercusiuni asupra termenelor de punere în funcțiune.

Graficul de execuție – instrument eficace de urmărire a realizării planului

ANUL ACESTA I.G.S.I.M. are de realizat și de pus în funcțiune 47 de capacități noi și de recuperat restanțele din 1978. Volumul mare de lucrări ridică în fața constructorului necesitatea de a-și doza cît mai bine forțele, de a face o eșalonare cît mai judicioasă a realizării obiectivelor în funcție de termenele de predare la beneficiari.

Tabelul nr. 2

Eșalonarea punerilor în funcțiune pe 1979

	Total	din care industriale
	47	38
Tr. I	7	7
Tr. II	12	11
Tr. III	12	6
Tr. IV	16	14

În tabelul nr. 2 este redată această eșalonare, la care se vor adăuga însă și restanțele din 1978, ale căror termene sînt în curs de precizare.

De menționat că în acest an situația se prezintă mai bine sub aspectul asigurării **documentației de execuție.** Pînă la începutul lunii februarie aceasta era asigurată pentru 80% din lucrări (în 1978 — 70%), din care, pentru semestrul I, integral. Pe de altă parte, au fost luate măsuri tehnice și organizatorice, menite să contribuie la grăbirea ritmului de lucru pe șantiere, între care menționăm :

- întocmirea pentru prima dată a unor **grafice de execuție complete la nivelul fiecărui beneficiar și pe obiective.** Aceste grafice permit să se urmărească modul de realizare valorică a planului de construcții-montaj și a punerilor în funcțiune la termenele stabilite. S-a realizat, totodată, o mai bună distribuire a lucrărilor din plan pe șantiere în funcție de forța de muncă și dotarea tehnică disponibilă ;

- trecerea la aplicarea și extinderea unor **tehnologii avansate.** Fundațiile foarte adînci, de pildă, vor fi executate printr-un procedeu de execuție cu pereți mulați (la cota minus 18 m), prin care se reduce consumul de metal și timpul de execuție a lucrării la 1/2 din necesar față de tehnologia anterioară (acest procedeu se și aplică la fundația presei de 12 mii t la I.M.G.B.). Montarea elementelor metalice foarte grele, la înălțimi de 22 m, se va face cu macarale executate prin autodotare, prin care se realizează economii de 4,5 mil. lei valută-vest. Față de procedeul clasic se reduce durata de execuție, iar productivitatea muncii crește cu peste 60% ;

- extinderea acordului global de la 70% în 1978 la 75 % în acest an.

Toate aceste măsuri, ca și altele — printre care amintim și calificarea unui număr însemnat de muncitori în meserii deficitare (dulgheri, zugravi-vopsitori, instalatori, lăcătuși, sudori etc.) — creează posibilități mai bune pentru realizarea sarcinilor de plan.

Cum este asigurată baza tehnico-materială ?

O PROBLEMĂ de maximă importanță, nerezolvată satisfăcător la începutul lunii februarie, era asigurarea resurselor tehnico-materiale pentru lucrările din acest an. Pe baza sarcinilor de plan, a obiectivelor ce urmează a fi executate și a graficelor întocmite pentru fiecare capacitate, întreprinderea și-a fundamentat necesarul de materiale în funcție și de normele de consum. Cotele alocate sînt însă mai mici decît necesarul solicitat.

La materiale de construcții, dintr-un necesar calculat de 316 mii mc de agregate de bază (nisip, pietriș, agregate de carieră), au fost alocate prin cote numai 180 mii mc. Mult sub necesar se prezintă și cotele de prefabricate din beton, geamuri laminate, cărămizi refractare, bitum, polistiren expandat, tîmplărie din lemn etc.

Lipsa acestor materiale și-a pus, chiar de la începutul anului, pecetea asupra folosirii unor capacități de producție. Astfel, la capacitatea de 3 000 mc beton/zi în 2 schimburi, în cele două stații centralizate din București s-au realizat maximum 2 000 mc/zi, în unele zile producția scăzînd chiar și sub 100 mc/zi. Lipsa materialelor de construcție, în special de agregate de balastieră, a fost cauza principală care a determinat realizarea planului de construcții-montaj al întreprinderii, în luna ianuarie, doar în proporție de 68%. Rezolvarea acestei probleme necesită o preocupare sporită din partea întreprinderii pentru **găsirea unor surse locale și apropiate de astfel de materiale și acoperirea integrală în acest fel a necesarului.** Pe de altă parte, prin **folosirea mai judicioasă a parcului propriu de mijloace auto,** trebuie să se asigure transportarea acestor agregate în timp cît mai scurt pe șantierele sale.

În fundamentarea planului de aprovizionare cu metal întreprinderea a luat în considerare o anumită reducere a indicelui de consum (tone/milion lei producție) : la oțel beton de la 15 la 14,6 tone, la profile mijlocii și ușoare de la 6,52 la 5,55 tone etc. Cu toate acestea, posibilitățile de reducere, pe toate șantierele, a consumurilor de materiale (mai ales prin îmbunătățiri aduse proiectelor, înlăturarea risipei, mai buna manipulare și gospodărire a acestora) sînt încă mari ; constructorii ca și proiectanții trebuie să acorde întreaga atenție acestei probleme pentru ca, prin realizarea unui volum mai mare de economii (în primul rînd la metal), să se **acopere** diferențele între necesarul reclamat și cotele alocate.

Se mențin o serie de dificultăți și în asigurarea pieselor de schimb pentru autocamioane, excavatoare și buldozere. Dificultățile în acest domeniu au cauzat, la nivelul anului trecut, staționări ale mijloacelor de transport de circa 20-25% din timpul afectat funcționării lor. În legătură cu aceasta se impune **ridicarea nivelului calitativ al reparațiilor și întreținerilor** pentru a prelungi durata de utilizare a mijloacelor de transport din parcul auto al întreprinderii. Apoi, este imperios necesar ca întreprinderea să meargă mai mult pe linia **recondiționării** unor piese vechi și chiar a realizării, prin forțe proprii, a unor repere.

ÎNFĂPTUIREA planului de construcții-montaj pe acest an, recuperarea rămînerilor în urmă necesită concentrarea eforturilor pentru rezolvarea corespunzătoare a tuturor problemelor ce depind, în primul rînd, de constructor, de sprijinul concret și operativ pe care îl vor acorda în continuare ministerul de resort, ceilalți factori investiționali cu obligații directe în acest domeniu.

Gh. DRĂGHICI
L. ȚINTEA

Amplă mobilizare pentru îndeplinirea planului pe 1979

PRODUCȚIA DE CĂRBUNE LA NIVELUL CERINȚELOR ENERGETICE ALE ȚĂRII

OBIECTIVELE mobilizatoare ce trebuie atinse în acest al patrulea an din actualul cincinal impun în fiecare întreprindere și centrală industrială, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din Capitală, concentrarea amplă a tuturor forțelor pentru realizarea la timp și la un nivel calitativ superior a producției fizice, pentru valorificarea tot mai largă și eficientă a rezervelor existente la fiecare loc de muncă. Investigația noastră își propune să evidențieze modul în care se înfăptuiesc aceste cerințe în întreprinderile miniere și producătoare de energie electrică din județul Gorj, și ce se cere întreprins pentru ca sarcinile de plan pe 1979 să fie realizate integral.

Obiectivul principal : realizarea producției fizice

PENTRU exploatarea și valorificarea unor bogate resurse naturale existente în județ, în anii construcției socialiste au fost ridicate și date în exploatare o serie de mari întreprinderi miniere și producătoare de energie electrică organizate pe principii moderne și dotate cu instalații și utilaje de mare randament. Sarcinile care revin acestor întreprinderi au crescut an de an, ele trebuind să furnizeze economiei naționale cărbune și energie electrică în cantități corespunzătoare condițiilor create. Despre amploarea acestor sarcini vorbește fie numai și faptul că în acest an întreprinderile miniere Motru, Rovinari, Jilț — puternice unități ale Combinatului carbonifer Oltenia — trebuie să extragă, din exploatări subterane și cariere la zi, circa 30 milioane tone lignit și să-l livreze ritmic termocentralelor, conform graficelor stabilite. La rîndul lor, termocentralele de la Rovinari și Turceni trebuie să valorifice mai bine lignitul, să reducă la limita minimă consumul de combustibili superiori și să livreze în acest an economiei naționale aproape un sfert din cantitatea de energie electrică produsă în țară.

În scopul realizării acestor sarcini, în toate unitățile miniere și energetice au fost luate măsuri tehnico-organizatorice menite să conducă la **valorificarea mai amplă a potențialului productiv,** la livrarea ritmică a cărbunelui și energiei electrice.

„Pentru acest an, ne spunea tovarășul *Marin Ștefănescu,* directorul Întreprinderii miniere Motru, ne revine sarcina de a extrage și livra beneficiarilor cu 3,6 milioane tone mai mult cărbune față de 1978. Realizarea unei asemenea creșteri a impus necesitatea găsirii de noi soluții tehnice și organizatorice, care să permită utilizarea la parametri mai ridicați a mijloacelor mecanizate din dotare și a forței de muncă.

Trecerea la înfăptuirea măsurilor elaborate — între care a acelora care urmăresc **utilizarea mai rațională a instalațiilor și agregatelor din dotare, organizarea mai bună a formațiilor de lucru pe posturi și brigăzi, efectuarea operativă și de calitate a reviziilor și reparațiilor, punerea la termen în funcțiune a unor noi capacități și fronturi de lucru etc.** — a făcut posibilă, încă din prima lună a acestui an, obținerea, pe posturi, brigăzi și la nivelul exploatărilor, a unor randamente superioare celor din perioadele anterioare. Astfel, la exploatările carbonifere din subteran (Horăști, Leurda, Ploștina, Lupoaia, Roșiuța și Motru vest), datorită condițiilor favorabile create — punerea în exploatare de noi abataje, asigurarea de mijloace mecanizate moderne de tăiat cărbune și înaintări etc. — s-a realizat, în prima lună a acestui an, o producție suplimentară de peste 10 000 tone cărbune. Condițiile bune create în exploatările noastre au permis ca, în luna ianuarie, din cele 25 abataje, 12 să depășească media lunară de înaintare de 60 de metri, cît se realizează, de obicei, potrivit literaturii de specialitate, la abatajele mecanizate. S-au realizat și unele **recorduri** nu numai pentru întreprinderea noastră, dar și pentru exploatări similare din alte țări : 89 metri și, respectiv, 96 metri viteză de înaintare lunară în două abataje de la exploatarea Leurda și 100 m într-un abataj la Horăști etc.

Și la exploatarea de la suprafață — cariera carboniferă Lupoaia — planul pe ianuarie 1979, cu toate condițiile climaterice nefavorabile, a fost îndeplinit la cotele stabilite. Aici, **randamentul pe un excavator a sporit la 1 200 mc față de 1050 în anul trecut,** ceea ce se materializează și în creșterea timpului de utilizare zilnică a acestora de la 10 la 13 ore".

Rezultate pozitive au fost înregistrate și de către minerii de la întreprinderea Jilț, care și-au depășit în ianuarie sarcinile de plan la extracția și livrarea cărbunelui, precum și cei de la unele exploatări la zi din cadrul întreprinderii Rovinari (Beterega I, II și Gîrla), care au extras aproape de două ori mai mult cărbune față de perioada corespunzătoare din anul trecut. Aceasta a permis și termocentralelor din Rovinari, Turceni și Işalnița să producă și să furnizeze Sistemului energetic național mai multă energie electrică, în raport cu luna ianuarie 1978.

Evident, este un început, bun, dar care, din păcate, nu se înregistrează în toate unitățile productive. Investigația noastră a scos la iveală unele neajunsuri mai vechi sau mai noi, care se repercutează negativ asupra realizării sarcinilor de plan. În ce constau, de fapt, acestea ?

Punerile în funcțiune : de ce decalaje între prevederi și realizări ?

ESTE CUNOSCUTĂ importanța intrării în funcțiune a obiectivelor pentru realizarea sarcinilor planificate de creștere a producției. Or, în multe cazuri și, îndeosebi, în exploatările la zi (cariere), programele de investiții ale întreprinderilor miniere nu au fost realizate, o serie de capacități prin care se creau noi fronturi de lucru fiind date doar parțial în funcțiune sau, uneori, nerealizate.

Aceste nerealizări sînt determinate, în principal, de slaba organizare a activității Întreprinderii de construcții-montaj a combinatului și pregătirii necorespunzătoare a unor investiții. Ca urmare, în unele cazuri (mai ales în exploatările aparținînd de întreprinderea Rovinari), s-a trecut la execuția de lucrări propriu-zise fără a se lua măsuri de executare a drumurilor de acces și fără a se realiza temeinic asecările necesare. În alte situații s-au produs întîrzieri în montarea utilajelor : bunăoară, la cele mai multe excavatoare de capacitate mare, montajul a durat 15 luni, față de 9-12 prevăzute. La deficiențele unității de construcții-montaj, între care un loc important a ocupat lipsa forței de muncă cu calificarea necesară, s-au adăugat și dificultățile provocate de unii furnizori din cadrul industriei constructoare de mașini, care **n-au livrat ritmic și în ordinea succesiunii lucrărilor o serie de ansamble și subansamble.** Numai în 1978, asemenea întîrzieri s-au ridicat la luni de zile.

„Faptul că întreprinderea noastră nu-și realizează la cotele prevăzute sarcinile de extragere a cărbunelui, ne spunea tovarășul *Victor Ciuki*, director tehnic la Întreprinderea minieră Rovinari, se datorește nepunerii în funcțiune a unor mari și importante cariere, ca urmare a nepregătirii investițiilor, deficiențelor în organizarea activității constructorului de specialitate, care aparține de combinatul nostru. Ele s-au manifestat în principal în : a) **neefectuarea din vreme a sistemului de asecări, ceea ce face ca, în special toamna și iarna, să se producă unele infiltrații de apă ; b) neasigurarea unor termene corelate de contractare a unor utilaje din import cu diferitele faze de construcție sau întîrzierea unor importuri** (fapt ce a determinat rămîneri în urmă la montajul unor excavatoare în carierele noi)".

Cu întîrzieri în punerea în funcțiune a unor capacități noi se confruntă și întreprinderile electrocentrale Rovinari și Turceni. „Anul trecut, sublinia tovarășul *Alexiu Matic*, directorul Întreprinderii electrocentrale Turceni — planul de investiții (antreprenor Trustul de Construcții energetice București — grupul Turceni) a fost realizat la obiectivele din cadrul termocentralei noastre în proporție de numai 98%. Ca urmare, s-au produs o serie de întîrzieri : blocul energetic nr. 1 de 330 MW, care trebuia pus în funcțiune la 30 iunie 1978, a fost terminat la 9 iulie, iar blocul nr. 2, care avea termen de dare în folosință 30 septembrie 1978, nu este gata nici în prezent. De altfel, toate aceste întîrzieri au afectat realizarea planului de producție a energiei electrice și în prima lună a acestui an. La slaba capacitate de organizare a activității constructorului s-au adăugat neajunsurile pricinuite și de nelivrarea la termenele contractate de către unii furnizori ai M.I.C.M., a diferitelor echipamente energetice necesare. Restanțele în livrare se cer recuperate urgent, deoarece afectează punerile în funcțiune de la blocurile energetice nr. 3 și 4. Sînt și cazuri cînd unele neajunsuri au fost provocate de beneficiar, care nu acționează cu suficientă operativitate pentru asigurarea scoaterii din circuitul agricol a unor suprafețe de teren și obținerea la timp a documentațiilor necesare".

Realizarea integrală a programului de investiții din acest an, cît și recuperarea rămînerilor în urmă din anii anteriori, impun luarea unor măsuri care să accelereze ritmul de activitate pe șantiere, atît în ce privește deschiderea de noi fronturi de lucru în carierele de cărbune, cît și în direcția finalizării mai grabnice a lucrărilor de montare a turboagregatelor energetice la termocentralele de la Turceni și Rovinari. Între acestea menționăm :

— **concentrarea fronturilor de lucru ale Întreprinderii de construcții-montaj de mine și cariere noi** (aparținînd Combinatului minier Oltenia) **la principalele obiective cu termene de punere în funcțiune în trimestrul I, asigurînd în acest scop atît forța de muncă, cît și utilajele de construcții necesare ;**

— **la noile exploatări la zi, care prezintă condiții deosebite** (umiditate mare, pînze freatice la mică adîncime etc.), **să se execute de către constructor din vreme lucrările de asecare, drumurile de acces pentru utilaje grele** — factori de mare importanță în derularea ulterioară în condiții bune a exploatării cărbunelui ;

— **beneficiarii de investiții, atît din exploatările miniere, cît și din întreprinderile producătoare de energie electrică, să colaboreze și să ajute efectiv cu mijloace disponibile, umane și tehnice, pe constructor, în special în grăbirea ritmului de montare a diferitelor agregate ;**

— **furnizorii de utilaje din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, ai Ministerului Energiei Electrice** („Vulcan", „Aversa", I.M.G. din București, I.C.M. Reșița, întreprinderile de utilaj minier din Petroșani și Baia Mare, „Electroputere"—Craiova etc.), **să-și onoreze la termen contractele de livrare a diferitelor utilaje și instalații.**

O cerință imperioasă : ridicarea randamentului utilajelor de lucru

DE O MARE însemnătate în sporirea producției de cărbune și energie este exploatarea rațională și la parametri ridicați a tuturor instalațiilor și agregatelor din dotare, folosirea mai judicioasă a forței de muncă. Faptele dovedesc că în unitățile investigate se mențin, în general, **deficiențe în programarea și utilizarea rațională a potențialului productiv, în aprovizionarea cu combustibil de calitate și piese de schimb, în pregătirea personalului muncitor, în efectuarea la timp și în bune condițiuni a reviziilor și reparațiilor.**

„Pentru obținerea unor randamente superioare în producția de energie, ne spunea inginerul *Ion Popescu*, directorul întreprinderii „Electrocentrale"—Rovinari, se cer eforturi sporite din partea exploatărilor carbonifere din Rovinari, care ne aprovizionează cu cărbune. În 1978 calitatea lignitului s-a situat cu 200 kcal/kg sub nivelul prevăzut în STAS. Alături de alte cauze, aceasta a condus la depășirea cu 81,6 gr. cc kWh a consumului specific de combustibil, ceea ce s-a soldat cu folosirea suplimentară a unei cantități de păcură echivalentă cu 244 000 tcc. Tot în legătură cu calitatea cărbunelui, trebuie să arătăm că existența în loturile livrate a unor

V. BOESCU
P. BOGDAN

(Continuare în pag. 16)

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ ÎN SPRIJINUL DESFĂȘURĂRII RITMICE A PRODUCȚIEI

Cum funcționează bazele specializate ?

DUPĂ CUM SE ȘTIE aprovizionarea unităților economice se realizează, pentru cantitățile vagonabile, prin relații contractuale directe între furnizori și beneficiari, iar pentru cantități nevagonabile prin depozite și baze de aprovizionare (în număr de peste 100), organizate pe întreg teritoriul țării. Acestea aparțin fie de Ministerul Industriei Metalurgice (6 baze), Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (40 baze), Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe (baze în toate județele și 8 filiale în Capitală), fie de bazele cooperației. În fine, sînt și o serie de baze, așa-zise specializate, ale altor ministere sau organizații economice. Cum își desfășoară activitatea aceste baze ?

Trebuie să spunem că o bună parte din ele sînt departe de a satisface solicitările diferiților beneficiari. Avem în vedere, mai ales, **bazele specializate**, constituite în prezent pe criteriul beneficiarilor și al subordonării acestora și numai pentru anumite produse. Sistemul practicat obligă ca o întreprindere bugetară (spital, creșă, cantină, școală etc.) să se aprovizioneze cu un material, utilaj etc. de la o bază, iar o altă întreprindere sau unitate bugetară, de pe același teritoriu, cu aceleași materiale, de la o altă bază. Pentru a fi mai explicit am să dau un exemplu.

Baza de aprovizionare a Ministerului Sănătății, prin nomenclatorul aprobat, aprovizionează unitățile spitalicești, social-culturale, întreprinderi și unități de cercetare subordonate consiliilor populare (pentru creșe, cantine, grădinițe, școli) etc. direct sau prin secțiile de investiții ale consiliilor populare județene cu mobilier de specialitate, utilaje de bloc alimentar, echipament de protecție etc. de care acestea au nevoie pentru funcționare. Dar astfel de materiale și utilaje sînt solicitate și de unități ce nu sînt tutelate de direcțiile sanitare sau consiliile populare județene. În această situație, unitățile respective (nu puține la număr) sînt nevoite să caute, prin mijloace proprii, furnizori care posedă astfel de materiale. În cele mai multe cazuri ele nu se pot aproviziona, întrucît de obicei solicită cantități reduse de astfel de materiale, pe care puțini furnizori se angajează să le producă. În astfel de situații apelează la bazele specializate, de care sînt însă refuzați, pentru că au o altă subordonare. Această situație conduce la pierderi mari de timp, la folosirea neraională a mijloacelor de transport, într-un cuvînt la cheltuieli neeconomicoase și mijloace scoase nejustificat din circuitul economic.

Se creează și alte inconveniente. Bunăoară, producătorii unor astfel de materiale și utilaje fiind limitați, se văd asaltați în anumite perioade din an cu comenzi și solicitări pe care nu le pot onora, în timp ce în unele baze de aprovizionare asemenea utilaje și materiale stau fără mișcare. În vederea remedierii acestor neajunsuri, propun următoarele :

1. **specializarea unor baze de aprovizionare să se facă pe gen de materiale, de mobilier și nu pe grupe de beneficiari ;**

2. **bazele și depozitele existente în subordinea M.A.T.M.C.G.F.F. ar trebui să asigure nevoile consumatorilor cu materialele de uz general în cantități nevagonabile, în timp ce bazele specializate să livreze mobilier, echipament de protecție, utilaje bloc alimentar și de spălătorie, utilaje frigorifice, tuturor beneficiarilor solicitatori, indiferent de subordonare.** Acest lucru ar asigura, în afară de satisfacerea promptă și la termenele stabilite a cererilor solicitatorilor, și o rațională folosire a mijloacelor de transport, evitîndu-se, în plus, rămînerea fără mișcare sau cu mișcare lentă a unor materiale și utilaje în diferite baze ;

3. **anumite cantități de materiale, ca tablă inox, butelii oxigen etc., ce sînt repartizate prin coordonatorii de balanțe unor baze specializate, să nu mai treacă prin depozitele Bazei de aprovizionare a municipiului București — acest fapt comportînd transport dublu ;**

4. **prin bazele de aprovizionare să se asigure cadrul de desfacere** — printr-o publicitate adecvată — **a cantităților de materiale, utilaje, obiecte de inventar aflate în depozitele furnizorilor care, din cauze obiective, nu au fost livrate beneficiarilor contractanți ;**

5. **nomeclatoarele bazelor de aprovizionare să se revizuiască an de an, completîndu-se cu noi sortimente și tipodimensiuni ; în acest fel beneficiarii nu vor mai fi obligați să apeleze la fondul pieței.**

C. DRAGOMIR
economist principal
Baza de aprovizionare
a Ministerului Sănătății

OPINII

Perfecționarea întocmirii balanțelor materiale

● Dimensionarea rațională a stocurilor finale ● Balanțele sintetice detaliate pe sortimente

POTRIVIT reglementărilor în vigoare, normele de stoc se elaborează în vederea asigurării continuității producției și utilizării cît mai raționale a resurselor materiale. Existența unor reglementări precise de determinare a lor ar trebui să se reflecte în modul de întocmire a balanțelor materiale, de așa natură încît să ofere garanția continuității producției. Dintre numeroasele probleme care apar în legătură cu aceasta, aș dori să menționez doar că multe neajunsuri în aprovizionarea și desfacerea producției își au originea în stabilirea în balanțe, în unele cazuri, a unor stocuri finale mai mici decît producția pe o zi. Spre exemplu, stocul final din balanța cauciucului sintetic indigen pentru anul 1979 este dimensionat astfel:

finele trim. I zero
finele trim. II producția pe 6 ore
finele trim. III producția pe 3 ore
finele trim. IV producția pe 10 ore

Aceasta ar presupune ca, pînă la 31 martie 1979 — orele 24 — să se vîndă absolut tot ce s-a produs exact pînă la aceeași dată, ceea ce practic este imposibil. Realitatea arată că cel puțin

S. CORNEL

(Continuare în pag. 16)

D 646

1979 FEB 2 3

curier
economic legislativ

PROBLEME PRIVIND CONTRACTUL DE TRANSPORT

Aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderilor este indisolubil legată de transporturile de mărfuri în special pe calea ferată și prin mijloace auto. Deși contractul de transport este un contract distinct de cel de aprovizionare, între ele este o strînsă interferență, contractul de furnizare determinînd natura, condițiile de încheiere și termenul de executare a celui de transport.

Eficiența transportului de mărfuri este determinată de o sumă de factori avuți în vedere în operațiunea de optimizare — distanța, ruta, volumul și greutatea mărfurilor etc. —, precum și de respectarea întocmai a reglementărilor privind încheierea și executarea contractelor de transport. Față de rolul pe care îl au acestea din urmă, am considerat util să alcătuim prezentul grupaj pe tema contractelor de transporturi de mărfuri pe calea ferată și prin mijloace auto, grupaj pe care îl încheiem cu mai multe soluții arbitrale, date în litigii supuse spre soluționare organelor de arbitraj.

Contractul de transport de mărfuri — scrisoarea de trăsură

În relațiile dintre unitățile socialiste, între care există un contract de furnizare, contractul de transport de mărfuri, pe baza căruia se transportă marfa de la furnizor la beneficiar, constituie în cele mai multe cazuri, un mijloc de realizare a contractului de furnizare, exprimînd modalitatea în care se face deplasarea mărfurilor între cele două părți contractante.

Transportul efectuîndu-se de o a treia unitate socialistă — unitatea de transport — se încheie un contract de transport de mărfuri la care participă cele trei părți : expeditor-cărăuș-destinatar.

În practica noastră deosebim două categorii de contracte de transport:

1. **Contractul anual de prestații transport** — care este faza contractuală de pregătire a transportului și în care se prevăd obligații pentru părți — cu privire la asigurarea vagoanelor de către cărăuș pentru transportul mărfurilor și cu privire la asigurarea mărfurilor pentru transport de către unitatea expeditoare — în vederea efectuării transporturilor contractate.

2. **Contractul de transport mărfuri** — adică scrisoarea de trăsură pe baza căreia cărăușul execută transportul între expeditor și destinatar.

Ne vom ocupa numai de acest al doilea contract de transport, care se prezintă sub forma de scrisoare de trăsură.

În executarea contractului de transport de mărfuri, se folosesc și alte forme de contracte de transport : foaia de expediție, buletinul de mesagerii etc.

Contractul de transport este încheiat și începe să producă efecte juridice din momentul cînd cărăusul primește vagonul încărcat cu marfă de la expeditor și aplică ștampila stației de expediere (cu data) pe contractul de transport. Contractul încetează cînd stația de destinație eliberează destinatarei unicatul scrisorii de trăsură și primește de la destinatar avizul și adeverința de primire semnată de delegatul destinatarei, eliberînd transportul pentru care destinatarul achită taxele care îl grevează.

Spre deosebire de celelalte contracte economice, în care acordul de voință al părților semnatare, trebuie să fie dat de conducerea celor două părți contractante, în scrisoarea de trăsură acordul de regulă este prealabil, dat în faza de pregătire. În scrisoarea de trăsură este suficientă semnătura unui delegat al unității expeditoare, iar din partea cărăușului, este necesară ștampila stației de expediere.

Contractul de transport mărfuri — scrisoarea de trăsură, care este un contract special, se completează parțial de expeditor și parțial de calea ferată. Adică datele privind denumirea exactă a expeditorului și destinatarului, denumirea mărfii, cantitatea mărfii, numărul vagonului, numărul sigiliilor aplicate de predător, toate acestea se completează de predător. Cărăușul completează data încheierii contractului de transport, adică data primirii vagonului încărcat, datele de taxare, datele de cîntărire din stația de expediere sau de pe parcurs, data sosirii transportului la destinație și data eliberării mărfii.

Pentru primirea transportului de la cărăuș, destinatarul semnează doar avizul și adeverirea de primire.

Scrisoarea de trăsură se întocmește în cinci exemplare :

1. Exemplarul de serviciu — care însoțește marfa de la stația de expediere la stația de destinație, iar după eliberarea transportului se trimite la Direcția control al veniturilor din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor.

SUPLIMENT la „REVISTA ECONOMICĂ" nr. 7/1979

2. Unicatul — care însoțește transportul și se eliberează destinatarului odată cu marfa.

3. Avizul și adeverirea de primire — însoțește marfa și se reține de stația de destinație, drept dovadă a eliberării mărfii fiind exemplarul pe care destinatarul semnează pentru primirea mărfii.

4. Duplicatul — care se înmînează predătorului de stația de expediere.

5. Copia — care rămîne la stația de expediere.

Încheierea acestui contract de transport, creează pentru cărăuș obligația de a transporta marfa de la stația de expediție la stația de destinație, de la expeditor la destinatar.

Prin scrisoarea de trăsură se creează raporturi juridice între cele trei părți participante la contract, în raport de cel care dispune de marfă la un moment dat.

Regulamentul la HCM 941/959 art. 3 definește astfel părțile din scrisoarea de trăsură :

— expeditor — organizația care predă mărfurile la transport ; cărăuș — organizația care execută transportul ; destinatar — organizația care primește produsele transportate.

Nu este obligator, ca părțile din scrisoarea de trăsură să aibă personalitate juridică. Organizarea unităților prevede că în cadrul întreprinderilor și centralelor pot funcționa și subunități ca fabrici, uzine, grupuri șantiere etc. Aceste subunități trebuie să încheie contractele pentru transportul mărfurilor direct ; dacă ar fi altfel, modalitatea de a obține semnătura și completarea datelor din scrisoarea de trăsură de la unitatea cu personalitate juridică ar necesita timp și formalități inutile.

Părțile care încheie contractul de transport sînt : expeditorul și cărăușul (regionala stației de expediere) iar părțile care participă la contractul de transport, între care intervin raporturi juridice din momentul încheierii contractului de transport în tot cursul executării lui, sînt : expeditorul-cărăușul-destinatarul.

În literatura juridică s-a exprimat părerea că destinatarul este o persoană străină de contractul de transport, asupra căreia contractul își produce numai efectele.

Deși destinatarul nu participă direct la încheierea contractului de transport mărfuri — scrisoarea de trăsură — și nu își exprimă acordul de voință la întocmirea lui, el trebuie să fie considerat totuși ca parte pentru că transportul fiind un mijloc de executare al unui contract de furnizare, acordul unității destinatare (beneficiare) pentru transportul mărfurilor există încă din faza încheierii contractului de furnizare, în care este indicat mijlocul de transport și stația de destinație.

Obiectul contractului de transport, fiind de o așa natură încît creează raporturi de drept între organizația de transport și două unități participante — expeditorul și destinatarul — a fost necesar să se precizeze de legiuitor pînă unde se extind raporturile expeditorului cu cărăușul și de unde încep cele dintre cărăuș și destinatar.

Art. 85 din Regulamentul de Transport, limitează raporturile dintre părți, astfel :

Pentru taxe de transport sau alte sume plătite în virtutea contractului de transport, raporturile juridice există între cel care a efectuat plata și căruș (Regionala care a încasat suma).

Pentru celelalte acțiuni împotriva căii ferate — dreptul la acțiune aparține expeditorului atit timp cît acesta are dreptul de a modifica contractul de transport și destinatarului din momentul cînd a primit transportul, scrisoarea de trăsură, sau a achitat taxele de transport.

Astfel, raporturile juridice se nasc între expeditor și cărăuș în momentul cînd unitatea de transport (stația de expediere) primește transportul și aplică ștampila pe scrisoarea de trăsură și continuă pînă în momentul cînd transportul ajuns în stația de destinație, este predat destinatarului, adică în tot timpul cît expeditorul poate să dispună de marfă.

Din momentul eliberării transportului la destinatar și a semnării de către acesta a scrisorii de trăsură (aviz și adeverire primire) sau cînd acesta achită taxele de transport, ridicînd scrisoarea de trăsură de la casă, se nasc raporturi juridice între destinatar și cărăuș.

Relațiile dintre părțile participante la scrisoarea de trăsură și cărăuș se realizează prin regionalele de care aparține fie stația de expediere (expeditor-cărăuș) fie stația de destinație (cărăuș-destinatar).

Practica arbitrală confirmă dispozițiile Regulamentului de Transport, art. 85, în sensul următor :

Expeditorul se află în raport juridic cu cărăușul, numai prin stația de expediere și numai pînă în momentul eliberării transportului către destinatar. Orice acțiune a expeditorului, față de regionala stației de destinație este inadmisibilă în tot cursul transportului. Din momentul eliberării mărfii la destinatar, acțiunea expeditorului devine inadmisibilă și împotriva regionalei în cuprinsul căreia se află stația de expediere. Și invers, destinatarul se află în raporturi de drept doar cu regionala stației de destinație și numai din momentul cînd a primit marfa. Acțiunea destinatarului, este întotdeauna inadmisibilă împotriva regionalei în raza căreia se află stația de expediere. Față de stația de destinație, acțiunea este inadmisibilă numai atita timp cît destinatarul nu a primit transportul sau scrisoarea de trăsură de la cărăuș.

Deci din momentul cînd destinatarul a semnat documentul de transport se creează raporturi juridice între el și cărăuș, indiferent dacă a primit marfa sau susține că nu a primit-o.

Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 prevede că destinatarul aplică ștampila pe scrisoarea de trăsură și semnează documentul numai după ce a verificat încărcătura și documentul de transport. Dacă nu i se eliberează vagonul, nu semnează scrisoarea de trăsură. Semnătura și ștampila destinatarului pe scrisoarea de trăsură, duc la prezumția că marfa a fost eliberată, și îi revine sarcina destinatarului de a dovedi că nu a primit marfa, dacă pretinde acest lucru la arbitraj.

În practică se întîmplă uneori cînd transportul se eliberează unei alte unități decît destinatarului indicat în scrisoarea de trăsură. aceasta bineînțeles în mod greșit, pentru că transportatorul nu poate elibera marfa decît pe bază de document și numai destinatarului din document. Această unitate deși nu este destinatara transportului, semnează scrisoarea de trăsură.

Care este calitatea unității care a primit transportul care nu îi era destinat ? A aderat această unitate la contractul de transport în momentul primirii mărfii ? Devine parte în scrisoarea de trăsură ? Este evident că nu ! Părțile din contractul de transport rămîn aceleași și nu pot fi schimbate prin eliberarea mărfii unei alte unități.

În contractul de transport, în situația cînd nu este executat conform indicațiilor din cuprinsul său, raporturile juridice se mențin între expeditor și cărăuș, rămînînd obligația cărăușului de a preda marfa la destinație. Pentru nepredarea transportului unității destinatare, cărăușul răspunde față de expeditor.

În această situație cel în drept a acționa pe cărăuș este expeditorul.

Neeliberarea mărfurilor în stația de destinație, către destinatarul din scrisoarea de trăsură, ci unei alte unități, echivalează cu neexecutarea prestației de transport, cu neexecutarea contractului de transport.

Pierderile de documente de transport, rătăcirea documentului de transport, de marfă expediată, sînt posibile. Ele au fost prevăzute în Instrucția 156 a Direcției mișcării și comercialului din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. Într-o asemenea situație, în cazul găsirii unui transport fără scrisoare de trăsură — cărăușul întocmește forme pentru înlocuirea documentului pierdut : buletin de prisos sau un aviz și adeverire primire întocmit pe foaie de expediție, iar în cazul cînd se găsește o scrisoare de trăsură fără marfă, se întocmesc forme de constatarea lipsei : buletinul de lipsă.

Instrucția 156, la art. 19, pct. 6, prevede că „Expedițiile mesagerii, colete și vagoane rătăcite de documentul de transport (prisosuri) care nu au putut fi identificate cu lipsurile corespunzătoare, aflate pe rețea, pot fi acordate în compensare destinatarilor care au lipsuri, dacă felul mărfii și greutatea expediției lipsă, corespund

cu felul mărfii și greutatea prisosului".

Deși această prevedere nu este legală, pentru că între unitățile socialiste nu se admit compensări — considerăm totuși că este o oarecare rezolvare, a lipsurilor din transport și a prisosurilor găsite în stațiile a căror destinatari nu au putut fi identificați.

Soluția adoptată de Instrucția CFR este bună, dar nu rezolvă definitiv pierderile și rătăcirile de mărfuri, pentru care ar trebui găsit un alt procedeu, care să desființeze aceste carențe ale transportului pe calea ferată, o rezolvare modernă de tip organizatoric — prin înființarea unei unități computerizate, care să posede toate datele de prisosuri și lipsuri pe țară și care să poată în orice moment să stabilească concordanța între un prisos găsit pe o regională și o lipsă de pe altă regională. Sau între un vagon fără scrisoare de trăsură și o scrisoare de trăsură fără vagon.

Numai în acest fel s-ar putea evita rătăcirile de mărfuri sau predarea lor unor alte unități.

O altă problemă care se pune în prezent în legătură cu părțile din contractul de transport, este cea a dreptului de a acționa pe cărăuș și anume dacă acest drept la acțiune îl au numai părțile participante la contractul de transport sau și alte unități.

Problema se prezintă sub 3 aspecte:

1. Organizarea unităților, relațiile ce sînt create între ele, reclamă situații cînd unități care nu sînt părți în scrisoarea de trăsură, se află totuși în raporturi juridice cu cărăușul. Este cazul unor unități subordonate întreprinderii, cum ar fi fabrici, uzine etc. — cînd scrisoarea de trăsură o încheie o unitate fără personalitate juridică. În acest caz este evident că poate reclama numai unitatea care are personalitate juridică și care nu figurează în scrisoarea de trăsură.

2. În situația transporturilor executate în cadrul contractelor de furnizare încheiate în tranzit. Veriga intermediară poate acționa pe cărăuș pentru lipsuri? Veriga intermediară nefigurînd în scrisoarea de trăsură, nu are calitate procesuală într-un litigiu cu cărăușul.

3. O a treia situație care în ultimul timp devine tot mai des întîlnită în litigiile arbitrale, este cea în care furnizorul nu apare el în scrisoarea de trăsură ca expeditor, ci mandatarul său. Astfel, deși frunizor de cereale este Întreprinderea Silozul Constanța Port, în scrisoarea de trăsură apare ca expeditor Întreprinderea exploatări portuare Constanța.

Furnizorul care nu încheie contractul de transport cu cărăușul direct, și nu apare ca expeditor, nu este în raport de drept cu cărăușul. Deși contractul de transport este o modalitate de executare a contractului de furnizare, el este totuși un contract aparte, un contract de transport de mărfuri. Raporturile juridice privind transportul nu există decît între părțile contractante.

Potrivit art. 85 din Regulamentul de transport, numai părțile care participă la contractul de transport au raporturi juridice cu cărăușul și pot acționa calea ferată, dovedindu-și acest drept cu exmplarul din scrisoarea de trăsură (unicat sau duplicat) care este în posesia lor.

Un alt aspect al drepturilor părților participante la contractul de transport, îl prezintă dreptul de a cesiona dreptul la acțiune împotriva cărăușului unor alte unități care nu figurează în scrisoarea de trăsură.

Practica arbitrală reține că dreptul la acțiune îl au numai părțile participante la contractul de transport, dar el poate fi cedat și unităților furnizoare cu care beneficiarul este în raport juridic, provenit din contractul de furnizare (Dec. PAS 874/'74 publ. în Revista Română de Drept 7/1974 si Dec. PAS 1359/28.5.976).

Se motivează prin aceea că art. 84 și 85 din Regulamentul de Transport nu interzic astfel de cesiuni.

În articolul 85 pct. 3 lit b din Regulamentul de Transport, este indicat dreptul unităților expediatoare și destinatare de a acționa pe cărăuș, iar în final se reține că în lipsa duplicatului scrisoarii de trăsură expeditorul poate acționa pe cărăuș numai dacă destinatarul îl autorizează pentru aceasta. Aceasta a fost sursa care a creat acea practică arbitrală care permite părților de a cesiona dreptul de acțiune împotriva cărăușului, între părțile participante la contractul de transport, indicate în scrisoarea de trăsură.

Extinderea dreptului la acțiune, prin cesiune, asupra unor unități care nu sînt părți în contractul de transport, este discutabilă, pentru că:

— art. 85 din Regulamentul de Transport, prevede numai dreptul unității destinatare de a autoriza pe expeditor să reclame pe cărăuș;

— schimbă unitatea creditoare în raportul contractual de transport, cu o altă unitate cu care cărăușul nu este în raport de drept și față de care, actele de transport și constatare nu sînt opozabile.

Eventual, dacă în scrisoarea de trăsură s-ar trece denumirea expeditorului urmată de denumirea unității in numele căreia lucrează ca mandatar (Exemplu IEP Constanța Port pentru Întreprinderea Silozul Constanța Port) introducerea unității furnizoare în acest fel în contractul de transport ar crea anumite drepturi pentru aceasta.

În concluzie, potrivit legislației actuale, dreptul la acțiune împotriva cărăușului aparține părților participante la contractul de transport, iar cesiunea acestui drept se poate face numai între cele 2 părți cu care cărăușul este în raport de drept.

Cuantumul despăgubirii imputabile căii ferate

Practica arbitrală a fost chemată în unele litigii (Ex. dosarul nr. 3704/1978 al Arbitrajului de Stat Central), să aprecieze dacă — față de consecințele faptei imputabile căii ferate — i se poate stabili răspunderea majorată prevăzută pentru dol sau culpă gravă de Regulamentul de transport C.F.R. și de Convenția internațională CIM (Convenția SMGS nu prevede această situație).

Să vedem care sînt reglementările din aceste acte normative:

— art. 81 din Regulamentul de transport C.F.R., prevede: „În toate cazurile cînd pierderea totală sau parțială, avaria sau întîrziere a unui mărfi are drept cauză dolul sau culpa gravă imputabilă căii ferate, cel în drept trebuie să fie despăgubit pentru prejudiciul dovedit pînă la concurența **dublului sumelor maxime** prevăzute la art. 73—80, după cum va fi cazul", iar

— art. 37 din OIM prevede: În toate cazurile cînd depășirea termenului de executare a contractului de transport, pierderea totală sau parțială, ori avaria suferită de marfă, au drept cauză un dol sau o culpă gravă imputabilă căii ferate, cel îndreptățit va fi **integral despăgubit** pentru paguba dovedită. În caz de culpă gravă, despăgubirea este totuși limitată la **dublul sumelor maxime** prevăzute la art. 31—36". (Sublinierile ns.).

Din analiza atentă a acestor prevederi se constată următoarele:

— nici art. 81 din R.T. și nici art. 37 din CIM nu stabilesc o clauză de responsabilitate distinctă pentru dolul sau culpa gravă, ci numai o majorare a răspunderii generale a căii ferate;

— în timp ce în CIM se face distincție între dol și culpă gravă, în ceea ce privește cuantumul despăgubirii (integral — după codul civil — la dol și numai dublul sumelor maxime — prevăzute de CIM — în caz de culpă gravă), Reg. de transport C.F.R. nu face nici o deosebire între dol și culpă gravă, în ceea ce privește răspunderea căii ferate. (Așa cum era în vechiul CIM);

— nici unul din aceste acte normative nu precizează ce se înțelege prin dol și ce prin culpă gravă, lăsînd la aprecierea instanțelor (sau organelor arbitrale), să o facă de la caz la caz, în funcție de ansamblul situației de fapt din speța respectivă.

Practica judiciară (atunci cînd litigiile cu calea ferată se judecau la instanțele judecătorești, nu la arbitraj), considera că în caz de dol sau culpă gravă (neglijență vădită) a căii ferate, cuantumul despăgubirii se acordă con-

form art. 430 al. 2 din Codul comercial şi art. 1084 şi 1086 Cod civil.

Literatura juridică nu s-a ocupat decît în foarte mică măsură de această problemă şi numai în transporturile internaţionale reglementate de Convenţia CIM cea veche, care nu făcea diferenţă între dol şi culpă gravă. (Béla de Nánasssy — Dreptul internaţional de transport pe calea ferată 1946, pag. 608—616).

Autorul indicat consideră culpă gravă : punerea la dispoziţie de calea ferată a unui vagon impropriu pentru transport, amestecul mărfurilor predate pentru vagoane descoperite, depozitarea de c.f. a mărfurilor aproape de linie, executarea neregulată a ordinului de modificare a contractului de transport, returnarea vagonului fără ordin de la destinaţie, livrarea la o adresă greşită, vînzarea neregulată a mărfurilor prisos, furtul de către agenţii căii ferate, neluarea măsurilor pentru limitarea pagubelor.

Nu consideră culpă gravă : separarea mărfii de scrisoarea de trăsură ; neobservarea prescripţiilor de ordin interior, simpla depăşire a termenului de livrare, furtul de către terţi — dacă este vorba de caz izolat, aranjarea neregulată în apropiere de locomotivă a vagoanelor încărcate cu materiale inflamabile, acceptarea unei scrisori de trăsură care cuprinde menţiuni neregulate sau insuficiente.

Acelaşi autor constată că jurisprudenţa este flotantă (aceeaşi faptă fiind considerată cînd culpă gravă, cînd uşoară) în următoarele cazuri enumerate cu titlu de exemplu (denumite cazuri controversate) : şocul de manevră, dispariţia documentelor de transport, avizarea tardivă, furturile repetate, depăşirea exagerată a termenului de transport.

Pentru aceste motive consideră că instanţele (organele arbitrale la noi) trebuie să ţină cont de circumstanţele de fapt ale cazului judecat şi de faptul că „în domeniul feroviar culpa gravă constă în a nesocoti de o manieră particular gravă diligenţa necesară în executarea contractului de transport".

Calea ferată română consideră dol sau culpă numai în cazul accidentelor de cale ferată. Instrucţia nr. 3/1970 pentru prevenirea şi tratarea evenimentelor de cale ferată, împarte aceste evenimente în accidente de 3 categorii şi defectuozităţi în muncă, împărţite în 3 grupe.

Arbitrajul de Stat a considerat, în general, — în conformitate cu prevederile C.F.R. — că se consideră dol sau culpă gravă a prepuşilor căii ferate, în caz de accidente de cale ferată, catalogate ca atare.

În aceste cazuri, arbitrajul consideră că, reclamanta are acţiune în repararea pagubelor provocate prin fapte ilicite şi se aplică ca atare şi termenul lung de prescripţie de 18 luni.

Nu cunoaştem vreun caz în care să se fi făcut vreo diferenţă între dol şi culpă gravă, deşi acest lucru este necesar în transporturile internaţionale în regim C.I.M. În această situaţie urmează a se aplica dreptul comun care face diferenţă între intenţie şi neglijenţă.

Consecinţele nevalorificării drepturilor faţă de calea ferată

În unele acţiuni introduse la arbitrajul de stat nu se poate obţine valorificarea drepturilor reclamantei faţă de calea ferată, întrucît aceasta nu a fost acţionată în termen.

Vom da numai cîteva exemple : Prin decizia nr. 1229/29 IV 1978, Primul arbitru de stat se pronunţă că „prejudiciul datorat nevalorificării dreptului, se suportă de unitatea care, deşi a avut calitatea, nu a introdus reclamaţie la calea ferată".

În dosarul nr. 1798/1978, două întreprinderi s-au invitat una pe alta să acţioneze pe cărăuş, pînă au pierdut termenul de prescripţie, iar în alt dosar, nr. 2640/1977 (ambele la arbitrajul de stat central), o întreprindere face reclamaţie administrativă la calea ferată în termen, dar apoi, deşi nu primeşte răspuns de la aceasta, nu introduce acţiune la arbitraj şi pierde astfel posibilitatea de a-şi valorifica drepturile ce le avea faţă de calea ferată.

Aceste exemple şi altele — relativ numeroase — ne fac să credem că este necesar a se reaminti unele prevederi legale în materie.

Reclamaţia administrativă, care în relaţiile cu calea ferată, ţine locul concilierii prearbitrale, este obligatorie în transporturile locale şi cele internaţionale în trafic SMGS. În trafic CIM, reclamaţia este obligatorie numai în cazul depăşirii duratei de transport.

Reclamaţia administrativă se poate face numai de părţile (predător sau destinatar) înscrise în scrisoarea de trăsură, sau de un mandatar care primeşte cesiune în acest sens. Reclamaţia se poate face numai de destinatar după primirea scrisorii de trăsură, sau de predător, pînă în acel moment. Destinatarul poate da cesiune predătorului să acţioneze el calea ferată, însă numai atunci cînd este îndreptăţit să o facă (de ex. în cazul transportului mărfurilor la care recepţia se face la predător).

Termenele pentru reclamaţia administrativă şi pentru acţiune, sînt de 6 luni în transporturile interne şi de 9 luni, respectiv un an, în transporturile internaţionale, în regim SMGS, respectiv regim CIM.

Reclamaţia administrativă suspendă cursul prescripţiei timp de trei luni în transporturile interne şi în regim CIM (atunci cînd se face reclamaţie administrativă) şi 180 zile în regim SMGS.

Pentru depăşirea duratei de transport termenul este de 14 zile în transporturile locale (art. 86 din regulamentul de transport CFR) şi de 60 zile în transporturile internaţionale, atît în regim SMGS, cît şi în regim CIM.

Cesionarea dreptului la acţiune trebuie făcută în termenul în care cel care o dă are dreptul să-şi valorifice pretenţiile faţă de cărăuş.

Potrivit art. 85 pct. 3 lit. b, combinat cu art. 61 pct. 3, alin. 2 din Regulamentul de transport CFR, în cazul în care destinatarul nu a primit scrisoarea de trăsură sau marfa de la calea ferată şi nici nu a executat vreo obligaţie derivînd din contractul de transport, acţionarea căii ferate de către destinatar constituie numai o facultate, iar nu o obligaţie. Reamintim că în cazul pierderii totale a mărfii, termenul de prescripţie începe să curgă din a 30-a zi care urmează după expirarea termenului de executare a contractului.

Dacă acţiunea se introduce la arbitraj înainte de a expira termenul de suspendare a prescripţiei prin introducerea reclamaţiei administrative, în caz de rezolvare favorabilă a acesteia, reclamanta nu poate pretinde cheltuielile de arbitrare. În situaţia în care reclamaţia administrativă nu este rezolvată de cărăuş, fiind restituită de acesta, acţiunea împotriva căii ferate nu poate fi considerată ca prematură, reclamanta fiind îndreptăţită să sesizeze arbitrajul, încadrîndu-se în termenul de prescripţie. (Ex. decizia PAS nr. 1945/31.VII.1978).

Reclamaţia administrativă se face în transportul intern de predător-expeditor la regionala de c.f. în raza căreia s-a predat transportul.

În transporturile internaţionale, în conformitate cu Convenţiile SMGS şi CIM şi cu Instrucţia comună MTTC şi PAS nr. 10/1964, reclamaţiile administrative se soluţionează de MMTc — Departamentul căilor ferate — Direcţia mişcare şi comercial pentru daunele datorate ca despăgubire şi de Direcţia de control a veniturilor din MTTc., pentru pretenţii în legătură cu diferenţe de taxe de transport în trafic internaţional.

Sediul MTTc fiind în Bucureşti, competenţa teritorială pentru acţiune aparţine organelor Arbitrajului de stat central în cazul cînd în litigiu este parte o întreprindere de comerţ exterior specializată sau în cazul cînd

una din părți este o unitate autorizată să facă operațiuni de comerț exterior, indiferent de valoarea acțiunii, sau cînd suma care se pretinde este mai mare de 100.000 lei, ori cînd una din părți este o instituție centrală de stat.

Celelalte litigii derivînd din transporturile internaționale se soluționează de Arbitrajul de stat al municipiului București.

Repunerea în termen, prevăzută de art. 19 din Decretul nr. 167/1958, nu-și are aplicare în litigiile izvorînd din contractul internațional de transport, deoarece prescripția este reglementată de cele două convenții SMGS și CIM care nu prevăd repunerea în termen și care în art. 53 și respectiv 35, admit aplicarea dreptului intern numai în lipsa de dispoziții în cuprinsul lor. (decizia PAS nr. 2787/1961).

Aspecte din practica arbitrală privind reclamația administrativă

Despre reclamația administrativă la calea ferată s-a scris în repetate rînduri. Unele hotărîri și decizii arbitrale recente, ne-au arătat că sînt încă unele aspecte nelămurite în practica beneficiarilor de transporturi pe calea ferată.

Astfel, în unele spețe s-a pus problema obligativității reclamației administrative, partea îndreptățită să facă această reclamație și unde trebuie să o adreseze.

1. **Obligativitatea introducerii reclamației administrative.**

În conformitate cu prevederile art. 2 din Regulile procedurii arbitrale, în cazul cînd între organizațiile socialiste se ivesc litigii care ar urma să fie rezolvate de arbitrajul de stat, cererea de arbitrare nu se poate introduce înainte ca reclamantul să fi încercat soluționarea conflictului pe cale de înțelegere cu cealaltă parte, potrivit legii sau altor dispoziții cu caracter normativ.

Art. 84 din Regulamentul de transport pe calea ferată, la pct. 1, prevede că reclamația administrativă rezultînd din contractul de transport trebuie adresată în scris căii ferate, fără a menționa expres obligativitatea ei, spre deosebire de art. 29 și 1 din SMGS care menționează expres: „acțiunea poate fi intentată numai după prezentarea reclamației".

Pentru ca și în cazul litigiilor cu calea ferată să funcționeze o înțelegere (conciliere) prearbitrală obligatorie, pentru a se diminua numărul litigiilor în materia transporturilor și pentru operativitate, M.T.Tc. și PAS au dat instrucțiunea comună nr. 565/3896 a MTTc și nr. 10 a PAS, ambele din 30 oct. 1964 privind rezolvarea operativă a pretențiilor născute din contractul de transport, prin care se obligă organizațiile socialiste, ca înainte de a sesiza arbitrajul (de stat sau departamental) să introducă reclamație administrativă la organele competente ale unităților de transport.

2. **Partea îndreptățită să facă reclamația administrativă.**

Reclamația administrativă trebuie făcută în termenul legal (6 luni în transporturile interne și 9 luni în transportul internațional în regim SMGS; în regim CIM ea nu este obligatorie), numai de partea care figurează în scrisoarea de trăsură (expeditorul pînă la primirea acesteia de către destinatar și de acesta, din acel moment).

Părțile pot da cesiune celeilalte părți sau unor terți (ex. mandatar).

S-a pus următoarea problemă: în transportul internațional cine urmează să facă reclamație administrativă, destinatarul din scrisoarea de trăsură internațională sau cel din scrisoarea de trăsură locală care se completează de ISSE Romtrans la frontieră, în conformitate cu efectuarea plății centralizate. Ex. dosarul nr. 1798/1978 sau Decizia PAS nr. 1229/1978.

Pentru a se putea răspunde la această întrebare trebuie arătat că atunci cînd la import marfa provine dintr-o țară limitrofă, scrisoarea de trăsură internațională însoțește transportul pînă la stația de destinație, pe cînd atunci cînd transportul sosește dintr-o țară care nu este limitrofă (ex. din Polonia, prin Cehoslovacia și Ungaria), atunci transportul rămîne tot internațional pînă la destinație, însă ISCE Romtrans emite scrisoare de trăsură locală.

În primul caz destinatarul care trebuie să facă reclamație administrativă este cel din scrisoarea de trăsură internațională, iar în cel de al doilea caz, cel din scrisoarea de trăsură locală. Desigur, cu amendamentul că dacă se constată o neregulă la frontieră, în ambele cazuri, cel care trebuie să facă reclamație administrativă este destinatarul din scrisoarea de trăsură internațională.

3. **Unde trebuie adresată reclamația administrativă.**

La pct. 2 din instrucțiunile comune mai sus-citate sînt prevăzute organele competente a rezolva reclamația administrativă. Menționăm că, la 29 IV 1970, organele emitente au modificat acest punct, astfel că în prezent acestea sînt:

Regionalele de căi ferate pentru pretențiile în legătură cu transporturile în trafic local, indiferent de valoarea despăgubirii solicitate; Direcția mișcare și comercială din Departamentul căilor ferate pentru reclamațiile și cererile de despăgubiri privind pierderi sau avarii de mărfuri, sau depășirea termenului în trafic internațional și Direcția de control a veniturilor pentru pretențiile în legătură cu diferențe de taxe de transport în trafic internațional. (Menționăm că anexa nr. 13 la Convenția SMGS prevede de asemenea expres aceleași organe).

S-a pus problema — ex. Decizia PAS nr. 1261/29 IV 1978 — dacă o sesizare făcută la o stație de cale ferată, poate fi considerată ca reclamație administrativă. S-a răspuns afirmativ. Este însă necesară o lămurire: 1. sesizarea trebuie să fie însoțită de actele necesare legitimării reclamantei și dovedirii pretențiilor, acte care sînt prevăzute la pct. 1 din instrucțiunile citate și 2. stația urmează să înainteze sesizarea greșit îndreptată la cei în drept (mai sus-menționați), sau să o înapoieze reclamantei.

Numai dacă nu i-a fost înapoiată, această sesizare poate avea efect suspensiv asupra prescripției.

Contractul economic de transport auto

Pentru creșterea rolului raporturilor contractuale între organizațiile socialiste ca mijloc de aducere la îndeplinire a sarcinilor cuprinse în planul de stat, s-a adoptat, prin legea nr. 71/1969 și H.C.M. nr. 1011/1972, cadrul legal necesar.

Prin crearea de obligații juridice ferme, contractul economic servește la concretizarea modului de desfășurare a relațiilor economice dintre organizațiile socialiste referitoare la furnizarea de produse, executarea de lucrări și prestarea de servicii, contribuind, astfel, ca instrument juridic, la înfăptuirea integrală a obligațiilor rezultate din planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Activitatea de transport, indispensabilă pentru a asigura deplasarea materiilor prime, a utilajelor și produselor finite în procesul de producție și circulație a mărfurilor, se desfășoară în diferitele faze ale acestor procese, contribuind la realizarea obiectivelor tuturor ramurilor economiei naționale.

Organizarea și realizarea activității de transport între organizațiile socialiste, ca parte integrantă a planului

național unic de dezvoltare economico-socială, este supusă reglementărilor generale referitoare, la contractele economice. Prin Programul de măsuri pentru îmbunătățirea utilizării mijloacelor de transport feroviare, auto și pe apă, aprobat prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 425/1975, se prevede obligația organizațiilor socialiste de transport și de expediție de a încheia, cu începere de la 1 ianuarie 1976, în conformitate cu legea nr. 71/1969 contracte economice anuale de prestații de transport.

Planificarea și executarea transporturilor prevăzute în contractele economice anuale de prestații de transport se realizează potrivit normelor metodologice aprobate de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, cu acordul ministerelor și organelor centrale interesate.

Pentru transportul cu mijloace auto aceste norme metodologice precum și contractul economic model de prestații auto au fost aprobate prin Ordinul M.T.Tc. nr. 725 din 21 aprilie 1976.

● **Pregătirea acțiunii de încheiere a contractelor economice de prestații transport auto.** În vederea pregătirii acțiunii de încheiere a contractelor economice anuale de prestații de transport auto și a asigurării, pe de o parte, a necesarului de transport a unităților beneficiare, iar, pe de altă parte, a capacității de transport corespunzătoare a cărăușului, într-o fază precontractuală, obligatorie, necesarul de transport trebuie stabilit cît mai real.

Este de reținut că în relațiile contractuale ce asigură planificarea transporturilor este neesențială calitatea pe care „expeditorul" o are în procesul de producție sau de circulație a mărfurilor. Ceea ce creează obligația de contractare, pe lîngă capacitatea civilă generală de a contracta, este „solicitarea" transportului respectiv. În consecință solicitatorul transportului, denumit „expeditor" este obligat încă în faza precontractuală a determina și comunica unității de transport auto, necesarul de transport.

Datele privind necesarul de transport auto cuprind : necesarul anual de transporturi, exprimat, după caz, în tone expediate sau în capacitate auto la dispoziția expeditorului ; defalcarea necesarului pe subunitățile din subordine care vor utiliza mijloacele auto (șantiere, loturi, ferme, secții etc.), trimestre și luni, grupe de mărfuri, feluri de mijloace auto (cu caroserie obișnuită, cu amenajări speciale, autotrenuri, autobasculante etc.) și eventual, pe capacități nominale ale mijloacelor auto ; precizarea, pentru fiecare cantitate de mărfuri sau capacitate auto defalcată ca mai sus, a distanței medii de transport.

În fiecare an pînă la 15 octombrie sau în termen de 15 zile de la data stabilită prin actul normativ pentru încheierea contractelor economice de livrări (dacă acesta este prevăzut după 1 octombrie), expeditorii trebuie să comunice întreprinderii de transporturi auto pentru anul următor, necesarul de transporturi cu mijloace auto din parcul de folosință generală al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Comunicările făcute de expeditor sînt supuse unei analize bilaterale la nivel de unități, între cărăuș și expeditor. Întreprinderea de transporturi auto căreia i s-a comunicat necesarul de transport organizează pînă la 1 noiembrie al fiecărui an sau în termen de 15 zile de la data primirii necesarului de transport atunci cînd prin act normativ s-a stabilit o dată ulterioară lui 1 octombrie pentru încheierea contractelor de livrare, întîlniri și discuții cu unitățile care au prezentat date privind necesarul de transport. Modificările privind necesarul de transport asupra căruia s-a căzut de acord se vor înscrie în situația prezentată de expeditor. De asemenea, se înscriu în aceeași situație constatările și concluziile cărăușului privind necesarul de transport, neînsușite de reprezentantul expeditorului.

● **Centralizarea necesarului de transporturi și elaborarea balanței de capacitate.** Fiecare întreprindere de transporturi auto, după ce a analizat și modificat, dacă este cazul, datele referitoare la necesarul de transport comunicate de expeditori, întocmește și transmite Centralei de Transporturi Auto din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor o situație centralizatoare a necesarului anual de transport, pe raza sa teritorială. Odată cu situația centralizatoare se transmite Centralei de Transporturi Auto și un memoriu explicativ în care se analizează posibilitățile de acoperire și de contractare a capacităților de transport necesare.

Pe baza datelor prezentate prin situațiile centralizatoare de întreprinderile de transport auto, Centrala de Transporturi Auto elaborează balanța de capacitate pe felurile de mijloace auto din dotare și pe întreprinderile subordonate, în scopul încadrării necesarului de transport în capacitatea de dotare.

În funcție de concluziile ce se desprind din analiza balanțelor de capacitate, Centrala de Transporturi Auto, organizează o a doua analiză de data aceasta la nivel de organe centrale.

Balanțele de capacitate de transport, cu eventualele corecturi rezultate în urma discuțiilor cu ministerele, celelalte organe centrale și cu consiliile populare județene și al municipiului București, se transmit de Centrala de Transporturi Auto, întreprinderilor de transporturi auto în subordine, pînă cel mai tîrziu la 15 noiembrie. Aceste întreprinderi la rîndul lor, transmit unităților expeditoare interesate, comunicările necesare rezultate din balanța referitoare la necesarul de transport, pe baza cărora să se încheie, pînă la 31 decembrie, contractele economice anuale de prestații de transport auto.

● **Încheierea contractelor economice anuale de prestații de transport auto.** Ca orice contract economic care se încheie între unitățile socialiste și contractul economic anual de prestații de transport auto, se încheie potrivit principiilor generale ale contractului și a legii nr. 71/1969 — cadrul juridic general al contractului economic — și a prevederilor specifice din Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto.

Creînd drepturi și obligații reciproce între părțile contractante, contractul economic anual de prestații de transport auto este un contract sinalagmatic, avînd toate caracteristicile acestui tip de contract. Totodată, prin preluarea unor obligații prevăzute în Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor auto, contractului i se conferă și un vădit caracter de contract de adeziune pentru acele prevederi care prin caracterul lor normativ se impun cu forță obligatorie părților contractante. Nerespectarea de către expeditor a acestor prevederi cuprinse în contract prin reproducerea lor din Normele metodologice, atrage exonerarea cărăușului de obligația de a executa contractul. Astfel cărăușul nu poate fi obligat să execute cu autobasculante transporturi de mărfuri basculabile cu încărcare mecanizată pe distanță mai mare de 10 km sau nu va putea fi obligat să execute în perioada 1 septembrie — 31 decembrie un volum mai mare de 25% din volumul anual de transporturi de produse de carieră, balastieră și lemne de foc.

Între părți, se nasc, derivînd din obiectul contractului, obligația și dreptul corelativ de a pune la dispoziție — respectiv de a solicita capacitatea de transport contractată în condițiile și termenele convenite. Capacitatea de transport contractată privește în primul rînd cea care execută transporturi auto de interes general (publice), dar poate să se refere și la transporturile ce intră, potrivit decretului nr. 468/1977, în sfera de activitate a parcului auto de deservire proprie (intern). Capacitatea de transport formată din autobasculante necesară transporturilor de mărfuri de masă basculabile, care intră în sfera de activitate a parcului auto intern, nu poate fi însă angajată decît prin contracte temporare, încheiate în cursul anului de execuție, în măsura și în perioadele în care, după acoperirea cererilor de capacitate pentru transporturi ce revin în exclusivitate parcului auto de folosință generală, cărăușul are capacitate disponibilă.

În contractul economic de prestații de transporturi auto, capacitatea de

transport se stabileşte pe total şi pe structură parc, în funcţie de necesarul de transport în vederea căreia respectiva capacitate va fi pusă la dispoziţie precum şi de condiţiile de exploatare specifice, luîndu-se în considerare elementele de productivitate corespunzătoare categoriilor respective de transporturi (viteză, timpi de încărcare-descărcare, program de lucru, felul şi greutatea specifică a mărfurilor şi altele).

În ceea ce priveşte clauzele generale, conţinutul lor cadru este stabilit prin contractul economic model aprobat în baza H.C.M. nr. 425/975 de Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor prin Ordinul nr. 725 din 21 aprilie 1976.

Clauzele speciale convenite de părţi, apar utile în special în cazul transporturilor la care locurile de încărcare-descărcare cer precizarea poziţiilor de lucru, respectarea tehnologiei de lucru a expeditorului şi altele asemenea.

În cazurile în care capacitatea de transport nu este pusă la dispoziţie în localitatea de reşedinţă a unităţii de transport, ci trebuie pusă la dispoziţia expeditorului în altă localitate, adică „dislocată", în contractul economic de prestaţii de transport auto, vor fi prevăzute şi obligaţiile ce-i revin expeditorului în privinţa asigurării în localitatea de dislocare a condiţiilor tehnico-materiale şi organizatorice care să permită desfăşurarea procesului de transport şi exploatare raţională a parcului auto dislocat.

În funcţie de condiţiile concrete, în contract vor fi cuprinse, sub formă de clauze speciale, şi alte obligaţii ale părţilor, corespunzătoare legii nr. 71/1969, H.C.M. Nr. 425/1975 şi a Normelor metodologice de planificare şi executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto.

● **Programarea şi eşalonarea.** Contractul economic anual de prestaţii de transport auto, cuprinde capacitatea de transport contractată pe un an calendaristic. Strîns legat de nevoile diverselor ramuri ale producţiei şi ale circulaţiei mărfurilor, transportul auto, pentru a face faţă eficient şi operativ acestor nevoi, trebuie să fie realizat în condiţii corespunzătoare atît organizării procesului de producţie şi circulaţie a mărfurilor din cadrul unităţilor beneficiare, cît şi al procesului de transport organizat în sistemul republican al reţelei de transporturi auto.

Datele referitoare la capacitatea anuală de transport auto contractată, prevăzute în anexa la contractul economic anual de prestaţii de transporturi auto, cuprind media lunară a numărului de mijloace auto pe categorii de capacităţi. Această medie lunară constituie un element indicativ, pentru a cărei realizare este necesar să se stabilească, în limitele sale :

— programul lunar de transport,
— eşalonarea pe săptămîni a capacităţii din programul lunar,
— programarea pe zile a capacităţii.

Întocmirea lucrărilor privind programul lunar de transport, eşalonarea pe săptămîni a capacităţii din acest program şi programarea pe zile a capacităţii, constituie condiţii esenţiale pentru validitatea executării capacităţii de transport contractată, întrucît în lipsa lor, cărăuşul nu poate să-şi organizeze procesul de transport în condiţii în care să facă faţă cerinţelor beneficiarilor. Tocmai din această cauză, neîndeplinirea lucrărilor de programare şi eşalonare, în total sau numai în parte, atrage după sine, de drept, anularea capacităţii de transport contractată pe luna respectivă. Sînt exceptate de la această consecinţă numai acele categorii de transport pentru care în contract se prevede că nu este necesară întocmirea pe parcurs a lucrărilor de programare şi eşalonare. Este vorba de categoriile de transport specifice cum sînt : transporturile de poştă şi presă, transporturile pentru intervenţii şi neprevăzute şi altele expres menţionate în Normele metodologice pentru planificarea şi executarea transporturilor auto. De asemenea, nu intră, în mod firesc, în incidenţa consecinţei anulării capacităţii contractate, sarcinile asumate prin contracte temporare, în măsura în care odată cu încheierea contractului respectiv se stabilesc în scris, de comun acord, eşalonarea capacităţii pe săptămîni şi programarea pe zile.

Expeditorul poate cere să definitiveze concomitent programul lunar de transport şi eşalonarea pe săptămîni a capacităţii din programul lunar, dacă la data cînd urmează să definitiveze programul lunar dispune de datele necesare pentru întocmirea în acelaşi timp şi a lucrării de eşalonare a capacităţii de transport auto pe săptămîni.

Ca parte contractantă, expeditorul are obligaţia să întocmească, pînă cel mai tîrziu în ziua de 20 a lunii precedente, programul lunar de transport auto la nivelul capacităţilor şi categoriile de transport contractate. În cazul în care expeditorul are nevoie pentru luna respectivă de o capacitate de transport mai mare decît cea contractată, el poate solicita efectuarea de transporturi care depăşesc capacitatea contractată, iar cărăuşul, în funcţie de capacităţile disponibile poate accepta ,integral sau parţial, plusul de capacitate solicitat de expeditor. În acest caz, transporturile suplimentare vor fi prevăzute în programul de transport lunar căpătînd astfel caracterul de transporturi contractate. La acceptarea plusului de capacitate cărăuşul trebuie să dea prioritate cererilor făcute în vederea recuperării restanţelor înregistrate din vina sa şi pentru care a fost penalizat.

De asemenea, expeditorul, în funcţie de nevoile reale de transport pentru luna respectivă, poate solicita o capacitate mai mică decît cea prevăzută în contract. Cărăuşul este obligat să ia în consideraţie solicitarea făcută de expeditor, indiferent de mărimea diferenţei între noua capacitate solicitată şi cea contractată şi ca urmare să se anuleze diferenţa în minus din capacitatea contractată. Din punct de vedere al efectelor juridice ale diminuării de capacitate, sînt situaţii în care expeditorul este obligat a plăti penalităţi din această cauză şi situaţii, limitativ şi expres prevăzute în Normele metodologice, cînd nu trebuie să plătească aceste penalităţi.

Neprezentarea în termen, adică cel mai tîrziu pînă la 20 ale lunii precedente celei de referinţă sau înscrierea de date incorecte sau incomplete, atrage răspunderea exclusivă a expeditorului care suportă toate consecinţele ce derivă din aceste situaţii, şi în principal anularea din contract a capacităţii de transport aferentă.

Programul lunar de transport se definitivează prin restituirea de către cărăuşi a unui exemplar confirmat de pe programul prezentat. În programul astfel restituit, cărăuşul este obligat să specifice capacitatea de transport acceptată, pe locuri de muncă, autobazele stabilite fiind obligate să asigure capacitatea auto programată.

Pe baza programului lunar de transport se desfăşoară faza următoare a concretizării capacităţii de transport contractată. În această fază denumită eşalonarea pe săptămîni calendaristice a programului lunar acceptat, se stabilesc prin elemente concrete necesare pentru execuţie, felul mijlocului de transport, data şi locul unde urmează a fi pus la dispoziţie.

Eşalonarea pe săptămîni a capacităţii de transport determinată prin programul lunar se prezintă de expeditor cu 3 zile înainte de începerea lunii de executare, la autobaza, care potrivit programului, este stabilită să asigure capacitatea de transport. Datele se transmit în cadrul eşalonării pe săptămîni, din care unele sînt aceleaşi ca în programul lunar, se referă la : subunitatea expeditoare, felul mijlocului auto, categoria de transport sau felul mărfii, locul de prezentare, de încărcare-descărcare şi eliberare, eşalonarea pe săptămîni calendaristice, în tone capacitate sau număr mijloace auto. Eşalonarea programului lunar, se face, de regulă, uniform pe săptămîni calendaristice sau fracţiuni de săptămînă. De la această regulă sînt exceptate transporturile de legume şi fructe proaspete, struguri, cartofi şi cereale, sfeclă şi alte produse agricole, executate în timpul şi în cadrul campaniei de recoltare a fiecărui produs în parte.

În ceea ce priveşte capacitatea de transport acceptată prin programul lunar, expeditorul poate renunţa la o

parte sau în întregime, fie printr-o adresă separată, fie printr-o menţiune specială făcută în lucrarea de eşalonare sau prin simplul fapt al înscrierii în această lucrare a unei capacităţi diferită — mai redusă — decît cea din programare.

În faza definitivării eşalonării pe săptămîni pentru unele categorii de transporturi la care, potrivit specificului lor, este necesară stabilirea anticipată a unor elemente de exploatare, expeditorul şi cărăuşul, de comun acord, vor stabili şi consemna pe lucrarea de eşalonare, aceste elemente. Utilitatea stabilirii anticipate a acestor elemente este atît din punct de vedere al unei utilizări raţionale a autovehiculului, cît şi de ordin tarifar, cunoaşterea lor dînd posibilitatea aplicării tarifelor corespunzătoare, potrivit Tarifului Unic pentru transportul de mărfuri cu mijloace auto, stabilit în baza Decretului Nr. 523/1973.

Elementele de exploatare stabilite anticipat diferă după cum transportul se taxează la tariful pe oră şi kilometru sau pe kilometru.

Ultima operaţie în cadrul planificării transporturilor de mărfuri cu mijloace auto, ce urmează după eşalonarea pe săptămîni, este programarea capacităţii pe zile. Programarea pe zile se depune la autobaza desemnată să asigure capacitatea de transport, pînă în ziua de vineri la ora 13 pentru săptămîna viitoare. Pentru prima săptămînă din lună sau fracţiune de săptămînă, programarea pe zile se depune odată cu eşalonarea pe săptămîni. De regulă, programarea se face uniform pe toate zilele lucrătoare ale săptămînii. Dacă la eşalonarea pe zile, părţile convin să se lucreze şi duminica, capacitatea programată pentru acea zi va putea fi, la cererea expeditorului, mai mică decît cea fixată pentru zilele următoare. Prin Normele metodologice de planificare şi executare a transporturilor auto, sînt exceptate expres de la regula uniformităţii, unele categorii de transporturi, între care menţionăm : transporturile de legume şi fructe proaspete, mărfuri perisabile, executate cu autovehicule dotate cu instalaţii de frig sau izoterme.

Expeditorul este obligat ca prin programarea pe zile să precizeze pentru fiecare zi a săptămînii toate datele necesare în vederea identificării punctului de prezentare a autovehiculului şi a punctului în care acesta va fi încărcat, descărcat şi eliberat. Pentru fiecare din aceste puncte în parte se va arăta denumirea (depozit, magazie, utilaj), localitatea, strada, cartierul şi alte date pentru identificarea concretă a punctului respectiv.

● Răspunderi şi penalităţi derivînd din contractul economic anual de prestaţii de transport auto. Contractul economic de prestaţii de transport auto are drept scop să asigure pentru expeditor, într-o anumită perioadă, capacitatea de transport corespunzătoare nevoilor de producţie şi circulaţie a mărfurilor, iar pentru cărăuş să-i permită evaluarea sarcinilor de transport ce-i revin într-o anumită perioadă. Încheindu-se anual, înainte de începerea perioadei de plan, contractul economic de prestaţii transporturi auto, în acel moment, nu poate cuprinde nevoile „exacte" de transport şi mai ales nu poate detalia în mod concret felul mijlocului de transport şi relaţiile de transport. Stabilirea capacităţii de transport anuale reprezintă la încheierea contractului economic anual de prestaţii de transport auto, rezultatul unei operaţii prealabile de planificare ce se desfăşoară în cadrul elaborării, în dialogul expeditor-cărăuş, a necesarului anual de transport auto. Este deci firesc, ca devenind obligaţii contractuale, capacitatea de transport anuală să poată fi, în diverse perioade succesive prealabile momentului executării, susceptibilă de „adaptări" corelate cu concretizarea nevoilor reale de transport. Aceste adaptări se fac pe baza şi în condiţiile Normelor metodologice de planificare şi executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto, care constituie temeiul legal al încheierii contractului şi a adaptărilor succesive a capacităţii de transport contractată iniţial.

Este, de asemenea, în interesul cărăuşului de a cunoaşte felul şi volumul mărfurilor de transportat precum şi relaţiile de transport, cît mai aproape de realitate, pentru a face o dimensionare şi pregătire adecvată a parcului de mijloace auto aferent. Ca rezultat al acestor adaptări de capacitate de transport se produc fie plusuri de capacitate, care acceptate de cărăuş devin obligaţii contractuale, fie reduceri de capacitate care micşorează volumul de transport contractat. Reducerea de capacitate de transport are drept efect anularea diferenţei în minus dintre noua capacitate „adaptată" şi cea contractată iniţial.

Capacitatea anulată încetează de a mai constitui o obligaţie derivînd din contractul economic anual de prestaţii de transport auto, datorită nerespectării de către una din părţi a unor obligaţii pentru care Normele metodologice pentru planificarea şi executarea transporturilor auto, prevăd această măsură. Pentru a se aplica, cu caracter de penalitate civilă, anularea capacităţii de transport trebuie să fie prevăzută ca atare în Normele metodologice mai sus-menţionate. Orice extindere, chiar cu acordul părţilor contractante dată în faza executării, este interzisă, singurele cazuri de aplicare a acestei măsuri fiind cele legal stabilite prin Normele metodologice pentru planificarea şi executarea transporturilor auto.

În cazul anulării capacităţii de transport, în cazurile şi condiţiile stabilite prin Normele metodologice pentru planificarea şi executarea transporturilor auto, partea în culpă, la cererea celeilalte părţi, va plăti penalităţi conform H.C.M. nr. 1381/1974 şi a Normelor metodologice mai sus-citate, după cum urmează :

— la definitivarea programului lunar de transport şi la definitivarea eşalonării pe săptămîni, penalitatea pentru fiecare mijloc de transport auto zi, anulat, va fi egală cu tariful pentru timp, socotit la 3 ore, din tariful pe oră şi kilometru, prevăzut în art. 14 din Tariful Unic — Partea II anexa Tabel 1 a. ;

— la programarea pe zile, penalitatea pentru fiecare mijloc auto anulat va fi egală cu tariful pentru timp, socotit pentru o durată de 8 ore, din tariful pe oră şi kilometru, prevăzut în articolul din Tariful Unic mai sus-menţionat ;

— după programarea pe zile, penalitatea va fi dublă decît cea stabilită pentru situaţia analizată la aliniatul anterior ;

— nepunerea la dispoziţie de către cărăuş a capacităţii, potrivit programului pentru ziua respectivă, este penalizată conform anexei nr. 7 din H.C.M. nr. 1381/1974. Aplicarea acestei penalităţi, suportată de cărăuş, se face în funcţie de categoria transporturilor şi felul mărfurilor, cuantumul penalităţilor variind pe trepte de mărime a timpului de întîrziere.

Normele metodologice prevăd limitativ cazurile în care expeditorul este scutit de plata penalităţilor. Aceste cazuri se datoresc fie forţei majore fie culpei exclusive a terţului sau cărăuşului.

În mod corelativ, cărăuşul este scutit de penalităţi în cazurile limitativ prevăzute în Normele metodologice pentru planificarea şi executarea transporturilor auto, atunci cînd nepunerea la dispoziţie a mijloacelor auto se datoreşte unor cauze de forţă majoră sau vinei exclusive a terţilor sau expeditorilor.

În încheiere, menţionăm că în cazurile în care, din diferite considerente, unităţile socialiste nu au încheiat cu unităţile de transport auto contracte economice, sau chiar dacă au avut încheiate asemenea contracte, dar capacitatea contractată a fost anulată, şi deci nu au asigurate mijloace auto pentru transporturile ce le sînt necesare, pot solicita prin comenzi individuale, pentru fiecare autovehicul, cursă sau zi în parte, asemenea transporturi. Unităţile de transport auto, nefiind obligate prin contract economic, vor putea satisface aceste cereri, în limita capacităţii disponibile, punînd la dispoziţie mijloacele auto solicitate în condiţiile convenite. Spre deosebire de situaţia în care a fost încheiat un contract economic de prestaţii de transporturi auto şi capacitatea contractată este în vigoare — situaţie în care cărăuşul are obligaţia juridică, derivînd din acest contract — de a pune la dispoziţia celeilalte părţi contractante ca-

pacitatea de transport contractată, în cazul în care nu s-a încheiat un asemenea contract sau capacităţi de transport au fost anulate, iar cărăuşul este solicitat prin comandă individuală să pună la dispoziţie un autovehicul obligaţia lui cu efecte juridice naşte abia după ce a acceptat comanda. Cărăuşul nu are în asemenea situaţie o obligaţie contractuală prestabilită, fiind singur în măsură să decidă dacă, ţinînd seama de capacităţile sale disponibile de parc auto şi de priorităţile de satisfacere a nevoilor de transport, acceptă sau nu cererea de transport.

Noile reglementări tarifare în transporturile auto de mărfuri

De la 1 ianuarie 1979 a intrat în vigoare noul Tarif Unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto, stabilit în baza Decretului nr. 523/1973. Acest tarif cu caracter unic şi republican, se aplică obligator tuturor transporturilor auto executate de orice organizaţie socialistă, specializată sau nespecializată în asemenea transporturi, indiferent de subordonarea, profilul şi gradul ei de organizare, care deţine sau administrează unul sau mai multe mijloace auto de transport de mărfuri.

Înlocuind Tariful Unic în vigoare de la 1 ianuarie 1974, noul Tarif Unic ed. 1979, aduce o serie de modificări atît sistemului de aplicare a diferitelor tarife cît şi modului de evidenţiere şi de folosire a datelor ce servesc la stabilirea tarifelor aplicabile.

Avînd o largă arie de aplicare, prevederile noului Tarif Unic ed. 1979 interesează în egală măsură unităţile specializate în transporturile auto de interes republican sau local, care execută în mod obişnuit transporturi auto de mărfuri, cît şi unităţile sau formaţiile care, potrivit decretului nr. 468/1977 execută ocazional sau limitat, la anumit gen de activitate, asemenea transporturi.

Considerăm deci util să prezentăm în cele ce urmează principalele noi prevederi ale Tarifului Unic intrat în vigoare la 1 ianuarie 1979.

● **Noua definiţie dată „expediţiei" şi trecerea unor transporturi de la tariful pe autovehicul pus la dispoziţie exclusivă, la tariful pentru expediţii individuale.**

Definiţia dată „expediţiei" prin noul Tarif Unic, o restrînge la partida de marfă prezentată pentru transport de un singur predător, pentru un singur destinatar şi încărcată şi descărcată în cîte o singură localitate. Prin noua definiţie dată expediţiei, şi mai ales prin precizările făcute în Condiţiile de aplicare, noul Tarif Unic ed. 1979, prevede expres că în cazul unei încărcături prezentată la transport pentru acelaş sens al cursei, care urmează a fi descărcată la doi sau mai mulţi destinatari, sau la depozitele unui singur destinatar, dar în mai multe localităţi, fiecare cantitate are un primitor distinct sau o localitate diferită de descărcare a mărfii, constituie o expediţie individuală. În consecinţă nu mai pot fi aplicate tarifele din categoria celor pentru transporturi executate cu mijloace auto, puse la dispoziţia exclusivă a expeditorului, ci numai unul din tarifele pe cantitatea transportată (expediţii parţiale, coletărie, mesagerii), potrivit sferei de aplicare a fiecărui tarif în parte.

Acelaş regim tarifar se aplică şi în cazul în care încărcarea se face în două sau mai multe localităţi, iar încărcătura, astfel colectată, se descarcă într-un singur loc, chiar dacă marfa este prelucrată de un singur predător pentru un singur destinatar. Definiţia expediţiei şi condiţiile ei de aplicare din punct de vedere tarifar, date prin noul Tarif Unic ed. 1979, atrage, prin consecinţă, trecerea unor transporturi auto interurbane, cărora li se aplica tariful pe autovehicul pus la dispoziţia exclusivă, la tariful pe cantitate transportată, în special tariful pentru expediţii parţiale.

Unităţile expeditoare trebuie să aibă în vedere noua definiţie dată expediţiei pentru a cunoaşte, încă din faza comenzii de transport, — ţinînd seama de încărcătura ce o au de transportat, locul respectiv locurile încărcării-descărcării şi destinatarul sau destinatarii —, criteriile legale de aplicare a tarifului auto.

● **Noul tarif pentru imobilizarea în dislocare a mijloacelor auto.** Tariful Unic, ediţia 1979 înfiinţează un nou tarif denumit pentru imobilizarea mijloacelor auto aflate în dislocare, ce se aplică începere de la 1 ianuarie. Noul tarif se aplică în situaţiile în care pentru mijlocul auto pus la dispoziţie, prin dislocare din alt judeţ, expeditorul nu asigură nici o activitate de transport timp de o zi sau mai mult şi nici nu renunţă la folosirea lor în continuare, definitiv sau pentru o durată determinată.

Exemplele, desigur nu limitative, date în Condiţiile de aplicare ale Tarifului Unic ed. 1979, privind situaţiile în care expeditorul nu asigură utilizarea mijloacelor auto, se referă la imposibilitatea recoltării produselor agricole care fac obiectul transportului, din cauza neajungerii la maturitatea necesară sau a ploilor, blocarea spaţiilor de depozitare şi inundarea balastierelor. În astfel de situaţii şi altele asemenea, dacă expeditorul nu renunţă în scris la folosirea autovehiculelor puse la dispoziţie, se aplică tariful pentru imobilizarea mijloacelor auto aflate în dislocare. Nivelul tarifului exprimat în lei/zi este de 150 lei în cazul autovehiculelor simple, 200 lei în cazul autotrenurilor (autovehicul plus remorcă) şi autotractoarelor cu şa şi remorcă, 50 lei pentru remorca imobilizată fără autovehiculul tractant.

Renunţarea făcută de expeditor în scris şi adresată responsabilului formaţiei de lucru dislocate, are drept efect neperceperea tarifului pentru imobilizare prin dislocare, din ziua în care este formulată, dacă este adusă la cunoştinţă pînă la ora de începere a programului şi din ziua următoare în celelalte cazuri. Este posibil ca renunţarea să fie făcută pentru un timp limitat, dar în acest caz renunţarea are drept efect neperceperea tarifului numai dacă expeditorul solicită sau este de acord cu readucerea mijloacelor auto la locul de muncă respectiv, după cel puţin 3 zile în cazul autovehiculelor dislocate dintr-un judeţ limitrof şi 5 zile în cazul celor dislocate dintr-un judeţ nelimitrof. Astfel, presupunînd că autovehiculele sînt dislocate dintr-un judeţ limitrof, iar renunţarea se face simbăta, expeditorul nu poate cere readucerea şi punerea la dispoziţie a autovehiculelor decît cel mai devreme în ziua de marţi a săptămînii viitoare, plătind însă din nou tariful de dislocare.

● **Aplicarea majorărilor în regimul transporturilor rapide.** Noul Tarif Unic ed. 1979, pentru transporturile executate în regim rapid la care se aplică tariful pe autovehicul kilometru, prevede perceperea unei majorări de tarif pentru anumite mărfuri, fără a se mai cere acordul expeditorului — astfel cum prevedea vechiul Tarif Unic —, ori de cîte ori cărăuşul asigură executarea acestor transporturi în regim rapid, adică prin parcurgerea în medie la cursa respectivă, a mai mult de 300 km în fiecare 24 de ore. În cazul în care se realizează între 301—400 km în 24 ore, majorarea este de 30%, iar dacă se realizează între 401—500 km în aceeaşi durată de timp, majorarea este de 40%, iar dacă se realizează peste 500 km în 24 de ore, majorarea este de 50%.

Mărfurile pentru care se încasează, din oficiu, unul din procentele de majorare de mai sus, sînt: animalele vii (cu excepţia albinelor); peştele proaspăt (cînd nu este transportat cu autofrigoriferele).

În cazul în care la transporturile care se execută cu aceste mărfuri, expeditorul menţionează expres pe documentul de transport, înainte de începerea cursei, că nu solicită executarea transportului în regim rapid, majorarea nu se încasează, întreaga răspundere privind eventuala alterare a mărfii pe parcurs din cauza transportului în regim normal, revenind expeditorului.

Pentru restul mărfurilor, transportate în regim rapid, aplicarea majorări-

lor este condiționată, ca și pînă acum, de solicitarea expeditorului în acest sens, făcută în mod expres înainte de transport.

● **Majorarea distanței pînă la care se aplică obligatoriu, pentru transportul anumitor mărfuri, tariful pe oră și kilometru.** Tariful pe oră și kilometru se aplică unor categorii de transporturi, executate cu mijloace auto puse la dispoziția exclusivă a expeditorului. Între aceste categorii sînt și transporturile de produse de carieră-balastieră, de minereuri, pămînturi și zguri, transporturile la și de la șantiere, precum și cele de la exploatările și depozitele unităților forestiere, la care se aplică tariful pe oră și kilometru, ori de cîte ori este posibil ca autovehiculul să realizeze mai multe curse într-o zi de exploatare.

Ținînd seama de îmbunătățirea structurii parcului auto și a stării drumurilor, noul Tarif Unic ed. 1979 majorează distanța de la 35 km la 50 km, considerînd că efectuarea a cel puțin două curse într-o zi de exploatare, este posibilă în cazul tuturor transporturilor de mărfuri din categoriile sus-menționate, executate pe distanțe de pînă la 50 km, prevede aplicarea obligatorie, fără excepție, la asemenea transporturi a tarifului pe oră și kilometru.

De asemenea, noul Tarif Unic ed. 1979 cuprinde și prevederea că aplicarea tarifului pe oră și kilometru este obligatorie și pentru transporturile din această categorie executate pe distanțe mai mari de 50 km, în care din calcul rezultă posibilitatea executării pe distanța respectivă de către același mijloc auto, a cel puțin două curse într-o zi de exploatare.

● **Condiții de aplicare a tarifului pentru operațiuni de expediții la transportul fără însoțitor.** În vechiul Tarif Unic ed. 1974, tarifele pentru operațiuni de expediție se aplicau, separat de tarifele pentru transportul propriuzis, numai în cazul în care cărăușul executa, pe baza acordului expeditorului, anumite operațiuni de expediție, definite ca atare în Tariful Unic, în cadrul transporturilor cărora li se aplica tariful pe oră kilometru sau cel pe autovehicul kilometru.

Noul Tarif Unic ed. 1979 a schimbat radical condițiile de aplicare a acestui tarif. Renunțînd la definiția operațiunilor de expediție și la acordul expeditorului, acest tarif generalizează aplicarea tarifului pentru operațiuni de expediție în cazul transporturilor cărora li se aplică tariful pe oră și kilometru sau pe autovehicul kilometru, în toate cazurile cînd cărăușul execută asemenea transporturi fără însoțitor asigurat de expeditor.

Totodată, se precizează, ținînd seama și de practica arbitrală, că tarifele exprimate în lei/kilometru se aplică pentru totalul kilometrilor rulați cu încărcătură și nu la cel total, cum era prevăzut în vechea reglementare.

● **Extinderea aplicării, din oficiu, a tarifului pe autovehicul kilometru pentru ambele sensuri ale cursei și restrîngerea aplicării aceluiași tarif, la cerere.** Aplicarea tarifului pe autovehicul kilometru se face pentru ambele sensuri, de regulă, atunci cînd expeditorul solicită ca autovehiculul să fie pus la dispoziția sa exclusivă atît pentru parcursul de ducere cît și pentru cel de înapoiere.

Prin noul Tarif Unic ed. 1979, cazurile de aplicare a tarifului pe autovehicul kilometru pentru ambele sensuri ale cursei se extind considerabil, cînd operează din oficiu.

În primul rînd, transportul se tarifează ca atare și atunci cînd expeditorul care a solicitat autovehiculele, nu folosește din vina sa, autovehiculele pe unul din parcursuri.

Se aplică, din oficiu, tariful pe autovehicul pe ambele sensuri, în toate cazurile în care :

— transporturile se execută cu autovehiculele cu caroserie specializată, cum sînt autocisternele, autovidanjoarele, autovehiculele amenajate pentru transportul de autoturisme, autovehiculele amenajate special pentru transportul de animale, autofrigoriferele și autoizotermele și altele asemenea ;

— autovehiculele sînt special amenajate pentru cursa respectivă sau se iau măsuri speciale de protejarea mărfii, care împiedică folosirea mijlocului de transport pentru alt expeditor în cursa disponibilă ;

— transporturile au caracter ciclic, adică se execută pentru același expeditor mai mult de o cursă pe zi pe un traseu pe care sînt situate mai puțin de două localități în care funcționează Agenții de colectare și expediere a mărfurilor (A.C.E.M.) din rețeaua Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor.

În ceea ce privește aplicarea, la cerere, a tarifului pe autovehicul kilometru pe ambele sensuri, noul Tarif Unic ed. 1979 — spre deosebire de vechiul Tarif Unic ed. 1974 — care nu prevedea nici o limitare — restrînge cazurile de aplicare a acestui tarif numai la următoarele transporturi :

— cînd pe un sens al cursei sînt deplasate ambalajele mărfii ce se transportă pe celălalt sens ;

— cînd transportul se execută între secțiile de producție ale aceleiași întreprinderi ;

— cînd încărcătura pentru sensul de înapoiere se preia de la aceeași unitate căreia i se predă marfa transportată la ducere, din locul în care se descarcă această marfă sau dintr-un altul, situat în aceeași localitate.

În toate celelalte transporturi care se încadrează în tariful pe autovehicul kilometru, se aplică tariful pentru un singur sens, atît pentru parcursul de ducere cît și pentru cel de înapoiere.

● **Noul sistem de confirmare a transporturilor auto.** Tariful Unic 1979 introduce un nou sistem de confirmare a transporturilor auto, care are drept scop să înlăture, în mare parte, deficiențele constatate din practica vechiului mod de confirmare. Prin acest nou sistem, expeditorului îi revine în totalitate răspunderea pentru sinceritatea și corectitudinea datelor confirmate, atît în privința timpului în care autovehiculul a fost pus la dispoziția expeditorului, cît și referitor la numărul de curse efectuate, localitățile între care s-au executat cursele, cantitățile transportate și kilometrii parcurși, iar cărăușului îi revine răspunderea pentru verificarea și stabilirea parcursului efectuat cu mijlocul auto, prin aplicarea corectă a distanțelor tarifare, a indicatoarelor kilometrice rutiere și a celorlalte căi legale de determinare a parcursului, la datele confirmate de expeditor și partenerii săi, în legătură cu numărul de curse efectuate și punctele între care s-a deplasat mijlocul auto.

Este de remarcat că „exclusiv" expeditorul poartă răspunderea datelor la care se referă alineatul precedent, chiar dacă acestea au fost înscrise de predătorii sau destinatarii mărfurilor. Noul Tarif Unic 1979 prevede expres că, întrucît prevederile tarifare produc efecte numai în relațiile directe dintre cărăuș și expeditor — chiar dacă unele faze se produc la alți parteneri —, eventualele consecințe provenind din nerespectarea de către aceștia a prevederilor referitoare la confirmarea transporturilor, se tratează de către expeditor în relații directe cu furnizorul sau destinatarul, fără ca acesta să efectueze plata integrală și la timp a tarifului de către expeditor.

Toate datele înscrise în documentele de confirmare a transporturilor privind încărcarea, descărcarea, primirea la program și eliberarea mijlocului auto, sînt opozabile expeditorului, chiar dacă unele din aceste faze se consumă în locuri în care expeditorul nu mai poate observa sau influența direct activitatea mijlocului auto.

Prin aceste prevederi se instituie între expeditor și cei ce confirmă diferite date în procesul de transport, relații ce pot fi calificate, în drept, ca fiind o specie de gestiune de afaceri, în care gerantul acționează din inițiativă proprie, dar în virtutea legii, îndeplinind pe seama și în interesul expeditorului, anumite operațiuni.

Confirmarea datelor se face numai pe anumite documente de transport tipizate cum sînt : bonul de transport, scrisoarea de transport, care îndeplinește în același timp și funcția de comandă a transportului, și fișa de transport.

Desfășurarea procesului de confirmare este reglementată amănunțit prin noul Tarif Unic ed. 1979, care menționează obligațiile ce revin expeditorului în momentul și locul prezentării mijlocului auto la program, în fiecare loc în care se consumă o fază a activității mijlocului auto și pe traseu pînă în momentul eliberării mijlocului de transport.

În cazul nerespectării modului de confirmare a activității mijlocului auto, acționează următoarele consecințe pe linie tarifară :

— tarifarea timpului minim tarifabil de cîte 3 ore pentru fiecare loc în care s-au efectuat operațiuni de încărcare-descărcare și comerciale, în cazurile în care nu este asigurată confirmarea în mod corespunzător, a celor două momente care marchează durata imobilizării mijlocului auto,

— aplicarea pentru fiecare zi calendaristică a timpului minim tarifabil de 12 ore, în cazul transporturilor din sfera tarifului pe oră și kilometru, la care momentul sosirii la program și cel al eliberării, sînt neconfirmate sau sînt înscrise confirmări date global, de alte persoane decît cele prezente în locurile și momentele respective.

Ambele aceste niveluri minime de tarifare au în vedere acoperirea lipsei de activitate pe perioada probabilă a staționării și au drept scop să determine pe expeditori să efectueze confirmări reale, corespunzătoare prestației, a timpului minim tarifabil și a altor operațiuni efectuate în timpul procesului de transport și în conformitate cu metodologia instituită prin noul Tarif Unic ed. 1979.

Practica arbitrală privind transporturile

● **Transporturi de mărfuri cu mijloace auto. Forma contractului. Partea contractuală obligată să achite cărăușului prețul transportului.** Conform art. 1 (4) din Tariful Unic este expeditor, în sensul tarifului, persoana juridică sau fizică ce solicită transportul. Prin întocmirea scrisorii de transport de către expeditor se nasc raporturi contractuale cu cărăușul care acceptă acea scrisoare de transport. Ca o consecință a acestor raporturi contractuale expeditorul este obligat să plătească prețul transportului efectuat la cererea sa. Neplata în termen a acestui preț — determinat prin tarifele în vigoare — atrage aplicarea penalităților, prevăzute în art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970, în sarcina expeditorului.

Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 6 din 12 ianuarie 1978.

● **Achitarea penalităților pentru neplata tarifelor de transport auto. Momentul din care începe a curge aceste penalități.** Contractele economice de prestații de transporturi auto sînt supuse legii nr. 71/1969 și H.C.M. nr. 306/1970. Partea care a comandat transportul (expeditorul) este obligată să plătească penalități pentru întîrzierea plății tarifelor de transport conform art. 1 lit. g. din H.C.M. Nr. 306/1970, de la data cînd primind din partea cărăușului încercarea de conciliere și scrisoarea de transport cu toate datele transportului efectuat, nu a mai existat nici o justificare pentru întîrzierea plății.

Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 2496 din 20 septembrie 1977.

● **Determinarea calității de expeditor în relațiile contractuale din transporturile auto.** Conform art. 38 (1) și (4) din Tariful Unic, scrisoarea de transport este documentul care stabilește relațiile contractuale de transport și dovedește condițiile cerute de expeditor pentru efectuarea transportului, executarea transportului și calculul sumei de plată. În consecință plata tarifelor calculate pe baza datelor din scrisoarea de transport revine exclusiv expeditorului, care a depus scrisoarea de transport, indiferent cine este beneficiarul mărfurilor transportate.

Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 995 din 16 aprilie 1977.

● **Condițiile în care se aplică tariful pe ambele sensuri. Autovehicule special amenajate.** Tariful pentru ambele sensuri ale cursei, conform art. 15 (8) din Tariful Unic, se aplică la toate transporturile executate cu mijloace auto amenajate special pentru un anumit fel de marfă, atunci cînd parcursul neutilizat de expeditor nu este angajat pentru un alt expeditor. Întrucît autovehiculul amenajat pentru transportul de confecții, căruia în interior i s-au amenajat bare cu umeraşe, nu este expres prevăzut în condițiile de aplicare ale tarifului în categoria autovehiculelor special amenajate, cărăușul nu este îndreptățit a încasa pentru asemenea transporturi tariful pe ambele sensuri.

Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 2383 din 20 octombrie 1977.

● **Taxa de dislocare a autovehiculului încasată de organizația de transport. Temei legal.** Plata tarifului pe oră și kilometru stabilit de art. 14 din Tariful Unic nu afectează plata tarifului de dislocare prevăzut de art. 24 din același tarif atunci cînd sînt întrunite condițiile din acest tarif. Tariful de dislocare are un caracter autonom și distinct față de tarifele pentru plata transportului efectuat. Dacă garajul organizației de transport se află situat pe parcursul dintre punctul de prezentare și punctul de eliberare, tariful de dislocare se datorează o singură dată, deoarece distanța de întoarcere nu este parcursă în realitate.

Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 2486 din 20 sept. 1977.

● **Natura juridică a tarifului pentru depășirea timpului liber. Termenul de prescripție extinctivă aplicabil.** Conform Tarifului Unic, depășirea timpilor liberi acordați pentru efectuarea operațiunilor de încărcare-descărcare și cele comerciale se tarifează pe baza tarifului unitar (lei/oră) prevăzut în tariful pe oră și kilometru. Spre deosebire de taxele de staționare prevăzute în tariful republican aprobat prin H.C.M. Nr. 1279/1962 — abrogat de la 1 ianuarie 1974 — prin intrarea în vigoare a Tarifului Unic, stabilit în baza Decretului nr. 523/1973, noile tarife pentru depășirea timpilor liberi fac parte din tariful de transport propriu-zis și nu mai pot fi considerate ca penalități. În consecință sînt aplicabile prevederile referitoare la prescripția de 18 luni din Decretul nr. 167/1963.

Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 1149 din 30 aprilie 1976.

● **Termenul de prescripție a acțiunii cărăușului pentru plata tarifelor de transport.** Conform art. 4 (lit. c) din Decretul nr. 167/1958 acțiunea derivînd dintr-un contract de transport, îndreptată împotriva unei organizații de transport, se prescrie în termen de 6 luni, iar dacă contractul de transport a fost încheiat spre a fi executat succesiv cu mijloace de transport diferite, termenul de prescripție este de 1 an.

Aceste termene speciale nu se aplică pentru acțiunile introduse de organizațiile de transport împotriva expeditorilor prin care se cere plata unor tarife pentru transporturile sau operațiunile legate de transport, efectiv executate. Pentru aceste acțiuni termenul de prescripție este cel de 18 luni, prevăzut în general, prin art. 3 din Decretul nr. 167/1958, pentru raporturile dintre organizațiile socialiste.

Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 1813 din 30 iunie 1978.

● **Contract economic. Neînțelegerile ivite cu ocazia încheierii contractului neînaintate organului competent spre soluționare. Consecințe.** Conform H.C.M. nr. 1011/1972 furnizorul trebuie să sesizeze organul competent să rezolve neînțelegerile care nu au fost conciliate de părți, iar dacă acesta nu-și îndeplinește obligația, beneficiarul este în drept să sesizeze el organului competent în vederea rezolvării divergenței.

Dacă organul competent nu a fost sesizat de nici una din părțile din contract, poziția părților în legătură cu neînțelegerile la încheierea contractului, se poate deduce de către organul arbitral, din comportarea uneia sau alteia din ele, care — în circumstanțele de fapt — poate fi privită ca o acceptare tacită a obiecțiunilor sau ca o renunțare tacită la acestea, după caz, în măsura în care nu contravine repartițiilor, balanțelor materiale echilibrate sau dispozițiilor legale.

Dacă beneficiarul nu se prezintă la conciliere și nici nu comunică punctul său de vedere, organul arbitral, poate conchide că a renunțat tacit la obiecțiuni, iar contractul s-a perfectat în condițiile propuse de furnizor.

Părțile din contractul economic nu trebuie să aibă poziții echivoce în rezolvarea litigiilor la încheierea acestor contracte.

Decizia Primului Arbitru de Stat nr. 3503 din 30 noiembrie 1977.

Decizia de mai sus se aplică în mod corespunzător și la încheierea contractelor economice anuale de prestații: transporturi auto, cărora li se aplică Legea nr. 71/1969, H.C.M. nr. 1011/1972 și Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto, aprobate potrivit H.C.M. nr. 425/1975.

● **Modul de constatare a lipsurilor cantitative pentru angajarea răspunderii C.F.R.** În exercitarea dreptului de control, prin decizia P.A.S. nr. 2269/1975 s-a reținut că, potrivit legii, răspunderea cărăușului pentru lipsurile cantitative de cereale poate fi angrenată numai dacă acesta este invitat la verificarea și constatarea cantității primite la destinație și numai în cazul în care nu se prezintă sau refuză să facă cuvenita constatare, destinatarul este îndreptățit, conform art. 54 alin. 3 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959,, să procedeze la constatarea cu delegat neutru.

În situația în care beneficiarul destinatar preia vagonul fără obiecțiuni și încheie actul de constatare după eliberarea transportului fără a invita pe cărăuș acesta nu are a răspunde, constatările — chiar cu delegat neutru — nefiindu-i opozabile.

● **Locații — Forță majoră — cauze de exonerare.** Prin decizia nr. 2430/1975, primul arbitru de stat a considerat că dificultățile cu privire la încheierea unor contracte pentru prestări de servicii pe linia de garaj sau inexistența unui proces tehnologic unic pentru stabilirea capacității de încărcare-descărcare a unei linii de garaj, nu constituie cauze de forță majoră în sensul art. 10(5) din Tariful local de mărfuri C.F.R., care să exonereze de plata locației. Potrivit art. 10(5) din Tariful citat, calea ferată este autorizată să reducă sau să anuleze taxele de locație în cazuri de forță majoră, în cadrul procedurii de reclamații administrative.

● **Înghețul nu constituie o cauză de forță majoră.** Astfel cum s-a invederat mai sus, potrivit art. 10(5) din T.L.M. calea ferată este autorizată să reducă sau să anuleze locațiile pentru cauze de forță majoră, care împiedică efectuarea normală a operațiunilor de încărcare-descărcare.

Înghețul fiind iarna un fenomen obișnuit, nu poate fi considerat o situație de forță majoră. În acest sens, s-a pronunțat Primul arbitru de stat prin decizia nr. 2147/1977. Expeditorul este tinut să ia măsuri de protejare a mărfii, iar destinatarul trebuie să organizeze operațiunea de descărcare astfel încît să fie efectuată în termenul tarifar.

● **Mărfuri expediate în vagon comun. Neprimirea produselor de către o unitate beneficiară.** Unitatea care nu a primit produsele este în drept a refuza plata potrivit pct. 213 lit. b din Normele metodologice ale B.N.R.S.R., nr. 1/1972 (prevedere reluată și în pct. 90 lit. b din Normele nr. 2/1977). În exercitarea dreptului de control, primul arbitru de stat, prin decizia nr. 2262/1975 a statuat că în cazul în care o unitate destinatară primind și descărcind un vagon comun nu predă produsele destinate altui beneficiar, poate fi obligată la plată față de furnizorul expeditor, cu titlu de daune întrucît i-a provocat o pagubă din culpa sa, reprezentînd prețul produselor cuvenite beneficiarului efectiv care neprimindu-le nu le-a achitat.

● **Termenul de avizare a beneficiarilor de transporturi.** Se poate constata în activitatea organelor arbitrale o tendință constantă de a conferi termenelor prevăzute în diferite acte normative un caracter real. Această linie de gîndire conduce la crearea unui cadru prielnic aplicării efective a respectivelor prevederi legale. Astfel, potrivit art. 7(10) din T.L.M., calea ferată este obligată să avizeze beneficiarii de transporturi, telefonic, telegrafic sau în scris, despre sosirea transporturilor de coletărie, de vagoane, precum și despre sosirea vagoanelor goale cerute pentru încărcare.

Avizarea sosirii vagoanelor goale sau încărcate trebuie să fie făcută cu cel puțin 3 ore înainte de punerea lor la încărcare-descărcare.

În cazul nerespectării obligației de avizare, potrivit art. 7(11) din T.L.M. termenele de încărcare-descărcare încep să curgă de la expirarea a 3 ore de la data punerii vagonului la dispoziție, considerîndu-se că numai în acest moment s-a făcut avizarea (decizia P.A.S. nr. 2104/1977).

● **Amenajarea vagoanelor închiriate și verificarea bunei lor funcționări aparțin expeditorului chiriaș.** În cazul închirierii de vagoane de la calea ferată, cu scopul de a fi amenajate conform proiectului avizat de I.P.C.F. și organele Departamentului căilor ferate, pe toată durata închirierii, răspunderea pentru buna funcționare a sistemelor de fixare a mărfurilor în vagoane revine unității chiriașe expeditoare. În cazul funcționării necorespunzătoare a respectivelor instalații este angajată — pe cale de consecință — răspunderea unității chiriașe. În acest sens s-a pronunțat primul arbitru de stat prin decizia nr. 2674/1977, reținînd că în cazul închirierii de vagoane, calea ferată răspunde numai de avarierea mărfii cauzată de depășirea gabaritului, întrucît ea are ca singură obligație de a controla ca să nu se depășească gabaritul, în cadrul atribuției sale generale de asigurare a securității circulației.

● **Răspunderea în transportul feroviar internațional.** Prin decizia P.A.S. nr. 2977/1977, calea ferată a fost obligată la despăgubiri pentru marfa pierdută în timpul transportului, calculate după prețul indicat în factura furnizorului. Pentru a ajunge la o asemenea soluție s-a făcut aplicarea art. 24 din Convenția privind traficul internațional feroviar de mărfuri (S.M.G.S.) potrivit căruia calea ferată este răspunzătoare de executarea transportului, pe întregul parcurs pînă la eliberarea mărfii la destinație. Art. 27 prevede că în cazul în care organizația de transport nu răspunde la reclamația administrativă făcută de destinatar va fi obligată și la o dobîndă de 4% pe an pînă la expirarea termenului de 180 zile.

● **Condițiile de aplicare a locațiilor.** Potrivit art. 7, pct. 19 al Tarifului local de mărfuri C.F.R., aprobat prin Decretul nr. 523/1973, vagoanele încărcate ce nu pot fi puse la descărcare pe liniile industriale sau pe liniile stației din vina beneficiarului se supun la locații chiar dacă sînt oprite pe parcurs, în alte stații. Pentru a percepe locații, calea ferată trebuie să facă dovada că oprirea vagoanelor pe parcurs s-a datorat culpei unității destinatare. În lipsa acestei dovezi, aplicarea taxelor de locație este nejustificată, s-a pronunțat Primul arbitru de stat prin decizia nr. 3111/1977.

● **Răspunderea căii ferate.** În conformitate cu prevederile Regulamentului de transport pe calea ferată, în cazul în care marfa predată spre transport nu este eliberată unității destinatare indicată în scrisoarea de trăsură, răspunderea pentru marfa neeliberată revine cărăușului în termenul contractului de transport. Într-o asemenea situație, prin decizia P.A.S. nr. 3739/1977, a fost angajată răspunderea căii ferate în baza contractului de transport, față de furnizorul producător, întreprinderea care a primit marfa neavînd nici o obligație față de expeditor. Citățm în același sens și decizia P.A.S. nr. 1074/1977.

● **Avizarea altui destinatar nu dă drept la încasarea locațiilor de la aceasta.** În cazul în care calea ferată avizează o altă unitate decît aceea menționată în scrisoarea de trăsură, care este beneficiara transportului, nu are dreptul de a încasa locații de la unitatea avizată chiar dacă nu a ridicat transportul în termen. Prin decizia P.A.S. nr. 35/1978 s-a considerat că unitatea avizată nefiind parte în contractul de transport nu are nici o obligație derivînd din acest contract și deci nu datorează locații. Calea ferată fiind în culpă trebuie să suporte consecințele situației create.

● **Depunerea în stație a planului de transport nu constituie o comandă urmată de executare, echivalentă unui contract economic.** Prin decizia P.A.S. nr. 857/1978 s-a statuat în sensul celor de sus, considerîndu-se că dată fiind metodologia specială de înche-

iere a contractului economic de prestații de transport pe calea ferată, depunerea la stație a planului de transport nu echivalează cu un contract economic. În consecință, transporturile prevăzute în programul de eșalonare lunară sînt necontractuale. Ele se execută în limita capacității disponibile. Neexecutarea sau executarea lor necorespunzătoare nu dau dreptul beneficiarului să pretindă penalități de la calea ferată.

● **Forma reclamației administrative.** O soluție dată de primul arbitru de stat prin decizia nr. 1261/1978 prezintă deosebit interes pentru unitățile socialiste. S-a considerat că o sesizare adresată cărăușului în legătură cu pierderea mărfii constituie o reclamație administrativă, chiar dacă nu este intitulată astfel, cu condiția ca să conțină toate elementele necesare pentru identificarea transportului și neajunsului intervenit în executarea contractului de transport, de natură să permită efectuarea verificărilor necesare. S-a considerat, de asemenea, că această sesizare produce efecte chiar dacă nu este adresată Regionalei C.F.R. ci unei stații sau halte aflată în subordinea acesteia. Ca atare o astfel de sesizare are ca efect suspendarea cursului prescripției cel mai tîrziu pînă la expirarea unui termen de 3 luni, socotit de la înregistrarea reclamației, potrivit art. 13, lit. c din Decretul nr. 167/1958.

● **Depășirea termenului liber de încărcare. Încărcarea în aceeași zi. Consecințe.** Din coroborarea prevederilor art. 7 (13) cu ale art. 10 din Tariful local de mărfuri C.F.R., aprobat prin Decretul nr. 523/1973, prin decizia P.A.S. nr. 946/1978, s-a statuat că întîrzierea încărcării peste termenul liber tarifar nu poate fi considerată ca o renunțare tacită la vagon dacă încărcarea a fost totuși efectuată în cursul aceleiași zile, deci în cadrul programului. Soluția adoptată se întemeiază pe aplicarea corectă a prevederilor legale sus-citate, care impun delimitarea celor două abateri și respectiv angrenarea răspunderii patrimoniale proprii fiecăreia dintre ele. Pe cale de consecință, predătorul datorează numai taxe de locații, iar nu și penalitățile prevăzute în art. 4 din H.C.M. nr. 425/1975 și anexa 1, cap. I, pct. 4. În sensul celor mai sus citățm și decizia P.A.S. nr. 1961/1978.

GRUPAJ REALIZAT DE :
Elena DEREVICI,
Radu ECONOMU,
dr. C. JORNESCU,
Lucian THEODORU

REDACTOR COORDONATOR
dr. Al. DETEȘAN

contract economic

Aprecierea unor cauze care determină neexecutarea obligațiilor contractuale

Art. 21 din Legea nr. 71/1969 prevede răspunderea unităților socialiste pentru nerespectarea obligațiilor asumate prin contracte economice. Același text legal consacră culpa drept temei al angajării răspunderii patrimoniale.

Vom analiza, în cele ce urmează, în lumina acestui temei, unele dintre împrejurările care se invocă în justificarea neîndeplinirii obligațiilor contractuale asumate de către unitățile socialiste.

Se invocă, frecvent, că neîndeplinirea obligațiilor se datorează neprimirii la termen, de la furnizorii din țară sau din import, a materiilor prime, materialelor, utilajelor sau instalațiilor necesare pentru realizarea produselor contractate.

Cu alte cuvinte, se încearcă să se demonstreze că nu unitatea contractantă care și-a încălcat obligațiile contractuale este de vină, ci o terță persoană juridică.

Este bine cunoscut că asemene apărări nu sînt primite, unitatea care le invocă fiind ținută să răspundă față de creditorul obligației neexecutate. Ea are, totodată, nu numai dreptul, dar și obligația de a obține penalitățile și după caz, despăgubirile cuvenite pentru nelivrarea la timp a materiilor prime, materialelor, utilajelor și instalațiilor.

Mai mult decît atît. Unitatea la care ne referim nu trebuie să aștepte acționarea sa în legătură cu nelivrarea la termen a produselor contractate, ci trebuie să formuleze neîntîrziat pretențiile legale aferente neprimirii materiilor prime, materialelor, utilajelor și instalațiilor.

Cele de mai sus sînt aplicabile și în situația cînd unitățile beneficiare nu îndeplinesc obligația de preluare a produselor contractate. Nepreluarea produselor poate determina cheltuieli neeconomicoase prin depozitarea produselor în spații frigorifice, cheltuieli care constituie o daună pentru unitatea furnizoare. În măsura în care nepreluarea nu se datorează unor cauze ce apără de răspundere, unitatea beneficiară are obligația de a despăgubi unitatea furnizoare în legătură cu acele cheltuieli.

Dar, unitatea beneficiară datorează, în același timp, și penalitățile prevăzute de art. 1 lit. a și e din HCM nr. 306/1970 pentru nepreluarea produselor. În consecință, potrivit art. 21 din legea citată, despăgubirile sînt cuvenite numai în măsura în care cheltuielile de depozitare în discuție nu sînt acoperite prin penalitățile datorate.

Iată încă un motiv pentru ca unitatea furnizoare în cauză să-și valorifice neîntîrziat dreptul la penalități împotriva unității beneficiare, în loc să aștepte momentul obligării ei la plata cheltuielilor de depozitare în spații frigorifice. Contrar, se produc consecințe patrimoniale negative ca urmare faptului că pretențiile la penalități — spre deosebire de pretențiile la daune — se prescriu în 6 luni conform art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958. În acest sens, s-au reținut următoarele, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3129/1978 :

„Dacă reclamanta ar fi calculat și cerut penalități, conform art. 21 din Legea nr. 71/1969 și art. 1 lit. a și e din H.C.M. nr. 306/1970, cuantumul acestora ar fi acoperit și depășit paguba produsă de pîrîtă prin aceea că, neridicînd cantitatea de carne contractată, a determinat pe reclamantă să facă cheltuieli de depozitare în spații frigorifere.

Or, cheltuielile de depozitare ce se pretind de petiționară constituie o daună în patrimoniul său provocată de neridicarea de către anumiți beneficiari, printre care și pîrîta, a cantităților de marfă contractate.

La data sesizării arbitrajului, dreptul reclamantei de a pretinde penalități era prescris, ținînd seama de dispozițiile art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958.

În final, s-a socotit că întemeiat a fost respinsă acțiunea privind plata daunelor, din moment ce cuantumul acestora era mult mai mic decît cuantumul penalităților pe care le-ar fi obținut unitatea furnizoare dacă și-ar fi valorificat în termen dreptul la acțiune.

Problema consecințelor neexecutării obligațiilor contractuale se pune și în legătură cu neprimirea la timp a materiilor prime, materialelor, utilajelor sau instalațiilor din import. Așa cum s-a mai relevat, această împrejurare produce efecte exoneratoare de răspundere, pe planul raporturilor contractuale interne, numai în cazurile de excepție pe care le-a stabilit practica arbitrală și asupra cărora nu este cazul să revenim.

De precizat însă, că urmările unei executări necorespunzătoare, sub aspect calitativ, din partea furnizorului extern, nu produc asemenea efecte. Deci, dacă în cazul întîrzierii în realizarea importurilor se poate pune, în anumite condiții, problema apărării de răspundere în raporturile contractuale interne, asemenea consecințe nu pot fi recunoscute în situația în care de pildă, neexecutarea obligațiilor de furnizare asumate de o unitate beneficia-

ră este consecința calității necorespunzătoare a materiei prime aprovizionate din import.

Aceeași concluzie se impune, în opinia noastră, cînd produsele contractate nu se realizează datorită faptului că utilajele și instalațiile importate nu ating parametrii garantați de furnizorul extern. Adică, cînd utilajele și instalațiile, deși au fost livrate și montate în termen, nu dau randamentul planificat. Sîntem și în acest caz, în fața unei executări care nu corespunde din punct de vedere calitativ.

Din cele învederate rezultă că pentru corecta apreciere a împrejurărilor invocate în justificarea neîndeplinirii obligațiilor contractuale nu este întotdeauna suficient să se analizeze activitatea unității a cărei răspundere se analizează. Este nevoie, uneori, ca cercetarea să se extindă și în privința actelor juridice săvîrșite de alte subiecte de drept, acte care sînt în strînsă legătură ori condiționează îndeplinirea obligației contractuale respective.

I. ICZKOVITS

asigurări

Asigurarea facultativă a bunurilor, pentru cazurile de pagube produse în timpul transportului terestru

La asigurarea bunurilor în timpul transportului terestru, raporturile dintre asigurat și asigurător, drepturile și obligațiile care revin fiecărei părți — izvorîte din contractul de asigurare — sînt prevăzute în „Condițiile speciale nr. 12/1972 privind asigurarea faculativă a bunurilor, pentru cazurile de pagube produse în timpul transportului terestru", aprobate prin Ordinul nr. 153/1972 al ministrului finanțelor.

În asigurarea de transport sînt cuprinse bunurile uzual ambalate, pentru cazurile de pagube produse în timpul transportului pe teritoriul R. S. România, pe căile ferate, cu vehicule sau prin poștă. Bunurile care se primesc spre expediere de către transportator, în anumite condiții, se consideră asigurate numai dacă dispozițiile legale privind primirea, transportul și eliberarea bunurilor respective au fost îndeplinite.

Se acordă despăgubiri în cazurile de pagube la bunurile asigurate, produse în timpul transportului de : a) incendiu, trăsnet, explozie, chiar dacă trăsnetul sau explozia nu au fost urmate de incendiu, inundație, furtună, umezeală, ploaie, grindină, uragan, cutremur de pămînt, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață, avalanșe de zăpadă și contaminare (contactul cu alte bunuri transportate) ; b) accidente ale mijlocului de transport ca : ciocniri, loviri sau izbiri cu alte mijloace de transport sau cu orice alte corpuri mobile sau imobile aflate în afara mijlocului de transport, cădere (cădere în prăpastie, cădere în apă cu prilejul transbordării, cădere din cauza ruperii podului, cădere pe mijlocul de transport a unor corpuri — ca de exemplu : copaci, blocuri de gheață sau de zăpadă, bolovani etc.), deraieri, derapări, răsturnări sau împotmoliri ; c) spargere, scurgere, risipire, dispariție sau furt total ori parțial al bunurilor asigurate, dacă s-au produs ca urmare a unui accident al mijlocului de transport. Dacă asemenea pagube nu s-au produs ca urmare a unui accident al mijlocului de transport, se acordă despăgubiri numai dacă mijlocul de transport aparține unei organizații de stat de transport și dacă se dovedește cu procese-verbale ale transportatorului, ale organelor miliției sau procuraturii, ori cu procese-verbale încheiate potrivit regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, că paguba s-a produs în timpul transportului ; d) accidente în timpul încărcării, așezării sau descărcării bunurilor.

Despăgubirile se acordă și în cazul agravării riscurilor din cauze de forță majoră care au determinat modificări de itinerariu ori transbordări.

Asigurarea se poate încheia pentru bunurile transportate pe o rută definită, pe căile ferate, cu vehicule ori prin poștă. Cu organizațiile socialiste care au vehicule proprii, se pot încheia și asigurări pentru bunuri transportate numai cu vehicule proprii. În aceste cazuri, asigurarea se încheie pentru toate bunurile transportate cu vehiculul prevăzut în contractul de asigurare.

Sumele la care se face asigurarea se stabilesc conform cererii asiguratului, astfel : separat pentru fiecare transport pe căile ferate sau cu vehicule, ori prin poștă (pe căile ferate sau cu vehicule), în cazul asigurărilor încheiate pentru bunuri transportate pe o rută definită ; separat pentru toate bunurile transportate, cu fiecare vehicul, în cazul asigurărilor încheiate cu organizațiile socialiste care efectuează transporturi cu vehicule proprii.

Una din formele cele mai adecvate de protecție prin asigurarea facultativă a bunurilor pentru cazurile de pagube produse în timpul transportului, la organizațiile socialiste care fac transporturi permanente, o constituie asigurarea facultativă de abonament. Această asigurare se încheie în baza „Condițiilor speciale nr. 13/1972 privind asigurarea facultativă de abonament a bunurilor, pentru cazurile de pagube produse în timpul transportului terestru", aprobate prin Ordinul nr. 153/1972 al ministrului finanțelor.

Asigurarea facultativă de abonament se poate încheia pentru orice fel de bunuri auzual ambalate, transportate pe teritoriul R. S. România, pe care organizațiile socialiste de stat de subordonare locală le primesc în calitate de cumpărător (beneficiar) sau pe care le expediază în calitate de vînzător (furnizor), ori pentru ambele cazuri, după cum s-a convenit : a) pe căile ferate ; b) cu vehicule ; c) prin poștă ; d) în transporturi combinate.

După cum rezultă din însăși denumirea ei, asigurarea facultativă de abonament nu are un termen dinainte stabilit, ci este valabilă în continuare, dacă nu a fost denunțată pe parcurs de nici una din părți.

Datorită acestui fapt, organizațiile socialiste au un „abonament" la ADAS, care nu trebuie reînnoit, ci este valabil an de an.

În asigurarea facultativă de abonament primele de asigurare se plătesc periodic și anume trimestrial în funcție de valoarea bunurilor transportate în cursul trimestrului precedent.

Sumele maxime la care se face asigurarea facultativă de abonament și în limita cărora ADAS răspunde la fiecare transport în parte, sînt : 300 000 lei pe un vagon de cale ferată ; 50 000 lei pe un autovehicul ; 20 000 lei pe un vehicul cu tracțiune animală ; 2 500 lei de fiecare colet poștal.

G. MUREȘAN

raporturi de muncă

Aplicarea sancțiunilor disciplinare personalului C.T.C.

Art. 14 din Legea nr. 1/1970 reprezintă sediul organic al materiei privind competența de a aplica sancțiuni disciplinare. Potrivit acestui text, sancțiunea disciplinară se stabilește de organul de conducere colectivă sau de conducătorul unității. Mustrarea și avertismentul se pot aplica și de maiștrii sau șefii unor compartimente din unitate potrivit regulamentului de ordine interioară. Pentru cei numiți de organul de conducere colectivă, desfacerea disciplinară a contractului de muncă se face cu aprobarea

acestuia. Am menționat din textul citat numai ipotezele ce sînt necesare pentru demonstrația de mai jos. Art. 43 alin. 2 din Legea nr. 7/1977 și art. 72 alin 2 din Legea nr. 8/1977 prevăd că sancțiunile disciplinare pentru personalul din activitatea de control tehnic al calității se aplică de conducătorul unității. Textele citate din legile nr. 7/1977 și nr. 8/1977 nu conferă o asemenea competență nici organului de conducere colectivă din unitate și nici șefului de compartiment (pentru primele două sancțiuni mai ușoare: mustrarea și avertismentul), derogînd astfel de la normele cu caracter de generală aplicabilitate din Legea nr. 1/1970. Se naște în mod firesc întrebarea dacă această modificare de competențe a fost determinată de unele elemente specifice și corespunde unei anumite finalități sau reprezintă o simplă imperfecțiune de redactare a normei legale. Optăm pentru această ultimă ipoteză, considerînd că ne aflăm în prezența unei formulări neadecvate, deoarece nu se poate întrezări un element determinant care să conducă la modificarea de competență din Legea nr. 1/1970, iar o asemenea derogare economiei legilor nr. 7/1977 și nr. 8/1977, fiind, în același timp, în contradicție cu principiul ce domină organizarea unităților socialiste: preponderența conducerii colective. În actualul stadiu al dreptului nostru pozitiv nu este de conceput ca directorul unei unități să aibă atribuții mai întinse decît organele de conducere colectivă. Așa dar, în opinia noastră și organele de conducere colectivă, cu deosebire birourile executive ale consiliilor oamenilor muncii, au competența de a stabili sancțiuni disciplinare personalului din compartimentele de C.T.C.

În favoarea opiniei sus-menționate militează și un cunoscut principiu de logică juridică potrivit căruia cine poate mai mult, poate și mai puțin.

Am învederat cele de mai sus la sesizarea unor cititori, cu convingerea că organele de jurisdicție a muncii nu vor putea anula o sancțiune disciplinară aplicată personalului C.T.C. de organele de conducere colectivă motivînd că acestea au exercitat o atribuție ce nu le-a fost conferită expres de lege, depășindu-și astfel competența.

J. COSTIN

Jurisdicția muncii

Soluțiile pronunțate de organele de juristdicție a muncii

Sub acest titlu, în Revista Economică, Supliment nr. 46 din 17 noiembrie 1978 s-a învederat că instanțele judecătorești pot înlocui — în cadrul unui litigiu de muncă — sancțiunea desfacerii disciplinare a contractului de muncă cu o altă sancțiune, mai ușoară, dacă sînt întrunite condițiile legale pentru existența răspunderii disciplinare. Tribunalul Suprem prin decizia secției civile nr. 814/1978 a curmat astfel o îndelungată controversă din literatura juridică de specialitate. Acest punct de vedere a fost confirmat și prin decizia nr. 60/1978 în complet format din 7 judecători potrivit art. 39 din Legea nr. 58/1968.

Ne propunem a analiza în continuare unele aspecte ale acestei probleme în cazul în care desfacerea disciplinară a contractului de muncă a fost dispusă de unitate cu acordul sau avizul organului ierarhic superior sau al unui organ central de specialitate cum ar fi Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor sau Inspectoratul General de Stat pentru Investiții—Construcții, precum și competența instanței și limitele sale de apreciere în situația în care desfacerea contractului de muncă s-a dispus de unitate — cu acordul sau avizul sus-menționat — pentru de la prevederile de bază este străină necorespundere sub raport profesional în baza art. 130 alin. 1 lit. e din Codul muncii.

● În conformitate cu prevederile art. 43 alin. 2 din Legea nr. 7/1977, numirea, schimbarea din funcție, sancționarea disciplinară sau desfacerea contractului de muncă al personalului din compartimentele sau colectivele independente de control tehnic al calității se fac de către conducătorul unității, cu acordul organelor teritoriale ale Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor. Pentru șeful acestor compartimente este necesar acordul I.G.S.C.C.P. De asemenea, în conformitate cu prevederile art. 72 alin. 2 din Legea nr. 8/1977, numirea, schimbarea din funcție, sancționarea disciplinară sau desfacerea contractului de muncă al personalului din activitatea C.T.C. la unitățile de construcții montaj se face de conducătorul unității, cu acordul organelor Inspectoratului General de Stat pentru Investiții-Construcții. Pentru conducătorul compartimentului este necesar acordul organului ierarhic superior.

În cazul în care uneia din persoanele sus arătate i s-a desfăcut contractul de muncă pentru abateri disciplinare luîndu-se și acordul organului de specialitate, se pune întrebarea dacă instanțele de judecată (judecătorie și tribunal) mai au competență — în cadrul litigiului de muncă — de a aprecia gravitatea sancțiunii și eventual să o înlocuiască cu alta mai puțin gravă. În principiu, dreptul de reapreciere al instanțelor în cadrul exercitării controlului jurisdicțional nu poate fi contestat deoarece tocmai aceasta este una din rațiunile controlului efectuat de organele de jurisdicție asupra actelor administrației de stat: de a le verifica temeinicia și legalitatea. Dreptul de a înlocui sancțiunea nu poate fi pus la îndoială în cazul cînd abaterea disciplinară se referă la normele de comportare în unitate. Mai dificilă apare misiunea instanței în cazul în care abaterea disciplinară constă într-o faptă săvîrșită în legătură strictă cu sarcinile de serviciu ale celui în cauză și ca atare însăși aprecierea faptei prejudiciabile presupune o calificare specifică și o competență tehnică deosebită.

Socotim că instanțele trebuie să dea dovadă de rol activ dispunînd efectuarea unor analize tehnice și numai în funcție de rezultatul tuturor probatoriilor, luate în ansamblu, va putea anula sau înlocui sancțiunea.

● În cazul în care desfacerea contractului de muncă a fost dispusă de unitate, în condițiile normelor legale sus-menționate, pentru necorespundere profesională mai au sau nu instanțele dreptul de apreciere? În ce ne privește, avansăm opinia că în astfel de situații în principiu, instanțele nu au căderea de a anula sau înlocui măsura luată de unitate atît timp cît nu constată ilegalitatea acesteia. Considerăm că măsura unității poate fi anulată, în cadrul controlului jurisdicțional numai dacă a fost luată cu încălcarea dispozițiilor legale. Credem că judecătoria sau tribunalul nu se pot subroga în drepturile organelor tehnice de specialitate, cărora legea le-a acordat în mod expres dreptul de a formula aprecieri cu privire la capacitatea profesională a unor anumite persoane. Socotim însă că și în aceste împrejurări trebuie admisă o circumstanțiere și anume în cazul în care se constată o vădită netemeinicie a aprecierii făcută de organele administrației de stat. Altfel, s-ar putea trage concluzia că actele emise de aceste organe sînt sustrase controlului jurisdicțional ceeace nu corespunde finalității legislației noastre actuale.

Rămîne ca practica judecătorească viitoare să confirme sau să infirme punctul nostru de vedere.

Dr. C. JORNESCU

întrebări și răspunsuri

● **ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE DE RIDICAT ȘI TRANSPORTAT Lugoj** — Art. 75 din Legea nr. 57/1974 cu privire la acordarea drepturilor cuvenite personalului transferat în interesul serviciului nu precizează perioada minimă de domiciliere în localitatea de unde personalul a fost transferat. Situația de fapt relatată de dv. arată însă neîndoios că modificarea succesivă a domiciliului (la 29 septembrie și la 2 noiembrie din același an) nu reflectă o modificare reală a localității unde personalul în cauză a locuit. În ipoteza în care comisia de judecată admite cererea de plată a drepturilor solicitate, vă puteți adresa judecătoriei în a cărei rază de activitate se află sediul comisiei, pentru a decide asupra eventualei respingeri a cererii. Ținînd seama de cele relatate de dv., este necesar să puteți dovedi că în intervalul 29 septembrie — 2 noiembrie cei în cauză și-au păstrat în fapt locuința în Lugoj, făcînd naveta la Nădrag.

● **ELISABETA ZONDA, Covasna** — Art. 14 din Decretul nr. 92/1976, privind carnetul de muncă, prevede că pot cere reconstituirea cu martori a vechimii în muncă numai persoanele care depun o activitate pe baza unui contract de muncă și care dovedesc cu acte că arhiva unității unde au lucrat a fost distrusă. Reconstituirea se face de comisii care funcționează pe lîngă Comitetul executiv al Consiliului popular județean. Împotriva procesului-verbal al comisiei — de reconstituire sau de respingere — solicitantul se poate adresa judecătoriei, în termen de 15 zile de la comunicare. Dacă nu vi s-a comunicat procesul verbal al Comisiei, sînteți deci în termen să vă adresați în scris judecătoriei competente.

● **PETRE BASTON, Stelnica — Ialomița** — Alocația de stat pentru copii se acordă numai de la data stabilirii dreptului respectiv — art. 16, din Decretul nr. 246/1977. În luna august cînd n-ați solicitat, la unitatea unde ați fost transferat, acordarea alocației cuvenite, ați pierdut acest drept.

● **FLOREA BELDEA, Băilești** — Art. 75, alin. 2 din legea nr. 57/1974 prevede expres că indemnizația de transferare se plătește numai în cazul mutării efective în localitatea unde persoana a fost transferată, în timp ce celelalte drepturi prevăzute de art. 75, la alin. 1, se plătesc numai în cazul schimbării domiciliului celui transferat și — după caz — al membrilor săi de familie. Din cele de mai sus rezultă că legea face o distincție în ce privește condițiile în care se poate face plata drepturilor de transferare. Dovada mutării efective se face, în primul rînd, cu mutația corespunzătoare pe buletinul de identitate privind reședința în localitatea respectivă. Este evident că persoana la care vă referiți și care face zilnic naveta în localitatea de unde a fost transferată nu îndeplinește condițiile prevăzute de alin. 2 de mai sus, care se referă expres la mutarea efectivă.

● **MARIANA MARIN, Buzău** — Persoana transferată la începutul trim. III la o altă unitate are, pentru trim. II, aceleași drepturi de retribuire cu restul personalului din unitate. Poate beneficia de adaosul acordat pentru depășirea indicatorilor de plan sau, dimpotrivă, să suporte diminuarea corespunzătoare a retribuției tarifare, în cazul neîndeplinirii acestora. Unitatea de la care persoana s-a transferat dă, în acest caz, o decizie de constatare a sumei datorate și se adresează unității la care persoana s-a transferat pentru a face reținerile corespunzătoare pe care să le vireze unității în cauză.

● **FLORINA EPURE, Brăila** — Competența de soluționare a plîngerilor la deciziile de sancționare revine, potrivit art. 18 lit. c din Legea nr. 1/1970, Consiliului oamenilor muncii din unitate. În situația cînd unitatea n-are personalitate juridică, competența de soluționare a plîngerii revine conducătorului unității imediat superioare (art. 18 aliniat a). Competența de soluționare a plîngerii nu este influențată de faptul că sancțiunea a fost decisă pe baza referatului unei persoane încadrate la forul ierarhic superior al unității.

● **NICOLAE BUȘOI, Drobeta — Turnu Severin** — Persoana reîncadrată cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată, care — din vina sa — n-a cerut alocația de stat pentru copii decît după cîteva luni de la reîncadrare, are dreptul la alocație, în cuantum de 50%, timp de șase luni de la data reintegrării în muncă (art. 7 alin. 3 din Decretul nr. 246/1977. Decretul nu se referă la data cererii dreptului de alocație, ci la data reîncadrării, desigur cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată.

Persoana care, înaintea demisiei, n-a beneficiat de alocația de stat pentru copii, reîncadrată în muncă, cu contract pe durată nedeterminată se consideră — din punctul de vedere al acordării dreptului la alocația de stat pentru copii — ca nou încadrată. În aceste condiții dacă, după mai mult de trei luni de la reîncadrare, i se naște un copil, are dreptul la alocația de stat în condițiile prevăzute de art. 7 alin. (2) din Decretul nr. 246/1977.

● **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ, Gheorghieni** — Potrivit art. 16 din Decretul nr. 246/1977, drepturile de alocație de stat pentru copii se acordă numai de la data stabilirii lor. În art. 7 alin. 1 din același decret se precizează că alocația se acordă începînd din luna următoare celei în care au fost îndeplinite condițiile prevăzute de lege. Nu este deci posibil ca pentru copilul a cărei naștere a fost trecută în registrul stării civile la 3 noiembrie 1976 să se acorde alocație pentru această lună.

● **SAMUEL BARDOCZ, Brașov** — La art. 4 din Decretul Consiliului de Stat nr. 203/1976 se prevede (alin. 1) că la bunurile care nu au prețuri cu amănuntul stabilite potrivit dispozițiilor legale, evaluarea pagubelor se face luîndu-se ca bază prețurile de livrare la care se aplică un coeficient de 1,05. În alin. 3, la același articol, se arată că în cazul cînd prețul de livrare este egal cu prețul de producție, coeficientul care se aplică potrivit alin. 1 este de 1,25.

În situația produselor agricole (lînă, piei etc.), cumpărate la fondul de stat, prețul de contractare sau achiziție, la care se adaugă cota legal aprobată pentru acoperirea cheltuielilor în care este inclus și beneficiul, formează prețul de producție, care este egal cu prețul de livrare, dar care nu cuprinde impozitul pe circulația mărfurilor.

Față de prevederile alin. 3 la art. 4 din Decretul 208/1976 la produsele din această categorie constatate lipsă (și care au prețul de livrare egal cu cel de producție) se aplică coeficientul de 1,25 pentru recuperarea și a impozitului pe circulația mărfurilor și a rabatului comercial, care nu sînt cuprinse în prețul de producție, deoarece la art. 3 se precizează că evaluarea pagubelor se face luîndu-se ca bază prețurile cu amănuntul, legal stabilite.

● **SPIRU ONOSE, Focșani** — Potrivit prevederilor art. 8 din H.C.M. nr. 822/1959 — republicată în Colecția de Hotărîri și dispoziții ale Consiliului de Miniștri nr. 33 din 12 octombrie 1963, angajații trimiși în delegație în alte localități, situate la peste 5 km în afara perimetrului localității unde lucrează în mod obișnuit, au dreptul la rambursarea cheltuielilor efectuate pe calea ferată astfel : cu tren automotor rapid după tariful clasa a II-a, numai pe distanțe mai mari de 200 km, cu celelalte feluri de tren după tariful clasa a II-a pe distanțe pînă la 300 km și după tariful clasa a I-a pe distanțe mai mari de 300 km.

Întrucît trenul automotor rapid a fost înlocuit cu trenul rapid, apare posibilă decontarea cheltuielilor la nivelul tarifului de tren rapid clasa a II-a, pe o distanță de pînă la 300 km. Menționăm că la pct. 21 din Normele de decontare și control al cheltuielilor de deplasare nr. 11850/1963 se precizează că în cazul în care este posibilă utilizarea mai multor mijloace de transport, se vor putea rambursa cheltuielile corespunzătoare mijlocului de transport cel mai avantajos ca timp și bani. Aplicarea acestei prevederi este de competența conducătorului unității, singurul în măsură să aprecieze asupra situației.

Noul sistem de conducere și planificare unitară a agriculturii

IMPORTANTE MUTAȚII CALITATIVE ÎN ACTIVITATEA STAȚIUNILOR PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII

MĂSURILE adoptate de recenta Plenară a C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea conducerii și planificării unitare a agriculturii, crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste și creșterea producției agricole au o însemnătate deosebită și sînt menite să înscrie și mai ferm această ramură de bază a economiei naționale pe coordonatele de largă perspectivă trasate de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului, să asigure cadrul organizatoric și economic corespunzător pentru creșterea continuă a producției agricole. Proces complex și de durată, perfecționarea organizării și conducerii agriculturii, întărirea rolului unităților de bază în producția agricolă și apropierea de producție a conducerii tehnice și economice din minister, departamente, trusturi și organele agricole județene, vor permite o coordonare unitară a tuturor acțiunilor din unitățile agricole de pe raza de activitate a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Introducerea principiului conducerii unitare a agriculturii la toate nivelurile, va face posibilă **accentuarea procesului de concentrare, specializare și integrare a producției agricole, folosirea mai rațională a potențialului uman și a bazei tehnico-materiale.**

Ansamblul de măsuri stabilite de plenară duce de asemenea la intensificarea cooperării între unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, la extinderea conlucrării între ele, cu toate consecințele pozitive care decurg de aici în ce privește creșterea producției vegetale și animale și a veniturilor membrilor cooperatori și ale lucrătorilor din toate unitățile agricole de stat.

Conducerea unitară a agriculturii se realizează în principal prin consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, învestite cu sarcini și puteri depline în desfășurarea unitară a activității agricole în toate unitățile din raza lor de activitate, ele purtînd întreaga răspundere pentru aplicarea în mod unitar a tehnologiilor stabilite, pentru obținerea producțiilor și veniturilor înscrise în planurile fiecărei unități agricole și în planul pe întregul consiliu.

Finalizarea — pînă la sfîrșitul acestei luni — a acțiunii de înființare a consiliilor unice agroindustriale pe întreg teritoriul țării constituie una din pricipalele acțiuni ale complexului de măsuri, eșalonat pe etape de implantare a noului sistem de organizare și conducere a agriculturii.

TOT acestei prime etape aparține o altă orientare importantă și anume, **transformarea stațiunilor de mecanizare ale agriculturii în sectoare unice de mecanizare pentru întreaga activitate agricolă din cadrul consiliului.**

Trecerea întregii forțe mecanice de pe raza consiliului în subordinea și coordonarea unitară a stațiunii de mecanizare reprezintă o măsură capabilă să ducă la executarea în condiții mai bune a lucrărilor agricole, la îmbunătățirea indicilor de utilizare a tractoarelor și mașinilor agricole, la o mai atentă întreținere și reparare a acestora.

În acest fel, **stațiunile de mecanizare vor deveni principalul organizator și răspunzător al producției agricole din consiliu,** iar veniturile lor vor fi în strînsă dependență de rezultatele de producție din unitățile agricole sau ale consiliului în ansamblul său.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea de la plenară, **„...pornind de la rolul important pe care S.M.A.-urile urmează să-l aibă în activitatea de producție agricolă, s-a stabilit ca în viitor ele să fie plătite nu ca pînă acum, după numărul de hec-**

Tabelul nr. 1

Specificare	U/M	Lucrări planificate	Tarif pe lucrare		Revine la hectar	
			kg	lei	kg	lei
Arătură de însămînțare	ha	1	90	—	90	—
Discuit	„	2	18	—	36	—
Grăpat	„	1	4,5	—	4,5	—
Împrăștiat îngr. chimice	„	2	—	26	—	52
Semănat	„	1	32	—	32	—
Tăvălugit	„	1	4,5	—	4,5	—
Erbicidat	„	1	—	28	—	28
Recoltat	tone	3	130	—	390	—
Balotat	„	2,25	—	58	—	131
Transportat baloți	„	2,25	—	30	—	67
Total		—	—	—	557	278

tare sau de hantri realizați, ci după producția pe care o obțin pe terenurile lucrate și în activitățile desfășurate. Aceasta înseamnă că introducem un sistem cu totul nou, în care aceste stațiuni nu mai îndeplinesc rolul de prestator de servicii — cum era pînă acum, cînd fie că se realiza producția sau nu, ele trebuiau plătite.

Acum ele devin principalul organizator și răspunzător al producției agricole. Veniturile acestor stațiuni de mecanizare, deci și ale statului, depind de producția ce se realizează".

Conform prevederilor plenarei, planul de producție al stațiunilor de mecanizare va cuprinde, obligatoriu și distinct, atît indicatorii privind nivelurile producțiilor stabilite în planul fiecărei unități cooperatiste și de stat, cît și pe cei referitori la lucrările de mecanizare prevăzute în tehnologii.

O altă verigă importantă a noilor relații dintre S.M.A. și unitățile agricole o reprezintă **contractul de cooperare** dintre acestea, ale cărui clauze și răspunderi le concertează activitatea comună de așa manieră, încît să se garanteze realizarea în cele mai bune condițiuni a producțiilor prevăzute în planul de stat.

Plata lucrărilor executate de stațiunea de mecanizare va fi legată direct de producția efectiv obținută. În acest context, **lucrările executate de S.M.A. se vor plăti pe tona de produs,** și nu după volumul de lucrări executate, cum se proceda în vechiul sistem. **Tariful pe tona de produs** este rezultatul raportului dintre suma tarifelor pe lucrări la hectar și producția medie planificată. Acest tarif se exprimă în natură (produse) și bani, conform sistemului în vigoare al tarifelor de plată a lucrărilor executate de S.M.A. Spre exemplificare, prezentăm (tabelul nr. 1) fișa de calcul al tarifelor pe tonă la cultura grîului într-o cooperativă (din zona a III-a de aplicare a tarifelor S.M.A.) cu o producție planificată de 3 000 kg la hectar.

Tabelul nr. 3

Plata lucrărilor executate de S.M.A.	Producțiile medii la ha				
	1500	2250	3000 plan	3750	4500
1. Cu tarif pe ha					
— în natură (kg)	329	426	557	688	785
— în bani (lei)	168	217	282	346	394
2. Cu tarif pe tonă					
— în natură (kg)	279	418	557	696	836
— în bani (lei)	139	209	282	348	417

În acest caz, tariful planificat pe tona de produs va fi :

557 kg : 3=186 kg/tonă
278 lei : 3=93 lei/tonă

Deoarece în activitatea practică pot exista situații, cînd din motive obiective, se execută lucrări în plus sau în minus față de cele prevăzute inițial în tehnologiile pe culturi, se impune recalcularea tarifului pe tonă de produs în funcție de lucrările efectiv executate de S.M.A.

Păstrînd cadrul de bază al exemplului anterior, să spunem că în practică a fost nevoie și s-au executat lucrări în plus de discuit și grăpat față de cît se prevăzuse inițial în devize, calculele din fișă (tabelul nr. 2) modificîndu-se corespunzător.

În aceste condiții, **tariful recalculat pe tona de produs,** în funcție de lucrările efectiv executate, este următorul :

593 kg : 3=198 kg/tonă
278 lei : 3=93 lei/tonă

Tabelul nr. 2

Specificare	U/M	Volum de lucrări		Tarif pe lucrare		Revine la ha			
		plan	efectiv realizat	kg	lei	Planificat		Efectiv realizat	
						kg	lei	kg	lei
Arătură de însămînțare	ha	1	1	90	—	90	—	90	—
Discuit	„	2	4	18	—	36	—	72	—
Grăpat	„	1	2	4,5	—	4,5	—	9	—
Împrăștiat îngrășăminte chimice	„	2	2	—	26	—	52	—	52
Semănat	„	1	1	32	—	32	—	32	—
Tăvălugit	„	1	—	4,5	—	4,5		—	—
Erbicidat	„	1	1	—	28	—	28	—	28
Recoltat	tone	3	3	130	—	390	—	390	—
Balotat	„	2,25	2,25	—	58	—	131	—	131
Transport baloți	„	2,25	2,25	—	30	—	67	—	67
Total		—	—	—	—	557	278	593	278

După strîngerea recoltei, tarifele recalculate pe tonă, exprimate în natură și în bani, se înmulțesc cu producțiile realizate efectiv, rezultînd cuantumul plăților datorate S.M.A-ului de către unitatea agricolă respectivă.

În tabelul nr. 3 se ilustrează, comparativ, nivelul plății lucrărilor mecanizate în vechiul sistem (tarif pe hectar) și nivelul plății lucrărilor mecanizate în noul sistem (tarif pe tonă), în condițiile unui grad diferit de îndeplinire a producției medii planificate la cultura grîului.

Se remarcă foarte ușor **funcția de cointeresare superioară a noului mod de plată,** atît pentru S.M.A. cît și pentru unitatea agricolă.

Astfel, pentru S.M.A., nerealizarea producției planificate este penalizată mai sever prin noul sistem față de cel vechi, în vreme ce depășirea acestei producții îi aduce și venituri, meritate, mai mari decît înainte. Pe de altă parte, cooperativa agricolă este interesată să stimuleze executarea unor lucrări de bună calitate care să contribuie la depășirea producției planificate la ha.

Acestea sînt doar cîteva din multiplele și importantele probleme antrenate de noul sistem de relații dintre S.M.A. și unitățile agricole, reținîndu-se superioritatea certă și avantajele comune ale măsurilor promovate. Depinde numai de energia, competența și hotărîrea tuturor factorilor de răspundere și a oamenilor muncii din agricultură de a le traduce cît mai rapid în practică, la locurile lor de muncă, și de a acționa în continuare în spiritul sarcinilor și exigențelor conducerii de partid și de stat pentru realizarea unei cotituri radicale în activitatea de producție din agricultură.

dr. Ion TEȘU
directorul Institutului de economie agrară

„Agricultura devine o înaltă specialitate, care cere cunoștințe deosebite și trebuie să asigurăm tuturor celor care lucrează în acest domeniu cunoștințele profesionale necesare. Făcînd aceasta, asigurăm, realmente, toate condițiile pentru progresul tot mai rapid al agriculturii noastre".

NICOLAE CEAUȘESCU

CERINȚE ÎN PREGĂTIREA ȘI UTILIZAREA FORȚEI DE MUNCĂ ÎN AGRICULTURĂ

PARTE COMPONENTĂ a unei concepții dinamice, sistemice și unitare asupra progresului României, concepție ce poartă puternic amprenta gîndirii profund științifice, originale și novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** politica agrară a partidului asigură, etapă de etapă, concordanța între dezvoltarea bazei tehnico-materiale cu cadrul organizatoric, cu formele de conducere și planificare din agricultură, pentru un progres susținut al acestei ramuri de bază a economiei, chemată să satisfacă nevoi sociale fundamentale. În acest cadru, **măsurile privind îmbunătățirea în continuare a conducerii, organizării și planificării agriculturii,** urmărind realizarea unei conduceri unitare, integrarea tot mai profundă a activității de producție și economice a unităților agricole, de stat și cooperatiste, de cercetare și învățămînt, perfecționarea structurii organizatorice din agricultură — măsuri elaborate din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** și aprobate de recenta Plenară a C.C. al P.C.R., se înscriu ca un factor decisiv pentru îmbunătățirea rezultatelor, ca o etapă nouă, calitativ superioară în dezvoltarea și modernizarea agriculturii românești. Pornind de la premisele superioare de creștere generate de baza tehnico-materială a societății, în general și din agricultură în special, de progresele înregistrate de economia țării pe drumul dezvoltării multilaterale, crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste constituie un factor dinamizator în direcția conducerii unitare a agriculturii, pentru valorificarea la un nivel superior a potențialului acestei ramuri. Se creează condiții largi în scopul utilizării cu maximum de eficiență a fondului funciar, a mijloacelor tehnice și a forței de muncă din agricultură, al manifestării superioare a inițiativei oamenilor muncii și întăririi răspunderii lor pentru desfășurarea întregii activități, al stimulării eforturilor menite să sporească contribuția agriculturii naționale la progresul economico-social al României.

Din ansamblul multiplelor aspecte relevate de aceste măsuri, de aplicarea lor cu cele mai bune rezultate, în cele ce urmează ne vom opri la o problemă pe care o considerăm deosebit de însemnată. Este vorba de **forța de muncă din agricultură,** analizată prin prisma unor coordonate ale nivelului de pregătire și utilizare al acesteia, factor ce condiționează esențialmente participarea integrală și eficientă a specialistului, a tuturor oamenilor muncii din agricultură la efortul general de dezvoltare a societății românești. Dintr-un început se impune subliniat că „asigurarea conducerii unitare a tuturor sectoarelor agriculturii, pe toate treptele organizatorice" și funcționarea cu cele mai bune rezultate a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, „întărirea rolului unităților agricole de bază — cooperative agricole de producție, întreprinderi agricole de stat și stațiuni pentru mecanizarea agriculturii — ca verigi hotărîtoare pentru creșterea producției vegetale și animale", „accentuarea procesului de concentrare, specializare și integrare a producției agricole", „folosirea mai rațională, în mod unitar, a bazei tehnico-materiale", creșterea inițiativei și a răspunderii în activitate — principii generale exprese ale Hotărîrii recentei Plenare a C.C. al P.C.R., necesită „perfecționarea pregătirii cadrelor de specialiști, a tuturor lucrătorilor din agricultură, în concordanță cu cerințele modernizării producției agricole". Să urmărim cum evoluează acest proces, ce anume acțiuni concrete se impun spre a răspunde cît mai bine **cerințelor și exigențelor** pe care partidul, secretarul său general le-a pus în fața agriculturii.

Raport judicios între personalul cu pregătire medie și superioară

UN LOC DE PRIM ORDIN — poate cel mai important — în procesul de intensificare a producției agricole îl ocupă utilizarea forței de muncă din agricultură cu randament superior. Ca în toate domeniile de activitate, și în domeniul agriculturii generalizarea largă a experienței înaintate, creșterea producției și a productivității muncii odată cu reducerea cheltuielilor materiale și a costurilor de producție depind în mare măsură de folosirea rațională, eficientă, a forței de muncă, de asigurarea cu cadre calificate, capabile să conducă și să organizeze pe baze științifice întreaga activitate din unități, asigurîndu-se în final obținerea unei producții agricole vegetale și animale cît mai ridicate. Concomitent cu întrunirea condițiilor materiale necesare pentru a realiza o agricultură modernă, avansată, încorporînd progresul tehnic și cuceririle științei agricole, trebuie înfăptuită o **transformare** a lucrătorului din agricultură. Problema **cunoașterii temeinice a profesiunii, a dobîndirii unui nivel cît mai bogat de cunoștințe, asigurarea, sub acest aspect, a necesităților sociale,** constituie factorul esențial, determinant pentru progresul acestei ramuri, al întregii societăți. Trebuie ținut seama de faptul că conținutul activității din agricultură s-a schimbat și se schimbă fundamental: că agricultura, pe fondul unor procese naturale ce trebuie menținute nealterate în esență și îmbunătățite continuu, a căpătat și capătă tot mai mult o formă de desfășurare industrială, iar pentru situații tot mai numeroase, însăși un conținut industrial. Ce raport trebuie asigurat, în aceste condiții, între tradițiile muncii din agricultură, cu o valoare dovedită în timp, și exigențele prezentului, în mod deosebit ale perspectivei ? Oricum, evoluția acestei ramuri de bază a economiei trebuie să se sprijine literalmente și pe mutații sensibile intervenite în pregătirea și utilizarea forței de muncă.

Am analizat pentru început cîteva coordonate ale structurii profesionale a forței de muncă din agricultură. În 1977, față de 1962 (anul încheierii cooperativizării) numărul total de specialiști agricoli marchează o **creștere** de peste două ori. A sporit simțitor atît numă-

rul cadrelor cu studii medii (16.840 față de 7.340) cît și al cadrelor cu pregătire superioară (21.710 față de 10.390). Din analiza raportului acestor dinamici reiese însă că numărul cadrelor cu studii medii este încă necorespunzător comparativ cu cel al specialiștilor cu studii superioare. Dacă în 1962, raportul dintre cadrele cu studii medii și superioare era de 0,71 el a ajuns în 1975 la 0,79, raport ce se menține practic și în prezent. În 1977, în S.M.A., raportul era de 1,85; în I.A.S. de 0,64, iar în C.A.P. la 1,3 ingineri revenea aproximativ un tehnician (raport de circa 0,77).

Adîncind analiza noastră pe structura de profesii agricole, situația raportului menționat se prezintă aproape identic cu cea analizată pe total specialiști agricoli. Raportul agronomi (cu studii medii) și ingineri agronomi a avut o evoluție nesatisfăcătoare, de la 0,99 în I.A.S. și 0,33 în C.A.P. în 1962, la 0,42 și respectiv 0,48 în 1977, adică un tehnician revine la circa 2,4 ingineri în întreprinderile agricole de stat și la 2,1 ingineri în C.A.P., situație cu totul anormală. Situația este asemănătoare în ce privește raportul dintre zootehniști și ingineri zootehniști, veterinari și medici veterinari etc.*). Este neîndoielnic că numărul mai scăzut al cadrelor cu studii medii are repercusiuni negative asupra eficienței muncii. Pe de o parte, lipsește o importantă verigă în procesul de producție, în procesul de concepere și înfăptuire a deciziei, iar, pe de altă parte, specialiști cu pregătire superioară sînt nevoiți să facă o bună parte din munca tehnicienilor.

Cele prezentate evidențiază că, pe ansamblul agriculturii, asigurarea cu cadre de specialiști agricoli este satisfăcătoare, dar nu încă optimă, dată fiind componența pe nivele de pregătire și pe categorii de profesii. Se resimte o lipsă acută de cadre cu studii agricole medii — și chiar cu studii superioare în unele cooperative agricole de producție, unde, și acum, în funcții de răspundere există cadre cu o pregătire mai puțin adecvată; considerînd excepțiile de rigoare, se poate aprecia că cu greu, în aceste condiții, se poate organiza și conduce cu deplină competență activitatea agricolă, ținînd seama de procesul actual de modernizare și intensificare. O altă chestiune acum. În agricultura noastră se manifestă încă o anumită disproporție între nevoile procesului de producție și numărul de specialiști într-un domeniu foarte important cum este zootehnia. Într-o etapă cînd ne propunem să transformăm zootehnia într-o ramură preponderentă a agriculturii, inginerii zootehniști reprezintă doar 10,5% din totalul specialiștilor cu studii superioare. În același timp, considerăm că este încă prea mic numărul inginerilor de îmbunătățiri funciare, mai ales în corelație cu amploarea pe care o au și o iau irigațiile în agricultura noastră.

Iată, prin urmare, probleme care pot — și trebuie — să stea mai mult în atenție în planificarea necesarului de cadre pentru agricultură, urmărindu-se aceasta nu numai global, ci și pe structuri, **într-o măsură mult mai mare pe structuri,** pînă la nivelul profesiilor propriu-zise și chiar al celor de graniță. Este evident că sub acest aspect se impune o colaborare mai strînsă, mai precisă între Ministerul Agriculturii și Industrializării Produselor Alimentare, Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Educației și Învățămîntului, între direcțiile respective ale acestor organe, cu participarea nemijlocită a unităților de învățămînt, consultînd larg cadrele care lucrează efectiv în producție. Accentul pe care partidul îl pune pe dezvoltarea învățămîntului mediu agricol de specialitate urmărește creș-

*) Vezi și Anuarul Statistic al R.S.R., 1978, p. 341 ; în 1977 raportul între zootehniști (cu studii medii) și ingineri zootehniști era de 0,72 iar cel între veterinari (cu studii medii) și medici veterinari era de 0,89.

terea susținută — și atît de necesară — a numărului cadrelor cu pregătire medie.

Probleme uneori nu mai puțin complexe ridică și folosirea propriu-zisă a specialiștilor. De exemplu, deși agricultura națională are la dispoziție numeroase cadre tehnice cu studii superioare, acestea nu sînt utilizate nemijlocit în producție, un număr important fiind ocupat în diferite organisme administrative. Pe de altă parte, de multe ori o parte importantă din timpul de lucru chiar al specialiștilor care lucrează direct în unități se utilizează în ședințe, în acțiuni mai puțin legate de problemele esențiale ale producției sau care nu le cuprind într-o bună măsură pe acestea. Sînt neajunsuri analizate de conducerea partidului, măsurile stabilite de plenară relevînd acțiuni precise în acest sens. Așa cum se prevede în recentele măsuri trebuie acționat cu toată hotărîrea pentru apropierea tuturor cadrelor de producție, de unitățile de stat și cooperatiste, instituindu-se răspunderi nemijlocite pentru sarcinile de plan.

Totodată, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sublinia în cuvîntarea sa că **„... în toată perioada muncilor agricole să fie interzise orice fel de ședințe, atît pe linie agricolă, cît și pe linie de partid sau de orice fel. Nici un lucrător din agricultură și nici un specialist — cînd vorbesc de specialist înțeleg și directorul și secretarul de partid, pentru că fiecare în felul lui e specialist — să nu poată fi chemat la vreo astfel de ședință. Ei trebuie să rămînă în continuare în cooperativă, să se poată ocupa de producția agricolă".** În aceeași direcție, referindu-se la integrarea medicilor veterinari în activitățile cooperativelor de producție, acolo unde se găsesc fermele de animale, desființîndu-se, de fapt, actualele circumscripții veterinare, care făceau ca medicii să nu poarte răspunderea pentru înfăptuirea programului zootehnic, secretarul general al partidului arăta că mutarea medicilor veterinari, inclusiv a circumscripțiilor veterinare în cooperative, trebuie să determine asumarea de către aceștia a întregii răspunderi pentru starea de sănătate a animalelor, pentru natalitate și pentru dezvoltarea zootehniei în cooperative. Se pune, deci, în lumină, în mod cît se poate de concret, ceea ce trebuie întreprins pentru a asigura o folosire rațională și eficientă a specialiștilor din agricultură.

Imperativul însușirii în masă a unor cunoștințe profesionale moderne

A TRECUT DE MULT VREMEA cînd activitatea din agricultură putea fi rezumată la cele trei acțiuni principale : arat, semănat și cules. Modul de efectuare a acestor lucrări, condițiile de muncă în agricultură s-au modificat radical. Și aceasta deoarece, cu fiecare an, prin extinderea mecanizării, chimizării, irigațiilor, introducerea pe scară largă a cuceririlor științei, agricultura devine tot mai complexă, iar nivelul producțiilor care urmează să se realizeze tot mai mare. Pentru ca milioanele de oameni ai muncii de pe ogoare să poată munci mai bine, mai productiv, trebuie să-și îmbogățească neîncetat cunoștințele tehnico-profesionale, să-și însușească experiența înaintată. În cuvîntarea rostită cu prilejul „Zilei recoltei" din anul trecut, secretarul general al partidului arăta că înfăptuirea revoluției în agricultură impune să se realizeze mai întîi revoluția în știință, în conducerea agriculturii, în modul de a lucra al specialiștilor, al țărănimii, aceasta presupunînd ridicarea pregătirii profesionale, tehnice și a conștiinței oamenilor muncii din agricultură. La înfăptuirea acestor importante obiective trebuie să contribuie și învă-

țământul agrozootehnic de masă.

Această formă de învățământ, prevăzută expres în proiectul Legii învățământului, este menită să asigure completarea și îmbogățirea cunoștințelor țăranilor cooperatori, mecanizatorilor, muncitorilor din întreprinderile agricole de stat și din alte sectoare ale agriculturii, în strînsă legătură cu activitatea — care este necesar să aibă un conținut tot mai bogat și modern — pe care aceștia o desfășoară la locurile de muncă. Este esențial ca conducerile unităților agricole, toți factorii de resort, să acționeze pe multiple planuri în vederea bunei desfășurări a acestor cursuri. Neîndoielnic că lectorii trebuie să stabilească pentru fiecare cerc o tematică strîns legată de specificul activității fermelor și formațiilor de lucru, avîndu-se totodată grijă ca noile cunoștințe să se împletească organic cu modalitățile concrete de acțiune pentru creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, pentru ridicarea eficienței economice a întregii activități din unitățile agricole. Acestea sînt sarcini de primă importanță trasate de conducerea partidului și vizează în mod direct trecerea la o calitate nouă, superioară în activitatea din agricultură.

În privința sporirii caracterului practic al învățămîntului agrozootehnic, se cuvine consemnat faptul că, prin cursuri organizate în acest cadru, urmează să fie calificați un mare număr de oameni ca mecanizatori și în alte meserii. Astfel, numai în agricultura cooperatistă au fost cuprinși aproape 65 000 de oameni care, la încheierea cursurilor, vor primi certificate sau adeverințe de conducere a tractorului și de mînuire a mașinilor agricole. Pregătirea practică a cursanților presupune, deci, ca ei să lucreze nemijlocit, sub conducerea lectorilor, în cîmp, în sere și solarii, în fermele de animale etc. În felul acesta vor avea posibilitatea să-și însușească nemijlocit modalitățile practice de aplicare a cunoștințelor în sectorul în care lucrează. Este desigur importantă și creșterea rolului educativ și instructiv al cursurilor, un accent sporit solicitînd problemele privind întărirea ordinii și disciplinei în muncă, creșterea răspunderii fiecărui cooperator și mecanizator pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor.

Efectele financiare ale activității — cunoscute zilnic

REVOLUȚIA tehnico-științifică a determinat importante mutații cantitative și calitative în munca din agricultură. De la o activitate bazată tradițional și prioritar pe munca omului, pe tracțiune animală, s-a trecut din ce în ce mai mult în timp la o nouă agricultură, modernă. Aceasta se bazează fundamental pe tehnica tractoarelor, combinelor, ca și altor mașini agricole, tot mai diverse și îndeplinind utilități multiple, pe dirijarea, de către om a unor procese natural-biologice, dar care, în conținutul lor, se impun menținute nealterate.

În aceste condiții, tot mai mulți specialiști sînt de părere, și însăși viața o dovedește, că agricultura de tip industrial pune astăzi probleme foarte serioase nu atît, sau nu numai, de ordin tehnic agricol — desigur, multe dintre acestea rămînînd deschise, cît mai ales de ordin economico-financiar, de conducere și organizare, probleme de gestiune. În condițiile agriculturii industriale, cu funcții considerabil amplificate la scara întregii economii, recuperarea fondurilor investite și restituirea lor în termen organelor, surselor finanțatoare trece pe primul plan. **) Așa cum se subliniază în studiul amintit este necesar, desigur, ca producătorul în general să cunoască tehnica de producție a plantelor ca și a creșterii animalelor, dar aceasta nu reprezintă totul. Pentru a organiza și conduce eficient o unitate — întreprindere, fermă, stațiune etc. — este necesară cunoașterea și însușirea largă a unui proiect-program corespunzător, care să asigure o eficiență ridicată a banilor investiți și a muncii depuse.

Se impune ca specialistul, și practic fiecare participant la activitatea agricolă, precum orice conducător specialist sau personal din industrie, să aibă o pregătire ridicată în domeniul conducerii, organizării și desfășurării activității în fermă, în unitatea agricolă modernă, constituită în numeroase situații ca o întreprindere cu o concentrare mare de fonduri, cu o activitate comercială intensă atît în sectorul de aprovizionare, cît și în sectorul desfacerii, interne sau în afara hotarelor țării, ceea ce este evident că presupune o cunoaștere corespunzătoare, temeinică a cerințelor, a prețurilor de pe piață. Pornind de la nivelurile prevăzute în planurile de dezvoltare aprobate, în agricultura industrială este de asemenea necesară, obligatorie, elaborarea în perspectivă a unui program concret de măsuri și acțiuni, care să susțină, să fundamenteze temeinic prevederile de plan, relevînd astfel, în mod distinct, pe baza eliminării în cît mai mare măsură a efectelor negative a acțiunii prezumtive a factorilor naturali și biologici, variante optime ale perspectivei economico-financiare a unității. Nu în ultimul rînd se impune mai bine cunoscută tehnica bancară și financiară, legislația în domeniul respectiv. Toate acestea trebuie să constituie rezultate — și totodată bază de receptare a unor noi cunoștințe în învățămîntul agricol de toate gradele și agrozootehnic de masă.

Din necesitatatea de conducere și desfășurare competentă și eficientă a activității din unități, în noile condiții apare imperios cerința cunoașterii largi a bugetului de venituri și cheltuieli, care trebuie analizat nu numai lunar și decadal ci chiar **zilnic,** la toate nivelurile, stabilindu-se cauzele neajunsurilor și luîndu-se operativ măsurile cele mai oportune pentru înlăturarea acestora. Pe această bază situația se va putea îndrepta nu numai spre sfîrșitul anului ci pe tot parcursul desfășurării acestuia. Se poate aprecia, cu întemeiere deplină, că în agricultura modernă, bugetul de venituri și cheltuieli — componentă esențială și, în perspectivă apropiată, generală a mecanismului economico-financiar perfecționat, se transformă dintr-un instrument de analiză economică într-un instrument de conducere operativ, de conducere zilnică a unității, a fermei. Este evident că și Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară, care acordă împrumuturi unităților, purtînd deopotrivă răspunderea pentru îmbunătățirea situației lor financiare este direct interesată ca unitatea să întocmească zilnic o situație economico-financiară pe cele mai mici componente și care să fie analizată cu **regularitate.** Referindu-se la asemenea aspecte secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată : **„Conducerea agriculturii nu se poate rezuma la comunicarea planului. A conduce agricultura înseamnă a interveni operativ — ca dealtfel în toate domeniile producției materiale — iar în agricultură se cere chiar mai mult. Trebuie asigurată intervenția zilnică în dirijarea producției, ținînd seama de condițiile pedoclimatice, de ceea ce se întîmplă la un moment dat, în așa fel încît să se înfăptuiască în practică programele stabilite".** Sînt cuvinte menite să dea viață unei conduceri eficiente, preventivă față de apariția neajunsurilor și deopotrivă operativă în eliminarea lor, în scopul creșterii contribuției agriculturii românești la ridicarea bunăstării întregului popor.

dr. ing. Alexandru IGNAT

**) Vezi referitor la aceste probleme un deosebit de interesant studiu semnat de prof. dr. Bucur Schiopu : „Repere privind conducerea pe baza relației între venituri și cheltuieli în agricultura modernă", Revista economică nr. 30/1978.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

EXIGENȚE ALE PERFECȚIONĂRII SISTEMULUI DE INDICATORI LA NIVELUL UNITĂȚII ECONOMICE

ÎN CADRUL amplei acțiuni pentru perfecționarea formelor și metodelor de conducere și planificare, a mecanismului economico-financiar, un rol important îl ocupă ridicarea valorii cognitive a sistemului de indicatori. Aceasta reprezintă o cerință obiectivă ce rezultă din necesitățile adaptării permanente a sistemului informațional la realitățile vieții economico-sociale. Dezvoltarea forțelor de producție, mutațiile structurale care au loc în economie, caracterul dinamic și mobil al politicii economice sînt factori care imprimă un caracter dinamic și sistemului de indicatori.

Perfecționarea sistemului de indicatori în noile condiții implică reflectarea laturilor fundamentale ale autogestiunii și autofinanțării, deci crearea fondurilor, restituirea fondurilor către societate, modul în care fiecare unitate participă la crearea avuției naționale, aportul propriu în această direcție, măsura în care se înscrie în cerințele valorificării pe o treaptă cît mai înaltă a resurselor alocate, măsura în care se încadrează în cerințele majore ale dezvoltării armonioase a întregii economii naționale.

O concepție sistemică asupra indicatorilor

PENTRU caracterizarea multiplelor laturi calitative și cantitative ale activității economice productive, pentru oglindirea diversității și complexității fenomenelor și proceselor economice și a legăturilor ce se formează în procesul reproducției, este necesar un ansamblu de indicatori elaborat într-o concepție sistemică. În acest sens, distingem următoarele laturi fundamentale ale abordării sistemice la scară microeconomică : a) pe **orizontală** — reflectarea în conexiune a celor trei momente ale circuitului fondurilor : aprovizionare, producție și realizare (vindere și încasare) sau a celor cinci elemente definitorii ale întreprinderii : resurse, relații, activități, rezultate și eficiență ; b) pe **verticală** : îmbinarea fenomenelor la nivel microeconomic cu cele la nivel macroeconomic și deci construirea indicatorilor care să permită însumarea și corelarea (avem în vedere și indicatorii care reflectă structurile) ; c) în **spațiu** : reflectarea fenomenelor economice în conexiune cu cele sociale, politice, ecologice, administrative (inclusiv în profil teritorial) etc.

Elaborarea unui sistem de indicatori unitar, integrat, care să reflecte conținutul economic al fenomenelor și proceselor economice, atît în ceea ce privește latura cantitativă, cît și cea calitativă ridică probleme deosebit de complexe. În rezolvarea corespunzătoare a acestora este util să se pornească de la definirea funcțiilor sistemului de indicatori și a criteriilor pe baza cărora se stabilesc. Funcțiile indicatorilor la nivel microeconomic trebuie să reflecte laturile esențiale ale procesului reproducției, iar corelațiile și interdependențele dintre indicatori să reflecte legăturile obiective în procesul reproducției, conținutul fenomenelor și proceselor economice în toată diversitatea și complexitatea lor ; să orienteze activitatea economică în direcția îndeplinirii obiectivelor de bază ale dezvoltării economiei naționale ; să permită organelor de conducere să dețină principalele instrumente de conducere și dirijare planificată a economiei și să asigure totodată dezvoltarea inițiativei creatoare a întreprinderilor; să polarizeze un anumit flux de informații economice care să servească organelor de conducere pentru fundamentarea deciziilor, atît cu ocazia elaborării planului, cît și în perioada îndeplinirii sarcinilor prevăzute în plan ; să determine conținutul indicatorilor la nivelul ramurii și al economiei naționale.

Criterii de selecționare a indicatorilor din sistem

PENTRU CONDUCEREA și planificarea economiei naționale, pentru îmbinarea centralismului democratic cu autonomia gestionară apare necesitatea selecționării unui număr restrîns de indicatori care să constituie sarcini obligatorii fixate prin planul național unic.

În acest scop pot fi avute în vedere trei grupe de criterii de bază : **obiectivele fundamentale ale economiei naționale în perioada dată** (valorificarea optimă a resurselor, promovarea progresului tehnic, folosirea mai eficientă a pîrghiilor economice, aplicarea principiilor autogestiunii economice etc.) ; **condițiile desfășurării procesului de producție** (caracterul limitat al resurselor, realizarea anumitor proporții în dezvoltarea ramurilor și subramurilor industriale, asigurarea unui echilibru între interesele proprii ale unităților productive și interesele generale ale economiei, lărgirea competențelor unităților economice, aplicarea cointeresării materiale în strînsă legătură cu efortul propriu etc.) ; **laturile esențiale ale activității economice a întreprinderilor** (volumul resurselor întreprinderii, destinația producției, eficiența economică, aportul la formarea resurselor financiare centralizate etc.).

Abordarea sistemică a problemei construirii sistemului de indicatori înseamnă o concepție care are în vedere reflectarea multilaterală a procesului reproducției, conexiunile sale multiple, factorii care îi influențează. Transpunerea în practică a unei asemenea concepții înseamnă, în primul rînd, modelarea fenomenelor economico-sociale și construirea indicatorilor astfel încît să releve fenomenele, legitățile mișcării lor. În al doilea rînd, aceasta înseamnă să fie învinse barierele departamentale în perfecționarea sistemului de indicatori; această acțiune este necesar să devină o problemă multidepartamentală, coordonată central, la care să participe organele de sinteză — C.S.P., M.F., D.C.S. — precum și diferite ministere, institute de cercetări, institute de învățămînt superior și specialiști din centrale și întreprinderi.

În același sens, apare ideea corelării strînse a indicatorilor economici cu cei financiari atît în cadrul planului, cît și în raportările statistice. S-a emis ideea elaborării **unui caiet informațional unic,** care să reprezinte un sistem integrat, corelat de indicatori la nivelul întreprinderii. Realizarea unei strînse corelări între indicatorii economici și cei financiari (pornind de la reflectarea unitară a diferitelor fenomene care au loc la scară microeconomică) trebuie completată și cu corelarea fenomenelor economice cu cele sociale, ecologice, psihologice etc. În condițiile actuale nu pot scăpa cercetării

o serie de fenomene ca : influența factorilor sociali asupra rezultatelor economice, efectele sociale ale industrializării, impactul revoluției tehnico-științifice asupra dezvoltării economico-sociale, efectele poluării mediului ambiant, caracterizarea calității vieții, influența condițiilor de muncă, de locuit, de utilizare a timpului liber etc., asupra productivității muncii ș.a.m.d.

Politica economică promovată de partidul și statul nostru fixează obiectivele tactice derivate din strategia pe termen lung a dezvoltării economico-sociale a țării întemeiată pe cunoașterea acțiunii legilor economice obiective. Mobilitatea obiectivelor, accentuarea unei laturi sau a alteia a procesului dezvoltării economice, în funcție de condițiile concrete, presupun ca sistemul de indicatori să răspundă prompt în sensul cunoașterii fenomenelor, a factorilor care le determină și deci al fundamentării deciziilor. Raportul **scop-mijloc** intră în joc, ceea ce înseamnă că în funcție de obiectivele urmărite are loc selecționarea indicatorilor adecvați, adică a căror putere cognitivă răspunde în cel mai înalt grad cerințelor. Delimitarea cît mai riguroasă a scopului urmărit constituie punctul de plecare în selecția indicatorilor. Obiectivele (scopurile) urmărite pot fi grupate în două mari categorii : ale **politicii economice** și ale **analizei.**

Ca obiective ale politicii economice în etapa actuală putem menționa : introducerea cuceririlor științei și tehnicii în producție, folosirea intensivă a capacităților de producție, creșterea gradului de valorificare a resurselor, asigurarea condițiilor pentru realizarea integrală a programului de investiții, gospodărirea judicioasă a energiei, a materiilor prime și materialelor, a fondurilor financiare și valutare, întărirea autogestiunii în economie, sporirea eficienței economice.

Dacă ne referim la obiectivele analizei putem menționa ca obiective alternative : efortul propriu, comensurarea volumului total de muncă vie și materializată, obținerea unor indicatori sintetici, urmărirea factorilor care influențează un fenomen, stabilirea rezultatelor etc.

Diversitatea obiectivelor implică o diversitate de mijloace (de indicatori) pentru realizarea lor. Alegerea sau construirea indicatorului care răspunde în cel mai mare grad scopului urmărit este condiționată de puterea informativă (cognitivă) a indicatorului care poate să corespundă integral sau parțial. Situațiile mai complexe apar cînd un indicator îndeplinește mai multe funcții. De pildă, un indicator al producției, cum este în prezent **producția netă,** îndeplinește mai multe funcții : indicator de plan deci instrument de conducere, mijloc de apreciere a activității depuse de întreprindere, instrument de cointeresare prin legarea acordării fondului de retribuire de realizarea acestui indicator și prin dimensionarea participării la beneficiu în funcție de realizarea acestui indicator, instrument de raportare statistică și de calcul al venitului național.

Dacă ne fixăm ca obiectiv, de exemplu, efortul propriu, este evident că producția globală cuprinzînd atît consumul de muncă trecută, cît și consumul de muncă vie nu răspunde acestui scop decît parțial. Producția netă, cuprinzînd numai consum de muncă vie se apropie foarte mult de efortul propriu, dar nu se confundă cu acesta, deoarece nu este în afara unor influențe structurale independente de efortul propriu.

Orientări în perfecționarea sistemului de indicatori

CONSIDERĂM oportună desprinderea unor tendințe în construirea sistemului de indicatori și formularea unor idei menite să stimuleze gîndirea în direcția găsirii unor soluții cît mai adecvate pentru ca sistemul de indicatori să favorizeze funcționarea noului mecanism economico-financiar în condiții cît mai bune.

După opinia noastră, se remarcă, în primul rînd, ca o tendință, accentul pe **indicatorii care stimulează efortul propriu** în obținerea rezultatelor. De asemenea, putem adăuga deplasarea accentului către indicatori care conduc : la **reducerea consumului de muncă materializată** (producția netă — ca indicator în planul național unic, în locul producției globale), la o mai judicioasă **corelare între rezultate și cointeresarea materială** (corelarea fondului de retribuire cu producția netă, corelarea participării la beneficii cu producția netă etc.) ; **eliminarea unor contradicții dintre valoare și valoare de întrebuințare** (urmărirea producției fizice) ; deplasarea accentului către **laturile calitative** ale activității, deci către sporirea eficienței economice (producția netă, beneficii, producția netă la 1 000 lei fonduri fixe ș.a.) ; **asigurarea respectării proporțiilor în economie** (realizarea producției fizice pe sortimente) ; stimularea **valorificării superioare a resurselor umane și materiale** (fondul de timp, producția netă) ; accentuarea **autonomiei gestionare** (constituirea fondurilor proprii, bugetul de venituri și cheltuieli).

Între ideile menite să polarizeze atenția pentru perfecționarea sistemului de indicatori, ca instrument important al mecanismului economico-financiar menționăm :

— extinderea aplicării bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul secțiilor, sectoarelor, serviciilor funcționale, în ideea de a măsura cît consumă și cît produce fiecare și a desfășura pe această bază o politică fundamentată a cointeresării ;

— încorporarea cît mai rapidă a progresului tehnico-științific în condiții de cooperare cu natura, ceea ce implică atît indicatori fundamentali, care să reflecte gradul și ritmul de asimilare a noului, cît și indicatori care să reflecte protejarea mediului ambiant ;

— utilizarea indicatorilor care în angrenajul de interese de la scara individului, apoi a grupului, a întreprinderii și pînă la scara economiei naționale, să dea prioritate interesului general ;

— introducerea unor indicatori care să orienteze deciziile în asimilarea de noi produse ținînd cont de caracterul limitat al resurselor și tendințele de epuizare a unor resurse (de exemplu, indicatori ai consumului de energie pe produs) ;

— accentuarea utilizării indicatorilor care se referă la folosirea fondurilor avansate de societate (deci nu numai a celor consumate), ceea ce dă prioritate intereselor generale ale societății ;

— urmărirea structurii fondurilor (proprii, împrumutate și atrase) utilizate pentru a pune în evidență funcționarea autogestiunii economice ;

— introducerea de indicatori care să accentueze cointeresarea unităților economice în valorificarea superioară a resurselor prin sistemul pîrghiilor economice.

Sarcinile tot mai complexe ce revin organelor de conducere fac ca în procesul de luare a deciziilor să fie necesar un volum tot mai mare de date și în același timp de o extindere a sferei de cuprindere a informației. Aceasta presupune ca paralel cu perfecționarea sistemului de indicatori, să aibă loc o dezvoltare apreciabilă a modelelor de analiză a fenomenelor economice și o utilizare pe scară tot mai largă a calculatoarelor electronice.

prof. dr. Alexandru GHEORGHIU

PRODUCȚIA DE CĂRBUNE

(Urmare din pag. 7)

corpuri metalice provenite din cariere a condus la avarierea unora dintre morile noastre, a căror remediere a necesitat, în 1978, de pildă, un volum de reparații și, respectiv, de staționări ale producției, de 20 000 om-ore.

> **În privința unei mai bune cooperări cu cei ce ne livrează cărbunele aș sugera ideea, care de altfel se regăsește materializată și în alte țări,** de a se studia posibilitatea integrării minelor de lignit și a termocentralelor beneficiare într-o singură centrală sau combinat. **S-ar ajunge astfel nu numai la o mai bună utilizare a unor mijloace tehnice din dotare, la creșterea cantității de cărbune extras și a răspunderii în selectarea calitativă a acestuia pe întreaga filieră — extragere, transport și utilizare — ci și la evitarea unor cheltuieli de organizare și de depozitare în paralel, etc.".**

Dintre problemele ridicate de interlocutori, am vrea să ne oprim asupra necesității de a se acorda mai multă atenție **ridicării calificării forței de muncă,** pentru a se evita situații de genul celei de la exploatările miniere din Rovinari, unde s-a ajuns adesea ca utilaje care cer o înaltă calificare să fie deservite de cadre pregătite în pripă. De aici neselectarea încă din exploatări a cărbunelui, dese opriri accidentale, scoaterea mai devreme din producție a unor utilaje pentru reparații curente sau capitale. Deficiențele în ce privește pregătirea personalului s-au reflectat în faptul că indicatorii de producție și funcționare a utilajelor s-au realizat, în cursul anului trecut, doar în proporție de circa 70%, iar calitatea cărbunelui livrat s-a situat cu aproape 20% sub nivelul prevăzut în STAS.

Pentru ca întregul angrenaj tehnic să fie pe deplin în stare de funcțiune, pentru ca el să atingă randamentele prevăzute, este necesar să se acționeze cu mai multă fermitate în următoarele direcții :

● **repararea și punerea în stare de funcționare a tuturor agregatelor și instalațiilor din dotare, precum și a parcului de basculante. În acest scop, un ajutor substanțial sînt chemați să-l dea furnizorii de piese de schimb prin livrarea acestora la timp ;**

● **recrutarea numărului de cadre necesare, calificarea și pregătirea întregului personal din exploatări, desfășurarea unei munci educativ-politice susținute pentru întărirea disciplinei și creșterea responsabilității pentru realizarea sarcinilor ;**

● **la achiziționarea unor excavatoare noi pentru carierele la zi să se realizeze o concordanță mai adecvată între dimensiunile acestor utilaje și cele ale filoanelor de cărbune** (deoarece folosirea de excavatoare-gigant la exploatarea unor straturi de cărbune cu dimensiuni modeste face ca puterea calorică a amestecului cărbune-steril extras să fie uneori sub nivelul necesităților termocentralelor) ; **în acest scop ar fi utilă actualizarea periodică a prospectărilor geologice de zăcămînt ;**

● **intensificarea eforturilor pentru realizarea la termenele stabilite a întregului program de construcții de locuințe, cămine pentru nefamiliști și altor unități social-culturale,** ceea ce va crea condiții mai bune de viață și va contribui la stabilizarea cadrelor în noile centre industriale create etc.

Faptul că probleme de natura celor pe care le-am reliefat au constituit un obiectiv principal în dezbaterile ce au avut loc în cadrul recentelor adunări generale ale oamenilor muncii, arată că există preocupări reale ale unităților productive, ale organelor și organizațiilor de partid și de stat pentru ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități, în scopul valorificării mai eficiente a potențialului productiv, pentru sporirea continuă a producției de cărbune și energie electrică. Prezenți la locurile cheie de producție, acolo unde activitatea cere eforturi deosebite, specialiștii participă efectiv la rezolvarea problemelor, la crearea condițiilor necesare unei cît mai eficiente desfășurări a proceselor tehnologice. Toate acestea constituie o garanție că, în acest an, ritmul de extracție a cărbunelui și al producerii energiei electrice va spori considerabil, satisfăcîndu-se în mai mare măsură cerințele în creștere ale economiei naționale.

Perfecționarea întocmirii balanțelor materiale

(Urmare din pag. 8)

producția din ultima zi a fiecărei perioade nu poate fi vîndută tot atunci, menținîndu-se ca stoc la furnizor în mod permanent. În această situație se produc neajunsuri însemnate: la furnizor — deoarece apar stocuri de produse finite peste normativ, la beneficiari — deoarece aceștia nu vor avea integral cantitatea de produse pe care trebuiau să o primească (conform modului în care s-a echilibrat balanța) pînă la sfîrșitul trimestrului I. Înlăturarea acestor neajunsuri face necesară o dimensionare mai mare — în conformitate cu realitatea — a stocurilor de sfîrșit de perioadă, care, de altfel, este impusă uneori și de alți factori, în afara procesului fabricației efective (data livrării din contractele de export, formarea loturilor pentru export etc.). Ținînd seama de acestea, după părerea mea, modul în care s-a echilibrat balanța la cauciucul sintetic indigen constituie o rezolvare care, în practică, aduce greutăți în aprovizionare și desfacere.

O altă greutate în acest domeniu se referă la faptul că se elaborează pentru unele produse doar o balanță sintetică, pe total produs, deși în cadrul produsului există mai multe sortimente și subdiviziuni distincte. În astfel de cazuri balanța este echilibrată — pe total — dar devine dezechilibrată la defalcarea pe sortimentele pentru care se încheie contractele. De exemplu, la cauciucul sintetic indigen în balanța sintetică trimestrele I și II pe anul 1979 par echilibrate. La elaborarea balanței analitice pe sortimente se constată că pe trimestrul I există un deficit la cauciucul izoprenic, pentru intern, iar pe trimestrul II apare un excedent. Ca urmare, la cauciucul izoprenic vor fi probabil probleme în respectarea termenelor de livrare către beneficiari. În plus, în asemenea situație beneficiarii în cauză fac de regulă obiecțiuni la contracte, ceea ce, de asemenea, implică o serie de cheltuieli suplimentare.

Spre a se evita asemenea fenomene nedorite, se simte nevoia ca balanțele sintetice să fie detaliate pe subdiviziunile și sortimentele strict necesare, care să facă posibilă aplicarea corectă, conform cerințelor producției, a indicatorilor din balanța sintetică.

Un instrument eficient pentru perfecționarea muncii în domeniul investițiilor

TRANSPUNEREA RAPIDĂ ÎN VIAȚĂ A DECIZIILOR ADUNĂRILOR GENERALE

SCURTA PERIOADĂ ce s-a consumat de la încheierea noii runde a adunărilor generale ale reprezentanților oamenilor muncii la Trustul de construcții industriale din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej și la subunitățile acestuia a fost marcată de **o activitate complexă, susținută pentru înfăptuirea hotărîrilor adoptate de aceste foruri ale democrației muncitorești, în vederea asigurării condițiilor pentru realizarea sarcinilor de plan pe 1979 și a angajamentelor asumate în chemarea la întrecere adresată tuturor unităților de construcții din țară.**

Această operativitate se datorează faptului că **unele acțiuni** din planurile de măsuri, stabilite pe baza unor analize și studii făcute de comisiile pe domenii sau de colective de specialiști constituite ad-hoc, **fuseseră deja declanșate de către consiliile oamenilor muncii,** astfel că la data aprobării în adunări ele se aflau în faza de definitivare a programelor concrete sau chiar începuse aplicarea lor. Astfel, în aceste zile la grupurile de șantiere și la șantierele subordonate direct trustului se încheie reactualizarea graficelor la nivelul de antrepriză generală pentru toate obiectivele replanificate și pentru cele cu termen de punere în funcțiune în acest an ; compartimentele de planificare — programare au și verificat cea mai mare parte a documentației de execuție primite masiv de la începutul anului, codificînd-o potrivit programului PROMETEU — astfel că în cîteva zile va putea fi stabilit precis, cu ajutorul calculatorului, necesarul de resurse tehnico-materiale și umane pentru fiecare obiectiv de investiții. Angajamentul privind depășirea planului anual al producției de construcții-montaj cu o sută de milioane de lei este fundamentat pe capacitatea de execuție existentă și pe stadiul avansat al perfectării protocoalelor pentru preluarea de noi lucrări.

Dacă astfel de intervenții privesc rezolvarea unor corelații obiective, diminuarea influenței unor perturbații exterioare care în anul trecut au constituit principalul factor determinant al nerealizării integrale a planului de producție și a celui de punere în funcțiune, **atenția adunărilor generale s-a concentrat îndeosebi asupra mecanismului intern al trustului și subunităților,** asupra posibilităților și necesităților de perfecționare a organizării și conducerii activității, asupra adecvării acesteia la parametrii calitativ superiori ce i-au fost programați pentru al patrulea an al cincinalului.

INTRODUCEREA, de la începutul acestui an, a indicatorului producție netă a determinat pentru colectivul trustului preocupări aparte, **o viziune nouă asupra priorităților.** Anul 1978 a fost marcat de serioase dificultăți provocate de **lipsa documentațiilor de execuție,** localizată la 32 de obiective (din care 17 nici n-au putut fi contractate), nerealizările neputînd fi decît parțial compensate prin depășirea planului la alte lucrări. Pentru a se evita repetarea acestei situații, pentru a se asigura o producție fizică ritmică s-a propus ca specialiștii din cadrul subunităților și al trustului, cu sprijinul ministerului tutelar, să colaboreze îndeaproape cu proiectanții și beneficiarii în vederea urgentării documentațiilor, adoptînd totodată o poziție activă și în stabilirea unor soluții constructive cu grad maxim de industrializare ; de asemenea, compartimentele de aprovizionare să insiste pe lîngă furnizori pentru încheierea în totalitate a contractelor economice și pentru respectarea lor pe parcursul derulării (anul trecut, fabricile de ciment din Hoghiz, Aleșd, Medgidia, cele de cărămizi și beton celular autoclavizat din Iași, Bucov, Odobești n-au onorat nici pe jumătate contractele cu trustul, ceea ce a provocat perioade de stagnare a lucrărilor de betoane și zidărie pe platformele Borzești, Adjud, Fălticeni). Reglarea abaterilor în aceste domenii este esențială pentru îndeplinirea angajamentului privind predarea cu 15—90 de zile mai devreme decît termenul planificat a 33 de capacități industriale și zootehnice, printre care instalațiile de cracare catalitică, aromate (extracție, separare) și etil-benzen de la Borzești, caprolactamă și acid adipic de la Săvinești, fibre poliamidice de la Roman, etapa a III-a a Întreprinderii de mașini-unelte din Bacău, fabrica de țesături groase de la Adjud, cea de sticlărie de menaj de la Fălticeni ș.a.

POTRIVIT PLANULUI, producția netă se va ridica la aproape 31% din cea globală. Creșterea acestei proporții depinde în primul rînd de **reducerea cheltuielilor materiale.** Colectivul și-a asumat, în acest sens, angajamente mobilizatoare :

	Real. 1978	Angaj. 1979
Economii de materiale față de deviz		
— ciment (t)	168	200
— metal (t)	135	150
— material lemnos (mc)	171	120
Reducerea suplimentară a cheltuielilor la 1 000 lei producție (lei)	9,52	3,00

Propunerile și măsurile vizînd gospodărirea mai bună a resurselor se referă la :

- *valorificarea în producția proprie de prefabricate și confecții metalice a resturilor de metal rezultate din producția de bază ;*
- *dotarea depozitelor cu dispozitive și utilaje pentru manipularea materialelor în containere și pachete, ceea ce va evita degradarea și distrugerea lor, în condițiile unei importante economii de manoperă ;*
- *folosirea cît mai largă și cu cicluri reduse a cofrajelor, schelelor și eșafodajelor moderne, de către formații specializate la nivelul grupurilor de șantiere etc.*

Principala resursă de economii o constituie însă conlucrarea cu proiectanții în adoptarea soluțiilor de înaltă eficiență, prezentate la expoziția de toamnă de la București și a căror generalizare a fost recomandată de către secretarul general al partidului. De asemenea, adunările generale au adoptat măsuri pentru **reducerea ponderii cheltuielilor cu mecanizarea,** prin folosirea extensivă (în 2 și 3 schimburi) și intensivă a utilajelor, ca și prin extinderea executării lucrărilor de terasamente, excavații și transport al pămîntului pe bază de contract, la plan fizic și în acord global. Stăvilirea depășirii prevederilor din devize la capitolul utilaje este, de altfel, un obiectiv esențial ce se urmărește în prezent cu prilejul **întocmirii bugetelor de cheltuieli pînă la ultima verigă organizatorică din cadrul trustului.**

ADUNĂRILE GENERALE au abordat exigent, cu răspundere și problemele legate de realizarea celui mai exigent indicator al planului pe 1979 la T.C.I.-municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej : **creșterea cu 26,3%** (față de un spor de 13,9% în 1978) **a productivității muncii raportată la producția globală, respectiv cu 31,6% a celei calculate la producția netă** — precum și a angajamentului de a depăși acest indicator cu un procent. Principalele căi au fost identificate și cuantificate astfel :

- *extinderea prefabricării structurilor — cu menținerea și chiar sporirea capacității de execuție a prefabricatelor în producția industrială proprie ;*
- *creșterea gradului de industrializare a lucrărilor de beton armat monolit, realizarea de către formații specializate a întregului ciclu de preparare-transport-turnare, astfel încît consumul de manoperă să fie redus cu 1,2 ore-om/mc de beton pus în operă ;*

Adrian RUSU

(Continuare în pag. 22)

POTENȚIALUL UMAN — FACTOR AL CREȘTERII ECONOMICE

POTENȚIALUL UMAN a constituit pe toate treptele de dezvoltare a societății omenești elementul creator, activ și coordonator al activității economice, ceea ce l-a făcut pe K. Marx să considere că: „Munca este izvorul oricărei avuții și oricărei culturi"[1]). Între populația și economia unei țări se formează un raport de interdependență — o corelație demo-economică în sensul că în calitate de producător, omul reprezintă forța de muncă ca factor sau mijloc al creșterii economice, iar în calitate de consumator, finalitatea creșterii. În socialism, proprietatea comună asupra mijloacelor de producție conferă membrilor societății tripla calitate — de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii, determină un nou scop producției sociale, transformă munca într-o chestiune de onoare, creează astfel condiții pentru manifestarea plenară a personalității umane, a dezvoltării inițiativei și capacității lor creatoare.

Fără a minimaliza importanța altor factori ai creșterii economice, respectiv mijloacele de muncă și obiectele muncii, potențialul uman ca izvor al forței de muncă — principala forță de producție a societății — reprezintă un factor dintre cei mai importanți ai ritmului creșterii economice, resursa principală a potențialului și dinamismului economiei. **„Cunoaștem că dezvoltarea bazei materiale este hotărîtoare** — aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — dar fără o dezvoltare a științei, a gîndirii tehnice, a nivelului general de cultură a poporului, nu vom putea asigura nici progresul bazei materiale a societății"[2]).**

Forța de muncă — sub aspectul extensiv

PRIN VOLUMUL său, respectiv sporirea numărului populației ocupate, prelungirea duratei medii a vieții active și utilizarea într-un înalt grad a fondului total de timp de muncă, forța de muncă constituie un factor extensiv al creșterii economice. Cu cei 21,8 milioane locuitori, cu un ritm mediu anual de creștere a populației de 1,1% în perioada 1950—1977 și cu o densitate de 88,5 locuitori pe kilometrul pătrat, țara noastră dispune în suficientă măsură de forța de muncă necesară creșterii economice, cu atît mai mult cu cei 25 milioane locuitori în 1990 și 30 milioane în anul 2000. Experiența istorică arată că **populația unei națiuni dinamizează procesul creșterii economice numai atunci cînd gradul de dezvoltare a economiei permite formarea și atragerea forței de muncă la activitățile utile societății.** Așa se explică faptul că populația ocupată a sporit în perioada 1950—1970 cu 123%, ceea ce a făcut ca la sfîrșitul anului 1977 în economia țării noastre să existe 10 264,3 mii persoane ocupate, urmînd ca potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. numărul acestora să ajungă la 10,5 milioane în 1980 și 11,5 milioane în 1990.

Aportul populației ocupate la creșterea economică depinde însă de specificul și rolul social-economic al sferei și ramurii de producție în care își desfășoară activitatea. Venitul național atît sub formă materială cît și valorică este creat de lucrătorii ocupați în sfera producției materiale — sferă care determină întreaga configurație a economiei, progresul general al societății. De aceea, în anii construcției socialismului în țara noastră, s-a dezvoltat și consolidat continuu sfera productivă ceea ce a determinat și atragerea în cadrul acesteia a unui număr sporit de lucrători (populația ocupată în această sferă reprezintă peste 88% din totalul populației ocupate). Dacă avem în vedere că o persoană ocupată în sfera direct productivă a creat în anul 1977 un venit național mai mare de circa 8 ori față de cel creat de o persoană ocupată în anul 1950 (pe această bază venitul național în perioada 1950—1977 a sporit de 12 ori), se desprinde concluzia că dinamismul susținut al creșterii economice a fost asigurat în primul rînd, de populația direct productivă.

Aportul populației ocupate în sfera direct productivă la procesul creșterii economice, este puternic influențată de structura pe ramuri și subramuri a acesteia, de posibilitățile ei de a-și manifesta în întregime caracterul activ, creator și organizator. Pe parcursul construcției socialismului în România, s-au produs semnificative mutații în structura producției materiale și în mod corespunzător și în structura populației ocupate. Astfel, ponderea populației ocupate în agricultură s-a redus de la 74,3% în totalul populației ocupate în anul 1950 la numai 34% în 1977, urmînd să ajungă la circa 27—28% în anul 1980, crescînd în paralel populația ocupată în ramurile neagricole.

Modificarea structurii pe ramuri a populației ocupate în favoarea activităților neagricole, exercită o influență favorabilă atît asupra mărimii venitului național cît și asupra ritmului de creștere a acestuia, deoarece populația din ramurile neagricole avînd o calificare mai ridicată, creează și un venit național mai mare decît în agricultură, iar datorită posibilităților sporite de asimilare a progresului tehnic și creșterii pe această bază mai rapidă a productivității muncii în ramurile neagricole, cu deosebire în industrie, ritmul de sporire a venitului național în aceste ramuri este superior celui din agricultură.

Aportul populației ocupate în ramurile de bază ale producției materiale poate fi ilustrat cu ajutorul unui coeficient de dependență, calculat prin raportarea ponderii deținută de fiecare ramură în totalul venitului național la ponderea lor în populația totală ocupată. Calculele în acest sens, reflectă pe de o parte, că populația ocupată în ramurile neagricole a creat partea principală a venitului național (în anul 1977, industria, construcțiile, transporturile și telecomunicațiile au produs 77,1%) iar pe de altă parte, că ponderea ramurilor neagricole în venitul național a devansat cu mult ponderea lor în volumul populației ocupate. Altfel spus, o unitate de venit național din industrie a fost creată cu un consum mult mai mic de forță de muncă comparativ cu celelalte ramuri (în anul 1977 de circa 3—4 ori față de agricultură, de 1,6 ori față de transporturi și telecomunicații, de 1,5 ori față de construcții). Nu întîmplător potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. populația din industrie va depăși la sfîrșitul cincinalului în curs, pentru prima dată în istoria țării noastre pe cea ocupată în agricultură (în 1980 industria și construcțiile vor cuprinde 47—48% din populația ocupată a țării).

Îmbunătățirea structurii forței de muncă în paralel cu sporirea de peste două ori a volumului populației ocupate în industrie, a făcut posibil (împreună desigur și cu alți factori) sporirea în perioada 1950—1977 a venitului național creat în industrie de 30 de ori față de 19 ori în construcții, 17 ori în transporturi și telecomunicații și 2,5 ori în agricultură. Pe această bază partea cu care a participat industria la crearea venitului național total a sporit de la 44% în 1950 la 60,7% în 1977.

În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, a adîncirii pe această bază a diviziunii sociale a muncii, **multe din activitățile considerate în trecut neproductive încetează de a mai fi simple consumatoare de venit național,** căpătînd un rol tot mai mare în producerea acestuia. Avem în vedere dezvoltarea învățămîntului, culturii, a nivelului de instruire a forței de muncă cerută de producția modernă, amplificarea aportului cercetărilor științifice în utilizarea superioară a resurselor materiale, în modernizarea tehnologiilor de fabricație și ridicarea tuturor parametrilor calitativi ai producției, sporirea gradului de urbanizare și a solicitărilor crescînde ale populației. La acestea se adaugă aportul în creștere al asistenței medicale și asigurărilor sociale în menținerea sănătății oamenilor muncii, în prelungirea duratei vieții active și creșterea forței productive a muncii. A apărut astfel, o grupă distinctă de ramuri pe care le considerăm productive ale căror produse sînt stocate în resursele materiale și umane utilizate mai ales în viitor. Transformarea unei părți din munca consumată în sfera neproductivă în creatoare de venit național, leagă tot mai mult creșterea economică și de activitatea populației ocupate în această sferă. Așa se explică, că în anul 1977 populația din sfera neproductivă a ajuns la circa 12% față de 6,6% în anul 1950.

Un parametru al forței de muncă avînd implicații asupra creării venitului național este durata medie a vieții active — durată care în țara noastră este de 46 ani la bărbați (între 16—62 ani) și 41 ani la femei (între 16—57) ani. Măsurile de dezvoltare a rețelei sanitare și îmbunătățire a asistenței medicale, a condițiilor de muncă și viață, au avut drept efect scăderea mortalității în perioada 1950—1977, de peste 4 ori la grupele de vîrstă activă între 16—34 ani și de 2,5—3 ori la cele între 35 și 54 ani. Grupele de vîrstă diferit afectate de starea sănătății și indicele mortalității au și o contribuție diferită la creșterea economică. Ponderea ridicată (22%) a populației cuprinse între 25—39 ani face ca la sporul venitului național determinat de prelungirea durate vieții active, această categorie a populației să-și aducă cea mai importantă contribuție; oamenii muncii din grupa respectivă de vîrstă au o

calificare mai înaltă, o experiență mai bogată în producție, vigoarea și elanul specific virstei. Asigurarea unor condiții tot mai bune de viață și muncă generațiilor prezente și viitoare, în paralel cu protejarea mediului înconjurător vor avea ca efect printre altele și prelungirea duratei medii a vieții active. „Medicina românească — se arată în Programul P.C.R. — va trebui să-și propună cunoașterea mai aprofundată a fenomenelor biologice legate de acomodarea ființei umane la viața modernă, de frînarea proceselor degenerative a organismului uman și prelungirea duratei active a omului, de dezvoltare sănătoasă, echilibrată, fizică și psihică a tuturor membrilor societății, paralel cu evoluția armonioasă a relațiilor sociale" [3].

Pentru ca forța de muncă să participe pe deplin la creșterea economică, **fondul total de timp de muncă trebuie utilizat la nivelul maxim și în limitele stricte ale timpului de muncă socialmente necesar.** În acest sens în economia țării noastre s-au înregistrat succese deosebite. În industria de stat spre exemplu, indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil în ultimii 8 ani a fost de aproape 94%, cu ușoare oscilații de la un an la altul. Se menține însă un procent ridicat de pierderi din timpul de lucru pe seama slabei organizări a muncii, a învoirilor, concediilor fără plată, absențelor nemotivate etc.

În sfîrșit, fără a considera epuizate direcțiile prin care forța de muncă impulsionează sub aspect extensiv sporul venitului național, acest aspect își reduce treptat importanța.

Asocierea dintre sporul ridicat al venitului național în perioada 1950—1977 (de 12 ori) cu cel relativ scăzut al populației ocupate (de 1,23 ori) evidențiază că cealaltă latură a forței de muncă respectiv, utilizarea ei tot mai eficientă joacă de departe rolul hotărîtor.

Forța de muncă în ansamblul factorilor intensivi

SPORIREA VOLUMULUI POPULAȚIEI ocupate fiind limitată, **crește necontenit rolul calității forței de muncă** și ca urmare a eficienței utilizării ei ce-și găsește concretizarea în ridicarea productivității muncii. Dintre aspectele calitative care măresc eficiența utilizării forței de muncă, conferindu-i caracterul de principal factor intensiv al creșterii economice, **un rol deosebit revine ridicării nivelului de calificare și instruire generală, asigurării unei corelații optime între categoriile profesionale, efectuării de către toți lucrătorii a activităților pentru care s-au format.** Concepția partidului nostru asupra forței de muncă ca factor intensiv al creșterii economice, constă în considerarea omului nu ca o simplă anexă a mașinii, subordonat și dominat de aceasta, ci ca un factor creator, multilateral dezvoltat, cu o pregătire profesională și instruire generală la nivelul cunoștințelor oferite de știința și tehnica contemporană. **„Marile obiective economice și sociale de viitor, aspirațiile spre realizarea unei societăți socialiste dezvoltate pe toate planurile** — preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu le pot realiza decît oameni cu o înaltă pregătire științifică și tehnică, cu un larg orizont de cunoștințe generale, cu temeinice deprinderi pentru activitatea practică"** [4].

Contribuția formării profesionale a forței de muncă la creșterea economică rezultă din aceea că deși munca superior calificată necesită cheltuieli de pregătire mai mari, ea are de aceea și o valoare mai mare și se materializează, în aceeași durată de timp, în valori relativ superioare. Așa se explică, că în anul 1977 față de 1950, cheltuielile de la bugetul de stat pentru finanțarea învățămîntului au sporit de 12 ori, și pe această bază numărul absolvenților de toate gradele și formele (zi, seral și fără frecvență) a crescut de aproape 4 ori. Eforturile financiare tot mai mari privind ridicarea gradului de calificare au avut ca prim efect și creșterea nivelului de școlarizare al absolvenților după unele calcule, în medie de la 5,8 clase în perioada 1940—1954, la 10 clase în prezent și la 12 clase în perspectiva anilor 1980. Legătura dintre ritmul creșterii economice și ridicarea calificării profesionale este atestată pentru perioada 1950—1977, și de ritmurile, egale ca mărime (12 ori), atît ale venitului național cît și ale cheltuielilor de la bugetul de stat alocate învățămîntului.

Contribuția formării profesionale a forței de muncă la creșterea economică depinde însă, în măsură hotărîtoare și de gradul calificării, respectiv de măsura în care lucrătorii stăpînesc cunoștințele tot mai înalte, complexe și diversificate cerute de progresele în domeniul științei și tehnicii ; mai ales în condițiile tehnicii contemporane, utilizarea eficientă a mijloacelor de muncă de cea mai înaltă complexitate este dependentă, ma mult ca oricînd, de nivelul calificării forței de muncă. În acest sens paralel cu sporirea în totalul populației ocupate a ponderii celei calificate, în țara noastră s-a ridicat simțitor și nivelul mediu al calificării atît prin preponderența lucrătorilor calificați prin școli speciale și reducerea părții acelora formați empiric, la locul de muncă, cît și prin apariția unor noi profesiuni legate de noile tehnici și tehnologii și care sînt de regulă caracterizate printr-o calificare înaltă și complexă.

Astfel de exemplu, ponderea absolvenților școlilor profesionale și de specialitate postliceală în totalul absolvenților a ajuns în anul de învățămînt 1976—1977 la peste 8% față de 1,5% în 1950—1951, a celor care au absolvit școlile de maiștri a sporit de peste 19 ori numai în perioada 1965—1970, reducîndu-se în importanță ucenicia la locul de muncă, numărul celor calificați prin această formă, scăzînd numai în ultimii 4 ani (1976—1977 față de 1973—1974) de circa 4 ori. Aportul superior al forței de muncă pregătită prin școlarizarea, accelerează ritmul creșterii economice prin aceea că determină înlăturarea efectelor negative ale unei insuficiente calificări ca : rebuturi, încălcarea unor standarde sub aspectul dimensiunii, al profilului și calității, generatoare de rebuturi în alte sectoare, uzura accelerată a unor piese sau utilaje, consum irațional de forță de muncă, materiale sau energie — fenomene care necesită cheltuieli suplimentare de producție și reduc dimensiunile venitului național.

Folosirea eficientă a forței de muncă superior calificate, posibilitățile aplicării în practica socială a cunoștințelor dobîndite în procesul instruirii profesionale, în vederea sporirii pe acest temei a dimensiunilor venitului național **depind într-o măsură însemnată și de gradul de înzestrare și dotare a muncii cu tehnica nouă, asistînd deci la un raport de interdependență** Deși nu este vorba decît de un calcul aproximativ putem stabili o legătură între ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii, de 5,24 ori în perioada 1940—1977 (calculată prin raportarea creșterii de 6,45 ori a volumului fondurilor fixe din economie la sporul de 1,23 ori a volumului populației ocupate) cu sporirea de 9,75 ori a calificării forței de muncă. (calculată prin raportarea dinamicii de 12 ori a cheltuielilor de la bugetul de stat destinate învățămîntului la dinamica populației ocupate) și cu creșterea de 9,75 ori a eficienței utilizării forței de muncă (calculată prin raportarea sporului de 12 ori a venitului național la sporul populației ocupate) ; se desprinde concluzia potrivit căreia **înzestrarea tehnică mai înaltă a muncii a necesitat o calificare de aproape 2 ori mai ridicată capabilă astfel să prefigureze tehnica nouă.** De altfel dinamica eficienței muncii a fost egală cu cea a calificării profesionale. Nu întîmplător în cincinalul în curs, potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. vor fi formate circa 1,8—2 milioane persoane din care 1,55—1,7 milioane muncitori calificați și 250—300 mii tehnicieni, maiștri și ingineri, pe baza unor programe speciale privind pregătirea și perfecționarea forței de muncă în strînsă legătură cu diversificarea cerințelor vieții economico-sociale. Potrivit cerințelor programului tehnic se va acționa de asemenea pentru integrarea mai rapidă — organică a învățămîntului cu cercetarea și producția, precum și pentru completarea și înnoirea continuă a cunoștințelor dobîndite în procesul calificării.

Sporul venitului național depinde însă și de proporțiile existente între numărul muncitorilor, tehnicienilor și maiștrilor, între numărul muncitorilor de bază și auxiliari etc. respectiv **de structura** forței de muncă **pe categorii profesionale.** Prin adoptarea decretelor privind stabilirea normelor unitare de organizare a ministerelor, celorlalte organe centrale de stat precum și a unităților economice, s-a realizat o îmbunătățire a structurii forței de muncă, o mai rațională repartizare a acesteia pe ramuri și subramuri, o mai judicioasă distribuire a cadrelor de conducere între verigile economiei și folosirea mai eficientă a specialiștilor cu studii superioare, o îmbinare mai rațională între forța de muncă tînără cu înaltă pregătire teoretică și de cultură generală cu cea vîrstnică cu o mai mare experiență în producție etc. În cincinalul în curs, se va trece și din acest punct de vedere, la o calitate nouă — superioară, în măsură să amplifice aportul forței de muncă la dimensiunile creșterii economice.

O influență pozitivă asupra accelerării creșterii economice revine mai ales, reducerii sistematice a personalului administrativ-gospodăresc orientării acestuia spre activitatea productivă. „Venitul național nu se creează în birouri ci numai în producția materială nemijlocită" [5] — aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Așa se explică creșterea în numărul mediu al personalului mun-

dr. Angelica M. VRABIE
Galați

(Continuare în pag. 22)

1) **Karl Marx :** Opere alese, vol. II, Ediția a III-a. Editura politică, București, 1967, p. 9.
2) **Nicolae Ceaușescu :** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. III, Editura politică, București, 1969, p. 163—164.
3) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, București, 1975 p. 90.
4) **Nicolae Ceaușescu :** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Vol. V, Editura politică București, 1971, p. 545—546.
5) **Nicolae Ceaușescu :** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Vol. VII, Editura politică, București, 1973, p. 186.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Repere ale criticii „capitalismului dependent" în gîndirea economică din America Latină (I)

IN ANALIZA mecanismelor dominației economice și politico-culturale folosite în relațiile internaționale, a factorilor complecși ce perpetuează subdezvoltarea economică, decalajele și consecințele lor, precum și în căutarea de căi viabile, realiste în vederea inițierii și promovării unor procese de dezvoltare capabile să rezolve cu succes antrenarea statelor în curs de dezvoltare, o amploare particulară cunosc preocupările economiștilor din America Latină. Formați, parte din ei, sub influența ideilor socialismului științific și antrenați în mod militant, curajos, într-o uriașă operă teoretico-ideologică de dezvăluire a cauzelor subdezvoltării, de căutări de soluții proprii țărilor continentului latino-american, ei îmbogățesc gîndirea social-politică contemporană cu idei și teze, cu concluzii importante. Ideile respective au o însemnată valoare practică pentru clarificarea opțiunilor menite să deschidă perspectiva lichidării dominației economice și a corolarului acesteia, subdezvoltarea[1]).

Privită în întreaga ei complexitate, problema relațiilor de exploatare și dominație care a constituit încă de la conchistă problema esențială a implicării Americii Latine în economia mondială, este și astăzi de o deosebită actualitate. După cum sublinia un doctrinar chilian „La urma urmelor, întreaga istorie latino-americană este istoria luptei popoarelor noastre, dar este totodată istoria complicităților și alianțelor păturilor dominante locale cu interesele străine. Fără aceasta, „conchistadorii iberici" n-ar fi putut instala dominația lor colonială asupra acestor teritorii gigantice, așa cum nu ar putea s-o facă astăzi imperialismul nord-american în relațiile sale de dominație și exploatare neocolonialistă"[1]). În lucrările unor economiști și doctrinari se apreciază adeseori că istoria Americii Latine nu este așa cum apărea uneori, istoria idealizată a unui proces de înaintare liniară continuă de la primitivism la colonizarea „civilizatoare" și apoi la independență — cu respectiva integrare ca mari producători primari în economia mondială iar mai tîrziu cu trecerea la industrializarea substitutivă, ci, sub anumite aspecte, ea reprezintă istoria distrugerilor și regreselor periodice, a unor enorme irosiri de resurse sociale.

În fapt, istoria Americii Latine a oglindit istoria generală a capitalismului, cu expresiile sale polarizate de dezvoltare și subdezvoltare, „scrisă în lupta de clasă și alianța claselor dominante cu interesele străine"[2]). Nu de puține ori se subliniază că așa-numita „descoperire" a Americii și ocupația colonială ce i-a urmat a constituit primul eveniment istoric care a sugrumat tendințele unei dezvoltări proprii ca și prima lecție privind prețul acordării acestei dezvoltări cu convenientele dominației străine, cu economia mondială, în cadrul condiției de dependență față de progresele realizate de capitalismul mai avansat. Aceasta, deși este binecunoscut faptul că la proporțiile epocii respective, contribuția culturală și civilizatorie a popoarelor Americii Latine la tezaurul de bunuri materiale al omenirii nu era de neglijat.

Cunoașterea realităților istorice prezintă o deosebită actualitate prin aceea că facilitează înțelegerea a ceea ce reprezintă astăzi noile forme de dominație acționînd sub imperativul internaționalizării capitalului și producției. Este apreciat că America Latină a parcurs o perioadă istorică caracterizată prin distrugerea culturilor autohtone pentru a deschide poarta altora străine, de reducere substanțială a populației în unele etape, și de expansiune demografică în altele, de generare de mari excedente, folosite de păturile exploatatoare ale populației nu pentru dezvoltarea economico-socială națională. O perioadă istorică caracterizată prin **subordonare și dependență** sub diferite forme de dominație colonială și mai apoi neocolonialistă, ca și prin înfruntarea permanentă cu puterile dominante care au alternat pozițiile lor hegemonice ; și, totodată, o perioadă de contradicții tot mai complexe între clase și pături sociale, o perioadă de reașezări profunde de structuri productive, sub impulsul unor cerințe interne și a unor factori externi ; o perioadă istorică la capătul căreia, „în etapa actuală, o trăsătură fundamentală a subdezvoltării **în cadrul unui capitalism dependent** (sbl. n.) este că burghezia nu se găsește în condiția de a-și asuma sarcinile unei revoluții burgheze..."[3]).

Autorul citat mai sus supune unei exigențe analize procesul apariției **„capitalismului dependent"** în America Latină și perspectivele viabilității sale. El subliniază că în condițiile create în perioada de după cel de-al doilea război mondial, drept consecință a accentuării concentrării capitalului, marile corporații au început nu numai să exercite un rol dominant în producție, dar au acumulat o masă de capital căreia nu-i era suficient cadrul economiei naționale proprii de desfășurare ; a apărut astfel necesitatea unei proiectări tot mai mari spre exterior, într-un flux de export de capitaluri ce găsea „în periferie" posibilități mai mari de cîștig, prin investirea, cu ample măsuri de protecție și stimulare, îndeosebi în ramuri industriale.

Noul cadru internațional ce prindea astfel contur, venea, pentru motive diferite, în întîmpinarea cerințelor ce se accentuau din interiorul economiilor naționale latino-americane. „În țările relativ mai avansate ale regiunii — arată P. Vuskovic — însăși procesul substitutiv mărea cererea de produse intermediare și echipament, ca și a unei game mai mari de bunuri de consum — în special de lungă durată — din partea categoriilor populației avantajate de acest proces"[4]). Situația era de natură să stimuleze industrializarea dar cu două condiții : o concentrare mai mare de capital capabilă să răspundă necesităților de investiție și proporțiilor producției cerute de noile dez-

FIȘE

● *În lucrarea sa, apărută în editura „Scrisul românesc" din Craiova (1978, 234 p.), Marin Băbeanu încearcă, de pe pozițiile teoriei economice marxiste și avînd ca sistem de referință economia națională a României, să-și aducă contribuția la elucidarea naturii,locului și rolului serviciilor în contextul reproducției socialiste de ansamblu. Se analizează geneza, evoluția și semnificația conceptului de servicii, incidența revoluției științifice-tehnice contemporane asupra naturii, dinamicii și structurii serviciilor. Pe această bază se atribuie sferei de cuprindere a serviciilor o dublă semnificație : serviciile „în sens restrins" (activitățile cuprinse în sfera muncii neproductive) și serviciile „în sens larg" (cuprinzînd, pe lîngă sfera muncii neproductive, activitățile din sfera muncii productive și a producției materiale „care nu au ca rezultat direct produse materiale finite ce pot să fie schimbate pe piață, ci produse-activitate"). Cercetînd aspectele fundamentale ale integrării serviciilor în procesul general al reproducției socialiste în țara noastră, autorul examinează dezvoltarea și diversificarea serviciilor, rolul lor crescînd în satisfacerea nevoilor de producție și consum. Se prezintă un model agregat al reproducției sociale în socialism, care ține seama de sfera serviciilor, de posibilitatea cuantificării acestora. În opinia autorului, serviciile, chiar și cele neproductive sînt creatoare de avuție națională.*

MARIN BĂBEANU

LOCUL ȘI ROLUL SERVICIILOR ÎN REPRODUCȚIA SOCIALISTĂ

Perfecționarea mecanismului economic în România

● *A. Samorukova și N. Feit analizează, în articolul* Upravlenie narodnim hoziaistvom v Sotialisticeskoi Respubliki Rumînii *(Conducerea economiei naționale în Republica Socialistă România), apărut în nr. 12 al revistei VOPROSI EKONOMIKI, procesul de perfecționare a formelor și metodelor de conducere a economiei în țara noastră, preconizat de Conferința națională a P.C.R. din 1967 și continuat cu Conferința națională din 1971 și cu o serie de alte măsuri luate de partid, inclusiv cele ale Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978. Se subliniază îmbinarea mai organică a prin-*

voltări și, în același timp, o articulație mai strînsă cu capitalul străin, astfel ca afluența sa să contribuie la depășirea restricțiilor de import și să facă accesibil domeniul său tehnologic la activități cît mai complexe. Concentrarea monopolistă și deznaționalizarea progresivă a activității industriale în noua etapă de industrializare reclamau ele însele două condiții relevante : asigurarea constituirii pieței naționale necesare noilor produse și participarea mai hotărîtă a statului la investiții în sectoare de bază, atît în scopul asigurării de economii de valută străină cît și spre a crea venituri subsidiare marilor întreprinderi ; dar și în vederea preluării în sarcina sa a întreprinderilor nerentabile pentru capitalul privat.

Din considerațiile arătate, ale economistului citat, rezultă, deci, că diversificarea industrială orienta spre amplificarea cererii globale și schimbarea structurii sale, cu consecințe politice deosebite ce nu s-au lăsat așteptate. Astfel s-au accentuat procesele de diferențiere a societății cu deosebire în rîndurile burgheziei naționale, categoriilor sale monopoliste, răspunzînd procesului de concentrare și centralizare a capitalului. Totodată, acest proces a antrenat **deznaționalizarea unor domenii din cele mai dinamice ale economiei.** În aceste condiții și în anumite situații, elemente ale claselor dominante, în special fracțiunile monopoliste în ascensiune, au abandonat calea dezvoltării naționale relativ autonome și au tins tot mai mult spre o articulație mai strînsă cu centrul capitalist dominant. Acest fenomen s-a extins, prin propria dinamică, din planul economic la cel politic, militar.

În țările mai înapoiate această perioadă a coincis cu începutul industrializării în care capitalul străin acționa, de asemenea, în mod agresiv, atît în procesul de deschidere de noi ramuri cît și de cuprindere a întreprinderilor existente. Se poate afirma astfel, că indiferent de nivelul de dezvoltare economică al statelor latino-americane, deschiderea largă a pieței externe față de capitalul străin a provocat transformări profunde care au imprimat pecetea lor asupra dezvoltării ulterioare, în toate domeniile vieții sociale.

Pe măsura evoluției economice, cu deosebire în deceniul '60, viața a supus la o probă decisivă viabilitatea tezei că America Latină va confirma virtuțile unei dezvoltări capitaliste în cadrul relațiilor de dependență dar și de conservare și dezvoltare a democrației burgheze ca sistem politic. „Accelerarea ritmului de creștere realizată efectiv nu a marcat nimic spectacular ; ceea ce este important a venit să demonstreze că intensitatea creșterii globale nu a fost suficientă pentru a atenua problemele ce se confruntau. Intrarea masivă de capitaluri străine a avut rezultate cu totul diferite de cele postulate de preconizatori : afluența lor pe calea împrumuturilor a generat o spirală a îndatorării care a avut ca rezultat subordonarea, în scopul acoperirii acesteia, a unor proporții foarte mari ale încasărilor curente din exporturi ; iar investițiile străine directe au avut în plus ca efect împiedicarea constituirii de întreprinderi naționale și favorizarea indirectă a întreprinderilor locale mai mari încorporate în procesul accelerării concentrării monopoliste"[5]). În condițiile respective, rezultă, de asemenea, că amplificarea activității statale nu a contrabalansat aceste tendințe ; ele fiind chiar accentuate de investițiile publice.

Rezultatul firesc al acestui proces a fost creșterea diferențierii în interiorul diferitelor pături ale burgheziei naționale, încordarea tensiunilor între aripile sale monopoliste și nemonopoliste și, în multe cazuri, instalarea dictaturii militare, adeseori cu profunde repercusiuni în evoluția politică a statelor. În atari condițiuni, nu sînt greu de înțeles **limitele** „capitalismului dependent" : rata în general **redusă** de creștere pe care o permite precum și consecințele privind **adîncirea proceselor de monopolizare și deznaționalizare, de polarizare a veniturilor populației, ca și a incapacității de a asigura locuri de muncă unei populații ce crește într-un ritm ridicat ;** de asemenea fenomene precum marginalizarea crescîndă a economiilor țărilor respective, adîncirea dezechilibrelor între ramuri, zone, a creșterii îndatorării externe paralel cu sporirea fiscalităților, presiunilor inflaționiste, în condiții generale de sporire a tensiunilor sociale. Industrializarea substitutivă ca un fenomen organic legat de practica „capitalismului dependent" în țările Americii Latine – subliniază Pedro Vuskovic – „nu a îndeplinit în fapt cele două funcții ce i s-au atribuit la începutul său ; departe de a soluționa dezechilibrul extern, l-a accentuat, conducînd la o spirală crescîndă a îndatorării externe ; departe de a soluționa problemele folosirii forței de muncă, le-a adîncit, demonstrînd în dinamica lor incapacitatea de a absorbi în mod productiv excedentul forței de muncă, deformînd structura ocupațională și manifestînd ritmuri înalte de dezocupație, subutilizare și marginalitate"[6]).

În aceste condiții tot mai mulți gînditori apreciază că între **dominație-dependență-subdezvoltare** există o foarte strînsă legătură. „Subdezvoltarea este efectul unei situații mai profunde și decisive, adică al dependenței între națiuni și al relațiilor de dominație"[7]). „Cazul nostru – menționează Bondy referindu-se la Peru – este acela al unei țări care depinde de alții și care are nevoie de ea pentru a trăi și a se dezvolta în măsură considerabilă. Dar nu e numai atît. Dependența sa nu e simplă ci este însoțită de dominație. Iată aici ceea ce este tipic în subdezvoltare : dominația țării de către altă națiune ceea ce înseamnă... că în ultimă instanță puterea de decizii asupra treburilor privind țara (de exemplu folosirea resurselor sale strategice) nu se găsește în interiorul său ci în alta, în cea dominantă" ; controlul străin se exercită asupra tuturor domeniilor de activitate a națiunii, cu consecințe afectînd activitatea spirituală, – generînd nivele de viață scăzute.

prof. dr. Mircea NICOLAESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

*)Teze și idei în această direcție se evidențiază în lucrările unor economiști cum sînt **Theotonio dos Santos** — La Crisis nordeamericana Y America Latine, **Osvaldo Sunkel** — Politica Nacional de desarrollo y dependencia externa, **Celso Furtado,** La dominacion de America Latina, **V. Roel,** El imperialismo de las Corporaciones Transnacionales, etc.

1) Pedro Vuskovic : Las transformaciones de la sociedad latinoamericana y la lucha por el socialismo. Cavtat — Iugoslavie. Masă rotundă „Socialismul și țările în curs de dezvoltare", 25—29 sept. 1978 p. 5.
2) Ibidem
3) Pedro Vuskovic, art. cit. pag. 8.
4) Idem, p. 25.
5) Pedro Vuskovic, o cit. p. 30.
6) Pedro Vuskovic, o. cit. p. 31.
7) Augusto Salazar Bondy : Entre Escila y Caribdis : Lima 1973, p. 48.

cipiului centralismului cu lărgirea inițiativei economice a unităților productive, combaterea fenomenelor de centralism excesiv, întărirea rolului pîrghiilor și stimulentelor economico-financiare, a caracterului unic și de directivă al planului, a principiului planificării neîntrerupte, fără discontinuități. O importanță deosebită în elaborarea planului o dobîndește – spun A.S. și N.F. – sistemul contractelor economice. Se arată că indicatorul principal al planului de stat este, în industrie, agricultură și transporturi, producția netă, iar în construcții-montaj, intrarea în funcțiune a capacităților și fondurilor fixe, că se introduce pentru prima oară indicatorul „fondului total de timp de muncă al întreprinderii" și se întărește principiul autogestiunii, autofinanțării și acoperirii cheltuielilor din veniturile întreprinderilor productive. Beneficiul devine pîrghia hotărîtoare a autogestiunii și creșterii cointeresării materiale a întreprinderilor. O diferențiere mai mare în domeniul retribuției personalului de calificare superioară, ca și celelalte măsuri menționate, de perfecționare a mecanismului economic – încheie autoarele –, sînt de natură să sporească eficiența economică a producției sociale în R. S. România.

Capital și ecologie

● *Într-un comentariu la cartea lui Robert Cahn, Footprints on the Planet (Urme de pași pe planetă), Universe, 1978, 277 p., publicat în BUSINESS WEEK (nr. 18/1978), Charlene Canape arată că autorul a ajuns la concluzii descurajante ii problema mediului în S.U.A. În industria americană etica predominantă ar fi centrată pe rezultate pe termen scurt. Chiar în cazul conducătorilor de companii care afirmă necesitatea unei politici de ocrotire a mediului, există inconsistență între profesiunile lor de credință și activitatea lor reală. Dar cele mai multe companii nu se interesează de ecologie pînă nu sînt obligate. La întrebările referitoare la aplicarea normelor ecologice, adresate de autor conducătorilor unor companii, răspunsurile cele mai multe au fost : „Singura mea responsabilitate este de a veghea asupra intereselor deținătorilor de obligații, investitorilor în compania mea și angajaților noștri" sau „Noi sîntem bancheri, nu ingineri, nu ecologiști și desigur nu politicieni". „Spre surprinderea sa", Cahn a descoperit o etică environmentalistă printre muncitori. El citează cazul unui oțelar din Cleveland care a fost concediat după ce a refuzat să apese un buton care ar fi lăsat cîteva sute de galoane de ulei uzat să curgă în riul Cuyahoga. Dar acțiunile individuale, consideră C., nu pot înlocui o politică ecologistă la nivel național.*

FIȘE

Analiză și prospectivă asupra comerțului românesc*)

CEEA CE ATRAGE, de la bun început, atenția în lucrarea prof. dr. C. Florescu, este strînsa îmbinare între analiza stadiului actual al dezvoltării comerțului interior ,a locului și rolului său în economia țării, cu o amplă evaluare prospectivă, ale cărei proiecții se extind pînă către orizontul sfîrșitului de secol.

Evidențiind locul comerțului de intermediar între producție și consum și deopotrivă între posibilitățile societății și nevoile de consum ale membrilor săi, ca și dubla sa funcție economică și socială — de realizare a mărfurilor și de aprovizionare a populației — autorul își exprimă convingerea că față de responsabilitățile ce-i revin în raport cu această poziție — deși comerțul s-a aflat și se află într-un progres continuu — el înregistrează o anumită rămînere în urmă, mai ales sub raport calitativ, față de nivelul general atins de economia țării noastre. Aceasta, ca și părerea că în structurile economiei naționale, locul comerțului nu concordă pe deplin cu răspunderile lui economico-sociale, aprecieri care se pare că nu se depărtează prea mult de realitate, au fost resorturile intime care au determinat elaborarea lucrării de față. Iar prin ideile pe care le conține, prin sugestiile și soluțiile prezentate, lucrarea este de natură să contribuie la accelerarea dezvoltării comerțului în vederea sincronizării sale cu mersul general al societății noastre, la modernizarea întregii activități comerciale în strînsă legătură cu progresul ce va fi înregistrat în celelalte ramuri ale economiei naționale.

Premisa de la care pleacă autorul este aceea că activitatea comercială reprezintă unul din factorii importanți pentru înfăptuirea obiectivului fundamental al politicii partidului nostru, creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, comerțului revenindu-i sarcina de a asigura ajungerea la consumatori a bunurilor și serviciilor necesare unei vieți civilizate, pe măsura creșterii cerințelor omului nou al societății socialiste. Analiza factorilor dinamicii comerțului interior — creșterea producției materiale și în special a producției de bunuri de consum industriale și agroalimentare, sporirea venitului național pe locuitor și, pe această bază, a veniturilor reale ale populației, mutațiile demografice etc. — stă la baza unei prognoze asupra dezvoltării și fizionomiei activității comerciale în perspectiva anului 2000. Considerațiile autorului, care lasă desigur posibilitatea și a altor interpretări și extrapolări, se referă atît la evoluția probabilă a volumului vînzărilor de mărfuri prin comerțul socialist și a structurii acestor vînzări, creșterea ponderii „serviciilor" puse la dispoziția populației de către comerț, dezvoltarea rețelei comerciale, creșterea numerică a personalului comercial.

Dar, așa cum se subliniază cu deplin temei în lucrare, proiectarea comerțului pe coordonatele viitorului nu se poate limita la o simplă extrapolare a parametrilor săi cantitativi. „Se cer, deopotrivă, investigate condițiile și modalitățile derulării activității comerciale concrete, implicațiile sale economico-sociale, alternativele dezvoltării, astfel încît laturile cantitativă și calitativă să se îmbine armnios" (pag. 34). Este ceea ce, de altfel, face autorul în capitolele următoare în care analizează evoluția comerțului interior în raport cu dinamismul societății românești, legătura dintre comerț și calitatea vieții, schimbările în „geografia" comerțului interior, progresul tehnic în această ramură și perspectivele lui. Atrag atenția paginile în care, pe baza argumentației pe care o constituie practic întreaga lucrare, se face o pledoarie pentru promovarea comerțului intern în ierarhia ramurilor economice.

Multe idei originale găsim și în capitolul consacrat perfecționării mecanismului activității comerciale. În special, ni s-a părut interesantă viziunea autorului asupra unor astfel de probleme, cum sînt posibilitatea stabilirii unor raporturi noi, mai elastice între comerț și producător, riscul comercial, interferențele și competiția dintre comerțul interior și exterior. Nu vom încerca să expunem soluțiile propuse, dar în mod cert ele prezintă interes pentru cititor și oferă subiect de meditație specialiștilor în materie.

În concluzie, o lucrare de ținută științifică, într-un domeniu mai puțin abordat în literatura noastră economică. O lucrare care printr-o serie de idei constructive pe care le avansează considerăm că este de natură să ajute la soluționarea problemelor de care depinde dezvoltarea ulterioară, la cote mai înalte a comerțului, pe măsura sarcinilor sporite ce-i revin în perioada următoare.

dr. Virgil BALAURE

*) C. Florescu, *Comerțul în economia românească. Editura științifică și enciclopedică, 1977.*

Potențialul uman

(Urmare din pag. 19)

citor la nivelul întregii economii în anul 1977 față de 1950, a ponderii muncitorilor de la 57,6% la circa 79%, iar în industrie de la 78,7% la peste 91,%.

Pentru ca forța de muncă calificată să-și aducă integral aportul la creșterea economică **trebuie să existe în permanență o concordanță cît mai deplină între nivelul de pregătire profesională și cerințele locului de muncă,** precum și o utilizare a acesteia potrivit specialității dobîndite în procesul calificării ; aspect deficitar la un moment dat în economia țării noastre, dacă avem în vedere că potrivit datelor din recensămîntul cadrelor din 1968, numărul locurilor de muncă necesitînd studii superioare era ocupat cu personalul corespunzător doar în proporție de 78%, precum și faptul că absolvenții nu erau în totalitate utilizați în activități corespunzătoare pregătirii lor, situație care s-a remediat însă în mare măsură în perioada următoare.

Corelația dintre contribuția sporirii volumului forței de muncă și a eficienței utilizării sale

UNA DIN CARACTERISTICILE de bază ale procesului consolidării construcției socialiste în țara noastră, a constituit-o accentuarea laturilor calitative și a factorilor intensivi ai creșterii economice, iar legat de forța de muncă a eficienței utilizării ei. Dinamica de peste 9 ori mai accentuată a venitului național față de aceea a populației ocupate în perioada 1950—1977 (12 ori față de 1,23 ori), conduce la concluzia că la creșterea venitului național a contribuit cu precădere, latura calitativă a forței de muncă, respectiv a eficienței utilizării ei prin creșterea productivității muncii sociale. Făcînd abstracție de influența altor factori, cu precădere a fondurilor de producție, măsura aportului celor două laturi ale forței de muncă — extensivă și intensivă la creșterea economiei țării noastre poate fi cunoscută deși calculul este aproximativ, dar oferă o imagine a ordinului de mărime, folosind relația,

$$V_1 - V_0 = (W_1 - W_0)\,N + \frac{\Delta W \cdot \Delta N}{2} + (N_1 - N_0)W_0 + \frac{\Delta W \cdot \Delta N}{2}$$

în care : V este venitul național, W — productivitatea muncii, N — numărul populației ocupate, I — perioada curentă, O — perioada de bază, Δ — crește în timp.

Primul termen reprezintă sporul venitului național pe seama creșterii productivității muncii sociale, iar al doliea termen sporul pe seama modificării numărului populației ocupate.

Pentru determinarea aportului forței de muncă la creșterea economică utilizăm datele din tabelul următor.

Nr. crt.	Indicatori	Perioada 1950—1975	Perioada 1976—1980
1.	Dinamica venitului național	10,3 ori	circa 1,7 ori
2.	Dinamica populației ocupate în sfera direct productivă	1,13 ori *)	circa 1,03 ori
3.	Dinamica productivității muncii sociale (rînd 1 : rînd 2)	9,115 ori	1,6505 ori

* perioada 1950—1974

Înlocuind în formulă datele din tabel rezultă :

	perioada 1950—1975	perioada 1976—1980
$(V_1 - V_0) \cdot V_0$	$=(10,3-100)\cdot 100=$ 9,300	$(1,700-100)\cdot 100=0,700$
$(W_1 - W_0) \cdot N_0$	$=(9,115-100)\cdot 100=3,115$	$(1,6505-100)\cdot 100=0,6505$
$(N_1 - N_0) \cdot W_0$	$=(1,13-100)\cdot 100=$ 0,130	$(1,030-100)\cdot 100=0,030$

Sporul venitului național pe seama creșterii productivității muncii

8,115+0,5275= 8,6425 pentru perioada 1950—1975
0,6505+0,0095=0,6600 pentru perioada 1976—1980

Sporul venitului național pe seama creșterii numărului populației ocupate :

0,130+0,5275=0,6575 pentru perioada 1950—1970
0,030+0,010= 0,0400 pentru perioada 1976—1980

Din care rezultă :

8,6425+0,6575=9,300 pentru perioada 1950—1975
0,6600+0,040= 0,700 pentru perioada 1976—1980

Dacă exprimăm în procente rezultă că, circa 93% din sporul venitului național în perioada 1950—1971 și circa 94% în cincinalul în curs, revine laturii intensive a forței de muncă (creșterii productivității muncii) și numai 6—7% este determinată de sporirea numărului populației ocupate. Așadar, în prezent se constată trecerea și în acest sens la o fază nouă, superioară, aceea a luptei pentru calitate — deziderat fundamental al dezvoltării mai accentuate a României în perioada 1978—1980, magistral subliniat de secretarul general al partidului în Raportul la Conferința națională a P.C.R. din decembrie 1977.

10 PREȚUL ȘI RENTABILITATEA

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN VIAȚA ECONOMICO-SOCIALĂ, noțiunile preț și rentabilitate se întîlnesc destul de des. În procesul de cumpărare de alimente, îmbrăcăminte, încălțăminte și alte bunuri necesare traiului oamenilor, precum și în aprovizionarea întreprinderilor sau în vinderea propriilor mărfuri se ridică problema prețurilor. De asemenea, în desfășurarea activității economice se impune ca orice efort să fie rentabil. Înțelegerea științifică a lor obligă la cunoașterea a o serie de procese economice care țin îndeosebi de cheltuielile de producție și rezultatele obținute.

Cheltuielile de producție și valoarea

PREȚUL. Producerea oricăror bunuri materiale (cereale, mașini-unelte, autoturisme, încălțăminte, bumbac, locuințe etc) precum și prestarea de servicii (transport, aprovizionarea cu marfă, reparații, teatru, cinematograf, etc) necesită consum de forță de muncă și mijloace de producție, deci cheltuială de muncă vie și materializată. În condițiile existenței producției de mărfuri, cheltuielile de producție, oricît de diverse ar fi, se aduc la un numitor comun, adică se exprimă în bani, fapt ce permite și comparabilitatea lor.

In socialism, valoarea mărfii (M) cuprinde: valoarea mijloacelor de producție consumate (f), valoarea produsului creat de munca pentru sine (r) și valoarea produsului creat de munca pentru societate (p). Deci, $M = f + r + p$. Spre a se putea exterioriza, munca socială înmagazinată în marfă nefiind direct sesizabilă de către om, este necesară în mod obiectiv exprimarea acesteia în bani și deci, utilizarea categoriei economice preț. **Prețul este, deci, expresia bănească a valorii mărfii.** Cînd spunem preț, avem în vedere prețul la care se vînd mărfurile; el dă expresie bănească tuturor cheltuielilor de muncă, pe care le cuprinde valoarea.

Costul de producție. Pentru unitățile economice are importanță nu numai determinarea prețului. În interesul, pe de o parte, al cunoașterii cheltuielilor pe care ele le efectuează nemijlocit (pe seama resurselor avansate) precum și al stabilirii, pe de altă parte, a ceea ce constituie venit net, este necesară și utilizarea altor categorii economice — cost de producție și venit net.

Costul de producție este expresia în bani a cheltuielilor efectuate de unitățile economice producătoare pentru crearea și desfacerea mărfurilor. El cuprinde numai o parte a valorii mărfii, anume cheltuielile de mijloace de producție consumate (f) și cheltuielile efectuate pentru retribuirea lucrătorilor (r). **Costul de producție este, deci, mai mic decît valoarea mărfii; aceasta din urmă include (pe lîngă costul de producție) și valoarea produsului creat de munca pentru societate** (p).

Mărimea costurilor de producție este determinată de volumul cheltuielilor efectuate de întreprinderi pentru producerea și desfacerea mărfurilor. În practică, se calculează costuri de producție pe unitatea de produs (de ex. pe o tonă de oțel, un calculator electronic, o pereche de încălțăminte, un strung sau un televizor, etc) și pe întreaga producție de un anume fel a întreprinderii respective. Costul de producție se calculează și în cadrul unităților și ramurilor care prestează servicii, ca de exemplu, transportul auto și feroviar, telecomunicații, edituri, teatru, cinematograf, gospodărie comunală, reparații, curățătorii și spălătorii chimice etc. Aici, **costul** exprimă în bani toate cheltuielile de muncă vie și materializată cerute de prestarea serviciului respectiv.

Costul de producție este un indicator economic deosebit de important pentru aprecierea activității desfășurate. Atunci cînd nivelul costului de producție efectiv nu depășește pe cel al costului de producție planificat (antecalculat) înseamnă că întreprinderea a respectat normele de consum de mijloace de producție și forță de muncă.

Structura costului de producție reflectă elementele componente ale acestuia, precum și locul pe care-l ocupă fiecare în totalul cheltuielilor de producție. Structura pe elemente de cheltuieli primare este următoarea: materii prime și materiale, combustibil, energie, apă, retribuții, amortizarea fondurilor fixe, contribuții pentru asigurări sociale și alte cheltuieli bănești. Ponderea acestora în costul efectiv al producției marfă în industria republicană este diferită, în funcție de specificul ramurilor de producție.

Venitul net. Beneficiul și rentabilitatea

CUNOAȘTEREA structurii costului de producție este importantă în acțiunea de reducere a acestuia, orientînd efortul, cu precădere spre micșorarea acelor costuri care au greutate specifică mare.

Conducere eficientă a unităților nu se poate rezuma la cunoașterea costului de producție ($f + r$). Stabilirea prețului de vînzare obligă și la măsurarea celeilalte părți a valorii, anume valoarea produsului creat de munca pentru societate (p). În acest scop, este utilizată categoria **venit net**, care **reprezintă expresia în bani a valorii produsului creat de munca pentru societate** (a plusprodusului).

Pe ansamblul economiei naționale, acesta poartă denumirea de venit net al societății. El este rezultatul muncii pentru societate depusă în ramurile productive. În socialism crearea venitului net are loc în condițiile unui nivel ridicat al dezvoltării forțelor de producție, în afara exploatării omului de către om; el aparține întregului popor și, de aceea, este utilizat în vederea lărgirii producției și a satisfacerii unor nevoi generale comune, ale membrilor societății.

Beneficiul este partea din venitul net rămasă la dispoziția unităților economice după efectuarea anumitor vărsăminte la bugetul statului. Beneficiile se planifică prin bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților economice, în concordanță cu indicatorii și normativele de eficiență stabilite. În unitățile economice de stat, beneficiul se folosește pentru restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor, pentru constituirea fondului de dezvoltare economico-socială a întreprinderii și a fondului mijloacelor circulante, pentru constituirea fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, a fondului pentru acțiuni sociale, a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii și altele.

În vederea creșterii cointeresării materiale a oamenilor muncii, Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 a hotărît ca aceștia să participe la beneficiile întreprinderilor. În afara retribuției, cei ce muncesc, vor primi o parte din beneficiul obținut de întreprindere, în funcție de aportul fiecăruia la îndeplinirea și depășirea planului de producție, la sporirea beneficiilor întreprinderii, precum și în raport cu vechimea în muncă în unitatea respectivă. În acest scop, în cadrul unităților economice, se constituie **fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii.**

Cealaltă parte a venitului net creat în întreprinderile socialiste de stat se varsă la bugetul statului sub formă de impozit pe valoarea producției nete (în industrie) și a unei părți din beneficiu etc., constituind împreună cu alte resurse venitul net centralizat al statului.

Realizarea de venit net presupune ca rezultatele obținute de întreprinderi din activitatea desfășurată să depășească cheltuielile. În legătură cu aceasta apare și noțiunea de **rentabilitate, care exprimă capacitatea întreprinderii de a realiza beneficii.** Se consideră rentabilă acea activitate economică ce permite întreprinderilor ca pe baza rezultatelor (încasărilor) proprii să acopere cheltuielile efectuate și, totodată, să obțină beneficii.

Pentru cunoașterea gradului de rentabilitate se folosește indicatorul **rata beneficiului,** care se calculează, de regulă, ca raport între beneficiu (B) și costul de producție (Cp), adică B/Cp. Acesta arată ce beneficiu revine la fiecare unitate de cheltuială (leu cheltuit); cu cît el este mai mare, cu atît gradul de rentabilitate este mai ridicat și, deci, eficiența economică mai înaltă.

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

● Sistemul de prețuri și rolul acestora în conducerea economică

ÎN SOCIALISM formarea prețurilor are loc pe baza unor anumite principii și norme științifice de evidențiere a cheltuielilor efectuate și de includere a venitului net. În general, se pornește de la costul de producție antecalculat mediu pe ramură, la care se adaugă venitul net.

În mișcarea lor, pînă la consumator, mărfurile parcurg trepte economice succesive ; la fiecare dintre acestea se încasează sub o anumită formă și o parte din venitul net creat. De aceea, în economia țării noastre există mai multe categorii de prețuri. Ansamblul categoriilor de prețuri și al legăturilor care există între ele constituie **sistemul de prețuri.**

Categoriile de prețuri care, în prezent, se utilizează în economia țării noastre sînt :

1. **Prețul producătorului** este format din costul de producție mediu pe ramură plus beneficiul. La acest preț se vînd mijloacele de producție între întreprinderi ; el asigură, pe lîngă recuperarea costului de producție și obținerea beneficiului, care este formă a venitului net.

2. **Prețul de livrare** este format din prețul producătorului plus impozitul pe circulația mărfurilor. La acest preț circulă mărfurile — în cea mai mare parte bunuri de consum individual — de la întreprinderile producătoare la organizațiile comerciale. În cazul mijloacelor de producție, prețul de livrare, de regulă, este egal cu prețul producătorului, adică nu mai cuprinde impozitul pe circulația mărfurilor.

3. **Prețul de vînzare cu amănuntul** — este format din prețul de livrare plus adaosul (rabatul) comercial ; la acest preț se vînd bunurile de consum personal (prin magazinele comerciale) direct populației, consumatorilor, înșiși.

4. **Tarifele la servicii** reprezintă, de fapt, tot o categorie de preț care este formată din cheltuielile efectuate pentru prestarea serviciilor respective plus un anumit beneficiu.

În general, **prețurile reprezintă un puternic instrument economic** al politicii partidului și statului socialist. Ele servesc ca mijloc de : evidență, control și planificare, cointeresare materială a unităților economice, reglare conștientă a raportului dintre ofertă și cererea de mărfuri, redistribuire a unei părți din venitul național.

În țara noastră, una din caracteristicile principale ale prețurilor este **unicitatea lor ;** fiecare marfă se vinde la același preț pe tot cuprinsul țării. De asemenea, prețurile se caracterizează prin **stabilitate,** în sensul că în decursul unei anumite perioade de timp ele nu se modifică. Aceasta reflectă încă o trăsătură a superiorității economiei noastre socialiste. Periodic, au loc revederi ale sistemului de prețuri.

● Importanța și căile reducerii costului de producție

CREȘTEREA venitului net și a gradului de rentabilitate a întreprinderii sînt determinate în cea mai mare parte de însăși reducerea costului de producție. Înțelegerea acestei probleme presupune cunoașterea raportului care există între preț (de vînzare), cost de producție și venit net. La un nivel dat (constant) al prețului de vînzare al mărfii, **venitul net este cu atît mai mare cu cît se reduce costul de producție,** sporind astfel acea parte a rezultatelor întreprinderii care depășește cheltuielile efectuate și care, în mare parte, este oglindită de beneficiul realizat.

Reducerea costului de producție este importantă și pentru **ridicarea nivelului de trai al populației,** constituind baza reală de micșorare a prețurilor de vînzare a mărfurilor și, prin aceasta, creșterea puterii de cumpărare a maselor. De aceea, Partidul Comunist Român manifestă o preocupare deosebită pentru reducerea costurilor de producție, pentru folosirea cît mai rațională a resurselor. În directivele adoptate la Congresul al XI-lea al P.C.R. se arată că, în actualul cincinal, în centrul activității economice va sta realizarea producției cu cheltuieli minime, în vederea sporirii rentabilității. În anul 1980, față de 1975, nivelul costurilor de producție se va diminua, pe ansamblul industriei republicane cu 9,5%. De asemenea, la Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, s-au adoptat măsuri în direcția reducerii mai accentuate a cheltuielilor de producție și asigurării unui regim strict de economii.

Principalele căi de reducere a costurilor de producție sînt următoarele :

1. **Reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs** ocupă un loc deosebit de important în ansamblul căilor de micșorare a costului de producție. Aceasta asigură **creșterea producției nete** — indicator economic de bază în aprecierea eficienței activității, în condițiile îndeplinirii sarcinilor privind producția fizică totală și în structura sortimentală stabilită. Reducerea cheltuielilor materiale pe fiecare unitate de produs oferă posibilitatea obținerii din aceeași cantitate de mijloace de producție a unei mase sporite de bunuri. Reducerea cheltuielilor materiale depinde, în primul rînd, de **micșorarea consumurilor specifice** de materii prime și materiale, care, se realizează prin : elaborarea de norme de consum științific fundamentate ; reducerea pierderilor și evitarea rebuturilor ; refolosirea resurselor secundare (de ex. hîrtie, metal, lemn, piele, sticlă, mase plastice, reziduurile menajere, cenușa și zgura rezultate din arderea cărbunilor în termocentrale electrice) ; folosirea înlocuitorilor (adică a materialelor sintetice produse de către petrochimie care înlocuiesc resursele naturale — metal, lemn, lînă, bumbac, piele) ; organizarea științifică a producției și a muncii etc.

În aceeași direcție, a reducerii cheltuielilor materiale, acționează și **folosirea la maximum a fondurilor fixe** ale întreprinderilor (mașini, utilaje, instalații, construcții, clădiri productive, mijloace de transport etc.).

Pe ansamblul industriei republicane din țara noasră, se prevede ca, în anul 1980, față de 1975, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă să se reducă cu 6,1%.

2. **Creșterea productivității muncii vii** este o altă cale importantă de reducere a costului de producție. Sporind cantitatea de bunuri obținute cu aceeași cheltuială de forță de muncă, se micșorează volumul acestei cheltuieli pe unitatea de produs.

3. **Reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești** și a altor cheltuieli neproductive, constituie, de asemenea, o cale de reducere a costului de producție.

Este necesar ca întreprinderile să acționeze concomitent pe toate aceste căi pentru a obține o rentabilitate cît mai ridicată.

prof. dr. C. ENACHE

ÎNTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin prețul mărfii ?
2. Ce este costul de producție și în ce raport se află el față de valoare ?
3. În ce constă însemnătatea cunoașterii nivelului și structurii costului de producție ?
4. Ce se înțelege prin venit net și care sînt caracteristicile lui ?
5. Ce este beneficiul întreprinderii și care sînt direcțiile de utilizare a lui în lumina Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 ?
6. Rentabilitatea întreprinderii și modul de determinare a ei.
7. În ce constă importanța reducerii costului de producție și care sînt căile de înfăptuire a acesteia ?
8. Ce se înțelege prin sistem de prețuri și în ce constă rolul acestora ca instrument al politicii economice ?

Deciziile adunărilor generale

(Urmare din pag. 17)

● *eliminarea în cea mai mare parte a muncii manuale la executarea săpăturilor în spații înguste, la manipulări etc. și micșorarea, pe această bază (ca și prin acțiuni de calificare și perfecționare profesională) a ponderii muncitorilor necalificați la cel mult 12% din total ;*

● *constituirea, la fiecare subunitate, a unor colective de proiectanți care să întocmească fișe și proiecte tehnologice pentru principalele categorii de lucrări etc.*

Este necesar acum ca, așa cum s-a propus, consiliile oamenilor muncii de la trust și de la grupurile de șantiere să mobilizeze deopotrivă compartimentele de specialitate și comisiile pentru productivitate, în vederea **detalierii acestor măsuri pe șantiere, obiective, loturi, puncte de lucru, cu termene și responsabilități precise de realizare,** iar organele sindicale să desfășoare o amplă muncă politico-educativă în vederea întăririi disciplinei, **eliminării tuturor dereglărilor organizatorice și abaterilor care determină încă un nivel nesatisfăcător de utilizare a fondului de timp de lucru.**

Chemarea adresată celorlalte unități ale ramurii obligă colectivul acestui trust — care în repetate rînduri a dovedit inițiativă, capacitate tehnică și organizatorică și a ocupat locuri de frunte în întrecere — să-și mobilizeze întregul potențial pentru realizarea exemplară a planului și angajamentelor pe 1979, pentru punerea în funcțiune la termen și înainte de termen a obiectivelor de investiții ce i-au fost încredințate spre materializare.

Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale

Rațiunile și semnificațiile unui cod internațional de conduită pentru transferul de tehnologie

ELABORAREA unui cod internațional de conduită face parte din preocupările de mare actualitate privind crearea unor noi mecanisme care să reglementeze transferul de tehnologie modernă, ținînd seama de necesitățile țărilor în curs de dezvoltare. Pentru aceste țări, dezvoltarea economică constituie problema fundamentală de a cărei soluționare depinde în mod direct consolidarea independenței, lichidarea subdezvoltării, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, progresul cultural și social. Or, este cunoscută interdependența strînsă dintre nivelul de dezvoltare economică și nivelul de dezvoltare tehnico-științifică al unei țări, cît și condiționarea reciprocă a acestora. Din această cauză și ținînd seama de faptul că în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, știința, ca forță de producție, are o deosebită importanță pentru creșterea economică, majoritatea țărilor în curs de dezvoltare se preocupă intens pentru găsirea unor căi și mijloace care să conducă la diminuarea și lichidarea decalajului tehnologic care le desparte de țările dezvoltate.

Dezechilibre și practici restrictive flagrante

PRACTICA atestă că, în prezent, modalitățile principale prin care se efectuează transferul internațional de tehnologie se rezumă la : transmiterea de informații tehnico-științifice și documentații cu caracter general ; vizite ale unor specialiști pentru cunoașterea realizărilor din știință, tehnologie și producție ; acordarea de asistență tehnică ; importul și exportul de tehnică nouă sub formă de mașini, utilaje, echipamente, instalații etc. ; importul și exportul de brevete, licențe și khow-how ; unele forme, timide, de colaborare și cooperare bi sau multilaterală.

Pentru realizarea chiar și numai a acestora, țările în curs de dezvoltare, care aproape în exclusivitate sînt cumpărătoare și numai foarte rareori vînzătoare de tehnologii, sînt obligate să plătească prețuri prohibitive, sînt confruntate cu o serie de obstacole, bariere, discriminări și practici comerciale restrictive, care — așa cum arată realitatea — determină adîncirea decalajelor științifice și tehnologice, iar în ultimă instanță a inegalităților între state. Pentru exemplificare arătăm că din studiile U.N.C.T.A.D. rezultă că, în actualul deceniu, țările în curs de dezvoltare vor trebui să plătească pentru importul de tehnologie peste 9 miliarde de dolari, ceea ce va influența sensibil programele lor naționale de dezvoltare, pentru care, de altfel, se fac eforturi însemnate în scopul găsirii unor posibilități de finanțare.

Obstacolele în calea transferului de tehnologie sînt atît de natură internă cît și internațională. Dintre obstacolele interne amintim structurile economice inadecvate asimilării rapide a progresului tehnic în țările în curs de dezvoltare, lipsa unui potențial tehnic, științific, financiar și administrativ, lipsa acută de cadre naționale calificate, legislații interne necorespunzătoare în acest domeniu și altele.

În legătură cu obstacolele internaționale în calea transferului de tehnologie, într-unul din primele rapoarte ale grupului intergiuvernamental care sub egida U.N.C.T.A.D. a fost însărcinat să elaboreze codul de conduită, sînt descrise nu mai puțin de 39 de practici sau acorduri care, în cadrul tranzacțiilor pentru transferul de tehnologie, au ca efect impunerea de restricții de natură să prejudicieze direct sau indirect economia națională a țării cumpărătoare sau să impună restricții sau limite dezvoltării potențialului tehnologic al țării achizitoare. Aceste practici se referă în principal la restricțiile, interdicțiile sau obligațiile privind : adoptarea și asimilarea tehnologiei de către țara cumpărătoare ; dezvoltarea potențialului său tehnologic ; achiziționarea de alte tehnologii ; sursele de aprovizionare și utilizarea personalului ; comerțul cu produsele obținute de cumpărător prin aplicarea tehnologiei achiziționate ; plățile legate de transferul de tehnologie ; durata acordurilor sau aranjamentelor contractuale ; responsabilitatea în cazul apariției unor defecte la produsele fabricate după noua tehnologie și altele.

La toate acestea se adaugă și imperfecțiunile Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale din 20 martie 1883, care, deși a fost revizuită de mai multe ori — ultima formă fiind cea din 14 iulie 1967 stabilită la conferința diplomatică de la Stockholm —, nu conține clauze care să acorde un tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare, să împiedice folosirea abuzivă a drepturilor care însoțesc un brevet, să asigure asistența tehnică pentru țările slab dezvoltate în domeniul proprietății industriale, și în special, să permită acestora un acces lărgit la documentația referitoare la brevete și invenții.

Din cele arătate rezultă că sistemul internațional actual al transferului de tehnologie prezintă un cadru profund nefavorabil pentru transferul liber și echitabil al tehnologiilor avansate. În plus, în prezent, pe plan mondial se face simțită și tendința de a utiliza capacitatea tehnologică ridicată a unor state, monopoluri și societăți transnaționale pentru întărirea influenței lor în diferite părți ale lumii, în cadrul politicii de dominație și reîmpărțire a zonelor de influență.

Această situație are consecințe nefavorabile, nu numai pentru țările în curs de dezvoltare, dar și pentru statele avansate, pentru economia mondială în ansamblul ei, pentru progresul general al umanității.

Tehnologia, componentă a patrimoniului universal

REALITĂȚILE prezentate evidențiază necesitatea creării fără întîrziere, a unor noi mecanisme și instrumente eficiente, pentru realizarea transferului de tehnologie modernă, ca o condiție indispensabilă a instaurării unei noi ordini economice internaționale. Așa după cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la ședința activului central de partid și de stat din 3 august 1978, **„este necesar să se ia cele mai corespunzătoare măsuri pentru asigurarea accesului neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă, la marile cuceriri ale civilizației contemporane, pentru accelerarea, pe această cale, a progresului economico-social, al tuturor țărilor rămase în urmă, pentru diminuarea cît mai rapidă a marilor decalaje existente în nivelul de dezvoltare al statelor“.**

Pentru realizarea acestor deziderate se impune, pe de o parte, restructurarea actualului cadru juridic internațional prin instaurarea unui nou ansamblu de reguli care să asigure transferul de tehnici din țările dezvoltate în țările în curs de dezvoltare în condiții echitabile și, pe de altă parte, întărirea capacității tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare în scopul reducerii dependenței lor tehnice. Aceasta implică luarea unor măsuri la nivel național, regional și internațional care să ducă la creșterea capacității țărilor în curs de dezvoltare de a achiziționa, utiliza, adapta și crea tehnici care să corespundă nevoilor lor. Ca urmare a studiilor întreprinse în cadrul U.N.C.T.A.D., s-a cristalizat ideea că noua reglementare să îmbrace forma unui cod internațional de conduită. Această idee a fost confirmată de Adunarea Generală a O.N.U., care la cea de-a VI-a sesiune specială a adoptat rezoluția 3 202 (S-VI) din 1 mai 1974, unde în secțiunea a IV-a se arată că „toate eforturile trebuie să fie făcute pentru a formula un cod internațional de conduită pentru transferul de tehnologie corespunzînd nevoilor și condițiilor proprii țărilor în curs de dezvoltare“.

Pentru ca lucrările efective să poată demara, Grupul interguvernamental pentru transferul de tehnici de pe lîngă

U.N.C.T.A.D., prin rezoluția 3 (III) din 26 iulie 1974, solicită secretarului general al U.N.C.T.A.D. să reunească un grup interguvernamental de experți, care să fie însărcinat să stabilească o schemă preliminară destinată elaborării unui cod de conduită universal aplicabil. Cu toată complexitatea și noutatea problemei, precum și diversitatea punctelor de vedere ale diferitelor țări, acest grup de experți a reușit să convină schema preliminară a codului, respectiv principalele rubrici ale acestuia, rămînînd să continue negocierile privind textul propriu-zis al Codului.

În principalele documente elaborate ulterior în acest domeniu în cadrul O.N.U. s-a subliniat de fiecare dată necesitatea cooperării între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate la elaborarea codului, corespunzînd nevoilor și condițiilor specifice din țările în curs de dezvoltare cod ale cărui dispoziții vor trebui să garanteze că astfel de tranzacții vor avea loc în condițiile cele mai avantajoase pentru aceste țări. În rezoluția 3 362 (S-VII) s-a specificat chiar că lucrările privind acest cod să fie continuate în cadrul U.N.C.T.A.D. și să fie terminate la timp pentru a permite sesiunii a IV-a a Conferinței de la Nairobi să ia decizii în acest sens, astfel încît un cod de conduită să poată fi adoptat înainte de sfîrșitul anului 1977, ceea ce însă nu s-a întîmplat. În perioada 16 octombrie — 10 noiembrie 1978 a avut loc la Geneva Conferința Națiunilor Unite pentru adoptarea Codului de conduită în domeniul transferului de tehnologie, căreia i-a fost prezentat proiectul de cod redactat de grupul interguvernamental de experți creat în baza unei decizii a Comisiei pentru transferul de tehnologie a U.N.C.T.A.D. din 1975 și a unei rezoluții a sesiunii a IV-a U.N.C.T.A.D. de la Nairobi din mai 1976. Acest grup interguvernamental de experți, deschis participării tuturor țărilor membre, a redactat pe parcursul a șase sesiuni, în perioada noiembrie 1976 — iulie 1978, proiectul codului, fără însă a fi reușit să cadă de acord asupra textului în totalitatea sa.

Un cadru juridic pentru accesul neîngrădit la cuceririle științei și tehnicii

CONFORM CONCEPȚIEI țărilor membre ale Grupului celor 77, principiile pe care urmează să fie fondat codul de conduită trebuie să țină seama de faptul că tehnologia face parte din patrimoniul universal al umanității și că toate țările au dreptul să aibă acces la cuceririle științei și tehnicii, iar prevederile codului să se aplice tuturor părților participante la tranzacțiile privind transferul de tehnologie, cît și tuturor țărilor sau grupelor de țări indiferent de sistemul lor economic, politic, social sau nivelul de dezvoltare. Totodată trebuie respectată suveranitatea și independența națională, egalitatea în drepturi a statelor, avantajul reciproc atît pentru vînzătorul, cît și pentru cumpărătorul de tehnologie și să fie facilitat și sporit accesul în condiții echitabile al țărilor în curs de dezvoltare la transferul de tehnologie. Pentru ca reglementarea transferului de tehnologie să fie efectivă codul de conduită trebuie să aibă un caracter juridic obligatoriu, să devină, prin aceasta, un instrument eficace pentru lichidarea decalajelor economice în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Prin obiectivele codului de conduită se au în vedere : stabilirea unor norme generale și echitabile, care trebuie să constituie baza relațiilor între părțile participante la tranzacțiile referitoare la transferul de tehnologie, ținînd seama în special de necesitățile țărilor în curs de dezvoltare în vederea realizării obiectivelor de dezvoltare economică și socială ; facilitarea și intensificarea fluxului de informații tehnologice, pentru a permite tuturor statelor și în primul rînd celor în curs de dezvoltare, de a-și întări capacitatea lor tehnologică și să-și sporească participarea lor la producția și comerțul mondial; încurajarea tranzacțiilor privind transferul de tehnologie între țările în curs de dezvoltare ; creșterea aportului tehnologiei la identificarea și soluționarea problemelor economice și sociale ale tuturor statelor, în special a celor în curs de dezvoltare, inclusiv la dezvoltarea sectoarelor de bază ale economiilor lor naționale ; facilitarea elaborării, adoptării și aplicării de politici, legi și reglementări naționale referitoare la transferul de tehnologie fixînd în acest sens norme internaționale. În proiectul codului de conduită sînt analizate, de asemenea, posibilitățile pentru eliminarea practicilor comerciale restrictive, garanțiile și responsabilitățile, acordarea unui regim preferențial țărilor în curs de dezvoltare în colaborarea internațională, dreptul aplicabil și reglementarea litigiilor în tranzacțiile privind transferul de tehnologie etc.

În cadrul lucrărilor Conferinței amintite de la Geneva, cu toate că s-a reușit să se pună de acord majoritatea prevederilor Codului de conduită, nu s-a putut conveni și adopta textul integral al acestuia. Mai persistă anumite puncte de vedere diferite, în special asupra caracterului juridic al codului. Astfel, țările dezvoltate consideră că datorită diversității reglementărilor naționale în problema transferului de tehnologie, codul trebuie să cuprindă principii generale directoare cu caracter de recomandare neobligatorie. Totodată, acest grup de țări acordă, în cadrul capitolului referitor la reglementările naționale, o importanță deosebită dreptului de proprietate industrială și a prezentat propuneri proprii cu privire la dreptul aplicabil și reglementarea litigiilor.

La următoarea sesiune a Conferinței Națiunilor Unite pentru Codul de conduită în domeniul transferului de tehnologie, sesiune ce va avea loc între 26 februarie și 9 martie a.c., va fi necesar să se accelereze tratativele, astfel încît adoptarea acestui cod să fie făcută înainte de sesiunea U.N.C.T.A.D. V (Manila, mai 1979).

România — participantă activă, dinamică

ACORDÎND o importanță deosebită facilitării transferului de tehnologie ca o cerință de mare însemnătate pe calea edificării noii ordini economice internaționale, România a participat activ la elaborarea proiectului de cod, încă de la începutul negocierii acestuia. Dealtfel, țara noastră se preocupă intens pe arena internațională de peste un deceniu, de problemele promovării progresului științific și tehnic, ale cooperării în domeniul științei și tehnologiei moderne și ale transferului de tehnologie. Astfel, la inițiativa României, în 1967 Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat rezoluția 2318 (XXIII) cu privire la aplicarea științei și tehnicii la dezvoltare, iar C.E.E./O.N.U. a adoptat în perioada 1967—1971 rezoluțiile 14, (XXII), 4 (XXIII), 5 (XXV) și 2 (XXVI) privind cooperarea științifică și tehnologică. Tot din inițiativa țării noastre, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat în decembrie 1970 rezoluția 2658 (XXV) „Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state", care a constituit punctul de plecare pentru Conferința O.N.U. privind știința și tehnica în folosul dezvoltării, ale cărei lucrări finale se vor desfășura în 1979 la Viena.

Poziția țării noastre la Conferința Națiunilor Unite pentru adoptarea Codului de conduită privind transferul de tehnologie a fost fundamentată de concepția secretarului general al partidului, președintele României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale. În acest sens, România socialistă s-a pronunțat și a acționat consecvent pentru accesul larg, fără discriminări sau bariere, al tuturor statelor, la cuceririle științei și tehnicii contemporane, apreciind că pentru dezvoltarea economică a tuturor țărilor sînt necesare măsuri concrete în direcția realizării unui larg transfer de tehnologie modernă. Experiența țării noastre scoate în evidență însemnătatea efortului propriu, ca factor hotărîtor și totodată necesitatea unei largi colaborări internaționale în acest domeniu.

În cadrul lucrărilor Conferinței de la Geneva, România, alături de celelalte țări membre ale Grupului celor 77, a susținut cu hotărîre ca în Codul de conduită să fie stabilite obiective și principii care să favorizeze o cooperare rodnică și echitabilă între toate statele. Ținînd seama de marile decalaje existente astăzi în lume, țara noastră se pronunță consecvent ca în realizarea transferului de tehnologie să fie luate în considerare îndeosebi necesitățile țărilor în curs de dezvoltare, să se acorde acestora un tratament preferențial, să fie sprijinite să-și adapteze noile tehnologii la nevoile proprii, la condițiile specifice, eliminînd orice clauze restrictive și alte obstacole în calea transferului de tehnologie.

Codul de conduită ce va fi adoptat va trebui să aibă în același timp un caracter juridic angajant, să prevadă dreptul suveran al fiecărei țări de a reglementa pe plan național tranzacțiile de tehnologie, să cuprindă garanții și responsabilități care să angajeze răspunderea furnizorilor de tehnologii pentru neexecutarea sau modul defectuos de îndeplinire a obligațiilor asumate. Numai în acest fel Codul de conduită privind transferul de tehnologie va putea deveni un instrument eficient pentru lichidarea subdezvoltării, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Dumitru SIMION

Program energetic al Băncii Mondiale

RECENT, Banca Mondială a anunțat majorarea ajutorului destinat creșterii producției de petrol și gaze naturale în țările în curs de dezvoltare cele mai dependente de importul de petrol. În perioada 1979-1981 vor fi realizate 30 de proiecte pentru : valorificarea unor rezerve de gaze naturale cunoscute, dar neexploatate (Egipt, Thailanda, Tunisia); finanțarea producției de petrol în țări cu rezerve reduse (Ciad, Pakistan ș.a.), în vederea diminuării dependenței de import; reciclarea produselor petroliere (Bolivia, Ecuador). Cota Băncii Mondiale în finanțarea proiectelor va fi în medie de 20% din costul total.

Pe de altă parte, prognozele Băncii Mondiale relevă că importul de petrol al țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol va crește, în perioada 1975-1985, de la 3,12 la 4,35 milioane barili/zi. În urma cercetărilor efectuate, se poate estima că 55% din creșterea consumului de energie și 70% din majorarea producției de energie vor proveni din alte surse decît petrolul, ceea ce este cu atît mai semnificativ, în condițiile în care, în prezent, 48 de țări în curs de dezvoltare importatoare de petrol depind de acesta în proporție de 90% din necesarul lor energetic. Deși țările în curs de dezvoltare, nemembre OPEC., producătoare de petrol își vor majora exporturile (3,7 mil. barili/zi în 1985 față de 1,22 în 1975), pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare nemembre OPEC balanța la petrol va rămîne deficitară în perioada menționată.

Perspective diferențiate în 1979

POTRIVIT raportului economic anual prezentat recent de guvernul de la Bonn, R.F. Germania *anticipează, pentru acest an, o reducere a excedentului balanței comerciale externe la 30—33 miloane DM față de 35 milioane în 1978. Raportul menționează, însă, că cifra realizată anul trecut a depășit previziunile economiștilor vest-germani care aveau în vedere un excedent de cel mult 26—28 milioane DM. Guvernul preconizează, de asemenea, o utilizare mai mare a capacităților de producție, creșterea încasărilor și veniturilor de pe urma investițiilor financiare, precum și o creștere de 6% — față de 5,5% în 1978 — în ceea ce privește nivelul salariilor. Raportul a subliniat, totodată, încrederea guvernului referitor la „realizarea, în acest an, a unei creșteri mai accelerate față de 1978".*

În Japonia, Federația *organizațiilor economice (Keidanren) apreciază ca „prea optimist" angajamentul guvernului lui M. Ohira, în legătură cu asigurarea unei creșteri de 6,3% a P.N.B., în 1979. Keidanren se pronunță pentru un ritm de 5%, considerînd acest procent mai realist dată fiind politica fiscală și administrativă „rigidă" dusă de guvern. În legătură cu aceste divergențe de păreri, ziarul „Financial Times" menționează că nici una din prognoze nu ajunge la nivelul de 7%, angajat de fostul premier T. Fukuda, față de celelalte state occidentale industrializate.*

În Anglia, *majoritatea economiștilor sînt de acord în a afirma că inflația va atinge 12% pînă la sfîrșitul anului, — peste nivelul de 10% preconizat de guvernul englez cel puțin pentru primul semestru al anului. Economiștii pun aceasta pe seama atît a revizuirii baremurilor de prețuri în comerțul intern și a creșterii cu 10% a tarifelor feroviare, cît mai ales ca urmare a urcării previzibile a prețurilor la produsele alimentare, în special cele perisabile, datorită frigului și a grevelor din sectorul public.*

Orientări în dezvoltarea economică

Malayezia: priorități industriale în actualul plan cincinal

STRATEGIA de dezvoltare promovată de autoritățile malayeziene se axează pe noua politică economică adoptată în 1970 și care vizează majorarea aportului sectoarelor prelucrătoare la formarea produsului intern brut pînă la 35% în 1990 (16% în prezent). Economia acestei țări evoluează în cadrul celui de-al treilea plan cincinal (1976—1980) ale cărui obiective urmăresc în principal : realizarea unei creșteri economice reale de 8,2% pe an ; majorarea producției industriale globale cu 12% pe an (15—20% pe an în cazul unor sectoare cum sînt industria chimică, producția de mașini electrice, industria textilă și a confecțiilor) ; crearea a 750 mii noi locuri de muncă ; sporirea exporturilor de produse industriale cu 20% pe an etc.

Creșterea P.I.B. a fost de 11,8% în 1976, 8% în 1977 și 7% (estimări) pentru 1978, P.I.B. pe locuitor fiind în 1977 de circa 900 dolari. Producția industriei prelucrătoare a crescut cu 12% în 1977 și 10% în 1978, cea a industriei extractive cu 8% în 1977 și 10% în 1978 (în special prin sporirea producției de țiței de la 9,2 mil. t în 1977, la 11,5 mil. t în 1978), iar activitatea în sectorul construcțiilor a crescut cu 10% în 1977 și 8% în 1978. În agricultură, creșterea producției a fost mai modestă (2% în 1977 și 5% în 1978), îndeosebi datorită condițiilor climatice.

În vederea concretizării obiectivelor înscrise în plan, au fost alocate inițial investiții totale de 18,6 mlrd. dolari, din care aproape 40% din partea statului. Recent, guvernul federal a suplimentat aceste investiții cu încă 5,3 mlrd dolari. Printre proiectele prioritare se numără : irigații și amenajări agricole, construirea a șapte aeroporturi civile, hidrocentrala de 440 MW de la Trengganu, amenajarea portului Bintulu etc.

Schimburile comerciale dintre R.S. România și Malayezia se desfășoară pe baza acordului comercial din 1969, care prevede acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate și efectuarea plăților în devize libere, și a acordului de cooperare economică și tehnică semnat în 1970. Între cele două părți funcționează de asemenea o comisie mixtă guvernamentală. Schimburile comerciale s-au dezvoltat rapid îndeosebi după 1972, volumul comerțului reciproc sporind în această perioadă de peste 14 ori. Exporturile României în Malayezia au cuprins, printre altele, mașini-unelte, îngrășăminte chimice, negru de fum, sodă caustică și calcinată, fibre sintetice, materiale plastice, aluminiu și laminate din aluminiu, produse textile etc. Importurile, mai puțin diversificate, s-au axat pe unele produse tradiționale (în special cauciuc natural și cositor) alături de care au fost prevăzute și produse prelucrate (anvelope auto etc.).

N. L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

DOLARUL S.U.A. a înregistrat în intervalul 5—9.II.1979 un regres aproape general în raport cu restul valutelor occidentale. Publicarea indicelui de creștere a prețurilor cu amănuntul în S.U.A. pe luna ianuarie, de 1,3%, a readus pe prim plan preocupările legate de creșterea în proporții nedorite a presiunilor inflaționiste afectînd poziția dolarului pe piața de schimb. Băncile centrale au intervenit activ în această săptămînă în special în sprijinul dolarului S.U.A.

Lira sterlină a continuat să fie influențată de efectul conflictelor de muncă din Anglia. Revenirea sa față de dolarul S.U.A. pînă la un maxim de circa 2,0110 dolari/1 liră a fost datorată mai curînd slăbiciunii valutei S.U.A., în acest interval continuînd să înregistreze o deteriorare a cursului de schimb în raport cu restul valutelor, mai ales față de francul elvețian și yenul japonez. **Francul elvețian** a înregistrat o repreciere maximă a intervalului de peste 3% la un curs de circa 1,6580 franci/1 dolar după care a cotat la închidere la 1,6650 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a fost influențată de o creștere neașteptat de mare a prețurilor cu amănuntul în R.F.G. de circa 1,1% în ianuarie cu o repreciere maximă săptămînală de circa 2,5% la un nivel de 1,8400 mărci/1 dolar. **Francul belgian** a închis intervalul la un nivel de repreciere mai redus — 1,6% — la 29,20 franci/1 dolar. **Francul francez** a continuat să evolueze în apropierea mărcii vest-germane atingînd un maxim de 4,2250 franci/1 dolar. **Lira italiană** a continuat să rămînă ușor în urma valutelor vest-europene și a yenului japonez cotînd la închidere la circa 833,70 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a înregistrat la rîndul său o repreciere accentuată, de circa 3%, cotînd la un nivel de circa 196,70 yeni/1 dolar.

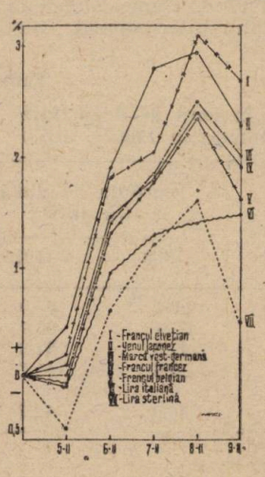

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 5—9.II, luîndu-se ca bază cursurile din 2.II.1979

Pe piața **eurodepozitelor,** nivelul dobînzilor la perioada de șase luni a fost de circa 11,3125% pentru eurodolarii S.U.A., 0,375% pentru eurofrancii elvețieni și de 4,1875% la euromărcile vest-germane.

Piața aurului s-a aflat într-o perioadă de efervescență datorată instabilității de pe piețele de schimb înregistrînd cel mai înalt preț din istorie al metalului galben și anume 254 dolari pe uncie. În final, prețul aurului a marcat un regres destul de mare fiind cotat la 246,75 dolari/uncie, cu peste 16 dolari/uncie față de ultimul fixing al săptămînii precedente de la Londra.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

1979 — Anul internațional al copilului

CONDIȚIA COPILULUI ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

● Condiții precare de viață pentru sute de milioane de copii ● Grave disparități în privința speranței medii de viață ● Reducerea cu 1% a bugetelor militare = eradicarea flagelului foametei pentru toți copiii lumii ● Circa 350 milioane de copii din țările „lumii a treia" sînt lipsiți de serviciile esențiale în domeniul ocrotirii sănătății, alimentației și educației ● Dezarmarea și lichidarea subdezvoltării — cerințe vitale pentru viitorul tinerei generații.

ÎN BAZA rezoluției adoptate în unanimitate, la 21 decembrie 1976, de Adunarea Generală a O.N.U., anul 1979 — în care se împlinesc două decenii de la adoptarea, în cadrul aceluiași for, a **Declarației drepturilor copilului** — a fost proclamat drept „An internațional al copilului". Un bun prilej pentru țările lumii de a reflecta și acționa pentru a face din preocuparea față de copii o parte integrantă a programelor de dezvoltare economică și socială, în vederea asigurării unui prezent și a unui viitor mai fericit pentru cea mai tînără generație a omenirii. Pornind de la principiul, enunțat în preambulul documentului amintit, că omenirea datorează copilului tot ce are mai bun de oferit, o privire fie și sumară asupra realităților lumii contemporane permite constatarea că, pe întinse zone ale globului, aceste realități rămîn încă dureros de departe de înaltele principii înscrise de comunitatea internațională în Declarația din 1959.

Marile decalaje care caracterizează dezvoltarea economico-socială a lumii își pun puternic amprenta asupra condițiilor de viață a sute de milioane de copii din țările în curs de dezvoltare, adică tocmai din țările în care ei constituie grupa de vîrstă cea mai numeroasă a populației. Copiii între 0 și 14 ani formează 44,5 la sută din totalul populației Asiei, 51,5 la sută din locuitorii Africii și 48,9 la sută din cei ai Americii de Sud. Deși rata natalității urmează să scadă considerabil pînă la sfîrșitul secolului (în Africa de la 45,6 la mia de locuitori în 1975 la 28,6 la mie, în Asia de la 43,4 la mie la 31,4 iar în America de Sud de la 38,8 la 28,1 la mie), iar mortalitatea infantilă va continua să evolueze pe traiectoria descendentă pe care s-a angajat, numărul copiilor va crește pînă în anul 2 000 cu circa 72 la sută în Africa, cu 48 la sută în Asia și cu 47 la sută în America de Sud ; în Europa creșterea va fi de 4 la sută, iar în S.U.A. de 10 la sută.

Speranța de viață — o inegalitate flagrantă

EDITAT de Banca Mondială cu ocazia Anului Internațional, Atlasul mondial al copilului, reunind date despre 185 țări și teritorii relevă că speranța medie de viață la naștere în țările în curs de dezvoltare, deși a crescut în ultimii 15—20 de ani, rămîne sensibil mai scăzută decît în țările dezvoltate. Astfel, dacă în Europa speranța medie de viață la naștere era în 1975 de 71 ani, iar în S.U.A. de 69 ani, în Africa ea era de 44 ani (36 ani în 1960), în Asia de 56 ani (46 ani în 1960) și în America de Sud de 62 ani (56 ani în 1960). Cifrele reflectă existența unor deosebiri destul de mari chiar în rîndul țărilor în curs de dezvoltare, nu numai între continente ci și în cadrul lor, dat fiind că înseși nivelurile de dezvoltare economică ale acestor țări care se reflectă în indicatorul menționat nu sînt uniforme (vezi tabelul nr. 1). De pildă, în Africa, față de media consemnată mai sus, în unele țări se înregistrează cifre mult mai scăzute (38 ani în Volta Superioară, 38,5 în Ciad, Imperiul Centrafrican, Mauritania, Namibia, 39 ani în Burundi etc), iar în altele cifre mult mai ridicate (în jur de 53 ani în Algeria, Libia, Egipt).

Tabelul nr. 1

Speranța de viață la naștere în țările în curs de dezvoltare
(medii pe perioadele de cinci ani terminate în 1960 și 1975)

Grupuri de țări în curs de dezvoltare după mărimea produsului național brut pe locuitor din 1976, în dolari	Speranța de viață (în ani)	
	1960	1975
Peste 2500 (12 țări)	62,1	67,0
1136 — 2500 (20 țări)	62,9	68,9
551 — 1135 (23 țări)	49,3	57,8
281 — 550 (22 țări)	38,6	45,7
280 și mai puțin (22 țări)	36,0	42,7

Sursa : World Atlas of the Child, World Bank, 1978, p. 12.

Deși datele disponibile pentru anii mai recenți sînt destul de fragmentare, se poate desprinde concluzia că o anumită reducere a cunoscut și rata mortalității infantile, un alt indicator a cărui mărime se află în directă corelație cu nivelul dezvoltării exprimat prin mărimea P.N.B. pe locuitor. Dar și în privința acestui indicator, decalajele față de țările capitaliste dezvoltate, ca și față de țările socialiste rămîn extrem de mari (vezi tabelul nr. 2).

Astfel, în grupa țărilor cel mai puțin dezvoltate ale lumii, rata medie a mortalității infantile ajunge încă la 129 la mie. Și este vorba și în acest caz numai de o medie, pentru că există țări în care dintr-o mie de născuți vii numărul celor care nu ajung să împlinească nici vîrsta de un an, ca urmare a mizeriei, subnutriției și bolilor, este

Tabelul nr. 2

Rata mortalității copiilor între 0 și 1 ani
(la mia de născuți vii)

Regiunea sau țara	1960	1970	1975
Africa	125	108	...
Asia	69	41	...
America de Sud	63	54	50
Europa	34	24	18
S.U.A.	26	20	16

Sursa : World Atlas of the Child, World Bank 1978, p. 34.

considerabil mai ridicat (300 în Nepal, 269 în Afganistan, 169 în Mauritania, 163 în Nigeria, 149 în Haiti ș.a.m.d.). După cum și în rîndul țărilor industrializate există unele în care rata respectivă a coborît sub 15 la mie (la 8 la mie în Suedia, 10 în Finlanda etc.).

Flagelul foametei cronice care afectează încă zeci și zeci de milioane de copii de pe planeta noastră — în condițiile în care se apreciază că ar fi suficientă o reducere cu mai puțin de 1 la sută a bugetelor militare pe plan mondial pentru eradicarea lui — își găsește o reflectare directă, alături de precaritatea asistenței sanitare, în mortalitatea, de asemenea mult mai ridicată decît în țările dezvoltate, înregistrată la copiii din grupa de vîrstă între 1 și 4 ani (6,9 la mie în 1970 în America de Sud, de pildă, față de mai puțin de 1 la mie în marea majoritate a țărilor europene).

O cerință a progresului : săli de clasă în loc de tancuri

AJUNȘI la vîrsta școlarității, în epoca unei grandioase revoluții în știință și tehnică, mulți dintre copiii lumii constată totuși că nu au nici o șansă de a dobîndi chiar și cele mai elementare cunoștințe. Dacă în țările socialiste și în țările capitaliste dezvoltate învățămîntul primar cuprinde practic pe toți copiii din grupa de vîrstă corespunzătoare, în 35 din țările cel mai puțin dezvoltate ale lumii numai 58 la sută din copii (iar dintre fete numai 43 la sută) sînt cuprinși în învățămîntul primar. După unele calcule ale O.N.U., numărul copiilor între 6 și 11 ani, neșcolarizați, din țările „lumii a treia" ar urma să ajungă la 134 milioane în 1985, din care 90 milioane în Asia, 35 milioane în Africa și 9 milioane în America Latină, într-o vreme cînd în lume există deja peste 800 milioane de analfabeți.

În învățămîntul secundar, decalajele devin și mai pronunțate : numai 9 la sută din copiii în vîrstă de 12—17 ani din țările cel mai puțin dezvoltate ale lumii pot frecventa cursurile, față de 79 la sută în țările industrializate. Baza de cadre calificate rămîne în aceste condiții extrem de redusă, constituind un handicap inițial greu de învins pentru procesul dezvoltării.

Adevărata semnificație a acestor cifre — și în paralel monstruozitatea cursei înarmărilor — reiese și mai bine dacă ținem seama că renunțarea la fabricarea unui singur tanc ar permite realizarea dotărilor necesare pentru 520 săli de clasă, a 30 de elevi fiecare, iar reducerea cu circa o treime a cheltuielilor militare mondiale ar elibera fonduri cu care s-ar putea asigura ca nici un copil de vîrsta școlară să nu rămînă fără instruire.

Un alt anacronism al epocii contemporane, martoră a mecanizării și automatizării pe scară largă, îl reprezintă prezența în rîndurile populației ocupate a unor copii în vîrstă de sub 14 ani. La 1 000 de locuitori numărul copiilor salariați ajunge în medie în țările cel mai puțin dezvoltate la 32, iar în grupa imediat superioară ca produs național pe locuitor, la 19. Potrivit unui studiu al Organizației Internaționale a Muncii, există în prezent, în diferite țări ale lumii, peste 52 milioane de copii a căror vîrstă nu depășește 15 ani, care în loc să se afle pe băncile școlii trebuie să trudească din greu pentru a-și cîștiga o existență de mizerie. Potrivit prognozelor organizațiilor internaționale, această situație riscă să se perpetueze și dincolo de pragul secolului nostru (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Copii nevoiți să lucreze
(la mia de locuitori)

Regiunea	1970	1975	2000 *
Africa	30,5	27,6	13,3
Asia	16,8	14,2	5,4
America de Sud	7,9	6,5	2,5
Europa	1,5	1,3	0,8

*) Previziuni.
Sursa : idem, pag. 32.

Mobilizarea conștiinței omenirii pentru a crea o lume mai bună și mai dreaptă

DATELE statistice prezentate reprezintă tot atîtea argumente care au condus la organizarea acestui An Internațional al Copilului, menit să mobilizeze conștiința înaintată a omenirii în direcția lichidării unor stări de lucruri aflate în flagrantă contradicție nu numai cu aspirațiile ,ci și cu realizările și posibilitățile actuale. Este limpede că apărarea drepturilor fundamentale ale tinerei generații — dreptul la o copilărie fericită, lipsită de griji, și în primul rînd dreptul la viață, într-o lume fără arme și fără războaie — presupune intensificarea eforturilor pentru încetarea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri hotărîte de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale care să favorizeze progresul economic, social și cultural al tuturor popoarelor lumii. Acestui obiectiv nobil partidul și statul nostru i se consacră cu hotărîre și consecvență. Așa cum spunea secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Vrem ca toți copiii României, ca și copiii și tinerii celorlalte popoare, să crească în liniște și pace. Vrem ca întregul tineret al lumii să-și pună întreaga forță creatoare, tot elanul în slujba civilizației, a științei, a cunoașterii, a ridicării economice și bunăstării popoarelor. Pentru această măreață cauză vom face totul, nu vom precupeți nimic !"**.

România socialistă, deși este încă din punctul de vedere al unor indicatori esențiali, o țară în curs de dezvoltare, se poate mîndri în domeniul ocrotirii și pregătirii tinerei generații cu remarcabile realizări. Speranța medie de viață la naștere a sporit de la 42,01 ani în 1932 la 69,76 ani în 1975—1977. Rata mortalității infantile a scăzut de la 179 la mie în 1938 la 31,2 la mie în 1977. S-a generalizat învățămîntul obligatoriu de zece ani. În anul de învățămînt 1978—1979 frecventează școlile de toate gradele 5,7 milioane de copii preșcolari, elevi și studenți. Numărul copiilor înscriși în grădinițe a ajuns la 872 400, adică 75,4% din totalul copiilor în vîrstă de 3—5 ani. Numărul elevilor din învățămîntul primar și gimnazial este de 3 423 100, iar al celor din învățămîntul liceal de 1 055 000 ; în învățămîntul profesional și de maiștri învață 164 300 elevi, iar în învățămîntul superior 190 600 studenți. Au fost majorate alocația pentru copii, ca și ajutoarele pentru mamele cu mulți copii, au crescut fondurile alocate de stat pentru dezvoltarea și modernizarea învățămîntului, ocrotirea sănătății și alte acțiuni sociale. Toate acestea sînt aspecte grăitoare ale atenției și grijii pe care societatea noastră o acordă generațiilor care vor asigura ascensiunea țării noastre pe noi trepte ale progresului și civilizației. Totodată, ca expresie a aceleiași preocupări constante, țara noastră a propus la ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U. proclamarea, într-un viitor apropiat, al unui „An Internațional al Tineretului", într-o lume capabilă să-și determine, în spiritul responsabilității față de generațiile actuale și viitoare, adevăratele sale priorități.

Dinu DRAGOMIRESCU

Polarizarea veniturilor

CRIZA prelungită care afectează economiile țărilor occidentale dezvoltate și-a manifestat efectul, inclusiv în ceea ce privește menținerea sau accentuarea polarizării în distribuirea veniturilor populației, fenomen care, după cum era de așteptat, a fost și continuă să fie resimțit în cea mai mare măsură de către cei cu venituri scăzute.

Iată ce arată, spre exemplu, un studiu referitor la Anglia, reprodus de săptămînalul britanic **The Economist**: dacă pînă în 1974 se contura o oarecare tendință de ameliorare a gravelor disparități, în anii următori aceasta a început să facă loc polarizării, evoluție care — după concluziile sursei — se menține și în perioada următoare celei analizate în graficul alăturat. Astfel, în perioada 1974—1976 veniturile deținute de 1% din populație — reprezentînd cea mai bogată parte a acesteia — au avut o pondere în creștere de la 23% la 25% din veniturile totale. În același timp, 50% din populație și-a văzut afectate veniturile care în 1974 erau de 7% din total, iar în 1976 — 5,5%. Deci, jumătatea săracă a populației a trebuit să suporte efectele crizei, fapt care se adaugă la explicațiile în legătură cu revendicările privind majorarea salariilor ale oamenilor muncii britanici în cadrul actualelor mișcări greviste prelungite din Anglia.

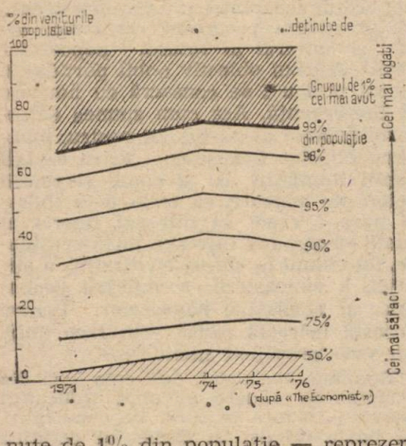

Bulgaria: optimizarea complexelor agro-industriale

ANALIZÎND rezultatele economice obținute de complexele agro-industriale și zoo-industriale din țară, revista bulgară **Ikonomiceska misîl** ajunge la concluzia că — sub incidența unor factori obiectivi și subiectivi — integrarea pe verticală nu determină de la sine o sporire a eficienței producției. Pentru atingerea acestui scop, se apreciază că este necesar să se optimizeze dimensiunile complexelor, în concordanță cu posibilitățile conducerii lor eficiente, iar structura lor organizatorică să fie corelată cu sistematizarea centrelor populate, să se extindă aplicarea tehnologiilor industriale în agricultură, să se ridice nivelul specializării și concentrării producției în cadrul complexelor etc.

Se recomandă, de asemenea, ca metodologia de cercetare economică și proiectare a complexelor agro-industriale să parcurgă următoarele etape: determinarea obiectivului complexului și a condițiilor necesare pentru crearea sa; analiza și proiectarea măsurilor de specializare și concentrare a producției agricole și industriei prelucrătoare; echilibrarea legăturilor de producție dintre unitățile agricole productive; elaborarea de variante ale complexelor agro-industriale și selectarea acestora; determinarea eficienței lor economice.

Materii prime textile: modificări structurale

EVOLUȚIA consumului mondial la principalele materii prime textile a marcat în cursul acestui secol nu numai o creștere superioară celei demografice, dar și importante modificări cu caracter structural. În timp ce la începutul secolului fibrele naturale predominau în mod absolut, iar la jumătatea secolului reprezentau încă peste 80% din ansamblul materiilor prime textile consumate pe plan mondial, în perioada actuală fibrele chimice manifestă tendința către preponderență (vezi tabelul). Ținîndu-se însă seama de efectele scumpirii petrolului și gazelor naturale atît ca surse de energie, cît și ca materii prime chimice, în cercurile de specialitate se apreciază că actuala structură a materiilor prime textile s-ar putea menține în perspectivă, fără modificări radicale.

Anul	Fibre naturale				Fibre chimice			
	bumbac		lînă		viscoză		fibre sintet.	
	mii t.	%	mii t.	%	mii t.	%	mii t.	%
1900	3162	81	730	19	1	—	—	—
1950	7075	71	1139	11	1605	17	70	1
1976	13569	50	1498	6	3212	12	8593	32

Sursa: Referativnîi sbornik, Ekonomika promîșlennosti, nr. 12/1978.

Polonia — perspectiva erei cărbunelui

ÎNTR-O serie de țări din lume bogate în cărbune (U.R.S.S., S.U.A., R.F.G. și Polonia) se desfășoară lucrări intense privind extinderea utilizării cărbunelui ca sursă de energie și materie primă chimică. În Polonia, de pildă, anul trecut a fost aprobat un program guvernamental multilateral, pe mai mulți ani, în domeniul prelucrării cărbunelui, iar în cadrul Academiei Polone de Științe a luat ființă Comitetul de carbochimie.

Pornind de la experiența deja existentă în țară și pe plan internațional, programul prevede asimilarea și perfecționarea tehnologiilor de gazeificare a cărbunelui, apoi construirea unor instalații industriale de mare capacitate pentru asigurarea de materie primă pentru industria chimică și de combustibil destinat industriei și gospodăriei comunale.

De asemenea, pe baza unei tehnologii proprii, de înaltă eficiență, se prevede dezvoltarea în Polonia a producției de benzen din cărbune, estimîndu-se că — după 1982 — se va putea economisi pe această cale anual circa un milion tone de petrol. În același timp, se preconizează în perspectivă obținerea, pe scară industrială, de metanol (din huilă), care va servi drept carburant pentru motoare și ca materie primă. Traducerea în viață a acestor orientări (din care am enumerat doar principalele) va permite — după cum se arată în presa poloneză — intrarea Poloniei, ca și a altor țări, într-o nouă eră a cărbunelui.

Centralele maremotrice pe calea competitivității

IDEEA utilizării energiei fluxului marin pentru producerea de energie electrică datează de mai mult timp, în deceniul trecut fiind construite două centrale electrice maremotrice (în Franța și Uniunea Sovietică). Deși bilanțul funcționării lor a fost, în general, favorabil, utilizarea acestei surse de energie n-a căpătat extindere, întrucît investițiile pentru construcția unei centrale maremotrice depășesc de cîteva ori nivelul celor necesare pentru o centrală electrică pe bază de cărbune, sau alți combustibili. Ca urmare, deși „combustibilul" pentru centralele maremotrice este practic gratuit, costul unui kWh de energie produsă revenea mult mai scump decît în cazul altor centrale.

Totuși, creșterea continuă a costului construcției centralelor electrice care folosesc combustibili de origină minerală, corelată cu sporirea prețurilor la acești combustibili, precum și faptul că centralele maremotrice au o durată de exploatare comparativ mult mai lungă, au reînviat interesul pentru acest tip de uzine electrice. În prezent, într-o serie de țări ca Anglia, Franța, Canada ș.a. se află în studiu proiecte de construire a unor centrale maremotrice de mare capacitate, în cercurile de specialitate apreciindu-se că acestea ar putea să devină competitive către sfîrșitul actualului secol.

GLOSAR

Şomaj

IMPOSIBILITATEA ţărilor capitaliste de a utiliza întreaga forţă de muncă de care dispun constituie în actuala etapă, împreună cu inflaţia, problema majoră a vieţii economice. Şomajul este permanent în capitalism, însă el creşte foarte mult în perioadele de criză, în care ritmul de dezvoltare a activităţii economice se reduce.

Şomajul este o noţiune generală, în cadrul căreia se disting mai multe situaţii.

Şomaj „voluntar". În această categorie intră : şomerii care aşteaptă să găsească un loc de muncă corespunzător din punctul de vedere al aptitudinilor, pregătirii profesionale şi salarizării ; gospodinele care se decid să se angajeze într-o muncă salariată, însă ezită să se angajeze în orice condiţii ; şomerii care se mulţumesc pentru un timp să încaseze indemnizaţia de şomaj etc.

Şomaj „involuntar". Afectează pe oamenii muncii care au intenţia fermă de a se angaja, dar cu toate eforturile făcute nu găsesc nici un loc de muncă disponibil pentru ei, chiar diferit de cel la care ar avea dreptul să aspire. Şomajul involuntar este considerat în literatura occidentală ca fiind cel „real".

Şomaj „normal". În prezent se apreciază că orice economie de piaţă prezintă întotdeauna un anumit procent de subutilizare a forţei de muncă, astfel încît şomajul este regula, iar lipsa de şomaj — excepţia. Şomajul permanent este numit şomaj „normal". Mărimea şomajului normal este în funcţie de structura economică a unei ţări. Astfel, se afirmă că S.U.A. au avut întotdeauna un şomaj normal superior celui din ţările vest-europene, pentru două motive : (a) muncitorii şi funcţionarii americani obişnuiesc să schimbe mai frecvent locul de muncă decît cei din Europa occidentală. Dacă, de exemplu, 20% din populaţia activă intenţionează să-şi găsească o altă ocupaţie în cursul anului şi dacă durata necesară a perioadei de căutare a unui nou loc de muncă este în medie de trei luni, rata şomajului normal este, din acest punct de vedere, de 5% ; (b) economia americană dispune de un mare număr de muncitori „negri", în rîndurile cărora rata şomajului este cea mai ridicată ; ca urmare, rata medie a şomajului normal creşte.

Şomaj „anormal". Rata medie a şomajului care depăşeşte pe cea a şomajului „normal" reprezintă şomajul „anormal". Criza economică este principalul factor generator de şomaj anormal :

Evoluţia ratei somajului (în %)

	medie 1962—1973 (şomaj „normal")	medie iulie-septembrie 1976 (şomaj „normal" + „anormal")
S.U.A.	4,6	7,7
Anglia	3,1	6,4
Franţa	2,2	3,9
Japonia	1,2	2,1

Şomajul „anormal" mai este denumit „şomaj conjunctural".

Şomaj „total" este cel în condiţiile căruia muncitorul este privat de orice posibilitate de a munci, spre deosebire de şomajul „parţial" în care muncitorul este angajat numai pentru o parte din timp şi salarizat corespunzător.

Şomajul tinerilor. În perioada actuală, un număr crescînd de tineri, absolvenţi de şcoli şi universităţi din Occident, nu găsesc de lucru, datorită dezechilibrului creat între cererile de angajare şi locurile de muncă disponibile. În cursul căutării unui loc corespunzător pregătirii, tinerii îngroaşă numărul şomerilor.

Autorităţile din ţările capitaliste jonglează cu diferitele categorii de şomaj pentru a masca adevăratele proporţii ale fenomenului, fără însă a putea escamota agravarea lui.

C. K.

Intervenţii pe piaţa valutară

Vicu Voinea, Dorohoi. 1) Actuala flotare generalizată a valutelor occidentale este o flotare impură, în sensul că autorităţile monetare nu renunţă total la influenţarea cursurilor valutare ca instrument de dirijare a economiei, intervenind pe piaţă pentru a le imprima o anumită evoluţie. De exemplu, anul trecut intervenţiile băncilor centrale din lumea occidentală în sprijinul dolarului, pentru a preîntîmpina o cădere prea accentuată a cursului acestuia şi implicit o repreciere prea puternică a monedelor lor în raport cu moneda americană, s-au ridicat la 50 miliarde dolari. Banca Federală a R.F.G., de pildă, a intervenit cu 6,5 miliarde dolari în 1978, faţă de 4,2 miliarde în 1977.

2) Reducerea cu 7% a importurilor americane de petrol în 1977 se explică atît prin sporirea volumului extracţiei naţionale, cît şi prin încetinirea ritmului creşterii consumului (la 1,4% faţă de 1977, respectiv cel mai lent ritm de creştere din ultimii trei ani). S.U.A. au importat anul trecut în medie 8,1 milioane barili pe zi, respectiv 43% din totalul consumului, faţă de 48% în 1977.

Anvelope reşapate

Şerban Naciu, Bucureşti — Utilizarea crescîndă în numeroase ţări a anvelopelor reşapate pentru autoturisme se explică, în condiţiile în care preţul lor este sensibil mai scăzut decît al anvelopelor noi, şi prin perfecţionările importante aduse tehnicilor de reşapare în ultima vreme, garantînd o calitate superioară anvelopelor refolosite. În Franţa, de pildă, în anumite cazuri, ca cel al pneurilor folosite la trenurile de aterizare ale avioanelor, reşaparea este repetată de pînă la zece ori. De asemenea, proprietarii de camioane cumpără mai multe anvelope reşapate decît noi, în efortul de reducere a costurilor de exploatare. În ce priveşte anvelopele pentru autoturisme, în ţara luată ca exemplu s-au vîndut în 1977 circa 17 milioane anvelope noi şi 1,85 milioane anvelope reşapate (respectiv circa 10 la sută din totalul anvelopelor utilizate, restul fiind aruncate). Ţinînd seama de importanta economie de produse petroliere — devenite între timp mai scumpe — care se poate obţine prin reducerea relativă a fabricării de anvelope noi, ca urmare a extinderii utilizării de anvelope reşapate, Ministerul Industriei din Franţa a încheiat recent un acord cu Camera naţională de comerţ a industriei anvelopelor şi atelierelor de reşapare în vederea promovării anvelopelor reşapate (inclusiv prin achiziţionarea lor în sectorul public şi acordarea subvenţiilor prevăzute pentru investiţiile care duc la economisirea de materii prime) cu condiţia respectării anumitor criterii de calitate. În baza acestui acord, desfacerile de anvelope reşapate pentru autoturisme urmează să ajungă la 2 milioane în 1980 şi 3 milioane în 1985.

Turism

Virgil Ioaniţescu, Bucureşti — Anul trecut Spania a fost vizitată de peste 40 milioane de turişti străini (cu 4 milioane mai mult decît întreaga populaţie a ţării), de pe urma cărora s-au încasat peste 5 miliarde dolari, cu 20 la sută mai mult decît în 1977. Spania dispune pentru turişti de 979 000 locuri în hoteluri şi de peste 1 milion de locuri în diferite apartamente. Odată cu noul an a încetat controlul guvernamental asupra tarifelor la hoteluri, fiind de aşteptat o majorare în medie cu 35 la sută a acestora, ceea ce va reduce încă în actuala perioadă de iarnă din competitivitatea insulelor Canare, în favoarea unor staţiuni din zone chiar foarte îndepărtate de Nordul Europei (de unde provin majoritatea vizitatorilor) cum ar fi Sri Lanka sau peninsula Florida. Neputînd spera să mai majoreze mult în continuare numărul turiştilor străini datorită supraîncărcării staţiunilor şi gradului ridicat de poluare, autorităţile de resort spaniole şi-au îndreptat ofensiva publicitară spre vizitatorii cu resurse financiare mari, paralel cu un control mai sever asupra calităţii serviciilor în condiţiile tarifelor majorate. Printre acţiunile întreprinse se numără reclasificarea hotelurilor în funcţie de confortul oferit şi adoptarea unor măsuri pentru restabilirea legalităţii în domeniul construcţiilor de hoteluri (la Estepona, pe renumita Costa del Sol, s-a dovedit că două treimi din autorizaţiile de construcţii acordate în anii din urmă erau ilegale). Paralel, a fost sporit efortul promoţional pentru turismul extrasezon, în interiorul ţării, mai ales în staţiunile montane. Anul trecut 88 la sută din turiştii străini s-au înregistrat pe litoral, neglijînd celelalte atracţii turistice ale Spaniei.

Proiecte de cercetare ale CEESTEM

Petre C. Petre, Bucureşti — Despre activitatea Centrului de Studii Economice şi Sociale al lumii a treia (CEESTEM) din Ciudad de Mexico am scris cu ocazia interviului acordat revistei noastre (nr. 40/1978) de directorul acestui organism, dr. Bibiano Osorio Tafall. Seria studiilor apărute sau în curs de pregătire în cadrul proiectului comun al Institutului Naţiunilor Unite pentru pregătirea cadrelor şi cercetare, (UNITAR) şi CEESTEM pe tema noii ordini economice internaţionale cuprinde următoarele titluri: **Obiectivele noii ordini economice internaţionale** (autori Laszlo, Baker, Eisenberg şi Raman, New York : UNITAR şi Pergamon Press, 1978), **Puncte de vedere alternative asupra noii ordini economice internaţionale** (Lozoya, Estevez, Green ş.a., New York : UNITAR şi Pergamon Press ; sub tipar), **Obstacole şi posibilităţi în instaurarea noii ordini economice internaţionale** (editori Laszlo şi Lozoya, New York : UNITAR şi Pergamon Press, mai multe volume în pregătire) ; **Instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, posibilităţi de progres. Un raport UNITAR-CEESTEM către comunitatea internaţională** (Laszlo, Lozoya ş.a. New York : UNITAR şi Pergamon Press ; în pregătire). Despre acest proiect am publicat în numărul trecut un interviu cu profesorul Ervin Laszlo, care a coordonat anterior unul din rapoartele către Clubul de la Roma („Obiective pentru omenire"), la elaborarea căruia a colaborat şi o echipă de cercetători români ai viitorului.

Petrol şi poluare

Rudolf Penescu, Filiaşi — Conducta de petrol care traversează peninsula Alaska, pentru a ajunge în portul Valdez, de pe coasta ei sudică, transportă actualmente 1,2 milioane barili de petrol (1 baril=circa 159 litri) pe zi. În continuare, petrolul este încărcat în tancuri petroliere, dintre care o bună parte sînt nevoite să traverseze Canalul Panama, spre rafinăriile de pe coasta atlantică a S.U.A., deoarece cele de pe costa vestică, de la Oceanul Pacific, au încă o capacitate de prelucrare insuficientă. Pentru a construi o mare capacitate de depozitare lîngă Los Angeles, evitînd astfel traversarea Canalului Panama, care scumpeşte cu pînă la 75 cenţi barilul de petrol, societatea Standard Oil of Ohio are nevoie de 715 aprobări din partea autorităţilor federale americane, ale statului California şi locale, din care pînă acum a obţinut numai o treime. Principalele obstacole provin din partea autorităţilor însărcinate cu combaterea poluării, deoarece s-a calculat că obţinerea energiei necesare operaţiunilor de depozitului respectiv va arunca zilnic în atmosfera şi aşa puternic poluată a regiunii Los Angeles 2,3 t bioxid de sulf, 2,7 t oxizi de azot etc.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 7 din 16 februarie 1979

— Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August". O pasionantă pledoarie pentru înnoire în gîndire și acțiune **(Bogdan Pădure)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Priorități în activitatea de investiții. Recuperarea restanțelor și punerea în funcțiune a tuturor obiectivelor planificate **(Gh. Drăghici, I. Tintea)** 4

— Producția de cărbune la nivelul cerințelor energetice ale țării **(V. Boescu, P. Bogdan)** 6

— Aprovizionarea tehnico-materială în sprijinul desfășurării ritmice a producției
● Cum funcționează bazele specializate ? **(C. Dragomir)**
● Opinii. Perfecționarea întocmirii balanțelor materiale **(S. Cornel)** 8

— Importante mutații calitative în activitatea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii **(dr. Ion Tesu)** 9

— Cerințe în pregătirea și utilizarea forței de muncă în agricultură **(dr. ing. Alexandru Ignat)** 11

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Exigențe ale perfecționării sistemului de indicatori la nivelul unității economice **(prof. dr. Alexandru Gheorghiu)** 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Un instrument eficient pentru perfecționarea muncii în domeniul investițiilor. Transpunerea rapidă în viață a deciziilor adunărilor generale **(Adrian Rusu)** 17

TEORII-IDEI

— Potențialul uman — factor al creșterii economice **(dr. Angelica M. Vrabie)** 18

— Școli — curente — economiști. Repere ale criticii „capitalismului dependent" în gîndirea economică din America Latină (I) **(prof. dr. Mircea Nicolaescu)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC-SUPERIOR

— Prețul și rentabilitatea **(prof. dr. C. Enache)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Rațiunile și semnificațiile unui cod internațional de conduită pentru transferul de tehnologie **(Dumitru Simion)** 25

— 1979 — Anul internațional al copilului. Condiția copilului în lumea contemporană **(Dinu Dragomirescu)** 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The address delivered by comrade Nicolae Ceaușescu at the general assembly of the working people, at the „23 August" enterprise. An ardent pleading for newness in thoughts and action 1

— Requirements for preparing and using the labour force in agriculture **(Dr. eng. Alexandru Ignat)** 11

— Exigencies for improving the system of indicators at the economic unit level **(Prof. Dr. Alexandru Gheorghiu)** 14

— The human potentialities — an element of the economic growth **(Dr. Angelica M. Vrabie)** 18

— Schools — currents — economists. Guide marks for critics of the "dependent capitalism" in the economic thoughts in Latin America **(Prof. Dr. Mircea Nicolaescu).** 20

— Reasons and significance of an international code of conduct for the transfer of technology **(Dumitru Simion)** 25

— 1979 — The International Year of the Child. The condition of the child in the contemporary wold **(Dinu Dragomirescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Le discours du camarade Nicolae Ceaușescu devant l'assemblée générale des travailleurs de l'entreprise „23 August". Une passionnante plaidoirie pour la novation dans la pensée et l'action 1

— Des exigences dans la formation et l'utilisation de la main d'oeuvre dans l'agriculture **(dr. ing. Alexandru Ignat)** 11

— Des prétentions du perfectionnement du système d'indicateurs au niveau de l'unité économique **(prof. dr. Alexandru Gheorghiu)** 14

— Le potentiel humain — facteur de croissance économique **(dr. Angelica M. Vrabie)** 18

— Ecoles — courants — économistes. Des repères pour la critique du „capitalisme dépendent" dans la pensée économique latino-américaine **(prof. dr. Mircea Nicolaescu).** 20

— Raisons et significations d'un code international de conduite pour le transfert de technologie **(Dumitru Simion)** 25

— 1979 — l'Année internationale de l'enfant. La condition de l'enfant dans le monde contemporain **(Dinu Dragomirescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Речь товарища Николае Чаушеску на генеральном собрании трудящихся Предприятия имени «23 Августа». Захватывающее выступление за обновление в области мышления и деятельности 1

— Запросы перед подготовкой и использованием рабочей силы в сельском хозяйстве **(др. инж. Александру Игнат)** 11

— Требования совершенствования системы показателей на уровне экономического предприятия **(проф. др. Александру Георгиу)** 14

— Людской потенциал — фактор экономического роста **(др. Анджелика М. Врабие)** 18

— Школы • течения • экономисты. Ориентиры критики «зависимого капитализма» в латиноамериканском экономическом мышлении **(проф. др. Мирча Николаеску)** 20

— Соображения и значения международного кодекса образа действий в области передачи технологии **(Думитру Симион)** 27

— 1979 — Международный год ребенка. Положение ребенка в современном мире **(Дину Драгомиреску)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—23, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

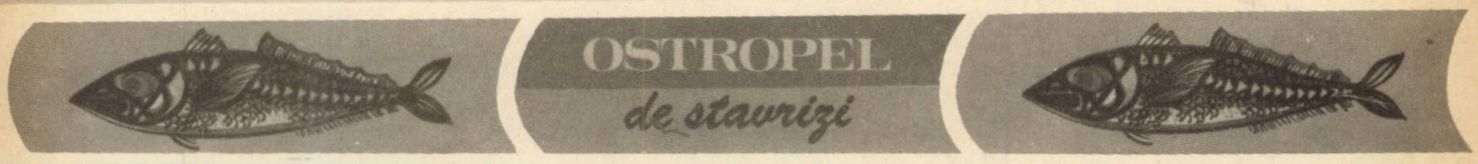

- APETISANT
- NUTRITIV
- PRACTIC
- RAPID

DOAR 4 CALITĂȚI ȘI NU NUMAI A CELOR 4 PRODUSE PREZENTATE GRAFIC, CI A TUTUROR SORTIMENTELOR NOI :

- Stavrid în sos de smîntînă cu legume
- Stavrid în ulei
- Sardinele în sos de legume
- Sardinele în sos picant de legume cu verdeață
- Sardinele în sos special
- Sardinele în sos „Siret"
- Stavrid în ulei aromatizat cu fum
- „Fregata" — sardinelă afumată cu fasole boabe și legume
- Sardinele în sos à la grec
- „Albatros" — stavrid în suc propriu cu adaos de legume
- „Albatros" — sardinele în suc propriu cu adaos de legume
- Sardinele în ulei picant cu legume „Pic-Nic"
- Ostropel de sardinele
- „Saturn" — sardinele în ulei și sos de muștar
- Sardinele în ulei cu lămîie și măsline
- Sardinele în ulei și sos tip „Delta"
- Macrou în sos alb
- Macrou în sos de smîntînă cu legume
- Macrou în sos de smîntînă
- „Fregata" — macrou afumat cu fasole boabe
- „Albatros" — macrou în suc propriu cu adaos de legume
- Macrou în sos special

PE CARE VI LE RECOMANDĂ
CENTRALA
INDUSTRIALIZĂRII PEȘTELUI
BUCUREȘTI — ROMÂNIA

TRUSTUL DE PRODUSE ZAHAROASE

TRUSTUL DE PRODUSE ZAHAROASE BUCUREŞTI care coordonează şi controlează activitatea întreprinderilor de profil din Capitală şi din ţară, înscrie printre multiple rezultate bune, obţinute în ultimii ani, darea în funcţiune a noi capacităţi de producţie, concomitent cu diversificarea produselor realizate în acest sector. Un exemplu concludent în acest sens îl reprezintă recenta punere în funcţiune la **INTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A SFECLEI DIN ROMAN** a secţiei de ciocolată, realizatoarea unei game noi şi diversificate de astfel de produse, din care vă recomandăm sortimentele :

— ciocolată cu vanilie cremă fernet „CARPAŢI“
— ciocolată cu lapte
— ciocolată cu lapte cu cremă coniac
— ciocolată masivă cu lapte vanilie
— ciocolată amăruie
— ciocolată cu vanilie
— bomboane de ciocolată cokteil
— bomboane fine de ciocolată SELECT
— bomboane cremă caramel

Multitudinea de calităţi, ambalajele atrăgătoare, diversitatea lor — iată doar trei atribute capabile să satisfacă toate exigenţele dumneavoastră

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

realizarea ritmică a producției fizice, la toate sortimentele

Numărul 8 ● Vineri 23 februarie 1979

VIZITA DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN REPUBLICA POPULARĂ BULGARIA

D 646

1979 FEB 2 7

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Determinarea eficienței economice a investițiilor în cooperare (II)

Practica internațională arată că indicatorii statistici ai eficienței investițiilor, despre care s-au făcut unele aprecieri în prima parte a acestui articol (Vezi Suplimentul la „Revista Economică" nr. 6/1979) nu satisfac cerințele și exigențele unei fundamentări corecte a deciziilor de alocare a fondurilor pentru investițiile în cooperare internațională, în condițiile mobilității și dinamismului structurilor economice contemporane. Totodată, factorii de decizie în domeniul amintit sînt confruntați și cu problema majoră a caracterului de incertitudine al datelor și informațiilor privind procesele economice viitoare, cu care va fi confruntată investiția pe întreaga perioadă de existență a acesteia. În fapt este vorba despre posibilitățile noastre actuale limitate de a surprinde și cuantifica aspectele calitative ale interacțiunii dinamice dintre investiție și sistemul de marketing în care va funcționa.

Sistemul de evaluare, analiză și decizie, pe care îl vom prezenta în cele ce urmează, are în vedere aplicarea unor metode, tehnici și modele, care să conducă la reducerea riscului de nerealizare a obiectivelor prestabilite ale acțiunilor de cooperare economică internațională, la care deciziile se iau în condiții de incertitudine. Pentru ușurarea expunerii și înțelegerii, vom descrie acest sistem pe trei secțiuni principale și anume: indicatorii de eficiență și rentabilitate, bazați pe actualizare, analiza de sensibilitate și risc și, în final, sistemul ordonat al indicatorilor de fundamentare a deciziei.

I. Indicatorii eficienței și rentabilității acțiunilor de cooperare economică internațională, bazați pe actualizare

Acești indicatori reflectă măsura în care un procent de investiție are capacitatea de a genera un astfel de flux de rezultate (efecte), care să permită recuperarea integrală a efortului inițial (cheltuieli de investiție și asimilate acestora) și să asigure, concomitent, un nivel prestabilit al eficienței economice și/sau al rentabilității financiare. Calculul indicatorilor amintiți se bazează pe actualizarea fluxului rezultatelor anuale ale proiectului de investiție. Amintim că actualizarea reprezintă o metodă de asigurare a comparabilității valorilor eșalonate în timp, prin discontarea sumelor viitoare; în practică, sumele înscrise succesiv într-un tabel scadențar sînt corectate cu ajutorul unor coeficienți de actualizare, calculați după formula $1 : (1+a)^n$, în care **a** este rata de actualizare, iar **n** numărul anului curent, coeficienți care se găsesc în tabele uzuale. De asemenea, prin rezultat anual se înțelege în acest context diferența dintre sumele total încasate într-un anumit an și cheltuielile efective ale anului respectiv (în perioada de exploatare, amortismentele vor fi deci incluse în rezultatele anuale). Expresia valorică a eforturilor și efectelor reprezintă cele mai bune estimații, stabilite în funcție de sortimentele, cantitățile și prețurile, care rezultă din studiile și prognoza de marketing.

În funcție de scopul analizei se calculează, pentru proiectele de investiții, două tipuri de indicatori: **indicatorii de eficiență în cadrul analizelor macroeconomice**, care exprimă gradul de interes economic pe care îl prezintă proiectul din punct de vedere al rezultatelor la nivelul economiei naționale și **indicatorii de rentabilitate, în cadrul analizelor financiare (microeconomice)**, care evidențiază raportul dintre efectele înregistrate în evidența contabilă și efortul exprimat în valori efective, la nivelul întreprinderii participante la acțiunea de cooperare.

1. Indicatorii eficienței economice a proiectelor

Indicatorii din această grupă reflectă capacitatea proprie, internă, a unui proiect de investiție de a genera efecte economice cuantificabile, care trebuie să satisfacă anumite condiții de eficiență. Datele care se iau în calcul sînt evaluate la **prețurile pieței caracteristice** a fiecărui produs sau serviciu (prețuri de comerț exterior) din momentul elaborării proiectului (prețuri constante pe întreaga durată a proiectului). Analiza fiind făcută la nivel macroeconomic, nu se iau în calcul **transferurile** de valori în interiorul economiei (credite, dobînzi, dotări, taxe și impozite etc.).

În mod curent se folosesc doi indicatori din această grupă: rezultatul economic actualizat (REA) și rata eficienței economice (REE).

Rezultatul economic actualizat permite să se determine în ce măsură efectele nete obtenabile pe întreaga perioadă de existență a proiectului (fluxul rezultatelor anuale) acoperă efortul inițial, în condițiile actualizării valorilor la o rată corespunzătoare eficienței marginale a investițiilor, care se situează, de regulă, între 8% și 14% pe an.

Studiu de caz

Exemplificăm tehnica de calcul al acestui indicator cu microstudiul de caz care urmează, în care datele sînt simplificate, iar valorile sînt orientative.

Avem în vedere o unitate de producție, realizată în cadrul unei societăți cu participație mixtă de capital, care prezintă următoarele date principale, eșalonate, pe ani în tabelul nr. 1: studii preliminare de 50 mii lei valută (LV), cheltuieli de realizare a investiției în sumă de 9000 LV, cheltuieli de funcționare la parametri proiectați de 6000 mii LV pe an, intrarea parțială în producție în anul 3 și atingerea parametrilor proiectați în anul al 7-lea de la începerea investiției, cînd se prevede realizarea unor venituri brute (marfă vîndută și încasată) de 8000 mii LV pe an; contractul prevede lichidarea voluntară a socie-

tății la sfîrșitul anului al 12-lea, cînd valoarea reziduală a investiției se prevede a fi de 3300 mii LV.

Se calculează fluxul rezultatelor anuale (FRA), prin scăderea din suma efectelor a sumei eforturilor ; de menționat că, în anii în care nu se înregistrează efecte (anii de realizare a investiției), precum și în cei în care eforturile depășesc valoric efectele, **rezultatele anuale sînt negative și se notează, în mod convențional, prin înscrierea sumelor între paranteze.** (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

— în mii lei valută —

Anii	EFORT de :		EFECTE :		FLUX
	Investiție	Funcționare	Venituri	Lichidare	Rez. anuale
1	2	3	4	5	6
1979	50	—	—	—	(50)
1980	2200	—	—	—	(2200)
1981	2800	—	—	—	(2800)
1982	3500	2400	2000	—	(3900)
1983	500	4200	4000	—	(700)
1984	—	5000	6400	—	1400
1985	—	5600	7200	—	1600
1986	—	6000	8000	—	2000
1987	—	6000	8000	—	2000
1988	—	6000	8000	—	2000
1989	—	6000	8000	—	2000
1990	—	6100	7800	—	1700
1991	—	6300	7500	3300	4500

În continuare, se actualizează FRA la o rată de actualizare de 8% pe an, care reprezintă rata investițiilor marginale în țara de reședință a societății (se are în vedere în acest exemplu o țară industrial-dezvoltată ; pentru țările în curs de dezvoltare, rata investițiilor marginale este mai ridicată). Se obține rezultatul economic actualizat, prin însumarea valorilor actualizate ale **FRA**, așa cum se arată în Tabelul nr. 2. (În acest, tabel, **FRA** a fost actualizat și pentru o rată de 10% pe an, datele fiind necesare pentru calculul ratei eficienței economice). Prin **CA** s-a notat prescurtat coeficientul de actualizare calculat după formula $1 : (1+a)^n$ în care a este 8% și respectiv 10% pe an (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

— în mii lei valută —

An. crt.	FRA	CA a=8%	Flux actualizat	CA a=10%	Flux actualizat
0	1	2	3	4	5
0	(50)	1000	(50)	1000	(50
1	(2200)	926	(2037)	909	(2000)
2	(2800)	857	(2400)	826	(2313)
3	(3900)	794	(3097)	751	(2929)
4	(700)	735	(514)	683	(478)
5	1400	681	953	621	869
6	1600	630	1008	564	902
7	2000	583	1166	513	1026
8	2000	540	1080	466	932
9	2000	500	1000	424	848
10	2000	463	926	386	772
11	1700	429	729	350	595
12	4500	397	1786	319	1436
REA	—	—	550	—	(390)

Întrucît condiția de avizare și de aprobare a acțiunii este : REA $\geqslant 0$, la rata de 8% pe an, proiectul de investiție se avizează, rezultatul economic actualizat sau valoarea netă actualizată a FRA, fiind în acest caz pozitivă (550 mii LV). Acest fapt arată că suma investită inițial asigură recuperarea ei integrală (la rata de actualizare zero), o eficiență medie a proiectului de 8% pe an, și, în plus, un venit total suplimentar, în valori actualizate, egal cu valoarea pozitivă a REA.

Rata eficienței economice (REE) evidențiază capacitatea resurselor investite inițial în realizarea proiectului, de a asigura o anumită **eficiență medie anuală**, exprimată procentual, pe întreaga durată de existență a proiectului.

Tehnica de calcul a acestui indicator este următoarea :

— se determină FRA ca la indicatorul REA ;

— se caută rată de actualizare, care anulează valoarea FRA. În mod practic, se aplică rezultatelor anuale coeficienții de la două rate de actualizare distincte, alese astfel încît la rata de actualizare mai mică să se obțină un REA pozitiv, iar la cea mai mare, un REA negativ. REE se obține prin interpolare, potrivit relației :

$$REE = a_1 + (a_2 - a_1) \cdot [REA_1 : (|REA_1| + |REA_2|)],$$

care arată că rata eficienței economice este egală cu rata mai mică de actualizare (la care se obține REA_1 pozitiv), la care se adaugă diferența dintre cele două rate multiplicată cu citul dintre REA corespunzător primei rate de actualizare și suma valorilor absolute ale celor două REA.

În exemplul de mai sus, rata eficienței economice se calculează astfel :

$REE = 8 + (10-8)\ (550 : (550 + |390|)] =$

$8+2\ (550:940)$

$REE = 8+1{,}17$

$REE \approx 9\%$ pe an

În cazul folosirii acestui indicator, condiția de avizare și aprobare a acțiunii este REE $\geqslant$ REEM, ceea ce arată că rata eficienței economice trebuie să fie mai mare sau cel puțin egală cu rata eficienței economice marginale (rata eficienței investițiilor marginale). Cum în exemplul de mai sus am convenit că REEM este de 8% pe an, proiectul de investiție a cărui REE este de 9% pe an, se avizează.

Menționăm că indicatorul REA se utilizează mai frecvent ca intrument de fundamentare a deciziei de investiție, în timp ce REE se dovedește un instrument deosebit de util în compararea, clasificarea și alegerea variantei optime, fie că este vorba despre variante ale aceluiași proiect sau variante de realizare a aceleiași investiții prin proiecte diferite.

Al. IORDĂCHESCU

drept și uzanțe internaționale

Forța majoră în contractele comerciale de vînzare internațională

În numerele precedente, la această rubrică, am analizat aspectele principale privind înscrierea în contractele comerciale de vînzare internațională a obiectului, modul de determinare a calității, formularea reclamațiilor și căile de soluționare. Evident, litigiile care se nasc între părțile dintr-un contract comercial internațional au și alte cauze decît calitatea necorespunzătoare, dintre care întîrzierile în livrări au o frecvență destul de ridicată.

Dacă livrarea unor mărfuri neconforme cu prevederile contractuale se datorează, de regulă, culpei vînzătorului, întîrzierea livrărilor în raport cu termenele stabilite, în unele situații au drept cauze evenimente neprevăzute și nedorite, cunoscute sub denumirea uzuală de **forță majoră.**

● **Elemente.** Formularea unei definiții scolastice a forței majore depășește sfera de tratare pe care ne-am propus-o în cadrul acestui capitol și, credem, că nici nu ar fi utilă ; ca urmare, ne rezumăm să prezentăm trăsăturile definitorii, plecînd de la normele de drept, uzanțele și practica arbitrală internațională :

a) împrejurările care sînt invocate drept forță majoră trebuie să fi apărut după încheierea contractului comercial de vînzare internațională, ca urmare a unor evenimente extraordinare, neprevăzute și de neînlăturat de către partea care le invocă ; așa cum și practica Comisiei de arbitraj din București a consfințit prin nenumărate hotărîri, plecînd de la prevederile art. 1082 și 1083 Cod civil român ceea ce caracterizează cazul de forță majoră sînt elementele sale definitorii — imprevizibilitatea și invincibilitatea ;

b) forța majoră produce efecte numai dacă debitorul (vînzătorul care nu a livrat la termen, cumpărătorul care nu a efectuat plata) nu se afla în culpă. Astfel, Comisia de arbitraj București a reținut, într-o speță că momentul ivirii cazului de forță majoră situîndu-se în timp după împlinirea termenului contractual de livrare, deci la o dată la care pîrîta se găsea deja în culpă prin chiar nelivrarea mărfii la termen, forța majoră își pierde caracterul ei liberator ; așadar, practica Comisiei de arbitraj română este în sensul că debitorul este socotit în culpă de îndată ce este în întîrziere cu executarea obligațiilor sale.

Forța majoră, atunci cînd îndeplinește trăsăturile definitorii arătate mai sus, are drept consecință exonerarea de răspundere a părții care o invocă.

Pentru a ne referi la unele exemple ilustrative pentru practica arbitrajului comercial internațional din țara noastră, dacă debitorul a invocat apariția unui act normativ care a interzis exportul unei anumite mărfi, Comisia de arbitraj a decis că apariția unui asemenea act constituie un caz de forță majoră care exonerează pe debitor. În schimb, Comisia de arbitraj comercial internațional din București a soluționat problema în sensul că avariile produse la sectoarele uzinei producătoare nu constituie un caz de forță majoră cu putere exoneratoare, nefiind o împrejurare produsă de evenimente extraordinare pe care un contractant diligent nu ar fi putut să le evite și ale căror consecințe nu le putea înlătura. Așadar, din cele expuse pînă în prezent, se desprinde concluzia că răspunderea debitorului nu poate fi angajată în cazul în care s-au ivit împrejurări care nu implică nici cea mai ușoară culpă din partea acestuia, împrejurări care au fost de neînlăturat.

● **Norme de drept, uzanțe, clauze.** Referindu-se la dreptul și uzanțele aplicabile unui contract comercial de vînzare internațională, arătăm că toate sistemele de drept intern (care au vocație de a fi aplicate) conțin, sub o formă sau alta, norme referitoare la forța majoră, trăsătura lor comună fiind efectul pe care îl produc : exonerarea de răspundere ; pe planul dreptului internațional întîlnim reglementări detaliate în Condițiile de livrare C.A.E.R. 1968/1975, precum și în unele uzanțe printre care un loc important îl ocupă condițiile generale de vînzare elaborate de Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (C.E.E./O.N.U.).

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 consideră forță majoră acele împrejurări care au apărut după încheierea contractului comercial de vînzare internațională, ca urmare a unor evenimente extraordinare, neprevăzute și de neînlăturat.

Condițiile generale de vînzare C.E.E./O.N.U. adoptă procedee diferite. Unele din ele dau într-o formulare sintetică drept cauze de exonerare toate circumstanțele independente de voința părților, care intervin după încheierea contractului și care împiedică executarea acestuia în condiții normale ; se consideră ca fiind independente de voința părților, acele circumstanțe care nu rezultă dintr-o greșeală a părții care o invocă. Alte condiții generale procedează la o enumerare a cauzelor de exonerare, fiind considerate drept cauze de exonerare care împiedică executarea contractului : conflictele de muncă și orice alte circumstanțe ca incendiul, mobilizarea, rechiziția, embargo-ul, interdicția transferului de devize, insurecția, lipsa mijloacelor de transport, lipsa generală de aprovizionare, restricțiile de folosirea energiei, dacă aceste circumstanțe sînt independente de voința părților.

Cît privește enumerarea în contract de către parteneri a împrejurărilor care pot constitui cazuri de forță majoră, în practica stabilirii relațiilor comerciale internaționale nu există un punct unitar de vedere. Unii parteneri dau o formulare sintetică faptului exonerator de răspundere, alții enumeră ipotezele concrete posibile, iar alții după ce fac o enumerare enunciativă a faptelor, le completează și cu o formulă generală. În contracul tip elaborat de Întreprinderea de comerț exterior Mecanoexportimport se vorbește de toate împrejurările independente de voința părților pe care un contractant diligent nu ar fi putut să le evite și ale căror consecințe nu le poate înlătura.

Credem că în general nu este indicat pentru parteneri să procedeze la o enumerare limitativă a cauzelor de exonerare. Față de progresul tehnic existent în prezent, de creșterea riscului în producție și de marea diversitate a contractelor, nu se poate vorbi de o însirare și o limitare a împrejurărilor de forță majoră, acestea putînd primi soluții diferite de la caz la caz, după o atentă și minuțioasă analiză.

● **Procedură — probe.** Toate condițiile generale de livrare și contractele tip folosite de parteneri în vînzarea internațională stipulează obligația pentru partea care invocă forța majoră, de a încunoștiința cealaltă parte despre împrejurarea ivită, într-un anumit termen. Condițiile generale de vînzare C.E.E./O.N.U., stabilesc ca obligație pentru partea care invocă o circumstanță de forță majoră să avertizeze în scris cealaltă parte în timp util.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 se referă la o comunicare în scris fără întîrziere și în limitele termenului de îndeplinire a obligațiilor contractuale. Iată cum este formulată această obligație, prin paragraful 69, pct. 1, din menționatele condiții generale de livrare : „Partea aflată în imposibilitate de a-și executa obligațiile contractuale, din cauza împrejurărilor menționate la paragraful 68 (forță

majoră — n.ns.), trebuie să anunțe în scris cealaltă parte, fără întîrziere, însă în limitele termenului de executare a obligațiilor, despre ivirea acestor împrejurări contractuale. Înștiințarea trebuie să cuprindă date privind intervenirea și caracterul împrejurărilor, precum și eventualele consecințe ale acestora. De asemenea, partea trebuie să comunice, fără întîrziere, în scris, încetarea acestor împrejurări".

Contractul tip al I.C.E. Mecanoexportimport prevede ca obligația de anunțare să se facă imediat ce evenimentul a avut loc, iar contractul tip al I.C.E. Industrialexport stabilește ca obligația de anunțare să fie adusă la îndeplinire în termen de 15 zile de la data apariției cazului de forță majoră.

Neîndeplinirea obligației de încunoștiințare a părții din contract cu privire la intervenția cazului de forță majoră, poate atrage răspunderea pentru eventualele prejudicii.

Mijloacele de probă utilizabile pentru dovedirea forței majore sînt de regulă prevăzute de părți în contract. Împrejurarea care constituie forța majoră fiind un fapt, va putea fi stabilită și dovedită, dacă nu s-a convenit altfel, prin toate mijloacele de probă admise de legea din țara debitorului. În majoritatea situațiilor, debitorul recurge la înscrisuri eliberate de organele de stat.

Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968'1975 prevăd posibilitatea ca împrejurările care exonerează de răspundere — total sau parțial — să fie certificate de camera de comerț sau de un alt organ central competent al țării respective. Dacă, de exemplu, utilajele necesare pentru fabricarea mărfurilor care trebuie livrate au fost distruse în urma unor inundații catastrofale, sau din aceeași cauză curentul electric necesar utilajelor a fost întrerupt o perioadă de timp, poate constitui drept dovadă certificatul eliberat de comitetul executiv al consiliului popular pe raza căruia s-a produs catastrofa, confirmat de Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare sau certificatul eliberat de Ministerul Energiei Electrice în calitate de organ central coordonator al rețelei electrice din țară.

În general, proba cazului de forță majoră este mai ușor de făcut atunci cînd este vorba de dovedirea unor fapte notoriu cunoscute : inundații, incendii etc. ; ceva mai dificil de dovedit sînt faptele care s-au produs în cadrul relațiilor interne ale debitorului, cum ar fi, de exemplu, imposibilitatea de aprovizionare cu unele materii prime, nerealizarea planului de producție de către unitatea producătoare etc. ; în asemenea situații, dovezile ce se prezintă pentru justificare trebuie să poarte certificarea Camerei de Comerț și Industrie dată în urma unei analize a împrejurării, făcută de aceasta împreună cu organul tutelar al debitorului. Contractul tip al I.C.E. Mecanoexportimport, prevede în mod rituos că vînzătorul face dovada apariției și duratei împrejurărilor de forță majoră cu certificate eliberate de Camera de Comerț și Industrie a R.S.R. Prevederea este conformă cu aceea din Decretul nr. 623 din 22 noiembrie 1973 privind organizarea acestei instituții, care, în art. 6, lit. i, stabilește ca atribuție și pe aceea de certificare a cauzelor de forță majoră. În practica Comisiei de arbitraj București, adeverințele eliberate de Camera de Comerț și Industrie sînt considerate dovezi pentru stabilirea evenimentului de forță majoră. Desigur că împotriva unei asemenea probe se poate face dovada contrarie, valoarea sa de dovedire fiind **juris tantum.**

De subliniat, că în raporturile contractuale dintre parteneri din țări socialiste membre ale C.A.E.R., practica Comisiei de arbitraj București este în sensul că actele privitoare la forța majoră eliberate de organele locale ale administrației de stat nu au valoare probantă pentru împrejurările pe care le atestă, neîndeplinind cerințele paragrafului art. 69 din Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975.

Atestările făcute de organele competente trebuie privite ca adevărate de către părți, deoarece ele nu fac altceva decît certifică anumite împrejurări petrecute. Calificarea împrejurării drept forță majoră aparține însă celor doi parteneri sub controlul arbitrajului sau al instanței.

● **Efecte.** Exonerarea de răspundere a debitorului pentru neexecutarea obligațiilor asumate produce efecte diferite, după cum forța majoră constituie o împiedicare totală sau parțială, definitivă sau temporară. Forța majoră totală exonerează total de răspundere, debitorul fiind apărat de plata oricăror penalități sau daune, în timp ce forța majoră parțială, în mod firesc apără pe debitor numai proporțional cu efectele pe care ea le-a determinat.

Forța majoră poate împiedica executarea contractului definitiv sau numai pentru o anumită perioadă de timp. În practica vînzărilor internaționale cazurile cînd forța majoră împiedică definitiv executarea contractului sînt destul de rare, iar încetarea contractului din această cauză are loc în mod cu totul excepțional. În marea majoritate a cazurilor însă, forța majoră întîrzie numai executarea la termen a contractului. Întîrzierea livrării poate fi mai scurtă sau mai lungă, în funcție de data încetării forței majore.

De regulă, sînt stabilite clauze corespunzătoare în cele mai multe condiții generale de livrare și contracte tip, în scopul menținerii contractului și executării lui în natură. În general însă se prevăd anumite limite în timp, plecîndu-se de la considerentul cu totul echitabil că o executare a contractului cu o prea mare întîrziere n-ar mai prezenta interes pentru cumpărător, putînd fi apreciată ca o veritabilă neexecutare. Astfel, Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975, după ce prevăd că termenul de executare a obligațiilor contractuale se amînă pe toată durata împrejurării reținute drept forță majoră și a urmărilor ei, stabilește anumite termene limită (în funcție de termenul la care urma să aibă loc livrarea), după expirarea cărora fiecare parte va avea dreptul să renunțe la executarea mai departe a contractului, fără să aibă dreptul de a pretinde despăgubiri de la cealaltă parte ; termenele admise pentru durata forței majore, deci pentru prelungirea executării contractului (perioadă în care operează o suspendare a obligațiilor asumate) sînt 5 luni în cazul mărfurilor al căror termen de livrare nu depășește 12 luni de la încheierea contractului și 8 luni în cazul mărfurilor al căror termen de livrare depășește 12 luni de la încheierea contractului. Excepție fac contractele cu termen fix, din conținutul cărora rezultă că în cazul nerespectării termenelor de livrare ele sînt reziliate automat, respectiv cumpărătorul este în drept să renunțe imediat la executarea lor. Prelungirea executării contractului pe o anumită durată de timp o găsim inserată și în alte condiții generale de livrare și contracte tip.

După expirarea termenelor prescrise pentru prelungirea executării contractului, fiecare dintre părți are dreptul să renunțe la contract, salvarea contractului nemaifiind posibilă. De regulă, o asemenea clauză este prevăzută în marea majoritate a contractelor de vînzare internațională. Renunțarea totală sau parțială la contract poate fi notificată în scris celeilalte părți fără a fi nevoie ca renunțarea să se facă în fața arbitrajului sau instanței. Unele contracte tip conțin clauze potrivit cărora părțile contractului pot conveni cu privire la renunțarea totală sau parțială la contract.

În caz de imposibilitate neculpabilă de executare, încetarea contractului nu expune pe debitorul obligației la daune interese.

*

Imprevizibilitatea și invincibilitatea evenimentelor care constituie forță majoră au făcut obiectul a numeroase analize în cadrul unor procese soluționate de organele de arbitraj internațional. În numărul viitor vom prezenta unele din aceste spețe, evident, alese dintre acelea a căror soluții au valoare de principiu.

dr. Al. DETEȘAN

În dezbaterea „Grupului celor 77"

Accesul la resursele financiare necesare dezvoltării

Recent, după cum este cunoscut, s-au desfășurat în localitatea tanzaniană Arusha lucrările reiuniunii ministeriale a țărilor membre ale „Grupului celor 77" ale cărei obiective principale constau în analiza detaliată a situației actuale din relațiile economice internaționale și definirea unei poziții unitare și a unui program de acțiune al țărilor în curs de dezvoltare la apropiata Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD V) care se va desfășura la Manila în mai a.c. Așa cum s-a subliniat în dezbaterile și documentele reuniunii date pînă în prezent publicității, edificarea unei noi ordini economice în lume a devenit o necesitate stringentă, determinată de imperativul restructurării fundamentale a sistemului economic mondial, care să conducă la o mai corectă diviziune internațională a muncii, la participarea mai activă a țărilor în curs de dezvoltare la stabilirea unui cadru instituțional apt să faciliteze o creștere echilibrată a economiei mondiale și o distribuție echitabilă pentru toate popoarele a binefacerilor dezvoltării.

În acest cadru larg, dezbaterile din grupul de lucru nr. 3 asupra „problemelor monetare și financiare" au scos în relief unanimitatea opiniilor exprimate de țările în curs de dezvoltare în ce privește necesitatea unor transformări structurale profunde în sistemul monetar și financiar mondial, concepute ca parte integrantă a unei noi ordini economice internaționale. S-a subliniat faptul că, în contextul adîncirii interdependențelor economice dintre statele lumii, este în interesul tuturor țărilor, inclusiv al celor dezvoltate, să contribuie la sprijinirea eforturilor făcute de țările rămase în urmă pentru lichidarea subdezvoltării, prin asigurarea unui flux sistematic și corespunzător de resurse din țările dezvoltate spre țările în curs de dezvoltare. Desigur, fluxurile financiare externe trebuie înțelese ca o sursă complementară a dezvoltării, ca un factor de accelerare a creșterii și nu ca mijloc de substituire a efortului propriu al fiecărei națiuni. Accentuarea acestui principiu are o importanță deosebită în îmbinarea justă a responsabilității naționale — cea primordială, esențială — cu responsabilitatea internațională în procesul istoric de lichidare a subdezvoltării.

Necesitatea sprijinului financiar extern pentru accelerarea dezvoltării țărilor rămase în urmă nu este o idee nouă, ea fiind acceptată încă de la primul UNCTAD, în deceniul trecut, cînd a fost demarat primul program O.N.U. pentru dezvoltare. Avînd o „practică" internațională de aproape 20 ani, finanțarea externă a dezvoltării (sau transferul de resurse, cum mai este întîlnit în literatura de specialitate) și-a creat deja atît mecanismele de funcționare — naționale și internaționale, bilaterale și multilaterale — cît și o serie de noțiuni care s-au încetățenit în limbajul economic internațional. Făcînd o trecere succintă în revistă a cadrului instituționalizat prin intermediul căruia se canalizează în prezent fluxurile financiare destinate dezvoltării trebuie menționate, în primul rînd, organismele financiare internaționale: Grupul Băncii Mondiale (cuprinzînd Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Asociația Internațională pentru Dezvoltare și Societatea Financiară Internațională) Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, băncile regionale de dezvoltare etc. La nivel național, există instituții financiare care se ocupă de problema transferului de resurse (bănci, instituții de asigurare etc.). De asemenea, în cadrul O.C.D.E. un număr de țări capitaliste dezvoltate au constituit Comitetul Asistenței pentru Dezvoltare (C.A.D.), instituție coordonatoare specializată în finanțarea externă a țărilor în curs de dezvoltare.

În ceea ce privește terminologia încetățenită, transferul de resurse (sau asistența pentru dezvoltare) cuprinde totalitatea fluxurilor nete de resurse financiare primite de țările în curs de dezvoltare, atît din surse guvernamentale (oficiale) cît și particulare (private). Elementul de bază al transferului de resurse îl reprezintă asistența oficială pentru dezvoltare (numită și ajutor public pentru dezvoltare) constituită din fluxuri financiare care au drept caracteristică nerambursarea, totală sau parțială (donații) sau rambursarea fondurilor implicate în condiții de dobîndă mică și termene lungi. Transferul de resurse mai cuprinde, alături de ajutorul public pentru dezvoltare, fluxurile financiare care nu sînt acordate în condiții de favoare, acestea fiind în principal fluxurile financiare private care sînt acordate țărilor în curs de dezvoltare în condițiile uzuale ale pieței capitalurilor (credite de export private, investiții private directe și de portofoliu etc.).

În ciuda recunoașterii internaționale a importanței pe care o are finanțarea externă a dezvoltării și a creării treptate a mecanismelor de realizare a acesteia, analiza fluxurilor financiare din țările dezvoltate spre țările în curs de dezvoltare reliefează o serie de tendințe nefavorabile. Astfel, în termeni nominali, fluxurile reprezentînd asistența oficială pentru dezvoltare acordată de țările membre C.A.D. au crescut de la 4,6 miliarde dolari în 1960 la 14,6 miliarde dolari în 1977, dar valoarea reală a acestor fluxuri (valoarea nominală corectată de influența inflației) a rămas, practic, staționară în toată această perioadă. Exprimată ca pondere în produsul național brut al țărilor donatoare, asistența oficială pentru dezvoltare a scăzut de la 0,52% în 1960 la 0,30% în 1977, situîndu-se deci cu mult sub obiectivul de 0,7% cît s-a formulat în strategiile O.N.U. pentru dezvoltare. Numai trei țări donatoare — Olanda, Norvegia și Suedia — au depășit nivelul de 0,7%.

În schimb, celelalte fluxuri financiare, care nu sînt acordate în condiții de favoare (respectiv cu dobînzi destul de mari și termene de rambursare relativ scurte) au înregistrat, în ultimii ani, o creștere mult mai rapidă. De asemenea, datorită necesităților tot mai mari de capital, multe țări în curs de dezvoltare au apelat, într-o măsură tot mai mare, începînd cu anul 1970, la piețele de capitaluri private internaționale. Avînd în vedere regimul oneros de acordare, aceste fluxuri financiare neconcesionale au contribuit la agravarea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare.

Din această prezentare succintă a modului în care a evoluat în ultimii ani finanțarea externă a dezvoltării țărilor rămase în urmă rezultă că ameliorările ce se impun — și care au constituit obiectul dezbaterilor de la Arusha — sînt condiționate de elaborarea și promovarea unor programe speciale destinate majorării fondurilor pentru transferul de resurse, de adaptare a mecanismelor de colectare și distribuire a acestor fonduri la cerințele și posibilitățile de rambursare ale țărilor în curs de dezvoltare.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

noțiuni, termeni, operațiuni

Gestiunea societăților comerciale

FINANȚAREA NECESARULUI DE MIJLOACE

Necesarul de mijloace a unei societăți se poate finanța pe două căi: capitaluri proprii; capitaluri de împrumut.

Criteriile de utilizare a capitalurilor de împrumut, precum și raportul dintre acestea, depind de specificul societății și trebuie să fie bine adaptate naturii și duratei operațiunii care se

finanțează. Se are în vedere și este necesar să se armonizeze : gradul de exigibilitate, respectiv perioada medie de rambursare a capitalului utilizat și gradul de lichiditate, respectiv aptitudinea bunului sau operațiunii finanțate de a degaja lichidități cît mai repede.

Pentru **mijloacele fixe,** denumite și valori imobilizate, se are în vedere faptul că gradul de lichiditate este scăzut, ținînd seama și de jocul amortizărilor. Din acest motiv, acoperirea necesarului de mijloace fixe trebuie să se facă cu capitaluri cu grad de exigibilitate mai redusă.

Finanțarea mijloacelor fixe se face cu capitaluri care prezintă o anumită continuitate, numite și **capitaluri permanente,** respectiv : **capitaluri proprii** sau **fonduri proprii** ale întreprinderii formate în mod preponderent din **capitalul social inițial,** precum și din fondurile rezultate din **acumularea rezervelor** și **autofinanțare ; capitaluri de împrumut** pe termen lung și mijlociu ; eventual prin **subvenții** ale autorităților de stat sau locale.

Pentru **mijloacele circulante** care corespund ciclului normal de producție al întreprinderii, se pot avea în vedere utilizarea parțială a capitalurilor permanente, dar avînd în vedere gradul de lichiditate mai ridicat și faptul că ele se reînnoiesc continuu, se finanțează prin credite pe termen scurt.

În cazul cînd ciclurile de fabricație sînt lungi, respectiv viteza de rotație a mijloacelor circulante scăzută, trebuie să se aibă în vedere o acoperire mai mare a acestora prin capitalurile permanente.

Practica societăților a stabilit așanumitele „Reguli ale structurii capitalului", care diferă pentru fiecare tip de societate. De exemplu, la societățile de producție raportul între capitalul propriu și capitalul de împrumut poate fi 1:1 sau 2:1, în timp ce pentru bănci acest raport este de 1:20.

Literatura de specialitate arată că, pe baza statisticii, media proporției capitalului propriu, în mod orientativ, în diferite țări în perioada 1960—1970, este următoarea : Franța 40—50% ; Anglia 63% ; S.U.A. 65% ; R.F.G. 38% —60% ; Italia 48% ; Japonia 33%.

Se consideră că o societate este „solidă" atunci cînd proporția capitalului propriu în totalul capitalului este de 46—60%. Se consideră că inițial se poate începe cu o proporție minimă de 30%, urmînd ca în timpul funcționării societății să aibă loc măriri ale capitalului propriu, în special prin autofinanțare.

— **Capitalurile proprii** ale societății pot avea următoarele surse :

a) **aportul asociaților,** care poate fi făcut sub formă de :

— **aport în numerar,** vărsat la o instituție bancară sau o altă instituție financiară, putînd fi utilizat oricînd de către societate ;

— **aport în natură,** prin care se aduc în societate bunuri cum ar fi terenuri, clădiri, bunuri de proprietate industrială, creanțe etc. Evaluarea aportului în natură este foarte complexă, în unele țări procedura de evaluare fiind reglementată prin lege.

Vărsarea capitalului propriu, numit și **capital social,** care se declară la constituirea și înscrierea societății, se face eșalonat, în funcție de necesități, în conformitate cu procedura prevăzută în documentele de constituire a societății. Majoritatea legislațiilor prevăd un vărsămînt minim în numerar la înscrierea societății, care se situează între 20—25% din capitalul social.

b) **autofinanțare** — care rezultă din mijloacele proprii ale societății. Din diferența între produsul curent al societății și profiturile excepționale și între cheltuielile societății și pierderile excepționale rezultă o sumă care servește la :

— plata impozitelor asupra beneficiilor ;

— beneficii distribuite asociaților (dividende, tantieme) ;

— constituirea fondurilor pentru amortizări, rezerve și proviziuni — aceste sume sînt numite și **autofinanțare brută** sau **autofinanțare globală.**

c) **subvenții ale statului sau colectivelor publice**

Principalele forme sub care pot fi acordate aceste subvenții, care constituie un aport la capitalul propriu, uneori destul de important, sînt în general următoarele :

— **prime pentru echipamente,** care au în vedere dezvoltarea unor zone industriale, transformare a unor industrii, descongestionarea unor regiuni ;

— **prime pentru manoperă,** pentru a încuraja amplasarea unor industrii în regiuni cu lipsă de mînă de lucru calificată, pentru readaptare profesională ș.a. ;

— **subvenții directe,** pentru realizarea unor programe speciale ale statului, studii, cercetări etc. ;

— **subvenții indirecte,** prin reduceri sau scutiri fiscale.

d) **mărirea capitalului propriu** se poate face prin diferite procedee, dintre care cele mai importante sînt următoarele :

— **surse noi :** aport în numerar ;

— aport în natură ;

— aport rezultînd din absorbția unei alte societăți (aport net = diferența între activ — datorii).

— **capitalizări** din beneficiu, utilizînd beneficiile puse în rezervă, autofinanțare sau emitere de noi acțiuni ;

— **transformarea unor creanțe** datorate de societate în acțiuni date creditorilor.

e) **reducerea capitalului propriu** se poate face prin următoarele procedee:

— rambursarea către acționari a unor valori ale acțiunilor, modificînd aportul acționarilor ;

— imputarea unor pierderi asupra capitalului, operațiune care se numește și **asanare financiară.** În unele țări, de exemplu Franța, dacă pierderea atinge 3/4 din capital, legea prevede dizolvarea societății.

f) **amortizarea capitalului.** În această situație, se rambursează acționarilor o parte a valorii acțiunilor, utilizînd fondurile de rezervă și fără a modifica aportul acționarilor.

— **Capitalurile de împrumut** utilizate de o societate sînt destinate pentru :

— finanțarea eleementelor permanente ale patrimoniului întreprinderii, respectiv mijloacelor fixe ;

— finanțarea mijloacelor circulante.

Împrumuturile contractate se pot clasifica convențional în :

— **împrumuturi pe termen scurt** pînă la 1 an ;

— **împrumuturi pe termen mediu** 1—5 ani ;

— **împrumuturi pe termen lung** peste 5 ani.

Totuși, această clasificare poate varia, considerînd uneori împrumuturi pe termen mediu cu o durată pînă la 8 ani (3 ani investiția + 5 ani rambursarea etc.).

a) **împrumuturile pe termen lung** au importanța cea mai mare pentru asigurarea capitalurilor de împrumut necesare unei societăți.

Aceste împrumuturi pot avea următoarele surse :

— **utilizarea economiilor persoanelor,** care poate fi făcută prin :

● **emitere de obligațiuni** ale societății conform unor reglementări legale. Această formă poate fi practicată numai de întreprinderi mari, deoarece pentru ca cumpărătorul să-și poată asigura lichiditatea creanței, este necesar ca aceasta să fie cotată la bursă;

● **împrumut ipotecar privat.** Această categorie de împrumuturi se efectuează de către persoane private și se realizează în general prin intermediul unui notar. Aceste împrumuturi sînt garantate de ipoteci de rangul I și nu depășesc 50% din valoarea bunurilor afectate în garanție. Durata de rambursare este scurtă, iar dobînzile mari ;

● **concursul organismelor publice specializate.** Aceste organisme publice specializate pot fi instituții naționale (bănci de investiții, case de economii fundații ș.a.) sau institutii internaționale (de exemplu : BIRD ș.a.) ;

● **concursul statului** acordat prin :

— fonduri de dezvoltare economică;

— împrumuturi directe către societate, pentru :

facilitarea accesului pe piața capitalurilor (prin bonificări asupra dobînzilor, garanții de împrumuturi ș.a.) ;

— împrumuturi pentru :

cumpărare de echipamente ;

pentru modificări, mutări ș.a. ;

pentru lucrări de cercetare-dezvoltare ;

● **concursul societăților de dezvoltare regională,** care finanțează societățile care participă la programul de dez-

voltare regională fie prin împrumuturi, fie prin luarea de participaţii în societate ;

● **credite bancare, care sînt acordate de către bănci pentru :**

— achiziţionarea de mijloace fixe ;

— credite de legătură, pînă la obţinerea unui împrumut consimţit de către un organism determinat ;

— credite de anticipare, în vederea lucrărilor necesare care se efectuează pînă la constituirea societăţii.

b) împrumuturile pe termen mijlociu, cu o durată între 5—9 ani (termen mijlociu prelungit), se acordă în general pentru lucrări de modernizări, dezvoltări de producţie, transformări etc.

Acordarea acestei categorii de credite este supusă unor practici restrictive, care prevede :

—societatea trebuie să epuizeze în prealabil toate posibilităţile normale de finanţare (credit furnizor, autofinanţare) ;

— finanţarea să nu depăşească unele proporţii în funcţie de natura bunurilor finanţate ;

— datoriile pe termen lung, inclusiv creditul solicitat, să nu depăşească valoarea fondurilor proprii ale societăţii ;

— durata creditului acordat de unele instituţii specializate din Franţa (Credit Naţional şi Credit Foncier) este limitată şi se stabileşte cu formula :

$$\text{Numărul în ani} = \frac{\text{Valoarea creditului solicitat} \times 2}{\text{Capacitatea anuală de autofinanţare globală}}$$

durata de utilizare a bunurilor finanţate constituind, de asemenea, o limită a duratei împrumutului.

Împrumuturile pe termen mijlociu pot fi acordate de :

— bănci ;

— organisme specializate publice sau private ;

— instituţii publice ;

— furnizori importanţi.

c) împrumuturile pe termen scurt, sub 1 an, servesc pentru finanţarea fondului de rulment.

Creditul pe termen scurt prelungit (durata peste 1 an) se utilizează în general pentru :

— finanţarea fabricaţiilor — pentru activitate pe piaţa locală sau pentru export ;

— finanţarea vînzărilor pe piaţa internă sau pentru export.

Sursele de procurare a creditului pe termen scurt pot fi :

— credite furnizori şi clienţi ;

— creanţieri diverşi ;

— **credit bancar.**

d) **Leasing** — este un mod de finanţare care se utilizează recent pe o scară largă. În această formă de finanţare, furnizorul pune la dispoziţia clientului echipamente pe o perioadă determinată contra plăţii anuităţilor convenite.

Amortizarea financiară

În unele cazuri se calculează posibilitatea de amortizare financiară a proiectului. Aceasta reprezintă rambursarea capitalurilor împrumutate de către societate într-o perioadă de mai mulţi ani.

În cazul în care se contractează un împrumut financiar pentru finanţarea unui program de investiţii, trebuie ca rentabilitatea obţinută de aceasta să permită preţului de vînzare să acopere :

— dobînzile care se plătesc creditorilor ;

— amortizarea financiară a împrumutului contractat ;

—amortizarea industrială respectivă.

Dacă aceasta este posibil după numărul de ani prevăzuţi pentru rambursarea împrumutului şi de amortizare se obţine :

— reconstituirea sumelor necesare pentru reînnoirea investiţiei ;

— rambursarea împrumutului contractat.

În această situaţie, se poate proceda la :

—reînnoirea echipamentului fără a recurge la un nou împrumut ;

— mărirea capitalului social, deoarece societatea şi-a mărit patrimoniul prin mijloacele sale proprii, operaţiune denumită autofinanţare.

dr. G. CRISTEA
M.C.E.C.E.I.

fişier

Factorii competitivităţii exporturilor japoneze

În prezent, competitivitatea produselor japoneze pe pieţele externe este unanim recunoscută, în ciuda faptului că specialiştii japonezi îşi exprimă tot mai des părerea că ea este în scădere.

Fără îndoială că în procesul manifestării competitivităţii produselor japoneze pe pieţele externe au intervenit unele modificări, mai accentuate în special după ultima recesiune economică (1974—1975) cu care au fost confruntate ţările industriale occidentale. Dar, înainte de a identifica tendinţele în care se înscriu aceste modificări sînt interesante de urmărit cauzele care concură, în diferite proporţii, la asigurarea acestei competitivităţi : factori de producţie ; factori de comercializare ; factori conjuncturali.

Factori de producţie

În ansamblul ei industria japoneză este relativ tînără. Pe planul structurii ei sînt de semnalat următoarele caracteristici :

— industriile noi (fabricarea oţelului, construcţiile navale, construcţiile de maşini neelectrice, petrochimia, electrotehnica, electronica) au depăşit ca importanţă şi rezultate industriile tradiţionale (textilă, încălţăminte, uşoară, extractivă, alimentară) ;

— între industriile noi şi cele tradiţionale s-au realizat transferuri pe multiple planuri : astfel, industriile tradiţionale au beneficiat de noua tehnologie şi sisteme de organizare şi conducere aduse din Occident ; industriile noi au preluat şi dezvoltat sistemul tradiţional al relaţiilor lucrător-patron în cadrul noilor sisteme de organizare şi conducere şi au dezvoltat capacitatea de muncă a lucrătorului japonez în domenii noi, cu tehnologie nouă, cultivînd calităţile de muncă vechi ale acestuia : atenţie, răbdare, economicitate, minuţiozitate, tendinţă spre miniaturizare, exigenţă calitativă etc. ;

— în cadrul tuturor industriilor predomină întreprinderile mici şi mijlocii, deşi în cadrul fiecărei ramuri se pot identifica cel puţin 1-2 firme de talie internaţională ; întreprinderile mici şi mijlocii se bucură de toată atenţia din partea autorităţilor, în special, în perioadele dificile, diminuîndu-le expunerea la riscuri, însă în cadrul unor criterii minime de rentabilitate : facilităţi în ceea ce priveşte termenele de acordare a creditelor şi eşalonarea lor, creşterea plafoanelor de creditare, acordarea creditelor de export, subvenţionări etc ;

— în toate ramurile industriale se manifestă aceeaşi înclinaţie pentru introducerea tehnicii noi şi creşterea productivităţii muncii.

Industria japoneză în formarea şi dezvoltarea ei a beneficiat substanţial de pe urma importului de tehnologie la preţuri relativ scăzute. Industria japoneză a utilizat efectiv tehnologia importată şi în acelaşi timp a perfecţionat-o conform propriilor necesităţi. În procesul de transferare a tehnologiei străine în propria industrie se remarcă rolul de „adaptor" al Japoniei, ceea ce i-a permis ca în-

cepînd cu anul 1972 să devină exportator net de tehnologie nouă (vezi Tabelul nr. 1). Totuşi, balanţa tehnologică globală a Japoniei se încheie încă cu deficite (în ciuda poziţiei de mare putere industrială a lumii occidentale), ceea ce denotă menţinerea efectului stimulativ al importului de tehnologie asupra rezultatelor industriei japoneze.

Tabelul nr. 1

Balanţa tehnologică a Japoniei

— în milioane dolari —

	1972		1976	
	Total	Tehnologie nouă	Total	Tehnologie nouă
Plăţi	574	46	282	45
Încasări	139	59	134	64
Sold	-436	+13	-148	+19

Legat de importul de tehnologie trebuie menţionat faptul că întreprinderile industriale beneficiază de serviciile specializate ale principalelor „case de comerţ", extrem de eficiente în identificarea şi contractarea furnizorilor potenţiali de tehnologie nouă, în condiţii de rentabilitate comercială şi la nivelul procesului de producţie în care urmează să fie înglobată.

În ciuda limitării resurselor proprii de materii prime industria japoneză este asigurată în flux continuu cu acestea, o contribuţie deosebită avînd-o, de asemenea, „casele de comerţ", care în domeniul aprovizionării ritmice a economiei cu materii prime acţionează pe linia directivelor autorităţilor guvernamentale : încheierea de contracte pe termen lung pentru stabilitatea aprovizionării, participării la finanţarea proiectelor în industria extractivă a ţărilor producătoare (aşa-numitul „financing and buying system" pentru metale neferoase) sau participări cu echipamente la dezvoltarea industriilor extractive („develop and import scheme" pentru cărbune, cocs şi minereu de fier) etc. După criza ţiţeiului din 1973 s-a luat decizia creării de stocuri de materii prime la nivel guvernamental în vederea preîntîmpinării „şocurilor" majorării bruşte a preţurilor sau a „căderii" imprevizibile a unui furnizor important, cu atît mai mult avînd în vedere dependenţa consumului faţă de pieţele externe şi gradul de concentrare a pieţelor de import pentru principalele materii prime.

Existenţa „caselor de comerţ" degrevează producţia de export de preocupările în ceea ce priveşte realizarea produselor pe pieţele externe, astfel încît firmele producătoare îşi concentrează atenţia numai asupra cercetării tehnologice a producţiei şi calităţii acesteia. Exigenţa „caselor de comerţ" în ceea ce priveşte calitatea intrinsecă a produsului preluat spre comercializare este un alt factor determinant pentru preocuparea producătorului în creşterea calităţii produsului cu costuri minime de producţie.

În orientarea producţiei de export din punct de vedere tipodimensional, sortimental, calitativ, cantitativ, şi al concurenţei externe, industria japoneză beneficiază de un eficient sistem informaţional care are ca punct de plecare aceleaşi „case de comerţ". Acestea au preluat treptat din sarcina producătorului, şi cu toată competenţa acţiunile de prospectare a pieţei externe.

Se poate concluziona că la nivel de producţie principalii factori care asigură competitivitatea produselor de export japoneze sînt :

— cercetarea tehnologică ;
— dotarea tehnică, inclusiv prin import de tehnologie ;
— productivitatea muncii :
— costuri de producţie comparativ mai reduse ;
— aprovizionarea cu materii prime;
— organizarea şi conducerea firmelor ;
— sistemul informaţional.

Factori de comercializare

Restricţiile cunoscute privind dezvoltarea economiei japoneze, în special dependenţa de resursele de materii prime şi energie externe şi-au pus direct şi indirect amprenta pe factorii de comercializare. **Direct,** în sensul înţelegerii că pentru a importa ceea ce poate contribui la realizarea strategiei dezvoltării este necesar să se vîndă optim surplusul de produse prelucrate sau produsele industriilor orientate către export şi, **indirect,** în sensul că expansiunea exporturilor, în contextul restricţiilor menţionate a devenit o politică centrală naţională promovată de stat, ceea ce a stimulat iniţiativa în domeniul atît al organizării eficiente a comercializării la extern a produselor japoneze (amintitele „case de comerţ"), cît şi al folosirii celor mai variate forme de comercializare (exporturi directe, livrări de instalaţii complete, sisteme de export direct sau finanţării directe legate de operaţiuni de import de materii prime, sistemul contractelor pe termen lung la preţuri revizuibile etc.).

Un important stimulent al factorilor de comercializare cu acţiune în special în domeniul expansiunii exporturilor l-a constituit faptul că autorităţile japoneze, spre deosebire de cele ale altor ţări occidentale industrializate, nu au aplicat o politică restrictiv selectivă în ceea ce priveşte accesul partenerilor externi la produsele japoneze, indiferent de gradul de sofisticare al acestora. Este însă tot atît de adevărat că oferta japoneză s-a îmbogăţit cu „produsele strategice" interzise la exportul în ţările socialiste (în virtutea apartenenţei Japoniei la Comitetul de coordonare), în ritmul în care practic aceste produse au fost scoase de pe lista prohibitivă. Ca urmare, a existat „ab initio" o disponibilitate a partenerului japonez în a oferi tot ceea ce are nevoie partenerul străin, iar industria japoneză produce.

Concentrarea organizării comercializării produselor, în apecial ale numeroaselor firme mici şi mijlocii, în mîinile a 9-10 case de comerţ trebuie înţeleasă nu numai prin prisma volumului foarte mare de afaceri derulate, ceea ce constituie un element esenţial pentru elasticizarea structurii capacităţii competitive, astfel încît pe ansamblu să se realizeze beneficii considerabile, ci şi prin competenţele multiple şi serviciile oferite producătorului „ex ante" şi „ex post" procesului de producţie şi realizării la extern a producţiei acestuia. Faţă de aceste competenţe şi faptul că aceste case comercializează produsele în numele şi pe contul lor, permanentizarea serviciilor oferite obligă producătorul să livreze numai produse competitive cel puţin din două puncte de vedere: al costurilor de producţie şi al calităţii.

Capacitatea financiară şi sistemul complex şi complet de relaţii al caselor de comerţ cu producătorul exportator, cu beneficiarul importator şi cu clienţii şi autorităţile externe (şi cu propriile autorităţi) le permit acestora să îmbunătăţească competitivitatea produselor oferite (limitată în prima fază, după cum am arătat la costuri de producţie avantajoase şi calitate) şi din punct de vedere al termenelor şi condiţiilor de plată, termenelor de livrare, garanţiilor şi serviciilor post-vînzare etc.

Napoleon POP
I.E.M.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Obligația de remediere

Cazurile de excepție, cînd lucrările de construcții-montaj sînt necorespunzător executate, ridică, alături de răspunderea cu daune a unității vinovate, problema înlăturării viciilor de calitate, adică a remedierii. Remedierea se impune, din punct de vedere economic, în majoritatea covîrșitoare a cazurilor, pentru ca obiectul construit să fie adus la parametrii planificați și să corespundă scopului pentru care a fost executat.

Obligația de remediere care incumbă unității de construcții-montaj prezintă deci, o importanță cu totul deosebită pentru îndeplinirea sarcinilor care rezultă din planul de investiții.

Această importanță rezultă și din următoarele dispoziții ale Legii nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor :

— Unitatea de construcții-montaj este obligată să remedieze toate defectele de calitate ivite în perioada de garanție care nu se datoresc culpei beneficiarului (art. 59).

— Unitatea de construcții-montaj este obligată să adopte măsuri de remediere a defecțiunilor construcției care i-au fost semnalate și de prevenire a repetării acestor defecțiuni (art. 48).

— Se interzice unităților de construcții-montaj remedierea defectelor de execuție în alte condiții decît cele prevăzute de lege (art. 49).

— Remedierea defectelor de execuție se face pe baza soluțiilor elaborate de unitățile de proiectare sau de construcții-montaj. Soluțiile de remediere a defectelor, elaborate de unitățile de construcții-montaj, trebuie însușite în prealabil de unitățile de proiectare și de beneficiar (art. 50).

Aspectul care ne preocupă este acela al mijloacelor juridice care se află la îndemîna unității interesate pentru a determina îndeplinirea de către unitatea de construcții-montaj, a obligației de remediere. Acest aspect prezintă un neîndoielnic interes practic, deoarece mai există unități de construcții-montaj care nu îndeplinesc în mod prompt îndatoririle care le revin, potrivit textelor legale citate, în legătură cu remedierea lucrărilor.

Unul dintre mijloacele juridice la care ne referim este consacrat de pct. 12 din anexa nr. 5 la H.C.M. nr. 900/1970 în următorii termeni : „În cazul în care la recepția preliminară sau finală a lucrărilor de construcții-montaj se constată unele deficiențe care se datoresc antreprenorului, beneficiarul de investiții și antreprenorul vor face evaluarea lucrărilor respective și o vor transmite băncii finanțatoare în termen de cel mult 15 zile de la încheierea procesului verbal de recepție, în vederea retragerii din contul antreprenorului a contravalorii acestor lucrări.

Suma retrasă din contul antreprenorului va fi restituită la cererea acestuia, însoțită de confirmarea de către beneficiarul de investiții a efectuării remedierilor sau refacerilor stabilite de comisia de recepție".

În practică, s-a constatat că unitățile beneficiare nu recurg întotdeauna la acest text legal și chiar dacă se ajunge la retragerea contravalorii lucrărilor necorespunzător executate din contul unității de construcții-montaj, această măsură nu stimulează unitățile respective în suficientă măsură la îndeplinirea fără întîrziere a obligației de remediere.

Din aceast cauză, ni se pare pe deplin întemeiată propunerea făcută în literatura de specialitate în sensul stabilirii unei penalități ce s-ar datora pentru fiecare zi de întîrziere în îndeplinirea obligației de remediere.

Socotim că și în cadrul reglementării actuale părțile pot stipula, cu ocazia încheierii contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, o asemenea penalitate, o convenție în acest sens fiind perfect valabilă.

Oricum, alături de sancțiunea restituirii contravalorii lucrărilor necorespunzător executate, unitatea de construcții-montaj are obligația de a acoperi integral prejudiciul cauzat unității beneficiare prin executarea de lucrări necorespunzătoare calitativ și prin neefectuarea remedierilor la termen.

Credem că în ipoteza în care obligația de remediere nu este îndeplinită, unitatea beneficiară ar putea folosi calea acțiunii arbitrale pentru a constrînge unitatea de construcții-montaj la îndeplinirea acestei obligații.

Este recunoscută posibilitatea obligării unității de construcții-montaj de către arbitraj la restituirea contravalorii lucrărilor de construcții necorespunzător executate în ipoteza în care organul bancar competent nu a procedat la retragerea sumei corespunzătoare din contul unității de construcții-montaj. Obligarea, prin aceeași hotărîre, la efectuarea remedierilor ar constitui un factor mobilizator în direcția îndeplinirii obligației care revine în acest sens unității de construcții-montaj. În ipoteza neexecutării hotărîrii pronunțate în acest sens, partea interesată are posibilitatea de a formula pretenții ulterioare la despăgubiri.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Unele caracteristici ale vînzării comerciale internaționale pe bază de mostre

O particularitate care deosebește vînzarea pe bază de mostre de referință față de vînzarea pe încercate privește regimul diferit al transferului dreptului de proprietate de la furnizor la dobînditorul mărfii. Pe cînd vînzarea pe încercate este un contract afectat de o condiție — de regulă suspensivă — constînd în agrementul probabil al cumpărătorului, vînzarea pe bază de mostre de referință se analizează ca un contract pur și simplu, cu alte cuvinte ferm, nesubordonat realizării vreunui eveniment viitor și incert.

În adevăr, în vînzarea efectuată pe baza unor mostre de referință, verificarea conformității dintre marfă și modelul acceptat de către părți se situează din punct de vedere cronologic în **faza de executare a obligațiilor** contractuale. În consecință, chiar dacă se ajunge la constatarea că produsul livrat diferă calitativ față de mostra de refrință, un asemenea fapt rămîne fără efect asupra validității vînzării (afară numai dacă partenerii ar fi stipulat, — ceea ce în practică are loc extrem de rar — că respectarea mostrei de referință este o cerință de care atîrnă însăși existența contractului). Nerespectarea mostrei impune desigur vînzătorului obligația să restabilească echilibrul contractual, în genere pe calea înlocuirii mărfii necorespunzătoare sau prin acordarea de bonificații, soluții care însă nu știrbesc cu nimic integritatea operațiunii de comerț exterior intervenită între părți.

Spre deosebire de cele arătate pînă acum, în vînzarea pe încercate, pro-

ba pe care o efectuează cumpărătorul asupra mărfii ce-i este oferită îndeplineşte cu totul alt rol decît stabilirea concordanţei dintre mostră şi marfa executată. De astă dată, încercarea produsului de către cumpărător constituie condiţia esenţială de care depinde existenţa vînzării (art. 1302 din Codul civil). Din punct de vedere cronologic, încercarea produsului se situează, aşadar, în contextul acestei forme specifice a vînzării, în **faza formării contractului.** Cît timp cumpărătorul nu a declarat că agreează marfa, vînzarea încă nu se poate definitiva, căci nu se ştie deocamdată dacă se va ajunge sau nu la acordul de voinţă necesar în acest scop.

Constatăm prin urmare că vînzarea pe bază de mostre de referinţă există ca act juridic pe deplin valabil **anterior** verificării calitative a concordanţei dintre marfă şi modelul convenit, pe cînd vînzarea pe încercate se perfectează abia ulterior probei pe care o face cumpărătorul, în vederea confirmării agrementului său. Se poate spune că într-o asemenea operaţiune de comerţ exterior cumpărătorul îşi dă consimţămîntul în etape succesive. El nu înţelege să se oblige contractual fără a se edifica în prealabil, cît mai complet, asupra valorii reale a mărfii. Voinţa sa de a dobîndi produsul se concretizează în momentul cînd, pe baza încercării satisfăcătoare, îl agreează.

Deosebirea semnalată implică o serie de consecinţe, care prezintă importanţă în raporturile de comerţ exterior, mai ales sub aspectul dobîndirii dreptului de proprietate asupra bunului ce formează obiectul contractului.

În vînzarea pe încercate, transferul acestui drept de la furnizor la beneficiar este afectat — la fel cu contractul respectiv — de condiţia suspensivă a agrementului pe care urmează să-l dea dobînditorul. Pînă la data cînd se efectuează încercarea (etapă în care condiţia este pendentă) vînzătorul rămîne proprietar al bunului. Ca atare, dacă marfa piere dintr-o cauză fortuită în intervalul de timp care curge pînă la data fixată pentru încercare, riscurile corespunzătoare le suportă vînzătorul (art. 1013 din Codul civil). Într-o asemenea situaţie, contractul nici nu se mai formează deoarece a dispărut obiectul ce urma să fie vîndut.

Dacă încercarea se soldează cu un rezultat favorabil, iar contractul se perfectează, condiţia suspensivă s-a împlinit. Ea produce efecte retroactive, în sensul că vînzarea se consideră încheiată încă de la data acordului iniţial al părţilor de a perfecta acest contract. Totuşi, retroactivitatea nu acţionează total. Ea nu are influenţă asupra riscurilor, acestea trecînd în sarcina cumpărătorului numai de la data cînd marfa a fost agreată.

În orice caz, cumpărătorul poate să ceară în mod legitim ca marfa să-i fie pusă la dispoziţie în vederea încercării, chiar dacă între timp vînzătorul a fost declarat (potrivit legislaţiilor din statele care admit o asemenea procedură concursuală în favoarea creditorilor) în stare de faliment.

Desigur că dacă încercarea mărfii nu satisface pe cumpărător, vînzarea nu se perfectează, deoarece condiţia suspensivă a căzut. Într-un atare caz, se consideră că nu a existat nici un acord între părţi în vederea vînzării unui bun.

Spre deosebire de cele arătate referitor la vînzarea pe încercate, regimul transmiterii proprietăţii de la furnizor la cumpărător este mult mai simplu în vînzarea care are loc pe baza unor mostre de referinţă. De astă dată dreptul de proprietate se transferă în conformitate cu clauzele uzuale în această materie. Dacă părţile au omis să-şi precizeze voinţa, cumpărătorul devine proprietar potrivit legii locului unde se găsesc situate mărfurile la data încheierii contractului de vînzare comercială internaţională.

dr. O. CĂPĂŢÎNĂ

transport

Transporturile feroviare în portul Constanţa

Arbitrajul de Stat Central are adesea de soluţionat litigii (ex. dosarul nr. 1762/1978 al Arbitrajului de Stat Central), prin care se solicită penalităţi şi daune, fie din partea căii ferate pentru imobilizarea vagoanelor în portul Constanţa, fie de către beneficiarii de transport pentru avarierea mărfurilor pînă la încărcarea în vapoare.

Realizarea volumului de transport nu depinde numai de parcul activ al vagoanelor (numărul de vagoane în exploatare), ci şi de modul de utilizare al acestora.

De aceea, îmbunătăţirea gradului de utilizare a capacităţii de încărcare a vagoanelor de marfă, alături de reducerea rulajului, reprezintă un indicator tehnico-economic de a cărei realizare depinde în mare măsură efectuarea în bune condiţii a planului de transport.

Din acest punct de vedere în transportul feroviar mai dăinuiesc unele deficienţe, atît din partea căii ferate, cît şi a beneficiarilor de transporturi. Astfel o mare pagubă produce economiei naţionale imobilizarea unui număr însemnat de vagoane. Pentru remedierea acestei deficienţe MTTc. a luat o serie de măsuri, printre care de o deosebită importanţă este introducerea la calea ferată a calculului electronic pentru optimizarea proceselor de exploatare în vederea utilizării mai raţionale, mai economicoase a locomotivelor şi vagoanelor.

Imobilizările cele mai mari se produc la combinatele siderurgice şi în porturi. Acestea în loc să descarce vagoanele imediat ce au sosit, le menţin încărcate pînă în momentul cînd se pot descărca direct în cuptoare la combinate sau în vapoare în porturi. De asemenea, în porturi, vagoanele goale aşteaptă pînă la venirea vapoarelor, în cazul întîrzierii sosirii acestora, pentru a fi încărcate direct din vapoare.

Prin Ordinul Ministerului Transporturilor nr. 257/25.XI.1969, s-au hotărît unele măsuri pentru îmbunătăţirea deservirii traficului de import, export şi tranzit şi coordonarea activităţii în porturile maritime şi fluviale. S-au înfiinţat comisii de coordonare a activităţii în porturile : Constanţa, Galaţi, Brăila, Cernavodă, Oltenita, Giurgiu, Turnu Măgurele, Turnu Severin şi Orşova, în scopul deservirii traficului prin aceste porturi şi pentru coordonarea activităţii unităţilor care concură la realizarea acestui trafic.

Printre alte sarcini aceste comisii aprobă expedierea mărfurilor din ţară spre porturi, pe baza cererilor întreprinderilor de comerţ exterior, în funcţie de spaţiile de depozitare şi de sosirea navelor în porturi, comunicînd zilnic acestora mărfurile acceptate sau neacceptate la expediere.

În cazurile cînd survin modificări în ceea ce priveşte contractele de transport, data sosirii navelor sau alte situaţii neprevăzute, în vederea evitării blocării spaţiilor de depozitare în porturi şi a imobilizării vagoanelor, hotărăşte sistarea temporară pentru maximum 5 zile a încărcării vagoanelor cu mărfuri la export, spre porturi, comunicînd măsurile luate la MTTc — Direcţia de resort, care va ordona sistarea transportului către staţiile de cale ferată şi va informa întreprinderile de comerţ exterior.

Recent s-au luat unele măsuri pentru asigurarea derulării ritmice şi operative a mărfurilor de comerţ exterior prin porturile maritime româneşti prin dispoziţii superioare, iar prin Decretul nr. 261/15 iulie 1978 publicat în B. Of. nr. 65/17 iulie 1978, s-a înfiinţat Regionala de cale ferată Constanţa şi Direcţia de C. F. port Constanţa, tocmai pentru îmbunătăţirea transporturilor feroviare în acest port.

De asemenea, prin Decretul nr. 293/5 august 1978, s-a înfiinţat Agenţia de exploatare portuară pentru produse din lemn şi materiale de construcţie, în cadrul Întreprinderii de comerţ exterior „Exportlemn", din subordinea Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii.

Agenţia are ca obiect de activitate încărcarea-descărcarea navelor şi vagoanelor cu produse din lemn, ciment

și alte materiale de construcții, precum și primirea și expedierea acestor produse conform destinațiilor de livrare prevăzute în contractele de livrare între furnizori și beneficiari. De celelalte mărfuri se va ocupa — în conformitate cu prevederile art. 7 din acest decret — în continuare I.E.P. Constanța. (Întreprinderea de exploatare portuară).

În încheiere, reamintim că Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au încheiat la 19 august 1977 un acord privind măsurile și răspunderile pentru transportul cimentului ambalat în saci de hîrtie în vagoane tip FADS acoperite cu prelate pentru livrările la export VIA MARE.

În dosarul Arbitrajului de Stat Central, mai sus-menționat, procesele verbale prin care se constata alterarea unei cantități de ciment și necorespunderea lui pentru export, au fost încheiate după circa una lună și jumătate de la sosirea vagoanelor în port și anume în momentul în care au intrat la frontul navei în dană. Sînt situații cînd vagoanele sosite în port așteaptă și mai mult pînă se iau în primire.

Cum aceste situații sînt numeroase și calea ferată răspunde pentru diferența între valorificarea mărfurilor la extern și cele obținute la intern, este necesar ca MTTc să modifice prevederile din Instrucția nr. 153/1965, în sensul ca în portul Constanța liniile de port să se considere linii industriale și astfel vagoanele să fie luate în primire odată cu sosirea trenurilor în port, nu la punerea lor la „front" (frontul navei în dană).

Lucian THEODORU

Jurisdicții

Desființarea hotărîrilor comisiei de judecată

1) Prin Decizia nr. 173 din 1.XI.1976, conducerea unei unități socialiste a dispus retrogradarea în funcție a lui M.F., vînzător, pentru săvîrșirea unor abateri disciplinare.

Comisia de judecată din unitate a respins, pe fond, contestația formulată de acesta, prin hotărîrea nr. 21 din 13 decembrie 1976.

Împotriva acestei hotărîri a formulat plîngere unitatea pîrîtă prin care a solicitat anularea hotărîrii ca fiind dată cu încălcarea regulilor de competență, întrucît, în speță, soluționarea contestației formulate era de atributul organului colectiv din unitate.

Prin sentința civilă nr. 980 din 15 martie 1977, Judecătoria Sibiu a admis plîngerea formulată, a anulat hotărîrea nr. 21 din 13 decembrie 1976 a Comisiei de judecată și a dispus trimiterea cauzei Consiliului oamenilor muncii din unitate, spre competentă soluționare a contestației.

2) Conducerea B.A.T.M.A. nr. 32 — Sibiu a dispus retragerea unei gradații pe timp de una lună lui A.C., pentru săvîrșirea unor abateri disciplinare. Împotriva deciziei de aplicare a sancțiunii, A.C. a formulat contestație la Comisia de judecată din cadrul IJLF-Sibiu care, prin hotărîrea nr. 39 din 16.02.1976, soluționînd în fond litigiul, a admis contestația, a anulat sancțiunea aplicată și a dispus restituirea de către pîrîtă a sumelor reținute din retribuția contestatarului în contul sancțiunii aplicate.

Împotriva acestei hotărîri, Comitetul sindicatului din cadrul B.A.T.M.A. nr. 32 — Sibiu a formulat cererea de reexaminare, solicitînd anularea hotărîrii ca fiind dată cu încălcarea regulilor de competență, în speță fiind vorba despre soluționarea unei contestații formulate împotriva unei sancțiuni disciplinare. Prin hotărîrea nr. 39/A/16.III.1976, Comisia de judecată a admis cererea de reexaminare formulată potrivit art. 43 din Legea nr. 59/1968, a anulat hotărîrea nr. 39 din 16.02.1976 și a dispus trimiterea dosarului — spre competentă soluționare — M.A.I.A. — D.G.A.T. — București.

Din spețele redate mai sus rezultă că în practică nu există un punct de vedere unitar în ce privește calea procesuală de reformare a hotărîrii unei comisii de judecată prin care aceasta în mod nelegal a soluționat un litigiu ce era de competența organului de conducere colectivă sau a organului ierarhic superior, după caz, potrivit legii. Astfel, prima speță reliefează că această cale procesuală ar fi aceea a plîngerii la judecătorie, în timp ce a doua speță scoate în evidență că reformarea hotărîrii nu s-ar putea face decît printr-o cerere de reexaminare formulată de Comitetul sindicatului din unitate, potrivit art. 43 al. 1 din Legea nr. 59/1968.

Nefiind admisibil ca reformarea unor astfel de hotărîri să se facă decît prin căile legale, vom încerca, în cele ce urmează, să ne exprimăm punctul de vedere cu privire la calea ce trebuie urmată în asemenea situații. Aceasta cu atît mai mult cu cît, abordînd problema reexaminării hotărîrilor comisiei de judecată (vezi : Pavel Perju, „Hotărîrile comisiei de judecată și căile de atac", în „R.R.D." nr. 6/1969, pag. 69—70 și Iuliu Benedek, „În legătură cu reexaminarea hotărîrilor pronunțate de comisiile de judecată în litigiile de muncă". în „R.R.D." nr. 10/1971, pag. 105—108) literatura juridică nu a examinat în mod expres problema pe care ne-am propus să o tratăm.

Potrivit art. 41 litera „b" din Legea nr. 59/1968, se poate face plîngere împotriva hotărîrii comisiei de judecată în cazurile în care obiectul litigiului are o valoare mai mare de 1 000 lei sau este neevaluabil în bani, iar potrivit art. 43 al. 1 din aceeași Lege, hotărîrea comisiei de judecată poate fi desființată pe calea reexaminării, la cererea comitetului sindicatului sau a comisiei de revizie, după caz, dacă valoarea litigiului nu depășește 1 000 lei.

Este riguros exact că sancțiunile disciplinare prezintă, în raport de efectele produse, un caracter nepatrimonial (avertismentul și mustrarea, prevăzute de art. 100 literele „a" și „b" din Codul muncii), precum și caracter patrimonial (restul de sancțiuni disciplinare prevăzute de art. 100 Codul muncii). Sub acest aspect, este de observat că ambele sancțiuni disciplinare ce au fost contestate în cele două litigii redate la începutul lucrării, au un caracter patrimonial și că valoarea lor era, în orice caz, sub 1 000 lei.

Opinăm însă că nu se poate pune semnul egalității între calificarea unei sancțiuni ca avînd caracter „patrimonial" și un litigiu „evaluabil în bani". Nu în toate cazurile sancțiunile disciplinare cu caracter patrimonial fiind de natură a genera un litigiu **stricto sensu**, evaluabil în bani. Astfel, obiectul oricărei contestații împotriva unei sancțiuni disciplinare îl constituie — chiar dacă sancțiunea are un caracter patrimonial — legalitatea și temeinicia aplicării sancțiunii aplicate, iar nu și acordarea despăgubirilor care nu au fost solicitate în mod expres de către petenți. Numai în situația în care, prin contestațiile formulate s-au cerut și despăgubiri ar putea fi pusă în discuție problema dacă litigiul are sau nu un caracter evaluabil în bani atîta vreme cît, la cererea părții interesate, comisia de judecată a soluționat și cererea de despăgubiri echivalente cu contravaloarea retribuției reținute în contul sancțiunii aplicate. Întrucît însă cererea de despăgubiri este numai o cerere accesorie, iar nu o cerere independentă, ce ar putea fi formulată împotriva unității, la comisia de judecată, nu am putea admite ca natura litigiului principal care vizează numai legalitatea și temeinicia aplicării sancțiunii disciplinare să fie schimbată de natura cererii accesorii, de despăgubiri (în legătură cu calea procesuală de realizare a dreptului la despăgubiri, a se vedea : Al. I. Oproiu, „Calea procesuală de realizare a dreptului la despăgubiri a salariatului ca urmare a anulării sancțiunii disciplinare", în „R.R D." nr. 7/1973, pag. 118—120, și V. Buia, „Organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat", Ed. științifică, București, 1975, pag. 245). Aceasta cu atît mai

mult cu cît, cererea accesorie se soluționează numai la cererea celui interesat, ea neputînd fi soluționată din oficiu de către comisia de judecată. Or, ar însemna ca litigiul să fie calificat ca fiind evaluabil în bani chiar dacă partea interesată nu a formulat și o cerere de despăgubiri, accesorie celei principale, de anulare a sancțiunii disciplinare aplicate, ceea ce ar fi inadmisibil. Pe de altă parte, s-ar ajunge la soluții diferențiate, după cum litigiul ar fi sau nu socotit ca fiind evaluabil în bani, în caz afirmativ fiind posibil să se reformeze hotărîrea pe calea de atac extraordinară a cererii de reexaminare, iar în cazul invers, cînd litigiul nu este evaluabil în bani, pe calea ordinară de atac a plîngerii la judecătorie, ceea ce, de asemenea, nu ar fi acceptabil.

În consecință, credem că art. 43 alin. 1 din Legea nr. 59/1968 trebuie interpretat în sensul că pot fi reexaminate, la cererea comitetului sindicatului sau, după caz, a comisiei de revizie, hotărîrile comisiei de judecată pronunțate în litigii evaluabile în bani care sînt de competența comisiei de judecată și numai în această măsură, cum ar fi, de exemplu, o cerere de despăgubiri independentă, în valoare de pînă la 1 000 lei, iar nu și în cazul în care soluționarea litigiului ar fi de competența organului ierarhic superior sau, după caz, a organului colectiv de conducere, potrivit legii. În acest din urmă caz, soluționîndu-se o problemă de competență care nu poate fi oricum, evaluată în bani, litigiul de muncă rămîne, în opinia noastră, totdeauna neevaluabil în bani, iar hotărîrea nelegală prin care se soluționează o astfel de contestație poate fi desființată pe calea de atac a plîngerii la judecătorie, potrivit art. 41 litera „b" din Legea nr. 59/1963.

În acest sens, este și Decizia de îndrumare nr. 3/1976 a Plenului Tribunalului Suprem, pct. 4 prin care s-a statuat în sensul că : „...judecătoria sesizată cu **plîngerea** împotriva hotărîrii date de comisie constatînd că soluționarea litigiului **este de competența organului administrativ ierarhic superior sau a organului de conducere colectivă**, urmează să desființeze hotărîrea atacată și să-și decline competența în favoarea organelor menționate". Instanța supremă nu a avut deci în vedere și calea cererii de reexaminare, prevăzută de art. 43 al. 1 din Legea nr. 59/1968, ci numai pe aceea a **plîngerii la judecătorie.**

Cunoașterea căii legale de desființare a unei hotărîri nelegale de felul celei expuse mai sus, este de natură a asigura unităților socialiste intrarea rapidă în legalitate și de a reda organelor de jurisdicție a muncii (organele ierarhic superioare și celor de conducere colectivă) competența de soluționare a unor contestații care, dintr-o eroare a comisiei de judecată, le-a fost sustrasă, prin încălcarea legii.

Apreciem că aspectul învederat mai sus poate fi avut în vedere odată cu organizarea, prin lege, a consiliilor de judecată muncitorească din întreprinderi și alte unități economice și a consiliilor de judecată ale oamenilor muncii din cooperativele agricole de producție, din instituții și de pe lîngă consiliile populare, potrivit Hotărîrii Conferinței Naționale a P.C.R. din 7—9 decembrie 1977, cu privire la perfecționarea conducerii tuturor sectoarelor de activitate, a legislației Republicii Socialiste România, a activității organelor de justiție și ale Ministerului de Interne, precum și noi măsuri privind dezvoltarea democrației socialiste. Credem, deci, că în acest act normativ și-ar avea locul, o definire, prin lege, a noțiunii de litigiu evaluabil în bani, în raport de care urmează a se stabili competența de soluționare cît și modul de exercitare a diferitelor căi de atac.

GHEORGHE BRÂNDUȘEA

practică arbitrală

Transporturile auto. Precizări

În cadrul contractului de transport al mărfurilor cu mijloace auto, unității beneficiare îi revine obligația de a achita în termen legal contravaloarea taxelor de transport. Întîrzierea în plata acestor taxe sau refuzul nejustificat de a le achita este sancționat și prin aplicarea penalităților prevăzute de art. 1 lit. g și h din H.C.M. nr. 306/1970.

Întrucît forma contractului de transport la care ne referim prezintă, uneori, particularități față de forma contractului de transport în genere, nu este lipsită de interes cunoașterea unor soluții ale practicii arbitrale în situația cînd între părți nu există contract economic de transport încheiat potrivit prevederilor H.C.M. nr. 425/1975.

Precum este cunoscut, normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto, aprobate prin hotărîrea citată, prevăd posibilitatea de a se efectua și transporturi în afara contractului.

Astfel, cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2676/1978, „transporturile în afară de contract se solicită de expeditori numai prin comenzi individuale, prezentate în scris prin scrisori de transport tip și se satisfac de cărăuș la posibilitate, acordîndu-se prioritate transporturilor destinate exportului, celor de vietăți, de mărfuri perisabile și de mărfuri agroalimentare și de larg consum în rețeaua comercială.

Fiecare scrisoare de transport în parte, emisă la cererea beneficiarilor, cerere consemnată în chenarul 4 al imprimatului, conținînd toate elementele esențiale ale executării transportului constituie contract economic de transport în sensul prevederilor art. 3 alin. 3 din Legea nr. 71/1969 a contractelor economice, cu consecințele prevăzute de H.C.M. nr 1381/1974 pentru cărăuș și H.C.M. nr. 306/1970 pentru beneficiar, în cazul neexecutării obligațiilor asumate.

În speță, nu rezultă însă că la baza executării prestațiilor ce formează obiectul litigiului au stat scrisori de transport, ci numai că transporturile au fost însoțite de foi de parcurs care reprezintă documente privind circulația mijloacelor auto și de bonuri de transport ce sînt documente de confirmare a unei curse sau a activității globale a mijlocului auto pe zi sau schimb".

Rezultă deci, că foile de parcurs și bonurile de transport nu suplinesc lipsa scrisorilor de transport și ca atare, pentru prestațiile efectuate pe baza acestor documente nu se pot acorda penalități aferente neachitării la termen a taxelor de transport. Numai scrisorile de transport, prin elementele pe care le cuprind, reprezintă contracte economice încheiate potrivit art. 3 din legea citată. Nerespectarea formei scrise a contractului prevăzută de acest text legal este sancționată, printre altele, prin neacordarea penalităților aferente întîrzierii în plata taxelor de transport sau refuzului nejustificat de a le achita.

S-a pus, de asemenea, problema dacă în legătură cu asemenea prestații executate pe bază de scrisori de transport, se datorează penalități aferente achitării cu întîrziere a taxelor pentru depășirea timpului de utilizare a mijloacelor de transport.

Răspunsul care s-a dat prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2655/1978 a fost negativ, pe considerentul că taxele pentru depășirea timpului de utilizare a mijloacelor de transport reprezintă costul folosirii acestor mijloace peste timpul avut în vedere la încheierea contractului și, ca atare, nu le sînt aplicabile dispozițiile art. 1 lit. g și h din H.C.M. nr. 306/1970.

H. MATEI

Întrebări și răspunsuri

● **BONCAN ALEXANDREA — Cluj-Napoca** întreabă dacă organele C.F.I. din cadrul organului ierarhic superior au atribuții de verificare a activității oficiilor juridice din unitățile subordonate sub aspectul conținutului actelor pe care le întocmesc (cereri de chemare în judecată, acțiuni arbitrale).

Organele de control financiar intern verifică obiectivele prevăzute în anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 1047/1970. Printre aceste obiective nu figurează în mod direct și nemijlocit verificarea activității oficiilor juridice în ce privește conținutul actelor întocmite. În situația în care organele C.F.I., în îndeplinirea atribuțiilor lor, sînt nevoite a cerceta în mod incidental, și documentele emanate de la oficiul juridic impunîndu-se și o apreciere asupra conținutului acestora, ele au obligația de a solicita sprijinul specialiștilor, prin conducerea organizației verificatoare sau a celei verificate, după caz. În acest sens Normele metodologice ale Ministerului Finanțelor nr. 63010 din 22 iulie 1970 pct. 10.

● **SIMION PETRE — București, administrator,** al unei asociații de locatari dintr-o clădire cu 50 apartamente și 160 persoane care locuiesc în imobil, întreabă: care sînt considerați membri ai asociației, ce indemnizație i se cuvine, și la ce cheltuieli nu contribuie persoanele plecate mai mult de 30 de zile.

Răspundem pe scurt celor de mai sus, arătînd însă că toate aceste aspecte și-au găsit rezolvarea în lucrarea „Administrarea imobilelor".

1. Sînt membri ai asociației locatarilor: titularii contractelor de închiriere; persoanele fizice care locuiesc în apartamentele ce le aparțin în proprietate personală, iar în caz de proprietate comună a membrilor unei familii, unul dintre proprietari desemnat de aceștia; persoanele juridice care își au sediul ori desfășoară activitate în suprafețe locative deținute cu orice titlu în clădirea în care sînt și locuințe.

2. Limita maximă a indemnizației sau retribuției dv. este de 440 lei lunar, dacă asociația are pînă la 100 membri și 645 dacă are între 101 și 300 membri. Puteți stabili numărul membrilor utilizînd criteriile arătate mai sus la pct. 1.

3. Persoanele care lipsesc din imobil, una sau mai multe luni, și dacă au anunțat în scris despre aceasta comitetul asociației, nu participă în lunile respective la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, consumului energiei electrice necesare funcționării crematoriului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere și vidanjării.

● **I. ROTĂRESCU — București** întreabă dacă întîrzierea plății produselor de către beneficiar în cazul livrărilor efectuate înainte de termenul stipulat în contract dă dreptul furnizorului de a pretinde și încasa penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970.

Beneficiarul nu datorează penalități și nici nu este obligat a face plata prețului produselor livrate cu anticipație, dacă nu și-a dat acordul asupra furnizării lor înainte de termenul contractual. El are însă obligația de a păstra produsele în custodie pînă la scadența termenului de livrare prevăzut în contract.

● **VASILE VÎRNAV — Slobozia** solicită lămuriri cu privire la efectele pe care le produce un contract încheiat pentru livrarea de produse care se planifică prin repartiții, înainte ca repartiția să fi fost emisă.

Caracterul economic pentru livrarea produselor supuse actelor de planificare prin repartiții, încheiat de părți fără a fi în posesia repartiției este nul. Prin urmare, el nu produce efecte juridice, părțile neavînd drepturi și obligații reciproce.

Emiterea ulterioară a repartiției are drept consecință validarea contractului, astfel că efectele nulității sînt înlăturate. În cazul în care este necesar, părțile trebuie să adapteze contractul pentru a-l pune în concordanță cu prevederile obligatorii ale repartiției.

● **VICTOR POPESCU — contabil șef, București,** întreabă dacă livrările efectuate eșalonat în timp în baza unei comenzi, pot fi asimilate livrărilor contractuale și dacă eventuala întîrziere a plății produselor livrate atrage aplicarea de penalități.

Organele arbitrale au considerat că în ce privește produsele livrate îndată după primirea comenzii, raportul contractual este considerat stabilit în conformitate cu legea și ca atare pentru neplata contravalorii lor se datorează penalități. Livrărilor efectuate eșalonat în timp nu li s-a recunoscut caracter contractual. Citățm în acest sens hotărîrea Arbitrajului de stat interjudețean Craiova nr. 2480/1978.

C. J.

● **PAUL COMAN, București —** Prevederile anexei 2 la H.C.M. nr. 69/1975, la care vă referiți, nu soluționează problema retribuirii prevăzute pentru pensionarii de invaliditate care se reîncadrează în muncă sau, cum este cazul relatat de dv., revin la funcția deținută anterior invalidității.

Singura prevedere legală care se ocupă de reîncadrarea pensionarilor, din punctul de vedere al retribuirii ce li se poate stabili, este aceea a art. 200 alin. (2 și 3). După o perioadă de 30—90 de zile de la reîncadrarea pensionarului la nivelul de bază, poate să i se acorde, pe baza verificării calităților și aptitudinilor profesionale, un număr de gradații. Trebuie să se țină seama de vechimea în specialitate și de necesitatea asigurării unei cît mai juste corelări cu retribuțiile celorlalte persoane din unitate, care dețin aceleași funcții.

● **DUMITRU DANDOȘ, comuna Baloteşti, Ilfov —** Legislația în vigoare nu prevede anularea contribuției datorate de personalul muncitor în vîrstă de peste 25 de ani, care nu are copii, în situațiile menționate de dv.

● **ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ, Orșova —** În scopul întăririi autorității și răspunderii maiștrilor, prin art. 13 lit. c din Legea nr. 6/1977 s-a prevăzut dreptul acestora de a aplica sancțiuni disciplinare, inclusiv retragerea unei trepte din retribuire pe o durată de pînă la trei luni. Legea nr. 1/1970, cu mult anterioară Legii nr. 6/1977, a limitat competența organelor care pot emite sancțiuni disciplinare, astfel că numai în cazul maiștrilor s-a admis derogarea la care vă referiți.

● **IOAN ALEXANDRU FILLOTI, Ploiești —** În ipoteza în care, în anul 1960, ați beneficiat de derogarea prevăzută de H.C.M. 1053/1960, pentru ocuparea unei funcții pentru care era prevăzută cerința studiilor superioare, iar de la acea dată ați ocupat în continuare aceeași funcție sau alta echivalentă, art. 68 din Legea nr. 12/1971 prevede posibilitatea menținerii dv. în funcție. Funcția de economist principal este echivalentă cu funcția de revizor contabil (cu studii superioare).

Potrivit Legii nr. 3/1977 se ia în considerare, la stabilirea pensiei, retribuția tarifară de încadrare lunară medie avută de personalul muncitor în perioada a 60 luni din ultimii 10 ani de activitate.

● **NICOLAE VOICU, Brașov —** Legea nr. 12/1971, la art. 63, se referă la posibilitatea reducerii vechimii minime în specialitate cu doi ani, în cazul promovării într-o funcție de conducere (pînă la nivelul șefilor de servicii sau al șefilor de secții inclusiv). Cei care au beneficiat de o asemenea reducere la încadrarea în funcția de șef birou, nu pot solicita luarea în considerare a deciziei de reducere, date la timpul sau pentru funcția sus-menționată, atunci cînd se pune problema unei noi promovări.

● **MIHAI RUȘETEL, București —** Din scrisoarea dv. rezultă că la 25 aprilie 1978 a fost înregistrată în buletinul dv. de identitate mențiunea schimbării domiciliului de la Tg. Jiu la București. În această situație, la 10 ianuarie 1979, cînd v-ați mutat cu

serviciul de la Turceni la Bucureşti, apare că mutarea s-a făcut în localitatea unde domiciliaţi, astfel că nu puteţi beneficia de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974.

● **MARIA MARCOVICI, comuna Urziceni, Satu Mare** — La 1 noiembrie 1976 aţi fost încadrată cu retribuţia tarifară corespunzătoare primului an de activitate. La 1 noiembrie 1977 aţi beneficiat de retribuţia prevăzută pentru al doilea an de activitate, astfel că la 1 noiembrie 1978 trebuia să fiţi reîncadrată la nivelul de bază. Conform art. 176 din Codul muncii şi a art. 203 din Legea nr. 57/1974 puteţi solicita retroactiv plata diferenţei din retribuţia pe o lună.

Retribuirea se stabileşte în raport de grupa de ramură a unităţii şi nu în raport de specialitatea studiilor absolvite.

● **SPITALUL MUNICIPAL, Dej** — Concediul acordat mamei pentru îngrijirea copilului bolnav, în condiţiile prevăzute de art. 17 din H.C.M. 880/1965, cu o durată de peste 7 zile, întrerupe concediul de odihnă. Atunci cînd concediul de 7 zile este acordat în continuare (întîi 3 zile şi, **în continuare,** 4 zile) se consideră că este îndeplinită condiţia prevăzută de lege.

Întreruperea concediului de odihnă în cazul incapacităţii temporare de muncă este prevăzută de art. 13, alin. 2, din Legea nr. 20/1967.

● **MIŞU COSTIN, Bîrlad** — În reglementarea stabilită pînă la 1 ianuarie 1979 era posibil ca unui lucrător de la Oficiul juridic să i se stabilească, pe lîngă sarcinile proprii, şi indicatori care decurg din planul unităţii.

După modificarea Legii nr. 57/1974 prin Legea nr. 4/1978, alin. 3 al art. 41 se referă la personalul de execuţie din compartimentele funcţionale, inclusiv cel juridic. Acordarea retribuţiei tarifare acestor persoane este condiţionată — exclusiv — de realizarea sarcinilor proprii de muncă, corespunzător funcţiei îndeplinite.

● **IONEL GOGOZAN, Mediaş** — Nu puteţi beneficia de prevederile art. 35 lit. c, din Legea nr. 57/1974, deoarece n-aţi absolvit învăţămîntul superior în specialitatea funcţiilor deţinute. Perioada cît aţi fost muncitor s-ar fi luat în considerare dacă aţi fi absolvit învăţămîntul superior tehnic şi nu economic. Vi se aplică, însă, prevederile art. 35, lit. b, potrivit cărora puteţi fi încadrat la nivelul de bază sau cu o retribuţie tarifară care să vă asigure o clasă în plus faţă de cea avută în cazul în care retribuţia tarifară pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu cea avută.

● **V. BREZEANU, Tîrgovişte** — Problema ridicată de dv. este soluţionată în alin. 6 al art. 44 din Legea nr. 57/1974 nemodificată, potrivit căruia totalitatea sumelor acordate peste retribuţia tarifară de încadrare corespunzătoare timpului lucrat în cursul unui an calendaristic, împreună cu premiul anual — gratificaţia — şi cu premiile plătite în cursul anului pentru realizări deosebite, conform art. 59 şi 60 din legea sus-menţionată (în vigoare pînă la 1 ianuarie 1979), nu va fi mai mare de trei retribuţii tarifare lunare de încadrare.

Alin. 3 al art. 44 se referă expres la adaosul ce se acordă pentru depăşirea sarcinilor ce decurg din planul unităţii şi care se include în calculul sus-menţionat.

● **SOFIA BENNING, Carei** — Prevederile legale în vigoare nu dau posibilitatea conducerii unităţii de a efectua reţineri din retribuţia personalului în alte situaţii decît cele expres prevăzute de lege. Sînteţi îndreptăţită, în conformitate cu art. 208 al. 1 din Legea nr. 57/1974 şi a art. 176 din Codul muncii să vă adresaţi Comisiei de judecată din unitate, solicitînd anularea reţinerii.

● **GHEORGHE FLAMAROPOL, Carei** — Funcţia de „calculator" a făcut parte din categoria personalului administrativ. Potrivit Legii nr. 57/1974 denumirea funcţiei a fost modificată. În Legea nr. 12/1971, la poziţia 80, este prevăzută însă vechea denumire. Pentru a preciza răspunsul la întrebarea dv. este necesar să ne daţi mai multe detalii cu privire la încadrarea persoanei la care vă referiţi.

● **MARIN GAGIU, Balş** — Modul de stabilire şi de calcul a indemnizaţiei cuvenite personalului muncitor pentru concediul anual de odihnă este prevăzut expres în art. 17 din Legea nr. 25/1967. În această lege nu este prevăzută modalitatea calculului propus de dv. La stabilirea sumei cuvenită personalului se include deci şi venitul rezultat din prestarea muncii peste programul de 8 ore, precum şi sporurile pentru conducerea formaţiei de lucru, pentru vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate şi sporul la retribuţiile acordate pentru munca în condiţii deosebite.

● **THEODOR LĂZĂREANU.** Conform art. 168 din Codul muncii (alin. 2) termenul de emitere a deciziei de imputare este de cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoştinţă de producerea pagubei. Dacă competenţa de emitere a deciziei de imputare revine conducerii unităţii, atunci acest termen curge de la data cînd s-a înregistrat la unitatea păgubită hotărîrea definitivă a organului jurisdicţional de anulare a deciziei de imputaţie iniţială, ca fiind eronată. Termenul de trei ani prevăzut la acelaşi articol curge de la data producerii pagubei, respectiv de la data deciziei de anulare a deciziei iniţiale de imputare ca fiind eronată.

● **VIOREL PINTEA, Bîrlad** — Potrivit art. 68 din Codul muncii, persoana detaşată la o unitate din altă localitate are dreptul la plata cheltuielilor de transport şi de cazare, în condiţiile prevăzute de lege. Cazarea se poate face fie într-un spaţiu al unităţii, fie într-o locuinţă închiriată, fără să poată depăşi 10 lei pe noapte.

● **CONSTANTIN ŞTEFAN, Ploieşti** — Unităţile pot suporta cheltuielile de transport efectuate în cadrul localităţii de reşedinţă, numai pentru angajaţii care au sarcini de deplasare permanentă care se încadrează în prevederile Dispoziţiei Consiliului de Miniştri nr. 77/1960, a Hotărîrii Consiliului de Miniştri nr. 585/1969 (pct. 22 din anexă) şi Legii nr. 5 (art. 48 lit. k). (Buletinul Oficial nr. 56/1978).

● **T. CĂRUNTU (Iaşi)** se interesează de termenul în care poate fi introdusă împotriva antreprenorului general acţiunea pentru restituirea contravalorii lucrărilor de construcţii-montaj neexecutate.

Practica arbitrală a stabilit că dreptul la acţiune al unităţii beneficiare pentru restituirea sumelor corespunzătoare lucrărilor neexecutate se naşte pe data recepţiei definitive, dată pînă la care antreprenorul are obligaţia de a completa şi executa toate lucrările. De la această dată începe să curgă termenul de prescripţie de 18 luni prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

● **C. BITOLEANU (Bistriţa)** întreabă dacă organul care exercită controlul tehnic de calitate într-o întreprindere răspunde şi de aspectul cantitativ al livrărilor care se efectuează în executarea obligaţiilor asumate prin contracte economice.

Răspunsul este negativ, cu excepţia cazului în care aspectul cantitativ este indisolubil legat de cel calitativ, iar organul menţionat a avut atribuţii de control care au implicat examinarea ambelor laturi ale executării.

● **R. AXINTE (Sibiu)** se interesează de condiţiile în care unităţile de exploatare a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare sînt îndreptăţite să încaseze taxele fixe pentru prestaţiile de apărare contra inundaţiilor şi combaterea eroziunii solului.

Potrivit Legii nr. 7/1974, unităţile menţionate răspund de efectuarea acestor prestaţii, ele fiind îndreptăţite să obţină contravaloarea prestaţiilor în raport cu tarifele în vigoare. Tarifele sînt anuale şi fixe, necondiţionate de faptul că în anumite perioade s-au efectuat sau nu prestaţii.

Aceste prestaţii nu se execută cu regularitate, ci în raport cu necesităţile determinate de factorii naturali.

H. M.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC

— BORZEŞTI —

Municipiul Gh. Gheorghiu Dej

Str. Ştefan Gheorghiu nr. 16

Jud. BACĂU

telefon: 14280 telex: 21517

EXECUTĂ PE BAZĂ DE COMANDĂ:

- *Rebobinări motoare electrice cu rotorul in scurtcircuit sau bobinat 1 kW — 50 kW;*
- *Rebobinări transformatori de mică putere;*
- *Rebobinări convertizori sudură;*
- *Zincare piese cu gabarit maxim 2500 x 350 x 300 mm*
- *Cadmiere piese cu gabarit maxim 800 x 350 x 3000 mm*

ÎNTREPRINDEREA DE TRANSPORT BUCUREŞTI

Secția auto Ciclop

Bd. Magheru nr. 6-8

Sector I București

Telefon 162450

are în stoc disponibil şi vinde piese auto pentru autoturisme marca:

- *Renault 4,10,16*
- *Gordini*
- *Dacia 1100,1300*
- *Ford*
- *Opel*
- *Chevrolet*
- *Mercedes*
- *Volkswagen*
- *Skoda*
- *Moskvici*
- *Volga*
- *Varszawa*
- *Fiat 600,850,1100,1300, 1800, 2300, 124, 125*

Vă prezentăm

MOTOCOMPRESOARE
CU PERFORMANȚE SUPERIOARE
PRODUSE DE „TIMPURI NOI"

Întreprinderea „Timpuri Noi" din București este una din unitățile apreciate în țară și peste hotare pentru calitatea produselor fabricate.

Mare producătoare de motoare și compresoare, Întreprinderea „Timpuri Noi" are în nomenclatorul de fabricație următoarea gamă de produse :

- **motoare Diesel de 4, 12, 30 și 120 CP**
- **motoare cu scînteie de 9 și 18 CP**
- **electrocompresoare de la 0,26—10 mc**
- **electrocompresoare de 2,2 și 2,5 mc/min. pentru locomotive electrice și Diesel**
- **motocompresoare mobile de 4,7 și 9,5 mc/min.**
- **compresoare de la 0,26—10 mc/min.**
- **compresoare pentru locomotivele Diesel hidraulice de 700 și 1250 CP.**

Motocompresorul MC 5

Este un agregat mobil, complet echipat, destinat să producă aer comprimat, fiind solicitat cu precădere pentru diferite lucrări pe șantiere. Se prezintă într-o construcție compactă și robustă, cu gabarit redus. Are un motor Diesel model D 110 și un compresor de aer, montate pe un șasiu tubular construit din țevi care servesc și ca recipienți de aer. Șasiul este montat pe o suspensie tip bază de torsiune, pe două roți cu pneuri și un picior escamotabil. Legătura dintre motor și compresor se realizează prin intermediul unui cuplaj elastic cu ambreiaj hidraulic.

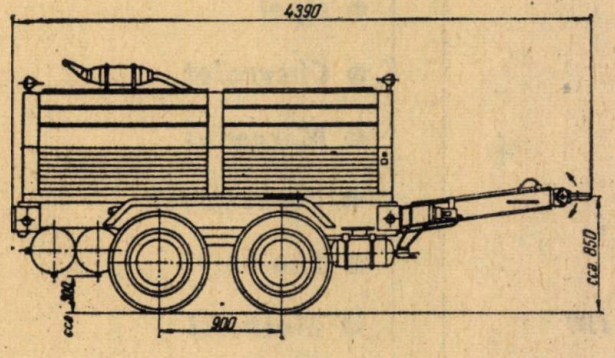

Motocompresoul MC 5 este complet capotat, avînd asigurată astfel o bună protecție împotriva intemperiilor. Agregatul este echipat cu următoarele dispozitive de comandă și automatizări

- **regulator de debit pneumatic**
- **dispozitive de cuplare automată a ambreiajului**
- **pornire automată a agregatului de la tabloul de bord**

PERFORMANȚE

Presiunea nominală	**7 da N/cmp ± 5%**
Turația nominală	**1500 rot/min ± 8%**
Debitul nominal redus la condițiile de aspirație	**5 mc/min ± 7%**
Presiunea maximă	**8 da N/cmp**
Domeniul de lucru al regulatorului	**4—7 da N/cmp**
Capacitatea rezervorului de aer	**185 litri**

Motocompresorul MC 10

Este destinat șantierelor de construcții civile, industriale, rutiere și navale, precum și instalațiilor petroliere sau altor diferite lucrări industriale.

Se compune dintr-un compresor antrenat (prin cuplare directă cu ambreiaj) de un motor termic. Ambele sînt montate rigid pe un șasiu tubular care constituie și rezervorul de combustibil. Întregul ansamblu este dotat cu un tren de rulare, instalații de frînare pentru mers și staționare, instalație de semnalizare. Este echipat cu dispozitive de comandă și control, cum sînt : regulatorul de debit pneumatic ; pornirea electrică a agregatului de la tabloul de bord și tabloul de bord pentru controlul principalilor parametri de funcționare a motorului și compresorului.

PERFORMANȚE

Presiunea nominală	**7 da N/cmp**
Debit nominal redus la condițiile de aspirație	**9,5 mc/min (570/mc/h)**
Presiunea maximă	**8 da N/cmp,**
Debitul de lucru al regulatorului	**4—7 da N/cmp**
Capacitatea rezervorului de aer	**170 litri**
Capacitatea rezervorului de combustibil	**180 litri**
Dimensiuni de gabarit	**3180×1762×2100 mm**

Informații suplimentare :
INTREPRINDEREA „TIMPURI NOI" —
BUCUREȘTI — Splaiul Unirii, nr. 165
Telefon 21 61 60, telex : 10 846

1979 FEB 27

MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA LEGĂTURILOR DE PRIETENIE ŞI COOPERARE ROMÂNO-BULGARE

Recenta vizită de prietenie în R.P. Bulgaria, efectuată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, la invitaţia tovarăşului Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, a prilejuit un nou şi rodnic dialog la nivel înalt, ale cărui rezultate au fost primite cu profundă satisfacţie de popoarele român şi bulgar, de opinia publică internaţională. Devenite tradiţionale, întîlnirile la nivel înalt dintre conducătorii de partid şi de stat din cele două ţări, convorbirile prieteneşti contribuie – după cum a arătat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în toastul rostit la dineul de la Voden – **„nu numai la dezvoltarea solidarităţii şi colaborării dintre partidele şi popoarele noastre, dar şi la impulsionarea conlucrării noastre pe plan internaţional pentru realizarea unei politici de destindere, de pace şi colaborare".**

În cursul convorbirilor a fost relevat cu satisfacţie faptul că prietenia şi colaborarea dintre cele două ţări şi partide se extinde şi se aprofundează continuu, pe baza principiilor marxism-leninismului şi solidarităţii internaţionaliste, respectării stricte a independenţei şi suveranităţii naţionale, deplinei egalităţi în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti. Au fost subliniate, de asemenea eforturile depuse de Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist Bulgar pentru dezvoltarea şi în viitor a relaţiilor multilaterale dintre cele două ţări, în spiritul Tratatului de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală din 1970 şi al Declaraţiei româno-bulgare, semnată la Sofia în 1977.

După cum se evidenţiază în Comunicatul privind vizita de prietenie, sarcinile fundamentale prevăzute în domeniul colaborării economice se îndeplinesc cu succes, fiind exprimată totodată convingerea că convorbirile purtate în cursul vizitei vor contribui la realizarea, în termenul prevăzut, a lucrărilor de construire în comun a Complexului hidrotehnic Turnu Măgurele – Nicopole, a Întreprinderii constructoare de maşini grele Giurgiu – Ruse şi a Complexului de olefine, la adîncirea în continuare a cooperării şi specializării în producţie, a schimburilor reciproce de mărfuri şi a colaborării tehnice şi ştiinţifice.

Un fapt elocvent pentru dinamica relaţiilor economice româno-bulgare îl constituie creşterea de peste două ori în actualul cincinal a schimburilor comerciale reciproce, comparativ cu perioada precedentă de cinci ani, apreciindu-se că coordonarea planurilor economice pe anii 1981–1985, care se află în curs de desfăşurare, va crea premisele pentru o importantă extindere pe mai departe a volumului relaţiilor economice bilaterale după anul 1980. Concomitent, în cadrul legăturilor economice româno-bulgare sporeşte permanent importanţa cooperării şi specializării în producţie, ponderea produselor realizate pe această cale reprezentînd un sfert din totalul schimburilor în perioada 1976–1980, cu perspective de creştere în viitor. Se lărgeşte, de asemenea, colaborarea în domeniul ştiinţei şi tehnicii, instituţii de specialitate româneşti şi bulgare conlucrînd în scopul soluţionării unor probleme de cercetare-dezvoltare în sectoare de activitate, cum sînt construcţiile de maşini, chimia, metalurgia, agricultura, economia forestieră ş.a.

Realizarea sarcinilor menţionate mai sus – se arată în Comunicat – corespunde pe deplin intereselor celor două ţări şi popoare, constituind în acelaşi timp un aport substanţial la realizarea Programului complex al C.A.E.R., la creşterea forţei şi influenţei socialismului, la cauza păcii, colaborării şi progresului social în lume.

În cursul convorbirilor dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Todor Jivkov au fost examinate şi unele probleme ale vieţii internaţionale, manifestîndu-se pregnant, odată în plus, preocuparea ţărilor noastre pentru asigurarea destinderii şi a păcii în lume. În acest cadru o atenţie deosebită a fost acordată problemelor dezarmării. Subliniind că prin Declaraţia de la Moscova a Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varşovia (noiembrie 1978) a fost exprimată voinţa comună a statelor participante de a adînci procesul destinderii şi a-l face ireversibil, cele două părţi au afirmat necesitatea asigurării în cel mai scurt timp a unei cotituri hotărîtoare în tratativele pentru încetarea cursei înarmărilor.

În cadrul dialogului la nivel înalt româno-bulgar s-a accentuat asupra necesităţii de a se aplica prevederile Actului final al Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa, ca un tot unitar, în scopul dezvoltării în continuare a colaborării, al asigurării unei adevărate securităţi pe continent, subliniindu-se în acest sens importanţa pregătirii corespunzătoare a reuniunii de la Madrid din 1980. S-a reafirmat hotărîrea partidelor şi guvernelor român şi bulgar de a dezvolta relaţii de bună vecinătate şi colaborare cu ţările balcanice, de a acţiona pentru transformarea Balcanilor într-o zonă trainică a păcii şi bunei vecinătăţi, a securităţii şi înţelegerii, ceea ce ar reprezenta o contribuţie directă de mare însemnătate la securitatea europeană, la conlucrarea paşnică internaţională. În acelaşi context, al preocupărilor pentru pace şi securitate, cele două părţi au apreciat contribuţia pozitivă a sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. şi şi-au exprimat sprijinul deplin faţă de convocarea Conferinţei mondiale pentru dezarmare cu participarea tuturor statelor, s-au pronunţat pentru încheierea unei înţelegeri internaţionale privind nerecurgerea la forţă în relaţiile dintre state.

Exprimîndu-şi solidaritatea cu popoarele care luptă împotriva imperialismului, colonialismului şi neocolonialismului, împotriva rasismului şi apartheidului, pentru independenţă naţională şi progres social, pentru respectarea strictă a dreptului fiecărui popor de a-şi hotărî singur destinele, fără nici un amestec din afară, cele două părţi s-au pronunţat pentru stabilirea unor relaţii internaţionale echitabile, a unei noi ordini economice, pentru asigurarea dreptului tuturor statelor de a dispune în mod suveran de bogăţiile lor naturale, pentru lichidarea discriminării în comerţul internaţional.

Expresie a dorinţei comune de a dezvolta în continuare relaţiile de prietenie şi colaborare dintre România şi Bulgaria, recenta întîlnire între conducătorii de partid şi de stat din cele două ţări, rezultatele fructuoase ale convorbirilor purtate cu acest prilej, primite cu satisfacţie de opinia publică românească, vor da, fără îndoială, noi impulsuri lărgirii şi adîncirii acestor relaţii în interesul atît al ambelor popoare cît şi al cauzei generale a socialismului şi a păcii în lume.

P. NICOLAE

REALIZAREA RITMICĂ A PRODUCȚIEI FIZICE, LA TOATE SORTIMENTELE

UNA DIN CONDIȚIILE principale ale asigurării economiei cu cantitățile de produse prevăzute prin planul unic de stat este realizarea ritmică, integrală a producției fizice de către fiecare întreprindere și centrală industrială. Orice abatere de la prevederile de plan, orice întîrziere în realizarea și livrarea diferitelor sortimente atrage după sine perturbații în lanț în mecanismul aprovizionare-desfacere. **„Este... necesar să luăm toate măsurile**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din Capitală, **pentru a asigura realizarea în cele mai bune condiții a planului, la toate produsele, pentru livrarea producției fizice, de cea mai bună calitate, de înaltă tehnicitate".**

Acestor cerințe le sînt subsumate și preocupările colectivului **Întreprinderii mecanice de utilaj chimic** (I.M.U.C.) din București. Dovadă în acest sens este faptul că atît în 1978, cît și în luna ianuarie din acest an, (cu o excepție), sarcinile la principalii indicatori de plan au fost nu numai îndeplinite, ci și depășite (tabelul nr. 1). Realizările din ianuarie sînt cu atît mai notabile

Tabelul nr. 1

Nivelul unor indicatori de plan

Indicator	Realizări 1978 față de plan	Plan 1979 față de realizat 1978	Realizări față de plan în ianuarie 1979
Producția marfă	100,6	114,8	100,2
Producția fizică — utilaje tehnologice pentru industria chimică	100,2	137,7	101,1
Productivitatea muncii (la producția netă)	100,2	120,5	97,3
Cheltuieli la 1000 lei producție marfă			
— totale	99,8	— 39,8 lei	—
— materiale	99,9	— 22,2 lei	—
Beneficii	102,5	135,5	—

dacă ținem seama că sarcinile de plan la principalii indicatori pe acest an cresc mult față de 1978 : cu 14,8% la producția marfă și cu 37,7% la utilajele tehnologice pentru industria chimică, iar cheltuielile la 1 000 lei producție marfă scad cu 39,8 lei, din care cele materiale cu 22,2 lei.

Creșterea gradului de utilizare a potențialului tehnic și uman

CREAREA condițiilor de realizare a sarcinilor de producție prevăzute, în ritmul și la termenele stabilite, a necesitat preocupări complexe, care s-au concretizat în stabilirea unui amplu program de măsuri adecvate unei mai bune utilizări a potențialului tehnic și uman, mobilizării mai intense a rezervelor disponibile. Principalele măsuri elaborate s-au axat pe **creșterea productivității muncii.**

La baza sporului de peste 20% față de anul anterior este pusă **promovarea largă a tehnicii și tehnologiilor avansate.** În acest scop s-a prevăzut organizarea de noi linii tehnologice specializate în ateliere și sectoare de producție, echipate cu mașini cu grad înalt de mecanizare pentru fabricarea țevilor cu aripioare, bateriilor, reactoarelor, racordurilor.

Numai prin promovarea largă a tehnicii și tehnologiilor moderne se va obține un spor de productivitate de 5,5%, cu o economie relativă de 160 oameni și o eficiență de 5,7 mil. lei.

Pe de altă parte, pentru creșterea productivității muncii și realizarea producției fizice programate s-a trecut la **îmbunătățirea planificării, programării și lansării în fabricație a produselor,** la o nouă reamplasare a mașinilor-unelte în secțiile de prelucrări mecanice, la sporirea gradului de mecanizare în activitatea de transport intern, revizuirea seriilor de repere și ansamble de la principalele produse, în scopul tipizării, unificării și standardizării acestor etc.

Prin astfel de măsuri se apreciază posibilitatea creșterii în acest an cu 6,6% a productivității muncii. Totodată, indicele de utilizarea mașinilor-unelte va spori de la 86,7% în 1978, la 87,5%. De asemenea, prin reexaminarea unor norme de muncă și elaborarea de noi normative se obține o economie de 74 700 ore muncă

În scopul eliminării locurilor înguste s-a trecut recent la dezafectarea atelierului de autoutilare ; suprafața respectivă a fost afectată secției de mecanisme, pentru a putea face față mai bine sarcinilor de producție. Apoi, se reconsideră fluxul de producție din hala mecanicului-șef, eliberîndu-se o suprafață de 140 mp și se redistribuie forța de muncă aferentă atelierului de ejectoare.

Structura complexă a utilajelor ce urmează a fi produse pentru industria chimică necesită o manoperă specifică de prelucrare pe tonă de 180 ore față de 80-90 ore cît necesita structura producției în 1978. Dacă anul trecut un strungar de la secțiile prelucrătoare asigura piesele necesare la montaj pentru munca a 3 oameni, în 1979 acest raport s-a modificat : 1/1. În asemenea condiții, forța de muncă existentă în secțiile de prelucrare nu poate face față volumului mare de prelucrări. Pentru a se înlătura acest neajuns, s-a extins **polideservirea de către un muncitor de înaltă calificare a mai multor mașini.** Astfel, la secția de strunguri carusel și borwerkuri, 33 locuri de muncă sînt acoperite numai cu 24 oameni, la mașinile de alezat și frezat 27 locuri cu 13 oameni, iar la freze 12 locuri cu 5 oameni. Deservirea simultană a mai multor mașini de către un muncitor se extinde și la secția de sculărie, ajungîndu-se astfel la acoperirea unui necesar de 200 de oameni. **Tot pentru asigurarea efectivului de forță de muncă s-a hotărît trecerea a 120 de muncitori din activitatea auxiliară în cea direct productivă prin policalificarea lor.**

La măsurile inițiale prevăzute au fost adăugate recent și altele izvorîte din numeroasele propuneri făcute în adunările generale ale oamenilor muncii din secții și pe întreprindere. S-a ajuns astfel la un bogat program de măsuri tehnico-organizatorice

Exigențe sporite pe traseul : beneficiari—furnizori—producători

DEȘI REALIZĂRILE obținute în 1978, cît și în luna ianuarie au fost, în general, bune, întreprinderea a înregistrat restanțe în livrarea unor utilaje tehnologice față de prevederile din contractele economice — 270 tone în 1978 și 200 tone în luna ianuarie a.c. Din investigația făcută a reieșit că pentru recuperarea restanțelor, cît și pentru îndeplinirea ritmică a prevederilor pe acest an la producția fizică, s-au întocmit **grafice pe faze de execuție** și se urmărește zilnic felul în care acestea se realizează. Ca urmare, pînă la 15 februarie a.c. s-a reușit să fie recuperate 122 de tone de utilaje restante.

Care au fost însă principalele cauze care au determinat aceste rămîneri în urmă ?

Atît în anul trecut, cît și în prima lună din 1979 **nesincronizarea activității între secțiile primare** (debitare, turnătorie și forjă) **cu cele de prelucrare și montaj** a constituit și constituie un impediment serios în realizarea ritmică a producției. Turnătoria proprie cît și forja nu acoperă nici pe departe piesele necesare realizării sarcinilor de plan, fapt pentru care se apelează mult la cooperări, care nu întotdeauna se realizează conform contractelor încheiate. Apoi, datorită defecțiunilor mecanice și electrice, s-au înregistrat mii de ore de stagnare a utilajelor ; de asemenea, ca urmare a absențelor nemotivate, a învoirilor și concediilor fără plată au fost pierdute peste 31 000 ore (timpul de muncă fiind utilizat în proporție de numai 92,4%). Datorită în special acestor neajunsuri în luna ianuarie a.c., sarcinile de plan la utilajul chimic (care are o pondere de 95% la volumul total al producției), au fost realizate în proporție de 10% în decada I, 20% în decada a II-a și 70% în decada a III-a.

La nerealizarea unei ritmicități normale în desfășurarea producției, alături de deficiențele proprii, a contribuit și contribuie atît unii beneficiari, cît și unele unități colaboratoare sau furnizoare de materii prime. În ce constau de fapt acestea ?

1. Nepredarea la termen a documentației tehnice de execuție. Ca și în alți ani, și în 1978 unii beneficiari au întîrziat predarea, clarificarea și definitivarea documentației tehnice de execuție (tabelul nr. 2). De regulă, documentațiile sînt depuse la Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării din care face parte și I.M.U.C., — și apoi, cînd ajung la întreprindere, se constată că unele sînt incomplete, neactualizate după standardele în vigoare etc. În asemenea situații încep tratativele cu proiectanții pentru clarificarea unor probleme, tergiversări în refacerea lor, toate fiind în detrimentul respectării programelor stabilite inițial pentru execuția și livrarea la timp a utilajului.

În scopul înlăturării unor astfel de neajunsuri, specialiștii întreprinderii opinează pentru cooptarea în colectivul de avizare al centralei și a unui reprezentant al lor, care cunoaște îndeaproape posibilitățile practice de realizare a utilajelor.

2. Nelivrarea la termen a subansamblelor din cooperare. La realizarea diferitelor utilaje fabricate de I.M.U.C. participă numeroși colaboratori. Din păcate o serie de întreprinderi colaboratoare continuă să nu livreze la termenele stabilite, piesele sau subansamblele comandate (tabelul nr. 2).

3. Neonorarea comenzilor de către furnizorii de materii prime. Mari neajunsuri întîmpină întreprinderea în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, în sensul

Tabelul nr. 2

Cauze principale care au influențat nerealizarea în termen a unor utilaje tehnologice pentru obiective cu termene de punere în funcțiune

	U.M.	Cantitatea	Timpul de întîrziere (luni)
Beneficiari restanțieri cu documentație — pentru 1978 :			
Centrala de fibre artificiale Brăila	tone	786	12
Întreprinderea „Viscofil"-București	„	59	4
— pentru 1979 și 1980			
Combinatul de fibre artificiale Cîmpulung-Muscel	„	50	7
Întreprinderea „Vîscoza"-Lupeni	„	166	4
Centrala industriei sticlei București	„	10	6—11
Colaboratori restanțieri de subansamble			
Întreprinderea „Precizia"-București			
— piese turnate	buc.	175	ianuarie 1979
Întreprinderea de utilaj chimic și forjă Rm. Vîlcea			
— inele laminate	„	140	„
Întreprinderea „Neptun"-Cîmpina			
— motoreductoare	„	150	„

că unele unități furnizoare nu respectă termenele de livrare. De pildă, principalul furnizor, Combinatul siderurgic Galați, a avut de livrat în ianuarie 890 tone și în februarie 850 metal în diferite sortotipodimensiuni. Din cantitățile respective n-a livrat însă decît 426 tone și, respectiv, 476 tone, deși are obligația să trimită întreaga cantitate pînă la jumătatea trimestrului. Nici întreprinderea „Republica" din București n-a livrat anul trecut 44,5 tone țevi, la care s-au adăugat în luna ianuarie a.c. alte 22 tone.

Eliminarea unor astfel de neajunsuri ar avea, firește, darul de a contribui la creșterea eficienței măsurilor stabilite la nivelul întreprinderii analizate, la realizarea producției ritmice, la livrarea diferitelor utilaje la termenele înscrise în contractele economice. În același scop considerăm necesar ca eforturile specialiștilor întreprinderii să aibă în vedere și alte aspecte, cum ar fi :

● **programarea mai judicioasă a producției, asigurarea locurilor de muncă cu cele necesare îndeplinirii ritmice a planului, pe fiecare secție, sector și ansamblul întreprinderii.** Diferențele mari ce se înregistrează în primele două decade și „asaltul" în cea de-a treia, constituie un real obstacol în folosirea rațională a potențialului tehnic și uman — lucru ce se cere mai îndeaproape analizat și, în consecință, stabilite măsuri care să conducă la o mai bună evaluare a sarcinilor cît și a realizărilor ;

● **centrala industrială din care face parte întreprinderea să acorde un sprijin mai mare atît în ce privește primirea la termen și de calitate a documentației de la beneficiar, cît și în direcția respectării întocmai a termenelor de livrare a comenzilor din cooperare.**

Prin aplicarea integrală a măsurilor stabilite întreprinderea va putea ca, paralel cu recuperarea totală a restanțelor, să realizeze în întregime producția fizică și să livreze șantierelor chimiei utilajele tehnologice la termenele programate.

Gh. DRĂGHICI
L. ȚINȚEA

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE — componentă esențială a creșterii producției nete

REALIZAREA sarcinilor de plan de către fiecare unitate economică, de către fiecare colectiv, este o cerință fundamentală impusă de necesitatea dezvoltării economice a țării, a îndeplinirii programului de creștere a bunăstării populației. Accentuarea în același timp a laturilor calitative ale activității unităților, concretizată în obținerea unor rezultate superioare pe linia eficienței economice, constituie premise ale transpunerii în practică a cerințelor pe care le ridică perfecționarea mecanismului economico-financiar.

Înscriindu-se în efortul întregului popor pentru traducerea în viață a obiectivelor politicii economice a partidului, oamenii muncii de la întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie" au obținut în cursul anului trecut rezultate pozitive, concretizate înainte de toate în realizarea producției nete în proporție de 103,9% față de plan, în timp ce cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă s-au situat sub nivelul planificat. În anul 1978 cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă, în condiții comparabile cu planul cincinal, s-au situat sub nivelul planificat cu 7,3 lei, iar cele materiale cu 41,8 lei. Împreună cu alți indicatori care contribuie la determinarea producției nete, aceasta a favorizat creșterea producției nete peste nivelul planificat.

Micșorarea cheltuielilor de producție a fost posibilă prin aplicarea prevederilor înscrise în programele de măsuri ce au stat la baza fundamentării acestui indicator și care vizau : reducerea normelor de consum, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, micșorarea cheltuielilor de aprovizionare și desfacere, creșterea gradului de valorificare a materiei prime și materialelor, îmbunătățirea utilizării capacităților de producție, reducerea costurilor cu munca vie prin creșterea productivității muncii etc.

Termen optim de predare a documentației

DUPĂ CUM SE CUNOAȘTE, în producția de utilaj tehnologic în regim de unicate producătorul nu are posibilitatea proiectării și reproiectării produselor pe care le execută pe bază de proiect, aceasta fiind de competența beneficiarului. Totuși, întreprinderea are în vedere acele măsuri care contribuie direct la diminuarea efortului material și de forță de muncă.

În cursul anului trecut colectivul din întreprindere a reușit să se încadreze în normele de consum și să îmbunătățească gradul de valorificare a materiei prime. În acest sens eforturile au fost îndreptate spre realizarea unui coeficient de scoatere (prin croire din metal) cît mai bun : 0,82 față de 0,81 planificat.

Preocuparea pentru o activitate cît mai eficientă prin diminuarea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă este reliefată și de creșterea rentabilității, cu 7,6% față de plan, la principalul sortiment din programul de fabricație — utilajul tehnologic. Acest rezultat este cu atît mai valoros cu cît s-a obținut pe seama creșterii într-un ritm superior a rentabilității producției destinate exportului. Totuși, trebuie să menționăm că **modificarea structurii producției** în faza de realizare a planului, comparativ cu cea avută în vedere la fundamentarea acestuia, a **diminuat** în parte efectele pozitive ale eforturilor depuse prin faptul că a determinat cheltuieli suplimentare care reprezintă 91,9% din economiile totale obținute la 1 000 lei producție marfă și 94,6% din cele ce se regăsesc la partea de cheltuieli materiale. Acest fenomen are o serie de cauze care se localizează atît în faza de fundamentare a indicatorilor — prin aceea că nu întotdeauna se cunoaște structura de fabricație, unitatea executînd ceea ce cere beneficiarul pe baza proiectelor acestuia, cît și în faza de realizare, prin nesosirea la timp a gamei de materii prime și materiale din țară și import.

Predarea documentației cu un devans de un an de zile față de perioada de execuție ar elimina în mare măsură influențele din modificarea structurii, asigurînd în același timp și intervalul de timp necesar pentru contractarea și aprovizionarea materiei prime.

Măsuri de frînare a tendinței de depășire a soldului planificat de producție neterminată

SOLDUL producției neterminate a crescut în anul 1978 cu 214,7% față de plan și a avut o serie de consecințe contradictorii în activitatea unității, pe care le vom releva în cele ce urmează. Creșterea producției neterminate s-a datorat în primul rînd, adîncirii complexității utilajelor, fapt ce a determinat prelungirea ciclurilor de fabricație ; nefinalizării tuturor comenzilor de producție, lucru reflectat și de nerealizarea producției fizice la sortimente importante, dintre care amintim nerealizarea producției la utilaj tehnologic pentru industria chimică. Lipsurile manifestate în aprovizionarea tehnico-materială, în asigurarea suban-

Realizarea unor indicatori de plan în 1978

— în % —

	Plan	Realizat
Producția globală aferentă producției finite pe seama :	**100**	**104,4**
— producției marfă	100	100,1
— creșterii sau descreșterii soldului de producție neterminată (N 2 — N 1)	100	214,7
Cheltuieli materiale aferente :	**100**	**105,7**
— producției marfă	100	99,9
— N 2 — N 1	100	261,6
Producția netă aferentă :	**100**	**103,9**
— producției marfă	100	100,2
— N 2 — N 1	100	173,7
Ponderea cheltuielilor materiale în :		
— producția globală	49,1	49,7
— producția marfă	49,2	49,1
— N 2 — N 1	47,1	57,2
Ponderea producției nete în :		
— producția globală	50,9	50,3
— producția marfă	50,8	50,9
— N 2 — N 1	52,9	42,8

samblelor din colaborare, nefolosirea în totalitate a timpului de lucru disponibil au constituit alte cauze care au determinat, în bună măsură, neîndeplinirea indicatorului producție fizică.

În ceea ce privește felul cum s-a reflectat creșterea soldului de producție neterminată asupra producției nete trebuie să arătam că ea a determinat, pe de o parte, depășirea acestui indicator. Această influență, **așa-zisă pozitivă,** s-a datorat vechii metodologii de calcul a producției nete. Astfel, pentru „creșterea sau descreșterea soldului de producție neterminată" se consideră ca valoare nou creată numai beneficiul aferent acestuia (soldului). Acest beneficiu rezultă din amplificarea soldului de producție neterminată cu un coeficient ce rezultă din raportarea producției marfă exprimată în prețuri de producție realizată pe ultimele 3 luni (sau mai multe) la aceeași producție marfă exprimată în cheltuieli de producție. Prin această metodă de evaluare se exclud din calcul celelalte elemente de cheltuieli ce reprezintă producția netă. În realitate acest fenomen a antrenat, pe de altă parte, o serie de **consecințe negative,** dintre care amintim : utilizarea unor fonduri sub formă de credite, superioare celor planificate, depășirea unor cicluri de fabricație, creșterea imobilizărilor și încetinirea vitezei de rotație cu 9,9% ; consecințe care au generat la rîndul lor un volum de dobînzi bancare superioare prevederilor de plan.

Ținînd cont de cele prezentate mai sus, **depășirea nivelului planificat al producției nete trebuie analizată prin prisma creșterii valorii nou create aferentă producției marfă,** întrucît numai o asemenea analiză ne dezvăluie efortul real al colectivului de muncă pe linia creșterii valorii nou create, precum și implicațiile creșterii soldului de producție neterminată. Astfel, depășirea de producție netă de 0,2% înregistrată pe seama acestui indicator se explică prin depășirea producției marfă cu 0,1%, ceea ce a adus o contribuție de 77,5% din depășirea valorii nou create, în timp ce realizarea unor cheltuieli la 1 000 lei producție marfă sub nivelul planificat a adus diferențe de 22,5% din creșterea producției nete peste nivelul planificat.

Cum producția marfă exprimă în ultima analiză contribuția unității la satisfacerea necesităților economiei naționale, iar cheltuielile la 1 000 lei producția marfă exprimă eficiența cu care se materializează eforturile unității se poate aprecia că la „Griviția Roșie" laturilor calitative ale activității economice li se acordă o importanță deosebită. Procentul de 77,5% deși include și influența creșterii soldului de producție neterminată, reliefează efortul propriu al colectivului de muncă pe linia creșterii valorii nou create. Deși metodologia de calcul a producției nete existentă în vigoare în acest an înlătură deficiențele celei vechi, totuși, pentru a frîna tendința de creștere a producției neterminate, pentru a se asigura îndeplinirea sarcinilor fizice planificate cît și recuperarea unor restanțe au fost luate o serie de măsuri, ce se regăsesc în programe (care stau la fundamentarea indicatorilor de plan pe anul 1979) și vizează asigurarea în mai bune condiții a bazei materiale, utilizarea capacităților de producție, scurtarea ciclurilor de fabricație etc.

Realizarea integrală și eficientă a prevederilor acestor programe impune

un sprijin concret din partea beneficiarilor pe linia proiectării utilajelor tehnologice în funcție de dotarea tehnică și tehnologică a întreprinderii „Griviția Roșie". Acest lucru este posibil prin devansarea momentului emiterii repartiției, pe baza temei de proiectare și nu așa cum se întîmplă în momentul de față pe baza proiectului de execuție.

Unul dintre efectele favorabile ar fi folosirea unor S.D.V.-uri la mai multe produse care se pot proiecta respectînd anumite dimensiuni constructive și nu ca în prezent cînd pentru fiecare produs se realizează o gamă de S.D.V.-uri care ulterior nu se mai utilizează. Ținînd cont că efortul cu S.D.V.-urile la „Griviția Roșie" reprezintă 5,5% din volumul cheltuielilor de producție și că acestea în 1978 au crescut față de plan cu 16,3%, de faptul că pentru realizarea unor matrițe se blochează capacități de producție pe mașini de performanță cît și de gama foarte mare de colaborări pe care le generează, se poate aprecia utilitatea unei asemenea măsuri.

EFORTURILE pentru înnoirea producției, pentru îmbunătățirea, asimilarea de noi tehnologii și valorificarea întregului potențial de care dispune într-un mod cît mai eficient au făcut ca acestui colectiv să-i revină onoarea să lanseze chemarea la întrecere pe anul 1979 către toate unitățile din industria constructoare de mașini. Rezultatele obținute și angajamentele asumate reflectă preocuparea, angajarea colectivului de oameni ai muncii de a valorifica rezervele și posibilitățile interne, în vederea realizării integrale și ritmice a sarcinilor de plan pe anul 1979, în condiții de eficiență economică maximă.

Alexandru BRAN
Centrala industrială de utilaj tehnologic chimic și rafinării

O tehnologie de înaltă productivitate în construcții

CASE DE LOCUIT DIN ELEMENTE SPAȚIALE

PENTRU realizarea integrală a prevederilor din planul de construcții de locuințe pe 1979, a celor din întregul cincinal, se cere acționat cu consecvență pe linia creșterii în ritm înalt a productivității muncii pe șantiere, a scurtării duratelor de execuție. O cerință esențială în această direcție o reprezintă PROMOVAREA DE TEHNOLOGII DE MARE RANDAMENT, *care să permită deplasarea unui volum de muncă tot mai însemnat de pe șantiere în fabrici, unde elementele de construcții pot fi realizate industrial cu o productivitate net superioară, în condiții calitative ridicate și cu eforturi mai reduse. În acest fel activitatea constructorilor poate fi concentrată cu o eficiență mai mare spre efectuarea unor operații mecanizate de montaj.*

Transferul tehnologic al operațiunilor din șantier în fabrică, efectuat pe calea realizării unor sisteme constructive integral prefabricate, trebuie să reprezinte, sub multiplele sale aspecte, o preocupare mult mai consecventă a tuturor factorilor din sectorul de investiții-construcții, ca o cale sigură de creștere a productivității în execuție și a gradului de confort și de dotare cu diferite utilități a locuințelor. Între soluțiile constructive care asigură acest lucru, avantaje deosebit de însemnate oferă APLICAREA SISTEMULUI CONSTRUCTIV INTEGRAL PREFABRICAT DIN ELEMENTE SPAȚIALE.

Un argument pentru generalizare : durate de execuție substanțial reduse

PÎNĂ NU DE MULT unii specialiști considerau că limita superioară a industrializării o constituie clădirile executate din panouri mari. Faptul că montajul panourilor necesită însă îmbinări delicate, care se execută deseori de alte întreprinderi decît producătorul, iar lucrările de finisaje și instalații se efectuează pe șantiere în multe puncte de lucru cu mijloace nu întotdeauna adecvate, face ca acest sistem de construcții să piardă multe din avantajele inițial prevăzute. În aceste condiții

> s-a constatat că **sistemul de construcții din elemente spațiale de dimensiuni mari sau mijlocii, complet sau parțial finisate, cu instalații montate în întreprinderi specializate și care numai se asamblează pe șantiere, prezintă multe avantaje : comportare superioară la sarcini seismice, îmbinări și etanșeizări mai sigure și mai simple decît la panouri mari, trecerea a peste 90% din operațiunile de pe șantiere în fabrică, în ritm de producție industrializată cu toate implicațiile favorabile care decurg din aceasta.**

Esențial rămîne însă faptul că sistemul de construcții din elemente spațiale necesită un consum de manoperă mai mic față de cel clasic, care utilizează zidăria portantă și chiar față de tehnologia care folosește panourile mari, că permite scurtări importante ale duratei de execuție (tabelul nr. 1). Calculele economice de eficiență ale procedeului de construcție a locuințelor cu elemente spațiale comparativ cu sistemul actual de execuție cu panouri mari a pus în evidență avantajele noii tehnologii :

— consumul total de manoperă în fabrică și la șantiere se reduce cu circa 20—25%;

— durata de execuție pe șantier a construcțiilor cu 4 nivele se reduce cu circa 70%;

— costul apartamentelor în ambele procedee, este același;

— calitatea lucrărilor de finisaj și instalații, este superioară în procedeul cu elemente spațiale, deoarece 80% din volumul total al lucrării se execută la fabrică, unde sînt condiții mai bune de lucru și se poate exercita o supraveghere mai atentă.

Dealtfel toate aceste avantaje au fost verificate în practică în diferite țări din întreaga lume, ceea ce confirmă cu argumente concrete că realizarea caselor de locuit din elemente spațiale reprezintă o tehnologie de înaltă productivitate, a cărei utilizare pe scară largă merită toată atenția și eforturile specialiștilor.

Modalități de perfecționare a tehnologiei utilizate

ÎN ȚARA noastră, executarea clădirilor de locuit din elemente spațiale a început în anul 1962, în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, unde s-au construit cîteva clădiri experimentale. O altă acțiune de realizare a elementelor spațiale prefabricate a avut loc la Brașov în anul 1969, unde sistemul constructiv a constat din asamblare prin alăturare și suprapunerea unor elemente spațiale prefabricate inelare — cu efectuarea îmbinărilor de monolitizare dintre acestea. Construcția a 180 de apartamente în anul 1976 și a 300 de apartamente în 1977 în municipiul Craiova a evidențiat de asemenea, în practică avantajele deosebite ale acestui sistem (tabelul nr. 2).

Experiența acumulată în realizarea de blocuri de locuințe din

Tabelul nr. 1

Analiza comparativă a caracteristicilor unor sisteme constructive

Secțiunea	Consumul de manoperă pe șantiere pentru un apartament mediu (ore pe apart.)	Durata de execuție a unui bloc P+4 E cu 20 apartamente	Ponderea lucrărilor executate în fabrică (%)
Zidărie portantă	1 800	6 luni	5
Panouri mari	1 200	4,5 "	40
Elemente spațiale	320	1,5 "	80

Tabelul nr. 2

Analiza comparativă a consumului de manoperă în diferite soluții constructive

Sistemul constructiv	Consum de ore pe mp arie desfășurată		Total
	în fabrică	pe șantier	
Panouri mari	6	16—18	22—24
Panouri mari cu grad avansat de finisare și echipare + cabine spațiale	7	12,5	19,5
Integral prefabricat din elemente spațiale (I.C.I.M. Brașov)	8,2	4,8	13,00
Integral prefabricat din elemente spațiale (I.P.B. Craiova)	10	5	15,00

elemente spațiale, echipate și finisate din fabrică, a fost lărgită în anul trecut în așa fel încît în 1979—1980 zece mii de apartamente vor fi realizate în această nouă soluție tehnologică.

Desigur, faptul că în prezent se ocupă de conceperea fabricilor de case unii dintre cei mai competenți proiectanți : Întreprinderea de construcții industriale și montaj Brașov (autoarea tehnologiei brevetate ca invenție), Institutul de cercetări și proiectări pentru industria materialelor de construcții, și Institutul de proiectări pentru construcții tipizate asigură acestora și, respectiv, constructorilor, un mare randament :

> **fabricarea a 1 000 de apartamente pe an (linie tehnologică devenită model pentru viitoarele fabrici) și montarea lor cu o singură brigadă, formată din șase constructori, cu o productivitate săptămînală de un bloc cu 4 etaje și 20 de apartamente.**

Criteriul cantității nu poate fi însă adoptat în exclusivitate ca bază pentru o apreciere favorabilă a activității în acest domeniu ; este o cerință imperioasă să se aibă concomitent în vedere reducerea consumurilor de materiale înglobate, creșterea eficienței investițiilor, diversificarea tipurilor de apartamente, realizarea unei arhitecturi variate a ansamblurilor de locuințe.

Dat fiind că viitoarele capacități pentru elemente spațiale destinate locuințelor se află în fază de proiectare, moment hotărîtor pentru îmbunătățirea performanțelor cantitative și calitative ale noii tehnologii, apare necesară o intensificare a preocupărilor pentru perfecționarea pe multiple planuri a realizărilor obținute pînă acum. Atingerea acestui obiectiv s-ar putea realiza mai operativ și dacă :

● se va realiza o mai mare concentrare de forțe a constructorilor și a beneficiarilor pentru **urgentarea ritmului lucrărilor de execuție și respectarea termenelor planificate de punere în funcțiune a noilor fabrici de case.** Finalizarea la termen și în devans a unor asemenea obiective în municipiul București, Iași, Tîrgu-Jiu, și în alte localități ale țării va putea asigura respectarea corelației dintre prevederile din programul de construcții de locuințe și capacitățile disponibile de producție a elementelor prefabricate absolut necesare realizării integrale a planului ;

● **se va accelera crearea combinatelor de case în cadrul cărora să își găsească rezolvarea, într-o concepție unitară, toate problemele privind proiectarea construcțiilor de elemente spațiale, tehnologia producerii, transportului și montajului lor,** pînă la predarea „la cheie" la beneficiar. În acest scop, ar putea fi luată în discuția specialiștilor ideea ca ele să dispună de nuclee proprii de cercetare și proiectare de locuințe în sistem integral prefabricate din elemente spațiale. Pe această cale s-ar putea realiza și abordarea într-o concepție unitară a problemelor ținînd de tehnologia și arhitectura noilor locuințe, prefecționîndu-se situația actuală, cînd asupra acestor două elemente reflectează separat proiectanții din cadrul Institutului central de cercetare, proiectare și directivare în construcții și cei din cadrul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare ;

● s-ar elabora, la nivelul ramurii, un program unitar privind **extinderea acestui sistem constructiv în toate județele, în strînsă corelație cu asigurarea tuturor mijloacelor de transport și de montaj specifice de mare capacitate.** În acest context, apare necesar ca producătorii din cadrul M.I.C.M., să asigure trailerele și macaralele pe pneuri necesare, în strictă corelare cu programul de dezvoltare al locuințelor din elemente spațiale ;

● **forțele cercetării și ale proiectării ar ține seama că, față de gradul ridicat de industrializare** și dotare a elementelor spațiale, celelalte părți ale construcțiilor nu sînt rezolvate la același nivel, ceea ce conduce la diminuarea avantajelor acestui sistem constructiv. Ca urmare, **o însemnătate deosebită o capătă studierea unor soluții constructive care să asigure, per total, un grad și mai mare de industrializare** (fundații din elemente prefabricate, timpane cu izolare termică din materiale ușoare aplicate în interiorul elementelor pe linie tehnologică, șarpante din materiale ușoare — montate în fabrică) ;

● ar spori preocupările producătorilor și ale constructorilor pe șantiere pentru luarea unor măsuri mai stricte de **asigurare a protecției elementelor finisate contra intemperiilor** pe parcursul depozitării, transportului și montajului ;

● s-ar **intensifica schimbul de experiență între producătorii din Brașov și Craiova** pentru ca noile tehnologii proiectate să ia de la fiecare cele mai ingenioase și mai eficiente soluții și de a înlătura inconvenientele apărute. De la I.C.I.M., Brașov, ar putea fi reținută tehnologia de formare, care prezintă avantajul de a realiza elemente spațiale de lungimi și lățimi diferite care pot asigura o diversificare a plasticii construcțiilor, iar din experiența I.P.B. Craiova, tehnologiile de mare productivitate pe linia conveier de finisaj, care elimină manopera suplimentară la această operațiune, asigură finisări de precizie a planșeelor turnate separat, etanșarea perfectă pe contur care nu permite infiltrații de apă în interiorul camerelor etc.

Sînt unanime părerile conform cărora realizarea construcțiilor integral prefabricate din elemente spațiale reprezintă o tehnologie de vîrf, cu mare eficiență în domeniul construcțiilor de locuințe. Ca urmare, experiența bună acumulată se cere grabnic extinsă și generalizată, acțiune la care o contribuție substanțial sporită se așteaptă din partea tuturor factorilor implicați.

Gheorghe GHIȚULICĂ

VALORIFICAREA UNOR SURSE DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

ÎN CADRUL activităţii de integrare a învăţămîntului cu producţia, un atelier studenţesc al Facultăţii de energetică de la Institutul politehnic Bucureşti a elaborat, în cursul anului 1978, la solicitarea şi cu sprijinul Întreprinderii canal-apă, bilanţurile energetice pentru principalele staţii de pompare a apei în reţeaua Capitalei (consumul de energie al acestor staţii este de ordinul a 200 milioane kWh/an, pentru producerea cărora în centralele electrice se consumă circa 70 000 tone combustibil convenţional). Cu acest prilej s-au conturat cîteva idei a căror punere în practică ar putea conduce la economii atît în exploatarea staţiilor I.C.A.B., cît şi la alte întreprinderi mari consumatoare de energie electrică.

Baza metrologică

UN ELEMENT indispensabil pentru o judicioasă gospodărire a energiei îl reprezintă stabilirea unui sistem eficient de evidenţă a fluxurilor de energie intrată şi ieşită. Pentru aceasta este necesar să se asigure un volum minim de aparate de măsurat, cu ajutorul cărora să se poată urmări cît mai exact consumurile de energie în timpul desfăşurării procesului de producţie. Aceste aparate trebuie să ofere şi cantitatea de informaţii necesară pentru înlocuirea bilanţurilor energetice în vederea optimizării lor periodice.

În prezent, atît în staţiile de pompare I.C.A.B., cît şi în numeroase alte întreprinderi există montate o bună parte din numărul de aparate de măsurat minim necesar. Nu întotdeauna însă acestor aparate li se asigură şi o întreţinere corespunzătoare sub aspectul preciziei metrologice sau chiar al stării lor de funcţionare.

Avînd în vedere volumul de lucrări de completare şi mai ales de întreţinere, precum şi importanţa economică a acestei acţiuni, ar fi utilă înfiinţarea în cadrul I.C.A.B. a unui laborator metrologic căruia să i se asigure personalul minim, aparatura şi competenţele necesare. Considerăm că şi în alte întreprinderi mari consumatoare de energie ar putea fi util **să se analizeze oportunitatea înfiinţării unor astfel de nuclee metrologice, a căror eficienţă ar urma să se concretizeze prin economii atît de energie, cît şi de alte bunuri materiale folosite în cadrul proceselor de producţie.**

Încărcarea optimă a agregatelor

CONSUMURILE de energie pe unitatea de produs pot să crească în mod îngrijorător în cazurile în care agregatele tehnologice sînt supradimensionate sau atunci cînd — datorită unei organizări necorespunzătoare a exploatării este folosită o parte mult prea mică din capacitatea lor de producţie. La astfel de situaţii se ajunge şi în unele staţii de pompare I.C.A.B. în perioadele cînd se micşorează cererile din reţeaua de apă şi, concomitent, nu se reduce numărul de agregate de pompare în funcţiune.

Pentru a se evita asemenea regimuri neeconomice de exploatare, este indicat să se treacă la **funcţionarea pe bază de grafice zilnice de punere şi scoatere din funcţiune a agregatelor de pompare, corespunzătoare cu evoluţia în timp a cererilor de apă.**

Tot în scopul unei folosiri judicioase a agregatelor şi a energiei pe care acestea o consumă, este de dorit ca în staţiile I.C.A.B. să se dispună de o anumită **diversificare a puterilor nominale ale agregatelor de pompare.** În acest fel se creează posibilitatea unei urmăriri mai elastice a cererilor variabile în timp din reţeau de apă şi se micşorează consumul de energie din staţiile de pompare. Am remarcat, totuşi, că mai există unele staţii de pompare I.C.A.B. în care fie că nu s-a trecut încă la diversificarea ca putere a agregatelor, fie treptele de diversificare nu corespund cu actualele paliere de variaţie ale cererilor din reţeaua de apă. De asemenea, odată cu creşterea consumurilor de apă este posibil ca în anii viitori să mai apară astfel de neconcordanţe şi în alte staţii de pompare ale I.C.A.B. Considerăm că în majoritatea acestor cazuri pot fi obţinute rezolvări eficiente prin simple **rocade** sau prin redistribuirea cîtorva agregate între staţiile de pompare.

Mărirea tensiunii de alimentare

PRIN mărirea tensiunii de alimentare se pot obţine importante reduceri ale pierderilor în reţeaua de distribuire a energiei electrice. În acest sens este indicat ca toate agregatele antrenate de motoare electrice cu puteri de 160 — 200 kW sau mai mari să fie alimentate la tensiunea de 6 000 V. Totodată, pentru motoarele cu puteri mai mici a devenit mai economic ca, în primul rînd, în noile instalaţii, dar treptat şi în cele existente să se treacă de la soluţia actuală de alimentare de 380 V la tensiunea de 660 V. În cazul motoarelor electrice dispersate pe suprafeţe mai mari de teren o eficienţă sporită se poate obţine printr-o triplare a tensiunii de alimentare pînă la valoarea de 1 140 V.

În majoritatea cazurilor circuitele de distribuţie a energiei electrice care funcţionează la tensiuni nominale de ordinul sutelor de volţi au izolaţie dimensionată pentru a putea funcţiona cu o tensiune maximă de serviciu egală cu 1 250 V. Prin ridicarea tensiunii de exploatare la valorile de 660 V sau 1 140 V, în primul rînd se asigură o folosire mai judicioasă a nivelului de izolaţie cu care se prevăd în mod curent instalaţiile noastre de distribuţie la joasă tensiune. Totodată, mai pot fi obţinute două importante avantaje economice.

Astfel, în condiţiile actualei metodologii de dimensionare a reţelelor electrice de distribuţie, costul pierderilor variază invers proporţional cu valoarea tensiunii nominale de exploatare. Ca urmare, prin ridicarea tensiunii de exploatare la 660 V sau, respectiv, la 1 140 V, costul pierderilor poate fi redus pînă la 60% sau respectiv la 33% din valoarea pe care o suportăm în condiţiile unei exploatări la 380 V. În plus, odată cu creşterea tensiunii de exploatare, fie că se mai poate conta pe o creştere proporţională a capacităţii de transport pentru circuite existente, fie — în ipoteza unei aceleaşi capacităţi de tranzit — în instalaţiile nou construite pot fi prevăzute conductoare cu secţiuni mai reduse. În ambele ipoteze avantajul constă într-o reducere a efortului de investiţii.

Considerăm indicat să subliniem că recomandările privind mărirea tensiunii de alimentare a motoarelor electrice se referă atît la cazul agregatelor de pompare din staţiile I.C.A.B., cît şi la toţi consumatorii de forţă din sectorul industrial. În acest scop mai este însă necesar să se asigure în cantităţi corespunzătoare sortimentul de montare şi aparataj pentru instalaţiile de 660 V, şi, totodată, să se înceapă producţia echipamentelor pentru instalaţiile de 1 140 V.

Socotim că în orice altă întreprindere pot fi obţinute avantaje economice maxime numai în cazul în care economia de energie este conjugată cu o utilizare cît mai judicioasă a tuturor resurselor materiale folosite în cadrul proceselor tehnologice.

conf. dr. ing. P. BUHUŞ
asist. univ. Gh. COMĂNESCU

Exigențe sporite în participarea la diviziunea internațională a muncii

ANGAJAREA UNUI EFORT CREATIV MAXIM PENTRU CREȘTEREA INTENSIVĂ A EXPORTURILOR ROMÂNEȘTI [II]

CEA DE A DOUA GRUPĂ de mărfuri a exportului, pe care ne propunem să o analizăm prin prisma potențialului de creștere intensivă, o constituie produsele chimice. *)

Semnificația deosebită pe care o are creșterea intensivă a exportului la această grupă de mărfuri poate fi apreciată mai bine dacă avem în vedere, pe de o parte, obiectivul major pe care-l are în față — ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal să realizeze, împreună cu grupa construcțiilor de mașini, circa jumătate din exporturile țării, ceea ce înseamnă o creștere, la nivelul anului 1980, de pînă aproape de dublu a ponderii sale în structura exporturilor, iar pe de altă parte faptul că necesarul de țiței brut al țării — una din principalele materii prime ale industriei chimice — este acoperit, în ultimii ani, în proporție de peste o treime din import, impunînd odată mai mult necesitatea valorificării superioare a acestei resurse deficitare, pe zi ce trece tot mai scumpă. Cum apare acest obiectiv, raportat la evoluția pieței internaționale a produselor chimice ?

Ce arată unele analize raportate la evoluțiile pieței ?

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ contemporană a dat un puternic impuls dezvoltării industriei chimice, oferind noi și noi utilizări produselor chimice existente, creînd cerere pentru noi tipuri de produse chimice cu proprietăți deosebite (mase plastice și rășini sintetice ca înlocuitori ai metalului în industria construcțiilor de mașini, pentru industria de semiconductori, lubrifianți, vopsele și lacuri rezistente la condiții speciale etc.). Chimia mondială dispune azi de un nomenclator de peste 2 milioane de produse, din care circa 60—80% sînt destinate altor ramuri industriale. Această evoluție dinamică a cererii a permis ca în perioada 1960—1975, producția industriei chimice mondiale să înregistreze un ritm mediu anual de creștere de 8,2%, superior celui pe ansamblul industriei — de numai 6% ; în mod corespunzător s-a modificat ponderea sa în producția industrială mondială — de la 9% în 1960 la 12,3% în 1975, estimîndu-se ca pînă în 1980 ea să ajungă la 13,5%.

Integrîndu-se în orientările de ansamblu ale dezvoltării mondiale, industria chimică românească a cunoscut, în perioada 1960—1975, un ritm deosebit de alert de dezvoltare : 21% în medie pe an, superior ritmului mediu anual de creștere a producției globale industriale (13,8% în aceeași perioadă). În acest fel țara noastră a reușit să se înscrie în ultimii ani printre primii 10 producători mondiali de produse chimice, iar balanța import-export a chimiei noastre să devină pozitivă încă din anul 1970.

O a doua caracteristică a dezvoltării chimiei contemporane — reflectată și în dezvoltarea chimiei românești — o constituie ritmul rapid al procesului de înnoire, în decurs de 8—10 ani avînd loc o înnoire aproape integrală a nomenclatorului. Această caracteristică se regăsește pregnant în orientările imprimate dezvoltării industriei noastre chimice în actualul cincinal. Astfel, începînd cu alocarea fondurilor destinate cercetării-dezvoltării și noilor investiții se asigură dezvoltarea în continuare a chimiei într-un ritm mediu anual superior celui pe ansamblul industriei (17%, față de 11,5%). Prin cercetare-dezvoltare proprie se asigură 80% din tehnologiile utilizate în noile capacități de producție ce se vor realiza în actualul cincinal, 1900 de produse și sortimente noi, toate concepute și proiectate în unitățile Institutului Central de Chimie. Extinderea ramurii are loc și în profil teritorial, deschizîndu-se lucrări de investiții în 11 județe unde pînă în 1975 nu exista industrie chimică. Dintre marile obiective ale actualului cincinal trebuie amintite : Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, Combinatul de îngrășăminte chimice-Buzău, Fabrica de anvelope Zalău. Pe această bază solidă, producția industriei chimice urmează să crească în 1980 la mai mult decît dublul celei din 1975, concomitent cu o accentuată înnoire și diversificare sortimentală. Se va dezvolta puternic producția polimerilor de mic tonaj, în special copolimeri vinilici, stirenici, acrilici și olefinici ; se va extinde gama de rășini sintetice pentru lacuri și vopsele, pentru turnătorii, schimbători de ioni, auxiliari pentru industria textilă. Dezvoltarea producției de elastomeri se va îndrepta spre obținerea de sortimente moderne, cum sînt cauciucurile proliizoprenic și polibutadienic, permițînd extinderea gamei de anvelope de calitate superioară.

Gama de coloranți numărînd zeci de produse, lacuri cu peste 2 000 de produse și cerneluri circa 750 de produse se îmbogățește cu noi sortimente de vopsele și lacuri, pentru autovehicule și utilaje, cu bună aderență, rezistente la coroziune, la climat tropical etc. La cele 400 de sortimente de cosmetice și parfumuri se vor adăuga, în actualul cincinal, 300 de noi produse destinate consumului individual ca și noi tipuri de fibre chimice cu calități deosebite. Se realizează sinteza unor noi medicamente, erbicide. etc.

Potențialul economic de care dispune azi România în această ramură și-a pus amprenta asupra participării țării noastre la comerțul mondial cu produse chimice, astfel că în prezent, exportul nostru de produse chimice deține o pondere de 1% în exporturile mondiale de produse chimice — cu mult peste ponderea țării noastre în totalul exporturilor mondiale, de 0,6%. Nomenclatorul de export cuprinde sute de grupe de produse, ce se comercializează în circa 110 țări.

Devansarea, în intervalul 1960—1975, a ritmului mediu de creștere a producției industriei chimice — de 21% —, de către ritmul mediu anual de creștere a exporturilor de profil — 26,6% (coeficient de devansare = 112,6) evidențiază „performanța externă" a producției din această ramură, orientarea către o structură modernă, competitivă a procesului de dezvoltare.

O resursă inepuizabilă : valorificarea superioară

SPORIREA, în continuare, pînă la 14—16% a ponderii exportului de produse chimice în totalul exporturilor românești desigur că are în vedere în primul rînd restructurări esențiale ale nomenclatorului de export, în favoarea produselor superior prelucrate. O primă direcție de acțiune o constituie creșterea gradului de valorificare a materiilor prime de bază, printre care țițeiul (cu o pondere valorică de peste 10% din totalul importurilor românești în 1976—1977) se distinge ca prioritate. Față de nivelul mediu mondial de utilizare a țițeiului ca materie primă în industria chimică de circa 7% în 1975 (prevăzîndu-se ca în 1980 să ajungă la 8,5%), se poate aprecia că în cazul țării noastre acest procent este mult mai ridicat. Însă, așa cum vom vedea în continuare, diferențele de prețuri pe piața mondială pentru produsele obținute în diferite stadii de prelucrare a țițeiului ; pledează pentru creșterea continuă a părții valorificate în industria chimică.

Actuala conjunctură internațională, caracterizată prin sporirea dificultăților de acces la resursele de materii prime și combustibili, impune și în cazul țării noastre analiza eficienței exportului prin prisma consumului de energie pe produs și de aici o a doua direcție de acțiune : reducerea exportului indirect de energie. Dacă avem în vedere că după indicatorul consumului de energie electrică pe muncitor, această ramură — cu 61 288 kWh/muncitor se află pe locul 2, după metalurgia neferoasă și înaintea metalurgiei feroase, putem sesiza importanța pe care o capătă unele mișcări de structură în producția chimică, destinată atît pieței interne cît și exportului.

Cele două criterii amintite operează deopotrivă atunci cînd este vorba de **optimizarea structurii pe grupe de mărfuri a exportului, ca și de optimizarea structurii pe subgrupe în cadrul grupei de produse chimice.**

În primul caz, optimizarea poate avea în vedere, de exemplu, posibilitatea transferului de resurse primare între grupa „combustibili, materii prime minerale și metale" și grupa „produse chimice". Se știe, azi, că prin prelucrarea unei tone de țiței se obțin într-o primă etapă produse de 2—3 ori mai scumpe, într-o a doua etapă (ex. monomeri) de 4—5 ori mai scumpe, iar într-o a treia etapă (ex. polimeri) de 7—10 ori mai scumpe. Prin

*) Prima parte a articolului a fost publicată în R. E. nr. 6/1979.

prelucrarea în continuare a materiilor prime petrochimice se pot obține, de exemplu, coloranți, medicamente sau produse cosmetice care valorifică de 20—40 de ori mai scump țițeiul sau gazele naturale.

Chiar dacă în prezent, unghiul de deschidere al foarfecii prețurilor (produse de bază/produse manufacturate) are tendința să se reducă, decalajele de prețuri se mențin importante, iar variațiile conjuncturale de prețuri — destul de frecvente și de mare amplitudine — fac incertă piața produselor petroliere.

Pentru a putea adînci analiza în cadrul grupei de produse chimice, privind potențialul de creștere a gradului de valorificare a materiei prime, s-au făcut încercări de adaptare a indicatorilor de rentabilitate la specificul producției chimice organice, în sensul respectării corelațiilor tehnologice dintre sortimente. Astfel, în cazul chimiei de mic tonaj s-a propus utilizarea unui indicator specific : „lei-valută per kmol"*). Acest indicator se calculează prin ajustarea prețului de tranzacție, în lei-valută/kg, cu un coeficient reprezentînd greutatea molară a produsului (g/kmol), coeficient caracteristic oricărui produs organic cu structură definită**). Pornind de la premisa că s-ar obține un randament de 100%, în fiecare fază de prelucrare, pe baza acestui indicator s-a analizat gradul de valorificare al produselor chimice de bază prin transformarea lor în una sau mai multe din cele 6 clase de utilizare de mai jos. Adîncirea prelucrării duce la amplificarea vertiginoasă a rentabilității fabricației și, respectiv, a exportului.

Clase de produse	Grad de valorificare
I. Produse chimice de bază	1
II. Intermediari organici	64
III. Pesticide	270
IV. Substanțe pentru parfumerie și cosmetică	540
V. Coloranți organici	1 000
VI. Substanțe active farmaceutice	4 000

Utilizînd coordonatele acestei structuri ascendente de valorificare, ce poate prezenta corelațiile între mii de sortimente, cu rentabilitățile respective, se pot depista mai ușor oportunitățile de orientare a producției și exportului spre produse cu eficiență economică ridicată, care includ mai multă inteligență și muncă de calificare superioară.

Tabelul nr. 1

Ponderea exportului în producția unor produse chimice

Produs Țara	Franța*)	Italia*)	R.F.G.*)	România**)
Îngrășăminte				
cu azot	15,5	33,4	29,8	40,0
Carbid	8,5	0	3,1	54,0
Sodă caustică	34,7	31,5	32,5	42,3
Sodă calcinată	18,53	0,3	8,5	56,7
Negru de fum	28,8***)	24,5	30,4	46,0

*) 1976 ; **) 1977 ; ***) 1975

Criteriul consumului de energie în structurarea exportului

CEL de-al doilea criteriu pe care ne-am propus să-l considerăm în analiza resurselor de creștere intensivă a exportului de produse chimice este consumul de energie pe produs.

Datele tabelului nr. 1 arată existența unei evidente tendințe încă din anul 1976, în cele 3 țări vest-europene, de diminuare a exporturilor de produse chimice de bază energointensive. Creșterea intensivă a exporturilor în cazul țării noastre este necesar să se încadreze în aceleași tendințe ale pieței mondiale. Un argument suplimentar în acest sens îl poate furniza calculul propus în Revista economică de dr. Aurel Iancu și Rodica Miroiu (vezi nr. 8 și 47/78) privind evaluarea consumului energetic cumulat pe produs, pe baza unor indicatori ce deschid un nou capitol în apecierea eficienței economice — oferind în același timp o valoroasă metodologie de calcul a consumurilor directe și indirecte de energie, cu posibilități de aplicare în orice ramură a producției materiale. În tabelul nr. 2 se prezintă indicatorul de recuperare energetică la export, ca raport între prețul extern unitar și valoarea consumului enrgetic (energie și combustibil) pe unitatea de produs, exclusiv materia primă, consum exprimat în echivalent tone țiței.

*) P. Scîrlete, „Creșterea rentabilității prin adîncirea prelucrării". Viața economică, nr. 5/1974

**) Spre exemplu, pentru a calcula rentabilitatea produsului acetat de butil (preț extern — 208 l.v./kmol), care se prepară din : 1 mol alcool butilic (118 l.v./kmol) și 1 mol acid acetic (72 l.v./kmol), se face calculul : 208 — (118 + 72) = 18.
Raportînd diferența 18 la prețul de export 208 se obține rentabilitatea valorificării materialelor constituiente de 9 %.

Tabelul nr. 2

Calculul indicatorului de recuperare energetică la export pentru cîteva produse chimice

Produse	Preț ($/t)	Consum total de energie combustibil (t.c.c./t. de produs)	Raport de recuperare energetic (echiv. țiței)
Produse cu grad redus de prelucrare			
Amoniac	135	2,420	0,77
Uree	160	0,220	10,67
Metanol	135	0,160	1,62
Sodă caustică	200	0,917	3,03
Produse cu grad ridicat de prelucrare			
Polietilenă hd	800	0,630	17,7
Polipropilenă	700	0,960	10,0
Poliester fibre	2 000	0,955	29,0

Sursa date : Prețurile în dolari pe piețele vest-europene, European Chemical News, dec. 1978 R. Manolache : „The Chemical Industry — Main Consumer of Power and Fuel in the National Economy" comunicare la Conferința internațională de energetică industrială, București, septembrie 1978.

Din datele tabelului se poate constata că raportul de recuperare variază între 0,77 și 10,67 în cazul produselor chimice de bază considerate, mult mai mici decît cele obținute în cazul produselor chimice de prelucrare medie și superioară (10—29).

Ținînd seamă de faptul că energia (combustibilul) se poate valorifica fie direct la export, fie diminuînd corespunzător importul, rezultă importanța restructurării pe grupe de produse a nomenclatorului de export, pentru creșterea intensivă a volumului valoric al acestuia.

Creșterile deosebit de mari ale sarcinilor de export pe ultimii 2 ani ai cincinalului impun mari exigențe pe linia asigurării fondului de marfă și a valorificării sale corespunzătoare la export.

În acest an, creșterea disponibilităților de export la produse mult apreciate și căutate de partereni, cum sînt cauciucul sintetic (SBR și poliizoprenic), firele și fibrele chimice, materialele plastice, inclusiv cele prelucrate, ca și extinderea continuă a ariei geografice a schimburilor (spre exemplu, un curs ascendent au cunoscut în ultimul timp relațiile comerciale cu peste 20 de state din Africa și se intensifică relațiile comerciale cu America Latină, ca și cu o serie de parteneri tradiționali ca : țările socialiste sau țări ca S.U.A., R.F.G., Turcia, Anglia), creează premise favorabile pentru expansiunea în continuare a exporturilor românești de produse chimice.

Desigur că la o serie de produse, în special din domeniul chimiei de mic tonaj, exportatorii români întîmpină în lansarea de noi produse pe piața internațională o aspră concurență din partea firmelor din țările capitaliste dezvoltate, ce dețin peste 80% din totalul exporturilor mondiale de produse chimice. Iată de ce trebuie acordată o atenție deosebită diferitelor aspecte ce condiționează calitatea ireproșabilă — cum ar fi : alinierea la nivelul standardelor internaționale, la parametri cum sînt stabilitatea termică, granulația, puritatea, orientarea spre sortimente mult solicitate pe piața externă cum sînt masele plastice pentru ambalajele alimentare, discuri pentru înregistrare, profile industriale ; extinderea sortimentelor de polietilenă hd. către utilizări speciale, cum sînt cele din industria de cabluri, a hîrtiei — restrîngînd concomitent oferta sortimentelor de uz general , extinderea sortimentelor de copolimeri, care sînt deosebit de solicitați în diferite ramuri ale industriei și construcțiilor, restrîngînd de asemenea oferta celor de uz general.

Ce înseamnă, în domeniul chimiei de mic tonaj, dezvoltare intensivă poate fi exemplificat prin produsul original „Lasex" realizat de firma Hoechst, din care în momentul lansării s-au produs numai 50 de tone, ce aduceau însă încasări egale cu 1,5 milioane tone de acid sulfuric.

Gradul actual de acoperire din producție proprie a necesarului de medicamente pe piața internă, de peste 95%, este semnificativ pentru oferta actuală în acest sector ; problemele cele mai dificile le ridică însă găsirea celor mai adecvate forme de promovare a acestor produse pe piața externă, prin canalele de distribuție cele mai adecvate. Astfel, se poate avea în vedere, la aceste produse, cum sînt medicamentele, ca și la cosmetice, vopsele și coloranți, efectuarea de teste în vederea atestării parametrilor calitativi superiori în institute de specialitate de prestigiu din străinătate, lansarea prin intermediul societăților mixte de comercializare de profil etc.

dr. Ioan GEORGESCU

Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist

FACTOR DE POTENȚARE A ACTIVITĂȚII PRODUCTIVE DIN UNITĂȚILE AGRICOLE

ORIENTĂRILE ȘI MĂSURILE recent adoptate de conducerea partidului, privind o mai bună adecvare a mijloacelor și metodelor de planificare din agricultură atît la realitățile existente, cît și la importantele sarcini ce stau în fața acestei ramuri a economiei oferă un cadru nou, puternic stimulator pentru realizarea unei noi calități în întreaga activitate din agricultură. Agricultura noastră se află în fața unei noi faze a evoluției sale continuu ascendente, cînd se pune problema conservării structurilor ce și-au dovedit viabilitatea și eliminarea unor factori ce împiedicau obținerea unor rezultate și mai bune, corespunzătoare condițiilor create. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c., **măsurile stabilite „...urmăresc, pe de o parte, generalizarea fenomenelor pozitive, iar, pe de altă parte, lichidarea celor negative, asigurarea, atît pe plan local, cît și pe plan județean și central, a conducerii unitare a activității de organizare, planificare și executare a lucrărilor agricole".**

În acest mod au fost înțelese esența și scopul noilor măsuri de către toți lucrătorii din agricultura noastră, dovada adeziunii lor depline constituind-o trecerea neîntîrziată la transpunerea lor în practică. Aceasta a fost și atmosfera în care a avut loc, zilele trecute, adunarea generală de constituire a **Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Ploiești.**

Din votul unanim al participanților, atît pentru constituirea consiliului cît și pentru planul de producție și de măsuri pe anul în curs, ca și din luările de cuvînt ale reprezentanților unităților reunite în cadrul consiliului au reieșit pregnant în evidență convingerea și hotărîrea de a se acționa cu toată priceperea și energia pentru a folosi acest cadru înnoitor cît mai bine cu putință, în scopul obținirii unor rezultate de producție și economico-financiare la cota cea mai de sus a exigențelor impuse de condițiile de care dispun. Consiliul integrează activitatea următoarelor unități agricole : S.M.A. Bărcănești ; cooperativele agricole Bărcănești, Berceni, Blejoi, Brazi, Bucov, Păulești, Pleașa, Ploiești, Strejnic, Tătărani și Tîrgșoru Vechi ; I.A.S. Movila Vulpii ; I.A.S. „Sere" Tătărani ; I.S.C.I.P. Stănceşti ; A.E.S.C. „Sere" Bărcănești ; A.E.I. „Baby-Beef" Bărcănești ; ferma Corlățești „vaci de lapte" din cadrul I.A.S. Pucheni ; Liceul agricol Bărcănești ; A.E.I. „vaci de lapte" Strejnic și A.E.I. „porcine" Brazi, acestea două fiind în construcție.

- Chiar numai simpla enumerare a unităților componente ne dă o imagine destul de clară despre dimensiunea, importanța și diversitatea activității de producție din cadrul consiliului.

Suprafața de teren agricol se ridică la 19 963 hectare din care, mai mult de 88% (17 638 hectare) reprezintă terenul arabil — deci, un potențial deosebit de important pentru producția vegetală. Celelalte categorii de folosință sînt formate din : 1020 hectare de vii, 344 hectare de livezi și 960 hectare de pășuni și fînețe.

De asemenea, consiliul deține un sector zootehnic puternic prin dimensiunile efectivelor de animale (aproape 17 000 capete de bovine, peste 44 000 capete de porcine, 430 mii de păsări și aproape 4 000 capete de ovine) și prin faptul că cea mai mare parte a animalelor (la porci și păsări aproape 100%), sînt crescute și îngrășate în întreprinderi moderne, pe bază de flux tehnologic de tip industrial.

Cele aproape 220 hectare de sere, constituite în două întreprinderi specializate, sînt cele mai moderne și mai importante din întregul județ.

Sectorul unic de mecanizare al consiliului este dotat cu 295 de tractoare fizice (revin 70 ha/tractor), 98 de grape cu discuri, 83 de combine C12, 65 de prese de balotat, 12 combine de recoltat furaje ș.a., asigurînd un grad ridicat al mecanizării lucrărilor agricole — fapt cu atît mai important cu cît unitățile respective, fiind plasate în apropierea unui mare centru industrial, resimt o anumită lipsă de forță de muncă.

Suprafața mare și calitatea bună a pămîntului, importantele efective de animale, dotarea cu mijloace fixe cu volum și valoare ridicată, cei peste 100 de specialiști, calitatea forței de muncă, celelalte condiții existente în cadrul consiliului reprezintă un potențial uman, tehnic și de producție deosebit, ce se cere valorificat la maximum. Așa cum se arăta în cadrul adunării generale de constituire, consiliul are din toate punctele de vedere condiții superioare — cele mai bune din întregul județ, și nu numai că poate, dar are obligația să devină un consiliu model pe județ, cu rezultate comparabile cu ale celor mai bune consilii din țară.

Analizîndu-se gradul îndeplinirii planului la principalele produse în 1978, la nivelul fostului consiliu intercooperatist, s-a arătat că, pe lîngă o serie de realizări meritorii (de exemplu la producția de legume în sere, unde planul a fost substanțial depășit), au existat și însemnate nerealizări la unele produse (grîu, porumb, lapte). Cu toate că au existat și cauze obiective, participanții la adunare au arătat că unele neîndepliniri ale planului s-au datorat în cea mai mare parte unei necorespunzătoare organizări a producției și a muncii, unor deficiențe în conducere etc. — și tocmai aici trebuie acționat mai intens, noile măsuri venind în sprijinul eliminării deficiențelor din trecut.

Planul consiliului pe anul curent, rezultat din însumarea planurilor unităților componente, prevede, la producția vegetală, o structură complexă, cu producții

medii ridicate și niveluri sporite ale cantităților de produse ce trebuie livrate la fondul de stat (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Principalii indicatori ai planului producției vegetale pe 1979

Culturi	Suprafața cultivată (ha)	Producții medii (kg/ha)	Livrări la fondul de stat (tone)
Grîu	4080	3450	9394
Orz	3253	3665	1568
Porumb	4488	4065	4396
Soia	793	2015	—
Cartofi	490	14500	5608
Legume de cîmp	760	21340	14226
Legume de seră	218	121400	26360

În afara indicatorilor prezentați în tabel, planul mai prevede cultivarea a 534 hectare cu plante tehnice, 210 hectare cu fasole și asigurarea celei mai mari părți a bazei furajere necesare prin cultivarea a peste 2 600 de hectare cu plante de nutreț.

Din cele spuse de participanții la adunarea generală a reieșit că, printr-o mai judicioasă utilizare a bazei materiale existente, aplicînd aproape 200 kg de îngrășăminte chimice la hectar și însemnate cantități de îngrășăminte naturale, executînd udările necesare plantelor pe cele peste 3 100 hectare amenajate pentru irigat și executînd toate celelalte lucrări agricole așa cum prevăd tehnologiile, nu numai că producțiile medii, cele totale și livrările la fondul de stat vor fi îndeplinite, ci pot fi substanțial depășite, atît la nivelul unităților, cît și la nivelul consiliului.

Planul producției animale din consiliu (tabelul nr. 2), concentrează atenția factorilor de răspundere în mod

Tabelul nr. 2

Principalii indicatori ai planului producției animale pe 1979

Produse animaliere	Producții medii pe animal	Livrări la fondul de stat
Lapte de vacă	2215 l	99 164 hl
Ouă	230 buc.	103 997 mii buc.
Lînă	2,54 kg.	—
Greutatea medie la livrare a taurinelor	346 kg.	—
Carne în total (în viu)	—	21 627 t

special, îndeplinirea și depășirea sa garantînd o creștere mai accentuată a eficienței economice din acest sector în special în ramura taurinelor și o sporire a ponderii producției sectorului în producția globală (nivelul actual al acestei ponderi este relativ scăzut : 30%).

Evaluînd rezervele existente în unități, și ca urmare a faptului că cifrele de plan la nivelul consiliului — rezultate din simple operații matematice de însumare a cifrelor de plan din unități — nu țin cont de implicațiile pozitive ale noii organizări, adunarea generală a apreciat că planul consiliului poate fi depășit și și-a luat în acest sens, angajamente precise : o producție globală suplimentară de 12 milioane de lei și economii la cheltuieli de 4 milioane de lei.

Pe baza măsurilor pentru sporirea producției medii la unele culturi și categorii de animale, a măsurilor de sporirea efectivelor față de cele planificate prin creșterea indicelui de natalitate și reducerea coeficientului de mortalități, ca și prin transformarea a 22 hectare din alte categorii de folosință în arabil, adunarea generală a aprobat angajamentul privind depășirea substanțială a producțiilor totale și a livrărilor la fondul de stat (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Angajamente de depășire a planului consiliului pe 1979

Produse	Depășiri ale producției medii	Depășiri ale producției totale	Livrări suplimentare la fondul de stat
Grîu	+ 100 kg/ha	410 t	300 t
Orz	+ 150 kg/ha	480 t	250 t
Porumb	+ 100 kg/ha	450 t	350 t
Cartofi	+ 1 000 kg/ha	490 t	300 t
Legume de cîmp	+ 1 000 kg/ha	600 t	200 t
Legume de seră	—	800 t	800 t
Carne — total	—	200 t	200 t
Lapte vacă	—	500 hl	500 hl
Ouă	—	300 mii buc.	300 mii buc.

Pentru îndeplinirea și depășirea producțiilor planificate, reducerea costurilor și creșterea eficienței economice, pentru ridicarea întregii activități a consiliului pe o treaptă superioară, adunarea a stabilit un program detaliat de măsuri, cu responsabilități nominale și termene precise de îndeplinire.

● În ramura producției vegetale, măsurile preconizate au în vedere cu prioritate : urmărirea **folosirii integrale a pămîntului ;** respectarea strictă **a tehnologiilor** la culturi, executarea lucrărilor de **îmbunătățiri funciare** (ameliorarea terenurilor acide, afînarea celor impermeabile, etc.) pe suprafețele prevăzute ; **extinderea mecanizării ;** amplasarea mai judicioasă a **culturilor ;** găsirea unor **forme noi de cooperare** și întrajutorare între unitățile consiliului.

● În sectorul zootehnic, atenția va fi îndreptată cu precădere spre rezolvarea următoarelor probleme : obținerea unui **indice de natalitate** de 85% la vaci (față de 81% în prezent), a cel puțin 1 miel/an de la fiecare oaie și 15-16 purcei/an de la o scroafă ; asigurarea condițiilor pentru ca începînd cu 1980, **creșterea efectivelor** să se asigure exclusiv din prăsilă proprie ; generalizarea, pînă la 1 octombrie 1979, a **mecanizării lucrărilor** de muls, prepararea furajelor, alimentarea cu apă și eliminarea dejecțiilor ; asigurarea **bazei furajere** necesare, mai ales prin creșterea ponderii în cultură a furajelor cu valoare nutritivă deosebită (lucernă, sfeclă furajeră etc.).

În această perioadă, preocupările majore ale specialiștilor și lucrătorilor din unitățile consiliului se concentrează spre pregătirea exemplară a campaniei agricole de primăvară, ca prim pas, hotărîtor, pentru îndeplinirea planului și onorarea angajamentelor asumate.

I. SOARE

Dezbatere „R.E." privind o zonă de interferenţă comerţ — industrie

PRODUSUL NOU DE LA IDEE LA BENEFICIAR (III)

CONTINUĂM dezbaterea organizată de revista noastră pe tema perfecţionării conlucrării industrie-comerţ în mai buna satisfacere a cerinţelor consumatorilor, potrivit politicii partidului nostru de ridicare continuă a calităţii vieţii poporului. În numerele anterioare (44, 46/1978) în care am publicat primele părţi din dezbatere, au fost aduse în discuţie aspecte vizînd : necesitatea unei legături mai directe între creatorii industriali şi consumatori ; rolul magazinelor de prezentare şi desfacere a producătorilor în lansarea produselor noi ; rezervele de perfecţionare a procesului de înnoire şi diversificare a producţiei de bunuri de consum prin antrenarea mai largă a consumatorilor în luarea deciziilor, prin utilizarea curentă a design-ului în producţie, prin perfecţionarea normelor şi standardelor de fabricaţie şi asigurarea conformităţii calitative în execuţie şi în recepţia comercială.

În acest număr sînt abordate aspecte privind : raportul dintre optimul întreprinderii şi interesul consumatorilor : semnificaţia reală a sortimentului pentru consumator : sinergia eforturilor industrie-comerţ în eliminarea hiatusurilor în punctele de interferenţă ; necesitatea perfecţionării concepţiei de promovare. Din partea redacţiei la dezbatere a participat dr. Ioan Georgescu.

Între „optimul" întreprinderii şi interesul general

Prof. dr. EUGEN BARAT, Catedra de marketing — A.S.E.:

Nu se poate pune sub semnul întrebării acea părere a economiştilor, că nevoile de consum şi cererea de mărfuri a populaţiei trebuie să fie studiate printr-o activitate permanentă, ştiinţifică, de laborator, de către creatori, specialişti în domeniul cunoaşterii trebuinţelor şi posibilităţilor tehnice de realizare a unor bunuri capabile să le satisfacă. Acest mod de studiere a cererii şi de organizare a muncii de creaţie şi de introducere a produselor noi trebuie să îndeplinească o sarcină multiplă : să contribuie la satisfacerea mai bună a trebuinţelor, să vină în întîmpinarea unor cereri deja în curs de formare şi — nu în ultima instanţă — să determine apariţia unor cereri cu totul noi, sub influenţa ofertei de noi mărfuri. Cunoscînd riscul care este prezent în acest domeniu, al introducerii de noi mărfuri ca ofertă, apar evidente complexitatea şi importanţa muncii de creaţie.

În această ordine de idei trebuie să accentuăm încă o problemă, care ni se pare că devine tot mai importantă atît sub aspect economic, cît şi sub aspect social şi care se leagă în mod deosebit de activitatea de creaţie şi de introducere de noi produse în fondul de mărfuri — şi anume problema modei. Mult s-a discutat şi se discută despre modă ; după părerea noastră, soluţionarea acestei probleme în economia şi societatea noastră constă în stăpînirea şi influenţarea modei. Pentru acest lucru este nevoie să se ţină seama de toate implicaţiile economice şi sociale ale modei şi să se stabilească măsuri adecvate. Stăpînirea modei presupune o muncă de studiere ştiinţifică a nevoilor şi o muncă de creaţie. Moda creată trebuie să reflecte, pe lîngă cerinţele recunoscute şi valabile la nivel mondial, trăsăturile particulare ale unei mode naţionale şi, eventual, chiar regionale. Această activitate trebuie să se desfăşoare în mod permanent, să dispună de documentaţia necesară şi să se caracterizeze printr-un grad înalt de organizare în întregul aparat economic de producţie şi comercializare. Nu excludem posibilitatea introducerii, în acest scop, de noi pîrghii şi procedee care să asigure o eficienţă ridicată. Trebuie să amintim sau să accentuăm, în acest context, rolul magazinelor de prezentare, ca şi prevederile din legea preţurilor cu privire la preţuri diferenţiate la articole de primă apariţie, articole de lux, de serie scurtă.

Amînarea soluţionării acestui complex de probleme ar afecta gradul de satisfacţie asigurat prin achiziţionarea articolelor de modă, de bază şi complementare, ar exercita o influenţă nedorită asupra ritmului de demodare la obiecte de îmbrăcăminte şi încălţăminte. Proporţia în care apar, în cadrul ofertei, mărfuri lent şi greu vandabile este în strînsă legătură cu această problematică. Desigur, aici acţionează un număr mare de factori, cu caracter obiectiv dar şi subiectivi, care aparţin deopotrivă producţiei şi comercializării. Deciziile economice cu privire la fondul de mărfuri, luate la nivelul întreprinderilor producătoare şi comerciale, nu pot fi determinate şi fundamentate numai din punctul de vedere al intereselor imediate ale acestora, interese care induc adeseori către o variantă optimă din punctul lor de vedere faţă de reglementările economice în vigoare, sarcinile de plan proprii şi de cerinţele sistemului de cointeresare stabilit, fără însă a fi suficient corelate cu interesele generale ale economiei naţionale şi ale societăţii. Un plan de producţie aprobat la nivelul întreprinderii producătoare, care nu este perfect coordonat cu cerinţele pieţei interne (ne referim numai la această parte a producţiei), nu poate fi considerat corespunzător din punctul de vedere al intereselor generale ale societăţii. Se poate afirma acelaşi lucru despre un plan de aprovizionare cu mărfuri al întreprinderilor comerciale, care nu asigură folosirea completă a capacităţilor de producţie din întreprinderile industriale. Colaborarea permanentă dintre producţie şi comerţ în pregătirea contractării fondului de mărfuri, cu asistenţa permanentă a organelor centrale de specialitate şi de sinteză, trebuie să urmărească stabilirea unei decizii optime în fiecare caz, la fiecare grupă de mărfuri, produs şi sortiment de mărfuri.

Se poate ajunge, în unele situaţii, la neconcordanţe între un plan „optim" de producţie al unei întreprinderi şi o structură optimă a cererii adresate faţă de aceasta, de către întreprinderea comercială. Asemenea situaţii pot să se menţină, parţial, şi după coordonarea de către organele ierarhice superioare şi chiar de către organele de sinteză. După părerea noastră, ele nu trebuie rezolvate numai pentru moment, ci trebuie formulate decizii economice de fond, care să elimine în timp asemenea neconcordanţe. Orice altă decizie nu constituie o rezolvare eficientă nici pentru moment şi cu atît mai puţin pentru perspectivă.

De ce trebuie să planificăm sortimente şi nu produse?

FLORIN MĂLĂIEŞ, şeful catedrei de comerţ, Şcoala interjudeţeană de partid Oradea :

Cred că atunci cînd vorbim de perfecţionarea satisfacerii cerinţelor consumatorilor nu putem rămîne la analiza cadrului juridic-organizatoric al relaţiilor industrie-comerţ. Consider că un aspect important îl constituie atitudinea, responsabilitatea mai mare sau mai mică cu care atît industria, cît şi comerţul tratează problemele populaţiei. Vom putea spune că avem o atitudine corespunzătoare faţă de consumatori, atunci cînd vom cunoaşte ce simte cumpărătorul după ce a cumpărat produsul şi a început să-l folosească, cîte satisfacţii sau insatisfacţii i-a procurat.

Spre exemplu, întreprinderea de confecţii din Oradea are un magazin de prezentare şi desfacere, încadrat cu lucrători foarte buni, deci întrunind toate condiţiile pentru a-şi realiza funcţiile. Dar ce motivaţie aduce un număr mare de cumpărători în acest magazin ? Ideea că vor găsi un produs deficitar în alte magazine. Şi într-adevăr, magazinul se preocupă să aducă din ţară produsele solicitate, dar în

dauna îndeplinirii funcţiilor sale promoţionale şi de studiere a cererii.

În prezent noi vorbim de concepte ca suplete şi solicitudine faţă de cerinţele populaţiei, de accelerarea înnoirii, de satisfacţia psihică şi valoarea morală a produselor. Dar care sînt preocupările pentru studierea unor asemenea aspecte ? Dacă ar fi să luăm sectorul articolelor vestimentare, vedem că industria produce, oamenii au bani să cumpere, dar nu mai vor să se îmbrace standard.

Un alt exemplu care ilustrează faptul că populaţia se adresează sortimentului, şi nu produsului în sine, este cel al grisinelor. La un moment dat se susţinea că piaţa nu mai absoarbe acest produs. Ulterior s-a dovedit că nu produsul, ci sortimentul grisine mari era greu vandabil. În schimb, grisinele mici (sticks) erau foarte solicitate. Condiţiile lumii actuale, caracterizate prin criza materiilor prime, a energiei, etc. trebuie să ducă la o restructurare în concepţia de ansamblu a producătorilor noştri de bunuri de consum, la un mod de gîndire mai angajat. Un produs — aşa cum arăta secretarul general al partidului — nu trebuie fabricat dacă nu corespunde unei nevoi, unei cerinţe reale a economiei. Dacă ar fi să luăm cazul producătorului tradiţional de legume şi fructe, care studiază şi îşi orientează permanent producţia după cerere, ne poate surprinde cum se poate ca mari întreprinderi industriale să arate indiferenţă faţă de studierea permanentă, responsabilă a cererii populaţiei.

Într-o discuţie avută la întreprinderea de industrializare a laptelui din Oradea s-a ridicat următoarea problemă : cum vom condiţiona îngheţata ? Logica raţionamentului a fost următoarea : Cui adresăm în primul rînd acest produs ? Copiilor. În ce porţii este mai avantajos să fabrice pentru producător. În ambalaje de 3 lei. Dar dacă o familie are 4 copii, cu ce frecvenţă este dispusă să aloce 12 lei pentru îngheţată ? De aici, necesitatea de a crea ambalaje şi pentru porţii de 2 lei şi 1 leu, pentru a nu frîna în mod artificial consumul produsului.

Nu cred că trebuie să absolutizăm în toate cazurile necesitatea utilizării unor forme sofisticate de investigare a cererii populaţiei. Uneori pot fi generate idei valoroase prin simpla consultare a creatorilor din industrie cu specialiştii din comerţul cu ridicata şi cu vînzătorii cu experienţă din magazine, care vin în contact nemijlocit cu publicul consumator.

Sinergia capacităţilor creatoare

VICTOR IONILĂ, şeful serviciului confecţii din Ministerul Comerţului Interior :

Din experienţa unei confruntări permanente, în decurs de ani de zile, cu cerinţele populaţiei, pot spune că deţinem unele, elemente interesante pentru dezbaterea pe care ne-a propus-o revista. Aş începe prin a preciza că din punct de vedere comercial, adevăratul criteriu de noutate a unui produs constă în diferenţirea lui în raport cu concurenţii săi. Astfel înţeleasă, noutatea nu este numai şi nici întotdeauna ceea ce este **tehnic** nou. Din punct de vedere comercial este important ca, structurată sau nu, noutatea să fie tangibilă, ca ea să poată fi recunoscută şi apreciată de consumtor. Nu orice noutate tehnică este însă, automat, şi un element acceptat. Pe lista de realizări, rămîne într-adevăr numai ceea ce este decretat astfel de către consumator — şi nu în mod necesar de către producător. Noutatea are, deci, un caracter subiectiv şi relativ, în sensul că se defineşte în raport cu timpul. În funcţie de momentul apariţiei pe piaţă, ceea ce este o noutate pentru producător, poate fi sau nu o noutate pentru consumator.

Calitatea noutăţii este, de asemenea, în strînsă legătură cu nivelul de trai al consumatorului ; cu cît creşte puterea de cumpărare, creşte şi sensibilitatea consumatorului la detalii secundare, care sînt suficiente pentru a diferenţia produsele şi a face faţă unor exigenţe mai rafinate. Evident, în domeniul produselor textile şi al industriei îmbrăcămintei există o preocupare serioasă pentru „dezvoltarea produselor noi", dezvoltare care are în vedere atît consumul intern, cît şi valorificarea la export. Rămînînd în sfera pieţei interne, se constată totuşi unele neajunsuri, adevărate obstacole în calea înnoirii şi diversificării.

Este vorba, în primul rînd, de o corelare defectuoasă între resursele disponibile de materii prime şi materiale şi activitatea de creaţie — ceea ce duce la prezentarea cu diferite prilejuri, cum ar fi tîrgurile anuale de mostre, a unei foarte largi şi bogate colecţii de modele din anumite produse, care din păcate nu au suport material pentru o producţie de masă.

Un alt aspect ce conduce la asemenea necorelări este faptul că elaborarea colecţiei şi dezvoltarea unor produse se realizează de o anumită fabrică (de regulă mai bine dotată atît cu capacitate creativă, cît şi din punct de vedere tehnic), iar producţia se planifică unei alte unităţi, cu posibilităţi mai reduse de execuţie şi producţie. Acest transfer se produce uneori în momentul încheierii contractelor, dar cel mai adesea pe parcursul derulării acestora, prin aşa-numitele „dispoziţii de transfer". Asemenea anomalii se întîlnesc frecvent atît în industria de ţesături, în special din bumbac şi tip bumbac, cît şi în cea a confecţiilor. Este, de altfel, singura explicaţie a faptului că o serie de modele şi produse, atunci cînd apar în magazine, sînt foarte greu de recunoscut de însişi creatorii lor.

Încă un element asupra căruia aş dori să mă opresc este preţul care însoţeşte un produs de la stadiul de „noutate" pînă la declin. Ceea ce plăteşte sau ar trebui să plătească consumatorul nu este însă numai materialitatea unui obiect sau al unui serviciu, ci şi toate elementele subiective care-l însoţesc : siguranţă în funcţionare, informaţie şi în primul rînd „noutatea". Evidenţiem în acest sens posibilitatea ca în anumite cazuri, preţul să urmeze aceeaşi curbă cu cea a vieţii produsului, reducîndu-se pe măsură ce se saturează cererea şi mai ales în momentul cînd începe declinul. În prezent, modul de stabilire a preţului unui produs şi, mai ales, evoluţia ulterioară a acestuia nu contribuie la stimularea întreprinderilor pentru „dezvoltarea produselor". Un exemplu actual îl constituie jerseul din poliesteri, a cărui cerere se află în declin total, preţul rămînînd însă acelaşi ca la lansare.

Asemenea aspecte ridică probleme deosebit de serioase în cazul articolelor destinate unor segmente foarte receptive la modă, cum ar fi tineretul. Aproape un sfert din populaţia ţării o reprezintă categoria de vîrstă între 15 şi 30 de ani. O mare parte din totalul îmbrăcămintei desfăcute este cumpărată de acest segment de consumatori, care ştie exact ce vrea, se entuziasmează repede pentru tot ceea ce este nou — dar şi abandonează primii articolele intrate în obsolescenţă. Dinamica cererii pentru această categorie nu a fost suficient descifrată nici de industrie şi nici de comerţul cu îmbrăcăminte, ofertele de mărfuri fiind încă deficitare la genurile de articole solicitate de tineret.

Un alt aspect mult discutat, dar în care am făcut puţini paşi înainte, se referă la interdependenţa ce există în aval şi amonte în fabricaţia produselor de îmbrăcăminte. După unele date, la fabricarea unui costum participă aproape 30 de întreprinderi, la realizarea lenjeriei de corp 25 de întreprinderi, a unui pulover 15 întreprinderi. Or, cum o trăsătură esenţială a dezvoltării producţiei de bunuri de consum este, în concepţia noastră, diversificarea, care implică folosirea unor materii prime noi, aplicarea de tehnologii noi, vedem că dezvoltarea produselor în industria îmbrăcămintei devine o sarcină tot mai complexă, comună mai multor ramuri. Există, într-adevăr, programe interdepartamentale care stabilesc etape precise în dezvoltarea unor produse (de exemplu programul privind dezvoltarea şi valorificarea fibrelor liberiene indigene, sau cel de valorificare a blănurilor superioare şi de vînat). Reacţia rapidă a industriei de confecţii faţă de cerinţele modei nici nu poate fi imaginată azi fără o colaborare organizată cu industrii cum este cea textilă, cea producătoare de diferite accesorii etc. Spre exemplu, este cunoscut rolul accesoriilor folosite în industria îmbrăcămintei — nasturi, catarame, fermoare, dantele şi broderii — în valorificarea superioară a materiilor prime de bază. Adeseori, materializarea creaţiilor prezentate de industria de îmbrăcăminte suferă de lipsa unor programe de producţie a accesoriilor, programe care să permită elasticitatea şi adaptabilitatea corespunzătoare a producţiei în acest sector.

În sfîrşit, un aspect nu de cea mai mică importanţă, care trebuie considerat în totalitate, este acela al publicită-

(Continuare în pag. 19)

Cincinalul revoluției tehnico-științifice

INDUSTRIA ARĂDEANĂ — CÎMP LARG DE PROMOVARE A PROGRESULUI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC

Andrei CERVENCOVICI
prim secretar al Comitetului județean Arad al P.C.R.

ÎN CONCEPȚIA Partidului Comunist Român, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate impune cu necesitate promovarea pe scară tot mai largă a progresului tehnic, a rezultatelor revoluției tehnico-științifice contemporane. Acest proces se desfășoară pe fondul creșterii aportului cercetării proprii la accelerarea dezvoltării multilaterale a economiei, modernizării continue a aparatului de producție, sporirii în ritm susținut a venitului național și avuției naționale.

În nici o epocă știința și tehnica n-au ocupat un loc atît de important în viața socială, în producția materială ca în timpul nostru. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, sublinia că **„Trăim în perioada celei mai ample revoluții tehnico-științifice care modifică în mod radical condițiile producției materiale în folosul omului, asigură fabricarea pe scară industrială a unor noi și largi game de produse"**, de unde decurge necesitatea de a folosi din plin aceste premise. De asemenea, nu trebuie pierdut din vedere nici un moment faptul că, în condițiile puternicului avînt al revoluției tehnico-științifice, ritmul înnoirii producției pe plan mondial este impresionant, antrenînd creșterea competitivității în diviziunea internațională a muncii, realitate de care nu se poate face abstracție în planul dezvoltării economico-sociale a țării. Sînt elemente care fundamentează preocupările mereu mai intense din întreaga economie, ale organelor și organizațiilor de partid pentru introducerea în toate compartimentele vieții economice a progresului tehnic, în vederea sporirii în mod substanțial a aportului științei, cercetării proprii la îmbunătățirea structurii sortimentelor, producției, la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor.

Locul factorului „organizare" în procesul de îmbunătățire a rezultatelor

CUM se materializează aceste orientări și preocupări în județul Arad, cu o economie industrial-agrară, cu unele tradiții industriale ce pot oferi condiții mai bune pentru receptarea și generalizarea progresului tehnico-științific ? În perioada în care a trecut de la începutul actualului cincinal, Comitetul județean de partid Arad, în deplină concordanță cu orientările stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului și în lumina indicațiilor date nemijlocit de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu prilejul vizitelor efectuate în județ, a acționat în direcția aplicării în practică a rezultatelor cercetării științifice, respectării termenelor de asimilare și punere în fabricație a produselor, în direcția sporirii eficienței economice a întregii activități. A existat o continuă preocupare pentru întărirea rolului organelor și organizațiilor de partid în conducerea activității de cercetare și proiectare, desfășurîndu-se o intensă muncă politico-educativă în vederea stimulării receptivității față de nou, a creației originale, promovării cu mai multă îndrăzneală a cuceririlor științei și tehnicii. A fost combătut cu fermitate conservatorismul și imobilismul, închistarea comodă în vechi deprinderi. Pentru că este un lucru dovedit : acolo unde domnește setea din nou, unde se manifestă tinerețea spirituală, acțiunea energică, sînt atacate cu curaj probleme importante din punct de vedere științific și tehnic, cu repercusiuni economice dintre cele mai fecunde. Este cunoscut că afirmarea revoluției tehnico-științifice, departe de a fi rezultatul unui grup restrîns de oameni, constituie rodul spiritului de creativitate al celor ce muncesc, rod în care aportul muncitorilor, al inginerilor și tehnicilor are un rol hotărîtor.

Pe baza acestor coordonate de acțiune, prin tot ceea ce se întreprinde pentru sporirea gradului de încorporare în producție a cuceririlor tehnicii noi se urmărește stimularea acelui mod de a gîndi competitiv, care să determine, în fiecare întreprindere, participarea activă a colectivelor de oameni ai muncii la asimilarea de produse noi, reproiectarea celor din fabricația curentă, introducerea tehnologiilor moderne, capabile să asigure perfecționarea parametrilor calitativi ai produselor, economisirea resurselor și utilizarea lor integrală, superioară.

În toate întreprinderile au fost astfel elaborate programe de măsuri care vizează modernizarea tehnologiilor și înnoirea produselor, ceea ce a făcut posibil ca, în primii trei ani ai actualului cincinal, **peste 80% din sporul producției industriale să fie obținut pe seama creșterii productivității muncii.** În acest cadru se remarcă și faptul că oamenii muncii arădeni au raportat îndeplinirea cu 50 de zile mai devreme a prevederilor planului producției industriale pe primii trei ani ai cincinalului actual.

Întreaga activitate economico-socială în județul nostru este pătrunsă de preocuparea de a **pune larg și permanent în valoare toate resursele de care dispunem, de a găsi formele cele mai eficiente care să permită realizarea în practică a saltului de la cantitate la calitate** — sarcină expresă trasată de secretarul general al partidului. O asemenea preocupare este ilustrată pe mai multe planuri : al îmbunătățirii permanente a structurii economiei județului, îndeosebi a structurilor industriale, și pe această bază al promovării ramurilor și tehnicilor de vîrf, al folosirii superioare a mijloacelor tehnice și forței de muncă ; de asemenea, într-o puternică intercorelare cu mutațiile structurale, pe planul creșterii aportului cercetării științifice și inovării tehnologice, al îmbunătățirii continue a tuturor componentelor și indicatorilor care exprimă laturile calitative și

de eficiență ale producției, îndeosebi în ce privește calitatea resurselor umane și a muncii desfășurate. În procesul îmbunătățirii randamentelor de utilizare a potențialului și a rezultatelor activității, un loc important îl ocupă **dezvoltarea conștiinței politice și economice, creșterea gradului de responsabilitate și inițiativă**, cerințe cărora actualul mecanism economico-financiar le asigură condiții superioare de împlinire.

Efectele economice ale mutațiilor structurale

DINAMISMUL ce se realizează în etapa actuală, ca urmare a noilor capacități puse în funcțiune, a extinderii și modernizării întreprinderilor existente, a asimilării și reproiectării produselor fabricate se reflectă în însemnate mutații calitative în structura industriei și a ramurilor sale, pe primul loc aflîndu-se sectoarele ce **încorporează activități complex prelucrătoare** (vezi tabelul). Deplasările care se produc în structura indus-

Structura producție industriale din județul Arad
— în procente —

	Ritmul mediu anual de creștere 1966—1978	Ponderea în structura producției 1965	1978
Industrie total	9,1	100,0	100,0
din care :			
— construcții de mașini și prelucrarea metalelor	10,9	36,4	41,0
— chimie	22,4	0,8	3,2
— materiale de construcții	10,7	1,8	1,9
— exploatare și prelucrarea lemnului	9,4	8,7	7,5
— textilă	6,9	12,7	13,6
— confecții textile	13,5	3,8	4,9
— alimentară	5,5	32,5	22,3

triei, pe ramuri, evidențiază creșterea ponderii ramurilor construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor și chimiei, cu un aport hotărîtor la producția industrială totală a județului. Nivelul ridicat de dezvoltare și specializare a unor ramuri este ilustrat de contribuția județului în realizarea unor produse industriale. De exemplu, în județul Arad se realizează **întreaga** producție a țării de vagoane călători, de ceasuri deșteptătoare, 66,7% din producția de strunguri, peste 10% din producția de țesături din bumbac și tip bumbac, 11% din producția de tricotaje, întreaga producție de păpuși și altele.

O dovadă elocventă a progreselor înregistrate în creșterea și modernizarea structurii producției, în diversificarea și înnoirea produselor o constituie participarea tot mai activă a județului Arad la activitatea de comerț exterior. Față de anul 1971, volumul exportului era în 1978 de peste 4,5 ori mai mare, ajungînd ca o treime din produsele realizate să fie destinate pieței externe ; în acest cadru o pondere de peste 60% o reprezintă ramura construcțiilor de mașini, 10% prelucrarea lemnului, iar industria ușoară aproape 15%. Volumul și structura exportului arădean ilustrează preocuparea colectivelor de muncă pentru a realiza produse de calitate înaltă, în condiții de eficiență economică sporită, creșterea competitivității produselor pe piața externă, nivelul tehnic, economic și funcțional mereu mai ridicat.

Înnoirea producției — expresie a capacității competitive

UN DOMENIU hotărîtor al preocupărilor pentru introducerea progresului tehnic îl reprezintă modernizarea și asimilarea unor noi sortimente, cu parametri tehnico-funcționali superiori, care să răspundă cît mai bine solicitărilor pieței interne și externe. Pornind de la sensul social și economic al activității de înnoire accelerată a produselor, prin măsurile de proiectare și reproiectare a unor produse s-a ajuns ca ponderea sortimentelor noi în valoarea producției industriale să depășească 45%, aceasta reprezentînd în industria construcțiilor de mașini mai mult de 66%. Referindu-ne, de exemplu, la Întreprinderea de vagoane, aceasta realizează produse într-o structură sortimentală diversificată, începînd cu vagoanele pe 2 osii și terminînd cu cele pe 26 osii, atît vagoane pentru mărfuri universale cît și vagoane pentru transporturi specifice. La vagoanele de călători se realizează toată gama de vagoane utilizate în traficul de călători și la toate gradele de confort solicitate ; preocupările actuale sînt îndreptate spre realizarea vagoanelor de metrou, a vagoanelor etajate, a vagoanelor agabaritice și afundate pentru siderurgie etc. An de an se asimilează în medie 16 tipuri de vagoane marfă și 23 tipuri de vagoane clasă. Asimilarea vagoanelor agabaritice și a vagoanelor restaurant, dormitor, care înainte se importau, asigură economii de fonduri valutare de 13 mil. lei valută.

În ce privește vagoanele de marfă, menționăm că au fost asimilate vagoane cu caracteristici tehnico-funcționale noi, la care coeficientul de tară este cu 35% mai mic decît la vagoanele de tip european. Aceste vagoane au fost dotate cu boghiuri din oțel turnat de tip DIAMOND, a căror greutate la o sarcină pe osie de 20 tone s-a redus cu peste 20% față de cea a boghiurilor standard europene. De asemenea, au fost asimilate vagoane de călători a căror greutate s-a redus de la 480-600 kg/loc. la 350 kg/loc. În condițiile acestei intense acțiuni creative, și în baza programelor de măsuri vizînd modernizarea unităților și cu ajutorul fondurilor de investiții alocate, productivitatea muncii urmează să sporească de 2—3 ori, consumul de metal se va reduce cu 25—30%, concomitent cu creșterea gradului de folosire al metalului la cel puțin 91%.

La Întreprinderea de strunguri, prin organizarea fluxurilor tehnologice, extinderea mecanizării, automatizării și modernizării proceselor tehnologice, s-au creat condiții de asimilare în fabricație a unor strunguri noi de mare productivitate, înzestrate cu comenzi automatizate sau program. Întreprinderea realizează strunguri revolver cu ciclu automat, într-o gamă de trei tipodimensiuni noi, strunguri normale de precizie, strunguri frontale cu ciclu automat.

Sînt noi tipuri de strunguri care au o productivitate sporită cu peste 200% față de strungurile normale, permit poliservirea, contribuie la reducerea cheltuielilor de investiții prin micșorarea suprafețelor construite. De asemenea, nu de mult au fost asimilate strunguri speciale de copiat osii și crestat lingouri pentru I.O.B. Balș, strungul paralel înzestrat cu comandă numerică — de fapt primul strung românesc de acest tip și este în curs de finalizare strungul greu SN 1250. Toate acestea vor atrage după sine reducerea consumurilor de metal, a importurilor, precum și sporirea considerabilă a potențialului productiv al țării.

Înnoirea permanentă a sortimentelor de mobilier cu caracteristici estetice și funcționale la nivelul tehnicii mondiale este o primă preocupare a colectivului de la

Combinatul de prelucrare a lemnului. Astfel, dacă în anul 1977 ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției realizate era de 29%, în anul 1979 a ajuns la peste 40%. În privința îmbunătățirii structurii producției s-a mers pe linia introducerii în fabricație a mobilei stil, care valorifică superior masa lemnoasă, astfel că dintr-un mc masă lemnoasă se realizează mobilă în valoare de 14 350 lei/mc, față de 9 090 lei/mc în 1978.

Pe aceeași linie a înnoirii sortimentului producției la întreprinderea textilă „U.T.A." în anul 1978 s-au asimilat 23 articole noi și reproiectate, 384 desene noi în cca. 1 900 poziții coloristice. În prezent ponderea produselor noi și reproiectate la această întreprindere reprezintă 32%, iar rentabilitatea medie realizată prin reproiectare la unele articole este de 20%. Produsele ușoare (sub 100 gr./mp) reprezintă în prezent, în total producție, peste 20%. Pentru anul curent se preconizează să se realizeze 28 articole noi și reproiectate, reducîndu-se consumul specific cu 20 de tone materii prime.

Concomitent cu preocupările pentru modernizarea producției, a asimilării de produse noi și reproiectarea celor existente, organizațiile de partid, organele colective de conducere din întreprinderi și ale unităților și compartimentelor de cercetare-proiectare au luat măsuri de promovare a unor tehnologii moderne care să asigure îmbunătățirea calității produselor, economisirea materiilor prime și a manoperei specifice. În sectoarele calde ale întreprinderilor de vagoane, de strunguri și de mecanizare a agriculturii și industriei alimentare, extinderea folosirii rășinilor furanice, turnării de precizie, forjării în matrițe și altele asigură o economie anuală de circa 560 tone metal. La aceste întreprinderi, ca și la întreprinderile „Victoria" și IAMMBA, agregatizarea unor procese tehnologice cu volum mare de manoperă, introducerea presajului greu, extinderea sudării automate (Întreprinderea de vagoane), a mașinilor-unelte cu comenzi numerice și a tehnologiilor de grup (Întreprinderea de strunguri, IAMMBA, IMAIA), mecanizarea unor faze de transport interoperațional și altele conduc la reducerea manoperei specifice cu pînă la 30%.

La întreprinderea textilă „UTA", introducerea tehnologiei de filare, țesere și finisare a noului tip de fibră poliesterică, cu grad redus de scămoșare, asigură la 1 mil. ml de țesături o economie valutară de 700 mii lei valută, tehnologia de imprimare cu petrol redus cu 50% — o economie de 600 tone petrol/an ; de creponare a țesăturilor din fibre chimice — o economie de 125 tone bumbac la un mil. ml. țesături etc. La „Tricoul Roșu", perfecționarea tehnologiei de vopsit a articolelor din poliester în amestec cu bumbac conduce la economisirea cu cca. 20% a coloranților, iar la Combinatul de prelucrare a lemnului, prin utilizarea tehnologiilor de îmbinare cu fir fuzibil, realizarea ornamentelor din lemn prin presare și frezare se înregistrează importante economii de manoperă, care duc la creșterea productivității muncii la aceste operații cu 30—40%.

Aceste rezultate economice sînt determinate în mare măsură și de activitatea de propagandă tehnică, prin care se impulsionează creația științifică a oamenilor muncii, se popularizează experiența înaintată, ideile valoroase, urmărindu-se generalizările acestora. La nivelul județului, municipiului, orașelor și unităților economice, sînt organizate simpozioane, consfătuiri, schimburi de experiență, sesiuni de comunicări, lectorate tehnice, conferințe. Tot mai valoroase sînt rezultatele concursului de creație științifică și tehnică organizat în cadrul festivalului național „Cîntarea României" ediția a II-a, unde pînă în prezent au fost atrași peste 25 mii participanți din toate unitățile județului, fiind abordate cca. 3 350 teme, din care au fost soluționate peste 2 700 și s-a obținut o eficiență economică totală de 800 milioane lei, din care 314 milioane lei reprezintă spor de producție globală, 147 milioane lei reducerea cheltuielilor de producție și 197 milioane lei spor de beneficii.

Articularea prezentului cu exigențele perspectivei

MENȚIONÎND succesele obținute în înnoirea și modernizarea produselor sîntem conștienți că această preocupare nu a devenit peste tot o componentă de bază a activității colectivelor de muncă, cu toate că întreprinderile dispun de potențialul și capacitatea tehnico-organizatorică necesare. De aceea, în unele întreprinderi se mai realizează produse cu parametri tehnico-funcționali depășiți, care nu mai corespund cerințelor actuale de pe piața internă și externă. Încă nu s-a reușit ca peste tot colectivele din întreprinderi să acționeze cu consecvență pentru rezolvarea unor probleme mari ale tehnicii moderne, preocupările fiind în bună parte limitate la soluționarea unor probleme curente, de moment, într-adevăr utile, dar de mai mică perspectivă. Aceasta impune organelor și organizațiilor de partid să acorde un sprijin concret consiliilor oamenilor muncii în materializarea programului de introducere a progresului tehnic, asigurînd atragerea oamenilor muncii, a inginerilor și tehnicienilor în acțiunea de înnoire a producției, întărirea compartimentelor de concepție și inginerie tehnologică, pentru perfecționarea tehnologiilor și organizarea unor noi fluxuri de fabricație, prin stimularea autodotării.

În acest an, precum și în perspectiva anului 1980 — ale căror prevederi sînt deja elaborate — județului Arad îi revin **sarcini de cea mai mare însemnătate,** a căror realizare constituie, deopotrivă, **temelia cît și legătura cu sarcinile de amploare care se configurează pentru cincinalul următor.** Așa, de pildă, producția globală industrială a județului crește în 1980 față de 1975 cu 96%, ceea ce va asigura obținerea unei valori de peste 21 miliarde lei. Sporirea productivității muncii, în aceeași perioadă, cu aproape 75% va asigura ca cca. 80% din sporul de producție să se obțină pe această cale. Concomitent cu creșterea cantitativă a producției are loc un proces permanent de înnoire a acesteia prin asimilarea de noi produse și modernizare, prin reproiectare, ceea ce asigură, ca, de fapt, în 1980 întreaga gamă a produselor ce se vor realiza să fie noi sau reproiectate. Pe aceste baze exportul va crește pînă la finele cincinalului față de anul 1975 de 2,3 ori pe total și de 4,5 ori pe relația devizelor libere.

Experiența și maturitatea organizațiilor noastre de partid, priceperea și entuziasmul comuniștilor, al muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și tuturor celorlalte cadre ne dau convingerea fermă că toți cei care trăiesc și muncesc în această parte a țării — români, maghiari, germani și de alte naționalități — vor acționa în deplină angajare pentru realizarea măreților sarcini ce ne revin, pentru aplicarea ansamblului de măsuri adoptate de conducerea partidului în scopul creșterii eficienței întregii activități, al sporirii venitului național, al îmbunătățirii substanțiale a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

Instrumente de analiză și decizie pentru sporirea eficienței economice

URMĂRIREA PRODUCTIVITĂȚII FIZICE A MUNCII PE SORTIMENTE ȘI TIPURI DE UTILAJ

Un set de indici care permit să se evalueze influența structurii sortimentale a planului de fabricație

ÎN CONDIȚIILE în care activitatea unităților economice este reflectată de doi indicatori de importanță deosebită — producția netă și productivitatea muncii raportată la producția netă, este strict necesar să se găsească mijloace de măsurare a nivelului cantitativ și calitativ de desfășurare a activității pînă la fiecare secție (atelier) de producție, fiecare loc de muncă, utilaj, pentru fiecare sortiment produs. Indicatorul care permite să se efectueze într-un mod foarte concludent o astfel de comensurare este **productivitatea fizică a muncii.**

În cele ce urmează prezentăm o metodologie de urmărire și analiză a nivelului productivității fizice a muncii pe articole, grupe de articole, tip de utilaj ; elaborată pentru filaturile de lînă cardată (operația filat), ea poate fi extinsă și în alte domenii de activitate din industria ușoară, precum și în cazul unor procese similare din alte ramuri.

În filaturi, nivelul indicatorilor de plan fizic într-o perioadă dată este influențat de **structura sortimentală a planului de fabricație ;** cînd, în cadrul acesteia, firele groase au o pondere mare, se realizează indicatori de producție fizică — respectiv de productivitate — ridicați, iar cînd crește ponderea firelor subțiri, scade nivelul indicatorilor de plan fizic și productivitate fizică. O astfel de alternare, influențată de modificările survenite în structura sortimentală a producției, face să nu se poată evidenția întotdeauna efortul propriu al secției pentru realizarea indicatorilor de plan fizic la un înalt nivel de eficiență economică.

Pentru o evaluare corectă, propunem un mod de analiză a evoluției nivelului productivității muncii fizice de la o perioadă la alta pe baza metodei indicilor în lanț, corectată cu influența modificării numărului metric mediu al firelor produse (creșterea sau scăderea ponderii firelor groase sau subțiri). Indicii cu care se operează sînt prezentați alăturat.

INDICELE de creștere (scădere) a productivității muncii ce trebuie realizată, în conformitate cu normele de muncă, față de perioada de bază (9) reflectă influența modificării structurii producției de la o perioadă la alta (o structură de producție mai complexă sau mai puțin complexă necesită, pentru realizarea ei, un număr mai mare sau mai mic de ore-om, în conformitate cu normele de muncă stabilite). Știut fiind că normele de muncă au un caracter relativ constant, evoluția în sens pozitiv sau negativ a numărului de ore-om necesare de la o perioadă la alta reflectă creșterea sau scăderea nivelului de complexitate a producției fizice realizate.

Îndeplinirea și depășirea în mod constant a normelor de muncă nu reflectă nivelul realizării indicatorilor de productivitate fizică, respectiv nivelul calitativ al activității unei secții de producție. Făcînd o analiză la nivelul unei secții, pe o perioadă în care normele de muncă au fost depășite lună de lună, am constatat că nu în toate lunile s-au realizat creșteri ale productivității fizice a muncii recalculată pe baza metodei indicilor în lanț. În unele luni s-au înregistrat chiar nerealizări la acest indicator, care au dus la o producție fizică mai mică decît cea recalculată.

Producția fizică recalculată se determină după relația :

$$(12)\quad Q_{rec.} = H_{ei} \times W_{rec.}$$

Rezultă, deci, importanța realizării **indicatorilor de productivitate fizică recalculați** și influența lor asupra realizării indicatorilor de plan fizic ai secțiilor de fabricație.

OUTILITATE deosebită prezintă și urmărirea productivității fizice pe sortiment și pe tip de utilaj, întrucît ea facilitează descoperirea cauzelor.

Cauzele nerealizării productivității fizice cel puțin la nivelul recalculat al lunii anterioare, pentru care se face analiza, pot fi descoperite numai prin urmărirea realizării **productivității fizice pe sortiment, grupă de sortimente sau tip de utilaj.** În acest sens propunem, în vederea analizei, introducerea indicatorului **zonă de deservire medie** (număr mediu de muncitori folosiți pe mașină) :

$$(13)\quad \bar{Z}_d = \frac{H_e}{H_m},$$ în care: H_m ore-mașină (efective + tehnologice) realizate de secție în perioada analizată ; He=ore-om efectiv lucrate în perioada analizată, pe total secție.

Pe baza zonei de deservire medii aplicate, se pot afla, pe fiecare tip de utilaj sau sortiment :

$$(1)\ W_{n_o} = \frac{Q_{r_o}}{H_{n_o}} \qquad (2)\ W_{e_o} = \frac{Q_{r_o}}{H_{e_o}} \qquad (3)\ I_{n_o} = \frac{W_{e_o}}{W_{n_o}} \times 100$$

$$(4)\ W_{n_1} = \frac{Q_{r_1}}{H_{n_1}} \qquad (5)\ W_{e_1} = \frac{Q_{r_1}}{H_{e_1}} \qquad (6)\ I_{n_1} = \frac{W_{e_1}}{W_{n_1}} \times 100$$

$$(7)\ \bar{N}_{m_o} = \frac{Q_{kn_o}}{Q_{k_o}} \qquad (8)\ \bar{N}_{m_1} = \frac{Q_{kn_1}}{Q_{k_1}} \qquad (9)\ I_{w_n} = \frac{W_{n_1}}{W_{n_o}} \times 100$$

$$(10)\ I_{w_r} = \frac{W_{r_1}}{W_{r_o}} \times 100 \qquad (11)\ W_{rec.} = W_{r_o} \times I_{w_n}$$

Semnificații:

$W_{n_{o(1)}}$ — **productivitatea fizică a muncii ce trebuie realizată în conformitate cu normele de muncă în perioada de bază (curentă)**

$W_{e_{o(1)}}$ — **productivitatea fizică a muncii efectiv realizată în perioada de bază (curentă)**

$I_{n_{o(1)}}$ — **indice de îndeplinire a normelor de muncă în perioada de bază (curentă)**

$Q_{r_{o(1)}}$ — **producția fizică realizată în perioada de bază (curentă)**

$H_{n_{o(1)}}$ — **ore-om necesare în conformitate cu normele de muncă în perioada de bază (curentă)**

$H_{e_{o(1)}}$ — **ore-om efectiv lucrate în perioada de bază (curentă)**

$N_{m_{o(1)}}$ — **numărul mediu metric al firelor la producția realizată în perioada de bază (curentă)**

$Q_{k_{n_{o(1)}}}$ — **producția fizică, exprimată în kilonumere, realizată în perioada de bază (curentă)**

$Q_{k_{o(1)}}$ — **producția fizică, exprimată în kilograme, realizată în perioada de bază (curentă)**

I_{w_n} — **indice de creștere (scădere) a productivității fizice a muncii ce trebuie realizată în conformitate cu normele de muncă, față de perioada de bază**

I_{w_r} — **indice de creștere (scădere) a productivității fizice a muncii efectiv realizat, față de perioada de bază**

$W_{rec.}$ — **productivitatea fizică a muncii ce trebuie realizată, recalculată în funcție de influența modificării structurii producției, în condițiile menținerii nivelului productivității fizice a muncii realizat în perioada de bază**

— cîte ore-om s-au lucrat efectiv pentru realizarea producției respective :

(14) $H_{e_{s(u)}} = H_{m_{s(u)}} \times \bar{Z}d$, în care:

$H_{e_{s(u)}}$ — ore — om efectiv lucrate pe sortiment (utilaj);

$H_{m_{s(u)}}$ — ore — mașină (efective + tehnologice) înregistrate de secție pe fiecare sortiment (utilaj) ;

— nivelul productivității fizice realizate :

(15) $W_{s(u)} = \frac{Q_{s(u)}}{H_{e_{s(u)}}}$, în care: $W_{s(u)}$ = productivitatea fizică a muncii pe sortiment (utilaj); $Q_{s(u)}$ — producția fizică realizată din sortimentul respectiv, totală sau pe utilaj.

Am considerat indicat ca orele de întreruperi tehnologice să fie luate în calcul la stabilirea zonei de deservire medii și a nivelului productivității fizice pe sortiment sau tip de utilaj, deoarece aceste ore sînt retribuite la nivel de 100% din categoria de încadrare a muncitorului care execută lucrarea respectivă, întrucît sînt determinate de cauze cu caracter tehnologic, independente de executant.

Efectuîndu-se o analiză de felul celei amintite anterior, ea poate fi adîncită pentru lunile în care nu s-a realizat nivelul productivității fizice a muncii recalculat pe baza metodei indicilor în lanț, identificîndu-se sortimentele și grupele de utilaje la care nu s-au realizat nivelurile de productivitate din luna anterioară și localizîndu-se, deci, terenul intervenției necesare.

DE ASEMENEA propunem, ca un indicator foarte important pentru analiză : **ponderea din totalul producției a articolelor la care nu s-au realizat nivelurile productivității fizice din luna anterioară.**

În acest sens, se trec datele într-un tabel avînd următoarele coloane : O — grupa de mașini ; 1, 2 — cantitatea produsă în fiecare din cele două luni ce se compară ; 3 — unitatea de măsură (kg) ; 4,5 — ore-mașină (efective + tehnologie) pe fiecare din cele două luni ; 6, 7 — zona de deservire medie pe lunile respective ; 8, 9 — ore-om efectiv lucrate (col. 4x6, respectiv 5x7) ; 10, 11 — productivitatea fizică (col. 1:8, respectiv 2:9) ; 12 — %.

Din datele tabelului se pot observa : sortimentele la care nu s-au realizat nivelurile productivității fizice față de luna luată pentru comparație ; grupele de mașini pe care au fost programate sortimentele respective ; nivelurile productivității fizice realizate pe sortiment, ca și pe fiecare grupă de mașini în parte. Analizîndu-se aceste date, se pot desprinde concluzii referitoare la **cauzele care au dus la nerealizarea nivelului productivității fizice a muncii** pe sortimente și pe grupe de mașini și care au determinat, în final, nerealizarea nivelului recalculat al productivității fizice față de luna anterioară. Aceste cauze pot fi generate de :

— defecțiuni tehnologice și în organizarea producției (pregătirea defecutoasă a amestecului, calitatea mai slabă sau lipsa unor materii prime care intră în compoziția acestuia, reducerea coeficientului utilajelor în funcțiune, datorită întreținerii lor mai defectuoase față de perioada de comparație) ;

— defecțiuni în programarea producției (introducerea în fabricație a unor sortimente pe grupe de mașini inadecvate, care pentru sortimentele respective nu au un randament corespunzător) ;

— creșterea sau descreșterea ponderii unor articole în totalul producției lunii respective, față de luna cu care se face comparația (putînd determina folosirea cu randamente mai scăzute a unor capacități de producție, care, pe ansamblu, influențează negativ productivitatea fizică a muncii pe sortiment) ;

— modificarea structurii producției, în sensul restrîngerii sau diversificării gamei sortimentale (putînd determina creșterea sau scăderea numărului de ore de întreruperi, legate de schimbările sortimentelor produse pe diferite tipuri de utilaje).

Astfel se pot obține elemente foarte importante pentru **fundamentarea deciziilor privind stabilirea unei structuri cît mai adecvate a planului de fabricație, eliminarea defecțiunilor organizatorice, tehnologice și de programare a producției,** metoda constituind deci un instrument valoros în sprijinul eforturilor pentru sporirea productivității fizice a muncii, pentru creșterea eficienței economice de ansamblu a activității secțiilor de fabricație.

Silviu COLEMBERG
Întreprinderea de postav Buhuși

PRODUSUL NOU

(Urmare din pag. 14)

ții comerciale în jurul produselor „noi". Atît în rețeaua așa-numitelor magazine de prezentare cît și în restul rețelei de desfacere „noutățile" — chiar cele reale — , se pierd în noianul produselor curente. Este nevoie de o publicitate comercială la obiect, de o lansare științifică a oricărui produs nou.

În aceste condiții, pornind de la capacitatea industriei noastre de confecții de a satisface cererile din ce în ce mai pretențioase ale populației cu produse de calitate bună, într-o gamă sortimentală bogată, se va asigura și creșterea nivelului calitativ al ofertei pe piața internă.

Există o concepție de promovare?

VICTOR NICOLAE, cercetător șt. principal în I.E.C.I.T. : Urmărirea produselor în vînzare, a modului în care sînt distribuite în teritoriu constituie, de asemenea, o misiune ce revine în egală măsură atît industriei, cît și comerțului. În cadrul dialogurilor industrie-comerț-consumatori, realizate pentru diferite grupe de mărfuri în cadrul ultimului tîrg de mostre, s-a relevat că introducerea greoaie a unor produse noi, cu calități deosebite — cum sînt țesăturile tip bumbac — se datorește în primul rînd informării insuficiente a consumatorilor privind caracteristicile funcționale, superioare ale acestor materiale. Industria noastră a realizat o serie de produse sintetice cu un tușeu și o prezentare coloristică excepționale, ce oferă multiple avantaje (inclusiv de preț) pe care populația nu le cunoaște. Efortul important făcut de industrie pentru realizarea tehnică a unor astfel de produse nu este însoțit, deci, de un efort comparabil și nici satisfăcător de realizare comercială. Ca să nu mai spunem că lipsa informației conduce, în unele cazuri, la situații cu totul neplăcute — cum ar fi degradarea țesăturilor sintetice spălate în condiții improprii, cumpărătorul acuzînd în astfel de cazuri materialul în sine, și nu lipsa de grijă în comercializare, lipsa de instrucțiuni de folosire. Un alt factor de promovare a vînzărilor noilor produse, la confecții și tricotaje, spre exemplu, ar fi actualizarea măsurătorilor antropometrice, astfel încît mărimile furnizate de industrie să se apropie cît mai mult de structura reală a cererii, (am în vedere, de pildă, modificările substanțiale pe grupe de vîrstă la articolele pentru tineret).

Lansarea în bune condiții a noilor produse este condiționată și de menținerea calității materiilor prime și a tehnologiei de fabricație prevăzute în normative și normele interne. Se poate întîmpla ca un produs, inițial acceptat de consumatori, să-și piardă apoi piața datorită nerespectării calității inițiale.

În sfîrșit, existența unor rabaturi comerciale diferențiate pe grupe de mărfuri, fără o justificare teoretică sau practică, face ca la o serie întreagă de produse interesul de a le comercializa să fie scăzut. În acest fel se produce o frînare artificială a consumului, nu pentru că nu ar exista produsul, ci pentru că nu este rentabil, producînd pierderi întreprinderii comerciale. Revizuirea în aceste cazuri, a cotelor respective de rabat ar putea conduce la promovarea vînzărilor.

AL. SOBARU : Lipsa unei concepții asupra promovării în general și a noului în special, este evidentă atît în cazul magazinelor de prezentare, cît și la restul comerțului.

În practica comercială internațională, lansarea noilor produse de sezon nu poate fi concepută înainte de formarea întregului sortiment comercial, de la A la Z : îmbrăcăminte, încălțăminte, articole de marochinărie, galanterie, podoabe etc., asortate ca modele, colorit și care se lansează toate odată. De multe ori, în magazinele noastre produsele noi se amestecă cu cele vechi într-o masă, în care produsul nou îl concurează și-l face lent vandabil pe cel vechi — ceea ce nu este recomandabil pentru nici unul din cele două tipuri de produse. Cred că studierea unor aspecte privind concepția de promovare trebuie să capete pe viitor o mai mare atenție atît în preocupările industriei, cît și ale comerțului, corespunzător exigențelor sporite ale consumatorilor, ținînd seama ca promovarea noului constituie un demers important din multe puncte de vedere : economico-financiar, al competitivității, social, al creșterii nivelului de trai etc.

FUNCŢIILE, LOCUL ŞI EFICIENŢA PÎRGHIILOR ECONOMICO-FINANCIARE

STABILIND direcţiile de acţiune pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi crearea condiţiilor pentru înaintarea României spre comunism, Programul Partidului Comunist Român, adoptat de Congresul al XI-lea, menţionează în mod deosebit ca o direcţie prioritară „creşterea continuă a eficienţei economice, reducerea cheltuielilor materiale, folosirea cît mai eficientă a mijloacelor materiale şi a forţei de muncă" [1].

Realizarea acestui obiectiv implică necesitatea perfecţionării continue a **mecanismului economic** în ansamblul său, asigurarea funcţionării sale armonioase cu maximum de eficienţă printr-o judicioasă articulare a componentelor sale, corespunzător stadiului atins în dezvoltarea economico-socială.

„Legităţile obiective şi **pîrghiile economico-financiare** — se precizează în Programul Partidului Comunist Român — vor trebui folosite în mod conştient în scopul dezvoltării în ritm înalt a întregii economii" şi acţiunea „diferitelor pîrghii economico-financiare îşi va găsi oglindirea în cadrul politicii generale a partidului şi statului" [2].

Descifrarea conţinutului conceptului de pîrghii economico-financiare s-a bucurat, după cunoştinţele noastre, de o atenţie relativ modestă în literatura noastră de specialitate, eforturile fiind direcţionate spre argumentarea necesităţii şi modalităţilor de folosire a acestora în conducerea planificată a economiei naţionale. După opinia noastră, o clarificare a conceptului se impune cu necesitate.

Pîrghiile economice şi financiare, în opinia profesorului Ştefan Arsene, sînt „categorii economice rezultate ca urmare a acţiunii diferitelor legi şi în primul rînd a legii valorii şi a legii repartiţiei după muncă" [3]. După opinia noastră, pîrghiile economico-financiare **nu pot fi identificate pur şi simplu** cu categoriile economice. Ele reprezintă **categorii economice activizate şi transformate în instrumente de politică economică.** Ele exprimă nu pur şi simplu acţiunea, ci **folosirea conştientă** a acţiunii legilor economice obiective în organizarea şi conducerea cu maximum de eficienţă a economiei socialiste.

În spiritul prevederilor Programului Partidului Comunist Român, a Hotărîrilor Conferinţei Naţionale din decembrie 1977, Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, din iniţiativa tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** a elaborat un sistem complex de măsuri, puse în prezent în practică, pentru perfecţionarea conducerii şi planificării mecanismului economico-financiar, în vederea ridicării pe o treaptă calitativ superioară a eficienţei activităţii economico-sociale la nivelul tuturor verigilor economiei naţionale, în cadrul cărora un rol major se acordă sporirii rolului pîrghiilor economico-financiare.

Funcţiile pîrghiilor economico-financiare

FOLOSIREA pîrghiilor economico-financiare este determinată în mod obiectiv de specificul intereselor economice prezente în socialism, de faptul că în sistemul acestora alături de interesul social-general există şi interesul de grup şi cel personal.

În condiţiile în care interesul general nu se impune în mod direct şi nemijlocit, ci numai prin intermediul interesului de grup şi personal, în condiţiile în care pe fondul unei identităţi depline a intereselor **fundamentale** ale societăţii, ale diferitelor grupuri, unităţi economice şi indivizi, între aceştia apar şi deosebiri, sau chiar contradicţii cu caracter neantagonist, pîrghiile economico-financiare dobîndesc o importantă **funcţie generală** şi multiple **funcţii specifice.**

Funcţia generală îndeplinită de pîrghiile economico-financiare în cadrul mecanismului economic, independentă de forma lor concretă sau de domeniul în care acţionează, constă în **îmbinarea celor trei mari categorii de interese prezente în socialism, în alinierea interesului economic personal la cel de grup, iar a acestuia din urmă la interesul social-general.**

Funcţia economică specifică a pîrghiilor economico-financiare constă în faptul că, ele **acţionează asupra unei anumite categorii de interese, asupra celor de grup sau celor personale, imprimă o anumită direcţie activităţii lor.**

Funcţiile specifice ale pîrghiilor economico-financiare sînt multiple, de mare varietate şi complexitate, fapt care îngreunează enumerarea lor exhaustivă. Concretizarea unora dintre aceste funcţii, cu titlu exemplificativ, presupune analiza şi gruparea lor după mai multe criterii, dintre care hotărîtoare ni se par următoarele :

a) Criteriul fundamental de clasificare a funcţiilor specifice ale pîrghiilor economico-financiare îl constituie **domeniul în care ele acţionează.**

În strînsă concordanţă cu cerinţele specifice, cu particularităţile domeniului vizat, **funcţia specifică** a pîrghiilor economico-financiare poate fi impulsionarea activităţii în domeniul industriei, agriculturii, în cel al reproducţiei sau folosirii forţei de muncă, al valorificării resurselor naturale, al utilizării fondurilor în general sau a fondurilor fixe etc.

b) Funcţiile specifice ale pîrghiilor economico-financiare derivă, în al doilea rînd, din **scopul** urmărit prin punerea lor în funcţiune, din **efectele** obţinute cu ajutorul lor. Deşi sînt strîns legate între ele, funcţiile care derivă din scopul urmărit se detaşează clar de funcţiile determinate de domeniul de acţiune a pîrghiilor economico-financiare.

Astfel, funcţiile specifice ale pîrghiilor economico-financiare puse în funcţiune în domeniul utilizării forţei de muncă vor fi determinate de **scopul propus,** adică de **utilizarea deplină** şi **utilizarea eficientă** a capacităţii creatoare umane. În timp ce pentru stimularea **utilizării depline** vor fi necesare **anumite pîrghii, cu anumite funcţii, utilizarea eficientă** a forţei de muncă va necesita **altele,** menite **să stimuleze** utilizarea forţei de muncă nu numai sub raport cantitativ, ci şi **utilizarea ei sub raport calitativ, din punct de vedere al eficienţei obţinute.**

Detaşarea funcţiilor specifice, determinate de domeniul de acţiune a pîrghiilor economico-financiare, de acelea care derivă din scopul urmărit, poate fi foarte bine observată şi prin prisma pîrghiilor folosite **în domeniul valorificării cu eficienţă superioară a resurselor naturale.**

Funcţia specifică a unora dintre categoriile economice puse în acţiune în acest domeniu, de exemplu **a retribuţiei,** constă în stimularea lucrătorului în vederea îmbunătăţirii calitative a produselor pe care le execută şi, în felul acesta, a **valorificării** eficiente a resurselor naturale, **prin prelucrarea lor superioară.** Spre deosebire de aceasta, funcţia specifică **a preţului,** sau **a premiilor** acordate constă, în primul caz, în **reducerea cererii şi a consumului** unor materii prime deficitare, **reorientarea cererii** în direcţia înlocuitorilor, iar în cazul al doilea în stimularea lucrătorului în vederea **economisirii materiilor prime, materialelor, energiei etc.**

c) Funcţiile specifice ale pîrghiilor economico-financiare sînt determinate şi **de categoria de interese la nivelul cărora acţionează.**

Funcţia retribuţiei, de pildă, în forma **retribuţiei individuale** constă în stimularea sporirii cantităţii şi calităţii muncii prestate de lucrător. Funcţia specifică **a fondului de retribuire a unităţilor economice** constă în stimularea lor în direcţia utilizării depline şi eficiente a resurselor umane de care dispun, a îmbunătăţirii structurii forţei de muncă folosite pe categorii de personal etc. În consecinţă, deşi se are în vedere în ambele situaţii aceeaşi pîrghie economico-financiară, funcţiile acesteia sînt diferite în dependenţă de categoria de interese asupra căreia este direcţionată acţiunea sa.

Particularizarea funcţiilor pîrghiilor economico-financiare în legătură cu categoria de interese asupra căreia acţionează poate fi bine observată şi în legătură cu **beneficiul,** pîrghie economică care, alături de producţia netă, a fost pusă la temelia conducerii economiei. Aşa cum rezultă din prevederile Legii privind formarea, planificarea, destinaţia şi vărsarea beneficiilor **funcţia specifică a beneficiului** constă în **stimularea unităţilor economice** în direcţia sporirii eficienţei activităţii desfăşurate, a asigurării resurselor necesare pentru funcţionarea lor şi pentru extinderea activităţii lor.

Măsurile întreprinse în lumina Hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 au amplificat funcţiile beneficiului, printre altele şi prin introducerea sistemului participării oamenilor muncii la beneficiile întreprinderii. **Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficiul întreprinderii** este conceput ca o pîrghie deosebit de importantă, a cărei funcţie constă în asigurarea unei legături mai strînse între rezultatele obţinute de unitatea economică în ansamblul său şi veniturile lucrătorilor, în mobilizarea lucrătorilor în direcţia participării lor mai active şi mai eficiente la conducerea întreprinderii, la rezolvarea unor probleme care depăşesc orizontul, obiectiv limitat, al secţiei sau locului lor de muncă. Fondul de participare la beneficii influenţează în sens pozitiv şi stabilitatea lucrătorilor, datorită faptului că printre criteriile determinării părţii cuvenite fiecărui lucrător figurează şi vechimea în întreprindere.

Funcțiile specifice ale pîrghiilor economico-financiare sînt determinate, de asemenea, **de sfera reproducției sociale** în care acționează.

În același domeniu, realizarea aceluiași scop, poate fi rezultatul acțiunii unor pîrghii economico-financiare, care se diferențiază în funcție de faza determinată a reproducției sociale. Astfel, gospodărirea rațională a resurselor naturale, a materiilor prime în procesul producției va fi stimulată cu ajutorul normelor specifice de consum, științific determinate, cu norme de valorificare a acestora ; în procesul de schimb, urmărind același efect, se acționează prin preț ; în procesul repartiției — prin diverse forme de stimulare acordate pentru economii de materii prime, materiale etc.

Înțelegerea justă a funcțiilor specifice îndeplinite de pîrghiile economico-financiare presupune luarea în considerare a faptului că, alături de pîrghii economico-financiare folosite în anumite domenii și sfere, pentru stimularea unei anumite categorii de interese și prin folosirea cărora se urmărește satisfacerea unui anumit scop, există pîrghii care îndeplinesc în același timp mai multe funcții specifice, acționează în mai multe domenii și sfere de activitate satisfăcînd nu o singură categorie de interese. O asemenea pîrghie economico-financiară, cu multiple semnificații, cu acțiune multidirecțională — „multifuncțională" este, de pildă, indicatorul **„producția netă"**.

Eficiența pîrghiilor economico-financiare

ÎN STRÎNSĂ LEGĂTURĂ cu funcțiile pîrghiilor economico-financiare în cadrul mecanismului economic apare și problema eficienței folosirii acestora. Deși mai puțin cercetată, aceasta este, deopotrivă, o problemă a teoriei și în același timp a practicii nemijlocite. Se poate aprecia că eficiența folosirii pîrghiilor economico-financiare depinde în principal de următoarele :

a) de **determinările calitative** ale pîrghiilor economice respective ;

b) de **determinările cantitative**, adică mărimea, volumul lor ;

c) de **raporturile calitative** statornicite între pîrghia economică respectivă și alte pîrghii folosite în același scop, în aceeași direcție ;

d) de **raporturile cantitative** stabilite între diferitele pîrghii puse în funcțiune în același domeniu, în același scop ;

e) de **condițiile care determină formarea, sporirea, diminuarea, acordarea lor ;**

f) de **veriga organizatorică a economiei** la nivelul căreia se constituie ;

g) de **concordanța dintre natura categoriei economice folosite și soluția adoptată pentru activizarea** și transformarea **ei** în pîrghie economico-financiară.

Prin determinările calitative înțelegem natura pîrghiei economico-financiare, concordanța ce se asigură între aceasta și scopul urmărit.

Concordanța asigurată, de pildă, între retribuția individuală, în calitate de categorie și pîrghie economică și scopul urmărit prin folosirea ei — cointeresarea lucrătorului în efectuarea unei munci de o anumită cantitate și calitate —, faptul că retribuția, prin natura sa, este pîrghia economică cea mai potrivită pentru soluționarea problemelor legate de repartiția după muncă, nu trebuie demonstrată.

Cu toate acestea în noile condiții ale dezvoltării economiei ea nu mai poate soluționa toate problemele legate de repartiția după muncă în modul cel mai eficient. Introducerea în anul 1971 a „venitului lunar garantat" în C.A.P., iar în 1979, pe baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 a participării oamenilor muncii la beneficiile întreprinderii, demonstrează că în noile condiții natura problemelor ce trebuiau soluționate cerea punerea în funcțiune a unor noi pîrghii cu eficiență corespunzătoare.

Nu este greu de demonstrat nici legătura existentă între eficiența unor pîrghii și **determinările lor cantitative.** Creșterea capacității de influențare a retribuției pe măsura sporirii ei, sau a sporirii eficienței „venitului minim garantat" în zootehnie, în aceleași condiții, este evidentă.

În ceea ce privește dependența eficienței unor pîrghii economico-financiare de **raporturile calitative** în care ele se află cu alte categorii economice, aceasta se poate ușor observa în cazul fondului de retribuire a unităților economice. Eficiența acestei pîrghii, capacitatea ei de mobilizare în procesul utilizării raționale a resurselor umane ale întreprinderii este mult sporită în urma măsurilor luate de Plenara din martie cînd constituirea și folosirea acestui fond sînt puse în legătură cu durata, cu „valoarea producției nete" creată în întreprindere.

Legătura dintre **eficiența pîrghiilor economico-financiare, pe de o parte, și condițiile care determină formarea, sporirea, diminuarea, acordarea** lor, pe de altă parte, poate fi observată și în cazul fondului de participare a oamenilor muncii la beneficiile întreprinderii. Capacitatea mobilizatoare a acestei pîrghii este în cea mai strînsă legătură cu condițiile stabilite pentru formarea fondului de participare la beneficii și de modalitățile de repartizare a lui către personalul muncitor din unitățile respective.

Dependența eficienței pîrghiilor economico-financiare de **veriga organizatorică a economiei** la nivelul căreia sînt folosite poate fi pusă în evidență în cazul fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social. În condițiile în care acesta se formează la nivel de întreprindere, el va contribui și la reducerea fluctuației forței de muncă, cu efecte pozitive asupra productivității muncii, sporirii producției nete, va contribui la asigurarea condițiilor pentru desfășurarea ritmică și eficientă a producției.

Cea mai importantă premisă a eficienței pîrghiilor economico-financiare o constituie **concordanța dintre natura categoriei economice folosite și soluția adoptată pentru activitatea ei.**

ÎN CADRUL sistemului pîrghiilor economico-financiare propriu mecanismului economiei noastre socialiste un loc aparte revine **beneficiului unităților economice.**

Formă **specială** de manifestare a unei părți din valoarea nou creată în unitățile economice, ca pîrghie economico-financiară, beneficiul este investit cu funcții deosebit de importante în cadrul noului mecanism economico-financiar. Conform legii, mărimea beneficiului unităților economice este pusă în raport de **proporționalitatea directă** cu mărimea valorii nou create și de **proporționalitatea inversă** cu volumul cheltuielilor legate de retribuirea forței de muncă folosite (retribuțiile personalului muncitor, impozitul pe fondul total de retribuire, contribuția pentru asigurări sociale, alte cheltuieli cu munca vie).

Aceasta stimulează unitățile economice să folosească toate mijloacele pentru creșterea volumului valorii nou create — reducerea cheltuielilor materiale, sporirea volumului producției, ridicarea calității produselor, încorporarea muncii prestate de personalul muncitor în produse de complexitate tot mai mare etc., pe de o parte, să utilizeze cu maximum de eficiență forța de muncă în vederea reducerii relative a cheltuielilor legate de retribuirea muncii, pe de altă parte.

Un rol deosebit de important îl are în realizarea funcțiilor beneficiului structura destinațiilor beneficiilor obținute și raporturile cantitative dintre ele. În această ordine de idei, îndeplinirea funcției de cointeresare materială colectivă și individuală ca și a celei de sursă de înfăptuire a reproducției lărgite la nivelul unităților economice este condiționată de mărimea părții din beneficiile obținute lăsată la dispoziția unităților economice pentru constituirea diferitelor fonduri, precum și raporturilor cantitative dintre părțile destinate constituirii acestora.

Stabilirea judicioasă a mărimii acestei părți, diferențierea ei în funcție de condițiile concrete de desfășurare a activităților economice, de contribuția proprie a colectivelor respective la creșterea valorii nou create și la reducerea costurilor, ce se suportă din această valoare, condiționează gradul de eficiență al folosirii beneficiului ca pîrghie economico-financiară în conducerea economiei naționale.

Funcțiile atribuite, locul asigurat în cadrul mecanismului economic și condițiile create pentru sporirea eficienței lor prin măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 au menirea să transforme folosirea pîrghiilor economico-financiare într-un instrument esențial pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități economico-sociale. **„Adoptarea acestor măsuri** — se subliniază în cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Plenara din 22—23 martie — **trebuie să ducă la îmbunătățirea întregii activități economice, la realizarea în viață a sarcinilor trasate de Conferința Națională cu privire la trecerea la o nouă calitate în toate domeniile, inclusiv în conducerea și planificarea economico-socială. Este de înțeles, că toate acestea trebuie să se reflecte în ridicarea într-un ritm înalt a eficienței economice, a venitului național, baza întregii dezvoltări a societății noastre socialiste, a creșterii bunăstării întregului popor".**

conf. dr. Gh. DIȚU
lector univ. A. M. LUPAN
economist L. PROHAMMER
Cluj-Napoca

[1] **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, Ed. politică, București, 1975, p. 67.

[2] **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, Ed. politică, București, 1975, p. 98 ; 101.

[3] Ștefan Arsene, „Folosirea pîrghiilor economice și financiare în conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale", Revista economică, 1978, nr. 35, p. 19.

[4] **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 23 martie 1978, Ed. politică, București, 1978, p. 17—18.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

REPERE ALE CRITICII „CAPITALISMULUI DEPENDENT" ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN AMERICA LATINĂ (II)

Potrivit părerii doctrinarului peruan A. S. Bondy, criza structurilor economice şi politice a majorităţii ţărilor latino-americane „rezultă din implantarea aici a unor sisteme de putere şi de relaţii internaţionale de dependenţă care duc la supunerea vieţii economice naţionale de către alte ţări ori grupări de state. Comunitatea, grupurile populaţiei ce trăiesc în interiorul frontierelor noastre, ele însele contrapuse şi subordonate unele altora, sînt împreună controlate de forţe străine. Aceasta se întîmplă şi altor naţiuni şi, în bună măsură, celor din lumea a treia care, ca urmare a acestei subordonări, au fost smulse din unitatea şi fecunditatea culturii".

La origine este vorba, în esenţă, de o **dominaţie economică** asupra resurselor şi mijloacelor de producţie, din care, ca aspecte subordonate, derivate, s-a dezvoltat dominaţia **politică, militară, socială.** „Reversul economic şi social al acestei condiţii de dominat în care se găseşte Peru – arată acelaşi autor investigînd resorturile şi mecanismul dominaţiei – este, firească, subdezvoltarea, absenţa dezvoltării şi folosirii resurselor noastre capabile să asigure statutul uman al întregului popor. Subdezvoltarea este, deci, efect şi nu cauză. Rolul fundamental (în geneza şi manifestarea ei, n. n.) îl îndeplinesc legăturile de dependenţă şi de dominaţie ... acestea condiţionează imposibilitatea de a dispune de natura noastră pentru a depăşi limitele de educaţie, sănătate, libertate socială în ţară, limite din care derivă neputinţa de a realiza o activitate creatoare înaltă în domeniul industrial, ştiinţific, artistic. Şi aceasta este cert nu numai pentru un sector redus şi, în final înstrăinat, ci... pentru întreaga populaţie în general, pentru toate sectoarele sale. Ceea ce există aici în loc de o societate integrată este **un sistem de obstacole şi factori inerţiali, în mare parte rămăşiţe ale structurilor tradiţionale dezarticulate** (subl. n.) care conspiră contra dezvoltării ţării facilitînd acţiunea de penetrare şi dominare de către puterile străine" [1]).

Impactul dominaţiei imperialiste asupra structurii sociale şi dinamicii acesteia în ţările latino-americane, în condiţiile ultimelor decenii, constituie obiectul unor largi preocupări ale economiştilor latino-americani. Interpretînd acest tablou şi tendinţele respective la nivelul general, Theotonio dos Santos ajunge la concluzia incapacităţii condiţiei capitalismului dependent de a rezolva problemele esenţiale ale progresului economico-social; se relevă lipsa posibilităţilor unei opoziţii categorice faţă de agresivitatea şi forţa de penetrare a capitalului internaţional, acesta subordonînd, sub o formă sau alta, componente esenţiale ale organismului naţional. „Burgheziile agricole sau miniere exportatoare au fost complet debilitate, economic şi politic, şi trăiesc expectativa unei lovituri finale contra lor. Burgheziile industriale ale diferitelor ţări, care au impulsionat industrializarea, participarea statului la dezvoltare şi mobilizarea naţională a maselor nu au putut să ajungă la o confruntare radicală cu capitalul străin, fiind obligate a se supune acestuia. Apare astfel figura socială a unei birocraţii internaţionale a marelui capital, care împreună cu asociaţii sau funcţionarii naţionali administrează interesele marelui capital internaţional; în perimetrul respectiv se înscrie şi birocraţia civilă şi militară legată de capitalismul de stat care reprezintă o mare forţă economică, de mare pondere în economiile dependente industrializate" [2]).

Se apreciază, deci, că în condiţiile capitalismului dependent, în sînul claselor dominante nici un sector nu apare interesat global într-un conflict radical cu capitalul internaţional. Singurul în conflict cu acesta, dar într-un mod limitat, este capitalismul de stat, care încearcă să influenţeze şi uneori chiar să oblige marele capital să respecte anumite reguli, să orienteze investiţiile sale într-o direcţie favorabilă dezvoltării naţionale, fără ca asemenea acţiuni să aibă însă întotdeauna efectul scontat. Unicele forţe sociale ce intră în contradicţie radicală cu modul de dezvoltare pe care capitalismul dependent îl aplică în ţările slab dezvoltate sînt acele care „surprind, se confruntă direct cu exploatarea marelui capital, viitorul lor şi al fiilor lor fiind puternic ameninţat de incapacitatea claselor social-economice exploatatoare de a asigura creşterea economică necesară absorbirii majorităţii populaţiei în producţie, îmbunătăţirii consumului". Aceştia sînt „muncitori urbani şi rurali precum şi numeroasa ţărănime". Ei sînt „factorii productivi fundamentali care creează necesarul şi excedentele economice permiţînd supravieţuirea restului populaţiei". Ca urmare a exploatării lor bivalente, naţionale şi internaţionale, „condiţiile lor de viaţă sînt dintre cele mai scăzute, nesiguranţa este constantă vieţii lor iar incertitudinea privind încorporarea fiilor lor în muncă completează tabloul unei populaţii în totală contradicţie cu însemnătatea şi caracterul activităţii sale productive..." [3]).

Alături de această populaţie, uneori confundîndu-se cu ea, demarcîndu-se printr-o linie foarte fragilă, se găseşte un

FIŞE

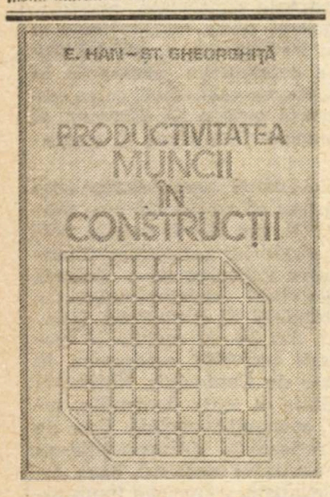

● *În lucrarea* Productivitatea muncii în construcţii *(212. p.), conf. ing. E. Han şi conf. dr. ing. Şt. Gheorghiţă prezintă specificul construcţiilor-montaj, în domeniul creşterii productivităţii muncii, în context mondial şi naţional. În iunie 1978, Ministerul Muncii, C.S.P. şi D.C.S. au stabilit, pentru ţara noastră, o metodologie de calcul a productivităţii muncii în construcţii-montaj pe baza valorii producţiei nete şi a productivităţii muncii în unităţi fizice şi a fondului total de timp al întreprinderii. Principalii factori de creştere sînt progresul tehnic, progresul organizatoric, cointeresarea morală şi materială a oamenilor muncii. Factorii de influenţă, calculul şi planificarea productivităţii, metodele statistico-matematice de analiză, determinarea economiei de muncă, durata de execuţie – sînt examinate în lucrare, în cadrul problemelor de metodologie. În partea consacrată progresului tehnic, se integrează folosirea prefabricatelor, mecanizarea, extinderea tehnologiilor avansate, folosirea materialelor noi, tipizarea în construcţii. Organizatoric, consideră autorii, noii indicatori ai mecanismului economico-financiar permit o comensurare mai fidelă decît indicatorii anteriori, iar extinderea acordului global în construcţii-montaj facilitează atît posibilitatea executării în termen, cît şi fixarea responsabilităţii colective pe o sarcină globală.*

Mediul ambiant sub acţiunea economiei

● *Evg. Mateev semnează în revista IKONOMICESKA MISL (nr. 8/78), a Academiei Bulgare de ştiinţe, articolul Ekonomika i obkrijavşcia sreda (Economia şi mediul ambiant). Conform definiţiei, spune E. M., producţia reprezintă o modificare a mediului natural şi deci problema nu e cum să-l „ocrotim", ci dacă sensul schimbărilor sale este sau nu favorabil. În prezent, deosebirea cantitativă şi calitativă faţă de alte crize prin care a trecut omenirea în decursul istoriei sale, constă în faptul că asistăm la o acţiune a economiei asupra planetei noastre ca un tot, în sensul unui sistem de procese interconectate. Dezvoltarea forţelor productive, consideră E. M., se caracterizează în prezent prin complicarea drumului de la însuşirea nemijlocită a materialelor şi energiei din natură pînă la transformarea lor în produse finite. Această împrejurare dă întregii economii posibilitatea să se dezvolte în ritmuri mai rapide decît ale ramurilor ei extractive. Soluţionarea principială a problemei ecologice nu presupune subaprecierea problemelor care stau în faţa omenirii, ci în punerea lor corectă. Autorul consideră că premisele evitării unei crize ecologice la nivel planetar şi ale dezvoltării mai departe a civilizaţiei trebuie să fie obiectul unor cercetări ştiinţifice, precum şi ale unor măsuri economice şi socio-politice.*

Inflaţia şi „supravieţuirea" economiilor occidentale

● *Revista ECONOMIC IMPACT nr. 1/1979 reproduce după „American Economic Review" articolul lui Gardner Ackley* The Costs of Inflation *(Costurile inflaţiei). După autor, costurile inflaţiei sînt de două feluri: 1) redistribuiri de venit şi avuţie; 2) reduceri în nivelul sau rata creşterii producţiei. Aceste cos-*

subproletariat urban și rural. Acesta, amplu sector al populației, cel mai adesea constituie o pătură socială în proces de tranziție, spre o categorie marginală de lumpenproletariat sau avînd perspectiva de a fi absorbită de sistemul productiv. Această ultimă perspectivă este însă stabilă numai în condițiile unei transformări radicale a structurii productive a societății, care prin planificare să permită absorbirea forței de muncă neocupată. Dar pentru aceasta, subliniază dos Santos, va trebui să se schimbe profund orientarea dezvoltării, deoarece caracterul său capitalist, dependent, cu greu permite integrarea în activitatea productivă a acestei populații.

Potrivit aprecierilor, tabloul social al capitalismului dependent mai circumscrie un amplu sector care, sub mai multe aspecte, intră și el în conflict cu sistemul **ecomomico-social** în vigoare. Este vorba de clasele medii salariate și micii proprietari, mai ales fiii acestora amenințați de concentrarea monopolică a economiei ; pregătiți, cei mai mulți, pentru activități tehnice și profesionale aceștia din urmă simt limitele dezvoltării dependente, sub aspectul incapacității integrării lor în sistemul de producție. Avîndu-se în vedere acțiunea subordonativă a capitalului străin, o asemenea configurație a unor componente sociale, problema dezvoltării economice se manifestă în prezent nu numai prin conținutul tehnic cu care încearcă să o îmbrace aproape exclusiv clasele dominante și tehnocrația, ci tot mai clar prin conținutul său politic – arată dos Santos. „Nu este vorba pur și simplu de a obține o creștere economică, nici cel puțin de a o dirija prin intermediul capitalismului național față de piedicile create de capitalul străin; problema este că în atari condiții, dezvoltarea capitalistă funciarmente nu poate depăși subdezvoltarea economică (fie ea privită și relativ, n.n.), adîncind dependența, creînd noi contradicții și accentuîndu-le pe cele vechi fără a le putea rezolva. Se pune astfel pe primul plan chestiunea dezvoltării socialiste și independente ca o unică alternativă a dezvoltării capitaliste dependente" [4]).

La o concluzie similară ajunge dos Santos analizînd un alt aspect al dominației marelui capital internațional și anume **monopolul tehnologic, creșterea decalajului tehnologic,** cu toate consecințele sale pentru țările mai puțin dezvoltate. Cercetarea atentă a acestui proces, care limitează sensibil efectele binefăcătoare ale revoluției tehnico-științifice asupra țărilor în curs de dezvoltare, dezvăluie străduințele capitalului străin de a încerca integrarea economiilor naționale decalate într-o nouă diviziune internațională a muncii în care actualele centre hegemonice urmează să se ocupe, practic exclusiv, de producerea acelor bunuri ce promovează tehnologia cea mai avansată, dezvoltarea puternică a cercetării științifice și tehnice. Se asigură astfel acestor centre controlul și monopolul tehnologic și prin aceasta și dominația economică efectivă asupra țărilor rămase în urmă în procesul dezvoltării.

După părerea doctrinarului amintit, pentru aceste din urmă țări o asemenea perspectivă, chiar dacă contactul cu centrele hegemonice le permite, în unele privințe, o anumită încorporare de tehnici cu randament mai ridicat, nu rezolvă nici una din problemele lor fundamentale. Dimpotrivă, adîncește efectele economice, sociale și politice ale dependenței, scoaterea de sub incidența intereselor naționale a unei însemnate părți a plusprodusului – proces ce afectează considerabil resursele destinate dezvoltării economico-sociale, indigene, adîncește penuria unor măsuri menite să asigure condițiile necesare receptării tehnicii moderne, îndepărtată funciar de economiile rămase în urmă.

Se apreciază că prezența capitalismului de stat ca un sector mai mult sau mai puțin puternic în unele țări în curs de dezvoltare constituie neîndoielnic o posibilitate de a folosi capitalul străin pentru dezvoltarea și modernizarea industriei naționale, sectorul de stat înscriindu-se ca un reprezentant al intereselor naționale, controlor și orientator în sprijinul acestora. Nu este deci vorba de a rupe cu marele capital străin, ci de a orienta pătrunderea sa în economie. Theotonio dos Santos atrage însă atenția că uneori pe termen lung, în măsura în care capitalul străin pătrunde în noile sectoare, el devine mai puternic pentru ca ulterior să subordoneze complet sectorul capitalist de stat. Aceasta nu face decît să grăbească procesul de expansiune a marelui capital internațional „în numele... antiimperialismului" [5]).

Iată de ce unica alternativă viabilă la cele două împrejurări fundamentale, care uneori se prezintă separat dar care pe termen lung determină rezultate similare, este dezvoltarea independentă, socialistă. Acestea – menționează dos Santos, „oferă o formă de apropiere mai rațională, mult superioară a excedentului economic și presupune o orientare a investițiilor către sectoarele de mare necesitate majorității populației și de importanță crucială pentru creșterea unui sector productiv amplu și rațional. Permit, de asemenea, planificarea folosirii rționale a forței de muncă, sporind calificarea sa, cu consecințele pozitive ce decurg de aici, asigurînd amplificarea producției și a excedentului reinvestibil, îmbunătățirea condițiilor de viață" [6]).

prof. dr. Mircea NICOLAESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[1]) A. S. Bondy, Entre Escolia y Caribdis, Lima, 1973, p. 50.
[2]) Theotonio dos Santos. La crisis norteamericana y America Latina, Buenos Aires, 1972, p. 116.
[3]) Theotonio dos Santos op. cit. p. 117.
[4]) Theotonio dos Santos op. cit. p. 118.
[5]) Ib. p. 119.
[6]) Ibidem.

turi sînt cu atît mai semnificative cu cît inflația are un caracter mai neașteptat, dar ele se produc chiar cînd inflația este prevăzută. În articol se combate teza larg răspîndită printre economiștii occidentali că o inflație (sau o deflație) pe deplin anticipată nu are vreun efect semnificativ asupra nivelului repartiției venitului real. Se demonstrează că efectele sînt semnificative chiar în cazul unei inflații anticipate, deși niciodată nu a existat în vreo țară o rată constantă a inflației într-o perioadă de timp cît de cît mai lungă și nici o evidență că vreo inflație a fost riguros anticipată – măcar în medie – în timp ce există deplină evidență asupra faptului că inflațiile particulare au fost cu totul neprevăzute. După G. A., deși unele țări au reușit să o ducă cu rate de inflație ridicate timp de decenii „economiile incomparabil mai complexe și mai complet orientate spre piață ale majorității țărilor din Occident, cu dependențele lor mai mari de contracte pe termen lung și cu vastele lor piețe financiare mai încurcate și mai intermediate, nu vor putea supraviețui în astfel de condiții".

Creștere economică și competitivitate

● *Trei cercetători francezi, Ives Barout, Christian Gabet și Erwin Wartenberg își propun, în studiul* Croissance interne et compétitivité internationale, *publicat în* ÉCONOMIE ET STATISTIQUE *nr. 105/1978, să stabilească relația dintre creșterea economică și competitivitate internațională, luînd în analiză trei țări dezvoltate – Franța, R.F.G. și Marea Britanie. Autorii constată „trei drumuri de creștere", corelații specifice fiecărei țări între creșterea internă și competitivitatea internațională. Se constată și rolul novator, diferențiat însă de la țară la țară, al sectorului „bunurilor de echipament". Semnificativi din punct de vedere metodologic apar indicatorii de competitivitate luați în considerare, între care se numără „rata penetrației pe piața internă", „balanța comercială", „indicele de specializare al țării la export" etc. După opinia celor trei cercetători, vigoarea și calitățile creșterii interne a unei țări avantajează competitivitatea sa internațională. În condițiile crizei economice, consideră autorii, relația creștere-competitivitate s-a restructurat la un nivel inferior, rămînînd însă diferențiată de la o țară la alta, în funcție de inflexiunile macroeconomice corespunzătoare.*

● *A apărut nr. 1/1979 al revistei tehnice și comerciale trimestriale* ROMANIAN ENGINEERING. *Revista, editată de Camera de Comerț și Industrie a R.S.R., în cooperare cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, se află la nr. 53, în al 14-lea an de la apariția ei. Apare în limbile engleză, franceză, germană și spaniolă.*

Numărul de față conține prezentări ale mașinilor și utilajelor cu performanțe deosebite produse de către industria noastră în domeniile : mașini și utilaje, mecanică fină ; echipament de automatizare ; aparate electrice, echipament electric ; mașini agricole ; utilaj de transport (locomotive de diferite tipuri și vagoane) ; utilaje pentru con-

FIȘE

strucții ; echipament pentru foraj și extracție ; motoare electrice, transformatoare și aparate de medie și înaltă tensiune.

ISTORIA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ECONOMIC ROMÂNESC ÎN LUMINA UNOR NOI CERCETĂRI

INDISOLUBIL legat de mișcarea de ansamblu și structurală a societății, de evoluția economiei și gîndirii economico-sociale, învățămîntul economic este, fără îndoială, unul dintre cele mai interesante domenii pentru cercetătorul științific care se apleacă cu atenție și minuție asupra istoriei emancipării și progresului poporului nostru în ultimele veacuri. De aceea, nu-i de mirare că, în timp, deși de obicei fragmentar, numeroși îndrăgostiți de acest domeniu i-au consacrat eforturi și inteligență. Aceste preocupări îndelungate aveau să pregătească terenul pentru lucrări sistematice și ample. Este meritul academicianului profesor doctor docent Vasile Malinschi, ca unul din cei mai buni cunoscători „pe viu" al unei lungi perioade din istoria învățămîntului nostru economic, de a fi consacrat cîteva studii ample, cu deosebire învățămîntului economic superior[1]), și de a pune acum la îndemîna cititorilor, sub titlul **„Din trecutul învățămîntului economic"**,[2]) o amplă contribuție la istoria învățămîntului românesc de la 1800 pînă în august 1944.

Desfășurată pe o perioadă de un secol și jumătate, istoria învățămîntului economic românesc înfățișată de academicianul Vasile Malinschi rae meritul de a releva premisele generale ale apariției acestui învățămînt, cît și de a analiza diferitele lui forme și trepte în apariția și dezvoltarea lor, în structura pe care au dobîndit-o, precum și fondul de cunoștințe pe care le transmiteau. La rîndul lor, toate acestea sînt puse față în față cu învățămîntul economic din alte țări în aceeași perioadă, pentru ca studiul comparativ să servească unei mai bune înțelegeri a nivelului atins de România pe acest tărîm.

Neîndoios, prin varietatea informației provenind din cele trei mari regiuni istorice ale țării, capitolul „Precursori și ctitori ai învățămîntului economic", prezintă un interes deosebit. Acesta este sporit de faptul că, alături de condițiile interne, autorul aduce în discuție legăturile cu învățămîntul de peste hotare, schimbul internațional de idei și de informații care, nu o dată, aruncă lumini noi asupra unor aspecte. Pe baza analizei sale autorul ajunge la o concluzie deosebit de importantă, pe care o formulează în felul următor: „În istoriografia noastră a subzistat mult timp ideea greșită că învățămîntul nostru, îndeosebi cel superior, ar fi fost tributar străinătății. Această teză destul de răspîndită și periodic reacreditată nu corespunde realității, iar în ceea ce privește învățămîntul economic este aproape surprinzător că pînă și la începuturile sale se pot desprinde unele aspecte caracteristice și anume legarea disciplinelor economice nu numai de filozofie, etică sau diferite ramuri ale dreptului, ca în Occident, dar și de științele naturii : de geologie, de pedologie, de agronomie etc., cu dese referiri la realitățile naționale. Această constatare nu exclude, desigur, unele prelevări de structură, conținut și metode didactice din practica țărilor mai avansate, la care se mai adaugă și anumite influențe ideologice transmise, în primul rînd, de cei ce și-au făcut studiile în aceste țări". (P. 18—19).

Un substanțial capitol este dedicat învățămîntului economic secundar, la început în fiecare din marile regiuni istorice, iar apoi în cadrul României unite.

Un alt capitol este consacrat analizei critice a situației și predării disciplinelor economice în învățămîntul superior politehnic și agronomic. „O apreciere de ansamblu a evoluției învățămîntului tehnic superior — subliniază autorul — duce la concluzia că, dacă în ceea ce privește disciplinele propriu-zis tehnice, în perioada 1864—1944 s-au înregistrat o seamă de realizări incontestabile, iar în unele direcții chiar remarcabile, ce și-au găsit expresia atît în cercetare cît și în aplicații practice, contribuind la pregătirea unor specialiști de înaltă calificare profesională, apreciată și valorificată pe scară largă în activitatea practică, predarea disciplinelor economice, după primele începuturi promițătoare și unele corective parțiale și tardive, a lăsat mult de dorit, constituind o lacună destul de serioasă a acestui învățămînt". (p. 120).

În ce privește situația din universități, reține atenția constatarea că, deși unele cunoștințe fragmentare referitoare la istoria economiei sau a gîndirii economice naționale ori internaționale erau uneori predate la facultățile de litere (ulterior litere și filozofie), în cadrul cursurilor de istorie universală sau națională, iar apoi și în cursul de sociologie, economie politică și la alte discipline economice, totuși ele nu s-au predat continuu în învățămîntul universitar în afara, aproape exclusivă, a facultăților de drept. Analiza făcută de autor cursurilor de economie politică expuse de-a lungul anilor la universitățile din București și Iași prezintă un real interes și din punctul de vedere al istoriei gîndirii economice a timpului.

Cum era și firesc, academicianul Malinschi acordă o atenție deosebită învățămîntului economic superior. Inevitabil, în centrul atenției este pusă Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, înființată în 1913, primul institut specializat de învățămînt economic superior al țării. Folosind și de această dată analiza factorilor interni și externi, autorul relevă că la baza concepției de organizare a noii instituții au stat nevoile economiei românești, pe de o parte, iar pe de altă parte, valorificarea experienței unor instituții similare mai vechi din Occident, în special din Germania, Franța și Belgia. Pentru ecoul pozitiv stîrnit de Academie în țară și peste hotare este semnificativ faptul că primul efectiv de studenți înscriși numără aproape 600, din care 107 studenți străini. Analiza evoluției acestui lăcaș de cultură economică, a activității lui, a celor mai importante cursuri predate, a ținutei științifice a multora dintre profesori, ca și comentariile critice pătrunzătoare făcute cu aceste prilejuri, oferă cititorului o imagine cuprinzătoare și veridică a evoluției învățămîntului nostru economic superior pînă în 1944. Numeroase informații interesante sînt, de asemenea, puse la dispoziție atunci cînd se face istoricul Academiei Comerciale din Cluj, creată după modelul celei de la București.

Făcînd un bilanț al constatărilor cu privire la Academiile Comerciale, autorul relevă că ele aveau „un program de învățămînt economic mai dezvoltat care, alături de disciplinele teoretice, cuprindea o seamă de materii de cultură generală și de specializare, mai toate beneficiind de cadre didactice cu o temeinică pregătire și, deseori, cu reale calități pedagogice. Cu tot caracterul eclectic al multora dintre prelegerile care s-au ținut, aici erau expuse, mai cu seamă la cursul de economie politică sau la cel de istoria doctrinelor economice și unele teze ale teoriei economice marxiste" (p. 276).

Lucrarea cuprinde, de asemenea, informații și comentarii semnificative cu privire la rolul economistului în societatea perioadei examinate, la asociația generală a economiștilor, la asociația licențiaților academiilor comerciale, ca și la rolul jucat de învățămîntul economic superior în promovarea cercetării științifice, inclusiv în cadrul Academiei Române. Desigur, ar fi fost de mare interes — și lucrul este realizabil cu ocazia unei noi ediții — care este dorit — și o examinare cuprinzătoare a situației și activității studenților. Am putea aștepta de la autor și o istorie a activității studenților și doctoranzilor comuniști de la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, unde exista o celulă comunistă.

Ultimul capitol, „Aspecte ale învățămîntului economic în alte țări", prezintă o sinteză instructivă, care ne lipsea complet, a unui domeniu de primă însemnătate pentru înțelegerea locului învățămîntului economic românesc în contextul internațional al perioadei examinate.

Concluziile lucrării expuse în „Încheiere" aduc interesante considerații privind periodizarea învățămîntului economic din România sub capitalism, evidențierea a ceea ce a fost progresist, a lipsurilor și erorilor, a pecetei pe care, inevitabil, orînduirea social-economică și politică și-a pus-o asupra școlii de toate gradele.

Avînd caracter de analiză istorico-economică a unei perioade de un secol și jumătate, lucrarea academicianului V. Malinschi „Din trecutul învățămîntului economic" aduce o contribuție de seamă la istoria școlii românești și creează, totodată, prin retrospectiva oferită, posibilități de înțelegere mai profundă a progresului uriaș înregistrat de școala noastră economică de toate gradele în anii socialismului.

prof. dr. doc.
N. N. CONSTANTINESCU

[1]) A se vedea, de ex., volumul Profesorul Virgil Madgearu, Ed. Academiei R.S.R., 1975.
[2]) Acad. V. Malinschi, Din trecutul învățămîntului economic. Contribuții la istoria învățămîntului românesc (1800—1944), Edit. Academiei R.S.R., 1978, 300 pag. În continuare trimiterile se vor referi la acest volum.

11 VENITUL NAȚIONAL

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

NIVELUL de dezvoltare economică a unei țări ca și gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale poporului se exprimă printr-un sistem de indicatori în care un loc important îl ocupă avuția națională, produsul social și venitul național.

Avuția națională, produsul social și venitul național

PENTRU CA societatea omenească să-și poată continua existența, ea trebuie să consume și, ca urmare, să producă în mod continuu. Continuitatea producției se sprijină pe potențialul oferit de avuția națională. Prin **avuție națională** se înțelege totalitatea valorilor materiale și spirituale de care dispune un popor la un moment dat. Ea include : a) bunurile materiale create prin muncă și acumulate de-a lungul anilor (fonduri fixe productive ; fonduri neproductive destinate desfășurării activității de învățămînt, cultură, sănătate și sport ; fondul de locuințe ; rezerve materiale ; bunuri de consum de folosință îndelungată) ; b) resursele naturale utilizate sau utilizabile (terenuri, pășuni, fînețe, vii, zăcăminte de minereuri, potențialul hidroenergetic) ; c) potențialul științific și patrimoniul cultural (brevete de invenții, pregătirea generală și de specialitate, operele de artă).

În socialism, avuția națională se află în proprietate socialistă de stat și cooperatistă și în proprietate personală, servind pentru dezvoltarea întregii societăți.

Produsul social reprezintă totalitatea valorilor de întrebuințare create într-o țară, în decursul unei perioade de timp, de obicei un an. Mărimea acestuia se determină prin însumarea pe ramuri și apoi pe economie a producției globale a fiecărei întreprinderi. Prin **producția globală se înțelege expresia bănească a rezultatelor activității unei întreprinderi, desfășurată într-o anumită perioadă de timp, concretizată în bunuri materiale sau servicii.** Prin urmare, ceea ce la nivelul întregii economii reprezintă produs social, la nivelul unei întreprinderi reprezintă producția globală.

Întrucît fiecare marfă are valoare de întrebuințare și valoare, și în cazul produsului social, care cuprinde totalitatea mărfurilor produse de societate în decursul unui an, deosebim două aspecte : un aspect material și un aspect valoric. Sub aspect material, produsul social cuprinde mijloacele de producție, adică bunurile destinate unei consumări, treptate sau dintr-odată, în noi procese de producție (mașini, materii prime) și obiectele de consum, adică bunuri destinate consumului personal al oamenilor (alimente, îmbrăcăminte ș.a.). Sub aspect valoric, produsul social cuprinde : valoarea mijloacelor de producție consumate, care mai poartă denumirea de fond de înlocuire, valoarea produsului necesar, creat de munca pentru sine și valoarea plusprodusului, creat de munca pentru societate.

Suma valorii nou create, de către munca pentru sine și de către munca pentru societate, constituie venitul național. Prin urmare, **venitul național** reprezintă acea parte a produsului social care rămîne după înlocuirea mijloacelor de producție consumate sau acea parte a produsului social în care este cristalizată valoarea nou creată.

Fiind o parte a produsului social, venitul național are, de asemenea, două aspecte : un aspect material și un aspect valoric. Sub aspect material, venitul național este compus din obiecte de consum și mijloace de producție destinate lărgirii producției. Sub aspect valoric, el cuprinde valoarea produsului necesar și valoarea plusprodusului.

STRUCTURA MATERIALĂ ȘI VALORICĂ A PRODUSULUI SOCIAL ȘI A VENITULUI NAȚIONAL

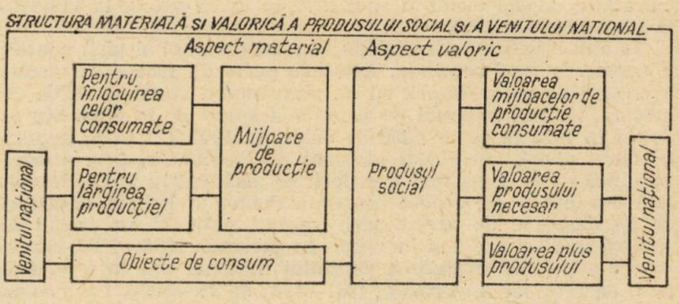

Ceea ce la nivelul economiei naționale reprezintă venitul național, la nivelul întreprinderii reprezintă producția netă. Prin **producție netă înțelegem acea parte a producției globale în care este cristalizat produsul nou creat.** Începînd cu 1 iulie 1978, producția netă a devenit principalul indicator, care stă la baza aprecierii activității fiecărei unități economice. Acest lucru va stimula unitățile economice în sporirea producției nete și, prin aceasta, în creșterea venitului național.

Factorii de creștere a venitului național

VENITUL NAȚIONAL, ca și produsul social, este creat de către munca productivă. Este considerată productivă munca depusă în industrie, construcții, agricultură, și silvicultură, transporturi și telecomunicații, comerț, activitatea hotelieră și activitatea de cercetare științifică care servește producția și îndeplinește trei condiții :

a) creează valoare de întrebuințare în sens social ;
b) creează valoare nouă ;
c) creează, în cadrul valorii noi, venit net.

Economia unei țări mai cuprinde, pe lîngă sfera muncii productive, și sfera muncii neproductive. În această sferă se încadrează munca ce se desfășoară în domeniile învățămîntului, culturii, artei, ocrotirii sănătății și administrației de stat. Deși activitățile depuse în aceste domenii sînt necesare societății, ele nu se includ în sfera muncii productive, creatoare de venit național.

Venitul național sporește, ca urmare a doi factori : a) creșterea volumului de muncă depusă în sfera muncii productive și b) creșterea productivității muncii sociale.

Creșterea volumului de muncă depusă în sfera muncii productive se asigură prin sporul natural al populației apte de muncă și prin transformarea unor munci cu caracter sezonier în munci cu caracter continuu.

Acest factor duce la creșterea venitului național atît sub formă materială cît și sub formă valorică. Acțiunea acestui factor asupra creșterii venitului național este însă limitată, întrucît sînt limitate și posibilitățile privind sporul natural al populației apte de muncă și transformarea unor munci sezoniere în munci permanente. Mai mult decît atît, reducerea duratei zilei de muncă sau a săptămînii de lucru determină reducerea volumului de muncă depus în sfera muncii productive.

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

În vederea determinării necesarului de forță de muncă și a creșterii productivității muncii, Plenara C.C. al Partidului Comunist Român din 22—23 martie 1978 a stabilit introducerea în planurile întreprinderilor a indicatorului **fondul total de timp de muncă al întreprinderii.**

Rolul determinant asupra creșterii venitului național îl joacă cel de-al doilea factor — **creșterea productivității muncii sociale.** Creșterea mai accentuată a productivității muncii constituie una din direcțiile — reliefate de Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 7—9 decembrie 1977 — în care va trebui să se acționeze cu toată hotărîrea pentru a se asigura trecerea de la acumulările cantitative la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale.

În general, acest factor determină creșterea venitului național numai sub formă materială. El poate determina însă și o creștere sub forma valorică, atunci cînd creșterea productivității muncii sociale nu este urmată de reducerea prețurilor, sau cînd această creștere se asigură pe seama ridicării calificării.

Întrucît, sub aspect valoric, produsul social cuprinde fondul de înlocuire și venitul național, la un volum dat al produsului social, venitul național este cu atît mai mare cu cît fondul de înlocuire este mai mic și invers. Ca urmare, o importanță deosebită pentru creșterea venitului național o are **reducerea ponderii fondului de înlocuire în produsul social.** La nivelul anului 1980, reducerea cu 1% a ponderii fondului de înolcuire în produsul social va echivala cu un spor de venit național de 14 miliarde lei. Reducerea acestei ponderi, care exprimă creșterea eficienței economice, este un obiectiv important al activității economice. De la 59,0%, cît reprezenta ponderea fondului de înlocuire în produsul social în anul 1977, ea se va reduce la 53—54% în 1985 și 50% în 1990.

În anii construcției socialiste, venitul național al țării noastre a crescut în mod continuu. Astfel în perioada 1951—1977 acesta a crescut de peste 12 ori, cu un ritm mediu anual de 9,7%. Ca urmare, venitul național pe locuitor a sporit de la circa 100 de dolari în 1950 la peste 1 200 de dolari în 1977. Cu toată această creștere, nivelul venitului național pe locuitor în țara noastră este încă de 3—4 ori mai mic decît cel existent în țările dezvoltate din punct de vedere economic.Pentru a lichida decalajul ce ne desparte de aceste țări, venitul național va trebui să crească în ritm rapid și în viitor. În perioada 1976—1980, ritmul mediu anual de creștere a venitului național din țara noastră va fi de 11%, iar în perioada 1981—1985 de 8,6—9,6%. Ca urmare a acestor creșteri, în anul 1985 venitul național în țara noastră va fi de 2,5—2,7 ori mai mare decît în 1975, iar pe locuitor se va ridica la 2 400—2 500 dolari. Un asemenea nivel al venitului național pe locuitor, ca și celelalte transformări calitative care vor avea loc în economie — cum ar fi creșterea producției pe locuitor a principalelor produse, sporirea mai accentuată a productivității muncii sociale și reducerea ponderii populației ocupate în agricultură — vor permite depășirea de către țara noastră, în cincinalul 1981—1985, a stadiului de țară în curs de dezvoltare și intrarea sa în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie.

Repartizarea venitului național

CONCOMITENT cu producerea venitului național are loc și repartizarea lui. Ea se face în două etape : etapa repartizării primare sau distribuirii venitului național și etapa repartizării secundare sau a redistribuirii acestuia.

Prin **distribuirea venitului național se înțelege procesul repartizării planificate a întregului venit național creat, între participanții la producerea lui din sfera muncii productive.** Astfel, lucrătorii vor primi retribuția, iar membrii C.A.P. veniturile din C.A.P., întreprinderile și C.A.P. vor primi beneficiul net și, respectiv, venitul net al C.A.P., iar statul socialist, ca proprietar al mijloacelor de producție și organizator al procesului de producție, va primi impozitul pe circulația mărfurilor, prelevări pentru societate din valoarea producției nete, taxele asupra terenurilor etc. Toate aceste venituri poartă denumirea de venituri primare.

Existența celor două sfere ale muncii sociale — sfera muncii productive și sfera neproductivă — a celor două forme de proprietate socialistă — de stat și cooperatistă — ca și neconcordanța dintre locul de creare și cel de utilizare a venitului național, impun redistribuirea venitului național. Prin **redistribuirea venitului național se înțelege trecerea fără echivalent directă a unei părți din venitul național din sfera productivă în sfera neproductivă sau dintr-un patrimoniu în altul.**

Redistribuirea venitului național are loc prin intermediul următoarelor pîrghii : a) bugetul de stat ; b) prestarea serviciilor neproductive ; c) sistemul prețurilor.

Bugetul de stat reprezintă principala pîrghie de redistribuire a venitului național. Prin intermediul său are loc o redistribuire a veniturilor între stat și unitățile socialiste, pe de o parte, și între stat și populație, pe de altă parte. Caracteristica redistribuirii dintre stat și populație este trecerea unei valori mai mari de la stat la populație, comparativ cu valoarea care trece de la populație la stat.

Prestările de servicii neproductive reprezintă o a doua pîrghie de redistribuire a venitului național. Plata acestor servicii determină formarea unor venituri ale unităților prestatoare de servicii care îmbracă forma de chirii, tarife, taxe, prime de asigurare etc.

Sistemul de prețuri reprezintă cea de-a treia pîrghie de redistribuire a venitului național. Prin stabilirea unor prețuri cu o abatere peste valoare, cum este cazul la obiectele de lux, are loc o redistribuire a unei părți din veniturile cumpărătorilor acestor produse în favoarea statului. Dimpotrivă, prin stabilirea unor prețuri cu o abatere sub valoare, cum este cazul unor articole pentru copii, are loc o redistribuire a unei părți din veniturile statului în favoarea cumpărătorilor acestor produse.

Veniturile care se formează în urma redistribuirii poartă denumirea de **venituri secundare.**

O anumită redistribuire a venitului național are loc și între țări, prin intermediul relațiilor economice externe. În urma desfășurării acestor relații are loc un transfer de venit național din țările în care productivitatea muncii naționale este mai mică decît productivitatea muncii internaționale în țările în care productivitatea muncii naționale este mai mare.

Ca rezultat al distribuirii și redistribuirii venitului național se formează **veniturile finale** ale statului, ale unităților socialiste și ale populației. Aceste venituri se folosesc în două scopuri : a) în scopul dezvoltării economice (acumulări) și b) în scopul consumului. Partea din venitul național utilizată în scopul dezvoltării economice poartă denumirea de **fond de dezvoltare (acumulare).** Din acest fond se constituie : fondul pentru lărgirea producției ; fondul pentru construcțiile de interes social-cultural ; fondul de rezervă și de asigurare.

Cealaltă parte a venitului național, utilizată pentru consumul populației, poartă denumirea de **fond de consum.** Acest fond se împarte, la rîndul său, în fond de consum individual, destinat retribuirii oamenilor muncii, în raport cu cantitatea, calitatea și însemnătatea socială a muncii depuse, și fond de consum social, folosit pentru satisfacerea nevoilor social-culturale și ale administrației de stat.

Proporția dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) reprezintă una din proporțiile fundamentale ale economiei, întrucît prin intermediul său se asigură îmbinarea dintre scopul nemijlocit al producției socialiste și mijlocul pentru înfăptuirea acestui scop, dintre interesele prezente ale membrilor societății și interesele lor de perspectivă.

Întrucît fondul de dezvoltare (acumulare) și fondul de consum sînt două părți ale unui întreg — venitul național — creșterea ponderii unuia presupune reducerea ponderii celuilalt. De aici necesitatea stabilirii unui raport optim între cele două fonduri. **Se consideră optim acel raport dintre cele două fonduri care asigură într-o anumită perioadă de timp un consum maxim.**

Înțelegîndu-se că numai prin alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare se poate asigura lichidarea rămînerii în urmă față de țările dezvoltate, progresul rapid al economiei și creșterea, pe această bază, a bunăstării materiale, Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 7—9 decembrie 1977, a stabilit ca raportul dintre cele două fonduri să fie de 66 (67) : 34 (33) în cincinalul 1976—1980 și de 67 (70) : 33 (30) în cincinalul 1981—1985. Acest raport va asigura — după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — „**mijloacele necesare creșterii în ritm înalt a forțelor de producție, înflorirea întregii economii socialiste, sporirea avuției noastre naționale și ridicarea, pe această bază, a gradului de civilizație, a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor**".

lector univ. dr. Gruiță PĂRĂIANU

ÎNTREBĂRI

1. Ce este avuția națională și care sînt elementele componente ale acesteia ?
2. Ce este produsul social și care este structura sa materială și valorică ?
3. Ce este venitul național și care sînt factorii de creștere ai acestuia ?
4. Care sînt etapele repartizării venitului național și în ce constau ele ?
5. Care sînt cele două fonduri în care se împarte venitul național potrivit utilizării finale și care va fi raportul dintre acestea în conformitate cu hotărîrile Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din 7—9 decembrie 1977 ?

O opțiune de bază pentru viitorul și progresul omenirii: orientarea și utilizarea potențialului științific și tehnic

„TRĂIM într-o epocă de mari cuceriri revoluționare ale cunoașterii, ale științelor tehnice, ca și ale științelor sociale. Din păcate, trebuie să spunem că aceste minunate cuceriri nu sînt folosite numai în scopul bunăstării și fericirii popoarelor. O bună parte din ele — citeodată chiar cele mai noi și importante cuceriri — servesc fabricării de armament, mijloacelor de distrugere în masă a oamenilor, primejduind viața și perspectiva dezvoltării fiecărei națiuni, a întregii civilizații umane".

Străbătute de înaltă răspundere față de interesele poporului român, ale cauzei păcii și civilizației omenirii, de un autentic umanism, și reflectînd o filozofie politică nobilă, care plasează știința printre factorii meniți să servească omului și propășirii sale permanente, aceste cuvinte ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, rostite cu prilejul primirii prestigioasei Medalii de aur „Norbert Wiener" a Organizației Mondiale pentru Sisteme Generale și Cibernetică au, între altele, meritul de a releva sugestiv cele două orientări de bază pe care le-au urmat aplicațiile cuceririlor cu adevărat epocale ale revoluției tehnico-științifice în etapa postbelică. Este vorba, pe de o parte, de utilizarea largă a înfăptuirilor impresionante ale acestei uriașe forțe care este știința și tehnologia modernă, „producția de cunoștințe" pentru stimularea și accelerarea progresului și bunăstării oamenilor, pentru dinamizarea înaintării omenirii pe treptele civilizației, iar pe de altă parte, de fenomenul negativ, costisitor și periculos al deturnării cunoștințelor științifice de la menirea lor firească și folosirii lor în scopuri distructive, pentru perfecționarea armamentelor de toate genurile și punerea la punct a unor tipuri și sisteme de arme tot mai sofisticate și mai nimicitoare.

Scopul firesc al „producției de cunoștințe" : crearea unei lumi mai bune și mai drepte

AVANTAJELE uriașe pentru întreaga umanitate ale canalizării cuceririlor științifice spre scopuri pașnice, economice, constructive sînt binecunoscute, au pătruns adînc în conștiința oamenilor din zilele noastre. A devenit, sub acest raport, un fapt larg recunoscut că edificarea unei noi ordini economice internaționale presupune ca o componentă esențială — așa cum susține România, alături de numeroase alte state, în primul rînd țările în curs de dezvoltare și nealiniate — asigurarea accesului plenar, liber de orice bariere și îngrădiri, al tuturor națiunilor, în special al celor rămase în urmă din punct de vedere economic, la cele mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane.

Întemeindu-se pe aceste realizări, popoarele, oamenii de pretutindeni își fac planuri cutezătoare de folosire a cuceririlor tehnico-științifice pentru a-și făuri un viitor mai luminos, pașnic, o lume mai dreaptă și mai bună. În legătură cu binefacerile ce se așteaptă de la cuceririle științei și tehnologiei în anii ce vin se cuvin inserate concluziile unui studiu realizat de un grup de specialiști americani în domeniul prospectivei, publicate de revista „Le Nouvel Observateur", sub titlul sugestiv „Lumea anului 2000". Potrivit acestui studiu, pînă la finele acestui secol vor deveni realități desalinizarea apei de mare, controlul simplu, eficace și puțin costisitor al fertilității solului, realizarea unor noi materiale sintetice pentru construcții ușoare, a unor mașini de tradus automate, obținerea de previziuni meteorologice sigure, stocarea centralizată a informațiilor, cu posibilități de acces la acestea, aplicarea laserilor la razele X și gamma, reconstituirea în eprubetă a unor forme primare de viață, exploatarea minieră a bogățiilor subsolului mărilor și oceanelor, producerea economică a proteinelor sintetice, imunizarea biochimică generală împotriva bolilor provocate de bacterii și virusuri, posibilitatea de a se acționa asupra genelor în vederea controlului unor deficiențe ereditare, posibilitatea folosirii substanțelor chimice pentru creșterea coeficientului de inteligență, controlul chimic asupra îmbătrînirii, cu posibilitatea de prelungire cu încă 50 de ani a duratei medii a vieții, comunicarea cu eventualele civilizații extraterestre, controlarea gravitației prin modificarea cîmpului gravitațional, posibilitatea educației prin înregistrarea automată a informațiilor pe scoarța cerebrală, folosirea telepatiei în comunicații, crearea unor soiuri de mare randament de plante și animale etc. Sînt proiecte temerare, la a căror realizare s-a trecut deja, cu rezultate remarcabile, care demonstrează marile beneficii ce decurg pentru întreaga omenire din aplicarea științei în scopurile sale firești, pașnice, ca pîrghie importantă pentru soluționarea marilor probleme social-economice ce confruntă omenirea, pentru concretizarea aspirațiilor de mai bine ale popoarelor de pretutindeni.

Împotriva „deturnării" potențialului științific

ÎN DEZACORD flagrant cu nevoile de dezvoltare, progres și prosperitate ale tuturor națiunilor lumii, în întreaga perioadă postbelică, mai accentuat decît în orice altă etapă anterioară a istoriei, o parte considerabilă a cercetărilor științifice, în primul rînd în domeniul tehnologiilor de vîrf, a fost orientată în scopuri militare, distructive, cu toate consecințele grave ce decurg de aici atît pe planul stimulării masive a cercului vicios al cursei înarmărilor, al creării unor tipuri și sisteme de arme tot mai sofisticate, cît și pe acela al sustragerii unui uriaș potențial de energii umane de cea mai înaltă calificare din sfera economică, productivă. Ca rezultat al aplicării masive, uneori precumpănitoare, a invențiilor și cuceririlor științifice și tehnologice în sectorul militar se desfășoară un proces neîntrerupt de perfecționări atît ale armelor nucleare, cît și ale celor convenționale, precum și, în ultima perioadă, angajarea unei acerbe și periculoase competiții pentru punerea la punct a unor tipuri și sisteme de arme noi, așa-numitele arme ale „viitorului", dintre care unele se află în stare avansată de realizare ori chiar în fază operațională.

Referindu-se la amploarea efortului de cercetare-dezvoltare în domeniul militar, experții SIPRI precizează că „aproximativ 500 000 de fizicieni și tehnicieni, reprezentînd circa 40 la sută din numărul lor total în lume, lucrează în mod permanent pentru industria de armament. La acest număr trebuie adăugați toți acei experți în domeniul științelor aplicate, care lucrează numai „ocazional" pentru industria de armament". Apreciind, la rîndul lor, că numărul celor care lucrează în sfera cercetărilor militare este „impresionant", experții care au alcătuit cea de-a doua ediție (1977) a raportului secretarului general al O.N.U. privind consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor — elaborat în baza unei valoroase inițiative a României, arată că, „din suma de 60 miliarde dolari la cît este evaluat totalul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare efectuate în lume, circa 25 miliarde dolari sînt destinați cercetării și dezvoltării în interes militar". Unii experți în problemele dezarmării estimează că, în realitate, sumele cheltuite pentru cercetări privind dezvoltarea și perfecționarea armamentelor ar fi cu mult mai mari reprezentînd circa 10 la sută din bugetul militar global, dar situația reală este dificil de evaluat, ca urmare a secretului strict care înconjoară activitățile în aceste domenii.

Alături de amploarea energiilor intelectuale și resurselor financiare sustrase nevoilor pașnice și dirijate spre scopuri distructive, un aspect important al problematicii în discuție îl reprezintă marea periculozitate a cercetărilor cu caracter militar, procesul neîntrerupt de perfecționare a armamentelor, nocivitatea competiției primejdioase din acest domeniu pentru destinderea, înțelegerea și pacea mondială. În legătură cu evoluțiile calitative din sfera cursei înarmărilor datorate cercetărilor cu caracter militar, raportul amintit al O.N.U. menționează că „armele nucleare deținute în arsenalele lor de cîteva mari puteri s-au diversificat, iar multiplicarea lor s-a tradus în acumularea unei puteri distructive mai mult decît suficientă pentru a distruge întreaga viață de pe Pămînt ; grație punerii la punct a rachetelor balistice și perfecționării sistemelor lor de ghidare și de control a devenit posibil ca ogivele nucleare să atingă cu precizie orice punct de pe glob ; în sfîrșit, tehnicile spațiale au conferit o dimensiune nouă supravegherii și comunicațiilor militare".

Deși în ultimii ani au cunoscut perfecționări importante toate categoriile de armamente, domeniul cel mai periculos al competiției militare actuale rămîne în continuare cel al înarmărilor nucleare — fapt care subliniază puternic și pregnant imperativul arzător — pentru a cărui materializare militează ferm și consecvent România — al adoptării unor măsuri practice și urgente de dezarmare nucleară.

Procesul de „gigantizare" a armelor nucleare a dus la si-

tuația în care cele două bombe aruncate în 1945 deasupra orașelor Hiroșima și Nagasaki să apară „mici" în raport cu coloșii nucleari produși în ultimii ani, care sînt de 1 000 de ori mai mari sau chiar mai mult. Informații demne de toată încrederea arată că actualele cercetări în domeniul fizicii subnucleare pot duce la crearea unor generații de arme nucleare noi. Cu alte cuvinte, particulele și antiparticulele nucleare pot deveni o bază pentru crearea unor arme nucleare pe lîngă care cele de azi — deși extrem de ucigătoare — vor fi considerate de o forță explozivă... redusă. Astfel, unii specialiști din S.U.A. apreciază că nu este exclus să se poată crea o armă nucleară cu o putere explozivă de un miliard tone TNT ; puterea unui atare „monstru nuclear" ar depăși de circa 1 000 de ori forța distructivă a tuturor bombelor folosite în al doilea război mondial. S-a calculat că dacă o asemenea „superîncărcătură" nucleară ar exploda la o altitudine de circa 150 km, teritoriile unor țări întregi s-ar transforma în cimitire radioactive. Cercetătorii americani H. Kahn și B. Bruce-Brigge, de la Institutul Hudson, consideră că o astfel de armă va putea fi realizată în anii '80. Se știe, de asemenea, că al doilea proces tehnologic — „miniaturizarea" armelor nucleare — a dus la o adevărată revoluție în strategia și tactica nucleară. Au apărut și s-au înmulțit în arsenalele principalelor puteri nucleare obuzele de artilerie și minele atomice, torpilele cu încărcături atomice ; a fost declanșat și se desfășoară intens procesul așa-numit de „MIRV"-izare (de la inițialele engleze MIRV — Multiple Independently Targeted Re-entry Vehicles — rachete cu focoase multiple teleghidate independent) și de producere a rachetelor de tip MARV (cu focoase manevrabile, a căror traiectorie poate fi modificată la apropierea de țintă, pentru străpungerea apărării inamice) — fenomene calitativ noi în cursa tehnologică a înarmărilor. În cadrul procesului de „miniaturizare" a armelor nucleare, cea mai recentă și tristă creație a laboratoarelor de cercetări militare o reprezintă mult discutata bombă cu neutroni — pătrunsă de curînd în panoplia deja supraîncărcată a armelor atomice. Bomba „N" adaugă o nouă dimensiune calitativă cursei periculoase a înarmărilor nucleare, ea făcînd parte din categoria armelor așa-numite cu „efect dirijat" — care maximalizează distrugerea țintei (în acest caz — a persoanelor, deoarece bomba „N" este o armă cu predilecție „antipersonal") și minimalizează avariile colaterale (clădiri și mediu). Specialiștii în materie, referindu-se la puterea ei distructivă, precizează că bomba cu neutroni ar fi de 10 ori mai eficientă decît un dispozitiv nuclear „obișnuit" ; o singură bombă cu neutroni, cu o putere explozivă echivalentă cu o kilotonă (1 000 tone TNT), ar avea aceleași efecte distructive asupra oamenilor ca un focos nuclear „standard" de 10 kilotone.

Precum se cunoaște, aspectul cel mai important și spectaculos al competiției înarmărilor din ultimii ani l-a constituit perfecționarea rachetelor de toate tipurile. În acest domeniu, o „noutate" în materie o reprezintă rachetele de croazieră, puse la punct relativ recent. Datorită unui sistem de ghidare ultramodern, ele își reajustează traiectoria la intervale regulate, în funcție de configurația terenului, distingîndu-se printr-o foarte mare precizie și forță de penetrabilitate. Bazată pe utilizarea progreselor științifice în domeniul microelectronicii, această rachetă a declanșat o activă competiție militară în sectorul strategic.

Pentru a completa acest tablou sumar al evoluțiilor principale din sfera cursei înarmărilor, se cer menționate și dezvoltările periculoase în domeniul utilizării spațiului extraatmosferic în scopuri militare, în special ca urmare a punerii la punct și dezvoltării masive a sateliților cu caracter militar. Rezultat al îmbinării factorului nuclear — în cazul sateliților cu motoare cu propulsie nucleară — cu cel electronic și cibernetic, sateliții militari de ultimul tip reprezintă un domeniu de vîrf al competiției militare. Amploarea activităților de acest gen este ilustrată atît de varietatea sateliților cu caracter militar (pentru culegerea de informații, de navigație, comunicații strategice și tactice, geodezici, de alertă timpurie, meteo și mai recent sateliții antisatelit), cît și de faptul că, potrivit statisticilor, din numărul total de circa 2 000 sateliți aflați pe orbite circumterestre, 75 la sută au destinații militare. Departe de a fi doar „nocivi", așa cum încearcă unii să-i prezinte, ei reprezintă un mare pericol pentru pacea și securitatea mondială, pentru independența și suveranitatea statelor, atît prin culegerea de informații din cele mai variate, în special de ordin militar, cît și prin rolul pe care îl au în cadrul doctrinelor militar-strategice și în stimularea cursei înarmărilor. Ultimele „creații" în acest domeniu sînt armele antisatelit, între care și sateliții antisatelit. Sîntem martori nu numai ai pătrunderii unor termeni noi în vocabularul cursei înarmărilor, ci și al unei noi, periculoase și costisitoare concepții, rezervată doar cîtorva protagoniști, într-un spațiu pe care, în mod firesc, popoarele îl doresc rezervat în exclusivitate unor scopuri pașnice.

În sfîrșit, de o mare periculozitate sînt cercetările pentru punerea la punct a unor arme chimice, bacteriologice, biologice — prohibite de dreptul internațional, ca făcînd parte din categoria armelor de nimicire în masă — precum și eforturile științifice și tehnice considerabile vizînd stăpînirea așa-numitelor arme ale viitorului — armele meteorologice, geofizice, genetice, stroboscopice, bazate pe ultrasunete, psihotropice, aplicațiile militare ale laserilor etc., etc.

Știința — generator de progres

SERIOZITATEA acestei problematici a determinat ca în ultimii ani să se contureze un efort internațional, concentrat în special în cadrul O.N.U., urmărind încetarea producerii și interzicerea creării unor noi tipuri și sisteme de arme, care ar fi de natură să amplifice competiția militară, să genereze noi și din ce în ce mai grave pericole pentru omenire, și convertirea, măcar și parțială, a cheltuielilor militare în scopul propășirii economice a țărilor rămase în urmă. Nocivitatea cercetărilor consacrate punerii la punct a unor mijloace de distrugere tot mai perfecționate, cu uriașele cheltuieli pe care acestea le implică, este subliniată de faptul că acestea au loc în condițiile în care majoritatea covîrșitoare a statelor lumii sînt confruntate cu mari dificultăți economice și sociale, cu starea de subdezvoltare și decalajele economice, în a căror soluționare tocmai știința și tehnica modernă sînt chemate să joace un rol de prim ordin.

Prin reducerea inițială cu numai 10% a bugetelor militare s-ar putea pune anual la dispoziția Fondului de dezvoltare prin dezarmare a cărui creare a fost propusă de România și care ar urma să fie administrat de O.N.U., o sumă de circa 20 miliarde dolari. Această sumă, sporind cu 12–14% fondul de investiții în economia țărilor „lumii a treia", ar duce la accelerarea ritmului de creștere a producției în aceste state cu 1–1,5%, suficientă ca țările rămase în urmă să realizeze obiectivul fixat de O.N.U. în cadrul actualului „Deceniu al dezvoltării", de creștere a producției globale în medie cu 6% pe an. Atingerea acestui obiectiv este condiția minimă pentru reducerea la jumătate, pînă la sfîrșitul secolului, a decalajelor dintre țările avansate și cele rămase în urmă, care în prezent se adîncesc continuu.

Marea risipă de talente umane și de fonduri în scopuri distructive apare în adevărata ei lumină dacă ne gîndim la gravele decalaje dintre statele industrializate și țările în curs de dezvoltare în domeniul științific și tehnologic. Apare cu totul anormal de pildă ca un imens potențial de cercetare, laboratoare și poligoane de testare modernă să fie utilizat în scopuri militare, neproductive, în condițiile în care un număr de 7 țări industrializate dețin 92 la sută din numărul total al acceleratorilor de protoni din lume, 85 la sută din calculatoarele electronice, 83 la sută, din centralele atomice, în timp ce țărilor în curs de dezvoltare, în care trăiesc două treimi din populația planetei, le revine restul din aceste cifre, respectiv o cantitate infimă din tehnologia cea mai avansată. În timp ce sume imense sînt irosite pentru finanțarea cercetărilor cu caracter militar, volumul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare pașnică în țările din lumea a treia este de circa 100 de ori mai scăzut decît în statele capitaliste dezvoltate.

Un avantaj nemijlocit care ar decurge din sistarea cercetărilor cu caracter militar, pe calea înfăptuirii unor măsuri de dezarmare reală, este ilustrat, de pildă, de faptul că numai prin încetarea cursei înarmărilor nucleare s-ar elibera circa 20 000 de savanți, fizicieni și atomiști, care ar putea să-și pună cunoștințele imediat, fără nici o pregătire suplimentară, la realizarea unor proiecte și obiective pașnice.

Sînt rațiunile pentru care țara noastră a militat și militează cu fermitate și consecvență pentru stăvilirea procesului de perfecționare și dezvoltare a armamentului, în primul rînd a armamentului nuclear, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea cît nu este prea tîrziu, la transpunerea în viață a unui program concret de dezarmare, menit să ofere tuturor popoarelor perspectiva unei vieți pașnice. **„Trebuie făcut totul** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — pentru a împiedica folosirea științei în scopul distrugerii și războiului, al înrobirii și dominației popoarelor, pentru ca minunatele realizări ale geniului uman să servească exclusiv păcii și civilizației, bunăstării, libertății, independenței și fericirii tuturor națiunilor".**

Nicolae CHILIE

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna ianuarie 1979

PRINCIPALII *factori care au determinat, în luna ianuarie 1979, creșterea prețurilor la majoritatea produselor de bază au fost interesul sezonier sporit pentru achiziții, diminuarea ofertelor din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile și prelungirea crizei politice din Iran. Astfel, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R.S. România au crescut, în medie, cu 4,1%.*

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale *au înregistrat o creștere de 1,4%, în special la piei (+6,6%), datorită menținerii nivelului scăzut al sacrificărilor și a cererii deosebit de susținute, mai ales din partea unor țări din Europa și Orientul Îndepărtat, precum și la metale (+ 2,0%), în condițiile unei oferte reduse. La cupru și plumb, prețurile au atins cele mai ridicate niveluri din ultimii ani. Creșteri au mai fost înregistrate la minereuri (+ 1,3%), precum și la lemn și produse din lemn (+ 1,3%). Prețurile au scăzut la fibre animale și vegetale (— 2,6%), precum și la cauciuc (— 1,1%), sub influența unui interes limitat pentru achiziții.*

Prețurile produselor agroalimentare *au crescut (+ 0,5%), cu o evoluție diferențiată în cadrul grupei. Astfel, ele au crescut la animale, carne și produse animaliere (+ 3,4%), și la cereale (+0,6%), la acestea din urmă, datorită interesului sporit pentru achiziții din S.U.A., precum și dificultăților în transportul cerealelor din Canada.*

Nivelul ridicat al disponibilităților și interesul redus din partea firmelor cumpărătoare au dus la scăderea accentuată a prețurilor la cafea și cacao, determinînd diminuarea (—4,5%) a prețurilor pe ansamblul grupei zahăr și produse tropicale. Activitatea tranzacțională moderată a influențat scăderea ușoară (— 0,3%) a prețurilor semințelor oleaginoase, produselor derivate, grăsimilor animale și vegetale.

Prețurile grupei combustibili au crescut (+ 10.7%) datorită sporirii prețurilor la produsele petroliere (+ 17,8%) sub influența ofertei tot mai reduse de țiței ușor. Ca urmare a hotărîrii luată de țările membre ale O.P.E.C., în luna decembrie 1978, prețurile oficiale ale țițeiului au crescut (+5,4%) în ianuarie a.c.

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1977-1978 SI IN IANUARIE 1979

- 1970-1972=100 -

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	dec.	ian.
INDICE GENERAL	1977	230,1	231,0a)	233,5
	1978	256,0	281,0a)	233,6a)
	1979			292,5a)
1. Produse alimentare	1977	180,7	179,9	184,6
	1978	191,8	202,4	180,1a)
	1979			203,5a)
- cereale	1977	161,6	166,9	181,1
	1978	187,7	290,1	169,4
	1979			201,4
- semințe oleag. prod.deriv. grăs.anim. și veg.	1977	189,1	173,3	189,2
	1978	201,6	221,0	171,0
	1979			220,3
- anim.,carne și produse animaliere	1977	158,7	171,3	158,3
	1978	175,5	183,1	171,9a)
	1979			189,4a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	238,1	256,1
	1978	228,8	230,3	236,2a)
	1979			219,9a)
2. Combustibili	1977	398,4a)	410,4a)	396,6
	1978	442,0a)	491,0a)	416,0a)
	1979	..a)		543,7
- cărbuni și cocs	1977	289,1a)	312,6a)	280,7
	1978	356,2a)	380,4a)	338,0a)
	1979			386,9a)
- țiței	1977	553,9	557,2	550,7
	1978	548,0	547,0	551,1
	1979			576,8
- produse petroliere	1977	439,1	444,1	443,5
	1978	479,6	567,4	436,7
	1979			668,2
3. Materii prime industriale	1977	199,2a)	197,4a)	203,8a)
	1978	225,2a)	248,3a)	200,1a)
	1979			251,7a)
- minereuri	1977	149,4a)	147,9a)	153,6a)
	1978	140,1a)	146,3a)	149,0a)
	1979			148,2a)
- metale	1977	192,1a)	193,0a)	195,7a)
	1978	227,7a)	254,2a)	194,9a)
	1979			259,3a)
- cauciuc	1977	231,0	235,0	232,5
	1978	279,2	305,4	240,1
	1979			301,9
4. lemn și produse din lemn	1977	227,9a)	233,8a)	225,7
	1978	256,0a)	269,4a)	232,1a)
	1979			273,0a)
- fibre anim. și veg.	1977	212,3	180,9	233,9
	1978	215,1	234,6	193,0a)
	1979			228,5a)
- piei	1977	186,6	191,7	195,7
	1978	247,7	298,8	208,8
	1979			318,4

a) Date provizorii pentru: vite vii, porci vii, miere, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de răşinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

Orientări în dezvoltarea economică

Sierra Leone: rol sporit al industriei în economie

TARĂ în curs de dezvoltare, cu o suprafață de 71 740 km² și o populație de 3,47 mil. locuitori, Sierra Leone — fostă colonie britanică pînă în 1961 — cunoaște în prezent un proces de înnoiri structurale, caracterizat în special prin : creșterea controlului statului — concomitent cu reducerea prezenței străine — în economie ; crearea unei industrii prelucrătoare și îmbunătățirea situației din agricultură ; reducerea dependenței de capitalurile particulare străine, prin obținerea de asistență din partea Băncii Mondiale și a F.M.I.

În perioada 1976—1978, ritmul mediu anual de creștere al P.N.B. a fost de 2,4%. Agricultura, care contribuie cu 30% la formarea P.N.B. și în care lucrează 70% din populația activă a înregistrat în ultimii ani ritmuri inferioare celui al P.N.B. Aceasta a determinat lansarea unor planuri naționale de dezvoltare vizînd mai ales extinderea culturilor destinate exportului — cafea, cacao, cauciuc, trestie de zahăr, ulei de palmier, statul urmînd să asigure utilaje moderne, credite și facilități de livrare la export (prin compensarea veniturilor fermierilor în perioadele de declin al prețurilor internaționale la produsele agricole). Se speră astfel ca producția de cafea să ajungă în următorii ani la 13 200 t de la 8 400 în 1978, iar la cacao — 13 000 t față de 8 500 t.

În industrie, preocuparea prioritară o va constitui dezvoltarea, în special prin forțe proprii, a mineritului dată fiind existența unor bogate zăcăminte — diamante, bauxită, rutil, kimberlită ș.a. — deși în prezent numai două treimi din suprafața țării este prospectată geologic. Se preconizează intensificarea extracției de diamante, prin identificarea de noi zone, precum și extinderea exploatărilor de bauxită — 725 mii tone în 1977 — în noi sectoare din nordul țării, la Port Loko urmînd a fi dată în funcțiune, în 1983, și o fabrică de alumină. Industria prelucrătoare va fi orientată — în funcție de necesitățile și posibilitățile existente — către rafinarea petrolului, prelucrarea materiilor prime agricole, a diamantelor și lemnului. În Sierra Leone este apreciată ca o acțiune utilă ambelor țări cooperarea economică cu Liberia, inițiată în 1976, prin care se prevede realizarea în comun de fabrici de prelucrare a produselor vegetale, construcția de șosele și hidrocentrale.

În ceea ce privește comerțul exterior, guvernul este preocupat de diversificarea exporturilor, acestea fiind, în prezent, reprezentate în proporție de 78,4% de materii prime, în timp ce diamantele dețin 62% din total.

Între R. S. România și Republica Sierra Leone în 1974 au fost încheiate, la nivel înalt, o serie de documente privind colaborarea generală a celor două state, colaborarea în domeniul forestier, al cercetărilor geologice, minier și al explorării și exploatării petroliere.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

DOLARUL S.U.A. a înregistrat în perioada 12—16.II.1979 o ușoară redresare față de majoritatea valutelor occidentale. În sprijinul afirmațiilor făcute anterior în legătură cu luarea unor măsuri concrete de apărare a cursului dolarului, autoritățile americane au anunțat o nouă emisiune de obligațiuni pe piețele străine, respectiv o sumă de 1,35 miliarde dolari pe piața vest-germană, contravaloarea în mărci vest-germane urmînd a fi utilizată pentru eventualele intervenții pe piețele valutare.

Yenul japonez, sub impactul publicării deficitelor în balanța comercială și de plăți pe luna ianuarie, față de decembrie trecut, a înregistrat deprecierea cea mai accentuată — 1,2% — terminînd intervalul la circa 200,50 yeni/1 dolar, față de 198 yeni/1 dolar cu o săptămînă în urmă. **Lira italiană,** influențată și de problemele politice interne a evoluat descendent, pînă la cca 840,50 lire/1 dolar pe 16.II.1979 respectiv cu 0,8% sub nivelul din 9.II.1979. După publicarea cifrelor excedentului comercial pe luna ianuarie a.c., mult redus față de cel al lunii anterioare, **francul francez** a fost tranzacționat la sfîrșitul perioadei la 4,23 franci/1 dolar, cu 0,7% sub închiderea precedentă de 4,2475 franci/1 dolar. Publicarea deficitului comercial al Elveției pe luna ianuarie a.c., a afectat nefavorabil cursul **francului elvețian** pe piață, cotația de la sfîrșitul săptămînii — 1,6725 franci/1 dolar — fiind cu 0,4% sub cea din 9.II.1979, de 1,6650 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** și **francul belgian** au evoluat pe o linie apropiată ușor descendentă față de dolar, închiderile perioadei analizate reprezentînd o depreciere de 0,3% (1,8550 mărci/1 dolar față de 1,8490 mărci/1 dolar anterior) și respectiv 0,2% (29,25 franci/1 dolar, comparativ cu 29,20 franci/1 dolar). **Lira sterlină,** spre deosebire de celelalte valute occidentale a înregistrat pe ansamblul perioadei o repreciere față de dolar de 0,2% (2,0025 dolari/1 liră pe 16 II.1979, față de 1,9990 dolari/1 liră pe 9.II.1979, mai ales sub influența favorabilă a ridicării de către principalele bănci britanice a nivelului dobînzii de bază de la 12,5% la 13,5%.

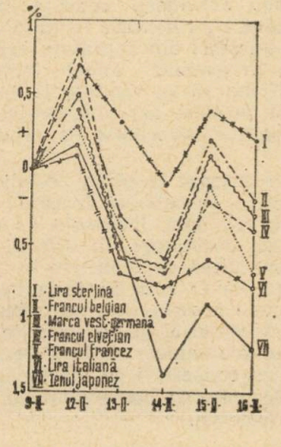

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12—16.II. luîndu-se ca bază cursurile din 9.II.1979

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au fost cotate la circa 11,25% la cele în eurodolari, 4,1875% la cele în euromărci vest-germane și 0,375% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat fluctuații de peste 10 dolari/uncie, pe o linie ușor ascendentă, al doilea fixing de pe 16.II.1979, de 247,05 dolari/uncia fiind însă foarte apropiat de cel anterior de 246,75 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Diversitate în participarea la comerțul mondial

ÎN CONDIȚIILE actuale țările lumii se angajează tot mai activ în circuitul economic mondial, situație care se reflectă în tendința de creștere a ponderii părții din producția națională destinată exportului. O privire asupra graficului de mai jos relevă totuși că mărimea relativă a acestei participări variază foarte mult de la o țară la alta, putîndu-se însă consemna observația că ponderea exportului în produsul social este sensibil mai mare în țările mici, ca de pildă Olanda sau Belgia. În schimb, în țări ca S.U.A. sau Japonia, cu o vastă piață internă, ponderea exportului este mai redusă, chiar dacă aceste țări se numără printre principalele puteri comerciale ale lumii. Situația prezentată în grafic conduce și la concluzia că țările care depind mai mult de export sînt mai sensibile față de oscilațiile cursurilor valutare, ca și față de adoptarea de măsuri protecționiste în țări care reprezintă principalii lor parteneri comerciali.

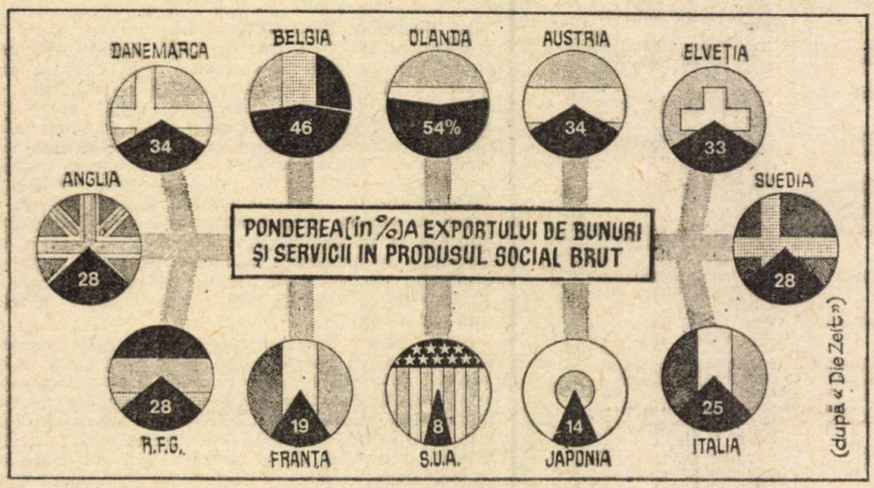

Un nou raport: consum de energie / creștere

DACĂ în trecut în rîndurile specialiștilor era larg răspîndită concepția că între ritmul creșterii economice și cel al creșterii consumului de energie trebuie să existe o corelație directă (de regulă, un raport unitar), în prezent — în urma „crizei" energetice — își face tot mai mult loc opinia că este posibil și necesar ca în viitor dezvoltarea economică să aibă loc în condițiile reducerii considerabile a valorii așa-numitului coeficient de elasticitate (raportul dintre creșterea consumului de energie în cursul unui an și sporul produsului național brut în țara respectivă).

De fapt, după cum arată revista **Wirtschaftsdienst**, în cazul R.F.G., în perioada 1950—1977 coeficientul de elasticitate a fost supraunitar în decurs de 12 ani, a avut valori subunitare sau nule în alți 15 ani. Analiza acestei ample variații a valorii coeficientului a relevat existența unui număr mult mai mare de factori care influențează — într-un sens sau altul — asupra formării P.N.B. în raport cu creșterea consumului de energie, decît cei de care se ține seama în prezent în elaborarea prognozelor. De aceea, luîndu-se în considerare și asemenea factori, ca influența majorării prețurilor la energie asupra comportamentului consumatorilor, atingerea — în unele sectoare și domenii de consum — a plafonului de saturare cu energie, introducerea în industrie și agricultură a unor tehnologii mai puțin avide de energie ș. a., se apreciază că — în cazul economiei vest-germane — coeficientul de elasticitate amintit ar urma să descrească (în medie anuală) la 0,79 în perioada 1976—1985 și la 0,49 între anii 1985—2000.

Agricultura iugoslavă — accent pe export

DUPĂ cum relatează revista **Ekonomija proizvodnje hrane**, în Iugoslavia se elaborează, în mai multe variante, prognoze ale dezvoltării agriculturii și producției de alimente pînă în anii 1990 și 2000. Ele prevăd un ritm minimal de creștere a producției agricole de 4% pe an (în medie) și pornesc de la necesitatea unei dezvoltări mai raționale a agriculturii, pentru a se depăși situația în care importul iugoslav de produse agricole depășește exportul acestora. Se apreciază că circa 2,7 mil. ha de terenuri agricole suficient de fertile pot fi destinate efectuării de noi culturi sau extinderii celor existente, concomitent cu ridicarea fertilității solului pe-un sfert din suprafața agricolă cultivată în prezent, astfel încît în următorii ani să se renunțe la importul acelor produse agricole, pentru care există condiții favorabile de producție în țară.

Se preconizează lărgirea colaborării și cooperării Iugoslaviei în acest domeniu cu alte țări, îndeosebi cu țările în curs de dezvoltare, în direcții cum sînt : construirea de obiective în agricultura țărilor în curs de dezvoltare, livrarea către acestea (sau schimbul) de tehnologii, material de reproducție, metode agro-zootehnice (acțiuni realizate și pe calea cooperării cu țările industriale), dezvoltarea comerțului cu produse agricole ș.a.

Factorul „educațional" și eficiența muncii științifice

DUPĂ opinia unor specialiști americani, pregătirea în cadrul diferitelor instituții a viitorilor oameni de știință nu se poate limita doar la profilul lor strict profesional, ci trebuie să urmărească educarea lor în spiritul eticii profesionale, a responsabilității față de societate. Printre scopurile urmărite în acest sens figurează :

— educarea la oamenii de știință a atitudinii progresiste față de schimbările care intervin în sînul societății (conștiința necesității schimbărilor sociale, capacitate de abordare critică a realităților ș.a.) ;

— dezvoltarea capacității de a prevedea consecințele acestor schimbări (priceperea de a modela viitorul pe baza prezentului, de a formula alternative ale strategiei dezvoltării, de a elabora prognoze etc.) ;

— cultivarea îndemînării de a rezolva problemele ce se ridică (inclusiv cele formulate de alții) ;

— dezvoltarea deprinderilor de a gîndi deductiv și inductiv (de a efectua analiza tipologică a problemelor sociale, de a evidenția structura lor după principiul cauză-efect ș.a.) ;

— formarea capacității de a reevalua — în condițiile progresului științifico-tehnic — ierarhia valorilor etice și morale, atît propriu cît și sociale.

Se apreciază că educarea unor asemenea însușiri la oamenii de știință determină ridicarea nivelului muncii lor, sporirea eficienței sociale a introducerii progresului tehnic.

În vizor: absențele

LUÎND în considerare impactul economic al absențelor din producție (în Franța, de pildă, pierderile anuale cauzate economiei naționale de absențe sînt evaluate în jur de 25 miliarde franci), revista **Problemes économiques** arată că studierea fenomenului, a cauzelor care-l generează, în vederea adoptării unor măsuri de îmbunătățire a situației, trebuie făcută în mod diferențiat ținîndu-se seama de următorii factori : zona, ramura de producție (pentru bărbați absențele au o pondere mai mare în metalurgie și construcția de automobile, iar pentru femei — în industria textilă și cea a prelucrării cauciucului), nivelul calificării (absențele scad, corespunzător cu ridicarea gradului de calificare a personalului), anotimpul anului, dimensiunile întreprinderii (volumul absențelor evoluînd în raport direct cu mărimea acesteia) zilele săptămînii, vîrsta și în sfîrșit, sexul angajaților (fenomenul fiind mai răspîndit în rîndul femeilor).

Printre măsurile recomandate de specialiști pentru reducerea absențelor din producție figurează sporirea eficienței controlului medical al personalului în cadrul sistemului asigurărilor sociale, excluderea din legislație a acelor prevederi care pot încuraja acest fenomen, difuzarea informației asupra pierderilor provocate de absențe, îmbunătățirea condițiilor de muncă în sectoarele de activitate unde acestea au un nivel ridicat ș.a.

CURIER

GLOSAR

„Remonetizarea" aurului?

Este cunoscut că, în urma presiunilor interesate ale Statelor Unite, acum trei ani s-a hotărît ca aurul să fie „demonetizat", în sensul eliminării lui din funcțiile monetare. Aceste funcții erau legate de prețul oficial de 35 dolari uncia, care asigura invariabil legătura între metalul galben și monedele naționale. De mai mulți ani, prețul oficial devenise o ficțiune, deoarece prețul de piață al acestui metal era mult mai mare. Ceea ce nu convenise Statelor Unite era tocmai această diferență între prețul oficial și cel real: ea indica gradul în care dolarul își pierdea valoarea, în care se deprecia față de aur și generalizînd, față de celelalte bunuri.

Prin hotărîrea din 1975 de desființare a prețului oficial, Fondul Monetar Internațional trecea implicit aurul în rîndul mărfurilor obișnuite, al căror preț în economiile de piață este stabilit pe baza cererii și ofertei. În același timp, principalele bănci centrale occidentale s-au angajat să nu majoreze rezervele lor de aur, iar Fondul Monetar Internațional a decis să-și reducă propriile disponibilități, o șesime din ele urmînd să fie restituită țărilor membre, iar o altă șesime să fie vîndută la licitații succesive.

Ce s-a întîmplat după demonetizarea aurului? Prețul de piață al metalului a început să scadă, ajungînd în august 1976 la 103 dolari uncia, adică la jumătate din prețul pe care îl avea la începutul lui 1975. Băncile centrale, libere să-și evalueze rezervele de aur la un preț altul decît vechiul preț oficial, au procedat după cum au crezut de cuviință: unele le-au evaluat la un preț apropiat de cel al pieței (în Franța, Olanda și Italia), altele la un preț stabilit în monedă națională (R.F.G., Elveția, Belgia și Austria), altele la prețul de 35 D.S.T. uncia (Canada și Portugalia) și, în sfîrșit, altele la vechiul preț de 35 dolari uncia, actualizat la 42,22 uncia în urma celor două devalorizări ale dolarului (S.U.A., Anglia).

Evaluarea aurului la un preț rezonabil a deschis perspectiva utilizării rezervelor oficiale, blocate multă vreme de prețul nerealist de 35 dolari uncia. Băncile centrale au început să vîndă și să cumpere aur, să ofere garanții în aur pentru împrumuturi contractate în străinătate, să lichideze cu aur deficitele balanțelor de plăți. Desigur, această utilizare nu constituia o repunere a aurului în drepturile lui monetare, deoarece de fiecare dată metalul utilizat făcea parte din rezerva de mijloace de plată externe pe care o deține orice bancă centrală și în care aurul poate fi considerat ca o rezervă de valoare și nu ca un element al sistemului monetar.

Iată însă că în proiectatul sistem monetar vest-european, aurul apare, pentru prima oară după demonetizarea lui, într-o funcție monetară. Conform prevederilor acestui sistem, țările participante sînt obligate să depună într-un „Fond monetar european" cîte 20% din rezervele lor în dolari și cîte 20% din rezervele lor de aur, primind în schimb echivalentul în moneda sistemului, denumită ECU (engl. European Currency Unit — unitate monetară europeană). Așadar, aurul va servi ca acoperire a emisiunii de ECU, legătura între monedă și aur va fi restabilită, aurul va putea fi transformat în monedă, la un preț care nu va fi cel din ziua tranzacției, ci probabil, 75% din prețul mediu din ultimele 3 luni.

Nu este de ignorat, în acest cadru al reabilitării aurului, nici faptul deosebit de semnificativ că prețul de piață al aurului, care ajunsese în august 1976 la 103 dolari uncia, în prezent a ajuns la 250 de dolari, cel mai mare preț înregistrat vreodată pentru acest metal.

Desigur, nici unul din fenomenele și măsurile de mai sus nu ne dau dreptul să afirmăm că aurul ar fi pe cale să fie „remonetizat", adică reintegrat oficial în funcțiile de etalon, mijloc de circulație, mijloc de plată. Însă nu este mai puțin adevărat că, potrivit revistei engleze „The Economist", aurul, gonit din citadela sistemului monetar internațional acum trei ani, se strecoară înapoi pe ușa din spate.

C. K.

Energie hidraulică

Severina Ghițescu, Orșova — 1). În prezent energia hidraulică furnizează circa 23% din totalul producției mondiale de energie electrică. În țara noastră ponderea hidrocentralelor în producția totală de energie electrică a sporit de la aproape 8% în 1950 la 15,6% în 1977. Sursă de energie reînnoibilă și nepoluantă, energia hidraulică cunoaște, sub raportul rentabilității pe termen lung, o progresie constantă față de alte resurse energetice, în special față de combustibilii fosili, al căror cost a crescut sensibil în ultimii ani. Ca urmare și interesul pentru valorificarea resurselor hidroenergetice este în creștere. Puterea instalată în hidrocentrale se ridica în 1976, pe plan mondial la circa 372 000 MW, producția anuală a centralelor existente fiind de ordinul a 1,6 milioane gigawațioră (1 GWh = 1 milion kWh). Potrivit datelor prezentate la ultima Conferință mondială a energiei de la Istanbul, în lume se exploatează în prezent numai 16% din totalul resurselor amenajabile (46% în cazul țărilor capitaliste dezvoltate, de pildă, dar numai 7% în țările în curs de dezvoltare). Se apreciază că, pe plan mondial, totalul potențialului amenajabil ar fi de circa 2,2 milioane MW, corespunzînd unei capacități de producție de circa 9,7 milioane GWh. Obținerea acestei cantități de energie în centrale termoelectrice ar presupune, la randamentele actuale, arderea a circa 14,6 miliarde barili de petrol pe an, respectiv circa 40 milioane de barili pe zi. Pînă la sfîrșitul secolului puterea instalată în hidrocentrale urmează să sporească în lume în medie cu 3,5% pe an. Pentru anul 2020 se apreciază că producția de energie electrică a hidrocentralelor ar urma să fie de 5 ori mai mare decît în 1976, corespunzînd unei valorificări în proporție de 80% a potențialului amenajabil. Aceasta desigur cu condiția asigurării finanțării necesare (în medie 33 miliarde dolari pe an) pentru realizarea proiectelor. În cazul țării noastre producția ce s-ar putea obține prin valorificarea integrală a potențialului hidroenergetic amenajabil este în concepția actuală de circa 40 miliarde kWh, din care ar urma să se obțină în 1990 aproximativ 30 miliarde kWh.

2) Valoarea turistică a marilor baraje este ilustrată convingător atît de experiența țării noastre (cazul cel mai elocvent fiind cel la care vă referiți, de la Porțile de Fier), cît și de experiența internațională. În S.U.A., de pildă, marile baraje înregistrează anual peste 600 milioane vizitatorizile, adică de cîteva ori mai mult decît celebrele parcuri naționale ale acestei țări.

Inflație

Mihai Stoianov, Oltenița — 1) Islanda deține recordul între țările vest-europene în ce privește rata inflației (43%, calculată pe bază anuală, în noiembrie 1978, față de 55% la mijlocul lunii august). Pentru cei 200 000 locuitori ai acestei țări insulare din Oceanul Atlantic mijlocul cel mai la îndemînă în încercarea de a face față inflației este recurgerea masivă la credite (pentru care dobînzile se situează între 18 și 33%), contînd pe deprecierea viitoare a banilor. În ce privește firmele islandeze, ele încheie contractele de comerț exterior în dolari. 2) Variațiile considerabile de la un an la altul ale produsului național brut pe locuitor al Islandei se datorează locului important pe care îl deține în economia țării activitățile legate de pescuitul oceanic. Peștele și produsele din pește furnizează circa 80% din veniturile din export. Totuși Islanda se numără printre țările dezvoltate din punctul de vedere al P.N.B. pe locuitor (8 290 dolari, în prețuri curente, în 1977).

Import de șomaj?

A. Kiss, Cluj-Napoca — Între 1972 și 1976 valoarea produselor industriale importate din țările în curs de dezvoltare a sporit în medie cu 24,8% în cazul S.U.A., cu 32,6% în cel al țărilor Pieței comune și cu 39,5% în cel al Japoniei. Totuși numeroși experți din țările capitaliste dezvoltate resping punctul de vedere după care aceste importuri ar avea un impact major asupra gradului de ocupare a forței de muncă din țările importatoare. Studii întreprinse în Anglia și citate de publicația **Euroforum**, editată de Comisia Pieței comune, referitor la cauzele dispariției unor locuri de muncă în perioada 1970—1975 în sectoarele cele mai amenințate de pătrunderea produselor țărilor în curs de dezvoltare au evidențiat că în industria textilă, de pildă, numai 0,05% din pierderile de locuri de muncă pot fi atribuite acestei concurențe sporite. În industria încălțămintei cifra este de 0,4%, în cea a articolelor de bumbac de 0,8%, iar în cea a confecțiilor de 1,7%.

Productivitate

Mugurel Gornescu, Galați — O anumită încetinire a ritmului de creștere a productivității muncii în industria prelucrătoare s-a produs în mai multe țări capitaliste dezvoltate în actualul deceniu, unul din ritmurile cele mai lente înregistrîndu-se, așa cum rezultă din graficul de mai jos,

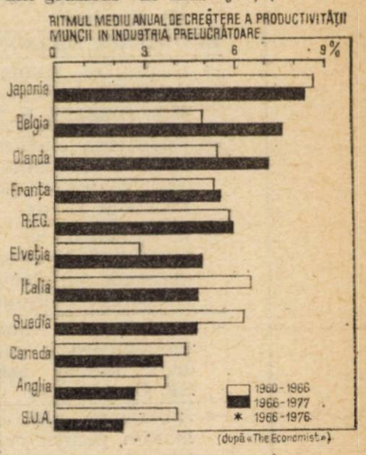

în S.U.A. Explicațiile avansate în legătură cu această încetinire sînt ezitările unor firme particulare de a face investiții masive pentru introducerea de noi utilaje, în condițiile unei conjuncturi mai puțin favorabile, și un aflux mai important decît în trecut de tineri și femei lipsiți de experiență productivă în rîndurile forței de muncă.

Creștere demografică

Ilie Vespremeanu, Sinaia — 1) Pe continente, cea mai rapidă creștere a populației se înregistrează în Africa. Ritmurile creșterii populației sînt de 2% sau mai mari în 33 din cele 43 țări sau teritorii din Africa pentru care există date disponibile, iar în alte 9 țări s-au înregistrat ritmuri de 3% sau chiar mai mari. În Asia, continent în care la mijlocul anului 1977 trăiau 57% din locuitorii planetei noastre, 31 de țări sau teritorii înregistrează ritmuri anuale de 2% sau mai înalte, 14 țări cunoscînd ritmuri de 3% sau mai mari. În Europa 24 din 36 țări înregistrează o creștere a populației de sub 1% pe an, în două țări consemnîndu-se chiar un ritm negativ.

2) Opt din cele mai ridicate zece rate ale natalității, pe plan mondial, se înregistrează tot în Africa: 52 la mie în Niger și Zambia, 51 la mie în Malawi și Togo, 50 în Mali, Ruanda, Benin, Liberia etc. Cele mai scăzute rate ale natalității se consemnează în R.F. Germania (9,5 la mie), Luxemburg (11), Austria (11,3), Elveția (11,5), Suedia (11,6), Marea Britanie (11,8) etc.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 8 din 25 februarie 1979

— Moment important în dezvoltarea legăturilor de prietenie și colaborare româno-bulgare **(P. Nicolae)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea ritmică a producției fizice, la toate sortimentele **(Gh. Drăghici, L. Țintea)** 2

— Reducerea cheltuielilor materiale, componentă esențială a creșterii producției nete **(Alexandru Bran)** 4

— O tehnologie de înaltă productivitate în construcții : case de locuit din elemente spațiale **(Gheorghe Ghițulică)** 6

— Valorificarea unor surse de economisire a energiei **(conf. dr. P. Buhuș, asistent univ. Gh. Comănescu)** 8

— Angajarea unui efort creativ maxim pentru creșterea intensivă a exporturilor românești (II) **(dr. Ioan Georgescu)** 9

— Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist. Factor de potențare a activității productive din unitățile agricole **(I. Soare)** 11

— Dezbatere „R. E." Produsul nou de la idee la beneficiar (III) 13

— Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Industria arădeană — cîmp larg de promovare a progresului tehnico-științific **(Andrei Cervencovici)** 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Urmărirea productivității fizice a muncii pe sortimente și tipuri de utilaj **(Silviu Colemberg)** 18

TEORII • IDEI

— Funcțiile, locul și eficiența pîrghiilor economico-financiare **(conf. dr. Gh. Dițu, lector univ. A. M. Lupan, L. Prohammer)** 20

— Școli • curente • economiști. Repere ale criticii „capitalismului dependent" în gîndirea economică din America Latină (II) **(prof. dr. Mircea Nicolaescu)** 22

— Istoria învățămîntului economic românesc în lumina unor noi cercetări **(prof. dr. doc. N. N. Constantinescu)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Venitul național **(lector univ. dr. Gruiță Părăianu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— O opțiune de bază pentru viitorul și progresul omenirii : orientarea și utilizarea potențialului științific și tehnic **(Nicolae Chilie)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— An important moment in the developing relations of friendship and collaboration between Romania and Bulgaria **(P. Nicolae)** 1

— Undertaking a maximum creative effort for an intensive growth in Romanian exports (II) **(Dr. Ioan Georgescu)** 9

— The Five-Year Plan of the revolution in technics and science. Industry in Arad, large opportunities for promoting the technical and scientific progress **(Andrei Cervencovici)** 15

— The economic and financial key factors. Their function, role and efficiency **(Reader Dr. Gh. Dițu, lecturer A. M. Lupan, L. Prohammer)** 20

— The history of the Romanian economic education in the light of recent researches **(Prof. Dr. N. N. Constantinescu)** 24

— Schools — currents — economists. Guide marks for critics of the „dependent capitalism" in the economic thoughts in Latin America (II). **(Prof. Dr. Mircea Nicolaescu)** 22

— A fundamental option for the future and the progress of the mankind : guiding and using the scientific and technical potentialities **(Nicolae Chilie)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Moment important dans le développement des relations d'amitié et collaboration roumano-bulgares **(P. Nicolae)** 1

— Maximum d'efforts créatifs pour la croissance intensive de l'export roumain (II) **(dr. Ioan Georgescu)** 9

— Le quinquennal de la révolution scientifique et technique. L' industrie du département Arad : de grandes opportunités pour la promotion du progrès technique et scientifique **(Andrei Cervencovici)** 15

— Les fonctions, la place et l'efficience des leviers économiques et financiers **(maître de conférences dr. Gh. Dițu, chargé de cours A. M. Lupan, L. Prohammer)** 20

— Ecoles • courants • économistes. Des repères pour la critique du „capitalisme dépendent" dans la pensée économique latino-américaine **(prof. dr. Mircea Nicolaescu)** 22

— L'histoire de l'enseignement économique roumain à la lumière de nouvelles recherches **(prof. dr. N. N. Constantinescu)** 24

— Une option fondamentale pour le future et le progrès de l'humanité : l'orientation et l'utilisation du potential scientifique et technique **(Nicolae Chilie)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Важный момент в развитии связей дружбы и сотрудничества между Румынией и Болгарией **(П. Николае)** 1

— Приложить максимальные творческие усилия для интенсивного роста румынского экспорта (II) **(др. Иоан Джорджеску)** 9

— Пятилетка научно-технической революции. Промышленность уезда Арад — широкое поле для внедрения научно-технического прогресса **(Андрей Червенкович)** 15

— Функции, место и эффективность экономическо-финансовых рычагов **(старший лектор др. Г. Диду, лектор А. М. Лупан, Л. Прохаммер)** 20

— Школы • течения • экономисты. Ориентиры критики «зависимого капитализма» в латиноамериканском экономическом мышлении (II) **(проф. др. Мирча Николаеску)** 22

— История румынского экономического образования в свете новых исследований **(проф. др. доц. Н.Н. Константинеску)** 24

— Фундаментальный опцион для будущности и прогресса человечества: ориентация и использование научного и технического потенциала **(Николае Килие)** .. 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Centrala industrializării cărnii

ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A CĂRNII CONSTANŢA

IMPORTANT !

Pentru toate virstele, pentru toate gusturile, în toate anotimpurile puteţi consuma cu încredere preparatele realizate de Întreprinderea de industrializarea cărnii Constanţa.

Carnea proaspătă, preparatele din carne şi conservele de carne realizate în unităţile întreprinderii vă asigură o alimentaţie consistentă, variată şi raţională.

Unităţile producătoare, dotate cu utilaje moderne, asigură cele mai exigente condiţii de igienă alimentară ; faptul că întregul proces de producţie se realizează sub supravegherea atentă a medicilor de specialitate oferă o garanţie completă a calităţii produselor realizate.

REŢINEŢI DECI,

Poposind în oraşul Constanţa sau petrecindu-vă sejurul dv. pe litoralul românesc, la unităţile de alimentaţie publică sau în magazinele reţelei comerciale veţi putea solicita sau vă veţi putea aproviziona cu produsele realizate de Întreprinderea de industrializare a cărnii Constanţa.

Produsele intreprinderii sînt preparate pe baza unor reţete alimentare specifice regiunii.

Întreprinderea de industrializarea cărnii Constanţa realizează şi pentru export o gamă variată de produse, mult apreciate şi solicitate de consumatorii străini.

Pentru consumatorii care suferă de anumite afecţiuni, întreprinderea realizează produse dietetice, pe bază de reţete şi recomandări medicale, pe care le pune la dispoziţie în magazinele reţelei comerciale sau în unităţile de alimentaţie publică.

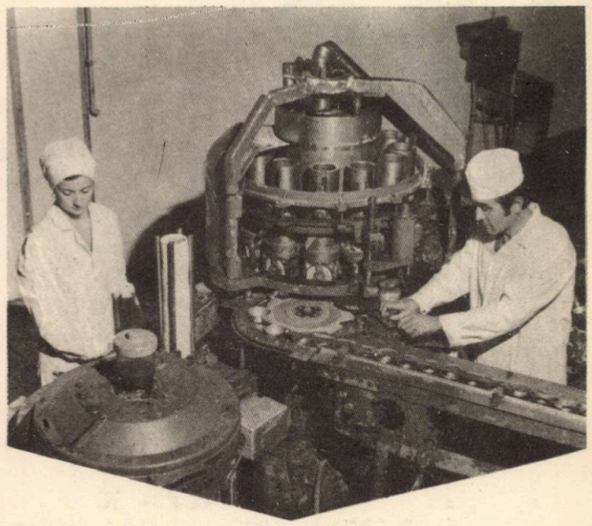

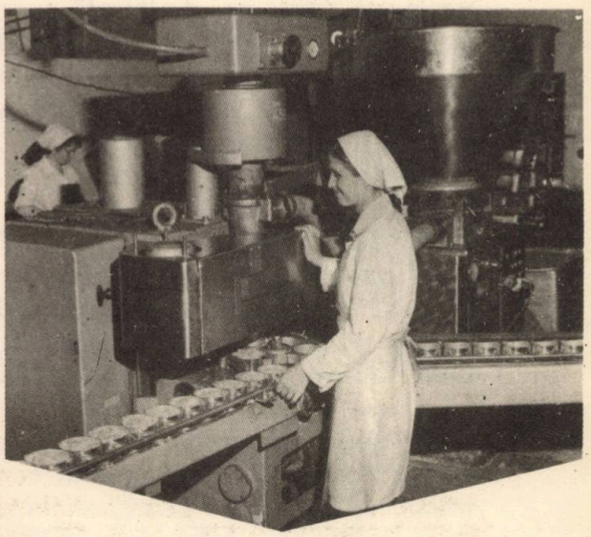

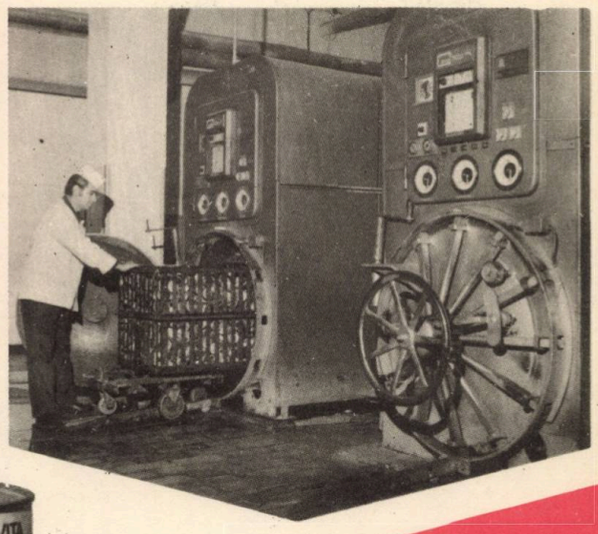

30

I.C.B.–'30

ÎNTREPRINDEREA DE CONFECȚII din Botoșani împlinește 30 de ani de la înființare. În această perioadă s-au înregistrat o puternică creștere și modernizare a producției, o îmbunătățire permanentă a indicatorilor calitativi. Definitoriu pentru realizările obținute este și faptul că, față de 1967, valoarea producției exportate a crescut de 47 de ori.

Produsele de bază ale întreprinderii – cămășile și pantalonii – au cîștigat un binemeritat prestigiu atît în țară cît și în străinătate, exportîndu-se în : U.R.S.S., Anglia, R.F.G., Franța, Canada, Elveția, Austria, Olanda, Libia, Tanzania, Kuweit și în alte țări.

Fantezia și talentul creatorilor de modele, munca entuziastă a confecționerilor conferă fiecărui articol vestimentar ce poartă eticheta : „Producător : ÎNTREPRINDEREA DE CONFECȚII BOTOȘANI" – garanția calității.

1979 MAR 2

INTREPRINDEREA DE CONFECȚII

IB

BOTOȘANI

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

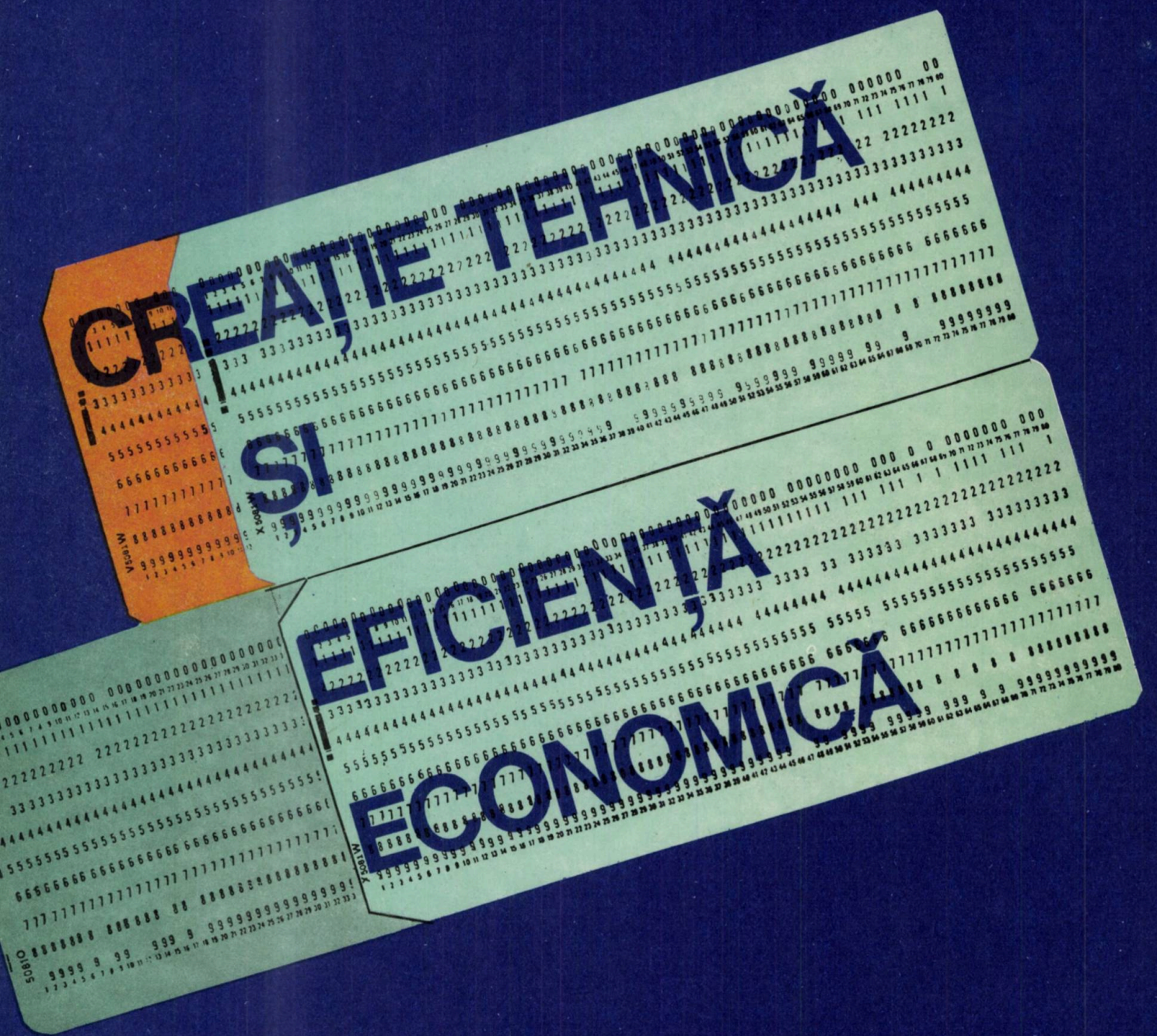

Numărul 9 ● Vineri 2 martie 1979

DINAMICA DEZVOLTĂRII AGRICULTURII ROMÂNEŞTI

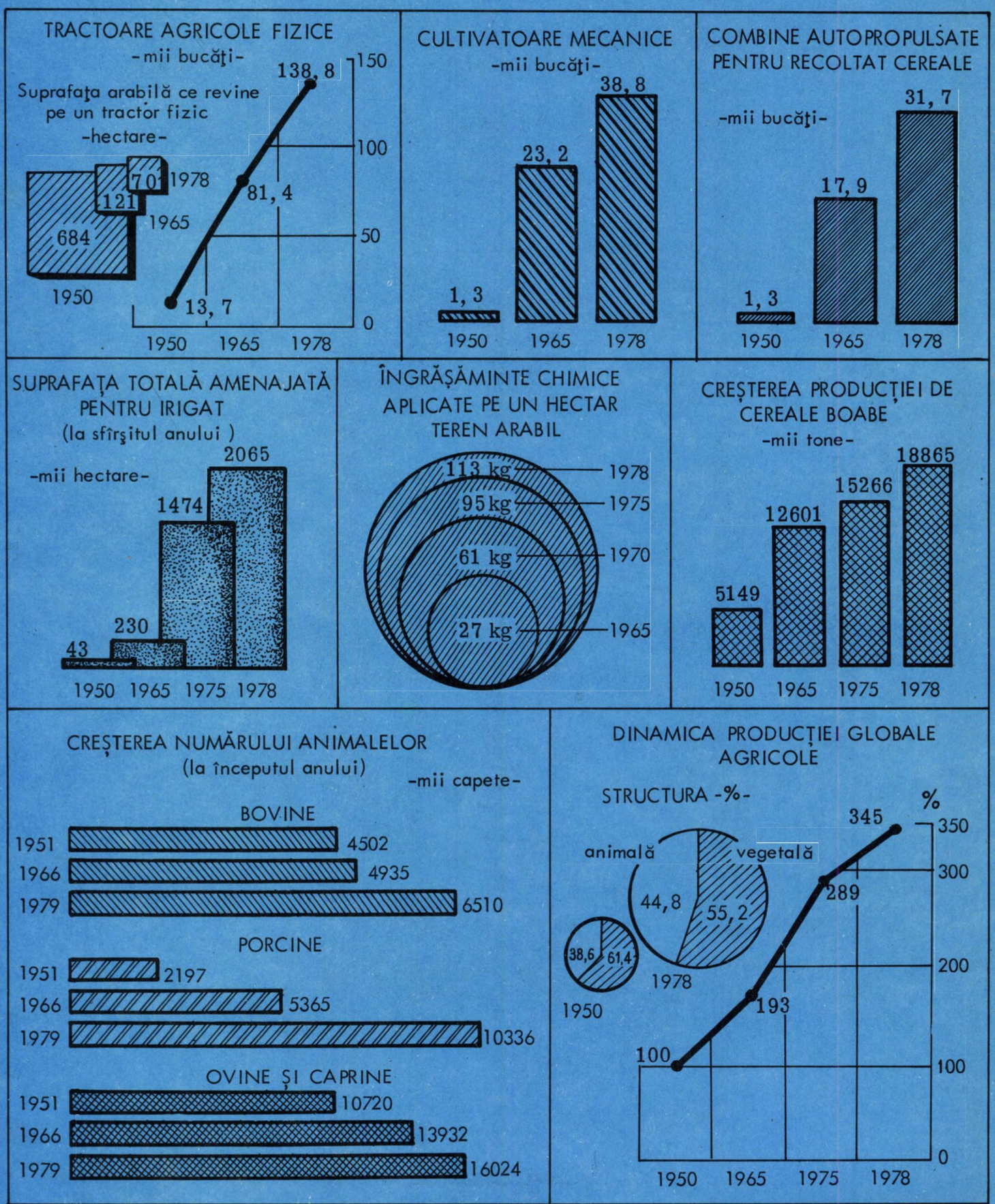

D 646

1979 MAR 6

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PREGĂTIREA ŞI UTILIZAREA RAŢIONALĂ A FORŢEI DE MUNCĂ

REFERINDU-SE la necesitatea unei creşteri rapide a productivităţii muncii, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta, în Cuvîntarea la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August" din Capitală, că **„aceasta presupune o activitate susţinută în direcţia bunei organizări a producţiei şi a muncii, mecanizării lucrărilor, automatizării proceselor de producţie, introducerii tehnologiei noi, moderne şi, desigur, trecerii la lucrul la mai multe maşini"**; secretarul general al partidului sublinia că **„toate acestea nu trebuie să ducă la sporirea efortului fizic, ci a efortului de gîndire, de inteligenţă, la o organizare raţională a producţiei şi a muncii pe baza mecanizării şi automatizării"**.

Studii prezentate de specialişti din învăţămîntul superior, din institute de cercetări, din unităţi economice la simpozionul **„Pregătirea şi folosirea raţională a forţei de muncă"**, organizat de Universitatea din Galaţi şi Institutul central de cercetări economice – Institutul de economie socialistă (o parte din referatele susţinute la acest simpozion au stat la baza materialelor din acest grupaj) au relevat aspecte mai puţin abordate ale organizării muncii – probleme legate de raportul muncă fizică-muncă intelectuală, de aspecte socio-psihologice ale relaţiilor de muncă – ale căror implicaţii nu pot fi neglijate în complexul de acţiuni pentru utilizarea raţională a forţei de muncă şi a tehnicii de producţie.

Influenţa progresului tehnic asupra complexităţii muncii

COMPLEXITATEA MUNCII este determinată de nivelul tehnic al mijloacelor de muncă, de natura obiectelor muncii care sînt prelucrate, de condiţiile organizatorice în care se desfăşoară producţia, de profunzimea şi frecvenţa schimbărilor petrecute în domeniul lor. **Creşterea complexităţii muncilor, deci a mărimii valorii create de forţa de muncă într-o unitate de timp, se realizează pe seama amplificării eforturilor intelectuale depuse, în detrimentul celor fizice.** Munca simplă este o muncă specifică fiecărei ramuri, fiind determinată de nivelul înzestrării cu mijloace de producţie, bazîndu-se pe folosirea celor mai elementare cunoştinţe generale şi aptitudini şi soldîndu-se, prin urmare, cu nivelul cel mai scăzut al producţiei realizate într-o unitate de timp.

Acţiunea conjugată a factorilor generaţi de revoluţia tehnico-ştiinţifică determină următoarele tendinţe în dezvoltarea muncilor complexe :

● **diminuarea ponderii cheltuielilor de muncă simplă**, mai ales ca urmare a preluării de către mecanisme a executării operaţiilor simple, care solicitau un efort fizic mare. Aceasta diminuează influenţa vîrstei asupra performanţelor profesionale, devenind posibilă utilizarea mai eficientă a forţei de muncă pe parcursul întregii perioade active a cadrelor ;

● **reducerea influenţei pe care condiţiile de desfăşurare a producţiei o exercită asupra conţinutului muncii prestate.** Munca muncitorilor industriali se omogenizează (pe baza creşterii, în cheltuielile de muncă, a ponderii elementelor similare, constînd din utilizarea de cunoştinţe asemănătoare), ceea ce constituie un factor al creşterii mobilităţii profesionale şi accentuează utilitatea **policalificării** :

● **modificarea structurii muncii predominant intelectuale**, care se axează tot mai mult pe activităţi ce îmbină cercetarea ştiinţifică cu conceperea şi dirijarea proceselor de producţie, cu adoptarea deciziilor, cu conceperea noilor produse, cu prospectarea pieţei şi întocmirea prognozelor ;

● **creşterea ponderii muncii complexe în toate domeniile şi la toate nivelele producţiei industriale**. Utilizarea mijloacelor de muncă automatizate duce la cristalizarea, la nivelul muncitorului colectiv, a unui nou tip al muncii complexe, în conţinutul căreia se amplifică importanţa **elementelor creatoare**, în detrimentul celor monotone. se reduce ponderea muncii grele.

EVOLUŢIA PONDERII muncii intelectuale în cheltuielile de muncă este rezultanta unor cheltuieli diferite de forţă de muncă calificată, reflectînd, alături de mobilizarea unui volum de cunoştinţe, şi anumite aptitudini şi experienţă de producţie. Totodată, în funcţie de volumul muncii intelectuale prestate evoluează nevoile forţei de muncă, generînd diferenţierea cheltuielilor ei de reproducţie, care sînt cu atît mai mari cu cît această pondere este mai mare.

Muncile industriale prezintă o structură neomogenă. Cele **predominant intelectuale se grupează în :**

SUPLIMENT la „REVISTA ECONOMICĂ" nr. 9/1979

ACORDUL GLOBAL — ADAPTAT LA SPECIFICUL ORGANIZĂRII

APLICAREA formei de retribuire în acord global la turnătoria de fontă a Întreprinderii „23 August" din București a avut ca principale efecte : integrarea rapidă a oamenilor muncii în noua organizare a liniilor tehnologice, acoperirea sporului la producția fizică prin creșterea productivității muncii (nivelul planificat în unități naturale al acestui indicator este realizat în proporție de 100—105%), asigurarea condițiilor pentru introducerea săptămînii reduse de lucru, diminuarea cu aproape o treime a procentului mediu de rebut, creșterea cîștigurilor individuale ale personalului muncitor.

Prin contractul încheiat cu conducerea sectorului cald, secția turnătorie se angajează să execute un volum de producție cel puțin egal cu sarcina de plan, exprimat în tone de piese turnate și livrate, cu o structură pe repere conformă cu programul de fabricație. Modernizarea tehnologiei și noua organizare corelată cu aceasta au permis să se introducă contractarea în acord global a sarcinii de plan și pe operații, prin subcontracte — bazate pe gruparea manoperei normate prin fișa tehnologică a fiecărui reper — între conducerea secției și conducerea atelierelor cuptoare, formare, dezbatere, curățătorie. Totodată, secția încheie subcontracte de acord global — cuprinzînd sarcini specifice — cu atelierele care asigură condiții pentru buna desfășurare a activității în atelierele direct productive : atelierul de întreținere, baza centrală de nisip, modelăria. Pentru aceste formații de lucru, acordarea integrală a sumelor cuvenite se face în funcție atît de realizarea contractului secției, cît și de clauzele specifice.

Comparîndu-se datele din centralizatorul subcontractelor încheiate cu atelierele, cu capacitatea secției, exprimată în numărul de ore-om normate pe luna respectivă, se poate urmări producția în unități de timp de muncă, rezultînd rezervele de capacitate la fiecare atelier, gradul de încărcare, eventualele locuri înguste, iar prin coroborare cu analiza îndeplinirii normelor — necesitățile de reașezare a acestora.

— **munci cu caracter creator,** cu conținut bogat, care se bazează pe utilizarea cunoștințelor generale și de specialitate multilaterale pentru modificarea calitativă a proceselor de producție, pe baza prelucrării la un înalt nivel calitativ a informației (servirea mijloacelor automatizate ; montarea, demontarea și repararea instalațiilor complexe ; organizarea producției și a muncii și luarea deciziilor în munca de conducere) ;

— **munci predominant intelectuale, puțin creatoare,** repetitive, monotone — reclamate de rezolvarea sarcinilor cu dificultate medie și sub medie ; conducerea mijloacelor de muncă, urmărirea tablourilor de comandă, executarea operațiilor de calcul, copiere și multiplicare.

Muncile **predominant fizice** se grupează în :

— **munci variate,** bazate pe executarea unei game largi de funcții de servire a mașinilor, constînd din îmbinarea elementelor muncii fizice cu utilizarea cunoștințelor generale și de specialitate ;

— **munci repetitive,** monotone, solicitînd amplu efortul fizic și antrenînd la un nivel scăzut capacitatea intelectuală a cadrelor.

Din analiza repartizării timpului de muncă a zece categorii de muncitori pe aceste genuri de muncă (vezi tabelul) rezultă că :

Categoriile de muncitori	Natura funcțiilor de muncă - % din timpul total			
	Predominant intelectuală, creatoare	Predominant intelectuală, puțin creat.	Predominant fizică, variată	Predominant fizică, repetitivă
Miner, categ. V	5,2	46,6	29,8	18,4
Miner, categ. III	-	42,1	3o,3	27,6
Miner, categ. I	-	11,5	11,[illegible]	77,o
Șef echipă la instal. de oxizi de plumb (parțial automatizată)	18,[illegible]	77,5	-	3,6
Operator la servirea conductei de transp. pneum. al oxizilor de plumb	1o,[illegible]	11,9	34,6	42,7
Operator la ambalarea oxizilor de plumb	-	-	11,3	88,7
Șef echipă metalurgie	27,[illegible]	2o,6	12,6	39,8
Operator la tabl. de com. de amestec și dozare	-	95,3	4,7	-
Electrician întreținere și repar. instal. el.	-	13,3	85,5	1,2
Muncitor la buncărul de alimentare a cuptorului	-	-	-	1oo,o

● încorporarea elementelor intelectuale în procesul de muncă are loc, de regulă, în pas cu **înzestrarea locurilor de muncă cu mijloace de muncă mai perfecționate ;**

● nivelul înzestrării tehnice a muncii nu oglindește de sine stătător nivelul complexității muncilor Servirea instalațiilor generează **o diviziune specifică a muncii,** care determină deosebiri importante între nivelurile complexității muncilor. De exemplu, necuprinderea în sfera automatizării și a operațiilor de ambalare și depozitare a oxizilor de plumb determină discrepanțe între nivelul complexității muncii personalului care servește nemijlocit instalația și a celui ocupat cu executarea acestor operații.

În aceste condiții este imposibilă departajarea categoriilor de personal în funcție de nivelul înzestrării tehnice a muncii, al consumului de energie electrică sau al investițiilor reclamate de crearea unui nou loc de muncă ; prezintă utilitate numai calcularea **ponderii timpului afectat operațiilor executate manual sau cu ajutorul mijloacelor mecanizate și automatizate.**

CALCULAREA COEFICIENTULUI reducerii muncii complexe la munca simplă se poate realiza cu ajutorul relației :

$$Cr = \frac{Ccm1}{Ccm2} = \frac{8Tic1+5,66\ Tir1+3,33\ Tfv1+Tfr1}{8\ Tic2+5,66\ Tir2+3,33\ Tfv2+Tfr2}$$

unde : **Cr** = coeficientul reducerii muncii complexe la munca simplă ; **Ccm1, Ccm2** — coeficienții complexității muncilor analizate ; **Tic1, Tic2** — ponderea timpului afectat executării muncilor predominant intelectuale, creatoare în timpul necesar prestării muncilor supuse reducerii ; **Tir1, Tir2** — ponderea timpului afectat executării muncilor predominant intelectuale, puțin creatoare ; **Tfv1, Tfv2** — ponderea timpului afectat executării muncilor predominant fizice, variate ; **Tfr1, Tfr2** — ponderea timpului afectat executării muncilor predominant fizice, repetitive, în timpul necesar prestării muncilor supuse reducerii.

Utilizarea coeficienților descrescători 8 ; 5,66 ; 3,33 ; 1 la modificarea diferențiată a ponderii timpilor de muncă afectați prestării celor patru categorii de munci este necesară pentru evidențierea superiorității calitative a muncilor predominant intelectuale și predominant fizice variate, față de muncile fizice repetitive. Încadrarea coeficienților în limita 8:1 s-a făcut pe baza raportului similar existent, la începutul deceniului actual, între coeficienții calificării forței de muncă pregătite la nivel superior și a celei absolvente a școlii generale de 8 ani.

Folosind datele din tabel, coeficientul complexității muncii minerului cu categoria a V-a de calificare s-a calculat astfel : $(8\times5.2)+(5,66\times46,6)+(3,33\times29,8)+18,4=422,9$ timpi de muncă ponderați. Pentru celelalte categorii de muncitori s-au obținut următorii coeficienți ai complexității muncilor, exprimați în timpi de muncă ponderați : miner categ. III — 366,6 ; miner categ. I — 179,2 ; șef de echipă la instalația de oxizi de plumb — 593,4 ; operator la transportul pneumatic — 311,6 ; operator la ambalarea oxizilor de plumb — 126,3 ; șef de echipă metalurgie — 414,2 ; operator la tabloul de comandă de amestec și dozare a minereului — 554,9 ; electrician — 361,1 ; muncitor la buncărul de alimentare — 100,0.

Determinarea coeficienților de complexitate face posibilă ierarhizarea profesiilor analizate în funcție de coeficienții de reducere (de pildă, pentru șeful de echipă la instalația de oxizi de plumb coeficientul de reducere este de 1,07 față de operatorul de la tabloul de comandă și de 5,93 față de muncitorul de la buncărul de alimentare).

Din analiza coeficienților obținuți reiese diferențierea sensibilă a complexității muncii membrilor formațiilor de lucru sub influența prezenței diferite a elementelor progresului tehnic.

(Cf. ref. **dr. Tamas HUTIRA,** Institutul de învățământ superior Baia Mare)

Condiții și efecte ale calității muncii

UN NIVEL RIDICAT al calității muncii presupune **o calificare înaltă, îndemînare, experiență** — concretizate într-o eficiență economică sporită, exprimată prin timpul de muncă cheltuit pentru obținerea unei unități de produs.

Îndemînarea în muncă reprezintă ușurința, abilitatea și rapiditatea cu care muncitorul execută o anumită operație. Există o **îndemînare inițială,** care depinde de calitățile personale ale executantului și o **îndemînare dobîndită,** căpătată ca efect al formei de calificare, al mediului, prin tradiții, prin vechimea în muncă, prin stabilitatea în profesie și la locul de muncă

Formarea deprinderilor poate fi exprimată prin raportul dintre consumul de energie musculară și nervoasă al unui muncitor și rezultatele muncii lui în unitatea de timp. Acest raport cunoaște modificări în timp, determinate de gradul de repetabilitate al operațiilor respective.

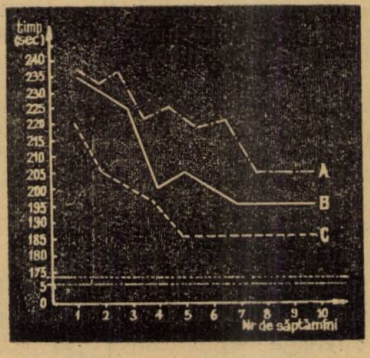

Pentru a evidenția felul în care creșterea nivelului îndemînării în muncă este influențată de forma de dobîndire a calificării, au fost cercetate (vezi figura alăturată) activitățile desfășurate de trei muncitoare, care execută aceeași operație, la același tip de mașină, în aceleași condiții de muncă și în același schimb. Ele și-au dobîndit calificarea relativ recent, prin diferite forme : prima **(A)** — prin absolvirea unei școli profesionale, a doua **(B)** prin ucenicie la locul de muncă, a treia **(C)** — prin practică la locul de muncă. **Analizînd procesul de formare și dezvoltare a deprinderilor în muncă, precum și procesul de acomodare, după calificare, la condițiile locului de lucru s-a constatat că durata acestor procese, precum și timpii necesari pentru realizarea unui produs diferă după forma de obținere a calificării.**

STABILIREA timpului de muncă real necesar pentru executarea operațiilor tehnologice, deosebit de importantă pentru proiectarea unor procese de muncă rațional organizate, pentru elaborarea normelor de muncă fundamentate științific, întîmpină dificultăți în cazul activităților cu durate de timp foarte scurte, cu frecvență și neregularitate mare — cum este cazul proceselor manual-mecanice din industria confecțiilor, ale căror elemente componente nu pot fi determinate la timp, cu suficientă precizie, prin cronometrare, fotografiere, fotocronometrare, observări instantanee.

O contribuție la asigurarea preciziei de măsurare și calcul în determinarea structurii timpilor de lucru ai executantului și ai utilajului aduc metoda și instalația concepute de un colectiv de la Institutul politehnic din Iași.

DETERMINAREA STRUCTURII TIMPULUI DE LUCRU

Instalația electronică OCR-1, bazată pe principiile oscilografierii, se conectează la mașina de cusut și înregistrează structura și succesiunea de executare a elementelor mecanice și manual-mecanice ale unei operații, cu valorile de timp aferente, în secunde. Duratele elementelor componente (mînuiri sau grupe de mînuiri), extrase din graficele-oscilogramă, se centralizează pe fiecare operație, constituindu-se astfel șiruri de valori de înregistrare ce se pot prelucra prin metodele indicate de șirurile cronometrice, fie pe baza determinării coeficientului de stabilitate admisibil, fie pe baza calculului abaterii medii pătratice. Valorile efective ale timpului de funcționare utilă a mașinii și ale timpului operativ manual, astfel evidențiate, servesc la analiza critică a desfășurării operațiilor tehnologice, în ce privește factorul uman, obiectele muncii și mijloacele de muncă. Astfel, din prelucrarea înregistrărilor efectuate în mod repetat la trei întreprinderi cu același grad de dotare tehnică și organizare a locului de muncă, au rezultat valori diferențiate ale elementelor manuale care depind direct de executant.

ELABORAREA sau perfecționarea unor procedee de evaluare fiziologică și psihofiziologică a solicitărilor organismului în muncă au constituit obiectul unor cercetări efectuate, în cadrul Institutului de igienă și sănătate publică din Cluj-Napoca, de către colectivul condus de prof. dr. doc. I. Baciu. Aceste procedee sînt :

— măsurarea (prin tremometrie și, mai recent, tremografie) a frecvenței, amplitudinii și duratei tremurăturilor mîinii, provocate de solicitarea fizică și/sau emoțională a organismului și mai ales de acțiunea unor factori de ambianță (de pildă, presiunea atmosferică ridicată) ;

— determinarea dinamografică a stabilității compresiunii manuale în condițiile excluderii controlului vizual (test kinestezic) ;

FIZIOLOGIA ȘI NORMAREA MUNCII

— determinarea eliminării urinare a acidului vanil-mandelic (AVM), produs de degradare a hormonilor simpato-adrenali (test hormonal) — cunoscînd că excreția de AVM crește la solicitări fizice și emoționale moderate sau intense și scade la cele foarte intense sau cînd se asociază temperatura ridicată ;

— înregistrarea la distanță, prin cablu sau unde radio, a unor parametri biologici — de pildă, frecvența cardiacă sau timpul de latență a reacției motorii la stimuli vizuali (procedee telemetrice) etc.

Criteriile fiziologice au un rol deosebit în clasificarea și normarea activităților profesionale. Cunoașterea capacității organismului, a elementelor psihofiziologice și igienice care o influențează, a gradului de solicitare, a limitelor de adaptabilitate funcțională a organismului etc. prezintă importanță pentru realizarea unui echilibru între această capacitate și exigențele obiective ale procesului tehnologic.

Aceste studii au servit la elaborarea unor recomandări pentru normarea muncii privind : introducerea vitezei variabile în cursul schimbului și durata optimă (30 sec. — 2 min.) a operațiilor la benzile rulante din industria încălțămintei ; reducerea schimbului de noapte la muncitorii feroviari ; regimul de muncă al scafandrilor ; concepții ergonomice în mecanizarea și automatizarea unor procese tehnologice în metalurgie, industria sticlei ș.a.

Influența creșterii vechimii în aceeași meserie și a stabilității în același loc de muncă asupra creșterii îndemînării în muncă a fost studiată observînd un număr de șapte muncitoare, dintre care trei erau după numai 3 luni de activitate, două aveau vechimea de 2 ani și două de 4 ani. Toate aveau aceeași calificare, executau aceeași operație, cu același tip de utilaj, în aceleași condiții de mediu și în aceleași schimburi. Prin cronometrări repetate s-au determinat următoarele rezultate (în secunde consumate pentru executarea operației) : cele cu vechimea de 3 luni : 149, respectiv 163 și 190 ; cele cu vechimea de 2 ani : 110, respectiv 132 ; cele cu vechimea de 4 ani : 100, respectiv 125.

Se remarcă faptul că **muncitoarele cu vechime mai mare au o îndeminare mai ridicată și reușesc să obțină timpi de execuție mult mai reduși comparativ cu cele mai noi în muncă.** Nivelul diferit al timpilor realizați de muncitoarele din aceeași categorie de vechime dovedește influența și a altor factori : îndemînare inițială, vîrsta cu implicațiile sale sociale, biologice etc.

Cronometrările făcute la 5 muncitoare cu vechimea de 1—10 ani, în întreprinderea unde s-a efectuat studiul, au evidențiat **o ridicare continuă a nivelului de îndeplinire a normei în raport cu creșterea gradului de vechime în muncă,** plusul de productivitate ce se obține demonstrînd că acordarea sporurilor pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate este pe deplin justificată.

(Cf. ref. **lector Adriana OLARU,** Universitatea din Galați)

Satisfacția și productivitatea la nivelul formațiilor de muncă

TRIPLUL STATUT al omului muncii, de proprietar, producător și beneficiar, participarea lui tot mai activă la conducere ca efect al adîncirii democrației muncitorești au creat posibilitatea manifestării unei **noi atitudini față de muncă,** a unor **noi factori de satisfacție.**

Dar, pentru a evalua satisfacția individuală sau colectivă, analiza de la nivelul macrosocial se cuvine a fi continuată **la nivel microsocial,** prin studierea **factorilor specifici care intervin în procesul muncii.** Acțiunea conjugată a acestor factori, recepționată în funcție de aspirațiile individuale, sarcinile familiale, pregătirea profesională etc., declanșează un sentiment de mulțumire sau unul de frustrare. Perceperea rezultatului obținut în urma muncii se face după o suită de comparații între **efortul depus și efectul obținut** de individul în cauză sau de persoane semnificative pentru el, între **efectul scontat și cel obținut** etc. Ca urmare a confruntărilor efectuate apare sentimentul de satisfacție sau de insatisfacție, care poate influența comportamentul în muncă și, deci, productivitatea.

Cercetarea efectuată pe trei echipe ce lucrează la forja unei întreprinderi din Cluj-Napoca a pornit de la ipoteza că **satisfacția are ca punct de plecare aprecierea condițiilor în care se desfășoară munca, este influențată puternic de relațiile interpersonale din fiecare echipă, de caracteristicile conducerii la acest nivel de organizare socială, de aprecierea nivelului retribuției și a calificării reflectată prin categoria de încadrare.**

Investigația s-a făcut pe bază de chestionar, folosind metoda scărilor de exprimare în patru trepte. Prelucrîndu-se datele pentru fiecare factor motivațional considerat, s-a obținut satisfacția globală ca medie a celor patru „satisfacții" parțiale. Confruntarea concluziilor cu starea de lucruri reală s-a realizat prin observații directe, prin participări la ședințe și prin interviuri.

S-a constatat o mare apropiere între cotele de apreciere, de către cele trei echipe, a **condițiilor de lucru** (care au încă puncte negative), deși nivelul retribuției medii este diferit, cel mai ridicat fiind al echipei a II-a. Stimulentele morale, apreciate prin accesul la decizie și la o pregătire profesională superioară, prezintă și ele diferențe semnificative : la echipa a II-a — 1,65, la echipa I — 1,45 și la echipa a III-a — 0,5. Rezultă că stimulentul bănesc și cel moral, mai ridicat la echipa a II-a, nu reușesc să **anihileze decît cel mult momentan influențele negative ale condițiilor de lucru.**

PENTRU A DETERMINA efectele pe care le au asupra satisfacției **raporturile interpersonale** (care, exprimînd atitudinea subiectivă a omului față de cei din jur, au un pronunțat caracter **psihologic**, dar sînt determinate întotdeauna de factori **materiali** sau **obiectivi**, legați de munca individuală sau de existența sa în general), cercetarea s-a oprit la cîteva elemente determinante ale acestor relații, confruntate apoi cu răspunsul la o întrebare sintetică privind ajutorul colegial în muncă. Rezultatele obținute arată că în echipa a II-a relațiile de ajutor în muncă au o cotă mai ridicată decît în celelalte două. În echipa I, existența a două subgrupuri și dorința fracțiunii în care se găsește șeful de echipă, de a „scăpa" de un muncitor cu categoria de încadrare mare, îngustează aria de colaborare interpersonală. Faptul că doi muncitori din această formație declară că nu se simt legați sufletește de echipă, că doi membri ai echipei a III-a declară un atașament redus și faptul că toți membrii echipei a II-a mărturisesc că se simt puternic legați de echipa lor întărește afirmațiile de mai sus.

În orice proces de muncă se desfășoară — formal sau informal — un proces de **apreciere a membrilor grupului de către șeful de echipă**, care contribuie la extinderea sau reducerea relațiilor de colaborare. Modul în care membrii echipei înțeleg aprecierile făcute de șeful formației corelează puternic cu satisfacția în muncă. Cotele aprecierilor emise de șefii celor trei echipe se prezintă într-o ordine valorică identică cu cea obținută la „ajutorul colegial", ceea ce arată o influență de același sens a relațiilor interpersonale. Plecarea a doi membri din echipa I, survenită în urma primirii unor sancțiuni calificate de ei ca nedrepte, ca și dorința exprimată de un muncitor din echipa a III-a de a părăsi formația, explică și ele colaborarea interpersonală mai redusă din aceste două echipe. Tipul de apreciere emis de șeful de echipă are și alte consecințe. În primul rînd, perceperea conducătorului direct ca un om nedrept, părtinitor, schimbă echilibrul dintre orientarea spre sarcină sau interacțiune, atît la nivelul echipei cît și la nivel individual, în favoarea orientării spre relații cu ceilalți. Mai mult, privarea de satisfacții prin aprecieri în legătură cu munca, dacă nu este compensată de obținerea altora în plan informal, determină apariția fenomenului de înstrăinare în raport cu grupul, izolarea individului și, în final, părăsirea formației. În al doilea rînd, tipul de apreciere influențează, prin intermediul satisfacției, eficiența în muncă.

PARTICIPAREA la luarea deciziilor satisface în cea mai mare măsură necesitățile de bază ale persoanei în muncă. **Numai împărțind eforturile și riscurile deciziilor luate în vederea realizării sarcinilor comune se formează sentimentul apartenenței la grup, se cîștigă încrederea în forțele proprii și capătă sens relațiile interpersonale și viața în general.** Datele obținute arată două modalități distincte de comportament al șefilor de echipă. Membrii echipei a II-a apreciază că întotdeauna sînt consultați de către șef în rezolvarea problemelor comune — aceasta, cu toate că diferența dintre status-ul profesional al șefului și cel al subalternilor este mare (categoria a VI-a și o vechime în producție de peste 30 de ani, respectiv categoria a II-a și o vechime de pînă la 3 ani). Atmosfera calmă, de ascultare și colaborare nu poate să nu influențeze pozitiv satisfacția membrilor echipei. La polul opus se găsește echipa a III-a, ai cărei membri declară că nu sînt consultați niciodată în luarea deciziilor. Șeful de echipă — autoritar și arbitrar — nesocotește o normă elementară a muncii la forjă: trecerea succesivă a muncitorilor la fiecare utilaj. Sînt muncitori în formație care declară că n-au lucrat niciodată la ciocanul matrițor, fiindcă „n-au loc de șef"; că deși au calificarea de forjor, continuă să facă munci necalificate, deprofesionalizîndu-se. Nu este de mirare că acest tip de motivație externă conduce la o eficiență și o satisfacție scăzute.

Un subgrup din cele două existente în echipa I este exclus aproape cu desăvîrșire din „colectivul" de elaborare a deciziilor; membrii acestui subgrup, cei mai calificați din echipă, se vor simți mai degrabă frustrați decît satisfăcuți.

Alt factor care determină satisfacția sau insatisfacția este **retribuția**, mai precis mărimea ei. Retribuirea în echipele cercetate se face în acord colectiv. Satisfacția afirmată în medie pe fiecare echipă se prezintă în felul următor: formația a II-a — 1,4; I — 1,2 și a III-a — 0,9, scară ce urmează ierarhia formațiilor după productivitatea muncii realizată. **Echipa a II-a, cea mai mulțumită de cîștigul realizat, este cea care a obținut cea mai mare producție** — dar apare și cea mai nemulțumită de categoria de încadrare. Invers se prezintă situația echipei a II-a. Această situație paradoxală se explică prin faptul că piesele care se execută la forjă au o complexitate redusă (pentru categoria a II-a de calificare); ca atare, o categorie de calificare ridicată aduce avantaje materiale numai cînd se repartizează.

MONOGRAFII PROFESIONALE

Abordîndu-se elaborarea unor monografii profesionale, instrument eficient de selecție a forței de muncă în funcție de cerințele psihologice, medicale, tehnice și sociale ale profesiei respective, la Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca s-au utilizat tehnici moderne de analiză psihologică a muncii: studiul documentelor întreprinderii cu privire la procesul tehnologic, ancheta (pe bază de convorbiri și chestionare), observația („fotografierea" zilei de muncă și eșantionajul muncii), analiza incidentelor critice (cercetarea conduitei muncitorului în momentele critice ale activității) ș.a.

Verificarea aspectelor cercetate s-a făcut prin experimentări pe teren (modificarea unor factori ai procesului de muncă pentru a se evidenția solicitările) și experimentări de laborator. În acest scop au fost concepute și realizate trei simulatoare pentru cercetări de selecție în industria metalului; ele redau structura de bază a activității studiate, muncitorul fiind determinat să rezolve situații cu care se va întîlni în mod curent în condițiile producției. Verificarea experimentală a fost întregită cu examinarea cu ajutorul testelor psihologice a muncitorilor ce practică meseria respectivă (metoda analitică), stabilindu-se corelații între scorurile probelor și randamentul profesional și reținîndu-se ca importante însușirile psihice care se corelează semnificativ cu reușita profesională. Pe această bază s-au putut stabili profile psihologice ale profesiilor respective și baterii de teste adecvate.

Monografiile profesionale destinate selecției au în structura lor date privind: definirea profesiei și importanței ei social-economice (inclusiv date privind tehnologia utilizată), descrierea muncii, condițiile fizice ale muncii (micro și macroclimat), organizarea producției și a calificării (inclusiv perspective de promovare), protecția muncii și condițiile etico-sociale, cunoștințele și deprinderile necesare, calitățile fizice și psihice (și contraindicațiile), norme de selecție pentru candidații în meserie.

CADRE PENTRU NOILE CAPACITĂȚI

ÎN DECURS de un an, în perioada iulie 1979 — iunie 1980, la Combinatul siderurgic Galați vor fi puse în funcțiune noi obiective — două baterii de cocsificare, un furnal de mare capacitate, o oțelărie cu convertizoare și cu instalații de turnare continuă, un laminor de semifabricate, un laminor de tablă groasă — care se caracterizează prin complexitatea tehnologiilor utilizate, printr-un grad ridicat de tehnicitate al utilajelor și aparaturii cu care sînt dotate, ceea ce permite să se obțină și o înaltă productivitate a muncii. Astfel, față de situația actuală pe ansamblul combinatului, la aceste capacități valoarea de investiție ce revine pe o persoană încadrată în muncă va fi cu 10—17% mai mare.

În vederea recrutării și pregătirii într-un timp scurt a celor peste 6 800 de oameni ce vor forma personalul noilor obiective, a fost stabilit un plan de acțiune care prevede — pe lîngă soluționarea, cu sprijinul centralei industriale, a problemelor de finanțare și a celor legate de indicatorii de repartizare — acțiuni organizatorice interne: elaborarea structurilor organizatorice pentru aceste secții, a normelor de personal pe locuri de muncă (precizîndu-se meseriile și nivelele de calificare); pe baza acestora, întocmirea graficelor de asigurare a personalului și, în mod corespunzător, a planului de învățămînt (calificare). Pînă la finele trimestrului III a.c. urmează să fie asigurat, recrutat și pregătit întregul personal necesar: muncitorii, de pildă, vor fi asigurați în proporție de 21% dintre absolvenții liceului industrial, 11% din școala profesională, 26% prin cursuri de calificare, 2% prin pregătire la locul de muncă și 40% prin angajări și redistribuiri (muncitori deveniți disponibili la obiectivele aflate în funcțiune, în urma acțiunilor de îmbunătățire a organizării producției și a muncii).

Programele de perfecționare a personalului tehnic și a muncitorilor calificați prevăd perioade pentru studierea documentațiilor tehnico-economice, specializare în unități productive cu același profil, participarea la lucrările de montaj și reglaj al utilajelor tehnologice la noile capacități.

zează pe individ cîștigul realizat de echipă. Cum în fiecare echipă există cîte un singur muncitor cu categorie mai mare decît a doua, diferențierea veniturilor între ceilalți este neglijabilă. Nemulțumirea exprimată față de cîștigul obținut reflectă, de fapt, nemulțumirea față de randamentul echipei.

Consecințele diferite de la un grup la altul ale stilului de conducere și ale categoriei de calificare arată că transformarea lor în factori ai satisfacției depinde numai de subiecții în cauză.

(cf. ref. **asist univ. Petru PRUNEA**, Institutul politehnic Cluj-Napoca)

Atmosfera intragrupală și stabilitatea muncitorilor la locul de muncă

SE POATE OARE VORBI despre o legătură între natura relațiilor interpersonale preferențiale ce se stabilesc în cadrul grupului de muncă și gradul de stabilitate (instabilitate) al muncitorului în cadrul echipei, deci la locul de muncă?

Grupul mic formează un sistem social elementar în cadrul căruia orice schimbare legată de condiția sau comportamentul unui element (a unui individ component) duce la transformări corespunzătoare în tot sistemul, transformări ce apar și mai evidente, mai intense, dacă intervin modificări în relațiile dintre membrii grupului. Aceste modificări pot avea influențe complexe, pozitive sau negative, atît asupra diverselor aspecte grupale, cît și asupra indivizilor. Cînd influența amintită se dovedește a fi negativă, momentul maxim al „dezvoltării" ei este părăsirea grupului de către individ, fapt ce poate duce — dacă situația respectivă se menține și dacă nu se iau măsuri pentru „îndreptarea" sa — chiar la destrămarea grupului.

Desigur, luarea deciziei de a pleca din grup, implicit de la locul de muncă, este un act esențialmente personal; dar în multe cazuri el este determinat de multiple cauze de ordin mai general: nerespectarea principiilor organizării și conducerii, atît a procesului de producție cît și a altor procese și fenomene de grup, favoritismul, conflictele etc., fapte ce duc la o situație tensională în interiorul grupului. De multe ori, asupra plecării unui individ dintr-un grup de muncă pot influența chiar și anumite trăsături ale caracterului, ale personalității sale. În general, **muncitorii care părăsesc echipa se recrutează dintre cei care nu au relații apropiate cu mai mulți colegi ai lor, care nu pot deci, să-și diversifice sentimentele, să se comporte în feluri diferite cu diferiți „alții". în conformitate cu comportamentul acestora.**

Folosindu-se datele asupra persoanelor chestionate, opiniile acestora asupra muncitorilor care au plecat din echipa lor în ultimii 2—3 ani, testul sociometric, observația, studiul locului de muncă și al operațiilor ce trebuie îndeplinite de fiecare muncitor, convorbiri cu persoanele din conducere, studiul documentelor, s-a făcut o investigație asupra a 7 echipe de muncitori (două de oțelari turnători, două de oțelari topitori, una de electricieni și două de lăcătuși) din cadrul unei secții de turnătorie, în care se constatase o relativ pronunțată instabilitate a muncitorilor.

În urma prelucrării datelor obținute, au fost întocmite următoarele situații: sociogramele (ideale și reale) ale echipelor, matricele echipelor, structurile preferențiale (ideale și reale), poziția fiecărui individ în echipă (sociograme individuale), poziția în echipă a persoanelor plecate, clasificarea indivizilor în funcție de diverși parametri (vîrstă, pregătire școlară, calificare, vechime etc.), opinii ale muncitorilor privind rolul relațiilor dintre ei asupra instabilității în muncă.

Sociogramele cele mai semnificative sînt prezentate și comentate mai jos.

ÎN CAZUL echipelor de turnători, analizînd sociogramele (vezi p. 7) și celelalte situații prezentate, s-a putut observa existența unei anumite **legături între relațiile interpersonale preferențiale și stabilitatea (instabilitatea) în muncă.** Membrii primei echipe (din care nu a plecat nici o persoană, de la constituirea sa) sînt mai legați între ei față de membrii celei de a doua; faptul că echipa nr. 1 este mai sudată poate fi argumentat prin existența celor zece atracții reciproce (perechi), față de numai patru în echipa nr. 2, de existența pătratului pozitiv EFGH, precum și prin poziția pe care o deține șeful echipei (subiectul E), fapt ce face ca sociograma reală să fie aproape identică cu cea ideală.

În ceea ce privește șefii echipelor (subiecții E_1 și E_2), poziția reală a lui E_1 în grupa de muncă este mult apropiată de cea ideală. Cît despre locțiitorii șefilor de echipă — șefi de fir la mașina de turnare (subiecții A_1 și A_2), în echipa a doua apare pe primul plan subiectul A_2, care posedă o mult mai mare putere de atracție asupra membrilor echipei; de altfel, și în prima echipă subiectul A_1 are un status social mai ridicat decît al șefului echipei, totuși natura relațiilor ce există între A_1 și E_1, precum

și faptul că E_1 este mai integrat în echipă fac ca acesta să aibă o mai mare autoritate asupra subordonaților decît E_2. Prin legăturile pe care E_1 le are în mod direct cu o parte din membrii echipei (mai ales cei de la mașina sa: F_1, G_1 și H_1), precum și prin legăturile indirecte cu ceilalți prin mijlocirea subiectului A_1, șeful echipei poate să influențeze întreaga echipă, este liderul ei (atît formal, cît și informal).

Echipa nr 1 (oțelari, turnători) - 10 membri

Sociograma ideală

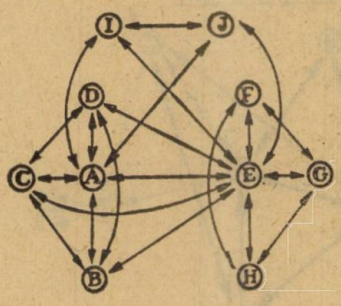

Sociograma reală

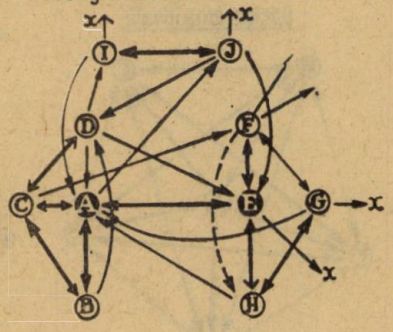

Echipa nr 2 (oțelari, turnători) - 10 membri

Sociograma ideală

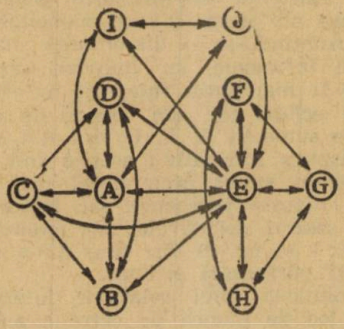

Sociograma reală

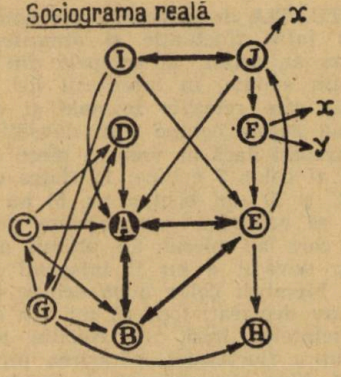

Deosebiri între cele două echipe apar și în legătură cu **coeziunea grupei**, dată, în principal, de gradul de integrare al indivizilor în cadrul microgrupului respectiv. Astfel, indicele coeziunii primei grupe este de 0,55, iar al celei de-a doua — de numai 0,28.

Poziția indivizilor în cadrul echipelor prezintă și ea diferențieri. In cadrul primei echipe se dovedește a fi mai puțin integrat în echipă subiectul F_1, care primește, este adevărat, 3 alegeri, dar își îndreaptă atenția asupra a două persoane din afara grupei sale, deși își exprimă preferința și pentru doi colegi din echipa sa (subiecții E_1 și G_1); se remarcă, de asemenea, prezența unei relații de respingere între F_1 și H_1. In echipa a doua există mai mulți subiecți ce nu pot fi considerați ca integrați în cadrul echipei: D_2 face o singură alegere și primește numai două, F_2 face 3 alegeri din care două sînt îndreptate în afara grupei și primește o singură alegere, H_2 primește două alegeri, dar nu emite nici una.

In cadrul primei echipe s-a constatat și un **consens — atitudini asemănătoare** la membrii grupului în aprecierea activității, a colegilor lor, a naturii relațiilor dintre ei etc. **Ideal pentru orice grup este obținerea unui consens maxim, în sensul apariției în grup a unei unități de interese, de opinii asupra fenomenelor grupului, ca un aspect edificator al unei coeziuni grupale ridicate.**

Din echipa nr. 5 au plecat, în ultimii doi ani, 3 persoane. Studiul sociogramei colective (p. 8) și a celor individuale, precum și a celorlalte situații ne relevă următoarele: status-ul social al șefului echipei (subiectul A), ca și al subiecților E și F este destul de ridicat; indicele coeziunii grupei este de 0,6, mai ridicat în raport cu echipa nr. 2 și chiar cu echipa nr. 1, care nu a fost părăsită de nici un muncitor. Aici apare însă o situație de altă natură: există un nucleu închegat (format din subiecții A, B, E și F), un subgrup condus de șeful echipei. Întreaga activitate a echipei este coordonată de acest subgrup, membrii săi (și în special șeful echipei) hotărînd repartizarea sarcinilor pe fiecare muncitor. Ceilalți membri ai echipei (D și C) nu se împacă cu această situație. De altfel, sociograma arată că între A și C există o relație de respingere reciprocă, fapt ce face

COMISII OBȘTEȘTI DE SELECȚIE, ORIENTARE ȘI INIȚIERE PROFESIONALĂ

ÎN COMPARAȚIE cu anul trecut, producția fizică a Combinatului minier Valea Jiului va fi, în 1980, cu 36% mai mare — evoluție ce va fi asigurată în principal pe baza creșterii productivității muncii prin extinderea și modernizarea mecanizării, dar și pe seama sporirii efectivelor de muncitori — cu 9,4% în total, din care cu 11,4% la calificați.

În scopul unei cît mai bune selecții și repartizări, în funcție de aptitudini și necesități a forței de muncă pentru sectoarele direct productive, în cadrul fiecărei întreprinderi miniere din subordinea combinatului au fost constituite comisii obștești de selecție, orientare și integrare. Comisiile — formate din cîte un inginer cu vechime și experiență, care cunoaște bine activitatea unității, un maistru miner cu activitate îndelungată în cadrul întreprinderii, un inspector de personal, medicul întreprinderii, reprezentanți ai oamenilor muncii și ai organizațiilor de masă — au ca atribuții în principal:

— chestionarea fiecărei persoane care se prezintă pentru încadrare, în legătură cu: motivul care îl determină să solicite încadrarea, cît timp dorește să lucreze în întreprindere, situația familială ș.a.;

— verificarea actelor solicitantului și prezentarea acestora directorului întreprinderii, cu propunerea de repartizare pe sectoare și locuri de muncă;

— urmărirea încadrării și integrării în timp util în colective;

— urmărirea modului în care noii veniți sînt primiți la sectoare și dacă li se acordă drepturile prevăzute de actele normative în vigoare;

— rezolvarea, împreună cu conducerea exploatării și sectoarelor, a problemelor ce le ridică noii încadrați.

Comisiile își aduc aportul la selecționarea cadrelor prin respingerea elementelor necorespunzătoare (desfacere repetată a contractelor de muncă anterioare pentru abateri disciplinare, antecedente penale etc.), orientînd noii încadrați spre locurile de muncă direct productive și sprijinind integrarea lor în colectivele de muncă.

APTITUDINI — ATITUDINI — MOTIVAŢII

GRADUL adaptării profesionale poate fi apreciat corect nu numai prin prisma nivelului de performanţă atins de către muncitor în activitatea respectivă, ca o rezultantă a prezenţei unor aptitudini corespunzătoare, ci şi prin atitudinile în procesul muncii, determinate de particularităţile activităţii şi ale cadrului în care aceasta se desfăşoară.

La Întreprinderea de piese radio şi semiconductori Băneasa s-a experimentat, în colaborare cu Institutul de cercetări pedagogice şi psihologice, un sistem de scalare care să permită determinarea ansamblului elementelor de „întărire a trebuinţelor" — diferite ca natură şi intensitate — pentru posturile de muncă din industria componentelor electronice. Au fost reţinute, pentru a descrie variabilele atitudinale caracteristice postului de muncă, următoarele dimensiuni, referitoare la conţinut sau la context: solicitarea aptitudinilor; autorealizarea; gradul de „încărcare" al activităţii; ocaziile de promovare; autoritatea; avantaje extraprofesionale; retribuţia muncii; relaţiile cu colegii; creativitatea; retroinformaţia; aprecierea competenţei; responsabilitatea; siguranţa postului; fragmentarea sarcinilor; prestigiul postului; supraveghere — relaţii interumane; supraveghere — iniţiere; varietatea sarcinilor; condiţiile de muncă; autonomia sarcinilor. Evaluarea a fost făcută cu ajutorul a 34 de şefi de echipă, tehnicieni, ingineri (avînd în subordine circa 1 500 de muncitori), care cunosc prin contact direct posturile de muncă. Ea a permis determinarea profilurilor de elemente de întărire disponibile la locurile de muncă ale operatorilor de la liniile de fabricaţie a elementelor electronice pasive, respectiv active, precum şi elaborarea unui model global al elementelor de întărire, în care valori de reală semnificaţie prezintă: gradul de „încărcare" cu sarcini de lucru, retroinformaţia, recunoaşterea competenţei, preocuparea şefilor direcţi pentru buna iniţiere în meserie a operatorilor, siguranţa postului, condiţiile bune de lucru, fragmentarea sarcinilor. Rezultatele investigaţiei oferă elemente utile pentru acţiuni de perfecţionare a organizării şi conducerii, ca şi pentru măsuri de redistribuire şi reorientare care să asigure un grad cît mai înalt de corespondenţă între gama de trebuinţe a persoanelor şi măsura în care postul lor de muncă oferă posibilitatea satisfacerii acestor trebuinţe.

ca C, deşi atrage pe F şi stabileşte o relaţie de afinitate reciprocă cu E, să nu poată pătrunde în subgrupul amintit. Şeful echipei are un stil de muncă autoritar, nu îngăduie alte soluţii decît cele preconizate de el şi acest lucru, desigur, îndepărtează pe cei din jurul său; a reuşit să-şi atragă de partea sa pe cei trei colegi cu care, de altfel, se află şi în relaţii extraprofesionale şi cărora le face unele favoruri — situaţie ce are o influenţă negativă asupra atmosferei din echipă.

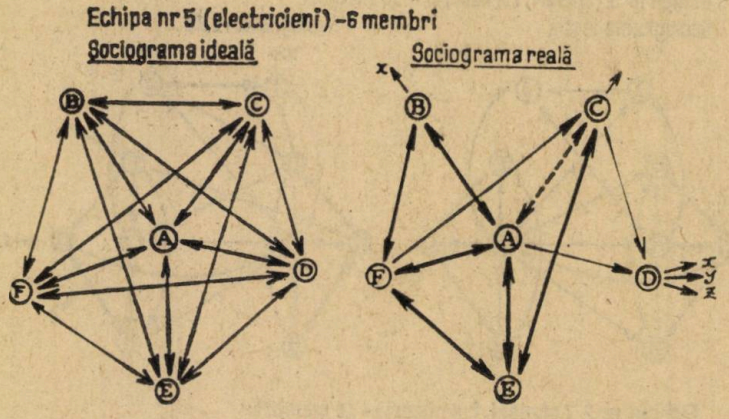

SITUAŢIA de ansamblu prezentă în microgrupurile cercetate sugerează legătura între fluctuaţie şi atmosfera existentă în interiorul grupurilor. S-a observat, astfel, că echipele din care au plecat diverşi muncitori sînt mai puţin sudate, în interiorul lor constatîndu-se o discordanţă mai accentuată între relaţiile formale şi cele informale, iar indivizii care fac parte din aceste echipe s-au dovedit a fi mai puţin integraţi în colectiv.

Întrebaţi dacă ar vrea să plece din echipa lor, din totalul de 54 de membri ai celor 7 echipe, 11 (între care subiecţii A, F, G şi I din echipa nr. 2, C şi D din echipa nr. 5) au răspuns afirmativ; aceştia sînt componenţi ai echipelor caracterizate printr-un statut preferenţial mai redus (şi din care au plecat, în ultimii ani, diverse persoane), iar majoritatea lor s-au dovedit a nu fi integraţi în cadrul colectivelor de muncă respective. Membrii celor două echipe (nr. 1 şi nr. 4) din care nu a plecat nimeni au declarat, toţi, că nu vor să-şi părăsească echipa.

Bineînţeles însă, nu trebuie absolutizat rolul relaţiilor interpersonale asupra fluctuaţiei, părăsirea unui loc de muncă de către o anumită persoană fiind determinată de împletirea unor cauze diverse, obiective şi subiective, din care unele au o pondere sporită în declanşarea actului propriu-zis al plecării. De pildă, dintre cei 11 muncitori care au declarat că vor să plece din echipele lor (deci viitori posibili fluctuanţi), 6 (în vîrstă de pînă la 30 de ani, cu vechime mai mică în muncă în comparaţie cu alţi colegi ai lor) au schimbat deja cîte două-trei locuri de muncă, iar 3 dintre ei şi-au schimbat şi meseriile. În consecinţă nivelul scăzut al coeziunii echipelor amintite se datoreşte şi faptului că unii dintre membrii lor nu s-au acomodat încă suficient cu specificul profesiei actuale, fapt ce îngreuiază atît stabilirea unor relaţii mai apropiate între ei, cît şi însuşi procesul de stabilizare la locul de muncă.

7,8% din motivele invocate, la plecare, de populaţia fluctuantă sînt legate de „conducerea autoritară şi incompetentă" şi de „atmosfera de grup nesatisfăcătoare" (procentaj deloc neglijabil), iar la întrebarea dacă relaţiile dintre muncitori au vreo influenţă asupra stabilităţii (instabilităţii) în muncă, din cei 54 de membri ai celor 7 echipe, 43 au răspuns afirmativ.

S-a putut conchide că în interiorul unui grup mic, datorită relaţiilor nemijlocite dintre membrii săi, comportamentul şi atitudinile acestora depind în foarte mare măsură atît de influenţele pe care ei le suferă din partea celorlalţi, cît şi de influenţa emisă de fiecare asupra celorlalţi. Acest lucru face ca **microgrupul să apară ca un complex de fenomene şi procese multiple, între care cele psihosociale** nu sînt deloc lipsite de importanţă ci, dimpotrivă, **influenţează într-o foarte mare măsură atît asupra comportamentului şi atitudinii indivizilor, cît şi asupra deciziilor luate de aceştia.** Este un aspect ce nu trebuie neglijat în munca organizatorică a celor ce conduc procesele de producţie, în munca politică a organizaţiilor de masă din întreprinderi.

(Cf. ref. **lector Victor VOICU,** Universitatea din Galaţi)

Redactor coordonator:
Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Aspecte din practica arbitrală privind contractele de depozit

Prin acțiune, reclamanta a cerut ca pîrîta să fie obligată să-i plătească o sumă reprezentînd penalizări de întîrziere potrivit art. 1 litera „a" din H.C.M. nr. 306/1970, pentru livrarea cu întîrziere de 91 zile a unor cantități de celofibră care, conform contractului intervenit între părți trebuia livrată pînă la 31 martie 1978 dar care, în fapt, a fost livrată numai la 30 iunie 1978.

Prin întîmpinare, pîrîta a cerut respingerea acțiunii formulate de reclamantă, învederînd că la data de 30 martie 1978 cantitatea contractată aferentă trimestrului I 1978 a fost recepționată de un delegat al reclamantei, împuternicit de forul tutelar al acesteia, care a și lăsat marfa în custodia pîrîtei.

Răspunzînd la întîmpinare, reclamanta a susținut că procesul verbal din data de 30 martie 1978 nu-i este opozabil, el fiind fictiv. Aceasta întrucît el nu este semnat de un delegat împuternicit de organele de conducere ale sale care, potrivit legii, au calitatea de a da împuterniciri de reprezentare. Pe de altă parte — a arătat reclamanta — la verificările ulterioare efectuate de un delegat al său s-a constatat că marfa „recepționată" prin procesul verbal din data de 30 martie 1978 nu este de calitatea I, ci de o calitate inferioară acesteia, ceea ce nu corespunde cu prevederile contractuale referitoare la calitate. În al treilea rînd, s-a precizat că marfa nu era depozitată separat de alte custodii ale altor beneficiari contractuali.

Prin hotărîrea nr. 192 din 31.08.1978 (nepublicată), pronunțată în dosarul nr. 126/1978, Arbitrajul de Stat Central a admis acțiunea formulată de reclamantă și a obligat-o pe pîrîtă să-i plătească petentei suma de 435.890 lei, reprezentînd penalizări de întîrziere în livrare, potrivit art. 1 litera „a" din H.C.M. nr. 306/1970.

Pentru a pronunța această hotărîre, Arbitrajul a respins apărările pîrîtei, totodată însușindu-și susținerile reclamantei.

Astfel, s-a reținut că procesul verbal din data de 30 martie 1978 nu-i este opozabil reclamantei, deoarece delegatul care a efectuat recepția și a procedat la lăsarea mărfii recepționate în custodia furnizoarei pîrîte nu a fost împuternicit de reclamantă să participe la o asemenea operațiune. Pe de altă parte, se arată în continuare în hotărîre, potrivit Normelor metodologice BNRSR nr. 2/1977, pct. 63, mărfurile constituite custodie „trebuie să fie ambalate, etichetate și depozitate separate de celelalte stocuri ale furnizorului". Or, în speță, s-a stabilit că marfa nu era de calitatea I și nici nu era ambalată, etichetată și depozitată separat, ci împreună cu alte mărfuri ale altor beneficiari contractuali.

Subscriem întru totul la soluția adusă prin hotărîrea redată succint mai sus, arbitrajul făcînd o corectă aplicare a prevederilor legale în materie.

Este de menționat, în primul rînd, că lăsarea mărfurilor în custodia unității furnizoare, posterior recepției cantitative și calitative cu efectul acesteia — trecerea mărfii în administrarea operativă a beneficiarei contractuale — are loc numai cu acordul beneficiarului, o custodie de felul celei pretinse a se fi perfectat în speță avînd caracterul unui depozit voluntar, bilateral (vezi, în acest sens : dr. Al. Deteșan, drd. Gh. Tigăeru, „Cartea întreprinderii". vol. VI, „Contractele economice în activitatea comercială a întreprinderii", pag. 243, editată de „Revista economică", 1975). Or, față de împrejurarea că reclamanta nu a dat împuternicire de reprezentare persoanei cu care pîrîta pretinde că a încheiat acte de recepție-custodie, contractul de depozit nu a putut lua ființă în mod legal. Pe de altă parte, dacă s-ar admite că acest contract s-ar putea perfecta și fără acordul beneficiarei contractuale, ar însemna să se încalce caracterul voluntar al contractului de depozit, ceea ce este inadmisibil.

De altfel, practica arbitrală a pus în evidență împrejurarea că, în aplicarea corectă a prevederilor art. 16 litera „c" din Legea nr. 71/1969, în situația în care marfa este recepționată loco-furnizor, dar nu este lăsată în mod expres în custodia unității furnizoare, simpla recepție a produsului ce face obiectul contractului nu determină trecerea acestuia în administrarea operativă a beneficiarului contractual, obligația contractuală de livrare se consideră neîndeplinită pînă la predarea mărfii spre transport cărăușului, cu consecința că în acest caz furnizorul este ținut a răspunde prin plata de penalizări conform art. 1 litera „a" din H.C.M. nr. 306/1970. (Decizia P.A.S. nr. 2268 din 7 oct. 1971, în „A.S.", nr. 6/1971, pag. 92—93).

De asemenea, în practica arbitrală s-a stabilit că pentru efectuarea unei custodii valabile, este necesar, ca la întocmirea procesului verbal de predare-primire în custodie să fie prezente ambele părți (Decizia P.A.S. nr. 1018 din 10 mai 1972, în „A.S." nr. 4/1972, pag. 91—92), ceea ce în speța reprodusă mai sus nu s-a întîmplat, atîta vreme cît reclamanta nu a împuternicit persoana care a semnat procesul verbal din 30 martie 1978 să efectueze, în numele său, o asemenea operațiune economico-juridică cu implicații profunde pentru patrimoniul reclamantei beneficiare.

Hotărîrea pe care o comentăm ridică problema dacă o custodie efectuată de un delegat stabilit de forul tutelar, peste voința beneficiarei contractuale, este valabilă și deci produce efecte juridice. Răspunsul este că în această situație actul juridic ce eventual s-ar perfecta, este lovit de nulitate, el fiind de natură să știrbească prerogativele pe care i le conferă unității beneficiare contractuale dreptul de administrare operativă directă. De asemenea, acest act este în contradicție cu principiul întăririi autogestiunii și autoconducerii muncitorești proclamat de Legea nr. 5'1978. Pe de altă parte, forul tutelar nici nu este parte în contractul economic, astfel încît în raport cu furnizorul el este un terț.

În sfîrșit nu este lipsit de importanță să arătăm că potrivit Normelor metodologice BNRSR nr. 2/1977 „dispozițiile de încasare cu facturi pentru mărfuri constituite custodie... se primesc spre încasare numai cu viza prealabilă a inspectorului, din care să rezulte că produsele sau mărfurile respective fac obiectul unui contract, că există în realitate..." Necesitatea vizei inspectorului băncii ce-l deservește pe furnizor este impusă pentru a se garanta realitatea existenței mărfii a cărei contravaloare se deconteză prin bancă și pentru a se preveni întocmirea unor acte de recepție-custodie fictive, cu consecințe grave cît privește disciplina de plan, contractuală și financiară. (În acest sens, Dec. P.A.S. nr. 2507/28.09.77, în „RRD", nr. 11/77, pag. 70). Într-adevăr, dacă ar fi admisibil să se deconteze contravaloarea unor produse care nu există în realitate, ori deși există, nu fac obiectul unui contract, s-ar ajunge la o creditare a unităților furnizoare, fără ca acestea să fi produs materialele contractate, ceea ce este inadmisibil, creditarea unităților socialiste, făcîndu-se numai în formele prevăzute de actele normative în vigoare.

Expedierea efectivă a produselor ce fac obiectul unui contract economic de furnizare de produse trebuie să

constituie, în realitate, regula, iar lăsarea în custodia furnizorului, excepţia, generată de împrejurări cu caracter excepţional cum ar fi : lipsa vremelnică a unor mijloace de transport adecvate, lipsa spaţiilor de depozitare pentru beneficiar etc. Tendinţa inversă trebuie combătută cu fermitate, ea fiind contrară disciplinei de plan şi financiare, disciplinei contractuale.

Socotim însă, că, **de lege ferenda**, cu ocazia elaborării noii legislaţii economice, s-ar impune cu necesitate stabilirea caracterului **excepţional** al contractului de depozit prin care o unitate socialistă beneficiară lasă produsele ce fac obiectul contractului pe o perioadă determinată (cît mai scurtă) în custodia unităţii furnizoare. La fel, credem că ar fi necesar să se determine prin lege cazurile în care părţile contractante pot conveni ca produsele ce fac obiectul contractului să rămînă, posterior recepţiei efectuate de beneficiar, în custodia unităţii furnizoare.

Gheorghe BRÂNDUŞEA

comerţ exterior

Obligaţia respectării standardelor convenite prin contract la verificarea mărfii în ţara cumpărătorului

În mod obişnuit, caracteristicile de calitate ale mărfii care formează obiectul unei livrări în raporturile de comerţ exterior se stabilesc prin specificarea standardului corespunzător, cu precizarea numărului şi datei acestuia în cuprinsul contractului. O asemenea practică este consacrată explicit în relaţiile dintre organizaţiile economice ale ţărilor membre ale C.A.E.R. prin § 15 din C.G.L. 1968/1975.

Devenind astfel opozabil ambelor părţi contractante, standardul respectiv trebuie respectat întocmai, fie că verificarea calităţii mărfii transmise are loc în ţara vînzătorului sau se aduce la îndeplinire în ţara cumpărătorului, desigur în cazurile de excepţie în care controlul poate fi efectuat la destinaţie. Aşa cum s-a arătat la această rubrică în nr. 2/1979, examenul calitativ se deplasează în ţara cumpărătorului dacă numai acolo se poate constata productivitatea unor maşini sau utilaje provenite din import. Este însă deopotrivă admisibil ca dobînditorul să acuze defecte ale mărfii survenite ulterior recepţiei calitative finale, care s-a localizat în ţara vînzătorului şi ca atare să o supună unor testări la destinaţie, în condiţiile § 71 pct. 2 din C.G.L. În oricare dintre aceste cazuri, obligaţia ca verificarea calitativă să decurgă în modul stabilit prin standardul acceptat de părţi prin contractul de comerţ exterior este neîndoielnică. Ea a fost consacrată ca atare de practica arbitrală, aşa cum se desprinde — printre altele — din hotărîrea nr. 205 din 23 noiembrie 1977, pronunţată de Comisia de arbitraj de pe lîngă Camera republicană de comerţ şi industrie din Bucureşti.

În litigiul la care ne referim, recepţia calitativă finală s-a făcut la uzina producătoare din România. Aceasta a eliberat un certificat constatator, prin care s-a atestat că betonul celular autoclavizat, cumpărat de către o întreprindere de comerţ exterior din R.P. Bulgaria, îndeplinea cerinţele calitative enunţate în specificaţia contractuală, bazată la rîndul ei pe standardul de stat 7344-70.

În conformitate cu acest STAS, pentru a se determina caracteristicile fizice şi mecanice ale betonului celular autoclavizat se scot epruvete în formă de cub, cu dimensiunile de 10/10/10 cm. din blocurile sau plăcile contestate din punct de vedere calitativ de către beneficiar.

La destinaţie, în R.P. Bulgaria, cumpărătorul mărfii în discuţie a supus-o unei noi verificări, pe calea unei expertize efectuate de către un institut de specialitate, la data de 25 octombrie 1975.

Comisia de arbitraj nu a refuzat — cel puţin în principiu — un asemenea drept cumpărătorului. Efectuarea controlului în ţara beneficiarului se legitima în speţa la care ne referim în baza § 71 pct. 2 din C.G.L. În adevăr, potrivit textului citat, vînzătorul poartă răspunderea pentru modificarea calităţii, avarierea sau defectarea mărfii sau pentru lipsuri şi după transmiterea dreptului de proprietate şi a riscurilor asupra cumpărătorului, dacă modificarea calităţii, avarierea sau defectarea mărfii ori lipsurile s-au produs din vina vînzătorului.

În acelaşi sens pot fi avute în vedere şi prevederile § 82 din C.G.L. referitoare la livrări în cadrul cărora recepţia finală are loc în ţara cumpărătorului. Chiar în asemenea cazuri, reclamaţiile calitative ale beneficiarului nu sînt desigur excluse. Ele pot fi însă formulate, potrivit § 82 din C.G.L. — dacă în contract nu s-a stipulat altfel — numai pentru defectele ascunse ale produsului şi anume acelea care nu pot fi constatate la un control obişnuit al mărfii. Depistarea viciilor neaparente implică însă, în mod necesar, o nouă verificare ce se desfăşoară în ţara cumpărătorului.

Dacă în litigiul soluţionat prin hotărîrea nr. 205/1977, Comisia de arbitraj a considerat aşadar ca admisibil controlul care a avut loc în acea speţă la destinaţie, a reţinut însă deopotrivă că verificarea fizico-mecanică a mărfii livrate s-a făcut pe cuburi de beton (epruvete), avînd dimensiunile de 7/7/7 cm., fără ca vînzătorul să fi consimţit la practicarea unei atari modalităţi de control. In consecinţă, organul arbitral a constatat că expertiza de la destinaţie „nu a ţinut seama de prevederile STAS 7344-70, potrivit cărora era obligatoriu ca aceste cuburi să aibă dimensiunile de 10/10/10 cm., cu o toleranţă de plus sau minus 2 mm".

În continuare, hotărîrea nr. 205/1977 a statuat următoarele: „În condiţiile arătate, concluziile la care a ajuns Institutul de specialitate din Sofia nu pot fi luate în considerare, fiindcă expertiza s-a efectuat în alt mod decît cerea standardul de stat aplicabil în cauză, astfel că rezultatele au putut să fie deformate în detrimentul producătorului, rezistenţa la presiune a cuburilor de beton de 7/7/7 cm. prezentînd inevitabile deosebiri faţă de cea a cuburilor mai mari, cu dimensiunile de 10/10/10 cm. Deoarece cumpărătorul nu a făcut o dovadă concludentă a pretinselor lipsuri calitative ale mărfii ce i-a fost livrată, deşi îi incumba sarcina acestei probe, acţiunea se respinge".

Împărtăşim soluţia arbitrală citată pentru considerăţiunea că se conformează atît stipulaţiunilor contractuale, cît şi prevederilor C.G.L., atrăgînd atenţia partenerilor în relaţiile de comerţ exterior asupra necesităţii de a respecta cu stricteţă standardele de stat convenite.

dr. O. CĂPĂŢÎNA

Obligaţiile întreprinderii comisionare importatoare

Trăsăturile ce caracterizează contractul economic de comerţ exterior pe bază de comision au fost evocate nu o dată în aceste coloane. De asemenea, s-a stăruit asupra figurii juridice proprii întreprinderii de comerţ exterior care realizează operaţiuni de import în condiţii de comision. Faptul că revenim asupra acestei problematici se datorează constatării că rolul şi obligaţiile întreprinderilor de comerţ exterior comisionare nu sînt înţelese uneori în mod adecvat.

Iată, de pildă, o unitate producătoare de utilaje care, acţionată fiind în faţa arbitrajului pentru neîndeplinirea obligaţiilor contractuale de livrare, cheamă în garanţie întreprinderea de comerţ exterior care urma să asigure, în condiţii de comision, importul unor

oțeluri necesare pentru realizarea produselor care au format obiectul contractului amintit.

O asemenea cerere de chemare în garanție nu poate fi socotită, din capul locului, inadmisibilă. Nu poate fi cu desăvîrșire exclusă posibilitatea ca nerealizarea în timp util a importului de oțeluri să se datoreze faptului că întreprinderea de comerț exterior, din motive ce-i sînt imputabile, nu a îndeplinit obligațiile care i-au revenit în calitate de unitate comisionară. Astfel, de pildă, întreprinderea la care ne referim are obligația de a prospecta piața internațională și de a obține încheierea neîntîrziată a contractelor externe pentru satisfacerea cît mai deplină a cerințelor unității comitente, beneficiară a produselor din import.

Intîrzierea nejustificată în îndeplinirea acestor obligații — în măsura în care a determinat nerealizarea importului în termen — poate avea drept consecință angajarea răspunderii întreprinderii de comerț exterior comisionare.

Dacă însă, această întreprindere dovedește că, deși și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile, nu a fost posibilă realizarea importului în timp util, consecințele acestui fapt se vor localiza la unitatea comitentă. Este cazul atunci cînd, din motive de conjunctură, nu s-a putut încheia la timp contractul extern și, din această pricină, nu s-au putut obține termene de livrare satisfăcătoare.

Alteori, încheierea contractului extern este rezultatul unor tratative îndelungate, desfășurate în scopul satisfacerii cît mai depline a cerințelor tehnice, calitative ale unității comitente, tratative la care, indirect, este asociată și această din urmă unitate. La capătul acestor tratative, termenele de livrare la care se angajează furnizorul străin nu satisfac, întotdeauna, necesitățile comitentului. Este acesta un motiv pentru ca întreprinderea de comerț exterior comisionară să fie chemată în garanție în litigiul privind penalitățile reclamate pentru nelivrarea produselor a căror fabricare necesita oțelurile din import? Desigur că nu, întrucît — așa cum am învederat — îndeplinirea obligațiilor care i-au revenit întreprinderii de comerț exterior în calitate de unitate comisionară, exclud posibilitatea angajării răspunderii acestei întreprinderi.

Iată de ce, asemenea cereri de chemare în garanție trebuie introduse cu multă circumspecție, numai în cazurile cînd sînt întrunite condițiile pentru angajarea răspunderii întreprinderii de comerț importatoare. Unitățile socialiste care formulează astfel de cereri trebuie să aibă în vedere consecințele ce derivă din faptul că întreprinderile la care ne referim nu au calitatea de unități furnizoare, ci calitatea de unități comisionare.

Cele de mai sus sînt aplicabile și în cazul pretențiilor care se bazează pe calitatea necorespunzătoare a produselor aprovizionate din import. Semnificative ni se par, în această privință, cele statuate de Arbitrajul de Stat Central, prin hotărîrea nr. 4808/1978:

„Analizîndu-se pretențiile reclamantei, se reține că între părți există raporturi de comision iar nu de furnizare, astfel că pîrîta nu poate să fie obligată la restituirea valorii produselor în discuție pentru simplul fapt al necorespunderii lor calitative. Într-adevăr, unitatea de comerț exterior comisionară răspunde numai pentru neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în această calitate. Ea nu răspunde pentru faptele imputabile furnizorului străin, printre care și livrarea necorespunzătoare calitativ.

Analizîndu-se modul cum pîrîta s-a conformat îndatoririlor sale de unitate comisionară, se constată că după ce la 14 august 1978 a primit de la reclamantă toate datele necesare reclamației, a formulat reclamație la extern în ziua de 5 septembrie 1978, a revenit la 15 septembrie 1978, obținînd de la acest furnizor răspunsul din 12 octombrie 1978 prin care comunică faptul că a transmis reclamația producătorului, urmînd să facă o nouă comunicare în funcție de răspunsul acestuia. La 3 noiembrie 1978 pîrîta a făcut o nouă revenire.

Din cele învederate rezultă că pîrîta a îndeplinit în mod corespunzător îndatoririle care i-au revenit în legătură cu transmiterea reclamației la extern. Susținerea reclamantei că s-ar putea reține o asemenea îndeplinire a îndatoririlor numai dacă furnizorul extern ar fi fost acționat de pîrîtă pe cale arbitrală, nu poate fi primită. Într-adevăr, față de data transmiterii reclamației și a răspunsului primit, nu era cazul introducerii acțiunii împotriva furnizorului străin.

De asemenea, nu este cazul amînării soluționării litigiului de față pînă la primirea răspunsului definitiv de la furnizorul extern întrucît așa cum s-a reținut, pînă în prezent pîrîta și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile ce-i reveneau. Dacă în viitor, față de faptele juridice ce ar surveni, pîrîta nu și-ar îndeplini îndatoririle (de pildă, nu ar introduce acțiunea împotriva furnizorului extern vinovat de rezolvarea negativă a reclamației), reclamanta are deschisă calea unei noi acțiuni, avînd ca obiect daunele ce i s-au cauzat prin neîndeplinirea acestor îndatoriri".

Prin considerentele reproduse se demonstrează că, atîta vreme cît nu s-a constatat neîndeplinirea culpabilă de către întreprinderea de comerț exterior a vreunei obligații ce-i revine în calitate de unitate comisionară, nu există temei pentru angajarea răspunderii sale și nici nu se justifică introducerea acțiunii la arbitraj. Abia din momentul încălcării culpabile a acestor obligații se naște dreptul la acțiune și deci, îndreptățirea formulării pretențiilor.

Dacă unitățile socialiste comitente ar ține seama de cele învederate s-ar reduce substanțial volumul litigiilor arbitrale, fără ca drepturile acestor unități să fie prejudiciate.

Într-adevăr, termenul de prescripție aplicabil acțiunii în daune îndreptate împotriva întreprinderii de comerț exterior nu începe să curgă înainte de a se naște dreptul la acțiune. Deci, amînînd introducerea acțiunii în raport cu data cînd se concretizează încălcarea culpabilă a obligațiilor care revin întreprinderii de comerț exterior comisionare, unitățile comitente nu se expun riscului de a-și vedea prescris dreptul la acțiune, cum se apreciază în mod greșit uneori, confundîndu-se raporturile de comision cu cele de furnizare.

I. ICZKOVITS

financiar

Condițiile de validitate a deciziei de imputare

Codul muncii fiind o lege-cadru nu stabilește condițiile de fond și de formă ale deciziei de imputare. Curtea Superioară de Control Financiar și Ministerul Finanțelor au elaborat Norme privind emiterea și conținutul deciziilor de imputare (publicate în Buletinul financiar-contabil al Revistei de contabilitate din august 1976). Aceste norme, la pct. 2, indică cuprinsul deciziei de imputare :

— numărul și data emiterii ;

— indicarea actului și a organului care a constatat paguba, precum și în ce constă aceasta ;

— data producerii pagubei ;

— data și modul în care cel în drept a emite decizia de imputare a luat cunoștință de producerea pagubei;

— numele, funcția și domiciliul celor răspunzători, motivîndu-se pentru fiecare în parte termenele de drept și de fapt care au determinat angajarea răspunderii materiale ;

— cuantumul total al pagubei și defalcarea pe cote părți a acesteia pentru fiecare persoană în parte, după criteriile stabilite de art. 105 din Codul muncii, în cazurile prevăzute de acest text ;

— motivarea înlăturării apărărilor făcute prin notele explicative date de persoanele făcute răspunzătoare ;

— termenul în care poate fi făcută contestația și organul competent să o soluționeze ;

— semnătura persoanei care a emis decizia de imputare cu menţiunea calităţii sale.

Ne propunem a evidenţia dacă toate sau numai unele din aceste cerinţe de formă — edictate de organele centrale sus-menţionate — afectează validitatea deciziei de imputare.

Din simpla lor lectură se poate conchide că unele din aceste condiţii sînt esenţiale atît pentru validitatea şi legalitatea deciziei de imputare, cît şi pentru angrenarea însăşi a răspunderii materiale a celor făcuţi răspunzători :

Astfel, data emiterii deciziei de imputare, indicarea numelui şi prenumelui persoanelor considerate că au pricinuit paguba, semnătura persoanei care a emis decizia apar drept condiţii esenţiale pentru validitatea deciziei de imputare. Lipsa acestora afectează validitatea deciziei de imputare.

Dimpotrivă, lipsa altor elemente din cuprinsul deciziei de imputare cum ar fi : neindicarea actului şi a organului care a constatat paguba, a datei producerii acesteia, omisiunea de a preciza data şi modul în care conducătorul unităţii a luat cunoştinţă de existenţa prejudiciului, neprecizarea domiciliului şi a funcţiei celor făcuţi răspunzători nu pot conduce la nelegalitatea deciziei de imputare, neafectînd însăşi existenţa sa. Datorită rolului activ al organelor de jurisdicţie a muncii, în cursul litigiului de muncă aceste elemente pot fi stabilite prin probatoriile administrate. Instanţa noastră supremă în diferite decizii a considerat ca suficiente dar şi absolut esenţiale următoarele elemente necesare pentru validitatea deciziei de imputare : indicarea numelui persoanei încadrate, făcută răspunzătoare, precizarea sumei şi semnătura emitentului (nr. 678 din 21 mai 1964 în Repertoriu I. p. 605 speţă 592). Tot Tribunalul Suprem a decis că la calcularea termenului pentru stabilirea răspunderii materiale interesează data deciziei de imputare în raport de momentul în care conducătorul a luat cunoştinţă de paguba produsă. Întocmirea ulterioară a deciziei de imputare ca instrument probator nu este de natură să justifice concluzia că decizia s-a emis tardiv (deciziile Colegiului civil nr. 1736/1957 şi nr. 326/1956 în Repertoriu I pag. 605 speţa nr. 593).

Cele statuate sub vechiul Cod al muncii sînt actuale şi în prezent, cu atît mai mult cu cît Normele la care ne-am referit nu au caracter normativ avînd cu precădere rolul unor norme metodologice a căror încălcare nu poate fi sancţionată cu nulitatea actului.

În cele de mai sus îşi vor afla răspunsul solicitat o serie de cititori printre care şi tov. inginer agronom şef la C.A.P. Sîmpetru Mare, judeţul Timiş.

dr. C. JORNESCU

asigurări

Sarcinile organizaţiilor socialiste în legătură cu stabilirea şi plata primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto

Prin „Decretul nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat", devenit Legea nr. 19/1972, s-a introdus asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. În cadrul acestui Decret, la titlul II, capitolul III, se stabilesc deţinătorii de autovehicule ce intră sub incidenţa asigurării, cazurile în care se acordă despăgubiri, cuantumul primelor de asigurare şi termenele de plată a acestora, precum şi principiile care se aplică la stabilirea despăgubirilor.

Prin „H.C.M. nr. 1715/1971 pentru stabilirea unor măsuri în executarea Decretului nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat" s-a reglementat procedura de stabilire şi de încasare a primelor de asigurare, precum şi celelalte norme de executare a dispoziţiilor privind asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. În acest sens arătăm că potrivit dispoziţiilor art. 10, alineatul 2, din această hotărîre, la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, organizaţiile socialiste care deţin autovehicule înmatriculate în Republica Socialistă România, ce sînt folosite pe teritoriul ţării, au obligaţia să stabilească, potrivit tarifului, primele de asigurare şi majorările datorate şi să le plătească Administraţiei Asigurărilor de Stat.

În aplicarea acestor dispoziţii au fost emise „Instrucţiunile nr. 7/1976 ale ministrului finanţelor, pentru executarea de către organizaţiile socialiste a unor sarcini ce le revin, potrivit legii, cu privire la asigurările de stat".

În cele ce urmează redăm, din normativele sus-menţionate, obligaţiile ce revin organizaţiilor socialiste, în legătură cu stabilirea şi plata primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Fiecare organizaţie socialistă (organ sau organizaţie de stat, instituţie sau întreprindere de stat, organizaţie cooperatistă, obştească, profesională, culturală, sportivă, asociaţie etc.) îşi stabileşte primele de asigurare precum şi, dacă este cazul, majorările de întîrziere, ce datorează pentru autovehiculele pe care le deţine, şi le plăteşte sucursalei ADAS în a cărei rază îşi are sediul şi sînt înmatriculate autovehiculele.

Organizaţia socialistă deţinătoare de autovehicule obligată la plata primelor de asigurare este cea înscrisă în certificatul de înmatriculare, în autorizaţia de circulaţie provizorie sau în autorizaţia de circulaţie de garaj.

Primele de asigurare se plătesc pentru toate autovehiculele cu o capacitate cilindrică mai mare de 69 cm^3, înmatriculate la inspectoratele miliţiei judeţene, respectiv al municipiului Bucureşti, precum şi pentru toate troleibuzele înmatriculate la întreprinderile de transport care le deţin, potrivit „Decretului nr. 328/1966 privind circulaţia pe drumurile publice", republicat în baza Decretului nr. 128/1970.

Primele de asigurare se datorează de la 1 ianuarie a anului înmatriculării autovehiculelor pînă la 31 decembrie a anului radierii acestora.

Primele de asigurare anuale sînt următoarele :

— 175 lei pentru fiecare autoturism, autostation, autobuz, autocar, microbuz, autocamion, autofurgon, autodubă, autobasculantă, autocisternă, autocamionetă, autofurgonetă, autotractor rutier, autoizotermă, autofrigorific, autospecial (autovehicul pentru gospodăria comunală sau pentru stingerea incendiilor, autosanitară, autodepanatoare, autovehicul cu instalaţie de radioficare, caravană cinematografică, autoatelier, automacara şi altele asemănătoare), troleibuz şi alte autovehicule, cu sau fără remorci ;

— 40 lei pentru fiecare motociclu cu o capacitate cilindrică mai mare de 69 cm^3 (motocicletă, scuter, motocicletă şi altele asemănătoare), cu sau fără ataş.

Primele de asigurare de mai sus se plătesc anual, pînă la sfîrşitul lunii martie a fiecărui an, pentru anul în curs, atît pentru fiecare autovehicul care există înmatriculat la 1 ianuarie cît şi pentru fiecare autovehicul care se înmatriculează de la 1 ianuarie pînă la 31 martie.

Pentru autovehiculele înmatriculate începînd cu 1 aprilie pînă la 31 decembrie a fiecărui an, primele de asigurare de mai sus se plătesc în cel mult 15 zile de la data înmatriculării.

Primele de asigurare se plătesc numai pentru autovehicule. Pentru remorci, semiremorci şi ataşe nu se plătesc prime de asigurare.

Primele de asigurare se plătesc şi pentru fiecare autorizaţie de circulaţie de garaj.

Pentru autovehiculele care se radiază din evidenţa circulaţiei, primele de asigurare nu se mai plătesc începînd cu anul următor celui în care s-a făcut radierea.

Pentru autovehiculele care în acelaşi an se radiază de către un deţinător şi se înmatriculează de către un

alt deținător, primele de asigurare pentru tot anul respectiv se plătesc separat de fiecare deținător. În cazul unor autovehicule care se radiază și se înmatriculează de același deținător, nu se plătesc din nou prime de asigurare pe același an.

Prin deținător, în sensul celor de mai sus, se înțelege organizația socialistă cu personalitate juridică proprie. Formează aceeași persoană juridică (același deținător) unitățile aceleiași organizații și care unități, fiecare în parte, nu au personalitate juridică proprie.

Prin înmatricularea unui autovehicul în Republica Socialistă România se înțelege atît înmatricularea făcută în baza certificatului de înmatriculare cît și cea făcută în baza autorizației de circulație provizorie. În cazul în care înainte de certificatul de înmatriculare s-a eliberat autorizația de circulație provizorie, se consideră ca dată a înmatriculării data emiterii autorizației de circulație provizorie.

Plata primelor de asigurare și a majorărilor de întîrziere aferente se face în contul bancar al sucursalei ADAS menționîndu-se pe verso dispoziției de plată suma majorărilor de întîrziere plătite, precum și numărul autovehiculelor pentru care s-au plătit primele de asigurare, grupate astfel :

„....autovehicule (altele decît motocicluri)
...motocicluri
...autorizații de circulație de garaj".

Pentru autovehiculele nou intrate în parc și neînmatriculate încă la organele de miliție, pe verso dispoziției de plată a primelor de asigurare sau într-o specificație anexă — care se prezintă organelor de miliție odată cu celelalte acte necesare pentru înmatriculare — se vor menționa seriile de motor ale autovehiculelor respective.

Pentru neplata în termen a primelor, asigurații plătesc, pentru fiecare lună sau fracțiune de lună de întîrziere, o majorare de 1%. Majorările astfel calculate nu pot fi mai mici de 10 lei, indiferent de cuantumul primei de plată și nici mai mari ca prima exigibilă, dacă acestea depășesc 10 lei.

Majorările de întîrziere se calculează începînd cu prima zi după expirarea termenului de plată și pînă în ziua plății efective a primei. La calcularea majorărilor de întîrziere, fracțiunea de lună se consideră drept lună întreagă. Luna se consideră începînd cu data care urmează termenului de plată, pînă la data corespunzătoare a lunii următoare (exclusiv).

Dacă termenul de plată cade într-o zi de repaus legal, majorările de întîrziere se calculează începînd cu ziua următoare celei de repaus.

Majorările de întîrziere se calculează și se plătesc de fiecare organizație socialistă plătitoare odată cu primele de asigurare neplătite în termen.

Potrivit dispozițiilor art. 6, pct. 13, din H.C.M. nr. 68/1970, neplata la termen a primelor de asigurare de către organizațiile socialiste constituie și contravenție, pentru care se aplică amenzile prevăzute la art. 7, lit. b, din aceeași hotărîre, personalului muncitor din organizațiile socialiste, precum și membrilor cooperativelor sau ai altor organizații obștești, care au săvîrșit asemenea fapte.

Pentru autovehiculele care au fost omise, primele de asigurare se stabilesc și se plătesc pentru tot timpul cît acestea au fost omise, însă pe cel mult doi ani în urmă, în afară de anul în curs ; revizuirea primelor stabilite se admite pe aceeași perioadă. Primele sau diferențele de primă stabilite retroactiv se plătesc în două rate egale, prima rată în termen de 30 zile și a doua în termen de 60 zile de la data constatării situației de fapt.

Primele de asigurare de plată suplimentar pe anul în curs se plătesc pînă la sfîrșitul lunii martie. Dacă acest termen a expirat, primele de asigurare se plătesc în același fel ca și primele de plată suplimentar pentru anii anteriori.

Pentru neplata în termen a primelor de asigurare suplimentare, majorările de întîrziere se calculează de la expirarea termenelor de plată stabilite așa cum se arată mai sus.

Primele de asigurare sau majorările de întîrziere plătite se restituie, pe baza justificării organizației socialiste plătitoare, de sucursalele ADAS în termen de 30 de zile de la data cererii restituirii plusului.

Organele ADAS au dreptul să verifice legalitatea stabilirii și plății de către organizațiile socialiste a primelor de asigurare și a majorărilor aferente, să introducă la bancă dispoziții de încasare pentru sumele neplătite la termen și să aplice, în caz de contravenție, amenzile prevăzute de H.C.M. nr. 68/1970.

Potrivit prevederilor cap. I, lit. D. din Instrucțiunile nr. 7/1976 ale ministrului finanțelor, organele de control financiar intern au obligația de a verifica, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, legalitatea stabilirii și plății de către organizațiile socialiste a primelor de asigurare și a majorărilor aferente.

Mircea POPESCU

Întrebări și răspunsuri

● **M. COJOCARU (Iași)** solicită lămuriri cu privire la partea obligată să suporte taxa de timbru în cazul cînd suma pretinsă prin acțiunea arbitrală a fost achitată de unitatea pîrîtă în perioada cînd acțiunea era restituită pentru completare.

Organele arbitrale sînt în drept să restituie acțiunile cu care au fost sesizate dacă constată că ele nu întrunesc condițiile prevăzute de Regulile procedurii arbitrale. Potrivit art. 25 din aceste reguli dacă acțiunea completată este reintrodusă în termen de 8 zile, ea se consideră introdusă pe data primei înregistrări.

Unitatea reclamantă este obligată să țină seama de faptele juridice intervenite în intervalul dintre momentul restituirii acțiunii și acela al reintroducerii ei.

Dacă în acest interval unitatea pîrîtă achită sumele pretinse, acțiunea nu trebuie reintrodusă întrucît litigiul este stins.

În schimb, unitatea reclamantă este în drept să solicite arbitrajului confirmarea acestei situații pentru a putea obține de la organul financiar competent restituirea sumei achitate drept taxă de timbru.

Dacă nu procedează astfel, ci reintroduce acțiunea, deși pretențiile sale au fost satisfăcute, taxa de timbru rămîne în sarcina unității reclamante.

● **H. STEUERMANN (Brașov)** întreabă dacă prezintă relevanță proporția în care unitatea furnizoare și-a îndeplinit planul de producție în aprecierea efectelor pe care le-a produs un caz de forță majoră asupra posibilităților acestei unități de a îndeplini obligațiile contractuale de livrare asumate față de unitățile beneficiare.

Datele care rezultă din relatarea dv. pledează pentru un răspuns afirmativ.

În adevăr, deși din actele pe care le-a prezentat unitatea furnizoare a rezultat că forța majoră a afectat în proporție de 21% posibilitățile sale de producție pe trimestrul IV/1978, din situația îndeplinirii sarcinilor de plan rezultă că planul de producție — la produsul contractat, a fost îndeplinit în proporție de 88% în acel trimestru.

În atare situație, exonerarea de răspundere nu poate opera decît în limitele proporției de 12% în care planul de producție nu a fost realizat.

● **M. ALUAȘIU (Arad)** întreabă dacă poate fi considerată contractuală livrarea unor produse expediate în decembrie 1978, în executarea obligațiilor de furnizare asumate prin contractul încheiat pentru acel an, în situația în care produsele au parvenit efectiv unității beneficiare abia în ianuarie 1979.

Potrivit art. 16 lit. b din Legea nr. 71/1969, atunci cînd expedierea produselor este în sarcina unității furnizoare care le predă spre transport cărăușului, pe data predării lor dreptul de proprietate sau de administrare directă se transmite asupra unității beneficiare. Ca atare, sub acest aspect, nu prezintă relevanță data cînd au fost preluate produsele de către unitatea beneficiară de la cărăuș.

● **R. MIHĂILESCU (București)** solicită lămuriri cu privire la partea care urmează să suporte cheltuielile ocazionate de păstrarea în custodie a unor produse la unitatea beneficiară.

Problema se rezolvă în funcție de împrejurarea dacă trecerea produselor în custodie era sau nu justificată. Dacă între părți a intervenit o înțelegere asupra instituirii custodiei, ori dacă produsele s-au livrat cu nerespectarea clauzelor contractuale sau în afara oricărui contract, de regulă, cheltuielile de custodie se suportă de către unitatea furnizoare.

● **M. KÖBLÖS (Harghita)** întreabă dacă unitățile socialiste, cu ocazia decontărilor care se efectuează pe bază de factură, sînt îndreptățite să opereze compensări.

Răspunsul este negativ, deoarece, în conformitate cu pct. 14 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977, este interzis ca în dispozițiile de plată sau de încasare și în facturile atașate la acestea să se adauge sau să se scadă sume provenite din operațiuni anterioare, indiferent dacă acestea se referă la livrări de mărfuri sau la altfel de obligații de plată.

● **C. IONESCU (Iași)** solicită lămuriri cu privire la condițiile în care unitățile socialiste pot recupera daunele aferente unor pagube cauzate prin activități infracționale.

În conformitate cu dispozițiile art. 50 din Decretul nr. 221/1960, pentru repararea pagubelor produse unităților socialiste prin infracțiuni, se urmăresc mai întîi bunurile persoanelor fizice vinovate în cazul cînd sînt solvabile și numai în subsidiar bunurile unităților socialiste civilmente responsabile.

Această ordine de executare a creanței nu poate fi încălcată.

● **D. PLEȘCA (Iași)** se interesează de consecințele pe care le produce — în privința răspunderii unității de antrepriză — neîndeplinirea la termen de către unitatea beneficiară a obligației de predare a proiectelor de execuție.

Potrivit art. 70 din Instrucțiunile CSCAS — MF nr. 7/7967, în cazul predării cu întîrziere a proiectelor de execuție, a utilajelor și serviciilor care sînt în sarcina unității beneficiare, termenele prevăzute în contract pentru predarea obiectelor respective se decalează în mod corespunzător.

● **N. LUGOJAN (Timișoara)** întreabă dacă reprogramarea punerii în funcțiune a capacităților și obiectivelor restante din anul 1978 are drept consecință scutirea unităților de construcții-montaj de răspunderea patrimonială pentru nerespectarea termenelor din anul 1978.

De regulă, actele normative prin care se dispun asemenea reprogramări sînt menite să asigure condițiile legale pentru terminarea obiectivelor respective și să mobilizeze unitățile socialiste pentru îndeplinirea sarcinilor de investiții.

În consecință, afară de cazul în care actul normativ o prevede în mod expres, măsura reprogramării nu produce efecte exoneratoare de răspundere.

● **C. BENGESCU (București)** solicită lămuriri în privința efectelor pe care le produce cazul de forță majoră intervenit după scadența obligației contractuale de furnizare.

Observația de la care pornește corespondentul nostru este, în principiu, justă. Pentru a produce efecte asupra răspunderii patrimoniale, cazul de forță majoră trebuie să se afle în legătură cauzală, cu neexecutarea obligației contractuale de furnizare.

În rezolvarea problemei trebuie să se țină seama și de faptul că potrivit art. 1 lit. a din H.C.M. nr. 306/1970, penalitățile pentru întîrzierea în livrarea de produse se datorează numai pînă la „data la care executarea prestației a devenit imposibilă din cauză de forță majoră". Întrucît dispoziția normativă citată nu condiționează aceste efecte de intervenirea cazului de forță majoră la scadența obligației contractuale de furnizare, înseamnă că, în ceea ce privește răspunderea cu penalități, forța majoră survenită ulterior scadenței obligației amintite produce efecte exoneratoare de răspundere.

● **C. BITOLEANU** (Bistrița) întreabă dacă : 1) se pot livra și factura utilaje fără proces verbal de recepție sau autorecepție 2) se pot stipula în contractele economice termene de livrare în afara perioadei de executare prevăzută în repartiție.

Răspunsul la ambele întrebări este negativ.

Obligativitatea verificării cantitative și calitative a utilajelor care se livrează în executarea contractelor economice — verificare ce se consemnează în procesele verbale de recepție sau de autorecepție — rezultă din dispozițiile Legii nr. 71/1969, Legii nr. 7/1977 și H.C.M. nr. 941/1959.

Caracterul determinant al sarcinii de plan cuprinse în repartiție atrage nulitatea clauzelor contractuale convenite cu nerespectarea prevederilor repartiției.

● **M. COSTINESCU (Teleorman)** solicită lămuriri cu privire la temeiul obligației unităților socialiste de a reda terenurile producției agricole.

În conformitate cu art. 26 din Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar, unitățile socialiste care beneficiază de terenuri scoase temporar din producția agricolă vegetală sînt obligate să redea cu mijloace proprii aceste terenuri producției agricole, în termenul aprobat și în condițiile de producție care să asigure randamente la nivelul celor avute inițial, la preluare.

● **A. PÁLFY (Mureș)** solicită lămuriri cu privire la data cînd se consideră încheiat contractul economic semnat cu obiecțiuni.

Potrivit practicii arbitrale constante, rezolvarea obiecțiunilor de către organele prevăzute de art. 10 din Legea nr. 71/1969, substituindu-se voinței părților, face parte din contract pe data cînd părțile l-au încheiat, adică pe data cînd unitatea furnizoare a primit proiectul de contract semnat de unitatea beneficiară cu obiecțiuni.

● **C. ȘTEFANACHE (Bacău)** solicită unele lămuriri în legătură cu plățile planificate.

Problemele ridicate de dv. au fost soluționate prin Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 4691/1978, cunoscută de IRIDGN Tg. Mureș, Secția Bacău.

● **ICPM (București)** întreabă dacă termenul prevăzut de art. 3 din H.C.M. nr. 1011/1972, pentru restituirea proiectelor de contract semnate cu sau fără obiecțiuni, este aplicabil și în cazul actelor adiționale.

Socotim că răspunsul care se impune este afirmativ.

● **T. SĂNDOIU (Craiova)** solicită lămuriri cu privire la modul de livrare a produselor destinate exportului, în relațiile dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior.

Unitățile producătoare livrează asemenea produse franco frontiera română și le facturează la prețurile interne legal stabilite la care se adaugă — dacă este cazul — valoarea ambalajelor sau alte cheltuieli determinate de executarea unor lucrări sau operațiuni care s-au cerut, suplimentar față de prevederile standardelor de stat sau normelor interne.

● **G. PARASCHIV (București)** se interesează de modalitățile în care refuzul unei unități beneficiare de a semna proiectul de contract economic care i s-a transmis prezintă relevanță pentru a constitui obiectul unei sesizări în vederea obligării la contractare.

Așa cum remarcați și dv., potrivit art. 3 din H.C.M. nr. 1011/1977, unitatea beneficiară are obligația de a restitui în termen de cel mult 15 zile de la primire, proiectul de contract semnat cu sau fără obiecțiuni.

Considerăm că odată cu trecerea termenului de mai sus fără ca să fi restituit proiectul de contract semnat, unitatea furnizoare urmează să procedeze conform art. 4 din H.C.M. nr. 1011/1972. Nu este nevoie în acest scop de un înscris emanat de la unitatea beneficiară prin care aceasta să confirme în mod expres refuzul de a contracta. Rezultatul negativ al întîlnirii inițiate de unitatea furnizoare, conform art. 4 alin. 1 din hotărîrea citată, dovedește atît refuzul de a contracta, cît și faptul că părțile nu au putut rezolva neînțelegerea.

H. M.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

FABRICA „METALURGICA" SIBIU

str. Abatorului nr. 2 telefon 17240 telex 49278,

oferă și execută pe bază de comandă, fără repartiție, cu livrare eșalonată în tr. II – IV/1979:

- *Mașini frecat mozaic – prețul 3 850 lei*
- *Foarfecă manuală cu pirghie pentru bancuri de lucru tip. I lei 347; tip. II lei 553; tip. III lei 644.*
- *Pană sabot pentru autovehicule tip. II 45 lei tip. III 55 lei*
- *Containere tip. CT 1 dim. (300 x 200 x 200) gr. 2,700 kg*
- *Containere tip. CTC 2 dim. (400 x 300 x 200) gr. 3,900 kg*
- *Containere tip. CT 3 dim. (500 x 400 x 200) gr. 5,300 kg*
- *Containere tip. CT 4 dim. (600 x 400 x 200) gr. 6,100 kg*
- *Containere pliabile dim. (800 x 1200 x 985) pt. 1000 kg, lei 2 325*
- *Turnări din Bz și Al (cu materialul clientului)*

GRUPUL INTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ BUCUREȘTI

Str. Cavafii Vechi Nr. 15. sect. IV.

- **Conductori CSY—ABY 4×1,5 m 500**
- **idem CSY—ABY 9×1,5 m 1000**
- **idem CYABY 4×6 m 100**
- **Conductori WCYY 2×16 m 416**
- **idem ACYY 3×95+50 m 300**
- **idem ACYY 4×16 m 100**
- **idem CYABY 3×25 m 200**
- **Capac fontă cu ramă pt. canal buc. 15**
- **Chit ulei auto kg. 24**
- **Coturi fontă 45° DN 50 mm buc. 15**
- **Curbă forjată DN 325 mm buc. 29**
- **Fîntîni arteziene pt. apă cu picior buc. 1**
- **Furnir nuc m.p. 10**
- **Flanșe fontă cu piesă PN10—DN = 50 buc. 16**
- **Robinet fontă cu sertar PN 16, DN = 300 mm buc. 6**
- **Robinet oțel PN 40 DN = 100 mm buc. 100**
- **idem de reținere cu fluture DN 300 buc. 3**
- **idem sertar — pană fontă PN 10. DN 250 mm buc. 3**
- **Tablă groasă 40 mm kg. 576**
- **Tablă groasă 60 mm kg. 1092**
- **Tuburi fontă scurgere DN 50 buc. 12**
- **Vană ovală de 70 mm din fontă buc. 1**

I.S.I.A.P. — BUCUREȘTI
Piața Scînteii nr. 1
Telefon : 18 12 22

oferă :

- **Șube îmblănite**
- **Paturi metalice**
- **Damigene**
- **Canistre**
- **Butoaie metalice**

NOU! NOU! NOU!

GALITENS–25 ● GALITENS–25

APRECIATA întreprindere „DERO" – Ploiești a realizat un nou detergent cu calități excepționale. Este vorba de „DERO – IRIS", care la cel de-al IX-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum a primit diploma „CEL MAI BUN ȘI UTIL ARTICOL".

CEL MAI BUN deoarece are calități deosebite de spălare și albire, fiind fabricat din materii prime cu calități superioare. Conține un agent emolient care dă un tușeu plăcut articolelor spălate și în același timp protejează mîinile gospodinelor în timpul spălării.

CEL MAI UTIL deoarece este destinat spălării manuale a articolelor fabricate din lînă, mătase naturală și artificială, din fibre sintetice și amestecuri de fire naturale și sintetice.

Comercialiști din întreprinderile comerciale de stat și cooperatiste ! Cel mai bun și util articol vă stă la îndemînă. „DERO – IRIS" să nu lipsească din nici o unitate comercială, din nici o gospodărie.

Folosiți cu toată încrederea produsele cu marca „Dero" – Ploiești.

UN ALT PRODUS, cu calități superioare, destinat gospodinelor, realizat în ultima perioadă a anului trecut, este „DERO – CLAR". Posedă o mare putere de degresare și curățire a veselei, tacîmurilor și altor articole dintr-o bucătărie, fie că sînt din sticlă, metal, mase plastice sau porțelan.

Vesela spălată cu „DERO" – CLAR" rămîne curată și lucioasă.

Noul produs „DERO – CLAR" este fabricat din materii prime cu calități superioare și are efect dezinfectant, cu parfum plăcut.

PENTRU a veni în sprijinul oamenilor muncii din întreprinderile avicole, „DERO" – Ploiești a lansat un nou produs, denumit „GALITENS – 25".

Detergent soluție pentru uz veterinar, are excelente proprietăți de înmuiere, dezincrustare, îndepărtare a murdăriei.

Este un dezinfectant destinat spălării adăposturilor și abatoarelor de păsări și animale mari, pentru spălarea bateriilor de creștere a puilor și a altor construcții din sectorul zootehnic.

„GALITENS – 25" asigură o rapidă curățire a suprafețelor murdare.

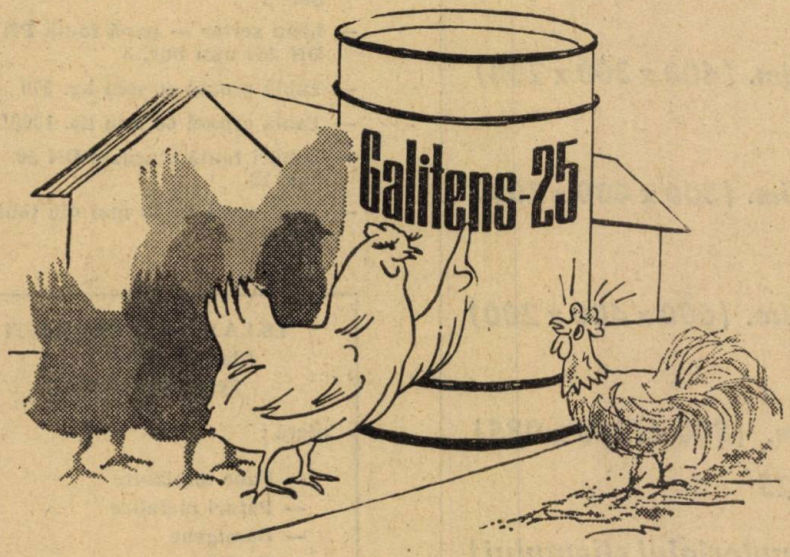

Gospodarii de la voi nu folosesc noul produs „Galitens-25" ?

Se utilizează în soluții apoase de concentrație 1–5%.

Nu sînt necesare măsuri speciale de protecție.

Nu are acțiune corozivă asupra utilajelor.

„GALITENS – 25" se livrează în butoaie de tablă a 200 l.

Comenzile se primesc pe adresa :

ÎNTREPRINDEREA „DERO" – PLOIEȘTI

Str. Republicii nr. 291

Telefon : 3.15.28 – 3.28.38

1979 MAR 6

Trei decenii de la începerea procesului de cooperativizare a agriculturii

DRUMUL CONTINUU ASCENDENT AL AGRICULTURII ROMÂNEȘTI

prof. Nicolae GIOSAN
președintele Academiei de științe agricole și silvice

ÎMPLINIREA, în această primăvară, a trei decenii de la începerea procesului de transformare socialistă a agriculturii oferă prilejul rememorării etapelor și esenței schimbărilor revoluționare petrecute în agricultura românească în aceşti treizeci de ani, precum și a marcării obiectivelor și sarcinilor de perspectivă ce stau în fața dezvoltării pe mai departe a acestei ramuri de bază a economiei naționale. Revoluția agrară socialistă din România, proces complex și de durată, inițiată și condusă de Partidul Comunist Român, s-a înscris ca unul din capitolele cheie ale edificării orînduirii socialiste în țara noastră, victoria sa antrenînd profunde mutații în întreaga viață economică, socială și politică a satului și, implicit, a țării în general.

Declanșarea procesului de transformare socialistă a agriculturii

MOMENTUL de maximă însemnătate pentru stabilirea liniei strategice generale și a principiilor ce trebuiau așezate la temelia procesului de cooperativizare a agriculturii l-a constituit Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949. Programul elaborat de plenară, completat și îmbogățit ulterior potrivit cerințelor noi, impuse de viață, a marcat, practic, începutul revoluției agrare socialiste în România, al complexei activități politice, organizatorice și educative desfășurate de partid în rîndurile țărănimii pentru atragerea ei treptată, pe baza convingerii și a liberului consimțămînt, pe calea noii orînduiri.

În elaborarea politicii sale agrare, prin îmbinarea dialectică a principiilor materialismului istoric cu analiza și evaluarea științifică a realităților social-economice din țara noastră, partidul a văzut în cooperativizare singura cale realistă și certă de integrare a imensei mase de mici producători agricoli — țărănimea — în noile relații de producție, cale pe care se putea accede la o dezvoltare fără precedent a forțelor de producție din agricultură, la modernizarea și intensificarea producției acestei ramuri. în conformitate cu rolul cuvenit și rolul ce-l avea de jucat în construirea noii societăți și a unei puternice economii naționale unitare, socialiste.

Convins că procesul cooperativizării reprezintă calea justă și rapidă de lichidare a înapoierii agriculturii, a exploatării și a sărăciei de la sate, de creștere a producțiilor și de pătrundere a progresului și civilizației în mediul rural, partidul a acționat cu hotărîre, în baza unui program clar și științific, pe linia atragerii țărănimii în acest proces revoluționar, ducînd o muncă politică intensă, de dialog și convingere a acesteia că este în însăși interesul său să meargă pe această cale. Primele cooperative înființate, deținînd puterea exemplului concret, fără echivoc, au demonstrat viabilitatea și trăinicia unui asemenea proces înnoitor, prin care, punînd în comun pămîntul și alte mijloace de producție ce le posedau, beneficiind de sprijinul substanțial al statului și al industriei socialiste, țăranii își potențau puternic rezultatele muncii lor, ai căror proprietari și beneficiari — ca și asupra averii obștești — rămîneau în continuare.

Caracteristic întregului parcurs al procesului de transformare socialistă a agriculturii prin cooperativizare a fost folosirea unor căi și metode noi și variate, simple în forma lor, dar bogate în conținut, de apropiere a micului producător agricol înspre proprietatea și munca colectivă. Astfel, de pildă, înființarea întovărășirilor agricole, ca forme intermediare, de trecere, spre cooperativizare, și-a dovedit justețea prin aceea că, deși proprietatea asupra pămîntului și rezultatelor muncii rămîneau individuale, s-au putut dovedi avantajele muncii în comun, ale mecanizării principalelor lucrări — lucru posibil doar pe suprafețe întinse și cu o participare comună a forței de muncă. Elocvența rezultatelor superioare obținute în acest mod nu putea decît să sporească încrederea țărănimii pentru proprietatea și munca reunită, ceea ce a determinat-o să pășească mai hotărît și mai rapid spre înființarea de noi și tot mai multe cooperative agricole de producție.

Concepția generală și acțiunea practică a partidului nostru privind transformarea socialistă a relațiilor agrare a cuprins ca părți esențiale ale unui tot unitar, inseparabil, crearea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, dezvoltarea sectorului de stat — întreprinderile agricole de stat, stațiunile de mecanizare, unități de cercetare științifică, atragerea micilor producători la socialism pe calea cooperației — prin liber consimțămînt și pe bază de cointeresare materială —, sprijinirea materială, financiară și cu specialiști a cooperativelor agricole, perfecționarea continuă a pregătirii profesionale, culturale și politice a țărănimii.

Transformarea revoluționară a relațiilor agrare s-a împletit necontenit cu procesul de intensificare a producției agricole și de sporire a eficienței activității din această ramură. Pentru atingerea obiectivelor stabilite, încă de la început, agricultura a fost orientată spre a-și integra principalele direcții ale progresului științifico-tehnic contemporan : înlocuirea forței de tracțiune animală cu cea mecanică, pătrunderea largă în producție a cuceririlor geneticii și nutriției raționale, folosirea unor cantități sporite de îngrășăminte chimice și antidăunători, executarea pe scară largă a unor lucrări de sporire a potențialului productiv al solului, irigarea unor suprafețe tot mai mari, organizarea și conducerea științifică a producției și a muncii. Toate aceste elemente componente ale bazei tehnico-materiale, în același timp factori activi și moderni de impulsionare a creșterii producției agricole, au cunoscut sporiri cantitative și calitative substanțiale în etapa de început a revoluției agrare socialiste, ca urmare a eforturilor mari de investiții pentru dezvoltarea producției proprii de tractoare și îngrășăminte chimice, a importantelor realizări ale științei agricole românești, a pregătirii unui contingent tot mai numeros de specialiști cu studii medii și superioare.

În aceste condiții, revoluția agrară socialistă a avut ca una din caracteristicile sale principale creșterea sistematică a producției agricole vegetale și animale, ameliorarea calității produselor agricole, ca și sporirea productivității muncii și a eficienței economice a activității depuse. Trebuie, de asemenea, arătat că transformarea socialistă a agriculturii, proces deosebit de amplu și complex, nu a decurs întotdeauna liniar, fără unele asperități, ci a cunoscut și o serie de dificultăți și chiar greșeli. Însă, partidul a combătut ferm acele concepții care subapreciau rolul agriculturii, ca și unele tendințe de subapreciere a muncii politico-organizatorice la sate, luînd măsuri de înlăturare a greutăților și greșelilor ivite, asigurînd continuitatea liniei politice juste, revoluționare, în procesul de organizare pe baze socialiste a agriculturii.

Încheierea, în 1962, a procesului cooperativizării agriculturii a marcat victoria deplină și definitivă a relațiilor de producție

socialiste la sate, crearea cadrului necesar și favorabil modernizării și intensificării agriculturii socialiste unitare în țara noastră. Analizînd semnificația istorică a procesului cooperativizării agriculturii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Aceasta a marcat victoria deplină a revoluției agrare socialiste, a organizării agriculturii românești pe baze socialiste, de stat și cooperatiste, deschizînd, totodată calea trecerii într-o etapă nouă, superioară, a soluționării problemei agrare, a asigurării unui progres rapid al producției agricole și ridicării nivelului de trai al țărănimii. Această măreață victorie a marcat crearea economiei socialiste unitare, triumful ideilor noi, socialiste, atît la orașe cît și la sate, izbînda definitivă a socialismului în România, în toate sectoarele de activitate".**

Instaurarea definitivă a noilor relații de producție și în agricultură a deschis front larg acțiunii legilor economice ale socialismului în întreaga economie națională, ridicînd pe o treaptă superioară alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, alianță bazată pe identitatea intereselor fundamentale și pe unitatea de scop în acțiunea lor comună — construirea socialismului în România.

O nouă și fertilă perioadă de dezvoltare a agriculturii

CREAREA relațiilor socialiste de producție nefiind un scop în sine, se impunea trecerea la o nouă etapă în dezvoltarea agriculturii, relațiilor noi instaurate revenindu-le menirea de a constitui un puternic cadru favorizant și unul din factorii motori ai creșterii economice agricole în perioada următoare. Elaborarea noii concepții privind politica agrară, definirea și stabilirea etapei, obiectivelor și căilor de dezvoltare agricolă, a locului și rolului agriculturii și al țărănimii a constituit una din inițiativele și preocupările majore ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, care a abordat în mod revoluționar, esențial, aceste probleme cu ocazia Congresului al IX-lea din 1965 și Conferinței Naționale din 1967 ale Partidului Comunist Român. Secretarul general al partidului a criticat manifestarea, pînă în acel moment, a unei anumite subaprecieri a agriculturii, concretizată mai ales în unele rămîneri în urmă pe linia investițiilor și dotării sale tehnico-materiale, subliniind că agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei naționale, de al cărui nivel de dezvoltare depinde în foarte mare măsură întreaga dezvoltare economico-socială a țării și creșterea nivelului de trai al populației. În noua etapă de dezvoltare în care intra țara noastră, **etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate**, vizînd crearea condițiilor pentru depășirea stadiului de țară socialistă în curs de dezvoltare, rolul și importanța agriculturii se amplifică, aceasta implicînd măsuri hotărîtoare pentru sporirea mai accentuată a bazei sale tehnico-materiale și, pe această bază, a producției agricole în toate sectoarele acestei ramuri.

Conceptul de **agricultură socialistă modernă, intensivă și de înaltă productivitate** este un concept complex, cuprinzînd atît forțele cît și relațiile de producție, ca și întregul proces de perfecționare a organizării sociale și conducerii agriculturii.

Începînd cu cincinalul 1966—1970 și amplificîndu-se în cele următoare, procesul de intensificare a agriculturii, antrenat de pătrunderea rapidă și multilaterală a **progresului științifico-tehnic**, a devenit dominanta principală a dezvoltării agricole. S-a acționat și se continuă a se acționa pe linia realizării unei mecanizări complete și complexe a lucrărilor agricole, a sporirii productivității solului, în special prin construirea și darea în exploatare a unor sisteme mari de irigații, chimizarea pe scară tot mai largă, aplicarea în practică a rezultatelor științelor biogenetice, ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă.

Pornindu-se de la evidența că o agricultură modernă necesită un aport substanțial sporit din partea științei, s-a organizat o importantă rețea de institute și stațiuni de cercetări agricole, s-au stabilit orientările cercetării în directă concordanță cu natura problemelor ce trebuie soluționate în această ramură, ținîndu-se cont și de direcțiile și rezultatele cercetării agricole pe plan mondial, creîndu-se condiții pentru o mai justă îmbinare a cercetării fundamentale cu cercetarea aplicativă.

Edificatoare pentru sublinierea măsurilor deosebite privind dezvoltarea agriculturii în etapa actuală sînt fondurile bănești tot mai mari ce se alocă pentru **investiții** în această ramură, volumul lor sporind de la 52 miliarde lei, în perioada 1966—1970, la 77 miliarde lei în cincinalul 1971—1975 și la 120 miliarde lei în actualul cincinal. Aceste uriașe eforturi financiare și materiale ale societății noastre s-au materializat, între altele, și în aceea că la nivelul anului trecut agricultura noastră dispunea de aproape 139 mii tractoare fizice, a utilizat aproape 1,5 milioane tone îngrășăminte chimice substanță activă, iar suprafața amenajată pentru irigații depășea 2 milioane hectare.

Începînd cu cincinalul 1971—1975, procesul intensificării producției agricole și-a adăugat o trăsătură nouă, deosebit de importantă, și anume promovarea din ce în ce mai largă a **proceselor de tip industrial** în zootehnie și în legumicultură, cu avantajele și beneficiile proprii unui asemenea tip de activitate.

Activitatea desfășurată în complexele de creștere și îngrășare a animalelor și în sere (succesiunea și continuitatea procesului tehnologic, organizarea științifică a producției și a muncii, nivelul înalt al mecanizării și automatizării conducînd la producții și productivități mult superioare formelor anterioare) marchează un pas important pe linia transformării în întregime a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale, sau ceea ce se mai numește **industrializarea agriculturii.**

În cincinalul anterior și în cel actual s-a accentuat puternic procesul de **concentrare și specializare a producției** agricole, cu vizibile consecințe pozitive în creșterea randamentelor, a producțiilor totale, sporirea productivității muncii și reducerea costurilor pe unitatea de produs. În sectorul agriculturii de stat, concentrarea și specializarea producției sînt mai avansate, ajungîndu-se, de exemplu, ca în prezent producerea cărnii de porc, a cărnii de pasăre și a ouălor să aibă loc exclusiv în mari unități specializate, de tip industrial. Deși mai lent, procesul concentrării și specializării producției agricole din cooperative a înregistrat progrese notabile, calea prioritară adoptată în acest scop fiind asocierea cooperativelor între ele sau în unele cazuri cu unități de stat, pentru producerea pe baze industriale a unor produse agricole importante pentru economia națională și aducînd concomitent însemnate venituri cooperativelor și cooperatorilor.

Zonarea producției agricole a jucat și ea un rol însemnat în procesul intensificării agriculturii. Au fost definitivate zonele mari și microzonele de producție agricolă, în conformitate cu condițiile pedoclimatice specifice, cu resursele existente de forță de muncă și economico-sociale. Zonele s-au conceput ca delimitări teritoriale de producție complexă, concentrîndu-se în cadrul lor ramurile, culturile vegetale și speciile de animale potrivit posibilităților celor mai favorabile de creștere a producției și de ridicare a eficienței sale. Pe baza sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea al partidului, privind dezvoltarea echilibrată și complexă a tuturor județelor țării, studiile de zonare a producției agricole au fundamentat riguros stabilirea pentru fiecare județ, a culturilor la care se pot obține cele mai bune randamente la hectar, crearea bazinelor legumicole în apropierea orașelor, pentru a se aproviziona, din resurse locale, populația, ca și amplasarea judicioasă a unităților zootehnice în fiecare județ în funcție de baza furajeră existentă, astfel încît să se asigure pe cît se poate din resurse locale, aprovizionarea populației cu produse animaliere proaspete — carne, lapte, ouă.

Toate aceste creșteri însemnate ale bazei tehnico-materiale a agriculturii, precum și mutațiile calitative ce au avut loc în procesul tehnico-economic de producție au dus la **rezultate de producție și eficiență** mereu mai bune, succesele dezvoltării agriculturii românești fiind, la ora actuală, certe și substanțiale.

Astfel, producția agricolă globală a anului 1978 a fost de 3,5 ori mai mare față de 1950, iar media producției primilor 3 ani din actualul cincinal este superioară cu 24% mediei anuale a cincinalului precedent. Tot în anul trecut, producția de cereale a țării a ajuns la aproape 19 milioane de tone, fiind mai mare cu 4 milioane de tone în comparație cu media anuală a perioadei 1971—1975. La începutul acestui an, efectivele principalelor specii de animale au ajuns la 6,5 milioane bovine, 10,3 milioane porcine, 16,0 milioane ovine și aproape 100 milioane păsări, existînd garanția obținerii de producții animaliere superioare anilor trecuți.

Pornind de la realitatea că țara noastră posedă condiții și resurse adecvate pentru a produce în interiorul frontierelor sale totalitatea produselor necesare consumului alimentar al populației, a unei însemnate părți din materiile prime agricole solicitate de industria ușoară, precum și a unor disponibilități pentru export, partidul și statul nostru orientează, în continuare, ramura agriculturii spre o **dezvoltare intensivă**, dar în același timp, **complexă** și **multilaterală**.

Dezvoltarea intensivă subsumează dezvoltarea multilaterală a agriculturii, numai astfel putîndu-se valorifica mai deplin și mai eficient varietatea de condiții naturale și economice de pe teritoriu, vizîndu-se, în acest fel, atît o atenuare, pe ansamblu, a oscilațiilor factorilor naturali, cît și unele fluctuații conjuncturale ale pieței internaționale.

În perimetrul acestei orientări generale, sporirea **producției de cereale** va reprezenta și în continuare obiectivul central, planul acestui an prevăzînd o producție totală de cereale de 24.7 milioane tone, pentru a îndeplini și depăși sarcina trasată de Congresul al XI-lea de a se produce minimum o tonă de cereale pe cap de locuitor.

Determinată în bună parte de gradul de îndeplinire a prevederii anterioare, o altă cerință imperioasă o constituie creșterea în ritm rapid a **producției animale** (fizice și globale) și, pe această bază, sporirea ponderii sale în producția agricolă totală, aceasta reprezentînd deopotrivă, atît o condiție de dezvoltare intensivă a agriculturii, cît și unul din suporții materiali principali de îmbunătățire continuă a consumului alimentar al populației.

Exigențe ale realizării saltului calitativ

APRECIIND importanța majoră a unor asemenea obiective, precise și concrete, dar cu implicații adînci atît pentru dezvoltarea agriculturii, cît și pentru dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării, ca și cerința realizării unei noi calități în toate sectoarele economiei pentru a ne înscrie mai rapid și mai sigur pe orbita depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare, conducerea de partid, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, începînd de la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, a inițiat și a promovat luarea unor hotărîri și măsuri fundamentale pentru realizarea acestui **salt calitativ esențial** în întreaga activitate economică din țara noastră.

Pe această linie se înscrie și Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c., cu privire la îmbunătățirea conducerii și planificării unitare a agriculturii, crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste și creșterea producției agricole.

Schimbările structurale majore înregistrate de agricultură de la încheierea cooperativizării pînă în prezent, au avut drept una dintre consecințele lor pozitive și pe aceea a unei apropieri sensibile între agricultura cooperatistă și cea de stat, pe linia nivelului de dotare, a structurii și volumului bazei tehnico-materiale, a pregătirii și experienței specialiștilor, gradului de calificare a forței de muncă etc. Aceste condiții asemănătoare făceau acut necesare și alte schimbări, care să favorizeze manifestarea plenară a apropierilor respective, fiind vorba, în special, de aplicarea unor tehnologii unitare în ramurile de producție asemănătoare și de introducerea unor sisteme unitare de organizare, planificare și conducere a producției și muncii, indiferent de forma de proprietate.

Sesizînd și realizînd cu clarviziunea recunoscută factorii de blocaj ai unor condiții materiale și umane superioare ce le deține agricultura noastră în ultimul timp, secretarul general al partidului, a preconizat drept soluție o îmbunătățire radicală a conducerii și planificării unitare a agriculturii, avînd drept punct inițial de plecare înființarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Referindu-se la această problemă, în cuvîntarea ținută la recenta plenară a C.C. al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Este evident că împărțirea pe sectoare a agriculturii — de stat și cooperatiste — a corespuns unei etape de dezvoltare. Ea a avut, fără îndoială, un rol important în progresul producției agricole. Dar aceasta a corespuns acelor condiții cînd nu aveam suficiente mijloace mecanice și de chimizare — și eram obligați să concentrăm aceste mijloace îndeosebi în sectorul de stat pentru a asigura acolo o producție cît mai sigură în vederea satisfacerii necesităților economiei naționale... Situația însă s-a schimbat radical în agricultura noastră. Întregul nivel de dezvoltare a agriculturii — organizarea, mecanizarea și chimizarea — a determinat, de fapt, o apropiere puternică între diferitele sectoare din agricultură.**

Actuala formă de organizare și conducere a agriculturii frînează, în fond, forțele de care dispunem — atît umane cît și mecanice. Ea nu asigură conducerea tehnică de specialitate — nu mai spun economică-unitară a agriculturii...

Crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste reprezintă un factor important în direcția conducerii unitare a agriculturii — desigur, avînd ca țel primordial creșterea producției agricole“.

Prin realizarea organizării și conducerii unitare a activității tehnico-economice din agricultură se are în vedere atît o mai operativă și eficientă utilizare a mijloacelor materiale și umane existente, cît și o apropiere mult mai mare a actului de luarea deciziei, a conducerii, de procesul concret de producție.

Atingerea obiectivelor propuse de noua organizare este pe deplin posibilă, consiliul unic fiind titular de plan, avînd o rază de acțiune precis delimitată și optimă în raport cu capacitatea de a cunoaște amănunțit situația reală de pe teritoriul dat ; de importanță hotărîtoare în operaționalitatea acestei noi structuri organizatorice este grefarea consiliului pe stațiunea de mecanizare, care în mod îndreptățit devine principalul organizator și răspunzător al producției agricole, ca deținătoare a principalilor factori materiali purtători ai progresului tehnic — mecanizare, chimizare, irigații — de care depinde în mod hotărîtor producția agricolă.

Prin cuprinderea în consiliile unice agroindustriale, alături de unitățile productive, a institutelor și stațiunilor de cercetare agricolă de pe teritoriu, ca și a institutelor de învățămînt agricol, se poate realiza o integrare structurală, în fapt, a cercetării și învățămîntului cu producția, pe baza unei cunoașteri mai bune a realității și a unor cerințe exprese, obligatoriu de luat în seamă și de rezolvat cît mai operativ și calitativ superior, toți factorii colaboratori fiind cointeresați în acest sens.

Este un prilej favorabil pentru cercetarea agricolă de a da măsura valorii și competenței sale, de a-și orienta programele în mult mai mare concordanță cu realitățile și nevoile concrete, verificîndu-se continuu și ieșind mereu mai întărită din asemenea confruntări.

Perfecționarea organizării și conducerii agriculturii pe liniile precizate de Hotărîrea adoptată la recenta plenară a C.C. al P.C.R. constituie și un factor stimulator al funcționării în practică a exigențelor noului mecanism economico-financiar, cele două orientări intercorelîndu-se reciproc, și împreună, creînd un cadru cu adevărat înnoitor și stimulativ pentru realizarea de către agricultura noastră a unui salt calitativ deosebit în întreaga sa activitate, care să se materializeze în rezultate de producție și eficiență la nivelul agriculturii din țările cele mai avansate.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

CARACTERUL MOBILIZATOR AL INDICATORULUI PRODUCȚIEI NETE

● Într-un singur an: reducerea consumurilor materiale în valoare de 7–8 milioane lei ● Trecerea în muncă productive a zeci de muncitori auxiliari ● Determinarea corectă a cheltuielilor materiale ● Conturi distincte pentru cheltuielile cu munca vie și cheltuielile materiale.

INTRODUCEREA indicatorului producția netă ca indicator de bază la nivelul unităților economice asigură comensurarea contribuției colectivelor de muncă din întreprinderi la crearea venitului național, stimulîndu-le în reducerea cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale.

Colectivul de muncă din **Întreprinderea „Timpuri Noi" — București** a adoptat o serie de măsuri care au pregătit acțiunea de introducere a acestui nou indicator. În acest sens, am avut în vedere în primul rînd măsuri privind creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, cu accent deosebit pe elementele materiale, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, prevenirea și reducerea cheltuielilor neeconomicoase etc. Rezultatele obținute, se concretizează în creșterea producției nete la 1000 lei manoperă directă cu 18,6% în semestrul II față de semestrul I 1978. În luna ianuarie 1979 indicele de creștere a acestui indicator este de 9,4% față de realizările anului 1978.

Reducerea consumurilor de materiale rezultate din micșorarea gabaritului produselor cît și din înlocuirea unor repere din metal cu cele din mase plastice a adus importante economii, care pînă la finele anului 1978 au atins valori de 7—8 mil. lei.

Printre măsurile pregătitoare pentru introducerea indicatorului producția netă, amintim pe cele adoptate în domeniul **îmbunătățirii evidenței de urmărire a consumurilor specifice de materiale și de forță de muncă.** În acest sens, începînd cu anul 1978 a fost introdusă lansarea comenzilor de fabricație, cu stabilirea consumurilor de materii prime și materiale pe locuri de muncă: secții, ateliere, linii de fabricație, echipe le lucru etc. Totodată, a fost organizată evidența urmăririi realizării acestora, a abaterilor de la consumurile planificate, pe locuri de muncă, în scopul stabilirii cauzelor și măsurilor de prevenire a lor în viitor.

Pentru stimularea colectivelor în mai buna gospodărire a materiilor prime și materialelor, a energiei electrice, a combustibililor, lubrifianților și a altor materiale a fost introdus în regulamentul de acordare a retribuției criteriul **respectarea consumurilor normate de materii prime și materiale,** în funcție de a cărui realizare se stabilește nivelul de retribuție acordat lunar. Aplicarea acestei măsuri a contribuit la reducerea cheltuielilor directe de manoperă și materiale la 1 000 lei producție marfă obținute în 1978 față de 1977 cu 2,4 lei și respectiv 13,9 lei. În același timp stabilirea planului de cheltuieli indirecte ca și urmărirea îndeplinirii lui pe secții de producție s-a soldat cu reduceri însemnate la aceste categorii de costuri, mobilizînd secțiile de producție în luarea de măsuri pentru reducerea sau lichidarea în totalitate a unor cheltuieli neeconomicoase; măsura a contribuit la micșorarea numărului personalului auxiliar din secțiile de producție și trecerea lui în munci direct productive — 64 muncitori în anul 1978 și 160 muncitori în ianuarie 1979.

Pentru **reducerea cheltuielilor cu întreținerea și repararea mijloacelor fixe** a fost introdusă măsura, ca orice lucrare să nu poată fi executată decît după întocmirea în prealabil a unui **deviz de cheltuieli de către secția executantă și acceptarea acestuia de către secția beneficiară.** Aceste măsuri au condus la scăderea cheltuielilor comune ale secțiilor de producție la 1000 lei producție marfă în 1978 față de 1977 cu 20,00 lei, iar în ianuarie 1979 cu 20,7 lei față de 1978.

În scopul creșterii eficienței economice pe întreprindere și fiecare secție de producție, a fost făcută și **defalcarea pe secții a sarcinilor de plan** la principalii indicatori: producția globală, producția marfă, producția netă, productivitatea muncii calculată după producția netă, retribuția medie, cheltuieli totale și materiale la 1 000 lei producție marfă etc.

În cadrul măsurilor de pregătire a condițiilor necesare punerii în aplicare a hotărîrilor adoptate de plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, compartimentul financiar-contabil a făcut o **revizuire a conținutului faptic al conturilor de producție** *. Acțiunea de revizuire a conținutului faptic al acestor conturi a urmărit eliminarea înregistrărilor duble ale acelorași valori, a stornărilor prin înregistrări clasice și nu în roșu, a articolelor contabile din afara conținutului conturilor privind costurile de producție etc.

DETERMINAREA cheltuielilor materiale necesare calculării producției nete a fost făcută pe baza datelor furnizate de evidența contabilă, cu respectarea prevederilor din Normele tehnice emise de D.C.S. Din calcule rezultă că valoarea exprimată în costurile de producție a producției

*) Este vorba de conturile 500 „Cheltuielile producției de bază", 501 „ Cheltuieli de desfacere", „510 „Cheltuielile activităților auxiliare", 520 „Cheltuieli comune ale secției", 521 „Cheltuieli generale ale întreprinderii", 530 „Cheltuieli anticipate", 541 „Rebuturi și remanieri", 730 „Rezerve pentru cheltuieli preliminate", cît și a celorlalte conturi care oferă date pentru calcularea producției nete : 201 „Obiecte de inventar în depozit", 202 „Obiecte de inventar în folosință", 203 „Uzura obiectelor de inventar", 204 „Cheltuieli de transport, aprovizionare", 222 „Semifabricate".

Tabel cu defalcarea costurilor de producție pentru producția marfă pe elemente de muncă vie și cheltuieli materiale

— în mii lei —

	ct. 500			ct. 510			Total debit ct. 220		
	Total	din care :		Total	din care :		Total	din care :	
		chelt. mat.	chelt. muncă vie		chelt. mat.	chelt. muncă vie		chelt. mat.	chelt. muncă vie
Materii prime și materiale	5 805	5 805	—	645	645	—	6 450	6 450	—
Semifabricate	17 884	17 884	—	1 987	1 987	—	19 871	19 871	—
Cheltuieli de aprovizionare	510	510	—	57	57	—	567	567	
Materiale secundare recuperabile	— 130	— 130	—	— 14	— 14	—	— 144	— 144	—
Uzura S.D.V.	405	159	246	45	18	27	450	177	273
Retribuții directe	2 412	—	2 412	604	—	604	3 016	—	3 016
Cheltuieli comune ale secției	3 006	1 477	1 529	335	165	170	3 341	1 642	1 699
Cheltuieli generale ale întreprinderii	2 890	476	2 414	322	53	269	3 212	529	2 683
Pierderi din rebuturi	1 155	776	379	129	87	42	1 284	863	421
Cheltuielile în termen de garanție	90	61	29	12	8	4	102	69	33
Total	34 027	27 018	7 009	4 122	3 006	1 116	38 149	30 024	8 125

globale pentru producția netă pe luna ianuarie a.c. este de 40385 mii lei. Pentru verificarea corectitudinii acestei sume am calculat același element și prin metoda statistică. Astfel, am obținut o producție marfă, pe luna ianuarie, exprimată în costuri de producție, în valoare de 38149 mii lei (luată din coala de decontare); o variație a producției neterminate, exprimată în costuri de producție, în sumă de 2643 mii lei (luată din soldurile conturilor 500 și 510) și o creștere sau descreștere a stocurilor de semifabricate, piese de schimb și combustibili din producția proprie și de ambalaje din producție proprie a căror valoare este inclusă în prețul produselor pentru care acestea se utilizează, precum și a stocurilor de matrițe, modele, forme, SDV-uri (sold ct. 201 + sold ct.202 — sold ct. 203, sold ct. 222) în valoare de — 407 mii lei. Prin însumare s-a ajuns la aceeași valoare a producției globale pentru producția netă, pe luna ianuarie, de 40385 mii lei.

Cheltuielile materiale aferente producției globale potrivit datelor de mai sus sînt în sumă de 31935 mii lei, iar cheltuielile materiale la 1000 de lei producție globală pentru producția netă sînt de 623,2 lei.

Considerăm că pentru determinarea corectă a indicatorului cheltuieli materiale totale și la 1000 lei producție marfă este necesară **o delimitare a costurilor atît pentru producția marfă cît și pentru variația producției neterminate și deci, implicit, a costurilor producției globale pentru producția netă.**

Această delimitare se impune din mai multe motive, printre care amintim că indicatorul de plan este „cheltuieli materiale la 1000 lei producție marfă" și nu la 1000 lei producție globală; cheltuielile materiale la 1000 lei producție sînt diferite ca nivel de costuri pentru producția marfă și pentru producția globală, datorită ponderii acestora în cele două categorii de producție, pondere influențată de gradul diferit de prelucrare a materiilor prime și materialelor și de structura sortimentală.

Deoarece Normele tehnice elaborate de D.C.S. nu se referă și la modalitatea de stabilire a cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă, **metodele practice aplicate în unitățile economice sînt lăsate la latitudinea acestora, de unde și diferențierea acestora de la caz la caz** Plecînd de la aceste practici, rezultă că determinarea **diferențiată** a indicatorului cheltuieli materiale pe cele două categorii de producție este absolut necesară, numai în felul acesta putîndu-se reda nivelul real al indicatorului cheltuieli materiale.

Pentru edificare, redăm calculul cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă după o metodă diferită de cea prevăzută în Normele tehnice D.C.S., pe care am denumit-o **„metoda creditului conturilor de producție pe articole de calculație"** (vezi tabelul). Totalul debitului contului 220 în corelație cu creditul conturilor cheltuielilor de producție, pe articolele de calculație : materii prime și materiale semifabricate, cheltuieli de aprovizionare, deșeuri recuperabile, retribuții directe, **redă pe cale directă volumul cheltuielilor cu munca vie și al cheltuielilor materiale.**

Pentru articolele de calculație complexe: uzura SDV-urilor, cheltuielile generale ale întreprinderii, cheltuielile comune ale secțiilor, pierderile din rebuturi, cheltuielile în termen de garanție, repartizarea cheltuielilor pe elemente de muncă vie și cheltuieli materiale, se face pe bază de cheie, reprezentînd raportul dintre cheltuielile cu munca vie și cheltuielile materiale, rezultate din datele obținute prin completarea anexei 1 din Normele tehnice D.C.S. Aplicînd cheia de repartiție amintită, obținem cheltuielile materiale și cheltuielile cu munca vie pe fiecare articol de calculație, așa cum se arată în tabelul de mai sus. Cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă obținute după această metodă pe luna ianuarie 1979 sînt de 610,5 lei spre deosebire de 623,2 lei cheltuieli materiale la 1 000 de lei producție globală obținută prin metoda din Normele tehnice D.C.S.

Recapitulația cheltuielilor de producție, redată în anexa 1 în Normele tehnice ale D.C.S. pentru completarea dărilor de seamă statistice de stat privind producția netă în industrie este susceptibilă de unele îmbunătățiri în ce privește defalcarea cheltuielilor din contul 530 „Cheltuieli anticipate", ct. 730 „Rezerve pentru cheltuieli preliminate", ct. 501 „Cheltuieli de desfacere", în cele două categorii cheltuieli cu munca vie și cheltuieli materiale. În acest sens, propunem ca:

Ministerul Finanțelor să introducă **conturi separate pe elementele de muncă vie și cheltuieli materiale.** De altfel, considerăm că soluția definitivă pentru stabilirea unei metodologii de determinare a cheltuielilor materiale nu poate fi decît **instituirea unor conturi de colectare a cheltuielilor de producție, separat pentru cheltuielile cu munca vie și separat pentru cheltuielile materiale.** Aceasta cu atît mai mult cu cît indicatorul producție netă condiționează determinarea unor drepturi de retribuire a căror corectitudine de calculare, stabilire și plată implică răspunderi majore în cadrul unităților economice.

Iancu T. MARIN
Rodica MĂNDOIU
Mariana DONICI
Întreprinderea „Timpuri Noi"—București

Investiții

Extinderea tehnologiilor noi în sprijinul scurtării duratelor de execuție

PRACTICA a demonstrat că pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan privind producția netă în unitățile de construcții se cere acționat pentru intrarea în funcțiune la termenele stabilite a noilor obiective de investiții. Dat fiind că sporirea accelerată a productivității muncii pe șantier este o condiție indispensabilă pentru atingerea acestui obiectiv, apare în prim plan importanța **extinderii și generalizării tehnologiilor noi, moderne de lucru,** capabile să determine scurtarea duratelor de execuție și micșorarea sensibilă a manoperei necesare pe unitate de suprafață construită.

Pornind de la necesitatea și, de ce să nu recunoaștem, dificultățile pe care le presupune promovarea înnoirilor în tehnologii și produse, apare evident că pentru accelerarea acestui proces trebuie să existe preocupări consecvente nu numai la constructor, ci și la toți ceilalți factori, care trebuie să colaboreze mai activ și mai eficient pentru asigurarea tuturor condițiilor de creștere a ritmului lucrărilor pe șantiere : proiectant, producător de materiale de construcții, organizații de transport, beneficiari etc. Acest articol urmărește să ilustreze **cum funcționează mecanismul de înnoire a tehnologiilor de construcții** în cadrul Trustului de izolații pentru lucrări industriale București, să sugereze unele direcții de acțiune care pot contribui la extinderea soluțiilor constructive originale, de mare productivitate și scurtarea, pe această cale, a duratei de execuție.

Eficiența ridicată a soluțiilor moderne

TRUSTUL nostru este o unitate specializată pe anumite categorii de lucrări de construcții, și anume — izolații. Avînd în vedere că obiectul activității este situat în partea finală a fluxului de realizare a noilor capacități de producție, cînd fiecare întîrziere față de prevederile din graficul de execuție este foarte greu de recuperat și are influențe negative în respectarea termenului de dare în folosință, eforturile au fost concentrate spre scurtarea duratelor de execuție pe baza creșterii în ritm înalt a productivității muncii (tabelul nr. 1). Dar dacă productivitatea se va dubla practic în anul 1980 față de 1975, fiind în valori absolute încă de pe acum cea mai mare în cadrul unităților de construcții-montaj, trebuie arătat că acest lucru este posibil, în principal prin procesul de înnoire și modernizare pe care-l cunosc toate operațiunile tehnice și tehnologice.

1. La lucrările de termohidroizolații este vorba în principal de :

— **efectuarea unui important transfer tehnologic de pe șantier în fabrică** la realizarea protecției termoizolației verticale prin extinderea apelului la elemente prefabricate executate în producția de tip industrial și montate de constructori : folii de împîslitură bituminată aplicate din fabrică pe izolația termică,

Tabelul nr. 1

Dinamica productivității muncii în perioada 1976—1980

1975=100%

Anii	Niveluri
1976	114,65
1977	126,70
1978	147,87
1979	167,17
1980	186,54

— **perfecționarea soluțiilor constructive și a tehnologiilor de lucru,** la execuția unei întregi serii de detalii : rosturi de dilatație, izolații pe suprafețe verticale și protecția acestora, gurile de scurgere a apelor de pe acoperiș. Prin astfel de modificări nu numai că se realizează reducerea duratei de execuție la lucrările de izolații, dar se asigură și mari avantaje constructorilor, care nu mai trebuie să execute lucrări de protecții sau reborduri, cu betoane sau mortare armate în condiții de productivitate foarte redusă și cu consum ridicat de materiale,

— **utilizarea unor materiale noi, mai eficiente.** Prin utilizarea unor folii cu bitum de tip Hidrobit, de pildă, se elimină gospodăriile de pregătit și topit precum și transportul de bitum pe șantier, cu tot cortegiul de operații aferente etc. De altfel, orice material nou apărut în industria materialelor de construcții este experimentat și în măsura în care acesta prezintă eficiență, este introdus pe scară largă.

Care este **eficiența** acestor soluții ? Iată, pe scurt, cîteva date :

● **reducerea duratei de execuție a lucrărilor cu pînă la 50%, în funcție de tipul și configurația acoperișului ;**

● **sporirea productivității muncii cu peste 50%.** Astfel, dacă un acoperiș de hală industrială de circa 5 000 m.p. ce se execută cu tehnologii clasice necesită o echipă de 8 persoane care să lucreze 70 de zile, cu noile procedee aceeași echipă poate executa lucrarea în numai 36 de zile.

● **reducerea cheltuielilor de producție,** în special pe seama celor materiale (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Analiza comparativă a eficienței executării lucrărilor de termohidroizolații la un acoperiș de 5 000 mp în diferite variante tehnologice

	Tehnologie veche	Tehnologie îmbunătățită
Consum total de manoperă	5 051 om/ore	2 354 om/ore
Durata de execuție cu o formație de 8 muncitori	70 zile	36 zile
Consum de metal	2 325 kg	625 kg
Consum de ciment	8 000 kg	—
Consum de bitum	67 000 kg	38 000 kg

2. În ce privește **lucrările de înzidiri refractare pentru cuptoare industriale, precum și de realizare a coșurilor de fum aferente există preocupări** în cadrul tuturor unităților trustului pentru extinderea soluțiilor tehnologice noi și găsirea de soluții de perfecționare a celor existente :

— coșurile industriale, cu înălțime de pînă la circa 80 m, se executau și se mai execută încă uneori din clavouri prefabricate tehnologice, care nu permit realizarea unui ritm de lucru mai mare de aproape 1 metru liniar pe zi. Pe baza unor studii proprii și a valorificării unor experiențe pozitive din alte țări, specialiștii noștri au realizat un proiect, o nouă soluție constructivă, tot din elemente prefabricate, dar de alt tip, cu o tehnologie îmbunătățită, și care împreună au condus la creșterea productivității de peste 2 ori, odată cu obținerea de economii însemnate de timp de muncă, de ciment și fier-beton. Ca urmare,

durata de execuție a unui coș de de 80 m] se reduce de la 80 de zile la mai puțin de 40 (tabelul nr. 3) ;

— prin reducerea volumului de zidărie de cărămidă refractară și înlocuirea sa treptată, acolo unde este tehnic posibil, cu betoane refractare, s-au obținut rezultate deosebit de promițătoare, constînd în reducerea duratelor de execuție cu pînă la 30 la sută și creșterea productivității muncii cu peste 100 la sută, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, ușurarea muncii fizice ș.a.

Tabelul nr. 3

Analiza comparativă a caracteristicilor unor soluții de executare a coșurilor de fum cu înălțimi cuprinse între 35—80 m

	Soluția veche *)	Soluția nouă **)
Viteza de execuție	1 m.l./zi	2 m.l./zi
Creșterea productivității muncii	—	100 %
Economie de ciment	—	15 %
Economie de oțel-beton	—	10 %

*) Clavouri prefabricate, cu nervuri exterioare din beton monolit.
**) Clavouri de format „Z", cu nervuri interioare (înglobate în peretele de rezistență), eliminîndu-se astfel glisarea exterioară a cofrajului pentru nervură.

Colaborare mai activă pentru promovarea noului

ÎN PREZENT se poate afirma că, datorită preocupărilor consecvente de înnoire a tehnologiilor, trustul dispune nu numai de soluții care s-au extins și generalizat, sau de altele care sînt în fază de extindere, ci și de studii aplicate cu caracter experimental și care sînt încă în fază de observare, precum și de un portofoliu de idei sau de investigații incipiente, care urmează, într-o perioadă viitoare, să-și înceapă ciclul de experimentare, definitivare, extindere, generalizare ș.a.m.d. Un astfel de mod de lucru este absolut necesar, deoarece orice tehnologie își are o viață a ei, la sfîrșitul căreia posibilitățile sale scad și atunci trebuie să existe pregătită din timp o nouă tehnologie, care să-și înceapă ciclul de viață, să corespundă noilor cerințe.

Fără îndoială, aplicarea în practică a strategiei de înnoire pe care o promovăm nu se face nici simplu, nici foarte operativ. Probleme există și, pentru depășirea lor, principalele eforturi sînt orientate, cu prioritate, în următoarele direcții :

● **creșterea permeabilității la nou a personalului muncitor de execuție.** Pentru aceasta am acționat, îndeosebi, prin organizarea unor cursuri de calificare a muncitorilor și de perfecționare profesională a tuturor categoriilor de oameni ai muncii începînd cu maiștri. Accentul a fost pus pe cunoașterea și însușirea tehnologiilor moderne, pe înțelegerea avantajelor utilizării lor, folosind metode moderne, participative în întreg acest proces complex de instruire. Utilizînd metoda discuțiilor de grup sau a analizei cazurilor, apelul la machete, experimente pe viu etc., s-a realizat o largă consultare asupra greutăților întîmpinate în aplicarea și extinderea unor tehnologii noi, în găsirea de soluții adecvate de depășire a neajunsurilor și de aplicare largă a noilor soluții.

Cu toate acestea, mai există pe șantierele noastre inerție și comoditate la unii specialiști. Aceasta este, între altele, explicația faptului că se extinde greu tehnologia nouă de folosire, la izolarea conductelor, a elementelor prefabricate din segmenți de vată minerală lipiți direct pe folia de protecție, că este încă preferat vechiul procedeu de utilizare a izolației cu saltele de vată. Este de aceea necesar ca, **pe fiecare șantier să se acționeze mai eficient pentru a demonstra tuturor efectele favorabile ale extinderii acestei noi tehnologii nu numai asupra creșterii productivității, dar și în ce privește veniturile realizate.**

Adevărul este că această tehnologie se aplică greu și deoarece **producătorii de vată minerală nu reușesc să satisfacă nevoile de plăci de pîslă minerală necesare la realizarea prefabricatelor.** Cazul nu este din păcate singular și de aceea solicităm

● **sporirea eforturilor producătorilor de materiale de construcție pentru asimilarea mai operativă de noi sortimente,** cerute de înnoirea tehnologiilor de construcție.

Este adevărat că la Întreprinderea de produse izolatoare Berceni există preocupare și receptivitate pentru nou ; din păcate ea este singura unitate de acest fel cu care colaborăm bine la introducerea în fabricație a unor produse noi (plăci rigide din vată minerală corespunzătoare pentru izolația termică a halelor industriale, țesături din fibre de sticlă bitumată placată cu folie de aluminiu avînd manșetă pentru lipire, țesătură bitumată blindat etc.) Ca urmare **este necesar ca și la celelalte unități furnizoare** (întreprinderile de materiale izolatoare din Bîrcea și Vaslui etc.) **să se acționeze mai energic pentru lărgirea gamei de noi materiale pentru izolații termice de conducte și aparate.** La unitatea furnizoare din Șimleul Silvaniei trebuie să existe mai multă preocupare pentru fabricarea cantităților necesare de folii ca bitum aditivat Hidrobit la Fabrica de produse refractare Pleașa pentru realizarea betonului refractar la nivelul solicitărilor constructorilor, la Întreprinderea de materiale izolatoare Turda pentru producerea de folii de PVC de 1,2—1,5mm grosime, și chiar la cea din Berceni-București pentru livrarea cochiliilor de silan necesare la izolarea termică a conductelor în cantități mult mai mari ca pînă în prezent.

O necesitate de prim ordin o reprezintă și

● **paletizarea transportului, containerizarea sau pachetizarea sa care ar trebui să cuprindă întreaga masă de materiale de izolații.** Trustul nostru a obținut unele realizări în acest domeniu, cel puțin pe traseul pe care îl poate urmări singur, respectiv de la descărcarea din vagon, la locul de muncă. La preocupările noastre se cer adăugate cu mai multă perseverență cele ale fabricilor producătoare de materiale de izolații și construcție (cărămizi) care ar trebui să urmeze pe scară largă exemplul furnizorilor de cărămizi refractare care paletizează, containerizează și pachetizează produsele pe care le încarcă în vagoane. În acest fel productivitatea sporită ar permite o economie relativă de 100 de oameni anual.

Ceea ce trebuie reținut este că procesul complex al înnoirii tehnologiilor nu poate da cele mai bune rezultate fără o colaborare mai activă și efectivă între toți factorii implicați.

dr. ing. Cornel HIDOȘ
directorul Trustului de izolații pentru lucrări industriale București

CADRU PROPICE PENTRU O DEZVOLTARE EFICIENTĂ A AGRICULTURII JUDEȚENE

- prima urgență — lucrările campaniei de primăvară
- programe speciale pe sectoare de producție și pe grupe de activități
- noi domenii de cooperare și asociere

PRIN STRUCTURA lor economică și organizatorică, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste reprezintă o formă nouă, superioară de cooperare în producție între sectorul agricol și de stat și cooperatist, pentru realizarea unor producții sporite în amîndouă sectoarele și de ridicare a nivelului general al agriculturii, atît la nivelul țării, cît și la nivelul județelor. În orientarea acestei importante ramuri de producție pe noul făgaș, s-a evidențiat și cu acest prilej inițiativa și contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în elaborarea măsurilor concrete de organizare și conducere unitară a întregii activități din agricultură, corespunzător condițiilor existente și cerințelor etapei actuale de dezvoltare.

Organizarea științifică, un domeniu decisiv

NOUA CALITATE în agricultură, ca una din condițiile esențiale pentru sporirea aportului său la progresul general al societății noastre, este unul din atributele principale ale noilor forme organizatorice recent stabilite, rezultat al acumulărilor înregistrate și condițiilor create în decursul anilor. Asemenea condiții sînt asigurate acum la un nivel superior, datorită întăririi bazei tehnico-materiale a agriculturii, creșterii posibilităților industriei românești de a livra mașini și utilaje agricole moderne, cantități sporite de îngrășăminte și alte substanțe chimice specifice, la care se adaugă experiența dobîndită în organizarea activității din teritoriu.

Se poate aprecia că revoluția tehnico-științifică în agricultură nu se mai limitează, azi, la revoluția mecanică, chimică și biologică, ci abordează un nou domeniu decisiv — acela al organizării științifice a producției agricole, capabilă să pună în valoare toate resursele materiale și umane existente.

Crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste constituie un factor important pe linia conducerii unitare a agriculturii, avînd drept scop primordial creșterea producției agricole, îmbunătățirea generală a activității din acest sector, întărirea rolului cooperativelor agricole de producție, întreprinderilor agricole de stat și stațiunilor de mecanizare a agriculturii, ca verigi de bază ale creșterii producției vegetale și animale.

Pe linia aplicării recentelor măsuri stabilite de conducerea partidului, în județul Prahova au fost constituite 12 consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care dețin suprafețele agricole cuprinse între 8 700 ha (Consiliul unic agroindustrial Poenari) și peste 24 000 ha (Consiliul unic agroindustrial Urlați). Dacă luăm în calcul și pajiștile naturale, administrate de consiliile populare, precum și terenurile agricole ale gospodăriilor populației, rezultă că cea mai mare întindere o are în prezent consiliul unic Băicoi (53 500 ha), urmat de consiliul Văleni (44 200 ha).

Odată cu constituirea consiliilor unice agroindustriale, s-a trecut și la organizarea sectoarelor unice de mecanizare, acțiune încheiată la 20 februarie, prin preluarea de către stațiunile pentru mecanizarea agriculturii a tuturor tractoarelor, mașinilor și utilajelor agricole din unitățile agricole de stat de pe raza fiecărui consiliu. Ca urmare a materializării acestei măsuri, cele 12 stațiuni de mecanizare a agriculturii din județul nostru dețin acum, în cadrul sectoarelor mecanice unice, un parc de 2 134 tractoare agricole, 651 mașini de pregătit terenul, 604 mașini de semănat, 271 combine de recoltat furaje, 443 combinte de cereale, precum și alte mașini și utilaje agricole.

Titular de plan — o nouă calitate cu responsabilități sporite

ÎN NOUA CALITATE pe care o au, de titulare de plan și răspunzătoare nemijlocite de realizarea sarcinilor ce revin unităților agricole componente, consiliile unice agroindustriale și-au început activitatea preocupîndu-se îndeosebi de buna pregătire a însămînțărilor și a celorlalte lucrări agricole din campania de primăvară. În acest scop sînt urmărite cu cea mai mare atenție executarea la timp și de bună calitate, a reparațiilor la tractoare și mașini agricole, aprovizionarea cu semințe, material săditor, îngrășăminte, erbicide, pesticide, transportul la cîmp al îngrășămintelor organice și amendamentelor. Totodată, pentru crearea unor condiții optime de dezvoltare a legumiculturii, au fost începute lucrările de amenajare și reparare a solariilor și răsadnițelor, de aprovizionare cu folie de politetilenă și alte materiale, pregătirea răsadurilor etc. În pomicultură au fost intensificate stropirile de iarnă pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, iar în zootehnie se acționează pentru realizarea efectivelor prevăzute, îndeplinirea planului la producția animală și livrarea ritmică a produselor la fondul de stat.

În același timp, avînd în vedere necesitatea efectuării unui important salt calitativ, consiliile unice agroindustriale din județ și-au întocmit **programe de acțiune,** cuprinzînd măsuri deosebite ce vor fi transpuse în viață atît în cursul acestui an, cît și în perspectiva anului 1980 și a cincinalului 1981-1985.

● Dintre măsurile preconizate, iese în evidență studierea posibilităților de efectuare a unei **organizări unitare a întregului fond funciar,** pe raza fiecărei localități și a fiecărui consiliu, prin realizarea unor sole mari, uniforme și cît mai egale ca suprafață, care să permită extinderea și generalizarea lucrărilor de mecanizare și chimizare.

● Pe baza cunoașterii cît mai precise a factorilor naturali și social-economici din fiecare unitate, în cursul acestui an vor fi analizate posibilitățile de **adîncire a concentrării producției agricole** și **a specializării unităților** și **fermelor.**

● Ținînd seama de condițiile de favorabilitate, se va acționa încă din această primăvară pentru **îmbunătățirea amplasării culturilor** și introducerea unor asolamente mai raționale, care să aibă în vedere, la început doar cadrul unităților, iar în anii următori însuși ansamblul consiliului.

● În vederea dezvoltării unitare a tuturor ramurilor din activitatea agricolă a fiecărui consiliu unic agroindustrial, s-a trecut la întocmirea unor **programe speciale de lucru, pe grupe de culturi, pe specii și categorii de animale,** precum și pentru transpunerea în viață a unor măsuri de importanță deosebită, cum sînt îmbunătățirile funciare, mecanizarea și chimizarea.

În centrul atenției consiliilor unice va sta **integrarea mai rapidă a sectorului agricol de stat cu sectorul cooperatist,** pentru a se putea asigura aplicarea unor tehnologii unitare, realizarea unor condiții comparabile de mecanizare și chimizare, obținerea unor producții asemănătoare pe unitatea de suprafață și pe cap de animal, ca și a unor indicatori superiori, dar apropiați, de eficiență economică.

Asemenea măsuri și altele, de mare însemnătate pentru creșterea producției agricole în profil teritorial, și-au prevăzut toate consiliile unice constituite în județ. Sînt semnificative mai ales acțiunile propuse în adunările generale de constituire, pentru **crearea unor noi asociații economice** în zootehnie, pomicultură, viticultură, îmbunătățirea radicală a activității în sectorul creșterii animalelor și în asigurarea bazei furajere, precum și acțiuni de asociere și cooperare între cooperative agricole și unități agricole de stat, cu unități ale

dr. ing. Aurel FURFURICĂ
director al Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară Prahova

(Continuare în pag. 29)

Timpul parcurs de invenție de la concepere la aplicare: o perioadă care trebuie scurtată

HĂȚIȘUL HÎRTIILOR – OBSTACOL ÎN PROCESUL GENERALIZĂRII INVENȚIILOR

PENTRU a realiza o producție de înaltă tehnicitate, o înaltă productivitate a muncii — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din Capitală — este necesar să introducem cu îndrăzneală și rapiditate tehnologii noi în fabricație. În acest cadru transferul tehnologic, de mijloace de producție perfecționate, de metode superioare de organizare a muncii între unitățile socialiste constituie o importantă pîrghie de impulsionare a dezvoltării economice. Valorificarea superioară a inteligenței și creativității românești — inclusiv prin generalizarea aplicării invențiilor devine astfel o sarcină de cea mai mare importanță pentru toate cadrele din economie. Am analizat, în cursul investigației noastre, două invenții cu efecte economice însemnate ; am căutat să punem în evidență, cauzele care au condus la întîrzierea aplicării lor pe scară largă în economie, precum și unele căi ce pot contribui la reducerea perioadei dintre concepere invenției și introducerea sa în producție.

Caruselul adreselor umflă dosarele dar nu asigură creșterea producției,a eficienței

„INSTALAȚIE de preuscare a textilelor plane" și „metodă și aparat pentru deconectarea automată la mers în gol a transformatoarelor de sudare electrică" sînt două invenții din domenii diferite. Elementul lor comun este însă drumul anevoios pe care l-au avut de străbătut de la omologare și aplicare în cadrul unei întreprinderi pînă la extinderea aplicării la nivel de ramură sau la generalizarea lor pe ansamblul economiei.

Invenția inginerului Carol Klimec de la Întreprinderea textilă Lugoj („instalație de preuscare...", medaliată cu aur în 1974 în R.F.G.) are la bază o tehnologie de refolosire a aerului supraîncălzit utilizat la uscarea țesăturilor și care, după vechea tehnologie era eliberat în atmosferă la o temperatură de peste 100°C. În condițiile reutilizării aerului cald randamentul termic al instalației crește cu 10% ceea ce înseamnă o economie echivalentă de energie calorică ; costul uscării se reduce cu 2 bani pe metru de țesătură, la nivelul a 70 000 m care sînt uscați în 24 de ore pe instalație aceasta însemnînd 1 400 lei economii zilnice. Potrivit estimărilor, aplicarea invenției la o singură instalație aduce anual economii de 250 000 mii lei care, calculat la cele aproape o sută de rame de uscare ce funcționează actualmente în industria bumbacului ar însemna circa 25 milioane lei anual. Aplicarea instalației de preuscare poate fi extinsă și în alte ramuri unde se folosesc instalații de uscare, cum ar fi industria hîrtiei. Se cere, totodată, subliniat că în spatele acestor pierderi bănești se ascunde consumul a milioane de tone de combustibil anual, consumuri ce pot fi eliminate prin aplicarea invenției.

De ce, la mai bine de un an de la omologare, invenția nu se aplică integral nici la Întreprinderea textilă Lugoj, unde din cele șase instalații de uscare numai una este dotată cu noul dispozitiv ? Am căutat răspunsul în — și urmînd — întortochiatul drum al scrisorilor, revenirilor, al adreselor fără răspuns etc., etc. Ministerul Industriei Ușoare — ca beneficiar al invenției a depus însemnate eforturi pentru extinderea aplicării noului dispozitiv la toate unitățile sale în care se desfășoară procese tehnologice similare. (Potrivit aprecierii din unitățile respective, date fiind condițiile tehnice complexe pe care le necesită realizarea dispozitivului amintit, încercarea de a-l executa prin autoutilare în cadrul fiecărei întreprinderi nu s-a dovedit fezabilă). În procesul-verbal de omologare a invenției (15 XII 1977) se menționează că pentru a determina randamentul instalației la o gamă mai largă de țesături urmau a fi realizate, în afara prototipului, încă trei instalații de același fel.

Pentru a se începe execuția lucrării, Centrala industriei bumbacului (C.I.B.) — ca beneficiar al celor trei instalații de preuscare trebuia să facă o comandă către Centrala industrială de mașini și utilaje pentru industria ușoară (C.I.M.U.I.U.), în calitate de producător. Prin două adrese (din ianuarie și, respectiv, februarie 1978) C.I.B. solicită să i se comunice întreprinderea constructoare și costul aproximativ al unei instalații de preuscare. Scrisoarea de răspuns întocmită de C.I.M.U.I.U. specifică însă că, pentru anul 1978 întreprinderea producătoare — este vorba de „Metalul Roșu" din Cluj-Napoca — nu ar mai avea capacitatea de producție pentru a realiza și cele trei instalații ce constituie obiectul invenției. Ținîndu-se seama de importanța economică pe care o are noul dispozitiv s-a făcut atunci o intervenție la nivel de ministere — de la M.I.U. către M.I.C.M.— prin care se cere găsirea unei modalități practice de soluționare a problemei.

Rezultatul ? O nouă scrisoare de răspuns prin care C.I.M.U.I.U. stabilește, de această dată, un alt executant al comenzii — Combinatul industrial pentru construcții de mașini Bistrița, secția mașini textile, obiectiv ce urmează a fi dat în funcțiune... în 1980. Prin aceeași adresă centrala amintită solicită totuși ca C.I.B. să nominalizeze cele trei întreprinderi ce urmează a fi dotate cu instalațiile respective. Așadar, din acest schimb de adrese sterile pentru aplicarea „operativă" a invenției, reiese că în cel mai bun caz, doar anul 1980 avea să aducă rezolvarea problemei.

Ne-am deplasat la C.I.M.U.I.U. „Ceea ce am aflat aici, la fața locului, contrazice cele scrise în adresa amintită. Directorul general, tovarășul Ștefan Mihai ne spunea că centrala este profund interesată în realizarea invenției ; că întreprinderea producătoare va fi „Metalul Roșu" și nicidecum noul obiectiv ce se va da în funcțiune la Bistrița ; că introducerea în producție a invenției depinde de o simplă notă de comandă din partea Centralei Industriei Bumbacului.

Un lucru este limpede : cei care au alcătuit adresa amintită nu au cunoscut părerile directorului general ; acesta, în fapt, nu cunoștea problema. Un astfel de circuit informațional deficient în ce privește rapiditatea oportunitatea și calitatea informației se vădește a fi o sursă de decizii eronate, de acțiuni contradictorii, dăunînd economiei naționale. O consecință directă a acestor deficiențe este faptul că adresa Centralei Industriei Bumbacului fusese expediată încă din octombrie anul trecut și se afla de cîteva luni bune în C.I.M.U.I.U. rătăcită prin dosare, fără ca cei implicați să aibă cunoștință de existența ei. !!!

Ne punem, pe de altă parte, întrebarea : lucrurile nu și-ar fi aflat oare o rezolvare mai operativă dacă se renunța la greoaia cale a adreselor, hîrtiilor în favoarea unui contact direct ? Așa cum am procedat noi, conducerea C.I.B. putea, la rîndul său, să intre în legătură cu directorul general al C.I.M.U.I.U. căutînd împreună căi concrete de soluționare.

Această situație relevă, însă și un alt aspect : întrucît invenția nu a fost concepută în una din unitățile C.I.M.U.I.U. — nu „aparținea" acestei centrale, pentru întreprinderea producătoare ea nu și-a menținut statutul de invenție fiind privită ca o comandă oarecare printre multe altele. Dacă ținem seama că invenția prezenta noutate tehnică, că ea privea însăși îmbunătățirea unor produse ale întreprinderii respective și de faptul că ea conduce la realizarea unor importante economii de energie, atitudinea conducerii Centralei, a întreprinderii „Metalul Roșu", devine de neînțeles ; cu atît mai mult în condițiile în care înnoirea producției introducerea rapidă în fabricație a produselor noi constituie — după cum sublinia secretarul general al partidului — o condiție esențială a progresului, a dezvoltării în ritm înalt a economiei naționale.

Faptul că invenția nu a fost asimilată rapid în producție, echivalează cu pierderi concrete pe plan economic. Nu nu-

mai că nu s-a putut acționa în direcția utilării instalațiilor ce se află în exploatare cu noul dispozitiv irosindu-se astfel o cale verificată de ridicare a productivității, de reducere a cheltuielilor materiale, a consumului energetic dar pe poarta fabricii continuă să iasă produse vechi.

Adaptarea ulterioară înseamnă, pe de o parte, nerealizarea unor economii ce se puteau obține în intervalul de timp respectiv iar pe de altă parte, cheltuieli suplimentare legate de transport, manoperă, întreruperea temporară a fluxului de fabricație etc.

În cuvîntarea ținută la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din București, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia cu putere că pentru a fi competitivi, pentru a realiza produse la nivelul tehnicii mondiale, trebuie să gîndim acum, în 1979 în perspectiva anului 1985.

Este limpede deci că fiecare zi pierdută în procesul de asimilare a invențiilor în producție micșorează gradul de competitivitate al produselor românești, afectează direct economia națională.

Cu atît mai criticabile sînt întîrzierile înregistrate în cazul de față. În contextul preocupărilor existente pe plan mondial pentru perfecționarea instalațiilor de uscare aplicarea invenției — ca dispozitiv complementar ar conduce la un plus de tehnicitate față de produsele similare de pe piața externă, ar crește forța competitivă a produsului românesc.

Necesitatea unor intervenții competente și prompte

CEA DE A DOUA invenție — „metodă și aparat pentru deconectarea automată la mers în gol a transformatoarelor de sudare electrică", este creația inginerului Cezar Mereuță de la întreprinderea bucureșteană „Autobuzul". Noul procedeu permite deconectarea automată a transformatoarelor de sudură în perioadele de neutilizare productivă. Posibilitatea de adaptare la toate tipurile de transformatoare de sudură, lipsa unor probleme tehnice deosebite, prețul de cost în jur a 7—800 lei — toate piesele componente fiind produse în țară — constituie elemente ce pledează în favoarea noului procedeu. Să facem un calcul : potrivit datelor pe care ni le-a furnizat autorul invenției se poate conta pe o economie de cca. 4 kWh la un transformator, pe zi. Asta ar însemna o economisire de circa 1 200 kWh pe an ; la nivelul celor peste 30 000 de transformatoare de sudare cu arc — cîte funcționează, după unele estimări, actualmente în economie, rezultă că ar putea fi economisiți anual aproximativ 36 milioane kWh. Cu toate acestea, aplicarea sa pe scară largă în economie a întîrziat mai mult de doi ani de zile.

În 1977 invenția a fost omologată ca dispozitiv anexă la un transformator de uz casnic ce ar fi trebuit să fie introdus în fabricație de serie la Întreprinderea minieră Rogojelu. El nu s-a fabricat însă niciodată, fiind scos (?!?) din nomenclatorul de produse al întreprinderii amintite. Omologarea la nivel uzinal a permis ulterior realizarea și utilizarea dispozitivului pentru transformarearele din dotarea internă a întreprinderii „Autobuzul" (în prezent, aici funcționează 15 urmînd a fi extinsă echiparea a încă 10 transformatoare). Generalizarea acestei realizări tehnice cu efecte în ce privește economisirea energiei electrice, ridicarea productivității utilajelor a întîrziat, deci, din cauză că nu a fost stabilit un alt producător, invenția rămînînd, cu alte cuvinte, „orfană".

Inventatorul a depus el însuși eforturi pentru popularizarea invenției, oferind documentația tehnică și sprijin tuturor întreprinderilor care s-ar fi dovedit interesate în realizarea dispozitivului prin autodotare. (Spre deosebire de cazul anterior, invenția se putea realiza pe plan intern la nivelul de tehnicitate al majorității întreprinderilor din ramura construcțiilor de mașini.) Ce a lipsit însă a fost o decizie luată la nivel de minister care să impună utilizarea dispozitivului în toate întreprinderile din ramură. O cale importantă de aplicare a invenției ar fi fost de asemenea și includerea ei în programele de economisire de energie, întocmite la nivelul fiecărei întreprinderi.

Este drept, odată cu luna februarie generalizarea invenției pare să se înscrie pe un drum bun ; tînăra întreprindere botoșăneană „Electrocontact" și-a exprimat interesul pentru introducerea dispozitivului în producția de serie. Dar asta nu rezolvă problema decît în parte.

Calea normală de aplicare a invenției ar fi fost stabilirea adecvată de către M.I.C.M. a titularului de brevet. Potrivit mai multor păreri întreprinderea „Autobuzul" nu avea posibilitatea să producă dispozitivul în serie mare ; Indicată să realizeze invenția în serie industrială este o întreprindere din domeniul electrotehnicii, și nu oricare, ci Întreprinderea „Electrotehnica" din București care are asimilată în producția curentă fabricarea transformatoarelor ; acest lucru ar fi contribuit la îmbunătățirea produsului, a parametrilor de exploatare economisind, totodată, un volum important de muncă pe care o necesită adaptarea ulterioară a dispozitivului.

Dar de ce au fost necesari ani de zile pentru a generaliza invenția ?

Același calcul ne indică faptul că în doi ani cît a întîrziat aplicarea invenției la scară națională, economia noastră a pierdut cca. 70 milioane de kWh, echivalentul consumului anual de energie electrică a trei unități de mărimea întreprinderii „Autobuzul" această pierdere este cu atît mai însemnată cu cît, pe fondul crizei energetice mondiale, economisirea de energie devine o condiție însăși a dezvoltării. Căci nu se poate vorbi despre reducerea consumului de energie ca despre o problemă abstractă ; economisirea fiecărei particule de energie a devenit o chestiune practică a creșterii eficienței economice, a dezvoltării țării.

Asimilarea rapidă a noutăților tehnice — condiție a dezvoltării economiei

PERSPECTIVELE dezvoltării economiei românești sînt strîns legate de reducerea consumurilor materiale, de ridicarea gradului de tehnicitate a produselor, de creșterea puterii lor competitive. Realizarea acestor obiective este condiționată de progresele obținute în știință și tehnică, de viteza cu care noile cuceriri sînt asimilate în producție. Optimizarea procesului de generalizare a invențiilor devine, astfel, o consecință directă a acestor imperative economice, de mare anvergură.

Investigația noastră a scos în evidență unele neajunsuri în procesul de generalizare a invențiilor, proces ce se dovedește complex, îmbrăcînd forme multiple, angrenînd numeroși factori din economie. Reducerea continuă a perioadei dintre conceperea noutății tehnice, încorporarea sa la nivelul proceselor de producție și realizarea sa pe piață constituie principiul conducător în procesul de valorificare a creației și gîndirii tehnice originale. Pentru buna desfășurare a acestui proces sînt necesare un sistem informațional eficient precum și pîrghii economico-financiare care să asigure aplicarea invențiilor la nivelul fiecărei unități economice.

Valorificarea superioară a creației inteligenței românești trebuie să pornească de la luarea lor în considerație în însăși etapa fundamentării planurilor. **Este de mare însemnătate constituirea instrumentelor adecvate — la nivelul organelor de sinteză — prin care invențiile românești cu efecte importante pe linia valorificării materiilor prime și energiei să fie direct și larg utilizate drept căi de sporire a producției.**

De asemenea, **un circuit informațional eficient sporește gradul de utilizare a invențiilor românești cu maximum de beneficiu mai cu seamă în perioada în care țara noastră deține dreptul exclusiv de folosință ;** (avem în vedere intervalul de doi ani de zile între momentul înregistrării și cel al brevetării în care invențiile au un caracter secret). Acest lucru este de natură să asigure superioritatea a numeroase produse românești, un grad sporit de competitivitate pe piețele externe. În contextul noului mecanism economico-financiar, prin lărgirea autonomiei și autogestiunii întreprinderilor, **sarcinile privind aplicarea noilor tehnologii, asimilarea de produse noi, privind utilizarea invențiilor și inovațiilor trebuie să revină în mai mare măsură acestora,** ceea ce nu ar ocoli, desigur, răspunderile ministerelor de resort.

Obligativitatea ca **întreprinderile să asimileze în producție în primul rînd la indicatorul tehnică nouă și produse noi, invenții și inovații valoroase** ar asigura atît valorificarea invențiilor cît și ridicarea parametrilor calitativi ai activității acestor întreprinderi, creșterea competitivității produselor românești. **Aplicarea unui sistem de prețuri stimulativ** în ce privește realizarea și aplicarea invențiilor ar veni în sprijinul aceleiași acțiuni de mare importanță pentru economia națională.

Aceste propuneri nu sînt, fără îndoială, decît un punct de pornire pentru acțiuni complexe în direcția perfecționării cadrului și stabilirea căilor practice de realizare a unei aplicări generalizate a invențiilor, în economie pentru utilizarea deplină, în folosul întregii noastre societăți, a potențialului creator al maselor largi de oameni ai muncii.

Cristian POPESCU

ZONAREA ÎN FUNDAMENTAREA STRATEGIEI DEZVOLTĂRII TURISMULUI ROMÂNESC

ÎN PREZENT și cu atît mai mult în viitor, printre elementele definitorii ale calității vieții figurează și modul de petrecere a timpului liber, dar printre mijloacele de a răspunde acestei cerințe, o importanță prioritară deține azi turismul, caracterizat prin cumulul unei game largi de funcții : odihnă, recreare, reconfortare, refacerea forței de muncă, instruire, educarea sentimentului de dragoste față de patrie, de frumusețile ei.

Realizarea, în condiții optime a unor asemenea funcții se află într-o strînsă dependență de menținerea nealterată și chiar de îmbunătățirea calității premiselor turistice primare și înainte de toate a cadrului natural, care, în anumite situații, cunoaște — datorită intervențiilor insuficient de atente ale omului — un accentuat proces de erodare. Rolul esențial al factorilor naturali specifici planetei noastre în asigurarea existenței și prosperității ființei umane, nu numai biologic, ci și economic și social, obligă la o deosebită grijă în acțiunile ce se întreprind pentru utilizarea lor.

Turismul are bune perspective în țara noastră, în măsura în care se ține seama de necesitatea exploatării științifice a potențialului. Înseși perspectivele României în competiția ce se desfășoară pe piața externă în domeniul ofertei turistice sînt condiționate, într-o mare măsură, de conservarea cadrului natural, de rațională sa exploatare.

Un nou mod de a privi harta turistică

PENTRU a oferi un cadru de valorificare turistică, pe o perioadă de largă perspectivă, a posibilităților existente în limitele teritoriului țării noastre, s-a considerat util — ca, de altfel, și în cazul altor domenii (agricol, silvic) în care condițiile naturale joacă un rol important — să se realizeze o zonare a potențialului turistic. Izvorîtă din necesitatea de a asigura analiza unitară, la nivelul întregii țări, a relațiilor existente între turism și teritoriu, zonarea turistică a României a implicat elaborarea principiilor și a criteriilor de zonare, delimitarea zonelor turistice, ierarhizarea acestora în funcție de puterea de atracție și, în final stabilirea, unor priorități de dezvoltare. Pe baza studierii literaturii de specialitate din țară și din străinătate, a consultării unor specialiști din diferite instituții, au fost stabilite principiile și criteriile de zonare turistică (însumînd peste 150 de elemente ce caracterizează trăsături calitative și cantitative ale fenomenelor), concentrate în următoarele grupe : **potențialul natural, patrimoniul cultural-istoric, căi și mijloace de comunicație, baza materială a turismului, activitatea turistică din zonă, populația, potențialul economic, gradul de poluare a mediului înconjurător, clasificarea turistică a localităților urbane.**

În procesul de zonare turistică s-a luat în considerare întreg teritoriul României, pe motivul că elementele componente ale potențialului turistic (naturale, cultural-istorice, de etnografie și folclor, etc.) sînt prezente pe tot cuprinsul țării.

Delimitarea zonelor a ținut seama de volumul, calitatea și gruparea în teritoriu a patrimoniului turistic și înainte de toate a condițiilor naturale, de specificitate și de omogenitatea relativă a componentelor sale, de posibilitățile de valorificare în turism, de gradul de echipare turistică, precum și de relațiile existente între dezvoltarea turismului și a altor sectoare economice. Potrivit acestor cerințe într-o serie de cazuri a fost necesar ca zona turistică să cuprindă suprafețe din două sau mai multe județe învecinate, ceea ce implică valorificarea coordonată a zonelor respective.

Pe baza celor menționate au fost delimitate 32 de zone, care potrivit caracteristicilor principale ale cadrului natural, se repartizează în trei grupe (vezi harta).

Grupa A. Zone cu potențial turistic complex, care sînt situate în spațiul lanțului montan carpatic și al dealurilor limitrofe, subcarpatice și de podiș, Arad (1), Argeș—Făgăraș (2), Bihor (3), Bistrița (4), Brașov (5), Buzău (6), Cîmpulung—Bran (7), Cluj—Sălaj (8), Covasna—Harghita (9), Hațeg—Alba (10), Maramureș—Oaș (11), Mureș (12), Oltenia de Nord (13), Neamț (14), Porțile de Fier (15), Prahova—Bucegi (16), Semenic (17), Sibiu (18), Suceava (19), Tîrnave (20), Trotuș (21), Vîlcea (22), Vrancea (23). Aceste zone se caracterizează prin forme variate de relief și prin existența de factori naturali care favorizează practicarea unor genuri variate de turism, în toate anotimpurile anului.

Grupa B. Zone cu resurse turistice reduse sau nediversificate, în care predominante sînt reliefuri de șes și dealurile joase ; din această grupă fac parte — în ordinea valorii lor turistice — următoarele 6 zone : Bărăgan, Jijia-Bahlui, Moldova de sud, Oltenia de sud, Olt-Vedea și Timiș — în cuprinsul cărora există anumite concentrări de obiective de interes turistic într-o serie de centre urbane și localități.

Grupa C. Zone care trebuie abordate în mod distinct pornind de la caracteristicile lor : București, Delta Dunării, Litoralul Mării Negre *) — care reușesc să atragă un număr mare de turiști autohtoni și străini, în cazul Capitalei prin rolul și locul de cel mai mare centru politic, economic, științific și cultural al țării, iar în cazul deltei și al litoralului — ca efect al particularităților și specificității factorilor naturali.

Din categoriile de zone menționate, au cunoscut — cum era și firesc — o dezvoltare mai pronunțată cele din grupele A și C.

Semnificația practică a ierarhizării zonelor

ÎN IERARHIZAREA zonelor din punctul de vedere al rolului pe care îl joacă în activitatea de turism, accentul principal s-a pus pe factorii naturali și pe patrimoniul cultural-istoric, de menținerea nealterată a calităților lor depinde, în mod hotărîtor, prezentul și mai ales viitorul turismului românesc. Pentru aceste motive s-a acordat atenție și evidențierii intensității poluării mediului ambiant. Totodată, s-au avut în vedere distanța, poziția față de principalele artere de circulație, de granițele țării, precum și de marile centre emițătoare de turiști, baza materială destinată turismului, precum și coeficientul de utilizare a acesteia (pentru care s-a calculat media pe perioada 1971—1976 *). Dacă premisele primare (patrimoniul natural și cultural-istoric) oferă imaginea disponibilităților valorificabile prin turism, echiparea cu infrastructură și cu bază materială (inclusiv coeficientul de utilizare) indică măsura în care este asigurată în prezent valorificarea acestor disponibilități și ,în consecință, zonele spre care se impune să se orienteze eforturile de investiții cu caracter turistic.

În continuare analiza a fost adîncită prin stabilirea locului pe care-l ocupă fiecare zonă în cadrul grupei din care face parte, cu excepția celor cu caracter speficic care, prin profilul lor, nu sînt comparabile nici între ele.

Cele mai dificile probleme de ierarhizare s-au ridicat, desigur, la grupa A, fapt explicabil prin numărul relativ

*) Deși în această zonă a fost inclusă toată partea de sud a Dobrogei, s-a apreciat ca potrivită denumirea „Litoralul Mării Negre" pe considerentul că aici este concentrată cea mai mare parte a activității turistice din zona respectivă.

**) În felul acesta s-a căutat să se elimine concluziile care ar fi rezultat dintr-o situație conjuncturală de excepție.

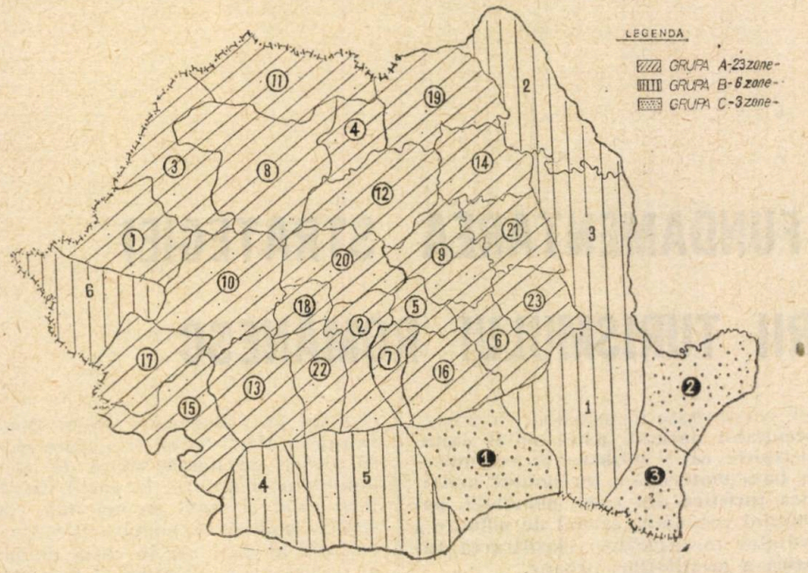

mare de zone (23), prin varietatea resurselor turistice și în primul rînd a resurselor naturale specifice, ca și prin diferențierele uneori insesizabile dintre valorile acestor elemente. Pentru o cît mai riguroasă determinare a locului oricărei zone s-a folosit un sistem de punctaj adecvat fiecărui element. Este de reținut că într-un fel s-a asigurat evaluarea elementelor potențialului natural, în alt fel ale celui cultural-istoric și cu totul diferit căile de comunicație și baza materială. În ceea ce privește stabilirea priorităților cadrul grupei A, este de arătat că demarcarea zonelor cărora este necesar să li se acorde prioritate în procesul de dezvoltare a bazei turistice, ținînd seama de limitele posibilităților financiare și materiale, nu a fost și nu este o operație simplă și ușoară. Avînd în vedere această situație, s-a considerat că în activitatea practică este necesară să se țină seama de precizarea făcută în Directivele Congresului al XI-lea al partidului, care arată : **„Se va extinde, în continuare, turismul internațional, se va acționa pentru modernizarea bazei materiale a turismului și îndeosebi, pentru dezvoltarea stațiunilor montane și de tratament".**

Aceste orientări au condus spre următoarele concluzii :

1. În grupa zonelor spre care urmează să fie îndreptată atenția în anii imediat următori este necesar să fie incluse cele care dispun de posibilități (verificate) pentru dezvoltarea turistică complexă și, înainte de toate, de condiții pentru turismul montan și mai ales pentru turismul balnear (de exemplu, zonele Vîlcea, Bihor, Covasna—Harghita, Suceava ș.a.) ;

2. Dintre aceste zone, este indicat să se ia în considerare în perspectiva apropiată cele în care există o rețea de căi de comunicație suficientă și variată și o bază materială turistică, deci care presupun eforturi financiare și materiale mai reduse și pot fi relativ repede și multilateral valorificate în turism ;

3. Dintre zonele care corespund condițiilor arătate la punctele 1 și 2 să fie reținute, în primul rînd, cele care cunosc un grad ridicat de utilizare a capacităților de cazare (aceasta fiind dovada unei cereri ridicate în raport cu oferta turistică), aici existînd garanția realizării unor investiții eficiente (de exemplu zonele Vîlcea, Mureș, Bihor ș.a.).

Departajarea zonelor pe baza principiilor menționate mai sus are în vedere posibilitatea introducerii relativ rapide în circuitul turistic intern și internațional a întregului potențial al unor zone foarte solicitate, și realizarea de încasări care să permită intensificarea eforturilor pentru a se trece la echiparea zonelor care implică eforturi mai mari sub toate aspectele.

Concepția care a stat la baza elaborării lucrării avînd ca obiect zonarea turistică a României a fost supusă atenției unor cercuri largi de specialiști, care și-au expus punctul de vedere în paginile „Revistei economice", în sesiuni științifice special organizate, în consfătuiri interjudețene la care au participat cadre universitare, arhitecți, economiști, geografi, sociologi, medici și alți specialiști din majoritatea județelor țării. Utilizarea unor forme variate de confruntare a părerilor pe o temă, pe cît de nouă, pe atît de actuală a permis o mai completă conturare a aspectelor ce se leagă de zonarea turistică și o mai bună fundamentare a concluziilor.

Zonarea turistică a țării reprezintă, după părerea noastră, un act deosebit de util pentru deciziile care se iau la nivel național și în care ce privește repartizarea forțelor de producție pe suprafața țării. Prin realizarea sa, se oferă un instrument (desigur, perfectibil) de cunoaștere a factorilor favorabili activității turistice și, în consecință, se pot adopta măsurile cele mai potrivite pentru menținerea echilibrului ecologic, devenită un imperativ al civilizației contemporane.

Rezultatul cercetării desfășurate pînă acum, deși foarte important, implică o nouă etapă în drumul spre transpunerea în practică a concluziilor trase. Procesul de valorificare a potențialului turistic din perimetrul fiecăruia din zonele delimitate, echiparea armonioasă a teritoriului corespunzător presupun studii de detaliu pe fiecare zonă și subzonă. Asemenea studii — a căror elaborare poate fi hotărîtă de organele locale (județene) — ar urma să fie efectuate de colective complexe, constituite din geografi, ingineri silvici, economiști, arhitecți, sociologi, medici, specialiști în sistematizare teritorială, specialiști în protecția mediului și a patrimoniului cultural ș.a. Aceștia, pornind de la rezultatele la care s-a ajuns și ținînd seama de criteriile pe baza cărora au fost delimitate și ierarhizate zonele turistice (criterii conținute în lucrarea „Zonarea turistică a Republicii Socialiste România", existentă la Secția turism din cadrul Institutului de economia comerțului interior și a turismului), ar urma să stabilească în detaliu următoarele : cantitatea și calitatea fiecăreia din resursele care favorizează activitatea turistică (păduri, ape de suprafață, izvoare de apă minerală, pante schiabile, durata și grosimea stratului de zăpadă etc.) ; gradul la care s-a ajuns în utilizarea condițiilor respective ; rezervele existente ; formele de turism adecvate ; cererea turistică internă și externă (pentru diversele tipuri de ofertă) prezentă și viitoare și altele.

În funcție de aceste determinări, se impune stabilirea problemelor ce trebuie să fie soluționate în domeniile : transporturilor, capacităților de cazare și de alimentație publică, bazelor de tratament (unde este cazul) și agrement. Între altele, va fi necesar să se stabilească structura și amplasamentul noilor obiective de bază materială. Totodată, este util să se facă estimări cu privire la eforturile investiționale implicate și să se delimiteze perioadele de realizare. În conceperea amenajării oricărei zone turistice (respectiv subzone) considerăm ca deosebit de important să aibă în vedere încadrarea organică a procesului de echipare turistică în acțiunea de sistematizare a teritoriului și localităților. Acest mod de lucru, de altfel singurul corect, poate asigura dezvoltarea zonelor într-o concepție unitară, integrată și avîndu-se în vedere perspectiva îndelungată. O evaluare exactă a limitelor de dezvoltare turistică și respectiv de conservare a mediului nu se poate face decît la nivel local, de cei care sînt direct interesați în înlăturarea oricărei surse de poluare, inclusiv poluare turistică.

Avînd în vedere aspectele luate în considerare la delimitarea și ierarhizarea zonelor turistice, există suficiente motive să credem că, total sau parțial, concluziile formulate în lucrarea consacrată acestor probleme vor prezenta interes și pentru alte sectoare de activitate și în primul rînd pentru acelea care se interferează direct cu turismul : silvicultura, transporturile și altele.

dr. Gh. BARBU
dr. N. Z. IONESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Decontare

ESTE frecventă situația cînd în ultima zi din lună Banca Națională primește spre decontare facturi de valori foarte mari. Deși unele documente poartă data de 30 sau 31, ele sînt totuși decontate în prima zi din luna următoare. Din această cauză întreprinderile beneficiare nu primesc în cont sumele ce li se cuvin în timpul realmente necesar și, din această cauză, nu realizează indicatorul de beneficii. De aici o serie de neajunsuri privind susținerea unor activități auxiliare.

Propun ca Banca Națională să deconteze toate documentele ce poartă data de 30 sau 31 (este vorba de ultima zi din lună) în ziua respectivă.

Marin IONESCU
București

Standarde

PALETIZAREA și containerizarea sînt, se știe, metode moderne de raționalizare a transportului și de depozitare a mărfurilor. În procesul dezvoltării lor paletizarea și containerizarea cunosc tendințe diferite în privința numărului și formelor puse în circulație. De aceea, îmi permit să propun standardizarea lor după principii unitare, astfel încît ramura de folosire să poată fi extinsă și în circulația internațională a mărfurilor. Standardizarea să fie funcție de dimensiunea și formele containerului sau paletelor ; după materialele din care se vor confecționa ; funcție de mărfurile care vor fi transportate ; după metodele folosirii și păstrării lor etc.

Gh. URLAN
Turnu Măgurele

Imprimate

AM CITIT cu mult interes lucrarea „Administrarea imobilelor" editată de „R.E". Este interesantă, utilă pentru toți cei care avem grijă de buna gospodărire a imobilelor de stat.

Deoarece mai sînt administratori de imobile care ar dori să intre în posesia lucrării amintite, propun editarea ediției a doua. Propun, de asemenea, organelor competente să dispună tipărirea tuturor documentelor — imprimate — menționate în lucrare. Aceste fișe, anexe, tabele, registre tipizate ne-ar fi de un real folos în activitatea noastră.

Ștefan MANEA
muncitor tipograf la întreprinderea poligrafică „Informația"-București

ECOURI

Măsuri

ÎN articolul „Caracterul mobilizator al indicatorului valoarea producției nete", publicat în nr. 39 al „R.E.", se analizează critic experiența pe linia realizării acestui important indicator de sinteză calitativă și cantitativă. Printre întreprinderile în care s-au semnalat unele deficiențe ce au condus la nerealizarea sarcinii de plan, la valoarea producției nete, a fost și „Rulmentul" din Brașov, care în perioada analizată a înregistrat depășiri la consumurile materiale, rebuturi și alte cheltuieli neeconomicoase.

Apreciind în mod deosebit rolul mobilizator al presei, vă informăm că am luat următoarele măsuri : urmărirea permanentă a încadrării cheltuielilor în nivelele planificate în bugetele secțiilor ; analiza cauzelor ce conduc la unele depășiri și luarea de măsuri pentru evitarea lor ; optimizarea sistemului informațional prin obținerea de date preliminare asupra nivelului cheltuielilor de la calculatorul electronic pentru luarea unor decizii operative și eficiente ; respectarea strictă a procesului tehnologic de producție în vederea eliminării rebuturilor, a remanierilor și a tuturor cheltuielilor neeconomicoase.

Ca urmare a măsurilor luate, valoarea rebuturilor a scăzut simțitor, iar cheltuielile neeconomicoase sînt neînsemnate în ultima perioadă de timp.

Gh. BADEA
director general, Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare — Brașov

★

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul intitulat „Caracterul mobilizator al indicatorului valoarea producției nete" publicat în „R.E." nr. 39/1978 vă facem cunoscut că, în conformitate cu dispozițiunile în vigoare, ministerul transmite indicatorii de muncă și retribuire prin filele de plan pe an și trimestre. Este adevărat, așa cum se arată și în articol, că în unele cazuri s-a suplimentat fondul de retribuire a muncii în ultima zi din lună. Aceasta s-a făcut pentru adaptarea indicatorului forță de muncă cu măsurile tehnico-organizatorice care s-au luat în perioada respectivă. Art. 42 din Legea nr. 8/1972 și pct. 1 al. 3 din circulara nr. 8/1976 a BNRSR prevăd că planurile de muncă și retribuire nu pot fi modificate după expirarea perioadei de plan (lună sau trimestru), dar nu exclud posibilitatea unor modificări pe unele luni în cadrul trimestrului, cunoscîndu-se necesitatea acestor adaptări ale planului. De aceea, nu putem fi de acord cu afirmația că aceste modificări se fac pentru a nu se solicita aprobări pentru depășiri necorespunzătoare din cauza nerealizării producției nete. Cu o asemenea practică nu sîntem de acord și nu o admitem nici centralelor sau combinatelor din subordine.

O. ARABAGIAN
director în Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei

Asimilare

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Termene cît mai scurte de asimilare a noilor produse', apărut în nr. 35/1978 al „R.E.", arătăm că avînd în vedere avantajele economice ale analizei valorii, în întreprinderea noastră s-a format un colectiv care să aplice această metodă. Primul produs reproiectat prin analiza valorii a fost mașina de rindeluit la grosime tip MRG-8 asimilată în anul 1962, cu o uzură morală destul de mare și care reprezintă o pondere importantă în planul nostru de producție. După reproiectare a rezultat o nouă mașină, mult îmbunătățită, avînd greutatea mai mică cu 400 kg. Ca modificări mai esențiale, enumerăm îmbunătățirea indicelui de fiabilitate, reducerea gabaritului și a zgomotului, îmbunătățirea formei estetice, înglobarea în mașină a motoarelor electrice și a tabloului cu aparate etc. A rezultat deci o mașină mult mai competitivă.

Constantin GIOSANU
director tehnic, Întreprinderea mecanică Roman

Costuri

TEMATICA abordată în articolul „Exigențe ale micșorării costurilor de producție", publicat în „Revista economică" nr. 27/1978, pune în atenția specialiștilor și colectivelor de oameni ai muncii probleme legate de perfecționarea conținutului costurilor de producție.

În prezent 30 de întreprinderi din cadrul ministerului nostru experimentează metode moderne de normare și evidență a costurilor de producție, urmînd ca pînă la sfîrșitul anului 1980 să se treacă la aplicarea lor. În aceste condiții, așa cum foarte bine se subliniază în articol, este necesar să se acorde o atenție deosebită întăririi compartimentelor de costuri, în special la nivelul întreprinderilor și centralelor, unde analiza fenomenelor trebuie să se efectueze pe multiple planuri și cît mai în detaliu.

Sugerăm ca în indicațiile metodologice care se elaborează să se menționeze și indicatorii de fundamentare ce trebuie avuți în vedere la lucrările de plan de către întreprinderi și centrale, indicatori care apar în lucrările de analiză la nivelul unităților respective, dar nu se centralizează.

În legătură cu indicatorul „costul produsului X' susținem părerea exprimată în articol că planificarea corectă poate fi făcută numai de centrala industrială, pe baza informațiilor primite de la întreprinderi.

O. PĂUNESCU
director în M.I.C.M.

Inventar

REFERINDU-NE la nota publicată în nr. 47/1978 sub titlul „Inventariere", menționăm că la inventarierea centrelor de servire a populației se constată, în general, plusuri. De aceea, nu este cazul să se modifice reglementarea ca inventarierea materialelor, mărfurilor, ambalajelor și produselor din aceste unități să se facă odată pe an.

La unitățile de prestări-servicii se execută produse pe baza unor consumuri specifice medii, rezultînd diferențe față de acestea, care trebuie stabilite și înregistrate la termene cît mai scurte. Unitățile comerciale de desfacere cu amănuntul vînd mărfurile în aceeași stare în care le-au primit, fără a le transforma sau prelucra. Din punctul de vedere al gestionării bunurilor materiale nu poate fi vorba de asimilare între aceste unități.

N. DRIJMAN
director în UCECOM

Din nou organizarea, cu „statut"

de resursă principală a eficienței

SPECIALIZAREA PE CICLURI TEHNOLOGICE

ÎMPOTRIVA LOGICII tehnice și economice, specializarea în organizarea producției de construcții-montaj n-a făcut progrese substanțiale în ultimii ani, iar la unele organizații din cadrul ramurii chiar a regresat, figurînd cu o pondere insignifiantă în programele de creștere a productivității muncii. Nu ne vom opri asupra cauzelor, cu atît mai mult cu cît ele țin în mare parte de decizii subiective, de interpretări insuficient instrumentate ale unor situații limitate în spațiu și timp. Nou și remarcabil este faptul că s-a produs, prin inițiativa Ministerului Construcțiilor Industriale, o breșă de proporții în acest blocaj, lăsîndu-se să se întrevadă avantaje capabile să-i convingă și pe cei mai sceptici.

Spor de productivitate : 40%

AM SEMNALAT, la timpul său *), experimentarea de către M. C. Ind. a constituirii de **formații complexe pentru prepararea, transportul și punerea în operă a betonului.** Amintim : ideea era de a-i integra organizatoric pe toți participanții la acest ciclu tehnologic, cointeresîndu-i — printr-o formă specifică de acord global — în realizarea cu productivitate înaltă, în termene scurte și de calitate superioară a lucrărilor de beton monolit, ca și în utilizarea eficientă a utilajelor și mijloacelor de transport specifice. Ceea ce implică eliminarea, pe de o parte, a necorelărilor între cele trei faze ale procesului, iar pe de altă parte, a excedentului de efective ce era menținut pentru preluarea vîrfurilor în condițiile neritmicității provocate de aceste necorelări.

Experimentarea a dat rezultate-șoc, provocînd senzația că s-au greșit calculele. Și totuși, erau corecte : față de productivitatea fizică prevăzută în normele de timp și producție pentru un muncitor care toarnă beton fără pompe — de 3,5 mc/om/zi, la Trustul de construcții chimice Midia-Năvodari s-au realizat pînă la 5,3 mc/om/zi (considerînd întregul efectiv al formației, din care circa 45% reprezintă șoferi și personal de deservire al stației de betoane) ; în medie, creșterea de productivitate a depășit 40%. Fără intervenții asupra mijloacelor tehnice și a tehnologiei. Într-o viziune mai sceptică sau într-o formulare care fixează peiorativul, se spune : **doar prin organizare ?!** Da, doar prin organizare, pe care trebuie să ne obișnuim s-o privim ca pe una din resursele principale ale creșterii economice în general și ale sporirii eficienței economice.

La începutul acestui an, **metoda a fost generalizată la toate unitățile de construcții ale ministerului,** constituindu-se pentru ansamblul fronturilor de lucru deservite de o stație de betoane, cîte o formație complexă condusă de un inginer, subinginer sau maistru. Dimensionarea formațiilor s-a făcut pornind de la cantitatea de betoane prevăzută în programul operativ pe trimestrul I, diferitele trusturi luînd însă în calcul nivele mult diferite ale productivității. Chiar și în aceste condiții, **s-a putut reduce cu 44% numărul muncitorilor betoniști** — reducere cifrată în mii de oameni, cei necuprinși în formații fiind redistribuiți la alte activități. O nouă diminuare a efectivelor se obține în prezent prin stabilirea, pe ansamblul ministerului, a unor plafoane minime de productivitate, considerate dinamic — astfel încît ele evoluează de la 100% în trimestrul I, la 140% în trimestrul II și 160% în trimestrul III.

Valorificarea deplină a avantajelor noii organizări este legată, la ora actuală, de condiția **înțelegerii complexe a eficienței economice,** în toate coordonatele ei. Într-o viziune simplistă, lanțul de instalații și utilaje moderne utilizat în ciclul betonului poate fi divizat în : indispensabile (stațiile de prelucrare centralizată — intens mecanizate și parțial automatizate — nu pot fi eliminate fără sacrificii importante în zona parametrilor cantitativi și calitativi ai activității) și opționale (transportul cu automalaxoare și turnarea în cofraj, direct, cu ajutorul pompelor pot fi înlocuite cu mijloace mai puțin avansate, dar și mai puțin avantajoase). Această din urmă categorie este puternic expusă presiunilor conjuncturale, cîștigul de productivitate, viteză de lucru, calitate pe care-l oferă asemenea mijloace fiind pus cu ușurință în balanță cu alte criterii ce primează la un moment dat. În trimestrul IV 1978, indicele de schimb la pompe și autopompe de beton a fost realizat, în cadrul M.C.Ind., în proporție de sub 90% ; din parcul total de autobetoniere existent la finele anului, doar 70% erau folosite și mai puțin de 10% lucrau în două schimburi. Cheltuielile cu mecanizarea fac parte din cheltuielile materiale și, ca atare, afectează producția netă — indicator ce a fost introdus și în construcții-montaj ; înțelegerea complexă a eficienței economice, la care ne referim, înseamnă **diminuarea cheltuielilor materiale nu prin renunțarea la mecanizare, ci prin folosirea ei intensivă și extensivă,** astfel încît la același tarif de închiriere, la același amortisment, utilajul să dea o producție și o valoare nou creată mai mare.

Economii de materiale și manoperă

ÎN ULTIMII cinci ani, ministerul a investit aproape o jumătate de miliard de lei în dotarea unităților cu echipament tehnologic modern pentru executarea betoanelor monolite — schele, eșafodaje, cofraje metalice tipizate (alcătuind laolaltă sistemul de dispozitive SECOM), concepute la nivelul celor din țări avansate industrial. Caracterizîndu-se printr-o modulare ce permite acoperirea aproape totală a nevoilor dimensionale, prin ușurința montării-demontării, printr-o construcție robustă, prin capacitatea de a asigura o calitate înaltă a betoanelor executate cu ajutorul lor, diferitele elemente ale acestui sistem oferă, într-o utilizare corectă, economii (în comparație cu soluțiile din devizele proiectelor) de 10—67% la costul lucrărilor de cofrare, de 44—70% la consumul de manoperă.

În 9 luni din 1978, cu 9 000 mp de cofraje de inventar din sistemul SECOM, Trustul de construcții industriale Brașov a realizat o suprafață cofrată de 135 000 mp (cca. 21 de reutilizări, economisind pe această cale peste un milion de lei la cheltuielile materiale și un volum important de manoperă. În aceeași perioadă, o altă unitate a imobilizat 80 000 mp de cofraje, cărora le-a asigurat numai 1,7 reutilizări — și a pierdut aproape două milioane de lei prin plata de amortismente și chirii. O asemenea dispersie a rezultatelor, ca și necesitatea de a se repartiza cele 200 de reutilizări posibile ale echipamentelor pe durata de amortizare de 8 ani (ceea ce, tehnologic, este perfect posibil) au determinat M. C. Ind. să introducă și în acest domeniu **principiul organizării specializate,**

Anume, s-a hotărît ca de la 1 februarie, toate trusturile de construcții ale ministerului să constituie, în cadrul structurii organizatorice a fiecărui grup de șantiere, cîte o singură **subunitate specializată în executarea cofrajelor, schelelor, eșafodajelor.** Această subunitate primește în administrare întreaga dotare cu dispozitive SECOM, ca și atelierele pentru asamblarea, întreținerea și repararea acestora, repartizîndu-i-se materialele necesare ; ea contractează în acord global cu grupul de șantiere (sau direct cu trustul, atunci cînd acesta lucrează pe raza unui singur județ) toată cantitatea de lucrări de cofraje, schele, eșafodaje prevăzută în programul operativ, pe baza unor termene stabilite în concordanță cu graficele de realizare a obiectivelor de investiții. Este în curs de definitivare un normativ de durată maximă pentru un ciclu de utilizare la fiecare grupă de dispozitive ; atunci cînd șantierul deservit depășește această durată (cuprinsă între terminarea montării și eliberarea pentru demontare), subunitatea specializată îi percepe **penalizări,** iar pentru reducerea duratei îi acordă **bonificații** — ambele egale cu amortismentul calculat pe perioada în plus sau în minus față de normativ, ceea ce stimulează **accelerarea rulării echipamentului.**

Se estimează că prin realizarea în acest an a 25 de reutilizări (față de 15, în medie, în 1978) se va obține o economie de manoperă echivalentă cu **un spor global de productivitate, pe ansamblul activității de construcții-montaj a ministerului, de 3%.**

RELUĂM invitația adresată organizațiilor de construcții ale altor ministere și ale consiliilor populare, de a studia această experiență, a cărei preluare și adaptare la condițiile specifice (eventual ducînd-o mai departe, pînă la constituirea de subunități integrate pentru toate lucrările de realizare a structurilor de beton monolit) va putea contribui într-o măsură importantă la îndeplinirea indicatorilor calitativi ai planului pe 1979, la scurtarea duratei de execuție a investițiilor.

Dan CONDREA

*) Revista economică, nr. 48, 1978, pag. 16.

Opțiunea colectivă a reprezentanților oamenilor muncii

ÎNTREGUL SPOR DE PRODUCȚIE — PRIN CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

PENTRU COLECTIVELE ÎNTREPRINDERILOR grupate în Centrala industriei articolelor casnice, obiectivele aferente anului 1979 din programul de creștere suplimentară a nivelului de trai al oamenilor muncii, parte integrantă din hotărîrile Conferinței Naționale a partidului, se traduc în sarcini mobilizatoare privind mărirea și diversificarea producției, modernizarea și îmbunătățirea ei calitativă, în condițiile unei eficiențe economice sporite. Recentele adunări generale ale reprezentanților oamenilor muncii, evaluînd judicios rezervele existente și efectele așteptate ale noilor măsuri, și-au asumat angajamente care, însumate la nivelul centralei, dau o imagine semnificativă a gradului în care urmează să fie valorificat potențialul uman și tehnic din această subramură :

	Real. față de plan 1978	Plan 1979, în % față de 1978	Angajament de depășire 1979
Producția netă	— 3,6 mil. lei	109,3	30 mil. lei
Producția marfă	+ 6,8 mil. lei	108,1	
Producția globală	+ 42,9 mil. lei	107,2	50 mil. lei
Livrări către fondul pieței	+167 mil. lei	104,2	20 mil. lei

Producția suplimentară se va materializa în cantități importante de mașini de gătit și sobe de încălzit, tacîmuri, vase inoxidabile, ceasuri, accesorii pentru marochinărie, pentru încălțăminte și confecții ș.a.

Rezultatele primei luni din anul IV al cincinalului — depășirea planului cu 1,4 la sută la valoarea producției globale și marfă, cu 1,7 la sută la valoarea producției nete — demonstrează că pentru cei circa 29 000 de lucrători din unitățile C.I.A.C., orientările și indicațiile date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea bucureșteană „23 August", privind necesitatea de a se lua toate măsurile pentru a asigura, **realizarea în cele mai bune condiții a planului la toate produsele**, pentru **livrarea producției fizice de cea mai bună calitate, de înaltă tehnicitate**, constituie un puternic stimulent al afirmării autoconducerii și autogestiunii în acțiuni concrete vizînd dezvoltarea succeselor de pînă acum, blocarea posibilităților de repetare a unor neajunsuri, afirmarea consecventă a noului în concepția produselor, în tehnologia realizării lor, în organizarea producției și a muncii.

Din ansamblul problemelor dezbătute la începutul acestei săptămîni în adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii de la C.I.A.C., ne vom opri la cele legate de **mărirea productivității muncii**, întrucît ele se regăsesc, explicit sau implicit, în cea mai mare parte a acțiunilor direcționate spre eficiență ; este de ajuns să precizăm că, potrivit planului, **întregul spor de producție din 1979 urmează să se realizeze pe seama creșterii cu 8,8 la sută a productivității aferente producției globale și cu 10,9 la sută a celei aferente producției nete.** Iar angajamentul adaugă acestei dinamici încă o jumătate de procent.

AM DESPRINS DIN DAREA DE SEAMĂ prezentată de consiliul oamenilor muncii, din discuțiile purtate și propunerile făcute de participanți, din programul unitar de măsuri aprobat de adunarea generală, o viziune clară asupra a ceea ce trebuie făcut — de fapt, continuarea pe un plan superior și finalizarea unor acțiuni abordate încă în precedentii ani ai cincinalului, adaptarea lor la noile cerințe și posibilități legate de intrarea în funcțiune a noi obiective și de modernizarea dotării unor capacități existente, de creșterea complexității produselor, de asigurarea condițiilor ca săptămîna redusă — introdusă pînă acum la 9 întreprinderi — să fie generalizată, în acest an, la toate unitățile centralei.

● **Aportul tehnicii și tehnologiei** deține, din acest punct de vedere, prioritatea. Organizarea în 12 întreprinderi a unor ateliere tehnolgice, dezvoltarea activităților Centrului de cercetare și inginerie tehnologică pentru articole casnice — intim integrate în problematica întreprinderilor, succesul experimentării unor tehnologii moderne de prelucrare și finisare, extinderea utilizării analizei valorii în proiectare oferă premise pentru ca produsele (din care cele noi și reproiectate dețin, în planul anului 1979, o pondere de 36 la sută în valoarea producției marfă, față de 30 la sută în anul trecut) să fie realizate de calitate superioară, cu consumuri reduse de materiale și manoperă. Situația rebuturilor evoluează pozitiv (0,47 la sută în 1976 ; 0,35 la sută în 1977 ; 0,25 la sută în 1978) — dar încă este loc pentru întărirea disciplinei tehnolgice, care să evite risipa de muncă, de materiale și energie.

● **Exploatarea intensivă a capacităților existente** reprezintă un domeniu cu rezerve încă importante, care — în lumina recentei analize făcute de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — trebuie rapid și integral valorificate. La C.I.A.C. s-a încheiat actiunea de repunere în funcțiune sau redistribuire a utilajelor nefolosite, iar indicele de utilizare a mașinilor-unelte a fost în 1978, superior celui prevăzut (la stabilirea indicatorului pe acest an nu s-a ținut însă seama de nivelul mediu atins pe centrală — 86,8 la sută, ca să nu mai vorbim de vîrfurile de peste 90 la sută înregistrate la întreprinderile „23 August"-Satu Mare și „Victoria"-Arad — ceea ce îl face să nu fie mobilizator). Rămînerile în urmă la unități, cum sînt cele de la Ocna Sibiului și Balș, „Metalurgica"-București, „Viitorul"-Oradea — arată că trebuie insistat pe încărcarea la capacitate a utilajelor din secțiile indirect productive cu lucrări de la secțiile de bază, scurtarea duratei reparațiilor în cazul defecțiunilor accidentale, creșterea coeficientului de schimb (inclusiv la sculărie), întărirea disciplinei în muncă. De asemenea, este necesară îmbunătățirea activității de aprovizionare, insistînd pe lîngă furnizori pentru respectarea termenelor de livrare (tablă decapată bandă laminată la rece, celuloid ș.a.), corelînd în detaliu planul de aprovizionare cu cel de producție, consumurile specifice cu realizările efective sau cu normele și normativele aprobate.

● **Recrutarea și pregătirea cadrelor pentru noile capacități, perfecționarea cadrelor existente** sînt — cel puțin sub aspect cifric — bine rezolvate. Rămîne, pentru acest an, de susținut examenul calitativ al efectelor perfecționării, în 1978, a peste 7 000 de lucrători, din care mai mult de 4 500 de muncitori. De asemenea, trebuie respectate și chiar devansate graficele de scolarizării prin cursuri a muncitorilor noii întreprinderi de vase emailate din Focșani, astfel ca, împreună cu absolvenții școlilor profesionale, să poată începe efectiv producția la finele anului.

● **Organizarea superioară a producției și a muncii** este implicată, direct sau indirect, în multe din cele 174 de puncte generale sau de detaliu ale planului de măsuri ale centralei. Beneficiindu-se și de aportul atelierului de organizare și studiul muncii, nou creat în cadrul C.I.A.C., urmează să fie rezolvate probleme legate de extinderea în continuare a mecanizării transporturilor interne (în 1978 gradul atins a fost de 50,5 la sută, față de 48 la sută, cît era planificat), extinderea acordului global (nivel actual : 64,4 la sută), organizarea de formații complexe pe procese tehnologice, elaborarea de noi norme de muncă unificate și îmbunătățirea celor în vigoare, rezolvarea unor locuri înguste — în special la depozitare, generalizarea experienței întreprinderii „23 August" Satu Mare — unitate model în creșterea productivității muncii.

Hotărîrile adoptate de adunarea generală angajează răspunderea organelor colective de conducere de la C.I.A.C. și de la întreprinderi, a tuturor oamenilor muncii din subramură pentru ca producția din acest an, cu calități funcționale și grad de prelucrare mărite, capabilă să satisfacă mai bine cerințele consumatorilor interni și ale pieței externe, să se realizeze cu consumuri minime de muncă trecută și vie, la nivelul unei industrii moderne, eficiente.

Dorin CONSTANTINESCU

ELEMENTE DE COMPARAȚIE ASUPRA DINAMICILOR AVUȚIEI NAȚIONALE

AVUȚIA NAȚIONALĂ, în care ponderea principală o constituie bunurile materiale create prin muncă și acumulate în decursul anilor, crește mereu de la an la an. În această categorie se situează fondurile fixe, adică bunurile materiale care servesc producției o perioadă îndelungată fără a se consuma, sau sînt destinate scopurilor social-culturale sau de locuit.

1 Fondurile fixe constituie baza materiale a dezvoltării ramurilor economiei naționale, a industriei, construcțiilor, agriculturii etc. Ele cresc anual prin crearea de noi întreprinderi, prin modernizarea și amplificarea întreprinderilor existente, prin lărgirea bazei tehnico-materiale a transporturilor, a circulației mărfurilor etc., realizarea acestora făcîndu-se cu ajutorul investițiilor.

Din venitul național realizat în țara noastră se alocă anual în ultimul timp o cotă de circa 1/3 pentru fondul de dezvoltare economică, din care se efectuează investițiile care se materializează în fonduri fixe.

Dinamica fondurilor fixe în țara noastră în perioada 1951—1977 (anul 1950 = 100) a fost următoarea:

Tabelul nr. 1

1955	1960	1965	1970	1975	1976	1977	Ritmul mediu anual
125	161	223	337	534	588	645	7,1%

În 1977 fondurile fixe au crescut de 6,5 ori față de 1950, iar creșterea în perioada 1970—1977 a fost (în miliarde lei în prețuri comparabile 1963): 1970 — 757,1, 1975 — 1 203,3, 1976 — 1 325,0, 1977 — 1 454,3.

În cele ce urmează vom urmări dinamica fondurilor fixe în țara noastră în comparație cu alte țări.

2 În statistica internațională se poate urmări dinamica celui mai important element al avuției naționale, denumit în aceste statistici „capital", care cuprinde două categorii de bunuri: capitalul fix și variația stocurilor de materiale.

Capitalul fix este prezentat în două variante:

— pe categorii de bunuri: case de locuit, construcții, mașini și echipament și mijloace de transport

— pe ramuri de activități din sfera materială (agricultură, vînătoare, silvicultură și pescuit, activități industriale — mine și cariere, manufactură, electricitate, gaz și apă — construcții, comerț și restaurante, transporturi, depozite și comunicații etc.) și din sfera nematerială (administrație publică etc.).

În concepția economiștilor capitaliști, noțiunea de capital național este mai restrînsă decît aceea de avuție națională, cuprinzîndu-se în ea numai o parte din așa-numitele active reale și anume acele bunuri reproductibile care sînt afectate producției, ca: mașini, utilaje, echipament, vehicule, construcții productive, stocuri de valori materiale etc.

În tabelele statisticilor internaționale în noțiunea de capital fix sînt incluse, pe lîngă bunurile ce servesc producției (cuprinse în noțiunea de capital național, așa cum s-a arătat mai sus) și bunuri destinate sectorului neproductiv, ca de exemplu: case de locuit.

În economia socialistă, capitalului fix îi corespunde noțiunea de fonduri fixe.

3 Prima variantă, în care capitalul fix se prezintă pe categorii de bunuri apare în tabelele denumite „Elementele formării brute a capitalului" [1]), tabele prezentate pe un șir de ani, pe fiecare țară. După ce se totalizează sumele diferitelor categorii de bunuri, tabelele cuprind o rubrică privind variația stocurilor de materiale și produse constituite pentru a face față situațiilor critice. Variația stocurilor se determină în practică prin calcularea diferenței între valoarea lor la începutul și sfîrșitul anului.

Aceste tabele sînt publicate în Anuarul statisticilor contabilităților naționale" [2]). Ele cuprind date comparative privind formarea brută a capitalului fix, ceea ce corespunde cu investițiile ce se fac anual, pe categorii de bunuri.

Pentru țările socialiste, „Anuarul statisticilor contabilităților naționale" nu prezintă după anul 1970 date pe categorii de bunuri (înainte de 1970 se prezentau astfel de date).

În schimb putem extrage date privind investițiile în România din Anuarul Statistic al R.S.R. pe 1977, pe categorii mai restrînse de bunuri și anume: „lucrări de construcții montaj" (care corespunde cu categoriile: case de locuit și construcții din statistica internațională), „utilaje" (corespunzătoare cu mașini și echipament și mijloace de transport), explorări geologice și alte cheltuieli de investiții, așa cum se prezintă în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Structura investițiilor realizate în economia națională a R.S. România, în prețuri, 1963, pe anul 1975, comparativ cu 1970

Natura investițiilor	în miliarde lei 1970	total % din 1970	în miliarde lei 1975	% din total 1975	Creștere în 1975 față de 1970 %
Lucrări de construcții-montaj	39 125	48,9	57 686	41,9	150
Utilaje	30 111	37,6	66 041	47,9	220
Explorări geologice	2 844	3,6	3 432	2,5	120
Alte cheltuieli de investiții	7 910	9,9	10 572	7,7	132
Total	79 990	100	137 731	100	172

Din datele tabelului nr. 2 rezultă următoarele:

— investițiile în lucrări de construcții-montaj* reprezentau în 1970 ponderea cea mai mare — de 48,9% din totalul lor. După această dată ponderea a scăzut, ajungînd în 1975 la 41,9%; în 1976 a scăzut la 40,7%;

— în schimb, investițiile în utilaje — mașini, instalații, echipamente — au avut după 1970 un mers ascendent: au crescut de la 37,6% în 1970 ajungînd în 1975 la 47,9%, devansînd ponderea investițiilor în lucrări de construcții-montaj. În 1976 au crescut la 48,7%.

Se remarcă astfel o nouă orientare a investițiilor în țara noastră, în ultimii ani, de o mult mai mare eficiență, prin **trecerea pe primul plan a investițiilor în utilaje pentru dotarea economiei naționale cu echipament de înaltă tehnicitate.** La această concluzie duce și dinamica investițiilor în utilaje în 1975 față de 1970 de 220% adică de mai bine de două ori, în timp ce dinamica investițiilor în construcții a fost numai de 150%.

4 Pentru a compara dinamica investițiilor pe categorii de bunuri din țara noastră cu aceia din unele țări capitaliste dezvoltate și ponderea investițiilor pe aceste categorii de bunuri, prezentăm procentual creșterea din 1975 față de 1970 și modificările de pondere pentru 4 țări dezvoltate: Franța, Anglia, R. F. Germania și Statele Unite ale Americii în tabelul nr. 3, pe baza calculelor pe care le-am făcut pe baza datelor extrase din Anuarul Statisticilor Contabilităților Naționale.

Analizînd datele din tabelul nr. 3 pe total fonduri fixe și pe categorii de bunuri în privința dinamicii și ponderii fiecărei categorii din total, observăm următoarele:

Pe total fonduri fixe se observă în unele țări, ca Franța și Anglia o creștere a investițiilor în 1975 față de 1970 cu 18%, respectiv 5%, pe cînd în R.F.G. și S.U.A. se înregistrează o scădere.

Pe categorii de bunuri, ponderea și dinamica se prezintă astfel:

[1]) Tabelele nr. 9 b „Composition of Gross Capital Formation" at constant prices.

[2]) „Yearbook of National Accounts Statistics" — pe care-l publică Comisia de Statistică a Organizației Națiunilor Unite ; numărul din octombrie 1977.

*) Clădiri și construcții industriale, agrozootehnice, pentru transporturi etc., clădiri de locuit, drumuri, căi ferate, rețele și conducte etc.

Tabelul nr. 3

Situația procentuală a compoziției formării brute a fondurilor fixe în 4 țări capitaliste

Categoria de bunuri	% creșterii sau scăderii în 1975 față de 1970 (100%)				% din totalul anului 1975			
	Franța	R.F.G.	Anglia	S.U.A.	Franța	R.F.G.	Anglia	S.U.A.
Case de locuit	124	95	110	94	30,5	18	18	20,0
Construcții	109	90	109	87	27,8	30	35,1	34,3
Mijloace de transport	115	98	117	136	6,0	12	10,4	14,0
Mașini și echipament	122	100	100	103	35,7	40	36,5	31,7
Total fonduri fixe	118	95	105	98	100	100	100	100

La categoria „Case de locuit" ponderea cea mai mare din total are Franța cu 30,5%, urmată de Statele Unite ale Americii cu 20% și apoi R.F.G. și Anglia cu 18%. În ceea ce privește dinamica se observă o creștere a valorii investițiilor în 1975 față de 1970 în construirea de case cu 124% în Franța și 110% în Anglia, în timp ce în R.F.G. și Statele Unite ale Americii se observă o scădere de circa 6% față de valoarea anului 1970.

La categoria „construcții" în care se cuprind clădirile de altă natură decît locuințele, diferitele construcții (inclusiv podurile, drumurile etc.), reconstrucțiile, lărgirea construcțiilor existente, reparațiile capitale etc., ponderea cea mai mare din totalul capitalului fix o înregistrează Anglia cu 35,1%, urmată de aproape de Statele Unite ale Americii cu 34,3%, cuprinzîndu-se în aceste țări în categoria „construcții" și lucrările de irigații și alte lucrări de îmbunătățiri funciare, spre deosebire de Franța, la care nu se cuprind astfel de lucrări și la care ponderea este de 27,8% și de R.F.G. cu 31%. În ce privește dinamica se observă o mică creștere (9%) în Franța și Anglia în 1975 față de 1970, iar în R.F.G. și Statele Unite se remarcă o scădere.

O altă categorie importantă, cu o pondere mai ridicată decît construcțiile în Franța, R.F.G. și Anglia este aceea privind procurarea de „mașini și echipamente", la care cheltuielile de investiții reprezintă 35,7% din totalul formării brute a capitalului fix în Franța, de 41% în R.F.G. și de 36,5% în Anglia, iar în Statele Unite reprezintă 31,7%. În ce privește dinamica acestor cheltuieli, numai în Franța se observă o creștere între 1970 și 1975 cu 22% ; în celelalte țări situația este staționară.

Cheltuielile cu procurarea „mijloacelor de transport", o altă categorie de bunuri, reprezentau în 1975 ponderile de 14% în Statele Unite, 12% în R.F.G., 10% în Anglia și 6% în Franța, din totalul capitalului fix. Dinamica a fost de 36% în Statele Unite, 17% în Anglia, 15% în Franța și o mică scădere în R.F.G.

Grupînd investițiile în mașini și echipamente cu acelea în mijloace de transport în cele 4 țări la care ne-am referit, constatăm următoarele :

— creșterea investițiilor în 1975 față de 1970 este abia de 20% în Franța, 12% în S.U.A., 2% în Anglia și staționar în R.F.G. în timp ce în țara noastră, după cum am văzut a fost de 220%[3] ;

— ponderea acestor investiții din total este de 41,7% în Franța, de 45,7% în S.U.A., de 46,9% în Anglia, deci sub 50%, în timp ce ponderea investițiilor în construcții împreună cu case de locuit în aceste țări este între 53—58%.

Analiza structurii investițiilor pe categorii de bunuri în țara noastră comparativ cu alte țări demonstrează justețea politicii partidului nostru de orientare a investițiilor spre înzestrarea cu echipamente a economiei naționale, ca factor de reducere a decalajelor economice în vederea ridicării României în rîndul statelor cu o dezvoltare medie.

5 Considerăm că tot atît de importantă este și analiza investițiilor pe ramuri ale economiei naționale pentru a vedea sensul orientării acestora în țara noastră în raport cu alte țări. Dinamica, pe ramuri de activități, a fondurilor fixe, este cuprinsă în tabelele „Formarea capitalului pe ramuri de activități" [4]).

Am extras din aceste tabele date pentru trei țări capitaliste cu economie dezvoltată : Franța, Anglia și Statele Unite și cinci țări socialiste : România, Cehoslovacia, U.R.S.S., Ungaria și Polonia[5]).

Analizînd datele din tabelul nr. 4 începînd cu cele 3 țări capitaliste observăm că în industrie s-au investit, în 1975, în Anglia 31% din totalul investițiilor, în Statele Unite 30%, iar în Franța 23%. În agricultură și silvicultură ponderea este de

[3]) Anuarul statistic al R.S.R., 1978, pag. 353 și 628.

[4]) „Capital formation by Kind of activity" din „Yearbook of National Accounts Statistics", 1977.

[5]) R.F.G. și Bulgaria nu figurează cu date pe 1975 în Anuarul statisticilor contabilităților naționale.

[6] și [7]) Conjunctura Economiei Mondiale, 1978.

Tabelul nr. 4

Ponderea investițiilor din ramurile de activitate din sfera materială și nematerială în 1975 în cîteva țări

Ramuri de activitate	% din total pe anul 1975							
	Franța	Anglia	S.U.A.	România	Polonia	Cehoslovacia	Ungaria	U.R.S.S.
Total formarea fondurilor fixe din care :	100	100	100	100	100	100	100	100
Activități industriale	23	31,2	30,2	49,9	45,4	37,9	37,0	35,2
Agricultură și silvicultură	5	2,9	4,3	13,5	13,2	10,4	13,3	20,3
Gospodărie comunală și servicii social-culturale	*)	2,9	21,7	15,7	16,5	21,0	23,4	30,0
Administrația publică	12,9	14,2	12,5	0,5	*)	4,4	5,0	*)

*) nu figurează separat.

2,9 în Anglia, 4,3% în Statele Unite și 5,0% în Franța. În general se observă că ponderea investițiilor este foarte scăzută în agricultură și relativ redusă în industrie. Investițiile făcute în administrația publică ocupă un loc destul de important 12—13% în Statele Unite și Franța și 14,2% în Anglia.

În ce privește dinamica investițiilor în industrie se observă creșteri mici între anii 1970 și 1975 în Franța (3%) și Anglia (2%) continuîndu-se în 1977 față de 1976 cu 2% în Franța și 5% în Anglia. În Statele Unite, investițiile în industrie au scăzut în 1975 față de 1970 cu 5% ca apoi în 1977 să crească față de anul anterior cu 12% [6]).

În privința investițiilor în construcții și lucrări publice între anul 1970 și anul 1975 se observă o creștere de 9% în Franța, ca apoi să se reducă în 1977 față de anul anterior. În Statele Unite, scăderea în 1975 față de 1970 este foarte accentuată, de 20%, iar în Anglia de 3%.

Analizînd datele privind țările socialiste din tabelul nr. 4 observăm că ponderea cea mai mare a industriei în totalul investițiilor o deține România cu 49,9% urmată, în ordinea mărimii, de Polonia cu 45,4%, Cehoslovacia și Ungaria cu 37,9%, respectiv 37% și U.R.S.S. cu 35,2% *). În ceea ce privește investițiile în agricultură, ponderea cea mai mare din total se remarcă în U.R.S.S. — 20,3%, urmată de România cu 13,5%, de Ungaria și Polonia cu 13,3% și 13,2% și de Cehoslovacia cu 10,4%.

Investițiile în construcții de clădiri și alte obiective, în gospodăria comunală, învățămînt, cultură, artă, servicii sociale și sport reprezintă în U.R.S.S. 30% din total, în Ungaria 23,4%, Cehoslovacia 21%, Polonia 16,5% și România 15,7%. Investițiile în sectorul administrației publice sînt cuprinse între 0,6% în România și 6% în Ungaria, în timp ce în țările capitaliste din tabelul nr. 4 sînt de peste 10%.

În privința dinamicii pe total investiții la formarea fondurilor fixe între 1970 și 1975 Polonia ocupă primul loc cu o creștere de 234% urmată de România cu 172%, apoi de Cehoslovacia, Ungaria și U.R.S.S. cu coeficienți între 140% și 150%. Dinamica investițiilor în industrie în 1975 față de 1970 la formarea fondurilor fixe este de 258% în Polonia, 178% în România, 164% în Ungaria, 147% în Cehoslovacia și 140% în U.R.S.S.

În agricultură creșterea cea mai mare este tot în Polonia cu 210% urmată de Cehoslovacia și U.R.S.S. cu 170% respectiv 167% și de România și Ungaria cu 143% respectiv 130%.

În construcția de locuințe și servicii social-culturale, dinamica investițiilor în România a atins 167% între anii 1970 și 1975 și în Ungaria la fel, în Polonia se menține la peste 200%, în Cehoslovacia este de 150% și U.R.S.S. de 123%.

6 În ceea ce privește ritmul de creștere a investițiilor în țările socialiste, tendințele în anii 1976—1977 și 1978 prezintă o serie de discrepanțe.

În Cehoslovacia investițiile totale au crescut în 1977 cu 6,3% față de anul precedent. În Republica Democrată Germană investițiile totale au sporit în 1977 cu 6%, iar cele destinate industriei cu 9% față de anul precedent. În 1978 se estimează o creștere a investițiilor pe întreaga economie cu 2,1%, iar în industrie cu 5%. În U.R.S.S. volumul total al investițiilor a înregistrat în 1977 o creștere de 3% față de anul 1976. În Polonia, unde după cum s-a văzut, totalul investițiilor a crescut într-un ritm foarte ridicat în 1975 față de 1970, începînd din 1976 s-a redus ritmul de creștere la 3,5%, iar în 1977 a ajuns la 2,5%. Și în Ungaria s-a manifestat tendința de încetinire a creșterii investițiilor în anii 1976—1977 [7]).

dr. Lucian TURDEANU

(Continuare în pag. 20)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

PROBLEMA AGRARĂ REFLECTATĂ ÎN PRESA MUNCITOREASCĂ ŞI SOCIALISTĂ DIN ROMÂNIA (I)

ÎNLĂTURAREA relaţiilor de producţie feudale şi mai apoi a resturilor de relaţii de producţie feudale din agricultura ţării constituia o cerinţă de bază pentru rezolvarea problemei agrare în România vechiului regim. Aceasta implica, în mod organic, atît aspectul proprietăţii asupra pămîntului, cît şi cel al producţiei şi nivelului de trai al ţărănimii. Toate aceste trei componente, nesoluţionate, şi-au găsit o largă reflectare în presa românească muncitorească şi socialistă a vremii.

În numeroase articole se arată că în lumea satelor se manifesta o **puternică polarizare** în privinţa proprietăţii. Se sublinia că efectele pozitive ale reformei agrare din 1864 nu au fost de natură să înlăture inegalitatea moşierilor rămînîndu-le peste 4/5 din pămîntul deţinut înaintea reformei ; a continuat să existe un număr mare de ţărani fără pămînt, iar improprietărirea ţărănimii prin răscumpărarea pămîntului, ca şi numeroasele dări la care erau supuşi a accentuat sărăcirea populaţiei rurale. Oglindind această situaţie, ziarul „Muncitorul" sublinia că „Improprietărirea de la 1864 n-a fost făcută omeneşte, ci au făcut-o aşa ca după cîţiva ani să nu le mai rămînă ţăranilor nici loc de înmormîntare".

La rîndul său C. Dobrogeanu-Gherea, figură proeminentă a mişcării socialiste din România, analizînd situaţia de după reforma agrară din 1864, constata că în 1890 cel puţin 40% dintre familiile ţărăneşti erau lipsite de pămînt şi aproape jumătate din numărul lor aveau mai puţin de 40 prăjini [1]). S-au perpetuat dijma, claca, podvezile şi alte asemenea sarcini. Prevederea reformei agrare din 1864 cu privire la desfiinţarea formelor de muncă generatoare de raporturi feudale „a fost la rîndul ei desfiinţată de realitate", după cum spunea C. Rakovski [2]).

Presa muncitorească şi socialistă reflecta sub diferite aspecte condiţiile grele de viaţă şi de muncă ale ţărănimii, **abuzurile autorităţilor împotriva ţăranilor,** inaccesibilitatea acestora la ştiinţă şi cultură. În asemenea condiţii apare justificat ca în raportul prezentat de delegaţii Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România la Congresul internaţional muncitoresc socialist de la Zürich din 1893 să se arate obligaţiile numeroase şi nelimitate pe care le aveau de îndeplinit ţăranii români şi care îi aduceau la sapă de lemn.

Diferenţierea tot mai accentuată a ţărănimii, sărăcirea maselor muncitoare de la sate şi pierderea pămînturilor de către acestea sînt reliefate de date ale recensămîntului fiscal din 1905. Potrivit acestuia, 96% din numărul gospodăriilor ţăranilor muncitori — cele cu suprafeţe de pînă la 10 ha fiecare, dispuneau doar cu puţin de peste 2/5 din suprafaţa agricolă. În acelaşi timp, 0,4% din gospodării, cele ale moşierilor, deţineau aproape jumătate din suprafeţe. Semnificativ este şi faptul că circa 1/3 din totalul gospodăriilor, avea suprafeţe cuprinse între 0,5 şi 2 ha, neputînd asigura mijloacele necesare traiului. La aceasta mai trebuie adăugat faptul că erau încă 300.000 de familii ţărăneşti fără pămînt. „Iată aşadar, într-o ţară eminamente agricolă mai mult de jumătate de milion de robi, robi pe moşiile marilor proprietari, robi exploataţi în chipul cel mai barbar" relata „România muncitoare" în martie 1907.

Lipsa pămîntului pentru o mare parte a ţărănimii, o obliga să accepte condiţii de muncă foarte grele. „Aceşti ţărani neavînd pămînt, neavînd dar alt mijloc de existenţă afară doar de braţele lor, sînt siliţi să-şi vîndă aceste braţe . . . pe o bucăţică de pîine, pe nişte zdrenţe, plus huiduieli, injurături şi bătăi".[3]) În mai multe articole se releva că aceeaşi lipsă de pămînt îi silea pe ţărani să recurgă la luarea în arendă a unor mici suprafeţe, în condiţii spoliatoare pentru ei. Se arată creşterea simţitoare a rentei, sub toate formele sale, ceea ce reduce substanţial veniturile ţărănimii. Sînt elocvente în acest sens exemplele redate de Revista Ideei,[4]) din care rezultă sporirea, prin diverse metode, de circa opt ori a preţului de închiriere a unui pogon de teren, faţă de învoielile iniţiale.

Dacă la acestea se adaugă impozitele statului, inexistenţa unui sisitem de credit avantajos pentru ţărănime, speculaţiile comerciale pe seama ei, atît pentru

FIŞE

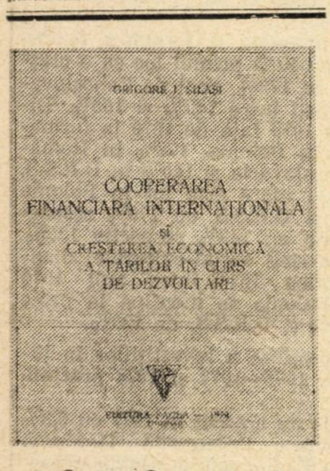

● *Cartea* Cooperarea financiară internaţională şi creşterea economică a ţărilor în curs de dezvoltare, *de Grigore I. Silaşi, Editura Facla, 1978, 156 p., se ocupă de unul din elementele fundamentale ale strategiei corespunzătoare imperativului lichidării subdezvoltării — cooperarea financiară a statelor, componentă importantă a procesului de instaurare a noii ordini economice internaţionale. Primul element fundamental al acestei strategii este, desigur, efortul propriu. Deşi cartea este axată pe problema cooperării internaţionale — alt element fundamental al strategiei dezvoltării — G.I.S. analizează destul de amplu şi condiţiile interne ale acesteia — necesitatea unei rate înalte a acumulării, industrializarea ca factor cheie al dezvoltării economice, rolul agriculturii ş.a. Autorul urmăreşte, pe planul cooperării financiare, raportul dintre factorul intern şi factorul extern în dezvoltarea statelor. Se defineşte noţiunea de cooperare financiară, se evidenţiază locul acesteia în sistemul global al cooperării internaţionale şi se prezintă principalele forme de cooperare în domeniul bancar şi al creditului.*

Relaţiile de producţie socialiste şi intervalul de planificare

● *Ocupîndu-se de unele aspecte ale perfecţionării relaţiilor de producţie în condiţiile socialismului M. Popov arată, printre altele, în articolul* Tendenţii razvitiia sotialisticeskih proizvodstrennih otnoşenii *(Tendinţe ale dezvoltării relaţiilor de producţie socialiste), apărut în nr. 1/1979 al revistei* EKONOMICESKIE NAUKI, *următoarea corelaţie : ciclul de înlocuire a utilajului în întreprinderi depăşeşte timpul de 10–15 ani, intervalul de la apariţia unei mari idei ştiinţifico-tehnice pînă la realizarea ei în producţie este şi el de aproximativ 15 ani, dar perioada maximă de planificare operativă nu depăşeşte în prezent cinci ani. După opinia autorului, trecerea spre introducerea planului pe termen lung, de 10–15 ani, ca verigă principală a planificării, ar favoriza, împreună cu alte măsuri, creşterea semnificativă a eficienţei economice, ar contribui la dezvoltarea relaţiilor de producţie ale socialismului ca relaţii de producţie ale unei economii organizate în mod planic.*

Un tip nou de dezvoltare

● *Criza capitalismului monopolist de stat impune schimbări profunde — între altele, altarea căii către o nouă creştere, către un nou tip de dezvoltare, consideră Jean-Pierre Gaudard în articolul* Une nouvelle croissance ? *(O nouă creştere ?), publicat în* L'HUMANITÉ, *nr. 10679 din 17 ianuarie 1979 creşterea de tip capitalist, adică vechea creştere, este cantitativă, obiectivul ei esenţial fiind acela de a obţine profit. În opoziţie cu acest tip de dezvoltare sau creştere, afirmă J.P.G., se impune un altul, care să fie mai econom în ce priveşte mijloacele materiale (materii prime, resurse naturale etc.) şi în ce priveşte mijloacele umane, ceea ce se poate traduce în locuri de muncă suficiente şi de o mai bună calitate. Noul tip de dezvoltare sau de creştere trebuie să fie în acelaşi timp mai echilibrat, atît pe plan regional, cît şi pe plan internaţional : să fie concomitent bine stăpînit, ceea ce reclamă democraţia, participarea producătorilor la noua ordine economică.*

Este posibilă revenirea dolarului ?

● PROBLEMES ECONOMIQUES *din 17 I 1979 publică, după „Projet", articolul lui Armand Lepas* L'avenir du dollar : le point de non-retour est peut-être proche *(Viitorul dolarului : punctul de la care nu se mai poate reveni este probabil aproape). Autorul consideră că,*

produsele agricole cît și pentru cele industriale, devin explicabile acutele nemulțumiri țărănești manifestate prin revolte, a căror amploare se intensifică la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Ele au culminat cu marea răscoală din 1907. Referindu-se la cauzele care au generat-o, „România muncitoare" scria : „Cînd dar mai mult de jumătate milion n-au pămînt deloc, cînd altă jumătate milion n-au pămînt îndeajuns, n-au imaș pentru vite, n-au vite, n-au nimic și sînt apăsați, și jefuiți din toate părțile, să ne mai mirăm oare auzind că în cutare parte a țării s-au ivit semnele de răzvrătire, revolte țărănești. Nu ! Revoltele țărănești sînt nu efectul unor instigațiuni, cum vor să ni le prezinte guvernanții noștri, ci efectul sărăciei, efectul mizeriei în ghearele căreia este aruncată această țărănime".[5]) Se pune astfel în lumină imperativul înlăturării relațiilor de producție feudale din agricultura țării, a rezolvării problemei agrare în favoarea țărănimii muncitoare. Deși răscoala din 1907 a constituit un moment de seamă în realizarea marilor transformări sociale la sate, condiția economico-socială a țăranului nu s-a schimbat. Referitor la acest fapt Partidul Social Democrat din România aprecia într-un articol comemorativ al marii răscoale, publicat în „România Muncitoare" din 10 martie 1913, faptul că nici una dintre cererile țăranilor n-a fost satisfăcută, că ei se află în continuare sub robia economică și politică a marilor proprietari.

Dezlănțuirea primului război mondial a multiplicat și accentuat contradicțiile sociale. Sub impulsul creșterii valului revoluționar al mișcării muncitorești, cercurile conducătoare au încercat să dea o anumită soluție crizei regimului agrar, o pretinsă punere de acord a proprietarilor funciari cu necesitățile dezvoltării României prin legiferarea și înfăptuirea reformei agrare din 1918–1921. În acest cadru, în perioada premergătoare reformei, presa românească muncitorească și socialistă a reflectat sub diverse aspecte menținerea flagrantei inegalități de la sate în repartizarea pămîntului, lipsa de pămînt a țărănimii și lupta ei pentru a-l obține.

De exemplu, presa muncitorească și socialistă relevînd inegalitatea proprietății în agricultură, milita cu tărie pentru „ca pămîntul țării, care azi e mai bine de jumătate în mîna cîtorva domni mari, să fie dat poporului"[6]), întrucît „pămîntul nu poate aparține decît celui care îl muncește"[7]), iar „scopul socialiștilor este trecerea întregului pămînt în mîna țăranilor care-l lucrează"[8]), pentru că „pămîntul trebuie să fie al nostru, al acelora care-l muncesc".[9]) În numeroase articole se aduceau argumente în favoarea **însemnătății înfăptuirii reformei agrare pentru România,** pornind de la analiza ponderii populației rurale în totalul populației țării. Socialiștii subliniau astfel că înfăptuirea reformei agrare este urgentă, pentru că ea „atinge direct 70% din populația totală a țării, iar prin importanță, greutate și semnificația sa, influențează soarta întregului popor". Totodată s-a pus în lumină **unitatea de interese dintre proletariat și țărănime** arătîndu-se că „reforma agrară interesează în mod deosebit proletariatul, deoarece soarta acesteia și felul realizării ei vor exercita o influență adîncă asupra tacticii proletariatului, care tinde să revoluționeze pe agricultorii de pămînt și micii proprietari... și să dezvolte lupta de clasă la sate". Ziarul „Socialismul" (din 28 noiembrie 1919) atrăgea atenția asupra faptului că „nu trebuie să uităm că importanța acestei probleme este covîrșitoare pentru transformarea vieții sociale a poporului nostru". Bazîndu-se pe experiența istorică, care a demonstrat că în condițiile societății burgheze, drepturile maselor muncitoare nu se pot obține decît prin luptă „Foaia țăranului" scria : „să nu mai cerem de pomană ceea ce ni se cuvine ; să ne luăm noi înșine".

dr. Georgeta MACARIE
Ionel COBZARU
Mihai IRIMIA
Iași

[1]) C. Dobrogeanu Gherea — „Chestiunea țărănească . În „Munca" din 10 iunie 1890.

[2]) „Dr. C. Racovski" — Chestiunea agrară. Probleme și soluții. În „Viitorul social" din august 1907.

[3]) Delaçongaz — „Răscoalele țărănești". În „România muncitoare" din 25 martie 1907.

[4]). A. Catilina — Îmbunătățirea alimentației țăranului român. În Revista Idei nr. 22 din 1903, pag. 26, 27 ; A. Catilina — Partidul țărănesc. În Revista Ideii nr. 53 din 1906, pag. 39, 40.

[5]) Delacongaz — „Răscoalele țărănești". În „România muncitoare" din 25 martie 1907.

[6]) Ce vrem ? Pace, dreptate și pîine. În „Adevărul" din octombrie 1917.

[7]) Social-democrația și reforma agrară. În „Worwarts" din 15 martie 1919.

[8]) Partidul socialist și țărănimea. În „Calendarul muncii" din 1921.

[9]) Pămîntul trebuie să fie al nostru. În „Iașul socialist" din 18 ianuarie 1920.

---

deși nu se poate imagina cu exactitate ceea ce va fi sistemul monetar internațional în 5 sau 10 ani, este sigur că factorii esențiali ai dificultăților dolarului se vor menține. Rolul său prioritar în economia mondială este clar pus sub semnul îndoielii. A fi plătit în dolari, spune A.L., înseamnă a accepta din ce în ce mai mult să pierzi în termeni de putere de cumpărare internațională. Apariția unui substitut sau a mai multora (yen-ul sau o monedă europeană) ai dolarului ar provoca un recul al monedei americane ca mijloc internațional de plată. Această regresiune a dolarului ar fi însă limitată datorită : cantității insuficiente pe piață a monedei-substitut ; faptului că schimburile intercomunitare (europene, euro-africane etc.) nu se reglează nici în prezent în dolari ; importanței ridicate în comerțul mondial al schimburilor „captive" — ale multinaționalelor americane ; faptului că o zonă a dolarului în expansiune (Americi, Australia, o parte din schimburile țărilor petroliere din Orientul mijlociu și Japonia) rămîne cel puțin parțial indiferentă la cursul dolarului. Se apreciază că deși probabilitatea reducerii rolului dolarului în diferitele sale funcțiuni de monedă mondială este ridicată, nu ar putea fi însă vorba de o evoluție rapidă.

Fantezia „beta"

Sub titlul Beta comes to Britain *(Beta pătrunde în Anglia), revista* THE ECONOMIST *din 20–26. I. 1979 descrie pe scurt un sistem de analiză și de cuantificare a riscurilor în domeniul investițiilor, care ar fi larg utilizat în S.U.A. și în curs de a pătrunde în cercurile de afaceri din Anglia. „Teoria beta" (detractorii ei o asemuiesc cu teoria flogisticului) împarte factorii care influențează prețul unei acțiuni în două — riscul specific și riscul de piață. Riscurile specifice se referă la acțiuni și sectoare particulare, care se găsesc accidental într-o perioadă de declin. Aceste riscuri pot fi compensate lărgind cît mai mult diapazonul investițiilor. Urmărind prețurile generale pe o perioadă mai lungă de timp se poate stabili o corelație între ele și prețul unei acțiuni particulare. Aceste corelații, „denumite beta", indică probabilitatea mișcării mai rapide în sus sau în jos a unei acțiuni în raport cu prețurile generale ale pieței. Un beta de 1 exprimă media prețurilor. Se caută așadar acțiuni ale căror beta este mai mare ca 1. Schema, se spune în revistă, are nenumărate lacune. Nu poate fi folosită cu succes pentru a alege acțiuni individuale din cauza existenței prea multor riscuri specifice.*

FIȘE

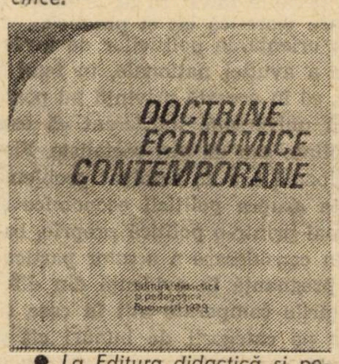

● *La Editura didactică și pedagogică a apărut recent cursul de „Doctrine economice contemporane", sub îndrumarea și coordonarea prof. dr.* Ivanciu Nicolae-Văleanu, *manual menit să răspundă cerințelor introducerii tineretului studios în problemele luptei teoretico-ideologice din vremea noastră. În carte sînt prezentate orientări, caracteristici și evoluții ale principalelor doctrine economice din epoca modernă. Gîndirea economică burgheză este tratată prin prisma stării de criză, arătîndu-se limitele în domeniul cunoașterii impuse de angajarea ei socială, de clasă, dar și unele realizări obținute în domeniul cercetărilor de specialitate. Pe tot parcursul lucrării se degajă superioritatea gîndirii economice elaborate de pe pozițiile revoluționare ale clasei muncitoare.*

În partea consacrată prezentării gîndirii economice românești autorii manualului subliniază puternicul caracter original, creator, al concepției partidului, secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu *privind dezvoltarea economico-socială a României, dezvoltarea independentă și suverană a statelor în cadrul unor strînse interdependențe între economii.*

Volumul se adresează studenților în general și celor de la Academia de Studii Economice în special ; el este totodată util tuturor celor interesați în cunoașterea confruntărilor de idei din epoca contemporană.

O LUCRARE DE REFERINȚĂ ÎN ANALIZA CONDUCERII SISTEMELOR

ȘTIINȚA conducerii societății în ansamblu, a economiei și a unităților de producție, în particular, se află într-un moment de expansiune, ușor de explicat prin progresele rapide ale domeniilor științifice pe care se bazează. Fără a adera la afirmația simplistă, dar nu lipsită de adevăr, potrivit căreia cibernetica economică, cercetarea operațională și perfecționarea continuă a tehnicii de calcul au un rol bine precizat, primordial în dezvoltarea științei conducerii, recunoaștem acest lucru, subliniind însă importanța principială a cadrului conceptual pe care-l oferă științele sociale. Este cît se poate de evident că de aici pornesc delimitări mai mult sau mai puțin nete între unghiurile de abordare a științei conducerii.

Tocmai dezvoltarea rapidă face ca domeniul să rămînă deschis. Larga incidență socială și economică a științei conducerii tinde să anuleze în bună măsură granița dintre fundamental și aplicativ, oferind posibilități egale de creație și valorificare practică. Aceste idei străbat cu consecvență o nouă și valoroasă lucrare în domeniul amintit : „Teorie și practică în analiza sistemelor de conducere", vol. I, de dr. ing. Ion A. Popescu *), înscriind-o în efortul de îmbogățire și consolidare a literaturii originale românești din domeniul conducerii și organizării producției și a muncii.

Fără a fi lipsită de accente distincte de originalitate, lucrarea oferă un tablou amplu și selectiv al stadiului actual al dezvoltării științei conducerii, ca rezultat al unei documentări riguroase și largi, al unei sinteze reușite a teoriei și practicii din acest domeniu de maximă importanță.

Lucrarea se distinge și prin aparatul matematic utilizat — ceea ce deschide certe posibilități de operaționalizare — dar subordonat (într-o relație logică, firească) unei analize calitative care evidențiază încă o dată — dacă mai era necesar — faptul că știința conducerii nu poate deveni aplicația unui manual, chiar bine făcut, rupt de contextul social-economic. Autorul consacră un spațiu larg modelării matematice a proceselor și fenomenelor economice, recunoscînd — în cadrul unui demers legitim — rolul important al modelului ca instrument de cunoaștere și fundamentare a acțiunii. Sînt prezentate modele micro și macro economice, elaborate cu ajutorul unor metode moderne : teoria sistemelor fuzzy (vagi) și a dinamicii calitative, se evidențiază — utilizînd numeroase exemple — rolul simulării, prognozei și optimizării în asistarea tehnică a actului decizional, văzut ca sinteză între cunoașterea specificului local și temporal al deciziei și elementele repetabile, de urtină ale înfăptuirii deciziei.

Sistemul de conducere este prezentat ca unitate dialectică între structurile organizaționale și structurile informaționale, relevîndu-se numeroase elemente integrate într-o metodologie, deosebit de utilă cercetătorilor și specialiștilor în conducere și organizare. Calea de perfecționare a structurilor informaționale este, evident, utilizarea tehnicilor de prelucare rapidă și complexă a informațiilor. În acest context, lucrarea subliniază necesitatea de a sprijini perfecționarea procesului de conducere și organizare a producției și a muncii pe baza unor tehnici și concepte din aceeași categorie cu direcția prioritară de efort.

Considerăm că nivelul științific și de informare, contribuțiile originale și organizarea riguroasă, echilibrată, a materialului, recomandă lucrarea unui cerc larg de specialiști — cadre didactice și cercetători, cadre de conducere și de execuție din unitățile socialiste și economice, studenți — și constituie o bună carte de vizită a preocupărilor românești în domeniul științei conducerii. Ar fi de un real folos pentru teoria și practica științei conducerii în țara noastră dacă autorul ar continua demersul și în cadrul volumului al doilea, dedicat proiectării sistemelor de conducere, precum și efortul de evidențiere a posibilităților oferite de aplicarea modelelor schițate în procesul elaborării deciziilor.

dr ing. Barbu Gheorghe PETRESCU

*) Editura „Scrisul Românesc", Craiova, 1978, 267 pag.

Elemente de comparație asupra dinamicilor avuției naționale

(Urmare din pag. 17)

În România investițiile au crescut în anul 1976 cu 8% față de 1975 și cu 11% în 1977 față de 1976, iar în 1978 cu 16,2% față de anul precedent, coeficienți net superiori celor din alte țări.

Această analiză, în mod necesar limitată la un număr restrîns de țări și de aspecte, ne permite totuși să desprindem o serie de concluzii atît cu valoare teoretică cît și practică.

● În primul rînd reiese din orientarea politicilor de investiții, principala cale de sporire a avuției naționale, în fond a dezvoltării economice și sociale, că în această privință nu poate exista un model unic, o rețetă universală, indiferent că este vorba de state capitaliste dezvoltate sau de țări socialiste. Fiecare țară, fiecare economie națională are de rezolvat probleme specifice care își pun amprenta asupra politicii economice și care își pot găsi rezolvarea numai printr-o politică proprie, bazată pe cunoașterea și luarea în considerare a acestor particularități. Acest lucru reiese cu pregnanță în evidență din diferențierile care se constată în țările comparate atît în ceea ce privește orientarea investițiilor pe categorii de bunuri cît și pe ramuri ale economiei naționale.

● În ceea ce privește țara noastră, principala concluzie care se desprinde este referitoare la caracterul realist, profund științific al orientărilor partidului nostru în domeniul investițiilor. Pe de o parte se constată dirijarea prioritară, mai accentuată decît în celelalte cazuri analizate, a investițiilor pentru formarea fondurilor fixe, către industrie. Aceasta este o expresie a politicii consecvente de industrializare socialistă pe care o promovăm, domeniu în care România are încă de recuperat însemnate rămîneri în urmă pentru a-și putea atinge obiectivul propus — ridicarea ei în rîndul statelor cu o dezvoltare medie către sfîrșitul viitorului cincinal. De altfel, faptul că atît în țările capitaliste dezvoltate — printre cele mai dezvoltate — ponderea industriei se situează la circa 30% din total cît și în țările socialiste cu un potențial industrial considerabil superior celui românesc, aceasta se situează în toate cazurile la peste 35%, tinzînd către 40% și chiar mai mult din totalul investițiilor, demonstrează pe deplin justețea propriei noastre orientări. În același timp, efortul direcționat spre industrie nu înseamnă neglijarea agriculturii căreia îi revine în totalul investițiilor o pondere superioară celorlalte țări socialiste (cu excepția U.R.S.S.) și de 3—5 ori mai mare decît în țările capitaliste dezvoltate. Cu alte cuvinte reiese că efortul este dirijat în mod prioritar pentru dezvoltarea și modernizarea principalelor două ramuri ale producției materiale, de care depinde în final întreaga dezvoltare economică și creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

O concluzie similară se desprinde și din analiza structurii investițiilor pe categorii de bunuri. Orientarea evidentă spre creșterea substanțială a ponderii utilajelor, mașinilor, instalațiilor, echipamentelor, în comparație cu lucrările de construcții-montaj reflectă același efort de modernizare a economiei naționale, de promovare a progresului tehnic, de sporire a avuției naționale în primul rînd pe seama părții sale active, direct productive, orientare deosebit de eficientă pentru accelerarea ritmurilor dezvoltării în condițiile unui potențial investițional limitat în mod obiectiv de nivelul atins al dezvoltării, respectiv de mărimea venitului național.

În sfîrșit, ca o altă confirmare a justeței politicii economice a partidului nostru, a dinamismului și a stabilității economiei românești este ritmul constant ridicat al creșterii volumului investițiilor și al fondurilor fixe în țara noastră, fără salturi spectaculoase, dar și fără căderi, ritm care de altfel s-a accentuat în ultimii ani, ca o expresie a creșterii potențialului economiei românești, a ridicării gradului de eficiență al investițiilor, al preocupărilor constante pentru trecerea la o nouă calitate și în această privință.

Mic dicționar economic

BENEFICIUL ÎNTREPRINDERII

FORMA PRINCIPALĂ a rezultatelor financiare, beneficiul întreprinderii este o categorie economică deosebit de însemnată a economiei socialiste. El constituie o parte din venitul net al societății și are ca izvor munca pentru societate prestată de personalul din sfera producției materiale. Beneficiul reprezintă acea parte din valoarea nou creată în activitatea productivă din cadrul unităților economice care rămîne după : prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete ; retribuirea personalului muncitor și acordarea altor drepturi cuvenite acestuia ; acoperirea cheltuielilor de cercetare și introducerea tehnicii noi ; plata impozitului pe fondul total de retribuire ; plata contribuției pentru asigurările sociale ; efectuarea altor cheltuieli cu munca vie.

Nivelul beneficiului se stabilește diferențiat pe ramuri și subramuri economice, în concordanță cu obiectivele politicii economice, sociale și financiare din etapa respectivă, avîndu-se în vedere : a) dezvoltarea prioritară a ramurilor de bază ale economiei naționale care asigură punerea în valoare a resurselor naturale, înzestrarea tehnică a ramurilor și subramurilor economice sau care contribuie într-o măsură importantă la extinderea exporturilor și la creșterea eficienței acestuia ; b) asigurarea unei rentabilități corespunzătoare pe produse atît la nivelul ramurilor economice, cît și în unitățile economice producătoare care își desfășoară activitatea în condiții normale de dotare, organizare și gospodărire ; c) asigurarea unui beneficiu mai mare pentru ramurile, subramurile și unitățile economice care necesită cheltuieli suplimentare de cercetare și experimentare, înnoire, cît și pentru cele care sînt înzestrate cu mijloace fixe supuse unei uzuri morale mai rapide.

Beneficiul întreprinderilor provine din activitățile de bază (producția marfă vîndută și încasată, diferența dintre stocurile și facturile emise și neîncasate existente la începutul și sfîrșitul anului de plan), din executări de lucrări, prestări de servicii, din alte activități — din gospodăria agricolă anexă, din lucrări cu caracter neindustrial, din gospodăria comunală și de locuințe etc. Beneficiul unităților economice poate fi **planificat, și peste plan, suplimentar** — realizat de unitățile economice prin depășirea planului lor economic, reducerea costurilor planificate sau a cheltuielilor de circulație ca urmare a efortului propriu al fiecărei unități.

Beneficiul și rata rentabilității sînt indicatori distincți, ei nu pot fi confundați. Dacă beneficiul exprimă masa sau volumul venitului net al întreprinderii, **rata rentabilității** exprimă raportul dintre beneficiul și valoarea producției exprimată în costuri de producție. Fiind o mărime absolută, beneficiul oferă o imagine clară despre eficiența producției, despre modul de folosire a fondurilor de producție și a forței de muncă, în timp ce rata rentabilității — ca mărime relativă — înlesnește cunoașterea capacității întreprinderii de a realiza beneficii.

CREȘTEREA BENEFICIULUI și a ratei rentabilității depinde de accentuarea laturilor calitative ale activității economice. Ea se realizează prin **reducerea sistematică a costurilor de producție și a cheltuielilor de circulație.** Cu cît se reduc costurile de producție, cu atît sporesc resursele materiale și financiare, se amplifică posibilitățile autofinanțării, realizării reproducției lărgite în întreprindere și pe întreaga economie națională, creșterii nivelului de trai. Diminuarea costurilor de producție și în mod deosebit a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie reprezintă o **sarcină permamentă, de o importanță deosebită,** ce se realizează în condițiile promovării largi a progresului tehnico-științific. Acest proces presupune totodată valorificarea deșeurilor și a resurselor secundare, reducerea cheltuielilor administrative și de conducere, aplicarea justă a principiului retribuirii după cantitatea, calitatea, importanța și rezultatele muncii prestate etc. În politica economică a partidului se are în vedere ca reducerea costurilor să nu afecteze calitatea produselor ci, dimpotrivă, să se obțină în condițiile **îmbunătățirii** permanente a acesteia.

Un factor deosebit de important de creștere a beneficiului și a ratei rentabilității, care trebuie să acționeze interferat cu diminuarea costurilor de producție, generale și îndeosebi materiale, îl constituie **sporirea accelerată a productivității muncii.** Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„Productivitatea muncii constituie, în ultimă instanță, factorul hotărîtor al progresului general al societății, al ridicării bunăstării poporului".** În procesul de creștere a productivității muncii se are în vedere în primul rînd, introducerea în producție a progresului tehnic, asimilarea cuceririlor științei și diversificarea gamei de produse fabricate, extinderea mecanizării, automatizării, electrificării, chimizării, folosirea judicioasă a mașinilor și instalațiilor, perfecționarea continuă a pregătirii tehnico-profesionale a cadrelor, organizarea rațională a producției și a muncii, înnoirea, modernizarea și ridicarea calității produselor etc. Creșterea productivității muncii conduce la reducerea cheltuielilor de producție, la sporirea producției și a retribuțiilor, fiind o condiție esențială pentru **extinderea măsurilor de reducere a săptămînii de lucru.**

Creșterea beneficiului presupune **realizarea planului economic al întreprinderii la toți indicatorii** cantitativi și calitativi, la toate sortimentele și reperele producției fizice. Este o practică cu profunde efecte negative aceea ca întreprinderile să fabrice numai produse cu rentabilitate mare. Economia națională, are nevoie de toate produsele prevăzute a se fabrica. Beneficiile suplimentare se pot obține prin depășirea planului, însă cu condiția ca produsele respective să aibă desfacerea asigurată.

Mărimea beneficiului și rata rentabilității întreprinderii sînt influențate de asemenea, de viteza de rotație a mijloacelor circulante. Cu cît sînt mai bine organizate aprovizionarea tehnico-materială, producția și desfacerea, cu atît viteza de rotație a mijloacelor circulante este mai accelerată, cu atît crește și cuantumul beneficiului. Desigur, mărimea beneficiului la fiecare produs este determinată și de nivelul prețurilor de producție stabilite în mod planificat.

Beneficiile realizate de întreprinderile de stat se folosesc pentru **restituirea fondurilor primite de la societate ;** totodată ele asigură **dezvoltarea generală a societății, autofinanțarea întreprinderii, recompensarea și stimularea personalului său muncitor.** Beneficiile realizate **în cadrul planului** se repartizează într-o cotă de pînă la 10% pentru restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor, însă aceasta numai în măsura în care amortizarea mijloacelor fixe nu este suficientă pentru efectuarea restituirii respective. De asemenea, beneficiul planificat se folosește pentru autofinanțarea întreprinderii, adică pentru constituirea fondului de dezvoltare al întreprinderii, a fondului mijloacelor circulante, a fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, a fondului pentru acțiuni sociale, pentru constituirea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, iar partea care rămîne după satisfacerea cerințelor de mai sus se prelevă la bugetul statului.

Beneficiul **peste plan** realizat prin efortul propriu al întreprinderii se repartizează pe următoarele destinații : o cotă de 20% pentru fondul de dezvoltare economică al întreprinderii ; o cotă de 5% la fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, o cotă de pînă la 25% pentru suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, și diferite alte destinații și o cotă de cel puțin 35% se prelevă la bugetul statului.

În aceste condiții beneficiul constituie o resursă din care se restituie fondurile primite de întreprindere de la societate, o sursă principală de alimentare a fondurilor bugetului statului destinate dezvoltării generale economico-sociale a țării și alimentării fondului de consum social ; el este totodată principalul izvor de constituire a fondurilor proprii ale întreprinderii necesare înfăptuirii reproducției lărgite și satisfacerii cerințelor materiale și spirituale ale personalului muncitor respectiv.

ÎN MODUL cum este reglementată repartiția beneficiului planificat și mai ales a celui peste plan în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar rezultă că funcțiile, rolul și importanța beneficiului dobîndesc **valențe noi,** el fiind unul dintre factorii principali ai **înfăptuirii autogestiunii economico-financiare, a autofinanțării, a autoconducerii muncitorești și de stimulare a colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și bănești, în desfășurarea unei activități de eficientă ridicată.** Beneficiul devine astfel **principalul indicator sintetic calitativ** ce caracterizează eficiența activității colectivelor de oameni ai muncii spiritul gospodăresc și de răspundere cu care folosesc partea respectivă din avuția națională, fondurile încredințate de societate.

prof. dr. Gh. D. BISTRICEANU

12 FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN LUMINA orientării fundamentale desprinsă din Raportul prezentat de secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională din decembrie 1977, care cere **să se pună în centrul preocupărilor, în toate întreprinderile și ramurile producției materiale, laturile de ordin calitativ ale activității economice, să se transforme cantitatea într-o nouă calitate**, formarea, repartizarea judicioasă și utilizarea eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială capătă o semnificație deosebită.

Fondul de dezvoltare economico-socială este o categorie economică complexă, care exprimă sintetic totalitatea resurselor materiale și bănești de care dispune societatea noastră socialistă pentru sporirea și perfecționarea forțelor de producție și lărgirea bazei materiale a activității social-culturale. Este vorba, deci, de cuprinderea tuturor resurselor dezvoltării economico-sociale a țării într-o categorie largă. Ea răspunde nevoii de a avea imaginea de ansamblu a tuturor mijloacelor pe care societatea le poate mobiliza în construirea viitorului său economic și social.

Fondul național de dezvoltare economico-socială exprimă relații economice obiective, care se formează în societatea socialistă între stat, unități economice, instituții social-culturale și populație. El este rezultat al reproducției lărgite și, în același timp, singura cale de realizare a acesteia.

Necesitatea existenței acestui fond decurge: a) din cerințele etapei edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, cerințe care se pot înfăptui numai mobilizînd și utilizînd cu maximum de eficiență toate resursele materiale existente în fiecare moment în societate; b) din particularitățile desfășurării reproducției socialiste lărgite în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, particularități care permit să fie folosite în scopul dezvoltării și alte resurse în afară de cota parte din venitul național aferentă dezvoltării ; c) din rolul științei, învățămîntului, culturii și artei ca factori de dezvoltare. Formarea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială sînt subordonate realizării obiectivului strategic al partidului nostru, țelului suprem și rațiunii întregii sale activități — ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Fondul național de dezvoltare economico-socială se creează în sfera producției de către participanții la procesul producției sociale, lucrătorii, întreprinderile de stat și cooperatiste, centralele industriale și statul.

Structura fondului național de dezvoltare economico-socială

DIN PUNCTUL DE VEDERE al surselor, fondul național de dezvoltare economico-socială cuprinde cota din venitul național destinată dezvoltării — fondul de acumulare, fondul de amortizare și, eventual, alte resurse.

Din punct de vedere material, el este alcătuit, în principal, din mijloace de muncă și obiecte ale muncii.

Constituirea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială au loc sub forma unui sistem unitar și corelat de fonduri bănești și anume :

a) fondul central de dezvoltare economico-socială ;
b) fondul local de dezvoltare economico-socială, constituit la nivelul administrativ-teritorial, județe, municipii, orașe și comune ;
c) fondul propriu de dezvoltare economico-socială al unităților economice de stat — centrale industriale, unități similare acestora, precum și întreprinderi ;
d) fondul de dezvoltare economico-socială al organizațiilor obștești ;
e) fondul utilizat de populație pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției și a șeptelului etc.

Sursele pentru constituirea fondului național de dezvoltare economico-socială

FONDUL NAȚIONAL de dezvoltare economico-socială are ca sursă principală cota parte din venitul național destinată dezvoltării — fondul de acumulare. **Fondul de acumulare reprezintă acea parte a venitului național care este destinată realizării reproducției lărgite, creării de noi fonduri fixe și circulante, lărgirii și modernizării celor existente.**

Mărimea părții din venitul național destinată dezvoltării economico-sociale depinde, în primul rînd, de volumul absolut al venitului național creat. Cu cît este acesta mai mare, cu atît cresc posibilitățile societății de a aloca fonduri sporite pentru dezvoltare. În al doilea rînd, mărimea părții la care ne-am referit, depinde de împărțirea venitului național în fond de consum și fond de acumulare. Această corelație se exprimă cu ajutorul ratei acumulării (a), care reprezintă raportul procentual dintre fondul de acumulare (A) și venitul național (V N).

$$a = \frac{A}{V N} \cdot 100$$

Partea din venitul național destinată lărgirii dimensiunilor producției sociale reprezintă acumularea. Acumularea socialistă se deosebește esențial de acumularea capitalistă care se realizează în scopul obținerii de profituri cît mai mari, pe baza exploatării celor ce muncesc din țara respectivă, jefuirii popoarelor din alte țări. Acumularea socialistă se realizează în scopul satisfacerii necesităților societății și a membrilor ei. Sursa ei o constituie produsul pentru societate, creat de munca liberă de exploatare. Ea se înfăptuiește conștient, planificat.

O a doua sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială o reprezintă fondul de amortizare. Fondul de amortizare se constituie prin recuperarea treptată a valorii fondurilor fixe uzate în procesul producerii noului produs. Fondul de amortizare face parte din fondul de înlocuire. Constituirea lui are la bază procesul de uzură fizică și morală, în decursul căruia fondurile fixe își transmit treptat valoarea asupra noilor produse. El trebuie să asigure înlocuirea în formă naturală a mijloacelor de muncă după ce acestea și-au pierdut valoarea de întrebuințare în consumul productiv. De aceea, din punct de

vedere al mișcării valorii, fondul de amortizare este o categorie a reproducției simple. Nemijlocit, el nu conține nici un atom de valoare nouă. În anumite condiții însă fondul de amortizare servește ca sursă de realizare a reproducției lărgite, motiv care a stat la baza includerii lui ca sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială.

În primul rînd, datorită progresului tehnic și creșterii productivității muncii în ramurile producătoare de mijloace de muncă are loc reducerea valorii de reproducție a utilajelor și mașinilor care trebuie înlocuite și, ca rezultat, valoarea de înlocuire a mijloacelor de muncă este de obicei mai mică decît valoarea lor inițială. Această diferență de valoare permite să se procure mai multe fonduri fixe decît cele scoase din uz. În al doilea rînd, datorită progresului tehnic, înlocuirea fondurilor fixe uzate nu se realizează, de regulă, cu exemplare identice, ci cu fonduri fixe mai perfecționate, avînd parametri tehnico-economici superiori, ceea ce asigură lărgirea producției. În al treilea rînd, mijloacele de muncă se uzează treptat, iar înlocuirea lor se efectuează numai la sfîrșitul acestui proces care poate dura zeci de ani. În aceste condiții, pînă la folosirea fondului de amortizare pentru destinația sa finală el poate fi utilizat pentru lărgirea producției. În al patrulea rînd, fondul de amortizare poate fi sursă de dezvoltare a economiei și pentru faptul că nu puține sînt cazurile în care valoarea inițială a mijloacelor de muncă a fost deja recuperată, dar ele continuă să funcționeze și să fie supuse procesului amortizării.

Direcțiile de utilizare a fondului național

FONDUL național de dezvoltare economico-socială se utilizează în următoarele direcții principale :

1. Cea mai mare parte a fondului național de dezvoltare economico-socială este destinată investițiilor în sfera producției materiale pentru lărgirea, modernizarea fondurilor fixe productive în toate ramurile economiei naționale, precum și pentru lărgirea bazei materiale a cercetării științifice ;

2. Sporirea necesarului de mijloace circulante, impusă de buna funcționare a capacităților de producție mereu crescînde ;

3. Constituirea de rezerve ;

4. Investiții pentru lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale : învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, etc., precum și pentru construcții de locuințe și construcții edilitar-gospodărești.

Ritmul rapid de creștere economico-socială a țării depinde nu numai de mărimea fondului național de dezvoltare economico-socială, dar și de gradul eficienței economice cu care este folosit. Așa cum subliniază documentele Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977, am ajuns la un nivel de dezvoltare în care **mersul nostru înainte depinde mai ales de realizări calitative, de creșterea eficienței activității economice.** Direcțiile principale de utilizare eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială, care se desprind din documentele recentei Conferințe Naționale a partidului sînt : creșterea eficienței investițiilor, îmbunătățirea folosirii fondurilor de producție, creșterea productivității muncii, valorificarea superioară a resurselor materiale, îmbunătățirea calității produselor.

Investițiile și eficiența lor

PRINCIPALA cale de utilizare a fondului național de dezvoltare economico-socială o constituie investițiile.

Investițiile reprezintă totalitatea cheltuielilor bănești efectuate pentru crearea de noi capacități de producție, pentru reconstituirea, lărgirea și modernizarea celor existente, precum și pentru dezvoltarea fondurilor fixe cu destinație social-culturală.

Înfăptuirea marilor obiective ale construirii noii orînduiri în țara noastră a fost și este influențată în mod hotărîtor de politica de investiții a Partidului Comunist Român. Volumul investițiilor a cunoscut în țara noastră o dinamică continuă. Dacă în perioada 1951—1955 volumul investițiilor a reprezentat 61,9 mld. lei, în 1956—1960 a fost de 100,2 mld. lei, în 1961—1965 a reprezentat 199,7 mld. lei, în 1966—1970 a fost de 330,8 mld. lei, iar în 1971—1975 s-a ridicat la 549,7 mld. lei. Directivele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. prevăd, pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială din cincinalul 1976—1980, un program de investiții de 1 000 miliarde lei, iar în Programul privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, adoptat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, se arată că prin reducerea costului investițiilor, adoptarea de soluții constructive mai eficiente și extinderea utilizării materialelor de construcții ușoare și ieftine, la obiectivele prevăzute în acest cincinal se poate realiza o economie de investiții de peste 100 miliarde lei.

În repartizarea investițiilor pe ramuri și subramuri, pe sfere de activitate, P.C.R. urmărește crearea unei structuri optime și moderne a economiei naționale. Pentru realizarea acestui deziderat, cea mai mare parte a investițiilor a fost și este alocată tocmai acelor ramuri și subramuri care contribuie în cel mai înalt grad la modernizarea structurii economiei naționale. Astfel, în perioada 1966—1970, din totalul investițiilor au fost repartizate industriei, 48,9%, în 1971—1975 — 49,2%, iar în 1976—1980, industriei îi va reveni mai mult de jumătate din totalul investițiilor.

Progresul rapid al societății noastre socialiste depinde nu numai de volumul investițiilor destinate dezvoltării, ci și de eficiența cu care sînt folosite aceste fonduri. Importanța creșterii eficienței investițiilor rezultă din împrejurarea că, dacă mărimea lor este limitată de nivelul dezvoltării economice, creșterea eficienței lor economice este relativ nelimitată. Cu atît mai mult iese aceasta în evidență dacă o analizăm prin prisma cerințelor etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, cînd accentul cade pe latura calitativă a activității economice.

Eficiența economică a investițiilor se concretizează în rezultatele economice utile ce se obțin cu anumite cheltuieli de investiții. Cu cît rezultatele economice utile ce revin pe o unitate de cheltuieli de investiții sînt mai mari și cu cît perioada în care se obțin aceste rezultate este mai scurtă, cu atît eficiența economică a investițiilor este mai ridicată.

Indicatorul principal care caracterizează eficiența economică a investițiilor îl reprezintă **sporul de venit național la un leu investit,** de unde rezultă că eficiența economică a investițiilor este în raport direct proporțional cu sporul de venit național și invers proporțional cu fondul cheltuit pentru investiții.

Principalele căi de creștere a eficienței investițiilor pot fi împărțite în două mari grupe.

Una din sarcinile de cea mai mare însemnătate pentru sporirea eficienței investițiilor este fundamentarea lor științifică, determinarea scopurilor lor, a dimensiunilor, profilului și structurii noilor capacități, alegerea tehnicii și a proceselor tehnologice cele mai avansate, amplasarea judicioasă a lor. Opțiunile și deciziile în acest sens trebuie să fie temeinic fundamentate, potrivit unei metodologii riguroase, bazate pe studiul aprofundat al resurselor și nevoii sociale, al cererii actuale și viitoare pe piața internă și externă.

A doua grupă mare de probleme legate de creșterea eficienței investițiilor se referă la scurtarea duratei de proiectare și de execuție, reducerea cheltuielilor pentru construcții-montaj, eliminarea finisajelor inutile și a cheltuielilor pentru pavilioane administrative costisitoare, eșalonarea judicioasă a lucrărilor pentru a se asigura darea succesivă, rapidă, în exploatare a capacităților de producție, atingerea indicatorilor tehnico-economici proiectați în termenul planificat, realizarea integrală a programului de investiții.

În țara noastră, în ultima perioadă, s-au luat importante măsuri, în direcțiile amintite mai sus, menite să ridice pe un plan superior întreaga activitate de investiții.

prof. dr. Nicolae NICHITA

ÎNTREBĂRI RECAPITULATIVE :

1. Ce se înțelege prin fondul național de dezvoltare economico-socială ?
2. Care este structura și care sînt sursele principale ale fondului național de dezvoltare economico-socială ?
3. Explicați în ce condiții fondul de amortizare servește ca sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială.
4. Ce se înțelege prin investiții și prin ce se caracterizează eficiența economică a acestora.
5. Care sînt principalele căi de creștere a eficienței investițiilor ?

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII ȘI INSTAURAREA UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE — PROBLEMĂ FUNDAMENTALĂ A OMENIRII

ORICARE ar fi unghiul de analiză al economiei mondiale, subdezvoltarea unui mare număr de țări se impune ca una din problemele fundamentale ale vieții economice, sociale și politice contemporane. Dimensiunile acestei probleme sînt ilustrate de date și fapte concludente. În prezent, trei sferturi din populația globului dețin numai 20 la sută din produsul mondial brut. Țările de curînd eliberate prin prăbușirea sistemului colonial, cu toate că posedă cca. 60 la sută din resursele naturale cunoscute, 70 la sută din terenurile cultivabile și două treimi din populația activă a omenirii realizează numai 12 la sută din producția industrială mondială și aproximativ 1/3 din producția agricolă. Starea de subdezvoltare este pregnant exprimată și de evoluția decalajelor economice dintre țările capitaliste dezvoltate și țările eliberate de sub jugul colonial, care pune în evidență noi dimensiuni și complemente ale acestui grav și periculos fenomen. Încă din anul 1965, în raportul prezentat la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„datorită politicii țărilor imperialiste de exploatare sub diferite forme a popoarelor se adîncește prăpastia dintre țările capitaliste înaintate economic și țările slab dezvoltate".**

O prăpastie care se adîncește

REALITĂȚILE confirmă pe deplin această apreciere. Dacă la începutul acestui secol raportul dintre venitul pe locuitor din țările slab dezvoltate și țările dezvoltate era de 1/6, în 1930 raportul a devenit 1/7,5, în 1960 a atins 1/10, iar în 1970 s-a ridicat la 1/14. Se estimează că, dacă nu se vor produce modificări radicale în actuala ordine economică internațională, la finele secolului acest raport va ajunge la 1/25.

În acest context se cere reliefat faptul că aceste raportări se referă la medii ale venitului pe locuitor din țările menționate. În consecință cifrele, ascund disparități și mai adînci. De exemplu, dacă se compară, în prezent, venitul pe locuitor din 26 țări — cele mai slab dezvoltate — cu cel realizat în S.U.A., Canada, R.F. Germania și Japonia raportul este de 1/40. În urmă cu 25 de ani produsul pe locuitor în țara cu nivelul economic cel mai înalt era de 30 de ori mai mare decît cel realizat în țara cu nivelul cel mai scăzut. În prezent, acest raport este de peste 100/1. În 1976, existau 28 de țări slab dezvoltate în care trăia 25% din populația mondială și unde produsul național brut anual pe locuitor era sub 200 de dolari, iar în 10 țări sub 100 de dolari.

Acțiunile întreprinse în cadrul așa numitelor decenii ale dezvoltării se dovedesc cu totul insuficiente pentru ieșirea din starea de subdezvoltare. În prima jumătate a celui de-al doilea „deceniu pentru dezvoltare", doar un sfert din țările în curs de dezvoltare de curînd eliberate de jugul colonial au realizat un ritm mediu de creștere a produsului intern brut (P.I.B.) de peste 6% (cît era obiectivul stabilit). Majoritatea acestor țări însă au realizat creșteri ale P.I.B. de 3—5%, ceea ce a corespuns unui spor pe locuitor de numai 1,5—2,5 la sută. Pentru 1/3 din aceste țări evoluția produsului intern brut a fost sub ritmul creșterii populației. În aceste condiții, pentru două treimi din populația globului sporul venitului pe locuitor s-a situat, în decursul ultimelor două decenii, la un nivel mediu de mai puțin de 6 dolari pe an, pentru unele perioade fiind chiar mult mai mic. Astăzi există aproximativ un miliard de oameni care trăiesc cu mai puțin de 16 dolari pe lună, iar dintre aceștia aproape 200 milioane au un venit lunar între 6—10 dolari.

Starea de subdezvoltare care privește o mare parte a globului este pregnant reflectată de agravarea continuă a condițiilor menite să asigure existența ființei umane. Subnutriția și malnutriția, maladiile și analfabetismul, subocupația și subconsumul sînt manifestări concludente ale acestei situații. După ultimele estimări F.A.O., prezentate la sesiunile Consiliului Mondial al Alimentației, cel puțin un miliard de oameni suferă de malnutriție sau chiar de foame propriu-zisă — adică au un consum alimentar cu mult inferior normelor minime de viață. Ca urmare, se apreciază că cel puțin unul din trei oameni nu poate să-și dezvolte normal aptitudinile sale fizice și intelectuale. Incidențele acestei situații se regăsesc și în alte trăsături demo-economice din țările în curs de dezvoltare cum sînt : rata ridicată a mortalității în general și a mortalității infantile în special ; frecvența maladiilor generate de un deficit nutrițional și lipsa de rezistență la endemii și epidemii ; absența sau caracterul restrîns și rudimentar al asistenței sociale — cu cea mai izbitoare formă a sa, lipsa de personal medical, a instituțiilor și echipamentului sanitar ; insuficiența apei potabile ; analfabetismul sau gradul redus de alfabetizare ; lipsa de locuințe și de dotări sanitare, ș.a. Toate acestea afectează nu numai calitatea vieții ci și posibilitățile și nivelul activităților economice. Subdezvoltarea forței de muncă înseamnă un volum redus de muncă productivă și o eficiență scăzută a acesteia, care accentuează starea de subproducție în condițiile în care satisfacerea nevoilor umane a căpătat un caracter deosebit de acut.

Ceea ce trebuie subliniat, totodată, este faptul că problemele subdezvoltării și soluționarea acestora prezintă importanță nu numai pentru țările care se găsesc în această situație, ci pentru întreaga omenire. Accentuarea subdezvoltării și a decalajelor economice dintre țări înseamnă, în fapt, existența pe plan mondial a unor structuri și relații economice care frînează progresul social-economic al întregii omeniri. Marile disproporții pe care le prezintă economia mondială, datorită subdezvoltării unui număr însemnat de țări, provoacă puternice perturbații în fluxurile economice internaționale și constituie limite ale creșterii producției și cererii mondiale, corespunzător necesităților și posibilităților revoluției științifico-tehnice contemporane.

De asemenea, are o deosebită importanță faptul că existența subdezvoltării, al inegalității și inechităților în relațiile dintre state, generează pericolul instabilității politice și al deteriorării climatului internațional de pace și securitate.

Starea de subdezvoltare a unui număr mare de țări și agravarea decalajelor dintre țările puternic dezvoltate economic și țările slab dezvoltate demonstrează pregnant caracterul perimat al actualei ordini economice internaționale. Lichidarea acestor situații, care exprimă în fapt o criză a progresului economico-social mondial, nu se poate realiza pe calea unor remedieri sau amendamente, ci numai prin schimbări radicale care, prin conținutul, dimensiunile și interdependențele dintre ele, să asigure instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

România — un factor pozitiv activ în relațiile internaționale

CA REZULTAT al unei profunde analize asupra realităților lumii contemporane, România socialistă, împreună cu alte state și forțe progresiste din lume, s-a afirmat ca unul dintre cei mai activi factori în formularea conceptuală și definirea căilor și măsurilor corespunzătoare pentru promovarea unei noi ordini economice internaționale în lume. Prin întregul său conținut concepția românească privind

noua ordine economică internațională este expresia dezvoltării creatoare a gîndirii și practicii revoluționare contemporane de către Partidul Comunist Român, de secretarul general al partidului — tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Încă din anul 1965, în raportul prezentat la Congresul al IX-lea al partidului, evidențiindu-se modificările care au avut loc în lume în favoarea forțelor socialismului, progresului și păcii dar și pericolul agravării subdezvoltării — datorită politicii țărilor imperialiste —, au fost formulate noile principii care trebuie să stea la baza relațiilor economice și politice între state, cum sînt : respectarea suveranității și independenței fiecărui stat, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, renunțarea la amenințarea cu forța, avantajul reciproc.

În întreaga perioadă parcursă din 1965 și pînă în prezent Partidul Comunist Român a desfășurat o intensă activitate teoretică și practică pentru elucidarea marilor probleme ale progresului social-economic al întregii omeniri, pentru promovarea unui nou tip de relații între state. Din acest punct de vedere, o semnificație deosebită prezintă raportul expus de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XI-lea al partidului (noiembrie 1974) și Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, adoptat la acest Congres, în care sînt abordate și analizate, într-o concepție unitară și de largă perspectivă, necesitatea și posibilitatea edificării unei noi ordini economice internaționale și sînt înscrise principalele direcții de înfăptuire a acesteia. Totodată, au fost elaborate și prezentate diferitelor organisme și organizații internaționale documente în care s-a exprimat clar concepția românească asupra celor mai actuale probleme internaționale, cum sînt : „Creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în dezvoltarea colaborării între toate națiunile și promovarea dreptului internațional în relațiile între state" (1972). Declarația privind „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale", difuzată în cadrul sesiunii extraordinare a Adunării Generale O.N.U., septembrie 1975, „Poziția României în problemele dezarmării și, în primul rînd, ale dezarmării nucleare" prezentată la sesiunea specială a Adunării Generale O.N.U. din iunie 1978 și altele.

O concepție românească asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale

CONCEPȚIA românească privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, ca un sistem unitar de principii și concluzii teoretice, însoțite de propuneri practice, concrete, se caracterizează, **în primul rînd,** prin definirea clară a genezei subdezvoltării, a căilor și forțelor capabile să asigure progresul social-economic al țărilor slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare. Astfel, în Programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism se subliniază : „Partidul Comunist Român consideră că starea de subdezvoltare a unor state este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație și asuprire a popoarelor, de jefuire a bogățiilor lor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile".

Această teză are o semnificație deosebită. În concepția românească, lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice **internaționale sînt componente ale aceluiași proces, care are un profund conținut de clasă și care înseamnă lupta tuturor forțelor progresiste din lume împotriva forțelor reacționare, și, în primul rînd, împotriva imperialismului contemporan.** Evident, în această luptă un rol principal revine țărilor socialiste, care prin natura orînduirii și politicii lor dispun de o mare capacitate de acțiune și influență pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Principalele obiective ale luptei, forțelor progresiste mondiale pentru trecerea la o nouă ordine economică internațională, pentru înfăptuirea cărora România socialistă acționează permanent, au fost înscrise în raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. și ele constau în următoarele :

1. înlăturarea hotărîtă a vechilor relații de inechitate, a asupririi unor popoare de către altele, lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste ;

2. realizarea unor relații bazate pe deplina egalitate în drepturi între toate națiunile lumii, pe respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, de a decide în mod suveran asupra folosirii lor ;

3. respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege orînduirea socială pe care o dorește, fără nici un amestec din afară, a dreptului fiecărei națiuni la dezvoltarea economico-socială independentă.

După cum se observă, conținutul acestor obiective face ca problemele subdezvoltării și ale noii ordini economice internaționale să nu poată fi rezolvate unilateral de țările care au avut colonii. După cum sublinia secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la ședința activului central de partid și de stat din 3 august 1978 : **„trebuie să pornim de la faptul că lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, promovarea unor relații economice bazate pe principii de deplină egalitate și echitate constituie, în fond, o continuare nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului. Iată de ce este necesar să se unească într-un tot unitar mișcarea revoluționară cu lupta pentru lichidarea subdezvoltării, pentru făurirea noii ordini economice și politice internaționale".**

În al doilea rînd, în concepția românească lichidarea subdezvoltării și a decalajelor economice implică necesitatea realizării unei creșteri economice accelerate a țărilor în curs de dezvoltare. În strategia dezvoltării acestor țări, România consideră că rolul hotărîtor revine **factorilor interni,** eforturilor proprii ale fiecărui popor pentru folosirea optimă a resurselor materiale și umane, pentru crearea unei industrii moderne, a unei agriculturi de mare randament și pentru dezvoltarea armonioasă, în ritm înalt a întregii economii.

În ansamblul acțiunilor și măsurilor convergente pentru dezvoltarea accelerată a țărilor în curs de dezvoltare argumentul fundamental în alegerea industrializării drept cheie a progresului economic și social rezultă nu numai din condiționarea societății omenești de dezvoltarea forțelor de producție, dar și din necesitatea creării și consolidării suportului economic adecvat al independenței de stat.

Angajată ferm în procesul construcției socialismului România a pus în centrul politicii sale economice continuarea consecventă a industrializării care asigură progresul multilateral al forțelor de producție, folosirea și valorificarea maximă a tuturor resurselor materiale și umane, creșterea neîntreruptă a nivelului de trai al întregului popor. Ținînd seama de nivelul actual al economiei, de obiectivele făuririi socialismului multilateral dezvoltat, România a înscris în Programul său, ca o coordonată majoră, **asigurarea unui raport optim între fondul de acumulare și fondul de consum, folosirea cu maximum de eficiență a tuturor resurselor proprii.** Practica demonstrează că în etapa actuală, pentru țara noastră menținerea unei rate ridicate a acumulării, de 32—34%, este o necesitate obiectivă pentru progresul economic rapid și neîntrerupt. Numai în cincinalul actual, de exemplu, pe baza investițiilor planificate de 1 000 miliarde lei (sumă egală cu investițiile făcute în cele 3 cincinale precedente) vor fi puse în funcțiune circa 2 700 de obiective economice și sociale.

Înfăptuirea obiectivelor aprobate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, va asigura ca la finele planului 1981—1985 România să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare, să devină o țară cu dezvoltare medie — cu un venit național pe locuitor de 2 400—2 500 de dolari.

În al treilea rînd, România consideră că lichidarea decalajelor economice și a subdezvoltării presupune o îmbinare armonioasă, coerentă, a factorilor interni cu factorii externi. Evidențiindu-se interdependențele organice existente între eforturile proprii ale fiecărei țări și colaborarea economică și tehnico-științifică dintre state, în Programul aprobat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român se consemnează: **„Pentru lichidarea rămînerii în urmă, pentru dezvoltarea economico-socială independentă și făurirea unei noi orînduiri sociale trebuie pornit atît de la folosirea maximă a mijloacelor umane și materiale proprii, cît și de la extinderea colaborării internaționale și folosirea ajutorului necondiționat al altor state".**

În aprecierea rolului factorilor externi pentru dezvoltarea economică a tuturor țărilor, România pornește de la progresul economico-social contemporan. Astfel, dimensiunile și ritmul revoluției tehnico-științifice adîncesc diviziunea internațională a muncii și, odată cu aceasta, amplifică interdependențele economice dintre țări. Angajarea simultană a unui număr mare de țări în procesul de industrializare imprimă noi coordonate raporturilor economice internaționale. În prezent are loc o creștere a funcțiilor pieței externe de furnizor de mijloace de muncă pentru țările care au pășit recent la înfăptuirea industrializării. În același timp, necesitatea menținerii unui echilibru economic național impune creșterea rolului fiecărei țări pe piața mondială,

nu numai de importator dar și de furnizor de produse industriale.

În aprecierea rolului pieței mondiale trebuie să se țină seama, totodată, de existența unor mari puteri capitaliste industriale care se manifestă ca forțe potrivnice industrializării altor țări, prin accentuarea monopolului asupra noilor cuceriri ale științei și tehnicii, menținerea unor zone închise ale circuitului mondial economic, diferențierea de tarife și aplicarea unor restricții în comerțul internațional.

Extinderea colaborării și a sprijinului acordat țărilor în curs de dezvoltare

LICHIDAREA subdezvoltării, colaborarea economică internațională implică atît promovarea unor forme echitabile de legături economice, care să excludă orice forme de exploatare a unui popor de către altul, cît și creșterea reală a sprijinului pe care țările avansate industrial trebuie să-l acorde țărilor în curs de dezvoltare. Cu alte cuvinte este vorba și de o colaborare internațională preferențială în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. În acest sens România socialistă acționează permanent pentru a se adopta pe plan internațional un ansamblu de măsuri concrete și eficiente.

a) Astfel, în ce privește **problema materiilor prime și energiei.** România consideră că se pot obține rezultate favorabile pentru toate țările printr-o largă cooperare internațională, **întemeiată** pe respectarea suveranității naționale a fiecărui stat asupra resurselor sale naturale și **îndreptată** spre introducerea în toate țările a soluțiilor tehnice moderne de cercetare geologică, extracție și prelucrare în vederea creșterii rezervelor mondiale, prin eliminarea de către toate țările a risipei de materii prime și combustibili, prin valorificarea echitabilă a zăcămintelor de pe fundul mărilor și oceanelor, prin descoperirea și folosirea de noi surse de energie. Este necesară, de asemenea, asanarea comerțului internațional cu materii prime și resurse energetice, eliminarea fluctuațiilor brutale și anarhice ale prețurilor pe piețele internaționale, asigurarea stabilității prețurilor pe perioade de mai mulți ani.

b) **În domeniul schimburilor comerciale internaționale** este necesar ca, prin intermediul acordurilor bilaterale și al negocierilor comerciale multilaterale, să se urmărească restrîngerea și abolirea obstacolelor tarifare și netarifare, a restricțiilor și practicilor discriminatorii, liberalizarea schimburilor comerciale mondiale, cu un tratament special în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Totodată, este necesar ca Sistemul Generalizat de Preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare să fie aplicat în mod consecvent de către toate țările avansate industrial și în favoarea tuturor țărilor în curs de dezvoltare, să fie perfecționat spre a stimula, în mod efectiv, exporturile țărilor în curs de dezvoltare angajate în procesul de industrializare.

Totodată, este tot mai evidentă necesitatea unor înțelegeri între state pentru reglementarea judicioasă a prețurilor. În acest sens se impun măsuri pentru realizarea unui raport mai echitabil între prețurile diferitelor produse, și îndeosebi între prețurile produselor industriale și cele ale materiilor prime, astfel încît să se stimuleze atît țările exportatoare de materii prime cît și țările industrializate.

c) Înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale implică **accesul echitabil al tuturor țărilor la progresul tehnic contemporan.** Problema a devenit cu atît mai stringentă, cu cît decalajul tehnico-științific între țările puternic industrializate și celelalte state nu numai că nu s-a redus, dar crește în mod îngrijorător, ca urmare a pozițiilor dominante deținute de companiile supranaționale — ghidate exclusiv de obținerea unui profit cît mai mare. Or, posibilitatea de a beneficia de realizările științei și tehnicii mondiale constituie o condiție esențială pentru progresul oricărei țări.

În concepția României, esența măsurilor care se cer adoptate în acest domeniu privește, pe de o parte, sprijinirea eforturilor statelor mai puțin avansate pentru formarea unei baze proprii naționale de cercetare-dezvoltare, iar, pe de altă parte, perfecționarea cooperării internaționale astfel încît aceste țări să aibă un acces echitabil și neîngrădit la tehnologiile moderne. Au devenit, de asemenea, urgente stimularea la scară mondială a cercetărilor care interesează în mod deosebit progresul țărilor în curs de dezvoltare, îmbunătățirea cadrului juridic în care se realizează transferul internațional de tehnologie.

d) Pentru **rezolvarea problemei alimentației** se impune o mai bună organizare a relațiilor internaționale, în vederea unei dezvoltări raționale a agriculturii mondiale în concordanță cu nevoile de hrană ale tuturor popoarelor. Cu alte cuvinte și în acest domeniu efortul național al țărilor în curs de dezvoltare se cere potențat printr-o largă cooperare internațională, pe plan bi și multilateral, în vederea creșterii mai rapide a producției agricole în țările deficitare.

e) Pentru realizarea unei colaborări economice fructuoase între state și pentru asigurarea păcii mondiale România consideră că trecerea la **dezarmarea generală** și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, este una dintre problemele cele mai stringente ale vieții contemporane. În acest sens țara noastră a prezentat un ansamblu de măsuri concrete care vizează : înghețarea și reducerea treptată a bugetelor de război, interzicerea folosirii armelor termonucleare și a altor arme de distrugere în masă, încetarea producției de arme nucleare, crearea de zone denuclearizate, lichidarea bazelor militare străine, reducerea treptată a forțelor armate naționale, retragerea trupelor de pe teritoriile altor state, și altele. Apreciind unele rezultate pozitive ale sesiunii speciale a Organizației Națiunilor Unite pe problemele dezarmării, din anul trecut, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — secretarul general al P.C.R. — a subliniat în expunerea sa la ședința activului central de partid și de stat din august 1978 : **„Desigur, sesiunea O.N.U. a adoptat numai rezoluții cu caracter general ; esențial este acum să se facă totul pentru a se trece realmente la măsuri practice de dezarmare generală, și în primul rînd de dezarmarea nucleară. Ar fi o mare greșeală să se considere că, odată cu terminarea sesiunii, popoarele, forțele care se pronunță pentru cauza dezarmării și păcii pot sta liniștite, își pot diminua eforturile pentru realizarea acestui deziderat".**

f) În problematica noii ordini economice internaționale, România acordă o atenție specială creșterii **rolului organizațiilor economice internaționale** cu vocație universală și ridicării eficienței activității lor. În complexul sistem instituțional cu caracter universal, locul principal revine, desigur, **Organizației Națiunilor Unite, deoarece ea oferă cadrul organizatoric cel mai adecvat pentru dezbaterea largă și democratică a problemelor și pentru participarea activă la soluționarea lor, la întreaga viață internațională, a tuturor statelor.**

Pentru ca acest for mondial să-și îndeplinească menirea în mod cît mai eficient, România a formulat o serie de propuneri de natură să ducă la întărirea rolului O.N.U. în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, și pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice. În formularea propunerilor sale, România pornește de la convingerea că prin întărirea și democratizarea activității O.N.U., aceasta ar putea contribui mai substanțial la afirmarea cursului nou în relațiile internaționale, la statornicirea unui climat de destindere, colaborare echitabilă și înțelegere între națiuni.

În scopul impulsionării activității acestei organizații pentru rezolvarea celor mai acute probleme ale lumii contemporane, președintele României socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a propus organizarea unei sesiuni speciale a Organizației Națiunilor Unite consacrate noii ordini economice internaționale, în cadrul căreia să se adopte un document clar, ferm, care să stabilească principiile, orientările și căile de acțiune pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații internaționale de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate.

Promotor al noii ordini economice internaționale, România socialistă consideră că pentru soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale este necesar să se creeze condiții de participare activă a tuturor statelor și, în primul rînd, a statelor mici și mijlocii, care au fost și sînt primele care suferă de pe urma politicii discriminatorii promovată de marile puteri imperialiste. În același timp, apreciind că lupta pentru întărirea independenței economice a tinerelor state este o continuare a luptei de eliberare națională a popoarelor, România consideră că sprijinirea cererilor drepte ale popoarelor în curs de dezvoltare și acțiunea pentru instaurarea noii ordini economice internaționale reprezintă obligații internaționale ale țărilor socialiste, ale partidelor comuniste și muncitorești — inclusiv cele din țările capitaliste —, ale întregii mișcări revoluționare contemporane.

prof. dr. Ioan V. TOTU

Balanțe comerciale occidentale

ÎN Franța, *anul 1978 s-a încheiat cu o majorare a exporturilor de 6% față de 1977, cu numai 0,5% sub creșterea înregistrată de importuri. Devalorizarea dolarului în raport cu francul francez a făcut ca, valoric, balanța comercială să apară ca fiind net activă : 357,59 miliarde franci la export — în creștere cu 12% față de 1977 — și 355,05 miliarde la import — în urcare cu 6,6% în raport cu perioada precedentă. La această situație a contribuit, în special, reducerea deficitului din sectorul agro-alimentar, creșterea excedentului la mijloacele de transport livrate în străinătate, precum și diminuarea facturii energetice, aceasta din urmă ca urmare a aprecierii francului. Pentru 1979, economiștii francezi își propun îmbunătățirea balanței față de C.E.E. și S.U.A., diversificarea produselor exportate și creșterea numărului de întreprinderi furnizoare pentru străinătate, precum și dezvoltarea schimburilor cu Brazilia, R.P. Chineză, India și Mexic.*

Rezultatele pentru anul trecut în Anglia *indică un deficit de 1 104 milioane lire, în scădere față de 1 709 milioane în 1977, situație pusă în mare parte pe seama unor producții record obținute în agricultura britanică (17,4 milioane tone cereale față de 16,7 milioane în 1977 și 13,2 milioane în 1976). În cifre constante însă, chiar și în acest sector veniturile medii ale agricultorilor au scăzut cu 11% datorită majorării costurilor de producție. În orice caz, afirmă specialiștii britanici, rezultatele confirmă tendința Angliei de a se autoaproviziona în mare măsură cu produse agroalimentare.*

În Statele Unite ale Americii *deficitul înregistrat în balanța comercială în 1978 — 28,45 miliarde dolari față de 26,53 miliarde în 1977 — este pus de comentatorii cotidianului Le Monde în proporție de 25% pe seama importantelor importuri de petrol (39,5 miliarde dolari pentru întregul an).*

Potrivit aprecierilor rezultate din analiza situației din decembrie 1978, tendința generală se pare că este spre o reducere a deficitului comercial, determinată, în principal de deprecierea monedei americane.

Rezerve de cereale pe plan mondial

REZERVELE de cereale vor însuma 213,7 milioane tone în vara acestui an, cu 28% peste cele de la 1 iulie 1978 și cu 6% peste recordul din 1962. Potrivit Departamentului Agriculturii de Stat al S.U.A. care face aceste estimări, prețurile se vor menține totuși la niveluri ridicate dată fiind politica de stocaj a fermierilor americani și cererile sporite de cereale pe piața mondială. Din rezervele mondiale totale, aproape 84,2 mil. tone — 40% — vor fi deținute de Statele Unite.

Pe de altă parte, ultimele aprecieri cu privire la producția de cereale, în sezonul agricol 1978—1979 au în vedere un record de 1,17 miliarde tone (față de estimările de 1,15 mlrd. t, din noiembrie 1978), comparativ cu o producție de 1,08 mlrd. t în anul agricol anterior.

Japonia : prezență activă în Africa

ÎN ACTUALUL deceniu Japonia a devenit al doilea partener comercial al Africii, după S.U.A., cererea africană de produse japoneze fiind, în continuare, în creștere. Exporturile japoneze — 6 mlrd. dolari în 1978 — sînt reprezentate în special de automobile (261 mii buc. în 1978 față de 44 mii în 1977) fier, oțel, aparatură electrică, material rulant.

Ca orientări pentru perioada următoare, autoritățile de la Tokio își propun : reducerea decalajului exporturilor față de importuri — care au atins numai 2,12 mlrd. dolari ; sporirea ajutorului guvernamental destinat țărilor africane în curs de dezvoltare ; creșterea investițiilor japoneze pe acest continent, investiții care reprezintă 9% din totalul celor efectuate de Japonia în țările în curs de dezvoltare.

Orientări în dezvoltarea economică

Marocul pe calea diversificării industriei

ȚARĂ în curs de dezvoltare, Marocul acordă, în prezent prioritate angrenării în circuitul economic a tuturor regiunilor țării, printr-o cît mai judicioasă politică de implementare a obiectivelor economice. Prin mobilizarea unui volum de investiții de peste 9 miliarde dolari și o participare mai activă a statului în economie, actualul plan național, 1978—1980, are în vedere : realizarea unui ritm mediu anual de creștere de 5% ; depășirea dificultăților în comerțul exterior ; reducerea disparităților regionale; dezvoltarea echilibrată a principalelor sectoare ale economiei : agricultură, industrie, transporturi și telecomunicații.

Procesul de industrializare este favorizat de existența unor importante resurse naturale (în special fosfați — 60% din rezervele mondiale). Una din opțiunile politicii de industrializare o reprezintă dezvoltarea unor ramuri noi, în special industria chimică și industria siderurgică, ce urmează să pună în valoare la un nivel superior resursele naturale. Uzinele Maroc-Chimie ,Maroc-Phosphore I și II de la Safi, urmează să prelucreze aproximativ 30% din producția de fosfați, Marocul devenind, astfel, cel mai mare producător și exportator din lume de acid sulfuric și fosforic. Tot în fază de construcție se află, la Nador, un important complex siderurgic.

Agricultura participă cu mai mult de 50% la formarea P.I.B.-ului și asigură mijloace de subzistență pentru 80% din populația țării. Pe calea unui vast program de modernizare (executarea de lucrări hidrotehnice, ameliorarea șeptelului etc.), se scontează o creștere a producției în următorii ani.

Raporturile economice ale Marocului cu țara noastră cunosc o evoluție favorabilă, cooperarea dintre cele două țări îmbrăcînd diverse forme și cuprinzînd aproape toate sectoarele de activitate (industrie, agricultură, învățămînt, sănătate publică).

Specialiștii români care au pus în valoare importante zăcăminte cuprifere în sudul Marocului (la Ouansimi și Talaat-Iminirfi), participă la prospectarea și valorificarea altor minereuri precum și la realizarea unor importante obiective în domeniile industriei prelucrătoare sau transporturilor. Se evidențiază construcția portului Nador ce va fi dotat cu instalații moderne, realizate de industria românească.

M. MOLDOVEANU

EVOLUȚII MONETARE

O ATMOSFERĂ de calm relativ a caracterizat săptămîna 19—23 II 1979, pe piețele valutare înregistrîndu-se oscilații restrînse în amplitudine față de cursurile de închidere ale intervalului anterior. În timp ce nivelul dobînzilor pe piața internă din S.U.A. continuă să se mențină la un nivel relativ constant, amplificarea presiunilor inflaționiste a determinat efectuarea de prognoze în legătură cu creșterea acestui indicator cu circa 8,5% în termeni anuali, respectiv cu aproximativ 2% peste nivelul considerat anterior, fapt care este de așteptat să se repercuteze și asupra cursului **dolarului S.U.A.** față de celelalte valute occidentale.

Lira sterlină a manifestat o tendință mai accentuată de repreciere, se pare ca urmare a creșterii interesului investitorilor străini de a plasa capitaluri în această valută în condițiile conjuncturii actuale. Lira a cotat la închidere la circa 2,0125 dolari/1 liră la un nivel cu circa 0,5% peste cursul de referință. **Francul elvețian** a înregistrat un minim al intervalului la circa 1,6775 franci/1 dolar terminînd la un nivel apropiat închiderii precedente de 1,6720 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a reacționat moderat față de excedentul balanței comerciale a R.F.G. pe luna ianuarie, la închidere situîndu-se la circa 1,8515 mărci/1 dolar, cu circa 0,2% peste cursul de referință. **Francul belgian** a înregistrat, la rîndul său, o repreciere moderată cotînd în final la circa 29,19 franci pentru un dolar. Creșterea indicelui prețurilor cu amănuntul în luna ianuarie de 0,9% în termeni anuali, a făcut ca **francul francez** să înregistreze o ușoară rămînere în urmă față de marca vest-germană, cotînd la circa 4,2725 franci pentru un dolar. **Lira italiană** a evoluat ușor sub închiderea săptămînii precedente cotînd în final la circa 840,50 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a înregistrat un recul mai marcat în raport cu dolarul S.U.A. cotînd la închidere la circa 201,55 yeni/1 dolar.

Piața **eurodepozitelor** a înregistrat la perioadele de 6 luni niveluri de circa 11,3125% pentru eurodolari, 0,4375% pentru eurofrancii elvețieni și 4,3125% pentru euromărcile vest-germane.

Piața aurului a înregistrat o nouă creștere a prețului după adjudecarea cantității de aur fin oferită la ultima licitație a Trezoreriei S.U.A. la un preț mediu de 252,38 dolari/uncie. La Londra, ultimul fixing al intervalului a fost de 251 dolari/uncie comparativ cu 247,05 dolari/uncie în săptămîna precedentă.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

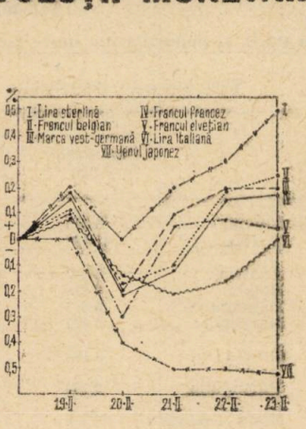

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 19—23 februarie a.c., luîndu-se ca bază cursurile din 16.II.1979

MONOPOLURILE SUPRANAȚIONALE: NOI STRATEGII ÎN EXPANSIUNE [I]

Precizări asupra esenței și conținutului noțiunii

O LARGĂ circulație au în prezent noțiunile de monopol transnațional, multinațional și supranațional. Adesea se pune un semn de egalitate între acestea, după cum există și părerea că noțiunea de multinațional ar fi improprie pentru a exprima esența fenomenului respectiv. Utilizarea noțiunii de companie multinațională în literatura burgheză are în vedere pe de o parte evidențierea modificărilor de ordin structural în compunerea marilor companii monopoliste, iar pe de altă parte escamotarea caracterului imperialist al expansiunii companiilor monopoliste, prezentînd-o în schimb ca o cooperare pe bază de egalitate între mai mulți parteneri de naționalitate diferită. În literatura economică există tendința de a interpreta noțiunea de monopol multinațional ca fiind o companie prezentă în mai multe țări, fără însă a se contura specificitatea acestui tip de monopol internațional, care la prima vedere ar sugera astfel ideea de îmbinare a intereselor mai multor națiuni. În realitate ele sînt multinaționale prin forța lor economică și numai o analiză a esenței fenomenului, ca și a formelor concrete de manifestare a monopolului internațional la dimensiunea celui multinațional va permite o înțelegere corectă a conținutului și efectelor economico-sociale ale acestor companii. Se răspîndește noțiunea de monopol supranațional în scopul de a reliefa ceea ce este particular companiilor monopoliste internaționale de azi. Caracteristic pentru compania supranațională este diversificarea teritorială a activității ca rezultat direct al unei puteri economice și financiare considerabile, al adîncirii integrării pe verticală peste granițele naționale prin practicarea investiției directe.

Concentrarea producției și capitalului atinge la nivelul monopolurilor supranaționale o asemenea treaptă care le creează noi posibilități de control asupra unor domenii importante nu numai într-un singur stat, ci simultan în mai multe. Forța lor economică egalează adeseori produsul național brut (P.N.B.) al unor țări cu potențiale economice relativ mai mici, conferindu-le caracteristica de noi centre de putere și decizie în lumea capitalistă. Datele prezentate în tabelul nr. 1 sînt semnificative în ceea ce privește dimensiunile unor astfel de monopoluri.

Monopolurile supranaționale, realizează expansiunea în afara granițelor naționale îndeosebi prin intermediul investiției directe în proporții care să le asigure dreptul de control și de decizie asupra unităților de peste graniță. De pildă, 70 la sută din filialele din străinătate ale monopolurilor americane se află în întregime în proprietatea societății-mamă, iar dacă adăugăm și pe acelea în care peste 50 la sută din pachetul de acțiuni este deținut de societatea-mamă, se poate conchide că 90 la sută din filiale sînt controlate pe deplin de societățile-mamă. În funcție de gradul în care societatea-mamă controlează și decide asupra producției, desfacerii, dimensiunii investițiilor, folosirii mîinii de lucru de către filiale, se creează și posibilitatea de însușire a unui profit ridicat de monopol, precum și de dirijare a activității filialelor în conformitate cu interesele de ansamblu ale societății-mamă.

În cazul monopolurilor supranaționale, are loc un transfer al centrului de greutate din sfera circulației, caracteristic în mod deosebit în confruntarea monopolurilor transnaționale, în sfera producției. Penetrarea prin investiții productive în economia altor state determină o apropiere a producției și a ofertei de cerere și totodată, o accentuare a luptei de concurență dintre monopolurile autohtone și cele implantate. Se schimbă, într-un anumit sens, însești condițiile de concurență. De la metodele clasice de cucerire a pieței externe se tinde tot mai mult spre adoptarea unor noi strategii în care sfera producției ocupă încă din faza primară a concurenței un loc prioritar. Caracteristic pentru monopolurile supranaționale este tendința de a-și crea o piață proprie de desfacere, ceea ce vine în contradicție cu tendințele pozitive ce se conturează în diviziunea internațională a muncii și care implică, astăzi, într-o măsură tot mai mare, participarea suverană, independentă și reciproc avantajoasă a tuturor statelor la schimburile economice mondiale. În același timp crearea de filiale în diferite țări, inclusiv dezvoltate, de către monopolurile de talie supranațională lărgește sfera de exploatare nu numai asupra clasei muncitoare, dar și asupra altor categorii sociale, implicit asupra unei părți a burgheziei mici și mijlocii, în măsura în care interesele acestora au fost afectate. Cu atît mai mult în cazul în care unele companii monopoliste sau nemonopoliste autohtone au fost subordonate sau înghițite de către capitalul străin.

Tabelul nr. 1

Potențialul unor companii supranaționale comparat cu P.I.B. și populația din unele țări (1977)

Compania	Potențialul exprimat în :		Țări luate în comparație		
Apartenența după capitalul de bază	Cifra de afaceri (mrd)	Capitalul propriu (mrd)		Populația * (mii)	P.I B. (mrd.) (dolari)
General Motors (S.U.A.)	54,9	26,6	Elveția	6 346	56,29
Exxon (S.U.A.)	54,1	33,4	Turcia	41 162	41,56
Royal Dutch/Schell (Anglia-Olanda)	39,6	36,0	Austria	7 516	40,62
Ford Motor (S.U.A.)	37,8	19,2	Belgia	9 818	39,0
Mobil (S.U.A.)	32,1	20,5	Danemarca	5 073	38,53
Texaco (S.U.A.)	27,9	18,9	Norvegia	4 027	31,30
British Petroleum (Anglia)	20,9	17,5	Grecia	9 165	22,94
Standard Oil of California (S.U.A.)	20,9	14,3	Portugalia	9 664	15,74
I.B.M.L. (S.U.A.)	18,1	13,9	Noua Zeelandă	3 116	12,36

Sursa : Fortune, August 1978, p. 173 ; mai — 1978, 240 p. O.C.D.E. Etudes économiques iulie 1978. (* se referă la 1976)

Tendințe noi în împărțirea sferelor de influență

PENETRAREA monopolurilor prin intermediul investițiilor directe în cadrul economiei țărilor, fie dezvoltate sau în curs de dezvoltare, generează și o relație nouă, monopol internațional — stat național. Această relație exprimă de regulă interese contradictorii. Expansiunea unui anumit capital de o anumită origine, în sfere de activitate ce aparțin unui număr mai mare sau mai mic de țări, vine adesea în contradicție cu interesele țărilor unde s-a implantat.

Așadar, problema esențială ce se ridică în legătură cu monopolurile internaționale de tip supranațional trebuie privită în strînsă interdependență cu efectele pe care le generează pe plan economic și politic.

Indiferent de forma concretă de manifestare a monopolurilor — internaționale, transnaționale sau supranaționale — ele au o caracteristică comună ce decurge din însăși esența capitalului monopolist și anume de a participa la lupta pentru împărțirea pieților, a sferelor de influență, de a influența viața politică și economică internațională. **„Se poate spune, că, în momentul de față, pe plan mondial** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — asistăm la două tendințe principale în politica de dominație și reîmpărțire a zonelor de influență ; pe de o parte, tendința de recurgere la forță, la căile militare pentru promovarea intereselor de dominație, pentru obținerea sau consolidarea zonelor de influență și, pe de altă parte, tendința de folosire, în principal, a mij-**

loacelor economice, sub diferite forme, pentru întărirea dominației monopolurilor și societăților multinaționale, pentru consolidarea influenței unor state în diferite zone ale lumii" [1]).

Sub aspectul luptei pentru sferele de influență, în ierarhia principalilor exponenți ai investiției directe externe, S.U.A. continuă să se situeze pe primul loc cu toate că partenerii cu care se confruntă în acest domeniu au devenit în ultima perioadă mai incisivi (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Volumul investițiilor directe în afara granițelor naționale ale principalelor țări capitaliste dezvoltate

(mil. dolari)

	1960	1970	1973	1974	1975	1976	1977
S.U.A.	1 674	4 413	3 195	1 368	6 264	4 596	7 330
Japonia	79	355	1 094	2 012	1 763	1 992	1 830
R.F.G.	145	873	1 653	1 914	2 008	2 454	2 600
Franța	379	373	906	779	1 031	1 167	1 250
Anglia	462	538	1 919	1 693	491	1 138	1 100

Sursa : International Economic Indicators U.S. March 1978.

Din datele prezentate se observă această tendință atît din partea Japoniei cît și a R.F.G. Presiunea monopolurilor japoneze prin forțarea investițiilor directe în afara granițelor naționale va determina o reducere a decalajului în acest domeniu comparativ cu S.U.A. și Europa occidentală. În conformitate cu programul formulat în 1974 privind expansiunea companiilor japoneze se preconizează ca în 1985 Japonia să ocupe, după volumul total al investițiilor peste graniță, locul doi față de actualul loc patru (S.U.A., Anglia, R.F.G.). Europa occidentală va fi unul din obiectivele de predilecție pentru investițiile companiilor japoneze, datorită greutăților pe care le resimt în desfacerea produselor mai ales pe piața comunitară. După aprecierile făcute de Banca industrială a Japoniei volumul investițiilor în industria prelucrătoare din Europa occidentală va crește în 1980 de aproape 9 ori față de 1973, iar cele orientate spre comerț și sfera serviciilor într-o proporție mult mai însemnată, asigurînd pe această cale, o rețea de desfacere capabilă să favorizeze pătrunderea mărfurilor japoneze pe piața vest-europeană, ocolind, astfel, restricțiile vamale. Cu toate acestea, orientarea investițiilor spre țările din sudul și sud-estul Asiei va rămîne în continuare dominantă mai ales în vederea asigurării cu materiile prime necesare.

Creșterea capacității competitive a companiilor monopoliste din Europa occidentală, cu precădere a celor „9", a făcut posibilă într-o măsură mai mare orientarea investițiilor directe spre sectoare din economia S.U.A., capitalul investit de acestea reprezentînd în prezent 66% din totalul investițiilor directe străine în S.U.A. Investiția directă este considerată și în acest caz ca un mijloc de expansiune pe piața americană, greu accesibilă pentru parteneri. De pildă, Franța a multiplicat, în perioada 1971—1977, volumul investiției directe externe în S.U.A. de 6 ori (la 1,6 miliarde dolari), Italia — de 4 ori (la 400 milioane dolari), R.F.G. — de 2,4 ori (la 2,1 miliarde dolari [2]). Cu toate acestea, decalajul în acest domeniu continuă să se mențină între S.U.A. și cei „9" deși se conturează ca tendință o apropiere, iar în unele ramuri din economia S.U.A. capitalul european ocupă poziții care încep să fie comparabile cu cele ale companiilor americane în unele țări din Europa occidentală.

Concomitent se desfășoară lupta pentru pătrunderea investițiilor directe ale monopolurilor nord-americane și vest-europene în economia japoneză, știut fiind că politica restrictivă față de investițiile străine a împiedicat penetrarea capitalului străin în economia Japoniei.

Orientarea investiției directe externe a companiilor supranaționale spre țări dezvoltate mai poate fi explicată în prezent doar într-o mică măsură prin decalajul privind costul forței de muncă/oră. De pildă, dacă în 1960 cheltuielile pentru o oră-muncă în industria prelucrătoare a S.U.A. erau de peste 2 ori mai mari față de nivelul existent în zonele în care penetrau prin intermediul investiției directe, începînd cu anii '70 decalajul se reduce sensibil. Astfel, în 1976 cheltuielile pentru plata unei ore-muncă în industria prelucrătoare în R.F.G. raportate la nivelul din S.U.A. reprezentau 97% față de 31% în 1960, în Franța — 67% și respectiv 31%, în Japonia — 47% și respectiv 10% [3]).

Tradiționalii factori de atracție a investiției directe (forță de muncă ieftină, materii prime la prețuri avantajoase, o rată înaltă a profitului) nu mai pot justifica decît parțial orientarea geografică a expansiunii companiilor internaționale. Noi factori încep să joace un rol important ca de pildă capacitatea de absorbție mult mai ridicată a pieței țărilor capitaliste dezvoltate față de cea a țărilor în curs de dezvoltare, complexitatea structurii cererii, care la rîndul său devine stimulent al dinamicii structurii ofertei, condiții mult mai avantajoase de introducere a rezultatelor științei și tehnicii datorită bazei tehnice și forței de muncă calificată de care dispun țările capitaliste industrializate, o structură de ramură modernă ce asigură avantaje de viitor plasamentelor de capital. Considerentele de ordin economic adesea se împletesc cu cele politice, de permanentizare a unei anumite influențe în unele zone ale lumii în funcție de interesele monopolurilor și statelor ce le susțin.

Nedelea-Chira PĂRĂLUȚĂ

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la ședința activului central de partid și de stat din 3 aug. 1978, Ed. politică, București 1978, p. 6—7.

[2]) Time, 1 aug. 1977, p. 4—8 ; Survey of Curent Business, oct. 1977, p. 37.

[3]) Calculat pe baza datelor din International Economic Report of the President Washington 1977, p. 99.

Dezvoltarea eficientă a agriculturii județene

(Urmare din pag. 8)

cooperației de consum și chiar cu sectorul gospodăriilor populației. Astfel, considerăm că se vor înregistra rezultate deosebit de bune din acțiunile de cooperare propuse de unele consilii unice, între cooperativele de producție din zona de șes și asociațiile crescătorilor de animale din localitățile de deal și munte, cu privire la asigurarea pășunatului bovinelor și ovinelor, în timpul verii, pe pajiștile naturale din această zonă.

Paralel cu activitatea curentă de producție, care a început în cadrul consiliilor unice agroindustriale și cu studierea posibilităților de aplicare, în acest an și în anii următori, a unor măsuri de intensificare și modernizare a agriculturii ,se acționează pentru introducerea noului mecanism economic și în această ramură de producție. În consecință, unitățile agricole de stat și cooperatiste sînt sprijinite de conducerea consiliilor unice, în eforturile lor de a folosi integral și cît mai eficient pămîntul, celelalte mijloace de producție și forța de muncă, de a spori necontenit producția vegetală și animală, de a gospodări cît mai bine mijloacele financiare, eliminînd cheltuielile neeconomicoase — pentru a desfășura o activitate rentabilă, în care veniturile să acopere integral cheltuielile și să se obțină beneficii din ce în ce mai mari. În felul acesta se va putea aplica, în sectorul de stat încă din acest an, iar în cel cooperatist din 1980, principiul autoconducerii și autogestiunii economice-financiare, problemă de bază în activitatea fiecărei unități productive.

Sîntem convinși că toți oamenii muncii din agricultura județului nostru, în frunte cu comuniștii, se vor mobiliza cu toată energia și capacitatea lor pentru a face un salt substanțial în activitatea de producție agricolă, răspunzînd cu rezultate concrete măsurilor stabilite de conducerea partidului și statului, prin obținerea unor recolte sporite și rentabilizarea tuturor sectoarelor de producție încă din acest an.

Perspectivele siderurgice

DUPĂ o perioadă de criză în siderurgia țărilor nesocialiste, perioadă în care organisme de specialitate naționale și internaționale au ezitat să efectueze prognoze ale dezvoltării acestei ramuri în următorii zece-cincisprezece ani, se apreciază că există în prezent o serie de indicii de înviorare moderată a producției și consumului de oțel. Chiar dacă nu se poate conta pe un ritm de creștere al necesarului mondial de consum similar cu cel din deceniul al șaptelea (în medie, de 5,9% pe an),

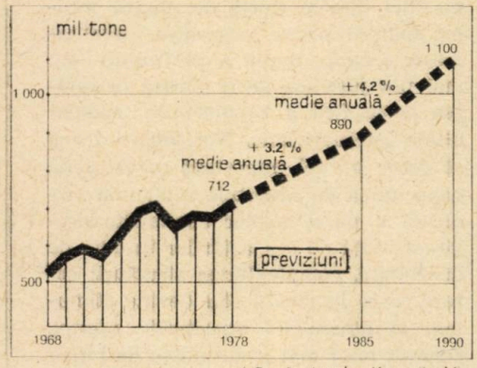

(După «L'Usine Nouvelle»)

previziunile majorității specialiștilor occidentali converg asupra creșterii acestuia la circa 1,1 miliarde tone în jurul anului 1990 (vezi graficul).

În ceea ce privește industria siderurgică din diferite țări, se estimează că ea va cunoaște, în următoarele două decenii, un profund proces de transformare calitativă, de modernizare sub impulsul sporirii competitivității. Extinderea tehnologiilor avansate (a cuptoarelor electrice perfecționate, a turnării continue, a reducerii directe a minereului de fier ș.a.) va permite — alături de realizarea unor economii substanțiale de materii prime și energie — sporirea ponderii oțelurilor de calitate superioară, realizarea de laminate de oțel cu parametri tot mai înalți. Un progres hotărîtor urmează să înregistreze în această ramură productivitatea muncii, respectiv de la 6 ore de muncă per tona de laminate (plate) — cifră medie larg răspîndită în prezent în țările occidentale — la numai 2 ore de muncă per tonă, cît reprezintă performanța unor instalații ultramoderne din Japonia.

U. R. S. S.: integrarea la nivel superior a învățămîntului cu producția

IMPERATIVUL dezvoltării intensive a științei în instituțiile de învățămînt superior, care să stimuleze desfășurarea aptitudinilor creatoare ale cadrelor didactice și studenților, necesitatea folosirii posibilităților de care dispun aceste instituții pentru rezolvarea unor ample probleme tehnico-științifice de profil regional sau interramuri, care apar mereu în economia Uniunii Sovietice, a determinat căutarea unor forme organizatorice eficiente. De pildă, instituțiile de învățămînt superior din cadrul Ministerului învățămîntului superior și mediu de specialitate din R.S.F.S. Rusă executau anul trecut, pe baza comenzilor unor întreprinderi, 16 mii de teme, valoarea contractelor economice încheiate în acest sens ridicîndu-se la 450 de milioane de ruble. Se apreciază totuși că, în acest fel, nu este folosit decît parțial uriașul potențial științific din sistemul ministerului, reprezentat de 100 mii de cadre didactice, 16 mii de doctoranzi și 700 mii de studenți.

Uniunea științifică recent creată în cadrul ministerului amintit își propune să ridice eficiența activității în acest domeniu. Ea reunește 66 de instituții de învățămînt superior, dintre cele mai mari, într-un complex științifico-experimental unic, în care se aplică noile forme de planificare și stimulare economică. Principalul său obiectiv constă în a coordona — pe baza elaborării unor programe de cercetare științifică și proiectare — eforturile a numeroase instituții de învățămînt superior și altor organizații, risipite pe teritoriul republicii, axîndu-le pe direcțiile fundamentale. Se estimează, că în funcționarea sa, uniunea va realiza beneficii, fără investiții suplimentare, prevăzîndu-se ca din beneficii să fie finanțată modernizarea bazei tehnice a învățămîntului superior.

Albania: dezvoltarea industriei grele

TOAMNA anului trecut a fost marcată, în Albania, de intrarea în funcțiune a unor obiective industriale de mare importanță pentru dezvoltarea întregii economii naționale.

Este vorba, între altele, de conectarea la sistemul energetic național a primelor două turbine electrice, instalate la hidrocentrala de la Fierza, pe rîul Drin. Cea mai mare construcție hidrotehnică din Albania, această hidrocentrală va avea în final o capacitate instalată de 500 MW, iar lacul de acumulare format în spatele barajului se va întinde pe o suprafață de 73 kmp. De asemenea, a fost dată în exploatare prima parte a unui mare complex metalurgic : cînd va funcționa la întreaga sa capacitate complexul va produce 250 mii tone de laminate din oțel, fontă, țevi și cabluri de oțel etc., valorificînd astfel zăcămintele de feronichel din apropierea orașului Elbasan. Un alt eveniment l-a constituit punerea în funcțiune a uzinei constructoare de mașini din Tirana — prima unitate a viitorului Complex de automobile și tractoare „Enver Hodja". A fost inaugurată producția națională de tractoare, în viitor — pe măsura dării în exploatare a diferitelor sale unități componente — complexul urmînd să producă mașini, bunuri de echipament și piese de schimb, destinate îndeosebi dezvoltării agriculturii albaneze.

Consumul de zahăr — previziuni diferențiate

CONFORM estimărilor F.A.O., consumul de zahăr la nivelul anului 1985 va înregistra creșteri diferite, în funcție de gradul de dezvoltare al țărilor consumatoare. Astfel sursa citată apreciază că în statele dezvoltate cererea va deveni aproape inelastică, pentru mijlocul deceniului viitor prevăzîndu-se creșteri relativ reduse datorită saturației care se înregistrează încă de pe acum. În majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, caracterizate printr-un subconsum accentuat, previziunile F.A.O. au în vedere majorări substanțiale a consumului de zahăr în zona Asiei și Orientului Mijlociu (vezi graficul).

La consumul mondial de zahăr obținut din sfeclă și trestie, în următoarea perioadă se va adăuga și producția sporită de sirop de porumb cu conținut bogat de fructoză, în cazul acestuia consumul fiind apreciat la 3,36 mil. t (2,61 mil. t echivalent zahăr) în 1985.

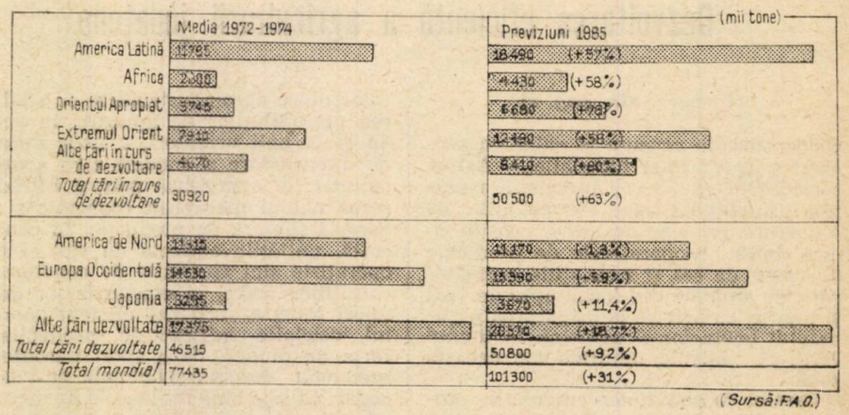

(Sursă: F.A.O.)

GLOSAR

Tranziție demografică [I]

TRANZIȚIA demografică este un proces complex, desfășurat în mai multe etape, în cursul căruia o populație națională trece de la niveluri ridicate ale natalității și mortalității la niveluri mai scăzute ca urmare a unor profunde transformări sociale, economice, culturale, psihologice, cuprinse generic sub denumirea de „modernizare" a societății. În majoritatea cazurilor, procesul începe cu scăderea mortalității, urmată la un interval variabil de timp de scăderea natalității, care marchează începutul celei mai importante faze a tranziției demografice. Inițial, tranziția demografică a reprezentat regularitatea, constatată pe baza observațiilor statistice a evoluției natalității și mortalității în cursul sec. XIX și în prima jumătate a sec. XX în țările europene și în cele extraeuropene cu populație de origine europeană ; mai tîrziu s-a trecut la formularea de teorii ale tranziției demografice ca încercări de explicare a cauzelor care o determină și a fazelor respective, iar mai recent, la elaborarea de modele predictive, pe bază de mai multe variabile, cu ajutorul cărora să se poată estima tranziția demografică în țările în curs de dezvoltare.

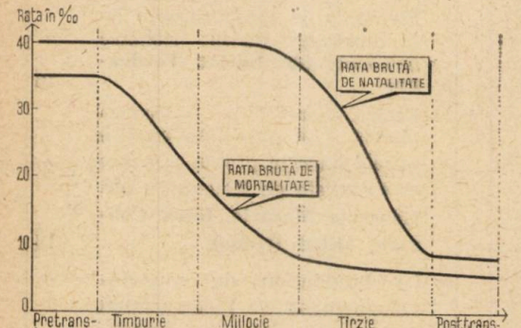

Tranziția demografică și fazele ei (model european)

Tranziția demografică din Europa, așa cum au cunoscut-o cele mai multe țări astăzi dezvoltate, s-a desfășurat astfel (vezi graficul) : pînă la sfîrșitul sec. XVIII natalitatea și mortalitatea se aflau la niveluri ridicate ; revoluția industrială, procesele asociate acesteia — urbanizarea, creșterea gradului de instrucție al populației, participarea mai largă a femeii la producția socială —, descoperirile epocale ale medicinii, dezvoltarea asistenței sanitare, aplicarea legislației sociale etc. au determinat scăderea mortalității (faza timpurie), care, după cîteva decenii, este urmată de scăderea natalității (fazele mijlocie și tîrzie). În perioada în care natalitatea este încă ridicată, iar mortalitatea scade, are loc o majorare a excedentului natural și o accelerare a creșterii demografice echivalentă cu o „explozie demografică". Pe măsura dezvoltării economico-sociale, ratele de natalitate și de mortalitate se reechilibrează la niveluri mai joase ; în anumite situații se ajunge chiar la o egalitate între natalitate și mortalitate, la o rată zero de creștere demografică și la o populație staționară. Fiecare populație națională cunoaște particularități ale tranziției demografice. În unele cazuri, natalitatea începe să scadă în același timp cu mortalitatea, în altele scăderea mortalității determină, pentru o perioadă scurtă de timp, creșterea natalității. De aceea graficul de mai sus reprezintă numai o schemă foarte generală.

Vladimir TREBICI

Petrol

Anca Preda, Brașov — Deși sistarea exportului iranian de petrol a avut o durată mai redusă decît embargoul petrolier instituit de o serie de țări arabe în iarna lui 1973—1974, care a durat cinci luni, în unele țări se apreciază că impactul său asupra situației de pe piața mondială a petrolului și produselor petroliere va fi mai puternic. Aceasta deoarece cantitatea de 5 milioane de barili de petrol pe zi pe care Iranul nu a mai furnizat-o pieței externe după 26 decembrie 1978 (echivalentă cu circa 10% din importul mondial de petrol) reprezintă aproape dublul cantității nefurnizate de țările arabe în perioada de vîrf a embargoului de acum cinci ani. Golul creat de sistarea exportului iranian a fost acoperit în proporție de circa 3 milioane de barili pe zi de livrări din Arabia Saudită, Kuweit, Irak și alte țări membre ale O.P.E.C. Este adevărat că sistarea exportului iranian a intervenit într-un moment în care principalele țări consumatoare din Occident dispuneau de importante stocuri de petrol și produse petroliere, în multe cazuri echivalente cu consumul pe mai multe luni. Astfel, cele 19 țări occidentale membre ale Agenției internaționale pentru energie dispuneau cu cîteva luni în urmă de stocuri totalizînd 390 milioane tone. Totuși aceste stocuri au fost sensibil diminuate în ultimele săptămîni pentru a putea face față consumului ridicat din perioada de iarnă, în vreme ce prețurile au sporit peste nivelul convenit oficial în cadrul O.P.E.C., efectul acestei majorări urmînd să se propage și asupra altor materii prime.

Aparat bancar

Iulian Creiveanu, Oradea — În general se face distincție între **aparatul** bancar și **sistemul** bancar, primul fiind ansamblul coerent al diferitelor categorii de bănci care funcționează într-o țară, în vreme ce al doilea reprezintă înlănțuirea logică a operațiilor și tranzacțiilor active și pasive efectuate de aparatul bancar. Aparatul bancar este organizat în jurul băncii centrale care înfăptuiește politica monetară, valutară și de credit a statului. În țările capitaliste, aparatul bancar cuprinde un mare număr de bănci comerciale, bănci de afaceri, institute de credit specializat — bănci agricole, miniere, mestesugărești etc. — sau institute profilate pe anumite operații specifice, cum ar fi băncile ipotecare sau funciare. Aceste bănci sînt în majoritate organizate sub formă de societăți pe acțiuni și aparțin capitalului particular, restul aparținînd capitalului de stat sau capitalului mixt, de stat și particular. Datorită concentrării și centralizării capitalului, aparatul bancar este tot mai mult dominat de marele capital.

În România constituirea aparatului bancar poate fi considerată că a început odată cu înființarea Băncii Naționale a României (1880) și s-a dezvoltat mult pînă la criza economică din 1929—1933, după care a urmat un proces de concentrare : în 1930 existau 1 102 bănci, iar în 1940, 446. Ponderea marilor bănci a crescut mult în acest timp (1930 : 39,7% din totalul bilanțurilor bancare, 1940 : 73%). Supravegherea aparatului bancar era încredințată Consiliului Superior Bancar, dominat de stat și de banca centrală.

Progres în combaterea poluării

Manase Marchitan, Satu Mare — Măsurile adoptate în Marea Britanie în ultimii 10—15 ani pe plan legislativ, ca și urmărirea modului cum se aplică acestea, au început să-și arate roadele. Cifre publicate la Londra de Departamentul Mediului Înconjurător într-un volum recent **(Digest of Environmental Pollution Statistics)** relevă o diminuare cu aproape 80% a concentrației de fum în atmosferă față de 1960. Se apreciază că unul din factorii care au permis obținerea acestui rezultat a fost împuternicirea acordată autorităților locale de a controla emisiile de fum, depășirea unui anumit nivel fiind considerată infracțiune și sancționată ca atare. O consecință este că la marginea Londrei, de pildă, concentrația de fum, care era în ultimele decenii cu circa 60% mai mare decît în centrul ei, s-a redus acum la același nivel. O reducere de circa jumătate s-a înregistrat și în cazul concentrației de bioxid de sulf în atmosferă în mediul urban, ca și în cazul emisiunilor de plumb în zona fabricilor care prelucrează acest metal în Anglia și Țara Galilor. În schimb, ca urmare a intensificării traficului rutier, emisiunile de poluanți ca oxidul de carbon, plumbul, oxizii de azot au sporit cu pînă la 20% (cele mai puțin poluante fiind autovehiculele dotate cu motoare diesel).

Succese s-au înregistrat și în combaterea poluării rîurilor : ponderea sectoarelor considerate poluate din lungimea totală a rîurilor din Anglia și Țara Galilor s-a redus de la 9,1% în 1970 la 7,3% în 1975, în vreme ce în Scoția procentajul respectiv a coborît sub 1%. Privind poluarea sonoră, se estimează o scădere cu 10% pînă în 1990 a numărului locuitorilor afectați de zgomotul avioanelor ce deservesc aeroporturile londoneze Heathrow și Gatwick, pe seama introducerii unor avioane mai mari și în același timp mai puțin zgomotoase.

În ce privește reziduurile produse de industrie și gospodării, reducerea poluării a fost favorizată de o sporire a gradului de reciclare a acestora. Se apreciază că din totalul metalelor utilizate în prezent de industria prelucrătoare din Anglia 65% sînt materiale secundare destinate reciclării ; în cazul plumbului și hîrtiei proporția este de 50%, iar în cel al cauciucului de numai 5%.

Fumatul — un flagel social

Liliana Weinberg, Ploiești — Rațiunea centrală a organizării colocviului „Știință și decizie" — desfășurat în februarie a.c. la sediul UNESCO, la inițiativa Centrului Național al Cercetării Științifice din Franța și a Institutului de Tehnologie din Massachusetts (S.U.A.) — a fost determinarea măsurii în care cunoștințele științifice influențează asupra adoptării deciziilor. La baza discutiilor au stat studii elaborate timp de doi ani de un grup pluridisciplinar cuprinzînd medici, economiști, sociologi, industriași etc. Una din temele centrale de reflecție a fost fumatul, flagel social pe cale de a deveni, alături de alcoolism, una din principalele cauze de deces în țările respective, deoarece este cancerigen. Fenomenul este cu atît mai îngrijorător, s-a relevat la colocviu, cu cît el cuprinde într-o măsură crescîndă femeile (29% din femeile adulte din Franța fumează, față de 51% din bărbații adulți) și tineretul (45% din tinerii de ambele sexe între 12 și 18 ani sînt fumători), chiar dacă, în urma campaniilor împotriva fumatului, consumul total de țigarete și-a încetinit întrucîtva creșterea.

Studii prezentate la colocviu au relevat că deși este adevărat că industria franceză a tutunului asigură de lucru la 100 000 persoane, furnizînd în același timp statului un venit de 6 miliarde franci, această din urmă sumă trebuie comparată cu costul social al respectivei producții, estimat la 7,2 miliarde franci (1,2 miliarde costul îngrijirii medicale a bolnavilor suferind de afecțiuni provocate de fumat, 3 miliarde producția nerealizată în diverse sectoare economice în timpul concediilor medicale și 3 miliarde costul producției de tutun, considerată inutilă).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 9 din 2 martie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Trei decenii de la începerea procesului de cooperativizare a agriculturii. Drumul continuu ascendent al agriculturii românești **(prof. Nicolae Giosan)** 1

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Caracterul mobilizator al indicatorului producției nete **(Iancu T. Marin, Rodica Măndoiu, Mariana Donici)** 4

— Investiții. Extinderea tehnologiilor noi în sprijinul scurtării duratelor de execuție **(dr. ing. Cornel Hidoș)** 6

— Cadru propice pentru o dezvoltare eficientă a agriculturii județene **(dr. ing. Aurel Furfurică)** 8

— Hățișul hîrtiilor, obstacol în procesul generalizării invențiilor **(Cristian Popescu)** 9

— Zonarea în fundamentarea strategiei dezvoltării turismului românesc. **(dr. Gh. Barbu, dr. N. Z. Ionescu)** 11

— Cititorii au cuvîntul 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Specializarea pe cicluri tehnologice **(Dan Condrea)** 14

— Opțiunea colectivă a reprezentanților oamenilor muncii. Întregul spor de producție — prin creșterea productivității muncii **(Dorin Constantinescu)** 15

TEORII ● IDEI

— Elemente de comparație asupra dinamicilor avuției naționale **(dr. Lucian Turdeanu)** 16

— Școli ● curente ● economiști. Problema agrară reflectată în presa muncitorească și socialistă din România (I) **(dr. Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru, Mihai Irimia)** 18

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Mic dicționar economic. Beneficiul întreprinderii **(prof. dr. Gh. D. Bistriceanu)** 21

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Fondul național de dezvoltare economico-socială **(prof. dr. Nicolae Nichita)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale — problemă fundamentală a omenirii **(prof. dr. Ioan V. Totu)** 24

— Monopolurile supranaționale : noi strategii în expansiune (I) **(Nedelea-Chira-Părălută)** 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :

— Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. **Pregătirea și utilizarea rațională a forței de muncă**

IN THIS ISSUE

— Thirty years since the process of the co-operative system in agriculture started. The uninterrupted uptrend in the Romanian agriculture **(Prof. Nicolae Giosan)** 1

— Conditions favourising a higher development of the district-based agriculture **(Dr. Eng. Aurel Furfurică)** 8

— The official papers' web, a hyndrance for generalising inventions **(Cristian Popescu)** 9

— Region-based upon fundamental strategy concerning the development of the tourism in Romania **(Dr. Gh. Barbu, Dr. N. Z. Ionescu)** 11

— Comparative elements concerning the dynamics of the nation's wealth **(Dr. Lucian Turdeanu)** 16

— Schools — currents — economists. The agrarian problem spotlighted in the workers' and socialist press in Romania **(Dr. Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru, Mihai Irimia)** 18

— Abolishment of the underdevelopment and the establishment of a new economic international order — a fundamental problem of the mankind **(Prof. Dr. Ioan V. Totu)** 24

DANS LE NUMÉRO

— Trois décennies depuis le commencement du processus de création des cooperatives agricoles. Le chemin toujours ascendant de l'agriculture roumaine **(prof. Nicolae Giosan)** 1

— Un cadre favorable au développement de l'agriculture départementale **(dr. ing. Aurel Furfurică)** 8

— La broussaille de la paperasse, obstacle dans la voie de la généralisation des inventions **(Cristian Popescu)** 9

— Les régions dans la documentation de la stratégie de développement du tourisme en Roumanie **(dr. Gh. Barbu, dr. N. Z. Ionescu)** 11

— Eléments de comparaison de la croissance de la richesse nationale **(dr. Lucian Turdeanu)** 16

— Ecoles — courants — économistes. Le problème agraire reflété dans la presse ouvrière et socialiste de Roumanie **(dr. Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru, Mihai Irimia)** 18

— La liquidation du sous-développement et l'instauration d'un nouvel ordre économique international — problème fondamental de l'humanité **(prof. dr. Ioan V. Totu)** 24

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Три десятилетия от начала процесса кооперирования сельского хозяйства. Непрерывно восходящий путь сельского хозяйства Румынии **(проф. Николае Джёсан)** 1

— Благоприятные условия для более высокого развития сельского хозяйства уезда **(др. инж. Аурел Фурфурика)** 8

— Бумажные дебри — препятствие в процессе широкого распространения изобретений **(Кристиан Попеску)** 9

— Районирование в обосновании стратегии развития румынского туризма **(др. Г. Барбу, др. Н. З. Ионеску)** 11

— Элементы для сравнения динамики роста национального богатства **(др. Лучиан Турдяну)** 16

— Школы. течения. экономисты Аграрный вопрос — его отражение в рабочей и социалистической печати Румынии **(др. Джорджета Макарие, Ионел Кобзару, Михай Ирмия)** 18

— Ликвидация недоразвитости и установление нового международного экономического порядка — фундаментальная задача человечества **(проф. др. Иоан В. Тоту)** 24

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 13 69. Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

NICI O LOCUINȚĂ MODERNĂ, FĂRĂ MIJLOACE MODERNE DE INFORMARE!

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

O nouă generație de televizoare ieșită pe poarta uzinei „ELECTRONICA"-București : televizoarele cu circuite integrate, realizate în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial, avînd o fiabilitate mărită și CONSUM DE ENERGIE REDUS CU 33 LA SUTĂ. Stabilizatorul inclus în construcția televizorului asigură calitatea deosebită a imaginii și a sunetului chiar la variații mari de tensiune, utilizîndu-se la construcția lor module funcționale ; operațiunile de depanare sînt simplificate. Mai mult, termenul de garanție pentru buna lor funcționare s-a majorat la 12 luni.

Următoarele tipuri de televizoare pot fi cumpărate și cu plata în 24 de rate lunare, acontul fiind de numai 15 la sută din prețul de vînzare :

DENUMIREA TELEVIZORULUI	DIAGONALA ECRANULUI (cm)	PREȚUL (lei)	ACONT 15% (lei)	RATE LUNARE 24 (lei)
OLT	44	2.920	438	103
SNAGOV	47	2.920	438	103
SIRIUS	50	3.050	457	108
SIRIUS	50	3.100	465	110
DIAMANT	61	3.600	540	128
LUX	65	4.000	600	142

Magazinele specializate ale COMERȚULUI DE STAT din București și din întreaga țară, vă pun la dispoziție o gamă largă de astfel de produse electronice.

1979 MAR 5

In magazinele comerţului de stat s-au pus în vînzare modele noi de confecţii, tricotaje şi încălţăminte pentru sezonul de primăvară :

- **balonzaide şi pardesie executate conform ultimelor tendinţe ale modei ;**
- **rochii, bluze, fuste şi jachete, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante ;**
- **pulovere şi jachete tricotate, practice, rezistente, călduroase ;**
- **pantofi comozi, cizme de diferite înălţimi, cu vîrful alungit şi tocul subţire.**

Măruiţi celor dragi cadouri utile ! Alegeţi din timp darurile ce le veţi oferi astăzi şi de 8 Martie.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

MOBILIZAREA TUTUROR ENERGIILOR CREATOARE PENTRU

Numărul 10 ● Vineri 9 martie 1979

CONSFĂTUIREA CU CADRELE DE CONDUCERE DIN INDUSTRIE, CONSTRUCȚII, TRANSPORTURI ȘI AGRICULTURĂ

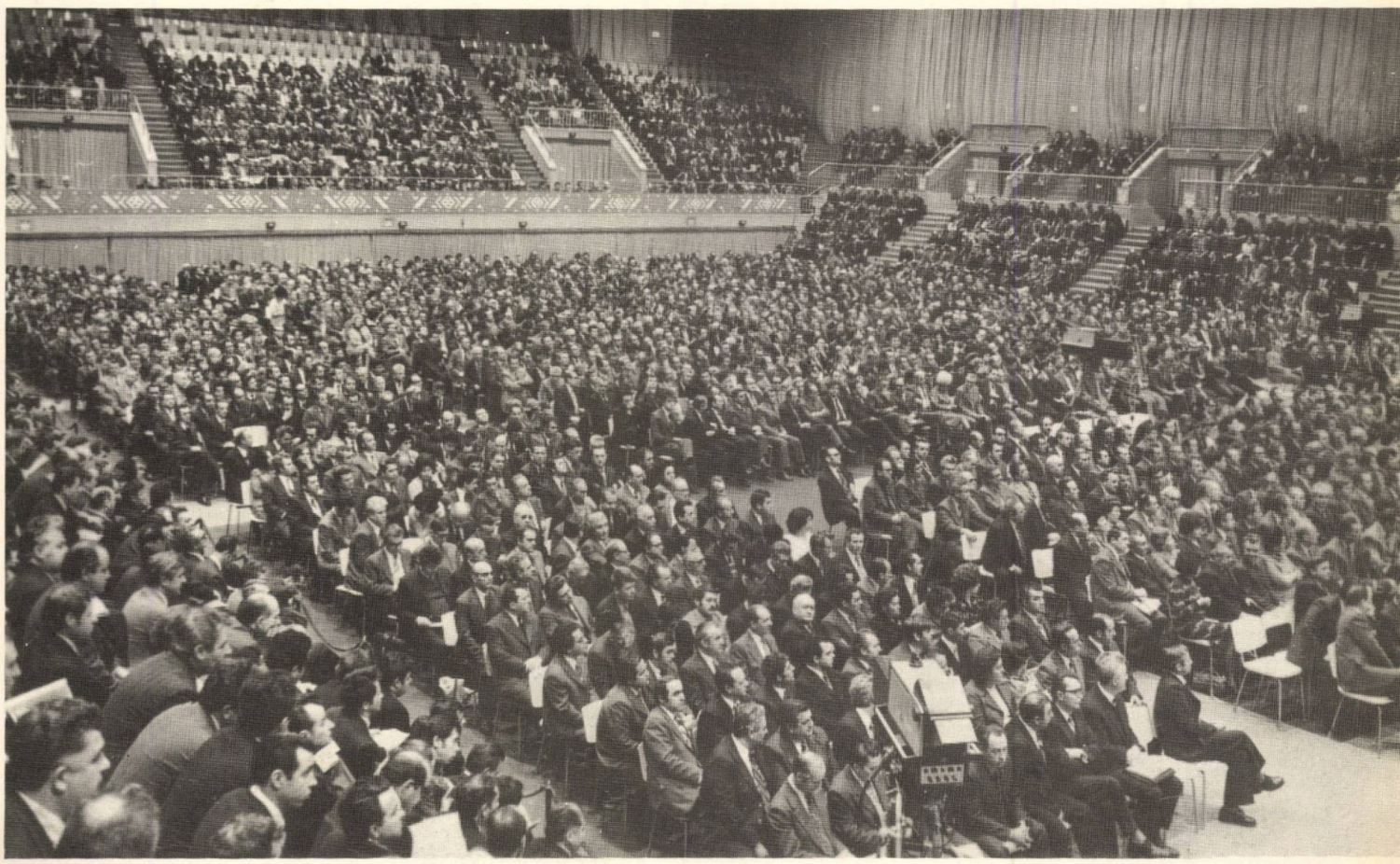

1979 MAR 14

„Aș dori să exprim convingerea că eroica noastră clasă muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, își vor uni și mai puternic forțele, pentru a realiza în cele mai bune condiții planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1979—1980, punînd astfel temelii trainice viitorului cincinal, asigurînd dezvoltarea tot mai intensă a forțelor de producție, sporirea continuă a avuției naționale, ridicarea bunăstării întregului popor, prosperitatea și măreția patriei noastre socialiste".

NICOLAE CEAUȘESCU

MOBILIZAREA TUTUROR ENERGIILOR CREATOARE PENTRU REALIZAREA SALTULUI LA O NOUĂ CALITATE

EVENIMENT de mare însemnătate în viața economică și politică a țării, **Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură**, organizată din inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, reprezintă o nouă și elocventă expresie a profundului democratism al societății noastre, a practicii partidului de a se consulta permanent cu activul de bază de partid și de stat, cu toți oamenii muncii, pentru stabilirea celor mai eficiente căi de transpunere în viață a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Desfășurîndu-și lucrările în climatul propice creat de partid pentru participarea largă, efectivă, a tuturor oamenilor muncii la făurirea unei economii moderne, la gospodărirea chibzuită a avuției naționale, la dezbaterea și elaborarea hotărîrilor importante privind dezvoltarea economică și socială a patriei, la conducerea întregii activități, consfătuirea a analizat într-un spirit de înaltă responsabilitate și profundă angajare, realizările obținute de poporul nostru în acest cincinal și a jalonat direcțiile de acțiune pentru îndeplinirea integrală a prevederilor actualului plan cincinal și a Programului suplimentar de dezvoltare economico-socială a României, a hotărîrilor Congresului al XI și ale Conferinței Naționale ale P.C.R.

Participarea secretarului general al partidului la lucrările conferinței ilustrează însemnătatea deosebită pe care partidul nostru o acordă adîncirii democrației socialiste, funcționării cadrului organizatoric adecvat care să valorifice din plin inițiativa și creativitatea celor ce muncesc, să determine o mai amplă mobilizare a energiei creatoare a oamenilor muncii, bogatei baze tehnico-materiale a economiei naționale, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor înscrise în plan. Bazată pe cunoașterea profundă, nemijlocită a realității din economie pe dialogul rodnic cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale în probleme fundamentale ale dezvoltării patriei, **cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la încheierea lucrărilor consfătuirii, reprezintă un vast program concret de acțiune care, mobilizează amplu energiile întregii națiuni pentru trecerea la o calitate nouă a activității în industrie și agricultură, în toate domeniile,** pentru valorificarea în cel mai înalt grad a tuturor re-

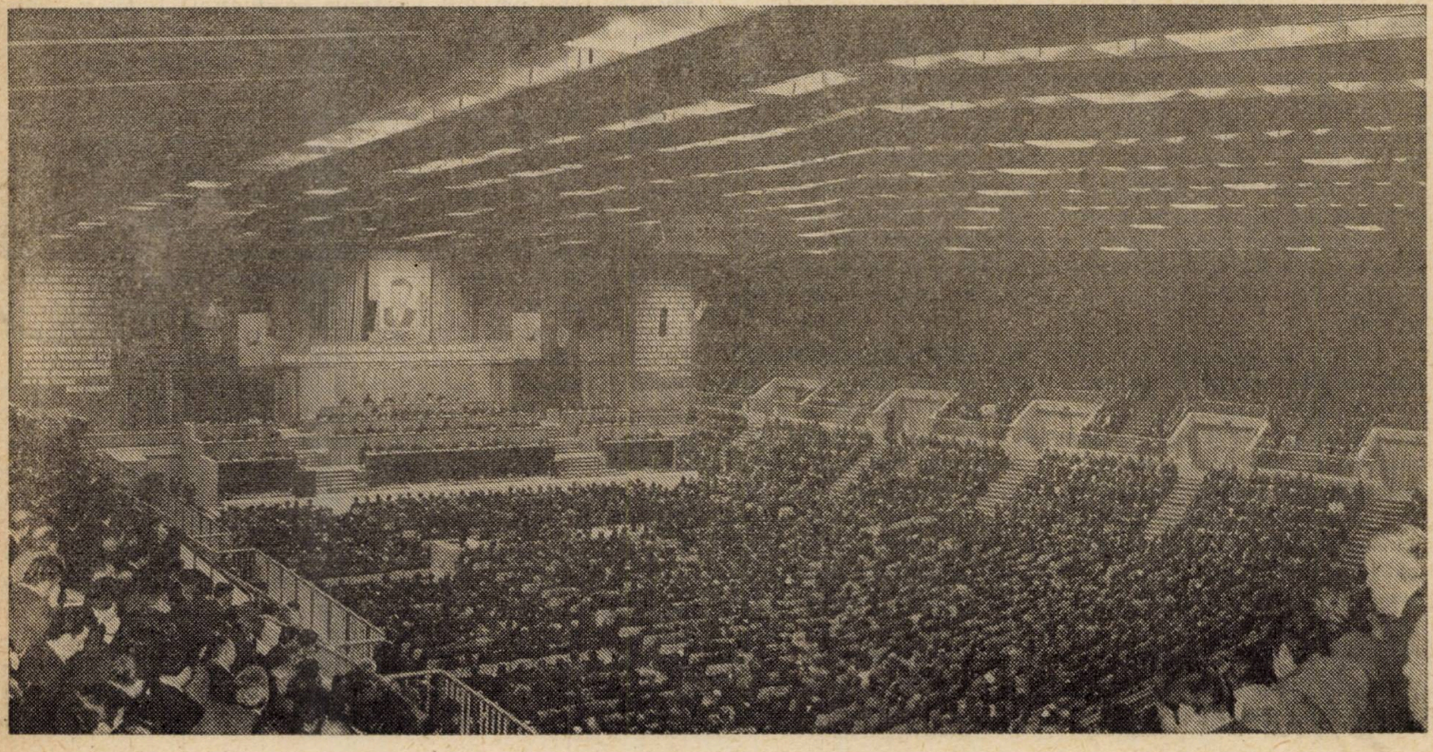

surselor în vederea dezvoltării în ritm susţinut a economiei naţionale, ridicării permanente a nivelului de trai al celor ce muncesc.

SALTUL la o nouă calitate se conturează pe întreg parcursul cuvîntării ca o idee centrală, ca o condiţie esenţială pentru accelerarea progresului, bunăstării şi civilizaţiei, ca o cerinţă obiectivă a stadiului actual de dezvoltare economică a ţării menită să asigure amplificarea realizărilor importante obţinute pînă în prezent în ţara noastră, să creeze premisele trecerii în viitorul cincinal la cea de-a doua etapă a înfăptuirii programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

Trecerea la o nouă calitate presupune un spor de gîndire, de creativitate, mobilizarea amplă a energiilor oamenilor muncii din toate sectoarele pentru asigurarea funcţionării cu eficienţă ridicată a mecanismului economico-financiar perfecţionat, pentru sporirea valorii nou create, realizarea integrală a planului la toţi indicatorii. Pentru aceasta, în **industrie**, a arătat secretarul general al partidului, în centrul preocupărilor trebuie să stea probleme legate de înlocuirea produselor învechite cu produse de înaltă tehnicitate şi calitate, care valorifică superior resursele materiale şi forţa de muncă, obţinerea unei producţii de aproape trei ori mai mare cu fondurile fixe existente prin creşterea gradului de încărcare a maşinilor, funcţionarea la parametrii proiectaţi a tuturor instalaţiilor şi creşterea proporţională a productivităţii muncii — care trebuie să se situeze la nivelul ţărilor dezvoltate — ca o cerinţă vitală a afirmării superiorităţii orînduirii noastre socialiste. În **agricultură**, eforturile se cer orientate prioritar spre realizarea unei noi revoluţii în producţia agricolă, care să permită dublarea nivelului recoltelor actuale prin folosirea mult mai raţională a fondului funciar, prin efectuarea la timp şi în bune condiţiuni a tuturor lucrărilor agricole, utilizînd în mod eficient mijloacele mecanizate, prin folosirea unor seminţe de calitate şi îmbunătăţirea mai rapidă a raselor de animale. Consiliile unice agroindustriale — o recentă expresie a preocupării partidului pentru instituţionalizarea unui cadru organizatoric perfecţionat cît mai favorabil obţinerii unor rezultate superioare în acest sector de bază al economiei — au în această direcţie sarcini deosebit de importante în creşterea producţiei agricole, în întărirea unităţilor cooperatiste şi de stat, în ridicarea eficienţei muncii în agricultură.

Pe parcursul cuvîntării a reieşit cu claritate că în realizarea programului de **investiţii** elementul calitativ nou îl reprezintă lichidarea fărîmiţării forţelor şi concentrarea organizaţiilor de construcţii asupra obiectivelor mari şi complexe ; în acest scop judeţele, întreprinderile, centralele industriale, unităţile cooperatiste şi de stat din agricultură trebuie să-şi asume o mai mare răspundere în a realiza direct unele lucrări în regie proprie, fără să mai aştepte să vină unităţi de construcţii din afară să facă lucrări pe care aceştia le-ar putea realiza cu forţe proprii.

Calitatea superioară a activităţii de **comerţ exterior**, trebuie să constea în punerea unui accent mai mare pe cooperarea în producţie atît cu statele socialiste cît şi cu alte state ale lumii, în extinderea formelor moderne care asigură stabilitatea activităţii de comerţ exterior : contractele de lungă durată, acordurile pe termen lung. Tot atît de necesară apare sporirea eforturilor pentru a asigura echilibrul balanţei comerciale şi al balanţei de plăţi externe şi adoptarea mai operativă a tuturor măsurilor necesare pentru îndeplinirea în cele mai bune condiţiuni a sarcinilor de plan şi a obiectivelor stabilite de partid în domeniul comerţului exterior. Ca o necesitate imperioasă a desfăşurării normale a activităţii noastre economice, a asigurării materiilor prime şi a altor produse, a dezvoltării generale a ţării, s-a subliniat faptul că, fiecare întreprindere, centrală industrială şi minister, trebuie să acorde prioritate şi să urmărească riguros producţia la export, să contribuie cu toate forţele la realizarea integrală a planului de comrţ exterior.

O COMPONENTĂ DE BAZĂ a noii calităţi o reprezintă gîndirea în perspectivă, preocuparea specialiştilor, a tuturor oamenilor muncii, pentru cunoaşterea din vreme, analiza şi soluţionarea problemelor complexe pe care le presupune dezvoltarea economică eficientă într-un orizont mai larg de timp. Pentru a produce eficient, pentru a edifica o economie modernă, de înaltă competitivitate, care să satisfacă mai bine o gamă cît mai însemnată de cerinţe ale beneficiarilor, este absolut necesar să ne preocupe nu numai ce, cum şi cît vom fabrica în prezent, ci şi răspunsul care va trebui dat la aceste întrebări după anul 1980. **„Ministerele, centralele, întreprinderile**, sublinia secretarul general al partidului, **au datoria ca, paralel cu preocuparea pentru realizarea în bune condiţiuni a actualului cincinal, să acorde toată atenţia fundamentării ştiinţifice şi pregătirii temeinice a planului pe perioada 1981—1985“.**

Studierea din vreme a aspectelor pe care le implică procesul creşterii economice în viitorii ani, este o necesitate indispensabilă în procesul de fundamentare a unor decizii cu eficienţă ridicată privind alegerea variantelor optime de dezvoltare, care să permită asigurarea tuturor condiţiilor de creştere a gradului de satisfacere a cerinţelor raţionale de consum în condiţiile reducerii costurilor în unităţile producătoare, ale economisirii accentuate a resurselor de materii prime, materiale, combustibil şi energie electrică. Pe această bază vor fi elaborate şi adoptate cele mai adecvate măsuri pentru realizarea în anii viitorului cincinal şi în continuare a unei îmbunătăţiri radicale a structurii industriei noastre, pentru orientarea eforturilor spre dezvoltarea acelor sectoare şi producţii care nu sînt mari consumatoare de energie, care să permită o valorificare superioară a resurselor materiale şi de forţă de muncă ale ţării. Desigur, pentru a avea maximum de eficienţă, gîndirea de perspectivă se cere urmată, în fiecare întreprindere, de adoptarea unor măsuri şi acţiuni concrete care să asigure pregătirea din timp a producţiei viitoare, o participare mai activă a organelor şi organizaţiilor de partid, de sindicat, a tuturor oamenilor muncii la îndeplinirea exemplară a prevederilor de plan privind creşterea producţiei fizice şi nete, a valorii nou create, participarea mai activă a României la circuitul de bunuri şi valori pe plan internaţional.

AVÎND la bază remarcabila capacitate a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** de a pătrunde sensul adînc al realităţilor lumii de azi, cuvîntarea constituie un îndrumător preţios în înţelegerea fenomenelor care se manifestă în prezent pe plan mondial, cuprinzînd orientări clare cu privire la participarea activă a României la soluţionarea constructivă a marilor probleme care preocupă omenirea. Prin direcţiile de acţiune şi concluziile cu valabilitate practică pe care le conţine, ea reliefează caracterul angajat, activ şi unitar al politicii interne şi internaţionale a partidului, a României socialiste, care militează cu toate forţele pentru o nouă ordine economică internaţională, ca parte integrantă a luptei revoluţionare împotriva imperialismului, pentru progres, pentru democratizarea relaţiilor internaţionale şi instaurarea unor relaţii de egalitate deplină între naţiuni.

Avînd în vedere marile schimbări revoluţionare petrecute pe arena internaţională, în raportul mondial de forţe — ca rezultat al afirmării tot mai hotărîte a voinţei popoarelor de a se dezvolta libere şi independente, deplin stăpîne pe destinele lor, faptul că — aşa cum arăta secretarul general al partidului — în viaţa internaţională continuă să se manifeste politica imperialistă de domina-

ție și asuprire, de inegalitate și încălcare a dreptului suveran al popoarelor la dezvoltarea de sine stătătoare, că continuă să persiste focare de încordare și conflict care pun în primejdie securitatea întregii lumi, s-a subliniat necesitatea unirii tot mai strînse a eforturilor popoarelor, a forțelor înaintate, antiimperialiste, de pretutindeni în vederea promovării unei politici noi, de egalitate și respect între națiuni, creării unui climat de înțelegere și colaborare internațională, de pace și securitate în lume.

Pornind de la aceste realități și cerințe ale vieții mondiale, în cuvîntare s-a relevat că România promovează susținut o politică de largă colaborare internațională, de participare activă la lupta popoarelor, a forțelor înaintate de pretutindeni pentru afirmarea nobilelor țeluri ale înțelegerii și destinderii, securității și păcii. Secretarul general al partidului a arătat că în centrul politicii noastre internaționale stă în mod ferm dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, întărirea unității și a conlucrării lor, deoarece aceasta corespunde în cel mai înalt grad intereselor fiecăruia, cauzei generale a socialismului, progresului social și păcii în lume. România se pronunță ferm pentru soluționarea oricăror probleme numai pe calea tratativelor, în spiritul stimei și respectului reciproc care trebuie să caracterizeze în toate împrejurările relațiile dintre țările socialiste. **„În această perioadă România a avut și are o poziție foarte fermă... — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu. Nu am fost și nu sîntem partizanii nici unui fel de neutralități ; sîntem partizanii luptei hotărîte împotriva imperialismului și colonialismului, împotriva intervenției în treburile altor popoare. Sîntem partizanii dreptului popoarelor de a-și apăra independența, de a fi stăpîne pe destinele lor !“**. Această poziție are ca punct de pornire realitatea, confirmată de viață, că societatea socialistă poate asigura — prin uriașele energii creatoare pe care le mobilizează la scara întregii națiuni, prin raționalitatea orînduirii economice și sociale, prin faptul că întrunește adeziunea largă a idealurilor, aspirațiilor și năzuințelor popoarelor — independența și libertatea popoarelor, dreptul fiecăruia de a-și hotărî destinele fără nici o intervenție din afară.

O deosebită atenție se cere acordată, se arăta în cuvîntare, intensificării eforturilor popoarelor pentru înfăptuirea securității în Europa, pentru traducerea în viață a documentelor semnate la Helsinki prin întărirea colaborării cu toate statele continentului în vederea extinderii conlucrării economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii, trecerea la măsuri ferme de dezangajare militară, fără de care nu poate fi concepută pacea și securitatea în Europa, ca de altfel în întreaga lume. Asigurarea unui aport echitabil de forțe trebuie să se realizeze nu prin sporirea înarmărilor, a cheltuielilor militare, ci prin reducerea acestora, sub un control corespunzător, ceea ce corespunde pe deplin intereselor fiecărei țări, intereselor păcii și independenței tuturor popoarelor lumii.

IMPORTANȚA problemelor dezbătute și a hotărîrilor adoptate, participarea largă la lucrările conferinței a activului de bază din industrie, transporturi, construcții oferă certitudinea că ea a reprezentat într-adevăr un eveniment deosebit de important pe făgașul trecerii la o calitate nouă a activității în toate domeniile vieții economico-sociale. Pentru materializarea în practică a saltului calitativ în fiecare întreprindere, în toate unitățile se cere acționat cu consecvență pentru realizarea hotărîrilor luate, a unei ample mobilizări de forțe în vederea înfăptuirii în totalitate a sarcinilor de plan, a prevederilor înscrise în programul suplimentar de dezvoltare social-economică a țării.

Bogdan PĂDURE

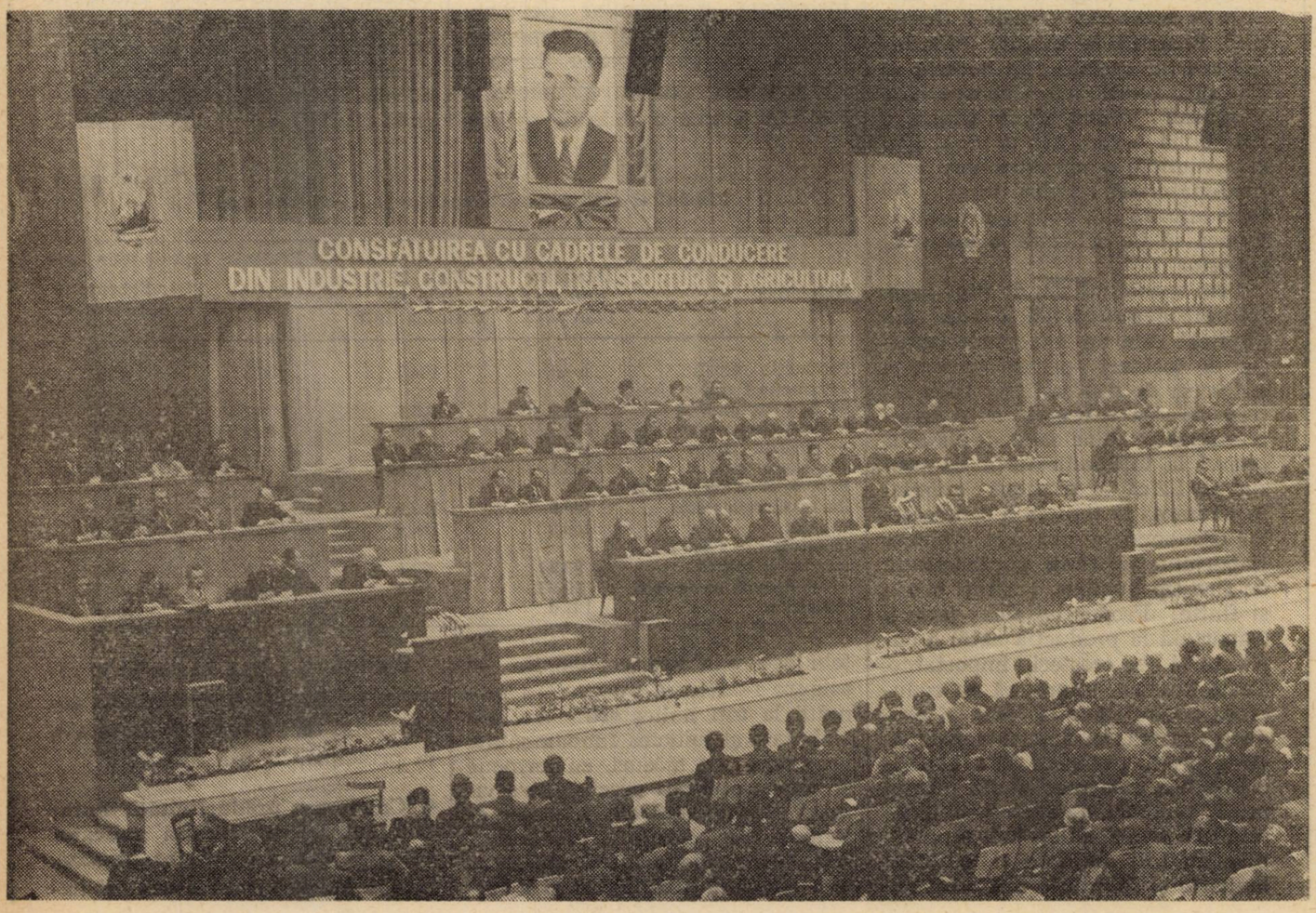

ÎNDEPLINIREA INDICATORILOR DE PLAN, OBIECTIV PRINCIPAL AL ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERILOR

● Polideservirea mașinilor — factor important de creștere a productivității muncii ● Prin reducerea consumurilor specifice și valorificarea superioară a materiilor prime — o producție netă de peste 3 ori mai mare față de 1975 ● Rezerve interne ce se cer mai bine fructificate

ÎNFĂPTUIREA sarcinilor de plan la toți indicatorii de către fiecare unitate economică reprezintă o cerință imperioasă determinată de necesitatea dezvoltării accelerate a economiei naționale, de îndeplinirea programului creșterii bunăstării întregii națiuni. Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, desfășurată la începutul acestei săptămîni, cuvîntarea rostită cu acest prilej de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** au jalonat direcțiile de acțiune pentru recuperarea tuturor restanțelor și îndeplinirea integrală a sarcinlior planificate pe anii 1979—1980, a prevederilor planului cincinal și a Programului suplimentar de dezvoltare economico-socială a României. Pentru a se asigura înfăptuirea acestor cerințe este necesar să fie promovat cu consecvență progresul tehnic, să se asigure o mai bună organizare a producției și a muncii, o aprovizionare tehnico-materială ritmică, în așa fel încît tehnica din dotare și forța de muncă să fie utilizate la un nivel superior.

Prin specificul său de producție, **întreprinderea textilă „Dacia"** din Capitală este un important furnizor de țesături pentru comerț și industria de confecții. În 1978 întreprinderea a reușit să-și îndeplinească și chiar să-și depășească planul la toți indicatorii. La producția fizică — element esențial în onorarea la termen a contractelor economice — au fost obținute importante cantități suplimentare de fire tip bumbac, țesături crude și finite. Productivitatea muncii (raportată la producția netă) a cunoscut și ea creșteri importante. Toate acestea, împreună cu reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă, au determinat depășirea producției nete și a beneficiilor. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, realizări de seamă în îndeplinirea principalilor indicatori de plan au fost obținute și în lunile ianuarie și februarie din acest an.

Ce factori au determinat obținerea acestor rezultate ?

Eficiența unor planuri de măsuri

ȚINÎND SEAMA de creșterea însemnată a sarcinilor de plan, (tabelul nr. 1), consiliul oamenilor muncii, cu participarea largă a specialiștilor din întreprindere, a luat din vreme o serie de măsuri tehnico-organizatorice, menite să asigure realizarea integrală a planului la toți indicatorii. Au fost elaborate și judicios fundamentate programe de măsuri, cu termene și responsabilități precise, care vizează îmbunătățirea laturilor esențiale ale activității productive, între care cele privind **utilizarea mai eficientă a utilajelor și a forței de muncă** s-au situat pe primul plan. Alte măsuri au urmărit crearea de condiții pentru mai buna gospodărire și valorificare a materiilor prime și a resurselor secundare.

În aceste condiții producția fizică s-a realizat în mod ritmic, ceea ce a permis și onorarea la termen a contractelor economice. În întreprindere producția zilnică planificată este repartizată pe secții — la ringuri, războaie și la finisaj — de așa natură încît ea corespunde cu cota parte zilnică a cantităților de produse contractate. În funcție de aceste sarcini, se trece la încărcarea utilajelor corespunzător cu sortimentele stabilite și se urmărește îndeaproape realizarea cantitativă și calitativă a fiecărui sortiment. În luna februarie a acestui an, de pildă, în decada I s-a realizat 32,25%, în decada II 34,14% și în ultima decadă 33,61% din producția lunară.

Tabelul nr. 1

Nivelul și realizarea principalilor indicatori de plan (%)

Indicatori	Realizări față de plan 1978	Plan 1979 față de realizări 1978	Realizări față de plan 1979	
			Ianuarie	Februarie (preliminat)
Producția marfă	102,1	104,7	100,2	101,6
Producția fizică :				
— fire tip bumbac	100,2	102,4	100,1	100,0
— țesături crude	100,7	113,0	102,9	100,7
— țesături finite	100,7	103,2	89,6	100,0
Producția netă	103,1	112,0	107,5	101,6
Productivitatea muncii (la producția netă)	103,0	119,9	101,1	100,7
Export	100,9	114,0	101,2	100,0
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă	99,93	97,1	99,9	99,9
— cheltuieli materiale	99,68	97,4	99,82	99,8
Beneficiu	101,0	122,1	100,44	100,0

Pentru a pune în valoare rezervele disponibile eforturile colectivului au fost și sînt orientate, în principal, în trei direcții :

1 **Creșterea productivității muncii.** Sporirea acestui indicator cu 20% față de 1978 se bazează, îndeosebi, pe introducerea și ex-

tinderea, în continuare, a progresului tehnic, pentru care au fost definitivate 31 de măsuri. Majoritatea se referă la creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, perfecționarea tehnologiilor și diversificarea produselor. În acest sens, încă din cursul anului trecut au fost înlocuite, din mers, războaiele vechi A-100 cu 150 războaie noi STB 2-216, de mare randament. Prin măsura respectivă se asigură anual un spor de producție de 280 mii mp țesături și o creștere accentuată a productivității muncii. O realizare de dată recentă (începutul lunii martie) este punerea în funcțiune a unei mașini moderne de imprimat, care sporește producția de țesături cu 4,5 mil. mp., productivitatea cu 6 000 lei pe muncitor și producția netă cu 15 mil. lei anual. Tot în sprijinul creșterii productivității s-au luat măsuri de

generalizare a lucrului la mai multe războaie sau părți de ring. În prezent s-a ajuns ca în sectorul de țesătorie 37 muncitori pe schimb să lucreze la 208 războaie, iar la sectorul de filatură 21 muncitori pe fiecare schimb să deservească, în funcție de grosimea firelor, 2—6 părți de ring.

În ansamblu, măsurile de creștere a productivității muncii sînt estimate să aducă o economie relativă de 201 muncitori la care se adaugă o altă economie de 52 muncitori prin acțiunile de organizare superioară a producției și a muncii.

2 Ridicarea calității produselor. Pentru a satisface în bune condițiuni cerințele beneficiarilor, ale economiei naționale, produsele realizate trebuie să se ridice la un nivel calitativ superior, să aibă caracteristici tehnice îmbunătățite. În acest context merită consemnat faptul că, atît în 1978 cît și în perioada ce a trecut din acest an, calitatea produselor realizate depășește prevederile de plan (tabelul nr. 2). La baza obținerii unei calități superioare a produselor stau o serie de îmbunătățiri de ordin tehnic, organizatoric și educațional.

În acest an este prevăzută realizarea unor noi contexturi și sortimente la grupele : damasturi, țesături pentru cămăși și bluze, rochii și îmbrăcăminte, suporturi sintetice, toate cu finisaje superioare, contracție redusă și altele. Măsurile luate au asigurat nu numai realizarea cantitativă și diversificată a producției, dar și calitatea prevăzută de STAS. Tot datorită acțiunii pentru ridicarea calitativă a producției s-a ajuns la reducerea la jumătate a cantității de capete și fîșii la țesături. încadrarea în procentul de cupoane — 1,6% (în lunile ianuarie și februarie s-a realizat 1,5%).

Efectul economic al acestor acțiuni este estimat la o economie de 11 mil. lei în acest an. Nu este lipsit de interes să menționăm că, datorită calității ridicate, produsele întreprinderii se bucură de un bun renume pe piețele externe (80% din producția sa este destinată acestora) și că printre numeroasele piețe pe care au pătruns în ultimul timp se numără Canada și S.U.A.

3 Micșorarea costurilor de producție. Acestui scop îi sînt subordonate 16 măsuri care trebuie să conducă la diminuarea, în primul rînd, a cheltuielilor materiale la mia de lei producție marfă, cu circa 22 lei față de anul trecut, la creșterea producției nete cu 12% și a beneficiului cu peste 22%. A-

Tabelul nr. 2

Nivelul îndeplinirii sarcinilor calitative la produsele finite (%)

Categoria de calitate	1978		1979		
	plan	realizat	plan	realizat ianuarie	realizat februarie
A :					
— extra + a I-a	80,0	80,3	85,0	85,1	85,2
— a II-a	18,2	18,0	13,4	13,4	13,3
Cupoane	1,8	1,7	1,6	1,5	1,5

nul trecut, de pildă, consumul specific de materii prime a fost redus cu 5 tone fire la țesătorie, 3,5 tone la filatură și au fost reintroduse în circuitul productiv 14 tone de materiale secundare în amestecurile din filatură, înlocuindu-se astfel o cantitate corespunzătoare de materiale din import. Totodată, au fost economisite importante cantități de coloranți și produse auxiliare din import, prin utilizarea produselor indigene, realizîndu-se astfel o economie de circa 1 milion lei. Iată, în grafic, cum au evoluat consumurile specifice de fire și fibre pe mp. de țesătură în 1977, 1978 și în primele 2 luni din acest an.

Numeroase măsuri pentru reducerea cheltuielilor materiale, care au ponderea cea mai mare în costurile de producție, vizează **diminuarea consumurilor specifice.** În acest mod se vor economisi lunar 450 kg fire din fibre. Alte măsuri se referă la optimizarea transporturilor interne, la micșorarea timpului de încărcare-descărcare a materialelor și produselor, la di-

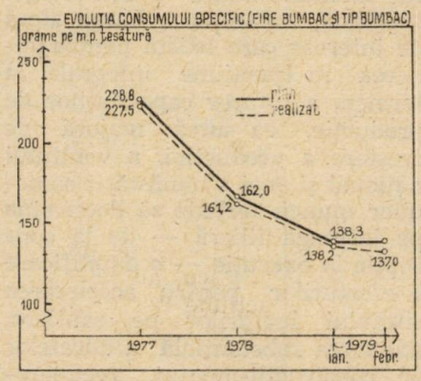

minuarea consumurilor de carburanți și lubrifianți, la gospodărirea mai bună a energiei electrice și combustibilului. Numai prin traducerea în fapt a măsurilor organizatorice se va obține o economie de cel puțin 230 mii lei.

Prin acțiunile ce se desfășoară în acest an pe linia sporirii producției și productivității muncii, reducerii costurilor de producție, îndeosebi a consumurilor materiale, se estimează obținerea unei producții nete de 3,1 ori mai mare față de 1975.

Un imperativ : disciplină contractuală

DESIGUR, măsurile luate, acțiunile ce au loc contribuie la obținerea unor realizări importante. Sînt însă și alte posibilități prin a căror mai bună fructificare nivelul realizărilor ar fi mai ridicat. Din investigația efectuată am desprins cîteva din aceste posibilități pe care le sugerăm, în scopul concentrării atenției organelor de

Gh. DRĂGHICI
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 8)

Investiții

Accelerarea ritmului de lucru pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor capacități

ÎN ACȚIUNEA de realizare a amplului program de dezvoltare economico-socială a țării, volumul impresionant de investiții al acestui cincinal aduce o contribuție esențială, hotărîtoare. Larga sferă de interese care există pentru punerea în funcțiune integrală, la termen, a tuturor capacităților de producție, ca sursă majoră de creștere a producției, a venitului național și deci a bunăstării oamenilor muncii trebuie să determine pe întreaga filieră — de la concepție la execuție — o amplificare a eforturilor pentru accelerarea ritmului lucrărilor pe șantiere, scurtarea substanțială a duratelor de construcții-montaj, recuperarea restanțelor, împlinirea exemplară a prevederilor de plan.

În legătură cu aceasta, la Consfătuirea pe țară cu cadrele de conducere din industrie, agricultură, construcții și transporturi s-au ridicat o serie de probleme esențiale pentru bunul mers al lucrărilor de investiții.

La înfăptuirea exemplară a acestor sarcini o contribuție sporită trebuie să aducă toți factorii interesați — institutele de cercetare și proiectare, organizațiile de construcții, întreprinderile furnizoare de utilaj tehnologic și de materiale de construcții, unitățile beneficiare din întreaga economie. În acest context trebuie arătat că, așa după cum se sublinia în cadrul lucrărilor Consfătuirii, o deosebită atenție se cere acordată concentrării mai ample a resurselor disponibile pentru punerea în funcțiune în cel mai scurt timp a tuturor noilor capacități productive cu termene în 1979, pentru recuperarea unor restanțe din anul trecut și realizarea integrală a prevederilor din planul de investiții. Pe șantierele din industria petrochimică și îndeosebi de pe platformele Teleajen, Brazi, Midia și Borzești se cer depuse eforturi mai ample pentru intrarea în funcțiune a noilor capacități la termenele stabilite, contribuind astfel la diminuarea nerealizărilor datorate avariei de pe platforma de la Pitești. Dat fiind că în această direcție **Trustului de montaj utilaj chimic din București** îi revin în acest an sarcini importante, prezentăm în acest număr o analiză a activității pe care acesta o desfășoară, urmărind să evidențiem unele căi și mijloace de acțiune menite să contribuie la creșterea productivității muncii pe șantierele sale, la scurtarea duratelor de execuție a noilor obiective din chimie.

Depășiri valorice de plan, dar nu și la stadii fizice...

ORGANIZAȚIE de construcții puternică, cu activitate complexă, trustul execută lucrări de montaj de utilaje și conducte tehnologice pentru un număr mare de întreprinderi beneficiare. Este vorba în special de lucrări la combinatele petrochimice Midia — Năvodari Teleajen, Brazi, Borzești, de combinatele chimice de la Craiova și Făgăraș, de cele de îngrășăminte chimice de la Arad, Tîrgu Mureș, Bacău ș.a. Dar și de întreprinderile metalurgice din Tulcea, Slatina, de cele producătoare de materiale de construcții de la Tașca și Brăila, sau cu profil de construcții de mașini (platforma Oltcit, întreprinderile „7 Noiembrie" și cea de utilaj chimic din Craiova ș.a.). Un asemenea volum și complexitate de lucrări ce trebuie realizate în acest an a făcut ca planul de construcții-montaj al trustului să fie cu 11% mai mare față de realizările din anul trecut.

Dată fiind importanța realizării la termen a tuturor operațiunilor de construcții-montaj la aceste obiective de o deosebită însemnătate pentru întreaga economie națională, în cadrul trustului s-a depus, din primele zile ale anului, o activitate intensă care a permis **realizarea planului pe primele două luni din 1978 în proporție de 106,2%** A fost realizată o mare **concentrare de forțe pentru accelerarea ritmului de realizare și scurtarea duratei de punere în funcțiune a noilor capacități din cadrul rafinăriilor de la Năvodari, Borzești, Teleajen,** care să poată pune mai devreme la dispoziția economiei naționale cantități sporite de produse petrochimice. Volume mari de lucrări de montaj au fost executate și în cadrul combinatelor chimice din Arad și Slobozia, al Întreprinderii de utilaj greu din Craiova, al unităților metalurgice de la Slatina și Brăila etc. Cele mai bune realizări în îndeplinirea prevederilor pe această perioadă au fost obținute la lucrările de construcții-montaj de la aceste noi capacități de către grupurile de șantiere Năvodari, Bacău, București (tabelul).

Din păcate, alături de realizările bune, trebuie arătat că în primele două luni ale anului la unele noi obiective **s-au înregistrat rămîneri în urmă față de plan în derularea lucrărilor de construcții-montaj** la Combinatul de fire și fibre sintetice Cîmpulung, la Instalația de

Realizarea planului de construcții-montaj pe primele 2 luni a.c.

Obiective	Grupul de șantiere de montaj	Realizări față de plan (%)
— Rafinăria Combinatului petrochimic Midia—Năvodari	Năvodari	112,1
— Rafinăria Combinatului petrochimic Borzești	Bacău	142,1
— Întreprinderea de produse clorosodice (Combinatul chimic Giurgiu)	București	147,0
— Combinatul de fire și fibre sintetice Cîmpulung	Pitești	22,0
— Instalația de biosinteză de la Calafat	Craiova	62,3
Total trust		106,2

biosinteză din Calafat, la unele obiective noi din cadrul Combinatului chimic și al Întreprinderii de tractoare și mașini agricole „7 Noiembrie" din Craiova ș.a. Restanțe mari au apărut și în punerea în funcțiune a celor trei capacități de producție prevăzute în plan cu termen de dare în folosință în această perioadă. Este vorba de instalațiile de polietilenă și exoalcool de la întreprinderea „Solventul" — Timișoara, precum și de cea de melamină din cadrul Combinatului de îngrășăminte chimice din Tîrgu Mureș.

De ce restante la punerile în funcțiune ?

DE FAPT, trebuie spus că factorii care au determinat apariția unor restanțe sînt de aceeași natură și în cazul întîrzierilor în realizarea la vreme a unor stadii fizice de construcții-montaj (ce trebuiau realizate în primele două luni a.c.) și pentru nerespectarea termenelor de punere în funcțiune stabilite în acest interval la noile capacități :

1 **Întîrzieri în primirea utilajelor și a instalațiilor tehnologice.** Întreprinderea de utilaj chimic din Făgăraș, de exemplu, nu a livrat pentru punerea în funcțiune a instalației de melamină din cadrul Combinatului de îngrășăminte chimice din Tîrgu Mureș peste 300 de tone de utilaj tehnologic. Ca urmare, toate eforturile constructorului de a se încadra în graficele de montaj au rămas fără rezultate.

Dat fiind că asemenea situații au provocat greutăți și în recuperarea unor restanțe la punerile în funcțiune din anul trecut (generate la instalații de bitum și de aditivi de la Rafinăria Teleajen de nerespectarea prevederilor contractuale de furnizori ca „Griviția roșie" și întreprinderile mecanice de utilaj chimic din București și Ploiești, sau determinate de întîrzierile în livrare, nerecuperate nici pînă în prezent, ale întreprinderii „Vulcan" — București pentru unele instalații ale Întreprinderii de fire sintetice Săvinești),

se impune ca acești producători de instalații chimice să-și orienteze prioritar programele de fabricație pentru realizarea în cel mai scurt timp a aparatajului tehnologic solicitat de capacitățile cu termene de punere în funcțiune în semestrul I al acestui an.

În aceeași ordine de idei, apare necesar ca furnizorii să nu se mai mulțumească — așa cum au făcut uneori pînă acum — cu livrări care să respecte prevederile din contractele cu beneficiarii doar la tonaj. Ei trebuie să livreze diferite sortimente de instalații în strînsă concordanță cu cerințele montajului, așa cum de altfel au hotărît în consens cu beneficiarul și au stabilit în graficele de fabricație. **Ar fi bine să se înțeleagă de către toți producătorii că livrările necorelate cu montajul, chiar dacă depășesc la tonaj prevederile nu înseamnă decît irosire de forțe, aglomerarea de stocuri, de instalații pe șantiere etc.**

2 **Neasigurarea fronturilor de lucru (fundații, accese și hale) de către organizațiile de construcții** la termenele prevăzute în graficele de execuție, ceea ce îi împiedică pe montori în activitatea lor. Mari restanțe din acest punct de vedere **are Trustul de construcții industriale Pitești** la lucrările de la Combinatul de fire și fibre sintetice Cîmpulung și de la Întreprinderea de mase plastice Drăgășani, **Trustul de construcții pentru chimie Cluj** la asigurarea fronturilor de montaj la Întreprinderea de material fotosensibil Tîrgu-Mureș și la Combinatul chimic Tîrnăveni, precum și **Trustul de construcții industriale Ploiești** la executarea unor fundații și accese pentru montări la noile capacități din cadrul Combinatului petrochimic Teleajen.

Iată de ce apare necesar ca **organizațiile de construcții amintite să colaboreze mai strîns cu unitățile trustului,** să-și intensifice **eforturile pentru a asigura la vreme fronturile de lucru** pentru ca montorii să poată trece la executarea sarcinilor care le revin. La realizarea acestui deziderat o contribuție mai substanțială se așteaptă și din partea beneficiarilor care trebuie să livreze mult mai din vreme ca pînă acum proiectele de construcție necesare pentru executarea fundațiilor cerute de noile instalații. Problema este de mare însemnătate dacă ne gîndim că întîrzierea unor asemenea proiecte necesare pentru realizarea unui grup de oxigen la Combinatul chimic Craiova, de pildă, a condus în acest an la creșterea stocurilor nemontate cu 100 de milioane de lei.

3 **Nerespectarea graficelor de lucru de către unele echipe de montori din cauza unor deficiențe interne :** nivel mai scăzut de organizare și utilizare a mijloacelor materiale și umane din dotare, apelul uneori redus la aplicarea unor soluții care să permită prefabricarea și în general industrializarea lucrărilor, premeabilitate scăzută a unor specialiști la utilizarea și extinderea unor tehnologii noi de mare randament, grad redus de tipizare a anumitor activități, încălcări ale disciplinei tehnologice și a muncii etc.

Este de aceea foarte necesar ca **întreaga conducere a trustului să acorde un sprijin sporit șantierelor în extinderea tehnologiilor moderne care să permită creșterea gradului de industrializare și mecanizare a lucrărilor,** în sensibilizarea tuturor oamenilor muncii pentru aplicarea operativă a soluțiilor tehnologice moderne și întărirea disciplinei în muncă. Toate acestea trebuie să contribuie la sporirea aportului constructorilor în micșorarea în cel mai scurt timp a stocurilor însemnate de utilaje tehnologice sosite pe șantiere — dar încă nemontate — la combinatele chimice Teleajen, Bacău, Midia-Năvodari, Craiova etc.

Necesitatea unei colaborări mai active între factorii implicați

PENTRU ÎNDEPLINIREA integrală a sarcinilor din planul pe întregul an, alături de ajutorul sporit pe care vor trebui să-l acorde ceilalți factori implicați, s-a impus cu pregnanță necesitatea creșterii eforturilor și a efectului obținut în întreaga activitate a trustului în direcția sporirii productivității muncii, reducerii costurilor lucrărilor, scurtării duratelor de execuție planificate. Preocupările au vizat și vizează în continuare :

• **realizarea unei mari concentrări de forță de muncă specializată,** cu înaltă calificare, pentru accelerarea cu prioritate a ritmului lucrărilor de montaj pe șantierele marilor platforme petrochimice Midia-Năvodari, Teleajen, Brazi. În această direcție, alături de activitatea depusă de specialiștii trustului, **se cere intensificat sprijinul acordat de alte organiza-**

ții de construcții (Trustul de construcții industriale și Trustul de construcții industriale și agrozootehnice din București ș.a.) ;

• **executarea unui volum mare, în creștere, de prefabricate și confecții necesare montajului în afara platformelor amintite,** care să permită ca în cadrul acestora ritmul de lucru să nu se diminueze, iar continuitatea montajului să nu se întrerupă. Astfel, în cadrul atelierelor centralizate de prefabricate ale trustului de la Popești — Leordeni, de la Grupul de șantiere din Tîrgu Mureș și de la Pitești se realizează peste 1 600 t de prefabricate de conducte : pentru Teleajen 500 de tone, pentru combinatul de la Brazi 600 de tone, iar pentru cel de la Năvodari peste 500 tone ;

• **creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor prin intensificarea acțiunilor de autoutilare.** În întreg anul 1979 vor fi realizate prin forțe proprii circa 100 de manipulatoare de sudură, 4 dispozitive de sudură automată a coturilor din segmenți și 20 de instalații de tăiere cu plasmă a conductelor de oțel inoxidabil.

Avînd în vedere că mecanizarea operațiunilor de sudură conduce la creșteri ale productivității muncii cu 20% **apare necesară realizarea mai operativă a autodotărilor prevăzute și concentrarea lor în cadrul unor ateliere centralizate** la nivel de platformă industrială în care o organizare judicioasă a fluxului productiv să permită exploatarea lor la parametri mai înalți ca în cazul unor utilizări dispersate pe diferite șantiere ;

• **sporirea numărului de sudori autorizați** de la 28% din totalul sudorilor disponibili, cît au reprezentat în 1978, la circa 60% la finele anului 1979.. Pentru aceasta a fost elaborat un program special de organizare a unor centre de calificare și instruire în cadrul platformelor industriale care vor fi frecventate de circa 600 de sudori. La fel de necesară apare însă și **o sporire a preocupărilor pentru extinderea lucrului personalului calificat existent în două sau trei schimburi,** pentru policalificare, care să permită unui specialist să folosească simultan două mașini ;

• **intensificarea aportului beneficiarilor la activitatea de producție și montaj a utilajelor tehnologice.** În această direcție au fost încheiate acorduri, s-au stabilit forme de participare a echipelor beneficiarilor la montaj, s-au obținut și unele rezultate. Persistă totuși în această colaborare unele neajunsuri generate uneori de inerția anumitor beneficiari. Ca urmare se impune ca în toate cazurile **constructorii să primească un ajutor substanțial sporit de la întreprinderile beneficiare.**

P. BOGDAN

ÎNDEPLINIREA INDICATORILOR DE PLAN

(Urmare în pag. 5)

decizie din întreprindere pentru punerea lor în valoare.

Trebuie menționat faptul că **indicii de utilizare a capacităților de producție** în 1978, deși mai buni decît în anul anterior (filatură 98,5%, țesătorie 94,2%, finisaj 85%, iar la mașini-unelte 87%), nu au atins totuși nivelele planificate. Aceasta pentru că, în unele cazuri, s-a constatat o slabă **calitate a reparațiilor,** neintervenții operative în cazul dereglării unor utilaje, slaba asistență tehnică în schimbul de noapte. În mod deosebit se cere instaurată o mai mare răspundere pentru respectarea strictă a graficelor de revizie și reparații curente și capitale. Totodată, este necesar să se organizeze cursuri pentru electricieni — cadre care, în prezent, nu satisfac nevoile în sectorul de întreținere și reparații.

Serioase deficiențe s-au manifestat și în domeniul **aprovizionării tehnico-materiale.** Serviciul de aprovizionare al întreprinderii n-a corelat, în unele cazuri, în mod optim, necesarul de aprovizionat cu cerințele reale ale producției. În altele, s-au făcut comenzi de materii prime sau materiale, deși acestea se găseau în stoc. În asemenea situații, unitatea a trebuit să plătească penalizări pentru stocuri supranormative, care au încărcat inutil costurile de producție cu circa 3,4 mil. lei.

Pe lîngă deficiențele proprii manifestate, întreprinderea s-a confruntat anul trecut (unele din ele persistă și în acest an) cu o serie de greutăți, care reclamă atît sprijinul Centralei industriei bumbacului, cît și al Ministerului Industriei Ușoare. Menționăm unele din acestea :

— Capacitatea filaturii n-a fost nici în 1978 și nu este nici pentru acest an acoperită cu contracte economice, fapt care determină întreprinderea să lucreze pe stoc. Acest fapt prezintă cel puțin două impedimente : imobilizarea unor părți din mijloacele circulante și apelarea la credite bancare ; greutăți în asigurarea conservării stocurilor. **Iată, de ce, este nevoie, pe lîngă eforturile mai mari pe care trebuie să le facă întreprinderea în acest sens, de un sprijin efectiv și din partea centralei,** în sensul inițierii unor studii mai largi de marketing, de contactarea beneficiarilor potențiali și de încheiere a contractelor în așa fel încît întreaga producție a filaturii să aibă desfacerea asigurată din timp.

— Persistă încă o serie de greutăți în ceea ce privește asigurarea de către colaboratori a cantităților contractate de țesături crude. Astfel Întreprinderea textilă „Cazanele" — Orșova n-a livrat la sfîrșitul anului 1978 peste 70 mii mp., iar la 20 februarie a.c. avea o restanță de 140 mii mp. ; Întreprinderea textilă Baia Mare avea la 20 februarie a.c. un minus de 40 mii mp. Cum aceste întreprinderi fac parte din aceeași centrală, se impune ca aceasta **să determine unitățile respective să-și onoreze la timp obligațiile contractuale.**

— Lipsa la timp și în cantitățile suficiente a unor **coloranți** din import a fost suplinită parțial prin eforturile depuse de colectivul de la vopsitorie și de la laboratorul de cercetări ale întreprinderii prin introducerea în procesul de fabricație de coloranți indigeni. Cantitățile necesare sînt însă mai mari. În legătură cu aceasta se impune **intervenția centralei și a M.I.U. la M.I. Ch. pentru ca întreprinderile furnizoare să asigure o aprovizionare ritmică a întregului sortiment de coloranți Terocel,** la calitatea impusă de cerințele actuale.

— Anumite dificultăți prezintă și asigurarea pieselor de schimb, în special pentru războaiele S.T.B. În scopul eliminării acestui neajuns, unii tehnicieni de la „Dacia" sugerează **ideea specializării pe centrală a unei întreprinderi pentru producerea pieselor de schimb respective, încît necesitățile să fie acoperite mai bine și mai prompt.**

O cerință esențială în procesul creșterii economice

REDUCEREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE

Iulian PLOȘTINARU
prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.

PROCESUL complex al trecerii de la cantitate la o calitate nouă, superioară, a întregii activități are ca o componentă esențială reducerea consumurilor materiale, a costurilor de producție și sporirea pe această cale a valorii nou create — factor hotărîtor în dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale, în creșterea venitului național și ridicarea mai rapidă a nivelului de trai al întregului popor. Referindu-se la necesitatea reducerii cheltuielilor de producție, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„Trebuie să acordăm toată atenția reducerii mai accentuate a cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale... Este necesar să se acționeze, în toate unitățile, pentru gospodărirea judicioasă a fondurilor, combaterea oricărei forme de risipă, aplicarea unui regim strict de economii. Întreaga activitate economică să se desfășoare sub imperativul obținerii pentru fiecare leu cheltuit a unui volum cît mai mare de producție marfă și a unor beneficii sporite — singura sursă de creștere a avuției naționale, de ridicare a nivelului de trai al poporului".**

Acționînd pentru înfăptuirea exemplară a acestor sarcini de o deosebită însemnătate, care vizează sporirea eficienței întregii activități productive, oamenii muncii din unitățile economice ale județului Mehedinți au desfășurat și desfășoară ample acțiuni pentru găsirea celor mai bune căi — în concepție, proiectare și execuție — de diminuare continuă a volumului de materii prime, materiale, energie electrică și combustibil încorporat în fiecare produs. În acest scop se are în vedere asimilarea unor noi sortimente cu parametrii îmbunătățiți și reproiectarea altora, modernizarea tehnologiilor de fabricație, reducerea continuă a consumurilor specifice în procesul fabricației, creșterea productivității muncii și gospodărirea eficientă a fondurilor materiale și bănești.

Dinamica descrescătoare a cheltuielilor

EFORTURILE însemnate care se depun în permanență în fiecare unitate în vederea creșterii eficienței întregii activități, obținerii unor rezultate economice superioare, își găsesc o expresie elocventă în **dinamica consecvent descrescătoare atît a costurilor totale de producție, cît și a celor materiale la nivelul întregului județ.** Dacă în 1975 mia de lei producție marfă se realiza cu o cheltuială de 978,5 lei, din care 801,6 lei reprezentau cheltuielile materiale, în anul 1978 același volum de produse s-a realizat cu numai 855,5 lei și, respectiv, 696 lei. Așadar, în decurs de trei ani, costurile totale la 1 000 de lei producție marfă au scăzut cu 123 lei, iar producția anului 1978 s-a realizat cu un volum de cheltuieli mai mic cu 12% (graficul). Rezultatele menționate au fost obținute, în principal, prin reducerea cheltuielilor materiale care, în această perioadă, au scăzut cu 105,6 lei la mia de lei producție, ceea ce reprezintă o pondere însemnată de peste 85% din totalul economiilor.

Contribuția esențială la reducerea costurilor de producție au adus-o, în principal, măsurile întreprinse pe linia :

1) **reducerii consumului de materiale** prin promovarea de tehnologii avansate, modernizarea și asimilarea în fabricație de produse noi. Rezultate semnificative s-au înregistrat la Șantierul naval Drobeta Turnu-Severin unde, prin extinderea procedeului de debitare automatizată a tablelor, a sudurii în mediu protector cu CO_2 și argon, mecanizării operațiunilor de fasonare a tablei s-a obținut o economie de 248 tone metal, 5 000 m cablu electric și alte materii prime, materiale, combustibil și energie electrică ; la Întreprinderea minieră Orșova, la care prin extinderea introducerii înlocuitorilor la lucrările de susținere s-a realizat o economie de 450 mc lemn de mină ; la Combinatul de prelucrare a lemnului Drobeta Turnu-Severin, unde prin extinderea procedeului de uscare naturală a cherestelei și reducerea uscării artificiale s-a obținut o economie de 30% la energia termică și electrică ce ce utilizează pentru această operațiune ș.a.

Au fost asimilate și introduse în fabricație numeroase produse noi și reproiectate cu caracteristici tehnice și funcționale îmbunătățite și consumuri de materii prime, materiale, combustibil și energie cît mai reduse, a căror valoare a reprezentat în cadrul producției marfă a anului 1978 peste 30%. La Șantierul naval Drobeta Turnu-Severin prin asimilarea a noi tipuri de vase fluviale pentru transportul a diferite mărfuri a crescut gradul de utilizare al metalului la anumite sortimente de la 78% la 94% ; la Întreprinderea de vagoane, prin asimilarea a 3 noi tipuri pe 4 osii și a unui vagon-platformă s-a obținut în 1978 o economie de aproape 1 500 tone metal etc.

2) **diminuării consumului de manoperă pe unitatea de produs** prin creșterea accelerată a productivității muncii. De o deosebită atenție s-au bucurat în acest sens acțiunile privind mecanizarea largă și automatizarea proceselor de producție, extinderea autoutilării etc. În acest scop la Șantierul naval Drobeta Turnu-Severin au fost realizate 10 mașini de găurit pneumatice, 9 sănii de lansare a navelor, un ciclon pentru talaj Abkant manual și alte produse ; la Combinatul de prelucrare a lemnului s-au confecționat prin autoutilare 4 mașini de debitat poliuretan, o mașină de frezat rotundă, un stand de pulverizare, mașini de șlefuit cu

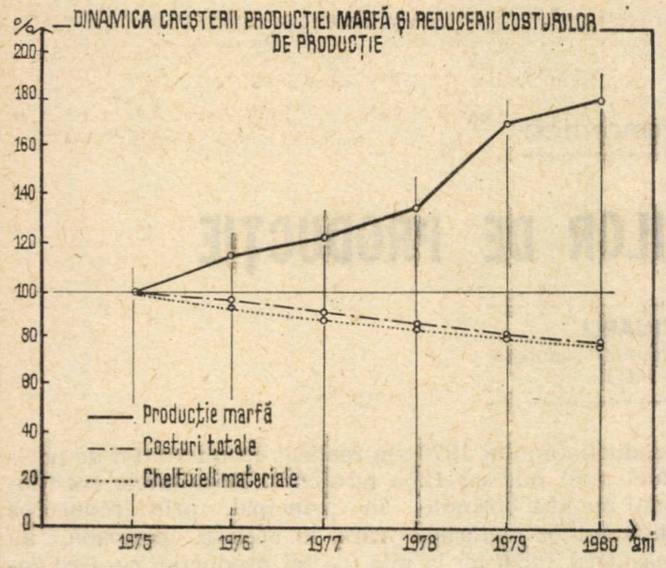

bandă orizontală și, ca urmare a introducerii acestora, pe lîngă creșterea substanțială a productivității muncii au fost reduse considerabil costurile de producție, implicit cheltuielile valutare. La Întreprinderea textilă, prin realizarea unei instalații de preîncălzire a aerului de combustie la centrala termică s-a îmbunătățit considerabil randamentul de ardere, s-a înregistrat o economie substanțială de combustibil.

Asupra reducerii costurilor de producție au influențat desigur în bună măsură și acțiunile organizate pînă la nivelul fiecărui loc de muncă în direcția **îmbunătățirii calității produselor, reducerii rebuturilor și remedierilor, a cheltuielilor neeconomicoase** generate în majoritatea cazurilor de unele neajunsuri ce mai există pe linia conducerii, organizării producției și a muncii, perfecționării pregătirii cadrelor din serviciile funcționale, din secțiile și atelierele de producție.

Rezerve ce se cer mai intens mobilizate

DEȘI la cheltuielile cu materii prime, materiale, combustibil și energie s-au înregistrat economii în anul 1978 în multe întreprinderi din industria județului, trebuie subliniat faptul că acestea puteau fi mai substanțiale, iar costurile totale mult mai reduse. Din păcate, **rezultatele bune au fost contrabalansate de o serie de depășiri ale consumurilor specifice înregistrate în alte unități.** Astfel, trebuie arătat că a fost depășit consumul de combustibil, energie electrică și carburanți la Combinatul de prelucrare a lemnului și Întreprinderea de industrializare a cărnii ; normele de consum nu au fost respectate la laminate finite pline din oțel la produsul baraje de 1 500 tone realizat de Șantierul naval Orșova, la celuloză albită pentru fabricarea cartonului velin, a cartonului duplex și a hîrtiei de ambalaj etc. Principalele cauze care au generat neajunsurile amintite au fost :

● **modificările frecvente intervenite în structura producției, a prețurilor și a costurilor de fabricație,** ceea ce a făcut ca uneori cheltuielile efectuate să depășească nivelul prevăzut inițial. La Întreprinderea de vagoane Drobeta Turnu-Severin structura de plan a fost modificată pe parcursul anului de 17 ori, creînd probleme deosebite în asigurarea bazei tehnico-materiale (în special cu piese din cooperare : osii, boghiuri, cîrlige de tracțiune, echipament de frînă ș.a.), care la rîndul ei a generat neajunsuri în utilizarea capacității de producție și a forței de muncă, reflectate în imobilizări de fonduri materiale și bănești, în înregistrarea unui volum însemnat de cheltuieli neeconomicoase. Tot la această unitate greutăți a provocat și primirea de la furnizori a unor materiale (laminate) supradimensionate, a căror prelucrare a condus la creșterea nivelului costurilor de producție cu peste 5 milioane lei. Neîndeplinirea în acest caz a planului producției marfă a determinat ca volumul cheltuielilor convențional-constante să fie repartizat pe un nivel mai mic de realizări, influențînd negativ costurile de fabricație. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri în întreprindere și mai ales la nivelul centralei industriale **se cer intensificate preocupările pentru studierea mai atentă a cerințelor beneficiarilor, în așa fel încît schimbările necesare în structura producției să poată fi din vreme anticipate și mai ales bine pregătite.** Pe de altă parte, trebuie ca coordonatorii de balanță a laminatelor, împreună cu serviciile de specialitate din Ministerul Aprovizionării **să găsească mai operativ mijloace mai eficiente prin care să cointereseze mai bine pe furnizorii acestor sortimente de metal să le livreze cît mai aproape de dimensiunile solicitate de beneficiari ;**

● **deficiențele proprii în desfășurarea acțiunii de întreținere și funcționare a instalațiilor din dotare** care, la Combinatul de celuloză și hîrtie Drobeta Turnu-Severin, de exemplu, au condus la creșteri mari ale cheltuielilor producției. Acolo unde se manifestă asemenea neajunsuri, pentru înlăturarea cheltuielilor suplimentare, neraționale, cu repararea defecțiunilor accidentale datorate funcționării și întreținerii necorespunzătoare a unor instalații, va trebui să acționăm cu mai multă consecvență pentru **asigurarea din vreme a forței de muncă cu calificarea necesară capabilă să asigure o exploatare corespunzătoare a utilajelor,** pentru aprovizionarea ritmică a fiecărui loc de muncă cu materialele necesare ;

● **existența unui volum ridicat de cheltuieli neeconomicoase** ce s-au înregistrat în principal la Combinatul de celuloză și hîrtie, Întreprinderea de confecții și Întreprinderea de industrializare a laptelui. Analiza structurii acestor cheltuieli evidențiază faptul că, în marea lor majoritate, ele s-au datorat neajunsurilor din activitatea de conducere și organizare a producției și a muncii îndeosebi în domeniul aprovizionării, cooperării între unități și între secțiile din cadrul aceleiași întreprinderi, imobilizărilor în stocuri supranormative de produse finite, din cauza neasigurării cu vagoane pentru expediția acestora ș.a. Situațiile necorespunzătoare ce au existat, îndeosebi în activitatea compartimentelor funcționale privind transportul, aprovizionarea și desfacerea produselor la Combinatul de celuloză și hîrtie au condus la înregistrarea unui volum mare de cheltuieli pentru locații C.F.R. și dobînzi penalizatoare. La Întreprinderea de vagoane ponderea mare a cheltuielilor neeconomicoase a fost generată de dobînzile majorate la împrumuturile bancare pentru stocurile supranormative de materiale și produse finite apărute ca urmare a modificărilor survenite în structura producției și a faptului că unii beneficiari nu au primit la termenele stabilite vagoanele contractate.

Pentru ca asemenea probleme să nu se mai repete, în toate întreprinderile noastre acționăm pe multiple planuri pentru estimarea și **generalizarea metodelor moderne de conducere și organizare a producției.** În acest sens, **este necesar să sporească mult permeabilitatea la nou a specialiștilor, a tuturor oamenilor muncii, pentru aplicarea tehnicilor avansate de urmărire pre-**

(Continuare în pag. 19)

„Productivitatea muncii constituie, în ultimă instanță, factorul hotărîtor al progresului general al societății, al ridicării bunăstării poporului".

NICOLAE CEAUȘESCU

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — CONDIȚIE ESENȚIALĂ A PROGRESULUI ECONOMIEI

ÎNTRE PROBLEMELE majore ale dezvoltării actuale a economiei românești dezbătute pe larg la recenta consfătuire cu lucrătorii din diferite sectoare, se înscrie și creșterea în ritm susținut a productivității muncii, factorul hotărîtor al progresului general al societății, al ridicării bunăstării poporului. La Conferința Națională, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, definea creșterea mai accentuată a productivității muncii ca **„o cerință primordială a dezvoltării noastre în următorii ani"**.

Lichidarea decalajelor de productivitate — un obiectiv prioritar

ESTE CUNOSCUT desigur că în perioada 1951—1978, productivitatea muncii pe o persoană în industrie a crescut într-un ritm mediu anual de 7,9 la sută, nivel ridicat realizat prin accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului. În acest al patrulea an al cincinalului actual productivitatea muncii în industria republicană, exprimată pe baza valorii producției nete, urmează să crească cu 10,2 la sută.

Datorită acestor ritmuri înalte, sporul producției industriale realizat pe seama creșterii productivității muncii a cunoscut o dinamică ridicată (tabelul).

Sporul producției industriale realizat pe seama creșterii productivității muncii %

Planul cincinal	Sporul producției industriale realizat pe seama creșterii productivității muncii	Ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii
1951—1955	57	8,7
1956—1960	73,4	8,2
1961—1965	67	7,75
1966—1970	66	7,25
1971—1975	55	6,4
1976—1978	80	8,3

Sursa : Comunicatele cu privire la îndeplinirea planurilor naționale unice de dezvoltare economico-socială a R.S. România și Anuarele statistice ale R.S. România.

Avînd însă în vedere marile rezerve din economie nevalorificate încă, posibilitățile largi existente pentru utilizarea cu eficiență sporită a puternicei baze tehnico-materiale de care dispunem, pentru folosirea mai rațională a timpului de lucru etc. se poate afirma că rezultatele obținute pînă în prezent în domeniul creșterii productivității, deși remarcabile, nu sînt, totuși, de natură să satisfacă pe deplin cerințele dezvoltării economice prezente și mai ales viitoare a țării noastre. Așa cum sublinia secretarul general al partidului o asemenea apreciere are ca temei, deopotrivă, compararea productivității naționale cu cea înregistrată în țările dezvoltate ale lumii, de cîteva ori mai mare.

Referindu-ne la acest din urmă aspect trebuie arătat că evoluția țării noastre spre stadiul mediu de dezvoltare economică presupune, evident, nu numai atingerea unor importanți parametri cantitativi — producția pe locuitor la principalele produse industriale, a venitului național etc. ci, în mai mare măsură decît pînă acum, intensificarea factorilor calitativi ai creșterii noastre economice, proces pe baza căruia să se atingă preponderent nivelele amintite. În acest cadru se are în vedere în primul rînd creșterea puternică, susținută a productivității muncii.

În ultimă instanță, lichidarea decalajului existent între nivelul dezvoltării economice a țării noastre în comparație cu alte țări rezidă tocmai în lichidarea decalajului dintre nivelul productivității muncii în industrie — principala ramură a producției materiale. Din acest punct de vedere, cu toate că în perioada 1951—1978 productivitatea muncii a crescut de 8,41 ori, nivelul ei continuă, totuși, să fie de 2 pînă la 4 ori mai mic decît cel înregistrat în țările dezvoltate. De aici concluzia că **numai în condițiile unor ritmuri înalte de creștere economică și, deci, de creștere a productivității muncii, superioare țărilor dezvoltate, pot fi atenuate și lichidate decalajele existente între țara noastră și statele avansate ale lumii. „Fiind o țară în curs de dezvoltare și dorind ca în următorul cincinal să depășim acest stadiu,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să acționăm pentru dezvoltarea economiei într-un ritm chiar mai rapid decît țările avansate"**. Un calcul efectuat în acest sens relevă că în situația în care se obțin cîteva procente peste ritmul planificat de creștere a productivității muncii în acest cincinal, care este de 9,2 la sută, obiectivul lichidării decalajului industriei românești poate fi atins chiar cu 8—10 ani mai devreme.

Evoluția ritmurilor medii anuale de creștere a productivității muncii în industrie, în unele țări socialiste și capitaliste dezvoltate, vădește preocuparea tuturor acestor țări pentru creșterea în ritm susținut a productivității, atribuindu-se acestui factor un rol de cea mai mare însemnătate în procesul dezvoltării. Pentru țara noastră aceleași date relevă că deși ritmul de creștere a productivității muncii are o valoare ridicată, se menține încă un decalaj important față de țările dezvoltate industrial. Tocmai pornind de la această situație se impun eforturi susținute pentru valorificarea tuturor rezervelor de care dispune economia pentru a se asigura creșterea mai rapidă a productivității muncii.

Temeiuri pentru creșterea mai rapidă a productivității

RIDICAREA continuă și în ritm rapid a productivității muncii este impusă de necesitatea **creșterii mai accentuate a venitului național.** Se știe că sursa principală de producere a venitului național o constituie munca depusă în sfera producției materiale. Dar creșterea susținută a acestuia este condiționată nemijlocit de modul de utilizare a muncii în totalitatea sa, de nivelul productivității. Creșterea accelerată a productivității muncii este în măsură să asigure sporuri importante de producție fără investiții suplimentare, același volum de muncă concretizîndu-se într-o cantitate mai mare de bunuri materiale. Iată de ce în acest an este **necesar ca fiecare om al muncii să reducă cantitatea de muncă necesară pentru obținerea unui produs cu circa o zecime, întrucît aceasta este semnificația celor circa 10 procente de creștere a productivității muncii**

prevăzute la nivelul economiei naționale. Numai acționînd în felul acesta se va putea adăuga o producție suplimentară de încă 20 miliarde lei la cele 60 miliarde lei obținute în primii trei ani ai cincinalului actual. Un asemenea obiectiv este pe deplin realizabil dacă se are în vedere faptul că prin creșterea suplimentară a productivității muncii cu un procent, în industrie, se poate realiza, cu aceleași capacități de producție și cu aceeași forță de muncă, **un spor de producție de circa 10 miliarde lei.** Este tocmai ceea ce a avut în vedere secretarul general al partidului cînd a subliniat că **„trebuie să luăm măsuri ferme pentru a asigura folosirea la maximum a capacităților de producție existente, pentru creșterea productivității muncii în toate sectoarele, pentru utilizarea cît mai rațională a forței de muncă".** Desigur că această sarcină este corelată cu creșterea volumului producției totale și nete obținută la 1 000 lei fonduri fixe.

Un argument puternic în favoarea creșterii mai rapide a productivității muncii îl constituie corelația strînsă dintre aceasta și majorarea suplimentară a retribuției oamenilor muncii. Este vorba de o corelație fundamentală și anume : în permanență, în economie, ritmul de creștere al productivității muncii trebuie să devanseze ritmul de sporire a retribuției, pentru că numai astfel se asigură creșterea eficienței economice, a venitului național. Această cerință obiectivă și-a găsit expres concretizarea în prevederea de majorare suplimentară a productivității muncii, în industrie, la nivelul anului 1980, față de 1975, cu 55,1 la sută în comparație cu 50,7 la sută cît a fost prevăzut inițial, în sporurile substanțiale de productivitate și în celelalte sectoare ale economiei naționale. Aceasta constituie, de altfel, una din sursele importante de creștere a veniturilor directe ale oamenilor muncii cu circa 32 la sută, față de 20 la sută cît era prevăzut în planul cincinal. În acest cadru trebuie ținut seama că realizarea sarcinilor de productivitate, sporirea în ritm accentuat a acesteia **reprezintă condiția de bază pentru trecerea la reducerea duratei săptămînii de lucru.** După cum se știe, pînă la sfîrșitul acestui an circa 55—60 la sută din personalul din economie urmează să beneficieze de această măsură. Evident, fiecare lucrător implicat în această acțiune trebuie să se străduiască să obțină o productivitate orară mai mare decît nivelul planificat inițial pentru a putea realiza producția și retribuția prevăzute în plan.

Necesitatea sporirii productivității este determinată de asemenea de cerințele extinderii și adîncirii relațiilor de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică ale țării noastre cu toate statele lumii ; numai în condițiile unei productivități înalte se creează posibilități efective pentru realizarea unui comerț exterior eficient, avantajos, pentru participarea activă a României la schimbul de valori materiale. Exportul de produse în condițiile unei productivități scăzute este sinonim cu exportul de muncă socială neplătită, ceea ce afectează direct nivelul venitului național și prin aceasta posibilitățile de dezvoltare în continuare a economiei, de creștere a nivelului de trai.

Valorificarea timpului social

PRINCIPALA PÎRGHIE de acțiune în vederea accentuării creșterii productivității muncii o constituie **promovarea progresului tehnic,** extinderea mecanizării și automatizării producției, introducerea tehnologiilor de fabricație moderne, asimilarea de produse noi și modernizate. Transpunerea în viață a obiectivului stabilit de Congresul al XI-lea cu privire la aplicarea plenară a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în acest cincinal, în următorii ani, este posibilă numai ca rezultat al unor preocupări intense, sistematice din partea factorilor de răspundere în direcția încorporării noilor cuceriri ale științei și tehnicii în procesul de producție, a dezvoltării ramurilor și subramurilor aflate în avangarda progresului tehnic contemporan. În prezent, mai mult ca oricînd, știința este chemată să joace un rol fundamental în promovarea progresului tehnic în toate sectoarele de activitate, prin extinderea mecanizării și automatizării producției atît în sectoarele auxiliare cît și în unele secții de bază unde lucrează un mare număr de muncitori și se consumă un însemnat volum de muncă fizică.

Cele 651 de obiective principale de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, ce urmează să fie executate în acest an răspund nevoilor majore, concrete din diferite sectoare ale economiei noastre naționale. Direcțiile principale ale cercetării științifice — factor decisiv al creșterii productivității muncii — sînt orientate prioritar spre valorificarea superioară și integrală a resurselor energetice și de materii prime ale țării ; perfecționarea tehnologiilor existente și elaborarea altora noi ; crearea de noi materiale și tipuri de mașini, instalații, aparate de măsură și control, sisteme de automatizare ; generalizarea celor mai avansate realizări dobîndite pe plan mondial în domenii de vîrf ale științei și tehnicii etc.

Aplicarea pe scară largă a cuceririlor științei, impulsionarea activității de cercetare și asigurarea scurtării ciclului cercetare-proiectare-producție, în scopul materializării rezultatelor obținute în mijloace și obiecte de muncă moderne constituie un obiectiv fundamental al politicii noastre economice. În această privință un rol important prezintă ansamblul de măsuri inițiat de conducerea partidului pentru integrarea cît mai completă a activităților de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică cu producția și învățămîntul. Afirmarea plenară a științei ca autentică forță de producție nu se poate realiza decît în măsura în care investigația științifică pornește de la problemele esențiale ale producției, iar rezultatele ei își găsesc grabnică finalizare în producția materială, antrenînd toate forțele de creație științifică ale țării.

O importanță deosebită pentru sporirea în ritm rapid a productivității muncii are **organizarea științifică a producției și a muncii.** Numai prin raționalizarea fluxului de fabricație, repartiția judicioasă a personalului, aprovizionarea tehnico-materială ritmică se poate asigura o productivitate ridicată a muncii. O bună organizare, ordine și disciplină în producție necesită însă o permanentă preocupare pentru a umple fiecare minut din timpul productiv cu o cantitate maximă de muncă utilă societății, care să se regăsească într-un volum cît mai mare de produse. Neajunsurile care mai persistă pe alocuri în unele întreprinderi impun luarea de măsuri practice corespunzătoare care să ducă la folosirea intensivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, a tuturor suprafețelor productive, la extinderea tipizării, unificării și standardizării pieselor, subansamblelor și tehnologiilor de fabricație, a lucrului la mai multe mașini, la generalizarea schimbului II și lărgirea schimbului III etc. În acest fel se pot obține nu numai sporirea însemnată a productivității, ci și economisirea unui însemnat volum de fonduri de investiții.

În acțiunea de organizare a producției și a muncii unitățile economice trebuie să aibă constant în vedere **folosirea rațională a forței de muncă.** Cu cît ponderea lucrătorilor productivi este mai mare, cu atît nivelul productivității muncii este mai ridicat. De aici necesitatea raționalizării ponderii personalului neproductiv. În același timp se impune asigurarea, la fiecare loc de muncă a unei ordini și discipline care să permită valorificarea cu maximum de randament a mașinilor și utilajelor, utilizarea deplină a timpului de lucru.

Buna organizare a producției și a muncii trebuie să asigure, totodată, **funcționarea ireproșabilă a mecanismului cooperării între întreprinderi.** Orice neglijență în acest domeniu are profunde consecințe negative pe planul creșterii productivității muncii. Rezervele de creștere a productivității muncii existente în fiecare întreprindere în privința organizării producției și a muncii sînt considerabile. Potrivit unor calcule **pe această cale urmează să se obțină în actualul cincinal peste 35 la sută din creșterea planificată a productivității muncii.**

Promovarea largă a cuceririlor științei și tehnicii moderne implică pregătirea corespunzătoare a personalului muncitor, continua **perfecționare profesională a tuturor lucrătorilor.** Prefacerile care au loc în prezent în întreaga viață social-economică a țării determină schimbări esențiale nu numai în direcția creșterii numerice a resurselor de muncă, ci mai ales în ce privește ridicarea calității acestora, modificări în gradul de calificare a lucrătorilor, în structura lor profesională. De aceea, în strînsă legătură cu procesul de dotare continuă a unităților economice cu tehnică avansată, este necesar să se urmărească în mod susținut măsurile și acțiunile concrete de pregătire și perfecționare a cadrelor, de creștere a ponderii muncitorilor calificați față de totalul acestora, de lărgire, pe această bază, a sferei muncii calificate, de îmbogățire a structurii resurselor de muncă cu profesii noi, moderne.

Toate acestea relevă amplele posibilități din economie pentru creșterea în ritm rapid a productivității muncii nu prin intensificarea eforturilor fizice, prin efectuarea de cheltuieli suplimentare de muncă etc., ci prin valorificarea în modul cel mai rațional a fondului material și uman al economiei, a bazei tehnico-materiale ridicate a societății noastre.

prof. dr. Marin MEHEDINȚU

SALTUL CALITATIV TREBUIE SĂ ÎNCEAPĂ CU REALIZAREA UNEI CAMPANII AGRICOLE EXEMPLARE

● Consiliile unice și sectoarele unice de mecanizare — dispecerii principali ai organizării și executării lucrărilor campaniei ● Condiții pentru o activitate calitativ superioară ● Urgențe ce implică operativitate și responsabilitate sporite

AȘA CUM în mod îndreptățit se așteaptă, nivelul producției din acest an trebuie să marcheze startul unei noi etape, calitativ superioare, în întreaga activitate ce se desfășoară în agricultură. Există condiții materiale, financiare și umane superioare celor din toți anii anteriori, care — potențate de noile măsuri privind conducerea și planificarea unitară a activității din această ramură, de cele de introducere a prevederilor noului mecanism economico-financiar — asigură o bază trainică pentru **realizarea saltului calitativ necesar în dezvoltarea agriculturii românești.**

Un prim pas, hotărîtor, pentru obținerea de rezultate superioare de producție în acest an îl constituie modul cum a fost pregătită și, mai ales, cel cum va decurge practic campania agricolă din această primăvară. Volumul de lucrări deosebit de mare (vezi tabelul), perioada relativ scurtă în care ele trebuie executate, la parametrii calitativi cei mai ridicați, impun **o mobilizare exemplară a tuturor forțelor, o organizare minuțioasă a întregii activități** de către factorii responsabili, pentru a se preveni orice perturbare sau neîncadrare în timp și în standardul de calitate cerut.

LA NIVEL CENTRAL s-au luat și se iau în continuare toate măsurile pentru realizarea actualei campanii agricole în cele mai bune condiții : asigurarea integrală a bazei tehnico-materiale, instruirea cadrelor de conducere și a specialiștilor din unități, adaptarea tehnologiilor la condițiile din județe etc.

Care este stadiul pregătirilor pentru executarea optimă a lucrărilor ?

● Dacă la această oră, cea mai mare parte (peste 85%) din restanțele arăturilor de toamnă s-au executat în ferestrele iernii, trebuie ca în următoarele 2—3 zile — date fiind condițiile meteorologice favorabile — acțiunea să fie încheiată și în acele zone unde mai sînt suprafețe nearate. De asemenea, în vederea pregătirii terenului pentru însămînțări se impune accelerarea lucrărilor de curățire de orice resturi vegetale de la recolta anterioară.

PRINCIPALELE LUCRĂRI ALE CAMPANIEI

mii ha

Lucrări	Total agricultură	din care : sector I.A.S.	din care : sector C.A.P.
a) **Însămînțări** — total	5 713	938	3 915
din care :			
— porumb	3 525	570	2 155
— floarea soarelui	530	90	440
— sfeclă de zahăr	275	—	269
b) **Fertilizare cu îngrășăminte chimice** — total	6 642	1 714	4 901
din care :			
— culturi de toamnă	2 900	731	2 156
— culturi de primăvară	3 549	938	2 600
— în pomicultură	171	40	130
— în viticultură	22	5	15

Consiliile unice agroindustriale și sectoarele unice de mecanizare, recent înființate — ca principale organizatoare și răspunzătoare ale activității de producție — se găsesc în fața primului examen concret important, trebuind să dovedească, prin modul cum vor organiza și conduce executarea lucrărilor din această campanie, că pot face față cu succes sarcinilor și încrederii acordate. Totodată, cadrele de conducere, specialiștii și oamenii muncii din unitățile agricole au ei înșiși obligația de a depune eforturi sporite pentru îndeplinirea sarcinilor campaniei, sprijinindu-se cu folos pe noua structură organizatorică și organismele nou create, fără a considera însă că acestea trebuie să le rezolve problemele ce sînt de resortul strict al unităților agricole.

● În toate sectoarele de mecanizare, sînt deja încheiate repararea și recepția tractoarelor și mașinilor ; s-a făcut proba cu semințe a tuturor semănătorilor, vizîndu-se cu prioritate asigurarea densității optime a plantelor la hectar ;

● balanța semințelor, întocmită și aprobată în structura de soiuri și hibrizi recomandată fiecărui județ, a fost materializată atît prin transmiterea necesarului de semințe la unități, cît și prin executarea programului de mișcare a semințelor între județe și între unități ;

● s-au luat măsuri ca toate unitățile să fie aprovizionate din timp cu cantitățile necesare de carburanți, lubrifianți, piese de schimb etc., în vederea executării fără gîtuiri a programului de lucrări mecanizate și încheierii lor în timpul optim ;

● la 1 martie s-a încheiat acțiunea prin care toate culturile au fost angajate în acord global : cele complet mecanizate, exclusiv de către echipe de mecanizatori ; cele parțial mecanizate, cu echipe mixte (mecanizatori + cooperatori) ; cele nemecanizabile, cu echipe de cooperatori.

Trebuie arătat că lucrările campaniei se vor desfășura după un plan operativ — corespunzător specificului fiecărui județ, trust, I.A.S., S.M.A. și unitate agricolă — adaptat condițiilor locale de producție din zonele respective, urmărindu-se realizarea unei încărcături optime pe fiecare tractor și mașină agricolă, creșterea productivității muncii și încadrarea în consumurile normate de carburanți.

ÎNTRE SARCINILE importante ale etapei actuale, cît și ale celei imediat următoare se află :

● executarea în cele mai bune condiții a lucrărilor de fertilizare — atît cele necesare culturilor de primăvară, cît și cele de completare la culturile de toamnă — ca unul din factorii hotărîtori ai creșterii producțiilor la hectar. În afara cantităților prevăzute de îngrășăminte chimice, se vor aplica în mult mai mare măsură resursele de îngrășăminte organice din unități, pentru care există suficiente mijloace de transport în cîmp ; este important ca ele să fie împrăștiate pe suprafețele arate recent, iar în continuare să fie aplicate cu prioritate pe arăturile de pregătire a terenului pentru însămînțat ;

● specialiștii din unități să urmărească și să controleze foarte atent starea de vegetație a culturilor de toamnă, pentru a nu se menține în cultură acele suprafețe unde nu se asigură producțiile planificate ; mai ales în cazul în care densitatea este compromisă substanțial, terenurile respective trebuie reînsămînțate, în mod prioritar cu porumb ;

● în toate unitățile agricole să se ia încă de pe acum măsuri pentru a se pregăti și da în funcțiune toate suprafețele prevăzute să fie irigate ; vor fi montate din timp utilajele necesare, astfel ca pînă la data începerii udărilor să fie executate și probele de funcționare a lor.

Însămînțările etapei întîia (mazăre, ovăz, orz, legume, plante furajere) fiind acum în plină desfășurare, trebuie lucrat cît mai operativ și eficient, pentru a se putea asigura concentrarea forțelor necesare în etapa următoare, în care volumul de lucrări este deosebit de mare (porumb, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr) și important.

Consiliile unice agroindustriale, sectoarele unice de mecanizare trebuie să accelereze adaptarea la condițiile lor locale a planurilor operative tip întocmite de Ministerul Agriculturii, pentru a se asigura un sistem unitar de acțiune, adecvat sarcinilor și condițiilor proprii și a se preîntîmpina ivirea unor perturbații, oricît de mici ar fi ele.

Mobilizarea plenară a tuturor eforturilor de care sînt capabile unitățile agricole, antrenarea la lucrările campaniei a tuturor locuitorilor satelor sînt garanția realizării corespunzătoare a lucrărilor campaniei și, implicit, a producțiilor prevăzute în planurile pe acest an.

M. SAVU

Exigenţe ale cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice

PERFECŢIONAREA TEHNOLOGIILOR, FACTOR DE BAZĂ ÎN RIDICAREA EFICIENŢEI ECONOMICE

● Optimizarea proceselor de fabricaţie în funcţie de totalitatea parametrilor produsului ● În fiecare întreprindere o strategie proprie de introducere rapidă a noului ● Abordarea sistemică a tehnologiei, pregătirea multidisciplinară a cadrelor

UNA DIN PROBLEMELE MAJORE abordate la recenta Consfătuire cu cadrele de conducere din industrie, construcţii, transporturi şi agricultură a constituit-o necesitatea promovării mai rapide, cu mai mult curaj, a tehnologiilor înaintate — ca principal mijloc de ridicare a productivităţii muncii, de îmbunătăţire a calităţii produselor, de reducere a costurilor pe unitate de produs. De altfel, în zilele noastre nici nu poate fi conceput progresul tehnic în economie fără perfecţionarea continuă a procedeelor de muncă, fără introducerea perseverentă şi rapidă de noi tehnologii de fabricaţie, care să scurteze drumul de la concepţie la realizarea produsului, să asigure o valorificare maximă şi eficientă a materiilor prime.

Cerinţa de a folosi din plin **tehnologia** pentru a spori ritmul şi eficienţa producţiei, de a realiza creşterea economiei mai puţin pe seama sporului de muncă fizică şi mai mult pe aplicarea practică a creaţiei ştiinţifice stă la baza revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane. Deoarece mi se pare deosebit de util să reflectăm asupra modului în care înţelegem să folosim tehnologia în activitatea industrială, să vedem ce aşteptăm de la ea şi cum îi putem valorifica din plin posibilităţile, pe scurt **să ne verificăm poziţia faţă de tehnologie.**

DE OBICEI, cînd se vorbeşte despre tehnologie nouă se recurge la descrierea unor procedee, a unor metode de lucru sau produse diferite de cele din trecut, subliniindu-se avantajele pe care le pot genera. Ne referim, de exemplu, la creşterea productivităţii muncii prin automatizarea cutărei operaţii, la capacitatea sporită de producţie a unui utilaj tehnologic de putere mai mare, la reducerea greutăţii proprii a unei maşini. Accentul se pune pe **procedeu**, pe aspectul de detaliu al inovaţiei. În realitate însă efectele economice reale ale tehnologiei noi nu rezultă direct din aplicarea procedeului respectiv, ci din întregul proces tehnologic din care procedeul cel nou nu are decît o parte. De fapt, pentru a aplica în mod eficient noul procedeu e necesar să reconstruim întregul sistem **tehnologic**. Economia de muncă socială nu se recoltează prin elementele noi care intervin în structura sistemului existent, ci prin crearea unui sistem nou, prin noile relaţii care se creează între intrările şi ieşirile acestuia, între materiile prime, semifabricatele şi energia care reprezintă intrările, pe de o parte, şi produsele rezultate din procesul de transformare sau fabricare, pe de alta. Necesitatea de a aborda tehnologia ca sistem, ca problemă de structură a unui ansamblu de mijloace care să pună în valoare inovaţiile ştiinţei constituie o condiţie de înscriere în traiectoria dinamică a tehnologiei contemporane.

Referindu-ne, pentru exemplificare, la industria construcţiilor de maşini, trebuie să recunoaştem că întîlnim în multe întreprinderi, chiar în unităţi puse recent în funcţiune, consecinţele unei gîndiri limitate doar la unele cerinţe ale procesului tehnologic, în timp ce ansamblul lasă de dorit, ca urmare a corelării nesatisfăcătoare a diferitelor elemente componente. Astfel de necorelări pot apare, de exemplu, chiar în relaţiile sistemului tehnologic al întreprinderii cu alte sisteme conexe, cum ar fi întreprinderile finalizatoare a produselor complexe cărora trebuie să li se asigure prin cooperare diferite semifabricate sau componente. Dar referindu-ne strict la structura internă a întreprinderii, constatăm nu odată că maşini-unelte de mare valoare, cu caracteristici tehnologice de vîrf, ca de exemplu maşini cu comandă numerică sau centre de prelucrare, sînt incomplet utilizate, dînd un randament nesatisfăcător.

De cele mai multe ori analiza acestor cazuri scoate în evidenţă faptul că grija proiectantului s-a limitat la studiile **subsistemului tehnologic** al sistemului respectiv de producţie, anume la acea parte a mijloacelor tehnice de producţie care participă direct la procesul de transformare a materiei prime — maşini-unelte, dispozitive, scule. Au fost neglijate relaţiile lui cu celelalte subsisteme, precum şi structurarea corespunzătoare a acestora. Aşa, de exemplu, realizarea unei producţii a cărei calitate să se situeze la nivelul cerinţelor actuale în continuă creştere este condiţionată de dotarea întreprinderii cu un ansamblu de mijloace tehnice care să asigure efectuarea controlului de calitate pe toate fazele procesului de producţie, în tactul producţiei şi la nivelul cerinţelor tehnice prevăzute în documentaţia tehnică. Indiferent dacă aceste mijloace se numesc standuri de probă, maşini de măsurat, aparate de control activ sau multicote ş.a., important este de a înţelege că odată cu crearea subsistemului tehnologic şi în strînsă corelare cu acesta, trebuie să se conceapă şi să se realizeze **subsistemul de control de calitate.**

Mergînd mai departe cu analiza sistemului nostru tehnologic sesizăm importanţa **subsistemului de manipulare**, adică a acelui ansamblu de echipamente destinate transferării şi poziţionării materialelor şi pieselor de-a lungul întregului proces de producţie. Nu rare sînt cazurile în care procesul de fabricaţie al unor întreprinderi înregistrează blocări din cauza studierii incomplete a manipulării pe întregul flux de producţie şi se poate spune că modul de rezolvare a transferului de la o operaţie la alta are implicaţii esenţiale asupra dimensiunii suprafeţelor de producţie, consumului de manoperă, eficienţei producţiei.

Studiul sistemului tehnologic ar fi incomplet dacă nu ar cuprinde şi concepţia **subsistemului de comandă**, adică a modului în care se asigură programarea şi urmărirea desfăşurării tuturor operaţiilor şi funcţionării întregului complex. În subliniarea importanţei acestui subsistem, să menţionăm doar că pentru conducerea marilor complexe industriale actuale, metodele bazate pe supravegherea vizuală şi informare orală nu mai pot da satisfacţie, că e neapărat necesar să se recurgă la mijloacele pe care le pune la dispoziţie tehnica modernă de culegere şi prelucrare a informaţiilor. Faptul că unele întreprinderi folosesc prea puţin aceste mijloace, că nu realizează integrarea acestor mijloace în sistemul tehnologic general, explică multe din neajunsurile cu care e confruntată conducerea operativă a industriei.

În încheierea acestei idei, este de subliniat faptul că noţiunea de **tehnologie — sistem** nu implică doar existenţa mijloacelor tehnice la care ne-am referit. Nu e suficient să avem, de exemplu, maşini de măsurat ca să producem piese de calitate, sau conveiere aeriene pentru a realiza o circulaţie corectă a producţiei. E nevoie ca toate aceste mijloace să fie integrate în sistemul tehnologic respectiv.

TEHNOLOGIA înseamnă înainte de toate **optimizarea** produselor de fabricaţie. Dificultatea optimizării constă în faptul că nu există procese tehnologice oricît de simple a căror desfăşurare să nu depindă de **mai mulţi** parametri. Din păcate, regula de trei simplă e o ficţiune matematică, practic nu există probleme tehnologice care să se poată rezolva numai cu ajutorul ei. Aşa, de exemplu, la alegerea parametrilor procesului de aşchiere trebuie să ţinem seama de 12 parametri şi numărul lor ar creşte cu cît am dori să găsim soluţii mai exacte. De fapt orice proces tehnologic e determinat de factori care se măsoară în unităţi de timp, de masă, de valori, sau de combinaţii între aceştia. Tehnologie însemnează deci **optimizarea proceselor de fabricaţie în funcţie de un număr mare de parametri.**

Multe din greşelile tehnologiei contemporane sînt determinate de abordarea simplistă a optimizării tehnologice. Astfel, economia capitalistă a absolutizat criteriul beneficiu şi preţ de cost. S-a acordat astfel prioritate cheltuielilor de muncă prezentă fără a ţine seama de poliţele trase asupra viitorului. Consecinţa a fost risipa de resurse, ca de exemplu invazia tehnologiei produselor nereparabile, a produselor care se aruncă după întrebuinţare, o „realizare" a „progresului tehnic" din deceniile

5 și 6. Nu numai că s-a promovat risipa, dar progresul tehnologic în unele domenii — al repartițiilor, al recuperării energiei secundare, al izolării termice, al stocării energiei calorice, — au fost practic inhibate.

În alte împrejurări, sub amenințarea vitezei cu care evoluează tehnica, s-a adoptat ca unic criteriu **timpul,** minimizarea duratei de aplicare a noului. De fapt, în dorința de a cîștiga întrecerea cu timpul, se lansează în lume tehnologii insuficient gîndite : sute de mii de automobile noi se retrag pentru „îmbunătățiri" sau — ceea ce e mai grav — se fabrică superpetroliere a căror fiabilitate se dovedește catastrofală. Pe alt plan, se lansează în fabricație „tehnologii ocolite", se „sar etape de asimilare", se „reduc duratele de testare" pentru a cîștiga timp ; în schimb, se risipește muncă. E adevărat, timpul e un criteriu important de optimizare a tehnologiei, dar nu e în nici un caz singurul.

Se simte tot mai mult necesitatea **ierarhizării criteriilor.** Concepția tehnologică modernă nu se poate desfășura decît dacă este stabilită o gradare a criteriilor de optimizare, în funcție de cerințele economice generale. Astfel, în industria constructoare de mașini, atît de sensibilă la cerințele de diversificare a producției, nu e totdeauna posibil și oportun ca un produs nou sau o tehnologie nouă să satisfacă de la început în măsură cît mai mare **toate** criteriile de optimizare. E indicat ca prioritatea să se acorde **calității** produsului, funcționalității lui, să se asigure în primul rînd calitatea constantă a producției la nivelul de performanțe stabilit. Calitatea e condiția tehnologică **necesară,** dacă ea e rezolvată producția poate începe. În ordinea priorităților, criteriul **productivității** intervine într-o etapă succesivă, urmărind în primul rînd eliminarea punctelor strangulate. În fine, într-o a treia etapă, toate eforturile se concentrează asupra **reducerii costurilor** de producție, a consumurilor materiale în primul rînd. O astfel de **optimizare evolutivă** răspunde în cea mai mare măsură cerințelor factorului timp, în promovarea progresului tehnic. Bine condusă, etapizarea optimizării asigură eficiența maximă a producției, atît la nivelul producătorului de tehnică nouă, cît și la nivelul întregii economii.

În fond gradarea criteriilor de optimizare a tehnologiei reprezintă o adevărată **strategie de promovare a noului.** Ne exprimăm părerea că nici un conducător de întreprindere nu trebuie să se dea la o parte în fața sarcinii de a elabora și a conduce o astfel de strategie. Aceasta presupune dirijarea strînsă a procesului de asimilare, stabilirea pentru fiecare etapă a mijloacelor tehnice care trebuie să echipeze procesul de producție — mașini, unelte, scule, dispozitive, controlul riguros al omologării variantelor tehnologice succesive. Aceasta corespunde adoptării unei poziții conștiente și dinamice a întreprinderii în raport cu cerințele optimizării tehnologice.

Evoluția tehnologiei de la meșteșug la știință este de dată relativ recentă. Karl Marx a intuit printre primii legătura dintre tehnologie și „cele cîteva forme de bază ale mișcării", importanța pentru tehnologie a „aplicării practice a mecanicii, a chimiei etc.". Astăzi nimeni nu mai contestă faptul că știința a devenit o forță nemijlocită de producție și că acest proces are la bază pătrunderea științei în tehnologie. Nu mai puțin această evoluții trebuie să se reflecte în poziția față de tehnologie.

Scurta istorie a cunoștințelor teoretice despre tehnologie, care pornește de la lucrările deschizătoare de drum ale lui F.W. Taylor, demonstrează necesitatea abordării științifice a problemelor de tehnologie. Chiar dacă restrîngem sensul noțiunii „tehnologie" la sfera metodelor de muncă, iese puternic în evidență tendința înlocuirii empirismului cu fundamentarea științifică a fiecărui segment al procesului tehnologic. Pe măsura evoluției tehnologice, în toate ramurile economiei a devenit tot mai clar că legile științifice care trebuie aplicate pentru găsirea celor mai bune metode de lucru sînt atît de complexe încît cei puși să le execute direct trebuie să primească un ajutor crescînd din afară, din partea unor specialiști pregătiți ca atare.

FAȚĂ DE VARIETATEA MARE a soluțiilor posibile, este tot mai evident că alegerea soluției optime trebuie făcută printr-un studiu științific. Instituționalizarea cercetării științifice ca element component al procesului industrial de producție este o trăsătură caracteristică a revoluției tehnico-științifice contemporane. Experiența industrei mondiale, ca și experiența mai recentă din propria noastră industrie, a demonstrat, pe de-o parte, importanța cercetării științifice pentru promovarea inovației tehnologice, ponderea crescîndă a acestei categorii de muncă în valoarea nou creată a produsului industrial, pe de altă parte, posibilitatea de acces la progresul tehnic pe bază de concepție proprie, chiar în condițiile lipsei de „tradiție industrială". Astfel, în industria noastră constructoare de mașini organizarea unui sistem propriu de unități specializate de cercetare și inginerie tehnologică a contribuit în măsură însemnată la creșterea potențialului acestei industrii. În mod deosebit s-a demonstrat eficiența muncii experimentale, de studiere comparativă a variantelor, a posibilităților de modelare în laborator a diferitelor produse din producția sau exploatarea produselor și tehnologiilor noi, a posibilităților de scurtare a ciclurilor de cercetare-producție, și de diminuare a riscurilor aplicării noului în producție cu ajutorul atelierelor proprii de producție industrială a acestor unități.

Tocmai aceste rezultate pozitive înregistrate în unele domenii trebuie să determine o poziție perseverent combativă în raport cu unele manifestări remanente de practicism îngust, de abandon în fața greutăților inerente legate de ceea ce e nou, de renunțare la ceea ce depășește rutina. Spiritul științific, încrederea în capacitatea intelectuală de rezolvare a problemelor, cunoașterea cerințelor fundamentale ale muncii de creație științifică și tehnică trebuie să caracterizeze în ansamblu activitatea industrială la toate nivele ei — în institut, întreprindere, centrală industrială.

După cum nu e admisibil ca într-un institut să se acorde prioritate soluțiilor de rutină în detrimentul căutărilor de rezolvări mai bune, dar implicînd riscurile inovației, tot așa nu e admisibil ca o întreprindere, care de ani de zile fabrică un anumit produs, să nu depună nici o muncă proprie privind perfecționarea tehnologiei respective, să caute exclusiv în afară, dacă e posibil „la cheie", soluțiile pentru o nouă etapă de dezvoltare. Nu e admisibil, de asemenea, ca la nivelul conducerii tehnice a unei centrale industriale să nu se acorde importanța cuvenită cercetărilor de perspectivă, menite să pregătească tehnologiile viitorului. La nivelul conducerilor de întreprindere și de centrale industriale trebuie să se caute în permanență un echilibru just între exigențele în raport cu munca de cercetare tehnologică și spirijinul pe care această activitate trebuie să-l găsească în întreprinderile destinate să aplice noul.

Strîns legată de generalizarea spirtului științific în abordarea problemelor de tehnologie este activitatea legată de învățare, de pregătire și specializare a cadrelor cărora le revine sarcina aplicării tehnologiilor noi în producție. Cu riscul repetării unor lucruri bine știute, trebuie subliniat că în mare parte tehnologiile noi implică un volum important de cunoștințe noi, de cele mai multe ori cunoștințe cu caracter **interdisciplinar,** deci absente din cuprinsurile segmentate conform programelor de învățămînt tradiționale ale școlilor de diferite nivele. Fără a intenționa o abordare de fond a acestei probleme în articolul de față, trebuie arătat că atît din partea celor care lucrează în cercetare, cît și din partea celor din întreprinderi se face mult prea puțin pentru selecționarea și pregătirea personalului muncitor destinat aplicării tehnologiilor noi. Nu se poate accepta procedura ca într-un institut să se elaboreze o tehnologie nouă destinată unei anumite întreprinderi, fără ca la munca din laborator, din atelierul de prototipuri, să participe cadre tehnice care vor răspunde în viitor de aplicarea ei în fabrică. După cum pare de neînțeles ca oamenii care au efectuat o pregătire specială pentru deservirea unui anumit echipament tehnologic nou de mare complexitate să fie deplasați pe alte locuri de lucru, după scurtă vreme, fără a se relua instruirea cu noua echipă.

Pornind de la ideile expuse, poziția corectă față de tehnologie, s-ar putea formula sintetic astfel : **tehnologia nouă nu e un scop în sine, ci un mijloc de a ne îndeplini mai bine sarcinile.** Experiența de fiecare zi ne arată că practic nu există probleme ale dezvoltării unei ramuri pe care tehnologia să nu le poată rezolva, cu condiția ca abordarea acestor probleme să se facă corespunzător cerințelor la care ne-am referit. Mijloacele tehnice superioare de care dispunem în industria constructoare de mașini, cunoștințele însușite în ducerea la bun sfîrșit a unor programe ambițioase de dezvoltare tehnică, bazate pe cercetare proprie, sînt temelii solide pentru construirea sistemelor tehnologice ale următorului cincinal. Este necesar ca tehnologia să fie mai mult pusă la contribuție pentru rezolvarea problemelor majore legate de creșterea producției și de atingerea unor indicatori tot mai înalți de eficiență economică. Fundamentarea realizării indicatorilor de plan, în primul rînd prin tehnologie, reprezintă o trăsătură esențială pentru munca de conducere nemijlocită a producției industriale în condițiile afirmării revoluției tehnico-științifice contemporane.

În încheiere este de subliniat că ideile expuse nu sînt specifice abordării unei anumite tehnologii sau unei anumite ramuri. Abordarea științifică și sistemică a tehnologiei trebuie privită ca o metodă generală de orientare în aplicarea progresului contemporan. O valoroasă abordare de acest fel o reprezintă conceptul de **proces circular activ,** de valorificare integrată a unor resurse materiale sau energetice, inițiată și dezvoltată în paginile acestei reviste. Extinderea largă a unor astfel de idei, aplicarea lor în munca concretă de proiectare tehnologică a unor concepții care să integreze într-o măsură din ce în ce mai mare aspectele atît de diferențiate ale creației tehnice contemporane reprezintă o orientare practică care poate și trebuie să contribuie activ la crearea sistemelor tehnologice de mare eficiență de care economia noastră are nevoie.

I. CRIȘAN

8 MARTIE — ziua internațională a femeii

ROLUL FEMEII ÎN VIAȚA ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII

8 MARTIE al fiecărui an constituie un reînnoit prilej de afirmare a aleselor sentimente cu care sînt înconjurate femeile în România socialistă. Instituită prin lege — o consecință ce decurge din însuși caracterul umanist, de echitate al orînduirii noastre — egalitatea femeii este dovedită practic, prin grăitoare

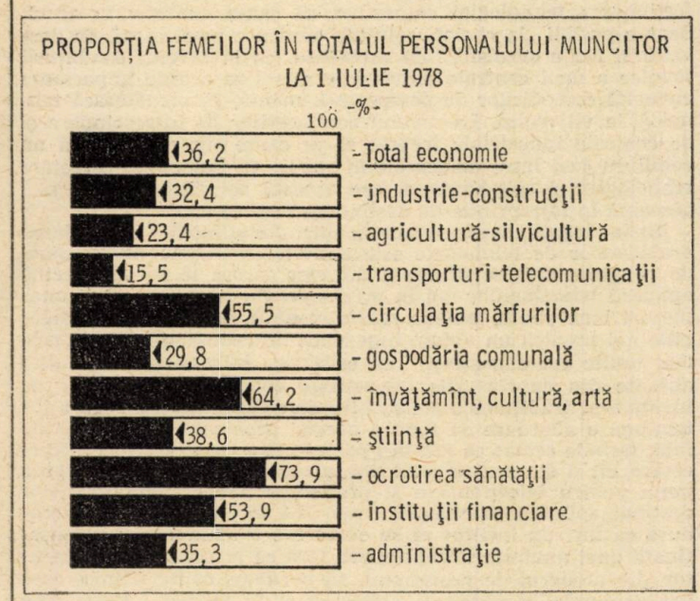

mărturii, în toate sferele vieții sociale. Consecința acestor schimbări radicale de statut social este locul tot mai însemnat pe care populația feminină îl deține în activitățile productive și cele social-culturale. Antrenarea acestei importante categorii a populației țării în activități economico-sociale importante este cerută de dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale; creșterea ponderii componentelor intelectuale ale muncii, ușurarea activităților fizice, promovarea pe scară largă a mecanizării, automatizării contribuie la extinderea domeniilor care pot utiliza forță de muncă feminină.

Constituind astăzi peste 36,2% din totalul populației ocupate, preponderentă în unele sectoare de activitate cum sînt ocrotirea sănătății, învățămînt, cultură și artă etc., populația feminină își aduce o contribuție tot mai însemnată la progresul general al societății noastre. Se afirmă cu putere capacitatea de muncă, de organizare, spiritul creator al femeilor în domenii de avangardă ale tehnicii moderne, în meserii care necesită un grad ridicat de calificare, o susținută pregătire profesională. Participarea la activitățile productive, cu caracter social-cultural își află o binemeritată recunoaștere socială prin antrenarea femeilor în viața politică, economică și socială a țării. Momente de referință, Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973, Hotărîrile Comitetului Politic Executiv din octombrie 1976 și alte măsuri pe linie de partid și de stat au creat un cadru larg de afirmare a femeilor în viața politică, de promovare cu consecvență în funcții de conducere, în foruri reprezentative ale țării.

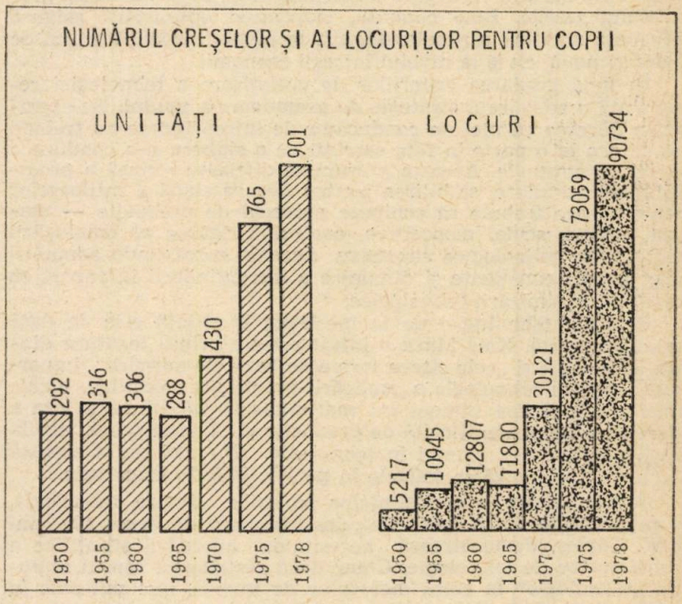

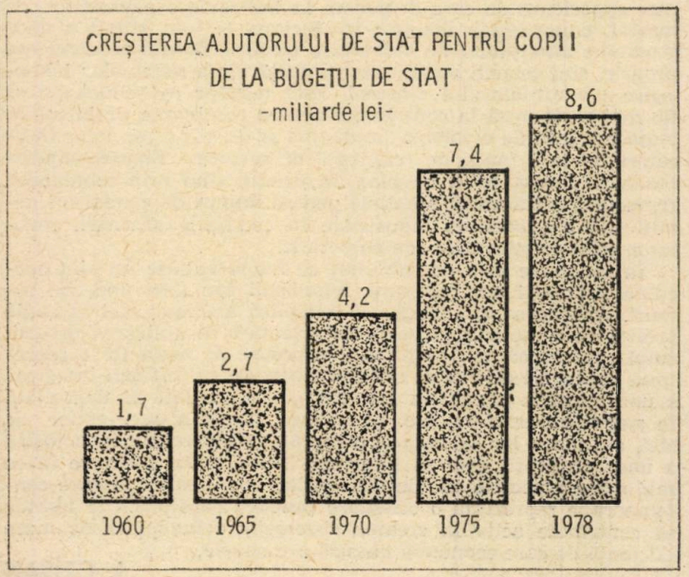

O dată cu creșterea ponderii muncii feminine în industrie, în celelalte domenii de activitate, partidul și statul nostru se preocupă consecvent de îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață ale femeilor. Adaptarea ambianței locului de muncă la specificul activității feminine, eliberarea unui volum însemnat de timp — afectat, în mod curent, activităților gospodărești — prin îmbunătățirea și lărgirea gamei de servicii, prin diversificarea și modernizarea obiectelor de uz casnic sînt măsuri menite să ofere tuturor femeilor condiții mai bune de viață, să mărească ponderea activităților culturale, educative, creative în bugetul de timp al acestora.

Un loc de mare importanță îl are creșterea și îngrijirea copiilor, a generațiilor viitoare, îndatorire ce revine femeilor atît ca mame cît și ca educatoare. Măsurile luate de conducerea partidului și statului nostru pentru ajutorarea familiilor cu mai mulți copii, creșterea alocațiilor, sporirea de la an la an a numărului de locuri în creșe, grădinițe, internate școlare deopotrivă cu îmbunătățirea condițiilor de asistență medicală, de hrană, a asistenței de specialitate constituie dovezi de netăgăduit ale atenției cu care este înconjurată femeia în societatea noastră.

C. P.

Cum să organizăm optim înfăptuirea
unei cerințe prioritare pentru creșterea productivității muncii

LUCRUL LA MAI MULTE MAȘINI

ÎN CUVÎNTAREA la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din Capitală, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„Trebuie să acționăm cu hotărîre și în direcția creșterii productivității muncii... Aceasta presupune o activitate susținută în direcția bunei organizări a producției și muncii, mecanizării lucrărilor, automatizării proceselor de producție, introducerii tehnologiei noi, moderne și, desigur, trecerii la lucrul la mai multe mașini. Să fie create dispozitive la mașinile existente care să execute, concomitent, mai multe operații ; să reorganizăm în așa fel fluxul de producție și să reașezăm mașinile, încît un muncitor să poată lucra la două, trei și chiar patru mașini".**

Lucrul la mai multe mașini, ca și alte noi forme superioare de organizare a muncii, sînt impuse de promovarea progresului tehnic în strînsă concordanță cu principalele forme de manifestare a acestuia — mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea producției, utilizarea procedeelor tehnologice avansate etc. **Folosirea de către un muncitor a timpului automat al fiecărei mașini pentru executarea lucrărilor manuale și manual-mecanice la alte mașini mărește considerabil productivitatea muncii și permite utilizarea rațională a fondurilor fixe.** În funcție de raportul în care se află timpul automat și timpul manual-mecanic și de numărul de mașini la care muncitorul lucrează simultan, această creștere variază **între 50% și 150%.**

Din timpul automat — de mașină nu face parte întregul timp de mașină prevăzut în norma de timp. El cuprinde numai așa-zisul timp nesuprapus de funcționare automată a mașinii, cînd muncitorul este eliberat nu numai de operații manuale, ci și de obligația de a observa activ funcționarea mașinii. Din timpul manual fac parte timpul de bază manual-mecanic, timpul auxiliar suprapus și nesuprapus, timpul folosit de muncitor pentru a verifica funcționarea mașinii și timpul de trecere de la o mașină la alta. Însumați, acești timpi formează timpul de ocupare a muncitorului de-a lungul unei operații. **Folosirea deplină a timpului de lucru al muncitorului și a timpului de funcționare a mașinilor se asigură atunci cînd timpul automat la o mașină este egal cu timpul de ocupare a muncitorului la celelalte mașini.**

Lucrul la mai multe mașini asigură folosirea cît mai deplină a zilei de lucru, prin utilizarea timpului de inactivitate inevitabilă în perioada timpului automat — de mașină.

Premise economice și exigențe organizatorice

ORGANIZAREA lucrului la mai multe mașini presupune realizarea unor premise economice, psihofiziologice și sociale. Principalele **premise economice** sînt asigurarea folosirii integrale a timpului de lucru al muncitorului și evitarea întreruperilor în funcționarea mașinilor, ceea ce este posibil numai în condițiile unor raporturi corespunzătoare între timpul automat — de mașină și timpul manual la operațiile care se execută pe mașini. Lucrul la mai multe mașini presupune, de asemenea, folosirea timpului neproductiv. În acest scop sînt necesare îmbunătățirea deservirii locurilor de muncă, mecanizarea lucrărilor auxiliare etc. În ce privește **premisele psihofiziologice și sociale**, o atenție deosebită trebuie acordată asigurării unei intensități normale a muncii, astfel încît creșterea numărului de mașini la care lucrează un muncitor să asigure o solicitare fizică și nervoasă normală.

Totodată, este necesar să se țină seama de unele **cerințe tehnice și organizatorice.**

● **Alegerea mașinilor** trebuie făcută luînd în considerare structura timpului operațiilor (lucrările să se deosebească cît mai puțin ca durată) și existența unor dispozitive de reglare a funcționării (de autooprire, de accelerare a mersului în gol etc.). Se recomandă ca această organizare să cuprindă mai întîi mașinile cu pornire, oprire și avans automatizate, cu operațiile de prindere și strîngere mecanizate și care dispun de dispozitive de prelucrare simultană a mai multor piese, dispozitive multiscule, dispozitive și instalații de prevenire privind terminarea mersului în sarcină. Celelalte mașini trebuie echipate cu dispozitive și instrumente a căror folosire să asigure reducerea timpului necesar pentru activitățile auxiliare și de deservire și creșterea timpului automat — de mașină.

● **Amplasarea** în vederea polideservirii trebuie făcută cît mai dens, respectîndu-se normele de tehnica securității muncii și stabilindu-se cel mai rațional itinerar pe care să-l parcurgă muncitorul, astfel încît acesta să poată trece mai repede de la o mașină la alta și să poată observa comod funcționarea lor. Nu trebuie uitat că lucrînd chiar numai la două mașini, distanțele pe care le parcurge muncitorul trecînd de la o mașină la alta — în diferite variante de amplasare — variază între 2,75 m și 6,5 m într-un ciclu, ceea ce într-un schimb de lucru înseamnă 2—5 km. Dacă se prelucrează piese grele și cu gabarit mare, mașinile trebuie amplasate cît mai aproape unele de altele și de mijloacele de transport (rolganguri, conveiere etc.). În cazul cînd un muncitor lucrează la trei mașini, se recomandă ca acestea să fie amplasate în formă de U sau de triunghi, pentru a se reduce deplasările de prisos, iar cînd se lucrează la un număr mai mare de mașini, amplasarea lor să permită muncitorului să treacă de la o mașină la alta în itinerar închis. (În fig. 1 sînt prezentate variante de amplasare a mașinilor, iar în fig. 2 — variante de itinerarii).

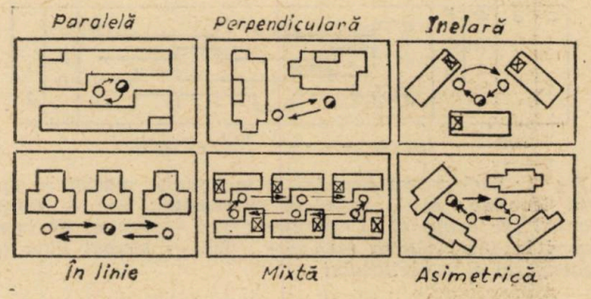

Fig 1 : Variante de amplasare a mașinilor în organizarea lucrului la mai multe mașini

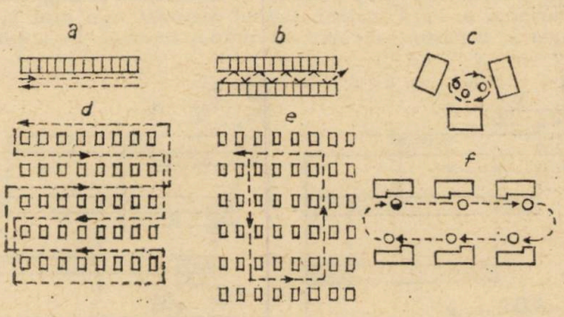

Fig. 2 : *Variante de itinerarii în organizarea lucrului la mai multe mașini :* a — *pendular*, b — *în zig-zag*, c — *circular*, d — *dus-întors*, e — *dreptunghiular*, f — *circular — longitudinal*

● Alte cerințe tehnico-organizatorice privesc : **alegerea rațională a reperelor, pieselor** ce se prelucrează pe mașinile respective ; **stabilirea celei mai bune succesiuni de executare a fazelor de muncă**, pentru creșterea timpului automat de funcționare a mașinii. Piesele care oferă cele mai mari posibilități în acest sens sînt cele cu forme geometrice simple, cu suprafețe plane și cilindrice reduse, a căror prelucrare necesită operații cu durată egală (chiar dacă duratele timpilor manual și automat sînt diferite la fiecare mașină) și al căror timp automat este egal sau mai mare decît suma timpilor manuali la celelalte mașini. O deosebită importanță prezintă **proiectarea unei tehnologii de fabricație adecvate :** să se stabilească operații omogene ; lucrările să fie alese ținînd seama, de timpul mașinii și de felul prelucrării ; să se asigure un raport de multiplu dura telor operațiilor automatizate și ale celor manuale, divizînd operațiile cu durată mare în operații cu durate mici sau concentrînd operații cu durate mici în operații cu durate mai mari ca să se reducă numărul fixărilor și refixărilor de piese, dispozitive și scule, etc.

Instrumente pentru optimizarea zonei de lucru

ÎN FUNCȚIE DE VARIETATEA și de structura operațiilor numărul de mașini la care poate să lucreze eficient un muncitor se determină cu ajutorul **graficelor de lucru** (așa-zisele ciclograme) sau prin **calcul.**

Rezolvarea pe cale grafică permite compararea vizuală a variantelor posibile de succesiune a operațiilor și înlesnește alegerea celei mai eficiente variante de organizare.

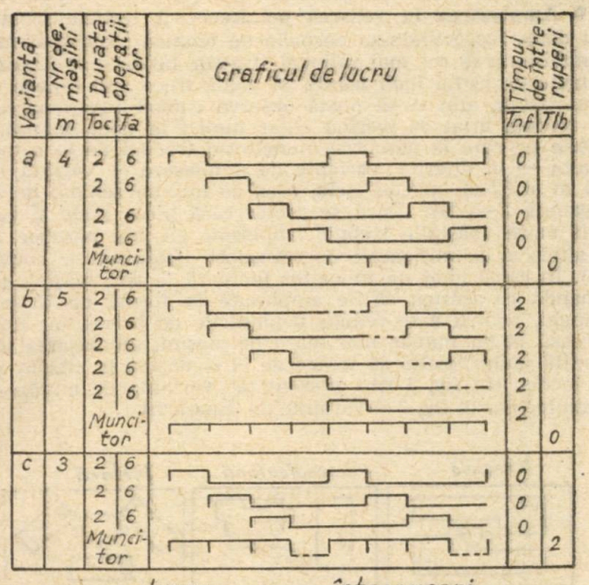

Fig 3 : *Ciclograma lucrului la mai multe mașini cu operații identice :* m — *numărul de mașini ;* Toc — *timpul manual (de ocupare) al operației ;* Tnf — *timpul de întreruperi în funcționarea mașinilor ;* Tlb — *timpul liber (de neocupare) al muncitorului*

În fig. 3 este reprezentat grafic un caz foarte simplu de lucru la mai multe mașini pe care se execută aceleași operații de tip și structură (timp automat — de mașină și timp manual). În varianta **a**, cu **4** mașini, timpul automat este egal la toate acestea și depășește de trei ori timpul manual. În această situație se asigură folosirea integrală atît a timpului de lucru al muncitorului, cît și a timpului de funcționare a mașinilor. În varianta **b**, cînd numărul de mașini crește la 5 (celelalte condiții rămînînd constante), muncitorul nu reușește ca în timpul automat de funcționare a unei mașini să execute manual lucrările ce-i revin la celelalte, astfel că apar întreruperi în funcționare. În varianta **c**, reducerea numărului de mașini la 3 atrage după sine pierderi de timp în activitatea muncitorului, pe cînd mașinile funcționează fără întrerupere.

În cazul rezolvării prin calcul, numărul de mașini la care poate să lucreze eficient un muncitor se determină ca un raport între timpul operativ (durata operației) și timpul de ocupare a muncitorului (timpul manual, timpul necesar muncitorului pentru a trece de la o mașină la alta și timpul observării active a funcționării mașinilor). Ținînd seama însă de faptul că timpul cheltuit de muncitor în îndeplinirea sarcinilor variază și că în cadrul schimbului de lucru sînt necesare micropauze pentru prevenirea oboselii accelerate, relația de mai sus se modifică astfel :

— pentru cazul cînd se execută operații identice ca tip, durată și structură :

$$Nm = \frac{Tml \cdot K}{Toc} + 1, \quad \text{în care :}$$

Nm numărul de mașini la care poate să lucreze eficient un muncitor ; **Tml** — timpul de mașină liber, adică timpul automat — de mașină în care muncitorul nu e ocupat nici cu executarea lucrărilor manuale, nici cu observarea funcționării mașinii ; **Toc** — timpul de ocupare a muncitorului ; **K** — coeficient ce ține seama de variația timpului manual și de micropauze (are valori de 0,7—0,9) ;

— pentru cazul cînd se execută operații diferite ca tip, durată și structură :

$$Nm = \frac{\Sigma Tml \cdot K}{\Sigma Toc} + 1 \quad \text{în care :}$$

● **Lucrul la mai multe mașini pe care se execută operații identice ca tip, durată și structură.** Folosirea integrală a timpului de funcționare a mașinii și a timpului de lucru al muncitorului se asigură dacă timpul automat la o mașină este egal cu suma timpului de ocupare a muncitorului la celelalte mașini (fig. 4, A). Dacă timpul automat la o mașină este mai mic, atunci vor avea loc întreruperi în funcționarea mașinilor — și invers, dacă acest timp este mai mare, atunci muncitorul va avea timp de neocupare. Durata timpului de ciclu — de-a lungul căreia se execută integral lucrările ce se repetă sistematic la mașinile respective — este egală cu suma timpului automat — de mașină și a timpului de ocupare. Dacă în interiorul ciclului muncitorul nu are timp de neocupare (liber), atunci durata timpului de ciclu este egală cu suma timpilor de ocupare la toate mașinile. Dacă muncitorul are timp de neacupare, atunci acesta se determină ca diferență între timpul de ciclu și suma timpilor de ocupare la toate mașinile.

● **Lucrul la mai multe mașini cînd se execută operații cu aceeași durată, dar cu structură diferită.** În acest caz, în funcționarea mașinilor nu vor avea loc întreruperi dacă timpul automat la fiecare mașină este mai mare sau egal cu suma timpilor de ocupare la celelalte mașini. De exemplu, cînd timpul automat la prima mașină este mai mare decît suma timpilor de ocupare a muncitorilor la mașinile a doua și a treia etc. (fig. 4, B), timpul de neocupare a muncitorului se determină ca diferență între timpul de ciclu și suma timpilor de ocupare la toate mașinile. Timpul de ciclu va fi egal cu suma timpilor de ocupare la toate mașinile și timpului de neocupare, liber al muncitorului.

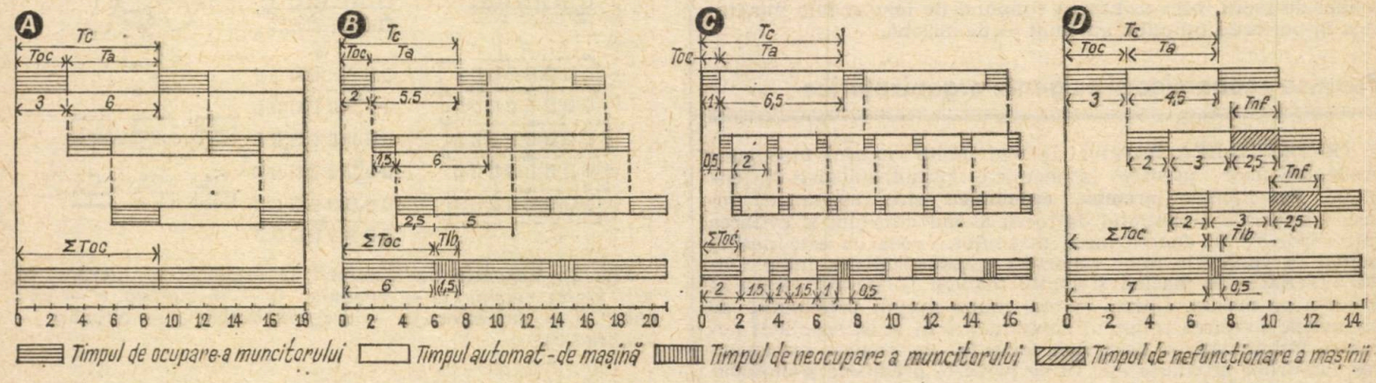

Fig. 4 : *Graficul lucrului la 3 mașini :* A — *operații identice ;* B — *operații egale ca durată și diferite ca structură ;* C — *operații avînd timp multiplu ;* D — *operații diferite ca durată și structură*

● **Lucrul la mai multe mașini cînd se execută operații cu durată multiplă** (fig. 4, C). În această situație nu vor avea loc întreruperi în funcționarea mașinilor, dacă timpul operației cu durata cea mai mică este mai mare sau egal cu suma timpilor de ocupare a muncitorului la celelalte mașini și dacă timpul automat la mașina pe care se execută operația cu durata cea mai mare satisface relația :

$$TaM \geq [Tam\ (a-1) + Tocm \cdot a],$$

în care : **TaM** — timpul automat la mașina pe care se execută operația cu durata cea mai mare ; **Tam** — timpul automat la mașina pe care se execută operația cu durata cea mai mică ; **a** — multiplul timpului operativ la mașinile la care lucrează un muncitor. Așa cum rezultă din grafic, întrucît se respectă cele două condiții amintite, nu au loc întreruperi în funcțio-

narea mașinilor. Timpul de ciclu este dat de operația cu durata cea mai mare.

● **Lucrul la mai multe mașini cînd se execută operații diferite ca tip și ca durată** (fig. 4, D). În această situație, în funcționarea mașinilor la care se execută operații cu durată mai mică decît timpul de ciclu apar întreruperi. Acest timp de întreruperi se determină folosind relația :

$$\Sigma Tnf = m\,Tc - \Sigma(Ta + Toc),$$

în care **m** reprezintă numărul de mașini la care lucrează un muncitor. Întrucît muncitorul efectuează manual activitățile la celelalte mașini în limitele timpului automat de la mașina la care se execută operația cu durata cea mai mare, iar acest timp este mai mare decît diferența dintre suma timpilor de ocupare la toate mașinile și timpul de ocupare de la operația cu durata cea mai mare, durata acesteia va da și timpul ciclului. Dacă timpul automat de la mașina pe care se execută operația cu durata cea mai mare este mai mic decît diferența amintită, atunci timpul ciclului va fi dat de suma timpului de ocupare la toate mașinile. Timpul de neocupare, liber, al muncitorului va fi egal cu diferența dintre timpul ciclului și suma timpului de ocupare.

ÎN PREZENT, varianta de bază a organizării lucrului la mai multe mașini este cea individuală, în sensul că un muncitor lucrează la mai multe mașini. Nu se organizează aproape deloc forme superioare — și anume **lucrul în grup la mai multe mașini.** Această variantă se recomandă să se organizeze atunci cînd lucrînd la o singură mașină, în cadrul schimbului de muncă muncitorul are timp liber, dar insuficient pentru a organiza lucrul la două mașini — și, prin urmare, o parte din timp mașina a doua nu va funcționa. Pentru a asigura totuși folosirea integrală sau aproape integrală a fondului de timp al muncitorului și al mașinilor, va trebui să se recurgă și la alte variante : doi muncitori la trei mașini, trei muncitori la patru sau la mai multe mașini.

Pentru a aprecia eficiența organizării lucrului la mai multe mașini, se determină **coeficientul încărcării muncitorului** — ca raport între suma timpilor de ocupare și timpul ciclului, și **coeficientul de încărcare a mașinii** — ca raport între suma timpilor operațiilor și produsul între numărul de mașini și timpul ciclului.

O importanță deosebită pentru aprecierea rezervelor existente privind folosirea lucrului la mai multe mașini o au : **coeficientul extinderii** acestor forme de organizare a muncii — care se determină ca raport între numărul mașinilor în exploatare și numărul de muncitori ce lucrează la mai multe mașini în schimbul cel mai mare ; **coeficientul mărimii zonei de lucru la mai multe mașini** — care se determină ca raport între numărul mașinilor cuprinse în această formă de organizare și numărul de muncitori ce lucrează la mai multe mașini în schimbul cel mai mare.

prof. dr. P. VAGU
conf. Fl. SIPOȘ
Universitatea din Galați

Reducerea cheltuielilor de producție

(Urmare din pag. 10)

ventivă a costurilor, de identificare operativă a abaterilor de la norme și a surselor de cheltuieli neeconomicoase, pînă la nivelul locului de muncă și al fiecărui lucrător, cum sînt : metoda cost-oră-mașină, metoda standard-cost, metoda normativă și altele.

Priorități în acțiunea de economisire a resurselor

NEREALIZĂRILE din unele unități în acțiunea de reducere a costurilor de producție pe 1978 și persistența unora dintre greutățile semnalate și în 1979 au făcut obiectul unor ample dezbateri **în cadrul recentelor adunări generale ale oamenilor muncii din fiecare întreprindere cu care prilej au fost adoptate măsuri concrete, au fost formulate o serie de propuneri pentru îmbunătățirea radicală a activității în acest domeniu.**

Esența acțiunilor ce vor fi întreprinse în acest an și în continuare pentru încadrarea în prevederile de plan care stabilesc diminuarea cheltuielilor la mia de lei producție vizează **reducerea continuă a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie,** creșterea gradului de valorificare a materialelor secundare, utilizarea pe scară mai largă a resurselor din producția internă. Din centralizarea estimărilor cuprinse în programele ce au fost elaborate și aprobate rezultă că, la nivelul județului, prin măsurile adoptate, se vor economisi în acest an peste 4 700 tone laminate finite din oțel și alte materiale metalice, aproape 55 mii mc material lemnos, circa 13 mii tone celuloză, 230 mii mp țesături bumbac și tip bumbac, 160 tone ciment, peste 1 460 MWh energie electrică, aproape 3 200 tone combustibil ș.a.

Principalele acțiuni ce se desfășoară în vederea atingerii nivelelor propuse urmăresc la unitățile din ramura industriei construcțiilor de mașini **accelerarea ritmului proiectării și execuției unor produse noi,** precum și îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali ai vagoanelor și navelor prin **reproiectarea produselor existente.** Astfel, la Întreprinderea de vagoane se va proiecta și executa prototipul vagonului cisternă de 100 mc pe 6 osii, vagonul acoperit pe două osii ecartament de 1 000 mm, vor fi reproiectate o serie de vagoane din producția curentă în scopul reducerii consumului de metal și respectiv a greutății produselor executate. La Șantierul naval Drobeta Turnu-Severin au fost prevăzute măsuri pentru reproiectarea unor subansamble de la remorcherele de 2x300 CP și șalandele hydroclap în vederea diminuării consumurilor materiale.

Perfecționarea tehnologiilor de fabricație, constituie, de asemenea, o altă direcție în care sînt concentrate preocupările colectivelor de oameni ai muncii pentru reducerea în anul 1979 a costurilor de producție. La Șantierul naval, Întreprinderea de vagoane și Întreprinderea mecanică se va extinde procedeul sudurii automate și semiautomate sub strat de flux, precum și sudura semiautomată în mediu de bioxid de carbon, procedeul privind debitarea centralizată a tablelor și profilelor în vederea creșterii gradului de folosire a metalului între 85—90%. Vor fi proiectate noi linii tehnologice pentru execuția capacelor de la vagoanele cisternă, a instalațiilor de golire și a șasiurilor de la aceste tipuri de vagoane ; la construcția de nave va fi generalizată execuția probelor hidraulice, la tubulatura pe stand în atelier, înainte de montare, înlocuirea pe scară largă a unor piese de metal cu altele din materiale plastice. La Combinatul de prelucrarea lemnului și Combinatul de celuloză și hîrtie va fi obținută o creștere a indicilor de utilizare și valorificare a masei lemnoase repartizate prin reproiectarea mobilierului existent și introducerea în fabricație a încă 12 noi modele, realizarea de calități superioare la celuloză, hîrtie, placaj, furnire, plăci fibrolemnoase și obținerea pe această bază a unui curs de revenire cît mai favorabil.

OBȚINEREA unor rezultate superioare în creșterea eficienței economice în acest an, impune ca în toate întreprinderile să se depună eforturi sporite pentru transpunerea în viață a măsurilor stabilite în cadrul recentei Consfătuiri a cadrelor de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură privind reducerea consecventă, substanțială a costurilor producției prin utilizarea mai deplină a capacităților de producție, folosirea rațională a forței de muncă, optimizarea continuă a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, extinderea procedeelor și tehnologiilor avansate, introducerea înlocuitorilor și creșterea indicilor de utilizare a materialelor de bază, secundare și a deșeurilor.

INOVAREA TEHNOLOGICĂ ŞI ADAPTAREA PROFESIONALĂ A FORŢEI DE MUNCĂ

ÎN CONDIŢIILE create de revoluţia ştiinţifico-tehnică contemporană, sistemul productiv, indiferent de nivelul de abordare, este tot mai mult solicitat să răspundă la **două tendinţe contradictorii** în timp : **tendinţa de optimizare a activităţii prezente** şi **tendinţa de pregătire a premiselor tehnico-economice ale viitorului,** care să-i creeze posibilităţi de adaptare rapidă la mutaţiile mediului industrial.

Complexitatea sarcinilor sistemului de producţie a modificat conceptul de conducere, în care, astăzi, un rol de primă importanţă revine inovaţiei şi adaptabilităţii. Încă în secolul trecut, Engels afirma că „producţia conţine un element la care economiştii nu se gîndesc : elementul spiritual al inovaţiei". Cu atît mai mult, forţa dezvoltării moderne rezidă în capacitatea de a inova, de a aduce ştiinţa de unde există la locul unde este necesară. **Pe inovaţie se bazează echilibru dinamic al oricărui sistem productiv, pe capacitatea lui de a emite şi aplica inovaţii** cu caracter de mutaţie asupra activităţii lui.

Considerăm definirea sistemului economico-cibernetic ca un „ansamblu de elemente în interacţiune, cuprinzînd oameni şi maşini, integrate în realizarea unui obiectiv determinat, prin manipularea şi controlul materialelor, informaţiilor, energiei şi activităţii umane". Simplificînd la limită, sistemul „om-maşină" este prin excelenţă cibernetic, dacă ne amintim că Norbert Wiener a numit-o ştiinţa controlului şi comunicaţiei între om şi maşină. Neacceptarea compatibilităţi dintre om şi maşină în privinţa sistemelor de comunicaţie ar însemna, deci, negarea ideii fundamentale a ciberneticii.

Comunicarea în sistemul om-maşină reprezintă, de fapt, însuşi procesul de muncă, respectiv unirea mijlocului de muncă cu forţa de muncă, proces care transformă un set de elemente „ intrări" într-un set de elemente specifice, „ieşiri". Dar nu comunicarea face obiectul studiului nostru, ci o altă problemă fundamentală a sistemului analizat şi anume **reglajul.** Pentru că această problemă se poate pune în diverse moduri şi pentru a delimita strict aria de cercetare a lucrării, subliniem că ne vom referi la următorul aspect : fiind dat un sistem „om-maşină" dinamic, obţinerea unor performanţe superioare este funcţie de elasticitatea profesională a forţei de muncă, de adaptabilitatea ei la cerinţele tehnologice aflate într-o evoluţie vertiginoasă, exponenţială. De exemplu, sistemul evoluează după un program dat, dar din cauza perturbaţiilor inerente apar abateri de la acest program. Reglajul sistemului înseamnă determinarea de „intrări" care să acţioneze astfel încît sistemul să fie readus pe traiectoria programată. În studiul de faţă vom îngusta fasciculul de „intrări" adaptative strict la informaţiile pe care trebuie să le posede omul pentru modificarea comportamentului său în funcţie de semnalele primite de la maşini, care sînt din ce în ce mai perfecţionate. Este vorba, cu alte cuvinte, de evoluţia ascendentă a consistenţei informaţionale a structurii forţei de muncă, cerută de ritmul accelerat al inovărilor tehnologice, evoluţie care permite adaptabilitatea factorului uman la modificările pe care le imprimă sistemului diferitele direcţii ale progresului tehnic, în general. Astfel văzută, problema reglajului este una de stabilizare a sistemului la perturbaţii.

La prima vedere, ne mişcăm într-un cerc vicios ; pe de o parte acţionează tendinţa naturală de stabilitate a oricărei structuri, în speţă structura profesională a forţei de muncă, iar pe de altă parte acţionează tendinţa contrară de a crea variaţie, de a modifica structuri pentru a răspunde schimbărilor mediului. Iată o problemă care trebuie clarificată prin prisma obiectului cercetării noastre ştiind că, în fond, ea este obiectul disputei dintre vechea şcoală de cibernetică (pentru că, deja se poate vorbi de ea) şi noile orientări ale ciberneticii în privinţa reglajului.

Pentru rezolvarea gradului de participare a omului la un sistem concret trebuie ţinut seama de o serie de consideraţii fundamentale. Analiza acestor consideraţii a dus la crearea mai multor modele de comportare, care descriu nivelul acomodării omului la realităţile tehnico-economice înconjurătore.

În contextul presupunerilor noastre de pînă acum, calificarea profesională a forţei de muncă ne apare ca fiind mijlocul de comunicare, de conexiune a celor două elemente constitutive ale sistemului productiv. Calificarea nu reprezintă un scop în sine, ci o cerinţă izvorîtă din realităţile producţiei sociale, din necesitatea utilizării cît mai eficiente a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii. Ansamblul cunoştinţelor teoretice şi al deprinderilor practice care formează conţinutul noţiunii de calificare, are, prin excelenţă, un caracter istoric. Modificările intervenite, sub influenţa dinamizatoare a progresului tehnic, în natura activităţii productive a omului au dus la schimbări fundamentale în conţinutul şi caracterul participării acestuia la producţie.

FORŢA DE MUNCĂ şi mijloacele de producţie intră nu numai în raporturi cantitative ci şi calitative : unui anumit nivel al dezvoltării mijloacelor de producţie, în mod necesar trebuie să-i corespundă un anumit nivel şi o anumită structură profesională şi de calificare a forţei de muncă. În fiecare epocă omul este definit de el însuşi şi de uneltele care-i sporesc abilitatea, îi potenţează munca şi gîndirea. Pe măsură ce are loc procesul de trecere de la forme inferioare ale tehnicii spre forme superioare, iar procesul de diviziune socială şi tehnică a muncii se amplifică în lărgime şi adîncime, aspectele calitative ale resurselor umane capătă o importanţă deosebită. Esenţială devine grabnica acomodare a omului pentru însuşirea şi stăpînirea noilor instrumente.

Inovarea tehnologică, producînd modificări în însuşi conţinutul muncii, scoate muncitorul din vechea postură de simplu executant care şi-a învăţat meseria o dată pentru totdeauna, conferindu-i noi funcţii, cu un conţinut calitativ deosebit.

În cartea „Criza conştiinţei europene", Paul Hazard a inserat un capitol intitulat foarte sugestiv „De la stabilitate la mişcare". Apare acolo că dorinţa majoră a perioadei clasice a fost aceea „de a sta pe loc, de a evita orice schimbare care ar risca să distrugă un echilibru minunat". Viaţa umană este comparată cu o corabie în căutarea unui golf unde să acosteze şi unde să rămînă definitiv. Idealul era deci **stabilitatea absolută.** Este epoca în care muncitorul putea răspunde sarcinilor de la un singur loc de muncă, cantonat într-o singură întreprindere. Perturbaţiile externe sînt neglijabile, ceea ce permite stabilitatea structurii sistemului. Este perioada începuturilor maşinismului cînd, în structura profesională a forţei de muncă, ponderea covîrşitoare o au deprinderile practice şi îndemînarea. În sistem omul îndeplineşte o funcţie tip, o meserie strict determinată pentru situaţii stabile şi pentru întreaga lui viaţă activă, excluzînd posibilitatea, chiar şi temporară, a exercitării unor alte genuri de activităţi. Necesitatea reglajului este cu totul şi cu totul întîmplătoare.

PERFECŢIONAREA sistemului prin promovarea etapelor superioare ale progresului tehnic generează forme noi în privinţa profilului de pregătire a lucrătorilor, reclamă formarea de muncitori cu un profil din ce în ce mai larg, prefecţionarea permanentă a pregătirii lor profesionale prin însuşirea de noi specialităţi, prin îmbogăţirea cunoştinţelor ştiinţifice şi tehnice.

Stabilitatea clasică absolută este ireversibil deranjată. Reglajul sistemului este cerut de aproape permanentul dezechilibru între cele două elemente componente. Echilibrul este din ce în ce mai mult o stare de moment, stare ce se realizează prin adaptarea reciprocă şi continuă a omului la maşină şi a maşinii la om, ceea ce ridică noi exigenţe în faţa calităţii forţei de muncă. La acest nivel al dezvoltării tehnicii intervine o inversare în ponderea celor două funcţii ale sistemului : funcţia efectorie este devansată de funcţia de dirijare, ceea ce l-a determinat încă pe Marx să afirme că „natura marii industrii presupune schimbarea felului de muncă, **fluiditatea funcţiei,** mobilitatea multilaterală a muncitorului, înlocuirea individului parţial, simplu purtător al unei **funcţii de detaliu** (efectorii — n.a.), cu individul dezvoltat în toate privinţele". Sporeşte deci, solicitarea intelectuală, iar din punct de vedere al deprinderilor de muncă sporeşte rolul vitezei, al preciziei şi promptitudinii în execuţie. Toate aceste elemente determină modificări în conţinutul calificării nu numai asupra laturii practice, ci şi asupra celei teoretice, pe linia cunoaşterii construcţiei, funcţionării şi remedierii defecţiunilor maşinilor şi instalaţiilor.

Situația apare și mai limpede în cazul mecanizării complexe și automatizării. Aici se manifestă o cerință de integrare a sarcinilor muncitorului și, implicit, de lărgire a profilului lui intelectual. Mașina preia o parte crescîndă din funcțiile de producție ale omului, centrul de greutate al activității sale se deplasează de la efortul fizic la cel intelectual. Constatăm că, în istoria muncii, omul a trecut pe seama mașinii, succesiv, funcțiile de agent motor, de transmitere a informației, apoi, mai recent, unele funcții de recepție și transformare a informației, încercînd să o folosească și în procesul de decizie. Mai observăm, din cele arătate pînă aici, că sistemele om-mașină conduc, indiferent de treapta de progres tehnic pe care se află, la modele de comportare (de reglaj). Ne exprimăm însă părerea că iterația (repetarea) în aceste modele rămîne valabilă pînă la momentul tehnic al automatizării complete și cibernetizării, care revoluționează modalitatea de reglare a sistemului, termenul cheie al acestui moment fiind nu stricta specializare a mașinilor și a formației profesionale a forței de muncă, ci capacitatea lor de adaptare la nou, ca un resort mai puternic al progresului științific și tehnic.

DACĂ PÎNĂ ACUM, împrumutînd idei din mecanica newtoniană, modelul de comportare a factorului uman urmărea să descrie, în cele din urmă, un echilibru corespunzător unei anume stări de repaos, de stabilitate, noua școală de cibernetică se interesează mai puțin de echilibru cît de **capacitatea de a modifica** structura sistemului (deci și cea profesională a forței de muncă) și a răspunde astfel oscilațiilor ambiante. Or, pentru a provoca schimbări este nevoie de cunoaștere, de informație, de **învățare.**

„Dacă dăm termenului de învățare sensul cel mai larg, și anume modificarea comportamentului omului (și mașinilor care și ele „învață" — n.a.) ca urmare a dobîndirii unei informații, atunci, prin acțiunea conexiunii inverse, care reduce devierile de la răspunsul corect, ne aflăm în fața celui mai simplu proces ce guvernează legăturile sistemului om-mașină cu mediul înconjurător". Dealtfel, N. Wiener, în cartea „Sînt matematician" spunea : „Pentru mine, învățarea... a fost întotdeauna de neînțeles și a devenit comprehensibilă numai ca un proces prin care omul se pune în raport cu mediul său înconjurător" .

Deci, în actualele condiții create de automatizarea și cibernetizarea producției, reglajul sistemului om-mașină, adaptarea forței de muncă la schimbările mediului, are loc prin schimbări continue, prin învățări continue, concretizate în formele moderne de perfecționare a forței de muncă (policalificare, recalificare, reciclare, etc.). În legătură cu această problemă, secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sublinia, în cuvîntarea rostită recent la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" că **„Așa cum prevăd, dealtfel, hotărîrile de partid și de stat, legile țării, la 4—5 ani fiecare om al muncii trebuie să-și înnoiască cunoștințele. Dacă înnoim utilajele și introducem tehnologii noi, este firesc ca și muncitorii, inginerii, tehnicienii să-și însușească cunoștințe noi pentru a stăpîni noile tehnologii, noile mașini. Aceasta este, de altfel, o practică internațională. Fără organizarea temeinică a ridicării cunoștințelor profesionale și tehnice, nu vom putea asigura creșterea rapidă a productivității muncii".**

Se pune întrebarea : cînd și cum intră omul în posesia noutăților în condițiile marii accelerații și mobilități a mediului tehnic, economic și social ? Această posibilitate este dată de faptul că este nevoie de un interval de timp pentru transformarea unei invenții tehnologice în realitate economică, și că pe parcursul acestui interval există întotdeauna unele evenimente, relații, puncte, numite „semnale", care pot fi detectate de o conducere vigilentă a sistemului productiv. Această constatare invită la **analiza relației** complexe **dintre inovarea tehnologică, calificarea forței de muncă** și **sistemul de învățămînt,** relație foarte complicată cu numeroase implicații. Evident cu cît intervalul dintre inovare și aplicarea ei productivă este mai mic, cu atît mobilitatea profesională a forței de muncă trebuie să fie mai mare.

În literatura de specialitate se apreciază, fără a se exagera, că societatea care va dispune de cel mai bun sistem de îndrumare și control al mobilității profesionale, va ocupa în lume o poziție asemănătoare celei ocupate altă dată de statul cu cele mai mari resurse naturale și ceva mai tîrziu de acela cu cel mai ridicat potențial industrial. De altfel, problema nu este de loc nouă, dacă ne amintim că acum mai bine de 25 de secole, învățatul chinez Huan-Tzu spunea : „Dacă proiectele tale sînt pentru un an, seamănă grîu. Dacă ele sînt pentru 10 ani, plantează un arbore. Dacă sînt pentru 100 de ani, instruiește poporul".

asist. univ. Alexandru CATANĂ
Institutul Politehnic
asist. univ. Doina CATANĂ
Universitatea Babeș-Bolyai
Cluj-Napoca

BIBLIOGRAFIE

Boldur, Gh., ș.a. „Cartea analistului de sisteme" Ed. științifică și enciclopedică Buc. 1976.

Cornescu, V. „Productivitatea muncii și factorul uman" Ed. politică Buc. 1977.

Enache, C. „Probleme ale reproducției forței de muncă" Ed. politică Buc. 1975.

Malița, M. „Aurul cenușiu", vol. 1—2, Ed. Dacia, 1971—73.

Olteanu, I. „Conducerea științifică a întreprinderii" Ed. politică Buc. 1970.

* * * „Mobilitatea forței de muncă" Ed. Academiei R.S.R. Buc. 1977.

* * * „Revoluția științifică tehnică și modernizarea forțelor de producție" Ed. politică Buc. 1976.

FIȘE

Sesiunea științifică „Locul și rolul agriculturii în dezvoltarea României socialiste"

● *Joi, 1 martie a.c., s-a desfășurat în Capitală sesiunea de comunicări științifice dedicată împlinirii a 30 de ani de la Plenara C.C. al P.C.R. din 3–5 martie 1949. Sesiunea a fost organizată de către Academia Republicii Socialiste România, Academia „Ștefan Gheorghiu", Academia de științe agricole și silvice și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție. La lucrările sesiunii au participat membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv, secretari ai C.C. al P.C.R., membri ai C.C. ai P.C.R. și ai guvernului, reprezentanți ai unor instituții centrale și organizații de masă, activiști de partid și de stat, cadre de conducere din unități agricole, oameni de știință, cadre didactice.*

Comunicările prezentate de cadre cu munci de răspundere pe linie de partid și de stat au evidențiat justețea și caracterul științific al politicii agrare a partidului, au conturat tabloul amplu, multilateral al rezultatelor obținute în opera revoluționară de făurire a relațiilor socialiste în agricultura patriei noastre, au marcat eforturile care se depun de către oamenii muncii din agricultură în activitatea practică de zi cu zi pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului în această ramură de bază a economiei naționale.

În comunicările lor, autorii au evidențiat în mod deosebit contribuția esențială a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** *la rezolvarea marilor probleme teoretice și practice privind dezvoltarea agriculturii pe o cale intensivă, modernă, de înaltă productivitate, la elaborarea și înfăptuirea liniei partidului în această ramură, linie a cărei justețe este validată în practică de progresul continuu înregistrat de dezvoltarea agriculturii românești.*

Recentele măsuri adoptate la plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c., privind organizarea unitară a agriculturii, întărirea proprietății socialiste în această ramură au ocupat un loc important în comunicările prezentate, subliniindu-se necesitatea de a se valorifica tot mai deplin noile condiții create în urma îmbunătățirii conducerii și organizării unitare a producției, crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, și de introducerea noului mecanism economico-financiar în agricultură.

În încheierea lucrărilor sesiunii, participanții au adresat o telegramă tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** *în care s-au angajat ferm să nu precupețească nici un efort pentru aplicarea exemplară în practică a hotărîrilor partidului nostru în vederea asigurării progresului mai rapid al agriculturii — unul dintre obiectivele majore ale Programului partidului.*

Simpozion

● *Facultatea de contabilitate și economie agrară din cadrul A.S.E. a organizat un simpozion cu tema „30 de ani de agricultură socialistă în România", manifestare științifică dedicată aniversării a trei decenii de la începerea procesului de cooperativizare a agriculturii.*

Referatele prezentate de cadre didactice, cadre de conducere din Ministerul agriculturii și specialiști din unitățile de producție agricolă au dezbătut succesele obținute în dezvoltarea agriculturii românești, liniile directoare ale politicii agrare a partidului, contribuția fundamentală a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** *la stabilirea și traducerea în viață a politicii agrare a partidului și statului nostru.*

De asemenea, autorii referatelor și participanții la dezbateri au subliniat importanța deosebită a măsurilor adoptate în ultimul timp de conducerea partidului pentru îmbunătățirea conducerii și organizării unitare a agriculturii și a introducerii noului mecanism economico-financiar în activitatea acestei ramuri. În acest context, dezbaterile au pus un accent deosebit pe relevarea necesității și posibilității extinderii utilizării metodelor moderne în conducerea tuturor unităților agricole ; una din consecințele directe ale acestei situații va fi și aceea că, pînă în 1985, numărul cadrelor ce trebuie pregătite pentru informatica de specialitate va trebui să depășească 7 000 persoane, cifră de aproape 6 ori superioară existentului actual.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

PROBLEMA AGRARĂ REFLECTATĂ ÎN PRESA MUNCITOREASCĂ ȘI SOCIALISTĂ DIN ROMÂNIA (II)

REFORMA AGRARĂ din 1918–1921, cea mai largă dintre legiferările de acest gen ale regimurilor burghezo-moșierești din răsăritul și centrul Europei, prin prevederile sale nu a depășit cadrul burghezo-democrat și nu a satisfăcut decît parțial nevoia de pămînt a țărănimii. Mișcarea muncitorească și socialistă din România, Partidul Social-Democrat, au luat atitudine față de limitele prevederilor din legile de reformă agrară și față de modul cum s-au înfăptuit însăși aceste prevederi. Critica a fost îndreptată, în primul rînd, asupra faptului că s-a repartizat țărănimii doar o parte a moșiilor, fapt ce nu-i satisfăcea decît parțial nevoia de pămînt. „Iașul socialist" arăta astfel că este necesară exproprierea totală a pămîntului, în mîna moșierilor el fiind un mijloc de exploatare și speculă nemiloasă și dă un exemplu din care rezultă că de pe urma exploatării pămîntului, la sfîrșitul anului, clasele stăpînitoare obțin un cîștig de 100%, în timp ce țărănimea care îl muncește se alege cu atît „nici cît să nu îmbrăcăm unul din familie pe iarnă".

Pe bună dreptate în multe din articole s-a vădit opunerea împotriva răscumpărării pămîntului de către țăranii improprietăriți, și încă la prețuri care erau foarte mari. Așa de exemplu, „Socialismul" scria : „Dar nu numai că exproprierea amăgitoare a burgheziei nu-i o expropriere, ci, dimpotrivă, este o curată cămătărie", remarcînd și povara acestei răscumpărări : „Și pentru ca să-și răscumpere țărănimea înseși sudorile ei risipite în asuprirea angaralelor boierești, i se cerea să plătească vreme de 40 de ani pămîntul ce în deridere boierimea zice că i s-a expropriat"[1]) Injustețea despăgubirilor este bine explicată de pe pozițiile concepției revoluționare privind geneza marii proprietăți private, arătîndu-se ca interesul revoluționarilor, interesele țării cer ca pămînturile să fie în întregime ale voastre (ale țărănimii, n.n.) și să vi se dea fără nici o plată, căci boierii nu vi le-au plătit cînd vi le-au luat, ci vi le-au furat și și fiindcă destul le-ați plătit voi cu munca voastră de robi de ani de zile" [2]). În esență aceeași argumentare o găsim și în „Dezrobirea", care adaugă că „a plăti pămîntul expropriat înseamnă...a recunoaște în mod public și a legitima spoliațiunea".

În publicațiile socialiste și muncitorești s-a criticat și faptul că țărănimea împroprietărită nu primea inventar pentru cultura pămîntului. Chiar de la promulgarea legilor de reformă agrară, socialiștii și-au exprimat îndoiala cu privire la eficacitatea lor în rezolvarea lipsei de pămînt a țărănimii. [3]). Și într-adevăr, în măsura în care s-a înfăptuit, reforma agrară nu a reușit să rezolve deplin nici una din laturile problemei agrare „...guvernul a făcut o înjumătățită expropriere a boierilor și o improprietărire schiloadă a țăranilor", semnala în 1923 ziarul „Socialismul". Cu toate că reforma agrară a scăzut numărul țăranilor fără pămînt și a asigurat condiții pentru ca o mică parte a țărănimii să-și îmbunătățească existența, pentru masa acesteia condițiile de trai nu s-au schimbat. Obligațiile de răscumpărare a pămîntului, lipsa de inventar agricol și impozitele foarte mari, au făcut ca mulți dintre țărani să se înglodeze în datorii și să-și piardă pămîntul.

Semnalînd sub diferite aspecte aceste stări de lucruri, în presa analizată s-a evidențiat în mod pregnant, imposibilitatea soluționării problemei agrare de către guvernele burgheze. „Realitatea este că nici un guvern burghez nu este în stare să rezolve în mod satisfăcător reforma agrară... avînd în vedere natura lui, el trebuie să apere în primul rînd interesele capitaliștilor și ale moșierilor. Chiar dacă un guvern burghez s-ar încumeta să elaboreze o „lege" cît de cît avantajoasă în problema agrară, ea n-ar rămîne decît pe hîrtie" [4]). Realitățile ulterioare din România au confirmat întru totul aprecierea de mai sus.

Legilor de reformă agrară, socialiștii **le-au opus programul lor.** Inițial, au preconizat și unele soluții eronate pentru rezolvarea problemei agrare, în sensul promovării ideii de naționalizare a întregului pămînt, inclusiv a micii proprietăți de la sate și arendarea lui către țărani prin intermediul obștilor sau cea care considera problema agrară doar o chestiune de ordin economic și care afirma că împărțirea pămîntului ar aduce prejudicii producției agricole, că „sub toate aspectele ar însemna nu numai declin" ș.a. Ulterior, pe măsura clarificării ideologice a clasei

FIȘE

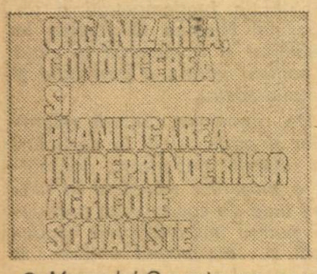

● *Manualul* Organizarea, conducerea și planificarea întreprinderilor agricole socialiste *(Editura didactică și pedagogică, 324 p.), elaborat de prof. dr. Fl. Gîlcă, prof. dr. I. Hațeganu, prof. dr. I. Martin, prof. dr. S. Nica, conf. dr. I. Pîrvu, prof. dr. I. Timen și prof. dr. N. Vasilescu, are ca obiectiv să furnizeze viitorilor economiști și ingineri agronomi – conducători nemijlociți ai producției – cunoștințe care să le permită să rezolve competent problemele complexe economico-organizatorice pe care le ridică marea producție agricolă.*

Manualul cuprinde : Întreprinderea agricolă – unitate de bază a agriculturii socialiste ; Profilarea și dimensionarea ; Conducerea ; Decizia și procesul decizional ; Relațiile sociale și de muncă ; Planificarea ; Factorii de producție ; Organizarea teritoriului ; Organizarea și utilizarea eficientă a mijloacelor de producție ; Raționalizarea, normarea și organizarea științifică a muncii ; Retribuirea ; Organizarea activității de producție în cultura plantelor, în creșterea animalelor ; Organizarea proceselor de muncă ; Organizarea activității financiare ; Costurile și rentabilitatea ; Organizarea activității de valorificare a producției ; Analiza tehnico-economică.

La elaborarea manualului au participat titularii disciplinei respective de la facultățile de agronomie din toate centrele universitare din țară.

Mecanismul economic și legile economice

● *În cadrul unei discuții asupra conceptului de mecanism economic, L. Slavinskaia consideră, în revista EKONOMICESKIE NAUKI, nr. 2/1979, că conceptul de mecanism economic poate fi mai bine descifrat numai în măsura în care se are în vedere atît unitatea dintre legile economice obiective și forma lor de realizare, cît și diferența reală dintre acestea. De gradul concordanței dintre ele depinde în mare măsură eficiența mecanismului economic. Esența – legile economice – implică o serie întreagă de căi concrete de realizare, ceea ce înseamnă că, în limitele unora și acelorași legi economice, sînt incluse o serie de variante de mecanism economic. Neunivocitatea în realizarea necesității economice lasă un „coridor de libertate', după expresia lui V. Cerniak – unul din participanții la discuție –, pentru activitatea subiectivă. Cum legile economice obiective nu sînt niciodată pe deplin cunoscute, iar gradul lor de folosire conștientă depinde de precizia de calcul a unei uriașe și variate cantități de factori, mecanismul economic cuprinde și mecanismul folosirii legilor economice, dar și mecanismul acțiunii lor autonome, în măsura în care legile nu sînt cunoscute sau nu sînt luate, dintr-un motiv sau altul, în considerare în activitatea economică. Cadrul mecanismului folosirii legilor economice se lărgește permanent, cuprinzînd o parte tot mai mare a mecanismului economic, dar acesta din urmă depășește întotdeauna ca sferă pe primul, completa coincidență neputînd fi considerată decît o variantă ideală.*

Pentru curmarea risipei

● *În limba franceză a apărut* Sortir de l'ère du gaspillage, Quatrième rapport au Club de Rome. Demain *(Să ieșim din era risipei. Al patrulea raport către Clubul de la Roma. Mîine), de Denis Gabor, Umberto Colombo ș.a. (Dunod, Paris, 230 p.). Cuvîntul înainte este semnat de A. Peccei, iar prefața la ediția franceză – de M. Guernier. Cu acest al patrulea raport – scrie Alfred Sauvy în LE MONDE din 13 februarie 1979 – pătrundem în fine în profunzimile cunoștinței. Sauvy regretă că traducerea franceză a apărut după doi ani, căci cifrele relative la populație*

D 646

1979 MAR 14

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Indicatorii rentabilității financiare a proiectelor de investiții în cooperarea economică internațională

Spre deosebire de indicatorii eficienței economice a investițiilor, pe care i-am prezentat succint în partea a doua a acestui studiu (Suplimentul la „Revista Economică" nr. 8/1979), indicatorii rentabilității financiare evidențiază, prin compararea efectelor prevăzute a se înregistra pe perioada funcționării obiectivului cu efortul de investiție exprimat în valori efective, gradul de interes al investitorului sau al partenerilor în participarea la proiecte de cooperare internațională. Calculul acestor indicatori, folosiți în analiza financiară a proiectelor, are la bază evaluarea eforturilor și efectelor, antrenate în realizarea și derularea investiției, prin folosirea prețurilor efective, practicate pe piață, cu care se va opera în evidența contabilă. Fiind vorba despre o analiză efectuată la nivel microeconomic, în determinarea efectelor, respectiv a rezultatelor financiare anuale, se includ intrările din împrumuturi și plățile către furnizorii de credite (dobînzi și rate de rambursare), dotările, preliminările, prelevările, taxele și impozitele, precum și alte intrări și ieșiri de natura transferurilor în interiorul economiei naționale, prevăzute în reglementările în vigoare sau practicate potrivit uzanțelor financiar-contabile din țara de reședință a obiectivului.

Datele necesare analizei financiare se obțin din situațiile financiare previzionale, care se întocmesc în etapa de elaborare a studiului de fezabilitate și anume din situația rezultatelor financiare, din situația surselor și a destinației fondurilor, precum și din bilanțul previzional.

Primele două situații furnizează proiecțiile de date, pe baza cărora se calculează indicatorii rentabilității financiare (actualizați), iar din bilanțul previzional se extrag datele cu care se calculează unii indicatori financiari statistici, ca de exemplu lichiditatea sau gradul de îndatorare a unității economice realizate prin cooperare.

Analiza financiară este deosebit de importantă pentru aprecierea oportunității și fezabilității unui proiect și, în ultimă instanță, pentru fundamentarea deciziei de investiție. Oricît de mare ar fi interesul economic al partenerilor în realizarea unui proiect de investiții, vizînd dezvoltarea unor exporturi de piese, subansamble, produse finite etc., sau a unor importuri (în contra partidă), de materii prime și de produse de primă necesitate, acest interes economic nu se poate realiza decît în condițiile în care proiectul este financiar viabil. Aceasta înseamnă că investiția trebuie să genereze un flux suficient de consistent de rezultate financiare anuale, capabil să acopere cheltuielile inițiale și pe cele curente și să asigure, concomitent, un volum de beneficii distribuibile (dividende) suficient de interesant pentru partenerii de cooperare.

Ținînd cont de complexitatea proceselor și fenomenelor din mediul economic cu care se confruntă proiectul de investiție pe întreaga perioadă de existență a sa, este necesar ca analiza financiară să scoată în evidență atît **capacitatea internă** a proiectului de a genera un flux de rezultate financiare de o mărime scontată, pentru evidențierea căreia evaluarea se face în **prețuri constante** (prețurile efective la data analizei), cît și capacitatea proiectului de a se adapta la mediul economico-financiar în care scop evaluarea efortului și efectelor se face în **prețuri curente** (prețuri escaladate).

În analiza financiară se folosește cu prioritate ca indicatori ai rentabilității proiectelor: **rata rentabilității financiare, pragul de rentabilitate, rata rentabilității efortului propriu** și **rata recuperării capitalului.**

a. **Rata rentabilității financiare** (RRF) reflectă rentabilitatea medie totală, pe care trebuie să o asigure un proiect de investiție, astfel încît rezultatele financiare totale obtenabile, actualizate la o rată egală cu cea a dobînzii la creditele pe termen lung, să fie cel puțin egale cu valoarea fondurilor destinate investițiilor inițiale, actualizate la aceeași rată. RRF se evaluează în prețuri constante.

Calculul RRF este identic cu cel al ratei eficienței economice (REE), prezentat anterior, operînd însă cu elemente cu conținut financiar. Astfel, pe baza datelor din situația previzională a rezultatelor financiare (proiecția contului de profit și pierderi), se calculează fluxul rezultatelor financiare anuale (FRF) care include beneficiul net repartizabil, amortismentele și valoarea reziduală ; se caută, prin interpolare, aplicîndu-se metoda și relația descrise cu ocazia prezentării REE, acea rată de actualizare care anulează FRF. Pentru avizarea și aprobarea acțiunii de cooperare este necesar ca RRF să fie mai mare sau cel puțin egală cu rata dobînzii la creditele pe termen lung pe piața financiară.

b. **Pragul de rentabilitate** (PR) reprezintă capacitatea minimă de producție, la care poate să funcționeze un obiectiv fără să înregistreze pierderi, respectiv acel procent de încărcare a capacității de producție instalată, la care beneficiile întreprinderii sînt nule. PR are o deosebită importanță pentru determinarea capacității optime de funcționare a obiectivului în perioade accidentale de conjunctură defavorabilă. PR se calculează în prețuri constante.

Acest indicator se poate determina și în varianta fără actualizarea datelor, potrivit relației :

$$PR = [(Cf+Am):(Cf+Am+Ben)]\times 100$$

în care Cf reprezintă cheltuieli fixe, Am — cota anuală de amortizare, iar Ben — beneficiul anual din perioada de exploatare.

Considerăm că necesitățile legate de avizarea și aprobarea acțiunilor de cooperare economică internațională impun folosirea valorilor actualizate în calculul acestui indicator, în scopul

evidenţierii influenţei unor factori, ca de exemplu imobilizarea fondurilor de investiţii cheltuite în perioada iniţială, durata de funcţionare a obiectivului, subutilizarea capacităţilor de producţie în primii ani de exploatare şi alţii.

În varianta dinamică, PR se calculează prin raportarea cheltuielilor fixe la suma cheltuielilor fixe şi a beneficiului, toate datele fiind actualizate la momentul desfăşurării analizei, la o rată de actualizare cel puţin egală cu rata dobînzii la creditele pe termen lung, pe piaţa financiară. În acest caz, în categoria cheltuielilor fixe se includ atît cheltuielile iniţiale de investiţii actualizate, cît şi cheltuielile fixe contabile propriu-zise, din perioada de exploatare (cheltuieli generale, de secţie, salarii, chirii etc., minus amortismentele), de asemenea actualizate. Condiţia de avizare şi de aprobare care se recomandă este ca PR să fie mai mic sau cel mult egal cu 80% din capacitatea totală proiectată; considerăm că marja de 20% reprezintă nivelul minim de capacitate care trebuie luat ca rezervă pentru a se preveni influenţele conjuncturale.

Studiu de caz

Pentru exemplificarea modului de determinare a indicatorilor RRF şi PR avem în vedere un proiect ipotetic de realizare, într-o ţară în curs de dezvoltare, a unei rafinării cu o capacitate de prelucrare de 8 milioane tone de ţiţei pe an; investiţia este estimată la 400 milioane $ şi ar urma să fie realizată în 4 ani, potrivit eşalonării din tabelul nr. 1. Rafinăria va atinge parametrii proiectaţi în anul patru, funcţionînd pe primii ani cu 60%, 80%şi respectiv 90% din capacitatea proiectată. Se prevede obţinerea, începînd cu cel de-al patrulea an de funcţionare, a unor venituri totale (marfă vîndută şi încasată) de 775 milioane $ pe an, pentru care se fac cheltuieli variabile (materii prime, materiale etc.) de 600 milioane $ şi cheltuieli fixe de 73 milioane $ pe an. Durata de recuperare este de 15 ani, timp în care rafinăria urmează să fie amortizată în proporţie de 80%, respectiv cîte 27 milioane $ pe an.

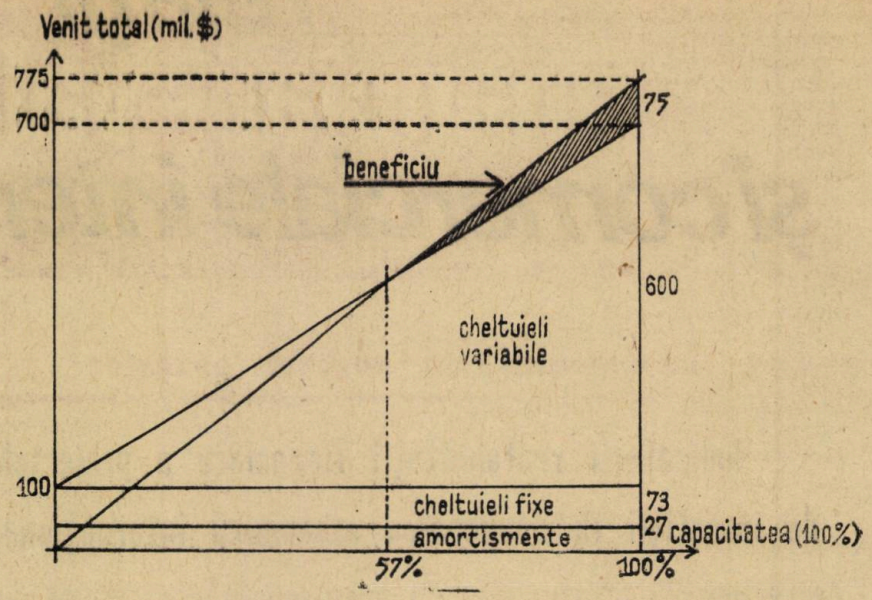

Situaţia previzională a rezultatelor financiare este redată în tabel.

Se observă că RRF a acestui proiect este de 12% pe an, deoarece la această rată de actualizare efectele obţinute anulează în mod practic efortul de investiţie.

Pentru calculul pragului de rentabilitate, în formă statică, aplicăm relaţia dată mai sus la unul din anii de funcţionare a obiectivului la parametrii proiectaţi şi obţinem:

$$PR = (73+27):(73+27+75)\times 100 = 57\%$$

Potrivit acestei relaţii, la o încărcare de 57% a capacităţilor de producţie a rafinăriei, activitatea s-ar desfăşura fără pierderi financiare. Acest fapt, rezultă şi din reprezentarea grafică a pragului de rentabilitate.

Reprezentarea grafică a indicatorului PR permite ca plecîndu-se de la diferite ipoteze posibile privind cantităţile, preţurile, volumul cheltuielilor, marfa beneficiară etc., să se determine influenţa variaţiilor respective, individuale sau conjugate, asupra rentabilităţii proiectului de investiţie, obţinîndu-se astfel concluzii extrem de utile în analiza financiară a proiectului.

Totodată, aşa cum am arătat mai sus, este necesar să se calculeze PR în varianta dinamică, prin actualizare. Calculînd valoarea actualizată a cheltuielilor fixe contabile (73 mil. $ pe o perioadă cuprinsă între anii 5 şi 19, la o rată de actualizare de 12% pe an, respectiv $73\times 4{,}329 = 318$ mil. $) şi cea a beneficiului ($5\times 0{,}567+40\times 0{,}507+58\times 0{,}452+75\times 2{,}802 = 259$ mil. $) şi ţinînd cont de valoarea actualizată de 370 mil. $ a cheltuielilor de investiţii, calculată în tabelul rezultatelor financiare, determinăm următorul PR actualizat:

$$PR(a) = (316+370):(316+370+259)\times 100 = 72\%$$

Luînd deci în calculul PR toate imobilizările şi influenţele nefavorabile din perioadele de investiţie şi de atingere a parametrilor proiectaţi, rezultă deci o limită mai ridicată a pragului de rentabilitate (72% din capacitatea proiectată faţă de rezultatul de 57% obţinut în calculul PR în varianta statică), care este mai apropiată de cea reală şi de care trebuie să se ţină cont la avizarea şi aprobarea proiectului.

c. Rata rentabilităţii efortului propriu (RREP) urmăreşte determinarea rentabilităţii fondurilor proprii inves-

(- în milioane dolari)

	Anii de investiţie şi de funcţionare								
	1	2	3	4	5	6	7	8-19	
A. Venituri totale	-	-	-	-	465	620	698	775	(pe an)
B. Costuri									
- investiţii	80	120	160	140	-	-	-	-	
- cheltuieli variabile	-	-	-	-	360	480	540	600	(pe an)
- chelt. fixe	-	-	-	-	73	73	73	73	"
- amortismente	-	-	-	-	27	27	27	27	"
C. Beneficii sau pierderi	-	-	-	-	5	40	58	75	"
D. Rezultate financiare	(80)	(120)	(160)	(140)	32	67	85	102	"
ACTUALIZARE									
Coef. act. 12% pe an	0,893	0,797	0,712	0,636	0,567	0,507	0,452	2,802	
Rezultate financiare actualizate	(71)	(96)	(114)	(89)	18	34	38	286	
Subtotaluri		(370)				376			

tite de parteneri în realizarea proiectelor, în condițiile în care finanțarea cheltuielilor de investiții și/sau de exploatare se face parțial prin obținerea de credite pe termen mediu și lung ; indicatorul RREP se calculează în prețuri curente și reflectă măsura în care rezultatele financiare anuale nete (se scad din rezultatele financiare totale, evidențiate în situația previzională respectivă, sumele înscrise la poziția „datoria întreprinderii") acoperă efortul propriu de investiție al partenerilor. Actualizarea datelor se face la o rată egală cu RRF a acțiunii și, pentru a se aviza și aproba proiectul de investiție, este necesar ca RREP să fie mai mare sau cel puțin egală cu RRF.

d. **rata recuperării capitalului** (RRC) reflectă rentabilitatea medie anuală, care urmează să fie obținută de investitor la capitalul propriu investit în străinătate, din venitul net total repatriabil, toate datele fiind evaluate în prețuri curente și actualizate.

Pentru determinarea RRC, se caută rata de actualizare, care anulează fluxul rezultatelor anuale, calculat prin scăderea capitalului propriu aportat, din venitul net repatriabil (include beneficiile și alte venituri transferabile pe perioada de exploatare a obiectului, precum și cota parte din fondul de rulment și din valoarea reziduală a mijloacelor fixe la expirarea duratei contractuale a acțiunii, toate evaluate după scăderea impozitelor locale și a taxelor legale de transfer).

Pentru avizarea și aprobarea acțiunii, RRC trebuie să asigure o rentabilitate medie anuală a capitalului investit de fiecare partener, cel puțin egală cu rata dobînzii la creditele pe termen lung pe piața financiară.

AL. IORDĂCHESCU

drept și uzanțe internaționale

Practica arbitrală internațională privind forța majoră

În numărul 8 al Suplimentului, la această rubrică, am prezentat dreptul, uzanțele și practica internațională privind forța majoră în contractele comerciale de vînzare internațională. În cele ce urmează vom analiza, pe scurt, un număr de soluții date de organe de arbitraj internațional, în litigii în care s-au invocat de către pîrîți existența unor elemente exoneratorii de răspundere care constituie forță majoră.

LIPSA ELEMENTELOR ESENȚIALE PENTRU EXISTENȚA FORȚEI MAJORE

Întreprinderea de comerț exterior reclamantă a cerut — prin acțiunea sa — ca întreprinderea pîrîtă să fie obligată la plată de penalități pentru executarea necorespunzătoare a contractului prin nelivrarea la termen a mărfurilor (mașini și piese de schimb) contractate.

În apărarea sa pîrîta a invocat existența cazului de forță majoră, care a pus-o în imposibilitate de a-și executa obligațiile asumate prin contract, susținînd că **furnizorul intern nu a primit unele materii din import și ca atare nu a putut să-și îndeplinească în întregime planul de producție** ; neîndeplinirea în întregime a planului de producție de către furnizorul intern, a pus-o pe ea în imposibilitatea de a-și onora la termen obligațiile față de întreprinderea reclamantă.

Împrejurările invocate nu constituie însă un caz de forță majoră de natură s-o exonereze de răspunderea pentru executarea necorespunzătoare a contractului, întrucît nu pot fi considerate consecința unor evenimente extraordinare, neprevăzute și inevitabile. Împrejurarea că furnizorul intern — neprimind unele materii din import — nu a putut să-și îndeplinească în întregime planul de producție nu constituie un eveniment extraordinar și irezistibil de natură să creeze o imposibilitate absolută de executare a contractului ; o simplă dificultate nu este suficientă pentru a caracteriza evenimentul ca fiind extraordinar și irezistibil. Un asemenea eveniment nu poate fi calificat nici imprevizibil, în sensul că partea a fost în imposibilitate să-l prevadă.

Pentru considerentele arătate, Comisia de Arbitraj, de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România a înlăturat apărarea pîrîtei (dînd cîștig de cauză reclamantei din Dosarul nr. 1197/1975).

IMPOSIBILITATEA DE LIVRARE — OBLIGAȚIA COMUNICĂRII CAZULUI DE FORȚĂ MAJORĂ

Prin acțiunea arbitrală introdusă în fața Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R.S. România, întreprinderea reclamantă a cerut ca I.C.E. pîrîtă să fie obligată la plată de penalități pentru neexecutarea contractului de comerț exterior încheiat între ele, neexecutarea constînd în nelivrarea la termenele convenite a întregii cantități de marfă contractată. Pîrîta a invocat în apărarea sa existența cazului de forță majoră, neexecutarea contractului în termenii în care a fost convenit nefiindu-i imputabilă. Constatînd că apărarea pîrîtei este întemeiată, Comisia de Arbitraj **a respins** acțiunea întreprinderii reclamantei. În adevăr, în conformitate cu principiul stabilit prin § 63 pct. 1 CGL—C.A.E.R. 1968/1975 părțile sînt exonerate de răspundere pentru neexecutarea integrală sau parțială a obligațiilor contractuale, dacă această neexecutare a fost consecința unor cazuri de forță majoră. Textul precizează (pct. 2) că prin caz de forță majoră se înțeleg împrejurările care au intervenit după încheierea contractului ca urmare a unor evenimente exterioare, neprevăzute și inevitabile pentru una din părți

Cazul de forță majoră exonerează pe debitorul contractului de orice răspundere, existența lui fiind de natură să arate că neexecutarea obligației izvorîtă din contract (în speță, nelivrarea întregii cantități de marfă contractată) nu se datorește culpei sale. Pentru a apăra pe debitor de răspundere este necesar ca forța majoră invocată să prezinte următoarele caractere juridice : să constea în evenimente imprevizibile și de neînlăturat, străine de voința debitorului și de natură a atrage o imposibilitate absolută în executarea obligației. În situația în care cazul de forță majoră invocat întrunește aceste elemente, răspunderea debitorului este înlăturată, întrucît nu se poate stabili nici un raport de cauzalitate între fapta sa (neexecutarea cantitativă a obligației așa cum a fost convenită) și prejudiciul a cărui reparare o pretinde cumpărătorul ; eliminînd raportul de cauzalitate ca element esențial al răspunderii contractuale, forța majoră înlătură răspunderea debitorului.

În speță, evenimentele invocate au constat în calamități naturale — ploi torențiale, frig, inundații — constatate prin certificatul emis de Comera de Comerț și Industrie, în conformitate cu § 69 pct. 3 CGL—C.A.E.R. 1968/1975. Ivirea acestor evenimente trebuie să fie anunțată în scris de către debitor creditorului în limitele termenului de executare a obligației sale, precizîndu-se și toate datele referitoare la caracterul lor. Această înștiințare constituie o formalitate esențial obligatorie pentru debitor. Or, reclamanta s-a prelevat de faptul că ea nu a fost făcută de debitor în limitele termenului de executare a obligației sale, încălcîndu-se astfel dispozițiunile categorice ale § 69 pct. 2 CGL—C.A.E.R. 1968/1975. Faptul că pîrîta a făcut comunicarea cazului de forță majoră după ajungerea termenului de livrare (trimestrul IV 1975) a fost considerat însă fără relevanță juridică pe tărîmul efectelor exoneratorii ale acestui caz, întrucît din dosar rezultă că pîrîta a comunicat, prin telex, înaintea ajungerii sus-zisului termen (în trimestrul III

1975) producerea calamităților naturale invocate și numai certificatul a fost trimis după începerea curgerii acestui termen. Potrivit § 69 pct. 3 CGL — C.A.E.R. 1968/1975 — comunicarea cu întîrziere a acestui certificat ar fi putut, eventual, să pună în discuția Comisiei de arbitraj numai dreptul reclamantului la despăgubiri pentru repararea prejudiciului cauzat, dacă formula prin acțiune o asemenea cerere, ceea ce însă nu a făcut (Dosar nr. 1356/1976).

LIPSA DE CAPACITATE DE FABRICAȚIE NU CONSTITUIE FORȚĂ MAJORĂ

În fața Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România, întreprinderea de comerț exterior dintr-o țară membră a C.A.E.R., cumpărătoare în contractul comercial de vînzare internațională, a cerut ca întreprinderea română de comerț exterior vînzătoare să fie obligată să-i plătească penalități pentru livrarea cu întîrziere a mărfurilor contractate (piese de schimb auto). Pîrîta nu a contestat întîrzierea în livrare, însă a cerut să fie exonerată de plata penalităților întrucît nu a putut produce și livra în termen marfa contractată din **lipsă de capacitate.**

Lipsa de capacitate a întreprinderii producătoare nu constituie un caz de forță majoră în sensul § 68 din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975 și care să fie de natură a justifica nerespectarea termenelor de livrare. Pe de altă parte, s-a constatat, din dosar, că întreprinderea pîrîtă nu a îndeplinit nici cerințele § 60 C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975 referitor la anunțarea și dovedirea împrejurărilor pretinse a constitui cazul de forță majoră. Apărarea pîrîtei a fost deci înlăturată.

Penalitățile pentru livrări cu întîrziere fiind recalculate de comun acord, acțiunea reclamantei a fost admisă în parte. (Dosar nr. 1329/33/1976).

FORȚA JURIDICĂ A CERTIFICATULUI CARE ATESTĂ EXISTENȚA FORȚEI MAJORE

Prin acțiunea sa arbitrală introdusă în fața Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România, întreprinderea reclamantă a cerut ca pîrîta să fie obligată la plata de penalități pentru nelivrarea la termenele stabilite prin contractul de comerț exterior încheiat între ele a întregii cantități de marfă convenită. În apărarea sa, pîrîta a susținut că nelivrările cantitative la termenele stabilite prin contract nu-i sînt imputabile, fiind datorate existenței unui caz de forță majoră, care o exonerează de răspundere.

Potrivit principiului stabilit în § 63, pct. 1 CGL — C.A.E.R. 1968/1975 părțile sînt exonerate de răspundere pentru neexecutarea integrală sau parțială a obligațiilor contractuale, dacă aceasta a fost consecința unor cazuri de forță majoră. Pentru a fi exoneratorii cauzele invocate de debitor trebuie să aibă caracterul unor **impedimente absolute** la executarea contractului ; aceste evenimente trebuie să fi creat o imposibilitate de executare absolută și neimputabilă în nici o măsură debitorului, neîndeplinirea obligației ce și-a asumat nefiind cauzată prin culpa sa, ci numai printr-un fapt exterior. Aceste condiții au fost întrunite, fiind vorba de împrejurări care au intervenit după încheierea contractului, ca urmare a unor evenimente extraordinare, neprevăzute și inevitabile ; în speță, aceste evenimente constau în **calamități naturale care au fost de natură să diminueze cantitativ producția de fructe și s-o afecteze calitativ.**

Problema care s-a pus în fața arbitrajului a fost însă aceea a validității certificatului care atesta producerea acestor evenimente, întreprinderea reclamantă susținînd că emană de la un organ ce nu avea competența legală de a face o asemenea atestare. Potrivit dispozițiunilor § 69 pct. 2 C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975, împrejurările care exonerează pe debitor de răspunderea pentru neexecutarea totală sau parțială a contractului trebuie să **fie certificate de camera de comerț și industrie sau de un alt organ central competent al țării respective.** Din actele aflate la dosarul cauzei s-a stabilit că întreprinderea pîrîtă a comunicat reclamantei, în limitele termenului de executare a obligației asumate, producerea calamităților naturale care au pus-o în imposibilitate absolută de a livra la termen întreaga cantitate de marfă (sau de fructe) contractată ; comunicarea a fost însoțită de un certificat emis de Centrala legume-fructe, care atestă aceste calamități naturale, certificatul Camerei de Comerț fiind depus ulterior, după expirarea termenului de livrare.

Făcînd o justă aplicare a dispozițiunilor cuprinse în § 69 pct. 1 și 2 C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975, Comisia de Arbitraj a decis că **faptul de a se fi depus mai tîrziu certificatul Camerei de Comerț și Industrie nu înlătură existența cazului de forță majoră,** caz de producerea căruia reclamanta a recunoscut că a fost înștiințată, obiectînd numai referitor la competența organului care a emis certificatul ce însoțea înștiințarea. Obiecțiile reclamantei au fost înlăturate, întrucît **certificatul contestat avea cel puțin valoarea unei comunicări a producerii cazului de forță majoră, ulterior confirmat printr-un certificat emis de organul competent.** În consecință, constatîndu-se că întreprinderea pîrîtă este exonerată de răspundere, acțiunea reclamantei a fost respinsă. (Dosar nr. 1146/1975).

dr. Al. DETEȘAN

Noțiunea de clauză „hardship"

Pe lîngă fluctuațiile valutare și instabilitatea prețurilor la materii prime și manoperă, și alte evenimente, politice sau conjunctural-economice, pot conduce la o schimbare a datelor inițial avute în vedere, de așa natură încît se produce un dezechilibru contractual. Pentru a preveni asemenea situații, în unele contracte părțile înscriu o clauză potrivit căreia, în cazul în care pe parcursul executării contractului apare o asemenea situație, partea lezată poate cere renegocierea condițiilor de livrare în vederea restabilirii echilibrului inițial.

Această clauză, cunoscută sub denumirea de **hardship,** dă dreptul la readaptarea contractului sub condiția să fi intervenit efectiv o schimbare care a creat pentru una din părți o situație foarte grea, de natură să o pună în situația în care dacă și-ar executa obligațiile asumate ar fi grav prejudiciată ; deci, clauza hardship se caracterizează prin generalitate și exterioritate, în sensul că motivele care au condus la dezechilibrul contractului în cauză scapă puterii de a fi fost prevăzute, și, ca atare, nu se poate pretinde ca părțile să le fi luat în considerare în momentul încheierii contractului. Ca urmare, ar fi nedrept dacă urmarea acestor împrejurări ar fi imputată părții care îi este victimă.

Într-un contract încheiat cu o întreprindere română de comerț exterior a fost înscrisă o asemenea clauză sub următoarea formulare :

„Părțile sînt de acord ca în cazul în care apar unele situații neprevăzute — deprecierea sau reaprecierea substanțială a valutei de cont sau de tranzacție, scumpirea unor materii prime prin instituirea unor taxe vamale suplimentare etc. — să rediscute clauzele în vederea readaptării lor la nivelul condițiilor create, de așa natură încît să se restabilească echilibrul contractului în spiritul negociat la semnarea lui. Readaptarea va avea efecte numai asupra părții din marfă nelivrată sau asupra părții din preț neîncasat".

Pentru ca readaptarea contractului să aibă loc partea care consideră că sînt îndeplinite toate condițiile prevăzute în contract trebuie să anunțe pe cealaltă parte invocînd împrejurările noi apărute ; primind încunoștiințarea de renegociere a contractului, cealaltă parte trebuie să se pronunțe într-un termen cît mai scurt. În situația în care nu se realizează un acord comun, urmează a fi sesizat, arbitrajul competent, potrivit clauzei compromisorii.

Al. D.

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Pieţele internaţionale de capital: tendinţe în 1978 şi perspectivele pentru 1979

În 1978 pieţele internaţionale de capital au continuat să crească rapid, înscriindu-se în tendinţa ultimilor ani.

1. Piaţa eurovalutelor a crescut cu circa 25%. Mărimea brută a pieţei (cuprinzînd atît depozitele bancare ale terţilor, cît şi depozitele interbancare) s-a majorat cu 150 miliarde dolari, ajungînd, la sfîrşitul anului 1978, la nivelul de 800 miliarde dolari. Mai mult de jumătate din mărimea brută, adică aproximativ 500 miliarde dolari, sînt depozite interbancare, ale băncilor din circuitul eurovalutelor, iar restul este format din depozitele bancare ale instituţiilor monetare oficiale (100—120 miliarde dolari) şi depozitele bancare ale întreprinderilor private, particularilor etc. (circa 150 miliarde dolari). Mărimea netă a pieţei cuprinzînd depozitele bancare ale terţilor, precum şi depozitele interbancare iniţiale şi finale) a fost apreciată, la sfîrşitul anului 1978, la circa 450 miliarde dolari, respectiv cu 90 miliarde dolari peste nivelul anului precedent.

Peste 75% din depozitele în eurovalute au fost constituite în 1978 din eurodolari (în perioada 1970—1978 ponderea eurodolarilor în totalul eurovalutelor a variat între 70 şi 80%, maximul de 79%, fiind atins în 1977); 15% din depozitele în eurovalute au fost ţinute în euromărci vest-germane, 5% în eurofranci elveţieni şi restul în alte valute, în principal yeni japonezi şi dolari canadieni. Filialele băncilor americane au deţinut în 1977 circa 33% din mărimea brută a pieţei, pondere diminuată faţă de 40% în 1970 şi 35% în 1973.

2. Piaţa eurocreditelor şi obligaţiunilor internaţionale a atins recordul de 104.3 miliarde dolari în 1978, reprezentînd o creştere de circa 40% faţă de nivelul total, de 75 miliarde dolari, în 1977. Suma netă a fondurilor ridicate de pe piaţă (împrumuturile totale minus rambursările şi refinanţările în contul împrumuturilor anterioare) s-a situat la 66 miliarde dolari în 1978, comparativ cu 55 miliarde dolari în 1977 ; se semnalează că în 1978 au început, pe scară largă, rambursările la împrumuturile substanţiale ridicate de pe această piaţă în anii 1974—1976.

Creşterea împrumuturilor s-a datorat în întregime activităţii sporite pe piata eurocreditelor (credite pe termen mediu, acordate de sindicate bancare, cu dobînda stabilită în funcţia de LIBOR). Totalul eurocreditelor s-a situat în 1978 la circa 70 miliarde dolari, reprezentînd o creştere de 70% faţă de 1977. Chiar după scăderea a circa 30 miliarde dolari reprezentînd rambursări şi refinanţări, suma netă a fondurilor ridicate sub formă de eurocredite s-a situat la un nivel deosebit de înalt, de 40 miliarde dolari, comparativ cu 26 miliarde dolari în 1976.

Activitatea sporită de pe piaţa eurocreditelor s-a datorat diminuării apreciabile — de regulă sub 1 punct procentual — a marjelor de dobîndă percepute peste LIBOR, ceea ce a sporit atractivitatea acestei forme de împrumut internaţional.

În ceea ce priveşte obligaţiunile internaţionale (obligaţiuni externe emise pe pieţele naţionale de capital plus euroobligaţiuni), noile emisiuni s-au situat în 1979 la 34,3 miliarde dolari, reprezentînd o uşoară majorare, de numai 300 milioane dolari faţă de nivelul din 1977. Suma netă a fondurilor ridicate de pe această piaţă s-a diminuat în 1978 faţă de 1977 cu 2,4 miliarde dolari. În cadrul acestora, emisiunile de euroobligaţiuni (obligaţiuni emise în eurovalute) au scăzut în 1978 la 14,1 miliarde dolari, adică cu 3,6 miliarde dolari mai puţin decît în 1977, diminuare datorată în întregime reducerii cu 4,3 miliarde dolari a noilor emisiuni în eurodolari, ca urmare a reţinerii investitorilor de a achiziţiona obligaţiuni într-o valută cu tendinţă de depreciere. Obligaţiunile externe emise pe pieţele naţionale de capital s-au majorat, contrabalansînd scăderea euroobligaţiunilor.

În ceea ce priveşte valutele de nominalizare a obligaţiunilor internaţionale, trebuie semnalată reducerea considerabilă a rolului dolarului. Euroobligaţiunile nominalizate (libelate) în dolari au reprezentat în 1978 numai 50% din totalul euroobligaţiunilor, comparativ cu cca 70% în 1977 şi peste 80% în anii anteriori. Ponderea dolarului în totalul obligaţiunilor internaţionale a scăzut şi mai mult, la 38% în 1978, faţă de 58% în 1976 şi 1977 ; în prezent volumul de obligaţiuni internaţionale nominalizate în mărci vest-germane, franci elveţieni şi yeni japonezi au depăşit volumul celor nominalizate în dolari.

Pentru 1979 se prevede continuarea tendinţei de creştere rapidă a pieţei eurovalutelor, precum şi a pieţelor de împrumut pe termen mediu şi lung. Ca urmare a necesităţilor considerabile de capital pentru finanţarea balanţelor de plăţi şi a condiţiilor relativ avantajoase de acordare, eurocreditele vor cunoaşte, probabil, şi în 1979 o majorare substanţială ; se apreciază că marjele de dobîndă peste LIBOR se vor majora uşor. În ceea ce priveşte euroobligaţiunile, este posibilă rentabilizarea acestora, în special dacă fenomenele de criză monetar-financiară se vor atenua.

M. ISĂRESCU
I.E.M.

noţiuni, termeni, operaţiuni

Gestiunea societăţilor comerciale

CHELTUIELILE DE EXPLOATARE

Determinarea cît mai exactă a cheltuielilor de exploatare, situaţia lor actuală cît şi proiecţia în timp, este de o importanţă deosebită asupra stabilirii rezultatelor previzionale.

Indicatorul sintetic central al modului în care îşi desfăşoară activitatea o întreprindere existentă sau îşi propune să lucreze o unitate nouă îl constituie preţul de cost. Rezultatele unei întreprinderi existente sînt date printr-o postcalculaţie, în timp ce ale unei întreprinderi noi printr-o antecalculaţie. Cunoaşterea problemelor care se desprind din calcularea şi analizarea cheltuielilor de producţie, respectiv a preţului de cost, este foarte importantă, deoarece prin aspectele determinate de structura acestuia se obţine o orientare cît mai exactă în privinţa proceselor tehnologice alese şi a economicităţii în folosirea mijloacelor fixe şi circulante ale întreprinderii.

La întreprinderile complexe cu mai multe instalaţii de producţie şi auxiliare, este necesar să se delimiteze fiecare din secţiile componente, prezentîndu-le ca unităţi distincte. Operaţia de delimitare a unităţilor pentru care trebuie calculate cheltuielile de producţie se face ţinînd seama de fluxul tehnologic al fabricaţiei. Sectorizarea este bună numai dacă ea exprimă o logică tehnico-economică şi deci dacă răspunde scopului urmărit de calculaţie.

Cheltuielile de exploatare care cuprind totalitatea cheltuielilor necesare funcţionării unei societăţi, în general, se clasifică în următoarele categorii principale :

— **Cheltuieli directe** — care se pot măsura direct pe unitatea de produs. Ele se mai numesc şi **cheltuieli variabile,** deoarece variază în funcţie de cantităţile produse. În această categorie pot intra materiile prime, sau materialele de bază, materii auxiliare, semifabricate, salarii şi contribuţii sociale, utilităţi consumate direct în

procesul de producție, ambalaje consumabile ș.a. Pentru determinarea cheltuielilor directe se utilizează elemente cum sînt : cantitatea, prețul și consumurile specifice, prețurile unitare de bază și coeficienții de creștere a prețurilor pentru întreaga perioadă considerată, pentru fiecare din cheltuieli.

— **Cheltuieli indirecte**, care se fac pentru întregul proces de producție (exemplu : salarii și contribuții sociale pentru personal de întreținere, laborator, control calitate, maiștri ș.a., materiale auxiliare necesare lucrărilor cu caracter general producție, controlul fabricației, supravegherea producției, consumul de scule și dispozitive de verificare pentru întreținere, materiale de întreținere, utilaje și mijloace transport între secții, cheltuieli pentru protecția muncii ș.a. Pentru determinarea cheltuielilor indirecte, se utilizează aceleași elemente ca la cheltuielile directe.

În categoria cheltuielilor indirecte se includ și amortizările mijloacelor de producție, care fac obiectul unor calculații speciale. În ultimul timp acestea se evidențiază distinct în fluxul de numerar, deoarece nu reprezintă o cheltuială.

— **Calcularea amortizărilor** are în vedere următoarele 3 posibilități de pierdere de valoare :

— **Uzura fizică** a unui utilaj pe perioada corespunzătoare duratei de utilizare.

— **Deprecierea,** estimarea unei pierderi de valoare eventuală (uzura morală, alte schimbări).

— **Epuizarea,** scăderea valorii unui zăcămînt (de ex. : cărbune, petrol, alte minerale, lemn ș.a.).

Prin termenul **„amortizare"** se definește, în general, efectul cumulat al celor trei pierderi de valoare.

Calculul amortizărilor include :

a) **costul de repartizat** calculat din prețul de achiziție minus valoarea reziduală ;

b) **durata de utilizare** în funcție de uzura fizică ; uzura morală ; condițiile de utilizare (1, 2 sau 3 schimburi).

Repartizarea amortizărilor poate fi :

a) **lineară,** constantă în funcție de tipul de utilizare, valoarea de amortizat fiind repartizată egal în toți anii :

$$T = \frac{V_o}{N}$$

în care :

T = valoarea amortizării anuale ;
Vo = valoarea de origine ;
N = numărul de ani

Sau, printr-o calculație mai exactă, amortizarea se determină pe baza totalului format din prețul de achiziție și cheltuielile de reparații capitale cumulat pe toată perioada de utilizare.

$$T = \frac{V_o + F_R}{N} - F_{R\text{-an}}$$

în care :

F_R = cheltuielile totale de reparații capitale.

$F_{R\text{-an}}$ = cheltuielile de reparații din anul luat în considerare.

b) **degresivă,** accelerată, sub forma unui procent fix din valoarea neamortizată sau a unui coeficient crescător. Acest procedeu se utilizează în situația cînd pierderea de valoare este mai mare în primii ani de utilizare datorită uzurii morale.

Deoarece cheltuielile de reparații capitale cresc cu durata de utilizare, amortismentul degresiv permite o repartizare mai uniformă a valorii globale (amortizare + reparații).

c) **în funcție de numărul de unități produse sau numărul de ore de mers** (dacă durata de utilizare este fixată în funcție de unul din acești termeni).

Ca **regulă generală amortizarea trebuie practicată chiar în absența sau insuficiența beneficiului.**

Perioada de amortizare. Perioadele maxime de amortizare lineară, pe categorii de mijloace fixe sînt reglementate în fiecare țară. În R. S. România se aplică Legea nr. 62/1968 și Regulamentul pentru aplicarea Legii nr. 62/1968 (Anexa 1 la H.C.M. nr. 139/1969).

Amortizarea accelerată trebuie bine justificată față de organele fiscale (uzura mai rapidă datorită specificului producției, demodare mai rapidă, perioada de utilizare mai scurtă ș.a.), deoarece amortizarea intrînd în costuri, micșorează marja de beneficiu impozabil.

— **Cheltuieli generale** reprezintă cheltuieli care se fac pe ansamblul întreprinderii, privind conducerea societății și administrația centrală, chirii clădiri și teren, asigurări, taxe, material de birou, cheltuieli cu consiliul de administrație ș.a.

În această categorie pot fi incluse **cheltuieli de comercializare,** propagandă, reclamă sau se pot evidenția separat. Pentru determinarea cheltuielilor generale, se pot utiliza formulare tipizate în care se arată pentru fiecare cheltuială modul cum s-a determinat, prețul de bază și creșterea acestuia în perioada considerată.

— Cheltuielile indirecte (inclusiv amortizările) și cheltuielile generale reprezintă **cheltuieli fixe,** deoarece ele au loc într-o mărime fixă, necorelată direct cu volumul producției realizate.

Dr. **G. CRISTEA**
M.C.E.C.E.I.

fișier

Factorii competitivității exporturilor japoneze (II)

Importanța exporturilor de produse manufacturate pentru economia țării a imprimat, în general, ofertei exportatorului japonez un caracter de „agresivitate" nuanțat și corelat permanent cu poziția produsului pe o anumită piață externă sau cu ciclul de viață al produsului oferit. Față de aceste două coordonate și în funcție de interesele producătorului-exportator și de comun acord cu acesta, casele de comerț au dovedit și o largă manevrabilitate în domeniul competitivității în termen de preț, pierderile din fazele de penetrare a pieței externe fiind compensabile prin cîștigurile din fazele de consolidare și dezvoltare a acestora. Legat de acest aspect trebuie menționat că manevrabilitatea competitivității în termen de preț este cu atît mai elastică cu cît interesele partenerului japonez pe piața respectivă sînt de perspectivă mai îndelungată. Tranzacțiile întîmplătoare nu stau în caracterul partenerului japonez.

În asigurarea unor bune performanțe de export un rol deosebit îl are activitatea de prospectare și promovare comercială anterior comercializării propriu-zise. Pe acest plan este de amintit activitatea agenției semiguvernamentale JETRO (JAPAN EXTERNAL TRADE ORGANIZATION), care prin numeroase reprezentanțe în străinătate facilitează contactele între oamenii de afaceri japonezi și partenerii potențiali. Pentru a ilustra intensitatea prospectării pieței externe făcută de japonezi este de amintit un comentariu de ziar în care se arată că în 1976, pentru evaluarea oportunităților de export s-au deplasat în Europa Occidentală circa 200 000 de oameni de afaceri japonezi, în timp ce Japonia a fost vizitată de numai 4 000 oameni de afaceri vest-europeni.

În afară de aceasta, marile firme japoneze dispun de o largă rețea de reprezentanți permanenți amplasați în diferite centre comerciale ale lumii care au ca sarcină studierea conjuncturii de pe piețele pe care lucrează, potențialul și perspectivele acestora, culegerea de comenzi și întocmirea de propuneri de ofertă. Astfel, Mitsubishi dispune de 650 reprezentanți permanenți japonezi în străinătate, și de 2 000 angajați locali, Mitsui (750 reprezentanți japonezi și 1 650 angajați locali), Marubeni (500 reprezentanți japonezi și 1 500 angajați locali), C. Itoh (480 reprezentanți japonezi și 1.100 angajați locali) etc.

Imaginea competitivității de export a produselor japoneze este dublată de seriozitatea partenerului japonez în respectarea clauzelor contractuale și eforturile de a învinge barierele de cultură și tradiție pe piețele externe,

în sensul practicării unui comerţ cît mai apropiat de obiceiul locului, neignorînd uzanţele şi tendinţele internaţionale.

Factori conjuncturali

Factorii conjuncturali nu au constituit pentru exporturile japoneze cauze generatoare de competitivitate. Ei trebuie interpretaţi în sensul că au influenţat şi contribuit favorabil sau nefavorabil la manifestarea competitivităţii de export. Acţiunea factorilor conjuncturali asupra competitivităţii produselor japoneze pe pieţele externe trebuie privită însă diferenţiat de la o etapă de afirmare a acesteia la alta. Astfel, este cunoscut faptul că iniţial competitivitatea produselor japoneze s-a manifestat exclusiv în termen de preţ, derivînd din costurile de producţie comparativ mai reduse ale industriei japoneze şi productivitatea înaltă a muncii, la care se adaugă şi politica de preţ promovată de firmele exportatoare în faza de penetrare pe pieţele externe. Ulterior, aşa după cum s-a văzut, caracteristicile de competitivitate s-au îmbogăţit, produsul rămînînd competitiv chiar dacă preţurile au crescut.

În general, produsele japoneze, similare cu ale altor producători, au fost oferite la preţuri competitive, ceea ce a făcut ca efectele negative ale unei conjuncturi nefavorabile să fie diminuate prin avantajul poziţiei de piaţă. Din contră, o conjunctură favorabilă a multiplicat acest avantaj, permiţînd exportatorului japonez să-şi sporească preţul produselor. Regula este valabilă în special în ultimii 10-15 ani cînd produsele japoneze sînt consolidate pe pieţele externe. Acest lucru a permis Japoniei să beneficieze de efectele stimulative ale cererii externe, indiferent de împrejurările conjuncturale. Astfel se explică de ce economia japoneză a trecut fără dificultăţi în plăţile externe ultima recesiune economică declanşată de creşterea de peste 4 ori a preţului ţiţeiului (octombrie 1973), înregistrînd în perioada post-criză excedente comerciale şi de plăţi curente record.

Influenţa negativă a factorilor conjuncturali a putut fi contracarată în cea mai mare măsură de avantajul unui preţ extern de pornire mai redus faţă de concurenţă. Acest lucru a permis exportatorului japonez ca să anihileze acuzaţiile de dumping prin posibilitatea de a imprima ritmuri mai înalte de creştere a preţurilor de export decît concurenţa, fără însă să depăşească nivelul absolut al preţurilor practicate de aceasta. În acelaşi timp, trebuie menţionat că elementul preţ a fost sacrificat (limitări la beneficiu minim, renunţarea la beneficiu sau acceptarea unor pierderi din costurile de producţie) în situaţiile în care menţinerea poziţiei pe piaţă a fost prioritară în raport cu necesităţile de desfacere în perspectivă a industriilor orientate către export (construcţii navale, textile, rulmenţi etc.).

În perioada de relansare economică post-criză, în condiţiile în care comerţul internaţional a înregistrat creşteri reale anuale de numai 4-6% (excepţie anul 1976 cînd acesta a crescut cu 12%), Japonia a reuşit să-şi continue expansiunea exporturilor bazate în primul rînd pe competitivitate. În lipsa unui indicator global cu care să se ilustreze acest proces apelăm, de asemenea, la indicii preţurilor de export şi import din perioada 1975—1978. Constatăm că indicii preţurilor de export au fost sub baza 1975, ceea ce confirmă menţinerea competitivităţii în termen de preţ. La import se observă acelaşi fenomen, ceea ce înseamnă că aprovizionarea cu energie şi materii prime în condiţii avantajoase a creat în continuare posibilitatea realizării de produse de export la costuri de producţie mai competitive decît concurenţa.

Un factor care a contribuit indirect la menţinerea competitivităţii de export cu privire la preţ în perioada post-criză a fost tendinţa accentuată de apreciere a cursului yenului manifestată în 1977 şi 1978 cu circa 20%. Deşi ea a diminuat direct competitivitatea de export, în sensul că preţurile în dolari au fost mai ridicate, aprecierea cursului yenului a permis, avînd în vedere structura importurilor axată pe materii prime şi combustibili, aprovizionarea economiei naţionale la costuri mai scăzute exprimate în yeni. Preţurile cu ridicata ale industriei japoneze au înregistrat o scădere de circa 3% în fiecare din anii 1977 şi 1978, repercutată favorabil în costurile incluse în preţurile de export.

Efectele crizei structurale nu au ocolit economia japoneză, dificultăţi de această natură manifestîndu-se în sectoarele siderurgic, textil şi al construcţiilor navale. Fenomenul a determinat noi tendinţe în conferirea de capacitate competitivă a produselor japoneze de export. Diminuările în competitivitate în termeni de preţ a produselor japoneze, datorită în principal creşterii preţurilor materiilor prime după criza ţiţeiului, se încearcă să fie compensate prin eforturi atît la nivel macroeconomic, cît şi microeconomic.

La nivel macroeconomic sînt de menţionat acţiunile intense (promovare şi prospectare) întreprinse pentru explorarea şi valorificarea cu maximum de eficienţă a tuturor oportunităţilor de import oferite de partenerii străini în contextul unei creşteri economice lente pe plan mondial.

La nivel microeconomic, alături de preocupările menţinerii competitivităţii în termen de preţ, se remarcă eforturile industriilor japoneze de a conferi produselor lor un permanent ascendent faţă de produsele concurenţei în materie de **calitate, performanţe tehnico-economice, elasticitate cantitativă şi structurală a livrărilor.**

Napoleon POP
I.E.M.

În actualitate

Informaţii de politică comercială

● **AFGANISTAN.** La Kabul s-a anunţat naţionalizarea circuitelor de import. Întreaga activitate de comerţ exterior a fost încredinţată Camerei de Comerţ Afgane, organism de stat. Reprezentanţele comerciale ale societăţilor particulare străine îşi încetează activitatea.

● **ITALIA.** Ameliorarea balanţei comerciale şi de plăţi a permis renunţarea la unele măsuri excepţionale adoptate cu doi ani în urmă. Astfel, după suprimarea depozitului prealabil importului şi a taxei pe cumpărarea de devize, s-a anulat recent şi obligaţia acoperirii în devize a creditelor pe termen scurt pentru export.

● **MAROC.** O reglementare din 14 iunie a.c. prevede obligaţia importatorilor de a constitui un depozit prealabil de fonduri echivalînd cu 25% din valoarea mărfurilor importate, inclusiv cheltuielile accesorii, plătibile în devize. Recent, Oficiul Marocan de Schimburi a lărgit lista importurilor exceptate de la această obligaţie. Astfel, sînt scutite de depozit legal: importurile de echipament tehnologic legate de programe de investiţii; importurile efectuate direct de către administraţiile publice, colectivităţile locale şi unele societăţi naţionale; importurile de materii prime şi semifabricate efectuate în vederea prelucrării de către întreprinderi productive care realizează o cifră de afaceri de pînă la 7,5 mil. dirhami; importurile unor produse nominalizate (unt, unele seminţe oleaginoase, uleiuri brute alimentare, sulf, produse necesare fabricării medicamentelor, îngrăşăminte, instrumente şi aparatură chirurgicală şi de laborator, articole de optică medicală, diverse piese de schimb).

Vînzarea comercială internaţională în discuţia O.N.U.

În cursul celei de-a 33-a sesiuni (1978), Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite a înscris pe ordinea de zi, la punctul 115, problemele vînzării comerciale internaţionale. Discuţiile privitoare la această materie au avut loc în cadrul celei dela 86-a şedinţe plenare din 16 decembrie 1978.

Obiectul principal al dezbaterilor l-a format proiectul de Convenţie referitoare la contractele de vînzare internaţională de mărfuri, întocmit de către Comisia Naţiunilor Unite pentru Dreptul comerţului internaţional (prescurtat UNCITRAL).

Obiectul subsidiar al aceleiaşi şedinţe l-a constituit Convenţia referitoare la prescripţie în materie de vînzare internaţională de mărfuri, sub aspectul corelării sale cît mai depline cu reglementările proiectului amintit anterior.

În legătură cu aceste documente, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat Rezoluţia nr. 33/93 din 16 decembrie 1978.

În preambul este reafirmată cu tărie ideea de ordin principial că „armonizarea şi unificarea progresivă a Dreptului comercial internaţional, reducînd sau suprimînd în cadrul schimburilor internaţionale obstacolele juridice şi îndeosebi cele de care se lovesc ţările în curs de dezvoltare, ar contribui într-un mod apreciabil la stabilirea unei cooperări economice universale între toate statele, pe bază de egalitate şi la înlăturarea discriminării în comerţul internaţional, iar pe această cale la bunăstarea tuturor popoarelor".

Trecînd apoi la obiectul şedinţei, Rezolutia la care ne referim a înţeles să sublinieze punctul de vedere potrivit căruia „adoptarea unei convenţii referitoare la contractele de vînzare internaţională de mărfuri, care ar ţine seama de diferitele sisteme sociale, economice şi juridice ale statelor şi ar înlătura incertitudinile şi ambiguităţile care există în ce priveste drepturile şi obligaţiile cumpărătorului şi vînzătorului, ar contribui într-o însemnată măsură la dezvoltarea armonioasă a comerţului internaţional".

Totodată Adunarea Generală a O.N.U. şi-a exprimat satisfacţia fată de activitatea utilă pe care a desfăşurat-o UNCITRAL, elaborînd proiectul de Convenţie referitor la contractele de vînzare internaţională de mărfuri.

Adunarea Generală a considerat că pentru a se realiza, în condiţii cît mai bune, unificarea reglementărilor în această materie se impune analizarea şi discutarea lor de către o Conferinţă internaţională de plenipotenţiari, care urmează să fie convocată în cursul anului 1980. Rolul acestei Conferinţe va fi în primul rînd să examineze proiectul UNCITRAL referitor la contractele de vînzare internaţională de mărfuri, spre a se ajunge la încheierea unei Convenţii corespunzătoare, cu caracter multilateral, iar în al doilea rînd să decidă dacă este necesar să se elaboreze un protocol adiţional la Convenţia referitoare la prescripţie, adoptată la New York la 12 iunie 1974, în scopul armonizării sale cu dispoziţiile Convenţiei referitoare la vînzarea de mărfuri, care va fi definitivată de Conferinţă.

Urmărind să faciliteze desfăşurarea lucrărilor Conferinţei, Adunarea Generală a O.N.U. a decis ca statele şi organizaţiile internaţionale interesate să fie invitate a-şi formula observaţiile şi propunerile lor în legătură cu cele două documente în discuţie. Secretarul general al O.N.U. le va centraliza şi sistematiza, spre a fi supuse apoi dezbaterii Conferinţei internaţionale a plenipotenţiarilor.

În stadiul actual şi ţinînd seama de indicaţiile care se desprind din Rezoluţia nr. 33/93 a Adunării Generale a O.N.U., pare firesc ca reglementările care vor figura pe ordinea de zi a viitoarei Conferinţe internaţionale să constituie încă de pe acum obiect de preocupare şi de schimb de opinii pentru cei interesaţi în activitatea de import-export, în vederea semnalării unor eventuale omisiuni, a îmbunătăţirii unor dispoziţii şi îndeosebi a căutării soluţiilor celor mai corespunzătoare.

dr. **O. CĂPĂŢÎNĂ**

Taxă specială de export

În condiţiile în care preţurile unor materii prime au crescut foarte mult pe piaţa mondială, într-o proporţie mult mai mare decît preţurile pe piaţa internă, în Ungaria au fost introduse unele pîrghii de restringere a exportului de materiale şi produse pe baza materiilor prime la care preţurile au crescut foarte mult sub forma unei taxe speciale la export. În acest fel o parte din beneficiile datorate diferenţei de preţuri între piaţa internă şi externă sînt preluate prin taxele speciale de export. Fondurile astfel constituite sînt utilizate pentru menţinerea preţurilor pe piaţa internă la o serie de materiale la un nivel corespunzător, fără intervenţia (subvenţia) statului. Printre articolele la care se aplică taxele de export sînt: produse de turnătorie feroase şi neferoase, produse chimice, produse de industrie uşoară, materiale de bază, în total 50 de grupe de produse.

Aplicarea taxei se face în funcţie de diferenţa între preţurile pieţei mondiale şi cele de pe piaţa internă, indiferent de provenienţa materiei prime, din import sau din producţie proprie, dacă se exportă în stare brută sau prelucraă. Lisa produselor taxate se poate lărgi sau restrînge în funcţie de evoluţia preţurilor materiilor prime pe piaţa internaţională.

Zone de prelucrare pentru export

În prezent se dezvoltă o variantă nouă a zonelor libere uzuale, denumite zone de prelucrare pentru export. Ele se dezvoltă adeseori în însăşi zonele libere, sau în vecinătatea porturilor, unde accesul mărfurilor din întreaga lume ca şi reexpedierea este liberă. Spre deosebire de zonele libere care pot înlesni numai aprovizionarea din depozit cu unele materii prime a industriei prelucrătoare din ţara care a creat-o, zonele de prelucrare pentru export reprezintă un sector industrial, specializat, amplasat fizic şi/sau administrativ în afara teritoriului vamal. Facilităţile pe care le creează amplasării industriei prelucrătoare urmăresc să atragă investitorii străini.

În cadrul ţărilor în curs de dezvoltare aceste zone beneficiind de posibilitatea utilizării unei forţe de muncă ieftine s-au orientat către industrii cu mare consum de manoperă (îmbrăcăminte, încălţăminte, asamblare manuală de componente electronice etc.).

Asemenea zone au fost incluse în anii '60 în programele de dezvoltare industrială ale Irlandei, Singapore, Malaezia, Coreea de Sud şi Taiwan. În prezent funcţionează circa 24 de zone în ţări din Europa, Orientul Apropiat, Asia, Africa şi America Latină. De asemenea 38 de oraşe americane şi-au creat zone libere în care s-au amplasat şi industrii prelucrătoare. Un exemplu îl constituie Uzinele Volkswagen amplasate în zona liberă Westmoreland County la sud de Pittsburg, care montează atît subansamble importate cît şi subansamble produse local.

De remarcat este efectul antrenant în dezvoltare industrială pe care-l au prin aprovizionarea crescîndă cu materii prime şi subansamble din ţara care găzduieşte zona, ca şi lansarea unor noi ramuri pe piaţa internaţională.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Decontarea lucrărilor de proiectare

Decontarea prețului lucrărilor de proiectare este subordonată unor condiții ținînd de disciplina financiară din domeniul investițiilor și de necesitatea asigurării eficienței acestor lucrări.

Art. 97 din Legea nr. 9/1972 interzice începerea lucrărilor neadmise la finanțare sau la creditare.

Ca atare, unitățile de proiectare au îndatorirea de a se convinge — înainte de începerea lucrărilor — asupra îndeplinirii acestei condiții legale. Contrar, ele se expun riscului de a nu putea încasa contravaloarea lucrărilor executate.

După cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 531/1975, faptul că în contractul de proiectare s-a prevăzut clauza potrivit căreia unitatea beneficiară confirmă că are fonduri asigurate pentru achitarea prețului proiectului nu constituie un element pe baza căruia unitatea de proiectare să fi fost îndreptățită să treacă la executarea lucrărilor.

Într-adevăr, simpla mențiune din contract privind asigurarea finanțării nu justifică contractarea documentației în cauză anterior aprobării investiției și nici trecerea la elaborarea acesteia înainte de admiterea ei la finanțare. Pentru a verifica îndeplinirea acestor condiții legale, expres prevăzute de dispozițiile art. 97 din Legea finanțelor, unitatea de proiectare are obligația să solicite unității beneficiare dovada aprobării investiției, respectiv dovada admiterii ei la finanțare, obligație pe care nu a îndeplinit-o. „Din această cauză — se reține în cuprinsul deciziei — s-a ajuns la elaborarea unei documentații care în prezent nu are întrebuințare. În consecință, arbitrajul a fost îndreptățit să conchidă că beneficiarul-pîrît nu poate fi obligat să-i plătească proiectantului contravaloarea documentației executate, nici cu titlu de preț, nici cu titlu de daune".

Dacă s-ar fi acordat cu titlu de daune, ceea ce nu i s-a atribuit reclamantei cu titlu de preț s-ar fi ajuns, în mod ocolit, la eludarea dispoziției legale care prohibă executarea lucrărilor cu încălcarea dispozițiilor legale.

Totodată, unitatea de proiectare vinovată de executarea lucrărilor cu nesocotirea interdicției legale amintite, ar fi ajuns în situația de a obține o sumă echivalentă cu prețul acelor lucrări.

Dispozițiile normative în vigoare subordonează decontarea contravalorii lucrărilor de proiectare executate și aprobării organelor de conducere colectivă prevăzute de art. 22 din Decretul nr. 78/1973.

În situația obiectivelor a căror executare a fost sistată din dispozițiile organului competent, pentru decontarea contravalorii lucrărilor de proiectare nu se cere aprobarea dată în condițiile art. 22 din decretul menționat.

Este ceea ce a reținut, primul arbitru de stat în următorii termeni, prin Decizia nr. 2916/1978 :

„În măsura în care s-a dispus sistarea realizării obiectivului de investiții ca urmare a dispoziției organului de planificare competent și, din această cauză, documentația de investiții elaborată în baza unui contract valid și admis la finanțare în condițiile legii a devenit inutilizabilă, nu mai sînt incidente prevederile art. 22 din Decretul nr. 78/1973, ci dispozițiile art. 19 din Regulamentul de proiectare".

Deseori, anumite lucrări se execută de către un proiectant de specialitate în baza contractului de subproiectare încheiat în acest scop cu proiectantul general. Deși contractul de subproiectare se încheie între aceste părți, plata contravalorii lucrărilor aferente se efectuează de către beneficiar direct proiectantului de specialitate. În acest scop, documentele de plată care se depun la bancă poartă și semnătura proiectantului general.

O asemenea decontare directă către proiectantul de specialitate nu poate avea loc în cazul unor neconcordanțe între contractul pe care proiectantul general l-a încheiat cu beneficiarul, pe de o parte, și cu proiectantul de specialitate, pe de altă parte. Într-o astfel de situație, se poate ivi necesitatea decontării contravalorii lucrărilor executate de către proiectantul de specialitate din fondurile proiectantului general. În adevăr, lucrările la care ne referim fiind executate cu respectarea clauzelor prevăzute în contractul de subproiectare, nu s-ar vedea de ce ar trebui să fie lipsit proiectantul de specialitate de valoarea lucrărilor executate. Dimpotrivă, în această situație se impune ca valoarea acestor lucrări să fie achitată din fondurile proiectantului general, în culpă pentru corelarea necorespunzătoare a contractelor.

Soluția la care ne referim nu poate fi aplicată fără considerare la dispozițiile citate ale Decretului nr. 78/1973. Ca atare, proiectantul general nu poate fi obligat la plată înainte de aprobarea documentației executate de către organul colectiv de conducere competent.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Transportul internațional al exporturilor complexe

În realizarea tranzacțiilor comerciale externe, transporturile internaționale au o importanță deosebită, prin rolul lor ca instrument material al legăturilor dintre părțile contractante.

Se cunoaște că în drum spre destinație, unele mărfuri suportă manipulații, transbordări, depozitări temporare etc. ; alte mărfuri, fără cunoașterea unor reglementări, sînt susceptibile de plata de locații, contrastalii, magazinaje, amenzi vamale și alte penalități. Aceste noțiuni trebuie cunoscute de către cei care participă la încheierea contractelor comerciale. De aceea, participanții la încheierea acestor contracte nu trebuie să piardă din vedere că, costul transportului vine să completeze prețul mărfii, valoarea acesteia fiind influențată de modul și operativitatea trecerii mărfurilor de la vînzător la cumpărător.

De asemenea, este cunoscut că diversificarea exporturilor și importurilor, au dus la apariția unor firme sau organizații, care au drept principal obiectiv, organizarea desfășurării expedierii mărfurilor dintr-o țară (de la locul predării) în alta (locul de destinație), cunoscute sub denumirea de „case de expediții internaționale" sau „brokeri" (în țara noastră „Romtrans" pentru transporturile pe cale ferată, rutieră, aeriană și combinat și „Navlomar" pentru transporturile în trafic maritim și fluvial). Existența caselor de expediții, joacă un rol deosebit de important asupra costurilor ce grevează mărfurile de export și import,

întrucît prin intermediul lor vînzătorul/cumpărătorul — care nu dispune de personal specializat în cunoașterea tarifelor, a unor reglementări și condiții ale diferitelor organizații de transport — poate cu adevărat obține reducerea cheltuielilor legate de transportul mărfurilor și deci la ridicarea eficienței operațiunilor de comerț exterior.

Executarea operațiunilor de transporturi internaționale, nu impune numai cunoașterea problemelor traficului internațional de mărfuri în punctele de frontieră, porturi etc., ci și o bună cunoaștere a reglementărilor ce acționează în sfera acestui domeniu de activitate pe teritoriul partenerilor noștri.

Într-adevăr, îndrumarea necorespunzătoare a mărfurilor de comerț exterior, declararea lor greșită în documentele de transport și vămuire, manipularea defectuoasă etc., pot genera grave pagube sau împiedica derularea unor contracte comerciale, cu consecințe negative asupra relațiilor viitoare dintre părțile contractante.

Pentru evitarea acestor neajunsuri, întreprinderile de comerț exterior trebuie să fie bine organizate pentru a face față tuturor obstacolelor care stau în fața derulării corecte a mărfurilor. Astfel, dacă pornim de la cotațiile de navlu sau calculațiile tarifare, care au caracter informativ, obținute prin intermediul Navlomar sau Romtrans, este necesar să acordăm atenția cuvenită la întocmirea referatelor de export. În acest sens, trebuie reținut că pe baza acestor cotații, nu se pot derula contracte comerciale, mai ales pe termen lung — cum este cazul la exporturile complexe și la lucrările de construcții-montaj în străinătate — deoarece cotațiile stabilite la un moment dat, din cauza factorilor economico-conjuncturali care acționează asupra pieței navlurilor sau a tarifelor în vigoare, demonstrează instabilitate.

În egală măsură trebuie luată în considerație și influența factorilor extraeconomici care intervin în modificarea nivelului privind costul transportului, ca: congestii portuare, blocări sau sistări în traficul feroviar/rutier/aerian, conflicte politice, calamități naturale etc. Merită să subliniem că aceste fenomene au adînci și însemnate implicații asupra eficienței transporturilor. Ca urmare, în contractele comerciale încheiate cu beneficiarii exporturilor complexe și a lucrărilor de construcții-montaj, se recomandă includerea unei clauze prin care beneficiarii acestor lucrări să suporte eventuala diferență de cost de transport survenită în plus, datorită instabilității cotațiilor sau a grevării cheltuielilor de transport din cauza staționării mijloacelor de transport. Transporturile internaționale pretind pe lîngă operativitate și cunoașterea tarifelor, a pieței navlurilor, reglementărilor, convențiilor, modalităților de derulare, după o anumită metodologie. Spre exemplu, la determinarea rutei și mijlocului de transport maritim, cele mai convenabile, se impun calcule amănunțite. La aceste calcule, în afară de prețul navlului și durata transportului pînă la portul maritim de destinație a mărfurilor se includ și cheltuielile și modul de transbordare al mărfurilor, cheltuielile în portul de încărcare/descărcare, existența navelor de linie/tramp etc.

În cazul transporturilor cu nave de „linie", pe bază de conosament, navlurile sînt fixe și percepute după tariful companiei respective, pe cînd la cele „tramp" navlurile oscilează, ele fiind convenite de la caz la caz, în funcție de legea cererii și a ofertei în momentul navlosirii.

Costul transportului maritim la navele de linie, este mai ridicat, acestea operînd fără demurrage/despatch, au prioritate la operațiunile de încărcare/descărcare în porturi, avînd incluse în navlu și cheltuielile de încărcare/descărcare.

Întrucît staționarea navelor în rada portului de destinație, din cauza congestiilor portuare, mărește considerabil cheltuielile legate de transportul mărfurilor, prin aplicarea suprataxelor de congestie, nu se recomandă angajarea de nave în time charter, ci numai nave cu navlu stabilit per tonă/m.c. sau lupsum, fără condiții de demurrage/despatch, dar cu mențiunea cop/cop — uso porto la încărcare/descărcare.

Angajarea navelor în condiții de time charter este rentabilă în cazurile cînd operațiile de încărcare/descărcare decurg normal și mai ales cînd nava, la înapoiere în țară, poate prelua anumite mașini/utilaje sau materiale de care se poate dispensa șantierul pentru care a transportat diverse produse.

Fiecare din problemele sus enumerate își vor găsi o prezentare detaliată în numerele viitoare.

Alexandru HOSSU

Drepturi bănești

Acord global – modalitatea de contractare a executării

Art. 12 din Legea nr. 57/1974, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 4/1978, prevede printre formele de retribuire a muncii și acordul global.

Acordul global se aplică ori de cîte ori natura procesului tehnologic permite participarea în echipe a oamenilor muncii pentru realizarea sarcinilor de producție și unde, ca urmare a măsurilor luate, se poate obține o sporire a productivității muncii. De pildă, în industrie acordul global se poate aplica pentru realizarea unor lucrări sau produse complete, cu participarea unor colective de oameni; în construcții pentru realizarea unui bloc, a unor drumuri, a unei școli, clădire administrativă, spital, hală industrială, pod, linie electrică, dig etc.; în agricultură pentru obținerea unei anumite producții de carne, lapte, ouă, legume ș.a.

Art. 84 arată că în activitatea de construcții-montaj se va aplica în mod generalizat forma de retribuire în acord global. În acest scop, colectivele de constructori își asumă obligația executării unor obiecte complete, în schimbul unei sume globale, stabilită în condițiile legii, care se va acorda integral numai la realizarea în termen, sau înainte de termen și cu respectarea celorlalte condiții contractuale.

Legea mai prevede **aplicarea în mod generalizat** a formei de retribuire în acord global în unitățile agricole de stat (art. 94); utilizarea **cu precădere** a acestei forme de retribuire în activitatea de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare (art. 112 alin. 3); **posibilitatea** aplicării acordului global în unele unități de comerț și turism, îndeosebi, în cele mici.

● Introducerea acordului global ca formă de retribuire a muncii are o dublă rațiune — socială și economică — și își găsește sursa în preocuparea statului de a aplica metodele cele mai potrivite pentru ridicarea nivelului de trai al populației.

Acordul global este o metodă de cointeresare materială a celor ce muncesc pentru realizarea unei retribuții în raport direct cu cantitatea de muncă realizată, într-o unitate de timp determinată. El mobilizează și stimulează energiile, determină oamenii să-și raționalizeze lucrul în condiții optime, pentru a obține o cantitate de produse sau de lucrări cît mai mare, de calitate corespunzătoare și într-o durată de timp cît mai redusă.

Pe planul economiei, acordul global conduce la folosirea maximă a capacităților de producție, la realizarea și depășirea sarcinilor, la reducerea cheltuielilor de producție, la creșterea productivității muncii și în ultimă analiză, la sporirea venitului național care condiționează ridicarea bunăstării materiale și culturale a populației.

Pentru ca acordul global să constituie în adevăr un mijloc eficient de cointeresare materială a celor ce muncesc, el nu se realizează ca o măsură unilaterală, **impusă** de conducerea întreprinderii, ci ca o măsură **convenită, acceptată** de oamenii muncii. În adevăr, art. 12 din menționata lege arată

că acordul global se realizează din punct de vedere juridic printr-un contract încheiat de colectivele oamenilor muncii cu unitatea din care fac parte.

Contractul trebuie să prevadă termenele de execuţie, sumele care se vor plăti ca retribuţie, cheltuielile de producţie, consumurile normate, acordarea avansurilor, reţinerea şi restituirea garanţiilor etc.

Retribuţia, fără a fi plafonată, se va acorda proporţional cu îndeplinirea sarcinilor de producţie.

În acord global pot lucra toate categoriile de personal ale subunităţii, chiar şi cel de conducere.

Sumele reprezentînd lucrările executate lunar, se plătesc sub formă de avans reţinîndu-se o garanţie de 10—20 la sută care se va restitui la terminarea lucrărilor dacă s-au respectat condiţiile şi termenele prevăzute în contract.

● Modalitatea încheierii contractului, privind acordul global, a dat naştere în practică la controverse, care necesită o analiză de clarificare, problema prezentînd un interes deosebit, atît practic, cît şi teoretic.

În adevăr, art. 12 alin. 1 lit. a prevede că forma de retribuire în acord global va avea loc „cînd **o formaţie de lucru, lot, şantier, fermă** îşi asumă în baza unui contract încheiat cu unitatea din care face parte, obligaţia executării unui produs complet, a unui obiect fizic sau a unei producţii stabilite în unităţi fizice".

Dacă încheierea contractului, privind executarea unei lucrări în acord global, între o formaţie de lucru şi unitate, nu ridică probleme juridice, nu la fel se prezintă situaţia cînd este vorba de lot, şantier, secţie, ferme şi în general orice subunitate productivă.

Subunităţile de producţie respective vor încheia contracte cu unitatea din care fac parte în **calitatea lor de subunităţi,** prin persoanele de conducere sau contractele vor fi încheiate **de colectivele de lucru ale acestor unităţi** de producţie, împărţite pe formaţii de lucru, în raport de specialitatea lor şi natura lucrărilor care trebuie executate ?

Mai întîi trebuie subliniat faptul că amintitele subunităţi şi altele similare nu au personalitate juridică şi ca atare nu au capacitate de contractare.

Este adevărat că în conformitate cu art. 2 alin. ultim din Legea nr. 5/1978 **subunităţile importante** şi dispersate de unitatea de care aparţin (fabrici, uzine, exploatări, mine, grupuri de şantiere şi alte unităţi asemănătoare) au autonomie economico-financiară în cadrul întreprinderii din care fac parte ; în acest scop au plan propriu şi buget de venituri şi cheltuieli. Dar, pentru desfăşurarea activităţii proprii, aceste unităţi sînt împuternicite de unitatea de care aparţin să îndeplinească unele atribuţii, să contracteze cu terţi în anumite limite, să facă plăţi, să acţioneze în judecată pe debitori, valorificînd creanţele pe care le au de încasat etc.

Prin urmare, subunităţile neavînd **personalitate juridică,** obligă unitatea din care fac parte, faţă de terţi, în baza împuternicirii primite şi răspund faţă de aceasta pentru depăşirea atribuţiilor.

Dacă pe baza împuternicirii — care are natura juridică a mandatului — subunitatea poate obliga unitatea din care face parte, faţă de terţi, în nici un caz unitatea nu va putea să contracteze cu o subunitate a ei realizarea unor activităţi care intră în profilul său, pentru că ar însemna să contracteze cu **sine însăşi,** ceea ce este de neconceput din punct de vedere juridic.

Între unitate şi subunitate nu pot exista decît relaţii de drept administrativ şi nu de drept civil, în afară de aceea decurgînd dintr-un eventual contract de mandat.

În atari condiţii, **contractul pentru executarea unor lucrări în acord global nu poate fi încheiat de subunitatea de producţie în calitatea ei de unitate cu autonomie economico-financiară pentru că şi-ar asuma obligaţii în numele unităţii şi nu al colectivului de oameni ai muncii cu care este încadrată.**

Dacă acesta ar fi fost scopul legii, acordul global s-ar fi realizat ca o sarcină impusă de unitate, subunităţii, iar conducerea acesteia din urmă ar fi transmis-o personalului pentru executare, evident, în limitele prevăzute de lege. Întrucît însă legea prevede executarea unor lucrări în acord global, pe bază de contract, care conţine drepturi şi obligaţii reciproce ale părţilor, acest contract nu poate interveni decît între **personal** şi **unitate.**

Opinia potrivit căreia o subunitate ar putea contracta executarea lucrărilor în acord global prin împuterniciţii săi legali, fără un mandat expres din partea întregului colectiv, nu ar obliga membrii colectivului. Argumentul că personalul de conducere al subunităţii ar transmite oamenilor muncii obligaţiile contractuale sub formă de sarcini de serviciu ar contrazice total scopul legii, care a urmărit crearea unor raporturi juridice de drept civil între oamenii muncii şi unitate, ori de cîte ori natura lucrărilor îngăduie realizarea lor în cadrul acordului global.

Evident, contractul de executare de lucrări nu va avea drept consecinţă nici desfiinţarea, nici suspendarea contractului de muncă dintre fiecare persoană şi unitatea în care este încadrată. Cele două contracte vor coexista, producîndu-şi fiecare efectele în raport de natura lor juridică.

dr. Vasile GIONEA

Transport

Desfăşurarea confirmării procesului de transport auto. Sancţiuni

Prin noul Tarif unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto ed. 1979, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1979, s-au adus modificări radicale sistemului de confirmare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto, stabilindu-se, penru prima oară în legislaţia tarifară, modul de desfăşurare, pe faze, a confirmării procesului de transport auto.

Deficienţa reglementărilor anterioare, ca şi superficialitatea cu care expeditorii şi beneficiarii de transporturi cu mijloace auto îşi îndeplineau obligaţiile ce le reveneau privind confirmarea executării acestor transporturi, au provocat numeroase neînţelegeri şi litigii între cărăuş şi expeditor. La aceasta a contribuit, în mod hotărîtor, şi lipsa unor prevederi tarifare sancţionatorii a modului nereal, incorect sau superficial de confirmare sau a nerespectării întocmai a normelor referitoare la confirmarea pe elemente şi în timp a diferitelor faze în care se desfăşoară procesul de transport de mărfuri cu mijloace auto.

În Suplimentul la „Revista economică" nr. 7/1979 (pag. 10) am expus noul sistem de confirmare a transporturilor auto de mărfuri. Ne propunem a examina, în continuare, prevederile din Tariful unic, ed. 1979 referitoare la obligaţiile ce revin expeditorului şi cărăuşului în diferite faze ale desfăşurării procesului de transport.

● **În momentul prezentării mijlocului auto la program,** expeditorul este obligat să înmîneze şoferului documentul de transport (scrisoarea de transport, bonul de transport sau fişa de transport, după caz), cu următoarele menţiuni :

— confirmarea prezentării la program, prin înscrierea datelor de identificare a locului de prezentare (denumirea unităţii, localitatea, adresa) precum şi a zilei şi orei, inclusiv minutele, sosirii mijlocului auto,

— ştampila unităţii expeditoare, numele, prenumele şi semnătura persoanei care confirmă datele de mai sus.

Documentul de transport, în două sau mai multe exemplare, astfel completat de expeditor, rămîne asupra şoferului pînă la terminarea curselor efectuate în baza acestui document.

Este interzis şoferului de a pune mijlocul auto la dispoziţia expedito-

rului pentru încărcarea mărfii înainte de a intra în posesia documentului de transport completat de expeditor cu menţiunile prevăzute.

● **După terminarea operaţiei de încărcare a mărfurilor efectuate la locul de prezentare a mijlocului auto,** şoferul pune la dispoziţia expeditorului documentul de transport ce l-a primit completat în momentul prezentării la program, numai după ce operaţia de încărcare, respectiv de dirijare sau comercială, a fost terminată. Expeditorul este obligat să confirme ora şi minutele cînd operaţia respectivă s-a încheiat, restituind şoferului documentul de transport, astfel completat.

Completarea simultană a orei şi minutelor prezentării mijlocului auto şi a plecării acestuia după efectuarea operaţiei de încărcare nu este permisă, deoarece, fiind faze succesive ale procesului de transport, o completare anticipată sau ulterioară n-ar putea exprima **momentul real** şi ar duce la erori.

● **După terminarea operaţiei de încărcare, descărcare sau comerciale la fiecare loc de oprire, pe parcurs, a mijlocului auto,** documentul de transport restituit şoferului cu menţiunea confirmării momentului sosirii, se prezintă din nou de şofer, după terminarea operaţiei de încărcare, descărcare sau comerciale, pentru a se confirma ora şi minutele plecării.

Confirmarea, atît a momentului sosirii cît şi a plecării se face, după caz, prin indicarea numelui şi prenumelui şi a semnăturii, de persoana care :

— predă şoferului marfa la transport sau documentul de livrare şi însoţire a transportului,

— preia marfa adusă de şofer sau semnează de primirea ei în documentele de livrare-însoţire,

— redirijează mijlocul auto în alt loc sau îl eliberează, ca urmare a faptului că nu-i poate asigura încărcătura sau din alt motiv.

Este obligatorie înscrierea separată a celor două momente, al sosirii şi plecării, nefiind admisă trecerea unui timp global care ar reprezenta durata reţinerii mijlocului auto. Mărirea timpului dintre cele două momente se stabileşte, după efectuarea în întregime a cursei, exclusiv de către cărăuş, care determină prestaţiile şi elementele de tarifare pe totalul activităţii desfăşurate pe întregul parcurs de transport al mijlocului auto respectiv.

Modul de completare „global" al documentului a fost infirmat de practica arbitrală, în mod constant. Astfel, sub regimul aplicării H.C.M. nr. 1279/1962, în vigoare pînă la 1 ianuarie 1974, primul arbitru de stat a considerat incorectă menţiunea pe foaia de parcurs „fără staţionări", stabilind că expeditorul trebuie să confirme anumite date primare în procesul de transport şi nu să tragă concluzii. (Decizia P.A.S. nr. 2851 din 30 octombrie 1968 R. Ar. St. 1969.2.09).

Confirmarea activităţii mijlocului auto se consideră încheiată în momentul şi locul în care se asigură confirmarea ultimei faze a acestei activităţi. De regulă, în această fază nu se mai menţionează locul în care mijlocul auto se va deplasa în continuare şi se asigură descărcarea întregii încărcături.

După încheierea activităţii de transport un exemplar din documentul de transport se remite expeditorului, conform înţelegerii, fie în locul în care s-a consumat ultima fază a procesului de transport, fie ulterior cu ocazia decontării sau cu alt prilej.

● Tariful unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto ed. 1979 prin care s-a introdus noul sistem de confirmare, pe faze, a procesului de transport auto, cuprinde pentru prima oară în legislaţia tarifară, o serie de măsuri sancţionatorii, cu caracter administrativ, tarifar şi disciplinar şi anume :

a) **Dreptul cărăuşului de a retrage mijlocul auto de la lucru.** Neemiterea de către expeditor a documentului de transport în momentul prezentării mijlocului auto la program, precum şi neînmînarea documentului completat cu menţiunea zilei şi orei sosirii, obligă pe şofer să refuze începerea activităţii şi dă dreptul cărăuşului de a retrage mijlocul auto, indiferent de caracterul transportului şi de faptul dacă transportul urma să fie executat în cadrul contractului economic de prestaţii de transport auto sau, la cerere, în afară de contract.

În cazul transporturilor între localităţi şi a celor care depăşesc incinta unităţilor expeditoare, neînscrierea, în documentul de transport a locului în care se va deplasa mijlocul auto pentru următoarea fază a activităţii se consideră ca o renunţare a folosirii sale în continuare, cărăuşul fiind îndreptăţit a retrage mijlocul auto.

Menţionăm că se consideră ca fiind executate în incinta unităţii expeditoare şi transporturile la care punctul de încărcare cît şi cel de descărcare sînt situate în localităţi diferite, dacă transportul are caracter tehnologic, iar unitatea expeditoare este şantier de construcţii, balastieră sau exploatare minieră ori forestieră.

Totuşi, cărăuşul nu poate proceda la retragerea mijlocului auto, chiar dacă nu s-a indicat în documentul de transport locul unde mijlocul auto urmează a se deplasa în continuare, atunci cînd este vorba de transporturi comerciale locale cu distribuţia mărfii în reţea, precum şi atunci cînd marfa încărcată la locul respectiv este luată în primire de şofer prin semnarea documentului de livrare-însoţire din care rezultă denumirea şi adresa destinatarului.

b) **Tarifarea timpului prezumat pentru depăşirea timpului liber netarifabil şi tarifarea unui timp minim obligator.** Pentru fiecare operaţie de încărcare-descărcare şi comercială neconfirmată sau confirmată fără respectarea prevederilor tarifare, se aplică tariful legal pentru un timp minim obligator de 3 ore pentru fiecare loc în care potrivit derulării transporturilor s-au efectuat operaţii de încărcare, descărcare sau comerciale. Se aplică în aceste situaţii, cu caracter sancţionar, tariful corespunzător celor trei ore, prezumate a fi depăşit timpul liber netarifabil.

La transporturile din sfera tarifului pe oră şi kilometru, la care momentul sosirii la program şi cel al eliberării autovehiculului sînt neconfirmate sau înscrise în mod global de persoane fără calitate, se aplică pentru fiecare zi calendaristică tariful pentru timpul minim de tarifare de 12 ore.

Sînt considerate ca avînd calitate persoanele care îndeplinesc în faza respectivă un rol legat de transport, avînd nemijlocit cunoştinţă de datele pe care le confirmă, datorită prezenţei lor la locul şi în momentul consumării acelei faze. D eregulă, activitatea desfăşurată de mijlocul auto, la o cursă, trebuie să rezulte din mai multe confirmări făcute pe faze, de persoane dfierite.

Radu ECONOMU

Aplicarea unor penalităţi în transporturi

H.C.M. nr. 425/1975 privind aprobarea programului de măsuri pentru îmbunătăţirea utilizării mijloacelor de transport feroviare, pe apă şi auto a introdus o serie de elemente noi în planificarea si executarea transporturilor.

Pe lîngă reglementările noi pe care le conţine, hotărîrea amintită a menţinut în vigoare — în mod expres — prevederile art. 19 şi cele ale anexei II — referitoare la penalităţi — ale H.C.M. nr. 57/1952.

Pe marginea acestor texte legale s-a ivit, în practică, problema dacă dispoziţiile menţionate ale H.C.M. nr. 57/1952 se aplică, în prezent, numai în legătură cu cuantumul penalităţilor, ori şi în privinţa cazurilor de scutire de plata penalităţilor.

Problema la care ne referim prezintă un vădit interes datorită faptului că, potrivit pct. 2 lit. a din anexa II la H.C.M. nr. 57/1952 expeditorii sînt scutiţi de plata penalităţilor stabilite în cuprinsul acestei anexe dacă încărcarea nu s-a putut efectua din motive de forţă majoră, precum şi în caz de întrerupere neprevăzută a producţiei pe timp de cel puţin 3 zile.

Se observă deci, că, potrivit textului legal la care ne referim, nu numai forța majoră, dar și o altă împrejurare produce, în privința penalităților respective, efecte exoneratoare de răspundere. Sub acest aspect, rezolvarea este diferită de aceea consacrată prin dispozițiile art. 23 din Legea nr. 71/1969.

Primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 3259/1978, a stabilit că, în condițiile H.C.M. nr. 425/1975, dispozițiile anexei II din H.C.M. nr. 57/1952 sînt aplicabile nu numai sub aspectul cuantumului penalităților, ci și în privința cauzelor de exonerare.

Deci, unitățile expeditoare pot obține exonerarea de plata acelor penalități nu numai în caz de forță majoră, dar și în situația în care dovedesc că neîncărcarea vagoanelor s-a datorat întreruperii neprevăzute a producției pe timp de cel puțin 3 zile.

Subliniem că pentru a se ajunge la soluția exonerării de plata penalităților este necesar să se dovedească, în concret, legătura cauzală între întreruperea procesului de producție și neîncărcarea vagoanelor. Dacă unitatea expeditoare a dispus de stocuri suficiente de mărfuri fabricate anterior întreruperii procesului de producție nu este locul exonerării de plata penalităților.

Tot astfel, unitatea expeditoare datorează penalitățile, chiar dacă a făcut dovada legăturii cauzale la care ne-am referit, dacă întreruperea procesului de producție a durat mai puțin de 3 zile.

În sfîrșit, reține atenția și condiția imprevizibilității care, de asemenea, trebuie dovedită. Ca atare, în cazul întreruperilor planificate ale procesului de producție — pentru reparații periodice, de pildă — nu s-ar justifica exonerarea de plata penalităților, unitatea expeditoare care a cunoscut din timp întreruperea planificată a procesului de producție, avînd obligația să nu planifice încărcări și deci, să nu solicite vagoane pentru perioada respectivă.

H. MATEI

Răspunderile expeditorului în relațiile cu calea ferată

Potrivit art. 22 din Normele metodologice privind planificarea și executarea transporturilor de mărfuri pe calea ferată, aprobate prin Ordinul MTTc nr. 673/1976, dacă un expeditor renunță în scris la o parte sau la toate mărfurile programate, înainte de introducerea vagoanelor la încărcare, sau renunță în scris sau tacit, după introducerea vagoanelor la încărcare, acestea se vor anula din programare, întocmindu-se notă de penalități în ziua respectivă. Penalitatea este de 15 lei pentru fiecare tonă începută.

În aplicarea acestor dispoziții legale — respectiv a condițiilor în care cărăușul este în drept a încasa penalități — practica arbitrală a adus noi precizări.

Necesitatea acestor precizări este determinată de faptul că unele organe de cale ferată aplică greșit penalitățile. Așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2958/1978, la calculul penalităților, cărăușul nu a luat în considerare tonajul vagoanelor neîncărcate în ziua respectivă, ci tonajul respectiv înmulțit cu numărul de reprize în care vagoanele au fost lăsate la dispoziția expeditorului spre încărcare. De pildă, într-o singură zi, deși tonajul efectiv nerealizat a fost de 154 tone, calea ferată a întocmit nota de penalități pentru 616 tone, prin aplicarea penalității asupra aceluiași tonaj, de fiecare dată cînd în aceeași zi termenul tarifar de încărcare a expirat.

Un asemenea mod de calcul al penalităților, întemeiat pe dispozițiile art. 7 (3) din Tariful local de mărfuri, nu se încadrează în prevederile art. 22 din normele citate și nu dă căii ferate dreptul ca, ținînd vagoanele în continuare la dispoziția expeditorului să-i calculeze repetat penalitățile în aceeași zi la fiecare depășire a termenului de încărcare.

În aplicarea acelorași dispoziții ale normelor metodologice, s-a stabilit că în măsura în care s-a încărcat întregul tonaj planificat, împrejurarea că s-a depășit termenul tarifar de încărcare nu îndreptățește calea ferată să pretindă penalitățile prevăzute de art. 22 din normele metodologice, ci taxele de locații prevăzute de art. 10 din Tariful local de mărfuri. (Decizia PAS nr. 2944/1978).

În conformitate ci dispozițiile art. 17 din aceleași norme, cînd expeditorul nu eșalonează întreaga cantitate de marfă din programul lunar de transport, diferența se va anula în ziua eșalonării, întocmindu-se cuvenita notă de penalități.

La stabilirea acestei diferențe, potrivit Deciziei primului arbitru de stat nr. 2954/1978, se are în vedere nu cantitatea prevăzută inițial în contract, ci cantitatea de marfă din programul lunar de transport definitivat: „Întrucît prin acțiunea formulată, Reg. CF Craiova pretinde penalități pentru anularea la eșalonarea decadală, iar eșalonarea decadală se apreciază numai în raport cu cantitatea din programul lunar de transport definitivat, faptul că acest program lunar definitivat prevede o cantitatea mai mică decît cantitatea din anexa inițială la contract nu are relevanță, atît pentru faptul că programarea lunară a transporturilor contractate reprezintă o etapă distinctă în planificarea transporturilor, cu o metodologie, obligații și sancțiuni deosebite de celelalte etape — eșalonare decadală — programarea pe zile, cît și pentru faptul că, indiferent de cauza modificărilor ce au survenit și a unității care le-a solicitat, în momentul în care s-a definitivat, programul lunar a devenit anexă la contract, obligatorie pentru transportator și expeditor la eșalonările următoare pe decade și zile".

Această din urmă soluție constituie aplicarea la situația litigioasă a consecințelor unității dintre plan și contract. Consecvent orientării potrivit căreia sarcinii de plan îi revine rolul determinant, arbitrajul a considerat că nu poate fi considerat contractat decît tonajul prevăzut în programul de transport stabilit de către organele în drept și că în raport cu acest tonaj urmează să fie analizat modul cum și-au îndeplinit obligațiile părțile contractante.

H. M.

financiar

Răspunderea în cazul faptelor penale amnistiate

Din scrisorile primite la redacție rezultă că unele unități fac încă confuzie atît cu privire la natura răspunderii personalului muncitor în cazul în care fapta penală a fost amnistiată cît și în ce privește modalitatea de recuperare a pagubei. Confuzia este generată de faptul că unitățile nu au înțeles în suficientă măsură practica instanțelor noastre de judecată. Într-adevăr, instanța noastră supremă, atît sub vechea reglementare, cît și sub actualul Cod al muncii, a statuat, prin decizii de îndrumare și de speță, că, în cazul în care conducerea unității consideră că paguba a fost cauzată printr-o faptă ce constituie infracțiune și au fost sesizate organele de urmărire penală, termenul de 60 de zile prevăzut de art. 108 (2) din cod se suspendă și prescripția începe să curgă din ziua în care se primește

camunicarea din partea organelor penale (citäm în acest sens numai Decizia de îndrumare nr. 5/1974). În decizia de îndrumare nu sînt specificate şi efectele ce le produce răspunsul primit de la organele de urmărire penală asupra răspunderii persoanelor încadrate, fapt ce a generat confuzia la care ne-am referit. Sînt necesare anumite precizări. Prevederea cuprinsă în art. 103 alin. 2 din Codul muncii are caracter fundamental întrucît separă răspuderea materială de răspunderea civilă (patrimonială) consecutivă săvîrşirii unei fapte penale cauzatoare de prejudicii. Răspunderea materială nu funcţionează în cazul în care paguba a fost cauzată printr-o faptă ce constituie infracţiune.

Acest principiu de bază îşi găseşte aplicare şi în cazul în care unitatea sesizează organul de urmărire penală. Dacă acesta comunică unităţii că fapta cauzatoare de prejudicii nu întruneşte caracterele unei infracţiuni, urmează a se stabili răspunderea materială potrivit art. 102 şi urm. din Codul muncii, termenul de emitere a deciziei de imputare fiind suspendat pe perioada respectivă, aşa cum am arătat mai sus. Dimpotrivă, în cazul în care prin răspunsul primit unitatea este înştiinţată că fapta săvîrşită cade sub incidenţa Codului penal, unitatea nu mai poate proceda la stabilirea răspunderii materiale. Este inacceptabilă ideea că sesizarea organului penal are darul de a converti răspunderea civilă (consecutivă celeia penale) în răspundere materială.

Aceeaşi soluţie se menţine şi în cazul în care fapta care întruneşte trăsăturile caracteristice ale unei infracţiuni, este amnistiată, autorul ei urmînd să răspundă, din punct de vedere patrimonial, pe calea unei acţiuni întemeiate pe dispoziţiile art. 998—999 din Codul civil. Într-o atare situaţie nu sînt deci aplicabile dispoziţiile Codului muncii referitoare la căile şi termenele de recuperare, iar dreptul la acţiunea în despăgubire este supus prescripţiei din dreptul comun (citäm în acest sens Decizia nr. 1199 din 1 iulie 1975 a secţiei civile a Tribunalului Suprem).

dr. C. JORNESCU

Întrebări şi răspunsuri

• **LUCIAN CONSTANTINESCU, Brăila** — Certificatul de 4 clase primare sau elementare nu se echivalează cu absolvirea şcolii generale de 7 sau 8 ani. Actele normative referitoare la echivalarea actelor de studii nu prevăd soluţionări diferenţiate în raport de vîrsta, funcţia şi locul de muncă al persoanelor care solicită echivalarea. În ultimii ani, în fiecare judeţ, s-au întreprins o serie de acţiuni prin care să se dea posibilitatea oamenilor muncii care nu au absolvit şcoala generală să-şi completeze studiile prin învăţămînt seral sau fără frecvenţă.

• **CONSTANTIN GRIVEI, Strehaia** — Potrivit art. 28 din Legea nr. 1/1977, privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităţilor socialiste de stat, cotele de contribuţie pentru asigurările sociale de stat se aplică asupra fondului total de retribuire determinat potrivit art. 12 din aceeaşi lege, din care se scad sumele prevăzute la art. 2 din Decretul nr. 389/1972, cu privire la contribuţia pentru asigurările sociale de stat. La fondul astfel obţinut se adaugă şi impozitul aferent acestuia, calculat cu cotele prevăzute de Legea nr. 1/1977.

• **MARIA SÎRBU, Slobozia** — Potrivit art. 25 din Legea nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităţilor socialiste de stat sînt exceptate de la plata contribuţiei fixe lunare, datorată de persoanele fără copii, persoanele care au invaliditate de gradele I şi II şi soţii acestora, pe timpul cît durează invaliditatea. În spiritul acestui articol precizăm că invaliditatea se referă la capacitatea de muncă şi nu la posibilităţile de a avea sau nu copii. Această invaliditate se confirmă de Comisia de expertizare a capacităţii de muncă din cadrul Ministerului Muncii.

În cazul cînd posedaţi un astfel de certificat puteţi fi exonerată de contribuţia fixă, lunară, datorată de persoanele fără copii.

• **GHEORGHE ŞERB, Oradea** — În cazul cînd pierderile în producţia agricolă s-au datorat calamităţilor naturale (constatate de organele competente prin procese verbale de calamitate), respectiv inundaţie, grindină, furtuni, îngheţ sau brumă, alunecări de teren, boli infesto-contagioase pentru care nu există mijloace de prevenire sau combatere, reţinerile se pot acorda integral (numai dacă însumarea realizărilor şi valorii pierderilor este egală cu cel puţin 100%).

Atunci cînd din procesele verbale de calamitate rezultă că pierderile din producţia agricolă s-au datorat altor cauze decît cele prevăzute la alin. 2 din indicaţiile M.A.I.A. nr. 66040/1976 (secetă) sau neprimirii la termenele stabilite prin contracte a furajelor, numai în măsura în care aceasta a fost provocată de factori naturali la fermele furnizoare din cadrul unităţii respective (I.A.S. sau C.A.P.), sumele reţinute în timpul anului vor putea fi restituite în proporţie de pînă la 50% (numai dacă însumarea realizărilor cu valoarea nerealizărilor este cel puţin egală cu 100%).

Aprobarea restituirii reţinerilor din retribuţie este de competenţa Consiliului popular judeţean Bihor, prin Direcţia generală pentru agricultură şi industrie alimentară. Precizăm că de la data intrării în vigoare a prevederilor Decretului nr. 417/1976, indicaţiile Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare au caracter de recomandare.

• **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ MUSCEL, Cîmpulung** — Potrivit art. 12 din Decretul nr. 246/1977, persoanele care au avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, învoiri sau absenţe nemotivate de la începutul anului calendaristic, nu primesc alocaţia în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absenţă nemotivată. În lunile însă în care persoanele respective nu au nici o zi de concediu fără plată, învoire sau absenţă nemotivată, cei în cauză au dreptul la alocaţie.

GH. FLAMAROPOL, Carei — Avem în stoc următoarele lucrări : Cooperarea economică internaţională ; Vînzarea comercială internaţională ; Gestionarea şi controlul valorilor materiale ; Răspunderea în comerţul internaţional. Sînt în curs de apariţie : Administrarea imobilelor (ed. a II-a) ; Contractele comerciale internaţionale ; Regimul juridic al calităţii produselor; Raporturi de muncă vol. III. Fiecare volum are preţul de 20 lei.

• **ŞTEFAN MOCANU, Brăila** — Pensionarul de invaliditate, care nu s-a reîncadrat în muncă în termen de cel mult 90 de zile de la depensionare, se consideră — din punctul de vedere al Legii retribuirii — ca o persoană nou încadrată în muncă. Persoana respectivă a fost încadrată corect la nivelul de bază al funcţiei ocupate înainte de pensionare.

• **OCTAVIAN MINCIU, Bucureşti** — Perioada 1 noiembrie 1976 — 1 noiembrie 1977 cît aţi fost student în anul 6 şi intern la secţia de chirurgie a Spitalului clinic Fundeni, nu se ia în considerare ca an de activitate în sensul Legii retribuirii. În această perioadă n-aţi avut calitatea de persoană încadrată pe baza unui contract de muncă. Această perioadă nu se ia în considerare nici ca vechime în muncă. În consecinţă, organele de specialitate din unitatea unde lucraţi aplică în mod corect reglementările în vigoare, atunci cînd vă menţin retribuţia corespunzătoare celui de-al doilea an de activitate, prevăzută — ca atare — de legea sus-menţionată.

● **VERONICA LUCA, Sibiu** — Deoarece ați întrerupt activitatea și nici nu sînteți absolventă a învățămîntului mediu, nu puteți ocupa, potrivit legislației în vigoare, postul de funcționar economic.

● **ȘTEFAN OSHAN, Miercurea Ciuc** — Cuantumul alocației de stat pentru copii este diferențiat și în funcție de nivelul retribuției tarifare, în care se includ și sumele acordate conform anexei IV la Legea nr. 57/1974 pentru șoferii taxatori, primitori-distribuitori gestionari, mînuitorii de valori trimiteri poștale și altele similare.

● **EMIL BODONEA, Marghita-Bihor** — Problema ridicată de dv. este soluționată prin dispozițiile pct. 1 lit. c din anexa 2 la H.C.M. nr. 69/1975. Potrivit acestor dispoziții, pentru persoana transferată în interesul serviciului, în aceeași funcție sau într-o funcție echivalentă, într-o unitate unde se aplică niveluri de retribuire mai mici, se poate stabili o retribuție egală cu clasa de retribuire avută, ținîndu-se seama de calitățile și de aptitudinile sale profesionale.

● **MARIN PENCIU, Rîureni, Vilcea** — Pentru gratificațiile referitoare la activitatea desfășurată în anul 1978, atît în cazul unităților cu personalitate juridică, cît și în cazul celor fără personalitate juridică, premiile anuale se acordă în cazul în care s-au îndeplinit sarcinile prevăzute în plan privind obligațiile financiare față de buget, respectiv față de centrală.

● **IOANA POPA, Măcin** — Dacă în anul 1967, atunci cînd, conform Legii nr. 27/1967, s-a modificat sistemul de acordare a concediilor, erați încadrată la unitatea de unde v-ați transferat la 1 februarie 1979, această unitate are obligația să vă compenseze în bani concediul de odihnă cuvenit pentru perioada cuprinsă între data începerii ultimului an de muncă și 31 decembrie.

● **ELENA NICOLAESCU, Craiova** — Perioadele cît ați lucrat ca manipulant materiale și ca funcționar 1 (calculator state retribuție) nu se iau în considerare la stabilirea vechimii în specialitate economică. Din datele comunicate în scrisoarea dv. rezultă că veți avea vechimea minim necesară pentru promovarea în funcția de contabil principal la 1 august 1979.

● **A. SOCA, București** — În cursul anului se pot acorda premii pentru realizări deosebite, prevăzute de art. 59 din Legea nr. 57/1974. De aceste premii poate beneficia întregul personal, indiferent de funcția ocupată, dacă sînt îndeplinite condițiile prevăzute de legea sus-menționată. Ca atare, șeful de laborator încadrat la un institut de cercetare științifică, cu gestiune economică proprie, poate beneficia, dacă este cazul, de asemenea premii.

● **GHEORGHE ALBU, București** — Raporturile de muncă încetează în condițiile prevăzute de art. 129 din Codul muncii. În art. 130 sînt prevăzute — limitativ — motive care pot determina desfacerea contractului de muncă din inițiativa unității. Între aceste motive nu figurează și „repartiția la o altă unitate" dispusă de organul ierarhic superior. Menționăm că, potrivit art. 69, persoana încadrată în muncă poate fi transferată în interesul serviciului. Acest transfer nu poate avea loc dacă persoana ce urmează a fi transferată nu este de acord pentru motive de sănătate, precum și în alte situații temeinic justificate.

● **NAGY BLARIU, Cîmpia Turzii** — Din scrisoarea dv. rezultă că vi s-a desfăcut contractul de muncă la 10 ianuarie a.c., motiv care duce la pierderea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Potrivit prevederilor art. 7 din (alin. 1) din Decretul nr. 246/1977, aveți drept la alocația de stat pentru copii și în luna ianuarie, întrucît încetarea dreptului începe din luna următoare desfacerii contractului de muncă.

● **GHEORGHE CÎRSTEA, Stîlpeni, Argeș** — Cît timp soțul nu îndeplinește condițiile de a beneficia de dreptul la alocația de stat pentru copii, soția poate beneficia de acest drept, în condițiile prevăzute de Decretul nr. 246/1977. După încadrarea soțului cu contract de muncă pe durată nedeterminată, dreptul la alocație al soției încetează cu începe de la întîi a lunii următoare (art. 7).,

Persoanele nou încadrate în muncă beneficiază de alocația de stat pentru copii, în condițiile Decretului nr. 246/1977, numai după trei luni de la încadrarea cu contract de muncă pe durată nedeterminată. Persoanelor cărora din vina lor le-a încetat contractul de muncă, alocația li se acordă numai după 3 luni de la data reîncadrării, iar pentru următoarele 6 luni cuantumul alocației se reduce cu 50%.

● **TIBERIU KUDOR, Tg. Mureș** — Pînă la 1 ianuarie 1979, art. 41 din Legea nr. 57/1974 (nemodificată) prevedea că pentru personalul oficiilor juridice retribuția tarifară se acordă în funcție de realizarea indicatorilor și sarcinilor specifice, care trebuie să reflecte rezultatele activității acestor compartimente. După 1 ianuarie 1979 retribuția tarifară se acordă — exclusiv — în funcție de realizarea sarcinilor proprii (pentru personalul de execuție).

● **PAVEL ILIE, Moldova Nouă** — Legislația în vigoare nu prevede posibilitatea prestării unor ore suplimentare de către o persoană încadrată în muncă la o altă unitate decît aceea unde lucrează permanent. Dat fiind faptul că operațiunile de lichidare a lucrărilor financiar-contabile ale liceului au necesitat ore suplimentare, adresați-vă Inspectoratului școlar și rugați să examineze posibilitatea retribuirii dv. în condițiile prevăzute de art. 199 alin. 2 din Legea nr. 57/1974.

● **CORNEL MORARU, Brașov** — Legea învățămîntului (art. 147 din Legea nr. 28/1978) prevede în mod expres dispoziția că unitățile au obligația să programeze astfel schimburile încît să permită persoanelor interesate frecventarea cursurilor serale. Atunci cînd unitatea a consimțit la înscrierea dv. la învățămîntul seral, a preluat și obligația prevăzută de lege privind programarea schimburilor de lucru.

● **OFICIUL JUDEȚEAN DE TURISM, Baia Mare** — Conform reglementărilor în vigoare, sancțiunile disciplinare — indiferent de gradul lor — nu se înscriu în carnetul de muncă. Decizia de sancționare se păstrează în dosarul aflat la serviciul de personal al unității unde cel sancționat lucrează.

● **I. DARIE, Bacău** — Pentru ocuparea postului de funcționar economic este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului mediu. Promovarea ca funcționar economic 1 (principal) se poate face numai cu o vechime în specialitate de cel puțin cinci ani. Postul de funcționar administrativ poate fi ocupat și de un absolvent al învățămîntului elementar.

● **Oficiul pentru tehnologie și control tehnic de calitate a nutreturilor combinate, Băneasa** — După aplicarea Decretului nr. 162/1973 nu s-a mai aprobat trecerea pe un post pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior economic, a unui șef de birou economic care nu are asemenea studii.

MARIA HANGANU, Piatra Neamț — În conformitate cu avizul Ministerului Muncii nr. 24041/1976 perioadele de concediu de maternitate pentru absolventele repartizate în producție se includ în calculul primului și celui deal doilea an de activitate. Aceste perioade se includ și la stabilirea retribuției tarifare conform prevederilor Legii nr. 57/1974.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor o formă de asigurare convenabilă și eficientă : „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;

— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;

— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracție și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de o serie de evenimente ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

*

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

muncitoare, concepții de acest fel valabile în alte locuri, în alte împrejurări istorice se modifică relevîndu-se soluții juste și cu modalități concrete de rezolvare. Astfel, se prevede exproprierea totală a moșierilor, fără despăgubiri, și menținerea proprietății țărănești bazată pe munca proprie, distribuirea gratuită a pămîntului către țărănime, transformarea unei părți a terenurilor expropriate în ferme destinate unor culturi colective cu sprijinul material al statului, ajutorarea cu inventar agricol de către stat a celor împroprietăriți, comasarea terenurilor în scopul creșterii productivității agricole, conducerea planificată a producției și dreptul de prim cumpărător al comunelor și statului [5]).

Meritã subliniatã în mod deosebit consecvența cu care diversele publicații muncitorești și socialiste au exprimat convingerea că țărănimea poate să-și schimbe situația economico-socială numai în alianță cu clasa muncitoare, prin lupta unită, pe baza comunității intereselor lor fundamentale. „... numai cu ajutorul proletariatului va putea căpăta (țărănimea – n.n.) exproprierea totală a marii proprietăți", scria „România muncitoare" în 1919. Punîndu-se în evidență scopul alianței, se arată că el este acela de a alcătui „o puternică organizație a țărănimii române din toată țara ca astfel ca puteri unite, să ducem lupta mare și sfîntă pentru un trai mai bun și pentru drepturile ce ni se cuvin"[6]), să poată fi realizată unirea și solidaritatea „tuturor celor ce muncesc și luptă în contra celor ce trăiesc din munca lor".

În publicații se arată că prin reforme minime nu se poate schimba situația grea a țărănimii muncitoare și că „numai cot la cot cu proletariatul conștient de la orașe (țăranii –n.n.) pot rezolva criza producției agricole. Pe baza legăturilor de producție, ca urmare a diviziunii muncii sociale, se argumentează și necesitatea alianței politice, a luptei „contra capitaliștilor, pentru interesele lucrătorilor și țăranilor și pentru înfăptuirea năzuințelor socialismului". Revista „Lupta de clasă" prin cuvîntul lui Al. Dobrogeanu, fundamenta necesitatea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare atît pentru rezolvarea, în favoarea lor, a conflictelor economice și politice zilnice, cît și pentru victoria socialismului în România. Subliniind comunitatea de interese ale muncitorimii cu țărănimea muncitoare, un ziar din Carei exprima succint că „Între oamenii muncii nu există diferențe, lucrătorii nu cunosc ziduri despărțitoare" [7]).

O concluzie de bază a acestui studiu este aceea că încă de la începutul sec. XX-lea în gîndirea muncitorească se exprima cu claritate convingerea că o justă rezolvare a problemei agrare o va da numai socialismul. Timpul a dovedit pe deplin aceasta. Un pas important în rezolvarea problemei agrare l-a constituit reforma agrară din 1945 care a asigurat desființarea proprietăților moșierești și trecerea pămîntului în mîinile celor ce-l muncesc. Un altul l-a reprezentat Plenara Comitetului Central al partidului din 3–5 martie 1949, de la care aniversăm în prezent trei decenii. Să ne amintim că aceasta a stabilit programul transformării socialiste a agriculturii – care cuprindea în esență : necesitatea conducerii procesului de transformare socialistă a agriculturii de către clasa muncitoare în frunte cu partidul comunist ; întărirea și consolidarea alianței muncitorești-țărănești ; făurirea unei baze tehnico-materiale puternice în sectorul agricol ; unirea de bună voie a țăranilor în cooperative agricole de producție ; sprijinirea de către stat a cooperativelor agricole înființate, cu credite, semințe de soi, pregătirea de specialiști etc. – deschizînd astfel o nouă și importantă cale pentru progresul agriculturii și economiei românești. Așa cum arată secretarul general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** „Prin trecerea pe calea socialismului țărănimea și-a îndeplinit cele mai înalte și arzătoare aspirații pentru care a luptat și a dat jertfe grele timp de secole – acelea de a trăi cu adevărat liberă, de a fi deplin stăpînă pe soarta sa, pe roadele muncii ei, de a-și făuri o viață îmbelșugată și fericită".

dr. Georgeta MACARIE
Ionel COBZARU
Mihai IRIMIA
Iași

---

[1]) I. Neagu-Negulescu — Exproprierea. În „Socialismul" din 4 iulie 1920.

[2]) Tovarășii țărani. În „Rîmnicul Socialist" din 23 aprilie 1920

[3]) Vezi „Presa Muncitorească și socialistă din România", vol. III 1917—1921, partea a II-a, Ed. politică 1973, p. 284.

[4]) Pămînt țăranului, dar în ce condiții ? În „Munkslap" din 26 martie 1921.

[5]) C. Racovski — Programul și statutele mișcării noastre. În „Viitorul Social" din decembrie 1907 ; Două reforme. În „Dezrobirea" din 6 februarie 1921 ; Socialismul și țărănimea. Necesitatea organizării. În „Tribuna Socialistă" din 15 august 1920 ; Partidul socialist și țăranii. În „Calendarul muncii" din 1921. Pămîntul. În „Vilagossag" din 10 aprilie 1921 ; Pămîntul trebuie să fie al nostru. În „Iașul socialist" din 18 ianuarie 1920 ; Despre reforma agară. În „Wahrheit" ș.a.

[6]) Organizarea țărănimii. În „Adevărul" din 3/16 iulie 1913.

[7]) „Népakarat" din 23 martie 1918.

---

se referă la anul 1974, „deci înainte de încetinirea constatată", iar „tabloul referitor la reciclare ne trimite la... 1967". Din cele patru pericole clasice, observă comentatorul – epuizarea resurselor naturale, suprapopulația și foameta, degradarea naturii, doar primul, indeosebi energia, este amplu studiat în carte. După A. S., nu se tace apel excesiv la creșterea exponențială amețitoare. Inventarul materiilor prime nu este nici alarmist, nici încurajator.

Rapiditatea în adaptare

● *Sub titlul* Don't blame OPEC this time *(Să nu acuzăm acum OPE-cul) revista BANKER din Londra (ian. 1979) publică un articol în care susține că, dacă economia mondială va bascula în acest an în recesiune, iar dolarul își va urma plonjeonul în loc să se redreseze docil, conform previziunilor economiștilor, aceasta nu se va putea explica decît în mică măsură prin creșterile de preț decise de OPEC. Dacă deci creșterea economică a țărilor dezvoltate ale OCDE va continua să se încetinească, revenind de la 4 sau 5 la sută la 2 sau 3 la sută, aceasta se va datora rigidității crescînde a propriilor lor economii față de efectele nocive ale politicilor alternante de frînare și accelerare. După autorul articolului creșterea prețului petrolului ar fi fost chiar o „binefacere" : cea mai mare parte a țărilor avansate și neproducătoare de petrol au realizat din 1973 încoace, ca și țările OPEC, multe progrese. Între altele, creșterea prețului petrolului ar fi instituit o „primă de rapiditate la adaptare și eficacitate', atît pentru țările dezvoltate, cît și pentru cele în curs de dezvoltare.*

Precizări franceze asupra energiei solare

● *LE MONDE din 6.II.a.c. publică cîteva „precizări" ale lui Henry Durand, președintele Comisariatului pentru energie solară făcute cu scopul „de a nu lăsa cititorilor impresia unui optimism exagerat". Iată două din ele : 1) În zece ani este posibil să se atingă un obiectiv evaluat la 7 milioane de tone echivalent – petrol, obținute pe bază de energie solară, dacă se stabilește un program ambițios de „solarizare' a locuințelor și de exploatare sistematică a biomasei astăzi neutilizate. Aceasta din urmă ar trebui să dețină ponderea majoritară în aportul solar la bilanțul energetic. 2) Programul VEDA (valorificarea energetică a deșeurilor agricole) ar trebui să se bucure de un sprijin financiar important.*

Independență tehnologică

● *Revista „PROBLÈMES ECONOMIQUES nr. 1599/nov. 1978 reproduce după „Échange et projets" un dosar intitulat* Pour l'indépendance technologique *de la France, elaborat de o comisie a revistei, sub coordonarea lui Maurice Allegre și Christian Stoffaes. În momentul de față, opinează autorii, materia primă principală de export a țărilor industrializate este, de fapt, tehnologia lor. Dată fiind diviziunea internațională a muncii, independența tehnologică nu presupune însă „a face totul", ci doar „a putea să faci totul dacă apare necesitatea", precum și a face efectiv un anumit număr de „produse-cheie". Studiul se bazează pe două postulate : „1. în ciuda unor aspecte critice ale progresului tehnic, acesta va continua ; 2. indiferent dacă place sau nu, lumea se află într-o situație de război economic mondial, fără cruțare și în care cel mai slab este iremediabil dominat. Deși tehnologia este, pe termen lung, unul din factorii de producție rari, pe care industria franceză poate conta pentru a compensa deficitul de materii prime miniere și energetice, există o serie de constrîngeri, istorice, sociale, culturale ș.a. care explică întîrzierea în traducerea tehnologică, aplicativă a descoperirilor și inovațiilor. Problema cheie – consideră autorii – este de a face mai eficace mecanismul de trecere de la procedeu la produsul industrial.*

FIȘE

O concepție modernă de proiectare a sistemelor de organizare și conducere a unităților economice

PERFECȚIONAREA continuă a organizării și conducerii activităților social-economice din toate sectoarele economiei reprezintă, așa cum s-a confirmat în practică, o constantă a politicii Partidului Comunist Român de construcție socialistă în țara noastră. La realizarea corespunzătoare a sarcinilor în acest domeniu, o contribuție determinantă o poate avea îmbogățirea literaturii originale românești de specialitate cu lucrări metodologice care, într-o concepție evoluat științifică și pragmatică, să se dovedească utile atît conducătorilor, cît și specialiștilor în probleme de organizare și conducere.

În acest sens semnalăm cu satisfacție apariția lucrării **„Proiectarea sistemelor de organizare și conducere ale unităților economice"** *), de **prof. dr. ing. Mihail Dumitrescu, dr. ing. Nicolae Oprea** și **dr. ing. George Pleșoianu.** Autorii — cunoscuți specialiști în învățămîntul, cercetarea și practica din acest domeniu — aduc o valoroasă contribuție la elucidarea și dezvoltarea unor aspecte teoretice, metodologice și practice privind acțiunile care își propun ca obiectiv perfecționarea cadrului organizatoric și a conducerii unităților economice din țara noastră. Atît în formulările teoretice, cît și în elementele metodologice și ilustrările practice prezentate, autorii țin seama de orientările programatice prevăzute în documentele de partid și de stat, de cadrul legislativ-normativ existent și de principalele rezultate, preocupări și tendințe ale etapei de dezvoltare pe care o parcurge în prezent economia socialistă românească.

Caracteristica dominantă a lucrării constă în abordarea de pe poziții de pronunțată factură științifică, a unei largi baze documentare, care se îmbină în mod fericit cu experiența căpătată de autori în cercetarea și practica organizării și conducerii unităților economice. Aceasta le permite să avanseze soluții metodologice și operaționale originale, adaptarea specificului și problematicii sistemului nostru social-economic.

Tratînd într-o consecventă concepție sistemică ansamblul de acțiuni, proceduri și instrumente de lucru pe care îl presupune analiza și proiectarea sistemelor de organizare și conducere a unităților economice, lucrarea gravitează în permanență în jurul cîtorva idei directoare, care alcătuiesc unele din liniile de forță ale ridicării activității economice la un nivel calitativ superior: **creșterea eficienței activității desfășurate, utilizarea optimă a resurselor umane și materiale disponibile, sporirea fiabilității în funcționarea unităților productive.** Însăși construcția de ansamblu a lucrării — în care se conjugă armonios și convingător elementele teoretice cu modalitățile practice de acțiune și cu ilustrările concrete — întărește această constatare.

ASTFEL, după trecerea în revistă a principiilor esențiale care guvernează acțiunile raționale de perfecționare a cadrului organizatoric și de conducere în unitățile economice, se prezintă concepția generală a proiectării sistemelor de organizare și conducere și se dezvoltă ideea necesității de a se elabora la un nivel calitativ corespunzător studiile și proiectele de această natură.

Pornind de la conceptul de fiabilitate și de la tipologia studiilor și proiectelor consacrate sistemelor de organizare și conducere, se susține într-o manieră originală o metodologie de perfecționare a acestora în unitățile economice — intitulată sugestiv de către autori **„tehnologia organizării"** — care are ca principal obiectiv **creșterea continuă a fiabilității sistemului „unitate economică".** În cadrul acestei tehnologii, ea însăși concepută ca un ansamblu sistemic de acțiuni, reține în mod deosebit atenția modul în care sînt tratate, într-o viziune unitară, **obiectivele** acțiunilor, **etapizarea** acestora, **elementele de conținut** ale fiecărei etape, **rolul diferiților specialiști** din unitate sau din afara acesteia în realizarea acțiunilor pe care le comportă tehnologia amintită. Sistematizarea metodelor și tehnicilor recomandate pentru elaborarea studiilor și proiectelor consacrate perfecționării organizării și conducerii unităților economice, precum și exemplele și modelele prezentate se dovedesc — după părerea noastră — de un real folos pentru un cerc larg de specialiști și de cadre de conducere interesate de problematica acestui domeniu sau, mai ales, implicate în acțiuni aferente lui. Numeroase scheme, tabele și materiale grafice ilustrative facilitează înțelegerea de fond a conceptelor, metodelor și tehnicilor abordate, precum și aplicarea — rapidă și cu discernămînt — a acestora în practică.

Se cuvin menționate, în această privință, claritatea și spiritul programatic în care autorii fac un cuprinzător tur de orizont al unei game largi de **metode și tehnici utilizabile în analiza și proiectarea sistemelor de organizare și conducere,** atît a unităților existente, cît și a celor noi (metode și tehnici pentru definirea și selecționarea problemelor de organizare și conducere, pentru investigația, cunoașterea și prezentarea sistemului existent, pentru analiza datelor și fundamentarea soluțiilor preconizate).

Reține, de asemenea, atenția pledoaria reușită și convingătoare ce se face în lucrare pentru **pregătirea — din punct de vedere organizatoric și al conducerii — a noilor obiective,** condiție indispensabilă pentru asigurarea unui nivel corespunzător de eficiență încă din momentul punerii în funcțiune a primelor capacități.

Atenției cititorului se impune capitolul care tratează **organizarea activității de analiză și proiectare** a sistemelor de organizare și conducere. Ideea dominantă a acestei părți — la care subscriem întru totul — este că reușita activității este condiționată în primul rînd de integrarea în realizarea ei a eforturilor cadrelor de conducere a unităților beneficiare, a specialiștilor în domeniu, precum și a tuturor cadrelor care vor lucra în condițiile definite prin sistemul proiectat.

LUCRAREA vizează unitățile economice și — în majoritatea exemplelor, aplicațiilor și modelelor pe care le conține — are în vedere conceptul de **intervenție globală** și elaborarea unor **proiecte complexe** de perfecționare a organizării și conducerii marilor întreprinderi. Totodată ea poate fi în mare măsură utilă și altor sectoare de activitate (administrația de stat, servicii etc.), în care atît demersul metodologic realizat, cît și utilizarea tehnicilor și procedurilor detaliate de analiză și proiectare recomandate își găsesc deplină aplicabilitate.

Pentru că ceea ce reușește deplin lucrarea, asigurînd un merit de apreciat al autorilor ei, este conturarea unei **viziuni globale, unitare** a conținutului sistemelor de organizare și conducere și a instrumentarului de lucru folosit în acțiunile de analiză și proiectare a acestora. Ilustrate pentru situația unităților industriale, aceste elemente își relevă însă valențe de generalizare la indiferent ce domeniu de activitate sau profil de organizație social-economică. Efortul proiectanților unor asemenea sisteme revine în consecință la aplicarea creatoare, pentru obiectul concret al demersului lor, a metodelor și tehnicilor recomandate în lucrare, urmînd jaloanele metodologiei precizate cu atîta claritate în cuprinsul ei. Evident, sarcina nu este de loc ușoară, dar în realizarea ei în unitățile economice se dispune de acum de o lucrare de referință care — sîntem convinși — va contribui în măsură vizibilă la ridicarea nivelului calitativ al măsurilor și acțiunilor ce își propun ca obiectiv perfecționarea organizării și conducerii.

Sînt argumente care ne îndreptățesc să conchidem că lucrarea prezentată se înscrie, inspirat și oportun, în literatura originală de calitate existentă în țara noastră în domeniul organizării și conducerii unităților economice și reprezintă un nou și notabil aport la conturarea și afirmarea școlii românești de conducere.

dr. Corneliu RUSSU

*) Editura științifică și enciclopedică, București, 1978.

13 REPRODUCȚIA SOCIALISTĂ

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

SOCIETATEA UMANĂ pentru a exista trebuie să producă în permanență. Ea nu poate înceta să producă după cum nu poate înceta să consume. De aceea, procesul de producție a bunurilor materiale are un **caracter continuu,** reînnoindu-se mereu. **Reluarea continuă a procesului de producție se numește reproducție.** Karl Marx arăta că „Privit în conexiunea sa continuă și în fluxul neîntrerupt al reînnoirii sale, orice proces de producție social este deci, în același timp, un proces de reproducție". În fiecare orînduire social-economică, reproducția are trăsături determinate de relațiile de producție dominante în societate.

Reproducția poate fi simplă sau lărgită. **Reproducția simplă este reluarea procesului de producție la aceeași scară, cu aceeași cantitate de mijloace de producție și forță de muncă, plusprodusul fiind folosit în întregime pentru consumul individual. Reproducția lărgită constă în reluarea procesului de producție pe scară mai mare, cu o cantitate sporită de mijloace de producție și forță de muncă prin folosirea unei părți a plusprodusului.**

Reproducția are un caracter complex, presupunînd interacțiunea mai multor sfere și anume : producția, repartiția, schimbul, consumul. Raportul general dintre aceste sfere constă în rolul determinant al producției și, totodată în acțiunea celorlalte sfere asupra producției. Sferele reproducției evoluează și se diversifică sub influența unor factori materiali și economico-sociali.

Socialismul a lichidat proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție, a înlăturat cauzele care generau anarhia și spontaneitatea reproducției, a pus capăt crizelor economice și risipei de resurse materiale și umane.

Socialismului îi este specifică reproducția lărgită înfăptuită planificat, în ritm înalt, pe baza mobilizării și valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă. Toate acestea au loc în condițiile concordanței relațiilor de producție socialiste cu caracterul și nivelul forțelor de producție, în conformitate cu legea economică fundamentală a socialismului.

Reproducția lărgită poate fi de două tipuri: 1/ **reproducția lărgită extensivă,** aceea care se înfăptuiește pe seama creșterii volumului mijloacelor de producție și a cantității de forță de muncă; 2/ **reproducția lărgită intensivă,** aceea care are loc pe baza creșterii productivității muncii și a eficienței utilizării mijlocelor de producție.

Raportul dintre aceste două tipuri ale reproducției lărgite evoluează de la o etapă la alta. În țara noastră, în anii edificării socialismului s-au obținut succese importante în dezvoltarea potențialului productiv, în înzestrarea tehnică a muncii creîndu-se condiții pentru ca în prezent să sporească rolul factorilor intensivi în dezvoltarea economico-socială. **„A venit timpul** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a partidului din anul 1977 — **să transformăm cantitatea într-o nouă calitate".** În acest sens va crește substanțial ponderea productivității muncii în sporul venitului național, de la 60 % în cincinalul 1971—1975, la 80 % în actualul cincinal și 90 % în cincinalul următor, se va ridica nivelul calitativ al tuturor produselor, va crește rapid eficiența fondurilor fixe, se vor reduce mai accentuat cheltuielile de producție, îndeosebi cele materiale. Cincinalul 1981—1985 va marca un nou salt calitativ pe toate planurile vieții economice și sociale.

Deci, **reproducția socialistă lărgită este procesul planificat de reluare continuă pe scară lărgită a producției de bunuri materiale, asigurînd sporirea venitului național pe locuitor, creșterea cantitativă și calitativă a forței de muncă ocupate și perfecționarea neîncetată a relațiilor de producție socialiste, corespunzător dezvoltării multilaterale și permanente a forțelor de producție.**

Componentele principale ale reproducției sînt: a/ reproducția produsului social; b/ reproducția forței de muncă; c/ reproducția relațiilor de producție.

Reproducția produsului social

TOTALITATEA bunurilor materiale create într-o țară în decursul unei perioade de timp date, de obicei un an, constituie **produsul social.** Sub aspect natural-material produsul social se compune din mijloacele de producție (inclusiv serviciile de producție) și din bunuri de consum (bunuri materiale și unele servicii de consum). Sub aspect valoric, produsul social este alcătuit din valoarea mijloacelor de producție consumate pentru producerea lui, valoarea produsului creat de munca pentru sine și valoarea produsului creat de munca pentru societate .

Corespunzător împărțirii produsului social în mijloace de producție și bunuri de consum, producția socială se împarte în două mari sectoare: sectorul I, al producției mijloacelor de producție și sectorul II, al producției bunurilor de consum. Sectorul I se divide în două subdiviziuni: producția mijloacelor de producție pentru producția mijloacelor de producție și pentru producerea bunurilor de consum. La sfîrșitul unui proces de producție se obține o anumită cantitate de bunuri materiale (oțel, cărbune, mașini, țesături etc). Pentru ca în continuare să se producă asemenea bunuri materiale, în cantitate mai mare, trebuie să aibă loc anumite procese și anume:

1. **Realizarea produsului social,** adică mișcarea permanentă a tuturor componentelor lui în formă materială și valorică de la producție la consum, prin intermediul repartiției și schimbului.

Schimbul sau circulația mărfurilor are loc între unitățile economice din interiorul fiecărui sector al producției sociale, precum și între cele două sectoare, ca și între unitățile economice, pe de o parte, și populație, pe de altă parte. Astfel, se asigură în permanență legătura între producție, repartiție și consum prin intermediul circulației mărfurilor. Datorită existenței producției de mărfuri în socialism, circulația mărfurilor include și mijloacele de producție și bunurile de consum.

Deplasarea mărfurilor de la producție la consum prin intermediul banilor, poartă denumirea de **circulația mărfurilor.** În țara noastră distingem circulația mărfurilor pe piața internă și circulația mărfurilor pe piața externă. Piața internă exprimă totalitatea relațiilor de vînzare-cumpărare care au loc în interiorul economiei naționale. Piața externă exprimă totalitatea relațiilor privind schimbul de mărfuri și servicii între țara noastră și alte țări.

2. Reproducția lărgită a produsului social presupune asigurarea unor corelații între cele două sectoare ale producției sociale. Aceste corelații au fost demonstrate de K. Marx în opera sa fundamentală ,Capitalul, atît pentru reproducția simplă cît și pentru cea lărgită. Ulterior, V.I. Lenin, a dezvoltat aceste corelații luînd în considerație noile condiții ale evoluției economico-sociale. În cazul reproducției socialiste lărgite, corelațiile sînt:

$$I(r+p) > IIf$$
$$I(f+r+p) > If+IIf$$
$$I(r+p)+II \quad (r+p) \searrow II(f+r+p)$$

în care : I = sectorul producției mijloacelor de producție;
II = sectorul producției bunurilor de consum;
f = valoarea mijloacelor de producție consumate;
r = valoarea produsului necesar sau a produsului creat de munca pentru sine;
p = valoarea plusprodusului sau valoarea produsului creat de munca pentru societate;

Aceasta înseamnă că pentru înfăptuirea normală a reproducției socialiste lărgite trebuie ca:

a/ sectorul I să creeze mijloace de producție atît pentru înlocuirea mijloacelor de producție consumate cît și pentru reluarea pe scară lărgită a producției în ambele sectoare;

b/ sectorul II să creeze bunuri de consum pentru satisfacerea necesităților oamenilor muncii din ambele sectoare. Trebuie

să se aibă în vedere atît necesităţile de consum ale lucrătorilor deja existenţi cît şi ale celor intraţi pentru prima oară în producţie;

c/ sectorul I şi sectorul II să producă bunurile necesare şi pentru consumul din sfera neproductivă şi pentru acoperirea rezervelor de stat.

În interacţiunea dintre cele două sectoare ale producţiei, rolul determinant îl are sectorul I — producţia mijloacelor de producţie. Dezvoltarea prioritară a sectorului I faţă de sectorul II are caracter legic. Legea economică comună care guvernează raportul dintre dezvoltarea sectorului I şi a sectorului II în condiţiile reproducţiei lărgite este **legea creşterii cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie faţă de producţia bunurilor de consum. Ea are un caracter obiectiv şi istoric.** Creşterea cu precădere a sectorului I este o necesitate pentru ţările care înfăptuiesc reproducţia lărgită şi îndeosebi pentru cele care se industrializează. Ea îşi găseşte expresia în industrializarea socialistă a ţării, — obiectivul central al politicii economice promovată de partidul şi statul nostru, prin care se asigură dezvoltarea proporţională echilibrată, în ritm înalt a complexului economic naţional unitar. Creşterea cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie a fost şi rămîne esenţa industrializării socialiste a ţării noastre. În perioada 1951—1977, producţia industriei de mijloace de producţie (grupa „A") a sporit într-un ritm mediu anual de 14,2%, iar producţia industrială de bunuri de consum (grupa „B"), într-un ritm mediu anual de 10,6%. Legea creşterii cu precădere acţionează în contextul realităţilor economice al nevoilor diferite pe care le are ţara de la o perioadă la alta, diferenţa între ritmuri schimbîndu-se în funcţie de aceste necesităţi. Aceasta este un aspect important ce defineşte caracterul istoric al legii la care ne referim.

Reproducţia forţei de muncă

REPRODUCŢIA SOCIALISTĂ LĂRGITĂ include ca o componentă importantă reproducţia lărgită a forţei de muncă.

Reproducţia lărgită a forţei de muncă înseamnă refacerea şi menţinerea capacităţii de muncă a lucrătorilor ocupaţi în producţie şi în domeniul social-cultural, mărirea planificată a numărului lucrătorilor ocupaţi, concomitent cu creşterea calificării lor profesionale, ca şi repartizarea şi utilizarea raţională a lor. Reproducţia lărgită a forţei de muncă are o latură cantitativă şi alta calitativă.

Latura cantitativă presupune mărirea numărului lucrătorilor ocupaţi în ramurile şi întreprinderile sferei productive atît cele existente cît şi cele noi care apar sub influenţa progresului tehnico-ştiinţific. Sursele principale pentru acoperirea acestui necesar sînt:

1. Sporirea naturală a resurselor de muncă. În prezent R. S. România are o populaţie de peste 21,5 milioane de locuitori. Conform estimărilor, populaţia ţării noastre va ajunge în 1990 la cel puţin 25 milioane locuitori, iar în anul 2000 la circa 30 milioane.

2. Atragerea în producţie a unor persoane apte de muncă, dar încă neîncadrate.

3. Eliberarea unui număr de persoane din agricultură şi din alte sectoare de activitate pe baza introducerii mecanizării complexe şi automatizării. Aceasta constituie o sursă pentru creşterea numărului lucrătorilor în industrie şi în alte ramuri neagricole.

Dezvoltarea şi modernizarea economiei româneşti au determinat mărirea considerabilă a populaţiei ocupate, concomitent cu îmbunătăţirea structurii ei. În perioada 1950—1976, populaţia ocupată a sporit pe ansamblul economiei naţionale cu 22%, în industrie cu 22,7%, în timp ce în agricultură s-a redus cu 41%. La sfîrşitul cincinalului 1971—1975 ponderea populaţiei ocupate în industrie şi în celelalte ramuri neagricole, faţă de totalul populaţiei ocupate, a fost de 62,2%, urmînd ca în 1980 să ajungă la peste 70%, iar în cadrul acesteia, populaţia ocupată în industrie şi construcţii va fi de 50%. În conformitate cu Programul P.C.R., în anul 1990 aproximativ 42—43% din populaţia activă va fi în industrie şi doar 12—15% va fi ocupată în agricultură.

Latura calitativă a reproducţiei lărgite a forţei de muncă presupune calificarea lucrătorilor şi creşterea pemanentă a calificării pe fondul ridicării gradului de cultură generală a oamenilor muncii ,îmbunătăţirea structurii profesionale, precum şi utilizarea eficientă a forţei de muncă.

Calificarea lucrătorilor potrivit cerinţelor economiei naţionale se realizează prin: a/sistemul de învăţămînt; b/ calificarea la locul de muncă. Prin **sistemul învăţămîntului** profesional, mediu de specialitate şi superior se asigură formarea unui număr important de cadre cu o temeinică pregătire profesională şi politică. Concomitent, **calificarea la locul de muncă** contribuie în bună măsură la formarea profesională a lucrătorilor, corespunzător condiţiilor concrete ale economiei noastre naţionale.

În România, sistemul naţional de perfecţionare a forţei de muncă se caracterizează prin principiul formării permanente a **cadrelor sub forma recalificării profesionale a tuturor oamenilor muncii din unităţile socialiste.** Aceasta se află în concordanţă cu cerinţele mereu sporite faţă de calitatea forţei de muncă pe care le presupune revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană.

Reproducţia relaţiilor de producţie

RELAŢIILE DE PRODUCŢIE constituie forma socială a producţiei, cadrul general în care se înfăptuieşte reproducţia forţelor de producţie. Între forţele de producţie şi relaţiile de producţie există o legătură dialectică.

Relaţiile de producţie, înţelese ca unitate a raporturilor sociale din producţie, repartiţie, schimb, consum, sînt influenţate nemijlocit de mutaţiile importante din cadrul economiei noastre naţionale, cum ar fi: îmbunătăţirea structurii pe ramuri, repartizarea judicioasă a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, perfecţionarea structurii profesionale şi a conţinutului calificării, introducerea în producţie a celor mai avansate realizări ale ştiinţei şi tehnicii, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi ridicarea productivităţii, ameliorarea mediului ambiant, etc.

Partidul şi statul nostru desfăşoară o activitate susţinută pentru perfecţionarea conştientă, planificată a relaţiilor de producţie în concordanţă cu nivelul şi caracterul forţelor de producţie.

Reproducţia relaţiilor de producţie socialiste cuprinde: a/ reproducţia lărgită a relaţiilor de proprietate; b/ reproducţia relaţiilor de colaborare tovărăşească şi ajutor reciproc : c/ dezvoltarea şi perfecţionarea relaţiilor socialiste de repartiţie; d/ reproducţia lărgită a relaţiilor de consum.

a/ Reproducţia lărgită a relaţiilor de proprietate include atît dezvoltarea proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie în ambele forme (de stat şi cooperatistă) cît şi creşterea proprietăţii personale asupra bunurilor de consum. Acest proces necesită sporirea obiectului proprietăţii socialiste, întărirea, dezvoltarea şi apărarea proprietăţii socialiste, creşterea gradului de socializare şi concentrare a producţiei, pecum şi creşterea proprietăţii personale asigurată de dezvoltarea proprietăţii socialiste.

b/Reproducţia relaţiilor de colaborare tovărăşească şi ajutor reciproc presupune lărgirea schimbului socialist de activităţi între clase şi pături sociale, între membrii societăţii, dezvoltarea diviziunii sociale a muncii, mărirea gradului de specializare şi cooperare în producţie, sporirea participării directe şi eficiente a oamenilor muncii la conducerea vieţii economico-sociale, întărirea unităţii moral-politice şi coeziunii întregului popor.

c/ Dezvoltarea şi perfecţionarea relaţiilor socialiste de repartiţie înseamnă creşterea cointeresării materiale a oamenilor muncii în rezultatele activităţii lor, utilizarea raţională a venitului naţional pentru dezvoltare şi consum, repartizarea judicioasă a fondului de consum în fond de consum individual şi fond de consum social.

d/ Reproducţia lărgită a relaţiilor de consum include: sporirea consumului productiv şi neproductiv în corelaţie directă cu productivitatea muncii, sporirea cererii solvabile, determinarea ştiinţifică a necesităţilor de consum etc.

Dezvoltarea şi perfecţionarea continuă a forţelor şi a relaţiilor de producţie necesită **perfecţionarea metodelor de organizare a muncii şi producţiei, a conducerii şi planificării economiei naţionale.** Prin perfecţionarea acestor metode se creează un cadru mai favorabil pentru reluarea procesului de producţie la un nivel mereu mai ridicat şi mai eficient. În acest context se înscriu şi măsurile aplicate în urma hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, de perfecţionare a mecanismului economico-financiar — mecanism la temelia căruia a fost aşezat principiul autoconducerii şi autogestiunii.

Asigurarea concordanţei relaţiilor de producţie cu nivelul şi caracterul forţelor de producţie constituie o preocupare esenţială a partidului şi statului nostru. Perfecţionarea relaţiilor de producţie este un proces ce se înfăptuieşte în mod planificat, conştient, prin măsuri sistematice întreprinse de organele de partid şi de stat. Acest proces nu exclude posibilitatea ivirii unor contradicţii neantagoniste între relaţiile de producţie şi forţele de producţie a căror rezolvare asigură perfecţionarea relaţiilor de producţie şi creşterea acţiunilor lor stimulatoare asupra dezvoltării forţelor de producţie.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

ÎNTREBĂRI

1. Ce este reproducţia socialistă lărgită şi care sînt principalele ei componente ?
2. Care este structura produsului social din punct de vedere natural-material şi valoric ?
3. În ce constă realizarea produsului social şi ce corelaţii presupune aceasta ?
4. Ce înseamnă reproducţia forţei de muncă şi care sînt laturile ei ?
5. Ce înseamnă reproducţia relaţiilor de producţie socialiste şi ce cuprinde aceasta ?

Intensificarea relațiilor comerciale și de cooperare între țările în curs de dezvoltare

DACĂ RITMURILE actuale ale evoluției economice se vor menține neschimbate, decalajul dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, în privința venitului mediu pe locuitor, care la începutul deceniului nostru se situa la 12 : 1, ar putea crește pînă la 20 : 1 către sfîrșitul secolului. Față de această alternativă alarmantă, multe țări în curs de dezvoltare se străduiesc să-și intensifice eforturile, să caute — individual și pe baza adîncirii cooperării, a întăririi solidarității dintre ele, a colaborării echitabile cu alte țări, inclusiv în cadrul organismelor internaționale — căile și mijloacele cele mai adecvate de asigurare a progresului lor economic și social.

O bogată și valoroasă experiență de colaborare

SCHIMBURILE COMERCIALE, componentă esențială a colaborării economice între țările în curs de dezvoltare, au cunoscut o dezvoltare considerabilă în ultimii ani. Cu toate acestea ele se situează încă la un nivel redus, reprezentînd numai circa 20% din comerțul exterior total al țărilor respective și 6% din ansamblul comerțului mondial. O serie de preocupări concrete din partea mai multor țări în curs de dezvoltare pentru facilitarea creșterii schimburilor comerciale dintre ele contribuie însă la conturarea unor noi perspective. Astfel, de pildă, protocolul privind negocierile comerciale între țările în curs de dezvoltare, semnat în 1971 de 16 țări (Brazilia, Chile, Mexic, Peru, Uruguay, India, Coreea de Sud, Pakistan, Filipine, Egipt, Grecia, Israel, Spania, Tunisia, Turcia și Iugoslavia), la care ulterior au aderat noi țări în curs de dezvoltare (Bangladesh, Paraguay și România) [1]) prevede acordarea reciprocă de concesii vamale preferențiale între țările participante, concesii care se referă la circa 500 de poziții sau subpoziții tarifare, din care aproximativ 30 % privesc produse agricole și materii prime, iar restul produse semifinite și finite.

În scopul stabilizării și creșterii veniturilor din exportul de materii prime, care ocupă locul principal în exportul majorității țărilor în curs de dezvoltare, asigurînd circa 80% din încasările lor din export, țările în curs de dezvoltare au creat asociații pe mărfuri, a căror principală direcție de activitate o constituie elaborarea și înfăptuirea a diferite acțiuni colective în domeniul producției și desfacerii mărfurilor respective. De la începutul anilor '60 pînă în prezent au fost create 17 asociații privind materiile prime, ai căror membri sînt țări în curs de dezvoltare.

Un obiectiv important în politicile comerciale ale multor țări în curs de dezvoltare l-a constituit crearea unor piețe mai largi, capabile să absoarbă într-o mai mare măsură mărfurile dintr-o anumită zonă. Criteriile sau obiectivele constituirii unor asemenea piețe mai largi sînt destul de diferite : de la liberalizarea schimburilor dintre țările membre, așa cum și-au propus Asociația latino-americană a liberului schimb (ALALC) sau Uniunea Economică și Vamală a Africii Centrale (UDEAC), pînă la suprimarea obstacolelor din calea liberei circulații a factorilor de producție în zonă, crearea unor uniuni vamale, care ar putea să conducă treptat spre uniuni economice ș.a.m.d. (cazul Pieței comune centro-americane, al Comunității Economice a Africii de Vest (CEAO), al Organizației africane a comerțului și dezvoltării (DACD), care și-a propus încă în 1975 studierea condițiilor înființării și funcționării unei Piețe comune africane, al Pieței comune arabe etc).

În scopul examinării posibilităților de extindere a schimburilor reciproce sau dintre mai multe țări în curs de dezvoltare și terți, au fost constituite federații ale camerelor de comerț, cum este, de pildă, Federația camerelor de comerț din țările arabe, care cuprinde reprezentanți ai camerelor de comerț din Irak, Iordania, Kuweit, Liban, Libia, Siria, Emiratele Arabe Unite ș.a.

Forme multiple de cooperare

COOPERAREA economică, tehnică, științifică a țărilor în curs de dezvoltare — la scară subregională, regională sau interregională — îmbracă o multitudine de forme, începînd de la reuniuni, conferințe și consultări la nivel neguvernamental sau guvernamental, la nivelul unor instituții specializate, pînă la încheierea unor instrumente juridice de cooperare și instituționalizarea unor forme organizatorice. La scară regională, de pildă, se pot cita conferințele miniștrilor africani ai industriei, care sub diferite forme s-au pronunțat pentru mobilizarea plenară și eficientă a resurselor umane și naturale ale țărilor lor, de așa manieră încît industrializarea să poată juca în cel mai scurt timp rolul strategic ce-i revine în transformarea economică și socială a continentului african, conferința miniștrilor comerțului din zona Asiei și a Pacificului, organizată la Delhi, în iulie 1978, sub auspiciile Comisiei Economice și Sociale O.N.U. pentru Asia și Pacific (ESCAP) și care s-a pronunțat pentru acțiuni hotărîte în vederea renunțării la măsurile protecționiste ale țărilor occidentale industrializate în comerțul cu statele în curs de dezvoltare, conferințele arabo-africane, la care s-a hotărît, de exemplu, crearea unui Fond arab pentru ajutorarea țărilor africane importatoare de petrol și înființarea Băncii arabo-africane de dezvoltare, cu un capital format din contribuțiile țărilor africane și arabe producătoare de petrol etc.

La scară interregională, s-ar putea cita conferința țărilor în curs de dezvoltare în problemele materiilor prime (Dacca, februarie 1975), Conferința Națiunilor Unite pentru cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare (Buenos Aires, august-septembrie 1978), care a consacrat în documentele sale, sub noțiunea de „dezvoltare endogenă" sau „autonomie colectivă", încurajarea dezvoltării bazate, în esență, pe resursele naturale, tehnice și intelectuale ale țărilor în curs de dezvoltare și pe cooperarea tehnică dintre aceste țări.

Formele existente de cooperare multilaterală, mai simple sau mai complexe, după obiectivele pe care le urmăresc, au grade diferite de instituționalizare, la scară subregională, regională sau interregională. Dintre formele de cooperare pe plan regional ale țărilor în curs de dezvoltare pot fi menționate : conferințele miniștrilor africani ai comerțului, instituționalizate sub forma unei comisii specializate a Organizației Unității Africane, Institutul African de Dezvoltare Economică și Planificare (IDEP), Banca africană a energiei, Institutul african de fizică nucleară, Organizația latino-americană a energiei (ALADE) sau Sistemul Economic Latino-American (SELA). Creat în octombrie 1976, ca un organism regional de consultare, coordonare, promovare economică și socială al tuturor țărilor de pe continent, inclusiv Cuba, SELA își propune să dezvolte cooperarea regională, să contribuie la o mai bună folosire a resurselor umane, tehnice și financiare ale continentului, în vederea accelerării progresului economic-social, să concure la elaborarea unei politici comune în ceea ce privește prețurile materiilor prime exportate și la stabilirea de poziții comune ale acestor state în problemele economice internaționale.

Acțiunile comune ale țărilor în curs de dezvoltare în cadrul „Grupului celor 77", din care face parte și România și care în prezent cuprinde 117 țări de pe toate continentele, au un caracter multilateral, prin reuniuni ale miniștrilor de externe ai țărilor membre ale grupului („sesiunile ministeriale"), constituirea de entități distincte în cadrul unor organisme (inclusiv în Adunarea generală și comisiile Adunării generale a O.N.U.) și manifestări internaționale etc.

„Grupul celor 77" manifestă o preocupare sporită pentru instituționalizarea unor forme organizatorice cărora să li se încredințeze diverse misiuni în cadrul largilor și foarte diverselor acțiuni de colaborare între țările în curs de dezvoltare. Astfel, în iulie 1978, la Liubliana a luat ființă Centrul internațional pentru conducerea întreprinderilor proprietate a statului, care a început să funcționeze ca o instituție comună a țărilor în curs de dezvoltare pentru cercetare, instruire, consultare, schimb de experiență și informare, la care au aderat 28 de țări în curs de dezvoltare, numeroase alte țări fiind, la rîndul lor, interesate în această colaborare. De asemenea, de mai mulți ani o bogată activitate desfășoară Centrul de studii economice și sociale ale lumii a treia (C.E.E.S.T.E.M.), cu sediul în Mexic. Se află în studiu ideea creării unui „mecanism de sprijin tehnic" (eventual un secretariat) al „Grupului celor 77", în vederea negocierilor sale cu statele dezvoltate asupra programului de edificare a noii ordini economice internaționale.

O intensă activitate au depus țările în curs de dezvoltare

[1]) Țara noastră aplică Protocolul față de toate țările participante în afară de Coreea de Sud.

cu ocazia pregătirii și desfășurării recentei reuniuni ministeriale de la Arusha a statelor membre ale „Grupului celor 77". Precedată de întîlniri pe regiuni ale statelor membre ale grupului (la Colombo, Caracas și Addis Abeba), reuniunea de la Arusha, la care a participat și o delegație a României, a plasat în centrul dezbaterilor atît definirea unei strategii comune, care să reflecte interesele fundamentale ale țărilor în curs de dezvoltare și să contribuie la întărirea forței lor de negociere cu țările dezvoltate, în vederea edificării unei noi ordini economice internaționale, cît și impulsionarea cooperării multilaterale între țările în curs de dezvoltare ca factor de primă importanță pentru realizarea de transformări social-economice în aceste țări.

Preocupările respective au fost pe larg reflectate în documentele adoptate, înglobate în „Programul de la Arusha". Astfel, „Declarația miniștrilor" asupra situației actuale din economia, comerțul și finanțele internaționale, ca și în legătură cu necesitatea, căile și modalitățile edificării unei noi ordini economice internaționale, relevînd „necesitatea absolută" a fondării ordinii economice mondiale și relațiilor economice internaționale pe respectarea strictă a principiilor egalității suverane a statelor, neamestecului în treburile interne, respectării sistemelor economice și sociale diferite și dreptului fiecărui stat de a exercita un control total și permanent asupra resurselor sale naturale și asupra tuturor activităților economice, fără să fie supus vreunei agresiuni sau discriminări economice, precizează „importanța vitală a inițiativelor pe care guvernele țărilor membre ale Grupului celor 77 le întreprind pentru a accelera dezvoltarea și transformarea economiilor lor naționale, a autonomiei colective, care constă în intensificarea eforturilor lor conjugate și concertate în vederea mobilizării resurselor și pieților lor [...] pentru a explora domenii de interes comun și a întări solidaritatea lor în negocierile cu țările dezvoltate...". Declarația afirmă, totodată, hotărîrea de „a acorda prioritatea cea mai înaltă cooperării economice între statele în curs de dezvoltare".

Primul plan de acțiune pe termen mediu, privind prioritățile globale ale cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, apreciind că „schimburile și cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare constituie un element fundamental al eforturilor întreprinse de aceste țări în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale", preconizează : crearea unui sistem global de preferințe comerciale, cooperarea între organismele comerciale de stat, crearea de întreprinderi multilaterale de producție, comercializare, întărirea cooperării și integrării subregionale, regionale și interregionale, cooperarea în domeniul transferului și dezvoltării tehnologiei, extinderea cooperării monetare și financiare, prin încheierea de acorduri multilaterale de plăți și credit, finanțarea schimburilor economice reciproce, înființarea unei bănci a țărilor în curs de dezvoltare, elaborarea de „scheme" de asigurare și reasigurare între țările în curs de dezvoltare ș.a. Unele prevederi se referă în mod expres la țările în curs de dezvoltare insulare sau fără ieșire la mare, care au probleme specifice.

Pe de altă parte, planul solicită țărilor dezvoltate să acorde sprijinul lor dezvoltării cooperării între țările în curs de dezvoltare și subliniază necesitatea ca mecanismul de negocieri economice internaționale din cadrul O.N.U. să fie întărit. Se are în vedere, îndeosebi, creșterea rolului UNCTAD și, în acest sens, „Programul de acțiune", care sintetizează pozițiile participanților la reuniunea de la Arusha față de problemele înscrise pe agenda celei de-a V-a Conferințe UNCTAD, ce va avea loc în luna mai a.c., la Manila, apare ca o contribuție valoroasă a țărilor în curs de dezvoltare la pregătirea unor dezbateri largi privind comerțul internațional, transferul de tehnologie, relațiile monetare și financiare internaționale, transportul internațional etc.

Contribuția activă a României

LA ELABORAREA DOCUMENTELOR, ca și în cadrul dezbaterilor generale din cadrul reuniunii de la Arusha, delegația română, în strînsă colaborare cu delegațiile celorlalte țări participante, a adus contribuții importante, formulînd mai multe propuneri. Astfel, la propunerea delegației române, în declarația ministerială s-au înscris ideile referitoare la necesitatea adoptării de măsuri urgente de dezarmare, resursele eliberate urmînd a fi utilizate pentru promovarea bunăstării tuturor popoarelor și accelerarea progresului țărilor în curs de dezvoltare. De asemenea, delegația română s-a pronunțat pentru promovarea unor forme moderne de cooperare, cum ar fi crearea de întreprinderi mixte de producție, stabilirea unor facilități financiare și de credit pentru realizarea obiectivelor de interes comun, sporirea rolului UNCTAD în combaterea tendințelor protecționiste și îmbunătățirea condițiilor de participare a țărilor în curs de dezvoltare la comerțul mondial, măsuri vizînd creșterea volumului și îmbunătățirea condițiilor transferului de resurse financiare spre țările în curs de dezvoltare ș.a.

Dezbaterile și documentele de la Arusha relevă, încă o dată, că lichidarea subdezvoltării, eliminarea marilor discrepanțe economice dintre state, problemele complexe cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare — probleme mult agravate de criza economică, cea energetică și a materiilor prime, de dezordinea monetară internațională, de protecționismul practicat sub diverse forme în țările dezvoltate — reprezintă un obiectiv major, impus cu tărie de însești cerințele dezvoltării viitoare a comunității internaționale, sugerînd ideea că adevăratele căi de depășire a situației actuale pot și trebuie să fie găsite prin reglementări internaționale echitabile, care să fie elaborate în cadrul O.N.U. și al organismelor internaționale de specialitate, cu participarea directă a tuturor statelor, în contextul preocupărilor sporite pentru instaurarea noii ordini economice internaționale. Tocmai de aceea, România, ca și alte țări în curs de dezvoltare, apreciază că este timpul să se treacă la măsuri urgente în direcția pregătirii sesiunii speciale din 1980 a Adunării generale a O.N.U. consacrată făuririi noii ordini economice internaționale.

In acest sens, țara noastră s-a pronunțat constant pentru pregătirea corespunzătoare a sesiunii speciale a Adunării generale, pentru relansarea lucrărilor Comitetului plenar al Adunării generale a O.N.U. pentru noua ordine economică internațională, comitet ce și-a reluat lucrările și va desfășura negocieri în vederea adoptării de linii directoare și realizării de acorduri menite să contribuie la rezolvarea problemelor fundamentale ale cooperării economice internaționale. În paralel, țara noastră se pronunță pentru finalizarea negocierilor în curs în celelalte organisme din sistemul O.N.U. — singurul cadru adecvat și pe deplin reprezentativ pentru reglementarea unor asemenea probleme majore cum sînt cele referitoare la necesitatea impulsionării luptei pentru accelerarea progresului economico-social al tuturor țărilor rămase în urmă, pentru reducerea și eliminarea marilor decalaje existente în nivelul de dezvoltare a statelor și instaurarea unor relații internaționale de tip nou, bazate pe egalitate și echitate.

În opinia României, sesiunea specială din 1980 a Adunării generale este chemată să adopte o nouă strategie internațională a dezvoltării, sub forma unui document clar, angajant pentru toate statele, care să definească principiile și căile pentru lichidarea subdezvoltării și promovarea de relații economice echitabile între state. Pentru ca viitoarea strategie să răspundă în mod adecvat acestor cerințe, este extrem de important să se asigure, de la început, condițiile pentru o participare activă a tuturor statelor la elaborarea ei. În acest context, România a propus organizarea de către „Grupul celor 77" și țările nealiniate a unei reuniuni a țărilor din ambele grupuri înaintea sesiunii speciale din 1980, în scopul stabilirii unei concepții clare și a unui program unitar de acțiune în eforturile lor pentru înfăptuirea noii ordini economice internaționale. Evident că, în procesul pregătirii unei asemenea reuniuni, apar necesare eforturi — individuale și colective, în spirit de înțelegere reciprocă, unitate și solidaritate, din partea țărilor în curs de dezvoltare și nealiniate — pentru punerea la punct a unor concepte cît mai elaborate cu privire la scopul, obiectivele și mijloacele de punere în practică a noii strategii a dezvoltării, ținînd seama de rezoluția adoptată la sesiunea a XXXIII-a a Adunării generale a O.N.U., care trasează cadrul principial, liniile directoare pentru activitățile ce se vor desfășura în continuare în cadrul O.N.U. pentru formularea strategiei. **„...Interesele supreme ale luptei pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice**, preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, impun ca între țările în curs de dezvoltare și țările nealiniate — în cea mai mare parte cu o economie în curs de dezvoltare — să se realizeze o colaborare tot mai strînsă, să se întreprindă acțiuni comune pentru soluționarea problemelor progresului lor economico-social tot mai rapid și instaurarea unei politici noi, a noii ordini economice pe plan internațional".** Totodată, după părerea țării noastre, este necesar ca țările capitaliste dezvoltate și, desigur, și țările socialiste să acorde mai multă atenție problemelor lichidării subdezvoltării și instaurării noii ordini economice, avînd în vedere că aceasta prezintă interes pentru toate țările lumii, constituind un factor determinant al stabilității economice și politice, al progresului social.

Ca țară socialistă, cu economie în curs de dezvoltare, România este hotărîtă să întărească necontenit solidaritatea și colaborarea cu toate țările în curs de dezvoltare și țările nealiniate, să conlucreze în continuare cu toate țările lumii, inclusiv cu cele dezvoltate, astfel ca împreună să facă totul pentru instaurarea unei ordini economice internaționale noi, care să permită o colaborare cu adevărat echitabilă între toate statele, progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă, accelerarea dezvoltării întregii umanități.

dr. George MARIN

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Perspective agricole mondiale

AFIRMÎND *că în anul 1979 va exista o abundență de bunuri alimentare și alte produse agricole, documentul anual al F.A.O. intitulat „Raport și perspective pe produse, 1979—1980" semnalează totodată existența unor serioase probleme, cum sînt: menținerea instabilității disponibilităților și a prețurilor la citrice și alte produse tropicale; excedente de zahăr și produse lactate; recolte întîrziate la unele produse destinate industriei alimentare, precum și la anumite fibre naturale în țări în curs de dezvoltare; dificultăți cronice datorate protecționismului agricol ș.a.*

Raportul F.A.O. subliniază și o altă perspectivă puțin îmbucurătoare: deteriorarea continuă a raportului de schimb în ceea ce privește țările în curs de dezvoltare. După o ameliorare în 1977, acesta s-a înrăutățit în condițiile scăderii prețurilor în special la citrice și zahăr și creșterii prețurilor produselor manufacturate importate de țările în curs de dezvoltare.

Construcțiile de nave: optimism moderat

STUDII efectuate de Institutul vest-german pentru economie navală relevă că, pe plan mondial, criza care a afectat această industrie a început să se atenueze, înregistrîndu-se deja o ușoară tendință de creștere a cererii. Potrivit specialiștilor din R. F. Germania, revenirea din criză va dura între 2 și 3 ani, această previziune fiind mai optimistă decît cele ale constructorilor de nave vest-germani care aveau în vedere jumătatea deceniului următor. Se preconizează o creștere mai accentuată în domeniul navelor petroliere, concomitent cu o reducere a cererii de vase comerciale pentru transport în vrac.

Institutul vest-german mai arată că, începînd de la mijlocul anului trecut, tonajul navelor date la fier vechi a fost net superior celui al navelor nou construite, aceasta chiar în condițiile menținerii unor prețuri scăzute pentru fierul vechi.

Suedia: modificări în structura exporturilor

OFICIUL industrial *național din Suedia a elaborat, recent, un raport referitor la perspectivele de dezvoltare în următorul deceniu, subliniind în principal faptul că, din exporturile suedeze cel puțin o treime vor trebui orientate către alte produse prioritare. Previziunile suedeze au în vedere ca modificarea corespunzătoare a capacităților de producție să se realizeze în cursul următorilor cinci ani, de natură să poată răspunde astfel în mod cît mai adecvat cerințelor viitoare pe piața internațională. Potrivit sursei citate, perspectivele cele mai favorabile vor fi înregistrate de industria chimică și cea constructoare de mașini, fiind astfel necesar ca producătorii suedezi să se orienteze cu prioritate, către fabrici de prelucrare a produselor agricole destinate industriei alimentare, echipamente pentru minerit și energetice, instalații la cheie în sectorul forestier și siderurgic.*

Previziuni occidentale pentru 1979

O SERIE *de instituții de specialitate din lumea capitalistă (grupul bancar „American Express", Școala economică din Londra, ș.a.) apreciază — cu diferențieri destul de largi — că evoluția cursurilor de schimb ale principalelor valute occidentale va fi destul de agitată și în cursul acestui an. În privința dolarului, estimațiile merg de la creșterea cursului său față de lira sterlină, menținerea acestuia față de marca vest-germană și scăderea (către sfîrșitul anului) față de yenul japonez. Cursul lirei sterline ar urma să scadă, în a doua parte a anului, față de celelalte valute principale, ea urmînd să coteze 1,85—1,90 dolari la sfîrșitul anului (față de circa 2,04 dolari la finele lui 1978). Cele mai ample oscilații se prevăd în cazul francului elvețian, respectiv între 1,30 și 2,10 franci un dolar (față de circa 1,6190 franci la sfîrșitul anului trecut).*

Orientări în dezvoltarea economică

Noua Zeelandă: măsuri guvernamentale în sprijinul stimulării activității economice

NOUA ZEELANDĂ, țară insulară cu o suprafață de 268,7 mii km² și o populație de numai 3,1 milioane locuitori suferă de pe urma slabei densități a populației (12 loc/km²) care constituie, în acest caz, un factor limitativ al creșterii. În plus, economia neozeelandeză, axată pe producția și exportul de mărfuri agro-alimentare, a fost puternic afectată în ultimii ani de slăbirea cererii din partea principalilor săi parteneri comerciali din țările capitaliste dezvoltate și de măsurile protecționiste adoptate de acestia în domeniul agricol. Astfel, în ciuda unei anumite creșteri în prețuri curente a P.N.B.-ului, în termeni reali P.I.B.-ul a marcat în 1978 o descreștere de 1—1,5%. Evoluția divergentă a celor doi indicatori se datorează inflației, care s-a menținut ridicată în cursul ultimilor doi ani, cu toate că indicele prețurilor de consum a marcat o tendință de încetinire a creșterii, situîndu-se la 15% în 1977—78 și 12% în 1978—79.

În fața acestei situații, guvernul a luat în anul 1978 o serie de măsuri, vizînd stimularea activității economice, concretizate în scutiri de impozite și sporire a alocațiilor bugetare, deși acestea au determinat un deficit bugetar de 1,05 mlrd. dolari NZ (1 dolar S.U.A.=1,03 dolari NZ) în anul financiar 1978—79. Efortul principal este orientat către stimularea agriculturii și industriei piscicole. Rezultatele nesatisfăcătoare obținute în agricultură — care participă cu circa o treime la formarea P.I.B. și a cărei producție a scăzut în 1977—78 cu 2—3% față de anul precedent — au determinat decizia guvernului ca, în afară de alocații directe de 92 milioane dolari NZ, să se acorde subvenții pentru achiziționarea de îngrășăminte chimice, credite pentru îmbunătățiri funciare și să se asigure prețuri minime de achiziție pentru cîteva produse de bază. În industria piscicolă s-au efectuat alocații directe și credite pentru investiții, paralel cu scutiri de taxe vamale la importul de nave de pescuit. Totodată, pentru impulsionarea consumului particular, guvernul a hotărît unele reduceri ale impozitelor pe venituri, cu începere de la 1 octombrie 1978, preconizîndu-se o suplimentare a fondurilor de consum ale populației cu 520 milioane de dolari NZ.

Schimburile de mărfuri între România și Noua Zeelandă se desfășoară pe baza Acordului comercial pe termen lung în vigoare din 1969 între cele două țări. Volumul schimburilor este relativ redus datorită în special costului ridicat al transportului, pe distanțe lungi, care afectează prețurile de import-export. În ultimii ani, la exportul României au fost prezente atît produse ale industriei grele (mașini-unelte), cît și ale industriei ușoare (țesături). Importurile s-au axat pe produse tradiționale neozeelandeze și îndeosebi lînă.

N. L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

PRINCIPALA caracteristică a perioadei 26 II — 2 III 1979 a fost redresarea **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, determinată, în principal, de publicarea deficitului comercial al S.U.A. pe luna ianuarie (deficit diminuat față de cel al lunii anterioare), tendința de creștere a dobînzilor la depozitele în dolari precum și perspectivele favorabile privind normalizarea exportului de țiței al Iranului. Ca urmare a existenței acestor factori, publicarea indicelui principalilor indicatori economici din S.U.A., care arată o scădere cu 1,2% în luna ianuarie a.c., față de o scădere de numai 0,1% în decembrie 1978, a avut o influență negativă redusă asupra situației dolarului pe piețele valutare.

Yenul japonez a fost puternic și continuu supus unor presiuni „à la baisse", Banca Japoniei fiind nevoită să intervină repetat și cu sume destul de însemnate pe piață date fiind previziunile legate de reducerea actualului excedent comercial și de plăți al Japoniei. Cotația de 205 yeni/1 dolar de la sfîrșitul acestei perioade a fost cu 1,7% sub închiderea săptămînii precedente de 201,55 yeni/1 dolar. În cadrul „mini-șarpelui" valutar vest-european, **francul belgian** a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, cotînd pe 2 III 1979 la 29,35 franci/1dolar, cu 0,6% sub nivelul din 23 II 1979, în timp ce **marca vest-germană** era tranzacționată la sfîrșitul intervalului la 1,8575 mărci/1 dolar, față de 1,8525 mărci/1 dolar cu o săptămînă în urmă. **Francul elvețian** și **francul francez** au înregistrat nivele apropiate de depreciere față de dolar — circa 0,4% — respectiv 1,68 franci elvețieni/1 dolar și 4,29 franci francezi/1 dolar, față de 1,6715 franci elvețieni/1 dolar și 4,2725 franci francezi/1 dolar.

În ciuda faptului că Banca Angliei a redus dobînda minimă de împrumut de la 14% la 13%, **lira sterlină** a avut față de dolar o evoluție aproape continuă de depreciere, astfel că nivelul de 2,02 dolari/1 liră de pe 2 III 1979 a fost cu 0,5 % peste cel din 23.II.1979 de 2,01 dolari/liră.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 11,375% la cele în eurodolari, 4,375% la cele în euromărci vest-germane și 0,5% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul **aurului** la Londra a înregistrat o tendință ușoară de scădere, astfel că al doilea fixing din ziua de 2 III 1979, de 248 dolari/uncia, a fost cu 3 dolari/uncia sub cel corespunzător din 23.II.1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

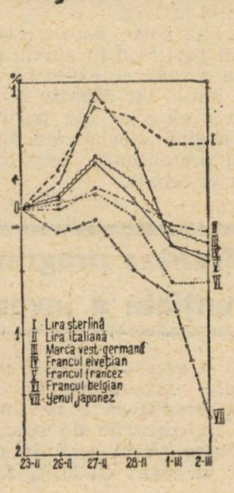

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 26 II — 2 III, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 23 II 1979

Evoluție nesatisfăcătoare în America Latină în 1978

POTRIVIT datelor preliminare furnizate de Comisia Economică a O.N.U. pentru America Latină (C.E.P.A.L.), ritmurile medii de creștere — situate în jurul a 4% pe an — ale P.N.B. în ultimii 4 ani sînt de natură să afecteze în mod defavorabil dezvoltarea economică în această zonă, avînd în vedere creșterile — în medie în perioada 1970—1974. Ritmul mediu anual de creștere în 1978 s-a situat la 4,1%, sporuri mai mari fiind înregistrate de Mexic — de pe urma majorărilor extracției de petrol și a producției industriale — și Columbia — ca urmare a rezultatelor bune în agricultură și producția de bunuri manufacturate. Declinuri mai accentuate au fost înregistrate în Argentina, Nicaragua și Peru. Balanța comercială s-a încheiat în 1978 cu un deficit majorat (4 414 față de 2 146 mil. dolari în 1977), la această situație contribuind în special țările importatoare de petrol (Brazilia, Costa Rica, Chile, Guatemala, Republica Dominicană, Paraguay ș.a.) și Venezuela din rîndul țărilor producătoare de petrol. Valoarea exporturilor totale a crescut cu numai 4% față de 9% la importuri, declinul cu 9% față de 1977 al raportului de schimb afectînd în principal țările ale căror produse de export au suferit reduceri de prețuri pe piața internațională (Columbia, El Salvador, Honduras, Paraguay și Republica Dominicană).

C.E.P.A.L. subliniază problema serioasă pe care o reprezintă inflația pentru țările latino-americane (prețurile crescînd cu 4% în 1978, respectiv cu un procent dublu față de nivelurile din perioada 1970—1973), factor care agravează condiția maselor populare. Astfel, în actualul deceniu numărul total al celor care trăiesc în sărăcie nu s-a redus — 110 milioane, respectiv 40% din totalul populației — față de deceniul anterior, în timp ce numai 9% din venitul național însumat al regiunii este destinat acelei părți din populație care ar fi cea mai îndreptățită să obțină sprijin pentru înlăturarea sărăciei.

Perspectivele cărbunelui

„CRIZA PETROLULUI" a avut drept consecință, între altele, o sporire a cererii de cărbune pe plan mondial și, implicit, o înviorare în industria cărbunelui. În timp ce în perioada 1961—1973 extracția de cărbune a crescut, în țările nesocialiste, într-un ritm mediu anual de numai 0,4%, în anii 1975—1977 acesta din urmă s-a ridicat la 3,7%.

Conform prognozei elaborate de Agenția internațională pentru energie, cu toată tendința constantă de majorare a prețurilor la cărbune, în cazul țărilor capitaliste dezvoltate necesarul său de consum va continua să crească într-un ritm susținut. Se apreciază că în următorul sfert de veac cererea pentru cărbune din partea țărilor respective se va dubla, aproximativ, un spor comparativ mai rapid urmînd să înregistreze cererea pentru cărbunele energetic. Referitor la țările membre ale O.C.D.E., se evaluează că necesarul lor de consum la cărbune va spori de la 982 mil. tone în 1970 la 1991 mil. tone în anul 2 000, din care cererea de cărbune cocsificabil — de la 268 la 378 mil. tone.

Tîrgul de primăvară de la Leipzig

LA EDIȚIA din acest an a Tîrgului de primăvară de la Leipzig (R.D. Germană), care se desfășoară în perioada 11—18 martie sub deviza „Pentru comerț mondial și progres tehnic", participă aproximativ 9 mii de întreprinderi de comerț exterior și întreprinderi de export din circa 60 de state, suprafața de expunere solicitată însumînd 340 mii m.p. Tîrgul are un profil complex, în cadrul lui fiind expuse atît echipamente pentru siderurgie, pentru construcții de mașini grele și instalații, mașini-unelte, mașini agricole și utilaje pentru industria alimentară, echipament electrotehnic și tehnica automatizării, cît și bunuri de consum, ca textile, confecții, produse editoriale, articole din sticlă și ceramică.

Cele peste patru mii de întreprinderi industriale și de comerț exterior din R.D.G., prezente la Tîrg, ilustrează — prin exponatele lor — succesele obținute de industria națională în cele trei decenii de existență a republicii. România figurează cu o participare re-

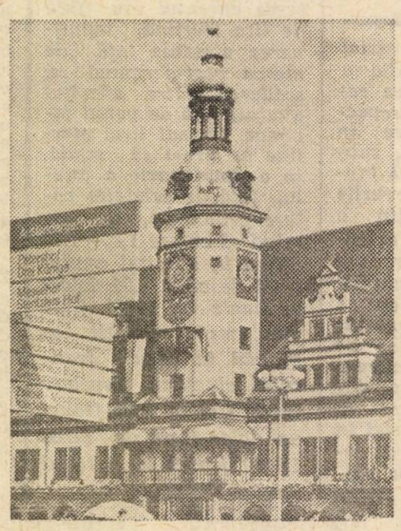

prezentativă printre țările socialiste care expun la Tîrg.

Pe de altă parte, s-a anunțat că R.D. Germană participă în cursul acestui an la 26 de tîrguri și expoziții din 22 de țări ale lumii, iar diferite întreprinderi de comerț exterior iau parte la peste 160 de tîrguri specializate din străinătate sau organizează expoziții proprii cu caracter tehnic.

Franța: progresia diferențiată a investițiilor

DUPĂ o evasistagnare în ultimii ani, investițiile productive în economia franceză marchează o tendință de înviorare, în cercurile de specialitate apreciindu-se că în anul în curs volumul lor va spori cu 3,3% față de nivelul anului precedent. Este vorba aici, îndeosebi, de sporirea investițiilor de capital privat, sub imperiul menținerii competitivității industriei franceze, ținîndu-se seama de politica activă de investire practicată în ultimii ani în S.U.A., R.F.G., Anglia și Japonia.

Desigur — arată revista **L'Usine Nouvelle** — se așteaptă o evoluție diferențiată a investițiilor, de la o ramură a economiei franceze la alta. Ca amplitudine a sporului acestora, în frunte se situează — de fapt, și în ultimii ani — industrii importante, ca cea de prelucrare a petrolului și de gaze naturale (îndeosebi sub efectul adaptării capacităților de producție existente la modificările în structura cererii), construcțiile de mașini electrice și electronice (mai ales sub impulsul progresului tehnic rapid), industria de automobile (avîndu-se în vedere atît cererea susținută pe piață, cît și necesitatea ridicării productivității întreprinderilor franceze), industria sticlei (care trece printr-un intens proces de modernizare), precum și sectorul prestărilor de servicii. O înviorare relativ sensibilă a investițiilor, după o perioadă de stagnare sau oscilație se scontează în producția de minereuri și metale neferoase, în construcții navale și aeronautică, în sectorul poligrafic și editorial etc.

În ansamblu, se apreciază că principala orientare a politicii investițiilor în 1979 o constituie modernizarea capacităților existente, ridicarea productivității instalațiilor, iar nu extinderea acestora.

Optici noi în practicarea marketingului

ÎNTR-O perioadă în care în Anglia se pune un accent deosebit pe lărgirea exporturilor, pe sporirea participării țării la circuitul mondial de bunuri materiale, în cercurile de specialitate se relevă utilizarea insuficientă a valențelor marketingului, în condițiile sporirii — pe piața mondială — a importanței altor mijloace de concurență, decît prețurile. Se apreciază, de pildă, că nivelul competitivității produselor engleze are de suferit întrucît firmele producătoare și exportatoare nu acordă atenția cuvenită design-ului, aspectului exterior al producției, gradului de securitate oferit de ambalaj, service-ului după vînzarea produsului, studierii pieței și a cerințelor individuale ale cumpărătorilor.

Se consideră că înviorarea multilaterală a activității de marketing, intervenită în Anglia în a doua jumătate a acestui deceniu (atît a operațiilor de reclamă propriu-zisă, cît și în domeniul studiilor de piață sau al relațiilor publice ale firmelor), se va menține în viitor, însă în condițiile transferării treptate a accentului de la popularizarea unor produse la crearea unei imagini de prestigiu pentru firma însăși. Totodată, se constată că de la jumătatea actualului deceniu crește rolul Londrei, ca centru de efectuare — la solicitarea firmelor străine — a studiilor de piață pe plan internațional, fapt explicat prin existența unor specialiști cu înaltă calificare în acest domeniu, precum și prin costul relativ redus al studiilor respective.

GLOSAR

Tranziție demografică [II]

În alți termeni, tranziția demografică semnifică trecerea de la comportamentul demografic primitiv la cel rațional, de la fertilitatea naturală la cea dirijată, de la familia de tip extins la cea de tip nuclear, proces determinat de schimbările social-economice. Statistic se observă că toate țările astăzi dezvoltate au parcurs, în linii generale, fazele mari ale tranziției demografice. Țările în curs de dezvoltare se află încă în prima fază a tranziției sau la începutul celei de-a doua. Mortalitatea a scăzut considerabil în ultimele trei decenii, natalitatea rămînînd la nivelul anterior ridicat, ceea ce explică „explozia demografică" — creșterea excedentului natural și accelerarea ritmului creșterii demografice. Influențarea natalității, în sensul scăderii sau al ridicării ei, constituie un obiectiv important al politicii demografice naționale. La Conferința mondială a populației (București, 1974) s-a subliniat că

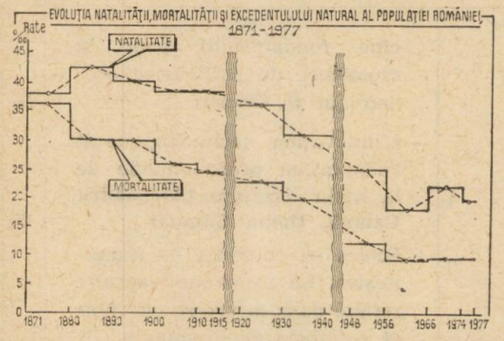

politica demografică a fiecărui stat este un atribut al suveranității naționale și că ea face parte integrantă din politica social-economică.

În România, procesul tranziției demografice are particularitățile sale : atît mortalitatea cît și natalitatea au scăzut în ritmuri lente în perioada 1871-1940 ; abia în noile condiții ale edificării socialismului, mortalitatea a cunoscut o scădere spectaculoasă. Faza cea mai importantă, 1948—1956, consemnează o scădere a mortalității cu aproape 40 la sută față de perioada 1930—1940 ; în perioada 1957—1966 se înregistrează o scădere și a natalității. Grație unor măsuri de politică demografică, natalitatea a fost redresată în 1967, situîndu-se în medie în intervalul 1967—1976 la un nivel de aproape 21 născuți vii la 1 000 locuitori. În prezent, politica demografică românească urmărește, cu mijloace variate, să mențină natalitatea la un nivel relativ ridicat și să reducă, în continuare, mortalitatea, pentru a asigura un excedent natural rațional, împreună cu o structură echilibrată a populației din punct de vedere al vîrstei, ținînd seama de obiectivele complexe ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Vladimir TREBICI

P.N.B. pe locuitor

Dan Ioanițescu, Dej — Apariția ediției pe 1978 a Atlasului Băncii Mondiale ne permite să citățm datele provizorii privind mărimea produsului național brut pe locuitor din anul 1977 pe care le solicitați. Potrivit acestei surse, primele zece țări din lume sub raportul indicatorului citat sînt următoarele (toate cifrele reprezintă dolari, în prețurile curente) : Emiratele Arabe Unite (14 420), Kuweit (12 790), Qatar (11 670), Elveția (9 960), Suedia (9 250), S.U.A. (8 640), Canada (8 450), R.F.G. (8 160), Danemarca (8 050), Franța (7 290). Evident că nivelul de dezvoltare economică și socială al unei țări nu poate fi însă judecat numai prin prisma indicatorului menționat.

În ce privește a doua întrebare a dv., nu sîntem încă în măsură să vă răspundem.

Anul internațional al copilului

Veronica Sărăroiu, Nădlac — Direcțiile prioritare de acțiune prilejuite de organizarea în 1979 a Anului internațional al copilului nu sînt uniforme, ci dimpotrivă diferă de la țară la țară, reflectînd diversitatea condițiilor economice, sociale, culturale care caracterizează lumea contemporană.

Cîteva exemple ilustrează mai bine această idee. În Malawi, de pildă, atenția guvernului se concentrează asupra grupei de vîrstă pînă la șapte ani sub raportul alimentației, educației sanitare și grădinițelor de copii. În Liberia anul acesta marchează începutul „Deceniului copilului liberian". În Panama preocupările autorităților se concentrează asupra copiilor orfani și a literaturii pentru copii. Autoritățile ugandeze au în vedere introducerea gratuității învățămîntului în primii trei ani de școală. Proclamat „Anul copilului peruan", anul 1979 a prilejuit introducerea în facultățile de drept din Peru a unui curs special obligatoriu consacrat legislației reglementînd drepturile copiilor ; de asemenea, în decembrie a.c. va avea loc la Lima un congres național pentru protecția copilului. Preocupări speciale există și într-o țară dezvoltată ca S.U.A., în care potrivit aprecierilor președintelui Carter, citate de publicația **IYC Rapport,** zece milioane de copii nu au căpătat niciodată asistența medicală de care aveau nevoie.

Greve

Minu Geantă, Roman — 1) Cele mai recente date de ansamblu privind intensitatea mișcării greviste în lumea capitalistă privesc anul 1977 și sînt cuprinse în Anuarul statistic al muncii publicat în luna ianuarie 1979 la Geneva de Organizația Internațională a Muncii. Potrivit statisticilor O.I.M., în anul 1977 s-au înregistrat, în cele 22 țări capitaliste dezvoltate la care se referă anuarul, un număr de circa 24 000 greve. În anul precedent, numărul conflictelor de muncă fusese cu 5 000 mai ridicat, totalizînd cu 13 milioane zile nelucrate mai mult. 2) Viitoarea conferință mondială asupra deceniului femeii va avea loc, așa cum s-a prevăzut, în anul 1980. Ceea ce s-a modificat este numai locul de desfășurare a ei, care va fi Copenhaga, Iranul făcînd cunoscut Adunării Generale a O.N.U. că nu ar putea s-o găzduiască. 3) Grupul de lucru interguvernamental însărcinat să elaboreze un cod de conduită al activității societăților transnaționale nu a ajuns pînă în prezent la un consens. Lucrările de elaborare a proiectului acestui cod au ajuns la cea de a șasea sesiune, care a avut loc în ianuarie a.c. și la care s-a discutat problema naturii juridice a codului.

Industrie

Aron Comnea, Galați — Obiectivul fixat la cea de a doua Conferință generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.), desfășurată la Lima în 1975, prevede majorarea pînă la 25% în anul 2 000 a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială, ceea ce presupune, între altele, efectuarea unui volum însemnat de investiții. Printre modalitățile folosite de O.N.U.D.I. pentru mai buna cunoaștere în țările industrializate a necesităților de investiții industriale ale țărilor în curs de dezvoltare se înscrie și crearea mai multor birouri de promovare a investițiilor — la Bruxelles, Köln, New York și Zürich. Aceste birouri au totodată rolul de a evidenția ce posibilități există pentru crearea de societăți mixte, încheierea de acorduri de licență, transferul de cunoștințe tehnice și alte forme de activități comune de interes reciproc. Aceleași obiective le urmărește și participarea O.N.U.D.I. la mari tîrguri industriale și la reuniuni internaționale pentru promovarea investițiilor. O asemenea reuniune a avut loc în februarie a.c. la Davos, în Elveția, în cadrul celui de al nouălea Simpozion european de management, avînd ca temă „Întreprinderea se adaptează la noile structuri economice și sociale ale anilor '80".

Cupru

Gheorghe Ciucurel, Băicoi — 1) Negocierile dintre principalele țări exportatoare de cupru în vederea instituirii unui organism menit să stabilizeze piața acestui produs de bază, de importanță capitală pentru țările industrializate, au fost reluate la Geneva la sfîrșitul lunii februarie a.c. Pe plan mondial exportul de cupru brut (dar nu și producția) este realizată în proporție de 80% de țări în curs de dezvoltare, pentru multe din ele (Zambia, Zair, Chile) exportul reprezentînd un element vital al economiei. Așa cum relevă publicația **Forum du développement,** editată de Divizia de informații economice și sociale a O.N.U., tocmai acest fapt a stat la originea unora din dezacordurile dintre țările exportatoare : unele dintre ele nu-și puteau permite o reducere a extracției fără să cunoască o agravare a șomajului și o reducere a totalului încasărilor valutare. Ca urmare, prețul cuprului a înregistrat în ultimii ani fluctuații considerabile : după nivelurile record din 1973—1974 prețul a coborît la niveluri considerate ca fiind inferioare costurilor de producție, pentru ca de curînd, să depășească la Bursa de metale din Londra nivelul de 1 000 lire sterline per tonă, pentru prima dată după iunie 1974, datorită unor achiziții speculative. Totuși observatorii se așteaptă la o penurie de cupru pe piața mondială după 1980, pentru că intervalul dintre descoperirea unui zăcămînt de cupru și intrarea lui efectivă în producție este apreciat a fi de cel puțin șapte ani, iar prețul scăzut din ultimii ani nu a incitat la noi investiții.

2) Este evident că orice plan de stabilizare a prețurilor pe piață cu ajutorul unor stocuri regulatoare trebuie să țină seama de recurgerea în măsură crescîndă la reciclarea cuprului utilizat anterior : în Europa occidentală și în S.U.A. de pildă, se acoperă în acest mod peste o treime din necesarul total de cupru al industriei.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 10 din 9 martie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Mobilizarea tuturor energiilor creatoare pentru realizarea saltului la o nouă calitate **(Bogdan Pădure)** 1

● Îndeplinirea indicatorilor de plan, obiectiv principal al activității întreprinderilor **(Gh. Drăghici, L. Tințea)** 4

● Investiții. Accelerarea ritmului de lucru pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor capacități **(P. Bogdan)** 6

● O cerință esențială în procesul creșterii economice. Reducerea cheltuielilor de producție **(Iulian Ploștinaru)** 9

● Creșterea productivității muncii, condiție esențială a progresului economiei **(prof. dr. Marin Mehedințu)** 11

● Saltul calitativ trebuie să înceapă cu realizarea unei campanii agricole exemplare **(M. Savu)** 13

● Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice. Perfecționarea tehnologiilor, factor de bază în ridicarea eficienței economice **(I. Crișan)** 14

— Rolul femeii în viața economico-socială a țării 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Cum să organizăm optim înfăptuirea unei cerințe prioritare pentru creșterea productivității muncii. Lucrul la mai multe mașini **(prof. dr. P. Vagu, conf. Fl. Șipoș)** 17

TEORII ● IDEI

— Inovarea tehnologică și adaptarea profesională a forței de muncă **(asist. univ. Alexandru Catană, asist. univ. Doina Catană)** 20

— Școli-curente-economiști. Problema agrară reflectată în presa muncitorească și socialistă din România (II) **(dr. Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru, Mihai Irimia)** 22

— O concepție modernă de proiectare a sistemelor de organizare și conducere a unităților economice **(dr. Corneliu Russu)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Reproducția socialistă **(conf. dr. Dumitru Ciucur)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Intensificarea relațiilor comerciale și de cooperare între țările în curs de dezvoltare **(dr. George Marin)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Calling up all the creative energies to step up towards a new quality **(Bogdan Pădure)** 1

— Cutback in the production costs **(Iulian Ploștinaru)** 9

— Rising the labour productivity — an essential condition for a progressing economy **(Prof. Dr. Marin Mehedințu)** 11

— Exigencies of the Five-Year Plan of the revolution in technics and science. Improving technologies — a basic need for a higher economic efficiency **(I. Crișan)** 14

— Technological innovations and the professional fitting of the labour force **(Alexandru Catană, Doina Catană)** 20

— Schools — currents — economists. The agrarian problem spotlighted in the workers' and socialist press in Romania (II) **(Dr. Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru, Mihai Irimia)** 22

— Enhancement in the commercial relations and the cooperation between developing countries **(Dr. George Marin)** 27

DANS LE NUMÉRO

— La mobilisation de toutes les énergies créatrices pour accomplir le bond vers une nouvelle qualité **(Bogdan Pădure)** 1

— Reduire les coûts de production **(Iulian Ploștinaru)** 9

— Faire augmenter la productivité du travail, une condition essentielle du progrès de l'économie **(prof. dr Marin Mehedințu)** 11

— Exigences du quinquennal de la révolution scientifique et technique. Perfectionner les technologies en tant que principe fondamental pour la croissance de l'efficience economique **(I. Crișan)** 14

— L'innovation technologique et l'adaptation profesionnelle de la main d'oeuvre **(Alexandru Catană, Doina Catană)** 20

— Ecoles — courants — économistes. Le problème agraire reflété dans la presse ouvrière et socialiste de Roumanie (II) **(dr. Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru, Mihai Irimia)** 22

— Intensifier les relations commerciales et de coopération entre les pays en voie de développement **(dr. George Marin)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Мобилизация всех творческих энергий для осуществления скачка к новому качеству **(Богдан Пэдуре)** 1

— Уменьшение производственных расходов **(Юлиан Плоштинару)** 9

— Рост продуктивности труда — существенное условие прогресса экономики **(проф. др. Марин Мехединцу)** 11

— Требования пятилетки научно-технической революции. Совершенствование технологий, основной фактор повышения экономической эффективности **(И. Кришан)** 14

— Технологическое новаторство и профессиональная адаптация рабочей силы **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 20

— Школы • течения • экономисты. Аграрный вопрос — его отражение в рабочей и социалистической печати Румынии (II) **(др. Джорджета Макарие, Ионел Кобзару, Михай Иримия)** 22

— Усиление связей в области торговли и кооперирования между развивающимися странами **(др. Джордже Марин)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 23 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 61.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

INFORMAȚII UTILE PENTRU AUTOMOBILIȘTI

La Administrația Asigurărilor de stat, automobiliștii pot contracta diferite feluri de asigurări facultative auto — care acoperă o serie de riscuri, altele decît cele cuprinse în cadrul asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto — cum sînt :

— asigurarea globală pentru avarii — casco ;
— asigurarea autoturismelor numai pentru pagubele produse ca urmare a accidentelor de circulație ;
— asigurarea autoturismelor numai pentru pagubele produse de incendiu și calamități ;
— asigurarea autovehiculelor pentru furt ;
— asigurarea suplimentară pentru cazurile cînd autovehiculul este condus de alte persoane decît asiguratul sau rude ale acestuia ;
— asigurarea autovehiculelor în legătură cu utilizarea lor la concursuri, întreceri, antrenamente pentru acestea ;
— asigurarea de accidente a conducătorilor de autoturisme și a altor persoane aflate în autoturisme ;
— asigurarea autovehiculelor cu valabilitate numai în afara teritoriului Republicii Socialiste România.

Pentru relații suplimentare și pentru încheierea unor astfel de asigurări, cei interesați se pot adresa responsabililor cu asigurările, agenților și inspectorilor de asigurare, filialelor A.C.R. sau, direct, oricărei unități ADAS.

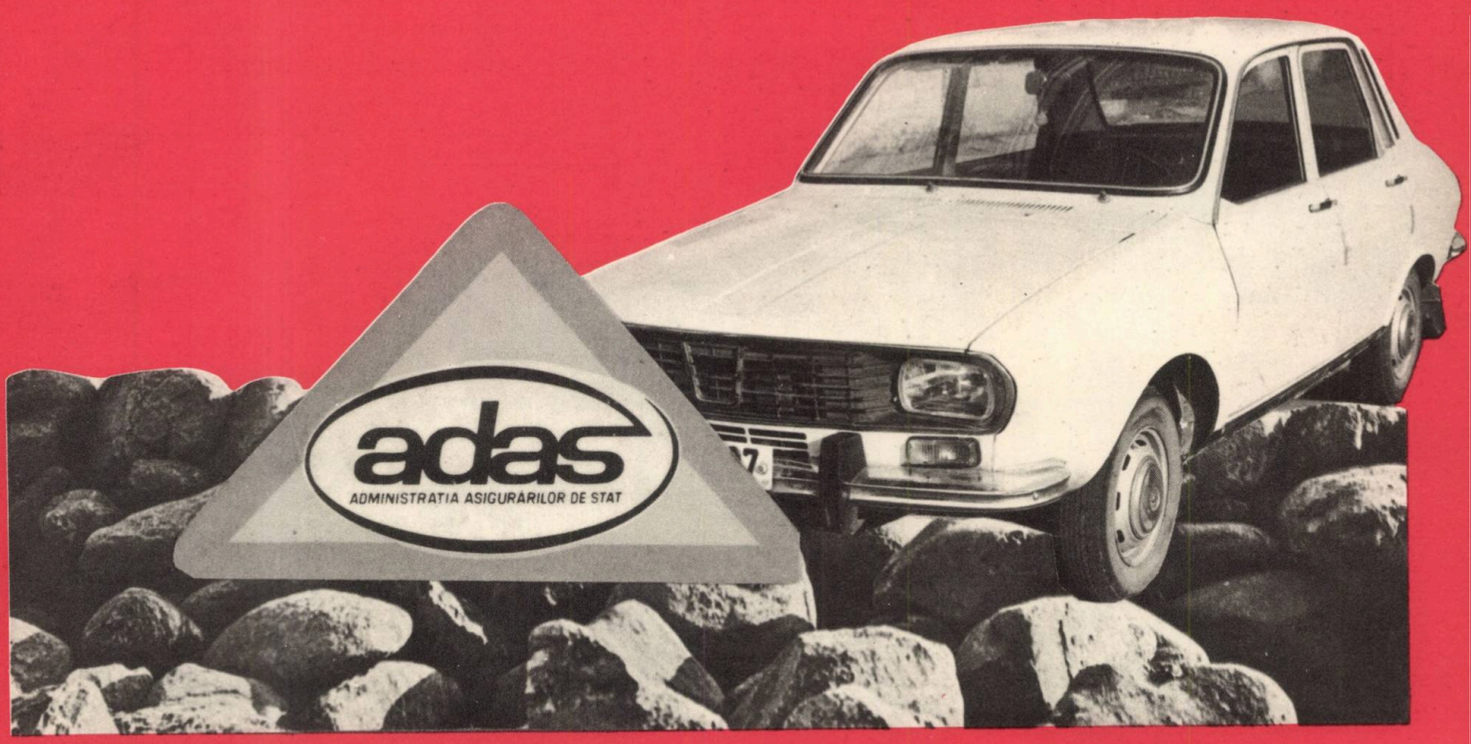

TERCOT DAMAST-CALITATE

CENTRALA INDUSTRIEI BUMBACULUI

CENTRALA INDUSTRIEI BUMBACULUI oferă cumpărătorilor un sortiment variat de țesături superioare pentru lenjerie de pat, fețe de masă și decorațiuni interioare, din amestec de bumbac cu fibre sintetice TERCOT DAMAST.

Neșifonabil, avînd o mare durată de folosire garantată de compoziția fibroasă, TERCOTUL DAMAST se produce într-o gamă de culori și desene variată, cu lățimi de la 80 cm pînă la 150 cm.

TERCOTUL DAMAST se întreține ușor prin spălare manuală sau cu mașina de spălat, la temperaturi pînă la 60°C, cu detergenți specifici fibrelor sintetice. Fierberea articolelor este contraindicată ca urmare a proprietăților termoplastice a fibrelor sintetice din amestec.

Proprietățile igienice ale articolului au fost asigurate prin încercări făcute împreună cu organele Ministerului Sănătății.

1979 MAR 16

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CU CE RANDAMENT UTILIZĂM CAPACITĂŢILE DE PRODUCŢIE?

Numărul 11 ● 16 martie 1979

Sub semnul tradiţionalelor
legături de prietenie româno-franceze,
al dorinţei celor două ţări şi popoare
de a dezvolta colaborarea în interesul reciproc

LA INVITAŢIA PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU A AVUT LOC VIZITA OFICIALĂ A PREŞEDINTELUI FRANŢEI, VALÉRY GISCARD D'ESTAING

1979 MAR 19

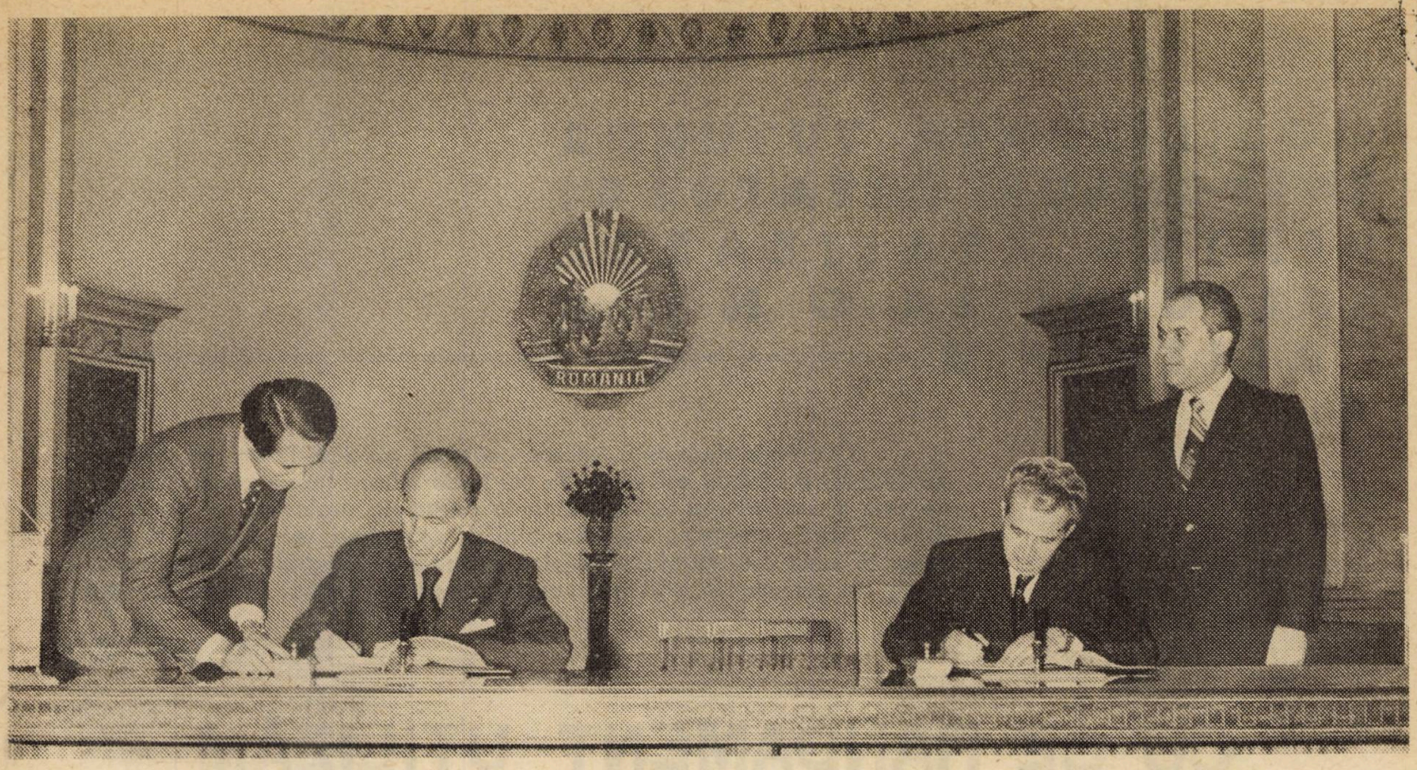

PERSPECTIVE DEOSEBIT DE RODNICE DESCHISE SCHIMBURILOR ECONOMICE ȘI COOPERĂRII ÎN PRODUCȚIE ROMÂNO-FRANCEZE

Încheiate cu rezultate excelente, recentele convorbiri dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Valéry Giscard d'Estaing au creat un cadru deosebit de favorabil pentru o evoluție continuu ascendentă tradiționalei colaborări prietenești româno-franceze pe cele mai diferite planuri – economic, tehnico-științific, cultural, în domeniul vieții internaționale.

Așa cum se consemnează în **Declarația comună a Republicii Socialiste România și a Republicii Franceze,** purtînd semnătura președinților celor două țări, exprimîndu-și satisfacția față de amplificarea relațiilor economice româno-franceze în cursul ultimilor ani, cele două părți au convenit să depună eforturile necesare pentru dezvoltarea și mai rapidă a acestor raporturi, pe măsura posibilităților oferite de potențialul economic al celor două țări, și în primul rînd de nivelul și dinamica dezvoltării lor industriale.

În acest cadru, perspective deosebit de favorabile se deschid cooperării industriale și în domeniul tehnologiei. Subliniind contribuția importantă a cooperării economice pe termen lung la aprofundarea raporturilor româno-franceze, cei doi președinți și-au exprimat satisfacția față de rezultatele obținute în sectoarele în care cooperarea este deja avansată : industria de automobile, aeronautica, chimia, electronica, informatica și construcțiile de mașini. Totodată, așa cum se apreciază și în **Comunicatul comun** dat publicității, contractele și acordurile încheiate cu ocazia vizitei, în special în domeniul industriei de automobile și al informaticii, vor permite realizarea de noi progrese în cadrul acestei colaborări. După cum s-a anunțat, în timpul vizitei au fost semnate mai multe protocoale de cooperare în domenii de vîrf ale dezvoltării tehnologice, cum sînt aeronautica, electronica, informatica, industria de autovehicule, tehnica audiovizuală, inclusiv televiziunea în culori – convenindu-se în această privință ca România să adopte sistemul francez SECAM –, precum și un protocol privind cooperarea economică. Se are în vedere, de asemenea, inițierea unor acțiuni de cooperare și în alte domenii cum sînt siderurgia, telecomunicațiile, utilajul minier, industria alimentară etc.

O expresie a preocupării României și Franței de a așeza relațiile economice dintre ele pe baze stabile și de lungă durată o reprezintă și înțelegerile privind promovarea unor noi forme de cooperare, în special prin crearea de societăți mixte de producție și comerț, inclusiv pe terțe piețe.

Pe aceeași linie se înscrie și hotărîrea României și Franței de a acționa pentru a atinge și chiar depăși obiectivul dublării pînă în 1980 a schimburilor comerciale față de anul 1975, pe baze cît mai echilibrate, prin sprijinirea lărgirii cooperării între întreprinderile din cele două țări – inclusiv cu întreprinderi mici și mijlocii –, lărgirea schimbului de informații economice, participarea la tîrguri și expoziții etc.

Referindu-se la perspectivele deosebit de rodnice deschise de actualele convorbiri româno-franceze la nivel înalt dezvoltării și diversificării continue a colaborării economice dintre cele două țări, președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Noi dorim realmente să realizăm obiectivul pe care l-am stabilit încă în 1968, ca Franța să ocupe primul loc în comerțul exterior al României cu țările occidentale. Sperăm că înțelegerile din aceste zile vor crea condiții pentru a atinge acest obiectiv. Facem acest lucru nu în detrimentul altora, ci tocmai din dorința de a demonstra că și între țări cu orînduiri sociale diferite – dacă acestea sînt animate de respect reciproc și de voința de a colabora pe principiile deplinei egalități – se pot realiza cooperări reciproc avantajoase, cu rezultate bune atît pentru ambele popoare, cît și pentru securitatea și pacea lumii".**

MOBILIZAREA TUTUROR ENERGIILOR CREATOARE PENTRU REALIZAREA SALTULUI LA O NOUĂ CALITATE

„O atenție deosebită trebuie acordată utilizării la maximum a capacităților de producție existente. Se cer luate măsuri ferme pentru încărcarea deplină a mașinilor și funcționarea la parametri proiectați a tuturor instalațiilor, pentru creșterea coeficientului de schimburi, întreținerea și exploatarea în bune condițiuni a utilajelor, acoperirea integrală a necesarului de piese de schimb, inclusiv prin recuperarea și recondiționarea acestora".

NICOLAE CEAUȘESCU

CU CE RANDAMENT UTILIZĂM CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE?

LUCRĂRILE recentei Consfătuiri pe țară cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, moment de importanță majoră în unirea eforturilor întregului popor în vederea înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, a planului cincinal și a programului suplimentar de dezvoltare economică și socială a României au dezbătut și analizat, printre altele, și modul în care sînt folosite în economia națională capacitățile de producție, potențialul tehnic, mașinile, utilajele și instalațiile în funcțiune.

Utilizarea cu maximum de randament a tuturor capacităților de producție, lichidarea cu hotărîre a situației în care se mai găsesc o serie de capacități care nu funcționează la parametri nominali și nu realizează indicatorii de producție stabiliți prin plan, constituie un imperativ al etapei pe care o parcurge economia noastră. O atenție mult sporită solicită, de asemenea, buna întreținere și funcționare a tuturor utilajelor și instalațiilor, evitarea avariilor, accidentelor și întreruperilor în folosirea unor mașini și utilaje, întărirea ordinii și disciplinei, a controlului tehnic, adîncirea cooperării în producție, policalificarea cadrelor tehnice. Oprindu-se asupra acestor probleme și prefigurînd evoluția factorilor de sporire a volumului producției industriale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Dacă vom organiza bine activitatea pentru folosirea integrală a utilajelor, punînd capăt întreruperilor nejustificate, asigurînd buna lor întreținere — și trebuie să acționăm în această direcție — într-o perioadă relativ scurtă am putea realiza ușor, cu actualele mijloace, dublarea producției industriale".**

Creșterea potențialului productiv al economiei

POLITICA FERMĂ a partidului de dezvoltare în ritm înalt și de modernizare a bazei economice și tehnice a întregii noastre economii a dus la creșterea continuă a fondurilor fixe din economie, care la finele anului trecut însumau circa 1 600 miliarde lei, din care 60% au fost date în funcțiune după anul 1970. Datele din tabel permit aprecierea într-o viziune mai largă a eforturilor materiale și financiare făcute de statul nostru pentru dotarea întreprinderilor cu echipamente tehnologice, mașini, utilaje, și instalații, pentru creșterea mai rapidă a avuției naționale, în care ponderea principală o deține industria, ramura cea mai dinamică a economiei românești.

Imaginea eforturilor materiale făcute de statul nostru pentru înzestrarea economiei este completată elocvent de volumul investițiilor efectuate din fondurile centralizate ale statului. În perioada 1966—1970, aceste investiții au depășit pe cele realizate în cei zece ani anteriori, pe harta țării apărînd peste o mie de noi obiective economice industriale și agrozootehnice. În cincinalul 1971—1975, ca urmare a eforturilor de investiții de peste 516 miliarde lei, din care în industrie de 277 miliarde lei, au fost puse în funcțiune un număr de aproape 1870 noi obiective industriale și 388 agrozootehnice mai importante, s-au modernizat și reutilat un număr însemnat de întreprinderi și secții în toate ramurile economiei naționale. În fine, în primii trei ani ai actualului cincinal s-a realizat un volum de investiții aproape egal cu cel realizat în întregul cincinal precedent, dîndu-se în exploatare aproape 1 660 de noi capacități industriale și agrozootehnice importante, fondurile fixe din economia națională sporind cu peste 425 miliarde lei.

O expresie grăitoare a caracterului modern al bazei tehnico-materiale a economiei noastre o constituie faptul că **din totalul fondurilor fixe de care dispunem în prezent, peste două treimi au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu,** ceea ce constituie un indiciu al vigoarei potențiale a industriei românești.

Simpla existență a unei puternice baze tehnico-materiale nu este însă suficientă pentru realizarea sporului de producție materială necesar pentru atingerea la sfîrșitul actualului cincinal a unei producții suplimentare de 100—130 miliarde lei, a unei eficiențe de

— mil. lei —

	1965	1970	1975	1980	1966—1970	1971—1975	1976—1980
Fonduri fixe puse în funcțiune în economia națională — — total	42036	73964	132440	245078	296156	501397	873500
din care : — industrie	19091	35494	64972	143344	142357	288657	463364
— pondere %	45,4	48,0	49,0	58,5	48,2	47.8	53,0
Din total fonduri fixe în funcțiune în economia națională — fonduri fixe productive	33817	60885	109337	203077	240200	414249	723258
— pondere — % —	80,4	82,3	82,5	82,9	81,1	82,6	82,8

1 200 lei producție industrială la 1 000 lei fonduri fixe în anul 1980 și de 1 400—1 500 lei la nivelul anului 1985, pentru reducerea treptată a decalajului economic și atingerea într-un viitor cît mai apropiat a nivelului țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Atingerea și depășirea acestor obiective strategice ale politicii științifice a partidului nu este posibilă, în actualul stadiu de dezvoltare a economiei naționale, decît pe seama utilizării **intensive** a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, a echipamentelor tehnologice, prin redarea în circuitul economic a celor nefolosite, prin mai buna încărcare a schimburilor de lucru, prin utilizarea completă a tuturor spațiilor industriale.

Dimensionarea reală a capacităților — o primă condiție a mai bunei lor folosiri

PENTRU A CUNOAȘTE cum sînt folosite capacitățile de producție este necesar mai întîi să le dimensionăm, să cunoaștem exact mărimea lor, să dispunem de o evidență clară a tuturor mașinilor, utilajelor, instalațiilor etc. pe grupe și subgrupe, destinații, stare tehnică etc. Precizarea mărimii capacităților de producție anuale la nivelul fiecărei unități productive este o problemă de **maximă importanță,** deoarece creează posibilitatea dimensionării științifice a nivelelor de producție, precizării rezervelor potențiale care trebuie mobilizate, în vederea sporirii producției materiale ; de asemenea, cunoașterea la nivel macroeconomic a potențialului productiv, a modului cum este folosit constituie un important instrument pentru factorii care decid crearea sau dezvoltarea unor noi capacități în anumite ramuri ale economiei.

Există la unii economiști înclinația — și nu sînt puțini aceștia — de a pune semnul egalității între „capacitate" și „producție", care — la un moment dat — poate fi la nivelul unui loc îngust între două sau mai multe verigi de producție. Efectul acestor interpretări anulează orice efort de a evidenția rezervele de producție existente, inepuizabile, cel puțin sub aspectul utilizării intensive, privită pe termen lung. Trebuie ținut seama că în asemenea situații se vădește existența unor utilaje sau mașini insuficient încărcate, dar totuși necesare întreprinderii respective pentru anumite prelucrări tehnologice.

Mai grave sînt cazurile cînd întreprinderile dețin mașini, utilaje și instalații nefolosite pentru perioade mai lungi, fără ca aceste fonduri fixe să-și justifice prezența printr-o activitate productivă. Analizele efectuate de colective de specialiști din cadrul centralelor industriale, ministerelor și organelor de sinteză au constatat prezența în numeroase unități productive a unor asemenea utilaje nefolosite și care la sfîrșitul anului 1978 însumau peste 3 000 mașini și utilaje îndeosebi la întreprinderile aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerului Industriei Chimice și Ministerului Industriei Ușoare.

Principalele cauze ale disponibilizării acestor mașini și utilaje se datoresc — pe lîngă uzura fizică și morală — modificării și îmbunătățirii produselor tehnologice din unele întreprinderi, schimbării profilului de fabricație în funcție de necesitățile pieței, existenței unor deficiențe constructive etc. Ritmul redistribuirii și valorificării acestor importante fonduri fixe considerăm că trebuie grăbit, astfel ca mașinile respective să-și îndeplinească funcția pentru care au fost create, respectiv să producă bunuri materiale. Apare complet nejustificată dotarea unor unități cu noi utilaje și mașini atît timp cît există capacități insuficient utilizate și pentru care au fost alocate de către societate importante fonduri financiare, inclusiv valutare.

Desigur, o industrie modernă presupune flexibilitate în vederea adaptării rapide la cerințele pieței, introducerea unor tehnologii noi, folosirea de utilaje corespunzătoare noilor produse introduse în fabricație. Aceasta însă nu înseamnă ca utilajele disponibilizate să fie declasate, retopite sau să vegeteze ca simple obiecte de inventar. Modernizarea acestora, valorificarea lor în cadrul altor întreprinderi cu profil apropiat se impune ca o măsură de maximă urgență, cu adoptarea unor forme simplificate de transfer.

„Fatalitatea" locurilor înguste și efectul eliminării acestora

CÎTEVA EXEMPLE sînt edificatoare în acest sens. La Întreprinderea textilă Năsăud stă nefolosită, de peste 40 luni, o mașină de condensat, la Combinatul chimic de fire sintetice Săvinești 3 mașini de etirat — filat, de asemenea, stau nefolosite de peste trei trimestre ; 3 agregate de găurit și filetat, cu deficiențe constructive stau neutilizate de circa 60 luni la întreprinderea „Electroprecizia" — Săcele, atestînd din păcate, pierderea unei producții de zeci de milioane lei.

Se observă că locurile înguste apar de obicei în întreprinderile care se dezvoltă în trepte, unde nu este asigurată o justă corelare între productivitatea diverselor verigi de producție. O serie de utilaje de bază nu pot fi utilizate la nivelul capacităților efective, deoarece un anumit utilaj din linia tehnologică, care are o importanță secundară, nu poate debita semifabricatele la nivelul posibilităților de prelucrare a utiljului conducător, de bază ; uneori, asemenea „gîtuiri" se localizează la nivelul unui utilaj auxiliar, al transportului intern sau chiar al spațiului pentru depozitarea semifabricatelor.

Potrivit unor calcule estimative **eliminarea unor locuri înguste existente la nivelul anului 1979 ar**

Gh. OLTEANU
H. PINCAS
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 12)

Creșterea productivității, cerință de bază a progresului economiei

În exploatările carbonifere din Valea Jiului

MECANIZAREA COMPLEXĂ, LA BAZA CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

BAZINUL CARBONIFER al Văii Jiului este cel mai mare și important zăcămînt de huile energetice și cocsificabile din țara noastră. În 1979 exploatările aparținînd Combinatului carbonifer Valea Jiului trebuie să dea economiei naționale o producție de huile de peste 7,5 milioane tone nete (din care peste 3 milioane tone huile spălate pentru cocs), acestei cantități urmînd să i se adauge și producția ce trebuie recuperată ca urmare a nerealizării planului în anii anteriori.

Folosind din plin mijloacele tehnice din dotare, organizînd mai bine brigăzile de lucru din subteran, folosind procedee avansate de extracție, minerii Văii Jiului au reușit ca, în perioada ce a trecut din acest an, nu numai să îndeplinească ci să și depășească sarcinile de plan ce le reveneau. Astfel, **în intervalul 1 ianuarie — 10 martie numai întreprinderile miniere Lupeni, Petrila și Paroșeni au extras și au livrat mai bine de 38 000 tone de cărbune peste prevederile de plan.**

Cum pot fi obținute randamente ridicate pe fiecare utilaj și formație de lucru ?

AȘA CUM S-A SUBLINIAT la recenta Consfătuire a cadrelor de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, realizarea exemplară a planului pe 1979, recuperarea restanțelor trebuie să constituie, pentru toate unitățile, obiectivul central spre care se cer concentrate cu maximum de eficacitate forțele tehnologice și umane. În acest scop, în unitățile miniere o atenție deosebită trebuie acordată **introducerii și generalizării, pe întregul flux tehnologic al extracției, a mecanizării complexe,** care, așa cum arată experiența din țara noastră ca și cea de pe plan mondial, constituie o condiție de bază pentru creșterea productivității muncii în abataje. Aceasta presupune utilizarea largă de susțineri hidraulice tip scut, tăierea straturilor de cărbune și înaintarea în abataje cu ajutorul combinelor de mare capacitate, transportul pe benzi și extracția cărbunelui cu mașini multicablu în construcție normală antigrizutuoasă etc. Firește, introducerea unui complex de astfel de mașini impune crearea de condiții corespunzătoare, astfel încît acestea să poată fi folosite din plin, să asigure la fiecare abataj obținerea de randamente înalte și extragerea de producții tot mai mari de cărbune.

● Aproape 80% din cantitatea de cărbune se extrage din abataje susținute cu complexe mecanizate și stîlpi metalici cu acționare hidraulică ● Generalizarea transportului cărbunelui cu benzi mărește randamentul cu 25% ● Productivitatea muncii la extracția de cărbune sporește în acest an în medie cu 279 tone pe un miner, din care peste 40% pe seama mecanizării proceselor tehnologice

Producția de huile din exploatările Văii Jiului este extrasă atît din abataje cu susținere individuală mecanizată, cu tăierea cu combina, cît și din abataje mecanizate, succesiv. Pe întregul flux tehnologic al extracției, sînt folosite complexe hidraulice mecanizate de susținere tip scut, tăierea și înaintarea cu combine, iar transportul cărbunelui se face pe benzi de cauciuc de mare lungime și capacitate sau cu ajutorul transportoarelor cu raclete blindate de tip greu pentru subteran, care permit creșterea randamentului cu cel puțin 25%. Clasicele vagonete de mină sînt înlocuite pe scară largă cu benzi de transport. La Paroșeni, bunăoară, s-a renunțat complet la vagonete pentru transportul cărbunelui, iar la Petrila, în acest an, se va petrece același lucru. Sistemul se va extinde și la celelalte exploatări. O greutate în extinderea mecanizării o constituie faptul că este încă mare numărul abatajelor cu susținere individuală, nemecanizată, datorită condițiilor specifice de zăcămînt, înclinării mari a straturilor etc.

La fronturile de lucru din aceste abataje, din punct de vedere tehnic, se consideră că mecanizarea nu este posibilă. Totuși, și în aceste abataje s-au introdus și se cer introduse, în continuare, unele mijloace ce permit ușurarea condițiilor de lucru — monoraiuri, macarale pentru ridicare și alte dispozitive. În 1978, productivitatea medie obținută în abatajele cu susținere individuală și mecanizare simplă, a fost la nivelul combinatului, de 9—10 tone pe post. De asemenea, unele formații de lucru au obținut viteze zilnice de înaintare de 3—4 metri liniari, față de abatajele nemecanizate, unde vitezele zilnice de îna-

intare au fost de abia 1,2—2,2 metri liniari.

Măsurile luate în ultimii ani, de mecanizare complexă, în funcție de condițiile de zăcămînt, permit ca toate formațiile de lucru să atingă productivități de 15—18 tone pe post și viteze lunare de înaintare cu combina la lucrările de deschideri și pregătiri pînă la 150 metri. În scopul atingerii în practică a unor asemenea nivele, se cer organizate mai bine toate activitățile, începînd cu tăierea și extragerea cărbunelui și continuînd cu transportul rapid al acestuia la suprafață.

Creșterea numărului de combine de tăiere și înaintare de la 20 la 50 bucăți, precum și intrarea în funcțiune a 41 complexe hidraulice mecanizate în acest an va contribui la mărirea accentuată a gradului de mecanizare, automatizare și dispecerizare a producției în subteran în majoritatea exploatărilor din Valea Jiului. Acesta va permite ca, din totalul producției de cărbune extras, 26,3% să se obțină prin tăiere și încărcare mecanizată, iar 53,7% prin susținere metalică. În legătură cu aceasta este de relevat că în cursul lunii februarie 1979 au intrat în funcțiune la Paroșeni, Aninoasa și Uricani noi complexe de mecanizare. Reorganizarea fluxurilor tehnologice de exploatare, în principal pentru complexe mecanizate, combine de abataj și combine de înaintare, va determina creșterea mai rapidă a productivității muncii pe puț. De asemenea, introducerea în luna martie a.c. a celui de al 5-lea complex mecanizat de susținere la Exploatarea minieră Lupeni (produs de Întreprinderea de utilaj minier Petroșani) va permite crearea a 4 noi fronturi active de lucru de mare capacitate, care vor asigura creșterea producției de cărbune cocsificabil.

Urgentarea asimilării mijloacelor tehnice — cerință prioritară

INTRODUCEREA LARGĂ a mecanizării în exploatările miniere este strîns legată de operativitatea cu care se asimilează și se produc în serie diferitele mașini și utilaje de către industria noastră constructoare de mașini. Așa cum a indicat tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** pentru a da țării cît mai mult cărbune energetic și cocsificabil din abatajele și carierele exploatărilor, industria construcțiilor de mașini trebuie să asimileze, pînă în 1980, peste 140 noi tipuri de utilaje, echipamente și instalații miniere, încadrate în sisteme de mașini, la nivelul tehnicii mondiale. Ele trebuie să permită creșterea gradului de mecanizare și de automatizare a tuturor operațiilor succesive din fluxul tehnologic general de extracție. O parte din aceste utilaje au și fost realizate și livrate exploatărilor miniere. Sînt însă o serie de obiective prevăzute în programul special de mecanizare a exploatărilor miniere care nu sînt realizate în ritmul prevăzut (complexe hidraulice mecanizate pentru susținerea abatajelor tip scut pentru minele de huile și lignit; transportoare cu raclete, blindate, tip greu pentru subteran; mașini de extracție în construcție normală antigrizutoasă; locomotive de mină cu transmisie hidrostatică și cu cutie de viteză sincronizată și altele).

De aceea se cer depuse eforturi mai mari din partea întreprinderilor specializate ale industriei construcțiilor de mașini pentru încadrarea în termene a livrărilor de utilaje și mașini specifice exploatărilor miniere — pentru ca, la rîndul lor, acestea să extragă și să furnizeze economiei cantități tot mai mari de cărbune.

Pentru a permite o creștere importantă și rapidă a productivității muncii, pentru a valorifica mai bine baza tehnică din dotare, se impun măsuri pentru **ridicarea continuă a nivelului cunoștințelor profesionale** ale muncitorilor, tehnicienilor, maiștrilor și inginerilor. În acest scop, pentru minerii Văi Jiului s-a luat măsura de a se organiza în acest an, cursuri de calificare și policalificare, îndeosebi pentru folosirea mai bună a mijloacelor mecanizate din dotare și întreținerea lor.

Extinderea mecanizării masive și automatizării necesită, totodată, **formarea de echipe specializate de electromecanici pentru demontarea și remontarea utilajelor din subteran** — combine, stîlpi hidraulici, transportoare — pentru a lucra la parametri proiectați și a avea o staționare minimă. **O colaborare mai strînsă între mineri și electromecanici** trebuie să asigure scurtarea duratelor de staționare a utilajelor complexe de mecanizare în subteran, utilizarea lor la parametri proiectați. Trebuie insistat asupra necesității acestei măsuri întrucît mai sînt cazuri cînd din lipsă de colaborare și sincronizare a activităților, unele mijloace mecanizate nu se folosesc la capacitatea prevăzută, iar altele sînt oprite din lipsă de condiții propice de funcționare etc.

Prelungirea duratei de funcționare între două reparații a fiecărei combine sau altor mecanisme — lucru important în realizarea de producții mari de cărbune cu cheltuieli mai reduse — necesită buna lor **întreținere și reparație, aprovizionarea ritmică cu piese de schimb, supravegherea continuă a funcționării lor la parametri tehnici maximi.** În acest domeniu, sînt încă multe lucruri care pot fi îmbunătățite. Ne referim la organizarea reparațiilor — unde timpul afectat execuției lucrărilor este încă mare, datorită neasigurării la vreme a pieselor de schimb, cît și insuficientei pregătiri profesionale a personalului etc.

Mecanizarea masivă a activității în exploatările din Valea Jiului necesită și un **sistem informațional de dispecerizare și de conducere științifică, operativă, a activității de producție.** Se simte nevoia programării eșalonate, la nivelul exploatărilor și a sectoarelor, a intrării și ieșirii din producție a abatajelor, a diferitelor mijloace mecanizate, repartizării operative a unei formații de lucru de la un front de lucru la altul etc. Toate acestea se fac în prezent destul de empiric, ceea ce conduce la utilizarea nesatisfăcătoare a diferitelor utilaje din dotare.

Folosirea mai bine a mijloacelor mecanizate din dotare, promovînd larg tehnologiile avansate cît și experiența acumulată, ridicînd continuu randamentele pe fiecare formație de lucru, exploatările miniere din Valea Jiului pot realiza în acest an cantități sporite de cărbune pentru a aproviziona ritmic cu combustibilul necesar, industria metalurgică și energetică a țării.

prof. ing. D. C. TRĂUȘANU

Economisirea unui important volum de resurse energetice prin

FOLOSIREA PE SCARĂ LARGĂ A POMPELOR DE CĂLDURĂ

VALORIFICAREA deplină și eficientă a tuturor resurselor energetice secundare trebuie să constituie, în toate unitățile economice, una din preocupările prioritare. Intensificarea acțiunilor în acest domeniu, pe lîngă atragerea în circuitul economic a unor noi surse ieftine de energie, care vor contribui la o mai bună aprovizionare cu combustibil, la reducerea costurilor de producție, va permite și înlăturarea unor factori de poluare a mediului înconjurător.

Dacă pentru o bună parte din resursele energetice secundare cu potențial ridicat s-au stabilit și aplicat o serie *de soluții de valorificare eficientă,* pentru *cele cu potențial termic scăzut (temperatura 10-60°C) nu au fost găsite, în general, posibilități de utilizare directă a acestora în producerea energiei termice la parametrii corespunzători, iar atunci cînd astfel de posibilități au fost găsite, resursele respective se folosesc pe scară foarte redusă. În același stadiu se află și utilizarea altor surse, cum sînt cele hidrogeotermice (folosite pînă acum doar în scop balneoterapic și de agrement), cele de căldură din mediul ambiant (aer, ape fluviale, ape freatice, sol etc.).*

Problema nu este nouă, ea se află pe agenda specialiștilor noștri de mai mulți ani. În articolele publicate în „Revista economică" în urmă cu doi ani (vezi nr. 2 și 8/1977) s-au evidențiat posibilitățile multiple ce le oferă pompele de căldură în valorificarea unor resurse energetice secundare cu potențial scăzut, experiența existentă în acest domeniu pe plan mondial, opiniile unor specialiști din țara noastră cu privire la avantajele folosirii pompelor de căldură în domenii unde există condiții și resurse specifice, ca și necesitatea grăbirii acțiunii de asimilare a unor asemenea instalații. În mod deosebit, în cadrul dezbaterii „Potențialul energetic al apelor geotermale, factor activ în asigurarea necesarului energetic și material al economiei", *organizate la rubrica* „Procesul circular activ" (nr. 51/1978), *specialiștii au reliefat importanța și eficiența pompelor de căldură, subliniind în același timp o serie de modalități pentru extinderea folosirii acestora.*

*Ținînd seama de eficiența pompelor de căldură pentru valorificarea resurselor energetice secundare specialiștilor le revenea îndatorirea de a acționa cît mai operativ pentru rezolvarea problemelor impuse de asimilarea instalațiilor, de determinarea numărului și sortotipodimensiunilor necesare, a unităților ce le vor fabrica în serie etc. Unde s-a ajuns în prezent cu realizarea pompelor de căldură ? *).*

Proiecte, 3 prototipuri și... lipsă de beneficiari

SARCINA de investigație, proiectare și realizare a primelor prototipuri de pompe de căldură i-a fost atribuită în urmă cu doi ani, Institutului de cercetări și modernizări energetice (ICEMENERG), subordonat Ministerului Energiei Electrice. Avînd sprijinul deplin al C.N.S.T., concretizat și în punerea la dispoziție a unor importante fonduri materiale, ICEMENERG a elaborat **un studiu general pentru determinarea domeniilor de utilizare a pompei de căldură,** a eficienței acesteia. S-a constatat, astfel, că încălzirea cu pompe de căldură este economic competitivă în raport cu cea electrică și chiar cu încălzirea din centrale termice în cazurile în care diferența dintre temperatura sursei de căldură și temperatura la consumatori nu depășește 50 grade. Pe baza acestor considerente au fost stabilite, prin studii și cercetări, soluții pentru diferite cazuri de aplicare, care țin seama de sursele de căldură valorificate și de natura consumatorilor de căldură alimentați. Totodată, ICEMENERG, în colaborare cu Institutul de cercetări și proiectări pentru industria alimentară și frigului (I.C.P.I.A.F.) Cluj-Napoca, a realizat **3 prototipuri de pompe de căldură destinate valorificării căldurii conținute în apele calde,** cu temperaturi mai mici de 40°C, în sistem de alimentare cu căldură a unor clădiri. Ele au fost concepute inițial pentru valorificarea apelor geotermale, însă au fost realizate de așa natură încît să poată fi folosite și la extragerea căldurii din apele de răcire evacuate din **industrie, sau la limită chiar din ape din mediul ambiant.** Prototipurile respective se diferențiază între ele atît prin nivelul temperaturii apei la consumator (55°C pentru preparat apă caldă menajeră și 70°C pentru încălzire), cît și prin puterea lor termică (0,1 Gcal / oră și 0,68 Gcal / oră).

O primă pompă de căldură a fost instalată și funcționează la stațiunea balneoclimaterică „Felix", județul Bihor, ea asigurînd, prin recuperarea căldurii apelor uzate ce se evacuează la rîu, încălzirea apei menajere necesare clădirilor aferente. Pentru celelalte 2 prototipuri sînt prevăzute testări tehnico-funcționale pe bancurile de probă ale I.C.P.I.A.F. Cluj-Napoca, după care urmează a fi instalate una la băile Boghiș, județul Sălaj, și alta la Institutul Politehnic București. În prezent, prin ICEMENERG și I.C.P.I.A.F. se acționează pentru **convingerea diferiților beneficiari potențiali asupra utilității și eficienței pompelor de căldură în scopul vînzării acestora** și, totodată, pen-

*) După cum se știe pompele de căldură sînt instalații care permit livrarea unei cantități de căldură la un nivel de temperatură relativ ridicat, consumînd pentru aceasta o cantitate mică de energie mecanică (electrică), dar valorificînd pe deplin căldura conținută de o resursă cu o temperatură scăzută sau asigură climatizarea unor încăperi. În prezent se cunosc mai multe tipuri de pompe de căldură, între care :

- **aer-aer,** care preia căldura din aerul exterior sau din aerul viciat evacuat din încăperi și o transportă către aerul din interiorul unui spațiu ce trebuie încălzit ;
- **apă-aer,** care preia căldura din apa unor rîuri, lacuri, din apa încălzită în colectoare solare sau din apa rezultată ca resursă energetică secundară din diferite procese industriale și o aduce la temperatura necesară pentru încălzirea unor spații interioare ;
- **apă-apă,** care prin folosirea căldurii apelor menționate mai înainte permite încălzirea unei alte cantități de apă ce poate servi la prepararea apei calde menajere.

Este de menționat că tipul de pompă aer-aer poate servi la condiționarea aerului atît vara cît și iarna, în locuințe și în hale industriale. Tipurile de pompe apă-aer și apă-apă asigură apa menajeră sau tehnologică pentru încălzit sau diferite alte întrebuințări, atît pentru populație cît și în scopuri industriale, unde temperatura trebuie să se situeze între 55—70° C.

tru pregătirea fabricației necesare executării comenzilor viitoare.

Un prim beneficiar asupra căruia s-a acționat este Institutul de proiectări de construcții tipizate. De comun acord cu acesta s-au stabilit situațiile în care pompele de căldură pot fi utilizate avînd și avizul favorabil al Institutului central de cercetare, proiectare și directivare în construcții. În acest an urmează a se realiza primele proiecte de construcții de locuințe care vor utiliza la încălzire asemenea pompe. O altă direcție în care urmează a se acționa, în special în acest an, este aceea de stabilire a numărului de instalații necesare, a tipurilor și puterilor pompelor pentru diversele utilizări, astfel încît să se asigure condițiile necesare trecerii la faza de asimilare și execuție. Acesta ar fi trebuit să fie de fapt începutul. **Trecerea la realizarea primelor prototipuri de pompe de căldură trebuia asigurată și cu o bază sigură de comenzi,** ceea ce ar fi impus o investigație largă în economie, studii de marketing efectuate pe multiple planuri, atît de cercetători și proiectanți, cît și de cei ce vor realiza producția de serie. Dar problema a fost lăsată în sarcina cîtorva specialiști de la ICEMENERG și a unor colaboratori pe care aceștia i-au cooptat, forțe insuficiente pentru învingerea unor inerții, pentru depășirea unor situații așa-zise de „netrecut".

Așadar, au trebuit să **treacă mai bine de doi ani de tergiversări** ca cineva să înceapă execuția primelor prototipuri de pompe de căldură de puteri mari și, probabil, vor trebui alți ani pentru a se ajunge la producerea diversificată a acestora, la utilizarea lor masivă acolo unde pot aduce un aport eficient. O asemenea tergiversare a adus și aduce daune economiei, frînează promovarea tehnologiilor avansate care, în multe alte țări, sînt larg extinse, asigurînd economisirea unor importante resurse energetice secundare.

O cerință imperioasă : integrarea pompelor de căldură în soluțiile de gospodărire rațională a energiei

CE CAUZE împiedică de fapt producerea și utilizarea pe scară largă a acestor instalații? Se spune, între altele, că unele calcule de eficiență (recuperarea investiției) nu relevă avantaje spectaculoase, respectiv realizarea de economii mari într-un timp scurt, care să permită amortizarea rapidă a cheltuielilor efectuate. Pe de altă parte, este invocat faptul că noile construcții (clădiri sau hale industriale) au fixate costuri limită, care ar fi depășite prin instalarea pompelor de căldură etc.etc.

Pentru evidențierea tuturor avantajelor pe care le prezintă, **pompele de căldură nu pot și nu trebuie privite în mod izolat; eficiența lor trebuie judecată în contextul general al preocupărilor pentru gospodărirea cît mai rațională a energiei și combustibilului.** Economisirea materiilor prime, a energiei și combustibilului a devenit, în zilele noastre, după cum este cunoscut, o problemă acută generată de caracterul limitat al acestor resurse, ca și de prețurile în continuă creștere la care se achiziționează etc. Recuperarea și valorificarea pe scară largă a resurselor energetice secundare constituie de aceea o cale de gospodărire rațională a resurselor energetice, un mijloc de acoperire mai bună a nevoilor, fără a se recurge la importuri costisitoare.

Un calcul aproximativ arată că dacă la nivelul economiei s-ar utiliza un număr de 10 000 bucăți de pompe de puteri între 0,1 și 0,7 Gcal-oră-agregat, s-ar putea economisi o cantitate de combustibil echivalentă cu peste 1 240 000 tcc pe an. Dar avantajele nu se limitează la atît ; mai trebuie luată în considerație diminuarea gradului de poluare a mediului ; de asemenea, unele tipuri de pompe pot fi folosite în timpul verii la răcirea aerului din încăperi, etc.

Cît privește costurile limită ale unor investiții care nu ar permite utilizarea pompelor de căldură trebuie precizat că orice construcție (de locuințe sau industrială) **trebuie încălzită pe timp friguros și, în consecință, consumă un combustibil. Or, pompele de căldură pot diminua mult, așa cum am mai arătat, acest consum de combustibil, prin utilizarea aerului încălzit la temperatură scăzută. Pe de altă parte, realizarea în serie mare a pompelor ar permite și reducerea simțitoare a costului lor.** Calculele de eficiență se cer făcute, așadar, prin luarea în considerație a tuturor avantajelor posibile, pe termene lungi.

Numărul și varietatea pompelor de căldură utilizate actualmente pe plan mondial se află într-o continuă creștere. Pe fundalul actualei crize energetice și luînd în considerare faptul că România este o țară importatoare de carburanți, se impune urgentarea măsurilor de extindere în întreaga economie națională a utilizării pompelor de căldură. În acest scop propunem :

● **factorii de decizie** — C.N.S.T., Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, C.S.P., Comitetul pentru prețuri și alte organisme centrale, care au, în ultimă instanță, rolul hotărîtor în acest domeniu, trebuie să stabilească măsuri care să ducă la depășirea stadiului actual. În primă urgență se impun eforturi corelate ale forurilor economice centrale în vederea stabilirii, în urma unei analize economice fundamentate, a tuturor beneficiarilor potențiali ai pompelor de căldură — din industria alimentară, ușoară, metalurgică, energetică, din domeniul turismului, al gospodăriei comunale etc., etc., care prin utilizarea pompelor de căldură ar putea realiza importante economii de carburanți, degrevînd astfel balanța energetică a țării ;

● **instalarea pompelor de căldură să fie luată în considerare încă în faza de proiectare a noilor investiții ;** în acest fel s-ar înlătura multe din neajunsurile arătate ;

● **organele de directivare și avizare pentru investiții să prevadă — atunci cînd se analizează și se dă avizul pentru utilizarea unor combustibili pentru încălzire — și valorificarea resurselor secundare, în care scop un loc de frunte pot ocupa pompele de căldură.**

ATRAGEREA în circuitul economic a tuturor resurselor energetice secundare trebuie să constituie o preocupare asiduă, în primul rînd din partea tuturor specialiștilor prin determinarea unor soluții cu un grad larg de eficiență, cît și din partea organelor de decizie care, prin hotărîri ferme, să nu mai lase „portițe" de alegere între sursele primare și cele secundare atunci cînd valorificarea ultimelor prezintă importanță și eficiență economică corespunzătoare.

V. BOESCU

Pentru un salt revoluționar în producția agricolă

MODERNIZAREA ȘI ORGANIZAREA — PILONI AI EFICIENȚEI ÎN AGRICULTURĂ

CREȘTEREA în ritm susținut a producției agricole reprezintă unul din succesele remarcabile ale dezvoltării agriculturii noastre socialiste, care pune în evidență latura calitativă a procesului de modernizare și intensificare imprimat acestei ramuri de bază a economiei naționale ; în primii trei ani ai cincinalului actual, acumulările cantitative în sfera bazei tehnico-materiale a agriculturii au dus la realizarea unui important salt calitativ, atît în ce privește producția, cît și eficiența acesteia. Producția de cereale a țării — luată ca sistem de referință pentru a ilustra gradul de intensificare și progresele realizate în agricultura noastră și a altor țări — a crescut în cei trei ani, ca medie anuală, cu 4 milioane de tone față de media anuală obținută în cincinalul precedent.

Măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c. au o importanță capitală pentru dezvoltarea în ritm înalt și cu eficiență sporită a producției agricole, pentru accelerarea întregii activități de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate. Hotărîrea recentei consfătuiri cu cadrele de conducere din principalele ramuri ale producției materiale subliniază importanța măsurilor, a mijloacelor și căilor concrete stabilite de partid pentru creșterea producției agricole în noile condiții de desfășurare a activității din această ramură, arătînd că : **„Noul cadru organizatoric creat ca urmare a măsurilor adoptate de recenta plenară a C.C. al P.C.R. oferă largi posibilități pentru folosirea eficientă a bazei materiale și a forței de muncă, pentru realizarea producțiilor de cereale, plante tehnice, legume și fructe, a efectivelor și a produselor animaliere".**

Organizarea agriculturii pe baze socialiste a antrenat transformări profunde, atît în sfera forțelor de producție, cît și a relațiilor de producție; perfecționarea continuă a sistemului de conducere și planificare a agriculturii a însoțit în mod permanent dezvoltarea și modernizarea în ritm susținut a bazei sale tehnico-materiale. Principalele componente ale acesteia : parcul de tractoare și mașini agricole, îngrășămintele și celelalte substanțe chimice, lucrările de îmbunătățiri funciare, modernizarea plantațiilor de vii și pomi, extinderea capacităților de producție în zootehnie, introducerea rezultatelor științei în producția agricolă, s-au acumulat în agricultura de stat și cooperatistă de-a lungul a trei decenii, impunînd măsurile înnoitoare permanent adoptate de conducerea partidului și statului pe linia organizării producției agricole în mod corespunzător condițiilor concrete și cerințelor fiecărei etape de dezvoltare, potrivit cerințelor legilor generale de dezvoltare și progres social.

Privită din acest punct de vedere, Hotărîrea recentei Plenare a C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea conducerii și planificării unitare a agriculturii, crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste și creșterea producției agricole face parte integrantă din programul stabilit de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului privind ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economico-sociale din țara noastră. În actuala etapă de dezvoltare a economiei, a forțelor de producție din agricultură, schimbările esențiale care au avut loc în relațiile de producție, în nivelul de cunoaștere și de trai al țărănimii, în locul pe care îl ocupă agricultura în ansamblul economiei naționale au făcut imperios necesară adoptarea măsurilor cuprinse în hotărîrea amintită.

În cuvîntarea rostită la recenta consfătuire cu cadrele de conducere din economie, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** caracteriza în mod cuprinzător atît condițiile care au făcut necesară adoptarea măsurilor de perfecționare a organizării agriculturii, cît și conținutul noului sistem de organizare, subliniind că : **„Crearea consiliilor unice agroindustriale reprezintă un important pas înainte pe calea organizării agriculturii noastre socialiste, asigurind conducerea unitară a acestui important sector al economiei naționale, valorificarea la un nivel tot mai înalt, într-o concepție superioară, a mijloacelor de producție și forței de muncă din agricultură, a capacității creatoare a țărănimii cooperatiste, a tuturor oamenilor muncii de la sate".** Cadrul organizatoric nou de desfășurare a procesului de producție în agricultură va contribui la o utilizare superioară a mijloacelor fixe existente, la o folosire mai bună a investițiilor alocate agriculturii, deschide perspective noi efortului de punere mai deplină în valoare a marilor resurse de sporire a producției agricole.

ÎN CADRUL măsurilor de perfecționare a formelor de organizare și conducere a agriculturii, crearea consiliului unic agroindustrial ocupă un loc central. Consiliul unic agroindustrial cuprinde și soluționează în mod unitar problemele organizării și desfășurării activității în unitățile agricole de stat și în cele cooperatiste ; astfel, va fi depășită situația în care organizarea și conducerea procesului de producție erau puternic marcate de forma de proprietate — de stat sau cooperatistă —, în care hotarele unităților agricole limitau atît rezolvarea corespunzătoare a problemelor legate de planificarea producției, cît și a celor privind desfășurarea rațională a acestora în timp și spațiu.

Împărțirea agriculturii pe sectoare social-economice se menține în noua formă de organizare, în sensul stabilit de Programul partidului, care prevede că aceste forme socialiste de proprietate asigură în bune condiții progresul continuu al agriculturii ; odată cu aplicarea hotărîrii de organizare a consiliilor unice agro-industriale nu se face un transfer de proprietate. Ceea ce se va elimina prin noua formă organizatorică este dispersarea forțelor la nivelul unităților de producție, de bază, în teritoriu. Totodată, rolul unor unități, cum sînt stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, crește considerabil. Dacă pînă acum SMA-urile serveau numai cooperativele agricole, funcționînd ca unități prestatoare de servicii, fără

a participa la obținerea producției și în întreprinderile agricole de stat, în conceptul nou de organizare, concentrarea parcului de mașini și tractoare în cadrul sectorului unic de mecanizare face să sporească atribuțiile și răspunderea S.M.A.-urilor față de folosirea rațională a întregii dotări, față de mecanizarea complexă a tuturor lucrărilor agricole și față de nivelul producțiilor obținute, indiferent de forma de proprietate.

Creșterea producției agricole în ritm susținut a impus depășirea vechiului sistem de organizare, care nu favoriza integrarea unităților producătoare de bază. Fărîmițarea și dispersarea forțelor, planificarea și conducerea neunitară a producției agricole nu puteau asigura valorificarea deplină a posibilităților oferite de baza tehnico-materială și relațiile socialiste de producție.

În agricultura noastră — atît în cooperativele agricole de producție, cît mai ales în întreprinderile agricole de stat — s-au realizat importante acumulări cantitative, traduse printr-o creștere substanțială a producției agricole, care a fost de 3,5 ori mai mare în 1978 față de 1950. Dacă exemplificăm îmbunătățirea continuă a condițiilor de producție în agricultură chiar și numai prin evoluția parcului de tractoare și a consumului de îngrășăminte chimice (care au crescut de 10, și respectiv de 247 ori între 1950 și 1978) constatăm existența unui potențial deosebit de ridicat pe ansamblul agriculturii. Dar repartizarea investițiilor, pe categorii de unități, cu prioritate în întreprinderile agricole de stat a condus la crearea unor condiții mai bune de producție în aceste unități, nu totdeauna valorificate corespunzător în procesul de producție. Rezultatele obținute în creșterea producției agricole reflectă întrucîtva efortul diferențiat făcut pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a sectorului de stat și a celui cooperatist în cele trei decenii de agricultură socialistă.

DINAMICA producției medii la hectar la cultura porumbului — una dintre culturile de bază atît în cooperativele agricole de producție, cît și în întreprinderile agricole de stat — într-o perioadă de 27 de ani poate servi ca ilustrare pentru a demonstra justețea și oportunitatea măsurilor adoptate de partid pe linia perfecționării organizării, conducerii și planificării agriculturii. Creșterea continuă a producției medii de porumb la hectar, ca tendință și chiar ca niveluri absolute de la un cincinal la altul, în ambele sectoare ale agriculturii este o realitate, un aspect calitativ deosebit de important care pune în evidență avantajele organizării agriculturii noastre în mari unități socialiste, cu un grad avansat de concentrare și specializare a producției. În același timp însă, tendința de creștere mai rapidă a producției medii la hectar la această cultură în I.A.S. (de 5,5 ori) față de cooperativele agricole (de 3,5 ori) justificată sub aspectul deosebirilor care există între înzestrarea tehnică a celor două categorii de unități, reprezintă prin ea însăși un potențial de producție incomplet valorificat.

Noului cadru organizatoric îi revine rolul de a acționa în direcția egalizării nivelului de dezvoltare a tuturor unităților agricole, atît sub aspectul condițiilor de producție, cît și al rezultatelor. În acest sens, în cuvîntarea rostită la plenara din 1 februarie a.c., secretarul general al partidului arăta : **„În aceeași zonă trebuie să asigurăm condiții egale de mecanizare și chimizare, semințe de aceeași calitate, aceeași asistență tehnică și, desigur, aceleași producții și aceeași eficiență economică".**

Înființarea consiliilor unice agroindustriale asigură, la un nivel superior, conducerea și organizarea unitară a agriculturii ; structura, componența, atribuțiile și răspunderile acestor noi organisme vizează deopotrivă cele două forme ale proprietății socialiste, de stat și cooperatiste. În interiorul consiliului unic, multiplele legături care apar pe linia relațiilor de proprietate, a schimbului de activități, a relațiilor de repartiție și consum impuse de progresul agriculturii în etapa actuală de dezvoltare se autoreglează, în sensul apropierii și integrării mai depline a unităților agricole de producție în complexul economic național. Menținerea autonomiei gestionare și de proprietate a unităților de stat și cooperatiste se îmbină armonios, în cadrul consiliului unic agroindustrial, cu principiile și cerințele noului mecanism economico-financiar. Calitatea nouă cu care este investit consiliul unic agroindustrial, aceea de a fi titular de plan, creează condiții deosebit de favorabile pentru realizarea în practica unităților agricole a autoconducerii și autogestiunii. Aceste principii, corelate cu sarcinile ce revin consiliilor unice pe linia cointeresării materiale, a folosirii mai complete a bazei materiale, a fondurilor de investiții, vor asigura creșterea producției agricole și a eficienței sale, prin raționalizarea cheltuielilor materiale, reducerea costurilor de producție, creșterea producției nete și a beneficiului în toate unitățile agricole.

Acest obiectiv central — creșterea producției agricole și a eficienței economice în agricultură — este favorizat de cadrul organizatoric actual și prin posibilitățile nelimitate de a dezvolta activitățile industriale și prestări de servicii. Pe de o parte, aceste activități urmează să asigure o valorificare superioară cît mai completă a produselor agricole, a resurselor locale de materii prime, folosirea mai deplină a forței de muncă, iar pe de altă parte, activitățile industriale și prestările de servicii sînt concepute tot mai mult ca activități în măsură să contribuie în mod hotărîtor la creșterea producției nete în agricultură.

Rolul propulsor ce revine consiliilor unice agroindustriale ca formă superioară de organizare, conducere și planificare a agriculturii trebuie să se realizeze încă în acest an ; prima sarcină care revine acestora este de a dovedi în timp cît mai scurt că sînt în măsură să ridice pe o treaptă calitativ superioară activitatea din agricultură. Realizarea producțiilor planificate prin programele și obiectivele stabilite pe 1979 și 1980 cere din partea consiliilor unice, a fiecărei unități agricole, luarea măsurilor celor mai adecvate impuse de noul cadru organizatoric, care astfel trebuie să-și pună în evidență virtuțile cît mai deplin posibil. Cotitura radicală în ce privește creșterea producției, trasată ca o sarcină principală la Consfătuirea din 5-6 martie a.c. de către secretarul general al partidului, noua revoluție în producția agricolă, posibilitatea creșterii producției agricole nu cu cîteva procente, ci pînă la dublarea acesteia, solicită aportul consiliilor unice agroindustriale încă din acest an în sprijinirea unităților cooperatiste și de stat, în creșterea producției agricole și în ridicarea eficienței economice în această ramură de bază a economiei naționale.

prof. dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
Ion MANEA
expert instr.

O condiție hotărîtoare în asigurarea ritmicității aprovizionării tehnico-materiale

TRANSPORTURILE — LA NIVELUL ACTUALELOR CERINȚE ALE ECONOMIEI

● Imobilizările sînt inevitabile ? Trebuie accelerat ritmul introducerii tehnologiilor moderne de transport ● Soluții pentru micșorarea ciclului de rulaj al vagonului între două încărcări.

DERULAREA în bune condiţiuni a procesului aprovizionării tehnico-materiale depinde în mare măsură de modul în care se desfăşoară activitatea de transporturi, de vehiculare la timp, în ritmul necesar, a resurselor materiale de la producători către destinatari. În cursul anului 1978 au existat o serie de dificultăţi în realizarea unei aprovizionări ritmice, a desfacerii la timp a producţiei către consumatorii interni sau la export, datorate neasigurării la termenele necesare a mijloacelor de transport pe calea ferată sau rutiere, neajunsurilor în activitatea porturilor, a flotei maritime şi fluviale, deficienţe care s-au manifestat în parte şi în primele luni ale acestui an. Pe drept cuvînt s-a subliniat la recenta Consfătuire pe ţară cu cadrele de conducere din industrie, construcţii, transporturi şi agricultură necesitatea de a se acţiona mai hotărît pentru îmbunătăţirea activităţii în transporturi, pentru întărirea ordinii şi disciplinei, lichidarea unor transporturi încrucişate, astfel încît să se asigure organizarea corespunzătoare a acestei activităţi cu rol foarte important în buna desfăşurare a întregii vieţi economice.

Depăşirea timpului de încărcare — descărcare şi imobilizarea mijloacelor de transport la beneficiari

UNA DIN PROBLEMELE cele mai importante la ordinea zilei este cea a **îmbunătăţirii activităţii în transporturile feroviare.** În 1978 planul în sectorul feroviar a fost depăşit cu 1,2% la volumul de mărfuri transportate, iar faţă de 1977 s-a înregistrat o creştere de peste 7%. Cu toate acestea, sînt încă numeroase întîrzieri în transportul unor mărfuri, iar indicatorii calitativi ce caracterizează activitatea pe calea ferată şi, îndeosebi, indicele de utilizare a vagoanelor de marfă nu s-au realizat la nivelul planificat. Situaţia este determinată mai ales de faptul că **un număr mare de vagoane de marfă sînt imobilizate în unităţile beneficiare de transport,** prin depăşirea timpilor normaţi de încărcare sau descărcare. Asemenea cazuri se întîlnesc, în mod deosebit, la combinatele siderurgice, unde un număr important de vagoane aşteaptă mult peste durata normată pentru a fi încărcate sau descărcate. În primele două luni ale anului curent, de pildă, imobilizările zilnice au reprezentat, în medie, la Combinatul siderurgic Galaţi peste 520 vagoane, la Combinatul siderurgic Reşiţa — 260 vagoane, la Combinatul siderurgic Hunedoara peste 100 de vagoane etc. Pe ansamblul unităţilor siderurgice în aceeaşi perioadă de timp, a fost depăşită cifra de 1 500 vagoane imobilizate.

Situaţii similare apar şi la marile unităţi din industria chimică (la Combinatul petrochimic Borzeşti, de pildă, imobilizările se situează la peste 200 vagoane în medie pe zi), la termocentralele din subordinea Ministerului Energiei Electrice (C.E.T. Mintia a imobilizat zilnic în cursul lunii ianuarie a.c. circa 400 vagoane), la unele unităţi aparţinînd de Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii (Combinatul de celuloză şi hîrtie Dej imobilizează zilnic peste 40 vagoane) etc. **Pe întreaga economie, imobilizările în perioada ianuarie — februarie 1979 au depăşit 9000 de vagoane în medie pe zi.** (tabelul).

Cu alte cuvinte, pentru ca transportul feroviar să se deruleze conform planului, economia naţională ar trebui — pentru a compensa această imobilizare — să suporte efortul de a produce suplimentar şi de a aloca din venitul naţional investiţii suplimentare pentru 9 000 vagoane care să preia volumul de trafic aferent parcului blocat în unităţile industriale. Calculele economice efectuate demonstrează cu putere faptul că **este mult mai eficientă pentru economia naţională calea dezvoltării şi mecanizării fronturilor de încărcare-descărcare în marile unităţi industriale decît creşterea nejustificată a parcului de material rulant.** Conform unor estimări rezultate din date medii, investiţia specifică pentru un vagon convenţional de marfă este de 1,5—1,8 ori mai mare decît investiţia specifică necesară a fi făcută în fronturi de încărcare-descărcare şi mijloace de mecanizare care să asigure eliminarea imobilizării unui vagon în medie pe zi. Iată, aşadar, considerente care pun cu acuitate în faţa întreprinderilor **necesitatea de a trece deîndată la aplicarea unor măsuri de creştere a capacităţii de încărcare-descărcare, începînd cu asigurarea în toate schimburile a forţei de muncă şi pînă la procurarea unor mijloace de mecanizare suplimentară, inclusiv prin autoutilare.** De ase-

Evoluţia numărului mediu zilnic de vagoane imobilizate în unităţile din subordinea unor ministere economice

— număr de vagoane/zi —

Ministerul	1977	1978	ianuarie-februarie 1979
Ministerul Industriei Chimice	810	1 060	2 500
Ministerul Industriei Metalurgice	770	780	1 500
Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii	480	560	1 400
Ministerul Agriculturii şi Industrializării Produselor Agricole	230	250	750
Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini	130	240	640
Ministerul Energiei Electrice	90	300	420

D 646

1979 MAR 19

curier
economic legislativ

Apropierea exportatorilor de producători – măsuri de întărire a controlului calității produselor destinate exportului

„În industrie, trebuie să punem pe primul plan realizarea în întregime a producției fizice, la toate sortimentele, de înaltă calitate, acordînd prioritate deosebită exportului.

În centrul preocupărilor trebuie să stea, de asemenea, ridicarea nivelului tehnic al produselor, înnoirea rapidă a producției în pas cu exigențele progresului tehnologic mondial, modernizarea structurii tuturor ramurilor industriale, trecîndu-se hotărît la înlocuirea produselor învechite, cu produse de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale și forța de muncă".

NICOLAE CEAUȘESCU

În cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, la recenta Consfătuire cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, s-a subliniat cu pregnanță necesitatea ridicării continue a calității produselor, înnoirea rapidă a producției în pas cu exigențele progresului tehnologic mondial, aceasta fiind, în esență, condiția fundamentală pentru ca produsele românești să fie competitive pe piețele externe. Pentru realizarea acestei necesități imperative, în ultima perioadă au fost luate o serie de măsuri organizatorice, concretizate în acte normative, care vin să întregească cadrul legislativ al activității de comerț exterior. Unele din aceste măsuri vor face obiectul expunerii noastre.

Indicațiile conducerii de partid și de stat, de apropiere a producătorilor de mărfuri pentru export de întreprinderile specializate de comerț exterior și, implicit, de cunoașterea cerințelor piețelor externe s-a realizat sub mai multe forme. Într-o primă etapă prin trecerea celor mai multe întreprinderi de comerț exterior în coordonarea directă a ministerelor industriale și prin participarea reprezentanților întreprinderilor producătoare la prospectarea piețelor externe, la tratative și în anumite situații la semnarea contractelor comerciale externe

Măsuri organizatorice privind apropierea exportatorilor de producători

● Pe această linie, reamintim prevederea din Legea nr. 1/1971, cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică, potrivit căreia „principalele contracte de import-export — în mod deosebit exportul și importul de utilaje complexe și acțiunile de cooperare în producție sînt semnate de directorul general al centralei industriale sau al unității cu statut de centrală, chiar dacă centrala sau unitatea respectivă acționează pe piețele externe prin intermediul altei unități de comerț exterior" (art. 7, alin. ultim). De asemenea, Legea nr. 5/1978, cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, la art. 28, secțiunea C, lit. e stabilește că centrala industrială „participă, alături de întreprinderile socialiste de comerț exterior la prospectarea pieței externe, la negocierea și contractarea produselor" și în continuare, potrivit lit. f, „organizează și urmărește îmbunătățirea structurii sortimentale și a calității produselor livrate la export".

● Recent, prin Decretul nr. 552 din 30 decembrie 1978, privind unele măsuri pentru îmbunătățirea organizării Ministerului Industriei Construcției de Mașini și a activității de producție, de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare în unitățile ministerului au fost făcuți noi pași pe linia apropierii exportatorilor de producători constînd în: a) integrarea întreprinderilor de comerț exterior în cadrul centralelor industriale și b) unificarea conducerii întreprinderilor de comerț exterior cu acelea a compartimentelor de export-import din centralele industriale.

a) **Integrarea întreprinderilor de comerț exterior în cadrul centralelor industriale** s-a făcut potrivit profilului de activitate a fiecărei întreprinderi în parte și anume:

— „Autoexportimport" — Brașov, în cadrul Centralei industriale de autovehicule pentru transport-Brașov ;

— „Autodacia" — Pitești la Centrala industrială de autoturisme — Pitești-Colibași ;

— „Universaltractor" — București, la Centrala industrială de tractoare — Brașov ;

— „Electronum" — București la Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul-București ;

— „Uzinexportimport" — București la Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat — București ;

— „Mecanoexportimport" — București, la Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant — București ;

— „Mașinexportimport" — București la Centrala industriei de mașini-unelte, mecanică fină și scule — București ;

— „Industrialexport" — București la Centrala industrială de utilaj tehnologic chimic și rafinării — București.

Pe aceeași linie a apropierii activității de export de activitatea productivă art. 15[8] al paragrafului XII prevede că „centralele industriale care nu au în subordine întreprinderi specializate de comerț exterior pot efectua, împreună cu întreprinderi specializate de comerț exterior de profil sau în mod direct, cu autorizarea Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, operațiuni de export-import și cooperare economică internațională, prin direcțiile proprii de export-import și cooperare economică internațională organizate potrivit Decretului nr. 198/1976 privind organizarea activității de export-import și cooperare economică internațională în întreprinderi și centrale industriale, care, în aceste cazuri, vor efectua toate operațiunile stabilite pentru întreprinderile specializate de comerț exterior, potrivit legii".

b) **Unificarea conducerii întreprinderilor de comerț exterior cu acelea a compartimentelor de export-import din centralele industriale** s-a realizat în conformitate cu art. 15[8]/XI din Decretul amintit ; acest text prevede că „la centralele industriale care au în subordine întreprinderi specializate de comerț exterior, directorii acestor întreprinderi conduc și răspund de activitatea de comerț exterior pe ansamblul centralei și îndeplinesc, după caz, și funcția de director, respectiv director adjunct pentru activitatea de export-import și cooperare economică internațională a centralei, având în subordine compartimentele de muncă organizate potrivit prevederilor din anexa nr. 1 la Decretul nr. 198/1976 privind organizarea activității de export-import și cooperare economică internațională în întreprinderi și centrale industriale".

Nu ne îndoim că această măsură va duce la soluționarea rapidă a numeroaselor probleme care se ridică începînd cu stabilirea calității mărfurilor în contractele economice de livrări pentru export și în cele comerciale de vînzare internațională și pînă la ultimul act de executare — livrarea lor și încasarea prețului.

Schema nr. 1

MECANISMUL DE EXPORT

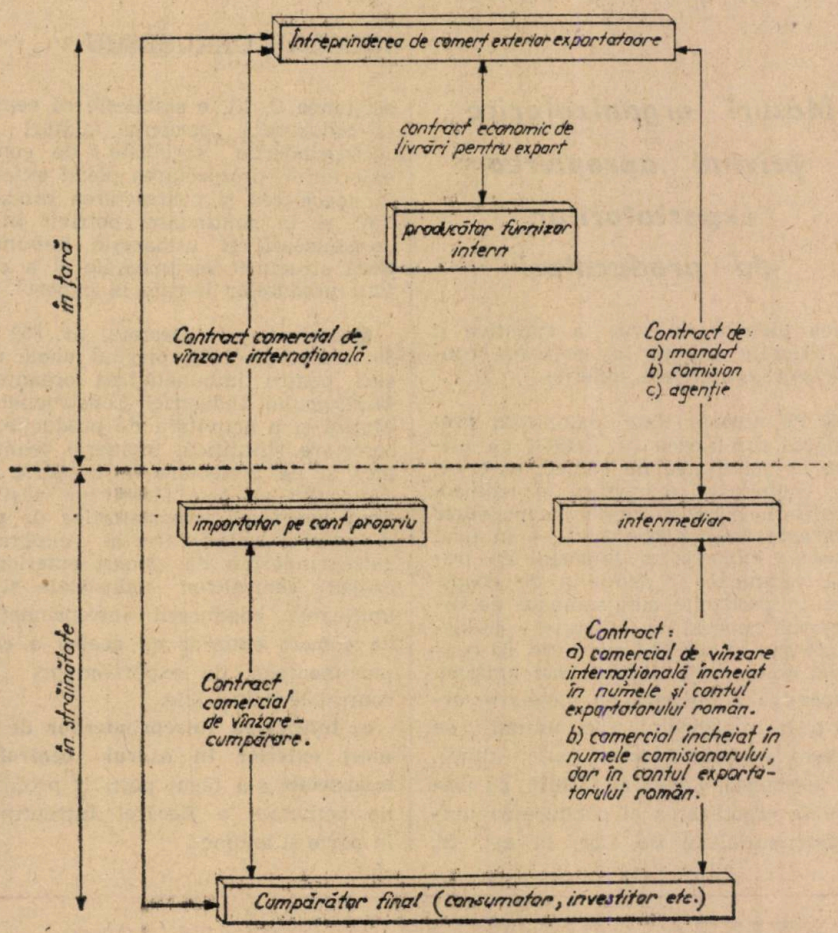

Desemnarea calității produselor prin contracte

Este binecunoscut că începînd cu anul 1978 raporturile juridice dintre furnizorii interni și întreprinderile de comerț exterior cu privire la exporturi au la bază **contractele economice de livrări pentru export,** iar cele stabilite cu partenerii externi contracte comerciale de vînzare internațională. Așa fiind, mecanismul de export (cu unele excepții, cînd se utilizează contractul economic de comerț exterior pe bază de comision) are la bază două contracte distincte : a) cel intern, în care întreprinderea de comerț exterior este beneficiară și b) cel extern, în care are calitatea de vînzătoare, cumpărător fiind partenerul din țara importatoare de mărfuri românești (vezi schema nr. 1).

Ca în toate contractele de furnizare obiectul contractelor de livrări pentru export constituie un element esențial, acesta fiind, de altfel, **un factor comun** între contractul intern și contractul comercial de vînzare internațională care obligă pe exportator să urmărească permanent o perfectă sincronizare între cele două contracte. Pe bună dreptate se subliniază în literatura de specialitate că „între contractele de livrare pentru export și contractele comerciale internaționale de vînzare-cumpărare există o strînsă legătură, o interferență intensă, determinată, în primul rînd, de obiectul lor identic : mărfuri a căror proprietate urmează a fi transferată cumpărătorului extern, contra unui preț, prin conlucrarea sincronizată dintre exportator și producătorul intern" (Export — probleme și soluții, editată de „Revista economică", 1977, p. 59. De asemenea, vezi schema nr. 2).

Pentru ca sincronizarea celor două contracte cu privire la parametrii ca-

litativi să poată fi efectuată la timp și în bune condițiuni, este necesar ca întreprinderea internă furnizoare să cunoască temeinic atît documentele normative privind livrarea mărfurilor pentru export, cît și clauzele din contractul comercial de vînzare internațională.

● **Documentele normative privind determinarea calității.** Odată cu generalizarea raporturilor juridice dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior bazate pe contractul de livrări pentru export a fost instituită și **convenția de export.** Actul normativ prevede că Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale încheie cu fiecare organ central economic convenții pe perioada planului cincinal, pe care le detaliază, pe baza planului de export aprobat, pe ani și trimestre ; la aceste convenții se anexează fișele tehnice sau caietele de sarcini, cuprinzînd toate condițiile care trebuie avute în vedere la producția mărfurilor destinate exportului și sistemul de lucru dintre unitățile de producție și cele de comerț exterior. Așadar, prin convențiile anuale se urmărește, pe lîngă stabilirea fondului de marfă, anual și pe trimestre, să se dea soluții concrete sarcinilor de plan de export privind **calitatea mărfurilor destinate exporturilor.**

Remarcăm astfel o primă trăsătură proprie a modalității de determinare a calității mărfurilor destinate exportului : pe cît vreme în cadrul aprovizionării tehnico-materiale documentele normative le constituie, de regulă, standardele de stat și normele tehnice de ramură și de întreprindere, în contractele de livrări pentru export documentele normative fundamentale le constituie **fișele de export** și **caietele de sarcini,** aprobate odată cu semnarea convenției de export.

Vorbind de fișele tehnice de export și de caietele de sarcini, anexe la convențiile anuale de export, este necesar să subliniem că la stabilirea parametrilor tehnici și calitativi, prin aceste documente nu se pleacă de la normele interne de producție, ci **se va ține seama, imperativ, de cerințele piețelor externe,** condiție esențială pentru ca mărfurile oferite să fie competitive ; de asemenea, arătăm că parametrii tehnici și calitativi prevăzuți în documentele menționate constituie condițiile minime de calitate obligatorii pentru unitățile producătoare. Dar nu numai pentru întreprinderile interne furnizoare au o aplicație imperativă aceste documente. Actul normativ prevede că după definitivarea fișelor tehnice pentru export (sau a caietelor de sarcini) întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să aibă în vedere parametrii tehnici și calitativi, precum și repartizarea cantităților pe trimestre. În cazul în care cumpărătorii externi solicită — așa cum frecvent se întîmplă în practică — alte condiții de calitate, finisare, ambalare etc. decît cele prevăzute în fișele tehnice sau în caietele de sarcini, potrivit normelor de drept, întreprinderea de comerț exterior exportatoare are obligația să solicite acordul unității interne furnizoare ; în situația în care nu s-a solicitat sau nu s-a obținut acordul prealabil al furnizorului, acestuia nu îi sînt opozabile condițiile de livrare stabilite prin contractele comerciale de vînzare internațională.

Forța juridică a fișelor de export, respectiv a caietelor de sarcini rezidă din faptul că convențiile de export, din care fac parte integrantă aceste documente, conțin norme stabilite de organele superioare ale părților contractante, fiind astfel veritabile **acte administrative normative cu aplicație imperativă.** Așa fiind, orice clauze înscrise de părți în contractele economice de furnizare pentru export, care sînt contrare convențiilor anuale, se înlocuiesc de drept cu prevederile convențiilor respective. Deci furnizorii nu au dreptul, sub nici o motivare, să discute condițiile de calitate stabilite prin aceste documente. Împrejurarea că prin standarde sau norme tehnice sînt prevăzute alte condiții de executare a unor produse identice sau similare nu are nici un fel de relevanță.

● **Clauze privind calitatea.** Am arătat mai sus că între clauzele privind calitatea mărfii înscrise în contractele comerciale internaționale și cele de livrări pentru export trebuie să fie o strictă sincronizare numai astfel putîndu-se evita litigii atît pe plan extern cît și intern. Pentru o mai bună edificare a celor interesați, redăm mai jos modul de formulare a unei clauze privind calitatea într-un contract comercial extern, după care vom prezenta — însoțită de comentariile necesare — o clauză cu același obiectiv dintr-un contract economic intern.

Clauza din contractul comercial extern are următoarea formulare :

„Produsele, care formează obiectul acestui contract, se vor executa conform proiectelor de specificații menționate în anexa nr. . .„ care face parte integrantă din prezentul contract.

Vînzătorul se obligă să prezinte cumpărătorului, în termen de. . . de la data intrării în vigoare a contractului, spre examinare și aprobare, desenele și specificațiile definitive pentru produsele contractate.

Cumpărătorul se obligă să comunice, în termen de . . de la primirea lor, aprobarea sa, vînzătorului, precum și eventualele sale observații și elemente tehnice suplimentare.

Orice modificare fundamentală, introdusă de cumpărător în desenele și/sau în specificațiile sus-menționate dă dreptul vînzătorului să majoreze prețul, corespunzător creșterii costurilor de reproiectare, de materiale și manoperă și să modifice termenele de livrare. Prețul și termenele de livrare vor fi stabilite în acest caz, printr-un addendum la contract, semnat de ambii parteneri contractuali".

Iată acum clauza privind calitatea din contractul economic încheiat de o întreprindere furnizoare de mărfuri pentru export, cu aceeași întreprindere de comerț exterior ca beneficiară, care a perfectat contractul comercial de vînzare internațională din care am redat clauza de mai sus :

„Calitatea produselor va corespunde întocmai condițiilor de calitate prevă-

Schema nr. 2

SINCRONIZAREA TOTALĂ

între obiectul din contractul de livrări pentru export (B) și cel din contractul comercial de vînzare internațională (A)

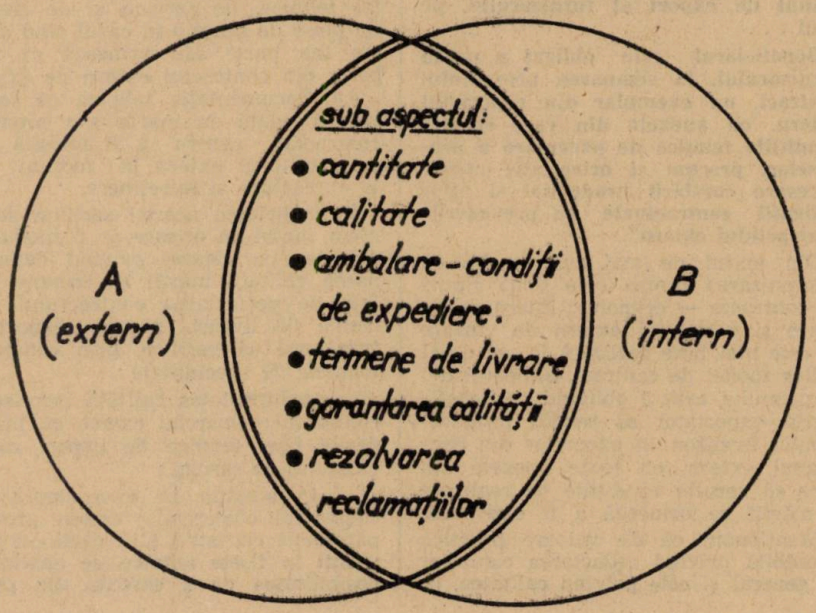

zute în contractul extern, potrivit anexei nr. . . .

Datele tehnice şi condiţiile de calitate ale produselor nu vor putea fi modificate decît cu acordul scris dat de către furnizor şi beneficiar şi cu acordul cumpărătorului extern.

În cazul cînd modificarea condiţiilor de calitate va atrage o modificare a preţului, aceasta va fi de asemenea convenită în prealabil, între furnizor şi beneficiar, astfel încît să se poată obţine şi modificarea de preţ corespunzătoare la extern, cu acordul cumpărătorului extern.

Dacă modificarea condiţiilor de calitate determină şi decalarea termenelor de livrare, atît noile condiţii de calitate, cît şi noile termene de livrare vor fi convenite între ambele părţi contractante de acord cu cumpărătorul extern al produselor respective".

În clauzele de mai sus, obiectul contractual este stabilit cu strictă referire la contractul comercial de vînzare internaţională, ceea ce pînă la un anumit punct este bine. Ceea ce credem însă că lipseşte este referirea la fişa tehnică privind produsul respectiv. Într-adevăr, unitatea producătoare nu are obligaţia să încheie contractul economic de livrare pentru export la nivelul calitativ prevăzut în contractul comercial de vînzare internaţională decît în măsura în care aceste condiţii corespund celor prevăzute în fişa tehnică. Aşa fiind, considerăm că este mai exactă formularea din contractul model din ramura industriei lemnului care, cu privire la acest aspect al problemei, prevede următoarele :

„În baza fişei tehnice nr. . . . . din . . . pentru produsul . . „ a contractului extern nr. . . din . . . încheiat cu . . . . , din . . . . . furnizorul se obligă a executa şi livra beneficiarului produsele prevăzute în specificaţia ce formează anexa nr. 1 a prezentului contract. Produsele contractate sînt cuprinse în planul de export al furnizorului, pe anul . . .

Beneficiarul este obligat a preda furnizorului, la semnarea prezentului contract, un exemplar din contractul extern, cu anexele din care rezultă condiţiile tehnice de executare a produselor, precum şi orice alte clauze necesare corelării producţiei şi altor obligaţii contractuale cu prevederile contractului extern".

Din textul de mai sus rezultă că sincronizarea dintre cele două tipuri de contracte — economic intern de livrare şi comercial extern de vînzare — este mai bine realizată în cel de-al doilea model de contract, alineatul doi al primului articol obligînd pe beneficiarul exportator să remită producătorului furnizor un exemplar din contractul extern, cu toate anexele din care să rezulte condiţiile de realizare a mărfii ce urmează a fi exportată.

Menţionăm că de valoare practică deosebită privind redactarea clauzelor în general şi cele privind calitatea, în special, este **Cadrul orientativ al principalelor clauze ale proiectului de contract intern pentru exportul de mărfuri,** elaborat de M.C.E.C.E.I. cu concursul organelor centrale interesate. Cu privire la calitate, Cadrul menţionat dă următoarele indicaţii :

Clauza de calitate va cuprinde parametrii de calitate garantaţi ai mărfii sau produsului, conform fişei tehnice anexă la convenţia anuală şi contractului extern, dacă acesta a fost încheiat în prealabil.

În acest scop se vor prevedea :

4.1. Nivelul de calitate convenit, indicîndu-se limitele minime şi maxime ale parametrilor conveniţi. Se va ţine seama în acest sens de specificul mărfii, nivelul de calitate existent pe plan internaţional, reglementările naţionale şi/sau internaţionale cu privire la calitatea mărfii sau produsului ce se contractează.

4.2. Produsele se livrează numai însoţite de certificate de calitate, de garanţie, buletine de analiză sau alte documente de certificare a calităţii emise de unităţile producătoare. (Pentru produsele destinate exportului, întreprinderile de comerţ exterior vor efectua controlul calităţii cu organe specializate de control, pe bază de contract, conform legii).

4.3. Metodele de determinare a calităţii convenite.

4.4. Situaţiile şi condiţiile în care se poate refuza preluarea mărfii sau produsului (criterii de admitere sau respingere).

4.5. Procedura în cazul constatării unor lipsuri de ordin calitativ, cu respectarea prevederilor din contractul extern de export şi din Legea nr. 7/1977 cu privire la calitatea produselor.

4.6. Termenele de garanţie a calităţii conform contractului extern cu determinarea momentului de cînd acestea încep să curgă şi obligaţiile părţilor în perioada de garanţie.

4.7. Condiţiile de acordare a asistenţei tehnice, de service şi de livrare de piese de schimb în cazul cînd acestea fac parte sau urmează să facă parte din contractul extern de export.

4.8 Documentaţia tehnică ce se livrează odată cu marfa sau produsul contractat, pentru a fi folosită de cumpărătorul extern la montaj sau la exploatare şi întreţinere.

În încheierea acestei secţiuni subliniem faptul că oricare ar fi modul de redactare a clauzei privind determinarea calităţii mărfii se impune înainte de perfectarea contractului economic de livrări pentru export ca furnizorul să verifice, prin compartimentele de specialitate :

— conformitatea calităţii înscrise în contractul comercial extern cu prevederile fişei tehnice de export sau a caietului de sarcini ;

— în situaţia în care clauza din contractul comercial extern prevede parametri calitativi alţii decît cei prevăzuţi în fişele tehnice, se analizează posibilitatea de a executa din punct de vedere calitativ obligaţiile asumate de exportatorul român (dacă nu şi-a dat avizul prealabil).

Procedînd astfel, se realizează o perfectă sincronizare între cele două contracte, premisă sigură în executarea întocmai a obligaţiilor de export asumate şi de promovare a mărfurilor respective şi pe alte pieţe, secretul succesului fiind **calitatea lor.**

Controlul calităţii

La efectuarea controlului calităţii mărfurilor destinate exportului participanţii sînt, de regulă, într-un număr mai mare decît în cazul livrărilor la intern pentru aprovizionarea tehnico-materială sau pentru fondul pieţei. Aceştia pot fi clasificaţi din mai multe puncte de vedere, dintre care în materia care ne preocupă interesează următoarea grupare : a) organe centrale ale administraţiei de stat, b) furnizorul intern, c) beneficiarul-exportator, d) cumpărătorul extern. În cele ce urmează vom expune pe scurt natura juridică a obligaţiilor ce revin participanţilor la efectuarea controlului calitativ.

● **Organe centrale ale administraţiei.** La efectuarea controlului calitativ al mărfurilor care urmează a fi exportate, în principal, două organe centrale ale administraţiei de stat sînt obligate să participe direct : Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor şi Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale.

Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor este organizat şi funcţionează potrivit Decretului nr. 77/1971 ; fiind organ central specializat al administraţiei de stat are ca atribuţii organizarea activităţii de control calitativ şi, prin organele sale teritoriale, efectuează direct în întreprinderile producătoare controlul calităţii mărfurilor destinate atît pieţei interne, cît şi celei externe.

Prin Legea nr. 7/1977 a calităţii produselor şi serviciilor acestui organ central îi este consacrată Secţiunea a III-a (din Capitolul IV) intitulată „Atribuţiile şi răspunderile Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor", din care redăm două texte (ale art. 53) legate direct de efectuarea controlului :

„b. controlează activitatea de asigurare a calităţii produselor, **efectuează operaţii de control** (sublinierea noastră) cu personalul propriu, iniţiază acţiuni pentru ridicarea calificării profesionale a personalului din controlul tehnic al calităţii din unităţi" :

„e) interzice livrarea produselor care nu corespund din punct de vedere calitativ şi stabileşte măsuri pentru eliminarea deficienţelor de calitate şi pentru recuperarea pagubelor de la persoanele vinovate, sesizînd despre aceasta organele bancare".

În controlul efectuat de organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor intră în raporturi juridice administrative și nu contractuale cu întreprinderile unde își desfășoară activitatea de control. Ca urmare între acesta și întreprinderile în cauză nu operează răspunderea contractuală, ci numai o răspundere politico-administrativă. Ca organ specializat al administrației de stat, potrivit art. 53, alin 1, din Legea nr. 7/1977 „Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor înfăptuiește, împreună cu ministerele, celelalte organe centrale și locale, politica partidului și statului în domeniul calității și al controlului tehnic al calității produselor...“

Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, ca organ central al administrației de stat care coordonează întreaga activitate de schimburi economice internaționale, transpunînd în practică politica partidului în acest important domeniu de activitate, cu privire la ridicarea continuă a calității produselor destinate exportului și de control al acestora are următoarele sarcini stabilite prin Legea nr. 7/1977 :

„În vederea sporirii competitivității produselor românești pe plan extern, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale împreună cu Comera de Comerț și Industrie vor asigura procurarea normativelor tehnice și a altor materiale privind calitatea produselor, utilizate pe piața internațională“ (art. 22).

„Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și întreprinderile de comerț exterior **vor controla** (s.n.), prin reprezentanții proprii, la uzine și fabrici, modul cum se pun în producție și se realizează mărfurile contractate pentru export și vor participa la stabilirea și înfăptuirea programelor de măsuri pentru adaptarea operativă a producției la cerințele de calitate impuse de piața externă“ (art. 35, alin. 2).

Ca și I.G.S.C.C.P., Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale intră în raporturi juridice-administrative cu întreprinderile în care efectuează controlul calității, răspunderea sa fiind de ordin politic-administrativ. Constatările fiind temei de analiză, ele se generalizează în îmbunătățirea continuă a parametrilor calitativi ai mărfurilor destinate exportului.

● **Furnizorul intern.** Plecînd de la realitatea că competitivitatea mărfurilor românești crește în funcție de acest element esențial — calitatea —, furnizorilor interni — întreprinderi producătoare de mărfuri pentru export — le revine obligația de a efectua controlul calitativ pe toate fazele producției și în final, la recepția lor.

Izvoarele obligației de a controla mărfurile care urmează a fi livrate cumpărătorilor externi le constituie normele de drept și contractele încheiate. Într-adevăr, prin Legea nr. 7/1977 importante obligații organizatorice privind efectuarea controlului de calitate sînt stabilite în sarcina întreprinderilor producătoare. Alături de obligațiile legale, și în lumina acestora, o serie de alte obligații se stabilesc prin contractul economic de livrări pentru export, obligații concrete în funcție de condițiile impuse de fiecare contract comercial extern. Așadar, natura juridică a controlului calitativ efectuat de furnizorul intern este administrativă, decurgînd din lege, precum și contractuală, izvorînd din contractele economice semnate.

● **Beneficiarul intern — vînzătorul la extern.** Întreprinderile de comerț exterior exportatoare au, de asemenea, obligații de control calitativ decurgînd atît din lege cît și din contractele semnate. Legea nr. 7/1977 prevede expres la art. 35, alin. 3 că „Întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să recepționeze și să preia de la unitățile producătoare numai produsele care se încadrează în parametrii de calitate. Întreprinderile de comerț exterior poartă întreaga răspundere, potrivit prevederilor legii, pentru preluarea de la producător și livrarea către clienții externi a unor mărfuri care nu corespund condițiilor contractuale“.

Cu privire la obligațiile contractuale de control trebuie să remarcăm că acestea au un dublu izvor :

— contractul economic de livrări pentru export, în care este **beneficiar intern,** în care funcție este obligat să controleze calitatea mărfurilor care urmează să fie livrate de către furnizorul intern cumpărătorului extern ;

— contractul comercial de vînzare internațională, în care este **vînzător,** funcție în care are obligația să asigure livrarea către cumpărătorul extern de mărfuri conforme cu prevederile contractuale, orice abatere calitativă atrăgîndu-i direct răspunderea față de acesta.

Controlul calitativ poate fi efectuat de întreprinderile de comerț exterior exportatoare prin personal propriu sau prin mandatari — unități specializate în controlul calității mărfurilor —, cu care încheie contracte de prestări servicii de specialitate. Această modalitate de control este expres prevăzută de Legea nr. 7/1977, la art. 48, alin. 4 : „Pentru produsele destinate exportului, întreprinderile de comerț exterior vor efectua controlul calității cu organe specializate de control, pe bază de contract, conform legii“.

În virtutea textului de lege citat, începînd cu 1 ianuarie 1979 au fost reglementate prin **Îndrumarul privind modul de realizare a controlului calității produselor destinate exportului** raporturile juridice care se nasc între întreprinderile de comerț exterior și unitățile specializate în controlul calității, precum și drepturile și obligațiile ce revin părților participante. Prin anexa la acest **Îndrumar** au fost nominalizate exemplificativ organizațiile specializate pentru controlul calității produselor de export care, de regulă, sînt instituții de cercetări și proiectări, precum și Oficiul de control al mărfurilor, din cadrul Camerei de Comerț și Industrie a R. S. România.

Raportul juridic dintre întreprinderile de comerț exterior și organizațiile specializate este de natură contractuală, avînd la bază **contracte-cadru pentru efectuarea controlului produselor de export,** prin care beneficiarul prestației (întreprinderea de comerț exterior), acordă mandat prestatorului organizația specializată) să efectueze în numele și contul ei controlul calității mărfurilor care fac obiectul contractelor de livrare pentru export. În cuprinsul contractului sînt detaliate toate drepturile și obligațiile părților. Pentru ca acestea să fie cunoscute și de furnizorul intern al produselor care urmează să fie controlate, credem că se impune :

— prevederea în contractul intern de livrări pentru export a unei clauze explicite prin care să se arate organizația mandatară care urmează să efectueze controlul calitativ, precum și obligațiile ce revin furnizorului și a mandatarului cu privire la acest control ;

— contractul-cadru pentru efectuarea controlului încheiat cu organizația specializată mandatară să fie transmis, în copie, furnizorului.

● **Cumpărătorul extern.** Natura juridică a controlului calitativ pe care îl efectuează este în toate cazurile convențională, obligațiile reciproce ale părților fiind înscrise în contractul comercial de vînzare internațională încheiat.

Controlul calitativ poate fi efectuat atît în locul de destinație extern, cît și la producătorul-furnizor. În practica internațională se întîmplă destul de rar ca reprezentanți ai clienților să se deplaseze în țara vînzătorului pentru efectuarea operațiilor de control ; asemenea deplasări presupun mari cheltuieli, iar, în unele cazuri, controlul nici nu s-ar putea efectua din lipsa unor anumite aparate. Ca urmare, și această activitate a fost specializată, prin înființarea unor întreprinderi — case de control — la care apelează importatorii, evident, în funcție de prestigiul de care se bucură. La noi, această funcție o îndeplinește Oficiul de control al mărfurilor, din cadrul Camerei de Comerț și Industrie a R.S.R. Controlul efectuat de O.C.M. este de natură contractuală, calitatea lui fiind de mandatar care își desfășoară activitatea în numele și contul cumpărătorului extern. Așa fiind, toate actele încheiate pentru mandatar — cumpărătorul din contractul comercial de vînzare internațională — sînt opozabile acestuia, desigur, în limitele împuternicirii acordate.

dr. Al. DETEȘAN
dr. D. POROJAN

raporturi de muncă

Considerații privind contractul în acord global

În spiritul Legii nr. 57/1974, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1978, acordul global își relevă semnificațiile prin importantele funcții pe care le îndeplinește și anume :

— este o **formă de retribuire** a muncii prin care se creează posibilitatea ca membrii colectivelor de muncă să obțină venituri mai mari ca urmare a creșterii productivității muncii lor prin realizarea lucrărilor stabilite înainte de termen, realizarea unui volum mai mare de lucrări decît cel stabilit sau realizarea cu un număr mai mic de oameni decît cel inițial normat ;

— este o **formă de realizare a producției** care se bazează pe exprimarea fizică a sarcinilor și lucrărilor contractate (producție în unități fizice ; pe unități de timp și pe norme de personal strict determinate) ;

— este o **formă de organizare a activității** la diferite niveluri de structură, care pot fi : echipa sau brigada ; formația condusă de maistru ; atelierul de producție (altă unitate asimilată) ; secția de producție (altă unitate asimilată) ; uzina ; fabrica (altă unitate asimilată) ;

— este o **metodă de conducere a producției** prin care se stabilesc răspunderi concrete pentru compartimentele de producție și funcționale și se asigură eficient pregătirea, desfășurarea și urmărirea executării lucrărilor. Exemplificînd, precizăm că în ramura construcții, integrarea acordului global în procesul de conducere a producției, funcționarea lui ca metodă de conducere se asigură prin **sistemul** de pregătire, programare, lansare și urmărire a lucrărilor denumit sistemul P.L.U. care cuprinde o serie de faze succesive privind elaborarea și executarea contractului în acord global. În acest sistem elementul de bază este **faza tehnologică** de execuție denumită **ACTIVITATE**. Activitatea este stabilită și definită prin diferiți parametri și trecută în **fișa activității** care cuprinde denumirea, cantitatea, valoarea, tehnologia de execuție etc. În continuare se încheie contractul în acord global. Contractul cu o formație condusă **cel puțin** de maistru va cuprinde una sau mai multe activități înscrise în **contractul-angajament**. Apoi se încheie subcontracte cu echipe conduse de muncitori, inclusiv cu muncitori individuali.

Fiecare activitate este recepționată pe baza procesului verbal de recepție ce însoțește constractul-angajament, iar urmărirea realizării tuturor contractelor se face de către unitate prin **centralizatorul contractelor**, prin corelarea sarcinilor din contract cu cele prevăzute în planurile operative de producție.

● Pornind de la textul art. 12 din Legea nr. 57/1974 care prevede expres că acordul global se aplică în cazul în care o formație de lucru, lot, șantier, fermă, își asumă pe baza unui contract încheiat cu unitatea din care face parte, obligația executării într-un anumit termen a anumitor lucrări, precum și de la **Metodologia unitară** elaborată de Ministerul Muncii în aplicarea acestui text de lege (nr. 19667/1977) și de la practica **utilizată**, ne vom referi la părțile și la încheierea contractului.

Contractul se încheie între **colectivul de muncă** și unitate și cuprinde angajamentele reciproce ale părților în vederea realizării tuturor sarcinilor ce le revin. **„Colectivul de muncă"** se referă la o **formație de lucru** prin care înțelegem o grupare de muncitori condusă de maistru, tehnician, subinginer sau inginer dimensionată la numărul strict necesar, care poate cuprinde și personalul tehnic, economic, de altă specialitate și de deservire aferent.

„Formația de lucru" nu reprezintă o anumită **unitate** organizatorică, o unitate „nominală", ci reprezintă o **structură** organizatorică în sensul că formația de lucru se poate organiza la diferite niveluri, inclusiv la nivel de lot sau șantier (expres arătate de lege) și inclusiv la nivel de altă subunitate. Precizăm, ca foarte important și lămuritor pentru cele ce urmează, că în asemenea situații șeful de lot, șantier sau subunitate este **conducătorul formației de lucru.**

Contractul se încheie între formația de lucru, **nominalizată** într-o anexă la contract, **reprezentată** prin conducătorul ei, în calitate de executant și unitatea reprezentată prin conducătorul (împuternicitul) ei în calitate de beneficiar. În toate cazurile este vorba de unitatea cu personalitate juridică, care poate „delega" directorilor de fabrici (inginerilor șefi), șefilor de sectii, adică în general conducătorilor de unități componente, competența de a încheia, în numele unității contracte în acord global cu colectivul din subordine.

Cînd formația de lucru se organizează la nivelul subunității (lot, șantier), conducătorul subunității fără personalitate juridică este și conducătorul formației. Problema este să știm în ce calitate va fi semnat contractul de către persoana care întrunește cele două calități : de executant ca șef al formației de lucru sau de beneficiar ca reprezentant al unității cu personalitate juridică. Răspunsul nu poate fi decît unul și anume. Formația fiind organizată la nivel de lot (șantier) altă subunitate, șeful lotului șantierului, altei subunități are calitatea de conducător al **formației** și semnează în această calitate contractul cu unitatea.

În Metodologia unitară amintită (lit. B pct. 8 alin. 3) se precizează că în cazul în care contractul în acord global s-a încheiat, așa cum am arătat mai sus, adică la nivelul subunității de producție cu unitatea, în cadrul acelei subunități se vor încheia **subcontracte** de acord global între conducătorii subunităților și **conducătorii fiecărei formații de lucru.** De data aceasta conducătorul subunității încheie contractul în calitate de beneficiar cu fiecare conducător al formației de lucru în calitate de executant. Practic, ori de cîte ori contractul se încheie la nivel superior formației condusă de maistru, se încheie o serie de subcontracte cu fiecare șef de formație sau chiar individual cu anumiți muncitori (construcții).

Reținem din cele expuse că acordul global se aplică, ca regulă, printr-o suită de contracte (subcontracte) încheiate la diferite niveluri organizatorice, fiecare cuprinzînd sarcini în funcție de specialitatea formației sau muncitorului.

● Referindu-ne la conținutul contractului (subcontractului) în acord global precizăm că acesta cuprinde două categorii de condiții contractuale : obligatorii și specifice. Condițiile obligatorii se referă la următoarele :

— lucrările ce urmează a fi executate, care trebuie să corespundă cel puțin sarcinilor de plan ce revin colectivului cu care se încheie contractul ; volumul de lucrări se exprimă în unități de măsură naturale (fizice) sau unități de măsură natural-convenționale, în unități de timp de muncă sau unități valorice. În toate cazurile contractul este însoțit de o listă anexă cu principalele produse ori lucrări de executat ;

— condițiile în care trebuie să fie executate lucrările, care se referă la parametrii de calitate, consumurile specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, realizarea sortimentelor etc. Pentru condițiile pe deplin măsurabile se vor preciza în contract și cotele de diminuare a sumei cuvenite în cazul cînd neîndeplinirea sarcinilor se datorează formației ; în celelalte cazuri mărimea cotei de diminuare se stabilește de conducerea unității pe baza consecințelor nerealizării și cauzelor care au condus la acestea ;

— sumele prevăzute drept retribuție pentru realizarea lucrărilor stabilite

pe baza tarifelor pe unitatea de produs sau lucrare și pe baza retribuției tarifare corespunzătoare categoriei postului din formație, pentru muncitori și a retribuției tarifare de încadrare pentru personalul TESA. Sumele cuvenite se calculează distinct pe cele două categorii de personal și se stabilesc în cadrul fondului de retribuire planificat pe categorii de personal. La stabilirea sumei se au în vedere și retribuțiile corespunzătoare eventualelor posturi vacante dacă sarcina de producție a avut în vedere și aceste posturi. La fel se procedează cu posturile ocupate de persoane aflate în incapacitate temporară de muncă. Se înscrie, de asemenea, garanția procentuală în limitele de 10—20%;

— termenele intermediare și finale pentru predarea (recepția) lucrărilor sau părților din lucrare;

— numărul de persoane care urmează să realizeze sarcina, separat pe categorii de personal: muncitori direct și indirect productivi și personal TESA;

— obligațiile unității privind asigurarea frontului de lucru, materialelor, mijloacelor de mecanizare, mijloacelor pentru protecția muncii;

— condițiile specifice, sînt orice alte condiții apreciate ca necesare pentru creșterea cointeresării și răspunderii în realizarea sarcinilor.

● Obiectul contractului în acord global este practic obiectul contractului de muncă, adică cele două prestații principale „munca vie" și retribuția, fiecare fiind făcută în considerarea celeilalte și nu insistăm acum asupra acestui aspect.

● Contractul în acord global operează cu categorii și instituții proprii dreptului muncii și este supus în întregime legislației muncii. Astfel el concretizează norma de muncă și retribuția; personalul cuprins în contract își păstrează calitatea de persoană încadrată cu toate drepturile ce i se cuvin (vechime, acordarea de noi gradații etc.); cauzele obiective duc la asigurarea unui alt front de lucru în cadrul altor contracte în acord global; activitatea se desfășoară în cadrul unui program aprobat, cu respectarea disciplinei muncii și normelor de protecție, ființind în plenitudinea ei subordonarea persoanei față de unitate etc. Răspunderea în cadrul acordului global nu poate fi decît răspundere materială, specifică persoanelor încadrate.

În concluzie, **funcțiile, cuprinsul, obiectul și regimul juridic** ne determină să apreciem că sîntem în prezența unui contract specific dreptului muncii, contract-angajament care completează contractul de muncă de care nu poate fi despărțit și în afara căruia problema nu se pune.

dr. Iosif R. URS

contract economic

Livrarea utilajelor destinate investițiilor

Livrarea utilajelor contractate în scopul realizării obiectivelor de investiții prezintă unele aspecte particulare, determinate de dispozițiile normative incidente în materie.

Potrivit art. 97 din Legea finanțelor nr. 9/1972, „sînt interzise contractarea și angajarea de cheltuieli pentru investiții înainte de aprobarea indicatorilor tehnico-economici sau, după caz, a documentației tehnico-economice a investițiilor, precum și începerea de lucrări înainte ca organele bancare să se fi pronunțat asupra legalității acestor cheltuieli, în afară de cazurile în care prin dispoziții legale se prevede altfel.

La contractarea și achiziționarea utilajelor tehnologice necesare realizării investițiilor trebuie să se urmărească ca acestea să fie aduse pe șantier la termene corelate cu cele pentru darea la montaj, să nu se depășească normativele de stocare pe șantiere, stabilite potrivit dispozițiilor legale, și să se evite formarea de stocuri de utilaje disponibile".

Dispozițiile normative reproduse au fost interpretate de practica arbitrală în sensul că înainte de aprobarea investiției este interzisă încheierea contractelor economice privind livrarea de produse, executarea de lucrări și prestarea de servicii aferente obiectivelor de investiții.

Sancțiunea încălcării acestei interdicții o constituie nulitatea contractului.

Dacă contractul încheiat în asemenea condiții este nul, cu atît mai puțin vor produce efectele obișnuite livrările de utilaje efectuate în condițiile în care investiția nu a fost aprobată. Lipsa aprobării investiției nu este suplinită nici de împrejurarea că livrarea se efectuează la stăruința unității beneficiare a cărui delegat se prezintă la sediul unității furnizoare pentru ridicarea utilajelor.

Într-adevăr, efectele nulității contractului nu se pot înlătura decît într-un singur mod: prin aprobarea investiției de către organul competent. Actele juridice săvîrșite de către părți în lipsa acestei aprobări sînt lipsite de efecte. Deci, dacă livrarea a avut loc și a fost acceptată de unitatea beneficiară, nu există posibilitatea achitării prețului, această din urmă unitate avînd obligația să păstreze utilajele la dispoziția unității furnizoare, fără să le folosească.

Dacă investiția nu este aprobată nici ulterior, unitatea furnizoare trebuie să dispună asupra utilajelor, fie în sensul restituirii lor, fie în sensul predării acestor utilaje către o altă unitate beneficiară cu care a încheiat un contract valabil.

În asemenea situații, se produc daune constînd în cheltuieli de transport, de depozitare, de conservare etc., care se suportă de către partea sau părțile vinovate în legătură cu livrarea utilajelor prin încălcarea interdicției la care ne-am referit.

În această ordine de idei, se cuvine a fi menționat faptul că unității furnizoare îi revine obligația de a nu proceda la livrare înainte de a se fi convins asupra aprobării investiției. Nu sînt suficiente, în acest sens, afirmațiile unității beneficiare privind existența aprobării. Unitatea furnizoare trebuie să-i pretindă comunicarea numărului și datei prin care se identifică aprobarea dată de organul competent pe baza avizelor legale.

Admiterea utilajelor la finanțare sau la creditare nu condiționează validitatea contractului de furnizare și nici nu lipsește livrarea de efectele obișnuite. Este ceea ce s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3797/1973 în următorii termeni: „Admiterea la finanțare sau la creditare constituie o operațiune distinctă de aprobarea investiției și ea intervine într-un alt moment, ulterior aprobării acesteia, iar în ce privește utilajele, ele pot fi puse în fabricație pe baza aprobării investiției, dar nu pot fi decontate din fondurile de investiții, dacă beneficiarul nu a obținut admiterea la finanțare, respectiv la creditare, ce se face pe baza cererii depuse de beneficiar la unitatea băncii finanțatoare".

Ca atare, întîrzierea în plata prețului survenită ca urmare a neadmiterii utilajelor la finanțare sau la creditare este, în principiu, imputabilă exclusiv unității beneficiare. În consecință, aceasta datorează penalitățile prevăzute de art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970 și — dacă este cazul — daune în completare.

Neadmiterea utilajelor la finanțare sau la creditare nu exonerează unitatea beneficiară de răspundere nici în cazul în care valabilitatea contractului a fost subordonată de către părți condiției deschiderii finanțării.

O asemenea clauză contractuală a fost socotită, prin decizia la care ne-am referit, ilegală, întrucît validitatea contractului este condiționată numai de existența aprobării investiției.

Într-adevăr, contractele economice nu pot fi încheiate sub condiție și întrucît deschiderea finanțării — expresie prin care se denumește, în mod curent, admiterea utilajelor la finanțare — constituie o obligație a unității beneficiare, aceasta răspunde pentru nedepunerea în termen sau depunerea incompletă a documentației necesare pentru admiterea utilajelor la finanțare sau la creditare.

I. ICZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **M. ALECU (București)** întreabă dacă o livrare ce a avut loc în semestrul II/1978, poate fi considerată efectuată în contul obligațiilor contractuale din primul semestru al acelui an sau trebuie să fie calificată drept livrare extracontractuală.

De regulă, contractele economice sînt anuale, astfel că ele trebuie executate — chiar cu întîrziere — pînă la sfîrșitul anului de plan pentru care au fost încheiate.

Ca atare, livrarea la care vă referiți nu poate fi considerată extracontractuală cu excepția cazului în care durata contractului a fost limitată la semestrul I/1978 ori dacă unitatea beneficiară a renunțat, în condițiile art. 19 din Legea nr. 71/1969, la produsele respective pe motiv că, datorită întîrzierii, nu mai erau utile pentru îndeplinirea sarcinilor sale de plan.

● **A. GORE (Craiova)** se interesează de organul competent să rezolve litigiul patrimonial intervenit între o întreprindere de stat și o asociație de locatari.

Conform art. 67 din Legea nr. 5/1973, instanțele judecătorești sînt competente să rezolve asemenea litigii.

● **M. IONESCU (București)** întreabă dacă, potrivit practicii arbitrale actuale, cererea de plată acceptată, dar neachitată din lipsă de disponibilități, constituie un titlu executor care dispensează unitatea creditoare de obligația introducerii acțiunii pentru obligarea unității debitoare la plata sumei respective.

Răspunsul este afirmativ, în acest sens fiind și Decizia primului arbitru de stat nr. 3596/1978.

● **H. CÎMPAN (Sibiu)** se interesează de condițiile în care unitatea furnizoare poate fi exonerată de răspundere pentru nelivrarea produselor contractate în situația în care unitatea beneficiară nu s-a prezentat pentru ridicarea produselor, deși îi revenea această obligație, potrivit contractului.

În cazul la care că referiți, unitatea furnizoare poate fi apărată de răspundere dacă dovedește că a avut în stoc produsele pe care unitatea beneficiară nu le-a ridicat iar, potrivit contractului, nu era posibilă expedierea produselor.

● **C. CERGHIZAN (Ilfov)** solicită lămuriri cu privire la obligațiile care rezultă pentru calea ferată din programul lunar de transport definitivat.

Programul lunar de transport definitivat constituie anexă la contractul economic de transport pe calea ferată. Ca atare, cărăușul este obligat să pună la dispoziția expeditorului vagoanele prevăzute în acest plan și răspunde pentru neîndeplinirea acestei obligații.

● **I. SZATMÁRY (Arad)** întreabă dacă prin efectul repredării la frontieră a mărfurilor importate, contractul de transport pe calea ferată își pierde sau nu caracterul internațional.

De regulă, contractul de transport feroviar păstrează pe mai departe caracterul său internațional. Excepție fac situațiile în care transportul își pierde individualitatea, cum este cazul produselor sosite într-un vagon complet care de la frontieră sînt reexpediate prin coletărie, încheindu-se atîtea scrisori de trăsură cîți beneficiari-destinatari sînt.

● **A. CONSTANTINOIU (București)** solicită lămuriri cu privire la momentul începerii curgerii termenului de prescripție în ceea ce privește penalitatea pe care unitățile socialiste le datorează pentru depășirea consumului de gaze naturale și de energie electrică.

În primul caz — al consumului de gaze naturale — penalitățile fiind reglementate pentru depășirile lunare, termenul de prescripție, prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, începe să curgă, în principiu, de la expirarea fiecărei luni. În cazul energiei electrice, penalitățile aplicîndu-se trimestrial, termenul de prescripție începe să curgă de la finele trimestrului, respectiv de la data pînă la care întreprinderea furnizoare trebuie să calculeze și să obțină penalitățile.

● **T. CARANDA (Gorj)** se interesează de relațiile financiare și contractuale pe care le pot stabili unitățile cu gestiune economică, fără personalitate juridică, din cadrul centralelor industriale.

Potrivit art. 75 din Legea nr. 5/1978, aceste unități pot avea independență operativă, subcont la bancă, pot beneficia de credite bancare, pot avea relații economice și financiare, în limita competențelor stabilite de conducerea centralei.

● **C. TOMAZOGLU (Constanța)** întreabă dacă are relevanță, în ceea ce privește aplicarea penalităților pentru depășirea consumului de energie electrică, data cînd s-a comunicat, unității consumatoare, reducerea repartiției.

Răspunsul este afirmativ, în ipoteza în care comunicarea a avut loc după începerea perioadei la care se referă reducerea. Această soluție se impune, deoarece pentru răstimpul expirat la data comunicării, unitatea respectivă nu poate lua măsuri pentru încadrarea consumului în repartiția redusă.

● **N. POPESCU (București)** solicită lămuriri cu privire la calea de urmat în cazul refuzului stației C.F.R. de a trimite delegat pentru constatarea lipsurilor la transporturile sosite în vagoane complete.

În această situație, actul de constatare trebuie încheiat cu participarea unui delegat al consiliului popular local sau al unei terțe unități socialiste neinteresate, conform art. 70 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1958. Actul încheiat în aceste condiții este opozabil căii ferate.

● **I. VĂZDĂUȚEANU (Prahova)** se interesează de unitatea care urmează să suporte consecințele pierderii totale a mărfurilor livrate — în timpul transportului pe calea ferată — în condițiile în care dreptul la acțiune împotriva cărăușului nu a fost exercitat în cadrul termenului legal de prescripție.

Potrivit art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R., numai furnizoarea-expeditoare este în drept să-l acționeze pe cărăușul răspunzător pentru pierderea produselor în timpul transportului. Ca atare, această unitate urmează să suporte consecințele prescrierii dreptului la acțiune, afară de cazul în care a cesionat, din timp, unității beneficiare dreptul de a reclama și acționa calea ferată, iar cesiunea a fost acceptată de către această unitate.

● **C. BITOLEANU (Bistrița)** se interesează în privința căii de urmat în cazul neprimirii materiilor prime și a subansamblelor de la unitățile furnizoare.

În măsura în care respectivele materii prime și subansamble formează obiectul unor contracte economice, urmează să se valorifice, în temeiul art. 21 din Legea nr. 71/1969, dreptul la penalități și — dacă este cazul — la daune. Penalitățile se prescriu în 6 luni de la data nașterii dreptului la acțiune.

● **I. SMIGELSCHI (Neamț)** solicită lămuriri cu privire la reglementarea taxei de timbru achitate cu ocazia introducerii unei acțiuni la arbitrajul de stat, atunci cînd se declină competența soluționării litigiului în fața unui arbitraj ministerial.

În situația la care vă referiți se dispune restituirea taxei de timbru achitate cu prilejul introducerii acțiunii la arbitrajul de stat și se percepe, totodată, taxa specială aferentă soluționării litigiului la arbitrajul ministerial.

● **B. ZALMAN (Iași)** întreabă dacă și în ce condiții introducerea facturii în bancă spre decontare suspendă cursul prescripției aplicabile dreptului la acțiune privind plata prețului produselor livrate.

Efectul suspensiv de prescripție se produce dacă unitatea furnizoare a folosit o formă legală de decontare. Suspendarea cursului prescripției durează pînă la data la care unitatea furnizoare a luat cunoștință sau trebuia să ia cunoștință despre nedecontarea facturii.

H. M.

oferte
DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

ÎNTREPRINDEREA UTILAJ TRANSPORT – BUCUREȘTI

Strada Avrig nr. 29 Sectorul 3

— Bare alamă ∅ 16 mm 1/2 t. kg. 103
— idem ∅ 20 mm 1/2 t. kg. 419
— idem ∅ 25 mm 1/2 t. kg. 230
— idem ∅ 30 mm 1/2 t. kg. 457
— Bare alamă hexagonală 19 mm kg. 57
— idem 22 mm. kg. 55
— idem 24 mm. kg. 58
— idem 27 mm. kg. 60
— idem 30 mm. kg. 67
— Piulițe M.12×1,25 kg. 300
— idem M.14×1,5 kg. 1500
— idem M.16×1,5 kg. 800
— idem M.18×1,5 kg. 1500
— idem M.20×1,5 kg. 1000
— Sîrmă oțel arc RR ∅ 3,5 mm kg. 131
— Tablă de cupru 0,5 mm kg. 248
— Țeavă aluminiu ∅ 20×0,75 kg. 149
— Șaibe grower 5 mm kg. 21
— Bec tubular cu 2 poli B15 15W buc. 100
— Contor monofazic 220 V buc. 5
— Cond. AFYYs 2×2,5 5P2,5 buc. 1495
— Întrerupător cu pîrghie tripolar 25 A buc. 13
— Întrerup. cu pirghie trip 100 A buc. 12
— Inersor sens tip tambur mașini unelte 32 A buc. 15
— Lămpi cu incandesc. ilum. gen. 12V/60V buc. 280
— Mufe PVC fără filet ∅ 20 exec. grea buc. 10
— Papuci cablu cupru ∅ 300 buc. 80
— Țeavă PVC exec. grea ∅ 20 ml. 24
— Teuri pvc. fără filet exec. grea/20 buc. 10
— Becuri telefon 3,6V/0,045 A buc. 50
— Becuri electrice 42V/15W B15 buc. 70
— Microîntrerupător 5914 buc. 9
— Butoni comandă ditu 25 A buc. 87
— Becuri semnalizare 220V/15W buc. 300
— Microîntrerupătoare 5935 buc. 4
— Releu RTP—A7 buc. 2
— Priză PT buc. 127
— Lamele colector 350 A buc. 360
— Controlier CM3 buc. 5
— idem CM6 buc. 8
— Conductor cupru emaliat ET 0,75 mm kg. 38,100
— Cond cupru emailat ET—1,9 mm kg. 221
— Cond. cupru BB 1 mm kg. 126
— Elemenți mihnoni LF 25 A buc. 267
— Întrerupător 150L—250V/250A buc. 20
— Electromotor 3 kW/1080 t/m 220/380 V buc. 2
— idem 7,5 kW/1500 t/m 220 V/380V buc. 1
— idem IM 25 kW/1000 t/m 220V/380V buc. 1

— Alezor ∅ 5—1263 buc. 3
— idem ∅6—1263 buc. 3
— idem ∅7—1263 buc. 3
— idem ∅ 8—1263 buc. 3
— idem ∅ 9—1263 buc. 4
— idem ∅ 10 —1263 buc. 4
— idem ∅ 11 — 1263 buc. 6
— idem ∅ 13 — 1263 buc. 3
— idem ∅ 12 1263 buc. 2
— idem ∅ 14 — 1263 buc. 8
— idem ∅ 16 — 1263 buc. 2
— idem ∅ 18 — 1263 buc. 3
— idem ∅ 22 — 1263 buc. 2
— idem ∅ 21 — 1263 buc. 3
— idem ∅ 25 — 1263 buc. 3
— idem ∅ 26 — 1263 buc. 4
— idem ∅ 27 — 1263 buc. 5
— idem ∅ 28 — 1263 buc. 1
— idem ∅ 30 — 1263 buc. 5
— idem ∅ 32 — 1263 buc. 30
— idem ∅ 34 — 1263 buc. 5
— idem ∅ 34 — 37—5713 buc. 10
— idem ∅ 45 55—5713 buc. 4
— Bispiral ∅ 1—573 buc. 280
— idem ∅ 1,5 — 573 buc. 100
— idem ∅ 2,5 — 573 buc. 150
— idem ∅ 3 — 573 buc. 150
— idem ∅ 3,5 — 573 buc. 200
— idem ∅ 7 — 573 buc. 50
— idem ∅ 7,5 — 573 buc. 50
— idem ∅ 8 — 573 buc. 50
— idem ∅ 16 — 575 buc. 20
— idem ∅ 17 — 575 buc. 5
— idem ∅ 18 — 575 buc. 5
— idem ∅ 18,5 — 575 buc. 15
— idem ∅ 19 — 575 buc. 20
— idem ∅ 20 — 575 buc. 5
— idem ∅ 21 — 575 buc. 20
— idem ∅ 22 — 575 buc. 10
— idem ∅ 23 — 575 buc. 8
— idem ∅ 24 — 575 buc. 15
— idem ∅ 24 — 575 buc. 30
— idem ∅ 26 — 575 buc. 16
— idem ∅ 27 — 575 buc. 21
— idem ∅ 27,5 — 575 buc. 10
— idem ∅ 29 — 575 buc. 10
— idem ∅ 30,5 — 575 buc. 4
— idem ∅ 31 — 575 buc. 15
— idem ∅ 31,5 — 575 buc. 6
— idem ∅ 32 — 575 buc. 8
— idem ∅ 33 — 575 buc. 10
— idem ∅ 34 — 575 buc. 15
— idem ∅ 35 — 575 buc. 15
— idem ∅ 36 — 575 buc. 15
— idem ∅ 39 — 575 buc. 4
— idem ∅ 41 — 575 buc. 2
— idem ∅ 42 — 575 buc. 2
— idem ∅ 43 — 575 buc. 2
— idem ∅ 46 — 575 buc. 2
— idem ∅ 47 — 575 buc. 4
— idem ∅ 49 — 575 buc. 2
— idem ∅ 50 — 575 buc. 4
— idem ∅ 12 — 575 buc. 50
— idem ∅ 4,5 — 8156 buc. 200
— idem ∅ 6 — 8156 buc. 200
— idem ∅ 9 — 8156 buc. 70
— idem ∅ 6 — 8157 buc. 200
— idem ∅ 9,5 — 8157 buc. 60
— idem ∅ 12 — 8157 buc. 100
— idem ∅ 15 — 8157 buc. 100
— idem ∅ 15,5 — 8157 buc. 50
— idem ∅ 17 — 8157 buc. 10
— idem ∅ 17,5 — 8157 buc. 75
— idem ∅ 21 — 8157 buc. 27
— idem 22,5 —8157 buc. 20
— idem ∅ 25,5 — 8157 buc. 2
— idem ∅ 27 — 8157 buc. 20
— idem ∅ 3 — 8214 buc. 200
— idem B Tarozi M14—1112 buc. 50
— idem M16 — 1112 buc. 50
— idem M16 — 1112 buc. 50
— idem M18 — 1112 buc. 20
— idem M 20 — 1112 buc. 30
— idem M24 — 1112 buc. 20
— idem M27 — 1112 buc. 20
— idem M30 — 1112 buc. 20
— idem B. filieră M14 — 1160 buc. 100
— idem M18 — 1160 buc. 100
— idem M30 — 1160 buc. 100
— idem M12×1,5 — 1160 buc. 50
— idem M24×1,5 — 1160 buc. 30
— idem Chei 13×17 — 1160 buc. 200
— Chei tubulare 9×11 buc. 200
— Chei inel. 6×7 buc. 109
— Cleste sudură elec. buc. 100
— Pompă gresat buc. 50
— Vîrfuri rotative CM 3 buc. 25

RULMENȚI SERIA :

— 1202 buc. 266
— 1205 buc. 135
— 1206 K buc. 10
— 1209 buc. 2
— 1211 buc. 50
— 1211 K buc. 15
— 1222 buc. 3
— 1313 buc. 15
— 2207 buc. 9
— 2306 buc. 1

— 2309 buc. 20
— 2311 buc. 36
— 2314 buc. 1
— 3209 buc. 2
— 3212 buc. 13
— 5578 R.F.G. buc. 10
— 6000 buc. 9
— 6003 buc. 100
— 6006 buc. 4
— 6008 buc. 3
— 6018 buc. 20
— 6019 buc. 5
— 6026 buc. 4
— 6203 Z buc. 100
— 6204 buc. 70
— 6206 buc. 70
— 6206 Z buc. 1
— 6208 buc. 30
— 6208 Z buc. 50
— 6209 buc. 10
— 6210 buc. 20
— 6211 ZN buc. 50
— 6212 buc. 200
— 6212 Z buc. 6
— 6213 buc. 10
— 6213 N buc. 10
— 6214 buc. 20
— 6215 buc. 75
— 6216 buc. 10
— 6219 buc. 5
— 6224 buc. 20
— 6226 P 6 buc. 6
— 6228 buc. 20
— 6230 buc. 7
— 6304 buc. 100
— 6305 buc. 20
— 6306 2RS buc. 18
— 6307 buc. 20
— 6308 buc. 40
— 6314 N buc. 15
— 6411 buc. 5
— 6412 buc. 5
— 6412 N buc. 2
— 6413 buc. 6
— 7212—36212 buc. 16
— 7310—363102 buc. 5
— 21305 buc. 18
— 21311 buc. 4
— 22211 buc. 20
— 22214 buc. 4
— 22218 buc. 20
— 22218 K buc. 7
— 22226 buc. 5
— 22311 buc. 10
— 22316 buc. 15
— 22318 K buc. 5
— 22322 buc. 5
— 22340 buc. 1
— 23232 buc. 1
— 26905 buc. 15
— 30206 buc. 30
— 30210 buc. 10
— 30211 buc. 10
— 30216 buc. 25
— 30219 buc. 30
— 30310 buc. 100
— 30311 buc. 70
— 30314 buc. 10
— 30315 buc. 6
— 30316 buc. 23
— 30318 buc. 10
— 31305 buc. 33
— 32015 X buc. 10
— 31312 buc. 10
— 32205 buc. 10
— 32206 buc. 10
— 32208 buc. 50
— 32210 buc. 400
— 32211 buc. 100
— 32222 buc. 10
— 32236 buc. 2
— 32314 buc. 15
— 32315 buc. 8
— 32316 buc. 7
— 51101 buc. 60
— 51112 buc. 10
— 51115 buc. 6
— 51211 buc. 50
— 51215 buc. 4
— 51305 buc. 20
— 51309 buc. 4
— 51310 buc. 17
— 52405 buc. 3
— Q 311 buc. 4
— NA 4910 buc. 8
— NK 20 B buc. 120
— N 305 NA buc. 1
— NJ 205 E buc. 120
— NJ 205 E03 buc. 100
— NJ 213 NA buc. 2
— NJ 305 NA buc. 25
— NJ 308 NA buc. 28
— NJ 310 NA buc. 30
— NJ 313 NA buc. 2
— NJ 314 NA buc. 100
— NJ 2308 NA buc. 4
— NU 208 NA buc. 20
— NU 215 NA buc. 15
— NU 216 NA buc. 2
— NU 217 NA buc. 10
— NU 218 NA buc. 12
— NU 315 NA buc. 8
— NUP 413 NA buc. 1
— NU 1010 NA buc. 6
— NUP 216 NA buc. 18
— NUP 310 NA buc. 1
— NUP 318 NA buc. 1
— NUP 2203 NA buc. 20
— NUP 2204 NA buc. 10
— NUPJ 216 MAC 3 buc. 4
— NUPLJ 311 MAC3 buc. 2
— K 16×22×16 buc. 42
— RHNA 18×24×16 buc. 10
— RHNA 253226 V buc. 20
— K 30.40.30 buc. 72
— K 45.53.21. buc. 60
— KK 57.63.43. buc. 100
— KK 58.65.36. buc. 90
— KK 80.88.40. buc. 35
— KK 80.88.46. buc. 90
— KK 84.96.37. buc. 20
— Wa 1030 buc. 4
— Wa 1032 buc. 4
— 7721 buc. 6
— 108905 buc. 19
— 109906 buc. 200
— 305816 buc. 8
— 390211 buc. 10
— 390311 buc. 8
— 390509 buc. 10
— 390609 buc. 8
— 588711 buc. 200
— 790711 buc. 700
— 804701 buc. 2
— 836906 buc. 58
— 864911 buc. 1
— 941/15 buc. 8
— 943/25 buc. 20
— 943/50 buc. 39
— 977909 buc. 5

CURELE TRAPEZOIDALE
— 10×6×1250 buc. 1000
— 10×8×1900 buc. 4
— 13×8×710 buc. 150
— 13×8×800 buc. 200
— 13×8×825 buc. 26
— 13×8×875 buc. 300
— 13×8×880 buc. 700
— 13×8×1120 buc. 500
— 13×8×1150 buc. 500
— 13×8×1180 buc. 1500
— 13×8×1500 buc. 1000
— 13×8×2240 buc. 150
— 13×8×2500 buc. 6
— 11×17×800 buc. 20
— 11×17×825 buc. 500
— 11×17×1150 buc. 40
— 11×17×1210 buc. 30
— 11×17×1260 buc. 10
— 11×17×1320 buc. 1000
— 11×17×1330 buc. 44
— 11×17×1425 buc. 365
— 11×17×2450 buc. 4
— 14×22×1320 buc. 287
— 14×22×1330 buc. 349
— 14×22×1360 buc. 4
— 14×22×1400 buc. 111
— 14×22×1460 buc. 9
— 25×16×2100 buc. 20
— 25×16×2240 buc. 3
— 25×16×2500 buc. 3
— Lanț Gall 3/4" 4 rînduri m.l. 9
— Lanț Gall 3/4" 3 rînduri m.l. 30

AUTO TATRA 148

— Ax furcă vit. 4—5 buc. 2
— Furcă cupl. basc. buc. 4
— Furcă vit. II—III buc. 2
— Monametru pres. ulei buc. 2
— Pinion intermed. buc. 2
— Perii dinam buc. 20
— Sincron vit. 4—5 buc. 5
— Turbină cond. ambr. buc. 1
— Tub central filtru buc. 8

AUTO TATRA 111 R

— Arc supapă inter. buc. 24
— Arbore cotit compr. buc. 1
— Ax pinion mers înapoi buc. 1
— Ax direcție cu melc buc. 3
— Arc supapă exter. buc. 24
— Arc elem. ppă. inj. buc. 4
— Arbore c-dă. ppă ulei buc. 7
— Ax melcat reductor buc. 2
— Arc regulat. ppă inj. buc. 10
— Ax cam. ppă. inj. buc. 1
— Arbore intermed. buc. 1
— Ax volan direcție buc. 1
— Arbore cardan față buc. 1
— Arbore primar rebl. buc. 1
— Idem cardan transm. buc. 1
— Bolț piston compres. buc. 6
— Bucșă ghidaj ex. sec. buc. 1
— Bobină dinam buc. 1
— Burduf tendon buc. 6
— Bolț piston motor buc. 3
— Bulon roată față buc. 115
— Butuc roată spate buc. 1
— Capac ppă. ulei buc. 2
— idem buc. 1
— Cilindru motor buc. 4
— Cremalieră ppă. inj. buc. 2
— Cuplaj furtun buc. 6
— Capac ppă. ulei buc. 2
— Casetă satelit buc. 1
— Capac antren butuc buc. 2
— Coroană melcată buc. 3
— Capac tachet supapă buc. 12
— Casetă direcție buc. 1
— Disc ambreiaj buc. 9
— Element ppă. inj. buc. 100

— Flanşă arb. planetar buc. 2
— idem ax cardan buc. 2
— Furcă c-dă. mers înapoi buc. 1
— idem glisantă trans. buc. 3
— Grap conic buc. 1
— Supapă buc. 16
— Garnitură trompă faţă buc. 4
— idem 120×160×15 buc. 2
— Inel pres. carter faţă buc. 2
— idem rulm. antr. buc. 2
— idem sing. arb. cotit buc. 12
— Levier comandă buc. 1
— idem frînă faţă buc. 2
— idem c-dă. roată spate buc. 2
— Manşon cuplare arb. sec. buc. 4
— Manşetă cil. frînă buc. 8
— Manşon cuplare tr. fr. buc. 1
— Maneton spate arb. cotit buc. 1
— Manşon buc. 2
— Maneton centr. arb. cot. buc. 4
— Pinion ppă. ulei buc. 1
— idem condus ppă. ulei buc. 3
— idem mers înapoi buc. 1
— Piston compresor R2 buc. 6
— idem angren. pres. buc. 1
— idem red. buc. 1
— Prezoane ppă. inj. 340×6 buc. 2
— idem ppă. inj. 1085×6 buc. 2
— idem 1065×6 buc. 2
— Pastilă bulon inf. buc. 8
— idem direcţie super. buc. 18
— Pinion satelit buc. 2
— idem interm. vit. 2 buc. 1
— Pirghie interm. mers înapoi buc. 1
— Pinion arb. sec. red. buc. 1
— Piuliţe reglaj arc pres. amb. buc. 3
— Pinion reductor buc. 2
— idem arb. prim. red. buc. 2
— idem distrib. interm. buc. 3
— idem manşon cuplare buc. 1
— idem lanţ buc. 1
— Pirghie dir. infor. buc. 1
— idem dir. sup. buc. 1
— Robinet central c-dă. frînă buc. 1
— Scaun supapă adm. buc. 16
— idem buc. 16
— Siguranţă supapă buc. 24
— idem bolţ platon buc. 12
— Semicon supapă buc. 24
— Sector direcţie buc. 1
— Semering cu pîslă buc. 50
— Tambur frînă spate buc. 1
— Taler arc supapă buc. 33

AUTO TATRA HSC — 5

— Arbore cotit motor aux. buc. 1
— Arc supapă buc. 24
— Arc ventil buc. 32
— Arc contragreut. buc. 2
— Ax came buc. 1
— Ax roată dinţ. buc. 1
— Arbore trams. red. buc. 1
— idem antrenare buc. 1
— Bolţ contragreutate buc. 4
— Bucşă bielă buc. 4
— idem suport contragreut. buc. 2
— Contragreutăţi buc. 4
— Culbutori supapă evac. buc. 1
— idem buc. 1
— Comeră pres. buc. 2
— Carcasă ppă. ulei buc. 1
— Disc ambreiaj ferodou buc. 22
— Dinam motor aux. buc. 1
— Disc de cuplare buc. 10
— Distribuitor ulei buc. 1
— Ghid supapă buc. 10
— Inel manşetă buc. 16
— idem buc. 8
— idem buc. 16
— Lagăr arbore cotit buc. 1
— idem ax conic buc. 2
— Mufă ghidaj buc. 1
— Palete ventilator buc. 1
— Pinion rotire 0—50 buc. 1
— Pinion planetar buc. 3
— Pinion Z buc. 1
— Placă pres. ambr. buc. 2
— idem buc. 10
— Placă ambreiaj buc. 2
— Roţi antren. pompă buc. 1
— idem arbore buc. 1
— Rotor turbină buc. 1
— Roată antren. arb. buc. 1
— idem buc. 1
— idem interm. buc. 1
— idem antren. buc. 1
— idem resort buc. 2
— Segmenţi compresie buc. 34
— idem ungere buc. 37
— Suport greutate buc. 2
— Simering buc. 1
— Segmenţi compr. buc. 44
— idem buc. 16
— Taler arc supapă buc. 22
— Tije culbutori buc. 7

AUTO TATRA 141

— Ax pinion buc. 2
— Bucşă cruce cardan buc. 2
— Bolţi sateliţi buc. 14
— Casetă sateliţi faţă buc. 1
— Coroană cu buc. 1
— Disc ambreiaj reductor buc. 2
— Furcă antrenare buc. 3
— Flanşă cruce cardan buc. 1

AUTOMACARA JELECZ 315 M

— Art. tijă schimb. vit. buc. 3
— idem furcă buc. 3
— Arbore secundar buc. 3
— Antrenor vit. 4—5 buc. 2
— Antrenor vit. I buc. 2
— Ax primarcut. vit. buc. 10
— Ax satelit buc. 40
— Ax buc. 6
— Bulon roată faţă buc. 50
— Buşon capac butuc buc. 50
— Cruci compl. buc. 10
— Cruci mari buc. 10
— Cardan simplu buc. 5
— Coroană reductor buc. 3
— Furcă vit. 2—3×4—5 buc. 20
— Furcă vit. I şi mişc. înapoi buc. 8
— Flansă cardan buc. 10
— Furcă suport cardan buc. 6
— Flanşă cardan buc. 3
— Inel etanşare pinion atac buc. 6
— Inel reţinere buc. 6
— Pinion sateliţi buc. 40
— Pinion vit. 3 arb. sec. buc. 2
— Pinion mers. înapoi buc. 5
— Pinion vit. 2 curb. sec. buc. 4
— Pinion vit. 1 curb. buc. 5
— Pinion vit. 3 buc. 2
— Pinion vit. 2 ax interm. buc. 2
— Siguranţă cardan buc. 50

AUTOMACARA PRAGA V 3—S

— Ax came sup. adm. buc. 6
— Ax evac. buc. 6
— Ax pinion satel. buc. 12
— Arbore cotit buc. 6
— Ax pirghie debraiere buc. 50
— Arbore cu artic. drt. buc. 10
— Idem stg. buc. 4
— Arbore cardan cut. transm. buc. 2
— Cruce cardan buc. 30
— Cămăşi motor buc. 26
— Coroană pornire buc. 9
— Carcasă ambreiaj buc. 6
— Camă frînă faţă buc. 32
— Centură frînă mînă buc. 4
— Dinam buc. 15
— Flanşă ax cardan buc. 20
— Pinion distrib. buc. 4
— Pinion antrem. buc. 6
— Supapă adm. buc. 200
— Supapă evac. buc. 200
— Scaun supapă buc. 50
— Supapă refulare buc. 100

MOTOR SKODA S 160

— Arc supapă buc. 102
— Ax pompă inj. buc. 5
— Ax cu came ppă. inj. buc. 2
— Arc supapă buc. 15
— Arc elem. pompă inj. buc. 41
— Ax cu came motor buc. 1
— Apărătoare tablă buc. 1
— Bucşe ax came buc. 24
— Bolţ contragreutate far buc. 6
— Bucşă ghidaj buc. 24
— Bucşă culbutori buc. 123
— Culbutori buc. 31
— Cremalieră buc. 3
— Capac ppă. apă buc. 2
— Corp distrib. buc. 5
— Corp ventil buc. 3
— Corp pompă apă buc. 2
— Elementi buc. 122
— Filtru ulei buc. 2
— Greutăţi regulator buc. 6
— Garnituri buc. 18
— Idem buc. 20
— Inel etanşare buc. 40
— Lagăr petice CN buc. 186
— Idem buc. 29
— Idem bielă buc. 73
— Idem ppă. apă buc. 2
— Inele pompă apă buc. 6
— Pinion pompă inj. buc. 4
— Resort ventil buc. 21
— Roată dinţ. ppă. ulei buc. 4
— Idem buc. 2
— Idem buc. 2
— Spinglu ventil pompare buc. 6
— Saibă came buc. 1
— Tijă culbutori buc. 18
— Tacheţi buc. 12
— Ventil buc. 2

MOTOARE EXCAVATOR NOBAS UB 80

— Arc mic supapă buc. 18
— Arc mare supapă buc. 14
— Arc supapă buc. 6
— Axă came buc. 1
— Conuri buc. 23
— Element filtru buc. 5
— Idem buc. 13
— Idem ulei buc. 1
— Garnituri baie ulei buc. 2
— Idem cauciuc buc. 10
— Piston buc. 2
— Piston bolţ ∅ buc. 11
— Răcitor buc. 1
— Răcitor ulei buc 2
— Regulator buc. 1

— Roată oblică buc. 1
— Roată arbore buc. 2
— Roată intermed. buc. 3
— Roată dințată buc. 1
— Scaun supapă admisie buc. 6
— Idem evac. buc. 6
— Segmenți compresie buc. 3
— Idem radere buc. 44
— Segmenți compresie buc. 60
— Segmenți ungere buc. 46
— Siguranță bolț buc. 12
— Suport buc. 6
— Șaibă cuplaj buc. 2
— Taler buc. 6
— Travă tijă împingător buc. 22

AUTO SKODA 706

— Chiuloasă compl. buc. 1
— Garnitură chiuloasă buc. 3
— Supapă refulare ppă. inj. buc. 12
— Bușon rezervor ulei buc. 1
— Idem de închidere buc. 1
— Colier ∅ 108 buc. 100
— Contacte mobile buc. 12
— Idem fixe buc. 20
— Idem mobile buc. 6
— Cilindru hidraulic buc. 3
— Filtru ulei buc. 6
— Indicator nivel ulei buc. 1
— Garnituri buc. 8
— Idem filtrant buc. 1
— Placă distrib. buc. 1
— Pahar filtru buc. 1
— Prezoane șibăr buc. 10
— Tacheți buc. 10

AUTO TATRA 111

— Arbore cotit compresor buc. 1
— Arbore pompă injecție buc. 3
— Ax melcat reductor buc. 2
— Arbore secundar buc. 1
— Idem intermed. ppă. inj. buc. 2
— Idem buc. 1
— Idem pinion atac față buc. 3
— Ax cu nituri buc. 2
— Apărătorii cauciuc dif. buc. 3
— Arc ventil buc. 4
— Butuc sincron buc. 1
— Butuc roată spate buc. 1
— Bulon sferic cap bară buc. 1
— Bolț piston compresor buc. 6
— Bușon supapă compresor buc
— Bobină dinam buc. 4
— Bolț piston buc. 10
— Bucsă biela buc. 3
— Bandă interioară buc. 14
— Bulon roată buc. 58
— Bucșă culbutori buc. 13
— Bucșă segment artic. buc. 4
— Bucsă arbore buc. 3
— Carter reductor buc. 1
— Coroană melcată buc. 1
— Cuplaj ppă-inj. buc. 1
— Conductor motorină 2 II buc. 4
— Colector evacuare buc. 1
— Cămăși cilindru recond. buc. 46
— Conducă motorină 3-10 buc. 12
— Cruci cardan buc. 1
— Capac cutie viteză buc. 1
— Cărbuni dinam buc. 30
— Contact pres. ulei buc. 4
— Cap bară simplu buc. 3
— Cap. tijă culbutori buc. 12
— Coroană Z = 45 buc 2
— Conductă motorină buc. 4
— Cap supapă tijă culbut. buc. 10
— Deget sector direcție buc. 1
— Dinam 12 V buc. 1
— Disjunctor buc. 6
— Elemenți filtru ulei buc. 2
— Idem pompă injecție buc. 17
— Idem buc. 16
— Filtru motorină buc. 1
— Furcă glisantă cardan buc. 1
— Fulie arbore cotit buc. 2
— Garnituri 55×70×8 buc. 2
— Idem 68×100×13 buc. 8
— Idem 160×190×15 buc. 3
— Ghid tacheți buc. 30
— Garnituri 50×80×13 buc. 20
— Idem 120×160×15 buc. 3
— Grup conic dreapta buc. 2
— Idem stg. buc. 4
— Inel pres. rulment buc. 2
— Manșon pompă inj. buc. 3
— Inel spătar ulei buc. 5
— Piston motor buc. 15
— Pinion sincron vit.—2—3 buc. 1
— Piston compresare buc. 8
— Idem buc. 4
— Pinion arbore sec. vit. buc. 1
— Idem distrib. int. mic buc. 1
— Idem buc. 3
— Prezon chiuloasă buc. 8
— Pinion pompă servo buc. 1
— Idem distrib. interm. buc. 1
— Idem arbore planet reductor buc. 4
— Regulator pompă inj. buc. 1
— Idem compresor buc. 3
— Rotor turbină aer buc. 1
— Radiator răcire ulei buc. 1
— Robinet aer pr. buc. 1
— Tachet supapă motor buc. 1
— Idem pompă inj. buc. 12
— Semicuplaj pompă inj. buc. 2
— Sincron 4—5 buc. 1
— Șurub reglaj tacheți buc. 4
— Siguranță manșon sincron buc. 3
— Sită filtru motorină buc. 3
— Segmenți compresor buc. 8
— Idem buc. 2
— Ventil pompă inj. buc. 39
— Supapă refulare buc. 36
— Segmenți buc. 32
— Idem ungere buc. 11
— Idem buc. 102
— Idem compresie buc. 89
— Camă frînă spate buc. 4
— Cilindru motor buc. 4
— Disc ambreiaj reductor buc. 6
— Idem buc. 4
— Flanșă ax cardan buc. 1
— Dinam buc. 1
— Segmenți compresie buc. 4
— Idem buc. 6
— Idem ungere buc. 8
— Supapă admisie auxiliară buc. 5
— Idem evacuare buc. 1
— Roată melcată buc. 1
— Piston cilindru forță buc. 2
— Piston compresor buc. 1
— Bucsă bielă buc. 4
— Cilindru indicator forță buc. 1
— Tijă piston cil. forță buc. 1
— Ghid supapă buc. 10
— Casetă sateliți spate buc. 2

SĂPĂTOR ȘANȚURI

— Ax cardanic buc. 1
— Arbore buc. 1
— Arbore reductor buc. 1
— Idem buc. 2
— Dinți cupă buc. 100
— Idem laterali buc. 40
— Disc conductor buc. 1
— Disc presiune buc. 1
— Extensor buc. 8
— Lanț buc. 2
— Pinion presiune buc. 1
— Idem antrenare buc. 8
— Roată dințată buc. 1
— Idem dublă buc. 1
— Idem buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem lanț buc. 2
— Idem întindere buc. 2
— Role buc. 5
— Role buc. 12
— Roată lanț dublă buc. 2
— Suport buc. 1
— Tambur înfășurare buc. 1

MACARA TURN RICHER

— Arbore buc. 1
— Bobină relantizare buc. 4
— Bloc buc. 2
— Bloc buc. 5
— Bloc buc. 4
— Contactor buc. 2
— Cutie buc. 3
— Contactori buc. 4
— Idem buc. 2
— Disc fricțiune buc. 6
— Idem buc. 1
— Disc fricțiune buc. 1
— Idem buc. 1
— Fișe buc. 2
— Fișe buc. 1
— Pinion buc. 1
— Idem buc. 1
— Idem buc. 1
— Idem reductor buc. 1
— Prelungitor buc. 2
— Roată buc. 1
— Idem cablu buc. 1
— Roată reductor buc. 1
— Releu CA 2 buc. 1
— Releu CA2/F buc. 1
— Idem CA 2 buc. 3
— Secționer buc. 1
— Tambur buc. 1

EXCAVATOR NOBAS UB 80

— Pinion frontal W 123—157 buc. 1
— Segmenți buc. 4
— Inel pres. 10×50×4 buc. 2
— Pinion buc. 2
— Idem cu flanșă buc. 2
— Roată dințată ax came buc. 1

TRACTOR M.T.Z. 5

— Carcasă electromot. buc. 34
— Anticameră buc. 8
— Ax sateliți buc. 10
— Arc supapă buc. 60
— Arbore buc. 4
— Arbore 7 buc. 1
— Idem cu camă buc. 1
— Bujii incandescente buc. 500
— Pinion c.v. buc. 15
— Placă mijloc ambreiaj buc. 6
— Fagure radiator buc. 15

— Pinion buc. 7
— Pinion sateliți buc. 10
— Pinion buc. 7
— Idem conduct. buc. 14
— Idem buc. 9
— Idem ppă. hidr. buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem dințat buc. 15
— Idem buc. 4
— Idem buc. 10
— Idem buc. 13
— Idem buc. 1
— Roată dinț. vit. 4—5 buc. 10
— Resort ambreiaj buc. 21
— Roată dinț. buc. 2
— Idem buc. 2
— Resort ppă. apă buc. 10
— Resort fontă buc. 15
— Semiaxă buc. 2
— Siguranță piuliță buc. 39
— Șurub reglaj buc. 10
— Tijă ax cilindru hidr. buc. 5
— Trompă diferențial buc. 6

TRACTOR U—650

— Bucșe pompă hidraulică buc. 26
— Idem buc. 38
— Disc presiune reductor buc. 75
— Șurub ambreiaj buc. 100
— Cilindru servo buc. 10

PIESE SCHIMB COMPRESOARE C 300

— Arc C 200 buc. 456
— Arbore cotit buc. 2
— Ambreiaj C 300 buc. 10
— Arc Supape buc. 106
— Amortizor buc. 100
— Arbore buc. 3
— Bucșă bielă C 300 buc. 25
— Bolț buc. 40
— Bolț piston buc. 30
— Bielă buc. 294
— Bolț buc. 15
— Bolț piston buc. 14
— Bolț buc. 14
— Bucșă bielă buc. 23
— Bulon buc. 14
— Carter buc. 1
— Capac față buc. 5
— Cilindru buc. 9
— Cilindru buc. 2
— Cuzineți buc. 11
— Capac buc. 1
— Chiuloasă buc. 12
— Capac buc. 16
— Disc sup. buc. 43
— Disc etanșare buc. 2
— Filtru aer buc. 5
— Flanșă compresor buc. 6
— Garnitură C 30 buc. 80
— Idem buc. 55
— Idem buc. 29
— Inel siguranță buc. 49
— Idem buc. 12
— Limitator sup. buc. 160
— Idem buc. 11
— Idem buc. 33
— Piston buc. 66
— Idem buc. 15
— Idem ∅ 90 buc. 3
— Idem R 2 buc. 10
— Subansamblu răcire buc. 1
— Supapă siguranță buc. 2
— Scaun supapă buc. 155
— Segm. compr. C200 buc. 26
— Segm. compr. R2 C200 buc. 83
— Segm. ungere R1 buc. 52
— Idem R2 buc. 225
— Separator ulei 8 buc. 7
— Segm. ungere C200 buc. 45
— Scaun buc. 18
— Idem buc. 15
— Semicuplă buc. 15
— Segmenți compr. buc. 20
— Segm. ungere ∅ 90 buc. 12
— Segm. raclor buc. 8
— Segm. compresie buc. 227
— Idem buc. 80
— Segm. compresie buc. 9
— Segm. ungere buc. 9
— Bucșă bielă buc. 3
— Bielă C 200 buc. 2
— Bucșă bielă C 200 buc. 10
— Bolț piston C 200 buc. 35
— Garnituri buc. 80
— Idem buc. 50
— Piston C 200 buc. 58

742 AUTOBETONIERE ROMAN DIESEL 3,2 mc.

— Arbore pinion buc. 8
— Ax buc. 35
— Ax pinion buc. 4
— Ax pinion buc. 4
— Bolț buc. 13
— Coroană dințată buc. 5
— Coroană dințată buc. 2
— Disc roată planetară buc. 20
— Disc elastic periflex buc. 6
— Lagăr sferic buc. 4

751 PIESE SCHIMB RULOU COMPRESOR R 12 și R 8—14

— Ax inversor R 12 buc. 10
— Ax față R 12 buc. 4
— Arbore inversor R8/14 buc. 2
— Arbore R 8—14 buc. 4
— Ax furcă buc. 4
— Bolț R 8—14 buc. 20
— Butuc R 8—14 buc. 16
— Colier R 12 buc. 10
— Casetă rulmenți buc. 3
— Coroană dințată buc. 2
— Furcă completă R 12 buc. 5
— Furcă R 8—14 buc. 8
— Întinzător R 8—14 buc. 6
— Manșon buc. 8
— Manetă buc. 6
— Pinion antrenare buc. 6
— Pivot buc. 6
— Roată dințată buc. 2
— Idem buc. 4
— Idem buc. 5
— Idem buc. 7
— Idem buc. 5
— Idem buc. 5
— Idem melcată buc. 8
— Șurub buc. 10
— Tambur frînă buc. 2
— Tijă buc. 10

PIESE SCHIMB EXCAVATOR 03—04 mc.

— Arbore rotire buc. 10
— Axe roți buc. 6
— Ax buc. 4
— Arbore buc. 2
— Ax principal buc. 12
— Ax buc. 5
— Ax vertical buc. 2
— Bucșă tambur buc. 35
— Butuc ambreiaj buc. 4
— Braț articulație buc. 5
— Capac rolă buc. 4
— Cruce satelit buc. 30
— Camă frînă roată stg. buc. 10
— Chei cablu buc. 360
— Cuplaj dințat buc. 10
— Capac buc. 5
— Coroană dințată buc. 7
— Disc buc. 8
— Filtru aer buc. 5
— Furcă dreaptă buc. 2
— Furcă buc. 5
— Flanșă cu filet buc. 4
— Lagăr buc. 4
— Membrană frînă buc. 400
— Miez dreapta buc. 20
— Miez stînga buc. 20
— Nucă buc. 10
— Pinion traliu buc. 1
— Pinion dințat buc. 1
— Pinion buc. 2
— Piston direcție buc. 4
— Pahar buc. 6
— Pivot buc. 1
— Idem buc. 14
— Roată cluchet buc. 3
— Rolă cablu buc. 5
— Roată buc. 1
— Roată dințată buc. 6
— Racord aer buc. 58
— Roată dințată buc. 8
— Robinet buc. 2
— Roată dințată buc. 2
— Roată conică buc. 2
— Roată buc. 3
— Roată dințată buc. 5
— Idem buc. 9
— Roată dințată buc. 7
— Idem buc. 2
— Idem buc. 4
— Idem buc. 3
— Idem buc. 2
— Sateliți buc. 35
— Stuț direcție buc. 3
— Suport diferențial buc. 1
— Suport sateliți buc. 4
— Suport roată buc. 9
— Saboți buc. 2
— Semicuplă buc. 1
— Tambur buc. 3
— Tambur de ridicare buc. 2
— Tambur roată spate buc. 3
— Traversă susținere rolă buc. 2
— Tijă buc. 2
— Tambur buc. 5

754 COMPRESOARE K 5645

— Arbore cotit buc. 52
— Bolț piston buc. 100
— Bucșă bronz bielă buc. 120
— Corp compresor buc. 16
— Filtru sită buc. 14
— Lamele buc. 500
— Piston buc. 160
— Piston buc. 375
— Roată curea buc. 10
— Segmenți compresie buc. 750
— Ventilator buc. 22

PIESE SCHIMB EXCAVATOR HIDR. P 401 — P 601

— Ax pinion P 601 buc. 8
— Arbore planetar P 601 buc. 10
— Bucșă buc. 50

— Bolţ P. 401 buc. 10
— Bucşă buc. 8
— Bucşă bronz P 601 buc. 40
— Burduf buc. 10
— Disc roată planetară buc. 12
— Element filtru motorină buc. 50
— Furcă P 401 buc. 5
— Garnitură frină din cupru buc. 90
— Inel cauciuc filtru buc. 50
— Inel siguranţă buc. 10
— Inel P 601 buc. 40
— Pinion satelit P 401 buc. 45
— Pinion de antrenare P 401 buc. 8
— Roată dinţ. P. 401 buc. 14
— Rotor electromotor buc. 31
— Sabot cu pirghie P 601 buc. 34
— Şaibă P 601 buc. 100
— Trompa P 601 buc. 5
— Tijă piston P 601 buc. 8

GRUPA 768 — MACARALE TURN BOCŞA 100—110 ŞI MTA 125

— Role cablu buc. 7
— Arbore pinion buc. 10
— Arbore final buc. 15
— Arbore pinion buc. 6
— Arbore pinion buc. 7
— Arbore III buc. 7
— Arbore primar MTT 125 buc. 9
— Butuc buc. 7
— Bucşă cuplare buc. 10
— Butuc cuplaj buc. 30
— Carcasă reductor buc. 15
— Piuliţă M24 buc. 600
— Pinion Z 10 buc. 8
— Role ∅ 300 buc. 8
— Rolă buc. 5
— Role cablu buc. 8
— Role ∅ 25 buc. 20
— Role â 400 buc. 22
— Roată cablu ∅ 400 buc. 19
— Roată dinţi buc. 10
— Roată dinţ. Z 19 buc. 10
— Roată dinţ. Z 29 buc. 6
— Roată dinţ. Z = 60 buc. 10
— Semicuplaj buc. 20
— Semicuplaj motor buc. 35
— Şurub mecanic buc. 350
— Şuruburi buc. 2500
— Tijă 30×345 buc. 24
— Tije M 33 buc. 7

GRUPA 780 TRACTOR S 80—100

— Arbore buc. 2
— Ax regulator buc. 4
— Ax buc. 3
— Ax cu came aux. buc. 2
— Ax buc. 2
— Arc ambreiaj lat. buc. 15
— Ax furcă buc. 4
— Bucşă bronz buc. 4
— Bloc motor aux. buc. 2
— Bolţ ∅ 3—14 buc. 15
— Bucsă bielă CN buc. 43
— Bielă aux. buc. 10
— Bolţ piston buc. 24
— Bucşă bz. rolă buc. 78
— Bucşă ppă. inj. buc. 20
— Bucşă buc. 2
— Bucşă ppă. ulei buc. 5
— Bucşă buc. 4
— Coroană volantă buc. 3
— Corp rulment buc. 14
— Corp buc. 1
— Capac buc. 6
— Corp buc. 2
— Carcasă rulment buc. 14
— Carcasă buc. 2
— Cilindru servo buc. 8
— Cuzineţi bielă buc. 43
— Capac distrib. motor buc. 12
— Coroană buc. 2
— Disc ferodou buc. 60
— Disc amb. mijl. buc. 6
— Disc dinţ. ambr. lat. buc. 5
— Disc buc. 8
— Foaie arc. III buc. 1
— Foaie arc. IV buc. 1
— Filtru sită rezervor buc. 3
— Flanşă buc. 3
— Ghid supapă aux. buc. 14
— Garnituri colectoare buc. 14
— Garnituri buc. 10
— Garnituri buc. 8
— Inel cupru pt. cămăşi buc. 80
— Lagăr buc. 3
— Mufa buc. 5
— Idem buc. 8
— Idem buc. 4
— Manşon cuplare ambr. buc. 4
— Mufă buc. 4
— Piuliţă buc. 20
— Pinion dublu buc. 8
— Piuliţă sprochet buc. 11
— Piston aux. CN buc. 7
— Pinion buc. 2
— Pistoane brute aux. buc. 22
— Pinion conic buc. 1
— Pinion buc. 2
— Pinion CV buc. 1
— Pinion buc. 1
— Idem buc. 1
— Idem buc. 5
— Idem buc. 12
— Placă spate buc. 2
— Role duble buc. 61
— Role simple buc. 38
— Roată sprochet buc. 8
— Roţi conducătoare buc. 11
— Roată stelată buc. 1
— Role superioare buc. 11
— Rotor buc. 6
— Şuruburi buc. 10
— Suport glisant stg. buc. 11
— Susţinător locaş buc. 13
— Siguranţă supapă buc. 93
— Set segm. motor CN buc. 10
— Set segm. motor R1 buc. 10
— Suport bluc. 4
— Supapă ppă. ulei buc. 1
— Semering buc. 4
— Suport tacheţi buc. 10
— Suport buc. 1
— Şubăr servomecanism buc. 12
— Segmenţi siguranţă buc. 10
— Suport buc. 1
— Tambur exterior buc. 12
— Tacheţi împingător buc. 5
— Transformator buc. 10
— Zale şenilă dr. buc. 66
— Zale şenilă stg. buc. 5

781 TRACTOR S 1300—1500

— Ax came pompă inj. buc. 10
— Ax buc. 10
— Apărători buc. 10
— Ax intermediar buc. 11
— Ax buc. 17
— Ax regulator as. buc. 80
— Bucşă buc. 120
— Bobină buc. 10
— Bucşă bielă buc. 150
— Bucşă buc. 57
— Bucşă buc. 20
— Bucşă buc. 4
— Conductă buc. 16
— Carcasă rulmenţi axiali buc. 9
— Capac buc. 30
— Coroană aux. buc. 10
— Cilindru buc. 5
— Capac carter ambreiaj buc. 6
— Conductă metalică cu cot buc. 8
— Conductă buc. 15
— Conductă buc. 8
— Culbutor buc. 8
— Carcasă rulment buc. 12
— Conducte inj. Nr. 4 buc. 100
— Carter ambreiaj buc. 3
— Disc buc. 30
— Foaie buc. 1
— Garnituri buc. 21
— Carnituri metal buc. 17
— Garnituri disc fricţiune buc. 100
— Garnitură buc. 160
— Garnituri buc. 54
— Idem buc. 54
— Idem buc. 62
— Inel cauciuc buc. 30
— Idem buc. 250
— Idem metalic buc. 200
— Inel cauciuc buc. 150
— Lagăr buc. 9
— Pistonaş buc. 16
— Pinion cuplare buc. 20
— Tren mobil buc. 20
— Pipă bujii buc. 40
— Pivot central lamă buc. 11
— Piuliţă buc. 6
— Piston buc. 7
— Prezon mare chiuloasă buc. 20
— Pinion buc. 5
— Role susţinere buc. 30
— Robineţi buc. 7
— Suporţi complet buc. 5
— Tijă buc. 7
— Tub flexibil buc. 35

SR. 131

— Ax pompă apă buc. 4
— Arc supapă motor buc. 50
— Ax cu corp antrenare delco buc. 126
— Arbore secundar buc. 6
— Ax pîrghie ambr. buc. 50
— Bujii M 13×175 buc. 2000
— Butuc sincron vit. 4—5 buc. 3
— Bobină electrom. buc. 40
— Baie ulei buc. 2
— Bucşe arbore came CN şi R I set 100
— Buşon radiator apă buc. 80
— Bucşe reglaj saboţi frînă faţă buc. 34
— Bulon arc faţă buc. 15
— Braţ ştergător parbriz buc. 200
— Bulon pirghie ambr. buc. 22
— Cărbuni electrom. buc. 600
— Con exterior supapă buc. 356
— Cuzineţi bielă R I set 50
— Idem R 2 set 25
— Idem R 5 set 150
— Cuzineţi palie R I set 50
— Idem R 2 set 50
— Idem R 3 set 130
— Idem R 4 set 90
— Cap bară stg. buc. 300

— Idem dr. buc. 300
— Consolă frînă mînă stg. buc. 13
— Idem dr. buc. 19
— Cilindru princip. servo buc. 3
— Cilindru princip. ambr. buc. 160
— Cuzineți paller R 6 set 20
— Colector admisie buc. 13
— Corp carburator simplu buc. 2
— Capac delco buc. 600
— Consolă frînă mînă dr. buc. 30
— Disc ambr. buc. 60
— Electromotor ștergător buc. 80
— Furcă ambreiaj buc. 60
— Filtru pompă benzină buc. 40
— Filtru carter admisie buc. 21
— Flanșă elastică mecanism direcție buc. 150
— Garnituri pompă apă set 120
— Garnituri evacuare buc. 1000
— Garnituri filtru ulei buc. 284
— Garnituri capac tacheți buc. 1000
— Garnituri țeavă eșapament buc. 800
— Grilă inferioară radiator buc. 9
— Ghid supapă admisie-evaluare buc. 250
— Garnituri chiuloasă buc. 300
— Indicator nivel benzină buc. 60
— Jigler principal buc. 300
— Levier căutător viteze buc. 2
— Levier pompă benzină buc. 80
— Membrană pompă benzină buc. 500
— Membrană servomec. buc. 100
— Melc direcție buc. 6
— Macara geam dr. buc. 80
— Obturator buc. 300
— Pîrghie intermed. ppă benzină buc. 80
— Pinion sateliți buc. 15
— Piston cilindru princip. servo buc. 22
— Pompă ulei compl. buc. 5
— Piston motor R I buc. 100
— Idem R 2 buc. 150
— Pastilă coadă supapă evac. buc. 400
— Pinion angrenare permanen. buc. 4
— Pinion delco buc. 180
— Placă pres. ambreiaj buc. 5
— Pinion vitezometru buc. 2
— Pinion bendix buc. 250
— Piston ppă accelerație buc. 300
— Placă distanțieră arc buc. 15
— Rotor delco buc. 800
— Robinet scurgere apă buc. 250
— Resort infer. frînă față buc. 250
— Resort superior frînă față buc. 250
— Rondelă siguranță axă planet. buc. 62
— Reazem saboți buc. 27
— Supapă ppă benzină buc. 400
— Șurub reglaj tacheți buc. 56
— Supapă centrală distr. buc. 64
— Supapă distrib. servo buc. 109
— Segmenți motor R I set 100
— Șalter tras lumini buc. 120
— Segmenți motor R 2 set 40
— Scaun supapă evacuare buc. 71
— Segmenți motor R 3 set 30
— Supapă admisie buc. 300
— Supapă evaluare buc. 300
— Tub pompă centrală frînă buc. 300
— Taler arc supapă buc. 10

SR. 113—116

— Arbore primar buc. 40
— Ax pinion sateliți buc. 120
— Aripă intermediară S t buc. 30
— Arbore primar cut. distrib. buc. 6
— Arbore intermed. buc. 3
— Ax sateliți cilindrici buc. 36
— Arbore cardan 6025 buc. 10
— Apărători praf. cilindr. ambr. buc. 1000
— Arbore cardan 6049 buc. 8
— Bucșe canelată disp. angrenare buc. 2
— Bride arc față buc. 300
— Bucșe pinion mers înapoi buc. 350
— Bulon pirghie ambr. 140
— Coroană reductor buc. 12
— Carcașă sincron vit. 2—3 buc. 25
— Cilindru receptor ambr. buc. 60
— Carter grup diferen. buc. 2
— Claxon 12 V buc. 150
— Consolă frînă mînă SR 114 buc. 31
— Carter reductor cut. distrib. 114 buc. 21
— Carcasă diferențial buc. 6
— Distribuitor ulei cu 4 căi buc. 30
— Disc frînă stg. buc. 14
— Furcă schimbător vit. I buc. 7
— Furcă glisantă cardan buc. 25
— Fuzetă stg. buc. 4
— Idem dr. buc. 9
— Flanșă arbore cardan buc. 4
— Fulie arbore cotit buc. 7
— Filtru aer compresor buc. 5
— Fulie arbore cotit buc. 7
— Garnituri servo tip nou buc. 110
— Glob lampă spate buc. 600
— Glob lampă semnalizare laterală buc. 258
— Garnituri cilindru basculare set 70
— Levier superior fuzetă buc. 20
— Levier fuzetă stg. buc. 15
— Idem dr. buc. 20
— Lampă tricompartimentală buc. 200
— Lampă semnalizare laterală buc. 100
— Levier căutător viteze buc. 4
— Mecanism direcție buc. 20
— Pinion sincron vit. 4—5 buc. 15
— Pinion reductor buc. 10
— Pinion arbore sec. vit. I buc. 60
— Pinion planetar buc. 50
— Pinion vitezometru buc. 118
— Placă superioară șea buc. 1
— Resort sabot lung buc. 100
— Idem scurt buc. 200
— Șea asamblată buc. 3
— Semicasetă sateliți SR 114 buc. 53
— Sondă termometrică buc. 60
— Stator bobinat electrom. buc. 200
— Sateliți cilindrici buc. 30
— Tambur roată față buc. 40
— Idem spate buc. 15
— Tampon elastic susp. motor buc. 40
— Oglinzi retrovizorii buc. 800

DAC—ROMAN

— Arc supapă interior buc. 200
— Arc supapă interior buc. 160
— Ax pinion pompă ulei buc. 5
— Arbore planetar buc. 170
— Axă față simplă buc. 8
— Axă camă frînă stg. buc. 20
— Axă camă frînă dr. buc. 50
— Arbore planetar buc. 35
— Amortizor telescopic față buc. 20
— Amortizor telesc. cabină buc. 20
— Ax pompă injecție buc. 30
— Ax pompă apă buc. 15
— Arbore cardan buc. 12
— Arbore de direcție buc. 14
— Ax culbutori buc. 10
— Amortizor turație buc. 9
— Ax intermediar direcție buc. 15
— Arc torsiune ambreiaj buc. 626
— Ax comandă vit. I și mers înap. buc. 3
— Antrenor vit. I buc. 40
— Arbore intermediar import buc. 4
— Arbore planetar buc. 6
— Bielă motor buc. 40
— Bucșe saboți buc. 475
— Bloc cilindru motor buc. 2
— Baie ulei buc. 10
— Bucșe arbore came buc. 32
— Bucșe arbore came buc. 28
— Bucșe arbore came buc. 60
— Bucșe 064 ptr. manșon arbore secundar buc. 26
— Idem 063 buc. 75
— Bolț arc față buc. 30
— Butuc roată fața buc. 30
— Bolț saboți buc. 36
— Bucșe cercel arc față buc. 80
— Butuc canelat buc. 45
— Bulon articulație buc. 10
— Buton claxon buc. 50
— Bucșe ax comandă dir. buc. 90
— Bucșe rulată buc. 104
— Bucșe distanțieră buc. 54
— Bucșe ax comandă dir. buc. 117
— Burduf pîrghie ambreiaj buc. 57
— Bucșe pinion mers înap. buc. 6
— Bucșe pinion buc. 18
— Bucșe pinion buc. 16
— Bucșe culbutori buc. 48
— Culbutori motor buc. 100
— Chiuloasă motor buc. 25
— Coroană pornire buc. 40
— Bucșe de distantare fuzetă buc. 260
— Carcasa ambreiajului buc. 26
— Capac suport comandă buc. 60
— Capac chiuloasă buc. 7
— Conector termometru buc. 20
— Cameră cuplare punte spate buc. 15
— Cilindru frînă motor buc. 15
— Carcasă rulment pinion atac buc. 4
— Corp pompă apă buc. 6
— Carcasă rulment pinion atac buc. 7
— Carcasă clichet frînă mînă buc. 20
— Capac butuc roată spate buc. 20
— Cap furcă schimbător viteze buc. 39
— Capac cilindru frînă spate buc. 18
— Comutator far mers înapoi buc. 22
— Capacul schimbătorului buc. 10
— Dispozitiv rabatare geam buc. 130
— Divizor tensiune buc. 287
— Deflector ulei arbore cotit buc. 35
— Doză spălător geam buc. 20
— Electromotor ștergător buc. 200
— Elemenți filtru motorină buc. 1500
— Fulie pompă apă buc. 25
— Farfuria arcului interior buc. 140
— Furcă blocare ușă buc. 10
— Farfuria arcului exterior buc. 112
— Fulie arbore cotit buc. 4
— Flanță de antrenare buc. 40
— Filtru pahar decantor buc. 130
— Filtru aer buc. 4
— Flanșe pinion atac buc. 45
— Ghid supapă evacuare buc. 28
— Ghid supapă admisie buc. 36
— Grup conic buc. 30
— Galerie admisie motor buc. 3
— Garnituri etanșare buc. 470
— Garnituri etanșare butuc spate buc. 150
— Inel siguranță grup diferențial buc. 25
— Inel siguranță grup conic buc. 20

— Întrerupător cu fișe buc. 34
— Inel de siguranță buc. 48
— Jigler stînga buc. 8
— Jigler dreapta buc. 48
— Lampă semnalizare față buc. 300
— Levier comandă buc. 6
— Levier comandă buc. 2
— Levier comandă direcție buc. 9
— Levier fuzetă buc. 8
— Manșon regulator pompă injecție buc. 69
— Manetă frînă buc. 5
— Manșon cuplare buc. 26
— Manșon neopren buc. 200
— Microintrerupător buc. 16
— Manșon protecție volan buc. 30
— Manșon cauciuc ambreiaj buc. 264
— Pinion satelit buc. 35
— Pirghie cuplare ambreiaj buc. 60
— Pinion distrib. arbore cotit buc. 18
— Pinion intermediar distribuție buc. 4
— Pinion vit. 4 Z=32 buc. 35
— Pinion arbore came buc. 6
— Pinion vit. 2 Z=36 buc. 16
— Pirghie pompă alimentare buc. 200
— Pirghie frînă mînă buc. 50
— Priză pentru remorcă buc. 20
— Pinion distrib. arbore cotit buc. 6
— Piston cilindru frînă buc. 18
— Pinion Z=11 buc. 15
— Rotor pompă apă buc. 20
— Racord de control buc. 14
— Rolă pompă injecție buc. 120
— Rolă sector direcție buc. 5
— Racord pompă injecție buc. 40
— Rezervor egalizare buc. 15
— Rezistență termoinjector buc. 67
— Racord dublu inelar pompă frînă buc. 25
— Reazem arc buc. 20
— Regulator forță frînă buc. 8
— Robinet comandă basculare buc. 45
— Robinet comandă frînă remorcă buc. 36
— Rezervor termoinjector buc. 12
— Racord ans. buc. 20
— Rezervor de compensare buc. 4
— Robinet comandă frînă remorcă buc. 18
— Supapă frînă mînă buc. 30
— Semicorn supapă buc. 800
— Șurub capac bielă buc. 54
— Șurub reglaj culbutori buc. 50
— Șaibă închidere bloc motor buc. 10
— Suport arbore came frînă buc. 27
— Supapă releu buc. 15
— Stator bobinat electr. buc. 50
— Șaibă de sprijin buc. 26
— Suport față arc față buc. 15
— Suport închidere cabină buc. 30
— Suport limitator contra arc buc. 24
— Suport arc față buc. 11
— Suport amortizor cabină buc. 7
— Suport brat oscilant buc. 13
— Scaun supapă admisie buc. 60
— Scaun supapă evacuare buc. 60
— Stuț mecanism direcție buc. 8
— Suport ghidare punte spate buc. 10
— Saibă sprijin buc. 11
— Suport închidere cabină buc. 41
— Supapă de aerisire buc. 100
— Suport motor spate buc. 24
— Suportul col. de direcție buc. 25
— Subansamblu electr. buc. 60
— Supapă cilindru comandă ambreiaj buc. 155
— Șaibă pinion planetar buc. 12
— Suport ax buc. 6
— Tije culbutori buc. 200
— Termostarter buc. 150
— Tije injector buc. 55
— Taler cilindru frînă față buc. 120
— Tije articulație ștergător buc. 47
— Idem buc. 49
— Idem buc. 50
— Tub cotit buc. 100
— Ușe cabină dr. buc. 3
— Ușe cabină stg. buc. 4
— Ventil evacuare apă buc. 49
— Variator automat avans buc. 20
— Volan direcție autobuz buc. 2
— Ventil comandă buc. 6

RABĂ — MAN

— Arbore pinion AK 6 cu GV buc. 5
— Ax pompă apă cu turbină buc. 6
— Arc supapă exterior motor buc. 44
— Antrenor vit. 5—6 buc. 10
— Arc supapă interior motor buc. 64
— Arbore cu camă ppă inpecție buc. 2
— Antrenor vit. 1—2 buc. 4
— Bloc cilindru compres. 2 cilindri buc. 12
— Bolț piston compresor buc. 30
— Baie ulei motor buc. 3
— Carter reductor buc. 2
— Chiuloasă motor buc. 3
— Capac cu rulment pompă apă buc. 7
— Carcasă cut. vit. AK 6 buc. 4
— Capac cut. vit. AK 6 buc. 3
— Colector evacuare spate buc. 3
— Capac vitezometru buc. 20
— Element filtru aer buc. 53
— Element filtru brut ulei buc. 28
— Fulie arbore cotit motor buc. 8
— Garnitură galerie evacuare buc. 90
— Ghid supapă evacuare buc. 90
— Ghid supapă admisie buc. 54
— Garnituri chiuloasă motor buc. 60
— Garnituri 25×42×10 buc. 60
— Inel distanțare AK 6 buc. 100
— Pinion distribuție arbore came buc. buc. 10
— Pinion cilindric Z=27 buc. 4
— Pinion distrib. intermediar buc. 3
— Pinion ptr. manșon buc. 75
— Pinion ptr. manșon cuplare buc. 70
— Pinion condus pompă ulei buc. 3
— Pirghie acționară pompă ulei buc. 10
— Pinion comandă pompă ulei buc. 7
— Pompă apă buc. 8
— Șurub bielă motor buc. 40
— Siguranță supapă motor buc. 140
— Suport cercel spate buc. 8
— Siguranță bolț piston motor buc. 160
— Supapă admisie compresor buc. 60
— Șaibă presiune sateliți buc. 60
— Supapă închidere buc. 35
— Supapă de retur injector buc. 14

S.R. DAC CU OBLON RIDICĂTOR

— Cilindru comandă oblon buc. 21
— Cilindru sprijin oblon buc. 10

PIESE PENTRU ARO-240

— Arbore secundar buc. 1
— Bucșe arc buc. 60
— Bucșe cauciuc arc buc. 250
— Bucșe cauciuc cercel arc buc. 40
— Bulon amortizor buc. 10
— Bucșe amortizor buc. 230
— Corp pivoți buc. 3
— Carter fuzetă buc. 4
— Cilindru frînă față dreapta buc. 40
— Cilindru frînă față stînga buc. 20
— Carter direcție buc. 4
— Colector admisie buc. 3
— Flanșc arbore planetar spate buc. 2
— Fuzetă ans. buc. 4
— Garnituri pompă centrală ∅ 25 buc. 120
— Garnituri cilindrice frînă ∅ 30 buc. 200
— Inel pompă centrală ∅ 25 buc. 220
— Inel dublu ∅ 30 buc. 200
— Pompă ulei motor buc. 5
— Pinion arbore secundar vit. I buc. 5
— Suport fuzetă stg.-dr. buc. 36
— Tub frînă spate buc. 36
— Pivoți fuzetă M 461 buc. 26

PIESE PENTRU TV.

— Arbore primar buc. 6
— Ax pompă apă buc. 3
— Butuc sincron vit. 3—4 buc. 3
— Butuc roată cu 5 găuri buc. 6
— Bucșe ax came R 2 set 3
— Butuc roată cu 6 găuri buc. 16
— Butuc roată cu 5 găuri buc. 2
— Set cauciuc radiator buc. 20
— Cazinеți bielă R 3 set 7
— Capac cu teze buc. 1
— Capac roți distribuție buc. 6
— Corp pompă benzină bcc. 20
— Cuzineți bielă R 4 set. 3
— Carter diferențial față buc. 1
— Capac placă pres. buc. 1
— Carcasă cap bară dr. buc. 17
— Carcasă cap bară stg. buc. 28
— Corp pompă ulei buc. 9
— Capac cutie viteză buc. 1
— Disc ferodou 150×250×3,5 buc. 100
— Obturator ans. buc. 8
— Pinion mers înapoi buc. 3
— Pinion delco buc. 5
— Placă pres. ambreiaj buc. 6
— Pinion cutie transmisie buc. 1
— Pinion intermediar buc. 2
— Pastile pompă benzină buc. 8
— Reazem sferic față dr. buc. 5
— Robinet radiator buc. 4
— Segmenți motor R 1 set 2
— Idem R 3 set 8
— Supapă pompă accelerație buc. 49
— Suport motor buc. 9
— Trompă punte spate buc. 1
— Tambur roată cu 5 găuri buc. 10
— Idem cu 6 găuri buc. 20
— Bucșe cauciuc arc buc. 240
— Bucșe pivoți fuzetă buc. 80
— Garnituri inelară dublă ∅ 32 buc. 100
— Segmenți motor R I set 1
— Trompă punte spate buc. 1

Dinamica duratei de staționare a vagoanelor de marfă

(1976 = 100)

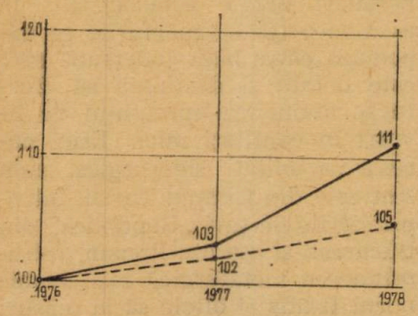

——— dinamica duratei de staționare a vagoanelor de marfă la încărcare-descărcare la beneficiari ;

- - - - - - - - - dinamica duratei de staționare și de mers în rețeaua C.F.R. între două încărcări succesive

menea, se impune ca, în conformitate cu programele de măsuri elaborate, să se asigure documentațiile și înscrierea în propunerile de plan a lucrărilor de investiții care să permită o corelare judicioasă între volumele de mărfuri ce se aprovizionează și, respectiv, se livrează de către întreprindere și capacitățile de încărcare-descărcare.

Consecințe ale ritmului lent în promovarea tehnologiilor moderne

O ALTĂ PROBLEMĂ de deosebită importanță o constituie și cea a **aplicării tehnologiilor moderne — de pachetizare, paletizare și containerizare** — care scurtează simțitor timpul de manipulare, încărcare și descărcare și asigură creșterea substanțială a productivității muncii în sectorul manipulării mărfurilor.

Un volum foarte mare de produse, îndeosebi din cele destinate exportului, se manipulează încă în porturile noastre sac cu sac, datorită slabei preocupări a unităților producătoare (mai ales din industria chimică) de a asigura îndeplinirea prevederilor din programele de pachetizare. În timp ce unitățile din industria cimentului au obținut o serie de rezultate bune prin folosirea unor sisteme moderne și eficiente de grupare în pachete a sacilor, în fabricile de îngrășăminte aceste preocupări se află în fază incipientă. Aceasta este una din cauzele pentru care operațiile de descărcare a trenurilor de marfă durează prea mult, depășesc timpul stabilit de normative și, deci, influențează negativ rulajul vagoanelor. La descărcarea vagoanelor de îngrășăminte chimice livrate în saci, de pildă, se realizează în medie o productivitate de 1,4 t/om-oră, comparativ cu 3,5 t/om-oră cît s-ar obține în cazul mecanizării acestei operații.

Extinderea transporturilor de mărfuri sub formă paletizată este îngreunată și de modul în care sînt folosite paletele. Fondul de palete existent în economie a devenit în prezent nesatisfăcător datorită faptului că **unitățile de cale ferată nu asigură schimbul acestora pe bază de contracte, în zona lor de activitate.** Din această cauză, paletele circulă goale pe distanțe mari, de la beneficiar la furnizorul inițial, în loc de a fi utilizate de alte unități productive din zonă, pentru expedierea altor mărfuri, asigurîndu-se astfel circulația paletelor plin-plin.

Rezultate deosebite în ce privește reducerea duratelor de staționare se obțin și prin **folosirea vagoanelor specializate pentru transportul în vrac a mărfurilor pulverulente.** Măsurile luate în ultimii ani de livrare a cimentului și îngrășămintelor în vrac și de realizare a unor instalații de însăcuire în portul Constanța au influențat favorabil atît folosirea parcului de vagoane, cît și scăderea timpilor de operare a navelor în port. Dar modul nerațional cum sînt utilizate aceste instalații duce adesea la strangularea activității. Este necesar, în special pentru instalația de însăcuire a îngrășămintelor în portul Constanța, să se acționeze energic de către Ministerul Industriei Chimice pentru atingerea parametrilor proiectați, prin înlăturarea unor locuri înguste, îndeosebi la liniile de încărcare în saci.

În concepția modernă de organizare a transporturilor feroviare o soluție eficientă o constituie **organizarea de navete specializate pe anumite relații de transport optimizate.** Asemenea fluxuri de transport sînt utilizate de mai mulți ani și dau rezultate foarte bune. Extinderea sistemului implică însă unele măsuri care să asigure o eficiență ridicată și, mai ales, a unor **depozite-tampon** judicios dimensionate atît la producători, cît și la consumatori. Lipsa unor asemenea capacități determină fie prelungirea duratei de încărcare la 2—5 zile pentru o navetă completă (deoarece vagoanele se încarcă pe măsura fabricării producției din lipsa capacității de depozitare a produselor finite), fie nedescărcarea la timp a vagoanelor încărcate, care devin în acest fel depozite pe roți. Cît de neeconomică este o astfel de situație rezultă și din aceea că în timp ce la depozitarea în vagoanele de marfă costul unitar al suprafeței este de 8 000 lei/m^2, la construirea unui depozit clasic acest cost al investiției specifice nu depășește 1 500—2 000 lei/m^2. Iată, de ce, **pe baza unor analize atente și a unor calcule de eficiență economică, problema capacităților tampon de depozitare a mărfurilor de masă trebuie să-și găsească o rezolvare rațională și în termen scurt, în primul rînd în întreprinderile cu un mare volum de asemenea transporturi.**

O bună parte din dificultăți sînt determinate și de deficiențele în activitatea proprie a unităților de transporturi. În această ordine de idei, trebuie relevat faptul că, în ultimii ani, a **sporit durata ciclului de circulație a vagonului de marfă între două încărcări succesive** — așa numitul **rulaj al vagonului** — creștere care s-a produs, în principal, pe seama măririi timpului de prelucrare și de staționare în triajele și în stațiile C.F.R., precum și a duratei de mers a vagonului, după cum rezultă și din graficul prezentat. Îmbunătățirea acestei situații presupune

> **să se acționeze cu mai multă fermitate, la nivelul fiecărei unități de cale ferată, pentru introducerea unei discipline riguroase în ce privește respectarea reglementărilor și normativelor privind transportul, a planurilor operative de formare a trenurilor, a graficelor de circulație. Ar trebui înlăturate actualele bariere care separă unitățile C.F.R. de unitățile beneficiare și extins dreptul și obligația de control și intervenție a cadrelor de conducere din unitățile C.F.R. asupra activității de încărcare-descărcare de pe liniile industriale interne din unitățile productive. În acest fel se va putea interveni mult mai activ și operativ pentru înlăturarea unor deficiențe.**

Destul de des se dau pe diverse trepte ierarhice derogări sau se stabilesc priorități față de planurile operative de transport, ceea ce, în final, produce dereglări în ansamblul fluxurilor de transport. Ar constitui un element important de disciplinare mai strictă a

acestei activități limitarea competențelor de a acorda asemenea derogări și a situațiilor excepționale în care se pot stabili priorități în transport.

Organizarea mai bună a activității — la baza creșterii volumului de mărfuri transportate

UN INDICATOR caracteristic al eficacității transporturilor îl constituie **viteza comercială a trenurilor de marfă.** Acest indicator s-a înrăutățit în ultimul timp, el situîndu-se în 1978 la 98% față de realizările din anul 1977. În afară de prelungirea duratei de staționare a vagoanelor în triaje și în stațiile C.F.R., această situație a fost influențată și de creșterea numărului de ore de restricții de circulație pe magistralele feroviare, respectiv de întreruperi în circulație, care se ridică la 4—6 ore pe zi. **Este necesar ca activitățile de reparații și modernizări de linii, ca și cele de electrificare să fie concentrate pe un front optim determinat, spre a nu prelungi lucrările pe perioade mari de timp — uneori 7—8 ani și chiar mai mult — și a asigura o fluență sporită a traficului pe marile artere de circulație feroviară.**

Stagnarea prelungită a vagoanelor în rețeaua proprie a căilor ferate este provocată și de modul în care este organizată servirea beneficiarilor la rampele publice. În prezent, atît pentru mărfurile sosite prin coletărie, cît și pentru cele în vagoane complete, beneficiarii sînt obligați să se prezinte cu mijloacele proprii de transport și de manipulare, cu personal muncitor, spre a-și ridica mărfurile, ceea ce provoacă în mod evident risipă de muncă socială. Mai mult, în mod frecvent mijloacele auto ale beneficiarului sînt închiriate tot din sistemul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. **Ar fi util să se examineze soluțiile și măsurile necesare pentru înlăturarea unor asemenea neajunsuri, astfel încît unitățile de transport să încheie cu beneficiarii contracte de prestații complete, de la furnizor la destinatar.**

În sistemul aprovizionării tehnico-materiale sînt unele deficiențe a căror înlăturare poate îmbunătăți activitatea de transporturi. Este vorba, îndeosebi, de **formarea așa-numitelor „vagoane comune"** de către unii producători, care încarcă în același vagon marfă generală pentru mai mulți beneficiari din aceeași localitate și îl expediază pe adresa unuia dintre aceștia. Această practică, folosită îndeosebi de unitățile metalurgice, are drept consecință o prelungire inevitabilă atît a staționării vagoanelor respective la încărcare descărcare, cît și în ce privește ajungerea mărfii la beneficiari. Legea este clară : în asemenea cazuri mărfurile se expediază către baza județeană care este dotată și destinată să efectueze asemenea operațiuni de livrări în cantități mici. Este necesar ca unități siderurgice, cum sînt cele din Cîmpia Turzii, întreprinderile de țevi „Republica" din București și cea din Roman, Întreprinderea metalurgică Iași, Laminorul Brăila și altele să ia măsuri de respectare a normelor legale, eliminînd practica livrării a mii de tone pe lună în vagoane comune.

În sfîrșit, o problemă fundamentală o constituie **asigurarea unei mai bune coordonări,** la nivelul ministerului de specialitate, a unităților din teritoriu, între diferitele mijloace de transport, în sensul de a se asigura corelarea diferitelor fluxuri de mărfuri pentru care se utilizează mai multe feluri de mijloace de transport, de a interveni pentru preluarea imediată cu un alt tip de transport a unor mărfuri a căror expediere este strangulată la un moment dat.

Este cert că există resursele și posibilitățile de a asigura, în continuare, condiții ca transporturile să-și îndeplinească în mod exemplar rolul important pe care îl au în realizarea planurilor de dezvoltare economico-socială a țării.

A. R. GEORGESCU

Capacitățile de producție

(Urmare din pag. 3)

putea avea ca efect obținerea unei producții suplimentare concretizate în :

peste 2 500 tone aluminiu primar și aliaje din aluminiu la Întreprinderea de aluminiu Slatina, circa 10 mii tone sîrmă trasă din oțel la Întreprinderea „Laminorul"-Brăila, peste 100 mil. lei mobilier din lemn (echivalent cu circa 20 mii garnituri convenționale) la întreprinderile din Blaj, Zalău, Cîmpina, Ploiești, București etc., 1 500 autoutilitare la întreprinderea „Autobuzul"-București, cantități însemnate de frigidere, motoare electrice de 0,25 kw și peste, precum și alte numeroase produse.

Ca un factor de mare importanță în creșterea randamentului de utilizare a parcului de mașini și utilaje din unități se înscrie atenuarea decalajelor între sectoarele calde (forje, turnătorii) și cele de prelucrări mecanice. Acest proces ar permite mai buna folosire a mașinilor-unelte, sporirea substanțială a producției ramurii constructoare de mașini și prelucrării metalelor. Plusuri de producție se pot obține și în ramura industriei de prelucrare a lemnului prin mai buna utilizare a suprafețelor de producție, a instalațiilor automate pentru fabricarea mobilei la care gradul de folosire este încă scăzut.

Oricum, este evident că fondurile financiare necesare eliminării „locurilor înguste" sînt incomparabil mai reduse față de cele care ar trebui investite pentru dezvoltarea sau construirea unor capacități noi. Prin măsuri mai energice — neconsiderînd prezența locurilor înguste drept o „fatalitate" — și printr-o analiză mai atentă a potențialului fiecărui utilaj sau verigă de producție în parte, a modului cum acestea sînt încărcate și corelate, pot fi depistate și înlăturate respectivele „gîtuiri", creîndu-se astfel surse noi și însemnate pentru sporirea producției.

În alte întreprinderi, necorelările între verigile de producție evidențiază prezența unor utilaje, mașini, agregate care prezintă o capacitate excedentară, respectiv un plus de capacitate față de necesitățile fluxului pe linia tehnologică respectivă. În aceste condiții asigurarea unor colaborări și cooperări care prezintă interes în utilizarea acestor capacități excedentare constituie surse importante de creștere a producției atît pentru unitățile beneficiare de colaborări, cît și pentru cele cu capacități incomplet încărcate.

*) O a doua parte a studiului va fi publicată într-un număr următor al revistei.

Exigențe sporite în participarea la diviziunea internațională a muncii

CĂI DE CREȘTERE INTENSIVĂ A EXPORTURILOR (III)

DUPĂ exportul de **mașini, utilaje și mijloace de transport** (R.E. nr. 6/1979) și cel de **produse chimice** (R.E. nr. 8/1979), cea de-a treia grupă de produse manufacturate pe care ne propunem să o analizăm sub raportul creșterii intensive este cea a **mărfurilor industriale de consum.** Ca un aspect pozitiv remarcăm trendul ascendent pe care l-a înregistrat ponderea grupei în structura exporturilor românești de la 1,3% în 1950 la 5,8% în 1960 și 18,1% în 1970, înregistrînd apoi o ușoară scădere relativă, la 16,1% în 1975 și 16,6% în 1977. Evoluția din ultimii ani — în condițiile unei creșteri a volumului absolut — poate fi explicată prin restrîngerea unor piețe sub impactul recesiunii economice, al măsurilor protecționiste adoptate de o serie de state capitaliste dezvoltate, ca și datorită apariției pe piața internațională în special în domeniul articolelor de industrie ușoară, a unor noi exportatori.

În intervalul 1960—1977, volumul valoric al exportului de bunuri industriale de consum al țării noastre a crescut de peste 23 de ori, reflectînd dezvoltarea rapidă a industriei ușoare, a celei de prelucrare a lemnului (mobilă), de produse electrotehnice și electronice etc. În acest fel s-a reușit ca încă în 1960, balanța comerțului exterior la această grupă de produse să devină excedentară.

Creșterile prevăzute în actualul cincinal pentru producția fizică a diferitelor domenii ale industriei ușoare (la țesături cu 57,3%, la tricotaje cu 70,7% la confecții textile cu 50,7%, la încălțăminte cu 56,5% la ceramică fină de menaj cu 46,8%, la vase emailate cu 106,6%), pentru industria mobilei sau prin programul de dezvoltare a producției de aparate electrocasnice, creează premise favorabile pentru expansiunea în continuare a exportului de mărfuri industriale de larg consum. Atingerea obiectivului de sporire pînă la 22—25% a ponderii grupei în totalul exporturilor țării pînă în 1980 desigur că nu se poate face numai pe calea creșterii volumului fizic al mărfurilor exportate (extensivă) ; este necesară în același timp și o restructurare a nomenclatorului de export, în favoarea produselor superior prelucrate, adaptate cerințelor tehnico-funcționale, de modă, ale pieței internaționale, produse ce pot fi superior valorificate pe calea comerțului exterior (creștere intensivă).

Pornind de la clasificarea pe subgrupe a produselor industriale de consum : a) confecții și țesături ; b) încălțăminte ; c) mobilă ; d) mașini și aparate casnice ; e) unelte, ustensile și scule gospodărești ; f) articole diverse, ne-am propus să urmărim conform legii lui Pareto modul în care a evoluat cîteva subgrupe cu pondere mare în cadrul exporturilor noastre, resursele de creștere intensivă specifice de care dispun, prin raportare la dinamica pieței internaționale.

Din datele tabelului rezultă că printre articolele de bază ale exportului nostru de mărfuri industriale de consum se numără : confecțiile și tricotajele, țesăturile, încălțămintea — deci în primul rînd grupa mare a articolelor de îmbrăcăminte, căreia îi revenea, în 1970, peste 50% din exportul grupei. Adăugînd la acestea mobila, cu o pondere în jur de 25%, avem structura a peste 3/4 din exporturile de mărfuri industriale de consum. Ponderi relativ importante mai dețin confecțiile din blană, cele din piele și imitații din piele — cu o cotă cumulată de circa 4,1% în 1972 (ultimul an pentru care s-au comunicat date valorice), apoi sticlăria și ceramica fină, covoarele și articolele electrocasnice.

Exportul confruntat cu o „piață a cumpărătorului"

DATĂ FIIND ponderea importantă pe care o deține îmbrăcămintea în structura exporturilor de bunuri de consum industriale, vom prezenta cîteva caracteristici ale pieței internaționale pentru aceste produse, ce trebuiesc considerate în elaborarea strategiei de export.

De la bun început trebuie făcută precizarea că abordînd comerțul cu bunuri de consum individual, ne aflăm în plină „piață a cumpărătorului", a cărei caracteristică esențială este puternica segmentare pe numeroase grupe de consumatori, diferențiate după specificul național al consumului, după particularitățile socio-economice ale consumatorilor. ce o fac greu de descifrat prin simplă intuiție.

În perioada 1970—1975, comerțul mondial cu îmbrăcăminte a înregistrat un ritm mediu de creștere de 22% pe an, deci apropiat de ritmul de creștere al comerțului mondial pe ansamblu. Această perioadă se caracterizează prin importante mutații structurale pe grupe de țări, în sensul că ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în importurile mondiale a crescut — de la 66% la 71% — în special pe seama țărilor în curs de dezvoltare, care, ca urmare dezvoltării industriei ușoare proprii, au reușit să acopere în măsură mai mare consumul intern și să-și sporească ponderea în exporturile mondiale, de la 46% la 53%. Corespunzător

Exportul de mărfuri industriale de larg consum pe cîteva subgrupe principale (% din total grupă)

Subgrupe	1960	1965	1970	1975	1977
Confecții textile	20,1	25,4	23,5	19,5	20,2
Tricotaje	1,2	6,5	10,0	10,8	9,5
Țesături de bumbac și tip bumbac	...	5,3	4,3	...	...
Încălțăminte din piele	...	8,6	13,4	...	...
Mobilă din lemn	24,5	34,5	23,1	26,2	23,7
Articole electrocasnice	...	1,3	1,7	...	...
Sticlărie și ceramică fină	5,2	1,6	1,0	1,8	1,8
Covoare	...	2,1	1,7	...	...

Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1978 ; Comerțul exterior al României — Culegere de date statistice.

a scăzut ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în exporturile mondiale, de la 46% în 1970 la 31% în 1975. Ca urmare a acestor mișcări structurale, balanța comerțului mondial cu îmbrăcăminte în 1975 înregistra pe ansamblul țărilor capitaliste un deficit (import-export) de 4,95 miliarde de dolari și un excedent de 4,85 miliarde de dolari pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare ; țările socialiste, în marea lor majoritate exportatoare de îmbrăcăminte înregistrau un ușor excedent.

Atu-ul principal : noutatea și calitatea produselor

PORNIND de la constatarea că o mare parte a debușeelor pentru articole de îmbrăcăminte rămîn țările capitaliste dezvoltate, trebuie observat că pe aceste piețe elasticitatea cererii este relativ slabă față de evoluția prețurilor și respectiv a veniturilor, în schimb acționînd ca factor principal de penetrare calitatea produsului. Astăzi, calitatea în domeniul bunurilor de consum este definită în raport cu noutatea produsului, cu linia de modă, cu noutatea materialului din care este confecționat, cu aportul mai mare sau mai mic al designului etc.

Spre exemplu, noutăți în domeniul articolelor de îmbrăcăminte pot fi : o nouă modă, sau conceperea unor produse cu funcționalitate sporită, exprimată prin capacitatea de mulare a materialului, tratarea antișifonare, antimurdărire, ușurința de întreținere și rezistența, obținute prin diferite amestecuri de fibre naturale și sintetice. Se apreciază că în prezent, un exportator de îmbrăcăminte se poate menține pe piață numai dacă asigură ca într-o proporție de cel puțin 80% oferta sa să fie constituită din produse noi.

Menținerea bumbacului ca materie primă de bază, în industria de confecții și tricotaje — în special pentru lenjerie tricotată, ca și a pielii naturale pentru industria de încălțăminte, ridică pentru industria noastră prelucrătoare, în continuă dezvoltare, probleme deosebite privind valorificarea superioară a acestor materii prime din import, încorporarea lor în produse de înaltă calitate, competitive, care să pună în valoare forța de muncă de înaltă calificare, creativitatea specialiștilor din industria noastră ușoară.

În actuala conjunctură, dinamica accentuată a pieței, atît în ceea ce privește politica produsului, cît și cea de distribuție, ridică cu deosebită acuitate problema renumelui și poziției pe care exportatorul reușește să-l cîștige pe o piață, gradul de introducere pe o anumită piață (pondere în totalul importurilor la produsul respectiv), astfel întrucît să nu apară în situația de „exportatori de ocazie", cu perspectiva de ieșire de piață la cea mai ușoară recesiune. Mai mult ca oriunde, pe această piață a bunurilor de consum — în special de îmbrăcăminte, încălțăminte — comerțul exterior îmbracă forma unei continue conlucrări între furnizor și partenerul său extern în pregătirea din timp a colecțiilor de modă, în lansarea și adaptarea operativă la volumul și structura cererii în forma ei concretă de manifestare, pentru unul sau altul din articole. O poziție consolidată pe o anumită piață, prin clienți — importatori bine aleși, permite abordarea științifică — pe baza unor coordonate precise cum ar fi : curba de adopțiune a modei pe segmente de consumatori, evoluția raportului în consum între articole standard și articole de modă, uzanțele de consum — a strategiei de export, elaborată împreună cu partenerul.

„Condensarea" ciclului de viață și elasticitatea ofertei

ÎNSUȘI ciclul de viață al articolului de modă a suferit o condensare (de la circa 2 ani în urmă cu două decenii, la mai puțin de un an în prezent), concomitent cu creșterea gradului de difuziune a articolelor de modă în rîndul majorității segmentelor de consumatori. Această tendință își pune amprenta și asupra termenelor de livrare solicitate de partenerii externi, care au evoluat în același sens, al restrîngerii intervalului între durata lansării comenzii și termenul de livrare. În această situație termenele de executare a comenzilor de țesături pentru confecții, spre exemplu, deși normale de cîteva luni în cadrul relațiilor interne de aprovizionare, devin impracticabile în cazul unor comenzi externe. În această competiție cîștigă de cele mai multe ori întreprinderile mici și mijlocii, cu mare flexibilitate a fabricației, care se pot aproviziona din cîteva surse alternative.

Ponderea ridicată, în prețul de detaliu al bunurilor de consum, a cheltuielilor de distribuție (în jur de 50%), ca și ritmul rapid de înnoire a sortimentelor în magazine fac azi impracticabilă staționarea mărfurilor în depozite cu ridicata, comerțul prin importatori-angrosiști diminuîndu-se continuu. Ca urmare, pe piața internațională are loc un proces de preluare a importului de către detaliști, independenți sau asociați în organizații centrale de cumpărare ale mărfurilor, lanțuri de magazine — fenomen prezent azi în numeroase țări capitaliste dezvoltate, ca și în unele țări în curs de dezvoltare.

Această formă prezintă desigur, avantaje pentru exportator, prin aceea că elimină veriga importator angrosist în relațiile cu piața locală. În același timp însă, exportatorul trebuie să fie pregătit pentru a aborda această formă de distribuție, în sensul de a oferi detailiștilor modelele testate sub aspectul cererii lor pe piața locală, de a asigura livrările în ritmul evoluției desfacerilor, participînd totodată la susținerea publicitară a mărfurilor. În întîmpinarea acestei tendințe de scurtare a lanțului de distribuție se poate veni și prin crearea de societăți mixte de comercializare pe piața externă. (Spre exemplu, întreprinderea de comerț exterior Hungarotex, din R.P.U., specializată în confecții și tricotaje, și-a creat pe principalele piețe de export — ca Anglia, R. F. Germania, Spania, Olanda — societăți comerciale mixte și a deschis, de asemenea, reprezentanțe proprii în peste alte 10 țări). Această formulă de distribuție permite adaptarea cu multă operativitate a structurii vînzărilor la cererea pieței, societățile mixte preluînd treptat și rolul de distribuitori pe piețele locale. O altă formă nouă de distribuție, cu tendință de dezvoltare rapidă, o constituie casele de comenzi pe bază de catalog, ce dețin deja ponderi însemnate în desfacerea bunurilor de consum în țările vest-europene.

Se poate aprecia, în concluzie, că accentuarea creșterii intensive a exportului de îmbrăcăminte se poate face prin schimbarea radicală a opticii în organizarea producției și comercializării, printr-o conducere dinamică, „în timp real" a operațiilor de export.

dr. Ioan GEORGESCU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

IMPLEMENTAREA METODEI COSTURILOR NORMATE

ÎN CONDIȚIILE perfecționării mecanismului economico-financiar și întăririi autoconducerii și autofinanțării întreprinderilor, activitatea de îmbunătățire a normării costurilor și de modernizare a evidenței acestora urmărește promovarea unor metode noi care să permită reflectarea corespunzătoare a costurilor, localizarea răspunderilor, informarea operativă la nivelul secțiilor și întreprinderilor și posibilitatea adoptării de decizii fundamentate economic.

Avantaje în urmărirea și evidența costurilor

CONSIDERENTELE pentru alegerea în condițiile țării noastre a sistemului costurilor normate — care reprezintă limite maxime ale cheltuielilor de producție — sînt multiple. El permite asigurarea condițiilor pentru urmărirea operativă a costurilor, pe parcursul desfășurării procesului de producție, în vederea informării conducerii pentru adoptarea unor decizii adecvate ; simplificarea muncii de calcul al costurilor prin fundamentarea cît mai reală a costurilor normate ; realizarea unor instrumente, cum ar fi bugetele de costuri, pentru dimensionarea cît mai rațională a costurilor, la nivel de sectoare, secții, ateliere etc. și reflectarea contribuției pe care o are fiecare loc de muncă la sporirea rentabilității, ceea ce permite efectuarea unui control direct din partea responsabililor diferitelor verigi organizatorice ; calcularea flexibilă a costurilor, în funcție de volumul efectiv al activității întreprinderilor, care să înlesnească adaptarea calculației costurilor în funcție de nivelele de activitate sau capacitățile de producție.

Pe de altă parte metoda costurilor normate oferă posibilitatea urmăririi distincte, în mod operativ, a abaterilor de la costurile normate, pe articole de calculație, pe secții sau pe întreprindere, pe cauze și responsabilități, renunțîndu-se la evidențierea abaterilor pe repere, subansamble și produse. Urmărirea abaterilor pe articole de calculație se efectuează operativ, fără a mai aștepta datele rezultate din postcalcul.

În cazul cheltuielilor cu materialele și a celor cu manopera (retribuțiile) metoda permite o analiză operativă — zilnic, decadal, lunar, trimestrial —, determinarea influențelor modificării consumurilor specifice, a prețurilor de achiziție, a materialelor, a numărului de om-ore, a retribuției orare și dă posibilitatea localizării abaterilor pe cauze, pe locuri de cheltuieli, sporind capacitatea analizei în fundamentarea deciziilor luate de conducerea întreprinderii. În același timp metoda permite efectuarea unei analize concrete a abaterilor, pe multiple planuri, atît la nivelul factorilor responsabili de producerea abaterilor, cît și la nivelul factorilor de decizie din unitățile economice, precum și o cercetare a abaterilor de la cheltuielile de producție, în raport de variația volumului producției.

Prin aplicarea metodei în condițiile întreprinderilor noastre se creează un suport pentru efectuarea unei analize economice reale și investigarea fenomenelor economice din întreprinderi.

La nivelul unităților economice se pot efectua analize ale nivelului cheltuielilor la 1000 lei producție marfă fabricată, exprimată în preț de producție, pe total și pe categorii de cheltuieli, variabile și fixe (convențional constante), pe baza datelor ce le oferă dările de seamă trimestriale și anuale asupra costurilor de producție. Prin analiza factorială a acestui indicator pe categorii de cheltuieli (variabile și fixe) se poate urmări corelația dintre dinamica cheltuielilor variabile ca sumă (y) și dinamica volumului producției (x), utilizîndu-se funcția de regresie de tipul : $y = a + bx$, precum și corelația dintre dinamica volumului producției (x) și dinamica nivelului cheltuielilor constante la 1 000 lei (y), folosindu-se funcția de regresie de tipul :

$$y = a + \frac{b}{x} \cdot$$

Analiza costurilor variabile și convențional constante permite determinarea gradului de utilizare a capacității de producție, lărgirea sferei informaționale în domeniul costurilor și elaborarea unor proiecții de perspectivă. În condițiile aplicării metodei costurilor normate există posibilitatea de a interveni operativ pe parcurs asupra factorilor care generează abaterile și de a lua cele mai eficiente măsuri pentru încadrarea în costurile normate.

Metoda costurilor normate are condiții favorabile de aplicare în țara noastră, întrucît au fost luate măsuri tehnico-organizatorice pe linia normării costurilor de producție, prețurile sînt unice și stabile ; implementarea metodei este favorizată și de programul de dotare a unităților economice cu mijloace mecanizate și automatizate de evidență și prelucrare a datelor.

Introducerea metodei presupune adoptarea principiului potrivit căruia costul normat stabilit cu anticipație este considerat în același timp cost efectiv ; în aceste condiții nu mai este necesar postcalculul, iar abaterile înregistrate față de costurile normate influențează costurile totale și nu costurile fiecărui produs în parte.

Cerințe în aplicarea sistemului

PENTRU DETERMINAREA unei metodologii practice privind sistemul costurilor normate a fost cercetat și analizat procesul de producție de la **Intreprinderea de pompe** și **„Poștăvăria Română"** din București ; cu acest prilej s-a studiat sistemul de evidență operativă și de sinteză, ca și sistemul informațional și decizional și pe această bază s-au elaborat unele elemente concrete ale procesului de normare și reflectare a abaterilor, prin adaptarea principiilor și criteriilor generale ale metodei la condițiile existente.

Aplicarea sistemului costurilor normate cere soluționarea prealabilă a următoarelor cerințe :

a) Dimensionarea judicioasă a costurilor pe unitatea de produs, în cadrul acțiunii de normare.

Analiza aspectelor legate de normarea costurilor directe a fost concepută pe obiecte de calculație (reper, metru linear de țesătură, kilogram de fire), corespunzător operațiunilor fluxului tehnologic, prin adaptarea normării pe articole de calculație la specificul ramurilor analizate, folosind în acest scop : delimitarea unor costuri potrivit cerințelor metodei, care să permită o calculare mai corectă a acestora pe produs ; utilizarea unor criterii de repartizare a costurilor, ținînd seama de obiectivul de calculație stabilit și întocmirea unor proiecte de documente de calcul și de evidență tehnico-operativă.

Determinarea cu anticipație a normelor pe articole de calculație, respectiv materii prime și materiale directe, retribuții directe etc. trebuie fundamentată pe criterii economice, în funcție de realizările noi în domeniul analizat, de condițiile de dotare tehnologică, încadrarea cu personal muncitor, structura producției și specificul de producție al ramurii. În acțiunea de elaborare a calculațiilor normate este necesară colaborarea organelor economice și tehnice pentru adoptarea unor

norme care să aibă în vedere operațiile de prelucrare pe care le comportă procesul tehnologic, cantitatea necesară, posibilitatea unor îmbunătățiri constructive etc. pentru a se obține produse de calitate superioară.

În cadrul acțiunii de normare a costurilor directe trebuie să se reanalizeze documentațiile tehnice — fișe tehnologice, rețete de fabricație, desfășurătoare de manoperă, liste de consumuri specifice, nomenclatoare de piese și subansamble — sau să se elaboreze unele documentații noi, fundamentate economic, care să furnizeze elementele necesare calculării costurilor normate pe repere, semifabricate sau produse.

Costurile normate pentru materii prime și materiale directe se stabilesc pe documentele amintite, respectiv fișele tehnologice, rețetele de fabricație etc. pe baza consumurilor specifice și a prețurilor unitare legale. Pentru retribuțiile directe costurile normate se stabilesc de asemenea pe repere, semifabricate etc., luîndu-se în considerare normele de timp — pentru pregătire și execuție la locul de muncă — cuprinse în documentația tehnologică, respectiv fișele tehnologice, desfășurătoarele de manoperă și tarifele de retribuire din rețelele tarifare în vigoare. La celelalte articole de calculație directe urmează să se ia în considerare normele și normativele stabilite pentru aceste cheltuieli.

Calculațiile costurilor normate pe produse se vor întocmi înaintea începerii anului de plan, menținîndu-se, de regulă, nemodificate pînă la finele anului. În funcție de modificările aduse în tehnologia de fabricație, organizarea producției, profilul activității productive, este necesară analizarea și revizuirea, la anumite intervale, a elementelor ce au stat la baza costurilor normate.

Prin folosirea metodologiei propuse la determinarea anticipată a costurilor normate, considerăm că va fi posibilă o planificare mai riguroasă a costurilor, localizarea abaterilor de la costurile normate — modificarea consumurilor specifice, a numărului de ore lucrate, a retribuției orare — pe cauze, pe locuri de cheltuieli, pe factori responsabili, sporind în acest fel eficacitatea analizei în fundamentarea deciziilor.

b) Determinarea cît mai rațională a costurilor și a gradului în care locurile de muncă contribuie la creșterea rentabilității, prin **întocmirea de bugete de cheltuieli indirecte**, pe sectoare, secții, ateliere, în funcție de care să se adopte criterii de repartizare pe obiectele de calculație.

Prin bugetele de cheltuieli se determină limite maxime de costuri, cu luarea în considerare a normelor și normativelor existente, precum și a prețurilor și tarifelor legale folosite pentru evaluarea acestora. Bugetele de costuri indirecte se elaborează în condițiile delimitării prealabile a centrelor (locurilor) de costuri, a costurilor aferente fiecărei unități funcționale și alegerii modalităților optime de repartizare a costurilor care privesc mai multe centre. Întocmirea unor bugete de costuri cît mai flexibile presupune ca, pe lîngă gruparea costurilor indirecte pe articole de calculație, să se utilizeze și împărțirea lor în costuri variabile și fixe, în funcție de conținutul lor economic.

c) **Asigurarea urmăririi abaterilor de la normele de consum, în mod operativ, pe locuri de muncă** — sectoare, secții, ateliere —, **pe feluri de costuri, pe cauze și răspunderi.** Aceasta necesită organizarea în mod corespunzător, în funcție de conținutul costurilor de producție și specificul întreprinderilor, a evidenței tehnico-operative și a unui sistem de raportări selectiv, la intervale cît mai scurte.

Pornind de la specificul procesului tehnologic și în funcție de particularitățile ramurii, în vederea evidențierii abaterilor de la costurile normate pentru materii prime, materiale și retribuții directe trebuie întocmite nomenclatoare de abateri distincte, pe articolele de calculație respective, în care să fie specificate cauzele acestora și modalitățile de determinare concretă a cuantumului abaterilor pe fiecare cauză în parte. De asemenea, în nomenclatoare urmează să fie prevăzuți factorii responsabili de producerea abaterilor.

În ceea ce privește urmărirea abaterilor față de costurile directe normate s-ar putea avea în vedere două variante și anume : 1) prin adaptarea documentelor existente referitoare la consumurile de materiale și muncă vie și 2) prin conducerea unei noi evidențe pe secții și întreprindere, care să fie utilizată pentru urmărirea operativă a abaterilor pe cauze și pe factori responsabili. Pe baza analizei documentelor ce urmează să fie utilizate, a fluxului acestora, precum și a modului de evidențiere și de calculare a abaterilor, considerăm că factorii de decizie din unitățile economice urmează să se pronunțe asupra adoptării uneia din variantele menționate.

Astfel, urmărirea abaterilor de la costurile normate la materii prime, materiale și retribuții directe poate să se realizeze fie pe baza unor documente primare de genul bonuri de consum, fișă limită, bon de lucru, fișă de manoperă, raport de producție etc., fie pe baza unor documente distincte, prin compararea consumurilor efective de materii prime și materiale, respectiv a retribuțiilor directe efective, aferente producției fabricate, cu consumurile normate prevăzute în documentația tehnologică și a retribuțiilor directe normate.

Pentru urmărirea abaterilor de la cheltuielile indirecte se analizează încadrarea cheltuielilor efectuate în bugetele de cheltuieli, în normele și în normativele ce au stat la baza acestora. Pentru determinarea abaterilor la costurile indirecte s-au propus soluții de calcul, în funcție de caracterul acestora — fixe sau variabile ; în cazul costurilor variabile determinarea abaterilor este precedată de operația de recalculare a planului de costuri.

Pentru îmbunătățirea modului de calculare a costurilor și urmărirea operativă a abaterilor se pot avea în vedere măsuri pe linia adaptării structurilor organizatorice la noile cerințe impuse de implementarea metodelor evoluate, precum și preocupări de specializare și perfecționare a pregătirii personalului muncitor. Urmărirea abaterilor va putea constitui, în acest fel, o pîrghie pentru informarea operativă a conducerii secțiilor de producție și pentru furnizarea unor elemente sintetice conducerii unităților economice, care să le permită luarea de decizii, precum și orientarea de ansamblu a activității economice.

Evidențierea abaterilor de la costurile normate permite elaborarea unor propuneri de informare operative — folosind în acest scop dări de seamă și rapoarte — a factorilor responsabili și de decizie, pentru analiza zilnică sau la perioade scurte a abaterilor pe feluri de costuri și cauze, care să facă posibilă luarea de măsuri pentru îmbunătățirea desfășurării procesului de producție.

d) **Organizarea contabilității costurilor, care să permită calculul costului efectiv, prin luarea în considerare a abaterilor.** În acest scop, considerăm că trebuie analizate în fiecare unitate economică variantele posibile de tratare a abaterilor și formulate opțiuni privind soluția aleasă în funcție de specificul activității productive.

APLICAREA metodei costurilor normate presupune reflectarea abaterilor de la costurile de producție fie prin imputarea acestora direct asupra rezultatelor financiare — respectiv a suportării din beneficii — așa cum se procedează în alte țări, fie prin trecerea lor integral pe seama costurilor de producție sau proporțional asupra costurilor producției marfă și a producției neterminate aferente. În vederea unei repartizări a abaterilor cît mai apropiate de locurile generatoare, precum și pentru a fi posibilă stabilirea costului efectiv al producției marfă considerăm necesar să se adopte varianta de repartizare proporțională a abaterilor asupra costurilor producției marfă și a producției neterminate aferente lunii respective.

Pe linia contabilității, întocmirea unei scheme-cadru care să reflecte fluxul legăturilor conexe dintre elementele de calcul a costurilor și utilizarea în cadrul contului „cheltuielile producției de bază" a unor analitice pe activități, specifice procesului de producție (de exemplu, semifabricate — repere turnate, semifabricate — repere prelucrate, semifabricate — subansamble, produse finite etc.) desfășurate pe cele două elemente — costuri normate și abateri de la costurile normate —, urmează să asigure cerințele metodei și să permită creșterea operativității contabilității în procesul de oglindire a rezultatelor și de informare cu promptitudine a factorilor de decizie din unitățile economice.

Prin folosirea unor variante operaționale adecvate metodei costurilor normate, a unor instrumente de calcul și documente specifice metodei, în paralel cu dotarea unităților economice cu sisteme de prelucrare automată a datelor, care să facă posibilă furnizarea operativă de informații pentru conducere apreciem că este posibilă o gospodărire mai judicioasă a fondurilor și eliminarea formelor de risipă, întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă, în condițiile realizării unei cerințe de bază a mecanismului economico-financiar și anume cunoașterea temeinică a contribuției fiecărei unități economice la creșterea eficienței economice, în procesul de creare a venitului național.

Aurel BEREA
șef sector la Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

O abordare sistemică a ingineriei factorului uman în proiectarea proceselor de fabricație complexe

MULTIPLICAREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII PRIN UTILIZAREA TEHNOLOGIILOR CU UN GRAD ÎNALT DE AUTOMATIZARE

ÎN ORIENTĂRILE de deosebită însemnătate cuprinse în cuvîntarea la recenta Consfătuire cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a adîncit fundamentarea teoretică și practică a necesității unei creșteri accelerate a productivității muncii, ca o cale de prim ordin pentru mărirea venitului național, pentru situarea cît mai rapidă a României în rîndul țărilor cu o economie dezvoltată.

Concepția promovată cu fermitate de secretarul general al partidului leagă indisolubil sporul de productivitate de realizarea unui complex de mecanizare și automatizare, de reorganizare a fluxului tehnologic, care să solicite nu efort fizic suplimentar, ci efort de gîndire, de inteligență, o organizare rațională a producției și muncii pe baza mecanizării și automatizării. Înfăptuirea în practică a acestei orientări solicită — în parametrii oferiți de cuceririle contemporane ale științei și tehnologiei — o adaptare elastică la dimensiunile specifice ale fabricației, cu respectarea strictă a imperativului complex al eficienței economice.

Abordînd un domeniu încă puțin investigat sub aspectul implicațiilor în sistemul industrial, autorul articolului de mai jos sugerează perspectiva în mod necesar apropiată a introducerii și extinderii tehnologiilor au un grad ridicat de automatizare, asistate de roboți, capabile nu numai să rezolve la nivel de excelență anumite porțiuni ale unui flux, ci să oblige la organizarea realmente eficace și automatizarea completă a acestuia.

ÎN CONDIȚIILE UNEI PRODUCȚII de serie mică și mijlocie, procesul continuu de inovare și diversificare pune în fața proiectanților și organizatorilor de sisteme de fabricație o problemă complexă, cu termeni contradictorii. În timp ce menținerea unui proces de fabricație și dezvoltarea sa reclamă îmbunătățirea eficienței economice, producția de serie mică se caracterizează frecvent printr-o creștere a cheltuielilor de producție mai rapidă decît **a** valorii suplimentare ce se poate obține — datorită în special dificultăților în dezvoltarea mecanizării complexe și automatizării producției. Cercetările îndreptate către această zonă a procesului de fabricație au ca obiect **flexibilizarea complexă a sistemului întreprinderii,** orientată atît către activitățile funcționale și de pregătire, cît și asupra activităților efectorii propriu-zise.

Un factor a ceea ce putem numi „mediu industrial contemporan" constă în relația om-obiectul muncii. Caracteristicile specifice ale proceselor intensive implică uneori condiții de ritm, efort fizic, efort psihic și, uneori, periculozitate care nu-l pot motiva pe operatorul uman direct implicat în procesul efectoriu. Se conturează, în consecință, două direcții principale : **creșterea eficienței economice** și **umanizarea muncii,** la incidența cărora se dezvoltă **tehnologii robotizate.**

În concepția de astăzi, robotul industrial poate fi definit ca **un aparat cu funcționare automată programabilă, capabil să execute diferite operații,** în special orientate către manipularea unor categorii de obiecte.

Dacă pentru un anumit număr de operații executate într-o succesiune potrivită acceptăm definiția de activitate, iar pentru aptitudinea de a memoriza și selecta (decide) programe de activitate în funcție de recunoașterea obiectului muncii acceptăm definiția de inteligență, atunci robotul industrial se va caracteriza printr-o **automatizare flexibilă inteligentă,** deci o dezvoltare a soft-ului în raport cu alte direcții de dezvoltare a instalațiilor automate.

Omul și mediul industrial

INTRODUCEREA TEHNOLOGIILOR asistate de roboți necesită **o abordare sistemică a mediului industrial,** care să permită punerea în evidență a relațiilor dintre om și obiectul muncii, om și instalația prelucrătoare, obiectul muncii și instalația prelucrătoare.

● O formă ireductibilă a sistemului industrial conectat cu mediul poate fi reprezentată printr-un **model cibernetic,** conținînd două substructuri : cea **efectorie** și cea **de dirijare** (fig. 1).

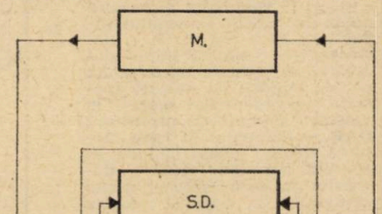

Fig. 1 : Modelul ireductibil al sistemului industrial conectat la mediu. M — mediu ; **SD** — substructura de dirijare ; **SE** — substructura efectorie ; **SI** — sistem industrial; **Xi** — mărimi de intrare ; **Xe** — mărimi de ieșire ; **Xc** — mărimi de comandă ; **i** — abateri la intrări ; **e** — abateri la ieșiri ; **SE** — abateri ale structurii efectorii.

Cerințele maximale de soft ale acestui sistem se află în substructura de dirijare, dacă acceptăm ierarhizarea cel puțin după criteriul „dificultate de formalizare". Aceasta arată că operatorul uman se găsește cu preponderență în substructura de dirijare, chiar dacă aici este asistat de auxiliari prețioși și avînd caracterul de roboți, ca cel reprezentat de sistemele evoluate de prelucrare automată a datelor. Substructurii efectorii îi vor fi caracteristice componente ca : om, materii prime și materiale, mijloace de bază, precum și sisteme relaționale și informaționale proprii. În cadrul acestei substructuri se vor regăsi operațiile de transformare, de manipulare, de depozitare, precum și operații cu caracter de reglaj, implicînd lanțuri de operații decizionale.

● Producerea transformării în condiții de economicitate prestabilite implică cerința de **coincidență :** în momentul **t,** la mașina **m** trebuie să se găsească semifabricatul **p,** forța de muncă **f** și echipamentul **e,** pentru a se produce transformarea cu minimum de costuri. Ulterior, costul transformării va fi influențat de performanțele mașinii **m,** operatorului **f,** echipamentului **e** etc. Aceste considerente permit prezentarea sistemului industrial cu ajutorul unui **model care atrage atenția asupra existenței unei substructuri logistice,** ce se face responsabilă în sistem pentru asigurarea coincidențelor (fig. 2). Substructura

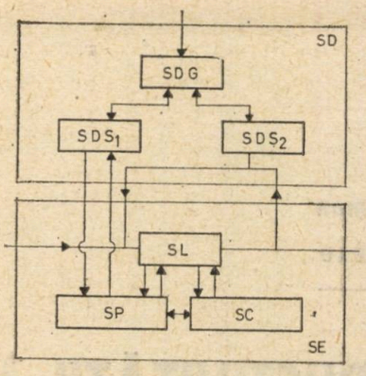

Fig. 2 : **Model al sistemului industrial, cu punerea în evidență a subsistemului logistic.** **SD** — substructura de dirijare ; **SE** — substructura efectorie ; **SDG** — subsistemul de dirijare generală ; **SDS_1** — subsistemul de dirijare a procesului de prelucrare ; **SDS_2** — subsistemul de dirijare a procesului logistic ; **SL** — substructura logistică ; **SP** — substructura de prelucrare ; **SC** — substructura de control.

logistică va trebui să fie capabilă să formeze și dirijeze fluxul de materiale la și de la punctele de prelucrare, să asigure transportul în timp (depozitarea) și spațiu (deplasarea) acestora, avîndu-se în vedere minimalizarea atît a duratei totale de trecere prin sistem a fluxului de materiale, cît și a cantității totale de semifabricate existente în sistem pentru o anumită sarcină de producție dată. Dacă în domeniul mașinilor-unelte s-au făcut progrese **simțitoare, reducîndu-se timpii de bază și cei auxiliari, sistemele de manipulare sînt încă răspunzătoare de pierderi importante de timp în procesul de producție.** Cercetările arată că în producția de serie mică, 3—5 la sută din timpul total de trecere este reprezentat de timpul pe mașină, restul fiind condiționat de activități legate de structura și comanda fluxului de materiale.

● În sfîrșit, **modelul microsistemului locului de muncă**, elaborat pentru un context tehnologic evoluat, permite punerea în evidență a relațiilor om-mașină, om-mediu, om-obiectul muncii, precum și obiectul muncii-mașină, relații ce prezintă interes pentru studiul introducerii tehnologiilor robotizate. În acest mod, robotul industrial poate apărea fie ca un substituent al operatorului uman, fie ca un dispozitiv auxiliar care preia parțial sarcinile acestuia. O analiză condusă dinspre sistemul „om" spre cerințele sistemului industrial — și care are în vedere plasarea optimă a primului în cadrul celui de-al doilea — conduce la delimitarea, într-un spațiu bidimensional, a unui **domeniu specific omului.**

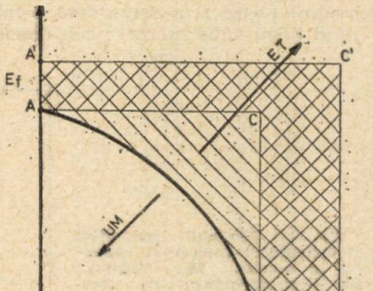

Fig. 3 : **Domeniul factorului uman în cadrul sistemului industrial. Ef** — efort ; **P** — periculozitate ; **AA'C'B'BC'** — domeniul în care factorul uman poate acționa cu măsuri speciale, cu randament scăzut și măsuri speciale de protecție ; **OAB** — domeniul în care factorul uman poate acționa în condiții normale ; **ABC** — domeniul în care factorul uman acționează în condiții foarte grele ; **UM** — direcția preocupărilor pentru umanizarea muncii ; **ET** — direcții de preocupare pentru tehnologii în evoluție.

Astfel, dacă alegem spațiul definit de periculozitate și efortul cerut de un proces (fig. 3), rezultă că omul poate fi plasat eficient în interiorul domeniului **OAB** și ineficient în domeniul **ACB** sau în **AA'C'B'BC.** Dacă în domeniul **ACB** utilizarea se face ineficace din punct de pevedere al randamentului individului, care condiționează randamentul procesului, în cel de-al doilea domeniu la această cauză se adaugă și cheltuieli speciale, legate de măsuri de protecție cu totul excepționale.

Dezvoltarea tehnologiilor deplasează însă, în unele cazuri, punctul de funcționare a procesului de fabricație tocmai în zonele ineficace pentru utilizarea individului, deoarece procesele intense, noi surse de energie, precum și noi combinații ale procedeelor de prelucrare crează condiții de solicitare și periculozitate crescute. Acesta este un domeniu în care expansiunea tehnologiilor este condiționată de existența roboților industriali sau a altor categorii de aparate cu o inteligență artificială, capabilă să preia activități de tip uman. În același timp, granița **AB** a domeniului **OAB** urmează să se restrîngă ca urmare a tendinței de umanizare a muncii.

Într-adevăr, spațiul de referință ales coincide în special cu solicitările substructurii de tip hard a sistemului om, iar această substructură are performanțe suficient de reduse din punctul de vedere al solicitărilor menționate.

Mișcări decisive și mișcări adaptive

STUDIUL ACTIVITĂȚII UMANE în cadrul sistemului arată că aceasta este, în prezent, indispensabilă pentru efectuarea acțiunilor care nu au fost determinate și care necesită o mare adaptabilitate.

Cercetîndu-se cauzele variabilității mediului, se constată că aceasta se datorește fie imposibilității obiective de a se prevedea succesiuni ale valorilor diferiților parametri de stare ai sistemului, fie neluării în considerare, la „proiectarea mediului", a criteriului de minimă variabilitate.

Mișcările pe care atît operatorul uman, cît și echipamentul le execută în timpul procesului pot fi clasificate în **mișcări decisive** și **mișcări adaptive.** În timp ce mișcările decisive sînt predeterminate în mod univoc pentru un proces dat, pe baza informațiilor apriorice complete, mișcările adaptive se datoresc imposibilității inițiale de descriere completă a procesului și se realizează pe bază de informații suplimentare obținute în timpul procesului, din mediul înconjurător. Descrierea și evaluarea mișcărilor se pot face cu ajutorul sistemelor MTM sau al altor sisteme care cuprind seturi complete de mișcări ce se execută de orice tip de echipamente, roboți, mașini-unelte, mijloace de transport.

Definirea și caracterizarea procesului industrial sub raportul schimbărilor prezintă interes în **determinarea domeniilor în care tehnologiile robotizate sînt superioare sistemului om-mașină.**

O evaluare se poate face cu ajutorul caracteristicii de **variabilitate a structurii operaționale (O)** și a caracteristicii **de reajustare a tehnologiei (R).**

Caracteristica **O** poate fi definită ca raportul dintre timpul necesar pentru executarea mișcărilor adaptive și timpul total **T** necesar pentru executarea tuturor mișcărilor :

$$O = \sum_{i=1}^{n_1} t_{a_i}/T$$

iar caracteristica R poate fi definită ca raportul dintre timpul necesar pentru executarea mișcărilor de ajustare a reglajelor și timpul total necesar pentru executarea tuturor mișcărilor :

$$R = \sum_{j=1}^{n_2} t_j/T$$

Pentru a se caracteriza corespunzător variabilitatea mișcărilor trebuie, de asemenea, acordată atenției frecvența de schimbare a diferitelor tipuri de mișcări în procesul operațional **(M).**

Studiul procesului industrial după caracteristica **R** ne conduce, în fapt, la determinarea **caracterului de serie,** deci la evaluarea **frecvenței schimbărilor tehnologice pentru o anumită sarcină de producție.**

Studiul procesului industrial după caracteristica **O** ne indică gradul de **pregătire a fabricației,** precum și gradul de **ordonare reciprocă spațială** a obiectelor muncii, a mijloacelor de bază și operatorului. În același timp, punerea în evidență a frecvenței de schimbare a diferitelor tipuri de mișcări la o operație dată permite raționamente asupra **tipului de dispozitiv necesar procesului.**

Combinațiile de valori ale **variabilității mediului** și ale **variabilității structurii operaționale** ne indică domenii privind tipurile de echipamente cele mai potrivite cu cazul de fabricație dat : dispozitive automate — cu comandă rigidă, cu comandă adaptivă ; roboți — cu comandă rigidă, respectiv adaptivă, programabilă.

După cum se observă, în timp ce caracteristicile de reajustare tehnologică și ale variabilității scăzute a mișcărilor **R** și **M** indică posibilitatea utilizării unei cinematici mai simple (1—3 grade de libertate), dezvoltarea comenzii de la comandă rigidă la comandă adaptivă fiind în funcție de creșterea variabilității mediului, valorile mai mari ale lui **R** și **M** conduc la o cinematică complexă (4—7 grade de libertate) și la apariția diferitelor tipuri de roboți.

Etapa următoare necesită descrierea tehnologiei pe baza unui limbaj care să permită punerea în evidență a **microelementelor mișcărilor** și care, în același timp, să țină seama de **caracteristicile și parametrii operațiilor industriale.** Acest limbaj trebuie să permită descrierea procesului industrial numai prin denumirea mișcărilor și parametrii acestora, conținutul tehnologic urmînd a fi în funcție de procedeu și de tipul echipamentului.

Sistemele MTM de microelemente ale mișcărilor oferă o bază corespunzătoare pentru un limbaj care să permită studiul procesului industrial orientat spre introducerea tehnologiilor robotizate. În cadrul fiecărui microelement se determină factorii care influențează variabilitatea mișcărilor, precum și condițiile de executare a mișcării. Factorii și condițiile conduc la programe specifice pentru fiecare mișcare, precum și la definirea echipamentelor auxiliare — senzori, dispozitive de prindere, de așezare ș.a. (De exemplu, studiul microelementului „transfer" arată că acesta este determinat prin doi factori : definirea punctului final și condițiile de executare a mișcării).

La rîndul lor, factorii și condițiile de executare vor fi descrise prin elemente de un ordin inferior. O prelucrare ulterioară a factorilor și condițiilor se face determinînd, pentru cazul concret : parametrii specificați, parametrii ce trebuie măsurați, cantitatea de informație necesară ; variabilele intermediare ce trebuie determinate pentru comanda procesului. Mișcările care nu necesită informații suplimentare de la senzori vor fi considerate ca mișcări decisive și vor conduce spre dispozitive automate cu programare rigidă.

Cînd mișcările nu pot fi descrise cu suficientă precizie și pentru executarea lor va fi nevoie de senzori care să poată corecta programul de comandă, atunci va fi necesar să se

dezvolte o comandă bazată pe prelucrarea în timp real a datelor și să se confere aparatului un comportament adaptiv.

Eficiența economică

CAZURILE DE APLICARE practică a tehnologiilor asistate de roboți vor fi întotdeauna circumscrise **cerințelor de eficacitate economică, determinate prin comparația costurilor de funcționare ale alternativelor posibile.**

Prezența tehnologiilor robotizate în cadrul unui sistem al întreprinderii industriale pot fi regăsite în **substructura logistică** — ca interfață între substructura logistică **RL** și cea de prelucrare, precum și în cadrul substructurii de prelucrare **RP** (fig. 4).

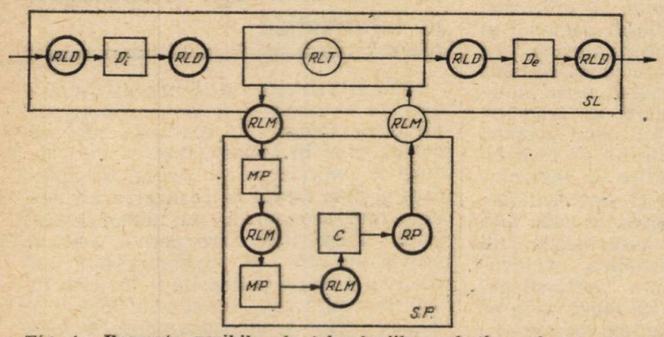

Fig. 4 : **Prezențe posibile ale tehnologiilor robotizate în structura efectorie a sistemului industrial. SRL** — subsistemul logistic ; **SP** — subsistemul de prelucrare ; **C** — instalație de control ; **RLD** — robot logistic pentru depozitare ; **RLT** — robot logistic pentru transport ; **RLM** — robot logistic de manipulare ; **RP** — robot logistic de producție ; **Di** — depozit intrări ; **De** — depozit ieșiri.

Familia roboților din substructura logistică **RD** va cuprinde, astfel, roboți logistici de depozitare **RLD** (cu subclasele primire și extragere), roboți de transport **RLT** (cu și fără manipulatori încorporați) și roboți manipulatori interfață **SL/SP-RLM.** Clasa roboților manipulatori interfață **RLM** cuprinde acei roboți care realizează legătura dintre substructura logistică și cea de prelucrare **RLM-L/P** precum și roboți manipulatori între prelucrare și posturile de control **RLM-P/C.** Clasa roboților de prelucrare cuprinde roboți care execută operații tehnologice ca urmare a acționării unor unelte specializate, roboți de asamblare prin sudură, roboți de vopsire etc.

Introducerea roboților pentru automatizarea flexibilă a manipulărilor în subsistemul logistic și în subsistemele productive aduce o creștere substanțială a productivității, asigurînd în unele cazuri **recuperarea în termen de 3—6 ani a fondurilor investite.** Astfel, sistemele de depozitare pe verticală asistate de roboți pentru alimentare și extragere permit **o creștere de 10—16 ori a productivității muncii, reducerea completă a efortului uman de manipulare, precum și reducerea cu 12—21% a costului pe unitatea depozitată.** Introducerea sistemelor de fabricație flexibilă, formate din roboți de manipulare și centre de prelucrare, permite prelucrarea în flux a producției de serie mică și foarte mică, cu **creșteri ale productivității de 4 ori** și cu **o scădere de 9—17% a costului,** prin reducerea manoperei, rebuturilor, pierderilor prin rătăciri și a volumului de semifabricate pe linia de fabricație. În liniile de asamblare prin sudare în industria de automobile, introducerea roboților specializați pentru sudare prin puncte duce la **creșterea ritmului liniei cu 6—8%,** îmbunătățirea calității asamblării, **eliberarea a 86% din personalul** afectat anterior acestor operații și reducerea timpilor de staționare a liniilor. Exemple similare se regăsesc și în secții de forjare, de injecție mase plastice, în fabricile de tuburi din sticlă pentru televizoare și în alte locuri de muncă unde monotonia se combină cu condiții dificile de muncă.

Din studiile realizate în cadrul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară (I.P.I.U.) privind introducerea **manipulatorilor multiprogramabili** a rezultat, de exemplu, că se poate raționaliza fabricarea vasului inoxidabil simbol K 1 066 prin utilizarea a doi manipulatori roboți — MMR I 1 800 cu un braț și MMR II 1 800 cu două brațe (fig. 5), care pot realiza manipularea flexibilă (schimbare rapidă a programelor) pentru cca. 17 tipodimensiuni de vase la un număr de 10 operații, cu un ciclu total operativ de 515 secunde. Introducerea lor va permite **creșterea productivității muncii cu 200%, reducerea cu 35% a spațiului ocupat** printr-o mai bună grupare a mașinilor, eliminarea elementelor de tip paletă și containere, precum și evitarea folosirii personalului la operații periculoase și nocive (polizat bavură, șlefuit bordură interioară, respectiv exterioară, degresat în percloretilenă etc.).

Criterii și etape ale studiului

ÎN CADRUL STUDIULUI introducerii tehnologiilor robotizate la proiectarea unui sistem industrial, analiza sarcinii de producție va fi orientată în primul rînd către **determinarea conținutului maxim de asemănare tehnologică și de stabilitate operațională.** Această etapă implică atît proiectarea și/sau reproiectarea unor produse, cît și luarea în considerare a programelor de fabricație pe o perioadă de timp cît mai îndelungată. Produsul se destructurează pînă la nivelul morfologic „reper" și, apoi, reperele se grupează după criterii combinate, în special de tip tehnologic. Ulterior se determină **caracterul de serie** pe spectre de repere și se cercetează **caracteristicile de variabilitate ale mediului** pentru fabricarea acestor spectre de repere. Pentru aceeași sarcină de producție, într-o aceeași întreprindere se vor regăsi caracteristici de variabilitate diferite, ceea ce va indica locurile în care tehnologiile robotizate au șanse de succes.

Analiza se dezvoltă cu **determinarea necesarului de mașini de prelucrare, echipamente auxiliare, forță de muncă, mijloace logistice, mijloace și sisteme de întreținere,** precum și cu **structura spațială a mijloacelor.**

În același obiectiv vor putea exista simultan — datorită caracterului de serie diferit — atît structuri orientate spre obiect, cît și orientate spre procedeu.

Etapa următoare constă în **structurarea microsistemelor locului de muncă** — deci realizarea, în cadrul formelor structurale, a unor sisteme mai mici, legate între ele prin fluxul de materiale și fluxul informațional. Pentru acest nivel de structurare sînt necesare descrierea activităților, subactivităților și operațiilor și repartizarea acestora între om și mașină, pe baza diferitelor diagrame de aptitudini și a altor raționamente cunoscute.

Analiza cantității de mișcări decisive și mișcări adaptive — deci a variabilității mediului în condițiile concrete ale microsistemului postului de lucru — joacă rolul principal în determinarea introducerii tehnologiilor robotizate. Șansa de succes a acestor tehnologii crește ori de cîte ori se are în vedere o reorganizare a locurilor de muncă și o grupare de tip celulă tehnologică. Această etapă sfîrșește cu determinarea unor seturi de **cerințe privind flexibilitatea tehnologică** a unor echipamente de manipulare, ceea ce va permite să se stabilească dacă sarcina respectivă va fi realizată economic de diferiți roboți logistici sau de prelucrare, ori de alte dispozitive, cu o flexibilitate mai mică și mai puțin costisitoare.

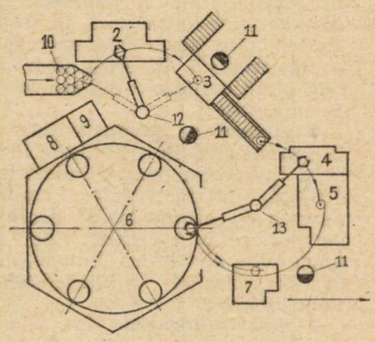

Fig. 5 : **Reorganizarea procesului de fabricație a reperului K 1066 prin introducerea roboților industriali MMR I 1800 și MMR II 1800.** 1 — bandă de transport cu tact ; 2 — mașină de corectat margine și profilat bordură ; 3 — control CTC ; 4 — polizor ; 5 — mașină de șlefuit bordură interioară ; 6 — mașină de șlefuit manta exterioară ; 7 — mașină de șlefuit complet interior și fund exterior ; 8 — unitate de comandă secvențială pentru MMR ; 9 — unitate de comandă pentru mașinile de deservire ; 10 — semifabricat ; 11 — operator ; 12 — robot MMR I 1800; 13 — robot MMR II 1800.

Un rol important în procesul de analiză pentru introducerea tehnologiilor robotizate au condițiile inițiale ; va fi întotdeauna mai eficient să se aibă în vedere, încă de la proiectarea procesului și a tehnologiei, **asigurarea unor caracteristici de variabilitate minimă ale mediului,** care vor conduce fie la **evitarea roboților,** fie la **utilizarea unor roboți mai puțin costisitori.**

DESCRIEREA ACTIVITĂȚILOR asistate de roboți evidențiază **diversitatea sarcinilor** pe care aceștia le pot realiza în domeniul manipulărilor. În proiectarea utilizării unui robot, această diversitate trebuie exploatată global și maximal, urmărindu-se o integrare a acestuia cu un număr cît mai mare de mașini deservite. Relativ la producția de serie mică, faptul că în concepția sistemelor de producție s-a trecut de la conceptul pe procedeu la conceptul celulelor de grup, în care fluxul materialelor și volumul manevrărilor joacă un rol important, permite ca robotul industrial să aducă beneficii mari. **Fiind o unitate total automatizată dar cu flexibilitate mărită, robotul va fi utilizat într-un sistem automat, ceea ce conduce la completa automatizare a acelei porțiuni a sistemului.** Aceasta reprezintă un vechi deziderat al fabricației de serie mică — și anume, depășirea limitelor pe care acest tip de producție le pune dezvoltării automatizării.

dr. George COJOCARU

ASPECTE ALE EVOLUȚIEI INFORMATICII ÎN RAPORT CU DEZVOLTĂRILE TEHNOLOGICE ACTUALE

ACTIVITATEA DE INFORMATICĂ din țara noastră se desfășoară pe baza sarcinilor ce decurg din Hotărîrea C.C. al P.C.R. din aprilie 1972, cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor informatice și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980. Progresele realizate în informatică *) în ultimii ani, posibilitățile pe care le oferă noile tehnologii care stau la baza dezvoltării informaticii [1]), impactul prezent și previzibil pe care informatica îl are în viața politică, economică, socială și culturală a națiunilor, impun o considerare cît mai realistă a obiectivelor de urmat în acest domeniu precum și a mijloacelor și metodelor de realizare practică a lor.

1. Dezvoltarea și implicațiile informaticii

INFORMATICA nu trebuie privită ca un scop în sine, ci ca un instrument eficient și puternic care poate fi folosit pentru a rezolva mai bine decît în mod tradițional marile probleme cu care se confruntă omenirea și mai ales utilizarea optimă a resurselor pe plan național și internațional, în scopul asigurării dezvoltării economice și sociale a popoarelor [2]). În acest sens informatica oferă mijloace puternice de influență prin :

- **cîștigul de productivitate** realizat în primul rînd în activitățile industriale și în creația pentru industrie ; bine dirijată, productivitatea ameliorează puterea de competiție și deschide noi perspective prin crearea de rezerve (materiale, energetice, umane, mai ales în zona creației științifice-tehnice și tehnologice) ;
- **descentralizarea** în conducerea proceselor de bază, aducînd informația în timp util acolo unde, în alte condiții, nu s-ar aduce decît după desfășurarea evenimentelor ; acest aspect este legat de **perfecționarea organizării** și **conducerii** la toate nivelurile ;
- **evitarea dependenței economice și tehnologice** în contextul unei societăți moderne bazată pe informații, pe culegerea, transmiterea, depozitarea și prelucrarea lor operativă, la scara de timp la care se desfășoară procesele economice și sociale.

Dezvoltările tehnologice actuale permit informaticii să se adapteze din ce în ce mai bine cerințelor și aptitudinilor umane, fără a impune eforturi deosebite din partea omului în utilizarea ei ca instrument în folosul personal și general. Pînă acum informatica a fost scumpă și accesibilă unui grup restrîns de beneficiari și specialiști. Prin noile progrese începe să devină un fenomen de masă, ușor accesibil unor grupuri mari de oameni de diferite profesii cu un minimum de pregătire de informatică, impunîndu-se ca și electricitatea, ca un element de progres. În plus față de electricitate, care vehiculează un „curent inert", informatica vehiculează informația, care influențează inegal, dar general, toate obiectivele pe termen scurt sau lung ale dezvoltării economice, sociale și culturale ale omenirii.

Ca orice tehnologie nouă, informatica are un impact economic, atît prin cuprinderea unei game largi de aplicații, din toate domeniile activității umane, cît și prin profunzimea și implicațiile acestor aplicații. În plus, impactul economic al informaticii dă naștere unui fenomen unic prin aceea că dezvoltările sale tehnologice se concentrează în foarte puține centre din lume, care pot investi fondurile importante cerute de cercetările în acest domeniu. Cifrele de afaceri în informatică tind să ocupe locul trei în lume, în condițiile în care 90% din comerțul mondial aparține firmelor americane (din care una singură deține 2/3 din piața mondială). În restul țărilor se realizează 10% din cifra de afaceri, produsele realizate în aceste țări depinzînd de licențe sau fiind inspirate de realizările americane.

Considerînd informațiile (datele) ca o resursă naturală de care trebuie să dispună fiecare țară care dorește să se dezvolte, rezultă implicațiile internaționale ale faptului că țările care nu vor avea instrumente de acces la rezultatul prelucrării datelor pe care le furnizează, vor fi într-o stare de dependență totală față de țările foarte dezvoltate, care vor fi depozitarele informațiilor necesare tuturor în lume (așa cum sînt materiile prime și combustibilul în prezent). În acest context, unele țări vor fi furnizoare de date (prin statistici oficiale, publicații, prin sateliți etc.), iar altele se vor găsi, în cel mai fericit caz, în situația în care trebuie să plătească pentru a primi informații, produsul prelucrării datelor proprii.

Această scurtă trecere în revistă a unor aspecte legate de dezvoltarea și implicațiile informaticii, atît pe plan național cît și internațional, arată necesitatea elaborării unei strategii și politici proprii fiecărei țări, atît în domeniul cercetării-dezvoltării și realizării de „produse informatice" (echipamente, programe) cît și în domeniul utilizării informaticii, pentru dezvoltarea economico-socială în contextul unei cooperări internaționale largi.

2. Noile tehnologii și strategiile în informatică

NOILE TEHNOLOGII permit o creștere de aproape 4—5 ori a raportului performanță/cost, la echipamentele de calcul, pînă în 1983/85, fapt ce va conduce la extinderea numărului de aplicații și prin faptul că realizarea lor devine mai economică, nu numai necesară. Elementele care permit această previziune sînt : ● creșterea eficienței (de cca. 4 ori) și a densității (de cca. 10 ori) în realizarea circuitelor logice, a dispozitivelor semiconductoare ; ● memoriile operative se vor realiza cu densități mai mari de 64 000 biți/capsulă ; în perspectivă, folosirea tehnicilor litografice cu raze X, cu densități mult mai mari ; ● dezvoltarea structurilor multiprocesor cu integrarea programelor în circuite și dispozitive ; ● discurile de mare capacitate (peste 1 000 MB) cu rate de transfer de peste 10MB/sec. (de cca. 7 ori mai mare decît în prezent) ; memorii de masă bazate pe noi principii fizice (bule magnetice, CCD) ; ● sisteme de transmisie a datelor de foarte mare putere, eficiente, realizate atît la scară națională cît și la scară continentală și globală prin sateliți (comunicații în gama 12—14 GHz, preluate prin antene locale și cabluri realizate din fibre optice).

Este interesant de urmărit în ce condiții, unde și de către cine sînt realizate aceste noi tehnologii și progrese. Răspunsul poate fi dat prin cîțiva indicatori asociați unor țări, firme, regiuni ale lumii în tabelele 1, 2 și 3.

Tabelul 1

Cheltuielile pentru informatică în 1977 (procente din 100% în lume) :

S.U.A.	55 %
Japonia	8,1%
R.F.G.	7,6%
Franța	5,8%
Țările socialiste europene	3,8%
Anglia	3,5%
Italia	3,1%
Restul lumii	13,1%

Din analiza acestor indicatori se observă poziția dominantă a S.U.A. singura țară care-și poate permite în prezent să facă investiții în cercetare-dezvoltare la un nivel care să accelereze progresul și inovația în noile tehnologii.

În ceea ce privește situația celorlalte state îndeosebi a celor în curs de dezvoltare, posibilitățile de a opta pentru o strategie se plasează între două soluții extreme : 1. A plăti mult pentru a dezvolta o **industrie proprie** care să realizeze **toată gama de produse** necesare, impuse de cerințele utilizătorilor. 2. **A cumpăra produsele** necesare de pe piața mondială în condiții de competitivitate.

*) Prin informatică, în acest material, se înțelege : „ansamblul domeniilor legate de proiectarea, construcția, evaluarea, utilizarea și întreținerea sistemelor de prelucrare automată a datelor, incluzînd componentele hardware, software, elementele organizaționale și umane, cu impactul lor în industrie, administrație, comerț, în viața social-politică" (SPIN Conference — 1978, Main Working Document).

Desigur, este posibilă şi adoptarea unor strategii mixte, bazate pe cooperare şi acţiuni bilaterale mai ales, care să valorifice potenţialul naţional de inovare şi creaţie, mai ales în elaborarea produselor program, în realizarea de proiecte şi sisteme „la cheie", în elaborarea de studii, acordarea de asistenţă tehnică, în pregătirea de cadre,

Tabelul 2

Valoarea parcului de calculatoare (miliarde de dolari) :

	1976	1981
S.U.A.	46,5	70
Europa occidentală	24,6	37
Ţările socialiste europene	3,3	6
Japonia	8,2	13
Canada	2,4	4
Restul tărilor	2.4	4
	87,4	134

Tabelul 3

Piaţa serviciilor în informatică în principalele ţări dezvoltate (milioane dolari) :

	1975	1980
S.U.A.	3 600	7 300
Franţa	621	1 701
Anglia	379	883
R.F.G.	578	1 484

precum şi în crearea dispozitivelor şi maşinilor pentru realizarea produselor necesare informaticii [3]).

3. Strategii în domeniul aplicaţiilor informaticii

NOILE TEHNOLOGII, convergenţa lor în realizarea unor produse cu valori mari ale raportului performanţă/cost, vor face din informatică un fenomen de masă, un instrument uşor accesibil, independent de poziţia utilizatorului în raport cu calculatoarele. Viitorul este marcat de **utilizarea largă a microprocesoarelor**, a echipamentelor care să răspundă unei mari diversităţi de cerinţe, **în condiţiile unui acces facil, de la distanţă**, la capacităţile de prelucrare necesare celor mai diverse aplicaţii. Aceste sisteme de echilibrare a unor capacităţi locale de prelucrare (bazate pe microprocesoare) cu capacităţi de calcul şi memorare cu mult superioare, amplasate la distanţă, reprezintă o caracteristică a utilizării informaticii distribuite, pentru care au apărut recent o serie de neologisme [4]) : **„télématique"**, neologism francez, care pune accent pe telecomunicaţii şi **„compunication"**, neologism american, care pune accent pe calculator.

Cum informatica se impune în primul rînd prin cîştigul de productivitate în domeniile în care este folosită ca instrument, se prevede o utilizare cu prioritate în următoarele domenii : industrie, cercetare-proiectare şi învăţămînt, gestiune în general etc.

Considerînd domeniile de utilizare asociate diferitelor tipuri de echipamente se pot prevedea următoarele priorităţi :

1. Marile calculatoare, vor deservi o gamă largă de utilizatori, avînd destinaţie universală în peste 95% din cazuri

2. Utilizarea minicalculatoarelor (procente, pe domenii) :

	1977	1983
— Industrie	60,0	50,0
— Cercetare-proiectare şi învăţămînt	13,5	14,5
— Comunicaţii	12,0	20,0
— Gestiune	7,5	8,0
— Colectare, introducere şi prelucrare primară a datelor	7,0	7,0

3. Utilizarea microprocesoarelor (număr de microprocesoare, în milioane) :

	1978	1980
— Calculatoare şi periferice	16,3	20,2
— Echipamente de birou	13,6	17,3
— Control industrial	6,6	16,1
— Istrumentaţie	8,7	10,6
— Comunicaţii	7,3	16,9
— Marele public	1,8	6,6
— Automobile	0,5	3,6

4. Utilizări ale terminalelor de diferite tipuri în cele mai diverse domenii : industrie, transporturi, finanţe-bănci, asigurări, comerţ, administraţie etc. Se prevede o creştere mare a numărului terminalelor, ca de exemplu în unele ţări europene (mii de unităţi) :

	1976	1980	1985
— R.F.G.	108	246	516
— Anglia	96	203	400
— Franţa	74	180	362
— Italia	39	76	162
— Spania	14	32	79
— Suedia	18	39	83

Faţă de orientările actuale din ţara noastră ale utilizării informaticii, tendinţele pe plan mondial impun — din motive de eficienţă şi efecte favorabile pe termen lung — o reconsiderare a priorităţilor cu accent deosebit pe domeniul aplicaţiilor industriale (procese, agregate, tehnologii), în cercetare-proiectare (unde apare o cerinţă mare de specialişti, care se poate compensa numai prin creşterea mare a productivităţii muncii) şi în învăţămînt (pentru învăţămîntul legat de industrie, în primul rînd).

Tabelul nr. 4

în %

	1975	1980	1985
Specialişti pentru conducere (unităţi, compartimente, lucrări, proiecte)	10	12	12
Specialişti cu studii superioare	12	12	13
Specialişti cu studii medii	23	23	24
Operatori sistem	13	18	19
Operatori pregătire date	40	35	32

În raport cu evoluţia pe plan mondial a structurii echipamentelor, a caracteristicilor acestora, precum şi a aplicaţiilor prioritare, se poate prevede şi evoluţia structurii personalului în informatică, aşa cum reiese din tabelul nr. 4.

Pe această structură se prevede (la nivelul unei ţări dezvoltate) o creştere a personalului la utilizatori de peste cinci ori în 10 ani, în sensul apropierii specialiştilor din diferite domenii de utilizarea directă a informaticii.

Repartiţia personalului de specialitate în informatică pe categorii se prevede a fi (procente) :

- pentru studii, proiecte 21
- pentru exploatare calculatoare 30
- pentru pregătire şi prelucrare primară a datelor 35
- alte categorii 14

În categoria cea mai numeroasă, a operatorilor pentru pregătirea şi prelucrarea primară a datelor, vor intra toţi utilizatorii, de diferite profesii, care cu un minimum de cunoştinţe şi aptitudini vor lucra la terminale. În acest fel, structura prezentată se bazează şi pe faptul că în perspectivă, din ce în ce mai mulţi specialişti şi oameni cu diferite preocupări vor avea acces la calculatoare prin terminale şi mijloace proprii, fără a recurge la intermediari în pregătirea unor suporţi de acces la calculator. Consecinţa pentru pregătirea de cadre în perspectivă este evidentă : 1) o creştere ponderată a specialiştilor în informatică, cu pregătirea lor prin programe speciale impuse de dezvoltarea prevăzută pentru domeniu ; 2) o extindere foarte mare a pregătirii pentru informatică aproape în toate profesiile şi categoriile de şcoli.

Prezentarea succintă a unor aspecte privind evoluţia informaticii, impactul ei asupra dezvoltării economice şi sociale, impune, de asemenea, un cadru instituţional adecvat menit să conducă la o estimare obiectivă a cerinţelor de utilizare eficientă a dezvoltării informaticii atît pe plan naţional cît şi în contextul internaţional creat în acest domeniu, pe baza unor concepte care să permită valorificarea maximă a resurselor şi posibilităţilor proprii, conform cu principiile politicii promovate de partidul şi statul nostru.

dr. ing. Marius GURAN
director general ajunct
Institutul central pentru conducere şi informatică

1. M. Guran : Informatica distribuită. Comunicare în cadrul Colectivului de prognoză al Academiei R.S.R. martie 1978
2. Conferinţa SPIN-1978 : Main Working Document. Septembrie 1978.
3. M. Drăgănescu: Electronica în raport cu societatea: a doua revoluţie industrială. Era socialistă, nr. 4/1978.
4. Simon Nora, Alain Minc: L'informatisation de la société. La documentation française, 1978.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

REPERE ALE CRITICII „CAPITALISMULUI DEPENDENT" ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN AMERICA LATINĂ (III)

NUMEROȘI doctrinari latino-americani sînt de părere că dezvoltarea independentă, socialistă, se asigură în condițiile respingerii acelor împrejurări și situații interne și externe care împiedică realizarea democrației, libertății, bunăstării și egalității condițiilor de viață, precum și libera alegere a drumului și mijloacelor politicii de dezvoltare națională. Cu deplin temei ei disting aceste manifestări sănătoase și pozitive antiimperialiste de xenofobie, autarhism și îngîmfare patriotardă : „Dar nu este vorba de aceasta ; este vorba de a recunoaște în formă realistă că dependența este o caracteristică structural inerentă subdezvoltării și că dezvoltarea, pentru a fi autentică, trebuie să tindă să înlocuiască dependența prin independență, înțelegînd prin aceasta o situație în care națiunea care înfruntă presiuni sau limitări externe în dezvoltarea sa să poată, prin ea însăși, să creeze sau să aleagă forme alternative de a răspunde la aceste situații" [1])

În legătură cu politica de dominație, desfășurată de marile țări capitaliste dezvoltate în America Latină și impactul acesteia asupra dezvoltării naționale libere a țărilor din regiune, Celso Furtado apreciază categoric că exercitarea hegemoniei supranaționale exprimă nemijlocit numai interesele specifice ale puterii care o exercită. El subliniază că politica sferelor de influență în continentul latino-american relevă în prezent mai puțin interese ale securității militare pentru marea putere respectivă (interese care, în fond, se încorporează tot într-o anumită formă de dominație, n.n.) și în mai mare măsură interese economice. Celso Furtado precizează că „din punctul de vedere al țărilor lumii a treia, sferele de influență trebuie interpretate ca sisteme de dominație economică care reduc libertatea acestora de a adapta propriile structuri la cerințele dezvoltării. Hegemonia pe care o exercită în cazul respectiv S.U.A., consolidînd structuri anacronice de putere, constituie un obstacol serios pentru dezvoltarea majorității țărilor regiunii" [2]). Ca atare se apreciază că succesul unei politici de dezvoltare a Americii Latine v-a depinde fundamental de capacitatea celor care o dirijează de a mobiliza în acest sens participarea unei cît mai mari părți a populației. Această sarcină nu va putea fi realizată decît pornind de la centrele politice naționale și pe baza valorilor și idealurilor fiecărei națiuni. Cît privește preocupările de integrare economică, deosebit de intense în zonă, acestea nu vor putea fi folositoare statelor respective, nu vor contribui la dezvoltarea regională decît dacă rezultă dintr-o formulare politică elaborată și armonizată de guverne autentic naționale și nu din juxtapunerea intereselor marilor întreprinderi străine și a marilor puteri ce acționează în regiune

Potrivit aprecierilor economiștilor latino-americani, **neocolonialismul** a acționat și acționează în țările continentului prin întregul arsenal al mecanismelor dominației imperialiste, și cu precădere prin mijloace economice și administrativ-juridice, menite să asigure condiții cît mai favorabile monopolurilor internaționale. Nu arareori, pe aceste căi independența de stat a acestor țări a fost profund afectată, iar în unele cazuri guvernele lor au fost transformate în instrumente ale dependenței și dominației, ale exploatării țărilor respective de către mari trusturi, de către interese străine. O asemenea cuprindere a țărilor latino-americane în plasa relațiilor neocolonialiste a situat nu de puține ori economiile lor naționale în poziția de „anexe ale pieței interne" a intereselor străine [3]). Ca atare, procesul diviziunii muncii nu a urmat cursul firesc al necesităților naționale, ci acela impus de monopolurile străine și apărate de guvernele metropolitane. Schema dominației a devenit atît de obsedantă pentru marele capital încît nu s-a abținut de la desconsiderarea celor mai elementare atribute ale suveranității statelor latino-americane.

Un exemplu adesea amintit în America Latină este astfel așa-numitul „Amendament Hickenloper" din 1962 la Legile de ajutor exterior. Potrivit acestui amendament președintele Statelor Unite era obligat să suspende ajutorul economic precum și cotele de import de zahăr oricărei țări care naționalizează proprietăți în care cetățenii nord-americani sînt proprietari la peste 50 la sută din capital, dacă statul respectiv nu adoptă „măsuri corespunzătoare" și nu plătește „o compensație rapidă în devize străine convertibile" într-o perioadă de șase luni [4]). De altfel utilizarea de către marile trusturi nord-americane a diplomației în apărarea intereselor lor a fost una din căile principale de presiune asupra guvernelor latino-americane. În acest sens au fost

FIȘE

Ion Blaga

Populația activă a României

● *Ion Blaga pune la baza cărții sale* Populația activă a României *(Editura politică, 1979, 268 p.) o investigare a istoriei economice a peste 60 de țări – socialiste sau nesocialiste, aflate pe diferite trepte de dezvoltare a forțelor de producție – și pe perioade pînă la 200 de ani. Autorul urmărește cunoașterea cauzelor și factorilor deplasărilor din sînul producției active în diferite țări ale lumii, care se confruntă astăzi cu probleme tot mai complexe, cum sînt cele ale ocupării și utilizării superioare a resurselor de muncă, ale adaptării structurilor populației active la cerințele dinamice ale progresului tehnico-științific contemporan, ale pregătirii, calificării, recalificării și reciclării forței de muncă. Pe această bază, I. B. încearcă să fundamenteze viitoarele modificări ale populației active în țara noastră, formulînd o serie de puncte de vedere proprii și elaborînd unele prognoze ale viitoarelor structuri economice și sociale ale populației, pe care le propune ca bază a soluționării problemelor atragerii și folosirii înalte a resurselor disponibile de muncă ale economiei, ale pregătirii profesionale și ridicării nivelului de instruire a populației.*

„Ciclul științifico-productiv"

● *În cadrul unei discuții referitoare la conducerea progresului tehnico-științific, L. Gatovski, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., arăta printre altele, într-un articol publicat în revista EKONOMICESKIE NAUKI, nr. 2/1979, că în prezent știința nu mai are doar funcția de a crea cunoștințe, ci și pe aceea de a participa la realizarea acestora. Cea de-a doua funcție a fost condiționată de schimbările ce au avut loc în caracterul producției, care se îmbină cu știința într-un „ciclu științifico-productiv". Ca urmare a cooperării dintre știință și producție – spune L. G. – apare o nouă categorie, aceea a „nivelului științifico-tehnic al producției", strîns legată de categoria eficienței economico-sociale. Integrarea cuprinde și latura economică a noilor legături dintre știința fundamentală și cea aplicativă, dintre știință și elaborările tehnologice, dintre verigile tehnico-științifice și cele productive. Analiza problemelor eficienței tehnicii noi, progresului tehnico-științific reprezintă nucleul teoriei eficienței producției sociale. Una din legitățile obiective ale dinamicii efectului noii tehnici ar consta în apariția unei influențe negative temporare a implementării ei asupra indicatorilor economici. Se impune, conchide autorul, înlăturarea acestei contradicții și stabilirea unei abordări diferențiate în conducerea economiei ,atît față de asimilarea tehnicii noi, cît și față de producția și implementarea unei tehnici anterior asimilate.*

Studii asupra economiei S.U.A.

● Contemporary Economic Problems *(1978, 354 p.), publicată de American Entreprise Institute for Public Policy Research, în coordonarea lui William Fellner, conține zece studii asupra economiei actuale a S.U.A., elaborate de economiști renumiți, profesori la diferite universități americane și, în majoritatea lor, foști membri sau președinți ai Grupului consilierilor economici ai președintelui sau foști președinți ai Asociației economiștilor americani – ca William Fellner, Gottfried Haberler, Herbert Stein ș.a.*

Gîndirea oficială asupra cursului dezirabil al economiei americane – curs care ar trebui să

frecvent auzite în Congresul S.U.A. vocile unor reprezentanți ai marelui capital care au cerut chiar recurgerea la măsuri extreme. Paul Baran [5]) aprecia ca „adevărată brutalitate dezarmantă" poziția marelui „business" în această privință exprimată de un vicepreședinte al unei mari companii industriale, considerat printre economiștii cei mai influenți ai Wall-Street-ului. Într-un raport special, financiarul citat chema la „diplomație totală" în serviciul stimulării investițiilor americane în exterior: „Îmbunătățirea în climatul investițiilor în țările prietene prin măsuri mai directe trebuie să fie obiectivul unui efort total și susținut din partea Statelor Unite... — arăta acesta. Toate agențiile guvernului care au legătură cu dezvoltarea economică străină trebuie să manifeste o vigilență constantă față de acțiunile discriminatorii sau de alt gen ale guvernelor străine care afectează interesele investitorilor americani și să folosească toate presiunile diplomatice posibile pentru a acapara ori a le remedia".

Analizînd imaginea de ansamblu a cuprinderii țărilor latino-americane în **relațiile neocoloniale** și a cultivării acestora, efectele acestor procese, economistul peruan de nuanță socialistă Virgilio Roel apreciază că imperialismul de azi, spre deosebire de faza sa anterioară marii crize din 1929—1933, nu mai este exportator de capitaluri nete ci, în principal, importator de capitaluri nete, în special din țările subdezvoltate. Se vădește astfel o întoarcere la formele primitive de constituire a capitalismului, „la practicile sale jefuitoare inițiale deși exploatarea și dominația străină se ascund sub umbra aparent onorabilă a practicilor financiare ce au fost impuse de ele însile; aceste forme de jefuire fac ca țările sărace și semicoloniale să trebuiască să plătească imperialismului tributul exporturilor sale de capital" [6]).

Se consideră că impactul dominației neocoloniale a țărilor latino-americane depășește cu mult cadrul circumscrierii acestor țări în diviziunea internațională a muncii. Monopolurile transnaționale, în special cele nord-americane, erau și sînt profund implantate în economia și viața social-politică a acestor țări, se aflau și se află încă inserate pe teritoriul lor, își defineau și își definesc strategiile atît față de celelalte conglomerate, cît și față de competitorii locali în funcție de interese proprii. Tocmai datorită acestei situații economiștii latino-americani pun sub semnul întrebării posibilitatea și limitele folosirii efective, reale a conceptului de entitate economică națională, a deciziilor care să reprezinte interesele specifice ale unei colectivități naționale [7]).

În literatura economică sud-americană se apreciază adeseori că marile companii internaționale pătrund prioritar în toate sectoarele economiei; ele facilitează evoluția instituțiilor social-economice în măsura în care interesele dominației o impun, ori mențin vechile structuri dacă aceste interese o cer. Alterînd mersul firesc al dezvoltării economiei naționale, impactul relațiilor de dominație a alterat în fapt imaginea întregii societăți. Noua dependență orientează un schimb social intern, care permite modificarea ori conservarea ordinei transnaționale în funcție doar de interesele sale. În aceste condiții se întrerup artificial procese de dezvoltare favorabile progresului industrial economic în cadrul național, fiind totodată semnificativ gradul de înstrăinare treptată, de alienare realizat de pătrunderea și dominația monopolurilor străine atît în ceea ce privește rolul statului cît și al întreprinzătorului capitalist local. Analizînd acest fenomen și consecințele sale, Celso Furtado remarcă faptul că „deoarece pătrunderea (monopolurilor n.n.) se face în toate direcțiile independent de gradul de dezvoltare industrial deja realizat, este întrerupt, în general, procesul de formare al unei clase de „întreprinzători" cu o clară orientare națională. Nu pentru că „întreprinzătorii" naționali au dispărut, ci pentru că ei au fost treptat împiedicați să se formeze cu o viziune de ansamblu a dezvoltării industriale a țării și li s-a interzis accesul la sectoarele de avangardă ale activității industriei... Oamenii cei mai capabili creați de industria locală au fost atrași pentru a integra noua clasă a funcționărilor superiori în serviciul conglomeratelor. Activitatea „impresarială" națională s-a văzut restrînsă la sectoare secundare în diminuare sau la activitatea de pionierat, adică la deschiderea de noi fronturi care să fie apoi ocupate de marile organizații străine".

prof. dr. Mircea NICOLAESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

*) Partea I-a și a II-a din acest studiu au apărut în „Revista economică" nr. 7 și 8/1979.

[1]) Oswaldo Sunkel, Politica National de desarrollo y dependencia externa, în La Dominacion de America Latina, Buenos Aires, 1968, p. 19.

[2]) Celso Furtado, La dominacion de America Latina, Buenos Aires 1968 p. 51.

[3]) Paul A. Baran : The Political Economy of Growth, New York 1967, p. 174.

[4]) Daniel Sharp : U. S. Foreign Policy in Peru. Buenos Aires, 1971, p. 61.

[5]) P. A. Baran, op. cit. p. 200.

[6]) V. Roel : El imperialismo de las Corporaciones Transnationales, Lima 1974, p. 28.

[7]) Celso Furtado : Los Estados Unidas y el Subdesarrollo de America Latina, Lima 1971, p. 22.

fie promovat prin stimularea cererii — susține W. Fellner, se bazează pe metoda obișnuită în prezent de estimare a produsului potențial. Autorii volumului consideră că aceasta este o metodă eronată. Procedeele estimative consistente cu abordarea curentă au dus la concluzia că în prezent economia americană se află în plină stagnare și că, fiind date niște stimulente adecvate ale cererii, economia ar putea crește timp de mulți ani cu o rată mult superioară ratei normale de creștere. Această abordare este, se susține în carte, nerealistă. Eforturile în sensul de mai sus ar duce la reizbucniri ale mișcării inflaționiste și la o continuă destabilizare a economiei. Conform altor estimări, stagnarea ar fi dispărut, întrucît nu mai există resurse care ar putea să fie atrase fără a accelera trendul inflaționist. Autorii consideră că politicile economice ar trebui să fie orientate mai curînd spre prevenirea războcnirilor inflaționiste decît spre obiective numerice referitoare la rata șomajului.

Relația statistică-econometrie

● *În colecția „Finance et économie appliquée" a apărut, în a treia ediție, vasta lucrare a lui Edmond Malinvaud* Méthodes statistisques de l'économétrie *(Dunod, Paris, 1978, 846 p.).*

În cursul lucrării sînt discutate în mod sistematic proprietățile diferitelor procedee statistice. Din momentul în care și-a ales modelul, econometricianul poate fi, pe această bază, în măsură să aprecieze ce text sau ce metodă de estimare se potrivește mai bine în cazul particular care îl interesează. Totuși, spune E. Malinvaud, alegerea modelului condiționează întreaga investigație econometrică. Arta econometricianului ar consta atît în a defini bine modelul, cît și în a găsi procedeul statistic eficace. Este motivul pentru care „econometricianul nu poate fi doar statistician, ci trebuie să aibă o solidă formație economică. Numai în acest caz el are prezente în spirit masa cunoștințelor acumulate care se referă la problema particulară studiată și care trebuie să-și găsească expresia în model". Perfecționările metodologice rămîn însă zadarnice — atrage atenția E.M. — dacă datele statistice nu sînt corespunzătoare sub aspect calitativ și cantitativ.

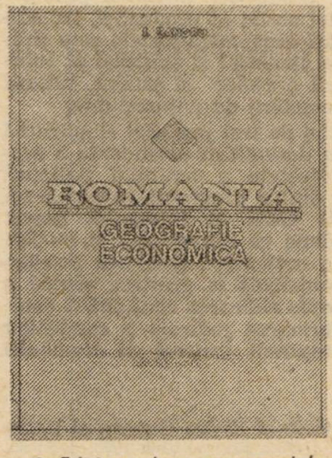

● *Ediția a doua a manualului* România. Geografie economică, *de prof. dr. doc. I. Șandru, apărută în Editura didactică și pedagogică (București, 1978, 376 p.), cuprinde o serie de date noi privitoare la valorificarea potențialului natural și uman din țara noastră, la modernizarea și diversificarea producției în principalele sectoare economice: industrie, agricultură, transporturi, comerț și turism, la modificările înregistrate în repartiția teritorială, la poziția României în circuitul economic mondial. Rolul geografiei economice, spune autorul, este de a face cunoscute caracterele fiecărui peisaj geografic, de a explica din punct de vedere geografic procesele și fenomenele ce au loc în aceste peisaje ca rezultat al interacțiunii om-natură și de a preciza direcțiile de evoluție. Noua ediție pune accentul pe legăturile teritoriale de producție, pe potențialul economic regional, pe transformările peisajului geografic, elemente utile pentru geografie și științele învecinate. Textul este însoțit de un material grafic bogat, elaborat prin metode moderne, cantitative.*

FIȘE

14 CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI — SCOP SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN SOCIALISM, existența proprietății obștești asupra mijloacelor de producție, dezvoltarea planificată a economiei naționale, aplicarea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste asigură îmbunătățirea sistematică a condițiilor de trai ale poporului, creșterea nivelului de civilizație și bunăstare, a calității vieții tuturor oamenilor muncii.

Realizările obținute în țara noastră în acest domeniu demonstrează că **„scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale, istorice, de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generale de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane“** [1]).

Dezvoltarea economică, temelia ridicării bunăstării oamenilor muncii

EXISTENȚA societății omenești presupune în mod necesar consumul, și ca urmare, producția neîntreruptă a bunurilor materiale. Ca faze ale reproducției sociale, producția, repartiția, schimbul și consumul sînt indisolubil legate între ele, influențîndu-se reciproc. În cadrul acestor interdependențe, **corelația producție-consum, joacă un rol primordial.** Referindu-se la legătura directă dintre aceste faze ale reproducției K. Marx, sublinia că fără producție nu există consum, dar nici fără consum nu există producție, că în acest caz producția ar fi **lipsită de scop.**

Întrucît producția bunurilor materiale are loc în cadrul unor relații sociale istoricește determinate, la baza cărora stă o formă sau alta de proprietate asupra mijloacelor de producție, legătura dintre producție și consum se realizează diferit de la o orînduire socială la alta.

În orînduirea **capitalistă**, de pildă, unde producătorii bunurilor materiale nu sînt proprietari ai mijloacelor de producție scopul nemijlocit al producției este obținerea de cît mai multă plusvaloare prin exploatarea oamenilor muncii. Ca urmare a intereselor diametral opuse între proprietari și producători, între producție și consum există o contradicție antagonistă. În felul acesta, **tendinței de dezvoltare a producției i se opune rămînerea în urmă a consumului.**

În **socialism**, unde producătorii de bunuri materiale și spirituale sînt în același timp și proprietarii mijloacelor de producție și beneficiarii rezultatelor producției, însușirea produselor muncii corespunde caracterului social al producției, iar scopul nemijlocit al întregii activități economico-sociale este ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii — locuitorii orașelor și satelor, tuturor județelor și zonelor țării, fără deosebire de naționalitate.

Ridicarea sistematică a nivelului de trai material și spiritual este cu putință numai pe măsura dezvoltării ascendente a economiei naționale, a creșterii neîncetate a venitului național. Referindu-se la interdependența dintre progresul economic-social și ridicarea standardului de viață al întregului popor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei, creșterea producției industriale și agricole au contribuit la sporirea rapidă a venitului național, **„ceea ce a permis ridicarea continuă a veniturilor oamenilor muncii, transformarea radicală a condițiilor de viață ale întregului popor, progresul general al României socialiste“** [2]).

Prin nivel de trai înțelegem gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale populației unei țări, ale unor clase sociale sau persoane, corespunzător condițiilor istorice concrete ce caracterizează forțele de producție ale societății. Bunăstarea se referă atît la laturile cantitative ale consumului populației cît și la laturile calitative ale vieții materiale și spirituale ale acesteia, la ansamblul condițiilor economice și social-politice care asigură afirmarea și înflorirea personalității umane.

Pentru caracterizarea nivelului de trai se folosește un sistem de indicatori. Printre cei mai importanți pot fi menționați :

1) **Indicatorii veniturilor nominale ale oamenilor muncii :** retribuția nominală netă ; veniturile nominale totale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăria personală pe o persoană activă ; veniturile provenite din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii ; premii acordate în cursul anului.

2) **Indicatorii veniturilor reale ale populației :** retribuția reală * ; veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile populației, pe o persoană activă ; retribuția socială de care beneficiază oamenii muncii din fondurile bugetului de stat destinate pentru învățămînt, ocrotirea sănătății, pensii, alocații de stat pentru copii, ajutoare familiale, etc ; veniturile provenite din fondurile destinate acoperirii cheltuielilor pentru acțiunile și investițiile sociale — cuprinse în bugetul de venituri și cheltuieli ale fiecărei întreprinderi ; veniturile reale totale ale populației **.

3) **Indicatorii nivelului consumului de bunuri materiale și servicii pe locuitor :** consumul mediu al unor produse alimentare și nealimentare pe locuitor (zahăr, lapte, carne, stofă, mobilă, etc) ; numărul de elevi și studenți la 10 000 de locuitori ; numărul locuitorilor ce revin la un medic ; suprafața locuibilă pe o familie etc.

4). **Indicatorii rezultatelor consumului de bunuri și servicii.** durata medie a vieții ; accesibilitatea populației la asistență medicală; starea de sănătate a populației; nivelul de instruire generală a populației prin diferite forme de învățămînt etc.

5.) **Indicatorii privind condițiile de muncă, de odihnă și dezvoltare** multilaterală a membrilor societății ; gradul de ocupare într-o activitate economico-socială utilă; condițiile de odihnă și recreere a oamenilor muncii etc.

6). **Indicatorii stării generale a mediului natural ;** gradul de puritate a aerului, solului și apei.

În aprecierea gradului de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor muncii, a calității vieții acestora se impune luarea în considerație a tuturor indicatorilor care, direct sau indirect, reflectă nivelul de trai.

Nivelul de trai este o categorie economică cu un conținut istoric și de clasă. Caracterizarea lui presupune luarea în considerație a gradului de dezvoltare a forțelor de producție și a caracterului relațiilor de producție existente în societate.

Gradul de satisfacere a nevoilor membrilor societății este determinat de mărimea și structura avuției naționale, de dinamica și nivelul produsului social și venitului național pe locuitor, de creșterea productivității muncii sociale, de calitatea și diversitatea bunurilor de consum create și a serviciilor prestate etc.

Realizările obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste demonstrează legătura indisolubilă între creșterea economică și ridicarea nivelului de trai al populației, faptul că pe măsura dezvoltării puternice a forțelor de producție, a avuției naționale, societatea noastră asigură creșterea sistematică a bunăstării generale a poporului — țelul suprem al politicii partidului, al orînduirii socialiste.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R. în vol. Congresul al XI-lea al P.C.R., Buc. Ed. politică 1975, p. 55-56.

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntarea la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, „Scînteia“ nr. 11366 din 8 martie 1979, p. 2.

*) Masa de bunuri materiale și servicii care pot fi obținute pe baza retribuției nominale în funcție de nivelul prețurilor și tarifelor.

**) Totalitatea bunurilor materiale și serviciilor pe care populația le obține pe baza veniturilor după muncă și a fondurilor sociale de consum.

Fondul de consum individual și fondul de consum social

CA URMARE a distribuirii și redistribuirii venitului național se formează veniturile statului, unităților socialiste și oamenilor muncii care sînt folosite pentru consum și acumulare. De aceea, potrivit destinației lor, veniturile finale se grupează în două mari categorii : **fondul de consum și fondul de acumulare** (dezvoltare). Fondul de consum reprezintă partea din venitul național destinată asigurării veniturilor individuale realizate de membri societății pe baza muncii prestate, precum și pentru acoperirea cheltuielilor pe care le face societatea în vederea satisfacerii nevoilor întregii populații. În raport cu modul de satisfacere a necesităților membrilor societății, consumul oamenilor muncii se împarte în **consum individual și consum social.**

Fondul de consum individual se repartizează oamenilor muncii direct, sub forma retribuțiilor și a veniturilor membrilor cooperatori în conformitate cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate și prin participarea la beneficii, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii, cu activitatea depusă și cu vechimea în unitatea respectivă.

Fondul de consum social revine membrilor societății sub forma retribuției sociale de care beneficiază oamenii muncii din fondurile de la bugetul de stat și sub forma fondurilor sociale proprii constituite și folosite la nivelul unităților economice; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social și fondul pentru acțiuni sociale.

Căile concrete prin care se realizează în etapa actuală creșterea sistematică a bunăstării generale a întregului popor sînt : majorarea retribuției personalului muncitor ; participarea la beneficii a oamenilor muncii ; creșterea veniturilor lucrătorilor din agricultură de stat, ale țărănimii cooperatiste și ale țăranilor cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate, sporirea cheltuielilor social-culturale sub forma retribuției sociale precum și a fondurilor proprii constituite la nivelul unităților socialiste și de care beneficiază personalul muncitor al acestora.

Principala cale de ridicare a nivelului de trai este creșterea retribuției nominale a oamenilor muncii în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, în funcție de contribuția la dezvoltarea producției materiale și spirituale a societății.

Măsurile aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, prevăd ca fondul de retribuție la nivelul fiecărei unități economice să se coreleze cu producția netă planificată. În felul acesta se realizează o legătură directă între aportul fiecărui om al muncii la sporirea valorii nou create, și partea pe care o primește sub forma retribuției nominale.

Pe fondul creșterii mai puternice a veniturilor directe provenite din muncă se urmărește aplicarea fermă în viață a echității socialiste prin menținerea raportului echitabil stabilit, de 1 la 5 și jumătate pînă la 6 între retribuția minimă și cea maximă.

Programele cu privire la creșterea nivelului de trai în anii 1976—1980

ÎN DECURSUL construcției socialiste în țara noastră, și îndeosebi în ultimele două cincinale, nivelul de trai al întregului popor a cunoscut o creștere continuă. Veniturile personalului muncitor sub forma retribuției medii nete au crescut de la 337 lei în anul 1950 la 1 028 lei în 1965 pentru ca în anul 1978 să ajungă la 2 011 lei. Concomitent, veniturile nominale totale ale țărănimii din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, pe o persoană activă, au sporit de la 167 lei în 1950 la 495 lei în 1965 ; pentru ca în anul 1978 să fie de 1 268 lei.

În același timp, veniturile ce revin pe o familie din fondurile sociale de consum — lei, anual — au crescut de la 772 în 1950, la 3 858 în 1965 pentru ca în 1978 să fie de 10 051.

Înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului a permis dezvoltarea mai accelerată a economiei naționale, creșterea eficienței întregii activități economico-sociale, și, pe această bază, adoptarea de către Conferința Națională din decembrie 1977, din inițiativa și la propunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al P.C.R., a Programului de creșterea mai substanțială a nivelului de trai în anii 1976-1980.

Conferința Națională a P.C.R., din decembrie 1977 subliniază faptul că înfăptuirea acestor măsuri necesită creșterea mai substanțială a productivității muncii în ramurile producției materiale, folosirea mai eficientă a forței de muncă în toate sectoarele de activitate economică și social-culturală, trecerea la o nouă calitate în întreaga noastră activitate economico-socială. Astfel, potrivit programului privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980 productivitatea muncii în industrie va crește cu 55,1 realizîndu-se o producție industrială suplimentară de cca. 100 miliarde de lei față de prevederile planului.

Pe această bază, retribuția nominală netă, va crește în acest cincinal cu circa 40,3%. Avînd în vedere menținerea indicelui prețurilor și tarifelor în limitele planificate, retribuția reală urmează să sporească în 1980, comparativ cu 1975, cu 32,3% față de 18—22 la sută cît se prevăzuse în planul cincinal.

Majorarea retribuțiilor se realizează în două etape. Prima etapă care s-a încheiat la 1 iunie 1978, a asigurat o creștere a retribuției tarifare nete pe ramuri de 15,9—19,2 la sută.

Etapa a II-a începe în anul 1979 și se va încheia în anul 1980 asigurîndu-se creșterea totală a retribuției tarifare nete prevăzute în programul adoptat de Conferința Națională a P.C.R. Totodată, programul prevede o creștere susținută a veniturilor tuturor lucrătorilor din agricultură. Veniturile reale ale țărănimii urmează să crească în 1980 față de 1975, în medie pe o persoană activă, cu circa 30%, iar venitul garantat va spori, în aceeași perioadă, cu 24—28 la sută.

În cadrul măsurilor de creștere mai accentuată a nivelului de trai un loc important îl ocupă majorarea pensiilor. Astfel, în anul 1980, față de 1975, pensiile de asigurări sociale de stat vor spori în medie cu 23,2 la sută, un accent deosebit punîndu-se pe creșterea mai mare a pensiilor mici, care vor cunoaște o majorare totală de pînă la 40 la sută. Aceleași măsuri prevăd o creștere importană a pensiilor pentru țăranii cooperatori și instituirea unui sistem de pensii pentru țăranii din zonele necooperativizate.

Cheltuielile social-culturale, finanțate de la bugetul statului vor spori cu 42 la sută față de cincinalul trecut.

Corespunzător creșterii veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, desfacerile de mărfuri de bunuri de consum vor crește în 1980 cu 52,1 la sută față de 46,5 la sută cît s-a prevăzut în planul cincinal, în timp ce volumul prestărilor de servicii va fi mai mare cu 75,3 la sută față de 68,6%.

Ținînd seama de sporirea puterii economice a țării și de necesitățile populației, programul prevede realizarea în acest cincinal din fondurile statului și din fondurile populației cu sprijinul statului a peste 1 milion de apartamente, la care se adaugă circa 250 000 locuințe prevăzute a se construi de populație din fonduri proprii. Totodată, prin transpunerea în practică a Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane se vor dezvolta activitățile de gospodărie comunală și un număr sporit de comune se vor trasforma în centre urbane.

Un obiectiv esențial al politicii partidului de ridicare a nivelului de trai este reducerea duratei săptămînii de lucru. Programul de reducere a duratei săptămînii de lucru prevede ca trecerea la săptămîna de lucru redusă să se facă în mod eșalonat, în două etape, etapa I, 1978—1980 cu o săptămînă de lucru de 46 de ore și etapa a II-a 1980—1983 cu săptămîna de lucru de 44 ore. În anul 1978 au beneficiat de reducerea săptămînii de lucru peste 1 370 000 de oameni ai muncii.

Reducerea duratei săptămînii de lucru depinde de rezultatele obținute în producție își impune realizarea unei productivități superioare a muncii, îndeplinirea planului la indicatorii producția netă și fizică în cantitatea, sortimentul și calitatea cerută de nevoia socială, precum și încadrarea în limitele fondului total de timp de muncă ca normativ de eficiență.

Prin crearea de noi spitale, policlinici și dispensare, concomitent cu dezvoltarea și modernizarea celor existente, țara noastră se numără printre țările avansate în ceea ce privește asistența medicală. Numai în anul 1978 au beneficiat de odihnă și tratament balnear în stațiunile balneoclimaterice 1,8 milioane persoane.

Preocuparea constantă a P.C.R., pentru dezvoltarea învățămîntului științei și culturii, generalizarea primei trepte de liceu și extinderea învățămîntului liceal de specialitate și a celui superior, concomitent cu legarea tot mai strînsă a cunoștințelor predate de nevoile reale ale societății noastre, cu ridicarea continuă a nivelului general de cunoaștere și cultură ale poporului creează condițiile obiective ale formării omului nou multilateral dezvoltat care să participe activ și conștient la opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România. În acest cincinal, se asigură pregătirea profesională a 1 800—1 860 mii persoane, din care 250—310 mii, tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate.

Crearea de noi teatre, case de cultură și cămine culturale, dezvoltarea rețelei de radio și televiziune, concomitent cu intensificarea activității artistice și cultural educative creează cadrul favorabil pentru a satisface în condiții tot mai bune nevoile culturale ale populației.

lector univ. C. POPESCU
lector univ. G. CONSTANTIN

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin nivel de trai și care sînt principalii indicatori de exprimare a acestuia ?
2. Ce reprezintă fondul de consum și care sînt formele prin care acesta revine oamenilor muncii ?
3. Arătați principalele căi de ridicare a nivelului de trai ?
4. Care sînt principalele măsuri adoptate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 în vederea ridicării mai rapide a nivelului de trai al populației în țara noastră ?

Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale

Corelația dintre factorii interni și externi în procesul lichidării subdezvoltării (I)

MILITÎND pentru instaurarea unei noi ordini internaționale partidul și statul nostru pornesc de la premisa că una dintre sarcinile sale primordiale o constituie lichidarea subdezvoltării și egalizarea relativă a nivelului de dezvoltare a tuturor națiunilor. Evoluția evenimentelor politice confirmă justețea acestei aprecieri. Necesitatea lichidării decalajelor, deși mai întîmpină încă obiecții și rezerve, se bucură de o recunoaștere cvasimasivă la scara mondială. Neîndoielnic, ea a devenit una din ideile predominante ale dezvoltării istorice contemporane. Dar, numai recunoașterea acestei necesități nu este suficientă. Ca înlăturarea decalajelor să devină realitate este necesară deplasarea acestei probleme pe planul acțiunii practice : în politicile naționale ale statelor, precum și în sfera colaborării și activității organismelor internaționale. În acest scop, partidul nostru consideră indispensabilă adoptarea de către comunitatea mondială a statelor, prin O.N.U., a unui document—program **„care să stabilească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații internaționale de tip nou, bazate pe deplina egalitate și echitate".** [1]) În ansamblul lor, aceste căi, principii și orientări constituie însăși factorii lichidării decalajelor. Menirea lor este de a realiza un nou model al creșterii economiei mondiale, bazat pe lichidarea distorsiunilor dintre componentele sale și asigurarea unei dezvoltări echilibrate a acestora.

1. Responsabilitatea primordială a factorilor interni

CĂILE lichidării decalajelor pornesc înainte de toate din interiorul fiecărei țări în cauză. Ele presupun mobilizarea la maximum a eforturilor proprii, exprimate sintetic într-o rată a acumulării mai înaltă decît în țările dezvoltate și investită prioritar în ramurile hotărîtoare pentru progresul economic. Se înțelege de la sine că înfăptuirea industrializării, orientată și dimensionată rațional, în funcție de nevoile, dar și de posibilitățile fiecărei țări, devine un factor decisiv al lichidării decalajelor economice. Se înțelege iarăși de la sine că așezarea țărilor în curs de dezvoltare pe făgașul unei creșteri economice accelerate, propulsată de industrializare este incompatibilă în cadrul unor structuri interne arhaice, fărîmițate și mozaicate ; modernizarea acestor structuri devine așa dar, o condiție inevitabilă a progresului economic. Experiența demonstrează că opțiunea pentru structuri socialiste poate crea un cadru deosebit de propice pentru dezvoltarea forțelor de producție și dirijarea lor, în mod conștient, spre țelurile urmărite.

O legitate elementară, dar fundamentală a dezvoltării social-istorice, arată că lupta pentru asigurarea progresului multilateral, a suveranității și independenței naționale se decide pe frontul construcției economice. Reflectînd această cerință, țările în curs de dezvoltare au trecut, de regulă, imediat după eliberarea lor din jugul colonialismului, la reconstrucția și dezvoltarea economică. În acest scop, ele realizează, desigur în condițiile extrem de variate care le caracterizează, diverse programe de investiții, dintre care unele mai complexe și mai ample în ultimii ani.

Analiza acestor date evidențiază, în primul rînd ca tendință, o creștere continuă a investițiilor, și absolută și relativă, ceea ce reflectă o angajare crescîndă a efortului material propriu al țărilor în curs de dezvoltare pentru progresul lor economic. În perioada 1961—1976, volumul investițiilor a crescut de 3,5 ori, cu un ritm mediu anual de 8,2 %. În urma acestor evoluții, investițiile amintite, calculate pentru 88 de țări în curs de dezvoltare cu o populație de 1.892,4 milioane locuitori, se ridică la 182,4 miliarde $, respectiv 96 $ locuitor.

Un al doilea aspect îl constituie nivelul investițiilor în raport cu necesitățile. Problema este centrală pentru creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare. Corelația dintre nevoia de investiții și nivelul economic exprimă un raport invers proporțional. Privite prin această prismă, programele de investiții efectuate pînă în prezent, nereușind să realizeze o asemenea creștere care să conducă la reducerea decalajelor, nu pot fi considerate suficiente. De altfel, creșterea economică realizată în perioada 1961—1977, de numai 6,15 % în medie anual, dacă este corelată și cu sporirea populației, se concretizează într-un nivel al creșterii PNB/locuitor care de fapt adîncește prăpastia decalajelor economice. Într-adevăr, în perioada 1950—1976, decalajele amintite s-au adîncit și relativ și absolut. Dacă în 1950, PNB pe locuitor în țările în curs de dezvoltare reprezenta 8,1 % din indicatorul respectiv al țărilor capitaliste dezvoltate și însemna un decalaj absolut de 1 544 dolari [2]), în 1976 datele respective au reprezentat 5,5% și respectiv 5 800 dolari [3])

Tabelul nr. 1

Evoluția investițiilor brute și a creșterii economice în țările în curs de dezvoltare în perioada 1961—1977 *.

Indicatori	1961—65	1966—73	1974—1977
1. Ritmul mediu anual de creștere a PNB (în %).....	5,9	6,6	5,6
2. Ponderea investițiilor brute în total PNB = 100 (în %)...	19,9	21,4	24,4
3. Eficiența investițiilor brute **)	3,4	3,2	4,3

*) Banque Mondiale. Rapport Annuel 1978, p. 118. Ponderea investițiilor și eficiența lor pe ultima perioadă cuprind anii 1974—1976.

**) Eficiența investițiilor s-a calculat ca raport între ponderea lor în P.N.B. și ritmul creșterii anuale a acestuia. Iar indicatorul obținut ne arată cîte procente din P.N.B. au fost necesare să fie investite pentru creșterea cu un procent a P.N.B.

Desigur, din nevoia de sinteză am recurs la o prezentare de ansamblu a situației țărilor în curs de dezvoltare. Ele însă nu sînt un grup monocolor ; dimpotrivă, evoluează în condiții economice sociale și politice extrem de variate, diferențiate de la țară la țară și chiar de la o perioadă la alta. De aceea, și fenomenul investițional se va caracteriza printr-o puternică diferențiere între țări, așa cum se poate observa din datele tabelului nr. 2.

Capacitatea investițională depinde evident de nivelul dezvoltării economice. Cînd acest nivel este prea scăzut, oamenilor le rămîne prea puțin peste minimul necesar pentru investiții. Este și cazul țărilor mai ales din sudul Asiei și din Africa de Est. Țările din sudul Asiei, grup a cărui medie este dominată de India, are cel mai scăzut nivel economic și totodată cea mai mare nevoie de investiții. Ele însă alocă pentru dezvoltare doar 26 dolari/locuitor, reprezentînd doar 17,7% din PNB. Această rată a investițiilor s-a menținut practic în jurul acestui nivel în întreaga perioadă 1961—1976, din care cauză și creșterea economică s-a situat între 3,5—4% în medie anual în aceeași perioadă. În celălalt grup de țări, din Estul Africii subsahariene, s-au investit pe locuitor, în 1976, doar 48$. În anii trecuți, rata investițiilor din aceste țări a fost de 15,9% în 1961—1965, de 17,1% în 1966—1973 și de 21% în 1974—1976. Ritmul creșterii lor economice a fost și el scăzut : de 3—4% în

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la ședința activului central de partid și de stat, „Scînteia" din 4 august 1978.

[2]) Vezi : Decalajele economice dintre state. Era Socialistă nr. 8 / 1978, p. 45.

[3]) Calculat pe baza datelor din World Bank Atlas. Population, Per Capita Product and Growth Rates 1977, p. 27—30 (datele pe 1976 sînt provizorii).

Tabelul nr. 2

Nivelul dezvoltării economice și al investițiilor brute în principalele grupe de țări în curs de dezvoltare în 1976 *)

Grupele de țări	P.N.B. mil. $	Rata investiț. brute (%)	Pe locuitor, în $ P.N.B.	Pe locuitor, în $ Investiții brute
1. Țările Africii la sud de Sahara	81.969	24,0	282	68
2. Țările Africii de Nord	40.832	27,0	529	143
3. Țările Orientului Mijlociu	55.802	27,0	745	201
4. Țările Sud-Asiatice	122.038	17,7	147	26
5. Țările Est-Asiatice și din Pacific	103.847	26,8	375	101
6. Țările Americii Latine	355.800	24,5	1071	262

*) Calculat pe baza datelor din : „World Bank. Annual Report 1978" p. 118—119 și „World Bank Atlas..." p. 27—30. Zona Africii la sud de Sahara cuprinde 35 de țări ; Africa de Nord — 4 ; Orientul Mijlociu — 8; Asia de Sud — 6 ; Asia de Est și Pacific — 8 și America Latină — 26 de țări.

medie anual în perioada 1961—1976. Aceste două grupe de țări sînt cele mai slab dezvoltate de pe glob, deci și cu nevoile cele mai mari de investiții. La celălalt capăt al seriei se situează țările Americii Latine care depășind 1000 dolari PNB/locuitor pot investi mai mult, asigurîndu-și astfel un ritm al creșterii economice mai înalt decît în țările subdezvoltate din Asia și Africa.

Comparativ cu țările capitaliste dezvoltate, rata investițiilor în țările în curs de dezvoltare a fost mai mică pînă la izbucnirea crizei energetice (inclusiv anul 1973), și mai mare în perioada 1974—1977. Dacă le privim ca ritm mediu anual, acesta a fost superior în țările în curs de dezvoltare în întreaga perioadă 1961—1976, dar mai ales 1974—1976, ceea ce se explică prin tendința de creștere a ratei investițiilor în țările amintite, așa cum s-a văzut anterior. În pofida acestei tendințe, pozitive, neîndoelnic, dacă vom compara nivelul absolut al investițiilor pe locuitor, observăm diferențe de același ordin ca între PNB/locuitor. În 1976, de exemplu, în cele 88 de țări în curs de dezvoltare analizate, investițiile pe locuitor reprezentau 96,4 dolari, iar în 20 de țări capitaliste dezvoltate — 1355 dolari. Nivelul PNB/locuitor era în același an de 409 dolari față de 6 302 dolari.

Din aceste comparații internaționale, ca și din analiza cerințelor proprii, rezultă că, dincolo de condițiile extrem de variate ale procesului investițional, țările în curs de dezvoltare în ansamblul lor au nevoie de o rată mai înaltă a investițiilor, respectiv a acumulării, pentru a-și putea asigura o creștere accelerată urmată de o diminuare a decalajelor.

Cît de înaltă să fie această rată a acumulării ? Considerăm că ținînd seama de corelația dintre nivelul creșterii și nivelul ratei acumulării, în principiu, ea ar trebuie să fie suficient de înaltă încît să poată juca pe lîngă rolul de factor al creșterii economice și pe cel de factor al egalizării. În acest scop, rata amintită ar trebui să se situeze peste nivelul celei realizate în țările mai dezvoltate economic. Cunoscutul economist american, Vassily Leontief, cercetînd această problemă este de părere că pentru o creștere economică de 7—8% în medie anual este necesară o rată a investițiilor de circa 30%. Pentru o creștere economică de 10%, e necesară o rată a investițiilor de 40%. Ținînd seama de experiența țării noastre ca și de experiența mondială, rezultă că numai cu o rată importantă a acumulării, reprezentînd peste 30% din venitul național, țările în curs de dezvoltare vor putea să se înscrie pe curba diminuării relative a decalajelor economice moștenite.

Dar numai rata înaltă a acumulării nu este suficientă. Se mai pune și problema eficienței acesteia. Un indicator important în acest sens este proporția acumulării necesare pentru creșterea cu un procent a venitului național. În cazul țărilor în curs de dezvoltare, un procent de creștere a PNB în perioada 1961—1973 a solicitat 3,3 procente din volumul său pentru investiții. În 1974—1977, această proporție crește la 4,3 procente, ceea ce înseamnă o diminuare a eficienței acumulării la 76,7% din nivelul anterior. Nu încape îndoială că această evoluție exprimă o tendință de ridicare a costului creșterii economice în țările în curs de dezvoltare care, desigur, nu este străină de fenomenele de criză și dezechilibru din economia mondială.

Pe planul gîndirii economice, rolul hotărîtor al factorilor interni în procesul dezvoltării și egalizării nivelurilor economice a generat și mai generează încă numeroase discuții. Ele au loc mai ales în legătură cu două aspecte principale : a) dacă factorii interni sînt sau nu decisivi în raport de cei externi în cazul tuturor țărilor în curs de dezvoltare și b) dacă efortul intern trebuie să fie orientat prioritar spre industrie sau agricultură.

În primii ani după cucerirea independenței politice de către tinerele state în curs de dezvoltare, predomina ideea că multe dintre aceste țări sînt atît de slab dezvoltate încît numai un impuls extraordinar le-ar putea împinge peste pragul critic al subdezvoltării. Teza amintită mai este în circulație și astăzi, dar ea nu justifică în nici un caz negarea rolului factorului intern. Dialectica dezvoltării arată că nici un proces, fie el natural sau social, nu poate exista și evolua dacă nu se bazează pe forțele, contradicțiile și cauzalitățile proprii, interne. Recunoașterea acestui adevăr nu înseamnă deloc negarea sau diminuarea rolului factorilor externi; dimpotrivă, înseamnă a aprecia lucid și realist situația. Ajutoarele, diferitele forme de finanțare externă a dezvoltării au rolul de a potența efortul propriu pentru progresul economic potrivit condițiilor existente în țara respectivă. Astăzi, teza primordialității efortului propriu începe să se bucure de o audiență largă în rîndul țărilor în curs de dezvoltare, fiind reflectată ca atare și în activitatea practică vizînd instaurarea noii ordini economice și politice internaționale.

În ceea ce privește orientarea efortului intern al țărilor în curs de dezvoltare, datorită condițiilor social-istorice extrem de variate în care există și se dezvoltă aceste țări, ar fi o utopie, o abordare anti-istorică, preconizarea unui model unic, universal-valabil. Soluționarea concretă a problemei va cunoaște, și cunoaște efectiv, diferențieri substanțiale în funcție de condițiile specifice ale fiecărei țări. Dincolo de această realitate, întîlnim unele concepții simplificatoare care reduc problema la orientarea efortului amintit fie spre industrie fie spre agricultura. Dincolo de această dilemă, soluția ni se pare, a fi mult mai complexă. De o largă circulație se bucură părerea conform căreia, „agricultura este aceea care, după toate evidențele, reprezintă cheia ameliorării nivelului de viață al majorității populației sărace din lumea în curs de dezvoltare. Industrializarea și amenajarea urbană sînt complemente ale agriculturii într-o strategie a dezvoltării care trebuie să țină seama de o puternică creștere a populației" [4]).

Este indiscutabil că dezvoltarea agriculturii, întrucît are un rol hotărîtor, nesubstituibil în producția alimentară, — fără a aminti și alte funcții ale sale în procesul de reproducție — este o problemă vitală care trebuie rezolvată în toate țările care dispun de condițiile necesare. Cu atît mai mult se impune aceasta în țările deficitare în produse agroalimentare, cum este și cazul majorității țărilor în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, agricultura poate contribui la dezvoltarea pieței interne necesare industrializării. În agricultură, trăiește marea majoritate a populației țărilor în curs de dezvoltare. Or, creșterea producției agricole înseamnă și creșterea veniturilor acestei populații deci și a posibilităților sale de absorbție a produselor industriale și de a contribui material, în cadrul mobilizării maxime a efortului propriu, la procesul industrializării. De aceea, mai ales la începutul procesului de industrializare, dar nu numai atunci, strategia dezvoltării economice trebuie să reflecte această cerință.

Cît privește însă limitarea rolului industriei la acela de completare a agriculturii, această concepție provoacă serioase îndoieli. În primul rînd, pentru că în orice economie modernă, industria constituie o ramură de bază a existenței și progresului acesteia, pentru că produce mijloace de muncă necesare pentru toate ramurile economiei naționale, inclusiv pentru agricultură, și contribuie prin ele la creșterea productivității muncii sociale și la valorificarea mai înaltă a resurselor naturale bineînțeles și a celor agricole, creînd astfel condiția decisivă a progresului social. În al doilea rînd, pentru că o industrializare concepută numai ca un complement al agriculturii înseamnă o industrializare pasivă și unilaterală. Limitată la cerințele de aprovizionare și desfacere ale agriculturii, o asemenea industrializare, fiind lipsită de aportul unor ramuri de vîrf, purtătoare de progres tehnic, generează două mari neajunsuri : a) dependența tehnologică și structurală a țărilor în curs de dezvoltare față de țările dezvoltate industrial și b) pierderea unei părți din munca națională, scursă fără echivalent în exterior datorită nivelului său mai redus de calificare. De aceea, un asemenea tip de industrie, bazat doar pe ideea de a completa agricultura, nu corespunde adevăratelor cerințe ale unui progres economic durabil. Considerăm că fiecare țară, mare sau mică, va putea aspira la progres numai prin dezvoltarea unei economii moderne și dinamice, pe baza unei industrializări adecvate nevoilor și posibilităților, în care să se îmbine armonios industria cu agricultura, industria extractivă cu industria prelucrătoare. De altfel această concepție capătă tot mai mult teren, în documentele reuniunii ministeriale a „Grupului celor 77" de la Arusha precizîndu-se necesitatea statornicirii raporturilor dintre țările în curs de dezvoltare pe baze de largă perspectivă care să stimuleze extinderea prelucrării materiilor prime în chiar țările în curs de dezvoltare, deci a creării unei mai puternice și mai diversificate industrii naționale.

prof. dr. Nicolae BELLI

[4]) Banque Mondiale. Rapport Annuel 1977, p. 18

Dublarea importurilor de oțel în „lumea a treia"

DUPĂ CUM RELEVĂ un studiu întocmit recent de specialiștii în probleme de prognoză de la Chase Manhattan Bank, importurile de oțel vor spori de două ori în următorii zece ani în țările în curs de dezvoltare, ca urmare a necesităților determinate de eforturile spre industrializare. În 1990, aceste importuri se preconizează să ajungă la 71 milioane tone față de 32 milioane în 1977, în ordine situîndu-se țările asiatice cu 29 mil. tone, Orientul Mijlociu — 25 mil. t, America Latină — 10 mil. t și țările africane cu circa 5 mil. t. Potrivit sursei citate, cele mai ridicate importuri de oțel vor fi realizate de India, respectiv aproximativ 3—4 milioane tone.

R.F. Germania: optimism moderat în 1979

APRECIERILE pentru anul 1979 ale forurilor vest-germane de resort converg — pe baza analizelor unor institute de specialitate — către ideea unei perspective „optimiste" în ceea ce privește dezvoltarea economică a R.F. Germania. Se estimează astfel, că P.N.B. va înregistra un ritm mediu de creștere de 4% față de prevederile anterioare de 3,5% acest procent urmînd a fi atins în ciuda dificultăților întîmpinate de industria siderurgică, care au afectat economia vest-germană. Investițiile în bunuri de echipament se prevede că vor crește într-un ritm de 12% față de 11% anul trecut, ponderea cea mai mare urmînd a fi deținută, spre deosebire de anii anteriori, de sectorul particular. Aceasta nu înseamnă însă, o renunțare la subvențiile din partea statului, preliminate la 12 miliarde DM în acest an. Se consideră că avîntul economic al țării va trebui bazat, în primul rînd, pe stimularea cererii interne, un rol prioritar revenind industriei constructoare de mașini și ingineriei tehnologice. Producția de automobile va fi de asemenea favorizată de cererea internă, o situație mai dificilă continuînd să o aibă industria construcțiilor, cu toate ajutoarele și programele de măsuri din partea statului. În ceea ce privește comerțul exterior, deși se pare că se vor înregistra scăderi în cererile din țările producătoare de petrol, diminuarea livrărilor în această direcție va fi compensată de o majorare către țările socialiste.

Șomajul nu va avea o perspectivă la fel de „optimistă" ca cea a economiei în ansamblu, prevăzîndu-se o diminuare cu numai 0,3% față de o rată de 4,3% înregistrată în 1978.

Strategie ofensivă în construcția de automobile

1979 VA ÎNSEMNA un nou an de creștere în producția de automobile, apreciază principalele companii franceze, avînd în vedere cifra de 3,210 milioane bucăți față de 3,113 milioane în 1978. Estimările se bazează pe rezultatele previzibile ale „noii strategii" începută în anul trecut și sancționată de guvern în contextul căreia s-a trecut la liberalizarea prețurilor, ceea ce a permis o nouă politică de expansiune concretizată în cooperarea dintre Renault și compania American Motors, achiziționarea filialei europene a firmei Chrysler de către Peugeot-Citröen, extinderea acțiunilor regiei naționale Renault în Mexic și Turcia, precum și pătrunderea pe piața portugheză. Existența unei piețe de desfacere favorabilă în Europa a permis, de asemenea aprecieri mai optimiste privind exporturile, după scăderea din 1978 — 1,6 mil. automobile — față de 1,621 mil. în 1977. Producătorii francezi mai au în vedere, în cadrul acestei noi strategii măsuri vizînd îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, alocarea de fonduri suplimentare precum și reducerea costurilor subansamblelor prin realizarea unei mai strînse cooperări între principalele companii.

Orientări în dezvoltarea economică

El Salvador: priorități pentru crearea unei industrii prelucrătoare

ÎN RÎNDUL ȚĂRILOR din America Centrală El Salvador se situează la un nivel de dezvoltare scăzut, evidențiat și de produsul intern brut pe locuitor — 603 dolari în 1977 — unul din cele mai joase din regiune. În 1978, ritmul anual de creștere al P.I.B. a fost de 7%.

Economia este încă slab diversificată, sectorul de bază reprezentîndu-l agricultura care participă cu 25% la formarea P.I.B., concentrează 47% din populația activă și asigură principala sursă de venit a țării furnizînd 66% din totalul produselor exportate (în principal cafea).

Această situație a determinat orientarea guvernului în sensul ca odată cu îmbunătățirea activității sectorului agricol, să se urmărească realizarea de investiții pentru dezvoltarea unei industrii prelucrătoare proprii. În agricultură se urmărește sporirea parcului de mașini și utilaje, creșterea gradului de utilizare a îngrășămintelor chimice, sporirea spațiilor de depozitare a produselor, extinderea sistemului de irigații.

Se urmărește ca industria prelucrătoare — care asigură 20% din P.I.B. — să contribuie la mai buna aprovizionare cu produse industriale a pieței interne, cît și la creșterea exporturilor de mărfuri netradiționale. Tendința fiind de orientare în mai mare măsură spre realizarea de bunuri intermediare și produse finite cu destinație productivă, se va acorda prioritate imediată obiectivelor din industria siderurgică și metalurgică, energetică, precum și pentru realizarea de utilaje și instalații destinate agriculturii.

Realizarea acestor proiecte este legată de crearea de zone industriale (prin investiții care în perioada 1978—1982 se ridică la peste 35 milioane dolari) și dezvoltarea, în continuare, a zonelor de comerț liber, cea mai importantă fiind cea de la San Bartolo, pentru care s-au alocat fonduri de 20 milioane dolari.

Exporturile țării sînt constituite în principal din produse agricole (cafea, bumbac, zahăr), iar în ultimii ani, ca urmare a dezvoltării industriei naționale, se constată o sporire a ponderii mărfurilor prelucrate (textile, confecții, produse chimice, produse prelucrate din metal).

Relațiile economice dintre R. S. România și Republica El Salvador se desfășoară pe baza Acordului comercial și Acordului pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnică, semnate de cele două țări în 1974. Deși de dată relativ recentă, cadrul juridic creeazâ premise favorabile lărgirii schimburilor comerciale și dezvoltării cooperării bilaterale, El Salvador acordînd prioritate dezvoltării ramurilor industriale care necesită achiziționarea de mașini și utilaje specializate, instalații de depozitare etc. din import, în contrapartidă cu produse chimice sau agricole oferite la export.

R. M. RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 5—9 martie a.c. piețele de schimb au avut o reacție moderată față de realizarea compromisului în legătură cu prețurile compensatorii pentru produsele agricole în cadrul Pieței comune. Poziția **dolarului** față de restul valutelor occidentale a reflectat în cursul acestei săptămîni și reacția față de creșterea lunară a prețurilor cu ridicata în S.U.A. pe luna februarie de 1,0% în termeni anuali față de 1,3% în luna precedentă.

Lira sterlină a continuat să realizeze un avantaj atît față de dolar cît și față de restul valutelor occidentale, această evoluție fiind explicată prin atractivitatea plasării de capitaluri pe piața britanică a hîrtiilor de valoare, precum și ca urmare a faptului că țara își acoperă practic consumul intern de țiței din producție proprie. În intervalul prezentat lira sterlină a înregistrat o repreciere de circa 1% față de închiderea de referință cotînd la închidere la circa 2,04 dolari/1 liră. **Francul elvețian** a atins un maxim al intervalului de 1,6650 franci/1 dolar, situîndu-se la închidere la 1,6710 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a deschis în ușor regres față de închiderea anterioară, la circa 1,8610 mărci/1 dolar, înregistrînd o repreciere de circa 0,3% la finele perioadei la un curs de 1,8515 mărci/1 dolar. **Francul belgian** a avut o ușoară tendință de regres, cotînd la închidere la nivelul cursului de referință de circa 29,35 franci/1 dolar. **Francul francez** continuă să evolueze apropiat de marca vest-germană, cotînd la închidere în apropierea ei la circa 4,2755 franci/1 dolar. **Lira italiană** a oscilat între 838,75 și 843 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a înregistrat în final, după intervenții ale Băncii Japoniei în favoarea sa, o revenire la circa 204 yeni/1 dolar.

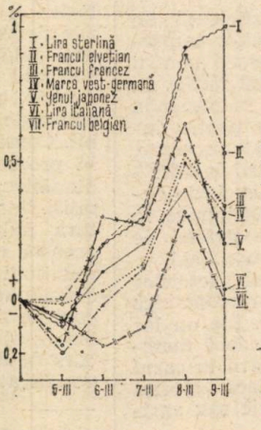

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 5—9. III, luîndu-se ca bază cursurile din 2.III.1979

Pe **piața eurodepozitelor,** dobînzile la eurodolarii S.U.A. au înregistrat un recul de circa 0,125% în final situîndu-se la circa 11,125%, în timp ce dobînzile la eurofrancii elvețieni și euromărcile vest-germane au crescut la circa 0,75% și respectiv 4,75%.

Pe **piața aurului** s-a înregistrat o scădere importantă a prețului care s-a situat la un minim al intervalului de circa 238 dolari/uncie (cu 10 dolari sub închiderea precedentă). După anunțarea rezultatelor licitației organizate în această lună de F.M.I. care a fost adjudecată la un preț mediu de 241,68 dolari/uncie, prețul metalului a crescut ușor fiind cotat la Londra la ultimul fixing al intervalului la 241,00 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MONOPOLURILE SUPRANAȚIONALE: STRATEGII NOI ÎN EXPANSIUNE [II]

Interese similare în condițiile ascuțirii contradicțiilor

STRATEGIA monopolurilor internaționale exprimă pe de o parte, unitatea de interese la nivelul capitalului mondial, dar, în același timp și confruntări de interese între diversii exponenți ai acestuia. Strategiile nu se identifică pe deplin cu cele ale propriilor state sau ale statelor pe teritoriul cărora acționează, ceea ce face ca, adesea, ciocnirea să nu rămînă la treapta de monopol autohton-monopol supranațional, ci să se ridice la scara stat burghez-monopol supranațional. Distingem pe de o parte conflicte între statul de origine și monopolul internațional care realizează o parte din investiții peste granițe.

„Țările de origine sînt îngrijorate — se arată într-un raport elaborat sub egida O.N.U. — de consecințele nefaste pe care le pot aduce investițiile făcute în străinătate de societățile multinaționale în domeniul utilizării forței de muncă pe plan național și al balanței de plăți, precum și de capacitatea acestor societăți de a deteriora jocul normal al concurenței [1]). Așadar, dezvoltarea monopolurilor internaționale sub forma celor supranaționale diversifică contradicțiile pe plan național și internațional.

Monopolul supranațional intră însă cel mai adesea în contradicție cu interesele statului pe teritoriul căruia își implantează filialele. De pildă, în Anglia, țară unde se regăsesc 1/3 din totalul investițiilor directe americane orientate spre Europa occidentală, companiile americane dețineau în 1975 62,7% din totalul capitalului străin și 3/4 din întreprinderile și instituțiile implantate. În același timp se apreciază că 13,5% din volumul producției industriale și 9% din forța de muncă sînt concentrate în filialele companiilor de origină americană [2]). Efectul economic și social trebuie privit evident contradictoriu : pe de o parte investițiile străine au contribuit într-o anumită măsură la restructurarea și modernizarea aparatului de producție, pe de altă parte au contravenit, în unele cazuri, intereselor naționale. Astfel, unele măsuri întreprinse de companiile monopoliste au afectat realizarea obiectivelor strategiei dezvoltării sau au constituit chiar obstacole în depășirea unor situații economice și sociale. De pildă, reducerea activității — la recomandarea societății-mamă Chrysler — în filialele prezente în Anglia a determinat o sporire a șomajului în ramura respectivă în condițiile cînd guvernul se confrunta, sever, cu această problemă. Asemenea situații sînt completate de transferul unor filiale dintr-o țară în alta, sau chiar de lichidarea unora dintre ele dacă pentru societatea-mamă nu mai prezintă interes, chiar dacă sînt afectate pe multiple planuri interesele țării-gazdă. Semnificativă ni se pare aprecierea dată în raportul Consiliului economic și social al O.N.U. că „masele muncitoare sînt îngrijorate de urmările ce le pot crea societățile multinaționale în domeniul utilizării forței de muncă și al bunăstării muncitorilor precum și asupra posibilităților de negociere ale sindicatelor. Consumatorii sînt îngrijorați de valoarea, calitatea și prețul articolelor produse de societățile multinaționale. Toate aceste implicații se reliefează în accentuarea în ultima perioadă a contradicțiilor pe plan social și în confruntările de clasă".

Desigur, în funcție de măsura în care strategiile companiilor supranaționale lezează interesele de ansamblu ale statelor burgheze, situația conflictuală dintre acestea și companii va fi mai accentuată. În unele cazuri, „însăși prezența firmelor multinaționale în cadrul unei națiuni este suficientă să provoace dezechilibre mai mult sau mai puțin importante de ordin economic și social. Greutatea lor specifică este atît de mare că riscă să modifice structurile naționale ale economiei, iar uneori să amenințe autonomia deciziilor publice". [3]) În asemenea condiții măsuri de protejare a propriei economii, sînt tot mai mult cerute atît de diferitele organizații patronale naționale, cît mai ales de clasa muncitoare și alte forțe progresiste care resimt efectele sociale și economice ale expansiunii acestor monopoluri.

Așadar, monopolurile supranaționale, prin metodele și căile folosite în expansiunea lor lezează în mod direct chiar și interesele statelor capitaliste dezvoltate, fie ale celor unde s-au implantat, fie ale celor de origine, punînd în pericol însăși suveranitatea și independența acestor țări. Într-un mod sugestiv raportul grupului de personalități însărcinat cu studiul efectelor societăților multinaționale apreciază că „majoritatea problemelor pe care le pun societățile multinaționale decurge din caracterul lor net transnațional într-o lume împărțită în state suverane". [4])

În același timp se observă și armonizarea intereselor dintre monopolurile supranaționale de origine diferită în direcția concentrării eforturilor pe planul colaborării tehnico-științifice, exportului de capital, practicării de forme ale neocolonialismului colectiv.

Țările în curs de dezvoltare în fața monopolurilor supranaționale

DACĂ aceasta este situația raporturilor între monopolurile supranaționale și statele capitaliste dezvoltate, problema capătă cu totul alte dimensiuni în cazul țărilor în curs de dezvoltare.

Poziția monopolurilor supranaționale față de interesele țărilor în curs de dezvoltare este, într-un mod sintetic, dar sugestiv, redată în cel de-al 3-lea Raport către Clubul de la Roma : „a devenit evident că dezvoltarea sprijinită de companiile transnaționale, în special în lumea a treia, nu corespunde întotdeauna nevoilor sociale și în special ale săracilor" [5]). Această situație se datorează orientării investițiilor în funcție de interesele companiei străine investitoare impunînd economiei țării-primitoare o structură dependentă de economia țării investitoare, permanentizînd în acest mod înapoierea economică. Expansiunea monopolurilor internaționale în unele țări în curs de dezvoltare arată Samir Amin, economist egiptean — determină distorsiuni de trei tipuri : „stimularea activităților de export, a celor terțiare și promovarea ramurilor industriei ușoare" [6]). Aceste distorsiuni determină și un ritm lent al creșterii și o dezvoltare dependentă și limitată. „O adevărată dezvoltare ar implica, subliniază autorul mai sus citat, renunțarea la regulile rentabilității, prescrise de teoria burgheză, substituirea importului prin producție locală, industrializarea autonomă a țărilor subdezvoltate. Aceasta presupune însă ieșirea din cadrul sistemului mondial capitalist în care centrul domină periferia". [7])

Implantarea monopolurilor internaționale în sfera producției de mărfuri, prin intermediul filialelor, dincolo de granițele naționale, conduce la apariția unei piețe internaționale proprii ce presupune relații de schimb în trei trepte : prima între societatea-mamă și filiale ; a doua — schimburi între filialele ce aparțin unei societăți-mamă, dar care se află în diferite zone geografice ; a treia între filialele diferitelor companii supranaționale. *)

*) Se apreciază în unele lucrări occidentale că producția controlată de companiile supranaționale reprezenta la sfîrșitul anului 1978 30% din produsul național brut al țărilor nesocialiste ; în 1988, această proporție se va ridica la 41,%, iar în 1998 la 53%.

Este evidentă în aceste condiții posibilitatea pe care o au companiile supranaționale de a influența nu numai asupra fluxurilor comerciale dar și asupra dezvoltării de ansamblu a unor țări. Este semnificativă observația lui P. Ordoneau privind tendința „de a organiza o veritabilă diviziune a muncii la nivel internațional fără ca națiunile să ia parte, deoarece puterea economică și financiară a acestor monopoluri este colosală și pot fi comparate cu națiunile cele mai bogate" [8].

Sînt relevate pe drept cuvînt forța economică a companiilor supranaționale, consecințele generate de acestea, tendințele de menținere și adaptare a diviziunii internaționale a muncii în raport cu propriile interese, în condițiile în care necesitatea lichidării subdezvoltării, a puternicelor inegalități privind nivelul dezvoltării și participarea diferitelor state la diviziunea internațională a muncii reclamă cu stringență statornicirea unei noi ordini economice internaționale, promovarea unei politici noi bazată pe egalitate și echitate — în relațiile economice și politice internaționale.

Așadar, se conturează în prezent o tendință nouă la monopolurile supranaționale în sensul menținerii sau creării unei diviziuni care să răspundă propriilor cerințe de expansiune. Împotriva acestei tendințe statele în curs de dezvoltare își intensifică eforturile proprii în vederea dezvoltării economico-sociale independente, devenind participante active la diverse forme ale cooperării și colaborării economice pe baza deplinei egalități în drepturi și avantajului reciproc. Această colaborare în condițiile creșterii interdependențelor nu poate fi ruptă de economia mondială, presupunînd deci relații economice inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate, cu companiile internaționale.

Pentru ca aceste relații economice internaționale să poată răspunde intereselor reciproce, ele trebuie să se desfășoare pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne, a egalității în drepturi, a avantajului reciproc. Se conturează tot mai mult din partea țărilor în curs de dezvoltare orientarea ca în promovarea formelor de cooperare cu companiile supranaționale să nu le

Tabelul nr. 3

Structura investițiilor directe particulare ale S.U.A. în țările în curs de dezvoltare[1])

Anii	Ind. extractivă și metalurgică	Ind. petrolieră	Ind. prelucrătoare	Alte ramuri		
				total	finanțe și asigurări	comerț
1965	11,6	44,9	22,5	21,0	—	—
1970	11,8	38,9	25,6	23,8	—	—
1973	9,0	33,4	30,9	26,7	9,1	7,9
1974	7,9	29,9	32,0	30,2	13,0	9,2
1975	8,2	9,6	40,0	42,2	19,0	11,6
1976	7,9	9,9	40,0	42,2	20,3	11,1

[1]) Survey of Current Business, 1966—1977

cedeze acestora controlul asupra unor sectoare ale economiei naționale, ceea ce le-ar crea condiții pentru a desfășura o politică contrară intereselor naționale. Țările în curs de dezvoltare prin politica lor economică, prin strategiile de dezvoltare urmăresc să determine companiile internaționale cu care au relații să-și orienteze investițiile corespunzător direcțiilor stabilite de guvernele naționale. Manifestarea în ultima perioadă a unei atitudini ferme din partea unor țări în curs de dezvoltare a determinat monopolurile internaționale să-și orienteze investițiile directe într-o mai mare măsură spre ramurile prelucrătoare. În consecință, fluxurile investiționale cunosc modificări în orientarea lor pe ramuri. O analiză mai amănunțită asupra fluxurilor investițiilor directe private ale companiilor nord-americane spre țările în curs de dezvoltare evidențiază aceste orientări (tabelul nr. 3).

După datele prezentate reiese că dacă în 1965 industria extractivă și petrolieră deținea o pondere de 56,5% din totalul investițiilor directe, în 1976 acestor ramuri le revin numai 17,8%, industriei prelucrătoare revenindu-i 40,0% față de numai 22,5%.

Datele dezvăluie și o altă tendință și anume penetrarea companiilor în domeniul finanțelor și asigurărilor, ceea ce le va oferi noi posibilități de finanțare a companiilor implementate în economia statelor în curs de dezvoltare.

Reorientarea menționată a investițiilor directe străine se datorește în mare măsură și politicii statelor în curs de dezvoltare, care și-au sporit controlul asupra bogățiilor naționale, în primul rînd prin naționalizări, urmărind o valorificare superioară a resurselor naturale, limitarea scurgerii de venituri în afara granițelor, diversificarea structurii de ramură a economiei în vederea lărgirii relațiilor economice pe o bază nouă. Toate acestea modifică în parte datele strategiei companiilor internaționale de tipul celor supranaționale în raport cu țările în curs de dezvoltare. În același timp, persistența orientării investițiilor directe ale companiilor supranaționale spre aceste țări este determinată de: abundența mîinii de lucru, în unele țări relativ calificată; decalajul încă foarte mare al costului forței de muncă comparativ cu cel din țările capitaliste dezvoltate; accentuarea lărgirii pieței și creșterea rolului acesteia în stimularea producției și a reproducției; modificării de structură a cererii, ceea ce creează condiții pentru diversificarea ramurilor industriei prelucrătoare. Acești factori sînt la rîndul lor și premisă de obținere a unei rate ridicate a profitului de monopol. Desigur că mobilurile economice sînt adesea completate cu cele de ordin politic, militar.

Transformarea investițiilor străine în factor al creșterii economice în țările în curs de dezvoltare se poate realiza atunci cînd statele — după cum se subliniază în raportul grupului de personalități însărcinat cu studiul efectelor societăților multinaționale asupra dezvoltării și asupra relațiilor internaționale — studiază mijloacele de integrare a societății multinaționale în planurile și prioritățile lor de ansamblu și stabilesc domeniile în care acestea din urmă ar trebui să-și reducă contribuția. În prezent are loc o accentuare a controlului exercitat de țările în curs de dezvoltare asupra investițiilor străine prin utilizarea într-o măsură tot mai mare a formei de societate mixtă în care statul național să dețină peste 50% din capital asigurîndu-și, astfel, dreptul de orientare și decizie privind activitatea societății mixte. Aceasta nu înseamnă însă că monopolurile supranaționale renunță la politica lor de dominare și exploatare economică a țărilor în curs de dezvoltare, la încercările de a atenta la independența și suveranitatea lor economică. În acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia fenomenul creării **„de noi monopoluri supranaționale care acționează, sub diferite forme, pentru aservirea mai ales a statelor în curs de dezvoltare"** [9]).

Dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare, eliminarea decalajelor impun în mod imperios conjugarea eforturilor proprii — hotărîtoare pentru fiecare stat — cu colaborarea și cooperarea internațională. Afirmarea acesteia din urmă ca un factor accelerator al progresului economico-social al fiecărui stat poate avea loc — așa cum se arată în Programul adoptat recent de Grupul celor77 la Arusha — „numai în condițiile promovării unei reale comunități de interese în schimbările structurale ce trebuie aduse sistemului economic internațional și reașezării ordinii mondiale într-un cadru de independență, echitate, suveranitate și egalitate reală". Abordarea colaborării și a lichidării subdezvoltării la Conferința de la Arusha într-un asemenea mod atestă încă o dată viabilitatea concepției partidului nostru privind necesitatea democratizării relațiilor internaționale, făuririi unei noi ordini economice, care să răspundă imperativelor statelor de a participa în mod suveran și independent la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale.

Nedelea-Chira PĂRĂLUȚĂ

---

[1]) Efectele societăților multinaționale asupra procesului de dezvoltare și asupra relațiilor internaționale. Consiliul economic și social al O.N.U., E/5500, New York, 1974.

[2]) J. H. Dunning, U. S. Industry in Britain, London, Wilton House Publications, 1976. p. 1, 9,28.

[3]) P. Ordonneau, Les multinationales contre les Etats, Les Editions ouvrières Paris, 1975, p. 119.

[4]) Efectele societăților multinaționale asupra procesului de dezvoltare și asupra relațiilor internaționale. Consiliul Economic și Social O.N.U., New York 1974.

[5]) Restructurarea ordinii internaționale — Al 3-lea raport către Clubul de la Roma, Ed. pol. București, 1978, p. 97.

[6]) Acumularea pe scară mondială. Critica teoriei dezvoltării. Editura Anthropos, Paris, 1971 — Samir Amin.

[7]) Idem.

[8]) P. Ordoneau, Les multinationales contre les Etats, les Editions ouvrières, Paris, p. 115.

[9]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român 7—9 decembrie 1977, Ed. politică, 1977, p. 63.

Dinamici comparate ale productivității

UN STUDIU asupra evoluției productivității muncii în industria principalelor țări capitaliste dezvoltate în decurs de un deceniu evidențiază că, sub efectul creșterii diferențiate a acesteia, are loc o apropiere a nivelurilor absolute ale productivității muncii. Faptul că industria S.U.A. a înregistrat o perioadă îndelungată cea mai scăzută rată de creștere a productivi-

(ritm mediu anual, în %)

Țara	Creșterea productivității muncii în industria prelucrătoare (în perioada 1966—1975)	Ponderea investițiilor productive în P.N.B., în anii 1970—1975
Japonia	9,0	35,1
Italia	5,8	19,9
Suedia	5,8	...
R.F.G.	5,3	25,3
Franța	4,2	23,9
Canada	3,9	22,2
Anglia	3,3	21,2
S.U.A.	2,0	17,4

Sursa : „Industry Engineering", nr. 10/1978.

tății (printre țările incluse în tabelul de mai jos) a permis industriei japoneze, vest-germane și canadiene să lichideze în cea mai mare parte decalajul existent în această privință, iar celorlalte industrii naționale — să se apropie simțitor de nivelul S.U.A.

Aceasta se explică într-o anumită măsură prin rămînerea în urmă a S.U.A. în domeniul investițiilor productive (ponderea acestora în P.N.B.-ul S.U.A. fiind, în intervalul 1970—1975, de două ori mai scăzută decît în Japonia), ceea ce a determinat o desfășurare mai lentă a procesului de modernizare a industriei americane. Un efect similar l-a avut și reducerea ponderii alocațiilor pentru activitatea de cercetare și dezvoltare în P.N.B.-ul Statelor Unite.

Priorități în Programul energetic al Greciei

PENTRU PERIOADA 1978—1987, specialiștii apreciază că cererea de energie electrică a Greciei va crește cu un ritm mediu anual de 8,5%. Programul energetic — a cărui realizare în următorii zece ani revine Corporației Publice pentru Energie — pleacă, astfel, de la necesitățile crescînde ale economiei, coroborate cu posibilitățile de care dispune țara, prevăzîndu-se dezvoltarea producției prin acordarea de prioritate utilizării resurselor interne.

În acest sens, revista britanică **The Economist** relevă că, dacă în urmă cu 27 ani energia electrică era produsă în proporție de 98% pe bază de petrol importat și de numai 2% din resurse interne, în 1977 Grecia realiza deja 69% prin folosirea căderilor de apă și a lignitului și numai 31% cu petrol importat, iar în cadrul actualului plan se preconizează o repartizare de 78% și, respectiv, 22%. În cifre absolute, aceasta va însemna în 1987 o producție de 31 260 mil. kWh energie electrică furnizată de hidrocentrale sau termocentrale cu lignit și de 8 740 mil. kWh prin utilizarea petrolului. Se preconizează instalarea a 10 noi centrale cu lignit care, împreună cu alte 10 unități existente, vor atinge o producție de 26 680 mil. kWh, avînd la dispoziție zăcăminte de lignit exploatabile estimate la 2 150 mil. tone.

Prin construirea a 20 noi hidrocentrale, ponderea energiei electrice furnizate sistemului energetic național pe baza exploatării „aurului alb" va ajunge la 11,45%. Programul prevede, de asemenea, realizarea unei centrale nucleare care urmează să intre în funcțiune după 1987.

Construcțiile — încă un an dificil pentru Europa

SUB ACEST TITLU ,revista franceză **l'Usine Nouvelle** prezintă estimările pentru anul în curs în domeniul construcțiilor de locuințe pe baza studiilor efectuate de Grupul european de pros-

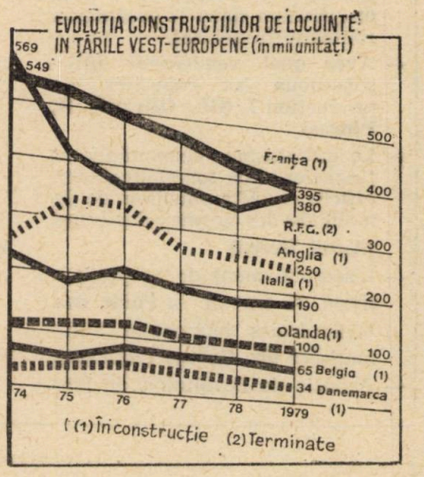

pectare în domeniul construcțiilor (Euro-Construct). Potrivit sursei citate, recesiunea din 1974—1975 își va menține efectele și în acest an, cînd se vor construi — în Europa occidentală — numai 1,4 milioane locuințe, față de 1,8 milioane în 1974. Ritmul de creștere va fi, în acest an, de 1%, față de 1,5% cu un an în urmă, menținîndu-se în continuare sub media ritmurilor anuale de creștere ale P.I.B.-ului în țările vest-europene.

Evoluția globală va fi marcată, însă, de disparități de la țară la țară, după cum ilustrează și graficul alăturat. Astfel, numai R.F.G. și Olanda vor mări volumul construcțiilor în timp ce în Anglia majorarea investițiilor în sectorul public nu va putea compensa reducerea în ultima perioadă a numărului de locuințe construite.

Ungaria : stimularea producției de export

DE UN DECENIU în Ungaria extinderea exporturilor este stimulată, între altele, prin acordarea de credite bancare pentru lărgirea producției destinate exportului. În cincinalul trecut acestea din urmă au reprezentat circa 20% din ansamblul creditelor bancare, iar în actualul cincinal — 45 mlrd. forinți din 110 miliarde.

Realizarea investițiilor pentru care sînt acordate creditele respective urmărește ridicarea competitivității mărfurilor ungare pe piața mondială și sporirea exportului în primul rînd contra valută convertibilă — arată revista **Társadsag szemle.** Ponderea investițiilor pentru lărgirea exporturilor în volumul total al investițiilor planificate în perioada 1976—1980 diferă de la o ramură industrială la alta, fiind mai ridicată în construcții de mașini (27%), în industria alimentară (18%), metalurgie (16%), în industria chimică (13%) și cea ușoară (11%). În anul 1977 exportul de produse noi realizate în baza contractelor de creditare a depășit 400 milioane de dolari, iar pentru anul 1980 valoarea exportului suplimentar este evaluată la 600 milioane dolari.

Norvegia : valorificarea petrolului submarin

EXTRACȚIA de petrol și gaze a Norvegiei din exploatările din Marea Nordului și activitățile industriale legate de ea a contribuit în 1978 cu circa o cincime la crearea produsului național brut. În 1977, scrie revista **Business Week,** producția de instalații de foraj și serviciile legate de extracția off-shore, în valoare totală de circa 3,5 miliarde dolari, au reprezentat ele singure circa 10% din produsul național brut. Acoperindu-și necesitățile interne, Norvegia a devenit al treilea mare producător mondial de instalații de foraj submarin, fiind în același timp principalul constructor mondial de structuri de beton sub apă.

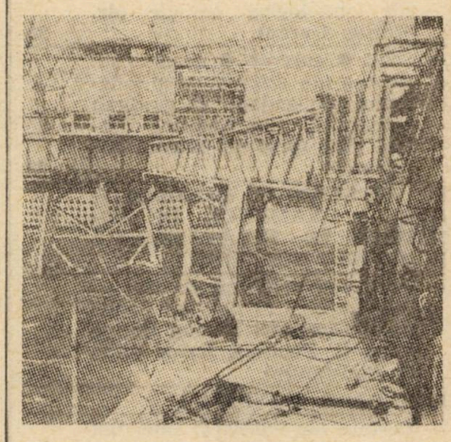

În cadrul lucrărilor de construcție de platforme și de instalații de foraj legate de exploatările din Marea Nordului sînt ocupați circa 30 000 muncitori. La acordarea de noi concesiuni în Marea Nordului se bucură de preferință firmele care utilizează în mai mare măsură potențialul de muncă și creație tehnică din Norvegia.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 11 din 16 martie 1979

— Perspective deosebit de rodnice deschise schimburilor economice și cooperării în producție româno-franceze 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Mobilizarea tuturor energiilor creatoare pentru realizarea saltului la o nouă calitate.

● Cu ce randament utilizăm capacitățile de producție ? **(Gh. Olteanu, H. Pincas)** 2

● În exploatările carbonifere din Valea Jiului. Mecanizarea complexă la baza creșterii productivității muncii **(prof. ing. D. C. Trăușanu)** 4

● Economisirea unui important volum de resurse energetice prin folosirea pe scară largă a pompelor de căldură **(V. Bocscu)** 6

● Modernizarea și organizarea — piloni ai eficienței în agricultură. **(prof dr. Sabin Nica-Sîrbești, Ion Manea)** 8

● Transporturile — la nivelul actualelor cerințe ale economiei **(A. R. Georgescu)** 10

● Căi de creștere intensivă a exporturilor (III) **(dr. Ioan Georgescu)** 13

● Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență. Implementarea metodei costurilor normate **(Aurel Berea)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Multiplicarea productivității muncii prin utilizarea tehnologiilor cu un grad înalt de automatizare **(dr. George Cojocaru)** 17

TEORII—IDEI

— Aspecte ale evoluției informaticii în raport cu dezvoltările tehnologice actuale **(dr. Marius Guran)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Repere ale criticii „capitalismului dependent" în gîndirea economică din America Latină (III) **(prof dr. Mircea Nicolaescu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Creșterea nivelului de trai — scop suprem al politicii Partidului Comunist Român **(lector univ. C. Popescu, lector univ. G. Constantin)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale. Corelația dintre factorii interni și externi în procesul lichidării subdezvoltării (I) **(prof. dr. Nicolae Belli)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— Monopolurile supranaționale : strategii noi în expansiune (II) **(Nedelea-Chira Părălută)** 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ.

IN THIS ISSUE

— Remarcably profitable prospects opened to the economic exchanges and cooperation in production between Romania and France. 1

— At what rate do we use the production capacities. **(Gh. Olteanu, H. Pincas)** 2

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. The method of the standard costs put into practice **(Aurel Berea)** 15

— High-rate automatic technologies for a manifolded labour productivity growth **(Dr. George Cojocaru)** 17

— Certain aspects in the evolution of data processing systems comparatively with new developments in technology **(Dr. Marius Guran)** 20

— Schools — currents — economists. Guide marks for critics of the „dependent capitalism" in the economic thoughts in Latin America (III) **(Prof. Dr. Mircea Nicolaescu)** 22

— Exigencies for establishing a new international economic order. The correlation between internal and external factors in the process of liquidation of underdevelopment (I) **(Prof. Dr. Nicolae Belli)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Des perspectives extrêmement fructueuses ouvertes aux échanges économiques et à la coopération dans la production roumano-françaises 1

— Avec quel rendement utilisons-nous les capacités de production ? **(Gh. Olteanu, H. Pincas)** 2

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement, efficience. L'application de la méthode des normes des coûts **(Aurel Berea)** 15

— L'accroissement de la productivité du travail à l'aide des technologies hautement automatisées **(dr. George Cojocaru)** 17

— Aspects de l'évolution de l'informatique par rapport au développement actuel de la technologie **(dr. Marius Guran)** 20

— Ecoles — courants — économistes. Des repères pour la critique du „capitalisme dépendent" dans la pensée économique latino-américaine **(prof. dr. Mircea Nicolaescu)** 22

— Exigences de l'édification d'un nouvel ordre économique international. La corrélation des facteurs internes avec les facteurs externes dans le processus de la liquidation du sous-développement (I) **(prof. dr. Nicolae Belli)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Весьма благоприятные перспективы для румынско-французских отношений в области торгового обмена и производственного кооперирования 1

— На каком уровне производительности используем производственные мощности? **(Г. Олтяну, Х. Пинкас)** 2

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Внедрение в практику метода нормируемых затрат **(Аурел Беря)** .. 15

— Многократное увеличение производительности труда путем использования высокоавтоматизированных технологий **(др. Джордже Кожокару)** 17

— Аспекты эволюции информатики в связи с современными развитиями в области технологии **(др. Марнус Гуран)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Ориентиры критики «зависимого капитализма» в латиноамериканском экономическом мышлении (III) **(проф. др. Мирча Николаеску)** 22

— Требования создания нового международного экономического порядка. Согласование внутренних и внешних факторов в процессе ликвидации недоразвитости (I) **(проф. др. Николае Белли)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viaţă constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacităţii sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerinţe ale populaţiei, asigurarea mixtă de viaţă se practică şi în alte trei variante, realizate prin extinderea protecţiei asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestaţiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viaţă **dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceştia putînd încasa suma asigurată, în funcţie de evenimentul asigurat întîmplat**

● Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente **este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare**

● Asigurarea mixtă de viaţă cu pensie pentru urmaşi **garantează urmaşilor înscrişi în poliţă primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plăteşte : jumătate din suma prevăzută în poliţă, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării**

Asigurările mixte de viaţă prezintă o serie de caracteristici, dintre care enumerăm :

● **Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani**

● **Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani**

● **Primele de asigurare sînt diferenţiate în funcţie de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliţei de asigurare şi de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate şi în rate**

● **La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliţă, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizaţie de 10%**

● **Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare şi speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinaţie de litere ieşită la tragere 1 000 de lei**

● **Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primeşte de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliţă, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parţială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliţă şi pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plăţile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă**

● **În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plăteşte prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliţei**

● **Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliţă referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum şi de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta**

● **Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situaţia în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani**

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viaţă, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite. În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimţămînt scris", prin împuternicirea ce se dă către asigurat lucrătorilor care efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît şi pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

1979 MAR 2

M.I.U.

CISCF

1979 MAR 2

Centrala industriei sticlei și ceramicii fine

Bulevardul Muncii nr. 171 sector 3 București, 7000

FOARTE IMPORTANT, ÎN SPECIAL PENTRU PROIECTANȚI ȘI CONSTRUCTORI !

Ați auzit, cunoașteți ce este geamul IZOVIT ?

Geamurile IZOVIT sînt folosite la ferestre, sere, laboratoare etc., fiind confecționate din două sau mai multe foi de geam cu spații vidate între ele, închise printr-un proces de metalizare. Geamurile folosite pentru confecționarea IZOVIT-ului pot fi : trase, șlefuite, armate, securizate ori nesecurizate, sau diferite combinații între aceste sortimente.

Iată numai cîteva din caracteristicile principale ale IZOVIT-ului :

- **izolație fonică superioară**
- **conductivitate termică scăzută**
- **păstrează temperatura constantă în încăperi.**

Geamurile termoizolante pot fi folosite : în construcții civile, industriale și social-culturale — la halele industriale unde se cere izolarea anumitor spații de zgomotul produs de funcționarea motoarelor, la ferestre și vitrine, la echiparea ferestrelor frigorifice comerciale, la clădiri pentru locuințe, birouri, în clinici și cabinete medicale, hoteluri, școli, magazine ; în industria construcțiilor de mașini — pentru ferestrele vagoanelor de cale ferată.

Ca urmare a caracteristicilor sale superioare, folosirea geamului termoizolant prezintă deosebite avantaje economice și utilitare, cele mai importante fiind următoarele :

AVANTAJE ECONOMICE

- economie de metal sau de lemn la construcția ferestrelor
- economie de lemn.
- creșterea productivității muncii la montare.
- economii de combustibil în exploatare.

AVANTAJE UTILITARE

- Întreținerea ușoară. **Geamul termoizolant nu aburește și nu îngheață la temperaturi scăzute și la variații de temperatură. Prin folosirea geamului IZOVIT, fenomenul de condensare interioară — ce duce, în perioada friguroasă la opacizarea și chiar înghețarea vitrinelor — este aproape în totalitate înlăturat.**
- Izolare fonică. **Din punctul de vedere al atenuării fonice, un panou din geam IZOVIT este apropiat cu un perete din cărămidă din sticlă, dar prezintă calități superioare acestuia și mult superioare celor mai groase geamuri.**

Datorită calităților de atenuare fonică, folosirea geamurilor IZOVIT creează condiții superioare de microclimat, avînd un rol important în reducerea zgomotelor din camerele de lucru și spațiile de muncă.

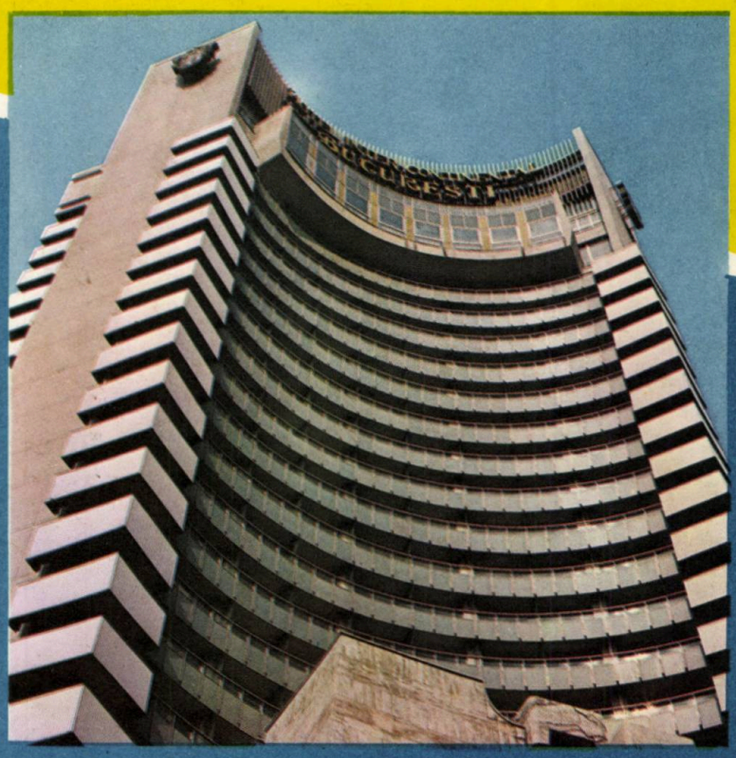

Producători :

INTREPRINDEREA DE GEAMURI — BUZĂU.

INTREPRINDEREA DE GEAMURI — MEDIAȘ.

CORPURI DE ILUMINAT — ABAJURURI

Executate cu mașini automate, în diverse mărimi, modele și culori (incolore, mate, pictate), corpurile de iluminat decorează spațiile în clădiri de locuit, case de oaspeți, hoteluri etc.

Producător : FABRICA DE STICLĂ ȘI PORȚELAN DOROHOI.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII, CONDIŢIE A PROGRESULUI ECONOMIEI

- CORELAŢIA PRODUCTIVITATE - RETRIBUŢIE
- NECESARUL DE PERSONAL ŞI CONSUMUL DE MANOPERĂ

Numărul 12 ● Vineri 23 martie 1979

Sub semnul tradiţionalelor relaţii prieteneşti, al colaborării fructuoase dintre România şi Grecia

LA INVITAŢIA PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU ŞI A PRIMULUI MINISTRU AL GUVERNULUI, MANEA MĂNESCU, A AVUT LOC VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A PRIMULUI MINISTRU AL REPUBLICII ELENE, CONSTANTIN CARAMANLIS

„Progresele din ultimii ani realizate în dezvoltarea colaborării româno-elene sînt o consecinţă logică a tradiţionalelor raporturi dintre popoarele noastre. Fără nici o îndoială că această colaborare corespunde pe deplin intereselor celor două ţări şi popoare. În acelaşi timp, aceasta corespunde şi intereselor, mai generale, ale colaborării în Balcani, ale cauzei destinderii şi păcii în Europa şi în întreaga lume".

NICOLAE CEAUŞESCU

„Sînt fericit să constat că vorbele domnului preşedinte corespund întru totul cu faptele şi politica pe care o aplică. Vreau să subliniez că apreciez foarte mult acest lucru. O politică consecventă, o politică sinceră, lipsită de idei preconcepute din partea tuturor guvernelor poate să consolideze pacea atît în Balcani, cît şi pe plan mai general, în lume".

CONSTANTIN CARAMANLIS

1979 MAR 2 7

Un important eveniment în dezvoltarea relațiilor prietenești româno-portugheze

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU, VIZITA ÎN ȚARA NOASTRĂ A PREȘEDINTELUI PORTUGALIEI, ANTONIO RAMALHO EANES

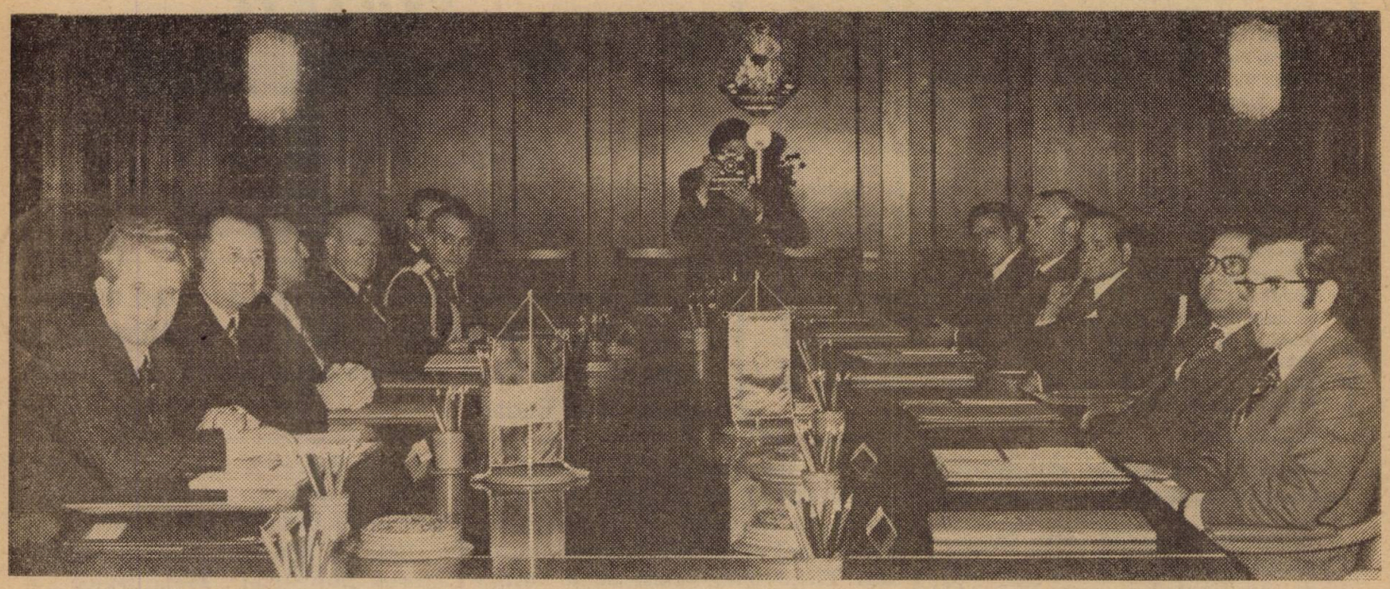

„Am obținut progrese importante în dezvoltarea relațiilor economice, tehnico-științifice, culturale, a colaborării multilaterale dintre popoarele noastre. Nu aș putea însă să nu menționez faptul că există încă mari posibilități pentru extinderea conlucrării dintre România și Portugalia. Iată de ce acordăm o importanță deosebită vizitei dumneavoastră în România... Înțelegerile la care vom ajunge vor deschide noi perspective extinderii puternice a colaborării economice și în celelalte domenii dintre țările noastre".

NICOLAE CEAUȘESCU

„Doresc, domnule președinte, să vă salut pentru contribuția teoretică și practică pe care politica externă românească o oferă Europei și lumii în direcția păcii și securității, politică deschisă către înțelegere și cooperare cu toate națiunile... Doresc să-mi exprim convingerea că cooperarea între România și Portugalia este dorită și firească, în interesul celor două popoare, al cauzei păcii și stabilității în Europa și pe alte continente, promovării progresului economic și social, apărării ferme a suveranității fiecărui stat".

ANTONIO RAMALHO EANES

Realizarea ritmică a planului la toate sortimentele

EXIGENȚE ÎN FUNCȚIONAREA MECANISMULUI COLABORĂRILOR

● Repartiții pe baza unui produs care nu este încă asimilat ● Soluția facilă (dar costisitoare) a importului ● Cînd posibilitățile existente sînt insuficient valorificate

PENTRU realizarea unor produse cu înalte performanțe tehnice, țara noastră a fost multă vreme tributară importului de oțeluri speciale. Prin construirea combinatului de la Tîrgoviște a fost rezolvată în bună parte această situație ; în decursul a numai 5 ani aici au fost asimilate 116 mărci de oțeluri speciale care se realizează în prezent într-o gamă de peste 4 000 sorto-tipodimensiuni. Noile mărci de oțeluri speciale asimilate, alături de cele realizate la oțelăriile electrice de la Hunedoara, Reșița, întreprinderea „23 August" – București etc., asigură industriei construcțiilor de mașini condiții favorabile de fabricare a diferitelor sisteme de mașini și utilaje cu parametri ridicați, greutate specifică scăzută, la un înalt nivel competitiv. Este, o mare realizare a metalurgiei românești, ea reflectînd politica partidului și statului nostru de dezvoltare a industriei, de ridicare pe noi trepte de eficiență a economiei, de trecere de la cantitate la o calitate nouă, superioară.

Analiza pe care am întreprins-o și-a propus să evidențieze, cu deosebire, o serie de probleme cu care se confruntă, de mai multă vreme, combinatul tîrgoviștean, a căror rezolvare ar fi de natură să contribuie la îmbunătățirea activității, la satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor de metal de calitate superioară ale economiei naționale.

Deficiențe în lanțul colaborării

ÎN 1978, livrările către beneficiari au fost depășite, pe ansamblul combinatului, cu 1%. Cu toate acestea, contractele economice nu au fost îndeplinite în proporție de peste 10%, ca urmare a nerealizării planului producției marfă decît la nivel de 91,89%. Pentru nerealizarea la termen și integrală a prevederilor contractuale combinatul a plătit în 1978, drept penalizări, suma de peste 10 mil. lei. Situația este aproximativ aceeași și în primele două luni ale acestui an.

Fără îndoială, aceste nerealizări au la bază o serie de deficiențe proprii ale combinatului, problemă asupra căreia vom reveni. Dar nerealizarea planului fizic și, prin aceasta, neonorarea unor contracte economice, se explică în bună măsură prin deficiențele ce se manifestă în funcționarea **mecanismului colaborărilor.** Combinatul tîrgoviștean se confruntă permanent cu o serie de dificultăți create de unii colaboratori, care se răsfrîng în mod negativ în relațiile sale cu beneficiarii de produse din oțeluri speciale. Astfel, în perioada 1 ianuarie — 15 martie 1979 au rămas restanțieri :

— Combinatul siderurgic Galați cu 6 673 tone oțel bandă dinam ;

— Combinatul siderurgic Reșița cu 23 078 tone oțel lingou ;

— Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii cu 5 000 tone oțel lingou etc.

Nerespectarea contractelor economice de către furnizori (toți fac parte din Ministerul Industriei Metalurgice) a condus, în bună parte, la nerealizarea planului fizic la unele poziții la combinatul din Tîrgoviște, ceea ce a atras după sine nerealizări sortimentale la beneficiarii acestuia — întreprinderile de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, Cîmpia Turzii, Brăila, Beclean, o serie de unități din industria electrotehnică, producătoare de scule, arcuri, rulmenți etc. Așadar, implicații în lanț, cu urmări negative într-un șir de unități, care au fost și sînt puse încă în situația de a suporta consecințele neajunsurilor unor furnizori care nu-și onorează la termen contractele.

Pentru a avea însă o imagine mai clară asupra situației reale trebuie ținut seama și de **modul în care au fost distribuite sarcinile de plan de către ministerul de resort.** Din analiza cauzelor care au determinat ca furnizorii amintiți să nu-și realizeze obligațiile contractuale au rezultat următoarele :

— **banda de oțel silicios pentru transformatoare** trebuia asimilată și produsă de Combinatul siderurgic Galați în 1978. Sarcina nefiind realizată, a fost trecută în plan și pentru 1979. Pe această bază combinatul din Tîrgoviște avea prevăzut în plan să prelucreze oțelul special de la Galați în tablă, pe care urma să o livreze la terți, începînd cu luna februarie a.c. **Cum putea însă combinatul tîrgoviștean să prelucreze oțelul respectiv, atîta timp cît acesta nu a fost asimilat ?** Acum, cînd solicitările (și criticile) s-au întețit, se constată de către ministerul respectiv că problema nu mai poate fi rezolvată de unitățile proprii, propunîndu-se importul cantităților planificate.

Este de precizat însă că Ministerul Industriei Metalurgice a achiziționat licența pentru producerea oțelului special de transformatori în urmă cu aproape 10 ani ! Asimilarea noii mărci de oțel a fost însă tergiversată de Combinatul din Galați. În 1977 ca și anul trecut investițiile planificate pentru noul produs nu au fost realizate, situația prezentîndu-se neschimbată și în perioada ce a trecut din 1979.

Fără îndoială, pînă la urmă problema se va rezolva într-un fel. Consecințele însă rămîn. Pe de o parte, economia națională nu a beneficiat ani de-a rîndul de un produs solicitat, pentru a cărei realizare s-au cheltuit mari sume de bani ; pe de altă parte, colectivele unor unități au fost penalizate pentru neîndeplinirea integrală a planului fizic. **De ce nu s-a acționat din vreme pentru rezolvarea în condiții optime a acestei probleme ?**

— **nelivrarea oțelului lingou** de către Combinatul siderurgic Reșița este justificată prin necesitatea acoperirii de către acesta a nevoilor proprii, ca urmare a punerii în acest an în funcțiune a laminorului Slebing. Combinatului de la Tîrgoviște i s-a dat, totuși, repartiție de oțel-lingou la Reșița ! Ministerul trebuie să reanalizeze problema, în așa fel încît necesitățile combinatului tîrgoviștean să fie acoperite în întregime și ritmic. De asemenea, ar trebui rezolvată și problema transportului, întrucît

o parte din metal s-ar fi putut livra dacă C.F.R.-ul ar fi pus la dispoziție vagoanele prevăzute (în luna ianuarie, de pildă, timp de două săptămîni, nu a fost pus la dispoziție C.S. Reșița nici un vagon). Cît privește nelivrarea aceluiași produs de către Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii, aceasta se datorește întîrzierii în punerea în funcțiune a cuptorului electric de 100 tone, cît și slabei calități a execuției acestuia, care prezintă serioase carențe în funcționare.

Unele probleme privind aprovizionarea tehnico-materială le creează combinatului tîrgoviștean și nelivrarea, potrivit prevederilor contractuale, a **cărămizilor refractare** de către întreprinderile din Cristian, „Răsăritul" din Brașov, Pleașa-Prahova, Întreprinderea de material refractar Alba-Iulia, care sînt în restanță pe anul trecut și pe 1979 cu cantități de ordinul zecilor de tone.

La ce nivel se situează indicele de scoatere ?

MARI POSIBILITĂȚI pentru realizarea în condiții mai bune a sarcinilor de plan, pentru acoperirea cerințelor economiei, rezidă în gospodărirea cu mai multă grijă a metalului, în creșterea gradului de scoatere. Tabelul de mai jos ne dă o imagine asupra evoluției acestui din urmă indicator.

Dinamica scoaterii dintr-o tonă de lingou t/t%

1976	1977	1978	1979 (plan)
74,00	76,45	77,92	82,40

Deși indicele de scoatere a crescut an de an, nivelul atins este încă departe de posibilitățile existente, de sarcinile prevăzute prin plan. În 1978, la unele poziții (metal în șarje, utilaje de turnare, electrozi de grafit etc.) s-a înregistrat o scădere substanțială a consumurilor specifice. În schimb, **la oțel lingou, țagle** și bandă silicioasă, **consumurile normate au fost depășite cu circa 94 000 tone metal** datorită nerespectării prescripțiilor tehnologice. S-a ajuns astfel, în anumite perioade, la depășiri mari de timp la elaborarea șarjelor, la șutarea necorespunzătoare a laminatelor (ceea ce s-a soldat cu cantități mari de capete și straifuri), la consumarea nerațională a feroaliajelor, la creșterea rebuturilor etc.

Pentru înlăturarea unor asemenea deficiențe, în acest an au fost luate o serie de măsuri (reproiectarea utilajului de turnare, trecerea de la lingotiera clasică cu maselotieră detașabilă la lingotiera monobloc, ajustarea rațională a semifabricatelor etc.). Dar, pentru a deveni într-adevăr mijloace de acționare eficientă pe linia valorificării maxime a metalului bun din lingou, toate aceste măsuri se cer aplicate zi de zi. **Numai pe această bază se pot obține în acest an peste 30 000 tone oțel special în plus.**

Sînt, în același timp, **necesare măsuri pentru creșterea nivelului de pregătire a cadrelor,** pentru intervenția operativă și eficientă a specialiștilor la locurile cheie ale producției, pentru exploatarea și întreținerea rațională a unor agregate. În legătură cu această ultimă chestiune este suficient să arătăm că întreruperile neplanificate în funcționarea utilajelor (datorate exploatării neraționale, aprovizionării neritmice cu materii prime, repartițiilor de slabă calitate, lipsei pieselor de schimb) s-au soldat, **în 1978, cu o nerealizare de producție în valoare de peste 260 milioane lei.**

Implicații pozitive asupra realizării planului fizic ar avea și **atingerea cît mai grabnică a parmetrilor proiectați la utilajele și sectoarele de bază** (perioadele prevăzute au fost depășite de mult), **cît și respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități** (cuptoare de oțel, laminoare etc.). În ambele cazuri există serioase rămîneri în urmă, ceea ce conduce la nerealizarea unor importante cantități de metal lingou, laminate și blocuri forjate, ca și la neintroducerea în fabricație a unor noi mărci de oțeluri.

Gospodărirea rațională a metalului la nivelul economiei presupune, între altele, și **livrarea acestuia la lungimi fixe.** Pentru a-l stimula pe producător să livreze metalul la lungimi fixe sau multiple, s-a prevăzut o majorare a prețului de livrare cu 4,5%. În cazul combinatului din Tîrgoviște această majorare nu acoperă însă valoarea capetelor rezultate din debitare. Pentru o oarecare echilibrare a situației, producătorul a trecut la sistemul de a-i obliga pe beneficiari ca 5% din cantitatea totală de metal pe care o primesc să fie constituită din capete de laminate (scurtături). Acest sistem nu rezolvă însă problema de fond. După părerea noastră **se cer găsite, pe de o parte, soluții pentru valorificarea capetelor, în așa fel încît ele să acopere într-adevăr nevoi reale la beneficiari ;** pe de altă parte, **ar trebui ca beneficiarii să renunțe la practica de a solicita numai laminate la lungimi fixe sau multiple cînd, prin natura producției, pot utiliza și capete.** Întreprinderea de vagoane Arad, de pildă, solicită pentru arcuri unele oțeluri UIC 827 la lungimi fixe, ca apoi să le aducă la lungimi mici. De ce într-o asemenea situație întreprinderea respectivă nu se aprovizionează cu laminate la lungimi de fabricație ? Ar cîștiga, pe de o parte, întreprinderea, prin neplata taxei de 4,5% pentru lungimi fixe, iar pe de altă parte, s-ar crea avantaje furnizorului, prin evitarea apariției capetelor.

Poblema se cere mai bine studiată pentru a se găsi soluții care să determine evitarea recircuitării unui metal util care, la nivelul combinatului, se ridică anual la zeci de mii de tone.

SITUAȚIA PREZENTATĂ nu este specifică doar combinatului din Tîrgoviște. Ea pune în evidență existența unor neajunsuri și în alte unități siderurgice în domenii importante cum sînt : respectarea programelor de colaborări între unitățile metalurgice, practicarea de tehnologii care să permită o mai bună valorificare a metalului pe filiera prelucrării lingou-laminat, îndeplinirea la termenele planificate a punerilor în funcțiune a noilor capacități de producție, asimilarea de noi mărci de oțeluri prevăzute în planurile tehnice etc. Din păcate, în loc ca fiecare problemă să fie studiată îndeaproape pentru a i se găsi rezolvări de fond, de mule ori se recurge la soluții ad-hoc, zeci de cadre de specialiști și de conducere de la diferite servicii din întreprinderi, centrale, minister, limitîndu-se, aproape în exclusivitate, la o activitate de dispecerat.

Ținînd seama de deficiențele existente, de marile posibilități de care dispun unitățile siderurgice pentru a acoperi mai bine nevoile de metal ale țării, supunem

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 6)

CU CE RANDAMENT UTILIZĂM CAPACITĂŢILE DE PRODUCŢIE ?

Parametrii proiectaţi – atinşi la termenul stabilit

O SURSĂ — din păcate încă importantă — prin care se pierde producţie se datorează neatingerii parametrilor de producţie proiectaţi la termenele stabilite prin graficele aprobate. Este un fapt verificat că la acele obiective noi unde toate condiţiile de montare şi întreţinere a utilajelor, de asigurare a materiei prime de calitate corespunzătoare şi în mod ritmic, de calificare a cadrelor etc. sînt realizate cu grijă şi simţ de răspundere, termenele fixate de atingere a parametrilor nu numai că sînt respectate, dar de multe ori se realizează în avans. Obţinerea unor cantităţi de produse suplimentare pe această cale contribuie la sporirea venitului naţional, la obţinerea unei eficienţe ridicate a fondurilor fixe, la satisfacerea unor nevoi ale pieţei interne sau pentru export. Asigurarea tuturor condiţiilor necesare respectării graficelor de atingere a parametrilor tehnico-economici este necesar să fie realizată în primul rînd de beneficiari, de factorii care răspund direct de lucrarea respectivă, de organele de conducere colectivă care —reprezentînd pe proprietarii mijloacelor de producţie, producătorii şi beneficiarii roadelor muncii — răspund direct de felul cum este administrată şi gospodărită partea din avuţia socialistă încredinţată colectivului respectiv.

Nerealizarea volumelor de producţie la termenele stabilite provoacă economiei naţionale pierderi irecuperabile, sau în orice caz greu recuperabile, cu eforturi financiare şi materiale mult sporite — avînd consecinţe dintre cele mai nefavorabile asupra balanţelor tehnico-materiale, cheltuielilor de producţie, realizării beneficiilor planificate, respectării obligaţiilor asumate faţă de beneficiarii interni şi externi. Tocmai de aceea **termenul de atingere a parametrilor proiectaţi trebuie riguros respectat.** De regulă, perioada de timp din momentul punerii în funcţiune a capacităţilor noi şi pînă la atingerea producţiei proiectate nu trebuie să depăşească un an, un an şi jumătate. Dar această perioadă de timp se prelungeşte uneori foarte mult, invocîndu-se unele modificări survenite în structura sortimentală, utilizarea unor materii prime diferite de cele avute în vedere la proiectarea investiţiei, lipsa de desfacere etc. De exemplu, numeroase capacităţi continuă să funcţioneze şi în prezent sub limitele producţiei stabilite prin documentaţia tehnică ; oţelăria electrică şi turnarea continuă de la întreprinderea „Oţelul roşu", care a realizat 45,8% din capacitate, instalaţia de uree granulată (18,7%) şi de amoniac IV (30,6%) de la Combinatul de îngrăşăminte chimice Piatra Neamţ, instalaţia de carton velin (72,5%) şi cea de hîrtie capace (78,6%) de la Combinatul de celuloză şi hîrtie Drobeta-Turnu Severin, Întreprinderea de confecţii textile Reşiţa (53,2%). Iată de ce în aceste unităţi, ca şi în altele aflate în situaţii similare, sînt necesare măsuri energice pentru a se asigura toate condiţiile necesare unei activităţi normale.

Deoarece punerile în funcţiune sînt precedate de o serie de probe uzuale, inclusiv cele tehnologice în regim normal de lucru, timpul acordat pentru realizarea şi respectiv intrarea în parametrii stabiliţi, la toţi indicatorii, se poate scurta — şi trebuie scurtat — la minimum, astfel ca fondurile fixe respective să asigure un înalt grad de eficienţă. Aceasta se înscrie ca o sursă dintre cele mai importante pentru obţinerea unor volume superioare de produse materiale, pentru satisfacerea necesităţilor economiei, pentru sporirea nivelului de trai al întregului popor.

Maşinile-unelte folosite încă sub nivelul posibilităţilor

UTILIZAREA deplină şi eficientă a fondului de timp disponibil de lucru al maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor tehnologice constituie una dintre cele mai importante căi pentru sporirea producţiei, pentru economisirea fondurilor de investiţii şi reducerea cheltuielilor de producţie. Ca urmare a măsurilor luate în ultimii ani de către conducerea de partid şi de stat, nivelul indicilor care exprimă utilizarea extensivă a maşinilor-unelte a sporit an de an (vezi graficul).

În anul 1978, indici de utilizare superiori mediei au obţinut întreprinderile aparţinînd M.I.Ch. (creştere de 5,5 puncte faţă de 1975), M.E.F.M.C. (+8,4 puncte), M.I.U. (+13,5 puncte), rezultate mai slabe înregistrîndu-se la M.I.M. (+4,3 puncte), M.A.I.P.A. (+2,9 puncte) etc. Deşi, M.I.C.M. deţine circa 70% din parcul total de maşini-unelte, determinînd practic nivelul mediu de utilizare a acestei categorii de maşini, nu trebuie neglijat faptul că mai mult de un sfert din producţia globală a ramurii industriei construcţiilor de maşini şi prelucrarea metalelor se realizează în unităţile de acelaşi profil aparţinînd altor ministere. Aceasta demonstrează, sperăm convingător, că buna încărcare şi folosire a parcului de maşini-unelte **nu constituie o problemă a unui singur minister ; ea cuprinde, dimpotrivă, o arie mai largă de interese, la nivelul întregii economii.** Avînd în vedere efortul financiar al statului pentru dezvoltarea şi modernizarea ramurii construcţiilor de maşini, ca şi nevoile economiei pentru dotarea noilor obiective aflate în curs de construcţie sau prevăzute a intra în funcţi-

Prima parte a articolului a apărut în nr. 11/1979.

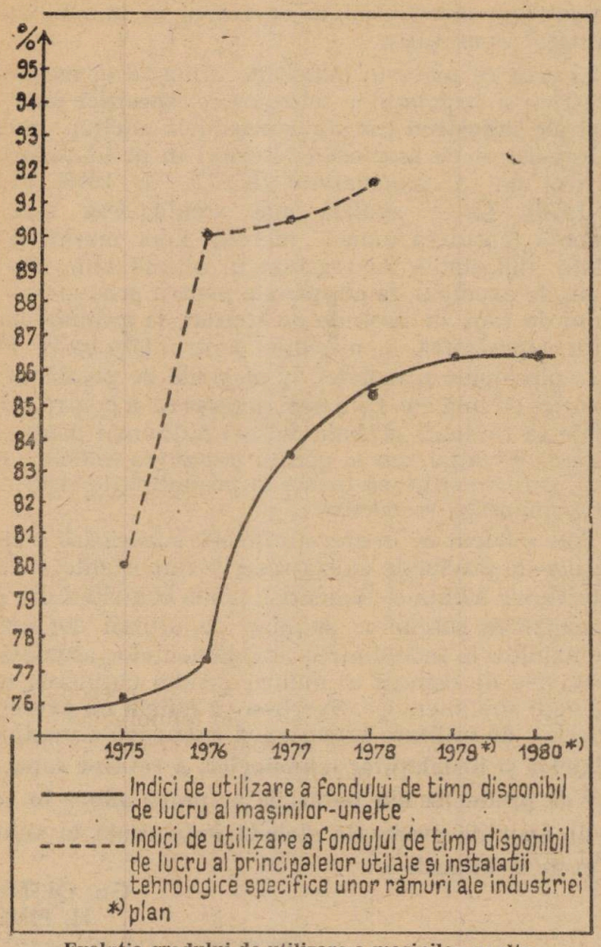

Evoluția gradului de utilizare a mașinilor-unelte.

une în anii următori, utilizarea deplină a potențialului productiv al mașinilor-unelte apare ca o sarcină de primă importanță.

Este adevărat că în unele întreprinderi se obțin indici de utilizare a fondului de timp disponibil superiori (peste 90%) — și aceasta la grupe principale de mașini-unelte. Asemenea realizări au fost atinse la strunguri paralele (M.M.P.G. : 91,8% realizat în 1978, M.E.F.M.C. : 90,1%) ; strunguri carusel (M.T.Tc : 93,5%, M.A.I.P.A. : 93,0%) ; mașini de frezat portal (M.I.C M. : 92,4%) ; mașini de prelucrat roți dințate conice (M.I.C.M. : 94.3%, M.I.M. : 94,6%) ; mașini agregat (M.E.F.M.C. : 93,7%, M.A.I.P.A. : 93,4%) etc. Aceasta probează odată mai mult că rezultatele mai slabe din alte unități și la alte categorii de mașini-unelte — la strunguri specializate, de exemplu, la M.I.C.M. și la M.I.Ch. ; la mașini de frezat universale și orizontale, la M.I.M. ; la mașini de mortezat, la M.I.C.M. ; la mașinile de rectificat, la M.M.P.G. și M.I.C.M. etc. — se datoresc preocupărilor insuficiente ale organelor de conducere colectivă, ale celor ce lucrează în aceste unități.

Pe această linie se impune subliniat că la întreprinderi aparținînd unor ministere cu dotări importante de mașini-unelte, la care preocupările pentru consolidarea realizărilor obținute au scăzut din intensitate, se remarcă o evoluție negativă a indicilor privind utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte. Ca urmare, în lunile ianuarie — februarie 1979, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, media indicilor de utilizare extensivă a scăzut pe ansamblu cu 1,6 puncte, din care la întreprinderile M.I.C.M. cu 2,1 puncte, la M.I.M. cu 0,8 puncte, la M.I. Ch. cu 0,9 puncte, la M.A.I.P.A. cu 1,6 puncte. Ce concluzii pot fi trase din asemenea exemple ? Nimic altceva decît că atunci cînd există perseverență, rezultatele sînt bune. Și invers.

Ținînd seama de importanța și ponderea pe care o dețin mașinile-unelte în ramura industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, de importanța lor în alte sectoare ne putem ușor da seama de marile rezerve aflate încă în stare latentă, în fiecare întreprindere, secție, pentru fiecare mașină. Sînt cunoscute numeroase exemple de inițiative valoroase ale colectivelor de oameni ai muncii, tehnicieni și ingineri, pentru mai buna utilizare a potențialului productiv din întreprinderi, pentru creșterea randamentului în muncă. Printre acestea am reținut preocupările din ce în ce mai intense referitoare la îmbunătățirea acțiunilor de reciclare, policalificare și organizare a deservirii concomitente a mai multor mașini sau utilaje.

Una din măsurile prioritare pentru o mai bună folosire a capacităților mașinilor și utilajelor, o constituie **ridicarea coeficientului de schimburi.** Deși prevederile planului nu au fost realizate pe ansamblul industriei, se poate vorbi totuși în acest sens de un decalaj ce poate fi anulat în următoarele trimestre, cu un efort mai mare din partea întreprinderilor, centralelor și ministerelor economice. Este necesar, îndeosebi, să se insiste pe linia recrutării și calificării forței de muncă la nivelele prevăzute prin plan, cu atît mai mult cu cît există creată o puternică bază tehnico-materială pentru școlarizarea și calificarea corespunzătoare a muncitorilor, îndeosebi în meseriile încă deficitare. Pentru micșorarea și apoi lichidarea decalajelor între plan și realizări considerăm deosebit de acută necesitatea unor acțiuni în întreprinderile unde coeficientul numărului de schimburi este mai mic sau în jur de 2, cum sînt : Întreprinderea de echipamente periferice București (1,2 coeficient al numărului de schimburi pe 1978), întreprinderea „Steaua Roșie" — București (2,0), Întreprinderea de utilaje și piese de schimb Botoșani (2,0), Întreprinderea de osii și boghiuri Balș (2,1) etc.

În această lumină, nu lipsit de importanță este faptul că sporirea cu numai un procent a gradului de utilizare a mașinilor și utilajelor din ramura industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor ar avea ca efect o sporire a valorii producției globale în această ramură de bază a industriei, la nivelul anului 1979, cu peste 3 miliarde de lei.

Întreruperile accidentale sînt generate de „accidente" în organizarea muncii

DINTRE cauzele principale care limitează mai buna încărcare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor nu se pot omite **opririle așa-zis „accidentale".** De fapt, aceste opriri își au originea bine stabilită, ele se datorează într-o foarte mare măsură **neefectuării în termen a reviziilor și reparațiilor sau efectuării acestora superficial, de slabă calitate, precum și insuficientei calificări a celor care mînuiesc utilajele respective.** Timpul de lucru neutilizat ca urmare a întreruperilor accidentale — îndeosebi a defecțiunilor mecanice, electrice etc. — a condus, în anul 1978, la pierderi de producție estimate la peste 3 000 mil. lei la M.I.M., 1 200 mil. lei la M.I.U., 710 mil. lei la M.I.C.M. etc., iar pe ansamblul ramurii construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor la peste 7 300 mii ore-mașini. Echivalentul în produse al acestor opriri, mai mult sau mai puțin accidentale, este impresionant.

Mergînd la sursa acestor stagnări în producție vom constata că nu puține utilaje, mașini, instalații prevăzute a intra în reparații sau revizii generale suferă dese amînări. Uneori, conducerile unor întreprinderi sau centrale industriale, în dorința de a obține o producție suplimentară sau a recupera unele rămîneri în urmă în realizarea planului, recurg la „valorificarea" fondului de timp destinat — potrivit prevederilor — reparațiilor capitale și reviziilor, în alte scopuri decît cele stabilite prin plan. Consecința unor asemenea „inițiative" poate fi ușor remarcată — așa cum am amintit — în numărul și durata opririlor accidentale și din care economia pierde înzecit, mergînd pînă la afectarea securității în exploatarea utilajelor și instalațiilor respective. La aceasta ar mai putea fi adăugată și afectarea calității produselor. Desigur, pot fi invocate diferite motive pentru neexecutarea sau amînarea efectuării reparațiilor și reviziilor planificate. Cert este că în anul 1978, deși prevăzute în plan, între altele nu s-au efectuat reparații la 2 convertizoare de frecvență de la Combinatul de fibre sintetice Iași, la cuptorul de carbid nr. 5 de la Combinatul chimic Tîrnăveni, la laminorul de profile din cupru și la 2 mașini de înfuniat de la Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante București, la linia de formare-turnare de la Întreprinderea de autocamioane Brașov etc. Amintim și faptul că M.I.U. a realizat planul de reparații la mașini de țesut numai în proporție de 86,9%.

În acest cadru o primă problemă care apreciem că trebuie să preocupe unitățile și centralele de resort constă în **asigurarea la timp și de calitate corespunzătoare a pieselor de schimb și subansamblelor necesare efectuării reparațiilor.** În același timp, calificarea superioară a echipelor care execută reparațiile, precum și executarea acestora în trei schimburi, inclusiv duminicile, ar contribui substanțial la scurtarea și îmbunătățirea calității reparațiilor.

În ceea ce privește indicii de utilizare ai mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, **specifici unor ramuri ale industriei** (în afara mașinilor-unelte), aceștia au înregistrat de asemenea creșteri în perioada primilor trei ani ai cincinalului (90,7% în 1976, 91,5% în 1978). La o analiză mai atentă iese însă în evidență faptul că indicii aferenți unor mașini și instalații importante au regresat în ultimii ani. Ne referim, de exemplu, la cuptoarele pentru producerea negrului de fum, la mașinile de trefilat, la granulatoarele pentu superfosfat, la mașinile pentru fabricarea PFL, PAL, placajelor și mobilei, la mașinile de pieptănat din filaturile de lînă etc. Este deci necesar ca și pentru aceste utilaje să fie luate grabnic măsuri nu numai pentru redresarea situației, dar și pentru depășirea indicilor realizați, care se situează încă sub posibilitățile reale ale întreprinderilor respective.

Este evident că în sfera utilizării superioare a capacităților de producție există rezerve importante, a căror valorificare atentă și judicioasă poate contribui din plin la realizarea sarcinilor de plan pe ultimii doi ani ai cincinalului, la îndeplinirea angajamentelor asumate de colectivele de oameni ai muncii pentru obținerea unor producții suplimentare. **Sporirea cu numai un procent a indicelui de utilizare intensivă și extensivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, a tuturor capacităților de producție din industrie ar putea aduce în acest an un spor de producție globală industrială în valoare de peste 9 miliarde lei.**

Gh. OLTEANU
H. PINCAS
Comitetul de Stat al Planificării

Exigențe în funcționarea mecanismului colaborărilor

(Urmare din pag. 3)

ministerului, ca probleme de studiu și reflecție, următoarele :

● **reanalizarea programelor de colaborare dintre întreprinderi, astfel încît repartițiile să aibă o bază reală și să permită onorarea la termen a obligațiilor contractuale ; odată cu aceasta, să se asigure o mai bună sincronizare în livrarea semifabricatelor, pentru evitarea golurilor sau asalturilor în fabricație ;**

● **introducerea și extinderea rapidă a unor tehnologii avansate care să permită atingerea procentului de 85% scoatere metal bun dintr-o tonă de oțel-lingou. Precizăm că, pe ansamblul ministerului, numai în cursul anului trecut, prin neatingerea procentului de scoatere planificat, economia a fost privată de o cantitate de mai bine de 500 mii tone de metal ;**

● **completarea balanței de stocuri de oțel-lingou în toate unitățile și la nivelul ministerului, astfel încît stocurile să existe nu numai pe hîrtie, ci și în realitate, respectiv pentru 30 de zile, așa cum se prevede în sarcinile de plan ;**

● **avînd în vedere nivelul tehnic tot mai ridicat la care se desfășoară procesele tehnologice din metalurgie, ar fi necesar să se studieze posibilitatea pregătirii cadrelor pentru noile obiective pe o perioadă mai îndelungată, respectiv un an, în unități de profil, față de numai trei luni cît se practică în prezent.** Prin această soluție s-ar evita neajunsurile în pregătirea unor cadre, s-ar ajunge la o mai rațională exploatare a utilajelor, la o mai bună întrebuințare a lor ;

● **adoptarea măsurilor necesare pentru aplicarea sistemului de cointeresare în ridicarea nivelului calitativ al produselor siderurgice — sistem care de fapt există — dar nu se aplică în practică ;**

● **aprovizionarea la timp, cantitativ și calitativ, cu piese de schimb. În acest scop, atelierele sau secțiile întreprinderilor metalurgice producătoare de piese de schimb ar trebui să fie profilate pe grupe de astfel de produse cu complexitate mare ; prin cooperare, întreprinderile să facă schimburi între ele, astfel încît cea mai mare parte a pieselor de schimb să se realizeze în țară și să nu se mai recurgă la importuri.**

ESTE ÎN INTERESUL fiecărei întreprinderi, al întregii ramuri metalurgice să valorifice din plin condițiile create, rezervele interne disponibile, pentru a produce cantități tot mai mari de oțeluri speciale, cu cheltuieli cît mai reduse. Pe de altă parte, producînd mai mult metal de calitate superioară, se pot acoperi mai prompt și mai bine nevoile economiei, asigurîndu-se beneficiarilor condiții optime de realizare ritmică și cu înaltă eficiență a sarcinilor de plan.

NORMAREA ȘTIINȚIFICĂ ÎN SPRIJINUL RAȚIONALIZĂRII CONSUMURILOR DE ENERGIE ÎN ZOOTEHNIE

ORIENTAREA dezvoltării agriculturii țării noastre pe calea intensivă, prin modernizarea continuă a producției, trecerea la tehnologii cu caracter industrial, mai ales în zootehnie și legumicultură, creșterea ponderii producției animale în totalul producției agricole, realizarea vastului program de lucrări de îmbunătățiri funciare etc. conduc la creșterea absolută și relativă a consumului de energie electrică în agricultură. În acest context, apar ca deosebit de importante **raționalizarea consumului de energie electrică, corelarea strictă a consumului cu volumul lucrărilor executate și al producției obținute, astfel încît să se realizeze reducerea consumului specific pe unitatea de produs.** Problema gospodăririi raționale, cu maximum de eficiență, a energiei electrice și a combustibilului constituie o preocupare majoră a tuturor colectivelor de oameni ai muncii din unitățile agricole, care trebuie să acționeze în acest sens cu toată competența și atenția cuvenită.

Principalii parametri implicați

ÎNTRE MĂSURILE privind raționalizarea utilizării energiei electrice, o importanță majoră revine **normării științifice a consumului în raport cu producția planificată. Norma de consum de energie electrică** constituie unul din indicatorii principali ai planului de aprovizionare, mărimea sa influențînd în mare măsură consumul total de energie, costul consumurilor materiale, costul unitar pe produs și eficiența producției. În funcție de norma de consum se planifică activitatea sectorului electroenergetic, se analizează consumul specific de energie electrică, cheltuielile cu energia, pierderile de energie în timpul transportului, distribuției și în procesul tehnologic etc. Aceștia sînt, de fapt, parametrii de bază de care se ține seama la stabilirea posibilităților de reducere a normelor de consum și a consumului ca atare.

Norma de consum de energie electrică reprezintă cantitatea maximă de energie electrică care se poate consuma pentru realizarea unei unități de produs sau pentru executarea unei lucrări. Norma de consum calculată la unitatea de produs reprezintă consumurile cumulate în diferite etape ale procesului tehnologic, inclusiv pierderile de energie în sfera aprovizionării și a desfășurării procesului de producție.

Formula generală de determinare a necesarului de energie electrică este :

$$Ne = Nca \times Q$$

unde $Nca = Nct + Pt + Pnt$

în care :

Ne — necesarul de energie electrică ;

Nca — norma de consum de aprovizionare ;

Q — cantitatea de producție pentru care se calculează necesarul de energie electrică ;

Nct — norma de consum tehnologic (în timpul funcționării utilajelor, instalațiilor, mașinilor etc.) ;

Pt — pierderi tehnologice (în timpul funcționării utilajelor, instalațiilor, mașinilor etc.) ;

Pnt — pierderi netehnologice (în timpul transportului pe rețea, al transformării și distribuirii energiei electrice în cadrul întreprinderii agricole).

O anumită cantitate din pierderile netehnologice pentru întreprinderea agricolă constituie pierderi tehnologice pentru întreprinderea de distribuire a energiei electrice. Important este ca pierderile netehnologice pentru întreprinderea agricolă să fie bine cuantificate, astfel încît să stimuleze reducerea pierderilor totale de energie. La nivelul economiei naționale, ponderea pierderilor în rețelele electrice de transport și de distribuție a scăzut de la 10,1% în anul 1955, la 6,6% în anul 1977.

În cazul participării mai multor consumatori de energie la obținerea aceluiași produs, se însumează consumurile de energie de la fiecare operație sau lucrare din cadrul produsului tehnologic. La fiecare consumator se ține seama de norma de consum tehnologic și de pierderile tehnologice. În acest caz :

$$Ne = \sum_{i=1}^{n} Ce$$

$$Ce = Ct + Pt$$

$$Ct = Com \times To \times Nm$$

în care :

Ce — consumul de energie electrică la fiecare utilaj, mașină, instalație ;

i — notație simbolică a fiecărui consumator de energie electrică care contribuie la obținerea unui produs ;

Ct — consumul tehnologic ;

Pt — pierderi tehnologice;

Chm — consumul orar pe o mașină, instalație, bec etc.;

Th — timpul de funcționare, în ore ;

Nm — numărul de mașini, utilaje, instalații, becuri etc. de același fel, care există în procesul tehnologic al unui anumit produs.

Din cele de mai sus rezultă multitudinea de factori care influențează normarea consumului de energie electrică, factori ale căror influențe trebuie să fie corect cuantificate, pentru a obține o normare a consumului cît mai științifică, mai realistă.

Analiza exhaustivă a indicatorilor de plan privind consumul de energie electrică poate orienta colectivele de conducere din întreprinderi asupra măsurilor ce trebuie luate în vederea reducerii acestui consum.

De la abordarea globală la cea analitică

PÎNĂ ÎN PREZENT, planificarea consumului de energie electrică în agricultură s-a făcut în mod global și nu totdeauna a fost fundamentată științific, de unde și o anumită ușurință cu care unitățile agricole se încadrau în consumurile planificate, realizînd deseori economii deosebit de mari în raport cu aceste consumuri planificate. În aceste condiții, se impunea de urgență o revedere a normelor de consum planificat al energiei electrice în producția agricolă și, în special, în cea zootehnică. Vom ilustra această situație

prin analiza întreprinsă la Întreprinderea avicolă de stat Crevedia (tabelul nr. 1).

Se observă că în 1977, cu excepția sectorului de creșterea păsărilor pentru carne, consumurile specifice realizate au fost sub normele planificate, uneori chiar sub o treime din nivelul acestora. Asemenea reduceri însemnate, deși la prima vedere par deosebit de favorabile, în realitate devin demobilizatoare prin aceea că normele stabilite au fost prea largi, deci neștiințifice, cu consecințe ușor previzibile pentru întreprindere.

În 1978, mobilizat de sarcinile stabilite la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, colectivul de oameni ai muncii de la Întreprinderea avicolă Crevedia a luat o serie de măsuri pe linia **restructurării vechilor norme de consum energetic**, apropiindu-le de realitatea progresului tehnologic din întreprindere. Totodată, acționînd ferm penttru reducerea continuă a consumului specific de energie electrică față de noile norme, întreprinderea a reușit să obțină economii importante atît în raport cu noile norme, cît și față de realizările anului precedent.

Reducerea substanțială a consumului specific de energie electrică în anul 1978 față de anul 1977, a fost rodul unui pachet de măsuri tehnico-organizatorice, atent introduse și urmărite, dintre care citățm : ● o mai bună planificare a consumului de energie electrică în funcție de vîrsta păsărilor și temperatura din exteriorul halelor, în conformitate cu cerințele și condițiile procesului tehnologic din unitate ; ● contorizarea, urmărirea și analiza la perioade scurte a consumului de energie electrică pe hale ; ● generalizarea iluminatului cu becuri de 40 W, eliminîndu-se becurile de puteri mai mari ; ● automatizarea pompelor submersibile și a pompelor de apă ; ● introducerea iluminatului cu lămpi cu vapori (de mercur, de sodiu), pe coridoare și în holurile halelor ; ● s-au introdus variatoare de turație (la ventilatoare și eleveze) și variatoare de lumină, care asigură funcționarea instalațiilor respective numai în perioadele strict necesare.

Tabelul nr. 1

Nivelul și dinamica consumului specific de energie electrică la „Avicola" Crevedia

Tipul de consum specific	U/M	1977 plan	1977 realizat (%)	1977 realizat (%)	1978 plan	1978 realizat (%)	1978 realizat (%)	Realiz. 1978 față de 1977 (%)
la 1 mil. de ouă	MWh	150	84,2	56,1	65,0	46,7	71,9	55,5
la 1 tonă de carne în viu	„	2	2,3	113,0	1,5	1,3	88,0	58,4
la 1 tonă de carne abatorizată	„	1	0,3	30,0	0,3	0,2	67,0	72,1
la 1 mil. lei prod. globală	„	160	47.4	29.6	48.0	40.9	85.1	86.2

De unde apar diferențele de consumuri ?

FAPTUL că majoritatea întreprinderilor avicole realizează consumuri specifice de energie electrică sub nivelul mediei pe centrală demonstrează că există posibilități reale, rezerve ce trebuie valorificate, de reducere a acestor consumuri și în acele întreprinderi unde ele depășesc, uneori substanțial, media consumului pe centrală (tabelul nr. 2).

Diferențele mari între consumurile specifice realizate de la o întreprindere la alta — avînd parțial și unele cauze obiective (tehnologia, gradul de uzură a utilajelor, structura producției etc.) — sînt datorate, indiscutabil, și modului de normare, urmărire și analiză a consumului de energie electrică. Tocmai în această direcție trebuie acționat cu hotărîre, folosind experiența unităților avansate pentru a reduce substanțial consumurile specifice mari, nejustificate, care produc pagube unităților respective și economiei naționale în ansamblul ei.

Tabelul nr. 2

Consumul specific de energie electrică la unele întreprinderi avicole de stat, comparativ cu media (=100,0%) pe Centrala avicolă, 1977

Consum la 1 mil. de ouă		Consum la 1 tonă de carne în viu	
Întreprinderi avicole	%	Întreprinderi avicole	%
Craiova	53,2	Titu	53,9
Băicoi	53,2	Galați	55,1
Constanța	59,3	Constanța	79,6
Arad	105,4	Băiculești	132,3
Tg. Mureș	170,8	Băicoi	152,7
Iași	175,0	Craiova	193,4

Metoda tehnico-analitică de normare a consumurilor trebuie să constituie baza determinării oricăror norme de consum, apelîndu-se concomitent și la **metoda experimentală**, prin care parametrii tehnici stabiliți de uzinele producătoare de utilaje și instalații sînt verificați în practică mai întîi de către laboratoarele unităților de cercetare științifică și apoi în marile unități agricole care folosesc tehnologiile respective.

Un pas important în realizarea unei normări științifice se poate face prin **sectorizarea consumului de energie electrică**, ce are la bază aceleași principii și raționamente ca și sectorizarea cheltuielilor de producție, criteriul fundamental fiind **produsul pentru care se face cheltuiala.** Potrivit acestei abordări, consumurile de energie electrică vor fi clasificate în două grupe principale : directe (efectuate pentru un anumit produs) și indirecte (efectuate pentru mai multe produse) ; la rîndul lor, consumurile indirecte pot fi efectuate pentru un grup restrîns de activități sau produse (consumuri comune) sau pentru întreaga întreprindere (consumuri generale).

Indiferent de felul consumului (direct, comun, general), normarea (planificarea) necesarului de energie electrică trebuie să pornească de la fiecare utilaj, instalație, mașină etc. și să țină seama de : parametrii tehnico-economici ai fiecărui utilaj, locul pe care fiecare consumator de energie electrică îl ocupă în procesul tehnologic, particularitățile procesului tehnologic la fiecare categorie de animale (păsări) sau la fiecare activitate de servire, stadiul fiziologic al organismului animal, temperatura din exteriorul adăposturilor de animale și alte particularități locale ale climei, modul de organizare a producției și a muncii, măsurile tehnico-organizatorice proiectate pentru perioada de plan etc.

Semnificațiile determinării consumului constant și variabil

DIN ANALIZA consumului de energie electrică pe diferite utilaje din halele de păsări rezultă că, în funcție de particularitățile procesului tehnologic, se formează două mari grupe de consumuri de energie electrică : un consum constant în cadrul ciclului de producție (pentru transportul furajelor și al ouălor, pentru distribuirea furajelor, pentru evacuarea dejecțiilor etc.) ; un consum variabil, în funcție de vîrsta păsărilor și de condițiile de climă (iluminatul, instalațiile pentru încălzire și pentru ventilație).

Astfel, consumul variabil în funcție de vîrsta păsărilor poate crește deosebit de intens (aproape dublîndu-se) de la faza de exploatare inițială (19—22 săptămîni) — cînd iluminatul zilnic este necesar doar 8—10 ore, rezultînd un consum total pe hală de 113 kWh/zi — la faza ultimă de exploatare (44—77 săptămîni), cînd se ajunge la 15—16

lector univ. dr. N. DAVID
ec. N. ROȘIAN

(Continuare în pag. 11)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

RESPECTAREA CORELAȚIEI DINTRE CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ȘI CEA A RETRIBUȚIEI MEDII

CREȘTEREA productivității muncii — cale principală de sporire a producției, a venitului național și, pe această bază, a nivelului de trai — constituie un obiectiv central al politicii partidului și statului nostru, un imperativ al dezvoltării accelerate a economiei românești. Realizările obținute în acest domeniu, cu deosebire în ultimii ani, sînt fără îndoială importante, dar faptele dovedesc că există încă posibilități largi pentru creșterea în ritm mai înalt a productivității prin utilizarea cu eficiență sporită a puternicei baze tehnico-materiale de care dispune țara noastră, folosirea deplină a capacității de muncă și de creație a întregului popor. Valorificarea acestor posibilități se impune cu acuitate, ținînd seama de faptul că creșterea rapidă a productivității muncii este chemată să aducă o contribuție de seamă la lichidarea într-un timp cît mai scurt a decalajelor care ne mai despart de țările dezvoltate economic, la îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii.

În acest cadru se ridică și problema realizării unei corelații fundamentale, respectiv de **creștere într-un ritm superior a productivității muncii față de cea a retribuției medii a oamenilor muncii, atît la nivel micro cît și macroeconomic.** Respectarea acestei corelații este impusă de faptul că **numai prin creșterea mai rapidă a productivității se poate asigura îndeplinirea programelor de creștere a nivelului de trai și de trecere treptată la săptămîna de lucru redusă, se poate realiza o îmbinare judicioasă a intereselor generale cu cele personale.** Realizarea într-o proporție superioară a planului productivității muncii față de cel al retribuției medii constituie cea mai importantă sursă de creștere a acumulărilor socialiste (beneficiul), care contribuie direct la sporirea veniturilor bugetului de stat. Iată de ce toate întreprinderile și unitățile din economie trebuie să acorde o atenție deosebită înfăptuirii integrale a programelor de măsuri adoptate pentru creșterea în ritm mai înalt a productivității muncii, precum și utilizării unui fond de retribuție proporțional cu gradul de îndeplinire a indicatorilor de plan, îndeosebi cu obținerea unei productivități a muncii superioare.

Cum este respectată în practică această corelație, potrivit căreia nivelul de îndeplinire a planului productivității muncii să fie mai mare decît gradul de îndeplinire a retribuției medii planificate (cîștigului mediu) sau cel puțin egal ?

Prin metodologia unitară privind forma de retribuire în acord global pentru unitățile industriale, elaborată de către Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor și Comitetul de Stat al Planificării, metodologie intrată în vigoare în luna aprilie 1977, la cap. C. 34 (ultimul alineat) se prevăd următoarele : „în toate cazurile în care adaosul cuvenit formației în acord global este ridicat, plata adaosului se va face numai cu aprobarea organului de conducere colectivă al unității, care va analiza în ce măsură această depășire a retribuției este corelată cu nivelul realizat la principalii indicatori de plan“ — producția globală (care, începînd cu 1 iulie 1978, a fost înlocuită cu producția netă), productivitatea muncii etc. Pe baza acestor prevederi, organele colective de conducere ale întreprinderilor au dreptul să corecteze cîștigurile realizate în sistemul de acord global, de așa manieră încît să se asigure corelațiile dintre indicele de realizare a retribuției și indicatorii principali, în special gradul de realizare a planului productivității muncii.

În vederea măririi eficienței controlului preventiv care se exercită în prezent de către organele bancare, propun **să se studieze posibilitatea elaborării unui act normativ care să confere și organelor de control bancar drepturile prevăzute în metodologia unitară menționată pentru organul colectiv de conducere al întreprinderilor.**

Aceasta ar însemna că atunci cînd se constată, la controlul preventiv, că indicele de realizare a retribuției pe total întreprindere este superior procentului de îndeplinire a planului productivității muncii, să se **recalculeze** fondul aferent retribuțiilor tarifare de încadrare corespunzătoare timpului efectiv lucrat într-o lună, cu un procent inferior celui realizat la productivitatea muncii. Consider că numai în aceste condiții se pot elimina anomaliile din prezent, cînd se eliberează fonduri pentru plata retribuției, superioare celor ce ar corespunde procentului de îndeplinire a productivității muncii, ceea ce echivalează, în fond, cu diminuarea drepturilor cuvenite bugetului de stat.

Dacă s-ar adopta o asemenea măsură, organul colectiv de conducere al întreprinderii ar urma să aplice în continuare indicațiile din

metodologia unitară (pct. 34) și să corecteze cîștigurile realizate individual de personalul muncitor peste retribuția tarifară de încadrare aferentă timpului efectiv lucrat (indiferent pe ce căi s-a realizat, adică prin depășirea exagerată a normelor de producție, pe seama sporului de acord global etc.) cu procentul de realizare a indicatorului sintetic productivitatea muncii la nivelul formației de lucru sau secțiilor de producție din care fac parte muncitorii respectivi.

Această operație ar urma să se facă de așa manieră încît cîștigurile obținute să se încadreze în fondul corectat de organele bancare pe total întreprindere, așa cum s-a arătat mai înainte.

ADOPTÎNDU-SE măsura propusă, se vor putea aplica în practică de către organele bancare și principiile de bază enunțate la art. 6 din Legea nr 57/1974, care prevăd că la stabilirea retribuirii fiecărui om al muncii să se aibă în vedere contribuția sa la realizarea și depășirea sarcinilor de producție, la creșterea productivității muncii etc.

Propunerea are la bază faptul că în prezent se eliberează întreprinderilor sume foarte mari cu titlu de retribuție a muncii, pe seama depășirii exagerate a normelor de muncă, a timpului normal de lucru, a sporului de acord global, care nu au corespondent într-o producție suplimentară la nivelul formațiilor de lucru, al secțiilor de producție sau al întreprinderilor din care face parte personalul muncitor respectiv.

În unele cazuri se eliberează sume pentru plata drepturilor de retribuție peste cele cuvenite potrivit retribuției tarifare de încadrare, fără ca planul de producție sau de prestări de servicii și implicit al productivității muncii de la secțiile unde lucrează muncitorii în cauză să fie realizat. Spre exemplu, din verificarea efectuată la o întreprindere industrială (care a cuprins în forma de retribuire în acord global tot personalul muncitor, cu excepția celui din compartimentele funcționale ale întreprinderii) au rezultat următoarele : în semestrul II 1978 indicii de realizare a retribuției în fiecare lună au fost superiori cu 2—5% față de gradul de îndeplinire a planului de producție netă și implicit de productivitate a muncii, **aceasta datorită faptului că depășirile mari de norme de muncă nu s-au reflectat în mod corespunzător și în depășirea indicatorilor mai sus numiți.**

Recalculînd drepturile de retribuție ce se cuveneau în funcție de gradul de îndeplinire a productivității muncii (retribuția tarifară aferentă timpului efectiv lucrat, înmulțită cu procentul mediu de realizare a productivității muncii) a rezultat că s-au eliberat întreprinderii în cauză cca. 140 000 lei cu titlul de spor de acord global care nu se cuvenea, deoarece nu a avut corespondent într-o producție suplimentară și implicit în creșterea corespunzătoare a productivității muncii.

Un alt exemplu de cheltuire neeconomicoasă a fondului de retribuire a muncii a fost depistat cu ocazia analizei cauzelor care au determinat nerealizarea planului productivității muncii pe semestrul II 1978 (calculată în funcție de valoarea producției nete). Astfel, cinci întreprinderi industriale au avut un indice mediu de îndeplinire a normelor între 105,3% și 113,3%, în timp ce indicatorii producția netă și productivitatea muncii nu au fost realizați decît în procente variind între 73,9—91%. Aceste necorelări au determinat situația anormală ca personalul muncitor de la întreprinderile în cauză să realizeze cîștiguri medii în proporții mult superioare procentului de realizare a celor doi indicatori : producția netă și productivitatea muncii.

Pornind de la corelația obligatorie care trebuie respectată, și anume productivitatea muncii trebuie să se realizeze cel puțin în aceeași proporție cu cîștigurile medii, s-au recalculat aceste cîștiguri cu procentele de realizare a indicatorilor amintiți. Comparînd fondul admisibil rezultat după acest calcul cu sumele efectiv încasate, a rezultat că cele 5 întreprinderi au beneficiat pe semestrul II 1978 de un fond de retribuire care nu se cuvenea de cca. 12 milioane lei.

Exemple mai flagrante s-au constatat la unități ale cooperației meșteșugărești, unde, datorită nefundamentării științifice a normelor de muncă, s-a ajuns la depășirea exagerată a acestora, creîndu-se posibilitatea ca unii muncitori să încaseze într-o singură lună cîștiguri de 2 sau de 3 ori mai mari decît retribuția tarifară lunară de încadrare, în timp ce planurile de producție-prestări ale secțiilor unde au lucrat nu au fost îndeplinite.

Pornind de la principiile de bază înscrise în Legea nr. 57/1974, și anume că retribuțiile tarifare lunare de încadrare s-au stabilit diferențiat pe meserii și pe ramuri ale economiei naționale, avîndu-se în vedere timpul normat de lucru prevăzut de Codul Muncii și realizarea în această perioadă în proporție de 100% a normelor de muncă, consider că obținerea unor cîștiguri de 2 sau de 3 ori mai mari decît retribuția tarifară lunară de încadrare nu se poate justifica ; în cazurile amintite, aceasta ar echivala cu faptul că respectivii muncitori au lucrat cu o productivitate de 2 sau 3 ori mai mare decît cea planificată sau că au realizat într-o lună producția echivalentă cu cea pe 2 sau 3 luni de zile.

Pentru considerentele expuse mai sus propun ca printr-un act normativ **să se limiteze cîștigurile lunare ce se pot realiza pe seama depășirilor de normă sau a timpului normat de lucru, la maximum 1½ retribuție tarifară de încadrare.**

Apreciez că adoptarea măsurilor propuse, de investire cu drepturi suplimentare a aparatului de control bancar în exercitarea controlului preventiv al utilizării fondului de retribuție de către întreprinderile industriale, ar mări considerabil eficacitatea controlului ce se exercită de aceste organe în economia națională și ar contribui la prelevarea pentru societate a unor sume importante sub formă de acumulări (beneficii suplimentare).

D. DRUMEN
Sucursala județeană Cluj a Băncii Naționale

Exigențe sporite în participarea la diviziunea internațională a muncii

CĂI DE CREȘTERE INTENSIVĂ A EXPORTURILOR (IV)

ANALIZÎND căile de creștere intensivă a exporturilor, în actualul cincinal, revista noastră a abordat succesiv exportul de mașini și utilaje (R.E. nr. 6/1979), de produse chimice (R.E. nr. 8/1979), de articole de îmbrăcăminte (R.E. nr. 11/1979).

Continuăm în acest număr studiul asupra oportunităților de creștere intensivă, prezentînd unele aspecte implicate în necesitatea amplificării exportului de **articole electrocasnice.**

O piață dinamică, în creștere

APARATELE ELECTROCASNICE pot deveni un sector principal de export al bunurilor de consum. În anii '60, articolele electrocasnice și-au adus o contribuție valorică modestă la ansamblul exporturilor grupei de bunuri industriale de consum (de exemplu : în 1970 exportul însumat a 20,5% din producția de aparate de radio, a 4,5% din producția de televizoare, a 7,3% din producția de mașini electrice de spălat rufe, a 13,7% din producția de frigidere și 24,4% din producția de mașini de gătit cu gaze, reprezenta numai 1,7% din valoarea exporturilor grupei de produse industriale de consum).

De remarcat este evoluția dinamică a cererii mondiale de aparatură electrocasnică, sub impulsul unor factori cum sînt : accentuarea procesului de urbanizare, includerea unei părți tot mai mari din rîndurile femeilor în populația ocupată, creșterea veniturilor populației în principalele zone importatoare, exigențele sporite de civilizație și confort ale oamenilor. Astfel, în perioada 1970—1975 importul mondial de aparate electrocasnice a crescut de la 1,4 la circa 4 miliarde de dolari. Răspîndirea geografică a acestei uriașe cereri era, în 1975, următoarea : 63,7% Europa de Vest, 12,2% America de Nord, 6,1% Orientul Apropiat, urmînd apoi cu ponderi între 3,2—3,7% țările socialiste europene, Oceania, America Latină, Africa și Orientul Îndepărtat. Volumul mare al importului în Europa de Vest trebuie explicat prin intensitatea schimburilor reciproce de aparate electrocasnice între țările Pieței comune ; o dinamică spectaculoasă se înregistrează însă pe piața Orientului Apropiat, ca urmare a creșterii puterii de cumpărare în țările producătoare de petrol. În general, pentru țările în curs de dezvoltare se poate prevedea dezvoltarea în continuare a cererii de import, dat fiind faptul că se va menține încă un decalaj între producția internă și consum. Se poate aprecia, pornind de la aceste tendințe, că la nivelul anului 1980 se va înregistra o dublare a cererii mondiale de import pentru articole electrocasnice.

În ciuda faptului că producția globală a industriei electrocasnice și electronice a sporit în ritmuri mult superioare celor înregistrate pe ansamblul industriei (vezi tabelul nr. 1), totuși ponderea exportului nostru de aparate electrocasnice în ansamblul exportului de produse industriale de consum a evoluat destul de lent : 1,3% în 1965, 1,7% în 1970. Comparativ cu unele țări socialiste europene se constată, de asemenea, un decalaj substanțial în ceea ce privește exportul de aparate electrocasnice (exportul României era în 1975 mai mic de 9 ori decît al Bulgariei, de 11 ori decît al Ungariei, de 60 de ori decît al R.D. Germane, de 15 ori decît al Poloniei).

Tabelul nr. 1

Dinamica comparată a producției industriale globale și producției industriei electrotehnice și electronice

	1960	1965	1970	1975
Producția globală industrială	100	190	334	616
Producția globală a industriei electrotehnice și electronice	100	268	322	2 500

Este, poate, prilejul de a observa că ritmul încă insuficient de rapid de înnoire și diversificare a producției în acest sector și-a pus amprenta asupra structurii exportului. Întîrzie încă asimilarea mașinii de spălat rufe complet automatizate (singura care se mai poate comercializa pe piața vestică), a mașinii de spălat vase, a sobei cu acumulare de căldură, a robotului electric de bucătărie, a noi componente ale familiei de mașini de cusut electrice. După aprecierea specialiștilor din ramură, asimilarea uscătorului de păr a durat tot atît cît cea a platformei de foraj marin.

Specializarea, un element component al competitivității

UNA DIN CAUZELE principale ale acestei stări de lucruri o constituie nespecializarea unor întreprinderi în producția de aparate electrocasnice — este cazul mașinilor de cusut, al mașinilor de spălat rufe, aspiratoarelor de praf, ca și al bicicletelor și motoretelor, (din altă subgrupă a bunurilor de consum), situație care a existat o bună perioadă de timp și la frigidere. Nespecializarea atrage după sine dispersarea preocupărilor și responsabilității, posibilitatea substituirilor valorice în realizarea sarcinilor de plan cu alte produse din nomenclator (de exemplu, mașini-unelte sau accesorii pentru autovehicule).

De asemenea, articolelor electrocasnice li se acordă încă o atenție relativ mult mai mică în cadrul industriei noastre de construcții de mașini decît, spre exemplu, mașinilor de gătit cu gaze și electrice în cadrul industriei ușoare. În timp ce pentru industria ușoară (respectiv pentru Centrala industriei articolelor casnice) produse cum sînt mașinile de gătit polarizează maximum de atenție, fiind între articolele cu valorile cele mai ridicate, în cadrul construcțiilor de mașini aparatele casnice au ponderi

Tabelul nr. 2

Ponderea exportului în producția unor bunuri de folosință îndelungată (%)

Produsul	1965	1970	1975	1977
Aparate radio	—	20,5	33,7	43,3
Televizoare	—	4,5	5,7	18,1
Mașini electrice de spălat rufe	11,6	7,3	9,2	8,6
Frigidere	—	13,7	17,3	6,3
Mașini de gătit cu gaze	30,0	24,4	14,0	29,4
Autoturisme de oraș	—	—	31,5	19,3

cu totul insignifiante în volumul producției și exportului, iar preocupările de cercetare-dezvoltare sînt orientate prioritar spre marile probleme pe care le au de rezolvat construcțiile de mașini propriu-zise. Interesant de menționat este, în același timp, că din totalul de peste 100 de aparate electrocasnice care se produceau în 1975 în țară, circa 80% reveneau Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și numai 5% industriei ușoare.

Organizarea comercializării, o problemă-cheie

URMÎND structura producției și în comercializare se constată o lipsă de specializare în prezentarea unei oferte complete de articole electrocasnice de către o singură întreprindere de comerț exterior. În prezent ele sînt dispersate între I.C.E.-urile Romsit, Electronum, Ilexim, Tehnoimport etc. Dar, cum în prezent importul de articole electrocasnice este preluat tot mai mult de detailiști, care desfac întreaga paletă de articole electrocasnice, cererile de ofertă privind, spre exemplu, mașini de gătit, frigidere și articole de menaj trebuie să circule între 3 întreprinderi, fapt ce provoacă întîrzieri sau periclitează realizarea unor exporturi prin netransmiterea lor „mai departe" la celelalte întreprinderi.

În acest context trebuie amintit și rolul pe care intensificarea cooperării între industria construcțiilor de mașini, industria metalurgică și industria ușoară îl poate avea în accelerarea ritmului de înnoire și diversificare a gamei de aparate electrocasnice și de articole de menaj, prin satisfacerea cererilor de micromotoare, de tablă inoxidabilă ș.a.

În sfîrșit, o altă problemă ce necesită atenție sporită pentru promovarea exportului de aparate electrocasnice este alinierea la normele și standardele internaționale. Dacă avem în vedere că standardele internaționale sînt în cele mai multe cazuri rezultatul concentrat al multor ani de studii și experiențe, documentări ample asupra celor mai bune soluții găsite pe plan mondial, uneori aplicate la scară internațională, rezultă necesitatea unei politici active de integrare a acestor rezultate în standardele proprii. Deși cea mai mare parte a standardelor naționale — pentru 60 de țări — ca și recomandările și prescripțiile unor organisme internaționale, inclusiv cele ale Comisiei electrotehnice internaționale, pot fi consultate de proiectanții de produse, în cadrul bibliotecii Institutului român de standardizare din București, ele nu și-au găsit încă locul corespunzător în activitatea cercetătorilor și proiectanților, nu au devenit o coordonată permanentă în desfășurarea procesului de inovație.

Preocupările pentru identificarea și utilizarea plenară a căilor intensive de creștere a exporturilor românești se înscriu pe linia orientărilor generale cu privire la obiectivele dezvoltării economico-sociale a țării în perioada 1981—1985, care prevăd între altele creșterea exportului de produse de înaltă tehnicitate din domeniul electrotehnicii și electronicii, preocupare susținută pentru menținerea performanțelor tehnico-funcționale și calității produselor la nivelul realizărilor avansate existente pe plan mondial, studierea permanentă a tendințelor conjuncturii internaționale și adoptarea operativă a fabricației la cerințele pieței externe.

dr. Ioan GEORGESCU

Raționalizarea consumurilor de energie în zootehnie

(Urmare din pag. 8)

ore de iluminat electric pe zi, consumul de curent electric pe hală fiind de 191 kWh/zi. Asemănător se pune și problema ventilației, care variază în raport cu temperatura medie din exterior (tabelul nr. 3) ; astfel, dacă în luna aprilie sau octombrie se consumă într-o oră sub 6 kWh pentru ventilația halei, în lunile de vară, se poate ajunge la aproape de 4 ori mai mult. La această operație pentru a se reduce la minimum consumului de energie electrică, trebuie acționat mai hotărît pe linia folosirii în cît mai mare măsură a ventilației naturale.

Reducerea consumului de energie electrică la nivelul fiecărei întreprinderi, ferme, sector presupune preocupări sporite și din partea organelor centrale de resort pentru elaborarea unor baremuri de consum (norme orientative) de energie electrică, pentru fiecare categorie de animale și păsări, diferențiate pe tehnologii, condiții de climă etc.

Planificarea necesarului de energie electrică pe subdiviziunile organizatorice ale întreprinderii și pe fiecare compartiment de activitate (hală) — pornind de la caracteristicile tehnice ale utilajelor, de la particularitățile procesului tehnologic, condițiile locale de climă etc. — nu numai anual, ci și trimestrial, lunar și pe cicluri de producție, concomitent cu sporirea preocupărilor pentru modernizarea tehnologiilor și îmbunătățirea organizării producției și a muncii, constituie tot atîtea posibilități de reducere a consumului specific de energie electrică.

Totodată, acțiunile întreprinse trebuie să nu aibă un caracter de campanie, ci continuu, să se bazeze pe o analiză științifică a realităților întreprinderii, să incumbe răspunderi precise și să fie susținute printr-un control riguros. În acest fel, sporirea eficienței prin reducerea consumurilor și a cheltuielilor cu energia în întreprinderile agricole va deveni o realitate permanentă.

Tabelul nr. 3

Variația consumului de energie electrică pentru ventilație, în funcție de temperatura din exterior, la halele cu păsări pentru ouă

Luni ale anului	Temperatura medie a lunii (°C)	Consumul de energie electrică pe hală — kWh		
		orar	zilnic	lunar
ianuarie	—10	2,3	55	1 705
aprilie	+ 5	5,3	127	3 810
iulie	+25	24	576	17 856
octombrie	+10	6	144	4 464
Total anual	—	—	—	101 376

IMPORTUL DE COCS POATE FI REDUS, ENERGIA ȘI ALTE MATERII PRIME POT FI ECONOMISITE. DE CE NU SE VALORIFICĂ ACESTE POSIBILITĂȚI?

epopeea utilizării fluromului

IMPERATIVUL valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, al economisirii lor, al introducerii în circuitul productiv a resurselor secundare constituie o condiție esențială a desfășurării unei activități economice eficiente și competitive. De asemenea, prioritară este raționalizarea consumurilor de materiale provenite din import, știut fiind că pentru fiecare tonă de substanță importată economia națională depune eforturi în realizarea unui export echivalent. **„Noi sîntem obligați să realizăm un export larg** – sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August", **pentru a putea face față importurilor de materii prime, începînd cu minereul de fier, cu cocsul, petrolul și altele, inclusiv cu bumbacul – pentru bunurile de larg consum".**

În realizarea acestor sarcini sînt necesare din partea fiecărui om al muncii un angajament deplin, un larg spirit creativ. Tocmai de aceea apare cu atît mai de neînțeles cum o invenție românească – „fluromul" – ale cărei efecte economice se concretizează în reducerea importului de cocs, creșterea productivității, valorificarea superioară a unor produse secundare, nici după ani și ani de zile nu se aplică pe scară largă în economie.

Cartea de vizită a produsului — considerabile avantaje pentru economie

„FLUORUMUL" — un produs care se obține prin valorificarea superioară a unor produse secundare : praful de dolomită calcinată rezultat în combinatele siderurgice, șlamul din procesele tehnologice ale combinatelor clorosodice etc. Invenție realizată în cadrul Institutului de cercetări metalurgice, fluromul este utilizat ca material cu proprietăți activante în procesul de topire a fontei în cubilouri — acele cuptoare verticale în care metalul este încălzit împreună cu combustibilul și substanțele auxiliare pentru a fi topit și, ulterior, turnat în forme.

În urma experimentărilor efectuate începînd încă din 1972 la peste zece întreprinderi — din construcții de mașini și metalurgie *) a reieșit că utilizarea noului produs are efecte economice importante : în primul rînd reducerea cantității de cocs de turnătorie în medie de 20 de kilograme la tona de fontă lichidă ; diminuarea la jumătate a consumului de calcar ; creșterea productivității agregatelor între zece și cincisprezece la sută ; îmbunătățirea, totodată, a parametrilor calitativi ai fontei elaborate. Se considera, încă de pe atunci — constatare care își menține pe deplin valabilitatea și astăzi — că fluromul nu are, practic „contraindicații", toate argumentele tehnice și economice pledînd pentru aplicarea sa pe scară largă în economie. Cu toate acestea, cantitățile în care a fost utilizat acest produs de către întreprinderile ce folosesc în procesul de producție cubilouri s-au dovedit a fi mai degrabă... farmaceutice decît industriale.

Un calcul ne arată limpede ce pierderi s-au înregistrat la nivelul economiei naționale datorită acestei situații. Considerînd că fluromul se putea aplica generalizat încă de acum 6—7 ani și că anual se pot economisi 20 000 de tone de cocs, rezultă că în toată această perioadă era posibil să se economisească o cantitate de cocs **echivalentă cu mai mult de jumătate din cantitatea de cocs de turnătorie ce se utilizează anual în economie.** Nu mai puțin importantă este **reducerea consumului de calcar** ; potrivit părerii specialiștilor, prin utilizarea fluromului, la fiecare tonă de fontă lichidă se economisește o cantitate de calcar de 30-40 de kilograme. Calcarul ? un preț de nimic, gîndesc încă unii factori din economie, se obține cu cheltuieli minime și există în cantități uriașe. Desigur, cinci bani la kilogram reprezintă o sumă mică — deși, la nivelul unui an ea se ridică la circa 2 milioane de lei. S-ar putea evita însă un însemnat efort economic și financiar legat de transport, depozitare, încărcare-descărcare etc., etc. Important este, deopotrivă, și faptul că pe această cale, prin utilizarea fluromului se economisește o importantă bogăție a țării, aceasta putînd fi, acum sau mai tîrziu, valorificată superior.

Pe de altă parte, dacă ținem seama de creșterile de productivitate ce se înregistrează prin utilizarea fluromului, considerînd limita inferioară de zece la sută și raportînd această cifră la cea de aproape un milion cît reprezintă volumul anual al producției de fontă obținut în cubilouri, rezultă o producție suplimentară de fontă de circa o sută de mii de tone. Pe lîngă avantajele oferite de această producție suplimentară obținută fără un efort material suplimentar, este de remarcat astfel scăderea costului pe tona de fontă elaborată ca și creșterea indicelui de utilizare a agregatelor.

*) În general, specialiștii apreciază la cîteva sute numărul cubilourilor — de diferite capacități și randament diferit — ce funcționează actualmente în economie, producție de fontă obținută prin acest procedeu fiind destul de însemnată.

În locul unor acțiuni ferme: argumente lipsite de consistență, adrese fără finalitate

CE ANUME a generat tărăgănarea generalizării „fluromului" și ca urmare aceste pierderi ? Să urmărim cele cîteva dosare care cuprind „istoria" acestei invenții... Dintr-o notă reiese că unele întreprinderi nu utilizau fluromul pentru că nu aveau spații de depozitare adecvate ; altele refuzau noul produs întrucît utilizarea acestuia necesita mici adaptări la instalațiile existente. Argumentul cel mai paradoxal din punct de vedere economic figurează însă într-un memoriu înaintat de Institutul Central de Cercetări Metalurgice către un for superior ; se pune în evidență faptul că întreprinderile erau dezinteresate în folosirea fluromului pentru simplu motiv că aveau asigurat necesarul de cocs pe anul respectiv (!!!). Se cuvine subliniat, de asemenea, că unele fluctuații în ce privește calitatea fluromului au putut genera, la rîndul lor, refuzuri din partea beneficiarilor și anumite rețineri față de utilizarea acestui produs. Dar aceasta s-a petrecut în condițiile în care lipsa comenzilor a constituit o frînă în procesul de extindere și perfecționare a producției de flurom.

Se vădește, deci, că un obstacol principal în procesul de generalizare a aplicării fluromului l-a constituit **absența unei decizii** din partea unui for competent prin care să se urmărească și să se coordoneze aplicarea invenției în toate unitățile ce au în dotare cubilouri (aceste întreprinderi aparțin în marea lor majoritate de MICM , Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale nu este scutit de răspundere ; prin însăși statutul său de funcționare, acest for avînd obligația să fundamenteze căile de reducere a consumurilor materiale și de realizare a unor economii și ca atare avea oricum datoria să urmă-

rească introducerea în producție a acestui nou produs în măsură să asigure economii de cocs ce se ridică la nivel de zeci de mii de tone.

Faptele dovedesc că eforturile pentru generalizarea folosirii fluromului depuse de Institutul de cercetări, de inventatori, în mod deosebit — eforturi ce nu s-au limitat la acordarea de asistență tehnică întreprinderilor ce au utilizat fluromul ci au cuprins acțiuni de popularizare chiar asigurarea de materii prime pentru întreprinderea producătoare — nu au avut audiența cuvenită nici măcar la nivelul conducerii Ministerului Industriei Metalurgice în a cărui subordonare se află institutul. Ca urmare, o notă emisă de O.S.I.M., prin care se aduce la cunoștința conducerii institutului că întreprinderea „Record" din Sibiu, producătoarea fluromului, intenționează să scoată din plan acest produs din lipsă de comenzi, consemnează o realitate paradoxală : din 1974 nu s-a mai produs flurom...

Timp de cîțiva ani nu s-a mai întîmplat nimic. Iată însă că în 1976, pe baza unui studiu amănunțit, Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în ramurile industriei construcțiilor de mașini și industriei metalurgice a adoptat o hotărîre privind utilizarea rațională a energiei și reducerea consumului de cocs în turnătoriile de fontă. Punctul 4 al documentului amintit cuprinde următoarele : „Pînă la 31 decembrie 1976 M.I.M. și M.I.C.M. vor încheia experimentările privind procedeul de topire a fontei în cubilou cu folosirea fondantului complex „Flurom" (...) și vor prezenta Consiliului de coordonare, pînă la 15 februarie 1977, rezultatele experimentării în vederea generalizării procedeului". Prin urmare, termene precise, sarcini concrete.

Să vedem cum a fost dusă la îndeplinire hotărîrea respectivă. În august 1977, deci, cu cinci luni mai tîrziu față de termenul prevăzut, produsul a fost omologat la întreprinderea sibiană „Independența" în urma unor experimentări care au dat rezultate foarte bune ; (începînd cu prima lună a anului 1977 fabricația fluromului s-a reluat, de această dată la întreprinderea „Oltul" din Slatina). Era de așteptat ca în cel mai scurt timp să se întreprindă acțiuni concrete în vederea generalizării procedeului, ceea ce ar fi răspuns, în fapt, hotărîrii luate la nivelul Consiliului de coordonare.

Evidența comenzilor de flurom la întreprinderea producătoare pune însă în lumină o cu totul altă stare de fapt : în 1977 comenzile au reprezentat o cantitate de 900 tone, în 1978 de 670 tone iar în acest an față de cele 6 000 de tone cît și-a introdus în plan întreprinderea amintită există comenzi ferme numai pentru 680 tone (!) comandate de două întreprinderi...

Efecte ale tărăgănelii: importante economii potențiale sînt împiedicate să contribuie la echilibrarea balanței de cocs

PENTRU A NE EDIFICA asupra acestei situații ne-am adresat tovarășului Gh. Munteanu, directorul Consiliului de coordonare. Cele aflate nu au fost însă de natură să aducă lumină în această privință. La intervenția noastră a fost adus în prim plan un proiect uitat ce trebuia să fie materializat de doi ani de zile. Acest răstimp nu trebuie considerat ca o simplă întîrziere ; neutilizarea fluromului în acești doi ani are implicații economice cu mult mai ample. Iată, un alt punct al hotărîrii menționate a Consiliului de coordonare prevedea elaborarea unor studii tehnico-economice referitoare la oportunitatea utilizării, la turnătoriile noi sau care se dezvoltă — pentru sectoarele de topire — fie a cubilourilor al căror dezavantaj este proveniența din import a cocsului, fie a cuptoarelor electrice, utilaje care consumă însă o mare cantitate de energie electrică. Ca atare în ultimii doi ani în dotarea noilor turnătorii au fost prevăzute numai cuptoare electrice și datorită necunoașterii efectelor economice ale fluromului.

Pentru fiecare tonă de fontă electrică se consumă însă 600 kWh. Iar reducerea consumurilor energetice constituie o cerință de prim ordin a economiei, atît de însemnată încît ea determină, după cum sublinia secretarul general al partidului, însăși mutații în structura producției industriale, orientarea eforturilor spre dezvoltarea tehnologiilor, ramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie. Or, dacă s-ar fi luat în considerație economiile de cocs pe care le asigură utilizarea fluromului — circa 20 000 de tone anual — ar fi fost evitat consumul de energie electrică pe care îl necesită realizarea aceleiași producții de fontă în cuptoare electrice. Un calcul ne arată că în condițiile utilizării fluromului, și obținîndu-se o însemnată economie de cocs, anual se putea realiza în cubilouri producția de fontă a circa 25 de cuptoare electrice cu o capacitate de trei tone. Cele 160 000 de tone de fontă obținute prin tehnologia amintită ar fi asigurat în același timp și economisirea a circa 96 milioane kWh. Totodată, în condițiile creșterilor de productivitate cu 10—15%, pe aceleași utilaje se putea obține minimum 100 000 de tone de fontă anual, ceea ce ar fi condus la însemnate economii în investiții.

„Vom întreprinde, ne declara tovarășul director Gh. Munteanu, o evaluare a oportunității utilizării cubilourilor în perspectivă ; vom stabili necesarul de flurom pe întreaga economie ; vom profila o întreprindere pentru producerea acestuia ; vom stabili un coordonator de balanță pe economie etc. (se pare că nu se mai obține un material de bază în producerea fluromului — praful de dolomită, dar ne vom interesa și vom găsi o rezolvare și acestei probleme)".

Sînt, fără îndoială, căi practice, eficiente, ce se cereau explorate și exploatate cu ani în urmă. Cum necesitatea realizării lor este de mai mult timp deosebit de acută și cum în domeniul folosirii generalizate a fluromului **operativitatea întreprinzătorilor s-a dovedit, pînă în prezent cel puțin, discutabilă**, răspunsul la unele din aceste „necunoscute" ne permitem să-l formulăm noi, pe baza discuțiilor purtate cu factori de răspundere de la Institutul Central de Cercetări Metalurgice și de la Institutul de Cercetări și Proiectări Tehnologice pentru Sectoare Calde. Necesarul de flurom pe ansamblul economiei se apreciază la circa 30 000 tone anual ; în ce privește utilizarea cubilourilor, se constată că pe plan mondial acest tip de cuptor, ce utilizează cocsul de turnătorie, deține ponderea ; capacitatea de producție a întreprinderii „Oltul" din Slatina poate satisface necesarul de flurom, dar lipsesc comenzile. Referitor la praful de dolomită calcinată este adevărat că principalul furnizor, Combinatul siderurgic Hunedoara, prin schimbarea tehnologiei, a eliminat practic acest produs secundar. Specialiștii apreciază însă că **există destule căi** prin care să se asigure, în condiții foarte economice, această însemnată materie primă pentru producerea fluromului. Pe de o parte, există numeroase zăcăminte ușor exploatabile ; de asemenea, o sursă ce poate fi exploatată cu minimum de efort economic o constituie halda de la Pestiș — actualmente acoperită cu zgură — care conține circa 30 000 tone, cantitate ce poate asigura substanța necesară pentru producerea fluromului timp de doi ani etc.

Este clar, deci, că întocmirea unui studiu pe baza căruia să se decidă generalizarea aplicării invenției nu apare ca fiind o chestiune de durată, cu atît mai mult cu cît etapa mai dificilă a experimentării și omologării fluromului a fost de mult depășită. Este necesar însă cel puțin un minimum de interes în acest sens din partea factorilor responsabili — întreprinderi, centrale, ministere C.S.P., M.A.G.F., etc. Oricum introducerea noului produs trebuie să se asigure pe baza unei rețete stabilite la fiecare cubilou în parte, ca normă de consum obligatorie la elaborarea fontei de turnătorie.

O concluzie majoră care se desprinde din epopeea fluromului este aceea că nou nu se impune și generalizează în mod automat în economie, că sînt necesare eforturi și răspunderi corelate — pe toată filiera — pentru învingerea inerției, rutinei și a slabei preocupări de valorificare a avuției celei mai de preț a națiunii noastre — capacitatea de creație a inteligenței tehnice românești, care se concretizează în economisirea unor importante valori materiale. Așa cum există preocupare pentru înlăturarea și prevenirea acelor fenomene ce conduc direct, nemijlocit la deturnarea sau irosirea de valori de întrebuințare, de fonduri, pentru care răspunderea este imanentă, aceeași răspundere riguroasă trebuie să acționeze și în ce privește neutralizarea promptă a mijloacelor care pot aduce avantaje economice consistente.

Cristian POPESCU

Expresia reală a creșterii productivității muncii

■ Toate ramurile industriale dispun de instrucțiuni specifice de calcul al productivității muncii în unități naturale pentru fiecare produs. Dar nu pretutindeni acest instrument este folosit în mod exigent și creator. De la muncitor pînă la director, trebuie înțeles că determinînd corect necesarul de manoperă pe unitatea de produs și acționînd continuu, ferm, pentru valorificarea tuturor factorilor de reducere a lui se va putea realiza mai repede unul din imperativele principale ale dezvoltării în etapa actuală : **DUBLAREA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE CU MIJLOACELE EXISTENTE**

REDUCEREA VOLUMULUI DE MANOPERĂ ÎNCORPORATĂ ÎN UNITATEA DE PRODUS

MOMENTUL : **1974.** PROBLEMA : **de ce întreprinderi asemănătoare ca structură a producției și ca dotare tehnică realizează niveluri exagerate de diferențate ale productivității muncii ?**

Conducerii colective a Centralei industrializării laptelui nu i-a fost greu ca, în analiza făcută la acea dată, să desprindă răspunsul : gradul inegal de preocupare a întreprinderilor pentru raționalizarea consumului de muncă — și concluzia : sporurile de productivitate planificate la nivelul centralei trebuie realizate în condițiile reducerii ecartului dintre unități, pe o bază obligată și determinată științific, anume **determinarea valorii reale intrinseci a consumului de muncă cerut în mod obiectiv de realizarea procesului de producție.**

Opțiune ce ne pare azi, din perspectiva concepției noului mecanism economico-financiar, perfect firească : dar care cu cinci ani în urmă ataca frontal și conștient singura metodologie acceptată de determinare a necesarului de personal și în special a productivității muncii — cea în expresie valorică, pornind de la producția globală și adesea ignorînd, iar uneori ocolind corespondentul în producția fizică. S-a trecut, deci, la elaborarea unei metodologii proprii de calcul al productivității muncii în expresie fizică. Dificultatea de principiu dată de caracterul eterogen al producției, de diversitatea gamei de sortimente, a fost rezolvată prin selecționarea unui **produs etalon**, realizat printr-un proces integral mecanizat și parțial automatizat (reprezentînd, la data respectivă, tehnologia de vîrf în cadrul centralei), pentru care s-a determinat consumul de manoperă prin măsurători de timp ale tuturor operațiilor — de la recepția materiei prime pînă la depozitarea în vederea expedierii. La fel s-a stabilit, pentru toate celelalte produse ale industrializării laptelui, manopera directă în condiții superioare de dotare tehnică și organizare, ca **optim la care trebuie să ajungă toate întreprinderile.** Bineînțeles, un optim de etapă ; căci progresul tehnic și organizatoric modifică parametrii avuți în vedere pentru însuși produsul etalon (de altfel, anul acesta centrala va redimensiona în acest sens manopera pe unitatea convențională de produs etalon).

Raportînd manopera directă a unui produs oarecare la cea a produsului etalon, s-a obținut un coeficient utilizat la transformarea producției fizice în **unități natural-convenționale**, iar de aici, prin însumarea cifrelor rezultate pentru fiecare produs — **volumul producției fizice în tone convenționale.** Înmulțirea lui cu manopera produsului etalon dă volumul total de muncă optim, de pildă pentru un an.

DAR DOTAREA TEHNICĂ a unei întreprinderi sau alteia diferă de cea avută în vedere la calcularea coeficienților de transformare ; **abaterea** fiecărei unități rezultă din împărțirea volumului de muncă plătit în cursul unui an (suma orelor plătite totalului muncitorilor care au participat la realizarea produselor, conform bonurilor de lucru și foilor colective de prezență) la volumul de muncă optim. **mecanizare al întreprinderilor** a dat posibilitatea ca abaterile să fie corelate direct și suficient de real cu nivelul de dotare.

Centrala dispune acum de un instrument pentru o echitabilă repartizare pe întreprinderi a sarcinii de plan privind creșterea productivității muncii ; anume, această sarcină — în % pe centrală — se înmulțește cu raportul, pe anul precedent celui de plan, între abaterea unității respective și abaterea medie pe centrală. (Revenind la exemplul menționat, întreprinderii din

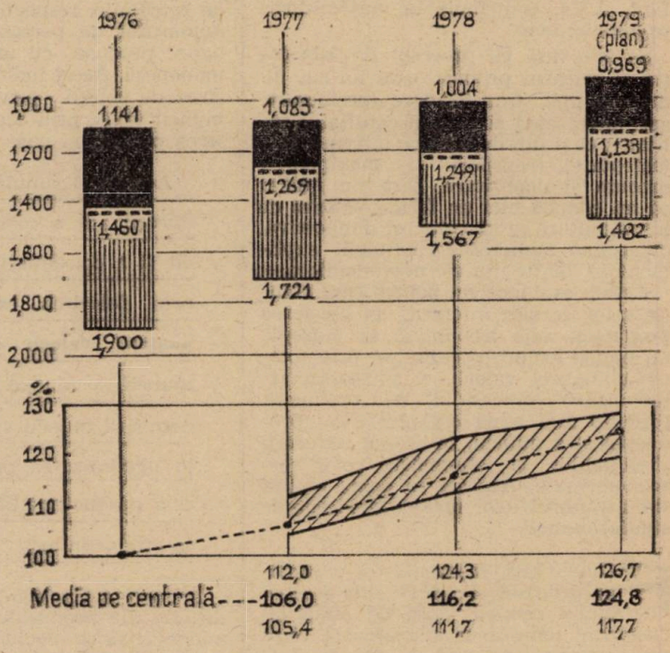

În partea de sus a graficului este reprezentată abaterea (medie pe centrală ; minimă și maximă, pe întreprinderi) față de volumul optim de muncă, stabilit la nivelul anului 1975. Partea de jos arată dinamica productivității muncii în expresia valorică pe centrală (1976 = 100) și abaterile față de această medie ale întreprinderilor, începînd din 1977.

Această abatere — pe care centrala o urmărește în dinamică de la un an la altul, luînd ca bază nivelul din 1975, pentru toate cele 40 de unități subordonate — servește, în analiza factorială și planificarea mobilizatoare a productivității muncii, ca un indiciu foarte grăitor asupra rezervelor și direcțiilor de acțiune.

Un exemplu : pornind de la o abatere de 1,700 în anul 1976, Întreprinderea de industrializarea laptelui București a reușit ca, prin folosirea mai bună a dotării existente, prin creșterea gradului de mecanizare a operațiilor și prin raționalizarea fluxurilor tehnologice, să diminueze coeficientul respectiv la 1,581 în 1977 și 1,354 în 1978, ceea ce reprezintă o evoluție accelerată spre nivelul indicat, obiectivul 1,000.

Elaborarea, între timp, a unei metodologii de **determinare a gradului de** București i s-a planificat pe 1978 un spor de productivitate de 15,9%, față de sarcina pe centrală, de 13,8%).

Volumul producției fizice convenționale, abaterea întreprinderii în anul precedent, manopera totală a produsului etalon și sarcina de creștere a productivității muncii sînt elementele ce fundamentează și **determinarea necesarului de forță de muncă.**

Metodologia a fost omologată și generalizată și la alte centrale din subordinea Departamentului Industrializării Produselor Agricole.

CEEA CE ERA DE DEMONSTRAT este nu cum și-a confecționat centrala amintită un instrument de lucru, ci faptul că nu s-a mulțumit să-l consemneze într-un bibliorafț, ci ope-

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 21)

ANALIZA VALORII ŞI STUDIUL MUNCII – acţiune convergentă spre eficienţă

ÎN ACEASTĂ ETAPĂ a transformării cantităţii într-o nouă calitate, a unor continue căutări şi perfecţionări în vederea realizării şi depăşirii producţiei nete, creşte importanţa folosirii **analizei valorii de întrebuinţare** în reducerea costurilor produselor: De fapt, analiza valorii este îndreptată asupra reducerii conţinutului material al produselor, în condiţiile menţinerii sau chiar creşterii valorii de întrebuinţare. Producţia netă reprezentînd şi o diferenţă între producţia globală şi costurile materiale, rezultă că de fapt, A.V.I. contribuie la maximizarea producţiei nete.

Se ştie însă că procesul de fabricaţie al oricărui produs este format nu numai din transformare (prelucrare, asamblare etc.) şi control cantitativ-calitativ, ci şi din depozitare intermediară (aşteptare), transport şi manipulare, precum şi depozitare, care nu numai că nu adaugă nici un fel de valoare de întrebuinţare produsului, ci dimpotrivă, determină numeroase cheltuieli suplimentare, multe din ele neeconomicoase.

Acesta este motivul pentru care atenţia celor ce sînt interesaţi în creşterea producţiei nete trebuie să se îndrepte nu numai asupra produselor, prin folosirea analizei valorii, ci şi asupra raţionalizării procesului de producţie, printr-o mai bună organizare a producţiei şi a muncii, în scopul reducerii cheltuielilor şi eliminării celor neeconomicoase. Aceasta se poate realiza şi cu ajutorul unor metode moderne de **studiul muncii.**

FOLOSIREA frecventă şi curentă în procesul de producţie a studiului muncii (care ne pune la dispoziţie tehnică şi instrumente mult mai complexe decît chiar cele de analiza valorii) va contribui nu numai la **economisirea muncii vii** prin raţionalizarea locurilor de muncă, dar şi la **economisirea muncii trecute**, a consumului de materii prime şi materiale, prin aceea că va elimina o mare parte din pierderile rezultate din manipulări foarte frecvente sau necorespunzătoare, ce duc la unele deprecieri care pînă la urmă sînt înglobate în consumurile specifice ale operaţiilor de transformare (prelucrare) a produsului. Evitarea acestor situaţii devine posibilă din ce în ce mai mult prin perfecţionarea fluxului de materiale, prin paletizare, containerizare etc.

În acelaşi timp, studiul muncii aduce o contribuţie deosebită la economisirea muncii vii prin studiul proceselor de muncă, prin folosirea ergonomiei, prin reamplasarea utilajelor, ceea ce conduce la realizarea de producţie fizică suplimentară cu aceleaşi utilaje, spaţii de producţie şi forţă de muncă. Producţia fizică suplimentară astfel realizată, în paralel cu reducerea consumurilor specifice prin diminuarea pierderilor de fabricaţie, conduce in mod evident la creşterea producţiei nete.

PRODUCŢIA NETĂ a fost însă completată cu un indicator derivat, dar de mare eficacitate economică : **productivitatea muncii calculată pe baza producţiei nete,** care elimină pericolul tendinţei de a realiza producţie netă prin creşterea fondului de retribuţie, respectiv prin depăşirea numărului de personal sau realizarea unor produse cu un volum mare de manoperă. Acest indicator obligă la găsirea de soluţii pentru economisirea muncii vii şi, prin aceasta, pentru creşterea producţiei nete pe lucrător.

> Acţionînd simultan asupra reducerii atît a costurilor materiale, cît şi a consumului de muncă vie, prin **folosirea concomitentă atît a analizei valorii cît şi a studiului muncii,** se ajunge la creşterea economisirii muncii vii şi materializate, la maximizarea producţiei nete, ca şi a productivităţii muncii calculate la producţia netă.

Întrucît A.V.I. conduce la unele modificări ale produsului, este indicat ca mai întîi să se efectueze analiza valorii asupra produsului, inclusiv reproiectarea acestuia, după care să urmeze studiul muncii, perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, în vederea realizării în condiţii de maximă eficienţă economică a produsului perfecţionat prin A.V.I.

Procedîndu-se în acest mod la Întreprinderea de celuloză şi hîrtie Palas-Constanţa — de exemplu reproiectarea ambalării hîrtiei de scris-tipar plană şi a bobinelor de hîrtie înnobilată prin folosirea analizei valorii, precum şi reproiectarea fluxului acestora în noile condiţii, prin studiul muncii — s-au realizat nu numai economii la materiale de ambalare, dar şi introducerea de noi unităţi de manipulare, a paletizării, reproiectarea fluxului de materiale în cadrul întreprinderii, perfecţionarea transportului intern, economisindu-se în acest fel muncă vie, dar şi diminuîndu-se pierderile de materiale şi cheltuieli suplimentare la manipulare şi depozitare.

CORELAŢIILE existente între analiza valorii şi studiul muncii, precum şi necesitatea folosirii acestor instrumente ca fiind esenţiale în maximizarea productivităţii muncii calculată pe baza producţiei nete sugerează şi intervenţii de ordin organizatoric.

Credem că la nivelul întreprinderilor, fără a încălca principiile de organizare stabilite prin Decretul nr. 162/1973, ar putea fi create nuclee de studiul muncii în cadrul compartimentului O.P.M.-protecţia muncii şi nuclee de analiza valorii în cadrul compartimentului de proiectare tehnologică, produse noi, prototipuri. Într-o formulă mai evoluată şi în limitele structurii existente s-ar putea constitui, integrînd într-un program comun cele două nuclee, **un colectiv distinct de „analiza valorii şi studiul muncii"**, subordonat inginerului-şef (directorului tehnic), avînd un statut similar cu cel al oricărui compartiment de proiectare şi al cărui rol principal ar fi **valorificarea posibilităţilor de economisire a muncii materializate şi a muncii vii, în scopul maximizării productivităţii muncii calculată pe baza producţiei nete.**

În acest fel, folosirea analizei valorii şi a studiului muncii ar depăşi faza actuală de „facultativ" şi ar căpăta **un caracter organizat şi ordonat.** Bineînţeles, în faza de creativitate, de stimulare a gîndirii ar fi necesar să se recurgă în continuare la echipe eterogene, formate ad-hoc din rîndurile tuturor categoriilor de oameni ai muncii din cadrul respectivei unităţi economice (de producţie sau proiectare), în scopul găsirii unor soluţii specifice. Valorificarea şi ordonarea soluţiilor, inclusiv implementarea lor prin metode specifice de A.V.I. şi studiul muncii ar rămîne însă în sarcina colectivului specializat.

O asemenea abordare ar face posibil ca fără investiţii costisitoare, ci doar **prin dezvoltarea activităţilor conceptuale** din unităţile economice, deci **prin realizarea unor investiţii de inteligenţă şi creativitate**, să se aducă o contribuţie hotărîtoare la maximizarea producţiei nete, a productivităţii muncii şi, prin aceasta, la accelerarea creşterii venitului naţional.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanţa

Puncte de vedere

Perfecționarea metodologiei de calcul al prețului pentru produsele de tehnică nouă

1. Prețul, mijloc de armonizare a intereselor producătorului și beneficiarului

ÎN CONTEXTUL măsurilor aprobate de Plenara C.C. a P.C.R. din martie 1978 pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar crește rolul prețurilor, ca pîrghii economice ale conducerii planificate a economiei naționale. Întărirea autogestiunii economico-financiare, lărgirea competențelor întreprinderilor în luarea deciziilor, intensificarea legăturilor de cooperare dintre unități, introducerea pe scară largă în producție a cuceririlor științei și tehnicii contemporane, atribuie noi valențe sistemului de prețuri, care trebuie să contribuie în mai mare măsură la așezarea la baza oricărei activități a conceptului de eficiență economică. Pentru aceasta însă este necesar ca ele să reflecte în fiecare perioadă cheltuielile ocazionate de fabricarea diferitelor produse. În același timp raporturile dintre nivelurile prețurilor produselor din diferite grupe trebuie să oglindească raporturile dintre valorile lor de întrebuințare și importanța produselor pentru dezvoltarea economiei naționale.

O cerință a prețurilor, privite ca relații economice care se creează între producătorul și consumatorul de mărfuri, este de a asigura armonizarea intereselor acestora, și mai departe, corelarea acestor interese cu cele generale ale societății. Armonizarea intereselor producătorului și beneficiarului presupune luarea în considerare, la stabilirea prețurilor, atît a cheltuielilor de producție cît și a valorii de întrebuințare a produselor. Așa cum arată profesorul Ștefan Arsene, „...examinarea numai a cheltuielilor de producție înseamnă „a sta cu fața la producător", iar a valorii de întrebuințare „a sta cu fața la consumator". A cerceta ambele laturi și a folosi eventualele contradicții care se nasc înseamnă a promova ambele interese și în primul rînd ale societății"[1]). Interesele celor două părți, prin urmare, nu se suprapun automat, sînt contradictorii, cel puțin la suprafață. Pe producător îl interesează în primul rînd ca prin prețul încasat să-și recupereze cheltuielile și să obțină un beneficiu cît mai mare (în măsura în care rentabilitatea ce se cuprinde în prețul produsului nu se reglează prin alte instrumente). Pe consumator îl interesează ca la un anumit preț plătit să obțină un produs cu o valoare de întrebuințare cît mai ridicată și care îi ocazionează cheltuieli de exploatare cît mai reduse.

Urmărind cele două elemente de bază în stabilirea prețurilor, cheltuielile de producție și valoarea de întrebuințare, se poate constata ușor că ele nu au aceeași evoluție în timp. Cheltuielile necesare pentru fabricarea unui produs au o tendință continuă de scădere pe cînd valoarea de întrebuințare a produsului în general se menține la același nivel pe toată durata de viață a produsului, deși spre sfîrșitul vieții lor, dacă ne referim de exemplu la mașini și utilaje, siguranța și precizia în funcționare scad, iar cheltuielile de întreținere și exploatare cresc într-o anumită măsură. Deci, în timp, cele două elemente vor influența în mod diferit nivelul prețurilor : evoluția cheltuielilor cu fabricarea produselor poate atrage după sine reducerea prețurilor, dar valoarea de întrebuințare menținîndu-se în general la același nivel îi imprimă o anumită stabilitate.

Problema care apare cu ocazia stabilirii prețurilor la produsele noi, sau a modificării prețurilor la produsele existente, este aceea a măsurii în care pot fi luate în considerare ambele elemente. Modul de rezolvare a acestei probleme influențează și determină modul în care prețurile își îndeplinesc funcțiile și rolul lor, condiționează măsura în care prețurile satisfac deopotrivă pe producătorii și pe beneficiarii produselor.

Pentru a desprinde unele posibilități de îmbunătățire a metodologiei de stabilire și modificare a prețurilor, am analizat această problemă, în cadrul unor unități din industria constructoare de mașini și din alte ramuri ale industriei.

2. Principii de bază în stabilirea prețurilor noilor produse

POTRIVIT prevederilor Legii nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, la determinarea nivelului prețurilor de producție și de livrare ale mijloacelor de producție industriale trebuie să se țină seama de corelațiile necesare între prețurile diferitelor produse, care să exprime raporturile dintre valorile de întrebuințare ale acestora, avîndu-se în vedere costurile de producție, beneficiul și, după caz impozitul pe circulația mărfurilor (articol 16). De asemenea, în lege (articol 17) se prevede că prețurile trebuie să asigure stimularea introducerii în fabricație a produselor noi de un înalt nivel tehnic și cu o eficiență sporită, în care scop se poate lua în calcul o rentabilitate mai mare decît cea a produselor care satisfac necesități asemănătoare.

De remarcat că legea nu precizează în ce condiții se poate lua în calcul o rentabilitate mai mare.

La introducerea în fabricație a noilor produse, superioare din punct de vedere tehnic celor existente, trebuie să fie interesați **atît producătorii cît și beneficiarii acestora.** Deci prețul noilor produse este necesar să fie stabilit la un nivel convenabil atît producătorilor cît și beneficiarilor, **să exprime și să asigure atît eficiența fabricării noilor produse cît și eficiența utilizării lor de către întreprinderile cumpărătoare.**

Acest obiectiv se poate realiza numai atunci cînd la stabilirea prețurilor noilor produse pe baza costului de producție și a valorii de întrebuințare se aplică unul din următoarele principii : **„preț egal la efect util egal la beneficiar"**, sau **„preț mai redus pe unitate de efect util la beneficiar".** Aceste principii sînt impuse de practică, de cerințele creșterii economice, de dezvoltarea eficientă a economiei naționale.

Aplicarea primului principiu o vedem justificată în cazul cînd producția noilor tipuri de mijloace de producție, superioare din punct de vedere al parametrilor tehnico-economici celor existente, este limitată și nu poate asigura satisfacerea tuturor necesităților economiei, fiind necesară utilizarea în continuare și a produselor cu parametri mai reduși. De asemenea acest principiu se poate aplica și atunci cînd noile produse nu înlocuiesc alte produse ci au menirea de a diversifica gama sortimentală impusă de continua diversificare a nevoilor.

Sfera cea mai largă de aplicare considerăm că trebuie să o aibă cel de al doilea principiu, adică preț mai redus pe unitate de efect util la beneficiar pentru noul produs. Prin aplicarea lui se stimulează mai bine progresul tehnic, reînnoirea și modernizarea produselor. În același timp progresul tehnic este cel care asigură aplicarea acestui principiu întrucît în esență **progresul tehnic constă în obținerea unor produse a căror valoare de întrebuințare, și în consecință eficiența de utilizare, crește mai repede decît cheltuielile necesare pentru fabricarea lor.**

Acest principiu ar trebui extins și generalizat în stabilirea prețurilor în industria constructoare de mașini, în industria chimică și alte ramuri care antrenează progresul tehnic în economia națională.

Pentru stabilirea prețurilor pe baza acestui principiu trebuie determinate două limite ale prețului : maximă și minimă. Limita maximă a prețului produsului nou trebuie să fie dată de acel nivel al prețului care asigură beneficiarului avantaje egale prin utilizarea produsului nou cu cele obținute prin utilizarea produselor existente. Deci **limita maximă a prețului s-ar determina conform principiului „preț egal la efect util egal pentru consumator".**

Rezultă că în stabilirea limitei maxime rolul principal trebuie să-l aibă valoarea de întrebuințare prin parametrii tehnico-economici. Limita maximă a prețului este nivelul cel mai înalt al prețului admis din punct de vedere economic. A stabili prețul peste această limită înseamnă a introduce în fabricație produse mai puțin eficiente pentru economia națională decît cele existente. Prin urmare **prețul produsului nou trebuie să fie sub nivelul limitei superioare sau cel mult la acel nivel.**

Limita minimă a prețului este dată de acel nivel al prețului care asigură producătorului recuperarea cheltuielilor și obținerea unui beneficiu la nivelul celui realizat la produsul de bază, dacă ambele produse se fabrică în aceeași unitate, sau la nivelul normativului de rentabilitate stabilit pentru ramura respectivă, în cazul că produsul de bază se fabrică în alte întreprinderi.

Diferența dintre limita maximă și minimă a prețului luînd în considerare și cheltuielile pentru asimilare care nu se reflectă în limita minimă, reprezintă în esență efectul economic obținut prin înlocuirea produselor vechi cu altele noi, mai eficiente. Cu cît este mai mare diferența, este mai mare și efectul economic și invers.

Cunoscîndu-se aceste două limite **prețul produsului nou se poate stabili între cele două limite,** în funcție de o serie de

[1]) Ștefan Arsene — „Perfecționarea sistemului de prețuri în România", Ed. politică, București, 1974, p. 115—116.

condiții și factori de politică economică. A stabili prețul la nivelul limitei minime înseamnă a pune într-o stare de indiferență producătorul de tehnică nouă, deși cererea pentru astfel de produse ar crește. A fixa prețul la nivelul limitei maxime înseamnă a stimula producătorul de tehnică nouă, dar de data aceasta ar scădea interesul beneficiarului pentru astfel de produse. Soluția trebuie căutată, în marea majoritate a cazurilor, între cele două limite, **stabilindu-se un interval mai mic în cadrul căruia nivelul prețurilor să constituie un punct de convergență a intereselor aparent contradictorii ale producătorilor și beneficiarilor**, sau prin care să se promoveze, așa cum arată profesorul Arsene[2]) ambele interese și în primul rînd ale societății. Aceasta presupune deci ca efectele economic ce se realizează prin fabricarea unor produse noi cu valori de întrebuințare superioară să se împartă între producători, cărora le mărește beneficiul și beneficiarii, la care se reduc cheltuielile pe unitate de efect util.

3. Încercare de modelare în stabilirea prețurilor la noile produse din categoria mijloacelor de muncă

ÎN VEDEREA stabilirii prețurilor noilor mijloace de producție pe baza principiului prezentat mai sus sugerăm un mic model de judecată.

Notăm cu : L_i — limita minimă (inferioară) ;
L_s — limita maximă (superioară) ;
P_1 — nivelul prețului ce se va stabili.

Prețul trebuie să fie cuprins între cele două limite ca în relația:

$$L_i < P_1 < L_s \qquad (I)$$

Limita minimă a prețului (L_i) se poate determina după formula :

$$L_i = (C_{1/u_1} + R_0 \cdot C_{1/u_1}) U_1 \qquad (II)$$

(ceea ce este echivalent cu $C_1 + R_0 C_1$)

în care :
— $C_{1/u1}$ consturile pe unitate de efect util al noului produs ;
— R_0 — rata rentabilității produsului de bază ;
— U_1 — unitatea de efect util al produsului nou.

Dacă limita inferioară L_i este pragul de la care producătorul începe să discute problema fabricării noului produs, limita superioară (L_s) este plafonul peste care cumpărătorul nu poate accepta sub nici un motiv prețurile la noile produse. În aprecierea eficienței noului produs la beneficiar trebuie introdus un element în plus și anume durata de funcționare a acestuia în funcție de care se determină amortismentul anual — principala cheltuială legată de utilizarea mijloacelor de muncă de către beneficiari.

În consecință limita superioară se poate determina astfel :

$$L_s = \left(\frac{P_0}{U_0} \cdot \frac{T_1}{T_0}\right) U_1 \qquad (III)$$

în care :
$\frac{P_0}{U_0}$ — reprezintă prețul pe unitate de efect util al produsului de bază ;
T_1 și T_0 — durata de funcționare : a produsului nou și respectiv a produsului de bază.

Condiția ca un mijloc de tehnică nouă să fie eficient pentru economia națională este ca cheltuielile ocazionate de fabricarea lui să crească într-o măsură mai mică decît valoarea de întrebuințare sau, menținîndu-se la același nivel ,să se obțină valori de întrebuințare superioare produselor existente.

Prin urmare se admite o creștere absolută a cheltuielilor și implicit a prețului lor, dar cu condiția ca creșterea efectului util, determinat de îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici să fie mai mare. Această condiție transpusă în mărimi relative înseamnă că în toate cazurile, **cheltuielile pe unitate de efect util pentru produsul nou trebuie să fie mai mici sau cel mult egale cu cele ale produsului de bază.**

Pentru a stimula producătorul în introducerea tehnicii noi se mai pune condiția ca reducerea prețului pe unitate de efect util pentru produsul nou să fie mai mică decît reducerea costurilor pe unitate de efect util la același produs nou. Această condiție se poate scrie astfel :

$$\frac{C_{1/u_1}}{C_{0/u_0}} < \frac{P_{1/u_1}}{P_{0/u_0}} < 1 \qquad (IV)$$

în care :
$P_{1/u1}$ — reprezintă prețul pe unitate de efect util al produsului nou ;
$C_{0/u0}$ — costurile pe unitate de efect util al produsului de bază.

Din această inegalitate se poate desprinde concluzia că sporul de rentabilitate al producătorului de tehnică nouă apare ca diferență între cele două raporturi și anume :

$$\frac{P_{1/u_1}}{P_{0/u_0}} - \frac{C_{1/u_1}}{C_{0/u^0}} = \Delta R \qquad (V)$$

[2]) Ștefan Arsene, op. cit., p. 16.

ΔR — reprezintă sporul de rentabilitate, în mărimi relative, pentru producător.

Din aceeași inegalitate (IV), se poate deduce și efectul economic de care va beneficia cumpărătorul produselor respective, astfel :

$$1 - \frac{P_{1/u_0}}{P_{0/u_0}} = \Delta E \qquad (VI)$$

în care :

ΔE — sporul de efect economic în mărimi relative, ce revine beneficiarului. Acest spor se va reflecta în reducerea cheltuielilor de producție ale beneficiarului (cu amortismentul în principal, dacă este vorba de mijloace fixe, sau cu materiile și materialele, dacă est evorba de obiectele muncii), în sporirea producției nete și a rezultatelor financiare etc.

Notațiile și relațiile prezentate mai sus, reprezintă desigur numai un model de judecată, de interpretare și de analiză a unor raporturi care trebuie respectate cu ocazia stabilirii prețurilor la produsele noi. Evident problema concretă și cea mai dificilă este cea a determinării factorului „P_1/u_1" din relația (IV), dar care o dată rezolvată, soluționează și o altă problemă și anume repartizarea efectului economic generat de produsul nou, între producătorii și beneficiarii produselor.

Ținînd seama de opiniile exprimate în literatura economică și mai ales de cerințele de atîtea ori subliniate în documentele și hotărîrile partidului nostru, de a corela interesele producătorului și ale consumatorului cu interesele generale ale societății, sugerăm în continuarea modelului prezentat mai sus, un algoritm de determinare a lui P_i. Mai înainte însă se cuvine, credem noi, să precizăm cadrul și modul de efectuare a judecăților. Producătorii de tehnică nouă sînt obligați conform legii să facă propuneri de prețuri care se aprobă, în funcție de importanța produsului, de către diferite niveluri superioare după o minuțioasă și exigentă analiză a documentațiilor și după verificarea corelativității prețurilor prin prisma intereselor generale ale societății. Socotim că metodologia de elaborare și aprobare a prețurilor la noile produse ar putea fi îmbunătățită. Pornim de la ideea că mai multe niveluri de prețuri ce se încadrează în intervalul L_i—L_s satisfac, în grad diferit bineînțeles, interesele producătorului și ale consumatorului. Prețul exact, adică unul din cele care oferă avantaje atît producătorului cît și consumatorului, asigură, în același timp și satisfacerea intereselor generale ale economiei naționale, ori acest preț, evident, poate fi hotărît numai de către nivelurile ierarhic superioare. În consecință sugerăm ca, producătorul să fundamenteze, după ce în prealabil a consultat și potențialii beneficiari ai noului produs, un interval în limitele căruia orice preț oferă, în proporții diferite, desigur, avantaje atît producătorului cît și beneficiarului. Acest interval, mai mic, se încadrează în intervalul mai mare L_iL_s . ale cărui limite oferă avantaje sau numai producătorului — „L_s ", sau numai beneficiarului — „L_i ".

Forul superior, chemat, potrivit legii să aprobe prețurile, analizează propunerile prin prisma intereselor întregii economii naționale și decide asupra modului cum trebuie repartizat avantajul, adică decide asupra raportului :

$$\frac{\Delta R}{\Delta E}$$

Potrivit precizărilor făcute, producătorul noului produs stabilește mai întîi extremele peste care sau sub care orice raționament este inutil, adică L_i—L_s . Știut fiind faptul că L_i nu cointeresează pe beneficiar iar L_i pe producător înseamnă că trebuie găsit, în cadrul acestuia un interval mai mic, ale cărui extreme — prag și limită — satisfac, deși în proporții diferite, atît pe producător cît și pe consumator.

Ținînd seama de interesele producătorului și mai apoi de cele ale beneficiarului, printr-un șir de transformări se pot obține cîte două valori diferite ale limitelor inferioare și superioare, astfel încît, valoarea maximă de la limita inferioară și valoarea minimă de la limita superioară formează, în cadrul marelui interval L_i — L_s , un interval convenabil, ale cărui valori satisfac deopotrivă, dar în măsură diferită, atît interesele producătorului cît și cele ale beneficiarului (vezi modelul de mai jos).

$$\max \left\{ \left[\left(\frac{C_1}{U_1} \cdot \frac{U_0}{C_0} \right) \cdot \frac{P_0}{U_0} U_1 \right] ; \left[\frac{P_0}{U_0} \cdot \frac{C_1}{U_1} - \frac{C_0}{U_0} U_1 \right] \right\} \leq P_1 \leq \min \left\{ \left[\frac{P_0}{U_0} \cdot U_1 \right] ; \left[\frac{P_0}{\frac{U_0}{U_0}} \cdot \frac{T_1}{T_0} U_1 \right] \right\}$$

Sistemul propus de noi oferă și avantajul că în cazul în care prețul a fost fixat la un nivel mai mare decît limita minimă el poate fi redus pe parcurs treptat pînă la limita minimă fără a afecta interesele fundamentale ale producătorului.

prof. dr. Aurel GIURGIU
lector univ. Viorel BEJU
lector univ. Filia COȚIU
Facultatea de științe economice
Cluj-Napoca

OM-TEHNICĂ-MEDIU

Valorificarea superioară a resurselor Deltei Dunării

Opțiuni pentru o viitoare dezvoltare a turismului

ÎN JUDEȚUL TULCEA se întîlnesc într-o îmbinare armonioasă toate formele de relief existente în țara noastră. Acest cadru natural, la care se adaugă numeroasele monumente istorice, cele mai multe datînd din epoca romanilor, precum și ospitalitatea localnicilor, asigură județului Tulcea un imens potențial turistic. Dar principala zonă turistică o constituie Delta Dunării, care impresionează prin ineditul și frumusețea peisajului, prin flora și fauna ei, fiind una dintre cele mai originale, spectaculoase și bogate delte ale lumii. Frumusețea și originalitatea cadrului său natural fac ca delta să fie considerată drept o zonă turistică cu caracter de unicat și de prim rang nu numai printre celelalte zone turistice din țara noastră ci și din Europa. Iar indiscutabila importanță economică a turismului rezultă din dinamismul deosebit al dezvoltării sale, apreciindu-se că în anii următori va cunoaște creșteri net superioare celor din perioadele precedente.

Tocmai caracterul deosebit de prețios al Deltei Dunării impune însă ca aici dezvoltarea turismului să se facă în condițiile protecției desăvîrșite a echilibrului sistemului ecologic al Deltei Dunării care, trebuie subliniat, a devenit destul de fragil. În acest sens, pentru menținerea nealterată a peisajului natural existent în Delta Dunării și deci a potențialului turistico-economic al acestuia, este necesar să se aibă în vedere, într-o primă etapă (10—15 ani) constituirea unor parcuri naturale în delta fluvială, delta maritimă și în complexul lagunar Razelm — Sinoe, în care să fie strict delimitate rezervațiile naturale, rezervațiile științifice și rezervațiile peisagistice. [1])

Trebuie spus că, în comparațile cu alte zone turistice ale țării, Delta, cu toată valoarea ei deosebită, este rămasă în urmă din punct de vedere al nivelului de amenajare turistică. Acest lucru se constată chiar de la cercetarea căilor de acces în zona deltei, care sînt încă puțin numeroase și nu suficient de lesnicioase, nu numai din punct de vedere turistic, dar, în general, al dezvoltării economice. În acest sens, luarea în considerație a construirii în perspectivă, a unui pod peste Dunăre în zona Brăila — Măcin și a unei căi ferate Brăila — Tulcea ar fi deosebit de binevenită. Menționăm totodată, că în cursul actualului cincinal volumul mărfurilor transportate pe calea ferată (expedieri și sosiri) se ridică la circa 15 milioane tone. Considerînd, convențional, că întreagă această cantitate, se transportă pe relația București — Medgidia — Tulcea, prin deschiderea noii legături s-ar realiza o economie de cca. 500 milioane tkm. Dar trebuie ținut seama că dezvoltarea economică impetuoasă a județului Tulcea va determina o creștere continuă a volumului transporturilor, după cum și de faptul că o mare parte a transporturilor se efectuează din și spre Moldova, direcție pe care reducerea distanței prin noua legătură este mai mare ceea ce determină în realitate economii mult mai semnificative.

Totodată apare necesară modernizarea drumului Tulcea — Pădurea Letea, construirea unui drum modernizat a cărui primă etapă ar fi Tulcea — Sulina și, apoi, pe măsura dezvoltării activităților economico-sociale și a turismului, Sulina — Sf. Gheorghe — Perișor — Portița — Chituc — Năvodari, care ar pune în valoare aceste splendide zone, acum prea puțin cunoscute și exploatate deși au un ridicat potențial turistic.

Relativ mai ușor de realizat și, credem, că și cu investiții mai reduse, dar cu un spor de atracție pentru turiști, ar fi crearea unor legături maritime între Constanța și Sf. Gheorghe — Sulina, urmînd ca într-o etapă ulterioară să fie creată o legătură mai complexă între Constanța și Portița — Perișor — Sf. Gheorghe — Sulina, localități care, astfel, ar deveni importante puncte de pătrundere în Deltă pentru turiștii de pe litoralul Mării Negre. Aceasta ar crea și un alt avantaj : evitarea parcurgerii Deltei în dublu sens, respectiv pătrunderea prin poarta maritimă și încheierea vizitei la Tulcea sau Murighiol — sau în sens invers — prin organizarea unor excursii combinate — cu mijloace maritime, fluviale, auto sau C.F. Acest sistem ar permite, printr-o bună corelare a sosirii și plecării mijloacelor de transport, o cît mai deplină folosire a capacității acestor mijloace și, în același timp, o sporire a numărului de vizitatori — mai ales pentru durate scurte — fără o mărire corespunzătoare a riscului de deteriorare a echilibrului natural (prin evitarea călătoriei dus-întors prin Delta propriu-zisă, așa cum se practică în prezent).

PARTICULARITĂȚILE turismului în deltă impun și dezvoltarea unei baze materiale cu un caracter specific. În acest sens, pentru circulația turistică în interiorul deltei apare necesară intensificarea preocupărilor pentru producerea în țară și dotarea organizațiilor de turism cu mijloace de transport adecvate, moderne, cu un grad redus de poluare cum ar fi nave de călători pe pernă de aer tip „Side Wall", cerute de dezvoltarea impetuoasă economico-socială a județului Tulcea, hidrobuze, hoteluri plutitoare, locuințe plutitoare, ambarcațiuni cu cușete, șalupe rapide, bărci cu rame și alte ambarcațiuni de agrement, care să asigure posibilități variate de circulație a turiștilor ; amenajarea de porturi turistice la Jurilovca și Murighiol, de debarcadere și pontoane de acostare a navelor în toate localitățile și amplasamentele de unități turistice ; executarea lucrărilor de întreținere a cabanelor, gîrlelor și lacurilor, care să permită accesul mijloacelor de transport fluvial pe toate lacurile spectaculoase din deltă ; plantarea de indicatoare și panouri, în special în lungul traseelor turistice, cu specificarea elementelor necesare orientării și navigației.

O dată cu dezvoltarea unei producții proprii de ambarcațiuni de agrement, necesare nu numai pentru deltă, ci și în multe locuri din țară propice pentru turismul nautic, industrie care ar putea fi amplasată chiar la Tulcea, ar trebuie considerabil lărgită gama serviciilor oferite la intrarea în deltă. Mă refer concret, în acest caz, la asigurarea unor posibilități de închiriere a materialului necesar pentru practicarea turismului nautic individual și a pescuitului (practic inexistente în prezent), desigur numai în zonele stabilite în acest scop. Cu atît mai mult cu cît numeroși turiști străini sau români, care au mai practicat acest gen de turism — mulți chiar cu carnet de navigație — nu pot veni și cu materialele proprii corespunzătoare, relativ greu de transportat. Aceasta ar duce la încasări valutare deloc neglijabile, la care, firesc, ar trebui să se adauge și o **taxă pentru circulația în deltă**, ce ar urma să fie folosită pentru întreținerea acesteia. De asemenea, s-ar putea adăuga, așa cum se practică în prezent cu alte sporturi (sky-ul), cursuri pentru inițiere în navigația fluvială, care, credem, că ar găsi numeroși amatori.

În sfîrșit, dar nu pe ultimul loc, apare necesară dezvoltarea capacităților de cazare, ținînd seama de specificul zonei, amenajarea unor localități care se pretează la aceasta, ca sate turistice, înființarea de popasuri turistice. Sînt factori care trebuie neapărat avuți în vedere pentru dezvoltarea turismului în deltă, pentru creșterea eficienței economice a acestei activități, care se poate dezvolta concomitent cu protejarea mediului natural al deltei.

Pe măsura dezvoltării bazei materiale a turismului în deltă, motivațiile turistice principale care vor determina deplasarea turiștilor spre această zonă, vor fi cunoașterea unui cadru original, cu caracter de unicat în lume ; petrecerea unor sejururi prelungite în acest mediu de viață aparte ; petrecerea unor sejururi complexe mare — deltă ; efectuarea curei balneo-medicale prin folosirea nămolurilor sapropelice de la Murighiol, precum și a apelor salmastre din lacuri ; practicarea sporturilor nautice în condițiile deosebite ale deltei ; practicarea vînătului și pescuitului sportiv, în limitele prevederilor legale [2]).

ÎN CADRUL concepției de organizare a turismului de deltă și ținînd seama de motivațiile principale, de necesitatea creșterii eficienței economice a acestei activități și de păstrarea echilibrului ecologic oferta turistică a acestei zone ar trebui să fie orientată cu precădere spre următoarele forme de turism [3]).

1 **Turismul de agrement** care va continua să fie forma principală și să dețină ponderea cea mai mare în numărul turiștilor, care caută să cunoască într-un timp scurt frumusețile deltei și oamenii din această zonă, istoria și obiceiurile lor. În acest sens, se vor organiza pe mai departe excursii scurte pentru vizitarea deltei cu durata de una, două sau mai multe zile, prin atragerea în mai mare măsură în circuitul turistic a localităților Jurilovca și Murighiol, a secțiilor de istorie și artă ale Muzeului Delta Dunării — Tulcea, precum și a punctului turistic al Întreprinderii viei și vinului Tulcea.

Trebuie însă să menționăm că nu opinăm pentru o dezvoltare exagerată a acestei forme de turism, ci pentru păstrarea unui anumit plafon al numărului de zile-turist, deoarece ni se pare a fi forma cea mai poluantă, atît datorită numărului mare de persoane vehiculate, cît și circulației intense pe care o provoacă, după cum și eficiența economică este relativ modestă. Nu se pune, desigur, nici problema renunțării la aceste forme, dar așa cum spuneam trebuie stabilit un plafon optim al numărului de turiști care tranzitează în aceste condiții prin deltă. În acest cadru se pot organiza excursii pentru vizitarea deltei, cu durata de o zi, destinate turiștilor la odihnă în stațiunile de pe litoral sau celor care se deplasează la Tulcea cu diverse mijloace de transport. Ele se pot realiza fie cu vasul „Tudor Vladimirescu" fie cu hidrobuzele. Excursiile cu hidrobuze ni se par mai interesante deoarece pot avea plecarea și din Murighiol, întrucît din această localitate se poate pătrunde pe canalele, gîrlele și lacurile deltei, pe trasee mult mai scurte, permițînd vizitarea unui sector mult mai pitoresc decît cel prezentat în excursiile cu plecarea din Tulcea și fără a parcurge de două ori (la ducere și înapoiere) canalul Sulina care este un traseu de interes turistic mai redus. De asemenea, s-ar putea organiza și excursii cu plecarea din Jurilovca, de unde se traversează dinspre nord-est lacul Razelm și se urmează un traseu prin canalele, gîrlele și lacurile din zonă.

În cazul excursiilor cu durata de două zile, acestea se pot organiza numai cu hidrobuzele avînd punct de plecare localitățile Tulcea și Murighiol. Dezvoltarea excursiilor de două zile trebuie însă să fie limitată pînă la construirea și dotarea turismului de deltă cu hoteluri și locuințe plutitoare, cu ambarcațiuni și cușete, etc., la capacitatea hotelurilor existente. Excursii pentru vizitarea deltei cu durata de 1—2 zile se pot organiza și pentru turiștii români și străini ce participă la excursii internaționale pe Dunăre.

Excursiile cu durata de mai multe zile sînt cele care permit cunoașterea locurilor cele mai spectaculoase ale deltei, transportul făcîndu-se cu hidrobuzele, iar cazarea și masa — în diversele puncte amenajate în deltă la sol, fie sub formă de excursii cu locuințe, hoteluri plutitoare sau cu ambarcațiuni cu cușete. În viitor, o dată cu crearea condițiilor necesare, vor putea fi organizate excursii cu durata de 3—4 zile pentru turiștii aflați la odihnă în stațiunile de pe litoral, prin croaziere pe Marea Neagră conjugate cu vizitarea deltei.

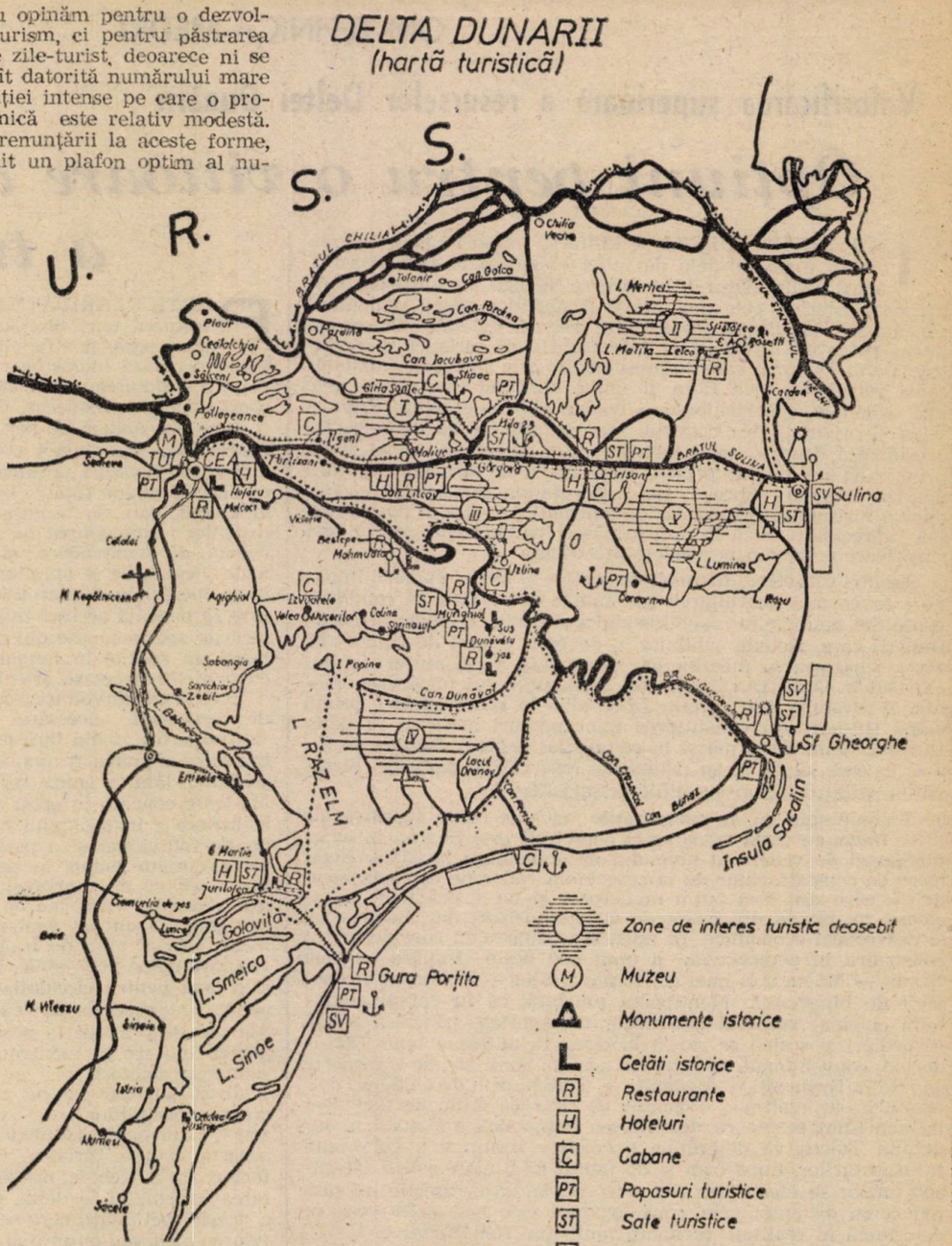

2 **Turismul de odihnă** în localitățile din interiorul deltei și de pe litoralul Mării negre considerăm că va lua în perspectivă o mare extindere, datorită condițiilor naturale pe care le oferă această zonă. Deosebit de favorizate apar localitățile din interiorul deltei, Caraorman, Crișan, Maliuc, Mila 23, Jurilovca și Murighiol, care prezintă un interes deosebit atît pentru turiștii români cît și pentru cei străini. Pentru aceasta ar fi necesar să fie elaborate studii și **să fie declarate sate turistice și localitățile Caraorman, Crișan, Maliuc, Mila 23, Jurilovca** (Murighiolul este declarat sat turistic din anul 1973), asigurîndu-se și amenajarea lor turistică corespunzătoare, ceea ce s-ar putea realiza, cel puțin într-o primă etapă, cu fonduri de investiții relativ modeste.

Perspective deosebite de dezvoltare turistică au localitățile de pe litoralul Mării Negre, în delta maritimă, care oferă turiștilor atît posibilitatea unei cure helio-marine cît și a vizitării mai lesnicioase a deltei. Studiile de sistematizare reține posibilitatea construirii unor baze turistice cu o capacitate de circa 58 000 locuri, din care 8 000 locuri la Sulina, 10—20 000 locuri la Sf. Gheorghe și 30 000 locuri la Perișor, pentru Portița nefiind încă elaborat un studiu de sistematizare[4]). Pornind de la faptul că în zona Portița — Perișor — Sf. Gheorghe — Sulina cadrul natural are caracter de unicat și oferă condiții excelente pentru cura helio-marină sporturi nautice etc., mi se pare mai judicioasă ideea construirii unor capacități de cazare care să ajungă în perioada 1990—2000—2010 la circa 120—150 000 locuri[5]). În această variantă, dacă după anul 1980 s-ar reevalua dezvoltarea litoralului în zona deltei, aceasta ar trebui să aibă în vedere următoarea ordine de prioritate : Sulina, Sf. Gheorghe, Perișor, Portița. Întrucît primele două amplasamente, care prezintă condiții mult mai favorabile pentru construirea unor stațiuni cu o capacitate de peste 100 000 locuri, ar trebui eșalonate din motive de comercializare pe o durată de 15—20 ani, rezultă că amplasamentele din zona Perișor — Portița pot fi luate în considerare pentru o valorificare importantă abia într-o perioadă îndepărtată. În această situație trebuie avut în vedere ca valorificarea resurselor naturale ale Deltei să nu afecteze plajele de la Sulina, Sf. Gheorghe, Perișor și Portița, precum și împrejurimile lor, pentru ca, la momentul oportun, ele să poată face obiectul unei valorificări turistice ample, corespunzătoare potențialului lor natural. Pentru perioada imediat următoare, ar fi oportună trecerea la o valorificare a lor prin organizarea ca „localități turistice" a orașelor Sulina și Sf. Gheorghe ,precum și prin construirea de sate de vacanță

la Sulina, Sf. Gheorghe și Portița. Acestea avînd funcțiunea de baze turistice experimentale, ar permite și cercetarea și determinarea prealabilă a interesului turistic pentru sejurul litoral-deltă în baze special construite în acest scop, deși după cum arată situația din ultimii ani de la Portița, această cerere există și este în continuă creștere, amenajarea existentă în prezent în acest punct dovedindu-se de altfel, cu totul insuficientă.

3 Există, de asemenea, posibilitatea dezvoltării unui **turism balneo-medical,** prin valorificarea însușirilor curative ale nămolurilor sapropelice de la Murighiol, indicate în special pentru reumatismele cronice precum și a apelor salmastre din lacuri.

4 Ceea ce conferă însă specificul activității turistice în Deltă este **turismul sportiv** prin organizarea turismului nautic și a partidelor de vînătoare și pescuit sportiv, astfel :

a) Turismul nautic este o formă de turism deosebit de interesantă și instructivă, care dă posibilitatea unei mai bune cunoașteri a deltei, dar care cere turiștilor o mai bună pregătire sportivă pentru parcurgerea deltei cu ambarcațiuni mici. În acest scop s-ar putea organiza excursii de una, două sau mai multe zile, în convoaie, eventual tabere nautice, cazarea efectuîndu-se cu precădere la Maliuc, Caraorman, Crișan, Sulina, Sf. Gheorghe, Portița, Murighiol, Jurilovca, urmînd ca în măsura în care aceste acțiuni ar lua o amploare mai mare să se organizeze și alte baze fixe, amplasate pe traseele turistice.

b) Pescuitul sportiv este o formă de turism deosebit de interesantă pentru turiștii români și străini, generată de bogăția piscicolă a deltei și se poate dezvolta în baza legii din anul 1974 privind piscicultura și pescuitul. În vederea dezvoltării acestei forme s-ar putea folosi mijloacele de transport și bazele de cazare existente în deltă, prin îmbunătățirea condițiilor de confort ale acestora. La dezvoltarea pescuitului sportiv, o contribuție însemnată o poate aduce construirea și dotarea turismului de deltă cu locuințe și hoteluri plutitoare, cu ambarcațiuni cu cușete, realizarea în diferite puncte ale deltei, în special în apropierea bazelor de cazare, a unor amenajări de mai mică amploare, cum ar fi : platforme pentru pescuit, și, așa cum mai spuneam, puncte de închiriat echipamente și unelte de pescuit, bărci etc. O atracție deosebită ar putea să o prezinte organizarea unor competiții internaționale, care să se desfășoare periodic în extrasezon, îmbunătățind astfel exploatarea bazei materiale a turismului de deltă în afara sezonului turistic clasic.

c) Vînătoarea sportivă este o formă de turism care prezintă interes nu numai pentru turiștii români, ci și pentru străini și se poate organiza în conformitate cu prevederile legii privind economia vînatului și vînătoarea din anul 1976, pe fondurile de vînătoare : Razelm, Caraorman, Uzlina, Gorgova, Crișan, Sulina, Cardon, Mila 23, Ilgani, unde pot fi vînate primăvara, toamna și iarna păsări și animale sălbatice, ceea ce ar contribui la folosirea mijloacelor de transport și a bazelor de cazare din deltă și în afara sezonului turistic de vară. Totodată, pentru ca vînătoarea să nu ducă la distrugerea faunei deltei, trebuie să fie clar specificate numărul de piese ce se pot vîna, costul lor, pentru a nu se mai repeta situația din perioada 1970—1972.

5 **Turismul tehnico-științific** se poate organiza ca urmare a cadrului natural al deltei și îndeosebi a rezervațiilor sale naturale, floristice, peisagistice și a monumentelor naturii. Bineînțeles că în acest scop se cer dezvoltate și bazele de cercetări și în același timp condițiile de desfășurare a unor manifestări științifice cu caracter național și internațional. Totodată, ar trebui și ar **putea fi organizate puncte și turnuri de observație** dotate cu aparatura necesară pentru specialiștii în hidrobiologie, ornitologie, floră specifică, ecosisteme etc. sau pur și simplu pentru amatori, pentru cunoașterea faunei deosebit de variată din zonă, a păsărilor în pasajul de iarnă în zona zătoanelor și a litoralului.

PORNIND de la motivațiile și concepția dezvoltării turismului de deltă, se poate aprecia că în anul 1990 Delta va fi vizitată de circa 250—260 mii turiști față de circa 115 mii turiști în anul 1975. Din aceștia se estimează că 67—70 la sută vor participa la excursiile de 1—2 zile, iar 30—33 la sută la celelalte forme de turism. Turiștii români vor participa în proporție de 45—50 la sută la excursiile de 1—2 zile, ținînd seama și de aplicarea în viață a măsurilor stabilite de conducerea partidului privind reducerea săptămînii de lucru, ceea ce va impune, desigur, o mai bună organizare a turismului de sfîrșit de săptămînă, iar turiștii străini vor participa cu precădere — 80—85 la sută — de asemenea, la excursiile de scurtă durată.

Continuăm însă să credem că oferta și propaganda pentru turismul în Deltă trebuie să își îndrepte eforturile și spre celelalte forme menționate, care fără să ducă la o intensificare exagerată a circulației turistice, **pot determina o creștere sensibilă a eficienței economice a acestei activități.** Pentru aceasta pledează și faptul că numeroși turiști care au participat inițial la excursii de scurtă durată, și-au manifestat apoi interesul pentru sejururi mai îndelungate și cu programe mai complexe. Desigur însă că aceasta se va putea realiza numai pe măsura creării bazei materiale necesare și a asigurării unor servicii și prestații turistice de calitate din ce în ce mai ridicată, competitive în turismul internațional.

Marin NIȚU
Tulcea

---

1) Vezi și M. Nițu „Protecția sistemului ecologic al Deltei Dunării", Revista economică nr. 30/1977.

2) Vezi în acest sens și „Dezvoltarea turismului în Delta Dunării" Centrul de cercetări economice pentru promovarea turismului internațional, București, martie 1975, p. 34—35.

3) Opera citată p. 34—35 ; 51—53 ; „Studiu privind necesarul de mijloace de transport turistic în Delta Dunării" Centrul de cercetări economice pentru promovarea turismului internațional, București, noiembrie 1976, p. 24—27.

4) „Dezvoltarea turismului în Delta Dunării", C.C.E.P.T.I., București, martie 1975, p. 43—44.

5) Tomescu C., Șerbănescu O., Mihnea R., „Viitorul economic și ecologic al litoralului românesc", Revista economică nr. 31/1978, p. 21—30.

Reducerea volumului de manoperă

(Urmare din pag. 15)

reză cu el și obține rezultate, care apar evident în grafică [illegible], dacă urmărim cum se aplatizează ecartul între unități, pe seama reducerii abaterilor negative față de media pe centrală.

Pe baza Hotărîrii C.C. al P.C.R. din martie 1978 s-au introdus indicatorul **fondul total de timp de muncă al întreprinderii,** exprimat în ore-om, pentru determinarea necesarului de forță de muncă și a productivității muncii — și indicatorii de eficiență **productivitatea muncii exprimată prin producția netă, precum și în expresie fizică** prin consumul de timp de muncă pe unitatea de produs. Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat a înscris, între atribuțiile întreprinderii, elaborarea de **norme de consum de manoperă pe produs.**

Un control făcut recent de către organele centrale de profil a relevat că în încă prea multe întreprinderi — printre care și unele cu un prestigiu care obligă — corelația producție netă-producție fizică-productivitate în unități fizice nu este încă înțeleasă în implicațiile ei concrete, nu este sesizat și ridicat la nivel de **concepție economică** imperativul unui sistem de evidență a consumului de manoperă pe produs, care să permită balanța analitică a gestiunii fondului total de timp de muncă. Nu întîmplător, în aceleași unități unde metodologiile pe ramură sau subramură pentru calculul productivității muncii în unități naturale sînt ignorate (ori cărora centrala respectivă a... uitat să le difuzeze ; căci mai sînt și astfel de cazuri !), nu se dă întreaga atenție cuvenită nici calității normelor de muncă pentru toate categoriile de personal, adaptării lor corespunzător noilor condiții oferite de progresul tehnic, astfel încît **prin norme bune, printr-o judicioasă programare a producției, prin lucrul la mai multe mașini și creșterea coeficientului de schimb să se valorifice din plin dotarea existentă.**

URMĂRIREA MANOPEREI pe unitatea de produs, programarea unor niveluri de consum mulate strîns pe posibilitățile reale de diminuare a acestuia, „întreținerea" lor prin îmbunătățiri corespunzătoare efectului obținut prin aplicarea programelor de măsuri adoptate de recentele adunări generale ale oamenilor muncii și, mai cu seamă, fermitatea în realizarea acestor programe reprezintă atribuție — deci **obligație** — a compartimentului de organizare a producției și a muncii, dar și responsabilitate legală — deci **obligație** — a conducerilor colective. Pornind de la obiectivele strategice și documentate ale întreprinderilor asupra cantității de manoperă înglobate în produs, consiliile oamenilor muncii vor putea adopta decizii în care **criteriul reducerii consumului de muncă** (de pildă prin mecanizare, automatizare) **să fie optim corelat cu criteriul diminuării cheltuielilor materiale ;** altfel, sporul de productivitate în expresie fizică s-ar obține cu prețul fie al solicitării excesive a efortului fizic al muncitorilor, fie al nerealizării productivității exprimată prin producția netă, alternativă în care nici unul din cei doi termeni nu este acceptabil.

Este o problemă de urmărit și rezolvat atît în activitatea curentă de realizare a sarcinilor din acest an decisiv al cincinalului, cît și pentru perspectivă, în lucrările de fundamentare a planului pe 1980 și pe cincinalul următor.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

REPERE ALE CRITICII „CAPITALISMULUI DEPENDENT" ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN AMERICA LATINĂ (IV)

EVOLUŢIA unor ţări latino-americane din ultimele decenii – subliniază Celso Furtado – demonstrează că dezvoltarea economico-socială a fost, treptat, pătrunsă şi dominată de capitaluri constituite într-o structură supranaţională. Acelaşi autor avansează ideea că în măsura în care s-a amplificat forţa de decizie a marilor monopoluri nord-americane în economia unor state ale continentului latino-american, a devenit tot mai dificil pentru întreprinzătorul local de a sesiza comportarea ansamblului sistemului economico-social; sectoarele hotărîtoare pentru transformări structurale au devenit tot mai inaccesibile capitalului naţional şi, ceea ce e foarte important, acele sectoare care prezentau condiţii pentru o asimilare rapidă a progresului tehnic, au trebuit să fie abandonate în mod progresiv.

Se subliniază că reducerea rolului clasei de întreprinzători naţionali, situaţia ei de dependenţă faţă de străinătate au contribuit la întreruperea procesului de dezvoltare autonomă de tip capitalist care era abia la începutul său. „În timpul ultimului sfert de secol, în care dezvoltarea latino-americană a trebuit să se sprijine pe industrializare, aceasta a reflectat strategia suprastructurii de conglomerate, care a implicat o dependenţă externă crescîndă. Întreprinderile autentice naţionale, cu rare excepţii, au avut o **comportare reflexă** mai apropiat (subl. n.), îndeplinind activităţi auxiliare sau dedicîndu-se unor sectoare stagnante"[1].

În atari condiţii devine tot mai imposibilă punerea de acord a activităţii marilor consorţii străine cu necesităţile dezvoltării naţionale a ţărilor pe teritoriul cărora s-au implantat. A devenit tot mai imposibilă concilierea controlului economiei acestor state de către trusturile supranaţionale care urmăreau fatalmente satisfacerea propriilor interese, cu cerinţele fireşti ale popoarelor latino-americane, cu **idealurile** lor de libertate, independenţă şi prosperitate. „Întreprinderi supranaţionale, cu tehnologia lor ridicată şi capitalizarea lor înaltă – menţionează Celso Furtado – pătrunzînd într-o economie subdezvoltată şi fiind sprijinite de privilegii depăşind restricţiile controlului naţional (înăbuşit, de altfel, în intenţiile sale de a înfăptui o reală dezvoltare naţională n.n.) au efecte similare celor ale marilor arbori exotici care sînt introduşi în anumite regiuni: drenează toată apa şi seacă terenul, cauzînd un dezechilibru în floră şi faună, provocînd plăgi şi alte situaţii asemănătoare. În consecinţă, pătrunderea nediscriminată într-o structură economică fragilă a consorţiilor supranaţionale, caracterizate printr-o administraţie dezarticulată vizavi de interesele naţionale şi avînd o mare putere financiară, tinde să provoace dezechilibre structurale dificil de corectat, disparităţi mari în nivelurile de viaţă ale diferitelor grupuri ale populaţiei şi o rapidă acumulare de somaj, deschis ori camuflat"[2].

Doctrinarul amintit apreciază că creşterea de fapt a libertăţii de care dispun deja marile companii, reduce şi mai mult capacitatea de control a guvernelor naţionale asupra ansamblului vieţii social-economice, adînceşte şi mai mult conturul contradicţiilor economice şi dependenţa ţărilor respective de centrele străine de decizie. Rezultatul final îl constituie, de fapt, adîncirea în continuare a breşei dintre economiile naţionale ale acestor state şi cele ale ţărilor dezvoltate şi totodată creşterea, reală cît şi potenţială, a tensiunilor sociale.

În gîndirea latino-americană de nuanţă socialistă, de nuanţă progresistă în general, este des întîlnită ideea că debilitatea procesului formativ al centrului naţional de decizie economică şi politică a fost şi este încă însoţită în multe ţări latino-americane, de limitarea posibilităţilor de a integra industria grea şi cea prelucrătoare cu activităţi în favoarea dezvoltării naţionale. Se relevă că experienţa ultimelor trei decenii a arătat că şi în condiţiile Americii Latine dezvoltarea nu este numai o problemă de investiţii. Ea constituie, în primul rînd, o problemă de creare a unui **sistem economic naţional, articulat,** reflectînd propriile interese, capabil să se conducă singur.

Relevînd coordonate ale tabloului specific, ale realităţii concrete în care a apărut şi s-a dezvoltat orînduirea capitalistă în America Latină, Theotonio dos Santos apreciază că este vorba de „un capitalism care se impune fără autoritate pieţei sale interne, fără a împlini suveranitatea sa, fără să determine pe plan intern procesul de acumulare şi reproducţie... fără baza esenţială a acumulării capitaliste care este marea industrie, fără să se sprijine pe dezvoltarea tehnologică determinată de hegemonia plusvalorii relative în procesul de acumulare, fără o burghezie industrială"[3]. O asemenea orînduire – arată dos Santos, e condamnată să reflecte în interiorul său o contradicţie constantă între elementele modului de producţie capitalist, care dau temelie mişcării sale istorice, şi absenţa elementelor capabile să permită dezvoltarea sa deplină ca mod de producţie. Dialectica

FIŞE

● *Venitul net al societăţii, arată Constantin I. Tulai, în cartea sa* Venitul net şi formele sale în industrie *(Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, 200 p.), reprezintă, ca principală sursă a dezvoltării economico-sociale şi a satisfacerii celorlalte nevoi generale, terenul în care metodele economice de conducere pot şi trebuie să-şi realizeze din plin virtuţile lor stimulatorii. Cartea abordează aspecte referitoare la crearea, repartizarea, circulaţia şi utilizarea venitului net şi propune unele soluţii pentru activizarea pîrghiilor financiare. Discutînd, printre altele, problema stabilirii venitului net (a plusprodusului) şi deci şi a valorii mărfurilor, autorul nu împărtăşeşte părerile potrivit cărora mărimea valorii nu poate fi cunoscută în socialism şi nici pe acelea care susţin inutilitatea încercărilor de cuantificare a venitului net. Ele nu ar avea temei teoretic, iar pe plan metodologic ar prezenta, drept limită absolută a cunoaşterii, o limită istorică dată. Din cuprins: Probleme ale cuantificării, planificării şi realizării venitului net; Repartizarea şi utilizarea venitului net; Venitul net şi autogestiunea economico-financiară; Venitul net şi bugetul statului.*

Ritmurile înnoirii bazei tehnico-materiale

● *Conducerea progresului tehnico-ştiinţific, scrie prof. dr. E. Borisov în articolul* Naucino – tehniceskii progress kak obiekt upravleniia *(Progresul tehnico-ştiinţific ca obiect de conducere), apărut în revista* EKONOMICESKIE NAUKI *nr. 2/1979, trebuie să pornească de la clasificarea tehnicii şi tehnologiei noi în două categorii cu totul deosebite: a) o tehnică şi o tehnologie principial nouă, care încorporează temeiuri ştiinţifice calitativ cu totul diferite de cele anterioare; b) mijloace şi procese tehnice tradiţionale perfecţionate. Prognoza pe termen lung a progresului tehnico-ştiinţific are un caracter plurivariant, deoarece creaţia tehnico-ştiinţifică este, prin natura ei, un proces probabilist şi rezultatele ei nu pot fi prezise în toată plenitudinea şi concreteţea lor. Cel mai puţin prognozabile sînt rezultatele cercetărilor ştiinţifice fundamentale orientate spre descoperirea a ceea ce este nou şi neexplorat în însuşirile şi legile naturii înconjurătoare. Legităţile dezvoltării intensive a revoluţiei tehnico-ştiinţifice cei – consideră E.B. – sporirea cu prioritate şi în ritmuri înalte a subramurilor şi tipurilor de producţie industrială de care depind ritmurile înnoirii pe fundamente principial deosebite a întregii baze tehnico-materiale a economiei.*

Două metode

● *În nr. 4/15.II.1979 al revistei* CHRONIQUES D'ACTUALITÉ *de la S.E.D.E.I.S. Christian Mullon publică articolul* L'analyse factorielle: Principes de l'analyse factorielle *(Analiza factorială: Principiile analizei factoriale). Desigur, pentru analiza factorială există cărţi în diferite limbi, inclusiv în limba română; studii ample au apărut şi în revista noastră. Semnalarea articolului nu ar fi fost justificabilă. Ceea ce o face însă este „filozofia" studiului. În analiza economică, spune Jacques Plassard, care semnează introducerea, demersul cel mai des utilizat comportă doi timpi. Primul este formularea unei ipoteze ştiinţifice – anume, se presupune că există o legătură de un anumit tip între două fenomene. Al doilea constă în a testa ipoteza – în genere prin metoda celor mai mici pătrate –*

intern-extern dă conținut formațiunilor sociale capitaliste dependente. Ca urmare, aspectul național, modul său de funcționare, specificitatea sa sînt, aparent paradoxal, expresia inserției sale în extern.

În studiul citat se mai subliniază că, în ultimii ani, capitalismul autohton a renăscut în țări latino-americane, impulsionat de unda expansivă a unui capitalism de stat care s-a amplificat. După părerea lui dos Santos, situația de dependență a capitalismului de stat, este de natură să-l conducă la același destin ca și al predecesorilor. Deși astăzi forța sa este mai concentrată decît a burgheziei naționale din anii '30 și '40, forța competitorilor săi internaționali (actualele corporații și conglomerate multinaționale și statele imperialiste puternice pe care acestea se sprijină) este de multe ori mai puternică. „Avem de-a face cu o etapă în care puterile financiare și industriale internaționale se articulează într-o fază superioară de centralizare și concentrare de capitaluri ; în acest cadru uriașele investiții ale corporațiilor multinaționale în dezvoltarea științifică și tehnologică introduc noi elemente în acumularea capitalistă pe care burgheziile dependente nu le pot nici pe departe domina" [2]). Trebuie precizat însă că doctrinarul amintit nu consideră ca fatală această etapă ; el relevă ca elemente de răsturnare a situației, dezvoltarea națională și suverană în condițiile amplificării efortului autohton, destinat să asigure progresul economiei, să prevină transformarea contactului cu capitalul străin într-o cale de subordonare economică față de exterior.

Pe baza elementelor arătate, istoria dezvoltării capitaliste dependente ne apare ca aceea a unui **capitalism înapoiat care încearcă să imite pașii capitalismului dominant.** În realitate burghezia din țări ale Americii Latine este împiedicată să rupă lanțurile înapoierii economice naționale nu numai de relațiile sale internaționale dar, și mai ales, de structurile interne polarizante și contradictorii. Adeseori gînditori latino-americani au subliniat că ea este capabilă să se dezvolte numai pe baza exploatării forței de muncă ieftine ; dar nu poate asigura crearea acelor condiții care să permită absorbirea masivă a forței de muncă disponibile și constituirea unei piețe interne îndeajuns de dezvoltată pentru a genera o industrializare care să integreze sectoarele industriei grele și tehnologiei moderne ; ea se dovedește astfel incapabilă să creeze tehnologia necesară dezvoltării naționale reale, să realizeze efortul intern care să servească ca nucleu generator al unor procese de acumulare. În condițiile capitalismului dependent, manifestarea monopolului tehnologic al țărilor industrializate garantează acestora monopolul investiției și prețurile ridicate ale produselor exportate, față de — excepțînd anumite situații conjuncturale — prețurile în diminuare ale produselor industriale pe care încep să le exporte unele țări dependente mai industrializate.

Ca atare, statele cu o economie dependentă slabă, nu sînt în măsură să controleze nici producția industrială, nici producția pentru export, nedispunînd, în general, de forța de a se confrunta cu o piață internațională monopolizată de marile companii transnaționale. În consecință balanța lor comercială se deteriorează, la fel ca cea a serviciilor (în special transportul și redevențele) și a capitalurilor directe (ca urmare a unor investiții directe inferioare cîștigurilor remise), toate acestea avînd drept consecință nemijlocită o balanță de plăți tot mai deficitară, în cadrul căreia plățile datoriei externe consumă cea mai mare parte a noilor împrumuturi primite. „Ca o consecință a acestei situații negative — subliniază dos Santos — se întăresc mecanismele de suprexploatare, concentrare și monopolizare. De asemenea, devine tot mai evidentă incapacitatea capitalismului dependent de a încorpora mîna de lucru locală eliberată din sectoarele economice tradiționale în criză. Se menține o piață internă tot mai îngustă și se adîncește o concentrare violentă a venitului în mîinile sectoarelor neproductive și speculative. În sfîrșit, se reafirmă o deznaționalizare și dezarticulare a aparatului productiv național în timp ce se consolidează poziția sa dependentă de economia națională" [3]).

În această repetare a ciclului dependenței la un nivel superior, iau parte, interferîndu-se, toate elementele dependenței : relații comerciale defavorabile, import de capitaluri și export de cîștiguri, la care se adaugă o îndatorare externă crescîndă. Crește dependența tehnologică iar legile suprexploatării forței de muncă își găsesc concretizarea în concentrarea venitului, în îngustimea pieței interne și în reversul său legic-debilitatea aparatului productiv. Sub logica de fier a acumulării capitaliste internaționale și în condițiile înaltului grad de concentrare capitalistă se întărește astfel dependența de exterior, care exclude activitatea participativă a majorităților și le sărăcește vizibil ; ceea ce se petrece în domeniul economicului are loc, de asemenea, în viața socială și cea politică. O asemenea evoluție exclude un progres de fond pentru o țară sau alta, acesta putînd fi asigurat numai în condițiile unei dezvoltări independente, bazată pe principiile de dreptate și echitate ale socialismului.

prof. dr. Mircea NICOLAESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[1]) Celso Furtado, Los Estados Unidos y el Subdesarrollo de America Latina, Lima 1971, p. 23.

[2]) Idem, La dominacion de America Latina. Buenos Aires 1968, p. 50.

[3]) Theotonio dos Santos, Notas sobre la teoria del desarrollo, la dependencia y la evochucion. Cavtat — Iugoslavia 1973, p. 25

[4]) Idem, p. 28.

[5]) Idem p. 30.

și, dacă ea se dovedește validă, în o măsura corelația. Se presupune adesea și se verifică faptul că legătura este destul de slabă și că trebuie introdus un al treilea factor, trecîndu-se de la corelația între două variabile la corelația între o variabilă explicată și două, apoi trei și, în genere, n variabile explicative. Dificultatea devine considerabilă pe măsură ce se ridică numărul variabilelor și intervin și relațiile dintre ele, făcînd oarecum ambiguă clasificarea în variabile explicate și variabile explicative. Matematicienii propun în schimb tehnica analizei factoriale. Ea permite să se deceleze legăturile care există între numeroși factori, fără să fie nevoie să se facă în prealabil ipoteze precise asupra acestor legături. Grație acestei tehnici, poate fi înțeles un număr relativ ridicat de mărimi, pot fi triate cele care au legături între ele și pot fi chiar clasate după intensitatea acestora. Rămîne apoi economistului sarcina să explice și să precizeze.

O carte despre șomaj

● *In lucrarea* Arbeitslosigkeit *(Șomajul), Hannover, 1978, un colectv de autori, în frunte cu Bernd Hof, încearcă să sintetizeze cauzele șomajului, precum și contramăsurile menite să micșoreze întrucîtva această rană aflată în prezent la o rată foarte ridicată în anumite țări europene. În general, în depistarea cauzelor șomajului autorii insistă asupra aspectului structural și așează pe al doilea plan aspectul conjunctural. Dealtfel, acest principiu metodologic se reflectă și în abordarea taxonomică a „formelor de manifestare" a șomajului. În afară de „șomaj friciional", de „șomaj sezonier', de „șomaj conjunctural" și de „șomaj tendențial determinat" (trend bestimmten Arbeitslosigkeit), se vorbește și de „șomaj structural". Cît privește măsurile contracarante, ele sînt concepute mai ales în sensul influențării ofertei de locuri de muncă și, în general, influențării „pieței muncii". Nu lipsește totuși luarea în considerare a corelației dintre sistemul formativ profesional și sistemul ocupării locurilor de muncă și nici sugerarea unui instrumentar politico-instituțional. Valoarea tuturor măsurilor propuse este însă net îndoielnică sub raportul atacării cauzelor fundamentale ale șomajului.*

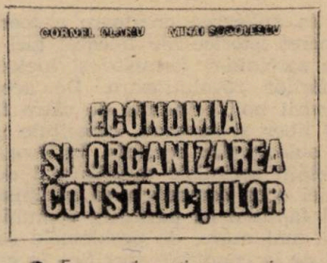

● *Economia și organizarea construcțiilor, de prof. dr. Cornel V. Olariu și conf. dr. Mihai A. Socolescu, este un manual (Editura didactică și pedagogică, 1978, 364 p.) care, conținînd îmbunătățiri calitative față de ediția anterioară, reflectînd aspectele principale ale perfecționării mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării unităților de construcții-montaj, își propune să surprindă și să analizeze cele mai importante probleme și procese economico-financiare și să ofere un ansamblu închegat de noțiuni și procedee generale și specifice în construcții-montaj.*

Manualul cuprinde : Sistemul conducerii; Activitatea de cercetare și proiectare; Unitățile participante la realizarea lucrărilor de construcții; Industrializarea execuției; Planificarea; Forța de muncă și retribuirea; Costul lucrărilor și calitatea lor; Exportul și marketingul în construcții-montaj; Organizarea șantierului, a servirii, exploatării; Normarea și organizarea muncii; Organizarea aprovizionării, a procesului de producție; Decontarea și recepția lucrărilor de construcții-montaj.

FIȘE

15 ECONOMIA ȚĂRILOR SOCIALISTE

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ȚĂRILE SOCIALISTE reprezintă un ansamblu de state libere, independente și suverane, care au o orînduire socială și economică de același tip și urmăresc înfăptuirea țelurilor comune ale socialismului și comunismului. Fiecare țară socialistă se dezvoltă de sine stătător, promovînd în același timp relații cu celelalte state, în primul rînd cu cele socialiste. Țările socialiste își organizează relațiile dintre ele pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, întrajutorării tovărășești și solidarității internaționale.

I. Formarea și dezvoltarea economiei țărilor socialiste

ORÎNDUIREA SOCIALISTĂ este rezultatul procesului legic, obiectiv, de dezvoltare a societății omenești de la inferior la superior, proces caracterizat prin desprinderea succesivă a unor țări sau grupe de țări din lumea capitalistă. Prin victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și apariția primului stat socialist — Uniunea Sovietică — și ca urmare a victoriei revoluției socialiste într-o serie de alte țări, socialismul s-a afirmat pe plan mondial ca un nou mod de producție.

Caracterul socialist al unei țări sau al alteia este determinat de schimbările profunde produse de revoluția socialistă în domeniile vieții economice, politice, social-culturale cum sînt: instaurarea și consolidarea puterii politice a clasei muncitoare în alianță cu țărănimea și cu alte pături de oameni ai muncii; statornicirea proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție; lichidarea exploatării omului de către om; înfăptuirea principiilor socialiste de repartiție etc. Asemenea transformări revoluționare sînt rezultatul luptei poporului, a forțelor progresiste din fiecare țară conduse de clasa muncitoare în frunte cu partidul ei comunist. Partidele comuniste și muncitorești aplică în procesul edificării socialismului **legile generale ale revoluției și construcției socialiste** — esența orînduirii socialiste fiind aceeași, indiferent de suprafața, numărul populației, nivelul dezvoltării economice etc. **Cerințele acestor legi se realizează însă în funcție de condițiile specifice ale fiecărei țări** determinate de particularitățile social-istorice, de caracterul relațiilor de producție ce trebuie înlocuite, de nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, de tradițiile în viața politică și socială etc. La Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„Nici unul partid nu i se pot impune anumite modele de urmat, dar, în același timp, nici un partid nu poate avea pretenția să impună altora calea sa proprie".**

Prin urmare, este normal ca aplicarea creatoare a teoriei revoluționare la condițiile concret istorice ale fiecărei țări să genereze deosebiri în privința sarcinilor, formelor și metodelor de înfăptuire a transformărilor revoluționare. De aceea, elaborarea programului construirii noii orînduiri de către fiecare partid comunist, în mod liber și suveran, constituie garanția înfăptuirii cu succes a obiectivelor acestuia. În Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se subliniază în acest sens: „Ca rezultat al faptului că partidele comuniste au ținut seama, într-o măsură mai mare, de problemele concrete din fiecare țară, pornind de la condițiile specifice în care își desfășoară activitatea, ele au obținut succese tot mai însemnate, au devenit puternice forțe politice pe plan național, joacă un rol activ în desfășurarea evenimentelor atît din țara respectivă, cît și pe arena internațională". Stabilind concordanța dintre cele două laturi ale modului de producție, noile relații de producție au stimulat dezvoltarea forțelor de producție. Pe această bază, țările socialiste au obținut creșteri importante ale venitului național. Astfel, spre exemplu, în intervalul 1960—1978, venitul național a sporit cu 269% în Bulgaria, 109% în Cehoslovacia, 107% în R. D. Germană, 329% în România, 205% în Polonia, 137% în Ungaria, 176% în U.R.S.S.

Asemenea realizări au produs modificări esențiale în privința locului și rolului țărilor socialiste în ansamblul lumii contemporane. Astfel, dacă înaintea celui de-al doilea război mondial țările socialiste dețineau 17% din suprafața globului pămîntesc și circa 9% din populație, actualmente ele reprezintă peste 1/4 din teritoriu și circa 1/3 din populația globului. În prezent, ponderea țărilor socialiste în producția industrială mondială a ajuns la circa 40% față de 27% în 1955 și 20% în 1950.

II. Principiile fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste

AFIRMAREA socialismului ca orînduire social-economică într-un ansamblu de state independente și suverane, a determinat în mod obiectiv necesitatea organizării relațiilor dintre țările socialiste. Superioritatea relațiilor de producție din fiecare țară socialistă a creat condițiile obiective pentru crearea unui tip superior de relații internaționale, fără precedent în istorie. Promovarea unor astfel de relații asigură dezvoltarea multilaterală a fiecărui stat socialist contribuind astfel la sporirea influenței și prestigiului socialismului în lume. La baza relațiilor economice dintre țările socialiste stau următoarele principii:

a) **Independența și suveranitatea națională.** Corespunzător acestui principiu, fiecare stat organizează și conduce de sine stătător construirea socialismului și comunismului, rezolvîndu-și în mod liber, fără amestec din afară, toate problemele sale interne și externe. O asemenea soluționare a problemelor economice, politice, culturale, îndeplinirea efectivă și nestingherită a funcțiilor interne și externe ale statului, necesită, între altele, ca fiecare țară să dispună liber, suveran de resursele sale naționale, de toate pîrghiile economice, să poată întreține relații cu alte state în conformitate cu interesele proprii.

Respectarea independenței și suveranității naționale constituie o legitate obiectivă a dezvoltării societății, a cărei esență este unică pentru toate țările; acest principiu nu poate fi interpretat și aplicat în mod diferit de o țară sau alta;

b) **Deplina egalitate în drepturi** a țărilor socialiste. Potrivit acestui principiu, țările socialiste, indiferent de mărimea teritoriului, de numărul populației, de puterea economică etc. au aceleași drepturi în relațiile dintre ele, participînd în condiții de egalitate la examinarea și adoptarea hotărîrilor în problemele internaționale de interes comun;

c) **Principiul neamestecului în treburile interne** ale altor țări presupune excluderea oricărei imixtiuni în treburile interne sau externe ale altor state. Respectarea acestui principiu constituie o condiție a dezvoltării unor relații normale între state, a încrederii și securității internaționale. Acest principiu implică, totodată, excluderea oricăror presiuni asupra unei țări sau alteia în scopul adoptării unor atitudini opuse propriilor interese naționale;

d) **Respectarea integrității teritoriale** implică atît inviolabilitatea granițelor cît și respectarea dreptului fiecărei țări de a dispune, în limitele teritoriului național, de întreaga avuție a societății;

e) **Potrivit principiului avantajului reciproc,** relațiile dintre statele socialiste trebuie să se întemeieze pe respectarea intereselor lor naționale, excluzînd posibilitatea apariției unor privilegii și avantaje pentru unele țări în defavoarea altora;

f) **Întrajutorarea tovărășească și solidaritatea internațională** presupun întărirea unității, prieteniei și coeziunii țărilor socialiste. Acest principiu decurge cu necesitate din comunitatea de orînduire, din relațiile de producție socialiste care, prin natura lor, implică instaurarea unor raporturi de prietenie, colaborare, solidaritate și respect între toate țările socialiste.

Principiile relațiilor economice dintre țările socialiste constituie un tot unitar, între ele existînd multiple corelații, raporturi de interdependență. Influența socialismului asupra evoluției mondiale depinde în mod hotărîtor de afirmarea în practică a principiilor noi ale relațiilor dintre țările socialiste, de respectarea strictă, fermă și consecventă, ca tot unitar, a aces-

tor principii. Promovînd cu consecvență aceste principii, Partidul Comunist Român consideră că orice subapreciere sau ignorare, fie și numai a unuia dintre ele, ar afecta grav esența relațiilor dintre țările socialiste, ar dăuna prestigiului și influenței socialismului în lume. P.C.R. promovează relații de prietenie, colaborare și întrajutorare cu toate țările socialiste pe baza respectării ferme a principiilor enunțate, aceste relații contribuind la progresul multilateral al fiecărei țări socialiste, la egalizarea nivelurilor lor de dezvoltare economică, la progresul general al socialismului.

III. Formele colaborării economice dintre țările socialiste și egalizarea nivelurilor lor de dezvoltare economică

DEZVOLTAREA economico-socială rapidă a țărilor socialiste a creat premise favorabile extinderii colaborării economice dintre ele. În adîncirea acestei colaborări un rol important revine Consiliului de Ajutor Economic Reciproc — înființat în 1949 — care își desfășoară activitatea pe baza respectării principiilor fundamentale ale relațiilor dintre țările socialiste. C.A.E.R. nu are caracterul unei organizații suprastatale, de directivă, recomandările și hotărîrile sale fiind adoptate numai cu consimțămîntul țărilor interesate în realizarea propunerilor respective. C.A.E.R.-ul este o organizație deschisă la care poate adera orice țară care respectă principiile și scopurile lui. Colaborarea și cooperarea între țările membre ale C.A.E.R., bazată pe egalitatea în drepturi, pe respectul independenței și suveranității naționale, al avantajului reciproc, au drept scop fundamental apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică, accelerarea mersului înainte pe calea socialismului și comunismului.

La Sesiunea a XXV-a a C.A.E.R. care a avut loc la București în anul 1971 a fost adoptat „Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării, integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.". Programul complex stabilește direcțiile perfecționării formelor consacrate în relațiile reciproce dintre țările membre, conturînd, în același timp, modalități și forme noi de colaborare, care să asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție la un înalt nivel tehnic și științific, formarea unei structuri moderne a economiilor naționale, egalizarea treptată a nivelurilor lor de dezvoltare economică. În „Programul complex" este conturată noțiunea de „integrare economică socialistă" ; aceasta reprezintă un proces conștient, reglementat de partidul comunist și guvernul fiecărei țări membre a C.A.E.R. — bazat pe respectarea principiilor fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste — care constă în lărgirea și diversificarea formelor de colaborare în scopul dezvoltării mai rapide a forțelor de producție, egalizării treptate a nivelurilor dezvoltării economice a țărilor socialiste, creșterii bunăstării popoarelor. Acest proces este fundamental opus integrării economice capitaliste care are un caracter supranațional și afectează independența și suveranitatea națională.

Principalele forme ale colaborării economice dintre țările socialiste stabilite pe baza unor înțelegeri bilaterale sau multilaterale sînt :

a) **Coordonarea planurilor economice naționale** a țărilor socialiste, pe baza înțelegerilor bilaterale și multilaterale. Țările socialiste își elaborează planurile economice proprii potrivit sarcinilor economice și politice concret-istorice, resurselor și posibilităților reale de care dispun. Dezvoltarea economico-socială fiind influențată însă și de participarea la relațiile economice internaționale, fiecare țară este interesată ca în procesul elaborării planului să ia în considerare și avantajele cooperării economice cu celelalte state socialiste. În procesul definitivării planurilor proprii de dezvoltare economico-socială, partidul și guvernul fiecărei țări ține seama atît de necesitățile proprii, cît și de cele care decurg din relațiile cu alte state, purtînd tratative cu reprezentanții celorlalte țări în cursul cărora se examinează domeniile de colaborare.

b) **Comerțul** dintre țările socialiste, întemeiat pe acorduri pe termen lung, reciproc avantajoase, are un rol însemnat în dezvoltarea economică curentă și de perspectivă a fiecărei țări. În condițiile sporirii volumului comerțului exterior, perfecționarea continuă a sistemului de formare a prețurilor în relațiile dintre țările socialiste, prezintă o deosebită importanță. Dezvoltarea rapidă a economiei naționale și diversificarea producției au determinat o sporire considerabilă a volumului comerțului nostru exterior, în special cu țările socialiste, în cadrul acestora ponderea principală deținînd-o comerțul cu Uniunea Sovietică ;

c) **Specializarea și cooperarea în producție** au drept efect ridicarea gradului de tehnicitate al producției, din fiecare țară favorizează creșterea productivității muncii, folosirea mai judicioasă a capacităților de producție, ridicarea calității produselor ș.a. Specializarea și cooperarea în producție constituie o formă de colaborare economică între țările socialiste extrem de dinamică și în continuă diversificare, referindu-se în special la domenii de înaltă tehnicitate ;

d) **Colaborarea tehnico-științifică** are o deosebită importanță pentru asigurarea unui ritm neîntrerupt și rapid al progresului tehnic. Această formă de colaborare se înfăptuiește prin schimbul reciproc de experiență în domeniul științei și tehnicii, de documentații științifice, tehnice și de producție, prin coordonarea și cooperarea în domeniul cercetării științifice și tehnice, prin pregătirea reciprocă de cadre etc. România consideră această formă de colaborare ca deosebit de importantă pentru accelerarea dezvoltării multilaterale a fiecărei țări socialiste înființînd în acest scop comisii mixte de cooperare tehnico-științifică cu celelalte state ;

e) **Creditul internațional** socialist se concretizează în acordarea reciprocă de credite cu dobîndă redusă (1—2% anual) sau de credite scutite de dobîndă în primii ani de utilizare și uneori chiar fără dobîndă. Această formă de colaborare cuprinde, de asemenea, și construirea prin eforturi comune a unor obiective economice care sînt în proprietatea statului pe teritoriul căruia se află. Pentru ușurarea creditării între țările socialiste au fost create, la 1 ianuarie 1964 Banca Internațională pentru Colaborare Economică, iar în 1970 Banca Internațională de Investiții. Colaborarea economică dintre statele socialiste contribuie la dezvoltarea fiecărei țări și, prin aceasta, la sporirea prestigiului socialismului în lume.

Dezvoltarea colaborării economice între țările socialiste urmărește egalizarea nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste, întrucît în momentul trecerii la edificarea noii societăți ele au avut niveluri de dezvoltare economică diferite. Procesul de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică se face în mod planificat și are la bază dezvoltarea puternică a forțelor de producție în fiecare țară socialistă.

Aprecierea decalajului existent în dezvoltarea economică precum și analiza procesului de eliminare treptată a lui, se face cu ajutorul unor indicatori ca : produsul social și respectiv venitul național pe locuitor, structura produsului social, a venitului național și a comerțului exterior, nivelul productivității muncii și al eficienței economice, nivelul de trai al populației etc.

Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică impune dezvoltarea puternică a forțelor de producție, lucru posibil doar prin asigurarea unor ritmuri rapide de creștere economică, a unei rate înalte a acumulării (dezvoltării), prin mobilizarea și utilizarea eficientă a tuturor resurselor materiale și umane. Punînd accent pe intensificarea eforturilor proprii, țara noastră acordă, totodată, o atenție deosebită extinderii colaborării economice cu toate țările lumii fără deosebire de orînduire socială, participînd activ la diviziunea internațională a muncii. Amplificînd colaborarea cu toate statele socialiste, Republica Socialistă România dezvoltă concomitent relații economice multilaterale cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu cele capitaliste dezvoltate.

În România, Programul P.C.R. adoptat de către Congresul al XI-lea prevede eforturi sistematice pentru egalizarea nivelului de dezvoltare economică al țării noastre cu cel al țărilor socialiste dezvoltate din punct de vedere economic, apropierea României de țările industriale dezvoltate ale lumii. În realizarea acestui obiectiv, un rol deosebit de important va avea cincinalul 1981—1985, care va marca un nou salt calitativ pe toate planurile vieții economice și sociale. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, în cincinalul următor „România va depăși starea de țară în curs de dezvoltare, în accepțiunea contemporană a acestei noțiuni, trecînd la stadiul de țară cu o dezvoltare medie".

asist. univ. V. BĂLĂSA
asist. univ. I. POPESCU

INTREBĂRI :

1. Pe baza căror criterii se stabilește apartenența unei țări la socialism ?
2. Care sînt principiile fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste ?
3. Care sînt principalele forme ale colaborării economice dintre țările socialiste ?
4. În ce constă esența procesului de egalizare a nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste ?

Cerințe ale edificării unei noi ordini economice internaționale

Corelația dintre factorii interni și externi în procesul lichidării subdezvoltării [II]

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, eforturile proprii pentru lichidarea decalajelor economice sînt considerabil influențate în sensul potențării sau diminuării eficienței lor, și de modul în care sînt organizate relațiile economice internaționale. În prezent, ca și în trecut, unul din cele mai mari obstacole în calea lichidării decalajelor și realizării unei creșteri economice mondiale echilibrate și stabile îl constituie caracterul inechitabil al relațiilor economice dintre țările bogate și țările sărace. Primele, aproape toate țări puternic industrializate, monopolizează capacitățile mondiale ale industriei prelucrătoare de vîrf, reușind — pe această bază — să domine și mecanismul sistemelor comerciale, monetare și financiare internaționale. În schimb, secundele, aproape toate țări agrare înapoiate, sînt producătoare și exportatoare de materii prime. Dar veniturile realizate pe această cale sînt precare datorită prețurilor impuse decenii de-a rîndul de statele capitaliste dezvoltate. A rezultat de aici o dublă consecință : pe de o parte, a fost amputată substanțial capacitatea de investiție și de dezvoltare a ținerelor state, azi independente ; pe de altă parte „ieftinătatea" materiilor prime a încurajat în țările capitaliste industriale un consum risipitor, în condițiile adîncirii sărăciei în țările producătoare în curs de dezvoltare. În ultimii ani dificultățile acestora capătă noi dimensiuni agravante, datorită unei suite de noi fenomene de criză și dezechilibru : criza energetică și de materii prime, instabilitatea sistemului valutar occidental, inflația galopantă, anarhia prețurilor mondiale etc. Toate acestea au dat noi impulsuri revendicării țărilor în curs de dezvoltare de a se crea o nouă ordine economică și politică internațională, singura cale posibilă și necesară pentru a transforma radical relațiile economice internaționale dintr-un factor de perpetuare și de adîncire a decalajelor, într-unul de lichidare a acestora.

Privite prin prisma cerințelor lichidării decalajelor, relațiile economice internaționale ar putea juca rolul de factor extern stimulator al acestui proces prin restructurarea lor cel puțin în două direcții principale. Prima vizează favorizarea unei noi distribuiri geografice a capacităților de producție industriale pe plan mondial, prin dezvoltarea accelerată a acestora în țările în curs de dezvoltare. A doua vizează transformarea radicală a mecanismelor și pîrghiilor economice internaționale. Cele existente acum, create în cadrul vechii ordini internaționale, capitaliste, au funcții de redistribuire, fără echivalent, a unei părți din substanța economică a țărilor în curs de dezvoltare în favoarea celor dezvoltate industrial. Sînt necesare noi mecanisme și pîrghii care, pe de o parte, să elimine canalele de exploatare internațională a națiunilor sărace, iar, pe de altă parte, să contribuie la potențarea factorilor interni ai dezvoltării din toate țările.

Care este situația actuală din punctul de vedere al acestor cerințe ? Considerăm că sînt cel puțin trei caracteristicile de bază ale actualelor relații internaționale : a) inegalitatea, b) inechitatea și c) protecționismul discriminatoriu.

Inegalitatea economică este flagrantă. La nivelul anului 1977, s-a produs în medie pe locuitor, pe plan mondial, circa 1720 dolari P.N.B. O țară cu un asemenea nivel al venitului începe să pășească în rîndul celor cu un grad mediu de dezvoltare economică. Există însă foarte mari discrepanțe față de această medie. Astfel, luate în ansamblu, țările în curs de dezvoltare contau, tot în 1977, cu cca. 450 dolari/locuitor, în timp ce țările capitaliste dezvoltate — cu 6 078 dolari [5]).

De asemenea, în timp ce în marea lor majoritate resursele naturale se obțin în țările în curs de dezvoltare (69% la petrol, 42% la minereu de fier, 59% la fosfați, 59% la mangan și cupru, 79% la bauxită, 86% la zinc, etc.), prelucrarea resurselor naturale urmează distribuția capacității de producție, favorabilă țărilor dezvoltate industrial. Din această cauză, țările în curs de dezvoltare nu pot prelucra industrial decît 10% din materiile prime produse, restul de 90% luînd calea exporturilor pentru a fi supuse prelucrării în țările dezvoltate. În cazul petrolului, ponderea țărilor lumii a treia în volumul mondial al produselor de rafinărie era de 25% (la benzină — 12%), iar în cazul oțelului proporția era și mai mică, de numai 5% din producția mondială. Țările capitaliste dezvoltate și-au acoperit, în anul 1976, din producția proprie, 63,7% din consumul total de resurse energetice primare, restul de 36,3% fiind importat din țările în curs de dezvoltare.

O parte din resursele exportate de țările în curs de dezvoltare se reîntoarce în țările de proveniență, sub forma importurilor industriale finite, în schimbul cărora se exportă alte mari cantități de resurse naturale. Fiind în mare măsură lipsite de o industrie prelucrătoare proprie, țările în curs de dezvoltare consumă doar o parte din resursele naturale proprii și numai după ce au trecut în prealabil prin industriile prelucrătoare ale țărilor capitaliste ; de asemenea, lor le revine o parte infimă din prețul produsului final obținut din materiile prime proprii. Prin acest mecanism, capitalismul concentrează prosperitatea în centrele sale industrializate și sărăcia în țările neindustrializate sau slab industrializate.

Situația inechitabilă la care ne-am referit se reflectă și în relațiile economice internaționale. Problema se prezintă sub mai multe aspecte. Unul îl reprezintă proporția produselor prelucrate în exportul de mărfuri al celor două grupe de țări. Această proporție reprezintă peste 75% în cazul țărilor capitaliste dezvoltate și circa 13% în cel al țărilor în curs de dezvoltare. Majoritatea exporturilor acestora din urmă, reprezentînd 82%, este formată din produse primare și combustibili. În aceste condiții, chiar dacă prețurile mondiale ar fi corect stabilite și corelate, țările în curs de dezvoltare pierd o parte din venitul național prin mecanismul diferenței dintre munca complexă și munca mai puțin calificată, respectiv dintre productivitatea internațională a muncii și cea națională.

Pierderile sînt însă accentuate și din cauza prețurilor, manevrate cu abilitate de monopoluri. Evoluția postbelică a prețurilor mondiale a fost bazată pe deteriorarea continuă a raporturilor de schimb defavorizînd țările exportatoare de produse primare și combustibil. Dintr-un calcul propriu, mai cuprinzător, făcut pentru două decenii și jumătate asupra efectelor deteriorării raporturilor de schimb (luînd ca bază prețurile din 1951), rezultă că, în perioada 1950—1975, țările în curs de dezvoltare au pierdut anual, în medie, circa 7,8 miliarde dolari, însumînd în întregul sfert de secol imensa sumă de peste 194 miliarde de dolari. Toate acestea constituie acele **mecanisme inechitabile** prin intermediul cărora țările în curs de dezvoltare au fost și mai sînt încă spoliate de importante resurse naturale și umane, micșorîndu-le, astfel, capacitatea investițională, și așa destul de redusă. De aceea, bararea drumului acestei spolieri este o cerință majoră a lichidării decalajelor și instaurării noii ordini economice internaționale.

Protecționismul discriminatoriu a reprezentat o trăsătură permanentă a politicii comerciale a țărilor capitaliste dezvoltate față de țările în curs de dezvoltare. Intensitatea lui a variat de-a lungul anilor în funcție de conjunctura economică. Ori de cîte ori au cunoscut dificultăți în procesul dezvoltării economice, țările capitaliste au procedat la o recrudescență a diferitelor restricții comerciale, soldate cu mari pierderi pentru țările în curs de dezvoltare. În urma luptei acestora, mai organizată și eficientă în ultimii ani, țările capitaliste au fost nevoite să accepte anumite reglementări comerciale, inclusiv acordarea de preferințe generalizate, cerute insistent de reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare atît în cadrul U.N.C.T.A.D.-ului, cît și în alte organizații internaționale.

În pofida unor tendințe pozitive pe linia liberalizării, raporturile economice dintre țările capitaliste și cele în curs de dezvoltare continuă să fie însoțite de numeroase obstacole artificiale care, împreună, exprimă un nou val de protecționism comercial. Printre formele mai importante ale acestuia, se cuvin amintite :

a) Practicarea unor bariere vamale ridicate, diferențiate pe categorii de mărfuri. Nivelul mediu al taxelor vamale aplicate de diverse țări capitaliste dezvoltate la importurile din țările

în curs de dezvoltare oscilează între 3,9—11% la produsele de bază ; între 7,1—12,6% la semifabricate şi 8—16% la produsele finite. Cu cît gradul de prelucrare este mai avansat cu atît bariera vamală ce se ridică la intrarea pe piaţa ţărilor capitaliste dezvoltate este mai înaltă şi deci mai greu de trecut. Din această cauză, ţările în curs de dezvoltare nu pot exporta integral nici măcar redusele lor disponibilităţi pe care le creează în acest scop. În anul 1977, ţările capitaliste au ridicat noi bariere comerciale, orientate mai ales împotriva unor produse ca oţel şi motovehicule. Iar confecţiile şi textilele exportate de ţările în curs de dezvoltare au primit noi lovituri restrictive prin înlocuirea vechiului acord „Multi-Fiber Agreement" din 1973, cu unul nou, negociat la sfîrşitul lui 1977, pentru perioada 1978—1982, mai restrictiv decît cel vechi şi aplicat mai multor ţări, inclusiv acelora cu exporturi mai mici. [6])

b) **Proliferarea obstacolelor netarifare.** Ajunse azi la 800, aceste obstacole sînt favorizate şi de formarea grupărilor economice închise care, acordînd diferite facilităţi între membrii săi, cum ar fi înlăturarea sau diminuarea restricţiilor tarifare şi netarifare, au în schimb un efect discriminatoriu asupra oricărei ţări terţe, respectiv şi asupra ţărilor în curs de dezvoltare.

Neacordarea generală a clauzei naţiunii cele mai favorizate generează, de asemenea, o serie întreagă de restricţii referitoare la taxele vamale, licenţele de import-export, limitări cantitative etc., care amputează considerabil avantajele oferite de circuitul economic mondial.

La acestea se adaugă : obstacolele în comerţul cu tehnologie modernă ; practicarea unor preţuri exagerate, posibile datorită monopolurilor supranaţionale care domină sectoare importante ale comerţului mondial ; greutăţile în acordarea de credite pentru dezvoltare etc. Nu mai vorbim de practica spoliatoare a societăţilor multinaţionale, ale căror investiţii în ţările în curs de dezvoltare se întorc înapoi multiplicate. În două decenii în unele ţări latino-americane societăţile din S.U.A. au investit 6 miliarde dolari şi au primit sub formă de profit 14 miliarde dolari.

Noul val de protecţionism subminează pînă şi înţelegerile convenite anterior în cadrul U.N.C.T.A.D., între ţările capitaliste dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare cu privire la sistemul generalizat de preferinţe. Sistemul este din ce în ce mai trunchiat. Din această cauză, ţările în curs de dezvoltare, între care şi România, îşi intensifică eforturile pentru combaterea tendinţelor protecţioniste şi ameliorarea condiţiilor de participare a lor la comerţul mondial. De curînd, reuniunea de la Arusha (Tanzania) a „Grupului celor 77", la nivel ministerial, militînd pentru îmbunătăţirea şi permanentizarea sistemului generalizat de preferinţe, a cerut viitoarei sesiuni U.N.C.T.A.D. să afirme necesitatea continuării negocierilor multilaterale şi după încheierea actualei runde G.A.T.T., pentru promovarea mai largă şi mai judicioasă a intereselor ţărilor în curs de dezvoltare în circuitul economic mondial, a subliniat necesitatea adoptării de măsuri efective pentru eliminarea obstacolelor şi abolirea practicilor protecţioniste din calea comerţului internaţional.

c) **Cursa înarmărilor** reprezintă şi ea unul din obstacolele majore în calea lichidării decalajelor şi egalizării nivelurilor economice ale ţărilor pe plan mondial. Funcţia distructivă a înarmărilor se manifestă cel puţin sub două aspecte.

Primul apare chiar la nivelul intern al ţărilor în curs de dezvoltare. Deşi cunosc o penurie cronică şi amplă de fonduri pentru finanţarea investiţiilor necesare dezvoltării, deşi anual în ţările respective mor mii de oameni din cauza foametei, totuşi ele sînt împinse de politica imperialistă, colonialistă şi neocolonialistă, la cheltuieli mari pentru înarmare. Atragerea lor în diferitele pacte militare, incitarea la tulburări interne sau la revendicări teritoriale, urmate de conflicte între state, reprezintă doar cîteva împrejurări care împing ţările în curs de dezvoltare să cheltuiască mari sume de bani pentru înarmare. În ansamblul lor, ţările în curs de dezvoltare le revin 12—13% din cheltuielile militare mondiale, reprezentînd în anul 1977 între 48—52 miliarde de dolari. În loc să fie investite în noi capacităţi de producţie, în noi şcoli şi spitale, aceste sume sînt pur şi simplu aruncate. În plus, aceste cheltuieli cunosc o tendinţă de creştere rapidă : de la 17 miliarde de dolari în 1970 ele au sporit la 33,8 miliarde dolari în 1975, deci practic de două ori în numai cinci ani.

Al doilea aspect se manifestă la nivelul economiei mondiale. Se ştie că în 1977 cheltuielile militare au ajuns la imensa sumă de 400 miliarde dolari, în timp ce asistenţa oficială acordată ţărilor în curs de dezvoltare stagnează sau chiar se reduce : în 1970 această asistenţă însuma 7,5 miliarde de dolari pentru ca în 1976 să se reducă la 6,2 miliarde dolari. Numai cotele de amortizare a datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare sînt anual de peste două ori mai mari decît asistenţa amintită. Cursa frenetică a înarmărilor a ajuns la asemenea proporţii încît se dovedeşte un factor perturbator al economiei mondiale, contribuind la instabilitatea generală a acesteia, la inflaţiile galopante din ţările occidentale, la dezordinea monetară, la proliferarea măsurilor protecţioniste discriminatorii etc.

Calculele efectuate de experţii O.N.U. arată că numai 8 miliarde dolari pe an ar fi suficienţi pentru ca în decurs de 5 ani să se acopere deficitul alimentar din lumea a treia. Decalajele economice ar putea fi serios micşorate pînă la sfîrşitul acestui secol, în sensul creşterii ponderii ţărilor în curs de dezvoltare în producţia industrială mondială de 4—5 ori, dacă doar 15% din actualele cheltuieli pentru înarmare, însumînd deci 60 miliarde de dolari, ar fi alocate ţărilor amintite pentru creşterea lor economică. Pe aceste judecăţi se întemeiază şi propunerile României pentru reducerea bugetelor militare şi sporirea surselor externe de investiţii pentru ţările în curs de dezvoltare. De altfel, la propunerea ţării noastre, declaraţia ministerială a reuniunii „Grupului celor 77" de la Arusha subliniază că „cursa înarmărilor şi consecinţele economice şi sociale dăunătoare ale acesteia constituie o manifestare incompatibilă cu instaurarea noii ordini internaţionale", că sînt urgent necesare măsuri în direcţia dezarmării şi că „resursele eliberate prin aplicarea acestor măsuri ar trebui să fie utilizate pentru promovarea bunăstării tuturor popoarelor şi ameliorarea condiţiilor economice ale ţărilor în curs de dezvoltare".

Dar, aşa cum sublinia preşedintele României, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „ţinînd seama că majoritatea ţărilor bogate şi-au asigurat progresul şi dezvoltarea pe seama exploatării fostelor colonii, a ţărilor subdezvoltate, este moral şi echitabil ca ele să restituie o parte din ceea ce şi-au însuşit, contribuind mai substanţial, prin diferite forme, la eforturile ţărilor subdezvoltate de a-şi crea o economie nouă, modernă".** [7]) Această restituire, în completarea celorlalte forme ale colaborării şi cooperării, bazate pe reciprocitatea avantajului poate să devină un factor de egalizare dacă are în vedere orientarea spre construirea de obiective în domeniile hotărîtoare ale producţiei prin : livrări de echipament rambursabile cu produse prelucrate la aceste obiective sau în alte condiţii convenite reciproc ; acordarea de credite fără dobîndă sau cu dobîndă redusă, acordarea de asistenţă tehnică ; pregătirea gratuită de cadre, acordarea unor facilităţi şi preferinţe etc.

Un deziderat important al ţărilor în curs de dezvoltare, ridicat încă de la primele conferinţe U.N.C.T.A.D., l-a constituit sporirea aportului de resurse financiare externe la 1% din P.N.B. al ţărilor dezvoltate industrial. În perioada 1970—1977 acest obiectiv a fost atins doar într-un singur an — 1975, în condiţiile menţinerii la un nivel scăzut a ajutorului public. [8])

Este astăzi evident că lichidarea decalajelor economice presupune sporirea fluxului extern de investiţii, adică o intensificare a transferului de resurse de la ţările bogate la cele sărace. Dar la adăpostul a diferite argumente, ţările capitaliste dezvoltate resping practic această cerinţă. Or, o asemenea contribuţie este justificată istoric şi social, pentru că ţările bogate, ele însele responsabile pentru adîncirea decalajelor amintite, şi-au clădit prosperitatea pe îndelungatul transfer de resurse materiale, operat fără echivalent, de la ţările sărace.

Nevoile mari de investiţii ale ţărilor în curs de dezvoltare, impuse de amploarea decalajelor economice de lichidat, dar şi de costul tot mai ridicat al tehnologiilor industriale atrase din exterior, au împins aceste ţări la împrumuturi externe crescînde. Acordate, nu de puţine ori, cu o dobîndă mai mare decît cea comercială normală, împrumuturile contractate de ţările în curs de dezvoltare au determinat sporirea continuă a poverii datoriilor externe care a ajuns, în 1977, la imensa sumă de 240 miliarde dolari, faţă de circa 180 miliarde în 1975 şi 71 miliarde în 1970 (o creştere medie anuală de 19%, în perioada 1970—1977). Numai dobînda care trebuie plătită pentru aceste datorii reprezenta, în 1977, circa 25% din valoarea întregului export al ţărilor în curs de dezvoltare nepetroliere. Prin nivelul şi impactul său general, această datorie externă (în 1978 se prelimina la 280 miliarde dolari) a ajuns deja o problemă majoră a ţărilor în cauză, iar rambursarea ei are efecte paralizante asupra creşterii economice, contribuind astfel la adîncirea decalajelor.

SITUÎNDU-SE pe frontul cel mai înaintat al luptei popoarelor pentru progres şi libertate, ţara noastră porneşte de la premisa că lichidarea subdezvoltării este o parte organică a instaurării noii ordini internaţionale ; ea a devenit astăzi una din problemele fundamentale ale epocii contemporane, **„o continuare nemijlocită a luptei împotriva imperialismului şi colonialismului."** [9]) De aceea, pentru lichidarea subdezvoltării este necesară, pe lîngă mobilizarea maximă a factorilor interni, şi intensificarea acţiunii factorilor externi în toate manifestările lor concrete. În acest sens, România sprijină orice măsuri şi acţiuni care pot contribui la activizarea mai puternică a factorilor amintiţi şi la transformarea lor dintr-un mecanism de

adîncire a decalajelor economice într-unul de creştere şi egalizare a nivelului de dezvoltare a tuturor naţiunilor. Între acestea ar fi de reţinut, prin semnificaţia şi anvergura lor mai amplă, următoarele măsuri :

● Dezvoltarea unei largi colaborări economice internaţionale care, restructurată pe principiile echităţii şi avantajului reciproc, să contribuie la potenţarea eforturilor interne ale tuturor ţărilor care au de lichidat decalajele economice, la accelerarea progresului acestora prin industrializarea şi modernizarea agriculturii, prin dezvoltarea echilibrată a întregii economii naţionale ;

● Constituirea pe plan internaţional, sub egida şi administraţia O.N.U., a unui Fond de dezvoltare, destinat cu prioritate ţărilor cele mai slab dezvoltate. Acest fond ar putea fi alimentat prin contribuţia statelor, mai ales a celor bogate. De o importanţă deosebită este în acest sens şi reducerea cu 10% a cheltuielilor militare ale statelor şi alocarea, fără condiţii, a jumătate din sumele economisite în favoarea fondului amintit ;

● Reconsiderarea mecanismului de formare a preţurilor mondiale pentru stabilirea unor raporturi judicioase, reciproc avantajoase, între preţurile celor două categorii fundamentale de mărfuri : materii prime şi produse manufacturate, eliminarea unor fenomene de instabilitate şi anarhie în evoluţia lor şi favorizarea creşterii economice în toate ţările. În acest scop , constituirea unui grup de lucru în domeniul preţurilor mondiale se dovedeşte deosebit de utilă ;

● Adoptarea unui set de programe internaţionale complexe pentru : asigurarea şi folosirea raţională a resurselor naturale de energie şi materii prime necesare tuturor ţărilor, contribuind astfel la diminuarea sau chiar lichidarea fenomenelor de instabilitate manifestate în acest domeniu pe plan mondial ; dezvoltarea producţiei agricole din ţările în curs de dezvoltare şi constituirea unui fond alimentar ; asigurarea unui acces egal, fără discriminări şi bariere restrictive, la cuceririle ştiinţei şi tehnicii moderne, urmat de lărgirea transferului de tehnologie şi asistenţă tehnică spre ţările în curs de dezvoltare ; stimularea formării de cadre naţionale şi promovarea cercetărilor ştiinţifice proprii ;

● De mare însemnătate ar fi şi reconsiderarea sistemului de credite internaţionale în sensul aşezării lui pe principiile avantajului reciproc, transformîndu-se astfel într-un instrument de creştere economică pentru toate ţările, inclusiv pentru cele în curs de dezvoltare. Lichidarea decalajelor economice ar putea fi însă accelerată dacă se vor acorda credite cu dobîndă mai mică decît cea practicată pe piaţa comercială sau chiar fără dobîndă ;

● În sfîrşit, România a propus convocarea, sub egida O.N.U., a unei conferinţe internaţionale pentru ştiinţă şi tehnică în scopul evidenţierii şi evaluării noilor posibilităţi pe care le oferă acestea de a contribui la lichidarea subdezvoltării şi asigurarea unei creşteri economice mondiale echilibrate, în beneficiul tuturor popoarelor. În acelaşi scop pentru impulsionarea luptei în vederea lichidării subdezvoltării — una din problemele cele mai grave ale epocii contemporane, partidul nostru apreciază ca **fiind deosebit de importantă organizarea unei sesiuni speciale a Organizaţiei Naţiunilor Unite, consacrată noii ordini economice internaţionale.**

Ţara noastră, manifestîndu-se activ pe plan internaţional, în cadrul O.N.U., ca şi în alte organizaţii internaţionale, consideră lichidarea decalajelor şi instaurarea noii ordini internaţionale nu numai o cauză proprie, ci ca o problemă social-economică şi politică majoră, de importanţă mondială, de a cărei soluţionare judicioasă depinde viitorul întregii umanităţi.

prof. dr. Nicolae BELLI

[5]) World Bank. Annual Report 1978, p. 118—119 şi World Bank Atlas. Population, Per Capita Product and Growth Rates. 1977,p.4.
[6]) World Bank. Annual Report 1978, p.13.
[7]) **Nicolae Ceauşescu**, Expunere la Marea Adunare Naţională cu privire la măreţele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 şi la politica externă a României, pusă în slujba păcii şi colaborării internaţionale, în „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate"", vol. 12, Ed. politică, Bucureşti, 1976, p. 313.
[8]) World Bank. Annual Report 1978, p. 38.
[9]) **Nicolae Ceauşescu**, Expunere la Şedinţa activului central de partid şi de stat. 3 august 1978, Ed. politică, Bucureşti, 1978, p. 28.

Statistică internaţională

SUBDEZVOLTAREA ÎN OGLINDA COMERŢULUI EXTERIOR

DATE publicate recent de O.N.U. asupra dinamicii comerţului exterior în perioada 1970—1977 permit confruntarea evoluţiei, sub acest aspect, a diferitelor ţări, pe baza indicatorului „volumul schimburilor comerciale externe raportat pe locuitor", care prezintă un grad superior de comparabilitate. Din exemplul celor 18 ţări nesocialiste în curs de dezvoltare şi al unui număr egal de ţări capitaliste dezvoltate se evidenţiază, odată mai mult, puternicul decalaj între participarea celor două grupuri de ţări la diviziunea internaţională a muncii. Participarea valorică (pe locuitor) a Belgiei, Luxemburgului, Olandei, Elveţiei sau Norvegiei la circuitul internaţional de bunuri materiale şi spirituale este de 100—200 de ori mai amplă decît a unor ţări — îndeosebi africane — ca Bangladesh, Birmania, Burundi, Ciad, Etiopia, India, Mali, Ruanda, Uganda, Volta Superioară sau R.A. Yemen.

Se observă că în numeroase cazuri decalajul menţionat nu numai că nu s-a redus, ci, din contra, s-a accentuat. Evident, în sînul grupului ţărilor în curs de dezvoltare au avut loc evoluţii net deosebite, mai ales sub impactul dinamicii diferenţiate a preţurilor de pe piaţa mondială la materiile prime exportate de ele. Astfel, de pildă, în timp ce Columbia, Etiopia, Hondurasul, Sri Lanka au înregistrat la indicatorul menţionat creşteri sub sută la sută (în decurs de şase ani), ceea ce — ţinînd seama de efectul inflaţiei — reprezintă, de fapt, o stagnare dacă nu chiar o dare înapoi, ţările exportatoare de petrol s-au aflat într-o situaţie mai avantajoasă (un spor de circa 4 ori în cazul Algeriei, de 6—7 ori în cel al Irakului, de 12—13 ori în cazul Arabiei Saudite etc.). De menţionat că şi printre ţările capitaliste dezvoltate o dinamică mai lentă a volumului comerţului exterior au înregistrat tocmai acele ţări — în primul rînd Australia şi Noua Zeelandă — în exporturile cărora predomină materiile prime şi produsele semifinite, îndeosebi de origină agricolă.

În legătură cu aceasta, se remarcă existenţa unei relaţii cvasigenerale (vezi tabelul) între ponderea produselor finite în exportul diferitelor ţări şi nivelul schimburilor lor comerciale (raportat pe locuitor), mai ales dacă se elimină influenţa exporturilor de petrol. Deşi unele dintre ţările în curs de dezvoltare (Brazilia, Cipru, Columbia, Jamaica, Iordania, Singapore, Tunisia, Turcia, Uruguay ş.a.) au obţinut în ultima perioadă o îmbunătăţire a indicatorului menţionat, nivelul său mediu pe întregul grup, rămîne mult inferior comparativ cu grupul ţărilor capitaliste dezvoltate.

N.P.

Ţara	Volumul schimburilor comerciale externe raportat pe locuitor (în dolari curenţi)		Ponderea produselor finite în valoarea totală a exporturilor (în %)	
	1970	1977	1970	1977
Algeria	153	617*	6,5	1,0*
Brazilia	61	225	13,5	25,3
Burundi	13	29*	2,5	0,9*
Coasta de Fildeş	199	758	6,4	7,2
Columbia	76	135*	8,7	22,1*
Egipt	47	169	27,2	26,9
Etiopia	12	23*	1,4	1,8*
Honduras	156	299*	8,6	10,0*
Irak	171	1 106*	1,0	0,1*
Kenya	54	175	12,4	10,0
Mali	16	41*	9,6	1,4*
Ruanda	15	43*	0,0	0,0*
Siria	89	401*	10,9	10,1*
Sri Lanka	58	81*	1,5	5,7*
Tunisia	95	403*	22,5	27,0*
Turcia	43	170*	10,3	24,6*
Uruguay	161	405*	23,9	33,9*
R. A. Yemen	7	61*	...	10,0*
Anglia	740	2 170	84,4	81,5
Australia	727	1 789	26,7	24,6
Austria	862	3 199	82,8	85,4
Belgia-Luxemburg	2 301	7 615	82,8	78,3
Canada	1 383	3 474	60,1	55,9
Danemarca	1 575	4 539	54,5	56,7
Elveţia	1 830	5 633	90,9	93,2
Finlanda	1 072	3 222	69,6	77,4
Franţa	729	2 525	75,8	77,4
R.F.G.	1 054	3 560	89,7	88,5
Islanda	1 520	5 091	16,5	20,5
Italia	525	1 641	83,9	84,4
Japonia	366	1 323	93,8	96,6
Noua Zeelandă	879	2 091	12,7	22,9
Norvegia	1 537	5 345	74,1	63,6
Olanda	1 934	6 449	57,7	54,5
S.U.A.	402	1 272	68,8	68,2
Suedia	1 716	4 648	77,0	81,8

* Anul 1976.
Sursa : „Monthly Bulletin of Statistics", ianuarie 1979.

D 646

1979 MAR 2 11

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Balanța de import-export a întreprinderii

Ca instrument de analiză a echilibrului planului de comerț exterior balanța comercială se prezintă sub forma unui tabel statistic, care permite înregistrarea separată a operațiunilor de export și a celor de import de mărfuri, avînd același obiect sau grupate după aceleași criterii (natura mărfii, țara parteneră, modalitatea de plată etc.) și compararea nivelelor totalizatoare obținute pentru o perioadă delimitată de timp, de obicei un an. În contextul măsurilor de perfecționare a mecanismului economic și financiar adoptate la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, balanța comercială a devenit cea mai importantă pîrghie de autoconducere, autogestiune și autofinanțare a întreprinderilor producătoare în activitatea lor de comerț exterior, contribuind astfel la realizarea echilibrului corespunzător între export și import. La acest nivel microeconomic, respectiv la nivelul întreprinderii producătoare, al centralelor, se hotărăște soarta echilibrului valutar dintre export și import. Centrala industrială, în calitate de titular de plan poartă întreaga răspundere pentru elaborarea planurilor — inclusiv a planului de comerț exterior — în domeniul ei de activitate și pentru îndeplinirea prevederilor planului pe ansamblul centralei și de fiecare întreprindere subordonată ei. Totodată, colectivul de oameni ai muncii din fiecare întreprindere producătoare este cel mai autorizat for, care stabilește posibilitățile concrete de export (dînd și certitudinea realizării lor), iar în aceste limite își înscrie și își satisface necesarul propriu de import.

Balanța comercială (import-export) cuprinde — la nivelul întreprinderii producătoare — pe de o parte exportul de produse ale întreprinderii, pe de altă parte, importul de mașini, utilaje și instalații complexe pentru acțiuni și obiective de investiții, importul de piese de schimb, materii prime, materiale, importul de completare pentru producție și importul efectuat de întreprindere în vederea realizării acțiunilor de cooperare economică internațională.

Balanța comercială a întreprinderii producătoare nu este afectată de exporturile și importurile sub clauza „admisiune temporară" : bunuri trimise la tîrguri și expoziții, mașini trimise la probe de încercare sau la reparații, materii prime și accesorii importate pentru înnobilare (operațiuni „lohn"). De asemenea, expedierile de mostre fără valoare sau de produse cu titlu de „mostră fără valoare" sînt excluse din sfera balanței comerciale.

Revenind la ceea ce cuprinde balanța comercială a întreprinderii producătoare, trebuie arătat că atît exporturile cît și importurile sînt precizate fizic și valoric, pe produse și pe modalități de plată.

Această observație subliniază faptul că la nivel microeconomic interesează circulația fizică a produselor, deci întreaga evidență este constituită pe documentele care atestă trecerea efectivă a mărfii peste frontiera vamală (declarații vamale).

Soldul (S) al balanței comerciale se obține comparînd exportul (E) cu importul (M) specific aceleiași perioade de referință :

$$E - M = S$$

Soldul poate fi activ, cînd balanța este excedentară (E>M), echilibrat (E=M) sau pasiv, cînd balanța este deficitară (E<M).

Introducerea în mecanismul economico-financiar al întreprinderii producătoare a soldului balanței sale comerciale ca indicator de plan creează condiții noi, deosebit de favorabile realizării echilibrate a planului de comerț exterior al țării și urmăririi contribuției fiecărei unități economice la activitatea de export. Întreprinderea își planifică importurile în strictă concordanță cu necesitățile sale reale și corelat cu volumul activității sale de export, fiind obligată să acopere integral cheltuielile de import. Gradul de acoperire a importului prin export (GA) se stabilește ca raport procentual între cele două fluxuri de mărfuri în expresie valorică pe baza relației :

$$GA = \frac{E}{M} \cdot 100$$

Se impune ca fiecare întreprindere producătoare să realizeze :

$$GA \geqslant 100,$$

dar această sarcină trebuie tratată diferențiat de la caz la caz, în funcție de etapa de dezvoltare în care se află întreprinderea. Astfel, pentru un nou obiectiv de investiție, aflat în faza de construcții-montaj, nu se pune problema acoperirii eventualelor utilaje importate cu export de mărfuri în același an. De obicei, acest fapt este fizic imposibil de realizat, urmînd ca exportul să acopere în perioade de plan ulterioare — în minimul de timp — și acest import.

Pentru o întreprindere care produce deja la întreaga sa capacitate, conjunctura pieței internaționale poate să determine o dezechilibrare nefavorabilă a balanței, ceea ce nu înseamnă neapărat că activitatea desfășurată de întreprindere este defectuoasă. Desigur, factorul de decizie trebuie să analizeze cauzele care au determinat acest dezechilibru și să inițieze întregul

complex de măsuri menite să redreseze balanța și să recupereze — în limita posibilităților — pasivul prin livrări suplimentare la export.

Fie și numai din aceste două exemple rezultă limitele cognitive ale soldului balanței comerciale ca indicator al **planificării și analizei curente** a activității de comerț exterior la nivelul întreprinderii producătoare, dacă nu este corelat cu factorii ce determină soldul la un moment dat. Pentru a elimina aceste neajunsuri, se recomandă folosirea unor perioade de referință mai ample decît anul de plan, **aprecierea globală** făcută pe un interval de 3—5 ani fiind mai edificatoare decît situația specifică fiecărui an în parte.

Studiu de caz

Să acceptăm că o fabrică de confecții livrează la export 3 mii costume bărbătești, anual, de-a lungul perioadei 1971—1974. În anul 1974, se extinde capacitatea de fabricație cu o nouă linie, utilajele și piesele de schimb fiind obținute în cadrul unui program de cooperare cu o firmă străină. Contravaloarea echipamentului urmează să se achite în intervalul 1975—1979 astfel: 65% sub formă de confecții livrate pe piața partenerului, restul de 35% în valută obtenabilă, inclusiv prin exportul pe terțe piețe a produselor realizate în noua linie de fabricație.

Tabelul 1 conține situația relațiilor cu străinătatea ale acestei întreprinderi producătoare în intervalul 1974—1978. Se observă că în anul 1974, cînd a fost importat echipamentul pentru noua linie de fabricație, balanța comercială a întreprinderii este puternic dezechilibrată (S = —23 milioane lei), deoarece exportul specific acelui an acoperea doar 14,81% din valoarea importului. Dimpotrivă, în cei trei ani care urmează (1975—1977) balanța este dezechilibrată în celălalt sens, adică este de active considerabile ca urmare a faptului că, pe de o parte importul este limitat strict la piesele de schimb necesare bunei funcționări a liniei și la importul de completare (unele materiale pentru comenzile primite de fabrică), în timp ce exportul a crescut de 5—6 ori. Însăși întrarea în producție a noii linii de confecții explică această evoluție a exportului, activele înregistrate în acești ani trebuie privite prin prisma angajamentelor externe ale întreprinderii producătoare, în primul rînd față de cooperantul care a livrat echipamentele.

În ultimul an analizat, 1978, balanța comercială înregistrează un pasiv de 2 milioane de lei, încasările din exportul de confecții acoperind doar 88,24% din valoarea importului realizat în acest an de către fabrică. Situația nu este îmbucurătoare pentru întreprindere, dar în aprecierea realistă a activității se va ține seama de faptul că pe întreaga perioadă de referință (1974—1978) soldul balanței comerciale a întreprinderii înregistrează un activ de 6 milioane de lei, deci ea și-a putut achita integral obligațiile externe curente și cele decurgînd din acțiunea de cooperare încă din anul 1978.

Cum poate fi totuși explicată evoluția divergentă a exportului și a importului realizate de întreprindere în anul 1978, evoluție care a condus la înregistrarea pasivului amintit mai sus?

Tabelul 1

Balanța comercială a întreprinderii producătoare în perioada 1974-1978

milioane lei

Anul	Import total	din care: Echipament piese	Materiale de completare	Export de produse	Soldul balanței comerciale	CA (%)
1974	27	25	2	4	- 23	14,81
1975	11	1	10	19	+ 8	172,73
1976	12	2	10	24	+ 12	200,00
1977	11	2	9	22	+ 11	200,00
1978	17	4	13	15	- 2	88,24
Cumul:	78	-	-	84	+ 6	107,69

Tabelul 2

Evoluția cantitativă și valorică a comerțului exterior realizat de întreprinderea producătoare

Anul	Importul Cantitatea (tone)	Importul Valoarea (milioane lei)	Exportul Cantitatea (mii buc.)	Exportul Valoarea (milioane lei)
1975	45	10	15	19
1976	50	10	19	24
1977	47	9	17	22
1978	50	13	11	15
1978/1975	100	111,11%	73,33%	78,95%
		130 %		

Lăsînd de o parte importul de piese de schimb, care era oricum convenit în cadrul cooperării cu firma străină, cauza deficitului înregistrat în 1978 trebuie căutată în creșterea cantitativă și de preț a partidei de import, în timp ce la export cantitatea a fost redusă cu cca. 6 mii bucăți, iar creșterea de preț nu este caracterizată de aceeași amploare. Într-adevăr, importul de completare a fost în anul 1978 cu 17% mai scump decît în anul 1975 (130:111,11 = 1,17 sau 117%), iar scumpirea exportului a fost doar de 7,66% (78,95:73,33 = 1,0766). Revine factorului de decizie să analizeze care sînt cauzele deteriorării raportului de schimb în anul 1978 față de perioada de bază, respectiv să aprecieze motivele care au determinat o scumpire mult mai lentă a produselor exportate față de creșterea prețului la importul de completare.

În scopul cointeresării întreprinderilor producătoare în realizarea și depășirea planului de export, din valuta efectiv obținută peste prevederile planului de export, prin sporirea producției destinate exportului în condițiile realizării/îmbunătățirii prețurilor și a cursurilor de revenire aprobate, se pune la dispoziția întreprinderii o cotă de pînă la 25% pentru a realiza importuri destinate dezvoltării producției pentru export, reutilării, introducerii de noi tehnologii, îmbunătățirii calității produselor.

dr. M. KORKA

drept și uzanțe internaționale

Consecințele neexecutării obligațiilor — rezilierea contractelor

Prin contractele comerciale internaționale părțile își asumă obligații reciproce care, de regulă, privesc obiectul contractual ; neexecutarea la timp și în bune condițiuni a acestora poate avea consecințe diferite, în funcție de natura lor și a urmărilor pe care le produc, consecințe care pot fi din cele mai drastice, respectiv încetarea de a mai fi a contractelor. Cum forța majoră a fost analizată în cadrul a două numere precedente (nr. 8 și 10), în cele ce urmează vom analiza consecințele neexecutării contractelor din alte cauze, imputabile părților contractante.

Neexecutarea obligațiilor asumate de cumpărător

În afara plății prețului care, de regulă are loc după livrarea mărfii, cumpărătorul își asumă prin contractul încheiat anumite obligații de îndeplinirea cărora depinde executarea livrării mărfurilor de către vînzător ; asemenea obligații operează ca adevărate condiții de suspendare a obligațiilor de executare a contractului. Dacă în dreptul economic, respectiv în legislația privind contractele economice nu se poate presupune încheierea unor contracte de furnizare sub condiție suspensivă, caracteristica esențială a acestora fiind fermitatea lor, numai astfel putînd sluji scopului pentru care au fost încheiate, cu totul altfel se pune problema în cadrul contractelor comerciale de vînzare internațională. Deseori, întreprinderile noastre de comerț exterior sînt interesate ca înainte de contractarea la intern și, deci, de a fi puse în producție mărfurile care fac obiectul contractului comercial de vînzare internațională, partenerul extern să-și îndeplinească unele obligații. De regulă, asemenea obligații privesc plata avansului, deschiderea acreditivului și altele.

Într-un contract comercial de vînzare internațională încheiat de I.S.C.E. „Mecanoexportimport" întîlnim următoarea clauză :

„Contractul intră în vigoare prin deschiderea acreditivului de 10% (15% sau 20%), cu titlu de avans, prevăzut la art. III din acest contract".

O clauză similară întîlnim și în contractul model al Întreprinderii de comerț exterior „VITROCIM" :

„Contractul intră în vigoare numai condiționat de faptul că acreditivul parvine, în bună ordine și cu toate detaliile, la Banca Română de Comerț Exterior, nu mai tîrziu de ..... 197 ...; în caz contrar contractul poate fi reziliat de vînzător".

Legat de aceste clauze se naște întrebarea : Ce se întîmplă în situația în care cumpărătorul nu-și îndeplinește obligațiile asumate prin contractul semnat ?

În ipoteza în care contractul, potrivit voinței părților este supus dreptului român se aplică prevederea din Codul civil. Acest cod, prin art. 1017, stabilește principiul că o obligație contractuală sub condiție suspensivă nu devine perfectă decît după împlinirea ei și că pînă în acest moment obligația nu are ființă. Așa fiind, un contract de vînzare-cumpărare încheiat sub condiție suspensivă este afectat de următoarele reguli proprii : prescripția începe să curgă din momentul în care s-a împlinit condiția suspensivă (art. 1885 Cod civil) ; riscul lucrului determinat este și rămîne, pînă la împlinirea condiției, în sarcina debitorului ; în ipoteza în care condiția suspensivă nu se împlinește contractul este privit ca inexistent. Reglementări similare întîlnim în toate sistemele de drept național.

În cazul în care vînzătorul și-a asumat unele obligații care nu constituie condiții suspensive — cum ar fi remiterea documentațiilor, avizarea celor elaborate de vînzător, transmiterea instrucțiunilor de expediere etc. — consecința neexecutării lor la termen este suportarea de penalitate sau daune, potrivit prevederilor din contract sau a unor norme de drept uniform internaționale (Condiții generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 și altele).

Neexecutarea obligațiilor asumate de vînzător

În cazul contractului de vînzare comercială internațională vînzătorul poate fi în culpă în trei ipostaze : a) întîrzierea față de termenul stabilit, b) livrarea de mărfuri necorespunzătoare calitativ și c) nelivrarea mărfurilor. Cum consecințele livrării de mărfuri necorespunzătoare calitativ le-am tratat într-un număr precedent, în cele ce urmează vom prezenta numai consecințele întîrzierii executării obligațiilor asumate și cele privind nelivrarea.

● **Livrarea cu întîrziere.** Statistica o dovedește că printre genurile de abateri de la executarea întocmai a obligațiilor contractuale, **întîrzierea** față de termenele stabilite prin contracte este cea mai frecventă ; este motivul pentru care părțile trebuie să dea o atenție deosebită, încă din faza de negociere, ce anume sancțiuni sînt aplicabile părții în culpă.

Prin Condițiile generale C.A.E.R. — 1968/1975 sînt sancționate cu penalizări următoarele abateri de la obligațiile asumate de părți prin contracte de vînzare internaționale încheiate, legate de întîrziere în executare :

a) Întîrzierea în livrarea mărfii față de termenele prevăzute în contract, penalitățile fiind de : 0,05% pentru fiecare zi, pînă la 30 zile ; 0,08% pe zi, pentru următoarele 30 zile ; 0,12% pe zi, în continuare, fără însă ca valoarea totală a penalităților să poată depăși 8% din valoarea mărfii întîrziate.

b) Întîrzierea în punerea la dispoziția cumpărătorului, de către vînzător, a documentației tehnice fără de care mașinile sau utilajele nu pot fi puse în exploatare ; penalitățile sînt cele de mai sus și se calculează la valoarea mașinilor sau a utilajelor nepuse în exploatare. Dacă întîrzierea în remiterea documentației are loc după întîrzierea în livrare această penalitate se calculează ca o continuare a penalităților pentru întîrzierea în livrarea mașinilor și a utilajelor.

c) Întîrzierea în remiterea certificatelor de analiză pentru mărfurile destinate prelucrării, atunci cînd prin contract s-a prevăzut o asemenea obligație, fără de care marfa nu poate fi folosită se penalizează la fel ca și întîrzierea în livrarea mărfurilor (lit. a de mai sus).

d) Nerespectarea termenelor fixe de livrare se penalizează cu 5%, cumpărătorul avînd dreptul, la denunțarea contractului, să ceară în locul acestei penalități repararea prejudiciului cauzat prin neexecutarea contractului. În situația în care cumpărătorul consimte ca executarea să aibă loc cu întîrziere, se vor calcula penalitățile de la lit a.

e) Neavizarea în timp util a cumpărătorului cu privire la expedierea mărfii este penalizată cu 0,2% la valoarea mărfii expediate, însă nu mai puțin de 10 ruble și nu mai mult de 100 ruble pentru o expediere. În cazul în care cumpărătorul a suportat cheltuieli de staționare are dreptul să le recupereze de la vînzător, în următoarele condiții :

— în cazul transporturilor pe apă diferența de la penalitățile calculate și cheltuiala efectivă ;

— în cazul celorlalte mijloace de transport calculul se face ca mai sus, fără însă ca pentru o partidă de marfă expediată cu un singur document să se poată pretinde mai mult de 100 ruble.

Pentru ca vînzătorul să fie obligat la plata penalităților, pretențiile trebuie să fie formulate de către cumpărător într-un termen maxim de 3 luni.

Ca regulă generală, în contractele comerciale internaționale cu parteneri din țări nemembre ale C.A.E.R. penalitățile sînt de natură contractuală; așa fiind, în funcție de interesul lor, și de obiectul contractului, părțile au calitatea să le instituie sau nu, prin acordul comun de voință.

● **Nelivrarea mărfurilor.** Dacă neexecutarea contractelor nu este motivată de una din cauzele de exonerare de răspundere, consecințele sînt desființarea lor și suportarea de către partea în culpă a prejudiciului suferit de partea creditoare. În limbaj juridic, desființarea contractelor este exprimată prin sinonimele rezoluțiune sau reziliere, iar cuantumul despăgubirilor prin daune-interese.

Cum într-o secțiune finală ne vom ocupa de reziliere, în cele ce urmează vom analiza căile de realizare a despăgubirilor ca urmare a neexecutării obligațiilor asumate prin contracte comerciale de vînzare comercială internațională.

În răspunderea contractuală, în general, sancționarea părții care nu și-a respectat obligațiile asumate se realizează prin plata de către debitor a unor penalități convenționale, stabilite prin contract, sau legale, așa cum este cazul celor stabilite prin C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975, precum și prin obligarea la plata daunelor interese.

Daunele interese reprezintă pentru creditor un echivalent în bani destinat să acopere prejudiciul suferit ca urmare a neexecutării contractului de către debitorul aflat în culpă.

În relațiile comerciale internaționale echivalentul în bani al daunelor interese nu poate depăși un echivalent pe care debitorul putea în mod normal să-l prevadă, neputînd fi deci vorba de un prejudiciu imprevizibil. Sub acest aspect, Legea uniformă asupra vînzării internaționale de obiecte mobiliare corporale de la Haga prevede că daunele interese nu pot fi superioare pierderii suferite și cîștigului nerealizat pe care partea în culpă ar fi trebuit să le prevadă, chiar de la încheierea contractului, ca fiind posibil să se producă în urma neexecutării acestuia.

Prejudiciul suferit de cumpărător trebuie să constituie consecința directă și imediată a neexecutării obligației de livrare de către vînzător, iar nu și unele prejudicii indirecte care ar fi putut surveni. Vînzătorul va putea fi deci obligat să suporte prejudiciul care derivă din fapta al cărei autor este, între faptă și prejudiciu existînd o legătură cauzală, suficient de strînsă și semnificativă.

Rezilierea contractului

Părțile dintr-un contract comercial de vînzare internațională urmăresc executarea lui în natură și în condițiile stipulate. Uneori, din diferite motive — forță majoră, falimentul vînzătorului sau al cumpărătorului, atitudinea culpabilă a debitorului etc. — contractul ajunge în impas, respectiv nu mai poate fi executat, executarea lui s-ar efectua cu asemenea întîrziere încît nu mai prezintă interes pentru creditor, de regulă cumpărătorul din contract; în asemenea situații apare necesară rezoluțiunea lui.

Prin rezoluțiune se înțelege desființarea cu caracter retroactiv a unui contract sinalagmatic pentru neexecutarea culpabilă de către debitor a obligațiilor sale. Întocmai ca nulitatea, rezoluțiunea desființează efectele contractului nu numai pentru viitor, dar și pentru trecut. Spre deosebire de nulitate, care intervine pentru cauze anterioare sau contemporane încheierii contractului, rezoluțiunea operează pentru fapte intervenite ulterior formării sale valide și anume pentru neexecutarea obligațiilor de către debitor. În contractele sinalagmatice cu prestațiuni succesive, rezoluțiunea produce însă efecte numai pentru viitor, lăsînd neatinsă executarea prestațiilor anterioare. O asemenea rezoluțiune se numește reziliere.

Dreptul material uniform consacrat prin Condițiile generale de livrare CA..E.R. 1963/1975, dominat de principiul executării efective a obligațiilor decurgînd din contractele comerciale internaționale, limitează domeniul de aplicație al rezoluțiunii, ca sancțiune excepțională pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale. Caracteristic în această privință sînt prevederile paragrafului 85. Astfel, dacă prin contract nu se convine un alt termen, numai după o întîrziere în livrare a mărfii mai mare de 4 luni, iar pentru utilaje mari, de fabricație specială, mai mare de 6 luni față de termenul de livrare convenit prin contract, cumpărătorul are drept să renunțe la executarea contractului pentru partea de marfă întîrziată, și pentru partea de marfă livrată anterior, dacă partea de marfă livrată nu poate fi folosită fără partea de marfă nelivrată (pct. 1). Cumpărătorul are dreptul să rezilieze contractul și înainte de expirarea termenelor menționate anterior, dacă vînzătorul comunică în scris cumpărătorului că nu va livra marfa în cursul acestor termene (pct. 2). Pentru fabrici și instalații complexe, termenele de reziliere ale contractului vor fi convenite de părți pentru fiecare caz în parte (pct. 3). Același caracter excepțional prezintă rezoluțiunea și în cadrul prevederilor paragrafului 3,1 pct. 8 și pct. 7 potrivit cărora dacă în acordul bilateral sau în contract este stabilit dreptul cumpărătorului de a rezilia contractul, însă nu sînt prevăzute condițiile de reziliere, cumpărătorul poate să uzeze de acest drept, dacă arbitrajul va recunoaște că vînzătorul nu poate înlătura defectul prin reparare sau înlocuire, iar cumpărătorul nu poate folosi marfa conform destinației cu bonificația oferită de vînzător. În sfîrșit, în conformitate cu prevederile paragrafului 75, pct. 7, dacă acreditivul prevăzut în contract, ca urmare a unor condiții speciale de livrare, nu va fi deschis de cumpărător în termenul prevăzut, vînzătorul va acorda cumpărătorului un termen suplimentar, iar numai dacă respectiva obligație nu este îndeplinită nici la acest termen, vînzătorul are dreptul să rezilieze contractul.

În conformitate cu art. 1020 și 1021 din Codul civil român o parte dintr-un contract bilateral are dreptul de a cere în justiție desființarea cu efect retroactiv a contractului, întrucît cealaltă parte nu și-a executat obligația, concomitent cu executarea în natură a obligației, dacă aceasta mai este posibilă, sau executarea prin echivalent. Judecătorul are libertatea de a pronunța sau nu rezoluțiunea, în funcție de circumstanțele cauzei. El poate deci, acorda și un termen de grație pentru executarea obligației de către debitor; deoarece neexecutarea se datorează culpei debitorului, odată cu pronunțarea uneia sau alteia din soluții, instanța va putea să oblige pe debitor și la daune interese pentru prejudiciile cauzate creditorului.

În cadrul legislațiilor inspirate de Codul civil francez, rezoluțiunea contractului pentru neexecutare se fundamentează pe ideea de scop care stă și la baza teoriei cauzei, dar într-o formulă tehnică diferită. Într-adevăr, pentru a decide dacă este cazul să pronunțe sau nu rezoluțiunea, organul de jurisdicție va trebui să examineze care a fost cauza, care au fost scopurile — imediate și mediate — ale consimțămîntului, pentru ca, în funcție de aceasta să poată aprecia dacă executarea obligațiilor de către debitor este de natură să ducă la realizarea scopurilor care au cauzat manifestarea de voință a creditorului.

Dreptul R.F.G. concepe rezoluționarea ca un remediu anormal și indezirabil. Articolul 325 din Codul civil german prevede că, în cazul în care debitorul dintr-un contract sinalagmatic face imposibilă executarea obligației de care este ținut, creditorul poate să reclame daune interese sau chiar să-și retragă cuvîntul său.

În sistemul de Common Law rezoluțiunea contractului operează ca și în sistemele de tradiție franceză și germanică pentru aceleași cauze, neexecutarea totală a contractului, o încălcare gravă a obligațiilor care se asimilează neexecutării totale sau neîndeplinirea unei clauze esențiale. Originalitatea rezoluțiunii de tip englez este caracterul ei extrajudiciar, rezultînd din voința părților și din conduita lor. Cînd debitorul în loc de a exècuta obligațiile nu le îndeplinește sau le îndeplinește atît de prost încît afectează însăși baza contractului (the root of the contract), creditorul poate să trateze contractul ca desființat. Dacă el uzează de acest drept, contractul este efectiv rezoluționat.

dr. AL. DETEȘAN

Intrarea în vigoare a

Noului sistem monetar vest-european

Miniştrii de finanţe ai ţărilor membre ale C.E.E. au hotărît, în urma întîlnirii din 7 martie a.c. de la Washington (cu ocazia reuniunii bianuale a Comitetului Interimar al F.M.I.) să recomande guvernelor lor să aprobe intrarea în vigoare a noului sistem monetar european. Efectuîndu-se procedurile de demarare, au fost stabilite, în ziua de 12 martie a.c., noile cursuri centrale şi cursuri pivot, iar sistemul a devenit operaţional începînd cu data de 13 martie a.c.

Cele opt ţări participante la noul sistem sînt Belgia, Danemarca, Franţa, Irlanda, Italia, Luxemburg, Olanda şi R. F. Germania; Anglia şi-a rezervat dreptul de a hotărî ulterior eventuala aderare la sistem. Austria şi-a manifestat dorinţa de a avea un statut de asociere cu noul sistem, iar Norvegia va adopta, probabil, o poziţie similară. Conform aprecierilor, Elveţia nu va deveni oficial un membru asociat, dar va avea legături neoficiale, de informare reciprocă, cu noul sistem.

Acordul miniştrilor de finanţe a survenit după ce au fost depăşite neînţelegerile dintre Franţa şi R. F. Germania privind sumele compensatorii (s-a hotărît renunţarea la procedura sumelor compensatorii folosită în politica agricolă comunitară, acest lucru îndepărtînd rezervele Franţei privind intrarea în vigoare a noului sistem). De asemenea, evoluţia relativ stabilă a cursurilor monedelor comunitare, în ianuarie şi februarie a.c., perioadă în care acestea au fluctuat într-un interval de pînă la ±2,25%, adică exact limitele de intervenţie ale sistemului, fără a exista un angajament formal în acest sens, a fost un argument în plus pentru intrarea în vigoare a noului sistem.

În prima zi de funcţionare a sistemului, coroana daneză a fost moneda care a cotat cel mai bine (în partea superioară a marjei de fluctuare) iar francul belgian moneda care a cotat cel mai slab (în partea inferioară a marjei de fluctuare). Ecartul dintre coroana daneză şi celelalte monede a fost de: 1,83% faţă de francul belgian, 0,83% faţă de marca vest-germană, 0,67% faţă de francul francez, 0,69% faţă de lira irlandeză, 0,61% faţă de guldenul olandez şi 0,23% faţă de lira italiană.

★

Oficialităţile monetare ale ţărilor participante la sistemul monetar vest-european au anunţat cursurile centrale (valoarea monedei respective în E.C.U. — unitatea monetară vest-europeană) cursurile pivot (cursurile fixe dintre monedele participante, deduse din cursurile centrale) şi punctele de intervenţie (limitele de ±2,25% de la cursurile pivot, care nu trebuie depăşite de cotaţiile înregistrate pe pieţele valutare). Prezentăm în continuare aceste valori.

1. Francul francez

Curs central: 1 E.C.U. = 5,79831 franci.

Cursurile pivot şi limitele de intervenţie (franci francezi pentru 100 unităţi monetare naţionale):

— marca vest-germană: 230,91; 225,81/236,21;

— guldenul olandez: 213,113; 208,38/217,96;

— lira italiană: 0,505013; 0,47560/0,53620;

— francul belgian: 14,6948; 14,3680/15,0290;

— coroana daneză: 81,8286; 80,01/83,69;

— lira irlandeză: 875,034; 855,55/894,95.

2. Marca vest-germană

Curs central: 1 E.C.U. = 2,51064 mărci.

Cursurile pirot şi limitele de intervenţie (mărci vest-germane pentru 100 unităţi monetare naţionale):

— francul francez: 43,2995; 42,335/44,285;

— lira italiană: 0,218668; 0,2059/0,2322;

— lira irlandeză: 378,886; 370,5/387,5;

— guldenul olandez: 92,2767; 90,225/94,375;

— francul belgian: 6,36277; 6,221/6,508;

— coroana daneză: 35,4313; 34,645/36,235.

Cursurile pivot ale mărcii vest-germane nu au fost anunţate (în principiu ele se situează la mijlocul marjelor de intervenţii).

3. Lira italiană

Cursul central nu a fost anunţat.

Cursurile pirot şi limitele de intervenţie (în cazul lirei limitele de intervenţie se situează la ±6%; valorile reprezintă lire italiene pe unitate monetară naţională):

— marca vest-germană: 457,314; 430,698/485,576;

— guldenul olandez: 421,995; 397,434/448,074;

— francul belgian: 29,0979; 27,4044/30,8961;

— francul francez: 198,015; 186,49/210,252;

— lira irlandeză: 1732,7; 1631,85/1839,78;

— coroana daneză: 162,033; 152,605/172,045.

4. Francul belgian

(francul luxemburghez are valori similare)

Cursul central: 1 E.C.U. = 39,4582.

Cursurile pivot şi limitele de intervenţie (franci belgieni pe unităţi monetare naţionale):

— francul francez: 6,80512; 6,65375/6,96;

— lira irlandeză: 59,5471; 58,2225/60,9020;

— lira italiană: 3,43668; 3,2365/3,6490;

— marca vest-germană: 15,7164; 15,3665/16,0740;

— guldenul olandez: 14,5026; 14,18/14,8325;

— coroana daneză: 5,56852; 5,4445/5,6950.

5. Lira irlandeză

Cursul central şi cursurile pivot nu au fost comunicate.

Limitele de intervenţie (în lire irlandeze pentru 100 unităţi monetare naţionale):

— marca vest germană: 25,8060/26,9937;

— francul francez: 11,1739/11,6881;

— lira italiană: 0,0543545/0,0612801;

— francul belgian: 1,64198/1,71755;

— guldenul olandez: 23,8130/24,9089;

— coroana daneză: 9,14313/9,56424.

6. Coroana daneză

Cursul central: 1 E.C.U. = 7,08592 coroane.

Cursurile pivot şi marjele de intervenţie (coroane daneze pentru 100 unităţi monetare naţionale):

— marca vest-germană: 354,313; 346,45/362,35;

— guldenul olandez: 383,967; 375,425/392,7;

— franci belgieni: 17,9581; 17,5592/18,3672;

— franci francezi: 119,490/124,985;

— lire italiene: 0,5813/0,6553;

— lire irlandeze: 1405,55/1093,65.

7. Guldenul olandez

Cursul central: 1 E.C.U. = 2,72077 guldeni.

Cursurile pivot şi marjele de intervenţie (guldeni pentru 100 unităţi monetare naţionale):

— francul francez: 46,9235; 45,83/47,99;

— marca vest-germană: 108,37; 105,96/110,835;

— francul belgian: 6,89531; 6,7420/7,0520;

— coroana daneză: 38,3967; 37,5425/39,270;

— lira irlandeză: 4,10597; 4,0145/4,1995;

— lira italiană: 23,6970; 22,3175/25,16.

Pentru activitatea de comerţ exterior, intrarea în vigoare a noului sistem are mai multe semnificaţii, dintre care semnalăm pe cele mai palpabile.

În primul rînd, se extinde zona de relativă stabilitate a cursurilor de schimb la un număr mai mare de monede (opt, comparativ cu cinci în cazul fostului sistem vest-european de flotare concertată). Avînd în vedere statutul de asociere pe care îl pot avea monedele ţărilor nemembre ale C.E.E., zona de stabilitate se poate extinde în viitor la un număr şi mai mare de monede. Trebuie însă să se aibă în vedere faptul că marjele de fluctuare ale noului sistem (±2,25%) sînt mai mari decît marjele sistemului postbelic Bretton Woods (±1%) sau cele ale fostului sistem vest-european de flotare concertată (±1,125%) ceea ce semnifică faptul că modificările permise ale cursurilor de schimb în cadrul noului sistem sînt relativ importante, făcînd necesară în continuare apelarea la metodele de contracarare a riscurilor valutare. Acest lucru este cu atît mai valabil, cu cît unele monede (cum este lira italiană) au marje de flotare deosebit de largi (±6%) iar, pe de altă parte, sistemul prevede posibilitatea schimbării cursurilor pivot atunci cînd condiţiile o vor cere.

Faţă de dolarul S.U.A. şi alte monede terţe, monedele participante la noul sistem vor flota în mod concertat, variaţiile în aceste raporturi de curs fiind, teoretic, nelimitate. De aici rezultă că intrarea în vigoare a noului sistem nu va acţiona în sensul stabilizării cursului dolarului, riscurile valutare în contractele încheiate în dolari americani rămînînd la fel de mari.

În al doilea rînd, valorile de curs anunţate pot fi folosite la întocmirea prognozelor pe termen mediu şi lung ale cursurilor valutare, sau la formularea clauzelor valutare în cadrul contractelor de comerţ exterior. Cursurile centrale şi cursurile pivot anunţate rămîn în vigoare, cu o probabilitate ridicată, cel puţin 6—12 luni, ceea ce înseamnă că în perioada respectivă cotaţiile de piaţă înregistrează modificări în limitele de intervenţie menţionate. De asemenea, prognoza cursului dolarului se va face, în bloc, pentru toate valutele sistemului; creşterea cursului mărcii vest-germane faţă de dolar va antrena, în limita a 4,5%, o evoluţie similară pentru francul francez, francul belgian, guldenul olandez etc.

M. ISĂRESCU
I.E.M.

fişier

Regimul operaţiunilor valutare în India

Administrarea şi controlul valutelor

Începînd cu 25 sep. 1975 rupia a flotat faţă de un coş ponderat de valute în limitele de ±2,25%. (Paritatea valutei este 0,118489 grame aur fin). Ratele de schimb pentru tranzacţiile în lire sterline sînt date de Banca de rezerve a Indiei. La sfîrşitul lui decembrie 1977 rata medie a Băncii de rezerve din India pentru o liră sterlină era de 15,75 rupii, iar cumpărările şi vînzările sale de lire sterline se efectuau prin dileri autorizaţi, la cursurile de 15,70, respectiv 15,80 rupii. Banca de rezerve cumpără lire sterline, dolari americani, mărci vest-germane, yeni japonezi şi unităţi, monetare asiatice, atît la vedere cît şi la termen şi vinde la vedere lire sterline şi unităţi monetare asiatice.

Dilerii autorizaţi îşi pot procura necesarul de valute străine pe piaţa Londrei şi îşi pot acoperi în rupii fie la vedere, fie la termen tranzacţiile autorizate în principalele valute. Operaţiile la termen se pot face pe perioade pînă la 6 luni, cu bănci autorizate din orice ţară, cu excepţia celor din grupul conturilor bilaterale (R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R.P.D. Coreeană, R.P. Polonă, R.S. România şi U.R.S.S.).

Controlul devizelor este realizat de Banca de rezerve, conform politicii generale a guvernului. Activităţile de rutină privind controlul devizelor sînt delegate diferitelor bănci comerciale, care acţionează cu dileri autorizaţi. Orice propunere de investiţii directe în India este examinată de Comisia pentru investiţii străine. Pentru continuarea în India a unor activităţi comerciale sau industriale de către companii cu participare străină la capital de peste 40% sau pentru stabilirea de către acestea în India a oricărei sucursale, oficii, birou etc. pentru activităţile menţionate, este necesară o autorizaţie generală sau specifică din partea Băncii de rezerve. Licenţele de import şi de export sînt date de birourile pentru controlul importurilor şi exporturilor.

ÎNCASĂRI ŞI PLĂŢI

Ţările sînt clasificate în două grupe: cu plăţi în conturi bilaterale (R.P.B., R.S.C., R.D.G., R.P.D. Coreeană, R.P.P., R.S.R., U.R.S.S., Afganistan) şi cu plăţi în conturi externe. Plăţile către şi încasările de la ţările cu conturi bilaterale trebuie efectuate în rupii indiene în contul respectiv de cliring. Plăţile către 14 ţări cu conturi externe (Austria, Belgia-Luxemburg, Canada, Danemarca, Olanda, Franţa, R.F.G., Italia, Japonia, Norvegia, Suedia, Elveţia, Anglia, S.U.A.) pot fi efectuate în rupii în creditul conturilor rezidenţilor din aceste ţări, sau în moneda oricărei ţări din acest subgrup. Plăţile către celelalte ţări cu conturi externe pot fi efectuate (1) în moneda ţării respective; (2) în moneda oricărei ţări din subgrupul menţionat de 14 ţări sau (3) în rupii în contul rezidenţilor oricărei ţări din grupul celor cu conturi externe.

Încasările din subgrupul celor 14 ţări cu conturi externe pot fi obţinute în rupii din contul unei bănci din oricare din aceste ţări sau în moneda oricărei ţări a acestui subgrup.

Încasările din celelalte ţări cu conturi externe pot fi obţinute (1) în moneda ţării respective; (2) în moneda oricărei ţări din subgrupul celor 14; (3) în rupii din contul unei bănci din oricare ţară cu cont extern.

LICENŢELE DE IMPORT

Anumite poziţii specifice pot fi importate liber, în cadrul unei licenţe generale deschise. Toate celelalte importuri necesită licenţe individuale. Importurile unor materii prime şi materiale (componente) specificate, cerute de toate industriile, sînt liberalizate. Licenţele pentru materii prime şi componente se acordă permanent, pe baza necesarului pe perioade de pînă la 12 luni. Se pot acorda şi autorizaţii suplimentare tuturor industriilor pentru necesar suplimentar de materii prime şi componente. Autorizaţiile pot fi acordate şi pe baza unor credite din străinătate, sau pentru importurile cu plata în rupii în conturi bilaterale de cliring. Se dă prioritate solicitanţilor de importuri care efectuează şi exporturi.

Autorizaţiile individuale pot fi acordate în următoarele variante:

1) pe baza aprecierii de la caz la caz;

2) pe bază de cote alocate importatorilor, conform cu importurile efectuate de aceştia în perioada de bază;

3) utilizatorilor reali, pe baza necesarului acestora;

4) exportatorilor înregistraţi, conform conţinutului de importuri al exporturilor acestora.

Autorizaţiile individuale sînt încadrate în următoarele trei tipuri:

— Licenţe pentru zone monetare generale;

— Licenţe specifice (pentru bunuri de capital);

— Licenţe pentru o singură ţară (importuri din ţara cu care sînt încheiate acorduri de cliring).

Autorizaţiile se acordă cu prioritate pentru importurile de îngrăşăminte, alimente, bunuri de investiţii, materii prime şi alte materiale pentru producţie. Programul de import mai cuprinde o listă de poziţii, al căror import este numai excepţional per-

mis și o listă de poziții al căror import este permis doar cu restricții, în funcție de disponibilitățile de producție internă. Sînt prevăzute proceduri speciale aplicabile importurilor de bunuri de capital, uzine electrice și bunuri importate în cadrul unor tranzacții guvernamentale și pentru proiectele de irigații. Exportatorii înregistrați pot obține pe bază de autorizații (licențe „REP") anumite materii prime și materiale pentru producția destinată exportului. Aceste autorizații pot fi transferate de la un exportator la altul. Autorizațiile pentru importurile de bunuri de investiții se acordă în funcție de o serie de criterii, cum ar fi importanța economică a produsului, potențialul de economisire de devize, disponibilul de credite pe termene medii și lungi pentru finanțarea importurilor. Nu se acordă licențe de import pentru mașini sau alte mijloace de investiții depășind 750 000 rupii, dacă acestea sînt produse și de producători indigeni și aduse la cunoștința utilizatorilor prin publicitate. Se pot acorda totuși autorizații de import și pentru asemenea produse, dacă cele autohtone sînt exagerat de costisitoare, ori nu au fost primite oferte interne. În unele cazuri sînt permise importuri libere de mașini pînă la anumite plafoane valorice, indiferent de disponibilitățile din producția indigenă. Industriile orientate spre export, care își realizează la extern peste 20% din producție pot importa bunuri capitale pînă la valoarea de 10 milioane de rupii anual. Deținătorii licențelor de import obțin devizele de la bănci autorizate, la prezentarea acesteia și depunerea unei copii după licență. Plățile către străinătate pot fi efectuate prin acreditiv documentar sau încasări cash contra documente. În mod normal, nu se permit avansuri înainte de emiterea documentelor de transport al mărfii, totuși în cazul unor importuri speciale de mașini și bunuri de capital, transportate pe cale maritimă, pot fi efectuate plăți anticipate partial, cu autorizație specială a Băncii de rezerve.

Importul unor produse ca: cereale boabe, grăsimi și uleiuri, unele produse farmaceutice, bumbac brut, iuta, o serie de îngrășăminte, majoritatea metalelor neferoase și numeroase categorii de oțel, este rezervat guvernului sau întreprinderilor comerciale de stat cum sînt: Corporația comercială de stat (State Trading Corporation — STC); Corporația iutei din India (Jute Corporation of India); Corporatia pentru alimente din India (Food Corporation of India), Corporația de stat pentru produse chimice și farmaceutice din India (State Chemicals and Pharmaceuticals Corporation of India — CPC), Corporația pentru comercializarea mineralelor și metalelor (Minerals and Metals Trading Corporation).

Importul cauciucului sintetic, produselor pe bază de sulf, vitaminelor și antibioticelor este efectuat de regulă de STC și CPC. Importurile unor materii prime în vrac, altele decît cele menționate mai sus, pot fi efectuate de agenții de stat, inclusiv de Centrul de asistență cu materii prime industriale (Industrial Raw Materials Assistance Centre — IRMAC).

În afara taxelor de import aplicabile, importurile sînt supuse unor taxe auxiliare de 5,15 sau 25% ad valorem. Fac excepție de la aceste taxe auxiliare cerealele destinate alimentației, bumbacul brut și cărțile.

O. RUJAN

noțiuni, termeni, operațiuni

Marketing în cooperare

Deși nu se poate vorbi încă de un mecanism unanim acceptat de constituire a grupurilor de cooperare în marketing, se poate concluziona din analiza unor cazuri de răsunet cum au fost: lansarea vinurilor argentiniene în Europa, a exporturilor indiene de centrale electrice, sau a exporturilor suedeze de mașini și utilaje că acest mod de conlucrare oferă importante avantaje privind: 1) creșterea încasărilor valutare; 2) schimbul de know-how; 3) instruirea personalului; 4) înnoirea și diversificarea nomenclatorului de export; 5) economii de scară; 6) lansarea unor domenii noi ale exportului; 7) accesul la noi segmente ale pieței mondiale; 8) scurtarea canalelor de distribuție; 9) omogenizarea în timp (sezoane) și pe zone geografice a exporturilor.

Prezentarea modului de constituire și funcționare a „joint export marketing groups" (grupuri de cooperare în marketingul de export) o vom face pe baza experienței Consiliului suedez de promovare a exporturilor, care în 1966 a inițiat o companie privind constituirea de astfel de grupuri, ca o cale pentru exportatorii suedezi de a-și menține pozițiile pe piețele externe în condițiile unei concurențe tot mai aspre. Principalul argument utilizat a fost că raționalizarea activității de marketing poate aduce economii mai mari decît raționalizările în activitatea de producție. Acolo unde constituirea unei societăți mixte de comercializare eșuează din motive ca: dificultatea de împărțire a sarcinilor și responsabilităților între parteneri; acordarea unei atenții inegale eforturilor de marketing pe produse; reținerea partenerilor de a acorda reciproc libertate deplină de acțiune; dificultatea de a arbitra conflictele și dorințele partenerilor, constituirea unui grup de cooperare în marketing poate fi o primă etapă de acomodare reciprocă a partenerilor. Investigațiile ulterioare organizate de Consiliul suedez de promovare a exporturilor împreună cu Asociația industriei constructoare de mașini, în rîndul a 75 de firme privind domeniile și zonele în care doresc dezvoltarea cooperării în marketing au relevat următoarele orientări ale interesului:

Domenii de cooperare	Țări capitaliste dezvoltate		Țări în curs de dezvoltare	Țări socialiste	Nespecificat
	Europa	Alte zone			
I Cooperare în vînzări	24	5	13	10	22
II Cooperare în publicitate	19	3	11	9	12
III Cooperare în studiul pieței	24	6	19	10	18
IV Alte domenii	9	1	5	3	17

Printre domeniile cuprinse în categoria a IV-a de diverse, au fost indicate: cooperarea tehnică; în raționalizarea și adaptarea produselor; furnizarea pentru exporturi complexe și livrări la cheie; aprovizionarea din import de materii prime și subansamble; participarea comună la tîrguri și expoziții; colaborarea în pregătirea și distribuția tipăriturilor publicitare; schimbul de experiență privind activitatea reprezentanțelor în străinătate; organizarea service-ului etc.

Interesant de remarcat este opțiunea făcută pentru constituirea de grupuri axate pe „beneficiar comun",

decît pe „familie de produse", în primul caz fiind vorba de a oferi în comun produse complementare din structura cererii, în timp ce în al doilea caz este vorba de produse concurențiale.

Treptele de dezvoltare a cooperării în marketing pe care le-au parcurs grupurile au impus și lărgirea serviciilor oferite de Consiliu.

I. Cooperare în procurarea informațiilor (informații comerciale de bază, servicii uzuale de promovare a exporturilor)

II. Cooperare în informare și planificarea de marketing (incluzînd suplimentar adaptarea serviciilor la cerințele specifice ale exportatorilor).

III. Cooperare în informare, planificarea de marketing și implementarea programelor de marketing (incluzînd suplimentar asistență în realizarea programelor).

Iată cum s-a desfășurat concret conlucrarea celor 15 firme din grupul exportatorilor de utilaje miniere.

O primă selecție a zonelor, țărilor și domeniilor de interes s-a efectuat prin completarea unor grile ce au evidențiat prioritățile de grup. Astfel a fost desemnată ca o țară de interes prioritar în promovarea exporturilor, Spania. Cooperarea în cadrul grupului, limitată la prima treaptă, „procurarea informațiilor" s-a desfășurat astfel :

1. Informațiile comerciale de bază pentru toate articolele furnizate de gurp au fost furnizate de Consiliul suedez de promovarea exporturilor (ex. consumul aparent de produse, obstacole tarifare și netarifare etc.) în mod gratuit.

2. Din cadrul grupului, 5 firme care erau deja bine introduse pe piață și nu aveau nevoie de acțiuni promoționale suplimentare s-au oferit să sprijine în mod gratuit pe celelalte, prezentîndu-se experiența proprie, rezultatele unor studii de piață pe care le comandaseră în mod individual înainte, și recomandînd firmele de consultanță pe care le utilizaseră cu succes în studiile de piață.

3. Departamentul de servicii pentru cooperarea în marketingul de export al Consiliului a lansat o licitație pentru execuția unui studiu de marketing privind promovarea exportului de utilaj minier pe piața Spaniei. Din cele 7 oferte primite, de la firmele de consulting, cu prețuri între 90 000 și 17 000 de coroane suedeze, a fost reținută cea de 25 000 de coroane suedeze. Costurile au fost suportate de cele 10 firme în părți egale, de cîte 2 500 de coroane.

Odată cu dezvoltarea serviciilor oferite exportatorilor de Consiliu s-a trecut la suportarea a o parte din aceste prestații de servicii de către exportatori, dar totuși în condiții de economii importante la bugetul de marketing al acestora.

Practică arbitrală internațională

Unele consecințe ale defectelor mărunte ale mărfii vîndute

În relațiile de import-export, reglementările legale și uzanțele internaționale urmăresc eradicarea livrării de produse necorespunzătoare calitativ. Soluțiile practicate în acest scop, printre care trebuie amintită în primul rînd răspunderea patrimonială a vînzătorului, nu sînt însă rigide. Ele se adaptează realităților, ținînd cont de interesele rezonabile ale părților în cauză.

Astfel, necesități de ordin comercial au impus să se facă deosebire între defectele propriu-zise ale mărfii livrate și defectele mărunte, fără importanță funcțională sau de valoare modică.

Noțiunea defectelor mărunte, considerată ca o categorie de-sine-stătătoare, a fost acceptată de uzanțele comerciale internaționale, găsindu-și consacrarea și în cuprinsul § 33 pct. 2 și § 81 pct. 2 din Condițiile generale C.A.E.R. de livrare a mărfurilor (C.G.L.).

Diferențierea arătată nu atrage însă în nici un caz exonerarea vînzătorului de răspundere contractuală pentru defectele mărunte. Uzanțele comerciale reprobă, cu alte cuvinte, chiar defectele mărunte, căci altminteri cerința fundamentală de a se respecta cu strictețe parametrii calitativi ai mărfii ar avea de suferit.

Defectele mărunte sînt însă supuse, sub anumite aspecte, unui tratament juridic specific, în genere simplificat prin comparație cu consecințele care decurg din defectele propriu-zise ale mărfii livrate. O asemenea particularizare se învederează, de exemplu, în prevederile § 33 pct. 2 și cele ale § 81 pct. 2 din C.G.L. Potrivit textelor citate, defectele mărunte, pentru care răspunderea o poartă vînzătorul, se înlătură de către cumpărător, dacă remedierea nu suferă amînare și nici nu impune participarea vînzătorului, trecîndu-se însă asupra acestuia cheltuielile normale efective. Este de reținut că textele citate din C.G.L., care asigură, pe socoteala vînzătorului, realizarea tuturor cerințelor calitative ale mărfii livrate, simplifică modalitățile folosite în acest scop.

Practica arbitrală a adus, prin interpretări judicioase, și alte precizări referitoare la regimul defectelor mărunte ale mărfii.

Potrivit Comisiei de arbitraj din București pentru litigii de comerț exterior, delimitarea dintre defectele propriu-zise ale produsului și cele mărunte constituie o chestiune de fapt, lăsată la aprecierea organului de jurisdicție.

Un exemplu semnificativ în această privință îl oferă hotărîrea nr. 53 din 30 iunie 1976, pronunțată de către Comisia de arbitraj în cadrul unui export de autoturisme Dacia în R.P. Polonă. Părțile au convenit că fiecare mașină va fi dotată cu cîte două centuri de siguranță. La destinație s-a constatat că într-unul din loturile de autoturisme livrate, cîteva mașini nu aveau asemenea centuri. Deficiența a fost caracterizată de către organul arbitral ca un defect mărunt, în temeiul următoarei motivări: „În cazul centurilor de siguranță nu poate fi vorba despre piese care se integrează organic în structura autoturismului și în lipsa cărora acesta să nu poată funcționa. Este vorba în realitate de un defect mărunt, caracterizat prin valoarea redusă a centurilor de siguranță, care reprezintă doar 1% din valoarea mașinii. La asemenea defecte mărunte se referă § 81 pct. 2 din C.G.L.".

Este de observat că arbitrajul a folosit un criteriu complex, atît **funcțional,** cît și **valoric** spre a defini — în lipsă de alte precizări legale — defectele mărunte, prin opoziție cu defectele propriu-zise. Credem că dedublarea criteriului valoric prin cel funcțional se justifică, deoarece în principiu C.G.L. țin seama, în materie de utilaje, de faptul dacă marfa poate fi utilizată conform destinației sale, spre a deduce de aici în ce măsură ea corespunde sau nu din punct de vedere calitativ prevederilor contractuale.

În litigiul ce ne preocupă, caracterizarea defectului mărunt a prezentat nu numai un interes teoretic, ci și unul practic. În adevăr, potrivit tezei importatorului din R.P. Polonă, lipsa unor centuri de siguranță urma să atragă penalizări calculate în funcție de valoarea integrală a autoturismelor respective. Dar organul arbitral nu a acceptat o atare poziție. Fiind vorba despre un defect mărunt, s-a decis că „baza de calcul a penalităților trebuie să o constituie în speță valoarea centurilor de siguranță".

Hotărîrea nr. 53/1976, de care ne-am ocupat, a înțeles astfel să contribuie eficient la mobilizarea vînzătorului în vederea respectării depline a cerințelor calitative stabilite prin contractele externe, evitînd însă inechitatea categorică la care s-ar fi ajuns dacă penalitățile erau calculate proporțional cu valoarea totală a autoturismelor, ca și cînd ar fi fost în discuție un defect major al mașinilor livrate, de natură să împiedice însăși utilizarea lor, iar nu simple defecte mărunte.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

raporturi de muncă

Efectele delegării și ale detașării

Deși reglementate în comun de Codul muncii în art. 66—68 inclusiv, delegarea și detașarea își păstrează fiecare un profil propriu. Distincția dintre aceste două instituții juridice nu constă numai în faptul că perioadele pentru care pot fi dispuse sînt diferite, ea se referă însăși la natura lor. Astfel o delegare care depășește 60 de zile nu poate fi considerată detașare și nici o detașare pe o perioadă mai mică de 60 de zile nu constituie o delegare.

Nu numai că prin natura lor sînt diferite în sensul că în cazul delegării persoana în cauză este retribuită de unitatea care a delegat-o fiind supusă disciplinei acesteia, în timp ce detașarea presupune retribuirea celui în cauză de către noua unitate, unde persoana detașată este obligată să respecte ordinea și disciplina muncii.

Cu deosebire apare pregnantă diferența dintre efectele produse de delegare și de detașare.

EFECTELE DELEGĂRII

● **Continuitatea contractului de muncă.** Pe timpul delegării, contractul de muncă al persoanei încadrată în muncă subzistă în continuare, în toate clauzele sale, cel în cauză rămînînd subordonat unității care l-a delegat. Chiar și în situația în care delegarea se execută — în materialitatea sa — la o altă unitate, persoana delegată își păstrează nealterat raportul său de muncă cu unitatea la care este încadrată, delegarea reprezentînd în esență prestarea acelorași activități dar în alt loc.

● **Obligativitatea delegării.** Delegarea dispusă cu respectarea dispozițiilor legale este obligatorie. Refuzul nejustificat de a executa un ordin legal de delegare constituie o abatere ce atrage răspunderea disciplinară, putîndu-se lua și măsura extremă a desfacerii contractului de muncă. (Trib. Suprem col. civ. dec. nr. 1123/1966 în R.R.D. nr. 3/1967 p. 160).

Potrivit principiilor generale, persoana încadrată în muncă nu este obligată să aducă la îndeplinire un ordin de delegare vădit ilegal.

● **Păstrarea funcției și a retribuției tarifare de încadrare.** Art. 67 (1) din Codul muncii prevede că pe durata delegării cel în cauză își păstrează funcția și retribuirea avute anterior. Principiul rezultă și indirect din prevederea alineatului (2) a aceluiași articol, care dispune că în cazurile cînd pentru munca prestată de o persoană detașată sau trecută temporar într-o altă muncă, este prevăzută o retribuție mai mare, cel în cauză are drept la aceasta, în condițiile prevăzute de lege. Persoanele delegate sînt excluse de la beneficiul acestor prevederi, ceea ce vrea să indice și faptul că în cazul delegării cei în cauză vor presta același fel de muncă cu cel avut anterior.

● **Retribuția cuvenită.** Art. 67 (1) din Codul muncii prevede expres că persoana delegată păstrează retribuția avută anterior.

Persoanele prevăzute în statul de funcțiuni (personalul TESADP) vor primi retribuția tarifară de încadrare avută înaintea delegării, calculată la programul normal de 8 ore pe zi, inclusiv indemnizația de conducere (dacă e cazul), sporul lunar de vechime și premiile aferente.

Personalul direct productiv, aflat în delegare, are dreptul, pe perioada respectivă, la retribuția medie zilnică realizată în ultimele 3 luni la locul lor permanent de muncă.

● **Modul de calcul.** În calculul retribuției cuvenite intră, potrivit art. 13 din H.C.M. nr. 822/1959 :

— retribuția tarifară, la stabilirea căreia trebuie avut în vedere dacă în cele trei luni anterioare persoanele au fost în concediu de odihnă, în incapacitate de muncă, sau au avut ore nelucrate din vina lor ori au fost scoase din producție pentru îndeplinirea unor sarcini de stat sau obștești. În astfel de situații se vor exclude din calculul retribuției atît perioadele respective cît și sumele aferente ;

— adaosul de acord ;

— sporurile de calificare și cele pentru exercitarea unei funcții de conducere de șef de echipă sau de brigadă ;

— sporul de vechime.

Pe timpul delegării persoana în cauză nu poate efectua ore suplimentare (pct. 13 din normele M.F. și C.S.M.S. sus citate), iar timpul de repaus săptămînal se respectă și în perioada delegării. Totuși, dacă celor în cauză li s-a cerut prestarea muncii și peste programul de lucru, orele suplimentare se compensează cu timp liber corespunzător, iar dacă aceasta nu e posibil, se vor retribui cu un spor, în condițiile art. 120 din Codul muncii. Sub Codul muncii anterior, instanța noastră supremă a fost constantă în acest sens (citățm numai Decizia colegiului civil nr. 1025'1964 în C.D. 1964 p. 183). Pentru identitate de rațiune, decizia are și în prezent caracter orientativ.

● **Acordarea echipamentului de protecție.** Unitățile care dispun delegarea sînt obligate a pune la dispoziția persoanelor delegate, echipament de protecție pe timpul îndeplinirii sarcinilor, dacă activitatea acestora se desfășoară în locuri de muncă pentru care se prevede în normativ acordarea de echipament de protecție, potrivit art. 11 din H.C.M. nr. 304/1975 privind acordarea, utilizarea și întreținerea echipamentului de protecție . și a echipamentului de lucru, precum și acordarea materialelor igienico-sanitare.

● **Alocația de stat pentru copii** se va plăti în continuare în același cuantum pe toată perioada delegării în condițiile legii, de către unitatea de care aparține persoana delegată.

● **Păstrarea spațiului locativ.** Deși în noul Cod al muncii nu există o prevedere similară celei din art. 17 (2) din vechiul cod, dat fiind caracterul temporar al delegării și al continuității raporturilor de muncă, persoanele delegate își păstrează la dispoziția lor, suprafața locativă, pe toată durata delegării, astfel cum rezultă indirect din prevederile art. 19 și 20 ale Legii nr. 5/1973.

● **Obligații și răspunderi ale persoanei delegate.** Persoana delegată este obligată să respecte ordinea și disciplina muncii de la noul său loc de muncă (spre exemplu : programul de lucru, normele tehnice și de protecția muncii). Potrivit pct. 8 alin. final din Îndrumarul nr. 66427/1973 al Ministerului Muncii și al U.G.S.R. (republicat la 21 ianuarie 1975), abaterile disciplinare săvîrșite în timpul delegării în altă unitate se sancționează de conducerea unității care a dispus delegarea.

Procedura obligatorie prevăzută de art. 13 alin. 3 din Legea nr. 1/1970, privind aplicarea sancțiunii disciplinare, adică cercetarea prealabilă a faptei ce constituie abatere, ascultarea persoanei delegate și verificarea susținerilor făcute de aceasta în apărare, trebuie efectuată cu deplină seriozitate și responsabilitate de persoane aparținînd ambelor unități, dat fiind că una a resimțit consecințele prejudiciabile ordinii și disciplinei muncii, iar cealaltă se află în raporturi de muncă cu cel delegat. În acest fel, se va asigura o stabilire cît mai temeinică a tuturor elementelor abaterii și a efectelor sale, spre a se evita pe cît posibil o eventuală desființare a sancțiunii disciplinare de către organul de jurisdicție competent, ceea ce ar putea avea drept urmare eventuala răspundere disciplinară sau chiar materială — în condițiile legii

— a celor ce au determinat sau aplicat sancțiunea disciplinară.

Răspunderea materială a persoanei delegate comportă o analiză mai amănunțită. Deoarece persoana delegată la o altă unitate căreia îi provoacă pagube, nu se află în raporturi de muncă cu aceasta, ci cu organizația de la care a primit delegarea, este de tras o singură concluzie, și anume: cel în cauză nu va răspunde material decît față de unitatea de care aparține. În asemenea cazuri, unitatea prejudiciată va pretinde pe calea unei acțiuni arbitrale despăgubiri, de la unitatea căreia îi aparține autorul pagubei, iar aceasta, la rîndul său, pentru prejudiciul suportat prin plata despăgubirii reclamantei, în temeiul hotăririi arbitrale, se va îndrepta prin emiterea unei decizii de imputare împotriva persoanei delegate, vinovată de producerea respectivei daune. Instanța noastră supremă a fost constantă în acest sens, considerînd că prejudiciul localizat inițial la unitatea unde persoana este delegată se va recupera de la unitatea care a delegat-o. Aceasta la rîndul său, se va despăgubi de la autorul prejudiciului cu care se află în raporturi de muncă (Trib. Suprem col. civ. dec. nr. 1109/1967 în C.D. 1967 p. 257).

Pentru stabilirea răspunderii materiale este indicat ca verificarea cauzelor, a vinovăției și precizarea prejudiciului să fie efectuate în comun de către persoane aparținînd ambelor unități (delegantă și delegatară) spre a se asigura în acest mod o cercetare cît mai cuprinzătoare și mai temeinică cu scopul de a se evita ca — în cazul unui eventual litigiu de muncă — organul de jurisdicție competent să constate că prejudiciul este superior celui imputat sau să persoana socotită culpabilă nu este, în realitate, autorul pagubei. Procedîndu-se în acest mod se înlătură riscul pentru cei ce fac cercetarea de a-și angrena propria lor răspundere materială potrivit celor statuate de Plenul Tribunalului Suprem prin Decizia de îndrumare nr. 5/1974 (în C.D. 1974 și urm.).

În situația în care persoana delegată cauzează prejudicii prin săvîrșirea unor fapte care nu au legătură cu munca, ea va răspunde față de unitatea la care își desfășoară activitatea potrivit regulilor din dreptul civil, iar atunci cînd prejudiciul a fost cauzat prin infracțiune, unitatea delegatară se constituie parte civilă.

În cazul cînd paguba a fost produsă împreună cu una sau mai multe persoane din unitatea în care se execută delegarea, printr-o abatere de la regulile de convietuire socială, în baza art. 11, 25 și art. 28 alin. 3 din Legea nr. 59/1968 privind comisiile de judecată, acest organ de jurisdicție a muncii are competența a obliga la plata despăgubirilor.

● **Alte obligații.** Persoana aflată în delegare care locuiește mai mult de 30 zile la altă adresă decît cea a domiciliului său, este obligată să se prezinte la organul de miliție în circumscripția căruia și-a stabilit reședința, pentru a cere înscrierea mențiunii corespunzătoare în actul de identitate, asfel cum rezultă din coroborarea alin. 1 și 2 ale art. 22 din Legea nr. 5/1971, (republicată în 1978).

EFECTELE DETAȘĂRII

1) Detașarea este obligatorie, cînd se dispune în condițiile legii. Refuzul nejustificat de a executa dispoziția de detașare poate atrage aplicarea de sancțiuni disciplinare, inclusiv desfacerea contractului de muncă. Legalitatea ordinului de detașare este supusă controlului organului de jurisdicție a muncii, în cazul în care persoana detașată promovează un litigiu de muncă. Dacă, drept urmare a refuzului de a executa detașarea, unitatea procedează la desfacerea disciplinară a contractului de muncă, organul de jurisdicție a muncii este competent a stabili temeinicia și legalitatea ambelor măsuri (atît a detașării cît și a sancțiunii disciplinare. (Trib. Suprem col. civ. dec. nr. 1365/1965 în C.D. 1965 p. 212).

Persoanele care au fost obligate prin hotărîre judecătorească să presteze muncă pe timp de un an, potrivit art. 9 din Legea nr. 25/1976 privind încadrarea într-o muncă utilă a persoanelor apte de muncă, pot fi detașate — în cursul acestui termen — numai cu acordul Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, emis în baza art. 12 alin. 2 din același act normativ.

2) Persoana detașată își păstrează aceeași condiție juridică pe care o avea în unitatea de origine. Drept urmare, își păstrează funcția și retribuția avute anterior, potrivit dispoziției art. 67 (1) din Codul muncii. Art. 67 (2) din Codul muncii prevede posibilitatea schimbării felului muncii — care trebuie să fie însă corespunzătoare pregătirii profesionale — și modificarea retribuirii de încadrare care poate fi superioară (nici într-un caz inferioară) sau legală celei avut anterior. Unitatea unde se execută detașarea poate deci proceda la încadrarea celui detașat într-o funcție legală sau superioară, cu retribuția corespunzătoare.

Așa cum am arătat, detașarea implică integrarea celui în cauză într-un alt colectiv de muncă unde își desfășoară activitatea fapt care naște pentru noua unitate obligația de a asigura retribuirea acestuia. Existența postului vacant (chiar temporar) în cazul detașării personalului T.E.S.A.D.P. sau existența fondurilor necesare pentru retribuirea unui muncitor sînt deci condiții prealabile și inexorabile pentru legalitatea retribuirii și validitatea detașării.

În cazul în care la noua unitate se lucrează în acord simplu sau global, persoana detașată va fi retribuită în acest mod.

În cazul în care la noul loc de muncă, sînt alți indicatori pentru retribuirea muncii, retribuția persoanei detașate va fi diminuată sau majorată în raport de nerealizarea sau depășirea acestora.

La reîntoarcerea detașatului la unitatea de care aparține, acesta va reintra în deplinătatea tuturor drepturilor avute anterior, detașarea nefiind considerată ca o întrerupere a contractului de muncă, ci numai ca o suspendare a sa. Dacă cel în cauză era membru al organului de conducere colectivă sau al comisiei de judecată, păstrează în continuare această calitate și-și va relua atribuțiile și sarcinile avute anterior detașării.

Deoarece contractul de muncă încheiat cu unitatea care a dispus detașarea nu este desființat, ci numai suspendat în privința prestării muncii și a retribuirii, celelalte drepturi și obligații corelative subsistînd, carnetul de muncă va fi păstrat de această unitate, astfel cum rezultă din prevederea cuprinsă în art. 4 (2) din Decretul Consiliului de Stat nr. 92/1976 privind carnetul de muncă.

● Unitatea cedentă (de origine) „păstrează dreptul de a detașa persoana încadrată în muncă la o altă unitate; acest drept nu trece asupra unității cesionare". Unitatea nouă la care lucrează cel detașat nu va putea, la rîndul său, să dispună detașarea la o altă organizație; acest drept avîndu-l — așa cum s-a arătat — numai unitatea cedentă. Ea este însă îndrituită a dispune delegarea la o subunitate fără ca prin aceasta să poată prelungi perioada de detașare și fără ca cel în cauză să poată primi indemnizația de detașare, ci numai drepturile de delegare (pct. 16 din Norme).

● Păstrarea vechimii neîntrerupte în muncă și a vechimii neîntrerupte în aceeași unitate cu toate drepturile ce decurg din această situație privitoare la concediul de odihnă, alocația de stat pentru copii, indemnizațiile în cadrul asigurărilor sociale de stat etc. pe care le evidențiem:

— dreptul la concediul de odihnă al persoanelor detașate nu poate fi afectat de detașarea care a avut loc. Deși principiul în sine nu necesită nici un fel de discuție, aplicarea sa în practică cere unele precizări. Cînd detașarea are loc la o unitate componentă a centralei, aceasta este obligată a respecta programarea efectuată la începutul anului calendaristic de către unitatea superioară. În cazul în care detașarea s-a dispus la o altă unitate, aceasta trebuie, de regulă, să respecte programarea inițială, dar poate efectua și o altă programare în funcție de necesitățile sale proprii. Dacă, prin reprogramarea efectuată de către noua unitate concediul de odihnă este în curs după ce a încetat însăși detașarea (adică după perioadele de 6 luni și respectiv 12 luni) ne raliem opiniei potrivit căreia este necesar acordul unității de origine, deoarece o parte din concediu se va efectua în perioada în care persoana

în cauză își va relua lucrul la vechea unitate. Între cele două unități va interveni un calcul de decontare ținîndu-se seama în mod proporțional de perioadele de activitate prestată la fiecare. Indemnizația pentru concediul de odihnă se plătește de către unitatea la care funcționează cel detașat. Unitatea de origine, în care persoana a lucrat o parte din cele 12 luni ale perioadei anterioare, va plăti unității în care cel în cauză lucrează la data plecării în concediu, contravaloarea indemnizației cuvenite pe timpul lucrat în cadrul ei ;

— detașarea nu afectează drepturile de asigurări sociale și, prin consecință, persoanele detașate vor primi indemnizații și în cazul în care incapacitatea de muncă a survenit în perioada detașării ;

— persoana detașată va primi în continuare alocația de stat pentru copii pe toată perioada detașării, de la unitatea unde lucrează, de unde primește și retribuția. Acest fapt reiese din art. 14 (3) lit. a din Decretul nr. 246/1977 privind alocația de stat pentru copii unde se menționează că plata acesteia se face de către „unitățile care plătesc drepturile de retribuție". În cazul în care detașarea a avut loc în cursul unei luni, unitatea plătitoare va calcula și acorda alocația de stat pentru copii la finele acesteia, în baza unei confirmări a unității de origine prin care se atestă că persoana are dreptul la această alocație.

● Păstrarea suprafeței locative este, de asemenea, asigurată prin aplicarea art. 19 din Legea nr. 5/1973 și art. 12 din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973, deoarece nu ne aflăm în fața unei mutări definitive, cunoscut fiind că detașarea are, prin excelență, un caracter temporar.

● Persoanele detașate își păstrează nealterat dreptul de a primi gratificații, premii aferente perioadei cît au lucrat la unitatea de origine. De la sine înțeles, că la noul loc de muncă are deschisă aceeași vocație.

● Persoanele detașate vor primi echipament de protecție pe timpul îndeplinirii sarcinilor de la unitatea la care sînt detașate, dacă activitatea se desfășoară în locuri de muncă pentru care se prevede în normativ acordarea de echipament de protecție (art. 11 din H.C.M. nr. 304/1975).

● Asigurarea cazării constituie o îndatorire a unității unde persoanele sînt detașate. Cazarea se va face în baracamente sau clădiri proprii sau, dacă acest lucru nu este cu putință, se vor închiria locuințe în limitele tarifelor legale (art. 11 din H.C.M. nr. 822/1959 republicat la 12.X.1963). Chiria se achită direct de către unitatea la care este detașată persoana încadrată în muncă celui ce pune la dispoziție suprafața locativă.

dr. C. JORNESCU

financiar

Răspunderea materială pentru despăgubirile plătite cu ocazia reintegrării

Astfel cum a precizat instanța noastră supremă, făcînd aplicarea prevederilor Legii nr. 12/1971 și ale Codului muncii, reintegrarea nu echivalează cu reîncadrarea în muncă (decizia secției civile nr. 2962/1973 în Repertoriu II pag. 263 speța 34). Reintegrarea poate avea loc numai în două situații : în caz de anulare a desfacerii contractului de muncă și în caz de anulare a măsurii de trecere a unei persoane în altă muncă cu încălcarea condițiilor legii.

Ca o consecință logică, în ambele situații, Codul muncii instituie în art. 136 obligația unității de a despăgubi pe cel care este reintegrat ca urmare a anulării desfacerii contractului de muncă și în art. 111 printr-o normă cu caracter general obligă unitatea ca să despăgubească pe cel care, din culpa acesteia, a suferit un prejudiciu în timpul sau în legătură cu serviciul.

Sumele plătite de unitate cu titlu de daune celor reintegrați ca urmare a anulării desfacerii contractului de muncă sau a anulării trecerii în altă muncă, se vor recupera de la persoanele care au dispus sau au determinat luarea acestor măsuri nelegale, desființate printr-o hotărîre definitivă de organele de jurisdicție a muncii. Soluția este aceeași în ipoteza în care nu intervine o hotărîre a organelor de jurisdicție, reintegrarea fiind efectuată chiar de către unitate prin revenirea asupra desfacerii contractului de muncă sau prin retractarea ori revocarea măsurii de trecere în altă muncă.

În cele ce urmează ne propunem a invedera că răspunderea materială a celor din cauza cărora unitatea a fost obligată la daune, funcționează în condiții diferite după cum daunele s-au datorat ca urmare a anulării desfacerii contractului de muncă ori ca o consecință a anulării trecerii în altă muncă.

În cazul în care despăgubirile au fost acordate și plătite ca urmare a anulării trecerii în altă muncă, răspunderea materială a celor care au dispus sau determinat măsura este angrenată în condițiile art. 102 alin. 1 din Codul muncii, aceștia avînd a răspunde și pentru cea mai mică vină. Altminteri spus, răspunderea lor materială se stabilește indiferent de gradul lor de vinovăție.

Dimpotrivă, în cazul în care daunele au fost acordate și plătite ca urmare a anulării desfacerii unui contract de muncă, răspunderea materială a celor ce au determinat o asemenea măsură este reglementată de art. 136 alin. 3 din Codul muncii care pretinde existența relei lor credințe. Reaua credință este o formă gravă a culpei. Numai dacă se dovedește reaua credință a celor vinovați aceștia vor răspunde material față de unitate.

Distincția făcută de lege prezintă un interes practic deosebit pentru conducătorii unităților socialiste a căror răspundere materială pentru o măsură ilegală de trecere a unei persoane în altă muncă este angrenată chiar dacă au acționat cu ușurință sau neglijență.

J. COSTIN

practică arbitrală privind calitatea

● **SUPORTAREA RISCULUI DEGRADĂRII MĂRFURILOR.** Conform art. 16 alin. final, din Legea nr. 71/1969, pe data trecerii produselor în proprietatea sau administrarea directă a unității beneficiare trec și riscurile asupra sa. În baza aceleiași prevederi sus citate produsele trec în proprietatea sau administrarea directă a beneficiarului după caz :

— pe data predării produselor către beneficiar ;

— pe data predării produselor către organizația de transport, în cazul în care expedierea acestora este în sarcina furnizorului.

În cazul în care degradarea produselor are loc ulterior predării către beneficiar, pe timpul transportului lor de către furnizoare cu mijloace proprii, riscul îl suportă unitatea furnizoare, deoarece în momentul deteriorării lor se aflau în administrarea directă a acesteia. În acest sens decizia PAS nr. 2704/1977.

● **Consecințele netrimiterii certificatului de calitate.** În conformitate cu prevederile art. 49 din Legea nr. 71/1977, furnizorul este obligat să expedieze beneficiarului odată cu marfa și certificatul de calitate.

Lipsa acestora îndreptățește pe beneficiar să refuze plata prețului produselor, potrivit art. 90, lit. e din Normele metodologice ale Băncii Naționale nr. 2/1977, iar în baza art. 1, lit. f din H.C.M. nr. 306/1970, netrimiterea certificatului de calitate este sancționată cu plata de penalități de 2% din valoarea produselor.

Potrivit deciziei P.A.S. nr. 3182/1977, menținerea în avizul de expediere că

marfa corespunde din punct de vedere calitativ nu poate suplini lipsa certificatului de calitate, deoarece legea prevede că dovada calității se face cu certificatul de calitate și nu cu alte acte.

● **NECORELAREA CORESPUNZĂTOARE A CLAUZELOR DIN CONTRACTUL INTERN CU CELE DIN CONTRACTUL EXTERN.** Potrivit legislației în vigoare, întreprinderile de comerț exterior au obligația să încheie contracte externe, corelînd clauzele contractului intern cu conținutul contractului extern. În cazul în care unitatea de comerț nu corelează clauzele din aceste două contracte își asumă propria sa răspundere. Pentru necorelarea clauzelor între contractul intern și cel extern, referitoare la termenul de descoperire a viciilor ascunse, prin decizia P.A.S. nr. 3299/1977 s-a angajat răspunderea patrimonială a întreprinderii de comerț exterior.

● **DEPRECIEREA PRODUSELOR ÎN TIMPUL TRANSPORTULUI DIN CAUZA DEFICIENȚELOR CALITATIVE. CONSECINȚE.** Așa cum s-a mai arătat, potrivit art. 16 din Legea nr. 71/1969, riscurile trec asupra beneficiarului odată cu predarea mărfurilor către organizația de transport de către furnizor. Prin această prevedere, legea a înțeles să reglementeze cazurile propriu-zise de risc, iar nu și consecințele culpei furnizorului, constînd în livrarea de produse cu deficiențe calitative. Cu alte cuvinte, dacă deprecierea produselor în timpul transportului se datorează calității lor necorespunzătoare, este normal să se rețină culpa unității furnizoare care va suporta și consecințele patrimoniale ale faptei sale culpabile. În acest sens decizia P.A.S. nr. 3320/1977.

● **DEPRECIEREA PRODUSELOR ÎN TIMPUL TRANSPORTULUI DIN CULPA BENEFICIARULUI.** În mod asemănător, cu speța menționată mai sus, prin decizia P.A.S. nr. 3924/1977 s-a decis că în cazul în care produsele se depreciază în timpul transportului din cauze neimputabile unității furnizoare, riscul privește unitatea beneficiară în baza art. 16 din Legea nr. 71/1969. Cu atît mai mult cînd se reține culpa beneficiarului, consecințele păgubitoare se resfrîng asupra patrimoniului său. În speța dedusă spre soluționare, deprecierea produselor s-a datorat faptului că beneficiara dispunînd recartarea vagonului, a prelungit durata transportului, fapt ce a dus la pierderea însușirilor calitative a produselor.

● **CARACTERIZAREA VICIILOR ASCUNSE.** În cazul livrării de mobilier, viciile care nu se pot descoperi la data livrării, ci numai cu prilejul operațiunii de asamblare și montare, chiar dacă aceasta s-a efectuat de personalul unității furnizoare în magazinul beneficiarului sînt considerate vicii ascunse. În acest sens s-a decis cu ocazia cercetării dreptului de control prin decizia P.A.S. nr. 3843/1977.

● **OMISIUNEA BENEFICIARULUI DE A DETERMINA CALITATEA PRODUSELOR ÎN FUNCȚIE DE NECESITĂȚILE SALE. CONSECINȚE.** În conformitate cu prevederile art. 27, lit. j din Legea nr. 7/1977, beneficiarul are obligația să includă în cuprinsul contractelor economice clauze prin care să precizeze caracteristicile de calitate ale produselor, corespunzătoare scopului și procesului de fabricare.

Dacă beneficiarul a omis a preciza aceste caracteristici, nu este îndrituit de a refuza produsul livrat pe motiv că nu corespunde necesităților sale, în cazul cînd marfa întrunește condițiile de calitate din contract sau din standardul de stat. Într-o atare situație, beneficiarul este obligat să primească produsul și să facă plata prețului, consecințele păgubitoare, urmînd a le suporta singur, ele fiind rezultatul culpei sale proprii (decizia P.A.S. nr. 1716/1978).

● **PRESCRIEREA ACȚIUNII PRIVIND VICIILE ASCUNSE.** În conformitate cu prevederile art. 31 din Legea nr. 7/1977, unitățile furnizoare răspund pentru eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărute în toată perioada de utilizare normată. Această prevedere modifică implicit art. 11 din Decretul nr. 167/1958 potrivit căruia răspunderea pentru vicii ascunse era limitată la termenul de 1 an de la livrarea produsului. Soluția consacrată de legiuitor prin art. 31 din Legea nr. 7/1977 se justifică din punct de vedere economic și juridic, instituindu-se o răspundere agravată a unității furnizoare impusă de cerința majoră de a se opri introducerea în circuitul economic a unor produse de calitate necorespunzătoare. În acest sens decizia P.A.S. nr. 2061/1978.

C. J.

contract economic

Obligația de predare a documentației tehnice

În cadrul contractului de furnizare, unității beneficiare îi revin, uneori, obligații de a căror îndeplinire este condiționată livrarea produselor care formează obiectul contractului. Deci, îndeplinirea îndatoririi de a preda produsele contractate — care constituie obligația principală a unității furnizoare — este în funcție, în aceste cazuri, de modul în care unitatea beneficiară a îndeplinit, la rîndul său, unele din obligațiile ce-i revin.

Cu alte cuvinte, unitatea beneficiară, creditor al obligației de predare a produselor contractate, are în astfel de situații, și calitatea debitor al unor obligații a căror creditor este unitatea furnizoare. Aceste din urmă obligații nu sînt stabilite în favoarea unității furnizoare, ci în interesul îndeplinirii sarcinii de plan, astfel cum va reieși din cele ce urmează.

De pildă, art. 7 din Legea nr. 71/1969 prevede că „pentru utilaje tehnologice și instalații complexe părțile sînt obligate să stabilească prin contract termene de predare a documentației tehnice complete pentru întregul obiectiv sau pe ansamble și subansamble ce se pot executa independent, precum și termenele de livrare a utilajelor sau instalațiilor, calculate de la predarea documentației. Beneficiarul răspunde de calitatea documentației tehnice predate furnizorului".

Care sînt consecințele nerespectării, de către unitatea beneficiară, a termenelor stabilite în privința predării documentației tehnice ?

În primul rînd, se răspunde cu penalități și — dacă este cazul — cu daune. Menționăm că art. 1 lit. b din H.C.M. nr. 306/1970 cuprinde penalitățile aplicabile în cazul nepredării la termen a documentației tehnice.

În al doilea rînd, această întîrziere produce efecte, din cele mai substanțiale, asupra răspunderii unității furnizoare pentru nepredarea la termenul prevăzut în contract a utilajelor tehnologice și instalațiilor complexe.

Este evidentă legătura dintre realizarea acestor produse și data predării documentației tehnice. Ea rezultă, în mod expres, din prevederile sus citate ale Legii nr. 71/1969 care obligă părțile să stabilească termene de livrare „calculate de la predarea documentației".

Iată de ce, întîrzierea unității beneficiare în îndeplinirea obligației la care ne referim justifică, în unele cazuri, întîrzierea unității furnizoare în predarea utilajelor sau instalațiilor contractate.

Desigur că această consecință nu se produce în mod mecanic și stereotip. Urmările reale ale nerespectării termenului de predare a documentației tehnice se pot deduce numai prin stabilirea legăturii cauzale dintre neîndeplinirea unei obligații și neîndeplinirea celeilalte. Trebuie să se determine în contract măsura în care întîrzierea în livrarea utilajelor sau instalațiilor se datorează, în mod efectiv, întîrzierii cu care s-a predat documentația tehnică.

Urmările sînt similare în cazul predării unei documentații tehnice necorespunzătoare. Observînd necorespunderea, unitatea furnizoare este îndreptățită să pretindă celei beneficiare corectarea sau completarea ei, ceea ce poate determina, de asemenea, întîrzieri în realizarea și livrarea produselor respective.

Într-o atare situație, interesează și momentul în care unitatea furnizoare a sesizat necorespunderea documentației ca și data cînd a semnalat și a pretins unității beneficiare înlăturarea deficiențelor. Socotim că acest aspect se impune a fi avut în vedere, deoarece, raportul contractual fiind stabilit în vederea îndeplinirii unei sarcini de plan, ambele unități trebuie să manifeste maximă diligență și să conlucreze operativ în vederea înlăturării tuturor obstacolelor din calea îndeplinirii sarcinii de plan care stă la baza contractului.

Iată de ce, ni se pare că nu poate fi indiferent, pe planul răspunderii, modul cum s-a comportat unitatea furnizoare căreia i s-a predat o documentație tehnică necorespunzătoare. Astfel, de pildă, nu ar putea să rămînă fără consecințe juridice faptul că primind din timp documentația tehnică, unitatea furnizoare relevă necorespunderea ei abia cu o lună înainte de scadența termenului de livrare, deși a avut posibilități să sesizeze acea necorespundere chiar cu ocazia primirii documentației.

Se invocă frecvent faptul că întîrzierea în transmiterea documentației tehnice ori necorespunderea ei nu este urmarea unor fapte imputabile unității beneficiare, ci proiectantului cu care această unitate a încheiat contract pentru elaborarea documentației.

Asemenea susțineri nu sînt de natură să apere de răspundere, deoarece proiectantul este un terț față de raportul juridic dintre unitatea furnizoare și cea beneficiară, iar fapta unui terț nu are relevanță în cadrul acestui raport.

Numai unitatea beneficiară este, deci, în drept să obțină angajarea răspunderii proiectantului și să recupereze de la acesta daunele pe care le-a suferit datorită nepredării documentației tehnice pe care le-a suferit datorită nepredării documentației tehnice la termen sau din cauza predării unei documentații necorespunzătoare.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Atribuțiile participanților la transporturile internaționale

În numărul 10 al Suplimentului, la rubrica „Comerț exterior", am prezentat regulile generale privind transportul internațional al exporturilor complexe. Continuăm în acest număr cu atribuțiile participanților la asemenea transporturi.

Alături de întreprinderea de comerț exterior, la executarea lucrărilor de construcții-montaj în străinătate, participă executantul propriu zis al acestor lucrări, care este și furnizorul principal al utilajelor/mașinilor/pieselor de schimb/echipamentelor și materialelor de construcții. Ca urmare, vom arăta expedierea mărfurilor destinate șantierelor din străinătate sub prisma sarcinilor ce revin furnizorului.

În baza sarcinilor de plan export și a contracelor externe încheiate de întreprinderea de comerț exterior, furnizorul trebuie să se îngrijească — în cadrul termenelor stabilite — de aprovizionarea mașinilor/utilajelor/echipamentelor/pieselor de schimb și materialelor de construcții necesare șantierelor din străinătate. Condițiile minime esențiale care se vor avea în vedere, sînt marfa (cu indicarea cantității, calității, caracteristicile tehnice), ambalajul, marcajul, condițiile și termenele de livrare și expedierea. De asemenea, la baza expedierii mărfurilor trebuie să existe un plan de transport, care să cuprindă prevederile volumelor de transport, pe fel de trafic, loc de încărcare, puncte de frontieră sau porturi de încărcare și perioada de încărcare.

În afară de alegerea ambalajului adecvat mărfurilor care se transportă (la care trebuie să adăugăm că tipizarea lor a dus la apariția containerelor — care ușurează considerabil transportul și stivuirea mărfurilor, reducînd și cheltuielile de manipulare și transport), furnizorul trebuie să acorde o atenție și asupra verificării mijlocului de transport pus la dispoziție de cărăuș (dacă corespunde efectuării în bune condițiuni a transportului), precum și la încărcarea și fixarea mărfurilor în mijlocul de transport și utilizarea la maximum a capacității acestuia, cunoscut fiind că o bună stivuire a mărfurilor influențează favorabil costul transportului.

În vederea asigurării transportului în cele mai bune condiții, pe lîngă cele arătate, furnizorul va ține seama ca :

— mașinile/utilajele/echipamentele sensibile să fie asigurate (unse) împotriva ruginii, mai ales cele în condiții marine de transport ;

— pentru mărfurile fragile, să se prevadă mențiunea ca atare, iar pentru poziția de așezare să se treacă semnele convenționale ;

— pentru economisire de spațiu maritim, se recomandă ca unele utilaje să fie ambalate pentru protejare în stelaje rezistente, peste care să se poată, eventual, încărca alte mărfuri. În autocamioane, bărci etc. se vor introduce diverse mărfuri \ pretabile (cazarmament, lăzi mici etc.) ;

— mărfurile susceptibile de sustragerea unor piese depozitate pe platformele din incinta portului, vor trebui supravegheate începînd de la descărcarea lor, inclusiv în timpul manipulării, pînă la încărcarea lor pe navă, iar cele încărcate pe puntea navelor să fie bine ancorate și protejate cu prelate.

Prezența furnizorului la operațiunile de încărcare, devine necesară, mai ales cînd este vorba de unele indicații referitoare la manipularea mărfurilor în vederea evitării degradării lor sau înlocuirea unor piese avariate sau sustrase în timpul manipulațiilor.

La rîndul ei, pentru îndeplinirea sarcinilor care îi revin pe linie de transporturi internaționale, întreprinderea de comerț exterior apelează la serviciile unor întreprinderi specializate în această direcție. În cele ce urmează, vom arăta principalele servicii pe care le prestează întreprinderile specializate, cu care colaborează întreprinderile de comerț exterior (pe bază contractuală) :

I.C.E. „ROMTRANS", este specializată în transporturi feroviare, rutiere, aeriene și combinate, calitate în care are următoarele atribuții :

— pregătirea calculațiilor tarifare legate de cheltuielile de transport și cheltuielile accesorii privind derularea mărfurilor de export/import ;

— încheierea de contracte pentru angajarea mijloacelor de transport ;

— efectuarea plății cheltuielilor ocazionate cu derularea mărfurilor, verificarea și decontarea celor ce urmează să le suporte ;

— acordarea de asistență la operațiunile de ambalare, marcare, stivuire și fixare a mărfurilor în mijlocul de transport, pregătirea mărfurilor pentru expediere în funcție de specificul traficului și de reglementările internaționale sau ale țărilor de tranzit ;

— stabilirea mijloacelor de transport și a rutelor celor mai avantajoase pentru mărfurile care se transportă și organizarea transporturilor la destinație prin intermediul caselor de expediții corespondente din străinătate ;

— întocmirea documentelor de transport, inclusiv a formalităților de vămuire și de tranzit, precum și perfectarea formalităților privind asigurarea mărfurilor pe durata transportului ;

— avizarea în timp util a tuturor celor interesați în derularea mărfurilor ;

— efectuarea prin corespondenții săi a unor operațiuni de manipulări, transbordări în porturile străine, în vederea preluării și reexpedierii mărfurilor ;

— acționează la arbitraj pentru soluționarea litigiilor izvorîte din contractele de transport etc.

Intreprinderea de exploatare portuară (I.E.P.) Constanța și Navrom din celelalte porturi din R.S. România au ca atribuții :

— primirea mărfurilor în port și asigurarea depozitării și securității lor;

— prelucrarea dispozițiilor de transport și vămuire ;

— întocmirea listelor și formalităților de încărcare a mărfurilor pe nave, inclusiv pentru stabilirea cargoplanului ;

— încărcarea și stivuirea mărfurilor pe navă ;

— obținerea documentelor care atestă încărcarea și vămuirea mărfurilor — conosamente, declarații vamale ;

— primirea de la nave a mărfurilor de import, întocmirea formalităților și reexpedierea lor către beneficiarii interni ;

— pregătirea documentației necesare primitorilor, în cazurile în care mărfurile sosite sînt avariate sau lipsă din conținut ;

— decontarea către I.C.E. a tuturor cheltuielilor efectuate în legătură cu activitatea de expediție maritimă a mărfurilor ;

— întocmirea actelor de constatare pentru diverse nepotriviri constatate (reclamații, procese verbale de lipsuri, avarii, litigii etc.).

NAVLOMAR întreprindere specializată în navlosire, efectuează următoarele servicii :

— prospectarea pieței internaționale a navlurilor în vederea angajării tonajului maritim și fluvial solicitat transportării mărfurilor ;

— navlosirea de nave românești și străine și întocmirea documentelor aferente navlosirii ;

— întocmirea documentelor necesare efectuării transporturilor (conosamente, manifeste, certificate etc.) ;

— angajarea de agenți (brokeri) în porturile străine pentru asigurarea derulării în condiții cît mai bune a mărfurilor (operațiuni de încărcare/descărcare/transbordare și alte prestații de servicii) ;

— întocmirea formalităților de asigurare a mărfurilor pe durata transportului ;

— efectuarea remiterilor de navluri, inclusiv demurrage/despatch, comisioane etc. ;

— acționarea la arbitraj pentru soluționarea litigiilor izvorîte din contractele de navlosire etc.

Pentru prestațiile de serviciu efectuate, Romtrans și Navlomar — care acționează din dispoziția, în contul și numele întreprinderilor de comerț exterior — primesc un comision, iar I.E.P. Constanța, respectiv Navrom Galați și Brăila, decontează I.C.E. contravaloarea tuturor prestațiilor de servicii efectuate, în conformitate cu convențiile (contractele) bilaterale încheiate.

Intrucît întreprinderile sus-menționate sînt specializate în probleme de transport și (vămuire) expediții internaționale (avînd încheiate convenții și aranjamente cu administrații de cale ferată, rutiere, aeriene, portuare, cu armatori, brokeri, case de expediții etc. în baza cărora din mandatul întreprinderii de comerț exterior își desfășoară activitatea, obținînd anumite reduceri față de tarifele oficiale practicate), stabilirea celor mai convenabile clauze la încheierea principalelor contracte privind construcțiile de montaj în străinătate, capătă o deosebită importanță și creează siguranța derulării transporturilor în cele mai bune condiții din punct de vedere operativ.

AL. HOSSU

Întrebări și răspunsuri

● **VICTOR POPESCU Bucureşti** întreabă dacă neomologarea unui produs livrat poate duce la concluzia că produsul este necorespunzător calitativ.

Art. 27 din Legea nr. 7/1977 instituie în sarcina unităților producătoare obligația de a introduce în fabricația de serie produse noi numai după omologarea acestora.

Din această prevedere legală se desprinde concluzia că produsele de serie nu pot fi livrate înainte de omologare. Călcarea acestei interdicții de ordin legal duce la consecința că produsele în cauză nu sînt corespunzătoare din punct de vedere calitativ, unitățile beneficiare fiind obligate a le refuza.

● **VASILE VIRNAV, Slobozia** întreabă dacă sancțiunea disciplinară a personalului din compartimentele independente de control tehnic al calității poate fi aplicată numai de organele de conducere ale unității ori este necesar și acordul unităților teritoriale ale Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor. Art. 43, alin. 2 din Legea nr. 7/1977 este clar în această privință. Sancțiunea se aplică de către conducătorul unității (în opinia noastră și de organul de conducere colectivă) cu acordul organelor teritoriale ale I.G.S.C.C.P. Legea nu cere un aviz, ci un acord. În lipsa acordului cerut de lege, sancționarea disciplinară este nelegală.

● **GABRIELESCU VAL, Bucureşti** solicită lămuriri cu privire la termenul în care antreprenorul general răspunde pentru viciile ascunse ale lucrărilor de construcții-montaj.

Potrivit dispozițiilor art. 90 din Legea nr. 8/1977, antreprenorul general răspunde pentru viciile ascunse ale construcției, ivite într-o perioadă de 10 ani de la predarea acesteia. După împlinirea acestui termen, antreprenorul general răspunde pentru viciile rezultate din neîncadrarea construcției în gradul de seismicitate aprobat, pe toată durata de serviciu normată a construcției.

● **POPA GHEORGHE GHEORGHE, Bucureşti** solicită lămuriri cu privire la faptul dacă între unitățile socialiste termenele de garanție se pot suspenda. Nu există o reglementare legală în această privință.

În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 753/1965 și instrucțiunile de aplicare, la unele bunuri de folosință îndelungată care se vînd prin unitățile comerciale, termenul de garanție se suspendă pe o durată ce începe de la reclamarea defecțiunilor și pînă la data repunerii bunului în stare de folosință. Cu alte cuvinte, această perioadă nu se socotește în durata termenului de garanție.

Organele arbitrale, urmărind a da termenelor de garanție dintre unitățile socialiste un conținut real și pentru a le conferi eficacitatea cuvenită, a adoptat această soluție și în raporturile de livrare de produse între organizațiile socialiste.

● **IONESCU GRIGORE, Bucureşti** întreabă dacă livrarea unor produse de calitate inferioară celeia prevăzute în contract se consideră ca o furnizare calitativ necorespunzătoare.

Din scrisoarea ce ne-ați adresat-o rezultă că în contract s-a prevăzut livrarea unor produse de calitatea I și că în realitate s-au livrat produse de calitatea a II-a. Ele au corespuns calității a II-a, dar prin livrarea lor nu s-a executat obligația furnizorului prevăzută în contract.

În situația dată, s-a efectuat o livrare necontractată și nu o livrare de produse calitativ necorespunzătoare.

● **STOICA DUMITRU, Bucureşti** întreabă dacă se pot formula pretenții împotriva furnizorului privind calitatea necorespunzătoare a ambalajelor în situația în care ele au asigurat totuși, integritatea mărfurilor pînă la destinație.

Din cele relatate de Dv. rezultă că deși mărfurile au sosit intacte la destinație, totuși ambalajele nu sînt corespunzătoare calitativ, neîndeplinind prescripțiile calitative prevăzute de ordinul nr. 108/1975 a M.A.T.M.C.G.F.F. Constatarea s-a făcut la destinație potrivit legii cu delegat neutru, fiind opozabilă furnizorului.

În situația dată se pot formula pretenții cu privire la calitatea necorespunzătoare a ambalajelor.

● **IVĂNESCU ALEXANDRU** se interesează de răspunderea bazelor specializate față de beneficiarii interni pentru viciile ascunse ale produselor provenite din import.

În conformitate cu contractul model aprobat prin ordinul M.I.N. nr. 38/1973, furnizorul intern (bază specializată) răspunde pentru viciile ascunse în limitele celor convenite cu furnizorul extern.

C. J.

• capacitati de producție • produse noi

CIRCUL GLOBUS BUCUREȘTI

Aleea Circului nr. 15, sector 2. Cod 762903, telefon: 11.01.20

— Bară cupru 25×5 kg. 28,500
— Cablu tracțiune zincat ∅ 6 kg. 37,00
— Cablu oțel ∅ 8,5 kg. 200
— Cablu oțel 6×19×0,6 kg. 275
— Cablu oțel ∅ 11 kg. 596
— Cablu oțel ∅ 14 kg. 400
— Cablu oțel ∅ 15 kg. 372
— Cablu oțel ∅ 17 kg. 508
— Împletitură zincată kg. 18,500
— Oțel arc kg. 98
— Oțel lat 30×5 kg. 300
— Oțel ∅ 14 kg. 500
— Oțel cornier 30×30×4 kg. 840
— Oțel cornier 36×36×4 kg. 383
— Oțel cornier 100×100×5 kg. 232
— Oțel UNP 80 mm kg. 1595
— Sîrmă oțel ∅ 1 mm kg. 2,800
— Sîrmă oțel ∅ 2,5 mm kg. 21,200
— Tablă alamă kg. 6,200
— Tablă aluminiu kg. 11
— Tablă aluminiu de 2,5 mm kg. 17,800
— Tablă neagră de 7 mm kg. 328
— Tablă neagră de 11 mm kg. 555,500
— Tablă neagră de 20 mm kg. 460
— Tablă șraifuri 0,75 mm kg. 821
— Tablă zincată 0,4 mm kg. 100
— Teavă alamă 15×1 kg. 10
— Țeavă alamă 8×1,1, kg. 19.500
— Țeavă aluminiu 28×1,5 kg. 8,500
— Țeavă cupru ∅ 10 kg. 4,600
— Țeavă cupru ∅ 28×2 kg. 5
— Apă tare kg. 20
— Balamale paftale buc. 130
— Balamale fereastră buc. 150
— Balamale bandă m. 15
— Baiț de nuc kg. 7
— Belciuge 1/2 buc. 266
— Burghiu pt. lemn ∅ 5 buc. 5
— Idem ∅ 6 buc. 5
— Idem ∅ 7 buc. 5
— Idem ∅ 18 buc. 4
— Butoni splint did. buc. 435
— Coloranți textili kg. 2
— Console etajeră buc. 16
— Celofan coli 24
— Celuloid 1 mm kg. 1.500
— Curea pt. tîmplărie buc. 3
— Cuie spint kg. 9,900
— Cuie albastre tapițerie kg. 17,400
— Cuie tablă kg. 23,500
— Cuie waghere kg. 111,700
— Cuie de 12 cm kg. 26,500
— Cuie cîrlige kg. 7.500
— Etichete tablă CFR buc. 400,00
— Folii plastic kg. 3,600
— Furtun cauciuc ∅ 28 m. 36,00
— Furtun cauciuc ∅ 50 m. 37,00
— Ghevimbor M 10/1 buc. 15
— Idem M 18 buc. 2
— Idem M 20 buc. 9
— Holtșuruburi 5×40 buc. 1600
— Nitrolac roșu kg. 60
— Nituri aluminiu kg. 4,800
— Idem 6/10 kg 5
— Idem fier 4×14 kg. 15,600
— Nituri 5×8 kg. 10
— Nituri 4×8 kg. 7,400
— Pedale biciclete per. 1
— Pile late buc. 13
— Pile pătrate buc. 23
— Piuliță 10 mm kg. 2
— Placaj ceramic mp 12,70
— Plafoniere mici buc. 20
— Plăcuțe tablă P.C.I. și NTSM buc. 293
— Robinet colțar 3/8 buc. 6
— Robinet dublu regiaj 3/4 buc. 10
— Robinet dublu reglaj 1/4 buc. 3
— Robinet trecere 314 buc. 4
— Robinet colțar 1/2 buc. 4
— Șmirghel coli 125
— Șaibe ∅ 12 kg. 3
— Șaibe plate ∅ 16 kg 1
— Șprit chit kg. 15,900
— Șuruburi M 16×50 buc. 346
— Șuruburi torb 8×100 buc. 400
— Șuruburi 16×80 buc. 535
— Vată celulozică kg. 185
— Ventil spălător 1/2 buc. 5
— Vopsea ulei pictură tub. 94
— Aplice diferite buc. 21
— Becuri 220/40 W buc. 1700
— Becuri 220/60 W buc. 1800
— Becuri 220/300 W buc. 400
— Becuri 220/500 W buc. 90
— Cablu N.G.A. 4 mm ml. 100
— Conductor VLPY 2,55 mm ml. 116
— Conductor A.F.Y 2,55 mm ml. 246
— Idem 4 mm ml. 1312
— Idem 10 mm ml. 580
— Idem 16 mm ml. 120
— Idem FY 1,5 mm ml. 400
— Idem FY 2,5 mm ml. 2000
— Idem FY 4 mm ml. 500
— Idem FYYa 2×1,5 ml. 946
— Drosare 65 W buc. 3
— Dulii pt. bec lanternă buc. 98
— Izolatori I.A.S. 40 1/2 buc. 20
— Întrerupător comandă tablou buc. 10
— Idem trifazic 200 A buc. 3
— Tub fluorescent 65 W buc. 52
— Motor electric buc. 2
— Ață de cusut A 200 batir 800
— Idem 40/9 batir 158
— Ace mașină cusut buc. 217
— Căptușeală încălțăminte m. 2,45
— Covor pe suport textil mp. 46,70
— Evelin m. 24,40
— Finet m. 33,75
— Franjuri perdele m. 11
— Izis m. 2,5
— Mătase excelsior, cupoane de 1—1,5 m. 28
— Mătase jurubiță buc. 20
— Nasturi pt. cămăși buc. 195
— Organtin m. 5,5
— Perdea de tül mp. 53
— Pînză Albuno m. 81,25
— Pînză bleu m. 21,35
— Pînză cardă m. 5,50
— Pînză filtru zinc kg. 0,700
— Pînză prelată verde m. 300
— Pînză prelată roșie m. 200
— Pluș Medileine m. 26
— Pîslă albă kg. 6,200
— Panglică tafta diferită m. 113
— Păr pentru păpuși kg. 2
— Relon plușat kg. 2,570
— Saten bumbac m. 3,90
— Saten alb m. 10,00
— Stofă C.B. 50919 m. 0,80

— Prezoane buc. 210
— Prize 7 poli buc. 26
— Racord principal buc. 5
— Rotor electromotor buc. 2
— Rotor dinam buc. 3
— Rotor pompă apă buc. 4

RULMENȚI :

— 312 buc. 3
— 2309 buc. 3
— 4017 buc. 1
— 6005 buc. 3
— 6010 buc. 1
— 6011 buc. 2
— 6205 buc. 4
— 6206 buc. 5
— 6210 buc. 6
— 6211 buc. 8
— 6212 buc. 8
— 6214 buc. 3
— 6304 buc. 5
— 307 K 1 buc. 2
— 6308 buc. 4
— 6408 buc. 1
— 7906 buc. 4
— 7509 buc. 3

— 30217 A buc. 2
— 30307 buc. 4
— 30311 A buc. 4
— 30312 buc. 9
— 30309 A buc. 10
— 32209 buc. 6
— 32213 A buc. 3
— 109903 buc. 6
— 270310 buc. 4
— 704904 buc. 16
— 588711 buc. 6
— Semnalizatoare triunghi buc. 90
— Saltar semnalizare buc. 6
— Șurub bielă tractor buc. 37
— Șurub reglaj tacheți buc. 10
— Șurub roată spate buc. 4
— Șurub reglaj auto buc. 40
— Șurub reglaj culbutor buc. 24
— Segmenți ferodou buc. 10
— Tijă acționare buc. 10
— Tijă împingător buc. 8
— Tijă pompă ulei buc. 10
— Bolț piston CN și R1 buc. 28

— Bobină stator electromot. buc. 7
— Becuri bilux buc. 90
— Broaște uși auto buc. 5
— Cuzineți bielă set. 10
— Cruci diferite buc. 12
— Cruce cardanică buc. 15
— Colier auto buc. 44
— Fulie alternator buc. 2
— Furcă direcție buc. 5
— Furcă viteza I, II, IV mers înapoi buc. 2
— Garnituri coloana adm. evacuare buc. 40
— Glob semnalizare auto buc. 15
— Grup conic buc. 1
— Lame ștergător parbriz buc. 6
— Manometru presiune buc. 3
— Manometru ulei buc. 8
— Manșon cauciuc filtru tractor buc. 15
— Melc direcție buc. 5
— Membrană pompă benzină buc. 8
— Mîner uși auto buc. 10
— Pastile supapă buc. 10
— Pîrghie debraiere buc. 7
— Pinion 3117119 buc. 3
— Piston R I și C.N. buc. 13
— Piston compresor buc. 8
— Piston C.N. 10303110 buc. 6
— Piston motor R II buc. 3
— Piuliță pt. prezoane buc. 200
— Pivot fuzetă buc. 40
— Plutitor carburator buc. 3
— Pompă ulei auto buc. 5
— Presă tupa buc. 5
— Amortizoare telescopice buc. 12
— Ampermetru buc. 6

— Arbore cardan buc. 3
— Arbore casetă direcție buc. 3
— Arbore pîrghie direcție buc. 2
— Arbore pompă apă buc. 3
— Arcuri spirale buc. 2
— Arcuri spirale protap remorci buc. 48
— Arbore cu camă buc. 3
— Axe U 650 3117236 buc. 2
— Axe oscilație buc. 4
— Bulon U 650 buc. 17
— Bulon pivot fuzetă buc. 3
— Bulon arc cercel față buc. 5
— Bulon suspensie față buc. 9
— Bulon arc spate buc. 5
— Bulon arc față buc. 20
— Bușoane radiator buc. 10
— Cilindru frînă spate buc. 4
— Cilindru frînă față buc. 4
— Cilindru frînă roată buc. 2
— Cămăși cilindru U 650 buc. 5
— Carcasă sincron buc. 2
— Capace lămpi stop buc. 5
— Cap bară auto buc. 10
— Disc ambreiaj „Carpați" buc. 3
— Diafragmă pompă benzină buc. 10
— Bucșe pivot fuzetă buc. 15
— Bucșe ghidare buc. 5
— Bucșe cauciuc diferite buc. 60
— Bucșe cauciuc auto buc. 37
— Bucșe cauciuc filtru ulei buc. 108
— Bucșe bielă motor buc. 33
— Bucșe ax oscilație buc. 6
— Bucșe arc suspensie față buc. 23
— Bucșe arc suspensie SR buc. 6
— Brățări 3131135 auto buc. 2

ÎNTREPRINDEREA METALICA
BUCUREȘTI
Str. Înclinată nr. 129,
Sector V, telefon 23 73 80

deține în stoc și
livrează imediat
următoarele tipuri
de arzătoare
Seitan Marsi

32 mc/h/200 mm CA
40 mc/h/200 mm CA
48 mc/h/200 mm CA
56 mc/h/200 mm CA
64 mc/h/200 mm CA
88 mc/h/200 mm CA
120 mc/h/200 mm CA
144 mc/h/200 mm CA

FABRICA „METALURGICA" SIBIU
str. Abatorului nr. 2 telefon 17240 telex 49278,

oferă și execută pe bază de comandă, fără repartiție,
cu livrare eșalonată în tr. II–IV/1979 :

- Mașini frecat mozaic — prețul 3 850 lei
- Foarfecă manuală cu pîrghie pentru bancuri de lucru tip I lei 347 ; tip. II lei 553 ; tip III lei 644
- Pană sabot pentru autovehicule
  tip. II 45 lei
  tip. III 55 lei
- Containere tip. CT 1 dim. (300x200x200) gr. 2,700 kg
- Containere tip. CTC 2 dim. (400x300x200) gr. 3,900 kg
- Containere tip. CT 3 dim. (500x400x200) gr. 5,300 kg
- Containere tip. CT 4 dim. (600x400x200) gr. 6,100 kg
- Containere pliabile dim. (800x1200x985) pt. 1 000 kg, lei 2 325
- Turnări din Bz și Al (cu materialul clientului)

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna februarie 1979

CONJUNCTURA relativ calmă de pe piața internațională a produselor de bază, a fost perturbată în cursul lunii februarie de apariția unor tensiuni în comerțul cu combustibili lichizi, metale neferoase și parțial cauciuc natural, determinînd o creștere accentuată a prețurilor la produsele respective.

Astfel, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au crescut, în medie cu 9,9%.

Produsele petroliere au înregistrat cele mai pronunțate creșteri (+39,0%) ca efect al lipsei acute de țiței de pe piața internațională, datorită prelungirii crizei politice din Iran. La aceasta s-a adăugat noul val de frig din Europa, care a determinat un consum suplimentar de motorină. În ce privește țițeiul, cu toate că prețurile oficiale ale O.P.E.C. au rămas neschimbate, la nivelul fixat la începutul anului, unele țări membre ale organizației au recurs la majorări unilaterale de prețuri. În același timp pe piața internațională au fost efectuate tranzacții speculative de țiței la prețuri care au depășit cu peste 50% nivelul prețurilor oficiale.

În grupa **materiilor prime și a semifabricatelor industriale**, prețurile au crescut la metale (+6,5%), în special la metale neferoase, precum și la cauciuc natural (+6,0%), datorită sporirii achizițiilor (în special în scopuri speculative) sub influența conflictelor din Africa și Asia. O creștere foarte pronunțată a prețurilor s-a înregistrat la piei brute de bovine (+18,2%), datorită reducerii ofertei de măsura extinderii procesului de diminuare a sacrificărilor în vederea refacerii șeptelului.

Prețurile la **produse agroalimentare** au rămas în medie aproape de nivelul din luna precedentă. În funcție de volumul tranzacțiilor și perspectivele de aprovizionare pe termen apropiat, prețurile au crescut la cereale (+2,4%), semințe oleaginoase și grăsimi comestibile (+3,3%) și au scăzut la animale, carne și produse animaliere (—2,1%) precum și la zahăr și produse tropicale (—1,7%).

INDICELE SINTETIC I.E.M. AL R.S.ROMÂNIA
ÎN ANII 1977-1978 ȘI ÎN FEBRUARIE 1979
- 1970-1972 = 100 -

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	ian.	febr.
INDICE GENERAL	1977	230,1	233,5	234,8
	1978	247,7	225,6	230,0
	1979		286,8	308,7
1. Produse alimentare	1977	180,7	184,6	187,9
	1978	191,8	180,1	180,2
	1979		203,5a)	204,5a)
- cereale	1977	161,6	181,1	180,7
	1978	187,7	169,4	168,3
	1979		201,4	206,2
- semințe oleag., prod. deriv., grăs. anim.și veg.	1977	189,1	189,2	199,5
	1978	201,6	171,0	173,2
	1979		220,3	227,6
- anim., carne și produse animaliere	1977	158,7	158,3	156,4
	1978	175,5	171,9a)	173,5a)
	1979		189,4	185,4a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	256,1	269,0
	1978	228,8	256,2	231,8a)
	1979		220,1	216,3a)
2. Combustibili	1977	398,4	396,6	398,6
	1978	442,0	416,0a)	421,0a)
	1979		543,7a)	669,7a)
- cărbuni și cocs	1977	289,1	280,7	279,6
	1978	356,2	338,0a)	344,8a)
	1979		386,9a)	385,4a)
- țiței	1977	553,9	550,7	550,7
	1978	548,0	551,1	551,1
	1979		576,8	576,8
- produse petroliere	1977	439,1	443,5	448,8
	1978	479,6	436,7	441,8
	1979		668,2	923,7
3. Materii prime industriale	1977	199,2a)	203,8	204,3a)
	1978	211,6a)	186,9a)	192,6a)
	1979		232,4a)	241,7a)
- minereuri	1977	149,4a)	153,6a)	152,9a)
	1978	140,0a)	149,0a)	151,7a)
	1979		148,2a)	147,1a)
- metale	1977	192,1a)	195,7	194,6
	1978	202,6a)	170,4a)	177,6a)
	1979		223,5a)	238,0a)
- cauciuc	1977	231,0	232,5	231,9
	1978	279,2	240,1	245,0
	1979		301,9	320,0
- lemn și produse din lemn	1977	227,9	225,7	224,8
	1978	249,9	232,1a)	235,0a)
	1979		273,0a)	271,9a)
- fibre anim. și veg.	1977	212,3	233,9	246,7
	1978	215,1	193,0	200,6
	1979		228,5	227,9
- piei	1977	186,6	195,7	193,1
	1978	247,7	208,8	208,6
	1979		318,4	376,4

a) Date provizorii pentru: ouă, unt, ulei de ricin, vite vii, porci vii, miere, hulă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de răşinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Guineea: eforturi susținute vizînd valorificarea resurselor minerale

DUPĂ O PERIOADĂ de relativă stagnare (2,5% ritmul mediu anual de creștere reală a P.N.B. în perioada 1960—1974, față de 2,6% creșterea medie anuală a populației în același interval), economia țării a cunoscut o semnificativă relansare în ultimii ani (circa 6% creșterea medie anuală în perioada 1975—1977). Principalul „motor" al dezvoltării economice actuale îl reprezintă sectorul minier, al cărui aport la formarea P.I.B.-ului se ridică în prezent la 21% (asigurînd, în același timp, 97% din încasările din exporturi). De altfel, bogățiile minerale ale Guineei reprezintă un potențial de excepție : o treime din zăcămintele mondiale de bauxită, 40 miliarde tone rezerve de minereu de fier, cu conținut de 50—60%, precum și diamante, aur, cupru, argint, mangan, uraniu și, conform celor mai recente prospecțiuni, zăcăminte off-shore de țiței.

Rezervele foarte mari pe care le posedă Guineea au permis orientarea economiei cu prioritate către dezvoltarea unei importante industrii de prelucrare a bauxitei și aluminei. În anul 1977, Guineea a produs 13 milioane tone bauxită, situîndu-se pe locul 2 în lume.

În perspectiva următorilor ani, se preconizează intrarea în funcțiune a noi proiecte care să pună în valoare depozitele de bauxită. Astfel, societatea Alugui are în vedere realizarea unui proiect de extracție a bauxitei la Ayekoé. Paralel se preconizează a se construi și o uzină de alumină și în cazul unor studii de fezabilitate favorabile, a uneia de aluminiu. Alte proiecte se referă la exploatarea zăcămintelor de bauxită de la Togoné și Dobola, estimate la 2.5 miliarde tone și respectiv 425 milioane tone. De asemenea, o serie de depozite de bauxită de la Kindia, Telemele, Pita, Labe urmează să fie exploatate cu asistență străină ; în domeniul producției de alumină se urmărește realizarea unei acțiuni de cooperare cu Nigeria, în cadrul căreia participarea nigeriană se va concretiza în investirea a 700 milioane de dolari pentru producerea de alumină în Guineea și de aluminiu în Nigeria.

Relațiile economice bilaterale româno-guineeze cunosc o dezvoltare continuă. Exporturile României constau, în principal, în tractoare și alte mașini agricole, autoturisme de teren, excavatoare, rulouri compresoare, piese de schimb, produse chimice și cosmetice, în timp ce exporturile Guineei pe piața românească cuprind bauxită, alumină, cafea și sucuri de fructe. În ceea ce privește cooperarea economică dintre cele două țări, principalele acțiuni vizate privesc valorificarea zăcămintelor de minereu de fier de la Kaloum, construirea unei rafinării de petrol și a unei uzine siderurgice, realizarea unei linii de montaj pentru tractoare, efectuarea de prospecțiuni geologice (aur, uraniu), dezvoltarea unor culturi agricole.

Constantin MUNTEANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN CURSUL perioadei 12—16.III.1979 a început să funcționeze noul sistem monetar vest-european, avînd la bază cursuri pivot, stabilite prin raportare la unitatea monetară vest-europeană — E.C.U., influența exercitată asupra pieței monetare de noul mecanism manifestîndu-se în acest prim interval printr-un efect pozitiv asupra cursului **dolarului S.U.A.** care a înregistrat o evoluție ușor ascendentă, față de valutele considerate, iar în sfera noului șarpe se menționează efectul favorabil exercitat asupra valutelor considerate ca „slabe" (cazul lirei italiene), care au evoluat într-o manieră satisfăcătoare. Aceeași influență, în general favorabilă, asupra dolarului S.U.A., a avut-o situația de pe piață hidrocarburilor, evoluția negocierilor din Orientul Mijlociu, precum și corectarea (în sensul diminuării) a previziunilor deficitului bugetar al S.U.A. pe anul în curs — de la 37,4 miliarde dolari la 33,2 miliarde.

Lira sterlină a fost singura valută din cele prezentate care a crescut față de încheierea anterioară, atingînd un maximum de circa 2,0430 dolari / 1 liră. În final, cu toate că Banca Angliei nu a modificat (conform așteptărilor) dobînda minimă de împrumut, lira a înregistrat un regres cotînd la circa 0,2% sub închiderea anterioară. **Francul elvețian** a înregistrat în acest interval o depreciere de circa 0,6% la un curs de aproximativ 1,6815 franci / 1 dolar. **Marca vest-germană** a cunoscut o evoluție mai slabă comparativ cu celelalte valute partenere din „marele șarpe", atingînd la închidere un curs de 1,8640 mărci / 1 dolar (circa 0,7% sub nivelul de referință), în timp ce **francul belgian** a oscilat în limite cuprinse între 29,45 și 29,36 franci / 1 dolar S.U.A.

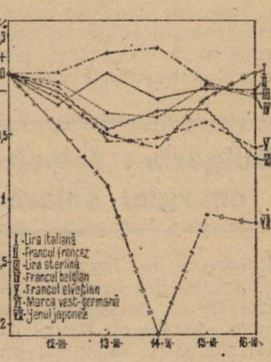

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în intervalul 12—16 III, luîndu-se ca bază cursurile din 9 III a.c.

Francul francez a profitat pe piața de schimb de intervenția Băncii Franței pe piața internă a depozitelor de la o zi la alta (care a determinat creșterea dobînzilor respective), atingînd un curs de circa 4,2770 franci / 1 dolar, după care — o dată cu revenirea la nivelul anterior al dobînzilor menționate — francul a înregistrat un ușor recul, la închidere cotînd la circa 4,2820 franci / 1 dolar. **Lira italiană** s-a situat practic la închidere la nivelul din săptămîna precedentă, de circa 842,50 lire / 1 dolar. **Yenul japonez** a fost supus la puternice presiuni „à la baisse" datorită efectului crizei de pe piața petrolului asupra economiei japoneze, dependentă în proporție de aproape sută la sută de importul de țiței. Cu toate intervențiile de susținere efectuate de Banca Japoniei, yenul a atins un nivel minim al intervalului de circa 210 yeni / 1 dolar (depreciere de peste 2% față de săptămîna precedentă).

Pe **piața euro-depozitelor** la șase luni, nivelul dobînzilor s-a situat la circa 11,1875% pentru eurodolarii S.U.A., la 0,6875% pentru eurofrancii elvețieni și 4,6875% pentru euromărcile vest-germane.

Piața **aurului :** după o perioadă de stabilizare la circa 240 dolari / uncie, prețul metalului a crescut, atingînd la ultimul fixing, din 16.III.1979, la Londra, un nivel de 244,00 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Petrolul submarin în ascensiune

ÎN POFIDA unei intense activități de prospectare a zăcămintelor de petrol în lume, creșterea continuă a extracției acestuia (de pildă de 2,5 ori în intervalul 1960—1975) a determinat o înrăutățire a raportului dintre volumul zăcămintelor exploatabile și cel al extracției anuale, respectiv de la 41,2 ori în 1960 la 33,4 ori în 1975. În aceste condiții atenția specialiștilor se îndreaptă, pe de o parte, spre posibilitățile tehnologice de sporire a procentului extracției din zăcămintele cunoscute, iar pe de alta — către intensificarea prospecțiunilor în zonele arctice și în regiunile platoului continental, situate la adîncimi de peste 200—300 m.

Conform opiniei specialiștilor, forajele executate în perioade mai recente evidențiază perspectivele favorabile ale creșterii rolului extracției submarine, datorită atît epuizării treptate a zăcămintelor de pe uscat, cît și descoperirii de noi zăcăminte în platoul continental. După aprecierile Institutului francez al petrolului, la începutul anului 1976 rezervele certe de petrol din platoul continental reprezentau cel puțin 23% din totalul acestora pe plan mondial, respectiv circa 21 miliarde tone. Repartiția lor geografică, destul de inegală, poate fi urmărită în graficul alăturat.

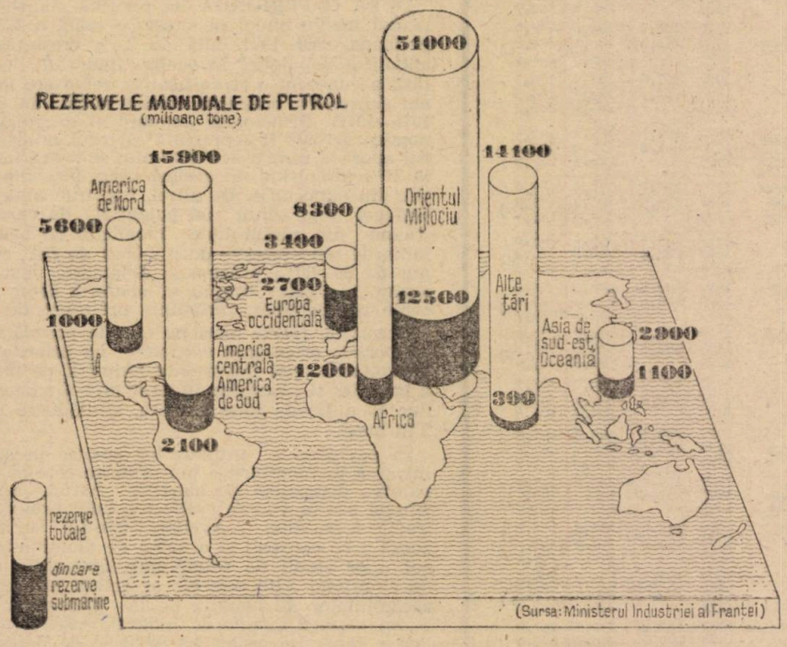

Portugalia: orientări în programul de investiții

CONFRUNTATĂ cu cerințe stringente de stimulare a creșterii economice, în condițiile unor resurse interne de materii prime și a unei baze materiale industriale încă sub necesități, Portugalia își concentrează eforturile în direcția realizării unei politici investiționale de perspectivă, orientată către consolidarea economiei țării precum și în vederea creșterii disponibilităților destinate exportului. Este revelator, astfel, faptul că industria prelucrătoare va beneficia aproape în întregime de investițiile în fonduri fixe, care sînt prevăzute să crească — potrivit datelor furnizate de Banco do Fomento Nacional — de la 38,7 mlrd. escudos în 1978, la 49,2 mlrd. în 1979 și 62,7 mlrd. anul viitor.

Politica de investiții urmărește, în principal, sprijinirea dezvoltării regiunilor rămase în urmă, organismul creat special în acest scop — Empresa Publica de Parques Industriais — preocupîndu-se în prezent de realizarea unor obiective industriale (fabrici de tractoare, de piese auto, cauciuc, mobilă etc.) în zona Braga, care va fi urmată de alte două — Evora și Beja.

Un al doilea aspect de bază îl constituie orientarea investițiilor către ramuri care produc „bunuri esențiale", de natură să diminueze dependența Portugaliei de import și să permită sporirea încasărilor din export. Printre obiectivele aflate în atenție se numără: extinderea activității de prospectare și exploatare în domeniul minier, construirea de noi întreprinderi metalurgice, dezvoltarea bazei de fabricare a îngrășămintelor chimice (inclusiv pentru export), sporirea activității în petrochimie, înnoirea flotei de pescuit și comerciale, precum și dezvoltarea industriei auto (prin cooperarea preconizată cu Regia Renault, din Franța).

Bulgaria: folosirea energiei solare

DEȘI cercetările legate de utilizarea energiei solare sînt de dată recentă în Bulgaria, ele au perspective favorabile ținîndu-se seama de faptul că durata radiației solare pe teritoriul țării este de 2000—2500 ore pe an.

Această activitate a cunoscut un impuls considerabil odată cu crearea, în 1977 a Laboratorului central pentru energie solară și generatoare noi de energie, pe lîngă Academia bulgară de științe. În prezent, personalul laboratorului este antrenat îndeosebi în elaborarea — pe baza materiilor prime indigene — de materiale și elemente pentru construcția de generatoare termoelectrice. Se apreciază că există toate condițiile ca în decursul deceniului următor să fie puse în funcțiune în Bulgaria mai multe heliocentrale electrice de putere mică și mijlocie, prima centrală de acest gen (cu o putere de cîteva zeci de kW) urmînd să fie dată în exploatare într-un viitor apropiat, cu titlu experimental.

Tendințe calitative în cercetarea științifică

O ANALIZĂ efectuată recent în S.U.A. asupra evoluțiilor actuale în activitatea de cercetare-dezvoltare din industria acestei țări relevă, alături de evasistagnarea alocațiilor în anul în curs sub efectul ritmului lent de creștere economică, afirmarea în ultima perioadă a unor tendințe calitative noi. În primul rînd, are loc, în bună parte sub efectul inflației, o reorientare de la elaborarea de produse sau tehnologii noi (cercetări cu caracter preponderent fundamental) către perfecționarea produselor sau tehnologiilor deja existente, urmărindu-se în acest mod o mai rapidă recuperare a investițiilor efectuate. Pe de altă parte, beneficiarii produselor sau tehnologiilor noi tind să preia o parte crescîndă a operațiilor de cercetare-dezvoltare de la executanții lor tradiționali. Concomitent, are loc o deplasare în structura tematică a cercetărilor, crescînd ponderea celor orientate către asigurarea unui grad sporit de securitate a muncii și de protecție a mediului înconjurător. Rămîne însă neschimbat faptul că majoritatea activităților de cercetare se caracterizează prin lipsa unui țel național unic, ultimul element de acest gen fiind programul de studiere a spațiului cosmic din deceniul al șaptelea.

Reconversiuni în industria militară

CA URMARE a reducerilor efectuate în industria aeronautică militară, guvernul suedez a hotărît ca o comisie special desemnată în acest sens să stabilească posibilitățile optime de utilizare a capacităților acestei industrii, pentru realizarea de proiecte civile. Autoritățile de la Stockholm subliniază faptul că reducerile din sectorul militar nu vor însemna simpla trecere a proiectelor în sectorul aeronautic civil: dat fiind că aviația și-a creat un fond științific și tehnologic de cel mai înalt nivel, această experiență va trebui utilizată cît mai larg, avîndu-se în vedere programe de cercetare și dezvoltare în domenii ca sănătate, transporturi, protejarea mediului înconjurător etc. Realizarea proiectelor va fi preluată de sectorul public, guvernul fiind de acord să aloce fonduri destinate sprijinirii acestei acțiuni apreciată ca deosebită, datorită nivelului tehnologic ridicat al programelor.

GLOSAR

Monedă electronică

CU CINCI ANI ÎN URMĂ, în S.U.A. și-a făcut apariția un nou sistem de plăți care înlătură numerarul și cecurile : moneda electronică. Ea constă într-o cartelă magnetică pe care banca o eliberează clientului titular al unui cont bancar, împreună cu un număr de cod. Cu ajutorul acestei cartele, clientul poate face cumpărături la oricare din magazinele care sînt dotate cu un terminal legat de calculatorul băncii.

În locul plății „clasice" cu numerar sau cec, cartela clientului este introdusă în terminalul magazinului, iar calculatorul băncii comunică imediat disponibilul aflat în contul clientului. Dacă disponibilul este suficient, contul este debitat automat cu suma datorată de client magazinului, iar contul bancar al magazinului este creditat cu aceeași sumă. Acest sistem a fost denumit „on line" (pe linie), deoarece presupune existența unei legături materiale între rețeaua magazinelor dotate cu terminale și banca dotată cu calculator. Sistemul este simplu, însă deocamdată costisitor, necesitînd investiții importante.

O altă modalitate a fost imaginată recent în Franța, pe baza procesului continuu de miniaturizare a circuitelor electronice integrate. Potrivit acestei modalități, banca încredințează clientului, în locul cartelei magnetice din sistemul „on line", o cartelă prevăzută cu circuite și memorie, pe care banca a „încărcat-o" cu o anumită sumă, convenită între bancă și client. Totodată, banca încredințează magazinului o altă cartelă dotată de asemenea cu circuite și memorie. Atunci cînd cartela clientului este introdusă în cititorul de cartele cu care este dotat magazinul, ea va fi „descărcată" de suma de plată și în același timp va fi creditată automat cartela magazinului, cu indicarea numărului de cod al contului clientului.

După un timp, cartela magazinului este prezentată băncii la care magazinul are deschis contul său, iar banca înscrie în contul magazinului toate operațiile de încasări înregistrate în memoria cartelei, „golind"-o de aceste operații. După aceasta, cartela va fi din nou predată magazinului pentru a fi refolosită. De asemenea, la epuizarea sumei cu care cartela clientului fusese încărcată, clientul va prezenta cartela sa băncii, iar aceasta o va reîncărca pentru viitoarele operații, debitînd corespunzător contul clientului.

Această nouă tehnică este mai ieftină decît prima și a fost denumită „off line" (fără linie), dat fiind că nu mai necesită legătura costisitoare între terminalele din magazine și calculatorul băncii.

Între grupările de interese care susțin una sau alta din aceste variante ale tehnicii electronice de plată se dă o adevărată luptă. Pentru tehnica „on line" pledează faptul că au fost investite mari capitaluri în aparatura electronică de legătură între magazine și bănci, iar fabricanții de asemenea aparatură nu înțeleg să renunțe la producția ei și la beneficiile respective. Tehnica „off line" este susținută de fabricanții de cartele cu memorie și de aparatura de lectură respectivă. Se mai profilează și ideea înlocuirii actualelor cartele de credit („credit cards"), din care numai în S.U.A. există 9 milioane exemplare, cu asemenea cartele.

Bătălia intereselor este de abia la început, iar economiștii și sociologii n-au avut încă timp să reflecteze asupra consecințelor economico-financiare și sociale ale monedei electronice, ca de altfel și ale multor alte descoperiri ale științei și tehnologiei, care implică o viziune la fel de nouă ca și instrumentele create de revoluția tehnico-științifică.

C. K.

Anuar

I. Vlad, Tîrgoviște — Anuarul demografic la care vă referiți este editat de Oficiul statistic al O.N.U. începînd din anul 1948. Datele statistice din anuar sînt în cea mai mare parte date oficiale obținute de Oficiul statistic al O.N.U. pe baza chestionarelor lunare și anuale completate de țările membre, sau culese din publicațiile guvernamentale și din corespondența cu serviciile statistice naționale. Unele estimări incluse în anuar aparțin Diviziei pentru populație a O.N.U. Un aspect nou al ediției 1977 a anuarului constă în tratarea ca subiect aparte a migrației internaționale a forței de muncă. Anuarul demografic 1977 reprezentînd astfel una din cele mai cuprinzătoare surse de date asupra acestui fenomen. Aceste date au folosit, între altele, ca bază pentru un studiu asupra tendințelor recente din migrația internațională a forței de muncă, ale cărei concluzii sînt de asemenea incluse în anuar. Ele scot în evidență faptul că, potrivit unor estimări generale, în țările industrializate din nordul și vestul Europei, din America de Nord și din Oceania trăiau la jumătatea anului 1974 circa 9,5 milioane de imigranți în căutare de lucru provenind din regiunile mai puțin dezvoltate ale lumii. Un alt fenomen nou îl reprezintă transformarea Americii Latine dintr-o zonă de imigrație, avînd ca sursă în special Europa, într-una de emigrație, în special spre America de Nord.

Bilanț 1978

Horst Müller, Cisnădie — Pentru a răspunde interesului dv. privind evoluția și repartiția geografică a producției mondiale de petrol în anul 1978 publicăm graficul de mai jos, reprodus după revista **VDI Nachrichten.** Se observă că anul trecut producția de petrol a lumii a fost practic staționară (creștere cu 7 milioane tone, respectiv cu numai 0,2%), în condițiile în care, în ansamblu, atît țările din Orientul Mijlociu cît și cele africane și-au redus volumul extracției.

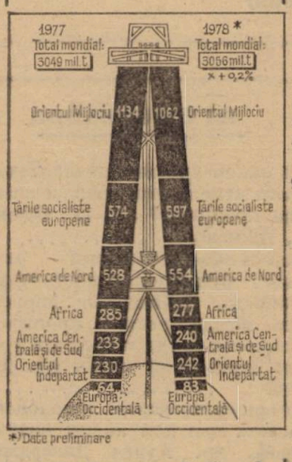

*) Date preliminare

Producția mondială de petrol

În ce privește țara noastră, comunicatul cu privire la îndeplinirea planului pe anul 1978, publicat la începutul lunii februarie, a relevat faptul că anul trecut s-au extras 13,724 mil. t petrol, respectiv 95,7% din realizările anului precedent.

Turism

Florin Zărnești eanu, Iași — Cea de a patra Săptămînă mondială a turismului, organizată și în acest an în luna februarie la Paris, a reunit la standurile sale pe lîngă oficii naționale de turism, societăți de asigurare, de închiriere de rulote, ambarcațiuni și autoturisme, edituri de turism, case de filme turistice, grupuri folclorice etc. din numeroase țări — și numeroase companii de transporturi aeriene. Explicația interesului crescînd al companiilor aeriene pentru evoluția și perspectivele turismului mondial se explică prin faptul că într-un personaj marginal în raport cu omul de afaceri, turistul este pe cale de a deveni personajul central de care depinde dezvoltarea în continuare, în ritm rapid, a traficului aerian de pasageri. De aceea, așa cum comenta ziarul francez **Le Monde** pe marginea acestei manifestări devenite tradiționale, noua epocă în care intră „industria transportului aerian" este marcată mai mult de performantele comerciale decît de performantele tehnice. Cu alte cuvinte, prețul începe să conteze mai mult decît viteza. În consecință și concurența între companiile aeriene cunoaște o puternică intensificare.

Pe de altă parte, se semnalează o reînviorare neașteptată a croazierelor pe mare, care pînă nu demult păreau că nu mai au prea mari perspective.

Petrochimie

Vasile Contor, Pașcani — Deși a cunoscut o dezvoltare vertiginoasă în ultimele decenii, industria petrochimică valorifică încă numai o mică parte a producției mondiale de petrol brut și gaze naturale : mai puțin de 5% față de sub 1% în 1950. În plus, industria petrochimică este localizată în special în țările dezvoltate. Dezvoltarea acestui sector industrial de vîrf și în țările mai puțin avansate, în special în cele bogate în resurse de petrol și gaze, presupune însă, așa cum relevă și un recent studiu al O.N.U.D.I., înlăturarea unei serii de obstacole tarifare și netarifare existente actualmente în calea exporturilor de produse industriale ale țărilor în curs de dezvoltare spre țările dezvoltate, ca și intensificarea cooperării economice și tehnico-științifice între cele două grupe de țări. Dacă această ultimă cerință s-ar materializa, se relevă în studiu, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială a industriei petrochimice ar putea atinge chiar 35% în anul 2000 (față de 18% într-o ipoteză mai puțin optimistă), determinînd o modificare substanțială în direcția unei mai echitabile diviziuni internaționale a muncii. În vederea identificării acțiunilor concrete ce se cer întreprinse pe linia cooperării în crearea de noi capacități industriale petrochimice în țările în curs de dezvoltare, O.N.U.D.I. a organizat luna aceasta în Mexic o reuniune de consultări de tipul celor inițiate anterior pentru îngrășăminte, oțel, piei și uleiuri vegetale, iar în perspectivă pentru mașini agricole, medicamente, produse alimentare și altele. Una din formulele de cooperare supuse dezbaterii a fost furnizarea de instalații a căror valoare să fie acoperită prin livrări de produse petrochimice obținute cu ajutorul acestora.

Geneva

Aftenie Bostan, Tulcea — La Geneva, în Elveția, își au sediul 23 organizații internaționale, la care lucrează ca angajate 19 724 persoane și care au organizat în 1977 la sediul lor circa 1 500 conferințe, cu participarea a aproximativ 62 000 delegați. Prezența acestor organizații internaționale nu este — așa cum observați — lipsită de avantaje pentru cantonul Geneva : potrivit corespondentului la Geneva al ziarului britanic **The Guardian**, agențiile internaționale și misiunile străine cu sediul la Geneva au cheltuit în 1977 circa 2 miliarde franci elvețieni, din care 60 la sută au revenit autorităților cantonale. Un alt avantaj îl constituie asigurarea unui destul de important număr de locuri de muncă pentru populația orașului : 16 la sută din personalul diferitelor agenții ale O.N.U. și al misiunilor străine este elvețian, respectiv cu mult mai mult decît dacă Elveția ar fi membră a O.N.U., caz în care ar fi fost supusă unei cote de personal.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 12 din 23 martie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea ritmică a planului la toate sortimentele. Exigențe în funcționarea mecanismului colaborărilor **(V. Boescu, L. Țintea)** 2

— Cu ce randament utilizăm capacitățile de producție ? **(Gh. Olteanu, H. Pincas)** 4

— Normarea științifică în sprijinul raționalizării consumurilor de energie în zootehnie **(lector univ. dr. N. David, ec. N. Roșianu)** 7

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Respectarea corelației dintre creșterea productivității muncii și cea a retribuției medii **(D. Drumen)** 9

— Căi de creștere intensivă a exporturilor (IV) **(dr. Ioan Georgescu)** 11

— Importul de cocs poate fi redus. Energia și alte materii prime pot fi economisite. De ce nu se valorifică aceste posibilități ? **(Cristian Popescu)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Reducerea volumului de manoperă încorporată în unitatea de produs **(Dorin Constantinescu)** 15

— Analiza valorii și studiul muncii — acțiune convergentă spre eficiență **(dr. Ionel Dumbravă)** 16

TEORII—IDEI

— Perfecționarea metodologiei de calcul al prețului pentru produsele de tehnică nouă **(prof. dr. Aurel Giurgiu, lector univ. Viorel Beju, lector univ. Filia Cotiu)** 17

— Om-tehnică-mediu. Valorificarea superioară a resurselor Deltei Dunării. Opțiuni pentru o viitoare dezvoltare a turismului **(Marin Nițu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Repere ale criticii „capitalismului dependent" în gîndirea economică din America Latină (IV) **(prof. dr. Mircea Nicolaescu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Economia țărilor socialiste **(asist. univ. V. Bălașa, asist. univ. I. Popescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Corelația dintre factorii interni și externi în procesul lichidării subdezvoltării (II) **(prof. dr. Nicolae Belli)** 26

— Statistică internațională. Subdezvoltarea în oglinda comerțului exterior 28

— Tendințe — conjuncturi 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— At what rate do we use the production capacities ? (II) **(Gh. Olteanu, H. Pincaș)** 4

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Observance of the correlation between labour productivity growth and average payment **(D. Drumen)** 9

— Improvement in price calculation methodology for new products **(Prof. Dr. Aurel Giurgiu, Reader Viorel Beju, Reader Filia Cotiu)** 17

— Man ● technics ● environment. Options on a future development of the tourism in the Danube Delta **(Marin Nițu)** 19

— Schools — currents — economists Guide marks for critics of the "dependent capitalism" in Latin America (IV) **(Prof. Dr. Mircea Nicolaescu)** 22

— Exigencies for establishing a new international economic order. The correlation between internal and external factors in the process of liquidating the underdevelopment (II) **(Prof. Dr. Nicolae Belli)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Avec quel rendement utilisons-nous les capacités de production ? (II) **(Gh. Olteanu, H. Pincas)** 4

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement, efficience. Observer la corrélation entre l'accroissement de la productivité du travail et celle de la rétribution moyenne **(D. Drumen)** 9

— Le perfectionnement de la méthodologie de calcul des prix des nouveaux produits **(prof. dr. Aurel Giurgiu, lecteur Viorel Beju, lecteur Filia Cotiu)** 17

— L'homme — la technique — l'environnement. Des options pour un futur développement du tourisme dans le Delta du Danube **(Marin Nițu)** 19

— Ecoles — courants — économistes. Des repères pour la critique du "capitalisme dépendent" dans la pensée économique latino-américaine (IV) **(prof. dr. Mircea Nicolaescu)** 22

— Exigences de l'édification d'un nouvel ordre économique international. La corrélation des facteurs internes avec les facteurs externes dans le processus de la liquidation du sous-développement (II) **(prof. dr. Nicolae Belli)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— На каком уровне производительности используем производственные мощности? (II) **(Г. Олтяну, Н. Пинкас)** 4

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Соблюдение корреляции между ростом производительности труда и среднем уровнем заработной платы **(Д. Друмен)** 9

— Совершенствование методологии расчета цен для новых изделий **(проф. др. Аурел Джюрджиу, препод. Виорел Бежу, препод. Филия Коциу)** 17

— Человек — техника — природа. Оптации в связи с будущим развитием туризма в Дельте Дуная **(Марин Ницу)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Ориентиры критики «зависимого капитализма» в латиноамериканском экономическом мышлении (IV) **(проф. др. Мирча Николаеску)** 22

— Требования создания нового международного экономического порядка. Согласование внутренних и внешних факторов в процессе ликвидации недоразвитости (II) **(проф. др. Николае Белли)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

În magazinele comerțului de stat s-au pus în vînzare modele noi de confecții, tricotaje și încălțăminte pentru sezonul de primăvară :

- **balonzaide și pardesie executate conform ultimelor tendințe ale modei**
- **rochii, bluze, fuste și jachete, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante**
- **pulovere și jachete tricotate, practice, rezistente, călduroase**
- **pantofi comozi, cizme de diferite înălțimi, cu vîrful alungit și tocul subțire.**

1979 MAR 30

Bine aprovizionate cu un larg sortiment de articole pentru sezonul de primăvară, magazinele cooperativelor de consum oferă spre vînzare confecții frumoase, cu croială modernă, încălțăminte ușoară și elegantă, modele noi de tricotaje, galanterie diversă, marochinărie, stofe, imprimeuri, precum și produse cosmetice, de parfumerie și obiecte de podoabă

1. Supercoop — com. Măgurele, jud. Ilfov.

2. Supercoop com. Movila Miresii, jud. Brăila.

În raioanele specializate ale magazinelor cooperativelor de consum găsiți, de asemenea, o bogată gamă de articole electronice și electrotehnice, de uz gospodăresc, sticlărie și porțelanuri și multe altele.

COOP

VIZITAȚI MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM!

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

o exigență stringentă a economiei moderne

îmbunătățirea raportului

consum energetic
creștere economică

Numărul 13 ● Vineri 30 martie 1979

„Doresc să asigur încă o dată Marea Adunare Națională, partidul, întregul popor că voi face totul pentru a fi demn de cinstea și încrederea ce mi s-au acordat. Voi servi întotdeauna, în orice împrejurare, interesele poporului, voi acționa pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru întărirea independenței și suveranității sale, pentru triumful socialismului și comunismului în România."

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Discursul solemn la Marea Adunare Națională cu ocazia alegerii în funcția de președinte al Republicii Socialiste România — 28 martie 1974)

1979 APR 9

O POLITICĂ ÎNCHINATĂ PROGRESULUI PATRIEI, CAUZEI SOCIALISMULUI ŞI PĂCII

ACESTE ZILE DE PRIMĂVARĂ capătă o semnificaţie aparte prin aniversarea jubileului de cinci ani de la investitura supremă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu ca primul preşedinte al României. Eveniment remarcabil în istoria contemporană a ţării, produs al voinţei unanime a întregii naţiuni, acest moment memorabil s-a înscris cu adînci rezonanţe în conştiinţa poporului român.

Prin actul de investitură în funcţia de preşedinte al Republicii Socialiste România a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, patriot înflăcărat, eminent militant revoluţionar şi internaţionalist consecvent, ce şi-a dedicat şi îşi dedică întreaga viaţă propăşirii ţării, izbînzii cauzei socialismului şi comunismului, poporul nostru şi-a manifestat dorinţa de mai bine pentru ţară, pentru victoria păcii, dreptăţii şi progresului în lume. Acest act evidenţiază, totodată, recunoaşterea unei personalităţi ce se înscrie în galeria celor mai proeminente figuri ale zbuciumatei istorii a poporului român, popor care întotdeauna şi-a demonstrat capacitatea de a crea mari personalităţi care au exprimat şi exprimă înaltele virtuţi de înţelepciune şi umanism, de hărnicie, dîrzenie şi abnegaţie, de cutezanţă, cumpătare şi optimism ale românilor, atît de necesare pentru a înfrunta vitregiile istoriei. Recunoaşterea unei personalităţi remarcabile, care se bucură de înalt prestigiu pe plan mondial, personalitate care acţionează în pas cu cerinţele epocii şi care, înfruntînd cu realism tensiunile generate de politicile de forţă, militează cu hotărîre pentru imprimarea unui nou curs spre destindere, pentru instaurarea unor relaţii noi între state, bazate pe independenţă, suveranitate, egalitate, neamestec în treburile interne, respect reciproc.

Aceşti cinci ani de cînd România îl are ca preşedinte pe cel mai iubit fiu al poporului — urmînd unui deceniu de mari transformări şi mutaţii în economia românească, în viaţa socială şi politică a ţării, deceniu înrîurit hotărîtor de activitatea novatoare şi clarvăzătoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, constituie perioada unor înnoiri fundamentale, a unei impetuoase dezvoltări a economiei româneşti, înscrisă pe drumul progresului calitativ. Un profund spirit ştiinţific, realist, raţional şi novator în conducerea societăţii, mobilizarea tuturor energiilor creatoare ale poporului — iată trăsături esenţiale care caracterizează evoluţia ţării sub îndrumarea înţeleaptă a preşedintelui României.

În aceşti cinci ani au avut loc Congresul al XI-lea şi Conferinţa Naţională ale partidului, a fost adoptat Programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, care au pus în faţa naţiunii, a ţării, obiective deopotrivă cutezătoare şi realiste. Elaborarea lor, munca plină de abnegaţie a oamenilor muncii pentru înfăptuirea acestor obiective a determinat un avînt deosebit de susţinut în dezvoltarea tuturor sectoarelor din economie, creînd astfel resursele necesare pentru sporirea bunăstării materiale şi spirituale. Prin dimensiunile înnoirilor şi progresului, prin amploarea şi realismul obiectivelor proiectate şi îndeplinite, prin anvergura şi consistenţa realizărilor, această perioadă se înscrie ca o etapă fără precedent în istoria patriei.

Concepţie profund ştiinţifică asupra procesului dezvoltării

POPORUL ROMÂN se mîndreşte cu faptul că în fruntea partidului şi statului se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu, strategul politic de cea mai aleasă ţinută care orientează, ghidează şi potenţează pe multiple planuri grandioasa operă de făurire a noii orînduiri în România. Eminent teoretician, secretarul general al partidului aduce o contribuţie inestimabilă la fundamentarea politicii partidului nostru, la dezvoltarea teoriei revoluţionare a clasei muncitoare în condiţiile concrete ale României şi ale evoluţiei lumii contemporane, considerînd teoria materialist-dialectică şi istorică nu ca o dogmă, ci ca o călăuză în acţiune. De numele secretarului general al partidului sînt legate definirea ştiinţifică de către partid a raportului dintre general şi formele diferite de manifestare ale particularului, de la o ţară la alta, de la o etapă istorică la alta, definirea ştiinţifică a raportului dintre naţional şi internaţional în procesul dezvoltării, definirea ştiinţifică a manifestării obiective a contradicţiilor în societate în general şi în economia socialistă ; spiritul stăruitor al forţei noastre politice conducătoare de a pătrunde în intimitatea trecutului şi a realităţilor social-economice ale ţării, de a studia experienţa procesului de dezvoltare în lume ; viziunea prospectivă şi umanistă în abordarea problemelor evoluţiei generale pe calea progresului şi a păcii. De gîndirea creatoare, cutezătoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu sînt legate relevarea necesităţii perfecţionărilor continue în viaţa ţării, în pas cu cerinţele dinamice ale vremii, preocupările vaste pentru evidenţierea direcţiilor optime în care trebuie acţionat pentru înfăptuirea continuă şi conştientă a acestor perfecţionări.

Jurămîntul vibrant rostit în urmă cu cinci ani de primul preşedinte al României vădeşte puternic legămîntul profund al celui mai mai iubit fiu al poporului cu naţiunea însăşi. **„Jur să slujesc cu credinţă patria, să acţionez cu fermitate pentru apărarea independenţei, suveranităţii şi integrităţii ţării, pentru bunăstarea şi fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului şi comunismului în Republica Socialistă România“** — sînt cuvinte solemne ce reflectă idealul fierbinte al întregii activităţi revoluţionare a acestei mari personalităţi a poporului român. Stau mărturie gîndirea sa care fundamentează şi fertilizează concepţia unitară şi sistemică

a partidului privind dezvoltarea României, concepție de o importanță vitală pentru progresul țării, acțiunea energică a secretarului general al partidului dedicată propășirii patriei. De o deosebită însemnătate pentru formularea unor orientări și tactici în procesul dezvoltării României se vădește etapizarea realistă a procesului de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei, la elaborarea căreia secretarul general al partidului are un rol hotărîtor, formularea în acest cadru a conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, cu o structură și dinamică bine conturate. Sînt teze elaborate în primul rînd în raport cu conținutul și trăsăturile calitative ale componentelor economiei noastre, între acestea pe un plan superior fiind desemnată capacitatea industriei naționale de a răspunde unor însemnate cerințe economico-sociale, de a crea condiții pentru afirmarea progresului economico-social. În această optică fundamentată de o viziune largă, profundă asupra realităților ce ne înconjoară au fost elaborate ample măsuri pe linia industrializării țării, a modernizării structurilor economico-sociale, perfecționării mecanismului economico-financiar precum și a unor pîrghii și priorități, a instrumentelor de analiză, decizie, urmărire și prognozare a dezvoltării, pe linia intensificării participării României la circuitul economic internațional, a dezvoltării economico-sociale armonioase a teritoriului și creșterii gradului de satisfacere a nevoilor populației.

O importanță majoră pentru propășirea țării o are concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind dezvoltarea economiei României pe baza planului național unic ; concepția sa asupra dinamismului dezvoltării, proiectat preponderent și realist ca efect al antrenării factorilor de dezvoltare intensivă, ca efect al unor investiții ample de inteligență și pricepere, ca rezultat al promovării progresului tehnic în întreaga economie, al creșterii pregnante a complexității activităților și valorificării superioare a întregului potențial de resurse materiale și umane ale țării, al sporirii randamentului și eficienței muncii sociale.

Elemente definitorii ale etapei : anvergura și consistența realizărilor

PE BAZA unor asemenea orientări realiste, în pas cu exigențele revoluției tehnico-științifice, ale competitivității, în pas cu exigențele în general ale timpului pe care îl trăim, dezvoltarea economico-socială a țării a cunoscut în ultimii cinci ani transformări calitative dintre cele mai însemnate. Această perioadă confirmă pe deplin justețea alegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu ca președinte al României socialiste, justețe care se vădește în mari succese și progrese înregistrate de țara noastră pe drumul făuririi socialismului multilateral dezvoltat, al înscrierii României în rîndul statelor dezvoltate economic ale lumii.

Economia țării s-a transformat și se transformă, tot mai accentuat, într-un complex economic bine structurat, echilibrat în componentele sale și dinamic în evoluția sa, ale cărui trăsături de bază sînt constituite de caracterul său industrial -agrar, de rolul conducător al industriei în condițiile în care agricultura este concepută ca ramură de bază a economiei, de preocupările de utilizare superioară a potențialului existent, ca și de conservare a resurselor, de manifestare activă, competitivă a țării în diviziunea mondială a muncii. Creșterea susținută în 1978 față de 1975, deopotrivă a unor importante ramuri ale producției materiale cît și a venitului național (cu peste o treime a producției industriale, cu peste o cincime a producției agricole, cu aproape o treime a venitului național) pune semnificativ în lumină materializarea unor acțiuni majore pentru sporirea eficienței.

În deplin consens cu concepția partidului, a secretarului său general după care îmbunătățirea vieții celor ce muncesc, — țelul funciar, scopul suprem al noii orînduiri — este indisolubil legată de făurirea unei economii de o ridicată productivitate și eficiență, se asigură astfel condițiile și mijloacele necesare pentru creșterea accelerată a nivelului de trai și civilizație al oamenilor muncii de la orașe și sate, de pe întreg cuprinsul patriei. Dezvoltarea economico-socială a țării pune pregnant în evidență sporirea sensibilă a stocului de învățămînt, cultură și experiență productivă al națiunii — un succes de o deosebită însemnătate, ale cărui efecte majore vor putea fi mai pregnant simțite în perspectiva dezvoltării. Ea vădește mutații sociale fundamentale, modificarea modelului de consum al populației potrivit cerințelor civilizației moderne și pe baza capacității crescute a industriei naționale, a întregii economii de a acoperi cu bunuri și servicii acest consum. Sînt elocvente în această direcție creșterea deosebit de accentuată în 1978 față de 1975 — cu 21,4%, a retribuției reale a personalului, înfăptuindu-se practic încă din anul trecut prevederea inițială de creștere pe cincinal, sporirea în același mod a veniturilor reale ale țărănimii, ale întregii populații. În aceste condiții creșterea prevăzută a veniturilor în perioada 1976—1980 se înscrie ca cea mai ridicată sporire de venituri întîlnită într-un cincinal.

Adîncirea continuă a democratismului în slujba înfloririi personalității umane

UNA DIN TRĂSĂTURILE esențiale ale gîndirii politice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, reflectînd puternic însăși esența umanistă intrinsecă a noii orînduiri, o constituie promovarea consecventă și largă a valorilor etice și umane, respectul față de om și aspirațiile sale de mai bine. Este o trăsătură care a imprimat un curs esențialmente nou întregii vieți economico-sociale a țării. Pe această bază ea a permis crearea condițiilor pentru realizarea, tot mai manifestă, a unei egalități efective a șanselor pentru toți cetățenii în ce privește procesul complex al formării, creșterii, manifestării neîngrădite și implicării plenare a personalității lor în viața economică, socială și politică a României, pentru asigurarea unor premise fundamentale de edificare a unei societăți demne și libere, în care oamenii să fie stăpîni pe destinele lor, să-și făurească așa cum doresc viitorul, a unor premise esențiale pentru înflorirea personalității umane.

Pe un plan major aceasta se reflectă în consecvența cu care s-a urmărit afirmarea largă a democratismului în societatea noastră, atragerea, în tot mai mare măsură, a maselor la conducerea economică și socială. Dezvoltarea democrației socialiste este concepută ca un factor esențial și o necesitate obiectivă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, ea vădește, deopotrivă, încrederea deosebită pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, întregul partid o au în capacitatea, în forța creatoare a poporului, a fiecărui om al muncii.

Extinderea formelor democratice în viața economică și socială a țării, cadru în care se relevă instituirea conducerii colective ca principiu general de conducere a societății, instituirea unor organe și organisme specifice în unitățile economiei, a controlului muncitoresc la toate nivelurile, a consiliilor și congreselor oamenilor muncii din principalele sectoare de activitate, sînt di-

mensiuni care pun în evidență amploarea și profunzimea procesului și a structurilor implicate. Pe această bază s-a asigurat și se asigură, tot mai mult, participarea reală și amplă a oamenilor muncii la conducerea tuturor proceselor economice, la conducerea efectivă a treburilor statului, la elaborarea și înfăptuirea cutezătoare a politicii interne și externe a partidului și statului.

Cu semnificații majore se înscrie în această direcție dialogul neîntrerupt purtat de secretarul general al partidului cu oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei. Cunoscîndu-le și receptîndu-le nemijlocit părerile, sugestiile, soluțiile și aspirațiile, tovarășul Nicolae Ceaușescu are astfel posibilitatea să cunoască direct pulsul țării, identificîndu-se pe deplin în gîndul și faptele sale, în gîndul și faptele țării, cu poporul pe care îl reprezintă. Se pune astfel în lumină un pilduitor stil de lucru, al cărui mobil fundamental îl constituie aceeași servire fără preget a țării, împlinirea unor nobile idealuri umaniste.

Contribuția activă la crearea unei lumi mai bune și mai drepte

SUB PUTERNICA înrîurire a personalității președintelui României politica externă a partidului și statului nostru, aflată în unitate dialectică cu politica noastră internă, a cunoscut un curs calitativ nou. De numele tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt intim legate acțiunea persverentă a partidului și statului pentru dezvoltarea relațiilor internaționale ale țării, pentru înfăptuirea neabătută a politicii de prietenie cu toate țările socialiste, de colaborare cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea socială, pe baza deplinei egalități în drepturi. De intensa și prestigioasa sa activitate sînt legate creșterea contribuției țării la cauza progresului social, a colaborării și păcii în lume, a prieteniei între popoare, solidaritatea României cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, fundamentarea cunoscutelor principii de promovare a unor relații noi între state, conceptul românesc de nouă ordine economică și politică mondială.

Valoarea și realismul politicii externe a partidului și statului, justețea orientărilor ei sînt elocvent ilustrate de largile ecouri și aprecieri pe care le trezesc în opinia publică mondială. Acestea decurg din concordanța deplină dintre politica românească cu cerințele obiective ale epocii în care trăim — o epocă de adînci transformări revoluționare, sociale și naționale, de afirmare a voinței popoarelor de a promova relații noi, echitabile, între state. În epoca noastră caracterizată prin creșterea rolului economic, social și politic al statelor naționale, România socialistă, ilustrul ei președinte militează cu consecvență și fermitate pentru participarea activă a tuturor țărilor, fără deosebire de mărime sau orînduire socială, la soluționarea tuturor problemelor internaționale, pentru afirmarea unei atmosfere de pace, destindere și înțelegere în lume, pentru excluderea forței și amenințării cu forța din viața internațională, pentru respectarea principiilor independenței și suveranității, a colaborării și egalității între state.

În anii de cînd se află în fruntea statului președintele Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție de însemnătate excepțională pentru creșterea prestigiului țării în lume, prin afirmarea unei politici internaționale principiale, consecvente, în cadrul căreia există o deplină concordanță între teorie și practică, între vorbe și fapte, România remarcîndu-se prin intervenții și propuneri în cadrul unor importante manifestări internaționale, în forurile politice mondiale cele mai înalte, propuneri care au intrat în dezbateri, au întrunit o largă adeziune și s-au concretizat în adoptarea unor hotărîri și decizii de o deosebită însemnătate pentru progresul colaborării și înțelegerii pe plan mondial.

Vizitele președintelui României socialiste în țări de pe toate continentele, în țări de toate orientările politice precum și prezența unui mare număr de șefi de state și de partid în țara noastră, înaltele distincții primite de tovarășul Nicolae Ceaușescu dovedesc tocmai aprecierile deosebite de care se bucură personalitatea marcantă a președintelui României ca și interesul suscitat de experiența construcției noastre socialiste, constituind totodată o recunoaștere a justeței principiilor politicii externe românești, a concordanței acestei politici cu interesele generale ale progresului și păcii umanității. Toate acestea reflectă meritele personale deosebite ale președintelui României în promovarea noilor relații interstatale — merite recunoscute și apreciate de mari personalități ale lumii contemporane, de opinia publică mondială. Printre elocventele mărturii ale prețuirii internaționale citām cuvintele secretarului general al O.N.U. Kurt Waldheim, care sublinia că „Rolul și participarea României în problemele internaționale sînt, în mod eminent, ilustrate de activitatea dinamică a prestigiosului său conducător, președintele Nicolae Ceaușescu. Întreaga lume este conștientă de contribuția sa unică la normalizarea relațiilor dintre state, la reglementarea conflictelor și disputelor internaționale prin negocieri între părțile implicate și instaurarea unui nou tip de relații între state".

★

Oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării, întregul popor — muncitori, țărani, intelectuali, români, maghiari, germani și de alte naționalități, tineri și vîrstnici, bărbați și femei aduc un cald omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu cu prilejul jubileului alegerii sale în funcția de președinte al țării, strîngîndu-și rîndurile și înzecindu-și eforturile pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Strălucita activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în slujba împlinirii idealurilor noastre socialiste, a cauzei socialismului și comunismului, a dreptății și libertății, are un puternic ecou în conștiința întregii națiuni, constituind chezășia unor realizări și împliniri de o tot mai mare anvergură ale României pe drumul dezvoltării și civilizației socialiste și comuniste, al promovării și ridicării largi a valorii și condiției umane.

dr. Dan POPESCU

Sub semnul deplinei unități

al dragostei și prețuirii

VIZITA DE LUCRU NICOLAE CEAUȘESCU

Întîmpinat cu caldă ospitalitate, cu profunde sentimente de dragoste și prețuire, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut o vizită de lucru în județul Arad.

Cu prilejul acestei vizite — desfășurată în momentul în care locuitorii acestor meleaguri românești sărbătoresc împlinirea a 2000 de ani de la întemeierea cetății dacice Ziridava, astăzi localitatea Pecica, și a 950 de ani de la prima menționare documentară a municipiului Arad — a avut loc la Arad, într-o atmosferă entuziastă, o mare Adunare populară, la care a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În timpul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat în detaliu, la fața locului, împreună cu miniștrii de resort, cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, cu muncitori și specialiști, căile și metodele optime

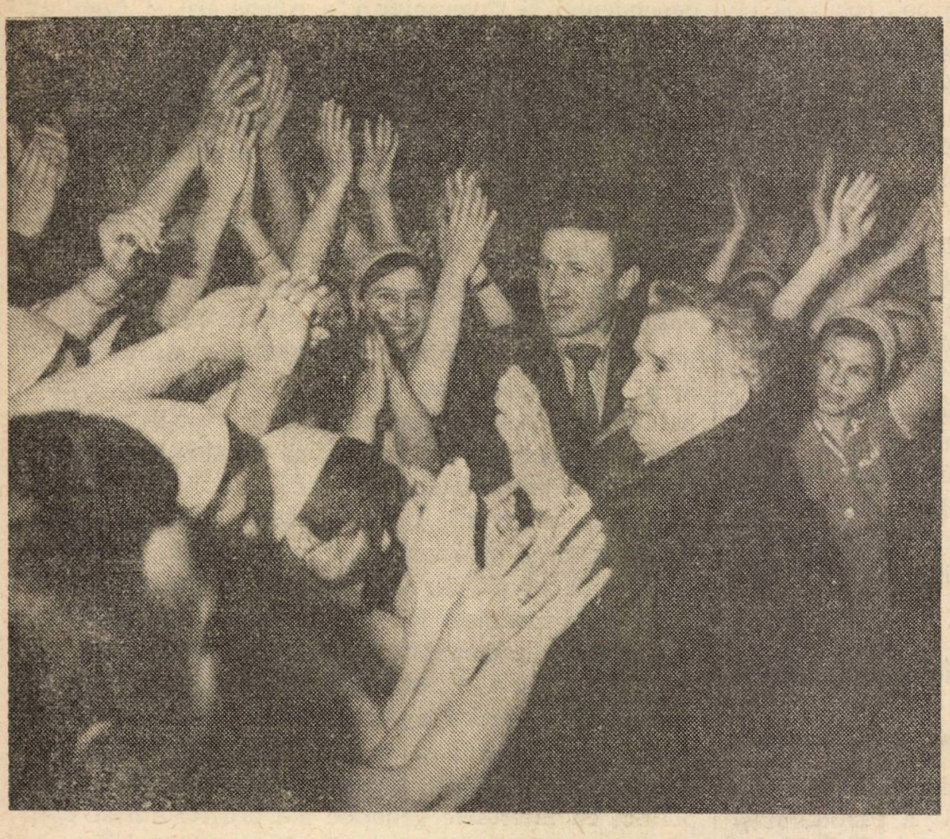

Pretutindeni, oamenii muncii ovaționează pe secretarul general al partidului

Cu voioșie și flori, copiii întîmpină pe oaspeții dragi

în jurul partidului,

față de secretarul său general

A TOVARĂȘULUI ÎN JUDEȚUL ARAD

pentru accelerarea procesului de diversificare și modernizare a producției, de asimilare a noi tehnologii și produse cu caracteristici superioare. O atenție deosebită a fost acordată realizării uneia din sarcinile economice fundamentale ale acestei etape — reducerea neîncetată a consumurilor de materii prime, materiale combustibil și energie, sporirea eficienței întregii activități.

Toți oamenii muncii din județul Arad — români, maghiari, germani —, într-o strînsă unitate în jurul partidului, și-au exprimat hotărîrea de a nu-și precupeți eforturile pentru transpunerea exemplară în viață a prețioaselor indicații date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru a întîmpina astfel cu noi succese evenimentele majore ale acestui an — a XXXV-a aniversare a eliberării patriei și cel de-al XII-lea Congres al P.C.R.

La grădinița de copii de la întreprinderea textilă

Simbol al dragostei și al înaltei prețuiri

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ ÎN FLUX CONTINUU, LA NIVELUL ACTUALELOR EXIGENȚE ALE ECONOMIEI

● Peste 17 mii contracte neonorate la termen în primele luni ale anului 1979. De ce ? ● Pe cînd mai multe contracte de aprovizionare-desfacere pe termen lung ● Operațiuni scriptice pentru a... justifica existența unor baze

UNA DIN PROBLEMELE FUNDAMENTALE, cu influență determinantă asupra îndeplinirii prevederilor planului național de dezvoltare, o constituie realizarea în bune condițiuni a aprovizionării și desfacerii producției. În legătură cu aceasta documentele de partid au subliniat nu odată faptul că condiția primordială a unei bune aprovizionări o constituie înlăturarea deficiențelor existente în activitatea de producție, realizarea produselor fizice planificate și contractate în strictă conformitate cu prevederile de plan.

Organizîndu-și în mod judicios activitatea, stabilind măsuri adecvate, marea majoritate a întreprinderilor își realizează în bune condiții sarcinile de producție, onorîndu-și în același timp toate obligațiile contractuale. Nu este, mai puțin adevărat însă și faptul că sînt și unități care nu-și îndeplinesc ritmic producția fizică, producînd astfel perturbații în lanț partenerilor cu care au relații contractuale. Consecința directă a acestei situații o constituie faptul că, în perioada relativ scurtă care a trecut de la începutul anului s-au înregistrat peste 17 000 contracte restante, fiecare dintre acestea incluzînd un număr mult mai mare de poziții ; în expresie valorică, restanțele contractuale pe primele 2 luni însumează peste 3 miliarde lei. Iată de ce, **condiția primordială a unei îmbunătățiri radicale a aprovizionării o constituie îndeplinirea integrală a planului de producție în fiecare unitate.**

Necesitatea extinderii contractelor de lungă durată

ESTE CUNOSCUTĂ preocuparea constantă a partidului ca întreaga activitate economică să se bazeze pe stabilirea unor **relații de lungă durată,** care să permită fiecărei unități să aibă asigurate materiile prime, într-un cuvînt să fie în măsură să facă o bună pregătire pe o perioadă îndelungată a producției.

Ce se întîmplă însă în realitate ? Chiar după aprobarea cifrelor de plan, după ce contractele de aprovizionare au fost încheiate, apar numeroase modificări și așa-zisele „precizări" în producția fizică. De aici decurge, după cum e și firesc, modificarea unui mare număr de contracte economice. Ne referim, îndeosebi, la produsele industriei constructoare de mașini, industriei prelucrării lemnului, industriei ușoare la care — datorită unei insuficiente preocupări din partea unor întreprinderi pentru contactarea din timp a beneficiarilor și stabilirea portofoliului de comenzi, cu desfacerea asigurată — **nu este definitivată, înainte de începerea execuției planului, structura sortimentală a producției.** În ramurile amintite peste 30% din contractele de aprovizionare încheiate suferă de obicei modificări, începînd chiar cu primul trimestru al anului.

La nivelul actual de complexitate al economiei este de neconceput ca toate relațiile de detaliu să poată fi stabilite altfel decît prin legături nemijlocite între producători și consumatori. O analiză efectuată în unele unități din construcția de mașini a relevat faptul că la realizarea unui produs concură între 300 și 500 de întreprinderi din țară, la care se adaugă o serie de importuri procurate prin diferite întreprinderi de comerț exterior. Ce înseamnă acest lucru ? Că o modificare de plan fizic la un anumit produs își regăsește influențele în producția tuturor celor 300—500 de colaboratori care, la rîndul lor, sînt și ei legați, prin numeroase fire ,de alte unități ce le asigură resursele materiale. Aceste exemple ilustrează :

importanța unei stabilități cît mai mari a planului producției fizice și, mai ales, **necesitatea încheierii contractelor de lungă durată cu beneficiarii produselor,** în vederea asigurării tuturor resurselor atît de materii prime și materiale, cît și de repere și subansamble în cooperare care participă la procesul de fabricație a fiecărei întrepinderi.

Din ce în ce mai mult problemele aprovizionării tehnico-materiale nu sînt probleme de cantitate, de asigurare a unui anumit volum de resurse materiale care se rezolvă prin echilibrul material stabilit prin balanțe ci, în primul rînd, **de sortimente,** precum și **de termene de livrare corelate strict cu programul de activitate al fiecărei unități.** Iată, așadar, că o problemă esențială în momentul de față privind îmbunătățirea aprovizionării o constituie **perfecționarea sistemului de relații contractuale, stabilirea acestora pe termene lungi.** Nu există nici o justificare ca pentru anumite materii prime din țară să nu se încheie contracte pe termene chiar mai lungi de 5 ani, ținîndu-se seama că, îndeosebi în industria minieră, pe baza documentațiilor de exploatare aprobate și a rezervelor geologice se poate prestabili volumul producției pe fiecare unitate, iar, pe această cale, în unitățile consumatoare din domeniul energiei electrice.

Consecințele emiterii cu întîrziere a repartițiilor de resurse

PROBLEME SIMILARE se pun însă și în ce privește stabilirea relațiilor pe termene mai scurte. Trebuie arătat că există o serie de **încălcări ale disciplinei de plan** care constituie sursa unor dereglări adeseori grave în procesul de aprovizionare tehnico-materială. Deși legea investește coordonatorii de balanță cu răspunderea precisă de a asigura necesarul economiei naționale cu produse din profilul lor de activitate, **în numeroase cazuri se întîlnesc situații cînd nu se emit repartiții în conformitate cu prevederile de plan și din balanțele materiale** care au fost elaborate de însiși coordonatorii respectivi. Nici la data actuală, de pildă, Ministerul Industriei Metalurgice nu a emis repartiții pentru circa 15% din resursele prevăzute în planul aferent primului semestru al acestui an. Din această pricină, o serie de întreprinderi, care au sarcini de producție bazate pe cantități de metale feroase și neferoase ce le sînt asigurate în balanțe, nu cunosc încă nici sursa și nici termenele de aprovizionare. Asemenea încălcări ale disciplinei nu pot fi cu nimic justificate. De aceea, o sarcină de primă urgență este aceea de a se trece de îndată, de către toți coordonatorii de balanță, de către toate ministerele economice, la emiterea tuturor repartițiilor în conformitate cu prevederile de plan aprobate.

Consecințe negative au și practicile referitoare la **anularea arbitrară și în contradicție cu legea de către unii coordonatori a repartițiilor emise de unele ministere și centrale.** Ne referim, mai ales, la Direcția generală de aprovizionare și desfacere din Ministerul Industriei Metalurgice, la unele unități ale Ministerului Industriei Chimice (Centrala industrială de prelucrare a cauciucului și maselor plastice, Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri), care practică asemenea **„alinieri" a contractelor economice la producția efectivă realizată, prin modificarea sau anularea arbitrară și unilaterală a repartițiilor adeseori chiar în ultima zi a trimestrului sau a anului, cu scopul nejustificat și antieconomic de a exonera de răspunderea neîndeplinirii contractelor întreprinderile din subordine.** O asemenea metodă pune, pe de o parte, sub semnul întrebării însăși rațiunea încheierii contractelor economice, de vreme ce acestea își pierd obiectul pe baza unui act arbitrar ; pe de altă parte, în condițiile mecanismului economico-financiar perfecționat, o asemenea practică prejudiciază întreprinderile beneficiare și creează avantaje nejustificate unor producători care nu-și îndeplinesc obligațiile. Fiecare minister coordonator, inclusiv Ministerul Aprovizionării Tehnico Materiale, trebuie să acționeze cu mult mai multă fermitate în această direcție și să curme, prin aplicarea măsurilor legale, astfel de încălcări grave ale legislației economice.

Dereglări în asigurarea unei aprovizionări ritmice produc și **abaterile în execuția livrărilor în conformitate cu prevederile de plan.** Deși prin lege este prevăzut clar că nici un material din nomenclatura stabilită nu poate fi comercializat fără repartiții rezultate din balanțele materiale, există încă numeroase cazuri de încălcări, în care întreprinderi producătoare sau chiar beneficiare comercializează asemenea produse în afara repartițiilor. O recentă verificare efectuată la un număr de 10 întreprinderi și trusturi de construcții-montaj, care nu și-au îndeplinit nici unul din elementele planului de producție pe anul 1978, a dus la depistarea faptului că ele comer-

cializau, în afara sistemului de cote și repartiții stabilite, importante cantități de metal, ciment, produse ceramice, elemente prefabricate din B.C.A. și alte materiale către unitățile cooperatiste și de stat, cooperației meșteșugărești, prestatoare de servicii, lipsind prin aceasta alte unități de asemenea resurse. Întreprinderea metalurgică Iași, Întreprinderea de țevi Roman, Întreprinderea de sîrmă și plase sudate Buzău, Combinatul siderurgic Galați își comercializează o parte din producție în afara planului ; pe această cale mai multe zeci de mii de tone de metal s-au scurs pe alte circuite decît cele stabilite prin echilibrul de plan, lipsind unii consumatori prioritari și, îndeosebi, pe producătorii de utilaje tehnologice de resursele necesare îndeplinirii sarcinilor prevăzute. Interesele majore ale țării cer respectarea riguroasă a repartițiilor, ca element esențial pentru realizarea de către fiecare întreprindere a obligațiilor care-i revin în angrenajul complex al economiei naționale.

Cînd circuitele lungi iau locul drumului scurt

ÎMBUNĂTĂȚIRI în activitatea de aprovizionare tehnico-materială pot fi aduse prin **simplificarea unor circuite atît în faza precontractuală, cît și în cea de încheiere a contractelor economice.** În prezent, ciclul de încheiere a unui circuit economic după aprobarea unei balanțe comerciale este de aproape două luni. Aceasta în cazul cel mai fericit, în care nu apar litigii precontractuale, a căror rezolvare prelungește, pe diferite trepte, și mai mult perioada respectivă. Faptul este determinat de modul în care circulă în prezent și se centralizează, la diferite niveluri, specificațiile sortotipodimensionale materiale de la întreprinderile consumatoare la centrală și, respectiv, ministerul beneficiar, apoi la coordonatorii de balanță care, pe flux invers, emit repartițiile și distribuitoarele pe baza cărora se stabilesc relațiile contractuale.

Practica a dovedit că la unele materiale de uz general cum sînt, de exemplu, sculele, aparatajul electric de joasă tensiune, armăturile de instalații industriale de diferite tipuri, care se aprovizionează în totalitate numai prin bazele județene, aceste circuite ale specificării și repartizării pot fi mult simplificate prin realizarea lor în profil teritorial. **Merită examinată soluția ca specificațiile de materiale să fie depuse de către toate întreprinderile din județ la baza județeană respectivă, iar aceasta, în relații directe cu coordonatorul, să obțină repartițiile necesare pe baza cărora să încheie direct contractele pentru cantitățile nevagonabile și între întreprinderile consumatoare și cele furnizoare pentru cantitățile vagonabile (schema alăturată).** În acest mod s-ar putea asigura atît corelarea specificațiilor și, respectiv, a contractelor cu stocurile existente la fiecare material și produs în întreprinderi și baze, cît și un control unitar asupra livrărilor de către Ministerul Aprovizionării și, respectiv, de către bazele județene. Totodată, ar putea fi simțitor redusă durata ciclului precontractual și elimina un număr de trepte de litigii precontractuale.

Ar trebui studiate și posibilitățile unor îmbunătățiri în ce privește sistemul de circulație a resurselor în economie. În prezent, o serie de produse și chiar materii prime de masă sînt contractate prin intermediul bazelor specializate din subordinea unor ministere, în sistem de tranzit organizat sau achitat. În asemenea cazuri, bazele au de fapt numai rolul de a efectua unele operații scriptice, de birou, pentru care însă percep cote de adaos comercial de pînă la 1,5%, cote care duc la scumpirea nejustificată a produselor, la creșterea artificială a cheltuielilor materiale la întreprinderile consumatoare și, în final, pe ansamblul economiei. La nivelul unui an volumul total al acestor cote de adaos pentru o serie de operațiuni se ridică la aproape 1 miliard de lei. După părerea noastră ar trebui **să se renunțe la orice livrare în tranzit prin baze a unor asemenea materii prime și materiale ;** totul trebuie contractat **direct** între producător și consumator, fără intervenția niciunui organism intermediar.

Aceeași problemă se pune și cu privire la utilaje. Prin bazele Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Construcțiilor Industriale, Ministerului Industriei Ușoare, M.A.I.P.A., M.I.Ch. și altele se derulează diferite utilaje care, în loc să fie dirijate direct la locul de montaj sau pe șantierele cărora le sînt destinate, stau în mod nejustificat perioade uneori mari de timp în bazele respective, scumpind costurile lor prin cotele de adaos care se plătesc acestor baze. În alte situații, materii prime din import sînt derulate prin sistemul de tranzit, cum este, de exemplu, cazul minereurilor de fier care, parțial, urmau să fie derulate prin baza de aprovizionare-desfacere a Ministerului Industriei Metalurgice din București. De fapt, baza respectivă nu a primit și nu primește nici măcar o tonă din această resursă, dar, spre a realiza un volum de rulaj care

Simplificarea sistemului relațiilor precontractuale și contractuale

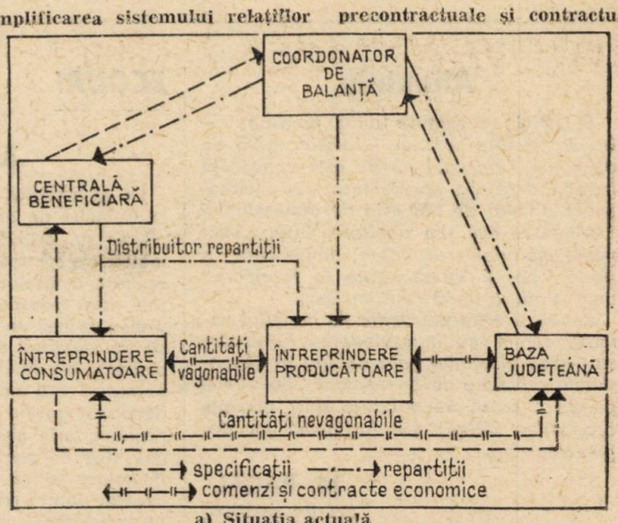

a) Situația actuală

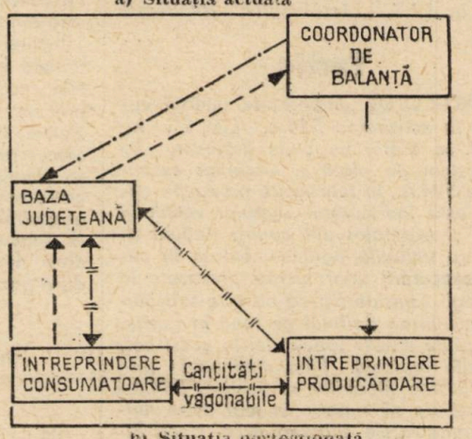

b) Situația perfecționată

să-i justifice existența, efectuează asemenea operațiuni scriptice, care, dealtfel, cad în sarcina directă a unităților siderurgice consumatoare de minereu.

Pot fi **îmbunătățite,** de asemenea, **circuitele de aprovizionare și pentru alte materiale și produse din import care se aduc în cantități mici, nevagonabile, pe fiecare consumator.** În prezent, asemenea materiale vin, de regulă, cu vagoanele partenerului extern la bazele specializate ale diferitelor ministere situate în București sau în alte zone centrale ale țării, de unde, apoi, sînt redirijate deseori în flux invers, inclusiv către localități din zonele apropiate punctului de frontieră prin care acestea au intrat în țară. **Optimizarea acestor fluxuri face necesară organizarea unor baze de frontieră,** care să primească toate aceste materiale la sosirea din import și să asigure derularea lor către beneficiarii din țară. În acest mod s-ar asigura două avantaje esențiale :

- eliminarea fluxurilor încrucișate de transport la aceste materiale și scurtarea corespunzătoare a timpului de ajungere la beneficiar ;
- reducerea cheltuielilor în valută pentru vagoanele străine cu care se realizează aceste importuri prin scurtarea simțitoare a duratei de staționare a acestora pe teritoriul românesc.

Cerințe ale perfecționării activității bazelor de aprovizionare

ȘI ÎN DERULAREA prin bazele județene de aprovizionare a unor materiale sînt posibile îmbunătățiri. Ne referim, în primul rînd, la faptul că, în prezent, materialele metalurgice se contractează de către unitățile M.I.M. numai cu 11 baze, iar acestea, la rîndul lor, livrează cantitățile aferente celorlalte baze limitrofe care le sînt arondate. Prin acest mod se înregistrează de fapt duble manipulări și transbordări pentru un volum important de metal — circa 350—400 000 tone pe an — și o creștere în mod artificial a fluxurilor încrucișate de transport. Un

Mircea PÎRJOL

(Continuare în pag. 24)

CITITORII AU CUVÎNTUL

Aluminiu

PENTRU executarea unor produse – bunuri de larg consum – folosim tablă de aluminiu. Furnizorul nostru este cunoscuta întreprindere de specialitate din Slatina. Tabla primită de noi este de dimensiunea 1 000/2 000 mm. La debitare, însă, rămîn multe materiale secundare, dintre care o parte pot fi întrebuințate la fabricarea unor produse de dimensiuni mici.

Pentru a evita pierderile de material neferos, cerem ca întreprinderea furnizoare să livreze aluminiul gata debitat în dimensiunile solicitate de beneficiari. Cheltuielile pentru o presă de debitare sînt minime, economiile înregistrate justificînd pe deplin investiția.

M. BACAL
șef de serviciu la I.I.S. „Metalurgica"-București

Tarife

ÎN ARTICOLUL „Importante mutații calitative în activitatea S.M.A." („R. E". nr. 7/1979) se arată, pe bună dreptate, că noul sistem de plată a lucrărilor executate de S.M.A., în funcție de producția obținută este indiscutabil superior vechiului sistem, și avantajos atît pentru stațiuni cît și pentru unitățile agricole. Totuși, în cazul neexecutării unor lucrări prevăzute în tehnologii, considerăm că nu este suficientă recalcularea tarifului pe tonă în funcție de lucrările efectiv executate. În acest caz, producția agricolă fiind diminuată prin neexecutarea lucrărilor respective, S.M.A.-urile trebuie să suporte în mai mare măsură consecințele situației date, dacă lucrările nu s-au executat din vina lor. Considerăm că în același mod trebuie judecată și situația cînd lucrările deși integral executate, nu s-au încadrat în timpul optim și, din această cauză, nu se obțin producțiile scontate.

Propunem ca în contractul de cooperare încheiat între S.M.A. și unitățile productive să se aibă în vedere, în mod expres, și aceste situații, stabilindu-se răspunderi clare, cu consecințe economico-financiare adecvate.

I. NISTOR
economist la U.J.C.A.P.-Brașov

Risipă

CU TOATE asigurările date de Direcția generală comercială a municipiului București (vezi nota „Valorificarea hîrtiei" nr. 50/1978 al „R. E."), la Complexul comercial din Drumul Taberii nr. 30 continuă să se ardă zilnic sute de cutii de carton. Este o totală lipsă de respect față de bunurile obștești, față de avuția națională.

Știe responsabilul acestei unități cît lemn este necesar pentru a confecționa cutiile arse într-o zi din dispoziția sa?

La numai 200 de metri de complex există un chioșc de recuperare a deșeurilor de hîrtie, care este deschis în fiecare zi. Solicităm rezolvarea definitivă a acestei elementare probleme.

Emil BACRIA
București

ECOURI

Energie

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul „Reducerea consumului de energie și combustibil" din „R. E" nr. 4/1979, vă facem cunoscut următoarele : cuptoarele de la stația de epurare a apelor din Brazi au fost importate fără recuperatoare de căldură. S-a proiectat însă un recuperator care urmează să fie construit de una din unitățile specializate ale M.I.C.M. Menționăm că recuperatorul are un caracter experimental, deoarece gazele arse chiar după reținerea prafului, prin ciclonare, conțin încă particole fine de oxizi de fier etc. După experimentare se va definitiva genul de recuperator pentru restul cuptoarelor de acest tip construite și montate la stațiile de epurare din zona Ploiești.

Incinerarea materialelor secundare petroliere și a nămolurilor de la separatoarele mecanice pe linia epurării apelor, precum și a altora din rafinării și petrochimie, face obiectul unui studiu care se efectuează de ICECHIM-ICPEAR. Studiul se efectuează pentru fiecare platformă petrochimică în intenția construirii unor gospodării centralizate (pe platforme), în scopul distrugerii materialelor secundare nevalorificabile, recuperîndu-se căldura gazelor arse.

C. CRAIU
director în Ministerul Industriei Chimice

Norme

ÎN LEGĂTURĂ cu nota cu același titlu, publicată în nr. 2/1979 al „R. E.", arătam că de regulă, toate circularele care completează normele de lucru bancare se trimit și ministerelor, pentru a fi aduse la cunoștința unităților subordonate, cele mai importante se publică și în suplimentul la Revista de contabilitate. Considerăm că neprimirea celor două circulare de către întreprinderea la care lucrează autorul notei constituie o scăpare a organelor ierarhice superioare ale acesteia.

Problema sesizată este în atenția noastră. În prezent este în curs de redactare un nou proiect de norme metodologice nr. 2 referitoare la probleme privind efectuarea plăților între organizațiile socialiste, la care, de fapt, se referă circularele nr. 35/1977 și nr. 6/1978.

A. PETRESCU
director în Banca Națională a R. S. România

Credite

ACOPERIREA de la bugetul statului a diferențelor rezultate din reevaluarea stocurilor de materii prime, materiale, produse finite etc. la unitățile cooperației meșteșugărești (a se vedea nota „Credite" din nr. 41/1978), ca urmare a reașezării prețurilor de producție și de livrare din perioada 1974–1977, a necesitat o analiză aprofundată din partea Ministerului Finanțelor, unităților Băncii Naționale a R.S.R și UCECOM, în legătură cu temeinicia restituirii sumelor solicitate. Pentru a nu se crea greutăți financiare unităților cooperatiste, Banca Națională a R.S.R., la solicitarea Ministerului Finanțelor, a acordat credite cu dobîndă normală, pînă la soluționarea problemei. Pe baza concluziilor analizei, conducerea Ministerului Finanțelor a aprobat restituirea către organizațiile cooperației meșteșugărești a diferențelor din reevaluarea stocurilor, care au fost virate în contul UCECOM.

I. ALFIRI
director în Ministerul Finanțelor

Metalul

AM STUDIAT cu atenție articolul „Fremise ale îmbunătățirii aprovizionării cu metal", apărut în „R. E." nr. 41/1978 și sîntem de acord cu majoritatea aspectelor prezentate. În special în ceea ce privește necesitatea existenței bazelor de aprovizionare și desfacere subordonate Ministerului Industriei Metalurgice, specializate pe probleme de metal.

Referitor la înființarea unei centrale a metalului, vă comunicăm că s-au făcut o serie de analize în acest sens și s-a ajuns la concluzia că nu este necesară o astfel de centrală, care nu ar conduce la îmbunătățiri în ceea ce privește aprovizionarea cu metal. Direcția generală de aprovizionare și desfacere din Ministerul Industriei Metalurgice are autoritatea necesară de a controla centralele producătoare de metal, de a programa producția în funcție de necesitățile beneficiarilor ; ea are totodată posibilitatea să cunoască dezvoltarea ramurii, specializarea agregatelor, gradul de înnoire al producției (asimilări, modernizări etc.) și să impună centralelor producătoare realizarea sortimentelor necesare economiei.

Tr. TECU
director adjunct în Ministerul Industriei Metalurgice

★

CENTRALA industrială siderurgică – Galați a realizat o creștere treptată a procentului scoaterii de metal. Aceasta nu înseamnă însă că s-au epuizat toate resursele – fapt relevat și de articolul „Gospodărirea rațională a metalului", publicat în nr. 43/1978 al „R. E".

Utilizarea produselor tipizate la unii beneficiari poate conduce la pierderi de metal, însă, pe ansamblul economiei naționale, se realizează obiectivul major – satisfacerea cerințelor de laminate plate atît cantitativ cît și calitativ. Este necesar ca beneficiarii noștri să înceapă acțiunea de reproiectare a produselor în care să se utilizeze metalul cu performanțe superioare, asimilat de noi, obținîndu-se astfel atît economie de metal, cît și unele disponibilități de capacitate.

S-a analizat oportunitatea construcției de minilaminoare și s-a ajuns la concluzia că acestea se pretează acolo unde există materiale secundare care pot fi prelucrate printr-o relaminare, cum de altfel se face la întreprinderea laminorul de tablă Galați.

Referindu-ne la producerea oțelului necalmat menționăm că acesta nu prezintă garanții de tenacitate la temperaturi scăzute, iar caracteristicile mecanice pot fi garantate pînă la o grosime de maximum 16 mm. Peste aceste grosimi oțelul necalmat nu este utilizabil. Realizarea oțelului necalmat se face numai conform necesarului din balanța de laminate plate întocmită pe economia națională.

Corneliu VELINCOV
director general adjunct în Centrala industrială siderurgică-Galați

Durate de execuție reduse prin

CREȘTEREA GRADULUI DE PREFABRICARE A CONSTRUCȚIILOR

● Probleme-cheie pentru industrializarea construcțiilor : proiectarea unor secțiuni cu grad înalt de prefabricare, diversificarea materialelor disponibile, execuția unor noi capacități de prefabricate ● Mai multă operativitate în creșterea gradului de echipare și finisare din fabrică a elementelor de construcții ● Tehnologiile conveier și lanț de agregate au o înaltă eficiență ; de ce nu sînt aplicate pe larg ?

INDUSTRIALIZAREA în grad înalt a construcțiilor constituie o contribuție esențială pentru îndeplinirea integrală a prevederilor din planul de investiții, pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor capacități de producție și creșterea productivității muncii pe șantiere. Ea presupune transformarea construcțiilor într-un proces industrial prin extinderea transferului tehnologic de activități din șantiere în fabrică, care să conducă la efectuarea în întreprinderi a 80—90% din volumul tuturor lucrărilor necesare execuției locuințelor și obiectivelor social-culturale, la livrarea pe șantier a unor elemente de clădiri gata finisate, echipate cu toate utilitățile, urmînd ca aici să se execute cu mare productivitate doar lucrările de montaj și monolitizarea prefabricatelor.

Practic, pentru o industrializare mai înaltă este nevoie de efectuarea simultană a operațiunilor de folosire pe scară tot mai largă a unor elemente de construcții cu grad ridicat de finisare în fabrică, de mecanizarea operațiunilor de montaj pe șantiere, de găsirea și utilizarea pe scară largă a unor materiale noi, ușoare, cu parametri superiori de rezistență. În acest context, apare cu claritate faptul că creșterea gradului de industrializare face necesară participarea activă — bine coordonată — a întregului complex de factori implicați, de la constructor la proiectant, de la producătorul de materiale de construcții la cercetător. În acest număr al revistei — despre modalitățile concrete de accelerare a gradului de prefabricare.

Ce relevă o analiză comparativă a stadiilor de industrializare a execuției ?

CA IMPORTANTĂ metodă de industrializare, **prefabricarea elementelor de construcții se cere aplicată pe scară mult mai mare ca în prezent,** utilizînd pentru aceasta toate formele posibile și eficiente în funcție de stadiul atins pînă acum : prefabricarea ușoară și parțială, centralizată și de șantier (utilizînd preturnarea), prefabricarea grea și prefabricarea totală, sporind în mod progresiv ponderea prefabricării uzinale. Prefabricarea uzinală și integrală a construcțiilor constituie forma cea mai avansată a industrializării construcțiilor, fiind capabilă să furnizeze elemente de construcții și părți de construcții cu performanțe ridicate, de calitate sporită și la un preț redus, pe baza cărora clădirile pot fi asamblate într-un timp foarte scurt. Și aceasta, deoarece **prefabricarea uzinală se pretează la un grad ridicat de mecanizare a producției și de automatizare, realizîndu-se nu numai o mare economie de manoperă, ci și generalizarea unei calități și precizii superioare în execuție.** Deosebit de important este însă ca liniile tehnologice uzinale pentru producerea prefabricatelor să fie astfel concepute încît să asigure atît producția de serie, cît și o diversificare largă a sortimentelor fabricate reclamată de condițiile de funcționalitate și estetică.

În țările dezvoltate, stadiul atins în prefabricarea locuințelor se remarcă în prezent prin cîteva **caracteristici :** un grad ridicat de prefabricare (clădirile integral prefabricate din panouri mari reprezintă 80—85%), o pondere mare a semifabricatelor și prefabricatelor produse de industrie cu un grad înalt de finisare, echipare și precizie (consum de manoperă pe șantier de numai 10—12 ore/m^2 arie desfășurată), o tehnologie de fabricație modernă (predomină tehnologia conveier și „lanț de agregate"). Se utilizează pe scară largă procedee mecanizate avansate de cofrare, decofrare, ungere, curățire (care fac ca manopera de fabricație să fie de 10—12 ore/m^3), cicluri scurte de tratament termic (4—5 ore).

Și în România cercetările efectuate în domeniul construcțiilor au urmărit să asigure în proiecte soluții de creștere a gradului de industrializare, diminuînd ponderea lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor, prin **promovarea utilizării panourilor mari de beton în construcția de locuințe, prin dezvoltarea tipizării și diversificării elementelor de construcții,** prin crearea de noi materiale de construcții etc. Cu toate acestea, **gradul de industrializare a lucrărilor de construcții este încă scăzut în comparație cu alte țări.** De pildă, ponderea locuințelor din panouri mari integral prefabricate în totalul apartamentelor construite în 1977 la noi era de 30%, în timp ce în R.D.G. depășea 65%, iar în R.S.C. era de aproape 90%.

Există în acest domeniu încă **multe rezerve nevalorificate.** Astfel, dacă la construcțiile de locuințe, în general, ponderea apartamentelor integral prefabricate la nivelul ramurii construcții a crescut de la 5% în anul 1960 la peste 30% în 1978, iar în anumite județe (Timiș, Cluj) la peste 45%, în alte cazuri ponderea apartamentelor integral prefabricate s-a menținut încă scăzută deoarece comoditatea în gîndire și acțiune a unor specialiști, fie de faptul că dezvoltarea capacităților de prefabricare nu a fost întotdeauna corelată cu sarcinile de creștere în ritm rapid a productivității muncii.

Din analiza situației prezentate rezultă că pe șantierele de construcții de locuințe există anumite **obstacole în calea creșterii mai accentuate a productivității muncii, care fac ca consumul de muncă vie să fie uneori de 2—3 ori mai mare în comparație cu rezultatele obținute în alte țări.** Cauzele

Tabelul nr. 1

Eficienţa măririi gradului de echipare şi finisare a panourilor mari din fabrică

Soluţii constructive şi tehnologii :	Zidărie portantă cu planşee prefabricate		Panouri mari în tehnologia actuală			Panouri mari în tehnologie nouă cu grad ridicat de finisare şi dotare din fabrică		
	om-ore/ap.	om-ore/mp Ad	om-ore/ap.	om-ore/mp Ad	Reducerea manoperei faţă de zidăria portantă	om-ore/ap.	om-ore/mp Ad	Reducerea manoperei faţă de zidăria portantă
Manopera pa şantier	2 030	30	1 354	20	1,5 ori	914	12-13,5	2,25 ori
Manopera în fabrică	135	2	406	6	—	476	7,0	—
Manopera totală	2 165	32	1 760	26	1,25 ori	1 390	19-20,5	1,55 ori

rezidă în : gradul scăzut de industrializare a betonului, gradul mic de finisaj al elementelor prefabricate ce sosesc în şantiere, în persistenţa utilizării procedeelor umede, în volumul încă mare al lucrărilor de zidărie ce se execută la locuinţe. Pînă în prezent atît cercetarea cît şi proiectarea nu au găsit întotdeauna cele mai eficiente soluţii care să ducă la eliminarea şapelor, a mozaicului, operaţiuni cu un volum ridicat de manoperă.

Multe neajunsuri au creat şi **insuficientele preocupări ale cercetătorilor, proiectanţilor pentru realizarea unor secţiuni cu grad înalt de prefabricate** la noile construcţii de locuinţe din Suceava, Tulcea, Vaslui ş.a. ; faptul că industria materialelor de construcţii nu a pus la dispoziţie o gamă mai diversificată de materiale eficiente, care ar fi adus un aport mai substanţial la creşterea productivităţii ; unele întîrzieri în dezvoltarea şi construirea de noi capacităţi de producţie de prefabricate faţă de ritmul cerut de creşterea gradului de industrializare a lucrărilor de construcţii.

Un drum mai scurt de la experimentare la generalizarea tehnologiilor moderne

REALIZĂRILE obţinute pînă acum în domeniul industrializării construcţiilor se cer substanţial îmbunătăţite. Pentru realizarea integrală a prevederilor din planul de investiţii pe 1979 apare necesară o acţiune mult mai hotărîtă pentru eliminarea rămînerilor în urmă în acest sector, sporirea eforturilor tuturor factorilor implicaţi pentru creşterea ponderii manoperei executate în fabrici şi poligoane faţă de cea din şantier. În legătură cu toate acestea se impune :

● **o preocupare mai susţinută pentru perfecţionarea continuă a gradului de echipare şi finisare din fabrică a elementelor de construcţii,** care să conducă, în final, la obţinerea de prefabricate realizate integral pe cale industrială. Se cere mai multă operativitate în fabricarea pe scară largă a panourilor de faţadă complet finisate cu tîmplăria montată, vopsită, cu conducte de instalaţii înglobate, a băilor spaţiale, în eliminarea şapei, a mozaicului, în utilizarea tapetului în locul zugrăvelilor (eventual zugrăvelile să se execute mecanizat în fabrici), în introducerea panourilor uşoare de granulit, acţiuni care s-ar solda cu

o reducere a consumului de manoperă pe şantiere de circa 45% — de la circa 23,5 ore/m² arie desfăşurată construită la 12,5 ore/m² arie desfăşurată construită (tabelul nr. 1).

● **creşterea volumului producţiei de prefabricate din beton armat** (panouri mari şi panouri folosite pentru structuri mixte) **prin generalizarea liniilor de fabricaţie de mare productivitate cu tehnologii tip conveier şi lanţ de agregate.** Utilizarea unor astfel de procedee de fabricaţie permite :

— diminuarea manoperei pe şantier de 2,25 ori faţă de zidăria portantă şi de 1,5 ori faţă de tehnologia actuală cu panouri mari ;

— reducerea manoperei totale (fabrică + şantier) de 1,55 ori faţă de zidăria portantă şi de 1,25 ori faţă de tehnologia actuală cu panouri mari ;

— creşterea valorii elementelor prefabricate realizate în fabrică, de la 35% în tehnologia actuală la 60% în noua tehnologie, lucrările pe şantier reducîndu-se respectiv 65% şi 40% ;

— reducerea manoperei totale pentru realizarea clădirilor de locuit din panouri mari cu 21%, iar a manoperei pe şantier cu 32,5% faţă de tehnologia actuală.

Tabelul nr. 2

Eficienţa unor tehnologii moderne combinate cu producerea unor materiale de construcţie în fabrică

Sistemul constructiv	Consum de manoperă ore/mp Ad.		
	Fabr.	Şantier	Total
Integral din panouri mari (nefinisate în fabrică)	6	20	26
Mixte — cofraje metalice şi prefabricate de faţade şi planşee (nefinisate în fabrică)	4	22	26
Integral din panouri mari cu grad avansat de finisare şi echipare şi cabine sanitare	7	13,5	20,5
Mixte — cu panouri de faţadă finisate	4	20	24
Monolit sau zidărie	—	30	30

Prin adoptarea unor sisteme constructive bazate pe utilizarea tehnologiilor de fabricaţie a prefabricatelor tip conveier şi prin creşterea gradului de finisare şi echipare din fabrică a panourilor mari se poate obţine o importantă economie de manoperă pe şantier, cu un spor relativ mic al consumului de muncă în fabrică (tabelul nr. 2). Eficienţa aplicării generalizate a tehnologiei conveier apare mai puternic în evidenţă dacă ne gîndim că prin realizarea prevederilor planului de locuinţe pe 1980 în acest sistem constructiv s-ar putea realiza faţă de anul 1976 : o importantă economie de forţă de muncă.

O deosebită atenţie va trebui acordată **intrării la termen în funcţiune a noilor capacităţi de producţie de panouri mari cu termene de punere în funcţiune în acest an** şi recuperării restanţelor înregistrate în acest domeniu în anul trecut ;

Gh. GHIŢULICĂ

(Continuare în pag. 24)

PUNCTE DE VEDERE

Noi exigențe în dezvoltarea agriculturii în condițiile economisirii energiei (I)

ÎN ACTUALELE CONDIȚII, intensificarea și modernizarea agriculturii în țările în curs de dezvoltare, în special prin industrializarea proceselor de producție agricolă, sînt însoțite de creșterea considerabilă a consumului de energie provenită mai ales din resurse fosile, nereînnoibile (țiței, zăcăminte de fosfați etc.). Astfel, producția încorporează cantități tot mai mari de energie. După calculele citate în literatura de specialitate din țara noastră, consumul de energie pe hectarul complex de teren cultivat va fi de 2,8 ori mai mare în 1980 decît în 1950 ; însă, mult mai rapidă este creșterea consumului de combustibil (țițeiconvențional) : de 4,3 ori. Ca urmare, în 1977, față de 1950, puterea energetică necesară pentru a obține 1 000 de lei producție globală agricolă a crescut de 2 ori, iar consumul de țiței convențional — de 2,5 ori.

Sistemul occidental de industrializare a agriculturii, bazat pe consumuri energetice ridicate, pune probleme tot mai dificile, dat fiind caracterul limitat al resurselor de combustibili fosili și prețurile crescînde ale unor combustibili. Unele calcule din literatura mondială de specialitate arată că dacă petrolul ar fi singura resursă de energie utilizată în agricultură și dacă el ar fi folosit integral pentru producerea de hrană pentru populație, actualele rezerve cunoscute ar fi epuizate în numai 57 de ani.

Pentru România, țară importatoare de petrol, (importul, în creștere, a ajuns în 1977 la peste 8,8 mil. tone), **problema raționalizării consumurilor energetice, chiar în condițiile angajării pe calea modernizării agriculturii, are o semnificație deosebită.** Creșterea venitului național pe cap de locuitor la nivelul care să situeze România în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică solicită, printre altele, valorificarea superioară a tuturor resurselor energetice și în mod deosebit a petrolului.

În acest context, vom expune în cele ce urmează, unele puncte de vedere privitoare la strategia acestei ramuri în perspectivă în concordanță cu prevederile Programului P.C.R. referitoare la crearea unei agriculturi intensive, de mare randament și productivitate.

Avantajele economice specifice, sursă de valorificare superioară

ÎN PRIMUL RÎND, în strategia dezvoltării sale, agricultura necesită o atenție sporită pe linia valorificării unor **avantaje economice specifice** pe care nu le are nici o altă ramură a producției materiale. Am în vedere următoarele :

a) agricultura — respectiv cultura plantelor — este **singura ramură a producției materiale care acumulează energie solară, pe care o transformă în energie potențială,** sub forma produselor agricole. Toate celelalte ramuri ale producției materiale nu fac altceva decît să consume energie acumulată de către natură sau de către om. Acest adevăr axiomatic, redus uneori la simplă dogmă, abia astăzi — în condițiile crizei energetice — începe să fie apreciat la adevărata lui însemnătate. De aceea, toate țările — dezvoltate și în curs de dezvoltare — acordă o atenție deosebită, uneori prioritară, dezvoltării agriculturii ;

b) pe lîngă funcția ei principală, de producătoare de alimente pentru populație, **agricultura este o sursă și a altor forme de energie,** inclusiv de combustibil, care pot fi utilizate atît în agricultură, cît și în alte ramuri ale economiei naționale ;

c) **investițiile efectuate în agricultură sînt deseori mai rentabile decît cele din alte ramuri ale economiei naționale,** lucru dovedit și de raportul dintre cheltuielile materiale și producția netă (venit național) obținută ; în anul 1977, la 100 lei producție globală (produs social) s-a obținut un venit național în valoare de 41 lei pe întreaga economie națională, dar numai 38,10 lei în industrie, în timp ce în agricultură s-au obținut 48 lei. Deci, dezvoltarea agriculturii contribuie la creșterea mai rapidă a venitului național (chiar la actualul raport de prețuri între produsele industriale și cele agricole), a posibilităților de dezvoltare economică a întregii țări.

Este meritul istoric al Congresului al IX-lea al P.C.R., al secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** de a fi lichidat vechea tendință de subestimare a agriculturii, promovînd-o la rangul de **ramură de bază a economiei românești,** datorită și condițiilor social-economice de dezvoltare de care dispune. Succesele obținute în ultimii ani în sporirea producției agricole, în creșterea fondului de dezvoltare economică și a celui de consum din agricultură sînt urmările acestei reconsiderări, pe bază științifică, a rolului agriculturii. Agricultura noastră este însă capabilă de realizarea unor parametri superiori de dezvoltare față de cei actuali, datorită următoarelor condiții :

1) sporirea volumului investițiilor (pe considerentele menționate mai sus), pînă la nivelul corespunzător importanței agriculturii ca producător de venit național. Marcînd o descreștere relativă, deși volumul absolut a crescut considerabil, ponderea investițiilor realizate în agricultură în 1977 a fost de 14,1% din total, pe cînd contribuția agriculturii la crearea venitului național a fost de 16,3%.

2) folosirea largă în agricultură a unor factori de potențare a efectelor sale create de dezvoltarea industriei. Am în vedere, în primul rînd, producția de îngrășă-

minte chimice. România se află încă în urma unor țări europene avansate în ce privește consumul de îngrășăminte chimice la unitatea de suprafață, care influențează direct randamentul la hectar ; în anul 1978, dintr-o producție de 2 461 mii tone de îngrășăminte substanță activă, agricultura a folosit numai 1 480 mii tone. Folosirea întregii cantități produse ar fi permis aplicarea a circa 250 kg substanță activă la hectarul cultivat, ceea ce ar fi putut permite atingerea parametrilor de producție fixați pentru anul 1980. Consider de aceea, necesar ca prin unele studii complexe să se urmărească optimizarea raportului între consumul și exportul de îngrășăminte chimice (care consumă o cantitate relativ ridicată de energie), comparativ cu exportul unor produse agricole, care acumulează în procesul de producție o mare cantitate de energie ieftină, energia solară.

Desigur că în acest caz nu este vorba de o strategie de dezvoltare prioritară a agriculturii (a cărei putere de acumulare depinde de dezvoltarea industrială a țării), ci de accentuarea rolului ei de ramură de bază a economiei naționale, așa cum magistral a definit-o secretarul general al P.C.R.

Culturi și tehnologii cu coeficient ridicat de conversiune a energiei solare

„MATERIA PRIMĂ" cea mai ieftină folosită în agricultură este **energia solară** (studierea căreia, în treacăt fie spus, nu se bucură încă de atenția cuvenită, cum se întîmplă și în cazul altor „daruri" ale naturii). Energia solară este încă departe de a fi valorificată corespunzător de către producția agricolă : din cantitatea de radiații primită la sol, numai 1—2% sînt utilizate de către plante. (În cazul porumbului, în condițiile S.U.A., planta captează numai 1,26% din energia solară care iradiază solul. Cu toate acestea, coeficientul de 1,26% de valorificare a energiei solare reprezintă nu mai puțin de 5 mil. kcal la hectarul cultivat cu porumb, astfel că intrările de energie solară — reprezentînd 90% din intrările energetice — sînt mult mai mari decît cele de energie fosilă).

Concluzia firească ce rezultă din aceasta constă în **perfecționarea structurii culturilor, acordînd o mai mare atenție celor care valorifică un procent mai mare din energia solară iradiată la sol și care se transformă astfel într-o mai mare cantitate de energie potențială, concentrată în producția agricolă.** Din păcate însă nu dispunem încă de studii comparative bine documentate privind capacitatea de absorbție a energiei solare iradiate la sol de către diferitele culturi agricole, astfel ca, prin optimizarea structurii culturilor, să obținem o acumulare de energie solară (potențială) fără alte investiții energetice (mai ales fosile) suplimentare. Acesta este un domeniu în care cercetarea științifică rămîne pe mai departe datoare agriculturii și, implict, omenirii — acut preocupată de găsirea unor mijloace de producție mai eficiente, pentru a spori capacitatea de reconversiune de către plante a energiei cinetice solare în energie potențială.

Problema prezintă aceleași lacune și aceeași urgență și în ceea ce privește crearea unor noi soiuri și hibrizi de plante, cu un coeficient mai mare de valorificare a energiei solare. Chiar și pe plan mondial, cercetarea științifică nu a pus un accent suficient pe corelarea tuturor tipurilor de factori care controlează producția agrosistemelor. De aceea, calitatea solului, consumul de energie și de elemente minerale nutritive nu au fost cuantificate și în funcție de capacitatea de conversiune a energiei solare de către diferite soiuri și hibrizi de plante. Pe plan mondial există un început promițător în această direcție prin cercetările ce urmăresc crearea unor noi hibrizi de porumb cu o dispunere pe verticală a aparatului foliar al plantei, încît acesta să poată acumula o cantitate mai mare de energie solară. Este un obiectiv pe care trebuie să și-l propună și cercetarea științifică agricolă din țara noastră, mai ales dacă ținem seama că porumbul reprezintă principala noastră cultură agricolă și este amplasat cu prioritate în zonele sudice, cu un grad mai mare de luminozitate.

Prioritate ramurilor zootehnice care valorifică superior furajele

DACĂ RAMURA creșterii plantelor acționează ca o adevărată industrie extractivă, creșterea animalelor este în principiu o „industrie" prelucrătoare, convertind energia potențială materializată în produse vegetale, în proteină animală, absolut necesară — în anumite proporții — unei alimentații raționale a oamenilor. Pe acest considerent, în economia agricolă a multor țări dezvoltate, creșterea animalelor a devenit o ramură prioritară.

Dar, privită în ansamblu, creșterea animalelor se dovedește un slab convertizor de energie, deoarece pentru a obține 1 kcal de produse animaliere este necesar, în medie, un consum de 6 kcal vegetale. Însă putem, oare, desprinde de aici ideea de a renunța la dezvoltarea acestei ramuri agricole principale, ale cărei produse au un rol esențial în creșterea potențialului fizic și intelectual al oamenilor ? Nicidecum, mai ales dacă ținem seama de faptul că rolul de consumator de energie diferă de la o specie de animale la alta, iar în cadrul aceleiași specii — de sistemul de creștere.

Astfel, dintre toate speciile de animale, rumegătoarele (bovinele) sînt cele care, prin cerințele față de furajare, nu fac concurență consumului uman de produse vegetale și nu sînt mari consumatoare de combustibil fosil. Aceste avantaje economice sînt deosebit de evidente în cazul creșterii animalelor pe pășuni. Or, marea cantitate de produse secundare obținute din cultura cerealelor, precum și suprafețele apreciabile de pășuni de care dispunem în zonele colinare favorizează **dezvoltarea mai accelerată a creșterii taurinelor,** a căror contribuție la balanța producției de lapte și de carne a țării este — sau poate deveni — hotărîtoare.

Paralel cu orientarea spre culturile, soiurile și hibrizii de plante, precum și spre speciile de animale care măresc capacitatea de conversiune a energiei solare în cadrul agriculturii, un rol de primă importanță îl are orientarea spre culturile și tehnologiile care economisesc consumul de energie fosilă.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

EXTINDEREA METODEI COSTURILOR NORMATE LA BAZA DIMENSIONĂRII CORECTE A PRODUCȚIEI NETE

O metodă care permite controlul operativ al evoluției costurilor

REZULTATELE obținute pînă în prezent în majoritatea întreprinderilor prin introducerea producției nete ca indicator de bază în planificare demonstrează în mod convingător superioritatea noului indicator în comensurarea eforturilor proprii ale fiecărui colectiv de muncă în realizarea de noi valori de întrebuințare și, implicit, în sporirea venitului național. S-au eliminat astfel influențele muncii trecute, care denaturau rezultatele proprii ale fiecărei unități și, totodată, s-au pus bazele unui mecanism economico-financiar care promovează concepte superioare, cum sînt : autogestiunea, autofinanțarea și autoconducerea.

Elemente cu influență asupra valorii nou create

ASUPRA MĂRIMII valorii producției nete acționează numeroși factori, a căror influență se repercutează în sens pozitiv sau negativ, după caz, în proporții diferite.

Elementele avute în vedere în calculul acestui indicator pot fi grupate în două categorii și anume : cele care concură într-o anumită proporție la majorarea valorii producției nete, în cazul **creșterii** volumului lor și respectiv cele care participă la această creștere proporțional cu **reducerea** volumului lor. În **prima** categorie sînt incluse elementele care determină valoarea producției globale luată în calculul producției nete, exprimînd valoarea totală a produselor (serviciilor) destinate livrării, precum și a producției în curs de fabricație. În cea de a **doua** categorie se includ cheltuielile materiale, a căror influență este determinantă în realizarea indicatorului producția netă. Spre deosebire de prima categorie, a căror elemente participă la realizarea indicatorului într-o proporție corespunzătoare valorii nou create, reducerea cheltuielilor materiale se reflectă în totalitate în creșterea valorii producției nete.

Înainte de a aborda mai pe larg problemele pe care le ridică aplicarea metodei costurilor normate, să consemnăm cîteva rezultate obținute în realizarea producției nete la Întreprinderea de pompe-București. La 28 februarie a.c. situația realizării principalilor indicatori economico-financiari era următoarea :

Indicatorii	(plan=100)
Producția netă	101,0 (%)
Producția marfă fabricată	100,3 (%)
Producția globală industrială	100,3 (%)
Producția marfă vîndută și încasată	117,9 (%)
Beneficiul	120,6 (%)
Productivitatea muncii calculată în raport cu producția netă	100,8 (%)
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă	—0,9 (lei)

Pe lîngă măsurile care vizează creșterea producției și productivității muncii, utilizarea mai bună a capacităților de producție și a timpului de muncă, un accent deosebit s-a pus pe identificarea tuturor resurselor pentru **reducerea** costurilor totale, îndeosebi a celor materiale, factori hotărîtori ai creșterii eficienței economice a întreprinderii și, în acest context, ai realizării producției nete planificate.

Planul de măsuri privind reducerea costurilor de producție, elaborat pentru acest an conține un număr de 135 măsuri, cu o eficiență economică de 29,4 mil. lei, din care 14,3 mil. lei urmează să se realizeze prin reducerea cheltuielilor materiale. Volumul de economii planificat pe seama efortului propriu se va realiza prin :

— reducerea normelor de consum, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, extinderea folosirii înlocuitorilor — 7,5 mil. lei ;

— creșterea gradului de valorificare a producției — 3,7 mil. lei ;

— reducerea cheltuielilor legate de aprovizionarea tehnico-materială și desfacerea producției — 1,2 mil. lei ;

— folosirea completă a capacităților de producție — 2,0 mil. lei ;

— diminuarea cheltuielilor de muncă vie pe seama creșterii productivității muncii — 15,1 mil lei.

Deosebit de important este ca aceste măsuri, prevăzute în program cu termene și responsabilități, să fie aduse la îndeplinire în totalitate, astfel încît efectul lor să poată fi materializat în reducerea efectivă a costurilor de producție la nivelul stabilit.

În afara acestor măsuri, s-au inițiat și o serie de acțiuni pe linia consumurilor de combustibili și energie, utilizării raționale a materialelor secundare rezultate din procesul de producție, gospodăririi mai bune a materialelor etc. Toate acestea sînt menite să contribuie direct la reducerea cheltuielilor totale de producție, în primul rînd a celor materiale, la rea-

lizarea și depășirea indicatorului producția netă, la creșterea eficienței economice.

Cum se realizează normarea și evidența costurilor

CUNOAȘTEREA cît mai exactă, completă și la timp a costului de producție constituie un element esențial pentru procesul conducerii activității economice. Metodele de calculație clasice aplicate în întreprinderile industriale, avînd ca obiectiv principal determinarea consumului efectiv al fiecărui produs nu permite cunoașterea acestui cost decît la finele fiecărei luni sau la terminarea unor faze ale procesului de producție. În aceste condiții informațiile obținute au un caracter „istoric", referindu-se la perioade trecute, cu posibilități reduse de utilizare în procesul conducerii curente și previzionale. De aici, necesitatea introducerii unor metode perfecționate de evidență și calcul, care să permită analiza și controlul costurilor de producție pe parcursul desfășurării fabricației și intervenția promptă pentru înlăturarea abaterilor care apar față de normele de consum de materiale și manoperă.

În cadrul acțiunii întreprinse în întreaga economie în anul 1978 privind îmbunătățirea normării costurilor și a evidenței acestora, în cadrul întreprinderii noastre — care experimentează de mai mulți ani în două secții de producție **metoda costurilor normate** — s-a trecut la revizuirea calculațiilor normate pentru fiecare reper, subansamblu și produs pe baza normelor de consum de materiale și de muncă cuprinse în documentația tehnologică (fișe tehnologice, rețete de fabricație, norme de consum etc.). Pînă în prezent s-au elaborat și revizuit un număr de cca. 7 000 calculații normate pentru repere turnate și forjate și sînt în curs de elaborare un număr de cca. 2 000 calculații pentru reperele prelucrate și cca. 2 000 calculații pentru subansamble. Calculul analitic al costurilor normate pe repere și subansamble este impus de sistemul de lucru „cu semifabricate din producție" practicat de întreprindere. Deosebit de problema elaborării calculațiilor normate, s-a organizat și sistemul de urmărire și evidențiere a abaterilor care se produc față de normele de consum și de muncă, obiectiv major al metodei costurilor normate. Prin acest sistem s-a urmărit să se identifice și să se evidențieze în mod operativ abaterile la consumurile directe de materiale și manoperă chiar în momentul producerii lor și, totodată, să se stabilească cauza fiecărei abateri. Cu această ocazie a fost necesar să se elaboreze un nomenclator al abaterilor pe cauze și responsabili de producerea lor.

Din aplicarea experimentală efectuată pînă în prezent a rezultat că ponderea abaterilor la costurile directe o dețin cele privind materialele. Principalele cauze care determină abateri la materiale se referă la modificări în documentația tehnologică efectuată ulterior, modificarea normelor de consum ca urmare a reproiectării, introducerii de tehnologii noi, inovații etc., depășiri ale consumurilor specifice generate de rebuturi, înlocuiri de materiale ca urmare a neasigurării sorturilor prevăzute în documentația tehnică, adaosuri suplimentare în procesul de turnare etc.

În cadrul sistemului de calcul și evidență a abaterilor s-a organizat și reglementat metodologia de aprobare a cererilor pentru corecturi (abateri) de la documentația tehnologică, stabilindu-se competențe de aprobare în cadrul unor limite valorice în sarcina unor factori de conducere din compartimentele tehnice și de producție. Condiția de bază ce s-a impus a fi analizată cu ocazia aprobării corecturilor a fost aceea, ca prin înlocuiri de materiale, să se asigure menținerea sau îmbunătățirea calității produselor. Reglementarea privind stabilirea competențelor de aprobare a corecturilor (abaterilor) față de documentația tehnologică a fost necesară pentru a institui o ordine desăvîrșită în acest domeniu (în privința desemnării persoanelor care au dreptul a aproba modificări) și, în același timp, pentru a putea determina în mod operativ abaterile valorice generate de aceste modificări.

Un alt obiectiv în cadrul sistemului de evidență și urmărire a abaterilor față de costurile normate se referă la **informarea operativă** a factorilor de decizie din secții și servicii, precum și a conducerii întreprinderii cu date privind volumul și cauzele abaterilor în vederea analizării și luării de măsuri pentru înlăturarea acestora.

Cunoașterea operativă a volumului și sensului abaterilor are o dublă însemnătate. În afară de influența directă pe care acestea o au asupra indicatorilor „Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă" și „Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă", cît și asupra valorii producției nete, introducerea metodei costurilor normate pentru calculul și evidența costurilor de producție va crea mecanismul necesar pentru urmărirea **operativă** a consumurilor directe de materiale și manoperă care depășesc pe cele prevăzute în normele de consum și de muncă. Totodată, această metodă va da posibilitatea unităților economice să cunoască în orice moment volumul cheltuielilor materiale (costuri materiale normate + abateri), deci a unuia din elementele de bază, cu influență determinantă în calculul producției nete.

Față de marile avantaje pe care le oferă metoda costurilor normate, este necesar să se intensifice eforturile întreprinderilor pentru finalizarea lucrărilor preliminare specifice metodei. Datorită numărului deosebit de mare al reperelor, subansamblelor și produselor aflate în programul de fabricație al întreprinderilor constructoare de mașini, se impune ca principalele lucrări, și în primul rînd elaborarea calculațiilor normate, să se realizeze cu ajutorul calculatorului electronic. În acest sens, primul pas îl reprezintă transpunerea fișelor tehnologice clasice în fișe specifice prelucrării automate a datelor în care toate elementele sînt supuse codificării.

Acțiunea de îmbunătățire a normării costurilor și a evidenței acestora este în curs de desfășurare într-un număr limitat de întreprinderi, urmînd a fi extinsă și generalizată.

Rezultatele obținute pînă în prezent în cadrul Întreprinderii de pompe sînt edificatoare, așa încît ne-am propus să intensificăm eforturile pentru extinderea ei și în sfera calculației costurilor pentru produse finite. În felul acesta vom putea urmări în mod operativ totalitatea consumurilor de materiale care intră în calculul valorii producției nete.

dr. Stere STĂTICĂ
contabil șef
Întreprinderea de pompe București

ASPECTE ALE CORELAȚIEI: CONSUM DE ENERGIE-CREȘTERE ECONOMICĂ [I]

Rezultate calitative, dar și însemnate rezerve potențiale

ÎN CONDIȚIILE caracterului limitat al unor resurse de materii prime și energie, rolul energeticii în viața economică și socială dobîndește valențe noi, în sensul că se urmărește nu numai asigurarea pe termen lung a necesarului de energie al societății, dar și proiectarea rațională a acestui necesar. Problemelor gospodăririi resurselor energetice li se acordă în țara noastră o deosebită atenție. Este o realitate faptul că în România analizele profunde efectuate de conducerea partidului, de secretarul său general, au evidențiat cu clarviziune, înainte de declanșarea crizei energetice mondiale, necesitatea orientării întregii economii naționale pe calea raționalizării riguroase a consumurilor energetice. Problema reducerii consumului de combustibil și energie, în general a consumurilor materiale, este apreciată ca problema numărul unu a eficienței, a creșterii venitului național, a dezvoltării economiei naționale.

Criticînd tendința spre consumuri neraționale, concepția greșită potrivit căreia consumul de energie trebuie să meargă mereu înaintea creșterii producției industriale — concepție generată la timpul său de societatea de consum, dar care este în prezent sever revizuită chiar în țările capitaliste dezvoltate — secretarul general al partidului releva că lupta pentru reducerea consumului de combustibil și energie nu trebuie să constituie o acțiune de campanie, de moment, conjuncturală, ci o problemă de orientare și reorientare a însăși structurii economiei naționale și industriale, a dezvoltării noastre economice de viitor, de care depinde ridicarea continuă a bunăstării poporului.

Aceasta se justifică și prin existența unor condiții specifice nefavorabile: rezervele interne de țiței și gaze foarte limitate; condițiile din ce în ce mai dificile din punct de vedere economic și tehnologic de exploatare a rezervelor de țiței, gaze naturale și chiar a celor de cărbune, care măresc necesarul de investiții și costul extracției; sporirea cotelor anuale de țiței, cocs și cărbune cocsificabil din import la prețuri ridicate etc. Iată de ce, în țara noastră **economisirea combustibilului și energiei devine, alături de alți factori, un criteriu important pentru definirea strategiilor de structurare a producției. „Ținînd seama de caracteristicile situației economice internaționale, de implicațiile crizei energetice și de materii prime**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, un obiectiv central al viitorului cincinal va fi îmbunătățirea radicală a structurii industriei noastre, orientarea hotărîtă spre dezvoltarea ramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie“** [1]).

Aceste indicații reprezintă, de fapt, o reevaluare a concepțiilor de politică energetică națională, orientarea întregii economii spre o raționalizare și mai riguroasă a consumurilor de energie și combustibil. În lumina lor vom examina cîteva aspecte privind evoluția producției și consumului de energie electrică, corelația dintre consumul de energie electrică și creșterea economică în ramurile economiei naționale.

Tabelul nr. 1

Dinamica și ritmul mediu anual de creștere a producției și consumului de energie electrică în țara noastră

	U.M.	1960	1970	1975	1977	Ritm mediu anual de creștere în perioadele respective
Producția de energie electrică	mil. kWh	7 650	35 088	53 721	59 858	
	în %	100,0	458,7	702,2	782,5	12,85
	în %		100	153,1	170,6	7,95
	în %			100	111,4	5,55
Consumul de energie electrică	mil. kWh	6 832	29 387	47 157	55 614	
	în %	100	430,1	690,2	814,0	13,13
	în %		100	160,5	189,2	9,55
	în %			100	117,9	8,60
Producția de energie electrică pe locuitor	kWh	416	1 732	2 529	2 764	
	în %	100	416,3	607,9	665,1	11,80
	în %		100	146,0	159,6	6,90
	în %			100	109,3	4,55
Consumul de energie electrică pe locuitor	kWh	371	1 451	2 220	2 568	
	în %	100	391,1	598,4	692,2	12,05
	în %		100	153,0	177,0	8,50
	în %			100	115,7	7,55
Consumul de energie electrică pe un muncitor din industrie	kWh	4 969	12 261	14 509	15 566	
	în %	100	246,7	292,0	313,3	6,95
	în %		100	113,3	127,0	3,47
	în %			100	107,3	3,60

Sursa : calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R. S. România, 1978, p. 45, 179, 180 și 181.

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, 6 martie 1979. „Scînteia“ nr. 11 366 din 8 martie 1979, p. 3.

Relația dintre producția și consumul de energie electrică

ROMÂNIA a făcut în ultimii 25—30 de ani eforturi susținute pentru a-și învinge rămînerea în urmă și a asigura poporului un nivel de viață cît mai înalt. Pe plan energetic, acest proces s-a concentrat în construirea de mari hidrocentrale, centrale electrice, numeroase hidro și termocentrale electrice. S-au asigurat astfel posibilități pentru o creștere, în concordanță cu cerințele economiei, a producției de energie primară și energie electrică, cît și în ce privește consumul acestora. În anul 1978 producția de energie electrică a reprezentat aproape 65 miliarde kWh, fiind mai mare de peste 57 ori decît cea realizată în 1938 și de peste 30 de ori față de cea din 1959. Potrivit prevederilor, în anul 1980 producția de energie electrică va ajunge pînă la 75—80 miliarde kWh.

Toate acestea s-au reflectat în mod corespunzător în sporirea producției de energie electrică pe ansamblul economiei și pe locuitor — ca indicator al industrializării, cît și a consumului de energie electrică pe total, pe locuitor și pe un lucrător — respectiv pe un muncitor în industrie — ca indicator al înzestrării muncii cu energie electrică (tabelul nr. 1). Pentru a se asigura comparabilitatea în dinamică a tuturor acestor indicatori în tabelul amintit a fost considerată ca bază de pornire anul 1960. Analiza acestor date pune în evidență cîteva aspecte importante.

Astfel, **producția** totală de energie electrică a sporit, în perioada analizată, de 7,82 ori, înregistrînd un ritm mediu anual de 12,85%; acest ritm este superior ritmului de creștere a venitului național (9,25%) și celui de creștere pe asamblul industriei (12,75), pe aceeași perioadă ; asupra acestei probleme, în primul rînd asupra raportului dintre consumul de energie și creșterea venitului național vom reveni. Concluzii similare se pot desprinde dacă se analizează evoluția producției de energie electrică pe perioade mai îndelungate.

Este de remarcat că consumul total de energie electrică a crescut într-un ritm mai înalt decît cel înregistrat de producția totală de energie, ceea ce s-a reflectat corespunzător și în indicatorul consumului de energie electrică pe locuitor față de producția de energie electrică pe locuitor. Creșterea în ritm mai înalt a consumului de energie electrică este, în mare parte, rezultatul eforturilor făcute pentru înzestrarea electroenergetică a întregii economii, pentru crearea bazelor industriei moderne și dezvoltarea îndeosebi a metalurgiei, chimiei, construcțiilor de mașini și industriei materialelor de construcții — caracterizate printr-un consum ridicat de energie primară — cît și pentru ridicarea standardului de viață al poporului. Drept efect al tuturor acestor măsuri, consumul de energie pe locuitor, care în anul 1950 era în țara noastră de abia 60% din media mondială, a ajuns în 1971 să egaleze această medie, iar în 1974 să o depășească. **Fără îndoială însă, această creștere reflectă, deopotrivă, existența, mai ales în industrie, a unor însemnate rezerve de economisire a energiei electrice.** Ele constau, în principal, în menținerea unor consumuri energetice mai mari pentru obținerea unei unități de venit național comparativ cu alte țări dezvoltate industrial, a unor pierderi de energie electrică în rețelele de transport și distribuție, în neutilizarea completă a resurselor energetice secundare, cît și în existența, în unele cazuri, a unor forme de risipă.

Analiza evoluției producției și consumului de energie electrică în ultimul deceniu pune în evidență modificări importante de ordin calitativ, în sensul diminuării accentuate a ritmurilor de creștere a acestora. Astfel, față de 1970, în anul 1977 producția de energie electrică a sporit de 1,71 ori (înregistrînd un ritm mediu anual de 7,95%), iar consumul de energie electrică a crescut de 1,89 ori (ritm mediu anual 9,55%), ritmurile respective reflectîndu-se, în mod corespunzător, asupra producției și consumului de energie electrică pe locuitor, cît și asupra consumului de energie electrică pe un lucrător sau muncitor din industrie. Este de menționat, totodată, că deși ritmul de creștere a consumului de energie electrică pe ansamblul economiei naționale, s-a situat sub ritmul mediu anual de creștere a venitului național (10,8%) și a producției industriale (12,7%) pe aceeași perioadă, el s-a menținut superior celui privind producția de energie electrică datorită cauzelor arătate mai înainte.

Tendința de diminuare a ritmurilor medii anuale de creștere a producției și a consumului de energie electrică se accentuează în acest cincinal și în viitor, ca rezultat al măsurilor și acțiunilor inițiate de conducerea partidului pentru valorificarea superioară și economică a energiei, creșterea randamentului utilizării ei, astfel încît sporurile de venit național și de producție să se realizeze cu un consum mai mic de energie față de perioadele anterioare. Totodată, la baza acestei tendințe se află accentuarea modernizării structurii economiei, dezvoltarea prioritară a ramurilor prelucrătoare în care consumul specific de energie primară este mai redus. Cu toate acestea, **nu** se poate spune că au fost epuizate posibilitățile de micșorare a consumurilor de energie, atîta timp cît la noi se cheltuiește o cantitate mai mare de combustibil convențional, comparativ cu statele dezvoltate industrial. Pornind de la această situație, se impun măsuri hotărîte în continuare pentru găsirea soluțiilor necesare reducerii consumurilor de energie, printre care: restructurarea producției diferitelor ramuri industriale, orientarea în viitor către sectoare de producție avantajoase din punct de vedere al consumurilor de combustibil și energie; elaborarea de programe speciale menite să elimine risipa de orice fel, să asigure recuperarea tuturor resurselor energetice, să determine continua modernizare a echipamentelor și instalațiilor, perfecționarea tehnologiilor etc.

Cu actualul grad de înzestrare electro-energetică — o sporire sensibilă a productivității

SPORIREA producției de energie electrică a asigurat creșterea înzestrării cu energie electrică a muncii. În aceste condiții apare ca esențială cerința utilizării intensive a mașinilor și utilajelor, fructificarea în acest cadru a oricăror posibilități pentru îmbunătățirea rezultatelor calitative în activitate, barareă oricăror canale de risipă, de folosire nejudicioasă a energiei, a energiei electrice.

Să urmărim în acest scop modul cum a evoluat productivitatea muncii comparativ cu înzestrarea tehnică și energetică (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Corelația dintre dinamica înzestrării cu fonduri fixe și energetice a muncii și dinamica productivității muncii

— în % —

	1955 = 100		1970 = 100		Ritm mediu anual de creștere	
	1975	1977	1975	1977	1956-1977	1971-1977
Total economie națională						
Fonduri fixe pe o persoană ocupată	394,1	470,8	153,7	183,8	7,30	9,10
Consum de energie electrică pe o persoană ocupată	1 123,8	1 310,9	156,1	182,1	12,40	8,95
Productivitatea muncii pe o persoană ocupată	489,8	582,1	166,3	197,3	8,35	10,20
Industrie						
Fonduri fixe pe o persoană ocupată	303,4	353,8	135,4	155,0	5,90	6,45
Consum de energie electrică pe o persoană ocupată	454,2	468,9	122,2	131,5	7,48	4,00
Productivitatea muncii pe o persoană ocupată	436,1	504,2	136,2	157,2	7,62	6,65
Productivitatea muncii pe o persoană în industrie	416,2	490,2	136	161	7,50	7,00

Sursa : calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R. S. România, 1978, p. 83—86 ; 90—93 ; 96 ; 105 și 179 ; productivitatea muncii pe o persoană ocupată a fost determinată ca un raport procentual între dinamica venitului național (producției nete) și dinamica populației ocupate din fiecare ramură.

a) Analiza pe o perioadă mai îndelungată de timp (1955—1977) a corelației menționate relevă, pentru toate ramurile, tendința de creștere mai rapidă a înzestrării muncii cu energie electrică față de creșterea productivității muncii. Datele ne arată din acest punct de vedere, existența unor consumuri specifice ridicate de energie pentru obținerea unui anumit spor de productivitate a muncii. Or, în actualele condiții, cînd economia noastră traversează o perioadă de continuă modernizare, de ofensivă hotărîtă pentru o calitate nouă, superioară în toate planurile, creșterea eficienței întregii activități este condiționată nemijlocit de micșorarea consumurilor de energie și combustibil.

Astfel, în industrie, în perioada 1955—1977 fondurile fixe pe o persoană ocupată au crescut într-un ritm mediu anual de 5,9%, consumul de energie electrică într-un ritm de 7,48%, iar productivitatea muncii pe o persoană ocupată într-un ritm de 7,62% (calculată ca un raport procentual între dinamica producției nete și dinamica populației ocupate). Tendințe asemănătoare se constată în ramura de transporturi și telecomunicații, precum și pe ansamblul economiei naționale, cu mențiunea că decalajele au fost mai evidente. De pildă, în transporturi și telecomunicații, în aceeași perioadă creșterea fondurilor fixe pe o persoană ocupată a fost de 2,08 ori, cu un ritm mediu anual de 3,40%, cea a consumului de energie electrică de 9,01 ori (ritm mediu anual 10,50%), iar cea a productivității muncii pe o persoană ocupată de 3,536 ori (ritm mediu anual 5,90%).

În ceea ce privește ramurile construcții și agricultură, rezultatele măsurate prin productivitatea muncii nu reflectă decît în mică măsură efortul depus pentru înzestrarea muncii cu fonduri fixe și cu energie electrică, dovedind că în aceste ramuri utilajele și mașinile sînt folosite mult sub capacitatea de producție; în acest sens există, de altfel, rezerve în toate ramurile economiei.

b) Începînd cu cincinalul 1971—1975 se constată o anumită îmbunătățire, în sensul reducerii intensității creșterii consumului de energie electrică și pe ansamblul economiei, evoluția acestui consum fiind devansată de dinamica înzestrării muncii cu fonduri fixe cît și de dinamica productivității. Din studiul evoluției corelației menționate rezultă totodată că în industrie și pe ansamblul economiei, productivitatea muncii pe o persoană ocupată crește mai rapid atît față de creșterea fondurilor fixe, cît și față de sporirea consumului de energie electrică pe o persoană ocupată. Astfel, în industrie, în perioada menționată, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii pe o persoană ocupată a fost de 6,65%, cel al înzestrării muncii cu fonduri fixe de 6,45%, iar cel al consumului de energie electrică pe o persoană ocupată de 4%.

Este de menționat, totodată, că în agricultură, transporturi și telecomunicații, ritmul mediu anual de creștere a consumului de energie electrică pe o persoană ocupată se menține deasupra ritmurilor medii anuale de creștere a fondurilor fixe și a productivității muncii pe o persoană ocupată, prezentînd chiar tendințe de creștere față de perioadele precedente.

Datele prezentate arată, așadar, că în ansamblu, s-au obținut realizări calitative mai bune decît cele din perioada anterioară, în acțiunea de creștere a productivității muncii și de utilizare a potențialului tehnico-energetic existent; totodată, este evidentă existența încă a unor importante rezerve în toate ramurile economiei pentru sporirea eficienței, situate cu deosebire în sfera producției, a gospodăririi fondurilor fixe și a utilizării energiei electrice. Asupra unora din aceste probleme vom reveni într-un număr viitor al revistei.

dr. Vasile M. POPESCU
Comitetul de Stat al Planificării

Pe o suprafață de 165 000 mp vor fi expuse cele mai noi realizări în domeniul științei și tehnicii

Expoziția internațională specializată
„Mașini de ridicat și transport uzinal"
6—12 iunie 1979, Plovdiv
pe teritoriul Tîrgului Internațional

Expoziția internațională specializată
„Articole sportiv-turistice, pentru camping, accesorii de vînătoare și pescuit, jucării, articole tehnice și științifice create de tineri".
1—8 noiembrie 1979, Plovdiv

pe teritoriul Tîrgului Internațional

Informații detaliate obțineți la :
— Direcția Tîrgului Internațional Plovdiv, bd. Gh. Dimitrov, 37, telef. : 5-31-90 ; 5-31-45 ; 5-31-46; 5-27-22 ; 5-31-77 ;
Telegrame : Panaira Plovdiv ; telex : 044 432 Partet BG.

— Camera Bulgară de Comerț și Industrie — bd. Al. Stamboliiski, 11-a, telef. : 87-26-31 ; telegrame : Torgpalata — Sofia ;
telex 22 374

Reprezentanțele comerciale ale R.P.B. în străinătate.

AL 35-LEA
TÎRG INTERNAȚIONAL
PLOVDIV, BULGARIA
3 — 10 septembrie 1979

PUBLICOM

Generalizarea experienței înaintate

ORGANIZAREA, GENERATOR DE EFICIENȚĂ

O suită de metode și tehnici de organizare ce pun în valoare resursele de creștere a productivității muncii și de îmbunătățire a altor indicatori calitativi

CERINȚELE trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate economică au pus și în fața industriei județului Prahova, ca o problemă prioritară, **creșterea accelerată a productivității muncii.** În principalele întreprinderi, rod al industrializării socialiste, se pornea de la un nivel relativ ridicat al acestor indicatori, determinat de calitatea înzestrării tehnice și a tehnologiilor utilizate ; totuși, atît în expresie absolută, cît și în dinamică, acest nivel se situa — și este încă și acum — sub cel atins, în procese de fabricație similare, de către firme din țări avansate economic. Or, după cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Fără a realiza o productivitate a muncii la nivelul țărilor dezvoltate nu vom putea spune că am depășit stadiul de țară în curs de dezvoltare"**[1]**).** În aceste condiții, organele de conducere colectivă din numeroase unități industriale și-au orientat atenția spre **valorificarea rezervelor pe care le oferă organizarea superioară a conducerii, a producției și a muncii,** făcînd apel la metodele și tehnicile specifice care s-au impus ca avantajoase în economia noastră și pe plan mondial.

Semnificative din acest punct de vedere sînt datele din grafic (dreapta, sus), referitoare la primii 3 ani ai actualului cincinal. După cum se constată, dintre grupele de căi utilizate pentru creșterea productivității muncii, atît ponderea cea mai mare, cît și dinamica cea mai accentuată a aportului efectiv le-a avut perfecționarea organizării, contribuind cu circa 43,7 la sută la sporul de productivitate din 1978 față de 1977. Aceasta ilustrează o justă înțelegere și o acțiune hotărîtă pe linia imperativului subliniat de către secretarul general al partidului, de **a utiliza la maximum întregul potențial al fondurilor fixe existente, printr-un efort „de gîndire, de inteligență... o organizare rațională a producției și a muncii pe baza mecanizării și automatizării".**[2]**).**

ESTE DE MENȚIONAT faptul că atît obiectivele propuse, cît și soluțiile adoptate au vizat **nu numai criteriul productivității, ci — în mod corelat — și alte cerințe de primă actualitate :** reducerea cheltuielilor de producție (și în primul rînd a costurilor materiale) — deci maximizarea producției nete, îmbunătățirea calității produselor, diminuarea importului etc.

Dintre aplicațiile celor mai reprezentative metode și tehnici de organizare superioară, care au asigurat o eficiență economică deosebită în unitățile unde au fost implementate, menționăm (cu detalierea unora dintre ele) :

● SISTEME INFORMATICE PENTRU CONDUCEREA ȘI ORGANIZAREA PRODUCȚIEI

— Optimizarea transportului produselor petroliere. Aplicată la transportul pe calea ferată, metoda are la bază programarea liniară multidimensională, în care funcția de eficiență o constituie costul transportului. În urma exploatării sistemului creat — PECOTRAF — se obțin lunar de la calculator planurile operative optime de transport, situația cheltuielilor de transport pe fiecare produs și rafinărie, precum și defalcarea planului lunar de transport pe decade, semidecade, zile, în vederea urmăririi operative a realizării lui. Aplicarea în anul 1978 a sistemului PECOTRAF la Întreprinderea de transport și livrări de produse petroliere-Ploiești a avut, ca rezultat o eficiență economică materializată în :

● **reducerea cheltuielilor anuale** de transport cu 1,5 milioane de lei, ca urmare a micșorării distanței medii ;

● **utilizarea rațională a parcului** de vagoane-cisternă și reducerea volumului de penalizări plătit de către întreprindere cu 10 000 lei/an ;

● asigurarea **ritmicității** în livrarea produselor petroliere ;

● eliminarea situațiilor de neonorare a comenzilor din cauze legate de programarea transporturilor ;

● o **economie** de 7 000 ore-om/an, ca urmare a prelucrării la calculator a comenzilor.

— Subsistemul informațional cu privire la optimizarea activității de întreținere și repartiție a utilajelor. Subsistemul, proiectat la întreprinderea „1 Mai"-Ploiești, a folosit un calculator FELIX a C-256. Prelucrarea automată a datelor permite compartimentelor legate direct de activitatea de reparații și întreținere — mecano-energetice, aprovizionare, personal-învățămînt-retribuire — să obțină operativ și să utilizeze întregul set de informații necesare optimizării acestei activități, ceea ce a condus la următoarele elemente de eficiență : ● reducerea importului cu cca

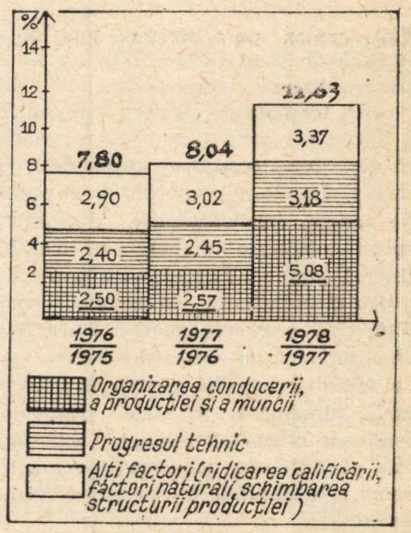

Aportul diferiților factori la sporul anual al productivității muncii pe ansamblul industriei prahovene.

4 milioane de lei-valută/an, ca urmare a determinării stocului optim de piese de schimb ; ● micșorarea cu 15 lei/1000 lei fonduri fixe a cheltuielilor pentru întreținerea și reparația mașinilor și utilajelor ; ● **realizarea unei economii relative de 184 de lucrători,** ca urmare a creșterii indicelui de utilizare extensivă a mașinilor-unelte. De această experiență pot profita și alte unități prahovene ale construcției de mașini : Întreprinderea de utilaj chimic-Ploiești, Întreprinderea mecanică și întreprinderea „Neptun" din Cîmpina ș.a.

— Pregătirea, programarea, lansarea, execuția și urmărirea producției pe baza unui sistem informațional adecvat a avut, la Întreprinderea de materiale izolatoare-Berceni, rezultate pozitive în ce privește ritmicitatea producției, diminuarea costurilor, îmbunătățirea calității produselor. Sistemul se pretează la generalizare — cu adaptările cerute de specificul unităților respective — în alte întreprinderi din județ unde tehnologia se bazează pe procese de sinteză : rafinăriile Ploiești și „Vega", Combinatul de îngrășăminte chimice-Valea Călugărească ș.a.

● ANALIZA TEHNICĂ A VALORII DE ÎNTREBUINȚARE A PRODUSELOR

— Reproiectarea agregatului de mecanizare MECC-220, din programul de fabricație al Întreprinderii „Flacăra"-Ploiești. Avînd în vedere că operația de repartizare a costurilor de fabricație aferente fiecărui reper pe funcții componente ale produsului este dificilă și reclamă un volum mare de muncă, a fost elaborat, în colaborare cu specialiștii de la Centrul teritorial de calcul electronic-Ploiești, un produs informatic ale cărui funcții au fost dimensionate economic, efectuîndu-se apoi studiul comparativ al variantelor produsului. Efectele economice obținute constau în :

● simplificarea structurii fizice a produsului, prin eliminarea a 8 repere ;
● reducerea greutății produsului cu 50 la sută — de la 147 kg la 73,8 kg, deci o substanțială economie de metal ;
● diminuarea cu 10 la sută a SDV-urilor utilizate ; ● micșorarea costurilor materiale cu 22,5 la sută, **a manoperei**

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură. Ed. politică, București, 1979.
[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August" din Capitală. Ed. politică, București, 1979.

Centrala industriei bumbacului

Graficele — instrumente de analiză și decizie

PENTRU ADUNAREA GENERALĂ a reprezentanților oamenilor muncii (ca și pentru ședința C.O.M., care a precedat-o cu o zi), la Centrala industriei bumbacului a fost difuzată o dare de seamă amplă, în care analiza situației și a fenomenelor se sprijinea pe o abundență de date statistice referitoare la centrală, la cele 48 de întreprinderi din subordine și alte unități componente.

Dezbaterile au fost consistente, angajate și fertile, pentru că în ședință, lectura materialului a fost înlocuită cu un comentariu dialogat pe un suport intuitiv de date statistice cu o mare forță revelatoare pentru caracterizarea unor procese sau fenomene. „Instrumentul" principal care a facilitat o asemenea analiză l-au constituit cele 8 grafice afișate pe doi pereți ai sălii, care, elaborate într-o concepție și execuție deosebit de sugestivă, au ilustrat rezultatele pe 1978, la nivelul centralei și al întreprinderilor, în ce privește :

— valoarea producției marfă și producția fizică (fire, țesături finite) — alăturare cu o semnificație economică particulară ;

— valoarea producției nete și nivelul cheltuielilor materiale — de asemenea un cuplu de indicatori care pun în evidență unele corelații economice de o importanță deosebită ;

— productivitatea muncii calculată la producția netă ;

— cheltuielile la 1 000 de lei producție marfă ;

— produsele noi și reproiectate ;

— pierderile datorate defectelor de calitate (cupoane, capete, fișii ; bonificații) ;

— restanțe în livrări la 31 XII ;

— export.

Este interesantă selecția indicatorilor, relevînd interesul pentru evoluția laturilor calitative ale activității economice și sublinierea interdependenței diferiților factori de eficiență. Forța de expresie a acestor grafice pentru analiza proceselor și evoluțiilor constă și în faptul că :

● întreprinderile au fost ordonate după nivelul realizărilor lor efective (în volum absolut, nu comparativ cu sarcinile proprii), drept criteriu grafic de departajare luîndu-se planul pe centrală ;

● la fiecare indicator, fiecare întreprindere a fost caracterizată printr-un semn distinctiv semnificînd evoluția rezultatelor proprii față de cele din 1977 : un cerc roșu pentru realizări mai bune, galben — camparabile, negru — inferioare.

În acest mod, reprezentanții unei unități au posibilitatea de a aprecia activitatea acesteia atît în evoluție, cît și relativ la întreprinderi similare *ca profil tehnologic și sortimentație și la* nivelul mediu pe centrală. *Efectele psihologice sînt lesne de dedus : clătinarea automulțumirii pentru „mai bine", confruntat cu „foarte bine" ; îndemn la o apreciere mai obiectivă a surselor și implicațiilor eventualelor rămîneri în urmă ; dorința de a afla cum, pe ce căi alții au acumulat o zestre mai bună ; emulație. Plus, de bună seamă, incitarea la o dezbatere „la obiect", din care rezultă ce e de făcut nu numai pentru întreprinderi situate la subsolul graficelor, ci chiar și pentru cele care au acumulat „puncte roșii" în serie, cum sînt unitățile din Pitești, Baia Mare, Mediaș, Sf. Gheorghe, Pucioasa ș.a.*

Directorul general al centralei, ing. Magdalena Filipaș, *este de părere că* „fantastic de mult contează, pentru performanța individuală și colectivă, cînd te regăsești în parametrii întregului. Legea comparației funcționează în asemenea situație ca un stimul deosebit de puternic. În cadrul Centralei industriei bumbacului, graficele — furnizate de centrul nostru de informatică — devin un tot mai apreciat instrument de conducere ; imaginea vizuală, mult mai sugestivă decît simpla înșiruire de date, are un impact precis, direct, imediat și, cînd e cazul, acționează ca un semnal de alarmă".

cu 15 la sută și a costului total al produsului cu 20,23 la sută ; ● îmbunătățirea formei și aspectului produsului.

● Eficiența economică anuală s-a concretizat în obținerea unor economii totale de 1,2 milioane de lei.

Analiza valorii, asistată de calculator, poate fi aplicată la reconceperea produselor construcției de mașini care se încadrează în următoarele restricții: au cel mult 1 000 de repere și subansambluri ; arborele structurii constructive are cel mult 10 nivele de descompunere ; nomenclatorul funcțional al produsului nu conține mai mult de 32 de funcții.

— Tot pe baza metodei analizei valorii au fost reproiectate : la Întreprinderea mecanică Plopeni, pompele cu pistoane axiale și cilindri hidrostatici (beneficii suplimentare anuale : 750 mii lei) ; la întreprinderea „Dero"-Ploiești, agregatele de vaporizare și distilare de la instalația de acizi naftenici (372 mii lei/an).

● Metoda drumului critic

Avantajele acestei metode de programare complexă cu optimizarea alocării resurselor au fost judicios exploatate la : **organizarea proiectării rafinăriilor de petrol,** de către Institutul de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări de rafinării-Ploiești, obținîndu-se reducerea cu 110 zile a perioadei de proiectare ; **organizarea montajului instalației de foraj F 200-2 DH,** la întreprinderea „1 Mai"-Ploiești — cîștigîndu-se 156 ore-om la ciclul de montaj al unei instalații ; **organizarea reparațiilor** (RC_2) la turbina de 105 MW de la Termocentrala Brazi, avînd ca efect redarea în funcțiune a agregatului cu 9 zile mai devreme.

Metoda drumului critic poate fi preluată atît de unitățile industriale caracterizate prin procese de montaj, de cele unde sînt programate reparații de instalații și agregate complexe, cît și de unitățile de construcții și montaje industriale, de Trustul de construcții-montaj Prahova în execuția ansamblurilor de locuințe etc.

COMITETUL județean de partid, Cabinetul județean de organizare economico-socială sînt preocupate de generalizarea nu numai a acestor soluții concrete, ci în primul rînd a **concepției** care a stat la baza lor — **sporirea eficienței economice prin condiționarea ei mai strînsă de perfecționarea organizării,** care cere investiții nu de fonduri și de resurse materiale, ci de inteligență. Anul acesta, în industria prahoveană productivitatea muncii urmează, conform planului, să marcheze o creștere de 14,8 la sută față de nivelul din 1978 — cel mai mare spor anual de pînă acum. Este o sarcină mobilizatoare pentru personalul muncitor din toate unitățile, pentru toate consiliile oamenilor muncii. Alături de progresul tehnic și asigurînd punerea deplină în valoare a potențialului acestuia, mai buna organizare a conducerii, a producției și a muncii, nu pe baze intuitive ci exploatînd din plin aparatul metodelor științifice, va trebui plasată pe locul cuvenit în cîmpul atenției și la unitățile (dintre care am putea menționa Combinatul de îngrășăminte chimice-Valea Călugărească, Întreprinderea de anvelope-Florești, Întreprinderea de piese turnate-Cîmpina, Uzina de construcții metalice „Dacia"-Ploiești), care dispun de mari rezerve în această privință.

Pornind de la situația din județul Prahova de la posibilitățile de intervenție eficace pe care le demonstrează exemplele menționate, relevăm pe un plan mai larg necesitatea și posibilitatea unor modalități de cuantificare a efortului depus de fiecare colectiv de muncă și a rezultatelor, corespunzătoare acestui efort, pe linia organizării superioare a conducerii, a producției și a muncii.

ESTIMAREA cantitativă a nivelului de organizare, pentru fiecare unitate, oferă posibilitatea analizei rezervelor organizatorice existente și face posibilă identificarea căilor de mobilizare și valorificare a acestora. Din acest considerent, se impune **elaborarea unui sistem de indicatori sintetici care să poată caracteriza nivelul organizării producției, modul cum se desfășoară conducerea acesteia.** În acest context, literatura de specialitate recomandă următorii indicatori :

● indicatorul nivelului de organizare prin **analiza utilizării mijloacelor de producție** (I.u.m.p.) ;

● indicatorul nivelului de organizare prin **analiza mișcării obiectelor muncii** (I.m.o.m.) ;

● indicatorul nivelului de organizare prin **analiza utilizării forței de muncă** (I.u.f.m.).

Acești indicatori dau numai indicații parțiale asupra nivelului de organizare, între ei existînd însă o strînsă legătură. Pentru conturarea unei imagini de ansamblu asupra modului în care întreprinderea, luată ca un întreg, răspunde la comandamentul unei organizări moderne și eficiente se poate folosi un **indicator general,** care face legătura între indicatorii parțiali menționați și care prezintă sintetic nivelul organizării. Nivel ce trebuie să evolueze continuu, în pas cu dinamismul vieții economico-sociale.

lector univ. Gheorghe ȘTEFAN
Institutul de petrol și gaze Ploiești

GENERAL ŞI PARTICULAR ÎN PROCESUL MODERNIZĂRII STRUCTURII ECONOMICE ÎN UNELE ŢĂRI SOCIALISTE

OBIECTIVELE MAJORE economico-sociale ale ţărilor socialiste, înserate în planurile cincinale actuale, reflectă eforturile pe care aceste state le depun pentru crearea — în cadrul naţional — şi potrivit specificului lor — a unor complexe economice moderne şi, implicit, pentru asigurarea unei proporţionalităţi considerată optimă între ramuri.

Permiţînd desprinderea unor tendinţe cu caracter mai general, valabile de altfel nu numai pentru ţările socialiste, ele oferă, totodată, şi posibilitatea evidenţierii unor particularităţi derivate din condiţiile concret-istorice ale fiecărei ţări, din nivelul şi stadiul dezvoltării sale economcio-sociale, din problemele specifice pe care le are de rezolvat.

Faptul că în analiza noastră ne vom limita doar la aspectele cele mai sintetice ale dezvoltării şi modificărilor structurale — reflectate prin prisma evoluţiei participării industriei şi agriculturii la crearea venitului naţional şi în ocuparea populaţiei, ne va permite să concluzionăm, mai ales, asupra unor tendinţe cu caracter mai general, deşi nici în acest caz nu lipsesc o serie de elemente specifice deosebit de evidente. Desigur că o aprofundare a analizei, asupra unor aspecte ale strategiilor de dezvoltare, prin care de fapt iau naştere şi se materializează aceste tendinţe de ordin general, ar pune în lumină mult mai multe elemente cu caracter particular, verificîndu-se şi prin aceasta ceea ce spunea Lenin, că „general nu există decît în particular, prin particular". Tocmai, de aceea, România porneşte de la realitatea obiectivă a condiţiilor istorice concrete deosebite în care se realizează construcţia noii societăţi în fiecare ţară şi care determină diversitatea formelor şi căilor practice de soluţionare a problemelor.

Ca elemente de generalitate care pot fi desprinse din strategiile naţionale de modernizare şi de dezvoltare economică menţionăm faptul că accentul pare să se pună din ce în ce mai mult pe inovaţia tehnologică, pe economisirea muncii şi a mijloacelor financiare, pe valorificarea superioară a resurselor naturale energetice şi minerale precum şi pe perfecţionarea metodelor şi formelor de planificare şi gestiune.

Privite prin acest unghi de vedere, planurile cincinale 1976—1980 ale ţărilor socialiste europene, reprezintă concretizarea unui nou tip de strategii, respectiv ale calităţii creşterii, în cadrul căreia modernizarea structurilor economice nu se realizează de regulă doar prin ajustări parţiale, secvenţiale, ci prin restructurări radicale ale vechilor corelaţii, prin stabilirea unor noi proporţionalităţi în ansamblul economico-social — proces relativ îndelungat.

Analizînd evoluţia structurilor economice din şapte ţări socialiste europene membre ale C.A.E.R., pe o perioadă de douăzeci de ani (1960—1980) se observă un proces de modernizare a structurilor la toate nivelele, reflectat cel mai sintetic în modificarea structurii pe ramuri a venitului naţional şi a populaţiei ocupate. Dependente în primul rînd de gradul diferit de dezvoltare economico-socială, intensitatea şi sfera de cuprindere a acestui proces prezintă, în cadrul tendinţei generale, o serie de particularităţi distincte pentru fiecare ţară socialistă în parte.

Astfel, pentru ţările socialiste mai avansate, ale căror structuri fundamentale generale sînt în linii mari adaptate cerinţelor unei economii moderne, nu se constată mutaţii structurale radicale la nivelul economiei naţionale, între ramurile şi activităţile de bază sau ale populaţiei ocupate. Dar, ţinînd seama de mobilitatea permanentă a cerinţelor şi condiţiilor generate de progresul ştiinţific şi tehnic şi în aceste ţări au loc o serie de mutaţii structurale la nivelele microeconomice, intraramuri, subramuri etc.

Pentru ţările mai puţin dezvoltate, aflate în plin proces de modernizare şi industrializare socialistă şi care tind la egalizarea nivelurilor de dezvoltare cu ale celor dezvoltate se constată mutaţii majore, chiar radicale, la nivel macroeconomic, prin modificarea permanentă a corelaţiilor dintre principalele ramuri ale producţiei sociale şi ale populaţiei ocupate. Aceasta implică, bineînţeles, o adaptare continuă a structurilor economico-sociale şi la nivele inferioare, subramuri, întreprinderi etc. Prin concentrarea şi folosirea raţională a resurselor umane, materiale şi financiare de care dispun se depun eforturi suplimentare în vederea ajungerii din urmă şi, ulterior, a egalizării, într-o perioadă de timp cît mai scurtă, a ţărilor avansate economic.

Ca o caracteristică generală a planurilor de dezvoltare economico-socială ale ţărilor socialiste studiate, este prevederea creşterii în continuare a contribuţiei industriei la crearea venitului naţional — cale eficientă prin care se asigură accelerarea dezvoltării economice, modernizarea structurilor şi promovarea progresului în toate sferele de activitate. În această ordine de idei se pare că o amploare tot mai mare capătă fenomenul de extindere a sferei şi caracterului industrializării, în sensul că tot mai multe ramuri cunosc o dezvoltare de tip industrial (agricultura, construcţiile, comerţul etc.). Se demonstrează astfel potenţialităţile multidimensionale şi multisectoriale ale industrializării în condiţiile contemporane. Dar şi aici se manifestă diferenţieri importante, ţările care au pornit pe calea construirii noii orînduiri de la nivele de dezvoltare mai scăzute aflîndu-se abia la începutul acestor prefaceri macroeconomice importante, în timp ce în ţările socialiste mai avansate acest proces este în plină desfăşurare.

CA URMARE a continuării acestui proces se prevede ca participarea industriei la crearea venitului naţional să ajungă în 1980 la peste 68% în România şi Polonia, 60% în Bulgaria, mai mult de 57% în Uniunea Sovietică şi peste 49% în Ungaria. Faptul că în general mărirea ponderii industriei se realizează în condiţiile orientării cu prioritate a resurselor umane, materiale şi financiare spre subramurile înalt productive, generatoare şi propagatoare de progres tehnic, care asigură o valorificare superioară a resurselor — sau, altfel spus, spre „industriile industrializante" — este o dovadă că simplul aspect cantitativ include de regulă şi importante elemente calitative.

Preocupările pe linia modernizării structurilor economice sînt evidenţiate şi prin tendinţa de reducere a ponderii agriculturii şi silviculturii în venitul naţional, tendinţă în care se reflectă de regulă reamenajările pe care ritmurile diferenţiate de la ramură la ramură, cu mult mai mari pentru industrie, construcţii, comerţ, le au asupra structurii venitului naţional.

Efectele evoluţiei contribuţiilor celor două ramuri de bază (industria şi agricultura plus silvicultura) la creşterea economică, prin prisma structurilor, pot fi apreciate mai exact prin raportul între ponderile lor în venitul naţional (tabelul nr. 1).

Analiza evoluţiei raporturilor dintre ponderile industriei şi agriculturii (plus silvicultura) în venitul naţional permite evidenţierea unui proces continuu de departajare între cele două ramuri în favoarea primeia, această situaţie fiind regăsită chiar şi în ţări care la începutul deceniului trecut aveau o industrie avansată de mare productivitate*) (R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă). Dacă în anul 1960 raportul respectiv atingea cote maxime de 5,13 (R.D. Germană) şi 4,17 (R.S. Cehoslovacă), în 1980, conform estimărilor noastre, ponderea industriei în venitul naţional o va depăşi pe aceea a agriculturii de peste 8,7 ori în Cehoslovacia şi mai mult de 6,5 ori în R.D. Germană (raporturi care se situează la nivele superioare acelora înregistrate în 1975 de Suedia şi Franţa, ţări capitaliste puternic industrializate). Remarcăm, totodată, prin prisma acestui indicator, existenţa unui important de-

*) Considerăm necesar să subliniem faptul că metodologiile de determinare a indicatorilor şi sistemele de preţuri diferite impun o oarecare rezervă în interpretarea concluziilor care rezultă din comparaţiile între ţări.

Tabelul nr. 1

Evoluția raportului ponderilor industriei și agriculturii în venitul național și în populația ocupată (între anii 1960—1980)

Țara	1960		1965		1970		1975		1980	
	în venitul național	în populația ocupată	în venitul național	în populația ocupată	în venitul național	în populația ocupată	în venitul național	în populația ocupată	în venitul național	în populația ocupată
R.P. Bulgaria	1,42	0,39	1,35	0,58	2,17	0,85	2,32	1,19	3,23	1,60
R.S. Cehoslovacă	4,17	1,44	5,31	1,82	5,91	2,04	7,56	2,47	8,74	2,69
R.D. Germană	5,13	2,44	3,56	2,78	4,52	3,24	5,32	3,69	6,53	4,20
R.P. Polonă	1,32	0,59	2,27	0,73	3,16	0,88	4,03	1,01	5,17	1,06
R.S. România	1,34	0,23	1,69	0,34	3,14	0,47	3,51	0,81	5,77	1,23
R.P. Ungară	1,19	0,73	1,74	1,15	2,46	1,36	2,85	1,58	3,39	1,59
U.R.S.S.	2,53	0,63	2,28	0,90	2,32	1,15	3,08	1,27	3,64	1,53

Surse : Anuarul statistic al R.S.R., 1977, D.C.S. ; Statisticeskii ejegodnik stran-cilenov SEV, Moskwa, 1977. Pentru anul 1980 calculele au fost efectuate pe baza prevederilor din Legile privind adoptarea planurilor de dezvoltare economico-socială ale țărilor socialiste pe perioada 1976—1980.

calaj între țările socialiste, decalaj care se va menține și în anul 1980, chiar în condițiile eforturilor deosebite depuse de țările mai puțin avansate de continuare, în ritmuri superioare, a industrializării socialiste.

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE România, este demn de remarcat faptul că raportul în discuție a cunoscut cea mai rapidă evoluție dintre toate țările analizate, ridicîndu-se de la 1,34 în 1960, la peste 3,5 în 1975, și, conform prevederilor, la 5,77 în 1980, acesta din urmă depășind ca nivel pe cele realizate în 1975 de R.D.G. sau de Italia, Spania și Grecia.

Evoluția acestui indicator cantitativ, lesne de determinat, are o importanță deosebită, permițînd reliefarea într-un mod cît mai sintetic posibil a marelui salt calitativ pe care România l-a făcut în anii construcției socialiste, reușind, așa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român, ca dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, să devină, în mai puțin de 25 de ani „o țară industrial-agrară", cu o industrie puternică, în plină dezvoltare — organizată pe baza cuceririlor științei și tehnicii moderne, întemeiată pe proprietatea socialistă a întregului popor — și cu o agricultură socialistă de stat și cooperatistă în plin proces de modernizare, capabilă să asigure aprovizionarea în bune condiții a populației cu produse agroalimentare"[1]).

Prin amploarea și complexitatea lor, aceste schimbări de ordin cantitativ oglindesc de fapt importante mutații calitative, de esență, care au condus la un model propriu al creșterii economice a României. Impactul acestor schimbări cantitative și calitative ale structurii economice a fost însă mult mai profund, România socialistă caracterizîndu-se prin însemnate modificări în structura socială. Iar dintre acestea, cea mai plină de semnificații — avînd în vedere atît amploarea cît și efectele ei asupra creșterii economice a României, asupra ridicării gradului de civilizație — este procesul de trecere a populației de la sate la orașe, din agricultură spre activități industriale în primul rînd. Sub acest aspect, raportul dintre ponderea populației ocupate în industrie și aceea din agricultură sintetizează foarte bine amploarea transformării structurale a populației României. Astfel, dacă în anul 1960 ponderea populației ocupate în industrie depășea abia cu puțin a cincea parte din aceea ocupată în agricultură, în anul 1975 raportul respectiv s-a ridicat la 0,81 și se prevede ca în 1980 el să fie supraunitar (1,23). Trebuie avut în vedere faptul că restructurările în cadrul populației ocupate se vor face în condițiile în care agricultura țării noastre va asigura producții mult mai mari decît în perioadele precedente.

AMPLOAREA schimbărilor structurale, economice și sociale, din țările socialiste poate fi redată — sintetic — de evoluția nivelului coeficienților modificărilor structurale ale venitului național și ale populației ocupate pe șase ramuri de activitate (industrie, construcții, agricultură și silvicultură, transporturi și telecomunicații, comerț și aprovizionare tehnico-materială, alte ramuri), precum și de evoluția elasticității modificărilor structurale ale venitului național comparativ cu cele ale populației ocupate.

Folosit în literatura de specialitate pentru estimarea intensității schimbărilor structurale, coeficientul are formula de calcul similară abaterii medii pătratice simple :

$$K = \sqrt{\sum_{i=1}^{n} (p_{i_1} - p_{i_0})^2},$$

unde :

K = coeficientul schimbărilor structurale (exprimat în puncte)

p_i = ponderea elementului respectiv în totalul indicatorului cercetat ;

o și 1 — anul de referință și anul curent.

Pentru asigurarea comparabilității datelor este necesar ca perioadele de timp să fie aceleași, iar indicatorii să fie structurați în același număr de elemente, suma ponderilor lor trebuind să fie întotdeauna egală cu 100.

În aceste condiții, nivelul coeficientului depinde de doi factori fundamentali :

a) mărimea diferențelor dintre ponderile elementelor analizate în perioada curentă și în perioada de bază ; în expresie matematică acest factor apare sub forma :

$$\Sigma | \Delta_i | = \Sigma | p_{i_1} - p_{i_0} |$$

b) profunzimea deplasării în structură, deoarece pentru aceeași $\Sigma | \Delta_i | \longleftarrow K$ va fi mai mare dacă valoarea totală a diferențelor se va repartiza pe un număr mai mic de termeni. Conform metodologiei oferite de acest instrument, mărimea coeficientului crește atunci cînd o economie înregistrează deplasări structurale mai intense și de o mai mare amploare.

Apreciind că folosirea acestui coeficient furnizează date suplimentare, deosebit de sugestive în ceea ce privește intensitatea și amploarea procesului de modernizare a structurilor macroeconomice în diferite țări socialiste, l-am calculat pentru perioade de cîte cinci ani începînd cu 1960, stabilind, totodată, și elasticitatea modificărilor structurale, prin raportarea coeficientului determinat pentru venitul național la acela referitor la populația ocupată (tabelul nr. 2 din pag. 24).

În general coeficienții modificărilor structurale ale venitului național și ale populației ocupate din țările socialiste analizate au un nivel relativ înalt, atestînd astfel procesul de formare a unei structuri economice și sociale moderne. În cazul venitului național, de exemplu, în anii 1965—1970 s-au înregistrat cele mai intense modificări urmate, pentru multe din țările luate în calcul, de o reducere sensibilă a intensității lor, în timp ce pentru populația ocupată anii 1970—1975 au fost aceia în care modificările interramuri au fost cele mai intense. Începînd cu 1965, cu mici excepții doar, elasticitatea celor doi coeficienți a fost supraunitară, ceea ce denotă că unei redistribuiri mai puțin intense a populației ocupate i-a corespuns o restructurare mai accentuată a venitului național. Interesant este însă faptul că acest coeficient dezvăluie cu deosebită pregnanță caracterul specific al dezvoltării fiecărei țări socialiste, faptul că, datorită diversității de condiții și situații nu poate exista un model unic, după cum, evident, un model nu poate fi contrapus altuia. Cu titlu de exemplificare, deoarece nu ne propunem să facem o analiză exhaustivă a tabelului, pe care, de altfel o poate face cititorul interesat, menționăm că în timp ce în perioada 1960—1965 evantaiul coeficientului venitului național se situa între 4,57 (R.S.C.) și 8,88 (R.P.U.), cu excepția U.R.S.S. (2,47), în perioada 1975—1980 el se situează între 3,08 (R.S.C.) și 13,85 (România). De asemenea, evoluția coeficientului venitului național pe țări și perioade (dar și al populației ocupate) relevă deosebiri notabile. Pentru exemplificare menționăm că, în timp ce în cazul țării noastre coeficientul venitului național a evoluat de la 6,87 (1960—1965) la 14,90 (1965—1970), 8,28 (1970—1975), la 13,85 (1975—1980), pentru aceleași perioade acest coeficient a fost în cazul R. D. Germane de 8,12 ; 4,21 ; 3,06 ; 4,23 ; al R. P. Polone de 5,58 ; 6,49 ; 7,26 ; 4,94 ; și, desigur, exemplele ar putea continua.

ÎN CAZUL țării noastre, modificările structurale intense de-a lungul întregii perioade asociate cu ritmurile înalte și susținute de dezvoltare economică, demonstrează că deplasările structurale au vizat, cum am mai arătat, ca resursele umane, materiale și financiare să fie superior valorificate, prin orientarea lor hotărîtă spre ramurile mai eficiente, în primul rînd industria și subramurile ei de înaltă tehnicitate.

În cazul populației ocupate coeficien-

Sanda ARSENE

(Continuare în pag. 24)

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 62.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Revenirea keynesismului la forma originară — o ipoteză cu eficacitate neconfirmată

RECUNOAŞTEREA stării de criză în care se află keynesismul nu reprezintă un monopol al neoliberalilor. Ea se vădeşte în gîndirea mai multor adepţi ai keynesismului care, respingînd ideea succedării neoliberalismului, caută diferite căi şi mijloace de reabilitare a keynesismului. Cea mai răspîndită în acest sens este opinia burgheză potrivit căreia insuccesele politicilor de inspiraţie keynesistă s-ar datora abaterilor săvîrşite de către „maker of politics" de la spiritul veritabil, originar al acestei doctrine. În acest caz, pretinsa ieşire din dificultate ar fi legată de restabilirea sensului originar al teoriei keynesiste. Pentru analiza acestei orientări ne vom folosi de unele cazuri tipice.

Atît în lucrarea despre controversele asupra keynesismului [1]) cît şi în polemica cu J. Rueff, Allain Barrère, unul dintre cei mai de seamă keynesişti francezi, fundamentează necesitatea „revenirii la Keynes". Consideraţia cu care debutează keynesistul Barrère în polemica cu neoliberalul Rueff este că : „ideile lui J. M. Keynes, de la o vreme încoace, au fost considerate drept răspunzătoare pentru dificultăţile actuale în sensul că politicile care s-au inspirat din ele pentru a stabili folosirea deplină a mîinii de lucru, în cele din urmă au atras după sine şomajul şi inflaţia şi s-au dovedit incapabile să le rezolve" [2]).

În opoziţie cu această opinie Barrère consideră necesar „să prezinte un punct de vedere diferit ; el se întemeiază, în exclusivitate, pe preocuparea de a ajuta să fie văzute lucrurile mai clar într-o problemă crucială a cărei soluţionare interesează destinul a numeroase cămine şi viitorul economiei noastre". Barrère disculpă ideile keynesiste — susţinînd aceasta cu multiple referiri la realizările ţărilor occidentale din timpul, de mai bine de un sfert de veac, de aplicare a ideilor keynesiste — şi le inculpă pe cele neoliberale, care s-au infiltrat în programele politicilor economice prin intermediul sintezei neoclasice. De aici şi natura concluziei vizînd ieşirea dintr-o stare haotică : dificultăţile actuale nu vor putea fi depăşite şi creşterea relansată decît prin revenirea la o politică de inspiraţie keynesistă. După Barrère aceasta presupune două lucruri de întreprins : 1. Tezele keynesiste să fie restituite în autenticitatea lor, deci debarasate de deformările pe care le-au suferit ca urmare a interpretărilor cu ajutorul instrumentelor de analiză neoclasică... 2. Examinarea faptelor puse — pe drept sau pe nedrept — în seama politicilor decurgînd din aceste teze să fie completată recurgîndu-se la performanţele, niciodată egalate, ale erei keynesiste" [3]).

Potrivit părerii doctrinarului amintit nu investiţiile de tip keynesist ci cele de tip neoliberal au provocat inflaţia galopantă. Investiţiile de tip keynesist au vizat îndeosebi dezvoltarea sectorului public şi au urmărit ocuparea mîinii de lucru în timp ce investiţiile de tip neoliberal au vizat dezvoltarea sectorului particular al marilor corporaţii, fapt care a făcut să se accelereze peste măsură acumulările concomitent cu dezinvestiţiile *). „În perioada de intensă acumulare şi inflaţie continuă — menţionează Barrère — cuplul inseparabil investiţie-dezinvestiţie creează o spirală inflaţionistă care se hrăneşte şi se dezvoltă prin sine, alimentîndu-se la nesfîrşit din momentul în care s-a lansat". De aici decurge, după acelaşi autor, una din preocupările majore ale noii ere keynesiste — stimularea dezvoltării sectorului public urmărind mai puţin „ocuparea deplină de mîini de lucru şi mai mult urmărind utilizarea ei mai bună", pe de o parte ; iar, pe de altă parte, efectuarea controlului public asupra acumulărilor şi investiţiilor corporaţiilor. Fiind de acord cu teza lui Rueff, după care ar fi o eroare să se considere că la baza inflaţiei ar sta revendicările salariale, Barrère susţine ca o altă direcţie a preocupărilor în noua eră a keynesismului „urmărirea creşterii salariilor în vederea reducerii inegalităţilor".[4]).

Nu poate să nu fie marcat pozitiv faptul că Barrère, pentru a descoperi cauzele inflaţiei, orientează atenţia spre sfera intereselor corporaţiilor particulare, scoţînd din culpă revendicările salariale. Poate fi apreciată şi ideea atenţiei deosebite care ar trebui să se acorde dezvoltării sectorului public dublată de controlul asupra acumulărilor şi investiţiilor corporaţiilor. Să analizăm însă dacă asemenea măsuri sînt suficiente pentru relansarea creşterii economice cu o mai bună stabilitate (mai ales cu un şomaj diminuat şi o inflaţie redusă), dacă ele se încadrează într-o alternativă mai democratică a dezvoltării decît cea rezultată din combinarea sintezei neoclasice şi dacă sînt compatibile cu keynesismul originar.

Răspunsul, care conţine consideraţiile noastre, îl vom da mai tîrziu. Deocamdată reamintim, ca punct de sprijin în reflecţii, existenţa în keynesismul originar a acelui cerc vicios potrivit căruia un element de explicare al instabilităţii rezidă în marile decalaje între nivelurile veniturilor diverselor clase sociale, în timp ce măsurile preconizate pentru combaterea instabilităţii conduc tocmai la accentuarea marilor decalaje şi discrepanţe de avere şi putere. Cum au remarcat şi marxiştii francezi, keynesismul de la origine este principialmente contradictoriu. Pe bună dreptate remarca Marc Rivière că „conceptele propuse de către Keynes — aflîndu-şi geneza în ideea acţiunii legilor economice-psihologice — reflectă o anumită viziune cu privire la structura economică a societăţii capitaliste. Ele reflectă o anumită practică socială : naşterea şi dezvoltarea capitalismului monopolist de stat. Se poate spune că întreaga gîndire keynesistă se articulează în jurul acestui imperativ contradictoriu : să se intervină în mod eficace, fără a se pune în cauză sistemul economic însuşi, să se modifice formele relaţiilor capitaliste, fără a fi atins conţinutul lor fundamental [5]).

Fără o înţelegere, deci, a contradicţiei interne între obiectivele keynesismului şi măsurile de realizare a lor nu poate fi înţeleasă nici natura şi nici caracterul şi limitele politicilor de inspiraţie keynesistă. Or, o asemenea „neînţelegere" o întîlnim la mai toţi apărătorii keynesismului, indiferent dacă sînt din Franţa, Anglia, S.U.A. sau din altă ţară.

FIŞE

VALTER ROMAN

ECHILIBRU ŞI DEZECHILIBRU

EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ 1978

● Echilibru şi dezechilibru este *titlul celei mai recente lucrări a profesorului Valter Roman, apărută în Editura ştiinţifică şi enciclopedică (1978, 524 pag.). Secolul nostru şi, în special epoca contemporană — scrie autorul în cuvîntul înainte — se caracterizează prin faptul că într-un număr crescînd de domenii ale vieţii instabilitatea a luat şi ia locul stabilităţii. Dezechilibrul are un caracter tot mai profund, deosebit de complex, devine global şi — se poate spune fără teama de a greşi — se referă la toate domeniile. Apariţia fenomenelor globale, a căror multitudine şi diversitate se accentuează, a contribuit şi în mare parte a determinat creşterea complexităţii, a interdependenţei şi, totodată, a gradului de incertitudine ce caracterizează lumea contemporană.*

Cartea cuprinde trei părţi distincte, între care există totuşi o anumită legătură, în sensul că de-a lungul lor revine, într-un fel sau altul, lupta împotriva acelor forţe care au încercat în trecut şi încearcă şi astăzi să răstoarne anumite echilibre, a căror menţinere este necesară pentru progresul social, şi să menţină în schimb, alte „echilibre" a căror schimbare este vitală pentru victoria marilor cauze comune ale umanităţii.

În prima parte sînt abordate probleme ale fascismului şi neofascismului care a încercat şi încearcă să dezechilibreze lumea. Este, de asemenea, tratată marea problemă a trecerii societăţii la socialism, în condiţiile unui raport de forţe care se schimbă — deşi nu întotdeauna în ritmul dorit şi nu în mod linear. În a doua parte sînt tratate unele aspecte ale problemei capitale a contemporaneităţii, problema războiului şi a păcii, iar cea de a treia se axează, preponderent, pe aspectele dezvoltării ştiinţei, ale locului şi rolului ei în dezvoltarea contemporană şi viitoare a omenirii.

Mobilitatea producţiei

● *În IKONOMICESKA MISL nr. 9/1978, M. Gheneški, I. Sibev şi L. Gheorghiev publică articolul* Razvitieto na ikonomiceskite protesi i mobilnostta na proizvodstvoto *(Dezvoltarea proceselor economice şi mobilitatea producţiei), în care determină, prin analiză factorială, gradul de mobilitate al producţiei construcţiei de maşini, agregînd trei grupuri de întreprinderi — cu mobilitate scăzută, medie şi înaltă. Gradele de mobilitate sînt corelate cu repartiţia teritorială a forţelor de producţie şi cu eficienţa producţiei. Rezultă avantajele intensificării concentrării*

Nicăieri ca în S.U.A. n-au fost aplicate pe scară așa de mare politicile economice de inspirație keynesistă ; dar și niciunde keynesismul n-a primit atîta infuzie de teze neoliberale ca aici, în patria sintezei neoclasice, a „New Economics"-ului ; această infuzie a încercat o îmbinare într-un tot a teoriei economice cu politica economică fundamentată, pe baza sintezei neoclasice. Prin „New Economics", susținută între alții de W. Heller și A. Okun, keynesismul a fost angrenat nemijlocit în politicile economice oficiale ale S.U.A. Era, deci, firesc ca atunci cînd conjunctura economiei americane s-a înrăutățit brusc, o parte din adepții keynesismului, care în general nu au privit cu ochi buni „New Economics"-ul, să dea vina pe acesta și să ceară curățirea lui de „corpuri străine". Cum se menționează într-un articol din „Business Week", un grup de universitari „s-au lansat într-un atac în toată regula împotriva învățăturilor care se află în manualele de teorie și politică economică keynesistă și care au influențat cea mai mare parte a economiștilor".**)

În acest curent de gîndire se adresează un aspru rechizitoriu keynesiștilor Establishmentului, ai „New Economics"-ului. Mai întîi cu privire la inflație ; după keynesiștii protestatari, keynesiștii (establishmentului „n-au nici o teorie corespunzătoare despre inflație, ceea ce i-a condus ca în fapt să susțină că inflația n-are importanță, sau că, dacă ea are ceva în această privință, este cu mult mai puțin nocivă decît șomajul. De unde și o politică economică de tip cald-rece : economia este periodic dopată, pentru că după cîtva timp să fie încărcată în cazul în care inflația devine endemică" [6]). Cu privire la instituțiile financiare, protestatarii amintiți apreciază că keynesiștii establishmentului „au ignorat rolul esențial pe care îl joacă instituțiile financiare, în mod deosebit, băncile, pentru buna funcționare a economiei". Observația pare superfluă fiindcă în „New Economics" sînt luate în considerare instituțiile financiare ; nu sînt însă bine gîndite acțiunile lor întrucît nu se înțelege esența instrumentului principal cu care operează-banul, și contextul social economic în care sînt plasate. Al treilea punct al rechizitoriului se referă la faptul că „cea mai mare parte a economiștilor n-au sesizat în realitate mesajul lui Keynes", că mesajul său a fost denaturat realizîndu-se în final un mariaj forțat între teoria clasică și teoria keynesistă sub forma sintezei neoclasice. Iată așadar, cum prin sinteza neoclasică s-a căutat să se facă din keynesism un model al echilibrului economic cînd acesta funciarmente este un model al dezechilibrului, așa cum este și realitatea capitalismului. La fel s-a căutat a se introduce în keynesism cît mai multe elemente ale automatismului funcționării mecanismului economic, cînd el are la origine tocmai un model al punerii în funcțiune a acestui memanism prin acțiuni hotărîte ale statului pentru a stimula investițiile și prin ele — cererea globală.

Aprecierea acestui curent de gîndire este că keynesiștii establishmentului au șters elementele specifice aduse de revoluția keynesistă. O nouă eră keynesistă ar fi — după opinia lor posibilă prin restabilirea acestora. Potrivit gînditorilor amintiți în planul politicii economice s-ar cere promovate politici ale veniturilor echilibrate, prin care să se înlăture elementele de dictat în repartiția venitului, atît din partea marilor societăți, a monopolurilor cît și a sindicatelor puternice.

Sînt gata să-și facă autocritica și autorii „New Economics"-ului dacă aceasta ajută cumva la ieșirea din impas. W. Heller reamintea colegilor săi că în culpă nu este un economist sau altul ci ei toți, adepții „înțelepciunii convenționale". „Adesea, printre țintele favorite ale colegilor noștri, menționa el, sînt neajunsurile ideilor fundamentale ale economics-ului, utilizarea greșită a tehnicilor moderne, erorile înțelepciunii convenționale ; în fiecare caz ținta nu este stigmatizarea celui ce critică, ci a colegilor săi întru economics, nu mea culpa ci eurum culpa... Dar cînd lucrurile merg prost, atît economia, cît și economistul simt loviturile de bici... [7])". El și colegii săi nu nutresc iluzia că revenirea la keynesismul originar ar constitui o soluție ; dar speră că cel puțin o nouă combinație de idei să fie salvatoare. Eroarea comisă, și care lipsește de o perspectivă reală căutările celor ce urmăresc reabilitarea keynesismului, constă în faptul că aceasta se vrea o teorie care să justifice menținerea, neatinsă în esență, a mecanismelor capitalismului monopolist de stat, deschizînd noi orizonturi pe linia modificării unor forme de manifestare ale sale și a modului de acționare a unor pîrghii. Or, experiența de pînă acum a arătat încă o dată că atîta vreme cît nu se operează schimbări mai substanțiale în structurile economico-sociale și politice, nici instabilitatea nu poate cunoaște ameliorări mai evidente. Și nici restructurarea teoriei, dacă nu se subordonează unor asemenea mutații fundamentale, nu are prea mari șanse de izbîndă.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

*) Prin dezinvestiție autorul înțelege cheltuielile cauzate de amortizările accelerate pentru a se putea înlocui înainte de vreme capitalul fix, cheltuielile legate de conservarea capitalului fix și cele legate de finanțarea stocurilor care, incluzîndu-se în costuri conduc la sporirea peste măsură a prețurilor, stimulînd inflația.

**) Printre „disidenți" se numără profesori de economie ca Paul Davidson de la Rutgers University — după care economiștii ortodocși „își imaginează că sînt keynesiști, dar aceștia nu sînt în realitate decît niște keynesiști bastarzi care sînt pe cale de a împinge economia pe o pantă periculoasă ; Robert W. Clower de la Universitatea din California — care consideră necesară revizuirea serioasă a instrumentelor de bază ale analizei keynesiste pentru că „Gîndirea lui Keynes a fost trădată de către moștenitorii săi spirituali", Hyman P. Minsky de la Washington University — după care keynesiștii tradiționali nu percep decît aspectele concrete și „neglijează temelia financiară fragilă a economiei" ; Sydney Weintraub de la Pennsylvania University, considerat un critic experimentat al ortodoxiei keynesiste și care a prezis încă din 1950 că nava keynesismului va eșua pe recifele inflației.

1) Allain Barrère, Controverse sur le système keynesien, Editions Economica, Paris, 1976
2) A. Barrère, Revenir à Keynes, Le Monde, I, 24 martie, 1976, p. 29
3) Ibidem
4) Idem, Le Monde, 25 martie 1976, p. 28
5) Marc Rivière, La théorie keynesienne trente ans après. Reflexions sur sa geneze historique et sur sa signification, Economie et Politique nr. 164—1965, 1968, p. 159.
6) The new keynesians have a new prescription, Business week, din 12 mai, 1975, p. 16
7) Walter Heller, American Economic Review, septembrie 1975, p. 83

teritoriale și specializării producției, ca și a construirii de întreprinderi profilate pe producția de mașini. Utilizîndu-se analiza factorială și la determinarea dezvoltării economice a regiunilor, se alcătuiește o clasificare a unităților economico-administrative ale Bulgariei după gradul dezvoltării lor industriale și se indică tendințele principale ale dezvoltării economice. Se confruntă rezultatele cu politica economică regională a statului. Autorii elaborează un algoritm pentru aplicarea analizei factoriale la cercetări economice regionale.

Pentru reducerea vînzărilor de arme

● *Pentru o politică de limitare a exportului de arme din S.U.A. militează Dick Clark în articolul* Needed : A Policy of Restraint for United States Arms Transfers *(Se cere : O politică de reducere, din partea S.U.A., a transferurilor de arme), apărut în AEI DEFENSE REVIEW, vol. II, nr. 5, revistă publicată de American Enterprise Institute for Public Policy Research. În articol se arată că trend-ul actual al vînzărilor de arme în lumea a treia arată că acestea nu au fost de fapt controlate. De la 1,5 mld. dolari în 1960, vînzările de arme în lumea a treia au depășit în 1977, în dolari constanți 1975, cifra de 8 mld. dolari. Aceste exporturi nelimitate de arme stimulează cursa înarmărilor pe diferite planuri, ceea ce mărește pericolul de război și contribuie la epuizarea resurselor mondiale. Vînzările de arme duc la dezechilibre militare regionale și asigură anumitor state capacități ofensive tentante. În afară de aceasta, se arată în articol, există un număr de considerente morale sau ale dreptului internațional care să impună nevînzarea anumitor arme.*

Atributul științific al disciplinei economice

● *În studiul* Sur la méthode de l'économie *(Cu privire la metoda economiei politice), publicat în ANNALES ECONOMIES, SOCIÉTÉS, CIVILISATIONS, nr. 3/1978, S. C. Kolm combate opiniile unor autori, care pun sub semnul întrebării caracterul științific al disciplinei economice. El apreciază că în evoluția economiei ca știință s-a manifestat tendința către precizie, explicitare și formalizare a ideilor, altfel spus, către o „metodă științifică". Aceasta, pentru a se descoperi ceea ce este constant în schimbare și uniform în varietate, regularități, legi, structuri profunde etc. Matematizarea s-a produs în mod firesc, așa că astăzi limbajul matematic este indispensabil pentru a înțelege ce vrea să se spună în știința economică. După părerea autorului, folosirea mai rară a experimentului de către știința economică, fără a-l exclude, nu poate constitui un motiv pentru a-i nega acesteia caracterul științific, S. C. K. consideră chiar că, în acest domeniu al cunoașterii, se poate progresa uneori și cu un minimum de date. Autorul recunoaște însă că disciplina economică are numeroase deficiențe, care se cer remediate printr-o critică pertinentă.*

FIȘE

General și particular

(Urmare din pag. 21)

ții modificărilor structurale au evoluat în general mai uniform în timp — comparativ cu aceia ai venitului național unde, de regulă, se înregistrează discrepanțe de la o perioadă la alta, menținîndu-se însă deosebiri semnificative între țări. Din această cauză și elasticitatea modificărilor structurale ale venitului național, comparativ cu cele ale populației ocupate, a urmat un drum sinuos, asemănător în mare parte cu acela al coeficientului schimbărilor structurale ale producției sociale.

Apreciem că evoluția coeficientului venitului național reflectă într-o anumită măsură și influențele din cadrul sistemelor naționale de prețuri, dar credem, totuși, că în cea mai mare parte diferențele se datorează mobilității mai ridicate a elementelor producției materiale sau, altfel spus, că schimbarea ramurii de activitate a unei persoane determină mutații structurale mai accentuate în venitul național. În cazul României se remarcă nivelele foarte înalte, de altfel cele mai ridicate din tabel, ale coeficientului modificărilor structurale ale populației ocupate în anii 1970—1975 și, în continuare, în perioada 1975—1980. Aceasta explică de ce elasticitatea modificărilor structurale nu a cunoscut și nu va cunoaște nici în anii 1975—1980 valori mari cu toate că — după cum am arătat — și în cincinalul precedent, dar mai ales în cel actual, în structura economiei românești s-au petrecut și se petrec în continuare schimbări intense. Aceasta reprezintă o concretizare a politicii partidului și statului nostru de continuă și rapidă modernizare a structurilor economice și sociale în vederea valorificării superioare a resurselor economiei noastre naționale, a ridicării României în rîndul statelor cu o dezvoltare medie, al egalizării nivelului său de dezvoltare cu acela al țărilor socialiste avansate.

Tabelul nr. 2

Evoluția coeficienților modificărilor structurale ale venitului național și ale populației ocupate în unele țări socialiste europene, în anii 1960—1980

Țara	Venitul național				Populația ocupată				Elasticitatea modificărilor structurale ale venitului național comparativ cu cele ale populației ocupate			
	1965/1960	1970/1965	1975/1970	1980/1975	1965/1960	1970/1965	1975/1970	1980/1975	1965/1960	1970/1965	1975/1970	1980/1975
R.P. Bulgaria	6,24	12,10	3,23	10,03	11,50	10,86	8,86	6,27	0,54	1,11	0,36	1,60
R.S. Cehoslovacă	4,57	6,02	4,93	3,08	9,97	2,99	3,46	2,03	0,46	2,01	1,42	1,52
R.D. Germană	3,12	4,21	3,06	4,23	2,66	3,09	2,58	1,67	3,05	1,36	1,19	2,53
R.P. Polonă	5,58	6,49	7,26	4,94	5,70	5,26	4,62	3,62	0,98	1,23	1,57	1,50
R.S. România	6,87	14,90	8,28	13,85	10,14	8,56	13,68	10,66	0,68	1,74	0,61	1,30
R.P. Ungară	3,88	11,03	12,89	3,18	11,08	4,01	4,41	3,66	0,30	2,75	2,92	0,88
U.R.S.S.	2,47	1,55	5,46	5,62	9,11	6,16	3,12	3,64	0,27	0,25	1,75	1,54

Surse : Calculat pe baza datelor din : **Nicolae Ceaușescu**, „Raport la Conferința Națională a P.C.R.", 7—9 decembrie 1977, Ed. politică, București, 1977 ; „Orientările generale cu privire la întocmirea planului cincinal de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985", Scînteia, 15 dec. 1977 ; Anuarul statistic al R.S.R., 1977, D.C.S. ; Legile privind adoptarea planurilor de dezvoltare economico-socială a țărilor socialiste pe perioada 1976—1980 ; Statisticeskii ejegodnik stran-cilenov SEV, Moskwa, 1977.

DIN CERCETAREA întreprinsă putem conchide că, pornind de la nivele de dezvoltare economice diferite, avînd de rezolvat probleme specifice foarte complexe și dificile, țările socialiste, în special cele mai puțin avansate economic, au parcurs un drum important în modernizarea structurilor economice și sociale, particularizîndu-se, totodată, prin intensitățile, amplitudinile și trendurile în evoluția acestui proces. A reieșit, de asemenea, că modernizarea structurilor economice, și în primul rînd a celor la nivel macro, constituie un domeniu deosebit de important și de primă necesitate al manifestării procesului apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare ale statelor socialiste. Iar succesele dobîndite de fiecare țară socialistă, rezultat al eforturilor pe care fiecare dintre ele le face, al strategiilor proprii de ridicare continuă a potențialului economic și, implicit, a nivelului de trai, sînt tot atîtea contribuții la creșterea forței sistemului socialist mondial, a influenței și prestigiului său în lume.

Aprovizionarea tehnico-materială

(Urmare din pag. 1)

singur exemplu revelator în acest sens : **livrările de metal de la I.S. Cîmpia Turzii către B.J.A.T.M. Suceava se fac prin baza din Iași ; dar vagoanele respective trec întîi prin Suceava, ajung la Iași unde sînt descărcate și apoi se fac reîncărcări și redirijări pe flux invers către Suceava !** Eliminarea unor asemenea practici presupune încheierea contractelor de livrare a metalului în cantități nevagonabile cu toate cele 40 de baze județene și a Municipiului București.

În aceeași ordine de idei este de examinat oportunitatea **eliminării unor paralelisme** care există în prezent între unele baze specializate ale ministerelor și bazele județene de aprovizionare tehnico-materială. Unele materiale derulate de aceste baze specializate sînt primite de la baza județeană și se face o trecere a acestora prin două baze, ceea ce atrage ridicarea nejustificată a cheltuielilor de aprovizionare. Asemenea perfecționări ar avea o influență nemijlocită și asupra îmbunătățirii situației stocurilor care, în prezent, sînt încă pulverizate în prea multe întreprinderi și baze și ar putea aduce o contribuție importantă la sarcina de a readuce în circuitul economic un volum important de stocuri de materii prime și materiale create peste normativele aprobate.

ECONOMIA NOASTRĂ dispune de toate condițiile necesare pentru a asigura o bună aprovizionare tehnico-materială, în conformitate cu prevederile de plan, cu normele de consum aprobate. Este necesar ca unitățile și organele care au sarcini și atribuții în acest domeniu să-și îmbunătățească activitatea și să militeze cu toată răspunderea pentru ca obiectivele de plan stabilite să fie realizate ritmic, la fiecare sortiment, și să fie respectate întocmai reglementările în vigoare privind aprovizionarea tehnico-materială.

Durate de execuție reduse

(Urmare din pag. 10)

● **realizarea unei coordonări mai adecvate a cercetării în domeniul materialelor de construcții cu cerințele tehnologiilor înalt industrializate de construcții.** Ea trebuie să conducă la elaborarea unei grupe sortimentale de materiale de construcții mult mai diversificate ca în prezent, care să se preteze și să stimuleze prelucrarea și asamblarea lor în fabrică, reducerea consumului total de manoperă pe unitatea de suprafață construită, în special a consumului de muncă pe șantier. În acest sens este necesară **lărgirea paletei sortimentale la fațade, pereți despărțitori, parapeți de balcoane etc ;**

● extinderea largă a tuturor tehnologiilor moderne care asigură un consum redus de manoperă, reducerea ciclului de tratament termic ș.a. Este vorba de soluțiile constructive de prefabricare integrală sau parțială din elemente de dimensiuni mari sau mijlocii, total sau parțial finisate și cu instalații montate în întreprindere, de extinderea utilizării cimenturilor superioare, a betoanelor ușoare din granulit, a plaselor sudate ș.a.

În acest sens o deosebită importanță are **accelerarea procesului de creare a combinatelor de case,** în cadrul cărora își vor putea găsi rezolvarea, într-o concepție unitară, toate problemele privind proiectarea construcțiilor din elemente spațiale și a altor procedee moderne de construcție, tehnologia producerii, transportului și montajului prefabricatelor pînă la predarea „la cheie" a locuințelor către beneficiar.

16 ESENȚA ȘI FORMELE EXPLOATĂRII CAPITALISTE

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

MODUL de producție capitalist se caracterizează prin dominația proprietății privat-capitaliste asupra mijloacelor de producție și exploatarea muncitorilor salariați.

În evoluția ei istorică, proprietatea privat-capitalistă a cunoscut următoarele forme : a) proprietatea capitalistă individuală ; b) proprietatea capitaliștilor asociați ; c) proprietatea capitalistă de stat. În imperialism dominante sînt proprietatea monopolistă, proprietatea monopolistă de stat și proprietatea monopolistă mixtă. Caracteristica ei fundamentală constă în separarea producătorilor nemijlociți de mijloacele de producție care servesc pentru exploatarea muncii salariate.

Pe baza unei analize amănunțite a relațiilor de producție capitaliste, K. Marx a dezvăluit esența exploatatoare a capitalului, sursa și mecanismul producerii plusvalorii, căile intensificării exploatării. Prin natura lor, banii și mijloacele de producție nu sînt capital. Devin capital atunci cînd sînt folosite pentru exploatarea muncitorilor salariați. **Capitalul este deci o relație socială de producție între capitaliști,** proprietari ai mijloacelor de producție, și **muncitori,** obligați să-și vîndă forța lor de muncă, o **relație de exploatare a muncitorilor salariați de către capitaliști.**

Procesul de producere a plusvalorii

MOBILUL producției capitaliste îl constituie însușirea de către capitalist a unei cantități cît mai mari de plusvaloare. Desfășurarea procesului de producție presupune unirea forței de muncă cu mijloacele de producție. Partea de capital folosită pentru cumpărarea mijloacelor de producție și care în procesul de producție nu își modifică mărimea valorii se numește **capital constant.** Partea de capital folosită pentru cumpărarea forței de muncă și care în procesul de producție își sporește mărimea valorii se numește **capital variabil.**

Forța de muncă devine marfă în capitalism pentru că în această crînduire se creează condițiile necesare acestei transformări : 1) muncitorul este **liber din punct de vedere juridic** și poate să-și vîndă pe un timp determinat forța sa de muncă ; 2) **muncitorul nu posedă mijloace de producție** și pentru a-și putea procura mijloace de subzistență, trebuie să-și vîndă forța de muncă.

Ca orice altă marfă și forța de muncă are valoare și valoare de întrebuințare.

Valoarea mărfii forță de muncă este dată de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea și reproducerea ei. Ea cuprinde : valoarea mijloacelor de subzistență necesare pentru muncitor și familia lui, totalitatea cheltuielilor pentru calificare și transport, cheltuieli culturale etc. Mărimea valorii forței de muncă este diferită de la o țară la alta și de la o perioadă la alta a dezvoltării capitalismului.

Dinamica valorii forței de muncă marfă este influențată de o serie de factori, unii determinînd creșterea, iar alții scăderea ei. Creșterea productivității muncii sociale este principalul factor care acționează în sensul scăderii valorii forței de muncă. Alți factori, printre care creșterea necesităților de consum, a cheltuielilor cu calificarea, a intensității muncii, sporesc valoarea forței de muncă.

Valoarea forței de muncă exprimată în bani reprezintă prețul ei, care spre deosebire de celelalte mărfuri îmbracă forma **salariului.**

Valoarea de întrebuințare a mărfii forță de muncă constă în proprietatea ei specifică de a crea în procesul de producție o valoare mai mare decît propria sa valoare, de a crea deci un plus de valoare, o plusvaloare. Diferența dintre valoarea nou creată de forța de muncă și valoarea forței de muncă reprezintă plusvaloarea.

Împărțirea capitalului în constant și variabil are la bază modul cum participă diferitele elemente ale sale la formarea valorii. **Capitalul variabil** este acela care asigură **producerea valorii noi,** deci și a **plusvalorii.** Deși capitalul constant nu constituie sursa plusvalorii, el constituie o condiție a producerii și însușirii ei.

Să presupunem că un capitalist care produce un anumit produs folosește zilnic pentru desfășurarea procesului de producție un capital de 22 000 dolari din care : capital constant (materii prime, materiale, combustibil, energie, uzura mașinilor, clădirilor) — 20 000 dolari (facem ipoteza că se consumă integral) ; capital variabil (folosit pentru angajarea a 100 de muncitori) 2 000 dolari. Valoarea forței de muncă pe o zi este de 20 dolari. Considerăm ziua de lucru de 8 ore. La nivelul dat al forței productive a muncii, valoarea nou creată de un muncitor într-o oră presupunem că este de 10 dolari. În valoarea produsului vom regăsi valoarea mijloacelor de producție consumate (în exemplul nostru 20 000 dolari). Cei 100 muncitori vor crea echivalentul valorii forței de muncă în 2 ore (10×2 ore $\times 100 = 2\,000$ dolari). Durata zilei de muncă fiind de 8 ore în celelalte 6 ore muncitorii vor crea o valoare nouă egală cu 6 000 dolari ($10 \times 6 \times 100$). Deci valoarea la care vor fi vîndute produsele obținute va fi de :

$$20\,000\ (c) + 2\,000\ (v) + 6\,000\ (p) = 28\,000$$

Dar capitalistul a avansat un capital de 22 000 dolari. Diferența de 6 000 dolari va fi însușită în mod gratuit de către capitalist sub formă de plusvaloare.

În concluzie, valoarea mărfii (M) este formată din : capitalul constant consumat pentru producerea mărfii (c) ; valoarea nou creată de muncitori echivalentă cu capitalul variabil (v) și plusvaloarea (p) ; $M = c + v + p$.

Capitalul constant și cel variabil consumate formează costul capitalist al mărfii sau **cheltuielile capitaliste de producție.**

Din analiza procesului de producere a plusvalorii rezultă că ziua de muncă se poate împărți în : 1) **timpul de muncă necesar** — acea parte în care muncitorii creează o valoare nouă egală cu valoarea forței sale de muncă ; 2) **timpul de supramuncă** — acea parte în care muncitorul creează plusvaloarea. În exemplul nostru timpul de muncă necesar este de 2 ore, iar timpul de supramuncă de 6 ore. Această demarcație în cadrul zilei de muncă nu este absolută.

Așadar, plusvaloarea este partea din valoarea nou creată de muncitorii salariați în procesul de producție peste valoarea forței de muncă și însușită în mod gratuit de către capitaliști în virtutea proprietății lor asupra mijloacelor de producție.

Rata plusvalorii

FIECARE capitalist este interesat în obținerea de cît mai multă plusvaloare. Scopul producției capitaliste și mijloacele pentru realizarea lui sînt exprimate de legea economică fundamentală proprie acestui mod de producție : **legea plusvalorii.**

Gradul de exploatare al muncitorilor este exprimat prin **rata plusvalorii** (p'). Ea se determină ca raport procentual între plusvaloare (p) și capitalul variabil (v). $p' = \frac{p}{v} \cdot 100$. În exemplul nostru $p' = \frac{6\,000}{2\,000} \cdot 100 = 300\%$.

Rata plusvalorii se mai poate determina și ca raport procentual între timpul de supramuncă (tsm) și timpul de muncă necesar.

Creșterea gradului de exploatare a clasei muncitoare se realizează prin două metode : 1) metoda plusvalorii absolute și 2) metoda plusvalorii relative.

Metoda plusvalorii absolute constă în creșterea timpului de supramuncă menținînd neschimbat timpul de muncă necesar. Aceasta poate avea loc prin : a) creșterea duratei zilei de muncă și b) intensificarea muncii. Să presupunem că ziua de muncă este de 8 ore în care 4 ore timp de muncă necesar și 4 ore timp de supramuncă. Rata plusvalorii este de 100%, adică $p' = \frac{4 \text{ ore}}{4 \text{ ore}} \cdot 100 = 100\%$. Dacă crește durata zilei de muncă

de la 8 ore la 10 ore, sau intensificîndu-se munca se cheltuieşte în 8 ore o cantitate de forţă de muncă ce, în condiţii normale, s-ar cheltui în 10 ore, timpul de muncă necesar rămînînd 4 ore, timpul de supramuncă va creşte de la 4 ore la 6 ore. Rata plusvalorii va fi : $p' = \frac{6 \text{ ore}}{4 \text{ ore}} \cdot 100 = 150\%$.

În prezent plusvaloarea absolută se obţine mai ales prin intensificarea muncii care nu este altceva decît o prelungire deghizată a zilei de muncă.

Metoda plusvalorii relative constă în obţinerea unei plusvalori mai mari prin creşterea timpului de supramuncă şi menţinerea neschimbată a duratei zilei de muncă. Aceasta are loc prin reducerea timpului de muncă necesar. Pornind de la exemplul de mai înainte, să presupunem că timpul de muncă necesar se reduce de la 4 ore la 2 ore, iar timpul de supramuncă creşte corespunzător de la 4 ore la 6 ore. Rata plusvalorii va fi de 300%.

$$p' = \frac{6 \text{ ore}}{2 \text{ ore}} \cdot 100 = 300\%.$$

Ştim că timpul de muncă necesar este o mărime obiectivă determinată de mărimea valorii forţei de muncă. Pentru a reduce timpul de muncă necesar se impune deci reducerea valorii forţei de muncă. Aceasta are loc în condiţiile creşterii productivităţii muncii în ramurile producătoare de bunuri de consum, precum şi în ramurile producătoare de mijloace de producţie necesare producerii bunurilor de consum.

O variantă a plusvalorii relative este **plusvaloarea suplimentară.** Ea se obţine în acele întreprinderi în care productivitatea muncii este mai ridicată decît în celelalte întreprinderi, ca urmare a înzestrării tehnice, organizării superioare a muncii. În aceste întreprinderi timpul de muncă individual la care s-au produs mărfurile este mai mic decît timpul de muncă social-mente necesar la care sînt vîndute pe piaţă. Plusvaloarea suplimentară apare ca diferenţă între valoarea socială mai mare a mărfii şi valoarea ei individuală mai mică.

Din cele arătate reiese că legea plusvalorii ca lege de mişcare a capitalismului exprimă esenţa exploatatoare a relaţiilor de producţie capitaliste.

Acţiunea acestei legi duce în acelaşi timp la ascuţirea contradicţiilor modului de producţie capitalist şi determină procesul de concentrare şi centralizare a capitalului.

Plusvaloarea — baza veniturilor tuturor categoriilor de exploatatori

PLUSVALOAREA creată în producţia materială constituie unica sursă a veniturilor tuturor categoriilor de exploatatori, îmbrăcînd următoarele forme : profit industrial, profit comercial, dobîndă, profit bancar, profitul arendaşilor şi renta funciară capitalistă.

Profitul este plusvaloarea creată de muncitorii productivi considerată drept rezultat al funcţionării întregului capital avansat (deşi în realitate ea este consecinţa doar a capitalului variabil). Profitul este, deci, forma transformată a plusvalorii.

Rata profitului (pr') reprezintă raportul în care plusvaloarea se află faţă de întreg capitalul. $pr' = \frac{P}{c+v} \cdot 100$. Ea arată gradul de rentabilitate a întreprinderii capitaliste.

Capitaliştii industriali obţin un profit egal la acelaşi capital avansat, indiferent de ramura şi de raportul în care este împărţit în capital constant şi variabil. Are loc **un proces legic de egalizare a ratei profitului** (de redistribuire a plusvalorii între capitaliştii din diferite ramuri) şi de formare a **profitului mijlociu.**

Datorită procesului de egalizare a profitului, mărfurile nu se vînd la valoarea lor ci la ceea ce K. Marx a numit **preţ de producţie** (care nu este altceva decît forma transformată a valorii mărfii). Preţul de producţie este egal cu costul capitalist (c+v) al mărfii plus profitul mijlociu (prm). Deci : preţ de producţie = c+v + prm.

Capitalistul industrial, pentru faptul că este ajutat să-şi desfacă marfa de către capitalistul comercial, cedează acestuia o parte din plusvaloarea obţinută, care îmbracă astfel forma de **profit comercial.** Sursa profitului comercial o constituie deci plusvaloarea creată în procesul de producţie. Împărţirea plusvalorii între capitaliştii industriali şi cei comerciali are loc în focul luptei de concurenţă.

La împărţirea plusvalorii participă şi deţinătorii capitalului de împrumut. Aceştia pun temporar la dispoziţia capitaliştilor industriali importante sume de bani necesare desfăşurării activităţii lor, în schimbul unei dobînzi. **Dobînda** este partea de plusvaloare pe care o plăteşte capitalistul debitor către cel creditor (de obicei banca) pentru capitalul împrumutat.

Valoarea nou creată în procesul de producţie agricol se împarte între cele trei clase existente în agricultura capitalistă : marii proprietari funciari, care de obicei nu se ocupă ei înşişi de agricultură; capitaliştii care arendează pămînt de la proprietarul funciar şi organizează pe această bază procesul de producţie; muncitorii agricoli salariaţi.

Împărţirea plusvalorii create de proletarii agricoli se face, înainte de toate, între capitaliştii arendaşi şi proprietarii funciari. Capitaliştii arendaşi îşi însuşesc profitul, iar proprietarul funciar îşi însuşeşte **renta funciară capitalistă.** Aceasta din urmă este partea din plusvaloarea obţinută prin exploatarea muncitorilor agricoli şi dată de capitalistul arendaş proprietarului funciar, drept plată pentru terenul pe care acesta i l-a dat în folosinţă pe timp limitat.

Agricultura capitalistă se caracterizează prin existenţa unor condiţii specifice : **monopolul proprietăţii private asupra pămîntului** (adică, concentrarea fondului funciar în principal în mîinile marilor proprietari particulari şi dreptul exclusiv al acestora de a dispune de el) ; **monopolul asupra pămîntului ca obiect al economiei.**

Pămîntul este limitat ca suprafaţă, cu fertilitate şi poziţie faţă de pieţele de desfacere diferite. În condiţiile în care nevoile societăţii de produse agricole sînt mai mari decît producţia obţinută de pe parcelele cele mai bune, vor fi atrase în circuitul agricol şi terenuri mai puţin bune din punctul de vedere al fertilităţii sau poziţiei faţă de pieţele de desfacere. Capitaliştii arendaşi care îşi investesc capitalurile pe aceste terenuri vor obţine produse cu o cheltuială mai mare pe unitate de produs. Ei vor trebui să-şi vîndă produsele la un preţ care să le asigure recuperarea costurilor (care la ei sînt mai mari) plus profitul mijlociu, fără de care ei nu şi-ar investi capitalurile în agricultură. Preţul de producţie regulator al produselor agricole se formează diferit de acela din industria prelucrătoare, fiind reglat de condiţiile de producţie cele mai grele, dar justificate de nevoia socială. Capitaliştii arendaşi care îşi investesc capitalurile pe terenurile mai bune sau mai bine aşezate vor avea costuri de producţie mai mici, vor obţine un profit suplimentar, care, în virtutea proprietăţii private asupra pămîntului, se transformă în rentă funciară diferenţială pentru proprietarul funciar.

Renta diferenţială capitalistă reprezintă excedentul de profit faţă de profitul mijlociu, ce se realizează în exploatările cu condiţii de producţie mai bune şi este însuşită de către proprietarul funciar pe baza proprietăţii private asupra pămîntului.

Renta diferenţială are două forme : renta diferenţială I şi renta diferenţială II.

Renta diferenţială I — este obţinută datorită productivităţii comparativ mai mari a muncii lucrătorilor agricoli pe terenurile mai bune. Ea este caracteristică agriculturii extensive.

Renta diferenţială II — este obţinută datorită diferenţelor de randament ca urmare a investiţiilor suplimentare de capital pe una şi aceeaşi suprafaţă de teren. Excedentul de profil obţinut pe această cale de către arendaş în perioada desfăşurării contractului de arendă, va fi pretins ulterior de proprietarul funciar care şi-l va însuşi sub forma rentei diferenţiale II. Ea este legată de dezvoltarea intensivă a agriculturii.

Indiferent dacă terenurile sînt bune sau nu, proprietarii funciari nu vor permite capitaliştilor arendaşi să folosească terenurile lor (chiar şi cele mai rele) fără o anumită plată. În virtutea monopolului proprietăţii private asupra pămîntului, proprietarii funciari îşi însuşesc astfel **renta absolută.** Obţinerea unui asemenea excedent de profit se explică prin aceea că în agricultură există o rată a profitului mai mare decît în industrie (ca urmare a raportului mai mic între capitalul constant şi variabil în agricultură faţă de industrie), iar monopolul proprietăţii private asupra pămîntului împiedică participarea întregului profit produs în agricultură la egalizarea ratei profitului.

Renta absolută este egală cu diferenţa dintre valoarea produselor agricole, şi preţul de producţie. Sursa rentei absolute este plusvaloarea creată de muncitorii agricoli, monopolul proprietăţii private asupra pămîntului fiind numai baza însuşirii ei de către proprietarul funciar.

Teoria marxistă a profitului dezvăluie adevăratele surse ale profitului şi faptul că fiecare muncitor este exploatat nu numai de capitalistul căruia i-a vîndut foarţa sa de muncă, ci de întreaga clasă a capitaliştilor şi ca atare înlăturarea exploatării cere înlăturarea cauzei care o generează — proprietatea privat capitalistă asupra mijloacelor de producţie.

asist. univ. Coralia ANGELESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Ce exprimă rata plusvalorii ?
2. Să se determine rata plusvalorii cunoscînd următoarele date : — capital variabil — 2 000 unităţi băneşti — plusvaloare — 4 000 unităţi băneşti — capital constant — 8 000 unităţi băneşti ;
3. Care sînt principalele căi de mărire a gradului de exploatare a forţei de muncă-marfă ?
4. În ce constă valoarea şi valoarea de întrebuinţare a mărfii forţă de muncă ?
5. Ce exprimă rata profitului şi cum se determină ea ?
6. Care sînt diferitele categorii de capitalişti între care se împarte plusvaloarea ?
7. Definiţi renta funciară capitalistă. De cîte feluri este ea ?

Documentar „R. E."

SISTEMUL GENERALIZAT DE PREFERINȚE ÎN FAVOAREA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

— Evoluție, rezultate, perspective —

SISTEMUL generalizat de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare constituie o componentă de seamă a noii ordini economice internaționale. Problemele acestui sistem fac obiectul unor largi dezbateri la importante foruri internaționale, între care cele ale recentei sesiuni extraordinare de la Geneva a Consiliului pentru comerț și dezvoltare, *întrucît examinarea și evaluarea sistemului generalizat de preferințe figurează pe agenda sesiunii a V-a a U.N.C.T.A.D. (Manila, 3 mai—1 iunie 1979).*

Origine și obiective

SISTEMUL DE PREFERINȚE GENERALE, nereciproce și nediscriminatorii în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, instituit la începutul acestui deceniu, consistă, în esență, din scutirea de taxe vamale sau reducerea acestor taxe la importul produselor țărilor în curs de dezvoltare în țările dezvoltate. Acest sistem, denumit prescurtat sistemul generalizat de preferințe (S.G.P.), se bazează pe trei reguli fundamentale : a) preferințele sînt generale, în sensul că se acordă de către toate țările dezvoltate pentru cvasitotalitatea produselor manufacturate și semifinite ; b) sînt nereciproce, acordîndu-se fără a se solicita, în schimb, nici un contraavantaj de la țările în curs de dezvoltare ; c) au un caracter nediscriminatoriu, prevăzîndu-se a fi aplicate față de toate țările în curs de dezvoltare.

S.G.P. este destinat să contribuie la sporirea competitivității exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, compensînd, într-o anumită măsură, handicapul acestor țări pe piețele internaționale — costurile de producție mai ridicate, insuficiența rețelelor de comercializare, prejudecățile consumatorilor din țările dezvoltate, lipsa de personal specializat în tehnicile complexe ale exportului, imposibilitatea de a finanța campanii de publicitate de mare anvergură etc. Obiectivele S.G.P. constau în creșterea încasărilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare, promovarea industrializării acestora și accelerarea dezvoltării lor economice.

Stabilirea de către țările dezvoltate de taxe vamale mai reduse sau nule față de importurile provenind din țările în curs de dezvoltare în cadrul S.G.P., pentru a le spori competitivitatea industriilor lor pe piețele externe, poate fi considerată ca un factor complementar la acceptarea aplicării de taxe vamale ridicate pentru protejarea industriilor țărilor în curs de dezvoltare care lucrează pentru piața internă.

Instituirea S.G.P. semnifică un moment de cotitură în politica comercială internațională. Ea marchează trecerea de la aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate în relațiile comerciale dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare la acordarea de avantaje preferențiale nereciproce acestor din urmă țări.

S.G.P. este un element important al Strategiei internaționale pentru cel de al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare și al instituirii unei noi ordini economice internaționale, constituind un instrument util pentru reducerea și eliminarea decalajelor economice existente între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate. Acest sistem constituie o nouă formă a ajutorului pentru dezvoltare, destinat să completeze tradiționalul ajutor financiar și tehnic acordat țărilor în curs de dezvoltare de către țările industrializate.

Apariția S.G.P. a fost determinată de rezultatele insuficiente ale ajutorului financiar și tehnic acordat țărilor în curs de dezvoltare, de necesitatea favorizării creșterii și diversificării exporturilor acestor țări, în vederea asigurării resurselor necesare în devize pentru accelerarea dezvoltării lor economice.

Instituirea S.G.P. este rezultatul luptei susținute a țărilor în curs de dezvoltare pentru restructurarea fundamentală pe o bază echitabilă a relațiilor economice internaționale ; ajungerea la un acord privind S.G.P. a necesitat negocieri laborioase între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate pe parcursul mai multor ani.

Caracteristicile S.G.P.

S.G.P. A FOST INTRODUS de către donatorii de preferințe la termene diferite în perioada 1 iulie 1971—1 ianuarie 1976. Cu toate că S.G.P. se bazează pe o serie de principii generale, convenite de comunitatea internațională în cadrul U.N.C.T.A.D., precum și de către țările donatoare membre ale O.C.D.E. în cadrul acestei organizații, schemele de preferințe ale diferiților donatori variază în funcție de structura economiei lor și a protecției tarifare pe care o aplică.

Deși a cunoscut o anumită îmbunătățire din momentul introducerii sale, S.G.P. continuă să fie supus la o serie de limitări și restricții, ceea ce diminuează considerabil eficiența sa. Astfel, S.G.P. nu se aplică încă la absolut toate țările în curs de dezvoltare ; numeroase produse importante pentru aceste țări nu sînt incluse în sistemul de preferințe ; taxele vamale nu sînt suprimate complet în schemele tuturor donatorilor ; importurile preferențiale sînt supuse la restricții cantitative în schemele unor donatori importanți ; țărilor în curs de dezvoltare mai avansate li se acordă adeseori avantaje preferențiale mai reduse decît celorlalte țări în curs de dezvoltare ; regulile de origine sînt în nu puține cazuri restrictive, limitînd sfera produselor ce pot beneficia de preferințe ; aplicarea taxelor vamale preferențiale poate fi anulată unilateral de către donatori în orice moment sub motivul perturbării pieței lor interne ; preferințele se aplică pe o perioadă limitată de timp.

Să ne oprim pe scurt asupra caracteristicilor S.G.P. și evoluțiilor intervenite în cadrul acestui sistem.

Donatorii de preferințe. Țările occidentale dezvoltate, membre ale O.C.D.E., acordă preferințe vamale în cadrul a 11 scheme individuale ale următoarelor țări sau grupe de țări : Australia, Austria, Canada, C.E.E. (Piața comună a pus în aplicare o schemă unică pentru toți membrii ei), Elveția, Finlanda, Japonia, Noua Zeelandă, Norvegia, Suedia și S.U.A. Cinci țări socialiste — Bulgaria (care este și beneficiară de preferințe), Cehoslovacia, Polonia, Ungaria și U.R.S.S. — aplică, de asemenea, preferințe vamale, precum și unele măsuri speciale complementare cu caracter preferențial vizînd creșterea importurilor din țările în curs de dezvoltare ; R.D.G., care nu dispune de un tarif vamal, aplică măsuri netarifare, destinate să contribuie la atingerea obiectivelor S.G.P.

Beneficiarii de preferințe. În lipsa unor criterii general recunoscute pe plan internațional pentru definirea noțiunii de țară în curs de dezvoltare, țările dezvoltate au aplicat, în general, principiul autoselecției. Ele au acordat preferințe generalizate țărilor și teritoriilor care au solicitat statutul de „mai puțin dezvoltat", cu unele excepții stabilite pe baza diferitelor criterii variind de la un donator la altul (considerente de ordin politic, practicarea de către țara solicitantă a unor măsuri discriminatorii de politică comercială față de donator, lipsa unui acord privind aplicarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate, nerecunoașterea de către donator a calității de țară în curs de dezvoltare pentru țara solicitantă, venit național pe locuitor mai ridicat în țara solicitantă decît în țara donatoare etc.).

Este de remarcat faptul că listele inițiale de beneficiari, întocmite de țările donatoare, au fost treptat lărgite, continuînd însă să fie excluse din diferite scheme nu puține țări în curs de dezvoltare. Astfel, în prezent, 126 țări și circa 100 teritorii beneficiază de preferințe în cel puțin o țară donatoare, membră a O.C.D.E., dar sînt încă 30 de țări excluse din cel puțin una din cele trei scheme principale (C.E.E., Japonia și S.U.A.).

Marea majoritate a țărilor membre ale „Grupului celor 77" se bucură de preferințe generalizate în cadrul celor mai multe scheme de preferințe generalizate. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, membră a „Grupului celor 77", România este beneficiară a tuturor celor 11 scheme de preferințe ale țărilor donatoare membre ale O.C.D.E. De asemenea, beneficiază de preferințe în cadrul uneia sau mai multor scheme unele țări nemembre ale acestui grup — Albania, Bulgaria, Grecia, Republica Populară Chineză, Israel, Mongolia, Portugalia, Spania, Turcia etc.

Produsele incluse. Preferințele tarifare generalizate se aplică, în principiu, la ansamblul articolelor manufacturate și semifinite figurînd în capitolele 25 pînă la 99 ale Nomenclatorului Consiliului de Cooperare Vamală (N.C.C.V.), cu unele excepții ; printre produsele excluse din mai multe scheme se numără textilele, încălțămintea, produsele din piele. Deși numărul produselor manufacturate și semifinite excluse de la tratamentul vamal preferențial este relativ redus, aceste produse formează adeseori o mare parte din importul industrial provenind din țările în curs de dezvoltare.

Preferințele tarifare generalizate se aplică pe o bază selectivă și unor produse agricole prelucrate și semiprelucrate, precum și unor materii prime figurînd în capitolele 1 la 24 din N.C.C.V. Unele țări donatoare (Bulgaria, U.R.S.S.) extind regimul tarifar preferențial la ansamblul produselor provenind din țările în curs de dezvoltare.

Este de remarcat că, de regulă, țările donatoare au acordat preferințe tarifare la acele produse pe care țările în curs de dezvoltare le exportă în cantități relativ mici și, din contră, au exclus de la preferințe produsele mai competitive ale acestora. Potrivit datelor Secretariatului U.N.C.T.A.D., în 1974 importurile vizate de S.G.P. au reprezentat numai circa ¼ din importurile pasibile de taxe vamale ale țărilor donatoare din țările în curs de dezvoltare. În ultimii ani s-a lărgit întrucîtva gama produselor figurînd în S.G.P., inclusiv ca urmare a negocierilor multilaterale din cadrul G.A.T.T. privind produsele tropicale, dar progresele obținute în această direcție sînt încă departe de a fi satisfăcătoare.

Nivelul reducerii taxelor vamale în cadrul S.G.P. variază de la un donator la altul. Scutirea completă de taxe vamale este prevăzută în schemele Finlandei, Norvegiei, Suediei, S.U.A. și U.R.S.S. În cazul Japoniei, Elveției și C.E.E. se aplică, în general, scutirea completă de taxe vamale, cu unele excepții. Reducerea parțială a taxelor vamale și, în unele cazuri, suprimarea completă a acestor taxe, este stipulată în schemele Australiei, Austriei, Bulgariei, Canadei, Cehoslovaciei, Noii Zeelande, Poloniei și Ungariei.

Marja preferențială de care beneficiază țările în curs de dezvoltare în cadrul S.G.P. (diferența dintre taxa vamală normală și taxa vamală preferențială) le asigură un avantaj față de restul furnizorilor pe piețele țărilor donatoare de preferințe și le ameliorează poziția față de producătorii din țara importatoare. Această marjă preferențială suferă însă un proces de eroziune ca urmare a reducerii taxelor vamale normale. Astfel, aplicarea reducerilor de taxe vamale convenite în cadrul negocierilor comerciale multilaterale de sub egida G.A.T.T. (Runda de la Tokio) va diminua sensibil marja preferențială de care beneficiază țările în curs de dezvoltare în virtutea S.G.P.

Valoarea marjei preferențiale asigurată de S.G.P. este limitată și de crearea de zone de comerț liber între țările occidentale, precum și de acordurile preferențiale încheiate de acestea cu o serie de țări în curs de dezvoltare. Astfel, de exemplu, concesiile tarifare pentru beneficiarii S.G.P. care exportă în țările membre ale C.E.E. sînt mai reduse decît cele acordate de C.E.E. țărilor membre ale A.E.L.S., majorității țărilor mediteraneene și țărilor asociate din Africa, zona Caraibilor și Oceanului Pacific. S.G.P. diminuează însă substanțial discriminarea de care ar fi suferit astfel țările în curs de dezvoltare neparticipante la aceste aranjamente preferențiale.

Mecanismele de salvgardare. Țările donatoare prevăd, în schemele lor, mecanisme de salvgardare vizînd exercitarea unui control asupra importurilor preferențiale, în scopul protejării economiei lor de eventualele perturbări provocate de aceste importuri. Se aplică separat sau combinat patru tipuri de mecanisme de salvgardare (în paranteză se indică țările donatoare care folosesc mecanismele respective) :

1) Limitarea apriorică a importurilor preferențiale prin restricții cantitative, care îmbracă următoarele forme : a) contingente tarifare globale și/sau plafoane tarifare globale pentru importul diferitelor produse (Australia, C.E.E., Japonia) ; b) sume maxime pentru beneficiarii individuali la importul unor produse (C.E.E., Japonia) ; în cazul în care importurile din țările beneficiare depășesc contingentele, plafoanele sau sumele maxime stabilite, se restabilesc taxele vamale normale ;

2) Excluderea unor produse de la preferințe pentru anumiți beneficiari, recurgîndu-se în acest scop la următoarele procedee :

a) excluderea de la preferințe a produselor devenite „competitive" pe baza unor criterii stabilite (Australia, S.U.A.). De exemplu, S.U.A., potrivit criteriului „menținerii competitivității", exclud de la preferințe importul unui produs dintr-o țară beneficiară, dacă acesta atinge într-un an 50% din importul american total al produsului respectiv sau 25 milioane dolari ;

b) acordarea, de la început, de preferințe pentru o gamă mai redusă de produse pentru anumiți beneficiari, considerați ca avînd o economie relativ mai dezvoltată în anumite sectoare (Austria, Australia, C.E.E., Elveția, Norvegia, Suedia).

3) Acordarea unei marje preferențiale mai reduse pentru anumiți beneficiari, considerați relativ mai competitivi (Elveția, Austria).

4) Aplicarea clauzei generale de salvgardare, potrivit căreia țările donatoare pot să suprime parțial sau integral concesiile preferențiale, dacă consideră acest lucru necesar pentru protejarea intereselor lor economice. Aceasta clauză figurează practic în toate schemele de preferințe.

Mecanismele de salvgardare, aplicate de țările donatoare sînt criticate sever de către țările beneficiare de preferințe. În primul rînd, aceste mecanisme limitează considerabil folosirea S.G.P. de către țările beneficiare, în special de către exportatorii mai dinamici. În al doilea rînd, ele creează o atmosferă de incertitudine în jurul S.G.P., ceea ce descurajează țările în curs de dezvoltare în elaborarea unei politici comerciale pe termen lung, bazată pe folosirea preferințelor.

Regulile de origine urmăresc ca de preferințe să beneficieze numai mărfurile originare din țările cărora li se acordă preferințe generalizate. În general, mărfurile sînt considerate ca originare dintr-o țară beneficiară de preferințe, dacă ele au fost produse în acea țară, fie integral, fie prin transformarea substanțială a materiilor prime importate sau care nu au o origine determinată.

Caracterul adeseori restrictiv, complexitatea și diversitatea regulilor de origine creează, de asemenea, dificultăți pentru țările beneficiare în folosirea S.G.P. Este de menționat însă că, în ultimul timp, s-au realizat unele progrese în direcția liberalizării, armonizării și simplificării regulilor de origine de către țările donatoare.

Măsuri speciale în favoarea țărilor cel mai puțin avansate. Cu prilejul adoptării S.G.P. s-a recunoscut necesitatea unor măsuri speciale în folosul țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate, spre a le permite să beneficieze într-o măsură mai largă de preferințele generalizate (acordarea unei asistențe financiare și tehnice pentru crearea și dezvoltarea industriilor a căror producție ar contribui la creșterea exporturilor produselor incluse în S.G.P. ; extinderea preferințelor generalizate la produsele care prezintă interes pentru aceste țări ; aplicarea de reduceri tarifare mai mari la aceste produse ; oferirea de ajutor în promovarea exporturilor țărilor în cauză etc.).

În decursul aplicării S.G.P. au fost adoptate o serie de astfel de măsuri speciale. Unele țări donatoare (Norvegia, Ungaria, Bulgaria) au hotărît să acorde scutirea completă de taxe vamale pentru toate produsele provenind din țările în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate. C.E.E. a exceptat aceste țări de la aplicarea sumelor maxime pe țări și a plafoanelor la importurile preferențiale. În același timp, la includerea de noi produse în S.G.P. țările donatoare au avut în vedere structura exporturilor țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate.

Durata inițială a S.G.P., fixată în momentul instituirii acestui sistem, era de 10 ani. Ținînd seama însă de faptul că eradicarea subdezvoltării, lichidarea handicapului țărilor în curs de dezvoltare pe piețele externe necesită o perioadă mai îndelungată, rezoluția celei de-a VII-a sesiuni speciale a Adunării generale a O.N.U. și rezoluția 96 (IV) a sesiunii a IV-a a U.N.C.T.A.D. subliniază că S.G.P. va trebui să nu ia sfîrșit după perioada de 10 ani prevăzută inițial.

Statutul juridic actual al S.G.P. conferă însă acestui sistem un caracter incert și instabil. Preferințele generalizate se acordă de către țările donatoare pe o bază autonomă, fără să constituie un angajament contractual din partea acestor țări. În consecință, în orice moment, preferințele pot fi retrase unilateral, în parte sau în totalitate de către țările donatoare. Posibilitatea unei astfel de retrageri unilaterale a concesiilor preferențiale frînează investițiile în producția pentru export, ceea ce împiedică atingerea obiectivelor pe termen lung ale S.G.P., respectiv favorizarea industrializării țărilor în curs de dezvoltare și accelerarea creșterii lor economice.

Un neajuns îl constituie și faptul că S.G.P. nu este încă recunoscut în G.A.T.T. ca un principiu general al relațiilor comerciale internaționale, aplicîndu-se pe baza unei derogări temporare de la clauza națiunii celei mai favorizate. Această derogare acordată pe o perioadă de 10 ani, conform deciziei Părților Contractante la G.A.T.T. din 25 iunie 1971, expiră în anul 1981, urmînd a se examina în viitorul apropiat problema prelungirii sale.

Victor ALDEA

R. P. Ungară

COORDONATE ALE POLITICII DE DEZVOLTARE

DUPĂ CUM se subliniază în documentele de stat și de partid, publicate în R.P. Ungară, rolul hotărîtor în propulsarea creșterii economice revine, într-o măsură mereu sporită, utilizării intensive a resurselor umane și materiale naționale, strîns corelată cu valorificarea avantajelor decurgînd dintr-o participare activă la diviziunea internațională a muncii. Caracterul tot mai pronunțat intensiv imprimat eforturilor de dezvoltare a economiei R.P. Ungare este reliefat de creșterea în ritmuri accelerate a productivității muncii, principal suport în sporirea venitului național, de extinderea cîmpului de acțiune a progresului științific și tehnic, de sporirea volumului și multiplicarea formelor colaborării economice, științifice și tehnice cu alte țări.

Asimilarea rapidă în economie a rezultatelor revoluției științifice și tehnice contemporane, ridicarea nivelului calitativ și transformarea structurală a producției naționale pentru o adaptare flexibilă la exigențele în creștere ale pieței interne și internaționale sînt însoțite de activitatea de perfecționare continuă a conducerii, organizării și planificării proceselor economice.

Aplicarea sistematică, în consonanță cu evoluțiile concrete din situația economică internă și externă, a principiilor mecanismului de conducere a economiei, introdus — din inițiativa P.M.S.U. și în urma unei largi dezbateri publice — în anul 1968, se concretizează, prin îmbinarea planificării centrale cu rolul activ al relațiilor marfă-bani, într-o sporire a eficienței deciziilor macroeconomice, în manifestarea mai activă a inițiativei colectivelor de muncă din întreprinderi, în mai buna corelare a obiectivelor de plan cu mijloacele de realizare a acestora.

Un moment semnificativ în procesul de perfecționare a conducerii activității economice a fost marcat de adoptarea, în anul 1978, a legii privind activitatea întreprinderilor de stat, lege care reflectă experiența acumulată în decursul unui deceniu. Poziția conferită astfel întreprinderii asigură condițiile pentru sporirea eforturilor proprii de valorificare eficientă, rațională în procesul productiv a timpului de muncă, a fondurilor fixe, a materiilor prime și materialelor. Totodată, efectul legii se înscrie pe una din direcțiile majore de acțiune a mecanismului economic, respectiv corelarea strînsă a procesului productiv cu cel de valorificare a rezultatelor acestuia, astfel încît cererea — internă și externă — să exercite o influență activă asupra producției materiale.

Pentru economia ungară, care dispune de o piață internă restrînsă, atît ca sursă de aprovizionare cît și ca spațiu de desfacere în raport cu cerințele unei creșteri industriale dinamice și eficiente, participarea la diviziunea internațională a muncii constituie o componentă esențială a procesului de dezvoltare. Dacă în 1960 comerțul exterior reprezenta numai 25% din venitul național, proporția a ajuns în anul 1975 de 45%, sporind în prezent la circa 50% și urmînd să atingă, potrivit proiecțiilor de plan, aproximativ 52—53% în 1980.

Pornind de la cerința ridicării eficienței activității economice la nivelul impus de gradul înalt al legăturilor cu piața externă, politica de dezvoltare economică a Ungariei are un pronunțat caracter selectiv. Conținutul acestei politici este dat de concentrarea patrimoniului restrîns de resurse materiale și umane pe un număr determinat de domenii de activitate economică unde, în virtutea posibilității de asimilare mai rapidă a rezultatelor revoluției științifice contemporane, se urmărește realizarea unor producții de masă competitive pe orice piață de desfacere.

ÎN SECTORUL INDUSTRIAL, procesul de transformare structurală a producției se realizează atît prin măsuri pe termen lung dezvoltate la nivel central, cît și prin acțiuni inițiate la nivel de întreprindere. Astfel, paralel cu implementarea unor programe centrale de dezvoltare (cum sînt cele din domeniul construcțiilor de autovehicule sau din industria aluminiului) care urmăresc punerea în valoare — printr-un notabil efort investițional — a unor resurse esențiale pentru dezvoltarea economică a țării, precum și mai buna adaptare la condițiile de piață a unor mari capacități create în perioada industrializării socialiste, importante transformări de structură sînt operate din inițiativa și cu mijloacele proprii ale întreprinderilor.

Procesul se concretizează în asimilarea mai rapidă în fabricație de noi produse eficiente, concomitent cu abandonarea fabricației unor produse nerentabile. De exemplu, în perioada 1968—1975 numai în industria grea au fost puse în funcțiune 85 de noi capacități, introducîndu-se în fabricație circa 1 000 de noi produse și, în același timp, au fost scoase din circuitul economic 45 de capacități, renunțîndu-se la producerea unui număr de aproximativ 390 articole. În anul 1977, comparativ cu anul 1975, volumul valoric al produselor nou introduse în fabricație a sporit de circa 3 ori, iar cel al articolelor a căror producție a fost abandonată — de aproximativ două ori. Un factor esențial îl reprezintă dezvoltarea în avans înregistrată de producțiile care comportă consumuri specifice mai reduse de materii prime și materiale și o densitate mai mare a muncii de cercetare științifică și de creație tehnică (între altele, se remarcă dezvoltarea producțiilor de autobuze, de mijloace de telecomunicații și tehnica vidului, de aparataj de precizie, de produse farmaceutice).

AGRICULTURA, sector care joacă un rol deosebit în economia ungară cunoaște un proces de asimilare tot mai pronunțată a metodelor de producție de tip industrial, de concentrare și specializare a producției, proces care s-a accelerat după 1968. Creșterea eficienței producției agricole este evidențiată atît de randamentele înalte obținute la principalele culturi în medie (peste 4 200 kg/ha la grîu, 4 680 kg/ha la porumb, 31 900 kg/ha la sfeclă de zahăr, 13 300 kg/ha la cartofi — în 1977), cît și la triplarea — în cursul ultimilor 20 de ani — a valorii producției obținute pe un muncitor angajat în acest sector. Dacă în 1960 cu producția obținută de pe 100 hectare de teren agricol puteau fi aprovizionați 139 locuitori, în 1978 această din urmă cifră se ridica la 159, în condițiile în care, în același interval, consumul mediu de calorii pe locuitor a sporit cu 8—10%. Multe unități agricole tind să se apropie de nivelul productivității muncii din industrie.

Ca principală direcție de dezvoltare eficientă a agriculturii se detașează continuarea fermă a trecerii activităților din acest sector pe baze industriale, prin consolidarea marilor întreprinderi moderne, specializarea pe baze raționale a producției, stimularea activităților comune și a asocierilor dintre cooperativele agricole, gospodăriile agricole de stat și întreprinderi ale industriei alimentare. Între rezultatele ce se obțin progresiv pe această cale este și cel al îmbunătățirii structurii producției și a exporturilor, în sensul sporirii ponderii produselor agricole prelucrate și al ridicării calității acestora.

ÎN actualul cincinal, politica de transformare structurală și modernizare a economiei a căpătat accente noi, ținîndu-se seama de schimbările intervenite începînd din anii 1973—1974 în condițiile de aprovizionare și desfacere de pe piața mondială. Ca element nou al politicii de restructurare se detașează și importanța acordată dezvoltării bazei energetice și de materii prime, precum și îmbunătățirii performanțelor unor industrii de prelucrare primară. În vederea dezvoltării energeticii, de pildă, prin planul pe 1976—1980 au fost prevăzute fonduri de investiții totalizînd un volum de două ori mai mare decît cel din perioada precedentă de cinci ani.

Pe de altă parte, transformarea structurală a producției ramurilor prelucrătoare ale industriei este asigurată prin aplicarea unui ansamblu de pîrghii și stimulente economice, între care locul central revine politicii de prețuri și de credit. Astfel, restrîngerea treptată în cursul anilor 1976—1979 a subvenționării prețurilor interne cu ridicata la care întreprinderile producătoare se aprovizionează cu materii prime și purtători de energie — produse provenind predominant din import — stimulează preocupările factorilor de decizie la nivel microeconomic pentru aflarea de noi soluții de reducere a consumurilor specifice, pentru modificarea corespunzătoare a profilului producției și apropierea condițiilor de desfășurare a activității productive interne de cele solicitate de schimbările intervenite pe piața mondială. Un rol important în stimularea modernizării structurale a producției, corespunzător cerințelor sporirii eficiente a exportului, revine sistemului creditelor (în valută străină sau în forinți) acordate întreprinderilor pentru crearea de capacități nemijlocit orientate spre piețele externe.

Alexandru OLTEANU

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Îngrășăminte chimice pentru țările din „lumea a treia"

ANALIZE recente ale F.A.O. referitoare la piața îngrășămintelor chimice apreciază că în țările în curs de dezvoltare consumul se va dubla în următorii zece ani. Aceste țări vor realiza cele mai multe fabrici de îngrășăminte, prevăzîndu-se dublarea capacităților industriale pentru îngrășăminte azotoase. Astfel, lumea a treia va produce o cincime din fertilizanții pe bază de azot și fosfați, rămînînd totuși dependente în mare măsură de importul îngrășămintele potasice. Cu toate că cererea va fi în creștere, raportul F.A.O. menționează că utilizarea îngrășămintelor în țările în curs de dezvoltare va rămîne în continuare mult inferioară față de țările industrializate, îndeosebi datorită condițiilor împovărătoare de credit, a lipsei unei baze interne adecvate care să permită extinderea capacităților existente. F.A.O. are în vedere lansarea unui program de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare, în sensul de a furniza acestora îngrășăminte la prețuri acceptabile, chiar în condițiile unor eventuale scumpiri, studiile O.N.U. relevînd că începînd cu anul 1984 se va asista la o creștere a cererii și a prețurilor pe piața mondială.

Relațiile economice ale Poloniei cu țările în curs de dezvoltare

POLONIA întreține, în prezent, relații economice cu 108 țări în curs de dezvoltare, ponderea acestora în schimburile comerciale poloneze fiind de 8%. În ultimul timp, Polonia a lărgit cadrul juridic ce reglementează raporturile economice cu țările respective, avînd încheiate acorduri comerciale cu 51 dintre acestea, acorduri de lungă durată de colaborare economică cu 18 state, fiind constituite 14 comisii mixte bilaterale. Cu cei mai mulți dintre partenerii din țările în curs de dezvoltare plata schimburilor comerciale se efectuează în valută liber convertibilă.

În exporturile Poloniei către aceste țări, prevalează produse ale industriei constructoare de mașini, în prezent mașinile electrice deținînd o pondere de peste 50% în totalul livrărilor respective. Au fost realizate, de asemenea, contracte de export pentru 200 obiective industriale complete, urmărindu-se totodată creșterea importurilor de produse finite și semifabricate din țările în curs de dezvoltare.

Comerțul internațional în 1979

O PRIMĂ evaluare publicată recent de secretariatul G.A.T.T. reflectă rezervele specialiștilor în a face aprecieri, în condițiile „incertitudinii care planează asupra politicii economice a țărilor industrializate, confruntate cu o nouă accelerare a inflației". Ceea ce se poate contura în prezent este — potrivit G.A.T.T. — o tendință de scădere a importurilor în țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, dat fiind că în 1978 balanțele lor comerciale au fost afectate de creșterea prețului petrolului și evoluția raportului de schimb în defavoarea materiilor prime.

Se presupune, de asemenea, că țările socialiste, pe ansamblu, vor reduce ritmul importurilor din statele industrializate, „în vederea restabilirii echilibrului în balantele curente, care în 1978 au fost favorabile partenerilor apuseni".

În țările capitaliste dezvoltate se prevede o încetinire a creșterii importurilor sau menținerea la nivelul anului trecut, sperîndu-se într-o dezvoltare mai accelerată a economiilor țărilor vest-europene în comparație cu cea a Statelor Unite.

Orientări în dezvoltarea economică

Mauritania: opțiuni pentru diversificarea activității economice

ȚARĂ în curs de dezvoltare cu o suprafață de 1 030 700 km² și numai 1,4 milioane locuitori — populația activă reprezentînd 37 la sută — Mauritania este confruntată în prezent cu necesitatea sporirii și diversificării activității economice, în condițiile în care agricultura și creșterea animalelor reprezintă încă principala sursă de venituri. Intrucît seceta din ultimii ani a redus masiv numărul animalelor, se caută soluții pentru ca sectorul agricol să nu mai depindă într-o asemenea măsură de creșterea vitelor, una dintre aceste soluții urmînd să fie dezvoltarea activității de pescuit, unde se urmărește obținerea unei cantități de 80-90 mii tone pe an. Date fiind posibilitățile naturale existente, se preconizează și creșterea ponderii pescuitului oceanic în exportul țării.

Deși industria asigură 65 la sută din P.I.B., industriile primare, respectiv mineritul ocupă locul principal evidențiat și de faptul că producția minieră participă cu circa 40 la sută la formarea produsului intern brut și cu aproximativ 83—85 la sută la exportul total al Mauritaniei.

În ciuda dificultăților cu care sectorul minier a fost confruntat în ultimul timp — incertitudini și fluctuații pe piețele metalelor — opțiunile de politică economică converg în acest domeniu spre exploatarea și valorificarea cu prioritate a importantelor resurse de minereu de fier, rezervele fiind estimate la peste 100 milioane tone. Se prevede, de asemenea, intensificarea prospecțiunilor pentru identificarea de noi zăcăminte cuprifere și de fosfați. Intensificarea exploatării minereului de fier a permis creșterea continuă a producției, exploatarea acestuia revenind societății naționale industriale și miniere (SNIM) în cadrul căreia statul participă în proporție de 51 la sută.

În perspectivă se acordă atenție perlucrării în țară a minereului de fier, în vederea realizării acestui deziderat, aflîndu-se în construcție complexul siderurgic de la Nauadhibou.

O preocupare constantă a guvernului o reprezintă echilibrarea dezvoltării regionale, printr-o cît mai judicioasă politică de implantare a obiectivelor economice, în special din industria alimentară, textilă și a materialelor de construcție.

Relațiile economice dintre România și Mauritania se desfășoară în baza Acordului comercial în devize libere semnat la 12 aprilie 1976. Exportul României cuprinde : textile, articole de marochinărie, unele produse alimentare, hîrtie etc., în anul 1977 realizîndu-se pentru prima dată și importuri, constînd din minereu de fier. Cooperarea economică româno-mauritană se concretizează, în prezent, prin derularea unor acțiuni legate de participarea țării noastre la explorarea și exploatarea zăcămintelor de fosfați de la Taoudenni și la acordarea de asistență tehnică și științifică în domeniul învățămîntului și pentru calificarea forței de muncă din sectorul minier.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 19—23 martie a.c. activitatea pe piețele internaționale de schimb a cunoscut o perioadă de calm relativ, funcționarea sistemului monetar—vest-european influențînd favorabil, după opiniile experților, poziția dolarului S.U.A. față de restul valutelor occidentale. Intervalul a fost caracterizat, de asemenea, de intervenția repetată a diferitelor bănci centrale în sprijinul monedelor lor.

Lira sterlină a resimțit, în special în prima parte a săptămînii, efortul provocat de probabilitatea organizării alegerilor parlamentare anticipate în Marea Britanie atingînd un minim de circa 2,0230 dolari/1 liră. În final, lira a înregistrat o revenire la circa 2,0345 dolari/1 liră. **Francul elvețian** a continuat să reculeze în raport de dolarul S.U.A. față de care s-a situat, după un nivel maxim intermediar de 1,6805 franci/1 dolar, la închidere, la circa 1,6870 franci/1 dolar respectiv cu 0,3% sub cursul de referință. **Marca vest-germană** a oscilat între extreme situate la circa 1,8610 și respectiv 1,8670 mărci/1 dolar S.U.A. **Francul belgian** a evoluat sub nivelul săptămînii precedente și a atins un minim de 29,50 franci/1 dolar situat la circa 0,35% sub cursul de referință.

Francul francez s-a situat pe o poziție mai slabă comparativ cu marca vest-germană înregistrînd în raport cu dolarul S.U.A. un nivel minim al intervalului de circa 4,2985 franci/1 dolar, ajungînd ulterior la circa 4,49 franci la închidere. **Lira italiană** a fost singura dintre monedele din noul șarpe care a avut o evoluție peste nivelul de referință în raport cu dolarul în acest interval contînd între 838,50 și respectiv 840,25 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a beneficiat în acest interval de sprijinul Băncii Japoniei care a intervenit în repetate rînduri în favoarea sa. Cu toate că a înregistrat în final o repreciere de peste 0,7% față de închiderea anterioară la un curs de 205,65 yeni pentru un dolar, valuta niponă nu a revenit încă la nivelurile la care se situa cu puțin timp în urmă.

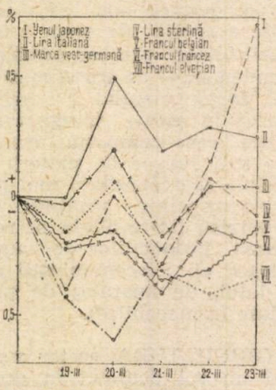

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 19—23.III., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 16.III. a.c.

Pe **piața eurodepozitelor** la 6 luni s-a resimțit pe de o parte o relaxare a nivelului dobînzilor la eurodolarii S.U.A. care au atins un nivel de 10,875%, în timp ce la francul elvețian și euromarca vest-germană s-a înregistrat o creștere a dobînzilor la circa 0,8125% și respectiv 4,875%, în cazul mărcii semnalîndu-se și o diminuare a ofertelor din cauza unei creșteri previzibile a nivelului dobînzilor de bază pe piața internă din R.F.G.

Piața aurului a înregistrat o perioadă calmă în care prețul metalului s-a situat la un nivel minim ușor sub 240 dolari/uncia pentru ca în final să fie stabilit la ultimul fixing al intervalului la Londra, la 242,50 dolari/uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Controlul energetic — condiție a creșterii economice

INSTITUTUL internațional pentru mediul înconjurător și dezvoltare din Londra a finalizat, relativ recent, un studiu menit să fundamenteze prioritățile în politica energetică britanică. Raportul pornește de la premisa că dezvoltarea economică nu trebuie să însemne un consum majorat de energie, demonstrînd că Anglia poate realiza ritmuri pozitive de creștere în ur-

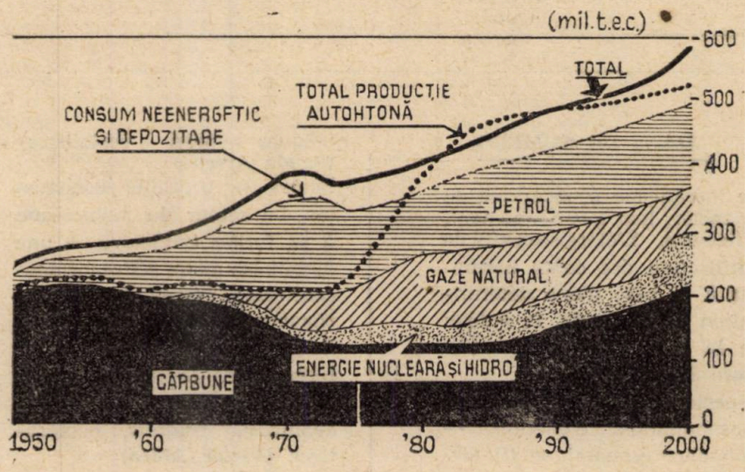

mătorii 50 de ani cu condiția diminuării consumului energetic. Astfel, în cazul unui ritm mediu de creștere al P.N.B. de 3% în deceniul viitor și 2,4% în următorul, energia folosită în anul 2000 va trebui să depășească numai cu puțin nivelul actual, iar pînă în 2025 consumul ar trebui redus cu 8%. În altă ipoteză, dacă pentru cele două perioade menționate ritmurile P.N.B.-ului ar fi de 2,5% și, respectiv, 2% — consumul ar trebui să se reducă cu 7% și, respectiv, 22%.

După cum apreciază ziarul britanic de specialitate **Financial Times**, se așteaptă ca prognoza să stîrnească vii controverse, din cauza răspunderii mari care ar reveni autorităților în direcția modificării tehnologiilor în domeniul energetic. Totuși, aceste propuneri nu pot fi ignorate, mai ales dacă se ține seama de concluzia guvernului referitor la perspectivele creșterii continue a cererii de combustibil pînă în anul 2000 (în cazul unui consum necontrolat), ceea ce ar însemna ca — din situația de exportator net de energie în deceniul al nouălea — Anglia să redevină importator net către sfîrșitul secolului.

Cehoslovacia: agricultura pe coordonatele intensificării

O SERIE de prognoze elaborate de Institutul de cercetări pentru agricultură și alimentație din Praga asupra evoluției consumului alimentar al populației pînă în anul 2 000 servesc drept cadru în vederea stabilirii unor modificări în structura producției agricole din R.S. Cehoslovacă, concomitent cu orientarea corespunzătoare a cercetării științifice în domeniul agrar.

Principala concluzie a cercetărilor efectuate este că alimentația populației se va orienta tot mai mult către produsele cu o mare valoare biologică, în timp ce valoarea energetică a alimentelor consumate zilnic de un om va scădea (în medie) de la 3134 calorii în 1976 la cca. 2980 cal. în anul 2000. Modificarea structurii alimentației se va concretiza îndeosebi în scăderea consumului (pe locuitor) de cereale, cartofi, untură ș.a., în condițiile sporirii consumului de legume, fructe și carne. Ținîndu-se seama de aceste cerințe, se apreciază că agricultura cehoslovacă va trebui să pună un accent ferm pe intensificarea producției vegetale și animale, în funcție de aceste evoluții structurale, cu atît mai mult cu cît suprafața arabilă totală nu numai că nu crește, ci se va reduce cu o cincime între anii 1965 și 2000. Se va urmări sporirea randamentelor în producția vegetală prin introducerea de noi culturi, ameliorarea soiurilor cultivate, extinderea irigațiilor și ameliorărilor funciare (se prevede că în cursul ultimului sfert de veac consumul de apă pentru irigații va crește de 13 ori) și prin folosirea științifică a îngrășămintelor, iar în sectorul zootehnic — prin îmbunătățirea raselor de animale și a structurii șeptelului. Un rol important este atribuit, totodată, ridicării și diversificării pregătirii cadrelor ocupate în agricultură, a nivelului cercetării științifice în acest domeniu.

Foamea de investiții a industriei metalelor

ȚĂRILE în curs de dezvoltare dețin o pondere considerabilă, uneori majoritară, în producția și exportul mondial al principalelor metale și minereuri. Dat fiind că în aceste țări există încă un amplu potențial de resurse minerale, ele pot avea un aport crescînd la satisfacerea în perspectivă a necesarului de consum pentru metalele respective pe plan mondial.

Principala problemă o constituie importantele investiții de care au nevoie țările respective pentru punerea în valoare a noilor zăcăminte de minereuri, pentru dezvoltarea industriilor metalurgice corespunzătoare. După calculele efectuate de experții Băncii Mondiale, în perioada 1977—1990 necesarul de investiții s-ar ridica la 88,6 miliarde dolari (în prețurile din 1977), care s-ar defalca după cum urmează :

	mlrd. dolari
industria cuprului	27,1
„ minereului de fier	24,3
„ bauxitei și aluminei	5,3
„ aluminiului	8,9
„ zincului	1,3
„ nichelului	2,5
„ plumbului	1,5
investiții aferente în infrastructură	17,7
	88,6

Se apreciază că din 6,3 miliarde dolari, cît reprezintă necesarul mediu anual de investiții în ramurile respective din țările în curs de dezvoltare, resursele financiare externe ar urma să însumeze 4,7 miliarde, adică trei sferturi. Amploarea efortului cerut rezultă din faptul că în anii dinainte de 1977, volumul investițiilor în industria minieră a țărilor respective s-a situat sub 1 miliard dolari pe an. De aceea, se consideră că un rol deosebit în dezvoltarea subramurilor metalurgice și extractive amintite ar putea avea crearea de societăți mixte cu participare străină.

Țări capitaliste: productivități comparate

UN studiu efectuat de Dresdner Bank (R.F.G.) asupra nivelului comparativ al productivității muncii (pe un muncitor ocupat în industrie) dintr-o serie de țări capitaliste dezvoltate relevă existența unor ample decalaje, în frunte situîndu-se S.U.A., pe antepenultimul loc — Japonia, iar pe ultimul — Italia (vezi tabelul).

	Nivelul productivității muncii (în %)
S.U.A.	124
Olanda	116
R.F.G.	100
Elveția	93
Austria	82
Suedia	79
Franța	78
Japonia	76
Anglia	52
Italia	51

Sursa : „L'Usine Nouvelle", nr. 7/1979.

Poziția oarecum paradoxală ocupată de Japonia, a cărei industrie este puternic competitivă pe piața internațională, se explică prin faptul că nivelul ridicat al productivității muncii realizat de marile întreprinderi dinamice, îndeosebi în ramurile de vîrf ale economiei japoneze, este contrabalansat, în cazul mediei, de productivitate scăzută din întreprinderile mici și mijlocii, care lucrează pentru piața internă.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 13 din 30 martie 1979

— **O politică închinată progresului patriei, cauzei socialismului și păcii (dr. Dan Popescu)** 1

— **Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în județul Arad** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Aprovizionarea tehnico-materială în flux continuu, la nivelul actualelor exigențe ale economiei **(Mircea Pîrîol)** 6

— Durate de execuție reduse prin creșterea gradului de prefabricare a construcțiilor **(Gh. Ghițulică)** 9

— Noi exigențe în dezvoltarea agriculturii în condițiile economisirii energiei (I) **(prof. dr. Oprea Parpală)** 11

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Extinderea metodei costurilor normate la baza dimensionării corecte a producției nete **(dr. Stere Stătică)** 13

— Aspecte ale corelației : consum de energie — creștere economică (I) **(dr. Vasile M. Popescu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Generalizarea experienței înaintate. Organizarea, generator de eficiență **(lector univ. Gheorghe Ștefan)** 18

TEORII ● IDEI

— General și particular în procesul modernizării structurii economice în unele țări socialiste **(Sanda Arsene)** 20

— Școli-curente-economiști. Revenirea keynesismului la forma originară — o ipoteză cu eficacitate neconfirmată **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Esența și formele exploatării capitaliste **(asist. univ. Coralia Angelescu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Documentar „R.E.". Sistemul generalizat de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Evoluție, rezultate, perspective **(Victor Aldea)** 27

— R.P. Ungară : coordonate ale politicii de dezvoltare **(Alexandru Olteanu)** 29

— Tendințe—conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL ACESTUI NUMĂR : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Standard prices method used for an appropriate dimensioning of the net product **(Dr. Stere Stătică)** 13

— Certain aspects concerning the correlation : power consumption — economic growth (I) **(Dr. Vasile M. Popescu)** 15

— Modernizing the economic structures in some socialist countries, general and particular levels **(Sanda Arsene)** 20

— Schools — currents — economists. Keynesism returning to its originating form — unconfirmedly efficient hypothesis **(Prof. Dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

— GSP in the favour of developing countries — evolution, results, outlook **(Victor Aldea)** 27

— Hungarian People's Republic. Co-ordinates of the development policy **(Alexandru Olteanu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Le mécanisme économique et financier: bon fonctionnement, efficience. L'élargissement de l'utilisation des coûts normatifs à la base d'une détermination correcte de la valeur de la production nette **(dr. Stere Stătică)** 13

— Aspects de la corrélation : consommation d'énergie — croissance économique (I) **(dr. Vasile M. Popescu)** 15

— Général et particulier dans le processus de modernisation de la structure économique de quelques pays socialistes **(Sanda Arsene)** 20

— Ecoles — courants-économistes. Le retour du keynesisme à sa forme originaire — une hypothèse d'une efficence non-confirmée **(prof dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

— Le système généralisé de préférences en faveur des pays en voie de développement : évolution, résultats, perspectives **(Victor Aldea)** 27

— La République Populaire Hongroise : coordonnées de la politique de développement **(Alexandru Olteanu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Экономико - финансовый механизм: функциональность—эффективность. Распространение использования метода нормированных себестоймостей — основа корректного установления величины чистой продукции **(др. Стере Стэтикэ)** 13

— Аспекты корреляции: потребление энергии — экономический рост (I) **(др. Василе М. Попеску)** 15

— Общее и частное в процессе модернизации экономической структуры некоторых социалистических стран **(Санда Арсене)** .. 20

— Школы. Течения. Экономисты. Возвращение кейнсианства к первичной форме — гипотеза с неподтвержденной действенностью **(проф. др. Иванчу Николае Вэляну)** 22

— Общая система предпочтений в пользу развивающихся стран: эволюция, результаты, перспективы **(Виктор Алдя)** 27

Венгерская Н. Р. Координаты политики развития **(Александру Олтяну)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

D 646

1979 APR 9

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

DESCRIEREA, EVALUAREA ȘI ANALIZA FUNCȚIEI (POSTULUI)

Instrumente eficiente în munca de conducere

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ a organizării și conducerii activităților social-economice, în toate sectoarele și la toate nivelurile, constituie o coordonată majoră a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În acest sens, în ultimul timp au fost promovate o serie de măsuri menite să ducă la perfecționarea conducerii planificate a întregii noastre economii, la întărirea autoconducerii și a autogestiunii economico-financiare, la dezvoltarea și generalizarea unor forme și metode eficiente de organizare și conducere a activităților economico-sociale, de participare tot mai mare a maselor largi de oameni ai muncii la adoptarea deciziilor la toate nivelurile structurale ale statului nostru.

Referindu-se la ansamblul organic integrat al acestor măsuri, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, preciza în cuvîntarea rostită la 6 martie 1979 la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură :

„O condiție esențială a îndeplinirii importantelor sarcini și obiective înscrise în cincinal, a perfecționării continue a întregii activități economico-sociale o constituie participarea activă a oamenilor muncii, a întregului popor la elaborarea și adoptarea tuturor hotărîrilor, la conducerea societății... Fiecare trebuie să înțeleagă faptul că — în calitate de coproprietar al mijloacelor de producție, producător și beneficiar al roadelor muncii — răspunde de felul cum este administrată și gospodărită partea din avuția socialistă încredințată colectivului respectiv".

RIDICAREA PE UN PLAN SUPERIOR a raportului drepturi-îndatoriri în condițiile societății noastre socialiste aflate în viguros progres spre stadiul dezvoltării ei multilaterale, premergătoare înaintării spre comunism, este reflectată și pe plan normativ.

Oamenii muncii — precizează Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat — poartă întreaga răspundere pentru conducerea directă și efectivă a fiecărei unități economice, pentru gospodărirea eficientă a bunurilor ce le sînt încredințate spre administrare, avînd îndatorirea de a se preocupa necontenit de bunul mers al unității din care fac parte. Prin însuși conținutul ei, proprietatea socialistă impune integrarea organică a maselor în organizarea și conducerea producției, întărirea disciplinei și responsabilității sociale a fiecărui cetățean pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate.

De aici rezultă necesitatea de a dispune, în cadrul sistemelor de organizare și conducere, de reglementări și instrucțiuni clare, în care pentru fiecare om al muncii să se stabilească nu numai sarcinile ce-i revin, dar și responsabilitățile și competențele cu care trebuie să le realizeze, criteriile obiective de evaluare a rezultatelor obținute.

DUPĂ CUM SE ȘTIE, unitățile noastre dispun de aceste elemente, elaborate în contextul ansamblului de măsuri pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, dar se pune problema ca ele să devină **cu adevărat — pretutindeni și permanent — instrumente de lucru în activitatea curentă.**

Ținînd seama de această necesitate obiectivă, ca și de solicitările pe care ni le-au adresat mai mulți președinți de consilii ale oamenilor muncii în cadrul unei anchete organizate de către redacție, actualul număr al suplimentului revistei este consacrat prezentării modului în care să fie construit și utilizat un instrument eficient pentru perfecționarea activității individuale și colective în cadrul unităților economice și sociale : **DEFINIREA ȘI ANALIZA FUNCȚIEI ȘI A POSTULUI.**

SUPLIMENT la „REVISTA ECONOMICĂ" nr. 13/1979

Unele noțiuni de bază

SE ȘTIE CĂ nivelul și gradul de organizare a unei unități economico-sociale sînt reflectate în **STRUCTURA ORGANIZATORICĂ** a acesteia, care reprezintă finalul acțiunii de organizare și se concretizează în **repartizarea rațională** — în concordanță cu obiective clar definite — **a resurselor unității**, precum și în **stabilirea procedurilor de lucru și a funcționării** mecanismului (sistemului) respectiv. Foarte frecvent, prin structura organizatorică a unității se înțeleg numai modul în care ansamblul compartimentelor și al funcțiilor separate sînt plasate într-o configurație coerentă, precum și ansamblul legăturilor ce se stabilesc între acestea în cadrul procesului de producție, corespunzător profilului de activitate al fiecărei unități. Această structură trebuie completată însă cu un ansamblu de **texte** (regulament de organizare și funcționare, descrieri de funcții și posturi) și de **scheme** (organigrame generale și parțiale, diagrame de relații, diagrame de competențe și responsabilități etc.), care să-i asigure funcționalitatea practică.

Componentele constructive ale structurii organizatorice, pe baza cărora aceasta se edifică în mod conceptual și în detaliu, sînt :

● **FUNCȚIA** — care reprezintă ansamblul atribuțiilor (sarcinilor) omogene ca natură, conținut și complexitate, repartizate în mod regulat și permanent celui mai mic nivel de diviziune a muncii din sistemul de organizare și conducere. Funcțiile pot fi **de conducere** — conferind titularilor lor drepturi de decizie și comandă — și **de execuție**, cărora le revine sarcina transmiterii, urmăririi sau realizării deciziilor conducătorilor. Trebuie precizat însă că fiecare conducător, la un anumit nivel, poate fi și executant față de nivelul căruia i se subordonează. În această situație, în sistemul de conducere, conducătorii ne apar la toate nivelurile din ierarhia unității, respectiv acolo unde se realizează procesul de conducere, unde se iau decizii corespunzătoare.

● **POSTUL** reprezintă adaptarea funcției la particularitățile fiecărui loc de muncă și la caracteristicile titularului ce îl ocupă, potrivit cerințelor de pregătire teoretică și practică, competențe, responsabilități, atribuții și sarcini precise. Deci, postul se caracterizează prin **conținutul** activității pe care trebuie s-o desfășoare titularul, conținut stabilit în mod concret de către conducerea unității, și prin **relațiile** (legăturile) sale cu alte posturi.

Cele două noțiuni se definesc prin :
— **descrierea funcției,**
— **descrierea (fișa) postului,**
— **analiza și evaluarea postului.**

Funcțiile și posturile se regăsesc în statul de funcții al unității, conceput, aprobat și perfecționat în conformitate cu reglementările legale în vigoare.

● **PONDERILE IERARHICE** — sau normativele de conducere — reprezintă numărul persoanelor conduse nemijlocit de către un conducător și sînt reglementate prin lege. Aceste ponderi se pot defini și prin raportul: nr. total personal de execuție / nr. conducători — și se pot urmări atît pe total unitate, cît și pe domenii de activitate, compartimente, niveluri de conducere ș.a.

● **COMPARTIMENTELE** reprezintă grupuri de persoane subordonate unei autorități unice și care desfășoară permanent activități precis determinate (atribuții) în realizarea cărora se folosesc metode, tehnici, mijloace și instrumente specifice. Compartimentele compun structura de **producție** și **concepție** și structura **funcțională** (de administrație) a unității și pot fi clasificate după criterii diferite, ca :

— activități specifice îndeplinite (plan-dezvoltare, tehnic, aprovizionare, desfacere etc.) ;

— modul de participare la acțiune (funcționale, de stat major, de execuție etc.) ;

— modul de exercitare a autorității (ierarhice, funcționale) ;

— importanța ierarhică (serviciu, birou, secție, direcție etc.).

Compartimentele fiecărei unități se regăsesc în capitolele distincte ale **Regulamentului de organizare și funcționare** (R.O.F.) al unității.

● **NIVELURILE IERARHICE** reprezintă pozițiile succesive pe care le au față de organul de conducere colectivă al unității, conducătorii diferitelor compartimente (sau funcțiile separate) situații pe aceeași linie ierarhică. Nivelurile ierarhice depind în principal de : dimensiunea unității, diversitatea activităților, tipul și complexitatea producției, competența cadrelor de conducere, volumul și natura relațiilor unității și altele. De exemplu, în cazul unei întreprinderi de producție, nivelurile ierarhice sînt: a) în structura de producție — șefii de echipă, maiștrii, șefii de ateliere, șefii de secție, șefii de fabrici, directorul întreprinderii ; b) în structura funcțională — responsabilii de colective, șefii de birou, șefii de serviciu, directorii adjuncți, directorul întreprinderii.

● **RELAȚIILE** reprezintă legăturile ce se stabilesc între funcțiile și compartimentele unității în procesul desfășurării activităților acesteia și care se concretizează prin schimburile de informații ce se realizează în sistemul respectiv.

● **ACTIVITĂȚILE** sînt componentele „de rezistență" ale structurii organizatorice și reprezintă totalitatea acțiunilor de aceeași natură (tehnică, economică, socială, administrativă etc.), a căror efectuare necesită cunoștințe într-un anumit domeniu de specialitate și care permit procesul de conducere la nivelul considerat. Ele au un caracter obiectiv și concură la realizarea obiectivului unității prin intermediul compartimentelor și al funcțiilor separate, reglementate prin normele de structură specifice ramurii sau subramurii din care face parte unitatea respectivă.

Toate aceste componente se impune să fie bine identificate, organizate și desfășurate potrivit obiectivelor unității avute în vedere, determinînd astfel structura ei organizatorică. Rezultatul acestei acțiuni se concretizează în **regulamentul de organizare și funcționare** (vezi caseta din pag. 3).

Ce este descrierea (definirea) funcției și a postului ?

DESCRIEREA (definirea) funcției (postului) reprezintă un act al unității economico-sociale, în care se arată clar și explicit sarcinile, responsabilitățile, autoritatea și cerințele unui centru decizional (de execuție) din structura de organizare a unității respective. Funcția este elementul care face să acționeze sistemul unității, prin ea exercitîndu-se autoritatea necesară realizării responsabilității.

În definirea funcțiilor, un rol primordial deține precizarea sarcinilor ce revin, în mod necesar și obiectiv, la nivelul considerat — deoarece ele includ o anumită **responsabilitate** și reclamă o **autoritate** corespunzătoare.

Descrierea postului vizează — așa cum s-a menționat — **adaptarea funcției la un anumit loc de muncă** și se utilizează în țara noastră sub forma **„fișei postului"**.

Descrierea (fișa) postului se referă la post, și **nu** la titularul acestuia — care ar însemna specificația postului, analiza sau evaluarea lui, avînd în vedere stabilirea posibilităților persoanei ce îndeplinește funcția la postul avut în vedere, pentru a constata în ce măsură ea corespunde acesteia. Rezultă, deci, că **mai întîi se definesc funcțiile** (de exemplu : magaziner),

apoi se descriu posturile (magaziner la depozit central) **și, în sfîrșit, se analizează acestea prin ocupanții lor** (de exemplu, magazinerul A. B. de la depozitul central X).

Funcțiile se pot defini prin metode și forme diverse, cum ar fi : fișe de funcții, monografii profesionale ș.a. Posturile se descriu odată cu conceperea sistemului de organizare și conducere al unității, fișele posturilor reprezentînd — așa cum s-a menționat — anexe (texte) ale structurii de organizare. Analiza și evaluarea posturilor se fac periodic, în funcție de obiective clare, impuse de evoluția sistemului unității și de alte rațiuni ale conducerii.

Cel mai adesea, fișa postului se prezintă într-o structură de forma celei din caseta din pag. 4 (formă orientativă, deoarece în acest domeniu nu se pot da soluții general valabile).

Se înțelege că atît descrierea funcției, cît și a postului au un caracter dinamic ; ele depind de nivelul de dezvoltare al unității, sau domeniului acoperit de post, la momentul dat, de aici, nevoia de a le reconsidera periodic (de pildă, la 5 ani).

Se constată că în fișa postului apar cîteva elemente de importanță deosebită, care se cer a fi definite :

● **ATRIBUȚIA** reprezintă totalitatea drepturilor și obligațiilor conferite — printr-o reglementare — unei funcții, persoane (post) sau compartiment în cadrul unui anumit domeniu de activitate.

● **LUCRAREA** reprezintă o concretizare a unei atribuții, pentru realizarea unui obiectiv precis stabilit și care se îndeplinește pe baza unei metode de muncă precizate. O atribuție poate cuprinde mai multe lucrări.

● **SARCINA** reprezintă o acțiune ce decurge dintr-o atribuție, fără a necesita concretizarea ei într-o lucrare. De exemplu, în cadrul atribuției de încadrare a personalului într-o unitate, lucrările constau în documentele ce trebuie întocmite pentru încadrarea personalului (contract de muncă, fișă de personal, carnet de muncă etc.), iar sarcinile reprezintă obligația de a participa la diferite ședințe sau consfătuiri de lucru în legătură cu selecționarea personalului ce urmează a fi încadrat, fără a fi necesar să se întocmească nici un fel de document în legătură cu acțiunea respectivă.

● **RESPONSABILITATEA** este obligația de a îndeplini anumite sarcini, lucrări sau atribuții. Prin **mod de responsabilitate** se înțelege natura angajamentului personal legat de îndeplinirea unor sarcini. Diferitele moduri de responsabilitate care se pot regăsi în cadrul unei funcții — de conducere sau de execuție — depind de participarea acesteia la desfășurarea activității în care este integrată (responsabilitate de decizie, de organizare, de prevedere, de execuție etc.). La repartizarea responsabilităților între cadrele unității, o atenție deosebită trebuie acordată cerinței **interdependenței minime :** cu cît compartimentele și funcțiile sînt mai puțin interdependente în îndeplinirea atribuțiilor, lucrărilor și sarcinilor lor, cu atît responsablităților vor fi mai clar departajate, mai eficace și necesitatea controlului va fi mai mică. Pentru ca să existe răspundere, trebuie să fie delegată (acordată) și autoritatea corespunzătoare.

● **AUTORITATEA** este o putere oficializată prin reglementări, norme, acte interne ale unității, decizii ale conducerii acesteia etc., prin care se conferă dreptul de a dispune executarea unor atribuții, sarcini sau lucrării sau de a întreprinde o anumită acțiune.

Ca obligație de a executa anumite sarcini, responsabilitatea este, deci, un răspuns dat autorității, în sensul că **autoritatea este delegată sau acordată, pe cînd responsabilitatea este cerută.** Responsabilitatea unei funcții, determinată pe baza analizei sarcinilor ce-i revin, trebuie să fie însoțită în mod necesar de autoritate, începînd de la cel mai de jos nivel ierarhic de conducere. **Autoritatea asigură, deci, cadrul de relații necesare realizării sarcinilor care determină responsabilitățile unei funcții.**

Sursele autorității, care determină existența și exercitarea ei, sînt în principal următoarele :

— sistemul legislativ (legi, decrete, hotărîri ale Consiliului de Miniștri, reglementări etc.) ;

— tripla calitate a oamenilor muncii din unitate, de proprietari, producători și beneficiari ;

— normele și regulile interne ale fiecărei unități ;

— calitatea factorului uman din unitate.

În raport cu natura autorității pe care o exercită un organism, un compartiment sau o funcție în cadrul unei unități, acestea pot fi :

STRUCTURA ȘI CONȚINUTUL REGULAMENTULUI DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE (R.O.F.)

Partea I: ORGANIZAREA UNITĂȚII

Cap. I. Dispoziții generale (actul normativ de înființare ; subordonarea ierarhică ; precizarea domeniului, ramurii și obiectului de activitate ; statutul juridic al unității și regimul său de finanțare ; principalele organe cu care colaborează în îndeplinirea obiectului său de activitate).

Cap. II. Structura organizatorică (compartimentele de muncă și relațiile dintre acestea ; cazurile și modalitățile de creare a unor colective temporare ; consiliile, comisiile și alte organisme care funcționează în cadrul unității ; unitățile subordonate ; organigrama unității).

Partea a II-a : ATRIBUȚII

Cap. III. Atribuțiile unității și detalierea obiectului de activitate.

Cap. IV. Atribuțiile compartimentelor, inclusiv diagrame de relații între compartimente care colaborează, lista documentelor ce se elaborează în cadrul fiecărui compartiment (periodicitate, termen de elaborare) și fișele posturilor.

Partea a III-a : CONDUCEREA UNITĂȚII

Cap. V. Organele de conducere colectivă (adunarea generală a oamenilor muncii sau a reprezentanților acestora, consiliul oamenilor muncii și biroul executiv al acestuia ; componența organelor de conducere colectivă ; atribuții, competențe și responsabilități concretizate la nivelul organelor de conducere colectivă).

Cap. VI. Cadre cu autoritate și răspunderi precizate în organele de conducere colectivă (atribuții, competențe, responsabilități și mod de lucru al președintelui și vicepreședinților consiliului oamenilor muncii și al biroului executiv, în calitățile respective ; atribuții și mod de funcționare a diferitelor comisii, consilii și altor organe de lucru ale conducerii colective.

Cap. VII. Conducerea curentă (atribuții, competențe și responsabilități ale conducătorului unității și adjuncților săi, delegările de autoritate stabilite, lista compartimentelor coordonate).

Partea a IV-a: DISPOZIȚII FINALE

Cap. VIII. Modul și data de aprobare și de intrare în vigoare a R.O.F. ; obligativitatea cunoașterii R.O.F. ; dispoziții privind difuzarea lui ; modalități de completare și modificare a acestuia ; mecanismul de actualizare a prevederilor ; dispoziții privind corelarea prevederilor R.O.F. cu ale altor documente cu caracter normativ din unitatea respectivă.

Partea a V-a : FIȘELE POSTURILOR

Cap. IX. Cerințele concrete ale fiecărui post, sub aspectul sarcinilor profesionale și al răspunderilor pe care le implică.

— **ierarhice,** cînd sînt investite cu autoritate ierarhică în baza căreia pot da dispoziţii ;

— **funcţionale,** cînd dispun de competenţă în domeniul corespunzător profilului lor, pe baza căreia îndrumă, consiliază şi orientează activitatea organismelor, compartimentelor sau funcţiilor cu rol ierarhic.

Este evident faptul că **un acelaşi organism, compartiment sau funcţie poate îndeplini simultan ambele roluri, fiind ierarhic faţă de unele organisme, compartimente sau funcţii şi funcţional faţă de altele.**

FIŞA POSTULUI

1. **Postul** . . . .
2. **Poziţia (marca)**...
3. **Compartimentul**....
4. **Cerinţele postului**

a) studii . . . . .
b) vechime . . . . .
c) alte cerinţe specifice . . .

5. **Relaţii**

a) ierarhice :
– este subordonat . . . . .
– are în subordine . . . . .
b) funcţionale . . . . .
c) de colaborare . . . . .
d) de reprezentare . . . . .

6. **Atribuţii** . . . .
7. **Lucrări** . . . . .
8. **Sarcini** . . . .
9. **Limite de competenţă (autoritatea)**

a) decizii, aprobări . . . .
b) avizări . . . . .
c) propuneri . . . . .

10. **Responsabilităţi** . . . . .

(se va menţiona şi dacă reglementările, prevăd ca ocupantul funcţiei respective să participe în organe de conducere colectivă, comisii, colective etc.)

11. **Semnăturile** (ocupanţii funcţiei respective şi celei ierarhic superioare) . . . . .
12. Data întocmirii . . . . .

NOTĂ : Este necesar ca fişa postului să existe la ocupantul funcţiei, la conducătorul ierarhic superior şi la compartimentul care se ocupă cu problemele de organizare la nivelul unităţii.

Cerinţe ale funcţiilor

DIN PRACTICA definirii unor funcţii s-au putut contura şi unele cerinţe ale acestora sub aspectul responsabilităţii şi al autorităţii, cum ar fi :

● **CERINŢA DE INTEGRARE.** Funcţia respectivă trebuie să se integreze — în mod necesar, obiectiv — în sistemul unităţii, prin responsabilităţile ce-i revin şi relaţiile pe care le determină ca urmare a activităţilor (atribuţii, lucrări, sarcini) agregate la nodul pe care-l reprezintă în structura organizatorică.

● **CERINŢA DE DEZVOLTARE.** Orizontul oricărei funcţii este în continuă extindere, ca urmare a unor factori obiectivi şi subiectivi derivaţi din principalele misiuni ale conducerii, de a stăpîni schimbarea şi a dirija dezvoltarea unităţii în mediul economico-social din care face parte.

● **CERINŢA DE UTILITATE,** în sensul participării funcţiei respective la rezultatele unităţii, atît pe ansamblu cît şi pe domenii şi sectoare de activitate.

● **CERINŢA DE PERMANENŢĂ** în angrenajul unităţii, care determină şi o continuă regenerare a funcţiei, în pas cu evoluţia acesteia. Din acest punct de vedere şi din cel al cerinţei anterior formulate, se ridică problema aprecierii ca **egal de importante** în cadrul sistemului a tuturor funcţiilor, prin sarcinile acestora care condiţionează starea sistemului — şi, de asemenea, problema **priorităţilor de intervenţie** în funcţionarea mecanismului unităţii. Nu putem renunţa la unele funcţii, decît în măsura în care se perfecţionează metodele de realizare a sarcinilor (de pildă, prin promovarea prelucrării automate a datelor), în măsura aplicării unor raţionalizări care nu mai justifică utilizarea în continuare a funcţiei respective.

● **CERINŢA EXCLUSIVITĂŢII** sau a **COMPETENŢEI** specializate, potrivit căreia numai anumite funcţii au capacitatea şi competenţa realizării cu maximum de eficienţă a unor sarcini şi probleme concrete.

● **CERINŢA DE OPERATIVITATE,** potrivit căreia funcţia respectivă trebuie să intervină în sistem în conformitate cu raţiunile creării ei, fapt ce impune şi asigurarea condiţiilor necesare pentru exercitarea autorităţii şi responsabilităţii incluse. La definirea funcţiei se urmăreşte permanent **să nu existe nici o autoritate fără responsabilitate precisă şi nici o responsabilitate fără criterii riguroase de apreciere corectă a modului în care se exrcită.**

Unele secvenţe metodologice

DESCRIEREA FUNCŢIEI (postului) are în vedere funcţionarea şi perspectiva sistemului coordonat. Cel mai bine ea se poate realiza din „interiorul" sistemului, prin grija conducătorilor vizaţi şi cu antrenarea unor specialişti în domeniu.

Practica din ţara noastră, ca şi literatura de specialitate indică următoarele **etape** ale desfăşurării acestei acţiuni :

● **Precizarea rolului şi poziţiei funcţiei,** care să reflecte sintetic natura sarcinilor ce-i revin şi compartimentul din care face parte. Sînt cuprinse aici descrierea globală a funcţiei, contribuţia sa în ansamblul unităţii, natura (ierarhică, funcţională, de stat major) şi subordonarea ei ierarhică.

● **Definirea atribuţiilor** (lucrărilor, sarcinilor) **necesare pentru atingerea obiectivelor şi rolului funcţiei,** reprezentînd toate intervenţiile funcţiei, atît în cadrul cît şi în afara unităţii. Atribuţiile se definesc, pe baza cadrului general de atribuţii aprobat, în conformitate cu cerinţele procesului de conducere (atributele conducerii) şi în corelare cu celelalte funcţii din structura organizatorică. În acest scop se poate utiliza diagrama de atribuţii (pe exemplul celei prezentate în tabelul nr. 1), în care se precizează forma concretă de intervenţie a diferitelor funcţii sau compartimente ce concură la realizarea unei lucrări sau sarcini ; gama atribuţiilor prezintă participarea diferitelor funcţii la realizarea unei lucrări sau sarcini.

Tabelul nr. 1

Activitatea: PLANIFICARE Atribuţii, lucrări, sarcini	Funcţii sau compartimente					
	Dir. gen.	Dir. prod.	Dir. com.	Dir. fin.	Serv. plan	Serv. prod.
Elaborarea propunerilor de plan	D	D	D	DF	E	C_2
Defalcarea sarcinilor de plan primite de la forul tutelar	A_2	C_2	C_2	C_2	E	E_2
.....	...	...	...	...	...	...

În această diagramă (care reprezintă o grilă cu dublă intrare) se menţionează şi responsabilităţile, sub o formă simbolizată, interesînd în mod deosebit cele ce se referă la decizii şi la execuţia lucrărilor.

În cele mai dese cazuri se folosesc, în diagramă, următoarele simboluri : **D** — decide (aprobă) ; **S** — studiază ; **E** — execută ; **T** — transmite ; **C** — controlează ; **F** — coor-

donează ; **I** — emite instrucţiuni ; C_1 — consultă ; C_2 — este consultat ; **P** — primeşte ; I_1 — informează ; I_2 — este informat ; A_1 — comunică în afară ; A_2 — primeşte comunicări din afară etc.

● **Precizarea responsabilităţii şi autorităţii funcţiei** se concep simultan cu fixarea atribuţiilor, lucrărilor sau sarcinilor. În cazul cînd acestea nu rezultă clar din formularea atribuţiilor, ele vor trebui evidenţiate concret, putîndu-se folosi cu bune rezultate **diagrama de responsabilitate sau/şi de autoritate** (în trepte), prezentată în exemplul din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Denumirea funcţiei (postului) ...

Domeniul: atribuţii, lucrări, sarcini	Treptele de autoritate de care dispune titularul funcţiei (postului)				
	Cu autoritate deplină	Cu autoritate, dar după informarea superiorului ierarhic	Cu autoritate, dar după consultarea superiorului ierarhic	Cu autoritate, dar după primirea unei aprobări din partea superiorului ierarhic	Fără autoritate (execută întocmai dispoziţiile primite)
Încadrarea personalului		×		•	
Retribuirea personalului	×				
Destacerea contractului de muncă				×	
Etc.					

● **Stabilirea metodelor şi procedeelor de lucru** pentru efectuarea lucrărilor sau sarcinilor ce revin funcţiei (postului) şi care vor determina gradul de încărcare al acesteia.

● Determinarea **cunoştinţelor** (pregătirii) necesare, nivelului de **calificare, vechimii** (experienţei) şi **aptitudinilor** cerute titularului de post. În această etapă se stabilesc cerinţele pe care trebuie să le satisfacă o persoană, un individ, pentru a fi numit pe postul respectiv.

● **Condiţiile de muncă, mijloacele şi instrumentele** necesare exercitării funcţiei se stabilesc în raport cu metodele preconizate şi constituie, în final, resursele de bază ale postului respectiv, a căror utilizare eficientă şi dezvoltare se impun în seama titularului.

● În final se introduc în descrierea funcţiei (postului) şi unele **criterii de evaluare, de promovare** a titularului, precum şi eventualele **norme** ce vor trebui respectate în activităţile practice ce-i revin acestuia.

● De la caz la caz se includ şi unele **menţiuni speciale** pentru funcţia respectivă, cum ar fi unele atribuţii sau responsabilităţi cu caracter temporar (de exemplu : secretariatul organului de conducere colectivă, participarea în unele comisii, urmărirea realizării anumitor măsuri stabilite la un moment dat etc.).

Este de menţionat că aplicarea acestei metodologii nu-i deloc uşoară. Ea este însă strict necesară pentru elaborarea corespunzătoare a fişelor postului şi se poate realiza prin forme şi metode diverse, cu antrenarea — dacă e cazul — şi a unor specialişti din afara unităţii.

ETAPA PRINCIPALĂ o constituie definirea atribuţiilor, lucrărilor şi sarcinilor, precum şi precizarea (descrierea) responsabilităţilor şi a autorităţii, care se pot face, de regulă, în următoarele două moduri :

— prin urmărirea activităţii celor ce ocupă funcţiile analizate, completînd rezultatele obţinute cu eventualele aprecieri ale şefului direct ;

— prin descrierea activităţii proprii de către înşişi ocupanţii diferitelor funcţii (posturi).

Pentru ca acţiunea de descriere a funcţiei (postului) să se desfăşoare în bune condiţii, este necesară **pregătirea ei corespunzătoare**, avîndu-se în vedere cel puţin următoarele :

● alegerea momentului propice pentru demararea acţiunii,

● stabilirea programului de lucru şi a metodelor prin care se realizează descrierea posturilor,

● instruirea personalului,

● elaborarea (supravegheată şi îndrumată) a descrierilor de post,

● experimentarea, compararea, corectarea şi aprobarea descrierilor de post,

● distribuirea pe titulari şi generalizarea lor,

● evaluarea şi analiza postului.

Lansarea acţiunii de descriere a funcţiilor trebuie să fie precedată de lucrări prin care : să se cristalizeze atribuţiile unităţii ; să se stabilească structura ei organizatorică şi sistemul informaţional ; să fie proiectate atribuţiile pe compartimente. Totodată, conducerea unităţii trebuie să fie conştientă de fermitatea ce i se va cere în respectarea regulilor pe care le impune eficienţa descrierii funcţiilor.

Evaluarea complexităţii funcţiei

DUPĂ DESCRIERE, urmează **evaluarea complexităţii funcţiei.** Literatura de specialitate şi practica recomandă ca aceasta să se realizeze după criterii determinate de factori caracteristici :

● **condiţiile generale de muncă** (durata şi regularitatea muncii, stabilitatea locului de muncă, monotonia muncii, factorii de microclimat şi alţi factori ai ambianţei fizice, efort fizic, program de lucru, colaborare cu alţi lucrători, tensiune nervoasă, eforturi de adaptare solicitate ş.a.) ;

● **aptitudini, cunoştinţe, experienţă, eficacitate** în exercitarea sarcinilor formulate ;

● **responsabilitate, motivare, angajament** în cadrul sistemului avut în vedere.

Detalierea şi evaluarea acestor factori se pot face cu ajutorul oricărei metode (adesea se foloseşte metoda punctajelor), dar orientată către „menirea" funcţiei în sistem, în raport cu care se determină şi principalele **cerinţe** pentru viitorul ocupant, cum ar fi :

a) **vîrsta** (eventual şi sexul, pentru munci cu condiţii care impun considerarea acestui criteriu) ;

b) **pregătirea generală şi capacitatea profesională** (studii, cursuri, experienţă, cunoştinţe şi capacităţi profesionale). Referitor la pregătirea profesională, o problemă de deosebită importanţă şi actualitate o reprezintă ridicarea calificării profesionale şi accentuarea policalificării întregului personal — imperativ exprimat la recenta Consfătuire, cu cadrele de conducere din industrie, construcţii, transporturi şi agricultură, de către secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, care arăta : **„Fără ca specialistul sau muncitorul să poată trece dintr-un domeniu în altul, în raport de necesităţile producţiei, nu vom soluţiona rapid problemele pe care le ridică avîntul impetuos al revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate sectoarele de activitate !"** ;

c) **calităţile fizice** (sănătate, rezistenţă fizică şi nervoasă, starea simţurilor, aspectul exterior, agerimea etc.) ;

d) **aptitudinile intelectuale** (competenţa de decizie, gîndire şi acţiune) ;

e) **atitudinea faţă de muncă** (spirit de iniţiativă, siguranţă, hotărîre, capacitate de concentrare, simţ al ordinii, discreţie, stil de muncă ş.a.) ;

f) **capacitatea de adaptare socială** (uşurinţa în contacte umane, maniere elevate, tact, simţ de colaborare, de etică şi echitate, disciplină, umanitate) ;

g) **elemente de ordin general** (maturitate personală, caracter, eficienţă şi eficacitate etc.) ;

h) alte cerinţe specifice.

PRIN EVALUAREA complexității funcțiilor se pot realiza o ierarhizare cît mai echitabilă a acestora, o încadrare justă în sistemul de retribuire, corespunzător calității, cantității și importanței sociale a activităților respective, asigurarea unei autonomii dirijate a funcțiilor și o dezvoltare a lor în pas cu evoluția unității.

Cu această ocazie se pot pune la punct încă două instrumente prețioase:

● **monografia profesională**, în general pentru funcții de execuție, dar care este necesară și pentru funcțiile de conducere, avînd în vedere că și pentru acestea se impune tot mai mult o pronunțată profesionalizare;

● **profilul psiho-socio-profesional al postului**, respectiv al cerințelor titularului său. Modul de determinare a acestui profil poate diferi, în funcție de natura postului la care ne referim. Criteriile, respectiv cerințele ce se impun postului se pot nota diferit (pe grade, trepte de importanță etc.), permițînd trasarea unor curbe (de optim, sau reală) în funcție de situația în care ne aflăm: proiectăm sau analizăm un post. În exemplul din figură se prezintă o secvență dintr-un astfel de profil, limitată la latura psihologică.

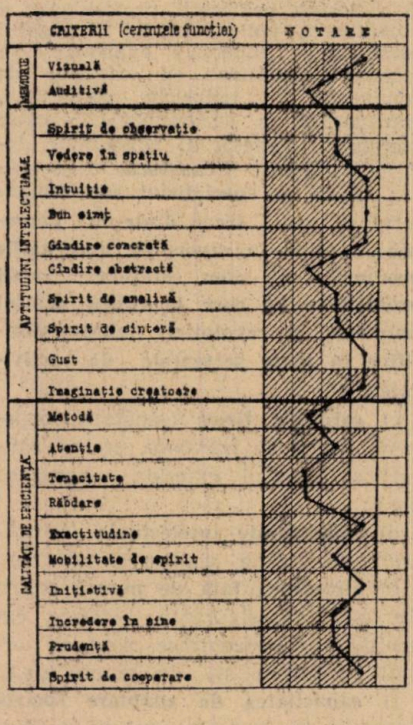

Punînd în paralel descrierea postului, făcută în fișa postului, cu profilul psiho-socio-profesional al postului poate rezulta o nouă fișă a descrierii și evaluării complexității funcției (postului), mult mai completă și mai utilă în practica conducerii.

Avantaje ale utilizării fișei

FIȘELE MENȚIONATE s-au dovedit a fi prețioase instrumente în mîna conducătorilor — și chiar a titularilor de post, pentru realizarea corespunzătoare a sarcinilor ce le revin. Aceasta rezultăi din avantajele lor concrete, dintre care amintim, fără pretenția de a le epuiza:

● asigură rezultate bune în **recrutarea personalului**, deoarece definesc locul și criteriile (cunoștințele, experiența, calificarea și aptitudinile) necesare pentru încadrarea unei persoane în muncă;

● constituie o bază obiectivă în **selecția personalului muncitor**, oferind posibilitatea alegerii celei mai indicate persoane pentru un anumit post, mai ales dacă fișei i se asociază și o serie de teste pentru a aprecia în mod obiectiv și corelat, comparativ, calitățile viitorului titular de post;

● sînt instrumente valoroase în **orientarea profesională și integrarea pe post** a titularului acestuia, care poate lua cunoștință de specificul și cerințele noii funcții, de toate elementele ce caracterizează postul respectiv. Totodată, îl ajută să se acordeze mai rapid la exigențele postului respectiv;

● sînt elemente de referință în activitatea de **îndrumare și sprijin** al personalului muncitor din unitate; cunoscîndu-se cerințele postului și condițiile pe care le îndeplinește titularul, se pot lua măsurile necesare pentru a-l ajuta să-și realizeze în mod corespunzător funcția deținută;

● ajută la **promovarea personalului**, deoarece permit o apreciere a posibilităților cadrelor de a-și asuma noi responsabilități, de a exercita cu autoritate funcția deținută. Postul crește odată cu funcția și se dezvoltă corelat cu ansamblul sistemului de apartenență;

● sînt elemente de bază — am putea spune unice — pentru **aprecierea performanțelor** realizate de titular. Ele oferă posibilitatea „judecării" oamenilor în raport cu rezultatele obținute în muncă, sînt puncte de plecare într-o analiză „de evaluare" cantitativă și calitativă a oricărui om al muncii;

● pot fi documente de referință într-un proces de **autoevaluare** a oricărui om al muncii dornic să-și compare rezultatele și posibilitățile cu cerințele obiective ale funcției deținute;

● constituie elemente esențiale pentru stabilirea cerințelor, formelor și metodelor de **formare, pregătire și perfecționare a pregătirii** cadrelor de conducere și de execuție. Fișele respective menționează (direct sau indirect) cunoștințele teoretice și practice necesare funcției; prin compararea lor cu cele care îl caracterizează pe titular, rezultă domeniile unde și intensitățile în care se cer intervenții și perfecționări;

● sînt un mijloc de **îmbunătățire a relațiilor** între șefi și subordonați, deoarece permit acestor două grupe de funcții să înțeleagă în același mod activitatea postului respectiv și asigură un consens în ce privește sistemul de responsabilități și competențe, ceea ce este deosebit de important pentru a se ajunge la un climat de muncă satisfăcător. În acest fel, prin intervenția tuturor funcțiilor, se poate realiza adevărata **echipă de conducere** constituită pe principiul **„aportului eterogen și limbajului comun"**, în care fiecare component trebuie să acorde importanța necesară următoarelor acțiuni considerate ca esența conceperii și realizării echipei:

● **definiția funcției (postului)**,

● **alegerea omului „potrivit" pentru locul „potrivit"**,

● **pregătirea corespunzătoare a titularului**,

● **sprijin în activitate pînă la realizarea performanțelor stabilite**,

● **crearea climatului necesar succesului**,

● **evaluarea corectă, principială a rezultatelor**.

Analiza funcţiei (postului)

ODATĂ STABILITE cerinţele, prin descrierea funcţiei (postului), se pune problema de a verifica în ce măsură le îndeplineşte ocupantul postului respectiv. Acţiunea de analiză a postului reprezintă, deci, **descrierea concretă a modului în care titularul postului face faţă cerinţelor acestuia,** respectiv **a modului în care el răspunde fiecărei componente a fişei postului.**

Analiza se poate realiza prin forme şi metode adecvate, dar considerăm că elementul esenţial constă în **participarea titularului la analiza respectivă.** Iar pentru a fi un partener activ la acţiune, se impune ca el să fie pregătit în mod corespunzător.

Analiza trebuie să beneficieze de concluziile unor studii, cercetări şi altor lucrări efectuate anterior sau în curs de execuţie. Acestora li se adaugă observări, interviuri, chestionare sau fişe de analiză şi fişe de autofotografiere. În paralel se analizează şi documentele existente în sectorul de activitate al funcţiei, principalele „produse" realizate de către titular, precum şi informaţiile obţinute de la titularii unor posturi similare, de la cadrele de conducere în subordinea cărora se află titularul şi — dacă este cazul — de la cadre aflate în subordinea titularului.

Se înţelege că analiza trebuie orientată pe obiective clare. Uneori se analizează **integral** funcţia (postul), alteori **porţiuni** din aceasta, potrivit scopului urmărit. Se pot supune analizei, spre exemplu, numai responsabilităţile sau pregătirea ; se pot analiza numai relaţiile funcţiei sau volumul şi natura deciziilor acesteia ş.a.

Normal că, în funcţie de tipologia analizei, se vor fixa şi **instrumentele de lucru** necesare şi se va organiza, în consecinţă, acţiunea.

Pentru analiza cantitativă a unor funcţii se pot concepe instrumente de lucru (chestionare) a căror prelucrare să se facă pe calculator, concluziile rezultate urmînd să orienteze de o anumită manieră sectoarele respective.

În orice caz, la o analiză exhaustivă a funcţiei, instrumentele de lucru vor trebui să cuprindă practic toate informaţiile ce au fost înscrise în fişa postului.

Rezultatele analizei ajută, în final, nu numai la concretizarea facilităţilor amintite, dar şi la **perfecţionarea descrierilor de post existente,** putîndu-se ajunge la o serie de **„modele" standard** ce să fie generalizate şi urmărite.

IN CONCLUZIE : existenţa descrierii funcţiei (postului) permite exercitarea unui control eficient al sistemului de organizare şi conducere, ajută la perfecţionări în domeniu şi la funcţionarea corectă a mecanismului unităţii economico-sociale, introducînd criterii juste de evaluare a acestuia, de dezvoltare a conducerii economico-financiare planificate a unităţii. Avantajele oferite, precum şi cerinţele sistemului nostru economico-social obligă la introducerea acestor instrumente la toate nivelurile şi în toate domeniile, fişa postului reprezentînd actul juridic în relaţiile dintre titularul postului şi conducerea unităţii din care face parte, în ce priveşte obligaţiile şi răspunderile muncii încredinţate.

Nicolae OPREA, Petre ISAC
Academia „Ştefan Gheorghiu"

EXEMPLE DE FIŞE APLICATE CU REZULTATE BUNE ÎN UNITĂŢI

1 ● **POSTUL :** inginer, dispecer, **Compartimentul :** pregătire, programare, urmărire producţie.

● **Cerinţe :** studii — superioare tehnice de specialitate ; vechime — conf. Legii nr. 12/1971 ; alte cerinţe : practică în specificul producţiei întreprinderii, cunoştinţe de programare şi urmărire a producţiei.

● **Relaţii :**

— ierarhice : este subordonat şefului de serviciu ; are în subordine — ;

— funcţionale : cu atelierul de producţie pentru care este dispecer ;

— de colaborare : cu economiştii şi merceologii din cadrul biroului plan şi serviciului desfacere, în vederea lansării planului de producţie ; cu merceologii biroului aprovizionare, pentru asigurarea ritmică a atelierului de producţie cu materii prime şi materiale ; — de reprezentare : —.

● **Atribuţii, lucrări, sarcini :**

1) ţine evidenţa capacităţilor de producţie ale atelierului pentru care este dispecer ;

2) colaborează cu biroul plan şi serviciul desfaceri în vederea lansării planului de producţie (pe an, trimestre şi luni) ;

3) stabileşte fondul de timp disponibil pe utilaje, ţinînd seama de planul de reparaţii elaborat de secţia mecano-energetică ;

4) în cadrul fondului de timp disponibil, pe baza fazelor tehnologice de produs, efectuează repartizarea pe utilaje — pe an, trimestre şi luni — a produselor solicitate de beneficiari, potrivit comenzilor puse la dispoziţie de către serviciul desfacere ;

5) ţine evidenţa capacităţilor disponibile în cursul anului şi avizează comenzi pînă la acoperirea integrală a capacităţilor de producţie ; în cazul neacoperirii acestora cu comenzi, solicită aprobarea conducerii pentru executarea unor produse în avans, arătînd toate implicaţiile, în scopul folosirii integrale a capacităţilor instalate şi al realizării planului de producţie ;

6) stabileşte mărimea loturilor de fabricaţie, precum şi ordinea prioritară de execuţie, corelat cu programele şi contractele încheiate cu beneficiarii ;

7) asigură documentaţia de lansare a producţiei (fişa-limită de consum) ;

8) asigură respectarea programelor şi graficelor de fabricaţie ; răspunde — împreună cu atelierul de producţie — de realizarea ritmică a producţiei ;

9) urmăreşte folosirea raţională de către atelier a resurselor materiale şi umane şi face propuneri de îmbunătăţire a folosirii acestora ;

10) urmăreşte completarea corectă şi la zi a fişelor U ; centralizează datele, lunar, în scopul raportării ;

11) urmăreşte realizarea la termen a lucrărilor care se execută prin cooperare (cu alte ateliere sau întreprinderi) şi propune măsuri de prevenire a unor eventuale nerealizări ;

12) colaborează cu merceologii biroului de aprovizionare, în scopul asigurării atelierului cu materiile prime necesare ; la propunerea inginerului tehnolog şi pe baza aprobării conducerii, adoptă soluţii de înlocuire a unor materiale scumpe, deficitare sau din import ;

13) informează operativ pe şeful serviciului asupra staţionărilor neplanificate de utilaje şi propune măsuri pentru eliminarea cauzelor care au generat staţionarea ;

14) răspunde, împreună cu atelierul productiv, de folosirea cu maximă eficienţă a capacităţilor de producţie şi colaborează cu acesta la stabilirea măsurilor pentru realizarea indicilor intensivi şi extensivi planificaţi ;

15) participă la analizele privind defecţiunile la utilaje, la stabilirea măsurilor de înlăturare a defectelor şi de prevenire a cauzelor care le-au determinat ;

16) urmăreşte eliminarea stocurilor de producţie neterminată ;

17) urmăreşte — prin sondaj — pe fluxul de fabricaţie respectarea procesului tehnologic şi încadrarea produselor în normativele de calitate ;

18) urmăreşte ca la fiecare loc de muncă să fie afişate, la loc vizibil, instrucţiunile de lucru, normele de protecţia şi igiena muncii şi P.S.I., precum şi respectarea lor de către oameni muncii ;

19) respectă prevederile legale privind apărarea secretului de stat şi de serviciu, prevederile din normele de protecţia muncii, P.S.I. şi regulamentul de ordine interioară ;

20) conform prevederilor regulamentului de organizare şi funcţionare, sarcinile de mai sus nu sînt limitative, ele putînd fi completate cu sarcini directe date de către şeful de serviciu sau conducătorul ierarhic. Nerespectarea lor se sancţionează.

● **Limite de competenţă :** cu deplină autoritate — sarcinile 3, 4, 5, 9, 10, 11, 13, 17, 18, 19, 20 ; cu autoritate, după consultarea prealabilă a şefului de serviciu — 2, 6 ; cu autoritate, după îndrumări prealabile — 7, 14, 15, 16 ; cu autoritate, după aprobare prealabilă — 5, 12.

● **Responsabilităţi :** răspunde de calcularea timpului disponibil pe utilaje şi de încărcarea lor cu comenzi ; răspunde de lansarea în termen a fiselor-limită de materiale, în funcţie de planul lansat şi de tehnologia indicată ; răspunde de analiza utilizării fondului de timp al utilajelor, de identificarea cauzelor şi adoptarea de măsuri.

2

● **POSTUL :** economist principal. **Compartimentul :** plan-dezvoltare (planificare).

● **Cerinţe :** studii — superioare ; vechime — 8 ani ; alte cerinţe : cunoştinţe în planificare.

● **Relaţii :**

— ierarhice : este subordonat şefului de birou, care îi controlează şi îndrumă zilnic activitatea ; are în subordine : — ;
— funcţionale : cu personalul din celelalte compartimente, în rezolvarea problemelor legate de planificare ;
— de colaborare : cu personalul compartimentelor producţie, desfacere, financiar, contabilitate, ateliere de producţie, pentru elaborarea şi repartizarea planului de producţie pe ateliere ;
— de reprezentare : este înlocuitorul de drept al şefului de birou şi reprezintă întreprinderea în relaţiile cu organele de statistică, privind realizările.

● **Atribuţii, lucrări, sarcini :**

1) răspunde de întocmirea şi difuzarea în termen a planului de producţie detaliat pe sortimente, bazat pe indicatorii aprobaţi şi pe listele de produse contractate sau comenzi confirmate pentru ateliere ;

2) întocmeşte şi difuzează în termen planul lunar de producţie industrială, cu defalcarea pe decade pentru întreprindere şi ateliere ; actualizează acest plan pe parcursul lunii ;

3) răspunde de urmărirea şi lansarea în plan a sarcinilor de export ; ţine evidenţa strictă pe ateliere a realizărilor la export, cantitativ şi valoric ;

4) întocmeşte planul de producţie specială ;

5) ţine evidenţa capacităţilor de producţie şi caută ca la întocmirea planului să se aibă în vedere folosirea lor la maximum ;

6) întocmeşte raporturile lunare de producţie pentru toate atelierele şi locurile de muncă, pe baza documentelor legale prezentate ;

7) răspunde de întocmirea şi transmiterea în termenele legale a dărilor de seamă Ind. 1 trim., Ind. 1 anual, Ind. 5 şi ateL, ce revin compartimentului ;

8) întocmeşte şi transmite în termenele stabilite, pentru C.O.M., centrală şi alte organe, informările cu privire la îndeplinirea planului la principalii indicatori economici şi financiari ai întreprinderii ;

9) Colaborează cu şeful de birou la fundamentarea planului cincinal ;

10) urmăreşte şi răspunde de realizarea ritmică şi integrală a planului fizic şi valoric al întreprinderii ;

11) asigură fondul de documentare (date) privind nivelurile şi ritmurile de dezvoltare a întreprinderii ;

12) întocmeşte orice lucrări legate de planificare, la cererea şefului de compartiment sau a organelor de control.

● **Limite de competenţă :** în realizarea sarcinilor 1, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, are deplină autoritate ; a sarcinilor 2, 7, — autoritate după aprobarea prealabilă ; sarcinile 9, 12 se realizează după consultare şi îndrumare prealabilă.

● **Responsabilităţi :** răspunde de exactitatea datelor din planurile şi rapoartele de producţie ; răspunde de respectarea termenelor de difuzare a planului şi de înaintare a datelor statistice.

3

● **POSTUL :** şef serviciu. **Compartimentul :** serviciul tehnic (centrală industrială).

● **Cerinţe :** studii — superioare tehnice de specialitate ; vechime — 9 ani ; alte cerinţe specifice : —

● **Relaţii :**

— ierarhice : este subordonat directorului tehnic-dezvoltare ; are în subordine : personalul din cadrul serviciului
— funcţionale : cu compartimentele de resort din ministerul tutelar, centrală şi din unităţile centralei
— de colaborare : cu direcţia tehnică din ministerul tutelar, cu celelalte compartimente din centrală şi, după caz, cu organele de specialitate din Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie şi din alte organe centrale şi locale de stat
— de reprezentare : —.

● **Atribuţii, lucrări, sarcini :**

1) coordonează elaborarea planului cincinal şi anual de cercetare, proiectare tehnologică, de promovare a progresului tehnic şi îmbunătăţirea calităţii produselor la unităţile centralei, urmărind corelarea cu celelalte secţiuni de plan ;

2) asigură includerea în planul de cercetare, de promovare a progresului tehnic şi îmbunătăţirea calităţii produselor, a sarcinilor privind realizarea şi introducerea înlocuitorilor de materii prime şi materiale deficitare şi din import ;

3) urmăreşte utilizarea cu maximă eficienţă a capacităţii de cercetare ; ia măsuri pentru efectuarea de cercetări privind perfecţionarea tehnologiilor existente în scopul reducerii consumurilor de materiale, combustibili şi energie ;

4) analizează şi face propuneri privind dezvoltarea capacităţii de cercetare ;

5) participă la elaborarea programelor de măsuri privind creşterea productivităţii muncii ;

6) ia măsuri de aplicare a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii în domeniul de activitate al centralei ;

7) analizează periodic stadiul realizării sarcinilor din planul de cercetare, proiectare tehnologică şi de promovare a progresului tehnic şi îmbunătăţirea calităţii produselor şi stabileşte măsuri pentru realizarea întocmai a acestuia ; analizează eficienţa principalelor produse asimilate ;

8) organizează, controlează şi îndrumă activitatea de cercetare şi dezvoltare tehnică şi tehnologică a unităţilor de producţie ale centralei ;

9) organizează schimburi de experienţă, vizitarea de expoziţii, participarea la simpozioane, conferinţe sau alte manifestări asemănătoare, în scopul adîncirii progresului tehnic în activitatea centralei ;

10) participă la analiza modului de realizare a indicatorilor tehnico-economici aprobaţi pentru lucrările de investiţii ;

11) colaborează cu compartimentul mecano-energetic la stabilirea direcţiilor profilării, specializării şi cooperării unităţilor centralei ;

12) organizează activitatea de avizare a documentaţiilor tehnice pentru obiectivele de investiţii ale centralei şi a altor documentaţii pentru care se prevede avizarea ;

13) îndrumă şi controlează comisiile tehnico-economice din întreprinderi în activitatea de avizare a documentaţiilor tehnico-economice pentru investiţii ;

14) asigură elaborarea normelor şi normativelor tehnice ;

15) confirmă lunar — cu viza cadrului din conducerea centralei, care coordonează activitatea compartimentului — îndeplinirea de către personalul din compartiment a tuturor sarcinilor încredinţate (atît a celor ce decurg, după caz, din planul centralei sau al compartimentului, din indicatori şi sarcini specifice, cît şi a sarcinilor proprii de muncă).

● **Limite de competenţă :** emite îndrumări şi recomandări de lucru către comisiile tehnico-economice din întreprinderi şi combinate.

● **Responsabilităţi :** răspunde de elaborarea şi realizarea planului cincinal şi anual de cercetare, proiectare tehnologică şi îmbunătăţirea calităţii produselor pentru unităţile subordonate şi componente ; răspunde de activitatea de avizare a documentaţiilor tehnice de la centrală şi unităţi.

● **Alte elemente :** verifică documentele cuprinse în ordinul directorului general, ce urmează a fi supuse controlului financiar preventiv şi asigură ca acestea să cuprindă elementele din care să rezulte legalitatea, necesitatea, oportunitatea şi economicitatea utilizării mijloacelor materiale şi băneşti respective ; semnează documentele întocmite corespunzător cerinţelor şi le respinge pe cele necorespunzătoare, identificînd cauzele care le-au generat şi stabilind căi pentru evitarea neajunsurilor în viitor ; răspunde de legalitatea, necesitatea, oportunitatea, economicitatea şi realitatea operaţiilor înscrise în documentele semnate.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Întrebări și răspunsuri

● **FLOREA BELDEA, Băilești** — În conformitate cu precizările nr. 66306/29.I.1973 ale Ministerului Muncii, personalul tehnico-administrativ cu studii superioare, care frecventează o formă de perfecționare a pregătirii profesionale, în altă localitate, beneficiază, pe lîngă drepturile prevăzute de art. 24 din Legea nr. 2/1971, și de drepturile la care se referă art. 11 alin. 3, litera a-c, din H.C.M. nr. 129/1959 și anume : a) masa la cantină, contra cost ; b) cazarea gratuită în limita posibilităților ; c) transportul cu trenul de persoane clasa a II-a sau cu alte mijloace de transport de stat, la începutul și sfîrșitul cursurilor, de la întreprindere la școală, dus și întors.

Cursurile postuniversitare organizate pentru inginerii mecanizatori sînt acțiuni de perfecționare, deci și în cazul acestora se aplică cele de mai sus.

● **I.M.A.I.A., Balș** — În cazul livrărilor cu forma de decontare în tranzit organizat litigiile privind neîndeplinirea obligațiilor contractuale au loc direct între furnizorul produselor și beneficiarul efectiv. În consecință, penalitățile pentru neachitarea produselor pot fi pretinse de furnizor numai de la beneficiarul direct. Veriga intermediară poate figura în calitate de copîrîtă în litigiul respectiv numai dacă este dovedit că achitarea cu întîrziere se datorește culpei sale, ca urmare a necorelării tuturor cauzelor contractelor încheiate cu prevederea tranzitului organizat.

Pentru decontarea cu întîrziere a produselor ce se plătesc din fondurile de investiții, furnizorul poate pretinde penalități numai în măsura în care a respectat prevederile art. 97 din Legea finanțelor și Instrucțiunile nr .7 din 9.XII.1971 ale Băncii de Investiții și Primului Arbitru de Stat.

În cazul nelivrării utilajelor datorită necomunicării desfășurătoarelor de către veriga intermediară, utilajele respective nu pot fi facturate verigii intermediare, decît în măsura în care s-a prevăzut în contract această posibilitate.

Furnizorul poate însă pretinde obligarea verigii intermediare la plata de daune pentru acoperirea pagubelor pe care i le-a produs prin necomunicarea desfășurătoarelor respective.

● **IOANA CÎRSTOIU, București** — Perioada cît absolvenții învățămîntului superior repartizați de organele competente în condițiile prevăzute de Decretul nr. 54/1975 efectuează stagiul de trei sau doi ani — după caz — se consideră vechime în specialitate. Potrivit Legii nr. 12/1971 (anexa 2) inginerii cu doi ani vechime pot ocupa funcția de șef de atelier producție în întreprinderi de gr. IV și V. De asemenea, art. 63 din Legea 12/1971 prevede posibilitatea reducerii cu doi ani a vechimii în specialitate minim necesară fără să restrîngă această posibilitate în cazul stagiarilor.

Persoana care a beneficiat de aplicarea art. 63 din lege poate, ulterior, să beneficiaze de o nouă reducere de vechime, în cazul în care ar urma să fie numită într-o funcție unde este prevăzută condiția unei vechimi mai mari, prima derogare nemai fiind eficientă.

● **ILEANA CÎRSTEA, Pitești** — În cursul anului 1978 acordarea gradațiilor se putea face exclusiv pe baza prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974. Numai după 1 ianuarie 1974 trecerea de la gradația III la gradația IV se face în limita a 30% din totalul personalului încadrat pe gradații.

● **MIHAIL COCARNUZA, Sinaia** — Cuantumul indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă provocată de tuberculoză este de 85% din retribuția tarifară, indiferent de natura contractului de muncă și de vechimea neîntreruptă în muncă (art. 7 din H.C.M. nr. 880/1965, cu modificările ulterioare prevăzute prin art. 1 din H.C.M. nr. 1356/1968).

● **GHEORGHE V. VRÎNCEANU, București** — Organul de specialitate din unitatea unde lucrați aplică corect art. 200 alin. 1 din Legea nr. 57/1974, potrivit căruia retribuția tarifară a persoanelor al căror contract de muncă a fost desfăcut din proprie inițiativă — prin demisie — și se reîncadrează se stabilește la nivelul de bază. Personalul care demisionează are de suferit și alte consecințe : pierderea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, a dreptului la alocația de stat pentru copii (timp de 3 luni de la reîncadrare, apoi alte șase luni în proporție de 50%) etc.

● **ILIE POPOVICI, Brăila** — Scrisoarea dv. se referă la condițiile de acordare a retribuției tarifare în trim. IV/1978 cînd era în vigoare Legea nr. 57/1974 nemodificată. Dat fiind faptul că beneficiul n-a fost realizat în trim. IV al anului trecut, se aplică diminuarea corespunzătoare a retribuției, în măsura în care beneficiul a constituit un indicator de plan în funcție de care se acorda retribuția tarifară a personalului în cauză. După 1 ianuarie 1979, personalul de execuție din compartimentele funcționale primește retribuția numai în funcție de realizarea sarcinilor proprii.

● **GHEORGHE VIERU, Piatra Neamț** — Față de prevederile legale în vigoare, potrivit cărora cuantumul chiriei se stabilește diferențiat, în raport de nivelul retribuției, precum și de numărul membrilor de familie care locuiesc împreună la aceeași locuință, nu există temei legal să se ia în considerare faptul că plătiți o pensie lunară de întreținere pentru un copil care nu locuiește cu dv.

● **NICOLAE CANTOR, Cîmpulung-Argeș** — Din scrisoarea dv. rezultă că aveți vechime neîntreruptă în aceeași unitate de la 3 iulie 1963 (mai puțin 11 zile între 18 februarie 1966 și 1 martie 1966, precum și perioada cît ați efecuat stagiul militar (25 octombrie 1964 — 18 februarie 1966). După 1 martie 1973 — data intrării în vigoare a noului Cod al muncii — se ia în considerare și perioada efectuării stagiului militar.

● **GHEORGHE BĂRBIERU, Vălenii de Munte** — Funcția de curier face parte din categoria personalului administrativ, cu excepția personalului din unitățile bancare. Perioada cît ați efecuat stagiul militar nu se include în calculul vechimii în specialitate economică.

● **IOAN TOMA, Piatra Neamț** — Funcția de facturist este o funcție din categoria personalului administrativ. Perioada cît — avînd studii medii — ați ocupat funcții economice medii se ia în considerare, în proporție de 50%, la stabilirea vechimii minim necesare de opt ani, pentru ocuparea funcției de economist principal (art. 41 din Legea nr. 12/1971). În ipoteza în care în perioada cît ați ocupat funcția de contabil șef era prevăzută cerința exclusivă a absolvirii învățămîntului superior economic și ați deținut această funcție, prin derogare, perioada respectivă se ia în considerare în întregime, deoarece ați fost încadrat în această perioadă într-o funcție economică superioară.

● **DORIN PARASCHIVESCU, București** — Din scrisoarea dv. rezultă că urmează să fiți pensionat pentru limită de vîrstă în luna iunie a.c. și că pensia rezultată din calculul prevăzut la Legea nr. 3/1977 (art. 11 și 12) ar fi de circa 1800 lei. La cuantumul pensiei de asigurări sociale, rezultat din calcul, se adaugă și majorarea prevăzută de Decretul nr. 262/1977 (art. 2 și 6), respectiv aceea prevăzută pentru etapa I de 6,5%. Pensia suplimentară nu se majorează.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

INTREP. INDEPENDENȚA SIBIU

Str. Karl Marx, nr. 33; Telefon 34100 int. 150; telex 49275

— livrarea se face numai cu mijloacele beneficiarului —

PRIFILE UȘOARE ȘI MIJLOCII

— Rot. 12 OL 42.2 STAS 333 kg. 835
— Rot 12 OL 42.2K STAS 333 kg. 1040
— Rot. 14 OLC 55 STAS 333 buc. 565
— Rot. 16 OLC 45 STAS 333 kg. 141
— Patr. 10 OL 37.1 STAS 334 kg. 844
— Bd. 50×3,5 OLC 55K kg. 3062
— Bd. 65×3,5 OLC kg. 1787
— Bd. 70×4 OL 37,2K kg. 2030
— Bd. 80×3 OLC 55.X kg. 814
— Bd. 80×4 OL 37.1 kg. 2424
— Lat. 50×12 OL 37.3K STAS 395 kg. 2501
— Lat 50×12 OL 37.3K STAS 395 kg. 2501
— Lat 70×10 OLC 15 STAS 395 kg. 746
— Lat 90×8 OL 37.2 STAS 395 kg. 3628
— Lat 90×8 OL 37.2K STAS 395 kg. 2236
— Lat 100×8 OL 37,2 STAS 395 kg. 99
— Lat 100×8 OL 37.2K STAS 395 1000
— Lat 100×8 OL 37.3K STAS 395 kg. 616
— Cornier 36×36×4 OL 37.1 kg. 242
— Rot. AUT 20 ∅ 70 STAS 333 kg. 7220
— Patr. 45 OL 37.1 STAS 334 kg. 3649
— Patr. 45 OL 37.2K STAS 334 kg. 1800
— Patr. 45 OL 42.2K STAS 334 kg. 454
— Bd. 100×6 OL 37.1K kg. 829
— Lat 70×25 OLC 35 STAS 395 kg. 80
— Lat 70×25 OL 37.2K STAS 395 kg. 798
— 70×30 OL 44.2K kg. 250
— Lat 80×12 OL 52.2K kg. 181
— Lat 80×25 OL 52.2K kg. 301
— Lat 80×30 OL 50.1K kg. 168
— Lat 100×12 OL 37.2K kg. 2000
— Lat 100×12 OL 37.3K kg. 3645
— Lat 100×16 OL 37.2 kg. 461
— Lat 100×20 OL 37.3K kg. 30000
— Lat 100×25 OL 37.3K kg. 66
— Lat 110×10 OL 37.2K kg. 5000
— Lat 120×10 OL 52.3K kg. 310
— Lat 120×20 OL 37.1K kg. 289
— Lat. 120×20 OL 37.1K kg. 289
— Lat 120×20 OL 42.1K kg. 152
— Lat 120×50 OL 37.2K kg. 677
— Lat 130×8 OL 37.2 kg. 161
— Lat 130×10 OL 37,2 buc. 400
— Lat 130×16 O L37.2K kg. 2000
— Lat. 130×25 OL 37.2 kg. 3000
— Lat 140×10 OL 37,2 kg. 7000
— Lat 140×20 37,2 kg. 1220
— Lat 150×20 OL 37.2 kg. 18017
— Cornier 60×60×10 OL 37.3K kg. 2900
— Idem 70×70×9 OL 37.2K kg. 40000
— Idem 80×80×8 OL 37.2 kg. 10000
— Idem 80×80×10 OL 37.2K kg. 10000
— Idem 90×90×9 OL 37.2K kg. 15000
— Idem 100×75×9 O L37.3K kg. 392
— Idem 120×120×10 OL 37.2K kg. 3299
— Idem 120×120×10 OL 37.3K kg. 154
— Idem 120×120×12 OL 37.2 kg. 102
— Idem 120×120×12 OL 37.2K kg. 8000
— Rot. 15 W. 4300 kg. 200
— Rot. 16 W. 4828 kg 100
— Rot. 18 W. 4021 kg. 400
— Rot. 20 30.MOCM.20 kg. 300
— Rot. 20 50.VC.11 kg. 500
— Rot. 20 W. 4301 kg. 4000
— Rot. 22 Arc. 1 kg. 636
— Rot. 22 Arc. 3 kg. 14816
— Rot. 24 40.C.10 kg. 200
— Rot. 25 Arc. 1 kg. 490
— Rot. 25 Arc. 4 kg. 70
— Rot. 28 Arc. 2 kg. 1030
— Rot. 28 W. 4301 kg. 1445
— Rot. 30 60 (Si.15A) Arc 3 kg. 17749
— Rot. 30 12H18N10T-Gost kg. 617
— Patr. 25 W. 4301 kg. 395
— Patr. 25 X8CrNiTi21 kg. 276
— Patr. 28 35.MS.12 Stas 334 kg. 10000
— Bd. 50×3 W. 7103 kg. 3608
— Lat 20x5 W. 4541 kg. 65
— 20×12 W.4841 kg. 163
— 25×10 18.MC.10 kg. 697
— 25×5 W.4828 kg. 229
— 30×5 W.4541 kg. 268
— 30×6 W.4541 kg. 188
— 30×10 H18N9T-Gost kg. 37[illegible]
— 40×10 W.4828 kg. 340
— 40×10 W.4841 kg. 3212
— 45×16 W.4841 kg. 115
— 50×5 W.4541 kg. 412
— 50×5 W.4762 kg. 200
— 50×5 W.4828 kg. 445
— 50×5 W.4841 kg. 830
— 50×6 W.4006 kg. 94
— 50×6 W.4841 kg. 500
— 50×8 W.4841 kg. 338
— 50×14 W.4510 kg. 99
— 50×14 W.4841 kg. 493
— 50×16 W.5441 kg. 52
— 50×20 W.4541 kg. 113
— 50×10 H. 17-Gost kg. 824
— 60×10 W. 4541 kg. 123
— 60×10 W. 4841 kg. 172
— 70×8 Stas 3020 Arc. 8 kg. 1102
— 70×5 W.4541 kg. 500
— 70×6 W.4541 kg. 500
— 70×6 W.4541 kg. 272
— 70×6 W.4571 kg. 300
— 70×8 W.4571 kg. 294
— 75×5 W.4541 kg. 398
— 80×10 W.4006 kg. 178
— Rot. 32 Stas 333 Arc 1 kg. 1179
— Rot. 36 Arc. 1 kg. 1329
— Rot. 36 Arc. 4 kg. 1677
— Rot. 38 13.CN.30 Stas 333 kg. 5000
— Rot. 38 15.008 Sas 333 kg. 616
— Rot. 45 50.VC.11 kg. 2000
— Rot. 53 18.MC.10 kg. 6000
— Rot. 56 13.CN.30 kg. 15000
— Rot. 60 21.MOMC.12 kg. 3834
— Rot. 65 21.MOMC.12 kg. 25000
— Rot. 70 18.MC.10 kg. 5000
— Rot. 75 Rul. 1 kg. 7000
— Rot. 80 18.MC.10 kg. 2500
— Rot. 80×21.MOMC.12 kg. 1000
— Patr. 56 25.MOC.11 kg. 15000
— Bd. 80×12 41.MOC.11 kg. 6900
— Lat 130×32 41.MOC.11 kg. 400
— ∅ 90 OLC.15 kg. 220
— ∅ 120 OL.70.1K kg. 258
— ∅ 140 OL.52.3K kg. 531
— ∅ 150 OLC. 25 kg. 3204
— ∅ 160 OLC.40x kg. 1940
— ∅ 350 K.5 kg. 1143
— U.30 Stas 564 OL.37.2K kg. 40000
— Patr. 140 OLC.45 kg. 40000
— Cornier 140×150×14 OL.37.3K kg. 2105
— 140×140×15 OL.37.2 kg. 815
— 160×160×12 OL.37.1. kg. 4000
— Zg. 100 OLC. 45 kg. 9000
— Zg. 110 OL. 52. 3K kg. 3000
— Zg. 120 R.52.4A kg. 633
— Zg. 140 OLC. 60 kg. 25000
— Bl. 180 OL. 37.2K kg. 8000
— Bl. 180 R. 52.4A kg. 998
— Bl.180 K.47.2B kg. 5600
— Bl. 200 OLC.10 kg. 8000
— Bl. 200 OLC.25 kg. 10000
— Bl.200 OLC.45.x kg. 4966
— Bl.200 R.52.4A kg. 7820
— Bl.200 K.47.2B kg. 1778
— Bl.220 OLC.15 kg. 15824
— Bl.250 OL.50.1K kg. 8000
— Bl.250 R.52.4A kg. 1595
— Bl.250 K.47.2B kg. 2846

— Bl.300 R.52.4A kg. 7230
— Bl.300 K.47,2B kg. 5000
— Bl.350 OLC.25 kg. 1351
— Bl.350 OL.37.1 kg. 1573
— Bl.350 OL.37.2K kg. 9078
— Bl.350 OL.37.3K kg. 6694
— Bl.400 OLC.20 kg. 748
— Bl.400 OLC.25 kg. 5000
— Bl. 400 OLC.45 kg. 15000
— Bl. 400 OLC.60 kg. 3600
— Bl. 400 OLC.55 kg. 3374
— Bl.400 OL.34,1 kg. 3014
— Bl.400 OL.37.1K kg. 1988
— Bl.400 OL.70.1K kg. 1400
— Bl.400 OL.37.2K kg. 5153
— Bl.400 OL.42.2K kg. 2501
— Bl.400 OL.37.3K kg. 2358
— Bl.400 K.47.2B kg. 6440
— ∅ 85 18.MC.10 kg. 730
— ∅ 18.MC.10 kg. 1622
— ∅ 110 Arc. 1 Stas 333 kg. 513
— ∅ 130 18.MC.10 kg. 3883
— ∅ 150 13.CN.30 kg. 898
— ∅ 150 18 MC.10 kg. 5326
— ∅ 150 21.MOMC.12 kg. 89
— ∅ 180 Rul. 2 kg. 1500
— Zg.100 13.CN.30 kg. 50000
— Zg.100 13.CN.35 kg. 2866
— Zg.100 18.MC.10 kg. 23140
— Bl.180 50.VC.11 kg. 366
— Bl.200 40.C.10 kg. 3826
— Bl.250 40.C.10 kg. 3723
— Bl.250 41.MOC.11 kg. 391
— Bl. 250 10.MOC.50 kg. 1808
— Bl. 300 21.MOMC. 12 kg. 2800
— Bl.300 31.CMS.10 kg. 5000
— Bl.300 33.MOC.11 kg. 458
— Bl.350 30.MOCN.20 kg. 419
— Bl.350 40.C.10 kg. 2671
— Bl.350 41.CN.12 kg. 308
— Bl.350 10.MOC.50 kg. 1034
— Bl.400 13.CN.30 kg. 927
— Bl.400 15.MOMC.12 kg. 680
— Bl.400 28.TMC.12 kg. 5800
— TCM. 0,5 W.0904 kg. 140
— 0,5 W.5028 kg. 1334
— 0,8 W.4301 kg. 395
— 1,2 W.0904 kg. 573
— 1,5 W.0904 kg. 2332
— 2 W.7335 kg. 369
— 3 W.8161 kg. 71
— 3 W.4021 kg. 536
— 3 W.4713 kg. 225
— 3 W.7225 kg. 83
— U.I. 80×80×4 — OL.37.1 Iași kg. 4355
— U.I. 120×55×7 — OL.37.1 Iași kg. 1027
— Tg. 4 W.4713 kg. 507
— 4 W.4762 kg. 256
— 4 W.4821 kg. 52
— 4. W.4828 kg. 325
— 5 W.4713 kg. 1599
— 5 W.4762 kg. 566
— 6 W.4021 kg. 1739
— 6 W.4713 kg. 363
— 6 W.4821 kg. 283
— 6 W.4845 kg. 293
— 7 W.4571 kg. 230
— 8. W.4306 kg. 502
— 8. W.4713 kg. 512
— 8 W.4821 kg. 246
— 9 W.4828 kg. 287
— 10 W.4762 kg. 98
— 10 W.4845 kg. 496
— 10 W.7335 kg. 347
— 11 W.4571 kg. 181
— 12 W.0970 kg. 384
— 12 W.4571 kg. 242
— 12 W.4821 kg. 196
— 13 W.4541 kg. 1338
— 13 W.7131 kg. 1170
— 13 W.7147 kg. 820
— 14 W.4510 kg. 304
— 14 W.4828 kg. 224
— 14 W.4845 kg. 330
— 14 W.7131 kg. 840
— 14 P.AKVS.AN kg. 564
— 15 W.5053 kg. 1848
— 15 W.7335 kg. 950
— 15 H18N10T—Gost kg. 114
— 16 W.7131 kg. 577
— 20 W.7335 kg. 108
— 22 W.4841 kg. 122
— 24 W.7335 kg. 235
— 28 W.4762 kg. 290
— 32 W. 4541 kg. 1046
— 35 W.7225 kg. 525
— 75 W.4306 kg. 1995
— 50×50 Stas 334 — OSL. 1 kg. 2847
— 60×60 Stas 334 — OSL. 1 kg. 3229
— 140×50 W. 2842 kg. 217,50
— 160×60 W. 2842 kg. 173,50
— ∅ 16 — R.18.M. — Gost kg. 139,46
— ∅ 55 W.3255 kg. 112,94
— TB.Sc. 2,5 W.3316 kg. 50
— 10×6 W.3355 kg. 241,50

LAMINATE ALAMĂ

— TB. 1/2T — 2,5 Am 63 kg. 154
— TB. 1/2T — 4,0 Am. 63 kg. 795
— Lat 1/2T 50×20 Am. 58 kg. 221
— 1/2T 19×1 — SOMS — 17 kg. 248

LAMINATE CUPRU

— Rot. 1/2T — 10 Cu. 9 Stas 391 kg. 200
— TB. 1/2T 1,5 Cu. 9 Stas 426 kg. 228
— TB. 1/2T 3,0 Cu. 9 Stas 426 kg. 888
— TB. M. 60 Cu. 9 kg. 400
— Lat 1/2T 45×10 Cu. 9 kg. 1000
— Lat. 1/2T 50×10 Cu. 9 kg. 1000
— Tv. Cu. 9 1/2 T ∅ 48×4 kg. 1523
— Bandă Cu. 9 1/2T — 20×0,5 kg. 761

BARE TRASE CARBON ȘI ALIAT

— T. rot. 2 OLC. 35 kg. 500
— Idem 2,5 OL.50.1K kg. 200
— Idem 3 OLC.45 kg. 162
— Idem 4 OL.37.1 kg. 200
— Idem 4 OL.60.1K kg. 400
— Idem 5 OLC.45 kg. 150
— Idem 6 OLC.25 kg. 167
— Idem 7 OL.60.1K kg. 200
— Idem 9.5 OLC.15 kg. 61
— Idem 32 OL.42.1. kg. 89.06
— Idem 58 OL.50.1K kg. 2391
— Idem 70 OLC.45 kg. 2152
— T. hex. 4 OL.50.1K kg. 206
— Idem 5 OLC.15 kg. 60,00
— Idem 6 OLC.25 kg. 71
— Idem 6 OL.50.1K kg. 147
— Idem 8 OLC.45 kg. 46
— Idem 30 OLC.15 kg. 92
— Idem 36 OLC. 15 kg. 645
— Idem 50 OLC.20 kg. 62
— Trot. 4.5 41.MOC.11. kg. 143
— Idem 6.2 21.MOMC.12 kg. 6508
— Idem 6 3 41.MOC.11. kg. 650
— Idem 10.5 41.MOC.11. kg. 141
— Idem 11.3 21.MOMC.12 kg. 253
— Idem 13 13.CN.35 kg. 503
— Idem 25 18.MC.10 kg. 327
— Idem 28 W.7362 kg. 624
— 38 13.CN.30 kg. 579
— Idem 38 18.MC.10 kg. 397
— Idem 40 18.MC.10 kg. 731
— 20C 50.VC.11 kg. 29719
— Rot. 22 C 50.VC.11 kg. 5460
— Idem 26 C 50.VC.11 kg. 1000
— Rot. 30 C 13.CN.30 kg. 3690
— Idem 38 C 13.CN.30 kg. 412
— Idem 45 C 41.VMOC.17 kg. 5000
— Idem 53 C 33.MOC.11. kg. 434
— Idem 56 13.CN.30 kg. 5000
— Idem 120 C Rul. 2 kg. 3080
— T. Lex. 36 41 MOC.11. kg. 496
— BT. 50 × 1,2 41 MOC 11 kg. 1564

ȚEVI CONSTRUCȚII

— 6×1 OLT 35 Stas 530 kg. 200
— 10×1 OLT 35 Stas 530 kg. 478
— 10×1 ST. 35 kg. 385
— 15×1 ST. 35 8 II kg. 1000
— 15×1 SS. 35 GRK kg. 400
— 18×3 OLT 45 K II kg. 2000
— 18×4 OLT 35 K II kg. 693,0
— 20×1,5 OLT 35 K II kg. 500
— 20×1,5 OL T45 K II kg. 89,4
— 20×3,5 OL T35 kg. 358
— 20×3,2 ST. 35.8 DI kg. 279,0
— 22×2,5 OLT 32 kg. 1772
— 22×2 GBR — GOST kg. 500
— 25×1,5 OLT 35 K II kg. 156,0
— 25×1,5 OLT 45 K II kg. 188
— 25×2 OLT 35 K II kg. 11328,0
— 25×5 OLT 35 kg. 4314
— 25×3 ST. 45.8—III—DIN kg. 2455
— 30×1,5 OLT 35 K II kg. 8876
— 30×2 OLT 35 kg. 3000
— 35×2 OLT 45 K II (capete pînă la 2,5 m) kg. 24998
— 35×2,5 OL T45 kg. 430
— 38×2 OLT 35 kg. 284
— 38×3 OLT 45 K II kg. 5000
— 38×5 OLT 35 kg. 2500
— 40×3 OLT 35 kg. 5863,0
— 44,5×4 OLT 35 K II kg. 279
— 50×4 OLT 35 kg 247
— 18×3,5 OLT 45 K Stas 9377 kg. 398
— 25×3,0 OLT 35 K kg. 1426
— 45×4 idem kg. 898
— 57×4 idem kg. 200
— 76×3,5 idem 326
— 102×4,5 idem kg. 463
— 140×4,5 idem kg. 1128
— 140×5 OLT 35 K kg. 883,0
— 146×5,5 idem kg. 4544,0
— 45×8 idem kg. 530
— 89×8 OLT 45 K kg. 267
— 102×11 idem kg. 587
— 114×8 OLT 35 K kg. 945
— 140×20 idem kg. 748
— 152×8 idem kg. 820
— 152×9 idem kg. 730
— 152×10 idem kg. 256
— 159×8 OLT 45 K kg. 559
— 168×9 OLT 35 K kg. 920
— 168×10 idem kg. 582
— 168×12 idem kg. 600
— 168×16 OLT 45 K kg. 90
— 194×14 OLT 35 K kg. 309
— 245×8 OLT 45 K kg. 410
— 245 × 12 ide mkg. 75
— 273×8 OLT 35 K kg. 373
— 273×25 16 MO 3 kg. 990
— 273×32 OLT 35 K kg. 1500
— 324×14 idem kg. 718
— 426×25 idem kg. 310

— 168×32 idem kg. 168
— 51×6 OLT 45 K II Stas 404 kg. 276
— 53×7 OLT 35 kg. 400
— 56×6 idem kg. 192
— 57×4 OLT 45 K II kg. 5679
— 76×7 OLT 35 K II kg. 64
— 121×5 OLT 35 Stas 404 kg. 500
— 140×6,0 OLT 35 kg. 2500
— 140×7,0 OLT 45 kg. 1400
— 146×5 OLT 35 kg. 681
— 146×6 OLT 35 K II kg. 86
— 146×6 ST. 35 Sb 58/3 stas 404 kg. 219
— 152×5,5 OLT 45 kg. 151
— 159×7 OLT 45 K II kg. 126
— 168,3×6,35 GRD—AB kg. 2945
— 273×7,0 ST.3 — GOST kg. 120
— 57×12 OLT 35 kg. 547
— 70×8OLT 35 kg. 2915
— 76×12 idem kgk. 1537
— 88,9×8 OLT 35 kg. 407,0
— 88,9×8 ST 45.8 kg. 1500
— 101,6×8 OLT 45 K II kg. 1128
— 101,6×12,5 OLT 35 K II kg. 975
— 102×10 OLT 35 kg. 1274
— 102×12 OLT 45 kg. 432
— 102×14 OLT 45 K II kg. 2830
— 108×8 OLT 35 kg. 1055,0
— 108×8 OLT 35 K I kg. 3192
— 108×12 OLT 35 K II kg. 337
— 108×12 OLT 45 kg 549
— 108×14 OLT 35 kg. 577
— 108×14 OLT 45 K II kg. 2738
— 108×14 OLT 65 kg. 587
— 127×14 OLT 35 kg. 3000
— 133×8 OLT 35 K II kg. 254
— 133×10 OLT kg. 714
— 152×8 OLT 45 K II kg. 55
— 152×10 OLT 35 K II kg. 1000
— 159×12 OLT 35 K II kg. 381
— 159×16 OLT 45 kg. 615
— 168×14 OLT 35 K II kg. 5000
— 168×14 ST. 4 AI—GIST kg. 2240
— 178×12 OLT 65 kg 7827
— 194×12 ST. 2 — GOST kg. 256
— 219×12 OLT 65 kg. 19354
— 219,1×12,7 GBR—GOST kg. 8291
— 245×12 OLT 35 kg. 195
— 245×22 OLT 45 kg. 594
— 273×12 OLT 45 K II kg 494
— 273×9/10 K — AN kg. 931
— 273×10 st. 20 A1 — Gost kg. 533
— 273×12 ST. 35.8 — DIN kg. 1050
— 273×14 ST. 2—GOST kg. 447
— 298.5×63/ST.45 — DIN kg. 4230
— 299×14 OLT 35 kg. 1202
— 299×16 OLT 35 kg. 357
— 299×20 OLT 45 kg. 1050
— 299×32 idem kg. 1095
— 299×12/ST 4 — GOST kg. 197
— 299×14 ST. 20 — GOST kg. 593
— 299×32 ST. 4 — GOST kg. 542
— 323.9×12.5 OLT 45 K II kg. 1673
— 323.9×14.2 OLT 45 K II kg. 645
— 324×9 ide mkg. 1100
— 324×10 OLT 45 kg. 168
— 324×18 idem kg. 2905
— 324×20 idem kg. 2903
— 324×36 OLT 35 kg. 221
— 324 × 36 OLT 45 kg. 97
— 324×12 ST. 20 — GOST kg. 410
— 325×14 OLT 35 kg. 876
— 325×11 ST. 2 — GOST kg. 1582
— 325×11 ST. 4 — GOST kg. 608
— 325×12 ST. 2 — GOST kg. 1887
— 325×12 ST. 4 GOST kg 3681
— 351×18 ST. 4 GOST STAS 404 kg. 319
— 356×9/20 K — AN kg. 180
— 377×11 OLT 35 R kg. 1068

ȚEVI INSTALAȚII

— Tv. Zn 1/2x2,65 Stas 403 kg. 3000
— Idem 5×4,85 Stas 403 kg. 771,5
— Tv. Ng. 1/8 × 2,0 Sta s403 kg. 400

ȚEVI INOX ȘI ALIATE

— Tv. 20×2,5 W 4828 kg. 81
— 25×2,5 W 4541 kg. 68
— 35×3,5 W 4510 kg. 1926
— 44,5×3 W 4742 kg. 342
— 45×3 W 4541 kg. 118
— 48×3,5 V_2A—BS kg 1895
— 57×3,5 W 4841 kg. 40
— 57×3,5 W 4712 kg. 144
— 57×4 W 4541 kg. 177
— 60×4 W 4541 kg. 100
— 70×7 W 4002 kg. 404
— 114×4 W 4841 kg. 260
— 114,3×4 W 5415 kg. 208
— 114,3×6,3 FG 29 T-GOST kg. 1730
— 133×6 W 7335 kg. 198
— 168,3×7,1 FG 29 T-GOST kg. 1340
— 219×6 W 4573 kg. 267
— 219,1×5,9 FG 29 T-GOST kg. 11501
— 219 × 8 FG 29 T-GOST kg. 1001
— 219,1×8,8 idem kg. 1977
— 50×12 W 7335 kg. 69
— 100×16 W 4541 kg. 87
— 121×14 W 4821 kg. 120
— 140×12 W 4573 kg 272
— 159×11 W 7335 kg. 262
— 168,3×12,5 W 7386 kg. 2237
— 168.3×14,3 T 9 — ASTM 200 kg. 1570
— 273×14 T 9 — ASTM 200 kg. 1170

ELECTROZI SUDURĂ

— ∅ 2,5 Arcos Cromoly 55 kg 642
— ∅ 3,2 idem kg. 1230
— ∅ 2,5 idem 21 kg. 1194
— ∅ 3,2 idem 21 kg. 347
— ∅ 4 idem 21 kg. 946
— ∅ 2,5 idem 15 kg. 248
— ∅ 3,2 idem 15 kg. 163
— ∅ 4 idem 15 kg. 308
— ∅ 5 idem 15 kg. 608
— ∅ 2 Böhler Fox CM 2 KB kg. 200
— ∅ 4 idem kg. 600
— ∅ 5 idem kg. 200
— ∅ 2,5 Böhler SKWAM kg. 300
— ∅ idem kg. 500
— ∅ 2.5 Böhler EL-EUCR 17 MO kg. 200
— ∅ 3,2 idem kg. 200
— ∅ 4 idem kg. 100
— ∅ 5 idem kg. 100
— ∅ 3,2 EJ-M 1 3S kg. 300
— ∅ 3,2 EL-MO 1 Cr 2 B kg. 1000
— ∅ 4,0 EL-MO 1 Cr 2 B kg. 200
— ∅ 4 EL-VMO Cr. 5 B kg. 300
— ∅ 2 NBL 18/8 kg. 109
— ∅ 3,2 NBL 18/8 kg. 492
— ∅ 4 NBL 18/8 kg. 594
— ∅ 5 NBL 18/8 kg. 395
— ∅ 2,5 NBL 18/8 — 3 kg. 92
— ∅ 3,2 NBL 18/8 — 3 kg. 496
— ∅ 4 NBL 18/8 — 3 kg. 504
— ∅ 5 idem kg. 312
— ∅ 2,5 Thermantit 16/36 kg. 134
— ∅ 4 idem kg. 239
— Flux OK 10 — 91 kg. 2000

SÎRMĂ OȚEL ARC

— 8 Stas Arc 8 kg. 346
— 8,5 idem kg. 428
— 10 idem kg. 46
— RS 0,50 Stas 893 kg. 200
— RS 1,60 idem kg. 599
— RM 1,60 idem kg. 100
— RR 3,0 idem kg. 300
— RR 4,0 idem kg. 1400
— RS 5,0 idem kg 110
— RR 6,50 idem kg. 92

ȘINĂ ÎNGUSTĂ

— TIP 18,96 kg. 521
— TIP 23,60 kg. 2012

LANȚURI

— Lanțuri cu bolțuri TA-0908/80 ml. 16
— Idem spec. asam. TA-0972 2" ml. 10
— Idem Cl — 2 × 130 zale ml. 175
— Idem Cl — 24 × 30 zale ml. 79
— Idem inox Nr. 2 D=7 ml. 311
— Idem Nr. 3 D=7 ml. 463
— Idem Nr. 4 D=7 ml. 205
— Idem Nr. 5 D=7 ml. 786
— Eclipsă specială H—H 5 $1^1/_4$ buc. 305
— Zale legăt. simplu 1" buc. 77

ȘURUB

— M 8×35 idem buc. 146
— M 8×40 idem buc. 189
— M 10×40 idem 139
— M 10×50 idem buc. 823
— M 6×40 stas 2349 buc. 584
— M 6×30 stas 1470 buc. 332
— M 6×35 idem buc. 630
— M 8×60 idem buc. 1000
— M 10×45 idem buc. 84
— M 10×65 idem buc. 180
— M 16×50 idem buc. 1094
— M 16×50 stas 1476 buc. 200
— M 8×45 stas 925 buc. 100
— M 12×45 idem buc. 500
— M 12×50 idem buc. 468
— M 16×180 idem buc. 510
— M 6×30 stas 1472 buc. 212
— M 6×40 idem buc. 219
— M 8×35 idem buc. 612
— M 8×45 idem buc. 264
— M 3×75 idem buc. 415
— M12×60 idem buc. 388
— M 12×100 idem buc. 64
— M 16×100 idem buc. 323
— M 18×70 stas 920 buc. 634
— M 22×100 idem buc. 1838
— M 24×180 idem buc. 1354
— M 24×200 idem buc. 215
— M 24×240 idem buc. 651
— M 12×60 idem buc. 858
— M 12×80 idem buc. 565
— M 12×90 idem buc. 456
— M 16×80 idem buc. 144
— M stas 6444 buc. 102
— M 10×35 idem buc. 504
— M 10×50 idem buc. 740

— M 10×55 idem buc. 500
— M 10×60 idem buc. 500
— M 10×65 idem buc. 349
— M 12×50 idem buc. 452
— M 12×60 idem buc. 700
— M 12×70 idem buc. 1000
— M 12×80 idem buc. 987
— M 12×100 stas 4272 buc. 50556
— M 18×55 idem buc. 370
— M 18×70 idem buc. 400
— M 22×55 idem buc. 1500
— M 5×20 stas 3954 buc. 53911
— M 3,5×20 stas 1452 buc. 15900
— M 3,5×25 idem buc. 10000
— M 4×25 idem buc. 28000

PREZOANE

— M 12×40 stas 3953 buc. 100
— M 20×110 idem buc. 100

NITURI

— 5×12 stas 3165 kg. 380
— 5×20 idem kg. 100
— 5×35 idem kg. 100
— 6×14 idem kg. 202
— 6×20 idem kg. 119
— 6×30 idem kg. 161
— 6×40 idem kg. 342
— 5×12 stas 797 kg. 1700
— 5×20 idem kg. 68
— 6×40 idem kg. 50
— 6×45 idem kg. 270
— 8×22 idem kg. 120
— 8×60 idem kg. 100
— 16×60 idem kg. 170
— 20×100 idem kg. 22

ROBINEȚI

— Trecere F. 83 1 1/2 buc. 100
— Idem F. 83.2 buc. 50
— Idem F.83.2 1/2 buc. 25
— Colț F. 89 1/2 buc. 100
— Cu cep F. 800 3/4 buc. 200
— Idem F. 800 1. buc. 75
— Idem F. 800 1 1/4 buc. 150
— Idem F. 800 2 buc. 50
— Idem F. 800 3 buc. 50
— Idem F. 800A 1 1/4 buc. 10
— Cu abur F. 4001 3/4 buc. 50
— Prt. abur. D. 4001 1 1/2 buc. 50
— Idem F. 4001 2 buc. 75
— Idem F. 4001 2 1/2 buc. 50
— Reținere F. 4005 1/2 buc. 50
— Idem F. 4005 2 buc. 25
— Idem F. 4005 3 buc. 10
— Idem F. 4005 4 buc. 20
— Cu sertar F. 4111 3/4 buc. 100
— Idem F. 4111 1 buc. 50
— Ide mF. 4111 1 1/2 buc. 100
— Idem F. 4111 4 buc. 25
— Cu ventil. F. 4121 1/2 buc. 200
— Idem F.4121 1 1/4 buc. 25
— De golire F. 4123 1/2 buc. 25
— Idem F. 4123 3/4 buc. 100
— Rezerv. F. 271 3/8 kg. 200
— Cu sertar 100 cod. 3 kg. 25
— Cu cutie 25 cod. 15 buc. 15
— Ide m40 cod. 15 buc. 10
— Idem 65 cod. 15 buc. 11
— Idem 100 cod. 15 buc. 3
— Cu sferă 32 cod. 16 buc. 20
— Idem 50 cod. 16 buc. 30
— Cod. 18 cu ventil 15 mm. buc. 50
— Cod. 08 cu ventil 25 mm buc. 50
— Cu clapă 4631 D=50 mm buc. 20
— 3 căi cu cep R3C D=95 buc. 10
— Cu ac tip RA — 1/4" buc. 50

FITINGURI

— Mufă 3/8 Ng. F. 1306 forje buc. 100
— Idem 3/4 Ng. F. 1306 forj. buc. 35
— Idem 3 Na. F. 1306 forj. buc. 40
— Curbă G4 3/8 Ng. F. 1. buc. 100
— Idem Gy 1 Ng. F.1. buc. 100
— Idem Gy 1 1/4 Ng. F. 1. buc. 50
— Curbă Gy 1 1/2 Ng. F. 1. buc. 50
— Idem Gy 2 Ng. F. 1. buc. 75
— Idem G4 2 1/2 Ng. F. 1. buc. 25
— Curbă G1 1/4 Ng. F. 2 buc. 50
— Curbă G1 3/8 Ng. F.2 buc. 100
— Idem G1 3/4 Ng. F.2 buc. 200
— Idem Gl 1 1/4 Ng. F. 2 buc. 100
— Idem G1 1 1/2 Ng. F.2 buc. 100
— Idem G1 2 Ng. F.2 buc. 100
— Idem Gl 2 1/2 Ng. F.2 buc. 25
— Cot. Al 1/4 Ng. F. 90 buc. 100
— Idem Al 2 Ng. F 90 buc. 100
— Idem Al 2 1/2 Ng. F. 90 buc. 100
— Idem Al 3/8 Zn. F. 90 buc. 50
— Idem Al 1 Zn. F. 90 buc. 50
— Idem Al 2 Zn. F. 90 buc. 100
— Idem Al 3 Zn. F. 90 buc. 50
— Idem A 4 1 Ng. F. 92 buc. 50
— Idem A4 3 Ng. F. 92 buc. 15
— IdemA 4 2 Zn. F. 92 buc. 100
— Idem A4 4 Zn. F. 92 buc. 20
— Idem UA1 1/2 Ng. F. 95 kg 200
— Idem UA11 1/4 Ng. F. 95 kg. 50
— Idem UA1 2 Zn. F. 95 kg. 20
— UA2 1/2 Ng. F. 97 kg. 300
— Idem UA2 2 Ng. F. 97 buc. 25
— Teu B 1/4 Ng. F. 130 buc. 100
— Teu B1 1/2 Ng. F. 130 buc. 150
— Teu B1 2 1/2 Ng. F. 130 buc. 50
— Teu B1 3 Ng. F. 130 buc. 25
— Teu B1 4 Ng. F. 130 buc. 25
— Teu B1 3/8 Zn. F. 130 buc. 30
— Teu B1 RD 3/4 — 3/8 Ng. buc. 75
— Teu B1 RD 3/4 — 1/2 Ng. buc. 50
— Teu BIRD 1 1/4 — 1/2 Zn. buc. 75
— Teu BIRD 1 1/4 — 1 Zn. buc. 20
— Teu BIRD 1 1/2 — 1 — 1/4 Zn buc. 10
— Cruce C1 1/2 Ng. F. 180 buc. 150
— Cruce C 1 1 Zn. F. 180 buc. 25
— Mufă M2RD 1/2 — 3/8 Ng. buc. 50
— Red. N4A 1/2 — 3/8 Ng. buc. 300
— Red. N4A 11/2—11/4 Ng. buc. 200
— Red. N4A 1 — 3/8 Zn. buc. 50
— Red. NyA 1 1/2 — 1 1/4 Zn. buc. 25
— Red. N4B 1 1/2 — 3/8 Ng. buc. 100
— Red. N4B 1 1/2 — 1 Ng. buc. 25
— Red. N4B 2 — 1 1/4 Ng. buc. 50
— Red. N4B2 — 1 1/2 Ng. buc. 150
— Red. N4B2 1/2 — 1 1/2 Ng. buc. 50
— Red. N 4C 2—3/4 Ng. buc. 25
— Mufă M2 1 1/4 Ng. F. 276 buc. 50
— Mufă M2 1 1/2 Ng. F. 270 buc. 100
— Mufă M2 2 Ng. F. 270 buc. 100
— Mufă M2 2 1/2 Ng. F. 270 buc. 25
— Mufă N2 3 Ng. F. 270 buc. 20
— Mufă M2 4 Mg. F. 270 buc. 25
— Mufă M2 1 1/4 Zn. F. 270 buc. 50
— Mufă M2 S.d 3/8 Ng. F. 271 buc. 50
— Mufă M2 S-D 3/4 Ng. F. 271 buc. 100
— Mufă M2 S-D 1 1/2 Ng. F. 271 buc. 25
— Mufă M2 S-D Ng. F.271 buc. 33
— Mufă M2 S-D 2 1/2 Ng. F. 271 buc. 50
— Mufă M2 S-D3 Ng. F. 271 buc. 10
— Mufă M2 S-D 4 Ng. F. 271 buc. 20
— Mufă M2 S-D 4 Zn. F. 271 buc. 10
— Niplu N8 4 Ng. F. 280 buc. 50
— Niplu N8 1/4 Zn. F. 280 buc. 50
— Idem 1 1/2 Zn. F. 280 buc. 150
— Idem 2 Zn. F. 280 buc. 25
— Idem 2 1/2 Zn. F. 280 buc. 25
— Idem S-D 1 Ng. F. 281 buc. 25
— Idem S-D 1 1/4 Ng. F. 281 buc. 50
— Idem S-D 1 1/2 Ng. F. 281 buc. 25
— Idem S-D 2 1/2 Ng. F. 281 buc. 25
— Idem S-D 3 F. 281 buc. 30
— Idem S.D. 4 Ng. F. 281 buc. 20
— Idem S-D 3/8 Zn. E. 281 buc. 50
— Idem S-D 3/4 Zn. F. 281 buc. 200
— Dop T9 1 Ng. F. 290 buc. 100
— Dop T9 1 1/4 F. 290 buc. 150
— Dop T9 1 1/2 Ng. F. 290 buc. 50
— Dop T9 2 Ng. F. 290 buc. 50
— Racord U1 3 Zn. F. 330 buc. 20
— Racord U2 1/4 Ng. F. 331 buc. 50
— Racord U2 3/8 Ng. F. 331 buc. 40
— Racord U2 3 Ng. F. 331 buc. 50
— Niplu red. 3/4"—3/8" buc. 25
— Piul. oland. 1 1/4 330P buc. 50
— Piul. oland. 1 1/2 330P buc. 25

MATERIALE ELECTRICE

— Aplice parc fără dulie 60 W buc. 13
— Bec BA 15-S cod 1412 12V/5W buc. 100
— Bec E 10/13 4020 2,5 V/0,2 A buc. 75
— Bloc rel. TSAW — 3678 400A buc. 10
— Borne tablou 63A cod 2765 buc. 50
— Col. selen. 33×33×40 buc. 7
— Comutator C 40.02.20.002 buc. 25
— Idem C 40.04.20.004 buc. 50
— Condens. hîrtie E 470—047 MF buc. 50
— Contact fix AC 3 10 A buc. 75
— Idem AC 3 100A buc. 55
— Contact. mobil AC 3 40A buc. 169
— Contactor 3920 AC3 — 25 A/380V buc. 25
— Idem — 40 A/220 V buc. 46
— Idem — 40 A/380 V buc. 15
— Contactor 3940 AC3 — 63A/380 V buc. 10
— Idem 3960 AC3 — 200A/380 V buc. 24
— Idem 4001 TCA — 6A/220 V buc. 50
— Idem 4040 TCA—400A/380 V buc. 3
— Cont. aut. DITA 500 200 A buc. 1
— Cot panzer (PVC) 21 mm buc. 9
— Cuplă bipolară 6A buc. 40
— Doză panzer (IPE) 29 mm buc. 44
— Întrerupător III Fișe 10A—500V buc. 150
— Idem aux. TCA 250 buc. 1489
— Idem pedală buc. 40
— Papuci cablu A 35 mmp. buc. 33
— Idem A 50 mmp. buc. 200
— Patron mignon 0,5 A buc. 500
— Idem 4 A buc. 750
— Presetupă 36 buc. 200

— Releu rug. 3 buc. 2
— Idem RI — 1 RS — 7917 buc. 1
— Idem RI-7 RS-71276 220 VCA buc. 10
— Idem RTPA—5 0,1—1,3 sec. buc. 88
— Subansamblu AC 3 (Rel.) 80 A buc. 10
— Suport stg. MPR 630 A buc. 75
— Tub PVC 14 ml. 500
— Cablu control. buc. 22
— Idem CSFTA 18×0,75 ml. 41
— Idem Cyy 1×16 ml. 2750
— Idem 3×70 ml. 150
— Conductor Fy 35 mmp. ml. 360
— Idem Fy 120 mmp. ml. 901
— Idem Fy 240 mmp. ml. 90
— Idem Fy 150 mmp. ml. 495
— Idem F. 750—16 mmp. ml. 1300
— Idem FF 750 6 m mml. 1078
— Idem My FF 35 mmp. buc. 200
— Sîrmă bobinaj BB 0,70 buc. 100
— Idem BB 0,80 buc. 100
— Idem BB 1,0 buc. 100
— Idem BB 1,1 buc. 50
— Idem BB 1,3 buc. 100
— Idem BB 1,4 buc. 250
— Idem BB 1,7 buc. 50
— Idem BB 1,8 buc. 50
— Idem BB 2,8×19,5 buc. 41
— Cablu ACYABY 3×95 ml. 311
— Bec vapori de mercur LVF 400/220 ml. 250
— Buzer sonerie 8V ml. 13
— Releu RE—21—02 220 V ml. 3
— Cablu ZG 12 T 2.5 mmp. ml. 17
— Sîrmă bobinaj Cu-Em 0.45 ml. 100
— Idem 0,60 ml. 50
— Cablu ACYY 3×25 ml. 233
— Conductor AFv 4 ml. 38
— Idem 10 ml. 603
— Idem 16 ml. 1308
— Termorezist. 2120023—282/40 buc. 54
— Inreg. E 352 M1B1 0—800 buc. 1
— Idem electric E 35 WM3 20—700 buc. 3
— Idem E 35 0—800 M3 buc. 2
— Idem E 35 0—1000 M3 buc. 1
— Idem E 35 600—1000 buc. 1
— Idem E 352 0—800 CA M3B1 buc. 9
— Inreg. el. R3 52 0—20 Hz. M3 buc. 1
— Idem E 35 700—1400 buc. 1
— Milivolt. MR 192 C+A 20—1200 25 buc.

ANVELOPE ȘI CAMERE AUTO

— Anvelope auto 400×8 buc. 4
— Bandă geantă SR 113 buc. 14
— Idem SR 113 buc. 1
— Cameră auto 400×8 buc. 3

ARTICOLE CAUCIUC

— Covor cauciuc cu dungi kg. 877
— Plăci cauciuc Tip B1—P 6 mm kg. 200
— Idem Tip B1—P 40 mm kg. 150
— Plăci cauciuc 8 mm Dif. forme kg. 193
— Placă tehnică cauciuc kg. 84
— Placă tehnică cauc. ptr. f. ins. 6 petrol kg. 200
— Idem 25 kg 300
— Bandă ST. 4 800×10 kg. 500
— Idem 1000×16 kg. 500
— Tub arm. mat. IP 32×51 ml. 150
— Tub G 10/4 mm. Stas 263 ml. 238
— Tub labor. IP. 32×46 ml. 50
— Tub G10/6 — Stas 263 ml. 195
— Tub A. 10/38 m ml. 200
— Tub A.10/50 mm ml. 75
— Furtun cînepă 2" ml. 7,55
— Tub abs. ap ăD=125×5000 ml. 167
— Idem 150 Stas 4998 ml. 179
— Tub ref. apă D=125×8000 ml 2,42
— Furtun alimentare D=40 buc. 106
— Furtun cauciuc D=6×10 ATM ml. 200
— Furtun cauciuc SR D=38 ml. 82
— Furtun cauciuc poliester 2" ml. 30
— Furtun IP D=38 ml. 200
— Furtun cauciuc IP 52×73 ml. 300
— Furtun refr. petrol D=35 ml. 100
— Furtun refui. petrol D=32 ml. 100
— Furtun refui. petrol D=30 ml. 216
— Furtun PR D=50 ml. 9,0
— Furtun refui. apă D=40 ml. 100
— Furtun refui. gaz. D=45 ml. 97
— Furtun sablaj D=32 ml. 111
— Idem D=38 ml. 25
— Furtun auto-camion ml. 40
— Furtun frînă ins. D68×12 kg. 21

CURELE TRAPEZOIDALE

— 10×6 450 buc. 25
— 10×6×2120 buc. 25
— 13×8×1197 buc. 4
— 13×8×1227 buc. 7
— 13×8×1450 buc. 1
— 13×8×1600 buc. 4
— 13×8×3000 buc. 10
— 17×11×710 buc. 25
— 17×11×800 buc. 25
— 17×11×850 buc. 25
— 17×11×900 buc. 25
— 17×11×1060 buc. 29
— 17×11×1180 buc. 47
— 17×11×1500 buc. 50
— 17×11×1780 buc. 50
— 17×11×2360 buc. 50
— 17×11×2650 buc. 100
— 17×11×3000 buc. 50
— 17×11×3550 buc. 50
— 17×11×3750 buc. 25
— 17×11×4000 buc. 50
— 17×11×4150 buc. 7
— 17×11×4250 buc. 1
— 17×11×5000 buc. 100
— 17×11×5300 buc. 25
— 22×8×1400 buc. 9
— 22×12,5×1320 buc. 20
— 22×14×1000 buc. 2
— 22×14×1383 buc. 15
— 22×14×1800 buc. 25
— 22×14×2000 buc. 25
— 22×14×2650 buc. 50
— 22×14×2700 buc. 11
— 22×14×2800 buc. 50
— 22×14×3550 buc. 293
— 2214×3750 buc. 50
— 22×14×4750 buc. 200
— 22×14×5000 buc. 2
— 22×14×6300 buc. 58
— 25×16×1310 buc. 15
— 32×19×3000 buc. 1
— 32×19×4000 buc. 50
— 32×19×6300 buc. 75
— Curea TR 22×18×2800 SPC buc. 25
— Curea mătase 560×50 kg. 25
— 620×50 kg. 10
— 740×40 kg. 20
— 160×35 kg. 10
— 160×75 kg. 15
— 2550×40 kg. 20
— Curea relon 800×50 buc. 10
— Curea transm. lată 200×4 kg. 305
— 250×4 kg. 250
— 300×3 kg. 200
— 390×5 kg. 200
— Curea transm. sg. 4×8×340 PA kg. 800
— Garn. piele 71×48×20×4 buc. 996
— Șnur cauciuc 12 mm. kg. 25
— Corzi relon kg. 39
— Fir relon ml. 200

CHIMICALE

— Chit de cuțit C 822—1 kg. 800
— Clei de oase kg. 540
— Azotat de sodiu kg. 3500
— Sulfit de sodiu kg. 1000

RULMENȚI

— E.8 buc. 1
— E.10 buc. 1
— 126 buc. 8
— 1205 K buc. 1
— 1209 buc. 20
— 1210 buc. 30
— 1210 K C4 buc. 2
— 1215 K buc. 1
— 12222 buc. 1
— 1300 buc. 6
— 1306 buc. 74
— 1307 buc. 40
— 1309 K buc. 6
— 1311 buc. 4
— 1311 K C5 buc. 1
— 1312 buc. 7
— 1314 buc. 7
— 1316 buc. 3
— 1318 buc. 1
— 2207 C3 buc. 1
— 2208 buc. 30
— 2207 K C5 buc. 56
— 2210 K buc. 36
— 2211 buc. 30
— 2212 buc. 9
— 2302 buc. 1
— 2304 buc. 1
— 2305 C 3 buc. 3
— 2309 K C 3 buc. 3
— 3214 buc. 6
— 3220 buc. 4
— 3302 buc. 2
— 3304 buc. 100
— 3315 buc. 2
— 6001 ZP6 buc. 32
— 6001 P6 buc. 110
— 6005 2RS buc. 2
— 6005 C2 EL P6 buc. 1
— 6005 C4 buc. 1
— 6006 C3 buc. 2
— 6007 C3 buc. 1
— 6007 C4 buc. 2
— 6008 RS buc. 4
— 6008 P5 buc. 6
— 6009 P6 buc. 2
— 6014 2RS buc. 1
— 6014 Z buc. 1
— 6016 P6 buc. 2
— 6022 buc. 6
— 6032 buc. 6
— 6030 Z buc. 3
— 6034 MB buc. 1
— 6201 P6 buc. 6
— 6203 N buc. 4

— 6203 C4 buc. 1
— 6203 P6 buc. 4
— 6204 P4 buc. 10
— 6204 P62 buc. 90
— 6211 RS buc. 8
— 6212 P6 buc. 2
— 6215 N buc. 21
— 6218 2Z buc. 180
— 6264 P62 buc. 3
— 6300 buc. 20
— 6310 RS buc. 2
— 6310 C3 buc. 4
— 6315 buc. 15
— 6316 C3 buc. 6
— 6317 buc. 37
— 6413 buc. 6
— 6415 C4 buc. 2
— 7108 B buc. 7
— 7200 B buc. 10
— 7212 B buc. 7
— 7213 B buc. 174
— 7213 BP6 buc. 3
— 7214 ATP4 buc. 6
— 16007 buc. 40
— 20803 Z buc. 60
— 21313 buc. 4
— 22215 buc. 10
— 22217 K buc. 58
— 22218 KC5 buc. 3
— 22220 C3 buc. 6
— 22224 C4 buc. 2
— 22226 C3 buc. 1
— 22230 KC3 buc. 8
— 22232 K buc. 6
— 22234 buc. 1
— 22234 C3 buc. 1
— 22236 K buc. 1
— 22264 buc. 1
— 22309 K buc. 8
— 22309 KC5 buc. 2
— 22311 KW 33 buc.
— 22312 K C3 buc. 6
— 22312 KC5 buc. 2
— 22318 C3 buc. 3
— 22326 C3 buc. 1
— 22326 KC3 buc. 1
— 22330 C3 buc. 2
— 23220 K buc. 1
— 30120 buc. 1
— 30217 buc. 12
— 30317 buc. 3
— 31315 buc. 32
— 32204 CAP buc. 2
— 32213 buc. 110
— 32305 buc. 5
— 51101 buc. 12
— 51320 buc. 4
— 51414 buc. 6
— 52206 buc. 15
— 52208 buc. 10
— 52217 buc. 6
— 52411 buc. 2
— 52412 buc. 4
— 7728 buc. 4
— 57707 buc. 2
— 58218 buc. 1
— 64706 buc. 1
— 64903 buc. 20
— 67714 buc. 1
— 94908 buc. 2
— 639018 buc. 1
— 100090 buc. 4
— 108711 buc. 2
— 39023 buc. 5
— 808106 buc. 5
— 808108 buc. 4
— 950118 buc. 3
— 994713 buc. 2
— 1000918 K buc. 2
— 1000921 buc. 1
— 1000924 buc. 3
— 1032924 K buc. 4
— 1032924 K+H buc. 2
— 2007106 buc. 10
— 4024107 buc. 6
— 4074108 buc. 1
— 4074115 buc. 3
— Q.208 buc. 42
— N.205 buc. 4
— N.206 buc. 10
— NA.4907 buc. 1
— NA. 4916 buc. 2
— NA. 4917 buc. 6
— NA. 4922 buc. 2
— NJ. 252 buc. 2
— NN. 3072 K buc .1
— NNU 4926 buc. 1
— NNU. 4928 MP5 buc. 1
— NU. 205 buc. 16
— NU. 224 MANA P52 buc. 1
— NU. 2230 buc. 3
— NU. 2312 buc. 15
— NUP. 2206 buc. 15
— NUP. 2207 buc. 3
— NUP. 216 buc. 10
— NUP. 2312 F buc. 2
— 942/22 buc. 20
— RENA 222814 buc. 4
— NAK 50 buc. 12
— NAK. 55 buc. 2
— NK. 25/20 buc. 3
— NK. 30/20 buc. 18
— NK. 50 buc. 4
— NK. 65/25 RNA 657825 buc. 4
— NKK 40 B C2 HR buc. 2
— NKI. S-20 buc. 10
— NKI. S-25 buc. 1
— NKI 42/30 buc. 2
— NKI 80/25 buc. 1
— GS. 81109 buc. 2
— WA. 1038 buc. 1
— KA. 1045 buc. 9
— WA. 1050 buc. 1
— WA. 1060 buc. 1
— WA. 1070 buc. 2
— WA. 1085 buc. 1
— WA. 1090 buc. 1
— DNK 30/20 buc. 1
— K. 25×35×30 FZB U 264 buc. 1
— SB. 22—63/22 buc. 3
— TAF. 253316 NK 25/16 buc. 8
— TAF. 657835 NK 65/35 buc. 16
— NAR. 110 NA. 110 buc. 1
— Bucşe H. 309 buc. 5
— Idem H. 2312 buc. 68
— Idem H. 2313 buc. 92
— Idem 3032 buc. 4
— Idem H. 3038 buc. 45
— Idem H. 3136 buc. 4
— Bile 1/8 (3,175) buc. 28
— Idem 4,76 (3/16) buc. 530
— Idem 10,319 (13/32) buc. 790
— Idem 11,11 (7/16) buc. 609
— Idem 11,509 (29/64) buc. 50
— Idem 11,60 buc. 59
— Idem 18,00 buc. 72
— Idem 18,256 (23/21) buc. 154
— Idem 19,844 (25/32) buc. 176
— Idem 21 buc. 13
— Idem 22 buc. 420
— Idem 22,225 (7/18) buc. 54
— Idem 26,606 (31/82) buc. 248
— Idem 28,575 (1 1/8) buc. 1

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ A AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE NĂVODARI

— Bobină AC.3 63/380 buc. 30
— idem AC.3 25/380 buc. 50
— idem AC.3 10/380 buc. 50
— idem AC.3 40 A buc. 25
— Bloc releu 63/40 buc. 60
— Borne tablou 200 A buc. 60
— idem 100 A buc. 100
— Bandă ulei'ă mp 90
— Bastoane silită 1,8×500×350 buc. 67
— Cablu plumb S.4—ABy—3×10 m 200
— Conectori 50 mm buc. 40
— idem 16 mm buc. 100
— Contactori BC 60 A buc. 6
— Comutator C.40—01—20.000 buc. 60
— idem C63—01—20—001 buc. 20
— Contoar ture 93.00.000 buc. 36
— Clemă siguranţă cilindrică buc. 60
— idem ∅ 50 mm buc. 80
— idem ∅ 10 mm buc. 30
— idem ∅ 16 mm buc. 30
— Drosere 65 W buc. 80
— Electrocompresor ECV 220 V buc. 5
— idem ECR 350 buc. 8
— Întrerupător PACO II 63 A—380 V buc. 39
— Limitator cursă Cod 6122 buc. 30
— Manovacumetre buc. 18
— Papuci 8×9 buc. 400
— Prize cu fişe siluminiu buc. 25
— Prize P 7/7 buc. 76
— Releu lampă monobloc buc. 5
— RJ.3 610—228 buc. 9
— Releu lampă monobloc 380 V buc 38
— idem R1—1—43 buc. 6
— Tub PVC ∅ 5 m 7200
— Tub flexibil metalic ∅ 32 m 200
— Vacumetre 0—1 Atm m. 164
— Motor electric 0,75×1500 B.5 buc. 21
— idem 0,75×1000 B.3 buc. 3
— idem 1,1×1500 B.3 buc. 1
— idem 1,5×1000 B.3 buc. 5
— idem 3×1500 B.3 buc. 108
— idem 4×1000 B.3 buc. 1
— idem 4×1500 B.3 buc. 9
— idem 5,5×1000 B.3 buc. 88
— idem 5,5×1500 B.3 buc. 7
— idem 0,45×08×1500 B.5 buc. 1
— idem 1,5×700 B.3 buc. 3
— idem 1,5×1000 B.5 buc. 14
— idem 0,55×700 B.5 buc. 1
— 1,5×3000 B.5 buc. 1

Vă prezentăm

ELECTROCOMPRESOARE

PRODUSE DE „TIMPURI NOI"

BUCUREŞTI

În gama de produse ale Întreprinderii de motoare și compresoare „Timpuri Noi" din București se numără și o grupă de electrocompresoare. Acestea sînt :

– electrocompresor de aer de 0,26 mc/min (mobil și stabil) tip ECR – 350
– electrocompresor de aer de 1 mc/min. tip EC 1
– electrocompresor de aer de 1,5 mc/min tip EC 1,5
– electrocompresor de aer 1,5 mc/min. tip 1 ECS 1,5 – 2ECS 1,5
– electrocompresor de aer de 4,7 mc/min tip 2 EC 5
– electrocompresor de aer de 5,6 mc/min tip 2EC 10
– electrocompresor de aer de 9,5 mc/min. 1 EC 10

ELECTROCOMPRESOR ECR 350

Acest model de electrocompresor furnizează aer comprimat pentru instalații tehnologice pneumatice, vopsitorii, stații de alimentare auto, hidrofoare, laboratoare etc.

Agregatul se compune dintr-un compresor de aer, antrenat prin două curele trapezoidale de către un electromotor. Compresorul și electrocompresorul sînt montate pe o platformă de tablă, fixată la rîndul ei pe recipientul de aer.

Electrocompresorul este mobil.

Agregatul este echipat cu :

– răcitor final cu supapă de reținere încorporată ;
– regulator de presiune electropneumatic, care comandă oprirea și pornirea compresorului la atingerea în recipient a presiunii inițial reglate ;
– contactor automat, care protejează motorul electric în cazul suprasolicitărilor, (servește și la pornirea lui).
– supapă de siguranță care protejează agregatul în cazul suprapresiunii din recipient. Este montată pe recipientul de aer.

Caracteristici

Presiunea nominală 7–10 daN/cm²
Presiunea maximă 11 daN/cm²
Debitul de aer la presiunea și turația nominală, redus la condițiile de aspirație 200 l/min.
Turația nominală 1000 rot/min.
Capacitatea recipientului de aer 140 litri
Greutate 225 kgf.

ELECTROCOMPRESOR EC I

Electrocompresoarele model EC I sînt agregate complet echipate, destinate să producă aer comprimat pentru diverse instalații tehnologice din industria petrolieră, chimică, alimentară, pentru alimentarea vopsitoriilor, garajelor, acționarea dispozitivelor pneumatice. Aceste electrocompresoare pot fi utilizate în orice instalație care nu degajă vapori sau pulberi explozive.

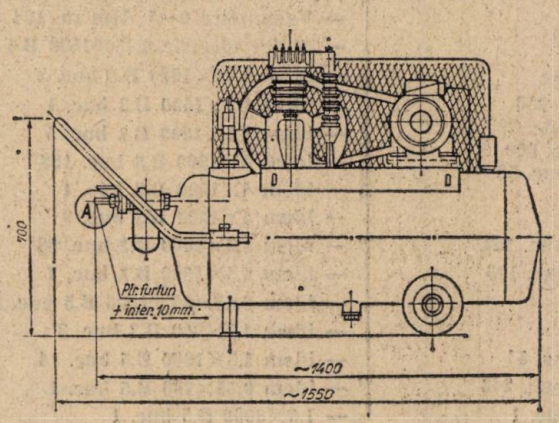

Electrocompresorul EC I este echipat cu compresor volumic, cu pistoane model 6 C1 antrenat prin intermediul a 8 curele trapezoidale, de un motor electric. Întreg ansamblul este montat pe un șasiu din profile în formă de sanie, care permite deplasarea lui pe distanțe mici, sau fixarea lui pe postament sau fundație.

Agregatul este dotat cu dispozitive de comandă și protecție :

– contactor automat de pornire, care asigură protecția motorului (se livrează separat și se montează de beneficiar) ;
– dispozitiv de decompresare comandat electric, care protejează instalația electrică împotriva suprasarcinilor ;
– supapă de siguranță montată pe răcitorul final

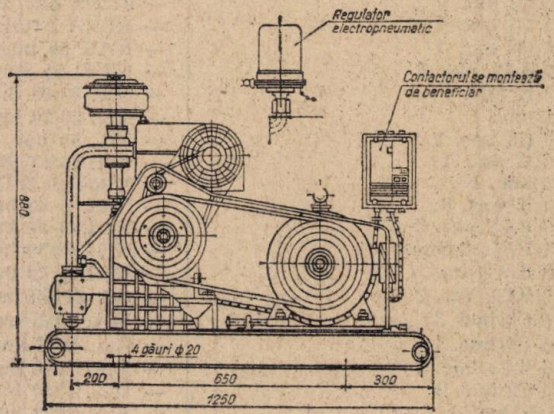

Reglajul se realizează cu ajutorul unui sistem pneumatic sau electropneumatic. În funcție de presiunea de lucru, sistemul pneumatic este echipat cu două tipuri de regulatoare de presiune pentru domeniile de lucru 8–10 daN/cm² sau 10–12 daN/dm². Pentru presiunea nominală de 10 daN/cm², reglajul se poate face și cu ajutorul unui regulator automat de presiune electropneumatic tip I.O.R. cu domeniul de lucru între 7–10 daN/². Acest sistem se montează de către beneficiari pe recipient.

Alegerea unuia din cele două sisteme de reglaj se face din considerente economice, în raport de durata efectivă de funcționare a agregatului. Cînd durata de funcționare este cuprinsă între 7,5–100% din timpul de lucru, este preferabil să se utilizeze sistemul de reglare pneumatic, iar cînd durata de funcționare este mai mică de 75% din timpul de lucru, se recomandă utilizarea sistemului de reglaj electropneumatic care lucrează prin oprirea agregatului.

CARACTERISTICI

Presiunea minimală 10 sau 12 daN/cm²
Presiunea maximă 12,5 daN/cm²
Turația nominală 900 rot/min
Debitul la presiunea nominală și turația nominală redusă la condițiile de aspirație 1 m³/min. ±%, 0,95 m³/min. ±7%.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

● **ASIGURAREA FAMILIALĂ MIXTĂ DE VIAȚĂ** dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

● **ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE** este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● **ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ CU PENSIE PENTRU URMAȘI** garantează urmașilor înscriși în poliță primirea eșalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește : o jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

● Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecere de la o formă de asigurare la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris", prin imputernicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI
CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MAȘINI ȘI UTILAJE PENTRU INDUSTRIA UȘOARĂ

ÎNTREPRINDEREA „PRECIZIA"

București – Sector 8 – Str. Teodosie Rudeanu nr. 12–14
Telefon : 17.59.30. Telex : 10431

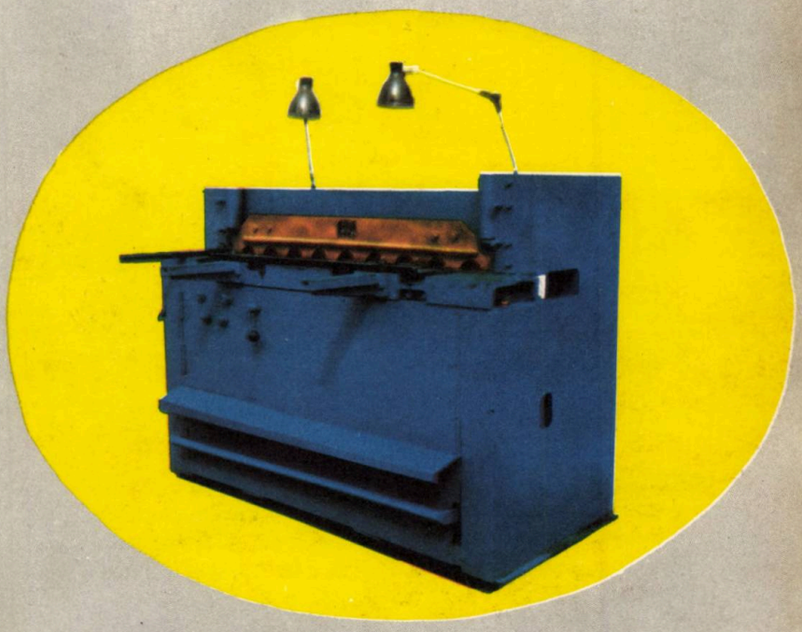

FOARFECĂ GHILOTINĂ PENTRU TABLA SUBȚIRE

– Grosime maximă de tăiere	3 mm
– Lățime maximă de tăiere	1 200 mm
– Frecvența maximă a curselor duble	50 curse/minut
– Motor electric	3 KW 220 V/380 V
– Masa netă	1 675 kg
– Gabarit h×L×l	1 100×1 000×1 000

1979 APR 10

MAȘINĂ OVALĂ TIP PADEL PENTRU SPĂLAT ȘI VOPSIT TRICOT

Se utilizează pentru spălarea, vopsirea și retratarea produselor tricotate semifabricate și confecționate.

Temperatura și timpul de lucru :

Spălare 170° – 1 h și 30'
Vopsire 100° – 3 h
Retratare – 20'

MAȘINĂ DE TĂIAT HÎRTIE UZATĂ ÎN FIȘII

– Capacitate de tăiere (max.)	200 kg/oră
– Lățimea de lucru	240 mm
– Motor electric	2,2 KW 220 V/380 V
– Masă netă	150 kg
– Gabarit h×L×l	1 100×720×500 mm

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

O CORELAȚIE DE BAZĂ

MODERNIZAREA STRUCTURILOR INDUSTRIALE — CREȘTEREA ÎNTENSIVĂ A EXPORTURILOR

Numărul 14 ● Vineri 6 aprilie 1979

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ŞI SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAŢIONALE

„Este necesar să acţionăm cu mai multă fermitate pentru înfăptuirea neabătută a programelor şi planurilor pe care le-am întocmit în toate domeniile de activitate. Aşa cum am menţionat şi la consfătuirea de la începutul lunii martie, precum şi la recenta adunare populară de la Arad, dispunem de o puternică bază tehnico-materială.

Mai presus însă de baza tehnico-materială... avem ceea ce este cel mai de preţ — oameni în stare să mînuiască tehnica, să folosească cuceririle ştiinţei şi să obţină cu ajutorul lor maximum de rezultate posibile. Tocmai datorită succeselor în formarea, în toate sectoarele, a unor detaşamente de oameni ai muncii bine pregătiţi, cu o înaltă conştiinţă, avem garanţia că vom realiza prevederile cincinalului, hotărîrile Congresului al XI-lea".

NICOLAE CEAUŞESCU

(din Cuvîntarea rostită cu prilejul înmînării unor înalte distincţii şi diplome de onoare judeţelor şi unităţilor fruntaşe în întrecerea pe anul 1978)

D 646

1979 APR 9

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Balanța de export-import a centralei industriale

Principalul instrument de analiză a operațiunilor de comerț exterior este balanța de export-import constituită pe baza urmăririi circulației fizice a mărfurilor (din documentele vamale). Corespunzător, intrările și ieșirile de valută determinate de activitatea de export și import pot fi urmărite la nivel de centrală, minister tutelar și întreprindere de comerț exterior, sub aspectul solvabilității, atît în mod absolut cît și din punctul de vedere al monedei, al instrumentului și al regimului de plată.

Centralizarea rezultatelor din activitatea de comerț exterior la nivelurile ierarhic superioare — fără a neglija fluxurile fizice de mărfuri, generatoare ale mișcărilor de valută — se axează cu prioritate spre aceste intrări și ieșiri de valută, iar instrumentul de urmărire operativă și analiză a raportului în care se află ele, este tot o balanță de export-import. Deosebită întrucîtva prin conținut de balanța vamală a activității de comerț exterior de la nivelul producătorului, care cuprinde toate livrările de mărfuri trecute „fizic" peste frontiera vamală a țării în perioada de referință, indiferent dacă mărfurile au ajuns sau nu au ajuns la destinație, dacă plata contravalorii lor se face sau nu se face în această perioadă, balanța care oglindește situația creanțelor și a obligațiilor decurgînd din activitatea de comerț exterior este constituită pe baza evidenței bancare. Ca parte componentă a balanței de plăți externe curente, această balanță cuprinde numai acele operațiuni de export-import de mărfuri care au devenit exigibile și care au fost achitate în perioada de referință, indiferent de data la care mărfurile au trecut efectiv frontiera vamală.

Este evident că pe măsură ce s-a dezvoltat comerțul bazat pe credite externe, reexportul și alte operațiuni speciale de comerț exterior, între balanța comercială vamală și cea obținută pe baza evidenței bancare a scadențelor apar deosebiri tot mai mari.

Indiferent dacă această balanță este numită balanță comercială bancară, balanță de plan-conturi, balanță valutară sau plan valutar, ea reprezintă pentru întreprinderea de comerț exterior, în calitate de executant direct, dar și pentru centrala sau ministerul tutelar al producătorului acel instrument esențial, care permite nu numai stabilirea raportului dintre angajamente și disponibilități de plată, ci și a cauzelor situației date și, prin aceasta, a modalităților prin care situația poate fi menținută, amplificată sau, dimpotrivă, modificată potrivit intereselor titularului de plan de comerț exterior.

Indicatorii planului valutar concretizează, sub forma previziunilor, încasările din export și plafoanele de plăți în care trebuie să se încadreze importul în perioada de referință. Trecînd de la plan la realizări efective, totalitatea încasărilor din activitatea de comerț exterior contrapusă tuturor plăților pe care această activitate le implică formează balanța valutară de export-import.

Alături de operațiunile curente de export și import cu plata la livrare și de valoarea mărfurilor tranzacționate în cadrul compensațiilor, această balanță cuprinde ratele scadente care se achită, încasează în perioada de referință pentru livrări efectuate înainte de această perioadă și avansurile plătite/primite pentru livrări care se vor realiza în perioadele următoare (îndeosebi pentru livrări de instalații complexe). Enumerînd aceste elemente ale balanței valutare rezultă că, în linii mari, ele se regăsesc și în balanțele vamale de export-import, dar încadrate în timp într-o perioadă sau alta.

În afară de aceste elemente „materiale", planul valutar și reversul său efectiv — balanța valutară — cuprind însă și o seamă de elemente nemateriale, de comerț invizibil: încasări și plăți a căror sursă o reprezintă serviciile auxiliare circulației internaționale a mărfurilor: cheltuieli de navlu și taxe de asigurare, speze de expediție, cheltuieli de reprezentare și reclamă, deplasări în străinătate în interes comercial, cheltuieli pentru telecomunicații, speze și comisioane bancare, dobînzi pentru credite externe, service, engineering, consulting și alte prestații de servicii. Totodată, dezvoltarea cooperării internaționale sub forma societăților mixe cu sediul în țară sau în străinătate generează fluxuri valutare ce se evidențiază separat.

Dacă raportul dintre exportul și importul de mărfuri este cunoscut sub numele de (grad de) acoperire a importului prin export, compararea totalului creanțelor (C) cu totalitatea obligațiilor (O) specifice perioadei de referință dă naștere la un indicator numit raport de plăți (RP)

$$RP = \frac{C}{O} 100$$

Este firesc că doar un excedent al creanțelor, respectiv un RP>100% asigură desfășurarea nestingherită a activității de comerț exterior, dar așa cum s-a arătat și mai sus nu fiecare titular de plan poate și trebuie să realizeze acest obiectiv. Un exemplu va lămuri mai ușor acest aspect al problemei.

Imaginînd balanța valutară pe trimestrul I.1979 a unei centrale în cadrul căreia funcționează ipotetic numai 3 întreprinderi (vezi tabelul nr. 1), rezultă că raportul de plăți poate înregistra variații puternice de la o întreprindere la alta.

Din datele tabelului nr. 1 rezultă că întreprinderea a doua a realizat pe întregul trimestru un raport de plăți de numai 38,3%, dar deficitul său de 1,45 miliarde lei este recuperat prin mobilizarea efortului celorlalte două întreprinderi.

Indicele raportului de plăți prin care se compară situația din trimestrul I.1979 cu cea specifică unei perioade echivalente considerate ca bază de

Balanța valutară a centralei A pe trimestrul I 1979

Tabelul nr. 1

(milioane lei valută)

	Încasări	Plăți	Sold	Raport de plăți (%)
Întreprinderea nr. 1	3300	1850	+ 1450	178,37
„ nr. 2	900	2350	— 1450	38,30
„ nr. 3	2600	2100	+ 500	123,81
TOTAL	6800	6300	+ 500	107,94

Balanța de export-import a centralei B pe trim. IV 1978

Tabelul nr. 2

(miloane lei valută)

		Export (Intrări de v	(Ieșiri de va	Raport d plăți (%)
1. Mașini (total)		550	1300	42,3
din care :	— C.T.S.	—	1000	
	— C.T.N.S.	300	—	
	— D.L.	250	300	
2. Piese de schimb și subansamble (total)		350	1050	33,3
din care :	— C.T.S.	200	800	
	— C.T.N.S.	100	200	
	— D.L.	50	50	
TOTAL GENERAL (1+2)		900	2350	38,3
din care :	— C.T.S.	200	1800	11,1
	— C.T.N.S.	400	200	200,0
	— D.L.	300	350	85,7

comparație (de exemplu trimestrul I.1978) va arăta dacă o întreprindere se află într-o situație specială (nerealizare accidentală) sau dacă, potrivit specificului activității sale, acesta este raportul normal dintre încasările și plățile în valută generate de activitatea sa. Chiar dacă întreprinderea nr. 2 se află în situația de a avea exporturile mai mici decît importurile, ea trebuie să acționeze în așa fel încît raportul de plăți să se îmbunătățească permanent. Dacă în trimestrul I.1978 raportul de plăți realizat de această întreprindere a fost de 45%, înseamnă că indicele raportului de plăți ($I^{RP}1979/1978$) inferior lui 100% subliniază faptul că în cadrul centralei n-au fost adoptate cele mai potrivite măsuri pentru a păstra cel puțin, dacă nu a îmbunătăți raportul dintre încasări și plăți.

$$I^{RP}1979/1978 \frac{38,3}{45} 100 = 85,11\%$$

Neacoperirea cu aproape 15% a plăților de încasări de către această întreprindere comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent a influențat negativ și totalul pe centrală al disponibilului de valută în trimestrul I din 1979.

Dar analiza nu trebuie să se oprească la nivelul soldului înregistrat pe totalul activității de comerț exterior a centralei. Pentru a depista cauzele deficitului, implicațiile sale și căile de asanare, intrările și ieșirile de valută se grupează după natura mărfurilor care sînt importate și exportate de centrală și după regimul de plată.

Luînd exemplul unei alte centrale B, de construcții de mașini, care importă mașini și piese de schimb în vederea întreținerii, dezvoltării și reutilării și subansamble, sub forma importului de completare. Exportul constă din mașini și subansamble din producția proprie și din piesele de schimb aferente. Pentru a simplifica exemplul, cheltuielile auxiliare au fost trecute asupra mărfurilor tranzacționate, deși în practică ele sînt separat evidențiate. În tabelul nr. 2 se prezintă o posibilă structură a balanței valutare a centralei discutate, cu mențiunea că — potrivit uzanțelor — se disting trei regimuri de plată :

— cliring țări socialiste ;
— cliring țări nesocialiste ;
— plata în devize libere.

Urmărind datele tabelului nr. 2, rezultă :

— centrala are strînse relații cu parteneri cu care plățile sînt reglementate în cadrul unor acorduri de cliring. Volumul operațiunilor derulate cu acești parteneri reprezintă 66,7% în exportul centralei și 85,1% în importul său. Raportul de plăți de numai 11,1% în relațiile cu țările socialiste nu grevează imediat și nemijlocit asupra balanței de plăți externe, existînd posibilitatea echilibrării balanței prin activitatea altor titulari de plan. Aceeași observație o suportă și situația specifică a raportului de plăți pe relația vest II (cliring țări nesocialiste) deși aici centrala apare cu un excedent de 250 de milioane de lei valută.*). În măsura în care sînt respectate prevederile acordurilor bilaterale de cliring de fiecare din țările semnatare, acest excedent nu afectează balanța de plăți externe.

— deși în totalul activității centralei exportul cu plata în devize libere reprezintă 33,3%, iar importul doar 14,9%, raportul de plăți este nefavorabil (85,7%), deficitul de 50 milioane de lei valută fiind acoperit din alte surse decît activitatea de export a centralei. Revine centralei obligația expresă de a se încadra cel tîrziu pînă la sfîrșitul anului în limitele plafonului valutar pe care și-l procură din propria activitate.

Din defalcarea pe mărfuri a posturilor balanței rezultă și cele două soluții, care în activitatea practică pot fi combinate în vederea îmbunătățirii raportului de plăți pe această relație :

— să se întreprindă asemenea acțiuni care să ducă la majorarea neîntîrziată a exportului cu plata în devize libere;

— să se diminueze importul de utilaje și — proporțional — cel de piese de schimb prin inițiative de autoutilare și de folosire rațională a echipamentelor cu care sînt înzestrate întreprinderile producătoare.

Însăși enunțarea acestor căi de rezolvare a problemei oferă prilejul de a sublinia că centrala — în calitatea sa de coordonator al activității întreprinderilor producătoare subordonate și totodată de for învestit cu putere de decizie — este eșalonul cel mai adecvat să ia toate măsurile ca în sfera producției să se acționeze în spiritul celor două soluții, ceea ce înseamnă alături de efortul de autoutilare și de exploatare rațională a echipamentelor disponibile și o producție cu parametrii tehnici și calitativi tot mai buni.

La rîndul său, întreprinderea de comerț exterior va acționa în spiritul promovării exportului, inclusiv prin adoptarea noilor tehnici de comercializare a produselor industriale și prin stimularea tuturor acțiunilor de cooperare în producție și/sau comercializare cu toți partenerii sau judecînd după situația din trimestrul I. 1979 după prioritățile de echilibrare.

dr. M. KORKA

*) Odată cu trecerea evidenței valorice la exprimarea în lei, folosind cursul comercial unic al leului în raport cu celelalte valute, rolul, importanța și proporțiile schimburilor cu partenerii externi vor putea fi și mai bine conturate în cadrul activității economice interne, indiferent de treapta ierarhică la care se face investigarea.

drept și uzanțe internaționale

Prescripția extinctivă

Cele două comandamente majore ale comerțului internațional — celeritatea și securitatea schimburilor economice — au impus perfecționarea continuă a instituției juridice cunoscută în sistemele de drept ale statelor continental europene sub denumirea de prescripție, iar în dreptul anglo-american sub aceea de limitation.

Dată fiind importanța pe care o prezintă în raporturile comerciale internaționale prescripția extinctivă a drepturilor la acțiune privind creanțele născute din raporturile contractuale dintre parteneri din state diferite, această instituție de drept este în preocuparea Comisiei Națiunilor pentru Dreptul Comerțului Internațional — UNCITRAL — pentru a se realiza unificarea, uniformizarea normelor aplicabile acestor raporturi. Pînă la adoptarea proiectului elaborat în cadrul UNCITRAL prescripția în raporturile internaționale este supusă prevederilor din dreptul național ales ca lege care să cîrmuiască contractul comercial în cauză, cu excepția acelor raporturi juridice care se nasc între țări membre ale C.A.E.R., cărora li se aplică dreptul uniform rezultat din condițiile generale de livrare.

Cunoașterea prevederilor privind prescripția din sistemele de drept a statelor cu care avem relații comerciale apare deci ca o necesitate de prim ordin, aceasta cu atît mai mult față de regula generală potrivit căreia în cadrul litigiilor dintre parteneri din țări diferite excepția de **prescripție extinctivă trebuie să fie invocată de debitor.** În prezent, pentru a nu se prelungi situațiile de incertitudine și pentru a obliga pe creditor să acționeze în vederea realizării creanței sale potențiale, sistemele de drept ale tuturor statelor conțin norme adecvate, potrivit cărora după scurgerea unor anumite termene acțiunea în dezdăunare este paralizată prin invocarea de către debitor a prescripției extinctive. Tendința modernă, dictată de nevoia de a se clarifica cît mai repede situațiile litigioase din bilanțul întreprinderilor este aceea de a se scurta cît mai mult posibil termenele de prescripție extinctivă, fapt demonstrat de abandonarea termenelor clasice — precum cel din dreptul francez, de 30 ani, urmat și de dreptul nostru civil și al multor altor state — prin înlocuirea lor cu termene între 1—6 ani, cu unele excepții.

Prescripția în dreptul român

În sistemul nostru de drept prescripția extinctivă este unitar reglementată prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă; acest act normativ abrogă dispozițiile care reglementează prescripția — inclusiv termenele de împlinire a ei — cuprinse atît în Codul civil cît și în cel comercial. Potrivit acestui act normativ termenul general de prescripție este de trei ani; acest termen se aplică și în raporturile juridice de comerț internațional, în situația în care — potrivit normei conflictuale — sînt cîrmuite de dispozițiile dreptului nostru, bineînțeles cu excepția acelora reglementate prin prevederile 92—108 din CGL—C.A.E.R. 1968/1975.

Potrivit principiului general stabilit prin Decretul menționat dreptul de a cere executarea silită în temeiul oricărui titlu executor se prescrie tot prin împlinirea unui termen de trei ani.

În sistemul dreptului nostru, termenul de prescripție începe să curgă din ziua cînd s-a născut dreptul la acțiune al creditoriului; cînd este vorba de o obligație afectată de o condiție suspensivă ori cu termen suspensiv, termenul de prescripție începe să curgă numai de la data cînd s-a împlinit condiția sau a expirat termenul.

Urmînd regulile pe care le conțin și alte sisteme de drept național, precum și dreptul uniform aplicabil țărilor membre C.A.E.R., prescripția se întrerupe în următoarele trei cazuri: prin recunoașterea dreptului sancționat prin acțiune, făcută de debitor; prin introducerea unei cereri de chemare în judecată ori de arbitrare; printr-un act începător de executare. Prin intervenția cauzei de întrerupere efectele prescripției sînt șterse pe trecut, urmînd să înceapă a curge un nou termen de prescripție.

Decretul nr. 167/1958, art. 15 stabilește principiul de aplicație generală, potrivit căruia cursul prescripției se suspendă, adică împlinirea termenului de prescripție se amînă, cît timp titularul dreptului la acțiune este împiedicat să-și exercite acest drept datorită unor obstacole de ordin material, juridic și moral. Printre cauzele de suspendare a prescripției prevăzute de legea română menționăm ca susceptibilă a se întîlni mai frecvent în cazul drepturilor la acțiune decurgînd din obligațiile comerciale internaționale, forța majoră. Nu este lipsit de interes să arătăm că potrivit ultimului alineat al articolului menționat „prescripția nu se va împlini înainte de expirarea unui termen de 6 luni, socotit de la încetarea cauzei de suspendare...”

Un ultim aspect ce se impune a fi subliniat. În concepția Decretului nr. 167/1958 prescripția extinctivă înfățișează caracterul unei instituții de ordine publică. De aici art. 18 din decret trage concluzia potrivit căreia instanța judecătorească și organul arbitral sînt obligate ca, din oficiu, să cerceteze dacă dreptul la acțiune sau la executarea silită este prescris. După părerea noastră **această regulă nu este aplicabilă în cazul litigiilor decurgînd din contractele de comerț exterior care sînt de competența arbitrajului comercial internațional.** Natura comercială a raporturilor juridice decurgînd din aceste contracte se opun ca prescripția să se aplice de arbitraj din oficiu. Dispozițiile art. 1841 din Codul civil român stabilesc că prescripția nu poate fi aplicată decît dacă partea interesată o invocă. Ele nu pot fi considerate ca abrogate, în mod implicit, prin efectul dispozițiilor art. 18 din Decretul nr. 167/1958 decît în privința acțiunilor de competența instanțelor judecătorești sau a organelor arbitrajului de stat, singurele organe jurisdicționale prevăzute de text. Căci, dat fiind caracterul excepțional al normelor legale în materie, regula aplicării din oficiu a prescripției extinctive nu poate fi extinsă pe cale de interpretare la arbitrajul comercial internațional. Urmează, așadar, că arbitrajul comercial internațional nu are puterea de a cerceta, din oficiu, dacă acțiunea este prescrisă.

Sublinierea prezintă importanță practică pentru întreprinderile noastre de comerț exterior care, înainte de a răspunde, pe fond, la acțiunile reclamanților trebuie să studieze sub toate aspectele dacă dreptul la acțiune nu este prescris, deoarece arbitrajul comercial internațional nu va putea aplica prescripția extinctivă decît în cazul în care partea interesată invocă această excepție.

Prescripția în dreptul uniform

Am arătat mai sus că în cadrul țărilor membre ale C.A.E.R. se aplică contractelor comerciale internaționale dreptul uniform instituit, în cazul livrărilor de mărfuri, de Condițiile generale C.A.E.R. 1968/1975, care consacră capitolul XVI prescripției.

Prin paragraful 93 din Condițiile generale menționate sînt instituite două termene de prescripție și anume:

a) Termenul general de prescripție de doi ani.

b) Termenul special de prescripție de un an, care se stabilește: pentru acțiunile bazate pe reclamații privind calitatea și cantitatea mărfurilor (§ 31, 33, 71, 73, 77, 80—82); pentru acțiunile bazate pe cereri de plată a penalităților.

În continuare, paragraful 94 stabilește:

a) Termenul general de prescripție se calculează din momentul nașterii dreptului la acțiune.

b) Termenul special de prescripție se calculează:

— pentru acțiunile întemeiate pe reclamații privind calitatea și cantitea mărfurilor — din ziua următoare zilei primirii de către cumpărător a

răspunsului vînzătorului asupra fondului reclamației, iar dacă acest răspuns nu este dat de către vînzător în termenele prevăzute la punctul 1, respectiv punctul 5 al § 76, din ziua următoare zilei în care a expirat termenul amintit mai sus pentru răspuns asupra fondului reclamației. Dacă răspunsul vînzătorului nu va conține rezolvarea în fond a reclamației, termenul de prescripție se calculează din ziua următoare zilei în care a expirat termenul pentru răspuns asupra fondului reclamației ;

— pentru acțiunile bazate pe cereri de plată a penalităților — din ziua următoare zilei primirii de către cumpărător a răspunsului asupra fondului reclamației, iar dacă răspunsul asupra fondului reclamației nu a fost dat de către vînzător în termenul stabilit la § 89 — din ziua următoare zilei în care a expirat termenul pentru răspuns la această reclamație.

Paragraful 95 din Convenție, stabilind că „prescripția se aplică de către arbitraj dacă debitorul o invocă", consacră principiul potrivit căruia dacă debitorul execută obligația după expirarea termenului de prescripție aceasta nu este în drept să ceară restituirea a ceea ce a executat, chiar dacă în momentul executării nu a cunoscut expirarea termenului de prescripție (§ 96).

Aceleași condiții generale stabilesc principiul că pretențiile pentru care au expirat termenele de prescripție pot fi prezentate spre compensare, cu acordul părților (paragraful 97). Este o consacrare a principiul dominant în domeniul comerțului exterior — echitatea.

Condițiile generale de livrare a mărfurilor CGL—C.A.E.R. 1968/75, § 99 punctul 1 stabilesc principiul potrivit căruia curgerea termenului de prescripție se întrerupe prin intentarea acțiunii de către reclamant, precum și prin recunoașterea datoriei de către debitor ; așa cum rezultă din însăși redactarea textului sus-zisului paragraf, enumerarea cazurilor de întrerupere a prescripției acțiunii este limitativă. În legătură cu principiul astfel formulat, într-un litigiu adus spre arbitrare în fața Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România s-a pus problema de a ști dacă — așa cum e susținut reclamantul — existența unei corespondențe purtată între părți referitor la desfășurarea ori datele litigiului dintre ele nu constituie o cauză de întrerupere a prescripției invocată, pe cale de excepție, de către pîrît în apărarea sa. Problema a avut o soluție negativă considerîndu-se că existența unei asemenea corespondențe nu poate fi întrerupătoare a curgerii termenului special de prescripție de un an, față de dispozițiile categorice ale § 99 punctul 1 CGL-C.A.E.R. 1968/75.

Regulile generale privind prescripția expuse mai sus se aplică și pretențiilor rezultate din raporturile comerciale internaționale reglementate de C.G.M.-C.A.E.R. 1973 și de C.G.D.T.-C.A.E.R. 1973.

Cazuri din practica arbitrajului internațional

● Prin acțiunea sa introdusă în fața Comisiei de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R.S. România, întreprinderea străină cumpărătoare a cerut ca întreprinderea română de comerț exterior vînzătoare să fie obligată la plată de penalități către ea pentru nerespectarea termenelor de livrare a mărfurilor contractate. Pîrîta nu a contestat faptul că a livrat mărfurile contractate cu întîrziere, nerespectînd termenele stabilite prin condițiile de livrare convenite prin contract.

În conformitate cu prevederile § 83 C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, în cazul întîrzierii în livrarea mărfurilor față de termenele convenite prin contract vînzătorul va plăti cumpărătorului o penalitate calculată la valoarea mărfii nelivrate în termen.

Potrivit acestor prevederi reclamanta a trimis pîrîtei scrisorile de debit respective, care le-a lăsat însă fără răspuns, deși potrivit § 89 din C.G.L.-C.A.E.R. 1968/75 era ținută să le analizeze și să dea un răspuns asupra fondului în decurs de 30 de zile de la data primirii lor.

În combaterea acțiunii reclamantei, pîrîta invocă faptul că, penalizările aferente trimestrului IV 1974 și trimestrelor I și II 1975 se găseau prescrise la data introducerii acțiuni.

Excepția de prescripție invocată de pîrîtă a fost însă respinsă ca neîntemeiată. În adevăr, pentru fiecare din cele patru cereri de plată de penalități (aferente celor patru trimestre sus-zise) termenul special de prescripție de un an se calculează conform § 94 punctul 2 litera b din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75 ; deci, pentru fiecare cerere de plată trebuie socotite 30 de zile pentru răspunsul pîrîtei (§ 89 C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75) plus 30 de zile fiindcă răspunsul nu a fost dat în acest termen (§ 94 C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75) ceea ce face ca **termenul de prescripție al cererilor de penalități pentru nerespectarea termenelor de livrare să înceapă a curge din ziua următoare expirării a 60 de zile de la fiecare cerere de plată.** Conform acestui mod de calcul — care rezultă clar din texele citate — acțiunea reclamantei este făcută în termen. (Dosar nr. 1438/142/1976, Hotărîrea nr. 21/1978).

Cu privire la modul de calcul reținut prin Hotărîrea analizată avem unele rezerve, față de textul paragrafului 94, lit. b, din Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 : „pentru acțiunile bazate pe cereri de plată a penalităților — din ziua următoare zilei primiri de către cumpărător a răspunsului asupra fondului reclamației, iar dacă răspunsul asupra fondului reclamației nu a fost dat de către vînzător în termenul stabilit la § 89 (30 zile, n.n.) — **din ziua următoare zilei în care a expirat termenul pentru răspuns la această reclamație".** Așadar, dublarea termenului la 60 de zile (30+30) nu are suport legal în cadrul paragrafului mai sus citat.

● Acțiunile pentru valorificarea pretențiilor de plată de penalități decurgînd din executarea cu întîrziere a contractelor de livrări de mărfuri dintre organizațiile economice ale țărilor membre C.A.E.R. sînt supuse prescripției speciale reglementate prin dispozițiunile § 93 pct. 2 și 94 pct. 2 litera b din C.G.L. — C.A.E.R 1968/75; aceste dispoziții au caracter de norme imperative. Principiul stabilit în materie (§ 95) este că prescripția se aplică de arbitraj **dacă este invocată de debitor.** Ca și în dreptul intern, prescripția nu constituie o cale de stingere a obligației însăși, ci numai a dreptului material al creditorului de a se adresa arbitrajului prin acțiune spre a cere executarea ei prin constrîngere. Termenul special de prescripție al acțiuni avînd ca obiect plata unor penalități de întîrziere este de un an ; acest termen curge din ziua următoare zilei primirii de către creditor a răspunsului debitorului asupra fondului reclamației sale, iar dacă răspunsul nu a fost dat în termen din ziua următoare, aceleia în care a expirat termenul pentru răspuns. În speță, s-a constatat că întreprinderea reclamantă și-a prezentat în termen pretenția sa de penalități cu scrisoarea de debit aflată la dosar, scrisoare la care pîrîta urma să răspundă în 30 de zile ; deci, din ziua următoare zilei în care a expirat termenul pentru răspuns se calculează curgerea termenului special de prescripție extinctivă de un an. Întrucît s-a constat că **ștampila oficiului poștal de primire a scrisorii de expediere a acțiunii indică o dată în limitele acestui termen,** excepția de prescripție ridicată de debitor a fost respinsă (Dosar nr. 1378/1976, Comisia de Arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a R. S. România). O soluție identică a fost pronunțată și în dosarul nr. 1310/1976, precizîndu-se în plus că acest termen se calculează pe zile libere conform dispozițiunilor de drept procedural intern cuprinse în codul nostru de procedură civilă. În practică aceste principii trebuie reținute întrucît — contrar a ceea ce s-a susținut în unele cazuri — data notei de debitare nu este relevantă pentru calculul termenului de prescripție.

● Potrivit principiilor stabilite de C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75 în materia **răspunderii patrimoniale a debitoru-**

lui pentru tardiva executare a obligațiilor asumate prin contract, pretențiile pentru plata penalităților de întîrziere trebuie prezentat de cumpărător într-o perioadă de cel mult trei luni, care curg — la penalitățile calculate pe zile din ziua executării obligației sau din ziua cînd penalitatea a atins, pentru temeiul respectiv, cuantumul maxim, dacă obligația nu a fost executată pînă în acea zi. Neprezentarea pretențiilor de plată a penalităților în acest termen este sancționată de § 88 pct. 4 cu privarea cumpărătorului (creditorului) de dreptul de a se adresa arbitrajului pentru valorificarea lor. Decăderea sa din acest drept se constată și declară de arbitraj, indiferent de motivele care au dus la nerespectarea termenului, de îndată ce a fost invocată de debitor și se stabilește cu datele din dosar; rațiunea măsurii rezidă în necesitatea asigurării disciplinei contractuale dintre partenerii contractului de comerț exterior. În speță, nota de debit a fost prezentată în afara termenului stabilit prin C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, fapt care aduce după sine decăderea creditorului de a se adresa Comisiei de arbitraj pentru valorificarea pretențiilor sale de penalități.

Fără a contesta data prezentării notei sale de debit, creditorul a susținut însă că de la această dată urmează a se calcula termenul de un an în care putea introduce în fața comisiei de arbitraj o acțiune arbitrală împotriva debitorului, avînd ca obiect penalități de întîrziere în executarea obligațiilor sale contractuale; în sprijinul susținerii sale a arătat că din ștampila oficiului poștal aplicată pe plicul scrisorii recomandată depusă la dosar, rezultă că acțiunea sa este introdusă în limitele acestui termen și deci prescripția specială reglementată prin § 93 pct. 2 pct. 2 litera b C.G.L. — C.A.E.R 1968/75 nu era împlinită. Susținerea creditorului a fost înlăturată; în adevăr, acest fapt nu are nici o relevanță juridică în cauză, întrucît **ceea ce rămînea peremptoriu era că reclamantul creditor se găsea decăzut** — la data introducerii acțiunii — din dreptul de a se adresa Comisiei de arbitraj. Sancțiunea edictată prin § 88, pct. 4, C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75 are ca urmare decăderea creditorului din dreptul său de acțiune pentru plata penalităților de întîrziere. Acțiunea cumpărătorului a fost deci respinsă (Comisia de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie București, Hotărîrea nr. 76 din 14 iunie 1977).

În numărul 16 al Suplimentului, la această rubrică, vom prezenta termenele de prescripție extinctivă din sistemele de drept al unor state cu care avem raporturi comerciale curente și a căror drept este mai frecvent ales ca „lex contractus".

dr. Al. DETEȘAN

conjunctura pe piețele valutare și de capital

Lichiditatea oficială internațională

Evoluția generală. După creșterea extrem de rapidă înregistrată în 1977, lichiditatea oficială internațională (cuprinzînd totalul rezervelor oficiale de aur, valute convertibile, D.S.T. și poziția de rezervă a F.M.I.) a înregistrat o creștere mult mai lentă în 1978; graficul „a" ilustrează o reducere la jumătate atît a ritmului de creștere, cît și a majorării valorice. În niveluri absolute, rezervele oficiale totale au crescut în 1978 cu circa 12 miliarde dolari, ajungînd la 331 miliarde dolari.

Așa-numitul proces de „creare controlată" a lichidității internaționale, respectiv cel care constă în decizii oficiale bilaterale sau multilaterale, a fost negativ, avînd ca rezultat o reducere a lichidității internaționale cu 3,5 miliarde dolari, datorită, în principal, rambursării unor trageri anterioare asupra F.M.I. Creșterea lichidității internaționale s-a datorat în întregime procesului „necontrolat" de sporire a rezervelor de valute convertibile în urma intervențiilor pe piețele de schimb valutare. După sursele de formare (graficul „b") creșterea lichidității a rezultat în mare măsură din deficitul balanței de plăți a S.U.A., celelalte surse (aurul monetar, D.S.T. și poziția de rezervă la F.M.I.) înregistrînd numai o ușoară majorare determinată de creșterea valorii lor în dolari (în urma deprecierii monedei americane). În ceea ce privește distribuția pe țări (graficul „c"), caracteristica esențială a anului 1978 a fost scăderea rezervelor oficiale ale țărilor exportatoare de petrol, după creșterile substanțiale înregistrate în anii precedenți.

Noile alocări de Drepturi speciale de tragere (D.S.T.). Organele de conducere ale F.M.I. au hotărît în 1978 reluarea emisiunii de noi Drepturi speciale de tragere, activul de rezervă internațional al Fondului. Este cunoscut că hotărîrea privind D.S.T. a fost luată în 1969, cînd a fost introdus primul amendament la Statutul F.M.I. prin care această instituție a fost împuternicită să creeze D.S.T., ca formă centrală de lichiditate inttrnațională. Primele și singurele alocări de D.S.T. au fost efectuate în anii 1970, 1971 și 1972 și ele au totalizat 9,31 miliarde D.S.T. repartizate la 112 țări membre ale F.M.I. Ulterior, ca urmare a exploziei de lichiditate internațională sub forma rezervelor valutare, s-a considerat inoportună o nouă emisiune de D.S.T.

Noile alocări, în valoare totală de 12 miliarde D.S.T., se fac, în cote aproximativ egale, în anii 1979, 1980 și 1981. Alocarea din 1979 s-a efectuat în primele zile ale lunii ianuarie 1979 și a constat în repartizarea a 4,033 miliarde D.S.T. unui număr de 137 membri ai F.M.I. participanți la Contul D.S.T. Alocările sînt făcute procentual din cota de participare; în consecință, principalii beneficiari ai noilor alocări de D.S.T. sînt țările capitaliste dezvoltate.

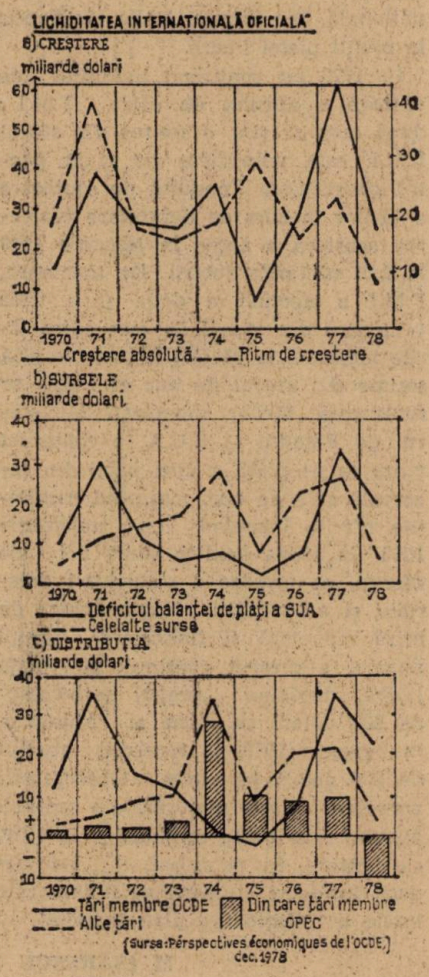

Aurul. După ce în urmă cu trei ani, prin acordurile de la Kingston, legiferate în 1978 în al doilea amendament la statutul F.M.I., s-a hotărît încetarea oficială a rolului monetar al aurului, evenimentele din 1978 par să demonstreze că metalul galben își recîștigă discret pozițiile pierdute. Numeroase bănci centrale reevaluează la prețul pieței rezervele lor de aur, unele folosesc o parte din rezerve pentru a garanta împrumuturile externe pe care le contractează, iar altele vînd și cumpără activ metalul galben (aceste operațiuni sînt în prezent permise — vezi anuarele Institutului de economie mondială din 1977 și 1978). Este semnificativ faptul că aurul a devenit un element care stă la baza Unității valutare europene (E.C.U.). Metodele de evaluare a aurului monetar sînt diverse : la începutul anului 1979 Anglia și S.U.A. își evaluau rezervele de aur la prețul de 42,22 dolari/uncie, Canada și Portugalia la prețul de 35 D.S.T./uncie, Austria, Belgia, Elveția și R. F. Germania la prețuri diverse stabilite în monedă națională, iar Franța, Italia și Olanda la prețul pieței libere.

În 1978 au continuat licitațiile de vînzare a aurului de către F.M.I. ; după cum se știe, o șesime din stocul F.M.I. este valorificat pe piață pentru constituirea Fondului de ajutorare a țărilor în curs de dezvoltare (valoarea acestora a ajuns în ianuarie 1979 la 2,24 miliarde dolari). De asemenea, F.M.I. a efectuat a doua și a treia returnare din stocul de aur, către țările membre, la 35 D.S.T./uncie (o altă șesime din stocul de aur al F.M.I. se returnează țărilor membre). Ministerul de Finanțe al S.U.A. a continuat vînzarea pe piață a unei părți din rezervele sale de aur, majorînd cantitățile oferite începînd cu noiembrie 1978. În ciuda acestor surse noi ale ofertei, ca urmare a slăbiciunii dolarului și accentuării fenomenelor de criză monetară și financiară, prețul aurului a crescut continuu pe piața liberă, depășind „pragul psihologic" de 200 dolari pe uncie și ajungînd, în ianuarie 1979, la recordul absolut de 250 dolari pe uncie. Observatorii apreciază că noi majorări ale prețului aurului s-ar putea semnala și în 1979, ca urmare, în principal, a neîncrederii în dolar și menținerii unei rate înalte a inflației pe plan mondial.

M. ISĂRESCU
I.E.M.

noțiuni, termeni, operațiuni

Finanțarea societăților comerciale prin acțiuni și obligațiuni

Cunoscute sub denumirea de valori mobiliare sau de titluri de credit, acțiunile-titluri cu venit variabil acordat sub formă de divident — și obligațiunile — titluri credit, de regulă, cu venit fix sub formă de dobîndă — constituie modalități importante de finanțare a marilor întreprinderi înființate, în structura organizatorică de societăți comerciale anonime (și într-o măsură mai mică sub aceea de societăți în comandită pe acțiuni).

Între cele două categorii de titluri de credit sînt deosebiri esențiale și anume:

— acțiunile sînt titluri de credit reprezentînd o fracțiune a capitalului social, de o valoare egală care conferă, de regulă, drepturi egale, dacă prin actul constitutiv al societății comerciale anonime (pe acțiuni) nu s-au creat unele privilegii;

— obligațiunile constituie o fracțiune egală dintr-un împrumut colectiv realizat de o societate comercială pe acțiuni pe termen lung, purtătoare de dobînzi.

Așadar, în timp ce acțiunea este o fracțiune de capital și posesiunea ei conferă calitatea de asociat, obligațiunea conferă posesorului calitatea de creditor, cu dreptul de a i se restitui această sumă și de a încasa dobînzile înscrise în titlu.

Atît acțiunile cît și obligațiunile sînt prin esența lor transmisibile. Cedarea acestor titluri va fi deci opozabilă societății, chiar dacă nu i-a fost adusă la cunoștință.

Acțiuni

Acțiunile unei societăți anonime (ca și ale unei societăți în comandită pe acțiuni), pot fi clasificate după o serie de elemente care le caracterizează și care le conturează unele particularități.

O primă clasificare este aceea după modul lor de individualizare:

— nominative, cînd individualizarea se face prin înscrierea numelui acționarului;

— la purtător, situația în care individualizarea se realizează printr-un număr (seria acțiunii).

Sub aspectul naturii aportului adus de asociați, întîlnim: acțiunile în numerar, acțiunile de aport în natură.

Acțiunile în numerar nu înseamnă neapărat depunerea contravalorii acțiunilor, printr-o sumă de bani, ci ele pot fi emise și prin încorporarea la capital a unor cote luate din rezervele sociale.

Acțiunile de aport în natură pot fi realizate prin aducerea în patrimoniul societății a unor imobile, fonduri de comerț, mărfuri, creanțe, brevete de invenție, mărci de fabrică etc.

Privind din unghiul de vedere al prețului, distingem:

— acțiuni la preț egal, adică acele acțiuni emise la valoarea lor nominală ;

— acțiuni cu primă, respectiv acele acțiuni care sînt emise la o valoare mai mare decît aceea înscrisă. Asemenea acțiuni se emit, de regulă, cînd se majorează capitalul societății.

O ultimă clasificare a acțiunilor o facem plecînd de la drepturile care sînt acordate titularului:

— acțiuni ordinare, adică acele acțiuni care dau drepturi egale tuturor titularilor;

— acțiuni privilegiate, care dau titularului unele avantaje suplimentare (de exemplu, vot dublu) față de cele ordinare; asemenea acțiuni pot fi prevăzute fie prin statut, fie create pe parcursul funcționării societății.

● **Drepturile acționarilor.** Deținătorii de acțiuni (acționarii) au atît dreptul de a participa, prin votul lor, la viața societății, cît și de a încasa cota parte din beneficii. Atît primul cît și cel de-al doilea drept au în economia capitalistă semnificații concrete total diferite: rentierul modest, deținătorul a cîtorva acțiuni, are numai iluzia participării la viața societății prin votul său izolat (atunci cînd și-l manifestă).

Prin statutul de înființare pot fi acordate unele drepturi pecuniare suplimentare deținătorilor de acțiuni privilegiate, fără ca acestea să poată fi excesive.

● **Cumpărarea de către societate a propriilor sale acțiuni.** În principiu, o societate nu poate să-și cumpere propriile acțiuni. Cu toate acestea, adunarea generală, care a hotărît o reducere a capitalului nu din cauza unor pierderi suferite, poate autoriza consiliul de administrație de a cumpăra un număr determinat de acțiuni în scopul de a le anula. Deci, societatea nu are dreptul de a conserva aceste acțiuni în portofoliu, iar consiliul de administrație nu poate să se servească de ele pentru a vota în adunări.

Pe de altă parte, o societate poate să-și cumpere propriile sale acțiuni în scopul de a le repartiza între salariații săi. În fine, adunarea generală a acționarilor poate să autorizeze consiliul de administrație să achiziționeze propriile sale acțiuni și să le revîndă la bursă în anumite condițiuni, prevăzute de dreptul național.

● **Noțiunea de liberare a acțiunilor.** Este un principiu că acționarii nu sînt responsabili de pasivul social decît în limitele aporturilor lor.

Dar ei trebuie să verse totalul sumelor pe care le-au subscris, societatea avînd dreptul de a-i obliga la aceasta.

Statutele pot hotărî ca vărsămintele subscriitorilor să fie inferioare subscrierilor nominale, deoarece în momentul constituirii societății este suficient să fie vărsată numai o parte din valoarea lor, potrivit dreptului național: în Franța și R. F. Germania un sfert ; în Italia trei zecimi; în Olanda o zecime etc. Pentru rest, statutele acordă în general, consiliului de administrație sau adunării generale, dreptul de a-l cere cînd vor crede de cuviință. Aceasta se numește liberarea acțiunilor.

Acest procedeu are avantajul de a permite societății să atragă capitaluri pe măsura nevoilor sale ; el are, totuși, un inconvenient — în cazul afacerilor societății se deteriorează, — acționarii nu mai vor să verse acest rest, iar ca urmare societatea se angajează în numeroase procese.

Pentru a se evita acest risc, liberarea acțiunilor este supusă unor serii de reguli restrictive:

— liberarea integrală a acțiunilor trebuie să se realizeze cel mai tîrziu în cinci ani, socotiți de la înmatricularea societății în registrul comerțului;

— o societate nu poate să emită obligații, nici să-și amplifice capitalul atîta timp cît nu a efectuat liberarea integrală a capitalului subscris la înființare;

— o acțiune neliberată trebuie să fie în mod obligatoriu sub formă nominativă (pentru ca societatea să știe cui să se adreseze pentru a reclama liberarea);

— societatea are dreptul nu numai să urmărească pe proprietarul actual al acțiunii, dar și pe subscriitorul inițial și pe toți purtătorii succesivi. Totuși, aceștia din urmă nu pot fi urmăriți decît timp de doi ani, după ce și-au cedat titlurile.

Obligațiuni

Extinderea afacerilor întreprinse de o societate prin noi investiții, necesită importante fonduri care nu sînt, în toate cazurile, rentabile a fi procurate pe calea creditului bancar (de regulă, pe termen scurt și cu dobînzi mari). Ca urmare, în toate statele capitaliste este legiferată o cale, proprie societăților de acțiuni, de a intra în posesia unor fonduri suplimentare celor asigurate prin subscripția de acțiuni. Această cale este aceea a emiterii de obligații.

● **Elemente definitorii.** Prin noțiunea de obligații se înțeleg acele titluri de credit, emise de o societate pe acțiuni, constituind în totalitatea lor un împrumut colectiv acordat societății de o masă de creditori, pe termen lung.

O obligație se prezintă sub forma unui titlu negociabil putînd să fie, ca și acțiunile, nominativă sau la purtător. Făcînd parte dintr-un împrumut colectiv, fiecare obligatar este individual un creditor al societății, însă creanța sa nu e decît o fracțiune dintr-unul și același împrumut contractat de societate.

● **Emiterea obligațiilor.** În general emiterea obligațiilor se realizează prin intermediul băncilor, pe două căi diferite: fie că băncile cumpără ferm obligațiile emise și le revînd, fie că servesc numai ca intermediari între subscriitori și societate.

Condițiile sub care o societate are dreptul de a emite obligații sînt următoarele:

— societatea trebuie să fi împlinit doi ani de existență și să fi încheiat două bilanțuri aprobate legal, condiție impusă de necesitatea ca creditorii societății să poată cunoaște cel puțin primele rezultate ale activității desfășurate ;

— acțiunile societății trebuie să fi fost integral liberate.

De la un anumit cuantum (în Franța, între 250 mii — 15 milioane franci) trebuie ca societatea să adreseze un aviz prealabil conducerii tezaurului național. Peste un plafon maxim (în Franța, de 15 milioane franci) trebuie să fie solicitată autorizația prealabilă a ministerului finanțelor sau a altui organ prevăzut de legea națională.

De asemenea, societatea emitentă este obligată:

— să publice o notă într-un ziar de anunțuri, în scopul de a aduce la cunoștință viitorilor subscriitori principalele caracteristici ale societății și ale împrumutului:

— să redacteze un prospect de emisiune, cu aceleași indicații.

● **Dreptul obligatarilor.** Obligatarii, fiind creditori ai societății emitente de obligații, au o serie de drepturi:

— dreptul la dobînda care a fost stipulată în prospectul de emisiune și care este înscrisă în titlu. Aceasta poate fi: fixă, o parte din beneficii, ori indexată (calculabilă proporțional cu cifra de afaceri a societății sau cu prețul unui obiect sau unui serviciu aferent activității societății) ;

— dreptul la rambursare, la scadența fixată, a cuantumului nominal al obligației;

— beneficiul unei prime de rambursare, în situația care societatea emite sub par, adică la o sumă inferioară cuantumului nominal;

— beneficiul rambursării înainte de scadență, prin amortizare pe calea tragerii la sorți, sau în cazul lichidării societății (ori a falimentului).

● **Adunarea obligatarilor.** Fiind creditori de o factură specială, în sensul că creanța lor face parte dintr-un tot, prevederi exprese ale dreptului național protejează dreptul obligatarilor. Printre acestea se numără adunările de obligatari ai aceluiași împrumut, în vederea apărării intereselor lor colective, dotate cu personalitate juridică și cu anumite competențe de natură să le apere interesele

Adunările masei de obligatari sînt convocate de către: reprezentantul desemnat în cursul unei adunări precedente; de societatea emițătoare; de un grup reunind cel puțin o treime din obligatari.

Adunările pot fi ordinare și extraordinare.

Menționăm că hotărîrile adunării extraordinare trebuie să fie omologate de instanța judecătorească competentă. Adunările extraordinare iau anumite hotărîri propuse de societatea emițătoare, și anume: modificarea formei societății, fuzionarea cu altă societate; emisiunea unor noi obligații prevăzute cu un drept de preferință față de vechile obligații.

Dacă adunarea obligatarilor respinge propunerile societății, societatea poate să nu țină seama de hotărîrea obligatarilor, dar în acest caz trebuie să ramburseze pe acei obligatari care vor cere rambursarea.

Negocierc

Titlurile de credit sub forma acțiunilor și a obligațiilor constituie obiectul negocierilor pe piețele financiare interne și internaționale. Cînd piața financiară este formată numai din acțiuni și obligațiuni ea coincide cu **piața valorilor mobiliare.** O asemenea piață este formată din două mari segmente: piața pentru noile emisiuni (piața primară) și piața pentru valorile mobiliare aflate în circulație (piața secundară) în care se negociază titlurile de credit pe care posesorii lor le dețin, cu scopul de a-și redobîndi capitalul investit. De remarcat că vînzarea titlurilor subscrise se efectuează la cursul zilei, care poate fi superior cursului de achiziție — situație în care vînzătorul realizează un beneficiu — sau inferior acestui curs — caz în care cel ce vinde are o pierdere.

Piața financiară are organisme oficiale proprii unde se efectuează negocierile — burse de valori mobiliare —, alături de care fac asemenea acte de comerț băncile și alți comercianți care au ca obiect al activității lor vînzarea și cumpărarea de titluri de credit; atît băncile, cît și comercianții specializați constituie piața financiară liberă. Subliniem că dobînda pe piețele financiare diferă în funcție de cerere și ofertă de capital, fiind sensibil superioară dobînzii de pe piețele monetare.

Achiziționarea de obligațiuni constituie un mijloc de plasament al rezervelor valutare, evident, sub condiția ca titlurile să fie emise de împrumutători, cu o solidă situație economică, iar ca urmare, acestea să fie ușor negociabile pe piață.

Al. D.

fișier

Piața Ecuador

Regimul importurilor

Fiecare import (în afara unor excepții pe care le vom reda mai jos) este supus regimului licențelor de import („Licencia de Importacion") care trebuie solicitată de la Banca Centrală „Departamento de Cambios". Licența de import trebuie cerută înainte de încărcarea mărfurilor.

La formularul de solicitare a licenței se anexează o factură pro-forma în care se indică cantitatea, greutatea precisă și prețul de cumpărare. Se urmărește în mod deosebit indicarea corectă a greutății pentru a se preveni eventualele evaziuni de la plata taxelor vamale.

Sînt scutite de licențe de import, mici expedieri de mărfuri în valoare pînă la 500 dolari SUA, cu excepția medicamentelor și pieselor de schimb auto, mărfuri care se aduc pe cale aeriană sau maritimă.

Se pot aduce, de asemenea, mărfuri fără licență de import care rămîn în Ecuador doar o perioadă de timp limitată. Aceste importuri temporare necesită totuși aprobarea instituțiilor guvernamentale competente.

Se mai pot importa fără licență de import:

— piese de schimb pentru utilaje pierdute sau deteriorate, utilaje importate în baza unor licențe eliberate;

— utilaje și materiale ale firmelor străine ce investesc în Ecuador și folosesc devize proprii;

— importurile pentru instituțiile de stat și guvernamentale necesită, de asemenea, o aprobare din partea băncii centrale și în unele cazuri și a Ministerului de Finanțe.

La solicitarea unei licențe de import se depune 80% din contravaloarea taxelor vamale. Licența are o valabilitate de 180 zile. Expedierea mărfurilor poate fi făcută în cadrul termenului de valabilitate a licențelor.

În cazuri deosebite pentru mașini și utilaje se emit licențe de import cu o valabilitate de doi ani.

Mărfurile de import se împart în două categorii. În categoria I sînt mărfurile de importanță deosebită împărțite în două subliste A și B. (cereale, făină, îngrășăminte chimice, etc.). În categoria a II-a sînt incluse mărfurile ce se produc în Ecuador sau articole de lux.

Produsele ce nu sînt incluse în aceste categorii sînt interzise la import. Printre produsele interzise se află: anumite produse textile, confecții, încălțăminte, unele produse alimentare.

Înainte de eliberarea licențelor de import indiferent de forma de plată se depune la Banco Central o sumă în valută drept depozit care reprezintă 30% din valoarea CIF de import pentru mărfurile din lista II (categoria II) și 10% din valoarea CIF pentru cele din lista I — B.

Pentru mărfurile din lista I — A această depunere nu este necesară. De asemenea, sînt exceptate de la această reglementare mărfurile ce constituie importuri ale sectorului de stat cu credite din străinătate, importuri temporare, sau importuri în cadrul operațiunilor de compensație, importuri de utilaje și materii prime pentru industria de prelucrare a peștelui.

O condiție a eliberării licențelor de import este aceea ca importatorul să dovedească că prețul plătit corespunde cu nivelul prețurilor mondiale în momentul tranzacției.

Importatorii care au restanțe în plata impozitelor sau nu-și achită în termen obligațiile de plată către exportatori nu primesc licențe de import solicitate.

Importatorii trebuie să aparțină de o Cameră de Comerț sau de Industrie, să fie înregistrați la Banco Central și să aibă un exemplar de semnătură la secția Comerț cu devize a băncii. Fiecare cerere de licență trebuie să conțină următoarele elemente: numele și adresa importatorului și exportatorului, țara de origine a mărfii, portul de încărcare, greutatea netto, ambalajul, numărul de colete, poziția vamală, descrierea mărfii, valoarea FOB, valoarea totală, costuri de transport, de asigurare, valoarea CIF.

După eliberarea licenței de import, portul de expediere și țara de origine pot fi schimbate dacă nu rezultă pagube pentru statul ecuadorian sau cîștiguri necontrolate pentru importator.

Asigurarea mărfurilor din import trebuie făcută în Ecuador.

Valoarea CIF trecută în licența de import poate fi depășită cu maximum 20%.

La importul de mărfuri din categoria a II-a se percepe o taxă suplimentară de 30% din valoarea CIF. Sînt exceptate de la această vamă produsele pentru organismele internaționale și reprezentanțe diplomatice precum și mărfuri de importanță deosebită pentru dezvoltarea țării.

În afara taxelor vamale se mai plătește un impozit pe circulația mărfurilor de regulă 4%. Pentru unele produse alimentare și materiale necesare pentru agricultură nu se percepe acest impozit.

Documente însoțitoare la importurile în Eduador:

— facturi consulare nu sînt necesare;

— certificatul de origine (1 original și 3 copii) se completează cu valoarea FOB în dolari SUA și numărul de licență;

— conosamente „an order" nu sînt acceptate dacă nu se trece numele primitorului. Trebuie să fie întocmite în limba spaniolă și să aibă nr. licenței;

— factură comercială în 5 exemplare confirmată de Camera de Comerț sau Industrie.

Factura trebuie să conțină valorile FOB și CIF în dolari SUA.

Sistemul de plăți externe

Prin acordarea licenței de import se include în mod automat și aprobarea schimbului la cursul oficial a monedei naționale — sucra (1 sucre = 100 centaros) pentru procurarea devizelor necesare plății importurilor, schimb care se efectuează la Banco Central.

În afara schimbului oficial există și o piață liberă a devizelor unde cursul se stabilește în funcție de cerere și ofertă.

Pe această piață se pot obține devize pentru plata dobînzilor, dobînzilor penalizatoare, prime de asigurare.

La cumpărarea devizelor pentru plata importului se percepe o taxă de 1% la valoarea CIF („Tasa de Servicio").

Transferul valutar nu poate să depășească cu mai mult de 10% suma înscrisă în licență. Devizele se pun la dispoziție la prezentarea documentelor de către Banco Central. Transferul are loc conform condițiilor stabilite în contract atît timp cît nu contravine prevederilor legale ecuadoriene și sînt identice cu condițiile menționate în licențe de import. Autoritățile nu admit modificări ale formei de plată după eliberarea licenței decît cu mare greutate.

În general mărfurile de import se plătesc cu încaso, însă Banco Central și băncile comerciale sînt împuternicite că deschidă și acreditive irevocabile. Se admit plăți anticipate a importurilor dacă importatorul depune în întregime contravoloarea importurilor în moneda națională și o garanție de 15%, sumă care la vămuire se restituie. În cazul în care importul nu se realizează în termen de 30 zile de la expirarea valabilității licenței banca încasează garanția și solicită restituirea devizelor.

Banco Central este împuternicită să deschidă și garanții în valută străină pentru plata importurilor. În principiu se poate solicita plata la termen de pînă la 90 zile dacă acest lucru este uzual pe piața externă. Pentru mărfurile din lista a II-a plata se efectuează după 360 zile.

ȘTEFAN VÎRTACI

Redactor coordonator:
dr. Ioan GEORGESCU

autoconducere

Reorganizarea unităților socialiste de stat

Legea nr. 5/1978 privitoare la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, nu reglementează în mod detaliat reorganizarea unităților de stat, ea mărginindu-se să precizeze că desființarea întreprinderilor și reorganizarea lor se fac de către organul care are în competență înființarea acestora.

Cît privește reorganizarea, această mențiune echivalează cu o trimitere la prevederile Decretului nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, care reprezintă sediul materiei.

Decretul nu dă nici el o definiție a reorganizării dar menționează comasarea și divizarea drept situații în care persoana juridică încetează a avea ființă.

În realitate nu toate formele de reorganizare implică încetarea funcționării persoanei juridice.

În decret sînt menționate, ca forme principale de reorganizare, comasarea și divizarea.

Reorganizarea pe cale de comasare se face prin absorbirea unei persoane juridice de către o altă persoană juridică, sau prin fuziunea mai multor persoane juridice, pentru a alcătui o persoană juridică nouă, în timp ce divizarea se face prin împărțirea întregului patrimoniu al unei persoane juridice între mai multe alte persoane juridice care există sau care iau astfel ființă.

Absorbția presupune că o anumită persoană juridică existentă, care își menține ființa, înglobează o altă persoană juridică, aceasta din urmă încetînd a mai ființa. Se produce prin aceasta, o transmisiune universală întrucît întregul patrimoniu al persoanei juridice absorbite trece asupra persoanei juridice absorbante. Astfel cum arată art. 46 alin. 2 din decret, persoana absorbantă dobîndește drepturile și este ținută din obligațiile persoanei juridice pe care o absoarbe.

Alături de această formă — am putea să o denumim clasică — viața a impus o nouă formă rezultată dintr-o operație complexă de reorganizare. Este cazul desprinderii, în situația unei divizări parțiale a unei părți dintr-o unitate — secție de producție, fabrică etc. care reprezintă, față de patrimoniul persoanei juridice divizate o anumită fracțiune, ce trece, realizîndu-se o absorbție, asupra unei alte persoane juridice preexistente. Transmisia nu are în acest caz caracter universal.

Fuziunea este o operație care presupune contopirea a două sau mai multe persoane juridice care își pierd fiecare în parte personalitatea juridică pentru a da naștere unei persoane juridice noi. Din aceasta rezultă că fuziunea implică două sau mai multe transmisiuni universale, patrimoniile unităților fuzionate, cu drepturile și obligațiile lor, trecînd asupra persoanei juridice nou înființate.

Divizarea comportă la rîndul său două aspecte.

Divizarea totală, primul dintre acestea, înseamnă dispariția unei persoane juridice al cărui patrimoniu este împărțit și transmis, pe fracțiuni, către două sau mai multe persoane juridice.

În acest caz, transmisiunea patrimonială se produce cu titlu universal și operează între o persoană juridică ce își încetează ca atare activitatea și alte persoane juridice care preexistă sau care iau ființă prin însuși actul reorganizării.

În primul caz operațiunea capătă un caracter complex deoarece pentru persoanele preexistente reorganizarea are înfățișarea unei absorbții, pe cînd pentru cele care iau ființă ca urmare a reorganizării, actul are semnificația unui act de înființare.

Divizarea parțială este singura formă de reorganizare care nu presupune încetarea funcționării unei persoane juridice. Este dealtfel, ceea ce prevedere art. 42 din Decretul nr 31/1954 potrivit căruia persoana juridică nu încetează de a avea ființă în cazul în care o parte din patrimoniul ei se desprinde și se transmite la una sau mai multe persoane juridice existente sau care iau astfel ființă.

Decretul nr. 31/1954 nu folosește nicăieri termenul de „divizare parțială", întrebuințînd, în toate cazurile, formula de „desprindere și transmitere a unei părți din patrimoniu". S-a remarcat în mod întemeiat că deosebirea dintre divizarea totală și cea parțială nu este de ordin calitativ ci doar cantitativ, ea ne ținînd de natura juridică a operației, ci numai de întinderea masei patrimoniale supuse transmisiunii.

Același caracter complex îmbracă reorganizarea și în cazul transmiterii unei fracțiuni de patrimoniu către o persoană juridică existentă pentru care operația are caracterul unei absorbții.

Efectele reorganizării constau într-o transmisiune patrimonială.

Potrivit art. 47 din Decretul nr. 31/1954, patrimoniul persoanei juridice care a încetat de a avea ființă prin divizare se împarte în mod egal între persoanele juridice dobînditoare, dacă prin actul care a dispus divizarea nu s-a stabilit o altă proporție.

În cazul în care o parte din patrimoniul unei persoane juridice se desprinde și se transmite la o singură persoană juridică existentă sau care ia astfel ființă împărțirea patrimoniului se face în proporția părții desprinse și transmise. Dacă partea desprinsă se transmite la mai multe persoane juridice existente sau care iau astfel ființă, împărțirea patrimoniului între persoane juridice de la care s-a făcut desprinderea și persoanele juridice dobînditoare se va face, de asemenea, proporțional cu partea desprinsă și transmisă, iar între persoanele juridice dobînditoare, împărțirea se va face în mod egal.

Persoanele juridice care, prin efectul divizării, dobîndesc anumite bunuri, răspund față de creditori pentru obligațiile persoanei juridice care a încetat de a avea ființă prin divizare, proporțional cu valoarea bunurilor dobîndite, stabilită la data dobîndirii, dacă prin actul care a dispus divizarea nu s-a prevăzut altfel.

Aceeași soluție trebuie dată și în cazul persoanelor juridice care au dobîndit bunuri, ca urmare a desprinderii și transmiterii unei părți din patrimoniul altei persoane juridice.

Articolul 49 din același decret prevede că transmiterea drepturilor și obligațiilor în caz de fuziune, precum și de desprindere și transmitere, privind persoane juridice supuse înregistrării, se îndeplinește astfel cum am arătat mai sus, atît între părți, cît și față de cel de-al treilea, numai prin înregistrarea operației și pe data acesteia. În orice caz, divizarea, precum și desprinderea și transmiterea nu se vor putea înregistra decît dacă se vor prezenta aprobate de organul competent inventarul, bilanțul contabil întocmit în vederea predării-primirii sau oricare alte asemenea acte pe care 'egea le-ar prevedea, precum și evidența contractelor în curs de executare, care trebuie să cuprindă și repartizarea tuturor contractelor.

Principiul care trebuie să stea la baza repartizării contractelor economice, trebuie să fie acela ca executarea fiecăruia să se facă de o singură persoană juridică dobînditoare. Repartizarea unui singur contract la mai multe persoane juridice provenite din reorganizare, se va putea face numai dacă împărțirea executării lui este cu putință. În sensul art. 50 aprobarea de repartizare nu se poate da mai înainte de a se fi obținut de la organul competent, modificarea sarcinii de plan sau a prevederilor din balanța de materiale corespunzătoare.

Dr. Victor Dan ZLĂTESCU

contract economic

Livrarea utilajelor cu întîrziere. Precizări

Mai mulți cititori au solicitat lămuriri în privința răspunderii unităților furnizoare de utilaje pentru nerespectarea termenelor de livrare asumate prin contractele economice încheiate, ca și în legătură cu efectele pe care le produce încheierea ulterioară a unor acte de către părțile contractante. Vom încerca, în cele ce urmează, să lămurim problemele ridicate care sînt, de altfel, de interes general.

Este cunoscută linia constantă a practicii arbitrale de a sancționa livrarea utilajelor în garnituri incomplete. Prin asemenea livrări nu se realizează scopul economic avut în vedere la încheierea contractului, întrucît respectivele utilaje nu pot fi puse în funcțiune ori folosite de către unitățile beneficiare.

Totodată, asemenea livrări nu au semnificația executării conforme a obligațiilor care revin unităților furnizoare. Așadar, pe plan juridic, obligația contractuală de livrare se consideră neîndeplinită, unitatea furnizoare datorînd penalități și daune. Precizăm că penalitățile se datorează la valoarea întregului utilaj, iar nu în raport cu valoarea părții nelivrate. De asemenea, penalitățile prevăzute de art. 1 lit. a din H.C.M. nr. 306/1970 se datorează pînă la data livrării ultimei garnituri, însă nu mai mult decît durata contractului care coincide, de regulă, cu durata anului de plan.

Această situație se deosebește net de aceea în care mai multe utilaje formează obiectul unui singur contract de furnizare ca poziții distincte. Fiecare utilaj avînd preț aparte și constituind o unitate, nu se poate pune problema ca, în cazul nelivrării unuia dintre utilajele contractate, penalitățile să se datoreze în raport cu valoarea tuturor utilajelor prevăzute în acel contract. Această concluzie este valabilă și în situația în care toate utilajele contractate sînt destinate aceluiași obiectiv de investiții, iar nelivrarea unuia dintre ele este de natură să împiedice realizarea în termen a investiției. (Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 4361/1978).

Rezolvarea este diferită atunci cînd se pune problema daunelor. Dacă, de pildă, datorită nelivrării unuia dintre cele 7 utilaje contractate, investiția nu a putut fi realizată în termen și, din această cauză, s-au perceput dobînzi penalizatoare, unitatea furnizoare poate să fie ținută răspunzătoare pentru întreaga daună dacă se dovedește că nelivrarea utilajului — la care ne-am referit în mod exemplificativ — a fost unica cauză determinantă a nerealizării investiției la termen.

În situația nelivrării utilajelor la termen, părțile, preocupate de recuperarea restanțelor, încheie frecvent acte prin care procedează la eșalonarea livrărilor întîrziate stabilind, uneori ordinea livrării unor subansamble.

Greșit se socotește că prin asemenea acte sînt înlocuite termenele de livrare inițiale, că unitățile furnizoare nu ar fi răspunzătoare decît în raport cu eșalonarea sau ordinea livrărilor stabilite ulterior.

Actele la care ne-am referit nu sînt de natură să modifice obligațiile contractuale, astfel cum au fost stabilite ele cu prilejul încheierii contractului.

Intenția părților nu se poate interpreta corect decît în lumina preocupării lor de a limita întîrzierile în livrări.

O altă interpretare nu este posibilă nici în lumina acelei stabiliri a practicii arbitrale potrivit căreia nu produc efecte juridice decalările de termene de livrare intervenite ulterior scadenței acestora. Or, actele la care ne referim intervin într-un moment posterior scadenței acestor termene.

O înțelegere a părților în sensul decalării termenelor de livrare nu produce efecte juridice și pentru motivul că ea nu este în concordanță cu sarcina de plan ce stă la baza contractului și cu sarcinile care revin unităților beneficiare din planul de investiții.

În ceea ce privește anularea sau modificarea repartițiilor avînd ca obiect livrarea utilajelor destinate obiectivelor de investiții, ele produc efecte numai în măsura în care au fost dispuse de organul competent cu respectarea metodologiei de modificare a sarcinilor de plan.

Pentru înțelegerea cît mai adecvată a precizărilor de mai sus, redăm următoarele considerente din Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 3376/1978:

„Pîrîta s-a apărat în sensul că repartiția inițială nr. 774.322/1977, în temeiul căreia s-a încheiat contractul, a fost anulată prin dispoziția de anulare nr. 781.925/1978 și s-a emis o nouă repartiție care înscrie ca termen de livrare luna august 1978.

Apărarea pîrîtei nu poate fi primită, deoarece nu s-a dovedit că această anulare s-a dispus cu respectarea metodologiei de modificare a sarcinii de plan.

Dimpotrivă, anularea s-a dat în temeiul minutei încheiate de delegații părților la data de 21.VII.1978.

Or, prin acest act, reclamanta nu a consimțit la decalarea termenului de livrare, ci s-a preocupat, împreună cu pîrîta, de efectuarea livrărilor cu întîrziere.

De astfel, conform practicii arbitrale, o decalare intervenită după scadența termenului de livrare, care în speță a fost la 31.III.1978, nu produce efecte juridice în ce privește răspunderea".

comerț exterior

Convenția Uncitral privitoare la vînzarea comercială internațională

Încă din anul 1968, la prima sa sesiune plenară, Comisia Națiunilor Unite pentru Dreptul Comerțului Internațional (prescurtat UNCITRAL) a înscris în programul său de activitate, ca temă prioritară, studiul vînzării internaționale de mărfuri. În scopul arătat, s-a apreciat că este indicat să se procedeze, într-o primă fază, la examinarea reglementărilor cuprinse în următoarele Convenții internaționale, încheiate la Haga:

— Convenția din 1 iulie 1964 privitoare la Legea uniformă a vînzării internaționale de obiecte mobile corporale (prescurtat LUVI);

— Convenția din 1 iulie 1964 privitoare la Legea uniformă a formării contractelor de vînzare internațională de obiecte mobile corporale.

Pentru ca această lucrare complexă să se desfășoare în bune condiții, UNCITRAL a solicitat ca secretarul general al O.N.U. să difuzeze statelor membre ale organizației mondiale sau ale oricărei dintre instituțiile sale specializate, Convențiile amintite de la Haga, invitîndu-le totodată să răspundă dacă intenționează să adere la ele (sau la unele dintre ele), iar în al doilea rînd, să comunice observațiile pe care le-ar avea de formulat cu privire la reglementările respective. Secretarul General al O.N.U. a fost de asemenea rugat să întocmească o analiză a acestor răspunsuri, care să fie pusă la dispoziția statelor membre ale UNCITRAL, în vederea adoptării unui punct de vedere propriu.

La următoarea sa sesiune plenară, ținută în 1969, UNCITRAL, dispunînd de studiile analitice pe care le solicitase secretarului general al O.N.U., a inițiat o discuție de principiu referitor al Convențiile de la Haga, spre a se preciza pozițiile diferitelor state membre în legătură cu aceste instrumente juridice.

În cursul dezbaterilor au fost emise două teze opuse. Unele delegații s-au pronunțat în sensul că reglementările adoptate la Haga în 1964 sînt instrumente adecvate și practice, care contribuie notabil la unificarea dreptului în domeniul vînzării internaționale de mărfuri. În consecință, s-a susținut că nu ar fi cazul să se procedeze la revizuirea acestor Convenții, înainte de a se constata rezultatele pe care le pot avea în cursul aplicării lor. De aici s-a conchis că în faza actuală prezintă interes să se extindă aderarea la aceste instrumente internaționale.

Potrivit opiniei opuse, Convențiile de la Haga din 1964 nu corespund nevoilor și realităților momentului. Dintre statele care le-au semnat — în total 28 — nici unul nu face parte din categoria celor în curs de dezvoltare. S-a arătat apoi, că reglementările respective nu au avut în vedere nevoile reale ale acestor state, de care trebuie să se țină seama în mod precumpănitor, spre a li se da satisfacție cît mai deplină, în orice document juridic care s-ar elabora în viitor în materie de vînzare internațională. În concluzie, s-a susținut de către exponenții acestei opinii că UNCITRAL nu ar trebui să recomande altor state să adere la Convențiile de la Haga din 1964, ci să procedeze la elaborarea unor noi reglementări, unanim convenabile.

Referitor la Convenția de la Haga din 1955, unii delegați au învederat că soluțiile de drept internațional privat pe care le consacră sînt neîndoielnic necesare în stadiul actual, cît timp nu s-a ajuns încă la unificarea universală a dispozițiilor legale aplicabile vînzării comerciale internaționale. Spre deosebire de acest punct de vedere, reprezentanții care au contestat utilitatea Convențiilor de la Haga din 1964 au opinat totodată că o eventuală nouă reglementare, care ar urma să fie elaborată sub auspiciile UNCITRAL, trebuie să includă și prevederi corespunzătoare desigur revizuite și completate, pentru rezolvarea conflictelor de legi.

Reținînd din aceste discuții concluzia că textele adoptate la Haga nu păreau susceptibile de o acceptare generală, dar nici nu trebuiau înlăturate **de plano**, UNCITRAL a apreciat că în vederea elaborării unor noi reglementări în materie, „ar trebui să se țină seama, pe cît posibil de opera care a fost îndeplinită pînă în prezent".

Ca metodă de lucru, UNCITRAL a considerat necesar să instituie un grup de experți, alcătuit din delegați a 14 state membre, cărora le-a stabilit totodată o serie de obiective de îndeplinit. În primul rînd s-a decis ca Grupul de lucru să determine, în lumina observațiilor formulate de state în legătură cu Convențiile de la Haga din 1964 și centralizate de către secretarul general al O.N.U., „ce modificări ale textelor existente le-ar face suscentibile de o adeziune mai largă din partea statelor cu sisteme juridice, sociale și economice diferite". Grupul de lucru a fost deopotrivă învestit să aprecieze dacă nu ar fi eventual necesară, în același scop, elaborarea unui text nou, cît și să ia orice alte măsuri pentru a promova armonizarea sau unificarea dreptului în materie de vînzare internațională de obiecte mobile corporale".

În fine, la sesiunea din 1969, UNCITRAL, a adresat secretarului general al O.N.U. invitația să analizeze și răspunsurile statelor cu privire la Convenția de la Haga din 1955, spre a fi supuse și acestea spre studiu Grupului de lucru.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

raporturi de muncă

Legătura faptei ilicite cu munca

Prezentăm la început două spețe care pun în evidență faptul, dealtfel cunoscut, că „legătura cu munca" se apreciază în raport cu calificarea profesională și funcția (meseria) dar și în **concret** de la caz la caz în raport cu împrejurările în care s-a petrecut fapta, pentru a ne referi apoi la cîteva aspecte desprinse din legislația în vigoare.

● Beneficiarul întocmește un telex de refuz al produselor apreciate ca rebut pe care-l înmînează unei persoane încadrate cu sarcina de al transmite furnizorului (nu celei care avea datoria să transmită telexuri). Persoana semnează de primire dar nu transmite telexul. Obligată prin hotărîrea arbitrajului de stat la plata prețului, penalități de întîrziere și cheltuieli de arbitrare, unitatea beneficiară emite decizie de imputare cu suma respectivă împotriva persoanei care n-a transmis telexul.

Comisia de judecată, apreciind că persoana nu are în atribuțiile sale de serviciu sarcina de a primi și transmite telexuri, anulează decizia de imputare.

Apreciem, cum de altfel s-a pronunțat și instanța, că soluția comisiei nu poate fi admisă deoarece persoana a primit și a semnat pentru primirea telexului. Prin urmare avea datoria să-l transmită sau să informeze fie pe șeful ierarhic fie persoana care avea sarcina primirii și transmiterii telexurilor.

Neacționînd în nici un fel persoana în cauză a produs o pagubă unității pentru care urmează să răspundă. Din împrejurările de fapt, precum și din modul în care putea fi îndeplinită sarcina primită, se observă cu ușurință să aceasta nu depășea în nici un caz calificarea sa profesională. Dacă persoana a semnat pentru primirea și transmiterea telexului înseamnă că ea s-a angajat în mod serios să îndeplinească o anumită sarcină. Omisiunea ei nu poate fi justificată decît prin invocarea culpei-neglijență iar „legătura cu munca" este evidentă, neputînd fi pusă sub semnul întrebării (Judecătoria, sect. 3 București, sent. civ. nr. 2040/1978).

● Pe baza certificatului medical, persoana este trecută, prin decizia conducătorului de unitate, din funcția de conducător auto traseu în calitate de „șofer de manevră în garaj". Ulterior, deși arată starea sa medicală, persoana este obligată prin ordinul dispecerului de serviciu să conducă un autovehicul pe traseu, împrejurare în care s-a produs avarierea autovehiculului.

Se poate susține că, întrucît persoana nu este inaptă pentru conducerea autovehiculelor și întrucît în atribuțiile șoferului de manevră intră și conducerea pe traseu fără călători a unui autovehicul pentru a înlocui unul defect, acesta va răspunde material, fapta fiind în legătură cu munca.

Cu toate acestea, **ordinul** primit din partea șefului ierarhic de a pleca în traseu a operat un transfer de răspundere de la cel care nu răspunde pentru fapte ilicite în afara garajului la cel care și-a asumat riscul unei eventuale pagube. Adică, sarcinile persoanei trebuie analizate în concret în raport cu posibilitățile psihice care au condus la schimbarea atribuțiilor cu precizarea expresă **„în garaj"** și nu trebuie circumscrise la sarcinile ce de regulă revin „șoferului de manevră". Așa fiind, persoana poate fi responsabilă numai pentru fapte ilicite săvîrșite în garaj, unde a fost declarată aptă să conducă autovehicule și nu poate fi responsabilă pentru fapte străine acestui loc de muncă, tocmai pentru că „legătura cu munca" este numai aparentă (Judecătoria sect. 3 București, sent. civ. nr. 383/1977).

*

Apărarea avutului obștesc, îndatorire fundamentală prevăzută de lege (Codul muncii, art. 20 (2), lit. a ; Legea nr. 1/1970, art. 5, lit. f ; Legea nr. 12/1971, art. 5, lit. i) trebuie analizată în legătura sa intimă cu **răspunderea materială** a persoanelor încadrate, **în condițiile legii.** Apărarea avutului obștesc rămîne o noțiune teoretică, fără înțelegerea necesității apărării concrete a fiecărui bun și fără reali-

zarea operativă a tuturor creanțelor. Nu înseamnă însă nicidecum că **apărarea** avutului obștesc se finalizează în toate cazurile prin răspunderea materială. Înseamnă însă întotdeauna că reîntregirea patrimoniului se va realiza în **condițiile legii** de la persoana vinovată de **orice modificare negativă** în patrimoniu, fie că se referă la o diminuare a activului (degradări, sustrageri, risipă), fie că se referă la o creștere a pasivului (plata unor penalități, amenzi etc.).

Condițiile la care face trimitere legea sînt cele cunoscute în dreptul comun, care cu unele circumstanțieri specifice fac aplicare în materie. O primă condiție, după cum se știe, este fapta ilicită personală și **în legătură cu munca**. „Legătura cu munca" este aspectul care în practică uneori duce la interpretări și soluții diferite și asupra lui vom stărui în continuare.

Legătura cu munca exprimă ideea că fapta trebuie săvîrșită cu prilejul **executării** atribuțiilor și sarcinilor specifice funcției sau meseriei sau mai exact în legătură cu **„felul muncii"**.

În practică ca și în doctrină există un consens general asupra faptului că **felul muncii** este un **element esențial** al contractului de muncă care-și **are izvorul în acordul părților** exprimat la încheierea contractului și drept urmare nu poate fi schimbat unilateral de către unitate decît în cazuri deosebite, expres prevăzute de lege.

Felul muncii, respectiv ansamblul de atribuții specifice pe care urmează să le îndeplinească persoana încadrată în executarea contractului, este determinat de regulă de **calificarea profesională** și de **funcția (meseria) ori postul** deținut și reprezintă principala **obligație juridică** stabilită numai generic în actele normative care prevăd **realizarea normei de muncă și celorlalte sarcini ce decurg din funcția sau postul** deținut (art. 20 (2) lit. b din Codul muncii și pct. 1, lit. h, cap. II. din Îndrumarul nr. 66427/1973 al Ministerului Muncii și Consiliul Central al U.G.S.).

Concretizarea normei de muncă, sub toate aspectele, se face de la caz la caz prin regulament de ordine interioară, nomenclator de atribuții, indicator tarifar de calificare etc. și este cunoscută de la încheierea contractului de muncă.

Chiar din formularea legii observăm că norma de muncă nu acoperă conținutul „felului muncii", persoana fiind chemată să realizeze și **alte sarcini** care **„decurg"** din funcția sau postul respectiv. Considerăm că în toate cazurile cînd asemenea sarcini, chiar dacă sînt stabilite ulterior, în timpul executării contractului, dacă **nu depășesc** calificarea profesională și natura funcției (meseriei) au încontestabil, legătură cu munca.

De asemenea, potrivit art. 20 (2) lit. c din Codul muncii, persoana este chemată uneori să efectueze **„orice activitate"** potrivită cu pregătirea sa și nevoile unității. Criteriul principal pentru a efectua „orice activitate", adică alta decît aceea ce firesc intră în atribuțiile sale, este **nevoia** unității determinată de anumite situații care pot apărea — depășind starea obișnuită dar nefiind cazuri de forță majoră — în perioada îndeplinirii sarcinilor de plan. În toate cazurile, sarcinile primite (orice activități) sînt **circumscrise de pregătirea profesională**, prevedere ce ne formează convingerea că activitatea se desfășoară în **legătură** cu munca și ca atare nu poate fi invocată exonerarea de răspundere sub acest aspect.

Tot în art. 20 (2) lit. c din Codul muncii este prevăzută obligația tuturor persoanelor încadrate, indiferent de funcție, de a participa în **situații deosebite** la executarea **oricăror lucrări** cerute de nevoia unității. Este de observat că de data aceasta nevoia unității este determinată de o situație deosebită ceea ce, credem noi, restrînge sfera de aplicare a acestui text la cazurile de forță majoră sau asimilate acesteia și ca atare este înlăturată și răspunderea, cu excepția relei credințe.

dr. IOSIF R. URS

Jurisdicția muncii

Cuantumul despăgubirilor datorate de unitate față de persoanele încadrate

Comisia de judecată de pe lîngă secția Buda a I.J.G.C.L. Ilfov admite contestația unei persoane care, cu încălcarea prevederilor legale, a fost trecută în altă muncă, a obligat unitatea la plata diferenței de retribuire de care a fost lipsit în perioada respectivă cel în cauză, respingînd însă capătul de cerere cu privire la acordarea dobînzii legale pentru sumele datorate cu titlu de daune. Sub acest ultim aspect, hotărîrea este criticabilă.

Codul muncii actual, spre deosebire de cel anterior, inspirîndu-se din norme de echitate specifice orînduirii noastre și materializînd principiul egalității de regim a părților dintr-un raport juridic, a consacrat prin art. 111 obligația unității de a despăgubi persoana încadrată în situația în care aceasta a suferit din culpa unității, un prejudiciu în timpul sau în legătură cu serviciul. În cele ce urmează ne propunem a analiza dacă răspunderea patrimonială a unității este integrală sau dimpotrivă ea răspunde limitat în sensul prevederilor Codului muncii.

Răspunderea patrimonială a unității este integrală incluzînd deci și foloasele nerealizate, astfel cum dispune art. 1084 din Codul civil, deoarece prevederile limitative ale art. 103 alin. 1 din Codul muncii sînt aplicabile numai răspunderii materiale a persoanelor încadrate în muncă.

Față de cele mai sus arătate, hotărîrea comisiei de judecată apare parțial nelegală și anume în ce privește capătul de cerere cu privire la dobînda solicitată. Persoana care a fost reintegrată are deci dreptul a obține și dobînda legală la sumele de care a fost lipsit, sume ce i se cuveneau cu titlu de retribuție.

J. COSTIN.

Întrebări și răspunsuri

● **GH. NEGREA (Maramureș)** întreabă dacă o unitate a cooperației meșteșugărești care contractează, în calitate de furnizoare, livrarea unui produs care nu face parte din categoria acelora care se planifică prin repartiții, poate invoca nulitatea contractului pe motiv că nu a obținut repartiții pentru materia primă necesară fabricării acelui produs.

Răspunsul este negativ.

Din relatarea dv. reiese să produsul putea fi contractat fără repartiție. În aceste condiții, contractul încheiat prin acordul părților este valabil. Lipsa repartițiilor de materii prime nu afectează validitatea contractului.

● **C. AVASILOAIE (Bocșa)** solicită lămuriri în privința consecințelor neîncasării de către unitatea furnizoare a contravalorii produselor livrate în

condițiile în care nici unitatea beneficiară nu a putut efectua plata datorită neprimirii facturii.

După cum arătați și dv., trecînd 18 luni de la data efectuării livrării și împlinindu-se, deci, termenul de prescripție prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958, suma se virează la bugetul de stat în ipoteza în care unitatea beneficiară are obligația de a proceda astfel cu sumele prescrise.

● **INTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT (Bîrlad)** referindu-se la răspunsul ce i s-a dat în Suplimentul nr. 42/1978, solicită noi lămuriri cu privire la valabilitatea clauzei penale care s-ar fi convenit de către părți la încheierea unui contrac economic.

Din considerentele hotărîrii pe care o anexați în copie, rezultă că unitatea beneficiară a solicitat, pe calea obiecțiunilor precontractuale, stabilirea unor penalități pe cale convențională.

Față de opunerea unităților furnizoare, au fost sesizate organele tutelare care, rezolvînd neînțelegerea potrivit art. 10 din Legea nr. 71/1969, au stabilit că nu face parte din contract clauza penală solicitată de unitatea beneficiară.

Rezultă deci, contrar afirmațiilor dv., că părțile au fost în dezacord asupra includerii în contract a unei penalități convenționale, situație în care organele tutelare au fost îndreptățite să rezolve neînțelegerea și sub acest aspect.

● R. FĂSUI **(Olt)** se interesează de condițiile în care o unitate socialistă de stat poate obține de la o altă asemenea unitate bunurile pe care aceasta le deține fără temei.

Dacă prima unitate socialistă este titulara dreptului de administrare directă asupra bucurilor respective, poate solicita. pe calea acțiunii în revendicare, obligarea celei de-a doua unități la restituirea bunurilor.

Precizăm că dreptul la o asemenea acțiune se prescrie în 18 luni, potrivit art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

● V. ALEXANDROAIE **(București)** solicită lămuriri cu privire la termenul care trebuie respectat în cazul cînd se solicită repunerea în termen.

Acest termen este diferit, după cum se solicită repunerea în termenul de prescripție sau într-un termen procedural.

În primul caz, termenul este de o lună, conform art. 19 din Decretul nr. 167/1958, iar în cel de-al doilea caz — de 15 zile, potrivit art. 103 Cod. proc. civ.

● M. BANICIU **(Ialomița)** cere să i se indice calea de urmat pentru corectarea greșelilor cifrice din dispozitivul unei hotărîri arbitrale.

Din scrisoarea dv. reiese că în dispozitivul hotărîrii s-a menționat obligația de plată a sumei de 12.384 lei, deși din considerentele aceleiași hotărîri rezultă că suma corectă era 2.384 lei.

În această situație, sînt aplicabile dispozițiile art. 51 din Regulile procedurii arbitrale potrivit cu care, în caz de erori materiale, arbitrajul, din oficiu sau la cererea părții interesate, procedează, printr-un proces verbal, la îndreptarea erorii.

● T. DĂNCIULESCU **(Prahova)** semnalează dificultățile întîmpinate la recepționarea unor mărfuri expediate în vagon comun.

Greutățile pe care le înfățișați au putut determina, realmente, depășirea timpului disponibil pentru descărcarea mărfurilor și recepționarea lor.

Din elementele relatate de dv. se poate, într-adevăr, trage concluzia vinovăției unității furnizoare care avea obligația să facă expedierea prin vagon comun în așa fel încît să fie posibilă identificarea operativă a lotului de mărfuri livrat fiecărei unități beneficiare.

C. AUGUSTINOV **(București)** întreabă dacă dispozițiile art. 22 din Decretul nr. 78/1973 sînt aplicabile și după intrarea în vigoare a Decretului nr. 420/1976 privind elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru investiții.

În conformitate cu art. 22 din Decretul nr. 78/1973, decontarea prețului proiectelor și a celorlalte documentații tehnico-economice se face de către băncile finanțatoare numai pe baza aprobării acestor documentații de către organele de conducere colectivă stabilite.

Aceste dispoziții legale sînt în vigoare și se aplică în continuare.

● N. MURGOCI **(Craiova)** solicită lămuriri cu privire la partea care trebuie să suporte cheltuielile prilejuite de reexaminarea litigiilor arbitrale pe bază de acte noi.

Potrivit art. 57[4] din Regulile procedurii arbitrale, partea care solicită reexaminarea, prezentînd acte noi, nu are dreptul să ceară celeilalte părți restituirea cheltuielilor ocazionate de procedura de reexaminare. Ea este însă obligată să-i acopere celeilalte părți toate cheltuielile pe care i le-a provocat prin folosirea acestei proceduri.

● I. CĂRBUNEANU **(Vrancea)** întreabă dacă răspunderea unităților furnizoare poate fi considerată limitată la viciile ascunse descoperite în cadrul termenului de un an prevăzut de art. 11 din Decretul nr. 167/1958 sau în cadrul termenelor de garanție.

Răspunsul este negativ, deoarece art. 31 din Legea nr. 7/1977 prevede răspunderea unităților furnizoare pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție și pentru viciile ascunse apărute în perioada de utilizare normată.

Deci, în legătură cu viciile ascunse, răspunderea unităților furnizoare nu se limitează la viciile apărute în cadrul termenului de un an prevăzut de art. 11 din Decretul nr. 167/1958 sau în cadrul termenelor de garanție.

● A. DĂNCIULOIU **(București)** se interesează de penalitățile pe care le datorează unitatea beneficiară care nu-și execută la termen obligația de plată în cadrul convenției de plăți planificate.

Conform practicii arbitrale actuale, pentru achitarea cu întîrziere a ratelor planificate nu se datorează penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970, art. 1 lit. g, deoarece la data scadenței acestor rate nu se cunoaște dacă ele reprezintă echivalentul produselor efectiv livrate.

Penalitățile menționate se datorează numai pentru decontarea cu întîrziere a sumelor care rezultă din regularizarea diferențelor dintre sumele virate și valoarea produselor efectiv livrate.

● G. GARGULA **(Iași)** solicită lămuriri în privința condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească comanda urmată de acceptare pentru a constitui forma simplificată de încheiere a contractului economic prevăzută de art. 3 din Legea nr. 71/1969.

Pentru ca o comandă urmată de acceptare să fie considerată contract scris încheiat în forma prevăzută de lege este necesar ca cea dintîi să fie fermă și categorică iar acceptarea scrisă să fie, de asemenea, pură și simplă.

● I. MUSCELEANU **(Ilfov)** se interesează de consecințele pe care le are de suportat unitatea furnizoare care livrează produsele contractate fără documentele legale de atestare a calității.

În atare situație, unitatea furnizoare nu poate încasa contravaloarea produselor respective și este pasibilă de plata penalităților prevăzute de art. 1 lit. 7 din H.C.M. nr. 306/1970.

● A. POPOV **(Suceava)** se interesează de modul în care se sancționează încălcarea obligațiilor legale care revin unităților socialiste în legătură cu sortarea, pregătirea și depozitarea deșeurilor.

Potrivit art. 23 din Decretul nr. 106/1975, încălcarea obligațiilor de mai sus constituie contravenție și se sancționează, în conformitate cu art. 24 din același decret, cu amendă de la 3.000 lei la 7.000 lei.

Desigur că încălcarea obligațiilor menționate, poate determina și neexecutarea contractelor economice avînd ca obiect predarea deșeurilor. În acest caz, se aplică penalitățile prevăzute de art. 1 lit. a și e din H.C.M. nr. 306/1970, ceea ce constituie însă, o consecință indirectă a încălcării obligațiilor amintite.

H. M.

• capacitati de productie • produse noi

CIRCUL GLOBUS BUCUREŞTI

Aleea Circului nr. 15, sector 2. Cod 762903, telefon: 11.01.20

— Aţă de cusut A 200 batir 800
— Idem 40/9 batir 158
— Ace maşină cusut buc. 217
— Căptuşeală încălţăminte m. 2,45
— Covor pe suport textil mp. 46,70
— Evelin m. 24,40
— Finet m. 33,75
— Franjuri perdele m. 11
— Izis m. 2,5
— Mătase excelsior, cupoane de 1—1,5 m. 28
— Mătase jurubiţă buc. 20
— Nasturi pt. cămăşi buc. 195
— Organtin m. 5,5
— Perdea de tül mp. 53
— Pînză Albuno m. 81,25
— Pînză bleu m. 21,35
— Pînză cardă m. 5,50
— Pînză filtru zinc kg. 0,700
— Pînză prelată verde m. 300
— Pînză prelată roşie m. 200
— Pluş Medileine m. 26
— Pîslă albă kg. 6,200
— Panglică tafta diferită m. 113
— Păr pentru păpuşi kg. 2
— Relon pluşat kg. 2,570
— Saten bumbac m. 3,90
— Saten alb m. 10,00
— Stofă C.B. 50919 m. 0,80
— Prezoane buc. 210
— Prize 7 poli buc. 26
— Racord principal buc. 5
— Rotor electromotor buc. 2
— Rotor dinam buc. 3

RULMENŢI :

— 312 buc. 3
— 2309 buc. 3
— 4017 buc. 1
— 6005 buc. 3
— 6010 buc. 1
— 6011 buc. 2
— 6205 buc. 4
— 6206 buc. 5
— 6210 buc. 6
— 6211 buc. 8
— 6212 buc. 8
— 6214 buc. 3
— 6304 buc. 5
— 307 K 1 buc. 2
— 6308 buc. 4
— 6408 buc. 1
— 7906 buc. 4
— 7509 buc. 3
— Idem M 18 buc. 2
— Idem M 20 buc. 9
— Holtşuruburi 5×40 buc. 1600
— Nitrolac roşu kg. 60
— Nituri aluminiu kg. 4,800
— Idem 6/10 kg 5
— Idem fier 4×14 kg. 15,600
— Nituri 5×8 kg. 10
— Nituri 4×8 kg. 7,400
— Pedale biciclete per. 1
— Pile late buc. 13
— Pile pătrate buc. 23
— Piuliţe 10 mm kg. 2
— Placaj ceramic mp 12,70

— Plafoniere mici buc. 20
— Plăcuţe tablă P.C.I. şi NTSM buc. 293
— Robinet colţar 3/8 buc. 6
— Robinet dublu reglaj 3/4 buc. 10
— Robinet dublu reglaj 1/4 buc. 3
— Robinet trecere 314 buc. 4
— Robinet colţar 1/2 buc. 4
— Şmirghel coli 125
— Şaibe ∅ 12 kg. 3
— Şaibe plate ∅ 16 kg 1
— Sprit chit kg. 15,900
— Şuruburi M 16×50 buc. 346
— Şuruburi torb 8×100 buc. 400
— Şuruburi 16×80 buc. 535
— Vată celulozică kg. 185
— Ventil spălător 1/2 buc. 5
— Vopsea ulei pictură tub. 94
— Aplice diferite buc. 21
— Becuri 220/40 W buc. 1700
— Becuri 220/60 W buc. 1800
— Becuri 220/300 W buc. 400
— Becuri 220/500 W buc. 90
— Cablu N.G.A. 4 mm ml. 100
— Conductor VLPY 2,55 mm ml. 116
— Conductor A.F.Y 2,55 mm ml. 246
— Idem 4 mm ml. 1312
— Idem 10 mm ml. 580
— Idem 16 mm ml. 120
— Idem FY 1,5 mm ml. 400
— Idem FY 2,5 mm ml. 2000
— Idem FY 4 mm ml. 500
— Idem FYYa 2×1,5 ml. 946
— Dulii pt. bec lanternă buc. 98

— Izolatori I.A.S. 40 1/2 buc. 20
— Intrerupător comandă tablou buc. 10
— Idem trifazic 200 A buc. 3
— Tub fluorescent 65 W buc. 52
— Motor electric buc. 2
— Bară cupru 25×5 kg. 28,500
— Cablu tracțiune zincat ∅ 6 kg. 37,00
— Cablu oțel ∅ 8,5 kg. 200
— Cablu oțel 6×19×0,6 kg. 275
— Cablu oțel ∅ 11 kg. 596
— Cablu oțel ∅ 14 kg. 400
— Cablu oțel ∅ 15 kg. 372
— Cablu oțel ∅ 17 kg. 508
— Împletitură zincată kg. 18,500
— Oțel arc kg. 98
— Oțel lat 30×5 kg. 300
— Oțel ∅ 14 kg. 500
— Oțel cornier 30×30×4 kg. 840
— Oțel cornier 36×36×4 kg. 383
— Oțel cornier 100×100×5 kg. 232
— Oțel UNP 80 mm kg. 1595
— Sîrmă oțel ∅ 1 mm kg. 2,800
— Sirmă oțel ∅ 2,5 mm kg. 21,200
— Tablă alamă kg. 6,200
— Tablă aluminiu kg. 11
— Tablă aluminiu de 2,5 mm kg. 17,800
— Tablă neagră de 7 mm kg. 328
— Tablă neagră de 11 mm kg. 555,500
— Tablă neagră de 20 mm kg. 460
— Tablă ștraifuri 0,75 mm kg. 821
— Tablă zinc ată 0,4 mm kg. 100
— Țeavă alamă 15×1 kg. 10
— Țeavă alamă 8×1,1, kg. 19.500
— Țeavă aluminiu 28×1,5 kg. 8,500
— Țeavă cupru ∅ 10 kg. 4,600
— Țeavă cupru ∅ 28×2 kg. 5
— Apă tare kg. 20
— Balamale paftale buc. 130
— Balamale fereastră buc. 150
— Balamale bandă m. 15
— Baiț de nuc kg. 7
— Belciuge 1/2 buc. 266
— Burghiu pt. lemn ∅ 5 buc. 5
— Idem ∅ 6 buc. 5
— Idem ∅ 7 buc. 5
— Idem ∅ 18 buc. 4
— Butoni splint did. buc. 435
— Coloranți textili kg. 2
— Console etajeră buc. 16
— Celofan coli 24
— Celuloid 1 mm kg. 1,500
— Curea pt. tîmplărie buc. 3
— Cuie spint kg. 9,900
— Cuie albastre tapițerie kg. 17,400
— Cuie tablă kg. 23,500
— Cuie waghere kg. 111,700
— Cuie de 12 cm kg. 26,500
— Cuie cîrlige kg. 7,500
— Etichete tablă CFR buc. 400,00
— Folii plastic kg. 3,600
— Furtun cauciuc ∅ 28 m. 36,00
— Furtun cauciuc ∅ 50 m. 37,00
— Ghevimtor M 10/1 buc. 15
— 30217 A buc. 2
— 30307 buc. 4
— 30311 A buc. 4
— 30312 buc. 9
— 30309 A buc. 10
— 32209 buc. 6
— 32213 A buc. 3
— 109906 buc. 6
— 270310 buc. 4
— 704901 buc. 16
— 588711 buc. 6
— Semnalizatoare triunghi buc. 90
— Saltar semnalizare buc. 6
— Șurub bielă tractor buc. 37
— Șurub reglaj tacheți buc. 10
— Șurub roată spate buc. 4
— Șurub reglaj auto buc. 40
— Șurub reglaj culbutor buc. 24
— Segmenți ferodou buc. 10
— Tijă acționare buc. 10
— Tijă împingător buc. 8
— Tijă pompă ulei buc. 10
— Bolț piston CN și R1 buc. 28
— Bobină stator electromot. buc. 7
— Becuri bilux buc. 90
— Broaște uși auto buc. 5
— Cuzineți bielă set. 10
— Cruci diferite buc. 12
— Cruce cardanică buc. 15
— Colier auto buc. 44
— Fulie alternator buc. 2
— Furcă direcție buc. 5
— Furcă viteza I, II, IV mers înapoi buc. 2
— Garnituri coloana adm. evacuare buc. 40
— Glob semnalizare auto buc. 15
— Grup conic buc. 1
— Lame ștergător parbriz buc. 6
— Manometru presiune buc. 3
— Manometru ulei buc. 8
— Manșon cauciuc filtru tractor buc. 15
— Melc direcție buc. 5
— Membrană pompă benzină buc. 8
— Miner uși auto buc. 10
— Pastile supapă buc. 10
— Pirghie debraiere buc. 7
— Pinion 3117119 buc. 3
— Piston R I și C.N. buc. 13
— Piston compresor buc. 8
— Piston C.N. 10303110 buc. 6
— Piston motor R II buc. 3
— Piuliță pt. prezoane buc. 200
— Pivot fuzetă buc. 40
— Plutitor carburator buc. 3
— Pompă ulei auto buc. 5
— Presă tupa buc. 5
— Amortizoare telescopice buc. 12
— Ampermetru buc. 6
— Arbore cardan buc. 3
— Arbore casetă direcție buc. 3
— Arbore pirghie direcție buc. 2
— Arbore pompă apă buc. 3
— Arcuri spirale buc. 2
— Arcuri spirale protap remorci buc. 48
— Arbore cu camă buc. 3
— Axe U 650 3117236 buc. 2
— Axe oscilatie buc. 4
— Bulon U 650 buc. 17
— Bulon pivot fuzetă buc. 3
— Bulon arc cercel față buc. 5
— Bulon suspensie față buc. 9
— Bulon arc spate buc. 5
— Bulon arc față buc. 20
— Busoane radiator buc. 10
— Cilindru frînă spate buc. 4
— Cilindru frînă față buc. 4
— Cilindru frînă roată buc. 2
— Cămăși cilindru U 650 buc. 5
— Carcasă sincron buc. 2
— Capace lămpi stop buc. 5
— Cap bară auto buc. 10
— Disc ambreiaj „Carpați" buc. 3
— Diafragmă pompă benzină buc. 10
— Bucse pivot fuzetă buc. 15
— Bucse ghidare buc. 5
— Bucșe cauciuc diferite buc. 60
— Bucșe cauciuc auto buc. 37
— Bucșe cauciuc filtru ulei buc. 108
— Bucșe bielă motor buc. 33
— Bucșe ax oscilatie buc. 6
— Bucse arc suspensie față buc. 23
— Bucse arc suspensie SR buc. 6
— Brățări 3131135 auto buc. 2

COOPERATIVA MEȘTEȘUGĂREASCĂ „LEMN METAL" – REGHIN str. Călărașilor 34

oferă :

țeavă cupru ∅ 15×1, de lungimi de 300–1100 mm.

Solicitanții se pot adresa cooperativei pe adresa mai sus menționată, plata făcîndu-se în contul nostru deschis la BN Filiala REGHIN nr. 306750201.

MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR
BAZA DE APROVIZIONARE ȘI DESFACERE CHITILA
Str. Castanilor nr. 14, Sector 8, București
Telefon : 49 31 82

OFERĂ

becuri de 2,5 V × 1,2 A Soclu BA15 114 830 bucăți
becuri de 2,5 V × 0,5 A Soclu BA15 67 115 bucăți

VĂ PREZENTĂM:

INSTITUTUL DE CERCETĂRI ŞI PROIECTĂRI TEHNOLOGICE ÎN TRANSPORTURI

În urmă cu 50 de ani, respectiv în anul 1929, a luat ființă **Institutul tehnologic al Căilor Ferate Române,** care a fost completat în anul 1933 cu Laboratorul de rezistență a materialelor, funcționînd în actualul sediu, din Calea Griviței nr. 393.

Anul 1951 marchează o importantă etapă organizatorică : unirea tuturor formațiilor de cercetare în domeniul transporturilor — feroviar, rutier, aerian și naval — în cadrul **Institutului de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi** — București, subordonat Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Înzestrat cu o modernă bază materială, dispunînd de un corp de cercetători de înaltă calificare, **Institutul** pe care îl prezentăm elaborează și dă răspunsuri științifice unor complexe teme de cercetare din toate domeniile de transporturi.

Integrarea tripartită — cercetare, învățămînt, producție — constituie un principiu fundamental al organizării activității **Institutului,** o componentă a metodelor sale de lucru.

Colaborarea cu alte institute de cercetări și inginerie tehnologică din țară și străinătate este cea de a doua componentă a manierei în care își desfășoară activitatea **Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi** din Calea Griviței 393. Remarcăm, pe această linie, colaborarea internațională în cadrul C.A.E.R., cu Organizația Comună a Căilor Ferate — O.C.C.F. — și cu Uniunea Internațională a Căilor Ferate — U.I.C., precum și în cadrul unor programe care decurg din acorduri bilaterale.

Implinirea a 50 de ani de la înființarea **Institutului** este marcată printr-un simpozion de comunicări științifice, cu invitați de specialitate din țară și străinătate. De altfel, organizarea de simpozioane de comunicări științifice din doi în doi ani este o preocupare constantă a **Institutului,** prilej util de informare reciprocă a specialiștilor din acest important domeniu de activitate — transporturile ; ultimul simpozion pe teme de tensometrie a avut loc la Iași, în colaborare cu Institutul politehnic din localitate.

Continua modernizare a transporturilor pe plan mondial a obligat colectivul de cercetători al institutului bucureștean pe care îl prezentăm să abordeze teme de cercetare din ce în ce mai complexe, la nivelul descoperirilor științifice din cele mai avansate țări. Astfel, **Institutul,** prin colectivele de cercetători, a contribuit la numeroase realizări tehnice, de performanțe remarcabile, printre care amintim :

— doze tensometrice pentru sarcini statice, dinamice sau pulsante ;

— utilizarea tensometriei și a controlului ultrasonic în toate domeniile ce privesc materialul rulant și cale ;

— psihofiziologia muncii și ergonomia în transporturi ;

— introducerea transporturilor combinate : cale ferată-naval ;

— standuri pentru încercarea și verificarea echipamentelor de frînă auto ;

— încercări dinamice asupra balastrului ;

— introducerea frînelor de mare capacitate la trenuri.

Pe linia celor arătate cîteva date statistice sînt concludente : pînă în anul 1965 colectivul de cercetători al **Institutului** a efectuat peste 200 000 de analize și încercări de materiale, expertize tehnice, avize tehnologice, caiete de sarcini etc. De asemenea, din 1965 și pînă în 1978 au fost rezolvate peste 3 000 teme de cercetare. Alături de temele arătate mai sus, se cuvine să menționăm și alte cercetări finalizate în condiții optime : automatizarea în transporturi ; semnalizare și informații ; instalație pentru automatizarea triajelor ; instalații și tehnologii pentru determinarea cuplului de frînă la roțile de avion ; instalație și metodă pentru determinarea centrului de greutate al avioanelor ; cartușe filtrante pentru purificarea combustibililor turbomotoarelor de avion ; prognoza și cercetarea în economia transporturilor etc.

O contribuție remarcabilă a adus-o colectivul **Institutului** și la elaborarea unor tehnologii moderne de execuție, soluții și încercarea elementelor de cercetare pe marile șantiere naționale : Canalul Dunăre-Mare Neagră, METROUL — București ș.a.

Numeroase realizări ale cercetătorilor de la I.C.P.T.T. au fost brevetate în țară și în numeroase alte țări : Franța, R.F.G., U.R.S.S. etc.

Pentru contribuția adusă în modernizarea transporturilor din țara noastră **Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporuri — București** a fost distins cu **Ordinul „Meritul științific" clasa a III-a.**

Funcționînd pe principiul autogestiunii și avînd personalitate juridică **Institutul** încheie contracte cu unitățile interesate din țară și prin Întreprinderea de comerț exterior CONTRASIMEX, cu beneficiari din alte țări, pentru efectuarea de cercetări și proiectări din domeniul său de activitate, cu forțe proprii sau în cooperare. Iată domeniile principale în care oferă prestări de servicii de specialitate (cu colectiv propriu sau în colaborare) : locomotive (abur, diesel electrice, hidraulice, electrice) ; tehnici de control și tehnologia metalelor ; vagoane cale ferată, infrastructură și suprastructură ; electrificarea căli ferate ; instalații fixe, automatizări, organizarea și economia transportului etc. Informații tehnice sau comerciale asupra posibilităților de contractare, a serviciilor oferite cu parteneri externi se pot obține : la oficiile comerciale de pe lîngă reprezentanțele diplomatice ale R.S.R. și de la I.C.E. „CONTRASIMEX", Bdul Dinicu Golescu, nr. 38, București, telex. 0.11-606 și direct de la I.C.P.T.T. Calea Griviței 393 București — 8.

Ion VASILESCU

1979 APR 9

Un factor de accelerare a creşterii

REDUCEREA SISTEMATICĂ A COSTURILOR DE PRODUCŢIE

„Este necesar să dăm mai multă atenţie problemelor eficienţei economice, reducerii cheltuielilor materiale, creşterii productivităţii în toate domeniile, pe baza mai bunei organizări a muncii, a lărgirii mecanizării şi automatizării proceselor de producţie. Să ne situăm cît mai repede la nivelul productivităţii realizate în întreprinderile şi unităţile economice similare pe plan internaţional."

NICOLAE CEAUŞESCU

ACCELERAREA progresului economic al ţării presupune, odată cu ritmurile înalte de creştere a forţelor de producţie, importante schimbări de ordin calitativ-structural, ridicarea eficienţei economice în toate sectoarele de activitate. Pentru economia românească, a cărei structură se află într-un proces continuu de modernizare, economisirea maximă a tuturor resurselor materiale şi prelucrarea lor superioară reprezintă o cerinţă vitală. Acţiunile hotărîte întreprinse în ultimii ani pentru micşorarea substanţială a consumurilor materiale derivă din faptul că aceasta constituie o sursă importantă de sporire a venitului naţional, de accelerare a ritmului reproducţiei lărgite. Importanţa acţiunii privind economisirea resurselor materiale rezidă şi din aceea că în toate ramurile economiei naţionale şi, îndeosebi, în industrie, ele deţin cea mai mare pondere în structura cheltuielilor de producţie. În 1978 pe ansamblul industriei republicane ponderea cheltuielilor pentru materii prime, materiale, combustibil, energie în costul producţiei a reprezentat 75%, iar împreună cu amortizările şi alte cheltuieli materiale — 82%.

Odată cu creşterea proporţiilor producţiei materiale ale diverselor ramuri ale economiei naţionale, importanţa reducerii costurilor de producţie devine din ce în ce mai mare. Acest lucru este demonstrat de creşterea valorii economiilor obţinute prin reducerea cu un leu a costurilor la 1 000 lei producţie marfă. Astfel, dacă în anul 1965 **diminuarea cheltuielilor cu un leu genera în industria republicană economii de 150 mil. lei, în 1975 de circa 425 mil. lei, în 1978 echivalentul era de 650 mil. lei, iar în 1980 va fi de aproape 760 mil. lei.** Este de remarcat în acelaşi timp că aportul economiilor din reducerea costurilor la sporul de beneficii este de la un an la altul în permanentă creştere, ponderea acestora fiind tot mai ridicată. Faţă de o pondere a economiilor în beneficiu de 55,5% în anul 1971, de 73,9% în anul 1975, aceasta devine 75% în 1978 şi peste 78% în 1980. Faptul este semnificativ, cu atît mai mult cu cît masa producţiei prezintă o creştere însemnată, iar plusul de beneficiu adus de această producţie creşte în mod corespunzător.

Reducerea an de an a costurilor totale şi materiale de producţie se reflectă totodată şi în îmbunătăţirea corespunzătoare a indicatorilor de eficienţă ai activităţii, cum sînt : producţia netă şi beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe medii, rentabilitatea producţiei şi alţi indicatori care exprimă eficienţa economică.

Economii de 50 miliarde lei în primii trei ani ai cincinalului

DUPĂ cum se ştie, planul cincinal prevede saircini importante de reducere a costurilor, în special a celor materiale. În anul 1980 (faţă de 1975) se prevede o reducere a cheltuielilor la 1 000 lei producţie marfă, în industria republicană, de 8,5—9%, echivalînd cu un volum de economii pe toată perioada cincinalului de circa 164 miliarde lei, din care peste 85 miliarde lei pe seama scăderii cheltuielilor materiale. Reduceri mai importante ale costurilor sînt chemate să aducă unităţile din industria constructoare de maşini, chimică, uşoară şi metalurgică.

Programul de reducere a costurilor prevede că cea mai mare parte a economiilor se va realiza pe seama micşorării cheltuielilor materiale. Iată, de altfel, cum arată structura economiilor ce urmează a se realiza în acest cincinal :

	Ponderea din total %
Total economii în industria republicană	**100,0**
din care pe seama :	
— reducerii normelor şi indicilor de consum, extinderii utilizării înlocuitorilor, îmbunătăţirii tehnologiilor	40,3
— creşterii gradului de valorificare a materiilor prime şi materialelor	16,2
— sporirii productivităţii muncii	31,8
— folosirii depline a capacităţilor de producţie	6,1
— reducerii cheltuielilor de aprovizionare şi desfacere, raţionalizării cheltuielilor administrativ-gospodăreşti şi altele	5,6

Cum se realizează în practică sarcinile de diminuare a costurilor ? Înfăptuind sistematic programele speciale întocmite pentru buna gospodărire şi valorificare a resurselor materiale, oamenii muncii au obţinut în domeniul reducerii lor rezultate remarcabile. **În cei trei ani care au trecut din actualul cincinal economiile realizate se ridică la aproape 50 miliarde lei, din care 39 miliarde lei revin industriei.** În anii 1979 — 1980, ţinînd seama de amploare dezvoltării producţiei materiale, de promovarea pe o scară mult mai accentuată a factorilor intensivi, este prevăzut a se realiza un volum de economii mult mai mare.

Baza acestor rezultate a constituit-o promovarea pe scară largă a progresului tehnic în economie, îndeosebi prin intermediul importantelor programe de investiţii

care au condus la darea în funcțiune a unor fonduri fixe și implicit a unui echipament industrial de vîrf, promovîndu-se procedee tehnologice noi și produse cu caracteristici competitive sub aspectul consumurilor, al folosirii înlocuitorilor, al valorificării mai complexe a muncii sociale. Creșterea producției și a productivității muncii vii, factori endogeni reducerii costurilor pe unitatea de produs, s-a întemeiat practic tot pe programele de investiții.

De ce depășiri ale cheltuielilor planificate ?

O ANALIZĂ a realizărilor obținute în cursul anului 1978 arată că, în condiții comaparabile, numai întreprinderile din industria republicană au redus costurile față de 1977 cu 17,4 lei la 1 000 lei producție marfă, obținînd peste 11 mld. lei economii, din care aproximativ 7 mld. lei pe seama reducerilor cheltuielilor materiale. Cu toate aceste rezultate pozitive, sarcinile de plan nu au fost realizate în special de către întreprinderile din industria chimică, constructoare de mașini, alimentară și metalurgică. Nivelul costurilor totale planificate la 1 000 lei producție marfă a fost depășit la un număr mare de centrale și întreprinderi.

Ca indicator sintetic, costurile au fost influențate, prin intermediul cheltuielilor convențional-constante, de **neîndeplinirea planului producției marfă** în volumul și structura prevăzute îndeosebi la întreprinderile din industria alimentară, industria chimică, industria constructoare de mașini. O altă cauză a constituit-o **depășirea normelor de consum la combustibil convențional, energie electrică, laminate, cocs metalurgic, concentrate fosforice, acid sulfuric, amoniac** etc. Combinatele siderurgice nu au realizat coeficientul de scoatere a laminatelor finite pline din oțel lingou și turnat continuu, fapt care a condus la un consum suplimentar de peste 200 mii tone. Combinatul petrochimic Borzești, datorită nerespectării consumurilor planificate, a depășit costurile cu 13 lei la 1 000 lei producție marfă, iar întreprinderea „Carbosin"-Copșa Mică, din aceeași cauză, cu peste 24 lei la 1 000 lei producție marfă. Neatingerea **parametrilor proiectați** de unele unități noi a influențat de asemenea negativ realizarea indicatorilor de costuri și cheltuieli materiale. În această situație s-au aflat unitățile din industria chimică, care au înregistrat costuri suplimentare de peste 780 mil. lei, 8 unități din industria metalurgică, 11 capacități din industria ușoară etc.

La aceste cauze se adaugă și faptul că **programele de reducere a costurilor nu au fost în toate cazurile fundamentate cu măsuri concrete** care să antreneze întregul colectiv din întreprinderi în acțiunea de reducere a costurilor, îndeosebi a inginerilor și tehnicienilor din proiectare și producție ; aceste programe nu au devenit încă instrumente eficiente în organizarea și conducerea producției, iar urmărirea materializării măsurilor prevăzute în ele s-au irdicat la nivelul corespunzător. Nu peste tot, consiliile oamenilor muncii analizează sistematic modul în care sînt fundamentate calculele de reducere a costurilor pe unitatea de produs și nici nu acordă, în toate cazurile, atenția cuvenită aplicării ferme și la termen a măsurilor elaborate.

O problemă care se analizează în mod deosebit este modul în care se reflectă în nivelul costurilor la 1 000 lei producție marfă realizată factorii structurali sintetizați de acest indicator, respectiv structura sortimentală a producției, prețul de producție și costul unitar pe unitatea de referință. Astfel, Centrala materialelor de construcții, deși a avut o structură sortimentală favorabilă și o evoluție a prețurilor de producție care a determinat o influență pozitivă asupra nivelului de cheltuieli la 1 000 lei producție marfă, datorită depășirii costurilor unitare nu s-a încadrat în sarcina planificată pe 1978 : aceasta înseamnă că centrala nu a acționat cu hotărîre pentru reducerea costurilor pe unitatea de produs, efortul propriu în acest domeniu fiind, practic, inexistent. O situație asemănătoare s-a înregistrat în anul 1978 la Combinatul de oțeluri speciale din Tîrgoviște și Combinatul siderurgic Galați.

Cum să crească calitatea programelor de reducere a costurilor

CU TOATE CĂ importanța reducerii costurilor de producție pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale este evidentă, întîlnim și astăzi unele aspecte care apar cu totul paradoxale în confruntarea cu exigențele conceptului de eficiență economică, ale mecanismului economico-financiar perfecționat. De pildă, mai sînt unități economice care încearcă, sub diferite pretexte să obțină, — la întocmirea și aprobarea planului — costuri mai ridicate, respectiv sarcini mai mici, pe care să le poată realiza cu ușurință. Unele întreprinderi și centrale industriale cheltuiesc mai mult timp pentru a întocmi lucrări care să pledeze în favoarea unei astfel de poziții, decît pentru activitatea propriu-zisă de mobilizare a rezervelor interne de producție, de materializare a măsurilor concrete ce duc la micșorarea costurilor pe unitatea de produs.

Problemele actuale ale reducerii costurilor de producție și a cheltuielilor materiale nu mai pot fi soluționate cu mijloace „tradiționale" și nici nu pot fi lăsate doar în sarcina sectorului contabil-șef. **Ceea ce trebuie la ora actuală sînt soluțiile tehnice, participarea largă a cadrelor tehnice la reducerea costurilor de producție, prin perfecționarea procesului tehnologic, extinderea utilizării raționale a înlocuitorilor, reproiectarea produselor cu gabarite tehnico-economice depășite, asimilarea de produse noi cu eficiență economică ridicată.**

Sarcinile de plan privind reducerea costurilor de producție totale și materiale pentru acest an au fost cunoscute încă din vara lui 1978, cînd s-a stabilit ca pînă la finele lunii septembrie 1978 colectivele din întreprinderi și centrale, cu sprijinul ministerelor și al organelor centrale de sinteză, să elaboreze măsuri tehnice și economice care să acopere integral volumul de economii vizat a se obține prin reducerea costurilor de producție, în special a cheltuielilor materiale. Unitățile din industria energetică, din transporturi — telecomunicații și din construcții industriale au reușit să acopere sută la sută programele de reducere a costurilor de producție. La unele centrale industriale însă această preocupare nu s-a ridicat la nivelul exigențelor, fapt demonstrat și prin aceea că la 15 martie 1979 măsurile tehnico-economice elaborate acopereau într-o măsură cu totul insuficientă sarcinile de plan privind reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale. Este cazul Centralei industriale a articolelor casnice București, la care gradul de acoperire cu măsuri era de numai 34,1%, Centralei industriale de motoare și materiale electrotehnice București (35,3%), Centralei industriale de autovehicule pentru transport Brașov (19,8%), Centralei industriale de prelucrări metalurgice București

dr. Gheorghe ȘICĂ
director în C.S.P.

(Continuare în pag. 4)

INVESTIȚII

Cerințe ale scurtării duratei de realizare a noilor obiective

● Noi capacități în devans, dar altele în restanță față de termenele planificate. De ce ? ● Principalele obstacole : neasigurarea frontului de lucru și a materialelor de construcții. Cum pot fi ele înlăturate ? ● Predarea-primirea frontului de lucru să se facă numai pe baza proceselor verbale de recepție ● Beneficiarii din chimie să participe mai activ la efectuarea lucrărilor de montaj.

DESFĂȘURAREA ritmică, eficientă, a întregii activități economice are ca o cerință de bază scurtarea duratelor de realizare a noilor capacități de producție, respectarea tuturor termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții, accelerarea productivității muncii pe șantiere. Asigurarea pe această cale, la termen și chiar în devans, a tuturor noilor resurse materiale prevăzute în balanțe face necesară sporirea eforturilor tuturor factorilor implicați pentru realizarea exemplară a sarcinilor, fie că este vorba de planul de construcții-montaj (pentru constructor), de investiții (pentru beneficiar), de calitatea și operativitatea asigurării documentației (de către proiectant) sau a utilajelor tehnologice și a materialelor de construcție.

Chiar atunci cînd se are în vedere activitatea unei singure întreprinderi antrenată în buna funcționare a acestui angrenaj complex nu trebuie uitat că „producția" în investiții are interdependențe multiple și că pentru desfășurarea ei în perfectă concordanță cu cerințele planului pe acest an se cere **un efort colectiv mai amplu.** Cum se cer coordonate, în ce direcții se impun orientate aceste preocupări pentru obținerea unor scurtări mai substanțiale a duratelor de execuție a noilor capacități — sînt întrebări în plină actualitate la care un răspuns semnificativ poate fi desprins din experiența **Trustului de lucrări speciale din București** (T.L.S.B.).

Planul valoric îndeplinit. Dar punerile în funcțiune planificate ?

TRUSTUL este specializat în executarea lucrărilor de izolații termice la instalații, izolații hidrofuge și termice la construcții, izolații fonice, protecții anticorozive, înzidiri refractare, torcretări refractare, glisări de coșuri cu secțiune variabilă, pretensionări de rezervoare industriale, realizarea de acoperișuri ușoare din tablă și azbociment la diverse construcții industriale etc. El își desfășoară activitatea în cadrul unui număr de 83 de platforme industriale din 27 de județe ale țării.

În primul trimestru al acestui an **planul de construcții-montaj a fost realizat pe total trust în proporție de 100,1%.** Cele mai bune rezultate s-au obținut în cadrul șantierului Moldova (180%) și al șantierului București (130%). Pe această bază a fost devansat ritmul lucrărilor, ceea ce a permis **executarea în devans față de prevederi a unor capacități de producție** la întreprinderile „Feroemail"-Ploiești și „Tînăra Gardă"-București.

Realizările totale ar fi fost și mai însemnate dacă rezultatele bune obținute de unele șantiere nu ar fi fost diminuate de nerealizarea planului la altele (la șantierul Slatina, de pildă, realizările se situau la 31 martie a.c. la numai 64% din plan). Ca urmare a acestor minusuri în ritmul activității la anumite obiective, deși planul valoric a fost depășit, totuși, **din cele 20 de capacități cu termene de punere în funcțiune în trimestrul I a.c. au fost realizate doar 12,** celelalte 8 rămînînd restante. Este vorba în principal de extinderile de capacități de la C.I.C. Tg. Mureș (executant șantierul Tg. Mureș), de instalația de caprolactamă de la C.F.F.S. Săvinești, de cele din cadrul Combinatului petrochimic Midia-Năvodari ș.a.

În aceste condiții planul de construcții-montaj pe total trust a fost realizat prin atacarea unor lucrări prevăzute în grafice pentru trimestrele II și III, operațiuni care aveau asigurate condiții bune de desfășurare. O asemenea situație este însă nedorită pentru că, chiar dacă constructorul își face planul valoric, economia națională înregistrează însemnate pagube ca urmare a neintrării în funcțiune a unor noi capacități de producție. Ce a determinat o asemenea stare de lucruri ? Este vorba, în principal, de :

● **întîrzierile unor organizații de construcții sau ale diferiților beneficiari în asigurarea la termenele stabilite a fronturilor de lucru** pe care să-și poată începe activitatea șantierele specializate ale trustului. La instalația de caprolactama de la Săvinești, trustul nu a putut executa lucrările de placări anticorozive ale unui rezervor pe o suprafață de 263 mp întrucît beneficiarul nu a executat la vreme operațiunile de cauciucare care-l reveneau. Tot aici nu s-a efectuat înzidirea cazanului de aburi, întrucît el nu a fost livrat de către beneficiari nici pînă în prezent, deși termenul stabilit era luna februarie 1979. Din păcate, situația nu este singulară. Și la instalația de melamină de la Tîrgu Mureș — lipsa utilajelor ce trebuiau asigurate de către beneficiar a cauzat nepredarea frontului de lucru către unitățile trusturilor specializate de montaj și izolații pentru lucrări ce trebuiau executate pe o suprafață de circa 3 600 mp.

La Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, pentru un volum foarte mare de lucrări de izolații termice la conducte și aparate (circa 30 000 mp), frontul de lucru la anumite obiecte de construcție (DAV, hidrofinare benzină, reformare catalitică, hidrofinare petrol ș.a.) nu a fost asigurat în totalitate de către Trustul de montaj utilaj chimic din București prin faptul că nu au fost predate la vreme furniturile necesare instalației și nici nu au fost efectuate în termen probele de etanșeitate și presiune. Trebuie arătat însă că alături de unele întîrzieri datorate constructorilor și montorilor, probele de etanșare la acest obiectiv sînt în prezent mult rămase în urmă față de grafice din lipsa sistemelor de etanșare la capacele plutitoare nelivrate pe șantiere la termenele contractuale de către furnizorul I.F.E.T. Bistrița ;

● **neasigurarea de către unii beneficiari sau chiar de către Trustul de lucrări speciale a tuturor materialelor de construcții pe șantiere** în conformitate cu termenele și cantitățile stipulate în contracte. Beneficiarii din cadrul M.I.Ch., de pildă, nu au asigurat în trimestrul I a.c. plăci Fomglas (necesare căptușirii coșului de la C.I.C. Arad, deși termenul de livrare expirase din 1978). Mari restanțe se înregistrează în asigurarea prezoanelor și a diafragmelor de către beneficiari la unele lucrări de la Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, fapt ce a condus la nerealizarea unor lucrări în valoare de 300 mii lei, precum și în livrarea a circa 60 tone de cărămidă refractară ușoară către șantierele care execută lucrări la noile capacități de la Rafinăria Teleajen, al căror termen de trimitere pe șantier a expirat din luna ianuarie 1979. De altfel, la lucrările de cărămidă refractară sînt în întîrziere și unii beneficiari din cadrul M.I.M. : 900 tone de cărămidă refractară fasonată sînt așteptate să sosească, conform graficelor, încă din trimestrul IV 1978 la cuptorul de coacere nr. 6 de la Întreprinderea de alumină Slatina, întîrziere care a determinat nerealizarea unor lucrări în valoare de 3 milioane lei numai în trim. I a.c. Dar greutăți au apărut și în procurarea unor materiale chiar de către compartimentele specializate din cadrul trustului cărora în anumite cazuri le revenea misiunea asigurării bazei materiale a planului de construcții-montaj. În special, deși existau repartiții și con-

tracte cu termene de livrare în trimestrul I a.c., s-a resimțit în această perioadă lipsa următoarelor materiale: vată și produse din vată minerală, pentru Centrala termică Turceni și Rafinăria Teleajen și Năvodari, nelivrată la termen de către întreprinderile furnizoare specializate din Berceni-București și Vaslui, chituri anticorozive nelivrate la vreme de C.U.P.S.I.C. București ș.a. ;

● **neasigurarea forței de muncă în numărul și de calificarea necesară,** deficiență a cărei răspundere nu o poartă numai trustul. Astfel, este adevărat că, deși forța de muncă a fost în general asigurată, datorită unor neajunsuri proprii în asigurarea unor specialiști pe șantiere au lipsit totuși un număr de 30 zidari-șamotori necesari pentru înzidirea bateriilor de topit sodă la Uzina de produse clorosodice Giurgiu. Tot atît de adevărat este însă și faptul că beneficiarii — în special cei din chimie — nu au asigurat întotdeauna la vreme, în totalitate, efectivele de muncitori necesare pentru preluarea unui volum sporit de lucrări de construcții în regie proprie.

O conlucrare mai eficientă pe filiera antreprenor general — subantrepriza de specialitate — beneficiar

AȘA CUM se poate desprinde din situația prezentată, deși în cadrul trustului planul de construcții-montaj pe primul trimestru al acestui an a fost îndeplinit și depășit, se poate aprecia că în întreaga activitate desfășurată există încă o serie de rămîneri în urmă față de grafice în executarea unor stadii fizice la anumite lucrări, în punerea la termen în funcțiune a unor noi capacități, într-un cuvînt **mari rezerve de scurtare a duratelor de execuție a operațiunilor de construcții-montaj.** Pentru crearea tuturor condițiilor care să permită respectarea integrală a prevederilor din planul pe acest an — valoric și de punere în funcțiune — consider necesar ca :

1. **Beneficiarii lucrărilor să asigure la termenele planificate, cu mai multă rigurozitate ca în prezent,**

furniturile din țară și import necesare pentru ca montajul instalațiilor să se desfășoare conform graficelor întocmite,

iar lucrările de izolații să poată începe la termen. Ei trebuie să depună eforturi mult mai mari — în special unitățile din cadrul M.I.Ch. și M.I.M. — pentru a pune la dispoziția trustului materialele de construcții din țară și import necesare pe șantiere la termenele stabilite de comun acord în graficele încheiate cu T.L.S.,

2. Dat fiind că la edificarea unor obiective de investiții complexe participă 3—4 organizații de construcții diferite — un antreprenor general și mai mulți subantreprenori de specialitate

— fronturile de lucru să se predea între executanți, de fiecare dată, la termenele stabilite în graficele încheiate, numai pe bază de proces verbal și nu prin preluare directă pe bază de predare verbală.

Aplicarea în toate cazurile a unui asemenea mod de lucru ar putea conduce, după părerea noastră, la efectuarea mai atentă a execuției și finisării tuturor lucrărilor, a recepției acestora, ceea ce ar putea evita multe dintre neajunsurile existente în prezent, cînd, după o recepție pe bază de înștiințări și preluări verbale, subantreprenorii de specialitate au ocazia să constate că antreprenorul general — în ciuda asigurărilor oferite — a mai lăsat unele lucrări neterminate sau le-a executat incomplet,

3. **Antreprenorii generali să asigure trustului — așa cum s-a stabilit de către conducerea M.C.Ind. — forța de muncă specializată necesară la lucrările de glisări de coșuri** la nivelul numărului stabilit în cadrul acordurilor încheiate (fierari-betoniști și dulgheri) în special la lucrările de la platforma C.I.C. Arad. Un ajutor sporit din partea lor în acest sens este absolut necesar **la toate platformele unde nu există șantiere proprii ale trustului, iar lucrările de specialitate pe care le executăm sînt de scurtă durată, ceea ce face ca o eventuală deplasare a unora dintre muncitorii noștri să încarce inutil costul lucrărilor.**

Tot în acest scop facem apel la toți beneficiarii, și în special la întreprinderile chimice,

să participe mult mai activ la efectuarea de lucrări de construcții-montaj, mai ales în perioadele de vîrf care se întrevăd în trimestrele II și III, fie prin desemnarea unor colective mai largi de specialiști care să lucreze pe șantier fie prin **preluarea unui volum sporit de lucrări în regie proprie.**

Aceștia, împreună cu ajutorul de cadre pe care l-ar putea da chiar și unele cooperative de prestații de lucrări ar putea contribui substanțial la completarea, pînă la nivelul necesarului, a personalului din meseriile de izolatori-termici, zidari, izolatori hidrofugi de pe platformele din Bacău, Pitești, Săvinești, Năvodari, Giurgiu, Ploiești ș.a.

Nu este de neglijat desigur faptul că un accent mare trebuie pus pe amplificarea efortului propriu. Complexitatea lucrărilor impune o colaborare mai activă, un sprijin reciproc mai eficient și mai bine corelat între toți factorii implicați.

Gabriel ROVENȚA
Trustul de lucrări speciale București

Reducerea costurilor de producție

(Urmare din pag. 2)

(23,9%), Centralei industriale a cărnii București (43,7%) și altele.

Acestei probleme, acoperirii cu măsuri a planului de reducere a costurilor, trebuie să i se acorde o atenție deosebită în viitor. În acest cadru este necesar să se pună un accent mai mare pe **aportul planului tehnic la reducerea costurilor de producție,** pe asimilarea și introducerea rapidă în producție a rezultatelor cercetărilor științifice, a noilor tehnologii și a produselor cu caracteristici tehnico-calitative și economice superioare. Aceasta cu atît mai mult cu cît analizele efectuate la unele unități (Întreprinderea de tractoare Brașov, Combinatul siderurgic Galați etc.) au scos în evidență faptul că nu toate compartimentele tehnice participă în suficientă măsură și cunosc influențele pozitive ale introducerii progresului tehnic asupra reducerii costurilor de producție în unitățile respective. Avînd în vedere că introducerea progresului tehnic trebuie să contribuie cu o pondere ridicată la micșorarea costurilor de producție și mai ales a celor materiale și că în prezent mai sînt greutăți în ce privește fundamentarea cu măsuri a programelor de reducere a costurilor pe 1979 la un număr însemnat de întreprinderi și centrale, **se impune atragerea în mai mare măsură a cadrelor tehnice — care conduc nemijlocit procesele de producție — în vederea identificării de noi soluții tehnologice pentru încadrarea în nivelele de costuri stabilite prin plan.** În scopul sprijinirii cadrelor din unități, încă din acest an s-au elaborat de către Comitetul de Stat al Planificării, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Direcția Centrală de Statistică norme metodologice și tehnice pentru calcularea indicatorilor de introducere a progresului tehnic și dimensionarea aportului planului tehnic la creșterea eficienței economice, norme ce trebuiesc studiate temeinic de specialiștii din întreprinderi și centrale și aplicate.

În acest amplu proces de reducere a costurilor de producție, care practic antrenează toate laturile activității întreprinderilor, se impune o colaborare strînsă, permanentă, între cadrele tehnice și cele economice pentru depistarea de noi rezerve care să conducă la scăderea cheltuielilor materiale și de muncă vie, la diminuarea nivelului costurilor pe produse, repere și pe fiecare loc de muncă.

ASPECTE ALE CORELAȚIEI: CONSUM DE ENERGIE — CREȘTERE ECONOMICĂ [III]

Rezultate calitative, dar și însemnate rezerve potențiale

ORIENTAREA strategică fundamentală în politica energetică națională — privind problemele legate de conservarea resurselor energetice, de micșorarea consumurilor de energie, de economisirea ei sub toate formele și modalitățile s-a concretizat în reducerea ritmului de creștere a consumului de energie în raport cu creșterea economică în ansamblu. Așa cum am arătat însă în prima parte a articolului, această reducere, deși importantă, este **cu mult sub nivelul posibilităților, al marilor rezerve existente în diferite sectoare în care se produce și se consumă energia** ; dar, mai ales, această reducere este cu mult mai mică față de **cerințele** economiei, **de necesitatea** de a realiza creșterea economică cu un consum cît mai scăzut de energie.

Un imperativ esențial — creșterea mai rapidă a venitului național față de consumul de energie

SĂ NE OPRIM mai îndeaproape asupra unui indicator care ne oferă o imagine sintetică asupra fenomenului pe care îl urmărim, și anume a evoluției raportului dintre consumul de energie electrică și venitul național pe ansamblul economiei naționale și pe ramurile principale ale acesteia. Analiza datelor din tabelul nr. 3 confirmă concluziile arătate mai înainte, în sensul că, pe ansamblul perioadei 1955—1977, în toate ramurile economiei ritmul de creștere a consumului de energie electrică a devansat pe cel al venitului național, excepție făcînd industria în anul 1977, cînd dinamica producției nete a devansat cu puțin dinamica consumului de energie electrică.

Se poate observa că decalaje mai evidente între ritmurile celor doi indicatori au existat în ramurile construcții, transporturi și telecomunicații și, îndeosebi, în agricultură, acestea situîndu-se deasupra mediei realizate pe ansamblul economiei naționale. În perioada pe care o analizăm, indicele de devansare a ritmului de creștere a venitului național de către ritmul de creștere a consumului de energie electrică a fost de 0,982 în industrie, 1,555 în construcții, 1,505 în transporturi și telecomunicații, 11,429 în agricultură și 1,462 pe ansamblul economiei. Această situație are la bază existența unor consumuri specifice ridicate de energie electrică, determinate cu deosebire de randamentul mai slab al unor echipamente, instalații și tehnologii, de consumuri tehnologice mari în centrale electrice și pierderi în rețelele de transport — distribuție a energiei electrice. Cu o pondere însemnată a acționat în acest sens și menținerea în fabricație a unor produse cu componentă energetică importantă și a produselor ce implică un consum ridicat de energie, precum și existența, în unele cazuri a unor forme de risipă etc.

Măsurile luate în ultimul deceniu, mai ales începînd cu anul 1971, pentru economisirea energiei au exercitat un rol de frînare a consumurilor ; ca urmare, în unele ramuri ale industriei mari consumatoare de energie electrică s-a înregistrat o creștere în ritmuri mai lente a consumului de energie electrică în raport cu creșterea producției nete și a volumului producției industriale. În aceste condiții, pe ansamblul industriei, ritmul mediu anual de creștere a consumului de energie electrică în perioada 1971—1977 a fost de 9,95% (față de 13,77% realizat în perioada 1955—1970), în timp ce ritmul mediu anual de creștere a producției nete a fost cu mult mai mare — 12,8% (față de 12,6%) ; în acest fel indicele de devansare a ritmului mediu anual de creștere a producției nete de către ritmul de creștere a consumului de energie electrică a scăzut simțitor, în ramura respectivă, atingînd valoarea de 0,777 (față de 1,088).

Ritmul mediu anual de creștere a consumului de energie electrică a scăzut în mod sensibil și în construcții (la 8,85% în perioada 1971—1977, față de 19,45% în perioada 1955—1970), situîndu-se sub nivelul ritmului de creștere a producției nete ; ca efect al acestor măsuri, indicele de devansare dintre cele două ritmuri medii anuale de creștere a scăzut, în perioada analizată, la 0,995 (față de 1,818).

În transporturi și telecomunicații și, îndeosebi, în agricultură, s-au menținut și în această perioadă ritmuri ridicate de creștere a consumului de energie electrică, ce au devansat ritmul de creștere al producției nete din aceste ramuri.

Tabelul nr. 3

Dinamica și ritmul mediu anual de creștere a venitului național (1), a consumului de energie electrică (2) și a raportului dintre acestea (2 : 1) pe ramuri ale economiei naționale

		1955 = 100				1970 = 100		Ritm mediu anual de creștere		
		1960	1970	1975	1977	1975	1977	1956—1970	1956—1977	1971—1977
Total economie	1	139	312	531	638	171	205	7,90	8,80	10,8
	2	176,5	759,2	1 213,2	1 436,7	160,5	189,2	14,47	12,87	9,55
	2 : 1	1,270	2,433	2,294	2,252	0,939	0,923	1,832	1,462	0,844
Industrie	1	171	596	1 109	1 386	186	232	12,65	12,70	12,8
	2	167,4	692,2	1 155,1	1 344	166,6	194,2	13,77	12,55	9,95
	2 : 1	0,979	1,161	1,042	0,970	0,897	0,837	1,088	0,982	0,777
Agricultură	1	99	96	125	147	130	132	—0,27	1,75	4,05
	2*)	231,1	1 577,8	4 475,6	5 513,3	283,7	349,4	20,20	20,00	19,55
	2 : 1	2,334	16,435	35,805	37,505	2,182	2,647	75,81	11,429	4,827
Transporturi și telecomunicații	1	140	388	656	722	169	186	9,45	9,40	9,27
	2	115,3	694,4	1 483,3	1 841,7	213,6	265,2	13,80	14,15	14,95
	2 : 1	0,824	1,790	2,261	2,551	1,264	1,426	1,460	1,505	1,613

Sursa datelor : calculat după Anuarul statistic al R.S. România, 1978, p. 90, 93 și 179.
*) Agricultură și silvicultură.

Întreaga această evoluție — care are le bază acțiunile hotărîte, de maximă importanță, inițiate de conducerea partidului pentru mai buna corelare a consumului de energie electrică în economia națională cu ritmul de creștere a produsului social și a venitului național a determinat scăderea ritmului mediu anual de creștere a consumului de energie electrică pe ansamblul economiei la 9,55% în perioada 1971—1977 față de 14,47% în perioada 1955—1970, concomitent cu creșterea mai rapidă a venitului național (10,8% față de 7,90%). Ca o consecință a acestui fapt, indicele de devansare a ritmului de creștere a venitului național de către ritmul de creștere a consumului de energie electrică a devenit subunitar (0,884).

Evoluția consumului de energie electrică la 1 milion lei venit național și la 1 milion lei producție industrială este prezentată în tabelul nr. 4. Sînt procese și evoluții care pun mai mult în lumină amplele posibilități existente în economie pentru economisirea energiei electrice, pentru ca ritmul de creștere economică să devanseze mai mult pe cel al creșterii consumului de energie electrică.

Tabelul 4

Dinamica consumului de energie electrică la 1 milion lei venit național și la 1 milion producție industrială în România

	Dinamică în %		
	1970 / 1955	1977 / 1955	1977 / 1970
Consumul de energie electrică la 1 mil. lei venit național	243,6	226,4	98,3
Consumul de energie electrică la 1 mil. lei producție industrială	125,6	99,4	90,7

Sursa datelor : calculat după datele din Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale, 4 februarie 1976, Ed. politică 1976, p. 24 și Anuarul statistic al R. S. România, 1978, p. 87 și 179.

Repere privind dimensiunea acțiunilor de economisire a energiei

ANALIZA CORELATĂ a evoluției consumului de energie electrică și a creșterii venitului național (respectiv a producției industriale) în industrie, în alte ramuri, ca și pe ansamblul economiei naționale relevă, așadar, că față de perioada trecută, după 1965 și, cu deosebire, începînd cu cincinalul 1971—1975, are loc o micșorare a consumului de energie electrică la 1 milion lei venit național (sau producție industrială). Rezultatul direct al acestui proces se regăsește în creșterea în ritmuri mai rapide a venitului național și a producției industriale comparativ cu creșterea consumului de energie electrică, creîndu-se astfel premise pentru progresul economic mai rapid al țării și îmbunătățirea neîntreruptă a nivelului de trai al poporului. Interesele majore ale economiei naționale cer ca în viitor sporirea producției, a venitului național să fie însoțită însă de un consum de energie electrică și mai redus.

Din analiza întreprinsă rezultă că în toate ramurile economiei există mari posibilități în domeniul utilizării mai eficiente a energiei. Ele constau în principal în promovarea largă a progresului tehnic care să asigure folosirea mai rațională a energiei electrice, prin perfecționarea și modernizarea proceselor tehnologice, a diferitelor echipamente și înlocuirea agregatelor și tehnologiilor energofage ; creșterea randamentului echipamentelor, instalațiilor și tehnologiilor ; reexaminarea continuă a necesarului la principalele produse energointensive, restrîngerea și înlocuirea produselor cu componentă energetică importantă și a produselor ce implică consumuri ridicate de energie, recuperarea și valorificarea integrală a resurselor secundare, eliminarea risipei de orice fel etc. Aceste rezerve și posibilități ies în mai mare măsură în evidență dacă privim fenomenul în comparație cu situația existentă în țările dezvoltate din punct de vedere industrial. O primă constatare : datorită consumurilor care se înregistrează la noi, pentru realizarea aceleiași unități valorice de producție industrială în anul 1977 s-a cheltuit o cantitate dublă de combustibil convențional față de Franța și Suedia, iar în industria chimică de circa 4 ori mai mare. Dacă extindem analiza la nivelul întregii economii naționale rezultă că în anul 1975 consumul de energie calculat la 1 000 dolari venit național era în țara noastră de circa 3 000 kg combustibil convențional, în timp ce în Cehoslovacia era de 1930 kg cc, în Suedia de 1 260 kg cc, în Italia de 1 230 kg cc, iar R.F. Germania de 1 200 kg cc [1]). Desigur, acești indicatori, specifici fiecărei economii, reflectă particularitățile climatice, de structură economică, de etapă istorică, de mod de viață etc., în această direcție neputînd exista modele standard. Mai trebuie luate în considerație și unele diferențe în ceea ce privește metodologia de calcul a venitului național. Nu este însă mai puțin adevărat că decalajele respective indică rămînerea noastră în urmă în acest domeniu, faptul că există încă posibilități însemnate pentru reducerea în continuare a consumurilor noastre energetice.

Referindu-se la această problemă și atrăgînd atenția asupra faptului că, datorită consumurilor energetice nejustificate, pentru realizarea unei unități de venit național se cheltuiește la noi o cantitate mult mai mare de combustibil convențional comparativ cu statele dezvoltate industrial, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în expunerea la primul Congres al consiliilor oamenilor muncii din iulie 1977, sublinia : **„Acestei situații trebuie să i se pună capăt cît mai repede cu putință, luîndu-se măsuri pentru reducerea consumurilor tehnologice și a pierderilor de energie electrică în rețele de transport și distribuție, utilizarea cît mai deplină a resurselor secundare, eliminarea oricăror forme de risipă de energie. Trebuie să facem totul pentru folosirea cît mai economicoasă a resurselor și asigurarea bazei necesare dezvoltării în ritm intens a economiei noastre".**

Aprecierile secretarului general al partidului cu privire la faptul că în țara noastră există o neconcordanță între creșterea venitului național și creșterea consumului de energie a constituit punctul de plecare pentru o reconsiderare de fond în ce privește valorificarea cît mai rațională a resurselor energetice disponibile. În actualele condiții, cînd economia românească traversează o perioadă de continuă modernizare, de ofensivă hotărîtă pentru o calitate nouă în toate planurile, creșterea eficienței întregii activități este condiționată nemijlocit de micșorarea consumurilor specifice de energie. Iată de ce, la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricul-

dr. Vasile M. POPESCU
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 9)

[1]) Vezi Organisation de coopération et de développement économiques, l'Agence internationale de l'énergie et les économies d'énergie — 1976.

PUNCTE DE VEDERE

Noi exigențe în dezvoltarea agriculturii în condițiile economisirii energiei (II)

ÎN condițiile în care principala forță energetică de lucrare a pămîntului este tractorul, consumator de combustibil fosil, agricultura este una din ramurile producției materiale care trebuie să se preocupe intens de stabilirea unor măsuri de economisire a energiei.

Criteriul consumului energetic specific

ÎN ACEASTĂ ordine de idei, a devenit imperios necesar ca, la optimizarea structurii culturilor pe total țară și pe zone, în cazul unor culturi concurente (care dau produse cu aceeași valoare de întrebuințare sau cu aceeași destinație), criteriul consumului necesar de energie (mai ales sub formă de combustibil fosil) la hectar și pe unitatea de produs, să aibă un cuvînt de spus. Un exemplu este edificator. În perioada 1956—1970, cultura orzului a suferit o restrîngere a suprafeței cultivate, după părerea noastră, nejustificată, dacă ținem seama de evoluția randamentului la hectar, care a crescut de la 7,2 q în perioada 1934—1938 la 30,8 q în anii 1976—1977. Creșterea suprafeței cultivate cu circa 140 mii ha în 1976—1977 față de 1971—1975 (depășindu-se suprafața din 1951—1955, dar fără a o atinge pe cea din 1934—1938), a fost însoțită de o creștere cu 7,5 q a randamentului la hectar. În același timp, randamentul la hectarul cultivat cu porumb (principala cultură a agriculturii românești) a ajuns la 32,3 q, față de 10,4 q în perioada antebelică. Deci, s-a produs o nivelare a randamentelor celor două culturi, dar consumul de energie (îndeosebi de combustibil fosil) este de cîteva ori mai mare la hectarul cultivat cu porumb față de cel cultivat cu orz. Ca urmare, și costul de producție este mai mare la porumb decît la orz. Iată de ce, în anumite condiții mai ales acolo unde porumbul nu poate beneficia de avantajele irigației ca factor esențial în sporirea substanțială a randamentului său la hectar, extinderea culturii orzului devine o alternativă de luat în seamă din punct de vedere economic. În acest sens, dublarea actualei suprafețe cultivate cu orz va aduce însemnate economii la consumul de combustibil, obținîndu-se resurse furajere cel puțin egale, cantitativ și calitativ, cu cele obținute de pe aceeași suprafață cultivată cu porumb.

Se impune, de asemenea, o reconsiderare a acelor tehnologii de producție care, deși contribuie la sporirea producției agricole și la obținerea unor produse de sezon, sînt mari consumatoare de energie fosilă. Am în vedere, printre altele, tehnologia (mare consumatoare de energie) cultivării legumelor în sere. După calculele specialiștilor, consumul de energie la hectarul de legume cultivate în sere este de 8 ori mai mare decît la producția agricolă de cereale, iar în 1977, consumul de țiței convențional la hectarul de culturi forțate de legume a fost de 9 ori mai mare decît media pe întreaga agricultură. În asemenea condiții, se cere stabilit un echilibru între extinderea pe care o capătă tehnologia cultivării legumelor în sere și utilizarea mai intensă a condițiilor naturale de luminozitate, temperatură și resurse calorice. În această analiză este necesar să se țină seama și de concurența pe care o înfruntă legumele noastre de seră pe piața externă, din partea țărilor cu condiții naturale mai favorabile, produse cu costuri mai reduse și cu consumuri energetice mult mai mici. În cazul nostru se dovedește viabilă varianta amplasării complexelor de sere în imediata apropiere a unor surse calorice reziduale, ieftine și care pot fi astfel reciclate cu mare eficiență economică. Concomitent, se cere intensificată munca de cercetare pentru elaborarea unor noi tehnologii de cultivare a legumelor în cîmp, care să utilizeze în mai mare măsură soiurile timpurii și cele tîrzii, asigurîndu-se astfel prelungirea perioadei de producere și de consum a legumelor proaspete ; consumul de energie — în țiței convențional — este de circa 2,5 ori mai mic la hectarul cultivat în cîmp față de hectarul de sere.

Probleme similare pot apărea uneori și în cazul sistemului industrial de creștere a animalelor, în împrejurările în care sistemul gospodăresc, inclusiv cel bazat pe pășunat, este încă departe de a-și fi epuizat posibilitățile de sporire eficientă a producției animaliere. Să amintim numai că cele 4 milioane de hectare de pășuni și fînețe naturale pot fi valorificate mai bine, cu consumuri energetice reduse și în condiții economice mai avantajoase decît organizarea unor noi complexe industriale, a căror funcționare necesită mari consumuri energetice și unele consumuri de furaje prin care concurează alimentația umană. În calculele de eficiență economică specialiștii trebuie să țină seama de alternativele existente, de complexitatea componentelor și de randamentele obținute în diferite ipostaze.

În cazul irigațiilor, tehnologie mare consumatoare de energie, al cărei cost suplimentar trebuie să fie acoperit de valoarea sporului de recoltă, trebuie astfel gîndit și acționat încît să nu asistăm la creșterea costului pe unitatea de produs. Dificultățile care pot apărea în aceste cazuri survin, mai ales, cînd se optează pentru urcarea apei de la sursă spre terenul de irigat și nu invers, pentru coborîrea apei pentru irigații, dinspre pante.

De aceea, considerăm necesară extinderea irigațiilor numai pe terenurile cele mai bune și cît mai aproape de sursele de apă, renunțîndu-se în multe cazuri la proiectele de extindere pe terenurile aflate la o altitudine care necesită eforturi prea mari de repompare a apei, ceea ar mări considerabil consumurile energetice. În același timp, se cere și o reconsiderare a sistemelor locale de irigații, care permit aplicarea unor metode de irigare (prin brazde și scurgere la suprafață) cu consum energetic redus față de celelalte metode.

De asemenea, însemnate economii de energie fosilă, materializată în îngrășăminte, ierbicide și insectofungicide, pot fi realizate prin aplicarea unor asolamente raționale, bazate pe rotația de scurtă durată a culturilor, precum și prin creșterea ponderii leguminoaselor care îmbogățesc solul cu azot.

În sfîrșit, însemnate căi de economisire a consumului de com-

bustibil fosil le poate oferi perfecționarea tehnologiilor de pregătire și lucrare a solului. Astfel, formarea de cupluri de mașini care să utilizeze la maximum puterea energetică a tractorului, reducerea numărului de treceri pe hectar prin executarea de lucrări simultane, complexe, pînă la aplicarea tehnologiei bazate pe executarea arăturii adînci o dată la mai mulți ani, scot la iveală importante rezerve de reducere a consumului de energie. Același efect pozitiv îl poate antrena și perfecționarea soluțiilor constructive în zootehnie, domeniu în care specialiștii noștri au dobîndit, în ultimii ani, experiență și realizări remarcabile.

Surse energetice tradiționale și altele noi

DAT FIIND caracterul limitat și nereînnoibil al resurselor energetice fosile, în toate țările lumii există astăzi o căutare febrilă a unor noi resurse energetice, inepuizabile sau care să poată fi reînnoite prin munca omului.

Din prima categorie, alături de energia solară, face parte și energia eoliană, care a jucat un rol însemnat în dezvoltarea omenirii. Chiar și în prezent, multe ferme din țări avansate din punct de vedere industrial își acoperă o parte din necesarul de energie prin folosirea puterii eoliene, mai ales pentru adăpatul animalelor la pășune. Și în țara noastră, în zona Bărăganului, au existat în trecut unele instalații pentru captarea și utilizarea energiei eoliene. Deci, putem vorbi de valorificarea unei tradiții naționale și a unei experiențe mondiale înaintate, evident, cu prioritate în zonele unde vînturile au o frecvență și o tărie mai mare.

Tot pe această linie considerăm că, fără a actualiza situații iremediabil respinse de istorie, este necesară și o anumită reconsiderare și o analiză mai detaliată și a rolului și locului pe care l-ar putea juca energia animală în unele regiuni ale agriculturii noastre. Desigur, nu poate fi vorba de o reîntoarcere la tradiționalul atelaj, ci de integrarea economică în unele cazuri care se dovedesc eficiente a acestei resurse energetice în structura actuală a bazei energetice a agriculturii românești. Subliniem că această sursă de energie nu a fost complet înlăturată nici în agricultura unor țări mai dezvoltate ale lumii, datorită unor caracteristici pozitive proprii, care devin mai „vizibile" în actualele condiții de penurie energetică : animalele de tracțiune consumă „combustibil" renuvelabil (furajele), și produc gunoi de grajd (care este și el o sursă de energie pentru agricultură, sub formă de îngrășămînt, sau îngrășămînt și „combustibil viu" pentru culturi forțate), produc energie ușor divizibilă, ceea ce face avantajoasă folosirea lor la cele mai diverse lucrări și mai ales în anumite zone deluroase, muntoase etc. O obiecție ce se poate ridica este natura acestui „combustibil" pentru a cărui producere și întreținere este necesară o anumită suprafață suplimentară de teren cultivat cu furaje. Însă, sporirea apreciabilă a randamentelor la hectar la toate culturile, în corelare cu reducerea consumurilor energetice specifice pe culturi și cu sporirea surselor energetice reînnoibile, pot neutraliza acest neajuns.

Folosirea integrală a forței de muncă din agricultură

REVOLUȚIA TEHNICĂ pe care o parcurge agricultura noastră, bazată pe mașinism, se traduce prin înlocuirea progresivă a energiei umane cu cea mecanică. Acest proces aduce cu sine în mod implicit problema optimizării dinamice, continue a raportului dintre ritmul de extindere al mecanizării și cel al reducerii forței de muncă din agricultură, astfel ca aceasta din urmă să poată fi utilizată la parametri superiori. În unele unități agricole de producție din sectorul cooperatist se mai ivesc decalaje între acești doi factori, în detrimentul folosirii mai raționale a forței de muncă. Aceasta are ca rezultat o dublă irosire de resurse energetice : pe de o parte — consum suplimentar de combustibil fosil, iar pe altă parte — neutilizarea completă a energiei umane. Cîteva date pot fi concludente pentru acest aspect. În anul 1978, pe întreg sectorul C.A.P., numărul mediu de norme de muncă de categoria I-a pe un cooperator apt de muncă care a lucrat a fost de numai 140 (mai puțin de jumătate din numărul teoretic posibil). Se constată deci o anumită subfolosire a unor importante resurse energetice umane din agricultură, care, la rîndul lor, consumă energie provenită din produsele agricole și în perioadele cînd nu produc nici un fel de energie. Sînt numeroase lucrări inclusiv la recoltatul cerealelor care pot fi executate în mai mare măsură cu folosirea resurselor energetice umane.

Valorificarea superioară a produselor secundare

ÎN AGRICULTURĂ se obțin mari cantități de produse secundare ; de la cultura plantelor, numai 30—50% din producție este produs principal iar restul reprezintă produse secundare, care încorporează o mare cantitate de energie (solară, fosilă, umană etc.). Tocmai de aceea, reciclarea, folosirea într-un nou ciclu de producție a acestor produse secundare are o mare însemnătate pentru balanța energetică a agriculturii, pentru creșterea eficienței în această ramură. Produse secundare cum sînt paiele, cocenii, vrejii, frunzele și coletele de sfeclă etc., își găsesc o valorificare superioară în creșterea animalelor sau în alte ramuri (cazul paielor în industria celulozei și hîrtiei). Problema principală a folosirii produselor secundare în cadrul agriculturii constă în înnobilarea acestor furaje, de regulă sărace în albumină digestibilă, prin amestecuri sau fabricarea de brichete furajere, a căror valoare nutritivă să se apropie de cea a celor mai bune fînuri.

Contribuția producției vegetale secundare la balanța energetică poate fi însemnată : în S.U.A., rezerva energetică a vegetalelor sub formă de fotosinteză recuperabilă, este estimată la 8—10% din consumul total de energie. Există deci o forță energetică uriașă în universul vegetal care dormitează sub picioarele noastre și care, în plus, se reînoiește după fiecare recoltă.

În ultimii ani, dintre produsele secundare ale agriculturii, o atenție deosebită se acordă gunoiului de grajd care, pe lîngă calitatea sa de a fi cel mai prețios îngrășămînt și important factor de economisire a energiei fosile, cea încorporată în îngrășămintele chimice, a dobîndit încă una, aceea de a fi și sursă de energie. Fermentarea anaerobă a gunoiului de grajd (ca și a altor deșeuri vegetale) produce gaz metan, care poate fi utilizat pentru nevoi productive și casnice, precum și un îngrășămînt natural cu calități superioare materiei prime inițiale (gunoiul

de grajd), deoarece păstrează toate elementele organice și minerale care nu se mai evaporează sub formă de amoniac, ca în cazul folosirii gunoiului de grajd ca atare. Lucrurile au fost împinse încă și mai departe, prin reciclarea gunoiului de grajd ca furaj pentru animale, ceea ce contribuie la economisirea energiei în zootehnie. Prin aceste funcții, gunoiul de grajd se poate transforma într-un important mijloc de producție al agriculturii noastre. Cu toate acestea, el nu se bucură nici pe departe de atenția cuvenită ; nici o dare de seamă a unităților de producție sau pe ansamblul agriculturii nu menționează cantitatea de gunoi de grajd produsă sau folosită, deși este cel mai prețios și cel mai ieftin îngrășământ. Faptul că producția de gunoi de grajd a țării este evaluată în diferite publicații între niște limite foarte largi (10 pînă la 50 mil. tone pe an) ilustrează suficient de clar acest fapt. Mai mult decît atît, la marginea multor sate au început să reapară grămezile de gunoi de grajd din trecut, în loc ca acesta să fie integral transportat și împrăștiat pe cîmp. Se obiectează, uneori, că transportul acestui îngrășământ este costisitor. Dar, din calculele efectuate, rezultă că pentru aplicarea a 25 t de gunoi grajd la hectar se consumă 950 mii kcal. de carburant. Or, fabricarea unei cantități de îngrășământ chimic cu un conținut echivalent de substanță activă, necesită un consum de 3,5 mil. kcal combustibil fosil, deci de 3,6 ori mai mult, fără a mai aminti de avantajele pedologice ale gunoiului de grajd în ceea ce privește contribuția sa la fornarea humusului pe solurile îngrășate. Toate acestea pledează ca argumente puternice pentru introducerea unei evidențe clare și a unei gospodăriri judicioase a acestei prețioase materii prime, care, reciclată, influențează pozitiv balanța energetică a agriculturii și eficiența economică a producției.

Cum s-a văzut, implicațiile economisirii energiei asupra dezvoltării agriculturii sînt deosebit de complexe, impunîndu-se pe această linie un dialog mult mai activ al specialiștilor și al tuturor factorilor interesați.

prof. dr. Oprea PARPALA

Corelația consum de energie — creștere economică

(Urmare din pag. 6)

tură, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sublinia din nou necesitatea ca toate ministerele economice, centralele și întreprinderile industriale să analizeze cu deosebită răspundere și seriozitate problema combustibilului și energiei, pentru găsirea de soluții eficiente de reducere a consumului energetic. Aceste soluții și măsuri trebuie să fie concretizate în programe speciale curente, menite să elimine risipa de orice fel, să asigure recuperarea tuturor resurselor energetice, în vederea reducerii consumurilor de energie. Totodată economia noastră dispune, în acest sens, de un plan de perspectivă, elaborat într-o concepție unitară, astfel încît în următorii 10—15 ani să obținem în acest sector de activitate indicatori comparabili cu cei din țările anavaste. Potrivit acestui program, pentru perioada 1976—1990, unei creșteri de 2,3—2,4 ori a producției de energie electrică îi va corespunde o sporire a venitului național de 2,5—3,0 ori ; sînt, fără îndoială, cifre elocvente privind creșterea eficienței folosirii energiei. În acest scop, liniile directoare ale programului elaborat, menit să asigure energia necesară în viitoarele decenii, vizează îndeosebi : dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice ,orientarea către utilizarea preponderentă a resurselor energetice inepuizabile și a celor inferioare ; promovarea de noi surse de energie regenerabile ; reorientarea activității economice generale către obținerea unor rezultate superioare cu un consum energetic cît mai mic, prin economisirea și valorificarea superioară a resurselor energetice.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum sînt folosite mașinile unelte?

FOLOSIREA cît mai eficientă a mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor cu care sînt înzestrate întreprinderile din industria forestieră și materialelor de construcții constituie o cerință esențială pentru realizarea planurilor de producție ale acestor unități. Realizările pe primele două luni din acest an arată că la două centrale indicii medii de utilizare a fondului de timp disponibil au fost depășiți : la Centrala industriei celulozei și hîrtiei cu 2,4 puncte, iar la Centrala cimentului cu 1,4 puncte. La alte cinci centrale, însă, indicii medii planificați nu au fost realizați cu 1,0—5,5 puncte (graficul).

Din analiza rezultatelor obținute la principalele grupe de mașini-unelte reiese că un grad foarte redus de încărcare s-a înregistrat la mașinile de rectificat, mașinile de prelucrat roți dințate, mașinile de frezat universale, strunguri Carusel. La unele mașini-unelte proporția acelora care au un grad de încărcare sub nivelul planificat este foarte mare : strunguri Carusel (33%), mașinile de prelucrat roți dințate (19%), mașini de frezat unievrsale (16%) ș.a.

Pentru eliminarea cauzelor care au dus la folosirea sub indicii planificați a mașinilor-unelte, au fost stabilite o serie de măsuri. Astfel, ținînd seama de lipsa muncitorilor de înaltă calificare (la C.P.L. Rm. Vîlcea, I.U.P.S. Reghin, I.M.C. Satu Mare etc. — pentru utilizarea strungurilor paralele) s-a efectuat o redistribuire între unități a cadrelor ; pe de altă parte au fost organizate cursuri de perfecționare profesională pentru un total de 810 muncitori. În scopul eliminării stagnărilor datorate lipsei de comenzi, centralele au luat măsuri de a lărgi cooperarea cu alte întreprinderi din zonă. Pentru mașinile-unelte la care nu s-au găsit soluții de încărcare la întreaga capacitate a fost prevăzută redistribuirea acestora între unități, cu renunțare la cotele de reparații corespunzătoare.

Realizarea indicilor de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte în lunile ianuarie—februarie 1979, la centralele industriale din cadrul M.E.F.M.C.

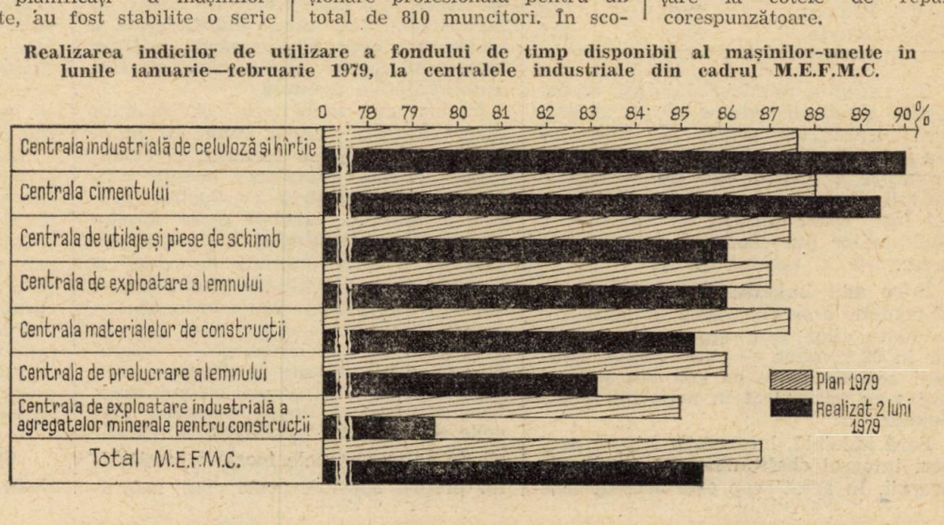

AUTOFINANȚAREA — baza optimizării funcționării orașelor și comunelor

RIDICAREA pe o treaptă superioară a eficienței întregii activități economico-sociale depinde și de modul cum își îndeplinesc funcțiile unitățile administrativ-teritoriale ale țării. În acest cadru în etapa actuală capătă o însemnătate crescîndă înfăptuirea autofinanțării la nivelul județelor, orașelor și comunelor. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia: **„Trebuie să punem capăt manifestărilor de centralism excesiv și de neîncredere în forța consiliilor populare, trecînd la aplicarea în viață a hotărîrilor de creștere a autonomiei și de întărire a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare a tuturor unităților teritorial-administrative".**

Realizarea deplină a autogestiunii economico-financiare presupune ca fiecare oraș și fiecare comună să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii, fără a se recurge la subvenții de la bugetul statului.

La reorganizarea administrativ-teritorială a țării s-a urmărit ca fiecare oraș și comună să aibă un potențial economic care să-i permită „să trăiască pe picioare proprii". Ca urmare a aplicării acestei orientări, ponderea veniturilor proprii în totalul veniturilor bugetelor locale în județul Iași a sporit de la 41,0% în 1968 la 75,1% în 1974. Ulterior însă această pondere s-a redus simțitor ajungînd în 1977 la 51,2% (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Ponderea veniturilor proprii în totalul veniturilor bugetelor locale

	1970	1977
Total județ	57,0	36,7
Total orașe	99,0	77,7
— Iași	100,0	100,0
— Hîrlău	100,0	35,8
— Pașcani	87,6	45,0
— Tg. Frumos	95,6	18,1
Total comune	42,9	29,6

Cu excepția municipiului Iași, în celelalte localități urbane și pe ansamblul localităților rurale ale județului s-a înregistrat o reducere a gradului de acoperire a cheltuielilor din veniturile proprii. Gruparea comunelor din județul Iași după gradul de acoperire a cheltuielilor din veniturile proprii este prezentată în tabelul nr. 2.

Între anii bugetari 1970 și 1977, în 23 comune a sporit gradul de acoperire a cheltuielilor din veniturile proprii, iar în 62 comune — el s-a redus. Evoluții asemănătoare cu cea din județul Iași s-au înregistrat în majoritatea județelor.

Fără îndoială, localitățile își pot acoperi integral cheltuielile din veniturile proprii. În acest scop este necesar însă să li se **asigure cote corespunzătoare din veniturile unităților economice care funcționează pe teritoriul fiecărei localități, eliminîndu-se tendința de centralizare excesivă a resurselor provenite din aceste venituri în bugetul județean.** Includerea în planul de dezvoltare economico-socială a orașului și a comunei a activității tuturor unităților de pe teritoriul acestora și creșterea preocupării consiliilor populare pentru buna desfășurare a acestei activități trebuie să se reflecte, în mod corespunzător, și asupra surselor de autofinanțare a fiecărei localități. Pe de altă parte se impune o **creștere a gradului de valorificare a resurselor materiale și umane existente, prin dezvoltarea unor activități economice de interes local.** În această direcție există mari posibilități pentru extinderea și modernizarea unei game largi de activități agricole, industriale și de servicii și creșterea, pe această bază, a veniturilor proprii ale fiecărei localități. Tocmai prin folosirea într-o măsură mai mare a unor astfel de posibilități unele comune din județul Iași au înregistrat un grad înalt de acoperire a cheltuielilor din veniturile proprii cum sînt: Grajduri și Podul Iloaiei — 80,8%, Tomești — 74,3% Răducăneni — 69,0% față de 29,6 pe ansamblul comunelor. De aceea, în perspectivă, **dezvoltarea multilaterală și eficientă a economiei fiecărei localități trebuie să capete rolul preponderent în autofinanțarea acestora.**

Paralel cu acoperirea cheltuielilor din veniturile proprii, întărirea autogestiunii la nivelul orașelor și comunelor necesită **stimularea acestor unități pentru depășirea veniturilor proprii planificate, inclusiv peste nivelul cheltuielilor planificate.** În prezent, veniturile proprii obținute de orașe și comune peste cheltuielile planificate se varsă la bugetul unității administrativ-teritoriale ierarhic superioare. Această prevedere nu este de natură să stimuleze fiecare localitate în direcția realizării unor venituri proprii cît mai mari. Este adevărat că Legea finanțelor prevede, la art. 199, posibilitatea utilizării de către organele locale a veniturilor proprii obținute peste plan, însă această posibilitate este limitată de prevederea menționată anterior. De aceea, pentru a se asigura stimularea organelor locale în direcția creșterii veniturilor bugetare proprii ale orașelor și comunelor nu numai pînă la limita acoperirii cheltuielilor planificate, ci și peste această limită, apare necesară o reglementare legală corespunzătoare.

Stimularea orașelor și comunelor pentru creșterea veniturilor proprii, inclusiv peste nivelul cheltuielilor planificate, s-ar putea asigura prin **lăsarea la dispoziția acestor unități a unei cote din veniturile suplimentare, restul urmînd a fi vărsate la bugetul unității administrativ-teritoriale ierarhic superioare.** Cota de venit suplimentar rămasă la dispoziția organelor locale ar putea fi utilizată pentru accentuarea dezvoltării edilitare și social-culturale a orașului sau comunei, urmărindu-se ca de acțiunile realizate să beneficieze îndeosebi locuitorii care au contribuit la depășirea veniturilor bugetare planificate. În felul acesta s-ar obține un însemnat efect stimulativ, ar spori preocuparea factorilor locali pentru întărirea autogestiunii.

Tabelul nr. 2

Gruparea comunelor după gradul de acoperire a cheltuielilor din venituri proprii

Grupa de comune	Numărul de comune		Ponderea în total comune	
	1970	1977	1970	1977
Total comune	85	85	100,0	100,0
Pînă la 20%	7	9	8,2	10,6
20,1 — 30%	24	51	28,2	60,0
30,1 — 40%	27	17	31,8	20,0
40,1 — 50%	14	3	16,5	3,5
Peste 50%	13	5	15,3	5,9

Înfăptuirea autogestiunii economico-financiare la nivelul orașelor și comunelor trebuie să asigure și optimizarea condițiilor de funcționare a fiecărei localități, astfel încît populația și unitățile economico-sociale să poată beneficia de avantaje colective maxime. În această direcție, o mare însemnătate prezintă: realizarea acțiunii de sistematizare a localităților, asigurarea orașelor și comunelor cu dotările necesare și folosirea lor rațională, creșterea gradului de participare a locuitorilor la dezvoltarea fiecărei așezări, armonizarea intereselor populației și unităților economico-sociale din fiecare localitate. În nici un caz, asigurarea echilibrului între cheltuielile și veniturile proprii și chiar obținerea unor venituri suplimentare nu trebuie să afecteze funcționalitatea fiecărei așezări. Aceste cerințe principale ale autogestiunii la nivelul orașelor și comunelor se impun a fi realizate concomitent, într-o strînsă corelare.

Realizarea deplină a cerințelor autogestiunii economico-financiare la nivelul orașelor și comunelor este un obiectiv de mare amploare și complexitate. În prezent, atingerea acestui obiectiv este posibilă datorită premiselor create. Toate localitățile noastre urbane și rurale trebuie să asigure condiții optime de muncă și de viață pentru populație și, totodată, trebuie să funcționeze în mod eficient. Această dublă cerință poate fi asigurată prin aplicarea cu consecvență a autogestiunii.

conf. dr. I. D. ADUMITRĂCESEI
Institutul politehnic „Gh. Asachi"-Iași

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

Operativitate sporită în încheierea contractelor economice

ÎN ECONOMIA NOASTRĂ socialistă contractul reprezintă un instrument important de planificare, dar și de executare implicită a sarcinilor de producție stabilite prin plan. Respectarea integrală a prevederilor pe care le cuprinde, a îndatoririlor reciproce ale părților contractante este o obligație de primă mărime, de respectarea căreia la termenele stabilite depinde în mod direct asigurarea resurselor necesare producției, buna desfășurare a aprovizionării tehnico-materiale.

Experiența ultimilor ani a demonstrat că, alături de întreprinderile care reușesc să încheie din vreme contractele cu furnizorii de materii prime și cu beneficiarii, există unități economice în care această operațiune întîrzie mult, prelungindu-se chiar și pe parcursul anului de plan. Pentru a ajunge la cauzele acestei situații și mai ales la unele propuneri de perfecționare a mecanismului aprovizionării se cere pornit de la analiza prevederilor normative care reglementează desfășurarea activităților de asigurare a bazei materiale a planului de producție și care pun în evidență că :

— contractele trebuie să aibă la bază balanțe materiale aprobate și repartiții emise prin plan (Legea nr. 8/1972) ;

— în timp, contractarea trebuie încheiată pînă la aprobarea planului care, în acel moment, să fie acoperit practic integral cu contracte ferme în stare să asigure certitudinea aprovizionării și desfacerii (Legea nr. 5/1978).

DUPĂ CUM SE ȘTIE, pentru respectarea acestor prevederi și încheierea la vreme a contractelor, Ministerul Aprovizionării elaborează anual metodologii de lucru cu instrucțiuni și termene precise de încheiere a operațiunilor precontractuale. În anul 1978, pentru pregătirea planului pe anul 1979, metodologia emisă a stabilit inițial ca termen pentru încheierea contractelor data de 31 mai, termen decalat apoi pentru 30 iunie, pentru ca ulterior, prin Decretul 240/1978, să se stabilească data de 30 august ca termen final. Pe de altă parte, la lucrările Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. din 28 septembrie 1978 se atrăgea atenția că la acea dată mai existau mari cantități de produse încă necontractate și că era necesar ca pînă la sfîrșitul lunii octombrie să se clarifice toate problemele legate de contractarea producției și aprovizionarea tehnico-materială pe anul 1979.

În luna noiembrie 1978, definitivarea prevederilor din planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1979 a condus la modificarea unor balanțe materiale într-o așa măsură încît, practic, operația de contractare a trebuit să fie reluată de la început. Un exemplu îl constituie balanța cauciucului sintetic din import la care în luna noiembrie 1978 s-a majorat cota pe semestrul I 1979 cu 300% față de balanța aprobată prin Decretul 240 și, în plus, s-a schimbat substanțial eșalonarea trimestrială, astfel încît a trebuit făcută o nouă balanță analitică și modificate toate contractele. Așadar, în anumite cazuri, pentru unele produse, de la data de 31 mai — cînd a fost fixat primul termen pentru definitivarea contractării — s-a ajuns la data de 3 noiembrie, cînd operația a trebuit să fie reluată. Efectele nu sînt greu de identificat. Întîrzierea contractărilor a determinat neritmicități în aprovizionarea cu această materie primă importantă a unor locuri de muncă, fapt ce a generat, în lanț, neritmicitatea în producția pe luni și pe decade, lucru în asalt, utilizarea scăzută a capacităților de producție și a timpului de lucru.

DECALAJELE între termenele stabilite prin metodologie și cele efective de încheiere a contractării sînt determinate, după părerea noastră, de cauze fără a căror înlăturare nu este posibilă nici în continuare eliminarea întîrzierilor în încheierea contractelor economice. Este vorba, în principal, de faptul că **actuala succesiune stabilită pe filiera acțiunilor precontractuale nu asigură continuitate și operativitate în încheierea contractelor.** După părerea noastră, **o succesiune adecvată a etapelor contractării ar trebui să fie următoarea :** ● elaborarea și aprobarea balanțelor sintetice, prin care se stabilesc principalii indicatori : producția, importul, exportul și consumul intern defalcat pe titularii de plan ● transmiterea balanțelor sintetice la coordonatorii de balanțe și a cotelor la titularii de plan ● depunerea la coordonatorii de balanțe a desfășurătoarelor cu specificații, cu defalcarea cotelor pe toate unitățile consumatoare din țară pe an și trimestre ● elaborarea balanțelor analitice de către coordonatorii de balanțe, inclusiv optimizarea transporturilor ● emiterea repartițiilor și a extraselor de balanță ● emiterea comenzilor ● încheierea contractelor.

O asemenea succesiune ar putea contribui la evitarea unor cheltuieli suplimentare, de natura celor efectuate în anul 1978, de pildă, cînd la produse ca sodă caustică, clor, cauciuc sintetic indigen etc. s-au încheiat contracte pentru anul 1979 doar pe baza experienței din anii anteriori, înainte de elaborarea și aprobarea prin plan a balanței sintetice. Ca urmare aceste contracte au trebuit să fie refăcute ulterior, deoarece cotele stabilite prin balanțele sintetice aprobate prin plan au diferit substanțial de cele alocate anterior (fără a avea la bază balanțe sintetice aprobate). Pentru a înlătura această deficiență, considerăm necesar ca, ținînd seama de prevederile Legii nr. 8/1972, care stipulează necesitatea actualizării planului cu un semestru înainte de începerea executării sale, balanțele sintetice să fie elaborate și aprobate pînă la data de 30 iunie a anului în curs pentru cel următor. În continuare, **apreciem ca termene posibile următoarele :**

— **transmiterea cotelor la titularii de plan și a balanțelor sintetice la coordonatorii de balanțe : 10 iulie**
— **depunerea desfășurătoarelor cu specificații la coordonatorii de balanțe : 30 iulie**
— **elaborarea balanțelor analitice de către coordonatorii de balanțe** (inclusiv optimizarea transporturilor), **emiterea repartițiilor și a extraselor de balanță : 15 septembrie**
— **trimiterea comenzilor la furnizori : 30 septembrie**
— **încheierea contractelor : 30 octombrie**
— **aprobarea planului în toate capitolele sale : 30 octombrie.**

O altă cauză a întîrzierilor în contractarea pentru anul 1979 constă în modul de echilibrare a balanțelor, în care, uneori, mai sînt cuprinse la capitolul „resurse", producțiile unor noi obiective, care însă nu au asigurate toate condițiile ca să producă efectiv în acel an. După părerea noastră ar fi necesar ca, la actualizarea planului cu 6 luni înainte de executare, să se stabilească mai atent producțiile posibile de realizat și numai acelea să se prevadă în balanțe.

PRINTRE CAUZELE majore ale întîrzierilor în contractare, există încă una care se referă la cuantumul cotei de import. După cum se știe, unele produse și sortimente se aduc numai din import, neexistînd producție în țară, după cum altele se fabrică în țară, dar o parte din ele se importă. Pentru ca importul să se poată contracta la timp, este necesar ca organizațiile importatoare să fie în posesia specificațiilor cu 2—4 luni înainte de data cînd trebuie aduse în țară respectivele materiale. Aceasta presupune ca prin balanța sintetică difuzată la coordonatorii de balanță în luna iulie cota de import să fie întotdeauna stabilită la nivelul necesarului real. Din păcate, pentru unele produse, lucrurile se petrec altfel. Uneori, cota de import introdusă în balanța sintetică inițială este insuficientă și, ca urmare, se modifică odată cu aprobarea planului de stat, deci către finele anului. Această situație impune refacerea balanței analitice și modificarea specificației inițiale, operațiune care, în raport de produs și de amploarea modificării, durează 10—30 zile sau chiar mai mult, întîrziind importul față de necesitățile producției (cazul cauciculului sintetic din import).

Avînd în vedere condițiile în care se contractează importul și durata mai mare a acțiunii pe piața internațională, ar fi util ca prin balanțele sintetice difuzate în luna iulie, să fie stabilită cît mai exact cantitatea de importat, astfel încît aceasta să nu se mai modifice spre finele anului sau, în orice caz, modificările să fie cît mai mici.

Șerban STELU
Cornel SUCIU

IMPACTUL DEZVOLTĂRII INDUSTRIALE ASUPRA COMERȚULUI EXTERIOR CU PRODUSE PRIMARE

IMPETUOASA dezvoltare industrială a României a generat atît premisele, cît și direcțiile amplificării și diversificării relațiilor comerciale internaționale ale țării noastre, în ritmuri și proporții fără precedent în istoria societății românești. O confirmă elasticitatea supraunitară (1,07) a comerțului exterior cu produse industriale în raport cu dezvoltarea industrială a țării, explicată de faptul că mai bine de 81% din creșterea generală a comerțului exterior al României s-a realizat, în perioada considerată, prin intensificarea comerțului cu produse (finite, semifinite și primare) de origine industrială. Această evoluție se înscrie, de altfel, în orientarea generală a schimburilor de mărfuri pe plan internațional, în accentuarea caracterului industrial al diviziunii mondiale a muncii. Potrivit unor estimări, ponderea produselor industriale ar putea să sporească spre sfîrșitul acestui secol pînă la cca. 79% în totalul mărfurilor ce fac obiectul comerțului internațional (față de 62% în 1970).*)

Paralel cu creșterea de volum și consolidarea poziției produselor industriale s-au înregistrat și semnificative mutații structurale în interiorul acestei părți a comerțului nostru exterior.

Intensificarea schimburilor internaționale cu materii prime

DATORITĂ nivelului scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, moștenit de la vechiul regim, România se număra pînă către mijlocul deceniului al șaptelea în rîndul furnizorilor de materii prime și produse primare — și numai pe plan secundar se putea vorbi de exportul de produse manufacturate. În 1950, de exemplu, produsele primare aveau o pondere de 78,7%, iar în 1960 ele încă reprezentau 63,6% din totalul exportului. Este firesc ca amplul proces de dezvoltare a forțelor de producție din sfera industriei să fie însoțit de valorificarea tot mai eficientă a bazei de materii prime și, pe acest fond, să se diminueze ponderea acestor mărfuri în totalul exportului. Deși volumul exportului de produse primare a continuat să crească și după 1950, ponderea lui s-a redus treptat, astfel că după 1965—1966 reprezenta mai puțin de jumătate, iar în ultimii ani se situează la nivelul a 35—40% din exportul total.

Dinamica importului de produse primare, în schimb, a devansat ușor creșterea importului total de mărfuri, ceea ce a făcut ca ponderea acestora să înregistreze o tendință ascendentă. În ultimii ani, produsele primare reprezentau 51—56% din importul total (față de 40—46% — media anilor 1950—1970). În anii construirii socialismului s-au desfășurat lucrări complexe de cercetare, de prospecțiuni și de explorare prin foraj și minerit pentru dezoltarea bazei proprii de materii prime minerale (volumul investițiilor realizate în acest sector depășește 36 de miliarde de lei numai în ultimii 12 ani); concomitent s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării bazei de materii prime organice. Ținînd seama însă de caracterul limitat al resurselor disponibile, de necesitatea de a asigura pe de o parte exploatarea lor rațională, iar pe de altă parte dezvoltarea armonioasă și structural echilibrată a economiei naționale, România a trebuit să intensifice importul său de produse primare.

Avînd un comerț exterior de produse primare de circa 30 de miliarde de lei valută (în anul 1977), din care importul reprezintă 17,8 miliarde de lei valută, România se încadrează în rîndul țărilor care practică un relativ intens comerț exterior de materii prime. În perioada analizată (vezi tabelul nr. 1) s-a produs însă și o importantă mutație calitativă în comerțul nostru exterior cu produse primare : dintr-o țară activă (furnizoare), România a devenit o țară pasivă (importatoare) de materii prime, ca urmare a puternicei dezvoltări industriale a economiei naționale, a eforturilor pe care țara noastră le depune pentru încadrarea tot mai corespunzătoare în diviziunea internațională a muncii.

importurilor de materii prime, începînd cu minereul de fier, cu cocsul, petrolul și altele, inclusiv cu bumbacul — pentru bunurile de larg consum" [1].

Cu ce randamente utilizăm materiile prime din import ?

PARTICULARITĂȚILE în asigurarea necesarului de materii prime pentru industria noastră prelucrătoare impune o eficiență economică tot mai înaltă în utilizarea materiilor prime, introducerea susținută a acelor soluții tehnologice care diminuează consumul specific al resurselor primare, în primul rînd al celor din import. Acordarea unei atenții sporite acestor aspecte se impune cu atît mai mult cu cît în țara noastră consumul specific de materii prime din import este superior mediei mondiale. La nivelul anului 1975, de exemplu, pentru realizarea a 1 000 dolari produs național brut, în lume se consumau în medie materii prime din import în valoare de aproximativ 60 de dolari, iar în România acest consum se ridica la 106 dolari.**)

Referindu-se doar la cîteva materii prime esențiale importate de România în 1977, datele tabelului nr. 2 arată că

Tabelul nr. 1

Poziția produselor primare în comerțul exterior al României

	1950	1965	1970	1977	1977 1950	
Export						
— miliarde lei valută	1,0	3,3	4,5	12,3	12,3	ori
— % din exportul total	76,9	50,0	40,5	35,2	—	
Import						
— miliarde lei valută	0,7	2,9	5,3	17,8	25,4	ori
— % din importul total	46,7	44,6	44,9	51,0	—	
Balanța import-export de produse primare						
— miliarde lei valută	+0,3	+0,4	—0,8	— 5,5	—	
— %	142,9	113,8	84,9	69,1	48,4	%

Sursa : Calculate după Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1978, pag. 454—455 produsele primare fiind grupele 2, 4, 5, 6, 7.

Deși volumul valoric al exportului de produse primare realizat de România a crescut în intervalul 1950—1977 de 12,3 ori, importul a evoluat de peste 2 ori mai repede, ceea ce a determinat la nivelul ultimului an analizat (1977) un sold pasiv de 5,5 miliarde lei valută al comerțului exterior cu astfel de produse. Această tendință de accentuare a dezechilibrului în comerțul cu resurse primare este, de altfel, specifică tuturor țărilor mici și mijlocii care înregistrează în dezvoltarea lor industrială ritmuri mai înalte.

În aceste condiții, așa cum sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „noi sîntem obligați să realizăm un export larg pentru a putea face față** importul acoperă între 40 și 80% din necesarul industriei, iar ultima coloană subliniază că importul joacă un rol din ce în ce mai important în aprovizionarea cu aceste materii prime. Doar la cocs metalurgic dinamica producției a devansat creșterea importului, dar situația se bazează pe sporirea substanțială a importului de huilă pentru cocs.

*) Revista economică, nr. 25/1977.

[1]) **Nicolae Ceaușescu:** Cuvîntare la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August" din Capitală, 13 februarie 1979. Ed. politică, București.

**) Estimările se bazează pe date publicate în : U. N. Monthly Bulletin of Statistics, 1978 ; Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1978 și World Bank Atlas, 1977.

Tabelul nr. 2

Acoperirea necesarului la unele materii prime prin producție proprie și prin import, în anul 1977

	Producția (mii tone)	Importul	Cota importului în consumul aparent (%)	Coeficientul de devansare a dinamicii producției de cea a importului în perioada 1970—1977
minereu de fier	2 464	12 402	83,4	7,043
cocs metalurgic	3 148	2 096	40,0	0,392
huilă pentru cocs	2 154	2 696	55,6	2,386
țiței	14 650	8 844	37,6	1,289

Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1978 pag. 166—177 ; 458—469.

Merită subliniat faptul că în aprecierea rolului importului în aprovizionarea cu materii prime s-a avut în vedere doar expresia fizică. Pentru aprecierea reală a cotei-părți a importului în consumul de materii prime trebuie să se țină însă seama și de însemnatele creșteri de prețuri înregistrate la aceste produse pe piața internațională, tendință ce se va menține și în perspectivă.

Ca să putem asigura un import de materii prime de o asemenea valoare în condiții de echilibru al balanței comerciale și de plăți, se impune să ne prezentăm la export cu o producție competitivă. Exportul de produse manufacturate al țării noastre a înregistrat în toți anii perioadei 1950—1977 un ritm superior de creștere față de dezvoltarea generală a exportului de mărfuri, oglindită, între altele, și de ponderea tot mai însemnată a acestor produse în exportul nostru total.

Pe fondul creșterii exportului de mărfuri al României de 27,4 ori în intervalul 1950—1977, exportul de produse finite cu grad înalt de prelucrare a cunoscut o evoluție de cca. 7,25 ori mai rapidă, ajungînd să reprezinte 52% în totalul exportului (față de mai puțin de 1% în 1938 sau 7,2% în 1950). Faptul că industria românească este capabilă să ofere pe piața mondială produse valoroase îl dovedește cota înaltă a exportului (între 30 și 80%) în producția unor bunuri industriale cu grad înalt de prelucrare și finisare (ne referim în egală măsură la mașini, utilaje și mijloace de transport, la produse chimice, ca și la unele categorii de mărfuri industriale de larg consum). Produsele destinate exportului nu se ridică însă întotdeauna la nivelul competiției internaționale și sub raportul cheltuielilor materiale. Iată de ce secretarul general al partidului sublinia că în prezent, **„problema esențială ...este trecerea la o producție nouă, de înaltă tehnicitate, la o calitate nouă în adevăratul sens al cuvîntului“** [2]).

În cadrul acestui program de înnoire, alături de introducerea cu îndrăzneală și rapiditate a noilor tehnologii, alături de adaptarea continuă la cerințele mereu noi ale pieței internaționale, o problemă esențială o constituie reducerea consumurilor specifice de materiale. În pofida curbei descendente a consumurilor specifice de materii prime, acestea continuă să fie în țara noastră considerabil mai mari, decît mediile internaționale, iar reducerea este, de asemenea, mai lentă față de alte țări. Astfel, consumul nostru specific de energie primară era în 1976 de 4 070 kg echivalent cărbune/1 000 dolari produs brut — de 2,2 ori mai mare față de media mondială. În perioada 1971—1976 acest consum s-a redus pe plan mondial cu 19%, în timp ce la noi reducerea a fost doar de cca. 7% — iar aceasta, în condițiile creșterii importului de 2,82 ori. Atingînd 17,7 milioane tone echivalent cărbune, importul nostru de energie primară acoperă în 1976 peste 20% din consumul intern, ceea ce înseamnă de fapt dublarea în numai 6 ani a ratei de dependență a consumului față de import ***).

Un alt exemplu : consumul specific aparent de oțel s-a redus în România cu 14% în perioada 1972—1976, dar cele 349 kg oțel/1 000 dolari produs brut înseamnă totuși un consum de 4,2 ori mai mare decît în țările Europei occidentale și de 1,7 ori mai mult decît în alte țări socialiste europene membre ale C.A.E.R. Totodată, în perioada considerată, consumul specific aparent de oțel s-a redus în Europa occidentală cu 46%, iar în alte țări socialiste europene reducerea medie a fost de cca, 35%****).

„Nimeni nu va plăti metalul, alte materiale încorporate în plus în produsul respectiv pe piața internațională — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Aceasta înseamnă a vinde pînă la urmă mai ieftin, a încasa mai puțină valută pe tona de metal. Aceasta înseamnă, în fond, a diminua venitul național, mijloacele de dezvoltare a țării, mijloacele de creștere a nivelului de trai material și spiritual al poporului !“** [3]).

Control eficient, prin indicatori adecvați, al gradului de valorificare

DIRECTIVELE Congresului al XI-lea, al P.C.R., Programul suplimentar adoptat la Conferința Națională din decembrie 1977, prefigurează — pe fondul diversificării continue a ofertei interne și internaționale de produse finite — o sensibilă restructurare a producției, în sensul creșterii ponderii subramurilor de vîrf din punctul de vedere al gradului de tehnicitate, al valorificării prioritare a concepției originale.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar, hotărîtă la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, extinderea și perfecționarea sistemului de indicatori și normative de eficiență oferă întreprinderilor producătoare și mijloacele tehnice adecvate înfăptuirii acestor obiective. Determinarea cheltuielilor (totale și a celor materiale) la 1 000 de lei producție marfă, calcularea costurilor pe unitatea de produs, a indicilor de valorificare a materiilor prime și materialelor, stabilirea normativelor de consum și de stocuri de materii prime, materiale, combustibil și energie, a normativelor de calitate și de înnoire a producției sînt menite să cointereseze colectivele de oameni ai muncii în ridicarea calitativă a întregii producții, inclusiv a producției pentru export.

Revine, totodată, întreprinderilor de comerț exterior sarcina dezvoltării unui asemenea sistem de indicatori de eficiență a schimburilor cu străinătatea, care, alături de aspectele clasice ale problemei, să pună în evidență și gradul de valorificare a materiilor prime înglobate în marfă, inclusiv a celor din import.

Calcularea prețului extern de export obținut pe tona de marfă cu grad diferit de prelucrare nu mai oferă informații suficiente în condițiile creșterii rolului importului în asigurarea bazei de materii prime. **Stabilirea raportului de schimb net între prețul mediu de export și cel de import, separat pe fiecare grupă de produse obținute din materiile prime importate** constituie o modalitate superioară de apreciere a rentabilității schimbului internațional de produse. Cu cît se va imprima prin măsuri corespunzătoare, o tendință mai accentuat ascendentă acestui raport de schimb, cu atît vor fi valorificate mai bine resurselor primare.

Aprecierea globală a rentabilității ar trebui să se facă nu atît pe baza cursului de revenire și a aportului net în valută al produselor exportate, cît pe baza **aportului valutar al producției nete.** În cadrul programelor de promovare a exportului ar trebui să primeze acele produse care valorifică optim munca vie, care adaugă valoare materiilor prime. Luarea în considerare a unui asemenea indicator ar determina redimensionrea volumului fizic al materiilor prime înglobate în produsele de export, stimulînd totodată creativitatea tehnică.

O altă premisă a reducerii efortului valutar determinat de importul tot mai mare de produse primare este extinderea, de către întreprinderile noastre de comerț exterior, a acelor **forme și obiective de cooperare internațională care asigură dezvoltarea bazei de materii prime minerale și organice în țările partenere,** compensarea efortului părții române făcîndu-se prin livrarea de materii prime sau semifabricate către economia noastră națională.

lector univ. dr. Mihai KORKA

---

[2]) **Nicolae Ceaușescu** : Ibidem.
[3]) **Nicolae Ceaușescu** : Ibidem.
**) Estimările se bazează pe World Energy Supplies 1972—1976, ONU, New York, 1978. Vezi și I. Bari și I. Șerbănescu : România în energetica mondială, „Lumea“ nr. 8/1979.
***) Estimările se bazează pe datele publicate de C.E.E. — O.N.U. (Le marché de l'acier — 1977).

Un studiu de caz pentru consiliile oamenilor muncii

FUNDAMENTAREA ŞTIINŢIFICĂ ASIGURĂ CALITATEA DECIZIEI COLECTIVE

PRINTRE PROBLEMELE care se pun astăzi într-o lumină nouă în economie figurează pe un plan de frunte cele referitoare la utilizarea unor metode şi tehnici adecvate de optimizare a deciziilor. Scrutînd atent tabloul măsurilor de perfecţionare a mecanismului economico-financiar desprindem o adevărată chemare la însuşirea unor elemente ale ştiinţei conducerii. Astăzi, cînd nu mai este posibilă conducerea empirică şi intuitivă, bazată numai pe experienţă şi bun simţ, **cunoaşterea unor metode de luare a deciziilor are o foarte mare importanţă teoretică şi mai ales practică pentru consiliile oamenilor muncii.**

Cazul pe care-l prezentăm în cele ce urmează se referă la o decizie concretă adoptată de către biroul executiv al unui C.O.M., folosind metoda însuşită (şi propusă ca aplicaţie practică) de către unul dintre membrii organului de conducere colectivă, absolvent al unui program de perfecţionare a cadrelor de conducere desfăşurat la Şcoala interjudeţeană de partid Braşov.

DATELE PROBLEMEI : pe trimestrul IV al anului 1978, din cauza unei decorelări, o secţie de fabricaţie a unei întreprinderi de prelucrarea lemnului nu avea acoperite cu contracte şi comenzi 20% din capacitatea de producţie. Biroul executiv al C.O.M. din întreprindere urma să propună soluţii care să asigure îndeplinirea indicatorilor de plan.

Problema de decizie cere, pe de o parte, să se cunoască : obiectivele — **rezultat obligatoriu**, obiectivele **dezideratе aşteptate** şi **resursele**, pentru a înlesni aprecierea în luarea unei hotărîri ; iar pe de altă parte — dat fiind faptul că este necesară o cantitate tot mai mare de informaţii, de experienţă şi cunoştinţe din diferite domenii — **elaborarea în colectiv a soluţiilor posibile.**

Pentru rezolvarea problemei, colectivul decizional a parcurs următoarele etape :

ETAPA 1-A : culegerea informaţiilor referitoare la obiectivele secţiei şi la resursele de care ea dispune

În acest sens, s-a cerut comisiei pentru aprovizionare, desfacere, export-import de pe lîngă C.O.M. să pregătească toate informaţiile cu privire la obiectivele şi resursele secţiei de fabricaţie.

● **Analiza obiectivelor obligatorii (OB).** Din această analiză a reieşit că secţia respectivă avea următorii indicatori de plan (cu caracter obligatoriu) :

- OB_1 : **producţie fizică** de 5 mil. lei lunar,
- OB_2 : **producţie netă** de 2,3 mil. lei lunar,
- OB_3 : **cheltuieli** totale la 1000 lei producţie marfă de 750 lei,
- OB_4 : **producţie marfă la export** de 1 mil. lei lunar,
- OB_5 : **indice de utilizare a maşinilor** şi utilajelor de 85%.

● **Analiza obiectivelor-dezideratе (OD).** O decizie bună presupune să se ţină seama şi de dezideratele secţiei de fabricaţie faţă de obiectivele obligatorii prevăzute prin plan. Este vorba de acele obiective-dezideratе (facultative) a căror realizare, în condiţiile autogestiunii şi autoconducerii muncitoreşti, este dorită de colectivul de oameni ai muncii, într-o proporţie mai mică sau mai mare, dar dacă unul dintre ele nu este realizat la valoarea aşteptată, decizia nu se soldează cu un eşec. În cazul de faţă, obiectivele-dezideratе ale secţiei erau :

- OD_1 : **depăşirea cu 5% a planului la producţia fizică,**
- OD_2 : **reducerea cu 25% a stocurilor de produse finite,**
- OD_3 : **reducerea cu 5% a cheltuielilor materiale.**

Aceste dezideratе au avut ca scop general valorificarea superioară a resurselor disponibile : forţă de muncă, fonduri băneşti, materiale, utilaje, spaţiu de producţie etc. Legat de acest aspect, fiecare membru al consiliului oamenilor muncii, fiecare cadru de conducere, fiecare lucrător din cercetare, inginerie tehnologică sau proiectare trebuie să fie conştient că stabilirea unor dezideratе (obiective de ordin facultativ) este determinată de **cerinţele autogestiunii economico-financiare,** de problema fundamentală a activităţii noastre economico-sociale — **realizarea unei rentabilităţi superioare** de care depind şi dimensiunile fondurilor ce se constituie la întreprinderi pentru dezvoltarea lor economică, pentru stimularea materială, îmbunătăţirea condiţiilor de locuit şi de servire socială a oamenilor muncii.

● **Analiza resurselor (R).** Secţia dispune de următoarele resurse principale :

- R_1 : **fonduri fixe** în valoare de 75 mil. lei, într-o structură corespunzătoare obţinerii rezultatelor dorite ;
- R_2 : **un personal muncitor** de 150 oameni.

Cunoaşterea resurselor este indispensabilă pentru a avea certitudinea îndeplinirii obiectivelor obligatorii şi a dezideratelor.

ETAPA A 2-A : generarea în colectiv a variantelor posibile

Dispunînd de aceste informaţii, membrii biroului executiv al C.O.M. şi-au pus la început problema : să se întrerupă activitatea, în vederea reprofilării producţiei secţiei — sau să se continue fabricaţia de produse pe stoc ? Evident, cele două alternative erau posibile, dar nu suficiente pentru a lua o decizie bună. Oare nu existau şi altele, care să lărgească paleta variantelor posibile ? Era momentul — ca şi în alte ocazii anterioare — să se recurgă la **climatul de masă pentru generarea şi captarea de noi idei.** În acest sens, preşedintele consiliului oamenilor muncii (apelînd şi la metoda brainstorming) a antrenat membrii C.O.M., pe cei ai comisiilor pe domenii, precum şi alte cadre de conducere şi de specialitate la găsirea de soluţii. Astfel, părerea unora a putut fi preluată şi amplificată sau a putut fi negată, generînd, prin contrariul ei, o rezolvare mai bună.

Pe baza informaţiilor şi a propunerilor culese, s-a reuşit să se întocmească o listă cu 4 variante posibile :

- V_1 : **întreruperea activităţii,** în vederea reprofilării secţiei pentru fabricarea de alte produse ;
- V_2 : **executarea în avans** a unor comenzi la export pe anul 1979 ;
- V_3 : **preluarea altor comenzi** de serie mică pentru export, în condiţii mai avantajoase ;
- V_4 : **executarea în continuare a actualelor produse în stoc.**

Odată cu selectarea variantelor posibile, s-a cerut să se identifice **factorii care pot influenţa îndeplinirea obiectivelor obligatorii.** Această condiţie a jucat un rol determinant în ceea ce priveşte eficienţa deciziei, deoarece orientarea eforturilor secţiei de fabricaţie în spaţiul variantelor posibile este condiţionată nu numai de logica lor, ci şi de o serie de împrejurări care îşi au sursa în factori de ordin economic şi social.

ETAPA A 3-A : determinarea consecinţelor corespunzătoare fiecărei variante posibile

Pornind de la obiectivele obligatorii, de la dezideratele pe care le urmăreşte secţia şi de la cele 4 variante posibile, s-a trecut la determinarea consecinţelor posibile pentru fiecare variantă în parte. Determinarea acestor consecinţe (grade de îndeplinire a obiectivelor obligatorii şi a dezideratelor) este absolut necesară, întrucît numai pe baza

lor se pot compara între ele variantele. Tabelul nr. 1 redă aceste consecinţe pe fiecare obiectiv (obligatoriu sau dezirerat), corespunzător fiecărei variante posibile.

Tabelul nr. 1

Varianta	Gradul de îndeplinire a obiectivelor (%)							
	OBLIGATORII					DEZIDERATE		
	OB_1	OB_2	OB_3	OB_4	OB_U OB_5	OD_1	OD_2	OD_3
V_1	90	96	85	40	60	0	0	0
V_2	100	100	100	100	100	0	100	85
V_3	102	101	100	100	100	90	100	90
V_4	100	55	100	30	25	0	0	0

Pe baza acestor date, colectivul decizional a putut să identifice care din variantele propuse satisfac rezultatele aşteptate, identificînd şi consecinţele negative pe care le-ar comporta fiecare variantă. De pildă, varianta V_1 ar fi însemnat, pe lîngă neîndeplinirea obiectivelor obligatorii, neasigurarea continuităţii lucrului pentru cei 150 de muncitori şi o costisitoare pregătire a fabricaţiei în vederea introducerii altor produse. Avantajos este să nu te reprofilezi frecvent, ci să fii oricînd gata să onorezi o comandă din produsele fabricaţiei cotidiene ; să nu apară întreruperi brusce ale activităţii de producţie.

Varianta reprofilării trebuie abordată, bineînţeles, cînd apare necesitatea înnoirii produselor — şi anume, nu în momentul apariţiei fazei de declin în desfacerea produselor aflate în fabricaţia curentă, ci încă din faza de introducere şi de creştere a vînzărilor; astfel, în faza de maturitate a produselor să fie realizată pregătirea pentru declanşarea fabricaţiei unor produse noi sau modernizate.

ETAPA A 4-A : aplicarea metodei de alegere a variantei optime

Alegerea variantei optime s-a făcut utilizînd o metodă*) care orientează opţiunea în funcţie de următoarele cerinţe :

- **satisfacerea tuturor obiectivelor obligatorii.** Dacă unul singur nu este realizat, întreaga decizie se poate solda cu un eşec ;
- **satisfacerea în cea mai mare măsură a obiectivelor-deziderate.** Dacă unul dintre ele nu este îndeplinit la valoarea aşteptată, decizia nu se soldează cu un eşec ;
- **minimizarea consecinţelor negative ale variantei alese.** O decizie eficientă este aceea care nu ignorează consecinţele negative posibile.

Deci, pentru alegerea variantei optime trebuie să comparăm fiecare variantă cu obiectivele stabilite (obligatorii şi deziderate), urmărind selectarea celor care satisfac toate obiectivele obligatorii şi în cea mai mare măsură obiectivele deziderate.

*) Prezentată de autorii săi — **C. H. Kepner** şi **B. B. Tregoe** — în : The Rational Manager, Mc Graw Hill, New York, 1968 ; vezi şi **P. Constantinescu, M. Georgescu, E. Năstăsel :** Analiză, decizie, control, Ed. tehnică, Bucureşti, 1977.

Pornind de la ideea că fiecare obiectiv obligatoriu trebuie realizat, variantele care nu au satisfăcut unul din aceste obiective au fost eliminate. În cazul nostru, au fost eliminate variantele V_1 şi V_4 ; varianta V_1 nu satisface nici unul din obiectivele obligatorii, iar varianta V_4 nu satisface OB_2, OB_4 şi OB_5.

A mai rămas, deci, să se decidă între variantele V_2 şi V_3.

ETAPA A 5-A : stabilirea importanţei relative a obiectivelor-deziderate

Pentru aceasta s-a întocmit o matrice pătratică în care au fost plasate, pe verticală şi pe orizontală, obiectivele respective (fig. 1).

Fig. 1

	OD_1	OD_2	OD_3	Total puncte	Ponderea (K)
OD_1		5	8	13	0,43
OD_2	5		7	12	0,40
OD_3	2	3		5	0,17
				30	

S-au luat două cîte două dintre obiectivele-deziderate şi s-au împărţit 10 puncte între ele. Punctajul mai mare s-a dat obiectivului-deziderat mai important şi a fost trecut la intersecţia liniei acestuia cu coloana obiectivului-deziderat mai puţin important ; simetric faţă de diagonală s-au trecut punctele rămase pînă la 10.

ETAPA A 6-A : ponderarea gradelor de îndeplinire a obiectivelor-deziderate cu importanţa relativă a acestora.

Produsul G×K (vezi tabelul nr. 2) pentru o variantă şi un anumit obiectiv-deziderat ne indică în ce măsură o variantă satisface acel obiectiv. Suma

Tabelul nr. 2

OBIECTIVE DEZIDERATE	Importanţa relativă a deziderateloor (K)	Varianta V_2		Varianta V_3	
		Grad de îndeplinire		Grad de îndeplinire	
		Absolut (G)	Ponderat (GxK)	Absolut (G)	Ponderat (GxK)
OD_1	0,43	0,00	0,00	90	38,7
OD_2	0,40	100	40,00	100	40,0
OD_3	0,17	100	17,00	90	17,0
GxK	x	x	57,00	x	95,7

produselor G×K pentru o variantă ne va indica în ce măsură aceasta satisface obiectivele-deziderate, indicîndu-ne valoarea variantei. În cazul nostru, varianta optimă este V_3, deoarece are cel mai mare total al produselor G×K.

ETAPA A 7-A : evaluarea consecinţelor negative posibile

În această etapă, colectivul decizional, pe baza informaţiilor disponibile, a trecut la explorarea consecinţelor negative posibile pentru cele două variante selectate (V_2 şi V_3), determinînd, totodată, **probabilitatea apariţiei lor (p)** — folosind scara de valori 0—1 şi **gravitatea consecinţei** în caz de apariţie **(g)** — folosind ecartul 0—100.

Tabelul nr. 3

CONSECINŢE NEGATIVE POSIBILE	p	g	p x g
Varianta V_2			
• nerespectarea balanţei valutare pe relaţii	0,8	100	80
• complicaţii în aprovizionarea cu materii prime şi materiale	0,4	60	24
• creşterea stocurilor de produse finite	0,3	80	24
TOTAL:	x	x	128
Varianta V_3			
• nerealizarea planului la productivitatea muncii	0,6	90	54
• creşterea volumului de muncă în proiectarea diverselor modele şi în pregătirea fabricaţiei	0,5	60	30
• insuficienta utilizare a maşinilor şi utilajelor din secţie	0,3	60	18
TOTAL:	x	x	102

Din tabelul nr. 3 reiese că punctajul total ce reprezintă riscul consecinţelor negative este mai mic pentru varianta V_3, în comparaţie cu V_2.

ETAPA A 8-A : formularea deciziei şi a măsurilor de aplicare

Biroul executiv al C.O.M., considerînd că procesul decizional nu s-a încheiat odată cu alegerea variantei optime, a trecut la informarea colectivului de muncă al secţiei, la formularea dispoziţiilor de executare şi la organizarea îndeplinirii deciziei luate, stabilind în acest sens un plan de măsuri pentru crearea condiţiilor tehnico-materiale adecvate. Totodată, s-au repartizat pe membri ai C.O.M. sarcinile legate de asigurarea mijloacelor necesare, precum şi de explicarea răspunderilor ce revin fiecărui muncitor din secţia respectivă.

ETAPA A 9-A : controlul îndeplinirii deciziei luate.

S-au stabilit răspunderi individuale concrete ale membrilor C.O.M. în ce priveşte controlul şi urmărirea deciziei luate, deschizîndu-se astfel şi calea eventualei intervenţii oportune a aportului colectiv, sub forma unor decizii de corectare în cazul în care apar situaţii deosebite.

Decizia adoptată şi-a dovedit viabilitatea, secţia realizîndu-şi obiectivele propuse.

Cristea IONIŢĂ
Braşov

DESCIFRAREA RESORTURILOR REUȘITEI ECONOMICE

- **Validarea eficienței pe piața mondială**
- **Informația economică și reflexul de adaptare la restricții**
- **Economisirea energiei — condiție a performanțelor economice**

SITUAȚIA economică a lumii s-a modificat în mod radical în ultimul deceniu iar înfruntarea de pe piața mondială a devenit tot mai acerbă. Printre factorii care au determinat mutații radicale în tabloul economiei mondiale menționăm 1) accesul la independență al zdrobitoarei majorități a statelor lumii și aspirația acestora spre emanciparea economică ; 2) criza de energie și materii prime cu tendințe nete de accentuare ; 3) criza financiară și monetară ; 4) creșterea ponderii produselor tehnicii și tehnologiilor noi în comerțul mondial și avantajele de monopol pe care le dețin în aceste domenii statele industrial dezvoltate ; 5) adîncirea tot mai accentuată a interdependențelor economice, dezvoltarea cooperării dintre state. Ar putea fi enumerați numeroși alți factori ce modifică, în măsură mai mare sau mai mică, conținutul și direcția fluxurilor economice mondiale. Ne limităm la relevarea celor esențiali, adăugînd că restricții și orientări noi în dezvoltarea economică a statelor decurg, de asemenea, din necesitatea luării în considerare a cerințelor obiective de menținere a echilibrului mediului natural.

Pe fundalul acestor bulversări ale conținutului și direcțiilor fluxurilor economiei mondiale care se produc concomitent cu tendința de adîncire a interdependențelor dintre state, performanțele oricărei economii naționale se cer, în măsură crescîndă, imperios validate pe piața internațională. Economiile statelor sînt confruntate cu nevoia de a acoperi cerințele în creștere ale populațiilor respective. În același timp ele sînt confruntate cu necesitatea obiectivă de a pătrunde cu produse competitive pe piața mondială pentru a-și asigura un loc cît mai favorabil în noua diviziune internațională a muncii care este pe cale de a se contura. În zilele noastre — mai mult decît oricînd — nici cele mai întinse, bogate în resurse și industrializate state nu se pot dezvolta în mod autarhic. Confruntarea pe piața mondială este astăzi puternic atestată ca imperativ și totodată soluție pentru asigurarea dezvoltării industriale — factor de propulsie al progresului economico-social al oricărei țări.

Sînt argumente ce au făcut să crească preocuparea — în toate țările — pentru cercetarea fenomenelor economice noi ce se manifestă în lume, îndeosebi pentru descifrarea resorturilor, a metodelor și soluțiilor cu ajutorul cărora unele economii naționale au reușit să se adapteze noilor condiții și restricții ale pieței mondiale, mărindu-și forța competitivă. Tot ca urmare a modificărilor radicale ale unor probleme esențiale ale economiei lumii, în procesul elaborării prognozelor pe termen lung a apărut necesitatea abandonării metodelor simpliste de extrapolare a datelor trecutului și a elaborării de studii bazate pe ample anchete și investigații prospective de maximă rigoare științifică, urmărind să prevadă, cît mai exact, care vor fi problemele și restricțiile tehnice, economice, ecologice etc. cu care vor putea fi confruntate în viitor statele, urmînd ca pe această bază să se contureze elemente de modificare a politicilor și soluțiilor economico-sociale și îndeosebi industriale.

Înfruntarea amenințării concurențiale

DIN NUMEROASELE lucrări, cărți, studii ale unor institute de cercetări, din analiza tematicii unor manifestări științifice și politice internaționale se desprinde ca un leit motiv preocuparea tuturor statelor pentru adaptarea dezvoltării lor industriale și agricole la condițiile, dimensiunile, valențele și obiectivele de perspectivă proprii fiecărei țări, precum și la tendințele, cerințele și restricțiile pieței mondiale. Adaptarea dobîndește tot mai mult statutul de deziderat fundamental care condiționează însăși competitivitatea pe piața mondială și, pe termen lung, însăși viabilitatea unei economii. Or, **adaptarea la particularitățile specifice concurenței** de pe piața mondială din zilele noastre — piață pe care acționează manifest exigențele și restricțiile tehnice și tehnologice derivate din criza de energie și de materii prime — **implică, orientări noi în însăși structura economiilor statelor.**

Această cerință este în mod obiectiv resimțită, generînd ample și intense măsuri de politică economică. Preocuparea de adaptare la noile restricții, de modificare a structurilor economice naționale pentru a face industria proprie mai competitivă a devenit și devine tot mai ardentă. Ea se remarcă și în țări cu un nivel de dezvoltare economică ridicat și care dețin poziții importante pe piața mondială, ceea ce pune semnificativ în evidență importanța ei intrinsecă. Asemenea preocupări se reflectă în numeroase cărți și publicații de specialitate, în dezbateri politice și științifice. Ilustrativ este în această privință însuși titlul unei recente lucrări, „Marea amenințare industrială", elaborată de Cristian Stoffäes (Ed. Calman-Lévy, Paris, 1978). În această carte sînt analizate elementele concurențiale externe cu care este confruntată economia și îndeosebi industria franceză subliniindu-se necesitatea creării unei economii adaptate la noul specific al lumii.

Remarcînd că în prezent schimburilor economice tradiționale generate de avantajele comparative ținînd de dotarea naturală cu factori de producție și de avantajele comparative ținînd de costul mîinii de lucru li s-au adăugat — în mod pregnant — o a treia categorie

mportantă de schimburi — cel al bunurilor supuse inovației industriale permanente și unde avantajele comparative aparțin țărilor celor mai dezvoltate economic, autorul ajunge la concluzia justă că astăzi **inovația devine o armă principală în lupta de concurență.** Însăși supraviețuirea în competiția internațională din ce în ce mai dură depinde hotărîtor de capacitatea de inovație. C. Stoffäes apreciază însă că „industria franceză are o specializare internațională puțin favorabilă" întrucît nu au fost alese spre specializare acele sectoare în care cererea să fie în expansiune pe plan mondial, că nu s-a urmărit o „specializare selectivă" care să răspundă prompt tendințelor cererii de pe piața mondială, sugerînd o reorientare structurală.

Tot mai frecvent se întîlnesc în literatura economică referiri la **cooperarea economică internațională** ca **soluție de adaptare** a economiilor naționale la rigorile pieței mondiale, ca posibilitate de specializare internațională. Analizînd experiența dobîndită de diverse țări, unele studii încearcă să demonstreze efectele favorabile ale aplicării strategiei cooperării în scopul adaptării la cerințele pieței mondiale, al înscrierii cu profit în noua diviziune internațională a muncii. Bunăoară, într-un studiu publicat în l'Express, numărul din 24 III 1979, special dedicat analizei situației din Germania occidentală, se apreciază că principala calitate a economiei R.F.G. este capacitatea sa de adaptare la noile cerințe și tendințe ale pieței mondiale, această capacitate vădindu-se și în extinderea relațiilor de cooperare în toate zonele lumii.

Adaptarea la restricții — criteriu al competitivității

DAR CUM ESTE de altfel evident, această aptitudine de adaptare la nou nu poate apare în mod spontan ; printre altele, ea este condiționată de **realismul și luciditatea** cu care se urmărește evoluția, pulsul economiei lumii, de reflexul de adaptare rapidă la cerințele acesteia. Cum se formează și cultivă însă aceste calități ? Un element esențial este considerat în acest sens asigurarea unui larg acces la prețioasa informație economică, singura în măsură să asigure diriguitorilor economiei datele necesare elaborării deciziilor strategice, să le permită să prevadă și să rezolve problemele de adaptare. În țările industrializate, se remarcă în studiul amintit mai sus, informația economică este furnizată de un amplu și divers sistem organizat de informare asupra pieței mondiale. Un mare număr de institute de economie mondială, de conjunctură economică, de centre universitare, urmăresc cu asiduitate evoluțiile pieței mondiale și furnizează operativ sinteze pe problemele ce interesează economia. În afară de aceasta, în toate domeniile industriei germane există **centre de reflecții** ce intră în acțiune imediat ce apar probleme particulare care interesează mai multe firme dintr-un sector industrial. **Printr-o informație economică** pertinentă și operativă **se cultivă** astfel **facultatea de adaptare a cadrelor din economie.**

Printre exemplele cu care este ilustrată capacitatea de adaptare la noile restricții ale pieței mondiale studiul amintit remarcă situația siderurgiei vest-germane, sector care a redus treptat din 1960 pînă în prezent locurile de muncă de la 418 000 la 300 000 dezvoltînd, în aceste condiții, întreaga filieră a oțelului : de la materia primă la mașinile-unelte cele mai sofisticate. Este semnificativ că gigantul oțelului Thyssen realizează astăzi în siderurgie numai 42% din cifra de afaceri obținînd însă 19% din total în mecanică și 39 în sectorul terțiar. Iată și un alt exemplu de adaptabilitate. Deși conjunctura pe piața mondială a textilelor a fost în ultimii ani mai puțin favorabilă, industria textilă a R.F.G. — unde întreprinderile s-au echipat și raționalizat, atingînd în 1976 un indice de productivitate de 157 față de 1970 — a reușit performanța de a deveni cel mai mare exportator de produse textile. Este drept, ea a devenit și cel mai mare importator de asemenea produse însă schimburile sale sînt pregnant excedentare, întrucît importă produse de gamă joasă și vinde produse din gama de cea mai înaltă calitate. Și în acest domeniu industria germană se bazează pe o amplă cooperare internațională. Specializarea și mondializarea economiei R.F. Germania orientată astfel i-au permis obținerea performanțelor sale recente printre care amintim faptul că în 1978 această țară a ocupat locul întîi în rîndul exportatorilor.

Pătrunderea, dar mai ales menținerea pe piața mondială în condițiile actuale de acerbă concurență sînt condiționate de o multitudine de factori care țin atît de condițiile și eficiența producției bunurilor respective cît și de maniera de desfășurare a activității de comerț exterior, de calitatea asistenței și a serviciilor post-vînzare furnizate. Nu întîmplător studiile care analizează succesul unor firme din țări dezvoltate din punct de vedere industrial pe piețele lumii remarcă multitudinea elementelor care concură în acest sens : calitatea produselor, regularitatea furnizării lor, serviciile după vînzare, finanțarea avantajoasă și mai ales fericita întîlnire dintre ceea ce oferă furnizorii și ceea ce se caută în restul lumii : bunuri de echipament și mașini-unelte mereu perfecționate.

Un element nou întîlnit în literatura economică din S.U.A. și din Europa occidentală este sublinierea faptului că industriile de dimensiuni medii și uneori chiar mici au înregistrat în ultimii ani performanțe mari pe piața mondială. Printre resorturile reușitei firmelor respective se amintește că acestea, beneficiind de credite, îndeosebi de la casele de economii și fiind mai puțin centralizate s-au putut adapta cu mai multă suplețe decît cele gigantice la cerințe și au lansat cu mai multă promptitudine produse ale tehnicii noi. Unele dintre firme își extind tot mai mult pozițiile pe piața tehnologiilor care asigură reutilizarea produselor secundare și a reziduurilor industriale și menajere, pe piața tehnologiilor așa-zis ecologice, piață cu o netă tendință de extindere.

Sursa energetică cea mai generoasă

MAJORITATEA prognozelor continuă să afirme că peste 15 ani dezvoltarea economico-socială va avea nevoie de o cantitate de combustibili de două ori mai mare decît cea necesară azi. Dar dacă se iau în considerație tendințele de creștere continuă a prețurilor hidrocarburilor și dacă se are în vedere că tehnicile și tehnologiile actuale sînt în general mari consumatoare de energie, precum și faptul că deprinderea de a economisi energia nu a fost suficient cultivată ca obiectiv al activității de producție apare imperios necesitatea de a se răspunde la întrebarea : pentru ce anume sînt necesare aceste cantități de combustibili, cu ce randamente și eficiență sînt utilizate ?

Înainte de a încerca schițarea unui răspuns la această întrebare e bine să reamintim că o serie de considerații ce abundau în literatura economică a deceniilor trecute se dovedesc false și păgubitoare pentru practica economică. Bunăoară legătura concepută între creșterea consumului de energie pe locuitor și bună-

starea poporului s-a dovedit artificială. În fapt, consumul de energie depinde de modul cum este alcătuit produsul național global (bunuri și servicii) al unei țări dar în același timp și de eficiența energetică a procesului de producere a bunurilor și serviciilor. Denis Hayes relevă în articolul „Argumente în favoarea conservării energiei" faptul că Suedia și R.F.G., raportat la numărul populației, au un produs național global aproape la fel de mare ca S.U.A. și Canada dar primele țări au un consum de combustibili pe locuitor cu circa 50 la sută mai mic. Pe baza unei analize subtile și pertinente a realităților economice acest expert american ajunge la concluzia că astăzi **economisirea energiei poate fi considerată ca cea mai promițătoare sursă energetică de care dispune omenirea.**

Trecerea de la risipa de energie caracteristică trecutului la o societate în care să se economisească energia se impune realizată într-un ritm cît mai rapid. În scopul de a face față limitărilor energetice și de a utiliza cu maximum de randament resursele naturale se desfășoară în toată lumea ample și diverse activități științifice, politice, propagandistice. Este necesară o puternică mobilizare a opiniei publice, conștientizarea tuturor oamenilor pentru a se ajunge la adoptarea unei atitudini **responsabile și restrictive** față de modul cum se folosește energia. Este necesară în același timp modificarea unor politici economice, **schimbarea însăși a funcțiilor economice capabile să permită modificarea structurilor** în sensul eliminării sau restrîngerii industriilor energofage, este necesară orientarea progresului tehnologic în direcția sporirii randamentelor energetice, a utilizării energiilor secundare și terțiare, a diversificării surselor energetice.

Preocupări în această privință vădesc nu numai statele în curs de dezvoltare care sînt confruntate cu dificultăți energetice deosebite, ci toate țările, inclusiv cele dezvoltate industrial și posesoare de ample resurse energetice. Sînt cunoscute programele energetice adoptate în S.U.A. în scopul stimulării interesului industriilor și al consumatorilor particulari pentru economisirea combustibililor. Adaptarea întregului aparat productiv la restricțiile impuse de criza de energie constituie un obiectiv de cercetare pentru numeroase instituții științifice publice și particulare din diferite țări. Se încearcă reevaluarea cerințelor, a tehnicilor și tehnologiilor în funcție de criteriul „consum energetic", se investighează cu minuțiozitate toate sursele și posibilitățile de exploatare a resurselor de energie regenerabilă, de recirculare a energiilor, se scrutează perspectivele de utilizare a tehnicilor spațiale în scopuri energetice, etc., etc.

Într-un recent studiu referitor la strategia dezvoltării economice a Japoniei elaborat de Institutul național pentru cercetarea viitorului se menționează preocuparea pentru optimizarea dezvoltării, pentru adaptarea industriilor la restricțiile energetice și la noile cerințe. Sectoarele industriale aflate în regres (aluminiu, produse de turnătorie, textile, îngrășăminte chimice) vor trebui să se orienteze către reducerea capacităților care se dovedesc excedentare în raport cu cerințele interne, către reorganizare prin fuziune, transferul capitalului și a forței de muncă în domenii aflate în creștere, către industrii mai intensive, care să asigure un grad înalt de prelucrare. Studiul respectiv menționează că se vor dezvolta a) industrii care utilizează **alte** energii decît cele bazate pe consumul unor resurse naturale deficitare : cea nucleară, cea bazată pe folosirea resurselor oceanului, cea solară, urmărindu-se totodată producția aparaturii pentru economisirea energiei), b) industrii ce pot asigura reutilizarea deșeurilor, c) industrii care contribuie la economisirea forței de muncă (roboți industriali). De asemenea va crește în continuare sectorul terțiar.

Conservarea energiei, folosirea ei în mod cît mai chibzuit și cu maximum de randament, iată comandamentul de bază al eficienței și competitivității oricărei economii. S-au efectuat calculele prin care se demonstrează că dacă același volum de investiții s-ar utiliza în scopul măririi eficienței energetice a clădirilor, industriei și mijloacelor de transport s-ar putea realiza economii de energie mai mari decît dacă aceste investiții s-ar consacra extinderii capacităților actuale de producție energetică. Soluțiile tehnice de sporire a randamentului energetic al instalațiilor, aparatelor și mașinilor, soluțiile de îmbunătățire a izolării termice a clădirilor, extinderea reciclării materiilor secundare și reziduurilor, conceperea echilibrării balanței energetice a statelor prin utilizarea noilor forme de energie sînt de natură să contribuie în măsură din ce în ce mai mare la rezolvarea rațională a problemelor aprovizionării cu combustibili.

În țara noastră — importatoare de materii prime și de resurse energetice — preocuparea pentru valorificare superioară a acestora s-a intensificat tot mai mult în ultimii ani. Au fost adoptate și sînt în curs de desfășurare ample programe de economisire a energiei, de utilizare rațională a unei game cît mai mari de resurse energetice, programe de valorificare superioară a materiilor prime și materialelor, programe de reciclare a materiilor secundare, acțiuni de masă privind reducerea consumurilor de materii prime și de valorificare superioară a lor. La adunarea generală a oamenilor muncii de la uzinele „23 August" din Capitală din februarie 1979 președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia încă o dată cu tărie că **„Trebuie să înțelegem că reducerea consumurilor materiale — am în vedere și reducerea consumului de energie și combustibil — realizarea de motoare, compresoare și alte produse cu un consum mai mic de materie primă și combustibil constituie una din problemele esențiale ale activității economice viitoare. Numai așa vom putea asigura creșterea eficienței economice ; numai așa vom face ca produsele românești să fie competitive, atît din punct de vedere tehnic, cît și economic, pe plan internațional".**

★

ASUPRA preocupărilor și eforturilor ce se depun în țara noastră pentru adaptarea structurii economice, a întregului aparat productiv la exigențele și restricțiile ce decurg din criza energetică și de materii prime, din noile condiții de pe piața mondială vom reveni într-un număr viitor al revistei. În acest articol am încercat să prezentăm succint unele din preocupările cele mai ardente ale economiștilor și factorilor de decizie din unele țări dezvoltate economic. Marile perturbări și restricții cu care este confruntată economia mondială în ansamblul ei, ritmul în care se produc schimbările generate de revoluția tehnico-științifică, adîncirea interdependențelor economice dintre state, marile decalaje economice care persistă în lume, fac ca lupta de concurență pe piața mondială să devină tot mai acerbă, iar pătrunderea și menținerea pe această piață tot mai dificilă. Tocmai de aceea, **studierea amănunțită a noilor realități,** desprinderea tendințelor de evoluție **în scopul adaptării economiilor naționale la noile condiții, restricții și rigori a devenit o necesitate** imperioasă, unul din criteriile formării reflexului de adaptare al cadrelor din economie.

dr. Maria D. POPESCU

Pledoarie pentru eficiența conducerii unității economice *)

CUCERIREA noii calități este sinonimă acum cu progresul rapid al economiei naționale, calea cea mai sigură pentru atingerea obiectivului esențial de a realiza o productivitate și o eficiență comparabile cu cele din țările dezvoltate din punct de vedere industrial. Prin cele ce urmează, intenționăm o pledoarie pentru înțelegerea mai corectă a ideii noii calități în conducerea eficientă a activităților — și anume în ceea ce are ea fundamental, desprinderea concluziilor practice ce decurg din această idee, precum și a posibilităților de modelare în consecință a acțiunilor unităților productive în vederea atingerii obiectivului. În acest context dorim să discutăm recenta apariție a lucrării **„Eficiența conducerii unităților economice"** — sub semnătura **dr. ing. Nicolae Haneș** — și să facem unele considerații privind semnificația și modul de tratare a acestui obiectiv la nivelul microeconomic, respectiv al întreprinderilor și centralelor industriale. Particularitatea esențială a lucrării o constituie faptul că ne argumentează, pe baze științifice și metodologice, că **aplicarea fermă și rațională a noului mecanism economic și dezvoltarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare presupune, ca un factor prioritar, evaluarea acțiunilor de conducere a acelor activități menite să înfăptuiască cadrul organizatoric și coordonatele noului sistem de conducere și planificare în economie.**

Meritul deosebit al lucrării constă tocmai în faptul că reușește, cu competență științifică, să trateze și să cerceteze multivalentele fenomene noi reieșite din practica conducerii unităților economice, oferind soluții, în premieră se poate spune, cu privire la posibilitățile de **evaluare a eficienței activității de conducere.** Pe cît este de actuală, pe atît este de temerară întreprinderea autorului, întrucît literatura de specialitate a abordat prea puțin această problemă, iar experiența acumulată este sumară și insuficientă pentru a furniza elementele necesare unei concepții metodologice care să stea la baza abordării complexe a problemelor eficienței conducerii. Dificultățile acestei sarcini sînt însă însoțite de lăudabile inițiative și eforturi ale autorului, ce reușește să elaboreze o lucrare care nu se pierde în elemente de detaliu, ci adoptă o viziune globală, originală — de fapt, după părerea noastră, singura în măsură să aducă o contribuție substanțială la elaborarea unei științe a evaluării eficienței în general și a conducerii în special.

Trebuie subliniat de la început că lucrarea se distinge printr-o împletire armonioasă între latura teoretică și enunțarea de soluții practice, prin fundamentarea unor corelații și tehnici de conducere, întrebuințînd în acest sens un apreciabil aparat matematic. Se remarcă, astfel, nivelul teoretic ridicat al întregii lucrări, preocuparea pentru a reflecta curentele de idei vehiculate în literatura mondială, plină pe alocuri de vii dezbateri și controverse, precum și pentru generalizarea experienței acumulate în țara noastră și peste hotare. Sînt de reținut, încă din prima parte a lucrării, sublinierile după care evaluarea conținutului eficienței activității de conducere se realizează într-o **concepție sistemică,** în cadrul general de definire a eficienței economice. De asemenea, confruntarea principalelor idei, a conceptului și metodologiei propuse, cu cadre de conducere și specialiști din diferite unități — atît direct, cît și prin intermediul publicațiilor de specialitate (coloanele „Revistei economice" avînd meritul începutului) — a scos în evidență valoarea și aplicabilitatea acestora.

Conceptul de eficiență, respectiv „eficiența economică" și „eficiența conducerii", care face obiectul primului capitol al cărții, este axat pe definirea termenilor cu care lucrarea va opera în continuare și pe interpretarea de fond a unor cercetări și propuneri făcute de o serie de specialiști. Ni se pare relevantă sublinierea după care, în determinarea și evaluarea eficienței economice, activitatea de conducere nu trebuie să se constituie ca un fenomen marginal, ceea ce nu exclude, ci impune **corelarea indicatorilor calitativi ai conducerii cu cei economici.**

Evaluarea eficienței activității de conducere, care face obiectul celui de-al doilea capitol al cărții, se impune prin ținuta riguros științifică, nivelul aplicativ al lucrării fiind concretizat prin concluzia exprimată — de a găsi un **indicator sintetic de evaluare** care să aibă la bază factori de influență calitativ exprimați și cantitativ măsurabili, cum ar fi : structura organizatorică, sistemul informațional, modul de statuare și precizare a atribuțiilor și sarcinilor, metodele și tehnicile de conducere practicate, pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere, modul cum acționează organele de conducere colectivă, exercitarea controlului realizării sarcinilor etc. Merită să fie cu deosebire relevată partea în care se transpune în limbaj matematic **corelația dintre nivelul calității activității de conducere,** exprimat printr-un indicator sintetic **și factorii de influență specifici.** În mod convingător este comentat rezultatul obținut din aplicația realizată la un număr de unități reprezentative din cadrul unor centrale industriale ; reținem mai ales, din acest exemplu, sublinierile care se fac privind rezervele nevalorificate de către unele întreprinderi pentru a crește eficiența activității de conducere. În mod asemănător, pentru a oferi și un alt instrument (mai operativ decît metodologia de calcul analitic) de determinare a indicatorului nivelului eficienței conducerii, autorul fundamentează și propune **sistemul simbolic,** prin care asociază fiecărei variante a factorilor de influență, un simbol numeric, clarificînd mai ales posibilitatea de aplicare a sistemului cu un grad de precizie corespunzător, fără a utiliza mijloace automate de prelucrare a datelor ; aceasta facilitează întrebuințarea curentă a metodei în orice situație de conducere care necesită o evaluare a situației de fapt, precum și fundamentarea opțiunilor și deciziilor strategice pentru perioadele următoare.

În cel de-al treilea capitol se tratează o problematică stringentă în condițiile actuale, ale aplicării noului mecanism economico-financiar — respectiv, posibilitățile concrete de evaluare a influenței eficienței activității de conducere asupra rezultatelor economice, ca urmare a interpretării diferitelor referiri la adresa indicatorilor celor mai semnificativi ce reprezintă eficiența economică, în special cei legați de creșterea productivității muncii, a beneficiului și de reducerea continuă a cheltuielilor de producție ; se stabilește cu această ocazie o interesantă **modelare economică a relațiilor și influențelor indicatorilor „cauză" asupra celor „efect",** elemente de referință pentru conceptul de evaluare a unui sistem de conducere la nivel microeconomic.

Aplicația prezentată, precum și interpretarea rezultatelor obținute în unitățile productive analizate oferă autorului posibilitatea de a aprecia că **eficiența conducerii întreprinderilor, conducere concepută într-o manieră modernă, influențează în mod hotărîtor rezultatele economice generale.** Acest lucru, de foarte mare importanță, atrage atenția asupra necesității de a echilibra preocuparea cadrelor de conducere față de modernizarea și înnoirea permanentă a activității lor cu o mai bună folosire a oamenilor, mașinilor și obiectelor muncii și invită, în același timp, la un proces de **autoevaluare** permanentă în climatul propice al autoconducerii muncitorești.

Ultimul capitol este consacrat modelării procesului de evaluare a eficienței activității de conducere. În această parte se abordează diferite aspecte ale **modelării proceselor de conducere,** pornind de la necesitatea formalizării reprezentărilor calitative ale acestora și avînd în vedere ca tratarea tuturor caracteristicilor, stărilor și factorilor de influență să nu se facă fără apelul la concepția sistemică asupra proceselor de conducere. Prin acest proces de modelare, căutîndu-se optimizarea intervențiilor conducerii, lucrarea atrage atenția asupra condițiilor pe care le prezintă **cadrul metodologic** pentru obținerea unei înalte eficiențe, autorul propunîndu-și și reușind ca prin modelul de evaluare studiat și aplicat la un mare număr de unități (59 de întreprinderi din 3 centrale industriale) să aducă o contribuție valoroasă la îmbogățirea teoriei și practicii conducerii ; sînt prezentate cu această ocazie etapele de elaborare a modelului, împreună cu schemele generale de calcul, pentru ca apoi să se treacă la demonstrarea posibilităților de prelucrare pe calculator a modelului de evaluare.

Pentru finalitatea acestor demersuri teoretice și metodologice se cuvine subliniat aportul autorului în **elaborarea schemelor logice și a programelor de prelucrare,** a căror utilizare depășește cadrul strict al eșantionului investigat, avînd putere de generalizare și în alte sectoare de activitate. Concluziile care se impun după parcurgerea acestei lucrări de referință sînt și cele pe care autorul le prezintă în partea finală, respectiv a posibilităților concrete de exprimare calitativă și cantitativă a nivelului de eficiență în conducere, precum și de proiectare a unor măsuri în perspectivă pentru a crește acest nivel, obiectiv prioritar în etapa actuală de dezvoltare economică a țării noastre. Totodată, se oferă instrumente operative care să obiectivizeze, printr-o evaluare corectă, eforturile și să le coreleze cu acordarea de stimulente în condițiile autoconducerii muncitorești, conturînd o **metodologie de evaluare a eficienței** activității de conducere.

Structurarea cercetării în trei planuri interdependente : teoretic, metodologic și aplicativ, bogata bază informațională și sinteza creativă a efortului de elaborare a unui original concept românesc de evaluare a conducerii activității economice fac ca lucrarea dr. ing. Nicolae Haneș să completeze fericit literatura de specialitate în domeniul conducerii, oferind premise reale pentru a fi studiată cu interes de cadrele din institutele de cercetare și proiectare, de învățămînt superior, din toate unitățile economico-productive.

dr. Corneliu RUSSU

*) Nicolae Haneș, Eficiența conducerii unităților economice, Ed. Facla 1978.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Noi demersuri şi evoluţii ale keynesismului*)

EŞECURILE unor politici economice inspirate de keynesism au determinat o detaşare spre stînga a mai multora dintre susţinători, fără însă ca aceştia să se rupă total de el. Keynesişti de stînga, radicali, ca J. Robinson, J. K. Galbraith, R. A. Gordon ş.a., criticînd ortodoxia keynesismului şi a establishmentului, nu-şi propun o revenire la keynesismul originar ci o reajustare a lui în sensul de a-l apropia de unele teze ale marxismului, îndreptîndu-l spre o fază considerată de ei tranzitorie între capitalismul monopolist de stat şi socialism.

Punctul de vedere al lui Joan Robinson cu privire la situaţia keynesismului în actuala criză pe care o parcurge gîndirea economică burgheză ţine seama de faptul că keynesismul, generat în perioada marii crize din 1929–1933, a pornit de la situaţia de facto a economiei capitaliste : o economie instabilă şi fără putinţa de a realiza automat echilibrul general la nivelul posibilităţilor de care se dispunea. Acest curent de gîndire a adus inovaţii în analiza economică încercîndu-se utilizarea unor idei din teoria marxistă în formularea unor evaluări ale realităţilor momentului respectiv şi a unor soluţii de politică economică. Pe baza keynesismului s-au aplicat măsuri pentru a se face faţă recesiunii şi şomajului ; însă stimularea economiei nu a fost de natură să înlăture discrepanţele de avere şi putere : „sărăcia a progresat paralel cu creşterea economică"[1]), evoluţia ulterioară conducînd la dezvoltarea complexului militar-industrial. Menţionînd acest cadru J. R. afirmă că keynesismul se află în criză datorită interpretării deformate şi utilizării inadecvate a tezelor sale de către economiştii ortodocşi sau ai establishmentului iar ieşirea din criză o întrevede ca posibilă printr-o reinterpretare democratică a lui pentru a-l apropia de noile mari probleme şi a-l face capabil să le dea răspuns. Ca animatoare a „Noii Şcoli de la Cambridge" J. R. vede realizabil acest lucru prin infuzia în sistemul keynesismului a unor teze ale lui D. Ricardo şi K. Marx mai ales din domeniul repartiţiei şi al reproducţiei.

Economistul englez de orientare radicală, Tibor Balogh, vede în keynesism o formă de susţinere a capitalismului iar în neokeynesism „intensificarea celei mai noi apărări a capitalismului"[2]). El apreciază politicile economice keynesiste – şi cu atît mai mult pe cele neoliberale – ca inconsistente, întrucît acestea nu ţin seama de realitatea că „sistemului economic bazat pe iniţiativa privată îi este caracteristică, prin însăşi natura sa, instabilitatea" ; aceasta nu poate fi înlăturată prin măsuri paliative. Potrivit părerii amintite şomajul din zilele noastre ca şi crizele şi inflaţia au un caracter structural şi în acest caz se cer operate modificări structurale în economie şi societate. A apărut deci, apreciază economistul menţionat, „necesitatea stringentă a revederii fundamentale atît a poziţiilor teoretice, cît şi politicii economice".

Recurgerea la unele idei şi mai ales la metodologia marxismului nu este apreciată ca o simplă interpretare a marxismului cum au făcut la timpul lor W. Sombart, Tugan-Baranovschi, St. Zeletin şi alţii. Într-un interesant studiu – „Prăbuşirea teoriilor şi iluziilor" – scris cu prilejul publicării în limba rusă a raportului lui Robert Gordon referitor la starea ştiinţei economice în 1975, raport ţinut la Asociaţia economiştilor americani, economistul sovietic S. A. Dalin relevă pe larg semnificaţia recurgerii la marxism. Apreciind sensul apelului lui R. A. Gordon de a se recurge la un împrumut de idei din gîndirea lui Marx şi a urmaşilor săi, Dalin scrie : „acest apel este semnul distinctiv al zilelor noastre, cu toate că „împrumuturile" parţiale nu odată s-au făcut cu scopul deformării învăţăturii marxiste în totalitatea ei". Dacă prin schimbări structurale envizajate de radicali se au însă în vedere modificări în natura şi structura proprietăţii, a structurilor sociale şi politice atunci „revederea" teoriei economice keynesiste ar putea căpăta semnificaţii fundamentale. Orientările radicalilor amintiţi pun în lumină, totodată, recunoaşterea valenţelor cognitive ale marxismului ca şi a funcţiei sale progresiste la care sînt nevoiţi să recurgă economiştii burghezi atunci cînd vor să pătrundă mai în profunzime sensurile lumii actuale, să susţină orientări mai democratice ale dezvoltării economico-sociale.

Există numeroase aspecte pe care se întemeiază asemenea constatări. De exemplu, în raportul prezidenţial susţinut la cea de-a 88-a adunare anuală a Asociaţiei economiştilor americani, R. A. Gordon leagă eşecurile keynesismului şi ale „New Economics"-ului de menţinerea teoriei şi a cercetării în domeniul relaţiilor tehnico-economice, scăpîndu-se din vedere

* Vezi şi studiile publicate în numerele 45, 46, 47/1978 ale revistei.

FIŞE

● *Aspecte importante ale problematicii factorului uman şi eficienţei muncii în unele domenii ale agriculturii socialiste din ţara noastră sînt studiate, pe baza unor investigaţii sociologice de opinie, efectuate în numeroase cooperative de producţie din judeţele Maramureş, Botoşani, Vaslui şi Vrancea, în cartea* Stabilitatea forţei de muncă şi creşterea productivităţii muncii în cooperativele agricole de producţie *(Editura Academiei, 1979, 216 p.), de Maria Fulea, Georgeta Tamaş, Carmen Furtună şi Maria Băcănaru. Lucrarea abordează problema influenţei gradului de consolidare tehnică, economică şi socială a unităţilor agricole asupra creşterii productivităţii muncii, sporirii cointeresării materiale directe şi asupra stabilităţii resurselor de muncă. De asemenea, principalii factori ai modernizării aşezărilor rurale, care influenţează stabilitatea resurselor de muncă. Se estimează rata stabilităţii / instabilităţii forţei de muncă. Prin programarea liniară şi neliniară se evidenţiază complexitatea influenţelor diferiţilor factori asupra creşterii producţiei agricole şi eficienţei economice.*

Organizarea şi conducerea platformelor industriale

● *Dezbaterea pe tema „Organizarea şi conducerea platformelor industriale şi a complexelor social-economice mari", organizată de Academia „Ştefan Gheorghiu" (prin catedra şi laboratorul de profil) cu participarea unor instituţii şi organisme cu preocupări în acest domeniu, a reunit la Bucureşti, în zilele de 30-31 martie a.c., numeroase cadre de conducere şi specialişti din organe centrale de sinteză, ministere, centrale industriale şi întreprinderi, consilii populare, învăţămîntul superior, cercetarea economică, proiectare, cabinete teritoriale de organizare, centre de calcul, centre departamentale de perfecţionare ş.a.*

Pornind de la evidenţierea valenţelor concepţiei originale româneşti privind organizarea şi conducerea activităţilor economico-sociale în platforme, zone industriale şi mari complexe, ca element al strategiei de dezvoltare elaborată şi promovată de partidul nostru, referatele prezentate şi discuţiile (inclusiv în cadrul mesei rotunde „Autoritatea şi responsabilitatea organelor locale de partid şi de stat cu privire la organizarea şi conducerea platformelor industriale") *au relevat aspecte actuale ale conceperii, realizării şi funcţionării acestor importante concentrări de activităţi productive. Din analiza critică a experienţei de pînă acum şi din studiile întreprinse au rezultat direcţii de valorificare superioară a resurselor materiale şi umane pentru creşterea eficienţei economice, de perfecţionare a conducerii platformelor industriale în corelare cu cadrul normativ şi cu structurile organizatorice existente în profil teritorial şi departamental.*

„Uniunile agro-industriale în S.U.A."

● *N. Mîmrikov recenzează în nr. 3/1979 al revistei MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOŞENIIA cartea* Agropromîşlennie obedineniia SŞA, *sub redacţia lui V. A. Morozov („Nauka", Moscova, 270 p.) Cartea tratează premisele, particularităţile, formele organizatorice, de conducere şi consecinţele socio-economice ale dezvoltării uniunilor agro-industriale în S.U.A. Marile firme care livrează fermierilor mijloace de producţie încheie legături tot mai strînse cu agricultura, iau asupra lor stabilirea şi livrarea tehnologiei moderne, desfacerea producţiei, prestarea serviciilor cu caracter productiv (de pildă,*

importante domenii ale relațiilor sistemului economic privit în ansamblu. El consideră că se ajunge astfel la dogme care sînt contrazise de însăși economia reală privită ca întreg. În acest caz, menționează R. A. G., „nu-i de mirare că mulți economiști din generația tînără tind să caute o alternativă radicală la teoria neoclasică pe căi mai mult sau mai puțin marxiste"[3]). El îl pune pe K. Marx în fruntea celor care au analizat cauzele mai profunde ale fenomenelor economice și ale modificărilor instituționale, relevînd că pentru înțelegerea acestora este necesar ca „noi să ne adresăm literaturii marxiste" și nu celei keynesiste sau neoliberale care teoretizează existența unei pretinse rate naturale a șomajului și încearcă să justifice instabilitatea.

Pentru scoaterea științei economice occidentale din dificultățile în care se află R. A. Gordon sugerează renunțarea la dogmele rupte de realitățile plenare ale vieții economice – în care include și unele teorii keynesiste sau neokeynesiste, cele ale neoclasicismului în formă neoliberală sau monetaristă – și angajarea cercetării pentru a formula teorii izvorîte din lumea economică reală. „Eu vă rog, s-a adresat el ascultătorilor în încheierea referatului amintit, ca crezul nostru să fie cercetarea realității cu maximum posibil de rigoare științifică și nu rigoare științifică fără legătură cu realitatea înconjurătoare" cum a fost pînă nu de mult. Iar pentru aceasta el recomandă – tocmai ținînd seamă de faptul că marxismul de la origine și-a întemeiat rigoarea științifică pe strînsa legătură între teorie și realitatea privită atît în multitudinea formelor de manifestare cît și în esența ei – „să împrumutăm tot ce este potrivit de la Marx și de la urmașii lui..."[4]). Sugerînd așezările științei economice pe baze mai realiste și recurgerea la împrumuturi marxiste – ceea ce constituie de fapt un proces pozitiv, Gordon ca și Galbraith, iar alături de ei mulți alți economiști burghezi de orientare radicală, în realitate nu își propun să salveze keynesismul, ci știința economică occidentală.

Odată cu analiza unor direcții ale controverselor actuale asupra keynesismului*) se cuvine să surprindem unele tendințe în evoluția gîndirii economice burgheze actuale relevate tocmai de aceste controverse. Este evident că încercarea de reabilitare a keynesistemului originar nu pare a avea sorți de izbîndă. Și aceasta în primul rînd pentru motivul că în prezent sînt schimbate cu mult condițiile față de cele din perioada în care a fost elaborată doctrina keynesistă. Nu numai pentru că în perioada marii depresiuni din 1929–1933 nu erau prezente fenomene de stagflaționism și nici de slumpflaționism, cum se vădesc în condițiile crizei actuale, ci mai ales pentru că keynesismul originar era doctrina capitalismului monopolist de stat în faza sa de afirmare, în timp ce acum el se află în criză. În aceste condiții, așa cum rezultă de altfel din studiile citate, mutația principală necesară pentru supraviețuirea keynesismului rezidă în transformarea lui în teorie a crizei capitalismului monopolist de stat. Ipotezele de evoluție ale keynesismului pot înclina fie spre dreapta, spre o economie totalitaristă de tip fascist, fie spre stînga.

În acest din urmă caz el implică prefaceri structurale în economie și societate, lucru pe care – așa cum arătam – îl resimt și preconizează economiști radicali ca J. K. Galbraith, T. Balogh, J. Robinson sau R. A. Gordon. Semnificativă și interesantă apare o atare evoluție întrucît pune problema schimbării naturii reformelor în cadrul capitalismului. Ele nu mai sînt privite ca mijloace de apărare a capitalismului monopolist de stat ci de depășire a racilelor lui, preconizînd intrarea vieții economico-sociale într-o fază de tranziție în care capitalismul să nu mai fie capitalism stricto-sensu. Se remarcă și o schimbare de atitudine în aprecierea evoluției spre socialism – socotită de Gordon, Galbraith și alți neokeynesiști ca implacabilă dar considerînd-o realizabilă în manieră evoluționistă, schumpeteriană, și o schimbare în aprecierea socialismului ca realitate. O asemenea direcție de evoluție a keynesismului suscită, deci, o atenție specială. Ea se înscrie ca un fenomen caracteristic al zilelor noastre cînd noile realități economico-sociale determină economiști burghezi să se situeze pe poziții mai realiste.

prof. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) Jean Robinson, La théorie de Keynes et la crise actuelle de la pensée économique, Problèmes économiques, nr. 1303, 1973, p. 4.

[2]) vezi Tibor Balogh, Teoria i vîrabotka politiki, Mirovaia economika i mejdunarodnîie otnoșenia, nr. 1/1978 p. 63.

[3]) R. A. Gordon, Dogmele științifice și realitatea în mediul instituțional schimbător, referat la cea de-a 88-a adunare anuală a Asociației economiștilor americani, Dallas, 29 decembrie 1975, traducere în lb. rusă în Mirovaia economika i mejdunarodnîie otnoșenia, nr. 12/1976, p. 88.

[4]) Idem, p. 95.

produc și livrează îngrășăminte minerale), introduc în agricultură realizările științifice și tehnicii, prelucrează produsele agricole. Eficiența redusă a investițiilor în agricultură este astfel compensată de profiturile obținute în stadiile producției și realizării produselor finite. Firmele respective exercită o influență substanțială asupra volumului, sortimentului, calității și termenelor de livrare ale producției agricole. După autori, există unele aspecte ale experienței americane în organizarea acestor complexe sau uniuni agro-industriale care ar interesa și pe specialiștii sovietici. Această integrare „deplină" este foarte răspîndită îndeosebi în producția și desfacerea de legume și fructe proaspete (peste un sfert din totalul producției). Totuși integrarea pe bază de contract deține ponderea principală și, după autori, această situație se va menține și în următorii 10–15 ani.

Un nou tip de gestiune

● *Sub titlul* Un nouveau «management» : le modèle ingénierie *(Un nou «management» : modelul inginerie), Jean-Pierre Moquin și Daniel Durand ajung în LE MONDE la concluzia că situația actuală de pe piața mondială cere o adaptare rapidă și în consecință un nou tip de organizare a conducerii. Organizarea actuală, structurală și funcțională, în care activitatea întreprinderii este decupată în cîteva mari funcțiuni permanente (producție, desfacere, personal etc.), sau în cîteva secțiuni autonome, după felul produsului, ar fi prea rigidă, neadaptabilă la intervenția unor condiții variabile, aleatorii. Pînă în prezent, cel mai bine s-au dovedit a fi organizate societățile de inginerie, de cercetare. În cadrul acestora domină „gestiunea pe proiecte". Avantajul acestui tip de conducere ar consta în faptul că el impune redefinirea de fiecare dată a oricărei operații și reevaluarea datelor exterioare, în timp ce în managementul clasic acestea se consideră stabile. Se gîndește mai mult în termeni de funcțiuni decît de structuri. În locul organigramei clasice se introduce „matricea operațională" : pe coloane se trec proiectele de realizat, iar pe linii – mijloacele disponibile, îndeosebi în oameni. În cazul unei atari gestiuni, structurile permanente (serviciile clasice) se reduc la minimum, conducătorii își mențin responsabilitățile centrale, dar una din funcțiunile lor principale devine urmărirea unor proiecte în curs de executare. Structurile de execuție sînt provizorii, mobile.*

● *În limba română a apărut în Editura politică cartea lui René Sédillot* Istoria petrolului *(1979, 384 p). Criza energetică, în fapt criza petrolului – scrie în prefață prof. Bujor Almășan – mocnită de multă vreme, dar declanșată doar în toamna anului 1973, a cutremurat țările fără resurse proprii de țiței, obligîndu-le să-și pună, deodată, grava întrebare : ce vom face în ziua în care va trebui să trăim fără petrol ? Într-o astfel de atmosferă a apărut (1974) și lucrarea la care ne referim a lui René Sedillot, autor al unei istorii a aurului, al alteia a pieților și al mai multor lucrări de istorie ca Istoria lumii, a Europei, a Franței etc.*

FIȘE

Cititorul este plimbat prin vremea petrolului „bun la toate", a lămpii de gaz, a ascensiunii motorului cu petrol, a războaielor în care petrolul a jucat un rol major, a petrolului rege și a petrolului scump. Cînd petrolul va pierde primatul, predînd ștafeta altor surse de energie, începînd cu cea nucleară, le va rămîne consideră R. S., materia primă a petrochimiei – chiar și atunci cînd nu va mai fi decît un combustibil ajutător, mai mult sau mai puțin anacronic. O dată cu epopeea „aurului negru", cartea ne-o prezintă pe cea a pionierilor și „regilor" săi. Imaginea globală este completată în prefața cărții cu unele probleme privind istoria petrolului și viitorul petrolului românesc.

ORIENTĂRI ÎN STRATEGIA INDIANĂ A DEZVOLTĂRII

CONVORBIRI ECONOMICE cu prof. dr. Santikumar GHOSH

șeful Catedrei de economie a Universității Rabindra Bharati din Calcutta, India

• V-aș ruga pentru început să prezentați cititorilor „Revistei economice" cîteva din obiectivele strategiei indiene a dezvoltării.

— În perioada anterioară, îndeosebi în timpul celui de-al doilea plan cincinal (1956—1960), guvernul indian a urmărit crearea infrastructurii și industriilor „care produc mașini pentru a face mașini", pentru ca importurile de bunuri de investiții să poată fi substituite prin produse realizate în țară. Intenția a fost, deci, ca cheltuielile de consum să nu crească în proporția creșterii venitului național

Strategia economică actuală are un pronunțat obiectiv anti-sărăcie prin muncă intensivă. Noul concept pune accentul pe folosirea forței de muncă rurale și recunoaște urgența sporirii nivelurilor de consum ale celor mai săraci. Prioritatea aparține industrializării, pusă în concordanță cu transformarea rurală. Creșterea producției agricole și folosirea mîinii de lucru rurale, un program minimal de satisfacere a trebuințelor vitale și expansiunea sectorului public constituie, de asemenea, obiective economice ale strategiei dezvoltării independente a Indiei de astăzi.

• Ce rol urmează să joace statul în această strategie a dezvoltării economice independente ?

— India a încercat în ultimii ani să se bazeze în mare măsură pe eforturile ei proprii de dezvoltare. Finanțarea externă nu contribuie cu o proporție semnificativă la eforturile investiționale ale Indiei : în 1976—1977 ponderea resurselor străine reprezenta 1,4% din venitul național. Importanța crescîndă a întreprinderilor publice și serviciilor guvernamentale este o trăsătură a dezvoltării indiene. Proporția sectorului public în produsul intern net a crescut de la 14,5% în 1970—1971 la 17,1% în 1975—1976. Industriile de bază și cheie se dezvoltă în sectorul public. Statul ar trebui să aibă un rol crescînd în aplicarea programului minimal de satisfacere a trebuințelor vitale, în dezvoltarea producției de bunuri și servicii. Anumite progrese au fost făcute deja în sfera satisfacerii trebuințelor umane. În primul rînd, speranța de viață a crescut de la 41,9 la 47 de ani penrtu bărbați și de la 40,6 la 45,6 ani pentru femei, între 1951—1960 și 1961—1970. În al doilea rînd, procentul știutorilor de carte a crescut de la 16,7% din populația adultă în 1951 la 29,5% în 1971. În al treilea rînd, mortalitatea infantilă a scăzut de la circa 200 la mia de născuți vii, în 1951, la puțin peste 125 la mie în prezent.

• În ce constă calea originală de industrializare a Indiei ?

— India se confruntă cu subdezvoltarea, cu lipsa de capital și o puternică presiune demografică. Pentru a rezolva, în timp, aceste probleme acute, nu ne satisface modelul occidental de industrializare, care ignoră dezvoltarea agriculturii și condițiile specifice ale țării noastre. Dezvoltarea industriei va fi orientată spre încurajarea folosirii maxime a muncii cu minimum de capital, fără să pierdem din vedere considerentele de cost și calitate.

Modelul de dezvoltare adoptat de India a urmărit o creștere economică rapidă și o maximă formare de capital (acumulare), printr-un ritm înalt al dezvoltării industriilor de bază și grele. Structura producției industriale a fost modificată, un rol crescînd revenind producției de bunuri de investiții și intermediare. Al doilea plan cincinal, cu accentele lui asupra ramurilor industriei grele, s-a caracterizat prin cea mai înaltă substituire de importuri în sectorul de bunuri de investiții. Bunăoară, importul de bunuri capitale exprimat ca procent din formarea brută de capital intern a scăzut de la 16,4% în 1961 la 7,1% în 1972—1973. S-a ajuns, astfel la situația că, în timp ce exportul unor articole tradiționale, ca bumbacul, iuta și ceaiul a scăzut, India s-a afirmat ca exportator de produse ale industriei constructoare de mașini. Această deplasare structurală de la sectorul producției artizanale și cel primar spre sectorul producției de mașini, produse chimice și echipament de transport a avut un caracter constant. Pe de altă parte, stimularea industriilor casnice și mici în zonele rurale și urbane (potrivit principiului lui Gandhi că în locul producției cu cît mai puține brațe de muncă și cu cît mai multe mașini, amplasate într-un centru, ar fi de preferat o producție industrială multiplicată de sute de milioane de ori, în propriile case ale populației) constituie o trăsătură principală a noii politici de industrializare, pentru a asigura un grad sporit de ocupare a populației rurale și lărgirea pieței interne.

• Am ajuns astfel în vecinătatea unei probleme de bază — problema agrară...

— În timp ce cheia problemei agriculturii indiene constă în sporirea randamentelor agriculturii, prin irigații, folosirea mai largă și mai bună a chimizării, prin adoptarea unor tehnologii moderne, considerentele de echitate și justiție cheamă la raționalizarea sistemului existent de proprietate asupra pămîntului și implicit de distribuire a venitului. O redistribuire a pămîntului în favoarea gospodăriilor mici și marginale, precum și a țăranilor fără pămînt poate fi justificată de rațiuni economice deoarece ,în condițiile Indiei, producția agricolă de scară mică este capabilă să fie tot atît de eficientă ca și cea de scară mare, dacă nu chiar mai mult. Deocamdată, prin lege s-au stabilit limitele superioare ale proprietăților agricole, dar încă nu s-au aplicat pe deplin.

În gospodăriile mici, producția la hectar la multe produse importante poate fi ameliorată printr-o cultură mai intensivă. De asemenea, se poate obține o folosire mai deplină a mîinii de lucru rurale și o mai bună distribuire a venitului. În India problema reală nu este cum să se transfere forța de muncă din agricultură spre industrie fără o scădere a producției agricole, ci cum să sporească randamentul pe unitatea de teren prin tehnici de înaltă intensivitate a muncii.

• Aflîndu-vă pentru prima dată în țara noastră, ca oaspete al Academiei de Studii Economice din București, ce părere aveți despre experiența românească în domeniul dezvoltării economice și sociale ?

— Sînt impresionat de faptul că România, prin eforturile conștiente ale poporului său și fără să fie dependentă de alte țări, își propun să atingă un nivel mediu de dezvoltare economică. Comerțul său exterior crește mai rapid decît produsul național. Aproape 34% din venitul național este destinat acumulării. Această rată poate fi comparată favorabil cu aceea de peste 30% atinsă în Japonia, R.F.G., Franța, Belgia și Italia. Aceasta permite țării dv. să beneficieze de progresul tehnic și să obțină o eficiență competitivă. A fost realizată de asemenea o mai bună structură ocupațională în industrie și agricultură. Odată cu creșterea venitului național, paralel cu investițiile productive, o parte importantă a venitului național a fost afectată îmbunătățirii nivelului de trai al poporului. Acestea sînt, într-adevăr, realizări remarcabile ale țării dv., care m-au impresionat. Dacă la toate acestea, se adaugă și larga democrație economică și politică de care se bucură poporul român în conducerea de sine stătătoare a propriilor lui destine, avem o imagine dintre cele mai pregnante pentru țările în curs de dezvoltare din diferite colțuri ale lumii, inclusiv pentru India.

Convorbire realizată de
conf. dr. Gheorghe CIULBEA

17

IMPERIALISMUL — STADIUL CEL MAI ÎNALT AL CAPITALISMULUI

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ORÎNDUIREA CAPITALISTĂ a cunoscut, în dezvoltarea sa două mari stadii : stadiul dominației liberei concurențe sau stadiul premonopolist și stadiul monopolist sau imperialismul. Trecerea de la capitalismul premonopolist la imperialism a avut loc în ultimele trei decenii ale secolului al XIX-lea. La baza acestui proces au stat, în principal, două fenomene : a) dezvoltarea forțelor de producție care au cunoscut un avînt deosebit în ultima treime a secolului trecut și b) extinderea relațiilor de producție capitaliste pe tot globul.

a) Procesul rapid al dezvoltării forțelor de producție la sfîrșitul secolului trecut a determinat modificări în cadrul relațiilor de producție și în primul rînd în relațiile de proprietate fără ca esența acestora să se schimbe. Aplicarea în producție a noilor cuceriri ale tehnicii nu putea fi realizată de către capitalurile mici și în cadrul unor întreprinderi de mici dimensiuni : pe de altă parte, întreprinderile mici și mijlocii nu pot face față concurenței marilor întreprinderi. Se accentuează astfel procesul concentrării și centralizării capitalului.

Concentrarea capitalului reprezintă, în esență procesul de creștere a capitalului ca urmare a acumulării capitaliste, adică a adăugării unei părți din plus-valoare la capital : **centralizarea capitalului** reprezintă procesul sporirii proporțiilor acestuia prin unirea mai multor capitaluri într-un capital mai mare. Centralizarea are loc pe baza asocierii unor capitaluri, fie prin „înghițirea" unor capitaluri mai mici de către altele mai puternice — ca rezultat al luptei de concurență, fie pe baza apariției și extinderii societăților pe acțiuni. Concentrarea și centralizarea capitalului au dus la concentrarea producției în mari întreprinderi industriale în care sînt reunite mari cantități de mijloace de producție și un volum mare de forță de muncă.

Formarea, în diferite ramuri industriale a unui număr redus de întreprinderi mari face posibilă și necesară stabilirea, între aceste întreprinderi, a unor înțelegeri cu caracter de monopol, înțelegeri privind piețele de desfacere, prețurile, volumul producției etc. Apariția monopolurilor și instaurarea dominației acestora au impulsionat dezvoltarea forțelor de producție și au determinat asemenea modificări în cadrul relațiilor de producție care au conturat un nou stadiu în dezvoltarea capitalismului — imperialismul.

b) Un alt fenomen care a determinat trecerea la imperialism a fost răspîndirea relațiilor de producție capitaliste pe tot globul și formarea sistemului mondial capitalist. Parte integrantă a acestui proces a fost și formarea sistemului colonial al imperialismului — alcătuit din colonii, semicolonii și țări dependente asupra cărora își exercită dominația economică și politică țările imperialiste.

Trăsăturile imperialismului

IMPERIALISMUL **nu este o nouă orînduire, deosebită de capitalism, ci doar un stadiu mai înalt al acestuia din urmă. Imperialismul reprezintă o continuare a trăsăturilor esențiale ale orînduirii burgheze.** Forma de proprietate predominantă asupra mijloacelor de producție rămîne proprietatea capitalistă deși, în cadrul acesteia, apar forme noi : proprietatea monopolistă, proprietatea monopolistă de stat. Legea plusvalorii acționează și în imperialism ca lege economică fundamentală, iar esența relațiilor de producție burgheze — exploatarea forței de muncă salariate — constituie trăsătura esențială și în acest stadiu. Plusvaloarea îmbracă însă forma profitului de monopol. Și în imperialism și în capitalismul liberei concurențe, acționează, în esență, aceleași legi economice. Contradicțiile specifice capitalismului se mențin și în imperialism, dar se adîncesc și dobîndesc forme noi de manifestare.

Acest nou stadiu în dezvoltare a capitalismului a fost analizat de V.I. Lenin într-o serie de lucrări, dintre care cea mai importantă este „Imperialismul — stadiul cel mai înalt al capitalismului", apărută în 1917. În această lucrare Lenin formulează cinci trăsături principale ale imperialismului :

1 **Concentrarea producției și a capitalului, concentrare care a atins o treaptă de dezvoltare atît de înaltă încît a creat monopolurile care au un rol hotărîtor în viața economică.**

Monopolul reprezintă o întreprindere capitalistă foarte mare sau o uniune de întreprinderi, care concentrează o parte atît de mare a producției și desfacerii unei anumite mărfi, încît are posibilitatea să îngrădească libera concurență, să domine piața și să impună astfel de prețuri încît să obțină profituri ridicate de monopol. Apărute inițial în industrie, monopolurile s-au extins apoi în alte domenii : comercial, transporturi, bancar, în sfera serviciilor și în agricultură. Profitul de monopol se obține pe calea exploatării nu numai a proletariatului ci și a altor categorii de oameni ai muncii : micii producători, intelectualii atît din propria țară cît și din alte țări. Apariția monopolurilor și instaurarea domniației lor constituie **trăsătura esențială** a imperialismului.

2 **Contopirea capitalului monopolist bancar cu capitalul monopolist industrial și naștere — pe această bază a capitalului financiar și a oligarhiei financiare.** Concentrarea producției în industrie determină concentrarea și centralizarea capitalului în domeniul bancar. Acordînd întreprinderilor industriale credite importante, băncile ajung să cunoască situația întreprinderilor creditate, se amestecă în activitatea acestora și pătrund cu capitalul lor în acele ramuri industriale care sînt mai rentabile.

Concomitent cu acest proces se produce și fenomenul invers, pătrunderea capitalului industrial în domeniul bancar pe calea achiziționării de acțiuni sau înființarea unor noi bănci. Are loc astfel o împletire a capitalului monopolist bancar cu capitalul monopolist industrial, proces care ajunge pînă la contopirea lor și apariția unei noi forme a capitalului monopolist — capitalul financiar. Posesorii capitalului financiar poartă denumirea de **oligarhie financiară** ; aceasta este formată dintr-un grup restrîns de mari capitaliști care nu mai sînt numai industriași sau numai bancheri, ci și una și alta.

În perioada postbelică, sfera și structura capitalului financiar s-au amplificat. La formarea lui contribuie nu numai băncile ci și alte instituții financiare și de credit — pe de o parte —, iar pe de altă parte, nu numai capitalul monopolist din industrie ci și din alte domenii : construcții, transporturi, comerț, servicii etc.

3 **Preponderența exportului de capital față de exportul de mărfuri.** În stadiul premonopolist al capitalismului, predomina exportul de mărfuri ;în imperialism exportul de capital, spre deosebire de exportul de mărfuri, capătă o însemnătate deosebită. Volumul capitalului investit într-o anumită ramură are limite determinate de cererea existentă pe piață pentru produsele respective. Ca urmare, posibilitatea de a spori acumularea într-o anumită ramură este și ea limitată. Profitul care nu se poate transforma în capital devine „prisos de capital". Acesta se exportă în țările ce oferă condiții mai avantajoase de plasare și asigură o rată mai ridicată a profitului. În prima jumătate a secolului nostru, exportul de capital avea loc mai ales în colonii și semicolonii, în principal sub două forme : împrumuturi și investiții. În perioada contemporană, exportul de capital s-a extins și în țările dezvoltate și este efectuat fie de firme particulare — export de capital privat — fie de către stat — export de capital de stat.

4 **Împărțirea economică a lumii între uniunile monopoliste internaționale.** Procesul concentrării și centralizării capitalului are loc nu numai la nivel național, ci și pe scară mondială. Între cele mai mari monopoluri din diferite țări imperialiste se stabilesc înțelegeri cu privire la împărțirea piețelor, la volumul producției, la politica prețurilor etc. Se formează astfel uniunile monopoliste internaționale care împart între ele lumea, din punct de vedere economic. Înțelegerile care se stabilesc între monopoluri reflectă raportul de forțe existent la un moment dat. Acesta nu rămîne însă neschimbat ci se modifică continuu determinînd o luptă permanentă pentru împărțirea economică a lumii.

5 **Terminarea împărțirii teritoriale a lumii între cele mai mari puteri imperialiste și lupta pentru reîmpărțirea ei.** În perioada trecerii de la capitalismul liberei concurențe la imperialism, țările capitaliste puternice au intensificat lupta pentru acapararea de teritorii cît mai întinse în Africa, Asia, America Latină etc. și transformarea acestor teritorii în colonii. La începutul secolului al XX-lea procesul era încheiat, nemaiexistînd teritorii libere. Din acest moment nu mai era posibilă acapa-

rarea unor teritorii „fără stăpîn" ci doar reîmpărțirea teritoriilor deja ocupate în funcție de schimbarea raportului de forțe între puterile imperialiste. În perioada contemporană, fostele imperii coloniale s-au destrămat și pe ruinele lor s-au format zeci și zeci de state suverane care luptă pentru o dezvoltare social-economică de sine stătătoare.

Capitalismul monopolist de stat

ÎN EVOLUȚIA SA, imperialismul cunoaște, ca o treaptă distinctă — capitalismul monopolist de stat. **Aceasta reprezintă împletirea forței monopolurilor cu forța statului în scopul sporirii profiturilor de monopol și menținerii relațiilor de producție capitaliste.**

Capitalismul monopolist de stat a apărut în perioada primului război mondial. În anii ce au urmat războiului, rolul economic al statului și măsurile monopolist-statale s-au diminuat, pentru a se accentua din nou în perioada crizei economice de supraproducție din 1929—1933 și în anii celui de al doilea război mondial. În perioada postbelică procesul împletirii forței monopolurilor cu forța statului, al sporirii proporțiilor și multiplicării formelor intervenției statale în viața economică se intensifică în asemenea măsură încît capitalismul monopolist de stat devine formă de existență a capitalismului în țările imperialiste.

Cauza principală care stă la baza apariției capitalismului monopolist de stat rezidă în contradicția fundamentală a capitalismului. Numeroși factori au determinat, în perioada postbelică, atît accentuarea gradului de socializare capitalistă a producției, cît și a caracterului privat al însușirii rezultatelor muncii, influențînd astfel dezvoltarea capitalismului monopolist de stat. Dintre acești factori cei mai importanți sînt următorii :

a) **Gradul înalt de monopolizare a economiei.** Au apărut întreprinderi uriașe care dețin un volum mare de capital, un număr mare de muncitori și a căror producție reprezintă o pondere însemnată și uneori chiar întreaga producție a ramurii respective. Capitalul inițial necesar înființării unor astfel de întreprinderi și volumul acumulării depășesc uneori posibilitățile chiar ale unor monopoluri puternice. Statul intervine în aceste ramuri făcînd mari investiții din buget. De asemenea, gradul înalt de monopolizare este strîns legat de creșterea puterii oligarhiei financiare, de crearea unei „uniuni personale" între reprezentanții acesteia și aparatul statului.

b) **Influența exercitată de revoluția tehnico-științifică contemporană asupra forțelor de producție.** În prezent, știința se transformă într-o forță de producție nemijlocită. Dezvoltarea întregii economii depinde de amploare activității de cercetare științifică. Dar aceasta cere investiții enorme care nu pot fi realizate numai prin activitatea monopolurilor private. Bugetul de stat devine din ce în ce mai mult sursa principală de finanțare a lucrărilor de cercetare științifică. Revoluția tehnico-științifică determină, de asemenea, o adîncire a diviziunii sociale a muncii. Aceasta implică în mod obiectiv organizarea producției pe ansamblul economiei, respectarea anumitor proporții între diferite ramuri, între producție și consum etc. O asemenea organizare, în forme noi, a producției necesită intervenția statului.

c) **Militarizarea economiei naționale.** O parte tot mai mare din venitul național al multor țări capitaliste este cheltuită în scopuri militare. Comenzile de armament aduc profituri uriașe marilor monopoluri care sînt interesate astfel în susținerea militarizării. Politica de militarizare creează legături strînse între stat și marile monopoluri.

d) **Adîncirea contradicțiilor pe plan social și, în primul rînd, a contradicției între proletariat și burghezie.** Clasa muncitoare este în prezent mai bine organizată, are o conștiință politică mai ridicată reprezentînd forța socială principală în stare să se impună burgheziei ca o forță uriașă. Pentru menținerea exploatării oligarhia financiară recurge permanent la ajutorul statului.

e) **Schimbările pe plan internațional.** Formarea sistemului mondial socialist, creșterea forțelor mondiale ale socialismului, procesul destrămării sistemului colonial, au restrîns sfera de dominație a capitalismului. Exploatarea în forme noi a popoarelor din țările recent eliberate de sub dominația colonială determină intervenția statului. „Se poate spune, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** că, în momentul de față, pe plan mondial, asistăm la două tendințe principale în politica de dominație și reîmpărțire a zonelor de influență : pe de o parte, tendința de recurgere la forță, la căile militare pentru promovarea intereselor de dominație, pentru obținerea sau consolidarea zonelor de influență și, pe de altă parte, tendința de folosire, în principal, a mijloacelor economice, sub diferite forme, pentru întărirea dominației monopolurilor și societăților multinaționale, pentru consolidarea influenței unor state în diferite zone ale lumii".

Formele capitalismului monopolist de stat

FORMELE capitalismului monopolist de stat nu au apărut toate deodată. Ele s-au conturat treptat de-a lungul evoluției acestui proces, una sau alta dintre aceste forme dobîndind în anumite perioade și în anumite țări o amploare mai mare. Principalele forme sub care se înfățișează, în perioada actuală, capitalismul monopolist de stat sînt următoarele :

1 **Proprietatea monopolistă de stat** reprezintă o formă a proprietății capitaliste — în țările imperialiste. În cadrul acestei forme, proprietarul bunurilor materiale este statul capitalist. Proprietatea monopolistă de stat se extinde asupra unor întreprinderi din industrie (de armament și civilă), transport, bănci, institute de cercetare științifică etc.). Apariția și dezvoltarea proprietății de stat sub forma întreprinderilor aparținînd statului a avut loc pe următoarele căi principale : a) construcția de întreprinderi noi, căi ferate, autostrăzi, institute de cercetare etc. din bugetul statului ; b) naționalizarea burgheză ; c) formarea societăților mixte cu participarea statului. Proprietatea monopolistă de stat este o formă a proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție ; ea nu desființează caracterul de capital al acestora, menține caracterul relațiilor de producție burgheze.

2 **Redistribuirea pe cale bugetară a venitului național.** În afara întreprinderilor din diferite domenii ale economiei, în proprietatea statului se află o parte uriașă din valoarea nou creată în societate. În perioada postbelică, se redistribuie prin buget între 25 la sută și 40 la sută din venitul național al țărilor capitaliste, parte care, în mărime absolută, reprezintă o sumă apreciabilă avînd în vedere venitul național în unele țări capitaliste. Statul dispune astfel de baza financiară pentru a interveni direct în economie în favoarea monopolurilor, acordînd marilor companii private împrumuturi, credite avantajoase, subvenții pentru înființarea unor întreprinderi, pentru stimularea și garantarea exportului de mărfuri și de capital etc.

3 **Măsuri statale de reglementare a economiei.** Statul influențează dezvoltarea unor ramuri, procesul de concentrare a producției, realizarea produsului social prin diferite măsuri privind investițiile, creditele, impozitele, prețurile, salariile etc.

În cadrul măsurilor de reglementare și control un loc important îl ocupă **încercările de planificare și programare a proceselor economice la nivelul economiei.** Planificarea capitalistă influențează, într-o anumită măsură, dezvoltarea economiei fie prin intermediul sectorului de stat, fie prin intermediul unor pîrghii economice folosite de stat ; consumul de stat, sistemul de impozite și dobînzi, credite etc. Eficiența planificării capitaliste este însă limitată de existența proprietății privat-capitaliste care împiedică efectuarea anumitor cercetări necesare elaborării planurilor precum și realizarea obiectivelor stabilite prin plan întrucît, aceste obiective nu au caracter obligatoriu ci doar orientativ. În aceste condiții planificarea capitalistă nu poate înlătura instabilitatea economică, contradicțiile capitalismului, nu poate rezolva unele probleme acute ale societății burgheze cum sînt, de pildă inflația și șomajul.

4 **Complexul militar-industrial.** Intensa politică de militarizare desfășurată de unele țări capitaliste dezvoltate, creșterea uriașă a cheltuielilor militare se reflectă direct asupra economiei acestor țări. Între stat, monopoluri și aparatul militar există o strînsă legătură concretizată, pe de o parte, în faptul că producția de armament precum și cercetarea științifică legată de aceasta sînt efectuate, în mare parte, în întreprinderi civile, iar pe de altă parte, în faptul că reprezentanți ai conducerii superioare militare aparțin oligarhiei financiare. Această formă a dominației monopolist-statale în care se întrepătrund interesele cele mai reacționare vîrfuri ale oligarhiei financiare, ale conducerii armatei și ale aparatului de stat reprezintă **complexul militar-industrial.**

5 **Sprijinirea expansiunii economice externe a monopolurilor.** Statele capitaliste inițiază măsuri concrete prin care, pe de o parte, se urmărește apărarea pieței interne de penetrația monopolurilor și a capitalului monopolurilor străine concurente, iar, pe de altă parte, sprijinirea exportului de mărfuri, a exportului de capital al propriilor monopoluri.

Apărut ca o consecință a adîncirii contradicțiilor orînduirii burgheze, capitalismul monopolist de stat are scopul de a atenua aceste contradicții, de a adapta relațiile de producție burgheze la forțele de producție dezvoltate. Prin diversele sale forme, capitalismul monopolist de stat creează condiții pentru dezvoltarea în continuare a forțelor de producție. Drept consecință, însă, se accentuează și mai mult, contradicțiile capitalismului, apar contradicții noi, care sapă treptat temeliile capitalismului, pregătind condițiile revoluției socialiste.

conf. dr. Steliana LINTARU

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt cele două mari stadii pe care le-a cunoscut în dezvoltarea sa orînduirea capitalistă ?
2. Care sînt trăsăturile principale ale imperialismului, formulate de V.I. Lenin în lucrarea sa : „Imperialismul — stadiul cel mai înalt al capitalismului" ?
3. În ce constă esența economică a imperialismului ?
4. Ce este capitalismul monopolist de stat ?
5. Care sînt cauzele care au determinat dezvoltarea capitalismului monopolist de stat în perioada postbelică ?
6. Care sînt principalele forme sub care se înfățișează, în perioada actuală, capitalismul monopolist de stat ?

Țări africane pe calea progresului economic și social

JAMAHIRIA ARABĂ LIBIANĂ POPULARĂ SOCIALISTĂ

CIRCUMSCRISĂ prevederilor planurilor naționale de dezvoltare, creșterea economică a Libiei a înregistrat în ultimii ani ritmuri deosebit de dinamice, această țară cu o populație de 2,6 milioane de locuitori realizînd cel mai înalt nivel al produsului național brut pe locuitor (6 680 dolari) de pe continentul african. Planul cincinal curent 1976—1980 prevede o creștere anuală reală a P.N.B. de 10,7%; sectorul petrolier, care în mod curent contribuie cu circa 50% la formarea P.I.B. și cu peste 99% la încasările din exporturi, urmează să crească cu 7,8% pe an, în timp ce creșterea sectoarelor nepetroliere este prevăzută a se cifra la 14,1% (creșterile cele mai mari fiind planificate pentru industrie — 30%, transporturi — 18,7% și agricultură — 15,8%). Necesitățile economico-sociale și culturale ale țării au determinat o intensificare a eforturilor legate de sporirea investițiilor în toate domeniile economiei libiene. În acest sens, în perioada 1976—1980 se prevede un volum de 9 250 mil. dinari libieni (respectiv de circa 3 ori volumul investițiilor prevăzute în planul precedent, 1973—1975).

Circa 30% din cheltuielile de investiții pe primii doi ani ai planului (1976 și 1977) au revenit agriculturii și industriei, o pondere aproape egală fiind destinată proiectelor de infrastructură economică, iar 20% construcțiilor.

Dezvoltarea sectorului agricol reprezintă una din prioritățile autorităților libiene, avîndu-se în vedere valorificarea superioară a potențialului agricol al țării, considerat insuficient exploatat. Începînd din anul 1970 s-au luat o serie de măsuri pentru extinderea suprafețelor cultivabile și mecanizarea agriculturii, pentru subvenționarea procurării de semințe selecționate, îngrășăminte chimice și mașini agricole, precum și pentru concentrarea populației stabile în zone în care se construiesc obiective agricole. Încă din anul 1972 a fost adoptat un plan de dezvoltare a agriculturii pe 20 ani, în cadrul căruia se prevede amenajarea a 570 mii ha, din care 120 mii pentru culturi irigate.

Producția industrială a crescut continuu în ultimii ani urmînd să ajungă în 1980 la 5% din P.I.B. (față de 2,5% în prezent). Se acordă prioritate înființării de fabrici pentru produse alimentare, materiale de construcții, produse metalurgice de bază, produse chimice. Dintre proiectele de anvergură se remarcă complexul siderurgic integrat Misurata (capacitate 1 mil. tone/an), care va utiliza minereul de fier din zăcămintele locale, topitoria de aluminiu de la Zonara (capacitate 10 mii tone/an) și mai multe uzine chimice destinate producției de anvelope, sodă caustică, acid clorhidric, mase plastice.

Investiții substanțiale au fost alocate, de asemenea, pentru asigurarea comunicațiilor pe întreg teritoriul țării (căi rutiere și ferate, transportul aerian, maritim și telecomunicații radio, precum și — mai recent — prin sateliți).

Relațiile economice dintre România și Libia se dezvoltă permanent, atît ca amploare, cît și ca intensitate și varietate a formelor. Convorbirile la înalt nivel purtate între cele două părți în cursul ultimilor ani, înțelegerile la care s-a ajuns cu aceste prilejuri, demonstrează hotărîrea ambelor țări ca, pornind de la posibilitățile deosebite existente, să consolideze și dezvolte în continuare această colaborare.

În acest context schimburile reciproce de mărfuri au înregistrat o dinamică susținută. Printre produsele exportate de România și deosebit de apreciate de partenerul libian sînt mașini-unelte, utilaje electrotehnice, tractoare și mașini agricole, autobasculante, produse siderurgice, produse chimice, diverse materiale de construcții, produse textile, o serie de produse agroalimentare. Paralel cu formele clasice de comerț exterior, cunosc o amplă și intensă dezvoltare formele moderne, de cooperare economică și tehnico-științifică, cărora le revine o pondere tot mai însemnată în ansamblul relațiilor economice româno-libiene. Cooperarea dintre cele două state cuprinde domenii în care cunoștințele tehnologice și experiența acumulată de România vin în întîmpinarea intereselor de dezvoltare a economiei libiene. Dintre acestea, se detașează acțiunile de conlucrare în direcția valorificării în comun a unor importante resurse minerale ale Libiei, în domeniul dezvoltării și modernizării agriculturii, realizării unor importante proiecte de infrastructură rutieră, feroviară și maritimă, în domeniul construcțiilor de locuințe și obiective social-edilitare, în domeniul industriei metalurgice.

Constantin MUNTEANU

REPUBLICA GABONEZĂ

PENTRU A AJUNGE la coasta atlantică, ecuatorul traversează unul din statele cele mai bogate în resurse naturale ale continentului african — Republica Gaboneză. Gabonul este una din țările cel mai puțin dens populate ale Africii (530 mii locuitori, pe o suprafață de 267 667 kmp), situîndu-se însă pe locul doi (după Libia) între țările de pe continent din punct de vedere al produsului național brut pe locuitor (3730 dolari în 1977).

Principalul sector al economiei gabonezе îl reprezintă cel extractiv, petrolier și minier, care contribuie cu peste 57% la formarea produsului intern brut (și cu 80% în valoarea totală a exportului țării), față de mai puțin de 5% cît este participarea industriei prelucrătoare, reprezentată mai ales de industria de prelucrare a lemnului (ținînd seama că pădurile ocupă 85% din suprafața țării) și de cîteva rafinării de petrol, și de 3% cît deține agricultura.

Petrolul, resursă din care există rezerve estimate la cel puțin 290 milioane tone, constituie în prezent elementul dinamizator al economiei gaboneze, chiar dacă extracția a înregistrat în ultimii ani o ușoară reducere, la circa 11 mil. t în 1978. Acest nivel situează Gabonul pe locul al patrulea între marii producători africani, marea majoritate a extracției fiind destinată exportului (10 mil. t în 1976, 7 mil. t anul trecut). Pe această bază, Gabonul a devenit în 1974 cel de al 13-lea membru al Organizației țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.).

Potențialul de dezvoltare al Gabonului este definit și de existența unor bogate zăcăminte minerale, între care cele mai importante sînt cele de mangan (rezerve estimate la peste 19 mil. t), ura-

niu (28 mil. t) și minereu de fier (1,2 mlrd. t, cu un conținut de 65% fier). Cu o producție de 1,9 mil. t minereu de mangan, în 1978, destinată în întregime exportului, Gabonul este unul din cei mai mari producători și exportatori mondiali.

Proiectele guvernamentale de dezvoltare pe termen lung a economiei gaboneze urmăresc asigurarea unei valorificări mai înalte a acestor resurse naturale, paralel cu extinderea în continuare a activității extractive, care să susțină programul de investiții și în alte sectoare ale economiei țării, în vederea diversificării structurii acesteia, cu participarea crescîndă a statului. Astfel, se are în vedere construirea la Moanda a unei fabrici cu o capacitate anuală de 80 mii t feromangan și 50 mii t silicomangan, și în perspectivă a unei uzine siderurgice cu o capacitate de producție de 4 mil. t, în vreme ce volumul extracției de minereu de fier ar urma să se ridice la 15—20 mil. t la jumătatea deceniului viitor. Se acționează și pentru sporirea capacităților de producție de cherestea și furnir, în primul rînd din lemnul de esență okoumé, deosebit de valoros, Gabonul situîndu-se din acest punct de vedere pe unul din primele locuri în Africa.

Dezvoltarea în continuare a industriei extractive și prelucrătoare a țării este legată îndeaproape de accelerarea construirii căii ferate transgaboneze, în lungime totală de 933 km, obiectiv prioritar — din acest motiv — al perioadei actuale, la realizarea căruia colaborează și România, alături de amenajarea unor noi facilități portuare și de construirea de noi centrale electrice.

În agricultură se acționează pentru sporirea gradului de acoperire a consumului intern cu produse alimentare obținute în țară, inclusiv prin încurajarea dezvoltării zootehniei, paralel cu intensificarea și diversificarea culturilor pentru export(cacao, cafea, arahide, palmieri, hevea).

În structura exportului țării asistăm la reducerea ponderii petrolului (de la 80% în 1974 la 70% în anul trecut), în favoarea celei a minereului de mangan, a uraniului și gazelor naturale ; produsele lemnoase, care pînă în 1965 reprezentau jumătate din valoarea exportului, mai dețin acum doar 10%. La import, predominante sînt mașinile și utilajele, produsele siderurgice, echipamentul de transport și produsele alimentare.

Relațiile economice dintre România și Gabon, avînd la bază principiile înscrise în Declarația solemnă comună a celor două țări din 1975, se desfășoară în baza acordului comercial pe termen lung și a acordului general de cooperare economică și tehnică, semnate de președinții celor două țări la București, în luna iunie 1975, și a protocolului privind acordarea de asistență tehnică, semnat în aprilie 1976 la Libreville. Printre produsele exportate în ultimii ani de țara noastră pe piața gaboneză figurează autoturisme de teren și de oraș, autoutilitare și autobasculante, vagoane de marfă și de călători, țesături de bumbac și lînă, articole din cauciuc și mase plastice, sticlărie și ceramică, conserve, hîrtie etc., iar la import minereu de mangan. România participă de asemenea la explorarea și exploatarea zăcămintelor de minereu de fier de la Belinga.

Liliana RĂDULESCU

REPUBLICA POPULARĂ ANGOLA

POPORUL ANGOLEI (5,5 milioane locuitori) a moștenit de la trecutul colonial o accentuată stare de subdezvoltare (330 dolari P.N.B. pe locuitor) aflîndu-se în prezent în plin efort de afirmare a voinței sale naționale, pe calea dezvoltării în interesul său propriu și al bunăstării sociale.

Consecvența cu care Angola continuă măsurile politico-economice pe linia înfăptuirii procesului de lichidare a urmărilor colonialismului, de asigurare a deplinei independențe politice și economice a țării se reflectă din ce în ce mai pregnant și în mersul ascendent al activității în majoritatea sectoarelor economice ale țării. Un rol important în potențialul economic al Angolei îl au bogățiile sale minerale, reprezentate în primul rînd de zăcămintele de țiței, diamante industriale și minereu de fier. Angola deține rezerve de țiței de 153 milioane tone la care se adaugă cele de gaze naturale de 34 miliarde m.c. În 1978, producția de țiței a crescut față de 1977 cu mai bine de 1,2 milioane tone, ajungînd la 9,5 milioane tone. Exporturile de țiței reprezintă circa 85% din veniturile totale realizate de Angola pe seama exportului.

Zăcămintele de diamante, (a doua bogăție minerală a Angolei) permit o producție de circa 2 milioane carate pe an (circa 8% din totalul mondial). Deși de numai 0,5 milioane carate, producția realizată în 1977 reprezintă un progres semnificativ în condițiile greutăților majore existente în acest sector în perioada imediat următoare independenței. Totodată, Angola deține zăcăminte de minereu de fier de 1,3 miliarde tone de înaltă calitate, cu un conținut de 60—65 % fier. Producția de minereu a crescut progresiv ajungînd la 3,3 milioane tone în 1977 din care circa 80 % a luat calea exportului, după ce în 1975 producția încetase complet. Angola mai exploatează zăcăminte de aur, iar altele cum ar fi cele de argint, mangan, cupru, țiței, wolfram și nichel urmează să-și aducă în curînd contribuția la dezvoltarea economică generală a țării.

În agricultură se depun de asemenea eforturi intense de aducere a producției la nivelul potențialului nominal, acțiunea de reorganizare a acestui sector în forma cooperativelor agricole fiind un element important în politica guvernamentală. Producția de cereale atinsese încă din 1976 nivelul mediu dinainte de independență (circa 600 000 tone din care două treimi porumb). Principala resursă agricolă este cea de cafea care plasează Angola ca al treilea producător african și al cincilea în lume. Exportul de cafea constituie, după țiței, a doua sursă de venituri a țării. Paralel, creșteri se înregistrează în exploatarea importantelor resurse piscicole din zona maritimă, precum și în exploatarea resurselor forestiere. Se continuă acțiunea de repunere în funcțiune și de sporire a producției în întreprinderile industriei prelucrătoare, ponderea principală constituind-o întreprinderile industriei alimentare (fabrici de ulei, de zahăr, de prelucrare a peștelui) și industriei textile. O atenție sporită se acordă întreprinderilor din industria prelucrării cauciucului, a rafinării țițeiului, a materialelor electrice și celor din domeniul reparațiilor de mașini.

Paralel, preocupările actuale ale guvernului angolez vizează punerea bazelor unei industrii producătoare de energie electrică, prin valorificarea însemnatului potențial hidroenergetic al țării estimat la 30 miliarde kWh. Sporirea puterii instalate se preconizează îndeosebi prin amenajarea bazinului Cunene.

Potrivit structurii investițiilor alocate prin actualul plan național 1974—1979, pornindu-se de la dezvoltarea prioritară a sectoarelor minier, petrolier și agricol, urmează ca ulterior să se treacă la crearea unei baze economice de sine stătătoare.

Relațiile economice dintre România și Angola, deși de dată nu prea îndepărtată cunosc un ritm rapid de creștere, fiind puternic impulsionate de întîlnirile la nivel înalt româno-angoleze.

Numeroasele acorduri încheiate între guvernele celor două țări în anul 1978 au pus bazele dezvoltării schimburilor comerciale, cît și ale cooperării economice și tehnice dintre România și Angola, existînd create condiții de amplificare a acestora în domenii de interes reciproc. Schimburile realizate au arătat că România poate livra în condiții de competitivitate și calitate atît produse necesare satisfacerii consumului populației cît și produse de înaltă tehnicitate necesare dezvoltării industriei angoleze. Pe de altă parte, acțiunile întreprinse pînă în prezent scot în evidență o serie de domenii în care potențialul de cooperare și experiența românească și-au cucerit un bun renume pe plan internațional cum ar fi explorarea și exploatarea petrolului, valorificarea gazelor naturale, economia forestieră, industria minieră, textilă, chimică, în domeniul agricol, în domeniul pescuitului oceanic în care Angola dispune de largi posibilități de dezvoltare.

Marin FRÎNCU

Evoluţii contradictorii în BALANŢELE DE PLĂŢI OCCIDENTALE

CAUZE ŞI EFECTE

PERIOADA DE TIMP care s-a scurs de la declanşarea ultimei crize a economiei ţărilor capitaliste industrializate (1973) s-a caracterizat, pentru aceste ţări, printre alte aspecte îngrijorătoare (ca ritmul lent, oscilant al redresării şi relansării economice, pericolul inflaţionist şi o creştere fără precedent a şomajului) şi prin dezechilibre în balanţele externe. Indiferent de soldurile acestor balanţe, în momentul declanşării crizei ţiţeiului, majorarea bruscă a preţului acestei importante materii prime şi resurse energetice a încărcat nota de plată a ţărilor occidentale industrializate, importatoare de ţiţei.

Efectele imediate, în condiţiile imposibilităţii redimensionării peste noapte a consumurilor energetice au fost diminuarea excedentelor sau chiar agravarea deficitelor balanţelor de plăţi curente ale ţărilor capitaliste industrializate. Din punct de vedere al dezechilibrelor în plăţile curente şi în contextul relansării economiei occidentale în perioada post-criză reţin atenţia două aspecte : 1. Dezechilibrele în balanţele de plăţi curente şi anvergura acestora, alături de inflaţie au imprimat măsurilor de politică economică un caracter restrictiv sau moderat expansionist. 2. Aceleaşi dezechilibre au devenit, imediat după criză, un criteriu convenţional de împărţire a ţărilor occidentale industrializate în ţări „puternice" şi ţări „slabe", în virtutea acestei împărţiri, fiind asumate şi angajamentele internaţionale privind relansarea economiei occidentale, angajamente care, judecate după rezultatele economice, au fost în mare parte formale.

SITUAŢIA PREZENTĂ

DIN EVOLUŢIA soldurilor balanţelor de plăţi curente ale ţărilor capitaliste dezvoltate, în 1977 şi 1978 (tabelul nr. 1), se remarcă existenţa unei ameliorări după dezechilibrele din 1975 şi 1976, ceea ce reflectă în principal efectele măsurilor de politică economică — restrictive — adoptate de ţările aflate în dificultate (Franţa, Anglia, Italia, Belgia, Suedia etc.) pentru anii 1977 şi 1978. Stimularea insuficientă a cererii interne a redus simţitor presiunile în balanţele comerciale, importurile înregistrînd creşteri modeste în lipsa unui proces investiţional activ pentru noi capacităţi de producţie în ţările occidentale. Fără îndoială că la acest proces un aport diferenţiat l-a avut evoluţia situaţiei de pe pieţele valutare, mişcările cursurilor de schimb, care au dus şi ele la anumite ajustări ale dezechilibrelor anilor precedenţi. În cazul S.U.A., unde se asistă la o agravare a deficitelor în balanţele externe, trebuie avut în vedere rolul acestei economii în contextul economiei occidentale şi diferenţa relativă de ciclu. Practic, S.U.A. au înregistrat toată perioada ce a urmat crizei, o expansiune economică bazată în principal pe stimularea cererii interne, determinînd şi o creştere a consumului de energie, ceea ce a implicat importuri sporite şi costisitoare. Nu acelaşi lucru se poate afirma despre ţările vest-europene şi Japonia care au mizat pe redresarea prin expansiunea cererii externe, respectiv pe transferarea propriilor dificultăţi pe seama altor economii.

Tabelul nr. 1

Balanţa plăţilor curente ale ţărilor capitaliste dezvoltate

— milioane dolari —

	1977	1978*)	1979**)
Total O.C.D.E.	— 27 600	— 750	— 1 250
din care :			
S.U.A. :	— 15 300	— 18 250	— 8 000
Canada	— 3 900	— 4 000	— 4 500
Japonia	10 900	20 000	12 000
Franţa	— 3 300	2 000	2 000
R.F.G.	3 700	6 000	2 250
Italia	2 300	5 500	4 750
Anglia	500	— 500	1 500
Olanda	200	— 1 500	— 1 250
Belgia—Luxemburg	— 700	— 250	0
Suedia	— 3 385	— 1 250	— 1 500
Elveţia	2 441	4 500	5 000

*) Date preliminare.
**) Previziuni.
Sursa : Perspectives Economiques de l'OCDE, dec. 1978.

Dezechilibrul în plăţile curente pe ansamblul ţărilor O.C.D.E. a cunoscut, în 1978, o redresare însemnată după deficitul de peste 27 miliarde dolari înregistrat în 1977, deficit interpretabil ca unul din efectele întîrziate ale majorării de peste 4 ori a preţului ţiţeiului la sfîrşitul anului 1973. Îmbunătăţirea soldului balanţei plăţilor curente în zona O.C.D.E. a fost în principal, rezultatul majorării preţurilor la produsele manufacturate ale ţărilor capitaliste dezvoltate exportate în ţările în curs de dezvoltare. Concomitent, au scăzut simţitor excedentele în plăţile curente ale ţărilor O.P.E.C. (de la 31,5 miliarde dolari în 1977, la 11 miliarde dolari în 1978) şi s-a deteriorat poziţia ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de ţiţei, deficitul cumulat al acestora crescînd de la 24 miliarde dolari în 1977, la 34 miliarde dolari în 1978 (tabelul nr. 2).

Tendinţele de ansamblu în ameliorarea dezechilibrelor în balanţele externe ascund, însă, contradicţii adînci între ţările occidentale industrializate. Amintind numai despre acest aspect, trebuie menţionate disputele comerciale dintre S.U.A., Piaţa comună şi Japonia. În contextul dificultăţilor cu care se confruntă economiile occidentale (şomaj ridicat, crize sectoriale, capacităţi productive nefolosite), dezechilibrele comerciale, în special în favoarea Japoniei care a înregistrat circa 8 miliarde dolari excedent în 1978 în relaţiile cu S.U.A. şi circa 5 miliarde dolari cu C.E.E.) pe de o parte, şi de altă parte „dezechilibrele" în politica comercială a celor trei privind accesul reciproc pe pieţele interne, constituie generatorul prezent al tendinţelor spre protecţionism în comerţul internaţional.

PERSPECTIVE

AMELIORAREA situaţiei în balanţele externe, în 1978, atît la nivelul O.C.D.E., cît şi al majorităţii ţărilor membre a creat premisele adoptării de către autorităţile occidentale a unor programe de politică economică cu o tentă moderat expansionistă pentru 1979. Acest lucru înseamnă că în cazul în care ar fi reluat pe o scară mai largă procesul investiţional se va putea asista la o creştere mai susţinută a importurilor, atît de bunuri de echipament cît şi de combustibil, materii prime minerale, metale, fapt care va induce noi presiuni în balanţele externe. Un element nou în acest mecanism îl constituie majorarea preţului ţiţeiului în 1979 (prevăzută iniţial la peste 14% pe ansamblul anului), care va suplimenta din nou cu cel puţin 19 miliarde dolari nota de plată a ţărilor O.C.D.E. importatoare. În acelaşi timp, trebuie avută în vedere creşterea disponibilităţilor de ţiţei pe ansamblul O.C.D.E. prin creşterile de producţie ce vor fi realizate în exploatările din Marea Nordului şi cele din Alaska, precum şi măsurile de control în domeniul energetic iniţiate mai întîi de S.U.A. şi urmate recent de ţările Pieţei comune.

Specialiştii apreciază că o parte din „şocul" majorării preţului ţiţeiului va fi acoperit de excedentul de export, în 1979, al ţărilor industrializate bazat pe premisa evoluţiei favorabile a livrărilor către ţările în curs de dezvoltare, astfel că deficitul în balanţele plăţilor curente ale ţărilor O.C.D.E. se va majora cu numai o jumătate de miliard de dolari, faţă de 1978.

Tabelul nr. 2

Balanţa plăţilor curente pe zone de ţări
— miliarde dolari —

Grupul de ţări	Balanţa comercială			Balanţa plăţilor curente		
	1977	1978	1979	1977	1978	1979
O.C.D.E.	—23,2	+ 3,75	+ 5,75	—27,6	— 0,75	— 1,25
O.P.E.C.	61,5	42, 5	41, 0	31,5	11, 0	7, 5
Ţări în curs de dezvoltare neproducătoare de ţiţei	—23,5	—34, 0	—40, 0	—24,0	—34, 0	—38, 0

Sursa : Perspectives Economiques de l'OCDE, decembrie 1978.

Napoleon POP

Materiile prime în 1978-1979

ANALIZA recent efectuată de specialiștii francezi de la SEDEIS relevă, pentru anul trecut, o creștere cu 5% a prețurilor la materii prime, în primul rînd la metale, urmate de produse alimentare și materii prime agricole. Printre factorii care au determinat această evoluție se menționează: declinul dolarului, creșterea mai rapidă a cererii de materii prime industriale, achiziționările destinate completării stocurilor, precum și situații specifice unei țări sau produs care au făcut ca oferta să fie sub nivelul cererii.

Referitor la previziunile pentru anul 1979, sursa citată pleacă de la următoarele premise: menținerea actualei tendințe în ritmul dezvoltării industriale (creșteri mai ridicate în Europa — și în special în țările socialiste — și Japonia și mai scăzute în America de Nord), ceea ce nu va fi de natură să provoace modificări deosebite în cererea de materii prime industriale; tendința de urcare a prețurilor pe ansamblul materiilor prime va fi favorizată de rata ridicată a inflației în țările O.C.D.E. care afectează puterea de cumpărare a exportatorilor de materii prime, încărcînd astfel și costurile de exploatare.

Luînd ca bază prețurile constante de la sfîrșitul anului trecut SEDEIS apreciază că se vor înregistra creșteri ale prețurilor materiilor prime cu 5—7% în 1979 și 7—8% în 1980.

PRODUSE ALIMENTARE: se așteaptă ca, pe ansamblu oferta să fie excedentară față de o cerere puțin variabilă. Astfel la cereale *recolta sezonului agricol 1978—1979 este apreciată la 1,15 miliarde t, cu 7% peste cea anterioară, singura creștere mai importantă (9%) înregistrîndu-se la grîu. Stocurile se vor majora cu 12—15% la porumb și alte cereale secundare, creșteri mai modeste prevăzîndu-se și pentru grîu. Produsele* oleaginoase *nu vor mai înregistra creșteri de prețuri, cererea mare din anul trecut determinînd o sporire a producției în special în America Latină — chiar pînă la nivelul creării de excedente. La* zahăr *se pare că cererea va avea o ușoară tendință de creștere, rămînînd totuși în continuare sub nivelul producției. Pentru* carnea de vită *se așteaptă ca tendința — începută în anii 1974—75 — de creștere a prețurilor să se mențină, pînă la nivelul anilor 1980—1981. Deși datele de prognoză provenite de la producătorii de* cacao *sînt în mare măsură contradictorii, SEDEIS apreciază că în 1979 cererea va fi echilibrată de oferte, prețurile urmînd să se situeze sub nivelul actual.*

În cazul bumbacului, *specialiștii SEDEIS apreciază că cererea va fi în creștere — în condițiile în care firele sintetice vor fi afectate de majorarea prețului la petrol. Pentru* lînă *se prevede o creștere moderată a prețurilor, dată fiind existența unor stocuri însemnate în condițiile diminuării șeptelului ovin, precum și datorită unei îmbunătățiri a situației în industria textilă. În ceea ce privește* cauciucul natural *se așteaptă într-o primă etapă o ușoară scădere a prețurilor — determinată de perspectiva utilizării mai mari a stocurilor — urmată apoi de creșteri pe termen mai lung, cînd cererea va depăși din nou oferta. Se mai prevăd, de asemenea, creșteri la lemn, în special la esențe tropicale.*

METALE: analizele SEDEIS apreciază că, în cazul cuprului *recenta creștere a prețului nu constituie o caracteristică de durată, previziunile menționînd că, cel puțin pe termen scurt se vor reduce activitățile speculative, astfel că prețurile vor înregistra majorări moderate. O tendință asemănătoare se prevede în cazul* zincului, *în timp ce pentru* plumb *și* staniu *prețurile vor evolua în condițiile unei oferte aflate sub nivelul cererii. La* aluminiu, *se prevede ca prețurile să crească dar fără ca piața să fie caracterizată prin penurie. Nu se prevăd creșteri deosebite pentru prețurile la* nichel, *dar se așteaptă scăderi pentru* crom *și* cobalt. *La minereul de* fier *nu se vor înregistra majorări sensibile în cursul acestui an. În cazul* argintului *sînt avute în vedere niveluri de preț superioare, ca urmare a interesului sporit al investitorilor pentru acest metal, precum și a creșterii cererii în scop industrial.*

Orientări în dezvoltarea economică

Venezuela: petrolul nu mai constituie singura prioritate

VENEZUELA — situată printre primele țări din lume la producția și exportul de țiței — promovează în ultimii ani o politică economică menită să conducă la dezvoltarea mai accelerată și la diversificarea industriei. Deoarece exploatarea țițeiului care asigură în prezent aproximativ 80% din veniturile bugetare și 95% din intrările de devize, va continua să joace și în viitor un rol important în economie, prin programul de investiții se urmărește în principal:

a) Sporirea rezervelor certe, apreciate în prezent la 18 mlrd. barili (rezervele probabile sînt estimate la 42 mlrd. barili) prin intensificarea explorărilor și extinderea tehnologiilor moderne de extracție. O atenție deosebită se acordă explorărilor off shore (rezerve de 10—12 mlrd. barili) inițiate în 1978;

b) Elaborarea unor tehnologii adecvate de extracție a țițeiurilor grele (75% din rezervele certe) și a țițeiurilor foarte grele, aflate în zona Orinoco.

Paralel cu industria petrolieră se are în vedere dezvoltarea și **diversificarea industriei miniere, a aluminiului, siderurgiei, petrochimiei** și a unor ramuri ale **industriei construcțiilor de mașini.**

În **industria minieră**, investițiile sînt orientate către creșterea capacităților de preparare a minereului de fier, valorificarea importantelor zăcăminte de cărbuni descoperite în statul Zulia (mina Paso del Diablo, cu exploatare la zi, va avea o capacitate anuală de extracție de 4 mil. t., producția urmînd să înceapă în 1982), exploatarea, cu începere din 1982, a zăcămîntului de bauxită din Los Pijiguaos, care conține rezerve estimate la 500 mil. t., cu un conținut de 50% oxid de aluminiu. Pe baza materiei prime existente în țară, se preconizează creșterea capacității de producție a **industriei siderurgice**, într-o primă etapă de la 1,2 mil. t. oțel/an la 4,8 mil. t., iar ulterior, spre 1985, la 10 mil. t.

Pentru diversificarea exporturilor, în 1978 a intrat în exploatare o uzină de aluminiu primar, cu o capacitate inițială de 70 000 tone, care urmează să fie extinsă pînă în 1980 la 280 000 tone.

În cadrul **industriei constructoare de mașini** este vizată dezvoltarea, în continuare, a industriei de autovehicule, în contextul programului de dezvoltare a acestei ramuri adoptat în cadrul Grupului andin.

Maria DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA **26—30.III.1979,** a fost caracterizată printr-o redresare a dolarului S.U.A. față de majoritatea valutelor occidentale. Elementul principal care a determinat această mișcare a fost în primul rînd anunțarea deficitului — micșorat față de luna anterioară — al balanței comerciale americane pe februarie. Se apreciază că recenta creștere a prețului țițeiului de către țările membre OPEC a avut un impact negativ mai redus asupra economiei americane decît asupra celorlalte economii occidentale, ceea ce a influențat favorabil situația **dolarului** pe piețele valutare.

Yenul japonez a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar în acest interval — 2% — cotînd la circa 209,75 yeni/1 dolar pe 30.III.1979, față de 205,65 yeni/1 dolar cu o săptămînă în urmă. Intervențiile masive ale Băncii Japoniei pe piețele valutare care a vîndut numai într-o singură zi — 30.III.1979 — aproape 500 mil. dolari cumpărînd yeni, nu au putut opri decît temporar slăbirea monedei nipone puternic afectată de recenta creștere a prețului țițeiului. Un factor negativ pentru yen îl constituie și reducerea continuă a excedentului japonez cu S.U.A. **Francul elvețian** a cotat la sfîrșitul perioadei 1,6950 franci/1 dolar, respectiv cu 0,5% sub închiderea de referință de 1,6870 franci/1 dolar.

Creșterea dobînzilor la intern în R.F.G. — taxa scontului și taxa de lombard au fost mărite cu 1%, respectiv la 4% și 5% — măsură luată în vederea reducerii exodului masiv de capital în exterior și pentru limitarea expansiunii excesive a creditului la intern, a avut o influență limitată asupra situației mărcii **vest-germane** pe piață, care s-a depreciat față de dolar cu 0,3%, respectiv la 1,8685 mărci/1 dolar pe 30.III.1979. Cu o cotație de 29,60 franci/1 dolar la sfîrșitul perioadei analizate, **francul belgian** a înregistrat o depreciere față de dolar de peste 0,5%, în timp ce **francul francez** era tranzacționat la un nivel de 4,2975 franci/1 dolar, respectiv cu 0,2% sub închiderea săptămînii precedente de 4,29 franci/1 dolar. **Lira italiană** a avut o evoluție relativ constantă, oscilînd în jurul a 840 lire/1 dolar. **Lira sterlină** a evoluat pe o linie ascendentă continuă față de dolarul S.U.A. astfel că la sfîrșitul săptămînii cota la circa 2,0650 dolari/1 liră, cu 1,5% peste închiderea de referință de 2,0345 dolari/1 liră.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 10,875% la cele în eurodolari, 5,375% la cele în euromărci vest-germane și 0,875% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o ușoară scădere, astfel că al doilea fixing din 30.III.1979 de 240,10 dolari/uncie a fost cu 2,40 dolari/uncie sub cel corespunzător din 23.III.1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

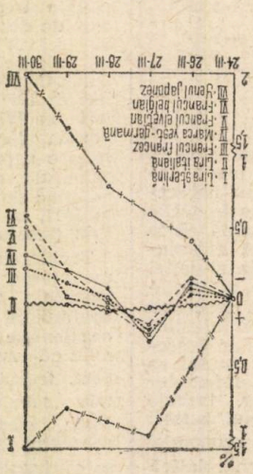

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 26—30.III, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 23.III. a.c.

Tîrgul internațional de la Leipzig

PROMOVAREA TEHNICII DE VÎRF, PREMISĂ A UNEI ÎNALTE COMPETITIVITĂȚI

EDIȚIA de primăvară a Tîrgului de la Leipzig a reunit în acest an un număr de 9 000 de expozanți din circa 60 de țări, care — în cadrul a 22 de săli expoziționale, 30 pavilioane, 16 case-tîrg și pe o suprafață neacoperită de 340 000 de metri pătrați — au prezentat creații tehnice și tehnologice dintre cele mai recente.

Sînt numeroase argumentele care demonstrează că promovarea progresului tehnic în produse și tehnologii reprezintă astăzi o cerință de bază a competitivității. La o întîlnire pe terenul competițional al tîrgului, producătorii, ținînd seama de această interdependență, stimulează dialogul cu cumpărătorii, lărgind an de an ponderea produselor noi și modernizate pe care le expun. Mai mult decît atît, în contextul amintit este interesant de arătat că în numeroase cazuri zilele de deschidere a unor asemenea prestigioase manifestări expoziționale s-au transformat în termene de finalizare a unui cît mai mare număr de teme de cercetare, în așa fel ca noile produse să poată beneficia „din prima tinerețe" de avantajele expunerii în cadrul unui tîrg. Numărul de participări la tîrguri și expoziții de anvergură internațională a început să devină o carte de vizită tot mai necesară pe piețele externe, un argument a cărui valoare nu este neglijată în decizia beneficiarului de achiziționare a unui anumit produs.

Cumpărătorii manifestă și ei un interes crescînd pentru contractarea în cadrul perioadelor de desfășurare a tîrgurilor, deoarece realitatea a demonstrat că, folosind aceste prilejuri, ei au posibilitatea nu numai de a achiziționa produse cu un nivel foarte ridicat al performanțelor tehnice, dar și în condiții de eficiență sporită, existînd cu aceste prilejuri posibilitatea consultării succesive a diverselor modalități de a satisface cererile prin compararea unui număr impresionant de oferte tehnice și comerciale. Un argument în acest sens este și faptul că, pe multe piețe, încheierea unor contracte, mai ales de import, se amînă pînă la proxima ediție a manifestării expoziționale de profil găzduită de țara respectivă.

Organizatorii tîrgului, la rîndul lor, sesizînd relația cauză-efect dintre gradul de tehnicitate și de noutate al produselor prezentate în cadrul unei ediții și valoarea totală a tranzacțiilor comerciale efectuate, urmăresc tot mai îndeaproape și prezintă ca pe un indicator tot mai expresiv al succesului unei asemenea manifestări (alături de cei tradiționali: numărul expozanților, volumul contractelor încheiate ș. a.), ponderea produselor noi și modernizate prezentate în standuri.

Realizări tehnice de prestigiu

VIZITATORII tîrgului veniți din 97 de țări au găsit la această ediție mai ales în domeniul echipamentului industrial, realizări tehnice de vîrf, numeroase produse noi și perfecționate. Principalele grupe de produse incluse în profilul tîrgului au fost în sectorul tehnic: mașini și utilaje din ramura metalurgiei și a mecanicii grele, mașini-unelte, instalații speciale, mașini pentru industria alimentară, motoare, conducte și instalații industriale, sisteme hidraulice și pneumatice, aparate de climatizare, materiale și utilaje de construcții, produse ale electrotehnicii, automaticii și informaticii, ale tehnicii de telecomunicații și de măsurare, foto-cine-optică, aparataj științific de cercetare și laborator.

În domeniul bunurilor de consum, exportatori din 45 de țări au prezentat o gamă de produse puternic diversificată din sectoarele producției alimentare, textile, produse chimice de uz casnic, cosmetică și medicamente, jucării, sticlă și ceramică și produse editoriale.

Au expus întreprinderi de comerț exterior, unități exportatoare, industriale și economice, case de comerț, bănci din 13 țări socialiste, 24 de țări în curs de dezvoltare și 24 de țări capitaliste. Țara gazdă — R. D. Germană — a fost reprezentată de un număr de 4 200 de întreprinderi de comerț exterior, combinate și întreprinderi industriale care au oferit o gamă largă de produse demonstrînd un însemnat potențial de export.

Produsele industriale expuse de R.D.G. se caracterizează prin înaltă tehnicitate și calitate : ele incorporează procedee tehnologice dintre cele mai moderne care conferă performanțe ridicate sortimentelor fabricate. Așa după cum o demonstrează exponatele prezentate în cadrul tîrgului, un rol deosebit de important în producția și exporturile țării gazdă îl joacă produsele industriei de prelucrare a metalelor, instalațiile complexe și cele livrate „la cheie" beneficiarilor. Pentru a nu oferi decît cîteva exemple se poate arăta astfel că, VEB Schwermaschinenbau Kombinat „Ernst Thälmann" construiește și livrează în colaborare cu întreprinderea de comerț exterior Invest Export laminoare complete și linii de ciment, VEB Kombinat Gisag face parte din cei mai mari constructori și furnizori de instalații de turnătorie la scară europeană, iar combinatul Takraf realizează o gamă largă de utilaje grele pentru exploatarea în aer liber. O bună reprezentare, într-o paletă larg diversificată, au avut și produsele electrotehnice, electronice și de automatizare prezentate de întreprinderile de comerț exterior Heimelectronik, Elektrotehnik Export-Import și Robotron Export-Import, caracterizate prin randamente și caracteristici de înalt nivel, fiabilitate ridicată, ușurință în exploatare și reparații. Instalații complete și sisteme de mașini pentru lucrările agricole sînt produse în cadrul întreprinderii VEB Kombinat „Fortschritt trotechnik Export-Import și Robotron Landmaschinen".

Se poate aprecia că la actuala ediție a tîrgului, promovarea tehnicii de vîrf a constituit o caracteristică a întregii manifestări :

- **produsele noi și modernizate, prezentate pentru prima oară la acest tîrg au avut o pondere însemnată în pavilioanele tuturor țărilor participante,**
- **au fost prezente numeroase firme recunoscute pe plan mondial ca producătoare de produse cu înalte performanțe tehnice** și funcționale, capabile să contribuie la accelerarea introducerii progresului tehnic: Maschinen Export, Robotron Export-Import, Tehmaș-export, Creusot-Loire, Fiat, Sandvik, Volvo, Balkancar, Thyssen, Krupp, Telefunken, Cockerill, Mitsubishi, WMW Export-Import, etc., aspect care vine să sublinieze nivelul tehnic ridicat al exponatelor,
- **au avut loc manifestări tehnico-științifice de prestigiu,** printre care se cere menționat simpozionul internațional „Contribuția tribotehnicii la sporirea calității, siguranței în funcționarea și fiabilității mașinilor" și colocviile „Tahimetria electrooptică în serviciul intensificării lucrărilor geodezice". În total, un număr de 300 de experți au avut ocazia să participe la circa 120 de conferințe, simpozioane și colocvii.

O participare românească reprezentativă

CEA DE-A 30-A PARTICIPARE românească la Tîrgul de la Leipzig a reunit, pe o suprafață de 2000 m², o mare varietate de produse cu performanțe tehnice ridicate din domenii diferite ale producției industriale : mașini-unelte, produse ale industriei electrotehnice, tehnică de calcul, produse alimentare și editoriale. Din totalul exponatelor prezentate de către un număr de 14 întreprinderi de comerț exterior în 10 ramuri ale tehnicii și producției bunurilor de consum, circa 50% au reprezentat produse noi, îmbunătățite sau prezentate pentru prima oară la acest tîrg : strunguri, mașini de rectificat, o gamă bogată de electromotoare, aparatură electronică, calculatoare, aparatură de măsură și control ș. a. Alături de toate acestea, de un viu interes din partea vizitatorilor și partenerilor externi s-au bucurat noile tipuri de tractoare românești V-445, SV-445 și A-1800-A, utilajul petrolier și, de asemenea, produsele alimentare. De altfel, trebuie menționat că participarea neîntreruptă la tîrg, precum și performanțele și calitatea înaltă a produselor românești, au fost răsplătite de-a lungul anilor prin 21 de medalii de aur și printr-o serie de medalii de onoare de aur pentru unele instituții și întreprinderi din țară.

Alături de prezentarea produselor, specialiștii români au adus contribuții originale valoroase și prin participarea la programul conferințelor de specialitate ale Tîrgului, în cadrul unor comunicări științifice care au abordat problematici actuale ale fabricației unor mașini unelte complexe.

Iată deci că și de această dată diversitatea și nivelul tehnic ridicat al exponatelor, condițiile organizatorice asigurate la Tîrgul de la Leipzig, sînt în măsură să deschidă noi perspective dezvoltării schimburilor de mărfuri, cooperării economice și tehnico-științifice internaționale.

B. PĂDURE

Cercetarea și exportul

PENTRU țările puternic industrializate, cu o poziție importantă pe piața mondială a produselor unor ramuri de vîrf, înnoirea și perfecționarea continuă a fabricației reprezintă factori de prim ordin pentru menținerea în acerba luptă de concurență care se desfășoară pe această piață. Relația strînsă care există între cercetare și inovație este ilustrată în graficul de mai jos pe exemplul a patru ramuri din economia R.F.G., care asigură împreună 70% în exportul total de produse industriale al țării, tocmai pentru că — afirmă experții — în ele se realizează 80% din totalul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare ale industriei.

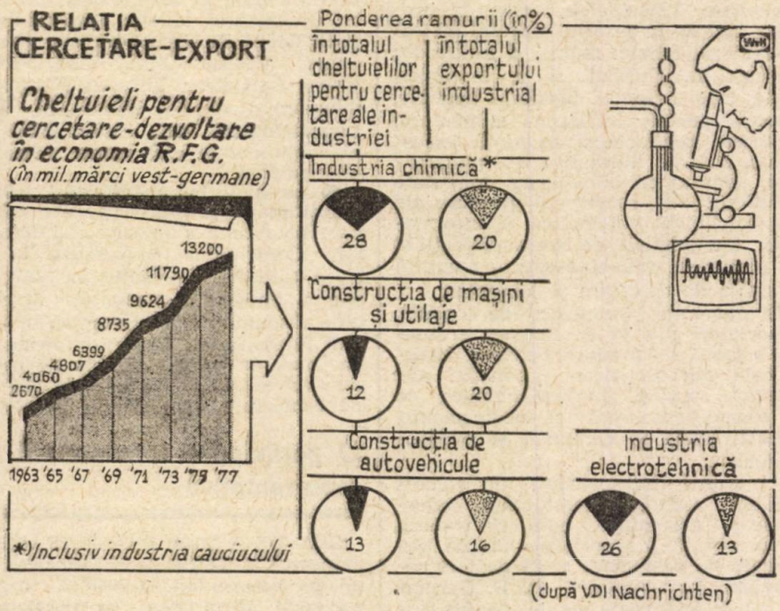

Noile perspective ale cărbunelui

UNA din consecințele „crizei petrolului" a constituit-o reactivarea interesului față de cărbune, ca sursă energetică alternativă. În țările capitaliste importatoare de petrol și care posedă zăcăminte de cărbune, aceasta s-a concretizat, între altele, în elaborarea unor planuri sau programe de cercetare în domeniul respectiv.

În Anglia, de pildă, după cum relatează revista **Colliery Guardian**, programul de cercetare și dezvoltare al Direcției naționale a industriei cărbunelui urmărește obiective ca : ridicarea eficienței utilizării cărbunelui și a competitivității sale în raport cu alți combustibili ; lărgirea sortimentului cărbunilor folosiți ; reducerea nivelului investițiilor și cheltuielilor de producție în întreprinderile care folosesc cărbuni ; îmbunătățirea tehnologiilor de prelucrare a cărbunelui, pentru asigurarea protecției mediului înconjurător ; elaborarea unor tehnologii noi de gazeificare a cărbunelui ș.a.

Se prevede ca realizarea programului de cercetări să se desfășoare în trei direcții principale, și anume : perfecționarea utilizărilor curente ale cărbunelui ; efectuarea de cercetări, ale căror rezultate se vor aplica într-un viitor apropiat și într-o perspectivă medie ; cercetări pentru elaborarea de procese noi, aplicabile după anul 1990. În ceea ce privește anvergura rezultatelor scontate, se apreciază, de pildă, că elaborarea unei tehnologii de înaltă eficiență numai în domeniul gazeificării cărbunelui va permite să se folosească anual, după anul 2000, cîteva zeci de milioane tone de cărbune, ca înlocuitor al gazelor naturale.

Cuba: valorificarea bagasei

ÎN CUBA se acordă o atenție crescîndă valorificării superioare a unui material secundar rezultat din prelucrarea trestiei de zahăr — bagasa — care reprezintă 20—25% din greutatea trestiei de zahăr prelucrate. Anual, după campania de recoltare și prelucrare a trestiei de zahăr rezultă cîteva milioane tone de bagasa, care pînă în prezent era folosită mai ales drept combustibil în fabricile de zahăr.

După aprecierea specialiștilor cubanezi, una dintre orientările cele mai avantajoase în prelucrarea industrială a bagasei o constituie transformarea ei în plăci fibrolemnoase, carton, hîrtie și fibre textile. Planul cincinal curent prevede lărgirea și dezvoltarea acestei ramuri industriale, numai în anul în curs urmînd să fie construite și să intre în exploatare trei fabrici de plăci fibrolemnoase (cu o capacitate anuală, totală, de 136 mii tone) și o fabrică de hîrtie și fibre, concomitent cu reconstruirea și lărgirea fabricilor existente. Extinderea și diversificarea în continuare a producției pe bază de bagasa va permite Cubei să reducă sau să sisteze importul la o serie de produse care pot fi obținute prin prelucrarea acestei resurse.

Alternativa reconstrucție — înlocuire

PROGRESUL tehnic rapid reclamă deseori înlocuirea nu numai a mașinilor și utilajelor cu un grad avansat de uzură fizică, ci și a celor suferinde de uzură morală, iar costul acestor înlocuiri devine tot mai ridicat pe măsura perfecționării utilajelor, sporirii gradului lor de complexitate.

Revista **L'Usine Nouvelle** semnalează, în acest context, avantajele reconstruirii utilajelor învechite, îndeosebi a mașinilor-unelte (mașini de alezat, de frezat, de rabotat, de rectificat, strunguri ș.a.), pe baza experienței cîștigate de numeroase întreprinderi din Franța, ca Régie Renault, Citroën, Thomson-Brandt, Alsthom etc. Este vorba aici de refacerea mașinii la nivelul parametrilor de funcționare a unei mașini noi de același gen, dar cu cheltuieli cu 40—60%, mai mici, operația fiind cu atît mai avantajoasă cu cît este mai costisitoare mașina nouă. Semnalînd că au luat ființă întreprinderi specializate în reconstrucția mașinilor sau unități corespunzătoare în cadrul unor întreprinderi mari, revista subliniază avantajele pe care le prezintă reconstrucția pentru întreprinderile mici și mijlocii, cu atît mai mult cu cît concomitent se poate realiza o transformare a mașinii inițiale, corespunzător cerințelor specifice ale întreprinderii.

Priorități ale economiei suedeze

UN RECENT studiu înaintat guvernului suedez de un grup de specialiști analizează problemele prioritare ale dezvoltării economiei Suediei (cum sînt asigurarea stabilității prețurilor, a echilibrului balanței de plăți, ș.a.) sugerînd, în principal, următoarele :

— În viitorii 5—10 ani vor trebui efectuate modificări structurale în economie prin redistribuirea forței de muncă și a investițiilor în cadrul sectoarelor economiei.

— Pe un termen ceva mai lung, 10—20 de ani, va prevala în economie activitatea îndreptată în direcția creării de noi produse și de implementare a unor noi tehnologii în producție, ceea ce presupune stimularea inovațiilor. Studiul apreciază că statului îi va reveni sarcina de a iniția proiecte naționale de dezvoltare în sectoare prioritare, ca informatica, microelectronica și biotehnica.

— În perspectiva largă a următorilor 20—50 de ani, un factor decisiv pentru ridicarea nivelului de trai îl va constitui amplificarea activității de cercetare fundamentală și aplicativă, fiind necesar să se aloce fonduri sporite pentru cercetare și pentru îmbunătățirea învățămîntului.

În concluzie, raportul arată că Suedia va trebui să acorde o atenție deosebită asigurării competitivității industriei sale, stimulării specializării și a muncii de creație.

GLOSAR

Sistemul rezervei federale

SPRE DEOSEBIRE de alte țări, S.U.A. nu au o bancă centrală, ci o rețea de 12 bănci regionale cu drept de emisiune, activînd sub controlul unui Consiliu. Acestea alcătuiesc împreună Sistemul rezervei federale (engl. Federal Reserve System, tradus uneori defectuos prin „Sistemul federal de rezerve"). La baza sistemului se află legea „Federal Reserve Act" din 23 decembrie 1913 care a prevăzut împărțirea teritoriului S.U.A. în 12 regiuni („districte") și înființarea în fiecare regiune a cîte unei „Bănci a Rezervei Federale" și a unui organ central : „Consiliul guvernatorilor Sistemului rezervei federale".

Structura organizatorică a sistemului reprezintă un compromis între centralism și regionalism. În ordine, această structură cuprinde :

1) Consiliul guvernatorilor, compus din 7 membri numiți de președintele S.U.A. pe o perioadă de 14 ani, neobișnuit de lungă, menită să asigure — după cum se afirmă — independența sistemului în fața puterii executive. Atribuțiile Consiliului sînt : (a) determinarea politicii monetare, avînd ca obiective utilizarea cît mai deplină a forței de muncă, stabilitatea relativă a prețurilor și creșterea economică echilibrată; (b) supravegherea mersului sistemului și îndeosebi a evoluției masei monetare (bancnote, disponibilități în cont) ; în acest scop, Consiliul dă dispoziții și directive obligatorii pentru Băncile Rezervei Federale ; (c) efectuarea anumitor operații, cum ar fi vînzarea și cumpărarea de titluri de credit ale statului.

2) Băncile Rezervei Federale (engl. Federal Reserve Bank, la care se adaugă denumirea regiunii pe teritoriul căreia funcționează, de exemplu Federal Reserve Bank of New York). Fiecare bancă constituie o entitate organizatorică, fiind o societate pe acțiuni de un tip special, o „bancă a băncilor", al cărei capital este subscris de băncile din regiunea respectivă („bănci membre"). Fiecare bancă are o conducere proprie, constînd dintr-un consiliu de administrație alcătuit din 9 membri (directori) și anume : 6 membri aleși de băncile membre (3 bancheri și 3 oameni de afaceri din afara băncilor) și 3 membri numiți de Consiliul guvernatorilor. Sarcinile Băncilor Rezervei Federale sînt : (a) centralizarea activelor de rezervă ale băncilor membre, reprezentînd o parte din depunerile la aceste bănci ; (b) emisiunea de bancnote ; (c) acordarea de credite. Aproape totalitatea operațiilor unei Bănci a Rezervei Federale se efectuează cu băncile membre. Acestea pot obține credite reescontînd la Banca Rezervei Federale portofoliul lor de titluri. Invers, dacă fondurile acumulate la o bancă membră depășesc nevoile ei curente, diferența este depusă în contul acestei bănci la Banca Rezervei Federale. Se consideră că în felul acesta, masa banilor din fiecare regiune capătă o elasticitate suficientă.

3) Băncile membre (engl. Member Banks) sînt acele bănci din fiecare regiune care dețin acțiuni ale Băncii Rezervei Federale respective (în total funcționează în S.U.A. circa 6 000 de bănci). Deși băncile membre dețin în exclusivitate acțiunile Băncii Rezervei Federale din regiunea în care activează și aleg 1/3 din directorii acestei bănci, activitatea băncilor membre este controlată de Banca Rezervei Federale, iar activitatea Băncii Rezervei Federale este controlată de Consiliul guvernatorilor.

Actualul Sistem al rezervei federale a fost creat ca urmare a deficiențelor vechii structuri create în 1863 prin „National Bank Act", în cadrul căreia numeroase „bănci naționale" emiteau bancnote fără control. Deficiențele au culminat în 1907 prin ceea ce s-a numit „marea panică monetară", iar aceasta a dus la reforma din 1913. Dezechilibrele inflaționiste din ultima vreme dovedesc însă că pîrghiile aflate la dispoziția Sistemului rezervei federale nu sînt suficiente. Adeseori s-a arătat că politica acestui sistem poate fi contracarată de politica financiară a statului și de politica de credite a băncilor.

C. K.

Stoc regulator

Ilie Preda, Brașov — Dintre acordurile pe produse funcționînd pe baza existenței unui stoc regulator, cea mai lungă istorie o au cele privind cositorul, primul acord fiind încheiat în anul 1956. De atunci, nivelurile „planșeu" și „plafon" între care ar trebui menținute prețurile, prin achiziții sau vînzări de cositor, au fost modificate de 18 ori, în toate cazurile de sus. În baza acordului, atunci cînd prețul depășește nivelul plafon fixat, este vîndut cositor din stocul regulator, la prețul pieței, pînă la epuizarea acestuia. În situația inversă, cînd prețul coboară sub nivelul planșeu fixat, sînt folosite pentru cumpărare de cositor, la acest preț planșeu, toate resursele financiare aflate la dispoziția acordului. Dacă acestea se dovedesc insuficiente pentru a împiedica coborîrea prețului pieței sub nivelul planșeu, se poate recurge la impunerea de cote de export, ceea ce are ca efect descurajarea noilor investiții în respectiva industrie extractivă. Astfel, prețul planșeu este relativ mai ușor de apărat decît cel plafon. Din 1956 pînă acum prețul pieței a coborît o singură dată sub nivelul celui planșeu, pentru o foarte scurtă perioadă, în 1967, iar controlul asupra exporturilor a fost instituit de patru ori, cea mai severă restricție fiind consemnată între decembrie 1957 și septembrie 1960. În schimb, după cum notează publicația **Finance and Development** editată de F.M.I. și B.I.R.D., în ciuda repetatelor majorări ale intervalului fluctuației admisibile a prețurilor, prețul plafon a fost depășit, după epuizarea stocului regulator, în 1961, 1964—1966, 1974, 1976, 1977—1978, ani care corespund unor perioade de înviorare a activității economice. În prezent, prin prețul său, cositorul a devenit aproape un metal nobil : el este de zece ori mai scump decît cuprul sau aluminiul, de pildă.

În baza ultimului acord internațional, intrat în vigoare în 1976, nivelul maxim al stocului regulator de cositor a fost majorat la echivalentul a 18% din producția mondială anuală. De asemenea, s-a creat posibilitatea ca în caz de necesitate acordul să poată obține resurse financiare suplimentare prin împrumuturi de la băncile comerciale.

Greve

Nicolae Crețu Zalău — 1) Trebuie ținut seama și de faptul că există diferențe destul de însemnate de la o țară occidentală la alta atît în ce privește gradul de cuprindere a salariaților în sindicate, cît și în ce privește intensitatea mișcări greviste. Datele care urmează sînt furnizate de publicațiile Organizației Internaționale a Muncii și ele relevă că dacă în Anglia sau în Italia sindicatele cuprind peste 50% din salariați, în Olanda 42%, în R.F.G., 40%, în Franța proporția respectivă este de numai 22%.

Din aceeași sursă se relevă că în medie la 1 000 de muncitori au revenit în perioada 1973—1977 circa 30 zile de grevă pe an în R.F.G., dar 330 zile în Franța și un număr mai mult decît dublu în Anglia și triplu în S.U.A. (1 103 zile). În aceeași perioadă în Japonia s-au înregistrat ca medie anuală 254 zile de grevă la 1 000 muncitori. 2) Vom avea în vedere publicarea unei statistici pe tema sugerată de dv.

Organizația internațională pentru standardizare

Panait Răzeșu, Piatra Neamț — Creată în anul 1947, Organizația internațională pentru standardizare (O.I.S.) are drept obiectiv fundamental să contribuie la dezvoltarea standardizării pe plan mondial în scopul de a facilita schimbul internațional de mărfuri, de a extinde colaborarea în domeniul activității intelectuale, economice și tehnico-științifice.

Activitatea O.I.S. se desfășoară în cadrul comitetelor (în număr de 157 în 1978) și subcomitetelor (circa 600) tehnice, precum și în cadrul a peste 1 000 de grupe de lucru, cuprinzînd — în total — mai mult de 100 mii de specialiști. Sub aspectul său tehnic, ea se concretizează îndeosebi în elaborarea de standarde internaționale, al căror număr se ridica — la finele anului trecut — la circa 4 000, alte peste 3 000 aflîndu-se în stadiul de pregătire.

În prezent O.I.S. cuprinde 86 de membri, în majoritate (peste 60%) organizații naționale de standardizare din țările în curs de dezvoltare. Avîndu-se în vedere necesitățile deosebit de mari ale acestor țări, în cadrul organizației a fost înființat în 1962 Comitetul special al Consiliului O.I.S. pentru acordarea de sprijin țărilor în curs de dezvoltare în domeniul standardizării.

Consumul de energie și produsul social

Ioan Alexandru, Ploiești — 1) Este totuși o realitate că o anumită reducere a consumului de energie pe unitatea de produs social s-a înregistrat în mai multe țări industriale dezvoltate după declanșarea „crizei energetice" la sfîrșitul anului 1973, reducere vizibilă începînd încă din 1974. Ca urmare a utilizării mai economicoase a energiei și a restructurărilor efectuate în ultimii ani într-o serie de ramuri industriale pe seama marilor consumatori, produsul social și consumul de energie nu mai cresc în ritmurile foarte apropiate din trecut, ritmul celui dintîi devansîndu-l acum de regulă pe al celui de al doilea (vezi graficul). 2). Despre teoria „parității puterilor de cumpărare" am scris la rubrica noastră „Glosar" din numărul 47/1977, așa încît pentru moment nu mai revenim.

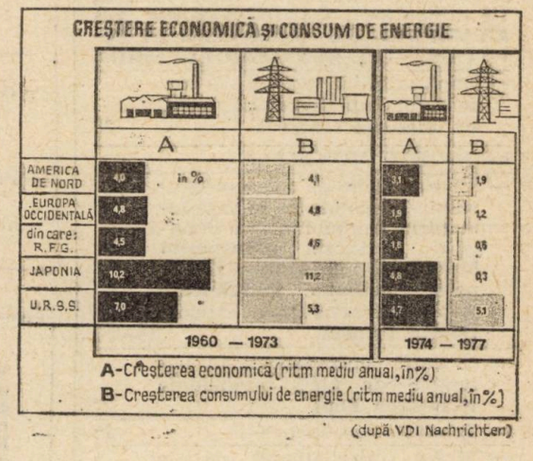

(după VDI Nachrichten)

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 14 din 6 aprilie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Un factor de accelerare a creșterii : reducerea sistematică a costurilor de producție **(dr. Gheorghe Șică)** 1

— Investiții. Cerințe ale scurtării duratei de realizare a noilor obiective **(Gabriel Rovența)** 3

— Aspecte ale corelației : consum de energie — creștere economică (II) **(dr. Vasile M. Popescu)** 5

— Noi exigențe în dezvoltarea agriculturii în condițiile economisirii energiei (II) **(prof. dr. Oprea Parpală)** 7

— Autofinanțarea — baza optimizării funcționării orașelor și comunelor **(conf. dr. I. D. Admitrăcesei)** 10

— Operativitate sporită în încheierea contractelor economice **(Șerban Stelu, Cornel Suciu)** 11

— Impactul dezvoltării industriale asupra comerțului exterior cu produse primare **(lector univ. dr. Mihai Korka)** 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Fundamentarea științifică asigură calitatea deciziei colective **(Cristea Ioniță)** 14

TEORII ● IDEI

— Descifrarea resorturilor reușitei economice **(dr. Maria D. Popescu)** 16

— Pledoarie pentru eficiența conducerii unității economice **(dr. Corneliu Russu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Noi demersuri și evoluții ale keynesismului **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 20

— Orientări în strategia indiană a dezvoltării. Convorbiri economice cu **prof. dr. Santikumar Ghosh** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului **(conf. dr. Steliana Lintaru)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Țări africane pe calea progresului economic și social. Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă **(Constantin Munteanu)** ; Republica Gaboneză **(Liliana Rădulescu)** ; Republica Populară Angola **(Marin Frîncu)** 25—26

— Evoluții contradictorii în balanțele de plăți occidentale **(Napoleon Pop)** 27

— Tendințe-conjuncturi 28

— Tîrgul internațional de la Leipzig. Promovarea tehnicii de vîrf, premisă a unei înalte competitivități **(B. Pădure)** 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale ;

IN THIS ISSUE

— Certain aspects concerning the correlation : energy consumption — economic growth (II) **(Dr. Vasile M. Popescu)** 5

— Industrial development impact on commodities foreign trade **(Reader Dr. Mihai Korka)** 12

— Qualitative joint decision's scientific reliance **(Cristea Ioniță)** 14

— Deciphering the dynamic factors of a successful economy **(Dr. Maria D. Popescu)** 16

— Schools - currents - economists. The keynesism, new proceedings and trends **(Prof. Dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu).** 20

— Contradictory trends in the western balances of payments **(Napoleon Pop)** 27

— The Leipzig international Fair. Promoting advanced technics, premise for a high competitivity **(B. Pădure)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Aspects de la corrélation : consommation d'énergie — croissance économique (II) **(dr. Vasile M. Popescu)** 5

— L'influence du développement industriel sur le commerce extérieur avec des produits de base **(chargé de cours dr. Mihai Korka)** 12

— La documentation scientifique assure la qualité de la décision collective **(Cristea Ioniță)** 14

— Déchiffrer les ressorts de la réussite dans l'économie **(dr. Maria D. Popescu)** 16

— Ecoles - courants - économistes. Nouvelles démarches et évolutions du keynesisme **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 20

— Evolutions contradictoires dans les balances de payements des pays occidentaux **(Napoleon Pop)** 27

— La Foire Internationale de Leipzig. La promotion de la tehnique de pointe, premisse d'une haute compétitivité **(B. Pădure)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Аспекты корреляции: потребление энергии-экономический рост(II) **(др. Василе М. Попеску)** 5

— Влияние промышленного развития на внешнюю торговлю первичными изделиями **(препод. др. Михай Корка)** 12

— Научная основа гарантирует качество коллективного решения **(Кристя Ионицэ)** 14

— Расшифровка движущих факторов экономического успеха **(др. Мариа Д. Попеску)** 16

— Школы. течения. экономисты. Новые демарши и эволюции кеунесисма **(проф. др. Иванчу Николае-Вэляну)** 20

— Противоречивые эволюции в платежных балансах западных стран **(Наполеон Поп)** 27

— Международная лейпцигская ярмарка. Внедрение прогрессивной техники, предпосылка высокой конкурентоспособности **(Б. Пэдуре)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

NICI O LOCUINȚĂ MODERNĂ, FĂRĂ MIJLOACE MODERNE DE INFORMARE!

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

O nouă generație de televizoare ieșită pe poarta uzinei „ELECTRONICA"-București : televizoarele cu circuite integrate, realizate în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial, avînd o fiabilitate mărită și CONSUM DE ENERGIE REDUS CU 33 LA SUTĂ. Stabilizatorul inclus în construcția televizorului asigură calitatea deosebită a imaginii și a sunetului chiar la variații mari de tensiune, utilizîndu-se la construcția lor module funcționale ; operațiunile de depanare sînt simplificate. Mai mult, termenul de garanție pentru buna lor funcționare s-a majorat la 12 luni.

Următoarele tipuri de televizoare pot fi cumpărate și cu plata în 24 de rate lunare, acontul fiind de numai 15 la sută din prețul de vînzare :

DENUMIREA TELEVIZORULUI	DIAGONALA ECRANULUI (cm)	PREȚUL (lei)	ACONT 15% (lei)	RATE LUNARE 24 (lei)
OLT	44	2.920	438	103
SNAGOV	47	2.920	438	103
SIRIUS	50	3.050	457	108
SIRIUS	50	3.100	465	110
DIAMANT	61	3.600	540	128
LUX	65	4.000	600	142

Magazinele specializate ale COMERȚULUI DE STAT din București și din întreaga țară, vă pun la dispoziție o gamă largă de astfel de produse electronice.

VESTIMENTAŢIA COPIILOR NU-I O PROBLEMĂ MINORĂ!

În magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat s-a pus în vînzare o bogată și diversificată gamă de articole vestimentare, adecvate acestei vîrste și acestui sezon :

— costumașe, pantaloni, sacouri, jachete, balonsaide ;
— rochițe, bluze, fuste și jachete ;
— pulovere și jachete tricotate ;
— pantofi și ghetuțe

1979 APR 10

PRACTICE, REZISTENTE, COMODE!

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PLATFORMELE INDUSTRIALE

ORGANIZARE — EFICIENȚĂ

Numărul 15 ● Vineri 13 aprilie 1979

O nouă solie de pace, prietenie și colaborare

VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN ȚĂRI ALE AFRICII

JAMAHIRIA ARABĂ LIBIANĂ POPULARĂ SOCIALISTĂ

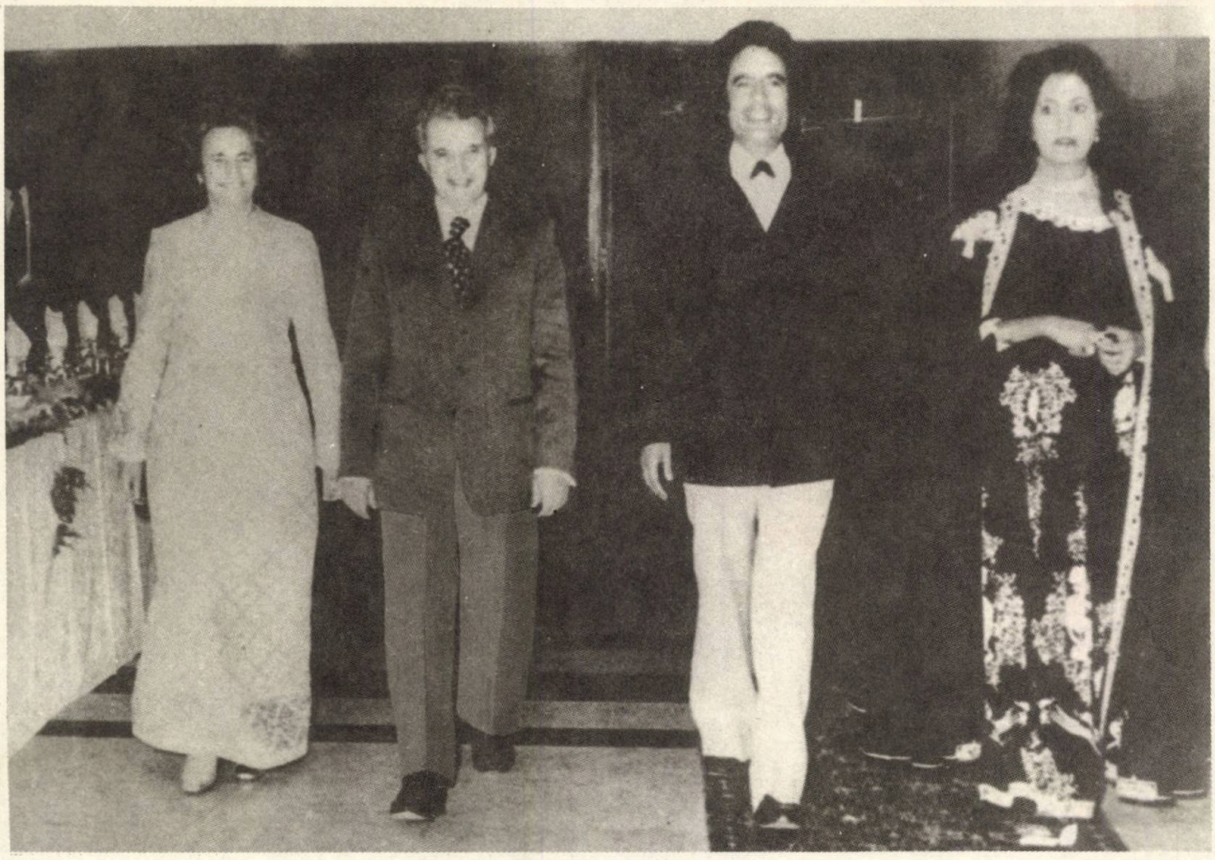

REPUBLICA GABONEZĂ

1979 APR 19

Un factor de accelerare a creşterii

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE PE FIECARE UNITATE DE PRODUS

ÎN ANSAMBLUL politicii economice a partidului şi statului nostru, problemele valorificării superioare a resurselor materiale, ale reducerii consumurilor specifice de materii prime, combustibil şi energie ocupă un loc de prim ordin. Şi aceasta deoarece ţara noastră, relativ săracă în rezerve de materii prime, are o singură cale de a realiza o dezvoltare economică rapidă, de a reduce decalajul faţă de ţările puternic industrializate : valorificarea cît mai înaltă a fiecărui kilogram de materie primă, utilizarea tuturor resurselor materiale cu o eficienţă mult sporită. Reducerea consumurilor pe fiecare unitate de produs constituie, în acelaşi timp, o condiţie pentru prezervarea rezervelor limitate de materii prime disponibile, micşorarea importurilor, lărgirea posibilităţilor de satisfacere a unei game cît mai mari de cerinţe de consum cu resursele existente.

Industria noastră dispune în prezent de capacitatea necesară pentru a asigura o creştere substanţială a gradului de valorificare a resurselor materiale, reducerea sistematică a consumurilor materiale şi de energie. Este convingător în acest sens faptul că, faţă de anul 1970, în prezent consumul specific pe unitatea de produs a fost redus substanţial la unele materii prime de bază : cu peste 21% la cocs de furnal, 25% la oţel lingou pentru laminate, circa 50% la laminate în construcţia de maşini, peste 45% la material lemnos în industria prelucrării lemnului, circa 40% la bumbac pentru ţesături tip bumbac ş.a.

Dar, în acelaşi timp, trebuie relevat că economia noastră dispune încă de serioase rezerve pentru o mai bună utilizare a resurselor materiale, prin adoptarea unor soluţii constructive moderne, eficiente, prin reducerea şi chiar eliminarea unor pierderi, consumuri neraţionale, rebuturi etc. Unde se situează cele mai mari posibilităţi de micşorare a consumurilor ?

Concepţia — fază determinantă în micşorarea consumurilor

DATE ORIENTATIVE culese în cursul unor analize pe grupe de produse reprezentative din **industria constructoare de maşini au condus la concluzia că reducerea consumurilor materiale se poate obţine în proporţie de 75—80% în faza de concepţie a produsului, de proiectare constructivă a acestuia.** Dar şi în alte ramuri rolul concepţiei în diminuarea consumurilor este foarte mare, atingînd în medie 55%, aşa după cum rezultă din unele estimări de ansamblu pe principalele ramuri industriale (fig. nr. 1 relevă ponderea diferiţilor factori ce concură la economisirea resurselor materiale). Valorile medii prezentate au evident, în practică, mărimi sensibil diferenţiate în funcţie de ramura de producţie, ţinînd seama că în procesele bazate pe reacţii chimice ponderea hotărîtoare în reducerea consumurilor o au tehnologiile, în timp ce în sectoarele prelucrătoare determinantă este concepţia produselor.

Fig. nr. 1

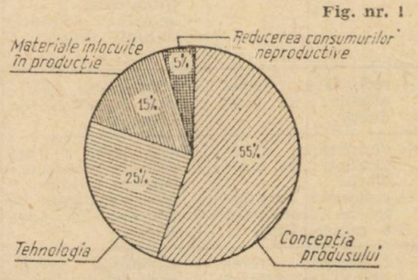

Ponderea diferiţilor factori ce concură la economisirea resurselor materiale

Desigur, în fig. nr. 1 sînt prezentate doar principalele influenţe, cu ponderile aferente. Pentru că, de fapt, aşa cum rezultă şi din fig. nr. 2, în procesul de reducere a consumurilor materiale, în întreg ciclul de fabricaţie a unui produs intervin un număr mult mai mare de factori care se condiţionează reciproc, cu interdependenţe mai numeroase şi mai complexe, care — dacă sînt atent studiaţi şi utilizaţi — pot constitui tot atîtea valoroase căi de desubstanţializare a produselor.

O interesantă anchetă efectuată de un institut de specialitate pentru o uzină constructoare de maşini din străinătate, care considera „închis" orizontul unor noi reduceri substanţiale de consumuri, s-a finalizat cu concluzia, demonstrată cu cifre convingătoare, că **nu există nici un produs, oricît de perfect ar fi, la care să**

Fig. nr. 2

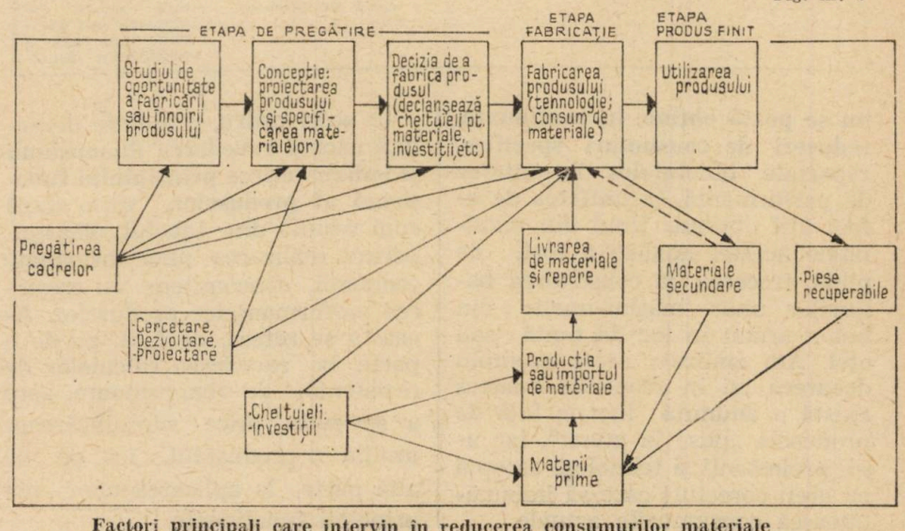

Factori principali care intervin în reducerea consumurilor materiale

EFECTELE REDIMENSIONĂRII ȘI ÎMBUNĂTĂȚIRII PRINCIPIULUI FUNCȚIONAL AL PRODUSELOR

Domeniul de acțiune	Efectul economic		Condiții necesare
	în domeniul reducerii consumurilor	alte efecte	
Redimensionarea și îmbunătățirea principiului funcțional	— corelarea strictă a consumurilor materiale cu cerințele funcționale ale produsului — reducerea consumului raportat la unitatea de efect	— ușurarea și modernizarea produsului — reducerea cheltuielilor de producție	— asigurarea unei calități și fiabilități sporite
Ridicarea performanțelor produsului fără creșterea proporțională a consumurilor	— consumuri specifice reduse pe unitatea de putere	— sporirea capacității performanței produsului pe unitatea de masă — economii la cheltuielile de producție	— asigurarea unor produse care să răspundă unor nevoi reale de consum (din punct de vedere al performanțelor)
Înlocuirea unor materiale deficitare, mai scumpe, cu materiale din țară, mai ieftine	— economii de materiale deficitare, scumpe	— reducerea costurilor de producție — condiții mai bune de aprovizionare	— îmbunătățirea sau menținerea calității și fiabilității produsului
Tipizarea maximă a reperelor, pieselor și materialelor utilizate la fabricarea produsului	— reduceri de consumuri la fabricarea reperelor, pieselor, materialelor tipizate, prin creșterea seriei de fabricație	— ieftinirea reperelor, pieselor și materialelor tipizate — o mai mare siguranță în aprovizionare	— eventualele creșteri de consum la utilizatori prin folosirea unor repere, piese sau materiale tipizate să fie cît mai mici decît economiile la producătorii de produse tipizate
Revederea și perfecționarea proceselor tehnologice	— reducerea pierderilor de prelucrare — creșterea coeficientului de utilizare a materialelor	— reducerea costurilor de fabricație	— menținerea sau creșterea calității și fiabilității produsului — sporirea productivității muncii
Reducerea rebuturilor	— reducerea consumurilor specifice	— reducerea cheltuielilor de producție	— menținerea calității reperelor fabricate
Reutilizarea materialelor și resurselor energetice secundare	— reducerea consumului de materii prime, materiale, combustibili	— diminuarea cheltuielilor de producție — creșterea gradului de valorificare a materialelor	— asigurarea unei calități corespunzătoare a materialelor utilizate în procesul de producție
Creșterea duratei de serviciu a produselor	— economii de materiale în perspectivă prin prelungirea duratei de utilizare a produsului	— reducerea relativă a necesarului de investiții pentru noi capacități de producție	— eventuale creșteri de consumuri specifice la producție să fie compensate, într-o perioadă de timp determinată, în funcție de produs, prin reducerea cererii de produse noi
Îmbunătățirea lansării în fabricație în loturi optime	— reducerea consumurilor specifice — reducerea rebuturilor	— utilizarea mai bună a capacităților — reducerea cheltuielilor de producție	— economiile obținute să fie mai mari decît cheltuielile suplimentare legate de stocarea pe perioade mai mari a produselor finite

nu se poată obține, în continuare, reduceri de consumuri specifice, raportate bineînțeles la unitatea de performanță, la unitatea de efect util obținut. Unul din rezultatele acestei analize a fost, de pildă, trecerea la construirea batiurilor unor mașini-unelte din beton armat în loc de fontă sau oțel. Am amintit acest exemplu deoarece și în economia noastră există o anumită inerție față de produsele „puse la punct", iar unii proiectanți și tehnologi acceptă cu greu corecturi care să îmbunătățească consumurile actuale.

În acest cadru, o atenție deosebită capătă **revederea dimensiunii și îmbunătățirea principiului funcțional al produselor,** care, după cum rezultă din tabelul alăturat, permit realizarea unor însemnate economii, concomitent cu creșterea performanțelor produselor. Aceasta se referă, de fapt, pe de o parte, la revederea calculelor de rezistență, de dimensionare, spre a se evita orice supraîncărcare inutilă a produsului, iar, pe de altă parte, la aplicarea unor noi principii funcționale.

Cîteva exemple demonstrează în mod concludent importanța acestor operațiuni.

Reperele și produsele din materiale plastice au de regulă „puncte slabe" în care cedează, în timp ce restul reperului ar mai putea fi folosit vreme îndelungată. Același lucru se întîmplă la multe piese de mobilă, care sînt scoase prea repede din uz datorită faptului că cedează prematur în anumite puncte subdimensionate ca rezistență, în timp ce restul piesei are o durabilitate de cîteva ori mai mare. Practica mondială a confirmat lucruri similare la producția de confecții din stofe, care se făceau înainte mai groase și mai rezistente, corespunzător zonelor cu cea mai mare solicitare și uzură. În prezent, greutatea pe mp a stofelor a scăzut pe plan mondial foarte mult, utilizîndu-se însă tehnica dublării stofei în punctele critice ale unui material mai ieftin, practică ce ar trebui extinsă și în industria noastră.

Importante economii se pot obține prin **ridicarea performanțelor funcționale ale produsului, fără a mări corespunzător masa acestuia.** Este vorba de fapt de o altă latură a dimensionării produsului în raport cu funcționalitatea, care este larg practicată în industria modernă. Ne referim, îndeosebi, la creșterea vitezelor de lucru, a puterii, a fiabilității, a duratei de serviciu, care se pot realiza, de regulă, fără a mări greutatea produsului și, respectiv, consumurile specifice de materiale. În industria noastră constructoare de mașini au fost obținute o serie de rezultate convingătoare în această direcție. Ne referim, îndeosebi, la unele tipuri de tractoare, motoare electrice, mașini-unelte. Dar important este ca **fiecare produs** să fie revăzut în această concepție, să se scoată tot ce este fizic posibil din fiecare kilogram de material folosit.

Ce efecte favorabile are aplicarea unor asemenea soluții pentru întreprinderi, pentru societate și, în final, pentru fiecare om al muncii, o arată și următoarele exemple : conceperea unui nou tip de filtru cu vid la I.M.M.U.M. Baia Mare a permis ca pe fiecare bucată produsă să se obțină anul acesta economii de 500 000 lei, concomitent cu reducerea consu-

Mircea PÎRJOL

(Continuare în pag. 7)

Obiectiv fundamental pe șantierele de construcții

REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI, RECUPERAREA RESTANȚELOR

PENTRU FĂURIREA unei economii moderne, pentru diversificarea continuă a producției și ridicarea nivelului calitativ al acesteia, statul nostru alocă, an de an, o cotă importantă din fondul de acumulare destinată construirii unor noi capacități și obiective industriale. Pe această cale numai în primii trei ani ai actualului cincinal au fost puse în funcțiune din fondurile statului aproape 1 600 capacități de producție importante, peste 17 000 capacități și obiective social-culturale din competența de aprobare a centralelor și întreprinderilor și aproape 390 mii de apartamente.

În această perioadă, prin strînsa colaborare a factorilor participanți la procesul investițional, numeroase capacități de producție au fost puse în funcțiune la termen și unele înainte de termenul planificat. În 1978, de pildă, au fost date în funcțiune, integral sau parțial, 23 capacități care aveau termene planificate în 1979 și chiar în 1980. Printre acestea se numără noua capacitate de autocamioane cu motor Diesel de la Întreprinderea de autocamioane Brașov, capacitatea de lămpi speciale de la întreprinderea „Steaua electrică"-Fieni, o nouă capacitate de prelucrare a maselor plastice la Focșani etc.

Cu toate acestea, sarcinile planificate pe anul trecut au fost îndeplinite doar în proporție de 92,7% la total investiții și de 86,8% la structura construcții-montaj. Au rămas nepus în funcțiune un număr mare de capacități de producție industriale și agrozootehnice, precum și un număr important de apartamente. În conformitate cu reglementările în vigoare toate **obiectivele nerealizate din planul pe anul trecut s-au reportat pe 1979 ca sarcini restante care trebuie recuperate.** În mod asemănător s-au reportat și importurile pentru investiții contractate în 1978 și nerealizate, cu asigurarea echilibrului financiar și valutar planificat.

Analizînd aceste probleme, în general stadiul de înfăptuire a programului de investiții, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința din 5 aprilie a.c., a indicat în mod concret căile pe care trebuie să se acționeze în vederea accelerării ritmului de construcții și montaj pe șantiere, recuperării restanțelor și îndeplinirii integrale a planului de punere în funcțiune pe acest an.

● Rolul activ al unor programe de măsuri bine întocmite ● Concentrarea forțelor pe obiectivele principale ● De ce restanțe în livrarea și montarea utilajelor ? ● Participarea beneficiarilor la realizarea unor obiective — o acțiune ce se cere larg extinsă

În acest cadru un rol deosebit revine **elaborării unor programe de măsuri cu date precise pentru punerea în funcțiune a fiecărui obiectiv.** De fapt, titularii de investiții, împreună cu constructorii și băncile finanțatoare, au avut sarcina să actualizeze , pînă la 31 ianuarie 1979, graficele de execuție, la fiecare obiectiv de investiții în raport cu stadiile fizice realizate la sfîrșitul anului trecut în vederea respectării termenelor de dare în funcțiune atît la capacitățile noi din planul pe 1979, cît și la cele restante. Aceste programe, completate și îmbunătățite, ca urmare a indicațiilor date de conducerea superioară de partid, sînt menite să concentreze eforturile beneficiarilor, constructorilor și furnizorilor de utilaje pentru realizarea tuturor sarcinilor de punere în funcțiune. Acțiuni deosebite trebuie desfășurate pentru investițiile din chimie, construcții de mașini, metalurgie, economia forestieră și materialelor de construcții, precum și de consiliile populare, pentru că la ministerele respective se localizează peste 60% din totalul obiectivelor noi și restante prevăzute să intre în funcțiune în semestrul I 1979.

Ce trebuie întreprins pentru accelerarea ritmului de construcții și montaj pe șantiere ?

ÎNAINTE DE TOATE se impune evitarea împrăștierii forțelor, **concentrarea eforturilor pentru punerea în exploatare a acelor capacități care se află în stadiu avansat de execuție.** Numeroase capacități reprogramate din 1978, de deosebită importanță, ale căror produse sînt așteptate de alte unități și sectoare din economie, se află în stadii înaintate de execuție, unele fiind în probe tehnologice, iar altele se apropie de această fază. Este cazul, între altele, al unei instalații la Combinatul de îngrășăminte chimic Bacău, al trăgătoriei de bare și turnătoriei mixte la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, al Fabricii de ciment de la Taşca etc.

Pentru grăbirea punerii în funcțiune a acestor obiective este necesar ca titularii de investiții, constructorii și furnizorii de utilaje să concentreze cei mai buni specialiști în vederea rezolvării cu competență și operativitate a problemelor ce se ridică în legătură cu asigurarea condițiilor necesare desfășurării neîntrerupte a probelor tehnologice, remedierii la fața locului a defecțiunilor ce apar la utilaje și instalații. Conectarea într-un termen cît mai scurt a acestor capacități, în prezent imobilizate, la procesul productiv va avea efecte deosebit de favorabile, reflectate în mai buna acoperire a unor cerințe ale economiei naționale, în satisfacerea promptă a contractelor de export.

Rezolvarea acestei probleme este nemijlocit legată de **montarea cu prioritate a utilajelor existente în stoc.** Pe multe șantiere s-au acumulat mari stocuri de utilaje tehnologice, din care o parte stau nemontate de multă vreme, depășind simțitor duratele normate,

imobilizînd astfel importante fonduri de investiții. Un rol deosebit în grăbirea montării acestor utilaje îl au beneficiarii investițiilor respective. Potrivit reglementărilor în vigoare, aceștia au avut sarcina ca, pînă la 31 ianuarie 1979 să stabilească — împreună cu constructorii (în funcție de nevoile producției și ale lucrătorilor pe șantiere) — numărul de muncitori calificați din unitățile proprii și să asigure participarea acestora la montajul utilajelor și instalațiilor.

Experiența a numeroase întreprinderi, cum ar fi cele din județul Prahova, de pildă, demonstrează că participarea beneficiarilor, alături de constructori, la executarea unor lucrări de construcții-montaj asigură punerea mai devreme în funcțiune a capacităților de producție. **Generalizarea unor asemenea preocupări este de natură să contribuie la accelerarea lucrărilor pe șantiere, la recuperarea rămînerilor în urmă.**

Odată cu aceasta este necesar să se asigure și livrarea celorlalte utilaje la termenele prevăzute în grafice. După cum se știe, încă din noiembrie 1978 s-a trasat sarcina ca întreprinderile furnizoare să întocmească, împreună cu beneficiarii de investiții, pînă la 30 decembrie 1978, grafice — pe fiecare obiectiv de investiții — pentru livrarea utilajelor, inclusiv a celor restante, în concordanță cu stadiile fizice necesare punerii în funcțiune.

Analizele efectuate la aproape 200 capacități importante de producție industrială (cu termene de punere în funcțiune pînă la 30 iunie a.c.) au scos în evidență faptul că la circa 38% din acestea nu s-au luat toate măsurile pentru darea lor în exploatare la termenele planificate, fie din cauza inerției beneficiarilor de investiții sau întreprinderilor de comerț exterior, fie din cea a furnizorilor de utilaje. Aceștia din urmă, **deși și-au asumat prin grafice obligația de a livra utilajele la termene bine definite, atunci cînd s-a trecut la încheierea contractelor au propus termene mult mai îndepărtate, care întîrzie simțitor punerea în funcțiune a unor obiective.** Este cazul întreprinderii „23 August"-București, care avea prevăzut în grafic să livreze în trim. IV. 1978 întreprinderii „Neferal" utilaje pentru un convertizor de cupru, dar care în contractul încheiat a impus ca termen de livrare sfîrșitul acestui an, periclitînd astfel realizarea la data fixată a obiectivului respectiv.

Pe de altă parte, unele întreprinderi constructoare de mașini, care au contractat, cu termene ferme, livrarea unor utilaje de care depinde nemijlocit realizarea planului de investiții și punerea în funcțiune a unor capacități de producție importante, n-au luat toate măsurile pentru **respectarea cu fermitate a disciplinei contractuale,** provocînd prin aceasta dereglări în desfășurarea activității organizațiilor de construcții-montaj. Ne referim la Întreprinderea de mașini grele București, în restanță cu livrarea turbosuflantelor și la întreprinderea „23 August"-București, restanțieră în livrarea culbutoarelor pentru capacitățile prevăzute să intre în funcțiune la întreprinderea „Victoria"-Călan.

Ținînd seama de importanța hotărîtoare a mașinilor și utilajelor tehnologice — ca partea activă a viitoarelor mijloace fixe — în realizarea capacităților de producție se impune ca ministerele furnizoare și, în primul rînd M.I.C.M., ca principal furnizor pe economie, **să ia măsuri imediate pentru lichidarea restanțelor și livrarea cu prioritate a utilajelor necesare punerilor în funcțiune din acest semestru.** O activitate similară este chemate să desfășoare și întreprinderile de comerț exterior, ministerele titulare de investiții pentru urgentarea, prin agențiile comerciale, a livrării utilajelor restante și contractarea resturilor de utilaje necesare capacităților cu termene de punere în funcțiune în acest an.

O IMPORTANȚĂ deosebită pentru accelerarea ritmului de lucru, pentru realizarea în general a planului de investiții o are **mai buna aprovizionare tehnico-materială a șantierelor.** Activitatea organizațiilor de construcții-montaj este confruntată în prezent cu o serie de greutăți provocate de neasigurarea șantierelor cu necesarul de materiale de construcții și cu prefabricate ușoare și ieftine. Aceasta impune ca întreprinderile furnizoare să depună toate eforturile pentru producerea și livrarea materialelor necesare șantierelor, pentru ca acestea să aibă asigurată baza materială necesară realizării sarcinilor de plan.

În același timp trebuie să se acționeze cu operativitate pentru avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice, asigurarea repartițiilor pentru utilaje și materiale, redistribuirea mijloacelor care prisosesc pe unele șantiere și lipsesc pe altele. Aceasta cu atît mai mult cu cît nerealizările de plan pe trim. I. a.c. la producția de construcții-montaj au fost determinate în proporție de peste 40% de neasigurarea documentațiilor tehnico-economice pentru obiectivele prevăzute în planul constructorilor (multe proiecte se găsesc și în prezent în diverse stadii de avizare și aprobare la organele locale și centrale de decizie). Astfel, pentru lucrarea cabluri de energie de 110 kilowolți de la Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante București, beneficiarul a depus nota de comandă pentru avizare la Consiliul tehnico-științific al M.I.C.M. în decembrie 1977 ; Consiliul a avizat documentația la 10 februarie 1978, lăsînd în suspensie o serie de probleme. În aceste condiții, organele centrale de avizare au restituit documentația cerînd diferite completări. Beneficiarul și proiectantul (I.P.C.M.) au înaintat ministerului la 8 septembrie 1978 o parte din completări, fără însă să clarifice și alte elemente solicitate. Așa că lucrarea, cu termen de punere în funcțiune în trimestrul II 1979, se află și în prezent fără documentație asigurată.

La nerealizarea unor investiții a contribuit și neasigurarea în întregime a altor condiții pentru începerea lucrărilor : aprobările pentru utilizarea terenurilor, autorizațiile de construcții, aprobările de combustibili etc. Din aceasta decurge necesitatea **creșterii operativității și înlăturării oricăror manifestări de formalism în soluționarea problemelor legate de activitatea de investiții.**

Punerea în valoare a rezervelor existente pe șantiere, gospodărirea și utilizarea rațională a bazei tehnico-materiale, întărirea disciplinei, asigurarea permanentă a frontului de lucru pentru oameni și utilaje — iată modalități sigure și eficiente pentru realizarea unor construcții de calitate, la termenele stabilite și la costuri reduse, pentru punerea în funcțiune a tuturor capacităților de producție planificate.

Gh. RUSCANU
Banca de Investiții

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

ANALIZA FACTORIALĂ A EFICIENȚEI PRODUCȚIEI ZOOTEHNICE DIN COOPERATIVELE AGRICOLE

ÎN CADRUL programului de dezvoltare multilaterală și intensivă a agriculturii, un obiectiv important îl reprezintă creșterea tot mai intensă a gradului de valorificare a bazei tehnico-materiale de care dispune agricultura, sporirea pe toate căile a eficienței economice din această ramură.

În acest sens, în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979 se subliniază : **„În vederea creșterii eficienței economice — problemă hotărîtoare pentru progresul agriculturii noastre — în activitatea tuturor cooperativelor agricole de producție trebuie să se aplice noul mecanism economico-financiar, autoconducerea și autogestiunea fiecărei unități".**

În primii trei ani ai actualului cincinal, în unitățile agricole cooperatiste din județul Teleorman s-au înregistrat progrese însemnate, ca urmare a antrenării tuturor factorilor tehnici, economici și sociali ce generează efecte pozitive pe linia creșterii producțiilor agricole și a eficienței economice. Astfel, în perioada 1976—1978 producția agricolă globală ce a revenit anual la 100 ha teren agricol a crescut cu 38% față de media anuală a cincinalului 1971—1975, un ritm superior înregistrîndu-se în zootehnie, ceea ce a făcut ca ponderea acestui sector în producția agricolă totală să crească substanțial (cu 8,2%).

În același timp, producția agricolă la mia de lei fonduri fixe a sporit cu 23%, iar ponderea producției nete în producția agricolă totală a crescut cu 6,4%.

Îmbunătățirea indicatorilor economici a fost și mai evidentă în zootehnie, unde producția medie anuală în perioada 1976—1978 a fost de 2,7 ori mai mare decît cea din anul 1970, în timp ce costurile totale de producție au crescut doar de 1,8 ori, iar costurile materiale de numai 1,6 ori.

În cadrul sectorului zootehnic al județului, taurinele ocupă un loc central, producția de lapte și carne obținută de la această specie reprezentînd 42% din întreaga producție zootehnică. Ca urmare, evidențierea și valorificarea superioară a tuturor factorilor care concură la creșterea producțiilor medii și a eficienței economice la specia taurine constituie o preocupare de bază a tuturor unităților agricole de profil. Consecință logică, rezultatele superioare nu s-au lăsat așteptate : producția medie anuală de lapte pe cap de vacă în perioada 1976—1978 a fost mai mare cu 50% față de cea înregistrată în cincinalul anterior ; a sporit numărul unităților care obțin în mod constant peste 4 000 litri de lapte pe cap de vacă furajată ; costurile de producție la mia de lei producție totală au scăzut cu 6,4%.

„Comprimarea" perioadei de creștere a vițelelor de reproducție

UNA DINTRE unitățile care, într-o perioadă relativ scurtă, a înregistrat un ritm ridicat de creștere a tuturor indicatorilor economiei la ferma de vaci este C.A.P. Purani (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori principali ai fermei de vaci cu lapte de la C.A.P. Purani

Indicatori	U/M	1974	1975	1976	1977	1978
Producție medie	l/cap	1836	3033	3704	4050	4550
Costuri la 1 000 lei prod. globală	lei	1174	767	763	740	711
din care : materiale	lei	966	569	530	515	502
Natalitate	%	70	77	84	91	93

Progresele pe care cooperativa le-a înregistrat au fost rodul competenței și continuității cu care s-a acționat pentru rezolvarea deficiențelor legate de factorii care influențează, în proporții diferite, eficiența economică a fermei de vaci.

Natalitatea scăzută a constituit una din direcțiile principale de acțiune, dat fiind că ea reprezintă unul din factorii esențiali în procesul de creștere atît a producției de lapte și carne, cît și a beneficiului.

O primă cale de rezolvare a situației necorespunzătoare pe linia reproducției la ferma de vaci s-a concretizat în **introducerea la montă a vițelelor la vîrste timpurii.** Dacă în anul 1974, montele fecunde au avut loc la vîrsta de 27 luni, în anul 1978 această vîrstă a fost substanțial redusă, ajungînd la 16,5 luni.

Prin specificul lor, categoria „viețele pînă la fătare" reprezintă, de fapt, un volum de cheltuieli „stocate", care se recuperează în perioada de producție și prin valorificarea cărnii cu ocazia reformării.

După cum este știut, cu cît vitezea de creștere în greutate a vițelelor este mai mare, cu atît ele ajung mai timpuriu la greutatea aptă de montă și pot fi însămînțate imediat după vîrsta de 14—15 luni, cînd are loc și maturizarea lor fiziologică. În acest fel se poate reduce perioada de creștere a vițelelor, în favoarea perioadei de producție — și, totodată, cheltuielile ce urmează să fie recuperate ulterior prin producția de lapte și carne sînt mai mici.

Pentru a intui mai clar efectul economic al realizării montelor timpurii, să pornim de la cele două situații prezentate în graficul din fig. 1, care se referă la două vițele date la montă la vîrste diferite, de la care se obține cîte o fătare anual, au o producție medie de 3 000 l lapte pe lactație și amîndouă se reformează la vîrsta de 8 ani.

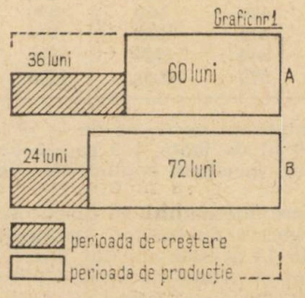

Prelungirea perioadei de producție prin monta la 15 luni (B) față de monta la 27 luni (A).

Făcînd calculele economice aferente celor două situații analizate (vezi caseta), rezultă că, pe întreaga viață productivă există o diferență a beneficiului de 4 800 lei, iar aceasta numai datorită devansării cu un an a montei, celelalte condiții considerîndu-se ca fiind identice.

Pentru a marca amploarea acestui fenomen, subliniem că, reducerea cu numai o lună a vîrstei de montă la toate vițelele existente în unitățile agricole socialiste din județ ar avea ca efect creșterea eficienței economice (a beneficiului) cu 3,2 milioane de lei anual.

Consecințele economice ale scurtării perioadei de creștere

Cazul A (montă la 27 luni)		Cazul B (montă la 15 luni)	
Producții		Producții	
15000 l lapte	= 30000 lei	18000 l lapte	= 36000 lei
5 viței	= 2000 lei	6 viței	= 2400 lei
60 t gunoi	= 600 lei	60 t gunoi	= 600 lei
450 kg carne	= 4500 lei	450 kg carne	= 4500 lei
Total	= 37100 lei	Total	= 43500 lei
Cheltuieli		Cheltuieli	
- de creștere (36 luni)	= 10800 lei	- de creștere (24 luni)	= 7200 lei
- de întreținere (60 luni)	= 26000 lei	- de întreținere (72 luni)	= 31200 lei
Total	= 36800 lei	Total	= 38400 lei
Beneficiu	= 300 lei	Beneficiu	= 5100 lei

Menționăm că efectuarea montelor timpurii la viețele, cu efectele economice pozitive evidențiate, este posibilă numai dacă se asigură condiții optime de creștere a lor, astfel încît pînă la maturizarea fiziologică să se înregistreze un spor mediu pe zi furajată de peste 700 grame ; în această perioadă, fiecare exemplar trebuie să ajungă la greutatea aptă de montă, respectiv de 65—70% din greutatea animalelor adulte.

Ameliorarea continuă a factorului natalitate

O ALTĂ CALE importantă de ameliorare a parametrului „reproducție" — și, prin aceasta, a eficienței economice, — o constituie **creșterea procentului de natalitate la animalele matcă**. Orice crescător de animale competent urmărește ca intervalul dintre două fătări să fie cît mai scurt, pentru ca în limitele biologice specifice să se poată ajunge la deziderатul „anul, vaca și vițelul", cu influențe deosebit de favorabile în producția de lapte și carne.

Considerînd costurile de producție pe cap de animal furajat invariabile, — respectiv de 5 000 lei/cap — și o producție medie de 3 500 litri la o lactație, influența natalității în producția medie de lapte la o fermă de 600 capete de vaci, precum și în beneficiu, se concretizează în rezultatele prezentate în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Variația producției și a rezultatelor financiare în funcție de procentul de natalitate la o fermă cu 600 de vaci de lapte

Natalitate %	Producția medie pe cap de vacă furajată — litri —	Producția totală pe fermă — hl —	Număr de viței	Beneficiu pe cap de vacă — lei —	Beneficiu pe fermă — mii lei —
70	2450	14700	420	250	150
75	2625	15750	450	620	370
80	2800	16800	480	980	590
85	2975	17850	510	1350	810
90	3150	18900	540	1720	1030
95	3325	19950	570	2080	1250

Se observă că prin creșterea natalității pe fermă de la 70% la 95%, se realizează în plus 5 250 hl de lapte, 150 capete de viței și, în mod corespunzător, un beneficiu suplimentar de 1,1 milioane de lei.

În cazul în care se face o furajare diferențiată, în funcție de producția medie și starea fiziologică a animalelor, costurile totale pe fermă nu pot fi constatate. În această situație, beneficiul total nu crește în același raport cu ritmul de îmbunătățire a natalității. Pentru a clarifica mai bine acest aspect, să analizăm corelația care există între natalitate și beneficiu, avîndu-se în vedere un singur animal. Se știe că perioada medie de gestație este de 280 de zile și că în 85 de zile este posibilă instalarea unei noi gestații, ceea ce demonstrează că se poate obține o fătare în fiecare an. În această perioadă, vaca este în lactație tehnologică timp de 305 zile și în repaus mamar — 60 de zile. În acest caz, curba producției, exprimată valoric, precum și cea a costurilor se prezintă ca în graficul din fig. 2. Din grafic rezultă că, în fapt, un ciclu de producție începe cu perioada de pregătire a noii lactații (cînd are loc și repausul mamar), și se

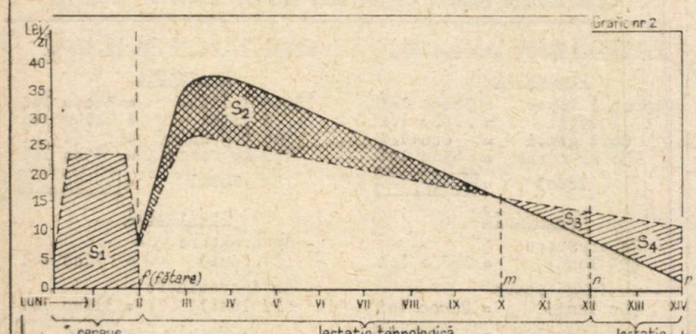

„Suprafețele" de beneficii sau pierderi în cadrul unui ciclu de exploatare a unei vaci de lapte

termină cu încheierea lactației tehnologice de 305 zile, cînd se reia un nou ciclu.

Se observă, totodată, că cele două curbe nu urmează aceeași evoluție, deoarece costurile cu furajarea — care reprezintă 65% din totalul costurilor de producție — sînt determinate de rația pentru întreținerea funcțiilor vitale (stabilită în raport cu greutatea corporală a animalului), și rația pentru producție, (care se administrează în raport cu producția de lapte și starea fiziologică). Astfel, partea de întreținere a funcțiilor vitale din rație rămîne constantă la orice variație a producției.

Beneficiul se calculează pornind de la relația $B = S_2 - S_1 - S_3$ la care se adaugă valoarea vițelului obținut, ceea ce, matematic, se poate exprima astfel :

$$B = \sum_{i=60}^{m} (ai - bi) - \sum_{i=1}^{f} bi - \sum_{i=305}^{n} (bi - ai) + v,$$

în care :

f — reprezintă momentul fătării, după repaosul mamar (60 de zile) ;

m — intersecția celor două curbe la 305 zile de la începerea ciclului productiv sau la 245 zile de la fătare ;

n — încheierea lactației tehnologice de 305 zile, sau 365 zile de la începerea ciclului ;

v — valoarea vițelului.

Efectuînd calculele, rezultă un beneficiu de 765 lei.

În cazul în care o nouă gestație nu se instalează în cel mult 85 zile de la fătare, pot avea loc două situații :

- ori se produce înțărcarea la 305 zile de la ultima fătare, în care caz se efectuează în continuare cheltuieli, fără nici un corespondent în producție ;
- ori se prelungește lactația, dar cu costuri care depășesc din ce în ce mai mult nivelul valoric al producției obținute.

Din grafic rezultă o prelungire a lactației cu 60 de zile, ca urmare a întîrzierii montei — și, deci, o creștere în mod corespunzător a intervalului dintre două fătări. În acest caz, beneficiul pe un ciclu de producție scade cu diferența dintre costuri și producție din perioada cînd lactația a fost prelungită

$$\left[S_1 \text{ sau } \sum_{i=365}^{r} (bi - ai)\right],$$

în care r reprezintă 425 zile de la începerea ciclului, sau 365 zile de lactație).

Din calcul rezultă că $S_4 = 280$ lei, ceea ce înseamnă că beneficiul pe ciclul de producție scade de la 765 la 485 lei respectiv cu aproape 37%.

În cazul în care lactația se încheie totuși la 305 zile de la fătare, costurile de producție care se înregistrează în continuare, pînă la începerea unui nou ciclu, sînt de 495 lei $\left(\sum_{i=365}^{r} bi\right)$, iar beneficiul pe un ciclu de producție este de numai 270 lei.

Dacă se consideră viața productivă a unei vaci ca fiind de 6 ani, condițiile menținîndu-se constante, ar rezulta un beneficiu pe cap, în primul caz de 4 590 lei (6 cicluri X 765 lei), iar în al doilea caz numai de 2 425 lei (5 cicluri × 485 lei).

În situația în care perioada dintre două fătări se prelungește cu 60 zile (de la 365 zile la 425 zile) și înțărcarea are totuși loc la 305 zile de la fătare, beneficiul pe întreaga viață productivă a vacii este de numai 1 350 lei (5 cicluri × 270 lei).

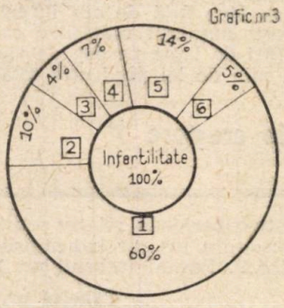

Factorii infertilității:
1. Furajare
2. Conducere
3. Calitatea materialului seminal
4. Moment optim la însămînțare
5. Calificarea însămînțătorului
6. Alți factori

Ponderea principalilor factori care determină infertilitatea la vacile de lapte

Furajare și îngrijire corespunzătoare

PROBLEMA îmbunătățirii natalității la vaci a constituit o preocupare de bază la C.A.P. Purani, fapt ce a determinat ca într-o perioadă relativ scurtă să aibă loc saltul calitativ arătat. Pe baza unei analize atente s-au stabilit factorii care concurau la menținerea unei natalități scăzute înainte de anul 1974, măsurîndu-se totodată și influența lor relativă (graficul nr. 3).

Se observă că 95% din nivelul infertilității la vaci se datora, de fapt, unor cauze (deficiențe) ce puteau fi înlăturate în mod operativ și cu cheltuieli normale.

Ponderea principală o reprezentau carențele existente în furajare. Pînă în anul 1974, crearea unei baze furajere capabile

să asigure întregul complex de principii nutritivi necesari pentru animale nu a fost, la C.A.P. Purani, o preocupare de bază, însă, începînd cu anul respectiv, s-au luat măsuri hotărîte pentru rezolvarea problemei furajării corespunzătoare a animalelor, ca de exemplu :

- pe suprafața destinată producerii furajelor s-au amplasat culturi care garantau obținerea unor cantități tot mai mari de unități nutritive și proteină digestibilă brută la hectar ;
- s-au asigurat condiții tehnice pentru a obține producții medii cît mai mari pe unitatea de suprafață (la lucernă, de pildă, de pe cele 120 ha cultivate s-au realizat la hectar, 60,7 tone de masă verde, echivalentul a 9 700 unități nutritive și a 2 000 kg de proteină digestibilă brută) ;
- s-au ameliorat 70 ha de pășuni naturale, obținîndu-se, pe fiecare hectar, peste 30 de tone masă verde anual ;
- furajele grosiere, înainte de administrare, se pregătesc prin tocare, melasare și drojduire asigurîndu-se astfel atît creșterea valorii lor nutritive, cît și a indicelui de digestibilitate ;
- s-a permanentizat, în rația tineretului și chiar a vacilor de lapte, componenta „uree tehnică", ca sursă suplimentară de proteină digestibilă ;
- au fost administrate rații echilibrate, cuprinzînd întregul complex de principii nutritivi, precum și diferențiate în funcție de producția și starea fiziologică a fiecăru animal ;
- în furajarea tineretului bovin, s-a început administrarea dejecțiilor de păsări de la ferma proprie a unității, cu efecte pozitive în creșterea aportului proteic din rație și în reducerea costurilor.

Experiența C.A.P. Purani este pe cale de a fi generalizată în întregul județ ; de pe acum se constată îmbunătățirea continuă a indicelui de natalitate, creșterea producției de lapte și carne și, implicit, sporirea eficienței economice la toate unitățile care au preluat această experiență.

drd. Ion ZOICAN
director general adjunct
D.G.A.I.P.A. Teleorman

Reducerea consumurilor materiale

(Urmare din pag. 2)

mului de metal și a consumului de energie electrică la exploatarea produsului ; la întreprinderea „Electro-Argeș", reproiectarea unei game largi de produse a contribuit la diminuarea cheltuielilor materiale cu aproape 10 lei la 1 000 lei producție-marfă, creșterea producției nete cu 10% și a productivității muncii cu peste 20%.

Impactul tehnologiei asupra consumurilor

UN ROL important în economisirea materialelor revine tehnologiei. Dacă ne referim, de pildă, la industria **metalurgiei feroase,** este de subliniat rolul decisiv al tehnologiei asupra consumului propriu de metal. După cum este cunoscut, **gradul de scoatere al laminatelor din oțelul brut supus prelucrării** este un indicator caracteristic al siderurgiei, iar sarcina stabilită este de a se atinge un indice mediu de scoatere de cel puțin 0,85. Or, în anul 1978, datorită nerealizării integrale a sarcinii respective, au fost depășite consumurile de metal cu circa 500 000 tone, care ar fi trebuit să devină produse laminate destinate fabricației de mașini și utilaje. Desigur, un rol mare revine în acest domeniu extinderii procedeului turnării continue, dar în același timp este posibil și necesar ca în fiecare combinat să fie extinse și alte măsuri aplicabile chiar la tehnologiile „clasice", și anume : reducerea maselotelor prin folosirea de prafuri și plăci termoizolante și exoterme, diversificate corespunzător calității oțelurilor turnate, optimizarea formatului lingotierelor, reducerea adaosurilor de cojire, valorificarea declasatelor și scurtăturilor prin autoutilarea cu microlaminoare, instalații de sudare cap la cap etc. Asemenea procedee, deși cunoscute și aplicate parțial în marile combinate, nu sînt încă generalizate în activitatea tuturor unităților și formațiilor de lucru. Aceasta, în principal, datorită unor întîrzieri în execuția unor instalații și procurarea unor utilaje necesare. Este necesar, de aceea, să se analizeze stadiul aplicării tehnologiilor avansate, eficiența realizării măsurilor luate pentru creșterea cantității de metal scos dintr-o tonă de lingou, astfel încît să se grăbească aplicarea programului special întocmit în acest scop.

În **construcția de mașini** trebuie să crească preocupările pentru extindereea mult mai largă a tehnologiilor cu adaosuri mici de prelucrare, cu pierderi **minime** de metal, îndeosebi în sectoarele calde. Pierderi încă mari de metal se produc prin oxidare în procesele de încălzire pentru forjarea pieselor, pierderi care, după unele estimări, se pot ridica pînă la 3% din greutatea piesei brute. Extinderea unor tehnologii de încălzire a pieselor în nitrare cu atmosferă neutră, controlată, conduce la diminuarea sensibilă a acestor pierderi.

Merită atenție și o altă problemă. După cum se știe, în prezent **exprimarea și repartizarea sarcinilor de plan, în special în sectoarele primare, se face în tone, ceea ce conduce la goana după cantitate, la risipă de metal. Ar trebui să se studieze posibilitatea aprecierii activității din aceste sectoare, nu numai cantitativ, ci și calitativ,** prin prisma consumului de materie primă pe unitatea de produs ; în acest scop ar fi necesar să se stabilească norme tehnico-științifice, astfel încît greutatea unui produs turnat sau forjat să se situeze cît mai aproape de cota finală. S-ar evita în acest mod operațiuni importante de prelucrare, s-ar asigura mai repede piesele sau subansamblele necesare secțiilor de montaj.

În industria **chimică,** creșterea randamentelor de utilizare a materiei prime, astfel încît consumurile specifice industriale să fie cît mai apropiate de cele strehiometrice, este una din direcțiile principale, în special la fabricarea amoniacului, metanolului și altor materii prime. În același timp, industria chimică poate aduce o contribuție substanțială la reducerea consumurilor specifice în alte ramuri. Este foarte actuală, de pildă, extinderea producției de lacuri peliculogene aplicabile prin electroforeză, care permit economisirea a 15—20% din cantitatea de grunduri, de asemenea, asimilarea unor noi produși cu reactivitate mărită pentru tratamente superficiale — fosfatări, nitrogenări ș.a. — poate contribui foarte mult la creșterea rezistenței la uzură a pieselor confecționate în industria constructoare de mașini.

Găsirea soluțiilor celor mai potrivite pentru realizarea unor produse cu performanțe ridicate și cu un consum cît mai mic de materie se înscrie astăzi ca una din sarcinile cele mai importante din economie. Realizarea ei în cele mai bune condițiuni necesită o preocupare constată a tuturor cadrelor de specialitate din unitățile economice, din ministere și institute de cercetare și inginerie tehnologică.

Mecanismul economico-financiar: funcţionalitate — eficienţă

PREVENIREA ŞI LICHIDAREA STOCURILOR SUPRANORMATIVE, CONDIŢIE A GOSPODĂRIRII JUDICIOASE A FONDURILOR

● Aprovizionarea nerațională, sursă importantă a imobilizărilor ● De ce comenzi pentru produse aflate în stoc ? ● Lansarea în fabricație numai a produselor cu desfacere asigurată

MĂSURILE de perfecţionare a conducerii şi planificării economico-financiare impun pentru toate colectivele de oameni ai muncii din unităţile socialiste un înalt spirit de responsabilitate în procesul din ce în ce mai complex al gospodăririi mijloacelor materiale şi băneşti, astfel încît producţia să se obţină cu fondurile şi costurile planificate, nivelul stocurilor şi al consumurilor să nu fie depăşit, ciclurile de fabricaţie să fie riguros dimensionate, iar disciplina contractuală — la aprovizionare şi la desfacere — să fie respectată. În acest context, prevenirea şi lichidarea imobilizărilor de fonduri capătă o importanţă deosebită, cu atît mai mult cu cît imobilizările înseamnă de fapt scoaterea din circuitul economic a unei părţi din mijloacele materiale şi băneşti, ceea ce pînă la urmă reflectă, la nivel de întreprindere, o folosire nerațională a mijloacelor materiale şi băneşti.

După cum se ştie, imobilizările de fonduri se creează în sfera activităţii de producţie prin constituirea de stocuri peste necesar de materii prime şi materiale, datorită unor aprovizionări neraţionale, prin volumul mare al producţiei neterminate ca urmare a depăşirii ciclurilor de fabricaţie, precum şi prin stocuri de produse fără desfacere asigurată, datorită nerespectării obligaţiilor contractuale. Şi în activitatea de investiţii se creează un volum destul de mare de imobilizări prin prelungirea duratei de execuţie a lucrărilor, achiziţionarea cu mult înainte a utilajelor şi neasigurarea condiţiilor de montaj.

De altfel, imobilizările îmbracă forme variate şi complexe ; de aceea şi acţiunile de combatere şi prevenire trebuie să fie cît mai diversificate şi concrete, potrivit specificului activităţilor unde se formează, pentru a contribui efectiv la înlăturarea cauzelor care generează asemenea neajunsuri.

Preocupările pentru combaterea imobilizărilor de fonduri trebuie să se manifeste în toate fazele şi etapele activităţii economice, de la cercetare-proiectare pînă la procesul de execuţie, în munca curentă a colectivelor de oameni ai muncii din unităţi. Aceste preocupări trebuie să înceapă în faza de cercetare-proiectare deoarece în multe cazuri s-a constatat că, datorită neaprofundării studiilor tehnico-economice ale noilor obiective în ceea ce priveşte aprovizionarea tehnico-materială, procesele şi tehnologiile de fabricaţie, desfacerea produselor la intern şi export s-au creat, după punerea în funcţiune, o serie de greutăţi determinate de apariţia, menţinerea şi chiar creşterea unor imobilizări de fonduri.

Avînd în vedere complexitatea cauzelor care generează imobilizări de fonduri şi gradul uneori ridicat de dificultate în stabilirea măsurilor de lichidare şi prevenire a acestora, numai prin acţiuni convergente şi colaborare permanentă între compartimentele tehnice şi economico-financiare, precum şi prin unirea eforturilor specialiştilor se poate acţiona eficient pentru preîntîmpinarea imobilizărilor sau pentru punerea cît mai rapidă în circuitul economic a fondurilor aflate în această situaţie.

Creşterea rolului controlului preventiv

IMOBILIZĂRILE în stocuri peste necesar de valori materiale, reprezentînd materii prime şi materiale, sînt determinate de aprovizionări neraţionale, ca o consecinţă a necunoaşterii cu operativitate şi exactitate a stocurilor existente, modificării sarcinilor de producţie şi a nivelului normelor de consum aprobate sau, pur şi simplu, de greşeli de calcul în determinarea necesarului de aprovizionat. Este semnificativ în această privinţă faptul că organele de control specializate au prevenit numai în cursul anului trecut un volum de aprovizionări nejustificate în sumă de peste 2 miliarde lei ; în majoritatea cazurilor era vorba de încheierea unor contracte şi emiterea de comenzi pentru aprovizionarea cu materii prime şi materiale peste necesarul de producţie, deoarece nu s-a ţinut seama de stocurile existente, de contractele încheiate sau de consumul normat.

Cîteva exemple concludente în această privinţă. La Centrala industrială de îngrăşăminte chimice Craiova s-a respins aprovizionarea din import a unor tuburi re-

former în valoare de peste 11 milioane lei destinate unor lucrări de investiții, întrucît aceste tuburi fuseseră anterior contractate și primite, iar la Șantierul naval Drobeta-Tr. Severin s-a refuzat vizarea unui contract în valoare de aproape 13 milioane lei emis de Întreprinderea mecanică navală Galați, întrucît piesele respective mai fuseseră comandate anterior. **Cum este organizată evidența și cum sînt dimensionate fondurile de investiții în aceste unități, din moment ce ele își permit să comande de două ori aceleași bunuri ?** Iată probleme asupra cărora organul de conducere colectivă trebuie să mediteze și să adopte măsuri care să facă imposibilă repetarea unor asemenea practici. Nu mai puțin dăunătoare sînt și practicile de genul celei de la Întreprinderea mecanică Muscel, unde s-a refuzat definitiv aprovizionarea unor cantități de șuruburi, scule, curele auto, pietre polizor, anvelope și garnituri din cauciuc, în valoare de 4 milioane lei, întrucît nu s-a ținut seama de stocurile existente și de necesarul pentru îndeplinirea planului de producție.

Toate acestea demonstrează că prevenirea imobilizărilor în stocuri de materii prime și materiale este nemijlocit legată de existența unei **ordini desăvîrșite** în ce privește cunoașterea zi de zi a situației reale a structurii stocurilor respective, de o colaborare permanentă între diferitele compartimente din întreprinderi pentru ca orice modificare a sarcinilor de plan, a normelor de consum, a tehnologiilor de fabricație să fie cunoscută cît mai operativ, ținîndu-se seamă de toate acestea în procesul de aprovizionare tehnico-materială. În același timp, în cadrul compartimentului de aprovizionare-desfacere trebuie să se acorde cea mai mare însemnătate **evidenței** corecte și la zi a contractelor, comenzilor, livrărilor și în general a derulării operațiunilor respective, pentru a se preveni neajunsurile ce mai au loc (comenzi duble, aprovizionări peste necesar, etc.).

Cu aceeași acuitate se impune însă și **intensificarea acțiunii controlului financiar preventiv** exercitat prin organul propriu al fiecărei unități, care este chemat să oprească încă în faza de angajare și de plată orice operație neconformă cu legea sau ineficientă. Aceasta presupune ca persoanele însărcinate cu exercitarea controlului financiar preventiv să cunoască în orice moment sarcinile de plan-producție, volumul și structura stocurilor existente, nivelul normelor de consum și în general orice alte date și elemente care sînt necesare în judecățile de valoare ce au loc atunci cînd cel în cauză este chemat ca, prin semnătura sa, să ateste sau să respingă operații legate de procesul de aprovizionare.

O problemă de actualitate, importantă prin implicațiile ce le poate produce, este aceea a modului în care întreprinderile determină mărimea stocurilor **producției neterminate** ce se ia în calculul valorii producției nete, în sensul de a combate acele situații, ce se mai manifestă pe alocuri de a majora pe diferite căi volumul producției neterminate. Prevenirea imobilizărilor în producție neterminată impune să se acționeze pentru urmărirea zilnică a realizării producției fizice și încadrarea în ciclurile de fabricație, evitarea modificărilor în structura sortimentală a planurilor de producție și a lansării în fabricație, în avans, a unor comenzi.

Fundamentarea documentațiilor pe baza unor studii de piață

UN ALT MOMENT din activitatea întreprinderilor în care se produc imobilizări de fonduri este acela legat de asigurarea desfacerii produselor finite. Se obișnuiește de foarte multe ori ca atunci cînd se analizează situația stocurilor de produse finite fără desfacere asigurată să se explice că aceasta s-ar datora exclusiv influențelor pieței și că deci mai puțin s-ar putea acționa pentru prevenirea unor asemenea situații. Analizele efectuate de organele Ministerului Finanțelor și băncilor infirmă însă o asemenea părere, întrucît stocurile respective s-au creat de multe ori datorită unor cauze subiective, cum ar fi lansarea în fabricație a unor produse care nu aveau în mod cert desfacerea asigurată, nelivrarea la timp în cadrul termenelor din contracte a produselor respective etc.

Stocurile de produse finite fără desfacere asigurată au, la unele întreprinderi, un volum important. Astfel, la finele lunii februarie a.c. asemenea stocuri reprezentau la unitățile aparținînd de Ministerul Industriei Ușoare aproape un sfert din totalul stocurilor de produse finite.

Prevenirea unor situații de această natură presupune înainte de toate respectarea de către întreprinderi și organele lor tutelare a prevederilor legale, care interzic lansarea în fabricație a unor produse fără desfacere asigurată sau fără prețuri aprobate. În urmărirea, cunoașterea și semnalarea unor astfel de situații un rol deosebit revine contabililor șefi, organelor de control financiar-bancar care trebuie să dovedească fermitate față de asemenea abateri de la lege și față de cei vinovați de producerea lor. Apoi, lupta pentru asigurarea livrării la timp și de bună calitate a mărfurilor către beneficiari rămîne una din sarcinile de mare răspundere a colectivelor de oameni ai muncii din toate unitățile socialiste.

Desigur, unele măsuri în această privință trebuie să fie luate chiar în etapa **elaborării, avizării și aprobării documentațiilor pentru noile capacități** ce se pun în funcțiune în cadrul planului de investiții. În acest scop, pentru prevenirea formării în viitor a unor stocuri de produse fără desfacere, în documentațiile tehnico-economice pentru noile investiții este necesar să se fundamenteze temeinic, pe ramuri, necesitatea realizării produselor și a sortimentelor proiectate în raport de cerințele, privite în perspectivă, ale consumului intern și pieței externe. În acest context considerăm că ar fi necesar ca :

organele de avizare a investițiilor să nu dea curs și să nu avizeze documentațiile care nu motivează temeinic și convingător că desfacerea producției este asigurată la intern și export, iar produsele sînt competitive și au un nivel calitativ superior.

Radu CIURILEANU
director general
în Ministerul Finanțelor

(Continuare în pag. 22)

Creşterea intensivă a exportului şi rolul cadrelor care asigură designul

CONTINUÎND preocupările revistei pe linia identificării căilor intensive de creştere a exporturilor, se impune a acorda, o atenţie deosebită, în cadrul grupei bunurilor industriale de consum, exportului de mobilă, care deţine în ultimele două decenii o pondere de circa un sfert din volumul valoric al grupei. În valoare absolută exportul de mobilă a crescut în intervalul 1960—1977 de 22,5 ori ; în aceeaşi perioadă exportul de cherestea de răşinoase şi foioase s-a redus, dar nu în aceeaşi proporţie, ci numai cu 22,5 la sută. Rezultă de aici existenţa unor importante rezerve de valorificare superioară a masei lemnoase prin încorporarea ei în mobilă de înaltă calitate, solicitată pe piaţa internaţională. Ponderea materiilor prime şi materialelor din import este redusă în producţia de mobilă (spre deosebire de industria ţesăturilor din bumbac, sau a încălţămintei, de pildă), dar avînd în vedere posibilităţile limitate de exploatare în condiţii de raţionalitate a lemnului se impun preocupări deosebite pentru gospodărirea şi valorificarea lui cu cea mai mare grijă, astfel încît să rămînă o resursă permanent regenerabilă şi astfel permanent disponibilă.

Cîştigarea prestigiului de mare exportator mondial...

SARCINA de creştere cu circa o treime a exporturilor de bunuri de consum industriale pînă în 1980 pun problema de a se găsi şi în domeniul exportului de mobilă, căi intensive de creştere, în primul rînd datorită faptului că industria respectivă a dovedit că dispune de capacităţi de producţie şi de cadre calificate, apte să producă cele mai preţioase genuri de mobilă. Se cuvine să amintim în acest sens existenţa unei îndelungate tradiţii a meşteşugului prelucrării lemnului, a modelării artistice a lui, exprimată cît se poate de elocvent de obiectele autentice de mobilier rustic, sculpturile în lemn ce împodobesc casele, porţile, în satele din numeroase regiuni ale ţării dovedind dragostea faţă de frumos, abilitatea de a crea frumosul, de a transforma lemnul în operă de artă, calităţi transmise din generaţie în generaţie. Astfel se explică şi existenţa a numeroase colective de creatori şi sculptori în lemn în fabricile de specialitate, ce au devenit cunoscuţi şi apreciaţi — pentru măiestria lor artistică şi înalta calitate a produselor executate — mult peste hotarele ţării.

De asemenea, ţinînd seama de creşterea cheltuielilor de transport şi în general de criza de materii prime şi energie se impune orientarea producţiei către sortimentele de înaltă valorificare. Dacă examinăm, spre exemplu, segmentul de piaţă occidentală vom constata că cererea de produse de mare rafinament, de artă a lemnului, este în extindere, ceea ce pledează pentru orientarea nomenclatorului de export spre acele produse care încorporează într-o măsură cît mai mare munca cadrelor de înaltă calificare de care dispune această ramură, inclusiv munca de creaţie de noi modele prin design.

O dovadă a marilor rezerve de care dispunem în acest sens o constituie îmbunătăţirea substanţială a structurii exporturilor de mobilă în anii '70, prin înnoirea şi diversificarea nomenclatorului. Astfel, numărul modelelor de mobilă exportate a depăşit 3 000 (de circa 6 ori mai multe decît erau în urmă cu 2 decenii), printre acestea numărîndu-se garnituri diverse de mobilă clasică, rustică, nordică şi alte genuri de mobilă de calitate superioară cerute pe piaţa externă. Ca realizări de prestigiu ale acestor ani pot fi amintite programele de fabricaţie şi export pentru mobila stil (Ludovic XIV, XV, XVI ; Altdeutsch ; Biedermeier ; Chippendale, Sheraton, Renaissance, Regency, Baroque) care s-a dovedit a fi foarte bine apreciată şi solicitată de partenerii externi. Alte grupe de mobilier ce au cunoscut o rapidă dezvoltare sînt mobila rustică-americană şi românească, ca şi mobilierul modern modularizat, cerut în ţările nordice.

Structura producţiei de mobilă

(%)

Grupe de mobilă	1976	1980
Mobilă modernă	49	46
Mobilă stil	17	23
Mobilă tapiţată	20	19
Scaune	14	12

Existenţa unor contracte-cadru, pe termen lung a permis specializarea unor fabrici sau combinate de prelucrare a lemnului spre execuţia unor grupe de mobilier (exemplu : mobilă stil — Arad, Tg. Mureş ; mobilă rustică americană — „Early American" — Cluj Oradea, Caransebeş ; mobilă rustică românească — Reghin ; mobilă nordică — Codlea, Iaşi).

De menţionat este faptul că exporturile acestor grupe de mobilier se îndreaptă în bună măsură spre ţări cu o puternică dezvoltare a producţiei proprii cum sînt : R.F. Germania, Franţa, Suedia, Olanda, Anglia, în Europa de vest ca şi spre S.U.A. şi Canada. Datorită orientării sale spre produse de înaltă calitate, cerute de piaţa mondială datorită performanţelor de execuţie artistică şi rafinament ale acestora, în ultimii ani România a ajuns să deţină locul 5 în Europa şi locul 7 în lume în ceea ce priveşte exportul de mobilă. Este un motiv de întemeiată mîndrie pentru industria noastră faptul că datorită prestigiului de care se bucură mobila românească în prezent pe piaţa internaţională, întreprinderii Tehnoforest-export i-a fost acordat **„Premiul internaţional de promovare"** de către Institutul de promovare şi prestigiu de la Geneva.

Avantajele pe care le oferă această specializare a producţiei — pe lîngă cele directe ale întreprinderilor producătoare — vizînd creşterea productivităţii muncii, îmbunătăţirea ritmicităţii aprovizionării, creşterea experienţei şi măiestriei în execuţie mai includ şi alte aspecte privind competitivitatea externă : omogenitatea şi constanţa calitativă a loturilor executate în cadrul contractelor externe şi în acest fel consolidarea poziţiei pe piaţa mondială, flexibilitatea mai mare în constituirea partizilor conform evoluţiei desfacerilor la beneficiarul extern etc.

...şi obligaţiile ce decurg pentru sectorul de mobilă modernă

ASIGURAREA în perspectivă a debuşeelor pentru industria mobilei impune cunoaşterea preferinţelor pe segmente şi zone, a atitudinii omului contemporan faţă de amenajarea locuinţei. Dacă se poate considera că pentru o serie de segmente se vor menţine ataşamentul şi preţuirea faţă de valorile clasice (mobilă stil) ca o tendinţă de respingere a lucrurilor efemere, de serie, de contestare a civilizaţiei numite de Georgescu Roegen a „aparatului de ras electric", aceeaşi cauză produce însă şi o tendinţă diferită, de „umanizare" şi înnoire a aspectului mediului înconjurător prin design. De aici căutarea a noi şi noi idei de mobilă modernă, funcţională, polivalentă, intersanjabilă, în conceperea căreia se constată tendinţa către o libertate nelimitată în alegerea şi asocierea formelor, culorilor, materialelor. Mobila modernă nu se mai limitează la o singură materie primă — lemnul, ci apelează concomitent la ceramică, materiale textile, metal, sticlă etc.

Dacă la mobila clasică ,după aprecierea unor parteneri externi în ceea ce priveşte calitatea finisajului şi rafinamentul detaliilor am reuşit uneori (cum este cazul mobilei stil renaştere spaniolă) să depăşim calitatea fabricaţiei proprii a întreprinderilor din ţările în care au fost create stilurile respective, trebuie văzut care sînt forţele cu

care vom aborda în viitor piața mobilei moderne.

Prestigiul de mare producător mondial de mobilă pe care-l deține azi țara noastră obligă la o prezență de același nivel calitativ în sectorul mobilei moderne ca cea din sectorul mobilei stil. Beneficiind de capacități de producție moderne, bine dotate, de cadre cu înaltă calificare, ce au trecut de mult examenul aptitudinilor de producători la nivel mondial, se pune problema identificării factorilor care ar permite ca și în sectorul mobilei moderne să se asigure o valorificare mai înaltă a materiei prime, prin încorporarea în produse a unei munci de cea mai înaltă calificare, de creație artistică originală a designerilor,

Conform previziunilor pentru actualul cincinal (vezi tabelul) ponderea mobilei moderne în totalul producției de mobilă, va continua să se mențină la aproape jumătate din total. Pentru această grupă, cea mai importantă a producției de mobilă, soluții de valorificare superioară nu poate oferi decît designul.

Designul, o formă a exportului de inteligență

CA O TRĂSĂTURĂ generală a producției de bunuri de consum, pe plan mondial se constată azi o tot mai pronunțată tendință de apreciere și definire a calității în funcție de designul produsului. Oricît de ridicați ar fi parametrii tehnici ai produselor, dacă sub aspectul asigurării liniei de design, al integrării în mediul ambiant, produsul suferă, el va fi tot mai greu acceptat pe piața mondială, aspect de altfel valabil atît pentru mobilă ca și pentru alte domenii ale producției materiale. Cum se regăsește activitatea de design — în fapt activitatea de concepție — în cadrul unităților producătoare de mobilă modernă, adică în marea majoritate a fabricilor ?

Pentru a răspunde la această întrebare este necesar să vedem mai întîi modul de asigurare a acestor specialiști de către învățămîntul superior. Încercînd o comparație de exemplu cu Danemarca, care s-a impus în perioada postbelică pe piața mondială cu școala sa de design de mobilă („danish look" — aspect danez) constatăm că la un volum apropiat al exportului de mobilă (1 200 mil. coroane daneze în 1976) numărul absolvenților învățămîntului superior de specialitate este foarte diferit ; în Danemarca absolvă anual 60—80 de designeri specializați în mobilă, iar în țara noastră absolvă anual (în ultimii 4 ani de învățămînt) Facultatea de arte decorative — secția de forme industriale numai 7 designeri, care practic sînt solicitați în egală măsură, pentru construcții de mașini, chimie, mobilă sau industrie ușoară (cu excepția domeniilor textile și ceramică-sticlă pentru care există secții separate ale facultății).

De remarcat este faptul că proiectele elaborate de absolvenți reprezintă în peste 90 la sută din cazuri lucrări de o deosebită valoare practică, pentru unitățile beneficiare (din industria de autovehicule, electronică, medicamente și chiar mobilă) ; în același timp semnificativ pentru necesitățile resimțite de practică pe linia designului este faptul că sarcinile stabilite în cadrul procesului de integrare cu producția a învățămîntului de specialitate au fost depășite de circa 10 ori. Cu toate acestea trebuie recunoscut că păstrînd acest ritm de pregătire al specialiștilor este greu să se asigure tuturor unităților producătoare — peste 500 numai în industria mobilei, cadrele de concepție necesare, care să genereze o efervescență creatoare, un reviriment în producția mobilei moderne, al bunurilor de consum în general.

Pe linia promovării designului în producția de bunuri de consum ar fi necesară și o clarificare a statutului acestei profesiuni, menținută azi în nomenclatoarele de funcții numai în mod excepțional (prin derograre) și asimilată cu „desenator artistic cu studii superioare".

Vorbind despre promovarea exportului și de aportul designului, ca o condiție sine qua non a pătrunderii și menținerii pe piața mondială a bunurilor de consum, trebuie amintit că majoritatea organismelor naționale de promovare a exporturilor acordă o importanță deosebită designului *).

Printre concluziile studiului „Exportul românesc de mobilă" elaborat în urmă cu cîțiva ani de Institutul de economie mondială figura necesitatea creării unui centru de design care să coordoneze activitatea atelierelor de proiectare din industria mobilei, să stimuleze înnoirea, să organizeze cursuri anuale pentru modele noi, — caracterizate prin multifuncționalitate, aspect estetic, economisire de material lemnos — așa cum procedează exportatorii de mobilă de înaltă rentabilitate, propuneri care însă în bună măsură au rămas în faza de deziderat.

Accentuarea crizei de materii prime și energie pune în prezent cu deosebită acuitate problema orientării structurii industriei către acele domenii care asigură valorificarea superioară a materiilor prime, care permit încorporarea în produse a unei ponderi tot mai mari a muncii de înaltă calificare, dintre care cea mai scumpă (potențată) este munca de creație a designului. În fapt, designul a depășit de mult stadiul intervenției vizînd exclusiv latura vizuală, de stilizare a produselor, el aducîndu-și azi contribuția la cercetarea și proiectarea de produs, conlucrînd activ la pregătirea tehnologică a fabricației și la lansarea noilor produse. Pentru a sublinia semnificația foarte pragmatică a demersului design-ului în competitivitatea produselor Raymond Löewy, unul din părinții designului industrial american și-a intitulat sugestiv una din primele sale lucrări „Uritul se vinde rău". România, țara care l-a dat pe Brîncuși, marele demiurg al formelor moderne — inspiratorul celor mai perfecte profile aerodinamice — are tradițiile și capacitatea de a-și crea o școală reputată de design, valorificînd astfel larg oportunitățile pe care le oferă implicarea designului în producția de bunuri de consum.

Pentru a pregăti azi piața de mîine în domeniul exportului de mobilă, pentru a menține și extinde piețele cîștigate este necesară identificarea de pe acum a segmentelor ce cuprind produse de înalt nivel calitativ, care permit obținerea de prețuri avantajoase și orientarea eforturilor producției în întîmpinarea acestei cereri. În același timp pe plan intern se impune acordarea atenției pentru acoperirea în condiții de raționalitate a tuturor sortimentelor, a tuturor cerințelor, prin produse durabile, multifuncționale, modulate, care să elimine pericolul uniformizării spațiului locuit, al șablonizării ca și al supradimensionării mobilierului față de spațiul construit.

În ceea ce privește tehnologiile, în industria prelucrării lemnului, ca și în celelalte ramuri ale industriei se impun măsuri de maximă economie de energie prin revizuirea tehnologiilor folosite, prin reîntoarcerea în unele cazuri la tehnica tradițională de prelucrare, care, de altfel, asigura și o calitate excepțională produselor, fără consum de energie (exemplu : uscarea naturală a lemnului).

Ioan GEORGESCU

*) Spre exemplu, Consiliul de export al Norvegiei împreună cu Federația Industriilor au creat în 1965 Centrul norvegian de design — ce își propune să promoveze o linie de design de calitate produselor norvegiene, în vederea creșterii competitivității acestora. Centrul adăpostește o expoziție permanentă, unde sînt prezentate anual 2000 de produse, acordîndu-se certificate de design și premii. La București am putut cunoaște, în cadrul expoziției „Design-ul industrial — educație și cultură" organizată de Consiliul britanic de design, realizările acestui organism (subvenționat de guvern, prin Departamentul industriei), în diseminarea cunoștințelor de design și asistența tehnică acordată producătorilor de bunuri de consum, inclusiv mobilă. Aspirația oricărui producător englez este să fie înscris în „Design index", un catalog cuprinzînd peste 10 000 de produse industriale cu design, funcționalitate și performanțe ridicate, pe care-l ține consiliul. În Franța, promovarea design-ului este una din principalele atribuții ale „ministerului calității vieții". Preocupări similare există și în țările socialiste.

Spre exemplu în Cehoslovacia în urmă cu 15 ani s-a creat „Consiliul pentru promovarea creației în producție", compus din reprezentanți ai diferitelor ramuri economice, ce și-a propus să acționeze multilateral pentru introducerea designului industrial în activitatea productivă. Activitatea consiliului s-a axat pe 3 direcții principale : acordarea de asistență producătorilor și propagandă pentru design-ul de calitate ; elaborarea de noi criterii de evaluare a produselor, îmbinînd criteriile funcționale cu cele estetice ; coordonarea activității de design, prin includerea sa în planul de stat al dezvoltării științei și tehnicii și în programele de cercetare-dezvoltare ale diferitelor unități economice. Amploarea și importanța pe care a căpătat-o activitatea de design în economie a impus crearea în 1972 a Institutului de design industrial — în subordinea Ministerului federal pentru dezvoltare tehnică și investiții. În acest fel designului i-a fost acordat un statut egal cu toate celelalte discipline tehnice în proiectarea de produse. Obiectivele promovării activității de design sînt înscrise în prognoza de dezvoltare tehnică pe care o elaborează ministerul, ca o latură inseparabilă a procesului de cercetare-dezvoltare. Institutul coordonează totodată activitatea centrelor de profil existente în diferite sectoare ale economiei cum sînt : centrul de design al amenajării interiorului și îmbrăcămintei, centrul de design pentru construcții de mașini grele și ușoare, centrul de design arhitectonic și al elementelor prefabricate de construcție produse industrial.

Institutul dispune totodată de un studio propriu de design, care abordează sarcinile prioritare din planul de stat fie cu forțe proprii, fie prin organizarea de concursuri. Activitatea institutului a demonstrat posibilitatea intervenției decisive a design-ului, înainte de lansarea în fabricație de noi produse, pentru asigurarea unei competitivități superioare producției.

PUNCTE DE VEDERE

PROMOVAREA LARGĂ A ȘTIINȚEI — FACTOR DE INTENSIFICARE A PRODUCȚIEI AGRICOLE

SUPRAFAȚA agricolă a României reprezintă în prezent mai puțin de 0,7 ha pe locuitor, din care 0,45 ha teren arabil. Sporul natural al populației determină ca această suprafață medie pe locuitor să scadă în continuare deși intensitatea scăderii poate fi — și trebuie — diminuată de acțiunile menite să asigure reintroducerea în circuitul agricol al țării, la indicii de fertilitate inițiali sau chiar mai mari, a numeroase suprafețe dezafectate acestuia din diferite motive mai mult sau mai puțin raționale, cît și scoaterea cît mai judicioasă din acest circuit a unor noi terenuri. În aceste condiții, sarcina fundamentală a agriculturii — creșterea continuă a producției agricole, crearea resurselor pentru ridicarea nivelului de trai al populației — poate fi îndeplinită numai prin creșterea producției la ha, prin intensificarea culturilor. De altfel practica mondială dovedește că o asemenea opțiune se înscrie ca direcția fundamentală a dezvoltării producției agricole în condițiile acțiunii tehnicii și științei moderne, progresului industriei contemporane. În studiul de față ne vom referi la cîteva coordonate de ansamblu ale procesului de intensivizare a producției agricole românești.

Integrarea vastă a cercetării cu producția — element esențial pentru îmbunătățirea rezultatelor

AȘA CUM ESTE CUNOSCUT, o importanță deosebită pentru progresul agriculturii naționale o are integrarea largă a producției din această ramură de bază a economiei cu cercetarea științifică și învățămîntul — sectoare cu o veche tradiție în agricultură, într-o unitate complexă, asigurîndu-se ca un obiectiv esențial introducerea mai rapidă în practică a progresului tehnic. În repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a ridicat această problemă în fața agriculturii românești. S-a constatat că dacă în C.A.P. și I.A.S.-uri s-ar realiza producțiile din stațiunile și institutele de cercetări, producția de cereale ar crește pe economie cu 40—50%, ajungînd la 26—28 milioane tone/an iar cea de lapte s-ar dubla ; or, nu există nici o îndoială că integrarea cercetării științifice într-o mai mare măsură cu unitățile productive, o coordonare mai bună a forțelor de cercetare va duce la realizarea acestor importante sarcini, la ridicarea agriculturii noastre pe o treaptă superioară.

Trebuie spus, totodată, că nivelurile de producție prevăzute pentru agricultura anilor 1990—2000, aproape duble față de cele actuale, vor putea fi atinse numai în condițiile utilizării integrale a resurselor naturii, ale ameliorării lor rațională, îndeosebi a solurilor. Sînt obiective a căror îndeplinire necesită fără echivoc un efort deosebit din partea cadrelor de cercetare pentru crearea unor noi variante de plante hibride precum și a unor rase și linii de animale mai productive decît cele actuale, pentru realizarea unor descoperiri în știința nutriției animaliere menite să eficientizeze în mai mare măsură, din punct de vedere energetic, acest proces. Pe baza unor acțiuni ce își află geneza în cunoașterea științifică a nutriției animalelor și păsărilor va trebui să se realizeze 1 kg de carne cu mai puțin de 3 kg de furaje, respectiv 1 kg de carne de pasăre cu mai puțin de 2 kg furaje, indici de conversiune obținuți de stațiuni și chiar de unități productive din unele țări cu o agricultură mai dezvoltată. Totodată, este necesar ca unitățile productive să realizeze 6—7 tone cereale și 8—10 tone fîn din leguminoase la ha. Numai pe această bază se pot obține producții animaliere rentabile, se pot asigura condiții pentru creșterea într-un ritm accelerat a nivelului de trai al poporului.

Din analiza unor programe de studii și măsuri elaborate în acest sens de Academia de cercetări agricole și silvice se desprinde ca acută necesitatea creșterii capacității productive a solului pe calea irigațiilor și a desecărilor, prin lichidarea eroziunii solului, prin atragerea în producție a noi terenuri din lunca și delta Dunării. O însemnătate deosebită o are, totodată, ameliorarea și crearea de noi varietăți de plante cu un proces de fotosinteză mai ridicat precum și crearea de varietăți de cereale și plante care să acumuleze azotul din aer în aceeași măsură în care îl realizează plantele leguminoase, asigurîndu-se astfel economisirea energiei fosile și deopotrivă limitarea procesului de poluare.

Importanță prezintă, de asemenea, revoluționarea tehnologiilor culturii plantelor în vederea reducerii investițiilor de fonduri și de muncă vie pe 100 ha ; ridicarea conținutului de proteine în cereale ca și creșterea conținutului de grăsimi în floarea-soarelui și a conținutului de zahăr în sfeclă ; realizarea unor soiuri de porumb cu conținut de proteină pînă la 15% (azi —9%). Ultima dintre aceste acțiuni preconizate, foarte importantă pentru alimentația omului ca și a animalelor, deja înfăptuită la Stațiunea de cercetări din Turda, pune în lumină capacitatea cercetătorilor noștri, la nivelul celei a cercetătorilor din stațiunile agricole ale țărilor cu o agricultură mai dezvoltată. De altfel, capacitatea noastră de a crea noi soiuri a fost dovedită elocvent de producerea de semințe hibride de porumb într-un timp foarte scurt, de noul soi de orz de mare productivitate — Miraj, de soiuri de grîu Dacia, Ileana etc.

Introducerea rotațiilor în cultura plantelor ca și aplicarea în mai mare măsură a gunoiului de grajd (a îngrășămintelor naturale) constituie și ele căi principale și eficiente pentru creșterea producției la ha, pentru **reducerea consumului de energie** prin **diminuarea consumului de îngrășăminte chimice** și pesticide, pentru reducerea gradului de poluare a mediului. Numai pe asemenea căi se poate da viață grijii pe care agricultura poate și trebuie să o aibă față de ecosistem, față de conservarea mediului natural.

Trebuie menționat că cercetarea științifică din alte țări, ca și din țara noastră, sub presiunea creșterii populației și a crizei de energie, caută noi resurse alimentare în sectorul producției vegetale și animale. În Mexic, de exemplu, a fost creat grîu pitic de mare productivitate de către profesorul Borlaug. Producțiile mari realizate cu acest soi au determinat răspîndirea lui în țările tropicale, sub denumirea de „revoluție verde". De asemenea a fost creat un hibrid între grîu și secara Triticale, cu calități productive superioare grîului și cu mare rezistență la ger și diferite boli. De mai mulți ani se fac cercetări de adaptare a acestui soi și la noi în țară, la I.C.C.P.T. Fundulea. Cercetări deosebit de importante se realizează în domeniul creării unor soiuri de plante care să folosească mai bine energia solară în procesul de fotosinteză. Astăzi plantele folosesc numai 1—2% din energia solară. Creșterea cu numai un procent a acestei utilizări ar rezolva criza alimentară ca și problemele apărute în agricultură odată cu **criza de energie.**

În vederea dezvoltării cercetărilor biologice a fost recent elaborat „Programul național de inginerie genetică", cuprinzînd într-o concepție unitară atît cercetările în curs de desfășurare, cît și cele de perspectivă. În cadrul realizării acestui program, se întrevede deja posibilitatea creării unor soiuri și hibrizi cu mare potențial de producție : 10—12 tone de grîu la hectar, 10—12 tone de porumb, 60—80 tone cartofi, 70—80 tone mere, 20 tone struguri etc. Cercetările urmăresc de asemenea, sporirea conținutului de substanță utilă. Astfel la grîu se prevede crearea unor soiuri cu un conținut de 17—18% proteine și cu însușiri superioare de panificație, la porumb — hibrizi cu un conținut

de 13—15% proteină bogată în aminoacizi esențiali, la floarea-soarelui hibrizi bogați în ulei (54—56%), etc. Totodată se urmărește crearea de soiuri și hibrizi cu o perioadă scurtă de vegetație la toate plantele de cultură și în special la porumb.

Sînt obiective care, înfăptuite și generalizate în producție, vor asigura o creștere considerabilă a nivelului producției agricole vegetale, a eficienței materiale și energetice cu care se realizează aceasta.

În ce privește sarcina ameliorării și adaptării de rase de animale, a creării de noi linii de animale și păsări mai productive și mai rezistente la boli, la condițiile de creștere în sistem de complexe industriale, în care să se asigure transformarea furajelor în calorii într-un procent mai ridicat decît cel de astăzi, ni se pare important ca cercetarea noastră din agricultură să folosească experiența proprie pe care o are. Trebuie utilizată, de asemenea, experiența din alte țări cu rezultate remarcabile în ridicarea producției de iarbă pe pășuni și fînețe, în producerea de mai mult lapte și mai multă carne din iarbă, în scopul economisirii cerealelor, atît de necesare consumului uman.

Revenind asupra unei probleme amintite, menționăm că reducerea consumului specific de cereale pentru obținerea unui kg de carne, la păsări de la 3 kg cereale la 2 kg iar la porci de la 4 kg la 3 kg este concepută să asigure mari disponibilități de cereale pentru consumul uman. La taurine se urmărește obținerea unor populații cu un potențial genetic de 7—8 000 l de lapte cu 4,3% grăsimi. Prin hibridare, la porcine se urmărește obținerea a 20—21 purcei anual pe scroafă, realizarea unei greutăți de 100 kg în viu în 5—5,6 luni, cu un consum specific de 2,6—2,8 UN/kg spor. Prin obținerea de hibrizi intra și interspecifici la păsările domestice, se vor crea populații noi pentru carne și ouă, cu performanțe superioare celor actuale, atît în ceea ce privește potențialul producției, cît și consumul specific.

În condițiile noii organizări a agriculturii, a creării de complexe unice agroindustriale de stat și cooperatiste — complexe în care cercetarea științifică este cuprinsă cu atribuții concrete, dintre cele mai însemnate, se creează premise corespunzătoare pentru realizarea sarcinilor care au fost puse în fața cercetării, respectiv în fața Academiei de științe agricole și silvice de către conducerea de partid și de stat. Acumulările cantitative realizate de cercetarea agricolă în ultimii 30 de ani, ajutorul deosebit de substanțial primit din partea partidului și statului în domeniul investițiilor, al asigurării condițiilor pentru pregătirea cadrelor în țară și perfecționarea lor în țări cu o agricultură și o cercetare mai avansată decît a noastră, și în mod deosebit intensificarea propriilor eforturi ale cadrelor de cercetători sînt elemente care dau, în mare măsură, consistența necesară acestei aprecieri.

Viziunea prospectivă asupra eficienței implicată direct în progresul agriculturii

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ din agricultura noastră a produs și produce schimbări fundamentale în viața satului românesc. Valorile, idealurile, întreaga viață a satului a fost și este revoluționată de pătrunderea noilor tehnologii bazate pe descoperirile care au avut loc în genetică, în chimie, în știința alimentației animalelor. Referindu-ne numai la domeniul psihologiei muncii, putem ușor desprinde ce schimbări radicale s-au petrecut în gîndirea unei fete de țăran, deprinsă să aibă acasă o cloșcă care să scoată în luna aprilie 10—12 pui, cînd a fost pusă să conducă o cloșcă mecanică ce poate să producă în tot cursul anului 1 000 000 de pui ! Putem desprinde ce schimbări fundamentale s-au produs în satul românesc prin cei 200 000 tractoriști și mecanici agricoli, prin îngrijitorii de animale care folosesc cele mai moderne metode de creștere și îngrășare a animalelor, prin cele 10 000 femei care lucrează și produc tomate, castraveți, gogoșari și flori în tot timpul anului în industria de sere. Ce schimbări fundamentale s-au produs în psihologia țăranului prin construcția complexelor de îngrășarea porcilor în care, utilizînd o exprimare peiorativă, un „fost" țăran, ce îngrijea un porc în propria gospodărie, este pus în prezent să îngrijească 10 000 de porci în valoare de 1 000 000 lei într-un complex industrial cu capacitatea de 100 000 porci.

A fost revoluționată, de asemenea, atitudinea față de proprietate. Dotat cu spirit practic, în condițiile noilor tehnologii agroindustriale țăranul se orientează mai mult înspre fructul pămîntului — „fructul" muncii lui, decît înspre proprietatea acestuia. Se schimbă atitudinea față de propria acumulare. Odată cu achiziționarea unor însemnate bunuri de folosință îndelungată, crește ponderea acumulărilor în educație și cultură. Dacă înainte idealul țăranului era să acumuleze cît mai mult pămînt, acum acumulează, ei și îndeosebi copiii săi, cît mai multă școală, învățătura înscriindu-se ca o condiție de bază în ridicarea veniturilor muncii sale. Or, asemenea sensibile mutații, cîmp deosebit de fertil pentru cultivarea unor noi și noi cunoștințe, trebuie valorificate în mai mare măsură, cu o mai mare eficiență, efectele urmînd să se regăsească nemijlocit în creșterea producției agricole.

În, și pentru agricultură au fost formate cadre de tehnicieni agricoli, zootehniști și mecanici, de organizatori și conducători de mari unități agricole. Dar, trăsăturile și caracteristicile agriculturii moderne și cu atît mai mult în noul cadru perfecționat de organizare și conducere al agriculturii, pretind cu necesitate obiectivă însușirea la o scară de masă a unor cunoștințe de planificare, de aprovizionare și desfacere, de organizare a muncii, a conducerii oamenilor în procesul de producție. Consider că tocmai sub acest aspect în toate unitățile agricole, zootehnice, viticole și pomicole mai trebuie îmbunătățită munca. Însușirea largă a cunoștințelor în domeniul conducerii întreprinderilor agricole socialiste se înscrie ca obligatorie pentru realizarea unor producții eficiente, pentru ridicarea productivității muncii, condiție esențială a sporirii nivelului de trai al oamenilor, sarcina fundamentală a societății noastre socialiste.

Iată acum o altă problemă, aflată în legătură cu cele de mai sus. Așa cum se știe, rezultatele revoluției în tehnică și tehnologia agricolă au fost repede însușite, datorită pregătirii de bază pe care o au tehnicienii și inginerii din acest important sector al economiei naționale. Însă poate din cauza caracterului lor mai abstract, au fost însușite mai puțin bine problemele economice, conținutul și importanța lor. În acest cadru, experiența dovedește că se însușesc mai anevoios problemele legate de optimul economic, chiar și în stabilirea mărimii unei ferme sau întreprinderi agricole. Se apreciază, astfel, că cu cît este mai mare o întreprindere sau o construcție, investiția specifică fiind mai mică, crește automat rentabilitatea. Dar această ipoteză este infirmată de multe ori în practică. Particularitățile producției agricole demonstrează utilitatea limitată a indicatorului investiției specifice : fiind un indicator tehnic și nu economic acesta se cuvine a fi analizat mai temeinic și folosit cu multă grijă. Din cauza aplicării lui fără discernămînt de către ingineri și economiști, de institutele de proiectări, într-o viziune limitată, s-a ajuns la crearea de întreprinderi gigant, în care indicatorul investiției specifice este mic, dar indicatorul de sinteză — beneficiul, nu se realizează. Ca atare starea de optim economic a întreprinderii este depășită, organizarea muncii nu mai poate fi cuprinsă în conul eficientizării.

Nu numai teoria ci cu deosebire practica demonstrează că există o foarte strînsă legătură între mărimea întreprinderii, a fermei vegetale sau zootehnice și puterea de cuprindere a conducerii în domeniul organizării și dirijării procesului de producție, al aprovizionării și desfacerii. S-ar putea de asemenea aprecia că procesele economice și financiare fiind mult mai complexe decît cele tehnice se însușesc mai greu în practică și din cauză că nu a fost acordată suficientă atenție disciplinei economice în învățămînt, cunoașterii acțiunii specifice a legilor economice în agricultură. Am amintit că însușirea cunoștințelor tehnice este mult mai ușoară decît a științelor conducerii unei mari întreprinderi agricole. Dar experiența pune tot mai mult în relief că, în final, hotărîtoare în procesul de conducere se vădesc a fi capacitatea conducătorului, competențele ce i-au fost delegate, corelate cu capacitățile și competențele cadrelor de pe toate treptele ierarhice, de calificarea muncitorilor, și în ultimă instanță de gîndirea colectivă, a tuturor.

Din toate acestea se pot desprinde importante concluzii asupra conținutului unor mutații necesare în procesul de învățămînt agricol desfășurat pe diferite trepte, în procesul de planificare a dezvoltării acestei ramuri de bază a economiei, în procesul însuși de desfășurare a activității curente din agricultură. În această direcție apare necesar ca cercetarea științifică din agricultură — dotată numai la nivelul Academiei de Științe Agricole și Silvice cu circa 7 000 lucrători, din care 2 500 cercetători — **să acorde o mai mare atenție problemelor legate de organizarea și conducerea mai bună a întreprinderilor agricole socialiste,** de realizarea, și pe această bază, a unei rentabilități sporite, capabile să contribuie în măsură însemnată la creșterea venitului național și a nivelului de trai al poporului. **„Epoca în care trăim,** subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, este dominată de cea mai profundă revoluție tehnico-științifică pe care a cunoscut-o istoria și care marchează un uriaș salt înainte în toate domeniile cunoașterii, în dezvoltarea forțelor de producție, în creșterea capacității creatoare a omului".** Iată deci cerințe care pun în lumină nu numai componente și trăsături esențiale ale timpului nostru, ci însăși ceea ce avem de făcut, ridicarea cunoașterii concrete a realităților, a perspectivelor de dezvoltare a agriculturii noastre în forme proprii, conforme condițiilor specifice de sol și climă, de aplicare mai rapidă în practică a rezultatelor științei.

prof. dr. Bucur ȘCHIOPU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Optimizare

ARTICOLUL „Optimizarea transporturilor", apărut în „Revista Economică" nr. 40/1978 a stîrnit un larg interes în rîndul cititorilor. Articolul demonstrează efectele pozitive ce rezultă din optimizarea transporturilor pentru economie, atît în ceea ce privește creșterea eficienței utilizării mijloacelor de transport, cît și în domeniul reducerii cheltuielilor materiale. Dar, în același timp, este legitimă și preocuparea economiștilor din unitățile expeditoare pentru ca rigorile acestei optimizări a transporturilor să nu afecteze suplețea articulațiilor contractului economic de livrare, suplețe atît de necesară.

Propun ca în cadrul definitivării noului sistem de optimizare globală a fluxurilor de transport pe calea ferată, auto și fluvială, la care s-a referit și nota din nr. 6/1979, să se stabilească o procedură similară cu cea prevăzută de art. 10 din Legea contractelor economice. Este vorba de eliminarea unor etape și scurtarea altora, prin care expeditorii să poată contacta direct organele de resort din cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor sau M.A.T.M.C.G.F.F. în vederea obținerii aprobării de derogare de la regulile optimizării, în cazurile în care o atare măsură este reclamată efectiv de interesul economiei naționale.

Paul MIHĂILESCU
arbitru de stat
București

Penalități

COMBINATUL de celuloză și hîrtie Dej a plătit anul trecut penalități neimputabile în sumă de 7,7 mil. lei pentru depășirea cotelor repartizate de energie electrică. Cu toate acestea unitatea nu a depășit norma de consum stabilită și aprobată prin plan de către organul tutelar; dimpotrivă, a realizat o economie. Este vorba, în mod evident, de o neconcordanță între volumul cotei repartizate de către organul tutelar, respectiv Centrala industrială de celuloză și hîrtie Brăila, și norma de consum planificată.

Pornind de la o astfel de situație propun ca printr-un act normativ să se reglementeze ca stabilirea cotelor de energie electrică sau de gaz metan să se facă în perfectă concordanță cu normele de consum aprobate. Propun, de asemenea, ca volumul penalităților să fie stabilit de către o comisie din care să facă parte reprezentantul furnizorului de energie electrică sau gaz metan, cîte un delegat al dispeceratelor teritoriale interjudețene, cîte un delegat din partea întreprinderii și organului tutelar.

Dumitru DRUMEN
inspector principal
Sucursala județeană Cluj
a Băncii Naționale

Cooperare

COOPERATIVA agricolă de producție Camăr din județul Sălaj a amenajat un atelier pentru confecționarea cîrligelor de rufe. În cursul anului 1978 am realizat din această activitate un venit global de aproape 1,2 mil. lei. În felul acesta am asigurat de lucru unui număr de 40 de cooperatori, îndeosebi în perioadele în care sînt mai puține lucrări de executat în agricultură. În momentul de față amenajăm un atelier de confecționat lăzi, cu un volum de lucru contractat pe anul 1979 de 500 mii lei. Am putea realiza însă o colaborare mai strînsă cu unele unități industriale. De exemplu, am putea confecționa obiecte de uz gospodăresc, paleți pentru transportul mărfurilor etc.

Pentru o mai bună informare asupra cererii și ofertei de lucrări și servicii, propunem ca solicitările să fie făcute cunoscute cooperativelor agricole interesate în mod operativ fie prin suplimentul săptămînal al „Revistei economice", fie prin intermediul ziarelor județene sau printr-un buletin informativ editat de resortul de specialitate din Ministerul Agriculturii și Industrializării Produselor Agricole.

Iosif SULYOK
președintele C.A.P. Camăr,
județul Sălaj

ECOURI

Piese de schimb

ÎN ARTICOLUL „Producția fizică la nivelul sarcinilor cantitative și calitative ale planului", publicat în nr. 41/1978, se fac unele considerații juste cu privire la necesitatea realizării producției fizice în unitatea noastră.

Dorim să arătăm cu acest prilej că filiera de aprobare a prețurilor pentru noile produse este complexă și greoaie. În legătură cu lipsurile interne care prelungesc durata de realizare a unor produse am luat măsuri ca fiecare maistru, la linia tehnologică ce o conduce, să urmărească respectarea ciclului de fabricație pentru fiecare sortiment aflat în lansare. Pentru evitarea staționărilor de utilaje am hotărît ca o parte din piesele de schimb necesare să se execute în atelierul mecanic, iar mecanicii de linie să execute intervențiile la timp și de cea mai bună calitate.

Pentru pregătirea noilor cadre de muncitori necesare unității noastre, *propunem ca în cadrul unui liceu industrial din localitate să fie înființată o clasă cu profil de confecții de încălțăminte*, cel puțin pentru treapta a I-a de liceu.

Dan PRICOP
directorul întreprinderii
„Partizanul"-Bacău

Metalul

ÎN UNITĂȚILE Ministerului Industriei Metalurgice se acționează pe un front larg în vederea eliminării unor deficiențe și a promovării proceselor tehnologice cu efect mare în creșterea scoaterii de laminate. Mai sînt însă și unele rămîneri în urmă, care afectează obținerea unor rezultate și mai bune, așa cum se arată în articolul „Gospodărirea rațională a metalului", apărut în nr. 43/1978. Astfel, la Combinatul siderurgic Galați nu s-au pus în funcțiune la termenul stabilit mașinile 3 și 4 de turnare continuă, ceea ce ar fi asigurat un plus de circa 25 000 tone laminate. De asemenea, activitatea de valorificare a capetelor s-a desfășurat destul de modest.

Pentru remedierea situației s-au inițiat măsuri eficiente astfel că, în acest an, o cantitate însemnată de scurtături vor fi sortate, lotizate și valorificate în toate unitățile laminatoare.

Mulțumim pentru sprijinul acordat, pentru sugestiile valoroase. Menționăm însă că în literatura de specialitate nu apar rezultatele ce se obțin în diferite țări privind consumul de metal și evoluția acestuia pentru realizarea producției de laminate finite. Nu dispunem de suficiente informații ca: structura sortimentală și calitativă a producției, ponderea cu care intervin anumite procese tehnologice – de exemplu turnarea continuă, – proporția dintre oțelurile calmate și necalmate, proporția dintre produsele plate și profile și dintre produsele plate livrate în foi și cele livrate în rulouri. Am fi bucuroși dacă am întîlni în paginile revistei informații de această natură.

Gh. GHIORGHIU
director în Ministerul
Industriei Metalurgice

★

ÎN SCOPUL creșterii indicelui de scoatere au fost mecanizate o serie de operații tehnologice cum ar fi: introducerea în cajele degrosisoare a materiei prime la laminorul 4, debitarea în flux a tablei după laminare la laminorul 3. De asemenea, s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea regimului de încălzire, în vederea laminării și tratamentului termic, micșorîndu-se astfel pierderile prin ardere.

Pentru acest an ne-am propus să realizăm noi măsuri menite să contribuie la creșterea indicelui de scoatere, cum ar fi: aprovizionarea cu materie primă pe sortimente și calități, conform programului de fabricație; reactualizarea și completarea tehnologiei de fabricație a tablei inoxidabile; definitivarea soluției constructive și punerea în funcțiune a echilibrorului de la caja trio laminor 3; realizarea unui mecanism de antrenare a cilindrilor superiori de la cajele degrosisoare laminor 4 în vederea asigurării preciziei dimensionale la tabla mijlocie și groasă.

Transpunînd în practică măsurile amintite, precum și altele ce vor fi studiate și aplicate pe parcurs, colectivul întreprinderii noastre s-a angajat să realizeze în anul 1979 același indice de scoatere ca cel planificat în 1978 în condițiile planificării unor sortimente mult mai dificile de fabricat, respectiv în condițiile creșterii ponderii tablei inoxidabile.

V. SCORȚANU
directorul întreprinderii
„Laminorul de tablă"-Galați

★

DEOARECE structura de fabricație a oțelurilor la Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii cuprinde peste 86% oțeluri aliate și oțeluri carbon de calitate, procedeul de turnare continuă nu poate fi aplicat. De asemenea, nu se poate trece la creșterea ponderii oțelurilor necalmate.

În scopul valorificării capetelor provenite de la debitarea la lungimi fixe a profilelor laminate și trase, a sîrmelor sub formă de colaci mici este necesară preluarea acestora de către bazele de aprovizionare și desfacere, în vederea valorificării lor.

Colectivul de muncă al combinatului nostru se va preocupa în continuare de găsirea și aplicarea de noi soluții care să conducă la utilizarea cît mai rațională a materiilor prime, materialelor și în special a metalului, în vederea îmbunătățirii indicelui de scoatere. În acest scop, avem un plan de măsuri pentru perioada 1978–1980, prin realizarea căruia vom asigura în continuare o dinamică favorabilă a consumului specific de metal, respectiv a coeficientului de scoatere.

Ioan OLTEANU
director adj. tehnic și de producție
Combinatul metalurgic Cîmpia-Turzii

Prin rezolvarea specifică a organizării

şi conducerii activităţilor economico-sociale

EFICIENŢĂ SPORITĂ ÎN FUNCŢIONAREA PLATFORMELOR INDUSTRIALE

Importantul potenţial tehnic şi uman concentrat în marile complexe industriale poate fi utilizat mai bine prin coordonarea şi centralizarea unor funcţiuni şi activităţi comune tuturor întreprinderilor de pe aceeaşi platformă. Aceasta ar contribui la folosirea cît mai productivă a dotărilor tehnologice şi de deservire, a forţei de muncă, a personalului de specialitate, la valorificarea mai completă a materiilor prime, la reducerea consumurilor de energie.

LA FINELE CINCINALULUI ACTUAL, circa 75% **din producţia industrială a ţării se va realiza în întreprinderile grupate ca amplasament în cadrul platformelor industriale ; proporţia se va ridica, la nivelul anului 1985, la peste 80%.** Ponderea este şi mai mare în cazul judeţelor din categoria celor care, pornind de la un nivel mai redus al dezvoltării economice, urmează ca în anul viitor să atingă o producţie industrială globală de cel puţin 10 miliarde de lei — şi unde amplasarea noilor capacităţi atinge cel mai înalt grad de concentrare teritorială. În perioada cincinalului următor, **noile obiective de investiţii în industrie vor fi realizate, în principal, pe platformele existente, amplificîndu-le considerabil potenţialul.**

O concepţie calitativ nouă

CREAREA ACESTOR MARI COMPLEXE, importantul lor rol economico-social reprezintă o expresie elocventă a caracterului ştiinţific imprimat de către partid, de către secretarul său general strategiei româneşti de dezvoltare, în care **politica industrializării accelerate este împletită cu cea a dezvoltării active şi armonioase a teritoriului, prin amplasarea raţională, echilibrată a forţelor de producţie, antrenînd rezolvarea concomitentă şi corelată a unor probleme sociale majore.**

Materializarea indicaţiilor tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** a determinat, în actualul cincinal, **o etapă nouă, superioară în evoluţia concepţiei platformelor industriale.** Valorificîndu-se avantajele economiei socialiste planificate, simplei alăturări spaţiale a întreprinderilor i s-a adăugat criteriul economicităţii maxime în utilizarea terenurilor, în realizarea şi funcţionarea utilităţilor şi altor dotări, prevăzute a fi exploatate în comun ; s-au introdus, în procesul investiţional al platformelor, responsabilităţi unice la nivelul coordonării, al proiectării şi al execuţiei.

Aceasta a însemnat nu numai evitarea unor paralelisme, nu numai blocarea unor canale de risipire a resurselor financiare şi materiale, ci şi **deschiderea perspectivelor de adîncire în domenii multiple a cooperării între unităţile situate pe o platformă — atît în ce priveşte echipamentele auxiliare producţiei, cît şi sub aspectul utilizării superioare a resurselor materiale, a potenţialului uman, gospodăririi judicioase a energiei etc.**

Intuind aceste generoase posibilităţi şi apreciind just necesitatea unei cît mai grabnice valorificări a lor în vederea creşterii eficienţei economice, Academia „Ştefan Gheorghiu", în colaborare cu instituţii şi organisme interesate, a abordat în ultimii ani o problemă calitativ nouă şi de vast orizont : **organizarea şi conducerea platformelor industriale şi a complexelor economico-sociale mari.** Recent, concluziile principalelor studii, investigaţii şi proiecte concrete elaborate de cadre didactice şi cursanţi ai academiei, de alţi specialişti au fost prezentate în cadrul unei ample dezbateri*) care a oferit, pornind de la experienţa practică şi avînd în vedere orientările date de conducerea partidului, idei de deosebită actualitate şi oportunitate în acest moment cînd se pregătesc noul cincinal, îmbunătăţirea legislaţiei în domenii importante ale sistemului nostru economic. S-a evidenţiat pregnant modul cum accentuarea factorilor intensivi, de natură calitativă ai dezvoltării trebuie să se reflecte în conducerea şi organizarea platformelor, pentru eliminarea unor dificultăţi apărute, pentru valorificarea deplină a pontenţialului lor tehnic şi uman, printr-o mai bună coordonare în toate etapele de pregătire, realizare şi funcţionare a lor. Din analiza unor soluţii aplicate pînă acum, a performanţelor obţinute, a rezultat clar necesitatea de a întregi şi corela pro-

*) Organizată de către catedra de organizare şi conducere a unităţilor industriale de construcţii, transporturi şi telecomunicaţii împreună cu laboratorul de organizare şi conducere din Academia „Ştefan Gheorghiu", cu participarea Comitetului de Stat al Planificării, Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie (prin comisia de conducere modernă a unităţilor, din Consiliul Naţional al Inginerilor şi Tehnicienilor), Institutul de economie socialistă ş.a., dezbaterea a avut loc la Bucureşti, în zilele de 30—31 martie a.c.

iectele constructiv, tehnologic, al echipamentelor sociale, ecologic etc. ale investiţiilor, printr-un proiect de conducere şi organizare, de a soluţiona elementele metodologice şi normative capabile să realizeze sinergia aportului individual al unităţilor de pe platforme.

Unitate în diversitate

STADIUL DE REALIZARE, posibilităţile de dezvoltare, gradul de integrare (profil de producţie omogen sau variat al întreprinderilor componente), gradul de concentrare în teritoriu, precum şi o seamă de alţi factori naturali şi de mediu, tehnici şi economici, organizaţionali şi de conducere, sociali şi politici reprezintă tot atîţia parametri care diferenţiază între ele platformele industriale, chiar în cadrul limitat al unei localităţi. Aprofundarea elementelor lor tipologice a evidenţiat nu mai puţin de 38 de criterii de apreciere — şi desigur că, lărgind unghiul de vedere, şi această selecţie s-ar amplifica. O asemenea diversitate nu exclude însă, ci dimpotrivă, impune — pornind de la o abordare sistemică — **o metodologie unitară de cercetare şi proiectare a platformei, care să confere, sub aspectul conducerii şi organizării, unitate în obiective şi flexibilitate în soluţii, fie pentru perfecţionări în platformele existente, fie pentru a regla, încă din faza de proiectare a investiţiilor, elementele de bază ale funcţionării viitorului sistem.**

Au fost identificate, prin analize-diagnostic, o serie de funcţii şi activităţi din domeniul organizării conducerii, a producţiei, a muncii, care au o specificitate aparte în cazul complexelor industriale. Neluarea ei în considerare, rezolvările fragmentare şi tîrzii au dat naştere la dificultăţi, uneori serioase, în asigurarea unor condiţii indispensabile producţiei unităţilor de pe platforme (vezi pregătirea cadrelor pentru întreprinderile constructoare de maşini din Bistriţa, transporturile c.f. la Slatina ş.a.).

Argumente pentru constituirea platformelor pe baza unei documentaţii tehnico-economico-organizatorice complete, cu o tratare mai substanţială a ultimului din aceşti trei termeni, au furnizat unele proiecte-cadru elaborate la Academia „Ştefan Gheorghiu" pentru noi investiţii de amploare. Astfel, studiul de organizare şi conducere la nivelul etapei a II-a de dezvoltare a Combinatului siderurgic Călăraşi a adoptat o formulă a structurii pe unităţi, mai raţională decît la platformele existente ale acestei industrii, bazată pe gruparea după criteriul tehnologic şi după cel al centralizării unor activităţi (de pildă, cea mecano-energetică), prevăzîndu-se şi un centru propriu de cercetare-proiectare cu preocupări exclusive de inginerie tehnologică. Şi pentru Combinatul minier Roşia-Poieni, proiectul de organizare a fost întocmit în paralel cu cel tehnologic şi cel de construcţie, ceea ce a permis armonizarea soluţiilor ce prezentau implicaţii reciproce. O asemenea experienţă accentuează o dată în plus imperativul (subliniat în repetate rînduri în documente cu caracter normativ, în studii şi dezbateri ştiinţifice, în articole din coloanele revistei noastre) ca **proiectanţii generali de platforme şi fiecare institut pentru proiectări de investiţii să abordeze nu întîmplător şi formal, ci de o manieră constantă şi la un nivel corespunzător** (ceea ce solicită şi personal specializat) **coordonatele cadrului organizatoric în care vor funcţiona noile obiective.**

Domenii de cooperare

ÎN LISTA ACESTOR COORDONATE necesare şi posibile, un segment important prin cîmpul de acţiune şi prin efectele prezumabile îl reprezintă **perfecţionarea mecanismului de relaţii** (interne şi externe platformei) **care, pornind de la o planificare corectă şi adaptată elastic la situaţiile concrete, să se deruleze în condiţii de eficienţă maximă.**

● Considerînd pentru început faza de realizare a platformelor, practica arată că proiectantul general şi antreprenorul general participă într-un sistem de relaţii trunchiat, deoarece atribuţiile şi răspunderile lor nu au fost suficient adîncite potrivit cerinţelor unui complex de investiţii. Antreprenorul general, de pildă, nici nu are relaţii contractuale cu antreprenorii de specialitate, corelarea făcîndu-se cel mult prin grafice comune lipsite de o autoritate, deci de o garanţie formalizată. Proiectantul general pentru platformele eterogene nu poate interveni decisiv faţă de proiectanţii diferitelor obiective, de pildă în determinarea realistă şi economicoasă a necesarului global de utilităţi, întrucît în unele ramuri acest necesar se determină după criterii tehnologice particulare procesului de fabricaţie respectiv, iar în altele — după norme de consum cu caracter departamental. La rîndul lor, întreprinderile de pe platformă, beneficiare de investiţii, menţin configuraţia de atribuţii în acest domeniu caracteristică unităţilor amplasate izolat, cu risipă de efort şi de personal şi fiind puse (mai ales în cazul unităţilor noi) în situaţia de a învăţa o lecţie care nu le foloseşte în activitatea lor de bază. Toate aceste neajunsuri de adaptare poate că ar dispare, dar în orice caz ar fi atenuate dacă **la nivelul platformei problematica investiţiilor ar fi concentrată într-o structură comună, unică,** operînd cu o diagramă de relaţii mult simplificată şi urmărind lucrările pînă la punerea în funcţiune a noilor capacităţi — eventual sub anumite aspecte, chiar pînă la atingerea parametrilor proiectaţi. Ea ar putea organiza şi folosirea programată, continuă a echipelor de întreţinere şi reparaţii cu profil de construcţii ale unităţilor de pe platformă, **inclusiv pentru lucrările de modernizări şi dezvoltări ce se execută cu forţe proprii.**

● Cît priveşte activităţile legate de producţie, o soluţie promiţătoare pare a fi aceea de **a centraliza capacitatea de efectuare a reparaţiilor de instalaţii şi utilaje tehnologice.** S-ar obţine astfel o diminuare a efectivelor necesare în condiţiile satisfacerii cerinţelor pentru toate specialităţile, încărcarea lor constantă ; o platformă şi-ar putea asigura ceea ce pentru fiecare unitate în parte ar fi încă un lux — electronişti şi automatişti care să intervină pentru utilizarea celor mai moderne echipamente în condiţiile indicate şi la parametrii garantaţi de furnizori. Iar dată fiind afirmarea tot mai largă a concepţiei „întreţinerii permanente", care tinde să prevaleze asupra sistemului reparaţiilor planificate şi care se bazează pe înlocuirea pieselor uzate pe măsură ce sînt depistate, apare perfect raţională şi **centralizarea confecţionării şi recondiţionării pieselor de schimb.** Aceasta ar înlesni o dotare calitativ mai completă, deşi cantitativ mai redusă a sectorului mecanic comun decît a sumei atelierelor separate ale unităţilor de pe platformă, o folosire mai intensivă a capacităţii, aplicarea unor tehnologii de recondiţionare bine puse la punct (de pildă, acoperirea cu pulberi metalice), recu-

D 646

1979 APR 19

curier
economic legislativ

REGLEMENTAREA CALITĂȚII ÎN CONTRACTELE ECONOMICE DE IMPORT

Importul de materii prime, de mașini și utilaje, piese de schimb etc., componentă a schimburilor noastre internaționale constituie o secvență importantă a activității comerciale a întreprinderilor, cu implicații directe asupra rezultatelor financiare a autogestiunii fiecărei unități economice în parte.

Indicațiile de partid și de stat sînt clare cu privire la direcțiile de urmat. Secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** în Raportul la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, din decembrie 1977, a subliniat cu pregnanță că „**Ministerul Comerțului Exterior, organele de sinteză, ministerele și unitățile economice trebuie să facă totul pentru respectarea strictă a echilibrului balanței comerciale și balanței plăților externe. Ele trebuie să asigure livrarea, în cele mai bune condiții, la calitatea corespunzătoare, a produselor destinate exportului, comercializînd mai bine mărfurile românești pe piața externă, gospodărind mai rațional fondurile valutare de import**".

Gospodărirea rațională a fondurilor valutare destinate importului se realizează pe mai multe căi, printre care un loc de frunte îl ocupă studierea aprofundată a pieților externe, a ofertelor primite, care să permită manifestarea unor opțiuni competente, documentate și, în final, semnarea contractelor cu partenerii externi pentru importul acelor produse care prezintă un grad înalt calitativ, la prețuri care indică o eficiență ridicată.

Pentru realizarea acestui deziderat, normele de drept privind calitatea importurilor stabilesc obligații atît pentru întreprinderile beneficiare, cît și pentru cele de comerț exterior, obligații (și răspunderi) pe care le vom analiza în cadrul prezentului documentar.

Raportul juridic intern de import

În activitatea de comerț exterior raporturile juridice dintre întreprinderile economice au o structură diferită, în funcție de natura operațiunilor și anume :

— pentru operațiunile de export se încheie, ca regulă generală, contracte economice de livrări pentru export, parteneri fiind unitățile producătoare ca furnizoare și întreprinderile de comerț exterior, ca beneficiare ;

— pentru operațiuni de import, între unitățile beneficiare și cele de comerț exterior se încheie contracte economice pe bază de comision.

Contractele economice de comerț exterior pe bază de comision care se utilizează în raporturile juridice dintre întreprinderile beneficiare de import și cele de comerț exterior importatoare se deosebesc de toate celelalte tipuri de contracte economice ; fizionomia lor proprie constă din următoarele elemente caracteristice :

— **comitentă** este în toate cazurile întreprinderea direct beneficiară a importului (care poate să fie o bază de aprovizionare, întreprindere producătoare etc.) ;

— **comisionară** este întreprinderea de comerț exterior importatoare ;

— **obiectul** contractului îl constituie pentru întreprinderea de comerț exterior comisionară **prestarea serviciilor de specialitate** pentru încheierea contractelor comerciale externe de import și urmărirea derulării lor, iar pentru întreprinderea comitentă **plata comisionului.**

Așadar, pe cît vreme în contractul economic de furnizare obiectul constă din livrarea de produse și plata prețului acestora, în contractul economic de comerț exterior pe bază de comision obiectul îl constituie prestarea de servicii de specialitate și plata comisionului. Această trăsătură esențială este plină de consecințe juridice, așa cum vom vedea într-o secțiune viitoare, unde vom trata modul de rezolvare a reclamațiilor de calitate (și cantitate), precum și răspunderea părților. Iată cum este înscris obiectul într-un **contract economic pentru import pe bază de comision încheiat** de o întreprindere de comerț exterior, cu o întreprindere beneficiară de importuri :

Art. 1. Prezentul contract are ca obiect stabilirea obligațiilor și drepturilor părților contractante în scopul încheierii și executării contractelor de import cu furnizorii externi, pentru a se realiza importul instalațiilor, mașinilor, utilajelor, materialelor, pieselor, documentației, prestarea serviciilor etc., care formează obiectul de import al comisionului și pentru care comitentul a introdus în plan fișe tehnice, cu respectarea dispozițiunilor normative privind această activitate.

1.1. Contractele externe se încheie de comisionar pentru și pe contul comitentului.

1.2. Prevederile contractelor externe de import comunicate comitentului, ca și anexele sînt în totul opozabile acestuia.

În continuare, același contract, prevede în mod detaliat obligațiile părților pentru realizarea în bune condiții a importurilor ;

Art. 2. **Obligațiile comitentului**

Comitentul se obligă :

2.1. să prezinte comisionarului fișele tehnice pentru viză și înscriere în plan, la termenele și în condițiile prevăzute în dispozițiile normative în vigoare, îngrijindu-se de asigurarea fondurilor necesare pentru plata importurilor cu indicarea stndardelor, a normelor interne, ori a derogării obținute de la Consiliul de Miniștri, conform prevederilor Decretului 686/1973 ;

2.2.să întocmească fișele tehnice pe baza documentației necesare de natură să asigure eficiența importului respectiv ;

2.3. să avizeze în timp util oferta externă cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnic și economic dintre ofertele prezentate de comisionar, astfel încît comisionarul să poată să transmită în termen comanda la extern sau să încheie contractul cu furnizorul extern.

2.4. să acorde sprijinul tehnic de care comisionarul are nevoie și să clarifice toate problemele de ordin tehnic în vederea încheierii contractului extern ;

2.5. să comunice comisionarului dacă înțelege să asigure sau nu, pe timpul transportului, mărfurile care se contractează ;

2.6. să recepționeze mărfurile în conformitate cu clauzele contractului extern și să întocmească actele constatatoare conform acestui contract și dispozițiilor normative interne ;

2.7. în cazul constatării unor lipsuri cantitative și/sau calitative la mărfurile importate, să transmită actele de constatare comisionarului și să solicite reclamarea acestor lipsuri la furnizori ;

2.8. să plătească prețul mărfurilor importate, cheltuielile de circulație pe parcurs intern, cheltuielile de depozitare, manipulare, taxele de verificare și control în țară, eventualele taxe vamale și comisionul cuvenit comisionarului ;

2.9. să acorde asistența tehnică de care are nevoie comisionarul în cadrul rezolvării reclamațiilor sau a litigiilor externe ;

2.10. să îndeplinească orice alte obligații care îi revin din contractul extern, inclusiv din eventualele contracte de cooperare ce s-ar încheia. să depună la comisionar, odată cu fișa tehnică în cazul importurilor pentru profilul de plan investiții, copie de pe actul prin care s-a aprobat investiția, în condițiile Legii nr. 71/1969.

Art. 3. **Obligațiile comisionarului**

Comisionarul se obligă :

3.1. să prospecteze piața externă pentru a pune la dispoziția comitentului oferte corespunzătoare fișei tehnice, precum și documentația pe care o obține ;

3.2. să încheie contracte externe, pe relații corespunzătoare acordurilor, în concordanță cu prevederile planului valutar, cu respectarea elementelor din fișa tehnică și a avizului comitentului, în condițiile și la prețurile cele mai favorabile, pe bază de analize și documentații de prețuri ;

3.3. să urmărească executarea contractului exern din punct de vedere comercial și juridic ;

3.4. să transmită comitentului, elementele esențiale ale contractului extern sau copia acestuia, îndată ce se află în posesia lui ;

3.5. să dea instrucțiunile necesare organizațiilor competente pentru transmiterea și vămuirea mărfurilor, încheind, cînd este cazul, contractele aferente în contul comitentului ;

3.6. să efectueze plățile externe, întocmind formele necesare în acest scop ;

3.7. să întocmească formele privind decontarea internă conform dispozițiunilor normative în vigoare.

3.8 să transmită furnizorilor externi reclamațiile comitentului și să urmărească rezolvarea lor potrivit prevederilor contractului extern ;

3.9. să facă demersurile necesare direct sau prin intermediul organizațiilor de specialitate, pentru obținerea despăgubirilor cuvenite, în cazul degradării, distrugerii sau pierderii mărfurilor contractaté, în timpul transportului lor pe parcursul extern ;

3.10. să pună la dispoziția comitentului sumele incasate de la furnizorii exerni în contul reclamațiilor, în termen de 5 zile de la primirea lor ;

3.11. să pună la dispoziția comitentului, contravaloarea în lei a penalizărilor încasate de la furnizorii externi, potrivit reglementărilor în vigoare ;

3.12. să susțină și să apere drepturile și interesele comitentului rezultate din contractul extern ; în cazul cînd pretențiile părților din acest contract nu pot fi rezolvate pe cale amiabilă, comisionarul va susține și apăra drepturile și interesele comitentului în fața organelor arbitrale sau a instanțelor judecătorești competente, cu participarea delegaților împuterniciți ai comitentului ori de cîte ori aceasta va fi cerut de către comitent sau de de comisionar.

Contractul economic pentru import pe bază de comision, fiind un contract intern, respectiv făcînd parte din familia contractelor economice, îi sînt aplicabile normele înscrise în Legea contractelor economice. Dată fiind importanța pe care o prezintă importurile pentru economia națională, modalitățile de asigurare a calității produselor provenite din import sînt riguros reglementate prin Decretul nr. 686/1973, publicat în B. Of. nr. 208/1973, cu modificările ulterioare. Cum această lege constituie actul normativ de bază, prin care sînt stabilite condițiile în care trebuie să se desfășoare operațiunile de contractare și derulare a contractelor comerciale internaționale care au ca obiect importuri, considerăm necesar să prezentăm, în continuare, obligațiile ce revin întreprinderilor de comerț exterior importatoare și unităților beneficiare de importuri, a căror neîndeplinire pot atrage răspunderi contractuale, evident, în lumina actului normativ menționat.

Contractele de import — clauze privind calitatea produselor

Că o consecință directă a mecanismului de import instituit, spre deosebire de export, unicul instrument juridic de formațiune convențională în care se concretizează obiectul importului, condițiile de calitate, cele de derulare și de soluționare a eventualelor reclamații calitative și cantitative, îl constituie contractul comercial internațional, încheiat cu un partener extern, vînzător-exportator, și de o întreprindere de comerț exterior, cumpărătoare-importatoare.

Rezumîndu-ne numai la determinarea calității și la clauzele asiguratorii privind executarea întocmai a obligațiilor asumate de vînzător, în cele ce urmează vom sintetiza prevederile Decretului nr. 686/1973.

● **Operațiuni precontractuale.** Art. 5, alin. 1, din Decretul amintit prevede că „în scopul satisfacerii, în condiții cît mai bune, a cerințelor economiei naționale, pentru transformarea contractului extern cu privire la importuri într-un instrument eficient de asigurare a calității produselor importate, unitățile cu activitate de comerț exerior și cele beneficiare de importuri au obligația ca în faza premergătoare încheierii contractelor externe să asigure prosperitatea pieții, selectarea firmelor furnizoare, verificarea prealabilă a calității și caracteristicilor nepoluante ale produselor care vor forma obiectul importului, precum și ale proceselor tehnologice în care acestea vor fi incorporate (prin încercări și testări pe instalații și utilaje similare existente în funcțiune la alți clienți externi, livrări de mașini și echipamente de probă pentru testări și omologări în țară, folosirea de loturi de probă pentru încercări pe instalații industriale existente sau pe instalații pilot și altele asemenea), precum și alte măsuri care să asigure calitatea produselor importate".

Eivdent, pentru a se lua decizia privind oferta care urmează a fi acceptată se iau în considerare și alte elemente ale competitivității — prețul, condițiile de livrare etc.

● **Clauze privind calitatea.** O primă condiție pe care o instituie legea este aceea a respectării nivelului de calitate și tipizarea realizată în economia

noastră. Într-adevăr, prin art. 2 al aceluiaşi Decret a fost instituită obligaţia ministerelor şi a celorlalte organe centrale beneficiare de importuri, precum şi a întreprinderilor de comerţ exterior, ca la importul de materii prime, materiale, utilaje şi instalaţii complexe să respecte prevederile standardelor de stat sau ale normelor tehnice interne şi de tipizare în vigoare în ţară. În cazurile în care unele importuri nu se încadrează în prescripţiile din standarde sau norme tehnice ori pentru care nu există asemenea standarde sau norme se vor putea efectua numai cu aprobarea Consiliului de Miniştri, la propunerea ministerelor şi celorlalte organe centrale interesate, avizată de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe şi Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie.

În funcţie de obiectul contractual, în contractul comercial de import, potrivit art. 10 din Decret, se vor prevedea parametrii tehnici şi condiţiile de calitate potrivit temelor tehnice, fişelor tehnice sau celor înscrise în oferte acceptate de unităţile beneficiare ale importurilor, metodele de determinare a calităţii, locul unde se va efectua controlul sau recepţia, organul de control sau de recepţie, documentele care se încheie în urma controlului sau recepţiei efectuate, modalităţile de soluţionare a litigiilor în cazul produselor necorespunzătoare calitativ faţă de clauzele contractuale.

În cazul importului unor produse cu caracteristici speciale, art. 6 din Decret prevede :

— pentru aparatele de măsură şi control, medicamente şi alte produse provenite din import, care prin reglementările legale în vigoare sînt supuse verificării de tip sau omologării prealabile în ţară, la institute şi laboratoare de specialitate autorizate de către Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor, unităţile cu activitate de comerţ exterior sînt obligate să trateze cu partenerii externi includerea în contracte a unei clauze potrivit căreia aceştia vor trebui să obţină certificatul de verificare de tip sau de omologare corespunzător ;

— pentru cazanele cu aburi, recipientele sub presiune, instalaţiile de ridicat şi aparatele consumatoare de combustibil, în contracte se va prevedea obligativitatea ca acestea să corespundă normativelor în vigoare în ţară, menţionîndu-se totodată că sînt supuse verificării inspecţiei tehice de resort din cadrul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în vederea autorizării de funcţionare, dacă nu există convenţii de recunoaştere reciprocă între acestea şi organe similare din ţara exportatoare ;

— pentru importurile de produse alimentare, unităţile cu activitate de comerţ exterior şi cele beneficiare ale importurilor sînt obligate să prevadă în contractele externe clauze precise cu privire la indicii sanitari stabiliţi prin normele de igienă în vigoare în Republica Socialistă România sau, în lipsa acestora, să ia avizul prealabil al Ministerului Sănătăţii.

În contractele comerciale internaţionale se vor înscrie clauze privind obligaţia vînzătorului extern de a transmite, odată cu produsele şi documentele prin care se certifică îndeplinirea condiţiilor de calitate prescrise, instrucţiuni de exploatare şi întreţinere, cărţi tehnice şi alte asemenea documente ; pentru maşini, utilaje şi instalaţii, precum şi pentru bunurile de consum de folosinţă îndelungată, se vor prevedea în contracte condiţiile de asigurare a funcţionării — termene de garanţie, piese de schimb, service —, precum şi, după caz, documentaţia necesară pentru executarea în ţară a pieselor de schimb cu uzură rapidă (art. 1 din Decret).

● **Semnarea şi comunicarea contractului.** Ca regulă generală, contractele comerciale internaţionale de importuri se semnează numai de părţile din contract, respectiv vînzătorul extren şi întreprinderea de comerţ exterior importatoare. De la această regulă, Decretul nr. 686/1973 face următoarea excepţie, prin art. 8 : „Contractele de import de valori importante vor fi încheiate cu prealabila consultare a jurisconsultului întreprinderii de comerţ exterior de resort şi vor fi semnate în mod obligatoriu de către acesta şi de către beneficiarii importurilor respective, cărora le vor fi remise copii de pe contracte în termen de 5 zile de la semnare".

În continuare, art. 10, alin. 2, din acelaşi Decret prevede următoarele : „Unităţile cu activitate de comerţ exterior sînt obligate să comunice, în termen de 10 zile, unităţilor beneficiare de importuri condiţiile de calitate, de control şi de recepţie stabilite prin contractele externe".

Textele de mai sus ne obligă la unele comentarii :

— semnarea contractului extern de către beneficiarul importului nu este decît o cale de a-şi da acceptul asupra conţinutului, fără ca el să devină parte în contract ;

— cu privire la data la care trebuie încunoştiinţat beneficiarul de import constatăm o inadvertenţă — 5 zile în prima situaţie şi 10 zile în cea de-a doua — pe care nu o considerăm justificată ; credem că un termen unic de 5 zile ar fi prea suficient pentru o asemenea comunicare.

Oricare ar fi termenul de remitere (5 sau 10 zile), la primirea copiilor de pe contractele externe sau numai a unor extrase privind condiţiile de calitate, de control şi de recepţie întreprinderile beneficiare au obligaţia să le verifice, sub un dublu aspect :

— în primul rînd se verifică dacă condiţiile de calitate, control şi recepţie corespund fişelor tehnice sau acceptului dat pe orice altă cale ;

— de asemenea, se verifică dacă odată cu comunicarea elementelor de mai sus, în documentul primit se arată termenul pînă la care se pot formula reclamaţii externe şi cu ce documente se probează lipsurile cantitative sau calitative.

Neconformitatea condiţiilor din contractul comercial extern cu acceptul dat, sau lipsa termenului de reclamaţie, îndreptăţeşte pe beneficiarul de import să solicite întreprinderii de comerţ exterior importatoare să remedieze, în timp util, neconformitatea sau lacunele constatate.

Derularea contractelor — controlul şi recepţia

Decretul nr. 686/1973 cuprinde importante prevederi şi cu privire la derularea contractelor comerciale internaţionale de import, în special, cu privire la controlul şi recepţia produselor.

Art. 4 din Decret prevede că „unităţile beneficiare ale importurilor, precum şi, după caz, unităţile cu activitate de comerţ exterior, au obligaţia de a efectua recepţia calitativă şi cantitativă a produselor importate, în termenele şi în condiţiile convenite cu partenerul extern prin contract, astfel ca eventualele reclamaţii cu privire la calitate sau cantitate să poată fi făcute în termen de către unităţile cu activitate de comerţ exterior...". În acest scop, art. 13 prevede că unităţile beneficiare de importuri sînt obligate să organizeze controlul şi recepţia produselor importate, potrivit reglementărilor legale în vigoare şi prevederilor din contractele externe. În continuare, prin acelaşi articol se stabileşte că beneficiarilor de importuri le revine obligaţia de descărcare, manipulare, transport şi depozitare, în vederea efectuării probelor de calitate, cu respectarea termenelor înscrise în contractul comercial extern de import.

Pentru menţinerea calităţii produselor importate, pe toată durata transportului, manipulării şi depozitării acestora Decretul obligă unităţile de transport naval, aerian, feroviar şi rutier, precum cele de încărcare, descărcare şi depozitare din porturi, aeroporturi şi gări să depună toate diligenţele de buni gospodari.

O importanță deosebită acordă actul normativ pe care îl analizăm comisiilor de recepție ; astfel, art. 14 prevede că „recepția produselor importate se efectuează prin comisii de recepție a căror competență și componență se vor stabili, după natura nomenclatoarelor de produse din import, prin hotărîri ale Consiliului de Miniștri, ordine ale conducerii ministerelor și celorlalte organe centrale, decizii ale conducerilor centralelor industriale și unităților beneficiare de importuri sau, după caz, ale unităților cu activitate de comerț exterior".

Dată fiind importanța și complexitatea utilajelor tehnologice, instalații etc., Decretul stabilește (art. 15) că în contracte se va putea prevedea și posibilitatea de a se realiza controlul pe principalele faze de fabricație în uzinele producătoare, prin delegați ai părții române, semnatare a contractului, sau prin organizații străine de control de specialitate împuternicite de cumpărător.

Cu privire la locul efectuării controlului art. 18 din Decret prevede următoarele :

— controlul calității produselor din import se va executa la destinație, în porturi sau stații de frontieră, numai la acele produse la care prin contractele încheiate cu partenerii externi se prevede expres acest control ; controlul se poate efectua direct de către unitățile beneficiare ale importurilor sau prin mandatarii acestora ; la celelalte produse la care nu există astfel de obligații contractuale, controlul calității se efectuează la unitățile beneficiare interne ale importurilor ;

— controlul efectuat la destinație, în porturi sau puncte de frontieră, nu exclude controlul la furnizorii externi și la beneficiarii interni, în vederea depistării eventualelor vicii ascunse ;

— în cazul cînd prin contractele externe se prevăd controlul și recepția cantitativă și calitativă numai la încărcare, unitățile beneficiare de importuri nu sînt exonerate de obligația de a efectua controlul și recepția finală la destinație ; controlul și recepția produselor din import la încărcare se vor putea accepta la contractele externe numai pe baza acordului scris intervenit între conducerea unității cu activitate de comerț exterior și cea a unității beneficiare de importuri.

Subliniem în încheierea acestei secțiuni că potrivit Decretului nr. 686/1973, art. 19, „Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor va controla, în condițiile legii, modul cum beneficiarii de importuri realizează recepția acestora potrivit clauzelor contractuale. În acest scop, unitățile beneficiare de importuri și, după caz, unitățile cu activitate de comerț exterior sînt obligate să organizeze evidența recepțiilor efectuate".

Reclamații de calitate — localizarea pagubelor

Am arătat într-o secțiune precedentă că întreprinderile beneficiare de importuri, pentru a-și valorifica constatările cu privire la calitatea (sau cantitatea) produselor trebuie să remită reclamații, la care se anexează documentele probatorii înscrise în contractul extern, întreprinderilor de comerț exterior importatoare, în termen de 15 zile înainte de expirarea termenului stabilit de părți (art. 15, din Decretul nr. 686/1973. La rîndul ei, întreprinderea de comerț exterior, primind reclamația de la beneficiarul importului, potrivit art. 20 din Decret, sînt obligate să acționeze în conformitate cu clauzele contractuale, în vederea obținerii de bonificații, recuperării daunelor determinate de calitatea necorespunzătoare a produselor importate sau, după caz, pentru înlocuirea acestora.

Problema care se pune : Cine suportă pagubele care eventual s-ar produce ca urmare a soluționării nefavorabile a reclamației formulate de întreprinderea de comerț exterior, în baza aceleia primite de la beneficiarul importului ?

Răstpunsul la această întrebare rezidă din natura juridică a raporturilor care iau naștere în cazul importurilor și anume :

— din împrejurarea că potrivit contractului economic pe bază de comision contractul comercial extern se încheie în contul întreprinderii beneficiare de import, rezultă că toate consecințele care decurg din acest din urmă contract se localizează în gestiunea comitentului, respectiv a întreprinderilor beneficiare ;

— această regulă nu se aplică în cazurile în care comisionarul — întreprinderea de comerț exterior importatoare — se află în culpă, care poate consta din : nerespectarea condițiilor de calitate convenite cu beneficiarul de import cu ocazia încheierii contractului comercial extern, neurmărirea derulării întocmai a contractului comercial de import, lipsa de diligență în valorificarea totală la extern a reclamațiilor de calitate etc. ; în asemenea cazuri paguba care nu poate fi recuperată de la vînzătorul extern urmează să fie suportată de comisionar.

Consecințele negative ale executării contractelor comerciale internaționale de import care se localizează în gestiunea întreprinderii beneficiare de import pot fi datorate unor cauze ca : întocmirea eronată sau incompletă a fișei tehnice ori a altor documente prin care se stabilesc condițiile de calitate ; lipsa de exigență la efectuarea controlului și a recepției produselor primite ; întocmirea defectuoasă a documentelor de constatare a lipsurilor calitative (sau cantitative), cu nerespectarea prevederilor din contractul extern, comunicate de întreprinderea de comerț exterior importatoare ; neremiterea în termen a reclamației interne și a documentelor probatorii etc.

Pentru a fi și mai bine înțelese ipostazele în care paguba se localizează în gestiunea beneficiarului de import și cele în care rămîn în sarcina importatorului am considerat util să prezentăm, în continuare, un număr de spețe soluționate de Arbitrajul de Stat Central.

● **Încheierea necorespunzătoare a contractelor comerciale de import.** Într-un litigiu dintre reclamanta-beneficiară de import, Baza de aprovizionare și desfacere — M.I.M. și pîrîta I.C.E. Mecanoexportimport, alături de care a fost introdusă în cauză, ca a doua pîrîtă, beneficiara efectivă, s-a statuat de către Arbitrajul de Stat Central că aceasta din urmă trebuie să suporte cheltuieli de arbitrare (întrucît între timp, piesele necorespunzătoare din punct de vedere calitativ au fost valorificate, iar ca urmare pretențiile reclamantei au fost restrînse). Pîrîta II (beneficiara efectivă a importului) a formulat cerere de rearbitrare, susținînd să greșit a fost obligată la plata cheltuielilor de arbitrare, deoarece nu are nici o culpă în importul pieselor necorespunzătoare, atîta timp cît prin fișa tehnică depusă comisionarei a nominalizat exact reperele pieselor de import. Prin decizia primului arbitru le stat nr. 1251/1976 **s-a reținut ca fondată susținerea petiționarei, iar ca urmare a fost obligată la plată întreprinderea de comerț exterior comisionară, care în mod culpabil a contractat la extern piese neconforme cu fișele tehnice depuse de beneficiară,** fișe care exprimau nevoile reale ale acesteia.

O altă speță demonstrează consecințele negative a avizărilor superficiale a ofertelor vînzătorilor externi. În cadrul rezolvării unui litigiu — a cărui soluție finală a fost dată prin decizia primului arbitru de stat, nr. 2558/1974 — s-a stabilit că la cererea întreprinderii de comerț exterior, furnizorul extern a remis o ofertă cuprinzînd parametrii dimensionali ai produselor. Oferta fiind trimisă beneficiarului de import, acesta a avizat-o ca fiind corespunzătoare necesităților beneficiarului ; cu toate acestea, beneficiarul a refuzat să primească produsele și să achite contravaloarea lor pe motiv că ele n-au corespuns, totuși dimensional, necesității sale. Acest refuz s-a considerat nejustificat deoarece, în speță, faptul că s-au contractat și importat produse în alte caracteristici decît cele necesare s-a datorat beneficiarului de import care este ținut să suporte consecințele culpei sale. Evident, în asemenea situații paguba produsă prin lipsa de exigență la verificarea parametrilor tehnici și

calitativi prevăzuți în oferta externă se localizează la întreprinderea beneficiară de import aflată în culpă și, în final, în sarcina persoanelor care nu și-au îndeplinit în mod corespunzător atribuțiile de serviciu.

● **Consecințele generatoare de pagube pentru întreprinderile beneficiare de import ca urmare a neînțelegerii naturii juridice a raporturilor contractuale de comision.** În soluționarea litigiului ce a făcut obiectul dosarului nr. 3232/1976, Arbitrajul de Stat Central a reținut că reclamanta (beneficiară de import) și-a întemeiat pretențiile pe contractul economic de comerț exterior pe bază de comision încheiat cu pîrîta (întreprindere de comerț exterior), solicitînd ca aceasta să fie obligată să-i plătească contravaloarea unor lipsuri cantitative constatate la primirea produselor de import. Din prevederile contractului intern a rezultat că pîrîta nu avea calitatea de unitate furnizoare a produselor din import cu lipsuri cantitative constatate de reclamantă, ci calitatea de comisionară. „Ca atare — se reține în cuprinsul hotărîrii nr. 4710/1976 — chiar în condițiile încheierii unor acte de constatare opozabile care atestă culpa furnizorului extern, pîrîta comisionară nu ar putea fi obligată la plată atîta vreme cît nu se dovedește că nu și-a îndeplinit obligațiile asumate prin contractul menționat".

Potrivit acestui contract, s-a reținut de către organul de arbitraj, pîrîtei îi reveneau următoarele obligații invocate de către reclamantă în susținerea acțiunii sale: să transmită furnizorilor externi reclamațiile comitentului și să urmărească rezolvarea lor conform prevederilor contractului extern; să pună la dispoziția comitentului sumele încasate de la furnizorii externi în contul reclamațiilor în termen de 5 zile, de la obținerea lor; să susțină și să apere interesele comitentului, precum și drepturile acestuia rezultate din contractul extern —, dacă pretențiile părților din contractul extern nu pot fi rezolvate pe cale amiabilă. În acest sens, comisionarul are obligația să susțină și să apere drepturile și interesele comerciale și juridice ale comitentului în fața organelor de arbitrare și a instanțelor judecătorești competente cu participarea delegaților împuterniciți ai acestuia, ori de cîte ori aceasta va fi cerută de comitent sau de comisionar.

În soluționarea acțiunii, arbitrajul a reținut că nu există motive pentru angajarea răspunderii pîrîtei comisionare întrucît „din actele dosarului și din susținerile părților nu rezultă nici un element de natură să conducă la concluzia că la data introducerii acțiunii, precum și la data pronunțării hotărîrii, pîrîta nu ar fi executat obligațiile de mai sus". În adevăr, pîrîta comisionară a remis reclamația, a stăruit pentru rezolvarea ei, dar nu a obținut nici o sumă pe care s-o transmită reclamantei comitente. Cît privește acționarea furnizorului extern, pîrîta-comisionară și-a îndeplinit obligațiile ce-i reveneau, introducînd acțiune la organul de arbitraj competent, acțiune ce nu era soluționată la data pronunțării hotărîrii la care ne referim. Acest mod de a vedea este perfect întemeiat fiind în concordanță cu principiul general în materia contractului de comision, principiu potrivit căruia comisionarul nu răspunde de îndeplinirea obligațiilor luate de terța personală cu care a contractat. Am subliniat mai sus că împrejurarea că contractul comercial internațional de import se încheie **în contul unității beneficiare** are drept consecință faptul că aceasta nu poate formula pretenții împotriva comisionarei — întreprinderea de comerț exterior — pe simplul motiv că la recepție la lotul de marfă primit s-au constatat lipsuri cantitative sau defecțiuni calitative, funcționale.

Neluarea în considerare a trăsăturilor proprii ale contractului de comision de către unii beneficiari de import rezultă și din hotărîrea nr. 4808/1978 a Arbitrajului de Stat Central, din care citâm: „Analizîndu-se pretențiile reclamantei, se reține că între părți există raporturi de comision iar nu de furnizare, astfel că pîrîta nu poate să fie obligată la restituirea valorii produselor în discuție pentru simplul fapt al necorespunderii lor calitative. Într-adevăr, unitatea de comerț exterior comisionară răspunde numai pentru neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în această calitate. Ea nu răspunde pentru faptele imputabile furnizorului străin, printre care și livrarea necorespunzătoare calitativ.

Analizîndu-se modul cum pîrîta s-a conformat îndatoririlor sale de unitate comisionară, se constată că după ce la 14 august 1978 a primit de la reclamantă toate datele necesare reclamației, a formulat reclamație la extern în ziua de 5 septembrie 1978, a revenit la 15 septembrie 1978, obținînd de la acest furnizor răspunsul din 12 octombrie 1978 prin care comunică faptul că a transmis reclamația producătorului, urmînd să facă o nouă comunicare în funcție de răspunsul acestuia. La 3 noiembrie 1978 pîrîta a făcut o nouă revenire.

Din cele învederate rezultă că pîrîta a îndeplinit în mod corespunzător îndatoririle care i-au revenit în legătură cu transmiterea reclamației la extern. Susținerea reclamantei că s-ar putea reține o asemenea îndeplinire a îndatoririlor numai dacă furnizorul extern ar fi fost acționat de pîrîtă pe cale arbitrală, nu poate fi primită. Într-adevăr, față de data transmiterii reclamației și a răspunsului primit, nu era cazul introducerii acțiunii împotriva furnizorului străin.

De asemenea, nu este cazul aminării soluționării litigiului de față pînă la primirea răspunsului definitiv de la furnizorul extern întrucît, așa cum s-a reținut, pînă în prezent pîrîta și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile ce-i reveneau. Dacă în viitor, față de faptele juridice ce ar surveni, pîrîta nu și-ar îndeplini îndatoririle (de pildă, nu ar introduce acțiunea împotriva furnizorului extern vinovat de rezolvarea negativă a reclamației), reclamanta are deschisă calea unei noi acțiuni, avînd ca obiect daunele ce i s-au cauzat prin neîndeplinirea acestor îndatoriri".

Prin considerentele reproduse se demonstrează că, atîta vreme cît nu s-a constatat neîndeplinirea culpabilă de către întreprinderea de comerț exterior a vreunei obligații ce-i revine în calitate de unitate comisionară, nu există temei pentru angajarea răspunderii sale și nici nu se justifică introducerea acțiunii la arbitraj. Abia din momentul încălcării culpabile a acestor obligații se naște dreptul la acțiune și deci, îndreptățirea formulării pretențiilor.

● **Efectuarea controlului în neconformitate cu prevederile contractului comercial internațional.** Într-un litigiu supus spre soluționare Comisiei de arbitraj internațional din București, reclamanta — o organizație de comerț exterior străină — a invocat lipsa de calitate a unui lot de beton celular autoclavizat primit de la vînzătorul român a cărui calitate, potrivit contractului comercial de vînzare internațională, era determinată prin referire la Standardul de stat 7344—70; potrivit acestui standard pentru a se determina caracteristicile fizice și mecanice ale betonului celular autoclavizat se scot probe în formă de cub, cu dimensiunile 10/10/10 cm., din blocurile sau plăcile contestate din punct de vedere calitativ de către cumpărător. Pentru dovedirea temeiniciei susținerilor sale, reclamanta a depus la dosar un certificat de control eliberat de un institut de specialitate.

Comisia de arbitraj a reținut prin hotărîrea nr. 205/1977 că verificarea fizico-mecanică a mărfii livrate s-a făcut pe cuburi de beton avînd dimensiunile de 7/7/7 cm., fără reprezentarea vînzătorului, cu alte cuvinte fără consimțămîntul său. În consecință, organul arbitral a constatat că expertiza de la destinație „nu a ținut seama de prevederile STAS 7344—70, potrivit cărora era obligatoriu ca aceste cuburi să aibă dimensiunile de 10/10/10 cm., cu o toleranță de plus sau minus 2 mm".

În continuare, hotărîrea nr. 205/1977 a statuat următoarele: „În condițiile arătate, concluziile la care a ajuns Institutul de specialitate nu pot fi luate în considerare, fiindcă expertiza s-a efectuat în alt mod decît cerea standardul de stat aplicabil în cauză, astfel că rezultatele au putut să fie deformate în detrimentul producătorului, rezistența la presiune a cuburilor de beton de 7/7/7 cm. prezentînd inevitabile deosebiri față de cea a cuburilor mai mari, cu dimensiunile de

10/10/10 cm. Întrucît cumpărătorul nu a făcut o dovadă concludentă a pretinselor lipsuri calitative ale mărfii ce i-a fost livrată, deşi îi incumba sarcina acestei probe, acţiunea se respinge".

Speţa expusă mai sus demonstrează atenţia care se impune a fi acordată documentaţiilor tehnice adoptată prin contractele comerciale externe cu privire la calitate şi, în special, cu privire la modul de respectare a acestora cu ocazia verificărilor parametrilor calitativi. Presupunînd că în speţa dată beneficiarul importului ar fi fost o întreprindere din ţara noastră este mai mult decît evident că efectuarea controlului după alte criterii decît cele prevăzute în contractul extern ar fi condus la localizarea pagubei în gestiunea acesteia, cu toate consecinţele negative care decurg.

● **Valorificarea pretenţiilor rezultate din reclamaţii — decăderea din termenul contractual stabilit.** Întreprinderile de comerţ exterior comisionare încheie contractele comerciale internaţionale în nume propriu ; din acest fapt decurge o importantă consecinţă, aşa cum am arătat într-o acţiune precedentă : **formularea oricăror pretenţii faţă de vînzătorul extern nu o poate face decît întreprinderea de comerţ exterior comisionară**, parte în contractul extern. Aşa fiind, după cum a reţinut şi primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 313/1975, în îndeplinirea sarcinilor ce le revin potrivit art. 24 din Legea nr. 1/1971, întreprinderile de comerţ exterior trebuie să ia toate măsurile şi să depună toate diligenţele nu numai legate de încheierea contractului extern, dar şi de a determina executarea acestuia în condiţiile stabilite, urmărind pe parcurs modul în care are loc executarea, stăruind ca partenerul extern să-şi respecte întocmai obligaţiile şi valorificînd împotriva lui toate drepturile ce îi conferă puterea obligatorie a contractului încheiat. În speţa citată, s-a reţinut că întreprinderea de comerţ exterior nu a depus toate diligenţele pentru a obţine de la furnizorul extern suma corespunzătoare valorii lipsurilor calitative constatate de către beneficiarul de import la primirea mărfurilor ; ca urmare, s-a decis de arbitraj că în mod îndreptăţit trebuie angajată răspunderea acestei unităţi pentru plata daunelor echivalente cu suma ce nu s-a recuperat de la vînzătorul extern.

Pentru a obţine de la vînzătorul extern a despăgubirilor corespunzătoare pagubei suferite de beneficiarul de import o problemă importantă prezintă respectarea termenului de formulare a reclamaţiilor privind calitatea produselor (sau a lipsurilor cantitative). Pentru ca comisionarul importator să poată remite în termen asemenea reclamaţii, vînzătorul intern este obligat să comunice în timp util reclamaţia sa, împreună cu documentele doveditoare. Într-o speţă înaintată spre soluţionare Arbitrajului de Stat central, reclamantul a cerut întreprinderii de comerţ exterior importatoare, să o dezdăuneze cu contravaloarea lipsurilor cantitative constatate la marfa livrată. Respingîndu-i-se acţiunea, reclamantul, a susţinut în cererea de rearbitrare introdusă, că nu a avut cunoştinţă de data cînd expiră termenul în care importatorul putea să-i transmită reclamaţia către furnizorul extern pentru obţinerea pretenţiilor sale. Arbitrajul a reţinut că termenul de reclamaţie pentru lipsurile cantitative ,potrivit clauzelor din contractul extern pe care comisionarul îl încheiase cu partenerul străin era de 90 de zile, calculat de la data ieşirii mărfurilor din frontiera ţării furnizorului. S-a mai reţinut că în contractul de comision, încheiat între întreprinderea importatoare şi beneficiarul de import, termenul în care acesta era ţinut să-şi formuleze reclamaţiile pentru lipsurile cantitative era cu cel puţin 10 zile înainte de expirarea termenului de reclamaţie din contractul extern. Importatorul a făcut cunoscut beneficiarului intern toate aceste termene, în timp util. Dat fiind că reclamantul, deşi aflat în posesia datelor necesare, nu şi-a formulat pretenţiile în termenul prescris, ci într-unul de 106 zile, pe bună dreptate cererea de rearbitrare a fost respinsă. (Decizia P.A.S. nr. 1493/1976).

O problemă deosebită legată de momentul efectuării constatării lipsurilor cantitative sau calitative o prezintă importurile derulate prin unităţi beneficiare intermediare, beneficiarul contractual fiind o bază de aprovizionare. În asemenea situaţii se pune problema respectării întocmai a termenului etxern de reclamaţii ; cu alte cuvinte, se pune problema de asigurarea condiţiilor necesare pentru efectuarea constatărilor într-un moment util în raport cu termenul de reclamaţie. În caz contrar, unitatea socialistă în culpă răspunde patrimonial, aşa cum rezultă şi din practica arbitrală. Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1300/1977 s-a reţinut că termenul de reclamaţie de 3 luni prevăzut de Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. — aplicabil în raportul dintre unitatea importatoare şi furnizorul extern — s-a pierdut din culpa bazei reclamante care nu a efectuat recepţia produselor la primirea acestora. Respectivele produse au fost primite de unitatea efectiv beneficiară în ultimele zile din cele 3 luni, cînd practic nu mai era posibilă transmiterea reclamaţiei în termen. Ca urmare a faptului că reclamanta — bază de aprovizionare — a avut cunoştinţă din actele ce i-au fost transmise de către întreprinderea de comerţ exterior de faptul că importul se realiza conform Condiţiilor generale de livrare C.A.E.R., cunoscînd, implicit, termenul de reclamaţie aplicabil, prin modul cum s-a comportat, a determinat pierderea probabilităţii de a se obţine de la furnizorul extern reparaţia datorată pentru viciile calitative constatate la produsele livrate, a fost obligată prin hotărîrea citată la suportarea prejudiciului în cauză.

Alte speţe soluţionate de organele de arbitraj scot în evidenţă faptul că, deşi constatarea viciilor se face într-un moment util, transmiterea actului de constatare are loc cu întîrziere, determinînd respingerea reclamaţiei de către furnizorul extern pe motiv de tardivitate. Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 937/1976 s-a constatat că apărarea pîrîtei beneficiare efective a fost înlăturată de arbitraj pe considerentul că viciile calitative ale materialelor primite din import au fost stabilite de comisia de recepţie la 25 iunie 1974, dar actul de constatare a fost comunicat bazei reclamante abia la 25 octombrie 1974, odată cu întîmpinarea. În această situaţie, baza reclamantă nu mai putea reclama cu succes, prin intermediul unităţii cu atribuţii de comerţ exterior, viciile calitative la furnizorul extern.

Cheltuielile implicate de înlocuirea mărfii calitativ necorespunzătoare au făcut obiectul mai multor litigii soluţionate de arbitrajul de stat. Într-o speţă a cărei soluţie a fost dată prin hotărîrea Arbitrajului Central de Stat, nr. 1381/1974, s-a statuat că întreprinderea de comerţ exterior importatoare nu poate fi obligată la suportarea acestor baze întrucît a întreprins toate demersurile pentru înlocuirea mărfii reclamate ca necorespunzătoare calitativ. Soluţia a fost infirmată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2294/1974 pe considerentul că potrivit par. 32 pct. 2 din Condiţiile generale de livrare CAER 1968/75, toate cheltuielile de transport şi de altă natură legate de returnarea şi înlocuirea mărfurilor defecte se suportă de către furnizorul extern. Faţă de textul convenţiei, care are putere de normă de drept pentru părţile din contractul comercial internaţional, întreprinderea de comerţ exterior nu trebuia să-şi considere îndeplinite obligaţiile prin înlocuirea mărfii defecte, ea trebuia să recupereze şi taxele de verificare în temeiul dispoziţiei normative citate, deoarece — aşa cum se reţine în decizia amintită — „întreprinderile specializate de comerţ exterior trebuie să ia toate măsurile şi să depună toate diligenţele nu numai de a încheia contractul extern la timp şi în concordanţă cu nevoile beneficiarului intern, dar şi de a determina executarea acelui contract în condiţiile stabilite, urmărind pe parcurs modul cum are loc executarea, stăruind ca partenerul extern să-şi respecte întocmai obligaţiile asumate şi valorificînd împotriva lui toate drepturile ce i le conferă puterea obligatorie a contractului încheiat".

dr. Al. DETEŞAN
drd. Radu DEMETRESCU

organizare

Delegarea competenței de emitere a deciziei de imputare

Potrivit art. 107 (1) din Codul muncii, decizia de imputare se emite de către conducătorul unității, iar în cazul în care plata sau restituirea urmează a se face de conducătorul unității sau de alte persoane încadrate în muncă de organul ierarhic superior, singure sau împreună cu alte persoane, decizia de imputare se emite de acest organ.

În aplicarea art. 107 (1) din Codul muncii, prin Decizia de îndrumare nr. 1/1976, Plenul Tribunalului Suprem a satuat că prin **conducătorul unității** „se înțelege în primul rînd organul care, în baza legii sau statutelor, are dreptul să angajeze unitatea și prin care unitatea socialistă investită cu personalitate juridică își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile". Decizia de îndrumare citată (în C.D. 1976, pag. 8—28) recunoaște, în sensul aceleiași prevederi legale (art. 107 (1) din Codul muncii), dreptul de a emite decizii de imputare și conducătorilor unităților componente ale centralelor cu gestiune economică, dar fără personalitate juridică, cît și conducătorilor unităților componente cu gestiune economică fără personalitate juridică, înființate în cadrul întreprinderilor foarte mari și complexe, potrivit art. 8 din Decretul nr. 16/1973.

În literatura juridică, pînă la intrarea în vigoare a Legii nr. 5/1978, cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (în B. Of. Partea I, nr. 56, din 12 iulie 1978), s-a susținut că, pornindu-se de la prevederile de principiu cuprinse în art. 53 litera „g" și art. 63 litera „h" din Legea nr. 11/1971 (abrogată prin Legea nr. 5/1978) cît și de la tendința degrevării conducătorilor de unități de o serie de activități —, competența de a emite decizia de imputare poate fi delegată altor persoane din unitate avînd fie o funcție de conducere, fie o funcție de execuție. (În acest sens, Șerban Belingrădeanu, „Răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă", Editura științifică, București, 1973, pag. 98—99; dr. C. Jornescu, drd. Gh. Țigăeru, Cartea Întreprinderii, Volumul IV, Supliment la „Viața Economică", 1974, pag. 454).

Legea nr. 5/1978, cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, prin art. 50, litera „h", prevede — corespunzător art. 63 litera „h" din Legea nr. 11/1971 —, că directorul general al centralei „aprobă delegările de atribuții pe trepte ierarhice și compartimente de muncă, pe baza structurii organizatorice și a regulamentului de organizare și funcționare a centralei". Cît privește atribuțiile directorului întreprinderii cu personalitate juridică, acestea au fost stabilite prin art. 39 din Legea nr. 5/1978, între care nu a mai fost reprodusă prevederea art. 55 litera „g" din Legea nr. 11/1971. S-a prevăzut, în schimb, în plus, atribuția de a asigura „aplicarea măsurilor aprobate privind integritatea patrimoniului întreprinderii și recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc" (art. 39 litera „f"), atribuție care vizează, credem, și emiterea deciziilor de imputare prin care se asigură realizarea unor drepturi de creanță ale unității.

Prin art. 72 din Legea nr. 5/1978 se stabilește că centralele și întreprinderile pot avea în structura de producție și unități componente cu gestiune economică dar fără personalitate juridică ai căror șefi, potrivit art. 75 din aceeași lege, pot încheia contracte cu persoane fizice și juridice pe baza împuternicirilor de reprezentare dată de centrală sau întreprindere.

Raportat la prevederile legale mai sus expuse, rezultă, credem, că în prezent, prin „conducătorul unității" în sensul art. 107 (1) din Codul muncii, urmează a se înțelege numai conducătorul unității cu personalitate juridică, iar nu și conducătorul unității cu gestiune economică fără personalitate juridică. Această concluzie rezultă fără echivoc din prevederile art. 75 din Legea nr. 5/1978, potrivit cu care, așa cum am arătat mai sus, șefii unităților componente ale centralei sau întreprinderii cu personalitate juridică, organizate pe structura de producție a acestora, pot încheia contracte cu persoane fizice sau juridice numai pe baza „împuternicirii de reprezentare" dată de centrală sau întreprindere. — În acest caz, emiterea deciziei de imputare „act de drept al muncii. dat în baza consimțămîntului general și prealabil al persoanei încadrate, la încheierea contractului de muncă, asupra părții legale, prestabilite, a acestui contract, parte legală ce cuprinde și regulile privitoare la răspunderea materială" (Sanda Ghimpu, „Dreptul muncii". Răspunderea materială, Universitatea din București, Facultatea de drept, 1977, pag. 127—128), constituie un corolar firesc al delegării atribuției de a încheia contractul de muncă cu personalul muncitor în sarcina căruia se impune emiterea deciziei de imputare. Așadar, numai în acest caz —, al împuternicirii de reprezentare dată de întreprindere șefului unității cu gestiune economică, dar fără personalitate juridică decizia de imputare se poate emite valabil de către o altă persoană decît conducătorul unității cu personalitate juridică (directorul întreprinderii). În acest sens, credem că redevin actuale prevederile pct. 3 din Decizia de îndrumare nr. 15 din 28 iunie 1963, a Plenului Tribunalului Suprem (în C.D., 1963, pag. 22—25), potrivit cu care „conducătorul unității investite cu personalitate juridică poate delega dreptul de a face angajări de personal cu toate consecințele care derivă din delegarea acestei atribuții, între care și dreptul de a lua cuvenitele măsuri de recuperare a daunelor cauzate de angajați, conform dispozițiilor din Codul muncii referitoare la răspunderea materială".

Aplicarea acestei decizii de îndrumare ar urma însă să se facă numai cît îi privește pe conducătorii unităților cu gestiune economică, dar fără personalitate juridică organizate pe structura de producție a centralelor și întreprinderilor cu personalitate juridică, în sensul că, pe de o parte, centralele și întreprinderile le pot da împuternicire de reprezentare numai acestora pentru a încheia contractele de muncă cu personalul muncitor în subordine și că, aceștia vor putea emite valabil decizia de imputare numai dacă și în măsura în care au primit împuternicirea de reprezentare prin care sînt autorizați să încheie în numele centralei sau întreprinderii contractul de muncă cu personalul muncitor din respectiva unitate fără personalitate juridică.

În rest, ținînd seama de împrejurarea că art. 39 din Legea nr. 5/1978 nu mai reproduce prevederea corespunzătoare din art. 55 litera „g" din Legea nr. 11/1971, cît și de atribuția impusă conducătorului de unitate cu personalitate juridică (directorul întreprinderii) prin prevederea de la litera „f" din art. 39 al Legii nr. 5/1978, delegarea competenței de a emite decizia de imputare de către conducătorul de unitate (întreprindere) nu mai poate avea loc în mod valabil.

De altfel, opiniem că — în materie de stabilirea răspunderii materiale prin decizia de imputare — competența nu este un drept subiectiv, ci o aptitudine legală conferită directorului întreprinderii (conducător al unității cu personalitate juridică) de a emite decizia de imputare în vederea realizării dreptului de creanță al unității, la care aceasta nu poate renunța. Aceasta denotă că directorul unității nu poate delega altui organ atribuția stabilită în sarcina sa (cu excepția cazului în care delegarea este autorizată de lege) și că, de asemenea, competența de emitere a deciziei de imputare — cu excepția cazurilor expres reglementate prin lege — nu poate fi preluată de organul ierarhic superior.

Pe de altă parte, ar fi nefirească împrejurarea ca, în baza împuternicirii de reprezentare dată de întreprindere, contractul de muncă să se încheie de șeful unității cu gestiune economică fără personalitate juridică, iar decizia de imputare să se emite de conducătorul unității cu personalitate juridică (directorul acesteia). Or, delegarea atribuției de a încheia contractul de muncă se face tocmai pentru a acorda o anumită independență șefului unității fără personalitate juridică și pentru a-l delega pe directorul unității cu personalitate juridică de atribuția perfectării contractelor — cu toate consecințele ce decurg din aceasta —, ceea ce nu s-ar realiza dacă totuși, deciziile de imputare s-ar emite în continuare de conducătorul unității cu personalitate juridică.

O soluție unitară ar trebui să ne ducă la aceeași concluzie și în cazul deciziilor de imputare ce se emit de către directorul general al centralei. Avînd însă în vedere complexitatea mai mare a unei centrale decît a unei întreprinderi cu personalitate juridică, cît și prevederea expresă a art. 50 litera „h" din Legea nr. 5/1978, credem că și sub imperiul acestui act normativ competența de a emite decizia de imputare poate fi delegată de către directorul general al centralei altei persoane cu funcție de conducere din centrală căreia i s-a delegat și dreptul de a semna contractele de muncă ale personalului muncitor. Desigur, un al doilea caz în care decizia de imputare se emite de către o altă persoană decît directorul general al centralei este cel al șefului unei unități componente a centralei cu gestiune economică fără personalitate juridică, căruia i s-a dat, de către centrală, împuternicire de reprezentare pentru a încheia contractele de muncă cu personalul muncitor în subordine.

Au fost cîteva din aspectele legate de implicațiile pe care le presupune noua Lege cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, în legătură cu emiterea valabilă a deciziilor de imputare, raportat la prevederile art. 107 (1) din Codul muncii.

Gheorghe BRÂNDUȘEA

contract economic

Precizări privind încheierea contractelor economice

Contractele economice se încheie de către unitățile socialiste în condițiile Legii nr. 71/1969 și ale HCM nr. 1011/1972. Semnarea proiectelor de contract cu obiecțiuni, ca și refuzul unor unități socialiste de a încheia contractele economice, ridică probleme la care ne vom referi în continuare.

Art. 4 din HCM nr. 1011/1972 prevede că, în cazul semnării contractului cu obiecțiuni, părțile sînt obligate să se întîlnească, dacă nu stabilesc altfel, la sediul unității furnizoare, spre a rezolva neînțelegerile privitoare la conținutul contractului.

În cazul cînd acordul nu se realizează, unitatea furnizoare este obligată să supună neînțelegerile spre rezolvare organelor competente, stabilite prin art. 10 din Legea nr. 71/1969.

Dacă unitatea furnizoare nu îndeplinește această obligație, sesizarea organelor menționate se poate face de către unitatea beneficiară. Situația se complică atunci cînd nici una dintre unitățile menționate nu remite neînțelegerile spre soluționare.

Practica arbitrală este orientată în sensul că omisiunea părților nu trebuie să ducă, de regulă, la concluzia că, în astfel de împrejurări, contractul economic rămîne neperfectat.

În acest sens, s-au reținut următoarele prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3310/1978.

„În speță, neînțelegerile la proiectul de contract, formulate de beneficiară, nu au fost conciliate de părți și nici înaintate organelor tutelare, dar nu se poate conchide că neexistînd acordul părților asupra tuturor clauzelor contractului, acesta nu poate fi considerat încheiat și de aici concluzia că nu există temei pentru acordarea de penalități.

Contractul economic fiind instrumentul juridic de fundamentare și realizare a planului, nu este îngăduit nici uneia din părți să manifeste o atitudine pasivă în perfectarea acestuia, ambele părți fiind obligate să intervină pentru rezolvarea neînțelegerilor și să se comporte în așa fel, încît să înlăture orice dubiu cu privire la obligațiile ce și-au asumat...

Întrucît pîrîta — furnizoare, deși a primit proiectul de contract semnat cu proces-verbal de neînțelegeri, nu și-a manifestat în nici un chip dezacordul său în legătură cu amendamentele formulate de reclamanta — beneficiară și nu a întreprins nimic pentru concilierea acestora la nivelul părților sau organelor tutelare, concluzia ce se impune, dintr-o asemenea conduită, este aceea a acceptării de către furnizoare a obiecțiunilor reclamantei — beneficiare, contractul considerîndu-se perfectat în atare condiții".

Uneori, deducerea modului cum s-a perfectat contractul este mai dificilă, deoarece restituirea contractului semnat cu obiecțiuni este urmată de un schimb de corespondență între părți, fără ca ele să rezolve în mod complet și univoc obiecțiunile și fără să fie sesizate organele prevăzute de art. 10 din Legea nr. 71/1969 în vederea soluționării obiecțiunilor nerezolvate la nivelul părților.

Asemenea aspecte pot fi deslușite în mod corespunzător, ținînd seama nu numai de comportamentul părților, dar și de împrejurarea dacă punctele lor de vedere corespund sau nu cu dispozițiile legale în vigoare și dacă sînt în concordanță cu sarcina concretă de plan în baza căreia s-a încheiat contractul.

Astfel, de pildă, în proiectul de contract, unitatea furnizoare a prevăzut următoarea clauză : „Contractul se consideră îndeplinit la termen în condițiile în care producția ultimei semidecade este predată organizației de transport pînă la sfîrșitul primei semidecade a lunii următoare de plan și cu livrări de ±10% față de cantitățile contractate".

Pe calea obiecțiunilor, unitatea beneficiară a cerut suprimarea acestei clauze. Unitatea frunizoare nefiind de acord — pentru argumente deduse din posibilitățile sale de producție — a invitat-o pe cea beneficiară la concilierea neînțelegerii. Aceasta din urmă, însă, nu s-a prezentat. Se putea deduce, din acest fapt negativ, că unitatea beneficiară a renunțat la obiecțiuni ?

Desigur, că nu, deoarece clauza în discuție contravenea repartiției care se cerea executată integral și la termen. Ea contrazicea, de asemenea, cerința ca obligațiile de livrare să fie ferme, deoarece numai în acest mod se asigură aprovizionarea corespunzătoare a unității beneficiare.

Refuzul de a contracta se manifestă fie prin refuzul unității furnizoare de a da urmare comenzii și de a emite proiectul de contract, fie prin refuzul unității beneficiare de a semna proiectul de contract care i s-a trimis.

Asemenea neînțelegeri precontractuale pot forma obiectul sesizării organelor prevăzute de art. 10 din Legea nr. 71/1969 numai în cazul contractelor ce se încheie pentru produse care formează obiectul planificării prin repartiții. Este o concluzie care se desprinde categoric din textul celui de-al doilea alineat al articolului citat și care este în concordanță cu necesitatea ca, în legătură cu produsele care nu fac parte din categoria menționată, unitățile socialiste să-și găsească singure partenerii contractuali.

Ca atare, în lipsa unui temei legal corespunzător, deciziile de obligare la contractarea unor produse pentru care se emit repartiții sînt ineficiente, fiind date cu depășirea competenței prevăzute de lege.

I. ICZKOVITS

financiar

Răspunderea materială pentru calitatea necorespunzătoare

În domeniul calității produselor, serviciilor și construcțiilor, răspunderea materială îmbracă unele caractere particulare determinate de specialitatea materiei. Aceste particularități nu au dimensiuni sau intensități care să ne pună în prezența unei alte răspunderi cu caracter patrimonial, ci se prezintă ca circumstanțe ale unor caracteristici ale răspunderii materiale.

● În concepția Codului muncii calitatea, funcția sau postul cel deține o persoană în cadrul unei unități socialiste nu influențează și nu condiționează răspunderea materială. În domeniul calității produselor legea face o asemenea distincție. Într-adevăr, din coroborarea dispozițiilor cuprinse în art. 71 cu cele ale art. 73 alin. 1 din Legea nr. 7/1977 rezultă că orice persoană din cadrul unei unități socialiste indiferent de funcția ce o deține, în afară de aceea de muncitor, răspunde pentru provocarea de rebuturi din vina sa, chiar dacă acestea se înscriu în limitele de pierderi tehnologice admise, în timp ce muncitorii își angrenează răspunderea lor materială numai în cazul în care rebuturile provocate din vina lor depășesc limitele maxime admisibile. Altfel spus, calitatea de muncitor constituie o cauză de exonerare cînd rebuturile, deși provocate cu vinovăție, se înscriu în limitele de pierderi tehnologice admisibile. Diferențierea pe care o face Legea nr. 7/1977 are în vedere împrejurările în care apar rebuturile în cadrul unităților producătoare. Într-adevăr, volumul total de rebuturi considerat de către ministere sau alte organe centrale ca făcînd parte din pierderile tehnologice inerente procesului de fabricație și care deci prin aceasta reprezintă o limită maximală cu un nivel constant — cel puțin pe o perioadă de timp cît nu se modifică factorii specifici (vezi art. 70 alin. final din Legea nr. 7/1977) — în realitate nu este constant, ci variabil. Datorită perfecționării și specializării personalului, obținerii unei îndemînări, cunoașterii mai apropiate a instalațiilor și utilajelor, ori a tehnologiilor de fabricație se întîmplă de multe ori ca rebuturile inerente procesului de fabricație să fie mai puține decît cele stabilite prin limitele admisibile în perioada respectivă, după cum ele pot depăși această limită în anumite cazuri și intervale de timp. În prima ipoteză, cînd volumul rebuturilor inerente este inferior celui admis se poate întîmpla totuși ca să apară și unele cauzate din vinovăția personalului, suma ambelor categorii (a celor inerente și a celor datorate vinovăției) înscriindu-se în limita admisibilă. Situațiile avute în vedere de prevederile cuprinse în art. 71 al Legii nr. 7/1977 sînt — în esență — asemănătoare împrejurărilor în care sînt admise perisabilitățile naturale ale mărfurilor determinate de depozitare, manipulare și transport. Este cunoscut că de multe ori, nivelul perisabilităților admise nu este atins în realitate și că în volumul total admisibil unele se datorează vinovăției personalului. În asemenea împrejurări, Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 1/1976 pct. 7 (în C.D., anul 1976, p. 23) — consacrînd o soluție mai veche — a statuat că nu se pot acorda perisabilități dacă acestea se datoresc vinovăției personalului, chiar dacă ele se înscriu în limita admisibilă. Mutatis-mutandis, Legea nr. 7/1977 în art. 71 adoptă aceeași soluție în domeniul fabricării produselor, angrenînd răspunderea materială a întregului personal — cu excluderea muncitorilor — pentru rebuturile provocate cu vinovăție, chiar dacă ele se înscriu în limitele admisibile.

Această distincție pe care o face legea are o deosebită însemnătate în cazurile în care rebuturile sînt provocate din culpa mai multor persoane din care unele au calitatea de muncitori, iar celelalte fac parte din restul personalului unității.

În asemenea situații, răspunderea materială nu se stabilește astfel cum prevede art. 74 alin. 1 din Legea nr. 7/1977 în raport de contribuția fiecăruia la provocarea pagubei, acesta constituind un criteriu secundar, primul fiind calitatea de muncitor. Într-adevăr, dacă rebutul provocat cu vinovăție nu depășește limitele admisibile coautorul care are calitatea de muncitor nu va răspunde material, întreaga pagubă urmînd a se recupera de la ceilalți coautori care nu sînt muncitori.

● O a doua particularitate a răspunderii materiale în domeniul calității reprezintă o derogare de la principiul limitării răspunderii la daunele efectiv suferite. Altfel spus, de regulă, prejudiciul supus recuperării este cel efectiv suferit de unitate, fără a se lua în calcul foloasele nerealizate, astfel cum prevede dispoziția cu caracter de principiu cuprinsă în art. 103 (1) din Codul muncii. Prin foloase nerealizate, Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 1/1976 pct. 15, a statuat că urmează a se înțelege dobînda legală la sumele ce reprezintă prejudiciul adus unității.

Literatura de specialitate conferă însă — în unanimitate — o sferă mai largă noțiunii de folos nerealizat, considerînd că prin acest concept legea înțelege beneficiul nerealizat de unitate (Sanda Ghimpu, Răspunderea materială, București, 1977, p. 27, Șerban Beligrădeanu, Răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă, Editura științifică, București, 1973, p. 18).

Derogînd de la principiul limitării răspunderii materiale, statuat de Codul muncii, în baza căruia în evaluarea prejudiciului nu se ia în considerare beneficiul nerealizat de unitate, Legea nr. 7/1977, prin art. 76 precizează că la stabilirea pagubei suportată de unitate prin provocarea de rebuturi se ia în calcul prețul cu amănuntul legal fixat pentru produsul respectiv corespunzător calitativ. Or, în baza prevederilor Legii nr. 19/1971, în prețul de desfacere (cu amănuntul) este inclus atît beneficiul unității producătoare cît și al întreprinderii comerciale. Prevederile art. 76 alin. 1 din Legea nr. 7/1977 nu reprezintă însă o excepție de la programul instituit prin Decretul Consiliului de Stat nr. 208/1976, ci o aplicare a dispozițiilor art. 3 și art. 7 din acest act normativ în domeniul specific al calității.

● După cum este știut, în dreptul muncii gradul culpei (grea, ușoară sau foarte ușoară) nu are influență asupra răspunderii materiale și nici asupra întinderii acesteia. Altfel spus, și culpa cea mai ușoară atrage răspunderea materială.

Aceasta nu este o caracteristică singulară a răspunderii materiale din dreptul nostru. În legislația civilă contemporană a majorității statelor, gradul vinovăției nu mai are relevanță, răspunderea fiind atrasă indiferent de gravitatea culpei. În ce privește întinderea răspunderii materiale, Codul muncii în art. 105 stabilește un criteriu obiectiv pentru determinarea acesteia, dispunînd că prejudiciul se va defalca pe autori în măsura în care fiecare a contribuit la producerea lui. Un asemenea criteriu obiectiv se află în concordanță cu principiile legislației civile contemporane și este consacrat și în domeniul legislației calității prin art. 67 și art. 74 din Legea nr. 7/1977 în care se prevede că răspunderea materială se stabilește ținîndu-se seama de „măsura în care a contribuit fiecare la producerea (provocarea) pagubei".

Ținînd seama de cele de mai sus, considerăm că formularea utilizată în art. 76 și 77 alin. 2 din Legea nr. 8/1977 nu este fericit aleasă, fiind în distonanță nu numai cu litera, ci și cu spiritul celorlalte legi. Într-adevăr, în textele sus-citate se prevede că răspunderea se stabilește potrivit gradului de culpabilitate sau gradului de vinovăție a fiecărui coautor, lăsîndu-se a se desprinde ideea că s-a renunțat

la criteriul obiectiv postulat de Codul muncii în art. 105 (1) şi de Legea calităţii produselor şi serviciilor. În ce ne priveşte, opinăm că prevederile art. 76 şi 77 alin. 2 din Legea nr. 8/1977 suferă de o formulare inadecvată, deoarece nu se poate întrevedea nici un fel de justificare care să conducă la concluzia că spre deosebire de tot restul legislaţiei noastre cu privire la instituţia răspunderii materiale, în domeniul calităţii construcţiilor ar fi existat motive care să determine o reglementare derogatorie.

În cadrul limitelor admisibile, pentru rebuturile săvîrşite de muncitori cu vinovăţie, aceştia, potrivit art. 72 din Legea nr. 7/1977, nu vor fi retribuiţi. Deşi nu e o formă de răspundere materială, considerăm că neretribuirea muncii inutil consumată de muncitor, reprezintă totuşi o formă de recuperare parţială a pagubei, motiv pentru care am socotit-o ca o particularitate a răspunderii muncitorilor pentru calitatea necorespunzătoare.

dr. C. JORNESCU

comerţ exterior

Derularea transporturilor internaţionale de mărfuri

În contextul cunoaşterii rolului participanţilor la operaţiunile de transport internaţional, să urmărim în cele ce urmează cîteva aspecte ale metodologiei derulării mărfurilor de comerţ exterior legat de specificul de export: executarea de lucrări de construcţii montaj în străinătate.

Operaţiunile legate de expedierea în bune condiţiuni a mărfurilor destinate şantierelor din străinătate, în afară de formalităţile obişnuite de export (de care ne vom ocupa în cele ce urmează), presupun, fără îndoială, şi cunoaşterea — la sosire — a unor reglementări privind modalităţile de descărcare a mărfurilor, scoaterea lor din vamă, supravegherea şi transportul de la locul de descărcare pînă la şantier etc. (de care ne vom ocupa la finele acestei lucrări).

Înainte de întocmirea formalităţilor în vederea angajării mijlocului de transport pentru tonajul/volumul mărfurilor ce urmează să se expedieze, este necesar să se întocmească specificaţii separate pentru masini, utilaje/echipamente şi piese de schimb şi separate pentru materiale. Toate aceste categorii de mărfuri, vor avea menţionate greutatea şi volumul (inclusiv dimensiuni pentru maşini/utilaje mai grele de 3 tone).

La mărfurile care se transportă, via mare, angajarea spaţiului naval, se face prin întocmirea formularului Cerere de tonaj, care se înaintează către „Navlomar". La completarea acestui formular, se va acorda o atenţie mare asupra menţiunii datei asigurării disponibilităţii mărfurilor în portul de încărcare, cunoscîndu-se că respectarea datei de încărcare, duce la plata de contrastalii. Aceeaşi atenţie trebuie acordată şi menţiunii admiterii la încărcare a unor mărfuri pe puntea navei (on deck).

Angajarea spaţiului maritim este comunicată de „Navlomar" după contactarea armatorilor, prin actul denumit Aviz de navlosire (după caz şi Booking Note), în care este nominată nava (pavilion, clasificare, tdw/cbm, caracteristici etc.) şi prevăzute toate condiţiile de angajare ca: poziţia navei, nivelul de navlu, norme de încărcare/descărcare, demurrage/despatch etc.

Formularul Dispoziţia de transport şi vămuire (în baza căreia se obţine Declaraţia vamală), se întocmeşte separat pentru fiecare expediţie (export definitiv sau export temporar), obţinîndu-se în prealabil autorizaţiile de export respective pentru materialele şi pentru eventualele maşini sau echipamente care nu se mai returnează în ţară. Organele vamale din R.S.R. aprobă exporturile temporare (fără cedare de valută) în baza întocmirii formularului Cerere de trecere a frontierei. Pentru evitarea aplicării amenzilor vamale, exporturile temporare trebuie urmărite cu atenţie, obţinîndu-se în timp util prelungirea termenului valabilităţii acestora, sau, la înapoierea în ţară a maşinilor/utilajelor, lichidarea operaţiunilor temporare.

Pentru îndeplinirea formalităţilor vamale de import a maşinilor şi utilajelor exportate temporar către şantiere, corespondentul Romtrans (agentul de prestări de servicii), depune, în general, o garanţie bancară — neplătindu-se taxe vamale — care la returnarea mărfurilor în R.S. România urmează să fie restituită.

Pentru mărfurile transportate în trafic maritim, la Dispoziţia de transport şi vămuire, se va anexa şi Nota de comandă pentru conosament — în baza căreia se întocmeşte conosamentul (Bill of Lading) — cu menţionarea la rubrica „Notify" a agentului care se ocupă de preluarea mărfii.

Tot la acest fel de transport, Avizul de asigurare este un formular a cărui completare şi remitere este obligatorie, imediat la terminarea încărcării navei, cu indicarea valorii globale a mărfurilor încărcate pe navă şi separat a celor încărcate pe punte. Este bine să cunoaştem că, de obicei, pentru mărfurile încărcate pe punte, armatorii pot oferi navluri mai mici în comparaţie cu cele din hambare, dar întotdeauna prima de asigurare este mai mare pentru mărfurile încărcate „on deck" din cauza riscului ce le comportă.

Nu trebuie uitat că în funcţie de comunicările „Navlomar" privind data începerii operaţiunilor de încărcare a mărfurilor pe navă, se va solicita şi obţine de la Navrom — I.E.P. aprobarea acceptului de intrare şi depozitare provizorie în port a mărfurilor din partea CCAP, acţiune care urmează a fi corelată şi cu obţinerea vagoanelor necesare transportului mărfurilor în portul de încărcare de către furnizori.

Mărfurile expediate pe cale terestră (feroviară/rutieră) sau aeriană, au la bază tot dispoziţia de transport şi vămuire — după caz şi cererea de trecere a frontierei — în baza căreia se întocmeşte scrisoarea de trăsură feroviară/rutieră, frachtul aerian sau buletinul de mesagerie şi se obţine declaraţia vamală de export sau export temporar.

La expediere, documentul de transport (fracht, conosament etc.) va fi însoţit de specificaţii de conţinut ale mărfurilor — separat maşini/utilaje/materiale, factura — separat pentru export definitiv/temporar, certificat de origine şi alte documente prevăzute în contractul extern. Atît specificaţiile cît şi facturile trebuie să poarte viza Camerei de Comerţ şi Industrie al R.S. România şi — după caz — viza Ambasadei ţării respective.

Aşa cum am arătat mai sus, indiferent de mijlocul de transport, în documentul de transport trebuie indicat agentul care se ocupă de toate formalităţile necesare ajungerii mărfurilor pe şantier (vidi pag. 10 notify). La alegerea acestui agent tranzitar trebuie să se ţină seama de o serie de factori legaţi de prestanţa firmei, posibilităţile de operare, influenţa de care se bucură în rîndurile autorităţilor vamale, portuare, bancare etc., cunoscîndu-se că orice întîrziere în operaţiunile de preluare a mărfurilor, conduce la plăţi neeconomicoase şi chiar la penalităţi (locaţii, magazinaje, contrastalii etc.).

Este bine să se precizeze că un tarif redus de prestaţii de serviciu, nu înseamnă o cheltuială convenabilă, atîta timp cît firma prestatoare de servicii nu poate interveni prompt pentru diminuarea timpului de staţionare a mijlocului de transport, cît aceasta nu oferă utilaje şi braţe de muncă corespunzătoare manipulării şi transportului mărfurilor la şantiere.

Bazat pe aceste considerente, este recomandabil ca derularea mărfurilor destinate şantierelor în ţara unde se execută lucrări de construcţii-montaj să fie urmărită de un colectiv cu experienţă în transporturi şi expediţii internaţionale.

Pentru îndeplinirea sarcinilor sale în condiţiuni de eficienţă economică, acest colectiv trebuie să-şi adapteze activitatea în conformitate cu reglementările oficiale din ţara respectivă.

În funcție de tonajul/volumul mărfurilor programate pentru șantiere, grupul de șantiere aflat în străinătate, trebuie să-și asigure fondurile necesare plății taxelor vamale de import, taxe de manipulații (descărcări/încărcări), taxe de transport (de la locul descărcării din mijlocul de transport internațional pînă la șantiere), asigurării etc.

Astfel, urmărirea sosirii și evitarea staționării mijloacelor de transport, descărcarea și vămuirea mărfurilor la import, reexpedierea lor la șantier în vederea intrării acestora în circuitul șantierelor, constituie activitatea de bază a acestui colectiv specializat în transporturi și expediții internaționale.

Redăm în cele ce urmează cîteva din obligațiile acestui colectiv :

— urmărirea poziției navelor (sau altor mijloace de transport) avizate și sosirea lor în rada portului ;

— primirea din țară a documentelor de expediere, conosamente (frachte), facturi, specificații, certificate de origine etc. și predarea lor pe seturi către agentul tranzitar, în vederea întocmirii formalităților vamale de import și către compartimentul de aprovizionare pentru repartizare pe depozit și șantiere a utilajelor/mașinilor și materialelor de construcții ;

— depunerea prin CEC a contravalorii taxelor de import pe numele autorităților vamale, în baza declarațiilor vamale și a comunicării agentului tranzitar ;

— stabilirea prealabilă cu organele portuare din portul de descărcare a conrdițiilor tehnice de operare și transport a unor mărfuri cu caracteristici speciale ;

— urmărirea și luarea măsurilor corespunzătoare în vederea introducerii imediate a navelor la danele operative ;

— tratarea și convenirea asupra normelor și condițiilor pentru operarea navei, respectiv a descărcării de pe nave a mărfurilor sosite ;

— urmărirea respectării normelor portuare de descărcare, stabilirea și imputarea nerespectării acestor norme;

— analizarea proceselor tehnologice de manipulare și transport care în anumite perioade, din cauza solicitării lor la maximum, pot provoca imobilizarea temporară a navelor în port, prelungind durata descărcării mărfurilor ;

— supravegherea și recepționarea mărfurilor la descărcare din mijlocul de transport pe număr de colete, fel de marfă etc. ;

— luarea măsurilor necesare care să asigure reducerea timpului de staționare a mijlocului de transport, vămuirea și reexpedierea mărfurilor la șantiere ;

— stabilirea și recuperarea sumelor plătite eronat către vamă, agentul tranzitar sau cărăuși ;

— întocmirea eventualelor proteste către agentul naval pentru unele constatări (lipsuri, avarii) care ar implica daune imputabile armatorilor ;

— luarea tuturor măsurilor pentru scoaterea mărfurilor din port, pentru evitarea taxelor de magazinaj ;

— verificarea deconturilor privind plata taxelor vamale/tranzitare potrivit tarifului vamal de import/reglementărilor din țările de tranzit și al contractului de prestări de servicii ;

— transmiterea de informații către I.C.E. din țară privind evitarea programării (angajării) navelor în perioadele de congestie portuară în porturile de descărcare ;

— îndeplinirea formalităților necesare la utilajele-materialele de construcții sau diferite importuri de completare destinate activității șantierelor, achiziționate direct de pe piața externă. Și în asemenea cazuri, este recomandabil ca mărfurile să se cumpere cu condiția de livrare FOB, dar la contractarea mărfii nu trebuie să se neglijeze cunoașterea frecvenței navelor în zona portului din țara beneficiarului lucrării și bineînțeles nici alte considerente (congestii portuare, lipsă mijloace de încărcare-descărcare, echipe de lucru — la un moment dat) care ar putea determina condiția CIF mai eficientă ;

— pregătirea și întocmirea formalităților — la închiderea șantierului — pentru îndrumarea/transferarea sau returnarea în R.S. România a mașinilor/utilajelor pentru care s-au întocmit forme de import temporar ;

— urmărirea permanentă a respectării obligațiilor ce revin armatorilor (cărăușilor), agentului tranzitar, la operațiunile de descărcare, în concordanță cu practica și uzanțele portului/locului de descărcare a mărfurilor etc.

Paralel cu luarea măsurilor organizatorice în vederea desfășurării în cele mai bune condiții a operațiunilor de mai sus, colectivul T.E.I. va căuta să-și îmbunătățească activitatea pentru a asigura derularea transportului în condiții de maximă eficiență economică și de asigurare cu utilaje și materiale a șantierelor.

La cele arătate, trebuie să adăugăm că pentru ICE care are în profil executarea de lucrări construcții montaj în străinătate, studierea mai atentă a reglementărilor vamale și în special a celor tarifare, poate duce la obținerea unor condiții contractuale avantajoase în domeniul prețurilor. De aceea, în activitatea pe care o desfășoară în țările respective, I.C.E. trebuie să urmărească permanent eventualele modificări care intervin în tarifele vamale, adoptînd prețurile mărfurilor destinate șantierelor din străinătate noilor condiții vamale de import.

Luarea în considerație și a elementelor politicii vamale — care totdeauna sînt puse în valoare de marile firme comerciale — este de natură să sporească în mod sigur eficiența exporturilor de mărfuri destinate acestor șantiere.

Desigur, respectarea contractelor economice externe legate de executarea lucrărilor de construcții-montaj în străinătate, incumbă o bună colaborare a întregului grup aflat în străinătate (reprezentanți I.C.E., grupul de șantiere, Agenție economică etc.), în vederea urmăririi derulării mărfurilor prin punctele de frontieră de intrare (stații, porturi) în condiții de eficiență, operativitate și ritmicitate.

De altfel, așa cum am mai menționat, culegerea sistematică a datelor privind operativitatea agenților de prestări servicii care acționează în locul de preluare a mărfurilor, în vederea alegerii agentului potențial care prezintă seriozitate, se bucură de încredere și influență în raporturile sale cu autoritățile portuare, vamale, bancare etc., reprezintă o sarcină permanentă a întregului grup aflat în străinătate.

AL. HOSSU

raporturi de muncă

Aspecte privind schimbarea funcției

Dacă este adevărat că **necorespunderea profesională constituie motiv legal de desfacerea contractului de muncă**, din inițiativa unității, în conformitate cu art. 130 lit. e din C.M., unitatea nu este totuși îndreptățită să schimbe postul personalului, fără consimțămîntul acestuia.

Astfel pusă problema, la prima vedere, poate părea paradoxală. Cum se explică faptul că unitatea poate lua **unilateral** măsura gravă a desfacerii contractului de muncă, pentru necorespundere și nu poate lua o măsură mult mai ușoară, care modifică doar retribuția — dar oferă totuși posibilitatea personalului să muncească — decît cu **consimțămîntul prealabil** al acestuia ?

Explicația trebuie găsită în faptul că încadrarea într-un anumit post se face prin acordul celor două părți : unitate și persoana respectivă ; prin urmare, prin încheierea contractului de muncă și cu această ocazie se stabilesc obligațiile reciproce ale părților. Obligația principală a persoanei este aceea de a-și îndeplini în bune condiții sarcinile de muncă ce îi revin, iar a unității, de a-i menține postul și de a-i plăti retribuția.

Încălcarea obligațiilor de muncă, din partea personalului, în sensul că nu face față sarcinilor profesionale, îndreptățește unitatea să procedeze la desfacerea contractului de muncă în condițiile prevăzute de art. 134 C.M., adică prin dispoziția scrisă a conducerii, cu arătarea motivelor, a prevederilor legale pe care se întemeiază și a organelor la care se poate ataca măsura.

Unitatea va acorda persoanei un preaviz de 15 zile lucrătoare (art. 131 C.M.) și totodată, are obligația să-i ofere „trecerea în altă muncă corespunzătoare, solicitînd în acest scop sprijinul organului ierarhic superior și al organelor de repartizare în muncă, sau, după caz, să ia măsuri pentru recalificarea acestor persoane" (art. 133 C.M.).

Obligația de a oferi un alt post persoanei căreia urmează să i se desfacă contractul de muncă, pentru necorespundere, nu are cîtuși de puțin semnificația vreunui **drept** pe care l-ar avea unitatea de a trece persoana respectivă într-o muncă diferită celei anterioare, fără acordul prealabil al celui în cauză.

În această privință, practica Tribunalului Suprem este constantă. „Funcția pe care s-a obligat s-o îndeplinească un angajat — accentuează instanța supremă — trebuie socotită ca un element esențial al contractului socialist și nu poate fi schimbată în mod unilateral de acel ce angajează... Întrucît menținerea în serviciu a unui angajat este legată de cerința corespunderii sale în funcția ce i-a fost încredințată, în cazul cînd această cerință nu este îndeplinită, contractul de muncă poate fi desfăcut. **Totuși angajatul nu poate fi trecut în mod unilateral, sub motiv că nu corespunde serviciului, la o altă muncă decît aceea pentru care s-a realizat acordul părților**" (Tribunalul Suprem dec. civ. nr. 507/1953, în J.N. nr. 4/1953, p. 568; dec. civ. nr. 379/1955, în C.D. 1955, 2, p. 18; dec. civ. nr. 1281/1956; dec. civ. nr. 327/1966; dec. civ. nr. 202/1966, J.N. nr. 9/1966, p. 117).

Trecerea unei persoane din funcția de economist în aceea de contabil, cu diminuarea retribuției, sub motiv de necorespundere, este asimilată de Tribunalul Suprem desfacerii contractului de muncă, deoarece se schimbă elementele acestuia (Trib. Suprem dec. civ. nr. 165/1977, R.R.D. nr. 6/1977, p. 59).

Dacă schimbarea funcției apare necesară pentru o mai bună organizare a serviciului, iar interesele personalului nu sînt nesocotite — în sensul că i se menține încadrarea, retribuția și celelalte condiții de muncă esențiale — hotărîrea trecerii acestuia în altă muncă, în mod unilateral de către unitate, este justificată. Soluția contrară ar fi de natură să aducă prejudicii unității (Trib. Suprem dec. civ. 202/1966, în C.D. 1966, p. 202).

Va fi necesar acordul prealabil al persoanei căreia i se schimbă funcția dacă pentru noul post este prevăzută o retribuție inferioară, indiferent de faptul că lucrînd în acord, sau primind anumite sporuri speciale, suma realizată nu se diminuează (Trib. Suprem, dec. civ. 1499/1956; dec. civ. nr. 708/1963).

Nici chiar în cazul cînd în unitate a avut loc o reducere reală de posturi, conducerea nu este îndreptățită să încadreze persoane al cărei post a fost desființat, în altul, cu o retribuție inferioară, fără acordul prealabil al celui în cauză. Ea va avea obligația, cerînd și sprijinul organului ierarhic superior și al forțelor de muncă, să-i ofere trecerea în altă muncă corespunzătoare și eventual un post cu o retribuție inferioară, iar în caz de neacceptare, să-i desfacă contractul de muncă în baza art. 130 lit. a din C.M. (pentru desființare de posturi). Refuzul persoanei în cauză de a accepta un post cu o încadrare inferioară, nu poate fi privit ca o abatere disciplinară și nu justifică desfacerea contractului de muncă pe acest din urmă temei (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 9/1977, în R.R.D. nr. 7/1977 p. 68).

Prin muncă corespunzătoare în sensul art. 133, alin. 1 din C.M. se înțelege acea activitate „care corespunde pregătirii profesionale și vechimii persoanei în cauză, precum și unei norme întregi, dacă persoana a avut o atare normă". (Trib. Suprem, dec. icv. nr. 399/1977 R.R.D. nr. 9/1977 p. 60). O muncă ce ar pune în pericol viața ori sănătatea persoanei respective nu poate fi socotită corespunzătoare în sensul legii, chiar dacă retribuția nu ar fi modificată. În consecință apare necesar acordul prealabil al acesteia (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 327/1966).

În concluzie, ori de cîte ori unitatea constată că o persoană încadrată în muncă nu-și poate realiza sarcinile, nu o poate trece în alt post, cu o încadrare și retribuire inferioară, decît cu acordul prealabil al acesteia.

Dispoziția unității de schimbare a postului este abuzivă, echivalînd cu o modificare unilaterală a contractului de muncă și instanța de jurisdicție a muncii va anula măsura, dispunînd reintegrarea celui în cauză în postul anterior. Unitatea va fi în drept să procedeze la desfacerea contractului de muncă al persoanei pentru necorespundere, în conformitate cu art. 130 lit. e din C.M., oferindu-i trecerea în aceeași unitate, într-un post cu o încadrare inferioară, iar în caz de refuz, trecerea în altă muncă corespunzătoare, solicitînd sprijinul organului ierarhic superior și al forțelor de muncă. În acest din urmă caz, încadrarea urmează a fi făcută în altă unitate. Dacă persoana vizată nu va accepta nici una din soluțiile de mai sus, unitatea poate să-i desfacă contractul de muncă în baza art. 130 litera e din Codul muncii pentru necorespundere.

Dr. **Vasile GIONEA**

Practică arbitrală internațională

Inadmisibilitatea compensării în cadrul unor raporturi juridice diferite

Comisia de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț a Republicii Populare Polone a fost confruntată cu un litigiu dintre o întreprindere română de turism internațional automobilistic și o întreprindere poloneză de turism internațional automobilistic. Întreprinderea română, în calitate de reclamantă, a cerut ca pîrîta, întreprinderea poloneză menționată mai sus, să fie obligată să plătească o sumă de bani, reprezentînd contravaloarea prestărilor de servicii turistice efectuate pe bază de comision de prima întreprindere celei de-a doua.

În întîmpinare, întreprinderea poloneză a arătat că nu a efectuat plata prestațiilor turistice întrucît a considerat că, în cadrul unui contract încheiat anterior, între aceleași părți, referitor însă la vînzarea unor produse, a plătit o sumă mai mare decît trebuia și că ar opera deci o compensare.

Potrivit art. I § 1 și 2 din Convenția încheiată de țările membre C.A.E.R. la Moscova la 26 mai 1972 (ratificată de țara noastră prin Decretul nr. 565/1973) litigiile care apar în procesul de colaborare economică și tehnico-științifică a țărilor participante la convenție, se soluționează pe cale arbitrală, cu excluderea competenței instanțelor de stat. Pentru acțiunea reconvențională sau pentru cererea de compensare, Convenția de la Moscova (art. II § 3) atribuie competența instanței de arbitraj sesizată cu acțiunea principală, deci unei alte instanțe decît cea care ar fi fost competentă potrivit regulilor generale de competență, instituindu-se, așadar, o prorogare legală de competență.

Pentru ca această prorogare să poată opera, se impun două condiții, și anume: instanța să fi fost bine sesizată cu acțiunea principală; izvorul pretențiilor din acțiunea reconvențională sau cererea de compensare să decurgă din același raport juridic ca și acțiunea principală, să aibă deci aceleași părți, același obiect.

În speța care face obiectul comentariului nostru există două contracte distincte: un contract de vînzare-cumpărare și un contract de prestări de servicii turistice. Suma plătită de întreprinderea poloneză reprezintă contravaloarea produselor vîndute, la prețul modificat prin Decretul nr. 98 din 19 martie 1974, preț comunicat părții poloneze la 21 martie 1974. Art. 2 din contractul de vînzare-cumpărare încheiat de părți prevede că

orice schimbare a prețului, comunicată de vînzător, urmează a fi pusă în practică de cumpărător în trei zile de la primirea comunicării. Or, în speță noul preț a fost comunicat în termen și, de altfel, suma achitată de întreprinderea poloneză reprezintă contravaloarea produselor vîndute la noul preț.

În afară de aceasta, pentru a opera compensarea trebuie să fie vorba, potrivit Convenției de la Moscova, de același raport juridic, adică să fie vorba de aceleași părți, referitor la aceleași drepturi și obligații și să aibă același obiect. În speță, avem în față două raporturi juridice distincte: există identitatea subiectelor între care se stabilesc raporturile juridice dar, conținutul și obiectul celor două raporturi juridice diferă. Astfel, în privința conținutului, primul contract privește o obligație de a da, în timp ce al doilea contract privește o obligație de a face. Obiectul este de asemenea diferit, fiind cel al actului juridic prin care se creează, se modifică sau sting raporturile juridice, cu drepturile și obligațiile din conținutul lor.

În concluzie, considerăm corectă soluția Comisiei de arbitraj de la Varșovia care, prin Hotărîrea nr. 141 din 27 septembrie 1978 a obligat întreprinderea poloneză pîrîtă la plata serviciilor turistice prestate de reclamantă, în baza contractului încheiat de părți.

Irina MOROIANU
Otto REINDL

asigurări

Sarcinile organizațiilor socialiste privind activitatea de asigurare

Decretul nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat, devenit Legea nr. 19/1972, și H.C.M. nr. 1715/1971 pentru stabilirea unor măsuri în executarea Decretului nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat prevăd, printre altele, ca ministerele, celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare, precum și organizațiile economice, întreprinderile și instituțiile subordonate acestora să acorde sprijin pentru popularizarea asigurărilor, încheierea asigurărilor facultative, încasarea primelor la aceste asigurări și recrutarea de lucrători retribuiți pe bază de tarife.

Potrivit legii, prin „aportul pe care îl aduce la menținerea continuității procesului de producție și a integrității proprietății socialiste și personale, prin crearea pentru populație a unor mijloace suplimentare de prevedere și economisire, activitatea de asigurare contribuie la progresul economic și social al țării". Definind astfel, cu extremă claritate, rolul activității de asigurare, legea consemnează importanța dezvoltării asigurărilor de stat în concordanță cu dezvoltarea întregii vieți economice și sociale a țării și, în consecință, stabilește sarcinile exprese la care ne refeream mai sus tuturor organelor de stat.

În prezent, Administrația Asigurărilor de Stat practică peste 70 de forme de asigurări de bunuri, de persoane și de răspundere civilă, cea mai mare parte fiind asigurări ce se încheie cu populația. Popularizarea temeinică a acestor asigurări, informarea corectă și completă a populației cu privire la drepturile și obligațiile decurgînd din asigurare constituie o condiție indispensabilă creșterii numărului de asigurați și permanentizării raporturilor de asigurare. În această privință crearea cadrului corespunzător desfășurării muncii de popularizare, este potrivit legii, una din sarcinile cu privire la sprijinirea activității de asigurare a fiecărei organizații socialiste.

Posibilitățile sînt multiple, iar formele de realizare a sprijinului variate, între care menționăm:

— participarea delegaților ADAS la unele adunări ale colectivelor de lucrători, în cadrul cărora să expună diversele forme de asigurare și caracteristicile acestora (asigurări de viață, pentru cazurile de accidente, de bunuri, răspundere civilă auto etc.);

— transmiterea prin stațiile de radioficare a unor scurte anunțuri privind asigurările și utilizarea acestora;

— amenajarea în incinta organizațiilor socialiste de „Colțuri ADAS" unde să se expună materiale de popularizare a asigurărilor;

— publicarea de articole, în gazetele de perete ale organizațiilor socialiste, care să cuprindă informații, precum și cele mai adecvate metode folosite în activitatea de extindere a asigurărilor facultative;

— difuzarea de prospecte, pliante sau alte tipărituri, puse la dispoziție de unitățile ADAS.

Așa cum arătam, organele și organizațiile socialiste au sarcina de sprijinire a acțiunilor ce se organizează de Administrația Asigurărilor de Stat pentru cuprinderea în asigurare a unui număr cît mai mare din personalul muncitor al acestor organizații, pentru încasarea la scadență a primelor și reînnoirea la termen a asigurărilor, extinderea rețelei de mandatari ADAS și activizarea celor existenți.

În realizarea acestor sarcini la un nivel superior prin perfecționarea metodelor și mijloacelor de acordare a protecției economico-sociale pe calea asigurărilor de stat, prin Ordinul nr. 120/1976 al ministrului finanțelor, sucursalele ADAS au fost autorizate, conform legislației în vigoare și pe baza experienței acumulate, să încheie convenții de mandat cu oricare organizație socialistă pentru contractarea de către acestea, cu personalul lor muncitor, de asigurări facultative și încasarea primelor la aceste asigurări.

Pentru buna desfășurare a activității în cadrul convențiilor de mandat și dezvoltarea în ritm susținut a asigurărilor este necesară instruirea temeinică de către unitățile ADAS, îndrumarea și controlul muncii desfășurate de lucrătorii unităților respective cărora li se repartizează sarcini în legătură cu operațiunile referitoare la încheierea asigurări și încasarea primelor. În mod deosebit trebuie insistat asupra circuitului documentelor și a valorilor, precum și asupra însușirii temeinice a condițiilor de asigurare pentru a se putea da lămuriri corecte celor ce doresc să se asigure și pentru ca la încheierea contractelor să se respecte prevederile condițiilor de asigurare și caracterul facultativ al acestora.

În toate organizațiile socialiste, inclusiv în cele în care nu s-au încheiat încă convenții de mandat, sprijinul pentru încasarea la scadență a primelor și înnoirea la termen a asigurărilor — ceea ce asigură menținerea și și continuitatea drepturilor din asigurări — este necesar să se îndrepte în special spre extinderea formei de încasare a primelor pe bază de „Consimțămînt scris" al asiguraților, iar în vederea extinderii rețelei de responsabili cu asigurările, este indicat ca organizațiile socialiste să desemneze pe cei mai destoinici lucrători, care se bucură de autoritate și prestigiu în colectivele respective de muncă.

Cunoscînd că activitatea de asigurare are caracter continuu, în temeiul art. 15 din H.C.M. nr. 1715/1971 prin care se recomandă organelor sindicatelor să acorde sprijin organelor și organizațiilor de stat în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin referitoare la activitatea de asigurare, în multe organizații socialiste comitetele sindicatelor analizează periodic desfășurarea acțiunilor de asigurare în unitățile respective. Extinderea acestor metode poate contribui nemijlocit la îndeplinirea sarcinilor ce revin, potrivit legii, organizațiilor socialiste cu privire la recrutarea și activizarea responsabililor cu asigurările, la creșterea numărului de asigurări, încasarea la zi a ratelor de primă, reînnoirea la scadență a asigurărilor ce expiră și prin acestea la îmbunătățirea continuă a metodelor și mijloacelor de acordare a protecției economico-sociale oamenilor muncii, pe calea asigurărilor de stat.

M. RECE

Întrebări și răspunsuri

● **AURELIU DRAGALINA, Timișoara** — Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți absolvent al învățămîntului superior economic și că aveți o vechime în specialitate îndelungată (peste 24 ani). În această situație puteți ocupa atît funcțiile de șef birou și șef serviciu, cît și funcția de economist principal. Clasele de retribuire prevăzute pentru funcțiile respective sînt diferite, ținînd seama de grupa de ramură din care face parte unitatea unde vă veți încadra și de gradul întreprinderii.

Funcția de economist principal II este de execuție, în timp ce funcția de șef birou este de conducere. Aceste funcții nu sînt echivalente.

● **FLORIAN URZICEANU, Ștefănești-Argeș** — Retribuția tarifară primită în perioada detașării nu putea fi menținută atunci cînd ați revenit în vechea funcție. Decretul privind desființarea impozitului pe retribuție (nr. 196/1977) n-a prevăzut o altă retribuție pentru personalul care a beneficiat — pînă la 1 iulie 1977 — de reducerea cu 50% a impozitului. Din cele de mai sus rezultă că la stabilirea pensiei se vor lua în considerare retribuțiile tarifare de încadrare din 60 de luni succesive, din ultimii 10 ani de activitate.

● **CALIPE IBRAM, Constanța** — Legea nr. 12/1971 prevede drept condiție pentru ocuparea funcției de contabil principal o vechime minimă de 5 ani în specialitate. Îndeplinirea acestei condiții, pe lîngă aceea a studiilor cerute, nu determină obligația unităților de a încadra persoanele respective în funcțiile de contabil principal. O asemenea încadrare necesită posturi corespunzătoare vacante în schema unității.

● **P. DELCOMIR, Galați** — Legea nr. 57/1974, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1978, n-a fost republicată. Urmează ca la rezolvarea problemelor să țineți seama de modificările intervenite.

● **S.M.A. STÎNGĂCEAUA, județul Mehedinți** — Contabilul șef cu studii medii, indiferent de vechimea în muncă, nu poate fi transferat la o altă unitate, într-o funcție pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior. Potrivit art. 200 din Legea nr. 57/1974, pensionarul care se reîncadrează în muncă după desfacerea contractului din inițiativa sa se retribuie la nivelul de bază prevăzut pentru funcția în care s-a reîncadrat. Acordarea, în viitor, a gradațiilor se poate face numai în condițiile prevăzute de art. 33 din legea sus-menționată, respectiv a Legii nr. 12/1971.

● **GH. A. BURLACU, Iacobeni, Suceava** — Singura posibilitate de retribuire suplimentară a celor doi maiștri instructori la care vă referiți în scrisoarea dv. este aceea prevăzută de art. 144 din Legea nr. 57/1974. Cadrele didactice pot fi retribuite cu ora pentru acoperirea unor posturi vacante, fără ca totalul sumelor încasate să poată depăși, în medie pe an școlar, 25% din retribuția funcției didactice îndeplinite.

● **VALENTIN HAIDU, Sighetul Marmației** — Atunci cînd soțul nu îndeplinește condițiile pentru a putea fi beneficiar al alocației de stat pentru copii, titulară a acestui drept devine soția, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de art. 25 din Decretul nr. 246/1977.

● **Asociația economică industrială Vitomirești, județul Olt** — Decretul nr. 246/1977 nu prevede nici o derogare cu privire la plata drepturilor de alocație de stat pentru copii. În situația prezentată de dv. se aplică prevederile art. 12 din decretul sus-menționat.

● **GHEORGHE FLAMAROPOL, Carei** — Perioada cît o persoană a fost încadrată pe funcția de calculator principal salarii nu se include în vechimea în specialitate economică. Funcția respectivă face parte din categoria personalului administrativ. Ca atare, nu este posibil să fiți promovat în funcția de revizor contabil principal cu studii medii înainte de împlinirea vechimii minim necesare de 8 ani.

● **ANTON THIEL, Sînnicolaul Mare** — La promovarea dv. în funcția de tehnician principal, pentru care îndepliniți condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, urmează să fiți încadrat cu o clasă de retribuire în plus, față de aceea avută în prezent (art. 33(3) din Legea nr. 57/1974).

● **STAN NĂSTASE, Baldovinești, Olt** — Potrivit art. 25 alin. (5) pensia pentru invaliditate de gradul III împreună cu retribuția primită pentru munca depusă (1/2 normă) nu poate depăși 70% din retribuția avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată. Această prevedere se referă la persoanele încadrate în grupa a III-a de muncă. În consecință, atunci cînd retribuția pentru 1/2 normă, împreună cu pensia, depășesc acest plafon, se reduce în mod corespunzător pensia de asigurări sociale. Dacă retribuția pentru 1/2 normă împreună cu pensia nu depășesc plafonul de 70% se plătește pensia integral și desigur și în cazurile cînd împreună (retribuția cu pensia) se realizează mai puțin de 70%.

● **IOAN TRUȚĂ, Tg. Mureș** — Sumele corespunzătoare diminuării retribuției tarifare pentru nerealizarea sarcinilor proprii nu se restituie, spre deosebire de sumele corespunzătoare diminuărilor de retribuții determinate de nerealizarea integrală a sarcinilor și indicatorilor decurgînd din planul unității. Aceste diminuări se pot restitui — parțial sau integral — în condițiile legii. Există posibilitatea ca în toate cazurile de diminuări de retribuții să se poată contesta justețea măsurii luate.

● **PUICA IONESCU, București** — Concediile medicale acordate pentru incapacitate temporară de muncă, prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea și întărirea sănătății, îngrijirea copilului bolnav, nu sînt deduse din calculul vechimii în specialitate. Decretul nr. 54/1975 nu face referiri la calculul vechimii în specialitate pentru efectuarea stagiului. Concediile medicale acordate în baza H.C.M. nr. 880/1965 nu prelungesc stagiul în producție prevăzut de Decretul nr. 54/1975.

● **IOSIF MIHU, Sibiu** — În ipoteza în care, atunci cînd ați fost încadrat în muncă la Aiud, în buletinul de identitate s-a făcut mențiunea privind domiciliul dv. în acest oraș, la transferarea și mutarea efectivă în orașul Sibiu puteți beneficia de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974. Dacă domiciliul dv. a fost menținut la Sibiu n-aveți asemenea drepturi, deoarece ați fost transferat în localitatea unde domiciliați.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC P 1, Cluj-Napoca** — „Administrarea imobilelor" a fost reeditată și o puteți găsi la chioșcurile de difuzare a presei.

● **U.F.E.T., Întorsura Buzăului** — În Suplimentul nr. 10 am comunicat tov. Gh. Flamaropol că lucrarea Raporturi de muncă vol. III este în curs de apariție și nu că a apărut, așa cum eronat ați interpretat dv.

● **ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ, Rîmnicu Vîlcea** — Am transmis comanda dv. serviciului nostru de difuzare.

● **VASILE BUZAN, comuna Lechința, județul Bistrița Năsăud, M. AILINCĂI, Iași** — Am transmis opiniile dv. organelor competente.

● **CONSTANTIN STAICU, Focșani; LUDOVIC TAMÁȘ, Odorhei** — Serviciile financiare vă decontează cheltuielile de deplasare conform legii.

● **LAZĂR POMPILIU, București** — Sumele primite pentru activitatea C.A.R. sînt impozabile.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

1 **ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI**
Telefon 10379

2 **ÎNTREPRINDEREA DE TRANSPORTURI AUTO – PRAHOVA**

1

RULMENȚI :

— 6000 buc. 30
— 6005 buc. 40
— 6006 buc. 20
— 6007 buc. 20
— 6008 buc. 30
— 6013 buc. 20
— 6016 buc. 10
— 6203 buc. 1000
— 6209 buc. 350
— 6210 buc. 50
— 6211 buc. 70
— 6315 buc. 60
— 6322 buc. 6
— 6409 buc. 70
— 1302 buc. 15
— 1305 buc. 40
— 1310 buc. 50
— 1316 buc. 18
— 2216 K buc. 20
— 2218 K buc. 20
— 2309 K buc. 10
— 2310 K buc. 10
— Nu 2216 buc. 10
— Nu 2218 buc. 9
— Nu 2313 buc. 5
— Na 4907 buc. 30
— Na 4912 buc. 10
— NN 3012 K buc. 15
— NN 3015 buc. 4
— NN 3016 buc. 20
— 22230 buc. 6
— 22310 K buc. 10
— 23036 buc. 33
— 7209 B buc. 60
— 4200—3200 buc. 50
— 3208 buc. 50
— 30212 buc. 15
— 30213 buc. 30
— 30218 buc. 10
— 3022 buc. 10
— 30230 buc. 4
— 30316 buc. 8
— 30318 buc. 8
— 32312 buc. 20
— 32313 buc. 20
— 32315 buc. 6
— 31312 buc. 7
— 51115 buc. 30
— 51117 buc. 28
— 51118 buc. 20
— 51124 buc. 30
— 51144 buc. 4
— 51152 buc. 2
— 51209 buc. 30
— 51216 buc. 66
— 52306 buc. 20
— 942/15 buc. 30
— 804704 buc. 80

MOTOARE :

— ASi B3 — 1,1 kw × 1000 t/m buc. 2
— ASi B3 — 10 kw × 1500 t/m buc. 2
— ASi B3 — 11 kw × 750 t/m buc. 1
— AS B3 — 1,1 kw × 750 t/m buc. 1
— ASi B3 — 2,2 kw × 750 t/m buc. 3

REDUCTOARE DE TURAȚIE :

— 2 NA 18 × 5,5/1500 V05 buc. 1
— 3 LA 45 × 1,5/1000 V05 buc. 3
— 3 RA 45 × 5,5/1500 V05 buc. 1
— RV 40/25 — 0,75/1500 buc. 1

2

PIESE AUTOMOTOR MERCEDES :

— Ax pompă apă 3212010105 buc. 2
— Arbore cotit motor 3520305601 buc. 1
— Arbore cu came 3520502101 buc. 2
— Arc supapă compresie 312131008 buc. 22
— Arc supapă motor 3220530420 buc. 18
— Bucși arbore came 3210510112 buc. 3
— Chiloasă motor 3520105120 buc. 1
— Cilindru compresie 3521311602 buc. 4
— Conductă presiune 3520701733 buc. 6
— Idem 350701833 buc. 6
— Iidem 350701933 buc. 6
— Idem 3520702033 buc. 6
— Conductă preaplin 3520702235 buc. 6
— Conductă presiune 3520701535 buc. 6
— Idem 3520701633 buc. 6
— Culbutori evacuare 3520500634 buc. 12
— Culbutori admisie 3520501033 buc. 12
— Cuzineți palier CM. 3585860003 set. 1
— Idem RI. 3525860203 set. 3
— Idem R2. 3525860503 set. 2
— Cuzineți bielă R. 1. set. 1
— Element pompă injecție buc. 26
— Element filtru ulei buc. 7
— Idem motorină 0001849025 buc. 5
— Flanșe mot. pompă 3522016012 buc. 1
— Lagăr bielă compresie 354310633 buc. 6
— Ghid supapă evacuare 3120531630 buc. 30
— Idem admisie 3120530230 buc. 30
— Garnitură pompă apă 0002012719 buc. 16
— Idem baie ulei 352586031 buc. 8
— Idem clincherit 3522010480 buc. 1
— Idem 3522010580 buc. 1
— Idem chiulasă 352860390 set 14
— Pinion ax cu came 3120520601 buc. 2
— Pinion arbore motor 3520520003 buc. 2
— Pompă apă 3502002301 buc. 1
— Pompă ulei buc. 1
— Piston compresie CN. 321/301017 buc. 5
— Idem RI. 3211300017 buc. 4
— Idem motor R.2. 3580301419 buc. 6
— Scaun supapă admisie 358051631 buc. 30
— Idem evacuare 3520531632 buc. 30
— Idem compresie 3121310531 buc. 10
— Idem 3121310331 buc. 10
— Semicuzinet biele compresie 3521310333 buc. 6
— Siguranța supapă 3120530127 buc. 24
— Simeringuri 0069975446 buc. 10
— Supapă admisie 3520530101 buc. 18
— Idem evacuare 3520431501 buc. 18
— Idem compresie 3121310176 buc. 22
— Idem refulare 0000741415 buc. 8
— Șurub culbutori 3120550301 buc. 24
— Tije tacheți 3520540005 buc. 24
— Tub de cauciuc 3405010382 buc. 1

NOU! NOU! NOU!

Detergenţi DERO cu calităţi superioare

Pentru a veni în sprijinul oamenilor muncii din întreprinderile industriale, întreprinderile agricole de stat şi cooperatiste, precum şi în sprijinul gospodinelor, cunoscuta şi apreciata întreprindere „DERO" din Ploieşti a asimilat noi produse. Calităţile superioare ale detergenţilor ce poartă marca „DERO" au determinat ca o însemnată parte din producţie să fie exportată în diverse state ale lumii.

In cele ce urmează prezentăm :

GALITENS – 25

Detergent soluţie pentru uz veterinar, are excelente proprietăţi de înmuiere, dezincrustare, îndepărtare a murdăriei.

Este un dezinfectant destinat spălării adăposturilor şi abatoarelor de păsări şi animale mari, pentru spălarea bateriilor de creştere a puilor şi a altor construcţii din sectorul zootehnic.

„GALITENS – 25" asigură o rapidă curăţire a suprafeţelor murdare.

Se utilizează în soluţii apoase de concentraţie 1–5%.

Nu sînt necesare măsuri speciale de protecţie.

Nu are acţiune corozivă asupra utilajelor.

„GALITENS – 25" se livrează în butoaie de tablă a 200 l.

LUXIL

Este un detergent soluţie fabricat pe bază de amestec de substanţe tensioactive de tip amoniac şi neionic. Se întrebuinţează la spălarea mecanică sau manuală a veselei, faianţei şi pardoselilor din mozaic.

Se utilizează în soluţii apoase de 1–4%.

Produsul se ambalează în flacoane din material plastic de 250 ml. Pentru beneficiarii care doresc cantităţi mai mari se ambalează şi în butoaie din tablă de 200 l.

Are culoare galben-brun, cu miros plăcut de citrice.

SAL

Detergentul Sal este fabricat pe bază de amestec de agenţi de suprafaţă tot de tip amoniac şi neionic. Are un aspect brun-roşcat, cu un conţinut în substanţă activă de spălare de minimum 26%.

Se întrebuinţează la spălarea manuală sau mecanică a caroseriilor autovehiculelor, precum şi altor suprafeţe metalice. Înainte de folosire trebuie îndepărtată murdăria de pe suprafaţa vopsită. Pentru o curăţire rapidă se prepară o soluţie apoasă cu circa 5 gr. la litrul de apă.

Şi acest produs se poate ambala, la cerere, în flacoane din material plastic sau butoaie de tablă.

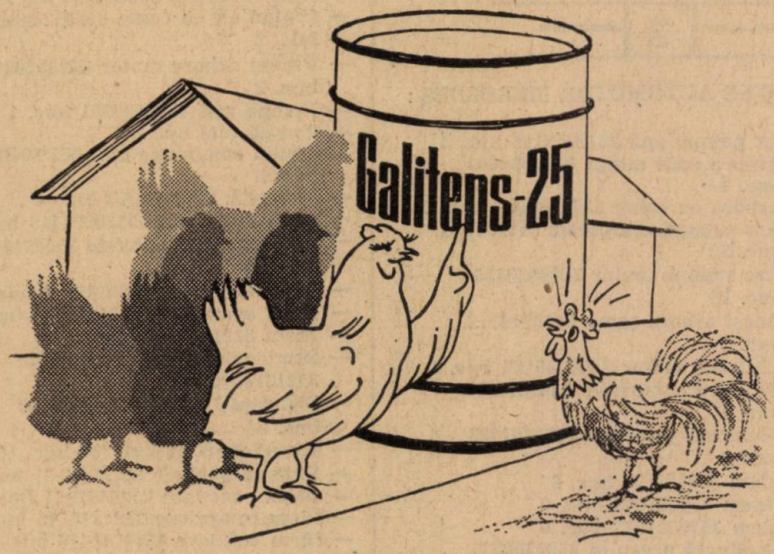

Gospodarii de la voi nu folosesc noul produs „Galitens-25" ?

Folosiţi cu toată încrederea produsele cu marca „Dero" Ploieşti.

Comenzile se primesc pe adresa :

INTREPRINDEREA „DERO" – PLOIEŞTI

Str. Republicii nr. 291

Telefon : 3.15.28 – 3.28.38

perarea selectivă a aliajelor valoroase din piesele uzate pentru producerea altora noi. Cu forțe unite, și chestiunea autodotării ar putea fi redimensionată pe alte coordonate.

● O **gospodărie comună** a platformei ar putea deservi toate unitățile printr-un atelier de întreținere și reparații auto, o stație de încărcat acumulatorii pentru electrocare, o dotare minimă cu mijloace pentru nevoi speciale (automacara, tractor cu echipament de buldozer și cu trailer etc.), instalații și amenajări sociale care să utilizeze căldura reziduală de la centralele termice etc.

● Faptul că într-o platformă, pe măsura creșterii gradului ei de omogenitate, diversitatea tehnologiilor este mai mică decît a produselor ne duce cu gîndul la **coordonarea și chiar comasarea unor activități din domeniul cercetării științifice aplicative, al ingineriei tehnologice și introducerii progresului tehnic.** S-ar putea, de pildă, constitui **colective ad-hoc** pentru cercetări utile mai multor sau tuturor unităților din cadrul complexului : prelucrarea succesivă a materiilor prime și a resurselor secundare, valorificarea deșeurilor unei întreprinderi în producția alteia (situații ce pot constitui chiar un criteriu de completare a platformei cu noi obiective), concertarea acțiunilor pentru protecția mediului, pentru economisirea energiei și pentru obținerea ei din noi surse (colectoare solare, microcentrale electrice eoliene construite și exploatate în comun).

● Apare într-o lumină nouă și rolul unor **„echipamente asociate“,** care să susțină activitățile de pe platformă. S-au făcut studii, au fost inițiate și unele experimentări sugestive : sisteme informatice integrate, eventual sprijinite pe centre de calcul proprii (platforma Mureșeni, din Tg. Mureș), unități complexe de pregătire și perfecționare a cadrelor, centralizarea telecomunicațiilor în scopuri de a reduce costurile de investiții și de exploatare (platforma Brașov-Nord) ș.a.

Introducerea autogestiunii și autofinanțării unităților economice oferă șansa, deloc neglijabilă, de **a mări eficiența cheltuirii unor fonduri proprii** ale acestora, dîndu-le destinația unor obiective de dezvoltare sau sociale **comune,** care ar solicita un efort financiar peste posibilitățile fiecărei întreprinderi luate în parte.

Coordonarea : cine — și cum ?

CREȘTEREA CONTINUĂ A PLATFORMELOR, extinderea relațiilor lor în zonă, fie prin cooperare, fie prin satelitizare (secții industriale amplasate în localități învecinate, care deplasează locurile de muncă la sursa de forță de muncă), întrepătrunderea elementelor de dezvoltare economică cu cele de natură socială lărgesc în progresie geometrică sfera problematicii de organizare și conducere a acestor mari complexe. Este, de aceea, momentul de a pune pe o bază solidă elementele ce au fost idendificate, gîndite și testate disparat, de a le integra organic la nivel de concepție și acțiune, începînd cu instituirea unor **norme de relații contractuale ferme pe platforme** și urmînd cu **crearea unui instrument de reglementare a cooperărilor obligate.**

Obiectiv lesne de realizat — și efectiv atins în punctele sale esențiale — în cazul platformelor „monocolore“, cu un profil de fabricație limitat și integrat tehnologic (vezi, de pildă, Combinatul siderurgic Galați). De asemenea, obiectiv relativ simplu de implementat (dar care să nu fie tratat simplist) cînd e vorba de părți consistente ale platformelor, compuse din unități cu aceeași apartenență de ramură, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a realizat acest lucru, comasînd sau grupînd unități cu specific tehnologic asemănător, chiar dacă profilele lor industriale le destinau unor subordonări diferențiate pe centrale. Un început (poate insuficient pregătit, dar perfectibil prin rodare) s-a făcut la Bistrița, prin constituirea primului combinat pentru construcții de mașini — care, reunind mai multe fabrici, a integrat activitatea de proiectare tehnologică, a comasat în unități centrale de zonă activitatea mecano-energetică și gospodăria de fluide ; formula a fost repetată la Sf. Gheorghe, se intenționează extinderea ei la Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova și, completată cu noi elemente, la Tulcea, Oltenița, Drobeta-Turnu Severin.

Specialiștii în conducere-organizare (mai puțin cei din ministerele economice, inhibați poate de granițele departamentale) opinează și pentru experimentarea unui **organism de coordonare funcțională interramuri,** adecvat platformelor cu profil complex. Domeniile amintite exemplificativ mai sus dovedesc că interesele eficienței economice în activitatea fiecărei unități și global, a întregii platforme trebuie să cîntărească în balanță mai greu decît opreliștile sectoriale și că rezolvarea acestora ar limita problema la simpla departajare a cotelor de participare la cheltuielile implicate și la beneficiile, cu mult mai mari, ce pot fi întrevăzute.

Într-o serie de cazuri, statutul de coordonator de platformă revine consiliilor populare județene. Care nu întotdeauna și-au asimilat atribuțiile și răspunderile aferente, inclusiv pentru că structura și dimensionarea aparatului propriu nu sînt adaptate noii funcțiuni : oricum însă, în etapa de funcționare a platformelor intervenția lor este, încă frecvent, palidă și nesemnificativă. Procesul de accentuare a conducerii economice în profil teritorial impune în mod obiectiv creșterea rolului organelor locale în acest domeniu.

PUNEREA ÎN VALOARE A CONDIȚIILOR și avantajelor pe care le oferă gruparea întreprinderilor în platforme trebuie, de bună seamă, realizată prin modalități care să nu dea loc la dereglări în alte sisteme de relații. Avem nevoie să creăm nu structuri noi cărora apoi să le căutăm funcțiuni, ci **cadrul adecvat pentru ca funcțiunile necesare să fie exercitate optim în ansamblul structurilor existente,** pentru ca autoconducerea, autogestiunea, autofinanțarea să se afirme din plin. Modele teoretice încă nu au fost elaborate și nici n-ar fi credibile cîtă vreme nu s-a încheiat o investigare exhaustivă și o interpretare științifică complexă a realității existente (Academia „Ștefan Gheorghiu“ a inițiat recent o astfel de cercetare la platformele Buzău și Găești). Dar **organizarea unei platforme-model,** cu minimul de condiții derogatorii pe care-l cere **experimentarea unui set omogen de soluții bine triate în conformitate cu orientările politicii economice a partidului,** ar putea oferi concluzii pertinente pentru fundamentarea unor decizii globale.

Dorin CONSTANTINESCU

IMPULSIONAREA CREŞTERII ECONOMICE PE CALEA VALORIFICĂRII SUPERIOARE A RESURSELOR NATURALE

LEGĂTURA strînsă dintre creşterea accentuată a economiei şi baza energetică şi de materii prime sub forma fondurilor circulante îşi găseşte expresia în aceea că proporţiile şi ritmurile înalte de sporire a producţiei şi venitului net reclamă într-o anumită măsură şi creşterea necesarului absolut de surse materiale.

Deoarece resursele materiale influenţează producţia atît prin volumul sau cantitatea lor cît şi prin eficienţa cu care sînt utilizate, respectiv gradul de valorificare, relaţia dintre creşterea economică şi fondurile circulante în unitatea celor două laturi — extensivă şi intensivă poate fi exprimată matematic sub forma :

$$V_1 = Fc_0 \cdot E\,Fc_1$$

în care :

V_1 este venitul naţional în perioada curentă

Fc_0 — fondurile circulante în perioada de bază

$E\,Fc_1$ — eficienţa utilizării fondurilor circulante în perioada curentă.

Intrucît fondurile circulante reprezintă cea mai mare parte în structura cheltuielilor materiale (amortizarea reprezenta în anul 1977 în industrie numai circa 5%) investigarea privind aportul acestora la creşterea economică poate fi efectuată utilizînd, în special, indicatorul — cheltuieli de producţie.

Ponderea ridicată a cheltuielilor materiale în produsul social (la nivelul întregii economii între 48,8% în 1950 şi 59% în 1977 dovedeşte că procesul creşterii economice a fost însoţit de utilizarea unui volum tot mai ridicat de fonduri circulante. În industrie şi construcţii acestea au întrecut media pe economie : în industria republicană, spre exemplu, cheltuielile cu materiile prime şi materialele, combustibil, energie şi apă în anul 1977, reprezentau în structura costului efectiv al producţiei marfă 75,3% ; în metalurgia feroasă 83,4% ; în industria cocsochimică 81,2%, iar în industria alimentelor, săpunurilor şi conservelor peste 86%. Dacă avem în vedere că din volumul producţiei industriale globale în anul 1978, producţia netă reprezenta doar 32,5% concluzia este că cheltuielile materiale de producţie continuă să deţină o pondere ridicată în structura produsului finit.

DEPENDENŢA dintre evoluţia cheltuielilor materiale şi cea a produsului social şi venitului naţional evidenţiază sporirea mai accentuată a cheltuielilor materiale (în perioada 1950—1977 de 12,95 ori faţă de circa 12,7 ori a produsului social şi 12,3 ori a venitului naţional). Aşa se explică şi evoluţia mai rapidă după anul 1955, a cheltuielilor materiale specifice pe unitatea de produs social de la 0,561 lei în 1955 la 0,590 lei în 1977, iar pe unitatea de venit naţional de la 1,157 lei la 1,21 lei, în aceeaşi perioadă.

Desigur, că sporirea cheltuielilor materiale specifice pe unitatea de produs social şi venit naţional a fost determinată şi de transformările multilaterale în baza tehnico-materială în cadrul programului de industrializare socialistă, de înzestrare cu tehnică tot mai înaltă a muncii, care a amplificat şi posibilităţile forţei de muncă de a prelucra şi transforma în produse finite o cantitate tot mai mare de fonduri circulante. Raportînd volumul cheltuielilor materiale de producţie de 48 mld. lei în 1950 şi 622,4 mld. lei în 1977 la numărul personalului muncitor de 1 394,7 mii persoane în 1950 şi respectiv 5 862,5 mii persoane în 1977 rezultă o sporire a cheltuielilor materiale ce revin pe un muncitor de la 33,7 mii lei la 106,1 mii lei adică, de peste trei ori.

Este cunoscut însă, că problema materiilor prime şi energetice capătă pe zi ce trece noi dimensiuni, fapt ce obligă la găsirea de soluţii noi în vederea asigurării echilibrului material al creşterii economice. Desigur, posibilităţile de lărgire a bazei de materii prime nu sînt încă epuizate, cuceririle ştiinţei şi tehnicii diversificîndu-le necontenit. Avem în vedere că sub impulsul revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, se lărgesc şi limitele economice ale exploatării resurselor naturale, considerate, pînă nu de mult, neeconomicoase. Este vorba de extinderea exploatării şi creşterea gradului de recuperare a rezervelor de ţiţei şi gaz metan îndeosebi prin repunerea în producţie a unor sonde inactive, punerea în valoare a unor însemnate resurse de minerale utile conţinute de minereurile neferoase, atragerea şi valorificarea altor resurse naturale interne cum ar fi minereurile destinate feroaliajelor. O altă cale importantă de întregire a necesarului de materii prime o constituie atragerea în circuitul economic a resurselor cu un conţinut mai redus de substanţe utile care devin interesante datorită noilor tehnici de exploatare şi prelucrare.

FOLOSIREA într-o mai mare măsură a înlocuitorilor cu caracteristici similare sau chiar superioare faţă de materialul înlocuit şi care se obţin cu cheltuieli de producţie mai scăzute, oferă posibilitatea economisirii muncii sociale şi extinderii astfel, a dimensiunilor venitului naţional. De aceea, pentru cincinalul în curs se prevede în mod expres : „...extinderea utilizării înlocuitorilor de metal, material lemnos, materii prime pentru industria uşoară şi alte materiale"[1]).

În condiţiile manifestării pregnante pe plan mondial a fenomenului restrîngerii relative a resurselor de materii prime şi al scumpirii acestora, extinderea pînă la generalizare a refolosirii resurselor secundare, a altor resurse şi subproduse, suplimentează disponibilul de resurse materiale. Importanţa acestei acţiuni, legiferată în ţara noastră, s-a concretizat în elaborarea unui program unitar de măsuri care au avut drept prim efect, obţinerea numai în cincinalul 1971—1975 a circa 1,12 mld. lei economii la materii prime noi şi a unei producţii suplimentare de 1,1 mld. lei. De aceea, găsirea posibilităţilor de recuperare a resurselor secundare şi a unor materiale vechi refolosibile, îndeosebi materii prime energetice, metale, cauciuc, uleiuri minerale, zgură de furnal, cenuşi de termocentrale, hîrtie etc. trebuie să constituie o preocupare de prim ordin a cercetării şi producţiei.

O măsură deloc neglijabilă, de sporire a volumului resurselor materiale necesare creşterii economice o reprezintă şi limitarea ambalării produselor în paralel cu recuperarea în proporţii sporite a ambalajelor, economisirea astfel, a unor cantităţi însemnate de tablă, lemn, sticlă, materiale plastice, hîrtie şi cartoane şi dirijarea lor spre o nouă prelucrare industrială. Acţiunea de determinare a rezervelor şi stocurilor de materii prime şi materiale pe baza unor criterii ştiinţifice, potrivit necesităţilor stricte ale producţiei, stimulează procesul creşterii economice prin care asigură ritmicitatea în aprovizionarea tehnico-materială, în sensul evitării în unele întreprinderi a imobilizărilor de fonduri circulante în stocuri materiale, accelerînd astfel viteza de rotaţie a acestora. În acest sens, secretarul general al partidului — tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** — arăta că : **„Numai pe calea intensificării vitezei de rotaţie a fondurilor, atît în producţie cît şi în circulaţie, vom putea asigura progresul economic al ţării, ridicarea nivelului de trai al poporului"**[2]). Dată fiind importanţa acestei acţiuni, în cincinalul în curs, viteza de rotaţie a mijloacelor circulante va fi accelerată cu 11 zile, faţă de accelerarea de 4,7 zile în cel anterior.

Pentru reducerea necesarului de resurse naturale, de o deosebită importanţă, atît economică cît şi socială, este înlăturarea risipei, gospodărirea cu înalt simţ de răspundere a resurselor materiale, păstrarea nealterată a integrităţii proprietăţii obşteşti — acţiune care trebuie să se extindă, în aceeaşi măsură şi asupra consumului casnic, în sensul înlăturării din fiecare gospodărie a consumului iraţional de resurse energetice, produse alimentare şi in-

[1]) **Nicolae Ceauşescu : România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Vol. 7, Ed. politică, Bucureşti, 1973, p. 474.**

[2]) **Nicolae Ceauşescu :** Ibidem, p. 478.

dustriale etc. În gospodărirea cu înalt simț de răspundere a resurselor naturale o importanță deosebită o are acțiunea de educare și ridicare a conștiinței socialiste a maselor, promovarea unei atitudini combative împotriva concepțiilor consumatoriste, instaurarea unui spirit activ de economie în toate sectoarele de activitate.

CREȘTEREA ECONOMICĂ se reflectă mai ales în sporirea venitului național. De aceea, poziția, rolul și modul de utilizare a resurselor materiale, în procesul creșterii trebuie considerat îndeosebi, în legătură cu evoluția coeficientului de dependență a greutății specifice a venitului național în structura produsului social față de greutatea specifică a cheltuielilor materiale — coeficient redat în tabelul următor.

Evoluția coeficientului de dependență a venitului național în structura produsului social față de cheltuielile materiale în perioada 1950—1977

Ramurile	Anii						
	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1977
Economia națională	0,95	0,88	1,00	1,04	1,45	1,38	1,43
Industrie	1,07	0,90	1,20	1,07	1,56	1,43	1,62
Construcții	1,39	1,73	1,19	1,56	1,57	1,51	1,35
Agricultură	0,80	0,73	0,60	0,84	1,13	1,29	1,08
Transporturi și telecomunicații	0,91	0,62	0,91	0,80	0,93	0,77	0,76

Coeficienții de dependență supraunitari, începînd cu anul 1960 la nivelul întregii economii, în industrie și construcții aproape în întreaga perioadă, iar în agricultură după anul 1970, reflectă că mărimea cheltuielilor materiale de producție în structura produsului social, a întrecut-o pe aceea a venitului național (tendință manifestată mai puternic în industrie pînă în 1970, iar în celelalte două ramuri pînă la sfîrșitul ultimului cincinal expirat). Această situație întărește concluzia anterioară potrivit căreia, creșterea economică a țării noastre s-a realizat prin consumarea productivă a unui volum tot mai ridicat de resurse materiale. Coeficienții aproape constant supraunitari din industrie și construcții față de cei subunitari din transporturi — telecomunicații și agricultură (pînă în 1970), reflectă specificul celor două categorii de ramuri — primele mari consumatoare de fonduri circulante, dar în același timp și faptul că ritmul creșterii noastre economice susținut cu un consum mare de resurse materiale a fost afectat negativ tocmai din această cauză. De aici, necesitatea sporirii eficienței utilizării fondurilor circulante, a ridicării gradului de valorificare a lor.

Coeficientul de devansare a dinamicii venitului național de către dinamica produsului social (calculat prin raportarea dinamicii produsului social la cea a venitului național) supraunitar pe ansamblul perioadei 1965—1977, deși în ultimii ani raportul s-a inversat, semnifică totuși o sporire a cheltuielilor materiale de producție în produsul social. Practica social-economică arată deci că în condițiile în care eficiența muncii crește mai rapid decît înzestrarea ei cu fonduri de producție, se realizează tendința dominantă de sporire mai accentuată a produsului social față de cheltuielile materiale și în consecință, a venitului național față de produsul social. **„Calea principală, sigură de ridicare a eficienței economice — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — o constituie reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs"**[3]. Așadar, la un nivel dat al produsului social, mărimea venitului național depinde de mărimea cheltuielilor materiale, iar reducerea acestora din urmă își găsește corespondentul în creșterea relativă a valorii nou create. Altfel spus, **accelerarea ritmurile creșterii economice se poate realiza nu printr-un consum suplimentar de fonduri circulante ci prin sporirea eficienței utilizării lor**, ca urmare a ridicării gradului de valorificare a acestora prin prelucrarea succesivă a materiilor prime și sporirea cantității de muncă încorporată în produs.

RELAȚIA dintre ridicarea gradului de valorificare a fondurilor circulante și creșterea economică trebuie neapărat apreciată și în legătură cu reducerea consumurilor specifice de materiale pe unitatea de produs și respectiv, a cheltuielilor materiale în produsul finit. Aceasta, deoarece consumurile materiale ridicate înseamnă nu numai risipă ci și o diminuare a competitivității produselor. Discrepanțe însemnate apar în țara noastră, mai ales în privința consumului de energie pe unitatea de produs. Astfel în timp ce în anul 1975, România avea pe locuitor un consum de energie în echivalent huilă de 3,6 kg la un dolar venit național pe locuitor, Belgia, R.F.G., Franța consumau doar circa 1 kg. Avînd în vedere și structura necorespunzătoare a balanței de energie primară, printre obiectivele de ordin calitativ ale perioadei curente stabilite la Conferința Națională din decembrie 1977 se prevede că în mod deosebit **„trebuie să acordăm atenție asigurării și gospodăririi raționale a combustibililor și energiei — problemă vitală pentru însăși dezvoltarea în continuare a întregii noastre societăți"**[4].

Între căile mai importante menite să ridice gradul de valorificare a resurselor de materii prime și energetice și să reducă astfel consumurile specifice redăm : menținerea și extinderea în fabricație a acelor produse și grupe care corespund nevoilor concrete ale economiei valorificînd superior resursele materiale în paralel cu limitarea la strictul necesar a producerii acelora mari consumatoare de resurse materiale ; continuarea îmbunătățirii constructive a produselor concomitent cu aplicarea unor metode și tehnologii eficiente de fabricație ; raționalizarea structurii materialelor produse și consumate, prin tipizarea și restrîngerea judicioasă a sorto-tipodimensiunilor acestora ; punerea în fabricație și consum a unor materiale și semifabricate noi cu caracteristici superioare și costuri minime de producție etc. Numai în acest fel ponderea cheltuielilor materiale în structura produsului social se va reduce continuu ; pînă în anul 1985 la 53—54% astfel ca la o creștere de 45—50% a produsului social să se realizeze un spor de 51—55% a venitului național.

RIDICAREA gradului de valorificare a fondurilor circulante dinamizează procesul creșterii economice și prin aceea că determină sporirea de la o perioadă la alta a volumului producției obținute pe seama reducerii consumurilor specifice de materiale pe unitatea de produs și în mod corespunzător, sporirea valorii nou create în structura valorii produselor. Aceasta deoarece micșorarea normelor de consum permite și fabricarea unor produse din economiile de materiale obținute, în genere sporurile valorice de producție obținute pe seama economiilor de materiale fiind mai mari decît proporția în care se reduc normele de consum. Așa se explică faptul că în industria constructoare de mașini, în timp ce consumul de metal ce revenea la 1 mil. lei producție netă în 1965—1975 s-a redus cu 40,5% din care cel de laminate feroase cu 41,9%, valoarea producției nete obținute dintr-o tonă de metal prelucrată, a sporit cu 68,2% din care dintr-o tonă de laminate feroase cu 72%.

Măsura în care reducerea consumurilor specifice de materiale accelerează ritmul creșterii economice depinde însă și de proporțiile producției, de gradul dezvoltării economice atîns. Potențialul economic al țării noastre din ce în ce mai ridicat, a materializat fiecare procent de reducere a cheltuielilor materiale într-un volum tot mai sporit de economii. Astfel, în perioada 1950—1977, echivalentul unui procent de reducere a cheltuielilor materiale în producția globală industrială a fost mai ridicat de 27 ori (de la 0,275 md. lei la 7,538 md. lei), iar în produsul social de 12,7 ori (de la 0,83 md. lei la 10,54 md. lei), urmînd ca în 1980 el să fie de circa 10,0 md. lei și respectiv 13,5 md. lei.

În concluzie la nivelul întreprinderilor, economiile obținute prin micșorarea normelor de consum se reflectă direct în creșterea beneficiului, iar indirect în obținerea mai ieftină a produselor ca urmare a reducerii consumului de muncă materializată ; la nivelul ramurilor și al economiei în scăderea cheltuielilor materiale în fondul de înlocuire și sporirea corespunzătoare a venitului național.

Luînd în considerare relația care se stabilește între produsul social și venitul național prin ridicarea gradului de

dr. Angelica M. VRABIE
Galați

(Continuare în pag. 22)

[3]) **Nicolae Ceaușescu** : România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, Vol. 7, Ed. politică, București, 1973, p. 382.

[4]) **Nicolae Ceaușescu** : Raport la Conferința Națională a P.C.R. din 7—9 decembrie 1977. Ed. politică, București, 1977, p. 18.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Contribuții ale lui L. D. Pătrășcanu la dezvoltarea gîndirii economice românești (I)

PRINTRE GÎNDITORII ce au studiat, cu rezultate remarcabile, problemele economiei românești un loc de seamă ocupă Lucrețiu D. Pătrășcanu (1900–1954). Numeroasele sale studii și articole, ca și activitatea sa politico-revoluționară – din păcate, întrerupte tragic în plină maturitate – ni-l prezintă, așa cum îl caracteriza tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** ca pe **„un om de mare valoare intelectuală, un om de vastă erudiție și cultură marxist-leninistă, un remarcabil conducător de partid".** [1]) Deși gîndirea sa economico-socială nu este lipsită de unele limite și inconsecvențe – generate adesea de împrejurări ce se mai cer descifrate și studiate – ea poate fi considerată ca o contribuție de mare valoare științifică, teoretică și practică la elucidarea, de pe pozițiile socialismului științific, a problemelor de bază ale societății românești, la îmbogățirea patrimoniului științific și al tradițiilor progresiste, revoluționare din gîndirea economică românească.

În diferitele sale lucrări, ca de pildă „Un veac de frămîntări sociale", „Sub trei dictaturi", „Probleme de bază ale României", „Reforma agrară în România Mare și urmările ei" etc. utilizînd un amplu material documentar și o metodă cu profunde valențe științifice, L. Pătrășcanu studiază sistematic mai toate prefacerile și momentele importante ale istoriei moderne a României cu scopul declarat de a desprinde „drumul pe care are de mers poporul român în viitor", în scopul soluționării marilor probleme ale României „în interesul maselor populare, în interesul propășirii și dezvoltării forțelor vii, creatoare ale poporului român". [2])

Un prim grup de concluzii importante din opera lui L. D. Pătrășcanu, se leagă de **studiul genezei și etapelor dezvoltării capitalismului în România pînă la primul război mondial.** După cum se știe, toți cercetătorii acestei probleme pînă la Pătrășcanu, deși de pe poziții diferite (Gherea, Zeletin, Madgearu, Iorga, Rădăceanu ș.a.) legau începuturile dezvoltării capitalismului în țările române de pacea de la Adrianopole din 1829, respectiv de suprimarea monopolului turcesc asupra comerțului Principatelor și angrenarea lor în circuitul economic european. Pătrășcanu se înscrie ca primul cercetător care – analizînd mai temeinic, și în lumina unei concepții mai avansate prefacerile din cadrul forțelor de producție și al relațiilor sociale – **demonstrează că începuturile destrămării feudalismului și nașterii germenilor capitalismului în țările române se plasează încă la mijlocul secolului al XVIII-lea,** fiind determinate, înainte de toate, de un complex de factori interni, în primul rînd economici. De aici, o altă concluzie nouă, confirmată ulterior prin Programul partidului, elaborat la cel de al XI-lea Congres, după care **mișcarea pandurilor,** condusă de Tudor Vladimirescu, nu a fost o simplă răscoală țărănească sau antifanariotă – cum era apreciată în literatura istorică interbelică – ci a reprezentat **începutul revoluției burghezo-democratice în Principatele Române.** [3])

Un merit esențial al gînditorului comunist este înțelegerea și sublinierea **împletirii revendicărilor de ordin social cu cele de ordin național** ca o caracteristică a revoluției burghezo-democratice în țări în care există o asuprire străină. Aceasta pentru că – argumentează autorul – „ura generală a populației împotriva stăpînirii străine, prin definiție asupritoare și, economicește, jăcmașe – se combină ușor, printr-o firească afinitate, cu revendicările revoluționare" (p. 100) ; pentru că masele țărănești, ridicate de Tudor – subliniază Pătrășcanu referitor la țările române respectiv la Muntenia – „voiau să se elibereze deopotrivă, atît de jugul iobăgiei cît și de stăpînirea turcească" (p. 106). Apreciind mișcarea pandurilor nu numai ca început al revoluției burghezo-democratice, ci și ca „primul pas hotărîtor de emancipare față de suzeranitatea Porții", Pătrășcanu ținea să sublinieze că aceasta a fost „o mișcare național-revoluționară și în nici un caz una naționalistă, șovină, xenofobă" (p. 73). După justa opinie a autorului, tocmai pe aceste coordonate sociale și naționale mișcarea condusă de Tudor se va continua prin revoluția de la 1848, prin luptele naționale și sociale ce au urmat.

O apreciere aparte merită ideea limpede exprimată și demonstrată de Pătrășcanu potrivit căreia **asuprirea străină este o frînă în calea dezvoltării forțelor de producție,** pentru progresul economic și social, după cum orice slăbire, și cu atît mai mult lichidarea jugului străin este de natură să accelereze progresul economico-social. De aici evidențierea **importanței economice și sociale a luptei de eliberare națională.** Această idee forță se va regăsi în toate scrierile lui Pătrășcanu.

Pătrășcanu se înscrie ca unul dintre primii gînditori români care a desvăluit **profunda semnificație progresistă a revoluției de la 1848,** apreciind-o ca un „eveniment crucial al trecutului nostru", ca „unul din episoadele în care tradiția de luptă a poporului român și-a găsit, la un moment dat, întruchiparea", socotind că este de datoria reprezentanților clasei muncitoare „s-o ridicăm pe piedestalul de cinste pe care-l merită", că în împrejurările interbelice „muncitorimea și țărănimea, preluînd moștenirea pașoptismului, rămîn singurele forțe sociale care luptă efectiv pentru desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice în România". Totodată, este un merit al lui Pătrășcanu de a fi reabilitat și repus în circulație o valoroasă teză a lui Nicolae Bălcescu potrivit căreia revoluția de la 1848 nu a fost un fenomen întîmplător sau de import ci o continuare directă a revoluției pandurilor, avîndu-și

FIȘE

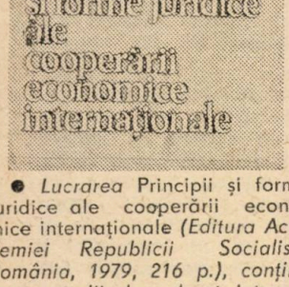

● *Lucrarea* Principii și forme juridice ale cooperării economice internaționale *(Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, 216 p.), conține șapte studii de drept internațional pe problematica noii ordini economice internaționale, a cooperării internaționale în domeniul dezvoltării industriale, a acordului general pentru tarife și comerț (GATT), societăților mixte cu participare română constituite în străinătate, organizațiilor economice internaționale de tip neguvernamental ale țărilor socialiste membre ale C.A.E.R., transferului de tehnologie, protecției mediului înconjurător și exploatării raționale a resurselor naturale. Studiile au fost elaborate în cadrul Institutului de cercetări juridice al Academiei în coordonarea Dumitrei Popescu, de Victor Duculescu, Roxana Munteanu, Adrian Năstase, Octavian Căpățînă, Victor Tănăsescu, Brîndușa Ștefănescu, Ion Rucăreanu, Olimpiu A. G. Crauciuc și Dumitra Popescu.*

„Planificarea structurii"

● *Cu revoluția tehnico-științifică – scrie D. Palterovici în articolul* Tehniceskii progress i planirovanie strukturi orudii truda *(Progresul tehnic și planificarea structurii mijloacelor de muncă), apărut în nr. 2/1979 al revistei VOPROSI EKONOMIKI – sporește diversitatea mijloacelor de muncă, apar deplasări structurale în cadrul lor. În unele ramuri crește numărul mașinilor și aparatelor pentru procese tehnologice principial noi sau esențial modernizate. Totodată se produce o puternică diferențiere în nivelul tehnic al dotării muncii în diferite ramuri și tipuri de producție.*

Pentru a remedia această situație, autorul consideră că planificarea structurii mijloacelor de muncă ar trebui să devină un obiect independent al planificării. Nu este vorba de renunțarea la planificarea ritmurilor de creștere, ci de îmbogățirea și perfecționarea metodelor conducerii planificate a economiei. Unul din neajunsurile substanțiale ale acesteia este planificarea pornind de la rezultate. Eforturile diferitelor ramuri și subramuri de a depăși sau menține nivelele și ritmurile atinse devin adesea piedici în calea deplasărilor structurale radicale. Planificarea structurii utilajului trebuie să urmărească stabilirea proporțiilor dintre diferite grupuri sau tipuri de mijloace de producție pe baza normativelor tehnologice sau criteriilor economice, resursele existente urmărind să determine dimensiunile producției întregii totalități structurale. Planificarea structurii ar trebui să excludă posibilitatea încălcării proporției tehnologice stabilite.

Ce vor „noii economiști" ?

● *Paul Craig Roberts critică, de pe pozițiile „noilor economiști", politicile keynesiene de stimulare a economiei. În articolul* The tax brake *(Frîna fiscală), apărut în WALL STREET JOURNAL. Autorul consideră că remediile keynesiene nu au fost decît o jumătate de măsură. Conform lor, de cîte ori cererea se dovedește insuficientă pentru a garanta ocuparea deplină a brațelor de muncă, se sporesc cheltuielile statului pe bază de deficite bugetare, scontîndu-se astfel relansarea economiei. Dar, în felul acesta, spune Roberts, se acționează evident asupra cererii, dar nu și asupra factorilor care influențează elasticitatea ofertei în raport cu cererea. Astfel, dacă impunerea este progresivă, sarcina fiscală asupra veniturilor adiționale ar constitui de fapt o desincitare a producției. În acest caz, oricît de stimulată ar fi cererea, factorii de producție ar rămîne neutilizați. În consecință, autorul cere să se ușureze „frîna" fiscală și să se introducă un sistem eficient de*

cauza profundă în contradicțiile economice și sociale interne, în lupta maselor pentru libertate socială și națională.

Semnificația profund progresistă a revoluției de la 1848 Pătrășcanu o releva, pe de o parte, în formularea unor revendicări larg democratice și general naționale, de natură să accelereze progresul economic și social în direcția capitalismului, iar pe de altă parte în declanșarea largă a luptei maselor populare, a unei lupte ce se va continua timp de un secol pentru realizarea nobilelor aspirații de progres, libertate, egalitate socială și națională ale poporului român. El aprecia cu deplin temei că idealurile și principiile pașoptismului „simbolizau țeluri de luptă ulterior însușite de toate mișcările progresiste din țara noastră, iar în momentul de față, în parte, inscrise pe steagul de luptă al muncitorimii și aliaților ei" (134). Demonstrarea amplă a acestei legături de continuitate între unele sarcini nerezolvate ale revoluției de la 1848 și sarcinile mișcării revoluționare din propria sa epocă reprezintă un argument decisiv în favoarea tezei juste, cuprinse în documentele Congresului al V-lea al partidului – la elaborarea căreia și-a adus contribuția și Lucrețiu Pătrășcanu – după care România interbelică nu se afla nici în fața revoluției burgheze, nici în fața celei socialiste, ci în fața desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice.

În ceea ce privește analiza și aprecierea **relațiilor agrare din perioada 1864–1918** concluziile lui Pătrășcanu atît din Teza de doctorat (1925) cît și din lucrările de mai tîrziu sînt foarte aproape și uneori identice cu cele ale lui Gherea, deși formal încearcă să se detașeze de acesta, să i se contrapună. După opinia noastră, meritoriu este tocmai faptul că într-o perioadă în care teoria neoiobogiei a lui Gherea era adesea dur și nedrept criticată (vezi, de pildă, Antineoiobăgia a lui S. Timov), iar comuniștilor români li se cerea insistent să arunce peste bord „blestemata moștenire gheristă", L. D. Pătrășcanu, sub paravanul unei critici formale **reafirmă, de fapt, valoroasele teze ale lui Gherea privind regimul agrar din România de pînă la primul război mondial.** Într-o analiză atentă rezultă că majoritatea criticilor sale vizează aspecte neesențiale sau chiar inexistente în opera autorului „Neoiobăgiei". În schimb, în deplin consens cu ideea fundamentală a Neoiobăgiei, Pătrășcanu aprecia : „Legea învoielilor agricole a scos întreaga țărănime, proaspăt liberată din jugul boierescului, de sub puterea legilor obișnuite și a Constituției, dînd-o pradă, legată de mîini și de picioare marilor proprietari... Rezultatul legii ... «Nouăzeci și cinci sutimi ale națiunii române erau prin această lege puse în afară de orice lege». Libertatea individuală și inviolabilitatea domiciliului țărănesc erau puse la cheremul marelui proprietar" (p. 266–267). În locul termenului de neoiobăgie Pătrășcanu va prefera însă termenul de „semiiobăgie", apreciind, ca și Gherea că esența sistemului de semiiobăgie „constă într-un amestec de instituții capitaliste cu acele ale iobăgiei". [4])

Desigur, la Pătrășcanu întîlnim și idei noi, mai întemeiate, mai realiste decît în opera lui Gherea. De pildă, Pătrășcanu înțelege mai profund rolul și semnificația progresistă, revoluționară a răscoalelor țărănești de la sfîrșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea ; el pătrunde mai adînc în istorie cu analiza relațiilor agrare, dincolo de 1864 și chiar de 1848, văzînd în rezolvarea problemei agrare cerința fundamentală a progresului în întregul secol al XIX-lea ; Pătrășcanu apreciază mai corect raportul dintre factorii interni și externi ai dezvoltării, înțelege mai rațional împletirea elementelor vechi cu cele noi atît în cadrul „formelor" cît și a „fondului" vieții economice, sociale și politice sau faptul că împletirea relațiilor feudale cu cele capitaliste în agricultură, ca și alterarea instituțiilor burgheze de către resturile feudale nu a reprezentat ceva unic, specific numai României. Pe de altă parte în opera lui Gherea este abordată mult mai larg problema necesității vitale a industrializării țării în strînsă legătură cu grăbirea lichidării depline a resturilor feudale, cu rezolvarea problemei agrare sub aspectul ei tehnic și social.

Toate acestea, nu ne îndreptățesc însă – așa cum s-a făcut și se mai face uneori – să-l contrapunem pe Pătrășcanu lui Gherea. Dimpotrivă noi credem că trebuie să-l considerăm **un remarcabil continuator al studiilor și operei lui Gherea,** evident, în condițiile mult schimbate de după primul război mondial. Căci, după opinia noastră, nu există decît o deosebire semantică sau cel mult neesențială între aprecierea sintetică a lui Gherea după care „trebuie să intrăm cu pînzele întinse în plină epocă burghezo-capitalistă" și aprecierea, tot sintetică, a lui Pătrășcanu după care, la începutul secolului, România „se îndrepta spre desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice".

Pentru evidențierea contribuțiilor lui Pătrășcanu ne rămîne doar să subliniem că, dacă pentru istoricii, economiștii și publicul larg din zilele noastre toate aceste idei și teze, aprecieri și concluzii reprezintă adevăruri bine cunoscute și necontestate, pentru epoca în care ele au fost formulate, în marea lor majoritate au reprezentat **idei noi, originale, care nu mai fuseseră enunțate sau demonstrate,** ori corelate ; ele au reprezentat o fundamentare teoretico-istorică de mare valoare pentru descifrarea mai adîncă a realităților și perspectivelor dezvoltării economico-sociale și naționale ale României din preajma celui de al doilea război mondial.

V. IOȚA

[1]) **Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste,** Ed. politică, București, 1969, vol. 3, p. 168.

[2]) L. D. Pătrășcanu, Problemele de bază ale României, Editura Socec, București, 1944, p. 328.

[3]) L. D. Pătrășcanu, Un veac de frămîntări sociale, Ed. politică, București 1969, p. 61. Trimiterile din text se vor face la această lucrare.

[4]) L. D. Pătrășcanu, Reforma agrară în România Mare și urmările ei, în volumul „Studii economice și social politice. 1925–1945", Ed. politică, București, 1978, p. 39.

stimulare a creșterii economice. După cum se vede, deși vor să creeze impresia că se ridică împotriva intervenției statului, „noii" economiști recunosc necesitatea stimulării unei economii care pare incapabilă de a depăși „stagflația". Ei nu se pling de fapt de finanțarea economiei de către stat, dar nu agreează repercusiunile ei asupra profiturilor.

Problema „randamentelor descrescînde"

● *Revista PROBLEMES ECONOMIQUES din 21 III a.c. republică, după „Économie et industrie", articolul* Rendements techniques et coûts industriels *(Randamente tehnice și costuri industriale), în care se pune întrebarea care preocupă în ultimul timp cercurile industriale din Occident – anume dacă se manifestă sau nu în prezent, în domeniul progresului tehnic, legea ricardiană a „randamentelor descrescînde". Făcîndu-se distincție între randamentele tehnice și costurile industriale, creșterea primelor putînd fi acoperită de creșterea secundelor, se arată că, dacă în unele sectoare, care au atins o anumită maturitate, randamentele strict tehnice cresc mai încet sau sînt chiar stagnante, în ansamblul industriei prelucrătoare ele sînt încă într-o fază crescătoare.*

Se manifestă însă în Occident trecerea progresivă a sectoarelor cu tehnologie tradițională – astăzi dezvoltate și în multe țări din lumea a treia – spre producții mai diversificate, la care efectul de dimensiune, cu un rol atît de important în randamentul capitalului, va fi mai puțin semnificativ. Se ia deci în considerare probabilitatea unei încetiniri a creșterii randamentelor tehnice, conjugată cu creșterea costurilor de investiții legate de măsurile antipoluante și de echipamentele de securitate. Numai mutații tehnice nebănuite, se conchide în articol, ar putea contra încetinirea creșterii randamentelor și chiar accelerarea acestei creșteri.

● *În Editura tehnică a apărut cartea* Inovarea tehnologică *(București, 1979, 324 p.) de Brian C. Twiss. Cartea este tradusă din limba engleză și are o prefață semnată de prof. dr. ing. Ștefan Birlea. Lucrarea are la bază practica cercetării și dezvoltării industriale din Marea*

Britanie, precum și aspecte din alte țări, îndeosebi din Statele Unite ale Americii, Anglia, Franța și Japonia.

Cartea este destinată atît tehnologului, preocupat mai mult de activitatea sa în cadrul unui proiect, cît și economistului, pe care îl interesează participarea sa la realizarea obiectivelor comerciale ale întreprinderii. Autorul își propune să elimine prăpastia de înțelegere, atitudini și justificări care există între reprezentanții acestor funcții diferite dar în esență organic interdependente. ale întreprinderii. După B.C.T., cercetarea și dezvoltarea sînt activități adeseori lăsate, din cauza incertitudinilor inerente, duratelor mari implicate ș.a., la periferia activităților de management. Dar planurile întreprinderilor trebuie să se bazeze tot mai mult pe contribuția tehnologiei în atingerea scopurilor propuse. Din cuprins: Procesul de inovare tehnologică; Strategii pentru cercetare și dezvoltare; Prognoza tehnologică în luarea deciziilor; Creativitatea; Evaluarea proiectelor; Organizare pentru inovare.

FIȘE

Prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative

(Urmare din pag. 9)

Măsuri hotărîte se impun și față de imobilizările care se creează ca urmare a achiziționării utilajelor tehnologice din țară și din import cu mult timp înaintea montării lor, consecință a necorelării termenelor din contractele de livrare cu graficele de montaj sau a acceptării livrărilor în avans. Recentele analize pe bază de bilanț asupra rezultatelor activității economico-financiare ale anului 1978 au evidențiat un volum însemnat de imobilizări în stocuri de utilaje tehnologicee ce necesită montaj cu durate de staționare depășite ; la finele anului trecut aproape o treime din utilajele aflate în stoc aveau depășite duratele normate de staționare pe șantiere. În asemenea situații se găsea un volum important de utilaje la Combinatul de produse chimice Tr. Măgurele, Combinatul chimic Rm. Vîlcea, Combinatul petrochimic Teleajen și la alte unități din cadrul Ministerului Industriei Chimice.

Pentru lichidarea imobilizărilor de fonduri în sectorul investițiilor supunem atenției următoarele propuneri :

● titularii de plan, în colaborare cu organizațiile de construcții, **să asigure reducerea numărului obiectivelor aflate în execuție simultană,** ceea ce va permite să se concentreze eforturile spre un număr mai mic de obiective, a căror execuție se va putea realiza în termene mai scurte ; pentru utilajele aflate în stoc cu durata normată de staționare depășită, se impune accelerarea ritmului de montaj ;

● pentru utilajele livrate în devans față de termenele contractuale, considerăm că ar trebui adoptată soluția potrivit căreia **băncile să efectueze decontarea acestora numai dacă sînt asigurate condiții de montare, pe baza unei temeinice documentații prezentate de constructor și beneficiar.**

Concomitent cu aplicarea unor măsuri de lichidare a imobilizărilor de fonduri de investiții, este necesar să se acționeze și pentru prevenirea lor, prin asigurarea la timp și fundamentarea temeinică a documentațiilor tehnico-economice, contractarea la timp și în corelare cu termenele de montaj a utilajelor tehnologice, precum și prin crearea tuturor condițiilor necesare execuției lucrărilor pe șantiere.

Practica a demonstrat că preocupările și răspunderile în problema prevenirii și lichidării imobilizărilor nu se localizează numai la compartimentul financiar-contabil, cum de foarte multe ori se consideră, ci în primul rînd la acele compartimente (aprovizionare, desfacere, producție, tehnic) care, prin activitatea ce o desfășoară, generează ori pot genera asemenea fenomene. Odată cu creșterea preocupărilor și răspunderii compartimentelor financiar-contabile, este necesar ca și celelalte compartimente din unitățile socialiste să fie mobilizate pentru prevenirea unor astfel de fenomene negative în activitatea economică. Poate ar trebui acționat pentru îmbunătățirea mecanismului practicat de organele bancare referitor la supravegherea plăților pentru aprovizionări, în sensul opririi oricărei plăți pentru aprovizionări destinate fabricării de produse care nu au desfacere asigurată.

În același timp, prin eforturi conjugate ale factorilor interesați, este necesară o **inventariere a tuturor stocurilor de materii prime și materiale** existente atît în unități economice cît și în bazele de aprovizionare tehnico-materiale, precum și o **redistribuire** urgentă a acestora spre unitățile care duc lipsă de asemenea stocuri, asigurîndu-se în felul acesta necesarul de aprovizionat pentru realizarea ritmică a planului.

În condițiile generalizării autoconducerii muncitorești și autofinanțării întreprinderilor, preocupările pentru prevenirea și lichidarea imobilizărilor trebuie să aibă un caracter continuu și sistematic. Cu alte cuvinte, grija și răspunderea pentru gospodărirea cît mai rațională a mijloacelor materiale și financiare la toate nivelurile trebuie să fie o componentă a procesului de organizare și conducere a activității economice, fără a se aștepta declanșarea unor anume acțiuni de analiză și control, decurgînd dintr-un act normativ sau din indicațiile conducerii superioare de partid.

Impulsionarea creșterii economice

(Urmare din pag. 19)

valorificare a fondurilor circulante și cunoscînd că în perioada 1950—1977 produsul social a fost de 12,7 ori mai ridicat, iar venitul național de numai 12,3 ori, aportul utilizării fondurilor circulante la creșterea economică poate fi stabilit utilizînd relația :

$$\Delta V \text{ vs. } fc = \frac{\Delta V - \Delta PS}{\Delta(V-100)} \cdot 100 =$$

$$= \frac{12{,}3-12{,}7}{12{,}3-100} \cdot 100 = -$$

$$= -\frac{-0{,}40}{-87{,}7} \cdot 100 = -0{,}4561$$

în care :

V.vs.fc=venitul național pe seama valorificării superioare a fondurilor circulante

V=venitul național

PS=produsul social

Δ= creșterea în timp

Calculele scot astel la iveală că în perioada 1950—1977 fondurile circulante n-au fost valorificate în modul cel mai eficient, latura intensivă a utilizării acestora nu numai că n-a contribuit la accelerarea creșterii economice ci dimpotrivă, a determinat o reducere cu 0,4561% a venitului național ceea ce în mod absolut reprezenta la nivelul anului 1977 circa 2 md. lei. Altfel spus, dacă fondurile circulante ar fi fost utilizate cu un grad mai înalt de eficiență, venitul național ar fi sporit cu circa 2 md. lei, în limitarea acestei influențe negative un rol important avînd tocmai eforturile depuse pe baza indicațiilor secretarului general al partidului după anul 1965. În vederea eliminării deficiențelor semnalate privind nivelul încă insuficient de valorificare a fondurilor circulante au fost inițiate măsuri concrete care se vor materializa în cincinalul în curs prin reducerea ponderii cheltuielilor materiale în structura produsului social cu peste 3%, iar avînd în vedere și prevederile din programul suplimentar adoptat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, economiile ce se vor obține peste prevederile cincinalului vor fi de minimum 22 mtd. lei. Faptul că în anul 1978 nivelul cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă în industria republicană a fost mai mic cu 17,4% față de 1977 ceea ce a permis realizarea unei economii (numai pe această bază) de 7 md. lei, dă garanția înfăptuirii prevederilor din programul suplimentar.

În sfîrșit, dacă avem în vedere că în cincinalul în curs venitul național este prevăzut să sporească într-un ritm superior față de produsul social (11% comparativ cu circa 8,5%), ceea ce va putea determina un spor de circa 1,7 ori a venitului național și de 1,675 ori a produsului social, ajungem la concluzia că utilizarea resurselor materiale va putea contribui la accelerarea ritmului creșterii economice cu 0,0254% ceea ce va echivala cu un plus de venit național în anul 1980 de circa 1,5 md. lei. Desigur însă că prin aceasta posibilitățile existente nu sînt epuizate, ridicarea în continuare a gradului de valorificare a resurselor materiale, constituind o condiție esențială a progresului economic al țării noastre.

18

CRIZA GENERALĂ A CAPITALISMULUI

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROCESUL ISTORIC al adîncirii contradicției dintre forțele de producție și relațiile de producție burgheze a generat intrarea capitalismului în criza sa generală, perioada în care legitățile obiective ale dezvoltării societății „cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat, cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general" [1].

I. Conținutul crizei generale a capitalismului

EPOCA CONTEMPORANĂ se caracterizează prin profunde transformări cu caracter revoluționar în structura economico-socială a lumii, atît pe plan național, cît și pe plan mondial, ea este epoca istorică ce cuprinde perioada revoluțiilor socialiste, a revoluțiilor de eliberare națională, precum și a revoluționării forțelor de producție pe baza științei și tehnicii noi, epoca trecerii omenirii la socialism, a triumfului socialismului și comunismului pe plan mondial.

Începutul epocii contemporane a fost marcat de victoria primei revoluții socialiste din lume — Marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917 în Rusia — care a pus capăt existenței sistemului capitalist ca sistem atotcuprinzător. Ea se va încheia atunci cînd socialismul va deveni atotcuprinzător, cînd revoluția socialistă victorioasă se va înfăptui în toate țările lumii.

Una din componentele (laturile) distincte ale epocii contemporane o formează apariția și accentuarea crizei generale a capitalismului, limitarea sferei de acțiune a imperialismului. **Criza generală a capitalismului reprezintă procesul istoric complex și multilateral al prăbușirii orînduirii capitaliste și al nașterii societății socialiste.**

Esența crizei generale a capitalismului este **unică.** Aceasta înseamnă că prăbușirea capitalismului și nașterea socialismului, împreună luate, definesc procesul, indiferent de formele concrete prin care ele se manifestă.

În al doilea rînd, procesul crizei generale a capitalismului este **ireversibil.** Acest caracter decurge legic, din adîncirea continuă a contradicțiilor proprii capitalismului, care reprezintă cauza principală și directă a apariției și dezvoltării crizei.

În al treilea rînd, criza generală are un **caracter complex și multilateral,** ea cuprinzînd toate laturile vieții sociale și afectînd profund economia, activitățile social-politice și ideologice, relațiile dintre țările capitaliste, sistemul capitalist în ansamblu.

Criza generală a capitalismului are **anumite trăsături** care, de fapt, sînt identice cu acele fenomene specifice crizei, prezente într-o formă sau alta, în diferite faze ale existenței acesteia. Trăsăturile principale sînt următoarele :

— restrîngerea progresivă a sferei de dominație a capitalismului pe plan mondial ;

— criza sistemului colonial al imperialismului, destrămarea și prăbușirea acestui sistem sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională, lupta tinerelor state suverane pentru dobîndirea și consolidarea independenței lor economice și politice ;

— adîncirea instabilității economice capitaliste, atît pe planul intern al fiecărei țări, cît și în planul relațiilor internaționale ;

— criza politicii imperialiste de dictat, de folosire a forței, de amenințare cu forța ;

— criza ideologiei burgheze, criza tuturor componentelor suprastructurii burgheze, în special, a celei politice etc.

Criza generală a capitalismului reprezintă **un proces istoric,** ceea ce înseamnă că aceasta a început la un moment dat în anumite condiții istorice, că ea se dezvoltă pe baza modificării condițiilor care au determinat-o și că se va încheia atunci cînd toate popoarele lumii vor trece la socialism. Dar, procesul respectiv cunoaște, în anumite momente, asemenea modificări calitative (evident, pe direcția trăsăturilor principale arătate mai sus), care marchează trecerea de la o fază la alta a crizei generale. Pe baza unei asemenea viziuni, se consideră că în desfășurarea crizei generale a capitalismului au fost parcurse două faze, în anii '70 ea intrînd într-o fază nouă.

II. Noua fază a crizei generale a capitalismului. Documentele P.C.R. despre conținutul și formele noii faze

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, secretarul său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** au adus o contribuție remarcabilă la clarificarea unor probleme fundamentale ale lumii contemporane în ansamblul ei. Un exemplu concludent în acest sens îl constituie teza adoptată la Congresul al XI-lea al Partidului nostru, conform căreia **„în prezent ne aflăm la începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist".** În concepția partidului nostru, toate crizele care au cuprins sistemul capitalist în anii '70, toate manifestările profunde — vechi și noi — ale contradicțiilor capitalismului au marcat trecerea la o nouă fază a crizei sale generale.

Pornind de la trăsăturile generale, permanente ale crizei generale a capitalismului și ținînd seama de manifestările lor în ultimii ani, formele actuale de manifestare a noii faze pot fi grupate astfel :

— restrîngerea progresivă a sferei capitalismului pe plan mondial, îngustarea bazei de acțiune a imperialismului ;

— dezvoltarea mișcării de eliberare națională și socială, intrarea luptei tinerelor state suverane într-o nouă etapă ;

— adîncirea și diversificarea fără precedent a instabilității economice în țările capitaliste ;

— criza capitalismului monopolist de stat ;

— criza politicii și ideologiei burgheze ;

— intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii ;

— criza vechii ordini economice și politice internaționale ;

— apariția unor probleme mondiale grave, a căror cauză ultimă se află în relațiile de producție burgheze, în politica imperialistă și neocolonialistă.

a) Restrîngerea progresivă a sferei capitalismului pe plan mondial

Prin victoria revoluției socialiste în Rusia și crearea primului stat socialist din lume, concomitent cu existența sistemului mondial capitalist, aflat în declin, a apărut socialismul, în continuă dezvoltare și înflorire. Ulterior revoluția socialistă a învins într-o serie de alte țări din Europa, Asia și America Latină, țările respective ieșind pentru totdeauna din sfera de exploatare a capitalismului.

În ultima perioadă, au survenit unele schimbări de ordin calitativ în raportul dintre dezvoltarea țărilor socialiste și a celor capitaliste. Astfel, ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în țările socialiste a fost net superior celui al țărilor capitaliste. Tendința capitalismului de a se dezvolta în lărgime a încetat în ultimele decenii. **Capitalismul în general nu mai poate asigura dezvoltarea forțelor de producție pe plan mondial, el nu mai oferă soluții acceptabile problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană.** Socialismul s-a dovedit a fi singura orînduire capabilă să lichideze urmările politicii de inegalitate din trecut, să asigure progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor, să pună bazele unui nou gen de relații economice internaționale cu adevărat echitabile. Sînt caracteristici principale, ele decurg direct din esența epocii contemporane și exercită o influență hotărîtoare asupra tuturor celorlalte forme.

b) Noua fază a luptei tinerelor state suverane

Criza sistemului colonial al imperialismului a început încă din perioada primului război mondial și s-a manifestat sub diferite forme și intensități în toți anii interbelici. După al doilea război mondial, procesul respectiv a intrat într-o nouă fază, manifestîndu-se prin **destrămarea și prăbușirea sistemului co-**

ionial sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională.

În deceniul al 8-lea, lupta popoarelor din fostele colonii, semicolonii și teritorii dependente a intrat într-o nouă fază. Caracteristica principală a acesteia constă în **prioritatea luptei pentru independență economică în ansamblul eforturilor acestor țări și popoare,** pentru dezvoltarea de sine stătătoare. În acest sens, forțele progresiste din aceste țări promovează programe complexe menite să ducă la schimbarea structurilor lor economico-sociale, la valorificarea resurselor materiale și umane de care dispun, în concordanță cu interesele naționale etc. Unele dintre popoarele acestor țări, în frunte cu forțele revoluționare, se orientează spre calea necapitalistă de dezvoltare.

Pe plan internațional, țările în curs de dezvoltare și slab dezvoltate, se afirmă tot mai puternic ca națiuni libere și independente, ridicîndu-se cu hotărîre împotriva vechilor relații de inechitate, pentru o nouă ordine economică și politică internațională.

c) Adîncirea instabilității economiei capitaliste

În perioada crizei generale a capitalismului, s-au accentuat asemenea fenomene, care evidențiază caracterul perimat la relațiilor de producție burgheze, cum sînt : irosirea unor cantități enorme de resurse pentru înarmări ; ia proporții deosebite dezvoltarea inegală ; se manifestă cu deosebită ascuțime problema pieței ; apar o multitudine de crize economice ciclice și neciclice ; ia o amploare deosebită lupta de clasă etc.

Procesul inevitabil al adîncirii instabilității economiei capitaliste a intrat recent într-o nouă fază, așa cum se va putea constata din cele ce urmează.

În ultimii ani, **capitalismul s-a confruntat cu una dintre cele mai puternice crize economice ciclice din istoria sa.** Masa produsului național brut al țărilor capitaliste dezvoltate a scăzut, în anul 1975, cu 2,4%, comparativ cu anul precedent. Criza economică ciclică respectivă a cuprins aproape toate țările capitaliste dezvoltate, ceea ce nu a permis unora dintre aceste țări să iasă din criză pe seama altora, cum s-a întîmplat de cîteva ori în perioadele postbelice anterioare.

Un alt aspect al noii faze a crizei sistemului capitalist, cu efecte deosebit de grave pentru masele de oameni ai muncii, îl constituie **șomajul cronic — total și parțial — de mare amploare.** În ultimii ani numărul șomerilor a crescut considerabil, în țările capitaliste dezvoltate, cu toate pronosticurile optimiste ale oficialităților burgheze, în pofida măsurilor întreprinse de statele respective. Se apreciază că, în ultimii ani, au existat peste 25 milioane de șomeri în țările capitaliste dezvoltate, față de aproximativ 14 milioane în anul 1970. La această armată industrială de rezervă din țările capitaliste dezvoltate, se adaugă șomerii totali și parțiali din țările în curs de dezvoltare și slab dezvoltate.

Inflația cronică, de o amploare fără precedent în anii de pace, constituie o altă componentă principală a instabilității economiei capitaliste contemporane. În unele țări capitaliste dezvoltate, ritmul anual al inflației a fost, în ultimul timp, de peste 20%. Amploarea deosebită a inflației, împletirea laturilor și determinărilor ei interne cu cele internaționale (legate de funcționarea sistemului valutar internațional), sînt trăsături ale inflației contemporane și, în același timp, aspecte distincte ale noii faze a crizei sistemului capitalist ,ale instabilității economiei țărilor capitaliste.

Fenomenul inflației a devenit un proces structural, care definește contradicțiile de fond, permanente ale capitalismului contemporan. Departe de a fi un factor de creștere economică, inflația, scăpată de sub controlul statului, înrăutățește climatul conjunctural, grăbește apariția crizelor economice. Inflația acționează în statul burghez ca instrument de redistribuire a venitului național în avantajul capitaliștilor, îndeosebi al monopoliștilor ; are loc creșterea prețurilor bunurilor de consum și scumpirea serviciilor, care, corelate cu menținerea salariilor nominale sau cu o creștere mai lentă și întîrziată a lor, se concretizează în creșterea costului vieții și înrăutățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii.

Totuși, deși se mențin și se agravează contradicțiile și disfuncționalitățile structurale ireductibile ale economiei capitaliste, ele nu duc obligatoriu și la o stagnare absolută a producției.

d) Intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii.

Ultimii ani marchează tendința cercurilor dominatoare, imperialiste, de a ieși din criză prin intensificarea exploatării și, totodată, prin aruncarea consecințelor crizei pe seama altor popoare, prin aservirea economică, mai ales a statelor mici și mijlocii, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare. **Se poate afirma,** remarca tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** referindu-se la situația generală mondială — că **lupta pentru reîmpărțirea lumii, a zonelor de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante „a intrat acum într-o etapă nouă, ducînd la ascuțirea extremă a contradicțiilor dintre diferite state și grupări de state, agravînd situația internațională și creînd pericole pentru noi conflicte și războaie"** [2]).

În promovarea politicii de reîmpărțire a lumii se folosesc tot felul de mijloace — atît pașnice cît și militare, inclusiv amestecul în treburile interne ale popoarelor, învrăjbirea între state, stimularea directă sau indirectă a stărilor de tensiune și chiar a conflictelor militare.

La agravarea acestor stări de lucruri contribuie într-o însemnată măsură, **continuarea și accentuarea cursei înarmărilor,** pentru care se cheltuiesc anual peste 400 miliarde dolari. Aceasta constituie o grea povară ce apasă pe umerii tuturor popoarelor, un obstacol imens în calea normalizării vieții internaționale, a depășirii crizei și instabilității economice și politice mondiale.

Analiza științifică a faptelor atestă că există însă forțele sociale progresiste capabile să se opună politicii imperialiste, de reîmpărțire a lumii în zone de influență și dominație, să determine oprirea cursei înarmărilor și soluționarea unor anomalii economice, sociale și politice care întrețin și adîncesc diferitele stări de criză și conflicte, să impună promovarea în lume a unei politici noi, democratice, bazată pe echitate și dreptate socială, să asigure pacea pe planeta noastră. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în expunerea rostită cu prilejul a 60 de ani de la constituirea statului național român unitar, omenirea nu se află în fața unui război mondial iminent. Totul depinde de modul cum se mobilizează forțele păcii și progresului în direcția clarificării problemelor, a creșterii vigilenței și combativității lor, a luptei unite a tuturor acelora ce se pronunță pentru progresul general.

e) Criza ordinii economice și politice internaționale.

Noua fază a crizei sistemului capitalist este marcată și de criza ordinii economice și politice internaționale generate de imperialism. Ea cuprinde întreg ansamblul relațiilor economice internaționale, sistemul monetar și financiar, mecanismul formării prețurilor pe piața mondială, a schimburilor internaționale de mărfuri și servicii, toate gravele perturbații din relațiile interțări care vin în contradicție flagrantă cu cerințele și avantajele cooperării internaționale.

Domeniul valutar este terenul unor evidente manifestări a crizei respective. Sistemul valutar capitalist, bazat pe etalonul aur și devize, ale cărui structură și mecanism au rezultat din raportul de forțe, existent la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial în lumea capitalistă, practic, în ultimii ani, a încetat să mai funcționeze. Efectele ample pe care le-a generat criza valutar-financiară asupra comerțului internațional, asupra relațiilor dintre țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și disputele înverșunate cu privire la reorganizarea sistemului valutar internațional au scos în evidență că această criză are la bază contradicții antagonice agravate continuu de adîncirea crizei generale.

Din cele arătate mai sus rezultă că în lumea contemporană continuă să se mențină stări de lucruri anacronice care contravin noilor forțe de producție, intereselor forțelor sociale și naționale progresiste. Rezolvarea de fond a tuturor acestor probleme este posibilă în socialism, chiar dacă și capitalismul mai dispune încă de anumite posibilități de adaptare la cerințele progresului, de soluționare a unora dintre problemele arătate. De aceea „nădejdea omenirii se îndreaptă tot mai mult spre idealul comunismului a cărui misiune istorică este eliberarea popoarelor, a întregii omeniri de exploatare și asuprire socială și națională, realizarea unei lumi a dreptății și egalității pe plan național și internațional" [3]). Avînd în vedere că politica de colaborare între state, pe baza deplinei egalități în drepturi, a principiilor independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc este **„singura care poate asigura o evoluție democratică a vieții politice mondiale** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este clar că forțele progresiste, revoluționare, țările socialiste trebuie să sprijine această politică, să facă totul pentru impunerea și generalizarea ei pe scară mondială"** [4]).

prof. dr. Niță DOBROTĂ

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă conținutul crizei generale a capitalismului ?
2. Enumerați trăsăturile principale ale acestei crize.
3. Care sînt formele de manifestare a noii faze a crizei sistemului capitalist ?
4. Analizați principalele fenomene social-economice care marchează și caracterizează adîncirea instabilității economiei capitaliste în noua fază a crizei generale.
5. Prin ce se caracterizează lupta pentru o nouă reîmpărțire a lumii, a zonelor de influență în etapa actuală ?
6. În ce constă criza ordinii economice și politice internaționale ?

[1]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în Congresul al XI-lea al P.C.R., București, Ed. politică, 1975, p. 729.

[2]) **Nicolae Ceaușescu** — Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 7—9 decembrie 1977, Buucrești, Ed. politică, 1977, p. 64.

[3]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism în Congresul al XI-lea al P.C.R., București, Ed. Politică, 1975, p. 729.

[4]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la ședința activului central de partid și de stat, 3 august 1978, Buc., Ed. politică, 1978, p. 7.

ŢĂRILE SOCIALISTE

Realizări și priorități în dezvoltarea economică [1978-1979]

DATELE publicate asupra rezultatelor îndeplinirii, în diferite ţări socialiste, a sarcinilor de plan pe anul 1978, precum şi asupra obiectivelor de dezvoltare stabilite pe anul în curs reliefează continuitatea, perenitatea înaintării ţărilor socialiste pe calea progresului economic şi social. Totodată, această înaintare are loc în condiţiile unor ritmuri diferenţiate de creştere, evidenţiind efortul depus de unele ţări socialiste mai puţin dezvoltate pentru reducerea treptată a decalajelor economice existente între ele şi ţările socialiste care dispun de o bază tehnico-materială şi infrastructură avansată. Aşa se face că în Cuba (+9%), R.S. Vietnam (+7,0%), R.P.D. Coreeană, România sau Iugoslavia ratele de creştere a venitului naţional (ca, de altfel, şi a producţiei industriale) pe anul 1978 sînt, de regulă, de 1,5—2 ori mai ridicate decît, de pildă, în Cehoslovacia sau R.D. Germană.

Pe de altă parte, în 1978 economia ţărilor socialiste a fost confruntată cu o serie de probleme şi greutăţi cum sînt : calamităţile naturale, care au afectat agricultura unui număr considerabil dintre ele, dificultăţile cauzate de conjunctura prelungit nefavorabilă pe piaţa externă, tensiuni în sectorul investiţiilor, determinate de efortul sporit de restructurare — pe planul modernizării — a economiilor lor naţionale ş.a. Condiţiile climatice nefavorabile au afectat anul trecut agricultura în Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Iugoslavia, Laos, Polonia, România şi U.R.S.S., cauzînd în unele cazuri nerealizări ale indicatorilor planificaţi. Persistenţa elementelor de criză sau recesiune în economia ţărilor nesocialiste (avînd ca urmare intensificarea concurenţei pe piaţa mondială), menţinerea şi chiar intensificarea măsurilor protecţioniste adoptate de ţările capitaliste industrializate, instabilitatea conjuncturii pe piaţa petrolului şi unor materii prime etc. au constituit tot atîtea piedici în calea îndeplinirii obiectivelor privind dezvoltarea comerţului exterior al ţărilor socialiste. Astfel, în condiţiile unei dinamici ridicate a volumului schimburilor externe, rata creşterii importurilor în unele ţări socialiste (Ungaria, Cehoslovacia, România, Iugoslavia ş.a.) a depăşit pe cea a exporturilor lor. În ceea ce priveşte sectorul investiţiilor capitale, sporurile realizate faţă de anul 1977 sînt puternic diferenţiate de la ţară la ţară (+16,2% în cazul României sau 11% în cel al Iugoslaviei faţă de —0,2% în cazul Poloniei).

CU TOATE dificultăţile amintite, anul economic 1978 s-a încheiat în ţările socialiste cu un bilanţ net favorabil, venitul lor naţional înregistrînd — în general — creşteri de ritm superioare celor realizate de produsul naţional brut al ţărilor capitaliste dezvoltate (3,7% în S.U.A., 2,5% în R.F.G., 3,2% în Franţa, 2,7% în Anglia, 2% în Italia etc.). Aceste rezultate au fost obţinute în condiţiile unui efort tot mai susţinut de intensificare a proceselor din industrie, agricultură, transporturi. Trecerea progresivă pe calea dezvoltării intensive a economiei devenind un leit motiv al politicii economice în toate ţările socialiste, atît datorită epuizării resurselor disponibile de forţă de muncă cît şi sub impulsul economisirii resurselor de energie şi materii prime, al sporirii competitivităţii producţiei naţionale. Anul trecut tendinţa s-a manifestat prin sporirea, în majoritatea ţărilor socialiste, a ponderii investiţiilor destinate procurării de noi maşini şi instalaţii sau modernizării acestora (comparativ cu cele destinate lucrărilor de construcţii-montaj), găsindu-şi totodată expresia în creşterea în continuare a productivităţii muncii în toate aceste ţări (vezi tabelul).

Succese remarcabile s-au obţinut anul trecut în ţările socialiste în domeniul ridicării continue a nivelului de trai al populaţiei, al îmbunătăţirii condiţiilor sale de muncă şi de viaţă. Este vorba aici de majorarea retribuţiei medii (reale) a personalului ocupat în economie cu 8,3% faţă de 1977 în România, cu 6% în Iugoslavia, cu circa 3% în Cehoslovacia, Ungaria, U.R.S.S., de mărirea veniturilor băneşti (nete) ale populaţiei cu 6% în R.P. Mongolă, cu 4% în R.D. Germană ş.a.m.d. Ele îşi găsesc expresia, de asemenea, în creşterea şi diversificarea fondului de marfă destinat satisfacerii necesităţilor populaţiei, în extinderea volumului desfacerilor de mărfuri cu amănuntul în comerţul interior în proporţii variind — pentru ţările cuprinse în tabel — între 3,5% în cazul R.D. Germane şi 11,5% în cel al României. Nu poate fi omisă nici îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de locuit ale populaţiei, prin darea în folosinţă în 1978 a unei suprafeţe locative noi însumînd aproape 109 mil. mp în U.R.S.S., 19 mil. mp. în Polonia, 169 mii mp în R.P. Mongolă, a 166 mii de locuinţe în România, 146 mii în Iugoslavia, 128 mii în Cehoslovacia, aproape 112 mii în R.D. Germană, 88 mii în Ungaria, 82 mii în Bulgaria, 16,5 mii locuinţe în Cuba etc. Tabloul este întregit de creşterea alocaţiilor de la bugetul statului pentru învăţămînt şi cultură, pentru ocrotirea sănătăţii ş.a., în vederea satisfacerii la un nivel tot mai înalt a cerinţelor materiale şi spirituale ale populaţiei ţărilor socialiste.

PREVEDERILE planurilor de dezvoltare a economiilor naţionale ale ţărilor socialiste pe anul 1979 oglindesc o serie de orientări noi de politică economică sau măsuri menite să consolideze evoluţii demarate în 1978 ori în anii anteriori. După cum se vede şi din datele tabelului alăturat, condiţiile specifice, concrete îşi pun amprenta asupra opţiunilor de politică economică. În unele ţări — ca, de pildă, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia sau Ungaria — se urmăreşte menţinerea la acelaşi nivel sau chiar încetinirea dinamicii venitului naţional, a producţiei industriale, în timp ce în alte ţări — Bulgaria, R.D. Germană, R.P. Mongolă, România, U.R.S.S. — este vizată accelerarea dezvoltării economice pe anul în curs. O diferenţiere similară se constată în privinţa prevederilor de plan în sectorul investiţiilor (mergînd pînă la o reducere cu 9% faţă de 1978 în cazul Poloniei) ;obiective mai moderate în raport cu anul 1978 sînt stabilite, într-o serie de ţări socialiste, în domeniul schimburilor comerciale externe, ţinîndu-se seama de perspectiva menţinerii şi în cursul acestui an a unei conjuncturi puţin favorabile pe piaţa mondială.

În schimb, luîndu-se în considerare faptul că în anii anteriori numeroase ţări socialiste au sporit net fondurile de investiţii alocate agriculturii (ceea ce a permis întărirea bazei sale tehnico-materiale şi a creat premisele pentru sporirea randamentelor în producţia vegetală şi animală), precum şi rezultatele în general mai slabe obţinute în 1978, prevederile pe 1979 referitoare la creşterea producţiei agricole globale sînt, de regulă superioare ratelor înscrise în planul anual precedent.

O preocupare comună a ţărilor socialiste o constituie economisirea materiilor prime şi energiei, ridicarea eficienţei întregii activităţi, inclusiv prin aplicarea în unele dintre ele a unor mecanisme noi de conducere economică (care accentuează în mod diferenţiat asupra uneia sau alteia dintre pîrghiile de stimulare a eficienţei). În acelaşi scop, respectiv pentru a-şi asigura în condiţii optime necesarul de materii prime şi energie, de maşini, utilaje şi tehnologii, care nu se produc în interior, precum şi pentru a-şi spori impactul în cadrul exporturilor mondiale prin ridicarea competitivităţii propriilor lor produse şi tehnologii, ţările socialiste dezvoltă variate forme de colaborare şi cooperare reciproc avantajoasă, prin încheierea de acorduri bilaterale şi multilaterale. Asemenea acţiuni determină intensificarea participării ţărilor socialiste la diviziunea internaţională a muncii, contribuie la modificarea repartiţiei geografice a comerţului lor exterior. De pildă, anul trecut România a încheiat 23 de acorduri sau înţelegeri de cooperare şi colaborare tehnico-economică, din care 6 cu ţările socialiste şi 16 cu ţările în curs de dezvoltare ; exportul R.D. Germane a sporit — faţă de nivelul atins în 1977 — cu 10,3% în ţările membre ale C.A.E.R., cu 32% în ţările nesocialiste în curs de dezvoltare şi cu 6% în ţările capitaliste industrializate, ş.a.m.d.

DACĂ în cele expuse mai sus au fost reliefate în primul rînd orientările asemănătoare existente în activitatea economică desfăşurată în ţările socialiste în cursul anilor 1978—1979, nu e mai puţin adevărat că în cadrul acestei activităţi se manifestă opţiuni şi priorităţi specifice, legate înainte de toate de nivelul dezvoltării social-economice, de la care a început construirea socialismului într-o ţară sau alta, precum şi de etapa atinsă pe calea realizării societăţii socialiste şi co-

(creşteri, în %, faţă de anul precedent)

Ţara	Venitul naţional		Producţia industrială		Producţia agricolă		Volumul investiţiilor în economie		Productivitatea muncii în industrie		Desfacerile de mărfuri în comerţul interior		Volumul comerţului exterior	
	1978	1979	1978	1979	1978	1979	1978	1979	1978	1979	1978	1979	1978	1979
Bulgaria	6,0	7,0	7,0	7,8	5,0	7,0	5,5	5,0	6,0[1]	6,7[1]	4,0	4,1	12,8	9,0
Cehoslovacia	4,3	4,3	4,8	4,5	1,5	3,8	....	2,9	....	....	4,6	2,8	8,5	5,3[2]
R. D. Germană	4,0	4,3	5,4	5,5	1,3[3]	...	3,0	5,6	5,0	4,6	3,5	4,0	10,3[4]	9,8
Iugoslavia	7,0[5]	6,0[5]	8,7	7,0	—5,0	5,0	11,0	7,0	3,1[1]	3,0[1]	....	....	8,0[2]	5,0[2]
R. P. Mongolă	6,7	9,0	5,0	12,1	...	11,2	....	12,0	....	4,6	6,8	6,3	....	6,5
Polonia	2,8	2,8	5,8	5,0	4,2	5,3	—0,2	—9,0	5,8	5,3	7,7	10,0	7,0	9,0[2]
România	7,6	8,8	9,0	11,3	2,4	5,1—5,6	16,2	9,1	7,1	10,2	11,5	8,3	10,1	16,6
Ungaria	4,0	3—4	5,2	4,0	2,0	3—3,5	8,2	2,0	5,3[1]	4,6	3,9	....	8,4	11,0
U.R.S.S.	4,0	4,3	4,8	5,7	4,0	5,8	5,0	4,9	3,6	4,7	3,9	4,8	10,4	....

1) În economie. 2) Volumul exportului. 3) Sporul faţă de producţia agroalimentară planificată. 4) Exportul în ţările socialiste, membre ale C.A.E.R. 5) Produsul social.

Sursa : Comunicatele organelor centrale de statistică din ţările respective privind îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naţionale pe anul 1978 ; Planurile de dezvoltare a economiei naţionale a ţărilor respective pe anul 1979.

muniste. Fapt, care determină ca problematica social-economică actuală din ţările socialiste cu o economie predominant agrară să difere esenţial de cea a ţărilor mai avansate pe calea industrializării, a construcţiei socialiste.

În **R.D.P. Laos,** de pildă, obiectivul suprem al politicii economice îl constituie dezvoltarea multilaterală a agriculturii, pe calea colectivizării acesteia, crearea condiţiilor şi bazelor necesare pentru edificarea unei structuri industrial-agrare-silvicole a economiei naţionale ; investiţiile în industrie urmăresc în primul rînd sporirea contribuţiei sale la dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naţionale. În **Cuba, R.S. Vietnam, R.P. Mongolă** şi **R.P.S. Albania** accentul esenţial se pune pe dezvoltarea şi diversificarea agriculturii (îndeosebi pentru asigurarea din resurse interne a necesarului de produse agroalimentare pentru populaţie), concomitent cu inventarierea şi punerea în valoare — mai ales pe calea cooperării bilaterale şi multilaterale cu alte ţări — a zăcămintelor minerale din subsolul lor.

În aceşti ani, **R.P. Chineză** este angajată, pe baza mobilizării plenare a resurselor sale naturale şi a energiilor creatoare ale poporului, în realizarea prevederilor complexului plan de modernizare a economiei naţionale, care să asigure transformarea ei într-o ţară socialistă puternică pînă în anul 2000. Se pune un accent deosebit pe dezvoltarea agriculturii, considerată ca bază a economiei naţionale (fiind prevăzut ca ea să atingă o producţie cerealieră de 400 mil. tone în 1985), — dezvoltare echilibrată cu cea a industriei uşoare şi grele ; pentru accelerarea creşterii economice se preconizează asimilarea celor mai avansate realizări tehnico-ştiinţifice din lume şi înfăptuirea unor descoperiri importante în principalele domenii ale ştiinţei şi tehnicii.

Bazîndu-şi în continuare dezvoltarea economică pe forţele proprii, **R.P.D. Coreeană** acordă în prezent prioritate dezvoltării industriei carbonifere, dezvoltării activităţii de cercetare ştiinţifică şi tehnologică — premisă esenţială pentru modernizarea economiei, pentru ridicarea calităţii producţiei, îndeosebi a celei destinate exportului.

În **R.P. Bulgaria** în centrul atenţiei organelor de stat şi de partid se află problema sporirii eficienţei economice, prin perfecţionarea planificării şi organizării activităţii, prin utilizarea raţională a resurselor existente, îmbunătăţirea structurii teritoriale a producţiei, intensificarea relaţiilor economice externe.

Printre obiectivele prioritare în dezvoltarea economiei naţionale a **Uniunii Sovietice** se numără folosirea mai deplină a factorilor intensivi, extinderea luptei pentru ridicarea eficienţei producţiei sociale şi a calităţii muncii, un rol de prim ordin avînd aici desfăşurarea largă a întrecerii socialiste şi perfecţionarea în continuare a metodelor de gospodărire şi conducere. O atenţie deosebită se acordă în aceşti ani ridicării productivităţii muncii, introducerii în producţie a realizărilor ştiinţei şi experienţei înaintate, a noilor tehnici şi tehnologii, folosirii rezervelor şi posibilităţilor existente pentru sporirea producţiei şi ridicarea nivelului său tehnic, inclusiv dezvoltării intensive a agriculturii sovietice, în vederea sporirii contribuţiei sale la ridicarea bunăstării populaţiei. Măsurile de politică economică aplicate în anii 1978—1979 în **R.P. Polonă** vizează întărirea stabilităţii dezvoltării economiei naţionale prin încetinirea ritmului acesteia, o anumită reducere şi reorientare a investiţiilor, creşterea eficacităţii activităţii economice, îmbunătăţirea raportului dintre sporirea ofertei de mărfuri şi servicii, pe de o parte, şi majorarea veniturilor băneşti ale populaţiei, pe de altă parte.

Centrul de greutate al politicii economice în **R.S.F. Iugoslavia** îl constituie stimularea factorilor calitativi ai activităţii (creşterea productivităţii muncii, sporirea eficienţei investiţiilor, ridicarea competitivităţii produselor iugoslave pe piaţa externă etc.), urmărindu-se în principal stabilizarea economiei, îndeosebi prin dezvoltarea şi consolidarea sistemului relaţiilor socialiste de autoconducere. După cum se subliniază în documentele de stat şi de partid din **R.P. Ungară,** problema cheie a dezvoltării sale pe mai departe o constituie îmbunătăţirea echilibrului economiei naţionale, prin promovarea treptată pe prim plan a factorilor calitativi şi a eficienţei, prin consolidarea succeselor realizate în producţia materială, ameliorarea condiţiilor de viaţă şi a nivelului de trai ale poporului.

În **R.S. Cehoslovacă** atenţia se concentrează asupra gospodăririi raţionale a resurselor de energie, combustibili şi materii prime, asupra îmbunătăţirii activităţii în domeniul conducerii economice, în sectorul investiţiilor şi al construcţiilor, asupra accelerării introducerii progresului tehnico-ştiinţific, sporirii producţiei destinate exportului şi ridicării eficienţei comerţului exterior. Acelaşi obiectiv prioritar — al reducerii (cu 4% pe economia naţională, în anul în curs) a consumului specific de energie, materii prime şi materiale importante — este stabilit şi în **R.D. Germană,** alături de dezvoltarea accelerată a industriei electronice şi aplicarea realizărilor sale în diferite ramuri ale activităţii economico-sociale, de intensificarea cu prioritate a producţiei agricole vegetale, de îmbunătăţirea continuă a aprovizionării populaţiei etc.

Pe fundalul general al politicii social-economice a partidului şi statului nostru urmărind depăşirea stadiului de ţară în curs de dezvoltare şi ridicarea **R.S. România** în rîndul ţărilor dezvoltate din lume, anii 1978—1979 sînt marcaţi de preocuparea intensă pentru perfecţionarea conducerii economiei, asigurarea unei dezvoltări armonioase pe plan structural şi teritorial, aplicarea unui regim riguros de gospodărire a resurselor materiale, financiare şi de muncă etc. În acest context aplicarea generalizată a noului mecanism economico-financiar precum şi hotărîrea Plenarei din 1 februarie a.c. a C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătăţirea conducerii şi planificării unitare a agriculturii creează condiţiile pentru punerea mai intensă în valoare a factorilor care determină progresul accelerat al forţelor de producţie, consolidarea echilibrului material, financiar şi valutar al economiei, sporirea mai rapidă a avuţiei naţionale şi înfăptuirea programului de ridicare a nivelului de trai al populaţiei. Lucru, ilustrat în mod grăitor — între altele — de recenta majorare a sarcinii stabilite pe 1979 în domeniul construcţiei de locuinţe pentru populaţie (de către stat sau cu ajutorul statului), respectiv de la 248 mii la 300 mii de locuinţe.

Prezentarea, fie şi sumară, a realizărilor obţinute anul trecut de ţările socialiste pe plan economic, precum şi a tematicii variate a preocupărilor prioritare pe linia asigurării continuităţii dezvoltării lor economico-sociale oferă o imagine concentrată asupra caracterului specific, complex al problematicii, al căilor şi mijloacelor de abordare şi soluţionare a obiectivului lor comun — edificarea societăţii socialiste şi comuniste.

N. POPOV

Automobile: optimism moderat pentru 1979

„MODIFICĂRILE structurale în economiile europene nu vor putea influența negativ vînzările de automobile, pînă la nivelul anului 1980" afirmă cotidianul britanic Financial Times, deși, chiar pentru anul în curs aprecierile sînt încă destul de puțin concludente. Se pare, astfel, că automobilele noi înregistrate în anul curent în Europa occidentală nu vor depăși cu mult cifra din 1978, de 10,073 milioane, aceasta în condițiile existenței unor capacități excedentare reprezentînd, în total un potențial de 2 milioane unități pe an.

Între principalii producători, perspectivele pentru acest an sînt de asemenea diferite, cu atît mai mult cu cît au existat modificări puțin semnificative în segmentele de piață deținute de aceștia în ultimii doi ani (vezi graficul). Astfel, producătorii vest-germani și britanici apreciază că nu vor mai atinge cifra totală de 2,6 și respectiv 1,59 mil. automobile noi înregistrate în 1978. Se preconizează o piață ceva mai bună pentru mașinile italiene și suedeze, mai ales pe seama exportului. În Franța se pare că nu se vor mai atinge înregistrările de 1,945 milioane din anul trecut.

Pe de altă parte, prognozele occidentale indică pentru sfîrșitul acestui deceniu o orientare mai accentuată a producătorilor din Europa de vest către realizarea de piese de schimb care să suplinească creșterile relativ mici în desfacerea de automobile. Astfel, în 1978 în Anglia încasările realizate pe seama vînzărilor de piese de schimb au depășit totalul celor obținute de pe urma desfacerii de automobile, camioane și autobuze, apreciindu-se că această tendință — manifestată și în alte țări vest-europene — se va accentua în următorii ani. În acest context este de asemenea de menționat un aspect nou: principalii producători de automobile, care pînă în prezent acordau altor firme licențe pentru fabricarea de piese de schimb, încep să-și fabrice singuri componentele necesare, în linii de producție integrate (vezi graficul reprodus după The Economist).

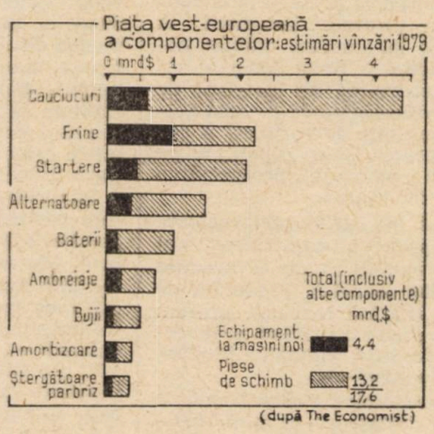

(după The Economist)

Șomajul în țările vest-europene

O PROGNOZĂ elaborată de specialiștii Centrului european de cercetări economice aplicative (de la Basel) ajunge la concluzii puțin liniștitoare privind evoluția șomajului în țările vest-europene în următorul deceniu. Se apreciază, astfel, că în jurul anului 1983 efectivul șomerilor va reprezenta 7,5% din populația aptă de muncă din țările respective, această pondere urmînd să crească la 9,1% în anul 1990, cînd numărul total al șomerilor se apreciază că va ajunge la 12 milioane.

Printre țările cu un nivel mai ridicat al șomajului în 1990 figurează Anglia (10,5%), R.F.G. (9,5%), Italia (10,4%), Spania (11%), Olanda (15,7%), Irlanda (18,4%) ș.a., în timp ce în cazul Luxemburgului, Norvegiei și Suediei se prognozează, o reducere a ratei șomajului în a doua jumătate a deceniului următor. În timp ce în Europa occidentală tendința de bază ar constitui-o deci agravarea șomajului, în cazul S.U.A. se apreciază că rata acestuia va coborî la 4,4% în 1983 și 3,6% în 1990.

Restrîngerea producției de carne de vită

CONFORM estimațiilor Departamentului Agriculturii al S.U.A., producția de carne de vită din principalele țări importatoare (S.U.A., Canada, Piața comună vest-europeană și Japonia) se va reduce în acest an cu 4% față de nivelul anului 1978, fapt care va determina o sporire a importului net de carne în țările respective. În S.U.A. de pildă, este de așteptat ca scăderea producției interne de carne de vită să antreneze în cursul anului o creștere a prețurilor la aceasta și majorarea importului cu circa 500 mii tone. Producția de carne de vită va înregistra o scădere și în principalele țări exportatoare din lumea nesocialistă, respectiv cu 8% față de 1978, tendința fiind mai pregnantă în Australia (de la 2 mil. la 1,7 mil. tone), Noua Zeelandă (de la 542 mii la 464 mii tone) și Argentina (—6%).

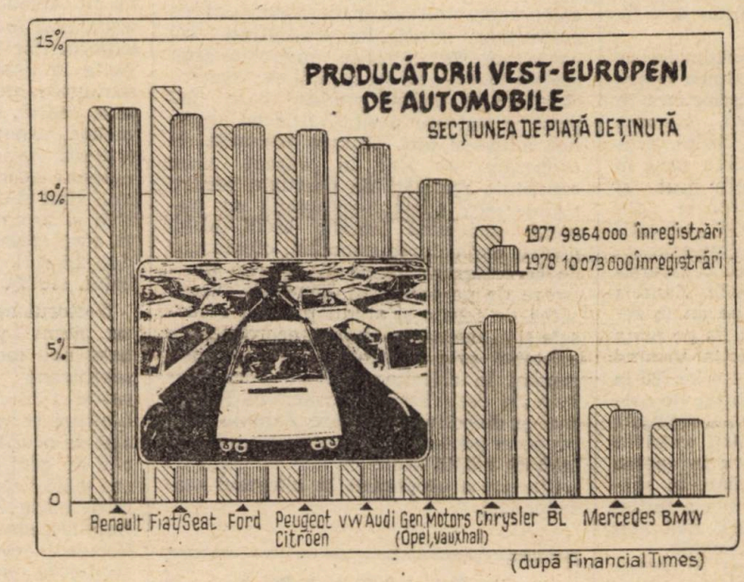

(după Financial Times)

EVOLUȚII MONETARE

IN PERIOADA 2—6 IV 1979, **dolarul S.U.A.** a continuat să înregistreze noi nivele de repreciere față de majoritatea valutelor occidentale, inclusiv legat de perspectiva reducerii deficitului comercial nord-american în acest an, precum și de avantajul pentru deținătorii de fonduri în eurodolari, la care dobînzile se mențin încă la rate mai ridicate decît la depozitele în alte eurovalute.

Atacurile speculative „à la baisse" asupra **yenului japonez** au continuat și în acest interval, moneda niponă înregistrînd la un moment dat cel mai scăzut nivel din ultimele 9 luni (216,75 yeni/1 dolar). Intervențiile Băncii Japoniei pe piață au atins recordul absolut (circa 1 miliard de dolari vînduți pe data de 3 IV 1979) cu rezultate destul de modeste, yenul cotînd pe 6 IV la 211,40 yeni/1 dolar. **Marca vest-germană**, ca urmare și a reducerii tensiunilor „à la hausse" asupra dobînzilor la depozitele în euromarcă, a ajuns la 1,8925 mărci/1 dolar, cu 1,3% sub închiderea de referință de 1,8685 mărci/1 dolar. **Francul elvețian**, influențat și de creșterea indicelui prețurilor de consum, a terminat intervalul la 1,7125 franci/1 dolar, față de 1,6950 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă (depreciere cu 1,1%). **Francul belgian** era tranzacționat la sfîrșitul perioadei analizate la 29,90 franci/1 dolar, cu 1% sub nivelul din 30 III 1979 de 29,60 franci/1 dolar, în timp ce **francul francez** a înregistrat un procent de depreciere față de dolar mai redus — 0,8% — respectiv 4,33 franci/1 dolar pe 6 IV 1979, comparativ cu 4,2975 franci/1 dolar la închiderea intervalului anterior. **Lira italiană** a cotat la 843 lire/1 dolar, față de 839,75 lire/1 dolar pe 30 III 1979, respectiv o depreciere față de dolar de numai 0,3%. **Lira sterlină** a continuat să manifeste o tendință de repreciere față de dolar (2,09 dolari/1 liră pe 6 IV 1979, comparativ cu 2,0650 dolari/1 liră pe 30 III 1979, în ciuda reducerii dobînzii minime de împrumut de către Banca Angliei de la 13% la 12%, începînd cu 5 IV 1979. De remarcat conversiile masive de fonduri din alte valute în liră sterlină, atît în vederea creșterii rentabilității investițiilor cît și ținînd seama de perspectivele economice favorabile ale acestei valute, mai puțin afectată de situația de pe piața țițeiului.

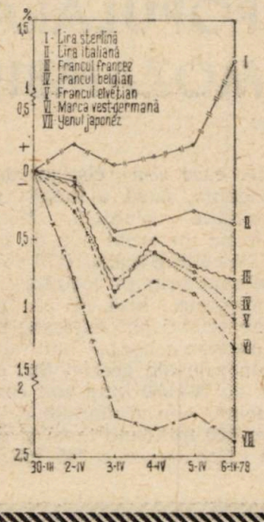

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 10,625% la cele în eurodolari, 5,625% la cele în euromărci vest-germane și 1,25% la cele în eurofranci elvețieni.

Licitația F.M.I. din 4 IV 1979 s-a încheiat cu alocarea celor 470 000 uncii aur la un preț mediu de 239,21 dolari/uncie, preț foarte apropiat și de cel existent pe piața liberă, la Londra cel de-al doilea fixing din ziua de 6 IV 1979 fiind de 239,75 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2—6 IV, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 30 III a.c.

Țări africane pe calea progresului economic și social

REPUBLICA ZAMBIA

AFLATĂ pe drumul dezvoltării independente, de sine stătătoare, Zambia (5,5 milioane locuitori și suprafață de 752 614 km²) își îndreaptă eforturile către depășirea unui nivel de dezvoltare încă scăzut — 400 dolari produs național brut pe locuitor în 1978 — țara avînd, însă, largi posibilități de sporire a potențialului economic. Însemnatele bogății minerale ale țării, în special minereu de cupru, cobalt, zinc, plumb, fier și cărbune și — încă insuficient evaluate — rezerve de uraniu, aur, diamante, pietre prețioase și semiprețioase situează Zambia pe locul al treilea în Africa în privința acestor resurse. Astfel, Zambia dispune de rezerve de minereu de cupru cu conținut apreciat la 27 mil. tone — cele mai bogate din Africa —, cobalt cu conținut de 345 mii tone și minereu de zinc — 720 mii tone. Rezervele de minereu de fier se cifrează la 300 mil. t, iar cele de cărbune la 200 mil. t.

Extracția metalelor și metalurgia acestora — în primul rînd pentru cupru — constituie o preocupare prioritară în producția industrială a țării. Zambia obține 600 mii tone cupru metal, producție care participă cu circa 40% la formarea produsului intern brut și aduce peste 90% din veniturile din export ale țării. În vederea reducerii influenței fluctuației în prețurile internaționale, în prezent are loc o diversificare a producției de metale. Zambia produce 1750 tone cobalt pe an (o zecime din livrările la export de pe piața țărilor nesocialiste), producția urmînd să sporească pe la mijlocul anilor '80 la circa 9 000 tone pe an. Se obține de asemenea zinc metal (38 mii tone) și plumb metal (13,4 mii tone). Pentru sporirea producției acestora și pentru începerea valorificării și a altor resurse, în special a celor de uraniu, Zambia a inițiat un larg program de măsuri, mai ales pe calea cooperării internaționale.

De o deosebită importanță în activitatea economică a Zambiei este considerată în etapa actuală lansarea celui de al treilea plan național de dezvoltare pentru perioada 1979—1983. Planul prevede un volum de investiții de 3,3 miliarde kwacha (circa 4,3 mlrd. dolari).

Marea majoritate a investițiilor vor fi finanțate din resurse interne prin sporirea acumulării naționale, iar circa 350 mil. kwacha urmează să provină din rezerve externe pe calea unor multiple acțiuni de cooperare financiară și economică internațională.

O atenție deosebită se acordă dezvoltării agriculturii, căreia i se alocă 37,5% din investițiile totale, în special pentru programe vizînd : construirea a 350 noi crescătorii de animale, înființarea de ferme agricole model, realizarea de baraje, lacuri artificiale și canale de irigații. O atenție deosebită se acordă înființării de unități agroindustriale destinate valorificării materiilor prime existente pe plan local.

În domeniul industriei miniere se disting trei proiecte prioritare înscrise în plan : pregătirea deschiderii unei noi mine de cupru la Lumwana ; extinderea capacității de producție a minei de cărbune de la Maamba ; prospectarea și exploatarea de noi minerale industriale cum ar fi pămînturi rare, smaralde, roci fosfatice, materii prime pentru produse ceramice și refractare, bentonit etc. Alte proiecte se referă la construirea de laboratoare mobile, acțiuni de evaluare a unor depozite sedimentare, construirea de instalații de purificare pentru obținerea de acid sulfuric, noi capacități de rafinare a cuprului, exploatarea unor zăcăminte de mangan (1500 tone/an), prospectarea zăcămintelor de uraniu.

În domeniul industriei prelucrătoare se disting cu prioritate construirea unui combinat de semifabricate și produse din cupru (700 tone/an), o fabrică de acid sulfuric (120 000 tone/an), precum și o serie de proiecte privind producerea de acid fosforic, ciment, produse ceramice și de sticlă etc.

Relațiile economice dintre România și Zambia se desfășoară în mod fructuos pe o perioadă destul de îndelungată, cunoscînd un ritm ascendent ce evidențiază multiplele posibilități de conlucrare. Schimburile comerciale s-au diversificat an de an în ambele sensuri, căutîndu-se mereu produse care să pună în valoare posibilitățile economiilor ambelor țări. Printre acțiunile de cooperare de pînă în prezent care constituie realizări de prestigiu pentru conlucrarea româno-zambiană se numără societatea mixtă MOKAMBO pentru exploatarea cuprului, efectuarea de cercetări geologice în diferite perimetre de pe teritoriul Zambiei, executarea de foraje și studii privind resursele și alimentarea cu apă, acordarea de asistență prin trimiterea de specialiști români în diferite domenii. Perspectivele de dezvoltare a economiei României și obiectivele pe care Zambia și le propune pentru perioada următoare relevă că există multiple alte domenii de extindere a cooperării în interesul ambelor țări.

REPUBLICA POPULARĂ MOZAMBIC

ȚARĂ care și-a cîștigat de curînd independența, după o lungă perioadă de dominație colonială, Mozambicul pornește pe un drum nou de la un nivel de dezvoltare scăzut (170 dolari produs național brut pe locuitor). Mozambicul dispune, însă, de un potențial uman apreciabil (9,5 milioane locuitori) și de însemnate bogății naturale. Bogățiile minerale ale acestei țări cu o suprafață de 783 030 kmp sînt constituite, în principal, din zăcăminte de cărbune (rezerve 400 milioane tone) și de minereu de fier (rezerve 300 mil. t), care valorificate, la început pe calea exporturilor, sînt chemate să contribuie la punerea bazelor unei industrii siderurgice necesare dezvoltării altor ramuri. Datorită unor greutăți inerente în organizarea producției după cucerirea independenței, producția de minereu de fier a fost de numai 0,2 mil. t. în 1976, iar cea de cărbune de 0,4 mil. t, dar se prevede ca ele să crească considerabil. Subsolul mozambican dispune de asemenea de rezerve de cupru, azbest, diamante, mangan, aur, argint, beriliu, columbit, uraniu. Unele dintre aceste zăcăminte se află la începutul exploatării sau sînt exploatate în cantități mici, altele sînt încă în faza de evaluare. Țara posedă și un bogat fond forestier și importante resurse piscicole. Agricultura participă, în prezent, cu aproape jumătate la formarea produsului intern brut. Mozambicul este principalul producător mondial de nuci de caju (200 mii tone în 1977) — fruct utilizabil atît în industria alimentară cît și în cea chimică —, dispunînd de imense plantații de anarcadieri. Mozambicul are o industrie de prelucrare a nucilor de caju dotată cu instalații de un înalt nivel tehnic. Exporturile de caju, împreună cu cele de bumbac și zahăr, reprezintă mai mult de jumătate din totalul exporturilor țării. Alte produse importante la export sînt fructele tropicale, semințele oleaginoase, uleiurile vegetale, ceaiul, sisalul. Se produc, de asemenea, banane (70 000 t), nuci de cocos (420 000 t), arahide (100 000 t), bumbac egrenat (30 000 t), ceai (13 000 t). În primul rînd pentru consumul intern se cultivă și porumb (350 000 t), orez (35 000 t), sorg (250 000 t). De asemenea se produc 2,5 mil. t manioc (1977) și 250 000 t zahăr (1977).

Sectorul agricol cunoaște în prezent un intens proces de reorganizare pe baze noi, moderne. În agricultura mozambicană coexistă patru sectoare — sectorul de stat, cel cooperatist, sectorul familial și sectorul privat. Sectorul de stat se ocupă înainte de toate de culturile de ceai, citrice, legume, de creșterea păsărilor, porcinelor și, într-o anumită măsură, de culturile de porumb, bumbac, sisal și de producția de copra. Sectorul cooperatist se află în plină formare, activitatea sa fiind în majoritatea cazurilor legată de recuperarea și cultivarea de noi terenuri agricole sau de exploatarea marilor plantații abandonate de vechii lor proprietari. Sectorul privat își îndreaptă activitatea spre culturile de sisal, bumbac, tutun și plantațiile de cocotieri, în vreme ce cel familial se axează pe producția de porumb, arahide, nuci de caju și creșterea bovinelor.

Deși cu o contribuție încă mică (de circa 15%) la producția globală a țării, industria prelucrătoare este destul de diversificată. Circa jumătate din producția industrială provine din industriile alimentară și textilă, restul din alte industrii ca rafinarea petrolului și distilarea cărbunelui, metalurgia, prelucrarea lemnului (inclusiv producția de mobilă), industria chimică, a materialelor de construcții și construcțiile de mașini. Circa 35% din producția industrială

mozambicană este destinată exportului. Este vorba de producția unităților de prelucrare a bumbacului, a nucilor de cocos, a nucilor de caju, a lemnului, de uleiuri vegetale, de zahăr, de produse rafinate din petrol. În principal pentru piața locală se obțin produse de morărit, lactate, alte produse alimentare, țesături, confecții, încălțăminte, mobilă, acid sulfuric, vopsele, săpunuri, ciment, produse siderurgice, ambalaje metalice, vagoane etc. De curînd industria mozambicană a anunțat începerea exportului de frigidere și aparate de condiționare a aerului în alte țări africane ca Zambia, Tanzania, Botswana. Pentru susținerea activității în sectoarele productive o atenție deosebită se acordă infrastructurii economice. În cadrul programului de investiții al țării pentru 1978—1979, din totalul de 18 milioane contos (1 conto = 1 000 escudos, iar 31,97 escudos = 1 dolar) aproape 3,2 milioane sînt destinate construirii de șosele, 3,3 milioane îmbunătățirii transporturilor pe calea ferată și transportului rutier, 2 milioane realizării de lucrări de irigații și aprovizionare cu apă curentă, iar 7,3 milioane contos pentru alte lucrări de construcții.

Relațiile economice dintre România și Mozambic, deși se află la început, sînt stimulate de dorința ambelor țări de a folosi la maximum posibilitățile pe care le oferă cele două economii, în spiritul prieteniei dintre popoarele român și mozambican. Schimburile realizate pînă în prezent pot fi extinse prin diversificarea livrărilor și adaptarea lor la nevoile unui număr mai mare de sectoare atît din economia României cît și a Mozambicului. Acțiunile de cooperare economică și tehnico-științifică urmează să constituie o cale importantă a majorării substanțiale a volumului acestor schimburi. O serie de domenii în care România și Mozambicul pot coopera în interesul și avantajul reciproc au fost puse deja în evidență în cadrul discuțiilor avute pînă în prezent de cele două părți, iar altele urmează să constituie obiectul preocupărilor pentru etapa imediat următoare.

Marin FRÎNCU

Statistică internațională

ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE: ÎN CĂUTAREA DE CĂI PENTRU DEPĂȘIREA ÎNAPOIERII ENERGETICE

CHESTIUNEA ASIGURĂRII — în prezent și mai ales în perspectivă — a resurselor energetice necesare pentru dezvoltarea neîntreruptă a societății moderne a devenit o problemă de stringentă actualitate. Dacă problema și căile rezolvării sale preocupă intens și țările cu o economie dezvoltată, ele capătă un caracter deosebit de acut pentru țările în curs de dezvoltare, ale căror necesități de energie vor spori considerabil pe măsura industrializării și a urbanizării, dar a căror infrastructură energetică este, de cele mai multe ori, abia în curs de formare, iar resursele financiare ce pot fi alocate pentru importul de energie sau valorificarea resurselor energetice proprii — deseori foarte limitate.

După cum relevă un studiu elaborat sub auspiciile U.N.C.T.A.D.*) în problema menționată, cu toate eforturile depuse în ultima perioadă de țările în curs de dezvoltare (de exemplu, se evaluează că în 1975 aceste țări au investit numai în sectorul petrolier și în producția de energie electrică circa 22 miliarde dolari, respectiv 15—16% din investițiile lor globale sub formă de capital fix), se menține un amplu decalaj în privința potențialului energetic în țările respective comparativ cu țările capitaliste dezvoltate. Ca o expresie a acestor decalaje, în 1975 în țările nesocialiste în curs de dezvoltare s-au consumat, în medie pe locuitor, 0,4 tone echivalent cărbune, față de 6,09 tone e.c. în țările capitaliste dezvoltate, deci un raport de 15/1. Și aceasta, în condițiile în care țările nesocialiste în curs de dezvoltare sînt, în ansamblu, cel mai mare exportator de purtători de energie de pe glob, raportul între producția și consumul lor de energie fiind de peste 3,3 ori față de circa 0,7 în cazul țărilor capitaliste dezvoltate, în timp ce pentru țările socialiste raportul respectiv este practic echilibrat. Se apreciază că în 1975 exportul de petrol al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare reprezenta circa 125 miliarde de dolari, adică aproximativ 60% din valoarea totală a exporturilor acestui grup de țări. Totodată — fapt aparent paradoxal, dar explicabil prin concentrarea principalelor resurse energetice într-un număr relativ restrîns de țări în curs de dezvoltare — acest grup de țări este și un mare importator de energie : în același an importurile respective erau evaluate la aproape 30 miliarde dolari (aproximativ 15% din importul lor global).

Constituindu-și baza energetică într-o perioadă în general mai recentă și dispunînd de resurse comparativ mai limitate de cărbune, țările nesocialiste în curs de dezvoltare au balanța energetică tributară într-o măsură mult mai mare petrolului, decît în cazul celorlalte grupuri de țări (vezi tabelul). De aceea, se subliniază în studiul U.N.C.T.A.D., marea majoritate a acestor țări va avea de depus — în condițiile creșterii continue a prețurilor la petrol sau ale penuriei acestuia — eforturi financiare și tehnologice deosebite pentru restructurarea rațională a balanței lor energetice.

Producția și consumul de energie (anul 1975)

Grupul de țări	Producția în mil. t.e.c.	Producția în %	Consumul în mil. t.e.c.	Consumul în %	Raport: producție/consum	Structura producției (%) cărbune	petrol	gaze nat.	energie hidro și nucleară	Structura consumului (%) cărbune	petrol	gaze nat.	energie hidro și nucleară
Total mondial din care:	8555	100,0	8002	100,0	0,96	30,9	47,2	19,4	2,6	32,8	44,1	20,4	2,8
- țările capitaliste dezvoltate	3188	37,3	4635	57,9	0,69	34,2	28,3	32,4	5,2	23,9	50,1	22,5	3,6
- țările socialiste din Europa	2129	24,9	1965	24,6	1,08	41,7	35,3	22,1	0,9	43,2	32,1	23,8	1,0
- țările socialiste din Asia[x]	645	7,5	625	7,8	1,03	80,0	18,3	0,7	1,0	82,2	15,9	0,8	1,1
- țările nesocialiste în curs de dezvoltare	2593	30,3	777	9,7	3,34	5,6	87,4	5,9	1,2	19,8	61,0	15,3	3,9

x R.P.Chineză, R.P.D.Coreeană, R.P.Mongolă și R.S.Vietnam.
Notă: producția se referă la întreaga energie primară produsă, iar consumul include energia distribuită în mod obișnuit prin rețeaua comercială.
Sursa: U.N.C.T.A.D., Doc.TD/B/C.6/31.

Se estimează că ritmul de creștere a consumului de energie în aceste țări (de 7%, în medie pe perioada 1950—1975) se va menține ridicat și în viitor. În asemenea condiții, necesarul de investiții al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare în sectorul energetic ar urma să reprezinte, în următorul deceniu, uriașa sumă de peste 300 miliarde dolari.

Autorii studiului U.N.C.T.A.D. atrag atenția și asupra altor dificultăți, pe lîngă cele legate de sursele de finanțare, pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare în efortul lor de a-și dezvolta și moderniza baza energetică. Este vorba, în primul rînd, de dominația exercitată — în domeniul producției de echipament și al tehnologiilor — de societățile transnaționale, îndeosebi în prospectarea și valorificarea petrolului, în furnizarea de instalații pentru centrale electrice ș.a. Ei i se adaugă penuria de specialiști autohtoni cu studii superioare și de alte cadre calificate, dificultățile legate de formarea lor, insuficientul (sau chiar inexistentul) potențial național de cercetare și dezvoltare în acest domeniu, ceea ce nu permite rezolvarea — cu forțe proprii — a numeroaselor probleme specifice sau de interes local. De aceea, odată mai mult, și în sectorul energetic necesitatea aplicării principiilor noii ordini economice internaționale în domeniul transferului de tehnologie se dovedește a fi deosebit de stringentă, ca una din importantele premise reale ale ieșirii majorității populației de pe glob din starea de subdezvoltare.

N.P.

*) Conférence des Nations Unies sur le commerce et le développement, „L'approvisionnement en énergie des pays en développement : problèmes de transfert et de développement de la tehnologie", Doc. TD/B/C. 6/31, 1978.

Ritmul creşterii economice şi investiţiile

UN STUDIU realizat de Institutul pentru cercetări industriale (I.F.O.) din München asupra dezvoltării economice a principalelor ţări capitaliste în anii 1950—1978 atrage atenţia asupra relaţiei existente între dinamica acesteia şi nivelul investiţiilor. Astfel, după cum se vede din graficul alăturat, Japonia — care a cunoscut în perioada menţionată cel mai înalt ritm mediu de creştere a produsului naţional brut (8,4%) — a realizat şi cea mai ridicată rată a investiţiilor (aproape 30%). Aceeaşi constatare este valabilă şi în cazul R.F.G., în timp ce Statele Unite şi Anglia care se situează pe ultimele locuri în grafic sub raportul ritmului creşterii economice, au înregistrat şi rate comparativ mai reduse ale investiţiilor productive.

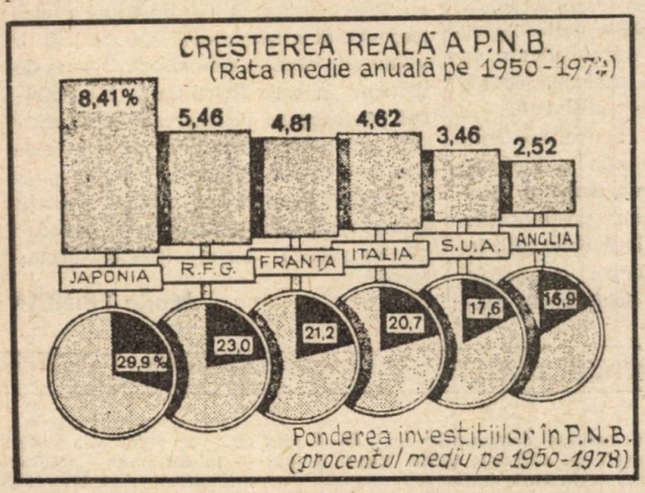

Industria aluminiului: economisirea energiei

CERCETĂRILE care se efectuează în diferite ţări ale lumii pentru elaborarea de tehnici şi tehnologii generatoare de economii la consumul de combustibil şi energie electrică vizează în primul rînd sectoarele de activitate şi producţiile „gurmande" în această privinţă, cum este — de pildă — industria aluminiului. După cum informează presa de specialitate, societatea americană Alcoa a pus la punct o nouă tehnologie de electroliză (bazată îndeosebi pe utilizarea clorurii de aluminiu, în loc de alumină), care — conform rezultatelor obţinute într-o unitate industrială pilot — permite reducerea consumului de energie electrică (per. kg. de aluminiu produs), de la 17 la 10 kWh. Alte perfecţionări tehnice şi tehnologice se află în studiu, aplicarea lor urmînd să determine economii apreciabile de energie termică, de combustibili lichizi sau gazoşi.

O importanţă crescîndă a căpătat de asemenea recuperarea aluminiului din piesele uzate, ambalajele aruncate etc., pe această cale fiind economisite anual în S.U.A. circa 14 milioane barili de petrol.

Deficitul energetic şi ezitările monopolurilor

DEFICITUL ENERGETIC a provocat şi provoacă în continuare ample pierderi economiei capitaliste. După evaluări publicate în revista **Business Week**, numai în perioada 1974—1977 această cauză a determinat în ţările capitaliste dezvoltate o reducere a volumului mărfurilor produse şi serviciilor prestate cu circa 600 miliarde dolari (cifră care se apropie de cea a produsului naţional brut din 1977 al unei ţări capitaliste mari cum este Japonia), cu evidente repercusiuni şi în privinţa creşterii şomajului.

Şi totuşi, ţările capitaliste dezvoltate dispun de ample resurse energetice proprii, evaluate de experţii O.C.D.E. la peste 420 miliarde tone echivalent petrol, respectiv de circa 120 ori volumul consumului lor anual de energie. De asemenea, în ultimii ani — pe plan naţional, precum şi în cadrul diferitelor organisme internaţionale — au fost elaborate numeroase proiecte şi programe de accelerare a dezvoltării şi de restructurare a bazei energetice a ţărilor respective. Conform calculelor O.C.D.E., este necesar ca investiţiile destinate acestui scop în ţările membre ale acestui organism să crească pînă la volumul anual de 120—160 miliarde dolari. Or, în lumina perspectivelor incerte ale evoluţiei conjuncturii economice, cercurile financiare naţionale şi monopolurile transnaţionale ezită în faţa unor investiţii de asemenea anvergură, scontînd că finanţarea operaţiilor, mai mult sau mai puţin oneroase, de modificare a structurii balanţei energetice va fi efectuată din fondurile publice.

Valorificarea complexă a resturilor menajere

S-A CALCULAT că în oraşele Uniunii Sovietice se acumulează anual circa 40 milioane tone de resturi menajere solide. Necesitatea protejării mediului înconjurător, precum şi a valorificării materialelor secundare conţinute în ele a determinat elaborarea unei strategii complexe în acest domeniu.

Este vorba în primul rînd de obţinerea din resturile menajere, a compostului, utilizat drept îngrăşămînt în agricultură şi pentru întreţinerea spaţiilor verzi din zonele urbane. La începutul anului curent, întreprinderi de acest gen funcţionau la Leningrad, Taşkent şi Minsk, uzina leningrădeană avînd o capacitate de prelucrare mecanică de 480 mii mc pe an, iar compostul obţinut reprezentînd 65—70% din întreaga masă. În vederea unei valorificări cît mai depline, pe lîngă uzina respectivă se construieşte o secţie de piroliză, îndeosebi pentru prelucrarea resturilor de mase plastice şi cauciuc.

A doua orientare principală o constituie arderea resturilor menajere, cu utilizarea energiei termice degajate; ea se anunţă a fi de perspectivă, întrucît — după opinia specialiştilor — structura resturilor menajere se modifică în sensul sporirii puterii lor calorice (medii), aceasta urmînd să se apropie, în jurul anului 1990, de cea a cărbunilor inferiori.

În sfîrşit, se află în curs de elaborare şi experimentare tehnologii şi instalaţii pentru sortarea complexă a resturilor menajere urmărindu-se separarea unor componente principale — hîrtie, materiale textile, metale, sticlă ş.a., care să fie îndrumate spre industriile respective.

Decalaje în consumul de hîrtie

SE POATE AFIRMA că, alături de alţi indicatori (venitul naţional pe locuitor, consumul pe locuitor al unor produse alimentare, durata medie a vieţii etc.), nivelul consumului (pe locuitor) de hîrtie şi carton dintr-o ţară sau alta poate constitui un indiciu, chiar dacă indirect, al gradului său de dezvoltare economică şi social-culturală. Aceasta, deoarece hîrtia rămîne principalul „vehicol" al ştiinţei, artei şi literaturii, al informaţiei, în general, în timp ce consumul de carton reflectă — într-o anumită măsură (prin funcţia sa de ambalaj) — dezvoltarea circulaţiei mărfurilor.

Consumul de hîrtie şi carton pe locuitor (în 1977)

Ţara	kg	Ţara	kg
S.U.A.	273	Liban	10,0
Suedia	195	Irak	7,0
Canada	191	Thailanda	7,0
Danemarca	153	Arabia	
Elveţia	144	Saudită	4,7
Olanda	141	Siria	4,0
R.F.G.	137	Indonezia	2,3
Norvegia	136	Malaysia	2,2
Japonia	134	India	2,1
Finlanda	126	Sri Lanka	2,0
Anglia	124	Pakistan	1,5
Australia	124	Birmania	1,1
Belgia	123	Bangladesh	0,6
Noua		R. A. Yemen	0,6
Zeelandă	123	Nepal	0,5
Franţa	105	Afganistan	0,1

Sursa: „Pulp and Paper International", 1978

Cele arătate mai sus îşi găsesc confirmarea în amplul decalaj existent în această privinţă între ţările capitaliste industrializate şi ţările nesocialiste în curs de dezvoltare. Chiar dacă se poate vorbi de o anumită risipă de hîrtie şi carton în ţările capitaliste dezvoltate, consumul real pe locuitor rămîne în ele de zeci şi chiar sute de ori mai ridicat decît în numeroase ţări în curs de dezvoltare (vezi tabelul).

GLOSAR

Contul de substituire

LA RECENTA sesiune de la Washington a Comitetului interimar al Fondului Monetar Internațional, instituit în vederea rezolvării problemelor de fond ale sistemului monetar internațional, s-a pus în discuție necesitatea înființării unui Cont de substituire în cadrul F.M.I., care să aibă ca obiectiv adaptarea la nevoile efective a rezervelor de mijloace de plată internaționale existente în lume. Problema se pune îndeosebi — dacă nu chiar exclusiv — în legătură cu sumele uriașe de dolari S.U.A. (apreciate la circa 500 miliarde) aflate în circulație în afara teritoriului S.U.A., acestea fiind considerate drept una din sursele principale de dezechilibru și instabilitate valutară caracteristice actualei crize din Occident. Prin „substituirea" dolarilor cu o altă rezervă s-ar putea micșora aceste sume și contribui astfel la rezolvarea uneia din problemele dificile ale actualelor relații monetare internaționale.

Ideea creării unui Cont de substituire nu este nouă. Ea a figurat printre cele avute în vedere de Comitetul pentru reforma sistemului monetar internațional și problemele conexe („Comitetul celor 20") și figurează în proiectul de reformă prezentat de acest comitet în 1974. În acest proiect se prevede dreptul F.M.I., de a înființa un cont de substituire care pe de o parte să primească de la statele membre sume în valută de rezervă, iar pe de altă parte să dea în schimb drepturi speciale de tragere (D.S.T.), în sumă echivalentă, special emise de F.M.I., pentru scopul substituirii. În felul acesta s-ar diminua numărul dolarilor aflați în afara granițelor S.U.A., și ar crește volumul D.S.T., ceea ce ar fi pe linia promovării D.S.T. ca principal instrument de rezervă. Este știut că ideea transformării D.S.T. în principalul activ de rezervă al sistemului monetar internațional a fost însușită de F.M.I. și inscrisă în statutul modificat al acestui organism (1978).

În 1974, discuțiile din Comitetul celor 20 au dat în vileag o serie de controverse cu privire la existența unui Cont de substituire. Unii participanți au avut rezerve în legătură cu ideea substituirii dolarilor prin D.S.T., susținînd că în ipoteza în care s-ar retrage o sumă mai mare de dolari din circulația internațională, ar trebui emisă o sumă corespunzătoare de D.S.T., ceea ce ar însemna o reducere a inflației externe de dolari printr-o inflație de D.S.T., iar în ipoteza în care s-ar retrage o sumă mai mică, problema excesului de dolari ar rămîne nerezolvată.

Alte controverse au apărut în legătură cu caracterul operațiilor în Contul de substituire. Unii membri ai Comitetului celor 20 au susținut necesitatea unor operații continue de substituire a dolarilor prin D.S.T., iar alții au considerat că ar fi mai potrivită o singură operație de anvergură.

Cele mai multe discuții s-au referit la modalitățile de amortizare a disponibilităților de dolari și alte valute de rezervă de către statele emitente. Se ridică însă o serie de întrebări. Aceste disponibilități, concentrate în Contul de substituire în urma substituirii valutelor de rezervă prin D.S.T., vor putea fi folosite de F.M.I. pentru investiții internaționale ? Sau vor fi răscumpărate de statele emitente care vor da în schimb D.S.T. ? Sumele răscumpărate vor putea fi repuse în circulație sau nu ? În cazul negativ, care vor fi mijloacele de control ale F.M.I. ? Disponibilitățile de valută din Contul de substituire vor avea dreptul la dobîndă sau nu ? Semnele de întrebare au fost numeroase și asupra lor nu s-au găsit în 1974 posibilități de acord între participanți. Cu atît mai mult, cu cît reprezentanții S.U.A., n-au manifestat nici un interes pentru crearea unui Cont cu ajutorul căruia dolarii să fie înlocuiți prin D.S.T.

Actualizarea ideii din 1974 dovedește că problema inflației externe de dolari este încă acută. Rămîne de văzut dacă ceea ce n-a fost posibil acum cinci ani, va fi anul acesta.

C. K.

O.N.U.D.I.

Virgil Cădere. Craiova — Negocierile privind elaborarea unui statut pentru transformarea Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) într-o agenție specializată (cea de a 16-a) a O.N.U., inițiate în baza unei recomandări a celei de a doua Conferințe generale a O.N.U.D.I. de la Lima, din 1975, s-au finalizat la 8 aprilie. După cum sublinia o rezoluție a Adunării generale a O.N.U. din decembrie 1978 transformarea O.N.U.D.I. într-o agenție specializată cu un rol central de coordonare în cadrul sistemului O.N.U., va întări capacitatea organizației de a sprijini industrializarea țărilor în curs de dezvoltare, ca și cooperarea industrială internațională.

Ultimele aspecte soluționate se refereau la probleme bugetare, la dimensiunile, compoziția și atribuțiile diferitelor organe ale O.N.U.D.I., ca agenție specializată, la programul de activitate și la unele articole referitoare la funcțiile și obiectivele organizației și la relațiile sale cu corporațiile transnaționale.

Energie nucleară

Mircea Avram. Constanța — În S.U.A., funcționează actualmente 72 de centrale nucleare-electrice, care acoperă circa 13% din consumul național de energie electrică. Prognoze guvernamentale de la începutul acestui an preconizau intrarea în funcțiune pînă în anul 2 000, a încă 326 centrale nucleare, care ar urma să furnizeze 40% din energia electrică consumată în S.U.A. în anul respectiv.

În R. F. Germania, în cazul în care s-ar renunța la contribuția centralelor nucleare la obținerea celor 700 miliarde kWh reprezentînd consumul prognozat de energie electrică în anul 2 000, se apreciază că ar fi necesară extragerea suplimentară în acel an a 130-230 milioane tone de cărbune (față de o producție de circa 220 milioane tone anul trecut). După cum subliniază presa vest-germană, extracția unei asemenea cantități ar prezenta mari dificultăți privind atît finanțarea, cît și angajarea a încă 150 000 de mineri.

Diversitate genetică

Eleonora Pesamosca, București — Oamenii de știință au tras deja semnalul de alarmă în ce privește posibilitatea compromiterii recoltei mondiale datorită atacului unor insecte sau ciuperci în condițiile utilizării unui singur soi de orez, fie el de mare randament. Potrivit publicației **Development Forum**, producția mondială de orez a anului în curs se așteaptă a fi de 363 milioane tone, din care 80% se vor obține în Asia. Se constată însă dispariția spontană sau renunțarea deliberată la numeroase soiuri de orez mai puțin productive, altele fiind de asemenea pe cale să dispară în Asia de Sud-Est, una din principalele regiuni producătoare și consumatoare. Or, tocmai diversitatea soiurilor era un mijloc de protecție naturală împotriva unei distrugeri totale a recoltei în cazul atacului unor dăunători.

Pentru a diminua riscul uniformizării genetice, care se conturează cu tot mai multă claritate, se desfășoară intense cercetări, pentru crearea mai multor soiuri de mare randament, la Institutul internațional de cercetări pentru cultura orezului de la Los Baños din Filipine, finanțarea fiind asigurată de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). Institutul amintit a devenit totodată unul din principalele canale de cooperare între țările în curs de dezvoltare în domeniul culturii orezului.

Recensămînt

Sorin Bizu, Rimnicu Sărat — În S.U.A. este legiferată organizarea unui recensămînt la fiecare zece ani, ca bază pentru repartizarea între statele federale a locurilor în Congres. Următorul recensămînt este fixat pentru 1 aprilie 1980. Costul total al pregătirii și desfășurării lui și al prelucrării datelor ce vor fi obținute (care ar urma să fie publicate în 1983) este estimat la peste 900 milioane dolari, de patru ori mai mult decît la recensămîntul anterior, cel din 1980 anunțîndu-se astfel ca cel mai costisitor din întreaga istorie a S.U.A.

Potrivit afirmațiilor Biroului federal de statistică, la ultima operație de acest gen — din 1970 — nu au fost recenzate 5,3 milioane de persoane, respectiv 2,5% din totalul populației (înregistrîndu-se totuși o reducere continuă a ponderii omisiunilor în perioada postbelică). O atenție specială se va acorda recenzării populației sărace din anumite zone urbane, în special a celei de culoare și de origine latino-americană, în rîndurile căreia omisiunile s-au ridicat în 1970 la 7,7 %, față de 1,9 % în cazul populației albe. Or rezultatele recensămintelor servesc și ca bază pentru acordarea de ajutoare federale statelor și autorităților locale de pe cuprinsul S.U.A., pentru populația săracă, omisiunile menționate afectînd în mod corespunzător cuantumul acestor ajutoare.

Controlul poluării atmosferice

Petre C. Petre, București — Regiunea industrială a Ruhrului, la care vă referiți, este una din zonele cel mai dens populate din R.F.G. Gradul ei ridicat de poluare atmosferică se explică nu numai prin densitatea și specificul industriei din zonă, ci și prin particularitățile circulației atmosferice locale. Din acest motiv, în asemenea perioade, cum a fost între 3 și 7.XII.1962, nivelul poluării cu bioxid de sulf a depășit de peste șase ori limitele suportabile (considerate a fi de cel mult 0,8 mg la metrul cub de aer), fiind cauza directă a decesului a peste 150 persoane. Pentru a preveni repetarea unor asemenea accidente, pe lîngă măsurile tot mai severe reglementînd emisiunea de noxe industriale în atmosferă, autoritățile landului Renania de Nord-Westfalia au montat în regiunea Ruhrului 14 instalații automate de măsurare a gradului de poluare. Au fost, în același timp, prevăzute — relatează **Die Zeit** — trei grade de alertă, care se decretează în funcție de rezultatele acestor măsurători. Alerta de gradul I se declanșează dacă timp de trei ore se depășește în trei puncte de măsurare din Ruhr pragul de 0,8 mg bioxid de sulf la metrul cub de aer și ea implică încetarea unor activități cum este arderea deșeurilor în scopuri de încălzit, amînarea operațiilor chirurgicale, în special a celor pe cord etc. Astmaticii sînt rugați prin radio să evite pe cît posibil deplasările, la fel și automobiliștii (invitație la care aceștia din urmă nu au răspuns la 17 ianuarie a.c., cînd a trebuit declanșată prima alertă reală de acest fel). Alerta de gradul II se declară după depășirea unei concentrații de 1,6 mg bioxid de sulf la metrul cub de aer. Într-o asemenea situație se interzice circulația autovehiculelor în orașe timp de 8 ore pe zi, în perioadele de vîrf (cu excepția autovehiculelor salvării, pompierilor, autobuzelor etc.), în industrie se trece la utilizarea unor combustibili mai săraci în sulf dinainte pregătiți,, se reduce activitatea cocseriilor etc. În sfîrșit, alerta de gradul III se declară la o concentrație de peste 2.4 mg bioxid de sulf la metrul cub de aer : sectoarele calde ale industriei trebuie să-și înceteze activitatea, circulația auto este total interzisă cu excepția celei de pe autostrăzi.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 15 din 13 aprilie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Reducerea consumurilor materiale pe fiecare unitate de produs **(Mircea Pîrjol)** 1

— Obiectiv fundamental pe șantierele de construcții : realizarea integrală a planului, recuperarea restanțelor **(Gh. Ruscanu)** 3

— Experiențe în actualitate. Analiza factorială a eficienței producției zootehnice din cooperativele agricole **(drd. Ion Zoican)** 5

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative, condiție a gospodăririi judicioase a fondurilor **(Radu Ciurileanu)** 8

— Creșterea intensivă a exportului și rolul cadrelor care asigură designul **(Ioan Georgescu)** 10

— Promovarea largă a științei — factor de intensificare a producției agricole **(prof. dr. Bucur Șchiopu)** 12

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Eficiență sporită în funcționarea platformelor industriale **(Dorin Constantinescu)** 15

TEORII ● IDEI

— Impulsionarea creșterii economice pe calea valorificării superioare a resurselor naturale **(dr. Angelica M. Vrabie)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Contribuții ale lui L. D. Pătrășcanu la dezvoltarea gîndirii economice românești (I) **(V. Ioța)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Criza generală a capitalismului **(prof. dr. N. Dobrotă)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Țările socialiste. Realizări și priorități în dezvoltarea economică (1978—1979) **(N. Popov)** 25

— Tendințe-conjuncturi 27

— Țări africane pe calea progresului economic și social. Republica Zambia ; Republica Populară Mozambic **(Marin Frîncu)** 28

— Statistică internațională 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The economic and financial mechanism : functionality and efficiency. To prevent and clear out surplus stocks, condition for a rational funds administration **(Radu Ciurileanu)** 8

— Intensive export growth and designers' role **(Ioan Georgescu)** 10

— Science wide promotion an intensive agricultural production factor **(Prof. Dr. Bucur Șchiopu)** 12

— Turning into better account natural resources to stimulate the economic growth **(Dr. Angelica M. Vrabie)** 18

— Schools — currents — economists. L. D. Pătrășcanu's contributions to Romanian economic thoughts development (I) **(V. Ioța)** 20

— Socialist countries. Achievments and priorities on economic development (1978—1979) **(N. Popov)** 25

DANS LE NUMÉRO

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement, efficience. La prevention et la liquidation des stocks excédentaires, condition d'une gestion judicieuse des fonds **(Radu Ciurileanu)** 8

— La croissance intensive de l'exportation et le rôle des designers **(Ioan Georgescu)** 10

— La large promotion de la science — facteur de l'accroissement intensif de la production agricole **(prof. dr. Bucur Șchiopu)** 12

— Stimuler la croissance économique par une supérieure mise en valeur des ressources naturelles **(dr. Angelica M. Vrabie)** 18

— Ecoles — courants — économistes. Quelques contributions de Lucrețiu Pătrășcanu au développement de la pensée économique roumaine (I) **(V. Ioța)** 20

— Pays socialistes : Accomplissements et priorités dans le développement économique (1978—1979) **(N. Popov)** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Предотвращение и ликвидация сверхнормативных запасов, условие разумного хозяйствования фондов **(Раду Чуриляну)** 8

— Интенсивный рост экспорта и роль работников ответственных за дизаин **(Иоан Джорджеску)** 10

— Широкое внедрение науки — фактор интенсификации сельскохозяйственного производства **(проф. др. Букур Шкопу)** 12

— Усиление экономического роста путем повышение уровня использования природных ресурсов **(др. Анджелика М. Врабие)**.... 18

— Школы ● течения ● экономисты. Вклад Л.Д. Пэтрэшкану в развитие экономического мышления в Румынии (I) **(В. Иоца)** 20

— Социалистические страны: Достижения и приоритеты в экономическом развитии (1978—1979) **(Н. Попов)** 25

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

În magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat s-au pus în vînzare noi modele de confecții, tricotaje și încălțăminte pentru sezonul de primăvară :

— balonsaide și pardesie, executate conform ultimelor tendințe ale modei ;
— rochii, bluze, fuste și jachete, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante ;
— pulovere și jachete tricotate, practice, rezistente, călduroase ;
— pantofi comozi, cizme de diferite înălțimi, cu vîrful alungit și tocul subțire.

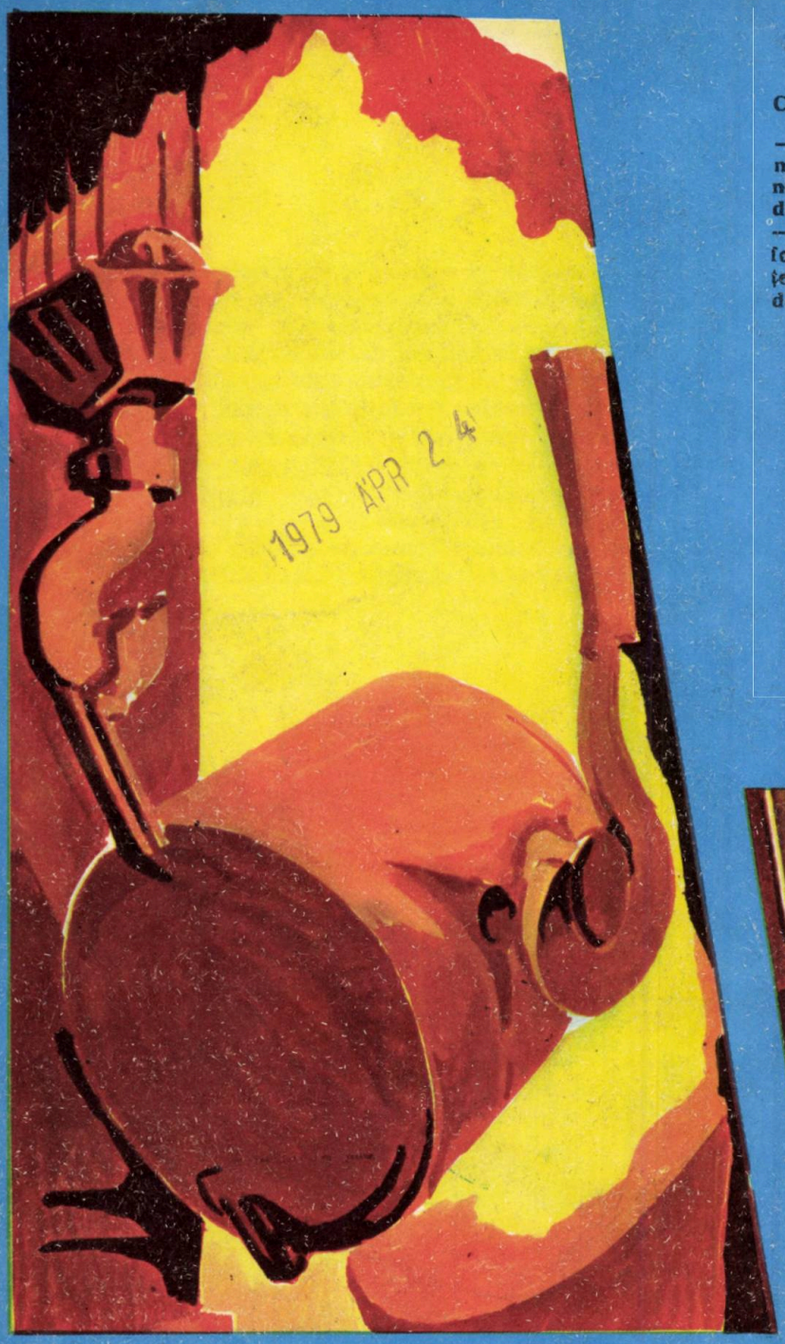

1979 APR 24

Combinatul siderurgic Galaţi produce şi livrează :

— Tablă groasă şi mijlocie — din oţeluri calmate, semicalmate, necalmate, slab aliate şi aliate conform normelor româneşti şi străine — pentru construcţii mecanice, metalice, navale, de maşini, de cazane şi recipiente sub presiune etc .
— Benzi şi table laminate la rece — neacoperite şi zincate conform normelor româneşti şi străine pentru construcţii metalice, ţevi sudate, profile îndoite, aparataj electric, caroserii, articole de uz casnic etc.

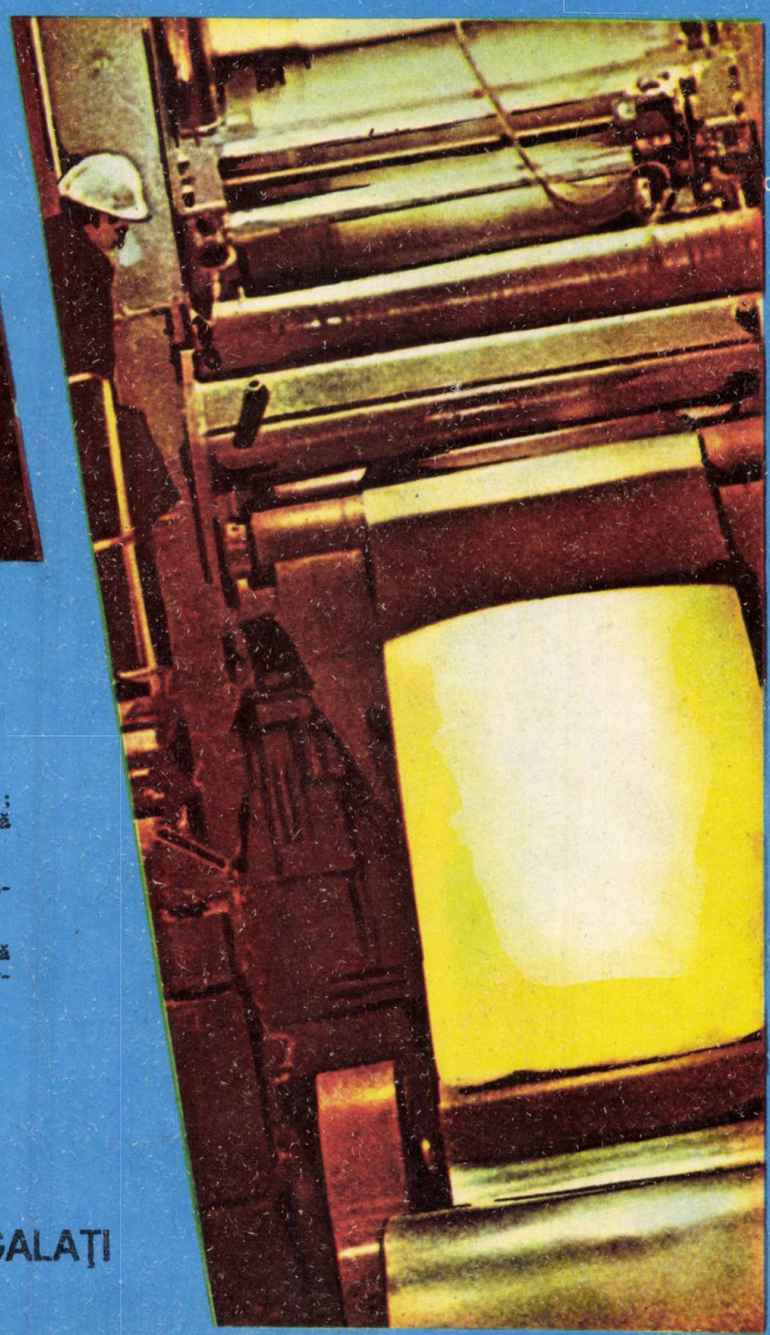

— Sulfat feros heptahidratat pentru purificarea apei ;
— Sulfat de amoniu pentru agricultură ;
— Benzen brut de huilă şi gudron pentru industria chimică ;
— Smoală tip „B" conform STAS 3 360/1969 sub formă lichidă şi granulată ;
— Creozet de huilă pentru negru de fum ;
— Zgură granulată de furnal pentru construcţii civile, industriale, rutiere ;
— Oxigen îmbuteliat.

Pentru informaţii detaliate asupra produselor, adresaţi-vă la telefon 3 04 38 sau prin centrala 3 19 00 interior 1 560 — Serviciul desfacere C.I.S. Galaţi.

CSG

COMBINATUL SIDERURGIC GALAŢI

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ECHILIBRUL FINANCIAR

CERINȚĂ DE BAZĂ PENTRU AUTOGESTIUNEA UNITĂȚILOR ECONOMICE

Numărul 16 ● Vineri 20 aprilie 1979

O nouă solie de pace, prietenie și colaborare

VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN ȚĂRI ALE AFRICII

REPUBLICA POPULARĂ ANGOLA

REPUBLICA ZAMBIA

1979 APR 2 6

CONSUMUL CUMULAT DE RESURSE MATERIALE PRIMARE ȘI ENERGETICE — CRITERIU DE STABILIRE A EFICIENȚEI PE PRODUS

CREȘTEREA EFICIENȚEI utilizării resurselor materiale și de muncă ale țării — obiectiv fundamental al politicii partidului și statului nostru — capătă o importanță deosebită în prezent, dată fiind cererea mereu crescîndă a economiei naționale pentru materii prime, combustibil și energie, pe de o parte, și posibilitățile interne limitate de satisfacere a unei astfel de cereri, pe de altă parte. Acuitatea acestei probleme este impusă, în ultimii ani, și de sporirea vertiginoasă, pe piața mondială, a prețurilor la materiile prime de bază, în speciale la resursele energetice.

În aceste condiții, țara noastră a făcut și face însemnate eforturi materiale, financiare și de cercetare științifică, îndreptate spre economisirea resurselor sale limitate și, în special, spre reducerea substanțială a consumurilor specifice de combustibil și energie. Totodată, o atenție sporită se acordă modernizării structurii ramurilor industriale, fiind de mare actualitate înlocuirea produselor învechite, cu produse noi, de înaltă tehnicitate, care presupun un consum mai redus de resurse energetice. În viitorul cincinal, la nivelul industriei luată în ansamblu, se pune problema îmbunătățirii structurii sale pe ramuri, luînd în considerare, într-o măsură sporită, situația actuală și în perspectivă a resurselor materiale și energetice. În acest sens, la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții și agricultură, din martie 1979, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Ținînd seama de caracteristicile situației economice internaționale, de implicațiile crizei energetice și de materii prime, un obiectiv central al viitorului cincinal va fi îmbunătățirea radicală a structurii industriei noastre, orientarea hotărîtă a eforturilor spre dezvoltarea ramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie ; se va pune accentul pe valorificarea superioară a resurselor materiale, a forței de muncă".**

Înfăptuirea unei sarcini atît de importante și de complexe presupune, printre altele, și perfecționarea metodelor de investigație a fenomenelor economice, a conceptelor și indicatorilor utilizați în analiza eficienței folosirii resurselor, a gradului lor de valorificare.

PENTRU A ORIENTA activitatea de reducere a cheltuielilor în special spre acele sectoare, grupe de produse care necesită un consum mare de resurse deficitare, trebuie, în primul rînd, să se cunoască care sînt acestea, ce resurse și în ce cantități sînt implicate în producerea lor. Aceste aspecte nu sînt puse în lumină de evidențele actuale, care permit cunoașterea numai a resurselor care se consumă direct, într-un singur proces de producție luat izolat. De aceea, pentru a se ajunge la concluzii corecte în problema structurării producției în conformitate cu criteriul economisirii maxime a resurselor energetice, de exemplu, trebuie **să se ia în considerare nu atît consumul de energie din ultima fază de fabricație a produsului final, așa cum se face în mod uzual, cît consumul cumulat de energie de pe întregul itinerar tehnologic al realizării produsului, de la faza de extracție a materiei prime, pînă la faza finală de fabricație.**

● Metodologii perfecționate de calcul a consumurilor materiale și energetice ● Ce reflectă analiza consumului cumulat de energie pe unitatea de produs ● Sugestii privind identificarea de noi posibilități de economisire a resurselor primare

Avînd în vedere aceste cerințe în cadrul Institutului de economie industrială a fost elaborată o metodologie *) perfecționată pe baza căreia a fost determinat consumul cumulat de resurse pentru o serie de produse industriale. (Revista economică a înserat în numerele 8, 10, 29, 39 și 47/1978 articole cu diferite aspecte în legătură cu această metodologie).

Subliniem faptul că în faza finală de fabricație a produsului, resursele consumate nu se regăsesc în forma lor inițială, — minereu de fier, țiței, gaz metan, cărbune, cupru etc., ci metamorfozate în materii prime și materiale ca, de exemplu, profile grele, tablă subțire, laminate de aluminiu, profile de mase plastice etc. Firește, în asemenea condiții, nu se cunoaște cît minereu de fier, țiței, gaz metan sau alte resurse primare sînt necesare pentru fabricarea unui produs final.

O deosebită atenție s-a acordat determinării consumurilor cumulate de resurse energetice, atît pe fiecare tip de resurse în parte, cît și pe total. Acestea, la multe produse, depășesc în mod considerabil consumurile directe. Astfel, consumul cumulat de energie electrică depășește pe cel direct de 13 ori la fontă, de 9 ori la oțel, de 64 ori la sîrmă de aluminiu, de 26 ori la superfosfat pulbere. În ce privește consumul de combustibil, cantitatea totală încorporată în toate fazele de fabricație depășește consumul specific direct, de fază, de 18 ori la aglomerat C. S. Hunedoara, de 4 ori la profile ușoare, de 75 ori la sîrmă de cupru, de 118 ori la superfosfat pulbere etc.

În fiecare ramură apar consumuri cumulate de resurse materiale primare (specifice acestor ramuri) care sporesc din punct de

*) „Elaborarea și experimentarea metodologiei de determinare a consumurilor cumulate de resurse în vederea fundamentării deciziilor de structurare a producției industriale" — studiu elaborat de un colectiv de cercetare din Institutul de economie industrială, 1978.

Tabelul nr. 1

Consumul cumulat de resurse materiale primare și energetice pe unitatea specifică de măsură și pe tona de produs

Denumirea produsului	U/M	Greutatea — t —	Resurse materiale primare			Resurse energetice — tcc —
			Minereu de fier — t —	Bauxită — t —	Cupru — t —	
Fontă (Hunedoara)	t	1,000	1,635	—	—	1,056
Oțel electric (Galați)	t	1,000	1,667	—	—	1,261
Profile grele	t	1,000	2,152	—	—	1,891
Tablă groasă	t	1,000	2,575	—	—	1,763
Tractor U 650 M	buc.	3,383	6,620	0,117	0,013	17,531
	t		1,958	0,035	0,004	5,184
Tractor U 445	buc.	1,820	4,750	0,113	0,019	13,725
	t		2,610	0,062	0,010	7,541
Vagon platformă 18,5 m	buc.	25,650	77,332	0,009	0,019	135,330
	t		3,015	—	0,001	5,276
Vagon autodescărcător pe 4 osii pentru transport minereu	buc.	27,655	110,256	0,018	0,019	134,997
	t		3,987	0,001	0,001	4,881
Motor electric de 2,2 kW și 1 500 rot./min.	buc.	0,023	0,067	0,020	0,002	0,143
	t		2,913	0,869	0,087	6,217
Cazan de abur energetic de 120 t abur/oră cu P + G	buc.	609,076	2 540,720	12,695	1,170	3 972,107
	t		4,171	0,021	0,002	6,521
Cazan energetic de 1 035 t abur/oră cu lignit	buc.	7 693,963	30 016,300	13,016	2,740	53 636,316
	t		3,927	0,002	—	7,017
Strung Carusel SC 3200	buc.	35,000	118,821	0,375	1,433	457,552
	t		3,395	0,011	0,041	13,073
Moară de ciment MC 1 — 100 de 3 000 t/24 h	buc.	517,700	1 627,050	—	0,107	4 415,868
	t		3,142	—	—	8,530

vedere cantitativ pe unitatea de produs odată cu înaintarea pe scara prelucrărilor. Astfel, pentru o tonă de fontă se consumă 1,6 t de minereu de fier ; pentru un tractor U 650 M, cu o greutate de 3,4 t, sînt necesare 6,6 t de minereu de fier ; pentru un strung Carusel SC 3200 cu o greutate de 35 t sînt necesare 118 t de minereu de fier, 1,4 t cupru în concentrat ș.a.

În prezent, o trăsătură importantă a industriei chimice, ca și a altor ramuri industriale, o constituie complexitatea și diversitatea tehnologiilor de fabricație, ce are ca rezultat obținerea, la aceleași sorturi de produse la care se folosesc tehnologii diferite, consumuri de materii prime și materiale foarte diferențiate. Astfel, consumul cumulat de gaz metan tehnic în cazul produsului uree, obținut la Combinatul chimic Slobozia este de 460,6 mc/t, iar la cel realizat la Combinatul de îngrășăminte chimice Craiova este de 317,8 mc/t. În cazul sodei caustice solide obținute la Combinatul petrochimic Borzești, consumul cumulat de sare este de 1,87 t/t, iar la Combinatul chimic Rîmnicu-Vîlcea același produs se realizează cu un consum de sare de 1,015 t/t. Urmărind consumul cumulat de resurse energetice la aceleași produse se constată că soda caustică solidă produsă la Borzești are un consum de 2,069 tcc/t, iar cea produsă la Rîmnicu-Vîlcea de 1,0078 tcc/t.

Tabelul nr. 2

Participarea ramurilor industriale la constituirea consumului cumulat de resurse energetice (RE) *)

Denumirea produselor	U/M	Industria extractivă	Industria chimică	Industria metalurgică	Industria construcțiilor de mașini	Alte ramuri	Total
Profile mijlocii (Hunedoara)	t	5,0	—	95,0	—	—	100
Tablă striată (Galați)	t	5,6	—	94,4	—	—	100
Țevi construcții (București)	t	4,0	—	96,0	—	—	100
Bare turnate aluminiu (Sibiu)	t	0,8	—	92,2	—	—	100
Cablu electric de energie din cupru Cyy 3x10	km	19,5	38,3	35,6	3,6	3,0	100
Motor electric 2,2 kW și 1 500 rot./minut	buc.	12,1	26,3	39,5	22,5	0,4	100
Motocompresor 2 MC 5	buc.	16,5	2,0	51,4	18,1	2,0	100
Combină pentru pantă C.P.-12	buc.	12,9	—	56,2	30,9	—	100
Strung Carusel SE 4 000	buc.	17,6	—	78,9	3,5	—	100
Sodă caustică solidă (Borzești)	t	0,15	98,79	1,06	—	—	100

*) Inclusiv cărbunele, țițeiul și gazul metan ca materie primă.

DIN ANALIZA datelor vizînd consumul cumulat de resurse materiale primare (minereu de fier, cupru în concentrat, bauxită, plumb în concentrat, zinc) înregistrat la produsele luate în studiu rezultă, așa cum s-a mai arătat, că pe **măsură ce produsele se află într-o fază mai îndepărtată de prelucrare de faza inițială consumul cumulat de resurse este mai mare.** O asemenea tendință reiese în mod clar din datele prezentate în tabelul nr. 1, referitoare la evoluția consumului cumulat de resurse materiale primare și energetice la produse aflate în diferite faze de prelucrare. Astfel, în timp ce pentru o tonă de alumină calcinată se consumă 2,234 tone bauxită, pentru obținerea unei tone de aluminiu electrolitic sînt necesare 4,34 tone, iar pentru o tonă de bare turnate din aluminiu se utilizează 6,35 tone, deci de aproape 3 ori mai mult decît cantitatea similară consumată pentru o tonă de alumină. Pentru produsele metalurgiei primare, aceste consumuri se amplifică de asemenea pe măsură ce procesele se depărtează de faza primară, ajungînd, de exemplu, la tabla groasă la circa 2,5 t de minereu pe tona de produs, iar consumul de resurse energetice la circa 1,7 tcc/t etc. Dacă analizăm comparativ grupele de produse ca utilajele energetice, motoarele electrice, mașinile unelte, materialul rulant de cale ferată, pentru fiecare din produsele acestor grupe situația privind nivelul consumului de resurse primare pe tona de produs este diferită în funcție de caracteristicile funcționale, greutatea produsului și tehnologia de fabricație.

Investigațiile efectuate au permis determinarea consumului cumulat de energie pe produs în diferitele ramuri industriale care concură la realizarea produsului. Astfel, pentru unele produse ale industriei metalurgice, construcțiilor de mașini și chimiei s-au calculat ponderile ramurilor industriale în totalul consumului de energie, unele rezultate obținute fiind cuprinse în tabelul nr. 2. Diferențierile mari între produse și

dr. Alexandru MIHAILESCU
Mihail GIUVELEA
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 16)

O experiență valoroasă cu posibilități largi de extindere

REALIZAREA INVESTIȚIILOR ÎN REGIE PROPRIE

- Cum s-a reușit o reducere de 2-3 luni a termenelor de dare în funcțiune a unor noi obiective
- Măsuri necesare în sprijinul extinderii largi a lucrărilor în regie proprie

ÎN CADRUL AMPLEI ÎNTRECERI ce se desfășoară pentru îndeplinirea exemplară a planului și a angajamentelor o serie de întreprinderi au trecut, în anii din urmă, să-și realizeze în regie proprie programele de dezvoltare, respectiv construcțiile industriale. Fără a prejudicia producția de bază, ele au reușit, printr-o mobilizare mai activă a forțelor disponibile, să realizeze la început o parte din lucrările de dezvoltare, ca apoi să ajungă, treptat, la înfăptuirea întregului program de investiții. Această orientare se înscrie pe linia sarcinilor trasate de partid pentru îndeplinirea integrală a planului de investiții, pentru recuperarea restanțelor. În legătură cu aceasta, la recenta consfătuire cu cadrele de conducere din economie, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„este necesar ca județele, întreprinderile, centralele să-și asume răspunderea de a realiza direct unele lucrări în regie proprie. Avem în acest domeniu rezultate bune, unele chiar foarte bune".**

Acțiunea prezintă o deosebită importanță, întrucît se soldează, în cele mai multe cazuri, cu rezultate economice deosebite : scurtarea termenelor de punere în funcțiune a unor obiective și, deci, realizarea mai devreme a unor produse necesare economiei naționale sau pentru export, economisirea de importante fonduri bănești prin diminuarea cheltuielilor de deviz, reducerea consumurilor materiale (ciment, fier beton, lemn, agregate de carieră) prin mai buna gospodărire și utilizare a acestora, etc. Pe de altă parte, prin faptul că nu se mai apelează la unitățile specializate de construcții — montaj, s-au creat condiții ca acestea să-și concentreze forțele la beneficiarii care nu au posibilități să-și execute lucrările în regie proprie.

În cele ce urmează ne propunem să prezentăm experiența prețioasă acumulată în unele întreprinderi în acest domeniu și să evidențiem, în același timp, cîteva probleme ce se impun a fi studiate și soluționate pentru ca acțiunea de realizare de către beneficiari a unor lucrări sau obiective întregi în regie proprie să marcheze noi progrese.

Prin valorificarea mai rațională a potențialului întreprinderii

AȘA CUM DOVEDEȘTE experiența întreprinderii de utilaj petrolier „1 Mai" — Ploiești, realizarea investițiilor în regie proprie presupune asigurarea unor condiții absolut necesare pentru desfășurarea eficientă a acțiunii.

Una dintre acestea o constituie **asigurarea forței de muncă.** Cum s-a procedat la întreprinderea ploieșteană pentru rezolvarea acestei probleme ? Sarcina de a executa lucrările de construcții-montaj a fost atribuită serviciului mecano-energetic, căruia îi sînt afectați 1 100 oameni ; în mod practic aceștia constituie nucleul care, alături de efectuarea lucrărilor de întreținere curente și de reparații ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor din întreprindere, realizează și investițiile. Efectiv, pentru lucrările de construcții-montaj lucrează permanent 300 muncitori. Aceștia sînt recrutați din zone apropiate municipiului Ploiești și sînt ajutați să se califice prin cursuri de scurtă durată în meseriile specifice construcțiilor : zidari, lăcătuși, buldozeriști, izolatori, sudori etc. După terminarea lucrărilor de investiții, o bună parte din aceștia rămîn să lucreze în secțiile productive puse în funcțiune.

Și în rezolvarea unei alte cerințe, respectiv **asigurarea bazei tehnice,** s-a pornit tot de la ideea valorificării unor condiții existente în întreprindere. Astfel, printr-o mai bună programare a utilajelor specifice execuției producției de bază (macarale, autocamioane, tractoare, diferite instalații de capacitate medie pentru ridicat și transportat etc.), acestea sînt folosite în prezent atît pentru nevoile producției curente, cît și pentru executarea investițiilor. În mod special au fost achiziționate doar cîteva utilaje, ceea ce înseamnă că, cu cheltuieli minime, s-a constituit baza tehnică necesară realizării obiectivelor de construcții.

În ce privește **problemele de pregătire a documentației de execuție,** acestea au fost rezolvate cu sprijinul Institutului de proiectări construcții de mașini al ministerului. În afară de aceasta, la „1 Mai" s-a organizat și **un nucleu de proiectanți** la serviciul mecano-energetic, care între altele, a realizat după concepție proprie și documentațiile pentru unele utilaje necesare dotării noilor capacități.

Probleme mai dificile s-au ridicat în **asigurarea aprovizionării cu materiale specifice.** Au fost găsite însă la timp soluții, care să nu afecteze ritmul lucrărilor. În unele cazuri au fost utilizate materiale din cotele aprovizionate de întreprindere pentru nevoile de întreținere. Rămîn totuși nerezolvate probleme legate de găsirea unei surse sigure de aprovizionare cu agregate de balastieră, cu unele tipuri de panouri prefabricate etc.

Cu ce efecte economice s-a soldat acțiunea ? Faptul că atît producția industrială cît și investițiile au fost subordonate uneia și aceleiași responsabilități — beneficiarului — **a permis o mai bună coordonare a lucrărilor, rezolvarea cu prioritate a celor mai arzătoare probleme.** De asemenea, s-au obținut economii însemnate datorită faptului că cheltuielile directe au fost mai mici (de aproape 1,5—2 ori) ; economii importante s-au realizat și prin faptul că decontarea lucrărilor realizate s-a făcut în raport cu cheltuielile efective de investiții și nu în mod mecanic, după valoarea de deviz.

Folosind în mod judicios mijloacele de care dispune, întreprinderea a realizat în ultimii ani, în regie proprie, 3 unități mari pentru producția de mașini-unelte, utilaje tehnologice complexe, pentru prelucrări mecanice și alte utilități, hale de producție, dezvoltări — **majoritatea cu 2—3 luni mai devreme față de termenele planificate.** Într-o perioadă de 10 ani au fost executate lucrări de investiții în valoare de circa 2 miliarde lei. Pentru eficiența acestei activități este concludent și faptul că **nivelul productivității muncii pe un lucrător din sectorul de investiții în regie al întreprinderii atinge 140 000—160 000 lei pe an, depășind cu 15 000—20 000 lei pe cel realizat de unele trusturi fruntașe specializate în construcții-montaj ;** de asemenea, costurile investițiilor sînt mai mici (la obiective asemănătoare) cu circa 10%, datorită, în

special, reducerii consumurilor materiale.

În prezent, un număr tot mai mare de întreprinderi industriale își execută prin forțe proprii sau în colaborare cu întreprinderi specializate de construcții-montaj diferite obiective de investiții, recuperîndu-se astfel unele rămîneri în urmă sau punîndu-se mai repede în funcțiune capacități de certă importanță pentru economia națională. La Combinatul chimic din orașul Victoria, de pildă, în 1978 beneficiarul a preluat și executat în regie proprie o parte de lucrări (instalații și montaj) la construcția unității de prelucrare a formolului. Datorită conlucrării strînse cu constructorul, respectiv T.C.M.U.C. — București, instalația de formol a fost pusă în funcțiune cu 9 luni înainte de termen. În acest an, Întreprinderea de mașini grele București execută 40% din montajul utilajelor pentru noile sale capacități prin forțe proprii, ajutînd astfel constructorul în scurtarea termenelor de predare a acestora. Asemănător stau lucrurile și cu execuția unor capacități de producție preluate în regie proprie de Întreprinderea mecanică Plopeni, „Progresul" — Brăila, „Autocamioane" — Brașov, Întreprinderea de geamuri Scăeni, Combinatul chimic Făgăraș, Combinatul siderurgic Hunedoara etc.

Soluții de accelerare a punerilor în funcțiune

PRACTICA dovedește așadar, capacitatea indiscutabilă a beneficiarilor de a realiza prin forțe proprii nu numai utilaje și mașini, ci și obiective noi de producție, fabrici întregi. **Condiția esențială pentru valorificarea acestei capacități este aceea ca ei să folosească din plin resursele disponibile, să antreneze propriile forțe tehnice în găsirea și aplicarea de soluții de execuție cît mai economicoase și de înaltă productivitate, care să asigure punerea într-un termen cît mai scurt în funcțiune a obiectivelor, să reducă la minim cheltuielile materiale și, în general, costurile de deviz.** Necesitatea unei analize profunde asupra posibilităților proprii o impune și faptul că unele unități au renunțat, după un an sau doi, la realizarea în regie a propriilor dezvoltări ; în alte situații, beneficiarii, deși au la dispoziție condiții optime pentru a executa astfel de lucrări, nu se angajează la aceasta, apelînd tot la întreprinderile specializate, chiar cu riscul de a amîna sau întîrzia punerea în funcțiune a unor capacități programate.

Neajunsuri apar, în special, acolo unde lucrările de investiții se fac în **colaborare :** beneficiar-constructor specializat. Au fost situații cînd constructorul și-a ales lucrările la care poate obține cu mai multă ușurință reduceri de cheltuieli, productivitate ridicată, lăsînd beneficiarului pe cele de „finisaj", adică lucrările mai costisitoare, care cer mai multă mînă de lucru și cheltuieli mai mari (cazul dezvoltărilor de capacități de la întreprinderile de autocamioane Brașov, „Progresul" — Brăila etc.). În acest mod constructorul a obținut economii importante, în timp ce beneficiarul a trebuit să suporte consecințele depășirii cheltuielilor prevăzute în deviz. **Participarea beneficiarului alături de constructor la execuția unor obiective trebuie să aibă în vedere găsirea de soluții care să avantajeze ambele părți, să conducă, în general, la reducerea cheltuielilor prevăzute în deviz, la scurtarea perioadelor de punere în funcțiune, la economisirea materialelor etc.**

Pentru extinderea activității de executare în regie proprie a investițiilor, pentru obținerea unor rezultate economice cît mai bune, ar fi util să se studieze și să se rezolve de către factorii de decizie din ministere și din organe de sinteză cîteva probleme :

- **asigurarea pe plan județean a unor surse de aprovizionare cu produse de balastieră, fie de la întreprinderile de construcții care au asemenea unități specializate, fie prin organizarea unor balastiere care să asigure cerințele tuturor unităților care efectuează lucrări de investiții în regie proprie și pentru nevoile populației.** O asemenea rezolvare este necesară, întrucît problema asigurării agregatelor pentru unitățile care execută lucrări în regie proprie nu este în nici un fel reglementată, acestea neavînd posibilități (costurile fiind mari) să-și organizeze balastiere proprii ;
- **acordarea de repartiții pentru elemente de prefabricate, metal și alte materiale specifice activității de investiții de la unități cît mai apropiate de solicitatori, pentru ca lucrările în regie proprie să poată fi realizate la termene și cu cheltuieli minime ;**
- **ministerele tutelare, alte organe de sinteză și planificare să aprobe mai operativ planurile de investiții în regie proprie, în strînsă corelație cu planurile de finanțare-creditare a acestora.** În acest fel s-ar putea crea condiții de asigurare a fondurilor atît pentru aprovizionarea cu materialele necesare, cît și pentru plata retribuției celor care lucrează la aceste obiective.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se realizează planul la cărbune energetic

ÎN TRIMESTRUL I al acestui an, planul de producție la cărbune a fost realizat și chiar depășit la două din cele trei combinate miniere ale M.M.P.G. (Valea Jiului și Ploiești). Depășirea planului la huilă către Combinatul minier Valea Jiului a fost posibilă ca urmare a creării de noi fronturi de lucru, a gradului mai ridicat de folosire a utilajelor din dotare, organizării mai bune a procesului de extracție. Rezultate bune au obținut îndeosebi întreprinderile miniere Lupeni, Paroșeni, Uricani și Petrila. Sînt însă și exploatări în Valea Jiului (Lonea, Livezeni, Aninoasa și Bărbăteni) care nu și-au realizat planul. Situația se datorează, în special, întîrzierilor în punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție concretizate în noi abataje, existenței unor neajunsuri în organizarea transportului etc.

La Combinatul minier Oltenia, planul de producție la lignit este cu mult sub nivelul prevăzut datorită rămînerilor în urmă la descopertări de cariere și întîrzierilor la punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție la minele din subteran. De asemenea, o anumită influență negativă au avut-o și desele întreruperi ale procesului de producție, din cauza defecțiunilor mecanice și electrice ale utilajelor de tăiere, încărcare și transport.

Ținînd seama de faptul că în

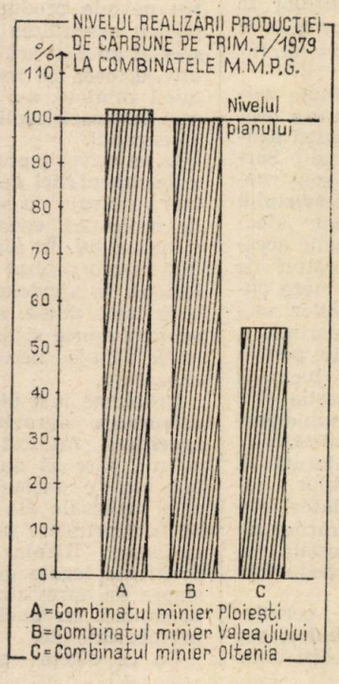

balanța energetică a țării cărbunele trebuie să ocupe o pondere din ce în ce mai însemnată — spre a se reduce consumul de combustibili superiori (țițeiul, gazul) — se impune luarea tuturor măsurilor pentru realizarea programului stabilit cu privire la realizarea producției. În primul rînd, trebuie să se acorde o deosebită atenție ridicării gradului de folosire a utilajelor, excavatoarelor, instalațiilor de la haldare, instalațiilor de transport, în vederea realizării volumului de descopertări prevăzut și crearea liniei de front în cariere. De asemenea, este necesar să se urmărească calitatea lucrărilor de întreținere și reparare a utilajelor, precum și instruirea periodică a muncitorilor pentru mai buna utilizare a tehnicii din dotare, spre a se evita defecțiunile repetate.

ECHILIBRUL FINANCIAR, cerință de bază pentru autogestiunea unităților economice

● Acoperirea cheltuielilor din venituri proprii ● Asigurarea cu comenzi a întregii producții
● Soluții pentru o mai bună sincronizare între constituirea surselor și efectuarea plăților

ÎN CONDIȚIILE perfecționării mecanismului economico-financiar, **asigurarea echilibrului financiar reprezintă calea principală de întărire a autogestiunii, a autofinanțării unităților economice.** Acest echilibru presupune acoperirea cheltuielilor efectuate din veniturile obținute, ceea ce înseamnă, practic, un echilibru între încasări și plăți. Printre factorii de natură să contribuie la realizarea acestui echilibru, încă din faza planificării economico-financiare menționăm : aprovizionarea rațională, care să se fundamenteze pe contracte economice încheiate din timp ; dimensionarea realistă a necesarului de fonduri, atît la întocmirea planului propriu, cît și prin bugetul de venituri și cheltuieli, încît să se asigure cunoașterea precisă a nomenclatorului de produse ce urmează a fi fabricate și a beneficiarilor. În același timp, în asigurarea echilibrului o influență hotărîtoare o are justa dimensionare a stocurilor de materii prime și materiale ; stabilirea unui raport judicios între munca trecută și munca vie ; o justă corelație între fondurile proprii și cele împrumutate, între autofinanțare și creditele primite.

Respectarea unor cerințe de genul celor mai susamintite de către colectivul întreprinderii „Metalotehnica" din Tg. Mureș a fost de natură să contribuie la înfăptuirea echilibrului financiar încă din faza de plan, să creeze condiții optime pentru realizarea ritmică a indicatorilor economico-financiari, pentru creșterea eficienței întregii activități economice.

Să analizăm, în continuare, cîteva elemente caracteristice pentru activitatea întreprinderii. Datele pe care le prezentăm în tabel sintetizează rezultatele obținute în realizarea indicatorilor de plan, îndeosebi a celor de eficiență ; aceste rezultate s-au îmbunătățit an de an, contribuind la asigurarea echilibrului financiar al întreprinderii.

ÎNAINTE DE TOATE trebuie remarcată **devansarea absolută și relativă a creșterii producției nete față de producția globală,** ceea ce oglindește preocuparea de a contribui într-o mai mare măsură la întărirea valorii nou create, și aceasta în primul rînd prin reducerea sistematică a cheltuielilor materiale ; în primii 4 ani ai cincinalului acestea se reduc cu 23%, volumul cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă fiind mai mic de 300 lei.

O contribuție importantă la această reducere a cheltuielilor a adus-o **normarea consumurilor specifice.** Practic nu există produse și repere la care fiecare material să nu fie normat. Această măsură prezintă și alte avantaje, dintre care menționăm faptul că — fundamentarea planului de aprovizionare fiind așezată pe normele de consum — contractele economice ce se încheie cu furnizorii stabilesc cantitățile, tipodimensiunile, calitatea, caracteristicile tehnice ale tuturor materialelor în raport cu nevoile reale ale producției și în funcție de termenele optime, prevenindu-se aprovizionările cu materiale peste necesar sau care nu corespund necesităților cantitative și calitative ale producției. De asemenea, aceste norme de consum stau și la baza pregătirii și lansării fabricației, precum și la urmărirea operativă a realizării produselor, reprezentînd în fapt îmbinarea activității tehnice cu cea economică.

Prin organizarea unui **sistem informativ eficient** conducerea operativă a întreprinderii dispune zilnic de datele necesare pentru urmărirea liniară a producției, a situației stocurilor la principalele materii prime și materiale, precum și a situației financiare, ceea ce îi permite să adopte decizii operative pentru îndeplinirea sarcinilor fizice de producție, a tuturor indicatorilor. În legătură cu aceasta subliniem faptul că o contribuție însemnată la realizarea producției fizice la termen și la un nivel calitativ superior a avut-o **generalizarea acordului global,** în care plata retribuției se face în funcție de producția fizică, respectiv producția marfă fabricată. Prin aceasta, tot personalul muncitor din secțiile de producție este cointeresat în finalizarea în termen scurt a tuturor produselor lansate în fabricație. Ca urmare, în anul 1978 întreprinderea a reușit să se încadreze în stocul normat la producția neterminată, să depășească planul la toate sortimentele și să aibă asigurată capacitatea de plată.

Iată doar cîteva din realizările cantitative și calitative care au permis ca întreprinderea să-și achite la termen și în întregime obligațiile către colaboratori și către stat, să asigure finanțarea unor lucrări și acțiuni social-culturale, să aplice cu succes în practică principiul autogestiunii.

UN ROL ÎNSEMNAT în asigurarea echilibrului financiar este chemat să joace **bugetul de venituri și cheltuieli,** prin care se urmărește în primul rînd acoperirea cheltuielilor din veniturile provenite din vînzarea producției. În acest scop, o importanță deosebită se acordă realizării indicatorului producție marfă vîndută și încasată, lansările în producție făcîndu-se în raport cu sarcinile producției fizice și cu termenele contractuale, astfel încît să se asigure livrarea produselor și încasarea lor într-o perioadă cît mai scurtă. Realizînd producția fizică cu cheltuieli minime, se asigură și îndeplinirea planului producției nete.

În același timp, prin bugetul de venituri și cheltuieli

	1976	1977	1978	1979*)
Ponderea producției nete în VPG — %	44,44	47,21	52,81	56,95
Cheltuieli materiale la 1000 lei prod. marfă	386,7	318,6	302,1	298,3
Valoarea prod. nete la 1000 lei fond. fixe	837	909	969	1 038
Valoarea prod. nete la 1000 lei utilaje	1 363	1 560	1 543	1 769
Cheltuieli de întreținere și reparații la 1000 lei utilaje	92,4	92,2	95,1	92,3
Beneficii la 1000 lei prod. marfă	296,9	318,0	297,3	302,0

*) plan

se urmărește îndeplinirea sarcinii de beneficiu, în funcție de care se formează sursele pentru propria dezvoltare economico-socială cum sînt : fondurile destinate dezvoltării întreprinderii, mijloacelor circulante, acoperirii cheltuielilor social-culturale ș.a. și, bineînțeles, satisfacerii obligațiilor față de buget. Nu în ultimă instanță bugetul de venituri și cheltuieli constituie o pîrghie de urmărire operativă a capacității de plată a întreprinderii prin urmărirea stocurilor, a imobilizărilor de fonduri.

Funcționarea în practică a bugetului de venituri și cheltuieli — ca instrument nou, care se bazează pe acte normative ce se găsesc în curs de perfecționare — ridică și unele probleme. La cîteva din acestea ne vom referi în continuare.

Potrivit principiului autofinanțării, pe seama beneficiilor se constituie atît fondurile de dezvoltare economică a întreprinderii necesare reluării pe scară lărgită a procesului de producție, cît și fondurile pentru acțiuni sociale, evident în afara celorlalte destinații. În legătură cu această ultimă destinație reglementările stabilesc că, pentru acoperirea planului pentru acțiuni sociale, sursa cea mai importantă o constituie beneficiul — din care prelevările se fac lunar pe baza beneficiului realizat (art. 16, al. 2 din Legea nr. 29/1978). Această prevedere cointeresează colectivele de oameni ai muncii pentru realizarea ritmică și la nivel maxim a beneficiilor și întărește răspunderea pentru creșterea eficienței economice.

Aplicarea în practică a acestei prevederi este îngreunată de faptul că principala sursă a acestui fond se constituie începînd cu 15 februarie, pe baza balanței primei luni a anului, deci la 45 zile de la începutul anului, iar în continuare din 30 în 30 de zile. **Plățile însă trebuie să fie făcute în mod curent**, în special cele legate de funcționarea unor cămine, creșe etc., pentru hrană și regie, în conformitate cu planul propriu de cheltuieli, indepedent de data cînd se constituie fondurile, iar sumele necesare biletelor de odihnă și tratament se plătesc consiliului județean al sindicatelor, în conformitate cu contractele încheiate, cu cel puțin 30 de zile înainte de începerea trimestrului.

Această **nesincronizare între constituirea surselor și data efectuării plăților** poate genera o serie de neajunsuri, între care plăți restante, cheltuieli neeconomicoase prin suportarea unor penalizări în conformitate cu HCM nr. 306/1970, percepute de furnizori ș.a. ; pe de altă parte, achitarea plăților respective din contul curent ar constitui deturnare și ar diminua fondurile aferente producției, cu consecințele respective.

Problema prezintă importanță și în ceea ce privește fondurile de dezvoltare economică pe calea finanțării investițiilor, precum și pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante. Întreprinderea „Metalotehnica", de exemplu, fabricînd utilaje necesare dezvoltării întreprinderilor din industria ușoară, trebuie să-și recupereze fondurile cheltuite din încasarea operativă a contravalorii produselor vîndute ; or, neconstituirea fondului de dezvoltare la întreprinderea beneficiară, mai ales în trim. I al anului, poate influența negativ realizarea fizică a planului de investiții și determină greutăți financiare la furnizor — care nu-și poate încasa contravaloarea mărfurilor livrate.

Apreciem că este necesar ca :

ministerele sau centralele industriale să aibă dreptul, în prima parte a anului, să asigure punerea de acord în permanență a nevoilor de fonduri planificate cu formarea legală a surselor, fie prin redistribuirea temporară a fondurilor fără a afecta cu aceasta autogestiunea, fie prin obținerea unor fonduri atrase.

Considerăm că pe aceleași principii ale autogestiunii și autofinanțării trebuie să se așeze și cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic (tehnica nouă). În prezent, formarea fondurilor pentru această acțiune este reglementată prin H.C.M. nr. 121/1963 și se aplică o metodologie care la nivelul întreprinderii „Metalotehnica" se concretizează astfel : acoperirea planului de finanțare al întreprinderii se asigură cu fonduri financiare virate din partea organului tutelar, din o cotă constituită la nivelul întreprinderii pentru un fond de tehnică nouă și din sumele obținute prin valorificarea produselor executate din acest fond.

Sînt frecvente însă cazurile de **neprimire la termen din partea organului tutelar a fondurilor cu această destinație** — pe care le colectează de la întreprinderile din cadrul centralei industriale din aceleași surse ; această situație se datorește și felului greoi de constituire și circulație a fondurilor. Dacă avem în vedere că aceste plăți se fac în ultima ordine de preferință atunci cînd unele întreprinderi se găsesc în incapacitate de plată, se întîrzie constituirea fondului la nivelul centralelor. Datorită acestei situații nu sînt stimulate tocmai întreprinderile care au o activitate bună de cercetare științifică și tehnică nouă, cum este și întreprinderea „Metalotehnica" ; dacă întreprinderea execută în devans lucrările și acțiunile de această natură, în condițiile în care nu are acoperite sursele de finanțare, este sancționată cu trecerea la împrumut restant a cheltuielilor care nu au acoperire cu fonduri. Deși măsura este corectă din punct de vedere tehnic, practic această activitate pozitivă este sancționată și deci frînată.

Pentru a preveni astfel de situații în viitor **considerăm că și aceste fonduri ar trebui constituite și utilizate direct de către întreprinderi prin înregistrarea ca fonduri în contul 705. Fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ar trebui să se constituie direct prin debitul contului de cheltuieli 521** — cheltuieli generale ale întreprinderii, **sau direct din încasările rezultate prin valorificarea propriilor produse.** În aceste condiții, **acoperirea planului de cercetare și tehnică nouă cu fonduri să se facă prin intermediul centralei numai pentru partea care depășește sursele proprii.**

Această măsură, pe lîngă că ar simplifica operațiunile de mișcare a fondurilor, s-ar înscrie mai organic și în cadrul principiilor autogestiunii .

dr. Ioan OȚELEA
directorul Sucursalei județene Mureș a Băncii Naționale

GOSPODĂRIA MONTANĂ

Resurse și tradiții valoroase

ÎN ISTORIA poporului român, muntele a constituit dintotdeauna un teritoriu cu numeroase așezări omenești. Acest lucru se explică și prin faptul că aici s-au dezvoltat de timpuriu, pe lîngă agricultură, numeroase alte ocupații productive : exploatarea și prelucrarea lemnului, mineritul, industria materialelor de construcții etc. Totodată, au luat ființă și s-au dezvoltat intense schimburi comerciale cu produse din creșterea animalelor și industria casnică, ceea ce a conferit acestor zone o bogată și complexă vocație economică, ce și-a exercitat influența și asupra teritoriilor învecinate.

Locuitorii de la munte și-au însușit atît tehnica cultivării plantelor adaptate condițiilor climatice din depresiuni și de pe platourile joase, tehnica creșterii animalelor, cît și diferite meșteșuguri ce folosesc lemnul, metalul și alte resurse existente pe aceste meleaguri. Prelucrarea unor produse agro-silvice primare, îndeosebi a lemnului și a lînii a dus, în decursul timpului, la dezvoltarea activităților de creare nu numai a unor bunuri necesare existenței zilnice a locuitorilor, ci și a unor obiecte de uz casnic și confort personal de mare valoare artistică, ce și-a pus amprenta pe întreaga spiritualitate a poporului român.

Adîncile prefaceri economice și sociale care au avut loc în ultimii 35 de ani în societatea românească au influențat pe multiple planuri și viața așezărilor montane. Procesul intens de industrializare a creat puternice fluxuri migratorii spre localitățile urbane și centrele industriale, iar în unele cazuri chiar vechi cătune de munte au devenit sau tind să devină orașe. Noile opțiuni economico-sociale ale țării au supus gospodăria individuală unor „presiuni" multiple prin : dezvoltarea tehnicii agricole, schimbarea condițiilor de viață, plecarea unei însemnate părți a populației spre ocupații neagricole și înlocuirea masivă a produselor gospodăriei casnice de către produsele industriale.

Drept urmare, gospodăriile din zona de munte au suferit transformări pozitive esențiale, dar trebuie recunoscut că s-au resimțit și unele efecte negative asupra evoluției economice generale din zona montană. Acest revers al medaliei a fost generat și de faptul că pînă nu de mult nu a existat un sistem de relații social-economice suficient de nuanțat, pentru a antrena și mai mult zona de munte necooperativizată în progresul general al societății noastre. De aceea, la Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia necesitatea unei mai puternice angrenări a acestei zone în circuitul economic național, în scopul valorificării superioare a bogatelor resurse materiale și umane de care dispune : **„Al patrulea sector al agriculturii noastre îl reprezintă mica producție agricolă din zonele neecooperativizate de deal și de munte. Deși ponderea acestui sector în suprafața arabilă este de numai 5%, prin suprafața de pășuni și fînețe, cît și pomicultură, acest sector are un rol important în zootehnie și pomicultură. Considerăm că în viitor acest sector trebuie să fie ajutat de organele agricole, de consiliile populare și organizațiile de partid pentru o cît mai bună organizare a activității de producție și pentru valorificarea superioară a ei".**

În studiul nostru ne vom limita la analiza problematicii gospodăriilor montane din Moldova, căutînd să degajăm concluzii cu valabilitate generală pentru întregul sector.

Transformări ale gospodăriei montane

DEZVOLTAREA complexă a economiei românești în anii construcției socialiste a antrenat gospodăriile țărănești din localitățile de munte într-un proces de transformări profunde, cu ample semnificații economice și sociale. Semnalăm, în primul rînd, o creștere a numărului gospodăriilor pe ansamblul zonei, ca o consecință a ratei ridicate de creștere a populației. Această creștere demografică a accelerat procesul de fărîmițare a acestor gospodării, care în unele localități au atins niveluri maxime. Dacă în 1978, în comuna Cîrlibaba (jud. Suceava) reveneau pe o gospodărie 5,47 ha teren agricol, în comuna Zemeș (Bacău) reveneau doar 0,60 ha. Procesul de fărîmițare a fost însoțit de apariția în fiecare localitate a unor gospodării cu suprafețe foarte mici de teren. În comuna Oituz (Bacău), deși în medie revin pe o gospodărie 0,7 ha de teren agricol, peste 20% din totalul gospodăriilor dețin suprafețe mai mici de 0,50 ha. Fărîmițarea gospodăriilor din zonele de munte a 3 județe moldovene este prezentată în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Județul	Număr de gospodării		1976/1968	Suprafața medie ce revine pe o gospodărie (ha)		1976/1968
	1968	1976	(%)	1968	1976	(%)
Bacău	22 785	32 437	142,3	2,66	1,83	68,4
Neamț	15 311	23 350	152,5	3,65	2,40	65,7
Suceava	48 398	48 412	100,1	2,70	2,65	98,1
Total	86 494	104 199	120,4	2,86	2,34	81,8

Efectul cel mai important al fărîmițării gospodăriilor de la munte și din zona dealurilor submontane îl constituie apariția de exploatații agricole individuale cu putere economică scăzută și care, datorită suprafețelor foarte mici, fac aproape imposibilă aplicarea unei tehnici agricole modernizate, neasigurîndu-se nici volumul corespunzător de lucrări pentru un singur membru de familie. Ca urmare, în unele localități vechile gospodării ce aveau un pronunțat profil agricol se transformă, foarte rapid, în gospodării mixte. În toată zona de munte din Moldova, gospodăria tipică devine acum, în mod predominant, gospodăria mixtă, în care toți membrii familiei (cu excepția copiilor, bătrînilor și a uneia sau a două persoane adulte) sînt ocupați în ramurile neagricole. Acesta este în primul rînd un rezultat al creșterii într-un ritm înalt a numărului gospodăriilor personalului muncitor în toate localitățile din zona de munte. Cercetările întreprinse atestă că în perioada 1968—1976, numărul gospodăriilor mixte a crescut în comuna Oituz (Bacău) de la 200 la 500, în comuna Hangu (Neamț) de la 100 la 200, iar în comuna Dorna Cîndrenilor (Suceava) de la 320 la 480. Ritmul de creștere a numărului gospodăriilor mixte este și mai accentuat în comunele limitrofe orașelor, în localitățile miniere și în toate celelalte zone unde dezvoltarea economică a fost foarte rapidă.

De asemenea, transformările care au avut loc în zona de munte a Moldovei au dus la apariția unor gospodării agricole individuale cu un profil complex. În zonele cercetate fiecare gospodărie cultivă un număr relativ mare de plante, crește mai multe specii de animale, folosind, de regulă, mijloace și metode tradiționale. Terenurile sînt și ele lucrate în modul clasic, iar furajarea animalelor se realizează după metode învechite. Ameliorarea raselor de animale a înregistrat unele mici progrese doar la taurine. La ovine, aproape peste tot în locurile investigate se mențin vechile rase, stogoșă și țurcană.

Mutațiile structurale care au avut loc în viața economică și socială a localităților de munte au generat și însemnate fluxuri migratorii ale populației. Deși pe ansamblul zonei populația crește într-un ritm care depășește media fiecărui județ, în cadrul fiecărui oraș, comună și localitate întîlnim caracteristici proprii ale mișcării populației. Se constată în primul rînd o tendință de creștere accentuată a populației orașelor, a localităților miniere și a unui număr mic de comune cu o viață economică activă. Astfel, dacă în majoritatea comunelor se înregistrează o creștere lentă a populației, în unele comune cum sînt : Oituz (Bacău), Broșteni (Suceava) și altele, sporul este destul de accentuat, depășind, pentru fiecare dintre ele, cifra de 2 000 de locuitori în perioada 1966—1976. În același timp, micile așezări montane izolate, cu condiții grele de acces la principalele căi de comunicație, cunosc un proces de micșorare continuă a numărului de locuitori, ajungînd, în unele cazuri, pînă la depopulare (așa cum se întîmplă cu unele sate aparținînd comunelor Poiana Stampei, Banaci și Pojorîta din jud. Suceava).

Dezvoltarea economică rapidă a unor zone a atras în număr mare populația sătească în activitățile neagricole, îndeosebi forestieră, minieră, în industrie, construcții etc. O bună parte din populația aptă de muncă din comunele de munte, ocupată în aceste activități neagricole, fie că a plecat definitiv din comună, schimbîndu-și domiciliul, fie că efectuează naveta zilnic sau săptămînal. Investigațiile efectuate au evidențiat faptul că în localitățile mai îndepărtate de zonele industriale se înregistrează un număr mai mare de plecări definitive spre activitățile neagricole, în timp ce în localitățile din imediata vecinătate a zonelor industriale o pondere însemnată dețin cei care fac naveta zilnic spre locul de muncă. De exemplu, în anul 1978, navetis-

mul a înregistrat niveluri de 17%, respectiv 27% din populaţia agricolă a comunelor Oituz (Bacău) şi Dorna-Cîndrenilor (Suceava), situate în imediata vecinătate a unor centre industriale, şi numai de 4%, respectiv de 5% în comunele Hangu (Neamţ) şi Mălini (Suceava), situate mai departe de centrele industriale.

Cea mai mare parte dintre cei care părăsesc definitiv localităţile de munte sau sînt antrenaţi (făcînd naveta) în activităţile neagricole sînt tineri. Ponderea tinerilor ce rămîn să lucreze în continuare în gospodăria familială se află într-o permanentă scădere (ajungînd azi la 18—39%) în comunele studiate, unde s-a urmărit ocuparea tinerilor născuţi în perioada 1948—1958. Deci, are loc un accentuat proces de îmbătrînire a populaţiei ocupate în agricultura acestei zone, cu efecte nefavorabile asupra fiecărei gospodării. În unele localităţi, plecarea tinerilor atinge proporţii foarte mari, putînd duce în perspectivă, la depopularea unor localităţi şi chiar a anumitor zone montane (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Comuna	din total tineri născuţi între 1948—1958 (%)	
	Plecaţi	Lucrează în agricultură
Oituz	45,4	18,0
Hangu	57,1	28,0
Mălini	52,1	39,0
Dorna Cîndreni	51,1	29,0

Absenţa generaţiilor tinere din activitatea gospodăriilor de munte duce la o folosire incompletă a resurselor economice existente în fiecare localitate. Drept urmare, întîlnim în cazuri frecvente o folosire neraţională a suprafeţelor de teren, executarea doar pe suprafeţe foarte mici a unor lucrări necesare de combatere a eroziunii solului, executarea cu întîrziere sau la un nivel calitativ necorespunzător a lucrărilor agricole. La toate acestea se mai adaugă aprovizonarea defectuoasă cu seminţe şi preocupări cu totul sporadice pentru ameliorarea raselor de animale etc. Avem astfel întregul evantai al principalelor cauze care duc la obţinerea unor randamente mici la hectar şi de la fiecare animal şi, implicit, la venituri scăzute realizate de fiecare gospodărie.

Principalele direcţii ale dezvoltării gospodăriilor montane

IMPORTANTE CONSIDERENTE de ordin economic, social şi politic impun ca zona montană şi submontană să aibă în continuare o reţea proprie de localităţi şi să fie mai puternic angrenată în evoluţia prosperă a întregii ţări, printr-o valorificare superioară a resurselor naturale şi umane existente aici.

Zona de munte din Moldova ocupă un teritoriu destul de însemnat : în jud. Bacău deţine 10,5% din suprafaţa agricolă, în jud. Neamţ 13,0%, în jud. Suceava peste 27,5% şi în jud. Vrancea 15,6%. Ea formează o unitate distinctă din punct de vedere geomorfologic, economic-social şi cultural-spiritual, avînd trăsături proprii, care o deosebesc mult de zonele de cîmpie şi de deal din ţara noastră. Zona necooperativizată din această parte a ţării se distinge printr-un relief montan cu pante foarte înclinate, unele greu accesibile oricărui mijloc de transport, cu o climă aspră, ierni geroase şi lungi, cu depuneri masive de zăpadă şi vara cu ploi abundente. Stratul fertil al solului este foarte subţire şi podzolit în cea mai mare parte, dar cu o capacitate productivă suficient de mare pentru a putea produce cantităţi însemnate de furaje. La munte locuieşte o populaţie care în decursul secolelor s-a adaptat la aceste condiţii specifice, desfăşurîndu-şi munca pe terenuri cu pante mari, obişnuindu-se cu efortul fizic prelungit şi cu o situaţie de cvasi-izolare.

Toate particularităţile menţionate asigură zonei montane un caracter distinct şi unitar, cerînd un sistem de măsuri generale şi specifice bine corelate pentru dezvoltarea ei. Considerăm deosebit de util ca măsurile ce vizează dezvoltarea zonei montane să fie abordate într-o viziune structural-complexă, cu nuanţări care să favorizeze dezvoltarea în perspectivă a tuturor comunelor şi satelor ce se dovedesc viabile.

O primă direcţie de acţiune priveşte **luarea măsurilor necesare pentru folosirea economică a tuturor suprafeţelor de teren din această zonă.** Executarea şi aici, atît a unor lucrări de desecări şi îndiguiri, cît şi a unor lucrări antierozionale se impune ca una din priorităţile urgente, avînd drept scop să ridice fertilitatea terenurilor erodate şi să valorifice superior terenurile mlăştinite sau pe cele supuse periodic inuandaţiilor. La finanţarea acestor lucrări, pe lîngă fondurile statului, ar putea participa înseşi comunele — cu unele mijloace proprii, îndeosebi cu materiale de construcţii şi cu forţă de muncă. Neexecutarea unor asemenea lucrări duce la micşorarea randamentelor la hectar şi chiar la scoaterea din circuitul agricol a unor suprafeţe care, uneori, depăşesc 10—15% din terenul agricol al unor comune. Totodată, prin asemenea lucrări se pot atrage în circuitul agricol noi suprafeţe de teren (de exemplu, în comuna Oituz, prin regularizarea rîului cu acelaşi nume se pot atrage în circuitul agricol peste 150 ha).

Fertilitatea naturală redusă a solului, ca şi precipitaţiile abundente din zona de munte, impun **folosirea unor cantităţi mai mări de îngrăşăminte (chimice+organice) la ha** uneori chiar mai mari decît în zona de cîmpie. Cît priveşte situaţia actuală, pe trenurile agricole montane se folosesc cantităţi mici de gunoi de grajd, doar pe terenurile de lîngă case ; îngrăşămintele chimice se folosesc în cantităţi foarte mici. Extinderea folosirii îngrăşămintelor chimice trebuie însoţită de o asistenţă tehnică calificată, de utilaje adecvate administrării lor, de depozitare corespunzătoare şi de gospodărire raţională.

O altă importantă direcţie de acţiune pentru ridicarea economică a zonei montane prin utilizarea plenară a resurselor sale agricole este aceea a **îmbunătăţirii actualei structuri a culturilor.** Aproape în toate comunele montane se cultivă mari suprafeţe de porumb, deşi în general se obţin producţii mici, iar în ultimii trei ani o bună parte a acestei culturi nu a ajuns la o coacere deplină. Ameliorarea structurii culturilor se poate realiza atît pe calea perfecţionării actualei planificări a producţiei agricole în localităţile de munte, cît şi prin aprovizionarea zonei cu seminţe de secară, ovăz, cînepă şi cartofi, în scopul creşterii ponderii acestor culturi, mult mai adecvate şi mai productive pentru condiţiile specifice ale zonei. Modificarea structurii culturilor trebuie făcută cu discernămînt, diferenţiat pe comune, folosindu-se de fiecare dată pîrghiile cointeresării materiale a producătorilor, inclusiv asigurarea aprovizionării cu cantităţile necesare de porumb, prin cooperaţia de consum.

Creşterea volumului masei verzi de pe pajiştile montane se poate realiza, cu cheltuieli foare mici, prin extinderea lucrărilor de curăţire a arboretelor, de împrăştiere a muşuroaielor, prin reînsămînţare parţială sau totală şi organizarea unui păşunat raţional. La executarea acestor lucrări pot fi antrenaţi, cu bune rezultate, deţinătorii de animale, mai ales dacă ei ar fi stimulaţi prin asigurarea păşunatului gratuit pentru un anumit număr de animale şi prin atribuirea materialului lemnos provenit din defrişări.

Întrucît suprafeţele de teren din zona de munte sînt folosite în condiţii social-economice diferite, apare necesitatea ca şi în legislaţia funciară să se reflecte mai bine aceste particularităţi. Pe această linie se impun **efectuarea cadastrului funciar în fiecare localitate, reglementarea specifică a circulaţiei terenului agricol prin vînzare-cumpărare şi a dreptului de succesiune a bunurilor agricole, adaptarea normelor de sistematizare a terenurilor şi localităţilor din zona de munte vizînd păstrarea unor valoroase tradiţi în construirea caselor şi amplasarea satelor în această zonă.** În unele cazuri, locuitorii de la munte nu trebuie neapărat îndreptaţi pentru a se concentra pe văile apelor, deoarece trebuie menţinute unele cătune, chiar mai izolate, în zona altitudinilor înalte. Asemenea îmbunătăţiri normative ar putea contribui la folosirea mai eficientă a pămîntului şi, concomitent, la frînarea procesului de depopulare a muntelui.

Pentru zona de munte cu altitudini mai mari, unde terenul arabil este aproape inexistent, principala măsură pentru folosirea economică a pămîntului constă în consolidarea şi extinderea formelor tradiţionale de utilizare a păşunilor în această zonă, organizîndu-se stîne chiar şi în locurile cele mai izolate, unde drumurile sînt practicabile doar în scurtele perioade de vreme bună.

Folosirea superioară a resurselor din zona montană pune noi probleme şi în ceea ce priveşte **mecanizarea lucrărilor** la culturile vegetale şi în zootehnie, procesul avînd unele cerinţe specifice zonei. Subliniem că, în prezent, mecanizarea lucrărilor agricole în comunele montane necooperativizate apare ca fiind prioritară în special pentru lucrările grele şi pentru creşterea productivităţii muncii — şi mai puţin ca o cerinţă determinată de lipsa braţelor de muncă. Tinerii care rămîn în agricultură vor tot mai mult să lucreze cu maşinile, considerînd aceasta ca o componentă esenţială a unui status superior de calificare şi remunerare, ca şi a unor condiţii îmbunătăţite de muncă. Pe de altă parte, costul lucrărilor principale (aratul cu atelajele şi cositul manual al fineţelor) a crescut foarte mult în ultimii ani : de exemplu, în comuna Hangu s-au plătit 700—800 lei pentru cositul manual al unui hectar şi 400—500 lei pentru prăşitul integral al unui hectar. Preţuri ridicate se plătesc şi la lucrările de transport, ca şi pentru alte lucrări ce se execută în gospodăriile de munte. Asemenea cheltuieli ridicate devin tot mai mult o frînă în calea progresului economic al gospodăriei montane ; extinderii mecanizării îi revine misiunea echilibrării acestor cheltuieli şi sporirii productivităţii şi calităţii lucrărilor.

Pentru mecanizarea lucrărilor din zona de munte este nevoie de maşini cu gabarit mic, uşoare, care să poată fi transportate

pe drumurile de munte, să poată lucra pe pante cu o înclinație mare și să aibă prețuri accesibile micilor producători ; unele din aceste mașini se fabrică deja în țară, iar altele ar putea fi asimilate în anii următori.

Administrarea și folosirea mașinilor de către producătorii agricoli din zona montană s-ar putea face în două moduri : unele (plugurile, grapele, semănătorile și prășitorile cu tracțiune animală, ca și alte mașini și utilaje mici) să fie cumpărate de către producători, iar mașinile mai mari ar putea fi închiriate de către aceștia de la centre de mașini, care ar urma să ia ființă în zonele necooperativizate.

Aprovizionarea cu semințe a comunelor din zona necooperativizată este încă deficitară ; rezolvarea acestei probleme trebuie să înceapă cu stabilirea, pentru fiecare microzonă, a celor mai bune soiuri și hibrizi ce trebuie introduse. De asemenea, pentru refacerea pajiștilor se pot crea loturi semincere în comunele care dispun de suprafețe ce pot fi folosite în acest scop. Succesul acestor acțiuni va fi asigurat numai dacă stațiunile de cercetări agricole și toate unitățile care coordonează producerea semințelor pentru zona de munte vor înființa loturi experimentale pentru cercetări în domeniul producerii de semințe și încercări de soiuri și hibrizi, în însuși perimetrul acestei zone.

Pomicultura are o pondere însemnată în economia comunelor necooperativizate din Moldova, mai ales în cele situate în zona subcarpatică și în depresiunile intramontane. Această ramură avînd unele rămîneri în urmă, o măsură urgentă pentru stimularea dezvoltării sale constă în asigurarea în cantități suficiente a materialului săditor, din speciile și soiurile care pot fi cultivate în zona de munte. În prezent, în județele Suceava și Neamț se livrează material săditor de la Stațiunea pomicolă experimentală Fălticeni, care se dovedește foarte bun pentru o parte din zona colinară, dar nu și pentru zona de munte, cu solul și climatul său specifice. Înființarea de pepiniere pomicole care să furnizeze materialul săditor adecvat zonei montane se impune ca o soluție absolut necesară. Totodată, statul ar putea stimula înființarea de noi livezi, unele chiar în masiv, prin furnizarea de material săditor și acordarea de credite rambursabile din producția obținută. O asemenea intervenție a statului ar putea influența mai ales creșterea ponderii unor specii valoroase (nuc, cireș și măr) în structura patrimoniului pomicol din aceste zone, cu efecte favorabile pentru întreaga economie. În ce privește asistența fitosanitară, apare necesitatea reorganizării pe baze noi a rețelei de protecție fitosanitară din zonă necooperativizată, ca și asigurarea unui minim de asistență tehnică în cultura pomilor. După părerea noastră, unele acțiuni de combatere a dăunătorilor în pomicultură ar trebui finanțate centralizat sau din fondurile administrației locale.

Dezvoltarea pomiculturii, necesitatea ridicării randamentului în producția de fructe cer îmbunătățirea aprovizionării comunelor cu mici unelte pentru executarea lucrărilor în pomicultură, cu materiale pentru stropit etc. Un efect favorabil asupra creșterii producției de fructe din zona montană l-ar avea crearea unor condiții mai bune de valorficare a producției pomicole. Certitudinea preluării unor cantități sporite de fructe de la producători, stabilirea de prețuri stimulative, asigurarea anumitor cantități de îngrășăminte, a unor avansuri bănești etc. ar fi tot atîtea mijloace de intensificare a producției pomicole în această zonă.

Intensificarea producției zootehnice

PARTICULARITĂȚILE de relief ale Carpaților Răsăriteni și ale zonei subcarpatice, unde există suprafețe însemnate de pajiști cu un potențial productiv ridicat, fac din zona necooperativizată a Moldovei o zonă cu însemnate resurse de furaje, care sînt încă departe de a fi integral folosite pentru creșterea efectivelor și a producției animale în toate localitățile. **Sporirea producției de furaje,** în special a volumului de masă verde la hectar, poate fi substanțială, dacă producătorilor li se furnizează semințe pentru însămînțarea și reînsămînțarea pajiștilor, îngrășăminte chimice și o bună îndrumare tehnică de specialitate. Totodată, apare necesitatea aprovizionării gospodăriilor de munte cu cositori mecanice adecvate reliefului montan, întrucît plecarea în alte sectoare a populației masculine a determinat o penurie de brațe de muncă pentru recoltarea fînețelor, ceea ce a dus atît la creșterea prețului pentru executarea cositului, cît și la recoltarea tîrzie a furajelor, determinînd degradarea lor sau chiar nerecoltarea unor suprafețe însemnate în fiecare an. O contribuție însemnată la executarea unor lucrări pentru îmbunătățirea producției pajiștilor o pot aduce înseși asociațiile crescătorilor de animale, dacă li se vor crea condițiile minime necesare.

Zona necooperativizată din Moldova deține **însemnate efective de animale,** creșterea animalelor în această parte a țării bucurîndu-se nu numai de îndelungate și pozitive tradiții, ci dispunînd și de mari rezerve pentru dezvoltarea sa în viitor. Suprafețele de pășuni și fînețe prezente în raza fiecărei comune, utilizate rațional și intensiv, pot asigura furajarea corespunzătoare a unui efectiv sporit de taurine și ovine. Totodată trebuie inițiate și alte măsuri complex corelate pentru dezvoltarea creșterii animalelor în această zonă. Între acestea, ameliorarea raselor de animale existente se situează pe primul plan. Îmbunătățirea structurii efectivelor de animale constituie o problemă vitală pentru zona de munte ; rasele existente, deși cu potențial productiv ridicat, și-au pierdut unele însușiri biologice valoroase, datorită unor deficiențe în asigurarea reproducției și unor carențe de alimentație, îndeosebi la tineret .

La taurine, măsurile de ameliorare a efectivelor vizează atît rasele existente, prin folosirea reproducătorilor testați sau a montei artificiale, cît și introducerea unor noi rase, care și-au confirmat potențialul productiv în condițiile zonei de munte. De mare utilitate ar fi introducerea registrelor genealogice și ținerea lor la zi în toate comunele.

Pentru ameliorarea porcinelor este necesar să se furnizeze producătorilor vieri achiziționați din fondul de stat. Propunem, în legătură cu aceasta : să se folosească vierii la montă doi ani, timp în care proprietarul să primească un ha din lotul pentru bază furajeră, din care 0,25 ha arabil pentru cultura cartofului, și să aibă posibilitatea să achiziționeze 800 kg de concentrate anual ; să se încaseze cîte 10 lei pentru fiecare scroafă montată și cîte 10 lei pentru fiecare scroafă fătată, plus contravaloarea vierului reformat.

Efectivele de ovine pot fi îmbunătățite prin achiziționarea de către organele agricole a berbecuților din rasa Țurcană (varietatea albă din zona Sibiului), care să fie încrucișați spre creștere celor mai buni ciobani, contra echivalent carne în viu, cu condiția folosirii lor la montă cel puțin doi ani. Această măsură apare și mai utilă dacă avem în vedere că lîna albă de la oile țurcane este mai căutată decît varietatea neagră.

În vederea creșterii efectivelor de animale la toate speciile, este necesar să se intensifice și să se organizeze superior unele acțiuni deja începute, cum sînt : construirea de către stat sau asociațiile de producători a unor îngrășătorii de tineret taurin, extinderea difuzării puilor de o zi de la incubatoarele statului sau ale unităților intercooperatiste către gospodăriile individuale etc.

Deosebit de importantă este și adoptarea unor măsuri privind îmbunătățirea condițiilor de valorificare a producției, prin amplasarea mai judicioasă a rețelei de prelucrare a produselor, înființarea unor centre de prelucrare a laptelui de oaie în scopul obținerii unor brînzeturi de calitate superioară, mult cerute pe piața internă și la export amenajarea de stîne-model — adaptabile la condiții variate de relief — folosite atît pentru producție, cît și ca puncte turistice căutate și apreciate.

Stimularea producției agricole din zona montană este posibilă și prin adoptarea unor măsuri de cointeresare a producătorilor prin cuantumul prețurilor la unele produse zootehnice (îndeosebi la lînă, carne și lapte de oaie), înnoirea sistemului de preluare a lînii, perfecționarea sistemului de creditare a producției, diferențierea prețurilor produselor animaliere din zona de munte în funcție de indicii lor calitativi.

Deoarece prognoza pentru următorii ani ne arată o scădere sensibilă a numărului crescătorilor de animale din zona de munte, apare necesară intensificarea acțiunilor pe linia mecanizării lucrărilor din zootehnie și îmbunătățirii asistenței zooveterinare în zonă, în condițiile menținerii micilor gospodării. Pentru a resuscita interesul tineretului în creșterea animalelor, este necesar să se revadă rețeaua și profilul școlilor generale și al liceelor din zona de munte, introducîndu-se ca obiect de studiu cunoștințele agricole și zootehnice specifice acestei zone.

Asigurarea unor localități prospere în zona de munte impune, pe lîngă măsurile menționate, și dezvoltarea comerțului, turismului, a căilor de comunicație, a vînatului, a pescuitului, a valorificării fructelor de pădure și a altor activități care să ducă la crearea de locuri de muncă și la reținerea populației în zonă. O influență hotărîtoare asupra acestui proces are dezvoltarea industrială a zonei montane, după o concepție adecvată condițiilor specifice muntelui, cu unități mici, amplasate în comune ca „sateliți" ai marilor unități industriale din ramuri care permit organizarea producției în ateliere dispersate, sau prin munca la domiciliu, influențînd favorabil indicele de ocupare a forței de muncă feminine și masculine. Credem, că, importanța și actualitatea problemei justifică un dialog activ și aplicat al tuturor specialiștilor și factorilor interesați.

prof. dr. C. SECRIERU
conf. dr. N. DAVIDEANU
Universitatea „Al. I. Cuza" — Iași

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

PERFECȚIONAREA METODELOR DE CALCULARE ȘI EVIDENȚĂ A COSTURILOR DE PRODUCȚIE

● Avantajele metodei costurilor standard ● De la experimentare la extinderea metodei în 110 unități ● Măsuri ce se impun pentru succesul acțiunii

AMPLOAREA și complexitatea sarcinilor economice din perioada actuală presupun, între altele, și îmbunătățirea activității de urmărire a modului cum se stabilesc și se realizează costurile producției industriale. Referindu-se la această problemă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **este necesar ca, pe lîngă reducerea cheltuielilor, să se introducă mai multă ordine și în ce privește formarea costurilor de producție, impunîndu-se perfecționarea planificării, evidenței și calculării costurilor pe fiecare produs.**

Aceasta cu atît mai mult cu cît în prezent în unitățile de producție predomină încă metodele de calculație a costurilor „globale", „pe faze" și „pe comenzi", metode tradiționale, care nu dau posibilitatea să se cunoască contribuția fiecărui sector de activitate și participant la desfășurarea procesului de producție, în funcție de care să se aplice în mod echitabil stimulentele materiale și să se stabilească răspunderile care se impun în cazul nerespectării sarcinilor de plan. În plus, aceste metode sînt bazate pe înregistrarea cheltuielilor de producție și calcularea costurilor la terminarea procesului de producție, ceea ce nu permite cunoașterea la perioade scurte de timp a nivelului costurilor și abaterilor față de nivelul planificat. Întreaga muncă de colectare și repartizare a cheltuielilor de producție, în cadrul actualelor metode, este subordonată stabilirii costurilor efective ale produselor. De aceea, concluziile care se degajă din analiza modului de îndeplinire a costurilor planificate au, de regulă, un caracter retrospectiv, referindu-se la o activitate trecută, pe o perioadă mai mult sau mai puțin îndelungată. Pentru acest considerent, postcalculația nu constituie un instrument capabil să furnizeze informații care să poată fi valorificate în mod eficient.

În consecință, se impune introducerea unor noi metode în măsură să conducă la fundamentarea științifică a planului de costuri, la creșterea caracterului operativ al informațiilor furnizate cu privire la consumurile de materii prime și materiale, a retribuțiilor și a celorlalte cheltuieli de producție, precum și la simplificarea lucrărilor de planificare și evidență. În cele ce urmează ne vom referi numai la două asemenea metode.

1 UN CADRU FAVORABIL exercitării unui control permanent asupra costurilor și mobilizării pe această cale de noi rezerve interne îl creează **metoda normativă.** Întrucît metoda se bazează exclusiv pe norme de consum de materii prime, materiale, combustibil, energie, retribuții etc. pe fiecare produs, piesă sau fază de fabricație, compartimentele tehnice sînt solicitate să colaboreze în mod activ și permanent cu sectoarele economice. Utilizînd costuri prestabilite, metoda — care permite să se urmărească pe parcursul procesului de producție abaterile față de costurile normate și cauzele acestora în vederea luării măsurilor operative necesare — poate fi aplicată cu succes în majoritatea ramurilor industriale cu producție de serie și de masă.

Metoda constă în stabilirea, înainte de începerea fabricației, a chletuielilor directe normate (materii prime, materiale, retribuții directe etc.), a cheltuielilor indirecte (cheltuielile cu întreținerea și funcționarea utilajului, cheltuielile generale ale secțiilor și cheltuielile generale ale întreprinderii) și, pe baza acestora, a „costului normat" al fiecărui produs. Diferențele în plus sau în minus față de cheltuielile normate, ivite pe parcursul procesului de producție, sînt considerate abateri, care se urmăresc operativ — pe feluri de cheltuieli directe, pe categorii de cheltuieli indirecte și pe responsabilități. Costul efectiv se stabilește prin adăugarea sau scăderea, din costul normat al produselor, a abaterilor. Pentru aplicarea metodei **trebuie să se îndeplinească în prealabil o serie de cerințe,** între care : stabilirea costurilor normative pe operații de fabricație, pe repere și produse, ținînd seama de norme fundamentale de consum de materiale și de muncă, organizarea modului de determinare și de analiză a abaterilor zilnic, precum și de informare sistematică a conducerii pe trepte etc.

Costul normat poate fi folosit pentru necesități de analiză, raportare statistică, la stabilirea prețurilor de producție etc., în cazul în care activitatea se desfășoară potrivit normelor stabilite sau cu abateri minime, care nu influențează costul pe unitate de produs. Desigur, atunci cînd se ivesc frecvente abateri de la cheltuielile normate, costul efectiv trebuie analizat cu atenție, pentru a se depista cauzele și a se lua măsurile corespunzătoare.

2 METODA COSTURILOR STANDARD (sau a costurilor normate) se aplică în ultimii ani îndeosebi în unități din industria construcțiilor de mașini (Întreprinderea de pompe București, Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, Întreprinderea de vagoane Arad etc.) ; aceste întreprinderi nu au fost însă sprijinite în mod suficient, după părerea noastră, pentru ca metoda să-și ateste din plin atributele ce o recomandă.

Potrivit acestei metode, costurile de producție se stabilesc cu anticipație : cheltuielile directe pe baza documentațiilor tehnice ale produselor și a condiției impuse de procesul de fabricație, denumite și standarde de materiale și respectiv de retribuții, iar pentru cheltuielile indirecte se întocmesc bugete de cheltuieli, servind ca etaloane de măsură sau de comparație cu cheltuielile de producție efective. Caracteristica principală a metodei constă în aceea că standardele de cheltuieli nu reprezintă numai costurile antecalculație de produs, nemaifiind

considerate ca fiind qvasi-reale sau normale, fapt pentru care costurile normate stabilite la un moment dat reprezintă unica calculație de produs, nemaifiind necesar să se determine și costul efectiv al produselor.

Standardele de cheltuieli, respectiv costurile normative, se întocmesc pentru cheltuielile directe pe feluri de cheltuieli, operații, repere și produse, pe baza consumurilor și a normelor de timp prevăzute în documentațiile tehnice, utilizîndu-se pentru evaluare prețurile și tarifele în vigoare. Bugetele de cheltuieli indirecte se întocmesc pe secții, ateliere și alte locuri de muncă, pe baza normelor și a normativelor financiare care reglementează aceste cheltuieli. Cheltuielile normate pe produse se întocmesc, de regulă, pe o perioadă de un an, **putînd fi însă actualizate ori de cîte ori intervin modificări importante în condițiile care au stat la baza elaborării acestor standarde.**

Prin aplicarea metodei **se evidențiază abaterile de la norme în mod operativ,** zilnic, săptămînal, decadal sau la alte perioade scurte în cursul lunii, pe locuri de muncă, feluri de cheltuieli, pe cauze și responsabilități. În aceste condiții, atunci cînd se consideră necesar pentru diverse analize, la sfîrșitul fiecărei perioade, abaterile de la norme pot fi repartizate pe produse pe baza unor criterii stabilite, după specificul activității, obținîndu-se astfel costul efectiv. Introducerea metodei impune luarea unor măsuri organizatorice care constau, în principal, în următoarele :

— atragerea corpului tehnic din fiecare unitate la elaborarea pe baze științifice a normelor pentru consumul de materii prime, materiale, retribuții etc., pentru fiecare produs, reper și fază de fabricație, printr-o orientare permanentă spre cele mai bune realizări obținute în domeniul tehnicii, al organizării producției și al muncii ;

— stabilirea judicioasă a cheltuielilor indirecte pe locuri de muncă, în conformitate cu normele și normativele legale și ținînd seama de reducerea continuă a acestora față de perioadele anterioare ;

— organizarea unei evidențe operative a abaterilor de la norme și a nomenclatoarelor specifice de abateri.

Reținînd atenția avantajele de necontestat ale acestei metode care, prin specificul său de fundamentare, determină întărirea colaborării între compartimentele tehnice și cele economice, asigurînd totodată mijloacele de control operativ, permanent și eficient asupra normelor stabilite. În acest sens este interesantă experiența întreprinderii „Electrobanat" din Timișoara. În această unitate introducerea metodei s-a făcut pornind de la antecalculațiile de prețuri pe produse și urmărirea abaterilor de cheltuieli a fost introdusă pe calculatorul electronic.

Avînd posibilitatea cunoașterii operative în cursul lunii a abaterilor de la normele de materiale la fiecare loc de muncă, **metoda poate aduce o contribuție prețioasă și la stabilirea gradului de îndeplinire a producției nete,** fără a se aștepta încheierea rezultatelor definitive la sfîrșitul perioadei. Totodată, în condițiile în care bugetele de cheltuieli indirecte vor fi defalcate pe elemente primare, după natura economică a acestora, va exista posibilitatea separării cheltuielilor normate pe produs, în cheltuieli materiale și de muncă vie, ceea ce va permite stabilirea valorii producției nete pe produs.

Aceasta creează premisele necesare pentru efectuarea unor calcule de minimizare a cheltuielilor materiale și maximizare a valorii producției nete la nivelul unității, procedeu care se aplică cu rezultate bune în prezent la Întreprinderea de celuloză și hîrtie din Constanța. În același timp, ca urmare a întocmirii bugetelor de cheltuieli pe secții și a standardelor de cheltuieli directe pe reper, operație, fază de fabricație etc., va exista posibilitatea stabilirii costurilor normate pe fiecare secție de producție, ceea ce va conduce la întărirea autogestiunii la acest loc de muncă și la cunoașterea temeinică a contribuției secțiilor în procesul de creare a valorii producției nete.

AVÎND ÎN VEDERE necesitatea perfecționării activității de planificare, evidență și calculare a costurilor de producție, s-a aprobat recent un **„Program de lucru"** în care se prevede implementarea, începînd cu trimestrul II al acestui an, a metodei costurilor standard, respectiv a costurilor normate, la un număr de 110 unități industriale din diverse ramuri, urmînd ca apoi, pe etape, metoda să fie extinsă și generalizată.

Odată cu aplicarea metodei, vor trebui, după părerea noastră, să fie reexaminate și unele concepții și metodologii privitoare la întocmirea programelor de reducere a costurilor și a lucrărilor de fundamentare a planului de costuri. În acest sens considerăm edificatoare cîteva exemple. Astfel, în prezent, programele de reducere a costurilor de producție și a cheltuielilor materiale se întocmesc pornind de la nivelul mediu al cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă realizat în anul de bază, prin stabilirea diferenței între acesta și nivelul cheltuielilor din anul de plan. În viitor, în condițiile aplicării metodei costurilor standard, se va pune problema, eventual, ca în cazul în care costurile normate nu se încadrează de la începutul anului la nivelul planificat al costurilor de producție, programul pentru reducerea costurilor să cuprindă măsuri numai pentru diferența între aceste două nivele de costuri.

În legătură cu cheltuielile indirecte, legislația actuală prevede ca acestea să fie aprobate în sumă absolută de organele ierarhice ale întreprinderilor, sumele respective fiind considerate limite maxime admisibile, indiferent de gradul de îndeplinire a producției. Ținînd seama de faptul că unele din aceste cheltuieli au un caracter variabil, fiind dependente de volumul producției fabricate, se impune **să se creeze posibilitatea de a recalcula necesarul unor astfel de cheltuieli în funcție de volumul producției.** Se va pune în același timp problema renunțării la indicatorul de plan **cheltuieli indirecte maxime la 1000 lei producție marfă,** indicator care nu satisface în prezent exigențele privind normarea acestor cheltuieli.

Nu ne-am propus, prin cele arătate, să epuizăm în întregime problematica perfecționării, planificării, evidenței și calculării costurilor de producție ; am dorit doar să reținem atenția cadrelor economice și a celor tehnice din unitățile industriale asupra necesității de a se trece în mod hotărît la adoptarea unor metode în măsură să satisfacă la un nivel tot mai înalt cerințele reducerii costurilor de producție.

dr. Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

CADRU ADECVAT UNEI ACTIVITĂȚI COMERCIALE DINAMICE, EFICIENTE

ACTIVITATEA COMERCIALĂ, văzută ca un moment însemnat al procesului de reproducție socialistă lărgită, condiționează realizarea efectivă a valorilor create în sfera producției, finalitatea economică și socială a activității de creare a bunurilor materiale, materializarea politicii partidului de ridicare continuă a nivelului de trai al populației.

Rolul social-economic al comerțului socialist în procesul de ridicare pe noi trepte de civilizație și progres a țării noastre, implicarea sa esențială în procesul de valorificare plenară, în domeniul nivelului de trai, a potențialului economic de care dispunem au fost subliniate cu deosebită claritate în documentele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român ; cu prilejul Consfătuirii pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist din 1978 au fost stabilite orientări concrete în acest sens.

Impactul pe care ritmul de dezvoltare și modernizare a economiei naționale îl exercită asupra sferei serviciilor creează condiții și, în același timp, impune perfecționarea continuă a activității comerciale. În acest sens noile reglementări privind perfecționarea circulației mărfurilor în comerțul socialist *) aduc precizări de mare însemnătate pentru conducerea și organizarea activității de aprovizionare cu mărfuri a populației, vizînd implicit și producția de bunuri de consum. Însuși modul de abordare a problemei dimensionării producției destinate fondului pieței este altul, în sensul că nu se mai pornește de la repartizarea pe beneficiari a producției de bunuri de consum realizate la un moment dat, ci de la cerințele reale ale populației, determinate pe baza consumurilor optime, fundamentate științific. Prin însumarea acestor consumuri în expresie fizică, sortimentală, mergînd pînă la modele, culori, materiale, se stabilește apoi planul întreprinderilor producătoare de bunuri de consum.

Prin recentele măsuri, Ministerul Comerțului Interior, Comitetul de Stat al Planificării și alte organe centrale de sinteză au sarcina să efectueze studii aprofundate pe principalele produse și grupe de produse, privind nevoile pentru consumul intern și posibilitățile de export. În acest fel se va trece la traducerea în viață a indicației date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist : **„Este necesar să studiem atent cerințele și să organizăm producția pentru a le satisface în întregime. Avem astăzi capacități de producție care ne permit să realizăm acest obiectiv".**

În spiritul largului democratism ce caracterizează întreaga activitate economico-socială a țării, la elaborarea acestor studii sînt consultate permanent organele special create — consiliile reprezentanților consumatorilor, care exprimă cerințele și dorințele populației din toate categoriile socio-profesionale, din toate județele țării. Prin consultarea, concomitent cu stabilirea cerințelor populației, a cerințelor pentru export ale Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, se elimină posibilitatea de a se stabili prin metoda reziduală a disponibilului pentru piața internă la unele produse. În acest fel se vor reglementa corelat problemele legate de satisfacerea cererii beneficiarilor interni și externi.

Grija pentru buna aprovizionare a populației nu se oprește la elaborarea planurilor anuale. Recentele măsuri prevăd ca programarea producției să se facă în concordanță cu cerințele consumului atît pe întregul an, cît și pe sezoane comerciale. În acest sens, producția mărfurilor sezoniere — inclusiv îmbrăcămintea și încălțămintea — care se realizează pe linii de fabricație ce pot fi adaptate și pentru alte sortimente va fi astfel programată, încît livrările către întreprinderile comerciale să înceapă cel mai devreme cu trei luni înainte de sezonul de desfacere. Această precizare este de mare valoare practică, pentru buna funcționare a mecanismului economic, în sensul că reprezintă o îmbinare optimă a laturii prospective a activității de conducere a producției de bunuri de consum — respectiv elaborarea bine fundamentată a planurilor, bazată pe contracte economice — cu elasticitatea adaptării prin decizii operative, curente a producției la cerere.

Desigur că un asemenea mod de conducere a activității de producție și desfacere impune utilizarea efectivă a instrumentelor conducerii moderne în unitățile respective : sistem informațional dotat cu echipamente de prelucrare a datelor, care să permită luarea deciziilor cu promptitudine ; studii și anchete în rîndul populației ; utilizarea efectivă și eficace, a „consiliilor reprezentanților consumatorilor", create în toate județele, ca panele de consultare permanentă, multilaterală a populației ; o circulație perfectă a informației între verigile comerțului : cu ridicata, cu amănuntul, pînă la consumator și înapoi.

RECENTELE MĂSURI de perfecționare a activității din sfera circulației mărfurilor vizează și și îmbunătățirea unui parametru esențial al acesteia — viteza de circulație.

Subordonate acestui obiectiv sînt o serie de prevederi noi, cum ar fi :

— aprovizionarea unităților comerciale cu mărfurile sezoniere și de modă, în proporție de 70—85% **înainte de începerea sezonului,** respectiv ultimele termene de livrare admise fiind cu cel puțin 2 luni înainte de încheierea sezonului ;

— stabilirea, **semestrial** — pentru 20% din volumul mărfurilor sezoniere, în cazurile în care acestea se contractează anual — a **specificației sortimentale, în funcție de situația la zi a stocurilor** din rețeaua comercială și din industrie. În principiu însă, **contractarea mărfurilor sezoniere se va face semestrial ;**

— creșterea promptitudinii în aprovizionarea unităților comerciale, care se va realiza prin **extinderea livrărilor directe de la fabrică la magazin.** Dacă acest sistem reprezintă în prezent circa 65% din volumul desfacerilor la grupa produse alimentare și 50% la grupa produse metalo-chimice, el este mai puțin utilizat la grupa textile-încălțăminte. Noile măsuri prevăd ca mărfurile destinate marilor magazine să fie livrate, în cea mai mare parte, direct de la fabrică la magazin. Pentru celelalte unități comerciale se pune problema realizării unui sistem informațional perfecționat, care să permită formarea sortimentelor comerciale minimale în toate unitățile comerțului, chiar și în condițiile aprovizionării directe de la producători ; Preocupările existente în prezent în toate ramurile economiei pentru reducerea cheltuielilor de energie impun și în domeniul circulației mărfurilor — evaluată la un volum de peste 30 milioane tone de mărfuri anual — căutări, soluții în vederea raționalizării transporturilor de la producători la unitățile comerciale, ca și între diferite verigi ale rețelei comerciale.

— elaborarea de **noi norme de stocuri** la întreprinderile comerciale cu ridicata, pe produse și grupe de produse, diferențiate după natura mărfurilor, volumul livrărilor (desfacerilor),

Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 14)

*) Decretul Consiliului de Stat nr. 93/1979 și nr. 111/1979 pentru modificarea Decretului nr. 98/1975.

Idei, soluții, acțiuni de atragere a noi resurse de energie în circuitul economic

MARILE REZERVE ALE UNEI RESURSE PE NEDREPT SUBESTIMATE: BIOGAZUL

CRIZA ENERGETICĂ a determinat, în cele mai multe dintre statele lumii, inițierea unor ample acțiuni vizînd atragerea în circuitul economic a noi surse energetice. Aceste acțiuni — incluse în planuri naționale curente și de perspectivă, și care antrenează cercetători și specialiști din domenii diverse, implicînd, totodată, importante eforturi materiale și financiare — eficiența lor, influențează nemijlocit însăși parametrii dezvoltării. Un loc central în contextul preocupărilor amintite îl are lărgirea necontenită a gamei resurselor energetice neconvenționale precum și continua perfecționare a tehnologiilor care să permită exploatarea acestor surse în condiții de maximă eficiență. Pe lîngă domenii consacrate cum sînt energia solară, eoliană, marină, hidro și geotermică etc. cercetarea științifică pune în valoare noi și noi surse de energie. Între acestea, **gazul de fermentație (biogazul)**, deși s-a impus relativ tîrziu specialiștilor, se dovedește a fi o sursă energetică valoroasă și ușor exploatabilă.

Potrivit unor estimări preliminare, **potențialul de biogaz** ce poate fi obținut pe diverse căi la nivelul economiei naționale **se ridică la 600 000 m.c. pe zi**, ceea ce, ar echivala cu economisirea a 420 000 mc. de gaz metan zilnic.

Un avantaj deosebit pe care îl oferă această sursă energetică generoasă, este și posibilitatea de a fi utilizat tehnologic în instalațiile în care el însuși este produs eliminîndu-se astfel consumul altor tipuri de combustibili, cheltuieli de transport etc. Totodată, biogazul, ca produs al fermentării nămolurilor active din apele uzate orășenești și din industria alimentară, ca produs al fermentării dejecțiilor animale rezultate în complexele zootehnice este — și poate constitui în mai mare măsură — un element însemnat în conceperea unor tehnologii care asigură concomitent energie și protecția mediului ambiant. Desigur, faptul că din procesul de fermentație al nămolurilor, al dejecțiilor animale rezultă biogaz este de mult timp cunoscut. Restricțiile impuse de criza energetică aruncă însă o lumină cu totul nouă asupra acestui produs secundar căruia i se subestima valoarea. Biogazul poate fi considerat azi — pratica mondială o devedește — ca una din sursele eficiente de aprovizionare cu energie.

Biogazul are o putere calorică — de circa 5 500 Kcal pe un metru cub. El este utilizat în prezent drept combustibil în centrale termice. Aceasta constituie însă o valorificare incompletă a potențialului său energetic, valorificarea superioară implicînd transformarea energiei calorice în energie de rang mai înalt, respectiv în energie electrică. Să urmărim însă mai pe larg cum se asigură și mai ales cum se pune în valoare această sursă energetică.

Două ipostaze ale risipei : irosirea biogazului și consumul combustibililor clasici

O IMPORTANTĂ CALE de obținere a biogazului — singura pusă cît de cît în valoare pînă acum — o constituie fermentarea nămolurilor conținute în apele uzate orășenești, ape supuse unui proces de epurare în instalații speciale. Prima fază în tehnologiile de epurare o constituie treapta mecanică în care, printr-un proces de sedimentare, se realizează o separare a masei solide conținută în apele reziduale. Produsul rezultat — un nămol activ, cu un conținut ridicat de substanțe organice, este poluant, prin agenții patogeni pe care îi conține.

Pentru dezactivarea nămolurilor, procesul tehnologic prevede treapta de epurare biologică, care se realizează prin fermentarea acestora în rezervoare etanșeizate (metantancuri) în urma căreia are loc un proces de mineralizare a masei organice și un proces de neutralizare a agenților patogeni. Această fermentare anaerobă a nămolurilor este însoțită de producerea și eliberarea unei cantități însemnate de biogaz (500 m.c. la tona de nămol activ). Volumul de biogaz ce ar rezulta prin fermentarea tuturor nămolurilor captate în stațiile de epurare ale centrelor populate*), depășește — potrivit unor calcule — volumul minim de 100 000 m.c. biogaz zilnic.

*) Pentru un oraș de o sută de mii de locuitori cantitatea de nămoluri este de ordinul sutelor de tone zilnic.

Calculul de mai sus a inclus toate cele 337 stații de epurare orășenești ce se află actualmente în funcțiune. Menționăm însă că numai stațiile de epurare mari (cu un debit de peste 200 l apă uzată pe secundă) sînt prevăzute, prin tehnologie, cu metantancuri. Cele ale localităților mai mici, realizează și ele mineralizarea nămolurilor prin fermentare ; de această dată, avem însă de-a face cu o fermentare aerobă, proces ce se desfășoară în bazine deschise, la temperatura mediului. În aceste condiții nu au fost concepute nici instalații care să permită captarea și valorificarea biogazului rezultat din fermentare. Ca atare biogazul este eliberat în atmosferă fără ca pînă acum să existe vreo preocupare pentru a-l utiliza eficient.

Așa cum arătam, problema utilizării în scopuri tehnologice a biogazului s-a pus însă pentru stațiile de epurare mari, dotate cu metantancuri, în care nămolurile trebuie încălzite la o temperatură constantă de 32—33°. Întrucît biogazul poate asigura și înlocui comubstibilul necesar în acest scop, stațiile respective au fost dotate cu instalații de captare, înmagazinare și ardere a biogazului. În condițiile normale de funcționare, cele patruzeci de stații orășenești mari ar trebui să producă o cantitate de biogaz de circa 65 000 m.c. pe zi. Cît se produce însă în realitate ?

O analiză întreprinsă de Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Gospodărirea Apelor relevă că numai opt stații de epurare captează și utilizează biogazul în scopuri tehnologice. Celelalte stații, care nu folosesc drept combustibil gazul de fermentație, consumă, inevitabil, însemnate cantități de combustibil de altă natură — zeci de mii de tone anual — la care se adaugă, cheltuieli aferente. Se menține, astfel, de multă vreme, o situație paradoxală : pe de o parte este risipită o sursă energetică pentru a cărei producere nu sînt necesare investiții suplimentare, iar, pe de altă parte, se consumă cantități importante de combustibili clasici.

Investigația noastră a pus în evidență că numeroase stații de epurare nu pot capta și utiliza biogazul întrucît nu au fost dotate din construcție cu instalațiile necesare — gazometre. Au fost astfel nesocotite, la vremea respectivă, înseși indicațiile proiectanților care au

prevăzut pentru fiecare obiectiv instalații de captare, înmagazinare și ardere a biogazului, prin funcționarea cărora se asigură valorificarea potențialului energetic al gazului de fermentație. La vremea respectivă s-au făcut calcule de eficiență superficiale care apreciau că economia de investiții obținută prin renunțarea la instalarea gazometrelor era mai oportună și nu s-a ținut seama de importantele economii pe care le-ar fi putut aduce în timp utilizarea biogazului. Din cauza unor asemenea calcule simpliste, ani de zile nu s-a ținut seama de imperativul utilizării raționale a tuturor resurselor de energie ceea ce a condus la un păgubitor consum de combustibili clasici — sute de mii de tone, afectînd direct balanța energetică a țării.

Extinderea experienței valoroase în toate județele țării

FAPTUL că organele interesate, consiliile populare în speță, dar și ministere și organe de sinteză chemate să răspundă nemijlocit pentru asigurarea în condiții economice a necesarului de energie al țării nu s-au preocupat de desemnarea unei întreprinderi care să producă partea metalică ce intră în construcția gazometrelor — clopotul — a creat, la rîndul său, dificultăți în realizarea integrală a investițiilor. Și alte cauze au contribuit în măsură importantă la subutilizarea potențialului energetic al biogazului : deficiențe de construcție care afectează etanșeitatea metantancurilor, astfel că importante cantități de biogaz nu pot fi captate ; exploatarea improprie a instalațiilor, sub normele tehnologice prevăzute, etc.

Un rol decisiv în rezolvarea acestor stiuații au factorii de răspundere direct implicați — consiliile populare orășenești. Astfel, stația de epurare a municipiului Iași, printr-o bună funcționare, ce vădește de fapt o preocupare susținută în acest sens din partea organelor locale, își asigură de cîțiva ani autonomia termică prin utilizarea biogazului. Extinderea stației pe măsura dezvoltării industriale și urbane a orașului va permite, potrivit aprecierii factorilor locali, ca în 1980 excedentul de biogaz să asigure funcționarea unei stații de mixturi asfaltice, o mică seră precum și încălzirea a 200 de apartamente prin rețeaua de termoficare.

Situația altor stații de epurare — cele de la Brașov, Ploiești, Giurgiu etc. care, deși au toate instalațiile necesare, din cauza unei exploatări improprii nu utilizează decît în mică măsură, sau chiar deloc, biogazul produs — vădește lipsa de preocupare a factorilor de răspundere pentru a se asigura și pe această cale economisirea energiei. **Fiecare zi, fiecare oră de nefuncționare a instalațiilor echivalează cu risipirea unui însemnat potențial energetic** și, totodată, cu consumul unor cantități de combustibil clasic ce ar putea fi orientat spre acoperirea altor necesități ale economiei.

Valorificarea potențialului energetic al biogazului produs în stațiile de epurare presupune, întîi de toate, dotarea acestora cu instalațiile respective ; este, totodată, necesară remedierea deficiențelor constructive ca și exploatarea la parametrii proiectați a tuturor instalațiilor. De asemenea, pentru a asigura un progres efectiv în valorificarea biogazului considerăm necesar ca Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale să țină sub control strict cotele de combustibili clasici ce sînt alocate stațiilor de epurare, urmărind autonomizarea termică rapidă a tuturor acestora.

Așa cum arătam studiile tehnico-economice, practica, dovedesc că, în condiții de bună funcționare și exploatare, o stație de epurare a apelor uzate orășenești produce o cantitate de biogaz care depășește necesarul său tehnologic, excedentul din acest gaz putînd fi utilizat de alți consumatori din economie. Aceste stații pot deveni astfel un generator real și important de energie**). Creșterea cantității de biogaz obținut în stațiile de epurare din aceeași cantitate de nămol supusă dezactivării necesită, în primul rînd, exploatarea mai bună a tehnologiilor existente. Este un proces care implică intensificarea proceselor biochimice, recuperarea întregii energii din materia fermentativă. Trebuie precizat, totodată, că spre deosebire de resursele energetice clasice, epuizabile, gazul de fermentație constituie o sursă ce sporește continuu : avem în vedere numărul tot mai mare al întreprinderilor industriale ce utilizează substanțe organice, al complexelor zootehnice, creșterea localităților rurale și urbane, etc.

CÎTEVA CONCLUZII se impun atenției în finalul acestei investigații. Valorificarea superioară a potențialului energetic al biogazului — resursă a cărei exploatare nu necesită practic investiții suplimentare — poate permite acoperirea necesităților de energie termică și electrică ale stațiilor de epurare degrevînd astfel balanța energetică. În același timp excedentul de biogaz ar putea fi utilizat pentru acoperirea altor necesități energetice locale : întreprinderi, sere, locuințe etc. în funcție de mărimea stației și excedentul de biogaz pe care îl produce. Principalul obstacol în calea valorificării biogazului, proces aflat în mare întîrziere, derivă din faptul că unii factori din economie nu au înțeles pe deplin implicațiile crizei energetice, importanța vitală a exploatării raționale a tuturor resurselor energetice de care dispune economia.

Cristian POPESCU

**) Se apreciază că în condițiile actuale, printr-o exploatare eficientă, s-ar putea conta pe un excedent de minimum 30 % din biogazul rezultat în procesul fermentației nămolurilor ; acest excedent este diferit însă în funcție de anotimp ca și în funcție de conținutul în substanță organică a nămolurilor.

Cadru adecvat unei activități comerciale, dinamice, eficiente

(Urmare din pag. 12)

zona de aprovizionare și alți factori specifici, astfel încît să se evite golurile în aprovizionare, să se asigure formarea întregului sortiment comercial, să se optimizeze perioadele de livrare către comerțul cu amănuntul și fluxurile de transport ;

— **concentrarea producției** de confecții, tricotaje și încălțăminte **pe zone de consum**, pe baza unui program comun între Ministerul Industriei Ușoare și Ministerul Comerțului Interior — proces ce se va desfășura treptat pînă în 1985 ; în acest fel, se preconizează ca producția din zonă să satisfacă în cea mai mare măsură aprovizionarea populației la grupele respective de mărfuri, atît ca volum, cît și ca structură sortimentală. Această formulă de aprovizionare a populației, pe lîngă avantajele ce le oferă sub aspectul unei adaptări la specificiul regional, local al cererii, implică și responsabilități sporite pe linia conducerii în profil teritorial ;

— efectuarea de inventare statistice în rețeaua comerțului cu ridicata și **redistribuirea mărfurilor între sistemele comerciale și în profil teritorial**, în vederea omogenizării sortimentului comercial, a diversificării fondului de marfă. Asemenea inventare pot avea o mare eficacitate economică, cu cît se vor putea face mai des, mai operativ, prin utilizarea de sisteme informatice ;

— creșterea eficienței mecanismului de soldare a mărfurilor, prin instituirea obligației de **soldare a mărfurilor sezoniere susceptibile de a deveni demodate și depășite**, la sfîrșitul sezonului, (soldări trimestriale, în locul celor semestriale, chiar și pentru mărfuri cu mai puțin de 1 an în rețea) prin creșterea procentelor maxime ale reducerilor de prețuri, prin practicarea de reduceri succesive pînă la lichidarea completă a stocurilor de mărfuri greu vandabile.

O apreciere de ansamblu ce se impune, asupra măsurilor de perfecționare a activității comerciale amintite mai sus, este că ele generează **un cadru adecvat trecerii cu fermitate, și în acest sector de activitate, la aplicarea măsurilor de perfecționare a mecanismului economic**, asigurînd funcționarea în cele mai bune condiții a relațiilor dintre sferele reproducției socialiste, respectiv între producție și circulația mărfurilor. Se va realiza astfel o creștere a rolului comerțului cu ridicata ca organizator al comerțului, concomitent cu o activizare puternică a fondului de marfă în comerțul cu amănuntul, unde practic dispar stocurile de mărfuri, întregul disponibil de marfă fiind la vînzare. („marfa care se ve e se vinde" și vice-versa). Beneficiarul final al acestor măsuri trebuie să fie consumatorul, populația, care cu cheltuieli minime să poată fi aprovizionată ritmic, în structura sortimentală cerută.

Standardul de stat „ANALIZA VALORII" (I)

Obiectivul principal în înnoirea produselor
PERFORMANȚE SUPERIOARE CU CHELTUIELI MINIME

IN ACTUALA ETAPĂ de dezvoltare a economiei noastre naționale, complexitatea producției materiale, cerințele de economisire a muncii sociale în toate fazele activității economice, de ridicare a nivelului tehnic, calitativ al tuturor produselor necesită în mod deosebit abordarea sistematică a problemei **diminuării consumurilor de muncă vie și trecută** și reconsiderarea unor instrumente de analiză și acțiune necesare atingerii acestor obiective majore. Un rol deosebit capătă, în acest context, **utilizarea pe scară tot mai largă a metodei analizei valorii.**

ACȚIUNEA inițiată încă din anul 1971 de către Academia „Ștefan Gheorghiu" pentru organizarea unor cursuri de pregătire și specializare a cadrelor cu studii superioare în analiza valorii și efectuarea unor aplicații practice, în diverse unități economice din țară, acțiune sprijinită eficient de majoritatea cabinetelor teritoriale de organizare economico-socială și de centrele de perfecționare ale unor ministere, ca și de „Revista economică", a dus la cunoașterea și folosirea acestei metode de către mulți specialiști din întreprinderi și din institute de proiectare, creînd premisele introducerii ei largi în practica noastră economică. De asemenea, în cadrul măsurilor adoptate de conducerea de partid și de stat pentru creșterea eficienței activității economice și reducerea cheltuielilor de producție, în toamna anului 1976 a fost elaborat Programul special pentru aplicarea generalizată, la scara întregii economii naționale, a analizei valorii.

Pentru a veni în sprijinul specialiștilor care urmează să aplice această metodă, în special a celor ce lucrează în institutele de cercetare-proiectare și de inginerie tehnologică, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a inițiat elaborarea unui **standard**, compus din mai multe părți, care să cuprindă **noțiuni specifice și metodologii-cadru** pentru utilizarea analizei valorii în diverse domenii de activitate.

URMĂRINDU-SE prezentarea elementelor esențiale, reprezentative ale metodei și punerea la dispoziția celor interesați a unei metodologii practice de lucru, la elaborarea standardului s-a ținut seama de noțiunile specifice, de trăsăturile caracteristice ale metodei, deja conturate sau fundamentate teoretic în literatura de specialitate, ca și de experiența utilizării analizei valorii atît în țara noastră, cît și în țările dezvoltate economic, în care ea se aplică de mulți ani, cu rezultate foarte bune *). De asemenea, s-a avut în vedere că aria de aplicare a metodei se extinde, că metoda însăși se va dezvolta și perfecționa, ca urmare a concluziilor din practică, a apariției de noi tehnici și procedee de lucru. S-a asigurat, de aceea, posibilitatea ca, în cadrul etapelor și fazelor prevăzute în metodologie, colectivele de lucru ce aplică această metodă să aleagă, din multitudinea de tehnici și procedee recomandate de diverși autori, inclusiv pachete de programe elaborate pentru calculatoarele electronice, pe cele ce le consideră cele mai adecvate, care corespund cel mai bine complexității obiectului supus analizei, condițiilor tehnice, economice și organizatorice ale unităților respective, pentru buna rezolvare a problemei date.

Ținînd seama de cele de mai sus, apreciem că metodologia din standard trebuie privită ca o contribuție importantă la **integrarea acestei metode în instrumentarul de lucru al proiectanților** — și nu ca o acțiune nouă, distinctă de sarcinile prevăzute în planul de stat privind asimilarea de produse noi sau modernizarea celor existente. De asemenea, socotim că Programul special pentru aplicarea generalizată la scara întregii economii a analizei valorii nu urmărește divizarea sarcinilor de plan tehnic în două categorii — unele urmînd a fi executate prin analiza valorii și altele fără utilizarea acestei metode. În consecință, la tema de proiectare a unor produse noi sau de modernizare a unor produse existente nu va trebui să se adauge o temă pentru un proiect distinct de analiza valorii, deci să avem două proiecte cu teme distincte sau derivate una din alta, ci **atît tema, cît și proiectul trebuie să fie unice.**

Privind sub acest aspect lucrurile, apare nejustificată opinia — ce a circulat fie ca expresie a unor rețineri sau greșite înțelegeri, fie ca paravan al unor doleanțe ce nu au legătură cu metoda în sine — că aplicarea analizei valorii ar necesita modificări în sistemul de lucru, în conținutul și timpul de execuție a proiectului, în succesiunea fazelor de avizare, suplimentarea personalului de proiectare etc.

Prin precizările făcute în standard, referitoare la abordarea temelor de proiectare, s-a urmărit **fundamentarea mai bună a soluțiilor tehnice adoptate — în special aprofundarea laturii economice a acestora.**

> Analiza valorii este definită în standard ca **„o metodă de cercetare-proiectare, sistemică și creativă, care printr-o abordare funcțională, urmărește ca funcțiile obiectului studiat să fie concepute și realizate cu cheltuieli minime, în condiții de calitate care să satisfacă necesitățile utilizatorilor în concordanță cu cerințele social-economice".**

Standardul a fost structurat în mai multe părți. Pentru început au fost elaborate primele două, și anume: **„Analiza valorii. Noțiuni generale"** (STAS 11 272/1—79, cu aplicare de la 1 ianuarie 1979) și **„Analiza valorii. Aplicarea metodei la produse"** (STAS 11 272/2—79, cu caracter de recomandare) **).

PRIMA PARTE a standardului prezintă obiectul, caracteristicile, obiectivele, domeniile de utilizare și principalii termeni specifici metodei. Precizarea sau clarificarea unor termeni și stabilirea unui consens asupra conținutului unor noțiuni frecvent utilizate au fost necesare, întrucît în literatura de specialitate există o mare diversitate de opinii — unele contradictorii — cu privire la conținutul noțiunilor din terminologia folosită.

După cum se știe, noțiunea-cheie cu care operează analiza valorii este **funcția, ca o însușire esențială a obiectului studiat, în raport cu mediul și utilizatorul.** Întrucît întregul mecanism al metodei se derulează începînd de la corecta identificare a funcțiilor, **clasificarea** acestora după diferitele criterii ce caracterizează valoarea de întrebuințare are un rol deosebit în orientarea proiectanților. Astfel, după importanța lor, se disting funcții **principale** — care corespund scopului principal căruia îi este destinat obiectul studiat, și (în completarea lor) funcții **secundare** sau auxiliare, care contribuie doar indirect la valoarea de întrebuințare a acestuia. Deseori acestea din urmă sînt condiționate de soluțiile tehnice adoptate; o raționalizare a soluțiilor poate duce la eliminarea funcțiilor auxiliare și a cheltuielilor aferente lor, fără ca valoarea de întrebuințare să sufere.

Trebuie făcută distincția între această clasificare și cea după criteriul utilității, care atrage atenția că unele funcții sînt **necesare**, pe cînd de altele, **inutile**, obiectul studiat se poate foarte bine dispensa, deoarece nu corespund unor nevoi reale ale utilizatorilor; simpla recunoaștere a inutilității unei funcții, la reproiectarea obiectului studiat, deschide calea spre economii prin

*) Standarde de analiza valorii au fost introduse și în R.F. Germania (1973), Austria (1975), R.D. Germană (1975) ș.a.

**) Standardul este elaborat de către Institutul central pentru conducere și informatică, în colaborare cu: Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Academia „Ștefan Gheorghiu", Academia de studii economice, Comitetul de Stat al Planificării, Comitetul de Stat pentru Prețuri, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Ministerul Construcțiilor Industriale, Ministerul Industriei Ușoare.

înlăturarea ei și a suportului său material. De aceea, spre deosebire de funcțiile **existente** în momentul analizei, funcțiile **noi** — atribuite obiectului după efectuarea studiului de analiza valorii — trebuie să fie exclusiv necesare, derivate din cerințele utilizatorilor.

Unii autori, absolutizînd aspectul matematic al metodei, recunosc doar — sau cu precădere — funcțiile măsurabile. A admite acest punct de vedere ar însemna a abate atenția proiectanților de la interpretarea științifică (prin intermediul anchetei, al studiului statistic etc.) a unor funcții necesare, ce se caracterizează prin efecte psihosenzoriale și sociale — organoleptice, estetice, de modă, de prestigiu etc. — produse de obiectivul respectiv. De aceea, standardul admite deopotrivă funcții **obiective** și **subiective.** Ambele categorii sînt valabile pentru funcțiile principale ; o funcție auxiliară subiectivă înseamnă — prin definiție — risipă.

În standard se definesc și alte noțiuni frecvent utilizate în analiza valorii, cum sînt : nomenclatorul de funcții, nivelul de importanță a funcțiilor, dimensiunea tehnică și economică a unei funcții, costuri inutile și altele.

În precizarea terminologiei folosite la aplicarea analizei valorii se introduce, de asemenea, o noțiune foarte importantă : termenul de **cost limită,** definit prin **costul maxim admis pentru realizarea unei funcții sau a obiectului studiat.** Stabilirea de la început, pentru fiecare caz în parte, a unui cost limită în care trebuie să se încadreze obiectul proiectat sau reproiectat folosind analiza valorii se impune pentru a corela optim satisfacerea cerințelor utilizatorilor cu respectarea criteriilor economice.

ÎN CE PRIVEȘTE **obiectul** analizei valorii, se precizează că acesta poate fi **un produs sau părți componente ale acestuia care îndeplinesc una sau mai multe funcții, o tehnologie sau părți ale acesteia, o activitate sau o succesiune de activități, un obiectiv sau o lucrare de investiții** etc. Este de remarcat că posibilitatea aplicării metodei și la părți componente (reper, subansamblu, ansamblu) ale unui produs complex, cu un număr mare sau foarte mare de repere, lărgește considerabil cîmpul inițiativei proiectanților. Una din condițiile de care trebuie să se țină seama la alegerea unor părți din produs pentru a fi supuse analizei valorii o constituie **unitatea funcțională,** faptul că trebuie să îndeplinească un rol funcțional în cadrul produsului. Obiectul analizei valorii admite numeroase **domenii de utilizare** a metodei : cercetarea și proiectarea de produse noi și modernizarea celor din producția curentă ; cercetarea și proiectarea de noi tehnologii și modernizarea celor existente ; perfecționarea proceselor de servire și auxiliare din unitățile economice ; prestări de servicii ; proiectarea și realizarea obiectivelor de investiții ; perfecționarea proceselor de muncă etc. Fiecare din aceste domenii presupune elemente metodologice specifice, dar (după cum a demonstrat experiența, la noi și mai cu seamă în țări unde metoda a fost introdusă mai de mult și mai larg) în toate analiza valorii aduce importante economii la cheltuielile materiale și/sau de muncă.

În funcție de indicatorii tehnico-economici și sociali specifici domeniilor respective și avîndu-se în vedere natura și complexitatea obiectului studiat, standardul stabilește și **obiectivele** ce se urmărește a fi realizate prin aplicarea analizei valorii. Aceste obiective, corespunzînd pe deplin sarcinilor stabilite de conducerea partidului, privind accentuarea laturilor calitative ale activității economice ***), pot fi :

— creșterea valorii de întrebuințare a obiectului analizat și **reducerea cheltuielilor de producție, în special a celor materiale.** Se urmărește ca, în final, raportul dintre valoarea de întrebuințare și cheltuielile de producție ale obiectului studiat să fie maxim ;

— îmbunătățirea calității produselor și serviciilor ;

— îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ;

— creșterea productivității muncii.

Operînd cu noțiunile generale din standard, clarificîndu-și obiectivele urmărite și identificînd corect funcțiile, specialiștii care apelează la analiza valorii vor putea aplica în mod unitar metoda, îmbogățind practica utilizării acestui prețios instrument de lucru.

Într-un viitor număr al revistei va fi prezentată a doua parte a standardului — aplicarea metodei la produse.

Petre BIRIȘTEICĂ
D. Alex. BĂLEANU

La solicitarea redacției noastre, Editura tehnică, prin care se realizează editarea și difuzarea standardelor de stat, ne-a informat că STAS 11 272/1 și 11 272/2-79 se află într-o fază finală de tipărire și urmează a fi distribuite abonaților în cursul lunii mai a.c.

***) **N.R.** : Din acest punct de vedere, considerăm că dintre principalele obiective nu poate lipsi reducerea consumului de energie înglobată în produs. Înnoirea și modernizarea produselor și tehnologiilor trebuie ferm orientate după acest criteriu prioritar.

Consumul cumulat de resurse materiale

(Urmare din pag. 2)

ramuri, în ce privește consumul de resurse, depind de specificul produsului și al tehnologiei de fabricație și de gradul de prelucrare. Analizînd datele cuprinse în tabelul nr. 2 se poate afirma că în consumul cumulat de resurse energetice, ponderea cea mai ridicată o dețin metalurgia și chimia, care transmit cea mai mare parte din consumul energetic produselor ce se finalizează în industria construcțiilor de mașini, ceea ce reprezintă un argument în plus al importanței deosebite pe care o o are reducerea substanțială a consumurilor specifice, cu prioritate în aceste ramuri mari consumatoare de resurse energetice.

Subliniind relevanța deosebită a **consumului cumulat de resurse pe produs, considerăm că un astfel de indicator poate îndeplini un rol important în calculele și analizele economice de orientare a structurii producției industriale.** În acest fel, problema reducerii cheltuielilor materiale poate fi pusă în termeni noi, lucru deosebit de important și necesar, întrucît, în termenii cunoscuți, reducerea cheltuielilor materiale nu concordă în suficientă măsură cu necesitatea reducerii drastice a consumului de resurse deficitare ; sub titulatura de cheltuieli materiale se pot afla resurse care, pe de o parte, sînt deficitare într-o măsură foarte diferită, iar, pe de altă parte, pot avea înglobată o cantitate foarte diferită de muncă.

În aceste condiții, **considerăm ca fiind foarte oportună analizarea posibilității ca unele instituții economice centrale să treacă la determinarea după o metodologie unitară a consumului cumulat de resurse pe produs.** Dată fiind complexitatea unei astfel de acțiuni, aceasta s-ar putea realiza eficient prin cooperarea unor compartimente din organele de sinteză economică, pentru coordonarea întregii acțiuni și pentru elaborarea nomenclatorului de resurse și de produse care urmează a fi luate în considerare, precum și a ministerelor economice, pentru întocmirea schemelor tehnologice aferente ciclurilor complete de fabricare a produselor finale și pentru identificarea întreprinderilor implicate, în vederea obținerii informațiilor necesare. Modul concret de soluționare a acestei probleme, corelarea ei cu alte lucrări realizate de aceste organe, periodicitatea realizării ei, vor putea fi stabilite numai printr-o analiză aprofundată, făcută de către factorii interesați.

Menționînd avantajele deosebite ale cunoașterii consumului cumulat de resurse, trebuie arătat că acesta este, totuși, numai un aspect — deși foarte important — al complexei problematici a orientării structurii industriei, care trebuie să se realizeze în funcție și de celelalte exigențe privind evoluția în viitor a industriei și a economiei naționale în ansamblu.

Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit recent importante măsuri pentru **micșorarea consumurilor de materiale și reducerea costurilor în construcții.** Aceste măsuri au în vedere necesitatea de **a asigura baza materială pentru realizarea volumului sporit de lucrări,** de **a diminua necesarul de materiale mari consumatoare de energie,** cum sînt metalul, cimentul și altele.

În realizarea acestui obiectiv o răspundere deosebită revine proiectanților, care sînt chemați să aleagă soluțiile și să dimensioneze construcțiile și instalațiile după **criteriul maximei economicități.** Din acest punct de vedere, metodele clasice de calcul nu mai satisfac ; ele trebuie asistate de **metodele matematicii moderne,** ale căror aplicații specifice oferă largi posibilități de optimizare a consumurilor.

Prezentăm, în cele ce urmează, rezultatele unui studiu care demonstrează concret eficiența unui asemenea mod de abordare a problemei.

OPTIMIZAREA CONSUMURILOR DE MATERIALE ÎN CONSTRUCȚII

Prin aplicarea unui model matematic la determinarea rețelei electrice subterane pentru un cartier de locuințe, s-au obținut economii de materiale și manoperă în valoare de peste 800 mii de lei

REALIZAREA REȚELELOR ELECTRICE subterane, care alimentează cu energie electrică consumatorii dintr-un complex industrial, de locuințe etc., necesită legături prin cabluri, care sînt costisitoare și înglobează o cantitate importantă de metal, de energie consumată la fabricarea lor. Se impune, de aceea, ca rețeaua să fie astfel determinată, încît să necesite un consum minim de materiale și manoperă.

Modelarea matematică a problemei conduce la găsirea unui **arbore parțial minimal într-un graf.** Pentru soluționarea problemei, în cadrul unei cercetări referitoare la un cartier de locuințe din Galați, am considerat ca fiind cel mai adecvat **algoritmul lui Kruskal*).**

Folosirea modelului examinat implică analiza aprofundată a unor situații concrete, ceea ce, firește, necesită un volum de calcule ce crește odată cu mărimea numărului de noduri existente în rețea.

Referindu-ne la problema studiată, s-a constatat că graful se poate obține ca urmare a faptului că vîrfurile sale reprezintă tocmai punctele pe care vrem să le aprovizionăm cu energie electrică. Între două vîrfuri există o muchie, dacă (și numai dacă) este posibilă realizarea unei legături directe între ele. Costul muchiei (i, j,), respectiv costul materialelor și al manoperei întrebuințate în acest scop pe distanța cuprinsă între două puncte, se calculează înmulțind lungimea cablului utilizat cu prețul lui pe metru liniar, la care se adaugă costul aferent manoperei și utilajelor pentru săparea și sprijinirea șanțului, compactarea fundului săpăturii, pozarea cablului, executarea umpluturii. Dacă o legătură deja existentă satisface scopul propus, atunci ea trebuie inclusă în rețea, costul ei considerîndu-se egal cu zero.

La realizarea activităților de acest fel există, în general, posibilitatea efectuării unei legături directe între oricare două puncte, obținîndu-se în acest fel un graf complet (sau aproape complet).

Un asemenea algoritm este relativ simplu de rezolvat manual, dar cînd numărul de noduri este mare calculele devin laborioase, ceea ce reclamă ajutorul calculatorului electronic, extinzîndu-se în felul acesta posibilitățile de analiză și control al cercetărilor efectuate.

REZULTATELE OBȚINUTE în urma investigațiilor se bazează pe un studiu preliminar privind realizarea unei rețele electrice subterane optime, cu 16 stații de transformare. Au fost determinate arcele grafului și lungimile acestora, care reprezintă posturile ce trebuie alimentate cu energie electrică ; arborele minimal găsit este indicat, în figura alăturată, cu linii punctate.

Însumînd toate costurile atașate arcelor situate pe arborele minimal, s-a obținut **un cost total al lucrării cu 63% mai mic față de valoarea din proiectul inițial** (economiile totalizînd circa 818 mii de lei **și cu 25% inferior valorii dintr-o variantă îmbunătățită.**

De remarcat că, deși odată cu creșterea numărului de noduri se mărește enorm și numărul de arbori, totuși algoritmul furnizează rapid situația optimă, avantajele aplicării metodei fiind cu atît mai substanțiale, cu cît numărul de noduri este mai mare.

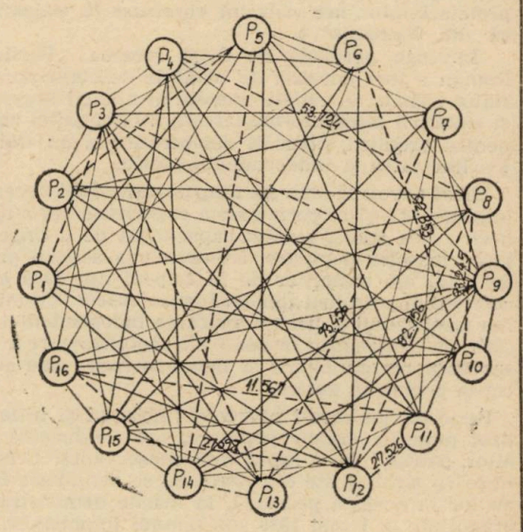

Arborele minimal echivalent cu rețeaua căutată

Pentru alcătuirea programului necesar soluționării acestei probleme la calculatorul Felix C-256 s-a folosit limbajul FORTRAN.

Problema studiată se înscrie perfect în limitele algoritmului, fără a avea nevoie de transformări prealabile, fapt ce conduce la economii însemnate de timp și manoperă. Pentru lucrările de același tip se poate studia o singură dată metodologia de execuție aplicată inițial, iar pentru fiecare caz concret, graful poate fi adaptat prin introducerea legăturilor suplimentare care au intervenit în rețea. În acest fel, **problema concepției și aplicării metodei este rezolvată o singură dată pentru un număr mare de situații similare.** În situația în care metoda se aplică la o problemă mai complexă decît cea stabilită inițial, dar de același tip, reactualizarea programului se face prin calcule relativ simple, pentru care nu este nevoie de un personal cu o înaltă calificare și care se efectuează rapid și precis prin utilizarea computerelor.

Metoda are o largă arie de aplicabilitate la orice problemă care se încadrează în model, avînd ca efect numeroase **avantaje tehnice, dar mai cu seamă economice,** prin **folosirea mai eficientă a materialelor — inclusiv a celor mari consumatoare de energie, a forței de muncă, reducerea costurilor și scurtarea duratei de execuție a lucrărilor de construcții.** Pentru reușita aplicării ei se impune o strînsă colaborare între specialiștii din proiectare (economiști, ingineri, matematicieni), între aceștia și beneficiarul (titularul de investiție) și constructorul lucrării.

lector univ. Adriana OLARU
Universitatea din Galați

*) Considerăm un graf conex **G,** ale cărui muchii au fiecare cîte o lungime. Pentru aflarea unui arbore parțial minim, se are în vedere parcurgerea următorilor pași :
— se alege o muchie v_1, care nu este buclă și care are lungimea cea mai mică ;
— dacă după **K** pași ($K \geq 1$) s-a ales o mulțime **Vk** de muchii, atunci dintre muchiile rămase se alege o muchie **vk + 1** care să satisfacă două condiții : a) să aibă cea mai mică lungime și b) împreună cu mulțimea muchiilor din **Vk** deja alese, să nu formeze cicluri ;
— algoritmul se oprește atunci cînd se obține o mulțime de muchii **Vp** cu proprietatea că nici o muchie dintre cele rămase nu satisface condiția b) din pasul precedent ; **Vp** formează o soluție a problemei.

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — CONDUCĂTORUL POPORULUI PE DRUMUL SOCIALISMULUI ŞI COMUNISMULUI

FĂURIREA Partidului Comunist Român la 8 mai 1921 a constituit un eveniment de însemnătate istorică în viaţa naţiunii noastre. Continuator glorios al secularelor lupte de eliberare socială şi naţională, preluînd cele mai bune tradiţii ale mişcării muncitoreşti din ţara noastră, Partidul Comunist Român a contribuit în mod hotărîtor la instaurarea unei etape distincte, superioare, în istoria poporului nostru. Creat într-o perioadă de avînt revoluţionar, Partidul Comunist Român a ridicat pe o treaptă superioară lupta proletariatului şi a celorlalte mase muncitoare, a dat un puternic avînt dezvoltării conştiinţei lor de clasă, exercitînd o puternică influenţă asupra evoluţiei ulterioare a României contemporane. Aşa cum aprecia secretarul general al partidului nostru, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „Partidul nostru comunist este continuatorul celor mai bune tradiţii ale luptei de veacuri a poporului român pentru libertate naţională şi socială, el întruchipează trăsăturile înaintate ale proletariatului, are rădăcini viguroase în mişcarea muncitorească din România“** [1]).

Întreaga perioadă de după crearea Partidului Comunist Român a fost jalonată de bătăliile de clasă purtate de proletariatul român, de ceilalţi oameni ai muncii împotriva exploatării şi asupririi burghezo-moşiereşti, a dominaţiei capitalului străin pentru drepturi, libertăţi democratice şi un trai mai bun, pentru libertatea şi independenţa patriei.

Fiind nevoit să activeze timp de peste două decenii în ilegalitate, îmbogăţindu-şi în permanenţă experienţa revoluţionară, partidul nostru şi-a sporit treptat capacitatea de a organiza şi conduce lupta maselor populare. Numeroasele acţiuni greviste, bătăliile de clasă ale minerilor de la Lupeni din 1929 ale muncitorilor ceferişti şi petrolişti din 1933, curajoasele acţiuni pentru stăvilirea fascismului şi pentru apărarea independenţei şi suveranităţii ţării, au demonstrat marea forţă mobilizatoare a partidului, consecvenţa revoluţionară şi devotamentul său profund faţă de cauza poporului nostru.

Pericolul pe care-l prezenta fascismul şi hitlerismul a mobilizat puternic masele populare, sub conducerea comuniştilor şi altor patrioţi, la o luptă mai consecventă. Creşterea avîntului mişcării antifasciste din România se oglindeşte în acţiunile care au loc în această perioadă, în marile demonstraţii antifasciste organizate la 1 mai 1939 sub semnul împotrivirii poporului nostru Germaniei fasciste, în lupta lui pentru libertăţi democratice, pentru apărarea integrităţii teritoriale şi a independenţei naţionale.

În Bucureşti — în urmă cu patruzeci de ani — la 1 mai 1939 peste douăzeci de mii de cetăţeni au manifestat în stradă împotriva Germaniei hitleriste şi, ca un simbol al hotărîrii de a lupta pentru apărarea independenţei patriei au depus coroane de flori la mormîntul Eroului necunoscut. Manifestaţii asemănătoare au avut loc în aceeaşi zi, la Cluj, Timişoara, Ploieşti, Reşiţa, Galaţi şi Iaşi. Întregul ansamblu de măsuri politice şi organizatorice pentru demonstraţiile de 1 Mai 1939 a fost pregătit de o comisie conspirativă de organizare constituită din iniţiativa conducerii de partid care număra în rîndurile sale comunişti încercaţi ca Nicolae Ceauşescu, Ilie Pintilie, Constantin David, Alexandru Iliescu şi alţii. Un rol important în pregătirile care au determinat reuşita manifestărilor, în imprimarea caracterului antifascist, revoluţionar, patriotic al acestora, l-a avut şi tineretul comunist şi antifascist, aflat în acea perioadă în plin proces de reorganizare sub conducerea unor tineri militanţi ai partidului ca Nicolae Ceauşescu, Elena Petrescu (Ceauşescu), Miron Constantinescu, Constanţa Crăciun şi alţii. Prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu în comisia conspirativă de organizare a demonstraţiilor de la 1 mai 1939 semnifică preţuirea de care tînărul militant revoluţionar se bucura în rîndul partidului. Şi în acele momente de luptă tovarăşul Nicolae Ceauşescu a acţionat cu dîrzenie, curaj şi spirit de dăruire totală, ca militant comunist, revoluţionar de profesie, aducîndu-şi o contribuţie de mare însemnătate în folosul cauzei clasei muncitoare, a tineretului, a întregului popor, împotriva exploatării şi asupririi, împotriva fascismului şi războiului, pentru instaurarea unei orînduiri bazate pe dreptate şi echitate socială. Marile întruniri şi demonstraţii de 1 mai 1939 constituie, aşa cum apreciază secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „un moment culminant al rolului luptei poporului condus de partid în această perioadă împotriva politicii de fascizare a ţării şi pentru apărarea independenţei naţionale“.** Desfăşurată sub semnul unităţii de acţiune între comunişti şi socialişti, marile manifestări antifasciste de acum patruzeci de ani au marcat, de asemenea, **„un moment superior în lupta pentru unitatea clasei muncitoare din România“.** Spiritul combativ în care s-au desfăşurat demonstraţiile antifasciste de acum patru decenii din România au fost remarcate şi de Conferinţa mondială pentru apărarea păcii şi democraţiei ţinută la Paris în mai 1939, care arăta că demonstraţiile de 1 mai 1939 din Bucureşti erau „o dovadă că poporul român se raliază mişcării antifasciste şi că voinţa sa este de a lupta în mod real, împotriva agresorului şi fascismului“.

Marile întruniri şi demonstraţii ale oamenilor muncii din ţara noastră desfăşurate cu prilejul zilei de 1 Mai 1939 se înscriu ca momente de mare însemnătate în cadrul acţiunilor revoluţionare de masă organizate şi conduse de partidul nostru în acea etapă istorică împotriva orînduirii burghezo-moşiereşti, a fascismului şi războiului. Aceste acţiuni au constituit o nouă verificare, în practica luptei revoluţionare, a capacităţii clasei muncitoare, a poporului român de a se opune fascismului, a forţei politice şi mobilizatoare a partidului. **„Numărîndu-se printre puţinele manifestări din Europa care au avut loc în condiţiile cînd fascismul era în ofensivă după München“** — aşa cum remarca tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** — evenimentele revoluţionare prilejuite de sărbătoarea zilei internaţionale a oamenilor muncii în aceşti ani, cu precădere cele de la 1 mai 1939, reprezintă o dovadă a capacităţii clasei muncitoare, a posibilităţilor de care dispunea atunci poporul român, forţele sale revoluţionare şi progresiste de a organiza cu succes lupta împotriva războiului şi fascismului.

În anii întunecaţi ai dictaturii militaro-fasciste P.C.R. s-a manifestat drept cel mai activ şi ferm apărător al intereselor vitale ale patriei, el a unit cele mai largi forţe democratice şi patriotice, a organizat şi condus rezistenţa antifascistă, lupta pentru răsturnarea regimului fascist şi eliberarea ţării de sub dominaţia hitleristă. Conştient de însemnătatea vitală a unităţii de acţiune a clasei muncitoare, Partidul Comunist a format — împreună cu Partidul Social-Democrat în aprilie 1944 Frontul Unic Muncitoresc. Crearea în urmă cu 35 de ani a Frontului Unic Muncitoresc a jucat în acele momente un mare rol în făurirea largii coaliţii antifasciste şi antihitleriste. Acest act a avut o mare semnificaţie pe linia realizării misiunii istorice a clasei muncitoare, aceea de eliberare socială şi naţională, de construire a socialismului şi comunismului.

Luptele eroice ale clasei muncitoare unite în contextul făuririi Frontului Unic Muncitoresc, al afirmării capacităţii tot mai înalte a P.C.R. au culminat cu răsturnarea la 23 August 1944 a dictaturii fasciste şi eliberarea ţării de sub dominaţia hitleristă.

Dezvoltarea procesului revoluţionar de după actul revoluţionar din august 1944 a dus la schimbarea radicală a raportului de forţe în societate şi a pus în mod necesar sarcina trecerii la făurirea socialismului în patria noastră.

Dialectica făuririi noii orînduiri, în care primează factorul conştient impune în mod necesar şi obiectiv existenţa partidului revoluţionar ca forma cea mai înaltă de organizare politică a maselor, capabil să asigure o cunoaştere cît mai profundă a acţiunii şi tendinţelor legilor obiective, să stabilească de pe această bază idealurile şi programele, mijloacele cele mai eficiente pentru realizarea lor şi, în acelaşi timp să conducă şi să mobilizeze masele în opera de creaţie conştientă a noii orînduiri sociale. Partidul revoluţionar acţionează ca exponent al cerinţelor şi tendinţelor obiective ale dezvoltării societăţii socialiste

[1]) **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 1, Ed. politică, Bucureşti, 1968, p. 67—68.

în toată complexitatea lor și prin întreaga sa activitate politică și organizatorică este factorul decisiv în realizarea idealurilor de bunăstare și prosperitate ale poporului muncitor.

Afirmarea rolului conducător al partidului în țara noastră este rezultatul unui îndelungat proces istoric. Partidul nostru și-a dobîndit locul de forță politică conducătoare — așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul său general — prin marile merite incontestabile cîștigate în fața națiunii noastre. O privire retrospectivă asupra luptei Partidului Comunist Român evidențiază cu deosebită claritate faptul că poziția și locul pe care-l deține astăzi partidul își are rădăcini adînci în evoluția societății românești, în istoria aprigelor ciocniri cu forțele adverse progresului societății, pentru eliberarea celor ce muncesc de exploatare și asuprire, în eforturile pentru ca în politica sa să dea expresie clară năzuințelor și aspirațiilor maselor populare. Calitatea de forță politică conducătoare în societate a partidului nostru s-a afirmat mereu cu mai multă putere, pe măsura dezvoltării în amploare și adîncime a operei de făurire a orînduirii socialiste.

Sesizarea tendințelor dezvoltării societății socialiste în întreaga lor complexitate, stabilirea, pe această bază, a obiectivelor fiecărei etape istorice, organizarea și conducerea maselor pe drumul progresului, transformarea în realitate a marilor posibilități de care dispune socialismul sînt strîns legate de existența și acțiunea dinamică a partidului revoluționar al clasei muncitoare. Practica noastră socială, munca productivă, activitatea politică și ideologică au confirmat întru totul învățătura socialismului științific cu privire la rolul conducător al partidului clasei muncitoare în revoluția și construcția socialistă.

În actualul stadiu de dezvoltare a țării noastre, problema creșterii rolului conducător al partidului și a funcțiilor ce le are de îndeplinit în societate, ocupă un loc deosebit în întreaga gîndire și practică revoluționară din țara noastră. Dată fiind importanța ei principială, această problemă constituie obiectul unor ample preocupări în mișcarea comunistă și muncitorească internațională, în care se exprimă variate puncte de vedere, obiectiv întemeiate pe diversitatea condițiilor în care partidele comuniste conduc procesele social-economice în țările socialiste, stadiile diferite de dezvoltare, tradițiile revoluționare, etc.

În lucrările secretarului general al partidului au fost fundamentate din punct de vedere teoretic multiple probleme de importanță deosebită pentru practica social-politică din țara noastră : teza despre partid ca centrul vital al națiunii noastre, caracterul politic al conducerii de către partid ; creșterea rolului conducător al partidului ; integrarea tot mai organică a partidului în viața societății ; raporturile dintre partid, clase și mase, dintre partid și statul socialist ; modalitățile concrete de împletire a activității de partid și de stat, dintre partid și organizațiile de masă și obștești ; raportul dintre dezvoltarea democrației de partid și a democrației societății socialiste ; rolul partidului în relația dialectică dintre național și internațional.

Referindu-se la rolul conducător al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a definit partidul nostru ca fiind **„nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste“** [2]). Această teză este de o importanță deosebită ; ea pune în prim plan caracterul atotcuprinzător al conducerii societății de către partid, manifestarea rolului său conducător în toate sferele vieții sociale, subliniază rolul determinant al partidului, forța sa de mobilizare a inițiativei și experienței maselor. Într-o asemenea concepție, partidul ca subsistem specific cu conținut politic în cadrul social global, are rolul hotărîtor în coordonarea și diriguirea conștientă, în asigurarea unui echilibru just între toate sistemele și funcționarea optimă a întregului sistem social.

În concepția partidului nostru, o coordonată definitorie de gîndire și acțiune revoluționară o constituie ideea că, pe măsura înaintării societății pe drumul socialismului, rolul conducător al partidului, răspunderile sale în societate nu numai că nu trebuie să scadă, ci, dimpotrivă, cresc necontenit, aceasta fiind o lege a dezvoltării societății. Această legitate este formulată cu deplină limpezime în Programul partidului ,elaborat de cel de-al XI-lea Congres : „Partidului îi revine sarcina de a organiza și conduce în mod conștient amplul proces social de înaintare neîntreruptă a societății pe calea comunismului... În perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism, partidul va continua să constituie forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale“ [3]).

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 4, București, Ed. politică, 1970, p. 313—314.

[3]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București. Ed. politică, 1975, p. 112.

Procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate — intrat într-o etapă în care problemele calității muncii în toate domeniile capătă o importanță prioritară — ridică exigențe și responsabilități sporite în fața partidului, determină creșterea continuă a rolului său conducător, implicarea lui tot mai puternică în studierea realităților, promovarea unei politici care să oglindească fenomenele și tendințele noi economice, politice și ideologice cu care se confruntă societatea românească și viața internațională și interpretarea lor în spiritul concepției revoluționare a clasei muncitoare despre lume și viață. Apare astfel evident că, pe măsura înaintării României pe drumul socialismului, rolul conducător al partidului nu numai că nu scade, ci, dimpotrivă, crește și se perfecționează, aceasta fiind o lege a dezvoltării societății, lui revenindu-i sarcina de a organiza și conduce în mod conștient amplul proces de înaintare neîntreruptă a noii noastre orînduiri. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la ședința activului central de partid și de stat, din august 1978, **„avem un partid puternic, ce numără peste 2 800 000 de membri — în care muncitorii și țăranii reprezintă marea majoritate — și își demonstrează capacitatea de a uni eforturile întregului popor în istorica operă de zidire a celei mai măreți orînduiri din lume, își îndeplinește cu cinste misiunea de forță politică conducătoare a întregului popor“.**

În etapa actuală, complexitatea și calitatea nouă a procesului de dezvoltare a economiei naționale, sporirea și diversificarea obiectivelor social-politice și cultural-educative determină trăsături și aspecte noi în conținutul și formele de exercitare a rolului conducător al partidului. Evoluția noii societăți reprezintă o succesiune dinamică de perfecționări și transformări. Noua noastră orînduire s-a remarcat prin cuceriri istorice, succese deosebite. Dar o seamă de probleme ținînd în special de prefacerile din conștiința oamenilor nu au fost încă rezolvate deplin, bunăoară, aplicarea fermă, pînă la capăt, în viață a principiilor eticii și echității socialiste necesită încă eforturi susținute. Sînt, totodată, probleme a căror rezolvare este condiționată de ridicarea la un nivel mai înalt a forțelor de producție, de progresul mai intens al științei, culturii și învățămîntului ,de formarea omului nou, de pregătirea cadrelor, de sporirea mijloacelor de care dispune societatea ș.a. Toate acestea obligă la eforturi în vederea căutării de noi soluții, la experimentări într-un domeniu sau altul. Societatea noastră — după cum subliniază în repetate rînduri tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — se prezintă ca rod al unui intens efort creator, desfășurat sub conducerea partidului, în economie, în elaborarea formelor de organizare socială, în afirmarea personalității, a sistemului de valori ale umanismului revoluționar, în teorie, ideologie, politică și educație.

În calitatea sa de forță conducătoare, partidul se preocupă îndeaproape de asemenea aspecte esențiale cum sînt : dezvoltarea într-o concepție modernă a forțelor de producție, perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale, asigurarea cadrului organizatoric care să permită manifestarea în sfera vieții sociale a fiecărui cetățean, participarea tot mai activă a celor ce muncesc la conducerea societății și producției pe temeiul democrației socialiste, al autoconducerii muncitorești și autogestiunii. În perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului s-a produs nu numai o importantă cotitură în dezvoltarea social-economică, ci s-a afirmat o optică nouă asupra căilor de dezvoltare a societății, rezultat al activității creatoare a partidului, al capacității sale de a conduce țara spre o continuă prosperitate, s-au intensificat munca politico-ideologică, investigarea realităților, activitatea teoretică, acestea fiind tot mai mult legate de practica construcției socialiste, de evoluția și tendințele ce se manifestă pe plan mondial.

Perfecționarea este în cadrul societății noastre socialiste o realitate, un proces, și totodată, un program de acțiune cu obiective și mijloace de realizare precis conturate. Privită într-o concepție științifică, perfecționarea organizării economiei după crearea ei ca un complex economic unitar devine un imperativ al evoluției continue a societății socialiste. În viziunea partidului, ea apare ca un proces ale cărui elemente componente se concretizează treptat, etapă cu etapă, pentru a deveni cumulative și a forma astfel linia ascendentă a progresului social. Nucleul esențial al întregii acțiuni conștiente, deliberate a procesului de continuă perfecționare a societății rămîne, în prezent și în perspectiva socialismului, partidului revoluționar.

Pivotul esențial al progresului societății noastre socialiste îl

prof. dr. Mihai CHIOREANU
Academia „Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

TEORIA ECONOMICĂ ÎN PAS CU REALITĂȚILE ȚĂRII

UNA DIN CELE mai controversate probleme teoretice din întreaga perioadă interbelică a fost definirea caracterului, structurii, stadiului și perspectivelor dezvoltării economico-sociale a României.

După cum se știe, economiștii neoliberali (Zeletin, Angelescu ș.a.) supraestimau caracterul capitalist al economiei și perspectivele dezvoltării capitalismului în România, insistînd asupra rolului progresist al capitalismului și burgheziei interbelice. Curentul țărănist (Madgearu, Stere, Mihalache etc.) nega caracterul și perspectivele dezvoltării capitalismului apreciind România interbelică cel mult ca un stat semicapitalist, cu o structură socială agrar-țărănească. Gînditorii social-democrați (S. Voinea, T. Petrescu, L. Rădăceanu) optînd pentru un viitor socialist erau de părere că România abia a ieșit din neoiobăgie și că este necesară o dezvoltare capitalistă mai îndelungată pentru crearea condițiilor trecerii la socialism.

În gîndirea comunistă de pînă la Congresul al V-lea au circulat opinii care supraestimau fie caracterul capitalist al economiei, fie rămășițele feudale, formulîndu-se idei după care România s-ar fi aflat fie în fața revoluției socialiste, fie în fața celei burghezo-democratice. Congresul al V-lea al partidului aduce importante clarificări în acest sens, definind România ca o țară capitalistă, cu o economie înapoiată, cu importante resturi feudale în agricultură; se sublinia că România se afla în fața desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, că rolul de hegemon în această transformare revine proletariatului, ceea ce va crea condiții pentru trecerea rapidă la înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste.

Mai multe idei și teze din această perioadă nu aveau la bază studii și cercetări marxiste, temeinice, ci erau mai degrabă deduse din opera clasicilor, dintr-o „schemă generală", considerată universal valabilă, a revoluției. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** referindu-se la asemenea idei și teze greșite sublinia : „Tezele și lozincile eronate întîlnite în documentele partidului în această perioadă s-au datorat lipsei unei analize aprofundate a istoriei poporului român, a dezvoltării economico-sociale și a raportului de forțe din țara noastră, cît și însușirii mecanice a unor teze elaborate în afară, ca urmare a practicilor Cominternului care stabilea directive ce nu țineau seama de relațiile concrete din țara noastră, dădea orientări tactice și indicații ce nu corespundeau condițiilor economice, social-politice, naționale din România". Așa se explică faptul că în documentele Congresului al V-lea au existat idei și teze greșite privind problema națională și formarea statului național unitar, rezolvarea problemei agrare și a problemei alianței cu diferite grupări sociale ; era apreciat eronat caracterul regimului politic din România și se acredita ideea greșită, profund dăunătoare „România – țară imperialistă" în condițiile în care țara noastră avea ea însăși de suferit de pe urma politicii imperialiste a altor state,[1]) se amintea despre o pretinsă „pregătire de război a țării" etc.

În toate aceste probleme contribuțiile lui L.D. Pătrășcanu se înscriu pe linia eforturilor de fundamentare și dezvoltare a unor teze juste din documentele partidului, de corectare sau înlăturare a unor idei și teze depășite sau eronate, a eforturilor de elaborare de noi teze în conformitate cu schimbările intervenite în situația economică, politică, socială, și națională a țării.

În polemică directă cu opiniile care negau sau supraestimau caracterul capitalist al dezvoltării țării, adoptînd cu temei deplin drept criteriu al caracterului capitalist al unei ramuri economice „rolul și întinderea muncii salariate", analizînd pe larg caracteristicile industriei românești Pătrășcanu formulează concluzia justă după care „în economia industrială prevalează marea industrie care, împreună cu mica și mijlocia întreprindere și cu întreprinderile statului dau preponderență netăgăduită raporturilor de producție capitaliste"[2]). Potrivit aceluiași criteriu, sectoarele comercial, bancar, de transporturi, construcții etc. se integrau și ele, în mare parte, sectorului capitalist.

În analiza pe care L. D. Pătrășcanu o face asupra relațiilor agrare din România se disting două etape. Prima este marcată de teza sa de doctorat din 1925 iar cea de a doua de elaborarea lucrării „Problemele de bază...", concepută în anii 1942–1943. Deși la prima vedere concluziile apar într-o anumită măsură diferite, în realitate credem că ele se completează reciproc. În prima etapă amintită accentul este pus pe elementele de progres economic și social pe care le implică reforma agrară din 1918–1921. Un merit esențial al acestei analize constă în aceea că într-o perioadă cînd în diferite documente ale P.C.R. sau aprecieri ale Cominternului această reformă era subestimată, fiind privită ca un „simulacru de reformă", ca o „mare înșelătorie", ca o „deposedare" a țăranilor de pămînturile lor, Pătrășcanu aprecia cu deplin temei că „Recenta reformă agrară din România marchează prin importantele ei consecințe asupra tuturor domeniilor economice și sociale un moment de cotitură în dezvoltarea țării. Noile relații agrare create de reforma agrară vor constitui baza unui progres nu numai pentru agricultură ci pentru întreaga economie națională românească"[3]). De asemenea, este meritorie respingerea opiniilor criticilor de stînga și de dreapta ai reformei potrivit cărora la baza concepерii și aplicării ei ar fi stat nu criterii economico-sociale ci exclusiv criterii politice, sentimentale ; Pătrășcanu ținea să sublinieze elementele de progres economic și social ale reformei, posibilitățile pe care acestea le-a deschis pentru progresul mai accelerat al forțelor de producție din agricultură și industrie, pentru creșterea productivității muncii agricole și lărgirea pieței interne, pentru dezvoltarea astfel a industriei naționale.

Într-o a doua etapă, fără a fi negate consecințele pozitive ale reformei, accentul este pus pe limitele, carențele și neîmplinirile ei. În acest cadru, cu toate că în unele pasaje ale „Problemelor de bază" se vădește o anumită supraestimare fie a elementelor feudalo-iobăgiste, fie a celor capitaliste, concluzia de bază desprinsă de autor este ponderată și justă : „Capitalismul a pătruns, și a pătruns adînc în sectorul agricol al economiei românești... Fără

*) Prima parte a acestui articol a apărut în numărul trecut al revistei.

FIȘE

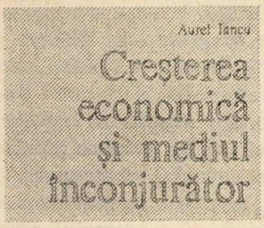

● *După cum se știe, numai o parte a fluxurilor de materiale provenind de la și întorcîndu-se la mediu face în general obiectul unor calcule de gestiune economică – anume materiile prime și combustibilii, precum și terenurile agricole. Procesul de producție este însă însoțit de producerea și evacuarea în natură a unor importante cantități de reziduuri, iar resurse naturale ca apa și aerul nu fac obiectul unor calcule economice. Lucrarea dr. Aurel Iancu – Creșterea economică și mediul înconjurător (Ed. politică, 1979, 296 p), rezultat al unor cercetări laborioase originale, reprezintă o contribuție apreciabilă la realizarea într-o concepție sistemică a unei cooperări mai strînse, în cunoștință de cauză, între om și natură, prin integrarea mediului natural, atît ca izvor de resurse, cît și ca rezervor al reziduurilor, în modelele de creștere economică. Din cuprins : Creșterea economică și evoluția mediului înconjurător ; Evaluarea fluxurilor materiale și a activității de reducere a reziduurilor poluante ; Integrarea condițiilor de mediu în teoria și practica economică ; Dezvoltarea economică și protejarea mediului ambiant în România.*

Conducere și inițiativă

● *În articolul* Aufgaben und Probleme der Entwicklung in den Kombinaten zur Erhöhung der volkswirtschaftlichen Effektivität *(Sarcinile și problemele combinatelor în creșterea eficienței economice naționale), de Rudolf Gerisch și Willy Hofmann, apărută în nr. 2/1979 al revistei WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT, se arată că, în ultimul timp, veriga de bază a industriei din R.D.G. o constituie combinatele, cărora li s-au asigurat drepturi mari în ce privește decizia, inițiativa autoresponsabilitatea. Practica, spun autorii, a arătat că, în vederea creșterii eficienței economice se cer rezolvate probleme nodale ca : asigurarea condițiilor de reproducție pentru realizarea obiectivelor economice, pe baza specializării, combinării și concentrării producției ; organizarea conducerii centrale a combinatelor ; acordarea inițiativei și autorăspunderii întreprinderilor care depind de combinate ; crearea de condiții organizatorice care să favorizeze exercitarea responsabilităților cadrelor de conducere.*

Adam Smith n-ar mai fi astăzi atît de neinterven ționist

● *THE ECONOMIST (24. II – 2. III a.c.) comentează cartea lui Eric Roll* The Uses and Abuses of Economics *(Utilitatea și abuzurile disciplinei economice), Faber and Faber, 393 p. Cunoscut istoric al gîndirii economice, autorul și-a desfășurat în ultimul timp activitatea în domeniul industriei și comerțului. Lucrarea recenzată cuprinde o serie de eseuri din care se evidențiază ideea legăturii dintre teorie și practică, precum și a semnificației istoriei*

îndoială, nu poate fi vorba de predominarea formelor de exploatare capitalistă în agricultura românească...", dar „persistența rămășițelor feudalo-iobăgiste, deși încă adîncă, nu scoate totuși agricultura românească din cadrul evoluției generale a țării, care poartă pecetea capitalismului" (p. 73, 96–97).

Soluția propusă de Pătrășcanu pentru progresul agriculturii românești are în vedere „Expropierea totală a marii proprietăți de la 50 ha în sus și desființarea radicală a tuturor relațiilor de muncă care poartă încă un caracter iobăgist. Improprietărirea țăranilor fără pămînt sau cu pămînt puțin". Se preconiza ca „înzestrarea țăranilor cu inventar viu și mort să fie făcută pe seama marii proprietăți expropiate și pe socoteala statului". De asemenea, „stingerea tuturor datoriilor țăranilor către bănci și stat de pe urma trecutei improprietăriri și a conversiunii. Interzicerea relațiilor de muncă cu caracter iobăgist prin modificarea, în acest sens, a legii învoielilor agricole" (p. 280–281).

După cum se vede, apreciată prin prisma exigențelor timpului respectiv, această soluție deși radicală, se înscrie, în linii generale, în limitele sarcinilor desăvîrșirii unei revoluții burghezo-democratice. Ea este superioară diferitelor măsuri preconizate într-o serie de rezoluții ale Congreselor III, IV și V ale partidului ținute în străinătate, conținînd importante corective și dezvoltări față de aceste rezoluții. În primul rînd, se cere subliniat că Pătrășcanu nu a împărtășit ideea, nepotrivită cu realitățile de atunci ale țării, a naționalizării pămîntului și a colectivizării lui în obștile sătești. Pe de altă parte soluția formulată de Pătrășcanu este în multe privințe mai suplă și mai realistă decît cea cuprinsă în documentele Congresului al V-lea [4]). Formula „expropierii" și „improprietăririi", în locul formulei „confiscării", limita de 50 de ha preconizată de Pătrășcanu în locul confiscării „tuturor pămînturilor", nemenționarea expresă a pămînturilor regale și mînăstirești ș.a. lăsau deschisă posibilitatea unor concesii ce s-ar fi putut dovedi – și s-au și dovedit ulterior – necesare pentru rezolvarea mai grabnică a problemei agrare în țara noastră. Aceste precizări urmăreau practic să neutralizeze opoziția chiaburimii, a unei părți din burghezie, a regelui și bisericii față de rezolvarea problemei agrare.

Pornind de la conținutul real și condițiile concrete ale procesului revoluționar ce se contura, Pătrășcanu se pronunța pentru o alianță a clasei muncitoare cu întreaga țărănime, inclusiv chiaburimea, în rezolvarea sarcinilor antifeudale, spre deosebire de Congresul al V-lea care preconiza doar alianța cu proletariatul agricol, țărănimea săracă și o parte a celei mijlocașe. Totodată, spre deosebire de unele idei relevate în documentele Congresului al V-lea, Pătrășcanu era de părere – și practica istorică i-a dat dreptate – că obiective de luptă antifeudale sau general democratice – ca lichidarea resturilor feudale și a moșierimii, a dictaturii militaro-fasciste, democratizarea aparatului de stat – sau obiective de luptă general-naționale – ca lupta împotriva hitlerismului, împotriva capitalului străin, pentru eliberarea națională și reîntregirea teritoriului țării, pentru cucerirea independenței naționale, etatizarea Băncii Naționale etc., puteau atrage, temporar, de partea forțelor revoluționare pături largi ale micii burghezii orășenești, ale intelectualității progresiste și chiar ale burgheziei – proces care s-a vădit necesar în condițiile concrete de atunci ale țării noastre. Situația concretă a burgheziei – arăta L. Pătrășcanu „nu numai că nu exclude, ci constituie un temei în plus pentru ca printr-o politică de conlucrare cu toate forțele sociale progresiste, întreaga burghezie, sau, cel puțin însemnate părți din ea, să fie antrenate în lupta pentru democratizarea țării și pentru atingerea unor obiective comune cum sînt acelea cu caracter național" (p. 287).

Practica social-istorică a demonstrat că tocmai aplicarea unei asemenea concepții mai suple, ce permite concesii în probleme neesențiale, ca și tactica conlucrării și colaborării – pe timp limitat și într-o problemă sau alta – cu cele mai largi și mai diverse forțe democratice, progresiste, naționale, revoluționare, au contribuit, într-o măsură substanțială, la înfăptuirea actului de la 23 August, la accelerarea transformărilor revoluționare, la realizarea sarcinilor revoluției populare democratice.

Pe baza celor de mai sus, a altor idei din scrierile lui Pătrășcanu, precum și a dezvoltării mai recente a concepției revoluționare românești și mondiale se mai impun unele sublinieri. Folosirea frecventă a conceptelor de „democratizare a țării", de creare a unui „regim larg democratic" etc., alături și – în majoritatea cazurilor – în locul celor de „desăvîrșire a revoluției burghezo-democratice", sublinierea expresă a faptului că democratizarea se va face nu în folosul burgheziei (cum ar presupune o revoluție burgheză) ci a maselor largi populare precum și evidențierea caracterului complex – antifeudal, antifascist, general-democratic, general-național și chiar parțial anticapitalist – al sarcinilor procesului revoluționar ce urma să fie declanșat de criza postbelică vădește justa orientare a lui Pătrășcanu în privința caracterizării situației social-politice a țării din perioada respectivă. Teza cuprinsă în Programul partidului după care etapa revoluționară deschisă de actul de la 23 August 1944 se definește mai corect nu ca etapă de desăvîrșire a revoluției burghezo-democratice, ci ca o revoluție popular democratică, este ilustrativă în acest sens.

După opinia noastră, cea mai bună confirmare a valorii teoretice și practice a operei și gîndirii lui L. D. Pătrășcanu este faptul că amplul program de acțiune și revendicări general-democratice și naționale, antifeudale, antifasciste și antiimperialiste, schițat în finalul lucrării sale „Problemele de bază ale României", ca și recomandările tactice formulate au fost aproape în întregime însușite de către partid, ideile de bază putînd fi regăsite atît în Platforma-program propusă de P.C.R. în septembrie 1944 pentru constituirea F.N.D., cît și în Programul de guvernare propus de P.C.R. în ianuarie 1945.

V. IOȚA

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul desăvîrșirii construirii socialismului, volumul I, Ed. politică București, 1967, p. 359—362.
[2]) Lucrețiu Pătrășcanu, Problemele de bază ale României, Ed Socec, București, 1944, p. 27. În continuare, trimiterile din text se vor face la această lucrare.
[3]) Lucrețiu Pătrășcanu, Reforma agrară în România Mare și urmările ei, în volumul „Studii economice și social-politice, 1925—1945", Ed. politică, București, 1978, p. 11.
[4]) Congresul al V-lea se pronunța pentru „confiscarea tuturor pămînturilor regale, moșierești și mînăstirești, împreună cu inventarul lor, fără răscumpărare, pentru împroprietărirea gratuită cu ele a muncitorilor agricoli și a țăranilor celor mai săraci și mijlocași" Documente... p. 229.

ideilor în rezolvarea problemelor actuale. E. R. nu se îndoiește de caracterul științific al economiei politice, dar subliniază lipsa ei de precizie în comparație cu fizica și chimia. Cu privire la ceea ce economiștii pretind că știu sau sînt în stare să facă, autorul, pledînd pentru căutarea soluțiilor la problemele reale, subliniază restricțiile politice și sociale la care este supusă acțiunea economică. Ceea ce politicile pot încerca și obține ar depinde mult mai mult de atitudinea, înțelegerea și speranțele publicului, decît credeau cei ce luau decizii politice în 1950 și 1960. Pe E. R. îl uimește contrastul între vederile largi ale lui Adam Smith și accentul pus de acesta pe mecanismul pieței. După el, teoreticianul „mîinii invizibile" nu ar mai fi astăzi atît de antiintervenționist ca mulți din continuatorii săi.

Previzionistul și meteorologul

● *De o anumită doză de scepticism în capacitățile actuale ale previziunii economice occidentale este străbătut articolul* The economist as a prophet *(Economistul ca profet), republicat după „Morgan Guaranty Survey" de revista PROBLEMES ÉCONOMIQUES din 21. III. a.c. Unul din inconvenientele previziunilor econometrice ar consta în faptul că, fiind bazate pe medii stabilite după evenimentele din trecut, tind să sugereze evoluții progresive și să scape posibilitatea unor variații de mare amplitudine sau subite – cum ar fi crizele economice. Situația pare asemănătoare – se spune ironic în articol – cu cea a meteorologului. Previziunea se bizuie astăzi mai mult pe informațiile transmise prin satelit decît pe ceea ce se vede privind pe fereastră sau decît pe durerea din genunchi, dacă previzionistul are artrită. Tot așa, economiștii moderni se sprijină în previziunile lor pe un model matematic, pe un ordinator, mai curînd decît pe intuiția personală. Dar, încheie articolul, nu le-ar strica să arunce o privire, înainte de a-și publica previziunile, unii pe fereastră, alții pe telegramele abia sosite.*

Mecanizarea lucrărilor miniere

● *La Institutul de mine din Petroșani a avut loc, în ziua de 18 aprilie a.c., o consfătuire organizată de Comitetul județean Hunedoara al P.C.R. și Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, avînd ca temă „Mecanizarea lucrărilor miniere din subteran și suprafață la unitățile miniere din Valea Jiului". În ședințe plenare și pe secțiuni au fost prezentate – în lumina indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitelor de lucru în Valea Jiului – principalele orientări, realizări și perspective privind modernizarea exploatărilor de cărbune, în vederea creșterii producției, a productivității muncii și îmbunătățirii condițiilor de lucru. Cadre didactice, specialiști din producție și muncitori mineri au realizat un amplu schimb de experiență în ce privește utilizarea complexelor mecanizate în abataje, mecanizarea lucrărilor de săpare, susținere și transport, organizarea activității de exploatare, întreținere și reparare a echipamentelor miniere, protecția muncii.*

FIȘE

19 LUPTA PENTRU INDEPENDENȚĂ ECONOMICĂ A TINERELOR STATE

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

MIȘCAREA de eliberare națională este una din marile forțe progresiste ale lumii contemporane. În faza actuală mișcarea de eliberare națională urmărește : 1) consolidarea independenței politice și obținerea independenței economice pentru statele formate prin destrămarea imperiilor coloniale ; 2) asigurarea în fapt a independenței țărilor și popoarelor aflate încă sub dominație colonială. Cele două aspecte au aceeași esență — înlăturarea rămășițelor sistemului colonial al imperialismului, care constituie o încălcare a drepturilor fundamentale ale popoarelor de a fi libere și de a-și făuri independent istoria. De aceea, mișcarea de eliberare națională se bucură de solidaritatea tuturor forțelor care luptă pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

1. Conținutul și cauzele subdezvoltării

STATELE din Africa, Asia și America Latină care s-au format prin eliberarea de sub dominația colonială au astăzi o situație foarte diferită din punct de vedere economic și politic. Cvasitotalitatea acestora se caracterizează totuși prin anumite trăsături comune care pun în evidență faptul că sînt afectate de subdezvoltare economică ; a) nivelul scăzut al dezvoltării forțelor de producție ; b) în structura economiei naționale, agricultura ocupă un loc foarte important sau predomină ; c) relațiile de producție bazate în special pe proprietatea privată reprezintă împletirea unor puternice rămășițe feudale sau prefeudale cu relații capitaliste care îmbracă rareori forma celor întîlnite în țările dezvoltate ; d) economia continuă să se afle în sfera exploatării capitalului monopolist ; nivelul de trai al celei mai mari părți a populației acestor țări este scăzut, rezultatele creșterii economice fiind însușite în special de clasele și păturile sociale înstărite, precum și de capitalul străin.

Criteriul cel mai important pe baza căruia se apreciază că statele formate prin destrămarea sistemului colonial al imperialismului sînt rămase în urmă din punct de vedere economic îl constituie nivelul scăzut al forțelor de producție. Discrepanțele între dezvoltarea diferitelor țări, determinate de nivelul forțelor de producție se reflectă în decalajele economice. Astăzi există foarte mari decalaje între tinerele state și țările capitaliste dzvoltate. Acestea pot fi ilustrate prin compararea venitului național pe locuitor în cele două grupuri de țări, a producției pe locuitor la anumite produse (mai ales a celor de mare importanță pentru progresul întregii economii, cum sînt oțelul, energia electrică, cimentul, îngrășămintele etc), productivității muncii, nivelului înzestrării tehnice a muncii etc.

În perioada postbelică unele decalaje au tendința să crească. De pildă, în 1950 venitul național pe locuitor era în medie de 1 547 dolari în țările considerate dezvoltate și de 135 dolari în cadrul tinerelor state. Exprimat în cifre absolute acest decalaj depășea 1 400 dolari, ceea ce înseamnă că în acel an venitul național al tinerelor state era în medie de 11,4 ori mai mic decît cel al țărilor dezvoltate. În prezent, distanța dintre cele două grupuri de state a depășit cu mult 3 050 dolari, media din țările avansate fiind de 13,4 ori mai mare decît în celelalte. Alte decalaje au marcat însă o ușoară tendință de micșorare. Astfel, din 1950 și pînă în prezent producția agricolă și industrială a unora dintre tinerele state a crescut în ritm mai rapid decît în țările dezvoltate.

Cu toate acestea, raportate la numărul de locuitori, atît producțiile agricole cît și cele industriale se mențin pe întreaga perioadă la un nivel foarte scăzut pentru statele subdezvoltate economic. Producția industrială pe locuitor este în medie de 16,5 ori mai mică decît în țările dezvoltate, iar cea agricolă de aproape 2,4 ori. Dacă această situație de ansamblu este analizată pe produse industriale și agricole se constată că, la multe dintre ele decalajele producțiilor pe locuitor în țările industrializate și cele subdezvoltate economic au crescut.

Dominația colonială a frînat crearea și dezvoltarea unei industrii naționale în multe dintre aceste țări. Economia lor se caracterizează prin slaba dezvoltare a industriei, în care predomină ramurile extractive și de prelucrare primară a materiilor prime destinate cu precădere exportului. În cea mai mare parte a acestor țări industria grea lipsește sau se află la începuturile sale, iar agricultura este puțin diversificată și de mică productivitate.

Există însă mari decalaje economice chiar și între tinerele state. Distingem astfel : 1) state cu un venit național anual pe locuitor sub 200 de dolari ; 2) state cu 200—500 de dolari ; 3) state cu 500—1 000 dolari și 4) state cu 1 000—1 500 dolari. Se impune să precizăm că limita celor 1 500 dolari venit național anual pe locuitor este totuși relativă. Unele dintre tinerele state exportatoare de petrol depășesc această sumă, dar nu pot fi considerate state dezvoltate mai ales datorită structurii economiilor lor naționale.

În Programul partidului nostru adoptat la Congresul al XI-lea se subliniază că starea de subdezvoltare este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de jefuire a bogățiilor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile, generate de capitalism și imperialism.

2. Structura economică și socială a țărilor recent eliberate

STATELE care s-au format în urma prăbușirii sistemului colonial au moștenit din trecut nu numai un nivel redus al forțelor de producție, ci și relații de producție extrem de eterogene care-și pun amprenta asupra structurii economice și sociale a acestor state.

Principalele componente ale acestor structuri sînt : a) proprietatea capitalului străin, a burgheziei naționale și compradore. Capitalul străin deține încă într-o serie de țări subdezvoltate economic poziții importante în industria extractivă, ușoară, în transporturi și în agricultură. De regulă aceasta joacă un rol de frînă în dezvoltarea economico-socială independentă a tinerelor state. Pozițiile burgheziei autohtone depind de regulă de gradul de dezvoltare a capitalismului în aceste țări și de raporturile în care se află cu capitalul monopolist internațional. O anumită parte a burgheziei, denumită burghezia națională, este interesată în cucerirea și consolidarea independenței economice și politice. În asemenea împrejurări, burghezia națională poate juca un rol progresist. Ea are însă un caracter dublu : pe de o parte este obiectiv interesată în desfășurarea mișcării de eliberare, iar pe de altă parte, pe măsură ce contradicțiile sociale se adîncesc, anumite grupuri ale ei înclină spre conciliere cu imperialismul sau cu alte forțe reacționare. Burghezia compradoră este partea cea mai reacționară a burgheziei din aceste țări, favorizînd expansiunea capitalului străin, jefuirea bogățiilor țării și exploatarea populației.

Corespunzător gradului de dezvoltare a capitalismului există în țările recent eliberate forță de muncă salariată, respectiv proletariat. Ponderea acestei în totalul populației este mai scăzută în Asia și Africa și mai ridicată în America Latină. Ca urmare a politicii de industrializare dusă de multe dintre țările subdezvoltate economic, proletariatul este în creștere. El reprezintă o forță care militează consecvent pentru progres.

b) Sectorul de stat apărut pe calea naționalizării (mai ales prin plata de despăgubiri), confiscarea unor întreprinderi aparținînd fostelor administrații coloniale, absenteiștilor, cît și prin investiții făcute de stat. Relațiile de producție proprii acestui sector și natura lui socială depind de clasa dominantă, de esența puterii politice, de rolul pe care îl joacă în dezvoltarea economiei naționale. În multe din fostele colonii, sectorul de stat s-a dezvoltat mult avînd o importanță deosebită în lupta împotriva monopolurilor străine, pentru cucerirea independenței economice.

c) Mica producție de mărfuri, constituită din micii meșteșugari și mai ales din țărănime, formează cea mai numeroasă parte a populației în majoritatea tinerelor state. În general țărănimea acestor state dispune de pămînt puțin, suferă exploatarea burgheziei autohtone și a capitalului străin. De aceea, ea formează o imensă forță care acționează pentru reforme economice și transformări democratice.

d) Proprietatea de natură feudală are însă o mare însemnătate în agricultura unor țări, împletindu-se adesea cu elemente ale relațiilor capitaliste. Elementele feudale împreună cu burghezia compradoră constituie sprijinul monopolurilor internaționale în economia țărilor subdezvoltate economic.

În afară de acestea se mai întîlnesc relații tribale, patriarhale, gentilice, sub forma proprietății obștilor sătești asupra pămîntului, a pozițiilor pe care le dețin șefii de trib, a servituților care se formează pe această bază.

3. Căile înlăturării subdezvoltării

CUCERIREA independenței politice de stat constituie premisa cea mai importantă pentru obținerea independenței depline a tinerelor state. Lupta popoarelor din aceste țări continuă însă pînă la cucerirea independenței economice. În cursul acestei etape istorice trebuie lichidată subdezvoltarea economică și înfăptuirea prefacerilor în viața economică, politică și socială menite să restrîngă și să lichideze influența negativă a capitalului străin în economie, crearea și dezvoltarea unei industrii naționale, creșterea sectorului de stat, transformarea structurilor agrare în interesul țărănimii muncitoare, lichidarea marilor decalaje care separă tinerele state de țările dezvoltate, realizarea unui progres mai rapid al fiecărei țări.

Lichidarea cît mai grabnică a subdezvoltării constituie o problemă a întregii planete pentru că de rezolvarea ei depinde asigurarea unor condiții corespunzătoare de viață pentru 2/3 din populația globului, progresul omenirii și dezvoltarea colaborării între toate țările.

Fără îndoială, lichidarea rămînerii în urmă față de țările dezvoltate depinde în primul rînd de eforturile proprii ale tinerelor state care suferă de pe urma subdezvoltării. Aceasta impune concentrarea tuturor forțelor umane și mijloacelor materiale pentru progresul rapid al industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice, formarea cadrelor proprii pentru toate domeniile de activitate. Dezvoltarea echilibrată și în ritm înalt a întregii economii este condiția hotărîtoare pentru înfăptuirea acestui scop.

De asemenea, un rol de cea mai mare însemnătate pentru lichidarea subdezvoltării îl are lărgirea colaborării internaționale bazate pe respectarea independenței și suveranității fiecărei țări, neamestecul în treburile interne, echitate și avantaj reciproc acordîndu-se și un sprijin multilateral tinerelor state. Colaborarea internațională este chemată să contribuie la făurirea unei industrii naționale în aceste țări, care să valorifice resursele naturale și de forță de muncă astfel încît să se asigure participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori. Eforturile destinate lichidării subdezvoltării trebuie sprijinite în mod corespunzător de țările dezvoltate, mai ales că majoritatea țărilor bogate, avansate economic și-au asigurat progresul pe seama exploatării fostelor colonii. Este deci moral și echitabil ca acestea să restituie o parte din ceea ce și-au însușit, contribuind sub diferite forme la eforturile tinerelor state de a-și făuri o economie modernă, de a lichida rămînerea în urmă.

Industrializarea are o semnificație deosebită pentru progresul economic al tinerelor state. Prin dezvoltarea unei industrii proprii se asigură, totodată, progresul agriculturii, diversificarea economiei naționale, valorificarea bogățiilor naturale și utilizarea forței de muncă aflată astăzi fără lucru, în imposibilitate de a-și asigura existența.

Obținerea independenței economice presupune, de asemenea, lupta împotriva neocolonialismului. Neocolonialismul reprezintă acțiuni economice, politice, ideologice și militare întreprinse de forțele imperialiste cu scopul, direct sau indirect, de a limita independența țărilor care s-au eliberat de sub dominația colonială, pentru menținerea acestora în cadrul diferitelor sfere de influență și continuarea exploatării lor în forme mai vechi sau mai noi.

Țara noastră a cărei rămînere în urmă a fost rezultatul nemijlocit al îndelungatei dominații străine și al exploatării marilor monopoluri imperialiste, este legată de tinerele state prin aspirații comune spre progres, prin lupta pentru abolirea vechii politici de inechitate, pentru promovarea unor relații noi între state. România s-a ridicat în ultimele decenii de la situația de țară slab dezvoltată cu un venit național de circa 100 dolari pe locuitor în anul 1950 — la aceea de țară în curs de dezvoltare. Dezvoltînd economia în ritmuri dintre cele mai înalte în lume, înscriindu-se în tendințele progresului contemporan, țara noastră se găsește într-un stadiu de dezvoltare care-i va permite într-o perioadă istorică relativ scurtă, la sfîrșitul cincinalului 1981—1985, să atingă nivelul țărilor cu o dezvoltare medie.

conf. dr. Ghiță TĂNASE

ÎNTREBĂRI :

1. Prin ce se caracterizează conținutul subdezvoltării ?
2. Ce este decalajul economic și care sînt principalele tendințe ale decalajelor dintre țările subdezvoltate economic și țările capitaliste avansate ?
3. Care este cauza subdezvoltării economice ?
4. Care sînt principalele forțe sociale existente în cadrul tinerelor state și prin ce se caracterizează ele ?
5. Pe ce căi trebuie să acționeze tinerele state și ce mijloace trebuie să folosească pentru a înlătura subdezvoltarea ?
6. Care este rolul efortului propriu și al industrializării în lichidarea subdezvoltării ?

P. C. R. — conducătorul poporului pe drumul socialismului și comunismului

(Urmare din pag. 19)

constituie avîntul economiei, dezvoltarea bazei tehnico-materiale prin continuarea industrializării, îmbunătățirea structurii pe ramuri a producției, sporirea productivității muncii. În domeniul dezvoltării economice, rolul conducător al partidului se concretizează într-un ansamblu original și armonios de orientări și acțiuni care asigură prioritățile necesare, stabilește formele de organizare, pornind de la condițiile și nevoile fiecărei etape precum și de principiul centralismului democratic, a cărui aplicare îmbină rolul planului național unic cu participarea mereu crescîndă a maselor de oameni ai muncii la stabilirea opțiunilor și realizarea lor efectivă. O asemenea viziune este promovată în direcția înfăptuirii sarcinii privind trecerea la o nouă calitate în activitatea economică, ca și în toate sferele vieții sociale. Pornind de la necesitățile asigurării ritmurilor înalte de creștere economică, de accentuare a rolului factorilor calitativi în toate domeniile, partidul a inițiat un complex de măsuri pentru perfecționarea conducerii și planificării, introducerea unui nou mecanism economico-financiar, astfel încît acesta să corespundă mai bine cadrului organizatoric democratic al autoconducerii muncitorești.

După cum se cunoaște, în procesul perfecționării întregii vieți sociale partidul a acționat pentru instituirea unui sistem atotcuprinzător de organe de conducere colectivă în toate sectoarele, pentru creșterea rolului adunărilor generale ale oamenilor muncii. Prin măsurile stabilite s-a creat un cadru larg și democratic pentru atragerea celor ce muncesc la conducerea vieții economico-sociale. Îmbinarea armonioasă a autonomiei fiecărei unități economice cu conducerea unitară a întregii vieți economice și sociale asigură utilizarea cu maximum de eficiență a avantajelor orînduirii noastre noi, dezvoltarea democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești.

Pornind de la cerințele trecerii la o nouă calitate a activității economice, partidul a fundamentat într-o concepție unitară și atotcuprinzătoare un întreg sistem de măsuri care prevăd : afirmarea și întărirea autogestiunii întreprinderilor în scopul punerii de acord a mecanismului economico-financiar cu cadrul organizatoric democratic creat, pentru a asigura unităților economice și organelor de conducere colectivă pîrghii și mijloace economico-financiare de exercitare efectivă a atribuțiilor și răspunderilor acordate prin lege ; sporirea răspunderilor organizațiilor de partid și ale consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi pentru întocmirea planului propriu de dezvoltare economico-socială, ținînd seama de asigurarea cu comenzi din țară și din străinătate, precum și de capacitățile de producție de care dispun ; elaborarea de către fiecare întreprindere a bugetului de venituri și cheltuieli, care să fie instrumentul de bază al conducerii financiare, al analizei și controlului, al asigurării echilibrului financiar ; introducerea, ca indicator de bază, a valorii producției nete și producției fizice, precum și perfecționarea celorlalți indicatori economico-financiari. Introducerea noului mecanism economico-financiar reflectă preocuparea partidului nostru pentru îmbinarea armonioasă a conducerii planificate unitare a întregii economii cu autogestiunea economico-financiară.

Ţări africane pe calea progresului economic şi social

REPUBLICA BURUNDI

SITUATĂ în partea centrală a Africii pe malul lacului Tanganyika, la cumpăna fluviilor Zair şi Nil, Republica Burundi ocupă o suprafaţă de 27 834 km², cu o populaţie de aproximativ 4 milioane locuitori, respectiv de circa 150 locuitori/km². Economia ţării păstrează încă urmele adînci ale îndelungatei perioade de dominaţie colonială care a luat sfîrşit în 1962. În 1976 produsul naţional brut se ridica la numai 120 dolari pe locuitor, ceea ce a determinat ca eforturile întregului popor burundez să se îndrepte către recuperarea acestei mari rămîneri în urmă, pe calea valorificării superioare a resurselor interne şi a dezvoltării industriale.

Pentru atingerea acestui obiectiv, Burundi dispune de condiţiile necesare. În primul rînd, clima deosebit de favorabilă agriculturii a făcut ca această îndeletnicire să constituie o preocupare prioritară în activitatea economică a ţării. În prezent, circa 97% din populaţie lucrează în acest sector care contribuie cu peste 60% la formarea produsului intern brut. Se cultivă în special cereale, în 1977 înregistrîndu-se producţii de porumb de 140 mii tone, sorg — 120 mii tone, manioc — 902 mii tone. În ultimii ani s-au mai obţinut de asemenea recolte de 22 mii tone cafea, 4 mii tone bumbac pentru seminţe (neegrenat) şi 1 000 tone ceai. Creşterea vitelor ocupă de asemenea un loc important, şeptelul numărînd cca. 1,7 milioane capete (bovine, caprine, ovine).

O altă premisă importantă pentru dezvoltarea economică a ţării o constituie rezervele subsolului. În 1973 a fost descoperit în apropierea localităţii Musongati un zăcămînt de minereu de nichel, evaluat la cca. 5 milioane tone conţinut metal, ceea ce reprezintă 50% din totalul rezervelor mondiale. De asemenea, au fost semnalate cantităţi importante de petrol — în zona Ruzizi şi a lacului Tanganyka — şi rezerve de turbă, acestea din urmă fiind apreciate la 500 milioane tone. În prezent sînt exploatate, în proporţii mai mici, zăcăminte de casiterită, columbit, diamante, wolfram, cobalt, cupru, uraniu. Majoritatea acestor resurse nu sînt încă evaluate în totalitate, iar unele zone ale ţării nu au fost prospectate.

Industria burundeză, încă slab dezvoltată, contribuie cu numai 6% la formarea produsului intern brut, fiind reprezentată prin unele unităţi de egrenare a bumbacului, prelucrare a cafelei, decorticare a orezului, fabrici de ulei etc.

În cadrul schimburilor economice externe, circa 93% din totalul exporturilor sînt reprezentate de vînzările de cafea. În rest Burundi mai furnizează partenerilor externi ceai, bumbac brut, piei brute, fildeş etc., importînd diverse bunuri de consum (43% din totalul importurilor), şi altele.

Obiectivele autorităţilor burundeze, reflectate şi în cel de al treilea plan cincinal de dezvoltare (1978—1982) vizează consolidarea tuturor sectoarelor de activitate economică. În agricultură, accentul va fi pus în continuare pe culturile cerealiere, luîndu-se în considerare particularităţile regionale ale ţării. În ceea ce priveşte industria se preconizează dezvoltarea producţiei de articole necesare agriculturii, urmărindu-se şi crearea unor noi unităţi industriale de prelucrare a produselor agricole. În industria minieră este vizată în special valorificarea resurselor deja prospectate, un accent deosebit punîndu-se pe exploatarea zăcămîntului de nichel de la Musongati, precum şi evidenţierea altor resurse minerale.

Pentru realizarea obiectivelor propuse, eforturile interne sînt conjugate, într-o măsură semnificativă, cu promovarea unei largi politici de cooperare externă.

Relaţiile economice dintre România şi Burundi au cunoscut în ultimii ani o evoluţie continuă, desfăşurîndu-se în baza Acordului comercial şi a Acordului de cooperare economică şi tehnică (prevăzînd cooperarea în domeniile geologic, minier, industrial, energetic şi agricol), documente încheiate la 17 mai 1970 la Bujumbura.

În cadrul schimburilor comerciale, România livrează pe piaţa burundeză autocamioane, autobuze, autovehicule speciale, tractoare, autoturisme, precum şi unele ţesături şi confecţii etc.

În cadrul cooperării dintre cele două state au fost înfiinţate două societăţi mixte — Somiburom şi Agriburom — şi, recent au fost iniţiate lucrările de defrişare şi amenajare a zonei agricole de la Nyanza-Lac, acţiune care se realizează sub îndrumarea specialiştilor români şi burundezi cu utilaje furnizate de România. În cursul lunii februarie a acestui an, cu ocazia primirii de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu a preşedintelui părţii burundeze în Comisia mixtă guvernamentală româno-burundeză de cooperare economică şi tehnică au fost evocate cu satisfacţie bunele relaţii existente şi a fost exprimată dorinţa reciprocă de a dezvolta aceste relaţii, evidenţiindu-se posibilităţile largi de extindere a schimburilor comerciale şi cooperării economice, tehnico-ştiinţifice, precum şi în domeniul producţiei.

Valeriu HUPOIU

REPUBLICA DEMOCRATICĂ SUDAN

PRIN MĂRIMEA suprafeţei (peste 2,5 milioane km²), Sudanul, ţară cu o populaţie de circa 16 milioane locuitori, se situează pe primul loc în Africa. În ciuda unui produs naţional brut de numai 300 dolari pe locuitor (în 1977), stadiul actual de evaluare a resurselor naturale ale ţării indică existenţa unui potenţial deosebit de important pentru resurse (agricole, hidroenergetice, silvice), destul de mari pentru altele (miniere, piscicole). Avînd în vedere vasta sa suprafaţă arabilă (80 milioane ha), regimul climateric favorabil, abundenţa reţelei hidrografice, se poate considera că Sudanul dispune de un potenţial remarcabil de dezvoltare a agriculturii, principalul sector de activitate economică al ţării, care cuprinde circa 4/5 din populaţia acesteia.

Pornind de la existenţa unor astfel de mari resurse, încă insuficient exploatate, politica promovată de autorităţile sudaneze vizează ca, printr-o valorificare mai rapidă a lor să se realizeze un ritm ridicat al creşterii economice, care să permită o substanţială îmbunătăţire a standardului de viaţă al populaţiei, încă din primii ani ai următorului deceniu.

Elaborat în spiritul unor astfel de orientări de largă perspectivă, planul şesenal curent 1977/78—1982/83 îşi propune ca obiective majore realizarea unui ritm de creştere a produsului intern brut de 7,5% anual, diminuarea disparităţilor interregionale şi a celor rural-urbane şi atingerea stadiului de satisfacere a necesarului dintr-o serie de produse de bază din producţia proprie. Volumul global al investiţiilor prevăzute pentru perioada menţionată se ridică la 7,6 miliarde dolari, rolul predominant în realizarea lor urmînd să revină sectorului public (circa 60%). În cadrul investiţiilor publice, prioritare vor fi, alături de sectorul agricol, iniţierea şi finalizarea unor proiecte agroindustriale, dezvoltarea infrastructurii — în special a transporturilor, precum şi pregătirea şi perfecţionarea profesională a cadrelor. În ceea ce priveşte industria, majoritatea investiţiilor vor fi orientate spre industria textilă, producţia de uleiuri vegetale, de zahăr şi prelucrarea pieilor.

Principala cultură va continua să o reprezinte bumbacul, recoltele obţinute situînd Sudanul pe locul al doilea din Africa, după Egipt. Producţia de bumbac egrenat a fost în 1977 de 208 mii tone, bumbacul şi produsele din bumbac asigurînd împreună 50% din încasările din export. Sudanul este totodată cel mai mare producător mondial de

gumă arabică și al treilea mare cultivator mondial de susan.

Prevederile planului indică pentru sectorul agricol o creștere medie anuală de 5%. Totodată, prin finalizarea proiectelor în curs de realizare din industria textilă, a zahărului, a cimentului, din alte industrii prelucrătoare de materii prime agricole, din celelalte domenii ale activității industriale bazate pe prelucrarea materiilor prime locale, precum și prin utilizarea mai bună a capacităților de producție existente, se prevede ca producția industrială să înregistreze o creștere medie anuală de 7% pe perioada planului șesenal curent. În același timp, ca rezultat al eforturilor permanente ce se depun pentru dezvoltarea infrastructurii, acest sector va crește într-un ritm anual superior celui al produsului național brut.

Ca reflectare a politicii lor active vizînd afirmarea principiilor noi de relații dintre state, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, relațiile de prietenie și colaborare statornicite între România și Sudan au cunoscut un curs mereu ascendent. O contribuție de seamă la dezvoltarea acestor legături au avut-o întîlnirile și convorbirile dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Gaafar Mohammed Nimeiri, la Khartum și București, ale căror rezultate rodnice au deschis ample perspective conlucrării româno-sudaneze.

Caracterizate printr-o dinamică susținută (ritmul mediu anual de creștere în perioada ultimilor 6 ani a fost de 20%), schimburile comerciale româno-sudaneze, realizate în prezent în cadrul programului pe cinci ani (1976—1980) convenit între cele două părți, marchează un continuu proces de diversificare a structurii lor. Legat de acest aspect, este de menționat faptul că exporturile românești pe piața sudaneză includ în ultimii ani o gamă variată de produse, de la diverse mașini, utilaje și mijloace de transport, grupă care deține, dealtfel, ponderea principală (autocamioane, autoturisme de teren, tractoare, vagoane și locomotive de cale ferată), produse chimice, anvelope, rășini sintetice și pînă la diferite produse industriale de consum (țesături textile, tricotaje, încălțăminte din piele, receptoare radio). La rîndul lor se diversifică și exporturile sudaneze în România, în ultimii ani lista acestora incluzînd, în afara produselor devenite tradiționale (bumbac fibră și gumă arabică), o serie de noi mărfuri (piei brute, susan, uleiuri comestibile). În același timp, un rol deosebit în adîncirea colaborării bilaterale revine acțiunilor de cooperare economică și tehnico-științifică, formă modernă prin care cele două țări realizează în comun o serie de obiective menite să asigure o valorificare superioară a resurselor naturale ale Sudanului. Principalele domenii vizate sînt industria textilă, construcțiile de mașini, industria chimică, minieră, a materialelor de construcții, a prelucrării lemnului și domeniul transporturilor fluviale.

Constantin MUNTEANU

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale

Elaborarea codului de conduită a societăților transnaționale

ACTUALMENTE, sub egida Organizației Națiunilor Unite sînt în curs lucrări de elaborare a unui cod de conduită a societăților transnaționale. Aceste lucrări reprezintă primul efort întreprins la scara comunității internaționale în scopul adoptării unui instrument universal de reglementare a activității acestor societăți.

Încă din 1971 un studiu asupra economiei mondiale releva că prin amploarea operațiilor și capacitatea lor, adesea superioare dimensiunilor economice ale țărilor gazdă, societățile transnaționale suscită vii preocupări, în special pentru țările în curs de dezvoltare, pentru țările mici și mijlocii. „Comunitatea internațională — se arăta în acest studiu — nu a formulat încă o politică constructivă coerentă și nu a creat un mecanism eficient pentru reglementarea problemelor pe care le ridică activitățile acestor societăți" (L'Etude sur l'économie mondiale, 1971, E/5144, pag. 13).

Constatări similare privind consecințele sociale nefavorabile ale raporturilor de muncă angajate de societățile transnaționale au fost făcute, tot în 1971, de Conferința Internațională a Muncii. Ele au condus la adoptarea, în noiembrie 1977, a „Declarației tripartite de principii privind întreprinderile multinaționale și politica socială". Efectele prejudiciabile pe care practicile comerciale restrictive le au asupra comerțului internațional și dezvoltării de ansamblu au fost evidențiate prin rezoluția 73 (III) din 1972 a celei de-a treia sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.). Au fost, astfel, menționate constituirea în carteluri, interdicțiile de export a unor mărfuri, acordurile de împărțire a piețelor, stocarea de materii prime și resurse energetice, restricțiile din contractele pentru transfer de tehnici, fixarea arbitrară a prețurilor de transfer între societățile-mamă și filiale, alte practici de monopol.

Argumente în favoarea unui cod internațional unitar

LA NIVEL NAȚIONAL, statele au adoptat diverse reglementări, urmărind în genere influențarea activității acestor societăți în direcția sprijinirii realizării unor obiective economice naționale de mai mare importanță.

Mai multe instrumente conținînd dispoziții referitoare la societățile transnaționale au fost elaborate ori sînt în curs de negociere și pe plan regional, de exemplu în cadrul Pactului Andin, unde cele șase state latino-americane membre au adoptat norme obligatorii în acest sens. Un important document multiregional, cu valoare de recomandare, îl constituie „Declarația ministerială privind investițiile și întreprinderile multinaționale", din iunie 1976, a țărilor membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.). Aspecte ale activității societăților transnaționale sînt tratate în numeroase alte documente internaționale, cum sînt rezoluțiile O.N.U. relative la suveranitatea permanentă asupra resurselor naturale, la strategia internațională a dezvoltării, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, din 1974, etc.

Se apreciază însă că toate aceste reglementări, avînd un caracter limitat, nu dau un răspuns satisfăcător multiplelor probleme puse de colaborarea cu aceste societăți. Specificul societăților transnaționale și al filialelor lor, care își desfășoară activitatea simultan pe mai multe piețe din țări diferite, prin realizarea unei politici globale și dispunînd de structuri funcționale ce ignoră frontierele naționale, generează dificultăți greu de soluționat prin reglementări parțiale. Deosebirile între diversele legislații se dovedesc a fi pînă la urmă avantajoase doar societăților transnaționale.

Necesitatea ca guvernele să convină cel puțin asupra elementelor de bază pe care le implică colaborarea cu aceste societăți, astfel ca ele să respecte anumite principii și norme de comportare, cu deosebire în țările gazdă în curs de dezvoltare, constituie un puternic argument în favoarea elaborării unui cod internațional unitar în acest domeniu.

Componentă a noii ordini economice internaționale

RĂSPUNZÎND acestor preocupări, rezoluțiile 3201 (S—VI) și 3202 (S—VI) ale Adunării generale a O.N.U., din 1 mai 1974, subliniază că reglementarea și controlul activității societăților transnaționale prin adoptarea de măsuri menite să servească interesele economiei naționale a țărilor în care își desfășoară activitatea, îndeosebi prin întocmirea unui cod de conduită pentru aceste societăți, constituie o cerință a noii ordini economice internaționale.

Această importantă sarcină a fost încredințată Comisiei interguvernamentale pentru societățile transnaționale, organ consultativ pe lîngă Consiliul Economic și Social al O.N.U., respectiv unui grup de lucru compus din reprezentanți ai 48 de state, între care și România. Cea mai recentă reuniune a acestui grup a avut loc în luna martie a.c. la New York.

Formularea codului este un proces complex care presupune elucidarea și soluționarea, de cele mai multe ori concomitentă, a unor parametri fundamentali ca : obiectivele precise ale acestui instrument internațional ; entitățile vizate și cîmpul de aplicare ; chestiunile de fond care ar trebui să aibă prioritate de reglementare ; natura juridică a codului ; punerea în practică și mecanismul de realizare ; mijloacele de supraveghere și control ; sancțiuni ce ar putea fi aplicate în caz de nerespectare ; revizuirea periodică ; eventuale măsuri de corectare.

Pentru a fi realmente eficace, ar apare potrivit ca elaborarea codului să fie concepută ca un proces politic, economic și juridic aflat într-o evoluție în timp. Practic, definitivarea și adoptarea codului vor reprezenta o anevoioasă muncă de informare și adîncire a cunoașterii amplitudinii activităților pe care le desfășoară societățile transnaționale, a interdependențelor pe care ele le generează.

Pînă în prezent lucrările Grupului însărcinat cu întocmirea proiectului au avut un caracter preliminar, exploratoriu. Dezbaterile care au avut loc s-au concentrat, în special, asupra identificării și precizării elementelor conceptuale de bază în legătură cu respectarea de către societățile transnaționale a suveranității țărilor gazdă, a obiectivelor și priorităților lor de dezvoltare ; proprietatea și controlul asupra bunurilor și activităților ce le întreprind ; naționalizarea ; probleme de jurisdicție ; transferul beneficiilor și balanța de plăți a țărilor gazdă ; protecția consumatorilor și a mediului ambiant ; modalități de punere în practică a prevederilor codului la nivel național și internațional ; cooperarea interguvernamentală în aplicarea codului. Numeroase delegații sînt de părere ca proiectul viitorului cod de conduită să fie structurat pe două părți mari, prima ocupîndu-se de principiile și normele de bază referitoare la activitatea societăților transnaționale, iar a doua de tratamentul pe care țările gazdă sînt ținute să-l acorde acestor societăți.

Abordări diferite s-au înregistrat mai ales în ce privește includerea în proiectul codului a tratamentului societăților transnaționale pe teritoriile țărilor gazdă, natura juridică — obligatorie sau voluntară — a codului, definirea entităților vizate de acest document, obligativitatea plății unei indemnizații în caz de naționalizare, dreptul țărilor de origine de a reprezenta și acorda protecție diplomatică și consulară societăților și filialelor acestora. Se preconizează ca negocierea și redactarea propriu-zisă a proiectului de cod să înceapă la sesiunea din toamna acestui an a Grupului.

Participarea României

ÎNCEPÎND din ianuarie 1978, țara noastră este membră a Comisiei pentru societăți transnaționale, respectiv a Grupului de lucru, pentru o perioadă de trei ani.

Participarea României — țară socialistă în curs de dezvoltare — la elaborarea codului se înscrie în eforturile pe care le depune în direcția instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, pornind de la imperativul ca activitatea societăților transnaționale să fie adaptată cerințelor dezvoltării economiilor naționale, respectării independenței și suveranității tuturor statelor.

În concepția României, acțiunea de elaborare a codului reprezintă o parte integrantă a procesului de perfecționare a principiilor și normelor menite să stea la baza raporturilor internaționale, de întărire a cooperării interguvernamentale în acest domeniu, pentru ca investițiile ce le fac societățile transnaționale să completeze și nu să înlocuiască investițiile locale, avînd menirea să contribuie, pe o bază reciproc avantajoasă, la intensificarea cooperării în producție cu întreprinderi și alte unități economice, îndeosebi din țările în curs de dezvoltare, la extinderea și diversificarea exporturilor, la lărgirea pieței de desfacere a mărfurilor și dezvoltarea activității de cooperare pe terțe piețe. Codul ar trebui să constituie un impuls către o reorientare fermă a programelor existente în domeniul asistenței tehnice, pentru accelerarea introducerii tehnologiilor moderne, crearea de capacități noi, formarea bazei materiale și a cadrelor naționale de specialiști, corespunzător condițiilor și necesităților țărilor în curs de dezvoltare.

Întărirea și extinderea colaborării internaționale în acest domeniu sînt chemate să stimuleze aspectele pozitive pe care le înregistrează acțiunile de cooperare cu aceste societăți care, așa cum se știe, dețin poziții cheie în sectoarele de vîrf ale tehnicii, tehnologiei, marketingului, managementului, dispunînd de considerabile resurse financiare și avînd posibilități largi de desfacere a mărfurilor pe piețele internaționale. Pentru a preveni și elimina eventuale abuzuri, se apreciază că de o deosebită utilitate ar fi, de asemenea, instituirea pe plan intern a unor reglementări juridico-economice referitoare la modul de admitere și gestionare a investițiilor externe de capital, încît acestea să fie canalizate în direcția realizării efective a obiectivelor țărilor gazdă, ținîndu-se seama de interesele tuturor partenerilor.

În contextul eforturilor de edificare a unei economii moderne, România își extinde relațiile cu toate țările lumii, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. În acest cadru România dezvoltă relații reciproc avantajoase și cu societăți transnaționale, relații în cadrul cărora își exprimă preferința pentru trecerea de la schimburile comerciale clasice la forme noi de cooperare, cum sînt societățile mixte, știindu-se că în țara noastră investițiile străine sînt admise numai pe baza asocierii cu capital național de stat, în condițiile în care participarea acestuia să fie de cel puțin 51%.

Punînd pe primul plan relațiile cu țările socialiste și acționînd pentru întărirea colaborării cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu țările mici și mijlocii, pentru asigurarea dezvoltării independente a fiecărei națiuni, România se pronunță totodată pentru lărgirea solidarității internaționale cu țările dezvoltate, în scopul obținerii unor înțelegeri corespunzătoare. Aceste înțelegeri — în care se poate include și viitorul cod de conduită a societăților transnaționale — vor trebui să ducă la realizarea unor raporturi noi, bazate pe egalitate și echitate, să asigure accesul, în condiții avantajoase, la tehnologiile moderne, la cuceririle științei și tehnicii, reprezentînd un sprijin de substanță pentru țările în curs de dezvoltare din partea țărilor dezvoltate.

dr. Ioan MURGU

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna martie 1979

EVOLUȚIA prețurilor internaționale s-a caracterizat printr-un ușor recul față de nivelul deosebit de ridicat pe care l-au atins în luna precedentă. Aceasta s-a datorat unei anumite relaxări a tensiunii create în special de lipsa de țiței pe piața internațională, precum și diminuării tranzacțiilor speculative cu țiței, produse petroliere și unele metale neferoase.

În aceste condiții, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România au scăzut în luna martie a.c. cu 1,7% comparativ cu creșterea de 10,2% înregistrată în luna precedentă.

Scăderea prețurilor internaționale înregistrată în luna martie pe ansamblul produselor de bază s-a datorat prețurilor la produsele petroliere *care, în condițiile ameliorării aprovizionării cu țiței și a lichidării tranzacțiilor speculative s-au redus cu 9,5% față de nivelurile deosebit de ridicate atinse în luna precedentă. Este de remarcat că recenta hotărîre a țărilor membre O.P.E.C. de a majora prețul la țiței, cu începere de la 1 aprilie a.c., mai mult decît era stabilit inițial, a oprit scăderea mai pronunțată a prețurilor la produsele petroliere.*

Prețurile la materii prime și semifabricate *industriale, cu toate că au continuat tendința de creștere (+1,9%), aceasta a fost mai atenuată decît în luna februarie (+4%). O tendință deosebit de accentuată de creștere a fost înregistrată în continuare la pieile brute de bovine (+27,3%), sub influența diminuării ofertelor. Prețurile au continuat să crească, dar la rate mult mai atenuate decît în luna precedentă, la cauciuc (+2,3%), metale (+1,6%) și fibre animale și vegetale (+0,7%). Prețurile au scăzut la produse din lemn (—0,2%) și minereuri (—0,1%).*

INDICELE SINTETIC I.E.M. în anii 1977-1978 și în martie 1979

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	febr.	martie
INDICE GENERAL	1977	230,1	234,8	235,1
	1978	247,8	230,0 a)	236,6 a)
	1979		310,2 a)	304,9 a)
1. Produse a.ilen-tara	1977	180,7	187,9	193,0
	1978	191,8	180,2 a)	188,0 a)
	1979		205,5 a)	207,7 a)
- cereale	1977	161,6	180,7	176,2
	1978	187,7	168,3	178,5
	1979		206,2	209,2
- semințe oleag., prod. deriv., grăs.anim. și veg.	1977	189,1	199,5	216,3
	1978	201,6	173,3	193,3 a)
	1979		231,6	235,4 a)
- anim.,carne și produse animaliere	1977	158,7	156,4	154,5
	1978	175,5	172,5	176,8 a)
	1979		186,2 a)	187,6 a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	269,0	293,2
	1978	228,8	231,8	229,4 a)
	1979		216,3	216,7 a)
2. Combustibili	1977	398,4	398,6	392,0
	1978	442,0	421,0	429,5 a)
	1979		675,3	626,3 a)
- cărbuni și cocs	1977	289,1	279,6	281,1
	1978	356,2	344,8	352,1 a)
	1979		392,4	391,5 a)
- țiței	1977	563,9	550,7	550,7
	1978	548,0	551,1	551,1
	1979		595,5	595,5
- produse petroliere	1977	439,1	448,8	433,0
	1978	479,6	441,8	454,3
	1979		928,7	840,8
3. Materii prime industriale	1977	199,2 a)	204,3 a)	204,9
	1978	211,7 a)	192,6 a)	198,3
	1979		242,1 a)	246,7 a)
- minereuri	1977	149,4 a)	152,9 a)	152,2
	1978	140,0 a)	131,7 a)	132,7 a)
	1979		146,2 a)	146,0 a)
- metale	1977	192,1	194,6	193,7
	1978	202,6	177,6 a)	189,0 a)
	1979		238,2 a)	242,0 a)
- cauciuc	1977	231,0	231,9	232,4
	1978	279,2	245,0	247,3
	1979		320,0 a)	327,5
- lemn și produse din lemn	1977	227,9	228,8	225,2
	1978	249,9	235,0 a)	238,2 a)
	1979		273,9 a)	273,4 a)
- fibre anim. și veg.	1977	212,3	246,7	253,9
	1978	215,1	200,6	209,2
	1979		227,9	226,4
- piei	1977	186,6	193,1	196,9
	1978	247,7	208,6	203,6
	1979		376,4	479,1

a) Date provizorii pentru: vite vii, porci vii, miere, builă, coca de furnal, minereu de fier, dromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută, ulei de ricin.

La produsele agroalimentare *de bază, prețurile au înregistrat, ca și în luna precedentă, o ușoară tendință de creștere.*

Cu toate că și în luna martie activitatea tranzacțională a fost relativ susținută, posibilitatea unei creșteri mai accentuate a prețurilor a fost contracarată de influența pe care o exercită disponibilitățile excedentare mondiale asupra acestor prețuri. În aceste condiții s-au înregistrat creșteri la cereale (+1,5%), semințe oleaginoase și uleiuri vegetale comestibile (+1,6%), animale și carne (+0,8%), zahăr și produse tropicale (+0,2%).

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

„Perspective pesimiste pentru industria petrochimică"

ACEASTA este concluzia prognozei Comitetului pentru industrie al O.C.D.E., referitoare la prima jumătate a viitorului deceniu în Europa de vest, cînd se apreciază că va exista un interes scăzut pentru efectuarea de investiții în industria petrochimică. Unele dificultăți în realizarea desfacerii, profiturile mai reduse, greutățile în aprovizionarea cu materii prime, și consumurile mari de resurse energetice ale căror prețuri sînt în creștere vor face dificilă finanțarea de noi uzine petrochimice, atît din partea investitorilor naționali cît și din partea celor din străinătate. Dacă tendința se va menține și în a doua jumătate a viitorului deceniu, aceasta va însemna greutăți inclusiv în legătură cu înlocuirea utilajelor, apreciindu-se că se va realiza reînnoirea a numai circa 33% din echipamentele fabricilor petrochimice vest-europene actuale.

Raportul subliniază că această situație va duce la scăderea exporturilor și în același timp se va asista, în statele occidentale, la creșterea importurilor de produse petrochimice.

Olanda: previziuni infirmate

POTRIVIT ultimelor estimări, balanța de plăți olandeză în 1978 a înregistrat un sold negativ apreciat la peste 3 miliarde guldeni. Acest rezultat a constituit o surpriză pentru specialiști care aveau în vedere, în estimările făcute la sfîrșitul anului trecut, un surplus substanțial, respectiv de circa 6 miliarde guldeni. Ulterior, aprecierile au început să devină pesimiste ajungîndu-se la concluzii total contrare celor inițiale. După cum afirmă autoritățile de resort, deficitul s-ar datora în special unei înrăutățiri înregistrate de comerțul invizibil: cheltuielile efectuate de turiștii olandezi în străinătate au depășit previziunile, în timp ce încasările de la vizitatorii străini au rămas constante. Importurile au fost superioare așteptărilor ca urmare a unei stocări sporite a materiilor prime destinate industriei, în condițiile incertitudinii care a caracterizat piața internațională iarna trecută. Au crescut de asemenea importurile de bunuri de consum. Pe de altă parte, exporturile au fost diminuate ca urmare a reducerii temporare a livrărilor de gaze naturale, determinată de renegocierea, la inițiativa olandeză, a condițiilor contractuale.

Estimările Ministerului de Finanțe au stat la baza deciziei Băncii Olandei de a limita acordarea de împrumuturi în tot cursul acestui an.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 9—13.04.1979 s-a caracterizat prin continuarea redresării **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale. Anunțarea, la Washington, a creșterii producției industriale în martie a.c. cu 0,8% (față de 0,1% în februarie a.c) a fost principalul factor pozitiv pentru moneda americană, care a înregistrat noi nivele de repere-ciere.

Francul belgian, a cărui cotație pe 13.04.1979 se situa la 39.20 franci/1 dolar, comparativ cu 29,90 franci/1 dolar pe 6.04.1979, s-a depreciat în proporția cea mai accentuată față de dolar (1%), un rol important în evoluția sa pe piețele valutare jucînd dobînzile mai scăzute la depozitele în această valută. **Francul francez** s-a situat pe o poziție continuu ascendentă față de dolar, astfel că la sfîrșitul săptămînii cotația sa se situa la circa 4,3650 franci/1 dolar, respectiv cu 0,8% sub cea de referință (4,33 franci/1 dolar). Un procent foarte apropiat de depreciere față de dolar a înregistrat și **francul elvețian** — 1,7250 franci/1 dolar pe 13.04.1979, comparativ cu 1,7125 franci/1 dolar pe 6.04.1979 —, intervențiile directe ale Băncii Elveției reușind doar să oprească temporar deprecierea francului.

Marca vest-germană, influențată și de unele previziuni legate de creșterea inflației în R.F.G. în acest an la 4% (față de prevederile oficiale de 3,5 %), era tranzacționată la sfîrșitul perioadei la 1,9025 mărci/1 dolar, cu 0,5% sub închiderea săptămînii trecute (1,8925 mărci/1 dolar). După o repreciere de 0,8%, urmare și a unor zvonuri privind eventuala mărire a taxei scontului, **yenul japonez** a terminat acest interval la circa 215,50 yeni/1 dolar, comparativ cu un nivel de 215 yeni/1 dolar pe 6.04.1979. **Lira italiană** a oscilat în tot acest interval între 843 și 844 lire/dolar, manifestînd o constanță destul de pronunțată. Cotînd la circa 2,0950 dolari/1 liră pe 13.04.79, **moneda britanică** cîștigă în raport cu dolarul 0,2% în acest interval (2,09 dolari/1 liră pe 6.04.1979), evoluînd pe un trend ascendent față de toate celelalte valute occidentale.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 11% p.a. la cele în eurodolari, 5,5% p.a. la cele în euromărci vest-germane și 1,9375% p.a. la cele în eurofranci elvețieni.

Piața **aurului** a cunoscut vînzări importante, care au generat un trend descendent pentru prețul metalului galben, al doilea fixing din ziua de 12.04.1979 de la Londra (ultima zi lucrătoare a săptămînii) de 233,95 dolari/uncie, fiind cu aproape 6 dolari/uncie sub cel corespunzător din 6.04.1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

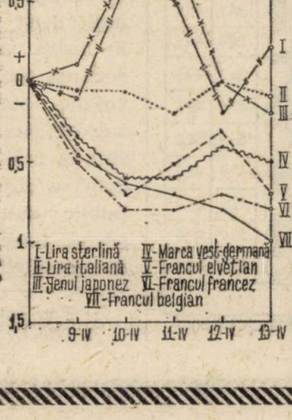

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9—13.IV., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 6.IV.1979

Notă : Cursurile din zilele de 12 și 13.IV sînt luate pe baza cotațiilor de la New York, piețele valutare vest-europene fiind închise.

Economia țărilor capitaliste
ÎNTRE REMEDII ȘI PALIATIVE

DECENIUL ACTUAL nu a fost în măsură să favorizeze un reviriment în economia statelor occidentale dezvoltate, cu toate eforturile susținute de filosofia intervenționismului statal în sprijinul creșterii economice. Asistăm, în prezent, la un fenomen nou, caracterizat prin accentuarea fazelor ciclurilor și în special a depresiunilor, evoluții ale unor sectoare industriale diferite de ciclul general al economiei, apariția crizei neciclice energetice și a materiilor prime. Toate acestea au generat — în raportul stat-economie în țările dezvoltate — evoluții contradictorii, dar care, în fond, subliniază împletirea tot mai accentuată de interese între stat și capitalul privat. Pe de o parte asistăm la intensificarea pătrunderii statului în unele ramuri deficitare, simultan cu o tendință de rezistență din partea sectorului particular la taxele ridicate la care este supus, de fapt pentru a putea beneficia de subvenții guvernamentale ; pe de altă parte se poate observa reducerea intervenției directe substituită printr-un control indirect, prin pîrghii legislativ-administrative și financiare pentru a încerca să regleze mecanisme ce depășesc posibilitățile unei întreprinderi private ; creșterea opoziției față de această sporire a controlului care deși menită să dirijeze evoluția factorilor macroeconomici, intră în contradicție cu interesele imediate ale producătorului particular. Vom încerca să prezentăm cîteva din aspectele mai semnificative în perioada care a urmat crizei din 1973—1975, aspecte destul de contradictorii care nu fac decît să reliefeze inconsistența încercărilor de a însănătoși economia occidentală.

Între intenții și realități

CHELTUIELILE efectuate de către stat în sprijinul sectorului privat dețin în prezent o pondere ajungînd pînă la peste 50 la sută din P.N.B. al țărilor occidentale industrializate, față de cel mult 34 la sută în 1962 (graficul nr. 1). Statul este obligat tot mai mult să preia asupra sa efectuarea de cheltuieli în domenii evitate deliberat de sectorul particular datorită unei multitudini de cauze, printre care profituri reduse sau cu efecte tîrzii, existența unor anumite riscuri în legătură cu perspectiva obținerii de profituri etc.

Grafic nr 1

Cine cît deține? (1978)

Particular: —○≃100%
Proprietate de stat: ◔25% ◑50% ◕75% ●≃100%

	Poșta	Telecomunicații	Electricitate	Gaze	Prod. de petrol	Cărbune	Căi ferate	Linii aeriene	Automobile	Oțel	Nave	Cheltuieli guvernamentale (% din P.N.B.)* 1962	1975
Belgia	●	●	◔	◔	p.n.	○	●	●	○	◑	○	30,7	43,2
Anglia	●	●	●	●	◔	●	●	◕	◑	◕	●	34,2	44,4
Canada	●	◔	●	○	○	○	◕	◕	○	○	○	29,4	40,9
Franța	●	●	●	●	p.n.	●	●	◕	◑	◕	○	36,3	40,3
R.F.G.	●	●	◕	◑	◔	◑	●	●	◔	○	◔	33,6	42,1
Olanda	●	●	◕	◕	p.n.	p.n.	●	◕	◑	◔	○	34,4	51,2
Italia	●	●	◕	●	p.n.	p.n.	●	●	◔	◕	◕	32,4	41,9
Japonia	●	●	○	○	p.n.	○	◕	◕	○	○	○	19,0	23,4
Suedia	●	●	◑	●	p.n.	p.n.	●	◑	○	◕	◕	32,7	49,4
S.U.A.	●	○	◔	○	○	○	◔	○	○	○	○	29,5	34,0

p.n. – producție neglijabilă

(după The Economist și * Herald Tribune)

Dar nivelul acestor cheltuieli începe să fie considerat prea ridicat, afirmîndu-se că ele tind să devină o frînă în calea dezvoltării [1]). Se apreciază, după unii specialiști britanici, că fiecare creștere cu 5 la sută a cheltuielilor statului ar duce la o scădere cu 1 la sută a venitului național datorită, printre altele, nealinierii la „interesele prioritare" ale economiilor de piață, respectiv, am spune noi, ale capitalului monopolist. Această apreciere nu pare însă să fie departe de realitate dacă se referă la imensele cheltuieli militare efectuate de stat. În bugetul Statelor Unite pentru viitorul an fiscal se prevăd cheltuieli militare majorate cu 10 la sută față de anul trecut, iar în Japonia imposibilitatea în care se află guvernul de a menține o rată ridicată de creștere este pusă de specialiști inclusiv pe seama alocațiilor militare, într-o țară unde „miracolul japonez" avea în trecut, ca una dintre explicații, tocmai lipsa unor astfel de cheltuieli.

Potrivit unui recent studiu al O.C.D.E. consacrat mai ales problemelor fiscalității, deși se așteaptă ca în viitor o serie de țări occidentale printre care Austria, Suedia, Norvegia să treacă mai intens la reducerea cheltuielilor publice — măsură inițiată deja în ultimii doi ani — în schimb, pentru alte țări vest-europene (Anglia, Franța, R.F.G.) aceasta nu pare să fie considerată o soluție viabilă.

Sporirea împrumuturilor contractate de stat (grafic nr. 2), constituie, în sensul celor menționate anterior, o încercare de a face față acestor cheltuieli în continuă creștere. Un aspect nou, menționat de revista „The Economist" îl constituie apelul mult mai intens la împrumuturi externe prin intermediul întreprinderilor din sectorul public, pentru a evita astfel o recunoaștere a dificultăților cu care guvernele respective sînt confruntate [2]). O altă cale la care se apelează pentru acoperirea cheltuielilor este fiscalitatea ridicată. Dar potrivit previziunilor O.C.D.E., deși cheltuielile publice vor continua să crească pe ansamblul țărilor membre în următoarea perioadă, „este greu de presupus că guvernele țărilor occidentale dezvoltate vor putea majora — în ritmurile practicate anterior — taxele asupra veniturilor populației sau ale corporațiilor".

Criza structurală a economiilor occidentale

FENOMENELE ȘI TENDINȚELE la care asistăm în prezent, în economia mondială constituie pentru statele capitaliste mai mult decît o recesiune ciclică obișnuită, provocînd schimbări în însești structurile industriale. În acest proces se remarcă declinul unor industrii tradiționale din țările capitaliste dezvoltate, statul fiind constrîns să preia sarcina de gerare și subvenționare a unor sectoare mai puțin rentabile, dar care sînt în realitate, indispensabile reproducției capitaliste. După cum se observă în graficul nr. 1, pe ansamblul sectorului public statul deține în primul rînd controlul asupra poștei, telecomunicațiilor, electricității și gazelor, în timp ce automobilele, oțelul sau construcțiile de nave au rămas în sec-

[1]) The International Herald Tribune, 3—4 februarie 1979
[2]) The Economist, 5 ianuarie 1979

torul particular doar în puține țări (Japonia, Canada, Belgia) în măsura în care au încă perspective favorabile. În cea mai mare parte, însă, ultima criză s-a soldat cu trecerea în mîna statului a industriei constructoare de nave, a transporturilor pe căi ferate, a exploatării materiilor prime deficitare, permițînd astfel capitalului particular să se orienteze către domenii de vîrf, cu rata ridicată a profitului.

În **industria navală** spre exemplu, acordarea de către stat a subvențiilor s-a făcut în condițiile necesității de a se reduce cu 30—40 la sută capacitatea actuală a șantierelor navale. Pînă și în Japonia, de altfel, constructorii vor trebui să răspundă cererilor guvernamentale de a reduce cu 35 la sută capacitățile existente, în schimbul obținerii de credite guvernamentale în condiții avantajoase. O situație mai deosebită a apărut în R.F.G. unde constructorii de nave au solicitat transformarea subvențiilor guvernamentale într-o practică anuală.

Căile ferate sînt de asemenea obligate să recurgă din ce în ce mai mult la subvenții din partea statului. Astfel, în S.U.A., rețeaua Conrail — preluată de stat în 1976 — a beneficiat nu-

Grafic nr 2

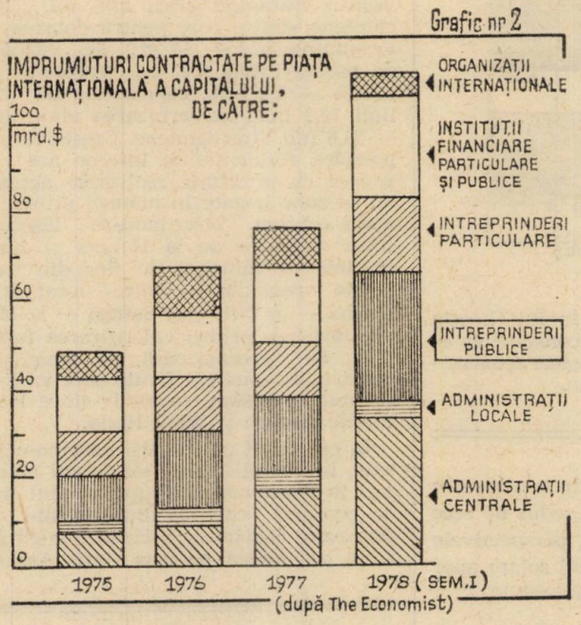

(după The Economist)

mai în 1978 de 3,3 miliarde dolari subvenții guvernamentale pentru reorganizare. În R.F.G., statul alocă anual 2 miliarde dolari sub formă de subvenții, intenționînd ca pînă în 1981 să reducă personalul căilor ferate cu 15 la sută, să desființeze circa 3 200 km de cale ferată și să înlocuiască cu autobuze alți 6 400 km. În Olanda, din 1972, statul a luat măsura de a prelua toate debitele transportului pe căile ferate.

Dificultățile mari pe care le întîmpină statul în gerarea industriilor sau a unora dintre serviciile publice generează tendința — manifestată începînd cu cel puțin doi ani în urmă — de a se încerca să se treacă din nou în sectorul particular „copiii bolnavi ai economiei", deși nu se poate afirma că această schimbare de optică ar fi determinată de o reînviorare economică ci, poate în cel mai bun caz stimulată de anumite interese politice imediate.

Un caz interesant îl constituie, din nou, țara „miracolului japonez" unde se înmulțesc punctele de vedere privind necesitatea reprivatizării unei părți din căile ferate naționale și din monopolul asupra tutunului. Se pare, însă, că sectorul particular nu este dispus să accepte efortul de a însănătoși o întreprindere nerentabilă, iar pe de altă parte, sindicatele se opun ieșirii de sub tutela statului chiar dacă aceasta va însemna absența în continuare a dreptului la grevă, interzis în sectorul public. Căile ferate naționale nu constituie un caz unic : statul intenționează, de asemenea, să se retragă din întreprinderi unde nu deține pachetul principal de acțiuni, în acest sens fiind vizată în primul rînd compania Tokyo Steel.

O situație apropiată se manifestă în Canada unde guvernul intenționează să se retragă sau să-și reducă participarea dintr-o serie de întreprinderi (pe considerent că acestea „nu mai sînt instrumente ale politicii naționale, fiind viabile sub aspect financiar"), printre care — potrivit revistei „The Economist" — s-ar putea număra : Compania națională a căilor ferate, Air Canada, Eldorado Nuclear, anumite segmente industriale și comerciale din Corporația pentru Dezvoltarea Exportului (E.D.C.), Banca federală pentru dezvoltare economică, Corporația de credit agricol.

O.C.D.E. se referea, în raportul menționat anterior, la nemulțumirea întreprinderilor — atît private cît și a unora din cele naționalizate — în legătură cu faptul că pierderile, deficitele cronice ar fi tributare unei slabe posibilități de orientare a statului către prioritățile cerute de piața liberă, formă voalată de a exprima împotrivirea față de încercările de control al statului asupra activității economice — control realizat prin căi și metode specifice, din afara întreprinderilor, cu ajutorul aparatului legislativ și administrativ.

Intenția unor state de a reprivatiza anumite sectoare nu pare să însemne și o renunțare totală la control, considerat necesar, atita timp cît economia capitalistă este confruntată cu fenomene și probleme cum sînt inflația, șomajul etc., care din ce în ce mai greu pot fi stăpînite. Iată încă o dată, cazul Canadei unde guvernul de la Ottawa, avînd în vedere să-și reducă intervenția directă în economie va pune accent pe realizarea activității de îndrumare și control pe cale administrativă asupra întreprinderilor private. La fel, în R.F.G., o situație tipică o reprezintă intensificarea controlului prin intermediul autorităților la nivelul landurilor asupra distribuției energiei electrice, precum și în serviciile de poștă, telefon, telegraf. În Anglia, încercînd să facă față criticilor la adresa modului de coordonare guvernul britanic a propus în 1976 — la sugestia Oficiului național pentru dezvoltare economică — înființarea unei „noi instituții interpuse între guvern și industrie", din care să facă parte inclusiv reprezentanți ai sindicatelor și consumatorilor. Formula a fost respinsă însă imediat ce au apărut semnele ieșirii din criză, înseși întreprinderile din sectorul de stat pronunțîndu-se pentru acordarea de prioritate intereselor corporațiilor în condițiile menținerii de către forurile guvernamentale a unui rol exclusiv indicator referitor la stabilirea ritmului de creștere.

În Franța, se așteaptă în prezent rezultatele măsurilor adoptate de guvern în primăvara anului trecut în vederea limitării treptate a controlului asupra prețurilor, statul instituind în schimb forme noi în legătură cu urmărirea realizării indicatorilor de productivitate a muncii. În S.U.A., Administrația de la Washington preconizează creșterea rolului instituțiilor publice cu rol de supraveghere, control și standardizare asupra fiecăreia din principalele ramuri industriale și a sistemului bancar. Și totuși, în contradicție cu această orientare, în următoarea perioadă se prevede o primă breșă în sistemul federal de reglementări în sensul desființării, pînă în anul 1985, a Oficiului pentru aeronautică civilă, discutîndu-se chiar și oportunitatea renunțării la organul de control asupra transporturilor rutiere.

Este greu de spus cît de eficace și viabile vor fi măsurile propuse sau preconizate dar oricare ar fi răspunsul, aceste încercări nu sînt de natură să ducă la reducerea sau anihilarea contradicțiilor între sectorul particular și de stat, care se răsfrîng în primul rînd asupra maselor largi din țările respective. Toate aceste contradicții — mai mult sau mai puțin paradoxale — nu fac decît să întărească ideea crizei de ansamblu — ce depășește în amplitudine și implicații fenomenele ciclice caracteristice deceniilor anterioare — care afectează sistemul economic capitalist. Iar intervenția statului în economie, problemă în jurul căreia confruntările de opinii și de poziție nu fac decît să reflecte contradicțiile din ce în ce mai acute ale economiei capitaliste, pînă acum nu a apărut ca un remediu pentru ele, ci, cel mult ca un paliativ.

Emilian STANCU

Creşterea economică în condiţiile economisirii energiei

„CRIZA PETROLULUI" declanşată în în 1973 a determinat o modificare de tendinţă faţă de perioada anterioară în raportul dintre creşterea produsului social şi cea a consumului de energie primară, vizibilă în R.F.G. cu deosebire în 1974 şi 1975, dar şi în 1977 (vezi graficul). Pînă în primii ani ai deceniului nostru pentru realizarea fiecărui procent de creştere a produsului social se înregistra o sporire cu circa 1,83 puncte procentuale a consumului de energie, şi în primul rînd a celui de petrol. Măsurile de economisire adoptate în industrie şi în cadrul consumului populaţiei în urma majorării substanţiale a preţurilor purtătorilor de energie au determinat un început de inversare a raportului menţionat anterior. Experţii vest-germani consideră în prezent că, în condiţiile economisirii, în R.F.G. este posibilă, cu un consum constant de energie, realizarea unei creşteri economice de 2,5 pînă la 3% pe an.

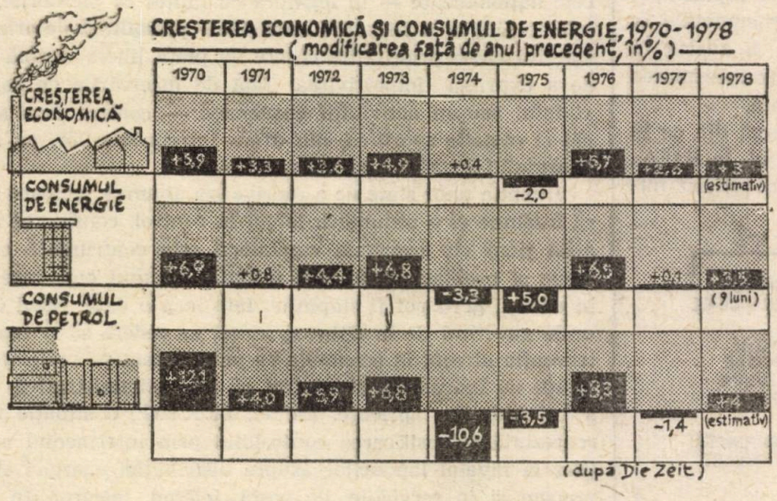

Energia solară: perspectiva depăşirii barierei costurilor

DUPĂ CUM INFORMEAZĂ presa de specialitate din Occident, se conturează perspectivele unei colaborări de lungă durată între firme din ţările vest-europene şi cele din S.U.A. în vederea elaborării şi dezvoltării de echipamente şi tehnologii perfecţionate în domeniul utilizării energiei solare, atît pe filiera fotovoltaică , cît şi pe cea termodinamică. Statele Unite deţin un avans în acest domeniu, deoarece — începînd cu deceniul actual — aplicaţiile cercetărilor efectuate în acest domeniu sînt „transferate" progresiv din cosmos pe pămînt. De pildă, la începutul acestui an în S.U.A. un număr de 175 mii de pasaje peste calea ferată erau păzite de celule fotoelectrice, funcţionînd pe bază de energie solară.

Se apreciază, totuşi, că despre debuşee mai largi pentru echipamentul energetic solar nu se va putea vorbi decît pe la jumătatea deceniului următor, ţinîndu-se seama de costul specific relativ ridicat al instalaţiilor respective. Anul trecut, în Franţa, de pildă, costul per un wat de putere al unei instalaţii fotovoltaice era de circa treizeci de ori mai ridicat decît în cazul unei centrale nucleare. Dar, dacă se ia în considerare faptul că acest cost s-a redus de zece ori în perioada 1970-1978, perspectivele extinderii utilizării energiei solare apar într-o lumină mult mai favorabilă.

R.P. Polonă: orientări concrete ale cercetării

UNA DINTRE cele mai importante teme ale programului de cercetări ştiinţifice, aprobat de guvernul R.P.Polone, este „optimizarea producţiei şi consumului de proteine". De această sarcină se ocupă numeroase institute şi centre de cercetare, respectiv peste 2 200 de cercetători, ingineri şi tehnicieni, iar fondurile alocate în acest scop însumau la sfîrşitul anului trecut 7,5 miliarde zloţi.

Printre principalele orientări ale studierii producţiei şi consumului de proteine figurează utilizarea deplină a proteinelor din lapte atît pentru îmbogăţirea conţinutului produselor lactate în ele, cît şi în fabricarea pîinii şi a preparatelor din carne. A doua direcţie o reprezintă obţinerea de proteine din peşte şi alte animale marine, cu multiple utilizări în alimentaţia omului.

Se studiază, de asemenea, tehnologiile de obţinere a furajelor complete pornind de la uree, paie şi melasă, precum şi a preparatelor de proteine din lucernă, colza sau plante leguminoase, apreciindu-se că — în condiţiile Poloniei — deosebit de favorabilă este utilizarea în acest mod a lucernei în zootehnie.

R.A. Egipt: proiecte în domeniul transporturilor

URMĂRIND o valorificare superioară a tuturor resurselor şi potenţialului economic al ţării, R. A.Egipt este preocupată în prezent de extinderea şi modernizarea reţelei de căi ferate, de natură să asigure legături cît mai rapide şi eficiente, atît pentru traficul de pasageri cît şi pentru cel de mărfuri, pe teritoriul naţional şi în zonele adiacente.

Astfel, pentru 1979, guvernul egiptean şi-a propus să aloce în acest scop investiţii însumînd circa 233 mil. lire egiptene, dintre care pentru dotarea cu locomotive noi — 44 mil. l.e., vagoane de pasageri 60,5 mil. l.e., vagoane de marfă — 4,2 mil., construirea de noi linii 19,2 mil., modernizarea altor linii — 34,6 mil. lire egiptene. Creşterea capacităţii căilor ferate interne are în vedere cu prioritate realizarea accesului la zone bogate în materii prime, în acest context înscriindu-se legătura între oţelăriile de la Heluan şi zăcămintele de minereu de fier din oaza Osiris, conexiunea între localităţile Quena — pe Nil — şi Safaga — la Marea Roşie — pentru valorificarea fosfaţilor. Se preconizează, de asemenea, construirea unei căi ferate care va lega Egiptul de Sudan, respectiv între localităţile Assuan şi Wadi Halfa.

În contextul colaborării româno-egiptene, în cursul acestei săptămîni a fost pus în circulaţie, în Egipt, primul tren de pasageri compus din vagoane de fabricaţie românească, cursa inaugurală fiind organizată pe ruta Cairo-Assuan.

Cum se poate rata lansarea unui produs nou?

COMPARÎND importanţa — pentru evoluţia lor ulterioară — a momentului lansării pe piaţă a unui produs nou, cu cel al lansării unei rachete care urmează să se înscrie pe o orbită circumterestă, revista **L'Usine Nouvelle** relevă că, după opinia specialiştilor în materie, acest lucru se verifică îndeosebi în cazul bunurilor de consum. Neglijarea anterioară a studierii aprofundate a unor factori ca perspectivele cererii pe piaţă, tendinţele în tehnologie, situaţia concurenţei, evoluţia previzibilă a „mediului" economic înconjurător, precum şi slaba organizare a activităţii de promovare a noului produs (de pildă, argumentarea stîngace — în cadrul prospectelor difuzate — a avantajelor potenţiale ale produsului pentru eventualii clienţi) pot provoca eşecul lansării produsului pe piaţă. Nu există o metodă sau formulă universal valabilă de promovare a produselor noi, ci aceasta trebuie aleasă, adaptată — arată revista — în raport cu specificul produsului, în funcţie de faptul dacă se preconizează fabricarea lui în serie mare sau dacă este destinat unui cerc restrîns de consumatori.

GLOSAR

Sistemul bancar în Franța

LA BAZA sistemului bancar francez în actuala lui structură se află reforma din 1945, prin care a fost înființat Consiliul Național al Creditului și au fost etatizate Banca Franței — banca centrală a Republicii Franceze — precum și principalele bănci de depuneri : Crédit Lyonnais, Société générale, Banque Nationale pour le Commerce et l'Industrie și Comptoir National d'Escompte de Paris (ultimele două bănci au fuzionat în 1966 sub denumirea : Banque Nationale de Paris).

Consiliul Național al Creditului este prezidat de ministrul finanțelor sau, în lipsă, de guvernatorul Băncii Franței și se compune din 43 de reprezentanți ai finanțelor și economiei franceze. Acest consiliu este organul de orientare a politicii monetare. Avînd în vedere rolul proeminent al ministrului finanțelor, alături de guvernatorul băncii centrale, în cadrul consiliului, se consideră că de fapt politica monetară este condusă de aceste două instituții, deși în ultima vreme se observă o preponderență a politicii fiscale care și-a subordonat politica monetară.

Banca Franței a fost înființată la 24 pluviôse an VIII (18 februarie 1800) și timp de aproape un secol a fost nu numai bancă de emisiune, dar și cea mai mare bancă comercială din Franța, servind publicul direct cu ajutorul unui mare număr de sucursale și agenții (în prezent : 258, din care la 31 decembrie 1970 erau clasificate drept sucursale 164). În ultima perioadă s-a constatat o restrîngere a operațiilor directe cu publicul, ponderea principală avînd-o relațiile cu Ministerul Finanțelor și cu celelalte bănci (scontarea efectelor de comerț, avansurile pe titluri, îndeosebi pe bonuri de tezaur), precum și influențarea pieței monetare prin manevrarea taxei scontului.

Băncile de depuneri sînt caracteristice sistemului bancar francez, în sensul că ele efectuează atît operații pe termen scurt, ca bănci comerciale, cît și operații pe termen lung specifice băncilor de investiții. Ele formează un sector dominat de băncile etatizate citate mai sus, la care se adaugă trei bănci particulare (Crédit Commercial de France, Crédit industriel et commercial și Société Générale de Banque). Aceste bănci efectuează și finanțarea comerțului exterior, operații de schimb valutar și tranzacții cu aur.

Băncile de afaceri sînt exclusiv bănci de investiții (atît în sensul administrării emisiunilor de obligațiuni, cît și în acela al participațiilor directe permanente la capitalul unor întreprinderi). Deși nu sînt etatizate, băncile de afaceri sînt supuse unei atente supravegheri din partea comisarilor guvernului, care au drept de veto în cazul constatării unei îndepărtări de politica economică generală a statului. Băncile au drept de apel la Consiliul Național al Creditului.

Alte organisme publice și semi-publice : (1) Casa de Depuneri și Consemnațiuni, înființată în 1816, are un rol important în sistemul bancar francez. Ea concentrează resursele băncilor (caselor) de economii, societăților particulare de asigurări, sistemului asigurărilor sociale etc. și finanțează cu ele statul francez. (2) **Creditul Național**, înființat în 1919, este cel mai important intermediar pentru creditele pe termen mediu. (3) **Creditul Funciar**, înființat în 1852, acordă credite ipotecare. (4) **Sistemul de credit agricol**, organizat în jurul instituției centrale denumite Casa Națională de Credit Agricol, care are legături directe de finanțare cu Banca Franței. (5) Băncile populare (cooperative de credit orășenești).

Din sistemul bancar francez face parte, începînd din 1971, și Banca Franco-Română, cu capital mixt, român și francez.

C. K.

S. F. I.

Radu Tașcă, București — Prin aderarea Botswanei la începutul lunii aprilie a.c., Societatea Financiară Internațională, instituție care este o filială a Băncii mondiale, numără acum 109 membri, din care 89 țări în curs de dezvoltare. Asistența financiară acordată de S.F.I. urmărește să stimuleze progresul economic al țărilor membre, în special al țărilor cel mai puțin avansate, prin încurajarea dezvoltării întreprinderilor, de regulă a celor particulare, cu caracter productiv, care să contribuie la valorificarea resurselor lor materiale și umane. S.F.I. completează în acest fel operațiunile Băncii Mondiale. În general, finanțarea de către S.F.I. se face sub forma subscripției la capital sau a acordării unor împrumuturi pe termen lung, fără garantarea rambursării lor de către statul respectiv — dar cu asentimentul lui — și numai atunci cînd nu este disponibil capital particular în condiții rezonabile. S.F.I. contribuie, în același timp, la mobilizarea restului capitalului și la furnizarea asistenței tehnice necesare respectivelor proiecte productive. Rolul S.F.I. este deci de a mobiliza și completa capitalul particular, fără însă a i se substitui.

Anul trecut S.F.I. a furnizat direct 338 milioane dolari, respectiv 18% din costul total al proiectelor aprobate, în 31 țări în curs de dezvoltare (alte 57% din cheltuieli fiind acoperite din surse locale, iar restul de 25% din surse străine — publice și particulare).

Din totalul investițiilor efectuate de S.F.I. în 1978, circa 40% au privit industria prelucrătoare : un șantier naval în Filipine, o întreprindere producătoare de compresoare pentru frigidere în Iugoslavia, o fabrică de îngrășăminte în Iordania etc.

Tractoare

Gheorghe Păiș, Pitești — Este adevărat că în agricultura S.U.A. lucrează acum mai puține tractoare decît în 1955, datorită unei tendințe de scădere a parcului total care a început încă în 1965, cînd el număra peste 4,75 milioane tractoare (fără cele pentru legumicultură). Tendința amintită reflectă pe de o parte procesul de concentrare conducînd la scăderea numărului total al fermelor, iar, pe de alta, recurgerea la tractoare tot mai puternice, cu utilizări multiple, capabile să prelucreze o suprafață mai mare de teren într-un interval de timp mai scurt.

Potrivit publicației **Agricultural Situation**, puterea medie a tractoarelor în funcțiune — din care unele aveau o vechime de 30 de ani — era de 55 CP, față de 53 CP cu un an înainte și 44 CP la începutul deceniului. Media puterii tractoarelor vîndute în S.U.A. în 1977 a fost de 105 CP. Ca urmare a acestei tendințe și a scumpirii pieselor de schimb valoarea medie a unui tractor în funcțiune era apreciată anul trecut la 4 877 dolari, față de 1 731 dolari în 1970.

Mașini-unelte

Valentin Uruioc, Făgăraș — Dispunem de date privind comerțul mondial cu mașini-unelte pentru anul 1977, cînd valoarea acestuia, în prețuri curente, a însumat 276,6 miliarde mărci vest-germane (vezi tabelul), mașinile-unelte reprezentînd la rîndul lor 9% din ansamblul comerțului mondial (față de 12% în 1970). Principalii furnizori de mașini-unelte pe piața mondială erau R.F.G. (19,9%), care a întrecut S.U.A., după care, pe locul al treilea, a avansat Japonia (8%). Pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare realizau în ansamblul lor numai 2,4% din exportul mondial de mașini-unelte (față de 1,3% în 1970).

Climatul economic incert din ultimii ani din țările occidentale s-a reflectat în diminuarea ponderii lor în importul mondial. Pe de altă parte, se remarcă sporirea substanțială a importurilor țărilor membre al OPEC, la aproape 13% din totalul mondial. Țările socialiste incluse în tabel și-au sporit exporturile de mașini-unelte la 37,3 miliarde mărci în 1977, achiziționînd în același an mașini-unelte în valoare de 48,9 miliarde de mărci, respectiv 17,7% din exportul mondial (U.R.S.S. revenindu-i 7%, cifră care o definește ca cel mai mare importator mondial). Din mașini-unelte importate în 1977 de țările socialiste circa 37% proveneau din țările capitaliste dezvoltate.

Structura geografică a comerțului mondial cu mașini-unelte (în %)

Țări importatoare	Anul	Țări exportatoare			
		Țările occ. ind.	Țările socialiste [1]	Țările în curs de dezvoltare	Total mondial [2]
Țările occ. ind.	1970	59,0	4,5	30,6	50,3
	1977	50,2	4,4	37,7	43,6
Țările socialiste	1970	5,5	74,5	0,5	15,7
	1977	8,0	79,2	1,9	17,7
Țările O.P.E.C.	1970	4,5	4,0	10,7	4,5
	1977	14,2	4,2	9,9	12,6
Celelalte țări în curs de dezvoltare	1970	18,7	12,3	44,1	18,2
	1977	17,3	7,2	33,3	16,4
Alte țări	1970	12,3	4,7	14,1	11,3
	1977	10,3	5,0	17,2	9,7
Total	1970	100,0	100,0	100,0	100,0
	1977	100,0	100,0	100,0	100,0

[1] Fără R. P. Chineză și Cuba ; [2] Diferențe prin omiterea grupei „Alte țări".
Sursa : VDI Nachrichten, nr. 11, 16 martie 1979, p. 19

Roboți

Mircea Berindea, Buftea — Paralel cu creșterea numărului roboților industriali utilizați astăzi în lume, sporesc și performanțele de care sînt capabili aceștia. Odată cu dotarea roboților cu microprocesoare și camere de televiziune, se poate vorbi realmente de o nouă generație de roboți industriali. Ei sînt în măsură, de exemplu, să efectueze operații de montaj a unor motoare electrice sau de sudură de-a lungul unui traseu foarte complicat. Cîteva zeci de asemenea roboți perfecționați sînt, de pildă, utilizați de firmele „Fiat" și „British Leyland" pentru a efectua în cîteva minute toate operațiile de sudură necesare la un automobil.

Costul unora dintre acești roboți, relatează **The Economist**, se poate amortiza în mai puțin de trei ani, ceea ce face introducerea lor extrem de atractivă, mai ales în țările în care costul forței de muncă este foarte ridicat. Roboții își găsesc o largă utilizare în efectuarea unor operații periculoase sau monotone. Un robot telecomandat dotat cu două camere de televiziune a fost utilizat recent pentru recuperarea de material radioactiv la centrala nucleară Three Mile Island din S.U.A.

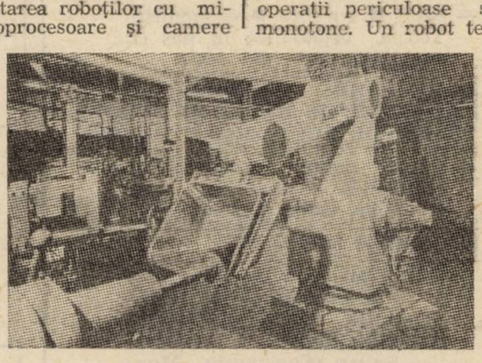

Gheorghe Ionescu, Iași — Precizăm că datele din tabelul nr. 2 din Revista economică nr. 14/1979, p. 10, nu se referă numai la județul Iași, ci la situația pe țară.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 16 din 20 aprilie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Consumul cumulat de resurse materiale primare și energetice — criteriu de stabilire a eficienței pe produs **(dr. Alexandru Mihăilescu, Mihail Giuvelea)** 1

— Realizarea investițiilor în regie proprie **(V. Boescu, L. Tintea)** 3

— Echilibrul financiar, cerința de bază pentru autogestiunea unităților economice **(dr. Ioan Otelea)** 5

— Gospodăria montană **(prof. dr. C. Secrieru, conf. dr. N. Davideanu)** 7

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Perfecționarea metodelor de calculare și evidență a costurilor de producție **(dr. Gh. Șică)** 10

— Cadru adecvat unei activități comerciale dinamice, eficiente **(Ioan Georgescu)** 12

— Idei, soluții, acțiuni de atragere a noi surse de energie în circuitul economic. Marile rezerve ale unei resurse pe nedrept subestimate : biogazul **(Cristian Popescu)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Standardul de stat „Analiza valorii" (I). Obiectivul principal în înnoirea produselor : performanțe superioare cu cheltuieli minime **(Petre Bîrsteică, D. Alex. Băleanu)** 15

— Optimizarea consumurilor de materiale în construcții **(lector univ. Adrian Olaru)** 17

TEORII ● IDEI

Partidul Comunist Român — conducătorul poporului pe drumul socialismului și comunismului **(prof. dr. Mihai Chioreanu)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Teoria economică în pas cu realitățile țării **(V. Iota)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Lupta pentru independență economică a tinerelor state **(conf. dr. Ghiță Tănase)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Țări africane pe calea progresului economic și social. Republica Burundi **(Valeriu Hupoiu)** ; Republica Democrată Sudan **(Constantin Munteanu)** 24

— Elaborarea codului de conduită a societăților transnaționale **(dr. Ioan Murgu)** 25

— Economia țărilor capitaliste între remedii și paliative **(Emilian Stancu)** 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale ; Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Investments under self-control. A possible widespread worthy experience **(V. Boescu, L. Țintea)** 3

— Financial equilibrium, a basic need for economic units' self-management **(Dr. Ioan Otelea)** 5

— The economic and financial mechanism : good functioning and efficiency. Improving the production costs calculating and accounting methods **(Dr. (Gh. Șică)** 10

— The Romanian Communist Party — people's leader on the way of socialism and communism **(Prof. Dr. Mihai Chioreanu)** 18

— Schools — currents — economists. Fazing the theory of economics and the realities of our country **(V. Iota)** 20

— The capitalist countries' economy between remedies and palliatives ' **(Emilian Stancu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Une expérience de grande valeur avec de larges possibilités de diffusion : l'exécution des investissements en régie **(V. Boescu, L. Țintea)** 3

— L'équilibre financier — une exigence fondamentale de l'autogestion des unités économiques **(dr. Ioan Otelea)** 5

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement, efficience. Le perfectionnement des méthodes de calcul et d'enregistrement des coûts de production **(dr. Gh. Șică)** 10

— Le Parti Communiste Roumain, le dirigeant du peuple sur le chemin du socialisme et du communisme **(prof. dr. Mihai Chioreanu)** 18

— Ecoles — courants — économistes. La théorie economique d'accord avec les réalités du pays **(V. Iota)** 20

— Léconomie des pays capitalistes entre remèdes et palliatifs **(Emilian Stancu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Ценный опыт, с широкими возможностями распространения: реализация капитальных вложений хозяйственным способом **(В. Боеску, Л. Цинтя)** 3

— Финансовое равновесие, основной запрос перед самостоятельным хозрасчетом экономических предприятий **(др. Иоан Оцеля)** 5

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Совершенствование методов расчета и учета производственных расходов **(др. Г. Шика)** 10

— Румынская Коммунистическая Партия — руководитель народа по пути к социализму и коммунизму **(проф. др. Михай Киоряну)** 18

— Школы • течения • экономисты. Экономическая теория, равняется на действительность страны **(В. Иоца)** 20

— Економика капиталистических стран между исцелительными средствами и паллиативами **(Емилиан Станку)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

idsmso
FOCȘANI

I.D.S.M.S.A. — FOCȘANI
bd. București, nr. 177, jud. Vrancea
telefon 15600; telex 050343

Întreprinderea de DISPOZITIVE, ȘTANȚE, MATRIȚE ȘI SCULE AȘCHIETOARE FOCȘANI — o realizare modernă în materie — este înzestrată cu utilaje la nivelul tehnicii mondiale. Produsele sale, realizate la un înalt nivel calitativ, pot fi livrate celor interesați pe bază de comenzi ferme.

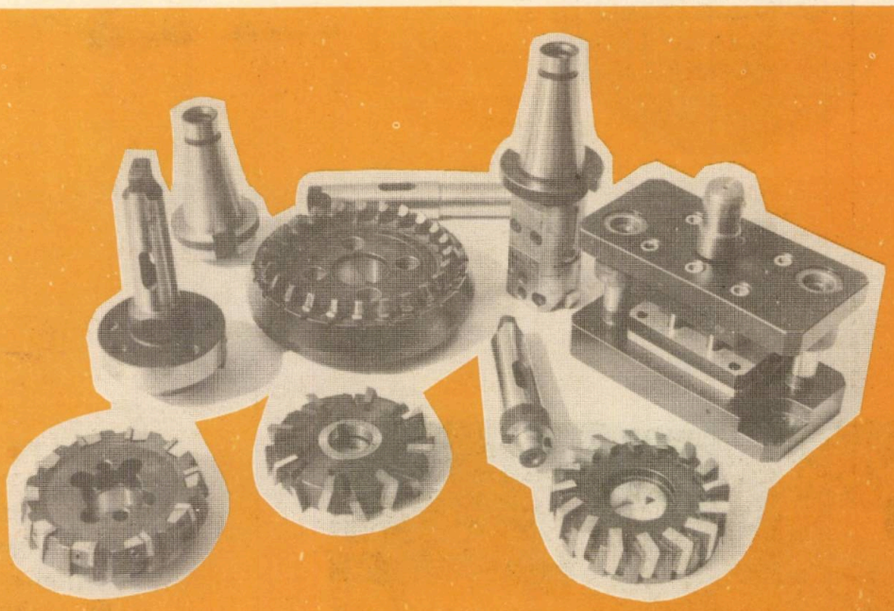

ȘTANȚE, DISPOZITIVE, MATRIȚE
CUȚITE DE STRUNG :
— cu plăcuțe brazate din C.M.S.
— din oțel rapid
CAPETE DE FREZAT :
— ROMASCON (frontală, cu cuțite demontabile)
— cilindro frontale :
a) cu dinți din oțel rapid
b) cu cuțite amovibile
— disc cu trei tăișuri, cu dinți din oțel rapid în zig-zag
BURGHIE ELICOIDALE ∅ 25—35 mm.
SCULE ȘI PORT SCULE pentru strunguri CARUSEL, mașini de alezat, frezat și freze-portal.
ACCESORII PENTRU MAȘINI UNELTE.

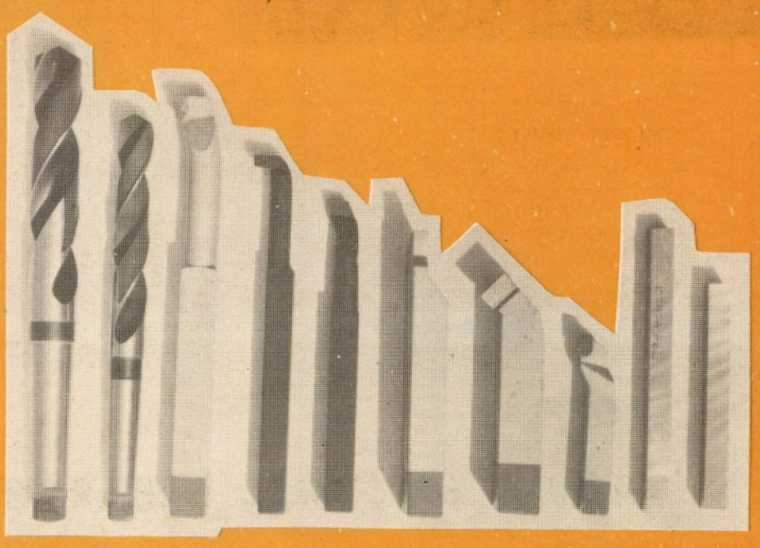

COMBINATUL SIDERURGIC REŞIŢA

Produsele combinatului bicentenar sînt solicitate atît în țară cît și peste hotare, fiind mesagere ale măiestriei profesionale a siderurgiștilor reșițeni. Instalațiile moderne și de înaltă tehnicitate din secțiile combinatului oferă posibilitatea de a se produce:

1979 APR 27

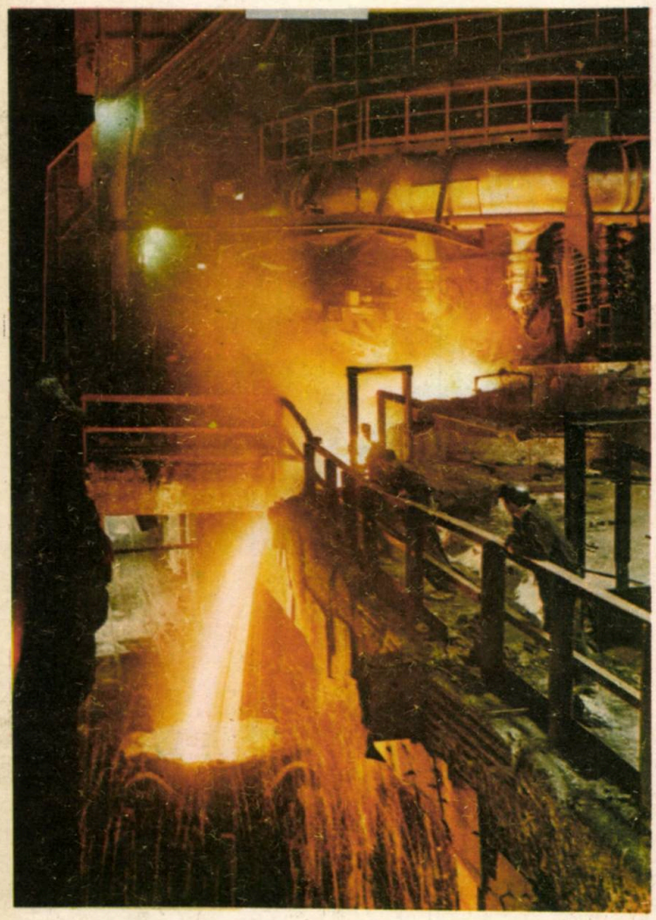

— fonte de afinare
— o mare varietate de mărci de oțeluri, într-o gamă foarte largă de sortimente și calități :
● oțeluri carbon de calitate și oțeluri carbon superioare pentru construcția de mașini ;
● oțeluri aliate și oțeluri aliate superioare pentru construcția de mașini ;
● oțeluri pentru țevi de cazane și cuptoare ;
● oțeluri pentru țevi destinate industriei petroliere ;
● oțeluri pentru autovehicule și tractoare ;
● profile laminate din oțeluri aliate cu mangan, siliciu, crom, nichel, molibden, titan și vanadiu și din oțeluri carbon ;
— semifabricate : blumuri și țagle din oțeluri necalmate, calmate, slab aliate și aliate ;
— tablă groasă (10—40 mm) ;
— șină de cale ferată normală și îngustă ;
— material mărunt pentru cale ferată normală și îngustă ;
— bandaje și discuri pentru vagoane și locomotive.

CENTRALA INDUSTRIALĂ SIDERURGICĂ REŞIŢA

Telefon: 12723
Telex: 044214

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Numărul 17 ● Vineri 27 aprilie 1979

VIZITA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN ŢĂRI ALE AFRICII

REPUBLICA POPULARĂ MOZAMBIC

REPUBLICA BURUNDI

REPUBLICA DEMOCRATICĂ SUDAN

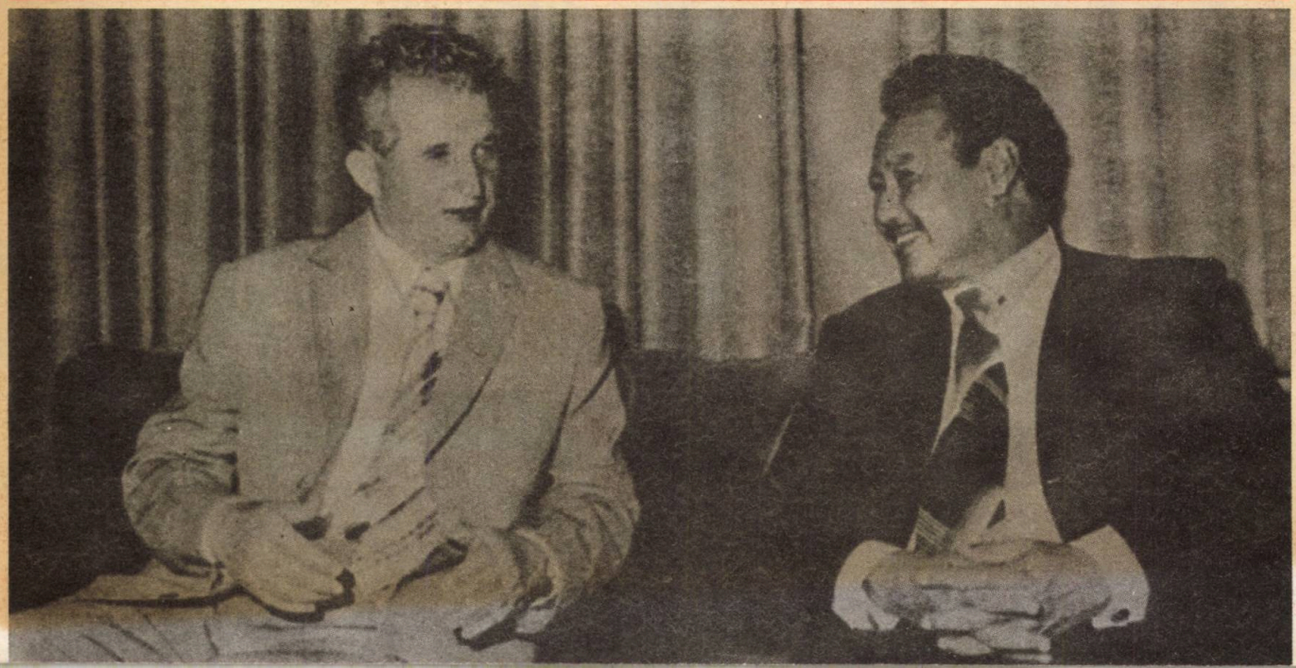

D 646

1979 MAJ 31

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

CIBERNETICA — FACTOR DE CREȘTERE A EFICIENȚEI

Cercetarea în sprijinul producției

ÎN DEZVOLTAREA SOCIETĂȚII CONTEMPORANE într-o dinamică mereu crescîndă, cuprinzînd în întregime toate domeniile activității umane, un element esențial îl constituie avîntul luat de știință ; aceasta a devenit una din principalele forțe de producție, fără de care nu se poate concepe progresul. Atît cercetarea științifică fundamentală, cît și cea aplicativă constituie, îndeosebi pentru procesele de producție, un izvor nesecat de noi dezvoltări, de perfecționare a tehnicilor și metodelor de conducere a activităților, de mecanizare și automatizare a liniilor tehnologice, de creștere a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor materiale, în general de mărire a eficienței economice.

În contextul general al avîntului științei contemporane, al afirmării acesteia ca factor decisiv al progresului și civilizației, **cibernetica** — știință tînără, considerată ca una din cele mai mari realizări ale geniului uman — **se înscrie ca una din științele fundamentale pentru activitatea de bază a societății : producția materială.**

ORIENTĂRI ȘI PREOCUPĂRI ÎN ACTIVITATEA LABORATOARELOR CATEDREI DE CIBERNETICĂ ECONOMICĂ DIN A.S.E.

În direcția cercetărilor teoretice și aplicative din domeniul ciberneticii economice, Laboratoarele catedrei de Cibernetică economică din cadrul A.S.E. depun de peste 15 ani o activitate susținută, căutînd, în colaborare cu unitățile economice din diferite domenii de activitate, să contribuie la realizarea unor sisteme eficiente de conducere.

Astfel, în domeniul cercetării fundamentale preocupările s-au orientat spre elaborarea de modele cibernetico-economice pentru rezolvarea unor probleme de mare importanță ale economiei naționale, izvorîte din studierea atentă a documentelor de partid și de stat, a indicațiilor date personal de tovarășul secretar general **Nicolae Ceaușescu.**

S-au obținut în acest fel rezultate deosebite în elaborarea modelelor de creștere economică, a modelelor de prognoză a dezvoltării unor ramuri din economie, ca și în utilizarea metodelor matematice moderne în elaborarea metodelor de optimizare și dezvoltare a proceselor economice.

O importanță deosebită în jalonarea direcțiilor de cercetare în domeniul ciberneticii economice a reprezentat-o fundamentarea — de către acad. prof. Manea Mănescu, în lucrarea „Cibernetica economică"* — a conceptelor privind **sistemul cibernetic general al economiei naționale, spațiul economic și timpul economic.** Aceste concepte, bazate pe cunoașterea relațiilor construcției societății socialiste din țara noastră și pe utilizarea unor instrumente cibernetico-matematice de înaltă ținută științifică, deschid un vast cîmp de studiu și cercetare în direcția elaborării metodelor de simulare pe calculator a sistemelor și subansamblelor componente ale sistemului general al economiei naționale, constituind în același timp suportul pregătirii viitorilor economiști în direcția utilizării metodelor și tehnicilor moderne de optimizare în activitatea economică.

REALIZĂRI ȘI EFECTE ECONOMICE

DINTRE CELE MAI IMPORTANTE REALIZĂRI obținute în **activitatea de cercetare științifică aplicativă, pe bază de contract,** menționăm :

— implementarea sistemului de urmărire și programare a producției la Uzina „Electromagnetica" — București, secția Pentaconta, ca și a sistemului informatic pentru contractări și livrări de produse la aceeași uzină, realizîndu-se creșterea operativității și a calității lucrărilor respective ;

— implementarea și utilizarea curentă, în regim de teleprelucrare, a sistemului de conducere a lucrărilor de proiectare și construcție a navelor de mare tonaj, în colaborare cu ICEPRONAV — Galați — ceea ce a dus la economisirea a 450 tone metal în 1978, la creșterea eficienței și îmbunătățirea calității ;

— realizarea unor sisteme informatice în industria metalurgică — la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, „Industria sîrmei" — Cîmpia Turzii, Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău, care acoperă o gamă largă de probleme, cum ar fi : programarea producției la oțelării, laminoare, secții de trefilare ; desfacerea produselor ; analiza calității produselor ; sisteme de planificare și urmărire a realizării planului ;

— dezvoltarea sistemului informatic pentru activitatea de comerț exterior, în colaborare cu I.S.C.E. ROMCHIM și CHIMPEX, obținîndu-se, în anul 1978, importante reduceri ale cheltuielilor în valută prin optimizarea importurilor de țiței și economii de peste 2 milioane de lei prin optimizarea amestecurilor de produse petroliere ;

— realizarea unor sisteme și modele de optimizare a lucrărilor de irigații, pentru investiții din țară ca și pentru un contract cu Siria — în colaborare cu Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare și cu Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" ;

— realizarea programelor pentru banca de date a personalului didactic din Ministerul Educației și Învățămîntului, utilizînd tehnici originale de regăsire rapidă a informației

* Editată de A.S.E., București, 1978, 880 p.

și echipamente de teleprelucrare pentru accesul la date de la distanță ;

— colaborarea cu Institutul central de cercetări economice în rezolvarea unor teme de cercetare privind rezolvarea funcțiilor de producție și simularea pe calculator a unor modele de interes major pentru economia națională.

De asemenea în cadrul preocupărilor pentru elaborarea unor algoritmi și unor modele de optimizare a proceselor din economie, au fost realizate o serie de **pachete de programe** care pot fi utilizate pe calculatoarele de producție românească Felix, cum ar fi : REMUS (pentru estimarea și calculul funcțiilor de trend, a funcțiilor econometrice s.a. — care poate fi utilizat într-o gamă largă de probleme economice concrete) ; PERT-RES (care reprezintă o dezvoltare a programelor PERT, optimizînd și resursele necesare activităților complexe) ; MUSCEL (pentru realizarea băncilor de date de mari dimensiuni, cu procedee de regăsire a datelor în timp real, utilizînd teleprelucrarea datelor) ; CROCODIL (pentru optimizarea croirii materialelor, în vederea reducerii consumurilor) ; SWITCH (pentru gestiunea unei rețele de terminale de tip display, teletype și terminale grele microne și stații HASP) ; NPROG (pentru rezolvarea problemelor de programare neliniară, cu aplicații în economie) ; CODEN (pentru codificarea automată a unui număr de 100 000 de unități) ; SYSREP (pentru planificarea anuală și programarea operativă a reparațiilor).

Un obiectiv important al laboratoarelor noastre îl constituie pregătirea cadrelor de specialiști în domeniul cibernetici economice, în cadrul procesului de învățămînt al Facultății de planificare și cibernetică economică. Procesul de integrare cu cercetările aplicative se materializează prin participarea directă a studenților, în colectivele de cercetători și cadre didactice, la soluționarea unor probleme concrete din economie, la alegerea de soluții optime în elaborarea unor modele și sisteme, ca și în utilizarea eficientă a calculatoarelor electronice, ca mijloc de bază în cibernetizarea proceselor de producție.

În acest supliment al „Revistei economice" sînt prezentate cîteva din preocupările pentru introducerea în economie a unor aplicații ale ciberneticii și informaticii economice, rod al colaborării dintre Laboratoarele catedrei de Cibernetică economică și unitățile unor ramuri importante ale economiei.

C. BILCIU

directorul Laboratoarelor catedrei de Cibernetică economică din Academia de Studii Economice

Sistem informatic pentru proiectarea tehnologică și construcția navelor

COMPUTERIZAREA PRODUCȚIEI NAVALE cuprinde activități legate atît de proiectare, de producție, cît și de conducerea producției. De la programe separate, necesare rezolvării diferitelor probleme de proiectare sau economice, s-a trecut la realizarea de **sisteme integrate, care rezolvă un întreg proces de activități de concepție, productive etc.**

Aceste sisteme integrate, constituite dintr-o serie de pachete de programe, rezolvă probleme legate de **pregătirea fabricației și automatizarea unor lucrări** de confecționare a corpului metalic al navei, **pornind de la proiectare.**

Conceperea acestor sisteme a fost facilitată de introducerea comenzii numerice la mașinile automate de debitare oxiacetilenică a tablei. Comanda numerică a acestor mașini conduce la însemnate economii în producție, pe baza elaborării unui laborios sistem de programe pentru calculatorul electronic.

Avînd în vedere forma complexă a corpului navei și varietatea elementelor constructive, pregătirea comenzii numerice pentru mașinile de prelucrat, cu ajutorul calculatorului, se face pornind de la reprezentarea matematică a suprafeței corpului navei și a principalelor sale elemente, respectiv de la crearea unui fișier cu date care înlocuiesc trasarea manuală pe planșetă a planului de forme al navei (din care, pînă acum, se obțineau datele necesare prin construcții grafice).

Odată stabilite forma și dimensiunile elementelor constructive, desenele la scară ale acestora se aranjează în cîmpul formatelor de tablă (album de croire) pe o masă dotată cu un sistem ce determină coordonatele de amplasare a fiecărui element — după care, prin program, calculatorul elaborează banda perforată pentru comanda mașinii de debitat, introducînd și comenzi tehnologice pentru mașină. Conținutul de date al acestei benzi se verifică, de asemenea, pe mașina automată de desenat.

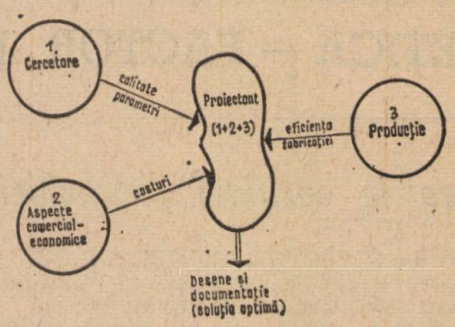

Fig. 1

Utilizarea calculatorului în fazele de selectare a soluțiilor în proiectare dă proiectantului posibilitatea de a-și alege după criterii multiple soluțiile optime. Obligația proiectantului de a examina variantele din diferite puncte de vedere (fig 1) pentru optimizarea soluțiilor devine greu de realizat fără metode de prelucrare automată a datelor.

Una din principalele preocupări ale ICEPRONAV, în colaborare cu Laboratoarele catedrei de Cibernetică economică din A.S.E., pe linia creșterii eficienței economice în industria navală, încadrată pe linia directivelor privind revoluționarea tehnico-științifică a producției, au constituit-o introducerea și extinderea aplicării sistemului integrat de proiectare — pregătirea fabricației — comandă numerică.

Modulele de programe, a căror schemă-bloc este reprezentată în fig. 2, sînt grupate pe activități de proiectare și producție, asigurînd o bună interconectare a acestora.

În faza de proiectare, modulele (F1 — F7) permit ca, prin dialogul proiectantului cu calculatorul, să se verifice sub toate aspectele și să se corecteze soluția, astfel încît să se fundamenteze decizia privind începerea construcției navei.

Modulele fazei de control numeric merg pînă la definirea fiecărui element de structură, alegerea materialelor și elaborarea benzilor perforate pentru comanda numerică sau a peliculei pentru comanda optică a mașinilor de debitat, a desenelor de control, a datelor tehnologice pentru fasonare și alte prelucrări.

Pentru a asigura dialogul operativ al proiectanților cu calculatorul electronic de la Laboratoarele catedrei de Cibernetică economică-A.S.E., din București, la sediul din Galați al ICEPRONAV a fost instalat un echipament terminal cuplat cu un minicalculator, care asigură teleprelucrarea datelor la calculatorul de la A.S.E., respectiv comanda mesei de desenat.

În prezent, de la terminalul din Galați se transmit date zilnic (3—8 ore/zi), pe linie telefonică.

În fig. 3 este prezentat sistemul de teleprelucrare implementat.

Sistemul integrat realizat prezintă următoarele AVANTAJE : ● **reducerea manoperei pentru operațiile pregătitoare** (eliminarea trasajului, șablonajului, desenelor la scară pentru debitare optică etc.) ; ● **reducerea manoperei de asamblare cu cca. 15%,** datorită preciziei în determinarea conturului și dimensiunilor elementelor, ca și în debitarea acestora ; ● **scurtarea însemnată a ciclului de**

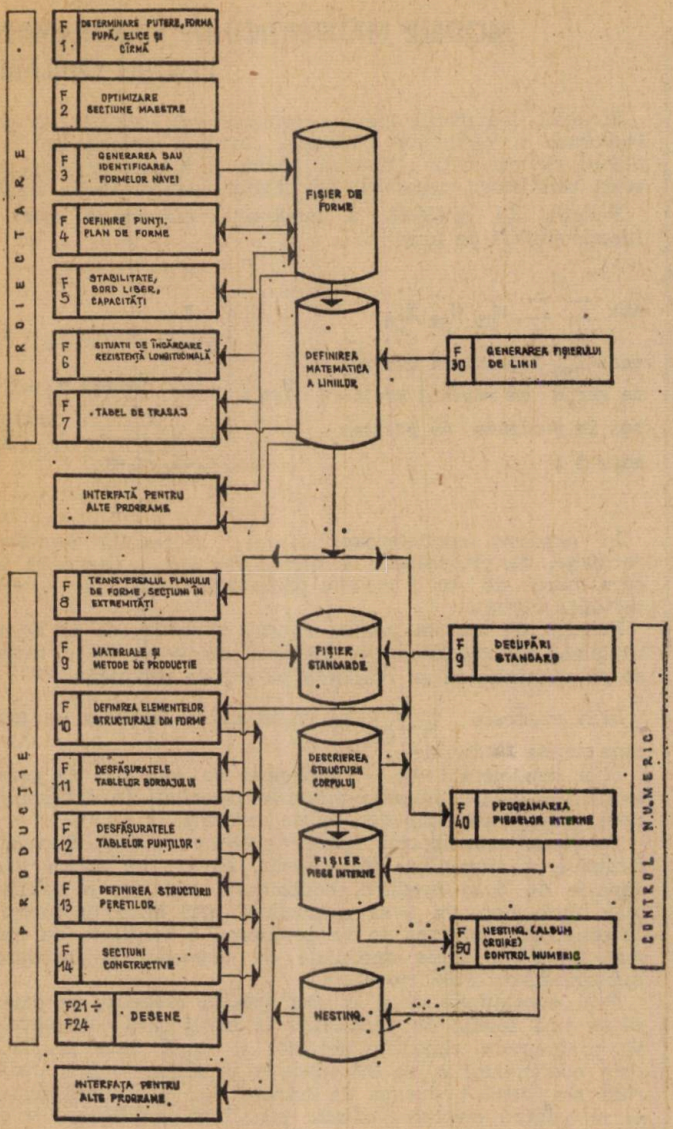

Fig. 2 : *Organizarea sistemului integrat (sus)*

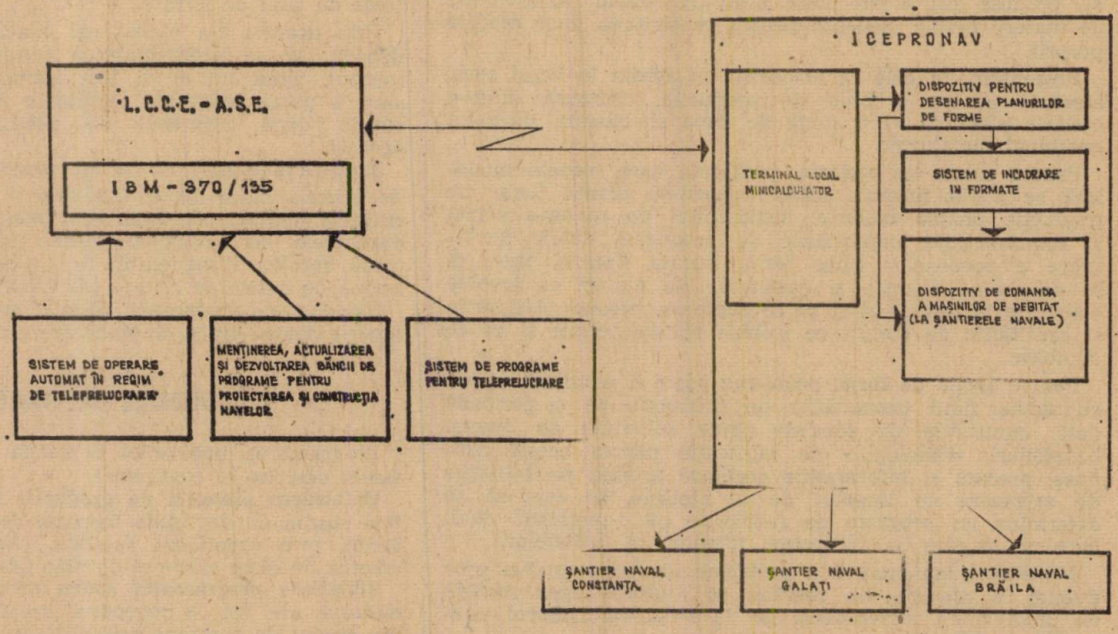

Fig. 3 : *Sistem informatic integrat pentru optimizarea proiectării şi construcţiei navelor (dreapta)*

proiectare-pregătire tehnologică-debitare-fasonare-preasamblări ; ● economii de pînă la 2% la metal, prin utilizarea mai raţională a acestuia şi **de pînă la 10% la materialul de sudură ; ● creşterea cu cca. 14% a productivităţii maşinilor de debitat** (viteze mari controlate la deplasările în gol şi optime la tăiat) **şi a celorlalte maşini de prelucrat.**

Pe baza sistemului integrat implementat şi îmbunătăţindu-se continuu sistemul de teleprelucrare, s-a trecut la exploatarea curentă a acestuia, realizîndu-se pînă în prezent, pe lîngă o serie de proiectări preliminare de nave, reprelucrarea integrală a documentaţiei privind debitarea metalului pentru corpul petrolierului de 150 000 tdw (începînd cu nava nr. 3), precum şi proiectarea şi elaborarea în bună parte a documentaţiei de debitare a cargoului multifuncţional de 15 000 tdw. Dintre multiplele efecte economice ale acestor lucrări, menţionăm **o reducere a consumului de metal, estimată la peste 400 de tone anual.**

G. HERA, P. GEORGESCU,
D. FUSARU, V. GRIGOROVICI

Aspecte ale programării şi urmăririi producţiei dintr-un combinat metalurgic

PROBLEMA PROGRAMĂRII PRODUCŢIEI constituie una din componentele cheie şi de primă importanţă în cadrul sistemului de conducere a producţiei. **Programarea producţiei reprezintă un ansamblu de preocupări privind lansarea, urmărirea şi actualizarea programului de fabricaţie pe termen scurt,** la nivel de întreprindere, secţie, loc de muncă, luînd în considerare aspectele tehnologice şi ţinînd cont de necesarul şi disponibilul de resurse, precum şi de politica economică a perioadei în care se face programarea.

Ca parte componentă a sistemului de producție, ea nu poate fi rezolvată fără a ține seama de **intercondiționările cu celelalte sisteme existente** (fig. 1). Sistemul de planificare specifică indicatori pentru grupe de produse și

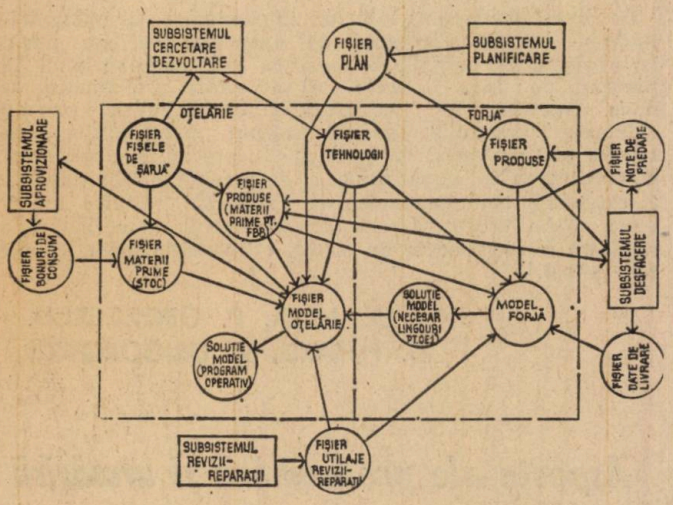

Fig. 1 : *Interacțiunea sistemului de programare a producției cu celelalte sisteme informatice din întreprindere*

cantitățile ce trebuie realizate într-o perioadă de timp dată ; sistemul desfacere precizează cantitățile și termenele de livrare a produselor, pe baza contractelor încheiate din cadrul fiecărei luni ; sistemul revizii-reparații furnizează informații referitoare la starea și disponibilitatea utilajelor într-o perioadă de timp ; sistemul aprovizionare specifică ce cantități de materii prime și materiale există în stoc ; sistemul cercetare-dezvoltare furnizează o serie de date cu ajutorul cărora se determină tehnologiile de fabricație. Aceste legături între sistemul informatic pentru programarea și urmărirea operativă a producției și celelalte sisteme informatice se realizează prin intermediul fișierelor (pe suporți magnetici ai calculatorului) care sînt comune și celorlalte sisteme.

În cazul industriei siderurgice, structura liniară și relativ simplă a procesului tehnologic, ca și numărul mare de produse finite executate dintr-un număr relativ mic de materii prime pledează pentru construirea unor modele proprii.

Prezentăm, în cele ce urmează, un studiu în acest sens, efectuat pentru o linie de producție, compusă dintr-o oțelărie electrică și o forjă de bare și blocuri, dintr-un combinat metalurgic.

Pentru **secția de oțelărie**, problema care trebuie modelată se poate formula astfel : dîndu-se planul lunar de producție pentru oțelărie, disponibilul de materie primă și semifabricate, capacitățile de producție, datele de livrare a produselor către forjă, durata fiecărei faze, să se determine tipurile și cantitatea de oțeluri ce trebuie elaborate în fiecare zi și pe ce cuptoare, precum și tipurile și cantitățile de oțeluri ce trebuie tratate termic și pe ce cuptoare.

Pentru **secția de forjă**, problema poate fi enunțată astfel: cunoscute fiind capacitățile de producție pe o perioadă dată, cantitățile de produse finite solicitate de diverși beneficiari, tehnologiile de fabricație pentru aceste produse, precum și informațiile necesare privind posibilitățile de asigurare cu lingouri de la oțelărie, se cere să se determine un program de fabricație pe o perioadă dată, care să asigure o încărcare maximă a utilajelor.

Modelarea matematică a problemei de programarea producției la oțelărie s-a realizat cu ajutorul unor modele de programare matematică, iar la forjă cu ajutorul unui model de grafuri.

MODELE MATEMATICE DE PROGRAMARE PENTRU OȚELĂRIE

Modelul matematic pentru programarea cuptoarelor de elaborare a oțelurilor cuprinde restricții referitoare la : planul de producție ; materii prime și materiale ; capacitatea utilajelor ; necesarul de lingouri pentru secția forjă.

Funcția de eficiență a modelului matematic este o funcție liniară de forma :

$$\max \sum_j \sum_t \alpha_{jt} c_{jt} x_{jt}$$

unde x_{jt} reprezintă numărul de șarje de marca j realizat în perioada de programare t ;

$$c_{jt} = \begin{cases} \dfrac{1}{y_j - y_t} & \text{pentru } y_j > y_t \\ 1.5 & \text{pentru } y_j = y_t \\ \dfrac{1}{c_1 + c_2(y_t - y_j)} & \text{pentru } y_j < y_t \end{cases}$$

În expresia coeficienților C_{jt}, y_j reprezintă numărul perioadei de programare a mărcii de oțel j (perioadă în care marca de oțel j trebuie predată la forjă), iar y_t este perioada curentă.

Funcția de maxim pentru funcția obiectiv, ca și negativitatea coeficienților c_{jt} asigură obținerea unei astfel de soluții, încît să se realizeze planul de producție.

Prin expresia $\frac{1}{y_j - y_t}$ se caută să se respecte cît mai bine datele de livrare.

Prin coeficientul α_{jt} — coeficient ce este dat de șeful secției — se pot impune anumite priorități în fabricarea unei anumite cantități de oțel de marcă j.

Totodată, prin această funcție obiectiv se asigură o minimizare a stocurilor. Într-adevăr, cu cît ne aflăm mai departe de data predării, coeficientul c_{jt} are o valoare mai mică, deci va avea o pondere mai mică în funcția obiectiv, prin urmare se va programa o cantitate de oțel mai mare în zilele apropiate de termenul de predare, micșorîndu-se astfel stocul.

Prin constantele c_1 și c_2 din funcția obiectiv, se caută să se țină seama de penalizări, în cazul cînd este nevoie să programăm cantități de oțel și după data predării. Prin coeficientul c_1 se introduce o penalizare mare, deoarece s-a depășit durata de livrare, iar prin coeficientul c_2 se asigură creșterea acestei penalizări, cu fiecare zi ce trece de data de livrare.

Prin aceasta s-a căutat ca, odată termenul de predare depășit, să se programeze o cantitate cît mai mare la început. Dacă nu ar fi fost introdus acest coeficient c_2, s-ar fi putut programa cantitatea de oțel j, în orice perioadă după termenul de predare, penalizarea fiind aceeași.

Trebuie subliniat că y_j nu reprezintă întotdeauna data de livrare către forjă (deoarece o parte din oțeluri se tratează termic), ci data cînd oțelul trebuie să intre în cuptoarele de tratament termic (dată ce a rezultat în urma rezolvării modelului de tratament termic) și ținînd seama de datele de livrare către forjă.

Modelul de tratament termic este asemănător cu cel descris pentru etapa de elaborare a oțelurilor.

MODEL DE GRAFURI PENTRU FORJĂ

Programarea producției la secția forjă se realizează în fazele descrise în continuare.

Defalcarea planului de producție trimestrial pe luni : se ține seama de deviațiile inerente de la planificarea precedentă, prin corectarea acesteia. (Această activitate se va efectua de către sistemul de planificare).

Stabilirea programului cadru de fabricație pe luna următoare are loc la începutul decadei lunii precedente și are scopul de a estima posibilitățile de realizare a planului

lunar de către secția forjă. Se ține seama de fondul necesar și efectiv de resurse (utilaje, forță de muncă), normative etc. Consultînd acest program-cadru de fabricație lunar, conducerea secției poate fie să decidă lansarea lui, fie să indice unele modificări, în vederea elaborării unui alt program lunar. Acest program-cadru este realizat pe decadele lunii considerate.

Avînd în vedere posibilitățile de execuție, pe baza programului-cadru de fabricație lunar (definitivat) se stabilește un **plan de lingouri necesare**, eșalonat pe întreaga lună, care se trimite la secția oțelărie. În funcție de modificările aduse acestui plan de lingouri de către secția oțelărie, se elaborează un alt program-cadru de fabricație lunar.

În cadrul lunii de execuție se stabilește, de la o perioadă la alta (în general de la zi la zi, sau la trei zile), un **program pe perioadă scurtă de fabricație**, care se lansează pentru următoarea perioadă. Elaborarea lui ține seama de: programul-cadru de fabricație; starea utilajelor în secții (revizii-reparații); stocul de lingouri în depozit (predate de secția oțelărie); producția neterminată (preforjată, forjată, tratată).

Atît programul de fabricație lunar, cît și cel zilnic au la bază tehnologiile de realizare a sortimentelor, concretizate prin grafuri liniare în care pot apare și noduri decizionale.

De fapt, elaborarea programului de fabricație zilnic este o reactualizare a programelor de fabricație pe perioada rămasă din lună, din care se decupează programul pentru perioada următoare. Se are în vedere ca în permanență să se urmărească realizarea planului de producție lunar.

Interesează, în primul rînd, să se lanseze în lucru lingourile din depozit; în rest, metalul se consideră ca și cum ar „curge". Lansarea lingourilor în lucru depinde, deci, de modul cum utilajele secției permit această „curgere" a metalului.

Secția forjă trebuie să lanseze cu cel puțin trei zile mai înainte un **plan de lingouri necesare** pe o perioadă mai scurtă. Acest plan este utilizat de către secția oțelărie pentru a elabora șarjele necesare secției forjă. El se dă, de obicei, pe o perioadă de 10 zile. Planul poate fi dat la orice dată, avînd în vedere că el se obține pe baza programului-cadru de fabricație lunar. De asemenea, el poate fi dat și pe alte perioade decît decada — în funcție de decizia conducerii secțiilor forjă și oțelărie.

Zilnic se urmăresc producția preforjată, forjată, predată și rebutată, încărcarea principalelor utilaje, iar lunar se fac centralizări privind producția predată și încărcarea principalelor utilaje, tipărindu-se diverse situații. De asemenea, aceste situații se pot face: la cerere, pe luni, trimestre, an.

Sistemul de programare a producției la secția forjă cuprinde, deci, două părți strîns legate între ele — și anume programarea fabricației și urmărirea producției.

Programarea producției la secția forjă are în vedere stabilirea programului de fabricație pe lună sau pe zi, iar urmărirea producției — realizările din acea perioadă, în vederea elaborării unor decizii și reactualizării programului de fabricație.

Funcția obiectiv a modelului pentru secția forjă reprezintă durata perioadei de ordonanțare; în model se caută ca aceasta să fie minimă, în condițiile în care se respectă relațiile de precedență impuse prin funcția și restricțiile de limitare a resurselor.

CONSIDERAȚII FINALE

Tratarea unei linii de fabricație asemănătoare cu cea descrisă în prezentul articol trebuie să fie efectuată în condițiile unei abordări sistemico-cibernetice a problemei. În reprezentarea sistemico-cibernetică, conducerea operativă a producției trebuie privită atît la nivelul secțiilor (oțelărie, forjă), cît și la nivelul întregii linii de fabricație (oțelărie-forjă).

Grupele de activități cuprinse în reprezentarea sistemico-cibernetică au în vedere următoarele:

— pregătirea producției, care include determinarea necesarului de materii prime pentru elaborarea oțelului (oțelărie), respectiv de lingouri pentru forjare;

— programarea operativă la nivel de lună, decadă, săptămînă, care cuprinde eșalonarea operațiilor tehnologice din secția respectivă;

— urmărirea și raportarea realizărilor, permițînd cunoașterea în orice moment a stadiului de îndeplinire a programului operativ.

Realizarea programării operative a producției implică parcurgerea a trei etape: pregătirea modelului; reactualizarea periodică a acestuia; rezolvarea modelului matematic și elaborarea documentelor de programare operativă a producției.

Informațiile operative privind realizările efective stau la baza operațiilor de actualizare periodică a programelor operative, ceea ce asigură închiderea buclei de reglaj al sistemului cibernetic.

Creșterea eficienței economice a conducerii producției se detaliază, din punctul de vedere al programării producției, în cîteva subobiective: asigurarea ritmicității producției; creșterea productivității muncii; obținerea unor indici superiori de utilizare a utilajelor; ridicarea calității muncii; reducerea imobilizării de fonduri de producție.

Programarea producției oferă elementele necesare fundamentării deciziilor privind programarea fabricației și permite actualizări periodice, ori de cîte ori apar perturbații ale programului de fabricație.

V. DUMITRU, Gh. CIOBANU, C. FABIAN, C. HARTULARI, S. MOGA, R. ȘERBAN

Analiza și proiectarea sistemică a programării și urmăririi producției într-o întreprindere de echipament electrotehnic

ÎN CADRUL UNEI APLICAȚII privind programarea și urmărirea producției într-o întreprindere de echipament electrotehnic, s-a încercat abordarea problemei într-o viziune sistemică, punîndu-se în practică metodologia elaborată și aplicată curent în cadrul Laboratoarelor catedrei de Cibernetică economică din A.S.E.

Conform acestei metodologii, problema programării și urmăririi producției într-o întreprindere de echipament electrotehnic a fost abordată printr-o etapă de cunoaștere și analiză a sistemului existent la data inițierii colaborării.

S-au cules date tehnico-economice generale privind întreprinderea, precum și date informațional-decizionale de detaliu privind desfășurarea procesului de programare, execuție și urmărire a producției.

Întreprinderea este organizată pe trei secții: prelucrări mecanice, asamblări, montaj.

Fluxul tehnologic, precum și cel informațional-decizional au fost studiate dintre „aval" spre „amonte", adică s-a parcurs procesul începînd de la operațiile aferente obținerii produselor finite, din aproape în aproape, spre procesele de început ale fluxului de fabricație.

Structura tehnologică a produselor realizate este extrem de complexă, ele fiind alcătuite din mii de repere diferite, asamblarea și montarea lor necesitînd un număr considerabil de operații specializate.

Pentru proiectarea unui sistem eficient de programare și urmărire a producției, s-a pornit de la necesitatea cunoașterii în detaliu a sistemului existent, considerîndu-se că numai o înțelegere aprofundată a logicii deciziilor care se iau de către practicieni, pe baza unei îndelungate experiențe, permite o reală îmbunătățire informațional-decizională și poate conduce la un nou sistem, perfecționat.

Aplicarea metodologiei amintite de analiză și proiectare informațional-decizională a condus la proiectarea schemei generale a noului sistem de programare și urmărire a producției (fing. 1), pe baza căreia, apoi, s-au detaliat aplicațiile componente.

Sistemul proiectat urmărește că realizeze o programare eficientă a producției întreprinderii, pornind de la sarcinile de plan lunare și trimestriale și ținînd seama de situația concretă privind disponibilul de resurse și capacitățile de producție existente în perioada pentru care se face programarea.

În vederea realizării acestui deziderat, sistemul permite rezolvarea următoarelor probleme : determinarea structurii optime a planului lunar de producție al întreprinderii ; determinarea necesarului de materii și materiale aferente planului lunar de producție ; elaborarea programului-cadru de producție la nivel de lună, cu defalcări pe zile ; programarea producției la nivel de zi ; urmărirea și raportarea realizării producției.

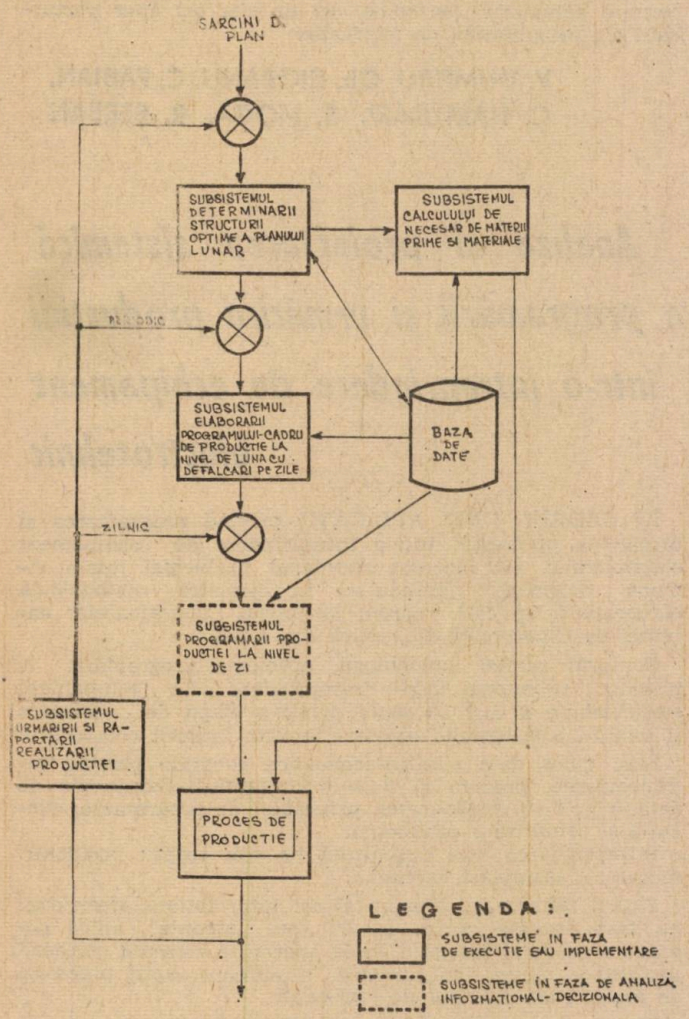

Fig. 1 : *Schema sistemului de programare și urmărire a producției într-o întreprindere de echipament electrotehnic*

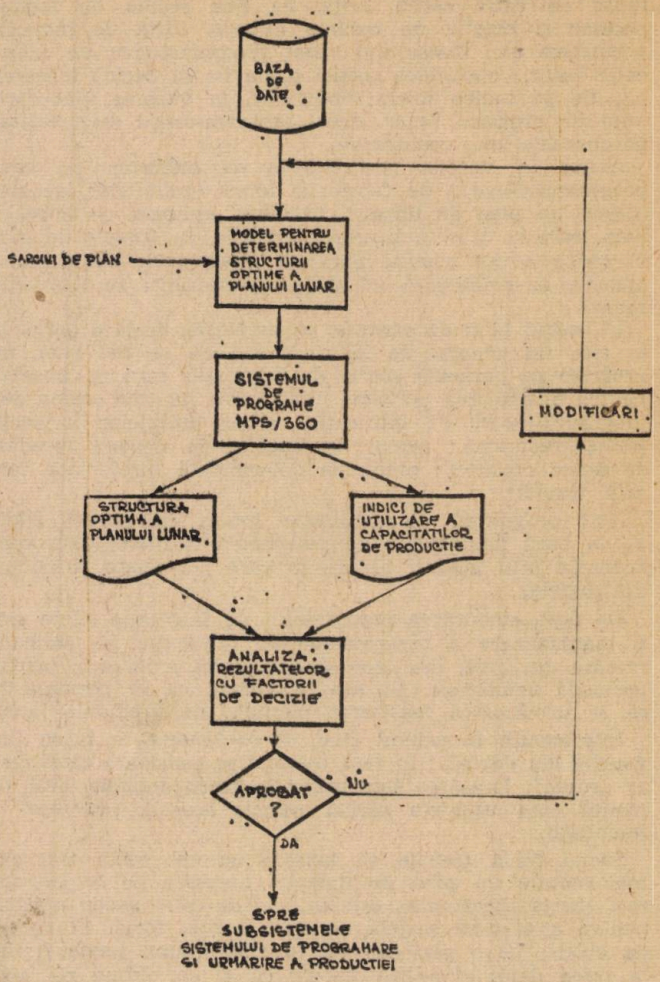

Fig. 2 : *Schema subsistemului determinării structurii optime a planului lunar*

● Problema **elaborării structurii optime a planului lunar al întreprinderii** constă în determinarea unei variante optime de plan lunar, care să respecte următoarele cerințe : să utilizeze eficient toate capacitățile de producție ale întreprinderii ; să respecte termenele de livrare și cantitățile contractate în luna respectivă ; să utilizeze eficient resursele materiale și umane disponibile în perioada respectivă ; să permită realizarea integrală a planului producției fizice.

În aceste condiții, rezolvarea problemei determinării structurii optime a planului lunar al întreprinderii se face utilizînd un model de programare liniară cu una sau mai multe funcții obiectiv (maximizarea volumului producției marfă, maximizarea producției nete, minimizarea cheltuielilor materiale, încărcarea optimă a capacităților de producție).

Pentru o lună de plan, modelul are maximum 300 de necunoscute și aproximativ 500 de restricții. Rezolvarea lui se face în prezent cu ajutorul pachetului de programe MPS/360, iar soluția se obține în cîteva minute de calculator.

Schema subsistemului determinării structurii optime a planului lunar este redată în fig. 2.

Rezultatele care se obțin în fiecare lună cu ajutorul aplicației menționate permit stabilirea cantităților optime de executat din fiecare sortiment. În felul acesta, responsabilii procesului de producție au la îndemînă o listă științific fundamentată a produselor pe care urmează să le lanseze în fabricație pe perioada unei luni de plan.

● **Determinarea necesarului de materii prime şi materiale** constituie obiectul sistemului cu acelaşi nume.

În cadrul subsistemului, pe baza structurii optime a planului lunar se interoghează baza de date tehnice a sistemului şi se editează rapoarte privind necesarul de materii şi materiale. Baza de date este realizată cu ajutorul pachetului de programe BOMP/360 pentru organizarea fişierelor şi controlul datelor. Ea se compune din : fişierul descriptiv de articole ; fişierul de structură a produselor ; fişierul de game de operaţii ; fişierul descriptiv al posturilor de lucru.

Aplicaţia permite cunoaşterea într-un timp scurt a necesarului total de materii prime şi materiale necesare realizării planului de producţie, astfel ca pe această bază să se ia măsuri de aprovizionare ritmică, de eliminare a perturbaţiilor datorită necunoaşterii acestui necesar.

● **Elaborarea programului-cadru de producţie la nivel de lună** cu defalcare pe zile, reprezintă programarea propriu-zisă a producţiei. Ea constă în eşalonarea în timp şi spaţiu a componentelor vectorului structurii de plan optime (obţinut cu ajutorul aplicaţiei privind optimizarea structurii planului), astfel încît să se asigure : o încărcare uniformă şi echilibrată a capacităţilor secţiilor pe întreaga perioadă ; respectarea condiţiilor de continuitate (o dată începută execuţia unei poziţii de plan, se va continua această poziţie, pînă se termină întreaga cantitate planificată) ; respectarea termenelor de livrare ; realizarea integrală a tuturor sarcinilor privind producţia fizică şi producţia netă.

Instrumentul de lucru folosit în vederea elaborării variantei eficiente de programare a producţiei la nivel de lună, cu defalcare pe zile, îl constituie **analiza drumului critic cu alocarea şi nivelarea resurselor.** În acest sens, pentru fiecare poziţie de plan se construieşte cîte un graf cu activităţi corespunzătoare pentru atelierele-cheie de pe fluxul tehnologic, fiecărei activităţi ataşîndu-i-se una sau mai multe resurse corespunzătoare atelierului respectiv. În final, toate aceste grafuri sînt integrate în **graful general al aplicaţiei.**

Cu ajutorul unui sistem de programe bazate pe modulele de nivelare şi alocare ale sistemului PERT-RES-1, din graful general se obţin rapoarte privind : încărcarea optimă a capacităţilor de producţie ; programele de producţie pe ateliere şi pe zile calendaristice ; centralizatoare de utilizare a resurselor pe întreaga perioadă de programare.

Graful general are aproximativ 800 de activităţi, optimizate luînd în considerare, în medie, 18 resurse-cheie. Timpul de rulare pe calculator a sistemului de programe pentru obţinerea soluţiei optime de programare-cadru a producţiei este, în medie, de 3 ore.

Subsistemul permite ca după o anumită perioadă de timp să se facă actualizări ale programului-cadru, corespunzător eventualelor perturbaţii apărute în desfăşurarea procesului de producţie.

Aplicarea programului-cadru a dus la îmbunătăţirea sincronizării ritmurilor de producţie ale atelierelor, încărcării capacităţilor de producţie, utilizării forţei de muncă.

● **Programarea producţiei la nivel de zi** constă în repartizarea sarcinilor zilnice de producţie, în cadrul atelierelor, pe locuri de muncă. Acest lucru se face ţinînd seama de sarcinile din programul-cadru de producţie, corespunzătoare zilei şi atelierului respectiv, de rezultatele perioadei anterioare şi de situaţia concretă a disponibilului de forţă de muncă şi de resurse.

● Subsistemul **urmărirea şi raportarea realizării producţiei** are ca sarcină să evidenţieze operativ realizările obţinute de fiecare verigă de producţie, în vederea fundamentării programului zilnic şi a programului-cadru. De asemenea, subsistemul permite să se editeze, periodic şi lunar, rapoarte — necesare nivelelor ierarhice superioare — privind realizările obţinute.

Folosirea în practică a sistemului a avut o serie de rezultate pozitive în ceea ce priveşte : creşterea volumului producţiei marfă şi fizice ; încărcarea echilibrată şi uniformă a capacităţilor de producţie ale întreprinderii, pe întreaga perioadă de programare ; îmbunătăţirea ritmicităţii realizării producţiei.

conf. dr. Gh. BOLDUR
cerc. şt. I. DOBRE

Sistem informatic pentru urmărirea şi conducerea operativă a activităţii de comerţ exterior la I.S.C.E. ROMCHIM

STRATEGIA DE DEZVOLTARE MULTILATERALĂ a României socialiste impune atît creşterea volumului comerţului exterior, diversificarea structurii exportului, cît şi asigurarea cantităţilor de materii prime, materiale şi utilaje din import, necesare realizării planurilor de investiţii şi sarcinilor curente ale producţiei. Industria chimică, ramură de vîrf a economiei noastre, are nevoie, pentru asigurarea ritmului înalt de creştere, de importul unui însemnat volum de utilaje, instalaţii şi piese de schimb — import care se realizează prin I.S.C.E. ROMCHIM. Această întreprindere funcţionează în contextul unor legături informaţionale complexe în cadrul economiei naţionale, ca intermediar specializat între beneficiarii interni şi furnizorii externi de utilaje, instalaţii şi piese de schimb necesare industriei chimice (fig. 1).

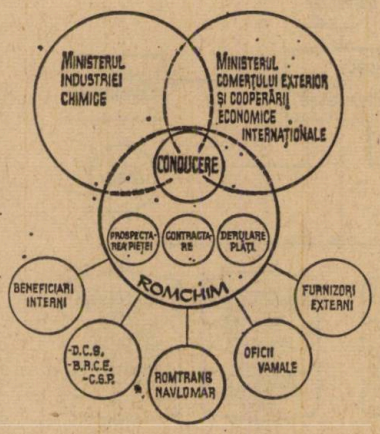

Fig. 1 : *Legăturile informaţionale ale I.S.C.E. ROMCHIM în cadrul economiei naţionale*

Obiectivele principale ale I.S.C.E. ROMCHIM constau din prospectarea pieţelor externe şi alegerea ofertelor optime, contractarea, respectiv livrarea mărfurilor, în coordonatele politicii de investiţii şi cerinţelor producţiei la nivelul ramurii, ca şi ale politicii de comerţ exterior a statului. În contractarea şi urmărirea livrării mărfurilor de către furnizori se au în vedere respectarea termenelor de punere în funcţiune a obiectivelor şi capacităţilor industriale, respectarea graficelor de montaj şi probe tehnologice, sau a planurilor de revizii şi reparaţii (atunci cînd este vorba de piese de schimb ce fac parte din importul pentru producţie).

Pentru asigurarea într-o formă sintetizată, sistematizată şi la timp a informaţiilor necesare, a fost conceput, realizat şi implementat un sistem informatic, urmărindu-se în principal următoarele obiective: ● crearea unui sistem operativ de conducere la diverse niveluri ierarhice; ● cunoaşterea şi previziunea evoluţiei relaţiilor cu parteneri externi; ● asigurarea informării la timp a organelor de sinteză asupra îndeplinirii planului de import; ● creşterea eficienţei prelucrării datelor.

Cerinţele faţă de sistemul informatic, rezultate din analiza aspectelor critice ale situaţiei existente au fost grupate astfel: cerinţe privind fundamentarea operaţiilor de prospectare a pieţei, negocieri şi desfăşurarea tratativelor comerciale; cerinţe privind fundamentarea şi urmărirea indicatorilor de plan ai activităţii de import; cerinţe privind fundamentarea informaţională a deciziilor în conducerea operativă a activităţii întreprinderii.

Asigurarea fondului de informaţii se realizează prin culegerea datelor din principalele documente primare (fişa tehnică, fişa rezumativă, declaraţia vamală şi alte documente de comerţ exterior). Aceste informaţii sînt arhivate într-o colecţie de fişiere (înlănţuite prin chei) şi actualizate în cursul lunii.

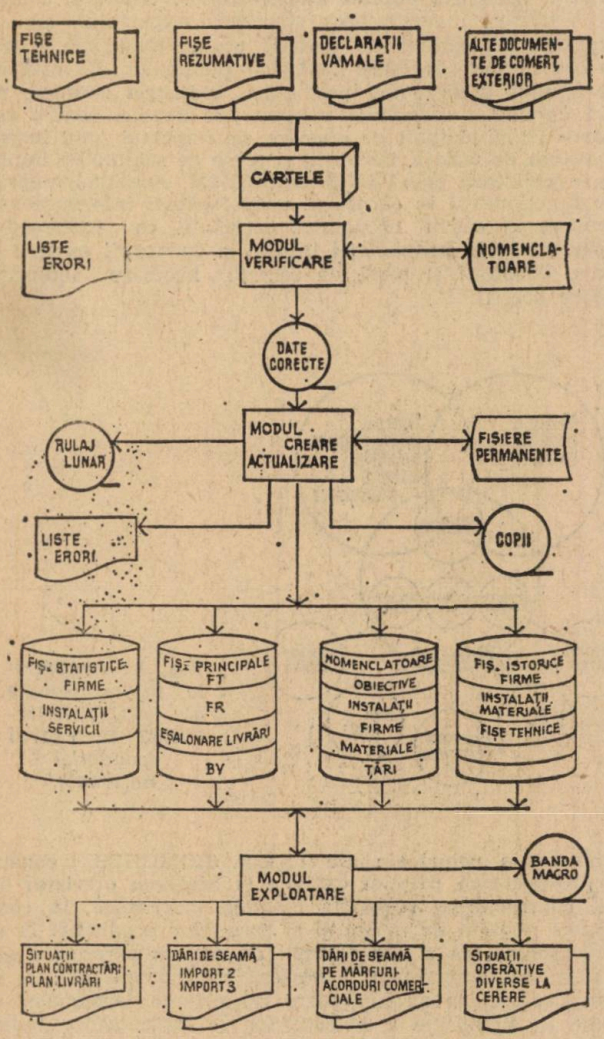

Fig. 2: *Schema sistemului informatic realizat la I.S.C.E. ROMCHIM*

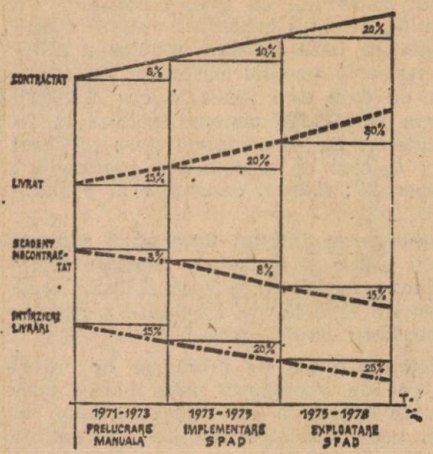

Fig. 3: Dinamica principalilor indicatori ai activităţii I.S.C.E. ROMCHIM în perioada implementării şi exploatării sistemului informatic

Conform necesităţilor de evidenţă şi raportare, se elaborează, lunar, situaţii privind urmărirea planului de livrări şi contractări, dări de seamă statistice şi departamentale (IMPORT 2, IMPORT 3, dare de seamă pentru mărfuri, situaţia realizării acordurilor, anexa EXPORT/IMPORT, situaţia analitică a planului de livrări, a planului de contractări — atît pe servicii şi grupe de lucru, cît şi pe secţiuni de plan, minister, centrale, obiective industriale, ţări).

Pentru nevoile conducerii operative se elaborează analize ce au loc la diverse platforme industriale, cu privire la stadiul importurilor pentru punerea în funcţiune a obiectivelor sau capacităţilor industriale incluse în planul de investiţii al M.I.Ch. Se elaborează, spre exemplu, situaţii analitice sau de excepţie cum sînt: lista contractelor întîrziate la livrare, pe obiective industriale, servicii operative şi ţări; contractele cu termen de livrare necorelat cu termenele de punere în funcţiune; situaţia fişelor tehnice neobtenabile etc. Pentru necesităţile desfăşurării unei activităţi ritmice în cadrul întreprinderii, se elaborează o serie de situaţii privind evidenţierea încărcării grupelor de lucru şi îndeplinirea sarcinilor de contractare şi livrare.

De asemenea, pentru fundamentarea cifrelor de plan privind sarcina de plan contractare şi sarcina de plan livrare trimestrială şi lunară, precum şi pentru nevoi operative decadale sau zilnice, se elaborează situaţii privind urmărirea zilnică a realizării planului de import, pe principalii indicatori sintetici. Schema sintetică a sistemului informatic este prezentată în fig. 2.

Sistemul informatic implementat şi utilizat ca instrument al conducerii a contribuit, indirect, la creşterea cantitativă şi valorică a indicatorilor „livrat", „contractat" (vezi fig. 3).

Utilizarea acestui sistem informatic, proiectat să funcţioneze informaţii şi pe principiul excepţiei (referitoare la scadenţe la contractare, întîrzieri la livrare, contracte necorelate cu punerile în funcţiune), precum şi ca instrument de lucru pentru orientarea tratativelor pe variante avantajoase din punctul de vedere al preţurilor şi al bonităţii firmelor, contribuie la îmbunătăţirea realizării planului de import, la creşterea cantitativă şi calitativă a activităţii de comerţ exterior din I.S.C.E. ROMCHIM.

C. BILCIU, A. PATRUBANI, Tr. SURCEL, V. LĂZĂRESCU, I. TEODOR

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

DEZIDERATE LA LEGEA CONTRACTELOR ECONOMICE

În ampla acțiune de perfecționare a organizării și conducerii economiei naționale, a unităților economice socialiste, adoptarea unui cadru juridic adecvat este o condiție sine qua non pentru aplicarea în practică a politicii partidului și statului în acest domeniu determinant al vieții social-economice din țara noastră. După adoptarea Legii cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (Legea nr. 5/1978) pe ordinea de zi a actualei sesiuni a Marii Adunări Naționale au fost înscrise alte trei legi care vin să întregească normele de drept ce reglementează principiile de autoconducere, autogestiune și autofinanțare: proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea social-economică planificată a României, proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 9/1972 a finanțelor, proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 71/1969 a contractelor economice.

Fără îndoială, anii care au trecut de la punerea în aplicare a legilor de mai sus au confirmat temeinicia premizelor care au dus la adoptarea lor și în același timp au scos în evidență și necesitatea unor perfecționări a acestora, necesitate născută din dinamismul economiei și tendinței permanente de îmbunătățire a mecanismelor pe care le reglementează. Referindu-ne în prezentul material numai la Legea contractelor economice adoptată în 1969 (sub numărul 71) arătăm că ea a răspuns în condiții optime proceselor economice pe care era chemată să le reglementeze și a dus la îmbunătățirea substanțială a raporturilor contractuale dintre unitățile socialiste; în același timp, viața a relifat și unele imperfecțiuni care, nu ne îndoim, vor fi remediate prin noul act legislativ aflat în proiect.

În cele ce urmează dorim să participăm, alături de numărul mare de specialiști din organe centrale și întreprinderi, care au contribuit la elaborarea proiectului, prezentînd unele opinii formulate în urma unei largi documentări în întreprinderi, unități ale Arbitrajului de Stat, învățămînt, organe centrale etc., din dorința ca ele să constituie motive de reflecție înainte de adoptarea ei.

Act normativ unic

În prezent, alături de Legea nr. 71/1969 sînt în vigoare o serie de alte acte normative — H.C.M. nr. 306/1970 și H.C.M. nr. 1011/1972 privind unele măsuri pentru aplicarea prevederilor Legii contractelor economice, H.C.M. nr. 1270/1975 privind aprobarea Nomenclatorului produselor pentru care se elaborează balanțe, coordonatorii și competențele de aprobare a balanțelor materiale etc. — care constituie cadrul juridic al contractelor economice. Reglementarea acestei materii prin mai multe acte normative prezintă inconvenientul dispersării normelor de drept, ceea ce îngreuiază cercetarea și aplicarea lor. Necesitatea includerii tuturor normelor de drept cuprinse în multitudinea actelor legislative menționate nu mai trebuie motivată; superioritatea sistematizării în cadrul unui act normativ este confirmată și generalizată în practica legislativă. De aceea, referindu-ne strict la materia care ne preocupă opiniem că viitorul act normativ urmînd să reglementeze unitar și sistematic principiile fundamentale ale contractelor economice va face ca orice trimitere la alte acte normative sau la contracte model să devină superfluă.

Dacă contractul model introdus prin H.C.M. nr. 1011/1972 a avut un oarecare rol de normare a raporturilor contractuale din diverse domenii economice, cu timpul s-a dovedit ca fiind o barieră în calea inițiativelor părților direct contractante. Așa cum am mai arătat și cu un alt prilej, actuala reglementare conferă contractelor model un caracter obligatoriu pentru părțile contractante (art. 6 din H.C.M. nr. 1011/1972), ele neputînd deroga, cu prilejul încheierii contractelor economice de la dispozițiile pe care contractele model le conțin, sub sancționarea nulității clauzei contractuale astfel convenite. Din analiza mai multor contracte model și a modului în care acestea s-au reflectat în raporturile contractuale între părțile direct participante la activitatea de furnizare, am constatat că în multe cazuri acestea au avut un efect negativ datorită unui complex de cauze din care menționăm una esențială: unele contracte model sînt excesiv de detaliat formulate și ca atare părțile nu mai beneficiază de libertatea de a concretiza, conform specificului propriu, obligațiile reciproce în mod adecvat. S-a mai constatat că în frecvente situații, părțile contractante au renunțat la negocierea și înscrierea în contractele perfectate a unor clauze care să contribuie efectiv la întărirea disciplinei contractuale, la executarea în bune condiții, calitativ și cantitativ, a obligațiilor de livrare asumate. Prin structura lor contractele model, invită la soluții uniforme pentru o întreagă ramură industrială de o manieră care în cele mai multe cazuri, transpun în contractele proprii pe care le încheie cu fiecare beneficiar în parte, formulările din contractul model. În condițiile acțiunii de perfecționare a autogestiunii organizațiilor economice și în perspectiva unei legi îmbunătățite privind contractele economice, fiecare întreprindere este obligată și trebuie să-și elaboreze contractul propriu de furnizare, în funcție de obiectul activității și a condițiilor concrete de derulare ale acestuia.

Reglementarea reprogramării restanțelor anuale de plan

Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, la art. 12, secțiunea B „Desfacere", lit. a, prevede că întreprinderile „încheie contracte economice pe întreaga perioadă de 5 ani, pentru producția prevăzută în planul cincinal privind consumul intern, în conformitate cu destinațiile din balanțele materiale pe produse, astfel ca în momentul aprobării planului să existe întocmite contracte ferme pentru întregul consum intern". Contractele astfel încheiate se dataliază conform prevederilor planului unic de stat anual.

Practica a demonstrat că deși în unele domenii planurile anuale se depășesc, sînt unele sectoare care din diverse cauze nu-și respectă obligațiile anuale de plan. În viziunea Arbitrajului Central de Stat, potrivit unei teorii mai vechi — a anualității planului — partea nerealizată din obligațiile de plan și deci contractuale era privită ca anuală la 31 decembrie și se sancționa cu penalizarea de neexecutare. În condițiile în care fiecare plan constituie un segment al planului cincinal, nerealizarea lui ar însemna nerealizarea planului cincinal. Cu privire la acest aspect al problemei, secretarul general al partidului a subliniat în cuvîntarea ținută la Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976 că obiectivele nerealizate în anul de plan vor trebui înscrise în planul anului următor.

Pe această linie, în ședința Comitetului Politic Executiv al P.C.R. din 5 aprilie a.c. s-a dezbătut la primul punct al ordinei de zi Raportul cu privire la **reprogramarea** punerii în funcțiune în acest an a capacităților restante din 1978, a sarcinilor de investiții nerealizate anul trecut. Cu acest prilej Comitetul Politic Executiv a hotărît ca în vederea recuperării nerealizărilor și dării în funcțiune a capacităților restante în termene cît mai scurte, să se stabilească programe de măsuri cu date precise pentru fiecare obiectiv, să se accelereze ritmul de construcții și montaj pe șantiere, să se concentreze eforturile pentru punerea în exploatare a acelor capacități care se află în stadiu avansat de execuție, să se monteze cu prioritate utilaje existente în stoc, **să se livreze celelalte utilaje la termenele prevăzute în grafice, pe fiecare produs și pe fiecare întreprindere furnizoare.**

Rațiunea acestei măsuri este mai mult decît evidentă. Planul național unic de stat trebuie să asigure în condiții optime din punct de vedere al eficienței economice, întregul mecanism de funcționare a economiei socialiste. Știind că el se prezintă ca un sistem complex de sarcini corelate în raport cu desfășurarea în timp a vieții economice, principiul continuității planului cere ca obiectivele și sarcinile înscrise în planurile cincinale să fie desfășurate pe ani. În același timp, prevederile anuale defalcate din planurile cincinale se actualizează și se îmbunătățesc ținîndu-se seama de condițiile concrete în care ele se desfășoară (apariția unor noi resurse, mai buna folosire a fondurilor de producție și a forței de muncă, de nivelul realizării programului de investiții, de dinamica cererii pieței interne și externe etc); toate acestea, în condițiile obligativității prevederilor planurilor cincinale și anuale. Reiese astfel că nerealizarea ritmică — conform prevederilor — a sarcinilor de plan produce perturbări în activitatea economică și că înlăturarea acestora se impune ca o necesitate obiectivă determinată de însuși specificul modului nostru de producție socialist. În aceste condiții rezultă că înscrierea în anul următor a unei sarcini de plan nerealizată în perioada de plan anterioară nu reprezintă și nici nu poate reprezenta o nouă sarcină de plan ci numai **reprogramarea celei nerealizate.** Din punct de vedere juridic — deoarece cel economic considerăm că nu ridică dificultăți deosebite — problema prezintă mai multe aspecte, fie dacă ne gîndim numai la modul în care se stabilește răspunderea contractuală pentru neonorarea obligației din contract corespunzătoare **sarcinii de plan nerealizată. Astfel, de** pildă, nu se justifică aplicarea de penalități de 8% pentru neexecutarea în natură a obligației prevăzute în contract (art. 1, pct. e din H.C.M. nr. 306/1970), ci ar urma ca partea în culpă să fie impusă la plata de penalități de întîrziere în livrare (cf. art. 1, pct. a din H.C.M. 306/1970). Evident, aceste penalități încep să curgă din ziua expirării termenului de livrare și pînă la data livrării efective, chiar dacă această dată se situează după 31 decembrie.

Cum în prezent consecințele juridice ale reprogramări în anul următor a sarcinilor de plan nerealizate pînă la 31 decembrie al anului expirat sînt reglementate, credem că se impune ca în cadrul noii Legi a contractelor economice să-și găsească rezolvarea corespunzătoare.

Reglementarea contractelor economice de export-import

Activitatea de comerț exterior, datorită dezvoltării impetuoase a relațiilor economice internaționale ale României, intră în preocuparea de zi cu zi a fiecărei întreprinderi, fie în calitate de producătoare de mărfuri pentru export, sau de beneficiară de importuri. Cu toate acestea, singurul text de lege cu privire la raporturile contractuale care se încheie între unități producătoare de mărfuri și întreprinderile de comerț exterior îl constituie art. 24, lit. e, alin. 2, din Legea nr. 1/1971 de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică, care prevede că „pentru executarea sarcinilor de plan ce le revin, întreprinderea de comerț exterior încheie cu organizațiile economice române **contracte economice de comerț exterior pe bază de comision sau rabat comercial".** Legea contractelor economice nu conține nici o normă care să se refere la aceste contracte, deși practic **toate întreprinderile industriale sînt furnizoare de mărfuri pentru export,** dintre care unele într-un volum mai mare decît pentru consumul intern.

Începînd nu cu mulți ani în urmă, în practică s-au generalizat, în baza mecanismului de export-import adoptat, două tipuri de contracte economice care reglementează raporturile juridice dintre întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și beneficiare de importuri, pe de o parte, și întreprinderile de comerț exterior, pe de altă parte, și anume:

— **contractul economic de livrări pentru export** și

— **contractul economic de comerț exterior pe bază de comision,** pentru importuri.

Referindu-ne numai la primul contract — de livrări pentru export —, subliniem că acesta prezintă o serie de particularități, în raport cu cel de furnizare pentru aprovizionarea tehnico-materială, printre care se numără: modul diferit de stabilire a calității mărfurilor, la baza cărora stă fișa tehnică de export și prevederile contractului comercial extern; termenele și condițiile de livrare, care urmează o altă regulă pentru stabilire decît în celelalte contracte; consecințele diferite ale nelivrării la termen și ale **întîrzierii în remiterea documentelor** către întreprinderile de comerț exterior beneficiare etc. Astfel, orice tergiversare a remiterii documentelor privind livrările efectuate are ca rezultat negativ întîrzierea de către întreprinderea de comerț exterior exportatoare a încasării prețului în valută, cu toate consecințele care decurg, printre care pierderea dobînzii în valută pe perioada întîrziată etc.

Termenele și condițiile în care pot fi formulate reclamațiile externe privind calitatea mărfurilor furnizate de întreprinderile producătoare constituie o altă particularitate a contractului economic de livrări pentru export; dacă în cadrul raporturilor de furnizare dintre unitățile economice calitatea și garantarea calității își găsesc reglementarea prin acte normative, în cadrul contractelor comerciale de vînzare internațională aceste aspecte ale obiectului contractual sînt de natură convențională, respectiv se stabilesc de către vînzătorul intern cu cumpărătorul extern. Așa fiind, clauzele din contractele externe trebuie să se regăsească în contractul intern de livrări pentru export. Numai o sincronizare perfectă a prevederilor din cele două contracte — intern de livrare și extern de vînzare comercială — asigură o bună derulare a exporturilor și duce la evitarea unor eventuale litigii privind modul de excutare a obligației asumate față de partenerul străin.

Pentru întărirea disciplinei contractuale în acest domeniu important al economiei naționale apreciem că se impune reglementarea în cadrul Legii contractelor economice a acestor două tipuri de contracte. Credem că în cadrul reglementărilor își va găsi o soluție adecvată și problema privind remiterea la timp a documentelor interne de export; avem în vedere, bunăoară, instituirea unei penalizări pentru fiecare zi de întîrziere, sancțiune care, sîntem convinși, că va stimula respectarea termenelor stabilite prin contractele de livrări pentru export.

dr. Al. DETEȘAN
drd. Radu DEMETRESCU

financiar

Formele răspunderii materiale în domeniul calității

După cum este cunoscut, forma cea mai uzuală, cel mai des întîlnită și totodată caracteristică a răspunderii materiale este forma sa personală sau individuală. Ea constituie regula și apare atunci cînd există o singură persoană vinovată de producerea pagubei.

● Forma personală a răspunderii personale este cea mai frecvent întîlnită și în domeniul calității. Ori de cîte ori o pagubă determinată de calitatea necorespunzătoare a unui produs este cauzată de o singură persoană, răspunderea materială apare sub forma sa personală. Este cazul delegatului beneficiarului care recepționează produse cu vicii aparente de la furnizor, a persoanei care nu întocmește documentația tehnică corespunzătoare pentru lansarea în fabricație a unui produs, a celui care din vinovăție provoacă rebuturi (cu distincția pe care o face legea între muncitori și celelalte categorii de personal), a gestionarului din a cărui vină se alterează sau se degradează materiile, materialele sau produsele, a persoanei însărcinată cu controlul de calitate pe care nu-l efectuează sau îl efectuează deficitar și altă asemenea multitudine de situații.

● Răspunderea materială conjunctă apare în situația cînd un unic prejudiciu este cauzat de mai mulți vinovați. Răspunderea conjunctă reprezintă o formă derivată a răspunderii personale deoarece pentru fiecare persoană fizică în parte ea este tot o răspundere personală pentru fapta și culpa proprie, care funcționează distinct și paralel cu răspunderea celorlalte persoane aflate în aceeași situație, cu scopul de a acoperi integral prejudiciul provocat în comun. În fapt, răspunderea conjunctă reprezintă o multitudine de răspunderi personale ale unor persoane cu culpe concurente în producerea prejudiciului. Această formă a răspunderii materiale — răspunderea conjunctă — este reglementată de Legea nr. 7/1977 în art 74 cu privire la provocarea de rebuturi, dar fiind consacrată de acest act normativ se va aplica în toate cazurile cînd sînt mai mulți vinovați și un unic prejudiciu. Reglementarea răspunderii conjuncte în domeniul calității produselor și serviciilor, este identică modului în care se aplică în dreptul muncii în baza art. 105 (1) și 105 (2) din Codul muncii și anume cînd paguba a fost cauzată de mai multe persoane, răspunderea fiecăruia se stabilește ținîndu-se seama de măsura în care a contribuit fiecare la provocarea prejudiciului. Dacă nu poate fi determinată contribuția fiecăruia la producerea pagubei, răspunderea se stabilește proporțional cu retribuția tarifară de încadrare a coautorilor, de la data constatării prejudiciului. Retribuția tarifară de încadrare care se ia în calculul repartizării prejudiciului este aceea de la data constatării pagubei, chiar dacă persoanele în cauză se află încadrate în altă unitate decît cea păgubită. Dacă autorii prejudiciului nu mai sînt încadrați în muncă la data constatării pagubei s-a considerat în mod unanim că se va lua în considerare ultima retribuție tarifară de încadrare.

Criteriul de repartizare a prejudiciului între coautori în domeniul calității construcțiilor, în cazurile de răspundere materială conjunctă este același ca în Legea nr. 7/1977 și respectiv în conformitate cu prevederea cu caracter principial a art. 105 din Codul muncii, deși art. 76 și art. 77 din Legea nr. 8/1977 nu se referă la contribuția fiecărei persoane la cauzarea pagubei, ci la gradul de culpabilitate (sau de vinovăție). Diferența de redactare între prevederile citate din Legea nr. 7/1977 și nr. 8/1977 constituie o inadvertență datorită unei redactări inadecvate a Legii nr. 8/1977. Într-adevăr, dacă se consideră că gravitatea culpei constituie măsura prejudiciului ar însemna că prevederea respectivă (art. 76 și art. 77 din Legea nr. 8/1977) să reprezinte o excepție și o derogare de la întregul nostru sistem de drept, în care gradele culpei nu au nici o semnificație sau relevanță pentru diminuarea sau augmentarea răspunderii. O asemenea derogare nici nu ar avea justificare nefiind necesitată nici din punct de vedere teoretic și nici practic.

● În domeniul calității poate apare și răspunderea materială subsidiară. Deși reglementată expres numai în Legea nr. 8/1977 prin art. 77 alin. 1 care prevede că prin confirmarea calității construcțiilor de către organele de control tehnic al calității, de organizațiile beneficiare sau de comisiile de recepție nu se înlătură răspunderea directă a celor ce au organizat și condus procesul de proiectare și de execuție și nici a celor care au proiectat sau executat direct construcții la care ulterior se constată defecțiuni.

Altfel spus, răspunderea personală directă au cei ce au organizat și condus operațiile de proiectare și de execuție ori cei ce au proiectat și executat construcții iar persoanele care au efectuat controlul ori au recepționat construcții cu defecțiuni de calitate au o răspundere subsidiară.

Deși în Legea nr. 7/1977, care reglementează calitatea produselor și serviciilor, nu există o prevedere similară, nu vedem însă nici un impediment ca acest principiu să nu-și găsească o aplicare adecvată. Într-adevăr, cel ce participă nemijlocit la elaborarea unei documentații tehnice ori a unui produs la care ulterior — după control — se constată deficiențe de calitate își angrenează în mod direct răspunderea sa materială, dacă este vinovat, organul de control urmînd a răspunde în mod subsidiar. Deși în materie de calitate a produselor nu cunoaștem că practica judiciară ar fi făcut aplicarea principiilor răspunderii subsidiare, nu vedem nici o incompatibilitate ca — pentru aceleași rațiuni cu cele avute în vedere în domeniul retribuirii muncii — să admită răspunderea subsidiară și în legătură cu calitatea necorespunzătoare a produselor și serviciilor.

În domeniul calității produselor, serviciilor și construcțiilor nu se întîlnește răspundere materială solidară.

dr. C. JORNESCU

raporturi de muncă

Promovarea legalității în litigiul de muncă

Pornind de la soluțiile pronunțate în situațiile de fapt de mai jos precum și de la reglementările legale, ne propunem să relevăm unele aspecte teoretico-practice cu valoare de principiu în materia litigiilor de muncă.

● Persoana încadrată solicită judecătoriei, la data de 10 iunie 1977, ca prin hotărîrea sa să oblige unitatea să o reintegreze în postul său și să-i plătească despăgubiri echivalente cu retribuția avută pe perioada de la 1 ianuarie 1977 pînă la reintegrarea efectivă, întrucît, fără a i se comunica desfacerea contractului de muncă, a fost împiedicată să presteze munca.

Judecătoria a admis cererea persoanei iar tribunalul a menținut hotărîrea instanței de fond, obligînd unitatea la reintegrare cu plata despăgubirilor cuvenite, motivînd că la întoarcerea persoanei din concediul medical, aceasta nefiind primită la locul de muncă a fost îndrumată de șeful secției către conducerea unității și de acolo din nou la șeful secției refuzîndu-i-se astfel posibilitatea de a presta munca potrivit contractului său de muncă.

a) O primă problemă care se pune în legătură cu soluțiile pronunțate se referă la existența litigiului dedus în fața instanțelor și implicit la obiectul acestuia. Potrivit art. 172 (3) din Codul muncii litigiile dintre persoanele încadrate și unitate în legătură cu încetarea contractului de muncă sînt **litigii de muncă.** În baza principiului **disponibilității,** persoana interesată fixează prin acțiunea sa atît obiectul litigiului cît și limitele acestuia. În cazul de față persoana solicită **reintegrarea** în postul deținut și **despăgubirile** echivalente retribuției de care a fost lipsită din vina unității. Obiectul acțiunii este **specific** (poate cel mai specific) litigiilor de muncă izvorîte din desfacerea contractului de muncă.

Trebuie să observăm însă că în speță nu există un act juridic „declanșator" al litigiului. În primul rînd nu există o dispoziție de desfacere a contractului de muncă. În lipsa acestui act juridic unilateral al unității urmează să stabilim dacă **din vina unității** persoana a fost împiedicată să presteze munca. Așa cum a precizat și Tribunalul Suprem, în măsura în care se face dovada împiedicării persoanei de a presta munca, prin aceea că i s-a refuzat reluarea activității după expirarea concediului medical, o atare împrejurare poate fi considerată drept o măsură abuzivă care echivalează, prin efectele pe care le produce, cu desfacerea contractului de muncă, (secția civilă, dec. nr. 1407/1978, nepublicată). Nefăcîndu-se nici această dovadă, în raport și cu cele de mai sus, constatăm că nu a fost desfăcut contractul de muncă, așa cum nejustificat au reținut instanțele și prin urmare — neexistînd nici o modificare unilaterală — nu se pune problema reintegrării.

b) Chiar dacă am admite existența litigiului, bazîndu-ne pe culpa unității manifestată sub orice formă, nu putem să nu observăm în raport cu cele două date calendaristice relevate în prezentarea speței, că termenul de 30 de zile prevăzut de art. 176 (1) din Codul muncii pentru sesizarea organelor de soluționare a litigiilor de muncă a fost fără nici o îndoială depășit, instanțele urmînd a respinge cererea ca tardivă.

c) Independent de reintegrare, s-a pus problema dacă în virtutea principiului consacrat în art. 111 din Codul muncii, potrivit căruia unitatea este obligată să despăgubească persoana încadrată în situația în care aceasta a suferit, din culpa unității, un prejudiciu în timpul îndeplinirii îndatoririlor de muncă sau în legătură cu serviciul, persoana nu este îndreptățită la despăgubiri care să poată fi obținute în termenul de 3 ani prevăzut de art. 176 (2) din Codul muncii.

Precizăm că în speță nu face aplicare principiul amintit întrucît nu a fost dovedită în nici un fel **culpa unității.** Pretențiile bănești ale persoanei sînt subsecvente cererii de reintegrare, în cadrul dispozițiilor art. 136 din Codul muncii, și nici nu poate fi altfel deoarece cauza care a generat „litigiul" a fost „împiedicarea" de a muncii petrecută în luna ianuarie. Prin consecință pretențiile bănești sînt cerute ca urmare a existenței unui **litigiu** care este supus prescripției de 30 de zile și nu termenului de 3 ani care se referă la dreptul persoanei de a sesiza organele de jurisdicție atunci cînd inițiativa acțiunii în reparațiune îi aparține.

d) În afara cadrului strict juridic sîntem îndemnați să remarcăm că nici unitatea și nici persoana nu au contribuit la promovarea legalității. Unitatea nu și-a precizat punctul de vedere iar persoana nu a prestat munca, menținîndu-se astfel o stare aparent litigioasă cu consecințe negative asupra raportului de muncă și a drepturilor izvorîte din acesta, inclusiv asupra ordinii de drept în cadrul unității.

● Sub motivarea că în unitate au avut loc reduceri de posturi, persoana este trecută din postul de merceolog în acela de lucrător comercial la un depozit. Ulterior, la cîteva zile pe postul de merceolog este încadrată altă persoană. Fără a contesta realitatea redistribuirii de personal și a reducerii unor posturi, persoana solicită reintegrarea în postul său care nu a fost restructurat.

S-a pus problema că, întrucît în unitate a avut loc o redistribuire de personal și cu acest prilej a avut loc trecerea persoanei în cauză în altă muncă, competența de soluționare a contestației revine, potrivit art. 175 lit. c din Codul muncii, organului colectiv de conducere.

Așa cum just a precizat instanța de fond în speță este vorba de o modificare unilaterală a contractului de muncă, întrucît postul ei nu a fost desființat, ci din contră ocupat de altă persoană, iar persoana nu a consimțit sub nici o formă la trecerea ei în altă funcție. Așa fiind, temeiul juridic al contestației este art. 174 lit. b din Codul muncii, iar competența de soluționare revine judecătoriei, soluție confirmată de Tribunalul Suprem (secția civilă, dec. nr. 1471/1978).

dr. IOSIF R. URS

Întrebări și răspunsuri

● **G. JUCU (Cluj)** se interesează de penalitățile pentru refuzul nejustificat al prețului pe care unitatea furnizoare le poate pretinde în situația în care acțiunea pentru achitarea prețului a fost introdusă la aproximativ un an după efectuarea livrării.

Este exact ceea ce arată corespondentul nostru, că, potrivit art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, dreptul la acțiune privind penalitățile se prescrie în 6 luni. Ca atare, deși dreptul la penalități s-a născut — în raport cu data efectuării livrării — cu aproape un an înainte de introducerea acțiunii, la aceea dată, unitatea furnizoare, datorită prescripției, era în drept să obțină penalitățile numai pe o perioadă de 6 luni anterioară introducerii acțiunii. De asemenea, ea era în drept să obțină penalități în continuare, adică cele pentru care dreptul său s-a născut ulterior introducerii acțiunii și pînă la îndeplinirea de către unitatea beneficiară a obligației de plată a prețului.

● **I. PROTOPOPESCU (București)** solicită lămuriri în legătură cu condițiile în care întîrzierea în omologarea produselor produce efecte exoneratoare în privința răspunderii unităților furnizoare pentru nerespectarea termenelor de livrare stabilite în contractele economice.

Asemenea efecte se produc în măsura în care, potrivit dispozițiilor normative în vigoare, lipsa omologării constituie un impediment legal în calea executării obligațiilor de livrare.

Atunci cînd se invocă însă — așa cum arătați dv. — întîrzierea în omologarea seriei zero, credem că nu este cazul apărării de răspundere, dacă această omologare era de competența unității furnizoare care, deși a avut obligația, nu a realizat-o în timp util pentru a putea livra produsele la termenele contractuale.

● **M. CIMPOIA (Alba)** întreabă dacă primirea cu întîrziere a utilajelor tehnologice din import justifică neîndeplinirea la termen de către unitatea beneficiară a obligației de a pune acele utilaje la dispoziția unității de antrepriză.

În principiu, răspunsul este negativ. Cu toate acestea, se poate pune problema exonerării de răspundere dacă primirea utilajelor cu întîrziere din import s-a datorat unor împrejurări care, potrivit practicii arbitrale, apără de răspundere în cadrul raporturilor contractuale interne.

● **M. NICULESCU (București)** cere lămuriri în privința părții care urmează să suporte consecințele întîrzierii în executarea obligațiilor de livrare determinată de timpul necesar pentru soluționarea obiecțiunilor precontractuale.

Consecințele unei asemenea situații se stabilesc ținîndu-se seama și de culpa pe care părțile au avut-o atunci cînd, prin poziția lor, au zădărnicit definitivarea la timp a contractului, refuzînd a-și asuma obligațiile astfel cum ele, pînă la urmă, s-au stabilit.

H. M.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

— OSC7 ∅ 14 mm kg. 150
— Idem 18 mm kg. 100
— Idem 20 mm kg. 300
— Idem 22 mm kg. 200
— OSC 8 ∅ 14 mm kg. 60
— Idem 16 mm kg. 80
— Idem 18 mm kg. 104
— Idem 25 mm kg. 40
— Pătrat 180 mm kg. 636
— Idem 200 × 70 mm kg. 135
— Rp3 16 mm kg. 160
— Idem 20 mm kg. 201
— Idem 22 mm kg. 203
— Idem 25 mm kg. 200
— Idem 30 mm kg. 400
— Idem 35 mm kg. 100
— Idem 40 mm kg. 100
— Idem 50 mm kg. 100
— Idem 50 mm kg. 200
— Idem 70 mm kg. 100
— Idem 75 mm kg. 500
— Idem 90 mm kg. 200
— Idem 100 mm kg. 100
— Idem 120 mm kg. 100
— Idem 130 mm kg. 360
— W 3355 ∅ 14 mm kg. 100
— Idem 18 mm kg. 100
— Idem 25 mm kg. 100
— Pătrat 16 mm kg. 100

ȚEVI CONSTRUCȚII :

— ∅ 32×4×4-7000 ml. 700
— Idem 38×4 kg. 527
— Idem 45×4×5-7000 ml. 700
— Idem 83×4×3500-5000 ml. 312
— Idem 83×5 ml. 200
— Idem 101,6×4,5×7600 ml. 2084
— Idem 101,6×4,5×83000 ml. 116
— Idem 101,6×4,5 ml. 112
— Idem 219,1×6,3 ml. 80
— Idem 508×12,7 ml. 40

MATERIALE ELECTRICE

— Armături cu braț 60 w buc. 14
— Becuri el. 40 v/220 buc. 600
— Idem 12 w/60 w buc. 80
— Idem diferite 12 v/3 w buc. 1400
— Idem sofite 24 v/10 w buc. 390
— Idem 24 v/18 w buc. 300

COMUTATORI COLORICI

— C 40 A 0120001 buc. 90
— C 63 A 0220001 buc. 70
— Condensatorii 4A-2577/5 MF-250v buc. 120
— Conductori Fl ∅ 1 mm 2 ml. 2000
— Idem AF 750-250 mm 2 ml. 300
— Idem AF 500-2,5—4 mm 2 ml. 400
— Cablu ACYY 3×50×25—mm 2 ml. 300
— 3×70×35 mm 2 ml. 400
— 3×70×35 mm 2 ml. 300
— Diode TU 34 FR buc. 44
— Furci sig MPR 315 A buc. 400
— Întrerupător cîmp buc. 100
— Idem PAKO-25 A buc. 130
— Limitatori cursă buc. 100
— Microîntrerupător buc. 100
— Contactor MC 80 A—220 v buc. 20
— Idem MC 100 A—220 v buc. 12
— Idem MC 150 A—220 v buc. 17
— Mică bandă... kg. 16
— Patroane fuzibile 80 A buc. 1500
— Idem 100 A buc. 1000
— Perii colectoare MGR 10 1 cp 13×32×35 buc. 180
— Idem 13×32×35 buc. 190
— Idem 13×36×40 buc. 390
— Idem 13×36×40 buc. 300
— Idem 13×36×40 buc. 160
— Idem 15×36×40 buc. 380
— Idem 16×6×15 buc. 100
— Idem 16×20×45 buc. 400
— Idem 16×20×45 buc. 400
— Idem 18×20×45 buc. 300
— Idem 19×11×35 MGR 10 buc. 300
— Idem 20×6×25 2 cp. buc. 200
— Idem 20×20×45 buc. 200
— Idem 20×112×40 buc. 100
— Idem 25×16×45 buc. 100
— Idem 32×30×45 buc. 100
— Idem 32×20×40 buc. 100
— Papuci Al pt. branșament ∅ 16 mm buc. 170
— Idem AL 25 mm buc. 70
— Idem AC 35 mm buc. 50
— Releu RI3 24 v. 48 v — 220 v buc. 10
— Idem RI3 CA — 220 v buc. 20
— Idem RI5 24 v — 220 v buc. 20
— Idem lampă monobloc buc. 8
— Idem buc. 13
— Idem RT 3 — 60 w buc. 5
— Rezist. RCG 1050 2,7 m 10% buc. 5900
— Idem ZR 7,4×1,89 buc. 5
— Idem 20—91 3×1,942 buc. 26
— Idem RM 1021—3×0,450 buc. 9
— Idem reglaj fin M2—SR 1,1 buc. 15
— Reostat RA 1—2 buc. 5
— Tub rulant impregnat 15×24 ; 15×22 ; 16×24,17×27×23×40 buc. 24
— Idem 8×11 ; 10×13 ; 10×14 ; 10×16 buc. 11
— Tub copex ∅ 13,5 ml 2,90
— Idem ∅ 16,0 ml 380
— Idem ∅ 23 ml 270
— Idem ∅ 29 ml 150

MOTOARE

— AIH 15 kw × 1000 t/m buc. 1
— AS1 B3 1,1 kw×1000 t/m buc. 2
— AS1 B3 — 10 kw×1500 t/m buc. 2
— AS1 B3 — 11 kw×750 t/m buc. 1
— AE B3 1,1 kw×750 t/m buc. 1
— AS1 B3 2,2 kw×750 t/m buc. 3

REDUCTOARE DE TURAȚIE

— 2 NA 18×5,5/1500 V05 buc. 1
— 3 LA 45×1,5/1000 V05 buc. 1
— 3 RA — 45×5,5/1500 V05 buc. 1
— RV 40/25 — 0,75/1500 buc. 1

FILIERE :

— Stas 1160 M 3 buc. 200
— Idem M 4 buc. 200
— Idem M 4.5 buc. 50
— Idem M 5 buc. 300
— Idem M 6 buc. 500
— Idem M 8 buc. 900

BURGHIE :

— 6727 Ø 6 buc. 28
— Idem 7 buc. 104
— Idem 8 buc. 10
— Idem 9 buc. 15
— Idem 9,5 buc. 7
— Idem 11 buc. 15

— Idem M 10 buc. 500
— Idem M 10×1 buc. 40
— Idem M 10×1,25 buc. 70
— Idem M 12 buc. 700
— Idem M 12×1 buc. 30
— Idem M 12×1,25 buc. 70
— Idem M 14 buc. 100
— Idem M 14 buc. 100
— Idem M 14×1 buc. 20
— Idem M 16 buc. 100
— Idem M 16×1,5 buc. 30
— Idem 18 buc. 200
— Idem M 20 buc. 40
— Idem M 22 buc. 50
— Idem M 22×1 buc. 10
— Idem M 22×1,5 buc. 33
— Idem M 27 buc. 120
— Idem M 27×1,5 buc. 15
— Idem M 27×2 buc. 9
— Idem M 30 buc. 70
— Idem M 33/1 buc. 9
— Idem G 1/8 buc. 20
— Idem G 1/4 buc. 100
— Idem G 3/8 buc. 100
— Idem G 5/8 buc. 20
— Idem G 3/4 buc. 60
— Idem G 1 buc. 40
— Idem G 1/ 1/4 buc. 16
— Stas 2740 W 1/2 buc. 70
— Idem W 3/4 buc. 70

TAROZI :

— Stas 1112 M 27 buc. 90
— Idem M 27×1,5 buc. 40
— Idem M 48×1,5 buc. 10
— Stas 1153 M 6 buc. 200
— Idem M 12×1,25 buc. 50
— Idem M 14 buc. 50
— Idem M 18 buc. 150
— Idem M 18×1,5 buc. 60
— 1153 M 20×1,5 buc. 75
— Idem M 22 buc. 100
— Idem M 36×2 buc. 20
— 1824 G 1 1/4 buc. 40

FREZE :

— 579 40×32 buc. 20
— 580 63×6 buc. 10
— 1159 40×0,5 buc. 20
— Idem 50×1 buc. 10
— Idem 40×0,8 buc. 10
— Idem 63×1,2 buc. 10
— Idem 63×1,6 buc. 40
— Idem 63×2 buc. 10
— Idem 63×2,5 buc. 40
— Idem 63×3 buc. 20
— Idem 80×1 buc. 80
— Idem 80×1,2 buc. 40
— Idem 80×1,6 buc. 70
— Idem 80×2,5 buc. 40
— Idem 80×3 buc. 40
— Idem 80×4 buc. 30
— Idem 100×1 buc. 20
— Idem 100×2 buc. 20
— Idem 100×2,5 buc. 40
— Idem 100×3 buc. 50
— Idem 125×1,6 buc. 20
— Idem 125×2 buc. 18
— Idem 125×2,5 buc. 20
— Idem 125×3 buc. 10
— Idem 160×2 buc. 40
— Idem 160×2,5 buc. 40
— Idem 160×3 buc. 34
— Idem 200×2 buc. 50
— Idem 200×2,5 buc. 60
— Idem 200×3 buc. 30
— Idem 200×4 buc. 10
— Idem 200×5 buc. 30
— Idem 250×4 buc. 20
— 1680 Ø 8 buc. 200
— Idem 10 buc. 50
— Idem 12 buc. 100
— 1682 14 buc. 10
— Idem 20 buc. 10
— 1683 18 buc. 30
— Idem 22 buc. 50
— 1684 4 buc. 50
— Idem 5 buc. 100
— Idem 6 buc. 100
— Idem 8 buc. 100
— Idem 10 buc. 100
— Idem 12 buc. 200
— Idem 20 buc. 50
— 2214 63×5 buc. 10
— Idem 63×6 buc. 10
— Idem 80×10 buc. 30
— Idem 80×12 buc. 9
— Idem 80×14 buc. 4
— 2215 Ø 50×5 buc. 15
— Idem 50×6 buc. 16
— Idem 63×8 buc. 7
— Idem 63×10 buc. 7
— Idem 80×8 buc. 10
— Idem 80×10 buc. 16
— Idem 8×12 buc. 20
— Idem 100×16 buc. 8
— 2763 M 1 buc. 16
— Idem M 1,25 buc. 16
— Idem M 2 buc. 16
— Idem M 2,75 buc. 32
— Idem M 3,5 buc. 16
— Idem M 4 buc. 24
— Idem M 4,5 buc. 32
— Idem M 5 buc. 24
— Idem M 6 buc. 48
— Idem M 7 buc. 16

VÎRFURI ROTATIVE :

— CM 2 buc. 50
— CM 3 buc. 30
— CM 6 buc. 10

BURGHIE SPIRALE :

— 573 Ø 0,5 buc. 200
— Idem 0,8 buc. 100
— Idem 1,6 buc. 200
— Idem 1,8 buc. 100
— Idem 2,75 buc. 100
— Idem 4 buc. 300
— Idem 4,2 buc. 150
— Idem 4,5 buc. 300
— Idem 5,5 buc. 200
— Idem 6,1 buc. 100
— Idem 6,2 buc. 60
— Idem 6,7 buc. 60
— Idem 7 buc. 150
— Idem 7,5 buc. 300
— Idem 8,1 buc. 60
— Idem 10,7 buc. 20
— Idem 15 buc. 30
— Idem 15,5 buc. 10
— Idem 16 buc. 18
— Idem 17 buc. 25
— Idem 18 buc. 10
— 575 Ø 6 buc. 100
— Idem 6,5 buc. 100
— Idem 7 buc. 100
— Idem 7,5 buc. 130
— Idem 14,5 buc. 30
— Idem 15 buc. 70
— Idem 15,5 buc. 30
— Idem 16 buc. 50
— Idem 17 buc. 50
— Idem 17,5 buc. 50
— Idem 18 buc. 50
— Idem 18,5 buc. 150
— Idem 20,5 buc. 50
— Idem 21,5 buc. 70
— Idem 24 buc. 50
— Idem 24,5 buc. 150
— Idem 25 buc. 150
— Idem 26,5 buc. 90
— Idem 31 buc. 30
— Idem 41,5 buc. 8
— Idem 51 buc. 8
— Idem 55 buc. 10
— Idem 57 buc. 5
— Idem 65 buc. 20
— 1114/A Ø 1 buc. 100
— Idem 3,15 buc. 400
— Idem 4 buc. 300
— Idem 5 buc. 250
— 1114/B Ø 1 buc. 300
— Idem 1,6 buc. 390

— Idem 10 buc. 90
— Idem 12 buc. 80
— Idem 13,5 buc. 45
— Idem 7,5 buc. 50
— Idem 14,5 buc. 70
— Idem 15 buc. 150
— Idem 15,5 buc. 50
— Idem 16 buc. 125
— Idem 17 buc. 10
— Idem 16,5 buc. 10
— Idem 18 buc. 25
— Idem 20 buc. 10
— Idem 21 buc. 10
— Idem 22 buc. 10
— Idem 24 buc. 30
— Idem 18,5 buc. 22
— Idem 23 buc. 38
— Idem 19 buc. 28
— Idem 11 buc. 75
— Idem 17 buc. 30
— Idem 18 buc. 75
— Idem 8 buc. 75
— Idem 13 buc. 40
— Idem 14 buc. 100
— Idem 16 buc. 35
— Idem 19 buc. 32
— Idem 20 buc. 40
— Idem 21 buc. 30
— Idem 22 buc. 20
— Idem 24 buc. 10
— Idem 25 buc. 18
— Idem 26 buc. 20
— Idem 16 buc. 151

ALEZOARE :

— 588 CM 80 buc. 2
— Idem CM 100 buc. 2
— 1263 Ø 24 buc. 45

PIESE AUTO :

— Arbore direcție buc. 1
— Ax cardan buc. 1
— Ax came buc. 2
— Acumulator 12×320 buc. 2
— Arbore planetar spate buc. 2
— Arbore transmisie spate buc. 3
— Arbore turbină aer buc. 1
— Arbore comandă inter. spate buc. 2
— Ax pompă apă buc. 5
— Ax pompă ulei buc. 8
— Ax culisant cut. viteze buc. 3
— Arbore secundar buc. 1
— Ax pinion delco buc. 1
— Arc bendix buc. 8
— Articulație direcție buc. 2
— Ax sateliți buc. 5
— Arbore planetar buc. 3
— Ax sateliți buc. 5
— Arc resort buc. 2
— Ax rolă direcție buc. 11
— Arbore planetar buc. 3
— Arcuri supapă buc. 48
— Arc etanșare pompă apă buc. 4
— Arbore pompă ulei buc. 4
— Arc placă ambreiaj buc. 49
— Arc culbutori buc. 3
— Ax pirghie ambreiaj buc. 12
— Arbore intermediar buc. 2
— Arbore cotit compresor buc. 2
— Arbore cu came pompă injecție buc. 2
— Ax bloc pinion intermed. buc. 1
— Arbore secundar buc. 1
— Articulație direcție buc. 3
— Arbore cordon simplă buc. 2
— Arbore turbină aer buc. 1
— Arc M 461 buc. 1
— Arbore buc. 3
— Arbore intermediar buc. 1
— Amortizor telescop buc. 1
— Arbore pinion buc. 10
— Arbore planetar buc. 7
— Amortizor bară transmisie buc. 1
— Arc resort buc. 30
— Apărători cauciuc noroi buc. 3
— Apărători soare buc. 2
— Aripă intermediar buc. 3
— Arbore direcție buc. 1
— Ax ambreiaj buc. 17
— Arbore cotit buc. 1
— Ax pinion reductor buc. 1
— Arbore planetar buc. 1
— Ax pinion sateliți buc. 6
— Ax flexibil buc. 1
— Ansamblu frînă TV buc. 1
— Arbore cotit buc. 1
— Arbore flexibil buc. 1
— Amortizor buc. 4
— Aripă față buc. 1
— Arbore pinion buc. 2
— Arbore furcă viteze buc. 1
— Arbore planetar buc. 1
— Ax val. melc buc. 1
— Ax levier comandă buc. 1
— Arbore intermediar buc. 1
— Axulul bilei buc. 2
— Arbore pinion buc. 1
— Arbore pompă injecție buc. 2
— Idem planetar buc. 3
— Arc supapă buc. 2
— Idem buc. 5
— Ax came pompă injecție buc. 3
— Ax satelit buc. 1
— Arbore flexibil ștergător parbriz buc. 3
— Arbore exil. reglaț pompă injecție buc. 1
— Arbore flexibil scurt buc. 2
— Arbore flexibil lung buc. 2
— Braț șterg. parbriz buc. 8
— Bucșe bielă motor buc. 25
— Cuzineți bielă motor buc. 2
— Capac axă planetară SKODA buc. 2
— Cap bară cilindru SKODA dr. buc. 1
— Chiuloasă compresor buc. 2
— Cilindru motor simplu TATRA buc. 8
— Culbutor TATRA 138 buc. 1
— Cameră frînare față TATRA buc. 4
— Chiuloasă compresor SKODA buc. 2
— Cuzineții palier buc. 5
— Cuzineții bielă buc. 4
— Casetă sateliți SR 1182 buc. 1
— Cablu kilometraj TATRA buc. 9
— Casetă satelit dreapta buc. 1
— Cărbuni el. buc. 312
— Idem dinam buc. 508
— Capac lagăr palier Tv. buc. 5
— Casetă sateliți Tv. buc. 1
— Capac distribuție buc. 5
— Idem ARO buc. 2
— Cap schimbător C.c. ARO buc. 10
— Cuzineți bielă SR 131 buc. 4
— Conducte presiune TATRA 141 buc. 16
— Capac pompă benzină SR 131 buc. 4
— Cuzineți bielă SR buc. 5
— Cond. difuzor SR 131 buc. 7
— Corp ppă. apă SR 113 buc. 3
— Cruce arbore volan SR 113 buc. 4
— Capac pompă ulei buc. 4
— Carcasă pinion atac buc. 2
— Cilindru principal servo buc. 19
— Carcasă sincron buc. 3
— Colector electromotor buc. 2
— Capac sp. cutie transmisie buc. 1
— Capac carter ambreiaj buc. 6
— Casetă sateliți SR 131 buc. 3
— Corp pompă apă buc. 1
— Cilindru motor gaz buc. 4
— Cuzineți bielă TATRA 138 buc. 12
— Cap bară cil. motor fin buc. 1
— Colector admisie TV buc. 2
— Colector (cărbuni) alternator buc. 284
— Culbutori SKODA buc. 16
— Coroană volț motor TATRA 148 buc. 1
— Cuplaj pompă injecție 2 148 buc. 1
— Cilindru compr. TATRA buc. 1
— Conductă legătură TATRA buc. 2
— Cap bară direcție TATRA buc. 2
— Carburi dinam buc. 6
— Contact platin buc. 51
— Cilindru frînă buc. 14
— Cutie angrenare buc. 1
— Cilindru frînă roată buc. 4
— Cuzineți palier buc. 18
— Cilindru frînă buc. 10
— C. frînă ARO 240 buc. 3

— Capac roți buc. 2
— Carcasă ambreiaj buc. 9
— Chiuloasă ambreiaj mot. buc. 1
— Cap bară buc. 5
— Cardan buc. 1
— Cilindru frînă spate buc. 14
— Cordon spate buc. 1
— Geam parbriz M 461 buc. 1
— Idem TV buc. 1
— Garnitură colector evac. buc. 30
— Idem pompă SR 113 buc. 152
— Geam lateral ușă buc. 4
— Garnitură ușă buc. 20
— Idem chiuloasă SKODA buc. 10
— Idem pompă apă buc. 10
— Idem inel pompă centrală buc. 40
— Idem chiuloasă TATRA buc. 15
— Garnitură cauciuc buc. 10
— Idem pîslă buc. 10
— Idem chiuloasă buc. 20
— Grup conic SR 131 buc. 1
— Geam parbriz TV 51 C buc. 1
— Garnituri colector buc. 10
— Inel axial buc. 12
— Indicator bord gaz & 51 buc. 13
— Idem benzină SR 113 buc. 11
— Idem apă buc. 6
— Inel sincron SR 113 buc. 4
— Inel garnituri buc. 100
— Inversor SR 113 buc. 1
— Idem TATRA buc. 1
— Inel etanșare buc. 10
— Jigler mers încet buc. 10
— Idem rulmenți buc. 10
— Levier sector direcții SR 131 buc. 2
— Idem șterg. parbriz VOLGA buc. 10
— Idem fuzetă buc. 2
— Lampă semnalizare SR 113 buc. 9
— Genți U 650 buc. 2
— Gheară buc. 15
— Galerie evacuare TV buc. 3
— Garnituri inelare cilindru buc. 120
— Idem cilindru frînă buc. 60
— Idem admisie buc. 30
— Idem inelare buc. 70
— Ghid supapă SR 113 buc. 35
— Idem admisie SR 113 buc. 3
— Garnitură evacuare buc. 2
— Idem colectiv evac. buc. 34
— Idem ambreiaj buc. 1690
— Idem pompe centrală buc. 88
— Garnituri buc. 61
— Geam parbriz VOLGA buc. 2
— Garnituri semering buc. 60
— Semering roată SR 132 buc. 75
— Garnituri semering SR 132 buc. 102
— Idem pompă centrală buc. 127
— Garnitură ambreiaj SR 132 buc. 3200
— Idem semering buc. 100
— Idem inelar piston buc. 90
— Piston motor TATRA 111 buc. 12
— Pîrghii debraiere buc. 6
— Pinion mers înapoi buc. 1
— Pinion arbore buc. 1
— Idem reductor buc. 1
— Pompă centrală frînă buc. 3
— Pîrghie debraiere buc. 3
— Piston motor SR 113 buc. 20
— Plutitor carburator buc. 10
— Idem SR 113 buc. 1
— Pinion distribuitor ARO buc. 7
— Pompe apă TV buc. 2
— Garnituri fuzetă TATRA buc. 3
— Pinion arbore SKODA buc. 3
— Idem angrenare buc. 5
— Idem ppă. ulei buc. 2
— Idem servo buc. 7
— Idem distribuție buc. 5
— Placă pres-ambreiaj buc. 1
— Pinion mers înapoi buc. 6
— Idem SR 131 buc. 71
— Pîrghie fuzetă buc. 1
— Pastile buc. 14
— Piston cilindru pres. buc. 4
— Pastile comandă supapă buc. 11
— Levier camă buc. 4
— Idem direcție buc. 1
— Manometru ulei buc. 2
— Melc direcție M 461 buc. 6
— Mufă reglaj buc. 5
— Mufă buc. 21
— Membrană pompă buc. 12
— Idem servo frînă buc. 60
— Idem p. benzină buc. 30
— Idem pompe buc. 5
— Diferențial TATRA buc. 1
— Pinion ppă. ulei buc. 2
— Pinion viteza II-a buc. 3
— Idem kilometraj SR 131 buc. 3
— Idem reductor SR 132 buc. 1
— Idem viteze TATRA buc. 1
— Piston motor R 1 TATRA 138 buc. 2
— Pîrghii debraiere buc. 12
— Pinion planetar dif. buc. 1
— Placă cercel arc față buc. 6
— Idem spate buc. 14
— Pinion planetar TATRA buc. 2
— Placă pres. ambreiaj buc. 1
— Pinion servo pompă buc. 1
— Idem antrenare ppă. ulei buc. 1
— Pinion sateliți buc. 4
— Pivot fuzetă buc. 10
— Pompă ulei TATRA buc. 1
— Pinion arbore cotit buc. 17
— Placă presiune buc. 3
— Idem came buc. 17
— Pivot fuzetă buc. 7
— Pinion electromotor buc. 2
— Perii electromotor buc. 20
— Perii alternator buc. 22
— Pinion electromotor buc. 3
— Plutitor carburator buc. 4
— Prezon roată buc. 14
— Pinion sateliți buc. 7
— Pîrghie ambreiaj buc. 4
— Pîrghie furcă ambreiaj buc. 1
— Perii viteză III. buc. 1
— Pinion comandă buc. 1
— Platou frînă buc. 2
— Pompă combustibil buc. 2
— Pinion planetar buc. 14
— Idem sateliți buc. 14
— Piston motor GAZ 51 buc. 4
— Idem comp. buc. 4
— Perii electr. buc. 10
— Pinion arbore buc. 8
— Regulator ppă. injecție buc. 1
— Robinet cdă. frînă remorci buc. 1
— Radiator ulei SR 132 buc. 1
— Idem ulei TATRA buc. 1
— Rotor delcou TV buc. 68
— Rame far TV buc. 13
— Rezervor benzină SR 131 buc. 2
— Rotor pompă apă SR 113 buc. 10
— Racord cauciuc frînă SR 113 buc. 71
— Idem aer servo SR 113 buc. 16
— Rozetă mîner ușă buc. 10
— Radiator apă gaz buc. 1
— Rotor dinam U. 650 buc. 1
— Rame geam buc. 2
— Radiator încălzire buc. 1
— Racord principal frînă buc. 16
— Reazim sferic buc. 2
— Racord simplu buc. 10
— Roată buc. 2
— Racord cu 2 căi frînă buc. 8
— Rame far buc. 2
— Racord dublu SR 112 buc. 10
— Rame far buc. 2
— Resort spate buc. 20
— Semering 53×60×10 buc. 177
— Idem 40×60×12 buc. 140
— Idem 48×80×10 buc. 25
— Idem 22×47×10 buc. 60
— Scaun supapă buc. 6
— Segmenți crom buc. 20
— Semering 25×52×10 buc. 43
— Idem 100×75×10 buc. 100
— Sită pompă benzină buc. 25
— Supapă pompă compl. buc. 27
— Sabot frînă cu ferodou buc. 6
— Suport arc spate SR 113 buc. 2
— Segmenți tractor U 650 buc. 5
— Suport rulment pres. buc. 3
— Șurub reglaj culbutor SR 113 buc. 10
— Sector dințat reglat buc. 8
— Șaibă pivot buc. 30
— Supape vid buc. 10
— Supape evacuare motor buc. 10
— Suport roată GAZ 69 buc. 8
— Idem admisie motor buc. 67
— Taler arc supapă buc. 20
— Tije tachet TATRA buc. 27
— Idem 825×15 buc. 10

1979 MAJ 3

„In cadrul politicii sale de colaborare internațională, România acordă o mare însemnătate dezvoltării relațiilor sale cu țările continentului african, atît în domeniul economic — în vederea dezvoltării economico-sociale independente mai rapide a țărilor în curs de dezvoltare —, cît și în contextul luptei generale împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste. Practic, România întreține relații cu toate statele africane, cu excepția acelora unde sînt regimuri rasiste".

NICOLAE CEAUȘESCU

ÎNALTĂ APRECIERE ȘI TOTALĂ ADEZIUNE FAȚĂ DE SUCCESUL DEPLIN AL NOII SOLII DE PACE ȘI PRIETENIE, DE COOPERARE ȘI SOLIDARITATE MILITANTĂ CU POPOARELE AFRICANE

OAMENII MUNCII din țara noastră își exprimă sentimentele de deplină satisfacție și profundă mîndrie patriotică pentru modul strălucit în care s-a desfășurat noua misiune de prietenie și colaborare pe continentul african a secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, ca și pentru rezultatele ei deosebit de rodnice.

Înscriindu-se în orientările programatice ale Congresului al XI-lea al partidului ca una din opțiunile fundamentale ale politicii externe a României, amplificarea și intensificarea legăturilor de prietenie și solidaritate, de conlucrare strînsă cu țările în curs de dezvoltare, cu noile state independente, cu toate statele care au pășit pe calea afirmării de sine stătătoare, și-au găsit o convingătoare afirmare în noua solie de prietenie, pace și cooperare a țării noastre timp de aproape 20 de zile în opt țări de pe continentul african : Libia, Gabon, Angola, Zambia, Mozambic, Burundi, Sudan și Egipt.

Succedînd istoricelor vizite întreprinse în ultimii ani în Africa, recentul itinerar într-un șir de țări ale continentul african al înalților soli ai poporului român s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, entuziastă — expresie a deosebitei aprecieri la adresa realizărilor națiunii noastre în construcția noii orînduiri, a politicii de pace și colaborare a României socialiste, a sentimentelor de înaltă considerație și prețuire față de președintele Nicolae Ceaușescu, personalitate politică proeminentă a lumii contemporane, sprijinitor neobosit și consecvent al cauzei nobile a libertății, păcii și progresului tuturor popoarelor. O simbolică expresie a acestei prețuiri a constituit-o nu demult decernarea premiului internațional „Simba" președintelui țării noastre, unanim apreciat ca un mare prieten al Africii.

REZULTATELE STRĂLUCITE cu care s-a încheiat noua misiune de prietenie și colaborare pe continentul african reprezintă o nouă materializare a solidarității militante a poporului român — care a cunoscut el însuși vreme îndelungată asuprirea străină, luptînd neîncetat pentru independență, pentru păstrarea ființei naționale — cu lupta de eliberare națională și emanciparea politică, economică și socială a popoarelor Africii.

Atașamentul profund față de principiile libertății și egalității națiunilor, aspirațiile comune spre dezvoltarea liberă pe calea progresului economic și social, spre lichidarea subdezvoltării și înfăptuirea unei noi ordini economice și politice mondiale și-au găsit o fericită expresie în Tratatele de prietenie și cooperare semnate de România cu cele mai multe dintre țările vizitate. În aceste tratate, se reafirmă hotărîrea țărilor semnatare de a așeza la baza raporturilor reciproce, precum și a relațiilor cu celelalte țări, principiile noi ale relațiilor dintre state, de deplină egalitate și respect reciproc.

Puternic impulsionate de activitatea neobosită a președintelui Nicolae Ceaușescu, relațiile româno-africane cunosc în multe domenii un curs ascendent. În răstimp de mai puțin de un deceniu și jumătate, între 1965 și 1978 comerțul României cu Africa a crescut de 36 de ori, această creștere realizîndu-se nu numai pe seama sporirii exporturilor românești, ci și prin importuri sporite din țările africane. Încheierea unor acorduri de lungă durată a conferit mai multă stabilitate acestor schimburi, la fel ca și evoluția colaborării spre forme tot mai moderne, cu eficiență sporită. Astfel, în 12 țări ale continentului au fost înființate pînă în prezent 20 de societăți mixte, în domeniul minier, forestier, agricol, comercial și de transporturi maritime. Paralel cu societățile mixte se dezvoltă și alte forme de cooperare, cum ar fi participarea nemijlocită a unor întreprinderi românești, pe bază de contract, la construirea unor obiective economice în diverse părți ale continentului african sau cooperarea cu țările africane în domeniul formării de cadre. În România studiază în prezent 5 300 studenți africani, aproape toți fiind bursieri ai statului român, iar în țările africane își desfășoară activitatea 850 de cadre didactice și peste 3 200 de cooperanți români.

Potențialul economic, în creștere rapidă, al României socialiste, ca și acela al continentului african, opțiunea României privind sporirea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în comerțul său exterior, reprezintă tot atîtea premise favorabile de dezvoltare a raporturilor economice româno-africane în anii ce vin, pentru a căror valorificare în interesul reciproc există acum un cadru considerabil lărgit (vezi caseta). Un astfel de cadru

juridic s-a creat și în domeniul științific, cultural, artistic, al învățămîntului, ocrotirii sănătății, turismului și sportului.

Perspectivele favorabile ale amplificării și diversificării în continuare a cooperării româno-africane sînt determinate și de faptul că prin cooperare, indiferent de formele pe care le îmbracă aceasta, România nu urmărește avantaje unilaterale, ci, fidelă principiilor sale de politică externă ,o concepe ca un mecanism care trebuie să servească intereselor ambilor parteneri, să sprijine procesul dezvoltării economice și sociale din țara în care se realizează respectivul obiectiv de cooperare. Hotărîrea comună de a da noi dimensiuni relațiilor dintre România și popoarele țărilor africane, reflectînd convingerea că un asemenea curs corespunde pe deplin intereselor reciproce, și-a găsit o concludentă expresie în **comunicatele comune** semnate în fiecare din cele opt țări vizitate, care stabilesc un șir de măsuri concrete în acest sens.

În amplificarea continuă a colaborării româno-africane, un rol de cea mai mare importanță revine, fără îndoială, partidelor de guvernămînt din aceste țări, acordurile de colaborare încheiate cu prilejul vizitelor secretarului general al partidului nostru, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezentînd tocmai o expresie a voinței comune de a realiza o dezvoltare și mai accentuată a acestor legături, odată cu extinderea cooperării între organizațiile sindicale, de femei, tineret și pionieri.

DIALOGURILE la nivel înalt prilejuite de noua solie de pace și prietenie, de cooperare și solidaritate militantă cu popoarele africane au permis totodată un amplu schimb de păreri asupra situației internaționale. A fost evidențiată cu acest prilej identitatea punctelor de vedere ale României și țărilor vizitate asupra necesității stringente ca relațiile dintre toate statele să fie întemeiate statornic pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța și avantajului reciproc — singurele în măsură să asigure afirmarea deplină ,de sine stătătoare ,a fiecărei națiuni, să garanteze pacea, progresul și prosperitatea tuturor națiunilor.

O atenție deosebită a fost acordată, în mod firesc, în cadrul dialogurilor asupra evoluției vieții internaționale, problemelor Africii australe, luptei de eliberare națională din Rhodesia și Namibia și luptei împotriva apartheidului și discriminării rasiale din Africa de Sud.

Vizita înalților soli ai poporului român în Zambia, Angola și Mozambic — țări din „prima linie" — a dobîndit o semnificație aparte și prin faptul că a avut loc într-un moment cînd popoarele din Africa australă desfășoară o luptă tot mai intensă împotriva forțelor rasismului și opresiunii, care, în încercarea disperată de a-și amîna prăbușirea, recurg la acțiuni militare agresive împotriva țărilor vecine independente și suverane. Sprijinul ferm politic, diplomatic și material, solidaritatea militantă a României socialiste cu cauza sacră a independenței și libertății popoarelor și-au găsit o recunoaștere și apreciere pregnantă în cursul întîlnirilor avute de președintele Nicolae Ceaușescu în Angola, Zambia și Mozambic cu conducătorii tuturor mișcărilor de eliberare națională din Africa australă.

Pe linia preocupărilor comune ale României și țărilor africane pentru ridicarea nivelului lor de dezvoltare, dialogurile la nivel înalt au scos în evidență convingerea comună că este în interesul tuturor popoarelor să acționeze pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, juste și echitabile, care să permită lichidarea decalajelor dintre state și propășirea mai rapidă a întregii umanități. În acest sens, reține atenția subliniereа importanței solidarității și unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare — între care se numără și România — la apropiata sesiune a UNCTAD de la Manila și la viitoarea sesiune specială a Adunării generale a O.N.U. din 1980, spre a determina adoptarea unor măsuri concrete și angajante în favoarea țărilor rămase în urmă.

Exprimînd îngrijorarea reciproc împărtășită privind stările de încordare și conflict apărute în Africa, convorbirile la nivel înalt au scos în evidență necesitatea soluționării pe cale pașnică, prin tratative politice directe între părțile interesate, a tuturor problemelor litigioase, cu excluderea oricărui amestec din afară, ținînd seama că orice conflict între statele africane slăbește statele respective și deschide calea penetrației străine. Însăși viața a demonstrat că prin confruntări nu se ajunge decît la agravarea situației și că pînă la urmă tot tratativele, discuțiile au dus la soluționarea problemelor litigioase dintre state. În același spirit, s-a subliniat necesitatea unor eforturi hotărîte pentru a se găsi o bază în vederea continuării tratativelor în direcția instaurării unei păci globale, juste și durabile în

Documente oficiale semnate cu ocazia noului itinerar

LIBIA

- **Acordul comercial pe termen lung**
- **Memorandumul cu privire la diversificarea schimburilor comerciale cooperarea la realizarea de obiective industriale și agricole, construirea de locuințe și exportul de țiței libian către România**

GABON

- **Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Gaboneză**
- **Înțelegerea de colaborare între Partidul Comunist Român și Partidul Democratic Gabonez**
- **Acordul pentru încurajarea, promovarea și garantarea investițiilor**
- **Acordul privind transporturile aeriene**
- **Protocolul de cooperare în domeniul cercetării științifice și tehnologice**

ANGOLA

- **Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Populară Angola**
- **Acordul de cooperare între Partidul Comunist Român și Mișcarea Populară de Eliberare a Angolei (M.P.L.A.)-Partidul Muncii**
- **Protocolul primei sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale româno-angoleze de cooperare economică, industrială și tehnică**
- **Regulamentul de funcționare a Comisiei mixte**
- **Acordul de colaborare în domeniul învățămîntului, științei și culturii**
- **Protocolul privind cooperarea în domeniul agriculturii**

ZAMBIA

- **Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Zambia**
- **Protocolul de cooperare între Partidul Comunist Român și Partidul Unit al Independenței Naționale (U.N.I.P.)**
- **Acordul privind cooperarea tehnică și economică în industria minieră și în domeniul hidrocarburilor**
- **Acordul pentru dezvoltarea cooperării în domeniul industriei**
- **Acordul privind dezvoltarea cooperării în domeniul agriculturii**
- **Programul de schimburi culturale și științifice pe anii 1979—1980**
- **Acordul de credit**

MOZAMBIC

- **Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Populară Mozambic**
- **Acordul de colaborare între Partidul Comunist Român și partidul Frontul de Eliberare din Mozambic (FRELIMO)**
- **Programul de cooperare economică**

In timpul convorbirilor între președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Anwar El Sadat

Orientul Mijlociu. Aceeași largă convergență de opinii a fost constatată și cu ocazia examinării altor probleme ale actualității mondiale : imperativul încetării cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, prin care se irosesc resurse uriașe, al edificării securității și cooperării în Europa și în lume, al participării active la viața internațională, în condiții de deplină egalitate, a tuturor statelor inclusiv a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a statelor nealiniate, care alcătuiesc marea majoritate a omenirii și sînt profund interesate în făurirea unei lumi noi a libertății, păcii și colaborării egale în drepturi, a unirii eforturilor tuturor forțelor care se pronunță pentru soluționarea într-un mod nou a marilor probleme ale lumii de azi.

OPINIA PUBLICĂ din țara noastră — care a urmărit cu justificat interes și îndreptățită mîndrie patriotică noua solie de pace, prietenie și cooperare pe pămîntul african, desfășurată cu strălucire de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu— își exprimă convingerea că discuțiile avute și înțelegerile la care s-a ajuns reprezintă o contribuție de preț la adîncirea relațiilor de prietenie dintre poporul român și popoarele țărilor vizitate, la dezvoltarea colaborării în toate domeniile de interes reciproc. În același timp se poate aprecia că prin atmosfera de prietenie, stimă și respect reciproc în care s-a desfășurat, ca și prin rezultatele deosebit de rodnice cu care s-a încheiat, vizita înalților soli ai poporului român a reprezentat un eveniment politic remarcabil nu numai pe planul raporturilor bilaterale, ridicate pe o treaptă nouă, superioară, ci și pe planul mai larg al vieții politice internaționale în general, înscriindu-se ca o valoroasă contribuție la cauza păcii, cooperării și progresului tuturor popoarelor.

Dinu DRAGOMIRESCU

al președintelui Nicolae Ceaușescu pe pămîntul Africii

pînă în anul 1990
- **Acordul de credit**
- **Acordul privind transporturile aeriene civile**
- **Acordul de cooperare economică și tehnică în domeniul cultivării și egrenării bumbacului**
- **Memorandumul privind colaborarea în domeniul gazelor și cărbunilor**
- **Programul de colaborare între Uniunea Tineretului Comunist și Organizația Pionierilor din Republica Socialistă România și Organizația Tineretului din Republica Populară Mozambic pe perioada 1979—1980**
- **Înțelegerea de colaborare în domeniul radiodifuziunii**
- **Acordul între Agenția română de presă și Agenția de informații a Mozambicului**

BURUNDI

- **Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Burundi**
- **Acordul de colaborare între Partidul Comunist Român și partidul Uniunea pentru Progres Național din Burundi (UPRONA)**
- **Acordul privind dezvoltarea cooperării în domeniul industriei**
- **Acordul privind participarea Republicii Socialiste România la valorificarea zăcămîntului de nichel și metale asociate de la Musongati**
- **Acordul privind dezvoltarea cooperării în domeniul transporturilor**
- **Convenția pentru asistență tehnică în domeniul cercetării geologice și miniere**
- **Convenția asupra recunoașterii reciproce și echivalării diplomelor de studii liceale, universitare, precum și a titlurilor științifice**
- **Protocolul privind cooperarea în domeniul turismului și industriei hoteliere**
- **Protocolul privind dezvoltarea cooperării în domeniul agriculturii și zootehniei**
- **Protocolul adițional la Convenția de constituire a societății mixte „Agriburom"**
- **Protocolul privind colaborarea între Ministerul Sănătății al Republicii Socialiste România și Ministerul Sănătății Publice al Republicii Burundi pe anii 1979—1980**
- **Acordul de cooperare între Agenția română de presă și Agenția burundeză de presă**

SUDAN

- **Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Democratică Sudan**
- **Programul privind dezvoltarea cooperării economice și industriale și a schimburilor comerciale**
- **Convenția între guvernele român și sudanez privind evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale**
- **Acordul între Agenția română de presă și Agenția sudaneză de știri**

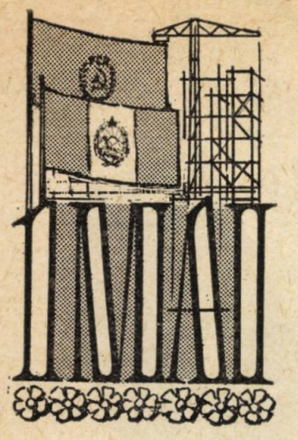

O aniversare cu multiple semnificaţii în lupta poporului pentru libertate şi dreptate socială

1 MAI 1939 — marea demonstraţie antifascistă şi antirăzboinică din ţara noastră
1 Mai 1944 — crearea Frontului Unic Muncitoresc din România
1 Mai 1889 — declararea Zilei internaţionale a oamenilor muncii

CU 90 DE ANI ÎN URMĂ, la Paris, Congresul socialist internaţional a hotărît ca ziua de 1 Mai să fie declarată sărbătoarea internaţională a oamenilor muncii. Semnificaţie pe care proletariatul de pretutindeni a îmbogăţit-o, transformînd această zi, de-a lungul anilor ce s-au scurs de atunci, în zi de acţiune revoluţionară, de luptă pentru împlinirea idealurilor de libertate şi de progres, de afirmare a solidarităţii muncitoreşti.

Pentru poporul român, acest 1 Mai 1979 readuce în memorie marile bătălii de clasă purtate de muncitorime, de alte pături ale populaţiei, în frunte cu partidul comunist, împotriva fascismului, pentru apărarea integrităţii şi libertăţii patriei, pentru crearea unităţii de acţiune în această aprigă luptă, presărată cu nenumărate jertfe şi sacrificii. Este vorba de împlinirea a 40 de ani de la marea demonstraţie antifascistă şi antirăzboinică din ţara noastră şi de aniversarea a 35 de ani de la realizarea Frontului Unic Muncitoresc din România.

Avînd loc în anul cînd poporul nostru se pregăteşte să întîmpine cu noi şi noi realizări în opera de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate aniversarea a 35 de ani de la victoria insurecţiei naţionale armate antifasciste şi antiimperialiste, care a deschis epoca marilor transformări pe care le înfăptuim, şi cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, sărbătorirea zilei de 1 Mai îşi multiplică valenţele. Însemnatele succese în muncă obţinute în aceste zile în marea întrecere socialistă exprimă bucuria şi forţa muncii libere de exploatare, uriaşele energii descoperite, mobilizate şi puse în valoare de socialism, capacitatea clasei muncitoare de a se afla în fruntea procesului complex de edificare a noii societăţi, hotărîrea cu care toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, întregul popor, acţionează strîns unit pentru înfăptuirea în viaţă a politicii partidului. Politică la a cărei concepere şi punere în operă a adus şi aduce o inestimabilă contribuţie secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** şi care a asigurat şi asigură dezvoltarea economică accelerată şi multilaterală a ţării, ridicarea pe această bază a nivelului de trai al celor ce muncesc, o largă democraţie şi un intens progres social.

IN PROCESUL afirmării clasei muncitoare din ţara noastră ca principală forţă a luptei pentru democraţie şi progres social, **marea demonstraţie din Bucureşti, de la 1 Mai 1939,** a constituit un eveniment de o importanţă deosebită. Reprezentînd un moment de vîrf în cadrul acţiunilor organizate de partidul comunist împotriva fascismului, împotriva expansiunii Germaniei naziste, această demonstraţie — ca şi cele desfăşurate în alte localităţi din România — a ilustrat voinţa maselor largi populare de a lupta cu hotărîre pentru apărarea libertăţilor democratice, a independenţei, suveranităţii şi integrităţii teritoriale a ţării, pentru pace şi progres social. Apelul lansat cu acest prilej pentru unirea tuturor forţelor opuse fascismului, care reprezenta o gravă primejdie pentru însăşi fiinţa naţională a României, constituie un merit de seamă al Partidului Comunist Român, aflat pe atunci în adîncă ilegalitate, supus prigoanei forţelor reacţionare.

Impunătoarea demonstraţie antifascistă şi antirăzboinică desfăşurată la 1 Mai 1939 a evidenţiat, încă odată, aspiraţiile puternice spre solidaritate şi unitate ale clasei noastre muncitoare, constituind o valoroasă contribuţie concretă la dezvoltarea luptei unite a muncitorimii. Înscriindu-se printre puţinele manifestări care au avut loc în Europa, în condiţiile în care fascismul se află în ofensivă, sărbătorirea zilei de 1 Mai 1939 a reprezentat o vibrantă manifestare a internaţionalismului militant al clasei muncitoare din România, o expresie vie a sentimentelor sale de solidaritate activă cu lupta antifascistă a proletariatului din alte ţări, a partidelor comuniste şi muncitoreşti, a celorlalte forţe democratice antifasciste, avînd un larg ecou peste hotare. Pregătirea şi desfăşurarea marii demonstraţii de la 1 Mai 1939 au fost puternic marcate de activitatea remarcabilă a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** caracterizată prin dinamism, combativitate şi fermitate politică, devotament neţărmurit faţă de interesele poporului, de cauza suveranităţii şi independenţei ţării.

În continuare, în anii care au urmat, tendinţa spre unitatea de acţiune a clasei muncitoare s-a intensificat mereu. Acordul de front unic muncitoresc încheiat între P.C.R. şi P.S.D. şi publicat cu prilejul zilei de 1 Mai 1944 a reprezentat, în acest proces, un eveniment de importanţă naţională. Unitatea de acţiune astfel realizată a contribuit la creşterea potenţialului de luptă al clasei muncitoare, a capacităţii acesteia de a ralia în jurul său toate forţele patriotice antifasciste din România. O componentă importantă a luptei pentru consolidarea Frontului Unic Muncitoresc a fost realizarea unităţii de acţiune a tineretului muncitoresc în cadrul Frontului Unic al Uniunii Tineretului Comunist şi Uniunii Tineretului Socialist, acţiune la a cărei desfăşurare un rol deosebit a revenit secretarului general de atunci al U.T.C., tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.**

Prin obiectivele şi lozincile lansate, Manifestul de 1 Mai al Frontului Unic Muncitoresc îmbina revendicări economice imediate ale clasei muncitoare cu sarcinile naţionale vitale care stăteau în faţa întregului popor :

răsturnarea dictaturii fasciste, eliberarea de sub dominația hitleristă, ieșirea din războiul antisovietic și trecerea României de partea Națiunilor Unite. Astfel, Frontul Unic Muncitoresc s-a impus ca ax politic al tuturor alianțelor și acordurilor de colaborare realizate în procesul înfăptuirii revoluției popular-democratice, iar trăinicia și rolul său propulsor s-au evidențiat în întreaga perioadă revoluționară inaugurată de victoria insurecției din august 1944.

ÎNTREGUL NOSTRU POPOR și-a format o adevărată rațiune de a fi din identificarea existenței sale cu o neobosită activitate, cu un continuu efort conștient pentru înscrierea accelerată a țării pe coordonatele progresului, bunăstării și civilizației. Politica de industrializare a partidului călăuzește aceste energii în acțiunea de ridicare mai rapidă a României în rîndul țărilor cu o economie dezvoltată prin intermediul unei dinamici creșteri cantitative și al unor transformări cantative de înaltă eficiență.

Vastul program de investiții, a cărui elaborare și materializare este urmărită și sprijinită cu consecvență de partidul nostru ca factor hotărîtor al creșterii economice, a asigurat în continuare, dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei românești, făurirea unei baze de producție puternică și modernă, de mare randament, cu parametri situați la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, rațional repartizată pe întregul teritoriu al țării. Creșterea considerabilă a densității peisajului industrial într-o structură care a favorizat introducerea pe scară largă a progresului tehnic în economie a făcut ca munca să fie mai productivă, să sporească considerabil an de an producția disponibilă pentru satisfacerea în grad tot mai înalt a necesităților economiei naționale și a cererii de consum a populației. Efortul de dotare a fost completat și continuat cu acela de utilizare în grad cît mai înalt a capacităților de producție, de ridicare a productivității muncii la nivelul unor noi exigențe, superioare. În prezent, în toate unitățile se acționează pentru ca, prin perfecționarea organizării producției și a muncii cu actualele fonduri fixe să se obțină o producție de două sau chiar de trei ori mai mare decît pînă acum.

Perfecționarea funcționării mecanismului economic — generalizată în acest an în întreaga economie — este de natură să potențeze efortul de dezvoltare, să confere activității o eficiență mai înaltă, modificînd prioritățile prin trecerea de la cantitate, la o calitate nouă, superioară în toate domeniile. Ridicată în primul plan al atenției, cerința obținerii unor valori nou create cît mai mari, cu o eficiență ridicată, a determinat schimbări profunde în gîndire și acțiune care au conferit producției un plus de raționalitate, au impulsionat creșterea economică pe calea valorificării superioare și economisirii resurselor naturale, financiare și umane. Această acțiune care se desfășoară la scara întregii țări, urmărește crearea unor valori tot mai mari din materialul utilizat, reducerea consumurilor de materii prime, economisirea energiei și transformarea unor componente ale procesului de producție — pînă acum prea puțin folosite — în noi surse energetice și de materiale. Mai mult decît atît. Caracterul limitat al resurselor energetice ale țării, situația critică pe piața mondială a acestor resurse, greutățile sporite în procurarea lor, au accentuat necesitatea adoptării unei politici de largă perspectivă privind gospodărirea rațională și economisirea maximă a energiei, context în care un interes deosebit se acordă, în întreaga economie, restructurării producției, restrîngerii sau eliminării din fabricație a unor produse energofage, adoptării de tehnologii cu consum energetic redus, instaurării unui regim sever de economii în întregul lanț energetic, de la sursă la consumatorii finali.

Creativitatea și calitatea au devenit coordonatele actuale ale dezvoltării. Nu numai necesare dar și posibile și în acest sens experiența acumulată în întreprinderile din întreaga economie este semnificativă : a sporit considerabil ponderea produselor noi și modernizate, cu caracteristici tehnice și funcționale superioare, cu fiabilitate și mentenabilitate ridicate, a crescut ponderea soluțiilor noi, originale elaborate de specialiștii noștri și aplicate în cadrul tehnologiilor utilizate, s-au amplificat economiile de materiale și manoperă obținute pe această cale.

Dezvoltarea calitativ superioară a forțelor de producție în interacțiune cu relațiile de producție în continuu proces de perfecționare au determinat, în special după Congresul al XI-lea al P.C.R., creșteri semnificative ale nivelului de trai, demonstrînd că țelul suprem al politicii partidului, al tuturor eforturilor de făurire a unei economii avansate, al întregii activități economico-sociale desfășurate îl constituie creșterea bunăstării materiale și spirituale a omului. Munca, eliberată de exploatare, permite exprimarea și afirmarea plenară a omului societății noastre, devenit propriul său stăpîn, proprietar, producător și beneficiar al roadelor întregii sale activități.

ALĂTURI DE MUNCA INTENSĂ pentru obținerea realizărilor actuale de prestigiu pe planul dezvoltării economico-sociale care-i conferă o bază trainică pentru o poziție tot mai activă în diviziunea mondială a muncii, România socialistă este apreciată în lumea întreagă pentru politica de largă colaborare, de întărire a conlucrării și înțelegerii între popoare.

Consecvent principiilor și îndelungatelor sale tradiții de solidaritate internațională, partidul nostru acționează cu cea mai mare hotărîre pentru întărirea unității clasei muncitoare, a țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a tuturor forțelor revoluționare și progresiste contemporane. El reprezintă un factor activ în întărirea solidarității internaționale. În contextul prefacerilor intervenite pe plan național și internațional din ultimele decenii, solidaritatea internațională include, astăzi, colaborarea și unitatea cu toate forțele progresiste și antiimperialiste, ale contemporaneității, și în același timp implică participarea activă la soluționarea democratică a tuturor problemelor majore ale lumii, în deplină concordanță cu interesele fiecărei națiuni, cu dreptul fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a se dezvolta liber și independent.

Partidul nostru întărește în permanență legăturile de colaborare și solidaritate activă cu toate partidele comuniste, își aduce contribuția la făurirea unei unități de tip nou în mișcarea comunistă, bazată pe deplină egalitate, stimă și respect reciproc, pe respectarea independenței fiecărui partid, a dreptului său de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, în conformitate cu condițiile concrete din țara respectivă, fără nici un amestec dinafară. Țara noastră se pronunță ferm ca între popoarele care făuresc noua orînduire socială să se renunțe la folosirea forței sau la amenințarea cu forța în soluționarea oricăror probleme. Partidul Comunist Român, țara noastră, militează cu consecvență pentru întărirea solidarității și prieteniei cu toate popoarele, cu forțele sociale înaintate de pretutindeni, cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare, cu toate forțele care luptă pentru respectul independenței și suveranității națiunilor, împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului,

A. GHEORGHE

(Continuare în pag. 19)

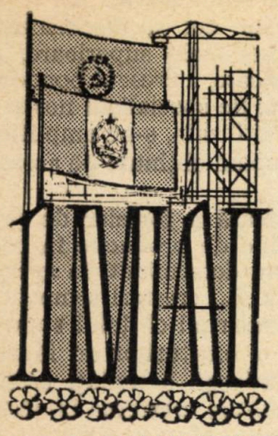

Acțiuni complexe pentru creșterea gradului de gospodărire și valorificare a resurselor energetice

ÎN ZILELE NOASTRE, pe plan mondial, se conturează tot mai mult opinia că în fața omenirii se ridică ca o mare problemă asigurarea surselor de energie necesare dezvoltării în continuare a societății, în condițiile unei epuizări rapide a hidrocarburilor, care sînt combustibilii de bază ai epocii noastre. România are meritul unei priorități în abordarea, ca problemă fundamentală a dezvoltării economico-sociale, a necesității de a se trece cu hotărîre la economisirea combustibilului și energiei, fiind, poate, singura țară din lume care, încă cu mult înaintea declanșării crizei petrolului, a legiferat un sistem național de măsuri imediate și de perspectivă, menite să conducă la atingerea acestui important obiectiv.

După o perioadă de aproape 6 ani de la apariția Decretului 620 privind măsurile de economisire a combustibililor și energiei, se poate afirma că într-o serie de domenii s-a trecut la acțiuni hotărîte pentru mai buna gospodărire și utilizare a acestor resurse. Astfel, **au fost modernizate peste 12 000 cazane care funcționau cu randamente de 50—60%, ridicîndu-li-se eficiența energetică la peste 80—82%, concomitent cu înlocuirea sau modernizarea a peste 32 de mii bucăți arzătoare de diferite tipuri.** De asemenea, acțiunile desfășurate pe linia reconsiderării unor tehnologii mari consumatoare de resurse energetice, au condus la obținerea unor importante economii de combustibili. Sînt de amintit în acest sens **creșterea volumului util al noilor furnale construite în siderurgie, care lucrează cu consumuri specifice de cocs și alți combustibili mai mici cu 15—25% față de cele realizate anterior,** punerea în funcțiune a unor linii de fabricare a cimentului pe procedeul uscat, de producere a amoniacului anhidric etc. Pe baza programelor elaborate s-a ajuns ca, în prezent, în economia noastră să fie **recuperate și valorificate resurse energetice secundare însumînd peste 7 mil. tcc.** Au fost reglementate unele măsuri referitoare la limitele temperaturilor de încălzire în spațiile de producție și în locuințe, precum și la raționalizarea iluminatului, și s-au obținut o serie de rezultate concretizate în importante economii de combustibili, ca urmare a aplicării sistematice a programelor de optimizare a transporturilor. Aceste rezultate bune se cer amplificate prin noi măsuri în fiecare unitate economică, la nivelul întregii țări.

[1]) Aurel Iancu — „Creșterea economică și mediul înconjurător", Ed. politică, București, 1979.

Priorități în economisirea energiei

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, problemele energetice devin tot mai complexe pe plan mondial : asistăm la noi creșteri de prețuri substanțiale ale țițeiului, concomitent cu restrîngerea ofertei acestui produs pe piața mondială, ceea ce se reflectă nemijlocit și în economia țării noastre, ținînd seama de ponderea mare a importurilor de petrol în consumul total. Această situație impune cu acuitate să se treacă la noi măsuri de accentuare substanțială a reducerii consumurilor de combustibili și de energie, am putea spune de orientare a tuturor întreprinderilor, ramurilor și subramurilor la **o nouă politică energetică.** În acest context, sînt de luat în considerare **două mari direcții de acțiune,** fiecare din ele purtătoare a unor importante resurse potențiale de economisire de combustibili și de energie :

● Multiple efecte economice pozitive prin reducerea consumurilor de energie electrică și combustibili ● Peste 7 milioane tone combustibil convențional numai pe seama recuperării resurselor energetice secundare ● Noi direcții de acțiune ce se impun : creșterea randamentelor energetice, reducerea ponderii produselor și tehnologiilor energointensive

● **creșterea randamentelor energetice în cadrul actualelor structuri și tehnologii de producție ;**

● **remodelarea structurii producției, respectiv a tehnologiilor, în sensul reducerii ponderii produselor energointensive, a tehnologiilor care conduc la randamente scăzute de transformare energetică.**

Un prim aspect în cadrul măsurilor de ridicare a randamentelor, îl constituie **creșterea factorului final de recuperare a țițeiului și gazelor naturale din zăcăminte,** ținînd seama că, în prezent, acesta se situează la 30—35%, în cazul țițeiului, și la 60—80%, în cazul gazelor naturale. Tehnologii noi de extracție, experimentate și în țara noastră, lasă să se întrevadă posibilitatea de a spori la cel puțin 45% factorul final mediu de recuperare a țițeiului din zăcăminte, ceea ce ar echivala cu sporirea cu aproape 30% a tuturor rezervelor geologice exploatabile cunoscute.

Importante îmbunătățiri sînt posibile în ce privește **creșterea randamentelor de transformare a energiei în diferitele faze de prelucrare și de utilizare.** Potrivit unor estimări recent publicate în literatură[1]), tabloul de ansamblu al acestor randamente se prezintă astfel :

— prelucrarea și transformarea purtătorilor de energie primară	78%
— transport, distribuție, depozitare	98%
— utilizări finale :	
● în industrie	45—50%
● în agricultură	30%
● în transporturi	20—25%
● în consumul casnic	40—45%
— media ponderată totală	30—35%

Așadar, în situația actuală, numai aproximativ 1/3 din resursele energetice introduse în circuitul economic se regăsesc sub formă de efect util, iar 2/3 se pierd, în principal sub formă de căldură degajată în mediul ambiant. Desigur că asemenea creșteri ale randamentelor energetice totale se pun pentru toate sectoarele economiei, dar cu mai multă stringență în ramurile mari consumatoare și care au și randamente de transformare, respectiv, pierderi de energie mai ridicate, după cum rezultă din tabel.

	nivelul eficienței energetice
— metalurgia feroasă	55%
— industria aluminiului	30%
— industria chimică	50—70%
— industria materialelor de construcții (ciment)	40%
— industriile prelucrătoare	40—45%

Calea hotărîtoare pentru reducerea pierderilor de energie o constituie analiza și stabilirea de soluții concrete pe fiecare agregat, instalație și mașină pentru creșterea randamentelor energetice, respectiv pentru reducerea la minimum a pierderilor.

Unde se găsesc cele mai însemnate rezerve

CA FACTORI COMUNI ai multiplelor măsuri ce se impun pentru creșterea gradului de gospodărire și valorificare a resurselor energetice trebuie relevați următorii :

● **nici o economie de combustibil sau energie electrică, oricît de mică ar fi, nu este neînsemnată;** de aici reversul că nici o măsură de economisire, oricît de complicată ar fi, nu trebuie ignorată, desigur în condiții de eficiență economică bine stabilită;

● **sînt măsuri stringente, cu prioritate absolută,** ce se pot lua imediat în cadrul actualilor parametri de plan, **și măsuri de perspectivă, care implică investiții ce trebuie în mod necesar înscrise în plan,** conform regulii că cea mai ieftină investiție pentru a obține combustibili este investiția de economisire.

În **industria metalurgică** sînt cunoscute și, în parte, aplicate măsuri care conduc la utilizarea mai eficientă a combustibililor și energiei. Dintre măsurile de imediată actualitate, sînt de evidențiat în prim plan cele ce permit reducerea consumului specific de cocs

de furnal pe seama **generalizării funcționării furnalelor cu aer insuflat la temperaturi și presiuni ridicate,** concomitent cu reducerea pierderilor de gaz de furnal eșapate în atmosferă, prin montarea de gazometre care să asigure prelucrarea vîrfurilor. **În oțelăriile electrice** o cale principală de economisire, care trebuie extinsă, o constituie **intensificarea introducerii oxigenului,** preîncălzirea fierului vechi cu gaze de ardere, sortarea atentă a materiilor prime etc.

Pierderi mari de căldură se produc prin răcirea între fazele de prelucrare a semifabricatelor, în cursul transportului și staționarea acestora inter-faze. Sînt de avut în vedere în acest sens măsuri de creștere a ponderii lingourilor calde la laminoarele bluming și slebing și la laminoarele degrosisoare, precum și măsuri de utilizare maximă a căldurii înmagazinate de semifabricate în fazele anterioare de prelucrare, astfel încît să se reducă cît mai mult răcirea lor înainte de laminare. O resursă potențială importantă o constituie **utilizarea căldurii gazelor arse,** în principal pentru preîncălzirea aerului de combustie. Sînt de reținut dimensiunile acestor resurse în unele instalații din siderurgie, estimate de specialiști în domeniu, așa cum rezultă din tabelul prezentat mai jos.

Multiple probleme se referă la măsurile de perspectivă ce sînt avute în vedere pentru creșterea eficienței utilizării resurselor de combustibili și energie, pentru mărirea randamentelor energetice. În acest domeniu, una din problemele de perspectivă o constituie **creșterea capacității medii a furnalelor,** inclusiv prin reconstruirea și dezafectarea unor furnale de mică capacitate care, de regulă, consumă peste 600 kg cocs/tonă de fontă față de 450 kg/tonă la furnalele moderne de mare capacitate. Totodată, trebuie avută în vedere **înlocuirea eșalonată a consumului de gaze naturale cu biogaz, gaze de furnal și cu combustibili solizi necocsificabili.** Aspecte similare se pun și în legătură cu unele benzi de aglomerare mari consumatoare de căldură, precum și în ce privește generalizarea instalațiilor de stingere uscată a cocsului, care permite un bilanț termic mult îmbunătățit în cocserii.

Probleme de perspectivă sînt de avut în vedere și în **industria aluminiului,** caracterizată ca fiind foarte energointensivă. Pe plan mondial există cercetări care permit obținerea aluminiului cu un consum de circa 10 000 kWh/tonă, comparativ cu 13 500—14 000 kWh/tonă cît se realizează în cele mai bune din instalațiile actuale. Încadrarea în asemenea consumuri presupune reconsiderarea întregii tehnologii de producție și a însăși materiei prime care este clorura de aliminiu în loc de alumină. Pentru aceasta este necesar ca forța de cercetare de care dispunem să fie concentrată din timp pe studierea și încercarea unor tehnologii noi, cu consumuri reduse de energie.

Industria **constructoare de mașini** poate contribui în dublă calitate la economisirea combustibililor și energiei și anume :

● **raționalizarea și reducerea propriilor consumuri energetice în unitățile de producție ;**

● **influențarea hotărîtoare a reducerii consumurilor energetice în celelalte ramuri, prin fabricarea și livrarea unor mașini, utilaje și instalații cu randamente ridicate ;**

În domeniul propriilor consumuri, pe prim plan se situează **îmbunătățirea tehnologiei de elaborare a fontei de cubilou,** prin sortarea atentă a încărcăturii, eliminarea tuturor impurităților, dozarea prin cîntărire a șarjelor și îndeosebi, a cocsului, utilizarea amestecurilor de fondați (de exemplu de tipul flurom), dotarea cubilourilor cu recuperatoare care să valorifice căldura gazelor arse. **În sectoarele de forjă** se impune reanalizarea și reconsiderarea fluxurilor tehnologice, în scopul eliminării unor încălziri repetate și introducerea pieselor turnate în cuptoarele de tratament termic imediat după dezbatere, spre a se evita răcirea și reîncălzirea lor. Întrucît industria constructoare de mașini este mare-consumatoare de aer comprimat, este deosebit de importantă reducerea pierderilor datorate neetanșietății rețelelor, trecerea la producția de aer comprimat cu turbocompresoare în loc de compresoare cu piston și menținerea în funcțiune a numărului strict necesar de compresoare.

În secțiile de prelucrări mecanice este necesară dotarea obligatorie a mașinilor-unelte a transformatoarelor și generatoarelor de sudură cu limitatoare de mers în gol, precum și redimensionarea puterii motoarelor electrice de acționare a mașinilor-unelte și instalațiilor și înlocuirea lor.

În domeniul **asimilării** de noi produse cu randamente energetice ridicate, pe prim plan se impune :

— proiectarea unei game tipizate și modulate de preîncălzitoare de aer, combustibili și cazane recuperatoare, în funcție de debitul gazelor de ardere, volumul gazelor arse și natura combustibilului utilizat și trecerea în termenul cel mai scurt la fabricarea lor în serie ;

— fabricarea de motoare termice cu consumuri specifice reduse și de motoare electrice cu pierderi watice minime ;

— introducerea în fabricație a unor tipuri de turbogeneratoare pentru valorificarea energiei aburului emanat de stațiile de reducere-răcire, îndeosebi din marile unități chimice, metalurgice, din industria materialelor de construcții, precum și a turbogeneratoarelor pentru utilizarea aburului saturat produs de cazanele recuperatoare ;

— asigurarea întregii game de aparate de măsură, control și automatizare pentru toate tipurile de instalații consumatoare de resurse energetice ;

— cercetarea, proiectarea și fabricarea de pompe de căldură pentru valorificarea resurselor de căldură din mediile cu potențial termic redus.

Această ultimă problemă merită unele mențiuni suplimentare. Așa cum de altfel a mai fost subliniat în Revista economică (nr. 2 și 8 din 1977 și 51/1978 și 11/1979), în numeroase instalații industriale se folosesc instalații de răcire a fluidelor, prin care căldura este cedată mediului ambiant. Volume importante de apă caldă la temperatura de 20—30°C sînt deversate de un mare număr de instalații industriale. Or, în prezent, pe plan mondial, tehnica pompelor de căldură permite valorificarea eficientă a unor asemenea surse de temperatură joasă. Se produc în mod curent echipamente de pompe de căldură cu capacități de 100 000—600 000 kcal/oră, care valorifică resursele de căldură din medii cu temperaturi relativ scăzute, de 15—18°C. Numeroase întreprinderi produc pompe de căldură de capacități mici, între 1 000—10 000 kcal/oră, destinate să pună în valoare căldura din medii cu temperaturi de 10—25°C pentru încălzire în locuințe, localuri publice etc.

Importanța economică a aplicării unor asemenea soluții rezultă din aceea că ele realizează economii de energie echivalente cu 30—50% față de cazul utilizării soluțiilor clasice. Iată, de ce, acest domeniu al energeticii, încă slab dezvoltat în țara noastră impune să i se acorde o atenție specială, eventual prin specializarea uneia sau mai multor unități pentru producerea instalațiilor de pompe de căldură.

Industria chimică modernă este, de asemenea, una din cele mai mari consumatoare de combustibili și energie, atît ca materii prime, cît și în procesele tehnologice de prelucrare. Nu este posibilă detalierea multitudinii de căi de acțiune ce pot fi abordate în această ramură, dar este important de conturat măcar cîteva direcții principale, dintre care ar fi de menționat :

● livrarea sodei caustice destinate consumului intern sub formă de leșie pentru a elimina faza de solidificare și redizolvare la consumatori ;

● modernizarea tehnologiilor de uscare a fibrelor acrilonitrilice, de fabricare a butadienei, acidului sulfuric, acidului azotic, în sensul aplicării unor soluții cu randamente sporite ;

● înlocuirea unor instalații cu redresoare cu vapori de mercur cu redresoare cu siliciu (la fabricarea acetilenei) ;

● revederea în perspectivă a concepției de fabricare a amoniacului și înlocuirea treptată a unor instalații cu consumuri specifice mari și sau cu randamente scăzute ;

● creșterea gradului de valorificare a hidrocarburilor prin asimilarea și introducerea în fabricație a unor produse de mare valoare, complexe, mult solicitate la intern și, îndeosebi, pe piețele externe etc.

În industria lemnului se pune pe prim plan problema extinderii uscării naturale a cherestelei, extinzînd experiența pozitivă obținută în țară în ce privește utilizarea energiei solare, precum și reconsiderarea transportului pneumatic și a sistemului de exhaustare la fabricile de prelucrare, alături de măsuri de ridicare a randamentelor termice și

Mircea PÎRJOL

(Continuare în pag. 15)

Instalațiile	temperatura medie a gazelor de ardere (°C)	cantitatea de căldură recuperabilă din gazele ce ies la coș (tcc/an)
— Cuptoare Martin	600—700	220 000
— Convertizoare din oțelării	1 150—1 200	100 000
— Cuptoare adînci pentru țagle și brame	1 000—1 100	96 000
— Cocserii	250—330	80 000
— Cuptoare în secțiile de laminare	900—1 000	320 000

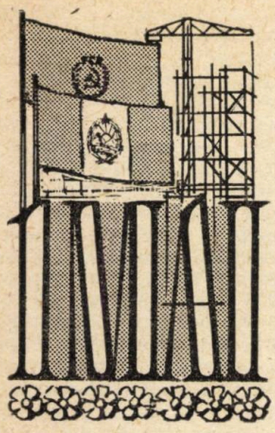

POLIDESERVIREA,
factor de creștere a producției și a productivității

DEZVOLTAREA în ritm înalt a economiei naționale, satisfacerea mai amplă a cerințelor de consum reprezintă procese a căror accelerare impune obținerea unor producții cît mai însemnate cu capacitățile existente, amplificarea efectului (a volumului de produse) obținute pe unitatea de efort depus (fiecare mie de lei investită în fonduri fixe). Utilizînd la parametri mai înalți baza tehnico-materială productivă, modernă și de mare randament, de care dispunem, este necesar și posibil să se obțină, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, o producție de două ori sau chiar de trei ori mai mare ca în prezent de pe utilajele din dotare.**

Fără a epuiza desigur multiplele posibilități de atingere a acestui obiectiv, trebuie arătat că sporirea producției obținută în unitatea de timp, reducerea manoperei necesare pe produs reprezintă modalități eficiente de acțiune pentru potențarea rezultatelor care se obțin actualmente pe oricare utilaj sau suprafață productivă. În ansamblul instrumentelor și tehnicilor disponibile în acest scop un loc aparte ocupă polideservirea mașinilor, dată fiind complexitatea influențelor pe care le generează.

În întrecerea socialistă desfășurată în întîmpinarea zilei de 1 Mai, în numeroase unități industriale, deservirea mai multor utilaje de către un singur muncitor constituie o cale importantă de sporire a producției pe seama creșterii productivității muncii și de reducere a costurilor de producție. Există, în această privință, multe exemple bune în întreprinderi din industria construcțiilor de mașini, industria ușoară, economia forestieră și altele.

Aplicarea și extinderea acestei metode se cere efectuată, în toate cazurile, cu maximum de raționalitate economică pentru a obține un cuantum sporit de producție fizică și eficiență. O ilustrare semnificativă a cerinței enunțate se regăsește în analiza activității întreprinderii „Electromagnetica" din Capitală.

Influențe favorabile asupra disponibilului și necesarului de forță de muncă

ÎN ÎNTREPRINDEREA „Electromagnetica" — mare producătoare de aparatură și echipamente electronice și electrotehnice — polideservirea a reprezentat o soluție organizatorică aplicată de mai multă vreme. În trimestrul I a.c. polideservirea a fost extinsă la mașinile de debitat alternativ, la cele de rabotat cu cuțit mobil, precum și la mașinile de prelucrat prin electroeroziune (tabelul). Numai acțiunile de extindere a polideservirii desfășurate în primele trei luni a.c. permit realizarea unei însemnate economii relative de personal și a unui volum de circa 115 mii lei manoperă anual. Preocupările în această direcție nu s-au oprit aici. În continuare se urmărește extinderea polideservirii și la atelierul de presat bachelită.

Prin extinderea din acest an a polideservirii se apreciază că **va fi posibilă obținerea unei economii relative de personal echivalentă cu peste 1 milion lei anual.** Pe această cale întreprinderea, confruntată cu o anumită lipsă de forță de muncă în unele sectoare urmărește să creeze un disponibil de cîteva zeci de lucrători care să acopere măcar parțial necesarul la aceste locuri de muncă. Un alt mare avantaj este acela că, **prin polideservire, se micșorează însuși cuantumul necesarului de forță de muncă.**

Polideservirea și efectele ei în cadrul întreprinderii „Electromagnetica"-București

Utilajul	Număr lucrători/număr mașini	Gradul de îndeplinire a normelor fizice pe o mașină (%)
Pînă la 31.XII.1978		
— mașini de prelucrat roți dințate	1/3	
— strunguri automate	1/6	
— mașini de refulat	1/2	
— linii automate de galvanizare	6/linie	
În trim. I 1979		
— mașini de debitat alternativ	1/2	100
— mașini de rabotat cu cuțit mobil	1/2	100
— mașini de prelucrat prin electroeroziune	1/2	96--98
— prese de bachelită	1/2	75--85

Mai multă producție fizică sau economie de manoperă ?

ANALIZÎND problema din punctul de vedere al scopului fundamental al producției — satisfacerea în grad sporit a cerințelor beneficiarilor — trebuie arătat însă că în această întreprindere prin polideservire nu s-a realizat o creștere a producției fizice la nivelul adevăratelor posibilități pe care le poate oferi această metodă. Pentru că **dacă polideservirea conduce într-adevăr la o anume creștere a productivității muncii (în special sub influența reducerii relative de personal), ea poate determina totodată — dacă nu este rațional aplicată — un minus de producție fizică pe ansamblul întreprinderii în care se aplică.**

Există practic două motive care determină o asemenea situație :

1, în unele cazuri, **polideservirea nu se desfășoară după sau concomitent cu asigurarea unor măsuri organizatorice adecvate** care să permită ca nivelul producției fizice realizate pe fiecare dintre mașinile polideservite să se apropie cît mai mult de ni-

velul normei realizate anterior. La întreprinderea „Electromagnetica" prin polideservire, în toate secțiile unde aceasta se aplică, se realizează o economie de personal prin faptul că un singur om lucrează la două mașini, dar **nu în toate secțiile amintite un muncitor realizează și două norme fizice de producție (tabelul).** Dacă la mașinile de debitat alternativ și la cele de prelucrat prin electroeroziune un muncitor execută la două mașini două norme, la mașinile de rabotat cu cuțit mobil, la două utilaje se realizează numai 1,20 norme fizice de producție inițiale, iar la presele de bachelită numai 1,70. În medie, în unele sectoare în sistemul polideservirii, pe fiecare mașină norma inițială se realizează, în proporție de numai 0,65—0,85%.

Acest lucru s-a întîmplat deoarece la unitatea analizată polideservirea a fost privită, în unele secții, ca o soluție pentru lipsa de cadre calificate la anumite utilaje, situație în care s-a apreciat că este mai necesar ca mașinile să funcționeze prin polideservire (chiar dacă nu sînt create condiții să fie utilizate la cel mai înalt nivel) decît să nu fie folosite deloc. Nu trebuie omis însă că au existat și cazuri cînd fără a se acționa sub imperiul lipsei de personal nu s-au asigurat perfecționările organizatorice necesare (școlarizarea muncitorilor, mecanizarea unor operațiuni de execuție și a transportului, dotarea cu S.D.V.-uri etc.) cum s-a întîmplat de exemplu la prelucrări prin electroeroziune și la presarea bachelitei ;

2. în alte cazuri, **polideservirea a fost aplicată și extinsă, „automat" la toate locurile de muncă,** fără prea multă analiză, fiind privită ca un remediu universal pentru sporirea producției și a productivității. Nu s-a ținut seama că, în funcționarea mecanismului complex al producției, interdependențele cauză-efect nu sînt nici directe nici simple, nu au fost clar definite în strategia de dezvoltare a respectivelor unități care sînt obiectivele, și care căile și resursele de atingere a lor, ajungîndu-se la fetișizarea unor mijloace de acțiune, la transformarea unor mijloace în scopuri. Ca urmare, atunci cînd a fost extinsă în locurile în care considerentele de eficiență și procesul tehnologic nu făcea necesar și posibil acest lucru, normele fizice individuale inițiale nu au mai putut fi îndeplinite, deoarece deservirea mai multor mașini în aceste cazuri necesită în mod obiectiv pentru muncitor un timp de muncă suplimentar impus de deplasări frecvente , de despecializare, de durata anumitor operațiuni tehnologice ce trebuiau executate în plus etc. Iată de ce, **dacă este adevărat că această metodă trebuie aplicată pe scară largă, tot atît de adevărat este că ea nu trebuie totuși implementată oricînd și oriunde.**

Determinante ale deciziei optime în corelația dintre dimensiunea și eficiența polideservirii

ESTE EVIDENT că la noile capacități de producție polideservirea poate să fie și trebuie implementată din faza de proiect, pe o scară cît mai largă. Atunci cînd este vorba de dimensiunea extinderii și eficiența acestei metode în cadrul unor întreprinderi existente, la care pînă în prezent lucra cîte un muncitor la o mașină, pentru ca polideservirea să determine o creștere simultană, optim corelată, a producției fizice și a economiei de manoperă este necesar ca :

■ **extinderea ei să se realizeze numai după analiza economică complexă a eficienței scontate care să ia în calcul nu numai corelația polideservire—productivitate, ci și influențele mai subtile ale acesteia asupra producției fizice.** Atunci cînd din analiză rezultă că specificul producției la un anumit loc de muncă nu permite ca introducerea polideservirii să fie urmată de o sporire corespunzătoare nu numai a productivității muncii, dar și a producției fizice, hotărîrea de a o aplica nu trebuie luată cu prea multă ușurință. Decizia trebuie elaborată în funcție de obiectivele majore înscrise în strategia de dezvoltare a întreprinderii, avînd permanent în vedere că ceea ce se cîștigă cu economia relativă de personal se poate pierde prin nerealizarea planului fizic. La „Electromagnetica", de exemplu, s-a procedat economic atunci cînd s-a stabilit ca la atelierul de presat bachelită polideservirea să se extindă cu prioritate la produsele cu timp mare de coacere — perioadă, în care se pot executa și alte operații — și nu la sortimentele la care această operațiune are durate reduse ;

■ acolo unde a fost determinată pe baze riguros științifice necesitatea și posibilitatea extinderii sale, să se acționeze mai energic pentru **combaterea inerției în aplicarea pe scară largă a polideservirii, pentru crearea tuturor condițiilor organizatorice necesare în așa fel încît cuantumul producției fizice realizate pe fiecare dintre mașinile polideservite să se apropie** — în limita posibiliului — **de nivelul normei realizată anterior.** Pentru aceasta, de la caz la caz : ● muncitorii trebuie școlarizați pentru a deprinde subtilitățile lucrului la mai multe locuri de muncă diferite ● o serie de operațiuni manuale din procesul de execuție care întrerup fluxul fabricației se cer mecanizate ● transportul materiei prime și al pieselor realizate este necesar să fie executat de un alt personal decît cel de execuție sau să se efectueze mecanizat ● să fie realizată complet și operativ dotarea cu S.D.V.-urile necesare și cu mobilier industrial adecvat pentru ușurarea muncii manuale etc.

Pentru aceasta, însă, **polideservirea trebuie să fie gîndită și aplicată ca un sistem complex de organizare și conducere a producției și nu ca un instrument care poate acționa separat, ca o metodă independentă** pentru a cărei aplicare sînt suficiente doar anumite dispoziții de a se lucra la mai multe mașini. O aplicare eficientă face necesar un efort mult mai amplu care să cuprindă : ● reorganizarea aplasării mașinilor trecînd de la criteriul actual de grupare după tonaj și caracteristici tehnice la criteriul modular, care să permită o asemenea grupare și combinare a operațiunilor tehnologice încît să se realizeze o ocupare cît mai completă al timpului de lucru al muncitorului care le polideservește ● elaborarea unor noi norme de muncă care să țină seama de specificul activității de polideservire ● schimbarea mentalității lucrătorilor care să înțeleagă că dacă o anumită operațiune are „timpi morți", în acest interval este de datoria lor să execute alte operațiuni tehnologice, tot așa cum la locurile de muncă cu procese tehnologice continue lucrătorul muncește fără întreruperi în întreg timpul zilei de muncă.

Bogdan PĂDURE

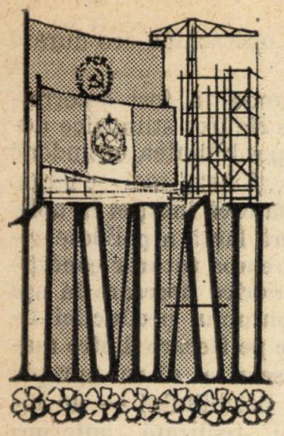

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII – UN IMPERATIV PENTRU COOPERATIVELE AGRICOLE

Concluziile unui studiu întreprins în cooperativele agricole din județele Ilfov și Teleorman

VALORIFICAREA avantajelor oferite de marea producție agricolă socialistă este condiționată de crearea unei puternice baze tehnico-materiale și de exploatarea acesteia cu competență și cu eficacitate mereu sporite. Atingerea obiectivului dezvoltării intensive și eficiente a întregii agriculturi românești nu poate fi concepută în afara dezvoltării agriculturii cooperatiste — sector care, prin volumul și calitatea resurselor pe care le deține, are ponderea cea mai mare. În anul 1977, cele peste 4 400 de cooperative agricole dețineau 60,5% din suprafața agricolă și 74,1% din suprafața arabilă a țării, iar 73,8% din populația ocupată în agricultură lucra în sectorul cooperatist. De asemenea, cooperativelor agricole le revineau 43,4% din efectivul de bovine, 29,1% din cel de porcine și 42,4% din cel de ovine al țării, precum și 35% din fondurile fixe și 34,4% din investițiile întregului sector socialist al agriculturii.

Dezvoltarea agriculturii cooperatiste și sporirea contribuției sale la progresul întregii agriculturi depinde în mare măsură de nivelul și dinamica productivității muncii, ca și de eficiența cu care sînt utilizate resursele deținute. Ridicarea nivelului productivității muncii în cooperativele agricole condiționează în mod esențial procesul reproducției lărgite în aceste unități, pe linia creșterii rapide și substanțiale atît a fondului de dezvoltare, cît și a veniturilor membrilor cooperatori. În condițiile în care, potrivit noilor orientări, fondul de dezvoltare, din cooperative se formează pe baza beneficiilor obținute, creșterea productivității muncii devine obiectiv prioritar, avînd în vedere influența sa pozitivă asupra reducerii costurilor și, implicit, asupra sporirii volumului beneficiilor;

ANGAJATĂ ferm, pe linia unei susținute creșteri economice, agricultura a cunoscut, pe lîngă alte realizări notabile, și o însemnată creștere a productivității muncii. Astfel, producția globală ce revine pe o persoană ocupată în agricultură era, în anul 1977, cu 74,2% mai mare decît în anul 1971; același indicator înregistra în cooperativele agricole o creștere de 54,9%. În perioada amintită, în timp ce producția agricolă a crescut în mod permanent, populația ocupată în această ramură — mai ales cea din sectorul cooperatist — a înregistrat o continuă tendință de reducere. Totodată, trebuie subliniat că productivitatea muncii în agricultură a crescut, în perioada 1971—1977, într-un ritm mai rapid chiar decît cel al productivității muncii din industrie (tabelul nr. 1).

Deși productivitatea muncii în cooperative a crescut intens, nu trebuie uitat că nivelul său absolut se menține încă redus. Astfel, față de un decalaj al nivelului productivității din întreaga agricultură față de cei din industrie de circa 1 : 7 decalajul înregistrat de sectorul cooperatist față de industrie este de 1 :13. Diferențele mari dintre nivelurile de productivitate a muncii din cele două ramuri determină atît posibilități deosebite de dezvoltare a producției, cît și obținerea de venituri mai mici de către populația ocupată în agricultură, față de cea care lucrează în industrie. Ecarturile respective sînt și mai mari atunci cînd avem în vedere agricultura cooperatistă, comparativ cu industria. Deci, o creștere și mai intensă a productivității muncii în agricultură în general, și în sectorul cooperatist în special se impune ca unica soluție esențială a reducerii decalajelor respective.

Productivitatea muncii din agricultură, în general, se află sub influența unei multitudini de factori. Făcînd abstracție de condițiile mediului natural, acești factori țin de: tehnica și tehnologia ce se utilizează în producție; numărul și pregătirea forței de muncă; organizarea producției și a muncii; calitatea soiurilor de plante și a raselor de animale; Productivitatea muncii este o rezultantă a combinării complexe a factorilor amintiți, mișcarea sa aflîndu-se sub incidența schimbărilor fiecărui factor; dar, date fiind particularitățile agriculturii, nu orice modificare a unuia dintre factori își găsește o reflectare direct proporțională în nivelul productivității muncii. Factorii de creștere a productivității muncii își exercită, astfel, influența în mod conjugat și mediat, acționînd unii asupra altora, potențîndu-se, anulîndu-se sau diminuîndu-și reciproc efectul asupra producției și productivității.

PRIN CREAREA consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste au apărut premise superioare pentru o mai bună utilizare a factorilor de creștere economică din agricultură în general și din cea coope-

Tabelul nr. 1

Dinamica productivității muncii în industrie, agricultură și în cooperativele agricole

(1971 = 100)

	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Producția globală industrială pe o persoană ocupată	105,2	112,1	120,3	129,8	138,7	150,0
Producția globală agricolă pe o persoană ocupată	114,7	120,5	128,2	137,9	170,5	174,2
Producția globală agricolă din sectorul C.A.P. pe o persoană ocupată	116,2	115,9	122,1	126,3	155,7	154,9

ratistă în special. Însă, pentru a fructifica condiţiile superioare oferite de noile măsuri organizatorice, considerăm că este necesar ca în cooperativele agricole să se acţioneze cu mai multă fermitate pe direcţiile care vizează laturile fundamentale ale activităţii lor economico-organizatorice.

● În primul rînd, este vorba de **modernizarea structurii de producţie,** atît în sectorul producţiei vegetale cît şi în cel al producţiei zootehnice. În sectorul vegetal trebuie trecut la practicarea unor culturi foarte intensive, pe baza utilizării unor soiuri de cel mai înalt randament, numai astfel aceeaşi cantitate de muncă putîndu-se concretiza într-un volum sporit de produse.

În sectorul zootehnic, pe lîngă modernizarea metodelor şi tehnicilor de creştere a animalelor, se impune introducerea în tot mai mare măsură a raselor superioare, singurele capabile să asigure randamente substanţial sporite şi produse de cea mai bună calitate. Folosirea mai productivă a forţei de muncă din C.A.P. este condiţionată şi de schimbarea raportului dintre producţia zootehnică şi producţia vegetală, în favoarea celei dintîi, fiind cunoscut faptul că zootehnia asigură o ocupare mai raţională a forţei de muncă.

● În al doilea rînd, pentru realizarea unei structuri moderne de producţie, trebuie să se asigure un **grad ridicat de înzestrare tehnică** bazat atît pe noile cuceriri ale ştiinţei agricole, cît şi pe **extinderea în continuare a mecanizării, chimizării şi a irigaţiilor.**

Studierea corelaţiilor dintre înzestrarea tehnică a muncii şi productivitatea muncii în C.A.P.-urile din jud. Ilfov evidenţiază strînsa legătură existentă între nivelul celor doi indicatori (tabelul nr. 2), aceasta subliniind necesitatea intensificării eforturilor de investiţii pentru creşterea înzestrării tehnice a muncii.

● În al treilea rînd, o atenţie deosebită trebuie acordată **repartiţiei teritoriale a culturilor.** Pe această bază, munca devine mai productivă, rezultatele reale fiind potenţate de respectarea cerinţelor de sol şi climă ale fiecărei culturi, aceşti factori completînd acţiunea factorilor tehnici.

Elaborarea unui model de repartizare a culturilor într-o microzonă formată din 9 cooperative bazat pe utilizarea metodei potenţialelor şi avînd ca element de repartizare valoarea producţiei la hectar, evidenţiază, în urma obţinerii soluţiei optime, o creştere cu 10% a producţiei valorice ce revine pe o normă convenţională.

Tabelul nr. 2

Dinamica înzestrării muncii şi a productivităţii muncii în cooperativele agricole din judeţul Ilfov 1970 = 100

	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Fonduri fixe pe un participant la muncă	107,5	114,8	120,1	136,2	150,9	173,3	182,1
Producţia globală pe un participant la muncă	117	143,0	121,7	166,1	169,0	210,0	209,1
Producţia netă pe un participant la muncă	134,0	159,5	124,9	199,6	187,2	280,3	275,3

● În al patrulea rînd, studierea corelaţiei dintre **mărimea suprafeţei cooperativelor agricole şi valoarea producţiei** ce revine pe o normă convenţională (cercetare făcută pe un eşantion de 150 cooperative din jud. Teleorman), conduce la concluzia că între aceste două elemente există o strînsă legătură, grupele de cooperative care dispun de suprafeţe mai mari obţinînd o producţie valorică pe norma convenţională mai ridicată. Explicaţia constă în existenţa unui „cîmp" de producţie mai larg, care permite o mai mare diversificare a producţiei, o îmbinare optimă între producţia vegetală şi cea animală şi, implicit, o folosire mai raţională a forţei de muncă. Rezolvarea acestei probleme în C.A.P.-uri trebuie să ia în seamă experienţa sectorului de stat care a ajuns la dimensiuni optime ale unităţilor. În acelaşi timp, chiar sectorul cooperatist, în evoluţia sa, a cunoscut procesul de concentrare a producţiei prin unirea unor cooperative mici în cooperative mai mari.

O formă viabilă de extindere a dimensiunii producţiei s-a dovedit a fi cooperarea dintre cooperative precum şi cea dintre acestea şi unităţile agricole de stat, care acum este favorizată şi de crearea consiliilor unice agroindustriale. Trebuie avută în vedere nu numai extinderea dimensiunilor producţiei, prin crearea unor obiective economice de mărime optimă, ci şi introducerea tehnologiilor moderne, folosirea mai deplină a mijloacelor de producţie şi a forţei de muncă etc.

● În al cincilea rînd, cooperativele agricole trebuie să acorde o mai mare atenţie **folosirii raţionale a forţei de muncă** de care dispun. Cu toată evoluţia spectaculoasă pe care o înregistrează introducerea progresului tehnic în agricultură, munca oamenilor continuă să-şi păstreze importanţa sa deosebită ; numai prin intermediul ei se pun în mişcare ceilalţi factori de producţie, se materializează noile forme organizatorice şi se aplică rezultatele cercetării ştiinţifice. Deşi importanţa forţei de muncă se menţine şi chiar creşte în ceea ce priveşte aspectul său calitativ, numărul persoanelor ocupate în agricultură se află în continuă scădere, procesul fiind mai accentuat în sectorul cooperatist. Faţă de această situaţie, devine cu atît mai necesară ridicarea calităţii forţei de muncă ; în procesul de transformare a muncii din agricultură într-o variantă a celei din industrie, aceasta va fi chemată să mînuiască o tehnică agricolă modernă, să aplice tehnologii avansate, toate cerînd un volum ridicat de cunoştinţe şi o înaltă calificare profesională.

Analiza folosirii forţei de muncă din cele 150 de cooperative agricole ale eşantionului cercetat, evidenţiază o serie de stări şi tendinţe, ca, de exemplu :

— reducerea continuă a numărului cooperatorilor disponibili : pentru munca din C.A.P. ;

— reducerea numărului celor care au participat efectiv la muncă ;

— scăderea sensibilă a ponderii celor care nu au efectuat minimul de norme convenţionale ;

— folosirea din ce în ce mai bună a forţei de muncă ce a luat parte efectiv la lucrări, redată de creşterea numărului de norme convenţionale, pe un cooperator participant la muncă.

Condiţiile necesare pentru o folosire mai raţională a forţei de muncă din cooperative în etapa actuală se referă la :

— îmbunătăţirea structurii de producţie ;

— îmbinarea optimă a culturilor şi ramurilor de producţie ;

— dezvoltarea unor activităţi cu caracter permanent (ferme zootehnice, prelucrarea materiilor prime de natură agricolă sau neagricolă etc.).

Deşi importante, acestor căi încă nu li se acordă atenţia cuvenită. Astfel, în economia cooperativelor agricole de producţie din zona care a făcut obiectul cercetării, sectorul zootehnic şi activităţile anexe nu sînt puternic reprezentate. Datele medii pe o perioadă de 7 ani evidenţiază faptul că sectorul zootehnic deţine o pondere scăzută (11,7—19,4% din producţia globală), în timp ce ponderea activităţilor anexe este şi mai redusă (2,4%—7,1%).

lector univ. R. VOICU
lector univ. T. MOGA

(Continuare în pag. 17)

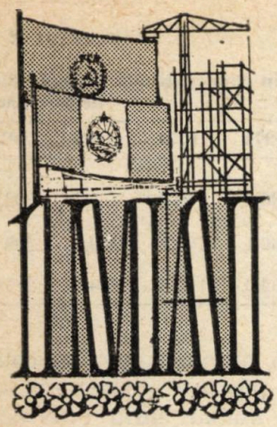

Realizarea exemplară a Programului de creştere a nivelului de trai

PROMOVAREA TEHNICILOR MODERNE DE COMERŢ

ÎN ECONOMIA SOCIALISTĂ, calitatea serviciului comercial poate fi apreciată după criterii specifice : asigurarea, cu cheltuieli minime din partea cetăţeanului, a unui confort colectiv maxim pe toate componentele relaţiei comerţ-populaţie — respectiv în alegerea, cumpărarea şi utilizarea mărfurilor.

Noţiunea de progres tehnic se poate traduce, în activitatea de comerţ, prin generalizarea tehnicilor moderne de vînzare care să ofere consumatorilor posibilitatea de a alege dintr-o gamă cît mai largă de produse, comod şi în condiţiile reducerii timpului necesar efectuării cumpărăturii.

Promovarea tehnicilor de vînzare moderne, de mare randament reprezintă o necesitate obiectivă, ţinînd seama că volumul desfacerilor de mărfuri creşte — şi trebuie să crească — într-un ritm mai rapid decît cel al suprafeţelor comerciale sau al numărului de lucrători din comerţ. Dacă s-ar fi menţinut formele de vînzare tradiţionale — respectiv productivitatea muncii — de la nivelul anului 1960, astăzi în municipiul Bucureşti necesarul de lucrători în comerţ ar fi fost cu peste 80% mai mare şi ar fi solicitat circa 16% din totalul personalului muncitor al Capitalei, introducerea tehnicilor moderne de vînzare a permis ca la nivelul întregii ţări să se înregistreze, în perioada 1960—1978, o creştere de 4,4 ori a volumului desfacerilor de mărfuri, în condiţiile creşterii cu numai 52% a numărului de unităţi comerciale şi 78% a personalului.

De ce este necesară abordarea sistemică în introducerea noului ?

PROMOVAREA tehnicilor moderne de comerţ implică, dincolo de formele de vînzare introduse şi practicate în magazine, un proces complex care să lege în mod organic fluxul tehnologic cel mai raţional al mărfurilor, pe întregul lor parcurs de la producţie la consumator, asigurarea bazei tehnico-materiale á comerţului (spaţiu, utilaje, mijloace de transport), mergînd pînă la coordonarea adoptării celor mai eficiente soluţii organizatorice pe toate verigile comerţului şi la pregătirea cadrelor, pentru a oferi un serviciu la nivelul bazei materiale create comerţului.

Abordînd în toată complexitatea sa procesul introducerii tehnicilor moderne de comerţ, observăm că producţia de masă a bunurilor de consum, în creştere rapidă, implică o organizare pentru desfacerea de masă. Spre exemplu, în cazul magazinelor cu autoservire cantitatea de marfă oferită în sala de vînzare este de 2—3 ori mai mare decît în magazinele de aceeaşi suprafaţă cu vînzători, permiţînd o utilizare intensă a suprafeţelor. Experienţa noastră arată că la magazine cu aceeaşi suprafaţă a sălii de vînzare (100 mp), 100 de magazine cu autoservire au o capacitate de desfacere egală cu 150 de magazine cu vînzător, în prima variantă economisindu-se atît 5 000 mp suprafaţă de sală de vînzare, cît şi 1 500 mp de suprafeţe de depozite.

Înlocuirea metodelor tradiţionale de vînzare cu altele noi presupune preluarea din industrie (sau de către industrie) a unor operaţii ca dozarea şi preambalarea produselor, precum şi posibilităţi de reaprovizionare a magazinului, respectiv a gondolelor, în ritmul în care se epuizează marfa, astfel ca varietatea ofertei şi ritmul vînzărilor să se menţină constante. Sistemul de achitare a mărfurilor nu trebuie să producă „locuri înguste" la casă, care ar frîna desfăşurarea normală a fluxului de vînzare, compromiţînd astfel unul din obiectivele principale ale introducerii autoservirii — scurtarea timpului destinat de consumator cumpărăturilor. Fără o asemenea abordare sistemică în introducerea formelor de vînzare moderne, eficienţa acestora nu poate să se manifeste, rămînînd „o formă fără fond".

Promovarea tehnicilor moderne de comerţ este puternic impulsionată de amplul proces de dezvoltare urbană, consecinţă a modernizării structurii economiei noastre. O viziune integratoare asupra dezvoltării noilor cartiere de locuinţe, uneori adevărate centre-satelit ale oraşelor, presupune rezolvarea în perimetrul acestor noi zone de locuit a ansamblului, de necesităţi ale populaţiei, inclusiv pentru servicii-comerţ concepute de la bun început pe baza unor tehnologii şi tehnici moderne. Exemplificînd cu date din activitatea unităţilor cu autoservire în sectorul mărfurilor alimentare şi din alimentaţia publică, constatăm că, deşi formele moderne de comerţ s-au extins considerabil în anii '70, totuşi rămîn importante rezerve nefolosite (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Proporţia introducerii autoservirii în unităţile care se pretează la această formă (1978)

(procente)

Sectorul comercial	Număr unităţi	Suprafaţa comercială
Mărfuri alimentare	41,7	75,2
Alimentaţie publică	54,0	46,6

Un alt argument care pledează pentru extinderea sistemelor de autoservire îl constituie necesitatea economisirii timpului afectat cumpărăturilor în cadrul bugetului de timp liber al populaţiei.

O analiză comparativă a timpului de cumpărare, pentru variantele, magazin cu autoservire şi magazin cu vînzător, a permis obţinerea unor date semnificative (tabelul nr. 2). Constatăm că, în cazul autoservirii pe lîngă reducerea aproape la jumătate a timpului cheltuit pentru cumpărături, şi calitatea serviciului comercial este cu totul alta. În timp ce în magazinul cu vînzător majoritatea timpului (peste 90%) cumpărătorul şi-l petrece aşteptînd la vînzător, la casă sau pentru cîntărirea şi ambalare mărfii, în magazinul cu autoservire majoritatea timpului cumpărătorul o consumă pentru alegerea mărfurilor (74,2%).

Tabelul nr. 2

Structura timpului de cumpărare (mediu)	Magazin cu autoservire	Magazin cu vînzător
Timp mediu total cheltuit pentru o cumpărătură, din care :	3'57"(100%)	3'06"(100%)
— pentru alegerea mărfurilor	74,2	7,2
— drumul de la vînzător la casă	—	2,0
— aşteptarea la casă	12,2	26,7
— verificarea cumpărăturilor de către casier	6,8	—
— efectuarea plăţii	6,8	18,8
— drumul de la casă la vînzător	—	12,3
— aşteptarea la vînzător	—	38,7
— cîntărirea şi ambalarea mărfurilor	—	13,7

Diferenţele de cheltuială de timp se amplifică mult cînd comparăm unităţi de alimentaţie publică cu şi fără autoservire. Rezultă de aici necesitatea ca pe ansamblul ţării să se acorde o mai mare atenţie promovării formelor moderne de servire în alimentaţia publică, mai ales în cele 16 judeţe care se află sub media de 54% pe ţară (ca pondere a numărului de unităţi cu autoservire în totalul unităţilor ce se pretează la asemenea forme).

Pentru mărfurile de cerere zilnică, prin introducerea teh-

nicilor moderne de vînzare şi concentrarea întregului sortiment disponibil „sub acelaşi acoperiş" se tinde spre transformarea magazinului într-o „uzină de distribuţie" (de servicii), cu un grad mai mare sau mai mic de automatizare. În cazul mărfurilor de cerere periodică sau rară (sortiment complex), accentul se pune pe crearea condiţiilor pentru alegerea mai îndelungată a produselor, însoţită de consultări calificate, ca şi pe expunerea liberă, la îndemîna cumpărătorilor, produsele fiind grupate după nevoile de consum sau utilizare şi însoţite de un bogat material informativ (panouri, anunţuri sonore, proiecţii).

Sondajele efectuate în diferite judeţe ale ţării (Braşov, Bacău, Bistriţa-Năsăud, Olt, Sălaj ş.a.) în legătură cu modul de manifestare a cerinţelor consumatorilor faţă de structura reţelei comerciale, a permis următoarea ierarhizare :

— 1/3 pentru mărfuri de cerere zilnică ;
— 1/4 pentru mărfuri care se cumpără săptămînal ;
— 1/5 pentru mărfuri care se cumpără lunar ;
— 1/6 pentru mărfuri care se cumpără anual ;
— 1/7 pentru mărfuri care se cumpără ocazional.

De asemenea, ar trebui extinse serviciile post-vînzare. Spre exemplu, I.C.L. Tehnometal-Bucureşti asigură, în medie, numai în proporţie de 2% transportul la domiciliu al aparatelor electrocasnice ; la I.C.L. Mobila-Bucureşti proporţia este de 68%. De asemenea, ar trebui extinsă aprovizionarea cu lapte la domiciliu, s-ar putea organiza serviciul de comandă pentru livrarea de meniuri la domiciliu etc .

Mutaţiile importante în viaţa social-economică a ţării noastre îşi vor pune, în continuare, o puternică amprentă asupra consumului, în general asupra modului de viaţă al populaţiei. Concentrarea populaţiei în mari aglomerări urbane, sub impulsul creşterii demografice ca şi al dezvoltării industriale, apariţia de noi localităţi urbane reclamă extinderea tehnicilor moderne de vînzare, care să asigure o capacitate de servire de masă, o gamă variată de servicii.

Sînt interesante de cunoscut şi urmărit, de asemenea, corelaţia dintre creşterea veniturilor populaţiei şi utilizarea acestora potrivit exigenţelor vieţii moderne, modificarea obiceiurilor de consum odată cu creşterea numărului posesorilor de bunuri de uz îndelungat, de autoturisme, cu dezvoltarea activităţii de turism, sport, agrement.

Modificări ale consumului sînt generate şi de faptul că un număr tot mai mare de femei sînt atrase în activitatea social-economică, ceea ce determină sporirea cererii de servicii şi produse completate cu servicii, care să le uşureze munca în gospodărie. Influenţa exercitată de creşterea nivelului de pregătire a populaţiei, prin scăderea pronunţată a ponderii lucrătorilor şi populaţiei casnice cu studii elementare se reflectă în creşterea desfacerilor pentru bunurile legate de cultură şi odihnă (cărţi, echipament sportiv etc.). Structura consumului este influenţată într-o proporţie însemnată şi de structura populaţiei pe vîrste. Spre exemplu, în etapa 1985—1986 va avea loc o creştere sensibilă a populaţiei între 18 şi 25 de ani, ceea ce implică o sporire accentuată a cererii de bunuri necesare întemeierii de cămine independente. Aceasta va determina o sporirea fluxului către magazinele de profil şi o solicitare mai intensă a serviciilor necesare utilizării bunurilor respective (mobilă, lenjerie, aparate de radio, televizoare, maşini de spălat etc.).

Sub impulsul acestor multiple schimbări, se va produce remodelarea reţelei comerciale şi a tehnicilor de vînzare pentru a întîmpina pregătiţi „şocul viitorului".

Tendinţe de viitor ale formelor de comercializare a mărfurilor

FORMA PRINCIPALĂ a ofertei de mărfuri — va rămîne — după părerea unanimă a specialiştilor vînzarea prin reţeaua comercială staţionară, cu oferta directă a mărfurilor şi cu alegerea de către cumpărător. Se are în vedere, totodată, o dezvoltare accelerată a comerţului fără magazine (comerţul prin corespondenţă, cumpărătorii făcînd comenzile pe baza cataloagelor de ofertă de mărfuri ; de asemenea, se prevede o creştere însemnată a numărului magazinelor mobile pentru aprovizionarea localităţilor, a punctelor fără reţea staţionară. Comerţul fără magazine, — ca formă de ofertă şi vînzare a mărfurilor, se consideră că va avea un caracter complementar în perspectiva anilor 80.

Autoservirea va cunoaşte o continuă perfecţionare în cele trei forme ale sale ; parţială, totală şi automată ; se va generaliza atît în sectorul alimentar, cît şi pentru articole de uz casnic şi chimic, precum şi, treptat, la alte produse nealimentare); vor creşte suprafeţele de vînzare, se vor lărgi sortimentele şi grupele de mărfuri oferite. De asemenea, va avea loc introducerea unor soluţii tehnice noi : în loc de coşuleţe — benzi rulante; dispozitive (lectori) de citire etc., care vor simplifica şi accelera procesul de servire.

Alegerea liberă va rămîne, şi în viitor, forma fundamentală de comercializare a lenjeriei, încălţămintei, articolelor de galanterie, confecţiilor. Volumul desfacerilor din aceste grupe de mărfuri în magazine clasice se îngustează însă treptat, prin trecerea la metoda autoservirii.

Metoda tradiţională de vînzare se perfecţionează şi se va aplica îndeosebi la mărfurile complexe, care reclamă asistenţa calificată a vînzătorilor (aparate de radio, televizoare, magnetofoane, aparate electrice complexe, bijuterii, aparate foto, de filmat etc.).

Şi în comerţul mobil, se are în vedere introducerea autoservirii (şoferul îndeplinind şi funcţia de casă).

Comerţul prin corespondenţă se va extinde în mod deosebit pentru piese de schimb, pentru aparate şi articole casnice, de camping, sport, articole pentru vînători şi pescari, cărţi discuri, etc.

Corespunzător tehnicilor de vînzare moderne, pentru viitor se consideră că se vor dezvolta următoarele tipuri de unităţi : superete (cu suprafaţa 120——400 mp.); supermagazine (400—2 500 mp); hipermagazine (cu suprafaţa de peste 2 500 mp.) ; convainses-stores (120—250 mp.) ; magazine universale (cu suprafaţa de cel puţin 2 000 mp.). Micile magazine tip „boutique", se vor profila pe prezentarea unei game întregi a unui produs (cămăşi, cravate, lenjerie etc.).

Progresul tehnicii se va manifesta şi în înzestrarea interioară a magazinelor, prin perfecţionarea instalaţiilor de expunere, care să multiplice capacitatea de expunere şi să contribuie la crearea unei atmosfere plăcute. În magazinele universale şi supermagazine vor apărea calculatoarele electronice cu menirea de a înregistra orice cumpărare şi de a furniza informaţii asupra sortimentelor de mărfuri care se află în vînzare ; la fiecare ieşire, un lector automatizat va descifra etichetele de preţuri ale mărfurilor, ajutînd astfel casierul. Deci electronica, în viitor, va ajuta larg activitatea comercială.

O simbioză concretă a activităţii magazinelor mici şi mari o constituie formele de centre comerciale — grupări de unităţi care formează un ansamblu comercial uşor accesibil, conceput ca un tot, administrat de o singură conducere şi care dispun de teren pentru parcarea autovehiculelor.

Ideea de a nu absolutiza o formă sau alta de comerţ a fost subliniată cu tărie la Congresul mondial de urbanism comercial de la Roma (1974), unde s-a arătat că deja s-a realizat o simbioză între „boutique" (micile magazine) şi marile magazine, corespunzător cu cerinţele cumpărătorilor şi avîndu-se în vedere cele 4 forme ale aşa-zisei „arte cotidiene de a trăi" : a munci, a locui, a circula şi a beneficia de servicii — inclusiv comerţ. La adoptarea formelor de servire, de asemenea se va avea în vedere realizarea simbiozei între „homo shopping center" (cumpărarea în magazine) şi „homo room catalogue" (cumpărare la domiciliu).

De aceea, în rezolvarea unor programe de viitor privind modernizarea activităţii comerciale, trebuie să se renunţe a fonda decizia în exclusivitate numai pe fler, intuiţie şi rutină. Perfecţionarea activităţii de servire trebuie fundamentată pe cercetări de marketing şi management privind comportamentul şi deprinderile de cumpărare ale consumatorilor, în funcţie de care să se stabilească profilul sortimental, amplasarea raioanelor de mărfuri în magazine şi formele de servire adecvate. Asemenea cercetări pot viza : mărimea optimă a diferitelor tipuri de unităţi (sub raportul desfacerilor pe mp de suprafaţă comercială); — existenţa unor stocuri raţionale de mărfuri în magazine, în raport cu frecvenţa vînzărilor ; — organizarea raţională a fluxului de cumpărare ; — stabilirea gradului de încărcare pe verticală şi pe orizontală a spaţiilor comerciale cu produse; — stabilirea numărului optim de case de marcat; — perfecţionarea cunoştinţelor personalului care activează în unităţile cu forme moderne de vînzare, în legătură cu organizarea activităţii de promovare a vînzării şi organizarea muncii; — perfecţionarea formelor de preambalare a mărfurilor, ţinînd seama de cerinţele consumatorilor şi de organizarea raţională a activităţii caselor ; — elaborarea unor criterii de apreciere a eficienţei activităţii unităţilor cu forme moderne de comerţ ; — elaborarea unor criterii de diversificare a serviciilor pe tipuri de unităţi, corespunzător cu complexitatea grupelor de mărfuri.

În vederea extinderii formelor moderne de servire în reţeaua comercială din ţara noastră, considerăm că ar fi necesar să se întocmească programe pe termen diferenţiat (lung şi scurt), în vederea orientării activităţii comerciale şi corelării acestora cu alte măsuri (pregătirea cadrelor, dotarea cu utilaje, ambalarea şi preambalarea mărfurilor, containerizarea produselor etc.).

dr. Gh. TEODORAŞCU
profesor — asociat Academia „Ştefan Gheorghiu"

Puncte de vedere

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA APRECIEREA GRADULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A JUDEȚELOR

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune ca, odată cu modernizarea și dezvoltarea impetuoasă a economiei să se realizeze și repartizarea optimă pe teritoriu a forțelor de producție, dezvoltarea proporțională a tuturor zonelor și localităților țării. Numai **„prin dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, într-o concepție unitară și de lungă perspectivă** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ceea ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării"**.

Politica partidului privind dezvoltarea armonioasă a teritoriului are la bază o realitate obiectivă ; anume aceea că țara noastră a trebuit și trebuie să depășească nu numai structura deficitară a ramurilor economiei, a subramurilor și produselor

Tabel nr. 1

Județul	RAMURA						Media generală
	I			II			
	indicatori			indicatori			
			Media pe ramură			Media pe ramură	
1							
2							
Total							

acesteia, ci și însemnate decalaje existente în repartizarea pe teritoriu a forțelor de producție, ambele neajunsuri moștenite cu precădere de la vechea orînduire socială.

Criterii economico-sociale au impus și impun imperios punerea în valoare a potențialului uman, material și tehnic al tuturor localităților țării. Instrumentul decisiv de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție îl constituie investițiile [1]), orientarea lor cu precădere și într-o structură corespunzătoare către județele mai puțin dezvoltate. Pe această bază, în condițiile creșterii în ritmuri susținute a întregului potențial industrial și productiv în general al țării, ale realizării unor mutații fundamentale în structurile sociale, a sporit mai accentuat potențialul economic al județelor mai slab dezvoltate. În acest cadru s-au relevat și se relevă importante transformări de structură economico-socială și, finalmente, apropierea nivelurilor de dezvoltare economico-socială a județelor, ca urmare nu a aplatizării vîrfului, ci a ridicării sensibile a bazei de comparație.

O însemnătate deosebită dobîndește în acest context **stabilirea unei metodologii de calcul adecvate**, capabilă să permită surprinderea și comensurarea procesului de omogenizare economico-socială a teritoriului. Pentru realizarea acestui deziderat în literatura economică de specialitate au fost propuse numeroase metode, unele mai simple, altele mai complexe, dintre care putem aminti : calculul amplitudinii absolute sau relative, pentru o serie de indicatori, dintre județul cel mai dezvoltat și cel mai puțin dezvoltat ; analiza dinamicii indicatorilor pe județe ; analiza mutațiilor structurale pentru indicatorii mai importanți ; calculul abaterii medii pătratice sau a coeficientului de variație pentru indicatorii luați în considerație ; calculul coeficienților de devansare a nivelului mediu pentru indicatori semnificativi etc.

FĂRĂ A MINIMALIZA cîtuși de puțin importanța și aportul acestor metode la atingerea obiectivului propus, apreciem că ele nu permit surprinderea procesului de apropiere a nivelului de dezvoltare economică a județelor decît prin prisma fiecărui indicator în parte — din cei luați în considerație — și, în același timp, nu oferă posibilitatea comensurării intensității acestui proces. În scopul caracterizării mai complexe a procesului de apropiere a nivelurilor de dezvoltare economică ale județelor propunem folosirea unei alte metode, plecînd de la teoria energiei informaționale, elaborată de acad. prof. dr. Octav Onicescu. Ne gîndim la o variantă bazată pe legătura directă între coeficientul total al energiei informaționale și gradul de omogenizare a elementelor unui sistem. Concret indicatorul „energie informațională" este folosit pentru cercetarea structurilor. Acest indicator caracterizează gradul de organizare a structurilor, măsurînd nivelul de concentrație a fenomenului în jurul unei singure stări. Cînd fenomentul cuprinde mai multe grupe de elemente cu frecvențe egale energia informațională va avea o valoare minimă ; cînd însă mai multe elemente sînt adunate într-una sau mai multe grupe, în timp ce alte grupe conțin puține elemente, se relevă o concentrare a fenomenului, o organizare a lui în jurul grupului principal iar energia informațională va avea o valoare mare ; în sfîrșit cînd toate elementele sînt concentrate într-o singură grupă, în timp ce toate celelalte grupe nu au nici o frecvență, fenomenul are o organizare maximă, iar energia lui informațională este egală cu 1.

În mod sintetic, avantajele metodei propuse și folosite în caracterizarea nivelurilor de dezvoltare economică a județelor în perioada 1971—1976 sînt următoarele :

— permite luarea în considerație și sintetizarea într-o singură mărime a unui număr oricît de mare de indicatori, considerați esențiali pentru caracterizarea nivelului de dezvoltare economică a unui județ ;

— indicatorii pot fi agregați la nivelul fiecărei ramuri în parte și, în consecință, nivelul de dezvoltare economică a unui județ poate fi apreciat atît prin prisma fiecărei ramuri, cît și pe total ramuri ;

— caracterizarea gradului de omogenizare a nivelurilor de dezvoltare economică ale județelor poate fi evidențiată atît static cît și în dinamică, prin prisma fiecărui indicator sau ramură în parte ;

— intensitatea procesului de omogenizare a nivelurilor de dezvoltare economică ale județelor, prin prisma influenței tuturor factorilor luați în considerație, se regăsește în final sintetizată într-o singură mărime.

Schema generală a metodei propuse, întocmită pentru fiecare perioadă în parte, îmbracă forma celei prezentate în tabelul nr. 1.

Principalele etape necesare aplicării metodei propuse sînt :

a) Stabilirea ramurilor prin prisma cărora se apreciază nivelul de dezvoltare economică a județelor. Pentru aprecierea nivelului de dezvoltare economică a județelor, în cazul de față, am luat în considerație numai ramurile industriei și agriculturii, ca ramură conducătoare și respectiv de bază ale economiei naționale.

b) Stabilirea pentru fiecare ramură a sistemului de indicatori necesari pentru aprecierea nivelului de dezvoltare economică a județelor. În exemplul pe care îl prezentăm, aprecierea nivelului de dezvoltare industrială a județelor s-a făcut prin prisma următorilor indicatori: valoarea fondurilor fixe, numărul personalului ocupat, puterea instalată și producția globală, Pentru agricultură au fost luați în considerație indicatorii : valoarea fondurilor fixe, suprafața agricolă și producția globală.

c) Calculul pentru fiecare indicator, ramură și perioadă în parte al mărimilor relative de structură, după formula :

$$f_{ij}^{k} = \frac{x_{ij}^{k}}{\sum_{i=1}^{m} x_{ij}^{k}} ;$$

1) Vezi : Stere Gioga, Investițiile, factor hotărîtor de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție, Revista economică nr. 44/1978.

Tabelul nr. 2

Coeficienții medii ai energiei informaționale pe ramuri și pe total

Județul	Industrie		Agricultură		Media (ind. + agric.)	
	1971	1976	1971	1976	1971	1976
	Energie inf. *	Energie inf. *	Energie inf. *	Energie inf. *	Energie inf. *	Energie inf. *
Alba	2,84	2,80	3,13	3,00	2,99	2,90
Arad	3,48	3,23	15,67	12,78	9,58	8,01
Argeș	13,25	13,11	3,81	4,23	8,53	11,67
Bacău	18,71	17,19	3,75	4,42	11,23	10,80
Bihor	6,74	6,23	12,31	10,91	9,52	8,57
Bistrița	0,11	0,16	2,11	1,98	1,11	1,07
Botoșani	0,23	0,31	5,76	5,90	3,00	3,11
Brașov	35,30	33,39	3,63	3,75	19,46	18,32
Brăila	4,63	3,96	14,36	14,02	9,50	8,99
Buzău	1,46	2,23	6,81	6,96	4,14	4,60
Caraș-Severin	6,90	5,98	3,07	3,12	4,99	4,55
Cluj	13,03	11,25	6,06	5,93	9,54	8,59
Constanța	4,13	4,08	28,62	31,00	16,38	17,54
Covasna	0,38	0,45	1,40	1,17	0,39	0,31
Dîmbovița	4,21	3,94	2,08	2,81	3,14	5,38
Dolj	13,81	11,04	19,69	38,04	16,75	19,54
Galați	21,92	23,67	8,58	8,58	15,25	16,12
Gorj	2,87	3,37	1,82	1,58	2,34	2,72
Harghita	1,38	1,62	3,45	3,21	2,42	2,42
Hunedoara	52,61	30,32	2,94	3,00	27,76	16,91
Ialomița	0,64	0,32	30,70	25,59	15,67	13,20
Iași	4,35	6,49	7,11	7,32	5,73	6,90
Ilfov	1,32	1,57	37,32	35,95	19,32	18,76
Maramureș	3,16	2,68	2,11	2,43	2,64	2,56
Mehedinți	0,38	1,43	2,65	2,74	1,76	2,06
Mureș	12,58	9,32	7,50	6,60	10,04	8,21
Neamț	7,52	7,66	2,55	3,26	5,04	5,46
Olt	4,79	6,67	9,35	11,40	7,32	9,04
Prahova	38,25	30,30	5,07	5,71	21,71	18,00
Satu Mare	1,15	1,30	5,17	4,99	3,16	3,14
Sălaj	0,11	0,24	1,74	1,61	0,92	0,92
Sibiu	9,46	8,69	3,29	3,18	6,38	5,94
Suceava	4,04	3,29	5,67	5,47	4,86	4,38
Teleorman	1,71	2,08	11,57	14,00	6,64	8,04
Timiș	9,47	9,52	31,17	25,94	20,32	17,73
Tulcea	0,53	1,08	4,56	4,30	2,54	2,69
Vaslui	0,34	0,68	5,99	5,23	3,16	2,96
Vîlcea	1,64	3,39	1,30	1,65	1,72	2,52
Vrancea	0,37	0,41	3,01	3,13	1,69	1,77
M. București	194,92	172,22	0,33	0,33	97,90	86,52
Total	505,82	461,17	329,26	327,72	417,54	394,44

*) Coeficienții energiei informaționale au fost înmulțiți cu 10 000 pentru ca rezultatele să poată fi urmărite mai ușor

în care : i — județul ; j — indicatorul ; K — ramura.

d) Calculul pentru fiecare indicator, ramură și perioadă în parte a coeficienților energiei informaționale după formula :

$$\bar{e}_{ij}^{k} = (f_{ij}^{k})^2;$$

e) Determinarea pentru fiecare județ, ramură și perioadă în parte a nivelului mediu al energiei informaționale :

$$\bar{e}_{i}^{k} = \frac{\sum_{j=1}^{n} \bar{e}_{ij}^{k}}{n};$$

f) Determinarea coeficienților totali ai energiei informaționale pentru fiecare indicator, ramură și perioadă, după formula :

$$E_j^k = \sum_{i=1}^{m} \bar{e}_{ij}^{k};$$

g) Calculul coeficientului mediu total al energiei informaționale pentru fiecare ramură și perioadă :

$$E^k = \sum_{i=1}^{m} \bar{e}_{i}^{k} \quad \text{sau} \quad E^k = \frac{\sum_{j=1}^{n} E_j^k}{n}$$

h) Determinarea pentru fiecare județ și perioadă a nivelului mediu al energiei informaționale (în medie pentru ramurile luate în considerație), după formula :

$$\bar{e}_{i} = \frac{\sum_{k=1}^{r} \bar{e}_{i}^{k}}{r}$$

i) În final, se va calcula pentru fiecare perioadă coeficientul general, mediu total, al energiei informaționale.

$$E = \sum_{i=1}^{m} \bar{e}_{i} \quad \text{sau} \quad E = \frac{\sum_{k=1}^{r} E^k}{r}$$

SINTETIC, rezultatele obținute sînt prezentate în tabelul nr. 2. Urmărind datele putem aprecia că în intervalul 1971—1976 nivelul de dezvoltare economică a județelor, privit prin prisma celor două ramuri luate în considerație s-a apropiat simțitor. În acest sens este elocventă scăderea coeficientului general al energiei informaționale (E) de la 417,54 în anul 1971, la 394,44 în anul 1976, ceea ce reflectă clar o creștere a gradului de omogenizare a nivelului de dezvoltare economică a județelor. De altfel, acest lucru se poate urmări comparînd și nivelul mediu al energiei informaționale pentru fiecare județ în parte (ēi) în cele două perioade. În timp ce pentru județele Sălaj, Bistrița-Năsăud, Botoșani etc., județe mai puțin dezvoltate, mărimea nivelului mediu al energiei informaționale a crescut, pentru municipiul București și județele Prahova, Brașov, Hunedoara, Timiș etc. mărimea acestui indicator a scăzut. De exemplu, pentru municipiul București el a scăzut de la 97,90 la 86,52, iar pentru județul Prahova de la 21,71 la 18,00.

Tabelul nr. 3

Coeficienți totali ai energiei informaționale pentru fiecare indicator, ramură și perioadă

Ramura	INDICATORI						
	Anul	Fondurile fixe	Producția globală	Puterea instalată	Numărul personal ocupat	Suprafața agricolă	
Industrie	1971	432,06	505,86	503,54	521,82	—	505,82
	1976	395,62	541,50	430,32	477,24	—	461,17
	(1 ±)	— 36,46	— 24,36	— 73,22	— 44,58	—	— 44,65
Agricultură	1971	336,45	310,48	—	—	278,78	329,26
	1976	390,90	313,66	—	—	278,62	327,72
	(1 ±)	— 7,55	+ 3,18	—	—	— 0,16	— 1,54

La realizarea apropierii nivelului de dezvoltare economică a județelor au contribuit ambele ramuri, dar cu precădere dezvoltarea industriei. Astfel, în timp ce pentru industrie coeficientul mediu total al energiei informaționale (E^k) a scăzut de la 505,82 la 461,17, pentru agricultură mărimea acestui coeficient a scăzut mai puțin, respectiv de la 329,26 la 327,72. Comparînd însă între ramuri mărimea coeficienților calculați, se remarcă faptul că, indiferent de perioadă, județele sînt mai apropiate ca nivel de dezvoltare agricolă decît industrială (coeficientul calculat pentru agricultură este mai mic decît cel din industrie).

În continuare, analiza se poate adînci urmărind mărimea și evoluția coeficienților totali ai energiei informaționale pentru fiecare indicator și ramură (E_j^k), prezentați în tabelul nr. 3.

Rezultatele prezentate în tabelul nr. 3 evidențiază faptul că, pentru ambele ramuri, aproape toți coeficienții totali ai energiei informaționale au înregistrat reduceri simțitoare față de anul 1971. Mărimea acestor reduceri reflectă modul în care fiecare indicator din cadrul ramurii a contribuit la apropierea nivelurilor de dezvoltare economică a județelor. De asemenea, comparînd mărimea coeficienților calculați pentru fiecare indicator în cadrul ramurilor cît și între ramuri putem obține și alte informații privind categoria indicatorilor pentru care nivelurile de dezvoltare economică ale județelor sînt mai apropiate, participarea industriei și agriculturii la realizarea procesului de apropiere a nivelului de dezvoltare economică a județelor etc.

lector univ. dr. Gheorghe FRĂȚILĂ

Gospodărirea resurselor energetice

(Urmare din pag. 7)

de valorificare a resurselor energetice secundare.

Probleme deosebite ridică economisirea combustibililor și energiei **în domeniul industriei materialelor de construcții.** Un loc important în acest domeniu trebuie să-l ocupe extinderea procesului de producere a cimentului prin procedeul uscat, care asigură reducerea consumurilor de combustibili cu circa 25% față de metodele clasice. Concomitent, se impun măsuri în ce privește obținerea unui grad ridicat de desprăfuire în industria cimentului, extinderea transportului gravitațional în carierele de calcar ale fabricilor de ciment etc. Un potențial important îl reprezintă utilizarea cenușilor și zgurilor ca înlocuitori ai cimentului, precum și extinderea utilizării în construcții a materialelor tradiționale la lucrările din mediul rural și, în general, în agricultură.

DESIGUR, măsurile prezentate nu sînt decît orientative și nicidecum limitative. Peste tot în producția materială pot fi găsite, prin desfășurarea largă a activității creatoare a specialiștilor din cercetare, a inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor din unitățile productive, noi căi și mijloace care să conducă atît la o utilizare rațională a energiei și combustibililor, cît și la limitarea maximă a pierderilor.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

FUNDAMENTAREA ȘI CORELAREA PREȚURILOR

FUNDAMENTAREA nivelelor de prețuri ca și a corelațiilor dintre ele este nu numai o cerință a aplicării în economie a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar ci și o condiție pentru obținerea efectelor pozitive scontate a se realiza prin generalizarea acestora. Se poate afirma că perfecționarea sistemului economic în ansamblu presupune o preocupare continuă în vederea perfecționării prețurilor ca subsistem.

Actualizarea prețurilor — premisă a reflectării reale a eficienței economice

CONDUCEREA planificată a proceselor economice și consolidarea autogestiunii ridică o serie de probleme în domeniul prețurilor legate de măsurarea corectă a eficienței activității economice. Funcționarea optimă a mecanismului economico-financiar necesită o creștere a rolului prețurilor atît în ceea ce privește reflectarea principalelor proporții ale planului, cît și în sensul creării unui cadru în care să se îmbine armonios interesele societății cu cele ale întreprinderilor și ale oamenilor muncii. De asemenea, eficiența maximă depinde și de modul de corelare a laturii valorice a planului, exprimată pe baza prețurilor, cu latura fizică.

Ținînd seama că prețurile trebuie să reflecte cît mai exact cheltuielile de muncă socialmente necesare (ce se modifică permanent ca urmare a influențelor contradictorii și de intensități diferite ale unei serii de factori) este necesar ca, la anumite intervale de timp, **să se recurgă la actualizări de prețuri.** Aceste actualizări presupun îmbunătățirea fundamentării și corelării prețurilor în sensul accentuării analizei critice în ramurile finale a fiecărui element component al costurilor de fabricație și a evaluării cît mai reale a acestora în unele ramuri primare și intermediare unde, la anumite produse, sînt subevaluate. În felul acesta se va crea premisa asigurării unor proporții valorice corespunzătoare între ramuri, subramuri, produse și totodată a respectării principiului fundamental al autogestiunii economice, potrivit căruia unitățile economice care funcționează normal să-și poată acoperi cheltuielile și venitul net planificat pe seama încasărilor din realizarea producției.

Menținerea nivelului general al prețurilor în condițiile în care tendința de creștere a prețurilor pe plan mondial la unele materii prime și materiale din import afectează prețurile din ramurile primare și intermediare este pe deplin posibilă dacă se acceptă **unele reduceri de prețuri în ramurile finale.** Desigur, fundamentarea unor asemenea reduceri trebuie să se bazeze pe **diminuarea costurilor și nu a venitului net.** Totuși, **în situația în care cursul de revenire la export este nesatisfăcător în condițiile unui cost minim, al unui beneficiu supraestimat și al unui preț de export ce poate fi apreciat ca favorabil și avantajos, s-ar putea accepta reducerea prețului intern de producție și pe seama scăderii venitului net pînă la limita care asigură rentabilitatea medie planificată pe întreprindere.**

Prin desfășurarea unei activități eficiente, concretizată în realizarea indicatorilor economico-financiari, inclusiv a celor de comerț exterior, întreprinderile trebuie să tindă spre autofinanțare deplină, să-și acopere toate cheltuielile din venituri proprii chiar în condițiile suportării în totalitate a sumelor provenite din ponderea cantităților consumate cu diferența dintre prețul de import și cel de aprovizionare. În prezent, această diferență este trecută pe seama întreprinderilor de comerț exterior

Renunțarea la subevaluarea cheltuielilor trebuie pregătită din timp, realizată treptat, pe măsura creării premiselor de funcționare normală a activității întreprinderilor. În acest context apreciem că **pe măsură ce o serie de capacități de producție ating parametrii proiectați, astfel încît venitul net este suficient de mare, o parte din acesta s-ar putea trece pe seama suplimentării cheltuielilor ocazionate de creșterea prețurilor de import ale unor materii prime.** De pildă, îngrășămintele chimice complexe și cele fosfatice, în a căror compoziție intră într-o proporție decisivă roca fosfatică, materie primă de import, al cărui preț a crescut în ultimii ani de cîteva ori, fără însă a afecta costul îngrășămintelor respective ca urmare a unei reglementări în vigoare, înregistrează un venit net ce nu s-ar cuveni în întregime centralei respective. Sîntem de părere că, în condițiile actuale, pe măsura diminuării costurilor anuale de fabricație, **economiile rezultate să fie repartizate asupra cheltuielilor ocazionate de creșterea prețului rocii fosfatice, stabilindu-se un alt preț de aprovizionare al acesteia, mai apropiat de prețul de import.**

O altă problemă în procesul fundamentării cît mai riguroase a prețurilor este aceea legată de **reglementarea optimă a relației dintre rentabilitate și cursul de revenire la unele produse destinate exportului.** În mod concret, ne referim la acele situații în care se înregistrează rentabilități mari pe fondul nerealizării cursului de revenire stabilit. **Dacă se apreciază că prețurile de export ale produselor noastre sînt apropiate de prețurile de ofertă ale unor firme străine ce livrează produse similare, este cazul să se actualizeze prețurile interne, astfel, încît ele să asigure un curs de revenire favorabil și în același timp venitul net mediu planificat.**

În ceea ce privește produsele de cooperare, apreciem că ar fi oportun ca prețurile ce includ rentabilități exagerate să fie reduse pînă la limita care să asigure reflectarea efortului propriu al unităților. De asemenea, transferul de subansamble de la o unitate la alta nu trebuie acceptat decît dacă se creează un avantaj de natura reducerii costurilor sau al eliberării unor capacități de producție la unitatea de produs final, ce ar urma să fie folosite în direcția măririi gradului de specializare al acesteia.

Nivele și corelații de prețuri

FUNDAMENTAREA și corelarea prețurilor ține seama de legătura organică dintre valoare și valoarea de întrebuințare. Consecință firească a progresului științifico-tehnic, apariția a tot mai multe produse interschimbabile aparținînd aceleiași ramuri sau unor ramuri diferite determină chiar luarea în considerare la stabilirea prețurilor — în tot mai mare măsură — a parametrilor funcționali sau a celor tehnico-constructivi în vederea determinării eficienței comparative ce se obține prin utilizarea lor. Această cerință nu trebuie însă să ne ducă la concluzia că la baza prețului ar putea sta valoarea de întrebuințare. Întrucît prețul derivă din valoare, construirea lui se fundamentează pe costurile reale, ce reprezintă de fapt partea preponderentă a cheltuielilor de muncă socialmente necesară. Astfel se asigură unitatea necesară în formarea prețurilor și se creează premisele pentru repartizarea fondurilor bănești pe ramuri și produse potrivit nevoilor sociale.

Conform metodologiei actuale de stabilire a prețurilor prin corelare în funcție de costuri, încadrarea în nivelul general al prețurilor se asigură prin transmiterea în prețul noului produs a cotei de venit net cuprinsă în prețul de producție al produsului de comparație. Desigur că prețurile noilor produse trebuie astfel formate încît să se asigure corelarea acestora cu cele ale produselor similare existente și totodată respectarea nivelului prețurilor. Preluarea în calculul prețurilor produselor noi a cotelor de venit net, în prezent extrem de diferențiate, ale produselor etalon nu rezolvă însă problema corelării de ansamblu pentru toate produsele cuprinse în planul de producție al întreprinderii și, de multe ori, nici pentru produsele din cadrul aceleiași grupe. Se perpetuează astfel o situație care în condițiile actualului mecanism economic poate aduce uneori prejudicii de natură financiară unităților producătoare.

Potrivit prevederilor legale, sumele aferente unor produse ce depășesc cu mai mult de 5% rentabilitatea medie a întreprinderii se vor trece pe seama prelevărilor pentru societate. Venitul

net se defalcă astfel în beneficiu, care se calculează prin aplicarea asupra costurilor fiecărui produs a rentabilității medii pe întreprindere cu o marjă de + 5% și în prelevare din valoarea producției nete, care se determină ca diferență între venitul net și beneficiu.

Deoarece actualizarea prețurilor existente cît și stabilirea prețurilor la produsele noi nu vizează modificarea nivelelor de venit net, astfel încît se păstrează un ecart substanțial între venitul net și beneficiu, este de la sine înțeles **că sumele aferente unor depășiri mai mari de 5% reprezintă prelevări suplimentare față de cele planificate.**

Aplicarea de cote diferențiate pe produse duce la repartizarea neuniformă a beneficiului și a prelevărilor pentru societate, avantajînd unele produse în defavoarea altora. Întrucît prelevările din producția netă constituie o sarcină de plan pentru unitatea industrială în ansamblu, este evident că **sumele nerealizate la unele produse vor trebui acoperite pe seama celorlalte,** aspect valabil și în cazul grupelor de produse. De asemenea, ținînd seama de prevederile legale referitoare la transformarea în prelevare a sumelor ce depășesc, pe produse, rentabilitatea medie planificată a întreprinderii (cu marja de 5%), ar putea apare situația ca **în timp ce unele produse contribuie cu prelevări peste plan, la alte produse să nu se realizeze beneficiul planificat sau chiar să fie în pierdere, periclitînd, uneori, planul de venituri și cheltuieli al întregii unități economice.**

Iată de ce în practica stabilirii și corelării prețurilor se impune, după opinia noastră, **folosirea unui model general cadru, care să permită ca repartizarea pe produse a beneficiului și a prelevării pentru societate din valoarea producției nete să se facă cu aceleași cote.**

Un asemenea model cadru s-ar putea elabora de fiecare unitate economică în două ipoteze : fie pornindu-se de la sarcina de venit net planificat pe total întreprindere, fie de la un produs de referință fabricat un număr mare de ani, al cărui preț este bine fundamentat, asigurînd beneficiul și prelevarea planificată în condițiile unui cost minim și al unui curs de revenire favorabil la export. Pentru ambele ipoteze, rentabilitatea este unică pentru toate produsele și anume cea dată prin fila de plan. Cota de prelevare din producția netă este, de asemenea, unică și se calculează pe baza formulei :

$$K = \frac{vn - b}{pn} \cdot 100^{*})$$

Pentru determinarea producției nete a fiecărui produs se poate utiliza următorul sistem de ecuații :

$$vn - (K.pn) = b$$
$$r\,(pn - vn + m) = b$$

r — rentabilitatea ; m — cheltuielile materiale cuprinse în costul produsului.

Prin scăderea din producția netă a cheltuielilor cu munca vie înregistrate în costul fiecărui produs se calculează venitul net ce urmează a fi adăugat la costuri. Astfel se formează modelul prețurilor inițiale, minim acceptabile ca nivel în condițiile actualului mecanism economico-financiar. Aceste prețuri au avantajul că reglează contribuția normală a fiecărui produs la obținerea rentabilității medii planificate și participarea echitabilă a produselor la formarea fondului de prelevări pentru societate.

Desigur că modelul propus nu satisface integral realizarea unui sistem rațional de prețuri. De aceea, el nu poate constitui decît o primă etapă în direcția perfecționării prețurilor. Fundamentarea și corelarea prețurilor trebuie să se sprijine într-o tot mai mare măsură **pe luarea în considerare a eficienței produselor în consumul productiv.** Stimularea progresului tehnic și a calității producției impune ca **în paralel cu o corelare pe costuri, să se acorde importanța cuvenită corelării pe valoare de întrebuințare,** sau cel puțin să se verifice raportul costurilor prin cel al parametrilor funcționali sau tehnico-constructivi potrivit criteriului ieftinirii relative a noilor produse. Aceasta presupune o a doua etapă, obligatorie în cazul produselor noi, în care se vor stabili prețurile de producție și de livrare definitive.

Pentru accelerarea introducerii în fabricație de produse noi, prețurile acestora trebuie să includă cote de rentabilitate care să reflecte nivelul lor tehnic. În limita unor prețuri convenabile pentru beneficiari, **la rata de rentabilitate inițială constantă se poate adăuga o rată diferențiată** care să stimuleze perfecționările tehnice și să asigure preluarea de către producător a unei părți mai mari din efectul economic ce se obține prin producerea și utilizarea noului produs.

Concomitent cu aplicarea unor cote mai mari de rentabilitate la produsul nou decît cota inițială, identică cu media planificată pe întreprindere sau pe grupa de produse, trebuie să se accepte și **bonificații de preț la produsul vechi,** a cărui producție urmează să se diminueze treptat.

Stabilirea și corelarea prețurilor în cele două etape prezentate va asigura, după părerea noastră, creșterea rolului activ al prețurilor în cadrul mecanismului de conducere planificată a proceselor economice.

Andrei PINCU
cercetător principal la Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

*) În care : K — cota de prelevare pentru societate din valoarea producției nete ; vn — venitul net ; b — beneficiul ; pn — producția netă.

Sporirea productivității muncii în C. A. P.

(Urmare din pag. 11)

PREOCUPĂRILE de a asigura folosirea rațională a forței de muncă trebuie privite în strînsă legătură cu creșterea productivității muncii, a producției agricole și a retribuirii membrilor cooperatori.

● O altă direcție importantă de acțiune pentru creșterea productivității muncii constă în **aplicarea consecventă a principiilor cointeresării materiale a forței de muncă din cooperative.** Cointeresarea materială are implicații dintre cele mai mari asupra productivității muncii și, în general, asupra rezultatelor obținute de o cooperativă agricolă.

Pe baza datelor din cooperativele investigate se poate spune că **productivitatea muncii a crescut în urma aplicării și generalizării acordului global.** Astfel, nivelul productiv, reprezentat prin cantitatea de produse la o normă convențională, în perioada de început a aplicării acordului global, este mai mare în cazul suprafețelor lucrate prin folosirea noii forme de organizare și retribuire a muncii comparativ cu cel înregistrat la restul culturii (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Variația productivității în funcție de modul de organizare și retribuire a muncii

Cultura	Producția (kg) ce revine pe o normă convențională	
	acord global	rest cultură
Sfeclă de zahăr	172	154
Floarea soarelui	95	84
Cartofi	78	63
Porumb	104	86

Pe ansamblul sectorului vegetal din cooperative, valoarea producției ce revenea pe o normă convențională, în medie pe perioada 1972—1977, era cu 51,2% mai mare față de media anilor 1970—1971, cînd nu se aplica acordul global. Fără îndoială că nu se poate pune în întregime această creștere a productivității muncii exclusiv pe seama aplicării acordului global, dar acordul global, legînd mai direct veniturile cooperatorilor de producția obținută, a generat o mai bună emulație a participării lor la muncă, executarea la timp și de bună calitate a lucrărilor agricole, ceea ce influențează implicit și creșterea productivității muncii.

Desigur s-au avut în vedere numai cîteva din direcțiile de acțiune pentru creșterea productivității muncii, acestora putîndu-se adăuga și altele. Cooperativele agricole de producție trebuie să-și mobilizeze toate resursele de care dispun pentru a obține ritmuri tot mai înalte de creștere a producției și productivității, ca o condiție fundamentală a propriei lor dezvoltări și modernizări.

OPINII

ORGANIZARE ŞI INFORMATICĂ

Trepte ale eficienţei în utilizarea tehnicii de calcul pentru conducere

INFORMATICA ECONOMICĂ a fost şi mai este uneori privită ca o soluţie sigură a problemei conducerii. În cele de mai jos încercăm o evaluare critică a acestei imagini.

Îmbunătăţirea prelucrării informaţiei este numai una din căile de sporire a eficienţei coordonării — şi atunci ea trebuie subordonată unei nevoi reale de calcul. În această accepţiune, **accentul principal în proiectarea sistemelor informatice ar trebui deplasat de la culegerea, selecţia, prelucrarea şi stocarea datelor şi spre cerinţele utilizării raţionale a acestora.**

În relaţia organizare-informatică, **organizarea este prioritară.**

Cerinţele coordonării

PROBLEMA CONDUCERII a devenit mai complexă pe măsură ce procesele de producţie s-au aglomerat în unităţi de dimensiuni mari. Dacă în urmă cu treizeci de ani o unitate industrială putea fi condusă centralizat relativ uşor (directorul unei mici întreprinderi preluate de la patronul capitalist — un atelier cu cinci strunguri, un atelier de lăcătuşerie şi unul de montaj — putea şti totul despre aprovizionare, tehnologie şi desfacere) şi dacă mărirea complexităţii a impus o descentralizare (au apărut directorul comercial, directorul tehnic), apariţia calculatorului a marcat restabilirea tendinţei spre centralizare. Un sistem informatic poate desfiinţa virtual o compartimentare, o poate integra.

A compartimenta un sistem de producţie (de bunuri sau servicii) înseamnă a stabili subsisteme, deci reguli. O regulă de funcţionare asigură existenţa subsistemului, indiferent de elementele care realizează funcţiile.

Problema se complică atunci cînd apar situaţii neprevăzute, nespecifice, care nu au fost luate în considerare la elaborarea regulilor şi nu se înscriu în aceste reguli. Astfel se explică **cerinţa obiectivă a coordonării** şi, în afara subsistemelor producţiei, apare necesitatea unor **unităţi de integrare.**

Vorbim de un sistem ierarhizat, în care integrarea subsistemelor se face printr-o etajare.

Pentru că există situaţii ce nu pot fi încadrate în regulile de constituire a subsistemelor, devine necesar un nivel superior, unde să se decidă rezolvarea acestor situaţii. Coordonarea se poate face pe seama unui schimb de informaţie între nivele. **Ideea de sisteme face loc celei de organism, în care nivelele apar spontan pe măsura apariţiei nevoii de coordonare.**

Într-un organism, dacă posibilitatea naturală de prelucrare a informaţiilor este depăşită, fie că **se perfecţionează prelucrarea**, fie că **se elimină nevoia de prelucrare prin flexibilizarea subsistemelor.** De exemplu, dacă pe o linie de asamblare se montează mai multe repere, prelucrate după un program prestabilit, acest program este suficient pentru ca sistemul să lucreze autonom. O dereglare de orice natură în fabricaţia reperelor schimbă echilibrul prestabilit şi reclamă o decizie de coordonare. Decizia se ia pe baza unor informaţii privind procesul de fabricaţie şi se transmite tot sub formă de informaţii.

Dacă elementul coordonator (cel care ia decizia) este depăşit de viteza şi numărul schimbărilor, atunci ori se ajută cu un calculator, ori acceptă ideea de **toleranţă** care să preia efectul perturbaţiilor. Stocul de siguranţă este un exemplu clasic de toleranţă în procesul de fabricaţie. Oricare dintre cele două posibilităţi duce la acelaşi rezultat — stabilirea echilibrului — şi numai o analiză de caz poate stabili recomandarea unei soluţii în detrimentul celeilalte[1]).

Iată de ce problema informaticii este strîns legată de cea a organizării. Postularea informaticii ca unic remediu al coordonării înseamnă o abordare unilaterală a problemei conducerii. Introducerea unei configuraţii de calcul înseamnă mărirea puterii de prelucrare — şi atît. De ce este nevoie de prelucrare ? de ce fel de prelucrare este nevoie ? — acestea sînt întrebări care ar trebui să se pună atunci cînd se doreşte mărirea eficienţei sistemelor de producţie şi asupra acestora ne vom opri.

Cerinţele de calcul

VORBIM ÎN PREZENT nu numai de calcul, ci de procedee de calcul. Rezultatele sînt găsite în mod mecanic, pornind de la date, prin intermediul unui şir finit de operaţii.

Că este nevoie de calcul economic, este evident. Cînd acelaşi calcul trebuie făcut de mai multe ori şi cînd trebuie memorate volume mari de date, calculatorul electronic se dovedeşte util. Calculatorul este programat, adică i se determină şirul de operaţii, algoritmul de calcul. De acest algoritm depind atît rezultatele calculului, cît şi configuraţia de calcul necesară. Pentru ilustrare vom considera două exemple.

Proiectarea activităţii de foraj presupune cunoaşterea unor date privind straturile geologice. Pe baza unor măsurători şi apoi a unor calcule se poate determina sau evalua extracţia. Un calcul statistic presupune existenţa unor distribuţii obţinute pe baza unui istoric. Cu cît calculul se doreşte mai precis, cu atît volumul datelor trebuie să fie mai mare.

Înmagazinarea unui volum mare de date este costisitoare. Proiectarea, încărcarea şi exploatarea unei baze de date reclamă un efort mare, o investiţie considerabilă. Dacă acest calcul statistic ar putea fi înlocuit cu un altfel de calcul, soluţia bazei de date s-ar modifica. O cercetare care să ducă la înlocuirea calculului statistic cu alt tip de calcul s-ar putea dovedi mai eficientă decît una care să vizeze realizarea de performanţe ale unui calcul statistic.

Un alt exemplu îl constituie problemele de optimizare. Unele procedee moderne de optimizare presupun determinarea unor mărimi de comandă, astfel încît sistemul condus să evolueze spre o ţintă dorită. Un domeniu fecund al matematicii, cum este cel al cercetărilor operaţionale, atrage acum atenţia unui mare număr de informaticieni. Cînd şi unde să aplicăm aceste procedee, sînt întrebări la care matematicianul nu poate răspunde.

Cibernetician economist ar putea să evalueze aceste aplicări printr-o analiză cost-beneficiu. Este foarte posibil ca în anumite cazuri să fie mai eficientă o reducere a numărului de comenzi, pe seama transformării unora în variabile de stare, adică asigurînd dependenţa lor funcţională prin interconectări, care oricum ţin seama de realitate mai bine decît orice evaluare anticipată făcută în afara locului de muncă.

Concluzia pare evidentă. **Nu trebuie creat un mit al informaticii.** Utilizarea calculatorului nu ar trebui considerată progres tehnic **în sine.** Editarea de rapoarte sau ventilarea unor fişiere poate însemna cîteodată o exploatare neraţională a unui dispozitiv scump.

O problemă importantă este şi cea a **preciziei datelor prelucrate.** Chiar dacă se fac calcule — procedeul de calcul este raţional, răspunde unei nevoi reale şi este teoretic eficient — eficienţa rezultatelor este anulată dacă datele sînt inexacte pe cînd procedeul de calcul le presupune exacte. Dacă se recurge la un calcul aproximativ, atunci lucrurile se schimbă, rezultatul calculului poate fi foarte util.

Este semnificativ, în acest sens, interesul din ultimii ani pentru îmbogăţirea cercetărilor operaţionale cu metode care să ţină seama de imprecizia de natură subiectivă [2-3]).

Prioritatea organizării

TRECEREA de la sisteme tehnice la sisteme sociale implică precauţie. Informaticianul se ocupă de prelucrarea informaţiei, este un executant, un tehnician, un constructor. Cibernetician se ocupă de organizarea prelucrărilor, este un arhitect, un dirijor. Informaticianul se ocupă cu structuri de date, cibernetician — cu structuri de procese.

Informaticianul ar putea fi tentat să aplice şi în cazul sistemelor umane metode proprii sistemelor tehnice. Posibilităţile de prelucrare proprii omului fac însă ca acesta să poată organiza astfel

[1]) J. K. Galbraith : Designing Complex Organisations, Addison — Wesley, New York, 1973.

[2]) W. Kickert, Fuzzy Theories on Decision Making, Martinus Nijhoff, Leiden, 1978.

[3]) C. V. Negoiţă, Management Applications of System Theory, Birkhauser Verlag, Basel, 1979.

lucrurile, încît nevoia de informatică să fie minimă. În fața unei avalanșe de informații, omul reacționează **conceptualizînd.** Pe măsura apariției de noi situații, care reclamă mărirea capacității de prelucrare, omul își schimbă punctul de privire, pentru a minimiza această nevoie. Schimbarea punctului de privire înseamnă cîștig de stabilitate structurală. **Raționamentul calitativ reprezintă una din tendințele de micșorare a efortului de prelucrare:** nu prelucrarea unor volume uriașe de date, ci **anumite** prelucrări, judecate cu grijă. Efortul se mută de la forța brută a calculatorului (de altfel destul de limitată, chiar în perspectiva spectaculoasă a dezvoltării actuale a electronicii), spre **soluții ingenioase.** În această viziune, spunem că **organizarea precede informatica** și că **informatica slujește organizarea.**

Acceptarea unui mit al informaticii ar putea duce la investiții uriașe, dar neeficiente și la constituirea unui corp de pseudospecialiști, atunci cînd informaticienii ar fi puși să rezolve probleme de conducere.

Informaticianul poate utiliza echipamente și metode de calcul, dacă în prealabil cineva a formulat o problemă care să le reclame. Chiar absolvenți ai unor școli (foarte bune), unde se învață stăpînirea unor echipamente sau metode de calcul, nu pot hotărî cu competență asupra utilizării acestora, decît dacă stăpînesc procesele ce se urmărește a fi conduse. Informatica se poate învăța la școală, dar procesele de producție — mai greu ; nu există un model standard al procesului de producție, ci o infinitate de situații cărora le face față cel ce are experiență. Or, aceasta se dobîndește în procesul muncii.

Iată de ce consider că nu întotdeauna se justifică existența unui corp distinct de analiști — specialiști care privesc de afară procesul de producție, îl descriu și apoi îi aplică un diagnostic. Aceștia sînt însă **consultați,** nu determină (postulează) soluții.

Cei care aplică tehnica de calcul pentru conducerea producției nu pot fi decît **cei ce lucrează nemijlocit în procese de producție.** În mod firesc, șeful de proiect al unui sistem informatic pentru conducere, dacă vorbim de întreprindere, ar trebui să fie inginer-șef, nu un doctor în informatică. Doctorul în informatică imaginează proceduri care să poată fi folosite drept cărămizi. Arhitectul sistemului este cel ce cunoaște realitatea pe care vrea să o influențeze. Dacă arhitectul este și doctor în informatică, este cu atît mai bine. Așa precum inginerul proiectant utilizează singur rigla de calcul, fără să apeleze la un mînuitor, inginerul din producție trebuie și el să utilizeze singur tehnica de calcul.

Pentru a argumenta această teză, să examinăm cazul sistemelor informatice teritoriale.

Analistul, oricine ar fi acesta, este pus în situația de a observa cum se face conducerea în cadrul teritoriului, pentru a înțelege și a reprezenta această activitate. Dacă în cazul unei întreprinderi, unde activitatea se desfășoară pe un spațiu limitat, accesul observatorului ar putea fi garantat logic, nu acesta este cazul teritoriului, caracterizat de un parametru distribuit : populația. Este aproape evident că în această situație, imaginea ce o are analistul va fi deformată de posibilitățile de percepție a unei realități subtile, adesea neîncorsetată în prevederi normative specifice regimurilor tehnologice.

Determinarea prin calcul a stării unui sistem teritorial ar însemna găsirea unei reprezentări, a unui model, care să permită evaluarea unei evoluții. Elaborarea unui model al activităților socio-economice într-un teritoriu presupune cunoașterea în amănunt a acestor activități, prin trăirea lor nemijlocită. Oricum, problema este foarte complexă și nimeni nu poate garanta validitatea unui model, oricît de atent ar fi elaborat.

O a doua cale de abordare ar fi să se înmagazineze informații în bănci de date care, consultate periodic sau la nevoie, să dea o imagine a stării teritoriului. O astfel de imagine poate sugera decidenților măsuri de luat, sau mai degrabă evitarea repetării unor fenomene nedorite. Dificultatea imensă a unei astfel de abordări este dată de actualizarea informației. Statistica teritoriului poate fi utilă la nivel național, pentru politica de perspectivă — și nu la fel de utilă pentru conducerea operativă locală. De la culegerea datelor, la prelucrarea și apoi la editarea rapoartelor, pînă la decizie trece un timp lung. Conducerea județului nu poate aștepta prea mult la un sistem informatic uriaș, deoarece chiar dacă ar putea fi realizat în condiții de fiabilitate, ar introduce erori care i-ar pune la îndoială eficiența.

Faptul că o informație vine de la calculator nu înseamnă că este și valabilă. Calculatorul furnizează date de aceeași calitate cu cele introduse. Mai mult, dacă procedura de calcul nu este adecvată, rezultatul este inutilizabil, chiar dacă avem date perfecte la intrare. Nu trebuie uitat că schimbarea normativelor sau a orientărilor pe plan local presupune readaptarea procedurilor de calcul și că proiectarea sistemelor informative nu poate ține întotdeauna pasul cu schimbările.

În locul unei soluții privind conducerea bazată exclusiv pe informatică, ar trebui poate recomandată **o soluție organizatorică, fără îndoială beneficiind de informatică,** nu însă în mod utopic, așa cum ar rezulta din publicațiile unor analiști ai societății postindustriale. Este plăcută imaginea unui dialog cu calculatorul, cu care se apelează la uriașe bănci de date în care se găsește orice ; dar nu este și realistă. Dacă mai vorbim de teleprelucrare, atunci imaginea este și mai plăcută. Dar și mai puțin realistă. Puțini știu că existența unor terminale presupune o încărcare suplimentară a memoriei calculatorului — și așa destul de redusă pentru nevoile conducerii. Un calcul simplu (cu creionul pe hîrtie) ar putea să arate că deseori costul unei asemenea soluții este disproporționat față de beneficiile posibile.

Organizarea nu presupune neapărat investiție, dar poate aduce beneficii. Informatica presupune neapărat investiție, dar poate să nu aducă beneficii.

Un model este o interpretare a unei structuri. Informatica este o interpretare a organizării. Dar **nu singura.** Concentrarea atenției numai asupra informaticii poate da impresia unui model unic. Or, realitatea este alta.

Constantin Virgil NEGOIȚĂ
șef de laborator
la Institutul Central
pentru conducere și informatică

O aniversare cu multiple semnificații

(Urmare din pag. 5)

pentru pace și progres. Țara noastră, președintele ei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** personalitate proeminentă a vieții politice contemporane se bucură de un înalt respect în lumea întreagă pentru pozițiile constructive pe care se situează în vederea făuririi unei noi ordini economice și politice mondiale, promovării păcii și colaborării, a respectului reciproc, între țări suverane și independente, egale în drepturi, poziții îndreptate în sensul progresului economic și social, al realizării unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră.

Prin succesele repurtate în făurirea noii societăți, ca și în dezvoltarea relațiilor sale internaționale, prin promovarea unei politici de pace și de largă conlucrare cu toate țările și popoarele lumii, prin contribuția activă la întărirea forțelor socialismului și progresului, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare, partidul nostru se afirmă ca un detașament de nădejde al mișcării comuniste și muncitorești, al frontului mondial antiimperialist, ca un factor activ în întărirea colaborării și solidarității internaționale dintre toate forțele progresiste din întreaga lume.

ÎN ÎNTÎMPINAREA ZILEI DE 1 MAI, omagiul semnificativ adus de oamenii muncii din întreaga țară îl reprezintă marile realizări obținute în muncă. În marea întrecere socialistă care se desfășoară în aceste zile se obțin rezultate de prestigiu în îndeplinirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate în acest an, în dezvoltarea social-economică a întregii țări.

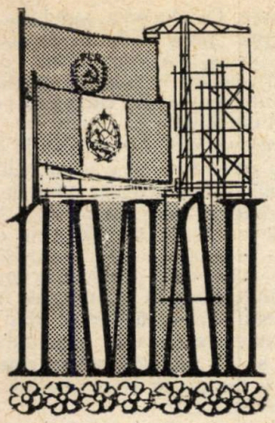

MAREA DEMONSTRAȚIE DIN 1 MAI 1939
CONTEXTUL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL

LECȚIILE ISTORIEI consemnează nu numai victoriile și înfrîngerile, ci și complexul acelor factori obiectivi și subiectivi, cu determinări particulare și generale, în care se cuprinde evoluția personalităților, partidelor, claselor, statelor sau grupurilor de țări, a lumii în ultimă instanță. Sub acest unghi, anul 1939 reprezintă o mare încărcătură de valori analitice privind situația internațională, iar în cadrul acesteia firesc a României.

România se afla acum patruzeci de ani, în fața unor probleme de a căror rezolvare depindea menținerea independenței și unității naționale. În 1939, România continua să rămînă, în această parte a Europei, țara care refuza alianța cu Germania nazistă și era gata să reziste armat în condițiile sprijinului altor puteri. Începutul anului adusese armatele Reichului hitlerist după ocuparea Cehoslovaciei pînă la hotarele nord-vestice ale României. Garanțiile solicitate Franței și Angliei de România, cînd au fost date, s-au dovedit neeficiente. În aceste împrejurări ale anului 1939 România se găsea izolată, cu o politică externă ostilă puterilor hitleriste — revanșarde, și activă în eforturile pentru încheierea unui sistem de alianțe regionale, pact balcanic, bloc al neutrilor, care să situeze țara în afara cîmpului confruntărilor agresive. Dar strădaniile sale s-au dovedit inoperante în condițiile în care marile puteri croiau strategii ofensive și defensive fără a ține seama de țări ca România, Grecia, Jugoslavia, Albania, pentru a le aminti numai pe cele din zona sud-est europeană. Și pentru că istoria izolării României nu este o simplă înmagazinare de evenimente pe care să le înșirăm în monografii sau studii, ci este evocarea unor momente pline de dramatism, cu consecințele știute, trebuie să tragem și de aici concluzii importante. Iar evocările istorice, cum sînt cele referitoare la încărcatul an 1939, le facem sub incidența marilor responsabilități în fața națiunii noastre.

ÎNTRE ELEMENTELE principale ale analizei situației politice a României anului 1939 se desprind acelea care privesc dispunerea forțelor politice, de clasă în raport cu marile probleme ce se aflau în fața țării. Concluzia cea mai importantă, legitimată de faptele concrete din epocă, este aceea că România se situa în rîndul țărilor ostile fascismului, dictaturii fasciste, agresiunii și barbariei hitleriste. Că în țara noastră exista un larg evantai de forțe, predominat pe scena vieții politice, forțe care se manifestau deschis contra Reichului nazist, respingînd orice alternativă de alianță sau apropiere de puterile fasciste. În acest evantai, rolul decisiv prin militantismul său, prin fermitatea și maturitatea sa, aparținea clasei muncitoare și organizațiilor sale politice, între care se distingea prin combativitate și dîrzenie Partidul Comunist Român.

Clasa muncitoare a reprezentat pivotul mișcării antifasciste, fiind cea mai consecvent ostilă forță de masă împotriva fascismului. Pe neclintita atitudine antifascistă a clasei muncitoare s-a bizuit în primul rînd partidul nostru comunist în lupta sa de mobilizare a tuturor categoriilor sociale, grupărilor și partidelor politice într-un larg front popular de apărare a libertăților democratice, a independenței și integrității țării. Din rîndurile clasei muncitoare s-au ridicat, animați de cel mai fierbinte simțămînt patriotic, militanți revoluționari care au înțeles că apărarea intereselor maselor exploatate se întrepătrunde cu apărarea intereselor țării împotriva dictaturii fasciste, a războiului, a sfărîmării unității naționale.

Clasa muncitoare a fost avangarda puternicei mișcări antifasciste din România care a împiedicat, în tot deceniul al patrulea, instaurarea fascismului la putere, înlesnind menținerea țării pe un curs al politicii interne și externe ostil fascismului, hitlerismului.

Există o conexiune intimă între climatul politic general din țară, al anilor 1933—1940, potrivnic fascismului și fermitatea cu care clasa muncitoare, iar în jurul său alte forțe largi populare, s-au ridicat pentru a bara căile de fascizare a României. După cum există o determinare de neocolit între politica externă a țării noastre, poziția reprezentanților săi la reuniuni internaționale, la Liga Națiunilor și alte foruri pozitive de apărare a păcii, de condamnare a agresiunii, a fascismului și poziția antifascistă fermă a clasei muncitoare, a maselor populare, în ultimă instanță a poporului român.

Înțelegînd temeinic rolul și locul componentei de bază a mișcării antifasciste din România, al clasei muncitoare, se pot explica fenomene politice de masă ca cele din 1939 și multe altele anterioare și ulterioare. Este vorba de rezistența care a așezat țara noastră într-o postură cu totul aparte în ajunul izbucnirii războiului mondial și încă după aceia. Izolată și într-un anume fel singură, România anului 1939, a anului cînd Germania hitleristă domina centrul și sud-estul Europei, nu numai că nu se aliază puterilor fasciste, dar desfășoară o politică antihitleristă.

Guvernele României, oricît de subordonate erau monarhului, au ținut seama în importante situații de climatul general care stăpînea masele populare, au avut în vedere rațiuni supreme de salvgardare a independenței și suveranității naționale. Într-un asemenea climat de ostilitate largă populară față de Germania hitleristă, față de agentura acesteia Garda de Fier, o serie de guverne care s-au succedat în acea perioadă, respectiv ale lui Miron Cristea, Armand Călinescu și Gheorghe Argeșanu au acționat pentru apărarea integrității și suveranității naționale, pentru menținerea păcii, contra agresiunii hitleriste și a coloanei sale a V-a din țara noastră. În condițiile dictaturii regale, ale cărei direcții antidemocratice sînt bine știute, au existat la nivele guvernamentale, reprezentanți ai politicii României, care fără a fi exponenți ai democratismului, s-au aplecat totuși atent asupra situației grave în care se afla țara și asupra stării de spirit a maselor, a voinței populare, respingînd apropierea de puterile fasciste, amînînd aplicarea în practică a pactului economic româno-german și căutînd stabilirea unui sistem de alianțe salutar. Pregătirile făcute, inclusiv quasimobilizarea armatei întru apărarea țării contra Germaniei hitleriste și aliaților săi, în prima parte a anului 1939, stau mărturie a liniei adoptate de guvernele României pînă la izbucnirea războiului și chiar după. Între altele trebuie arătat că dintre cei trei prim miniștri amintiți niciunul nu a supraviețuit anilor 1939—1940. Lor li se adaugă și alte personalități politice ale regimului burghez din România, între care Nicolae Iorga, fost prim-ministru, Virgil Madgearu, ministru, Victor Iamandi ministru, și alții care au fost — în aceeiași perioadă — victime ale atentatelor și asasinatelor agenturii hitleriste legionare. Un altul, Nicolae Titulescu, murea în 1940 departe de țară, în condiții dramatice, urmărit de furia bandelor hitleriste

Păstrînd totdeauna proporțiile în aprecierea reală a locului diferitelor personalități ale vieții politice românești, judecîndu-le și în contextul guvernării burgheze, în cazul anului 1939, al regimului dictaturii regale, putem și se cuvine să marcăm rolul unor asemenea oameni politici lucizi, cu simțul responsabilității pentru interesele independenței și integrității patriei, care au acționat, unii chiar cu sacrificiul vieții, împotriva înrobirii României de către imperialismul hitlerist.

Nu este lipsit de semnificație și faptul că în 1939, în ajunul și chiar în primele luni ale războiului, cînd Reichul nazist înregistra cunoscutele succese militare, în România, mișcarea an-

tifascistă lua amploare. 1 MAI 1939 este una din dovezile încărcate de semnificații și de valori politice.

Pericolul ce-l reprezentau țările fasciste pentru suveranitatea și unitatea națională, ca și primejdia ce o constituia Garda de Fier, au pus în fața partidelor și grupărilor politice importanta problemă a atitudinii ce trebuia să o adopte. Și au fost adoptate poziții diferite, de la interzicerea Gărzii de Fier în 1933, cu epilogul asasinării primului ministru I. G. Duca de către legionari, la poziția lui Nicolae Titulescu și a altor diplomați români peste hotare și pînă la procesul intentat căpeteniilor legionare.

Legionarii, care îndepliniseră rolul de piesă diversionistă în caruselul politicienilor marii burghezii, aveau, după instaurarea dictaturii hitleriste în Germania, pretenții de competitori la putere, căutînd să se impună prin orice mijloace. Ei au desfășurat o furibundă campanie anticomunistă, șovină, antisemită, agresivă și ostilă la tot ceea ce însemna democrație și forțe progresiste în România. Alcătuindu-și unități de șoc, după chipul celor hitleriste, îndreptate contra muncitorilor, a cetățenilor pașnici din orașe și sate Garda de Fier, stipendiată de Berlin, s-a constituit în reprezentanța hitlerismului în România, propagînd ideologia și politica de inspirație nazistă. Forma supremă de acțiune a fost asasinatul. Terorismul legionar a cunoscut riposta fermă a mișcării antifasciste care vedea în Garda de Fier instrumentul aservirii României față de Reichul hitlerist, al pierderii independenței patriei. Tocmai o asemenea ripostă pornită din aversiunea populară a contribuit la decizia reprezentanților guvernamentali amintiți de a trece la măsurile antilegionare din 1939.

CLASA MUNCITOARE care reușise să ridice prin marile lupte politice prima mare baricadă în Europa contra fascismului după venirea lui Hitler la putere, a fost forța care a vitalizat clase, pături sociale, partide și grupări politice organizații și asociații profesionale, culturale la o amplă și puternică mișcare antifascistă. Partidul Comunist, pornind de la consecvența de granit a antifascismului muncitorimii, a adunat ca într-un fluviu, forțe din cele mai diferite pentru a rezolva principala problemă a acelei perioade — salvarea independenței patriei. Antifascismul în România a avut în același timp toate componentele mișcărilor antifasciste, cu laturile de clasă, de apărare și dezvoltare a cuceririlor democratice, de menținere a păcii, de înfrățire a maselor exploatate românești cu cele al naționalităților conlocuitoare, de condamnare a antisemitismului, a rasismului fascist, de solidaritate militantă internațională, de apărare a culturii, a tradițiilor progresiste ș.a.m.d. Aceste componente formau conținutul chemărilor la unitatea de acțiune a clasei muncitoare între comuniști, socialiști, social-democrați. În jurul acestor componente Partidul Comunist Român a conceput și acționat pentru crearea unui Front Popular Antifascist, realizînd blocuri democratice cu diverse partide sau grupări politice, ca Frontul Plugarilor, MADOSZ-ul, Partidul Socialist, Liga Muncii, Comitetele Cetățenești, cu fracțiuni ale P.N.Ț. și numeroase organizații de masă sindicale, culturale. Sub acest raport, se cere marcată atitudinea antihitleristă a unor partide burgheze sau grupări burghezo-democratice, ca cele conduse de către Dem. Dobrescu, N. Lupu, Gr. Iulian, Gr. Filipescu și altele.

Comunitatea ostilității față de Germania nazistă și față de Garda de Fier nu subsidia varietatea de scopuri ale diferitelor forțe sociale politice, chemate să realizeze Frontul Popular. Imperativ era dincolo de această varietate să se stabilească obiective comune principale care să apropie aceste forțe. Aceste obiective comune au fost incontestabil salvgardarea independenței și apărarea unității naționale.

Este marele merit al Partidului Comunist Român, care deși ilegal, mic sub raport numeric ,dar puternic prin înrîurirea și rolul său, că a știut să-și concentreze principala direcție de activitate asupra apărării țării de pericolul fascist și să pună la bazele acestei activități unitatea de acțiune a clasei muncitoare.

Desprinzîndu-se treptat din strangulările sectariste care-l izolau de mase, Partidul Comunist a găsit noi și noi căi de apropiere și conlucrare cu celelalte partide și organizații muncitorești atît pentru apărarea intereselor economice ale proletariatului, cît și pentru făurirea temeliei muncitorești pe care să clădească frontul celor mai largi forțe populare contra fascismului. Cercetarea atentă a documentelor mișcării muncitorești din epocă, atestă mutațiile de fond ale atitudinii Partidului Comunist față de celelalte partide muncitorești, față de P.S.D. și P.S.U., față de sindicatele C.G.M. Drept rezultat, aceste organizații și o serie de lideri ai lor vor începe să răspundă apelurilor Partidului Comunist la Front Unic și Frontul Popular Antifascist.

Se realiza, astfel, în acei ani, practic, în focul luptelor proletare și al mișcării antifasciste, fundația unității mișcări muncîtorești atît de indispensabilă pentru obiectivele democratice, de progres, de apărare a independenței și integrității țării.

Trebuie spus cu multă claritate că ceea ce a caracterizat ceea ce a fost propriu muncitorimii din România a fost o statornică vocație spre unitate. Mișcarea muncitorească în țara noastră a început **unită** și nu împărțită pe curente și organizații socialiste diferite, lassaliene, proudhoniste, anarhiste bacunineste sau de altă orientare. Unită și pe baza principiilor socialismului științific afirmate în anii '80 a evoluat și s-a maturizat mișcarea noastră muncitorească. Sub semnul unității s-a desfășurat Congresul socialist din mai 1921 care a consacrat Partidul Comunist Român drept unicul partid muncitoresc la acea dată. Unită a evoluat și mișcarea sindicală. Disensiunile și dezbinările survenite timp de circa un deceniu au privit mai ales conducerile partidelor și nicidecum masa muncitorilor socialiști și comuniști. Vocația unității clasei muncitoare și-a spus cuvîntul chiar și în acel deceniu de grele încercări pentru mișcarea noastră revoluționară, arătînd că această clasă continua să fie reprezentanta misiunii istorice de port-drapel al democrației, păcii, independenței și construirii unei noi societăți, socialiste.

SUCCESELE, realizarea fie și parțială a unității muncitorești de acțiune contra fascismului au constituit temelia pe care s-au ridicat noi alianțe și fronturi comune. Partidul Comunist Român și-a lărgit orizontul de activitate pe o vastă arie politică, educativă, ideologică pentru influențarea maselor în direcția antifascistă. În aceste împrejurări au apărut limanuri noi pentru o mare parte a intelectualității românești animată de idealuri democratice și patriotice, care-și căuta făgașul de afirmare a adevăratelor valori progresiste patriotice pe care să le pună în slujba patriei amenințate. Împotriva hitlerismului, care amenința cuceririle civilizației și progresului omenirii, contra fascismului de pretutindeni care propaga falimentul culturii, intelectualitatea noastră s-a ridicat sub cele mai variate forme, în funcție de gruparea politică și optica determinată de limitele clasei din care provenea. Nu greșim dacă afirmăm că majoritatea fruntașilor vieții științifice culturale, români și din rîndul naționalităților conlocuitoare, s-a aflat pe baricada luptei antifasciste. Ceea ce era comun majorității intelectualității din țara noastră s-a dovedit a fi fost răspunderea pentru soarta țării, ostilitatea față de hitlerism și susținătorii acestuia în România — Garda de Fier. În asociații antifasciste, într-o bogată presă progresistă, acești intelectuali demascau scopurile fascismului de a introduce forme narcotizante, de întunecare a conștiinței maselor spre a le domina mai ușor, se ridicau împotriva pseudodoctrinelor importate care încercau să justifice acțiunile teroriste și de subordonare a țării unor puteri străine pe care le desfășurau organizațiile fasciste, doctrine care erau cu totul străine unui popor cu o puternică spiritualitate sănătoasă.

Intelectualii antifasciști au tras semnalul de alarmă asupra cultivării de către fascism a urei față de om, altoită pe egocentrism și megalomanie, pe rasism și teroare. Cu multă virulență a fost demascată esența teoriilor privind renunțarea la rațiune în favoarea unei conștiințe mistice. Condamnarea Gărzii de Fier, dezvăluirea legăturilor strînse ale acesteia cu Germania nazistă era făcută de pe postamentul solid al intereselor supreme ale patriei, de menținere a suveranității, a ființei naționale. Conținutul patriotic, imprimat de partidul comunist, era cu totul opus frazeologiei patriotarde, naționalist șovine. Acest conținut nu era deloc rupt de solidaritatea internațională cu mișcările revoluționare progresiste, antifasciste. Dimpotrivă, mișcarea antifascistă din România a fost prezentă prin reprezentanții săi la toate acțiunile importante de solidarizare cu lupta antifasciștilor din alte țări, a fost prezentă la mari reuniuni internaționale pentru pace și contra fascismului de la Paris, Bruxelles, New York și alte orașe. Peste 600 de voluntari români au luptat cu arma în mînă în brigăzile internaționale antifasciste din Spania.

Conținutul patriotismului forței conducătoare a mișcării antifasciste românești a ieșit mai clar în evidență în ajunul războiului cînd cu armatele hitleriste la hotarele nord-vestice ale țării. Partidul Comunist Român în Apelul din martie 1939, se adresa întregului popor : „Hitler vrea să vă răpească grîul, petrolul și teritoriul. El vrea să vă arunce în robie... Ridicați-vă la luptă pentru a împiedica orice capitulare. Partidul Comunist

dr. docent Titu GEORGESCU

(Continuare în pag. 25)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Evoluții în gîndirea economică din țările în curs de dezvoltare (I)

PENTRU CERCETĂTORII și oamenii politici progresiști din țările lumii a treia una din condițiile majore pentru înlăturarea subdezvoltării și dezvoltarea economico-socială independentă a acestor țări o constituie restructurarea pe baze noi, echitabile a relațiilor dintre statele lumii. O alta, de o importanță prioritară, o constituie eforturile proprii, concentrarea tuturor forțelor umane și a mijloacelor materiale interne pentru dezvoltarea industriei, agriculturii, a tuturor compartimentelor vieții social-economice. Se demonstrează adesea, cu numeroase argumente economice, sociale, politice, că un proces de asemenea proporții, cu consecințe atît de complexe — cum este eradicarea subdezvoltării, devine posibil numai pe baza transpunerii în viață a unor programe de evoluție curente și de perspectivă bine elaborate, care să pornească de la studierea atentă, profundă a realităților concrete din fiecare țară.

Nu numai teoria ci și experiența de pînă în prezent demonstrează că în alcătuirea unor asemenea programe de largă anvergură, care să cuprindă ansamblul dezvoltării social-economice, **un rol de mare însemnătate trebuie să revină statului.** Așa cum este cunoscut, în multe țări ale lumii a treia a apărut și s-a dezvoltat sectorul de stat, public, ca urmare a unor naționalizări de mijloace de producție ale fostei administrații coloniale sau expropierii unor grupuri exploatatoare interne. În aceste condiții, chiar în cazurile în care nu se declară direct necesitatea naționalizării principalelor mijloace de producție, a lărgirii sferei acesteia, necesitatea dezvoltării în tot mai mare măsură a sectorului public, se consideră că dezvoltarea este o problemă prea importantă pentru ca statul să rămînă un simplu spectator în fața inițiativei private cerîndu-se, în general, o angrenare mai viguroasă a statului în procesul de restructurare a societății.

În gîndirea economică din țările ce și-au cucerit recent independența, se relevă opinii diferite, unele chiar opuse, cu privire la funcțiile economice ale statului. Aceste deosebiri nu trebuie însă înțelese ca o confruntare între cei care exagerează rolul statului și cei care contestă necesitatea funcțiilor economice ; este vorba mai degrabă de dispute în legătură cu gradul de intervenție a statului în viața economică.

Reflectînd realitatea creșterii rolului sectorului de stat în dinamizarea vieții economice și sociale din țările lumii a treia, într-un studiu elaborat de un grup de specialiști sub egida C.E.P.A.L. se subliniază că în prezent apare ca o trăsătură comună în orientarea politică din zona latino-americană „tendința de a defini sectorul public ca element regulator al pîrghiilor pieței bazate pe un model al creșterii participative. Într-adevăr — continuă studiul — toate țările prevăd în planurile lor o contribuție majoră a investițiilor publice în cadrul investițiilor totale"[1]). O poziție apropiată cu privire la rolul sectorului de stat și al funcțiilor economice ale statului se întîlnește și în alte zone ale lumii a treia. În Africa, o serie de gînditori subliniază rolul dezvoltării economice autocentriste, în care locul prioritar în politica investițională să-l aibă sectorul public. În cel de-al IV-lea plan al Camerunului (1976–1981), de exemplu, se prevede ca, din totalul investițiilor, 73% să fie realizate de sectorul public și numai 27% să fie finanțate de sectorul privat. Această strategie, așa cum se relevă într-o analiză întreprinsă de cunoscutul economist egiptean Samir Amin, este împărtășită și de alte țări ale zonei respective. Politica de dezvoltare autocentristă promovată de economiști africani apare ca o opoziție reală și plauzibilă la politica economică etero-centristă care pune accent pe factorii exteriori în dezvoltare — politică susținută, între alții, de unii economiști occidentali (cum este Philippe Hugon în Analyse du sous — développement en Afrique noire — l'exemple de l'économie du Camerouh", Paris, 1968) [2]).

Trebuie subliniat că concepția privind rolul statului în dezvoltare variază în funcție nu numai de nivelul economic al acestor țări, ci și de opțiunea strategică de perspectivă a acestora ; așa cum se știe, unele țări se pronunță deschis pentru opțiuni de natură socialistă și acționează în acest sens (Algeria, Angola, Mozambic, Tanzania, Etiopia etc.), altele se pronunță pentru o cale proprie necapitalistă, în sfîrșit alte state dintre cele ce și-au cucerit independența mențin structuri de tip capitalist sau precapitalist.

Referindu-se de exemplu la opțiunea socialistă a uneia din țările menționate — Tanzania, președintele acestei țări Julius K. Nyerere cunoscut și prin activitatea sa publicistică, subliniază fără echivoc că

FIȘE

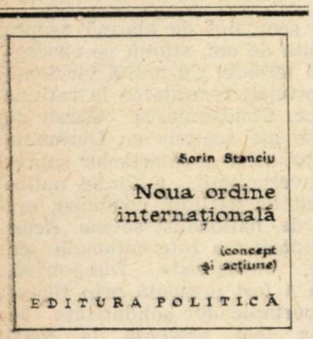

● *După cum arată Sorin Stanciu în cartea sa* Noua ordine internațională (concept și acțiune), *Ed. politică, 1979, 108 p., întreaga dezvoltare a lumii contemporane face dovada că în lume își croiește drum atît ideea, cît și hotărîrea popoarelor de a pune capăt vechii ordini internaționale și de a instaura o nouă ordine internațională. În ciuda deosebirilor de vederi care mai există, spune autorul, noua ordine internațională a devenit o preocupare concretă a tuturor popoarelor. Viața confirmă justețea aprecierilor partidului nostru în această privință, noua ordine internațională, gîndită ca un sistem de relații noi, bazat pe principii de egalitate și echitate, presupunînd dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor, lichidarea inegalităților, discriminărilor, distorsiunilor, a decalajelor economice, a împărțirii lumii în țări sărace și țări bogate, asigurarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, crearea de condiții propice progresului economic și social mai rapid, figurează astăzi sub diferite forme pe ordinea de zi a activității diferitelor instituții specializate ale O.N.U. Din cuprins: O idee își croiește drum în lume; Coordonate ale noii ordini internaționale; O revoluție în viața mondială.*

„Învierea" aurului

● *Un articol din revista THE ECONOMIST (13–19. I. 1979), intitulat* The gold revival *(Învierea aurului) poartă subtitlul „S-a presupus că aurul a fost înlăturat din sistemul monetar internațional. El s-a întors". În 1975 această înlăturare a fost chiar formală, cînd s-a hotărît abolirea ficțiunii unui preț oficial, fără legătură cu prețul pieței. O șesime din stocul de aur al F.M.I. a fost înapoiat țărilor membre și o altă șesime a fost pusă în vînzare. În prezent însă băncile centrale își reevaluează febril rezervele lor de aur, dar mai semnificativ ar fi că sistemul monetar european pe cale de a se naște „va avea în gură o linguriță aurită". Se presupune că participanții la acest sistem vor depune la fond un procent egal din rezervele lor în dolari și în aur. După autor, aurul are multe dezavantaje ca fond de rezervă, dar nici alternativele nu s-au dovedit a fi ideale. Exemplul cel mai evident este dolarul, dar eșecul real l-ar reprezenta după autor DST-urile care, cel puțin deocamdată, nu au reușit să-și dobîndească atractivitatea dorită de arhitecții sistemului. Cu toate absurdităților sale și în ciuda tuturor obstacolelor aurul continuă să fie moneda mondială cea mai căutată.*

S.U.A. și cercetarea științifică

● *Revista PROBLÈMES ECONOMIQUES (6. XII. 1978) reproduce din „Neue Zürcher Zeitung" un articol cu titlul* Sorge der USA um ihre Wissenschaft und Technik *(Preocuparea S.U.A. pentru știința și tehnica sa), de dr. A.P. Speiser. După autor, sentimentul pionieratului care anima în trecutul recent pe cercetătorii americani este din 1970 în evidentă regresie. La suprafață această evoluție nu este prea perceptibilă, căci oferta de produse noi continuă — ceasuri cu cuarț, calculatoare de buzunar, jocuri video, aparate menajere — dar aparențele sînt înșelătoare. Aceste noutăți se sprijină pe baze științifice cu vechime de douăzeci și treizeci de ani. Numeroase indicii sugerează că există în prezent mai puține preocupări pentru tehnica anilor 1980 și 1990 decît se observă pentru cea a anilor '60 și '70. În 1963 se destina încă 3 la sută din PNB pentru cercetare și dezvoltare, în 1978 — doar 2,2 la sută. Cercetarea industrială, chiar dacă nu i s-a redus finanțarea, este tot mai mult orientată spre obiective pe termen scurt. Se exprimă chiar teama că Japonia și R.F.G. ar putea „cuceri" supremația economică. Soluția preconizată ar*

pentru asigurarea justiției economice „statul trebuie să exercite un control efectiv asupra principalelor mijloace de producție". Totodată „statul trebuie să-și asume răspunderea de a interveni activ în viața economică a națiunii astfel încît să asigure bunăstarea tuturor cetățenilor și să prevină exploatarea omului de către om, a unui grup de către altul"[3]. Politica economică pe care trebuie s-o promoveze statul — se remarcă în continuare — este politica sprijinirii pe forțe proprii (self-reliance) la toate nivelurile : individual, comunitar (de grup) și național. Aceasta înseamnă „să alegi calea de dezvoltare prin care să nu depinzi de alții".

Fără îndoială că promovarea politicii bazate pe forțe proprii nu este nici nouă și nici originală, ea este susținută de majoritatea țărilor lumii a treia, deosebirile fiind de nuanță, de accent și nu de esență. Original este însă modul în care J.K. Nyerere încearcă s-o aplice la condițiile specifice ale unei țări care dorește „să construiască un stat socialist", pornind de la principiile „socialismului african modern".

Potrivit altor opinii statul ar trebui să îndeplinească „un rol complementar intervenției private", acționînd ca producător doar în sectoarele strategice. Sînt totodată țări ale lumii a treia în care se proclamă că statul trebuie să exercite o funcție complementară și subsidiară individului și organizațiilor sociale în calitate de intermediar. Un asemenea principiu este relevat în Argentina, în „Program de Recuperacion y Expansion, abril 1976". În Planul național de dezvoltare a Uruguayului pe anii 1973—1977 se susține ideea restrîngerii rolului statului, a evitării „prezenței statului intervenționist" în mecanismul economic al țării. Puncte de vedere apropiate, sub anumite aspecte, se întîlnesc și în literatura socio-economică africană, de exemplu la Daniel Bio. Spre deosebire însă de cei care au anumite rezerve față de acțiunea „statului intervenționist", Daniel Bio admite că față de problemele mari cu care se confruntă societatea, statul nu trebuie să stea neutru. Dimpotrivă, neintervenind în probleme care pot fi soluționate de comunitățile locale, statul va avea răgazul necesar dar și obligația să se orienteze cu simțul responsabilității participative spre problemele „dezvoltării generale, naționale, ba chiar internaționale"[4].

Există numeroase poziții cu privire la rolul statului în mecanismul economico-financiar al societății care susțin participarea directă a puterii publice în elaborarea și executarea unor proiecte din sectoarele strategice și sfera serviciilor, precum și participarea statului la anumite proiecte din sectoare productive lăsate mai mult pe seama participării private. Ele se relevă de pildă în Bolivia, potrivit orientărilor planului de dezvoltare economică și socială din 1976—1980.

În alte puncte de vedere, chiar acele care nu implică o dezvoltare declarată de tip socialist, se susține în mod deschis și insistent necesitatea intervenției masive a statului în viața economică, transformarea acestuia într-un agent economic constant și competent. Această intervenție este concepută să se exprime cu precădere în creșterea ponderii investițiilor publice în finanțarea procesului de dezvoltare economică. Ceea ce va însemna, așa cum se subliniază în Planul de dezvoltare național pe anii 1975—1980 din Peru, amplificarea rolului statului „ca producător de bunuri de bază pentru dezvoltare". Studiul alcătuit sub egida C.E.P.A.L., din care am extras aprecierea, considera că diversele concepții cu privire la rolul statului se exprimă în ultimă instanță prin „coeficientul de participare a investițiilor publice în volumul total al investițiilor"[5] în procesul de creștere și dezvoltare economică a țării.

Trebuie însă subliniat că oricît de importantă și necesară este apreciată a fi intervenția statului național pentru asigurarea echilibrului economic și mai ales a accelerării progresului economico-social al unei țări, se afirmă că ea nu poate soluționa problemele grave cu care se confruntă societatea decît atunci cînd sînt unite toate forțele înaintate ale națiunii — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea progresistă, celelalte pături sociale care, în etapa actuală, cunosc un evident proces de radicalizare. Sublinierea necesității acestei uniri a tuturor forțelor naționale se remarcă drept o trăsătură comună în gîndirea a numeroși gînditori din Africa, Asia și America Latină.

prof. dr. Ion BULBOREA

[1] General E (C.E.P.A.L.) 3 de marzo de 1977, Tendencias y proyecciones al largo plazo del desarrollo economico de America Latina, p. 69.

[2] Vezi Albert Bonnal, Remarques sur la planification cammérounaise, în Revue française de'études politiques africaines, nr. 140/141, p. 71—72.

[3] Julius K. Nyerere, Ujamma. Essays on Socialism. Dar es Salam, Oxford University Press, Nairobi, London, New York, 1968, p. 12—13 ; vezi respectiv și pp. 151—152 ; 14.

[4] Daniel Bio, La recherche d'une vrai paix mondiale, Cotonou, Dahomey, 1971.

[5] Vezi General E (C.E.P.A.L.) 1027, 3 de marzo de 1977.

ți schimbarea atitudinii față de progresul tehnic, în care să nu se vadă un inamic al calității vieții și asigurarea „marilor școli ale țării" cu mijloacele necesare cercetării.

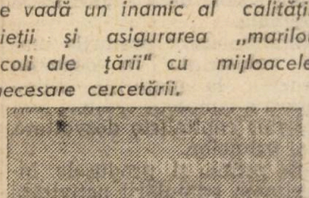

● *Editată de „Revista economică" lucrarea Contractul comercial de vînzare internațională (volumul 4 din colecția „Relații economice internaționale", autor : dr. Al. Deteșan, dr. Nicolae Ghimpa, p. 416), își propune să constituie un instrument de lucru pentru lucrătorii din domeniul comerțului exterior. Ca urmare, fiecare capitol — încheierea contractelor, obiectul lor (marfa și prețul), condițiile și efectele livrării, garanții de calitate, modul de soluționare a reclamațiilor etc. — conține normele de drept, uzanțele internaționale și tipuri de clauză privind secțiunea respectivă din contract ; comentariile se referă, cu precădere, la aspectele de aplicare în practică a celui mai important instrument juridic din activitatea de comerț exterior — contractul de vînzare cumpărare internațională. Raporturilor contractuale dintre întreprinderile economice producătoare de mărfuri pentru export și întreprinderile de comerț exterior exportatoare, autorii le-au consacrat capitolul 8 : contractul economic de livrări pentru export — interferențe cu contractul comercial de vînzare internațională. Lucrarea mai cuprinde trei secțiuni care vin să sublinieze caracterul ei de instrument de lucru : o monografie a derulării contractelor de export (cap. 8), culegeri de practică arbitrală internațională (cap. 9), practica arbitrajului de stat central privind contractele economice de export și import cap. 10).*

Întîlnire de lucru

● *Recent Revista „Ekonomiceskaia Gazeta" a organizat, cu prilejul celei de a 30-a aniversări a C.A.E.R., o întîlnire de lucru la care au luat parte redactori șefi ai revistelor economice din țările socialiste membre ale C.A.E.R. În cadrul reuniunii, care s-a desfășurat la Moscova în zilele de 16—18 aprilie a.c., a avut loc un schimb de opinii privind reflectarea în presa economică a fiecărei țări a diferitelor aspecte ale dezvoltării economice și relațiilor de colaborare între țările socialiste membre ale C.A.E.R. Totodată a avut loc și un schimb de experiență privind munca redacțională a revistelor participante.*

Dezbatere științifică

● *În cadrul preocupărilor pentru perfecționarea indicatorilor și a normativelor de eficiență, Institutul de economie industrială, în colaborare cu Direcția finanțe-prețuri din M.I.C.M. a organizat recent o dezbatere științifică pe tema* Considerații metodologice privind determinarea eficienței economice a utilizării fondurilor fixe. *Participanții au analizat propuneri de perfecționare a metodologiei de determinare a eficienței fondurilor fixe, elaborate de către un colectiv de cercetare al I.E.I. pe baza studiilor întreprinse.*

Simpozion

● *În perioada 24—25 aprilie 1979 s-au desfășurat în cadrul Academiei de studii economice din București lucrările simpozionului studențesc pe tema :* Metodologii de cercetare, nouă formă de integrare a învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția, *organizat de Laboratorul de conducere a unităților industriale. Au fost prezentate rezultatele unor studii efectuate în 40 de întreprinderi privind elaborarea unor soluții de reducere a costurilor de producție, de sporire a calității produselor, de creștere a eficienței economice.*

FIȘE

20 NOUA ORDINE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ, IMPERATIV AL CONTEMPORANEITĂȚII

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ATÎTA TIMP cît a constituit unicul sistem social și chiar după apariția sistemului mondial socialist, capitalismul a promovat relații internaționale întemeiate pe exploatarea omului de către om, pe asuprirea unor națiuni de către altele, pe exploatarea nemiloasă și nerațională a avuției popoarelor, pe inegalitatea dintre țări și popoare. Ordinea economică mondială și vechile relații internaționale generate de capitalism și imperialism au devenit anacronice, incompatibile cu marile prefaceri intervenite în lume, cu noile tendințe ale vieții internaționale.

În locul acestora, în mod necesar se impune statornicirea unor relații bazate pe respectarea strictă a independenței naționale, a suveranității statelor, pe deplina egalitate, relații care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor, lichidarea împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace, în țări dezvoltate și țări subdezvoltate, în țări exploatatoare și țări exploatate, într-un cuvînt, să fie instaurată o nouă ordine internațională.

Prin ordine economică internațională înțelegem acea structură a economiei mondiale compusă din economiile naționale ca părți componente ale sale, bazată pe un tip istoricește determinat al diviziunii internaționale a muncii, pe un sistem specific de legături economice internaționale și pe anumite mecanisme economice internaționale, existente într-o etapă sau alta, cum sînt : mecanismele comerciale, mecanismul prețurilor, mecanismul monetar, mecanismul financiar internațional etc.

Ordinea economică internațională reflectă deci structurile de bază ale economiei mondiale existente la un moment dat. Amploarea și natura legăturilor economice internaționale care se stabilesc între state depind — alături de alți factori — de gradul de dezvoltare al diferitelor economii naționale și de participarea lor la diviziunea internațională a muncii ; modificările intervenite în cadrul acestora impun schimbarea ordinei economice internaționale date. Iar, în prezent, aceasta este o necesitate obiectivă care decurge din faptul că :

a) Actuala ordine economică internațională nu mai corespunde mutațiilor revoluționare produse în ultimele decenii, nu reflectă nici actualul raport de forțe internațional.

b) Actuala ordine economică internațională instituită pe baza diviziunii internaționale capitaliste a muncii menține încă o parte însemnată a țărilor lumii într-o gravă stare de subdezvoltare, perpetuează inegalitatea și decalajele economice. În condițiile creșterii interdependenței economice dintre țări, disproporțiile existente în economia mondială determină, în cele din urmă, însăși limitarea posibilităților de dezvoltare ale țărilor înaintate economic.

c) Actuala ordine economică internațională menține unele practici colonialiste și neocolonialiste, pune restricții de tot felul în calea relațiilor internaționale, permite amestecul în treburile interne ale altor țări ; toate aceste stări de lucruri nu mai pot fi tolerate, ele trebuie înlăturate.

d) Consolidarea unei păci trainice și a securității în întreaga lume, eliminarea stărilor de încordare, tensiune și animozitate internațională impun, în mod deosebit, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale. În legătură cu aceasta, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că : ...**pe plan internațional inegalitatea și asuprirea duc pînă la urmă la ascuțirea contradicțiilor dintre state și la apariția unor grave conflicte între ele. Pentru evitarea unor ciocniri, care pot deveni violente, este necesar ca vechile relații interstatale să fie schimbate și înlocuite cu o politică nouă, de deplină egalitate în drepturi între toate statele lumii. Aceasta este o legitate a dezvoltării sociale — atît pe plan național, cît și internațional — un proces determinat de însăși dialectica dezvoltării social-istorice**" [1].

Instaurarea unei noi ordini economice internaționale este nu numai obiectiv necesară, ci și practic posibilă. Aceasta deoarece pe plan mondial raportul de forțe este favorabil popoarelor și forțelor care luptă pentru progres și pace în lume, au început să se creeze legături noi între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, iar participarea la diviziunea internațională a muncii a devenit o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni.

Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român despre căile instaurării unei noi ordini economice internaționale.

O CONTRIBUȚIE substanțială la definirea conținutului și căilor de instaurare a unei noi ordini economice internaționale au adus documentele adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R. și — mai ales — raportul prezentat la Congres de tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** În acest raport sînt prezentate, în 10 puncte, direcțiile majore în care trebuie să se acționeze pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale : [2])

1) Înlăturarea vechilor relații de inechitate, a asupririi unor popoare de către altele, lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste ;

2) Realizarea unor relații bazate pe deplina egalitate în drepturi între toate națiunile lumii ;

3) Respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege orînduirea socială, fără nici un amestec din afară și de a fi stăpîn pe bogățiile naționale. Aceasta presupune obligația tuturor statelor de a nu utiliza forța sau amenințarea cu forța împotriva altui stat, precum și de a nu impune anumite opțiuni cu caracter politic sau economic ;

4) Lichidarea rapidă a decalajelor dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate și apropierea nivelului de dezvoltare economico-socială a tuturor țărilor. În prezent, decalajele economice și tehnologice între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare sînt foarte mari și prezintă chiar tendința de a se adînci. Hotărîtor în remedierea acestei situații este efortul propriu al țărilor slab dezvoltate, folosirea la maximum a resurselor interne materiale și umane, alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare. Dar, în același timp, eliminarea decalajelor economice presupune ca țările rămase în urmă să beneficieze și de un ajutor mai substanțial din partea țărilor dezvoltate din punct de vedere economic și, în primul rînd, din partea acelora care secole de-a rîndul le-au menținut în stare de dependență colonială.

5) Asigurarea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale. În decursul perioadei postbelice, evoluția prețurilor la materiile prime exportate de țările în curs de dezvoltare a cunoscut creșteri mai lente decît prețurile la export ale țărilor capitaliste dezvoltate, ceea ce a frînat progresul economic al primelor.

6) Stabilirea prețurilor la materiile prime și produsele industrializate pornindu-se de la necesitatea stimulării activității productive a tuturor popoarelor și pentru a asigura — în primul rînd — progresul mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare ;

7) Asigurarea accesului tuturor țărilor la materiile prime, la sursele de energie și la cuceririle științei și tehnicii moderne. Pentru aceasta este necesară realizarea unei ample cooperări internaționale în vederea punerii în valoare a resurselor de materii prime și energetice, a utilizării lor rationale, a eliminării risipei, precum și elaborarea unor programe menite să reunească eforturile statelor în descoperirea și folosirea a noi surse de materii prime și de energie ; de asemenea, se cer a fi adoptate măsuri concrete în direcția transferului fără restricții al tehnicilor moderne către țările în curs de dezvoltare, a promovării și stimulării cercetării științifice în aceste țări ;

8) Elaborarea unor programe speciale, sub egida Organizației Națiunilor Unite și a altor organisme internaționale, în scopul realizării unor obiective de importanță vitală pentru dezvoltarea civilizației umane ;

9) Soluționarea urgentă a problemei alimentației pe plan mondial. Se impune, astfel, adoptarea unor măsuri hotărîte pentru a asigura o dezvoltare rapidă a producției agricole, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare. De asemenea, se impune — în același scop — elaborarea unui program complex de către Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură.

10) Adoptarea unor măsuri energice în vederea accelerării progresului economico-social și intensificarea — în acest scop —

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățământul economic superior

a ajutorului dat țărilor în curs de dezvoltare de către țările mai dezvoltate.

Instaurarea unei noi ordini economice internaționale este menită să asigure dezvoltarea rodnică a colaborării economice internaționale între state cu orînduiri sociale similare, precum și între state cu orînduiri sociale diferite. **„Noua ordine economică** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie privită în contextul existenței în lume a unor grupări de țări cu orînduiri sociale diferite, realitate istorică ce va dăinui încă o lungă perioadă de timp. În această lumină, instaurarea unor raporturi noi, echitabile constituie expresia însăși a realizării în viață a principiilor coexistenței pașnice"** [3]).

Activitatea României pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale

ADOPTAREA la O.N.U. a Declarației și Programului de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale demonstrează că necesitatea obiectivă a schimbării actualei ordini economice internaționale se impune tot mai mult ca o problemă centrală a vieții internaționale actuale, ca o problemă fundamentală a activității statelor. România, ca membră a O.N.U. și a altor organizații și organisme internaționale a sesizat și pus în discuția acestora, în ultimii douăzeci de ani, multe din elementele componente ale problematicii instaurării unei noi ordini economice internaționale. O contribuție substanțială la precizarea și îmbogățirea conceptului noii ordini economice internaționale și la definirea căilor de traducere în viață a acestui concept, au adus-o documentele adoptate de Congresul al XI-lea al partidului nostru. Programul în 10 puncte, formulat în raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XI-lea al P.C.R., răspunde în mod obiectiv intereselor majore ale popoarelor și reprezintă totodată o alternativă progresistă, pașnică pentru soluționarea problemelor majore ale contemporaneității.

Conducerea partidului și statului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** personal, desfășoară o bogată și multilaterală activitate pe plan internațional în scopul transpunerii în viață a noii ordini economice internaționale. Această activitate se concretizează în întîlnirile la nivel înalt cu conducătorii diferitelor țări, indiferent de mărimea lor și de orînduirea lor socială, în documentele adoptate cu prilejul acestor întîlniri, în participarea activă la colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică internațională și îndeosebi în lărgirea continuă a colaborării economice a României cu țările în curs de dezvoltare, precum și prin activitatea pe care țara noastră o desfășoară în cadrul organizațiilor și organismelor internaționale pentru edificarea unei noi ordini economice mondiale.

Astfel, țara noastră a sprijinit în mod hotărît adoptarea, la 24 octombrie 1970, a strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite (1971—1980), care cuprinde măsuri concertate ale țărilor dezvoltate și ale celor în curs de dezvoltare pentru reducerea și eliminarea decalajului care le desparte, pentru edificarea unei noi ordini economice mai drepte și mai raționale. De asemenea, țara noastră a sprijinit activ adoptarea Declarației și Programului de acțiune privind instaurarea noii ordini economice internaționale (la sesiunea extraordinară din aprilie — mai 1974 a Adunării Generale a O.N.U.). Tot în aceeași arie de preocupări se cuvine menționat aportul României la redactarea Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, adoptată de către Adunarea Generală a O.N.U. în decembrie 1974, precum și inițiativa țării noastre privind convocarea sub egida O.N.U. în anul 1979, a unei conferințe mondiale pentru știință și tehnologie. În septembrie 1975, la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. țara noastră a prezentat declarația „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale", iar la 12 noiembrie 1975, la sesiunea Adunării Generale a O.N.U., a difuzat documentul intitulat „Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice", documente în care și-a reafirmat pozițiile principiale adoptate de partidul și statul nostru în problemele internaționale.

În perspectiva conturată și subliniată de Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, „România va participa activ la schimburile și cooperarea economică internațională, la activitatea diferitelor organisme economice mondiale, aducîndu-și contribuția la soluționarea tuturor problemelor internaționale, la realizarea unei noi ordini economice mondiale, la progresul general al popoarelor, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, a echității în viața internațională contemporană" [4]).

Astfel, țara noastră va continua să-și aducă și în viitor întregul său aport la opera istorică de edificare a unei noi ordini economice internaționale, care să permită dezvoltarea nestînjenită a raporturilor economice între state, pe baze echitabile și deplin democratice, și să asigure dezvoltarea independentă a fiecărei națiuni pe calea progresului.

lector univ. dr. Dan NIȚESCU

INTREBARI :

1. Ce se înțelege prin ordine economică internațională ?
2. Care sînt principalele cauze obiective care cer instaurarea unei noi ordini economice internaționale ?
3. Ce prevede programul menționat în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al P.C.R. de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale ?
4. Care sînt principalele acțiuni întreprinse de partidul și statul nostru, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale ?

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României, pusă în slujba păcii și colaborării internaționale — 18 dec. 1975, Ed. politică, Buc., 1975, p. 34.

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, Buc., 1974, p. 34—36.

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România (în vol. Congresul educației politice și al culturii socialiste, 2—4 iunie 1976, Ed. politică, Buc., 1976, p. 74).

[4]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, Buc., 1975, p. 184.

Marea demonstrație din 1 Mai 1939

(Urmare din pag. 21)

din România declară — COMUNIȘTII VOR LUPTA CU ARMA ÎN MÎNĂ ÎN PRIMELE RÎNDURI" ! Aici ne găsim pe terenul adevărului pentru a aprecia cea mai responsabilă contopire a partidului nostru comunist cu interesele fundamentale ale țării. Aici avem răspunsuri pentru esența patriotismului celor mai revoluționare forțe politice din istoria României.

ESTE un înalt titlu de mîndrie pentru noi, comuniștii României socialiste de a fi moștenitorii celor care acum patru decenii, în acele momente grave pentru destinele națiunii, au exprimat cel mai autentic sentiment patriotic, pregătind totodată numeroasele și marile acțiuni antifasciste marcate de 1 MAI 1939, de mișcarea de rezistență din anii războiului, de făurirea Frontului Unic Muncitoresc la 1 MAI 1944, de realizarea unei largi și suple politici de alianțe antifasciste, de pregătirea și victoria insurecției românești din AUGUST 1944.

Marea manifestație din 1 Mai 1939 ca și toate celelalte acte politice, în centrul cărora s-a aflat clasa muncitoare, s-au desfășurat pe un teren semănat cu îndelungate eforturi, lupte, sacrificii ale forțelor înaintate, progresiste, revoluționare. La organizarea ei Partidul Comunist Român avînd rolul principal, prin militanții săi între care un loc de frunte ocupa tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Anul 1939 a exprimat, prin toată încărcătura de evenimente politice din țara noastră, hotărîrea cu care poporul român se împotrivea fascismului, înfeudării țării Germaniei hitleriste, pentru apărarea unității naționale. De la muncitori comuniști, social-democrați sau fără de partid, la intelectuali progresiști patrioți, la naționalități conlocuitoare conștiente de pericolul hitlerist și pînă la oameni politici din partide burghezo-democratice, burgheze și chiar reprezentanți guvernamentali, se compunea în 1939, tabloul forțelor de clasă și politice, care au luptat, sub tensiunea agresivității hitleriste, pentru apărarea independenței țării.

Din acest ansamblu de forțe, ostile fascismului, peste cîțiva ani se va constitui, prin strategia Partidului Comunist Român, larga coaliție antihitleristă care a asigurat eliberarea României și intrarea țării pe noi porți de istorie.

Pe agenda UNCTAD V

RESTRUCTURĂRI INDISPENSABILE PENTRU ACCELERAREA DEZVOLTĂRII

ÎNTRE 3 mai şi 1 iunie a.c. se vor desfăşura la Manila, în Filipine, lucrările celei de-a V-a sesiuni a Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (UNCTAD V), eveniment de o importanţă specială pentru viaţa internaţională dacă ţinem seama de punctele aflate pe ordinea de zi şi de complexitatea problematicii economice mondiale în etapa actuală. Organism de profil în sistemul O.N.U. consacrat unor acţiuni cu caracter practic pentru ameliorarea poziţiei ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul internaţional şi în economia mondială, UNCTAD a marcat, de la ultima sesiune, de la Nairobi, din 1976, trecerea la o etapă nouă, de elaborare a unui ansamblu de măsuri concrete privind înfăptuirea noii ordini economice internaţionale. Contextul internaţional în care se va desfăşura actuala sesiune şi îndeosebi stadiul dialogului dintre statele industrializate şi ţările în curs de dezvoltare fac ca UNCTAD V să reprezinte un prilej deosebit pentru armonizarea punctelor de vedere, oferind în acelaşi timp un cadru propice pentru identificarea şi negocierea de soluţii în procesul complex şi dificil, vizînd lichidarea subdezvoltării şi eliminarea decalajelor economice existente pe plan mondial.

Ţările în curs de dezvoltare şi-au cristalizat punctele de vedere şi cerinţele într-o adevărată strategie a dezvoltării, formulată cu claritate mai ales în Declaraţia şi Planul de acţiune asupra instaurării unei noi ordini economice internaţionale (1974) şi Carta drepturilor şi îndatoririlor economice ale statelor (1975). UNCTAD IV la Nairobi, în 1976, a oferit cea dintîi ocazie în cadrul sistemului Naţiunilor Unite, de lansare a unui proces de negocieri fără precedent pentru convenirea de măsuri concrete în domenii de primă importanţă cum sînt : reglementarea pieţelor de materii prime, creşterea şi diversificarea exportului de produse finite şi semifinite ale ţărilor în curs de dezvoltare, transferul de resurse către aceste ţări şi finanţarea dezvoltării, transferul de tehnologie, cooperarea economică între ţările în curs de dezvoltare etc.

Se aşteaptă ca cea de-a V-a sesiune a UNCTAD să se înscrie în acest proces pe un plan superior, ţinîndu-se seama de rezultatele nesatisfăcătoare obţinute pînă acum în cadrul dialogului între ţările în curs de dezvoltare şi ţările industrializate. Schimbările structurale recomandate de UNCTAD IV n-au putut fi înfăptuite, realizarea lor precum şi convenirea altor soluţii înnoitoare rămînînd deci de mare actualitate. Manifestarea în continuare a crizei energiei, a crizei alimentare şi a crizei financiare, precum şi existenţa unor rate înalte ale inflaţiei şi imposibilitatea folosirii în întregime a forţei de muncă au, desigur, implicaţii negative asupra tuturor statelor, dar ele afectează în mod special interesele ţărilor în curs de dezvoltare. Colaborarea economică şi comerţul mondial, în care persistă numeroase obstacole artificiale, se desfăşoară dezavantajos pentru ţările în curs de dezvoltare, iar fluctuaţiile mari ale preţurilor înregistrate pe pieţele internaţionale prejudiciază grav interesele acestor ţări. Ţinînd seama de toate acestea a fost inclus pe agenda Conferinţei de la Manila un punct special care să definească în cadrul competenţelor UNCTAD, noi orientări şi programe de acţiune, avînd în vedere nevoile ţărilor în curs de dezvoltare, şi care să faciliteze schimbările structurale indispensabile pentru accelerarea dezvoltării economice a ţărilor rămase în urmă şi restabilirea potenţialului de creştere pe termen lung al întregii economii mondiale. La propunerea ţărilor în curs de dezvoltare, Conferinţa va lua în dezbatere, în cadrul acestui punct general, necesitatea adoptării unei reforme a cadrului instituţional al relaţiilor economice externe care guvernează fluxul internaţional al comerţului, tehnologiei, valutelor şi cel financiar, luînd în considerare interdependenţa care există între aceste domenii. În acest fel UNCTAD este chemată să îndrepte tendinţa, manifestată pînă acum în cadrul organizaţiilor internaţionale, de analiză separată a fenomenelor, în sensul lărgirii şi adaptării cadrului instituţional actual la fenomenele complexe ale vieţii internaţionale şi la cerinţa abordării lor interdependente ca o problemă cheie a raporturilor economice mondiale.

Puţine subiecte se vor bucura de o atenţie mai mare în cadrul dezbaterilor privind îmbunătăţirea comerţului internaţional decît protecţionismul, mai ales în lumina recrudescenţei măsurilor protecţioniste adoptate de statele capitaliste dezvoltate în ultimii trei ani. Trecerea de la practicile comerciale mai liberale care au predominat peste 30 de ani în sfera relaţiilor comerciale dintre state către o atitudine protecţionistă reflectă lipsa unui cadru instituţional adecvat, a unor reguli şi principii care să ţină seama de schimbările structurale înregistrate în comerţul internaţional. Conferinţa este chemată să stabilească atît politici pe termen scurt, care includ negocierea unui set de principii şi reguli pentru salvgardarea intereselor ţărilor în curs de dezvoltare, cît şi politici pe termen lung care vizează schimbări structurale în diviziunea internaţională a muncii între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, menite să favorizeze o creştere economică globală de perspectivă.

PROBLEMA FLUCTUAŢIILOR excesive ale preţurilor materiilor prime şi implicit ale veniturilor ţărilor în curs de dezvoltare provenite din exportul acestor mărfuri va fi luată în discuţie în cadrul revederii critice a stadiului înfăptuirii Programului integrat pentru produse de bază, cea mai importantă decizie adoptată de UNCTAD IV. Deşi condiţiile de comercializare a materiilor prime s-au înrăutăţit, respectiv indicii de fluctuaţie a preţurilor au continuat să crească, negocierile purtate în cadrul mecanismului UNCTAD din 1976 şi pînă în prezent privind cele două obiective majore ale Programului — Fondul comun de finanţare a stocurilor regulatorii de materii prime şi Acordurile internaţionale pe produse — nu se află încă în faza adoptării deciziilor finale. În etapa pregătitoare a deliberărilor pentru înfiinţarea Acordurilor internaţionale pe produse au fost organizate analize şi s-au întocmit studii de piaţă pentru cele 12 produse (bumbac, fibre brute, iută, uleiuri vegetale, ceai, carne, cherestea tropicală, cauciuc natural, cupru, minereu de fier, mangan, fosfaţi) din cele 18 produse prevăzute în Programul integrat, însă progrese s-au înregistrat numai în cazul cauciucului natural, acord care a ajuns în faza de negociere. Lipsa de rezultate în lucrările pregătitoa-

re precum și refuzul unor guverne de a examina operațional măsurile corespunzătoare pentru atingerea obiectivelor Programului integrat se datoresc și incertitudinii surselor de finanțare necesare stocurilor de materii prime. Acordul intervenit recent în cadrul Conferinței pentru negocierea Fondului comun reprezintă un stimulent atît în privința deciziilor ce vor fi adoptate de UNCTAD V cît și pentru negocierile ulterioare privind realizarea în practică a tuturor obiectivelor Programului integrat.

ATENȚIE DEOSEBITĂ va fi acordată la Manila convenirii măsurilor care să garanteze că fluxurile financiare internaționale și funcționarea sistemului monetar internațional sînt conforme cu obiectivele de dezvoltare convenite pe plan internațional. Conferința va analiza, de asemenea, stabilirea unui cadru cuprinzător prin care diferite surse și forme de finanțare vor fi folosite pentru sprijinirea obiectivelor țărilor în curs de dezvoltare pentru deceniul viitor. Este cunoscut faptul că transferurile de asistență oficială pentru dezvoltare au stagnat în termeni reali în deceniul în curs, nivelul acestora fiind considerabil inferior obiectivului stabilit de strategia pentru dezvoltare, care făcea apel la țările dezvoltate să aloce în acest scop 0,7% din produsul lor național brut. În 1977 trei țări dezvoltate s-au plasat deasupra obiectivului propus : Suedia 0,99%, Olanda 0,83% și Norvegia 0,82%, în schimb nivelul celor trei principali susținători ai sistemului (R.F.G., Japonia și S.U.A.) a fost deosebit de redus, între 0,21 și 0,26%. În timp ce ajutorul oficial pentru dezvoltare a stagnat, a crescut fluxul financiar particular și în special al creditelor băncilor comerciale, care în acest deceniu au devenit cea mai importantă sursă de devize pentru țările în curs de dezvoltare. În problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, care a atins valoarea de 240 miliarde dolari, se va discuta instituirea unui cadru multilateral în care datoriile să fie luate în considerare mai sistematic decît în prezent, urmărindu-se inițierea unor acțiuni de remediere înainte de a se ajunge la situații critice. Totodată ținînd seama de caracterul inadecvat al funcționării aranjamentelor actuale privind transferurile de resurse și de lipsa de voință politică a majorității țărilor dezvoltate de a-și onora angajamentele în acest domeniu, UNCTAD V oferă prilejul de a analiza, negocia și conveni un nou sistem cuprinzător de cooperare financiară internațională, în conformitate cu obiectivele de dezvoltare ale deceniului următor.

Tehnologia joacă un rol decisiv în procesul dezvoltării. Cu toate acestea, țările în curs de dezvoltare care reprezintă 75% din populația globului, obțin abia 20% din veniturile mondiale, în jur de 12% din producția industrială și dețin mai puțin de 5% din potențialul științific și tehnologic al lumii. UNCTAD V va reprezenta un bun prilej pentru ca țările în curs de dezvoltare să solicite schimbări majore în cadrul juridic internațional care guvernează tranzacțiile de tehnologie prin convenirea unui Cod internațional de conduită obligatoriu, precum și adoptarea de măsuri concrete de sprijin în vederea întăririi potențialului lor tehnologic, în cel mai scurt timp posibil, prin elaborarea unei strategii globale în acest domeniu.

STRATEGIA de bizuire colectivă pe forțele proprii, reluată recent în cadrul celei de-a patra reuniuni ministeriale a „Grupului celor 77" de la Arusha (Tanzania), implică de asemenea, creșterea potențialului țărilor în curs de dezvoltare și a puterii lor de negociere cu țările dezvoltate. Planul adoptat la Arusha pune accent pe instituirea unui sistem global de preferințe între țările în curs de dezvoltare, cooperarea între organismele comerciale de stat, crearea de întreprinderi mixte de producție, dezvoltarea cooperării în domeniul tehnologic, monetar-financiar, încheierea de acorduri multilaterale de plăți și de credit etc. Dar schimbările structurale reclamate de concretizarea acestor obiective nu pot fi înfăptuite fără un cadru instituțional nou, la a cărui realizare trebuie să-și aducă contribuția și țările dezvoltate. Este un obiectiv al Conferinței de la Manila de a identifica și adopta măsurile pe care țările dezvoltate și organismele internaționale le vor întreprinde în favoarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare.

În sprijinul politicii internaționale constructive a țării noastre, reprezentanții României la lucrările pregătitoare ale celei de a V-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare au desfășurat o activitate susținută, contribuind la îmbogățirea documentelor elaborate, astfel încît poziția țării noastre cu privire la relațiile dintre state și edificarea unei noi ordini economice internaționale să fie reflectată în aceste documente, iar UNCTAD V să marcheze realmente un pas înainte pe calea lichidării subdezvoltării și soluționării problemelor complexe care confruntă economia mondială.

D. A.

Statistică internațională

Dinamica mișcării greviste

DIFERITĂ ca intensitate de la o țară la alta și de la o perioadă la alta, mișcarea grevistă reprezintă un element permanent al peisajului economic și social occidental. Datele din tabelul de mai jos, avînd la bază statisticile naționale a 18 țări, comunicate Organizației Internaționale a Muncii, nu sînt perfect comparabile, în sensul că înregistrarea lor nu are la bază în toate cazurile aceeași metodologie. Astfel, de pildă, durata minimă a unei greve sau numărul minim de om-ore nelucrate necesar pentru ca o grevă să fie consemnată oficial variază de la o țară la alta. Chiar și cu această rezervă se poate consemna că datele respective scot în evidență în general o intensificare a mișcării greviste în a doua jumătate a intervalului decenal analizat, deși se constată diferențe destul de mari între țări. Dacă în Elveția (neinclusă în tabel) s-au înregistrat în medie în anii 1973—1977 sub 5 zile nelucrate la 1 000 salariați, în Suedia 18, iar în R.F.G. 30, în alte țări cifrele respective sînt considerabil mai ridicate, ajungînd în jurul „cotei" 2 000 în cazul Canadei și Italiei.

D. D.

Zile de muncă nelucrate datorită grevelor în patru ramuri de bază [1]) din 18 țări, 1968—1977 (la 1000 salariați)

Țara	Media anuală pe perioada		
	1968—1977	1968—1972	1973—1977
Anglia	850	996	704
Australia	1 187	908	1 446
Belgia	425	414	436
Canada	1 893	1 726	2 060
Danemarca	611	68	1 154
Finlanda	1 149	908	1 390
Franța	308	280	330
R. F. Germania	53	76	30
India	1 369	1 252	1 515
Irlanda	919	968	870
Italia	1 914	1 910	1 918
Japonia	241	228	254
Noua Zeelandă	474	346	602
Norvegia	69	18	120
Olanda	76	56	96
Spania	686	148	1 224
S.U.A.	1 340	1 530	1 103
Suedia	41	64	18

1) Industria minieră, industria prelucrătoare, construcții, transporturi
Sursa : Department of Employment Gazette, Londra, ianuarie 1979, p. 28

Preocupări diferite în țările vest-europene

GRAFICELE alăturate dau o imagine asupra problemelor diferite cu care se confruntă economia unor țări vest-europene, analizate de ziarul Le Monde, aspecte care determină și orientări diferite în politicile guvernelor respective.

În Franța, de exemplu, tendința îngrijorătoare de creștere a ratei șomajului i se datorează programele de scutiri de taxe și încurajare a investițiilor, programe însumînd 15,8 mlrd. franci și care vizează : majorarea creditelor cu dobînzi reduse acordate firmelor dispuse să creeze noi locuri de muncă; aplicarea de taxe reduse pentru 50% din subvențiile acordate de stat întreprinderilor care finanțează realizarea de noi capacități de producție în zone mai puțin dezvoltate; suportarea parțială de către stat a cheltuielilor de cercetare ale întreprinderilor care au sub 2 000 salariați, precum și acordarea de bonificații speciale destinate să susțină introducerea în producție a rezultatelor cercetării.

În R.F. Germania, care demonstrase în 1978 o relativă stabilitate monetară se constată în prezent o explozie a prețurilor stimulată de perspectiva urcării prețurilor la produsele agricole, materii prime și în special la petrol. Există, de asemenea, temeri în legătură cu nivelul cererii de produse industriale care va depăși oferta, aceasta pe fondul limitării disponibilității de forță de muncă de calificare superioară. Măsura luată recent de către Bundesbank — de ridicare a taxei scontului de la 3 la 4% — este controversată, specialiștii întrebîndu-se în ce măsură încercarea de a reduce cererea pe calea limitării expansiunii creditului va fi utilă în condițiile în care guvernul federal se pronunță pentru menținerea unui ritm susținut de creștere.

În ceea ce privește Anglia și Italia, problemele sociale și politice cu care au fost confruntate în ultimul timp nu au permis încă forurilor de decizie să ajungă la o opțiune asupra a ceea ce trebuie făcut — relansare sau austeritate — pentru a asigura o consolidare economică în 1979.

NIVELUL ȘOMAJULUI

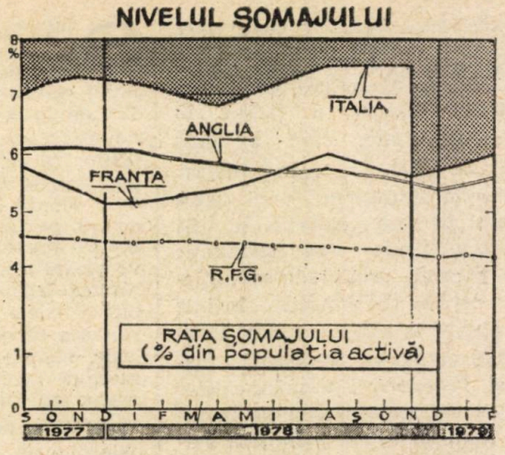

EVOLUȚIA PREȚURILOR

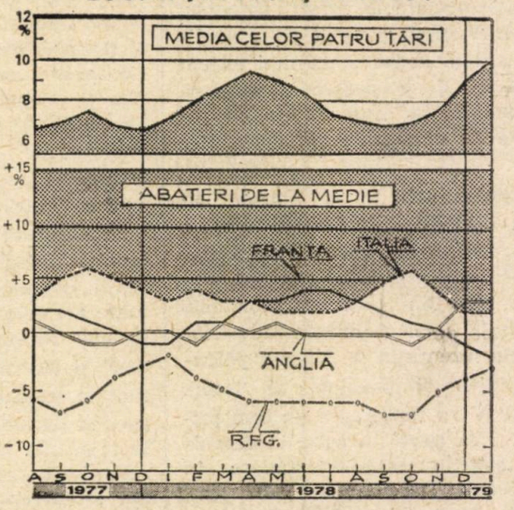

Orientări în dezvoltarea economică

Filipine: dezvoltarea accelerată a sectorului energetic

REPUBLICA FILIPINELOR beneficiază de bogate resurse minerale (cupru, nichel, aur) și agricole, dar insuficienta valorificare a acestora și gradul de dezvoltare a economiei sînt reflectate de nivelul scăzut al venitului național pe locuitor, de circa 450 dolari în 1978. Unele dificultăți întîmpinate de această țară în ultimii ani, s-au manifestat în încetinirea creșterii P.N.B. (6,7% în 1976, 6,1% în 1977 și 5,8% în 1978), în special datorită reducerii ritmurilor în industria extractivă și prelucrătoare.

În acest context, atenția se concentrează în prezent asupra dezvoltării sectorului energetic în scopul reducerii dependenței față de importurile de țiței, care acoperă circa 93% din necesarul energetic al țării și reprezintă 25% din valoarea globală a importurilor filipineze. Un prim pas s-a realizat prin darea în folosință a exploatării petroliere din insula Palawan, care se așteaptă să satisfacă în 1986 circa 25—30% din cererea internă de țiței. Un accent deosebit se acordă resurselor geotermice, urmînd a fi date în exploatare în curînd 6 centrale geotermice. În domeniul hidroenergetic se proiectează realizarea a două centrale la Magat și Jaluar, de peste 100 MW. Lucrările sînt avansate și la construcția unei centrale nucleare. Toate aceste proiecte urmăresc restructurarea balanței energetice a țării, astfel încît în 1986 să se înregistreze următoarele ponderi ale diferitelor surse : 69% țiței, 11% hidro, 8% cărbune iar restul — geoenergie, energie nucleară, solară și eoliană. În cadrul programului de dezvoltare pe următorii 10 ani, din cheltuielile totale de 13,6 mlrd. dolari, 72% vor fi alocate sectorului energetic.

Schimburile comerciale româno-filipineze s-au dezvoltat în special după anul 1974, exporturile românești fiind constituite îndeosebi din produse ale construcției de mașini (instalații de foraj, motoare Diesel staționare, rulmenți, instalații frigorifice, automobile etc.) produse chimice, petroliere, mobilă etc. Importurile au cuprins în special materii prime metalifere. Cooperarea economică dintre cele două țări a cuprins o gamă relativ largă de forme : livrări de patente, efectuarea de studii, lucrări de cercetare și prospectare, construirea de obiective industriale etc., între aceste acțiuni înscriindu-se participarea României cu livrări complexe, asistență tehnică și efectuarea de lucrări la construirea unei termocentrale de 50 MW, pe insula Cebu.

L. PRICOP

EVOLUȚII MONETARE

RELUAREA ACTIVITĂȚII pe piețele de schimb, după un week-end prelungit a fost marcată printr-o mișcare diferențiată a dolarului S.U.A. față de restul valutelor occidentale. În cursul acestui interval a fost publicat indicele de creștere a produsului național brut în S.U.A. pe luna martie, de 6,7% în termeni anuali, care a influențat pozitiv cursul **dolarului S.U.A.** pe piețele de schimb. Un alt factor pozitiv pentru dolarul S.U.A., mai ales în perioada următoare, ar putea fi posibila adoptare a unor noi măsuri de restrîngere a creditului în S.U.A. ca o componentă a politicii de restringere a presiunilor inflaționiste în condițiile accelerării creșterii economice. Și în acest interval s-au semnalat intervenții ale băncilor centrale pe piețele de schimb.

Lira sterlină a fost una din valutele care s-a situat constant, în cursul săptămînii, sub nivelul de referință cotînd la un minim de circa 2,0715 dolari / 1 liră, cu 1,1% sub închiderea din 13 aprilie a.c. **Francul elvețian** a înregistrat o revenire, respectiv o repreciere maximă de 0,9% la un curs de circa 1,71 franci pentru un dolar, pentru ca în final să înregistreze un recul, la circa 1,7200 franci / 1 dolar. **Marca vest-germană**, după un început mai slab a înregistrat o revenire la circa 1,8890 mărci / 1 dolar (+0,7% față de închiderea de referință). În ultima parte a intervalului, sub influența datorată publicării indicelui prețurilor cu ridicata pe luna martie a.c. — care a avut o creștere de 2,1% în termeni anuali — marca a înregistrat un recul cotînd la închidere cu numai 0,1% peste închiderea de referință la un curs de 1,900 mărci / 1 dolar.

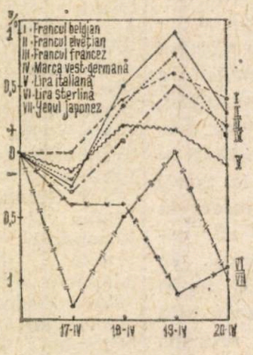

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 17—20 aprilie, luîndu-se ca bază cursurile din 13 aprilie a.c.

Asemenea altor valute din marele șarpe, **francul belgian** a înregistrat în acest interval un ușor avans față de marca vest-germană, situîndu-se la închidere la circa 30,08 franci / 1 dolar față de 30,20 la închiderea anterioară. **Francul francez** a realizat o repreciere ușoară în raport cu dolarul S.U.A., cotînd la închidere, la circa 4,3545 franci / 1 dolar (închiderea precedentă — 4,36 franci / 1 dolar). **Lira italiană** a cedat inițiativa în cadrul marelui șarpe și a oscilat ușor de o parte și de alta a închiderii de referință, terminînd la un nivel de circa 844,25 lire / 1 dolar.

Yenul japonez a continuat să se situeze în urma valutelor prezentate, fiind la închidere de 217,70 yeni / 1 dolar, cu 1% sub cursul similar din 13 aprilie a.c.

Dobînzile la eurodepozitele pe șase luni s-au situat la 10,75% la eurodolarul S.U.A, 1,8125%, la eurofrancii elvețieni și 5,5% la euromărcile vest-germane.

Prețul aurului a înregistrat fluctuații importante provocate mai ales de anunțul reducerii la jumătate a cantităților lunare oferite spre vînzare de Trezoreria S.U.A. În aceste condiții, prețul aurului a crescut de la circa 232 dolari / uncie la un maxim de circa 241 dolari pe uncie, fiind stabilit la ultimul fixing al săptămînii de la Londra la 236,40 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale

Îmbunătățirea radicală a sistemului generalizat de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare

SISTEMUL generalizat de preferințe (S.G.P.) prezentat în nr. 14/1979 al revistei noastre, a fost negociat sub auspiciile UNCTAD cu scopul de a sprijini țările în curs de dezvoltare în eforturile lor pentru sporirea veniturilor de pe urma exportului, promovarea industrializării și accelerarea, pe aceste căi, a ritmurilor de creștere economică. Cea de-a cincea sesiune a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, care se deschide joi la Manila, oferă un bun prilej de analiză cuprinzătoare și îmbunătățire radicală a S.G.P.

Efectele S.G.P. asupra schimburilor comerciale

APLICAREA S.G.P. a contribuit într-o oarecare măsură la ameliorarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la piețele țărilor dezvoltate în anii '70. Astfel, în 1976, ponderea importurilor vizate de S.G.P. în ansamblul importurilor țărilor donatoare, membre ale O.C.D.E., din țările beneficiare a reprezentat aproape 30% din importurile pasibile de taxe (13,5% din importul total) ; importurile care au beneficiat efectiv de preferințe au constituit însă numai circa 15% din importurile pasibile de taxe (7,1% din importurile totale). Faptul că valoarea importurilor beneficiind efectiv de preferințe a reprezentat numai aproximativ jumătate din importurile vizate de S.G.P. se datorește restricțiilor impuse la importurile preferențiale, aplicării regulilor de origine sau nesolicitării de a beneficia de tratament preferențial.

Importurile țărilor membre ale O.C.D.E. donatoare de preferințe din țările în curs de dezvoltare beneficiare
(în miliarde dolari [1])

Anii	Total import	Importuri vizate de S.G.P.	Importuri beneficiind de S.G.P. [2]
1972	35,0	4,1	1,0
1973	52,7	6,6	2,2
1974	105,7	8,3	4,3
1975	104,5	11,8	4,4
1976 [3]	146,2	19,7	10,1

[1]) Fără Noua Zeelandă
[2]) Fără Noua Zeelandă și Australia.
[3]) Date preliminare

După cum rezultă din datele prezentate în tabelul de mai sus, în perioada 1972—1976 importul în țările donatoare, membre ale O.C.D.E., de produse vizate de S.G.P. și de produse care au beneficiat efectiv de preferințe a sporit mai rapid decît ansamblul importurilor din țările beneficiare. La această evoluție au contribuit punerea în aplicare în cursul acestei perioade, la termene diferite, a diverselor scheme preferențiale, în special a schemei S.U.A. la 1 I 1976, și ameliorările introduse în schemele altor țări membre ale O.C.D.E. Trebuie însă remarcat că beneficiarii S.G.P. sînt într-o măsură importantă filialele din țările în curs de dezvoltare ale societăților multinaționale, cărora le revine o pondere considerabilă în exporturile de produse finite și semifabricate din aceste țări.

Stabilirea contribuției exacte a tratamentului preferențial la creșterea importurilor de produse vizate de S.G.P. din țările în curs de dezvoltare este dificilă, întrucît marja vamală preferențială este numai unul din factorii care determină creșterea competitivității produselor furnizate de aceste țări. Printre acești factori se numără, de asemenea, celelalte elemente care influențează costul produsului importat (cursurile valutare, costul forței de muncă, cheltuielile de transport și comercializare etc.), calitatea și nivelul tehnic al produsului ș.a.m.d.

Avantajele decurgînd din S.G.P. se repartizează inegal între țările în curs de dezvoltare. Esențialul importurilor preferențiale provine dintr-un număr restrîns de țări în curs de dezvoltare. Potrivit datelor referitoare la 7 scheme preferențiale, în 1975 un număr de 10 țări în curs de dezvoltare au furnizat 2/3 din importurile preferențiale. Această concentrare geografică a avantajelor preferențiale se explică prin mai mulți factori : a) dat fiind faptul că S.G.P. include, în special, produse industriale, țările în curs de dezvoltare dispunînd de o bază industrială mai largă și de un potențial de export mai diversificat sînt și cele care pot profita într-o măsură mai mare de preferințe ; b) aceste țări reușiseră, într-o anumită măsură, să vîndă mărfurile lor industriale în țările dezvoltate și înainte de punerea în aplicare a S.G.P., care le-a ajutat să sporească într-o măsură mai mare aceste vînzări ; c) tocmai țările în cauză au putut să întreprindă măsurile necesare pentru valorificarea avantajelor S.G.P. încă de la începutul aplicării sale.

Țările cel mai puțin avansate, țările în curs de dezvoltare fără litoral și insulare beneficiază într-o măsură extrem de redusă de S.G.P., datorită, în special, structurii exportului lor, care este constituit, în cea mai mare parte, din produse agricole și materii prime industriale (majoritatea schemelor de preferințe includ un număr restrîns de produse agricole, iar materiile prime industriale sînt, de regulă, scutite de taxe vamale în cadrul regimului națiunii celei mai favorizate).

Plecînd de la faptul că țările în curs de dezvoltare mai avansate profită în mai mare măsură de avantajele decurgînd din S.G.P., o serie de țări donatoare tind să aplice un tratament diferențiat față de țările beneficiare, în funcție de gradul dezvoltării lor economice. În acest scop se folosesc diferite tehnici, variind de la o schemă preferențială la alta. În cazul țărilor în curs de dezvoltare mai avansate, care s-au afirmat ca exportatori dinamici, unele din produsele lor sînt excluse de la S.G.P., li se acordă o marjă mai redusă de preferințe sau li se limitează accesul la sistem prin măsurile de salvgardare.

O asemenea diferențiere nu întrunește însă acordul celor interesați. Astfel, cu ocazia trecerii în revistă a schemelor de preferințe de către Comitetul special de preferințe al UNCTAD la mijlocul anului 1977, reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare au subliniat că aplicarea unui tratament diferențiat în cadrul S.G.P., în funcție de gradul de dezvoltare economică a țărilor beneficiare, dăunează intereselor beneficiarilor și este contrară principiului nediscriminării care stă la baza S.G.P. Ei au arătat că adoptarea de măsuri discriminatorii, sub pretextul protejării intereselor țărilor cel mai puțin avansate, nu reprezintă, în realitate, decît o formă disimulată de protecționism și de apărare a intereselor furnizorilor tradiționali din țările dezvoltate.

Direcții de ameliorare

NEAJUNSURILE pe care se apreciază să le comportă actuala formă a S.G.P. efectele sale modeste asupra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, eroziunea S.G.P. datorită reducerii taxelor vamale în cadrul negocierilor comerciale multilate-

rale de sub egida GATT, precum şi datorită multiplicării acordurilor comerciale preferenţiale — toate acestea impun o ameliorare fundamentală a S.G.P. Deşi rezoluţiile Adunării generale a O.N.U. privind instaurarea noii ordini economice internaţionale, declaraţia ministerială a GATT de la Tokio din septembrie 1973 privind deschiderea celei de-a 7-a runde de negocieri comerciale multilaterale şi rezoluţiile UNCTAD cheamă la îmbunătăţirea S.G.P., se poate spune că în ultimii ani eforturile în acest sens s-au diminuat. În această situaţie, cea de-a patra Conferinţă ministerială a „Grupului celor 77" de la Arusha din februarie 1979 invită ţările donatoare de preferinţe să adopte o serie de măsuri vizînd ameliorarea funcţionării S.G.P., dintre care menţionăm :

— adoptarea unei decizii formale privind prelungirea duratei de funcţionare a S.G.P. peste perioada fixată iniţial, care expiră în anul 1981 ;

— conferirea unui statut juridic S.G.P. de natură să asigure mai multă certitudine şi stabilitate în aplicarea sa (consolidarea taxelor vamale preferenţiale, în sensul că ele nu vor fi majorate sau nu vor fi restabilite taxele vamale normale ; retragerea concesiilor vamale să nu se facă unilateral ci numai după consultări prealabile cu ţările în curs de dezvoltare, pe baza unor criterii şi proceduri stabilite de comun acord ; retragerea concesiilor preferenţiale să se facă numai atunci cînd există condiţiile care justifică măsuri de tipul clauzei de salvgardare ; în cazul retragerii concesiilor preferenţiale, în condiţiile de mai sus, să se acorde avantaje comerciale compensatorii) ;

— recunoaşterea tuturor ţărilor în curs de dezvoltare în calitate de beneficiari de preferinţe, fără nici o condiţie sau discriminare ;

— includerea în S.G.P. a tuturor importurilor pasibile de taxe provenind din ţările în curs de dezvoltare ;

— eliminarea măsurilor netarifare (contingentări, sume maxime pe ţări beneficiare, excluderile de la preferinţe pe baza criteriului „menţinerii competitivităţii" etc) care restrîng utilizarea diferitelor scheme preferenţiale în cazul produselor prezentînd un interes deosebit pentru ţările în curs de dezvoltare ;

— aplicarea mecanismelor de tipul clauzei de salvgardare, prevăzute de S.G.P., să se facă, după consultări cu cei interesaţi, numai dacă s-a stabilit că importurile preferenţiale sînt în mod direct la originea unui prejudiciu grav cauzat industriei naţionale ; măsurile de salvgardare ar trebui să fie temporare, să facă obiectul unei supravegheri pe plan multilateral şi să fie însoţite de măsuri de ajustare structurală în producţia ţării importatoare ;

— liberalizarea, simplificarea şi armonizarea regulilor de origine de către ţările donatoare de preferinţe, spre a permite ţărilor beneficiare să profite într-o mai mare măsură de preferinţe ;

— aplicarea mai largă a unui tratament special ţărilor cel mai puţin avansate, spre a crea condiţiile necesare ca aceste ţări să beneficieze într-o măsură mai importantă de S.G.P. (acordarea unei priorităţi sporite includerii în S.G.P. a produselor interesînd aceste ţări ; furnizarea de asistenţă tehnică ţărilor în cauză spre a le ajuta să folosească mai bine avantajele comerciale oferite de schemele preferenţiale ; acordarea de ajutor financiar şi tehnic acestor ţări în vederea implantării de industrii fabricînd produse vizate de S.G.P. şi pentru dezvoltarea industriilor astfel create).

Se consideră că preferinţele generalizate trebuie să fie astfel concepute, încît să contribuie în mod substanţial la atingerea obiectivelor vizînd creşterea ponderii ţărilor în curs de dezvoltare în producţia mondială de articole manufacturate la 25% în anul 2000, iar a cotei lor în comerţul mondial de articole manufacturate, de 8% actualmente, la 30% în anul 2000.

Firește, S.G.P. nu poate reprezenta un panaceu susceptibil să soluţioneze toate problemele dezvoltării economice şi creşterii exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare. De aceea el trebuie completat cu măsuri în domeniul stabilizării comerţului cu produse de bază, stimulării exporturilor de produse manufacturate ale ţărilor în curs de dezvoltare, sporirii transferului de resurse financiare şi tehnologice, precum şi în alte domenii ale relaţiilor economice internaţionale. Odată cu reducerea treptată a tarifelor vamale pe baza clauzei naţiunii celei mai favorizate, importanţa preferinţelor vamale în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare, ca instrument de sprijinire a acestor ţări, se va diminua. În legătură cu aceasta, se impune asigurarea unui tratament preferenţial cît mai larg în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare în sfera financiară, a transferului de tehnologie, a transportului maritim etc.

România, beneficiară a S.G.P.

CA ŢARĂ socialistă în curs de dezvoltare, România este beneficiară a tuturor celor 11 scheme de preferinţe ale ţărilor donatoare, membre ale O.C.D.E. Australia şi Noua Zeelandă au acordat preferinţe generalizate ţării noastre în 1972, Finlanda la 1 XI 1973, C.E.E. la 1 I 1974, Canada la 1 VII 1974, Suedia la 1 I 1975, S.U.A. la 1 I 1976, Elveţia la 1 I 1977, iar Norvegia la 4 II 1977.

Preferinţele generalizate acordate României au avut un efect pozitiv asupra exportului diferitelor mărfuri româneşti în ţările beneficiare. Potrivit comunicării transmise de către ţara noastră Secretariatului UNCTAD, în 1975 ponderea exporturilor româneşti beneficiind de preferinţe în totalul exportului în ţările donatoare a reprezentat 16% faţă de 7% în 1974 (documen. TD/B/C5/ Add. 1 din 22 septembrie 1977). Din datele publicate de către Secretariatul UNCTAD, pe baza comunicărilor ţărilor donatoare de preferinţe, rezultă că, în 1978, ponderea importurilor preferenţiale în totalul importurilor pasibile de taxe din România a reprezentat în Austria 43,3%, în Australia 54,2% (anul fiscal 1975/1976), în C.E.E. 27,4% (ponderea în ansamblul importurilor din România), în Finlanda 75,1%, în S.U.A. 10,6% şi în Suedia 16,8% (calculat pe baza datelor din documentele UNCTAD — TD/B/C5/30/Add. 4, 6, 8, 10, 12 şi 13).

România se numără printre principalele ţări beneficiare de preferinţe generalizate. Potrivit datelor O.C.D.E. privind şapte scheme de preferinţe ale ţărilor membre ale acestei organizaţii, în anul 1975, ţara noastră s-a situat pe locul şase printre beneficiarii acestor scheme, după ţări ca Iugoslavia, Brazilia, India etc. Conform datelor publicate de Secretariatul UNCTAD, în anul 1976, România a fost primul beneficiar al schemei Finlandei, al doilea beneficiar după Iugoslavia al schemei C.E.E., al treilea beneficiar al schemei Austriei, al şaptelea beneficiar al schemei Suediei.

Deşi România este una din principalele ţări beneficiare ale preferinţelor generalizate, restricţiile aplicate de către donatori asupra importurilor lor preferenţiale limitează considerabil efectul pozitiv al acestor preferinţe asupra exporturilor româneşti. În afară de restricţiile aplicate faţă de toate ţările în curs de dezvoltare, România, ca şi alte ţări în curs de dezvoltare mai avansate, este supusă la limitări suplimentare în folosirea preferinţelor generalizate de către unele ţări donatoare (ţările C.E.E., Elveţia, Norvegia şi Suedia acordă României preferinţe generalizate pentru o gamă mai restrînsă de produse decît pentru alte ţări în curs de dezvoltare, iar Elveţia acordă ţării noastre o marjă preferenţială mai redusă decît pentru alţi beneficiari).

România, împreună cu celelalte ţări membre ale „Grupului celor 77", se pronunţă pentru ameliorarea radicală a S.G.P., pentru eliminarea oricărei discriminări în aplicarea acestui sistem, astfel încît preferinţele generalizate să devină un instrument eficace în lichidarea marilor decalaje economice din lumea de azi, în instaurarea unei noi ordini economice internaţionale.

Victor ALDEA

GLOSAR

Aurul — marfă

ÎN URMA deciziei prin care a fost demonetizat, aurul nu mai este considerat de țările membre ale Fondului Monetar Internațional ca o marfă specială, devenind astfel o marfă obișnuită. Cu toate acestea, aurul continuă să fie o marfă prețioasă, ba chiar, dacă ne referim la actualul său preț de piață, se poate afirma că de cînd a devenit o marfă obișnuită, el este mai prețios decît oricînd înainte. Aceasta, deoarece, monetizat sau nu, aurul deține un rol aparte în lumea metalelor, ca urmare a rarității, inalterabilității, proprietăților fizice remarcabile, reputației lui de valoare-refugiu.

Principalele zăcăminte de aur se află în Africa de Sud, unde galeriile de mină coboară pînă la 4 000 m adîncime. Ultimele date disponibile (1976) arată că dintr-un total de 1 429 tone produse în lume, 713 tone sau circa o jumătate din total au provenit din Africa de Sud, 444 tone (31%) din U.R.S.S., 52 (3,7%) din Canada și 32 (2,3%) din S.U.A. Restul de 188 tone s-au repartizat între un mare număr de țări de pe toate continentele.

Conținutul de aur al unui conglomerat extras din minele sud-africane se cifrează la 5—25 g pe tonă, iar extragerea lui presupune existența unor instalații tehnice complexe. Aurul fin, cu titlul 999,9/1000, se obține printr-un proces de rafinare electrolitică, a cărui durată este de 18—22 ore. Catozii (electrozii negativi), încărcați cu depozitul de aur fin, sînt topiți în furnale electrice pînă la o temperatură de circa 1 200°C (punct de topire al aurului: 1 064°C) și, apoi turnați în lingouri care pot cîntări pînă la 12,5 kg (circa 400 uncii troy), greutatea comercială maximă a lingourilor admise pe piața aurului.

În comerț se află lingouri turnate de diferite greutăți, începînd cu cel mai mic cîntărind 116,638 g și sfîrșind cu cel de 12,5 kg, precum și lingouri decupate și ștanțate, cîntărind între 5 și 100 g.

Pentru ca lingourile să aibă o suprafață perfect plană, lustruită și „cu reflexe", acestea sînt protejate în cursul turnării și pînă la solidificare cu ajutorul unei flăcări („lustruire la flacără"), după care sînt răcite într-o baie cu apă. Cîntărirea lingourilor se face cu ajutorul balanțelor electronice de mare precizie.

Fiecare lingou are imprimată denumirea rafinorului, finețea conținutului exprimată în miimi și fracțiuni de miime, poansonul controlorului de metale prețioase, poansonul turnătoriei, precum și greutatea lingoului. Lingourile care au o greutate peste 50 g sînt în plus numerotate.

Pe piața internațională a aurului (Londra, Zürich) sînt acceptate numai lingourile provenite de la anumite firme care prezintă cele mai mari garanții. Aceste firme figurează pe o listă specială („The Good Delivery List"). Întreprinderea de specialitate din România se află printre aceste firme.

Aproape întreaga producție a minelor de aur din Africa de Sud și din alte țări se desface prin intermediul Londrei, care este considerată centrul pieței libere a aurului. Prețul de vînzare al lingourilor de aur stabilit de City („Fixing") este comunicat în lumea întreagă și este valabil pretutindeni (vezi „Revista economică" nr. 48/1978). Amploarea tranzacțiilor cu aur pe piețele internaționale a crescut mult în ultimii ani (și odată cu ea și prețul aurului), îndeosebi ca urmare a deprecierii inflaționiste a monedelor occidentale.

C. K.

Cooperare africană

Viorel Mărgineanu, Huși — 1. Organizația cunoscută sub numele de „Comisia Fluviului Niger" a fost creată în anul 1963. Relansarea activității ei a fost hotărîtă în cursul unei reuniuni extraordinare desfășurate la Lagos, în ianuarie a.c., cu participarea șefilor de stat ai Beninului, Camerunului, Coastei de Fildeș, Guineii, Nigerului și Nigeriei. Ei au decis să se reunească o dată la doi ani și să definitiveze planurile de dezvoltare a bazinului marelui fluviu african.

2. Comunitatea economică a țărilor Marilor Lacuri reunește Burundi, Ruanda și Zairul. Țările membre își propun, între altele, crearea unei bănci de dezvoltare, armonizarea legislațiilor vamale, a tarifelor vamale, a statisticilor și documentelor de comerț exterior etc.

3. În economia ugandeză ramura predominantă este agricultura, care concentrează 90% din populația ocupată. Principalele culturi sînt bumbacul (un sfert din suprafața cultivată), cafeaua (jumătate din totalul exporturilor), meiul, maniocul ș. a. Resursele minerale (staniu, cupru, tungsten, beriliu, wolfram etc.) sînt insuficient explorate. Ponderea populației alfabetizate a rămas staționară în ultimul deceniu, la 25%. Produsul național brut, în prețuri curente, era estimat în 1977 la 260 dolari pe locuitor.

Comerț exterior

Ilie Iliescu, Orșova — Cele mai recente date de care dispunem privind participarea R. P. Chineze la circuitul economic internațional se referă la primele nouă luni ale anului trecut și ele sînt cuprinse într-un interviu acordat revistei **China Reconstruiește** de Wang Yao-ting, președintele Consiliului pentru promovarea comerțului internațional al Chinei. După ce în 1977 valoarea totală a comerțului exterior chinez a sporit cu 10,2% față de anul precedent, în primele trei trimestre ale anului 1978 exportul chinez a crescut cu 30,4%, iar importul cu 52,6% în comparație cu aceeași perioadă a anului anterior, ambele ajungînd la nivelurile cele mai mari atinse vreodată.

În viitor, se arată în interviul citat, China își va spori în continuare exporturile de produse agricole și derivate, paralel cu exportul de bunuri industriale și minerale. „Vom exporta petrol, cărbune, minereuri, mașini-unelte, aparate de măsură, utilaje grele, produse chimice, țesături din bumbac imprimate, mătase, îmbrăcăminte, porțelan etc. Vom deschide și vom mări exportul de oțeluri complete de utilaje, mașini și bunuri de consum de folosință îndelungată (...) De asemenea, vom intensifica importurile. Vom importa utilaje și tehnologie mai avansate pentru industria petrolului, cărbunelui, energiei electrice, transporturi, industria metalelor neferoase, chimică. Vom importa, în concordanță cu nevoile și posibilitățile noastre, materiale ca oțel laminat, fibre sintetice și îngrășăminte chimice, precum și unele bunuri ale industriei ușoare și alte articole pentru a aproviziona piețele noastre".

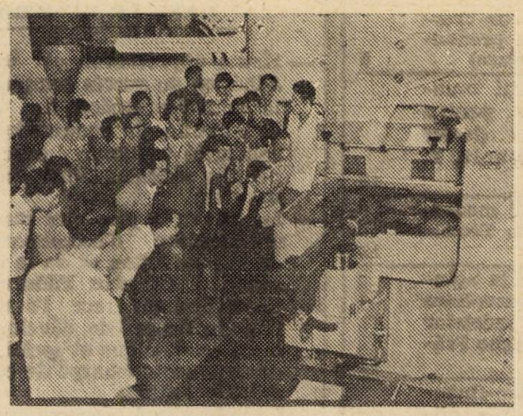

Presă de 400 t de producție chineză expusă la Tîrgul internațional de la Kwangchow (Canton)
Foto : Agenția China Nouă

Au fost, totodată, anunțate măsuri pentru sprijinirea și stimularea întreprinderilor, regiunilor și colectivelor care produc pentru export, inclusiv sub aspectul participării unităților de producție la negocierile comerciale, pentru a cunoaște mai bine cerințele și sugestiile partenerilor externi. Se au în vedere, de asemenea, diferite forme de cooperare în producție, inclusiv importul de echipament și tehnologie pentru care plata să se realizeze cu produsele realizate în primii cîțiva ani. Această cale este preconizată nu numai în industria prelucrătoare, ci și pentru descoperirea de resurse naturale și în industria de materii prime. Paralel se studiază adoptarea, pe baza egalității și avantajului reciproc, a altor forme de plată mai flexibile care să poată satisface nevoile dezvoltării rapide a comerțului exterior, îndeosebi pe termen lung.

Tunel submarin

Siegfried Mohr, Sînnicolau Mare — Din rațiuni financiare proiectul de tunel sub Canalul Mînecii, care urmează a fi supus aprobării guvernelor Angliei și Franței la sfîrșitul acestui an, prevede o singură linie de cale ferată, spre deosebire de proiectul abandonat în 1975 care preconiza două linii de cale ferată și o șosea. Pe ruta propusă în actualul proiect, tunelul va avea o lungime totală de 50 km, din care 35 km pe sub mare. El va fi străbătut de cinci garnituri de tren pe oră și va scurta considerabil, la 4 ore și jumătate durata călătoriei între Paris și Londra și la 4 ore și 10 minute cea a călătoriei pe ruta Londra — Bruxelles. Prin renunțarea la o legătură rutieră se simplifică și sistemul de aerisire, cu atît mai mult cu cît tunelul ar urma să fie străbătut numai de trenuri electrice.

Australia — membru al A.I.E.

Ion Hurdubeleа, Sibiu — Cel de al 20-lea membru, de care întrebați, al Agenției Internaționale pentru Energie — organism al O.C.D.E. care a cuprins într-adevăr pînă de curînd numai 19 țări membre — este Australia. Balanța energetică australiană este diferită de cea a celorlalte țări capitaliste dezvoltate, remarcîndu-se prin ponderea ridicată a cărbunelui (40%, față de 19% pe ansamblul A.I.E.) în consumul total de energie. Cărbunele stă la baza obținerii a 75% din producția națională de energie electrică, restul de 25% provenind din hidrocentrale. Australia își satisface actualmente din producție proprie 70% din necesarul de petrol, resursă care acoperă 47% din consumul total de energie. Aproape două treimi din producția de petrol este utilizată în transporturi.

Australia este în același timp cel mai de seamă exportator net de energie dintre țările capitaliste dezvoltate, cu perspectiva de a deveni unul din cei mai mari exportatori mondiali. Potrivit A.I.E., exportul australian de cărbune cocsificabil cu conținut redus de sulf, urmează să sporească pînă în anul 2000 de la 30 la 200 mil. t. Un potențial însemnat de export oferă și marile resurse de uraniu, de bună calitate, din subsolul țării, cu atît mai mult cu cît Australia nu are pentru moment intenția de a le utiliza pe plan intern, precum și gazele naturale (lichefiate).

Paralel guvernul își propune reducerea, prin economisire, a ritmului actual de creștere (de 5%) a consumului intern de energie.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 17 din 27 aprilie 1979

— Inaltă apreciere şi totală aderiune faţă de succesul deplin al noii solii de pace şi prietenie, de cooperare şi solidaritate militantă cu popoarele africane **(Dinu Dragomirescu)** 1

— O aniversare cu multiple semnificaţii în lupta poporului pentru libertate şi dreptate socială **(A. Gheorghe)** 4

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Acţiuni complexe pentru creşterea gradului de gospodărire şi valorificare a resurselor energetice **(Mircea Pîrjol)** 6

— Polideservirea, factor de creştere a producţiei şi a productivităţii **(Bogdan Pădure)** 8

— Sporirea productivităţii muncii — un imperativ pentru cooperativele agricole **(lector univ. R. Voicu, lector univ. T. Moga)** 10

— Promovarea tehnicilor moderne de comerţ **(dr. Gh. Teodoraşcu)** 12

— Consideraţii cu privire la aprecierea gradului de dezvoltare economico-socială a judeţelor **(lector univ. dr. Gheorghe Frăţilă)** 14

— Mecanismul economico-financiar : funcţionalitate — eficienţă. Fundamentarea şi corelarea preţurilor **(Andrei Pincu)** 16

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Organizare şi informatică **(Constantin Virgil Negoiţă)** 18

TEORII • IDEI

— Marea demonstraţie din 1 Mai 1939. Contextul intern şi internaţional **(dr. docent Titu Georgescu)** 20

— Şcoli • curente • economişti. Evoluţii în gîndirea economică din ţările în curs de dezvoltare (I) **(prof. dr. Ion Bulborea)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAŢILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Noua ordine economică internaţională — imperativ al contemporaneităţii **(lector univ. dr. Dan Niţescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pe agenda U.N.C.T.A.D. V. Restructurări indispensabile pentru accelerarea dezvoltării. 26

— Tendinţe — conjuncturi 28

— Cerinţe ale instaurării unei noi ordini economice internaţionale. Îmbunătăţirea radicală a sistemului generalizat de preferinţe în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare **(Victor Aldea)** 29

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienţei înaintate în unităţile economice

IN THIS ISSUE

— High appreciation and complete adhesion to the successful mission of peace, friendship, cooperation and militant solidarity with the African peoples **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Production and productivity growth through serving several machines **(Bogdan Pădure)** 8

— Some considerations on distrectual economic and social development level estimating **(Reader Dr. Gh. Frăţilă)** 14

— The economic and financial mechanism : efficient and functional. Price foundation and correlation **(Andrei Pincu)** 16

— The great 1939 May-Day demonstration, internal and international context **(Prof. Dr. Titu Georgescu)** 20

— Schools — currents — economists. Some trends in the economic thoughts in developing countries (I) **(Prof. Dr. Ion Bulborea)** 22

— UNCTAD V agenda : Accelerating the development through indispensable structural changes 26

— Requirements for a new international economic order. Radical improvements in the SGP for the benefit of the developing countries **(Victor Aldea)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Haute appréciation et totale adhésion au succés complet de la nouvelle mision de paix et d'amitié, de cooperation et solidarité militante avec les peuples africains **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Le travail à plusieurs machines, facteur d'accroissement de la production et de la productivité **(Bogdan Pădure)** 8

— Considérations sur l'évaluation du degré de développement économique et social des départements **(chargé de cours dr. Gh. Frăţilă)** 14

— Le mécanismé économique et financier : bon fonctionnement, efficience. Documenter et corréler les prix **(Andrei Pincu)** 16

— La grande démonstration du 1er Mai 1939 — le contexte interne et international **(prof. dr. Titu Georgescu)** 20

— Ecoles — courants — économistes. Evolutions de la pensée économique dans des pays en voie de devéloppement (I) **(prof. dr. Ion Bulborea)** 22

— Sur l'ordre du jour de la V-ème CNUCED. Des mutations indispensables pour accélérer le développement 26

— Exigences de l'instauration d'un nouvel ordre économique international. L'amélioration du système généralisé de préférences en faveur des pays en voie de développement **(Victor Aldea)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Высокая оценка и полное согласие перед новой, увенчанной успехом, миссией мира и дружбы, сотрудничества и боевой солидарности с африканскими народами **(Дину Драгомиреску)** 1

— Одновременное обслуживание нескольких машин, фактор роста продукции и производительности труда **(Богдан Пэдуре)** .. 8

— Соображения относительно оценки степени экономико - социального развития уездов **(препод. в. шк. Г. Фрэцилэ)**..... 14

— Экономико - финансовый механизм: функциональность - эффективность. Обоснование и корреляция цен **(Андрей Пинку)** 16

— Всликая первомайская демонстрация 1939 г, внутреняя и внешняя обстановка **(др. Титу Джорджеску)**..... 20

— Школы • течения • экономисты. Эволюции в экономическом мышлении в развивающихся странах (I) **(проф. др. Ион Булборя)** 22

— На повестке дня ЮНКТАД-V. Необходимые перестройки для ускорения развития 26

— Требования установления нового международного экономического порядка. Радикальное улучшение генеральной системы преференций в пользу развивающихся стран **(Виктор Алдя)**.. 29

Abonamentele se încheie la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari de presă din întreprinderi şi instituţii. Preţul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi şi instituţii — 260 lei anual ; pentru cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, elevi, studenţi — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacţia şi administraţia Calea Dorobanţilor nr. 11—25. 71 131 Bucureşti, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 Bucureşti, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE DINTRE MEMBRII FAMILIEI DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE !

Datorită stabilizatorului incorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea.

Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au o fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%.

Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate, pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

BELLATRIX

BELLATRIX – un nume cu... renume pentru 5 produse cosmetice românești, realizate pe bază de ingrediente active extrase din plante: emulsie demachiantă, loțiune tonică, cremă emolientă de noapte, cremă hidratantă de zi și cremă pentru zona din jurul ochilor. Aceste produse asigură o bună circulație a sîngelui la nivelul epidermei, demachierea,, tonifierea, hidratarea, hrănirea și, implicit, reducerea sensibilității la agenții fizici (soare, vînt). BELLATRIX se recomandă pentru tenurile uscate și grase.

BELLATRIX – un succes de prestigiu european

979 MAI 4

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

un obiectiv prioritar în toate unităţile economice

realizarea integrală a producţiei fizice şi nete

Numărul 18 ● Vineri 4 mai 1979

Într-o atmosferă entuziastă, de unitate deplină a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut loc

MAREA ADUNARE POPULARĂ CONSACRATĂ ZILEI DE 1 MAI

D 646

1979 MAJ 9

relaţii financiar-valutare şi comerciale internaţionale

Ghidul lucrătorului de comerţ exterior

Determinarea preţului în valută la exportul şi importul de maşini şi utilaje

În numărul 16/1979, la această rubrică, am prezentat prima parte a căilor de determinare a preţurilor la exportul şi importul de maşini şi utilaje. Continuăm să prezentăm mai jos alte metode de calcul.

METODA PREŢULUI STABILIT CU AJUTORUL COEFICIENTULUI COMUN AL PARAMETRILOR PRODUSULUI ŞI OFERTELOR CONCURENŢEI

Această metodă se aseamănă cu cea examinată anterior. Diferenţa constă în faptul că preţul din ofertele sau documentaţiile care se referă la concurenţă se corectează în funcţie de un coeficient comun al parametrilor produsului comercializat de toate firmele avute în vedere la efectuarea calculului.

În continuare se redă un exemplu practic de calcul în care se utilizează date convenţionale (Tabelul 1).

Tabelul de mai sus s-a întocmit în felul următor :

În rîndul întîi în coloanele 2, 3 şi 4 s-a înscris preţul în valută (în $) din ofertele concurentei cu condiţia franco frontiera ţărilor exportatoare.

În coloana 1 s-a înscris denumirea parametrilor principali ai produsului folosindu-se literele A, B, C, D, E şi F şi valoarea lor.

În coloanele 2, 3, 4 s-a înscris valoarea parametrilor la concurenţă.

În coloanele 5, 6, 7 s-au înscris coeficienţii parametrilor care s-au stabilit prin raportarea parametrilor din cele 3 oferte : x, y şi z la parametrii din coloana 1 a produsului la care se cere să se determine preţul în valută.

În coloana 8 se înscrie suma coeficienţilor parametrilor din coloanele 5, 6, 7 care se împarte la numărul ofertelor şi se obţine coeficientul mediu al fiecărui parametru ce se înscrie în coloana 9.

Prin însumarea coeficienţilor medii din coloana 9 şi împărţirea la numărul parametrilor se obţine coeficientul comun al parametrilor din cele 3 oferte care în exemplul luat este 98,2.

Acest coeficient comun se poate obţine şi prin însumarea datelor din coloana 8 care este egală cu 1 767,4 (suma coeficienţilor medii) şi împărţirea la numărul parametrilor din oferte (3×6). În exemplul luat suma de 1 767,4 se împarte la 18 (3x6) şi se obţine coeficientul comun al parametrilor care este tot 98,2.

Coeficientul de 98,2 arată în principiu că produsul din ofertele celor 3 concurenţi este inferior cu 1,8% faţă de cel la care se cere să se determine preţul extern ai cărui parametri sînt înscrişi în coloana doi (oferta w).

După calcularea coeficientului comun al parametrilor se determină preţul mediu din cele 3 oferte şi se stabileşte preţul extern în valută pentru produsul din oferta „w" astfel :

$$\text{Preţul mediu} = \frac{930{,}0 + 1100{,}0 + 940{,}0}{3} =$$

$$= \frac{2970{,}0}{3} = 990 \text{ \$/buc.}$$

Preţul la produsul din oferta „w" coloana 1 din tabel se determină astfel :

Tabelul 1

Valoarea parametrilor privind :

Date	Ofertele concurentei X	Y	Z	Coeficienţii parametrilor X	Y	Z	Suma coeficienţilor medii col (5+6+7)	Coeficientul comun al parametrilor
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Preţul din oferta recalculat la frontiera în $	930	1100	940					
Parametrii produsului (W)								
A	140	140	145	140	100	103,6	100	303,6	101,2
B	9	12	10	11	133,3	111,1	122,2	366,6	122,2
C	130	120	100	110	92,3	76,9	84,6	252,8	84,2
D	45	40	42	40	88,9	93,3	88,9	271,1	90,4
E	220	220	220	220	100,0	100,0	100,0	300,0	100,0
F	72	65	70	62	90,3	97,2	86,1	273,3	91,1
								589,1:6=98,2	

$$\frac{990 \times 100}{98,2} = \frac{99000}{98,2} = 1008,14 \text{ \$/buc.}$$

Preţul extern în valută la produsul din oferta „w" se poate calcula şi pe baza formulei următoare :

$$990 \text{ \$} + \frac{990 \times 1,8}{100} =$$

$$= 990 + 17,82 = 1007,82 \text{ \$/buc.}$$

Preţul extern în valută determinat în condiţiile de mai sus se situează practic la acelaşi nivel cu cel calculat în cazul primei metode.

Eventualele mici diferenţe sînt datorate diverselor rotunjiri folosite în calcul.

Metoda de faţă ca şi prima, prezintă avantajele şi dezavantajele menţionate anterior, scopul urmărit fiind o mai fundamentată stabilire a preţurilor în valută la mărfurile de export, avîndu-se în vedere diferenţele calitative dintre produse.

Este important însă faptul că preţul rezultat cu ajutorul acestei metode se considera un preţ minim care urmează să sufere în continuare un proces intens de cercetări şi alinieri pînă se conturează nivelul de preţ care se înscrie în referatul de export sau import.

METODA PREŢULUI STABILIT PE BAZA COEFICIENTULUI „COMUN" AL PARAMETRILOR DIN OFERTELE CONCURENTEI ŞI A CELUI PRIVIND PRODUSUL LA CARE SE CERE SĂ SE DETERMINE PREŢUL ÎN VALUTĂ

Coeficientul „comun" de corectare în cadrul acestei metode se stabileşte în funcţie de parametrii din ofertele concurentei şi a celei privind produsul pentru care se cere să se calculeze preţul extern în valută la export, metoda se ilustrează printr-un calcul practic în care se utilizează date convenţionale (tabelul 2).

În coloana 1 ca şi la celelalte metode s-a înscris preţul extern şi parametrii principali ai produsului, pentru care se cere să se determine preţul extern în valută, în vederea întocmirii referatului de export. Acest preţ urmează să se înscrie în oferta notată convenţional „w".

Parametrii produsului care se comercializează de concurentă, ofertele X, Y şi Z şi parametrii pentru produsul la care urmează să se determine preţul oferta „w" s-au înscris în coloanele 1, 2, 3, 4.

Ca şi la prima metodă parametrii din cele 3 oferte se raportează la parametrii ofertei „w" coloana 1 şi se determină coeficienţii parametrilor, care se înscriu în coloanele 5, 6, 7.

La aceştia se adună coeficienţii de bază (w) care se notează cu 100 şi care se referă la produsul pentru care se cere să se determine preţul extern în valută.

În coloana 8 se înscrie suma coeficienţilor parametrilor din coloanele 5, 6, 7 şi w care se împarte la numărul ofertelor (4).

Coeficienţii obţinuţi şi înscrişi în coloana 9 se însumează şi se împart la numărul parametrilor obţinîndu-se astfel coeficientul comun al parametrilor din cele 4 oferte, care în tabelul de mai sus este 98,6.

Coeficientul comun se poate obţine şi prin însumarea datelor din coloana 8 (a sumei coeficienţilor fiecărui parametru) şi împărţirea acesteia la suma parametriilor (24). Respectiv se împarte suma de 2367,4 la 24 şi se obţine acelaşi coeficient comun 98,6.

A doua operaţiune importantă a metodei constă în calcularea preţului mediu din cele 3 oferte şi stabilirea pe baza acestuia şi a coeficientului comun a preţului minim în valuta care ar urma să se înscrie în ofertă, desigur după efectuarea unor multiple analize şi corecturi conform instrucţiunilor şi normelor în vigoare.

$$\text{Preţul mediu al ofertelor} =$$

$$= \frac{930,0 + 1100,0 + 940,0}{3} =$$

$$= \frac{2970,0}{3} = 990 \text{ \$/buc}$$

$$\text{Preţul calculat} =$$

$$= \frac{990,0 \times 100}{98,6} = 1004,0 \text{ \$/buc}$$

sau

$$\text{Preţul calculat} = 990,0 + \frac{(990 \times 1,4)}{100} =$$

$$= 990,0 + 13,8 = 1003,8 \text{ \$/buc}$$

Preţul rezultat din calculele efectuate pe baza acestei metode poate fi considerat ca un preţ minim care are în vedere media preţurilor practicate de concurenta, corectată cu diferenţa de calitate.

Prin folosirea acestei metode se înlătură anumite practici de stabilire a preţurilor pe baza unor aprecieri sumare în ce priveşte diferenţa dintre parametrii tehnici ai produsului concurenţei şi a celui pentru care se cere să se determine preţul extern în valută.

Acestei metode i se pot aduce în general aceleaşi critici ca şi celorlalte examinate anterior, iar preţul rezultat, se cere să fie supus unor serioase analize şi corecturi, înainte de a se înscrie în referatul de export.

Se pot folosi de asemenea cele 2 ipoteze care se bazează pe luarea în calcul a ofertelor mai concludente sau a unei singure oferte respectiv a celei mai avantajoase.

Metoda preţului stabilit în funcţie de coeficienţii medii ai parametrilor tehnici optimi ai produsului din toate documentaţiile luate în calcul

Ca tehnica de calcul, această metodă se aseamănă cu cele prezentate anterior. Prezintă însă unele deosebiri e-

Tabelul 2

Date	Ofertele concurentei			Coeficienţii parametrilor			Suma col. (5+6+7+w)	Coeficientul comun col.
	X	Y	Z	X	Y	Z		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Preţul f-co frontiera în $	930	1100	940					
Parametrii produsului (w)								
A 140	140	145	140	100,0	103,6	100,0	403 6	100,9
B 9	12	10	11	133,3	111,1	122,2	466,6	116,6
C 130	120	100	110	92,3	76,9	84,6	352,8	88,2
D 45	40	42	40	88,9	93,3	88,9	371,1	92,7
E 220	220	220	220	100,0	100,0	100,0	400,0	100,0
F 72	65	70	62	90,3	97,2	86,1	373,3	93,3
							2 367,4	591,7

sențiale. Astfel coeficienții parametrilor se calculează prin raportarea parametrilor mai mici la cei mai mari, indiferent de oferta în care sînt înscriși. Parametrii de bază nu sînt cei ai produsului pentru care se cere să se determine prețul ci parametrii cei mai mari din toate documentațiile care reprezintă prețurile practicate de concurență.

Se prezintă un exemplu practic de calcul folosindu-se de asemenea date convenționale (tabelul 3).

Se determină mai întîi parametrii cei mai mari din tabelul de mai sus. În coloana 1 sînt parametri C, D și F, în coloana 2 parametrul B iar coloana 3 parametrul A.

Parametrii mai mici din toate ofertele se raportează la parametrul cel mai mare.

Coeficienții care rezultă din raportare se înscriu lîngă parametri în coloanele alăturate.

Se însumează coeficienții parametrilor rezultați prin raportare, se împart la numărul acestora și se obțin coeficienții parametrilor pentru produsele din ofertele menționate în tabel.

Astfel, la oferta din col. 1 s-a calculat un coeficient de 95,25, la oferta X de 94,66, la oferta Y 91,78, iar la oferta Z de 91,32.

După stabilirea coeficienților parametrilor se trece la corectarea prețurilor din ofertele concurenței. Se determină propriu-zis prețurile care s-ar fi obținut de concurență dacă s-ar fi vîndut un produs cu parametrii la nivelul mediei din cele 3 oferte.

$$\text{Prețul extern în valută} = \frac{930 \times 100}{94,66} + \frac{1100 \times 100}{91,78} + \frac{940 \times 100}{91,32} =$$

$$982,46 + 1198,52 + 1029,34 = 3210,32 : 3 = 1070,10 \text{ \$/buc.}$$

Prețul de 1070,10 $/bucata revine la un coeficient mediu de 92,53 (94,66 + 91,78 + 91,32) = 277,76 : 3 = 92,58

La produsele la care se cere să se determine prețul (coloana 1 din tabel), a rezultat un coeficient de 95,25 deci superior coeficientului mediu de 92,58. În această situație, prețul rezultat de 1070,10 $/buc se corectează în funcție de coeficientul de 95,25. Calculul se va prezenta astfel :

$$\text{Prețul rezultat} = \frac{1070,10 \times 95,25}{92,58} = \frac{101921,02}{92,58} = 1100,89 \text{ \$/buc}$$

Acest preț, s-a stabilit în funcție de nivelul prețului practicat de concurență, luîndu-se în considerație diferențele dintre parametrii tehnici. Pentru stabilirea prețului de ofertare sau care se înscrie în referatul de export se efectuează în continuare un proces de analiză și calcule, ținîndu-se seama de concurență. În același timp, la determinarea nivelului prețului de ofertare se urmărește ca acesta să se încadreze în prețul planificat și indicatorii de eficiență stabiliți, avîndu-se în vedere și marja de rezerve pentru negocierea cu partenerii externi.

dr. Ion OLTEANU

Tabelul 3

Date		Ofertele concurenței x		y		z	
1		2		3		4	
Prețul concurenței f-co fr. în $		930		1100		940	
Parametri principali							
A	140	96,5	140	96,5	145	100,0	140	96,5
B	9	75,0	12	100,0	10	83,3	11	91,7
C	130	100,0	120	92,3	100	76,9	110	84,6
D	45	100,0	40	88,9	42	93,3	40	88,9
E	220	100,0	220	100,0	220	100,0	220	100,0
F	72	100,0	65	90,3	70	97,2	62	86,1
		571,5:6 = 95,25		568,0:6 = 94,66		550,7:6 = 91,78		547,9:6 = 91,32

Drept și uzanțe internaționale

Ipoteca în comerțul internațional

Mecanismul și particularitățile contractului de ipotecă

Creditul comercial, fără de care nu sînt de conceput schimburile economice internaționale, fiind supus riscurilor de nerambursare este protejat de mecanisme de garantare și asigurare judicios reglementate de dreptul intern al statelor și de uzanțele internaționale, mecanisme menite să constituie veritabile garanții pentru creditori cu privire la încasarea creanței la scadență. Practica arată că în afara asigurării creditelor prin instituții financiare specializate, o serie de **garanții** de natură convențională, accesorii raportului juridic principal care a generat creditul, diminuează substanțial riscul de rambursare ; printre acestea se numără scrisorile de garanții bancare, avalizarea cambiilor de către organizații bancare, gajul și ipoteca. În cele ce urmează vom prezenta forma de garantare a creditorului prin ipotecă — mecanism și drept aplicabil.

Potrivit prevederilor din Codul comercial român, ipoteca este o garanție reală accesorie (ca și gajul, dreptul de retenție și indisponibilizarea bunurilor), garantarea creanței fiind asigurată printr-un bun imobil determinat. Ipoteca, spre deosebire de gaj, nu-l deposedează pe proprietar de bunul ipotecat ; acest atribut are o valoare comercială deosebită, deoarece proprietarul își păstrează toate atributele dreptului de proprietate, inclusiv derptul de dispoziție (drept care încetează în momentul deschiderii procedurii de execuție silită).

Așadar, trăsăturile proprii ale ipotecii rezultă din mecanismul ei de instituire și asigurare a plății creanței :

— comerciantul (sau orice altă persoană) include un contract de credit, de regulă pe termen mediu sau lung ;

— rambursarea creditului este garantată prin instituirea unei ipoteci asupra unui bun imobil, proprietatea debitorului ;

— procedura acestei garanții reale, accesorii contractului principal de credit, constînd din înscriere în registrul de proprietăți imobiliare a actului de ipotecare, asigură pe creditor că imobilul ipotecat nu va fi înstrăinat fără ca în prealabil să-i fie rambursat creditul acordat ;

— avantajul pentru debitorul ipotecar constă în faptul că rămîne în posesia și administrarea bunului imobil ;

— dacă la scadență creanța ipotecară nu este onorată, creditorul poate cere executarea silită prin scoaterea imobilului ipotecat la licitație, urmînd ca din suma obținută să se îndestuleze pînă la nivelul valorii creanței plus dobînzile și cheltuielile aferente.

Din mecanismul schițat mai sus rezultă deci că spre deosebire de privilegii, care sînt numai legale, ipoteca, de regulă, este convențională, constituită printr-un contract, independent de calitatea creanței ; dacă rangul creditorilor privilegiați este determinat de ordinea de preferință stabilită de lege, în cazul ipotecilor, prioritatea rangului se determină prin prioritatea datei la care a fost înscrisă. Așa fiind, creditorii ipotecari sînt preferați creditorilor chirografari, iar cei de gradul I creditorilor ipotecari cu inscripții ulterioare. Caracterul accesoriu al ipotecii determină stingerea ei, odată cu stingerea creanței pe care o garantează (art. 1800, Cod. civil român).

Caracteristica esențială subliniată și anume că debitorul proprietar al lucrului ipotecat păstrează toate atributele dreptului său de proprietate îi conferă acestuia posibilitatea să efectueze orice acte de administrație ; această posibilitate a debitorului încetează în momentul deschiderii procedurii de executare silită.

Potrivit majorității sistemelor de drept național, pentru ca ipoteca să fie constituită valabil, sînt necesare respectarea condițiilor de fond referitoare la acordul de voință al părților (capacitatea debitorului de a ipoteca bunul, acesta trebuind să fie în dreptul nostru proprietarul bunului etc.) și convențiile de formă (convenția să fie inclusă într-un act autentic și inscripționat, în folosul atît al creditorului ipotecar cît și al terților), cu respectarea strictă a dreptului țării, locului imobilului.

De remarcat că este un principiu general înscris în sistemele de drept al statelor cu care avem relații comerciale că în raporturile dintre creditorul ipotecar și ceilalți creditori, efectele decurg din dreptul de preferință pe care îl are primul. În momentul scoaterii în vînzare a imobilului ipotecat, creditorul ipotecar va fi plătit cu preferință față de creditorul chirografar (însă după plata privilegiilor). În cazul concursului creditorilor ipotecari, ei vor fi plătiți în funcție de rangul ipotecii lor, determinat de datele inscripțiilor succesive, prioritate avînd inscripția cea mai veche. Inscripțiile purtînd aceeași dată au același rang și, în consecință, vor fi plătite proporțional cu valoarea creanțelor, din suma realizată.

Creanța ipotecară este supusă modalităților, termenului și condiției. Dacă se naște concurs între creanțele chirografare (obișnuite) exigibile și o creanță ipotecară încă nescadentă, creanța ipotecară devine exigibilă și concursul actual.

Subliniem o ultimă praticularitate a ipotecii. În raporturile dintre creditorul ipotecar și terțul detentor al bunului ipotecat (necreditor), intervine dreptul de urmărire al creditorului, care poate pretinde bunul indiferent de rangul ipotecii sale, din mîinile oricui s-ar afla : proprietari prin uzucapiune, moștenitorii acceptanți sub beneficiu de inventar, dobînditori cu titlu particular, posesorii unei cauțiuni reale.

Utilizarea ipotecii de către exportatorii români

În condițiile actuale ale comerțului internațional cînd prețul creditului este considerabil majorat cu comisioanele percepute de bănci pentru garantarea plății, fie sub forma scrisorii de garanție, fie prin avalizarea cambiilor, ipoteca constituind o cale de garantare, este tot mai mult agreată de cumpărători. Această cale de garantarea plății exporturilor este admisă de art. 6 din H.C.M. nr. 1682/1970, și care se utilizează îndeosebi la vînzarea de instalații complexe de valori mari, avînd funcția de a asigura plata livrărilor (instituindu-se asupra bunurilor imobile ale cumpărătorului).

● În comerțul internațional și în practica noastră, ipoteca se folosește și pentru garantarea prețului de vînzare al navelor, eficiența ei fiind sporită de faptul că suma garantată este echivalentă (cu unele reduceri : avansuri, dotarea proprie a vasului de către armator) cu valoarea navei, instituindu-se chiar asupra bunului vîndut (art. 490, 495, Cod comercial român).

Nu ne propunem să prezentăm normele de drept privind instituția juridică a ipotecii din Codul nostru civil și comercial, care sînt cunoscute de către juriști, dar credem că este bine să precizăm că reglementările străine sînt în general asemănătoare celor conținute în dreptul nostru. În momentul creării unei ipoteci asupra unui imobil situat într-o țară străină, chiar dacă convenția care îi dă naștere se încheie în țara noastră, el trebuie să respecte condițiile de formă ale ipotecii imobiliare cerute în țara în care este situat imobilul, urmînd să fie transcris, ținîndu-se seama de regula **lex rei sitae**. Ignorînd acest principiu fundamental, unele ipoteci instituite de întreprinderi de comerț exterior române au fost viciate de încălcarea regulilor de procedură (cum ar fi obligația înregistrării ipotecilor asupra navelor în registrul portului de naționalitate ale acestora). Așa fiind, în cazul ipotecării unor nave vîndute cumpărătorilor străini trebuie avute în vedere prevederile similare din Codul comercial român, din țara cumpărătorului. Pentru exemplificare arătăm că Codul comercial român tratează navele, în Cartea a II-a „Despre comerțul maritim și despre navigație", ca bunuri mobile, considerate însă sub multiple raporturi ale căror obiect material sînt, ca imobile, putînd fi ipotecate și urmărite.

Contractul constitutiv al ipotecii asupra navelor exportate, cu plata pe credit trebuie făcut în scris și pentru a fi valabil față de terți, înmatriculat în registrele căpităniei portului unde este înscris vasul, sau în acelea ale consulatului din țara unde se găsește vasul, cînd înscrisul este întocmit într-o țară străină. În ambele situații, ipoteca se înscrie pe actul de naționalitate al vasului.

Art. 678 din Codul comercial român arată că privilegiile asupra lucrurilor încărcate, asupra navlului și asupra vasului trec înaintea privilegiilor generale sau speciale stabilite prin Codul civil. Printre creanțele privilegiate asupra vasului, Codul comercial în art. 687, pct. 12, menționează prețul vasului datorat vînzătorului ; așadar, ipoteca decurgînd din contractul de vînzare a navei de către întreprinderea de comerț exterior exportatoare, se bucură de privilegiu față de alte creanțe.

Privilegiul vînzătorului, potrivit art. 689 din Codul comercial, se probează prin contractul scris de vînzare, care trebuie transcris și adnotat în registrele căpităniei portului unde vasul este înmatriculat pentru a fi opozabil terților. În străinătate, potrivit art. 493 din Codul comercial, care rezolvă conflictul de legi, înstrăinarea se efectuează prin înscris întocmit în fața consulului român, opozabilitatea fiind dată de transcrierea operației în registrul consular. Consulul va transmite copia legalizată a actului la căpitănia portului unde este înscris vasul. Înstrăinarea se notează în mod obligatoriu și pe actul de naționalitate al vasului.

Facem mențiunea că aplicarea legii pavilionului la ipoteca maritimă a fost consacrată de Convenția de la Bruxelles din 1926 asupra privilegiilor și ipotecilor maritime. Sechestrul conservator al navei străine se rezolvă pe baza Convenției de la Bruxelles din 10 mai 1952. Spre deosebire de prevederile art. 912 din Codul comercial român și art. 215 din Codul comercial francez, Convenția admite că seches-

trul poate opera chiar cînd nava este gata de plecare.

Sub aspect procedural, menționăm că litigiile născute din ipoteca maritimă sînt soluționate de tribunalele civile. Totuși, dacă ipoteca este accesorie unei operațiuni comerciale, litigiul este de competența tribunalului comercial. O problemă importantă este aceea de a ști car eeste instanța competentă să soluționeze această acțiune, urmînd a se alege între ribunalul competent conform normelor de drept comun și cel al locului isechestrului (forum arresti). Convenția a adoptat o soluție de compromis : va fi competentă instanța locului sechestrului dacă **lex fori** admite această competență.

Sechestrul executor nu a făcut obiectul nici unei convenții internaționale și în consecință legea aplicabilă este aceea a locului unde se efectuează sechestrul.

● Ipoteca poate fi utilizată ca modalitate de garantare a exporturilor și în cazul bunurilor mobile. Astfel, în cazul unor exporturi complexe, cum ar fi livrarea și montarea unor linii de fabricație, construirea și predarea la cheie a unor obiective industriale sau sociale, ipoteca poate fi acceptată ca o cale de garanție a creditului acordat, prezentînd cerce avantaje pentru ambele părți contractante.

Subliniem că în unele țări, în special din America latină, datorită procedurii simple și costurilor scăzute ipoteca se utilizează și pentru asigurarea plăților de importul de bunuri mobile, cum sînt mașinile-unelte, mijloace de transport etc. ; în asemenea cazuri, ipoteca se înscrie nu asupra bunurilor mobile livrate ci asupra unui bun imobil din patrimoniul cumpărătorului. Este esențial de reținut că în asemenea situații se impune o cercetare prealabilă, pentru ca asupra imobilului — determinat de părți în cadrul negocierilor să nu fie instituite și alte ipoteci, care ar înlătura rangul I al ipotecii pe care o va deține exportatorul român.

Clauze în contractul comercial de export pe credit

După o succintă prezentare a complexei instituții juridice privind ipoteca redăm o clază dintr-un contract încheiat de o întreprindere de comerț din România, cu un cumpărător extern în care obiectul contractual îl constituie o navă. Clauza poate fi adoptată, cu aceleași rezultate, și în cazul unor exporturi complexe de obiective industriale sau de altă natură :

„Pentru garantarea plății la termenele stabilite, odată cu recepția definitivă a . . . . . ce constituie obiectul acestui contract se va institui asupra ei o ipotecă de rangul I, în valoare de . . . . . care va fi diminuată după plata fiecărei rate din creditul acordat.

Cheltuielile privind înscrierea legală a ipotecii sînt în sarcina cumpărătorului".

În cazul exportului de bunuri mobile, garantate cu o ipotecă pe bunuri imobile ale cumpărătorului, clauza poate fi astfel formulată :

„Pentru garantarea plății mărfurilor vîndute în cadrul acestui contract părțile sînt de acord ca înainte de prima livrare să se instituie o ipotecă de gradul I în valoare de . . . . . anupra imobilului . . . . . , situat în țara . . . . . localitatea . . . . . , str. . . . . nr. . . care este proprietatea cumpărătorului.

Cheltuielile privind înscrierea legală a ipotecii sînt în sarcina cumpărătorului".

dr. Al. DETEȘAN

conjuncturа pe piețele valutare și de capital

Poziția pe termen lung a dolarului S.U.A.

După anunțarea măsurilor de sprijinire a cursului dolarului de către Administrația S.U.A., la 1 noiembrie 1978, cursul monedei americane s-a redresat treptat, marcînd creșteri semnificative în special față de yenul japonez, francul elvețian și marca vest-germană (adică față de monedele care anterior se apreciaseră cel mai mult față de dolar). În ciuda acestei redresări, cercurile de specialitate occidentale consideră că pe termen mai îndelungat poziția dolarului american, rămîne, în continuare, relativ instabilă fiind posibile noi presiuni speculative care să genereze scăderi — de mai mică sau mai mare amploare — a cursului său. Principalele puncte vulnerabile ale dolarului sînt, în opinia majorității specialiștilor occidentali, următoarele :

a) În ultimele două decenii s-a înregistrat o expansiune rapidă a activelor de dolari în relațiile internaționale, amplificîndu-se rolul internațional al monedei americane în ciuda faptului că puterea economică a S.U.A. a suferit o diminuare relativă (ponderea S.U.A. în produsul național brut al țărilor capitaliste dezvoltate s-a redus cu 14 procente — tabelul 1). De asemenea, poziția financiară externă a S.U.A. s-a înrăutățit continuu, ceea ce nu putea să nu se reflecte asupra valorii externe a dolarului. Astfel, rezervele de aur și valute ale S.U.A. comparativ cu obligațiile autoriătilor americane față de guvernele străine (rezultate din faptul că acestea din urmă dețin rezerve în dolari) a scăzut de la 1,63 în 1960, la 0,59 în 1970 și 0,13 în 1977. De asemenea, bilanțul internațional al S.U.A. s-a deteriorat, raportul dintre activele străine și pasivele străine americane reducîndu-se de la 2,09 în 1960, la 1,71 în 1970 și 1,23 în 1977.

Aceste elemente pledează pentru reducerea relativă a rolului internațional al dolarului în concordanță cu poziția prezenă a economiei americane în lume. Chiar oficialitățile americane s-au pronunțat în acest sens și anume ca o parte din funcțiile dolarului de activ internațional de rezervă să fie preluate de DST, precum și unele valute forte (marca vest-germană, francul elvețian) sau de unitatea valutară europeană.

Tabelul nr. 1

Ponderea principalelor țări în produsul național brut total al țărilor capitaliste dezvoltate.

	SUA	Japonia	R.F.G	Anglia
1960	45,1	3,8	6,4	6,4
1970	39,5	7,9	7,6	4,9
1977	31,3	11,4	8,6	4,1

Sursa : Sanwa Economic Letter, ianuarie, 1979.

b) Așa cum a dovedit experiența ultimilor ani, cursul dolarului este influențat cu precădere de situația balanței de plăți americane (conform unor calcule, factorul „balanță de plăți" a influențat în mai mare măsură cursul dolarului decît factorul „inflație"). În acest sens, atît în 1977 cît și în 1978, balanța comercială și balanța plăților curente a S.U.A. au suferit deteriorări notabile. Elementul care a contribuit într-o mare măsură la deteriorarea balanței de plăți a S.U.A. în ultimii ani îl constituie sporirea importurilor de țiței ; așa cum se poate observa din tabelul nr. 2 în afară de faptul că au cel mai ridicat consum de țiței pe locuitor, S.U.A. sînt singura țară capitalistă dezvoltată care și-au sporit acest consum după criza energetică. Această situație a accentuat temerea cercurilor de afaceri occidentale privind perpetuarea deficitului balanței de plăți americane. Programul energetic al S.U.A., intrat în vigoare în 1978, ar putea să inverseze tendința semnalată, dar analizele efectuate sugerează că balanța de plăți a S.U.A. va continua să înregistreze deficite și în următorii ani, grevînd, în consecință, asupra poziției dolarului.

Tabelul nr. 2

Consumul comparat de țiței pe locuitor în principalele țări occidentale.

	Consumul pe locuitor (kg)		Creștere
	1973	1977	1977/1973
SUA	3398	3520	3,6
Japonia	2214	2070	— 6,1
R.F. Germania	2111	2018	— 4,4
Franța	2026	1859	— 8,2
Anglia	1621	1490	— 8,1

Sursa : idem

c) Inflația din S.U.A. — al doilea factor fundamental de influență asupra dolarului — s-a accentuat în ultimii ani în ciuda faptului că au fost anunțate mai multe programe de combatere a ei. Performanțele S.U.A. în acest domeniu sînt — așa cum se observă din tabelul nr. 3 — mai slabe decît cele din alte țări capitaliste dezvoltate. Conform analizelor efectuate, dezechilibrul inflaționist din economia americană are la bază atît o creștere rapidă a masei monetare în perioada după criza 1974—1975, cît și agravarea spiralei costuri-salarii. În consecință se apreciază că atenuarea inflației în S.U.A. este un proces de durată, iar măsurile de contracarare anunțate — de administrație — în toamna anului 1978 nu vor reuși decît să tempereze tempo-ul de creșere a prețurilor.

Tabelul nr. 3

Evoluția comparată a prețurilor cu ridicata în principalele țări capitaliste dezvoltate. *)

	Media 1960—1973	1974	1977	1978
S.U.A.	2,7	18,8	6,1	7,5
Japonia	2,1	31,4	1,8	— 2,6
R.F. Germania	2,0	13,4	2,6	1,2
Franța	3,8	14,7	5,6	4,2

*) Analizele denotă faptul că prețurile cu ridicata au influență cea mai evidentă asupra cursurilor de schimb.

Sursa : Sanwa Economic Letter, ianuarie, 1979.

d) Ca urmare a deficitelor cumulate în întreaga perioadă postbelică, soldurile de dolari din afara S.U.A. au crescut considerabil. Dintre aceștia, suma dolarilor deținuți de cercurile private și care scapă de sub controlul autorităților (așa-numita piață a eurodolarilor) se ridica la cca. 600 miliarde dolari. În aceste condiții, deși fondurile de 30 miliarde dolari mobilizate de oficialitățile americane în apărarea dolarului par impresionante, suma lor este umbrită de uriașul potențial speculativ al pieței eurodolarilor. Comportamentul deținătorilor de dolari (societăți multinaționale, bănci internaționale etc.) este determinat, în principal de „poziția fundamentală" a dolarului (situația economiei americane în lume, evoluția balanței de plăți și a inflației în SUA) și de aceea mulți economiști occidentali au apreciat că măsurile de intervenție în sprijinul dolarului sînt simple „acțiuni de cosmetică" menite să cîștige timp pînă cînd condițiile fundamentale se îmbunătățesc.

Avînd în vedere considerentele de mai sus, majoritatea specialiștilor subliniază că soluționarea, pe termen lung, a problemei dolarului presupune realizarea de progrese în două direcții esențiale. În primul rînd, atingerea echilibrului economic și financiar în economia SUA, prin punerea sub control a inflației și respectarea unei anumite discipline a balanței de plăți, ambele condiții fiind indispensabile pentru revitalizarea încrederii în dolar ca principală monedă internațională. În al doilea rînd, deși dolarul va continua să joace un rol important în economia și finanțele mondiale, este necesară o diminuare relativă a rolului internațional al acestuia, în special o diminuare a rolului de activ de rezervă.

M. ISĂRESCU
I.E.M.

noțiuni, termeni, operațiuni

Analiza ciclului de viață al produsului

Cunoașterea și urmărirea desfășurării ciclului de viață al produselor din producția curentă, ca și a stadiului în care se află pe plan mondial produsele noi cu care dorim să dezvoltăm nomenclatorul de fabricație și export, este de natură să furnizeze informații de maximă importanță pentru orientarea spre soluții de rentabilitate superioară a producției și comerțului exterior.

Minimalizarea riscului pe care-l implică orice inițiativă de înnoire a producției se poate realiza prin maximizarea informației deținute privind diferitele laturi ale strategiei de acțiune asupra mediului economic intern și extern, ca și reacțiunea probabilă a acestuia, respectiv : ce, unde, cînd și cum se poate vinde.

Deși există o mare diversitate de produse, de ordinul sutelor de mii în cadrul unei singure economii, se poate totuși considera că schema de analiză a ciclului de viață al produselor, etapizată pe 5 faze poate fi aplicată oricărui produs (vezi schema și graficul nr. 1).

Desigur că analiza după schema ciclului de viață poate să întîlnească în practică abateri într-un sens sau altul de la structura clasică. Astfel, în cazul unei lansări defectuoase a produselor noi încheierea ciclului de viață a produsului poate surveni prematur — în faza I, sau dimpotrivă identificarea unor domenii noi de utilizare a produselor poate să ducă la prelungirea ciclului de viață. Vom exemplifica prin cazul nylonului. Utilizat inițial (1940) în scopuri militare — pentru parașute — nylonul a fost extins ca utilizare pentru tricoturi circulare și apoi pentru o gamă largă de articole de galanterie. Perfecționările succesive pe care firma Du Pont le-a adus acestui material — culori nuanțate, textură fină, a permis ca în 1944 nylonul să intre pe piața țesăturilor, iar din 1945 începe a fi utilizat pentru tricotaje împletite. Prevăzînd reducerea cererii în toate aceste domenii au fost căutate noi utilizări — începînd din 1948 pentru cord de anvelope, din 1955 pentru pulovere și pantaloni ; din 1959 pentru covoare. Fără această inovare în valuri succesive, nylonul ar fi rămas la utilizarea sa inițială (pentru parașute și alte tricotaje circulare eventual), ceea ce ar fi însemnat declinul său total prin 1950. Evoluția ciclică a utilizării și renunțării la nylon pentru diferite

Graficul nr. 1

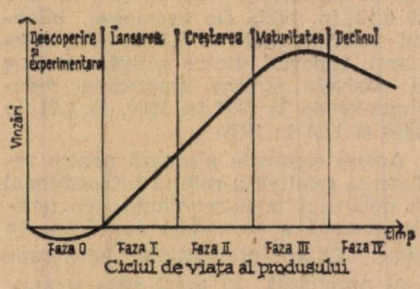

Ciclul de viața al produsului

Graficul nr. 2

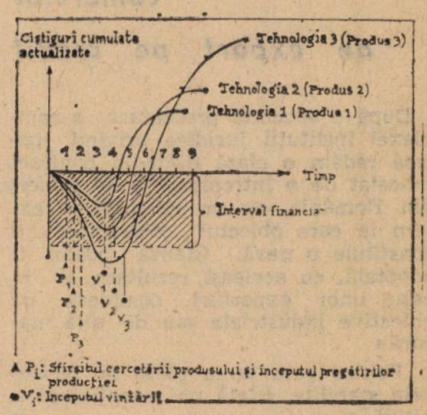

Fazele „ciclului" de viaţă	Produs	Preţ	Distribuţie	Promovare
Faza O „Descoperirea şi experimentarea"	Concepţia propriu-zisă a produsului. Investiţii în cercetare scontînd pe beneficii viitoare. Pregătirea prototipului şi a producţiei de serie. Efectuarea de teste. Se reţin variantele ce vor fi dezvoltate.	Vînzările de probă la preţ de noutate, de unicat sau serie mică, acoperă parţial investiţiile în cercetare-dezvoltare.	Organizarea de teste de piaţă prin magazine de prezentare, tîrguri de mostre, expoziţii cu sau fără vînzare, demonstraţii, degustări.	Pregătirea tipăriturilor publicitare.
Faza I „Lansarea şi dezvoltarea"	Producţia de serie este pregătită. Se fac unele ameliorări minore ale produsului (finisaj, ambalaj, condiţionare). Uneori producţia firmelor ce urmăresc numai „luarea caimacului pieţei" încetează, tehnologia fiind vîndută.	În această fază se urmăreşte recuperarea celei mai mari părţi din investiţiile în cercetare, prin practicarea unor niveluri ridicate de preţuri, corespunzătoare exclusivităţii tehnologice, ca proprietate industrială protejată.	Are loc dezvoltarea rapidă a pieţei, cu lansarea în tranşe a producţiei pentru a sonda capacitatea reală a pieţei. Se formează structura canalelor de distribuţie.	Prezentarea largă a produsului prin mijloace mass-media, ca şi prin reţeaua comercială. Lansarea publicitară solicită cea mai mare parte a bugetului publicitar.
Faza II „Creşterea"	Eforturi pentru reducerea cheltuielilor de producţie ca efect al economiei de scară (creşterea producţiei).	Creşterea beneficiilor prin creşterea volumului vînzărilor şi reducerea preţului de cost unitar.	Extinderea canalelor de distribuţie, trecînd de la distribuţia selectivă la distribuţia de masă.	Se trece de la o publicitate diferenţiată, la publicitate nediferenţiată, corespunzătoare ofertei. Diferite forme de promovare a vînzărilor.
Faza III „Maturitatea"	Marea majoritate a producătorilor au adoptat noul produs. Ameliorări ale tehnologiei, utilizarea de noi materii prime care să reducă cheltuielile de producţie.	Menţinerea pe piaţă se face cu sacrificii de preţ, în condiţiile în care unii producători şi-au creat condiţii de producţie mai competitive.	Scade ritmul de creştere al vînzărilor, (depăşindu-se punctul de inflexiune al curbei, marcînd saturarea pieţei). Se adoptă noi modalităţi de distribuţie: vînzări pe credit, etc.	Se desfăşoară publicitate de reluare, pentru menţinerea clientelei, revitalizarea pieţei.
Faza IV „Declinul"	Se caută noi domenii de utilizare ale produsului, care să-i prelungească ciclul de viaţă. (Vezi exemplul nylonului).	Reduceri substanţiale de preţ pentru a evita imobilizarea fondurilor circulante în stocuri nevandabile.	Sînt utilizate formele cele mai accesibile de comerţ: comerţ stradal, bazar, solduri.	Activitatea promoţională pune accent pe reducerile de preţ şi alte facilităţi acordate

scopuri a fost determinată nu numai de modificări în structura cererii, dar şi de apariţia competiţiei cu alte genuri de fibre sintetice, care au invadat pieţele.

Analiza ciclului de viaţă comparată, pentru mai multe produse ce urmează a fi selectate pentru introducerea în fabricaţie poate să furnizeze concluzii de mare importanţă pentru rentabilitatea viitoare a producţiei.

Presupunînd, spre exemplu, că avem de ales între 3 variante de înnoire a producţiei (produsele 1, 2, 3) pornind de la restricţiile specifice ale întreprinderii ca: mărimea fondului de investiţii pentru cercetare-dezvoltare (reprezentat în graficul nr. 2 ca interval financiar) şi momentul optim al lansării pe piaţă se pune problema alegerii tehnologiei optime. Din grafic reiese că tehnologia 1 poate fi introdusă prima, cu cele mai mici cheltuieli pe piaţă, însă veniturile obţinute (rata rentabilităţii) este mică şi ciclul de viaţă scurt. Tehnologia 2 apare pe baza restricţiilor date ca cea mai bună soluţie. Tehnologia 3, deşi oferă cea mai mare rentabilitate, depăşeşte însă posibilităţile financiare (de investiţii în cercetare-dezvoltare) ale întreprinderii.

I. GEORGESCU

Fişier

Prevederi de import şi reglementări valutare

VENEZUELA
Regimul importurilor

Mărfurile la import se împart în trei categorii: a) mărfuri supuse regimului licenţelor; b) mărfuri care necesită o permisiune de import; c) mărfuri libere la import.

Pentru mărfurile care necesită o licenţă de import („Permiso previo de importacion") este absolut necesar ca licenţa să se obţină înainte de expedierea lor. Lista mărfurilor supuse regimului licenţelor este publicată de ministerele care se ocupă cu eliberarea licenţelor.

Licenţa de import trebuie solicitată de importator. Cererea se efectuează în limba spaniolă şi trebuie să conţină date privind descrierea cantitativă şi calitativă a mărfurilor ce fac obiectul tranzacţiei.

Licenţa poate fi folosită numai de persoana care a solicitat-o şi care este beneficiara licenţei, licenţa nu

poate fi transmisă la terțe persoane sau firme. Cantitățile care sînt înscrise în licență nu pot fi în nici un caz depășite, iar importul trebuie efectuat în perioada de valabilitate a licenței. Orice modificare a portului de destinație sau a numărului de tarif vamal necesită o aprobare a organelor competente.

În mod excepțional se acceptă și o majorare a cantităților cu condiția să nu se depășească 10% din cuantumul aprobării. (Această prevedere nu este valabilă pentru mărfurile supuse regimului contingentelor). O reînnoire a licențelor se admite dacă cumpărătorul, posesorul licenței face dovada avariei vasului sau a existenței unor greve în portul de încărcare, factori ce au contribuit ca marfa să nu ajungă la timp în portul de destinație.

Se recomandă exportatorilor ca înainte de a trece la expedierea mărfurilor să se asigure de existența licențelor de import. (De regulă se solicită o copie după licența de import).

Licența de import se eliberează de principiu numai firmelor sau persoanelor care sînt înregistrate în registrul comercial al Camerelor de Comerț și Industrie. În afară de aceasta mai este necesară și înregistrarea în registrul comercial — secția import al Ministerului Economiei.

Licențele de import au în general o valabilitate de 180 zile în timp ce permisiunile de import sînt valabile doar 90 zile. Așa cum am mai menționat mărfurile de import din licența sau permisiunea de import trebuie să intre în țară în perioada de valabilitate mai sus indicată.

Importul următoarelor mărfuri este interzis sau poate fi realizat numai de oficii guvernamentale: sare, perle sintetice sau naturale, unele medicamente și produse biologice, pastă de roșii, anumite sorturi de fructe, armament și muniții, hîrtie de țigări, lacuri și vopsele de automobile, cauciucuri, baterii, geamuri securit, unele textile.

În ultima vreme s-a interzis în mod practic importul de automobile cu excepția unor tipuri pentru care taxa vamală s-a majorat la 120%.

Cumpărările guvernamentale sînt supuse aprobării inițiale a oficiului „Controloria de la Nacion". Toate ministerele și instituțiile guvernamentale sînt obligate să cumpere cu prioritate produse din Venezuela cu condiția ca prețurile să nu depășească cu mai mult de 25% valoarea produselor similare din străinătate la valoarea CIF.

La licitațiile organizate de întreprinderi și instituții de stat sau întreprinderi cu participarea statului, pot participa numai firme care sînt înregistrate în registrul comercial ca fabrici, sau reprezentanțe comerciale și care fac dovada bonității lor. În afară de aceste condiții se solicită și depunerea unei cauțiuni. Firmele străine pot participa direct la aceste licitații numai prin reprezentanțele sau filialele lor din Venezuela care îndeplinesc condițiile de mai sus.

Importurile de mașini și utilaje, materii prime și alte produse necesare construcției și dezvoltării industriei naționale pot fi la cerere parțial sau total scutite de plata taxelor vamale. Premisa acestor reduceri de taxe vamale este ca mărfurile să fie transportate pe vase aparținînd companiei naționale de transporturi maritime „Compania Anonima Venezolana de Navigacion" sau companiilor asociate și să fie asigurate la societăți de asigurare din Venezuela. În cazul în care aceste condiții nu se îndeplinesc cu aprobarea Ministerului Dezvoltării se pot aproba totuși unele reduceri de taxe vamale.

Importurile unor mărfuri necesare producătorilor agricoli — sîrmă ghimpată, cadre metalice și diverse materiale din fier, oțel, cupru, aluminiu, zinc — sînt de asemenea beneficiare a unor reduceri de taxe vamale care se eliberează de Direcția Planificării din Ministerul Agriculturii.

În relațiile comerciale cu firme din Venezuela se recomandă să se renunțe la vînzări în consignație datorită faptului că la acest gen de operațiuni impozitul pe venituri este de 25%. În afară de aceasta importatorii mai plătesc anumite penalizări pentru declarații greșite, depășiri ale termenelor la depozitare etc.

Documente de plată

— certificate de origine se solicită numai la importul de băuturi alcoolice. În celelalte cazuri este suficientă declararea originii mărfii în factura comercială.

— conosamentul, de asemenea nu necesită o legalizare consulară. Toate conosamentele trebuiesc semnate și ștampilate de încărcători sau reprezentanții săi legali.

— factura comercială — original și două copii — nu trebuie să fie contrasemnată de Camera de Comerț sau legalizată de vreun consulat. În factură se trec datele obișnuite comerciale cum ar fi: numele și adresa furnizorului și cumpărătorului, numărul de comandă, cantitatea, descrierea mărfii, prețul în valută convenită per unitate și per total.

Deoarece mărfurile nu pot fi scoase din vamă decît la prezentarea facturii comerciale și deoarece autoritățile vamale solicită prezentarea documentelor în termen de 5 zile se solicită operativitate în transmiterea documentelor de export.

Regimul plăților externe

Plățile către străinătate se pot efectua fără dificultăți.

În marea majoritate a cazurilor pl(țile se fac în dolari la paritatea fermă dintre Bolivar (VB) și dolar.

Mărfurile de import care sînt depozitate în porturile din Venezuela și nu sînt vămuite din lipsa documentelor pot fi scoase temporar și provizoriu din vamă contra plății taxelor vamale și depunerea unei garanții. Această prevedere este valabilă și pentru expedierile de mostre sau pachete par avion.

În Venezuela nu se obișnuiește ca firmele indigene să suporte spezele de incasso ale partenerului. Se recomandă ca toate aceste speze să fie suportate de către exportator, astfel se pot ivi greutăți în derulare.

Băncile din Venezuela nu sînt în situația și nici nu sînt de acord să accepte expedieri de mărfuri în consignație. Dacă exportatorul nu dorește să adreseze mărfurile direct importatorului, se recomandă să efectueze această operațiune prin firme specializate.

Există următoarele posibilități de asigurare împotriva riscurilor:

a) Marfa se expediază unei case de expediții în Venezuela (incasso vinculat);

b) Documentele se predau de către reprezentant, importatorului numai atunci cînd nu există nici o rezervă privind efectuarea plății;

c) Se poate încheia o înțelegere cu o firmă specializată în vămuiri (agent vamal) să rezolve problemele legate de vămuire, depozitare, asigurări etc.

Condițiile externe pe termen scurt pînă la 180 zile trebuiesc doar înregistrate la SIEX (Superintendencia de Inversiones Extranjeras). Creditele de peste 180 zile trebuie să dețină însă aprobarea lui SIEX.

În Venezuela există zone libere vamale în insula Margarita (Statul Nueva Esporta) și în peninsula Paraguana.

ȘTEFAN VÎRTACI

În actualitate

Premiul de creativitate pentru mobilă

Societatea belgiană Artifort din Lanaken (Belgia) a primit primul premiu destinat recompensării fabricanților de mobilă pentru realizări ce se disting în special pe planul înnoirii, originalității și bunului gust.

Noul premiu de creativitate a fost decernat la Trade Mart — Bruxelles, de către un juriu format din cumpărători și experți, scaunului de birou „Chicago" prezentat de firma Artifort, care constituie o inovație frapantă în utilizarea lemnului curbat. Exigențele cercetării în ceea ce privește aspectele ergonomice și de confort, perfecțiunea soluțiilor de îmbinare și a detaliilor de finisare, rafinamentul coloritului țesăturii au impus acest model ca un exemplu de inovație și design.

contract economic

Valorificarea dreptului la penalități

Potrivit art. 21 din Legea nr. 71/1969, unitatea socialistă care nu a îndeplinit obligațiile pe care le-a asumat prin contractele economice încheiate, datorează celeilalte părți penalități și daune.

Deși aspectele pe care le implică răspunderea cu penalități și daune sînt, în genere, cunoscute, revenim asupra lor deoarece unele cadre din economie, mai ales cele de la unitățile nou înființate, au ezitări și nedumeriri în legătură cu valorificarea dreptului la penalități.

Ezitările și nedumeririle la care ne vom referi, în continuare, se datorează cunoașterii insuficiente a funcțiilor proprii penalităților, ca și a condițiilor care trebuiesc avute în vedere, cu ocazia valorificării dreptului la penalități.

În cadrul noului mecanism economico-financiar, executarea în natură, întocmai, a obligațiilor asumate prin contractele economice a dobîndit o însemnătate cu totul deosebit. Sînt cunoscute implicațiile grave și multiple pe care le declanșează, de pildă, nelivrarea la termen a unui utilaj necesar punerii în funcțiune a unui obiectiv de investiții. Exprimată sugestiv prin termenul „reacție în lanț", consecințele nerespectării unor obligații contractuale se repercutează în succesive raporturi economice și juridice, stînjenind buna funcționare a noului mecanism economico-financiar. Se produc dereglări în activitatea întreprinderilor cu consecințe negative asupra îndeplinirii indicatorilor.

Penalitățile, prevăzute de art. 21 din Legea nr. 71/1969 și reglementate din HCM nr. 306/1979 sînt menite să prevină și să sancționeze încălcarea obligațiilor contractuale și deci, producerea neajunsurilor la care ne-am referit.

Astfel, penalitățile îndeplinesc funcția de garantare a executării obligațiilor asumate prin contractele economice. Eventualitatea aplicării dispozițiilor legale prin care s-au stabilit penalitățile, stimulează unitățile socialiste în direcția unui comportament diligent, de natură să ducă la executarea întocmai a obligațiilor contractuale.

Dacă această funcție nu-și atinge scopul, adică, în situațiile în care are loc încălcarea obligațiilor, intră în joc funcția sancționatoare a penalităților. Adică, prin plata penalităților unitatea socialistă în culpă suportă o sancțiune patrimonială cu repercusiuni directe asupra realizărilor ei financiare. Prin aplicarea penalităților se urmărește disciplinarea acestor unități, pentru ca în viitor să nu se repete abaterile de la obligațiile contractuale.

Cu toate acestea se mai pune uneori sub semnul îndoielii utilitatea și necesitatea aplicării penalităților. Se raționează cam așa.: Nu de penalități avem nevoie, ci de produsele fără de care nu putem îndeplini propriile noastre sarcini ; De ce să ne „stricăm relațiile", de ce să-i indispunem pe tovarășii de la unitatea care este partenerul nostru contractual ? Ca să fim și mai vitregiți ?

Acest mod de a gîndi demonstrează neînțelegerea funcțiilor care revin penalităților și abdicarea de la principialitatea care trebuie să caracterizeze relațiile dintre unitățile socialiste.

Într-adevăr, dacă faptele care au semnificația unor abateri de la disciplina contractuală rămîn nesancționate pe plan patrimonial, se favorizează, în acest fel, repetarea abaterilor în viitor. Adică, în raport cu aceeași unitate beneficiară sau cu alte unități, se vor încălca din nou obligațiile contractuale, producîndu-se noi dereglări în îndeplinirea sarcinilor economice. Vor avea de suferit nu numai acele unități, dar însăși economia națională.

Cît privește așa-zisele bune relații, avem de a face cu o abordare a problemei care este străină principialității proprie raporturilor dintre unitățile noastre economice.

Unitatea socialistă care a greșit și este vinovată trebuie să suporte consecințele legale. Aplicarea justificată a penalităților nu poate determina alterarea raporturilor dintre unitățile economice. Unitățile care consideră altfel se expun altor sancțiuni patrimoniale, care se conjugă, la nevoie, cu măsuri administrative menite să determine adoptarea unui comportament adecvat.

Nu trebuie omis faptul că, alături de funcțiile amintite, penalitățile au și funcție de despăgubire. Ele pot fi obținute fără să se dovedească prejudiciul concret — evaluabil în bani — pe care l-a suferit unitatea economică față de care obligațiile contractuale nu au fost respectate.

Datorită acestei funcții și din cauza termenului de prescripție diferit aplicabil în cazul penalităților, pe de o parte, și a daunelor, pe de altă parte, unitățile economice care nu-și valorifică în termen dreptul la penalități, se expun riscului de a nu putea recupera integral prejudiciul încercat ca urmare neîndeplinirii obligațiilor contractuale.

Un cititor ne semnalează faptul că introducînd acțiuni avînd ca obiect plata penalităților, unitățile economice reclamante se expun riscului de a suporta cheltuielile de arbitrare dacă arbitrajul constată că neexecutarea obligațiilor contractuale nu este imputabilă unității economice acționate.

Această eventualitate nu justifică, nici ea, nevalorificarea dreptului la penalități.

Înainte de introducerea acțiunii care ocazionează plata cheltuielilor de arbitrare, unitatea reclamantă are obligația de a efectua încercarea de conciliere în cadrul căreia unitatea pîrîtă are îndatorirea fie de a achita penalitățile a căror plată este datorată, fie de a comunica toate actele din care rezultă că neîndeplinirea obligației contractuale se datorează unor cauze care o apără de răspundere. Contrar, dacă această dovadă se face abia în fața arbitrajului, cheltuielile de arbitrare sînt datorate de unitatea pîrîtă.

Valorificarea dreptului la penalități se impune a fi examinată deci, nu numai din prisma unităților economice cărora li se cuvin penalitățile, dar și din punctul de vedere al unităților economice care le datorează.

Sînt încă relativ frecvente cazurile în care unități, din categoria acelora din urmă, deși nu pot dovedi împrejurări de natură să le apere — potrivit legii și practicii arbitrale — de răspundere, refuză să achite în faza concilierii penalitățile pe care le datorează. Se determină, în acest fel, angajarea unor litigii inutile care se soldează, pe lîngă plata penalităților, cu obligarea unităților în culpă la suportarea cheltuielilor de arbitrare. Or, ocazionarea acestor cheltuieli nu se poate justifica în nici un fel iar sumele respective — care deseori nu sînt deloc neglijabile — sînt imputabile factorilor care, deși aveau competența necesară, nu au dispus achitarea penalităților în cadrul încercării de conciliere efectuate înainte de sesizarea arbitrajului.

I. ICZKOVITS

financiar

Condițiile de aplicare a plafonării unor majorări de întîrziere

Sumele datorate de debitori în cadrul unor obligații stabilte prin norme de drept financiar sau administrativ sînt exigibile la o anumită dată fixată de legiuitor. Nerespectarea acestor termene de plată, adică întîrzierea în plata unor astfel de sume, determină aplicarea de majorări de întîrziere în cuantumul prevăzut în actul normativ prin care a fost instituită obligația. În această categorie de obligații legale putem cita : impozitele și taxele, amortizările, avansurile în numerar, beneficiile, locațiile, primele de asigurare și debitele prescrise.

Perioada de timp în cadrul căreia se datorează majorările de întîrziere constituie o problemă ce se ridică frecvent în practica aplicării dispozițiilor legale ce prevăd obligațiile amintite, mai ales de la instituirea unor plafonări în această materie.

1. **Principiul general în materia dobînzilor legale** (majorările de întîrziere fiind incluse în categoria — largo sensu — a dobînzilor legale) este acela că ele curg pe tot intervalul de timp ce se cuprinde între momentul cînd creanța a devenit exigibilă și data cînd datoria se stinge prin plată.

De la această regulă există două categorii de excepții stabilite prin dispoziții legale. O primă categorie este instituită prin dispoziții de natură civilă, prin care se fac anumite plafonări referitoare la momentul de la care dobînda începe să curgă și anume prevederea art. 1088 alin. 2 cod civil conform căreia dobînda legală este datorată din ziua chemării în judecată, afară de cazurile cînd curge, conform legii, de drept. A doua categorie de excepții este stabilită prin dispoziții legale cuprinse în legislația financiară și se referă la unele plafonări privind minimul, cît și maximul majorărilor de întîrziere datorate.

În cele ce urmează ne vom referi la această a doua categorie de excepții.

Plafonarea majorărilor de întîrziere constă în limitarea cuantumului minim sau maxim al majorărilor la un anumit nivel valoric stabilit prin dispoziții legale. Plafonarea majorărilor este exclusiv de natură legală deoarece limitarea minimului sau maximului acestora se poate fixa numai prin acte normative. O stabilire pe cale convențională a limitei maxime sau minime a majorărilor de întîrziere nu este posibilă deoarece aplicarea acestor sancțiuni administrative este specifică raporturilor juridice financiare în care părțile au poziții diferite, nu egale cum este cazul în privința raporturilor juridice contractuale.

2. **Referitor la limita maximă a cuantumului majorărilor de întîrziere.** În art. 158 din Legea finanțelor (Legea nr. 9/1972) se stabilește că nerespectarea termenelor de plată a sumelor datorate la bugetul de stat atrage obligația calculării și încasării majorărilor de întîrziere. Cuantumul acestor majorări se fixează de Consiliul de Miniștri, în cazurile cînd nu este prevăzut în actele normative potrivit cărora se datorează sumele respective. Această normă supletivă o reprezintă art. 1 din H.C.M. nr. 113/1974, privind cuantumul majorărilor de întîrziere și stabilirea termenelor de plată pentru sumele datorate bugetului de stat potrivit dispozițiilor legale, dată în aplicarea art. 158 din Legea finanțelor, conform căruia, se calculează majorări de întîrziere de 0,05 la sută pentru fiecare zi de întîrziere pentru sumele datorate de unitățile socialiste și de 2 la sută pentru fiecare lună sau fracțiune de lună de întîrziere pentru sumele datorate de persoane fizice și juridice, altele decît unitățile socialiste.

În același art. 158 al Legi finanțelor se prevede că majorările de întîrziere nu vor putea depăși debitul datorat, dacă legea nu prevede altfel.

Prin dispoziția legală citată s-a consacrat legislativ o reglementare cu caracter general de plafonare a majorărilor de întîrziere pentru orice sume datorate bugetului de stat. În acest fel limitarea de excepție din art. VII a Decretului nr. 27/1970 privind modificarea unor prevederi legale referitoare la impozite și taxe, precum și la primele de asigurare, în care se stabilea că majorările pentru neachitarea sau nevărsarea la termen a impozitului pe veniturile populației, a impozitelor și taxelor locale și a impozitului pe veniturile realizate din activități agricole nu pot fi mai mari decît debitul exigibil, a fost extinsă la toate sumele cuvenite bugetului de stat.

Este de subliniat însă că regula plafonării din art 158 alin. 3 a Legii finanțelor se aplică numai la sumele datorate direct bugetului de stat, ca impozite, unele taxe, sumele prescrise deținute de organizațiile socialiste debitoare ale unităților socialiste de stat și alte vărsăminte la bugetul de stat. Aceasta rezultă atît din modul în care este formulat textul legii, cît și din faptul că art. 158 se află situat în capitolul intitulat „Bugetul de stat". De asemenea, art. 3 al H.C.M. nr. 113/1974, dată în aplicarea art. 158 din Legea finanțelor, este edificator în acest sens atunci cînd dispune că prevederile hotărîrii se aplică numai în situațiile cînd prin actele normative care reglementează „vărsăminte la bugetul" de stat nu este stabilit nivelul majorărilor de întîrziere. Or însuși art. 1, alin. 2 al hotărîrii nr. 113/1974 detaliază modul de aplicare al art. 158 din Legea finanțelor privitor și la plafonarea nivelului maxim al majorărilor.

Trebuie să mai observăm însă că prin art. 1 alin. 2 al H.C.M. nr. 113/1974 se concretizează textul art. 158 alin. 3 din Legea finanțelor, în sensul că majorările de întîrziere nu vor putea întrece nivelul debitului exigibil numai dacă acesta depășește 10 lei. Ca atare, atunci cînd cuantumul debitului este mai mic de 10 lei, majorările vor putea depăși nivelul debitului exigibil, punîndu-se în urmărire cuantumul de 10 lei și nu suma reală a majorărilor, legiuitorul avînd în vedere, la instituirea acestei reglementări, faptul că este vorba de sume mici care nu reprezintă o sarcină împovărătoare pentru debitor. În acest fel se evită urmăririle silite pentru sume care uneori ar fi modice, ceea ce ar putea duce la situația curioasă de a se efectua cheltuieli de executare superioare însăși cuantumului creanței totale de urmărit.

Plafonarea nivelului maxim al majorărilor de întîrziere se referă însă numai la situația cînd vreun act normativ nu prevede altfel. În consecință, ori de cîte ori actul normativ care stabilește majorări de întîrziere pentru sumele datorate bugetului de stat nu are dispoziții în alt sens, adică de excepție, se aplică regula generală a plafonării lor la nivelul debitului datorat. Spre exemplu, în H.C.M. nr. 1276/1962, privind impozitul pe circulația mărfurilor, modificată prin H.C.M. nr. 839/1964, se stabilește că neplata în termen a impozitului pe circulația mărfurilor, atrage aplicarea majorării sumei de plată cu 0,05% pentru fiecare zi de întîrziere. Pentru aceste majorări va opera limitarea la cuantumul sumei datorate, întrucît actul normativ dispune doar că se datorează pe fiecare zi de întîrziere, fără a face vreo altă precizare.

De asemenea, în cazul neplății taxelor vamale, în termenele stabilite de Ministerul Finanțelor, se datorează o majorare de 0,05% pentru fiecare zi lor de întîrziere. Orînsuși art. 1 alin. 2 din Decretul nr. 395/1976 privind Tariful vamal de import al Republicii Socialiste România, aceste majorări de întîrziere se datorează către bugetul de stat, sînt aplicabile prevederile art. 158 alin. 3 din Legea finanțelor, adică nivelul maxim este plafonat.

Sîntem de părere că nu este obligatoriu ca actul normativ să prevadă expres că nu se aplică regula generală a plafonării majorărilor de întîrziere, ci este suficient să rezulte neîndoielnic din modul de formulare a textului, că s-a adoptat o altă soluție.

La aplicarea dispozițiilor art. 158 alin. 3 din Legea finanțelor va trebui deci că se examineze cu deosebită atenție actul normativ ce reglementează majorarea de întîrziere respectivă spre a se stabili în concret dacă este prevăzută o altă reglementare. Aceasta deoarece există și alte soluții în reglementările legale. Una dintre excepțiile existente o constituie cea din Decretul nr. 425/1972 privind impozitul pe beneficiile societăților mixte constituite în Republica Socialistă România, care în art. 9 alin. 2 dispune că pentru depășirea termenului de plată a impozitului se aplică, de fiecare zi de întîrziere, o majorare de 0,05%, dar nu mai mult decît dublul impozitului scadent. Limita maximă a majorărilor de întîrziere este deci alta decît cea din Legea finanțelor, adică dublul debitului exigibil.

3. **În legătură cu plafonarea cuantumului minim al majorărilor de întîrziere.** Este de observat că încă în art. VII din Decretul nr. 27/1970, s-a instituit prevederea că pentru neachitarea sau nevărsarea la termen a impozitului pe veniturile populației, a impozitelor și taxelor locale și a impozitului pe veniturile realizate din activități agricole, majorările ce se calculează nu pot fi mai mici de 10 lei. Aceeași prevedere de plafonare a fost instituită apoi, prin Decretul nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat și privitor la majorările calculate pentru neplata în termen a primelor la asigurările prin efectul legii de bunuri și la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă (art. 48).

Ulterior, prin art. 1 alin. 2 al H.C.M. nr. 113/1974, dată în aplicarea art. 158 alin. 3 a Legii finanțelor, stabilirea unui cuantum minim al majorărilor de întîrziere a fost extinsă la toate sumele datorate de persoane fizice sau juridice, altele decît unitățile socialiste, direct bugetului statului. Acest plafon minim s-a stabilit la 10 lei, indiferent de cuantumul debitului de plată.

Prevederile examinate care dau temei de a încasa majorări de 10 lei și atunci cînd debitul este inferior acestei sume, nu contravin dispoziției din art. 158 a Legii finanțelor, care limitează doar cuantumul maxim al majorărilor de întîrziere.

Acest plafon minim însă poate fi aplicat numai la majorările de întîrziere datorate pentru creanțe pentru care există o prevedere legală expresă, neputînd fi extinsă reglementarea pe cale de interpretare și la alte categorii de creanțe.

4. Plafonarea cuantumului minim și maxim al majorărilor de întîrziere are la bază **rațiuni de ordin social și economic.**

Prin stabilirea unui plafon maxim al majorărilor s-a urmărit aplicarea principiului echității și în acest domeniu, apreciindu-se, desigur, că nerespectarea termenelor de plată a unor sume de bani, la anumite termene prestabilite, nu trebuie să se transforme într-o sarcină împovărătoare pentru debitor. Într-adevăr uneori, după o perioadă mai îndelungată cuantumul majorărilor de întîrziere depășea de 2—3 ori nivelul debitului datorat, astfel că debitorul întîmpina mai mari greutăți cu plata majorării de întîrziere decît cu plata însăși a creanței datorată. Este și această măsură o manifestare, în ultimă instanță, a umanismului caracteristic legislației socialiste. De asemenea, s-a avut în vedere că, în realitate, majorările de întîrziere reprezintă accesoriul creanței, astfel că este nefiresc ca să întrecă, în general, nivelul debitului datorat. Excepțiile de la această regulă se justifică atunci cînd este necesară sporirea funcției sancționatoare a majorărilor de întîrziere spre a deveni mai mobilizatoare în îndeplinirea unei obligații ce prezintă importanță sau urgență deosebită.

Fixarea unui plafon minim al majorărilor de întîrziere răspunde unei necesități de ordin economic. În frecvente cazuri suma datorată este sub 10 lei, deci de un cuantum redus, iar nivelul majorărilor de întîrziere ce s-ar putea datora pentru întîrzierea în plată este și el foarte mic. Urmărirea încasării unor astfel de debite poate deveni uneori neeconomicoasă, dacă nivelul lor va rămîne foarte mic, putînd interveni situații cînd cheltuielile administrative ocazionate să depășească cuantumul debitului de urmărit (creanța propriu-zisă sau majorările de întîrziere).

5. Ținînd seama de criteriul social al echității, **legiuitorul lărgește sfera plafonării maxime** a majorărilor de întîrziere.

În acest context, este semnificativă prevederea din Regulamentul operațiilor de casă ale unităților socialiste, aprobat prin Decretul nr. 209/1976, care în art. 38 alin. 5 instituie plafonarea și pentru cazul decontării cu întîrziere a sumelor primite cu titlu de **avansuri în numerar.** Ca atare, suma percepută ca penalizare de întîrziere nu va putea depăși nivelul debitului datorat nici în situația penalizărilor de întîrziere pentru avansuri în numerar.

O plafonare similară s-a instituit și în cazul **chiriilor restante.** Astfel în art. 11 din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, s-a stabilit că majorarea de 0.5% asupra chiriei datorate, care se plătește pentru fiecare zi de întîrziere, începînd cu prima zi lucrătoare următoare aceleia cînd suma a devenit exigibilă, nu poate depăși cuantumul chiriei restante.

Prin prevederile citate s-a realizat o corelare a plafonării nivelului unor penalizări și majorări de întîrziere, cu dispozițiile legale cu caracter general de plafonare a majorărilor de întîrziere instituite inițial numai pentru debitele datorate direct bugetului de stat.

6. **Utilizarea noțiunii de „penalizări de întîrziere"** în Regulamentul operațiilor de casă ale unităților socialiste, aprobat prin Decretul nr. 209/1976, ridică problema dacă este vorba de o instituție juridică nouă, ori dacă are o natură juridică identică cu aceea a „majorărilor de întîrziere".

Examinarea actului normativ anterior în materie, Regulamentul privind încasările și plățile în numerar ale instituțiilor, întreprinderilor și organizațiilor de stat, cooperatiste și obștești, aprobat prin H.C.M. nr. 858/1957, ne invederează că, în situația sumelor nejustificate sau nedepuse reprezentînd avansuri spre decontare, legiuitorul folosea noțiunea de „majorări de întîrziere" cu toate că atît cuantumul lor (0,50%) cît și conținutul de bază al instituției de drept respective era același (pct. 41 și 43) cu cel rezultat din actul normativ în vigoare. Totodată regulamentul anterior, în cazul încălcării disciplinei de casă constînd în nerespectarea termenului fixat pentru efectuarea vărsămintelor sau reținerea în mod nejustificat de sume superioare limitei soldului de casă aprobat, prevedea drept sancțiune pentru unitatea socialistă în cauză o „penalizare de întîrziere de 0,50% pe zi". (pct. 65 lit. c și pct. 66).

În Regulamentul operațiilor de casă ale unităților socialiste aprobat prin Decretul nr. 209/1976, legiuitorul folosește o singură denumire și anume aceea de „penalizare de întîrziere" atît în cazul nedecontării avansurilor în numerar (art. 38) cît și pentru nerespectarea termenelor de depunere a numerarului la bancă și celelalte instituții de credit, a limitei soldului de casă și a normelor de efectuare a plăților în numerar din încasări (art. 50).

Observăm că atît în Regulamentul anterior (pct. 43 și 65 lit. c), precum și în cel în vigoare (art. 50), legiuitorul consideră „majorările" sau „penalizările" drept „sancțiuni", acordîndu-le deci o natură juridică comună.

În consecință, sîntem de părere că „penalizarea de întîrziere" din Regulamentul operațiilor de casă ale unităților socialiste, aprobat prin Decretul nr. 209/1976, nu reprezintă o instituție juridică nouă, ci este identică cu aceea denumită „majorare de întîrziere", ele avînd o natură juridică comună. Utilizarea noțiunii de „penalizare de întîrziere" în noua reglementare a operațiunilor de casă ale unităților socialiste poate constitui eventual un început al unei orientări a legiuitorului în sensul menținerii noțiunii de „majorare de întîrziere" numai pentru cazul creanțelor reprezentînd impozite, taxe și alte vărsăminte la buget, adică în general pentru vărsăminte datorate direct bugetului.

I. CONDOR

Întrebări și răspunsuri

● CERNES JAQUES — **Iași** întreabă de ce i s-a calculat dobînda în scară la un credit acordat de C.E.C. în anul 1970 și nu dobînda medie astfel cum C.E.C.-ul o calculează în prezent, socotind că practica aceasta este nelegală. Procedeul folosit de C.E.C. este legal, deoarece dobînda a fost calculată potrivit clauzelor contractului de împrumut încheiat în anul 1970. La data contractării creditului dobînda se calcula în scară potrivit sistemului utilizat de C.E.C. și înscris în contractul ce l-ați semnat. Or, potrivit art. 969 din Codul civil, convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante.

● BIBAN MARIA — **I.M.E.B. București** întreabă dacă hotărîrea organelor tutelare prin care s-au soluționat unele neînțelegeri privind încheierea contractelor pentru produse repartizate, poate da naștere la penalități în cazul cînd prestațiile respective nu au fost executate. Din relatarea dv. rezultă că pentru produsele în cauză s-au emis repartiții și că prin hotărîrea organelor care au soluționat neînțelegerea privind încheierea contractului s-a dispus emiterea unui act adițional la contractul deja existent.

Răspunsul este afirmativ deoarece în baza prevederilor art. 10 alin. 3 din Legea nr. 71/1969, decizia luată de organele competente, în cazul neîncheierii contractului economic în baza balanțelor aprobate și repartițiilor emise, ține loc de contract pînă la perfectarea acestuia de către părți. Soluția legii este conformă atît echității cît și principiilor generale de drept, nimeni neputînd invoca propria sa culpă în scopul exonerării de răspundere.

● I.F.E.T. **Bacău** întreabă în ce termen se prescrie dreptul la acțiune al unei persoane prin care solicită restituirea sumelor reținute de unitate pe o perioadă de circa 8 ani ; acțiunea în restituire fiind formulată după ce prin o altă hotărîre judecătorească s-au anulat formele de executare întreprinse de unitate.

În conformitate cu art. 3 din Decretul nr. 167/1958, dreptul la acțiune se prescrie într-un termen de 3 ani care începe să se calculeze din momentul în care se naște dreptul respectiv, astfel cum prevede art. 7 din același act normativ. Din relatarea dv. rezultă că dreptul creditorilor s-a născut în momentul în care, prin hotărîre judecătorească definitivă, s-au anulat formele de executare întreprinse de unitate. Dacă de la acea dată, creditorii au solicitat în termen de 3 ani restituirea sumelor reținute fără just temei, unitatea este obligată a le restitui integral.

● SPÎNU RADU — **Brăila** întreabă dacă registrele și formularele prevăzute de actele normative privind asociațiile de locatari sînt tipizate și solicită lămuriri cu privire la cuantumul de ore ce trebuie prestate pentru retribuțiile stabilite de aceleași acte normative.

Formularele sînt tipizate. Cît privește numărul de ore ce trebuie prestate vă arătăm că potrivit art. 15 alin. 1 din Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977 retribuția și volumul de muncă de prestat se stabilesc pe bază de înțelegere între părți. Vă recomandăm a consulta și lucrarea „Administrarea imobilelor" pag. 66.

● VARNAROI TITU — **contabil șef, Fabrica de încălțăminte, Cîmpulung Moldovenesc** întreabă dacă se poate proceda la executarea unui debitor care răspunde subsidiar, atît timp cît cel ce are răspunderea principală este solvabil, fiind încadrat în muncă.

Prin decizia de îndrumare nr. 5/1974 (pct. 1) Plenul Tribunalului Suprem a stabilit că unitatea prejudiciată „are îndatorirea de a porni procedura de recuperare mai întîi împotriva persoanei care a provocat paguba prin fapta sa directă", — (vezi pag. 15 și 16 din volumul Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1974). Potrivit acestei decizii, executarea deciziei de imputare împotriva celui ce răspunde subsidiar se suspendă pînă la terminarea procedurii de recuperare îndreptate împotriva celui ce a provocat paguba prin fapta sa directă.

● ASOCIAȚIA LOCATARILOR NR. 407, **GALAȚI — Microraion 19 — cartier Dunărea** întreabă dacă metoda de control prevăzută de metodologia aprobată de organele competente pentru verificarea activității asociațiilor de locatari este sau nu obligatorie și dacă are caracter oficial. Metodologia la care faceți referire a fost aprobată prin ordinul comun nr. 5/1978 a unor organe centrale de stat și are caracter oficial. Ea nu este facultativă, comisiile de cenzori și celelalte organe care verifică activitatea patrimonială a asociațiilor de locatari fiind obligate a o utiliza în controalele pe care le efectuează. În principiu, rezultatele obținute prin această metodă trebuie să concorde cu cele la care se ajunge prin folosirea oricărei alte modalități de control. Dacă rezultatele nu sînt concordante înseamnă că în metoda utilizată neoficial s-au strecurat unele erori.

● PĂTRAȘCU GH., **com Bicleș, jud. Mehedinți.** Lămuririle pe care le solicitați fiind de interes personal-gospodăresc nu intră în profilul de activitate al revistei noastre. În cadrul suplimentului se dezbat probleme aparținînd dreptului economic, dreptului muncii și în general aspectele juridice ale activității unităților economice socialiste.

● ION MANEA — **contabil șef,** întreabă ce atribuții are contabilul șef al unei unități de construcții-montaj, în stabilirea și aplicarea prețurilor de deviz.

Atribuțiile conducătorului compartimentului financiar-contabil sînt stabilite prin H.C.M. nr. 1885/1970 în art. 9. De asemenea, în conformitate cu pct. 8 din Cadrul comun privind efectuarea controlului financiar preventiv elaborat de Curtea Superioară de Control Financiar, persoana care exercită controlul preventiv (de regulă contabilul șef) are o serie de obligații și răspunderi referitoare la stabilirea nivelului prețurilor și tarifelor propuse prin documentații. Studiați actele normative indicate și veți putea stabili în ce măsură activitățile concrete vă interesează — la care nu v-ați referit în scrisoare — intră sau nu în competența dv.

● SABĂU CORNEL — **lucrător comercial — Arad,** întreabă care este valoarea pagubei care se impută persoanelor în sinuația cînd acestea nu au întocmit acte de primire a produselor în condiții de opozabilitate față de furnizor.

În conformitate cu prevederile art. 103 alin. 1 din Codul muncii, în stabilirea răspunderii materiale, paguba ce trebuie reparată nu cuprinde foloasele nerealizate de unitate. În cazul expus de dv., decizia de imputare urmează a se emite pentru suma la care unitatea unde serviți a fost obligată prin hotărîre arbitrală, inclusiv cheltuielile de arbitrare. Prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 208/1976 se referă la evaluarea pagubelor în cazul lipsurilor și degradărilor de bunuri din gestiune ceea ce nu este cazul la dv. Aceste prevederi, sînt de strictă interpretare și nu pot fi aplicabile în situația relatată de dv.

● ION S. VOICU — **Pitești,** formulează o serie de întrebări pe care le sintetizăm :

— în ce condiții o comandă poate fi executată pentru a fi considerată contract economic ?

— ce condiții trebuie îndeplinite pentru ca o custodie de produse să poată fi constituită în mod legal la producător și ce efecte produce un asemenea depozit ?

— cine are a răspunde pentru neținerea la zi a evidenței contabile analitice și în ce măsură poate fi atrasă răspunderea altor organe din afara unității în cauză, dacă acest lucru este posibil.

Răspundem la întrebările formulate în ordinea de mai sus.

De regulă, raporturile de furnizare de produse între unităţile socialiste se stabilesc pe baza contractelor economice. Mai cu seamă în actualele împrejurări cînd se tinde a se conferi acestor raporturi un caracter de continuitate şi de durată, rolul contractelor economice este preponderent. Totuşi atît legea cît şi practica arbitrală a considerat că o comandă urmată de executarea imediată valorează contract economic producînd aceleaşi efecte pe planul răspunderii. Din însăşi faptul că această modalitate este considerată de legiuitor ca o excepţie de la regula încheierii contractelor economice şi deoarece însăşi legea cere — ca o condiţie esenţială — executarea comenzii, rezultă în mod neechivoc că asemenea livrări nu se pot referi decît le produse existente nu şi la cele ce urmează a fi puse în fabricaţie după primirea comenzii de la beneficiar. Pornind de la aceste considerente practica arbitrală a asimilat contractelor economice numai acele comenzi care au fost urmate imediat de executare. Cît priveşte termenul de executare a comenzii, acesta se consideră a fi termenul necesar îndeplinirii operaţiilor de ambalare şi a formalităţilor necesare livrării (în acest sens decizia P.A.S. nr. 914/1978 publicată în R.R.D. nr. 6/1978 p. 68).

Custodia de produse la furnizor reprezintă o modalitate cu totul excepţională de livrare a produselor. Tocmai datorită caracterului său derogatoriu, depozitul de produse la furnizor nu se poate presupune, acesta trebuind să rezulte în mod neechivoc din voinţa ambelor unităţi socialiste, exprimată de reprezentanţii lor legali.

Potrivit pct. 63 din Normele metodologice ale Băncii Naţionale a R.S.R. nr. 2/1977, dispoziţiile de încasare cu facturi pentru mărfuri constituite custodie, indiferent că se referă la mărfuri destinate exportului sau pentru intern, se primesc spre încasare numai cu viza prealabilă a inspectorului băncii, din care să rezulte că produsele respective fac obiectul unui contract, că există în realitate şi că au fost ambalate, împachetate, etichetate, depozitate în bune condiţii şi separat de celelalte stocuri ale furnizorului. Acesta răspunde de buna lor conservare. Eventualele cheltuieli prilejuite de întreţinerea şi conservarea corespunzătoare a produselor sînt în sarcina beneficiarului.

În conformitate cu prevederile art. 9 lit. h şi i din H.C.M. nr. 1885/1970 conducătorul compartimentului financiar-contabil are atribuţia de a organiza contabilitatea potrivit dispoziţiilor legale şi de a asigura întocmirea la timp a balanţelor de verificare etc. Nerespectarea sau neîndeplinirea acestor atribuţii atrage răspunderea conducătorului acestui compartiment, a conducătorului unităţii (în baza art. 2 din acelaşi act normativ) cît şi a personalului care avea drept sarcini de serviciu îndeplinirea respectivelor operaţiuni de evidenţă contabilă. Acesta din urmă nu poate fi exonerat de răspundere, culpa sa fiind comună cu a conducătorilor sus-menţionaţi. In acest sens practica instanţei noastre supreme a fost constantă. Mai ales în condiţiile autoconducerii şi autogestiunii unităţilor socialiste acestea au a răspunde în primul rînd pentru deficienţele constatate în activitatea lor proprie. Organele citate de dv. nu pot avea o răspundere juridică directă dat fiind că între fapta lor (omisiunea de a verifica) şi rezultat nu există o legătură cauzală nemijlocită.

● **C.V.A. — unitatea Bacău** întreabă care este modalitatea de a recupera de la beneficiari cheltuielile făcute cu deplasarea delegatului furnizorului pentru constatarea unor lipsuri reclamate de beneficiar în mod nesincer.

Dacă afirmaţiile făcute de dv. pot fi dovedite cu acte vă indicăm a formula o acţiune arbitrală în pretenţii împotriva unităţii beneficiare care — prin comportarea sa culpabilă — v-a provocat prejudicii. Temeiul unei asemenea acţiuni este art. 998 şi art. 999 cod civil. Considerăm că sesizarea organului ierarhic superior al beneficiarului ar putea curma practicile sale nelegale.

● **IONEL BIAS — Sinnicolaul-Mare** întreabă dacă locatarii care nu utilizează apa caldă — sigilîndu-se în acest scop conductele respective de către însăşi delegatul furnizorului — pot fi obligaţi a suporta cheltuielile aferente apei calde.

Răspunsul este negativ atît timp cît însuşi furnizorul de apă caldă — în speţă S.G.C.L. — a acceptat întreruperea acesteia sigilînd conductele respective.

● **BIŢĂ GHEORGHE — Bîrlad, jud. Vaslui** întreabă dacă unitatea de construcţii -montaj poate fi obligată la plata de penalităţi faţă de beneficiarii unor apartamente pentru faptul că nu au fost predate la termenul convenit, în condiţiile în care printr-un act de planificare emanat de la organele competente termenele iniţiale au fost prelungite.

Răspunsul este negativ. Printre alte efecte pe care le produce decalarea termenelor prin actul de planificare este şi exonerarea de răspundere a unităţii de construcţii-montaj pentru neexecutarea în termenul iniţial a obligaţiilor asumate.

● **I.I.S. ŢESĂTURA — Iaşi** întreabă dacă obligaţiile contractuale se desocotesc la cantitatea efectiv livrată beneficiarului sau în cazul acordării unor bonificaţii asupra preţului, diferenţa de valoare trebuie completată prin livrarea unor cantităţi de produse în plus.

Susţinerile unităţii beneficiare nu sînt întemeiate. Obligaţiile contractuale se consideră executate la cantitatea efectiv livrată. Bonificaţia nu afectează cantitatea produsului, ci preţul acestuia. În acest sens, prevederile art. 69 alin. 3 din Legea nr. 7/1977.

● **I. BERGHIANU — I.C.R.A. Alba-Iulia** întreabă dacă termenul de garanţie se socoteşte pe zile libere sau dimpotrivă se include în calcul şi ziua ambalării (sau a preambalării).

Termenele de garanţie şi de valabilitate se calculează pe zile efective, nu pe zile libere dat fiind că şi în perioada respectivă produsele suferă un proces de degradare sau de depreciere. Termenele pe zile libere sînt proprii şi specifice exercitării unor drepturi legale.

● **ANDREI PATAKI — Baia Mare.** Creanţele privind debitorii insolvabili — trecute în evidenţa specială cu respectarea prevederilor H.C.M. nr. 792/1960 (modificată şi republicată în decembrie 1969) — vor fi urmărite pe toată durata prescripţiei. În conformitate cu art. 72 alin. 3 din acest act normativ unităţile socialiste sînt obligate să urmărească situaţia debitorilor, controlul făcîndu-se cel puţin o dată pe an, repetîndu-se ori completîndu-se, cînd va fi nevoie.

După împlinirea prescripţiei extinctive, adică după trecerea a 3 ani, creanţele rămase nerealizate vor fi date la scădere (alin. final art. 72).

● **VALEA DUMITRU — Galaţi** întreabă în ce condiţii are dreptul la indemnizaţia de deplasare şi la rambursarea cheltuielilor de transport, cunoscînd că acordă asistenţă juridică mai multor unităţi cooperatiste.

Aveţi dreptul la indemnizaţia de deplasare dacă durează mai mult de 12 ore precum şi la rambursarea cheltuielilor efectuate cu transportul de la sediul întreprinderii cu care aveţi contract de muncă la celelalte cooperative (dus-întors).

● **ZOE ELENA STOICA, Bucureşti** — Problema ridicată de dv. este soluţionată prin prevederile cap. C al anexei Nr. 2 la H.C.M. nr. 69/1975. Potrivit acestor prevederi, vechimea necesară pentru obţinerea unei gradaţii superioare, în cazurile similare cu cel arătat de dv. (menţinerea retribuţiei tarifare avute anterior transferării în interesul serviciului, prin acordarea unei gradaţii) se calculează de la data la care persoanelor în cauză li s-au acordat gradaţiile pe care le aveau la funcţia din care au fost transferate (în cazul dv. 1 mai 1973).

● **DEPOZITE REPARTIZARE, Drăgăşani** — V-am expediat exemplarele solicitate. Adresaţi-vă Oficiului poştal teritorial care trebuie să vă predea şi Suplimentul odată cu revista.

C. J.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

COOPERATIVA „METALURGICA"
CLUJ-NAPOCA

MATERIALE PT. TURNĂTORIE

— Cărămizi refractare C-4 buc. 500
— Cocs metalurgic to. 270
— Nisip cuarțos Aghireș Stas 3659/69 to. 170

MATERIALE METALURGICE

— Bandă lam. la rece 30×03 1/2T to. 890
— Idem 80×08 1/2 To. 820
— Idem 25×1 1/2T to. 4300
— Idem 12×1.2 1/2T to. 2000
— Idem 28×1.2 1/2T to. 1600
— Idem 50×1.2 1/2T to. 3000
— Idem 80×1.2 1/2T to. 2000
— Idem 100×3 1/2T to. 10000
— UNP îndoit OL 37 120×50×6 to. 2600
— UNP îndoit OL 37 120×55×7 to. 1100

ORGANE DE ASAMBLARE

— Șurub mec. M 8×35 Stas 920 buc. 1500
— Idem M 4×12 Stas 2571 buc. 35000
— Idem M 4×8 Stas 2571 buc. 24000
— Idem M 4×8 Stas 3954 buc. 18000
— Șurub lemn 2×16 Stas 1452 buc. 60000
— Idem 3×16 Stas 1451 buc. 1300
— Idem 2.5×10 Stas 1452 buc. 12000
— Idem 2.5×14 Stas 1451 buc. 2500
— Nituri oțel 6×20 Stas 797 kg. 3350
— Idem 2×4 Stas 797 kg. 365
— Idem 2.5×5 Stas 797 kg. 43
— Idem 2.5×6 Stas 797 kg. 9
— Idem 2×5 Stas 797 kg. 8
— Idem 8×12 Stas 797 kg. 1650
— Idem 8×18 Stas 797 kg. 350
— Idem 10×80 Stas 797 kg. 5
— Idem 6×12 Stas 797 kg. 309
— Nituri aluminiu 2×8 Stas 4020 kg. 5
— Idem 2×3 Stas 4020 kg. 8

MOTOARE ELECTRICE ASI 380 V

— 075 kw 3000 tur/min buc. 13
— 075 kw 750 tur/min buc. 19
— 055 kw 1500 tur/min buc. 14
— 055 kw 750 tur/min buc. 2
— 2.2 kw 3000 tur/min buc. 9
— 3 kw 3000 tur/min buc. 1
— 4 kw 1500 tur/min buc. 2
— 4 kw 3000 tur/min buc. 2
— 4 kw 3000 tur/min EK—SE—ISF buc. 2
— Curele trapezoidale 17×11×800 buc. 26
— Idem 17×11×650 buc. 23
— Idem 17×11×900 buc. 68
— Idem 17×11×1275 buc. 30
— Idem 10×6×630 buc. 19

CURELE TRAPEZOIDALE

— 13×8×630 buc. 15
— 13×8×3000 buc. 53
— 13×8×2800 buc. 50
— 13×8×1250 buc. 42

SÎRMĂ OȚEL ARC

— ∅ 3 mm R.S. kg. 260
— ∅ 2 mm R.M. kg. 1000
— ∅ 6 mm R.M. kg. 450
— ∅ 6,5 mm R.S. kg. 200

ECHIPAMENT DE PROTECȚIE

— Bocanci talpă bovine 42—44 per. 80
— Idem cu elastic lateral 40—43 per. 15
— Jambiere per. 100
— Umerare buc. 18
— Bocanci cu talpă lemn 40—44 per. 284
— Combinezon doc 52—56 buc. 29
— Bocanci cu bomb. met. 40—44 per. 40
— Bocanci talpă cauciuc 40—44 per. 60
— Mască sudor cap buc. 40
— Salopete ignifugate 50—56 buc. 115
— Ghete piele buc. 10

FREZE

— 63×6 stas 2215 buc. 12
— 63×12 stas 3861 buc. 4
— 80×14 stas 3861 buc. 9
— 100×10 stas 2215 buc. 1
— 100×12 stas 2215 buc. 11
— 63×50 stas 578 buc. 4
— 63×63 stas 578 buc. 6
— 63×80 stas 578 buc. 3
— 80×100 stas 578 buc. 3
— 80×125 stas 578 buc. 3

FREZE MELC

— ∅ 1,5 stas 3092 buc. 2
— ∅ 4 stas 3092 buc. 4
— ∅ 5 stas 3092 buc. 5
— ∅ 8 stas 3092 buc. 1
— ∅ 3 stas 3092 buc. 2
— ∅ 10 stas 3546 buc. 3
— ∅ 12 stas 3092 buc. 6

FREZE

— 100×80 stas 2216 buc. 3
— 125×18 stas 2215 buc. 2
— 63×75 stas 3541 buc. 3
— 63×55 stas 3541 buc. 7
— 63×60 stas 3541 buc. 6

FREZE CANELATĂ

— ∅ 12 Stas 1680 buc. 3
— ∅ 18 stas 1682 buc. 4
— ∅ 22 stas 1682 buc. 12
— ∅ 14 stas 1682 buc. 2

FREZE PENTRU METAL

— 68×8 stas 3861 buc. 9
— 63×55 stas 3541 buc. 1
— 63×90 stas 3541 buc. 2
— 63×8 stas 2215 buc. 11
— 63×6 stas 3861 buc. 14
— 63×6 stas 2215 buc. 20
— 63×10 stas 2215 buc. 4
— 63×12 stas 2215 buc. 10
— 100×10 stas 3861 buc. 5
— 50×4 stas 2214 buc. 10
— 80×10 stas 2214 buc. 20
— 63×10 stas 2214 buc. 2
— 80×10 stas 2215 buc. 1
— 63×6 stas 2214 buc. 30

ALEZ. CU COADĂ CILINDR. DE MÎNĂ

— ∅ 11 stas 1263 buc. 8
— ∅ 13 stas 1263 buc. 5
— ∅ 16 stas 1263 buc. 13

— ∅ 20 stas 1263 buc. 7
— ∅ 23 stas 1263 buc. 4
— ∅ 24 stas 1263 buc. 10
— ∅ 25 stas 1263 buc. 10
— ∅ 27 stas 1263 buc. 12
— ∅ 30 stas 1263 buc. 6
— ∅ 35 stas 1263 buc. 1
— ∅ 38 stas 1263 buc. 4

ALEZ. CU COADĂ CONICĂ DE MAȘINI

— ∅ 10 stas 1265 buc. 5
— ∅ 11 stas 1265 buc. 10
— ∅ 12 stas 1265 buc. 5
— ∅ 13 stas 1265 buc. 3
— ∅ 14 stas 1265 buc. 7
— ∅ 15 stas 1265 buc. 7
— ∅ 16 stas 1265 buc. 2
— ∅ 17 stas 1265 buc. 12
— ∅ 18 stas 1265 buc. 6
— ∅ 19 stas 1265 buc. 10
— ∅ 20 stas 1265 buc. 15
— ∅ 21 stas 1265 buc. 4
— ∅ 22 stas 1265 buc. 7
— ∅ 23 stas 1265 buc. 12
— ∅ 24 stas 1265 buc. 10
— ∅ 25 stas 1265 buc. 6
— ∅ 26 stas 1265 buc. 10
— ∅ 27 stas 1265 buc. 10
— ∅ 28 stas 1265 buc. 13
— ∅ 30 stas 1265 buc. 10
— ∅ 32 stas 1265 buc. 1

ALEZOR CONIC

— ∅ 13,5 stas 3456 buc. 2
— ∅ 40 stas 3456 buc. 1

ALEZOR CU COADĂ CILINDRICĂ

— ∅ 22 stas 2646 buc. 4
— ∅ 8 stas 2646 buc. 10
— ∅ 13 stas 2646 buc. 2
— ∅ 16 stas 2646 buc. 4
— ∅ 30 stas 2646 buc. 3
— ∅ 40 stas 2646 buc. 5
— ∅ 50 stas 2646 buc. 5

ALEZOR DE MÎNĂ

— 45×55 stas 5713 buc. 2

MATERIALE NEFEROASE

— Sîrmă alamă ∅ 055 Am63 $\frac{1}{2}$T kg. 53
— Idem ∅ 40 Am90 M kg. 50
— Țeavă alamă 18×1 Am90 M kg. 50
— Țeavă aluminiu 18×1,5 kg. 74
— Plumb bloc kg. 51

DIVERSE MATERIALE

— Lanț gall cu zale și role simplu 1" ml. 45
— Idem simple 43×84 $\frac{1}{2}$" ml. 23
— Cuțite abricht 300×40×4 buc. 42
— Gresoare M8 UA buc. 7600
— Șurub lampă (brener) 11 buc. 2100
— Abajur sticlă opal tip I buc. 570
— Idem tip II buc. 430
— Sticlă lampă N. 11. buc. 500
— Bazine pt. lampă cucapac buc. 120
— Idem fără capac buc. 10
— PVC granule alb lăptos kg. 210

INTREPRINDEREA „FRIGROTEHNICA" BUCUREȘTI

— Oțel rotund inox 130 C Ø 16 mm kg. 42
— Idem 40 BC 10 24 mm kg. 141
— Idem inox W 4021 Ø 34 mm kg. 113
— Idem inox 2 H 13 Ø 38 kg. 606
— Idem OLC 45 Ø 38 kg. 31
— Idem inox 12 H 13 Ø 38 kg. 38
— Idem OL 42 1 k Ø 40 kg. 292
— Idem inox W 4021 Ø 42 kg. 47
— Idem inox W Ø 45 kg. 382
— Idem 2 H 13 Ø 45 kg. 178
— Idem AKVN Ø 48 kg. 387
— Idem W 4300 Ø 50 kg. 232
— Idem 13 c N 35 Ø 50 kg. 71
— Idem 40 c 10 Ø 75 kg. 53
— Idem ST 60 Ø 85 kg. 843
— Idem OL 42 Ø 90 kg. 53
— Idem OL 37 Ø 150 kg. 36
— Oțel rapid de scule W 3356 16×16 kg. 55
— Oțel pătrat OL 37-3 KP 90×90 mm kg. 255
— Idem OL 37 160×160 kg. 35
— Oțel hexagon OL 37 H 22 mm kg. 70
— Idem OLC 25 H 22 mm kg. 1937
— Idem OL 37 H 60 mm kg. 300
— Oțel UNP îndoit 220 mm kg. 10316
— Oțel INP OL 180 mm kg. 223
— Oțel lat 25×12 mm kg. 129
— Oțel lat ARCW 30×4 mm kg. 55
— Idem W 7103 40×5 mm kg. 155
— Oțel lat OL 37 80×14 mm kg. 1622
— Oțel lat OL 50 1 K 80×14 kg. 1308
— Tablă neagră OL 37 0,5 mm kg. 1608
— Țevi c-ții OLT 45 Ø 70×2,9 mm ml. 292
— Țevi cazane Ø 70×10 mm ml. 13
— Țevi c-ții OLT 35 Ø 70×14 ml. 28
— Idem OLT 35 Ø 76×8 ml. 35
— Idem OLT 45 Ø 89×11 ml. 35
— Idem OLT 05 Ø 109×18 ml. 7
— Idem 121×9 ml. 40
— Idem 121×12 ml. 12
— Idem 127×18 ml. 20
— Idem 140×10 ml. 45
— Țevi aluminiu Ø 40×5 kg. 163

FABRICA METALURGICA SIBIU

Str. Abatorului nr. 2 — Telefon 17240 ; Telex 49278 ;

Execută și livrează eșalonat în trimestrul II—IV 1979 :

● Foarfecă manuală cu pîrghie pentru bancuri de lucru, cu următoarele caracteristici tehnice :

Dimensiuni de debitat :	Tip I	Tip II	Tip III
— Tabla oțel mm	3	4	5
— Oțel lat mm	50×4	50×5	70×5
— Oțel rotund mm	9	10	12
— Greutatea foarfecii kg.	8	13	16
— Preț de vînzare lei	347	553	644

● Pană sabot pentru autovehicule de 3—5 tone — lei 72
● Pană sabot pentru autovehicule de 8—10 tone — lei 86
● Conteinere pentru manipularea și depozitarea produselor solide și de dimensiuni mici (CT) cu următoarele caracteristici :
— Tip CT 1 — dimens. 300×200×200 — preț vînzare — lei 61
— Tip CT 2 — dimens. 400×300×200 — preț vînzare — lei 80
— Tip CT 4 — dimens. 600×400×200 — preț vînzare — lei 110
— Tip pliabil — dimens. 800×1200×985 pt. 1000 kgr. — lei 2325
● Bancuri lucru dimensiunea 2500×800 — preț vînz. — lei 2863
● Dulapuri vestiar metalic cu 3 uși dim. 1800×1000×500 — lei 1040
● Lopeți rabatabile — lei 37

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniți, indiferent de profesie și de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora se plătesc sumele asigurate corespunzătoare, amintim : lovirea, căderea, alunecarea, prăbușirea de teren, explozia, trăsnetul, acțiunea curentului electric, înecul, degerarea, intoxicația subită, arsura, accidentele produse de funcționarea sau folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante :

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19.000 de lei, se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani.**

Pe aceeași perioadă se pot încheia una, două **sau trei asigurări pentru sume fixe.**

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita și în rate.**

Primele de plată, la ambele variante, se stabilesc în funcție de mărimea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, precum și de durata contractului (de exemplu : la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1.000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță).

● Asigurarea familială de accidente **cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soția acestuia și pe toți copiii, în vîrstă de 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15.000 de lei pentru fiecare persoană.**

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 de lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

● Asigurarea de accidente „Turist" **se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît și cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.**

Sumele asigurate sînt între 15.000 de lei și 40.000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcție de natura accidentului) și de 20.000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice și gospodărești.

La această asigurare, prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite și cele familiale cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5.000 de lei de fiecare poliță.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

1979 MAJ 9

POLITICA ROMÂNIEI SOCIALISTE CONSECVENT CONSACRATĂ BUNĂSTĂRII OMULUI, ECHITĂȚII ȘI PĂCII ÎN LUME

POPORUL ROMÂN a sărbătorit și anul acesta ziua de 1 Mai în spiritul celor mai frumoase tradiții muncitorești ale sale, într-o atmosferă de entuziasm, manifestîndu-și atașamentul profund, aprobarea deplină, unitatea sa de nezdruncinat în jurul partidului comunist, al politicii sale interne și internaționale, al secretarului general al partidului. Cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit luni după amiază, la marea adunare populară consacrată sărbătoririi, o amplă cuvîntare, deosebit de clară și de cuprinzătoare sinteză a sarcinilor pe care le ridică dezvoltarea în continuare a economiei noastre naționale, progresul multilateral al patriei noastre, în strînsă legătură cu tendințele care se manifestă pe plan mondial ca și o analiză extrem de profundă a desfășurării evenimentelor internaționale, problematicii cu care este în prezent confruntată omenirea.

Sărbătorirea zilei de 1 Mai a coincis anul acesta cu aniversarea a două memorabile evenimente din trecutul de luptă a clasei muncitoare, a tuturor românilor animați de idealurile progresiste și patriotice pentru dreptate socială, pentru apărarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a patriei : 4 decenii de la impresionanta manifestație desfășurată la București sub conducerea Partidului Comunist Român la 1 Mai 1939 împotriva fascismului, în plină ascensiune pe atunci, demonstrație care a făcut cunoscută lumii voința muncitorimii române de a se opune prin toate mijloacele și cu toate forțele plăgii ce amenință viitorul omenirii ; 35 de ani de la crearea Frontului Unic Muncitoresc, factor esențial în lupta pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, pentru ieșirea României din războiul contra Uniunii Sovietice, alăturarea la coaliția antihitleristă și trecerea la dezvoltarea democratică și la transformarea socialistă a țării. Am adus și aducem cu acest prilej omagiul nostru celor care, punînd mai presus decît orice interesele țării și ale poporului, nu au pregetat în fața nici unei greutăți, nici unui pericol, au dus cu dîrzenie și abnegație lupta pentru eliberarea patriei, pentru deschiderea unei noi ere în viața poporului român, era luminoasă a socialismului.

NU ÎN PERSPECTIVA ISTORIEI ne vom ocupa de semnificația acestor evenimente ci în lumina actualității. Pentru că astăzi, din nou asistăm la o recrudescență a elementelor fasciste, la apariția unor curente neofasciste ce propagă rasismul, șovinismul, ura între popoare. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** nu trebuie și nu putem uita **„lecția drastică a istoriei care a pus în evidență consecințele catastrofale pe care le pot avea atitudinea conciliatoare față de fascism, lipsa de vigilență și fermitate împotriva politicii de agresiune și încălcare a drepturilor suverane ale altor state și popoare".** Tocmai prin prisma învățămintelor acestei prea dureroase lecții se impune — și secretarul general al partidului nostru a lansat de repetate ori această chemare, animată de cele mai profunde sentimente umaniste, de grava responsabilitate față de generațiile prezente și viitoare — ca forțele politice înaintate, oamenii politici, popoarele să facă totul pentru a bara calea unei noi ascensiuni a fascismului, pentru a salvgarda libertatea, independența și însăși viața tuturor națiunilor lumii, pentru înfăptuirea dezarmării, pentru a asigura pacea lumii.

Și deși forțele progresiste, popoarele dispun de forța și capacitatea de a înlătura pericolul unui nou război, deși se afirmă tot mai puternic voința popoarelor de a trăi liber și independent, stăpîne pe bogățiile și pe soarta lor și evenimentele au confirmat pe deplin justețea acestei aprecieri făcute de Congresul al XI-lea al partidului, totuși nu trebuie să uităm că situația internațională este deosebit de complexă, că asistăm la o accentuare a politicii imperialiste de dominație și forță, la apariția unor noi zone de încordare și conflicte între state. Continuarea cursei înarmărilor, amploarea pe care o cunosc astăzi cheltuielile militare, nu numai că determină o uriașă risipă de resurse materiale și umane, atît de necesare muncii pașnice a popoarelor pentru a înlătura extrem de gravele decalaje economice cu care se confruntă omenirea, dar generează noi și noi pericole la adresa păcii și securității popoarelor. Profund responsabilă în fața istoriei, a prezentului și viitorului, România socialistă, prin glasul său cel mai autorizat, al președintelui Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a lumii contemporane, militant neobosit pentru pace, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, s-a pronunțat și se pronunță cu fermitate și consecvență, pentru înlăturarea folosirii forței și amenințării cu forța în raporturile dintre state, pentru soluționarea pe calea tratativelor a tuturor diferendelor, a căutat și a propus soluții concrete prin care să se înregistreze progrese pe calea consolidării păcii. **„Știm că lupta pentru înfăptuirea dezarmării nu este ușoară,** accentua tovarășul **Nicolae Ceaușescu, dar avem convingerea fermă că stă în puterea popoarelor ca, acționînd unite, să impună dezarmarea. Masele largi populare, forțele progresiste de pretutindeni pot și trebuie să-și facă tot mai puternic auzit glasul, să determine trecerea la măsuri care să ducă la izbăvirea omenirii de coșmarul războiului, la asigurarea unei păci durabile în întreaga lume".**

IN ACELAȘI TIMP, referindu-ne la cel de al doilea eveniment pe care l-am aniversat, crearea Frontului Unic Muncitoresc, viața a demonstrat că lichidarea sciziunii, înfăptuirea unității clasei muncitoare, dezvoltarea colaborării între toate forțele revoluționare, democratice sînt o condiție esențială pentru victoria revoluției și construcției socialiste ; pentru că tocmai realizarea acestei unități a asigurat succesul deplin în vasta operă de transformare a societății noastre pe calea socialismului. După cum și în noua etapă în care ne aflăm, unitatea strînsă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor sub conducerea partidului comunist, constituie factorul determinant al înfăptuirii mărețului program de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Privită pe un plan mai larg, unirea strînsă a forțelor revoluționare din întreaga lume, a tuturor popoarelor, apare ca o cerință stringentă a realizării idealurilor înnoirii societății, a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, a salvgardării păcii mondiale și pentru înfăptuirea acestui scop nobil partidul nostru militează neabătut. **„Noi pornim de la faptul** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că întotdeauna clasa muncitoare, mișcarea socialistă, comuniștii și-au pus ca țel suprem eliberarea omenirii de pericolul războaielor, făurirea unei lumi a păcii și bunei înțelegeri între popoare. Cu atît mai mare este astăzi răspunderea forțelor socialismului, a clasei muncitoare, a militanților revoluționari de pretutindeni de a face totul pentru realizarea acestor deziderate vitale, îndeplinindu-și astfel nobila misiune istorică de a asigura edificarea unei lumi fără exploatare și asuprire, a unei lumi a păcii și prieteniei, a egalității între toate popoarele".**

În mod deosebit Partidul Comunist Român, România socialistă consideră ca o înaltă îndatorire să facă totul pentru a contribui la refacerea și întărirea unității țărilor socialiste, văzînd în aceasta un factor primordial pentru creșterea forței și influenței socialismului în lume. După cum sublinia secretarul general al partidului nostru și cu prilejul recentei sale cuvîntări, divergențele existente, problemele apărute, oricît ar fi de complicate, pot și trebuie să fie soluționate în spirit tovărășesc, prin consultări și tratative pe baza respectului independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, întrajutorării și solidarității naționale. Tocmai un asemenea mod de soluționare a divergențelor, a litigiilor, fără a se ajunge în nici un caz și sub nici un motiv la acțiuni militare trebuie să demonstreze faptul că socialismul este capabil să asigure rezolvarea principială, justă și echitabilă a oricăror probleme în consens cu interesele popoarelor, cu cerințele majore ale păcii și destinderii.

DUPĂ CUM SE ȘTIE, cu puține zile înaintea sărbătorii de 1 Mai a avut loc vizita oficială de prietenie pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat-o în Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă, Republica Gaboneză, Republica Populară Angola, Republica Zambia, Republica Populară Mozambic, Republica Burundi și Republica Democratică Sudan precum și vizita de prietenie în Republica Arabă Egipt. Exprimîndu-și profunda satisfacție față de rezultatele deosebit de rodnice ale vizitelor întreprinse, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința sa din 27 aprilie, a aprobat pe deplin activitatea intensă, neobosită, desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în timpul acestei noi misiuni de pace și prietenie, relevînd contribuția esențială a secretarului general al partidului și președintele Republicii la transpunerea consecventă în viață a orientărilor de bază stabilite de Congresul al XI-lea al partidului privind extinderea și adîncirea prieteniei, solidarității și colaborării cu țările care au pășit pe calea dezvoltării libere, de sine stătătoare, cu toate statele lumii, a dat o înaltă apreciere rolului său determinant în amplificarea continuă a colaborării și solidarității cu statele de pe continentul african. Profunda satisfacție și înalta apreciere pe care întregul nostru popor le-au exprimat prin miile de telegrame adresate Comitetului Central al partidului, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, elocvente expresii ale adeziunii depline a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, față de politica partidului, ale hotărîrii lor de neclintit de a face totul pentru a o aduce la îndeplinire, ale unității de nezdruncinat a poporului în jurul partidului, al secretarului său general.

Așa cum se subliniază în Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vizita în cele opt state se înscrie ca un eveniment de cea mai mare însemnătate atît în planul relațiilor bilaterale, cît și în sfera relațiilor internaționale, constituie prin întreaga sa desfășurare și mai ales prin rezultatele ei, un mare succes politic, un moment de însemnătate istorică în dezvoltarea relațiilor multilaterale ale României cu țările respective, cu tinerele state africane, cu mișcările de eliberare din Africa, o nouă și strălucită acțiune de politică externă a partidului și statului nostru.

Documentele semnate și înțelegerile convenite, schimburile de păreri avute de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu conducătorii statelor vizitate, au pus pregnant în lumină hotărîrea comună de a asigura o bază tot mai trainică colaborării reciproc avantajoase, promovării unor forme mai eficiente de conlucrare economică, tehnico-științifică și culturală, în folosul înaintării mai rapide pe calea progresului economic și social. În același timp vizita a constituit o manifestare concretă a solidarității militante a poporului român cu mișcările de eliberare din Africa australă, cu toate popoarele care luptă împotriva jugului colonial, pentru libertate, independență și progres social. Prin rezultatele sale, această vizită se înscrie ca o nouă contribuție la lupta popoarelor africane, a forțelor înaintate de pretutindeni împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru lichidarea definitivă a politicii de rasism și apartheid, a oricăror forme de asuprire și dominație. În același timp, secretarul general al partidului și președintele Republicii, profund preocupat de problema păcii și a înlăturării focarelor de conflict, a prezentat poziția țării noastre privind soluționarea conflic-

În hora entuziastă a copiilor și tineretului

tului din Orientul Mijlociu, continuarea eforturilor pentru o soluție globală care să ducă la instaurarea unei păci trainice și juste în această regiune.

Primirea caldă, prietenească făcută solilor poporului român în toate țările vizitate relevă, o dată mai mult, înalta apreciere de care se bucură realizările poporului român, audiența largă a politicii sale externe, în cadrul căreia promovează consecvent pe arena internațională principiile noi de relații — de deplină egalitate în drepturi, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, de nerecurgere la forță și la amenințarea cu forța în raporturile dintre state, a eforturilor sale neobosite pentru edificarea unei noi ordini internaționale, a unei lumi a păcii, mai bune și mai drepte. A fost, în același timp, o vie ilustrare a stimei și prețuirii acordate activității președintelui Nicolae Ceaușescu, promotor consecvent al idealurilor nobile ale libertății, independenței și progresului social, ale păcii, prieteniei și colaborării între națiuni.

AȘA CUM A INTRAT în tradiția poporului român, am întîmpinat și acest 1 Mai cu un puternic elan revoluționar, cu noi și semnificative rezultate, în muncă, cu hotărîrea fermă de a nu precupeți nimic pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului. După ce a evidențiat succesele pe care le-am dobîndit în cei trei ani ai cincinalului, în primele luni ale acestui an, secretarul general al partidului, a subliniat în cuvîntarea sa sarcinile care ne stau în față pentru îndeplinirea exemplară a planului cincinal, pentru continua ascensiune a economiei și societății noastre pe noi trepte de dezvoltare și de bunăstare. În mod deosebit a fost afirmată necesitatea de a folosi cît mai deplin mijloacele de producție de care dispunem, de a economisi la maximum resursele de materii prime și de energie, de a le valorifica la nivel cît mai înalt în folosul poporului nostru, de a accelera, prin stimularea gîndirii creatoare științifice și tehnice proprii, a inițiativei oamenilor muncii, găsirea și aplicarea soluțiilor celor mai eficiente pentru aceasta.

Ne-au rămas mai puțin de doi ani pentru realizarea actualului cincinal, iar îndeplinirea prevederilor acestui an sînt hotărîtoare. Tocmai de aceea sînt necesare măsuri energice în întreaga economie, eforturi susținute din partea fiecărui colectiv de muncă, a tuturor oamenilor muncii pentru a asigura o calitate nouă în toate sectoarele de producție. Depinde de noi și, răspunzînd chemării secretarului general al partidului, trebuie să facem totul pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru sporirea avuției naționale, ridicarea bunăstării poporului, pentru a asigura mersul ferm al patriei noastre pe calea socialismului, pe calea comunismului, pentru prosperitatea întregii noastre națiuni.

N. IONESCU

PRODUCȚIA FIZICĂ ȘI NETĂ REALIZATE RITMIC, INTEGRAL

● Largă paletă de rezerve valorificate în sprijinul sporirii valorii nou create ● Prin recondiționare, mărirea longevității pieselor și realizarea de economii ● O mai înaltă responsabilitate a întreprinderilor colaboratoare în respectarea termenelor de livrare

REPREZENTÎND sursa centrală a creșterii economice accelerate a economiei naționale și, pe această bază, a bunăstării și progresului întregii țări, **sporirea continuă și viguroasă a valorii nou create** reprezintă un obiectiv de o deosebită însemnătate pentru atingerea căruia se depun, în toate întreprinderile, eforturi deosebite. Deși între sporirea valorii nou create și creșterea economică este în general un raport de proporționalitate, totuși în obținerea unui optim în dezvoltarea multilaterală este necesară respectarea unei cerințe esențiale : **producția nou realizată să fie fabricată în strînsă și directă concordanță cu prevederile cantitative și sortimentale ale planului, cu cerințele beneficiarilor.** Iată de ce se acordă o mare importanță realizării indicatorului producție netă care este necesar să se situeze la și peste nivelul sarcinii de plan.

Departe de a reprezenta doar o schimbare a priorității în ierarhia indicatorilor după care se apreciază activitatea întreprinderilor, realizarea producției fizice și nete — integrală valoric și sortimental — este o necesitate obiectivă a optimizării raportului efort (de investiții) — efect (produse capabile să satisfacă o gamă cît mai largă de cerințe) la nivelul economiei naționale. În acest număr, despre modul în care se acționează pentru realizarea acestor indicatori de bază ai planului, în cadrul întreprinderilor Centralei mecanice de material rulant.

Aportul creșterii accelerate a productivității muncii

ÎN ACTIVITATEA productivă desfășurată de cele 8 întreprinderi ale Centralei mecanice de material rulant — de care este nemijlocit legat bunul mers al căilor ferate, transportul mărfurilor de la producători la beneficiari — s-au înregistrat în cinstea zilei de „1 Mai" succese însemnate. **În primul trimestru al anului, pe ansamblul centralei s-au obținut depășiri sensibile la principalii indicatori (tabelul), atît față de plan cît și față de realizările din perioada corespunzătoare a anului precedent ; la producția netă de 4,4 și 8%, iar la producția fizică cu 5,9 și 5,5%.** Din cele 13 sortimente principale au fost realizate depășiri substanțiale la reparații de locomotive Diesel hidraulice (105,5), la automotoare și locomotive Diesel de manevră (109,1), la osii montate pentru vagoane inclusiv recondiționate (166,6), la vagoane pentru transportat mărfuri pentru linii magistrale (119,0), la boghiuri pentru vagoane de transportat mărfuri (114,0), etc. **Producția fizică** a atins cote ridicate pe baza sporirii substanțiale a productivității muncii, cu peste 12% față de 1978 și depășirea prevederilor la acest indicator pentru trimestrul I a.c. cu 0,2%.

Eforturi deosebite s-au depus pentru utilizarea mai productivă a timpului de lucru, pentru sporirea producției realizate pe fondurile fixe existente. În rîndul întreprinderilor care au înregistrat indici superiori mediei realizate pe centrală se situează I.M.M.R. Pașcani, care a obținut, în această perioadă, o utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor unelte de 90,2% și I.M.M.R. Roșiori (87,5%) asigurînd în acest fel, sporuri de producție de 11,5 milioane lei, respectiv 13,8 milioane lei. Esențial de reținut este că **întreaga producție fizică suplimentară realizată în acest fel a avut desfacerea asigurată,** centrala acordînd un sprijin susținut întreprinderilor pentru găsirea de comenzi suplimentare, peste cele existente la nivelul planului.

Realizarea principalilor indicatori de plan în trimestrul I 1979

%

Întreprinderea	Producția netă	Producția fizică	Productivitatea muncii	Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă
Întreprinderea mecanică de material rulant „Gr. Roșie"	105,3	101,6	102,8	98,9
Întreprinderea mecanică de material rulant București Triaj	101,0	110,3	100,3	99,8
Întreprinderea mecanică de material rulant Cluj	102,9	108,0	98,6	99,9
Întreprinderea mecanică de material rulant Pașcani	110,7	108,0	100,1	97,4
Întreprinderea mecanică de material rulant Simeria	103,6	107,0	102,1	97,9
Întreprinderea mecanică de material rulant Craiova	103,2	96,5	101,9	99,7
Întreprinderea mecanică de material rulant Roșiori	107,4	101,8	100,4	99,7
Întreprinderea mecanică de material rulant Brașov	96,4	97,8	96,5	99,4
Total centrală	104,4	105,9	100,2	98,7

La baza creșterii productivității muncii s-a situat faptul că **în întreprinderi s-au materializat, la termenele prevăzute și chiar în devans, măsurile stabilite prin programele speciale** referitoare la introducerea tehnicii noi, îmbunătățirea tehnologiilor existente organizarea mai bună a producției și a muncii, creșterea calificării cadrelor ș.a. Astfel, la I.M.M.R. „Grivița Roșie" — București a fost pus în funcțiune atelierul de acoperiri galvanice, au fost mecanizate operațiile de redresare și definitivare a cutiei vagonului, s-a perfecționat organizarea fluxului producției la secția de montaj, a fost modernizat echipamentul electric și altele. În unitatea respectivă, toate aceste măsuri s-au reflectat în depășirea productivității muncii în trimestrul I 1979, cu aproape 3% și cu 25% față de perioada corespunzătoare din anul trecut. În alte întreprinderi, ca, de pildă, la I.M.M.R. Simeria, un rol important în creșterea productivității muncii l-a avut autodotarea cu 2

macarale pivotante și 2 poduri rulante, repararea vagoanelor cisternă și a boghiurilor într-un flux tehnologic perfecționat, aplicarea de norme și normative de muncă îmbunătățite etc. În aceeași perioadă, la I.M.M.R. Craiova productivitatea a înregistrat o depășire de 2% față de planul din primul trimestru și cu peste 7% față de perioada similară din anul trecut, prin extinderea largă a lucrului în acord global. Ca urmare a tuturor acestor măsuri, pe ansamblul centralei s-a **obținut un spor de productivitate de 5 154 lei/om față de trimestrul I din 1978.**

Desigur, eforturile de creștere a producției fizice, față de plan și față de realizările din anul trecut au fost considerabile. Aceasta nu înseamnă însă că s-a făcut totul. Întreprinderile centralei dispun încă de **rezerve însemnate** în această direcție, a căror valorificare poate aduce în circuitul economic însemnate producții suplimentare. Iată doar cîteva argumente :

1 După cum se știe sistemul de reparare al materialului rulant necesită asigurarea de către întreprinderile specializate a unor piese și subansamble care au o complexitate deosebită și reclamă o dotare specială pe care unitățile reparatoare nu o au. **Dat fiind că în cursul trimestrului I/1979 furnizorii nu au asigurat un număr de 896 de astfel de repere, fluxul producției în unele întreprinderi de reparații nu s-a desfășurat continuu, utilajele nu au fost folosite în grad înalt și, ca urmare, nu s-a îndeplinit sarcina de plan la sortimentul** „Reparații de locomotive Diesel-electrice și electrice". Avînd în vedere că asemenea greutăți s-au mai ivit și în livrarea pieselor forjate și turnate, a pieselor și subansamblelor din cooperare pentru unele produse ca vagoane de marfă și boghiuri, neajunsuri care de asemenea au influențat negativ ritmicitățile și nivelul producției realizate, au fost luate măsuri pentru asimilarea de astfel de piese în propriile întreprinderi ale centralei. Numai în trimestrul I/1979 s-au realizat un număr de 24 de poziții din acest program de asimilare urmînd ca, în lunile următoare, gradul de însușire a pieselor deficitare să sporească continuu. Desigur, nu poate fi asimilată întreaga gamă de asemenea repere și subansamble și nici nu este eficient, după părerea noastră, să fie făcut acest lucru. Iată, de ce apare necesar ca, pentru piesele încă neasimilate, **furnizorii în restanță să depună toate eforturile pentru onorarea obligațiilor pe care le au, să înțeleagă că deosebit de important pentru beneficiari, ba chiar și pentru ei înșiși, este nu numai de a realiza și livra produsul finit, ci și piesele de schimb care să-i asigure o disponibilitate ridicată ;**

2 Unele greutăți au fost întîmpinate și în obținerea de comenzi pentru poziția „Diverse" nenominalizată prin plan. Din experiența anilor trecuți se cunoaște că există totuși reale și numeroase necesități ale beneficiarilor pentru produsele și serviciile care se realizează la acest capitol de plan, solicitări care de altfel și apar, neritmic însă, pe parcursul anului de plan. Avînd în vedere aceste considerente, pentru a se evita lucrul în asalt în unele perioade, ca și diminuările de producție fizică ca urmare a numărului mai mic de comenzi față de capacitățile disponibile în alte perioade, se impune o sporire a preocupărilor centralei noastre pentru asigurarea din vreme a întregului portofoliu de comenzi care să asigure o ritmicitate și productivitate sporite în realizarea producției fizice la acest capitol de plan, pe întreaga perioadă a anului.

Reducerea cheltuielilor materiale la baza creșterii valorii nou create

SPORUL de productivitate a contribuit și la realizarea unor **însemnate volume de producție netă peste prevederi.** Desigur la aceasta a adus o contribuție esențială și **reducerea costurilor fabricației, în special a celor materiale.** Cheltuiala materială planificată pe trimestrul I a.c. s-a realizat pe total centrală cu o economie de 7 630 mii lei față de plan, care include și o diminuare a consumului de metal cu 630 tone. Aceste reduceri au fost obținute, în principal, prin :

● **recondiționarea** unui volum mare de piese de schimb necesare reparării locomotivelor Diesel hidraulice, a vagoanelor de marfă și călători în valoare de 28 718 mii lei ;

● **reducerea consumului de combustibil și energie electrică** prin înlocuirea unor cuptoare vechi cu instalații similare de mare randament, cu recuperatoare de căldură etc., prin izolarea conductelor în vederea eliminării pierderilor de căldură etc. ;

● proiectarea și implementarea unor **noi tehnologii de fabricație cu consumuri materiale reduse ca :** dispozitivul pentru bucșat cartere la motoare M.B., instalația pentru testat rulmenți, matrițarea cîrligului de tracțiune cu ciupercă în locul forjării libere, îmbunătățirea matrițării unor repere ș.a.

Și **în realizarea producției nete** trebuie menționat că, pe lîngă rezultatele bune înregistrate pe ansamblul centralei, în unele întreprinderi **au existat totuși anumite deficiențe care au influențat nefavorabil cuantumul realizărilor.** (La I.M.M.R. Brașov producția netă, pe trimestrul I/1979, a fost realizată numai în proporție de 96,4%). Pentru înlăturarea lor și recuperarea restanțelor care au apărut la acest indicator au fost adoptate măsuri concrete, cu termene și responsabilități precise, de creștere a productivității muncii și reducerea normelor de consum ori materiale, de combustibil și energie, eliminarea rebuturilor la turnătorie și forjă etc. Se urmărește întărirea disciplinei în muncă pentru respectarea graficelor de rezivie și reparații a utilajelor pentru a se preîntîmpina întreruperile și stagnările cu frecvență destul de ridicată în prezent.

În perioada următoare, în toate întreprinderile mecanice de material rulant se trece la implementarea unor măsuri pentru evitarea depășirii cheltuielilor materiale la unele sortimente care se datorează neîncadrării în normele de consum planificate la o serie de materii prime și materiale importante. Totodată, au fost asigurate condiții pentru respectarea severă a măsurilor de evitare a depășirii consumurilor de energie electrică, combustibil, metal, cherestea etc. Eforturi însemnate sînt îndreptate spre dezvoltarea creativității și perfecționării conducerii și organizării producției și a muncii, acțiuni capabile să conducă la o desubstanțializare ridicată a produselor, la sporirea valorii nou create, la diminuarea costurilor în executarea diverselor activități specifice unităților noastre.

Mihai JURJ
director tehnic,
Centrala mecanică de material rulant

INVESTIŢII

Asigurarea la termen a documentaţiilor

● Documentaţii pentru 1979 asigurate în trimestrul I doar în proporţie de 60% ● Cauza nr. 1 a restanţelor : operativitatea şi calitatea în elaborarea proiectelor ● Economii în faza de documentaţii de 230 de milioane depistate de organele bancare. De ce nu de proiectanţi ? ● Sugestii de elaborare mai operativă a unor documentaţii mai bune şi mai ieftine

ÎNDEPLINIREA INTEGRALĂ a importantului program de investiţii pe acest an cît şi pe întregul cincinal face necesară perfecţionarea activităţii şi a conlucrării tuturor factorilor participanţi la realizarea noilor capacităţi de producţie : beneficiari şi titulari de investiţii, organizaţii de proiectare, de construcţii-montaj etc. în toate fazele procesului investiţional. În acest context, eforturile se cer însă orientate cu prioritate spre **etapa pregătirii investiţiilor** ale cărei cerinţe se cer mult mai complet şi mai corect respectate, dat fiind că ea deţine rolul hotărîtor în respectarea termenelor de realizare a noilor obiective. Printre ele, un loc principal revine **elaborării din vreme a documentaţiilor tehnico-economice şi de execuţie,** cu minimum 6 luni înainte de începerea lucrărilor în anul de plan, aşa cum dealtfel prevede Legea investiţiilor.

Respectarea, în toate cazurile, a acestui termen de predare a documentaţiei este o obligaţie care trebuie respectată cu stricteţe, dat fiind că, în caz contrar, constructorul nu îşi poate pregăti din vreme frontul de lucru şi organizarea de şantier cea mai corespunzătoare, furnizorii nu pot crea din timp toate condiţiile pentru fabricarea în condiţii optime a utilajelor şi a materialelor de construcţii necesare, iar termenul final de punere în funcţiune are toate şansele să fie depăşit. Pentru că practica arată că eforturile ulterioare, din faza de execuţie, de a recupera întîrzierile în asigurarea documentaţiei cu un semestru înainte de anul de plan sînt costisitoare şi de cele mai multe ori chiar sortite eşecului. Care este, în prezent, stadiul acoperirii cu documentaţie a noilor obiective de investiţii din acest an ?

Întîrzieri în elaborarea proiectelor pentru unele noi investiţii din acest an

CADRUL NORMATIV care reglementează activitatea de investiţii solicită beneficiarilor, titularilor de investiţii, institutelor de tehnologie şi de proiectare, organelor de avizare din băncile speciale şi organelor centrale de sinteză o astfel de organizare şi coordonare a activităţii încît încă din **perioada anterioară anului de plan să se asigure acoperirea cu documentaţiile tehnico-economice legal aprobate a tuturor obiectivelor noi de investiţii ce urmează a fi începute în anul de plan.** Pentru 1979, prin Decretul nr. 465/16 XI 1978 s-a prevăzut sarcina ca pînă la 31 martie a.c. să fie elaborate (de către beneficiari şi titularii de investiţii) notele de comandă şi proiectele de execuţie (de către institutele de tehnologie şi de proiectare) pentru obiectivele prevăzute să înceapă în acest an.

Şi totuşi, analiza efectuată la începutul lunii aprilie a.c. asupra gradului de asigurare cu documentaţii tehnico-economice a obiectivelor noi din planul pe 1979, a evidenţiat **importante restanţe în realizarea acestei sarcini, respectiv faptul că noile investiţii sînt asigurate cu documentaţii aprobate în proporţie de numai 60%.** Din acestea, la obiectivele care se aprobă prin decret, documentaţia aprobată era numai 33%, la cele ce se aprobă de titularii de investiţii era de 71% iar cele din competenţa întreprinderilor şi centralelor, doar 54%. **La peste 10% din totalul obiectivelor prevăzute să înceapă în acest an, documentaţiile tehnico-economice nici nu au început să se întocmească,** la 14% erau în curs de elaborare, iar la peste 13% erau în curs de avizare şi de prezentare la aprobare. Titularii de investiţii la care se localizează volumul cel mai mare de documentaţii tehnico-economice neaprobate sînt cei din chimie, construcţia de maşini şi economia forestieră (tabelul). Preocuparea insuficientă pentru asigurarea la

Gradul de asigurare cu documentaţii a noilor obiective prevăzute să înceapă în acest an, la unii titulari de investiţii

Titulari de investiţii	Valoarea procentuală a documentaţiilor tehnico-economice neaprobate în totalul valorii obiectivelor noi şi care se aprobă :		
	prin decret	de titulari de investiţii	de centrale şi întreprinderi
M.I.M.	64	60	86
M.I.C.M.	66	87	89
M.I.Ch.	75	79	87
M.E.F.M.C.	68	83	63
M.A.I.P.A.	65	68	24
M.T.Tc.	61	32	48
Consiliii populare judeţene	52	18	53

timp a documentaţiilor tehnico-economice a făcut ca să nu poată fi începute circa 350 de noi obiective de investiţii localizate în principal la unităţi din M.I.Ch. şi M.T.Tc. cu termene planificate în primul trimestru.

Mai multă operativitate şi calitate în elaborare şi avizare

CARE sînt **cauzele** acestei situaţii ? În principal este vorba de următoarele aspecte :

1 întîrzieri ale beneficiarilor în contractarea executării documentaţiilor şi ale institutelor de proiectare în elaborarea proiectelor la anumite obiective de investiţii. Avînd în vedere că numai documentaţia tehnico-economică permite să se deschidă finanţarea, să se comande în mod legal utilajele tehnologice, să se contracteze pe baze ferme realizarea lucrărilor cu organizaţiile de construcţii, care, la rîndul lor, au în acest fel asigurată o bază reală pentru comandarea materia-

lelor și prefabricatelor și pentru asigurarea forței de muncă, utilajelor de construcții și mijloacelor de transport pe șantiere apare **necesară amplificarea considerabilă a eforturilor pentru demararea de îndată a elaborării proiectelor** la toate obiectivele rămase în urmă ;

2 **Întîrzieri pe filiera avizărilor datorită faptului că uneori documentația este incompletă sau de calitate necorespunzătoare** și, ca urmare, este trimisă înapoi pentru completare sau refacere. Pentru a fi corespunzătoare, documentația tehnico-economică fiind expresia proiectată a viitorului obiectiv productiv, trebuie să prevadă, pe de o parte, tehnologii și procese funcționale moderne și eficiente, de înaltă productivitate, iar pe de altă parte, soluții constructive și arhitecturale ale obiectivului care să permită valorificarea în grad înalt și economisirea resurselor materiale, umane și financiare utilizate în execuție și exploatare, respectarea prețurilor și a tarifelor legale.

Pentru ridicarea calității proiectelor de execuție și reducerea costului investițiilor ce se realizează în 1979 și 1980, prin art. 10 din Decretul nr. 465/1978 s-a stabilit ca pînă la 30 decembrie 1978 beneficiarii, titularii și proiectanții să introducă în documentațiile lucrărilor de investiții soluțiile constructive noi și tehnologiile moderne de execuție stabilite în cadrul acțiunii de ieftinire a investițiilor și construcțiilor aprobate la expoziția din luna octombrie 1978. Analiza recent efectuată de Banca de Investiții a dus la constatarea că marea majoritate a beneficiarilor și titularilor de investiții au dat curs acestei sarcini operînd reduceri ale efortului de investiții la un număr de peste 700 obiective în sumă de peste 9 miliarde lei din care 5 miliarde lei construcții-montaj. Mai sînt însă beneficiari care nu au avut o preocupare susținută pentru încheierea acestei acțiuni, pentru includerea de la început în documentații a acestor cerințe (Întreprinderea de fibre artificiale Dej, Combinatul chimic Giurgiu ș.a.).

Faptul că există largi posibilități de ridicare a calității documentațiilor tehnico-economice este demonstrat și de rezultatele suplimentare obținute de aparatul de control tehnic al Băncii de Investiții care, extinzînd analiza la alte 127 obiective de investiții prin prisma aplicării noilor soluții constructive, a făcut posibilă determinarea și obținerea unor economii de peste 230 milioane lei. Este suficient de arătat că în urma analizei efectuate în anul trecut cu ocazia avizării de către organele centrale a documentației tehnico-economice pentru furnalele nr. 1 și 2 de la Combinatul siderurgic Călărași, s-a ajuns la diminuarea efortului de investiții cu aproape 12% față de evaluarea făcută de proiectant și însușită de beneficiar.

Există deci posibilitatea de a se construi mai bine, mai repede și mai ieftin. Esențial este ca soluțiile care să permită acest lucru să fie de la început luate în considerație și introduse în proiecte de un număr cît mai mare de tehnologi și proiectanți. Trebuie avute în vedere cîteva cerințe capabile să asigure întocmirea unor documentații de calitate care să parcurgă operativ fazele de avizare și aprobare :

- **analiza aprofundată a necesității și oportunității** fiecărui obiect din cadrul unui obiectiv respingînd cu fermitate pe cele ce nu răspund satisfacerii unei necesități actuale și reale ;
- **verificarea existenței efective și de lungă durată a resurselor de materii prime și a posibilităților de desfacere a produselor ;**
- controlul încadrării valorii obiectivelor de investiții în cele prevăzute pentru acestea în planul cincinal și în planurile anuale de investiții ;
- **dimensionarea la strictul necesar a suprafețelor, spațiilor și elementelor de construcții** și limitarea finisajelor și a numărului de utilaje în funcție de necesitățile tehnologice ;
- **verificarea legalității prețurilor la utilaje și materiale și a tarifelor pentru prestațiile de orice fel ;**
- **scurtarea duratei de execuție a obiectivului de investiții și a timpilor de imobilizare a fondurilor de investiții prin adoptarea unor soluții constructive rapide și necostisitoare ;**
- **obținerea cu același efort de investiții a unor sporuri suplimentare de producție și acumulare, creșterea productivității și reducerea costurilor de investiții.**

Avînd în vedere stadiul asigurării cu documentații a noilor obiective de investiții din acest an, **apare ca deosebit de necesară o mult mai intensă concentrare a eforturilor tuturor factorilor care intervin în acest proces pentru ca să se demareze de îndată proiectarea la obiectivele rămase în urmă, să se înregistreze un plus de calitate în proiecte și un plus de operativitate în activitatea comisiilor și consiliilor tehnico-economice, în cea a organelor de avizare.**

Reducerea decalajului prevederi-realizări și în elaborarea detaliilor de execuție

PE LÎNGĂ documentația tehnico-economică propriu-zisă care servește la deschiderea finanțării, contractarea utilajelor și a execuției construcțiilor, un rol deosebit în realizarea obiectivelor de investiții îl are **asigurarea cu detalii și devize de execuție,** care permit efectuarea lucrărilor și decontarea acestora. În ultimii ani, majoritatea beneficiarilor s-au preocupat să asigure detaliile și devizele de execuție în proporții cît mai apropiate de nivelul cerințelor impuse de realizarea volumelor planificate de construcții montaj.

Cu toate acestea au existat și unele unități economice care nu au avut o preocupare suficientă în această direcție. Este cazul unor unități din cadrul Ministerului Agriculturii și Industrializării Produselor Agricole (la care se localizează aproape 25% din totalul documentației de execuție de această natură care lipsește) urmate de Consiliile populare județene (19,8%) unități din M.I.Ch. (12%), din M.E.F.M.C. (8%), M.T.Tc. (8%) M.I.C.M. (6,4%) și M.E.E. (5,2%).

Și de această dată, **pe lîngă problema asigurării cu documentație de execuție completă se ridică necesitatea de a spori preocupările pentru ridicarea calității proiectării.** Că acest lucru este nu numai foarte necesar dar și posibil o demonstrează faptul că aparatul de control tehnic al Băncii de Investiții, reușește să reducă, an de an, cu circa 3,5% efortul de investiții prin eliminarea din documentații a abaterilor de la normative și de la celelalte dispoziții legale, înlăturarea soluțiilor neeconomicoase etc.

Iată deci, că pentru creșterea accelerată, în scurt timp, a gradului de asigurare cu documentație de execuție a noilor obiective de investiții din 1979 și pentru acoperirea din vreme în acest an cu proiecte pentru capacitățile anului 1980 este necesară creșterea preocupării beneficiarului, a titularilor, a institutelor de proiectare, organe de avizare și control în scopul elaborării la timp a acesteia la un înalt nivel calitativ, factor determinant pentru începerea la timp a obectivelor de investiții și scurtarea duratei de execuție, pentru creșterea eficienței economice.

GH. RUSCANU
Banca de Investiții

Mecanismul economico-financiar: funcţionalitate-eficienţă

NOI FORME DE STIMULARE A CREŞTERII PRODUCŢIEI DESTINATE EXPORTULUI

● Orientarea exportului spre produse cu eficienţă ridicată ● Cotă fixă de 10% din beneficiul majorat pentru stimularea personalului muncitor ● Sumele ce se acordă individual pentru stimulare suplimentară nu sînt plafonate

DEZVOLTAREA multilaterală şi în ritm ascendent a economiei, îmbunătăţirea continuă a structurii pe ramuri a industriei însoţită de creşterea permanentă a ponderii produselor cu caracteristici tehnico-funcţionale superioare au dat posibilitatea participării tot mai active a ţării noastre la schimbul economic internaţional. Dinamica exportului românesc care marchează o curbă constant crescătoare reflectă progresele însemnate obţinute în dezvoltarea întregii economii nu numai sub aspect cantitativ, ci şi, în primul rînd, sub cel al saltului calitativ al producţiei în ansamblu, prioritare fiind ramurile şi subramurile de înaltă tehnicitate.

Aceasta a avut ca efect creşterea substanţială a volumului valoric al exportului (în anul 1977 exportul total a fost de peste 3,1 ori mai mare decît cel realizat în 1970), în care un ritm mai accelerat cunoaşte exportul produselor cu un grad ridicat de prelucrare (exportul de maşini, utilaje şi mijloace de transport a crescut în aceeaşi perioadă de peste 3,6 ori). Evoluţia exportului românesc scoate cu pregnanţă în evidenţă nu numai posibilităţile largi pe care le-a deschis amplul proces de industrializare socialistă a ţării, participării economiei româneşti la diviziunea internaţională a muncii, cît şi preocuparea permanentă pentru creşterea exportului de produse cu valori de întrebuinţare ridicate, cu performanţe la nivelul realizărilor pe plan mondial, ceea ce a contribuit nemijlocit la sporirea competitivităţii produselor româneşti pe pieţele externe şi la îmbunătăţirea continuă a eficienţei exportului. Totodată, în procesul de afirmare a economiei româneşti în cadrul schimburilor comerciale cu alte ţări s-au produs mutaţii importante în structura exportului determinate de dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor de vîrf ale industriei, (în perioada 1971—1977 ritmul mediu anual de creştere a producţiei globale în construcţia de maşini a fost de 18%, în electrotehnică de 19%, în chimie de 15,6%, faţă de 12,7% pe ansamblul industriei).

VALORIFICAREA mai bună a mărfurilor româneşti pe pieţele externe ,în condiţiile actualei evoluţii conjuncturale economice internaţionale, impune, în mod obiectiv, fabricarea de produse competitive la export, optimizarea în continuare a structurii exportului prin creşterea aportului produselor cu prelucrări superioare, în mod deosebit a celor din industria construcţiilor de maşini şi din industria chimică. Aceasta necesită un plus de efort de creativitate, de inventivitate, pentru a ţine pasul cu cele mai noi realizări pe plan mondial, cu exigenţele mereu crescînde ale pieţei externe, dar şi de realizare a producţiei în condiţiile de calitate, prezentare etc. cerute de partenerii externi, care să asigure o eficienţă valutar-financiară maximă. În mod corespunzător trebuie găsite nu numai forme de organizare a producţiei pentru export, ci şi de stimulare colectivă şi individuală a acestei producţii.

În abordarea problemei privind acordarea unor stimulente pentru producţia destinată exportului trebuie avut în vedere că principial nu trebuie să existe diferenţe calitative între producţia pentru intern faţă de cea livrată la export. Existenţa unor diferenţe calitative în defavoarea producţiei pentru consumul intern nu ar avea nici o justificare echivalînd în fapt cu o risipă de muncă socială. Nu pot fi ignorate însă anumite cerinţe ale partenerilor externi, solicitări de produse cu caracteristici tehnice constructive specifice etc., de multe ori în serii mici care nu au utilizare la intern, astfel că producţia livrată la export în multe cazuri prezintă anumite diferenţe faţă de cea destinată beneficiarilor interni. În mod necesar şi costurile de producţie nu sînt similare, acestea fiind influenţate de mărimea seriei de producţie, de modificările constructive cerute de partenerii externi care impun adaptări ale tehnologiilor de fabricaţie, un personal cu o calificare mai ridicată etc. În condiţiile în care preţurile de producţie interne se stabilesc prin corelare cu preţurile produselor similare, diferenţele de costuri determinate de calitatea producţiei pentru export, mărimea seriilor de fabricaţie etc. influenţează nivelul rentabilităţii şi beneficiu pe produs.

Ţinînd seama că realizarea producţiei pentru export necesită, de regulă, un efort suplimentar, Legea nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinaţia şi vărsarea beneficiilor prevede că pentru producţia de export, beneficiul, respectiv rentabilitatea vor fi, în mod diferenţiat, mai mari, stimulîndu-se şi pe această cale fabricarea şi livrarea la export a produselor de înalt nivel tehnic şi de calitate superioară.

Potrivit prevederilor Decretului nr. 145 din 7 aprilie 1979, majorarea beneficiului la produsele **destinate exportului urmează a se asigura prin reducerea prelevării pentru societate a unei părţi din valoarea producţiei nete.** Reducerea din prelevare se aplică numai unităţilor economice de stat şi

se calculează numai la produsele și grupele de produse (prevăzute într-un nomenclator) care asigură o valorificare superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor, energiei etc. La materii prime (cereale, metal, lemn, piei etc.) sau produse cu un grad scăzut de prelucrare (cherestea, ciment, produse petroliere etc.) nu este justificată o majorare a beneficiului pentru producția exportată și în consecință sistemul menționat nu se aplică pentru astfel de produse.

Întrucît calitatea anumitor produse destinate exportului este determinată și de cea a subansamblelor etc. aprovizionate, care concură la fabricarea produselor finale, asigurarea unui beneficiu majorat pentru producția de export se aplică și la unele produse livrate în cooperare pentru a fi încorporate în produse livrate la export.

Sumele care se reduc din prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete se determină prin aplicarea unor cote procentuale la prețurile de producție în vigoare, cote diferențiate pe produse și grupe de produse, precum și pe relații de export. Ca urmare, mărimea sumelor respective este influențată atît de volumul și structura producției pentru export, cît și de relația de export, stimulîndu-se creșterea exportului, în mod diferențiat, pe grupe de produse și relații de export.

Exemplificativ, creșterea beneficiului și a rentabilității la produsele pentru export s-ar prezenta ca în tabel. Din datele prezentate rezultă cu pregnanță că masa beneficiului crește în mod sensibil: la produsul A cu 15—18%, la produsul B cu 22,0—26,4% ,iar la produsul C cu 16,9—19,2%, ceea ce prezintă un interes deosebit pentru întreprinderi. De asemenea, în aprecierea sistemului de stimulare prin beneficiu a producției pentru export trebuie avut în vedere nu numai creșterea procentuală a beneficiului ci și majorarea acestuia în sumă absolută, pe unitatea de produs, ceea ce este foarte important deoarece beneficiul suplimentar total crește în raport direct cu volumul valoric al producției realizate pentru export. În plus, **diferențierea cotelor care se aplică la prețurile de producție interne, pe produse și grupe de produse, precum și pe relații de export, asigură orientarea exportului spre produse**

— mii lei —

Produsul	Situația actuală						Situația nouă				
	Preț cost	preț prod.	Benef.	Rentab. %	Cota procentuală (%) care se aplică la prețul de producție		Beneficii majorate prin reducerea prelevării		Rentab. %	
					CTS *	DL + CTNS *	CTS	DL + CTNS	CTS	DL + CTNS
A	1 000	1 200	200	20	2,5	3,0	30	36	23,0	23,6
B	1 500	1 659	150	10	2,0	2,4	33	39,6	12,2	12,6
C	2 500	2 875	375	15	2,2	2,5	63,3	71,9	17,5	17,9

*) CTS — cliring țări socialiste ; DL + CTNS — devize libere + cliring țări nesocialiste.

care prezintă eficiență ridicată, pentru care s-au stabilit cote mai mari.

La unele întreprinderi cu un volum mare de export sumele cu care se majorează beneficiul sînt de ordinul zecilor de milioane și de aceea s-au prevăzut soluții și pentru cazuri speciale. Astfel, majorarea beneficiului pentru producția de export se înregistrează și de întreprinderile la care prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete este insuficientă pentru acoperirea sumelor aferente producției efectiv realizate pentru export, sau care nu plătesc această prelevare. În astfel de cazuri diferența se acoperă pe seama prelevării vărsate la bugetul de stat pe total centrală sau minister.

Sumele reprezentînd reducerea prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete se reflectă în beneficiul majorat, **numai în realizări,** ceea ce constituie un puternic stimulent pentru creșterea preocupării de a produce și livra la export, atît pentru colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile care au sarcini de export, cît și pentru cele din unitățile economice care nu au astfel de sarcini. Majorarea beneficiului la produsele de export, pe seama reducerii prelevării constituie astfel un stimulent suplimentar în realizarea producției fizice, reducerea continuă a costurilor de producție, îmbunătățirea calității producției etc., întrucît în aceste condiții sumele reprezentînd reducerea prelevării apar ca beneficii peste plan, din care o mare parte rămîn întreprinderii pentru suplimentarea fondului de dezvoltare economică, a fondului de construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, precum și a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii. În același timp, sistemul respectiv întărește răspunderea unităților economice în realizarea de produse de calitate, solicitate pe piețele externe, în livrarea acestora la termenele prevăzute în contracte, întrucît pentru produsele care au fost returnate de beneficiarii externi sau de către întreprinderile de comerț exterior sumele reprezentînd reducerea prelevării, aferente acestor produse, se restituie bugetului de stat.

În cadrul sistemului de cointeresare a întreprinderilor în realizarea producției pentru export, un rol important revine **stimulării suplimentare a personalului muncitor care a participat la realizarea acestei producții.** În acest scop, din suma reprezentînd beneficiul majorat pentru export, determinată prin aplicarea unor cote la prețurile de producție în vigoare și care se formează prin reducerea corespunzătoare a prelevării, **o cotă fixă de 10% este destinată stimulării suplimentare și se adaugă la fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii.** Beneficiul majorat pentru export reflectîndu-se numai în realizări, sumele destinate stimulării suplimentare nu se planifică și în consecință apar, de asemenea, în realizări.

Pentru a asigura o cointeresare efectivă a personalului muncitor care a participat la realizarea produselor pentru export, **sumele pentru stimularea suplimentară reprezintă 10% din beneficiul majorat pentru export și se utilizează înaintea celorlalte destinații ale beneficiului realizat, prevăzute de lege.** În consecință, sursa creată se utilizează în întregime pentru stimularea celor care și-au adus contribuția la realizarea producției pentru export. Acest mod de cointeresare directă a participanților la producția pentru export constituie un factor de stimulare puternică a inițiativei colectivelor de oameni ai muncii în dezvoltarea producției solicitate pe piețele externe, în condiții de competitivitate și care asigură totodată o eficiență valutar-financiară ridicată. Cunoscînd de la început partea care revine pentru stimularea su-

G. NICOLESCU
Ministerul Finanțelor

(Continuare în pag. 15)

ASTĂZI SE DESCHIDE EDIȚIA 1979 A TÎRGULUI INTERNAȚIONAL DE PRIMĂVARĂ — BUCUREȘTI

Tîrgurile internaționale — în slujba promovării comerțului și cooperării

CREȘTEREA continuă a rolului științei în dinamizarea introducerii progresului tehnic, în modernizarea forțelor de producție, în ridicarea nivelului calitativ al produselor și a eficienței întregii activități economice a țării noastre este o realitate pusă sub girul înaltei aprecieri a conducerii partidului și statului. Potențialul economic al României socialiste a atins astăzi un grad care permite, industriei sale, ramura cu absolută preponderență, să asigure o eficiență maximă valorificării superioare și complexe a resurselor materiale. De la an la an s-au obținut importante creșteri de producție, au fost aplicate tehnologii avansate, s-au asimilat în fabricație produse noi cu caracteristici tehnico-economice superioare, a sporit calitatea produselor realizate. Este cunoscut, din documentele statistice, că producția industrială a crescut în primii trei ani ai actualului cincinal cu un ritm mediu anual de 11%, obținîndu-se, față de prevederile inițiale, o însemnată producție suplimentară.

Evident, ritmul susținut de dezvoltare economică, promovarea consecventă a progresului tehnic, modernizarea structurilor economice, diversificarea și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției își găsesc constant reflectarea în intensificarea participării României la diviziunea internațională a muncii, latură inseparabilă a procesului de dezvoltare multilaterală a economiei naționale, contribuind esențial la mai buna cunoaștere, apropiere și înțelegere între popoare. Activitatea susținută desfășurată pe plan extern de partidul și statul nostru a asigurat premisele și cadrul adecvat extinderii schimburilor de bunuri materiale și cooperării economice și tehnico-științifice a României cu cele 141 de state cu care întreține în prezent legături economice. Colaborarea economică cu toate țările socialiste a căpătat noi dimensiuni, promovîndu-se forme superioare de cooperare în producție și cercetare științifică ; s-au intensificat schimburile economice și de cooperare ale României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R., prin adoptarea unor programe speciale de colaborare pe termen lung în domenii de importanță economică deosebită ; s-a dezvoltat colaborarea economică pe multiple planuri cu țările în curs de dezvoltare și s-au extins relațiile economice și tehnico-științifice cu celelalte state, fără deosebire de orînduire socială.

În promovarea comerțului și cooperării cu toate statele, un rol important revine, fără îndoială, participărilor la tîrguri și expoziții internaționale. În trecut, prezența României la asemenea manifestări a fost sporadică. Între 1867, an în care a participat la nivel național în cadrul Expoziției internaționale de la Paris, și 1950, deci aproape 90 de ani, România a fost prezentă numai la 57 de tîrguri și expoziții peste hotare. Din acest an, participarea României la tîrguri și expoziții internaționale a marcat un progres constant, adoptînd și forme noi de expunere. Astfel, numai în 1978 România a fost prezentă la nivel național la 36 de manifestări expoziționale externe — participări organizate prin Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, Întreprinderea de tîrguri și expoziții. Zece dintre acestea au fost la tîrguri organizate în țări socialiste (Leipzig și Budapesta — primăvară și toamnă, Moscova, Plovdiv, Brno, Zagreb și Beijing), nouă în țări vest-europene, opt în țări africane, șase în Asia-Oceania și trei în America.

Analizînd această participare din punct de vedere al structurii exponatelor, se poate constata că a crescut considerabil expunerea de utilaje complexe, produse ale industriei constructoare de mașini, ale industriei chimice și petrochimice. Astfel, cea mai mare parte din participările României au fost axate pe prezentarea de mașini-unelte, utilaje și mijloace de transport, utilaje de construcții, produse de înaltă tehnicitate ale industriei electronice, electrotehnice, ale tehnicii de calcul și automatizării ; oferta românească a făcut

Sub semnul calității, noutății, competitivității

Industria chimică românească la al III-lea Salon internațional al chimiei

AFLAT la cea de-a III-a ediție, Salonul internațional al chimiei din București a intrat în circuitul prestigioaselor manifestări expoziționale de profil găzduite de țara noastră, prilejuind, totodată, o expresie grăitoare a realizărilor obținute de industria chimică românească.

Este cunoscut locul fruntaș pe care îl ocupă azi chimia românească în ierarhia marilor producători din acest domeniu, faptul că peste 700 din produsele chimice românești sînt exportate în mai mult de 110 țări. În cel de-al 35-lea an de la eliberare, producția industriei noastre chimice este de peste 200 de ori mai mare ca în 1938, ponderea produselor chimice și petroliere în totalul exporturilor României reprezentînd circa 25%. Trei coordonate — calitate, noutate, competitivitate — concretizează eforturile noastre, menite să răspundă cerințelor din ce în ce mai complexe ale beneficiarilor interni și externi.

La cel de-al III-lea Salon internațional al chimiei, întreprinderile specializate de comerț exterior Chimimportexport, Danubiana, Petrolexport și Industrialexport se află alături de firme de mare prestigiu internațional, într-o competiție de înaltă clasă. Iată numai cîteva dintre firmele ce vor fi prezente la Salon : Montedison — Italia ; Rhone — Poulenc și L'Oreal — Franța ; Kemikaljy — Iugoslavia, Sojuzhimexport — U.R.S.S. ; Hoechst și Merk — R.F. Germania, Ciech — Polonia ; I.C.I. — Anglia, Phillips Petroleum Chemical — Belgia, Chemapol — Cehoslovacia ; I.C.C. Industries — S.U.A. ; Chemie — R.D. Germană ; Mitsubishi — Japonia ș.a.m.d.

Cum e și firesc, pentru țara gazdă, la Salon sînt prezentate pe o mare suprafață (circa 4 000 mp, în pavilionul „U" și pe platforme exterioare), cîteva sute de grupe de produse românești, realizate în întreprinderile a 7 centrale industriale, deosebit de semnificative pentru potențialul actual al chimiei noastre. Cu titlu de exemplificare mă voi opri în continuare la cîteva aspecte spicuite din oferta românească etalată în standuri.

Produsele sodice românești prezentate vădesc continua preocupare pentru ridicarea calității, tradiția în domeniul chimiei anorganice îmbinîndu-se cu preocupările de înnoire. Astfel, dacă soda calcinată, realizată de Combinatul de produse sodice Govora, avea în 1970 un conținut de substanță activă de 96—98%, astăzi el este de 99%, diminuîndu-se corespunzător impuritățile. De asemenea, la soda caustică, Combinatul de la Ocna Mureș a reușit să obțină purități de pînă la 98% substanță activă, produsul fiind

cunoscute de asemenea, în cadrul tîrgurilor, posibilitățile României în ce privește livrarea de instalații complete și utilaje tehnologice pentru industria chimică și rafinării, echipament petrolier și minier, instalații și utilaje pentru industria energetică, metalurgică, alimentară, industria lemnului și industria ușoară etc. Deoarece eficiența finală a participărilor se determină prin cifra de afaceri realizată, este interesant de arătat că volumul contractelor încheiate în cadrul acestora, tot mai mare de la un an la altul, reflectă aportul economic concret al tîrgurilor și expozițiilor în dezvoltarea schimburilor noastre economice externe.

Anul 1979 marchează, de altfel, o nouă creștere a participării României la tîrgurile și expozițiile internaționale de peste hotare. În acest an, suprafețele de expunere la cele 37 de manifestări expoziționale vor depăși 30 000 mp.

O deosebită importanță în promovarea comerțului exterior românesc au căpătat și tîrgurile și expozițiile internaționale organizate la București. Răspunzînd pe deplin deziderateloi majore ale extinderii și amplificării comerțului și cooperării economice și tehnico-științifice ale României cu alte țări, aceste manifestări economice specializate au devenit locul de întîlnire al oamenilor de afaceri din toate colțurile lumii, cîștigîndu-și cu rapiditate un binemeritat prestigiu.

Tîrgul Internațional București — TIB, Expoziția tehnică internațională — TEHNOEXPO, Tîrgul internațional de primăvară și Salonul internațional al Chimiei se înscriu astăzi printre cele mai importante evenimente expoziționale internaționale din zona Balcanilor, atestînd interesul specialiștilor și comercialiștilor din tot mai numeroase țări pentru piața românească.

În acest context, sînt elocvente cîteva cifre comparative privind suprafața totală ocupată și numărul de țări reprezentate la edițiile actuale ale Tîrgului internațional de primăvară și Salonului internațional al chimiei, care își deschid astăzi porțile, precum și numărul țărilor prezente în premieră față de edițiile anterioare. Astfel, dacă în anul 1974, pe o suprafață de 18.500 mp au fost reprezentate, pe lîngă participarea română, un număr de 16 țări, din care 10 cu pavilioane oficiale, în anul 1976, pe o suprafață de 21 000 mp au fost prezente firme din 21 de țări, din care 13 cu reprezentare oficială. Comparativ cu ediția anterioară (1978), cînd au fost reprezentate, pe lîngă România, 26 de țări, din care oficial 17, pe o suprafață de expunere de 32 00 mp, la actuala ediție participă peste 500 de firme din 31 de țări, din care 20 cu pavilioane oficiale, pe o suprafață totală de 36 000 mp.

Din aceste date se desprinde limpede faptul că ediția actuală marchează o dublare a numărului de țări participante și a numărului de participări oficiale, comparativ cu prima ediție — situație care reflectă cu fermitate dinamismul economiei românești și dezvoltarea corespunzătoare a relațiilor ei economice și comerciale. Se cuvine menționat îndeosebi faptul că în acest an, în afara participărilor consecvente la tîrgurile și expozițiile de la București, cinci țări sînt prezente pentru prima oară (Algeria, Chile, Maroc, Sudan, Zair), ceea ce reprezintă un ecou firesc al poziției active a României pe piața mondială, al politicii sale externe de promovare și extindere a colaborării și cooperării economice cu celalalte țări în curs de dezvoltare.

La această ediție a Tîrgului internațional de primăvară, România este și principalul expozant, ocupînd o suprafață totală de 18 500 mp. Oferta românească prezintă cele mai recente produse, noi sau îmbunătățite, din toate ramurile cuprinse în profilul tîrgului. Exemple concludente oferă gama variată a utilajelor pentru industria ușoară, autoturismele, produsele industriei electronice și electrotehnice, aparatajul și instrumentele medicale, utilajele și instalațiile moderne pentru industria chimică și petrolieră etc.

Dacă ținem seama că numai în domeniul automatizărilor industriale, în 1980 produsele noi vor asigura 80% din valoarea producției, iar la unele grupe de produse din acest domeniu înnoirea producției din actualul cincinal atinge 95%, se poate constata modul de integrare a revoluției tehnico-științifice în economia românească, ceea ce se repercutează direct și în nivelul ofertei românești la tîrg.

În afara acestor manifestări economico-comerciale internaționale, Camera de Comerț și Industrie, prin Agenția de publicitate pentru comerț exterior PUBLICOM, mai organizează în 1979, în colaborare cu întreprinderile de comerț exterior interesate, 20 de expoziții specializate pe diferite domenii economice.

Datorită varietății și nivelului tehnic și calitativ al ofertelor, capacității industriei românești de adaptare rapidă la cerințele manifestate pe piața mondială, se poate trage concluzia că atît participările României la tîrgurile și expozițiile de peste hotare, cît și manifestările expoziționale internaționale de la București constituie prilejuri optime de dezvoltare și adîncire a relațiilor economice ale României cu toate statele, în avantajul și interesul reciproc al tuturor popoarelor, al păcii și bunei înțelegeri.

Ion CONSTANTINESCU
președintele Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România

---

tot mai mult solicitat la export. Se prevede ca în 1980 să se exporte cu 12,1% mai multă sodă caustică decît în 1979.

Exponatele petrochimiei, pivotul industriei noastre chimice, oglindesc succesele obținute în valorificarea superioară a produselor petroliere și a gazelor naturale, utilizînd instalații de înaltă complexitate, construite în țară. Astfel, produsele petrochimice de bază sînt bine apreciate și solicitate peste hotare ; se estimează că în 1980 livrările la export vor spori, față de 1979, cu 99% la fenol, cu 106,8% la acetonă, cu 432% la metanol, cu 166,8% la polietilenă de înaltă densitate, cu 138,4% la polistiren. De asemenea, se vor exporta cu 11,4% mai multă policlorură de vinil prelucrată și cu 76,8% mai multă polietilenă prelucrată. România oferă, de asemenea, la export, noi produse petrochimice ca: polipropilenă — material plastic cu calități deosebite și utilizări speciale; terpolimeri — elastomeri cu utilizări speciale în producerea garniturilor rezistente la uzură; trietanolamină — emulgator, agent de înmuiere, materie primă în industria cosmetică; dietanolamină — intermediar în sinteze organice; fracție C_5 fără izopren; bisfenoli; tiocoli etc.

Extrem de diversificate și moderne se prezintă, la actuala ediție a salonului, produsele chimice de mic tonaj, care aproape în totalitate sînt rodul creației cercetătorilor români grupați în Institutul central de chimie. Pe lîngă binecunoscutele medicamente originale românești (Gerovital H_3 (R), Aslavital (R), Ulcosilvanil (R), Boicil Forte (R), Covalitin (R), prezentăm și alte produse cu înaltă eficiență terapeutică, obținute în ultimul timp (de exemplu: Ulcostop — pentru tratamentul ulcerului; Trofopar (R) — cu acțiune hepatoprotectoare și hepatotropă; Oxazepam — tranchilizant; Carbocromen și Dipiridamol — vasodilatatoare coronariere, ultimul cu acțiune prelungită); noile produse cosmetice, chimico-casnice, săpunuri și detergenți prezintă, prin caracteristicile lor superioare un mare interes. Sînt expuse produse — realizate în întreprinderile „Miraj" — București, „Farmec" — Cluj-Napoca, „Nivea" — Brașov, „Dero" — Ploiești, Întreprinderea de detergenți Timișoara, Întreprinderea „Stela" — București ș.a. — distinse cu medalii de aur la tîrguri internaționale, unele deja consacrate, altele în premieră, așteptînd verdictul vizitatorilor și al specialiștilor. Este etalată, totodată, o bogată paletă coloristică reprezentînd coloranți, lacuri și vopsele în sortimente moderne, cu calități superioare, solicitate tot mai mult la export. Sub inscripția CAROM (R), într-o vitrină special amenajată apar numeroase sortimente de cauciuc sintetic care se bucură de succese la export, printre care se află și noul cauciuc poliizoprenic fabricat la Combinatul petrochimic Brazi. În mod special atrage atenția, prin numeroasele exponate, standul industriei românești de anvelope, care și-a sporit an de an exportul (în acest an urmează să se livreze cu 15% mai multe produse ca în anul trecut, iar anul viitor exportul va crește cu 80% față de acest an). Sînt prezentate anvelope de construcție modernă pentru echiparea autoturismelor, tractoarelor, utilajelor industriale, motocicletelor etc. Printre tipurile noi, anvelopa în construcție textil/metal, realizată pe baza unei tehnologii originale românești și destinată echipării autoturismului OLTCIT.

În standul DANUBIANA sînt prezente — alături de firele și fibrele sintetice RELON (R) și MELANA (R) — și cele poliesterice TEROM (R), care sub forma a circa 90 de sortimente, toate de calități superioare, sînt livrate unor beneficiari din S.U.A., Anglia, R. F. Germania, Austria, Franța.

Gama îngrășămintelor chimice a fost lărgită în special în favoarea celor cu eficiență economică înaltă : îngrășăminte complexe NPK (azot, fosfor, potasiu), îngrășăminte extraradiculare, îngrășăminte complexe lichide, uree și alte produse de acest fel, competitive pe piața mondială.

Deosebit de interesante sînt și vitrinele cu sute de produse prelucrate din cauciuc și mase plastice, îndeosebi acelea care conferă reperelor prezentate calitatea de înlocuitori cu eficiență

Adrian STOICA
adjunct al ministrului industriei chimice

(Continuare în pag. 22)

LĂRGIREA COOPERĂRII, o cerință în procesul utilizării superioare a lemnului

● O metodă de croire care permite valorificarea maximă a masei lemnoase ● Nivelul ridicat al prețurilor la produsele în cooperare nu stimulează specializarea producției

ÎNTEGRAREA PRODUCȚIEI în mari complexe industriale, adîncirea specializării și dezvoltării cooperării sînt condiții de bază care asigură valorificarea aproape integrală a masei lemnoase. Dintre formele de participare a întreprinderilor de prelucrare și industrializare a lemnului la realizarea de produse complexe, cele mai **bune rezultate a dat cooperarea cu semifabricate în stadiul de croire.**

În industria mobilei asigurarea unei croiri optime a masei lemnoase impune soluționarea a două cerințe: crearea rețetelor de croire și combinarea optimă a rețetelor — problemă de programare liniară. Realizarea unei rețete bune depinde de numărul de piese ce trebuie croite; cu cît vor fi mai multe piese, de dimensiuni cît mai variate, cu atît șansa unei așezări mai bune, deci de folosire mai completă a suprafeței de material lemnos este mai mare. O asemenea condiție este îndeplinită cînd o întreprindere (secție) specializată în croire deservește un număr cît mai mare de beneficiari, ceea ce se realizează în cazul cooperării cu semifabricate. În această situație **devine rentabilă elaborarea de modele de croire de piese dreptunghiulare avînd drept funcție-obiectiv minimizarea suprafețelor totale, respectiv minimizarea restului total.** Experimentarea concretă a acestei metode a condus la o reducere esențială a consumului de materii prime (20—30%) față de soluțiile date de vechile tehnologii care, din păcate, continuă să se folosească încă în multe întreprinderi.

Cooperarea cu semifabricate permite valorificarea **materialelor secundare rezultate din procesele de fabricație.** Concentrarea acestor materiale într-un singur loc permite valorificarea lor deplină și eficientă în produse cu PAL și PFL. Investiția făcută în acest scop poate fi amortizată în termene relativ scurte. Croirea reperelor în fiecare fabrică de mobilă ar crea greutăți în valorificarea materialelor secundare, întrucît cantitățile rezultate sînt mici, ele nepermițînd organizarea unor secții de PAL și PFL rentabile. Apoi, în cazul cînd asemenea materiale trebuie să fie expediate unităților specializate în fabricarea PAL și PFL, cheltuielile pentru mecanizarea colectării, sortării, împachetării, pentru transport, depozitare la beneficiar sînt de obicei mari, afectînd serios costurile de producție. De aceea, în cele mai multe cazuri, asemenea resturi de materiale se folosesc drept combustibil în cadrul centralelor termice ale întreprinderilor de mobilă. Aceasta înseamnă o valorificare neeficientă a materialelor respective. De aceea, **trebuie acționat mai mult pe linia extinderii cooperării între întreprinderi pe repere,** aceasta permițînd o concentrare și valorificare maximă a întregii mase lemnoase, inclusiv a materialelor secundare.

FORȚA COOPERĂRII, ca factor de creștere a productivității muncii, de reducere a costurilor, într-un cuvînt de sporire a eficienței economice, este indiscutabilă. Dar, datorită unor practici lipsite de justificare economică, sînt numeroase cazuri în care cooperarea apare ca neavantajoasă. După cum este cunoscut cooperarea trebuie să fie astfel concepută încît să prezinte avantaje economice, echitabile, atît pentru întreprinderea furnizoare de repre și subansamble, cît și pentru cele beneficiare. Într-o atare situație ar trebui ca eforturile de reducere a costului produsului — paralel cu ridicarea performanțelor tehnico-funcționale ale acestuia — să fie susținute în egală măsură de către toate întreprinderile participante în lanțul cooperării. Din păcate, în multe cazuri această cerință este încălcată, ceea ce determină măsuri de restrîngere a gradului de cooperare pentru realizarea unor produse.

Una din cauzele care frînează lărgirea sferei cooperării o constituie **existența unor deficiențe în stabilirea prețurilor de livrare a pieselor și subansamblelor, cît și imobilismul acestor prețuri, menținerea lor timp îndelungat la același nivel.** Din tabelul prezentat se poate desprinde limpede lipsa de elasticitate a prețurilor, menținerea lor la același nivel, pentru cele mai multe produse, cu toate că într-o perioadă relativ lungă au intervenit o serie de factori care în mod firesc au avut ca efect reducerea costurilor (specializarea unor secții în anumite operații, dotarea lor cu utilaje de mare productivitate etc.). La aceasta se adaugă și alte anomalii, cum ar fi: menținerea unei cote exagerate de rentabilitate, înregistrări repetate ale beneficiului etc.

Fenomenele respective au o influență negativă asupra reflectării eficienței economice a cooperării la întreprinderea coordonatoare, deci și asupra evoluției cooperării. Faptul se explică în felul următor: costul produsului finit, cît și nivelul beneficiului întreprinderii coordonatoare sînt influențate în măsură tot mai mare de prețul de livrare al pieselor și semifabricatelor obținute prin cooperare; cum furnizorii mențin vreme îndelungată prețuri de livrare neschimbate, beneficiarul, pentru a-și realiza planul de reducere al costurilor și rentabilitatea medie planificată este nevoit să efectueze reduceri substanțiale ale costurilor numai la piesele, subansamblele și produsele pe care le fabrică în exclusivitate în producție proprie, sau să renunțe la cooperările cu întreprinderile specializate. Pornindu-se de la o asemenea stare de lucruri **ar fi necesar să se studieze posibilitatea micșorării prețurilor de livrare a produselor din cooperare, acestea urmînd să fie diminuate proporțional cu reducerea costurilor care au loc în unitățile furnizoare de repere și subansamble.**

Prețurile de livrare ridicate ale semifabricatelor prin cooperare pot proveni și din tendința de **nerespectare** sau de **interpretare denaturată** a unor acte normative prin care se reglementează metodologia de calcul a cotei de rentabilitate pe unitatea de produs. S-a ajuns astfel ca unele întreprinderi furnizoare să stabilească pentru produsele lor rentabilități exagerate, încărcînd în mod nejustificat costul produsului finit; acestea se reflectă în final în micșorarea rentabilității întreprinderilor coordonatoare.

Datorită neajunsurilor arătate, multe întreprinderi beneficiare, în loc să folosească larg avantajele cooperării, tind spre integrarea producției, dezvoltîndu-și secții sau sectoare specializate, ceea ce conduce la investiții nejustificate. În schimb, unitățile specializate pe repere sau subansamble rămîn tot mai mult cu capacitățile de producție neacoperite cu comenzi și caută, la rîndul lor, soluții compensatoare, trecînd în multe cazuri la însușirea în fabricație a altor sortimente — pentru care, în mod firesc, fac investiții mai mari sau mai mici. Este un fapt care cere reflecții și totodată măsuri din partea ministerului de resort cît și a Comitetului de Stat pentru Prețuri.

Prețurile de livrare (în lei) ale cîtorva tipuri de semifabricate realizate în cooperare în perioada 1975—1978

Denumirea materialului	Anul			
	1975	1976	1977	1978
Semifabricat din cherestea fag	2100	2100	2100	2100
Semifabricat din cherestea rășinoase	2085	1890	1890	1890
Semifabricat din cherestea stejar	3060	3060	3110	3110
Furnire fag I	7	7	7	7
Furnire rășinoase	11,50	11,50	11,50	11,50
Furnire stejar	9,25	9,25	9,00	9,00

lector univ. Ioan S. POP
Facultatea de științe economice Cluj-Napoca

Procesul circular activ

Valorificarea integrală a resurselor — criteriu prioritar în acțiunea de sistematizare a teritoriului și localităților

CONCEPTUL de „valorificare circulară activă a resurselor", formulat în lumina indicațiilor de partid, a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** privind valorificarea superioară, complexă, a potențialului de resurse al țării are implicații însemnate în sfera strategiei și practicii creșterii economice [1]). Față de sistemul de valorificare a materiei și energiei bazat pe abundența resurselor naturale și energetice, sistemul circular activ ia în considerație o dată obiectivă a problemei : limitarea și epuizabilitatea multor resurse naturale. În aceste condiții conturarea procesului circular activ ca metodă de concepere a complexelor de producție, antrenînd eforturi și inițiative multidisciplinare, permite multiplicarea produselor obținute din aceeași cantitate de resurse, folosirea energiei secundare și terțiare, aducînd un spor de raționalitate și economicitate și contribuind la realizarea saltului de la cantitate la calitate ca obiectiv de bază al politicii economice actuale.

În cele de mai jos ne vom referi la probleme de sistematizare a teritoriului și a localităților (concentrînd firesc aspecte esențiale de planificare în profil teritorial, de organizare teritorială, de urbanizare, și de industrializare accelerată a țării etc.), concepute pe baza principiilor procesului circular activ. Desfășurarea activităților în această direcție poate avea o însemnătate majoră în însăși structurarea, funcționarea și eficiența organizării așezărilor umane. Astăzi, mai mult ca oricînd, în condițiile închiderii orizontului infinit al resurselor și sub imperiul unor crize mondiale repetate (materii prime, energie, mediu), viitorul așezărilor umane depinde de buna gospodărire și eficiența utilizării resurselor lor specifice, de valorificarea lor circulară activă.

Ne propunem să urmărim unele direcții principale în care procesul circular activ este esențial pentru structurarea și funcționarea așezărilor umane. Avem astfel în vedere ridicarea calității și eficienței sociale a procesului de urbanizare ; procesul circular activ ca remediu al fenomenelor secundare negative care se manifestă pe plan urban prin aglomerarea activităților social-economice pe un teritoriu relativ restrîns (degradarea mediului urban, poluare, ineficiență în funcționarea mecanismului urban) ; în sfîrșit, vom căuta să distingem alternativele viitorului așezărilor umane în perspectiva exigențelor de utilizare a resurselor energetice.

Folosirea în comun a unor resurse — o trăsătură însemnată a urbanizării

PENTRU DEZVOLTAREA ideilor expuse mai sus să adaptăm domeniului studiat noțiunea de resurse. Trebuie arătat că în amplasarea și dezvoltarea urbană, resursele de mediu (microclimă, topografie etc.) au devenit o noțiune curentă în limbajul specialiștilor, ca și aceea de spații libere și plantate situate fie în interiorul orașului, fie în zona periurbană. Resursele funciare și resursele de apă sînt de asemenea esențiale pentru așezările umane privite ca aglomerări de activități pe un teritoriu restrîns. Toate aceste resurse naturale — sever limitate — se cer valorificate cu un randament sporit, pentru a asigura reducerea costului creșterii economice și urbane.

Procesului dezvoltării urbane îi sînt însă proprii nu numai aceste resurse naturale, ci și alte resurse cum sînt : lucrările tehnico-edilitare (rețelele de alimentare cu apă, energie electrică, gaze, termoficare), centrale termice, lucrările de echipare a teritoriului, rețelele de drumuri, străzi, căi ferate și chiar unele dotări urbane existente (comerț, servicii) etc. În operațiile ample de restructurare urbană, de construcții pe scară largă a ansamblurilor de locuințe și dotări social-culturale și comerciale, prezența și calitatea acestor resurse pe un teritoriu dat sînt esențiale pentru alegerea soluției celei mai eficiente din punct de vedere economic și social. Întreaga politică de dezvoltare urbană trebuie să asigure **valorificarea complexă a resurselor urbane în scopul dezvoltării activităților economice și sociale ale localității.**

Principiile de bază ale valorificării acestor resurse ar putea să fie următoarele : a) resursele urbane fac parte din patrimoniul național și au un rol-cheie în dezvoltarea urbană ; b) valoarea obținută prin utilizarea acestor resurse depinde de conservarea și dezvoltarea lor, precum și de investițiile efectuate în acest sens ; c) valorificarea superioară a resurselor urbane poate fi asigurată numai prin utilizări multiple, integrale și recirculări. De exemplu, terenul agricol din zona periurbană poate fi folosit atît în scopuri de recreere și de mediu (spații plantate, oglinzi de apă) cît și în scopuri agricole (zarzavaturi, legume, fructe, pescării, creșcătorii de animale) etc. ; d) valorificarea resurselor urbane trebuie să țină seama de legile ecologice de bază, precum și de eficiența economică și socială pe termen lung. Beneficiile maxime se pot obține numai printr-o iscusită combinare a factorilor mediului natural cu cei ai mediului construit.

Să revenim acum la prima problemă pe care urmărim să o tratăm — creșterea calitativă a procesului de urbanizare. Așa cum este cunoscut concentrarea, cooperarea, integrarea în acțiunea lor coordonată determină structura teritorială a producției, oferind efecte cumulative și o eficiență economică ridicată. Urbanizarea, dezvoltarea localităților urbane suport constituie practic un efect al acestor procese. În esență, însă, se poate arăta că la baza acestor mutații se înscrie — sau trebuie să se înscrie în mai mare măsură — o organizare de tipul procesului circular activ, în care resursele sînt valorificate superior. De exemplu, întreprinderile din complexele de producție folosesc în comun aceleași resurse, respectiv utilizează superior resursele umane (forța de muncă), rețelele de energie electrică, alimentare cu apă, gaze, abur tehnologic, rețeaua de drumuri de acces și cea de căi ferate ; totodată, prin structura lor, complexele de producție permit reintroducerea în circuitul productiv a reziduurilor etc.

Un alt efect pozitiv al acestui sistem îl constituie integrarea din marile platforme industriale, bazată pe termoficare, avînd ca rezultat mari economii de combustibil. Centralele termoelectrice oferă căldură nu numai consumatorilor industriali, dar și cartierelor de locuit învecinate. Centrala de termoficare Galați, de exemplu, valorifică gazele de furnal și de cocs de la combinatul siderurgic, asigurînd un abur tehnologic și căldură atît combinatului cît și pentru oraș. De multe ori, platformele industriale beneficiază de echiparea tehnico-edilitară a cartierelor de locuit din vecinătate, inclusiv de sistemul de transport în comun. Integrarea mai strînsă dintre zonele de producție și cele de locuit se va realiza în viitor și prin prevederile de in-

[1]) Este de menționat că punerea în discuție a acestei ipoteze de organizare și desfășurare a producției — elaborată de dr. Maria Popescu, și participarea la dezbateri a unor prestigiosi specialisti din diverse domenii au stimulat climatul de idei privind valorificarea integrală și complexă a materiei și energiei, contribuind la schimbarea opticii în acest domeniu (dezbaterile publicate în Revista economică nr. 12, 17, 21, 24, 46, 51, toate în 1978 și nr. 1 din 1979).

vestiții în locuințe și dotări sociale efectuate de marile unități economice. În această direcție se poate arăta că studii din S.U.A. și Canada evidențiază utilizarea în comun de către oraș și ramuri industriale de vîrf a unor „resurse" urbane de tipul dotărilor de învățămînt, laboratoarelor, serviciilor sociale, comerciale etc. O concluzie esențială ce se desprinde din aceste constatări este aceea că valorificarea circulară activă a resurselor urbane, preocuparea permanentă pentru conservarea și dezvoltarea lor, pentru asigurarea unor utilizări multiple constituie elemente esențiale de accelerare a dezvoltării. Iată, deci, o direcție prioritară spre care trebuie îndreptate eforturile acum și în viitor.

Un element nociv ce poate fi — și trebuie — transformat într-o sursă de materiale și energie : resturile menajere.

DESFĂȘURAREA activităților pe baza procesului circular activ poate preveni fenomenele secundare negative care se manifestă pe plan urban prin aglomerarea activităților social-economice pe teritorii relativ restrînse. Este cunoscut că din punct de vedere ecologic, poluarea mediului poate fi definită drept orice incluziune în cadrul unui sistem care nu poate fi asimilată sau reciclată de acesta. [2])

Iar costurile poluării sînt uriașe. Astfel, în S.U.A. daunele pricinuite de poluarea atmosferei au fost evaluate la peste 13 miliarde dolari anual, cifra reprezentînd doar degradarea clădirilor, cheltuielile de curățire și daunele din agricultură. În Anglia, costurile directe de curățire, de combatere a fenomenelor de eroziune și alte daune provocate de poluarea atmosferică s-au ridicat în 1973 la 400 milioane de dolari. Costurile indirecte cum ar fi pierderile agricole, în industrie și transporturi datorate scăderii productivității muncii, au atins cifra de 350 milioane dolari, în timp ce risipa de combustibil a fost evaluată la 130 milioane de dolari.

Excluzînd din discuție reziduurile industriale, poluarea urbană se datorează în principal transportului și deșeurilor menajere. Poluarea mediului datorată transportului pe pneuri atingea, în S.U.A., de exemplu, cifre impresionante : într-un singur an (1965) au fost degajate în atmosferă 100 milioane tone de oxid de carbon, 20 milioane tone de hidrocarburi nearse, peste 5 milioane tone de oxizi de azot etc. În aceste condiții controlul emisiilor poluante la automobile a fost îndreptat către **reciclarea** gazelor rezultate din explozie (procedeu care elimină aproximativ 20% din hidrocarburile nearse și oxidul de carbon) ; totodată, s-a acționat în sensul îmbunătățirii eficienței procesului de ardere prin sisteme de injectare a combustibilului în carburator, filtre catalitice pentru reducerea emisiilor poluante și dispozitive de împiedicare a pierderilor de combustibil din rezervor prin evaporare. O combinare a acestor metode a dus în S.U.A. la reducerea cu aproximativ 90% a emisiilor poluante ale automobilelor în atmosferă — la un cost acceptabil (sub 100 dolari). [3]).

Reziduurile domestice se datorează mai puțin sistemelor de încălzire a locuințelor (gazul natural emite prin ardere de 7 ori mai puține particule decît cărbunele și de 4 ori mai puține decît petrolul) și apelor menajere (care pot fi tratate relativ ușor). Sursa principală de poluare o constituie în acest caz deșeurile menajere care rezultă din prepararea alimentelor, gunoi combustibil (hîrtie, plastic, cutii, lemn, crengi, mobilă veche etc.), gunoi necombustibil (folii de tablă, cutii de conserve, sticlă etc.). Potrivit unor calcule fiecare locuitor din țara noastră producea în 1973 circa 120 kg de resturi menajere pe an. Este un fapt că indicele respectiv crește pe măsura sporirii nivelului de trai (în aceeași perioadă, de exemplu, fiecare locuitor al S.U.A. arunca zilnic la gunoi 3—4 kg de resturi). Colectarea și folosirea acestor resturi urbane cu o mare nocivitate, imperativ de stringentă actualitate, rămîne încă, în mare măsură, o problemă nerezolvată (în parte aceste resturi pot fi folosite pentru producerea de energie sau materiale de construcție, resturi organice putînd fi folosite ca îngrășăminte).

Costurile colectării și neutralizării resturilor sînt foarte ridicate. În perioada 1960—1970 aceste costuri s-au ridicat în S.U.A. la peste 1,5 miliarde dolari anual, depășind bugetul alocat învățămîntului. Cea mai costisitoare operație (80% din costul total) este colectarea resturilor. Tehnologia ei este încă foarte rudimentară și costul manoperei este excesiv de ridicat. Una din metodele încercate pentru a rezolva această problemă a fost aceea a prelucrării pe loc (prin măcinare) a deșeurilor și evacuarea lor la canal. Procedeul a dus însă la un grad ridicat de poluare a apei menajere, ceea ce anihilează efectul reducerii costurilor în transportul resturilor.

În ceea ce privește prelucrarea resturilor, un anumit timp, incinerarea a fost considerată metoda cea mai avantajoasă, întrucît reduce volumul acestora de peste cinci ori [4]). Din păcate, incinerarea în apropierea domiciliului, care este cea mai puțin costisitoare, prezintă dezavantajul unui grad ridicat de poluare atmosferică.

Reciclarea reziduurilor, inițiată ca o acțiune de protecție a mediului, a crescut în importanță, fiind considerată rentabilă din punct de vedere economic o dată cu creșterea costului energiei și al materiilor prime. Într-un raport din 1974 al Agenției pentru protecția mediului din S.U.A. se arăta că din deșeurile urbane se pot obține 4—5 milioane de barili de petrol pe zi sau 1% din necesarul național, în timp ce prin reciclarea aluminiului, oțelului și hîrtiei din deșeurile menajere și reutilizarea lor în industriile respective în locul materiilor prime, se pot economisi 386 miliarde kWh, adică 2% din necesarul american de energie.

Întreaga politică de recuperare și reciclare a resturilor într-o serie de țări avansate se bazează pe colectarea separată a hîrtiei, sticlei, cutiilor de conserve etc. direct de la domiciliu și de la locul de muncă. Recuperarea materialelor în stațiile de prelucrare a deșeurilor se face în mai multe etape : măcinarea deșeurilor, separarea materialelor ușoare de cele grele cu ajutorul curenților de aer și separarea metalelor și sticlei prin metode electromagnetice și prin flotare. Materialele organice, care constituie trei sferturi din volumul deșeurilor menajere, sînt transformate într-un material combustibil cu o capacitate termică jumătate cît cea a cărbunelui.

Tehnologiile de **reciclare energetică** utilizate sînt diverse : transformarea deșeurilor organice în combustibil care este folosit la producerea aburului necesar în generalizarea electricității, obținerea acestui abur prin arderea directă a reziduurilor organice în incinerator. În sfîrșit, piroliza și procesele anaerobe permit obținerea unor produse gazoase (de exemplu, metan) și uleioase, etc. Reciclarea produce astfel o serie de materiale valoroase, asigurînd în același timp debarasarea de resturile menajere. Pentru ca operația aceasta de conversiune să fie și rentabilă din punct de vedere economic sînt însă necesare cîteva condiții ca, de exemplu, funcționarea stației la întreaga capacitate și păstrarea în linii mari a aceluiași conținut a reziduurilor, pentru a asigura fluxul de materiale recuperate pentru industrie (combustibili, metale feroase etc.) precum și o calitate pe cît posibil constantă a acestora.

Deciziile luate în legătură cu reciclarea resturilor menajere în stații speciale trebuie să se bazeze atît pe analiza costurilor de investiție, interpretată prioritar în lumina exigențelor impuse de criza de materii prime și energie, cît și pe a celor de exploatare. Se poate arăta că în țara noastră se află într-un stadiu avansat de proiectare două mari instalații moderne care urmează a fi amplasate la București și Constanța și se studiază executarea unor instalații mai mici destinate unor localități de mărime mijlocie (30 000—100 000 locuitori).

Un exemplu de organizare remarcabilă a reciclării active a resturilor (materiale și energiei) este cel din regiunea Ruhr (R.F.G.). Într-o zonă cu o populație de 10 milioane locuitori pe o suprafață de circa 14 800 km² care concentrează 80% din industria grea a acestei țări, volumul deșeurilor menajere și industriale este uriaș. Cu toate acestea, costul apei potabile în regiune este cel mai scăzut din întreaga țară, deși debitul apelor curgătoare este extrem de scăzut, iar o parte din traseul lor a fost amenajat în scopuri recreative.

---

[2]) Reciclarea activă o înțelegem ca acea activitate de producție care permite eliminarea oricărei acumulări sau impropriu zis — a reziduurilor și folosirea lor ca materie primă în alte procese de producție.

[3]) Alternativele care se studiază în acest domeniu se referă desigur și la ridicarea calității transportului în comun, în special cel pe șine (electric) ca și la înlocuirea motorului cu ardere internă cu variante pe turbină, abur sau electricitate.

[4]) Stațiile de prelucrare a resturilor menajere au căpătat o largă răspîndire în numeroase țări ale lumii, diversele sisteme și procese tehnologice experimentate fiind proiectate în scopul rentabilizării economice a instalațiilor. Aceste stații prelucrează zilnic între 500—2 000 tone de resturi menajere, cele de mare capacitate ajungînd să prelucreze resturi produse de o populație de 3—6 milioane de locuitori (6 000—8 000 tone resturi pe an), la un cost al investiției care însă depășește 60—70 milioane dolari. Unul dintre cele cinci incineratoare proiectate a servi orașul Milano prelucrează 600 tone deșeuri menajere pe zi la o temperatură de peste 1 000°C. Poluarea atmosferică este controlată cu ajutorul unor filtre electrostatice. În baza unor principii de genul celor ale procesului circular activ deșeurile se transformă în reziduuri inodore și sterile care pot fi folosite pentru fundații de drumuri sau, sub formă de cărămizi, în construcții. Uzina este echipată cu o centrală termoelectrică cu o producție de 70 milioane kWh pe an. Întreg procesul tehnologic este automatizat, uzina fiind deservită de un personal foarte restrîns.

Aceste realizări au fost posibile printr-o operațiune coordonată la care au participat autoritățile administrative din întregul perimetru — respectiv specialiști din cele mai diverse domenii. Sistemul tehnic pus la punct în acest scop este el însuși unic în R.F.G. — reciclarea deșeurilor la nivelul întregii zone ; este un proces care oferă mari avantaje economice, datorită regularizării fluxului deșeurilor și tratării lor pe scară mare. Mai trebuie arătat că unul dintre cursurile de apă este folosit în exclusivitate pentru evacuarea apelor intens poluate, care apoi sînt tratate ; industriile și centrele urbane care deversează poluanți în el plătesc taxe proporțional cu volumul și gradul de poluare al apelor deversate. Deși aceste industrii și centrele urbane au libertatea să-și construiască echipament propriu de tratare a poluanților, nu s-a înregistrat nici o asemenea opțiune, întrucît costurile reciclării pe scară largă sînt mult mai reduse. O serie de experimente recente, interesante sînt înregistrate și în S.U.A., unde au fost construite comunități întregi în care reciclarea materialelor și a energiei se face în proporție de 90%.

Utilizarea cît mai eficientă a terenului urban

TERENUL URBAN ca resursă reciclabilă trebuie utilizat cu deosebită eficiență și gîndit într-o suită procesuală de folosințe succesive, astfel încît utilitatea lui pe ansamblu să fie cea mai mare cu putință. Din punct de vedere funcțional **utilizarea multiplă a terenului,** așa-numita mixtare funcțională, apare interesantă nu numai prin virtuțile de compoziție, variație, integrare socială și funcțională, dar și prin marile economii care se pot realiza prin cooperare și folosirea mai intensivă a spațiului limitat urban. Se poate obține o eficiență sporită a investițiilor chiar prin comasarea clădirilor, care pot deveni polifuncționale, de exemplu : o singură clădire administrativă pentru mai multe instituții sau combinarea clădirilor de locuit cu funcțiuni comerciale, alimentare, sociale, (creșe, cluburi, săli de întîlniri etc.), administrative (birouri, reprezentanțe de firme), culturale etc. Spațiile exterioare cerute de funcțiunile acestea pot fi comune cu cele ale locuinței, realizîndu-se astfel o economie de teren. Se pot comasa de asemenea terenurile aferente unor dotări de sport, sănătate, comerț și cultură, care pot fi toate înglobate într-un spațiu verde generalizat. În general, mixtarea funcțională se poate realiza cu condiția să nu fie depășiți coeficienții admiși de intensitate a utilizării terenurilor.

La nivelul orașului se pot recicla și alte resurse specific urbane, cum ar fi însuși **fondul construit existent.** Construcțiile uzate din punct de vedere moral și funcțional, dar cu o structură bună, pot căpăta alte funcțiuni, mai potrivite cu noua situație. Numeroase exemple din străinătate vin să justifice ceea ce astăzi reprezintă o acțiune sistematică de valorificare superioară a fondului construit : fabrici și depozite propuse pentru dezafectare au fost transformate în spații comerciale. (Monterey, California), birouri și ateliere de arhitectură (Londra), muzee, locuințe (Londra) ș.a. În Ghirardelli Square (San Francisco), o fabrică de ciocolată dezafectată a fost transformată într-un centru comercial și de recreare deosebit de apreciat de populație și foarte rentabil din punct de vedere economic. O suită de terase, pasaje denivelate, scări și portice au transformat total vechea imagine urbană. În condițiile în care planurile noastre pentru construcția de locuințe nu au fost îndeplinite integral, considerăm că reciclarea chiar a fondului de locuințe existent constituie o resursă importantă pentru rezolvarea problemei locuirii. Așa cum am arătat țări cu ample resurse economice practică pe scară largă reciclarea locuințelor. Avantajele acestui sistem sînt faptul că populația rezidentă rămîne pe loc, iar condițiile locale (infrastructură, străzi, dotări, plantații) rămîn aceleași, fiind numai completate dacă este necesar. Eficiența economică este asigurată nu numai prin costul intervenției, dar și prin posibile creșteri în densitatea ocupării zonelor respective.

Conversiunea funcțională a fondului construit și reciclarea locuințelor sînt alte manifestări ale procesului circular activ și constituie o importantă cale de economisire a unui volum mare de muncă socială și de revalorificare a unor bunuri materiale și estetice. Întrucît fondul construit reprezintă mai mult de jumătate din valoarea investițiilor din procesul de urbanizare, reciclarea sa constituie o importantă sursă de economie prin aplicarea principiului mai larg al **prelungirii durabilității** produselor în condițiile satisfacerii funcționale cerute.

dr. arh. Mircea ENACHE

(Continuare în pag. 16)

Noi forme de stimulare a exportului

(Urmare din pag. 9)

plimentară din beneficiul majorat aferent producției efectiv realizate pentru export, fiecare om al muncii își va intensifica preocupările pentru găsirea unor noi posibilități de creștere cantitativă și calitativă a producției de export. La aceasta va contribui și faptul că **sumele ce se acordă individual pentru stimularea suplimentară nu sînt plafonate,** iar la acestea se adaugă și cele cuvenite din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii. Trebuie subliniat că pe ansamblul industriei de stat fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii se va majora cu aproape 15% ; la multe întreprinderi sumele pentru stimularea suplimentară vor fi foarte mari, în raport direct de producția realizată pentru export. Așa de exemplu, la Întreprinderea „Tractorul" Brașov, la exportul efectuat în anul 1978 ar corespunde un fond suplimentar de participare la beneficii ce ar majora fondul planificat cu aproape 70%.

Stimularea suplimentară a personalului muncitor care a participat la producția pentru export are loc în toate cazurile în care se realizează și livrează producție pentru această destinație, dar suma afectată stimulării este legată nemijlocit de mărimea beneficiului majorat pentru export, respectiv de volumul valoric al producției de export efectiv realizate. Unitățile economice de stat și colectivele de oameni ai muncii beneficiază și de celelalte drepturi, potrivit legii, pentru realizarea și depășirea exportului. Amintim în acest sens că potrivit prevederilor Legii nr. 4/1978 pentru modificarea și completarea Legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974, o cotă de pînă la 10% din beneficiul peste plan obținut de unitatea producătoare, proporțional cu depășirea exportului, în limita a 1,5% din valoarea exportului realizat peste plan este destinată fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii ; unitățile producătoare care depășesc exportul beneficiază și de fonduri în valută în limita a 2% din valuta realizată peste plan, în vederea organizării de excursii colective în străinătate etc.

Măsurile adoptate recent pentru stimularea prin beneficiu a producției pentru export, din care o parte este destinată stimulării suplimentare a personalului muncitor care participă la realizarea acestei producții, care se aplică de la 1 ianuarie 1979, vor contribui la întărirea răspunderii unităților economice, a colectivelor de oameni ai muncii în realizarea și depășirea producției pentru export. Se îmbină astfel, în mod armonios, interesele generale ale economiei, de creștere continuă a exportului în condiții de maximă eficiență, cu interesele unităților economice și ale colectivelor de oameni ai muncii, o parte din rezultatele obținute revenind direct acestora.

Valorificarea integrală a resurselor

(Urmare din pag. 15)

În perspectiva energetică mondială, viitorul așezărilor umane se conturează pe fondul valorificării circulare active a resurselor și într-un set de alternative care să fie compatibile cu noile surse de energie previzibile. Deși din analizele efectuate cu privire la structura consumului intern de energie s-a constatat că 70% din energia primară se consumă în industrie, **este necesar să se acționeze cu hotărîre și eficacitate pentru economisirea energiei care este asociată procesului de urbanizare, a consumurilor energetice ale localităților** (aceste consumuri se pot include în cîteva categorii : energia electrică pentru transport, iluminat public și necesități casnic-edilitare al cărei consum a crescut în ultimele două decenii de 12 ori ; energia pentru prepararea hranei, încălzirea locuințelor și dotările social-culturale și comerciale).

Din păcate, circa 60% din locuințele aflate în mediul urban folosesc sisteme energetice individuale (cu combustibili lichizi, gazoși sau solizi). Se impune, deci, cu necesitate generalizarea încălzirii spațiilor publice și a locuințelor în sistemul de termoficare, care oferă un grad de confort termic mai avansat, cu consum energetic mai redus și posibilitatea de valorificare circulară activă a produselor secundare și a deșeurilor. Generalizarea termoficării în orașe și trecerea treptată la sisteme locale de încălzire în cele 400 de localități în curs de urbanizare și în centrele de comună pot duce la economii importante de energie prin reducerea pierderilor din focarele individuale de ardere și prin utilizarea de combustibili inferiori (turbă, deșeuri organice etc.), greu de folosit în cazul încălzirii individuale a locuințelor.

În domeniul urban este absolut necesar ca studiul economiilor de resurse materiale și energetice să ia în considerație atît costurile inițiale de investiție, cît și costurile de exploatare; de asemenea în elaborarea deciziilor este necesar să se urmărească **eficiența economică pe termen lung,** datorită faptului că lucrările de infrastructură ale orașelor (rețeaua stradală, alimentarea cu apă, canalizare, termoficare etc.) și fondul locuibil construit au o durată de exploatare foarte mare, între 50 și 150 ani.

Pe plan mondial specialiștii sînt în căutarea de **noi surse de energie** pentru a ieși din criza energetică. Pînă de curînd, se presupunea că combustibilul fosil va fi înlocuit cu energia nucleară. Dar după un sfert de secol de experiențe în acest deceniu, rezultatele apar nu îndeajuns de satisfăcătoare. Eșecurile cu care s-au soldat încercările de a găsi mijloace tehnice potrivite de depozitare a deșeurilor nucleare, pericolul unor accidente la centralele atomoelectrice precum și unele îndoieli în privința unor aspecte economice ale utilizării acestei surse energetice au făcut ca, de exemplu, în 1975 în S.U.A. să se înregistreze de douăzeci și cinci de ori mai multe comenzi anulate sau amînate de reactoare nucleare decît comenzi noi.

În altă ordine de idei, din punct de vedere al procesului de urbanizare, perspectiva unei treceri spre utilizarea pe scară largă a energiei solare poate avea implicații în repartizarea populației globului pe suprafețe mai întinse, datorită dispersării energiei solare. Dimensiunea optimă a așezărilor umane ar putea fi astfel mult mai redusă decît cea de astăzi. Utilizarea pe scară largă a energiei solare ar restructura sistemul așezărilor umane într-un număr de comunități relativ mici, dispersate, urmărindu-se ca un obiectiv esențial folosirea mai eficientă a energiei. În aceste condiții ar fi redefinit însuși raportul dintre comunitățile umane și mediul înconjurător. Deasemenea amplasarea unităților productive ar fi relativ independentă de porturi și zone extractive. Experiențe interesante au fost realizate în S.U.A., cu o serie de „eco-comunități" edificate pe principiul utilizării surselor de energie nepoluante și al reciclării totale a deșeurilor. S-a mers de la locuințe „ecologice" (zero-energy houses) și școli (Greenway, Virginia), la birouri și cabane (Denver, Colorado), unități industriale și pînă la întregi comunități care utilizează energia solară (Santa Monica, California) sau hidrogenul drept combustibil pentru încălzire („Hydrogen Village").

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ a resurselor materiale și energetice este o problemă de vitală importanță în contextul accentului care se pune în prezent asupra laturilor calitative în procesul creșterii economice și asupra realizării unui nivel ridicat de eficiență. Referindu-se la aceste probleme tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, sublinia că **„A obține din aceeași cantitate de materie primă și materiale o valoare de cîteva ori mai mare, aceasta este una din problemele esențiale de care depinde creșterea eficienței economiei noastre".** Se pune astfel în lumină ampla dimensiune a căutărilor, a preocupărilor în această direcție, comandamentul principal ce trebuie să jaloneze toate eforturile noastre pentru creștere și dezvoltare.

Republica Democrată Germană la TIBCO '79

Participarea Republicii Democrate Germane la Tîrgul internațional de primăvară București – TIBCO'79 stă sub semnul celei de a 30-a aniversări a proclamării ei, – 7 octombrie 1949. În această perioadă dezvoltarea R.D.G. este caracterizată de legăturile ei din ce în ce mai strînse cu țările socialiste, de considerabile succese economice și de un mare progres în toate domeniile vieții sociale.

În pavilionul Z-5 își expun oferta șase întreprinderi de comerț exterior din R.D.G., exponate la nivelul exigențelor din Republica Socialistă România. De asemenea, în cadrul participării colective a R.D.G., sînt reprezentate întreprinderile de comerț exterior Textilcommerz și Demusa cu birouri pentru negocieri.

OFERTE INTERESANTE DIN DOMENIUL CHIMIEI

Multe exponate au fost alese din punct de vedere al concordanței lor cu profitul Salonului de chimie legat de TIBCO. Astfel CHEMIE-Export-Import expune mijloace pentru protecția plantelor și de combatere a dăunătorilor, filme fotografice ORWO, benzi și filme magnetice, filme pentru coloană sonoră, stabilizatori.

INTERMED-Export este reprezentată cu produse farmaceutice de uz uman și cu materiale de uz medical. GLAS KERAMIK oferă sticlă concavă chimico-tehnică, elemente de construcție pentru conducte de țevi din sticlă, aparate de laborator, termometre electrice.
TEXTIMA – Punctul de greutate al ofertei – mașini pentru unități de deservire.

Din cadrul industriei de mașini textile a R.D.G., ale cărei produse sînt pretutindeni cunoscute sub numele de „TEXTIMA", întreprinderea de comerț exterior UNITECHNA expune, alături de cele două mașini de tricotat rotund MULTIRIPP și MULTISINGLE, un complex de mașini destinate unităților de deservire pentru curățarea textilelor, precum și mașini de cusut pentru unități de deservire pentru repararea unor produse din piele și a poșetelor.

DIN CADRUL PRODUCȚIEI DE BUNURI DE LARG CONSUM

UNION expune, între altele, unelte, articole de sport și diverse articole de uz casnic. WIRATEX oferă produse textile pentru decorațiuni interioare, precum și tricotaje, lenjerie tricotată, dantele și broderie în metraj.

Tîrgul de la Leipzig
Republica Democrată Germană
2. IX. – 9. IX. 1979

Leipzig – centrul de întîlnire al comerțului mondial oferă :
informații – contacte – afaceri
1949 – 1979 – 30 de ani R.D.G.

PUBLICOM

Standardul de stat „ANALIZA VALORII" (II)

COORDONATE ALE EFICIENȚEI CREAȚIEI COLECTIVE

ACȚIUNEA DE GENERALIZARE la scara întregii economii a analizei valorii, potrivit programului special elaborat cu aproape 3 ani în urmă, beneficiază de un instrument practic — util proiectanților și altor specialiști, pentru aplicarea în mod unitar a metodei — prin trecerea la elaborarea, în mai multe părți corespunzătoare diverselor domenii de activitate, a standardului „Analiza valorii" (STAS 11272-79)*.

Metodei îi este caracteristică munca în grup, interdisciplinară, utilizînd analiza sistemică a funcțiilor și făcînd apel la metode și tehnici analitice și intuitive, precum și la alte metode, tehnici și procedee de lucru specifice cercetării științifice și proiectării, ca: **analiza tehnico-economică, sondajul statistic, modelarea matematică.**

Partea a doua a standardului se referă la **etapele și fazele recomandate pentru aplicarea analizei valorii la cercetarea și proiectarea de produse noi și modernizarea celor din producția curentă** (vezi caseta).

Tehnicile și procedeele de lucru, precum și gradul de aprofundare a etapelor și fazelor de aplicare a analizei valorii se stabilesc de către colectivul de lucru, ținîndu-se seama de: complexitatea produsului studiat, mărimea seriei de fabricație, posibilitățile tehnice, economice și organizatorice ale unității respective.

Faptul că **tema de cercetare-proiectare** a produsului la care se aplică analiza valorii (temă care trebuie să precizeze obiectul, obiectivele, restricțiile și nivelul de detaliere) **se stabilește în concordanță cu planul tehnic aprobat** asigură orientarea atenției spre principalele direcții de înnoire și modernizare a produselor, determinate în funcție de nevoile economiei naționale, de cerințele la export.

ASTFEL, **obiectul** (produsul sau o parte a acestuia care îndeplinește una sau mai multe funcții) se alege avîndu-se în vedere, în principal: complexitatea produsului; mărimea seriei de fabricație; ponderea în volumul producției unității; necesarul pentru piața internă și export; importanța produsului pentru economia națională, ramura economică sau unitatea respectivă; necesitatea de a asigura creșterea productivității muncii, a rentabilității, a calității produsului și a competitivității lui pe piața externă; efortul valutar necesar pentru fabricarea produsului; considerente de natură ergonomică și socială; posibilitățile de generalizare a unor soluții cu eficiență economică ridicată.

- **Etapa I: măsuri pregătitoare**
  - Faza 1: stabilirea temei
  - Faza 2: organizarea colectivului de lucru
  - Faza 3: pregătirea metodologiei
  - Faza 4: pregătirea planului de lucru
  - Faza 5: aprobarea planului de lucru
- **Etapa II: analiza necesității sociale**
  - Faza 1: culegerea informațiilor
  - Faza 2: stabilirea nomenclatorului de funcții și a limitelor dimensiunilor lor tehnice
  - Faza 3: stabilirea nivelurilor de importanță a funcțiilor
- **Etapa III: analiza și evaluarea situației existente**
  - Faza 1: dimensionarea tehnică a funcțiilor
  - Faza 2: dimensionarea economică a funcțiilor
  - Faza 3: analiza sistemică a funcțiilor
  - Faza 4: stabilirea direcțiilor de cercetare
- **Etapa IV: conceperea sau reconceperea produsului**
  - Faza 1: elaborarea propunerilor de realizare a produsului nou sau supus modernizării
  - Faza 2: selecționarea propunerilor
  - Faza 3: dezvoltarea și concretizarea propunerilor la nivel de secție
  - Faza 4: evaluarea soluțiilor
- **Etapa V: aprobarea soluției optime**
- **Etapa VI: realizarea și controlul aplicării**
  - Faza 1: Stabilirea programului de realizare
  - Faza 2: realizarea soluției aprobate
  - Faza 3: evaluarea rezultatelor după aplicare

Uneori, chiar cînd o bună parte din aceste criterii sînt îndeplinite, în aplicarea analizei valorii pot apare **restricții** care să facă metoda inoperantă sau ineficientă sub anumite aspecte care primează în momentul respectiv; de pildă, cînd utilizarea analizei valorii ar duce la nerespectarea termenelor de realizare a proiectului sau de introducere în fabricație a produsului; cînd ar reduce valoarea de întrebuințare a acestuia sub limita minimă admisă; cînd soluția nouă ar cere utilizarea unor materii prime sau materiale deficitare; cînd nu s-ar realiza limita minimă a beneficiului, s-ar depăși limita maximă a cheltuielilor materiale și/sau în general a cheltuielilor de producție, a cheltuielilor de investiții, a prețului produsului, a cheltuielilor de proiectare etc. Aceste restricții se precizează încă în temă.

Este necesar ca din colectivul de cercetare și proiectare — condus, de drept, de către responsabilul temei de cercetare sau șeful de proiect al produsului, care poartă întreaga răspundere pentru aplicarea metodei și calitatea rezultatelor obținute — să facă parte **specialiști care pot influența nu numai asupra concepției produselor, ci și asupra posibilităților de fabricație, a costurilor, calității și desfacerii.** De aceea, standardul recomandă ca în colectivul de lucru să fie cuprinși — pe lîngă proiectantul produsului — specialiști din cercetare, proiectare constructivă și tehnologică, alți specialiști cunoscători ai problemelor de execuție a produselor din secții și ateliere, specialiști în domeniul desfacerii, marketingului, al prestărilor de servicii, al calității produselor, în ergonomie și studiul muncii, precum și matematicieni și specialiști în tehnica de calcul etc. Este de la sine înțeles că trebuie inclus cel puțin un cadru specializat în analiza valorii; dar este necesar ca întregului colectiv să i se asigure o **pregătire metodologică,** fie înaintea începerii lucrărilor, pentru toate etapele și fazele de realizare, fie înaintea fiecăreia dintre acestea.

În planul de muncă al colectivului, întocmit în corelare cu prevederile planului tehnic, se definesc pentru fiecare etapă și fază sarcinile, termenele și responsabilitățile; de asemenea, pot fi precizate mijloacele materiale și financiare, precum și colaborările necesare.

Deosebit de importante în etapa de analiză a necesității sociale, ca și pe toată durata elaborării lucrării de analiza valorii sînt **culegerea și interpretarea informațiilor necesare,** referitoare la concepția, producția, aprovizionarea, desfacerea, costurile și utilizarea produsului, precum și a altor produse cu destinație similară, realizate în țară sau în străinătate. Aceste informații pot fi obținute prin investigarea cerințelor utilizatorilor, prin studierea documentației tehnice, economice și comerciale, a literaturii tehnice de specialitate, a standardelor, prospectelor, cataloagelor și mostrelor, a produselor similare, precum și prin consultarea celor mai buni specialiști.

PRACTICA aplicării metodei a arătat că **funcțiile** pe care produsul trebuie să le aibă trebuie formulate clar, omogen, concis și precis, să reflecte toate însușirile esențiale

*) Prima parte a standardului a fost prezentată în nr. 16/1979 al „Revistei economice"

● Cum se alege produsul la care se aplică A.V. ● Restricții în utilizarea metodei ● Colectivul de lucru și îndrumarea lui de către conducerea unității ● Determinarea nivelurilor de importanță, a dimensiunilor tehnice și economice ale funcțiilor, analiza sistemică a acestora ● Rolul metodelor și tehnicilor de creativitate ● Selecționarea soluției optime ● Necesitatea unei largi pregătiri și documentări a specialiștilor în folosirea analizei valorii

prin care produsul poate să satisfacă cerințele utilizatorilor și să corespundă unor condiții funcționale impuse de mediu. În scopul de a determina contribuția fiecăruia dintre ele la valoarea de întrebuințare, se stabilesc **nivelurile de importanță** ale funcțiilor produsului, comparînd funcțiile între ele, două cîte două, din punctul de vedere al efectului lor util (pe baza consultării unui eșantion reprezentativ de utilizatori și specialiști sau prin alte procedee) ; nomenclatorul de funcții se completează cu limitele dimensiunilor tehnice și nivelurile de importanță ale funcțiilor.

Dimensiunile tehnice ale funcțiilor trebuie să reflecte cît mai exact însușirile exprimate prin funcțiile produsului ; la un produs nou ele se stabilesc pe baza confruntării datelor rezultate din investigarea cerințelor utilizatorilor, cu parametrii tehnici și constructivi ai unor produse similare existente, precum și cu literatura tehnică de specialitate ; la un produs existent, ele se exprimă prin parametrii tehnici ai produsului respectiv, prevăzuți în documentația tehnică sau determinați prin măsurări directe. Funcțiile subiective se dimensionează prin estimare, utilizînd diverse tehnici și procedee statistico-matematice, sociologice, experimentale etc.

Rezultatele dimensionării tehnice a funcțiilor se sintetizează într-un tabel în care se înscriu : funcțiile, dimensiunile tehnice (denumire, unitate de măsură, valoare), nivelele de importanță. Costurile aferente elementelor componente ale produsului (repere, operații), care materializează funcțiile acestuia, se înscriu într-un alt tabel, repartizîndu-se pe una sau mai multe funcții ale produsului, corespunzător cu gradul de participare a elementelor respective la realizarea acestora. **Dimensiunea economică** a fiecărei funcții rezultă din însumarea costurilor elementelor componente care materializează funcția.

În urma **analizei sistemice a funcțiilor** (analiza modului în care produsul existent, funcțiile lui, parametrii tehnici și soluțiile constructive satisfac necesitățile reale ale beneficiarilor produsului ; aprecierea soluțiilor constructive și tehnologice posibile pentru realizarea funcțiilor, în condițiile eliminării elementelor și costurilor inutile ; compararea nivelului costurilor funcțiilor cu nivelul de importanță al acestora ; compararea funcțiilor produsului existent, a dimensiunilor lor tehnice și a costurilor lor cu cele ale unor produse similare cu performanțe de vîrf), se pot determina **direcțiile de cercetare, stabilindu-se :** ce funcții trebuie adăugate sau eliminate la produsul existent ; ce corecții trebuie aduse dimensiunilor tehnice ale funcțiilor ; la ce elemente componente se poate renunța, întrucît nu au nici un rol funcțional ; funcțiile ce au costuri disproporționate în raport cu ponderea lor în valoare de întrebuințare ; căile de eliminare a disproporțiilor.

Ancheta la utilizatori poate evidenția o dispersie mare a cerințelor privind funcțiile produsului și dimensiunile lor tehnice. Asemenea situații pot orienta colectivul spre **studierea posibilităților de diversificare a produsului existent.**

PENTRU ELABORAREA propunerilor de materializare a funcțiilor produsului în conceperea sau reconceperea produsului, standardul recomandă utilizarea a diverse **metode și tehnici de creativitate :** analiza combinatorie, check-listele, brainstorming-ul, sinectica etc. Propunerile, sub formă de idei și schițe, se înregistrează pentru a fi folosite în următoarele faze de lucru și, totodată, se verifică dacă sînt realizabile din punct de vedere tehnic și economic și în ce măsură contribuie la atingerea obiectivelor stabilite ; cele care pot fi realizate și corespund obiectivelor se reține de către colectivul de lucru, care le combină și dezvoltă — eventual le verifică prin realizarea de modele sau machete experimentale ori încercări de laborator — concretizîndu-le sub formă de **studii sau proiecte** însoțite de un calcul preliminar asupra eficienței economice. Soluțiile propuse se evaluează din punctul de vedere al compatibilității constructive, al îndeplinirii funcțiilor produsului (determinîndu-se dimensiunile tehnice și economice ale acestora și al costurilor) ; de asemenea, se verifică dacă nu se abat de la restricțiile stabilite prin temă.

În vederea **alegerii soluției optime, pe baza criteriului maximizării raportului dintre valoarea de întrebuințare și costul de producție,** se compară între ele soluțiile (în cazul produselor noi — după analiza necesității sociale). Modul de avizare și aprobare a soluției optime este cel prevăzut de dispozițiile legale pentru studiile și proiectele de produse noi sau modernizate.

Ținînd seama de atribuțiile date prin lege organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor și institutelor, în legătură cu modernizarea produselor existente și asimilarea de produse noi, standardul prevede responsabilitatea acestor organe în ce privește aprobarea planului de lucru al colectivului pentru aplicarea analizei valorii, controlul realizării prevederilor acestui plan, aprobarea programului de realizare și omologare a noii soluții.

ÎN ÎNCHEIERE, trebuie subliniat că în elaborarea standardului — cu toată dificultatea legată de faptul că încă nu s-a încredințat unui organ central responsabilitatea de a conduce și urmări în mod organizat și sistematic acțiunea de generalizare a analizei valorii — Institutul central pentru conducere și informatică s-a bucurat de sprijinul și contribuția deosebită a specialiștilor de la Cabinetul județean de organizare economico-socială Cluj, Academia „Ștefan Gheorghiu", Academia de Studii Economice, Institutul român de standardizare, în cadrul unei munci colective care a antrenat specialiști din peste 80 de institute de cercetare-proiectare, instituții de învățămînt, din unele ministere și organe centrale.

Considerăm că — paralel cu continuarea elaborării de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, prin Institutul român de standardizare, a celorlalte părți ale standardului, referitoare la alte domenii de aplicare a metodei — **extinderea rapidă a utilizării analizei valorii este condiționată în primul rînd de pregătirea cît mai multor specialiști în domeniu, de cunoașterea largă a experienței acumulate la noi și în țările dezvoltate economic, a literaturii de specialitate.** Avem în vedere : necesitatea de a se edita **un manual românesc de analiza valorii,** destinat atît perfecționării pregătirii cadrelor din cercetare, proiectare și producție, cît și cadrelor didactice și studenților din învățămîntul superior tehnic și economic ; contribuția pe care o poate aduce Institutul național pentru informare și documentare, prin **prezentarea studiilor și aplicațiilor de peste hotare ;** continuarea bogatului ciclu de articole apărut pe o perioadă de aproape 3 ani în „Revista economică", prin publicarea unor **exemple de aplicare a metodei la produse, pe baza prevederilor din standard.** Deosebit de utilă ar fi, de asemenea, organizarea unui seminar (eventual cu participare internațională) în cadrul căruia să se realizeze **un amplu schimb de experiență și idei,** capabil să ofere elemente pentru perfecționarea în continuare a metodei și pentru actualizarea Programului special de generalizare la scara întregii economii a analizei valorii.

Petre BIRIȘTEICĂ
D. Alex. BĂLEANU

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN – CONDUCĂTORUL POPORULUI PE DRUMUL SOCIALISMULUI ŞI COMUNISMULUI

PROGRAMUL amplu de perfecţionare adoptat de Congresul al XI-lea şi de Conferinţa Naţională a partidului cuprinde într-o concepţie unitară şi dinamică toate sectoarele vitale ale activităţii economice şi relaţiilor social-politice şi ideologice, pornindu-se de la premisa conexiunilor dintre ele, de la imposibilitatea limitării acţiunilor de perfecţionare numai la unul dintre sectoare. Perfecţionările din domeniul economiei apar astfel ele însele corelate şi condiţionate de perfecţionarea continuă a întregii vieţi sociale, politice, ideologice şi educative, de elaborarea şi aplicarea unor acte juridice-normative corespunzătoare, de numărul şi de calitatea cadrelor calificate, de ridicarea gradului de conştiinţă şi a spiritului de responsabilitate ale tuturor oamenilor muncii. Într-un asemenea cadru, partidul se afirmă tot mai puternic ca promotor activ şi în planul perfecţionării relaţiilor sociale, al democraţiei socialiste, al activităţii şi educaţiei politico-ideologice, al legislaţiei, al întregii vieţi spirituale. Creşterea rolului conducător al partidului se manifestă în această situaţie în conceperea şi aplicarea unui ansamblu de măsuri care vizează lărgirea rolului şi atribuţiilor consiliilor oamenilor muncii, participarea activă a clasei muncitoare, a celor ce muncesc direct în producţie în toate organismele de conducere colectivă.

În vederea creşterii rolului conducător al partidului şi al clasei muncitoare în viaţa societăţii, partidul a stabilit ca cel puţin 30% din efectivul consiliilor de conducere ale ministerelor şi celorlalte organe centrale, fără excepţie, să fie formate din muncitori şi maiştri care lucrează nemijlocit în producţie. Conferinţa Naţională a partidului a stabilit ca un număr mare de muncitori care lucrează direct în producţie să facă parte din consiliile de conducere ale instituţiilor cultural-educative, ale publicaţiilor şi radioteleviziunii. Participarea directă a clasei muncitoare în toate domeniile de activitate a statului se va resimţi tot mai mult şi în sistemul juridic, a cărui reorganizare se concretizează, între altele, în înfiinţarea consiliilor de judecată muncitoreasca.

Asemenea realităţi şi fapte constituie expresia şi afirmă concepţia şi activitatea partidului în domeniul dezvoltării democraţiei, al drepturilor omului, care pornesc de la nevoia asigurării deplinei egalităţi între oameni, al constituirii unor relaţii economice şi sociale tot mai echitabile, asigurînd fiecărui cetăţean, fără deosebire de naţionalitate, o viaţă demnă, accesul liber la învăţătură, ştiinţă şi cultură, participarea directă la conducerea societăţii şi producţiei, la luarea deciziilor ce privesc propria lor existenţă, propriul viitor, destinele patriei.

Elaborînd politica sa generală şi conducînd opera de edificare a noii orînduiri sociale în strînsă legătură cu realităţile, cu noile tendinţe pe plan mondial partidul nostru, secretarul său general, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** acordă o deosebită importanţă muncii politico-ideologice şi cultural-educative, procesului de perfecţionare a activităţii de formare a omului nou, la baza cărora se află concepţia despre lume şi viaţă a clasei muncitoare — materialismul dialectic şi istoric. Programul P.C.R., care constituie carta teoretică, ideologică şi politică a comuniştilor români, expresia aplicării creatoare a socialismului ştiinţific în România.

În lumina hotărîrilor Congresului al XI-lea, ale Conferinţei Naţionale ale partidului, societatea noastră dispune de un program de acţiune unitar, validat de practica social-istorică, program care trasează orientări clare şi sarcini concrete pentru îmbunătăţirea muncii politico-ideologice. În spiritul lui, activitatea educativă are menirea să explice politica generală a partidului şi să contribuie efectiv la aplicarea în viaţă a acestei politici, la elaborarea căilor de îmbunătăţire continuă a activităţii social-economice şi la ridicarea nivelului ideologic şi politic al comuniştilor, al tuturor oamenilor muncii, să afirme ideile socialismului ştiinţific, forţa lor transformatoare, revoluţionară, combativă. Iată de ce partidul nostru subliniază că cerinţa esenţială ce se pune în faţa propagandei, a întregii activităţi politico-educative şi ideologice o constituie legătura tot mai strînsă cu viaţa, cu problemele practicii social-economice, cu realităţile interne şi internaţionale, sporirea nivelului lor calitativ, a eficienţei practice, a forţei de convingere, formative, militante, combative.

Amploarea şi complexitatea sarcinilor ce revin partidului în calitate de forţă politică conducătoare presupun ca, odată cu procesul de perfecţionare a societăţii, partidul însuşi să se dezvolte şi să se perfecţioneze ca un organism ale cărui maturitate şi capacitate de acţiune cresc continuu. Promotor al concepţiei şi practicii de înnoire a diferitelor structuri din societate atunci cînd nu mai corespund condiţiilor noi, partidul îşi perfecţionează el însuşi activitatea, formele şi metodele de muncă. Una din direcţiile mari ale acestui proces iniţiat şi conceput de secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, o constituie integrarea tot mai organică a partidului în sistemul conducerii vieţii economice şi sociale. Programul P.C.R. prevede că în condiţiile perfecţionării continue a relaţiilor de producţie, a organizării, a conducerii şi planificării ştiinţifice a activităţii sociale, „fiecare comunist, fiecare activist de partid trebuie să se integreze organic în viaţa economico-socială, să participe nemijlocit, în colectivul în care lucrează, la soluţionarea concretă a problemelor construcţiei socialiste".

Aprofundarea rolului conducător al organelor şi organizaţiilor de partid în toate compartimentele vieţii sociale sînt strîns legate de competenţa cu care se exercită rolul de dirijare şi îndrumare a activităţii politice, economice şi sociale, de priceperea cadrelor cu munci de răspundere, a membrilor de partid, de a pătrunde în esenţa fenomenelor şi a descifra semnificaţia lor, pentru a putea lua la timp măsurile necesare în vederea sprijinirii noului, a tuturor aspectelor şi laturilor pozitive şi lichidării în faza incipientă a neajunsurilor şi insuficienţelor.

În dezvoltarea capacităţii de conducere şi de mobilizare a maselor, o importanţă deosebită are faptul că în fiecare întreprindere, instituţie, colectiv de muncă există organizaţii de partid care se afirmă ca unităţi dinamice, asigurînd soluţionarea corespunzătoare a tuturor problemelor ce se ridică în toate sferele vieţii sociale. În această privinţă sînt sugestive şi pline de conţinut aprecierile secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** făcute la Adunarea generală a oamenilor muncii de la Uzina „23 August" : **„Comuniştii nu au şi nu pot avea nici un fel de avantaj faţă de ceilalţi oameni ai muncii ; dimpotrivă, au obligaţia de a munci mai bine, de a manifesta mai multă răspundere faţă de felul cum se realizează programul partidului. În aceasta constă rolul partidului de**

Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 16 din 20 aprilie 1979 al Revistei economice.

avangardă, de forță politică conducătoare a societății noastre socialiste...".

Cu un profund spirit revoluționar, cu o înaltă capacitate de interpretare a dialecticii marxiste și cu un înalt simț al realităților și al perspectivei, secretarul general al partidului a conceput și direcționat evoluția rolului conducător al partidului ca un proces de împletire tot mai organică a activității sale cu activitatea statului și a celorlalte organisme sociale. Faptul este explicabil dacă se are în vedere că toate organismele sociale au o bază comună, o concepție unitară, interese fundamentale identice. Se produce astfel, o îngemănare a activităților, păstrîndu-se desigur, delimitările necesare între partid, stat, organizațiile de masă și obștești.

Preocupat de a realiza conducerea unitară a întregii activități politice, economice și social-culturale, partidul nostru a hotărît încă de la Conferința Națională din 1967 un amplu program de măsuri menit să asigure distribuirea rațională a răspunderilor pe toată scara ierarhică, înlăturarea paralelismelor și a unor verigi intermediare. Pornind tocmai de la experiența acumulată în repartizarea sarcinilor între cadrele cu munci de răspundere, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** menționa în raportul prezentat Conferinței Naționale că **„pentru soluționarea unitară a problemelor de către organele de partid și de stat, pentru simplificarea procesului de pregătire a acestor probleme și creșterea operativității în rezolvarea lor, pentru sporirea răspunderii în muncă, este necesar ca de același domeniu de activitate să se ocupe un singur tovarăș din conducere, atît pe linie de partid cît și pe linie de stat".**

În această viziune, partidul manifestă o grijă deosebită pentru concentrarea celor mai experimentați activiști în funcții de răspundere în organele de partid și de stat. Sînt elocvente în acest sens măsurile ca primii secretari și alți secretari ai comitetelor județene municipale și orășenești ale partidului să îndeplinească funcția de președinți, respectiv de vicepreședinți ai comitetelor executive ale consiliilor populare. Apare evident din experința de pînă acum că una din direcțiile principale ale întăririi în continuare a rolului partidului de conducător al activității statale este trimiterea — sub diverse forme — a celor mai pregătite și experimentate cadre în funcții de decizie în organele de stat și în principalele verigi ale aparatului acestora. Această măsură a dus la creșterea rolului conducător al partidului în viața economică și socială, a sporit operativitatea și spiritul de răspundere în munca de conducere, a întărit legăturile organelor partidului și statului cu masele largi de oameni ai muncii, a permis cunoașterea concretă și directă a problemelor construcției de stat, a creat condiții organizatorice mai eficiente pentru a dirija în mod unitar eforturile comuniștilor spre elaborarea de soluții și desfășurarea de acțiuni menite să le asigure finalitatea.

Dar, rezultatul cel mai important, putem spune, al îndeplinirii simultane de către aceeași persoană a unor funcții de partid și de stat constă în implantarea activității de partid în miezul problemelor economice, sociale, culturale și ale administrației de stat, apropierea conducerii politice de baza materială și spirituală a edificării noii orînduiri, pătrunderea organelor și organizațiilor de partid în resorturile cele mai intime ale procesului construcției socialiste.

Pe aceeași linie, a împletirii activității de partid și de stat, tot într-o creație originală, din inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, se înscrie constituirea unor organisme și structuri organizatorice care îndeplinesc în același timp funcții de partid și de stat — cum sînt Consiliul Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Consiliul Organizării Economico-Sociale, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare etc. În ce privește componența și activitatea unor asemenea organisme, secretarul general insistă în modul cel mai stăruitor ca ele să fie forumuri democratice, larg reprezentative, bizuindu-se pe concursul activ al membrilor de partid, ca și al celorlalți oameni ai muncii.

O expresie a procesului de împletire a activității de partid și de stat, a îmbinării tot mai strînse a muncii politice cu cea economică, a afirmării mai puternice a clasei muncitoare ca clasă conducătoare în societate este și măsura ca secretarii organizațiilor de partid din unitățile economice să fie președinții consiliilor oamenilor muncii. Aceasta a determinat reconsiderarea metodelor de exercitare a controlului asupra activității conducerii administrative și, implicit, accentuarea procesului de împletire a activității politice cu cea economică.

Procesul împletirii activității de partid, de stat și obștești este extrem de complex ; în afara legării organice a activității partidului cu aceea a organismelor de stat și obștești, are loc și o apropiere accentuată între munca de stat și cea obștească. Astfel, ca urmare a măsurilor luate de partidul nostru pentru îmbunătățirea cadrului instituțional de angrenare a organizațiilor de masă și obștești în întreaga viață social-politică a țării, conducătorii principalelor organizații de masă participă la activitatea guvernului, ca membri de drept ai Consiliului de Miniștri, precum și în organele de conducere colectivă ale ministerelor ; de asemenea, aceștia iau parte la activitatea consiliilor populare, județene, municipale și orășenești. La nivelul unităților economice și social-culturale, președintele comitetului sindicatului este și membru al consiliului de conducere și președinte al Adunării generale a oamenilor muncii, iar secretarul organizației Uniunii Tineretului Comunist face parte de drept din organele de conducere colectivă ale acestor unități, fără ca prin aceasta organizațiile de masă respective să-și piardă specificul obștesc, autonomia lor de acțiune.

Relevînd contribuțiile tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la dezvoltarea teoriei despre rolul partidului în societate, despre formele și metodele de exercitare a răspunderilor sale sociale, subliniem măsurile de apropiere continuă a conducerii politice de unitățile de bază, de realizare a unei legături cît mai directe fără multe verigi intermediare, între organele superioare și organizațiile de bază. Aceasta este o problemă cardinală de care secretarul general al partidului leagă în permanență creșterea răspunderii, a prestigiului și autorității partidului nostru. Reorganizarea administrativ-teritorială a țării, crearea județelor, cărora le corespund organizațiile județene de partid, concepute ca unică verigă de legătură între conducerea centrală și organele locale, înlăturarea unor organisme suprapuse, au asigurat apropierea conducerii centrale de unitățile de bază, contribuind considerabil la sporirea eficienței activității organelor locale de partid în conducerea vieții economice și social-culturale. Mutarea efectivă a centrului de greutate al muncii politice și organizatorice în unitățile productive, în mijlocul maselor, determină ca principalele hotărîri și soluții să fie concepute împreună cu oamenii muncii, adică direct cu cei interesați.

Întreaga experiență a partidului nostru pledează pentru statornicirea la toate nivelurile a metodei dialogului cu masele, atragerea acestora la elaborarea și aplicarea hotărîrilor, folosindu-se toate formele puse la îndemînă de sistemul democrației socialiste : adunările populare, întrunirile diferitelor categorii de oameni ai muncii, întîlnirile cu deputații, cu lucrătorii din industrie, agricultură, cu tineretul, femeile etc. Conducerea partidului se preocupă ca asemenea metode să aibă un caracter curent în sistemul de lucru al organelor și organizațiilor de partid, al organelor de stat și economice, pentru că stimulează spiritul de inițiativă și de creativitate al maselor. Valoarea principială a acestei metode constă în aceea că aplicarea ei contribuie la lărgirea democrației interne de partid, a democrației socialiste în general.

Integrarea tot mai accentuată a partidului în viața socială este indisolubil legată de mutațiile înnoitoare intervenite în conștiința celor ce muncesc, de procesul tot mai intens, tot mai larg de ridicare a nivelului politico-ideologic al maselor, de lărgire a orizontului lor cultural, de dezvoltare a responsabilității sociale și civice a oamenilor muncii.

Conținutul și sensul înnoirilor sistemului economic și social relevă cursul unor transformări de ordin calitativ în cadrul structurilor organizatorice și instituționale, astfel încît să se obțină în toate verigile un maximum de randament social, pe baza dirijării conștiente de către partid a tuturor activităților. Pe măsura progresului țării, procesul dezvoltării rolului conducător al partidului în toate sferele vieții sociale îmbracă noi și variate forme de manifestare, afirmîndu-se astfel ca factorul fundamental al perfecționării și creșterii eficienței întregii activități de conducere politică a operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România și înaintare spre comunism.

prof. dr. Mihai CHIOREANU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

CONTRIBUȚIA ROMÂNIEI LA RĂZBOIUL ANTIHITLERIST

PRINTR-O fericită coincidență, poporul român sărbătorește la 9 mai atît cucerirea independenței de stat a țării noastre în anul 1877, cît și victoria, cu 34 de ani în urmă, asupra Germaniei hitleriste, moment epocal, care a marcat o nouă eră în istoria omenirii.

Cel de-al doilea război mondial a fost rezultatul direct al politicii imperialiste de reîmpărțire a lumii, al aspirației Germaniei naziste la dominație mondială. Pentru realizarea dominației mondiale, Germania hitleristă a încălcat brutal normele de drept internațional, a ridicat genocidul la rang de politică de stat, a folosit cele mai criminale mijloace pentru subjugarea și asuprirea popoarelor. Europa a fost transformată într-un uriaș lagăr de concentrare unde au fost exterminați peste 12 milioane oameni. Reprezentînd cea mai crîncenă încleștare cunoscută de omenire pînă atunci, al doilea război mondial a provocat imense pierderi de vieți omenești și de bunuri materiale și spirituale. În afara zecilor de milioane de mutilați și răniți, numărul victimelor s-a ridicat la 40 000 000—50 000 000 din care mai bine de jumătate în rîndurile populației civile. Pierderile de vieți omenești au fost de circa patru ori mai mari decît în primul război mondial.

Participarea activă a României la lupta împotriva fascismului, pentru zdrobirea Germaniei hitleriste reprezintă un moment glorios al istoriei contemporane a poporului nostru. În țara noastră, încă de la venirea fascismului la putere în Germania, forțele democratice, antifasciste, în frunte cu clasa muncitoare și cu Partidul Comunist Român, s-au ridicat la luptă împotriva nazismului pentru apărarea integrității și independenței naționale. Chiar din momentul izbucnirii războiului, Partidul Comunist Român a militat cu fermitate împotriva politicii agresive a Germaniei, împotriva fascismului și a războiului antisovietic. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Înfruntînd prigoana și teroarea sălbatică, Partidul Comunist Român a reușit ca, odată cu desfășurarea activității de sabotare a mașinii de război, să treacă la unirea forțelor muncitorești antifasciste, a tuturor forțelor democratice naționale. Constituirea Frontului Unic Muncitoresc, precum și colaborarea cu celelalte forțe democratice, cu diferite cercuri ce se pronunțau pentru ieșirea din război și alăturarea la coaliția antihitleristă, inclusiv cu ofițeri și cadre din comandamentele superioare ale armatei, iar în ultima perioadă cu cercurile palatului și cu regele, au creat condițiile interne favorabile trecerii la răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și lichidarea ocupației Germaniei hitleriste“** [1]. Momentul culminant al acestei lupte a fost înfăptuirea victorioasă a insurecției naționale armate, antifasciste și antiimperialiste care a deschis o eră nouă, de profunde transformări revoluționare în istoria poporului nostru.

DUPĂ VICTORIA insurecției de la 23 August 1944, poporul român și armata sa s-au alăturat cu toate forțele Uniunii Sovietice, celorlalte țări din coaliția antihitleristă, au trecut la luptă hotărîtă pentru lichidarea armatelor hitleriste din țară, pentru eliberarea deplină a patriei, participînd activ la războiul antifascist pînă la obținerea victoriei totale împotriva Germaniei naziste. Întregul potențial uman și material al țării a fost pus în slujba războiului antihitlerist. Alăturarea României coaliției antihitleriste și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste a avut un rol deosebit pentru scurtarea războiului și apropierea momentului victoriei.

Insurecția a dat o puternică lovitură planurilor strategice ale Germaniei hitleriste de a organiza o puternică rezistență în România, a dus la prăbușirea frontului de sud, a deschis calea înaintării rapide a Armatei Sovietice, a accelerat zdrobirea dispozitivului militar al Germaniei în această parte a Europei. Referindu-se la importanța cotiturii din România, Le Figaro scria: „Este în orice caz un eveniment de o însemnătate considerabilă care a dat una din loviturile cele mai grele celui de-al III-lea Reich“, armata română a dat „o lovitură frontului german european de sud care a intrat, conform ultimilor știri, în plină descompunere“ [2]. Pravda considera că „ieșirea României din Axă are o importanță covîrșitoare nu numai pentru această țară, ci pentru întreg Balcanul, deoarece prin această lovitură se prăbușește întregul sistem de dominație germană din sud-estul Europei“ [3]. „Fapta României — scria New York Times — constituie un act de mare curaj și acest act va grăbi sfîrșitul războiului. Situația Germaniei în Balcani se apropie de o catastrofă îngrozitoare“ [4].

În cursul insurecției, armata română și formațiunile patriotice de luptă au atacat obiectivele militare hitleriste. Ele au desfășurat lupte și au dezarmat trupele germane din București, Valea Prahovei, Dobrogea, Brașov, Turnu Severin, Orșova, Arad, Timișoara și alte localități de pe teritoriul de nord al Transilvaniei, după care Armata Română a participat alături de Armata Roșie la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei pînă la încheierea victorioasă a războiului.

România a mobilizat și trimis pe front 37 de divizii, diferite unități de artilerie antiaeriană, de aviație și marină, școli militare. Efectivele militare ale trupelor române participante la războiul antifascist s-au ridicat la aproape 540 000 oameni. „Printre națiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste — comenta postul de radio Londra — România se situează azi în al patrulea rînd în ce privește numărul de ostași care participă la bătălia pentru distrugerea nazismului“ [5]. Armata română a luptat alături de forțele armate ale Uniunii Sovietice timp de 260 de zile pentru zdrobirea mașinii de război germane — trei luni pentru alungarea trupelor hitleriste din țară și șase luni pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pătrunzînd mai bine de 1 000 km în poziția inamicului. Ea a străbătut prin luptă spațiul cuprins între Marea Neagră și Podișul Boemiei, a forțat 14 masive și 12 cursuri mari de apă, a eliberat peste 380 localități și alte așezări, din care 53 orașe importante, a provocat mari pierderi inamicului. Pierderile proprii s-au cifrat la circa 170 000 de militari (morți, răniți, dispăruți) adică mai mult de 30 la sută din efectivele angajate [6]. Pentru faptele lor de arme, diferite unități românești au fost evidențiate în ordine de zi ale Ministerului de Război al României și ale Comandamentului Suprem militar sovietic și în comunicatele de război sovietice. Peste 300 000 de soldați și ofițeri români au fost decorați cu ordine și medalii românești, sovietice, cehoslovace și ungare.

DEOSEBIT DE MARI au fost eforturile economice și financiare ale României în vederea susținerii acțiunilor militare împotriva Germaniei hitleriste. În condiții deosebit de grele, cînd economia românească era vlăguită de război și țara suferea de o secetă cumplită, poporul român a asigurat armatei române, cu mari sacrificii și lipsuri, tot ceea ce îi era necesar pentru obținerea victoriei. La chemarea Partidului Comunist Român „totul pentru front, totul pentru victorie“, întreaga economie românească a fost pusă în slujba luptei pentru eliberarea țării și zdrobirea definitivă a fascismului.

Un rol important pentru ducerea cu succes a operațiunilor militare îl avea refacerea căilor ferate. Muncitorii ceferiști au reușit, cu sprijinul populației, să redea circulației nodurile de cale ferată, au reconstruit într-un timp record liniile, atelierele, podurile și tunelurile distruse de hitleriști și au asigurat aprovizionarea permanentă a frontului cu alimente și combustibil. La începutul lunii februarie 1944, producția atelierelor C.F.R. era superioară celei din martie 1944, adică dinainte de

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. politică, București, 1975, p. 570.
[2]) Le Figaro, 25 august 1944
[3]) New York Times, 24 august 1944.
[5]) Viitorul, București, 14 ianuarie 1945.
[6]) Al doilea război mondial, Gh. Zaharia, I. Cupșa, Al. Vianu, Schiță istorică, Ed. politică, București, p. 271—272.

bombardarea lor. [7]) Ceferiștii au avut inițiativa patriotică de a îndeplini înainte de termen comenzile pentru front, inițiativă care s-a generalizat apoi în întreaga economie națională.

Rețeaua de căi ferate a României, cu o lungime de 7 986 km, împreună cu întregul ei material rulant, existent la 12 septembrie 1944 (52 614 vagoane și 2 377 locomotive) au fost folosite aproape în întregime pentru nevoile frontului antihitlerist. O mare parte a materialului rulant, 23 000 de vagoane, 322 locomotive și 8 automotoare au fost utilizate în afara hotarelor, pentru acoperirea cerințelor legate de operațiunile militare. [8]) Un aport însemnat la realizarea transporturilor militare a adus flota fluvială și maritimă, care a efectuat în proporție de 92 la sută transporturi pentru Aliați. Cheiurile, porturile, docurile au fost puse de către statul român la dispoziția forțelor militare sovietice. Toate aerodromurile cu instalațiile lor au deservit necesitățile armatei. Au fost puse aproape în întregime la dispoziția armatei mijloacele de transport auto, întreprinderile și atelierele pentru reparat auto, precum și o importantă parte din mijloacele țărănești de tracțiune. Rețeaua telefonică și telegrafică în lungime de aproape 20 000 km a fost utilizată în proporție de 70 la sută pentru nevoile războiului [9]). S-a asigurat repararea și s-au construit noi instalații telefonice și telegrafice.

Efortul patriotic al muncitorilor pentru susținerea necesităților războiului a determinat creșterea rapidă a producției în diverse ramuri ale industriei. La sfîrșitul lunii martie 1945, extracția de cărbune era de aproape două ori mai mare decît cea din septembrie 1944. Extracția lunară de cărbune a sporit de la 110 016 tone în septembrie 1944, la 213 000 tone în martie 1945. Mai mult de 80 la sută din producția netă de cărbune a țării a fost folosită pentru aprovizionarea căilor ferate a căror activitate, așa cum spuneam, se desfășura aproape exclusiv pentru alimentarea frontului antihitlerist. Succese importante au fost obținute și în celelalte sectoare ale mineritului. Astfel, la finele anului 1944 extracția de minereu de fier ajunsese aproape de aceea din 1943, iar extracția de mangan și molibden era chiar mai mare.

O contribuție importantă la asigurarea nevoilor armatei au adus muncitorii petroliști. Animați de un înalt spirit patriotic, la chemarea Partidului Comunist Român, petroliștii au refăcut într-un termen scurt schelele petroliere, rafinăriile și atelierele distruse de război, au depus eforturi susținute pentru creșterea producției, asigurînd astfel aprovizionarea frontului antihitlerist. Extracția de petrol a României a fost în mai 1945 de trei ori mai mare decît în septembrie 1944 ; în 1945 extracția de țiței a țării s-a ridicat la 468 000 tone [10]).

Mari eforturi au fost depuse de către muncitorii din siderurgie și metalurgie, în fabricile de armament și de muniție. De la 24 august 1944 și pînă la 9 mai 1945, Armata română a fost aprovizionată cu 33 000 tone de muniție, mine și materiale explozibile [11]). Au fost puse la dispoziția armatei mari cantități de încălțăminte, îmbrăcăminte, produse alimentare și subzistențe diferite, săpun, tutun, medicamente și altele. Covîrșitoare a fost contribuția maselor țărănești la aprovizionarea armatei. În pofida stării economice foarte grele, țărănimea a asigurat armatei sute de mii de tone de făină de grîu, carne, grăsimi, zarzavaturi, grăunțe și furaje.

TOATE ACESTE SACRIFICII au fost făcute de către clasa muncitoare și țărănime în condițiile cînd peste o jumătate de milion de bărbați, în floarea vîrstei, se aflau pe front. Contribuția economică a României la înfrîngerea Germaniei hitleriste a depășit cu mult un miliard dolari (în valuta anului 1938), ceea ce echivalează cu cel puțin de patru ori veniturile bugetului României din anul 1937—1938.

Subliniind contribuția și meritele României în lupta pentru înfrîngerea Germaniei hitleriste și obținerea victoriei, ministrul afacerilor externe al Uniunii Sovietice, șeful delegației sovietice la Conferința de pace de la Paris, V. M. Molotov, arăta : „Alături de noi, de trupele aliate, noua Românie, democratică, a adus apoi lupta pentru zdrobirea lui Hitler, a adus în această luptă sacrificii și meritele poporului român în această privință sînt recunoscute de noi toți". „Prin aceasta, — spunea și A.I. Vișinski, reprezentantul Uniunii Sovietice la Conferința de pace — România a acordat un ajutor Națiunilor Unite și în primul rînd Uniunii Sovietice, care, mai mult decît celelalte țări, a trecut prin greutățile atacurilor militare din partea Germaniei și a sateliților ei". Și cu toate că țările coaliției antifasciste au recunoscut și apreciat contribuția militară, economică și financiară a României la obținerea victoriei asupra fascismului, totuși Conferința de pace de la Paris nu i-a recunoscut țării noastre statutul de cobeligerantă în războiul împotriva Germaniei hitleriste.

REFERINDU-SE la lupta dusă de poporul român împotriva fascismului, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„Fără îndoială că în cartea de aur a istoriei poporului nostru vor fi înscrise cu litere de foc marile jertfe de sînge, bărbăția, dîrzenia dovedite în acele împrejurări grele de forțele progresiste, de poporul român, în frunte cu clasa muncitoare și partidul ei comunist. În acele împrejurări, Partidul Comunist Român s-a dovedit la înălțimea misiunii sale istorice de continuator demn al tradițiilor de luptă pentru libertate și neatîrnare, pentru progresul poporului nostru"** [12]).

Desigur, aniversarea zilei victoriei asupra Germaniei hitleriste readuce și trebuie să readucă în memoria poporului nostru, a tuturor popoarelor lumii, ororile celui de al doilea război mondial, barbaria pe care fascismul o ridicase la rangul de politică de stat. Cu atît mai mult cu cît nu trebuie să uităm că primejdia unui nou război nu este încă pe deplin exclusă și că în prezent distrugerile pe care le-ar provoca ar fi incalculabil mai mari, punînd practic în primejdie însăși viața pe planeta noastră.

dr. Iosif I. ADAM

---

[7]) N. N. Constantinescu, Vasile Anescu, contribuția economică a României în războiul antihitlerist, din „Contribuția României la victoria asupra fascismului", Ed. politică, București, 1965, p. 105.

[8]) Ministère des Affaires Etrangères, Mémoire sur l'éfort militaire et économique de la Roumanie dans la guerre contre L'Allemagne et la Hongrie, București, 1946, p. 20.

[9]) Idem, p. 11.

[10]) N. N. Constantinescu, Vasile Anescu, lucr. cit. p. 107, 109.

[11]) Idem, p 113.

[12]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. politică, București, 1975, p. 575

Al III-lea Salon internațional al chimiei

(Urmare din pag. 11)

ridicată pentru piese auto, electronice, electrotehnice etc.

În standurile PETROLEXPORT se remarcă îndeosebi exponatele cu marca PECO: uleiuri pentru motoare, care realizează performanțe tehnice deosebite și au remarcabile proprietăți detergente, antioxidante, de antiuzură și protejare, precum și alte produse petroliere.

O deosebită atenție s-a acordat în ultimii ani creării unui sector propriu în sprijinul construirii unităților chimice, domeniu care a luat treptat o mare dezvoltare. Mărturie sînt utilajele, aparatele, piesele de schimb cu înalte performanțe — menite să funcționeze în condiții deosebite de temperatură, presiune și medii foarte corozive — prezentate de centrala industrială de specialitate din Ministerul Industriei Chimice. Printre acestea se remarcă utilaje și aparate din oțeluri inoxidabile, aliaje din metale neferoase, oțeluri emailate, poliesteri armați cu fibre de sticlă, protecții cu materiale anticorozive, mori de măcinat diverse materiale, aparatele de măsură și control de automatizare.

În marea lor majoritate, produsele Centralei industriale de utilaje, piese de schimb pentru industria chimică — CUPSIC sînt executate pe baza cercetării proprii, unele dintre ele fiind brevetate în țară și străinătate. Așa, de exemplu, agregatul cu marca „Reg-oil" pentru regenerarea uleiurilor minerale uzate, produs la Întreprinderea de utilaj chimic Borzești, este distins cu două medalii de aur la saloane internaționale de invenții, a obținut 20 de brevete de invenții în țări cu tradiție industrială ca Anglia, Elveția, R. F. Germania, Belgia, Italia, Japonia.

Prin numărul lor ridicat, calitate înaltă, noutate și competitivitate, exponatele industriei chimice românești la cel de-al III-lea Salon internațional al chimiei confirmă stadiul înalt al dezvoltării acestei ramuri de vîrf a economiei naționale românești.

ECHILIBRU ȘI DEZECHILIBRU

NOUA CARTE a profesorului Valter Roman *) întregește un profil de autoritate bine stabilit într-un domeniu urmărit cu consecvență timp de decenii. Printre primii care au semnalat și apărat teza rolului științei ca forță de producție, intrată într-o lungă uitare pînă la mijlocul acestui secol, Valter Roman s-a ocupat de trăsăturile fenomenului impetuos al vremii noastre, revoluția tehnico-științifică .Nu se poate spune că literatura noastră este săracă asupra subiectului. Revoluția informatică este oglindită în numeroase cărți ; se discută noile ipoteze cosmogonice, tehnologiile noi, avansul matematizării științelor, se demonstrează o mare sensibilitate față de sisteme și modele, ca și față de toate conceptele noi apărute în frontul gîndirii științifice.

Cartea lui Valter Roman se distinge prin faptul că abordează simultan revoluția tehnico-științifică cu revoluția socială a erei noastre. Este mai mult decît o lucrare despre impactul uneia asupra celeilalte. Aceste două revoluții sînt atît de complexe, au interdependențe atît de avansate, încît sînt căutați termeni mai tari decît „influența lor reciprocă". Cartea confirmă apoi pe gînditorul militant care discută problemele societății de pe pozițiile materialismului dialectic. În al treilea rînd, ea manifestă grija permanentă de a da o semnificație tangibilă teoriilor, în lumina realităților țării noastre, a politicii de construcție economică și socială a partidului și statului.

Cartea se citește ușor și plăcut. Nu este o expunere grea și prețioasă, așa cum profesorii obsedați de subsolurile trimiterilor țin uneori să facă, ci e caracterizată de un stil colocvial și antrenant. Este formată dintr-o suită de comunicări, în care se distinge intervenția vorbită și argumentul. La a zecea carte a unui autor care a explorat cu predilecție un subiect, nu te mai întrebi asupra premiselor sale de lucru îndeobște cunoscute, ci interoghezi elementul nou: sporul de cunoaștere și de reflecție aduse de această carte.

Încă din titlu, Valter Roman manifestă sensibilitate pentru o temă de mare actualitate în gîndire și știință. Se știe că științele sociale, incluzînd economia politică, au considerat rolul cardinal al conceptului de echilibru, împrumutat din mecanică și științele naturii. Ideea a rămas centrală și pentru diferitele școli econometrice care au urmărit studiul condițiilor de echilibru în economie, dezechilibrele fiind privite ca niște disfuncții. Cînd Perroux a organizat la București, acum cîțiva ani, un colocviu economic româno-francez, a propus ca titlu al întîlnirii o temă care conținea ideea de echilibru. Iată că deceniul nostru aruncă o serioasă îndoială asupra poziției dominante a echilibrului. Niciodată cuvîntul criză nu a fost utilizat mai frecvent; niciodată nu s-au simțit schimbări mai rapide și prefaceri mai adînci. Atenția a fost transferată de la stabilitate la schimbare. Simplificînd, am putea să spunem că logica clasică este bazată pe identitate și, deci, înclină în favoarea stabilității, în timp ce logica dialectică este, în fond, o logică a schimbărilor. Așa se explică marele interes care izvorăște în prezent în multe domenii pentru dialectica materialistă. I. Prigogine, care a obținut recent premiul Nobel pentru cercetări în domeniul chimiei, a studiat fenomene interesante în natură pentru înțelegerea raportului între echilibru și dezechilibru; „ordinea prin fluctuații" introdusă de el este un concept nou care demonstrează că natura nu-și realizează năzuința sa de organizare, decît printr-un proces de soc sau dezechilibru prealabil. V. Roman demonstrează că este la zi, prin utilizarea acestor concepte subtile care nu au încheiat încă o discuție pasionantă. Am putea continua reflecția sa prin ideea că, într-o perioadă de prefaceri, starea normală este aceea a unui dezechilibru creator, a unei tensiuni care constituie și îmboldul pentru noi căutări și noi soluții.

S-ar părea că revoluția tehnico-științifică s-a conturat în mod definitiv acum cîteva decenii cînd au apărut calculatoarele, energia atomică și cînd s-au pregătit primele zboruri în spațiu. Dar putem observa că abia acum își dezvăluie aceste mari descoperiri implicațiile pentru viața economică și socială. În prezent, calculatorul intră în viața de toate zilele a întreprinderilor și a individului. În 1979 televizoarele din Franța vor avea o instalație suplimentară de telematică, ce va permite consumatorului individual să obțină date din bănci disponibile. Locul energiei atomice în balanța generală a energiei a devenit o problemă politică curentă. Cosmosul ne-a adus o revoluție în telecomunicații. Joncțiunea descoperirilor senzaționale în materie de computere cu posibilitatea transmiterii informației la distanță confirmă trăsăturile revoluției noastre, care nu se situează atît de partea energiilor mari, cît a micilor energii ale comunicării, ale organizării și ale conducerii. Biologia intră în scenă cu noi contribuții care mută accentul de la teoriile fizice ale materiei neanimate la o nouă configurație de teorii care se ocupă cu structurile deschise ale vieții. Toate aceste dezbateri actuale își găsesc ecoul în intervențiile, studiile și meditațiile profesorului Valter Roman. Ele sînt substanță pentru argumentarea lui consecventă antidogmatică. Materialismul dialectic și istoric constituie o metodă care se perfecționează continuu, pe baza datelor noi ale științei, vieții și societății. Nu e destul să admiți imperativul înnoirii unui sistem de gîndire raportat numai la dimensiunile științei și tehnicii. Fenomene noi se produc în politică și în dezvoltarea societății.

Autorul citează contribuția înnoitoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la analiza fenomenelor contemporane și poziția sa înaintată, îndrăzneață și clarvăzătoare și pune în valoare climatul prielnic gîndirii și dezbaterilor generate de secretarul general al partidului nostru. Profesorul Valter Roman nu ezită să părăsească poteci bătătorite. Aderarea deplină la tezele de bază ale materialismului dialectic și istoric, înțelegerea și mînuirea lui îi îngăduie să identifice locurile în care autorii marxiști de autoritate au fost infirmați de cursul evenimentelor și să releve unele distorsiuni ale operei lor.

Aceasta nu înseamnă că autorul îmbrățișează ideile noi pentru noutatea lor. În cuvinte clare el demonstrează pînă unde merge interesul pentru nou și capacitatea de a-l asimila a societății capitaliste. Capitalismul contemporan își propune să inoveze masiv în tehnică și știință, dar merge pînă la limita în care elementele noi constituie o modificare a relațiilor de producție și a structurii sale fundamentale. Zeci de formule sînt propuse azi în Occident, ne arată autorul, pentru a sugera că în capitalismul de azi, intrat în „faza managerială", puterea nu mai este deținută de proprietarii mijloacelor de producție, ci de un strat nou al tehnocrației. Dar aceste formule încearcă să prezerve, sub o fațetă nouă, vechea esență. Social-democrația germană face caz mult de revoluția tehnico-științifică, dar o confundă și cu revoluția industrială.

Tema războiului și păcii este aproape de inima autorului, introdus prin experiența proprie în secretele strategiei militare. Pe drept cuvînt, Valter Roman reamintește că știința și tehnica au fost întotdeauna surse de putere. În zilele noastre ele sînt în centrul spiralei înarmărilor, întrucît noile arme sînt fructul descoperirilor — multe din ele ținute sub zăvorul secretului militar. Este o idee prețioasă aceea că doctrinele clasice și chiar cele care raționalizează astăzi strategiile și gîndirea militară în termenii unor teorii matematice de optimizare, încetează să fie valabile în condițiile armelor de distrugere masivă. În acest domeniu lucrurile trebuie regîndite, întrucît raționalizarea a fost depășită de efectele unor mijloace care ies din comun.

Un alt domeniu care încearcă puterile științei și tehnicii, atît de actual dezbătut, este acela al decalajelor între țări și al încercării de a le suprima. Conferința apropiată de știință și tehnologie (Viena, august 1979), care este precedată de o vastă campanie și frămîntare de idei, pune în lumină actualitatea unor idei care-l preocupă pe prof. Valter Roman de mult; el arată că știința și tehnologia, ca surse majore ale dezvoltării, se cer a fi împărtășite de toate țările, într-un moment cînd societatea umană se află sub presiunea soluționării unor probleme globale și cînd imperativul evitării conflictelor pretinde atenuarea polarizărilor.

Meritul intervențiilor și studiilor lui V. Roman constă de multe ori în punerea lucidă și curajoasă a problemei. În privința răspunsului, cititorul este antrenat el însuși, cu gîndirea proprie în așa fel, încît să nu i se nege participarea și contribuția pe care formulele apodictice le fac de prisos.

Este evident că discuția privind inteligența artificială și capacitatea ei de a se apropia de performanțele umane nu s-a încheiat. Valter Roman are meritul de a pune în gardă pe sceptici, amintind că limitele ce le fixăm astăzi vor fi depășite mîine, și că bornele cunoașterii se mută din loc în loc, de la o generație la alta, iar în zilele noastre și mai iute. Dar nici omul, nici societatea nu sînt simple mașini de prelucrat informație, așa cum fiziologul sau economistul — din unghiul gestiunii și controlului — ar fi înclinați poate uneori să creadă. Este vorba de o primă aproximare pe care ne-o oferă instrumentele științei contemporane, extrem de utilă pentru procese simple de auto-reglare, pe baza unor mecanisme ce au fost identificate de cibernetică, în om, natură și mașini. Dar gînditorul, cu toată încrederea sa în știința pozitivă, face apel la filozofie în acest punct delicat, pentru a ne aminti atît natura socială și neimitabilă a omului, precum și la teoria cunoașterii care ne semnalează că utilizăm și alte demersuri decît algoritmii ce pot fi programabili la mașini. Mesajul cărții este clar : vrem să înțelegem mai bine societatea contemporană ; vrem să ne însușim mai bine strategiile de dezvoltare ; vrem să avem acțiuni politice eficiente; nimic nu se poate gîndi fără luarea în considerare a mersului științei și tehnologiei. Ele nu figurează ca factori externi ce exercită influențe, ci se afirmă ca factori interni ai proceselor sociale și chiar politice. Dezvoltarea economică riguroasă și completă înseamnă folosirea deplină a potențialului științei și tehnologiei. Dar — ne atrage atenția prof. Valter Roman — știința și tehnologia, în afara similitudinilor pe care le au cu celelalte activități umane și cu producția industrială, au și cerințe specifice, manifestînd legități aparte, care trebuiesc cunoscute și respectate. Politica și planificarea științei sînt necesare, dar dau fructe adevărate numai atunci cînd țin seama de mecanismul intim al producerii cunoștințelor științifice, o temă ce este departe de a fi complet elucidată.

Științele sociale nu stau ca o cenușăreasă în colțul mării scene ai cărei eroi sînt științele naturii cu rezultatele lor spectaculare. Ele au progresat enorm în ultimele decenii. Istoria contemporană le oferă materia lentă a unor experiențe fără precedent. Actualitatea lor este impusă de complexitatea fenomenelor ce se desfășoară în societate și a multiplelor căi ale dezvoltării economice și sociale. Spre deosebire de alți autori de studii despre revoluția tehnico-științifică, ce le rezervă un rol secundar, făcîndu-le doar beneficiare tîrzii ale metodelor, caracterizate de rigoare, ale științelor naturii, V. Roman relevă rolul specific major al științelor sociale cu o încredere stimulatoare pentru mulți cercetători.

Mircea MALIȚA

*) Valter Roman, Echilibru și dezechilibru, Ed. științifică și enciclopedică, 1978, 524 p.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Evoluții în gîndirea economică din țările în curs de dezvoltare (II)

ÎN GÎNDIREA din statele în curs de dezvoltare se relevă o diversitate de opinii cu privire la rolul și locul planificării în viața social-economică a unei țări. Odată cu aceasta există însă aproape un consens unanim în ceea ce privește recunoașterea necesității utilizării planificării — mai ales pentru țările care au moștenit de la vechile regimuri o situație economică precară — drept instrumentul principal al statului în efortul de eradicare a subdezvoltării și, în același timp, drept principalul mijloc de elaborare a strategiei și tacticii de dezvoltare economico-socială a națiunii.

Este un fapt confirmat de viață că în practica lor social-economică aceste state folosesc tot mai mult pîrghiile planificării. Ele elaborează planuri de termene scurte sau de perspectivă în care sînt înscrise obiective economico-sociale fundamentale, asigurarea unor condiții de viață materiale și spirituale mai bune pentru populație. Studiind experiența existentă (îndeosebi cea din țările socialiste), țările lumii a treia elaborează aceste planuri și alcătuiesc prognoze, pornind, de regulă, de la condițiile lor specifice. „Noi putem deci considera — remarca economistul camerunez S. N. Sinkam — că metodele de planificare sau previziune a procesului de dezvoltare sînt foarte larg răspîndite în ansamblul zonelor unde se pune problema creșterii pornind de la un nivel slab al producției"[1]). Totodată, se atrage atenția asupra specificității utilizării planificării în diferite zone și țări ale lumii. În aceste condiții, pe drept cuvînt, economistul american A. Waterstone consideră că, „alături de imn și de drapel, planul național constituie în prezent simbolul suveranității și al modernizării tinerelor state"

Trebuie însă subliniat că ceea ce preocupă în mod deosebit pe cercetătorii și oamenii politici din țările lumii a treia nu este atît problema necesității planificării, aceasta fiind considerată, în cele mai multe cazuri, de domeniul evidenței, ci eficiența acesteia în condițiile specifice fiecărei țări*). Așa cum remarca Jawaharlal Nehru, oricît de importantă ar fi elaborarea planului pentru dezvoltarea țării, hotărîtoare rămîne executarea lui. „Noi — spunea remarcabilul om de stat indian — am devenit experți în confecționarea planurilor, acum adevărata problemă nu constă în planificare ci în executarea planului". Distincția aceasta, subliniază la rîndul său S. N. Sinkam, este de mare importanță întrucît nu de puține ori, considerîndu-se elaborarea planului „prioritatea priorităților", se pierd din vedere unele măsuri de execuție a planului.

Care sînt obiectivele economice strategice și tactice ce stau în fața planificării, a dezvoltării în general? Din gama largă a acestora se cuvine menționat, în primul rînd, obiectivul privind dezvoltarea ramurilor de bază ale economiei — industria, mai ales, și agricultura — în vederea asigurării minimului de trai al populației și sporirii apoi cît mai rapide a acestuia, obiectivul creării condițiilor necesare făuririi unei economii capabile să progreseze, să devină competitivă în relațiile internaționale. Așa cum sublinia Leopold Sedar Senghor — unul din teluriile majore ale strategiei globale a dezvoltării îl constituie „realizarea diversificării producției și industrializarea economiilor acestei lumi a treia"[2]). Cei mai mulți gînditori leagă edificarea industriei naționale de însăși independența țării, de asigurarea unor condiții mai bune de viață pentru populație.

Ținînd seama de nivelul economic scăzut de la care pornesc pe calea dezvoltării industriale tinerele state, o serie de gînditori relevă, totodată, semnificația ritmului ridicat de dezvoltare, necesitatea accelerării progresului tehnico-economic și respectiv economico-social. Astfel, A. K. Das-Gupta, referindu-se la cel de-al treilea plan al Indiei, subliniază că „ceea ce este mai semnificativ (în acest plan) este rata expansiunii industriilor strategice"[3]) — electrică, a cărbunelui și chimică, esențiale în procesul dezvoltării.

În concepțiile din țările în curs de dezvoltare, problema industrializării este tratată în mod diferențiat, la fel ca și alte probleme ale evoluției economico-sociale.

FIȘE

Teoria sistemelor în management

● *În Editura tehnică și la Birkhäuser Verlag Basel a apărut cartea lui C. V. Negoiță* Management applications of system theory *(Aplicații manageriale ale teoriei sistemelor), 1979, 156 p. Obiectul cărții este expunerea ideilor teoriei moderne a sistemelor și indicarea modalităților de aplicare a lor în unele probleme ale științei conducerii. Creșterea este considerată ca dinamică, planificarea ca estimare a traiectoriei și controlul ca menținere a traiectoriei. Se pornește de la considerentul că viitorul nu este ceva ce urmează a fi descoperit, ci trebuie creat, că posibilitatea este o variabilă eficientă a nesiguranței și că o abordare globală este preferabilă uneia locale. Mesajul autorului constă în teza că teoria sistemelor poate să ne călăuzească în derivarea din premise clar formulate a unor concluzii altfel greu previzibile. Modelul este ceva parțial, el nu reprezintă întreaga realitate. Întrucît nu știm ceea ce a fost omis, sîntem nevoiți să facem presupuneri în formularea modelului. O teză de bază în carte este că determinarea „fuzzy" nu este lipsă de exactitate.*

Modele matematice în agricultură

● *O recenzie apărută în revista* FIGYELŐ *nr. 12/21.III.1979 informează despre o lucrare recent apărută în R.P. Ungară —* Modele agricole *de Pillis Pál. Lucrarea analizează posibilitățile și utilitatea aplicării tehnicii moderne de calcul în domeniul agriculturii. Se prezintă: modele agricole de ansamblu (la nivelul economiei naționale) modele de optimizare a valorificării fondului funciar (a suprafețelor agricole) și sarcinile aferente de industrializare, punîndu-se accentul pe creșterea eficienței folosirii acestor suprafețe; modele de optimizare a activității întreprinderilor agricole, în sfîrșit, modele parțiale în cadrul întreprinderilor, cum ar fi de exemplu, optimizarea conservării la frig a merelor de iarnă ș.a. Prin modelele analizate, lucrarea urmărește să contribuie la îmbunătățirea estimării cheltuielilor, calculelor legate de rentabilitatea investițiilor ș.a.*

Aspecte economico-sociale ale energiilor regenerabile

● *Revista* CAHIERS ECONOMIQUES DE BRUXELLES *(nr. 81, trim. I/1979) publică studiul* Les énergies douces et la lutte contre le chômage en Belgique : un exemple d'application de la méthode input-output, *de M'Hamed Cherif și Yvan Guillaume. Autorii își propun să găsească o metodă de evaluare a virtuților socio-economice a energiilor regenerabile, îndeosebi solară, pentru a verifica dacă nu există și alte stimulente decît rentabilitatea care să justifice investițiile aferente. De regulă, valoarea actualizată a investițiilor noi este comparată cu economia de combustibil și noua tehnologie este considerată rentabilă dacă prima este inferioară celei de-a doua. Autorii consideră că acest procedeu, logic din punctul de vedere al consumatorului individual, își pierde raționalitatea dacă este judecat prin prisma intereselor naționale de ansamblu. Un atare interes major ar fi reducerea șomajului. Folosind metoda input-output, autorii arată că făcînd abstracție de competitivitate, energia solară este dezirabilă sub aspectul ocupării forței de muncă. Din calculele lor rezultă că, la o producție a colectoarelor solare echivalentă cu numai 1 la sută din totalul electricității produse, i-ar corespunde în anul 2000 cel puțin 390 noi locuri de muncă.*

Netezirea asperităților sau vocabularul „recesiunii"

● *Astăzi, scrie Herbert Stein în articolul* The next „Recession", *apărut în* THE AER ECONOMIST, *ian. 1979 (publicat de American Enterprise Institute for Public Policy Research), există un acord general între economiști asupra aprecierii că economia S.U.A. se îndreaptă în 1979 spre un declin. Previziunea a fost realizată atît pe baza analizei principalelor categorii de cheltuieli, așa cum rezultă din evidența existentă, cît și a deducerii comportării cere-*

În direcția amintită există opinii diferite, reflectînd stări de lucruri deosebite. De exemplu, într-un studiu elaborat de economiști latino-americani sub egida CEPAL se subliniază că la începutul deceniului al șaselea s-a conturat în această zonă a lumii o concepție asupra dezvoltării economice care răspundea unor cerințe imperative. S-a format „imaginea unui progres continuu bazat pe industrializarea asociată cu reforme socio-economice îndrăznețe". Prin accentuarea procesului de industrializare se urmăresc impulsionarea ritmului de creștere economică, modificarea structurilor intersectoriale și ocupaționale, repercusiuni favorabile asupra procesului de urbanizare, asupra dezvoltării tuturor compartimentelor vieții sociale. Pornind de la aceste considerente „planurile (elaborate de țările Americii Latine — n.n.) atestă o hotărîre clară în direcția procesului de industrializare". Este de remarcat, totodată, că în unele state în curs de dezvoltare se acordă prioritate industriei grele, în special celei de prelucrare a metalelor.

În alte țări ce și-au cîștigat independența politică se consideră că pentru etapa actuală eforturi esențiale trebuie să fie îndreptate spre agricultură, urmînd ca în perspectivă, după ce se vor crea condițiile necesare, să se treacă la edificarea unei industrii naționale moderne. Astfel, Julius K. Nyerere, recunoscînd însemnătatea dezvoltării industriale a țării, afirmă că pentru Tanzania „dezvoltarea nu poate începe cu industria"... „deoarece noi nu avem mijloacele necesare pentru edificarea unor industrii moderne în țara noastră. Noi nu avem nici finanțele și nici know-how-ul tehnic necesare". De aceea, el consideră că „pentru moment agricultura este baza dezvoltării" societății tanzaniene [4]).

În acest context, merită atenție și părerile diferite cu privire la relația dintre industrie și agricultură, atît sub raportul ponderii în crearea venitului național, cît și sub aspectul ordinii de prioritate în marșul dezvoltării. Unele opinii se pronunță în favoarea rolului prioritar al industriei ; altele ținînd seama de starea de subnutriție a unei părți însemnate a populației din țara respectivă — și de alte condiții specifice — înclină balanța în favoarea agriculturii, cel puțin pentru o anumită perioadă. Cei mai numeroși economiști sînt însă de părere că cele două ramuri de bază ale economiei nu trebuie opuse ci, în mod organic, urmează să se dezvolte împreună, una condiționînd-o și sprijinind-o pe cealaltă. În acest sens, brazilianul Josué de Castro arăta că : „Tendința dominantă a unor economiști este să se concentreze la început toate eforturile asupra oțelului, adică asupra industrializării, colectivitatea urmărind atunci să participe prin sacrificiile ei la opera de regenerare națională. Este ceea ce se numește a plăti prețul progresului... Acest preț nu trebuie să fie nici exagerat, nici prea exclusiv, căci realitatea socială se reflectă mai puțin în economie decît în expresia social-economică a unui popor. Dilema nu poate fi soluționată consacrîndu-ne numai pîinii sau numai oțelului, ci simultan pîinii și oțelului, în proporțiile impuse de circumstanțele sociale și de disponibilitățile financiare ale momentului" [5]).

Adepții unei asemenea opinii atrag atenția că sublinierea rolului industriei în structura economică a societății nu trebuie în nici un caz însoțită de subestimarea agriculturii, pe motiv că ponderea mare a acesteia în venitul unei țări ar fi sinonimă cu starea de înapoiere economică. Mulți economiști remarcă gînditorul indian Jadish Bhagwati — „au tendința de a subestima importanța îmbunătățirii sectorului agricol în dezvoltarea economică. Dar agricultura și industria nu sînt deloc incompatibile. Desigur, ele își și dispută resursele naționale dar aceasta nu înseamnă că cei care insistă asupra necesității de a dezvolta agricultura se opun neapărat industrializării" [6]).

prof. dr. Ion BULBOREA

*) Este de menționat că sînt astăzi țări considerate slab dezvoltate cu o bogată tradiție în elaborarea planurilor de dezvoltare economico-socială. De pildă, istoria planificării în India a depășit vîrsta unui sfert de secol, în Guineea și Camerun se apropie de două decenii, o bogată experiență au și alte țări africane precum și țările Americii Latine.

[1]) Samuel Nana — Sinkam, Pays candidats au processus de developpement, Mouton, Paris. La Haye, 1975, p. 190.

[2]) Leopold Sedar Senghor, L'Afrique et le nouvel ordre économique mondial. Revue française d'études politiques africaines, nr. 128/1976.

[3]) A. K. Das-Gupta, Planning and Economic Growth, London, George Allen, and Unvin, L.T.D., p. 68.

[4]) Julius K. Nyerere, Op. cit. pag. 26 ; 29 ; 33.

[5]) Josue Castro, Geografia foamei. Dilema braziliană, Ed. Politică, București 1965 p. 279.

[6]) J. Bhagwati, L'Economie de pays sous développées, Paris 1966 p. 147.

---

rii din oferta monetară recentă sau presupusă. Problema ce se pune, arată H.S., este dacă declinul va constitui o recesiune sau nu. În perioada postbelică National Bureau of Economic Research a considerat drept „recesiune" un declin a) care se întinde cel puțin pe două trimestre și b) în cadrul căruia PNB-ul real a fost într-un trimestru sub nivelul anului anterior. După opinia autorului, a doua condiție nu se va îndeplini și, în consecință, anul 1979 și începutul lui 1980 va cunoaște doar un declin ușor. Cum termenul „recesiune" poartă conotații emoționale și politice, spune H.S., Alfred Kahn sugerase să fie înlocuit prin cuvîntul „banană". O expresie mai bună ar fi, după H.S., cea de „homely baby" (bebeluș fără farmec), deoarece demarcația între fără farmec, urît și frumos este cu totul subiectivă. Iată într-adevăr o soluție „inovatoare plină de subtilități...

● *Ultimul număr al revistei trimestriale* ESTUDIOS DEL TERCER MUNDO (Cercetări asupra *lumii a treia) este consacrat problemelor* noii ordini internaționale, *temă care reflectă preocupările permanente ale Centrului de cercetări economice și sociale ale lumii a treia din Mexic. Revista conține : Introducción general al informe RIO (Introducere generală la documentul Restructurarea ordinii internaționale) de Jan von Ettinger; El patrón de acumulación de capital en América Latina (Modelul acumulării capitalului în America Latină), de Jouan Carlos Bossio și Oscar-René Vargas — care a constituit referatul introductiv al unei reuniuni a specialiștilor din țările Americii Latine, convocată pentru a evalua documentul RIO, îndeosebi sub unghi de vedere regional. Toate celelalte studii se ocupă de un aspect sau altul al realizării noii ordini internaționale. Pedro Paz tratează problemele finanțării internaționale a dezvoltării ; Hector Cuadra — aspectele juridice ; Carlos J. Moneta — utilizarea simulării globale ca instrument politic în sistemul mondial; Oscar-René Vargas — prezentarea generală a reuniunii latino-americane RIO. Revista cuprinde și lista participanților la reuniunea RIO (Restructurarea ordinii internaționale).*

Între economisire și utilizare rațională

● *Este o distincție pe care o face René Lucien în LE MONDE din 7/IV/1979 în legătură cu actuala „criză a energiei". Autorul consideră, înainte de toate, că ar fi binevenită disiparea „iluziei" că energia solară, bioconversiunea sau geotermia ar putea*

FIȘE

înlocui în curînd petrolul. La sfîrșitul secolului aceste energii noi nu vor putea asigura mai mult de 5 la sută din nevoi. Cu materialele actuale ar trebui o mie de metri pătrați de captori pentru a produce o putere echivalentă celei a unui motor de camion. În ce privește economisirile, autorul le găsește binevenite și necesare, cu condiția să nu aibă caracterul „conjunctural" și „brutal" care „frustrează" pe consumator și îl incită să „trișeze". El propune o acțiune împotriva risipei care să se bazeze pe reglementare și informare, pe mobilizarea competenței inginerilor în ameliorarea performanțelor energetice ale materialelor, vehiculelor și mașinilor. Conform opiniei autorului, utilizarea organizată a competențelor în vederea obținerii unui consum mai rațional de energie ar asigura în 1985 cel puțin zece la sută din consumul, total de energie. Un adevărat „zăcămînt" de energie, conchide R. L., dar care cere investiții pentru a fi exploatat — investiții bănești, dar și de inteligență.

Pe agenda UNCTAD V

INTENSIFICAREA PROTECȚIONISMULUI ȘI INTERESELE ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE (I)

RENAȘTEREA protecționismului în politica comercială a țărilor capitaliste dezvoltate reprezintă una din cele mai grave probleme cu care este confruntat în prezent comerțul mondial. Sesiunea a XXXIII-a a Adunării generale a O.N.U. a adoptat cu o majoritate covîrșitoare de voturi o rezoluție care condamnă măsurile protecționiste aplicate de țările capitaliste dezvoltate și cheamă aceste țări să lichideze în cel mai scurt timp această practică îndreptată împotriva exportului țărilor în curs de dezvoltare. De asemenea, protecționismul constituie o problemă majoră pe agenda celei de a V-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, care se va desfășura pe tot parcursul lunii mai la Manila.

Obstacol în calea unei noi diviziuni internaționale a muncii

TENDINȚA spre protecționism, promovată de cercurile interesate în limitarea acelor importuri care concurează sectoarele mai puțin eficiente ale producției interne, frînează dezvoltarea comerțului internațional, constituind un obstacol în calea realizării unei diviziuni internaționale a muncii juste și raționale. În ultimii ani asistăm la o intensificare a protecționismului în țările capitaliste dezvoltate. În anii 1970, restricțiile comerciale în aceste țări au cunoscut o largă răspîndire atingînd dimensiuni amenințătoare. Un astfel de val de măsuri protecționiste nu a fost cunoscut din perioada anilor '30. Măsurile respective în domeniul produselor textile și confecțiilor au fost considerabil întărite. Comerțul cu produse siderurgice pe cele două piețe principale — S.U.A. și Comunitatea Economică Europeană— a fost supus unor limitări severe. S-au accentuat presiunile protecționiste în industria chimică.

Este de remarcat că protecționismul care, la început, a afectat textilele, confecțiile și încălțămintea, ramuri în care țările capitaliste dezvoltate sînt, în ansamblu, dezavantajate pe planul concurenței față de țările în curs de dezvoltare, se extinde, în prezent, la ramuri în care aceste două grupe de țări au condiții comparabile și chiar în ramuri cu tehnologie de vîrf. Trebuie să remarcăm însă că, spre deosebire de anii '30, protecționismul actual nu are un caracter generalizat ; cea mai mare parte a comerțului internațional nu a fost pînă acum afectată de noile măsuri restrictive. Situația însă rămîne periculoasă, cu atît mai mult cu cît măsurile protecționiste se pot extinde cu repeziciune.

Protecționismul se manifestă în prezent nu numai cu o vigoare sporită, dar capătă și trăsături noi. Formele protecționismului anilor '70 se deosebesc de cele ale protecționismului anilor '30. În anii '30 „toți erau împotriva tuturor", iar între vechile puteri industriale s-a purtat un adevărat război comercial. Protecționismul actual are un caracter selectiv, fiind îndreptat, în primul rînd, împotriva „celor noi" — a celor mai activi concurenți din rîndul țărilor în curs de dezvoltare și a Japoniei. „Neoprotecționismul", care se manifestă în principal în domeniul măsurilor netarifare, îmbracă forme subtile, ocolește de cele mai multe ori regulile existente ale comerțului internațional, stabilite în cadrul GATT, recurgînd la restricții „convenite", inclusiv la restricțiile „voluntare" la export.

Proliferarea măsurilor protecționiste în țările capitaliste dezvoltate reprezintă o încălcare flagrantă a angajamentului pe care și l-au asumat aceste țări de repetate ori de a menține „statu quo" în ce privește restricțiile comerciale față de țările în curs de dezvoltare și, cu atît mai mult, o abatere de la tendința de liberalizare a comerțului internațional din perioada postbelică.

Cauzele recrudescenței protecționismului sînt complexe. Măsurile protecționiste sînt adesea motivate în Occident prin persistența fenomenelor de criză economică, care au drept corolar sporirea alarmantă a șomajului. Se încearcă folosirea arsenalului protecționist pentru a resorbi șomajul devenit insuportabil, pentru a contracara efectele combinate ale recesiunii și inflației. În acest fel se urmărește trecerea poverii crizei asupra țărilor partenere, în special asupra țărilor în curs de dezvoltare.

Actuala politică protecționistă a țărilor occidentale nu este numai un simptom al crizei. Ea are rădăcini mult mai profunde, care datează de mai multă vreme. Valul protecționist își are originea, înainte de toate, în faptul că în industriile țărilor capitaliste dezvoltate nu s-au operat ajustările structurale impuse de schimbările intervenite în condițiile concurenței internaționale (creșterea și diversificarea exporturilor competitive de produse finite și semifinite provenind din țările socialiste și țările în curs de dezvoltare, sporirea competitivității produselor japoneze de export etc.). Măsurile protecționiste sînt solicitate adeseori de industrii care n-au reușit în anii de relativă stabilitate economică să se adapteze la realitățile schimbătoare ale concurenței și care, în momentul în care conjunctura economică se deteriorează, constată că nu sînt în măsură să susțină concurența cu importurile provenind frecvent de la producători noi. Criza economică de la mijlocul anilor '70, cea mai puternică din anii postbelici, a pus în evidență în mod acut și brutal neajunsurile structurale ale producției industriale în țările capitaliste dezvoltate, neajunsuri estompate într-o măsură mai mare sau mai mică de „boom-ul' de după război, provocînd accentuarea bruscă a presiunilor protecționiste.

Este evident însă că dificultățile economice cu care sînt confruntate țările capitaliste dezvoltate nu pot fi soluționate prin măsuri protecționiste. Din contră, aceste măsuri sînt de natură să agraveze situația lor economică ; protecționismul se întoarce împotriva țărilor care-l folosesc. Măsurile comerciale restrictive, aplicate de țările capitaliste dezvoltate în scopul apărării locurilor de muncă în anumite sectoare determină scăderea folosirii forței de muncă în alte sectoare care lucrează pentru export, datorită reducerii puterii de cumpărare a țărilor contra cărora se aplică măsurile protecționiste, în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare. În același timp, măsurile protecționiste alimentează inflația în țările capitaliste dezvoltate, împiedicînd aprovizionarea cu produse mai ieftine din import.

Nu poate fi pierdut din vedere nici faptul că proliferarea măsurilor protecționiste comportă riscul unui război comercial de pe urma căruia nimeni nu ar avea de cîștigat, ci toți ar avea de pierdut.

„Modernizarea" protecționismului

PROTECȚIONISMUL ACTUAL s-a adaptat la noua situație din economia mondială „modernizîndu-se". În perioada crizei economice din anii '30, creșterea protecționismului s-a manifestat prin sporirea taxelor vamale la majoritatea produselor. Acest fenomen nu s-a produs însă în cadrul actualului val de

măsuri protecționiste, ceea ce se explică prin faptul că în condițiile actualelor cursuri valutare fluctuante, taxele vamale au devenit, în general, un instrument protecționist mai puțin important. Cursurile valutare au fluctuat considerabil, înregistrîndu-se destul de frecvent oscilații ale acestor cursuri de 10—20% într-o perioadă scurtă. Drept rezultat, tarifele vamale au pierdut într-o măsură importantă eficiența lor ca regulator al comerțului internațional. În această situație, noile măsuri protecționiste se aplică îndeosebi în sfera netarifară. „Neoprotecționismul" îmbracă o multitudine de forme atît tradiționale, cît și noi : aplicarea unilaterală de restricții cantitative și de alte măsuri netarifare, introducerea de restricții comerciale pe bază de negocieri, extinderea folosirii procedurilor antidumping etc.

O serie de țări capitaliste dezvoltate au introdus unilateral noi restricții (contingente de import, licențe, impozite suplimentare) la o gamă largă de produse. În toate cazurile aceste măsuri au fost aplicate în conformitate cu articolul XIX al GATT, care prevede posibilitatea recurgerii la măsuri de salvgardare în cazul perturbării pieței interne ca urmare a concurenței importurilor.

Modalitatea dominantă a protecționismului actual o constituie însă limitarea negociată a comerțului internațional. Această modalitate a protecționismului se manifestă prin restricții „convenite", sub forma restricțiilor „voluntare" la export și a acordurilor privind comercializarea ordonată, precum și prin alte mecanisme de protecție, definite, eufemistic prin noțiunea de „comerț liber organizat", care, în fapt, înseamnă împărțirea pieței în favoarea industriei autohtone și în detrimentul producătorilor străini competitivi.

Restricții negociate

RESTRICȚIILE negociate, la care țările capitaliste dezvoltate recurg tot mai des, se introduc sub amenințarea aplicării de către țările importatoare de măsuri unilaterale, de exemplu de contingente de import. Rezultatele negocierilor privind introducerea de restricții comerciale depind de raportul de forțe dintre parteneri, defavorizînd, în consecință, țările în curs de dezvoltare, care dispun de o putere de negociere mai redusă.

Restricțiile „voluntare" la export se aplică pe baza unor înțelegeri oficiale sau neoficiale, potrivit cărora țara exportatoare, la cererea țărilor importatoare, se obligă să reducă volumul exportului unui produs față de volumul exportului pe care ea l-ar putea efectua în condițiile normale ale concurenței. În ultimii ani, sub presiunea țărilor capitaliste dezvoltate, restricțiile „voluntare" la export au dobîndit o largă utilizare, devenind un instrument important de politică comercială. Se estimează că volumul comerțului afectat de restricțiile „voluntare" de export (fără comerțul reglementat prin aranjamentul relativ la produsele textile) privind produse ca oțeluri speciale, oțeluri carbon, televizoare, aparate de radio și calculatoare a depășit două miliarde dolari în 1976.

Aplicarea selectivă a restricțiilor „voluntare" la export favorizează acțiunile împotriva țărilor în curs de dezvoltare, dat fiind faptul că țările capitaliste dezvoltate afirmă, de regulă, că perturbarea pieței este provocată de țările cu costuri reduse de producție. Restricțiile de acest tip conduc la reorientarea comerțului, adeseori în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare, întrucît au drept consecință sporirea importurilor din sursele la care nu se aplică autolimitarea.

Restricțiile „voluntare" la export presupun, de regulă, crearea de carteluri în țările exportatoare cu economie de piață, în vederea repartizării cotelor de producție și export între producători și exportatori. Acest fel de restricții împiedică țările în curs de dezvoltare să beneficieze de avantajul lor pe planul competitivității, creează o mare incertitudine în domeniul comerțului internațional și influențează negativ în țările în curs de dezvoltare asupra planificării de noi investiții orientate spre export. Ele se repercutează defavorabil și asupra consumatorilor din țările importatoare, care sînt nevoiți să plătească prețuri mai ridicate pentru mărfurile importate decît în cazul absenței restricțiilor.

Acordurile privind comercializarea ordonată pot conține pe lîngă restricții „voluntare" la export prevederi privind prețurile, clauzele de salvgardare etc. Dacă în ce privește introducerea restricțiilor „voluntare" la export, gradul de amestec al guvernelor diferă de la o situație la alta, în cazul acordurilor privind comercializarea, participarea guvernelor este deschisă și oficială. Aceste acorduri au asupra comerțului internațional aceleași efecte negative ca și autolimitarea „voluntară" a exporturilor. Ele apără industria autohtonă din țările dezvoltate de concurența internațională, în special a țărilor în curs de dezvoltare.

Acordurile bilaterale și multilaterale care reglementează comerțul internațional cu produse textile reprezintă un exemplu concludent de acorduri privind comercializarea ordonată. Exportul produselor textile este supus restricțiilor pe baza unor acorduri oficiale, începînd din 1961 ; în prezent, schimburile internaționale cu aceste produse sînt reglementate prin Aranjamentul privind comerțul internațional cu produse textile, cunoscut și sub numele de Aranjamentul multifibre (A.M.F.) din 1973, prelungit printr-un protocol GATT pînă la sfîrșitul anului 1981.

Aranjamentul multifibre constituie o derogare de la prevederile GATT. Menținerea restricțiilor cantitative discriminatorii de tipul celor autorizate de acest instrument este contrară principiilor GATT. Țările în curs de dezvoltare au fost nevoite să accepte această derogare pentru a evita aplicarea de către țările importatoare a unor restricții unilaterale.

În prezent se preconizează încheierea de acorduri sectoriale privind comercializarea ordonată, după modelul Aranjamentului multifibre, și pentru alte produse (produse din piele, ale industriei electronice etc.).

Tendința de reîntoarcere la protecționism s-a materializat și în propunerile avansate nu demult privind **„comerțul liber organizat"**. Această concepție nu a fost pe deplin definită de către autorii săi, dar unele din principalele sale trăsături sînt deja evidente. Comerțul liber organizat ar presupune încheierea, într-un context global, de acorduri sectoriale privind împărțirea pieței, acorduri care ar limita pînă la anumite niveluri importul mărfurilor avînd o forță competitivă ridicată în țările capitaliste dezvoltate. Scopul acordurilor respective ar consta în evitarea creșterii șomajului în diferite sectoare și acordarea timpului necesar industriilor autohtone de a se adapta la situația economică schimbată, prin limitarea importului „perturbator", în principal din țările în curs de dezvoltare cu nivel scăzut al salariilor.

Concepția comerțului liber organizat presupune, în principal, „acorduri privind comercializarea ordonată" pe scară mondială ; adoptarea sa ar acorda unor astfel de acorduri statutul de practică general acceptată în comerțul internațional. Aplicarea acestei concepții — după cum subliniază unii specialiști — ar putea conduce la escaladarea superprotecționismului în comerțul mondial.

O expresie a protecționismului actual o constituie și lărgirea abuzivă a folosirii procedurilor antidumping. Se tinde spre folosirea acestor proceduri în scopuri pur protecționiste, în loc de a servi numai ca mijloc de luptă contra practicilor comerciale neloiale. La 1 ianuarie 1978, C.E.E. a introdus un sistem de prețuri minime la importul de produse siderurgice. Potrivit acestui sistem, importurile efectuate la prețuri inferioare prețului minim sînt supuse — pînă la încheierea procedurii antidumping — unei taxe egale cu diferența dintre prețul minim și prețul efectiv plătit.

Sistemul de prețuri minime al C.E.E. la produse siderurgice a fost conceput, în principiu, ca o măsură temporară. Odată cu instituirea acestui sistem, C.E.E. a propus tuturor țărilor exportatoare de oțel în Piața comună să încheie cu ea acorduri bilaterale vizînd stabilirea de prețuri minime acceptabile și limite privind volumul exporturilor, în vederea evitării perturbării pieței comunitare, acorduri care să înlocuiască sistemul unilateral introdus de C.E.E. la 1 ianuarie 1978. Drept rezultat, Piața comună a încheiat astfel de acorduri cu principalii exportatori de oțel în C.E.E. (Japonia, țările membre ale A.E.L.S., unele țări socialiste europene). În cazul importului din țările cu care nu s-au încheiat încă acorduri bilaterale de acest fel, sistemul prețurilor minime, instituit la 1 ianuarie 1978, rămîne în vigoare.

La 28 februarie 1978, S.U.A. au introdus de asemenea un sistem de prețuri minime la importul de produse siderurgice („prețuri de referință"). În cazul în care prețurile exportatorilor sînt inferioare prețurilor minime oficiale stabilite, se declanșează procedura pentru perceperea unei taxe egale cu diferența dintre aceste prețuri. În februarie 1978, Canada a aplicat măsuri vizînd prevenirea dumpingului pe piața oțelului și accelerarea procedurilor antidumping.

În general, numărul de măsuri antidumping, adoptate într-o serie de țări capitaliste dezvoltate, în particular în S.U.A., Canada și C.E.E., a sporit. Totuși, în unele cazuri, s-au găsit soluții acceptabile atît pentru țările exportatoare, cît și pentru țările importatoare și, în consecință, măsurile antidumping în cauză au fost abandonate.

Victor ALDEA

Construcțiile de nave: concluzii pentru 1978

POTRIVIT unor statistici britanice citate de cotidianul Financial Times, comenzile pentru nave în principalele țări constructoare au scăzut cu 34% în 1978 față de 1977, constatîndu-se în schimb o creștere a comenzilor adresate șantierelor din țările în curs de dezvoltare. Navele comandate au totalizat 13,7 mil. tdw față de 20,8 mil. tdw în 1977, aceasta în ciuda măsurilor adoptate de guvernele occidentale în sprijinul constructorilor — subvenții de natură să permită prețuri mai scăzute și condiții de credit mai avantajoase acordate cumpărătorilor. Diminuări — în ceea ce privește ponderea unor țări în totalul tonajului navelor construite — au fost înregistrate în Japonia — 6,5%, Anglia — 2,3%, Olanda — 1,8%,

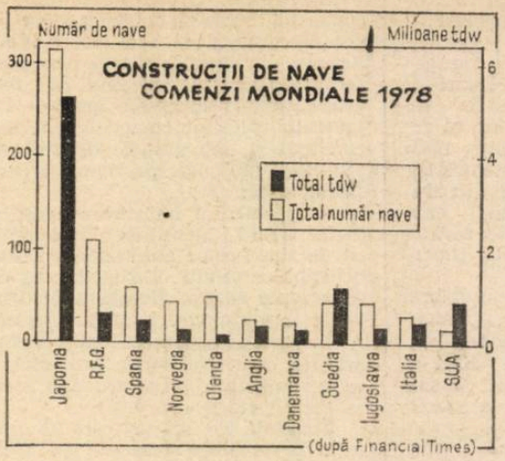

Spania — 2,9%, Norvegia — 0,7%. Au avut loc creșteri în Brazilia — cu 1,8%, Polonia — 5,9%, Suedia — 7,8%.

După cum afirmă Fairplay International — sursa citată de Financial Times — se constată în 1978 un interes sporit pentru creșterea flotei comerciale în special în R.P. Chineză, S.U.A., Brazilia, Indonezia, Pakistan, Australia, Turcia, Japonia, Italia, România, R.D. Germană, Finlanda, Republica Malgașă și altele.

În ceea ce privește petrolierele, comenzile au scăzut de la 5,6 la 4,8 mil. tdw, iar la navele pentru transport în vrac — de la 5,8 la 2,3 mil. tdw. Au crescut, în schimb, comenzile pentru nave specializate, de tip conteiner, de la 82 la 124 în 1978.

Reorientarea investițiilor japoneze

O ANCHETĂ efectuată recent asupra a 1 393 companii japoneze, de către ziarul economic Nihon Keizai Shimbun a evidențiat concluzia că investițiile în economia țării vor crește cu 3,1% în noul an financiar (aprilie 1979 — martie 1980) față de cel anterior. Se subliniază faptul că vor crește cu prioritate (+3,6%) investițiile în sectorul producției industriale de mărfuri — aspect nou în ultimii cinci ani — în timp ce, în sectorul serviciilor, creșterea va fi de numai 2,7%.

Investițiile în industria prelucrătoare vor fi orientate cu precădere către modernizarea siderurgiei, textilelor și industriei metalelor neferoase. Se prevede o reducere a investițiilor în automobile și produse electrice, la cele din urmă creșteri urmînd a se înregistra numai în ceea ce privește aparatura electronică.

Aceste orientări, precum și creșterea mai redusă a sectoarelor neproducătoare de mărfuri este pusă pe seama cheltuielilor majorate în domeniul energeticii în general și al energiei în special.

Orientări în dezvoltarea economică

Republica Cooperatistă Guyana: repere ale economiei

FOSTA colonie engleză din America de Sud — Guyana — cu o suprafață de aproape 215 mii km² și 857 mii locuitori, a fost confruntată, după obținerea independenței, în 1970, cu numeroase probleme generate atît de condiția de fost teritoriu dependent, cît și de o serie de factori interni, ca scăderea producției industriale, majorarea plăților pentru importul de țiței etc.

În ultimii ani, guvernul a adoptat unele măsuri pentru trecerea întreprinderilor străine sub controlul firmelor locale, de stat sau particulare, astfel că în prezent, 80 la sută din economie aparține sectorului de stat. De asemenea, se urmărește întărirea sectorului cooperatist, formă de organizare cu preponderență în perspectivă. A fost elaborat un program guvernamental de investiții pe perioada 1978—1981, în valoare de 1 280 milioane dolari guyanezi (circa 503 milioane dolari S.U.A.), estimîndu-se că numai 60 la sută vor fi finanțări din fonduri proprii, pentru 40 la sută apelîndu-se la surse externe. Investițiile vor finanța, în special, trei mari proiecte, două vizînd drenarea unor întinse terenuri agricole supuse în prezent inundațiilor și unul pentru irigații.

Agricultura, principala ramură a economiei contribuie cu 25 la sută la formarea P.I.B. utilizînd circa 32 la sută din populația activă. Culturile de bază sînt trestia de zahăr și orezul.

Industria se limitează la prelucrarea produselor agricole (ramura industriei alimentare contribuie cu circa 8 la sută la formarea P.I.B.) și la industria minieră (18 la sută din P.I.B.). Exploatarea bauxitei este una din principalele activități economice, Guyana fiind una din cele mai mari producătoare de bauxită calcinată din lume. Concomitent se dezvoltă și producția de alumină. Guyana exportă bauxită, alumină, zahăr brut, orez, pește, melasă, diferite alte produse alimentare. Din 1976, balanța comercială a fost deficitară, cu toate măsurile adoptate în direcția reducerii importurilor. Principalii săi parteneri comerciali sînt S.U.A., urmate de Piața comună, în cadrul căreia Anglia rămîne cel mai mare cumpărător de zahăr. În vederea diversificării relațiilor sale economice, Guyana, a trecut la lărgirea schimburilor comerciale cu țările socialiste, manifestînd, de asemenea, interes pentru dezvoltarea colaborării cu acestea.

Relațiile economice ale Guyanei cu România au la bază Acordul de cooperare economică, industrială și tehnică pe termen lung, încheiat în 1975 și Acordul comercial pe termen lung încheiat între cele două țări în anul 1976.

Elena ANGELESCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 23—27 IV 1979 a fost caracterizată, pe ansamblu, printr-o redresare a dolarului S.U.A. față de restul valutelor occidentale. Oscilația inițială a monedei nord-americane a fost determinată în principal de influența unor factori tehnici, care, ulterior, au fost anihilați în totalitate de publicarea cifrelor balanței comerciale a S.U.A. pe luna martie a.c. Reducerea deficitului lunar — 821,3 milioane dolari, față de 1 300 milioane în februarie, în special prin creșterea cu 7% a exporturilor a imprimat o mișcare ascendentă destul de accentuată **a dolarului S.U.A.** față de celelalte valute occidentale, tendință care se așteaptă — în opinia unor observatori — să continue și în perioada imediat următoare.

Yenul japonez a înregistrat cel mai ridicat procent de depreciere față de dolar, în ciuda intervențiilor repetate și destul de importante ale Băncii Centrale a Japoniei, astfel că pe 27 IV 1979 cotația de 221 yeni/1 dolar a fost cu 1,5% sub cea de pe 20 IV 1979 de 217,70 yeni/1 dolar. Factorul determinant în amplitudinea acestei mișcări a fost reducerea accentuată a excedentului comercial japonez față de S.U.A., de la 781,2 milioane dolari în februarie, la numai 286,3 milioane dolari în luna martie. **Lira sterlină** a început să fie tot mai mult afectată de alegerile parlamentare, astfel că nivelul de 2,0550 dolari/1 liră de la sfîrșitul săptămînii era cu 1,1% sub închiderea de referință de 2,0775 dolari/1 liră. După ce a atins un nivel de repreciere față de dolar de circa 1,71 franci/1 dolar (+ 0,5%) pe 25 IV 1979, **francul elvețian** s-a depreciat continuu spre sfîrșitul intervalului analizat,

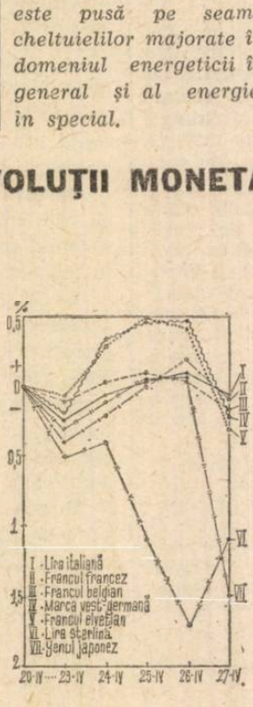

astfel că la închidere era tranzacționat la circa 1,7250 franci/1 dolar (depreciere cu 0,3%).

Marca vest-germană — cu o cotație de 1,9050 mărci/1 dolar pe 27 IV 1979, a înregistrat și ea pe ansamblu o depreciere de aproape 0,3% în relație cu dolarul (1,90 mărci/1 dolar pe 23 IV 1979). Nivelul **francului belgian** de la sfîrșitul săptămînii, de 30,15 franci/1 dolar a reprezentat o depreciere de 0,2% față de 30,08 franci/1 dolar în 20 IV 1979. **Francul francez** și **lira italiană** au cotat la închiderea perioadei analizate în ușoară depreciere față de dolar (circa 0,1%) respectiv la 4,36 franci/1 dolar și 845,50 lire/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 10,875% la cele în eurodolari, 5,875% la cele în euromărci vest-germane și 2,25% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o creștere aproape continuă, astfel că al doilea fixing din 27 IV 1979, de 243,70 dolari/uncie a fost cu 7,30 dolari/uncie peste cel corespunzător din 20 IV 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27 IV, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 20 IV a.c.

R. S. Cehoslovacă

PRIORITĂȚI ÎN STRATEGIA ECONOMICĂ

LA APROAPE trei decenii și jumătate de la eliberare, Republica Socialistă Cehoslovacă prezintă imaginea unei țări industriale dezvoltate, cu o agricultură de înaltă productivitate; din totalul populației ocupate în economia națională, de 7,2 mil. persoane, numai circa un milion sînt ocupate în agricultură. În aceste condiții accentul principal în activitatea economică este pus pe latura sa calitativă, pe perfecționarea activității de conducere, pe creșterea eficienței producției și a competitivității produselor.

După cum s-a subliniat la Plenara a 12-a a Comitetului Central al Partidului Comunist Cehoslovac (4—5 decembrie 1978), linia strategică elaborată de partid în domeniul politicii economice este orientată spre creșterea eficienței și a calității muncii. Realizarea acestui obiectiv își găsește expresia, de exemplu, în creșterea în 1978 a producției industriale în proporție de 85% pe seama productivității muncii și în reducerea cheltuielilor materiale în industrie cu 0,9%.

În anul 1978 într-o serie de întreprinderi și centrale a început experimentarea unui sistem perfecționat de conducere; în cadrul acestuia se accentuează rolul planurilor de lungă durată și al planurilor cincinale față de planurile anuale, pentru a permite centralelor industriale să înfăptuiască măsuri complexe și de durată, îndreptate spre ridicarea eficienței și calității muncii.

A fost stabilită, de asemenea, o nouă ierarhizare a indicatorilor de realizare a planului, cel al producției globale rămînînd numai ca indicator orientativ. Criteriul principal al realizării planului devine producția marfă livrată pe destinații (export, investiții, fondul pieței), de îndeplinirea sa depinzînd în cea mai mare măsură crearea fondurilor de stimulare materială a oamenilor muncii. Totodată, în întreprinderile în care s-a introdus experimental noul sistem, din realizări se deduce valoarea producției pentru care s-au primit reclamații calitative din partea beneficiarilor, fapt care afectează fondurile destinate stimulării materiale.

Măsurile aplicate în cadrul experimentului sînt astfel concepute încît să asigure prioritate rezolvării problemelor eficienței și calității producției și să contribuie la întărirea disciplinei de plan. În contextul acestor eforturi de perfecționare s-au obținut succese notabile în toate domeniile activității economice, și în primul rînd în industrie. Industria cehoslovacă a realizat în anul 1978 o producție globală de 583 miliarde coroane, ceea ce reprezintă o creștere de 5% față de anul precedent, iar productivitatea muncii a crescut cu 4,2%.

Orientarea spre îmbunătățirea eficienței și a calității în domeniul industriei se materializează prin concentrarea efortului de cercetare și investiții spre dezvoltarea unor producții prioritare, și anume: mașini-unelte cu comandă numerică, prese, mașini textile, autocamioane, utilaje pentru centrale electrice nucleare, semiconductori și produse ale microelectronicii, utilaje pentru exploatarea la zi a zăcămintelor de cărbune, mașini pentru prelucrarea maselor plastice și a cauciucului, elemente hidraulice, piese de schimb ș.a. Dezvoltarea și creșterea ponderii acestor sectoare are loc în condițiile limitării sau reducerii producției unor produse fără perspective ori cu eficiență redusă.

În anul 1978 volumul producției subramurilor prioritare a cunoscut un ritm de dezvoltare mai rapid decît pe ansamblul industriei, respectiv de 10,3%; dintre acestea menționăm producția de prese, care a înregistrat un spor de 24,4%, cea de mașini pentru prelucrarea maselor plastice și cauciucului — cu 21,6%, de semiconductori și produse ale microelectronicii — cu 22,5%, de sisteme moderne de telecomunicații — cu 18,8%.

O ATENȚIE DEOSEBITĂ se acordă intensificării în continuare a producției agricole, al cărei volum aproape s-a dublat în ultimele trei decenii, în condițiile reducerii cu peste 7% a suprafețelor agricole și de peste două ori a efectivului lucrătorilor ocupați în acest sector al economiei. După cum s-a arătat recent la congresul cooperativelor agricole din Cehoslovacia, în perioada 1976—1978 volumul anual al producției de cereale a depășit cu aproximativ 800 mii de tone (respectiv 8,4%) nivelul său mediu din 1971—1975, anul trecut obținîndu-se o recoltă medie de peste 40 chintale de cereale la hectar.

Principalele orientări stabilite în dezvoltarea agriculturii se referă la creșterea intensivă a vitelor și — strîns legat de aceasta — la extinderea suprafețelor cultivate cu plante furajere perene și la intensificarea folosirii pășunilor și a luncilor; concomitent, capătă prioritate sporirea producției de oleaginoase, îmbunătățirea situației în cultura sfeclei de zahăr, în producția de legume și fructe — toate acestea pe fondul modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii, al concentrării producției agricole și adîncirii specializării acesteia. În sfera preocupărilor intră, de asemenea, ridicarea nivelului pregătirii cadrelor din agricultură, folosirea judicioasă a diferitelor pîrghii stimulative (de pildă, se prevede ca prîntr-o mai bună diferențiere a prețurilor de achiziție pentru produsele agricole să se influențeze asupra creșterii calității acestora și să se determine o folosire mai rațională a furajelor concentrate). În ultima analiză, orientările și măsurile menționate vizează satisfacerea la nivel tot mai înalt a necesităților alimentare ale populației, reducerea și chiar sistarea importurilor de materii prime agricole și articole alimentare, care pot fi produse în țară.

PLANUL DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ pe anul în curs include, ca obiectiv principal, asigurarea dezvoltării continue și armonioase a economiei naționale a R. S. Cehoslovace. Venitul național urmează să crească în anul în curs cu circa 4,3% față de 1978, în condițiile sporirii cu 4,5% a producției industriale globale, cu 5,8% a volumului lucrărilor de construcții și cu 3,8% a producției agricole globale. Pe baza ridicării productivității muncii se va asigura 96% din sporul prevăzut al venitului național. Concomitent se creează condițiile necesare pentru creșterea producției agricole, mărirea eficienței exportului, avîndu-se în vedere îmbunătățirea în continuare a nivelului de trai al populației în concordanță cu rezultatele obținute în economie.

În cadrul industriei cele mai dinamice creșteri față de 1978 sînt planificate în construcții de mașini (6,9%), în industria materialelor de construcții (5,6%) și energetică (4,9%). În domeniul energeticii se pune un accent deosebit pe economisirea combustibililor, stabilindu-se ca obiectiv principal reducerea consumului în centralele electrice la 390,5 g.c.c per kWh în acest an și la 387 g.c.c. în 1980.

În sfîrșit, se urmărește utilizarea optimă a potențialului economic pe linia apropierii și egalizării nivelului de dezvoltare a celor două republici, asigurîndu-se un ritm mai rapid de dezvoltare în R.S. Slovacă (creșterea cu 5,6% a produsului social total), comparativ cu R.S. Cehă (+3,5%).

EVOLUȚIA ASCENDENTĂ a economiei cehoslovace, întărirea și diversificarea potențialului său productiv au constituit premise favorabile și pentru dezvoltarea continuă a relațiilor economice dintre România și Cehoslovacia. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea rostită la mitingul prieteniei româno-cehoslovace (24 iunie 1977) cu prilejul vizitei oficiale în România a delegației de partid și de stat a R.S. Cehoslovace, condusă de tovarășul Gustav Husak, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace, relațiile de prietenie și colaborare româno-cehoslovace **„s-au amplificat și întărit continuu în anii socialismului, ai construcției noii orînduiri în cele două țări. Așezate temeinic pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești, dezvoltîndu-se în spiritul Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre Republica Socialistă România și Republica Socialistă Cehoslovacă, aceste relații au devenit tot mai rodnice, s-au îmbogățit și diversificat în folosul ambelor noastre popoare, al cauzei socialismului și păcii în lume“.** Pe plan economic aceasta se reflectă în adîncirea permanentă a colaborării și cooperării economice, tehnico-științifice și industriale româno-cehoslovace (îndeosebi în domeniile de vîrf ale progresului tehnic, cum sînt construcțiile de mașini, metalurgia, industria chimică, electrotehnică ș.a.), în extinderea schimburilor comerciale reciproc avantajoase dintre cele două țări.

Ladislau VITICAN

Mai puțin petrol pe unitatea de produs

POTRIVIT Departamentului energiei al Statelor Unite, industria americană a devenit cu 10—15% mai eficientă sub aspectul economiei de energie, ca răspuns la majorarea prețului petrolului în ultimii cinci ani. Consumul total de energie a scăzut cu 13% pe fiecare unitate de produs realizat în S.U.A., aceasta obținîndu-se — potrivit sursei citate — prin acțiuni care sînt în mare măsură la îndemîna fiecărei întreprinderi : o mai bună izolare a recipienților, eficiență sporită la utilizarea sistemelor boiler ș.a. În ciuda reținerilor exprimate totuși de unele întreprinderi — care consideră că acțiunile de economisire necesită cheltuieli însemnate — specialiști în domeniul energiei apreciază că există încă posibilități neutilizate complet, realizabile cu eforturi minime.

Pentru statisticieni, reducerea cu 13% a consumului de energie la un produs înseamnă o modificare în tendința care a existat pînă nu demult în ceea ce privește ritmurile de creștere egale ale consumului de energie și P.N.B., ritmuri care în ultima perioadă s-au „decuplat" : potrivit analiștilor guvernamentali, în 1977 consumul de energie a crescut cu 2%, iar PNB — cu 5%.

Sistem complex de dirijare a calității

CERCETĂRI întreprinse în multe părți ale lumii au demonstrat că nivelul calității produselor finite este influențat de factori foarte diferiți care variază, de exemplu, de la calitatea materiei prime și pînă la calitatea mesei servite la cantina întreprinderii, de la rigurozitatea controlului tehnic și caracterul relațiilor în cadrul colectivului de muncă la alegerea cadrelor și elasticitatea modului de stimulare a muncii, de la calitatea instalațiilor tehnologice pînă la culoarea în care sînt zugrăviți pereții în secțiile de producție ș.a.m.d. Cum pot fi luați în considerare, într-o corelare optimă, diferențiată de la ramură la ramură, toți acești factori ?

În Uniunea Sovietică, pe baza elaborării în întreprinderi industriale a unor standarde pentru produsele lor (în urma respectării cărora produsele respective primesc marca calității), se extinde aplicarea așa-numitului „sistem complex de dirijare a calității", la diferite niveluri. Experimentat inițial cu succes în industria orașului Lvov, la începutul acestui an sistemul era introdus deja în peste 80% din întreprinderile industriale din țară. În numeroase uzine și uniuni industriale, pe baza aplicării metodelor economico-matematice și a calculatoarelor electronice, s-a ajuns de fapt la o „automatizare" a procesului de dirijare a calității.

Veriga ierarhică următoare în edificarea unui sistem pe ansamblul economiei naționale o constituie crearea unor sisteme de dirijare a calității pe ramuri. Pînă în 1980, aproximativ, se prevede punerea la punct și experimentarea unor sisteme de dirijare a calității în agricultură, în transporturi, în domeniul telecomunicațiilor, în sectorul serviciilor — ca verigi care se vor contopi, în viitor, organic în cadrul Sistemului unional de dirijare a calității.

Piața Comună: perspectiva cărbunelui

POTRIVIT Comunității Economice a Cărbunelui și Oțelului (C.E.C.O.), anul 1978 nu a adus îmbunătățiri în industria carboniferă în țările Pieței comune, în special la extracția de huilă, dată fiind criza din industria siderurgică ; acoperirea cheltuielilor prin încasări nu s-a realizat decît în proporție de 55% în Belgia, 65% în Franța, 85% în R.F.G. și 90% în Anglia. Această situație este pusă pe seama creșterii costurilor de producție — cu 10% în Franța, 18% în Anglia, 7,5% în Belgia, 5,5% în R.F.G., în condițiile nemajorării sensibile a prețurilor. Soluția a fost căutată în închiderea minelor mai puțin rentabile, fiind suspendată astfel producția la 16 mine cu o capacitate totală de 5,5 mil. tone pe an.

Se prevede însă o ușoară creștere (+2,4%) a consumului comunitar de huilă în acest an, de la 288 la 295 mil. tone, dar atingerea acestui nivel este legată de realizarea unui ritm de creștere economică de 3,5% în cadrul C.E.E., pus, de altfel, la îndoială de unii economiști occidentali. Recent, Consiliul Pieței comune a apreciat că începînd cu deceniul următor va avea loc o creștere a cererii și în acest sens a cerut țărilor membre să depună eforturi vizînd menținerea la un nivel ridicat a producției, stimularea consumului de cărbune în condițiile actualei crize energetice, impulsionarea cercetării în acest domeniu. Pe termen lung C.E.C.O. apreciază la 600 mil. tone necesitățile de cărbune ale Pieței comune în anul 2000, urmînd ca din import să se obțină circa 300—350 mil. tone.

Raportul „input-output" de energie în agricultură

NECESITATEA dezvoltării producției agroalimentare, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare în condițiile scumpirii continue a energiei consumate în agricultură, industria alimentară, transporturi, etc. determină pe specialiști să acorde atenție sporită proceselor agricole și tehnologiilor de cultură și prelucrare mai puțin energointensive. Aceasta, deoarece s-a constatat că transferarea automată a structurii producției agricole și a tehnologiilor aferente din țările capitaliste industrializate în țările în curs de dezvoltare ar necesita un consum de energie practic irealizabil.

Comparativ, de pildă, cu situația din S.U.A., unde pentru fiecare calorie de energie consumată în producția agroalimentară s-au obținut (în medie) în 1970 ceva mai mult de 0,1 calorii de energie care poate fi metabolizată de organismul omului, față de circa 0,2 calorii în 1945, pentru o serie de produse agricole principale, obținute în diferite țări, raportul respectiv oscilează între limite destul de largi (așa cum reiese din tabel), în funcție și de tehnologia folosită.

Produsul	Calorii obținute (la o calorie de energie consumată)
Batat	18
Orez (cultură tradițională)	10—36
Orez (cultură intensivă)	7,5
Cartof (cultură tradițională)	14
Cartof (cultură intensivă)	2—6,3
Grîu	3,5—15,8
Ovăz	7
Arahide	1,9— 8,7
Porumb	2,9— 5,4
Soia (boabe)	1,6— 3,0
Alge	1,2
Lapte	1,0
Concentrate din proteine de pește	0,1— 0,45
Ouă (producție intensivă)	0,4
Carne de vită (creștere extensivă)	0,35— 5,4
Carne de vită (creștere intensivă)	0,1— 0,35
Proteine obținute din petrol	0,15

Sursa : CNUCED, Le transfert de technologie, Doc. TD/B/C 6/22, 1978

Traficul aerian internațional: rentabilitate și concurență

TRANSPORTURILE aeriene internaționale cunosc în ultimii ani o evoluție favorabilă sub aspect financiar : ritmul de creștere a cifrei de afaceri globale a celor 107 societăți afiliate la Asociația internațională a transporturilor aeriene (I.A.T.A.) se redresează lent și, totodată, după deficitul înregistrat în 1975 s-a ajuns la realizarea unei rate medii a rentabilității de 2,6% în anul 1977. Totuși, opinează specialiștii, nu se poate vorbi de o situație bună atît timp cît nu se realizează o rată a rentabilității de circa 10%, ținîndu-se seama că înnoirea necesară a parcului de avioane în cursul perioadei următoare de zece ani impune investiții evaluate la circa 80 miliarde dolari.

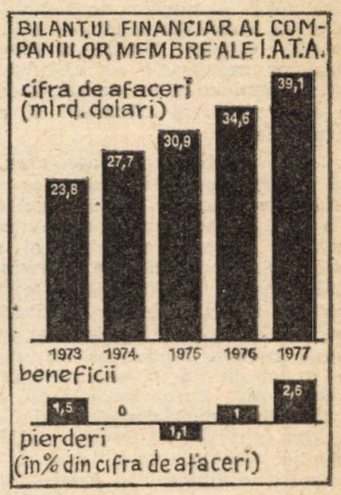

În acest context, revista **l'Usine Nouvelle** (care publică graficul de mai sus) evidențiază ascuțirea fenomenelor de concurență pe piața mondială a transporturilor aeriene internaționale, „războiului tarifelor" — declanșat anterior — adăugîndu-i-se ofensiva companiilor din S.U.A. pentru a recîștiga unele poziții pierdute.

GLOSAR

Dezechilibru fundamental

ASUPRA conținutului acestui termen economic nu există un consens. În majoritatea cazurilor însă, dezechilibrul fundamental este definit ca fiind sinonim cu un **anumit** dezechilibru al balanței de plăți, care presupune existența unei prelungiri în timp a fenomenului — el fiind legat indisolubil de criteriul duratei (cel puțin 2—3 ani) —, precum și de o serie de cauze care pot să determine permanența probabilă a efectelor acestora, avînd în vedere că atît durata trecută, cît și perspectivele de viitor ale fenomenului nu pot fi decît cu greu disociate de natura cauzelor care l-au produs.

În cazul în care, de exemplu, balanța de plăți a unei țări a fost deficitară din cauza unei recolte slabe sau a unei calamități naturale care a scos din funcțiune o serie de capacități de producție industrială, nu avem de-a face cu un dezechilibru fundamental, ci cu unul întîmplător. Dimpotrivă, se poate vorbi despre un asemenea dezechilibru atunci cînd o parte din capacitățile existente s-au învechit și nu mai pot face față exigențelor internaționale, sau cînd costurile de producție au crescut simțitor mai mult decît în alte țări.

S-a vorbit în acest sens adeseori despre dezechilibrul fundamental al economiei britanice, ca urmare între altele a fenomenului istoric al lichidării colonialismului, care a redus imperiul colonial britanic odinioară cel mai mare din lume, la fosta metropolă insulară, devenită aproape dintrodată profund dependentă de economia mondială. De-a lungul unei întregi perioade istorice, balanța de plăți a Angliei a fost deficitară, deoarece exportul de mărfuri, prestările de servicii și mișcările de capitaluri de care era capabilă economia britanică în noua ipostază nu ajungeau pentru a acoperi cheltuielile necesitate de importul de mărfuri și de rambursarea uriașelor datorii contractate de Anglia în străinătate. Dezechilibrul fundamental al economiei britanice a fost, de asemenea, consecință a dezvoltării economice inegale a țărilor capitaliste, a luptei dintre marile puteri capitaliste pentru dominația mondială.

O anumită popularizare a termenului a fost conferită dezechilibrului fundamental de vechiul statut al Fondului Monetar Internațional, care prevedea că acest organism este obligat să-și dea consimțămîntul la orice modificare a parităților monetare, efectuată de una din țările membre ale organismului, atunci cînd „s-a asigurat că modificarea este necesară pentru corectarea unui dezechilibru fundamental".

Legătura dintre dezechilibrul fundamental și modificarea parităților monetare aparține esenței acestui fenomen economic. Aceasta, deoarece de cele mai multe ori, dezechilibrul balanței de plăți nu poate fi corectat decît pe cale monetară, printr-o devalorizare sau depreciere a monedei naționale a țării în cauză. Alte posibilități — mult mai dificil de pus în practică — pentru combaterea dezechilibrului fundamental ar fi : restrîngerea importului prin majorarea taxelor vamale, stabilirea de contingente, controlul schimbului valutar etc. Asemenea posibilități au însă două tăișuri: pe de o parte, ele contribuie la lichidarea sau limitarea dezechilibrului fundamental, iar pe de altă parte au repercusiuni negative asupra economiei, ducînd la creșterea șomajului, restrîngerea utilizării capacităților de producție existente etc.

C. K.

Energie electrică din curenți marini

Oprică Milaliu, Mangalia — Pînă în prezent au fost dezvoltate tehnici pentru generarea de energie electrică prin utilizarea forței valurilor, fluxului și refluxului și a diferenței de temperatură între apele de suprafață și de adîncime. Recent o echipă mixtă de cercetători ai companiei „Kawasaki Heavy Industries Ltd." și ai Universității de Marină din Kobe a anunțat, cu ocazia unei sesiuni a Societății japoneze de fizică aplicată desfășurată la Osaka, că este pe cale de a pune la punct o tehnică pentru generarea de energie electrică utilizînd curenții oceanici. Principiul folosit este identic cu clasica „regulă a mîinii drepte" a lui Fleming : este vorba în acest caz de generarea curentului electric la trecerea unui curent marin (apa mării fiind bună conducătoare de electricitate) printr-un cîmp magnetic puternic creat de un supraconductor. Cercetătorii menționați estimează că „Curentul negru" (Kuroshio) care circulă cu o viteză de 1,5 m/s de-a lungul coastei estice japoneze, poate debita o putere de 1 500 kW dacă se folosește un cîmp magnetic supraconductor care asigură un cîmp de 31 000 Gauss. Dacă studiile pe model se vor încheia cu succes, se apreciază că ar fi posibilă construcția în zona curentului Kuroshio, a unei insule artificiale, pe care s-ar instala o centrală electrică.

Deoarece în procesul de generare a energiei electrice din apa mării se produce, prin electroliză, și hidrogen, centrala electrică respectivă poate fi combinată cu una producătoare de hidrogen, care ar fi apoi transportat pe uscat în stare gazoasă sau lichefiată, pentru a fi utilizat ca înlocuitor al petrolului. Dezvoltarea tehnologiei producerii hidrogenului este unul din cele patru proiecte majore ale „Programului de energie solară" al Japoniei, privind utilizarea unor noi surse de energie.

Populație ocupată

Elena Guță, Întorsura Buzăului — 1). Datele disponibile cele mai recente privind structura populației ocupate în cele trei sectoare, pe grupuri de țări, privesc începutul deceniului actual. Potrivit acestor date, ponderea populației ocupate în agricultură, în țările nesocialiste, era de 85% în țările cel mai puțin dezvoltate, de 55% în statele în curs de dezvoltare mai avansate și de 11% în țările industrializate. Pe ansamblul țărilor socialiste ea era în același an de 39%. În țara noastră, ponderea populației ocupate în agricultură s-a redus de la 49,1% în 1970 la 33% anul trecut, cu perspectiva de a coborî în continuare, pînă la 15—12% în 1990. Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare forța de muncă sporește de trei ori mai rapid decît în țările industrializate.

Sub raportul contribuției relative la crearea produsului intern brut, agricultura realiza în medie, în 1976, 45% din P.I.B. în țările cel mai puțin dezvoltate (52% în 1960), 21% în țările în curs de dezvoltare mai avansate (26% în 1960) și numai 6% în țările industrializate (9% în 1960). Diferențele existente între ponderea populației ocupate în agricultură și contribuția acestei ramuri la crearea P.I.B. oferă o imagine asupra decalajelor existente în productivitatea muncii în țările menționate atît în agricultură cît și în industrie.

2) Unul din factorii care contribuie la dificultatea comparațiilor internaționale ale produsului național brut al diferitelor țări îl constituie tocmai faptul pe care îl semnalați că energia consumată pentru încălzitul clădirilor în țările din zonele reci ale globului este contabilizată ca o contribuție la crearea P.N.B., în vreme ce în țările calde ea este furnizată gratuit de soare, desigur fără a fi evidențiată nicăieri.

Republica Kiribati

Anca Preda, Brașov — Republica Kiribati este numele unui stat care își va proclama independența abia în luna iulie a acestui an. Este vorba de o fostă posesiune britanică din sud-vestul Oceanului Pacific, cunoscută acum sub numele de insulele Gilbert. Teritoriul respectiv, cu o suprafață de 5,2 milioane kmp, constă de fapt din trei grupuri de insule și anume Gilbert, Line și Phoenix, cu o populație totală de 52 000 locuitori. De la 1 ianuarie 1977 în arhipelagul insulelor Gilbert a fost instituită autoguvernarea internă. Capitala noului stat va fi Tarawa (17 000 locuitori).

Economia insulelor se bazează în prezent pe exportul de fosfați (zăcămintele, exploatate de trei sferturi de secol, sînt aproape epuizate) și de copra. S-au luat măsuri pentru stimularea industriei piscicole, care ar urma să ia locul fosfaților ca principală sursă de venituri ale țării.

Promovarea exporturilor

Ioan Alexandru, Ploiești — Centrul pentru promovarea comerțului pe care guvernul italian și Confederația Industriilor italiene îl construiesc în apropiere de Milano va fi afiliat la Asociația centrelor pentru comerțul mondial, organizație cu sediul la New York, înființată acum zece ani. Crearea Centrului, care urmează a fi inaugurat anul viitor și se va alătura celor 27 asemenea centre existente deja în diverse alte țări ale lumii, se înscrie în eforturile susținute de promovare a exporturilor întreprinse de guvernul italian. Aceste eforturi au avut recent o contribuție la realizarea primei balanțe comerciale anuale excedentare a Italiei de după 1942. Centrul va sprijini în special eforturile de export ale întreprinderilor mijlocii și mici, care au o pondere foarte ridicată în economia italiană. În acest scop, Centrul comercial de la Milanofiori, dotat cu un calculator, va putea furniza exportatorilor italieni cele mai diverse informații comerciale despre piața mondială prin simpla apăsare a unui buton, în orice moment din cele șapte zile (și nopți) ale săptămînii. Este vorba de informații privind piețele externe, inclusiv perspectivele în acest domeniu, legislația comercială și vamală a diferitelor țări, cerințele specifice anumitor piețe, sistemul de asigurări, posibilitățile de traducere etc.

În același timp, așa cum relatează **Financial Times,** calculatorul va sta și la dispoziția importatorilor străini, care vor putea lua cunoștință într-o clipă de întreaga gamă de produse de export ale firmelor italiene asociate Centrului. La centrul comercial vor lucra circa 10 000 persoane.

Comisia trilaterală

Vasile Guleratu, Slobozia — La reuniunea din 22—24 aprilie a.c. a „Comisiei trilaterale", desfășurată la Tokio, dezbaterile s-au purtat între altele asupra desechilibrului balanțelor de plăți și instabilității financiare internaționale, politicii industriale în actuala situație din economia mondială, noilor evoluții din domeniul energetic și altor teme de interes comun pentru participanții din cele trei zone geografice reprezentate în Comisie (America de Nord, Europa occidentală și Japonia). La reuniunea din capitala niponă au fost prezenți circa 150 economiști, profesori universitari și industriași.

Jean Monnet

Ilie Preda, Brașov — Considerat „părintele Comunității Economice Europene" (Piața comună), omul politic francez Jean Monnet, decedat de curînd la vîrsta de peste 90 de ani, a fost primul președinte al Înaltei Autorități a Comunității europene a cărbunelui și oțelului, în perioada 1952—1955. El a demisionat din acest post pentru a se putea consacra dezvoltării cooperării între țările vest-europene. În anul 1919, Jean Monnet a fost secretar general adjunct al Ligii Națiunilor.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 18 din 4 mai 1979

— Politica României socialiste consecvent consacrată bunăstării omului, echității și păcii în lume **(N. Ionescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția fizică și netă realizate ritmic, integral **(Mihai Jurj)** 4

— Investiții. Asigurarea la termen a documentațiilor **(Gh. Ruscanu)** 6

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Noi forme de stimulare a creșterii producției destinate exportului **(G. Nicolescu)** 8

— Tîrgurile internaționale în slujba promovării comerțului și cooperării **(Ion Constantinescu)** 10

— Industria chimică românească la al III-lea Salon internațional al chimiei **(Adrian Stoica)** 10

— Lărgirea cooperării — o cerință în procesul utilizării superioare a lemnului **(lector univ. Ioan S. Pop)** 12

— Procesul circular activ. Valorificarea integrală a resurselor — criteriu prioritar în acțiunea de sistematizare a teritoriului și localităților **(dr. arh. Mircea Enache)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Standardul de stat „Analiza valorii" (II). Coordonate ale eficienței creației colective **(Petre Birișteică, D. Alex. Băleanu)** 17

TEORII ● IDEI

— Partidul Comunist Român — conducătorul poporului pe drumul socialismului și comunismului **(prof. dr. Mihai Chioreanu)** 19

— Contribuția României la războiul antihitlerist **(dr. Iosif I. Adam)** 21

— Echilibru și dezechilibru **(Mircea Malița)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Evoluții în gîndirea economică din țările în curs de dezvoltare (II) **(prof. dr. Ion Bulborea)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pe agenda U.N.C.T.A.D. V. Intensificarea protecționismului și interesele țărilor în curs de dezvoltare (I) **(Victor Aldea)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— R. S. Cehoslovacă. Priorități în strategia economică **(Ladislau Vitican)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The socialist Romania's policy, consistently devoted to people's welfare, equity and world peace **(N. Ionescu)** 1

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Fostering the growth of export assigned production **(G. Nicolescu)** 8

— International fairs in support of promoting trade and cooperation **(Ion Constantinescu)** 10

— The Romanian chemistry at the Third international chemical exhibition **(Adrian Stoica)** 10

— The circular active process. Turning the use of resources to the best account — a priority in territorial and localities systemizing **(Dr. Arch. Mircea Enache)** 13

— The Romanian Communist Party — people's leader on the way of socialism and communism **(Prof. Dr. Mihai Chioreanu)** 19

— Romania's contribution to the antifascist war **(Dr. Iosif I. Adam)** 21

— Schools — currents — economists. Some trends in the economic thoughts in developing countries (II) **(Prof. Dr. Ion Bulborea)** 24

— The U.N.C.T.A.D. V agenda. Protectionism strenghtening and the developing countries interests **(Victor Aldea)** 26

— Czechoslovak Socialist Republic. Priorities in the economic strategies **(Ladislau Vitican)** 29

DANS LE NUMÉRO

— La politique de la Roumanie socialiste, conséquemment consacrée au bien-être de l'homme, à l'equité et au paix dans le monde **(N. Ionescu)** 1

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement, efficience. Nouveaux modalités pour stimuler l'accroissement de la production pour l'exportation **(G. Nicolescu)** 8

— Les foires internationales au service de la promotion du commerce et de la cooperation **(Ion Constantinescu)** 10

— L'industrie chimique roumaine au III-ème Salon international de la chimie **(Adrian Stoica)** 10

— La processus circulaire actif. La mise intégrale en valeur des ressources — un critère prioritaire dans l'action de systématisation du territorire et des localités **(dr. arch. Mircea Enache)** 13

— Le Parti Communiste Roumain, le dirigeant du peuple sur le chemin du socialisme et du communisme **(prof. dr. Mihai Chioreanu)** 19

— La contribution de la Roumanie à la guerre antifasciste **(dr. Iosif I. Adam)** 21

— Ecoles — courants — économistes. Evolutions dans la pensée économique dans des pays en voie de développement (II) **(prof. dr. Ion Bulborea)** 24

— Sur l'ordre du jour de la V-ème C.N.U.C.E.D. Le renforcement du protectionisme et les intérêts des pays en voie de développement **(Victor Aldea)** 26

— La R.S. Tchécoslovaque. Priorités dans la stratégie économique **(Ladislau Vitican)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Политика социалистической Румынии, последовательно посвященная благосостоянию человека, справедливости и миру в мире **(Н. Ионеску)** 1

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Новые формы стимулирования роста продукции предназначенной на экспорт **(Г. Николеску)** 8

— Международные ярмарки служат делу развития торговли и сотрудничества **(Ион Константинеску)** 10

— Химическая промышленность Румынии на III-ем Международном салоне химии **(Адриан Стойка)** 10

— Активный циркулярный процесс Интегральное использование ресурсов — приоритетный критерий в деле систематизации территории и населенных пунктов **(др. арх. Мирча Енаке)** 13

— Румынская Коммунистическая Партия — руководитель народа по пути к социализму и коммунизму **(проф. др. Михай Киоряну)** 19

— Вклад Румынии в войну против гитлеризма **(др. Иосиф И. Адам)** 21

— Школы ● течения ● экономисты. Эволюции в экономическом мышлении в развивающихся странах (II) **(проф. др. Ион Булборя)** 24

— На повестке дня ЮНКТАД. V. Интенсификация протекционизма и интересы развивающихся стран **(Виктор Алдя)** 26

— Чехословацкая С.Р. Приоритеты в экономической стратегии **(Ладислау Витикан)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Star

Cele mai plăcute clipe au zburat o dată cu secundele. Aceste momente unice, irepetabile pot fi retrăite după un minut, după o zi, o lună, după un an, dacă ați fi avut prevederea să le înregistrați pe o bandă a casetofonului STAR MC 12.

CASETOFONUL STAR MC 12 este un aparat portabil, de dimensiuni reduse care înregistrează pe două piste și redă monofonic sunetele.

CASETOFONUL STAR MC 12 poate fi alimentat și de la rețeaua de 220 V. Este echipat cu un microfon, o curea pentru purtare, două cordoane (de alimentare și înregistrare-redare).

Magazinele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă casetofonul STAR MC 12 la prețul de 2 058 lei.

Recom

APARATUL DE RADIO — un tovarăș agreabil al orelor de destindere petrecute în casă !

● Buletine de știri ● Buletine meteo-rutier ● Emisiuni economice ● Emisiuni pentru copii și tineret ● Muzică populară, ușoară, simfonică ● Emisiuni de divertisment ● Teatru la microfon

Pe scurt... de toate pentru toți vă oferă aparatul de radio ! Dar dacă ați avea un radioreceptor portabil, ați avea un prieten nedespărțit !

În magazinele comerțului de stat vă așteaptă 9 tipuri de radioreceptoare portabile :

	G.U.	Preț
● Cora	1	345 lei
● Apollo	1	345 "
● Pescăruș	2	450 "
● Alfa	2	500 "
● Cosmos	3	645—740 "
● Albatros	4	800 "
● Jupiter	4	845 "
● Madrigal	4	1 150 "
● Gloria	4	1 450 "

Radioreceptoarele portabile se vînd și cu plata în 18 rate lunare. avansul fiind de numai 20%.

Lei 5

Recom

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

dezvoltarea socială

EFECT AL CREŞTERII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

Numărul 19 ● Vineri 11 mai 1979

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, A VIZITAT TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE PRIMĂVARĂ ȘI SALONUL INTERNAȚIONAL AL CHIMIEI

D 646

1979 MAJ 2 0

curier
economic legislativ

TERMENE ADMINISTRATIVE ŞI PROCEDURALE ÎN RAPORTURILE DE MUNCĂ

Termenele prevăzute în legislaţia muncii au rolul, aşa cum au toate termenele prevăzute în actele normative, să contribuie, alături de alte garanţii juridice la valorificarea şi exercitarea drepturilor şi obligaţiilor prevăzute de lege. Ele îmbină interesele unităţilor socialiste cu interesele persoanelor încadrate şi contribuie la soluţionarea la timp a diferitelor probleme ivite în executarea raporturilor de muncă, iar uneori, chiar după încetarea acestor raporturi.

Termenele procesuale au rolul de a stimula părţile raportului de muncă în valorificarea drepturilor lor şi, bineînţeles, de a sancţiona — prin imposibilitatea de a le mai exercita — orice întîrziere în efectuarea sau neefectuarea unui anumit act.

Termenul, în sensul dreptului material, este evenimentul viitor de a cărui realizare certă depind exigibilitatea sau stingerea unei obligaţii.

Termenul în sensul dreptului procesual, este durata de timp, înăuntrul căreia trebuie îndeplinit sau trebuie oprită îndeplinirea unui act de procedură.

În dreptul material nerespectarea termenului atrage decăderea din drept, adică pierderea dreptului subiectiv însuşi.

În dreptul procesual nerespectarea termenului atrage pierderea dreptului de a îndeplini un act de procedură, de a exercita o cale de atac sau de a face un anumit act.

Termenele fixate pe ani, luni sau săptămîni se sfîrşesc în ziua anului, lunii sau săptămînii corespunzătoare zilei în care au început să curgă. Excepţie fac termenele fixate pe luni care încep să curgă în zilele de 29, 30 şi 31 ale unei luni şi care se sfîrşesc într-o lună care nu are o a astfel de zi; într-un asemenea caz termenul se împlineşte în ultima zi a lunii respective.

Termenele fixate pe zile se calculează pe zile libere, ceea ce înseamnă că în calculul termenului nu se socoteşte nici ziua de începere şi nici ziua cînd ia sfîrşit termenul.

Dacă termenul ia sfîrşit într-o zi de sărbătoare legală sau în ziua în care serviciul este suspendat, termenul se prelungeşte pînă la sfîrşitul primei zile de lucru următoare.

Regula generală este aceea că termenele încep să curgă de la data comunicării actului, dacă nu se prevede alt moment ca punct de începere al calculului termenului. Dacă, de exemplu, se prevede ca punct de începere al calculului termenului data afişării, se ia ca punct de plecare această dată.

Redăm mai jos, în ordine alfabetică principalele termene cu incidenţă directă în reglementarea raporturilor de muncă.

La sfîrşitul fiecărui termen am indicat volumul şi pagina din lucrarea „Raporturi de muncă".

A

Absolvenţi

1. Absolvenţii de la învăţămîntul de zi al instituţiilor de învăţămînt superior efectuează un stagiu de:

a) **3 ani** cei din învăţămîntul tehnic;

b) **2 ani** cei din învăţămîntul universitar.

Consecinţe: aplicarea unei penalităţi civile proporţională cu perioada de stagiu neefectuată.

Reglementare: anexa la D. 54/1975.

Tratarea materiei: Vol. I, p. 51, 65.

2. Prezentarea absolvenţilor la unităţile la care au fost repartizaţi este obligatorie în termen de **o lună** de la data repartizării.

Excepţie: absolvenţii repartizaţi în învăţămînt care se prezintă la **1 septembrie** al anului în care au fost repartizaţi.

Consecinţe: aplicarea unei penalităţi civile de 5 000 lei în cazul absolvenţilor facultăţilor cu durata de studii mai mică de 4 ani, sau 8 000 lei, în cazul absolvenţilor facultăţilor cu durata studiilor de cel puţin 4 ani.

Reglementare: D. 54/1975, art. 10.

Tratarea materiei: Vol. I, p. 52.

3. Absolvenţii care îndeplinesc serviciul militar se vor prezenta la posturi în cel mult **20 de zile** de la data la care a încetat îndeplinirea obligaţiilor militare.

Consecinţe: depăşirea termenului poate atrage sancţiuni disciplinare.

Reglementare: D. 54/1975, art. 10.

4. Comunicarea locurilor de muncă de către ministere în vederea desfăşurării lucrărilor de repartizare a absolvenţilor de la învăţămîntul de zi al liceelor industriale, agricole, silvice, economice şi sanitare se face în **30 zile** de la data stabilită pentru repartizare.

Consecinţe: răspunde disciplinar persoana care deşi are în atribuţiile sale de serviciu efectuarea comunicării, nu o efectuează.

Reglementare: H.C.M. 947/1970, art. 3.

Tratarea materiei: Vol. I, p. 52.

5. Formularea cererilor de către absolvenţii liceelor de specialitate pentru repartizarea în activităţi productive tehnice, economice, sanitare se face în **5 zile** înainte de data stabilită pentru repartizare.

Consecințe : fiind un termen stabilit în favoarea celor interesați, depășirea acestuia poate avea drept efect neluarea în considerare a motivelor invocate.

Reglementare : H.C.M. 947/1970, art. 4.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 52—53.

Accident de muncă

1. Înștiințarea despre producerea accidentului se face **de îndată.**

Consecințe : răspunde disciplinar persoana care nu-și îndeplinește atribuțiile de serviciu. Nedeclararea constituie contravenție sancționată cu amendă de la 500 la 1 000 lei (art. 2, lit. k din H.C.M. nr. 2494/1969).

Reglementare : L. 5/1965, art. 11.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 161—162.

2. Cercetarea accidentului se face **de îndată.**

Consecințe : depășirea termenului constituie contravenție sancționată cu amendă de la 500 la 1 000 lei (art. 2, lit. k din H.C.M. nr. 2494/1969). Fapta constituie și o abatere disciplinară ce atrage și sancțiuni disciplinare.

Reglementare : L. 5/1965, art. 11.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 162—163.

Act adițional la contractul de muncă.

1. Obligația persoanei care a urmat o școală sau un curs de perfecționare ori de specializare de a lucra în unitate cel puțin **5 ani** de la terminarea formei de instruire.

Consecințe : obligarea persoanei la restituirea cheltuielilor de școlarizare proporțional cu timpul nelucrat la unitatea în cauză.

Reglementare : Codul muncii art. 71, L. 1/1970, art. 21.

Tratarea materiei : vol. II p. 149.

2. Acte adiționale se încheie de persoanele care urmează curs de perfecționare sau de specializare cu scoatere din producție pe o durată de minimum **3 luni.**

Excepție : persoanele trimise la specializare în străinătate încheie acte adiționale indiferent de **durată.**

Consecințe : obligarea persoanei la restituirea cheltuielilor de școlarizare proporțional cu timpul nelucrat, avînd îndatorirea de a lucra 5 ani la unitatea în cauză (art. 33 din Legea nr. 2/1971 și art. 21 din Legea nr. 1/1970).

Reglementare : L. 2/1971, art. 33.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 200—204.

Act de identitate

1. Solicitarea eliberării buletinului de identitate se face cu cel puțin **15 zile** înainte de împlinirea vîrstei de 14 ani.

Consecințe : nesolicitarea constituie contravenție sancționată cu amendă de la 200 la 800 lei (art. 27, lit. b, Legea nr. 5/1971, republicată în 1978).

Reglementare : L. 5/1971, art. 5.

2. Solicitarea eliberării unui nou act de identitate se face în **15 zile** de la data lipsei actului.

Consecințe : nesolicitarea constituie contravenție sancționată cu amendă de la 200 la 800 lei (art. 27, lit. b, Legea 5/1971).

Reglementare : L. 5/1971, art. 9.

3. Pierderea valabilității actului de identitate are loc în **15 zile** de la expirarea datei înscrierii mențiunii în act.

Consecințe : persoana se consideră că nu are act de identitate, fiind obligată a-l solicita. Nesolicitarea constituie contravenție sancționată ca mai sus.

Reglementare : L. 5/1971, art. 9.

4. Înscrierea grupei sanguine în actul de identitate se face în **3 luni** de la eliberarea actului.

Consecințe : Neprezentarea pentru constatarea și înscrierea grupei sanguine constituie contravenție sancționată cu amendă de la 50 la 200 lei (art. 27, lit. a, Legea nr. 5/1971).

Reglementare : L. 5/1971, art. 11.

Alocație de stat pentru copii

1. Persoana nou încadrată în muncă beneficiază de alocație de stat pentru copii după **3 luni** de la încadrare cu contract de muncă pe durată nedeterminată.

Consecințe : Încasarea alocației în mod necuvenit naște obligația beneficiarului de a o restitui.

Reglementare : D. 246/1977, art. 7.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 88—90.

2. Persoana a cărei contract de muncă încetează din vina sa beneficiază de alocație de stat pentru copii după **3 luni** de la reîncadrare cu contract de muncă pe durată nedeterminată.

Timp de **6 luni** după expirarea celor 3 luni de la reîncadrare, cuantumul alocației se reduce cu 50 la sută.

Consecințe : încasarea necuvenită a alocației naște obligația beneficiarului de a o restitui.

Reglementare : D. 246/1977, art. 7.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 88—89.

3. Persoana căreia i-a încetat contractul de muncă din cauze neimputabile beneficiază în continuare de alocația de stat pentru copii pînă la reîncadrarea în muncă, însă nu mai mult de **3 luni** de la data încetării contractului de muncă.

Consecințe : încasarea în continuare a alocației naște obligația beneficiarului de **a o** restitui.

Reglementare : D. 246/1977, art. 8.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 89—91.

4. Persoana care a avut concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate de la începutul anului calendaristic, nu primește alocația de stat pentru copii pe luna în curs, dacă aceste concedii, învoiri sau absențe nemotivate depășesc **12 zile.**

Consecințe : încasarea necuvenită a alogației obligă beneficiarul de a o restitui.

Reglementare : D. 246/1977, art. 12.

Tratarea materiei : Vol II, p. 96.

5. Persoana care primește alocația de stat pentru copii are obligația să comunice unității orice schimbare intervenită în situația ei, de natură să-i modifice dreptul la alocație, în **10 zile** de la modificarea situației.

Consecințe : necomunicarea atrage aplicarea de sancțiuni disciplinare iar dacă unitatea a suferit prejudicii, beneficiarul are obligația de a restitui sumele încasate necuvenit.

Reglementare : D. 246/1977, art. 15.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 99—100.

6. Sumele plătite fără temei drept alocație pot fi urmărite pentru o perioadă de cel mult **12 luni** în urmă.

Consecințe : după 12 luni unitatea pierde dreptul de a urmări pe beneficiar fiind obligată a se despăgubi de la persoana din vina căreia sumele s-au plătit necuvenit sau de la aceea care a pierdut termenul de recuperare.

Reglementare : D. 246/1977, art. 16.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 100.

Angajament de plată

1. Contestația pentru desființarea angajamentului de plată, la Comisia de judecată sau la judecătorie, în funcție de valoare, se face în **30 de zile** de la data constatării că nu datorează suma (că a fost în eroare).

Consecințe : termenul fiind de prescripție, depășirea acestuia are drept efect pierderea dreptului la acțiune.

Reglementare : Codul muncii, art. 110 și 176.

Tratarea materiei : Vol. III p. 109—111.

Apreciere

1. Aprecierea personalului economic, tehnic, de altă specialitate și administrativ se face **anual.**

Consecințe : Neefectuarea aprecierilor constituie abatere ce atrage sancțiuni disciplinare.

Reglementare : L. 12/1971, art. 17 ; D. 689/1973, art. 38.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 366.

2. Contestația împotriva aprecierilor și calificativelor se face la organul de conducere colectivă al unității în **15 zile** de la luarea la cunoștință.

Consecințe : termenul fiind de prescripție, depășirea are ca efect pierderea dreptului la acțiune.

Reglementare : L. 12/1971, art. 19; D. 689/1973, art. 39.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 365—367.

3. Soluționarea contestației de către organul de conducere colectivă se face în **30 zile** de la data prezentării contestației.

Consecințe : nerespectarea poate atrage sancțiuni disciplinare.

Reglementare : L. 12/1971, art. 19.

Tratarea materiei : Vol. 1, p. 365.

C

Carnet de muncă

1 Întocmirea carnetului se face în **30 de zile** de la încadrarea în muncă.

Consecințe : încălcarea obligației constituie contravenție sancționată cu amendă de la 300 lei la 1 000 lei (art. 23, alin. 2, lit. a, Decret nr. 92/1976).

Reglementare : D. 92/1976, art. 2.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 334.

2. Înscrierea modificărilor intervenite în executarea contractului de muncă se face în **15 zile** de la producerea modificării.

Consecințe : încălcarea obligației constituie contravenție sancționată cu amendă de la 300 lei la 1 000 lei (idem).

Reglementare : D. 92/1976, art. 6.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 335.

3. Prezentarea de către persoana încadrată în muncă a actelor care atestă schimbările intervenite în ceea ce privește starea civilă, pregătirea școlară, pregătirea profesională se face în **15 zile** de la data producerii schimbărilor.

Consecințe : încălcarea obligației constituie abatere disciplinară sancționabilă disciplinar. Dacă unitatea a suferit prejudicii va emite decizie de imputare.

Reglementare : D. 92/1976, art. 6.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 335.

4. Comunicarea către cel în cauză a rectificării din oficiu a înscrierilor și refuzul de a înscrie în carnet unele date se face în **15 zile** de la data luării măsurii.

Consecințe : încălcarea obligației constituie contravenție sancționată cu amendă de la 300 lei la 1 000 lei (art. 23, alin. 2, lit. c, Decret nr. 921/1976).

Reglementare : D. 92/1976, art. 8.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 335.

5. Formularea plîngerii la judecătorie împotriva refuzului unității de a înscrie sau de a rectifica unele date, precum și în cazul neeliberării carnetului de muncă se face în **30 de zile** de la data comunicării măsurii.

Consecințe : termenul fiind de prescripție depășirea are ca efect pierderea dreptului la acțiune.

Reglementare : D. 92/1976, art. 8.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 335.

6. Formularea plîngerii la judecătorie împotriva procesului-verbal de reconstituire a vechimii în muncă se face în **15 zile** de la comunicarea procesului-verbal.

Consecințe : termenul fiind de prescripție depășirea sa are ca efect pierderea dreptului la acțiune.

7. Formularea plîngerii la Comisia superioară de reconstituire a vechimii în muncă, împotriva hotărîrii de reconstituire a vechimii privind activitatea în cadrele militare permanente și îndeplinirea obligațiilor militare se face în **15 zile** de la data comunicării hotărîrii.

Consecințe : termenul fiind de prescripție, depășirea are ca efect pierderea dreptului la acțiune.

Reglementare : D. 92/1976, art. 19.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 339.

Cazier judiciar

1. Scoaterea din evidența cazierului judiciar a persoanelor cărora li s-a suspendat condiționat executarea pedepsei se face după **2 ani** de la expirarea termenului de încercare.

Reglementare : L. 7/1972, art. 12.

2. Scoaterea din evidența cazierului judiciar a persoanelor amnistiate se face după **2 ani** de la intervenirea amnistiei.

Reglementare : L. 7/1972, art. 12.

3. Scoaterea din evidența cazierului judiciar a persoanelor condamnate la pedeapsa privativă de libertate de cel mult 3 ani se face după **28 ani** de la data condamnării.

Reglementare : L. 7/1972, art. 12.

4. Trimiterea extrasului de pe cazierul judiciar se face în cel mult **30 de zile** de la primirea cererii.

Reglementare : L. 7/1972, art. 14.

5. Valabilitatea certificatului de cazier judiciar eliberat persoanelor fizice este de **3 luni** de la data înmînării.

Consecințe : după trecerea termenului, certificatul nu mai este valabil, neconstituind o probă legală.

Reglementare : L. 7/1972, art. 16.

6. Eliberarea certificatului de cazier judiciar se face în cel mult **10 zile** de la depunerea cererii la organul de miliție de la locul de naștere și în cel mult **30 de zile** de la depunerea cererii la organul de miliție de la locul de domiciliu.

Reglementare : L. 7/1972, art. 17.

7. Comunicarea modului de soluționare a cererii de rectificare a datelor înscrise în cazierul judiciar se face în **20 zile** de la depunerea cererii.

Reglementare : L. 7/1972, art. 20.

8. Formularea contestației la judecătorie, împotriva respingerii cererii de rectificare se face în **30 de zile** de la comunicare.

Consecințe : termen de prescripție ; depășirea are ca efect pierderea dreptului la acțiune.

Reglementare : L. 7/1972, art. 21.

În conformitate cu prevederile legale, copia de pe fișa de antecedente penale se eliberează la cererea persoanei în cauză sau la solicitarea organizațiilor socialiste interesate.

Concediu de odihnă

1. Durata concediului de odihnă este de **15—24 zile lucrătoare,** în raport cu vechimea în muncă.

Consecințe : depășirea perioadei atrage sancționarea disciplinară a celui care a acordat-o și a celui care a executat-o precum și obligarea la restituirea indemnizației încasate necuvenit.

Reglementare : L. 26/1967, art. 1.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 8—9.

2. Durata concediului de odihnă al tinerilor pînă la 18 ani este de **18—24 zile lucrătoare,** în raport cu vîrsta.

Consecințe : depășirea perioadei atrage aceleași consecințe ca mai sus.

Reglementare : L. 26/1967, art. 1 ; Codul muncii, art. 163.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 13.

3. Durata concediului de odihnă suplimentar este de **3—12 zile lucrătoare,** în raport cu condițiile deosebite ale locului de muncă.

Excepție : în unele situații anume stabilite concediul suplimentar este **mai mare de 12 zile lucrătoare.**

Consecințe : Nerespectarea perioadei legale are aceleași efecte ca mai sus.

Reglementare : L. 26/1967, art. 2.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 15—38.

4. Durata totală a concediului de odihnă rezultată din însumarea cu concediul suplimentar nu poate fi mai mare de **30 de zile** lucrătoare.

Excepție :

— în cazul desfășurării muncii în condiții deosebite, concediul total poate fi de cel mult **36 zile lucrătoare ;**

— în cazuri deosebite stabilite anume, concediul total poate fi de cel mult **39 zile lucrătoare.**

Consecințe : Nerespectarea legii produce aceleași efecte ca mai sus.

Reglementare : L. 26/1967, art. 5 ; H.C.M. 1149/1968, art. 2.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 39—40.

5. Obligația conducerii unității de a aduce la cunoștință persoanei încadrate în muncă data la care urmează să plece în concediu de odihnă se aduce la îndeplinire cel mai tîrziu cu **15 zile** înainte de plecare în concediu.

Consecințe : nerespectarea poate atrage sancțiuni disciplinare.

Reglementare : L. 26/1967, art. 16.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 48.

6. Se poate fracționa concediul de odihnă cu condiția ca una dintre fracțiuni să nu fie mai mică de **15 zile.**

Consecințe : Încălcarea poate atrage răspunderea disciplinară a celui vinovat.

Reglementare : Codul muncii, art. 126.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 52—53.

7. Se interzice efectuarea într-un an calendaristic a concediilor de odihnă cuvenite pe mai mult de **2 ani.**

Consecințe : nerespectarea atrage sancțiuni disciplinare și rechemarea obligatorie din concediu.

Reglementare : Codul muncii, art. 120 ; L. 26/1967, art. 15.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 56—59.

Concediu de maternitate

1. Femeile au dreptul la concediu de materinate plătit, compus din **52 de zile**, concediu prenatal și **80 de zile** concediu postnatal, care se prelungește cu numărul zilelor de concediu prenatal neefectuat.

Consecințe : răspunderea persoanelor vinovate de neefectuarea concediului.

Reglementare : Codul muncii, art. 155.

2. Femeile care au copii bolnavi mai mici de **3 ani** beneficiază de concedii plătite pentru îngrijirea acestora, care nu se includ în concediul de odihnă.

Consecințe : nerespectarea, atrage aplicarea unor sancțiuni disciplinare.

Reglementare : Codul muncii, art. 157.

Concurs

1. Afișarea posturilor vacante, a condițiilor de participare și a datei concursului se face cu cel puțin **15 zile** înaintea datei ținerii concursului.

Consecințe : încălcarea obligației atrage nulitatea absolută și neremediabilă a examenului sau concursului și a contractului de muncă subsecvent.

Reglementare : L. 12/1971, art. 53.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 382.

2. Afișarea și publicarea concursului în cercetarea științifică se fac în **5 zile** de la aprobarea componenței comisiei de concurs.

Consecințe : încălcarea obligației atrage nulitatea absolută și neremediabilă a concursului și a contractului de muncă subsecvent.

Reglementare : D. 689/1973, art. 17.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 75.

3. Înscrierea la concursul pentru ocuparea funcțiilor în cercetarea științifică se face în **30 de zile** de la data publicării concursului.

Consecințe : fiind un termen stabilit în favoarea persoanei, depășirea este sancționată cu nulitatea înscrierii.

Reglementare : D. 689/1973, art. 21.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 75.

4. Întocmirea referatelor asupra candidaților înscriși la concurs se face în **20 zile** de la data susținerii concursului.

Consecințe : termen relativ, nerespectarea atrage aplicarea de sancțiuni disciplinare.

Reglementare : D. 689/1973, art. 23.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 75.

5. Convocarea comisiei pentru stabilirea clasificării se face în **10 zile** de la primirea referatelor.

Consecințe : nerespectarea atrage sancționarea disciplinară.

Reglementare : D. 689/1973, art. 23.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 75.

Comisii de judecată

1. Afișarea propunerilor de candidați se face cu cel puțin **10 zile** înainte de data alegerii.

Consecințe : nerespectarea atrage sancțiuni disciplinare.

Reglementare : L. 59/1968, art. 5, republicată în 1973.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 248.

2. Alegerea membrilor se face pe termen de **2 ani** de la data alegeri.

Consecințe : funcționarea comisiei după această perioadă este nelegală, hotărîrile sale sînt nule ca fiind date fără competență.

Reglementare : L. 59/1968, art. 5.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 248.

3. Sesizarea comisiei de judecată, pentru litigii de muncă, se face în termen de **30 de zile** de la data comunicării sau de la data cunoașterii împrejurării care a determinat litigiul.

Consecințe : termen de prescripție, depășirea are ca efect pierderea dreptului la acțiune.

Reglementare : Codul muncii, art. 176.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 253.

4. Sesizarea organelor de jurisdicție a muncii pentru orice pretenții bănești se poate face în **3 ani** de la data producerii pagubei sau de la data la care drepturile trebuiau acordate.

Consecințe : termen de prescripție, depășirea avînd ca efect stingerea dreptului la acțiune.

Reglementare : L. 59/1968, art. 30 ; Codul muncii, art. 176 (2).

Tratarea materiei : Vol. III, p. 253.

5. Sesizarea Comisiei de judecată pentru abateri de la regulile de conviețuire socială, este de **o lună** de cînd cel în drept să facă sesizarea a știut cine este făptuitorul, dar nu mai mult de **un an** de la săvîrșirea faptei, iar pentru infracțiuni în care se efectuează procedura de împăciuire este de **2 luni** din ziua în care persoana vătămată sau, după caz, reprezentantul legal al acesteia, a știut cine este făptuitorul.

Consecințe : termene de prescripție, depășirea are ca efect pierderea dreptului la acțiune.

Reglementare : L. 59/1968, art. 30.

6. Încercarea împăcării părților în cazul în care împăcarea este prevăzută de lege, în **30 de zile** de la sesizare.

Consecințe : termen de recomandare, depășirea nu lezează drepturile părților din litigiu.

Reglementare : L. 59/1968, art. 31.

7. Soluționarea litigiilor se face în **30 de zile** de la sesizare sau, după caz, de la data cînd încercarea de împăcare nu a reușit.

Consecințe : termen de recomandare, depășirea nu lezează drepturile părților din litigiu.

Reglementare : L. 59/1968, art. 31.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 255.

8. Plîngerea la judecătorie împotriva hotărîrilor date de Comisia de judecată se face în **15 zile** de la pronunțarea hotărîrii.

Consecințe : termen de prescripție, depășirea avînd ca efect pierderea dreptului la acțiune.

Reglementare : L. 59/1968, art. 41.

9. Cererea de reexaminare a hotărîrii de către comisie se poate face în **30 de zile** de la pronunțarea hotărîrii.

Consecințe : termen de prescripție, depășirea avînd ca efect pierderea (stingerea) dreptului la acțiune.

Reglementare : L. 59/1968, art. 43.

Tratarea materiei : L. 59/1968.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 258.

10. Reexaminarea hotărîrii de către comisie se poate face în **30 de zile.**

Consecințe : termen de recomandare, nerespectarea nu aduce atingere a drepturilor părților din litigiu.

11. Sesizarea judecătoriei de către procuror, dacă se apreciază că hotărîrea Comisiei de judecată dată în urma reexaminării este netemeinică, se poate face în **60 zile** de la pronunțarea hotărîrii

Consecințe: termen de prescripție, depășirea stingînd dreptul.

Reglementare: L. 59/1968, art. 43.

Tratarea materiei: Vol. III, p. 259.

12. Reabilitarea persoanei împotriva căreia s-a luat o măsură de influențare obștească, dacă nu a mai săvîrșit o faptă, intervine de drept în termen de **1 an** de la rămînerea definitivă a hotărîrii.

Consecințe: măsura de influențare se consideră că nu a fost aplicată.

Reglementare: L. 59/1968, art. 47.

Contestație

1. Vezi: apreciere, pct. 2; decizie de imputare, pct. 3; desfacerea contractului de muncă, pct. 5; sancțiune disciplinară pct. 3.

2. Contestația de competența Curții Superioare de Control Financiar, pentru pagubele stabilite prin decizii de imputare emise împotriva conducătorilor unităților se face în **30 de zile** de la data comunicării deciziei de imputare și se depune la unitatea care a emis decizia de imputare.

Consecințe: termen de prescripție, depășirea are ca efect pierderea dreptului la acțiune.

Reglementare: L. 2/1973, art. 21.

Tratarea materiei: Vol. III, p. 272.

3. Înaintarea contestației de către unitate împreună cu dosarul către Curtea Superioară de Control Financiar se face în **5 zile** de la data înregistrării contestației.

Consecințe: depășirea poate atrage sancționarea disciplinară.

Reglementare: L. 2/1973, art. 21.

Tratarea materiei: Vol. III, p. 272.

Contract de închiriere accesoriu contractului de muncă.

1. Obligația persoanelor care dețin locuințe cu contract de închiriere accesoriu la contractul de muncă de a le elibera în cazul în care contractul de muncă a încetat din vina sau inițiativa lor, în **3 luni** de la încetarea contractului de muncă.

Consecințe: unitatea este obligată a denunța contractul și a solicita judecătoriei evacuarea forțată.

Reglementare: D. 195/1977, art. 4; L. 5/1973, art. 51.

Tratarea materiei: Vol. II, p. 363—367.

2. Au dreptul să dețină locuințele și după pensionare, persoanele care au lucrat în unitatea respectivă cel puțin **10 ani**.

Consecințe: unitatea poate fi obligată să respecte acest drept subiectiv prin hotărîre judecătorească la cererea celor interesați.

Reglementare: D. 195/1977, art. 4; L. 5/1973, art. 51.

Tratarea materiei: Vol. II, p. 363—367.

Contravenții

1. Aplicarea sancțiunii contravenționale se prescrie în **3 luni** de la săvîrșirea faptei.

Excepție: în domeniul financiar sancțiunea se prescrie în termen de **1 an.**

Consecințe: fiind termene de prescripție, depășirea acestora are ca efect imposibilitatea aplicării sancțiunii contravenționale. Dacă totuși a fost aplicată, organul competent o va anula la cererea persoanei interesate.

Reglementare: L. 32/1968.

2. Plîngerea împotriva procesului verbal de contravenție se face în **15 zile** de la comunicare.

Consecințe: fiind termen de prescripție, depășirea acestuia stinge dreptul la acțiune.

Reglementare: L. 32/1963.

3. Reducerea amenzii la jumătate din minimul prevăzut de lege pentru fapta respectivă, dacă contravenientul plătește în **48 ore.**

Consecințe: depășirea termenului are ca efect nașterea obligației de a achita integral amenda contravențională.

Reglementare: L. 32/1968.

D

Decizie de imputare

1. Emiterea deciziei de imputare se face în cel mult **60 zile** de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de producerea pagubei.

Consecințe: fiind termen de prescripție, prin depășirea sa unitatea pierde dreptul de a emite decizie de imputare împotriva autorilor prejudiciului, îndreptîndu-se contra celor din a căror vină nu s-a emis în termen.

Reglementare: Codul muncii, art. 103 (2).

2. Comunicarea deciziei de imputare se face în **15** zile de la emiterea ei.

Consecințe: decizia de imputare nu devine executorie decît după comunicare. Necomunicarea în termen constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 200 lei la 500 lei (art. 2, lit. b, coroborat cu art. 1, pct. 26 din H.C.M. nr. 68/1970).

Reglementare: Codul muncii, art. 108 (3).

Tratarea materiei: Vol. III, p. 107-108.

3. Contestația împotriva deciziei de imputare la comisia de judecată sau la judecătorie, în funcție de valoare se face în **30 de zile** de la comunicarea deciziei.

Consecințe: termen de prescripție a cărui depășire stinge dreptul la acțiune.

Reglementare: Codul muncii, art. 176.

Tratarea materiei: Vol. III, p. 115.

4. Termenul pentru introducerea plîngerii împotriva hotărîrii comisiei de judecată care a soluționat contestația împotriva deciziei de imputare este de **15 zile** de la pronunțarea hotărîrii în cazul cînd părțile au fost prezente și de la comunicarea hotărîrii în cazul cînd au lipsit.

Consecințe: termen de prescripție, depășirea acestuia face să înceteze dreptul la acțiune.

Reglementare: L. 59/1968, art. 41.

Tratarea materiei: Vol. III, p. 257.

Delegare

1. Delegarea se poate face pe o perioadă de cel mult **60 zile.**

Poate fi prelungită cu încă cel mult 60 zile.

Consecințe: depășirea poate atrage răspunderea disciplinară a celui care a dispus-o, iar măsura în sine este ilegală, putînd fi contestată la comisia de judecată.

Reglementare: Codul muncii, art. 66.

Tratarea materiei: Vol. II, p. 183—184.

Desfacerea contractului de muncă.

1. Desfacerea contractului de muncă pe baza prevederilor art. 130 (1), lit. e. i și k. poate să se facă în cel mult **o lună** de la constatarea împrejurării care constituie temeiul desfacerii.

Consecințe: termen de prescripție, depășirea acestuia stinge dreptul unității de a desface contractul de muncă.

Reglementare: Codul muncii, art. 130 (2).

Tratarea materiei: Vol. III, p. 205.

2. Unitatea poate desface contractul de muncă în cazul în care persoana este arestată mai mult de **60 de zile.**

Consecințe: neîmplinirea termenului duce la anularea măsurii luate de unitate.

Reglementare: Codul muncii, art. 130 (1).

3. Unitatea nu poate desface contractul de muncă în perioada cît persoana își îngrijește copilul bolnav în vîrstă de pînă **la 3 ani,** decît în cazurile expres prevăzute în art. 146 din Codul muncii.

Consecințe: anularea urmăririi desfacerii contractului.

Reglementare: Codul muncii, art. 146.

Comunicarea deciziei de desfacere se face în **5 zile** de la luarea deciziei.

Consecințe: măsura desfacerii contractului de muncă nu produce efecte înainte de comunicarea deciziei, persoana încadrată considerîndu-se în continuare în raporturi de muncă pînă la primirea comunicării.

Reglementare: Codul muncii, art. 134.

Tratarea materiei: Vol. III, p. 208.

Contestația împotriva deciziei de desfacere a contractului de muncă se face în **30 de zile** de la comunicarea deciziei.

Consecințe: termen de prescripție; depășirea acestuia stinge dreptul la acțiune.

Reglementare: Codul muncii, art. 176.

Tratarea materiei: Vol. III, p. 253.

5. Despăgubirile cuvenite persoanei în cazul anulării desfacerii contractului de muncă se calculează pe baza retribuției sale medii realizate în ultimele **3 luni** anterioare desfacerii contractului de muncă.

Consecințe: recalcularea despăgubirilor și aplicarea unor sancțiuni disciplinare.

Reglementare: Codul muncii, art. 136.

Detașare

Detașarea se poate face pe o perioadă de cel mult **6 luni.**

Poate fi prelungită cu încă cel mult **6 luni.**

Excepție: Se poate face detașare pînă la **2 ani** în cazul în care o anumită prevedere legală stabilește expres acest termen.

Consecințe: atrage răspunderea disciplinară a celui ce a dispus o asemenea măsură ilegală, putînd fi contestată la organul de jurisdicție a muncii.

Reglementare: Codul muncii, art. 66.

Tratarea materiei: Vol. II, p. 183—184.

Domiciliu

1. Înscrierea mențiunii schimbării domiciliului în actul de identitate se face în **5 zile** de la data obținerii dovezii că are locuință asigurată.

Consecințe: depășirea termenului constituie contravenție sancționată cu amendă de la 400 la 1 500 lei (art. 27, lit. c, Legea nr. 5/1971).

Reglementare: L. 5/1971, art. 17.

2. Obligația prezentării pentru înscrierea vizei de reședință în altă localitate decît cea de domiciliu o are o persoană cînd locuiește mai mult de **5 zile** la altă adresă.

Consecințe: depășirea termenului constituie contravenție sancționată cu amendă de la 400 la 1 500 lei (art. 27, lit. c, Legea nr. 5/1971).

Reglementare: L. 5/1971, art. 22.

3. Obligația persoanei de a se înscrie în cartea de imobil în **5 zile** de la sosirea în imobil.

Consecințe: depășirea termenului constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 200 la 800 lei (art. 27, lit. b, Legea nr. 5/1971).

Reglementare: L. 5/1971, ar.t 25.

4. Plîngerea împotriva procesului verbal de constatare a contravenției la prevederile legale privind actul de identitate este de **15 zile** de la comunicarea procesului verbal.

Consecințe: termen de prescripție, depășirea stinge dreptul la acțiune.

Reglementare: L. 5/1971, art. 29.

5. Soluționarea plîngerii se face în **30 de zile** de la înregistrarea ei.

Consecințe: depășirea acestuia nu are nici un fel de repercusiune asupra contestatorului.

Reglementare: L. 5/1971, art. 29.

6. Contestația împotriva deciziei de anulare a schimbării domiciliului se face în **15 zile** de la primirea deciziei.

Consecințe: termen de prescripție, depășirea stinge dreptul la acțiune.

Reglementare: D. 68/1976, art. 10.

7. Soluționarea contestației se face în **30 de zile** de la înregistrare.

Consecințe: depășirea acestuia nu prejudiciază contestatorul.

Reglementare: D. 68/1976, art. 10.

8. Obligația de a părăsi localitatea o are o persoană căreia i s-a efectuat în actul de identitate mențiunea de anulare a schimbării domiciliului, în **90 de zile** de la efectuarea mențiunii.

Consecințe: consiliul popular care a emis decizia de anulare a schimbării domiciliului este obligat a asigura spațiul de locuit și un loc de muncă în localitatea unde cel în cauză a domiciliat înainte.

Reglementare: D. 68/1976, art. 11.

9. Anularea mențiunii de schimbare a domiciliului din alte localități în orașe declarate, potrivit legii, orașe mari, se poate face, printre alte cazuri, și în cazul în care persoanei căreia i s-a schimbat domiciliul i s-a desfăcut contractul de muncă din motive imputabile ei, înainte de împlinirea a **5 ani** de la data încadrării.

Consecințe: prin depășirea termenului, consiliul popular nu mai poate anula decizia de schimbare a domiciliului.

Reglementare: D. 68/1976, art. 10.

G

Garanție

1. Nu au obligația constituirii garanției în numerar cei care gestionează bunuri pînă la încadrarea unui gestionar, dar nu mai mult de **60 de zile.**

Consecințe: depășirea termenului dă naștere obligației de a proceda la constituirea garanțiilor.

Reglementare: L. 22/1969, art. 10.

2. Gestionarul are obligația să depună rata garanției în **15 zile** de la data cînd trebuia să i se rețină, dacă rata nu i s-a putut reține pe stat de către unitate din cauza altor rețineri.

Consecințe: depășirea termenului are de efect insuficiența garanției, fapt ce atrage retragerea calității de gestionar.

Reglementare: L. 22/1969, art. 13.

3. Gestionarul are obligația să completeze garanția în cazul în care această obligație rezultă în urma recalculării garanției, în termen de **60 de zile.**

Consecințe: necompletarea garanției atrage retragerea calității de gestionar.

Reglementare: L. 22/1969, art. 20.

4. Diferențele în plus rezultate din recalcularea garanției se restituie în **10 zile.**

Consecințe: depășirea acestuia atrage răspunderea disciplinară a celui vinovat.

Reglementare: L. 22/1969, art. 20.

Gestionar:

1. Persoana amnistiată nu poate fi gestionar timp de **2 ani** de la data intervenirii amnistiei.

Consecințe: încadrarea înainte de termen este ilegală și constituie contravenție sancționată cu amendă de la 1 000 la 2 000 lei (pct. 30, art. 1, coroborat cu art. 2, lit. e din H.C.M. nr. 68/1970). (Contractul este nul).

Reglementare: L. 22/1969, art. 4.

Tratarea materiei: Vol. I, p. 46—48.

2. Persoana căreia i s-a suspendat condiționat executarea pedepsei nu poate fi gestionar în cursul termenului de încercare și **2 ani** de la expirarea acestui termen.

Consecințe: încadrarea unei persoane ca gestionar cu încălcarea acestei prevederi constituie contravenție sancționată cu amendă de la 1 000 la 2 000 lei (art. 1, pct. 30, coroborat cu art. 2, lit. e din H.C.M. nr. 68/1970). (Contractul este nul).

Reglementare: L. 22/1969, art. 4.

Tratarea materiei: Vol. I, p. 46—48.

3. Unitatea are obligația de a comunica celeilalte unități dovada din care să rezulte dacă gestionarul care a plecat a produs pagube avu-

tului obștesc, în **10 zile** de la primirea cererii.

Consecințe : depășirea atrage răspunderea disciplinară a persoanei vinovate.

Reglementare : L. 22/1969, art. 6.

Gestiune

Desemnarea unei persoane de către conducătorul unității de a primi o gestiune pînă la numirea unui gestionar se poate face pe o perioadă de cel mult **60 de zile.**

Consecințe : depășirea termenului justifică refuzul celui desemnat de a continua girarea funcției de gestionar. Depășirea perioadei atrage răspunderea disciplinară a celui vinovat.

Reglementare : L. 22/1969, art. 10.

I

Încadrare în muncă

1. Examenul medical este obligatoriu să se facă **prealabil** tuturor celorlalte forme de examinare.

Consecințe : încadrarea fără aviz medical este lovită de nulitate. Nulitatea este însă remediabilă prin efectuarea ulterioară a controlului medical, încadrarea consolidîndu-se în acest mod.

Reglementare : L. 6/1978, art. 90.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 44—46.

2. Termenul de încercare pentru funcții de execuție este de maximum **15 zile,** iar pentru funcții de conducere de maximum **90 de zile.**

Consecințe : menținerea celui în cauză în funcție și după depășirea termenului are ca efect definitivarea încadrării.

Reglementare : Codul muncii, art. 63 și L. 12/1971, art. 9.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 58—59.

3. Reîncadrarea unei persoane pe gradații, după ce a fost încadrată la nivelul de bază ca urmare a desfacerii contractului de muncă din proprie inițiativă — demisie —, se face după o perioadă de **30—90 zile** de la încadrarea la nivelul de bază.

Aceeași perioadă este valabilă și pentru alte situații prevăzute de lege.

Consecințe : Acordarea treptelor sau a gradațiilor înainte de 30 zile este nelegală, măsura fiind nulă. Prin neacordarea acestora în perioada de 90 zile se consideră că unitatea nu înțelege a uza de prevederile legale. Ea nu poate fi obligată a lua o asemenea măsură de către organul de jurisdicție a muncii.

Reglementare : L. 57/1974, art. 200.

4. Persoana încadrată pe baza unui act de repartizare (fără examen, concurs sau probă practică) care după expirarea perioadei de stagiu nu reușește la proba practică trebuie să se prezinte din nou la probă la intervale de cel puțin **6 luni.**

Consecințe : cei în cauză nu vor fi definitivați pînă cînd nu reușesc la proba practică.

Reglementare : L. 12/1971, art. 57.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 64.

5. Persoana numită temporar într-un post de conducere vacant sau în locul unei persoane cu funcție de conducere ce lipsește o anumită perioadă din unitate are dreptul să primească diferența de retribuție dacă perioada de înlocuire depășește **30 zile calendaristice.**

Consecințe : acordarea retribuției pe o perioadă mai mică de 30 de zile se consideră necuvenită, fiind supusă restituirii.

Reglementare : L. 57/1974, art. 74.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 242.

6. Încadrarea, transferarea și încetarea încadrării străinilor se anunță organului local al Ministerului de Interne în **5 zile.**

Consecințe : depășirea acestuia atrage răspunderea disciplinară a celui vinovat care nu a făcut comunicarea.

Reglementare : L. 23/1971, art. 24.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 70.

Încadrare într-o muncă utilă

1. Convocarea adunării cetățenești pentru discutarea persoanei care refuză sistematic încadrarea în muncă se face în **30 de zile** de la data sesizării.

Consecințe : depășirea acestuia se consideră abatere disciplinară, sancționabilă potrivit legii.

Reglementare : L. 25/1976, art. 8.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 319.

2. Persoana care refuză sistematic să se încadreze, ducînd o viață parazitară, este obligată prin hotărîre judecătorească să presteze muncă pe șantiere, unități agricole, forestiere etc., pe timp de **1 an.**

Consecințe : termenul este obligatoriu, respectarea acestuia se asigură de consiliile populare și organele de miliție (art. 11, Legea nr. 25/1976).

Reglementare : L. 25/1976, art. 9.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 320.

3. Sesizarea judecătoriei se face în **30 de zile** de la data cînd a avut loc punerea în discuția adunării cetățenești.

Consecințe : termen de prescripție, depășirea acestuia stinge dreptul de a sesiza instanța. Cel vinovat de pierderea temenului este susceptibil de sancțiune disciplinară.

Reglementare : L. 25/1976, art. 10.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 320.

4. Soluționarea cauzei se face de către judecătorie în **10 zile** de la sesizare.

Consecințe : depășirea acestuia nu afectează validitatea hotărîrii judecătorești.

Reglementare : L. 25/1976, art. 10.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 320.

M

Maistru

1. Ocuparea funcției de maistru se poate face prin concurs și de către muncitori de înaltă calificare, absolvenți ai liceelor sau ai școlilor profesionale care au o vechime de cel puțin **10 ani** ca muncitori calificați.

Consecințe : nerespectarea termenului are de efect nulitatea încadrării persoanei interesate, atrăgînd și răspunderea disciplinară a celui ce a determinat o încadrare nelegală.

2. Perioada de încercare pentru persoana încadrată pe baza concursului pe funcție de maistru este de **30 zile.**

Consecințe : neîmplinirea termenului are de efect nulitatea încadrării, atrăgînd și răspunderea disciplinară a celui ce a determinat o încadrare nelegală.

Reglementare : L. 6/1977, art. 18.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 337.

3. Absolvirea școlii de maiștri de către o persoană care ocupă funcția de maistru fără această școală se poate face în **5 ani** de la numirea lor în funcție.

Consecințe : prin trecerea acestui termen, persoana în cauză pierde dreptul de a se prezenta la școala de maiștri.

Reglementare : L. 6/1977, art. 19.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 338.

4. Actul adițional se încheie de o persoană pentru a lucra în unitate pe funcție de maistru o perioadă de minimum **5 ani** după absolvirea școlii.

Reglementare : L. 6/1977, art. 20.

Consecințe : nerespectarea perioadei atrage obligația de a restitui cheltuielile de școlarizare proporțional cu timpul nelucrat în unitate.

Reglementare : L. 6/1977, art. 23.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 339.

5. Perfecționarea periodică a maiștrilor este obligatorie cel puțin o dată la **5 ani.**

Consecințe : neîndeplinirea obligației poate avea ca efect considerarea celui în cauză ca necorespunzător postului ce-l ocupă.

Reglementare : L. 6/1977, art. 29.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 341.

6. Are dreptul de a candida la examen sau concurs pentru funcția de maistru principal maistrul care are o vechime în funcție de cel puțin **5 ani.**

Consecințe : promovarea examenului sau concursului este nulă dacă cel în cauză nu îndeplinește condiția prevăzută de lege. Nulitatea este absolută și neremediabilă.

Reglementare : L. 6/1977, art. 31.

Tratarea materiei : Vol. II, p. 342.

Militari

1. Persoana încadrată în muncă chemată la centrul militar în vederea încorporării are obligația de a se prezenta la locul de muncă în **5 zile** de la data comunicării că nu este încorporată.

Consecințe : depășirea termenului cu vinovăție poate duce la desfacerea disciplinară a contractului de muncă

Reglementare : L. 14/1972, art. 76.

2. Persoana încadrată în muncă care și-a îndeplinit obligațiile militare are obligația să se prezinte la locul de muncă în **15 zile** de la data lăsării la vatră ori a trecerii în rezervă.

Consecințe : depășirea termenului cu vinovăție poate duce la desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Reglementare : L. 14/1972, art. 76.

N

Normă

1. Femeile care au copii în vîrstă de pînă la **6 ani**, pe care îi îngrijesc, pot lucra cu 1/2 normă dacă nu beneficiază de creșe sau cămine, timpul astfel lucrat considerîndu-se normă întreagă.

Consecințe : nerespectarea atrage răspunderea disciplinară a celui vinovat.

Reglementare : Codul muncii, art. 158.

O

Ore suplimentare

1. Prestare a muncii peste durata normală se pote face de o persoană pînă la **120 ore** pe an.

Excepție : În cazuri deosebite cu aprobarea U.G.S.R. se pot efectua între 120—360 ore anual.

Consecințe : prestarea și retribuirea orelor suplimentare în alte condiții decît cele legale, atrage răspunderea disciplinară și materială a celor care au dispus efectuarea acestora.

Reglementare : Codul muncii, art. 119.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 220.

2. Compensarea orelor suplimentare cu timp liber corespunzător se face în următoarele **30 zile** de la efectuarea lor.

Consecințe : termen relativ, prin acordul părților compensarea poate avea loc și peste acest termen.

Reglementare : Codul muncii, art. 120.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 221.

P

Pagubă.

1. Răspunderea materială pentru paguba cauzată unității poate fi stabilită numai în cazurile în care aceasta a fost constatată în cel mult **3 ani** de la data producerii ei.

În cazul restituirii sumelor sau a contravalorii bunurilor ori serviciilor nedatorate, răspunderea materială poate fi stabilită în cel mult **1 an** de la data primirii sumelor sau bunurilor ori de cînd persoana a beneficiat de serviciile nedatorate.

Consecințe : termen de decădere. Unitatea pierde dreptul de a se îndestula de la autorii prejudiciului, urmînd a se desdăuna de la cei din vina cărora termenele de 1 an și de 3 ani au fost depășite.

Reglementare : Codul muncii, art. 108.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 94—96.

Pauză

1. Pauza pentru alimentarea și îngrijirea copilului se poate acorda la intervale de cel mult **3 ore.**

Pauza se acordă pînă la împlinirea vîrstei **de 9 luni** și în cazuri speciale se poate prelungi pînă la **12 luni.**

Consecințe : neacordarea pauzei sau depășirea termenului atrage răspunderea disciplinară a celui vinovat de neluarea acestor măsuri.

Reglementare : Codul muncii, art. 156.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 245.

2. Timpul total acordat pentru pauză, inclusiv deplasările nu poate depăși **2 ore** zilnic.

Consecințe : nerespectarea termenului poate determina aplicarea de sancțiuni disciplinare.

Reglementare : Codul muncii, art. 156.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 245.

Plata drepturilor bănești

1. Plata drepturilor bănești la încetarea raporturilor de muncă este obligatorie în **3 zile** de la data încetării raporturilor de muncă.

Consecințe : depășirea poate atrage răspunderea disciplinară a celui vinovat.

Reglementare : L. 57/1974, art. 192.

Preaviz

1. Unitatea are obligația de a acorda persoanei al cărei contract de muncă a fost desfăcut, în cazurile prevăzute de lege, un preaviz de **15 zile** lucrătoare de la data comunicării.

Consecințe : Neacordarea preavizului — total sau parțial — naște obligația unității de a plăti o indemnizație egală cu cel mult 1/2 din retribuția tarifară lunară, corespunzător perioadei pentru care nu s-a acordat preaviz. Dacă neacordarea preavizului constituie o abatere disciplinară se va stabili răspunderea persoanei care nu și-a îndeplinit această obligație de serviciu.

Reglementare : Codul muncii, art. 131.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 197.

2. Persoana cu funcție de execuție are obligația să preavizeze unitatea în cazul cînd cere încetarea contractului de muncă cu **15 zile** lucrătoare, calculate de la data înregistrării cererii.

Consecințe : Termenul fiind stabilit în favoarea unității este obligator pentru persoana încadrată. Dacă nu se prezintă la serviciu în perioada de preaviz i se poate desface disciplinar contractul de muncă. Unitatea poate renunța total sau parțial la preaviz.

Reglementare : Codul muncii, art. 135.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 197.

3. Persoana cu funcție de conducere are obligația să preavizeze unitatea în cazul cînd cere încetarea contractului de muncă cu **30 de zile** lucrătoare calculate de la data înregistrării cererii.

Consecințe : idem ca mai sus.

Reglementare : Codul muncii, art. 135.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 198.

Promovare

1. Promovarea muncitorilor calificați, poate avea loc după trecerea unor perioade de timp prevăzute în anexa nr. 1 la Legea nr. 12/1971, în mod diferențiat pe grupe, ramuri și în raport de studii ; termenul minim este de 1 an (grupa II) iar termenul maxim este de 15 ani (grupa I).

Consecințe : nerespectarea atrage răspunderea disciplinară și eventual materială a celui care dispune promovarea, operația fiind nulă ; beneficiarul urmează a restitui potrivit legii, sumele încasate necuvenit.

Reglementare : L. 12/1971, anexa nr. 1.

2. Promovarea personalului T.E.S.A.D.P., de execuție și conducere poate avea loc după trecerea unor perioade de timp în mod diferențiat, în raport de funcții, de studii și de gradul de încadrare al unităților socialiste.

Consecințe : idem ca mai sus.

3. Persoana notată cu calificativul „slab" nu poate fi promovată în funcție în **ultimul an.**

Consecințe : Încălcarea termenului duce la nulitatea promovării, la restituirea diferenței de retribuție și la răspunderea disciplinară a celui ce a dispus promovarea.

Reglementare : L. 12/1971, art. 21.

Protecţia muncii

1. Conducerea unităţii are obligaţia să remedieze deficienţele privind protecţia individuală la locurile de muncă nu mai mult de **30 de zile** de la constatare.

Consecinţe: Depăşirea termenului atrage răspunderea disciplinară sau eventual penală, potrivit legii.

Reglementare: L. 5/1965.

Tratarea materiei: Vol. I, p. 130—134.

R

Repunere în termen

1. Cererea de repunere în termen se poate formula în **15 zile** de la încetarea cauzei care a împiedicat sesizarea în termen.

Consecinţe: fiind termen de prescripţie, depăşirea lui stinge dreptul la acţiune al persoanei încadrate.

Reglementare: Codul muncii, art. 177.

Tratarea materiei: Vol. III, p. 259.

Repartizare în altă muncă

1. Persoana încadrată în muncă poate fi repartizată în altă muncă pe baza recomandării medicale, în perioada în care se află sub tratament medical în cursul unui an calendaristic, cel mult **3 luni**.

Consecinţe: nerespectarea termenului angajează răspunderea disciplinară a celui ce încalcă legea.

Reglementare: Codul muncii, art. 147.

Tratarea materiei: Vol. II, p. 230—238.

Regulament de ordine interioară

1. Afişarea proiectului de regulament se face pe timp de 10 zile.

Consecinţe: nerespectarea atrage răspunderea disciplinară a celor vinovaţi.

Reglementare: Îndrumar M.M. şi U.G.S.R. 66427/1973.

Tratarea materiei: Vol. I, p. 124—128.

2. Intrarea în vigoare a regulamentului are loc în 10 zile de la semnarea lui.

Consecinţe: pînă la împlinirea termenului R.O.I. nu produce efecte.

Reglementare: Îndrumar M.M. şi U.G.S.R. 66427/1973.

Tratarea materiei: Vol I. p. 124—128.

Recurs

1. Recursul se declară în **15 zile** de la data comunicării hotărîrii.

Consecinţe: depăşirea termenului stinge dreptul la acţiune avînd caracterul unui termen de prescripţie.

Reglementare: Cod proc. civ. art. 301.

Tratarea materiei: Vol. III, p.

Recrutare şi repartizare forţă de muncă

1. Persoana repartizată în muncă este obligată să se prezinte la unitate în vederea încadrării în cel mult **15 zile** de la data repartizării.

Consecinţe: depăşirea termenului din culpă atrage răspunderea disciplinară. Dacă nu se prezintă deloc, va fi obligat prin hotărîre judecătorească potrivit art. 9 din Legea nr. 25/1976.

Reglementare: L. 24/1976, art. 6.

Tratarea materiei: Vol. II, p. 316—317.

2. Înscrierea la Direcţiile pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale sau la Oficiile acestora a persoanelor apte de muncă, care nu urmează o formă de învăţămînt sau de calificare profesională ori nu sînt încadrate în muncă este obligatorie în **30 de zile** de la data ivirii situaţiei care determină necesitatea încadrării în muncă.

Consecinţe: nerespectarea termenului constituie contravenţie sancţionată cu amendă de la 200 la 2 000 lei (art. 15 coroborat cu art. 7, alin. 2 şi alin. 3, şi art. 1 din Legea nr. 24/1976).

Reglementare: L. 24/1976, art. 8.

Tratarea materiei: Vol. II, p. 317.

3. Repartizarea şi încadrarea în muncă a absolvenţilor cursurilor de zi ai liceelor, şcolilor profesionale, uceniciei la locul de muncă şi ai şcolilor de specializare post liceală, dacă nu au încheiat contracte de şcolarizare se face în **30 de zile** de la data absolvirii.

Consecinţe: atrage răspunderea disciplinară a celui din a cărui vină s-a depăşit termenul; persoana ce urmează a fi repartizată avînd dreptul de a cere respectarea obligaţiei de către organele centrale sau locale competente.

Reglementare: L. 24/1976, art. 11.

Tratarea materiei: Vol. II, p. 318.

Rezolvarea propunerilor, sesizărilor, reclamaţiilor şi cererilor oamenilor muncii

1. Cele adresate organelor centrale de partid, de stat şi organizaţiilor obşteşti se rezolvă în **40 zile** de la înregistrare.

Consecinţe: atrage răspunderea disciplinară a celor vinovaţi de încălcarea legii.

Reglementare: L. 1/1978. art. 11.

2. Cele adresate comitetelor judeţene de partid, consiliilor populare judeţene se rezolvă în **30 zile** de la înregistrare.

Consecinţe: atrage răspunderea disciplinară a celor vinovaţi de încălcarea legii.

Reglementare: L. 1/1978. art. 11.

3. Cele adresate celorlalte organe de partid, de stat, organizaţiilor obşteşti şi unităţilor economice şi sociale, se rezolvă în **20 zile** de la înregistrare.

Consecinţe: atrage răspunderea disciplinară a celor vinovaţi.

Reglementare: L. 1/1978. art. **11.**

4. Prelungirea termenului se poate face cu cel mult **30 de zile.**

Consecinţe: atrage răspunderea disciplinară a celor vinovaţi.

Reglementare: L. 1/1978. art. **11.**

5. Cererile se rezolvă de toate organele de stat în cel mult **20 zile** de la înregistrare.

Consecinţe: atrage răspunderea disciplinară a celor vinovaţi.

Reglementare: L. 1/1978. art. **11.**

6. Trimiterea scrisorilor altor organe pentru rezolvare este obligatorie în **5 zile** de la înregistrare.

Consecinţe: atrage răspunderea disciplinară a celor vinovaţi.

Reglementare: L. 1/1978. art. **11.**

S

Sancţiune disciplinară

1. Stabilirea sancţiunii şi comunicarea ei în scris persoanei sancţionate se face în cel mult **30 de zile** de la data cînd cel în drept să aplice sancţiunea a luat cunoştinţă de săvîrşirea abaterii.

Consecinţe: termen de prescripţie, a cărui depăşire stinge dreptul unităţii de a stabili sancţiunea disciplinară.

Reglementare: L. 1/1970, art. 13.

Tratarea materiei: Vol. III, p. 49—50.

2. Aplicarea sancţiunii poate avea loc în cel mult **6 luni** de la data săvîrşirii abaterii.

Consecinţe: termen de decădere, depăşirea acestuia determină însăşi pierderea dreptului subiectiv în sine, nu numai stingerea dreptului de a acţiona.

Reglementare: L. 1/1970, art. 13.

Tratarea materiei: Vol. III, p. 49—50.

3. Formularea contestaţiei în scris împotriva deciziei de sancţionare se face în **30 de zile** de la comunicarea măsurii luate.

Consecinţe: fiind termen de prescripţie, depăşirea acestuia stinge dreptul la acţiune a persoanei încadrată în muncă.

Reglementare : Codul muncii, art. 101.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 71.

4. Soluționarea contestației de către organele competente se face în **30 de zile** de la primirea costestației.

Consecințe : depășirea acestuia atrage răspunderea disciplinară a membrilor organelor administrative sau a persoanelor competente.

Reglementare : L. 1/1970, art. 18.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 72.

5. Formularea cererii de reabilitare se poate face după minimum **6 luni** de la data executării sancțiunii.

Consecințe : neîmplinirea termenului are de efect nulitatea cererii. Ea va fi luată în considerare după împlinirea termenului legal.

Reglementare : L. 1/1970, art. 19.

Tratarea materiei : Vol. III, p. 78.

Secret de stat

1. Unitatea are obligația să țină evidența persoanelor care au primit aprobare să lucreze cu informații, date sau documente secrete de stat ori în sectoare unde se execută lucrări cu un asemenea caracter, **3 ani** după desfacerea contractelor de muncă.

Consecințe : termen substanțial, nerespectarea atrage răspunderea disciplinară și eventual penală, dacă fapta constituie infracțiune.

Reglementare : L. 23/1971, art. 17.

2. Persoana care stabilește relații de serviciu cu străini are obligația să obțină **aprobarea prealabilă** a conducătorului unității iar în caz de imposibilitate, să-l informeze în **24 ore** despre relațiile stabilite.

Consecințe : nerespectarea atrage răspunderea disciplinară și eventual penală, dacă fapta constituie infracțiune.

Reglementare : L. 23/1971, art. 8.

T

TREPTE — GRADAȚII

1. Trecerea de la nivelul de bază la treapta I se face în termen de **1 an** de la data încadrării la nivelul de bază.

Consecințe : nerespectarea termenului are ca efect nulitatea operației. Nulitatea este absolută, operațiunea nu se poate consolida decît prin trecerea unui an. Diferența de retribuție se restituie.

Reglementare : L. 57/1974, art. 17.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 370—371.

2. Trecerea de la nivelul de bază la gradația I se poate face dacă persoana are o vechime minimă de **2 ani** de la data încadrării la bază.

Consecințe : nerespectarea termenului determină nulitatea acordării gradației. Nulitatea este absolută, operațiunea nu se poate consolida decît prin trecerea a doi ani de activitate de la data încadrării la bază. Diferența de retribuție este supusă restituirii.

Reglementare : L. 57/1974, art. 33.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 380—388.

3. Trecerea de la o gradație la alta se poate face dacă persoana are o vechime minimă de **3 ani** de la obținerea gradației existente.

Consecințe : nerespectarea termenului determină nulitatea acordării gradației. Nulitatea este absolută, operațiunea nu se poate consolida decît prin trecerea a trei ani de activitate de la data încadrării în gradația inferioară. Diferența de retribuție se restituie.

Reglementare : L. 57/1974, art. 33.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 380—388.

4. Trecerea de la o treaptă la alta se face în termen de **2 ani** de la data încadrării în treapta în care este încadrată.

Consecințe : nerespectarea termenului are ca efect nulitatea acordării treptei. Nulitatea este absolută, operațiunea nu se poate consolida decît prin trecerea a doi ani de activitate în treapta inferioară. Diferența de retribuție se restituie.

Reglementare : L. 57/1974, art. 17.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 370—371.

5. Persoana care a beneficiat de creșterea retribuției tarifare ca urmare a majorării generale a acesteia, nu poate fi trecută în trepte superioare timp de 6 luni de la data majorării retribuției.

Consecințe : nerespectarea termenului determină nulitatea promovării, operațiunea consolidîndu-se la împlinirea termenului legal. Sumele încasate drept diferență de retribuție se consideră necuvenite fiind supuse restituirii.

Reglementare : L. 57/1974, art. 17.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 370—371.

6. Trecerea absolvenților școlilor profesionale care au obținut rezultate bune se poate face într-una din treptele categoriei I după 3 luni de la încadrarea ca muncitori.

Consecințe : încălcarea termenului duce la nulitatea încadrării, la restituirea diferenței de retribuție și la răspunderea disciplinară a celui ce a dispus încadrarea.

Reglementare : L. 57/1974, art. 17.

Tratarea materiei : Vol. I. p. 380—

V

Vechime neîntreruptă în muncă

1. Persoana care se reîncadrează în termen **de 90 de zile** în altă localitate pentru a-și urma soțul care are locul de muncă în acea localitate.

2. Persoana care se încadrează într-o unitate de stat în termen **de 90 de zile** de la ieșirea dintr-o cooperativă de producție meșteșugărească în care a lucrat ca membru cooperator, sau de la data încetării activității în alt loc de muncă decît o unitate socialistă.

Consecințe : depășirea termenului duce la pierderea vechimii neîntrerupte în muncă și a avantajelor prevăzute de lege.

Reglementare : L. 1/1970, art. 10. 388.

Vechime neîntreruptă în aceeași unitate

1. Persoana care se reîncadrează în termen de **90 de zile** de la încetarea motivului pentru care nu a lucrat, în cazurile prevăzute de lege.

Consecințe : depășirea termenului are de efect nerecunoașterea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Dacă totuși prin încălcarea legii — i s-a considerat vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, operația se va considera nulă, sumele încasate necuvenit fiind supuse restituirii.

Reglementare : L. 1/1970, art. 9.

Tratarea materiei : Vol. I, p. 271—272.

dr. C. JORNESCU
drd. Gh. ȚIGĂERU
dr. Iosif R. URS

Redactor coordonator :
dr. Al. DETEȘAN

contract economic

Furnizările în tranzit

Efectuarea furnizărilor în tranzit corespunde unor cerințe economice legate de celeritatea livrărilor și reducerea cheltuielilor de circulație. Pentru ca livrările să-și atingă scopul iar părțile participante la tranzit să nu fie puse în situația de a suporta consecințe economice negative, este necesară cunoașterea și aplicarea întocmai a regulilor care guvernează aceste furnizări.

Pentru ca furnizarea să aibă loc în tranzit, veriga intermediară trebuie să încheie două contracte concordante în legătură cu aceeași cantitate de produse. Primul contract se încheie cu unitatea efectiv furnizoare care se obligă, față de veriga intermediară, să livreze respectivele produse. Cel de al doilea contract se încheie cu unitatea efectiv beneficiară care se obligă să preia aceleași produse și să achite prețul aferent. Se observă că, în primul contract, veriga intermediară are calitatea de unitate beneficiară, pe cînd în cel de al doilea contract — calitatea de unitate furnizoare.

O primă cerință este aceea ca cele două contracte să fie realmente încheiate. Altfel, se produc consecințe prejudiciabile pe care le suportă veriga intermediară.

Deși este vorba de o cerință elementară, ea este uneori nesocotită.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3616/1978 s-a reținut că, deși în desfășurătorul anexă la contractul încheiat între reclamantă și pîrîtă s-a prevăzut că livrarea produselor contractate se efectuează în tranzit organizat pe adresa beneficiarilor efectivi indicați de pîrîtă, aceasta din urmă a omis să încheie contracte cu acești beneficiari. Intr-o asemenea situație, care demonstrează culpa vădită a verigii intermediare, se justifică angajarea răspunderii acesteia pentru întîrzierea în achitarea prețului produselor furnizate de către reclamantă pe baza unui contract valabil încheiat cu pîrîta.

Asemenea omisiuni ale verigilor intermediare ocazionează și daune constînd în cheltuieli de transport neeconomicoase.

Astfel, de pildă, unitatea furnizoare a livrat utilajele la unitatea destinatară, indicată în contractul cu veriga intermediară ca beneficiară în tranzit organizat a utilajelor respective. Aceasta din urmă unitate a refuzat primirea utilajelor ca necontractate și le-a returnat unității furnizoare. Punîndu-se în discuție suportarea cheltuielilor de transport ocazionate prin returnarea utilajelor, s-a reținut (Decizia primului arbitru de stat nr. 3063/1978) că veriga intermediară nu a dovedit că „ar fi încheiat cel de al doilea contract, obligatoriu în acest caz, cu beneficiara efectivă IJLF Arad. Ori, pentru necorelarea contractelor, răspunderea revine verigii intermediare".

In cazurile relatate, culpa verigii intermediare a constat în neîncheierea contractului cu unitatea efectiv beneficiară, situație pe care unitatea furnizoare nu o cunoștea. Intr-adevăr, această din urmă unitate ia cunoștință de faptul că livrarea se efectuează în tranzit organizat numai din clauza înserată în acest sens în cuprinsul contractului încheiat cu veriga intermediară. Ea nu are posibilitatea să cunoască dacă această verigă a încheiat cel de al doilea contract — cuprinzînd aceeași clauză — cu unitatea beneficiară. Iată de ce este pe deplin justificat ca urmările păgubitoare ale neîncheierii celui de al doilea contract să fie suportate de către veriga intermediară.

Pe lîngă încheierea celor două contracte, verigii intermediare îi revine și obligația de a le corela în mod corespunzător. Prin efectul corelării, prestația contractată cu unitatea beneficiară se execută exact în condițiile convenite cu unitatea furnizoare și invers. Necorelarea celor două contracte poate da loc, de asemenea, unor consecințe păgubitoare.

O situație tipică reprezintă, în această privință, necorelarea corespunzătoare de către veriga intermediară a clauzelor contractuale privind termenul de livrare.

Astfel, în contractul încheiat cu unitatea efectiv beneficiară se înscriu termene de livrare la sfîrșitul fiecărei luni, a trimestrului I/1979, pe cînd în contractul încheiat cu unitatea efectiv furnizoare se stipulează efectuarea livrărilor în trimestrul I/1979, fără stabilirea unor termene de livrare calendaristice.

Intr-o atare situație, dacă produsele sînt livrate cu întîrziere — la 10, 15 și 20 aprilie 1979 — unitatea efectiv beneficiară este îndreptățită să obțină penalități de întîrziere calculate de la finele fiecărei luni a trimestrului I/1979 pînă la data cînd obligația de livrare a fost îndeplinită, pe cînd veriga intermediară poate să obțină penalitățile respective de la unitatea efectiv furnizoare numai începînd cu sfîrșitul trimestrului I/1979 și pînă la data îndeplinirii obligației de livrare. Diferența dintre cele două categorii de penalități se suportă de către veriga intermediară, vinovată datorită necorelării corespunzătoare a contractelor.

Reamintim, în încheiere, că, în cazul tranzitului achitat, produsele se livrează direct de la unitatea efectiv furnizoare la cea efectiv beneficiară, fără să treacă prin depozitul verigii intermediare. Decontarea prețului aferent produselor astfel livrate se face prin intermediul verigii intermediare care plătește prețul unității efectiv furnizoare și îl încasează de la unitatea efectiv beneficiară.

In cazul tranzitului organizat, produsele se livrează de asemenea direct, așa cum s-a arătat mai sus, dar — spre deosebire de tranzitul achitat — decontarea are loc nemijlocit, unitatea efectiv beneficiară plătind prețul direct unității efectiv furnizoare. Drept urmare, practica arbitrală a recunoscut existența unor raporturi juridice între unitatea efectiv furnizoare și cea efectiv beneficiară, astfel că eventualele litigii se rezolvă direct între aceste părți, fără prezența verigii intermediare. Introducerea în cauză a verigii este necesară în cazul necorelării corespunzătoare a contractelor pe care le-a încheiat.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Aplicarea legii pavilionului în contractele de navlosire

În mod constant, Comisia de arbitraj de pe lîngă Camera de comerț și industrie a R.S. România (prescurtat C.A.B.) a decis că, potrivit dreptului internațional privat român, părțile care încheie o operațiune de comerț exterior pot să determine legislația care le va guverna drepturile și obligațiile corelative. O asemenea manifestare de voință poate fi exercitată, desigur, numai dacă legea aplicabilă nu este predeterminată prin dispoziții obligatorii ale unor convenții internaționale (precum prevederile § 110 din Condițiile generale C.A.E.R. de livrare a mărfurilor) sau prin norme cu caracter imperativ ale dreptului nostru, precum art. 3 din Decretul nr.

424 din 4 noiembrie 1972 pentru constituirea, organizarea și funcționarea societăților mixte în Republica Socialistă România, care statuează că acestea își desfășoară activitatea în mod neabătut în conformitate cu legea română.

În limitele arătate, este indubitabil că legea desemnată prin acordul de voință al părților **(lex voluntatis)** poate fi nu numai sistemul dreptului român, ci deopotrivă acel al altui stat, în măsura în care o asemenea opțiune se justifică din punct de vedere rațional.

În sensul arătat, exemplele din practica arbitrală abundă. Astfel pot fi citate considerentele hotărîrii nr. 45 din 31 mai 1974, prin care C.A.B. a rezolvat diferendul dintre o întreprindere română de comerț exterior și o societate comercială cu sediul la Dordrecht (Olanda). Organul arbitral a decis că „potrivit normelor dreptului internațional privat român, părțile au posibilitatea să-și determine drepturile și obligațiile lor prin contractul încheiat și să-și aleagă, dacă nu au făcut această determinare — sau numai în completarea aspectelor prevăzute prin clauzele contractuale — legea aplicabilă". În același sens, prin hotărîrea nr. 7 din 19 februarie 1975, C.A.B. a statuat că „părțile au dreptul, potrivit normelor conflictuale române, constant aplicate în practica arbitrală, să determine prin acordul lor de voință legea competentă să cîrmuiască fondul raporturilor juridice dintre ele". Chiar dacă exprimarea prezintă unele deosebiri, soluția pe care o consacră este identică.

În genere admisibilitatea unei alegeri a legii aplicabile raporturilor dintre părți **(electio juris)** este afirmată de către organul arbitral în litigii care au de obiect vînzarea internațională de mărfuri. Ar fi însă eronat să se deducă de aici că facultatea recunoscută partenerilor de a desemna legea competentă **(lex voluntatis)** nu ar acționa și în domeniul altor categorii de contracte de comerț exterior. O confirmă dealtfel hotărîrea C.A.B. nr. 7/1975 (mai sus-citată) care a fost pronunțată în legătură cu un transport internațional de mărfuri, efectuat **via mare**.

Trebuie să precizăm, înainte de a reveni la soluția practicii arbitrale, că în contractele de navlosire părțile acceptă adesea ca lege aplicabilă raporturilor dintre ele — oricare ar fi naționalitatea lor — incidența sistemului de drept maritim englez. Explicația rezidă în faptul că o serie de contracte-tip de **charter-party**, folosite în mod curent de către societățile străine de armatori sau de către agențiile de navigație **(brokers)** stipulează explicit aplicabilitatea legii engleze. O asemenea **electio juris**, consimțită de către întreprinderile române de comerț exterior, a fost validată de către practica arbitrală, deși atribuie competență unei legislații care nu este nici a părților contractante și nici a pavilionului navei, deoarece dreptul englez cuprinde în materia transporturilor navale reglementări minuțioase și complete.

O altă posibilitate, întîlnită în practică, în contractele de navlosire o constituie alegerea de către parteneri a legii pavilionului, ca sistem juridic chemat să guverneze transportul maritim respectiv. O asemenea opțiune intervine, în mod firesc, numai dacă este vorba de nave înmatriculate în state cu o legislație maritimă corespunzătoare exigențelor juridice ale lumii contemporane și nivelului de dezvoltare a tehnicii de specialitate.

În această privință, hotărîrea C.A.B. nr. 7/1975 a considerat, pe drept cuvînt, că întrunește cerința în discuție alegerea pe care o întreprindere română de comerț exterior a consimțit-o în favoarea legii pavilionului (legea sovietică), în contractul de **charter-party** încheiat în vederea efectuării unui transport de mărfuri alimentare pe ruta Havana-Constanța. Iată considerentele care consacră soluția în discuție, în cadrul unui litigiu referitor la plata de contrastalii : „Prin contractul de navlosire încheiat la 1 martie 1971, părțile au convenit ca raporturile contractuale să fie cîrmuite de legea pavilionului navei Volgodon, deci de prevederile legii sovietice. Această clauză este pe deplin valabilă".

Rezultă prin urmare că, potrivit practicii arbitrale, facultatea de **electio juris** recunoscută părților are un caracter general, putînd fi exercitată de ele nu numai în vînzările internaționale de mărfuri (operațiune cu frecvența cea mai accentuată) dar și în orice alte contracte de comerț exterior, inclusiv cele de transport maritim.

În legătură cu hotărîrea C.A.B. nr. 7/1975 trebuie de asemenea precizat că legea pavilionului avută în vedere de către părțile la contractul de navlosire este Codul de navigație comercială al U.R.S.S. Dispozițiile acestui act normativ referitoare la contractele de transport maritim (care formează capitolul V), se aplică în mod obligatoriu, potrivit art. 4, lit. d, atît transporturilor efectuate între porturile U.R.S.S., cît și celor care au loc din porturile sovietice spre străinătate. Dispozițiile capitolului V din Codul menționat sînt deopotrivă aplicabile, potrivit art. 4, lit. d, în cazurile în care litigiul este dedus spre soluționare unor organe de jurisdicție ale U.R.S.S. (tribunale sau instanțe arbitrale de comerț exterior), dacă transportul se efectuează din străinătate spre un port al U.R.S.S. sau chiar între două porturi din țări străine, de cîte ori părțile sau una dintre ele sînt persoane fizice sau juridice avînd naționalitatea sovietică.

În speța soluționată prin hotărîrea C.A.B. nr. 7/1975, transportul a fost efectuat între două porturi ale unor alte țări decît U.R.S.S. și anume din Cuba în România, iar clauza arbitrală inserată la pct. 29 din contractul de navlosire a prevăzut competența organului arbitral de comerț exterior din țara pîrîtului pentru soluționarea eventualelor diferende născute din acest transport maritim internațional.

Întrucît la data încheierii contractului de **charter-party** din speță, nu se putea prevede dacă va urma să fie sesizată Comisia de arbitraj de la București sau un organ arbitral de la Moscova (fiind cu neputință să se știe anticipat cui îi va reveni calitatea de pîrît), întreprinderea sovietică de navigație maritimă, în administrarea directă a căreia se găsea nava Volgodon, era obligată să aleagă ca lege contractuală **lex pavilionis** (legea sovietică), singura recunoscută competentă în atari situații de dispozițiile art. 4 lit. d din Codul maritim menționat, în eventualitatea că litigiul ar fi trebuit să fie soluționat de către jurisdicția din U.R.S.S., ca țară a părții pîrîte. În condițiile de fapt și de drept arătate, acceptarea Codului maritim în discuție ca **lex voluntatis** de către întreprinderea română de comerț exterior se învederează nu numai justificată, ci chiar de neînlăturat. Sînt considerațiuni adiționale, care întăresc, ni se pare, soluția pronunțată de către organul arbitral român.

Dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

raporturi de muncă

Aspecte practice privind transferul în interesul serviciului

Pe baza art. 69 din Codul muncii, transferul se caracterizează prin trecerea persoanei încadrate de la o **unitate** la **alta**, de regulă în aceeași ramură, cu acordul celor două unități și uneori al organului administrativ ierarhic superior precum și consimțămîntul persoanei exprimat în anumite condiții. Transferul este analizat ca o cesiune ireversibilă a contractului de muncă prin care se schimbă întotdeauna **subiectele** raportului juridic și **se pot** schimba și celelalte elemente esențiale ale raportului, respectiv **locul muncii, felul muncii** și **retribuția.** Pornind de la aceste considerații de esența transferului, vom urmări cîteva aspecte din practica unităților economice și organelor de jurisdicție a muncii.

● Prin decizia unității persoana este trecută în cadrul aceleiași unități de la o subunitate la alta cu păstrarea funcției și retribuției. Neprezentîndu-se la noul post, unitatea, după 11 zile, dispune desfacerea contractului de muncă, măsură contestată de cel în cauză dar menținută de organele de jurisdicție a muncii.

În speță s-a pus problema că persoana a fost transferată în interesul serviciului la o altă subunitate din cadrul aceleiași întreprinderi în aceeași localitate. Așa fiind, se susține că instanțele trebuiau să observe că soluționarea contestației împotriva desfacerii contractului de muncă era subordonată soluției organului ierarhic superior cu privire la contestarea transferului, astfel că litigiul în fața instanțelor trebuia suspendat pînă la soluționarea litigiului privind transferul. O asemenea procedură nu este străină instituției transferului, fiindcă chiar art. 69 din Codul muncii se referă la cazul în care persoana ce urmează a fi transferată nu este de acord pentru motive de sănătate sau alte situații temeinic justificate se va adresa organului ierarhic superior care va hotărî asupra temeiniciei motivelor, dar este străină cazului de față care nu poate fi considerat transfer. În primul rînd nu s-a făcut trecerea de la o unitate la alta, după cum precizează art. 69 din Codul muncii, deci nu s-au schimbat subiectele raportului juridic, modificare, după cum am văzut, de esența transferului. Este adevărat că art. 133 din Codul muncii se referă la **unități** ca părți în raportul juridic de muncă fără a se referi la personalitatea juridică, după cum este adevărat că în lumina Legii nr. 5/1978 (art. 2, alin. ultim, art. 72 și urm.) prin **unitate** se înțelege atît unitatea cu personalitate juridică cît și unitățile componente, fără personalitate juridică. Cu toate acestea nu este mai puțin adevărat că parte în raportul juridic de muncă nu poate fi decît unitatea cu personalitate juridică care se bucură de capacitatea de a fi subiect de drepturi și obligații, or, nu se poate susține că trecerea de la o subunitate la alta echivalează cu trecerea de la o unitate la alta, cu atît mai mult cu cît chiar trecerea persoanei în **cadrul aceleași unități din altă localitate** este considerată potrivit art. 75 din Legea nr. 57/1974, **mutare** în cadrul aceleiași unități, deși practic se poate realiza prin trecerea la o subunitate din altă localitate.

În al doilea rînd trecerea de la un loc de muncă la altul, dacă prin aceasta nu se schimbă cu nimic condițiile de muncă și retribuția celui în cauză iar interesele serviciului o cer, nu poate fi considerată o modificare unilaterală a contractului ce ar echivala cu o desfacere a contractului sub aspectul efectelor și prin urmare nu este interzisă de lege. (Tr. Suprem secția civilă, dec. nr. 2037/1972). În al treilea rînd pentrucă părțile la încheierea contractului au posibilitatea (obligația) să precizeze în contract locul de muncă tocmai pentru a evita viitoare litigii, precizare care în cazul de față, în raport cu natura întreprinderii (comerț) s-a făcut sub formula „oricare loc de muncă din raza de activitate a întreprinderii în raport de calificare". În aceste condiții, așa cum a precizat și Tribunalul Suprem, instanțele în mod justificat nu s-au preocupat de măsura trecerii persoanei de la un loc de muncă la altul pronunțîndu-se numai asupra dispoziției de desfacere a contractului de muncă, care este corect soluționată în raport cu abaterea săvîrșită (Secția civilă, dec. nr. 1433/1978, nepublicată).

● În practică apar situații în care în urma încheierii actului adițional la contractul de muncă de trimitere la școală sau curs de calificare, dar înainte de expirarea perioadei de 5 ani, la care s-a obligat persoana să lucreze acolo unde va fi repartizată sub sancțiunea restituirii cheltuielilor de școlarizare, **intervine transferul în interesul serviciului.**

Astfel într-un caz, unitatea impută persoanei cheltuielile de școlarizare aferente perioadei în care nu a lucrat fiind transferată în interesul serviciului. Decizia unității este menținută de instanță cu motivarea că trasferul în interesul serviciului s-a acordat sub condiția achitării acestor cheltuieli de către persoana în cauză (Tr. Suprem, Secția civilă, dec. nr. 1412/1978, nepublicată). Similar, într-un alt caz, unitatea se declară de acord cu transferul în interesul serviciului cu condiția ca unitatea la care se face transferul să suporte cota parte din cheltuielile de școlarizare. Ulterior după perfectarea transferului noua unitate obligă persoana să semneze o „declarație" în sensul că suportă cheltuielile de școlarizare. Cu referire la această situație Tribunalul Suprem prin decizia Secției civile nr. 1567/1978, precizează că trebuie să se stabilească dacă transferul a fost efectuat în condițiile suportării cheltuielilor de noua unitate sau în condițiile suportării acestora de către persoana în cauză.

Avînd în vedere natura juridică a transferului, continuitatea raportului juridic, condițiile legale în care se realizează transferul în interesul serviciului, considerăm **de principiu** că în asemenea cazuri ca cele relatate, nu poate fi reținută **vreo culpă** în sarcina persoanei în cauză pentru neexecutarea contractului, după cum nu credem că se poate aproba transferul în interesul serviciului sub **„condiția"** suportării cheltuielilor de către persoană, deoarece interesul predominant este al unității și nu al persoanei, iar natura transferului (în interesul serviciului, la cerere) este hotărîtă de unitatea la care se face transferul prin „adresa" prin care solicită transferul. De-ndată ce transferul este o transmitere a complexului de drepturi și obligații izvorîte din contractul de muncă și interesul predominant este al unității iar persoanei nu i se poate reține nici o culpă, nu vedem care este temeiul juridic al restituirii cheltuielilor și care obligații contractuale nu au fost îndeplinite. Poate că art. 75 din Legea nr. 57/1974, într-o viitoare modificare, ar trebui să se refere și la acest aspect, atît de frecvent întîlnit în practică.

Dr. IOSIF R. URS

asigurări

Asigurările facultative de bunuri și de răspundere civilă ce se încheie de către organizațiile socialiste de stat de subordonare locală

În temeiul dispozițiilor „Decretului nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat", devenit Legea nr. 19/1972, ADAS practică o gamă largă de asigurări facultative de bunuri și de răspundere civilă, pentru uzul organizațiilor de stat de subordonare locală și anume: asigurarea clădirilor, altor construcții și a conținutului (fonduri fixe și mijloace circulante), pentru cazurile de pagube produse de incendiu și calamități; asigurarea autovehiculelor pentru cazurile de avarii; asigurarea bunurilor, pentru cazurile de pagube produse în timpul transportului terestru; asigurarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, pentru cazurile de avarii accidentale; asigurarea bunurilor casabile, pentru cazurile de spargere sau crăpare; asigurarea animalelor; asigurarea culturilor agricole și a rodului viilor; asigurarea de răspundere civilă legală.

Încheierea asigurărilor facultative se face pe baza declarației de asigurare semnată de conducerea unității, organul ADAS întocmind pe loc, la sediul unității respective, contractul de asigurare.

De regulă, asigurările se încheie pe o perioadă de 1 an. La cerere, asigurările se pot încheia și pe o perioadă mai mică, dar cel puțin pe 3 luni.

Plata primelor de asigurare se face,

de regulă, anticipat, intrarea în vigoare a asigurării fiind condiționată de plata primelor de asigurare.

Plata primelor de asigurare la toate asigurările facultative de bunuri și de răspundere civilă ce se încheie cu organizațiile de stat de subordonare locală, ca dealtfel și la celelalte organizații socialiste, se poate efectua și prin eliberarea de către unitate a unei adrese prin care se autorizează ADAS să ceară la bancă virarea primelor din contul unității asigurate în contul ADAS, asigurarea intrînd în vigoare la data eliberării adresei de autorizare.

De asemenea, la toate asigurările facultative, în cazul contractelor încheiate pe o perioadă de 1 an, organizațiile de stat de subordonare locală pot plăti primele de asigurare și eșalonat, în rate, prima rată fiind datorată la încheierea asigurării.

Unitățile asigurate sînt obligate să întrețină bunurile asigurate în conformitate cu dispozițiile legale, în scopul prevenirii producerii evenimentelor asigurate.

În cazul producerii evenimentului asigurat, unitățile asigurate sînt obligate: să ia pe seama Administrației Asigurărilor de Stat și în cadrul sumei asigurate, potrivit cu împrejurările, măsuri pentru limitarea pagubelor; să ia, în raport de situația creată, măsuri pentru salvarea bunurilor asigurate, păstrarea și paza bunurilor rămase și pentru prevenirea degradărilor ulterioare; să înștiințeze ADAS, în scris, despre producerea evenimentului asigurat, în termenele stabilite.

În caz de pagube la bunurile cuprinse în asigurare, procesele-verbale de constatare și evaluare se întocmesc de unitățile ADAS, cu participarea reprezentantului conducerii unității asigurate. La constatarea unor pagube participă și reprezentantul comitetului executiv al consiliului popular comunal, municipal sau orășenesc.

Despăgubirile ce se plătesc unităților asigurate, neputînd depăși cuantumul pagubelor, se stabilesc după starea bunului în momentul producerii evenimentului asigurat. Despăgubirile nu pot depăși valoarea bunului din momentul producerii evenimentului asigurat și nici suma asigurată.

La unele asigurări facultative, în cazul în care contractul de asigurare s-a încheiat pentru o sumă inferioară valorii bunului, despăgubirea cuvenită se reduce corespunzător raportului dintre suma asigurată și valoarea bunului la data producerii evenimentului asigurat.

ADAS nu acordă despăgubiri dacă paguba s-a produs ori în măsura în care s-a mărit ca urmare a intenției sau, în cazurile anume stabilite pentru fiecare fel de asigurare, ca urmare a altei culpe, a unui membru din conducerea unității asigurate, lucrînd în această calitate.

St. PAVEL

transport

Unele aspecte reeșite din practică în materia locațiilor

Cele ce urmează ne-au fost sugerate de un recent litigiu între o stație de cale ferată și o întreprindere destinatară (Dosarul nr. 982/1979 al Arbitrajului de Stat al municipiului București).

S-au ridicat probleme în legătură cu aplicarea prevederilor art. 7 și 10 din Tariful local de mărfuri (T.L.M.) 1973, din care rezultă că se mai fac erori la stabilirea locațiilor, în special cînd este vorba de **încărcarea-descărcarea grupurilor de vagoane pe liniile stațiilor.**

Vom analiza cîteva din aceste probleme:

1. **Problema avizării.** La unele vagoane s-a stabilit punerea vagoanelor la încărcare-descărcare după 2 ore de la avizarea predătorului sau destinatarului, ceea ce este ilegal.

În conformitate cu art. 7, pct. 10 și 11 din T.L.M. „Avizarea sosirii vagoanelor goale sau încărcate trebuie să fie făcută cu cel puțin 3 ore înainte de ora punerii lor la încărcare-descărcare.

În cazul punerii vagoanelor la încărcare-descărcare, înainte de ora comunicată prin avizare, termenele de încărcare-descărcare încep să curgă după expirarea a 3 ore de la ora avizării".

Rezultă că în toate cazurile vagoanele se consideră puse la încărcare numai după 3 ore de la avizare.

2. **Stabilirea termenelor libere de încărcare-descărcare.**

Fiecare întreprindere are încheiate cu stația de cale ferată care o deservește un proces verbal de capacitate și un contract. În acestea se stabilesc printre altele durata reprizelor (în conformitate cu tabelul nr. 3 de la art. 7 din T.L.M.) și frontul de descărcare și cel de încărcare (care diferă) și prin aceasta și numărul de vagoane care se pot descărca sau încărca într-o repriză.

Acestea nu pot fi modificate unilateral, ci numai prin încheierea altui proces verbal și contract, care urmează a fi aprobate de Regionala de cale ferată respectivă.

Prin actele menționate se stabilește și tonajul care se poate încărca sau descărca într-o repriză. De ex. 30 tone. Din aceasta rezultă că dacă de ex. s-a stabilit că într-o repriză intră 5 vagoane, funcție de frontul de încărcare-descărcare, dar 4 vagoane au greutatea de cca. 30 tone, repriza va fi de 4 vagoane și nu de 5.

3. **Stabilirea orei de cînd sînt puse la încărcare-descărcare vagoanele în cazul reprizelor.**

Sînt cazuri în care se calculează locațiile începînd de la o oră înainte de termenul legal de încărcare-descărcare a reprizei anterioare.

În conformitate cu art. 7, pct. 15, condițiile de aplicare, „Atît la încărcări, cît și la descărcări, pentru vagoanele ce depășesc numărul celor ce trebuie să fie încărcate sau descărcate într-o repriză, termenul de încărcare-descărcare pentru grupurile următoare se calculează astfel:

a) dacă vagoanele din grupul următor au fost puse la dispoziția beneficiarului înainte de expirarea termenului de încărcare-descărcare a grupului precedent (eventual concomitent cu grupul precedent), termenul de încărcare-descărcare începe să curgă de la expirarea termenului de încărcare-descărcare a grupului precedent.

Același regim se aplică și în cazul cînd operațiunea de manevră se execută cu mijloacele beneficiarilor de transporturi.

b) dacă vagoanele din grupul următor sînt puse la încărcare-descărcare cu mijloacele căii ferate, după expirarea termenului de încărcare-descărcare a grupului precedent, termenul de încărcare-descărcare a grupului următor începe să curgă de la ora punerii efective a vagoanelor la încărcare-descărcare;

c) dacă punerea la încărcare-descărcare a vagoanelor din repriza următoare nu este posibilă din cauza neîncărcării-nedescărcării vagoanelor din grupul precedent, termenul de încărcare-descărcare pentru grupul următor începe să curgă de la ora expirării termenului de încărcare-descărcare a grupului precedent".

4. **Concordanța între registrul veghetor și unele procese verbale de stabilire a locațiilor.**

Se constată în unele cazuri lipsa acestei concordanțe, ceea ce face necesar a se cerceta datele din registrul veghetor al stației, de către delegatul întreprinderii, înainte de a semna procesele verbale de stabilire a locațiilor.

5. **Modul de calculare al locațiilor**

Este stabilit de art. 10 din T.L.M. în felul următor: „Pentru primele 24 ore peste termenul acordat de tarif se plătește 20 lei pe oră și vagon, peste 24 și pînă la 48 ore inclusiv 30 lei pe oră și vagon și peste 48 ore 40 lei pe oră și vagon".

Calculul se face astfel: De ex. au trecut 60 ore în plus de la ora cînd trebuia să se termine descărcarea. Locația datorată este de:

24 ore × 20 lei/ora = 480 lei,
24 ore × 30 lei/ora = 720 lei și
12 ore × 40 lei/ora = 480 lei. Total 1680 lei taxe de locație pentru acest vagon.

Lucian THEODORU

Întrebări și răspunsuri

NICOLAE COTESCU, Cîmpulung, Argeș — Contribuția de 2% destinată fondului pentru pensia suplimentară se restituie numai pensionarilor care au contribuit mai puțin de cinci ani și n-au drept la pensia suplimentară. Reîncadrarea în muncă a pensionarului pentru limită de vîrstă, după desfacerea contractului, nu determină menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Pensionarul respectiv a fost încadrat pe baza unui nou contract de muncă.

ANDREI CONSTANTIN, Ploiești — În perioada concediului acordat pentru incapacitate temporară de muncă, pensionarul de invaliditate de gradul III (încadrat cu o jumătate de normă) primește o indemnizație potrivit art. 21 din H.C.M. nr. 880/1965, cu modificările ulterioare. Această indemnizație se calculează prin aplicarea procentelor prevăzute de art. 5. Este vorba de suma rezultată din însumarea retribuției tarifare de încadrare pentru 1/2 normă, pensia de invaliditate, sau cota parte din pensia pe luna în care pensionarul lucrează (în limitele prevăzute de Legea nr. 3/1977 art. 25 alin. 5).

EMIL CIUTĂ, Brăila — Cu prilejul transferării dv. în interesul serviciului, în aceeași funcție, sau într-una echivalentă, însă într-o unitate unde se aplică un nivel mai mic de retribuire, vi s-a acordat o gradație pentru a vi se menține retribuția tarifară avută. În această situație conform Decretului nr. 100/1979, vechimea în funcție de care vi se poate acorda o nouă gradație se calculează de la data la care vi s-a stabilit gradația la unitatea de la care ați fost transferat.

ADRIAN MUNTEANU, Tg. Mureș — Codul Muncii (art. 108 alin. 2) prevede că termenul de emitere a deciziei de imputare este de cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de producerea pagubei. Dat fiind că, în speța relatată de dv., eroarea constă în faptul că imputarea s-a făcut inițial **numai asupra gestionarului,** cu **omiterea** personalului cu care a lucrat (ospătari, bucătari etc.), deciziile de imputare date cu depășirea termenului de 60 de zile sînt tardive. Din scrisoare rezultă că s-a cunoscut de către unitate existența pagubei încă de la data constatării ei, cînd s-a emis — eronat — prima decizie de imputare.

GHEORGHE IONIȚĂ, Brăila — Dactilograful principal la care vă referiți îndeplinește condițiile de ocupare a funcției. Are aproape 20 de ani vechime ca dactilograf și dactilograf principal. Atunci cînd există o contradicție în mențiunile din carnetul de muncă privind natura transferului, este necesar să se încerce ca, prin rectificarea în condițiile legii a uneia dintre mențiuni, asemenea contradicții să fie eliminate. Transferul denumit în interesul serviciului, fără acordul organului ierarhic superior, se consideră transfer la cerere. În ce privește retribuirea cu ora a personalului medical citiți răspunsul adresat tov. Gh. Iancu.

GH. IANCU, Craiova — Potrivit art. 152 din Legea nr. 57/1974 personalul sanitar cu pregătire superioară poate fi retribuit cu ora pentru munca prestată în afara normei legale de muncă de la funcția de bază. Totalul sumelor încasate pentru această activitate să nu depășească 25% din retribuția tarifară lunară a funcției îndeplinite.

ST. PARASCHIV, Galați — Pensionarii care, în condiții legale, continuă activitatea retribuită, achită în continuare contribuția de 2% destinată constituirii fondului din care se plătește pensia suplimentară. În timpul cît lucrează, pensionarii la care vă referiți pot fi retribuiți numai în limita celor prevăzute de art. 6 alin. 2 din Legea nr. 3/1977.

GHEORGHE COMAN, Izvoru, Argeș — La stabilirea cuantumului alocației de stat pentru copii nu se ia în considerare sporul la retribuția tarifară pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate și nici indemnizația de conducere acordată vicepreședintelui comitetului executiv al consiliului popular.

ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ DE REPARAȚII AUTO, Rm. Sărat — Personalul unității încadrate la grupa IV — ramura construcții de mașini B — beneficiază de prevederile anexei la Decretul nr. 246/1977, fără a fi necesară o altă aprobare. La stabilirea cuantumului alocației se ia în considerare și indemnizația plătită conform art. 70 din Legea nr. 57/1974, șefilor de echipă. Indemnizațiile prevăzute pentru personalul de conducere, neavînd caracter tarifar, nu se iau în considerare.

DUMITRU CĂRĂUȘU, Vatra Dornei — Transferarea la cerere întrerupe vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, indiferent dacă această transferare s-a efectuat înainte sau după anul 1968. În ipoteza în care în carnetul de muncă nu este menționat expres că transferul la școala profesională minieră Iacobeni s-a făcut la cererea dv. puteți solicita precizarea retroactivă a condițiilor în care a avut loc transferul.

VIOLETA VELEANU, Suceava — Absolvenții liceului economic, precum și cei ai școlii tehnice financiare pot promova în funcția de contabil principal, fără a mai absolvi o altă formă de pregătire. Absolvenții liceului de cultură generală trebuie să promoveze în prealabil și un curs scurt de specializare, organizat conform regulamentului instituit în acest scop de Ministerul Educației și Învățămîntului.

Absolvenții învățămîntului mediu de cultură generală, cu vechimea în specialitate prevăzută de Legea nr. 12/1971 pot ocupa aceleași funcții cu cele prevăzute pentru absolvenții liceului economic, respectiv ai școlii tehnico-financiare, fără o diminuare a retribuției.

IACOB MARSCHALL, Timișoara — Potrivit anexei la Decretul nr. 100/1979 indemnizația de concediu se calculează pe baza veniturilor obținute în muncă, expres prevăzute în această anexă. În consecință, în cazul relatat de dv. se include retribuția tarifară corespunzătoare timpului efectiv lucrat în perioada luată în considerare la calcularea indemnizației. Cîștigul lunar se împarte la 25,5 zile lucrătoare, astfel cum se prevede în Legea nr. 26/1967, în unitatea dv. neaplicîndu-se, experimental, reducerea duratei săptămînii de lucru.

IOAN BOLDEA, I.A.S. Criș, Arad — Legea nr. 4/1979 prevede extinderea aplicării acordului global în toate unitățile unde această formă de retribuire este avantajoasă și stimulativă. În consecință nu se pune problema restrîngerii aplicării ordinului privind generalizarea și îmbunătățirea formei de retribuire în acord global a personalului din unitățile agricole de stat.

GHEORGHE PANTAZICĂ, București — Personalul căruia i se desface contractul de muncă din inițiativa unității, ca urmare a aplicării art. 135 art. j din Codul muncii, pierde dreptul la menținerea vechimii neîntrerupte în muncă și în aceeași unitate. În consecință, după reîncadrare, începe o nouă perioadă de vechime neîntreruptă. Ținînd seama de prevederile art. 200 din Legea nr. 57/1974, retribuirea personalului aflat în această situație se face la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția ocupată. Trecerea în gradații superioare se poate face numai în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971 și art. 33 din Legea nr. 57/1974.

EXPLOATAREA PRESTĂRI SERVICII, Arad — În cazurile arătate în scrisoarea dv. șoferii nu pot fi considerați gestionari. Ei nu preiau mărfuri de la mai multe gestiuni și nu le predau la mai multe unități, întocmind acte de primire-predare în fiecare caz în parte.

SANDU MANOLESCU, Brăila — Absolvenții facultății de matematică din cadrul Institutului Pedagogic pot ocupa funcția de inspector școlar, dar nu pot ocupa funcția de inspector învățămînt în cadrul unităților socialiste de stat. Pentru ocuparea acestei funcții se prevede condiția absolvirii învățămîntului superior universitar de cinci ani.

Vă prezentăm

SANATORIUL BALNEAR TECHIRGHIOL

Stațiunea balneo-climaterică permanentă Techirghiol este situată pe malul nord-vestic al lacului cu același nume la o distanță de 2,5 km de Eforie Nord și 14 km de Constanța.

Căi de acces. Gara Eforie Nord sau Constanța, apoi cu autobuzul pînă la Techirghiol (curse regulate). Se poate ajunge și pe drumul național 39 de la Constanța spre Mangalia cu derivație la Eforie Nord.

Clima. Avînd un climat de litoral maritim, cu o temperatură medie anuală de peste 11°C, în luna iulie sînt 22—23°C, iar în ianuarie 0,5° C. Presiunea atmosferică anuală medie de 764 mm. Precipitațiile sînt reduse, sub 400 mm anual. Vîntul cu viteze mici, predomină din direcțiile nord-est, sud-est și vest. Briza marină este mai puțin evidentă ca pe țărm, în schimb se simte briza de lac.

Factorii naturali de cură sînt apa sărată concentrată a lacului Techirghiol cu o mineralizare totală de 85,396‰ (cifră egală cu cea a apei mării) ; nămolul sapropelic extras din lac ; bioclimatul excitant solicitant, de stepă, cu influențe marine.

INDICAȚII TERAPEUTICE

La Sanatoriul balnear Techirghiol sînt tratate cu rezultate excepționale afecțiunile :

— reumatismale degenerative (spondiloză cervicală, dorsală, lombară, poliartroze ;

— reumatismale inflamatorii (stări alergice articulare după reumatism articular acut, spondilartită anchilozantă, poliartrită reumatoidă, stări după intervenții ortopedico-chirurgicale) ;

— reumatismale abarticulare (tendinoze, tendomioze, tendopreistoze, periartrită scapulo-humerală) ;

— posttraumatice (redori articulare posttraumatice, stări după operații pe mușchi, tendoane, articulații, luxații și fracturi) ;

— neurologice periferice (paralizii și pareze posttraumatice ale membrelor, sechele după poliomielită) ;

— ginecologice (insuficiență ovariană, cervicite cronice, metroanexite cronice, sterilitate secundară) ;

— dermatologice ;

— asociate (otorinolaringologice, endocrine, metabolice și de nutriție, respiratorii).

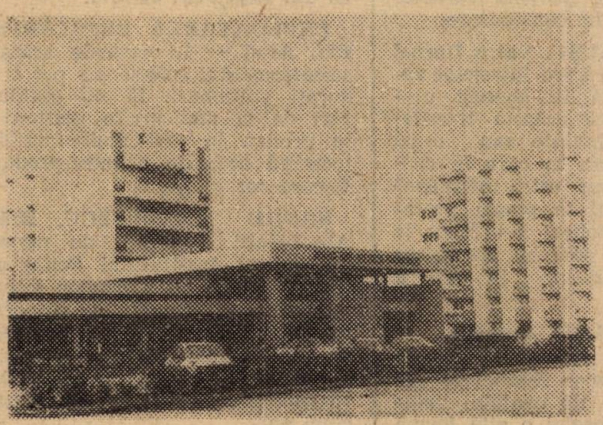

Tratamentul este contraindicat pentru unele afecțiuni acute sau cronice, boli infecțioase sau tumori maligne. La acestea se adaugă contraindicațiile speciale pe forme și stadii de boală stabilite de comisia medicală.

Instalații de tratament

La dispoziția celor internați sînt numeroase instalații pentru :

— băi calde la vană și bazin cu apă sărată concentrată provenită din lacul Techirghiol, cu posibilități de recuperare medicală ;

— băi calde și împachetări cu nămol

— pentru aerosoli și fizioterapie

— săli de masaj

— acupunctură

Cura balneară este de 18 zile pentru afecțiunile reumatismale și de 20 zile pentru afecțiunile ginecologice. Ea se repetă anual și cel puțin la 3 ani.

Respectarea strictă a indicațiilor medicului este garanția rezultatelor favorabile.

Cazarea și masa

Pacienții sînt cazați în camere de confort I cu 2 paturi și II cu 3 paturi, grup sanitar complet cu apă caldă în permanență. Toate camerele sanatoriului au balcoane, iar fiecare încăpere este dotată cu cîte un aparat de radio. Centrală telefonică proprie, cu telefon pe fiecare palier. Sînt, de asemenea, săli pentru TV, lectură, proiecție de filme, conferințe, spectacole etc.

Masa se servește la cantina-restaurant cu două meniuri la alegere. La indicația medicului se servesc și mîncăruri dietetice.

Distracții, sport, excursii

Vizitatorii stațiunii Techirghiol au la dispoziție o casă de cultură, o sală de spectacole, bibliotecă, teatru de vară, cinematograf, jocuri mecanice. Ei pot face plimbări în împrejurimi (Eforie Nord, Eforie Sud· plajă la mare, sport pe terenurile amenajate în acest scop, excursii în turul stațiunilor de pe litoralul Mării Negre : Constanța, Histria, Adamclisi, Tulcea, Delta Dunării, Stațiunea viticolă Murfatlar și în R.P. Bulgaria.

INFORMAȚII : SANATORIUL BALNEAR

TECHIRGHIOL

Str. 7 Noiembrie nr. 33

Cod. 8713

Județul Constanța

tel. 41849 ; 41706 ; 42456

1979 MAJ 2

Mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu

adresat celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite

pentru comerț și dezvoltare de la Manila

IDEI VALOROASE PENTRU SOLUȚIONAREA REALISTĂ A PROBLEMELOR AFLATE ÎN ATENȚIA COMUNITĂȚII INTERNAȚIONALE

LUPTA PENTRU PROPĂȘIREA economică și socială, pentru întărirea independenței și suveranității țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate, a tuturor statelor constituie unul din obiectivele esențiale ale întregii politici externe promovate cu fermitate și consecvență de România socialistă. Caracterul realist și constructiv al acestei politici, ce corespunde intereselor celor mai arzătoare ale întregii omeniri, ale cauzei generale a progresului și păcii, ale edificării unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, și-a găsit o nouă confirmare în deosebitul interes și via satisfacție cu care a fost primit de participanți mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare care a început luni la Manila.

În rîndul delegaților la conferință se bucură de o înaltă apreciere preocuparea constantă a șefului statului român pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, ideile și propunerile sale realiste într-un moment în care U.N.C.T.A.D. are nevoie de idei noi în vederea înfăptuirii scopurilor sale.

Importanta reuniune internațională din capitala Filipinelor, la care participă aproape 7 000 de delegați din 159 state ale lumii, precum și reprezentanți ai unor agenții specializate ale O.N.U. și a numeroase organisme guvernamentale și neguvernamentale, este chemată să dezbată și să adopte un ansamblu de măsuri concrete și angajante, care să aducă realmente o contribuție la soluționarea mai grabnică a uneia din cele mai importante probleme ale epocii contemporane : lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale, a unor relații noi bazate pe deplină egalitate și echitate între națiuni.

Gravă anomalie a zilelor noastre, a epocii celei mai ample revoluții tehnico-științifice, subdezvoltarea în care trăiește încă o mare parte a omenirii lipsește zeci și zeci de popoare de cele mai elementare condiții de viață civilizată, de posibilitatea de a-și manifesta forța creatoare pentru angajarea hotărîtă pe calea progresului economic și social, în folosul propriu și al întregii omeniri. În același timp, așa cum se arată în mesaj, perpetuarea marilor decalaje dintre țările în curs de dezvoltare și țările avansate constituie un factor permanent de încordare în relațiile internaționale, de instabilitate în economia mondială, accentuînd fenomenele de criză — economică, energetică, monetară — cu consecințe profund negative asupra evoluției tuturor statelor. De aceea, subliniază mesajul, **„este clar că actuala stare de lucruri nu mai poate continua, că se impune să se facă totul, de către toate statele, pentru soluționarea grabnică a acestor grave probleme ale umanității".**

Firește — și propria experiență istorică din ultimele decenii a României confirmă acest lucru — esențiale sînt în primul rînd însiși eforturile țărilor rămase în urmă pentru dezvoltarea lor economico-socială accelerată. În același timp, o importanță de prim ordin o are făurirea mai rapidă a noii ordini economice internaționale, așezarea pe baze noi, juste și echitabile, a întregului sistem de relații economice internaționale.

ÎN SPIRITUL celor mai nobile idealuri de progres, echitate și justiție de care este animată țara noastră, ea însăși o țară în curs de dezvoltare, al dorinței ei de a acționa în spirit constructiv pentru identificarea și transpunerea în realitate a măsurilor pe care le comportă edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, mesajul adresat Conferinței de președintele Nicolae Ceaușescu conține o serie de propuneri practice, concrete care, alături de propunerile celorlalte state participante, să permită depășirea stadiului dezbaterii generale a acestor probleme vitale pentru omenire și trecerea de îndată la elaborarea unui program unitar de acțiune pentru soluționarea lor.

În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, accelerarea dezvoltării economico-sociale a țărilor rămase în urmă și reducerea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace — care în decursul primelor două decenii O.N.U. ale dezvoltării nu numai că nu s-au micșorat, ci au continuat să se adîncească — presupune elaborarea unui program de lungă durată, pînă în anul 2 000, cu o primă etapă în 1990. În acest scop, în mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu este formulată o adevărată strategie a dezvoltării, a canalizării eforturilor țărilor mai puțin dezvoltate, care cu un deosebit realism ține pe deplin seama de posibilitățile lor imediate și de necesitățile lor cele mai acute. Date fiind ravagiile pe care le face încă foametea pe planeta noastră, faptul că în cursul acestui deceniu numărul celor malnutriți, în loc să scadă, a crescut cu încă 15%, ajungînd la 455 milioane de oameni dat fiind că producția agroalimentară pe locuitor în țările nesocialiste în curs de dezvoltare a stagnat practic după 1970, în mesaj se apreciază că se impune de urgență elaborarea unui program special pentru dezvoltarea agriculturii, care să asigure satisfacerea cerințelor de consum ale maselor. Importantele decalaje de randament și productivitate existente față de țările dezvoltate ca și experiența unor state chiar cu condiții grele de sol și climă stau mărturie pentru faptul că sporirea rapidă a producției agricole necesară în vederea unei aprovizionări corespunzătoare a popoarelor respective se poate realiza în primul rînd pe calea extinderii irigațiilor, ameliorării solului și mecanizării lucrărilor.

În paralel este avută în vedere alcătuirea unui program pentru dezvoltarea industriei, în special, a industriei alimentare și textile, precum și a altor ramuri pentru care țările respective dispun de materiile prime necesare. În sfîrșit, cunoscute fiind dificultățile care stau în calea valorificării resurselor naturale și de muncă a numeroase țări în curs de dezvoltare din cauza lipsei unor căi de comunicație adecvate, se precizează că o importanță deosebită are elaborarea și înfăptuirea unui program de dezvoltare a căilor de comunicații, în special a căilor ferate și a transportului pe apele interioare.

O ALTĂ FRÎNĂ însemnată în calea lichidării subdezvoltării cu deosebire în actuala epocă de cuceriri fără precedent ale cunoașterii umane, o constituie slaba dezvoltare a învățămîntului și insuficiența cadrelor naționale. Estimații ale O.N.U. indică faptul că, în ciuda eforturilor întreprinse pînă acum, în anul 1980 circa 230 milioane de copii de vîrsta școlară (între 5 și 14 ani) din țările în curs de dezvoltare vor rămîne necuprinși în școli, mărind în perspectivă uriașul contingent al celor 820 milioane de adulți în vîrstă aptă de muncă analfabeți, a căror școlarizare ridică probleme deosebite. Tocmai de aceea, președintele României socialiste propune adoptarea unui program privind dezvoltarea învățămîntului, a pregătirii cadrelor naționale pentru toate domeniile de activitate, corespunzător cerințelor progresului multilateral al acestor țări.

România apreciază totodată că avînd în vedere marea diversitate a problemelor noi cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare, ele însele cunoscînd o mare diversitate de situații, se impune crearea unor organisme de studii și cercetare, pe zone geografice, care să analizeze sarcinile și obiectivele economice și sociale specifice ale acestor țări și să prezinte soluții concrete pentru rezolvarea lor.

O contribuție importantă la lichidarea mai rapidă a marilor decalaje economico-sociale din lumea contemporană ar aduce-o acordarea unui sprijin material și concret mai substanțial țărilor rămase în urmă. De aceea, România, care s-a pronunțat cu deosebită consecvență în acest sens, propune țărilor lumii constituirea cît mai grabnică a Fondului comun de dezvoltare care urmează să fie alcătuit prin participarea țărilor industrializate și prin economiile realizate pe baza reducerii cheltuielilor militare.

În condițiile în care cursa înarmărilor sustrage de la dezvoltare imense resurse materiale, financiare și umane și creează pericole serioase pentru pacea și securitatea internațională, tovarășul Nicolae Ceaușescu, animat de cele mai nobile idealuri umaniste, de grija față de viitorul omenirii, își reafirmă propunerea privind reducerea cheltuielilor militare, de către toate statele, cu 10—15 la sută și alocarea a jumătate din sumele astfel eliberate pentru ajutorarea țărilor slab dezvoltate. România propune ca fondul amintit să fie pus la dispoziție, cu prioritate, țărilor în curs de dezvoltare care au un venit național pe locuitor de pînă la 5—600 dolari pe locuitor și să fie folosit efectiv pentru realizarea programelor de dezvoltare a industriei, agriculturii, căilor de comunicații și celorlalte ramuri ale economiei naționale. Pornind de la teza confirmată de propria sa experiență privind rolul primordial al efortului propriu în lichidarea subdezvoltării, țara noastră propune ca ajutorul să fie acordat în primul rînd țărilor care alocă ele însele o parte însemnată din venitul național, de cel puțin 20%, pentru propria dezvoltare și, de asemenea, care nu cheltuiesc pentru înarmare mai mult de 4—5% din venitul național. Evident, aceasta presupune — așa cum se precizează în mesaj — renunțarea sub orice formă la folosirea forței și la amenințarea cu forța în viața internațională, acordarea unor garanții ferme, inclusiv de către O.N.U., că țările care, consacrîndu-se propriei propășiri economico-sociale, nu-și sporesc cheltuielile militare, nu vor fi victima nici unei agresiuni, a nici unei ingerințe din afară, că vor fi respectate cu strictețe principiile noi de relații între state, ale deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — singurele în măsură să asigure o evoluție democratică a vieții politice mondiale, raporturi de prietenie și colaborare între toate națiunile.

Instabilitatea de pe piețele produselor de bază, cu efecte negative în primul rînd asupra țărilor în curs de dezvoltare, dar și a celorlalte țări ale lumii, impune definitivarea și intrarea în vigoare cît mai repede a Programului integrat pentru materii prime și grăbirea constituirii Fondului comun de finanțare a acestui program. Asupra „elementelor fundamentale" ale acestuia s-a căzut de altfel, de acord nu demult la Geneva.

La același capitol al comerțului internațional, mesajul, consecvent cu eforturile țării noastre de afirmare a echității în relațiile internaționale, subliniază necesitatea imperioasă a trecerii ferme și urgente la stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industrializate, între costurile combustibilului și energiei și cele ale celorlalte produse, pentru a se evita orice arbitrar în acest domeniu. Evoluțiile din ultimii cîțiva ani din comerțul internațional, recrudescența protecționismului, cu efecte negative asupra creșterii economice generale, pun în lumină, de asemenea, necesitatea înlăturării barierelor artificiale și practicilor discriminatorii din calea exporturilor de produse industriale și de alte produse ale țărilor în curs de dezvoltare, a adoptării unor măsuri care să permită sporirea fără restricții a acestor exporturi pe piața mondială la prețuri avantajoase.

În concepția României, a președintelui său, în condițiile desfășurării vertiginoase a revoluției tehnico-științifice mondiale depășirea marilor decalaje dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate din punct de vedere economic este de neconceput fără asigurarea unui acces larg, în condiții avantajoase, al acestora din urmă la tehnologiile moderne, la noile descoperiri științifice și tehnice, fără reglementarea unor măsuri de sporire a asistenței tehnice acordate de țările dezvoltate. În legătură cu aceasta, România consideră că o importanță deosebită o are reglementarea justă a condițiilor în care își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate companiile străine. În acest sens, se arată în mesaj, se impune asigurarea controlului național atît în ce privește exploatarea diferitelor resurse naturale ale acestora cît și participarea la beneficii, țara noastră considerînd că ar fi just și echitabil ca țările în curs de dezvoltare să aibă o participare efectivă la proprietatea acestor societăți de cel puțin 50%.

SUBLINIIND că intensificarea colaborării și cooperării dintre țările în curs de dezvoltare, a întrajutorării lor reciproce constituie o expresie a solidarității în lupta lor comună pentru dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărui popor, pentru promovarea intereselor lor economice vitale, România consideră că este de cea mai mare însemnătate să se creeze un organism permanent al acestor state care să trateze cu țările dezvoltate, în condiții de deplină egalitate, problemele relațiilor dintre ele pe baza unei platforme comune. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România — amplificînd și diversificînd permanent relațiile sale economice cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială — acordă o atenție deosebită colaborării cu celelalte țări în curs de dezvoltare, care deține peste 20 la sută din totalul schimburilor ei comerciale. În spiritul solidarității pentru o dezvoltare accelerată, independentă, România participă în prezent la realizarea a 80 de obiective economice importante în numeroase țări din Africa, Asia și America Latină, aducîndu-și aportul, potrivit posibilităților sale și experienței dobîndite în diferite domenii, la crearea unor industrii în sectoare de interes deosebit pentru aceste țări. Trebuie menționat de asemenea, că în România se pregătesc, în prezent, peste 12 000 cadre din țările în curs de dezvoltare ; totodată 15 000 de specialiști români contribuie, în cadrul unor programe de cooperare, la eforturile de industrializare pe care le fac 50 de țări în curs de dezvoltare.

Pornind de la rolul mult mai activ pe care trebuie să-l joace Organizația Națiunilor Unite în întreaga activitate îndreptată spre edificarea unei noi ordini economice internaționale, în mesaj este apreciată ca necesară constituirea unui organism special al O.N.U. format din țări în curs de dezvoltare, țări socialiste și țări capitaliste avansate care să elaboreze programele concrete pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, pe care să le supună dezbaterii și adoptării sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980. Aceluiași organism i-ar reveni elaborarea Cartei privind noile principii ale raporturilor economice, pe baza deplinei egalități și echității, între toate statele și care să fie de asemenea prezentat O.N.U. spre adoptare.

Așa cum subliniază președintele Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat Conferinței, este în interesul tuturor statelor, al întregii omeniri, să se acționeze cu consecvență pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe deplină egalitate și echitate, care să permită progresul mai rapid al țărilor subdezvoltate. Numai în acest mod, prin efectuarea de schimbări structurale în economia mondială și în sistemul relațiilor internaționale, se poate asigura stabilitatea economică generală, un climat de largă colaborare și pace în lume.

OPINIA publică mondială, și în primul rînd cea din țările în curs de dezvoltare, care constituie majoritatea omenirii, își exprimă convingerea că cea de a V-a Conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare trebuie să marcheze trecerea la acțiuni concrete, hotărîte pentru lichidarea subdezvoltării și accelerarea procesului de edificare a unei noi ordini economice internaționale. În lumina acestui imperativ, România, prin mesajul președintelui său își exprimă hotărîrea de a contribui activ la succesul celei de a cincea sesiuni a UNCTAD și își manifestă voința de a conlucra larg cu toate țările pentru urgentarea adoptării de măsuri concrete în vederea creării unei lumi mai bune și mai drepte, corespunzător intereselor celor mai arzătoare ale întregii omeniri, cauzei generale a progresului, păcii și colaborării internaționale.

Dinu DRAGOMIRESCU

CALITATE ÎNALTĂ, COSTURI REDUSE

— pledoarie pentru extinderea utilizării metodei „Gestiunea calității produselor" —

● Sporirea calității concomitent cu reducerea cheltuielilor de fabricație — argumente solide pentru extinderea metodei gestiunii calității produselor ● Prin modificări în structura costurilor, ridicarea calității și creșterea economiilor ● Scăderi substanțiale ale costurilor totale ale calității prin creșterea cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor

O CALITATE RIDICATĂ a produselor fabricate este o cerință esențială, vitală pentru toate întreprinderile din economia națională, ca premisă a competitivității, a satisfacerii în grad sporit a cerințelor beneficiarilor. Nu este însă — și nici nu poate fi vorba — despre orice fel de calitate. În contextul funcționării mecanismului economico-financiar perfecționat, realizarea unei calități ridicate presupune, cu necesitate, economisirea muncii sociale, sporirea valorii nou create, acțiune în care reducerea cheltuielilor de producție în general, a celor materiale în special, reprezintă un factor determinant, de o deosebită importanță. Pe de altă parte, urmărirea cu prioritate a reducerii consumurilor materiale nu trebuie să afecteze în nici un fel calitatea produselor ci, dimpotrivă, să contribuie la ridicarea performanțelor acestora.

Aplicarea metodei gestiunii calității contribuie la satisfacerea simultană a acestor cerințe. Ea acționează pe baza principiului că printr-o creștere ușoară a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor se obține o diminuare a cheltuielilor cu identificarea defectelor și o scădere substanțială a celor cerute de remedierea unor deficiențe de calitate, în așa fel că pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc. *Dat fiind că costurile cu prevenirea apariției defectelor de calitate sînt generate de acțiuni ca verificarea și îmbunătățirea soluțiilor constructive și tehnologice cuprinse în proiectele produselor, ridicarea calificării cadrelor, dotarea cu A.M.C.-uri și standuri de probă etc. apare evident că această metodă reprezintă un instrument prețios — aflat la îndemîna specialiștilor din unitățile economice — de sporire a calității produselor în condițiile reducerii costurilor. Pentru a urmări „pe viu" eficiența aplicării sale și prezenta argumente desprinse din practică în favoarea generalizării acestei metode prezentăm un studiu*) comparativ asupra evoluției costurilor și nivelului calității la două unități economice din București : Întreprinderea de mașini-unelte și agregate (I.M.U.A.), unde se aplică gestiunea calității produselor și întreprinderea „Tricodava", unde acest instrument nu este folosit.*

Evoluții și implicații ale structurii costurilor calității

PRODUSELE realizate în cadrul I.M.U.A. (mașini-unelte) și „Tricodava" (tricotaje) se situează la un nivel calitativ ridicat, fapt atestat de aprecierile favorabile de care se bucură în rîndul beneficiarilor din țară și de peste hotare. Analiza nivelului calității și a structurii costurilor ei pune în evidență următoarele aspecte :

● în lunile ce au trecut din 1979, în ambele întreprinderi performanțele produselor au crescut față de anul 1978 nu numai în ce privește caracteristicile tehnice, dar și cele funcționale, precum și calitățile de ergonomie și design. La „Tricodava" tricotajele realizate au durabilitate mai ridicată, un tușeu mai plăcut, sînt fabricate într-o mai mare diversitate de forme și culori, iar la I.M.U.A. mașinile-unelte se remarcă prin ușurință în manipulare, diversificarea gamei de operații efectuate, comanda și control electronic al operațiunilor pe care le execută ș.a. ;

● **costurile totale ale calității produselor sînt, într-o ușoară scădere în trimestrul I 1979 față de perioada corespunzătoare din anul trecut la întreprinderea „Tricodava" (2,5%) și într-o diminuare substanțială la I.M.U.A.** — unde se aplică metoda gestiunii calității produselor (24,6%) ;

● **ponderea cheltuielilor cu prevenirea și identificarea defectelor este în creștere în acest an față de 1978** în totalul costurilor cu calitatea la „Tricodava" cu 7,6%, la I.M.U.A. cu 17,7%. Sporirea acestor categorii de cheltuieli demonstrează că în întreprinderi s-au depus totuși — deși diferențiat — eforturi sporite în acest an pentru ca, încă din faza previzională, înainte de introducerea în fabricație a produselor, să se asigure un nivel calitativ corespunzător.

Această **creștere a ponderii cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor a condus, per total, în ambele cazuri, la reducerea costurilor totale pentru asigurarea calității.** Este interesant de evidențiat cu acest prilej faptul că **o mult mai substanțială reducere totală de**

*) Studiul a fost efectuat pe baza investigațiilor efectuate de studenții **Ana LASCU** (la I.M.U.A.) și **Petre IOSIFARU** (la „Tricodava") pe baza unei metodologii elaborate de autor în cadrul Laboratorului de conducere a unităților economice din Academia de Studii Economice București, sub conducerea prof. dr. **Constantin PINTILIE.**

costuri pentru asigurarea calității s-a obținut în întreprinderea I.M.U.A., în care aplicarea metodei gestiunii calității produselor a determinat deplasarea centrului de greutate al efortului de asigurare a nivelului calitativ al produselor din faza de identificare a dificultăților către cea de prevenire a lor, din faza de fabricație a produselor în cea de concepere și proiectare a lor. În această unitate scăderea cheltuielilor totale cu calitatea a fost determinată de creșterea cu mult mai accentuată decît la „Tricodava" a costurilor cu prevenirea apariției deficiențelor de calitate. S-a acordat o atenție deosebită și s-au cheltuit mai multe fonduri pentru verificarea calității proiectării, pregătirea constructivă și tehnologică a produselor, realizarea ambalajelor de protecție, dotarea cu A.M.C.-uri și sporirea calificării personalului muncitor. Aceste acțiuni au determinat diminuări ale deficiențelor în fabricație și deci ale costurilor cu identificarea defectelor, precum și a celor cu remedierea unor deficiențe de fabricație prin micșorări considerabile ale rebuturilor și remanierilor. Mai mult decît atît. Concentrarea atenției asupra fazei de cercetare-proiectare a permis adoptarea unor soluții constructive și tehnologice îmbunătățite, care alături de ridicarea calității de conformitate a permis și creșterea clasei de calitate ;

● **costurile totale ale calității** în special la întreprinderea „Tricodava", **sînt mărite de faptul că, în primele trei luni din acest an, în unele secții, la anumite operații tehnologice s-au înregistrat rebuturi și remanieri.** Ele au apărut, alături de alte elemente de cheltuieli din categoria costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate din următoarele **cauze :** nerespectarea de către unii furnizori de materii prime a clauzelor contractuale privitoare la modul de ambalare, transport și calitatea materiei prime, existența unor deficiențe în modul de organizare a producției, în desfășurarea transportului intern între unele utilaje, în organizarea, în unele cazuri, a controlului de calitate interfazic etc.

Prin gestiunea calității, o diminuare substanțială a cheltuielilor de fabricație

IATĂ DECI că **gestiunea calității produselor se dovedește în practică una dintre metodele moderne de conducere eficientă a calității produselor, a cărei aplicare permite reduceri substanțiale ale costurilor de producție în condițiile în care calitatea nu are de suferit, ci dimpotrivă.** Ca urmare, dat fiind că reducerea cheltuielilor de producție este o sarcină de mare actualitate, la întreprinderea „Tricodava" și în general în toate unitățile în care scăderea costurilor totale ale calității de la un an la altul se realizează încă într-un ritm destul de lent, implementarea gestiunii calității produselor se impune ca o acțiune foarte necesară.

Conform prevederilor metodei gestiunii calității, pentru reducerea în ritm accelerat a costurilor calității, este necesar ca în structura lor de dinaintea aplicării acestei metode să se prevadă următoarele modificări :

1 **Creșterea cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor.** Analiza situației existente în întreprinderea „Tricodava" arată că această creștere poate fi de 5% anual. Un asemenea ritm de creștere poate fi determinat de adoptarea unor măsuri menite să ridice obstacole mai serioase în calea defectelor de calitate, încă din faza previzională. Un prim accent ar trebui pus pe amplificarea pregătirii constructive și tehnologice a produselor, pe îmbunătățirea activității atelierului de creație în sensul sporirii calității și productivității în activitatea de realizare a unor modele și produse noi. După aprecierea specialiștilor din întreprindere, adoptarea unor asemenea măsuri ar conduce la o reducere a costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate cu 8%, deci s-ar recupera în totalitate cheltuielile determinate de creșterea costurilor cu preve-

Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 13)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Ce determină depășirea normelor de consum planificate la unele produse ?

ÎN TRIMESTRUL I 1979, la întreprinderile Ministerului Industriei Chimice au fost urmărite prin planul de stat un număr de 123 norme de consum, pentru cele mai importante materiale chimice. Din acestea, 43 norme de consum s-au situat sub prevederile de plan, obținîndu-se economii substanțiale de materiale : 392 tone cauciuc natural la realizarea de produse din cauciuc, 148 tone fenol la producția de rășini fenolformaldehidice, 650 tone acid sulfuric la producția de sulfat de aluminiu, 67 tone sodă calcinată în procesul obținerii silicatului de sodiu etc.

În același timp, un număr de 33 norme de consum au fost depășite, consumîndu-se peste plan cantități mari de materiale chimice. Între cauzele care au dus la depășirea consumurilor pe prim plan se situează deficiențele în funcționarea unor instalații. Astfel, la întreprinderea de anvelope „Danubiana", defecțiunile mecanice la linia de profilare și neetanșeitatea instalațiilor au dus la pierderi de materii prime prin rebuturi și materiale secundare peste limitele admise. Ca urmare, norma de consum de negru de fum la producția de anvelope a.t.a a fost depășită cu 2,1%. La Combinatul de îngrășăminte chimice „Valea Călugărească", funcționarea discontinuă a instalațiilor, din lipsă de abur, iar la Combinatul de îngrășăminte chimice Năvodari apariția unor defecțiuni mecanice la morile de măcinat fosfații au condus la depășirea consumurilor normate cu circa 3 000 tone de acid sulfuric la producția de acid fosforic din fosforite.

Din exemplele date rezultă necesitatea acordării unei atenții sporite exploatării, întreținerii și reparării corespunzătoare a tuturor utilajelor și instalațiilor aflate în funcțiune, pentru evitarea în viitor a unor astfel de situații. Ar fi utilă în acest sens pregătirea din vreme a unor subansamble și piese de schimb pentru ca intervențiile pentru repararea diferitelor instalații să aibă loc într-un termen mai scurt, cît și desfășurarea unor acțiuni de ridicare mai rapidă a nivelului calificării cadrelor care își desfășoară efectiv activitatea la instalațiile unde au loc defecțiuni și opriri accidentale din lipsa conducerii corecte a proceselor tehnologice.

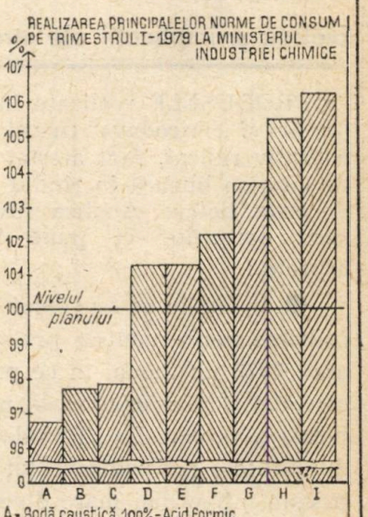

PERFECȚIONAREA PROCESULUI DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ

Anularea contractelor economice, o practică cu consecințe dăunătoare

DUPĂ CUM SE ȘTIE, reglementările actuale prevăd obligativitatea încheierii contractelor economice de aprovizionare tehnico-materială între furnizori și beneficiari pentru întreaga cantitate de materii prime, materiale, combustibil, energie, utilaje, piese de schimb etc. de care au nevoie unitățile productive pentru a putea să-și îndeplinească în mod ritmic sarcinile de producție. Prin contractele încheiate, consumatorii își asigură baza materială a planului, iar furnizorii — desfacerea întregii producții marfă. Un alt principiu promovat de lege este încheierea contractelor economice înainte de începerea perioadei de plan pe anul ce urmează, contractele economice concretizînd în fapt sarcinile de plan ale întreprinderilor pentru anul de plan.

Ridicînd pe un plan superior rolul contractului economic ca instrument de planificare și de realizare a planului, plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a stabilit ca activitatea de încheiere a contractelor economice să se desfășoare în același timp cu elaborarea lucrărilor de plan, astfel încît, la data aprobării, planurile să aibă la bază contracte ferme pentru întregul consum intern și contracte ferme, contracte-cadru, comenzi sau convenții, care să asigure certitudinea desfacerii și a aprovizionării — pentru producția destinată exportului și pentru importurile necesare.

Toate aceste măsuri au avut în vedere crearea celor mai bune condiții pentru unitățile productive, precum și garanția de a conta pe resurse sigure și la termenele cerute de tehnologiile de fabricație, astfel încît să se realizeze folosirea deplină a potențialului productiv al acestora în condițiile desfășurării ritmice a procesului de producție și obținerii unei eficiențe economice cît mai ridicate. La materialele și produsele pentru care se elaborează balanțe materiale, necesarul de resurse alocat pentru fiecare titular de plan, respectiv pentru unitățile din subordinea acestora, se detaliază prin **repartiții.** Din acest punct de vedere, repartiția poate fi considerată ca act administrativ de planificare și de realizare a planului, prin care se precizează furnizorul și beneficiarul, cantitățile, caracteristicile tehnico-economice de identificare a produselor respective, precum și termenele de livrare.

Potrivit legii, **repartiția este obligatorie atît pentru furnizor, cît și pentru beneficiar.** Pe baza ei se încheie contractul economic sau, în cazul cînd acesta este încheiat, urmează a fi adaptat. Legea prevede chiar sancțiuni pentru nerespectarea prevederilor din repartiție. În practică, însă, în cursul îndeplinirii planului se întîlnesc destul de des cazuri cînd coordonatori de balanțe emit anulări de repartiții sau modificări ale acestora, în ultimul caz îndeosebi schimbarea furnizorului. Cu atît mai de neînțeles par aceste acte cînd au loc spre sfîrșit de trimestru și, mai ales, de an. În realitate lucrurile se petrec astfel : furnizorul, care este unitate coordonată, este de regulă în subordinea aceluiași organ tutelar cu coordonatorul de balanță ; în cazul cînd furnizorul nu-și respectă obligațiile contractuale, ceea ce are influențe negative pe linie verticală, este „ajutat" de coordonatorul de balanță, care-i anulează obligațiile, scutindu-l astfel de plata penalităților și a eventualelor despăgubiri.

SÎNT LEGALE aceste anulări ? O prevedere expresă în lege nu există.

Unii specialiști însă, pornind de la premisa că repartiția este un act prin care se detaliază prevederile din balanțele materiale — act de planificare — interpretează ca posibilă anularea sau modificarea repartiției, ea putînd fi făcută însă numai de organele aprobatoare ale acestora, întrucît are loc o schimbare a cantităților repartizate pe titularii de plan — pe total sau pe trimestre. În practica arbitrală s-a adoptat un alt punct de vedere, și anume, se consideră repartiția ca act administrativ, a cărui anulare sau modificare este de competența emitentului.

Anularea sau modificarea repartiției din inițiativa furnizorului sau coordonatorului de balanță nu rămîne însă fără consecințe. Ea determină :

— anularea clauzelor contractului încheiat la termen și, în consecință, privarea unității beneficiare de cantitățile de materiale contractate. Se anulează totodată și dreptul beneficiarului la încasarea penalității și a eventualelor despăgubiri ;

— schimbarea furnizorului, prin modificarea repartiției, are și ea cam aceleași consecințe : furnizorul care nu și-a onorat obligațiile asumate este absolvit de plata de penalități și daune ; pe de altă parte, stabilirea unui alt furnizor înseamnă și stabilirea de noi termene de livrare, ceea ce practic conduce la neaprovizionarea la timp cu materialele necesare.

Dacă beneficiarul este un intermediar, de exemplu o bază de aprovizionare și desfacere, consecințele sînt și mai mari : furnizorul este absolvit de răspundere pentru neîndeplinirea contractului ; beneficiarul nu primește produsele contractate (în cazul anulării) sau le primește la o altă dată,

ulterioară (în cazul schimbării furnizorului) ; obligațiile bazei în calitate de furnizor se mențin însă în continuare. Se ajunge la situația neobișnuită potrivit căreia o unitate economică trebuie să răspundă pentru că o unitate (furnizorul ei) nu și-a respectat clauzele din contractul încheiat ; în consecință, baza respectivă va trebui să plătească penalități și daune, dar nu va putea, la rîndul ei, să mai solicite asemenea penalități și daune de la adevăratul vinovat !

PENTRU LICHIDAREA unor asemenea anomalii, după părerea noastră, legiuitorul va trebui să se pronunțe expres, nemailăsînd loc la interpretări. În acest scop :

● **considerăm că se poate adopta principiul ca anularea repartiției să se facă de coordonatorul de balanță numai cu acordul beneficiarului sau organului lui tutelar sau de către coordonatorul de balanță cu avizul C.S.P. și M.A.T.M.C.G.F.F. ;**

● **modificarea repartiției să se facă de coordonatorul de balanță cu obligația pentru acesta de a asigura respectarea clauzelor contractului pe care-l anulează, respectiv beneficiarul să primească materialele contractate la aceleași termene și de aceeași calitate ;**

● **vechiul furnizor urmează să suporte eventualele pagube pe care le-ar suferi beneficiarul** (de exemplu, diferența din costul transportului, în cazul livrărilor loco depozit-furnizor).

S-ar pune astfel capăt unei practici dăunătoare pentru economie, ar spori simțul de responsabilitate al furnizorului, iar coordonatorul de balanță ar fi angrenat mai temeinic în echilibrarea resurselor cu necesitățile și în urmărirea realizării resurselor planificate.

Fl. TUDOR

Funcționarea bazelor de aprovizionare cu metal

ANALIZA modalităților efective de derulare în practică a mecanismului aprovizionării cu metal ne-a dus la concluzia că sînt necesare unele perfecționări ale actualei metodologii de lucru în acest domeniu. Dintre argumentele ce vin în sprijinul unei astfel de concluzii menționăm următoarele :

1 Dacă se analizează gradul de îndeplinire a planului de desfacere de către bazele de aprovizionare cu metal din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice se observă că anual se înregistrează depășiri mari ale prevederilor, uneori chiar de pînă la 30%, ceea ce poate constitui un argument serios în formarea opiniei că planul de desfacere al acestor unități este uneori subdimensionat. Cu toate aceste depășiri valorice ale volumului de desfacere, bazele analizate au înregistrat restanțe apreciabile în realizarea anumitor contracte încheiate cu beneficiarii, nu au asigurat ritmicitatea livrărilor la termenele contractuale, potrivit necesităților de producție. Pentru nerespectarea disciplinei contractuale bazele au plătit penalizări considerabile. Este adevărat că la neasigurarea ritmică și la termenele contractuale au contribuit în mare măsură unii furnizori (anumite combinate siderurgice și I.C.E. Metalimport-export), care nu au livrat la timp materialele contractate. Tot atît de adevărat este însă că, după părerea noastră, în multe cazuri **sarcinile stabilite de coordonator pentru baze nu sînt corelate cu obligațiile contractuale și, în consecință, permit depășirea lor cu ușurință, fără efort propriu.**

Volumul de desfacere al acestor baze este majorat uneori și prin aceea că, în mod nejustificat, prin aceste unități se derulează prin tranzit unele cantități eliberate din rezerva de stat, în situații în care bazele nu au suportat cheltuieli cu ocazia introducerii lor în rezerva de stat care să fie necesar a fi recuperate. În afară de aceasta mai sînt și situații, din păcate destul de multe, în care se derulează prin baze cantități vagonabile de laminate, în loc ca acestea să fie livrate direct de la producătorul intern.

O consecință directă a unor subdimensionări ale planului de desfacere o constituie depășirea în proporții însemnate — pînă la 48% — a beneficiilor planificate. În aceste situații era necesar ca M.I.M. să ia măsuri pentru reanalizarea cifrelor de plan de desfacere la toate bazele din subordine, în strictă corelare cu volumele de materiale rezultate din balanțe, repartiții și, respectiv, contracte, și să le revadă trimestrial, în funcție de condițiile concrete ale derulării aprovizionării ; acest fapt nu s-a petrecut însă întotdeauna operativ și cu consecvență în practică.

2 **Bazele de aprovizionare din sistemul M.I.M. nu fixează termene de livrare calendaristice certe pe fiecare sortotipodimensiune, ceea ce, după părerea noastră, conduce la neritmicitatea livrărilor de metal destinate utilajelor tehnologice.** Multe baze efectuează livrări masive de materiale către beneficiari în ultima lună a trimestrului, ceea ce face ca intervalele între livrări să fie foarte mari : de 60—90 zile, față de 25—35 zile cît s-a prevăzut la normarea mijloacelor circulante pentru unități.

Astfel, din cauza livrărilor neritmice și a restanțelor în derularea contractelor, întreprinderile beneficiare sînt nevoite să se aprovizioneze cu materialele respective de la alte unități, care dețin stocuri, de regulă în afara contractelor, neputîndu-se urmări de către coordonatorul de balanță și organele de sinteză gospodărirea economicoasă și asigurarea cu materiale metalurgice, susținîndu-se cantități însemnate din activitatea de urmărire. Se mai risipesc importante cantități de materiale metalurgice și prin faptul că deși aceste baze sînt dotate cu fierăstraie cu mișcare rectilinie și circulară ele nu întotdeauna debitează materialele, ci le livrează la lungimile de fabricație, fapt ce duce la pierderea unor cantități importante de metal, cheltuieli suplimentare de manipulare, transport și, în fine, la imobilizarea de mijloace circulante la unii beneficiari prin apariția și creșterea continuă a stocurilor supranormative și disponibile.

3 În anumite cazuri, după părerea noastră, bazele M.I.M. (cele din Pestișul Mare, Oradea etc.) apar ca verigi intermediare în procesul de aprovizionare, în sensul

Diomid STRUNGARU

(Continuare în pag. 10)

Experiențe în actualitate în agricultură

RAȚIONALIZAREA SISTEMULUI DE TRANSPORT ȘI EFECTELE SALE ECONOMICE

UNA DIN CERINȚELE ESENȚIALE în cadrul efortului general pentru ridicarea eficienței întregii activități economice o constituie preocuparea pentru economisirea și utilizarea rațională a resurselor energetice. Realizările obținute pînă în prezent pe această linie sînt însemnate dar există încă mari rezerve neutilizate în toate ramurile și momentele procesului reproducției lărgite, în care consumul energetic este prezent într-o formă sau alta.

Agricultura și-a sporit și ea continuu consumul energetic. În tabelul nr. 1 prezentăm cîteva date privind evoluția istorică a consumului de energie în agricultura mondială, în corelație cu tipurile sistemelor de agricultură practicate.

Tabelul nr. 1

Energia consumată în producția agricolă, în diferite etape istorice (kcal/cap/zi*)

Perioada preagricolă (cules și vînătoare)	2 000
Agricultura primitivă și vînătoarea	4 000
Agricultura tradițională	12 000
Agricultura industrială (mecanizată și chimizată)	70 000
Agricultura tehnologică a viitorului	230 000

*) După J. T. Worgan, citat de Ioan Puia și colaboratorii în lucrarea „Elemente de agroecologie", 1978.

Rezultă că omul contemporan utilizează de zeci de ori mai multă energie persoană decît omul primitiv și mult mai multă decît cea provenită din lumina solară, prin bioproducția ecosistemelor agricole și a celor naturale. Surplusul de energie cheltuită de om, din care o cotă însemnată este folosită de agricultura mecanizată și chimizată, provine în cea mai mare proporție din arderea, sub diverse forme, a combustibililor fosili (petrolul cu derivatele sale, cărbunele etc.).

Un consum rațional de energie constituie o problemă de mare actualitate pentru agricultura de azi care doar astfel poate contribui la reducerea relativă a necesarului de resurse energetice, în condițiile creșterii absolute a consumului acestora, atît în agricultura propriu-zisă, cît și în ramurile din amonte sau din aval.

În acest cadru, ne vom referi la problema deosebit de actuală și de concretă a economisirii, respectiv a **reducerii consumurilor energetice în domeniul transporturilor de mijloace de producție destinate agriculturii, de la bazele pentru aprovizionare tehnico-materială a agriculturii, spre unitățile consumatoare,** pornind de la premisa că activitatea de transporturi oferă însemnate posibilități de economisire a energiei, înainte de toate prin perfecționarea organizării sale.

Raționalizarea transportului mijloacelor de producție destinate agriculturii, de la unitățile producătoare spre cele beneficiare, a constituit o preocupare permanentă a organelor de decizie ; acestea au adoptat măsuri adecvate pentru optimizarea repartizării lor pe destinatari, asigurîndu-se arondarea beneficiarilor spre a se aproviziona de la cei mai apropiați furnizori, ceea ce a dus în ultimă instanță la reducerea cheltuielilor de transport.

Pe ansamblul țării se înfăptuiește un proces cu implicații deosebit de favorabile asupra diminuării consumului energetic în activitatea de transport ; este vorba de optimizarea transporturilor cu ajutorul calculatorului electronic. Spre a se evita transporturile încrucișate și în vederea folosirii parcursurilor optime, pentru aprovizionarea cu materii prime, materiale, utilaje, etc., coordonatorii de balanțe elaborează, odată cu definitivarea planurilor anuale, programul privind optimizarea transporturilor. Pentru a asigura cointeresarea în respectarea obligației de a se aproviziona de la cei mai apropiați furnizori, se prevede că organizațiile expeditoare care efectuează transportul de produse supuse optimizării, fără a avea la bază programe prealabile de optimizare — sau cele care nu respectă relațiile de transport optimizate ori zonele de desfacere-aprovizionate stabilite și depășesc distanța medie optimă de transport rezultată din aceste programe — trebuie să suporte, pe lîngă tariful de transport, o penalizare egală cu acest tarif.

Dacă în ce privește optimizarea transportului mijloacelor de producție care se livrează în cantități vagonabile, la nivel macroeconomic, au fost obținute rezultate remarcabile, prin optimizarea transporturilor pe ansamblul economiei, credem că pînă în prezent încă **nu s-a făcut suficient spre a se supune procesului de raționalizare activitatea de aprovizionare a unităților agricole beneficiare, în situațiile în care ele se aprovizionează de la depozitele bazelor pentru agricultură.** În întreaga țară există 40 de baze care aprovizionează unitățile agricole din județe și alți beneficiari, cu produse specifice, în **cantități nevagonabile.** Ponderea desfacerilor prin depozit, în totalul desfacerilor de mijloace de producție destinate unităților agricole din fiecare județ, este destul de însemnată (de exemplu, în județul Cluj ea a oscilat între 37 și 40% în perioada 1971—1977), motiv pentru care se justifică ideea găsirii unor noi soluții în vederea raționalizării acestei activități de transport, în scopul de a se reduce consumul energetic și a se asigura — la timp și cu cheltuieli minime — unitățile agricole cu mijloacele de producție necesare.

În anul 1978, bazele de aprovizionare tehnico-materială a agriculturii din județele Cluj și Olt au trecut, în mod experimental, la un nou mod de organizare a aprovizionării unităților agricole, prin deservirea acestora „la sediul lor", cu necesarul de mijloace de producție care se desfac din depozitele bazei.

Vom prezenta unele aspecte privind rezultatele obținute în cadrul experimentului făcut la baza de aprovizionare a agriculturii din județul Cluj în introducerea acestui nou sistem de transport, aducînd o seamă de date care demonstrează eficiența măsurilor adoptate.

Pînă în anul 1977, fiecare unitate agricolă beneficiară își asigura, cu mijloace proprii ori împrumutate,

transportul mijloacelor de producție necesare, în cantități nevagonabile, de la depozitele bazei. Acest fapt însemna că cca. 60—65 de mașini se deplasau în fiecare zi din diverse părți ale județului spre bază, pentru a transporta produsele necesare fiecărei unități agricole. De regulă, fiecare mașină era însoțită și de un delegat (merceologul), care recepționa produsele din depozitele bazei. Cheltuielile impuse de un asemenea transport erau destul de mari, ele incluzînd : retribuția și diurna șoferului și a însoțitorului, uzura mașinilor, consumul de benzină etc. Pe de altă parte, acest mod de organizare a transportului reprezenta și un mod ineficient de utilizare a capacităților de transport, întrucît, nu de puține ori, mijloacele de transport se deplasau spre a prelua din bază un volum foarte mic de produse, pentru un singur beneficiar.

Volumul de cheltuieli de transport suportate de unitățile agricole din județul Cluj într-un an de zile, în condițiile vehiului sistem de organizare a transportului, a fost deosebit de mare (tabelul nr. 2). În legătură cu tariful perceput pentru utilizarea unui autocamion de 5 tone se cuvine precizat faptul că, spre a determina reducerea timpului de imobilizare a mijloace-

Tabelul nr. 2

Cheltuielile de transport ale unităților agricole din jud. Cluj, în condițiile vechiului sistem de organizare a transportului

Felul unităților agricole	Număr de unități	Număr de curse pe an	Costul unei curse — lei —	Total chelt. de transport într-un an — mii lei —
Unități S.M.A.	24	2 496	370	924
Unități I.A.S.	11	572	344	197
Unități A.S.A.S.	4	208	305	63
Unități D.J.A.	7	728	216	157
Unități I.L.F.	5	208	356	74
Unități C.A.P. și asociații intercooperatiste	157	5 122	350	1 793
Total :	208	9 334	344	3 208

lor de transport, se îmbină tariful pe baza timpului de folosire a capacităților de transport cu cel pentru distanța parcursă (25 lei pe oră și 1 leu pe Km.).

Sistemul de organizare a transportului, experimentat în anul 1978 de baza din Cluj-Napoca a fost următorul : **în scopul aprovizionării de către bază** a unităților agricole beneficiare „la sediul lor", baza a primit în dotarea sa 10 autocamioane. Luîndu-se în considerare locul de amplasare a unităților agricole pe teritoriul județului, s-au format 9 rute de transport, în cadrul cărora sînt cuprinși toți beneficiarii bazei. Unitățile agricole beneficiare transmit către baza de aprovizionare comenzile pentru necesarul de diverse materiale, iar aceasta le centralizează, spre a putea asigura încărcarea mijloacelor de transport la întreaga capacitate. Pe fiecare din cele 9 rute de transport stabilite se deplasează 1—2 curse săptămînal, în funcție de volumul solicitărilor din partea unităților agricole beneficiare. În acest mod, față de situația anterioară, cînd zilnic mergeu la baza de aprovizionare peste 60 de mijloace de transport, în condițiile noului sistem de organizare a transportului, pe o rută se deplasează săptămînal 1—2 mașini, aprovizionînd, cu același transport, mai mulți beneficiari. Spre o aprecia eficiența economică a noului sistem de organizare a transportului, am estimat cheltuielile de transport necesare în noile condiții (tabelul nr. 3).

Eficiența sporită a noului mod de organizare a aprovizionării unităților agricole beneficiare, prin asigurarea centralizată a transportului necesarului de aprovizionat la nivel de județ, este clar demonstrată cel puțin prin prisma următoarelor efecte pozitive :

- diminuarea substanțială a cheltuielilor totale de transport (au scăzut de 13 ori, economisindu-se peste 2,9

Tabelul nr. 3

Cheltuielile cu transportul în noul sistem de organizare

RUTE	Numărul curselor pe an	Costul unei curse - lei -	Total chelt. de transport într-un an – mii lei
Cluj-Napoca — Călățele	104	380	40
Cluj-Napoca — Gîrbou	104	210	22
Cluj-Napoca — Vultureni	104	210	22
Cluj-Napoca — Țaga	52	400	21
Cluj-Napoca — Gherla	104	290	30
Cluj-Napoca — Mica	104	390	41
Cluj-Napoca — Mihai Viteazu	104	260	27
Cluj-Napoca — Frata	52	380	20
Cluj-Napoca — Panticeu	52	380	20
Total :	780	312	243

mil. lei), deci și a consumului energetic (consumul de benzină a scăzut de la 240 mii litri la 24 mii litri, deci de 10 ori) impus de activitatea de transport al mijloacelor de producție ;

- aprovizionarea mai operativă a unităților agricole beneficiare, în condițiile suportării de către acestea a unor cheltuieli diminuate ;
- creșterea coeficientului de utilizare a capacităților de transport și eliberarea unor mijloace de transport.

Toate **aceste elemente reprezintă temeiuri suficiente care pledează în favoarea generalizării în întreaga țară a sistemului de organizare a transportului prin aprovizionarea centralizată, de la nivel de județ, a tuturor unităților agricole beneficiare la sediul lor ;** la nivelul întregii țări rezultatele prezentate se amplifică foarte mult, cu consecințe pozitive pe planul mai bunei utilizări a muncii sociale. **Indiferent cine suportă cheltuielile de transport** (unitățile de stat ori cele cooperatiste), **preocuparea pentru continua lor diminuare și raționalizare, înseamnă, în ultimă instanță, înscrierea pe coordonatele stabilite de documentele partidului nostru, vizînd gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor de care dispune societatea noastră.** Noul cadru organizatoric al agriculturii transpus în practică în urma Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c., asigură premise superioare pentru sporirea eficienței utilizării potențialului material, uman și financiar existent în întreaga agricultură, indiferent de forma de proprietate. Aceasta trebuie să se reflecte în creșterea potențialului economic al fiecărei unități, în înlăturarea decalajului dintre unitățile cooperatiste și cele de stat, atît sub aspectul dotării lor cu factori de producție cît și al producțiilor agricole obținute, ceea ce se traduce nemijlocit în creșterea nivelului de bunăstare al întregii societăți.

lector univ. Vasile ZAHARIA
Cluj-Napoca

OPINII

DURATA ECONOMICĂ OPTIMĂ A CONSTRUCŢIILOR

PROBLEMA centrală în domeniul construcţiilor în perioada actuală o constituie amplificarea eforturilor tuturor factorilor implicaţi pentru găsirea unor soluţii mai eficiente, care să permită realizarea noilor obiective cu consumuri cît mai reduse de materiale în general, de energie în special, şi care să asigure în acelaşi timp funcţionarea obiectivului cu randament energetic superior. În contextul acestor preocupări, studierea şi stabilirea unei durate optime a clădirilor reprezintă o acţiune importantă, dat fiind că pe această cale se poate realiza o reducere considerabilă a consumului material şi energetic aferent duratelor neoptimizate, se creează condiţii pentru eliminarea folosirii unor materiale energofage, pentru stăvilirea risipei.

În analiza tuturor acestor implicaţii trebuie pornit de la constatarea că durata construcţiilor are o influenţă complexă, care nu poate fi neglijată, asupra nivelului şi eficienţei producţiei nete care se realizează în întreprinderile industriale.

În cele ce urmează vom urmări să definim cîteva coordonate prin care se poate identifica optimul în acţiunea de dimensionare a duratei de exploatare a construcţiilor în vederea maximizării valorii nou create în cadrul unui obiectiv industrial luat în ansamblu său, în special pe seama diminuării consumurilor materiale şi a celor energetice prin apelul la folosirea unor materiale de construcţii ieftine, tradiţionale, la soluţii de iluminare naturală, de mai bună izolare termică.

ASUPRA duratei de exploatare sau folosire a obiectivelor de construcţii influenţează o multitudine de factori, al căror efect se modifică în cursul anilor. Un loc important îl ocupă **uzura fizică şi cea morală.**

Durata fizică a unui obiect construit este determinată de rezistenţa materialelor şi elementelor din care este realizat. Ele au, la rîndul lor, o durată specifică foarte diferită, care rezultă din însăşi natura şi însuşirile fizice ale substanţelor din care sînt create, cît şi din diferitele condiţii şi moduri de utilizare a lor. Cînd uzura fizică atinge un anumit grad, materialul, elementul sau chiar întreaga construcţie vor înceta să mai fie capabile să îndeplinească funcţiile pentru care au fost create şi vor trebui înlocuite cu altele noi. Aceasta înseamnă, practic, o irosire de valori materiale inclusiv de energie. Nu trebuie uitat însă că şi uzura morală joacă un rol deosebit de important în „degradarea" construcţiei şi a instalaţiilor pe care le adăposteşte.

Avînd în vedere faptul că, în general, o construcţie are o durată medie îndelungată de folosire, care poate atinge şi peste 100 de ani, şi că din totalitatea instalaţiilor existente astăzi peste 82% au o durată de funcţionare mai mică de 11 ani, iar circa 60% sub 6 ani (durate ce tind să se micşoreze în continuare), apare evident că, în mod obiectiv, există o disproporţie în timp între „viaţa" clădirii şi cea a utilajelor tehnologice. În prezent cînd se pune, în întreaga economie naţională, un accent deosebit pe realizarea unor noi capacităţi ieftine, obţinute cu consumuri minime de materiale şi mai ales de energie, neluarea în considerare a acestui aspect practic face ca **o parte din construcţiile existente să stingherească introducerea progresului tehnic în producţie, creşterea valorii nou create.**

Problema remedierii acestui neajuns trebuie privită diferenţiat. Pentru că există o deosebire între clădirile care creează condiţii, spaţiu protector pentru realizarea unui anumit proces — apărînd oamenii împotriva influenţelor din afară — şi construcţiile care sînt strîns legate de instalaţiile tehnologice. În primul caz, între latura constructivă şi cea tehnologică nu sînt legături stricte care să facă imposibilă schimbarea instalaţiilor şi maşinilor existente cu unele noi, întrucît aceste construcţii au un rol pasiv, iar uzura lor morală în majoritatea cazurilor nu este de natură să solicite o nouă construcţie. În cazul construcţiilor strîns legate de instalaţiile tehnologice care le determină mărimea, forma, structura, rezistenţa, funcţionalitatea etc. în condiţiile uzurii morale a construcţiei, schimbarea instalaţiilor existente cu altele noi devine deseori imposibilă fără modificări radicale sau fără realizarea unei noi construcţii care să răspundă exigenţelor impuse de tehnica adoptată, ceea ce determină dacă nu se adoptă schimbări de fond, apariţia şi menţinerea unei risipe de materiale, energie electrică şi combustibil (în întreprinderile metalurgice, fabricile de bere, unele unităţi chimice, căile de comunicaţie rutiere, pe calea ferată, pistele de aterizare, lucrările portuare etc.).

ÎN CAZUL construcţiilor care au un rol pasiv în procesul de producţie, la care dimensionarea duratei de utilizare se face, în principal, ţinînd seama de uzura fizică, pentru realizarea unei eficienţe mai ridicate în exploatare, atenţia se cere concentrată asupra problemei întreţinerii şi reparaţiei construcţiei, care trebuie astfel a-

bordată încît să contribuie la diminuarea substanțială a consumurilor materiale și energetice. Pentru aceasta trebuie ținut seama de faptul că dacă nivelul cheltuielilor ar fi cunoscut în cazul în care el s-ar situa la valori foarte mari, s-ar stabili durate mai mici de utilizare a construcțiilor față de situațiile în care costul reparațiilor nu ar fi luat în calcul. Evident, acest lucru ar permite o micșorare a decalajului dintre uzura fizică și morală a obiectivului construit.

În acest context este necesar ca documentația tehnico-economică de execuție a noilor capacități să fie însoțită de indicații precise privind tehnologia întreținerii, reparațiilor și cheltuielilor aferente acestor activități. Proiectantul va trebui să stabilească poziția din plan ce urmează a se repara, felul reparației, denumirea elementului de construcție, perioada de timp (în ani) la care se face reparația (ciclul reparației), cuantumul consumului de materiale, energie și combustibil necesar efectuării reparației, influența acestuia asupra costurilor prezente și viitoare de deviz, precum și cheltuielile pe unități și pe total etc.

Pentru a micșora la minimum cheltuielile pe durata de exploatare a unui obiectiv de investiții, pentru a reduce consumurile de materiale și energie este **necesar a se proiecta construcții din materiale și elemente cu durate de viață aproximativ egale.** Durata diferitelor materiale și elemente de construcție diferă după funcția și gradul lor de solicitare. Pentru a cunoaște durata de utilizare a fiecărui element sau material de construcții în parte ținînd seama de rolul, funcția, gradul de solicitare etc. și pentru utilizarea lor cît mai eficientă la o dimensionare economică a duratei de exploatare a construcțiilor, **apare necesară elaborarea unor culegeri de norme privind durata fizică de utilizare a materialelor de construcții,** care să fie folosite în proiectare. Aceste culegeri de norme vor trebui să cuprindă și măsuri de protecție a unor elemente de construcții în diferite condiții de mediu.

În ce privește construcțiile ce sînt strîns legate cu instalațiile tehnologice, întrucît între latura constructivă și cea tehnologică există o strînsă legătură și condiționare, este indicat ca **durata de exploatare a unui astfel de obiect de investiții să fie mai bine corelată cu durata apariției uzurii morale a utilajelor, întrucît moderarea uzurii morale a clădirilor prin modernizare, reconstrucție etc., pe lîngă faptul că ar solicita sume enorme, nu ar constitui decît o rezolvare parțială.** Pentru moderarea influenței factorului uzurii morale la lucrările noi, ce urmează a se proiecta și realiza proiectantul ar putea avea în vedere :

— **proiectarea de construcții universale,** care constă în aceea că legătura dintre clădire și activitatea ce se desfășoară în ea să fie redusă la minimum ;

— **extinderea soluțiilor de proiectare care prevăd o izolare termică cît mai înaltă, folosirea pe scară largă a iluminatului natural, drumuri semidescoperite și descoperite,** necesare transportului în interiorul secțiilor de fabricație ;

— proiectarea unor clădiri pe principiul **construcțiilor demontabile, transportabile, folosirea pe scară largă a unor soluții tehnologice noi, ieftine, de mare productivitate în cadrul cărora optica alternativă — sau consumuri de materiale reduse sau consum de energie scăzut și care se mai manifestă în unele documentații — să fie înlocuită cu căutarea și găsirea unui optim care să permită diminuarea concomitentă, accentuată a componentelor materiale și energetice ale construcțiilor.**

Studierea unora dintre aspectele menționate și aplicarea lor în proiectare și execuție ar contribui la creșterea substanțială a eficienței în activitatea de construcții.

conf. dr. Mihai SOCOLESCU

Funcționarea bazelor de aprovizionare cu metal

(Urmare din pag. 6)

că nu întotdeauna livrează direct tuturor beneficiarilor din județul în care sînt amplasate cantități nevagonabile de materiale din profilul lor de activitate ; ele fac această operațiune prin intermediul bazelor județene de aprovizionare din subordinea Ministerului Aprovizionării.

4 Derularea importului (etapa a II-a) pe bază de fișă tehnică se efectuează prin baza din București pentru toate unitățile din subordinea M.I.M. Valoarea anuală a produselor respective este de sute de milioane de lei, din care peste 50% se derulează prin tranzit (argilă, fluorură, silicat de potasiu, etc.), decontarea contravalorii acestor materiale făcîndu-se pe măsura consumului. **Acest mod de organizare duce la mărirea costurilor materiale ale consumatorilor, întrucît rolul bazei în această operațiune, este după părerea noastră numai aceea de supapă financiară pentru unitățile beneficiare.**

Deficiențele semnalate în derularea aprovizionării cu metal reprezintă după opinia noastră tot atîtea argumente în favoarea unor perfecționări în sistemul aprovizionării cu metal, în cadrul cărora **o rezolvare de fond ar putea-o constitui înființarea „Centralei metalului" *).**

O asemenea organizare este cu atît mai necesară dacă se ține seama că actualul sistem de aprovizionare cu metal — chiar prin intermediul celor 11 baze județene specializate din subordinea Ministerului Aprovizionării care asigură contractarea și derularea produselor către beneficiari prin bazele din județele limitrofe — determină transporturi încrucișate, manipulări multiple, cheltuieli neeconomicoase, lipsă de operativitate. Anual, circa 400 mii tone metal, reprezentînd 20% din volumul derulat prin cele 11 baze, sînt aduse din combinatele siderurgice în depozitele acestor baze și apoi prin operațiuni duble de lotizare și manipulare sînt reexpediate, uneori pe fluxuri de transport lungi și încrucișate, la bazele din alte județe, de unde apoi se distribuie beneficiarilor direcți. În cazurile prezentate mai sus, în afara influențelor negative asupra nivelurilor stocurilor la consumatori, volumele mari de manipulări — atît în cazul vagoanelor comune (sistem practicat des de M.I.M.), cît și în cel al dirijării metalului în alte baze județene decît acelea în care se află consumatorii — conduc la cheltuieli de muncă socială suplimentară, determinate de volumele mari de manipulări și transporturi.

*) Revista economică s-a mai ocupat de această problemă (vezi numerele 21 și 41 din 1978).

INSTRUMENTE EFICIENTE DE PROMOVARE A SCHIMBURILOR ECONOMICE INTERNAŢIONALE

MÎINE se încheie cea de-a cincea ediţie a Tîrgului internaţional de primăvară şi cea de-a treia ediţie a Salonului internaţional al chimiei, manifestări devenite tradiţionale în primăverile bucureştene.

Un prim bilanţ asupra rezultatelor imediate (deşi cele mai importante la un tîrg internaţional sînt rezultatele de perspectivă), ale celor două confruntări internaţionale evidenţiază rolul deosebit ce revine acestor complexe instrumente de promovare, raportat la necesitatea prezentării realizărilor obţinute în procesul alert de restructurare şi modernizare a economiei româneşti, care face ca, permanent, multe grupe de produse sau chiar subramuri să apară în stadiul de lansare pe piaţa externă. În acelaşi timp, trebuie considerate multiplele necesităţi de colaborare economică internaţională pe care le implică, le antrenează dezvoltarea armonioasă, multilaterală a economiei naţionale şi pentru care, tranzacţiile comerciale, în bună parte, se negociază în cadrul tîrgurilor. În al treilea rînd, este vorba de ponderea specifică ce o deţin participările la tîrgurile şi expoziţiile internaţionale în ansamblul politicii noastre de promovare a comerţului şi cooperării internaţionale. Rezultă cu evidenţă de aici, că îndeplinirea plenară şi eficientă a funcţiilor conferite acestor manifestări excepţionale — de informare, de promovare şi comercială propriu-zisă — răspunde unor obiective şi nevoi reale, de mare importanţă economică.

Un prim obiectiv şi o primă funcţie a tîrgurilor — aceea de informare de masă asupra potenţialului actual al economiei româneşti — se realizează, la aceste manifestări găzduite de ţara noastră, în condiţii superioare faţă de alte participări la tîrguri şi expoziţii. Astfel, cele 27 de întreprinderi specializate de comerţ exterior româneşti expun, la actuala ediţie a celor 2 manifestări, pe o suprafaţă egală cu circa jumătate din totalul suprafeţelor de expunere utilizate de ţara noastră în cadrul celor 37 tîrguri şi expoziţii de peste hotare la care participăm anual. Desigur că aceasta semnifică şi o multiplicare corespunzătoare a argumentelor materiale, concrete pe care le putem oferi privind ascensiunea rapidă a economiei româneşti spre cele mai înalte cote ale progresului tehnico-ştiinţific contemporan. Specialiştii, oamenii de afaceri, vizitatorii români şi străini au putut cunoaşte realizările originale româneşti în domeniul echipamentului şi producţiei de bunuri de consum, ca şi al chimiei, alături de realizările şi oferta celor peste 500 de firme străine — multe de un cunoscut prestigiu internaţional — din 31 de ţări.

DINTRE produsele noi, originale ale ofertei româneşti amintim, în domeniul utilajelor pentru industria uşoară, maşinile textile de genul războaielor de ţesut şi maşinilor de cusut industrial, prezentate de firma Romsit — al căror proces de producţie poate fi urmărit centralizat cu ajutorul instalaţiilor automate de control al producţiei SICAP-U 78, echipate cu microcomputere Felix MC-8, realizare remarcabilă a Institutului de proiectări tehnologice al industriei uşoare ; această instalaţie a primit distincţii internaţionale la Geneva şi Sofia, fiind brevetată în numeroase ţări. În standurile firmei Maşinexport şi-a prezentat noile realizări tehnice întreprinderea „Unirea" — Cluj, specializată în producţia de maşini textile, ale cărei produse au fost distinse în ultimii ani cu numeroase medalii de aur şi diplome peste hotare. Dintre exponatele de concepţie originală menţionăm maşinile de răsucit cu dublă torsiune pentru fire texturate şi fibre chimice netexturate, maşini pentru filatul firelor umede de in şi cînepă, caracterizate prin fiabilitate şi productivitate ridicată. Tot în standul Maşinexport se remarcă, în premieră, maşina de tip modern pentru ejectat mase plastice, o gamă extinsă de aparate de măsură şi control pentru industria uşoară, noi modele de scule de mînă, balanţe medicale şi de uz casnic.

Standurile întreprinderii de comerţ exterior Electronum prezintă în premieră aparate telefonice cu carcase modernizate şi aparate periferice de teleconferinţe, produse de „Electromagnetica" — Bucureşti, precum şi aparate magnetoelectrice de laborator, aparate electrodinamice, feromagnetice şi aparate de măsură universale. Standul firmei Industrialexport, care exportă instalaţii şi utilaje chimice complexe, reflectă posibilităţile actuale ale României de a construi şi livra la cheie rafinării şi fabrici chimice, prin expunerea machetelor şi fotografiilor unor importante obiective construite sau aflate în curs de execuţie în diferite ţări din Europa, Asia şi Africa, cum sînt : instalaţia de superfosfaţi de la Homs şi rafinăria de la Banias — Siria, complexul de produse sodice El Mex — Alexandria din Egipt, instalaţia de acid sulfuric de la Datsun — Turcia, blocul de ulei construit la Haldia, în India, instalaţia de fibre policrilnitrilice tip melana din R.P.D. Coreeană. Alături de echipamentele chimice care se exportă deja în zeci de ţări din întreaga lume, pe platformele exterioare au fost prezentate o serie de produse noi, ca : separatoare verticale biofazice pentru ţiţei şi gaze, virole din oţel inoxidabil, diferite conducte şi recipienţi din mase plastice armate cu fibră de sticlă, o mare diversitate de aparate de măsură şi control destinate instalaţiilor chimice.

Chimimportexport, cea mai veche întreprindere de comerţ exterior pentru produse chimice, a prezentat în domeniul chimiei de bază o gamă de peste 200 de produse, cum ar fi : noi tipuri de cauciuc sintetic, de solvenţi organici, pesticide, produse anorganice tradiţionale ca sodă caustică şi calcinată. Recent, Chimimportexport a primit din partea uzinelor chimice iugoslave „Zorka" din Sabat o plachetă de aur şi o diplomă de onoare pentru contribuţia adusă la dezvoltarea cooperării în producţie pe termen lung în domeniul produselor chimice de bază.

ÎN DOMENIUL chimiei organice de sinteză, care s-a dezvoltat spectaculos în ultimii ani, gama exponatelor este mult lărgită, de la o ediţie la alta, prin noi sortimente de răşini sintetice, lacuri şi vopsele pentru diferite domenii industriale, noi medicamente de sinteză şi medicamente produse din extracte de plante, care se bucură astăzi de o apreciere largă pe plan internaţional. Industria cosmetică şi cea a produselor chimice de uz menajer prezintă o largă paletă a celor mai recente realizări, în special în ceea ce priveşte loţiunile de îngrijire a părului, cremele de faţă preparate pe baza unor reţete originale etc. Amintim că la ultima ediţie a prestigioasei competiţii a produselor chimice — Incheba, — Bratislava, 4 cosmetice româneşti au primit medalii de aur : „Dermin", „Universal", „Triumf" şi „Cadran". Dintre produsele chimiei de sinteză care au primit recent distincţii internaţionale mai amintim cauciucul sintetic „Carom-2 000" de rezistenţă ridicată, cu structură moleculară şi proprietăţi specifice, medaliat cu aur la tîrgurile internaţionale de la Plovdiv şi Leipzig.

FORMULA specializată adoptată din 1974 pentru desfăşurarea Tîrgului internaţional de la Bucureşti s-a bucurat de larga apreciere a expozanţilor români şi străini, ea corespunzînd orientării generale spre specializare şi eficienţă ridicată a manifestărilor expoziţionale. Beneficiind de un modern complex expoziţional, conceput la nivelul exigenţelor actuale, tîrgurile şi expoziţiile găzduite de Capitala României oferă condiţii optime de prezentare a produselor, pentru realizarea prin multiple forme a funcţiei de promovare a tîrgului.

Un exemplu pozitiv privind posibilităţile de exploatare a acestor premise îl constituie Salonul internaţional al chimiei. Expunerea ofertei de produse chimice româneşti se remarcă prin cău-

Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 18)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

Îmbinarea cointeresării producătorului și beneficiarului în promovarea tehnicii noi

ÎN ETAPA ACTUALĂ, cînd eforturile principale sînt îndreptate asupra perfecționării laturilor de ordin calitativ ale activității economice, un deosebit accent se pune pe ridicarea continuă a calității produselor. Referindu-se la acest aspect, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în cuvîntarea rostită la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură din martie a.c. următoarele : **„În centrul preocupărilor trebuie să stea, de asemenea, ridicarea nivelului tehnic al produselor, înnoirea rapidă a producției în pas cu exigențele progresului tehnologic mondial, modernizarea structurii tuturor ramurilor industriale, trecîndu-se hotărît la înlocuirea produselor învechite, cu produse de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale și forța de muncă".**

Înnoirea producției trebuie să contribuie în mod direct la realizarea sarcinilor de sporire a producției, a productivității muncii, a producției nete și deci a venitului național. Aceasta presupune, printre altele, cunoașterea mărimii efectelor economice și a efectelor utile obținute ca urmare a introducerii în fabricație a produselor noi și a celor modernizate, cu caracteristici tehnico-economice superioare.

În acest sens, comensurarea efectului economic prezintă importanță în calcularea indicatorului de eficiență economică a tehnicii noi, care — așa cum se știe — se determină ca raport între rezultatele economice obținute (efecte) prin asimilarea tehnicii noi și cheltuielile efectuate (efortul) pentru introducerea progresului tehnic.

În esență, **efectul economic** reprezintă exprimarea valorică a rezultatelor cantitative și calitative obținute prin utilizarea produselor noi, rezultate care se reflectă în practică într-o serie de indicatori cum sînt : valoarea producției nete, producția marfă, productivitatea muncii, beneficiul etc. **Efectul util** se caracterizează prin ansamblul însușirilor de exploatare (parametrii de exploatare) ale noului produs la beneficiarul acestuia, deci se concretizează în valorile de întrebuințare realizate.

Valorile de întrebuințare ale produselor, efectele lor utile, pot fi comparate între ele prin efectele economice rezultate. Astfel, între două mijloace de producție va avea eficiență economică mai mare cel care asigură prin caracteristicile sale funcționale o economie de muncă socială pentru a se obține același efect util. Cu cît efectul util realizat pe unitate de cheltuială este mai mare, sau, invers, cu cît este mai mică cheltuiala ocazionată de producerea unui anumit efect util, cu atît eficiența economică a unui produs nou este mai ridicată.

În vederea stimulării unităților de cercetare — proiectare și producătoare în dezvoltarea și modernizarea producției materiale, în asimilarea și fabricarea unor produse de un înalt nivel tehnic, considerăm oportun să se țină seama de un criteriu important și anume : **îmbinarea optimă a intereselor producătorului cu cele ale beneficiarului de produse noi.** Pentru a realiza această cerință este necesar ca

> **odată cu cuantificarea efectului economic ce se va obține din asimilarea în fabricație a tehnicii noi, să se stabilească și criteriile de repartizare a acestuia între beneficiarul și producătorul de produse noi.**

În condițiile autogestiunii, întreprinderile trebuie să-și asigure din beneficiul rezultat din activitatea productivă fondurile necesare propriei dezvoltări, contribuind totodată, cu o anumită cotă, la dezvoltarea generală a societății. Ținînd seama de acest fapt, producătorul ar trebui să fie mai mult cointeresat în asimilarea și fabricarea tehnicii noi. În acest sens,

> **propunem ca o parte din efectul economic ce urmează să fie obținut de utilizatorul de produse noi să fie repartizat în folosul producătorului, în așa fel încît acesta să aibă asigurat un beneficiu stimulativ care să stea la baza constituirii fondurilor întreprinderii, precum și pentru acoperirea, în perioada de asimilare a produselor noi, a cheltuielilor efectuate în acest scop.**

Cuantificarea efectului economic potențial

PENTRU MĂSURAREA efectului economic potențial la beneficiarul de produse noi se pot utiliza următoarele metode :

a) **Prima** metodă constă în **determinarea diferenței între cheltuielile necesare pentru efectuarea unei piese, serviciu sau operație în condițiile folosirii produselor înlocuite și a celor noi, diferență ce se înmulțește cu numărul de piese, operații sau servicii posibil a se realiza în decursul unui an cu noua mașină.**

În acest scop se utilizează formula :

$$E = (C_0 - C_1). V_1 \ (^1)$$

în care : E = efectul economic potențial ; C_0 = costurile totale pe unitatea de produs (piesă, serviciu sau operații) realizate prin folosirea mașinilor vechi; C_1 = costurile totale pe unitatea de produs (piesă, serviciu sau operații) preconizate a se realiza prin utilizarea noilor mașini ; V_1 = volumul mediu al producției posibil a se realiza la beneficiarul tehnicii noi în decursul unui an cu noua mașină, exprimat în unități fizice.

Rezultatul obținut, reprezintă, de fapt, economiile ce s-ar putea obține la costurile de producție de către întreprinderea beneficiară, prin utilizarea noilor mașini și utilaje, în locul celor asimilate anterior.

Aceste economii pot rezulta din creșterea cantitativă a producției, exprimată în unități fizice, ce ar putea fi realizată de beneficiar prin utilizarea noilor mașini sau utilaje. Posibilitatea obținerii unei producții fizice sporite în condițiile utilizării unor noi mașini și utilaje (comparativ cu cele înlocuite) rezultă dintr-o productivitate mai mare (capacitatea anuală de producție) a noilor utilaje sau dintr-o creștere a duratei de funcționare a acestora ; la compararea costurilor de producție pe unitatea de produs se iau în considerare condițiile medii de producție și tehnologie din țară.

De asemenea, economia la costurile de producție se poate calcula și pe elemente de cheltuieli prin compararea cheltuielilor directe (materii prime, materiale, retribuții directe) și a celor indirecte, care se modifică prin utilizarea noilor mașini și utilaje.

b) A **doua** metodă pentru determinarea efectului economic constă în **compararea prețului limită superioară al noului produs cu prețul de producție al produsului etalon,** aceasta în cazurile cînd nu este posibilă cuantificarea directă a economiilor ce s-ar putea realiza la cheltuielile de fabricație necesare pentru obținerea unei unități de produs.

În acest caz, se poate utiliza următoarea formulă : $E = Pl_s - P_e$

în care : E = efectul economic potențial ; Pl_s = prețul limită superioară ; P_e = prețul produsului etalon.

În susținerea acestei idei avem în vedere faptul că prețul limită superioară reflectă exprimarea valorică a întregului complex de parametri de

exploatare a noului produs (cantitativi, calitativi, sociali), adică în esență efectul util al noului produs pentru beneficiarul acestuia. În vederea determinării prețului limită superioară se pornește de la prețul produsului etalon corectat în funcție de modificările parametrilor tehnico-economici ai noului produs în comparație cu cel etalon, modificări care influențează mărimea efectului economic obținut prin utilizarea produsului nou.

Repartizarea efectului economic între producător și beneficiar

ASTFEL cuantificat, din efectul economic maxim posibil pe care beneficiarul poate să-l obțină prin introducerea tehnicii noi, așa cum am arătat mai sus, se repartizează o cotă producătorului de tehnică nouă.

După opinia noastră, partea din efectul economic ce ar putea să revină producătorului se poate stabili proporțional cu costurile de producție medii pe perioada de asimilare în fabricație a produselor noi sau proporțional cu sporul de valoare de întrebuințare a produselor noi comparativ cu cea a produsului etalon.

În primul caz, se determină costurile de producție medii pentru perioada de asimilare a produselor noi la întreprinderea producătoare, apoi acestea se raportează la efectul economic cuantificat. Rezultatul reprezintă cota din efectul economic ce ar putea să revină producătorului în scopul acoperirii cheltuielilor suplimentare legate de pregătirea și asimilarea fabricației de serie a produselor noi și obținerea unui beneficiu stimulativ în perioada de asimilare.

Din unele testări efectuate la Întreprinderea de mașini electrice din București, la grupa de motoare electrice, s-a ajuns la concluzia că partea ce ar putea reveni producătorului din efectul economic rezultat prin introducerea în fabricație a motoarelor noi sau modernizate este cuprinsă între **26% și 40%**. Această parte din efectul economic potențial rezultat prin asimilarea noilor produse și repartizată producătorului poate fi luată în considerare la formarea prețului de producție al produselor noi sau modernizate sub forma unui beneficiu suplimentar. **Nivelul de preț de producție astfel determinat poate fi cuprins în studiile tehnico-economice întocmite pe produs de către unitățile de proiectare, urmînd să fie folosit de întreprinderea producătoare numai în perioada de asimilare a produselor noi respective.**

Obținerea unui efect economic cît mai mare cu un consum de muncă socială cît mai redus presupune asigurarea unei corelații corespunzătoare între valoarea de întrebuințare a produselor și costurile aferente acestora, ceea ce în final conduce la fundamentarea tehnico-eoconomică a deciziilor de asimilare în fabricație a acelor variante constructive care asigură maximum de efect economic. De asemenea, cuantificarea și repartizarea efectului economic între producătorul și utilizatorul de tehnică nouă, precum și luarea lui în considerare la formarea prețului de producție al produselor noi contribuie la creșterea cointeresării întreprinderilor în fabricarea unor produse noi cu eficiență sporită pentru economia națională.

Rodica BĂLĂNESCU
cercetător științific principal
Institutul de finanțe,
circulație monetară și prețuri

Calitate înaltă, costuri reduse

(Urmare din pag. 4)

nirea apariției defectelor de calitate și ar rezulta și o cotă de beneficii.

2 Sporirea eforturilor depuse pentru identificarea defectelor de calitate prin :

— recepția mai exigentă a materiilor prime și materialelor auxiliare, prin efectuarea sondajului calitativ peste limita prevăzută de normele legale actuale, măsură care poate conduce la o reducere cu 3% a costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate și se aplică prin mai buna organizare a locurilor de muncă, fără a necesita un supliment de cheltuieli ;

— generalizarea autocontrolului, întărirea controlului interfazic, prin stabilirea de puncte precise de control în locurile cheie sau „nevralgice" care provoacă defecte de calitate în mod frecvent și creșterea exigenței la controlul final al produselor. Așa cum arată experiența altor întreprinderi din ramura industriei ușoare, se pot reduce în acest fel cu 3% costurile pentru remedierea unor deficiențe de calitate ;

— îmbunătățirea sistemului informațional al calității, de urmărire și ierarhizare a cauzelor care provoacă lipsă de calitate în funcție de amploarea și gravitatea deficiențelor pe care le generează.

3 Scăderea cheltuielilor cerute de remedierea unor deficiențe de calitate. Însumarea efectelor economice ale măsurilor anterior amintite, adoptate pe linia prevenirii și identificării defectelor, arată că este posibilă o reducere, pe total întreprindere, a acestei categorii de costuri la „Tricodava" cu 15% (tabelul).

Studiul efectuat arată că la întreprinderea „Tricodava" aplicarea gestiunii calității produselor creează posibilitatea unei sporiri substanțiale a performanțelor produselor, în condițiile în care creșterea cu 5% a costurilor cu prevenirea apariției defectelor conduce la o scădere considerabil mai mare a costurilor pentru remedierea unor deficiențe de calitate, de 15% și o diminuare cu 10% a cheltuielilor totale ale calității produselor.

Influența aplicării gestiunii calității asupra costurilor

	Nivelul costurilor după aplicarea gestiunii calității față de situația anterioară (considerată = 100)			
	Costurile cu prevenirea apariției defectelor	Costurile cu identificarea defectelor	Costurile pentru remedierea unor deficiențe de calitate	Costurile totale ale calității
Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București	110,1	107,0	71,1	75,3
Întreprinderea „Tricodava"*)	105	101	85	90

*) dacă s-ar aplica metoda gestiunii calității produselor

Din analiza întreprinsă se desprinde ideea că aplicarea metodei gestiunii calității are multiple influențe favorabile în ce privește diminuarea cheltuielilor de producție. Ea asigură, totodată, în condiții de eficiență sporită, un nivel de creștere de la an la an al competitivității produselor fabricate.

● **Revista economică continuă cu acest material acțiunea pe care o desfășoară în vederea extinderii largi în economie a gestiunii calității produselor.** (vezi și numerele 37, 42 și 50 din anul 1978). Specialiștii din întreprinderi, cititorii noștri, sînt invitați cu acest prilej să-și exprime opiniile în legătură cu posibilitatea aplicării operative a acestei metode, cu implicațiile implementării ei, să formuleze sugestii menite să faciliteze extinderea aplicării sale în condiții de eficiență ridicată.

Mutații ample în dezvoltarea socială a țării

DEZVOLTAREA SOCIALĂ, un proces complex, produs al interacțiunii a numeroși factori de natură economică, tehnico-științifică, structurală, organizatorică etc., se află în strînsă dependență de ritmurile, direcțiile și amplitudinea creșterii economice. Descifrarea complexității acestei conexiuni are o importanță deosebită, evoluția societății vădind că dezvoltarea economiei nu asigură, în mod liniar, caracterul armonios și echilibrat al dezvoltării sociale. Influențează decisiv în această direcție natura și caracterul relațiilor de producție, sistemul de interese predominant în fiecare orînduire socială, ca și multitudinea și complexitatea aspectelor încorporate în procesul dezvoltării.

Avînd drept țel suprem ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, sporirea gradului de civilizație al întregii societăți, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate se desfășoară pe coordonatele generoase ale umanismului socialist. În concepția partidului nostru toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm intens a economiei naționale, pentru creșterea venitului național, amplele mutații ce intervin pe plan social în procesul dezvoltării economice — în structura forței de muncă, în repartizarea acesteia pe teritoriu, amplificarea resurselor capabile să asigure un consum al populației în concordanță cu exigențele civilizației moderne sînt subordonate și îndreptate nemijlocit spre ridicarea condiției umane, spre înflorirea personalității omului. Referindu-se la intercorelarea factorilor economici și sociali, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, subliniază limpede însemnătatea finalității sociale a dezvoltării economiei românești : **„...pînă la urmă prin ce măsurăm dezvoltarea societății noastre ? Numai prin faptul că producem mai multe mașini, mai multe bunuri materiale ? Aceasta trebuie să se reflecte în îmbunătățirea condițiilor de viață, în ridicarea gradului de civilizație al poporului".** Tocmai evidențierea mutațiilor sociale, a unor schimbări intervenite în modul și nivelul de viață al oamenilor muncii, ca efect al dezvoltării economiei, constituie obiectul studiului de față.

Repere ale adîncirii procesului de omogenizare a societății

ÎN ANII SOCIALISMULUI, în condițiile accentuării laturilor calitative în dezvoltare, îndeosebi în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, avînd ca efect direct un proces accelerat de creștere a economiei, România a înregistrat progrese de o mare amplitudine. Ea s-a transformat dintr-o țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, așa cum putea fi caracterizată în perioada regimului burghezo-moșieresc, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu o agricultură modernă, în continuă dezvoltare, cu o economie dinamică, ale cărei succese întrunesc largi aprecieri în lume. În prezent, față de perioada antebelică, producția industrială a țării a crescut de circa 43 ori, un ritm susținut cunoscînd și dezvoltarea producției agricole, ceea ce, pe un plan sintetic, a asigurat creșterea venitului național de circa 13 ori față de anul 1938. Obiective de cea mai mare însemnătate prefigurează perspectiva dezvoltării economiei românești : înscrierea țării pînă în anul 1985 în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare economică.

Analiza, pe fondul acestei evoluții, a dinamicii sociale evidențiază schimbări ample, de profunzime, determinate, esențialmente, de ritmul viu al dezvoltării economiei, de suflul înnoitor și atotcuprinzător al industrializării. Ca urmare a interacțiunii dintre economic și social, aceste schimbări au efecte majore asupra procesului dezvoltării, punînd în lumină noi și însemnate posibilități de creștere a economiei. Între mutațiile amintite, remarcabilă este însăși **afirmarea tot mai plenară a clasei muncitoare în viața economico-socială a țării** ca forța conducătoare a națiunii socialiste. Producătoare de bază a bunurilor materiale, clasa muncitoare este legată de domeniile cele mai dinamice ale economiei, de promovarea și generalizarea tehnicii moderne, ea este vital interesată în aplicarea în viață a cuceririlor revoluției științifice, ceea ce determină contribuția sa hotărîtoare la propășirea economică și socială a țării.

În dimensiunea numerică și structura clasei muncitoare au avut loc și continuă să se producă schimbări atît cantitative cît și calitative : o accentuată sporire numerică, deopotrivă cu prezența sa tot mai activă, mai dinamică în viața județelor țării ca urmare a creșterii ponderii clasei muncitoare în totalul populației active, pe întreg teritoriul țării cît și în cadrul fiecărui județ ; sporirea detașamentului industrial al clasei muncitoare, proces cu consecințe pozitive pentru întreaga dezvoltare economico-socială ; ridicarea gradului de pregătire generală și tehnico-științifică deopotrivă cu perfecționarea structurii socio-profesionale a clasei muncitoare.

După cum rezultă din datele tabelului nr. 1, numărul de muncitori în perioada 1950—1977 a crescut de peste 4 ori, cu

Tabelul nr. 1

Mutații cantitative și calitative în dinamica și structura clasei muncitoare

	1950	1965	1970	1975	1977
Numărul muncitorilor *) — în mii	1 222,9	3 109,9	3 838,9	4 993,8	5 385,5
Ponderea muncitorilor în totalul populației ocupate (în %)	14,7	32,1	38,8	49,2	52,4
Muncitori în industrie — în mii	640,4	1 441,0	1 815,4	2 556,4	2 773,6
— în % din total muncitori	52,3	46,3	47,3	51,2	51,5
Muncitori în construcții de mașini și chimie — în mii	146,7	408,7	575,6	990,3	1 095,8
— în % din total muncitori în industrie	22,9	28,3	31,7	38,7	39,5

*) Calculat în totalul numărului mediu al personalului muncitor.

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1978, p. 105, 107, 183.

mult mai rapid decît creșterea populației ocupate. Ca urmare, ponderea muncitorilor în totalul populației active a sporit de la 14,7% în 1950 la peste 50% în 1977. În prezent, clasa muncitoare reprezintă partea predominantă în totalul celor ocupați și manifestă o tendință de creștere atît absolută, cît și relativă ; această creștere este sensibil mai accentuată în cazul muncitorilor din industrie în general și din industria constructoare de mașini și chimie — ramuri de o deosebită însemnătate în dezvoltare — în special. Astfel, la o creștere de peste 4 ori a numărului de muncitori ocupați în industrie în perioada 1950—1977, numărul muncitorilor din industria constructoare de mașini a crescut la aproape 7 ori, iar al celor din chimie de cca. 12 ori. În aceste condiții, potrivit directivelor Congresului al XI-lea al partidului, populația ocupată în industrie depășește în actualul cincinal pe cea ocupată în agricultură, în 1990 clasa muncitoare urmînd să reprezinte partea covîrșitoare a populației țării.

Organizarea agriculturii românești pe temelii socialiste, dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei sale tehnico-materiale, ridicarea statutului acestei activități la cel de ramură de bază a economiei, au determinat mutații revoluționare în satul românesc, în relațiile de producție, în însăși fizionomia socială a **țărănimii.** Aceasta constituie, alături de clasa muncitoare, o importantă forță socială, cu un rol de primă însemnătate în activitatea productivă, în viața politică și socială a țării. Întemeindu-și activitatea și modul de viață pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, țărănimea și-a legat organic existența de socialism, de marea producție modernă, de făurirea unei agriculturi intensive, de randament ridicat.

Reducerea numărului și a ponderii populației ocupate în agricultură (tabelul nr. 2) a avut și are loc în condițiile sporirii productivității și creșterii continue a producției agricole, chemată să satisfacă însemnate nevoi sociale, în condițiile accelerării procesului de transformare a producției agricole într-o

Tabelul nr. 2

Structura populației ocupate pe sfere de activitate

— în % —

	1950	1965	1970	1975	1980
— În agricultură și silvicultură	74,3	56,7	49,3	38,1	29,3
— În ramuri neagricole	25,7	43,3	50,7	61,9	70,7
din care în industrie	12,0	19,2	23,0	30,6	circa 38,5

Sursa : Anuarul Statistic al R. S. România, 1978, p. 105 ; I. Blaga : Populația activă a României, Ed. Politică, 1979, p. 123 și p. 134.

varianță a activității industriale. Pe această bază se produc importante mutații în structura profesională a țărănimii cooperatiste, crește sensibil nivelul ei de pregătire tehnică și de cultură generală, se produc mutații înnoitoare în diviziunea profesională a muncii țărănimii. Ca formă organizatorică nouă, superioară, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste creează posibilități sporite de conlucrare activă directă între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, între toate forțele sociale implicate în valorificarea, la un nivel superior, a întregului potențial productiv al agriculturii, în creșterea productivității muncii în agricultură pe măsura efortului investițional efectuat de societatea noastră. Sînt elemente care asigură, în măsură însemnată, eliminarea deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre sat și oraș, creindu-se premise sociale superioare pentru dezvoltarea pe mai departe a agriculturii și economiei în ansamblul ei.

Schimbările profunde, de ordin calitativ caracteristice actualei etape de dezvoltare vor conduce la dublarea producției agricole, la o nouă revoluție în agricultură, cu toate implicațiile ce decurg din acest fapt pe plan organizatoric și tehnic, precum și în gîndirea oamenilor. Țărănimea, cu funcții noi, amplificate în cadrul economiei, pe măsura progresului înregistrat de industria și agricultura țării, va continua și în viitor să constituie o importantă forță socială, să joace un rol de seamă în sporirea avuției naționale, în viața politică și socială, ca aliat de bază al clasei muncitoare.

Mutații semnificative au avut și au loc în ce privește situația **intelectualității.** În condițiile promovării susținute a progresului tehnic în întreaga economie, ale sporirii în tot mai mare măsură a complexității activităților din industrie, din economie, creșterea numărului intelectualilor este urmată de modificări în rîndurile lor și anume creșterea ponderii intelectualității tehnice, a celor care lucrează în sfera cercetării și proiectării, în învățămînt, concomitent cu desfășurarea unui proces susținut de ridicare a nivelului de pregătire și instruire a întregii intelectualități.

Toate aceste schimbări înnoitoare în structura socială a țării sînt însoțite, firesc, de crearea unor condiții de muncă și viață superioare și tot mai apropiate în elementele lor esențiale pentru toate categoriile de oameni ai muncii de la orașe și sate, punîndu-se, odată mai mult, în lumină repere semnificative ale adîncirii procesului de omogenizare a societății noastre.

Oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării — beneficiarii civilizației moderne

DEZVOLTAREA SOCIALĂ a țării își găsește o puternică expresie în politica de repartizare rațională a forțelor de producție în toate județele țării, știut fiind că, pînă la urmă, nivelul repartiției este determinat de gradul de dezvoltare al producției, de mărimea valorii nou create.

Pentru țara noastră, politica de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial s-a înscris și se înscrie ca o cerință obiectivă, impusă de criterii de eficiență economică, dar și de echitate socială. Este cunoscut că în România antebelică existau „locuri unde nu se întîmpla nimic", industria fiind concentrată în cîteva zone mai importante. Pe această bază se adînceau continuu decalajele economice și implicit sociale între diferite zone și județe ale țării, inegalitatea condițiilor de muncă și viață pentru cetățeni. Or, dezvoltarea echilibrată a economiei județelor creează condiții favorabile pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și umane din fiecare zonă, pentru diversificarea și amplificarea interdependențelor economice pe întreg teritoriul, pentru dezvoltarea tuturor orașelor și comunelor ca centre economice puternice, asigurînd, în fapt, premise necesare făuririi deplinei și realei egalități între oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, în ce privește condițiile de muncă și viață, potrivit activității depuse, în ce privește șansele de afirmare.

Pe fondul dezvoltării accelerate a economiei, procesul de **amplasare armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial** s-a accentuat mult în perioada ultimelor cincinale și continuă pe scară largă în anii care urmează. Roadele acestor orientări se manifestă din plin. Astfel, numărul județelor cu o producție industrială anuală de peste 10 mld. lei a crescut de la 4 în 1965 la 31 în prezent, urmînd ca în 1980 toate județele să înfăptuiască acest important obiectiv al Congresului al XI-lea al partidului nostru. În aceste condiții coeficientul de variație a producției industriale pe locuitor, pe județe s-a micșorat de la 72,4% în 1965 la 68,1% în 1970 și la 59,1% în 1975, iar numărul muncitorilor a sporit rapid în toate județele. În prezent peste 2/3 din populația orașelor o formează familiile muncitorești, iar peste 1/3 din populația satelor o reprezintă muncitorii.

Toate acestea constituie elemente care au determinat apropierea nivelului veniturilor și al consumului populației de pe tot întinsul patriei. Dacă în anul 1965 numai jumătate din numărul județelor realizau un volum al desfacerilor de mărfuri pe locuitor de peste trei mii lei, acest nivel a fost depășit în toate județele țării încă din anul 1976. Se tinde, așa cum arătam, spre generalizarea treptată a condițiilor esențiale de muncă și de calitate a vieții în toate județele țării, pentru ca întreaga populație a țării să simtă direct și deplin roadele construcției socialiste.

În orînduirea noastră grija pentru om, pentru bunăstarea și calitatea vieții lui este ridicată la rangul de obiectiv suprem al politicii de partid și de stat. În înfăptuirea acestuia o importanță hotărîtoare o are sporirea în ritm înalt a venitului național, temei al creării condițiilor pentru dezvoltarea accelerată pe mai departe a economiei și, deopotrivă, pentru îmbunătățirea continuă a vieții oamenilor muncii, pentru creșterea susținută a veniturilor acestora în concordanță cu capacitatea productivă a economiei, de a crea bunuri și servicii de calitate tot mai ridicată (tabelul nr. 3). Este de remarcat că **veniturile**

Tabelul nr. 3

Creșterea veniturilor oamenilor muncii

	1950	1965	1970	1975	1980
Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei lunar	337	1 028	1 289	1 595	2 238
Veniturile nominale nete ale țărănimii obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale, pe o persoană activă — lei lunar	167	495	571	990	1 370
Veniturile ce revin pe o familie, din fondurile sociale de consum — lei anual	772	3 858	6 015	8 783	11 766

Sursa : **Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură,** Editura politică, București 1979, p. 13 ; Constantin Grigorescu, Dinamici și restructurări în nivelul de trai, Revista economică, nr. 52/1978.

globale ale populației au fost în anul 1978 față de anul 1950 de 9,5 ori mai mari, în timp ce retribuția medie netă a personalului muncitor era în 1978 de 2 011 lei, față de 337 lei în 1950 ; în anul 1980, la încheierea etapei a doua de majorare a retribuțiilor și veniturilor, acest indicator se prevede să ajungă la 2 238 lei, sporuri importante urmînd să înregistreze, de asemenea, veniturile țărănimii, veniturile totale reale ale populației, realizîndu-se astfel, față de 1975, cea mai mare creștere de venituri dintr-un cincinal. În politica de retribuire și de asigurare a veniturilor, partidul nostru s-a orientat ferm asupra realizării unui raport echitabil între venituri, prin creșterea mai accentuată a veniturilor mici.

Ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului nostru se realizează, în însemnată măsură, și prin sporirea **fondurilor sociale de consum.** Cheltuielile statului pentru finanțarea acțiunilor social-culturale se cifrau în 1978 la 67,3 mld. lei, ceea ce reprezintă de 5 ori mai mult decît în anul 1960 și aproximativ dublu față de 1970.

O influență însemnată asupra creșterii nivelului de trai al populației o are politica de prețuri. Deși în numeroase țări

prof. dr. Gheorghe TOMESCU

(Continuare în pag. 21)

Un important domeniu de analiză, decizie și acțiune pentru consiliile oamenilor muncii

Înnoirea și modernizarea producției

Practica organului colectiv de conducere de la întreprinderea „Tractorul" din Brașov atestă valoarea unor elemente metodologice pentru caracterizarea rezultatelor activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică și orientarea lor spre creșterea competitivității produselor.

UNA DIN SARCINILE ESENȚIALE, dominante ale acestui cincinal al revoluției tehnico-științifice este, fără îndoială, cea referitoare la **impulsionarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică**, pentru a aduce o contribuție cît mai substanțială la creșterea eficienței economice.

Ca urmare a măsurilor luate de conducerea de partid și de stat pentru stimularea creației tehnico-științifice proprii, legarea ei tot mai strînsă de producție și folosirea deplină a experienței muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor noștri, astăzi activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică se integrează tot mai mult în procesul de ansamblu al reproducției socialiste lărgite. Cerințele izvorîte din ritmurile înalte de dezvoltare, prevăzute pentru finele actualului cincinal și pentru cel următor, impun însă accelerarea substanțială a acestei integrări.

La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din septembrie 1978, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** atrăgea atenția că nu pretutindeni se acționează mulțumitor în ceea ce privește introducerea în producție a tehnicii noi, a rezultatelor cercetării științifice proprii. Referindu-se la faptul că mai avem multe produse învechite, puse în fabricație de 10 ani și chiar de mai mult timp, depășite deci din punct de vedere tehnic, secretarul general al partidului sublinia : **„În mod hotărît trebuie să trecem la înnoirea producției, la perfecționarea ei rapidă ! Aceasta necesită și întărirea grupurilor de concepție și asimilare din fiecare uzină".**

Realizarea acestui imperativ va trebui să marcheze un nou salt calitativ în activitatea consiliilor oamenilor muncii, care să **analizeze cu mai multă exigență rezultatele obținute față de planul tehnic, în vederea luării unor măsuri de reglare** pentru stimularea participării cu și mai multă eficiență a proiectanților, tehnicienilor, inginerilor și muncitorilor la creația științifică și tehnică de masă prin care produsele și tehnologiile învechite, ineficiente, de slabă productivitate, cu consumuri mari de materii prime, materiale, energie și combustibil să fie înlocuite cu altele, moderne. De altfel, însuși indicatorul producție netă presupune marcarea precisă a eforturilor proprii de inteligență, adăugate în fiecare etapă a realizării sau înnoirii producției; noul mecanism economico-financiar stimulează în mod concret fabricarea unor produse și utilizarea unor tehnologii care să implice cheltuieli materiale de producție cît mai mici, în deplină concordanță cu obiectivele strategice ale partidului nostru și cu tendințele pe plan mondial.

Simplă sub raport metodologic, analiza activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică permite desprinderea unor concluzii semnificative pentru a se aprecia atît activitatea de proiectare pentru asimilarea de produse noi și modernizarea celor existente, cît și cea de introducere a tehnicii noi în întreprindere.

Problema fiind de cea mai stringentă actualitate, vom aborda o astfel de analiză pe exemplul întreprinderii „Tractorul" din Brașov.

1. ANALIZA COMPARATIVĂ A PREOCUPĂRILOR ACTUALE ALE ÎNTREPRINDERII CU TENDINȚELE PE PLAN MONDIAL, ÎN CE PRIVESTE PRINCIPALII PARAMETRI AI PRODUSELOR AFLATE ÎN FABRICAȚIE

Prin această analiză se urmărește dacă activitatea de cercetare a întreprinderii, în perioada studiată, a fost sau nu direcționată în același sens cu cea similară pe plan mondial.

O astfel de analiză comparativă este prezentată în tabelul nr. 1.

Din datele tabelului se desprind, pe de o parte, tendința pe plan mondial de deplasare a gamei de puteri spre cele mari, cu reducerea corespunzătoare a consumului de material încorporat pe cal putere și a consumului specific de combustibil concomitent cu creșterea vitezei de lucru, iar pe de altă parte, aspecte referitoare la preocuparea colectivului întreprinderii pentru menținerea nivelului competitiv al produselor în confruntarea acestora pe piața mondială.

Examinînd datele pe categorii de parametri, se observă, față de perioada 1961—1965, la nivelul cincinalului trecut : la consumul de material pe cal putere — o scădere absolută de 18—13 kg/CP la tractoarele pe roți și de 10 kg/CP la cele pe șenile; la consumul specific minim de combustibil — o scădere de 10 g/cal/h ; la viteza de lucru — o creștere de 0,8—8 km/h, ceea ce reprezintă efecte pozitive ale activității de cercetare-dezvoltare a întreprinderii. Totodată, trebuie să țină seama și de alte as-

Tabelul nr. 1

Perioada	Putere	Greutate specifică tractor (kg/CP)		Consum specif. combust. (g/cal/h)	Viteza de lucru la princip. lucr.agr. (km/h)
		pe roți	pe șenile		
1961-1965					
- pe plan mondial	16- 75	58- 85	7o-13o	195-2o5	3,2- 4
- în întreprindere	46- 65	55- 6o	1oo-11o	19o	2- 7
1966-197o					
- pe plan mondial	2o-2oo	5o- 68	74-1o3	175-185	3,5-5,8
- în întreprindere	45-13o	42- 5o	1oo-11o	185	2- 8
1971-1975					
- pe plan mondial	24-3oo	35- 5o	9o-1o5	17o-18o	6-6,9
- în întreprindere	45-18o	37- 47	9o-11o	18o	2,8-1o
1976-198o					
- pe plan mondial	26-55o	4o- 5o	95-11o	167-175	6,5-12
- în întreprindere	37-36o	37- 47	9o-11o	175	4,o-12

*) Tractoare pe roți.

pecte care nu au putut fi menționate în tabelul comparativ — și anume : tendința, pe plan mondial, de creștere a condițiilor de confort pentru utilizatorul produsului (scaun ergonomic, cabină insonorizată, dinamizată etc.); reproiectarea unor elemente componente ; lărgirea domeniului de utilizare (universalizarea produselor); cuplarea într-un singur agregat a diferitelor echipamente de lucru ; tendința de tipizare și unificare a tehnologiilor și S.D.V.-urilor pe familii de repere; micșorarea consumului de metal prin folosirea unor materiale plastice sau aliaje ușoare etc.

Analiza comparativă cu tendințele pe plan mondial trebuie utilizată permanent de către C.O.M., pentru fundamentarea deciziilor de înnoire și modernizare a produselor.

2. ANALIZA ACTIVITĂȚII DE CONCEPȚIE A PRODUSELOR ÎN COMPARAȚIE CU PRODUSELE SIMILARE DE PE PIAȚA MONDIALĂ

Pentru a ști la ce nivel tehnic se găsesc produsele proprii față de cele similare de pe piața mondială, se practică metoda comparării valorilor parametrilor. Înscriindu-se într-un tabel datele referitoare la tractoarele pe roți și cele pe șenile, produse de întreprinderea brașoveană și de firme cu renume din R.F.G., Anglia, Suedia, S.U.A. etc., în ce privește puterea și turația nominală a motorului, numărul și capacitatea cilindrilor, greutatea specifică (kg/CP), dimensiunile de gabarit, raza de întoarcere, gama de viteze etc., s-a constatat că **în general, tractoarele noastre se situează la nivelul produselor similare fabricate pe plan mondial.**

C.O.M. trebuie să antreneze compartimentele de concepție și proiectare în întocmirea unor studii, actualizate la zi, asupra principalelor evoluții ale parametrilor tehnico-economici ai produselor de pe piața internațională. În acest sens se impun : efectuarea unui studiu de perspectivă cu privire la evoluția principalelor produse; valorificarea la maximum a informațiilor culese de delegații trimiși pentru service și documentare în diferite țări ; studierea literaturii tehnico-comerciale și a altor documentații ; analiza riguroasă a cerințelor și pretențiilor diferiților cumpărători de pe piața internă și internațională ; intensificarea participării la tîrguri și expoziții internaționale ; o colaborare mai strînsă cu institutele de cercetări etc. Toate acestea trebuie să servească pentru modernizarea contiuă a produselor.

3. ANALIZA ACTIVITĂȚII DE ASIMILARE A NOILOR PRODUSE ȘI DE MODERNIZARE A CELOR EXISTENTE

În actuala conjunctură economică mondială, proces ce se va accentua în viitor, o industrie care nu este preocupată permanent de realizarea a noi produse, de perfecționarea tehnologiilor și a proceselor de producție, ca și a parametrilor tehnico-economici este condamnată inevitabil la stagnare sau regres. Pornind de la aceste realități, de la analiza științifică profundă a consecințelor pe care ele le generează, conducerea de partid și de stat a stabilit ca în anul 1980, produsele noi și modernizate să reprezinte peste 70% din valoarea producției industriei construcțiilor de mașini.

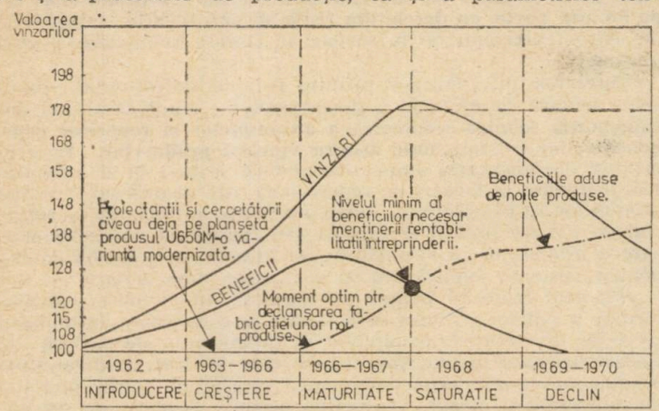

Fig. 1 : Ciclul vieții produsului „Tractor universal U 650 cu 4×2 roți"

În cadrul studiilor pentru produse nou asimilate sau modernizate, o importanță deosebită au **alegerea momentului optim pentru introducerea în fabricație** a acestora și a tehnologiilor noi, ca și **determinarea etapelor evoluției noilor produse** ca urmare a procesului de asimilare.

Analiza **ciclului de viață al produselor** dă întreprinderii posibilitatea să acționeze din timp pentru a evita îmbătrînirea acestora, permițînd totodată alegerea momentului optim pentru declanșarea asimilării noilor produse. Așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „În momentul în care un produs este introdus în fabricație, proiectanții și cercetătorii trebuie să aibă deja pe planșetă sau în atenție un produs nou. Dacă nu vom proceda astfel, nu vom putea fi competitivi pe plan internațional".**

Prestigiul cîștigat pe piața mondială de întreprinderea „Tractorul" s-a datorat faptului că, așa cum reiese din exemplul din fig. 1, a abordat problema asimilării noilor produse nu în momentul apariției fazei de declin în desfacerea produselor aflate în fabricație. Demararea lucrărilor de proiectare, experimentare și pregătire a fabricației unui nou produs a avut loc încă din faza de introducere și de creștere a vînzărilor, astfel că în faza de maturizare a produselor s-a putut declanșa fabricația unor produse noi sau modernizate.

În preocuparea întreprinderii se află ca obiectiv central, în perioada actualului cincinal, **înnoirea și modernizarea producției în proporție de 85%**, față de 66,5% în cincinalul anterior. Tabelul nr. 2 arată cum va evolua, pînă în 1980, structura valorii producției marfă vîndută și încasată, pe faze din ciclul de viață al produselor (în %). După cum se remarcă, în anul 1977 nu

Tabelul nr. 2

Faza din ciclul de viață	1977		1978	1979	1980
	Plan	Real.	Plan	Plan	Plan
Produse nou asimilate	8	5	15	24	25
Produse în faza de creștere	25	20	25	25	30
Produse în faza de maturitate și de saturație	52	50	40	35	30
Produse în faza de declin și de îmbătrînire	15	25	20	16	15

s-a realizat ponderea planificată a produselor noi, ceea ce a făcut să se mențină în fabricație produse aflate într-o fază în care beneficiile scad. Aceasta impune C.O.M. și biroului executiv al acestuia să imprime activității de înnoire a fabricației un ritm dinamic și fluid, fără pauză, potrivit cerințelor unei dezvoltări economice înalte și neîntrerupte.

● **Analiza activității de proiectare** începe cu stabilirea stadiului general al îndeplinirii obiectivelor și fazelor prevăzute în planul tehnic al întreprinderii, pe secțiuni distincte pentru planul de stat, planul ministerului (departamental I) și al centralei industriale (departamental II).

Dintr-o astfel de situație centralizatoare pentru anul 1978, întocmită la „Tractorul", s-a constatat că sarcinile stabilite au fost realizate în întregime la planul de stat, dar au existat rămîneri în urmă la fazele (din planul departamental I) prototip și omologare la punți motoare față și spate (cu capacitatea portantă de cca. 30 tf) pentru autoscreperul de 11/14 mc, deoarece „Progresul" Brăila și Întreprinderea mecanică Mîrșa nu au asigurat piesele specifice necesare (de remarcat că numărul reperelor realizate de „Tractorul" pentru acest produs este de 2 specifice și 4 preluate, iar al celor realizate de „Progresul" — de peste 60).

În vederea stabilirii **cauzelor interne** care au provocat aceste abateri de la plan, s-au analizat graficele de urmărire a realizării fazelor de asimilare a noilor produse (cuprinzînd : denumirea produsului, beneficiarul, data terminării fazelor de omologare a prototipului, de pregătire a fabricației și de omologare a procesului tehnologic). Au reieșit următoarele dificultăți și neajunsuri : insuficienta capacitate a secției de scularie (s-au acordat lunar, în medie, pentru sarcinile din planul tehnic, un volum de ore-om reprezentînd numai 50—60% din necesar) ; insuficienta preocupare din partea secțiilor de producție pentru omologarea reperelor, pentru realizarea pieselor destinate prototipurilor și seriilor zero ; lipsa de capacitate la atelierul de unicate pentru executarea unor repere.

Identificarea acestor cauze a permis stabilirea unor acțiuni de reglare. Astfel, s-a trecut la **corelarea cu sarcinile de plan tehnic la nivel de întreprindere a capacității secțiilor de producție,** prin dezvoltarea celor strangulate, astfel încît să poată executa prototipurile și unicatele prevăzute. Întrucît activitatea de asimilare este extrem de laborioasă, s-au luat măsuri ca **realizarea pieselor de prototip, omologarea reperelor și realizarea seriilor zero să constituie poziții ale planului producției fizice** pentru toate sectoarele de producție colaboratoare ; planul tehnic a fost defalcat pe executanți în așa fel, încît fiecărei secții să i se nominalizeze reperele ce urmează să fie executate și omologate. De asemenea, C.O.M. a instituit responsabilități în ce privește : predarea la timp a documentației valabile pentru serie și difuzarea ei către toți factorii din întreprindere ; urmărirea strictă a obligațiilor întreprinderii și ale colaboratorilor în realizarea planului tehnic.

Tabelul nr. 3

INDICATOR	Produsul existent S-1500 L	Produsul nou A-3601 L
1 Viteza de lucru	34,1	243
2 Costul orei de deviz în funcționare (lei/h)	148	296
3 Costul producției (rd.2 : rd.1) (lei/m^3)	4,34	1,22
4 Economia realizată de produsul nou (lei/m^3)	x	3,12
5 Durata de funcționare (ore/an)	2000	2000
6 Productivitate anuală (rd.5 x rd.1) (m^3/an)	68 200	486 000
7 Economie anuală (rd.4 x rd.6) (lei/an)	x	1516 000
8 Cantitate (ipotetică) de prod. noi pe an (buc.)	x	25
9 Economii în exploatare (rd.8 x rd.7) (lei/an)	x	37900 000

● **Analiza eficienței economice a soluțiilor adoptate,** pentru selectarea celor mai avantajoase, trebuie să aibă în vedere ansamblul de criterii în care se încadrează noul produs.

Nivelul tehnic al noului produs și obținerea eficienței economice maxime — două filtre sau trepte de analiză, corespunzînd unor laturi esențiale ale strategiei generale a asimilării de produse noi, cu scopul de a asigura competitivitatea produselor — sînt necesare, dar nu suficiente pentru ca proiectantul să poată decide dacă trebuie continuată munca de cercetare și proiectare (în cazul analizei de studiu tehnico-economic) sau dacă se poate trece la punerea în fabricație (în cazul analizei în faza de proiectare-execuție). **Recuperarea investiției,** ca latură principală a eficienței economice, reprezintă cel de-al treilea filtru de selecție a variantelor de proiect, care urmărește rentabilitatea fabricației.

În continuare, proiectul este analizat, la treptele superioare de decizie, avîndu-se în vedere : posibilitatea încadrării în fondul de investiții disponibil ; însemnătatea produsului pentru economia națională; îmbinarea optimului la nivel macro și microeconomic; gradul de îndeplinire a obiectivelor de lărgire a exportului și diminuare a importului etc.

Tabelul nr. 3 ilustrează modul de analiză a eficienței asimilării produselor noi.

● **Analiza activității de omologare** are sarcina să descopere rezervele existente în privința reducerii duratei de asimilare a noilor produse și să indice măsurile ce se impun. Sursa de date

necesare acestei analize o constituie : studiul tehnico-economic sau tema tehnică aprobată, caietul de sarcini sau norma internă pusă de acord cu factorii interesați, diferite standarde, proiectul tehnic, documentația de execuție și avizele aferente, precum și atestarea tehnologiei de fabricație în cadrul indicatorilor tehnico-economici stabiliți și buletinul de încercări cu rezultatele comportării la probele de omologare. Se determină gradul de dotare a întreprinderii cu laboratoare, standuri de probă, piste de încercare etc. (În lipsa unor asemenea dotări, deseori întreprinderile fac încercări de anduranță în alte unități, aflate la distanțe mari, încercările de prototipuri nu sînt organizate în sensul de a avea un caracter continuu, asistența tehnică se realizează anevoios, se pierde mult timp cu deplasările — ceea ce face ca perioada de încercare și omologare a produselor să fie foarte mare, uneori ajungînd să fie egală cu perioada de concepere și execuție a prototipului respectiv).

● **Analiza activității de pregătire a fabricației** evidențiază modul cum se execută proiectul tehnologic, prin care se realizează toate măsurile tehnice și organizatorice privind execuția. Ea permite să se determine : dacă tehnologia de execuție corespunde cu succesiunea operațiilor și fazelor de fabricație; modul de organizare a fluxului de fabricație pe mașini-unelte, agregate și linii automate; gradul de asigurare cu scule, dispozitive și verificatoare; modul de organizare și asigurare a controlului interoperații și final; nivelul încadrării în consumurile de manoperă și materiale; gradul de încărcare a utilajelor pentru seria de fabricație stabilită.

Analiza făcută la „Tractorul" — Brașov a pornit de la graficul general privind stadiul pregătirii fabricației de serie a produsului în cauză, stabilindu-se realizările sau abaterile față de planurile de operații necesare și lansate pentru sectoarele calde și cele reci, ca și pentru S.D.V.-uri. A rezultat că din totalul reperelor necesare pregătirii fabricației pentru asimilarea unui nou produs, s-au executat numai 64, înregistrîndu-se o rămînere în urmă de 52 repere față de necesar și de 39 repere față de cele lansate. În urma analizei făcute pe baza acestor date s-au luat decizii pentru încadrarea în grafic ori devansarea anumitor lucrări, atît în etapa de proiectare cît și în cea de execuție.

● **Analiza fiabilității produsului nou** trebuie să înceapă încă din faza de proiectare, urmărindu-se dacă s-au respectat soluția tehnică dată prin studiul preliminar, cerințele de fiabilitate prevăzute în proiectul de detaliu, efectuarea încercărilor de fiabilitate la prototipuri. Este bine ca analiza să se facă pe ansambluri componente. La „Tractorul", în cadrul unui studiu asupra „fiabilității după vînzare", ea a fost realizată utilizîndu-se ca surse de informații : prelucrarea statistică a datelor privind defecțiunile produselor în perioada termenului de garanție; urmărirea în exploatare a unui lot de produse, ținînd seama de condițiile de mediu și de solicitări.

SISTEM INFORMATIC PENTRU ANALIZA FIABILITĂȚII PRODUSELOR

Pentru a ușura analiza fiabilității produselor se poate organiza proiectarea unui **sistem informatic, care să asigure legătura, pe de o parte cu activitatea de vînzare a produselor, iar pe de altă parte, cu datele din fișele de intervenție** completate de către tehnicienii de la service la fiecare remediere a unui produs.

Corelarea informațiilor primite privind defecțiunile produselor se face cu ajutorul a două fișiere — unul conținînd **documentația tehnico-economică a ansamblelor și reperelor componente,** iar celălalt, **date asupra vînzării produselor.** Fișierul privind documentația tehnico-economică se ține la zi, prin datele introduse la lansări de repere noi; fișierul privind vînzarea produselor se completează lunar, cu datele primite de la serviciul de livrare (intern și export), coroborate cu datele de vînzare a produselor în străinătate, primite de la delegații trimiși pentru asistență tehnică sau de la firmele importatoare.

Suportul material pentru introducerea în memoria calculatorului a datelor privind defecțiunile îl constituie formularul „fișa de intervenție" (completat de tehnicianul de service la fiecare remediere a unui produs), pe care se trec, codificat, tipul produsului, beneficiarul, defecțiunea constatată, cauza, operația de remediere și măsura corectivă propusă la stația de service.

Se pot obține astfel, în orice moment, informații privind nu numai produsele vîndute (din care cele în garanție), numărul de reclamații, cheltuielile cu înlocuiri de piese, cauze ale defecțiunilor, dar și verificarea eficienței aplicării unei anumite măsuri de modificare.

URMĂRIND ÎN MOD SISTEMATIC, constant, organizat introducerea, evoluția și afirmarea noului, abordînd din proprie inițiativă problematica atît de complexă a modernizării produselor și a tehnologiilor utilizate la fabricarea lor, antrenînd în această acțiune cei mai buni specialiști și muncitori, prin comisiile pe domenii, consiliile oamenilor muncii creează premise pentru ca întreprinderile respective nu numai să contribuie cît mai consistent la satisfacerea cerințelor economiei naționale, ci să-și ridice permanent nivelul de eficiență al propriei activități economice.

Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid — Brașov
Costică TUDOR
secretarul comitetului de partid, președintele consiliului oamenilor muncii de la întreprinderea „Tractorul"

Instrumente eficiente de promovare a schimburilor economice internaționale

(Urmare din pag. 11)

țări ale unor soluții noi de etalare, utilizînd elemente cinetice, vitrine concepute după un design de calitate, contribuind la crearea unei imagini de ansamblu de bun gust și rafinament, în armonie cu eforturile producătorilor de a realiza produse de calitate, ambalaje pentru cosmetice, medicamente, detergenți de forme și culori plăcute, funcționale, elegante.

O ingenioasă folosire a diapozitivelor, a combinațiilor de culori, o judicioasă distribuire a luminii, toate mărturisesc eforturile făcute pentru „a pune în pagină" un original și atractiv catalog al chimiei românești. Alături de acestea, materialele publicitare difuzate în cadrul Salonului, dintre care remarcăm în primul rînd ediția specială a „Salonului internațional al chimiei", tradusă în limbi străine de largă circulație, conține un bogat material informativ, la zi, asupra programului de export al chimiei românești, cu ilustrații color de bună calitate, în condiții tipografice remarcabile.

Pentru a imprima un mai mare dinamism prezentării produselor, pe parcursul manifestării au fost organizate o serie de acțiuni conexe, cum ar fi : consultații privind folosirea noilor game de cosmetice, prezentarea de filme publicitare într-o sală amenajată chiar în incinta pavilionului, demonstrații pe utilaje în funcțiune.

La aceasta se adaugă inițiative lăudabile cu privire la organizarea unor schimburi de opinii privind aportul marketingului la lansarea promoțională a produselor noi prin tîrguri și expoziții, în cadrul unor mese rotunde.

Toate acestea sînt componente ale unei susținute activități promoționale pe care — așa cum am mai avut prilejul să remarcăm — compartimentul de specialitate din Ministerul Industriei Chimice o desfășoară în mod susținut, cu remarcabila dorință de continuă perfecționare și înnoire.

ÎN SFÎRȘIT, cea de a treia funcție — cea comercială propriu-zisă a tîrgului și-a găsit expresia, încă din primele zile, în numeroase contracte de import-export încheiate de întreprinderile românești cu partenerii prezenți la tîrg.

Dintre tranzacțiile de export, încheiate în primele zile ale tîrgului (pînă la închiderea ediției noastre) — menționăm contractele privind livrarea de aparataj electric de joasă tensiune în Bulgaria, mașini de facturat și contabilizat electronice în Cehoslovacia, mașini-unelte și produse de mecanică fină în R.F. Germania, produse chimice diverse în U.R.S.S., uleiuri minerale în Brazilia, îngrășăminte chimice complexe în R.F.G., fire sintetice în Iugoslavia, frigidere, corpuri de iluminat în R.F. Germania, ciuperci în Italia, prune deshidratate în Cehoslovacia, geamuri în Coasta de Fildeș ș.a.

În același timp în ce privește importul, s-au încheiat contracte pentru achiziția de diverse instalații chimice din U.R.S.S., instalație pentru stocarea oxigenului, din Franța, diferite tipuri de pompe pentru instalații chimice din Austria, Italia, R.F. Germania. Se vor mai importa diferite tipuri de aparate de măsură și control din U.R.S.S. și Cehoslovacia, piese de schimb pentru avioane din U.R.S.S., aparate optice Zeiss din R.D. Germană, picupuri și ceasuri din U.R.S.S.

Desigur că aceasta este o primă imagine, incompletă asupra rezultatelor celor două evenimente comerciale majore, fapt pentru care ne propunem să revenim într-un număr viitor cu date privind bilanțul final.

Modalități noi de analiză statistică în profil teritorial

O ECONOMIE modernă, multilaterală și eficientă, se prezintă ca un sistem închegat și mobil, iar din punct de vedere structural, ca o unitate a unor subdiviziuni complexe : întreprinderi, ramuri și unități teritoriale. Evident, pentru perfecționarea continuă a structurii, a proporțiilor de ramură și teritoriale este necesară, pe lîngă analiza economică a fenomenelor, și o analiză statistică comparată.

O etapă importantă în studierea reproducției sociale din punct de vedere structural o constituie analiza statistică teritorială. Întregul sistem de indicatori specifici dezvoltării în profil teritorial are o mare putere de cunoaștere, deoarece permite stabilirea unor legități de formare și dezvoltare a fenomenelor sub influența repartiției teritoriale a muncii, a dezvoltării forțelor de producție în profil teritorial, a factorilor demografici, a condițiilor naturale și a altor factori care joacă un rol hotărîtor în diferențierea teritorială a productivității muncii sociale, a eficienței folosirii fondurilor fixe, a eficienței investițiilor etc.

Informațiile furnizate prin sistemul de indicatori specifici dezvoltării în profil teritorial permit o analiză realistă a legăturilor și proporțiilor economiei naționale, deoarece prezintă un mare avantaj, în sensul că indicatorii sistemului pot fi comparați între ei nemijlocit, fără recalcularea prețurilor.

Economia națională privită ca un sistem teritorial complex poate fi evaluată pe trei căi.

Analiza întregii economii sub forma unui ansamblu de unități teritoriale, în care județele țării sînt privite din punct de vedere economic. Așadar, județul este privit ca un organism economic, format în cadrul unor limite bine determinate, care îndeplinește anumite funcții ale economiei naționale, conform repartiției teritoriale a muncii. Pe această cale, indicatorii bazei materiale, ai potențialului uman, ai rezultatelor economice și ai nivelului de trai, analizați în profil teritorial, sînt corelați cu aceiași indicatori utilizați în sistemul general al indicatorilor dezvoltării economico-sociale de ansamblu a economiei naționale.

— Astfel, analiza sistemului de indicatori în profil teritorial ne dă posibilitatea să determinăm cele mai caracteristice interacțiuni și legături de interdependență ce se manifestă la nivelul fiecărui județ, pentru a depista formele optime de organizare teritorială a forțelor de producție. De asemenea, ne permite să măsurăm care este contribuția județului la formarea indicatorilor de sinteză ai economiei naționale, și, în sfîrșit, ne indică cele mai corespunzătoare soluții pentru a se trece de la o dirijare izolată a amplasării diverselor întreprinderi și ramuri, la dirijarea spre dezvoltarea complexelor economice județene, care formează un nucleu în jurul căruia se creează un sistem de producție în continuă dezvoltare în cadrul județului.

— Corelarea analizei statistice în profil teritorial cu principiul analizei de ramură. Un sistem teritorial de ramură se prezintă ca o asociere de întreprinderi de același tip în ceea ce privește caracterul procesului de producție, materia primă folosită sau produsele finite obținute. Cînd analizăm sub aspect teritorial indicatorii bazei materiale, ai potențialului uman și ai rezultatelor obținute, avem în vedere structura acestora pe unități teritoriale, concomitent cu structura pe ramuri a economiei naționale. Această analiză ne dă posibilitatea să cunoaștem care este gradul de reprezentare al unei ramuri sau alteia în cadrul județului, sau cum se distribuie diferitele activități din ramuri, în cadrul unităților teritoriale.

— O altă cale de a studia economia națională ca un sistem teritorial pornește de la aspectul economico-geografic, adică avem în vedere corelația care se stabilește în procesul de producție, între condițiile naturale (geografice) specifice și forțele de producție locale. De aici apare ideea de zone economice, care sînt formațiuni teritoriale unite prin comunitatea condițiilor naturale, a resurselor și a modului de specializare a economiei. Zonele, în general, nu au limite administrative și pot cuprinde teritoriul mai multor județe, în funcție de condițiile economico-geografice. O zonă economică este în foarte multe cazuri influențată de condițiile geografice, cum sînt de exemplu cazurile cînd se delimitează zonele care au în vedere dezvoltarea turismului. Legătura dintre zonele economice și condițiile naturale sînt determinate și de specificul activităților economice. În cazul cînd în zona economică predomină producția cu o localizare impusă de condițiile naturale (de exemplu în zonele unde predomină industria extractivă sau zona litoralului), atunci această legătură va atinge un grad mai însemnat.

Statistica economică, cînd studiază sistemele teritoriale de producție, deși pornește de pe pozițiile economiei naționale în ansamblul ei și ale structurii de ramură, ține cont și de influența factorilor naturali, considerînd condițiile naturale unul din factorii de producție. În anumite situații, atunci cînd se analizează repartiția teritorială a forțelor de producție, evaluarea influenței factorilor naturali asupra mecanismului economiei naționale este privită ca o sarcină de mai mică importanță, subordonată întotdeauna legilor producției sociale.

INDIFERENT de calea pe care analizăm complexul economiei naționale prin sistemul unităților teritoriale de producție, sarcina acestei analize este de a depista legitățile tipice de dezvoltare ale întregului sistem. Se conturează astfel un domeniu distinct de analiză statistică teritorială, care are o serie de sarcini specifice : măsoară nivelurile de dezvoltare ale forțelor de producție ale județelor ; determină locul fiecărui județ în economia națională după volumul producției obținute, după resursele naturale și umane de care dispune, după indicatorii ce caracterizează nivelul de trai, amploarea forțelor de producție ; cercetează organizarea socială a muncii, care se exprimă prin concentrarea, specializarea și cooperarea în producție ; urmărește folosirea eficientă a resurselor locale de muncă și a bogățiilor naturale ; eficiența producției în profil teritorial ; indicatorii nivelului de trai sub aspect teritorial ; face analiza teritorială a migrației și reproducției populației și resursele de muncă etc.

Unitățile teritoriale (județele) se deosebesc între ele prin particularitățile condițiilor lor naturale, prin specializarea producției și altele. Deci, luat separat un județ nu poate fi privit ca un organism economic de sine stătător. În cadrul lui nu există o legătură cantitativă nemijlocită între produsul nou creat, acumulare și consum. Echilibrul și corelațiile dintre acești indicatori nu pot fi stabilite decît la scara întregii economii naționale. Spre exemplu, consumul productiv din județe se diferențiază de cel analizat la nivelul economiei naționale. Cheltuielile materiale de producție dintr-un județ sînt formate din consumul productiv efectuat în limitele județului și din intrările prin schimbul interjudețean etc. De asemenea, ritmurile dezvoltării economice a județelor depind atît de factorii teritoriali cît și de factorii ce acționează la nivelul economiei naționale. Cu alte cuvinte, cînd analizăm un județ nu trebuie să-l privim ca o unitate economică independentă, ci trebuie să insistăm asupra locului acestuia în cadrul distribuirii teritoriale a muncii, asupra gradului în care legăturile economice interjudețene participă la optimizarea proporțiilor reproducției sociale, asupra contribuției fiecărui județ la formarea indicatorilor prin care se analizează economia națională în ansamblul ei.

CÎND ANALIZĂM economia națională în contextul diviziunii teritoriale a muncii, apare necesitatea studierii ei sub influența factorului structural, care la rîndul lui este condiționat atît de particularitățile teritoriale — rezultat al diviziunii teritoriale a muncii —, cît și de particularitățile economiei naționale în ansamblul ei — rezultat al diviziunii sociale a muncii.

Factorul structural, deși nu este un factor de producție, constituie principala cauză a diferențelor care apar între județe cu privire la productivitatea muncii și la alți indicatori ai eficienței producției sociale. Structura teritorială, economică și de ramură, joacă un rol important în analiza fenomenelor și proceselor social-economice la nivelul macroeconomic, dar,

pentru a surprinde această influență, trebuie găsită o metodologie adecvată, care să nu se limiteze la aplicarea unor metode elementare de analiză comparativă, impunîndu-se tratarea sistemică a economiei naționale, pe elementele ei structurale. Pentru aceasta factorul structural trebuie privit ca o combinare liniară a factorilor de producție (forța de muncă, mijloacele de producție și condițiile naturale).

Cînd analizăm sistemic economia națională, pornim de la ideea că aceasta constituie un întreg care ține seama de structură, de raporturile de reciprocitate, de interacțiuni și de rolul părților ei componente. Analiza sistemică a economiei naționale în profil teritorial pornește de la ideea centrală că structura este baza de construire a oricărui sistem. Pentru aceasta este necesar, în cadrul analizei, să sesizăm structurile interne profunde ale sistemului, esența relațiilor, adică a legăturilor de reciprocitate care se formează între diferitele elemente componente ale sistemului.

Una din sarcinile importante ale analizei sistemice a economiei naționale în profil teritorial, este de a găsi o metodologie de cercetare corespunzătoare, cu ajutorul căreia să descoperim legile generale de funcționare a sistemelor teritoriale prin metode statistice de modelare și analiză a factorilor. De la început precizăm că instrumentul cel mai eficace de analiză îl constituie alcătuirea unor balanțe interjudețene cu ajutorul cărora putem face o analiză a întregului sistem teritorial.

ÎN LIPSA ACESTORA, considerăm că aparatul metodologic de analiză în profil teritorial trebuie orientat spre indicatorii care studiază diferitele laturi ale sistemului teritorial al economiei, cum ar fi : indicatorii de analiză ai statisticii comparate ; indicatori ce măsoară locul ocupat de județe în cadrul sistemului teritorial al economiei naționale ; indicatori de analiză structurală ; indicatori ce măsoară dependența și interdependența dintre factori și indicatori ce analizează eficiența elementelor componente ale sistemului.

Indicatorii de analiză ai statisticii comparate, ne dau posibilitatea să stabilim locul pe care-l ocupă fiecare județ în dezvoltarea economico-socială generală a țării, precum și raportul dintre dezvoltarea fiecărui județ și dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale. Pentru a obține informații reale și utile, este necesar să alegem cei mai semnificativi indicatori, care au o mare putere de cunoaștere și care pot să caracterizeze, în cadrul analizei comparate, **nu** numai dezvoltarea la un moment dat ci și tendințele și modificările ce se manifestă la nivelul unui județ în decursul unei perioade.

Prin urmare, se pot calcula indicatori care caracterizează potențialul tehnico-productiv ai județului cum ar fi : fonduri fixe productive totale existente în județ raportate la numărul locuitorilor sau la populația ocupată a județului ; investiții totale sau pe locuitor ; fonduri fixe neproductive existente în rețeaua de învățămînt, sănătate, cultură, gospodăria de locuințe ; investițiile făcute pentru construcția de locuințe etc.

Cînd analizăm indicatorii potențialului uman, avem în vedere populația județului și repartizarea ei pe mediul urban și rural ; populația aptă de muncă a fiecărui județ ; populația ocupată, repartizată pe principalele ramuri și rezervele de forță de muncă ale județului.

Indicatorii de rezultate ocupă o pondere importantă în sistemul de indicatori utilizați de statistica comparată. Putem astfel compara nivelul producției nete (venitul național) pe locuitor sau producția netă pe o persoană ocupată în activitatea productivă din fiecare județ. De asemenea, producția industrială pe locuitor și pe o persoană ocupată în activitatea industrială, sau producția agricolă pe locuitor și pe o persoană ocupată în agricultura județului etc.

Analiza aspectelor legate de nivelul de trai prin metoda comparativă are în vedere, în primul rînd indicatorul de consum al populației, veniturile reale și retribuția reală pe un locuitor, sau pe categorii ale populației. De asemenea, pentru caracterizarea nivelului de trai al populației din diferite județe ale țării, se compară și indicatorii : numărul cadrelor didactice sau elevilor la 1 000 de locuitori ; numărul cadrelor medico-sanitare la 1 000 de locuitori ; numărul locurilor sălilor de spectacol la 1 000 de locuitori ; suprafața locativă pe locuitor în mediul urban ; numărul abonamentelor radio și televiziune la 1 000 de locuitori ; lungimea căilor ferate și drumurilor naționale la 100 km^2 etc.

Desigur că, în analiza statistică comparată, un rol de seamă în cunoașterea aspectelor dezvoltării teritoriale, îl au indicii de grup sau indicii construiți ca raport de medii, care ne dau posibilitatea să analizăm un fenomen complex ce se produce într-un județ sau altul sub influența a cel puțin doi factori. Astfel, putem construi indici în profil teritorial, pentru majoritatea indicatorilor de rezultate, cu scopul de a sublinia importanța unui factor sau altuia și pentru a scoate în relief intensitatea cu care au acționat ei într-o perioadă de timp în unitățile teritoriale supuse analizei. Comparînd aceste rezultate cu indicatorii calculați pe întreaga țară, se pot evidenția aspecte importante ale nivelului de dezvoltare al județelor, ale decalajelor dintre acestea, precum și ale tendințelor de apropiere a nivelului lor de dezvoltare economico-socială.

Indicatorii ce măsoară locul ocupat de județe în cadrul sistemului teritorial al economiei naționale oferă posibilități concrete de ierarhizare a unităților teritoriale după anumite criterii economico-sociale. Cel mai frecvent, în studiile privind determinarea locului ocupat de un județ în sistemul teritorial al economiei naționale, sînt utilizate rangurile, care sînt mărimi de ordine ce nu țin seama de conținutul și forma de exprimare ale factorilor analizați. Dar, deoarece, pentru ierarhizarea reală a unui județ trebuie să analizăm un număr mare de factori și implicit să calculăm rangurî după fiecare factor, **se impune folosirea unui indicator general care să sintetizeze într-o singură mărime locul ocupat de județ** în funcție de dezvoltarea lui economico-socială.

Acest indicator se poate regăsi fie într-un rang mediu obținut pe baza unei medii aritmetice a tuturor rangurilor din fiecare județ după factorii luați în considerare, fie într-un rang teoretic estimat pe baza unei funcții de regresii liniare multiple.

Cu ajutorul acestor valori medii județele pot fi ierarhizate cu un mai mare grad de realism după nivelul de dezvoltare economico-socială, scoțînd în evidență modificările intervenite în dezvoltarea județelor, respectiv decalajele dintre județele cele mai dezvoltate și județele mai puțin dezvoltate.

Indicatorii de analiză structurală depășesc sfera de cuprindere a metodelor elementare de analiză comparată și se ocupă de tratarea sistemică a economiei naționale pe elementele structurale atît sub raport teritorial cît și din punct de vedere al ramurilor economice.

Analiza structurală pornește de la construirea unor tabele sub formă de matrici care conțin la capătul rîndurilor unitățile teritoriale (județe), iar la capătul coloanelor, ramurile economiei. Elementele din interiorul matricei exprimă distribuirea fenomenului pe județe și pe ramuri sub aspect structural.

Cu ajutorul matricei întocmite în baza structurilor pe verticală se calculează o serie de indicatori cum ar fi **indicele localizării** și **coeficientul localizării,** care exprimă gradul de proporționalitate a distribuției fenomenului cercetat în cadrul sistemului teritorial, precum și gradul de concentrare al fenomenului în diferitele județe ale țării. De asemenea, se calculează și **coeficientul redistribuirii,** care măsoară proporționalitatea creșterii în timp a fenomenului dintr-un județ și o ramură a economiei naționale. Așadar, se calculează o mărime care exprimă diferența dintre structura fenomenului din anul curent și structura fenomenului din anul luat ca bază de comparare și care ne furnizează date cu privire la dezvoltarea fenomenului în timp în cadrul sistemului teritorial și al ramurilor economice analizate.

Matricea construită în baza structurilor pe orizontală stă la baza calculului coeficientului specializării, care ne arată gradul concentrării fenomenului din diferite ramuri ale economiei naționale în cadrul unui județ, sau cu alte cuvinte, gradul specializării unităților teritoriale. De asemenea, se calculează un indice al diferențierii care servește drept măsură a gradului de complexitate a dezvoltării fenomenului într-un județ economic. Și, în sfîrșit, se calculează coeficientul redistribuirii, care servește la măsurarea proporționalității dezvoltării ramurii în timp, într-o anumită unitate teritorială (județ).

Cercetarea distribuției teritoriale cu ajutorul indicatorilor de mai sus, poate fi făcută pentru oricare ramură de activitate economică, sau pe întreaga economie națională privită sub aspectul teritorial.

Indicatorii ce măsoară dependența și interdependența dintre factori ne ajută să determinăm influența unor factori esențiali și întîmplători care acționează în direcția apropierii nivelurilor de dezvoltare economico-socială a județelor prin construirea unor modele de regresie multifactorială. Pentru început este necesar să se facă o clasificare a factorilor ce acționează la nivelul unei unități teritoriale, care să ne permită o cuantificare reală a influenței lor în sistemul teritorial analizat. Principalele categorii de factori ce acționează la nivelul unui județ și care pot fi luați în modelele de regresie multiplă sînt : factori social-economici (populația ocupată în diverse ramuri, populația aptă de muncă, numărul populației cu nivel de instruire medie și superioară la 1000 de persoane din populația ocupată etc.) ; factori tehnici și organizatorici (gradul de înzestrare cu fonduri fixe a populației ocupate, investiții pe un locuitor etc.) ; factori demografici (densitatea populației, structura acesteia pe mediul urban și rural etc.) ;

factori naturali (fertilitatea solului, climă etc.) și factori de structură, unde sînt cuprinși toți indicatorii de rezultate din producția materială și sfera serviciilor nemateriale, precum și indicatorii ce caracterizează nivelul de trai.

Construirea funcției obiectiv în modele de regresie multiplă pe plan teritorial, poate fi extinsă asupra unor indicatori de bază ce caracterizează nivelul de dezvoltare economico-socială a județului, astfel : producția netă din județ pe locuitor, productivitatea muncii din județ prin luarea în considerare a tuturor factorilor amintiți mai sus etc.

Calculul indicatorilor ce abordează eficiența elementelor componente ale sistemului constituie un moment important în analiza teritorială, care ne dă posibilitatea să înțelegem legile de funcționare a sitemului teritorial.

Creșterea eficienței economice în profil teritorial este rezultatul unei folosiri mai raționale a muncii vii și materializate pe plan local, iar în ultimă instanță duce la economisirea timpului de muncă consumat pentru producerea bunurilor și serviciilor materiale.

CORELAȚIA dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) are influență și asupra creșterii eficienței în profil teritorial și astfel, ridicarea eficienței producției este o condiție de bază a păstrării ritmurilor de dezvoltare economică a fiecărui județ. Dar, cînd analizăm creșterea eficienței producției în fiecare județ, avem în vedere și alte condiții concrete ale societății noastre în etapa actuală și viitoare, în sensul că trebuie să se extindă posibilitățile de creștere a producției pe seama factorilor intensivi, în dauna celor extensivi.

Eficiența producției sociale, analizată în profil teritorial, este caracterizată de o serie de particularități, care o deosebesc din punct de vedere al conținutului ei de eficiența calculată la nivelul întregii economii naționale. Deosebirea dintre aspectele economiei naționale și aspectele locale ale eficienței producției sociale constau în faptul că în societatea noastră se pune încă problema rentabilității diferite a întreprinderilor, această problemă fiind subordonată intereselor întregii societăți.

Deoarece eficiența teritorială a producției combină aspecte ale economiei naționale cu ale celei locale, se impune găsirea celor mai corespunzătoare căi de a apropia indicatorii de eficiență calculați la cele două nivele.

În analizele creșterii eficienței economice la nivelul de ansamblu al economiei naționale, rezultatul (efectul) este exprimat prin categoria de venit național, deoarece prin volumul său valoric și structura sa materială acesta definește în ultimă instanță posibilitățile societății atît din punctul de vedere al nivelului de trai, adică al gradului de satisfacere a cerințelor de bunuri materiale și servicii, cît și sub raportul lărgirii pe mai departe a producției.

Cînd analizăm eficiența în profil teritorial, venitul național calculat la nivelul județului se deosebește cantitativ de mărimea reală a valorii nou create în cadrul județului, din care se deduc mărimea impozitului pe circulația mărfurilor și mărimea altor elemente de venit net.

Această diferență de mărime face obiectul discuțiilor din literatura de specialitate și se propun mai multe metode pentru înlăturarea ei. Punctul de vedere asupra căruia ne oprim este acela că la baza determinării venitului național creat într-un județ trebuie să stea indicatorul producției nete, la care se adaugă mărimea impozitului pe circulația mărfurilor aferentă fiecărui județ *). Venitul național determinat la nivelul județului ne ajută să calculăm sistemul de indicatori ai eficienței economice în profil teritorial : eficiența fondurilor fixe și circulante, eficiența investițiilor, productivitatea muncii etc.

Credem că această modalitate de abordare a dezvoltării deschide un cîmp larg de analiză a economiei naționale în profil teritorial și de ramură. În următoarea etapă ne propunem să adîncim unele direcții de analiză, prin studiul concret asupra fenomenelor economico-sociale ce se manifestă la nivelul fiecărui județ.

prof. dr. I. CAPANU
lector univ. dr. D. POROJAN
lector univ. dr. P. WAGNER

*) Revista economică nr. 27/1978 p. 12—13

Mutații înnoitoare în dezvoltarea socială a țării

(Urmare din pag. 15)

dezvoltate ale lumii curba prețurilor a înregistrat o creștere puternică, în țara noastră indicele prețurilor a evoluat sub limita minimă planificată — o creștere de circa 1% pe an — ceea ce asigură echilibrul bănesc. Tocmai în aceste condiții s-a asigurat sporirea simțitoare a veniturilor reale ale populației.

Creșterea veniturilor oamenilor muncii în corelație cu sporirea venitului național a avut și are efecte pozitive asupra **dinamicii și structurii consumului** de produse și servicii în cadrul cărora se pot distinge tendințe cum sînt sporirea sensibilă în totalul consumului — în mod absolut și relativ — a produselor alimentare de calitate superioară, de o valoare nutritivă ridicată ; creșterea ponderii bunurilor de folosință îndelungată (televizoare, frigidere, automobile, mașini de spălat etc.), toate aceste mutații punînd în evidență un consum științific determinat al oamenilor muncii, realizat tot mai mult în concordanță cu cerințele civilizației moderne.

Îmbunătățirea **condițiilor de locuit** constituie o însemnată componentă a creșterii nivelului de trai al oamenilor muncii. În această direcție este semnificativă amploarea pe care au luat-o construcțiile de locuințe în țara noastră. Astfel, în perioada 1951—1975 s-au construit 2,9 milioane locuințe, ceea ce înseamnă că circa jumătate din populația țării beneficiază de locuințe noi. În acest cincinal se vor construi peste 1 milion de apartamente, aproape dublu față de cincinalul anterior.

Ridicarea continuă a calității vieții își află expresii specifice pe toate coordonatele existenței sociale. Reducerea duratei săptămînii de lucru ; ameliorarea sănătății populației — efect nemijlocit al orientării profilactice în acest domeniu, al gradului mai ridicat de accesibilitate a populației la asistență medicală ; mărirea duratei medii de viață, aflată în prezent la aproape 70 de ani, practic la nivelul țărilor dezvoltate ale lumii ; ridicarea gradului de instruire și a nivelului cultural-educativ, cadru în care este îndrituită constatarea că prin instituirea obligativității învățămîntului la nivelul a 10 ani, în această etapă, și 12 ani în perspectivă, amploarea procesului de învățămînt din țara noastră este la nivelul celor mai dezvoltate state ale lumii ; crearea condițiilor stimulative pentru lărgirea orizontului de cunoaștere și de manifestare plenară a fiecărui membru al societății în viața social-politică etc.

CA O CONDIȚIE intrinsecă a dezvoltării sociale se înscrie perfecționarea structurilor politico-organizatorice ale societății noastre, pe această bază asigurîndu-se temeiuri necesare pentru manifestarea activă a fiecărui membru al societății în procesul de conducere al acesteia, pentru înflorirea personalității umane. Autoconducerea și autocontrolul muncitoresc, stimularea inițiativei unităților economice și administrativ-teritoriale, crearea premiselor necesare pentru valorificarea gîndirii și experienței tuturor oamenilor muncii în procesul dezvoltării se înscriu drept coordonate esențiale în acest proces.

Este o realitate pregnantă că societatea noastră asigură exercitarea în fapt a celor mai largi drepturi și libertăți cetățenești, că ea a creat o democrație de tip nou, superioară, care permite participarea muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, a tuturor categoriilor sociale la întreaga viață politică și socială, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a țării, la guvernarea statului, la conducerea societății. Forța indestructibilă, de nezdruncinat și superioritatea orînduirii noastre socialiste constau în aceea că ea nu numai să slujește interesele fundamentale ale poporului, dar și este propria lui operă.

Faptul că în toate organismele de conducere, la toate nivelele, circa 30 la sută sînt oameni ai muncii care lucrează nemijlocit în producție constituie o expresie grăitoare a lărgirii democrației socialiste și, totodată, a creșterii rolului clasei muncitoare, a întregului popor în societate.

Cerința obiectivă a conducerii unitare și democratice a întregii societăți se reflectă în întărirea continuă a rolului conducător al Partidului Comunist Român în toate sferele de activitate, în întreaga operă de construire a socialismului. Partidul nostru se afirmă tot mai intens ca centrul vital al întregii dezvoltări sociale, inspirîndu-se din experiența maselor largi populare și asigurînd desfășurarea dinamică și eficientă a procesului de transformare revoluționară a societății românești. Creșterea rolului conducător al partidului nu este concepută nici pe departe ca o monopolizare a activității politice, ci, dimpotrivă, asigură accentuarea crescîndă a participării întregului popor la viața politică a societății, la perfecționarea și diversificarea cadrului organizatoric, participarea tuturor categoriilor sociale la conducerea democratică a statului, la dezvoltarea socială, la progres și prosperitate.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Viziunea socialiștilor români asupra perspectivei sociale a țării

GINDITORII socialiști români de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea au luat atitudine hotărîtă împotriva unor denaturări și interpretări burgheze, eronate, a realităților societății contemporane lor și a perspectivelor dezvoltării sociale. În mod consecvent ei au explicat fenomenele și procesele economice ale timpului ca și tendința istorică de dezvoltare a societății de pe pozițiile teoriei revoluționare a clasei muncitoare.

Pornind de la o serie de realități ale țării de la începutul veacului, manifestate practic pe ambii versanți ai Carpaților – faptul că se mențineau numeroase rămășițe semifeudale în agricultură, că deși industria obținuse unele rezultate totuși ea era slab dezvoltată, că proletariatul era numericește redus în timp ce populația agrară reprezenta majoritatea populației – realități care erau privite însă într-o optică deformată, economiștii burghezi și mici-burghezi, atît din vechiul regat cît și din Transilvania încercau să demonstreze că sistemul social-economic din România nu avea pasămite create premisele pentru dezvoltarea mișcării și teoriei socialiste. Ei acreditau ideea că socialismul poate „prinde" numai în țările industriale, cu un numeros proletariat industrial și nu în țările mai slab dezvoltate din punct de vedere economic.

Un economist burghez transilvănean susținea astfel că în Transilvania socialismul n-are teren de dezvoltare, el fiind o teorie și practică introdusă din altă parte, unde există alte condiții. Această formulare se baza, printre altele, pe interpretarea greșită a structurii sociale și denaturarea noțiunilor de proletariat orășenesc, proletariat sătesc, mic producător în industrie, mic producător în agricultură, înțelegîndu-se prin proletariat doar „sărăcimea muncitoare cu ziua" [1]). Tot în „Revista economică" din Transilvania se susținea că, deși mișcarea socialistă ar fi o primejdie, totuși ea nu trebuie exagerată, pentru că „Poporul român mai are un element cu o putere așa de mare și atît de conservatoare încît numai el singur ar fi de ajuns ca să ne ferească și să ne apere de orice primejdie provenită de la socialism, dacă acesta ar deveni primejdios, precum nu este. Acest element... este țărănimea română, care, ca orice țărănime, își are însemnătatea ei specială în fața socialismului și în fața tendințelor acestuia".

Plecînd de la considerentul, fals, evident, că toți țăranii sînt proprietari de mijloace de producție, că toți țăranii au pămînt suficient și îndestulare în mijloace de trai, unii ideologi burghezi susțineau că „teoriile socialismului nu se pot aplica niciodată față de țărani, fiind ele stabilite numai cu considerare la muncitorii industriali" [2]). Se afirma, de asemenea, că „Poporul român din Ungaria și România (afirmația ține seama de faptul că în acel timp Transilvania era încă despărțită de trupul țării ca și de similitudinea de condiții de pe ambii versanți ai Carpaților – n.n.) se compune din circa 90% țărani și 10% intelectuali, iar o clasă mijlocie – din care se recrutează de regulă specialiștii – ne lipsește aproape cu desăvîrșire" [3]). În același sens scria și ziaristul Dimitrie Bărățiu, redactor responsabil al „Foii poporului român": întrucît nu există o organizație (socială, n.n.) în care să predomine „muncitorii intelectuali" și capitaliști care să-i exploateze în Transilvania ca și în România, cealaltă parte a țării de peste Carpați, mișcarea și teoria socialistă sînt imposibile. Socialiștii nu se vor putea bizui numai pe țărani. Încercarea de a-i organiza pe țărani „N-a succes... nici în România nici în Bucovina", afirmă Bărățiu.

Asemenea concepții cu circulație în primele decenii ale secolului al XX-lea, susținute de reprezentanți ai burgheziei și poporanismului, exacerbînd pretinsul caracter necapitalist al dezvoltării românești și încercînd să demonstreze că socialismul ar fi o plantă exotică pentru România au fost vehement criticate și dovedite ca nefondate de către socialiștii români. Așa cum sublinia C. D. Gherea, aceștia au căutat să dovedească că „socialismul are loc în țara aceasta și că nu-i plantă exotică la noi, cum nu-i nici în Europa", „că viitorul e al socialismului", „că poate să prindă bine și pe pămîntul românesc și că roadele ce va aduce vor fi și aice tot așa de asemănătoare ca și aiurea" [4]).

Pentru a demonstra că în România socialismul are teren de dezvoltare, socialiștii au arătat că economia românească întrunea în esență caracteristica unui capitalism slab dezvoltat. În primele decade

FIȘE

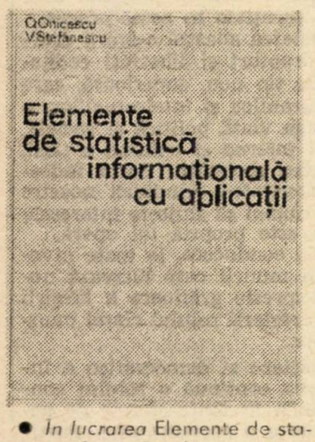

● *În lucrarea* Elemente de statistică informațională cu aplicații *(Ed. tehnică 1979, 212 p.), de acad. Octav Onicescu și dr. Vasile Ștefănescu, sînt studiate conceptele de energie informațională și corelație informațională, introduse în statistică de acad. prof. Octav Onicescu, cu modalitate de a obține informații cît mai complete, cu ajutorul măsurilor sau al datelor de observație. Cel de-al doilea autor a studiat și aprofundat conceptele de corelație și energie informațională, dîndu-le și o anumită extensiune, necesară pentru construirea sistematică a statisticii informaționale. Sînt studiate din punct de vedere teoretic proprietățile matematice ale energiei și corelației, atît pentru sisteme discrete de evenimente, cît și pentru sisteme continue. Într-un punct nou de vedere sînt luate în considerare problemele teoretice ale estimației informației și se aplică corelația informațională la studiul lanțurilor și proceselor markoviene.*

Autorii aplică rezultatele teoretice obținute la studiul informațional al chestionarelor, precum și în diverse domenii ale statisticii – analiza dispersională, verificarea ipotezelor statistice, aplicații practice în învățămînt și lingvistică, probleme sociale și economice ș.a.

Estimarea eficienței investițiilor „neproductive"

● *Pînă nu de mult – scrie acad. T. Haciaturov în articolul* Effektivnost kapitalnih vlojenii v neproizvodsvennuiu sferu *(Eficiența investițiilor capitale în sfera neproductivă), apărut în revista* VOPROSI EKONOMIKI *nr. 1/1979 – economiștii sovietici, teoreticieni sau practicieni, acordau puțină atenție studierii trebuințelor, consumului, cererii și ofertei. Planificarea era elaborată cu precădere prin prisma resurselor. Problemele consumului – nu numai final, individual, dar și productiv – erau studiate insuficient. Autorul admite că nu se poate reduce eficiența sferei neproductive la efectul economic, exprimat în ruble. Uneori va fi nevoie să se opereze cu indicatori naturali, cu norme ale unui consum ce se poate obține cu cheltuieli date, cu reducerea timpului pierdut de consumator ș.a.*

T. H. analizează dezvoltarea cantitativă și calitativă a cîtorva verigi ale sferei neproductive în care se manifestă, după opinia sa, mai pregnant specificul serviciilor – construcția de locuințe, transportul de persoane, învățămîntul, ocrotirea sănătății – și ajunge la concluzia că există de pe acum posibilitatea să se treacă la stabilirea eficienței sociale a investițiilor. Pentru aceasta ar mai trebui să se perfecționeze modalitatea de abordare a problemelor și să se transmită organelor de planificare și de conducere a economiei metodica unor calcule care să permită aprecierea rezultatelor economico-sociale ale dezvoltării sferei neproductive pe o bază științifică unitară.

Revoluția „biologică" și războiul economic

● *Michel Steinmetz și Geneviève Gonzy se întreabă în articolul* Quel révolution bioloque? *(Ce fel de revoluție biologică ?), apărut în* LE MONDE *(11. IV. a.c), dacă revoluția în biologie care se întrezărește (producerea de plante capabile să asimileze azotul direct din aer și care nu vor avea în consecință nevoie de îngrășăminte azotoase ș.a.) va putea rezolva problema foamei în lume. Ei arată că „revoluția verde", lansată de Norman Borlaug în anii 60, a fost o reușită pe plan tehnologic, dar a eșuat din motive socio-economice (varietățile „ameliorate" sînt de obicei mai fragile, necesită îngrijiri costisitoare – insecticide,*

ale secolului nostru în literatura marxistă românească se relevă numeroase evaluări juste ale caracterului economiei românești. C. Dobrogeanu-Gherea, de exemplu, în lucrarea „Asupra socialismului în țările înapoiate" din 1911, abordează relațiile agrare în contextul dezvoltării capitaliste a întregii economii, subliniind pătrunderea și influența capitalului atît asupra relațiilor de producție și repartiție cît și asupra producției agricole ; el relevă dominația capitalului în agricultură — dar nu în sensul preponderenței relațiilor capitaliste, ci a influenței dominante a capitalismului asupra acestei sfere de activitate. La rîndul său, subliniind evoluția capitalismului în agricultura României, M. Gh. Bujor afirma în 1910 : „toată organizația economică socială a țării capătă un caracter din ce în ce mai pronunțat capitalist că aceeași evoluție care are loc în industrie are loc și în agricultură, prezentînd — se înțelege — deosebiri numeroase, dar ducînd în linii largi, la aceleași rezultate[5]).

În anii premergători creării P.C.R. caracterul capitalist al economiei românești este tot mai clar reliefat în presa socialistă românească. Exprimînd acest lucru ziarul Socialismul scria : „Vedem deci că România, departe de a fi țara meșterului și a celor două calfe, are, dimpotrivă, o industrie bazată pe materie primă indigenă : lemne pentru fierăstraie, cereale pentru mori, petrolul pentru atîtea ramuri ș.a." Deci, în România există un grad de dezvoltare al capitalismului, fiind funciar prezente și contradicțiile acestei orînduiri.

Demonstrînd posibilitatea dezvoltării socialiste în România, socialiștii români subliniau că ei au cunoscut de la început că în țara noastră capitalismul este mai slab dezvoltat ca în țările din apusul Europei. Dar — se spune în „Adevărul" — „Socialiștii români au arătat că se exagerează, cînd se ia ca punct de plecare, ca unică condiție de manifestare a socialismului o mare industrie și proletariat". În țările înapoiate, ca și în țările dezvoltate, socialismul va prinde rădăcini, se demonstrează în „Adevărul". „Cum se poate dară afirma — se întreba autorul articolului mai sus citat —că mișcarea socialistă nu poate să prindă rădăcini la noi românii....? Fiindcă n-avem capitaliști români ? O, avem destui. Și tocmai de aceea o trebuință de socialism, căci și capitaliștii români ca și cei de alte neamuri se pricep foarte bine să exploateze munca celor mici și slabi"[6]).

Se desprinde din toate cele arătate ideea că indiferent dacă avem de-a face cu o țară capitalistă dezvoltată sau cu alta mai puțin dezvoltată, exploatarea capitalistă există. Contradicțiile capitalismului — chiar dacă îmbracă alte forme și alte grade de intensitate — sînt, în esență, aceleași. În acest sens încă din 1890 C. Mille scria „că astăzi în țara românească, precum și în toată lumea, este o luptă între bogați și săraci, între capital și muncă, între stăpîn și slugă, între boier și țăran, acesta e lucru de negăgduit. Semnele acestei lupte pretutindeni se dau pe față".

În ceea ce privește mica proprietate țărănească socialiștii români își afirmau respectul față de aceasta. „Cine poate afirma că socialiștii vor să se atingă de petecul de pămînt al țăranului ? — se subliniază astfel în studiul menționat din ziarul Adevărul. Dimpotrivă, vedem tocmai pe dușmanii socialismului cum amenință mereu pămîntul micului econom. Nu vedem astăzi că cei mai mulți dintre economii noștri sînt în luptă cu vreun proprietar mai bogat, cu vreo bancă, sau statul care zic că cutare pămînt e al lor, cutare pădure, cutare loc de islaz ?". Însăși presa burgheză anunța zilnic în acea perioadă „despre necazurile țăranilor, despre islazurile răpite, despre birurile nedrepte", relevînd astfel pauperizarea unei părți a micilor producători agricoli, proletarizarea lor și concentrarea proprietății agrare în mîna burgheziei sătești. Prin acestea se punea în lumină dezvoltarea tot mai intensă a capitalismului și în agricultură, infirmîndu-se teza poporanistă a „ocolirii" capitalismului în economia românească, dar confirmîndu-se teoriile socialiste despre existența premiselor izbînzii socialismului în România.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[1]) Revista economică, anul X, nr. 27 din 5 iulie 1906
[2]) Ibidem
[3]) Ibidem
[4]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. I, 1865—1900, p. I 1865—1889, Ed. politică, București, 1964, p. 299 ; 328
[5]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România, Ed. politică, 1966, p. 72
[6]) Adevărul, anul X, nr. 1 din 21 ianuarie 1912

ierbicide, ș.a. — care, în țările în curs de dezvoltare determină o nouă concentrare a pămîntului și o dependență sporită față de multinaționalele „agrobusiness-ului"). O productivitate sporită în țările bogate, datorită ingineriei genetice, deși evident binevenită, nu ar reprezenta — spun autorii — o soluție pentru foametea din lume. De pildă, deficitul de cereale la nivel mondial nu este decît de 5—10 la sută din producția totală și ar putea fi ușor acoperit fără un nou aport de tehnologie. Numai voința „agrobusiness"-ului de a nu permite scăderea prețurilor explică acest deficit. Miza „revoluției biologice", consideră autorii, se înscrie în cadrul războiului economic internațional, în care orice lovitură este permisă și în care realizările științei contează prea puțin.

O enciclopedie a managementului

● *După cum informează revista* BUSINESS WEEK *(19.II. 1979), o enciclopedie a științei conducerii —* Encyclopedia of Professional Management *(Enciclopedia management-ului profesional) — editată de Lester R. Bittel, a apărut de curînd în editura Mc Graw-Hill (1304 p). Uriașul compendiu, se spune în comentariul revistei, pare să conțină tot ce ar fi necesar de știut în domeniul managementului de la A la Z — „filozofia" — managementului, tehnicile fundamentale, practicile existente, terminologia. La fiecare articol se prezintă o definiție a noțiunii în cauză, un istoric al dezvoltării problematicii respective și se face o discuție asupra avantajelor și deficiențelor procedeelor ce le implică.*

Dimensiuni noi ale inovației

● *În opoziție cu ceea ce se crede, scrie Pierre Drouin în articolul* La face cachée de l'innovation *(Fața ascunsă a inovației), apărut în LE MONDE (23. II 1979), inovația nu este întotdeauna un remediu miracol pentru a scoate țările occidentale din dificultăți. Există și „falsa" inovație, bazată doar pe predilecția publicului pentru schimbare, pe modă. Paradoxal, inovația tehnologică poate să fie, în anumite sectoare, și cauza unei scăderi de productivitate a capitalului, din cauza prețului enorm al schimbării. Îndeosebi inovația trebuie să corespundă nevoilor foarte specifice ale țărilor avansate sub aspect industrial. În aceste țări este nevoie de relativ mai puțină mînă de lucru pentru a răspunde trebuințelor esențiale ale populației. Progresul tehnic va trebui să se intereseze din ce în ce mai mult de trebuințe noi, de activități care vor fi din ce în ce mai îndepărtate de obiectivele de producție tradiționale.*

Dificultățile planificării în Occident

● *După cum relatează Henry H. Fishkind și David Peterson în articolul* Growth Management in Florida *(Conducerea creșterii în Florida), apărut în* BUSINESS & ECONOMIC DIMENSIONS *(vol. 14, nr. 4, 1979), statul Florida dispune din 1972 de un act legislativ de planificare comprehensivă, care s-a născut din nevoia de a echilibra diferitele proiecte economice cu resursele, terenul agricol și cu cerința unui mediu natural prielnic sănătății. Conducerea creșterii ar presupune : a) orientarea creșterii populației și dezvoltării industriale spre zone care dispun de resurse pentru susținerea creșterii ; b) temporizarea procesului de creștere pentru a-l sincroniza cu măsura disponibilității serviciilor ; c) evitarea supraîncărcării infrastructurii fiscale, sociale sau de mediu și d) minimizarea reacțiilor negative asupra zonelor adiacente. Planurile stabilite de fiecare comunitate ar trebui să îndeplinească următoarele condiții : să fie consistente, economic fezabile, să țină seama de consecințele fiscale, să fie coordonate, să descrie procedeele pentru implementarea lor. Autorii apreciază pozitiv logica planului și îl consideră necesar, însă nu sînt deloc optimiști în ce privește realizarea lui. Planul are o serie de lacune dintre care principala ar fi că, deși fiecare parte a raportului resurse/cerere este examinată separat, nu se ține seama de faptul fundamental că factorii resurse și cerere se întîlnesc pe piață.*

FIȘE

Mic dicționar economic

CONSILIILE UNICE AGROINDUSTRIALE DE STAT ȘI COOPERATISTE

AȘA CUM ESTE CUNOSCUT, evoluția agriculturii, cu legitățile sale interne, se află în corelație dialectică cu toate subsistemele economiei naționale, cu toate formele, pîrghiile și mecanismele prin care se realizează funcționarea complexului economic național unitar. Este o interacțiune ce se amplifică, devine mai complexă și mai profundă pe măsura pătrunderii tehnicii moderne în ansamblul activităților din agricultură. În acest cadru trebuie arătat că transformarea revoluționară a relațiilor sociale și tehnice din agricultură în condițiile posibilităților create ca urmare a politicii de industrializare socialistă a țării, ale unor măsuri succesive de perfecționare a organizării agriculturii, elaborate și aplicate cu deosebire în anii de după Congresul al XI-lea al partidului, a permis ridicarea la un nivel superior a funcțiilor economico-sociale ale agriculturii : producția agricolă a crescut an de an, a sporit rolul agriculturii ca piață de desfacere pentru produsele industriale, volumul materiilor prime furnizate industriei și aportul, valutar de pe urma exportului etc.

Afirmarea plenară a rolului agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, este totuși frînată, așa cum se subliniază în documentele Congresului al XI-lea al partidului, de insuficienta valorificare a importantelor rezerve de care ea dispune. În acest scop, avîndu-se, deopotrivă, în vedere mutațiile pe care agricultura le-a înregistrat de la cooperativizare pînă astăzi, s-a impus ca necesară îmbunătățirea planificării și conducerii agriculturii, programul respectiv fiind elaborat în lumina hotărîrilor Plenarei C. C. al P.C.R. din februarie 1979.

Un loc deosebit în cadrul acestui program îl ocupă măsurile urmărind **o mai bună articulare a sectoarelor cooperatist și de stat din agricultură, integrarea acestora** în scopul creșterii eficienței muncii. Referindu-se la aceste probleme, secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia că **„Este evident că împărțirea pe sectoare a agriculturii — de stat și cooperatiste — a corespuns unei anumite etape de dezvoltare. Ea a avut, fără îndoială, un rol important în progresul producției agricole. Dar aceasta a corespuns acelor condiții cînd nu aveam suficiente mijloace mecanice și de chimizare — și eram obligați să concentrăm aceste mijloace îndeosebi în sectorul de stat, pentru a asigura acolo o producție cît mai sigură în vederea satisfacerii necesităților economiei naționale"**.

Or, în prezent, așa cum realitatea o dovedește, situația s-a schimbat substanțial. Întregul nivel de dezvoltare a agriculturii — și în mod deosebit gradul de mecanizare, electrificarea și chimizarea, ca și organizarea — creează premisele necesare pentru o apropiere puternică a celor două sectoare, pentru generalizarea celor mai bune rezultate la nivelul întregii agriculturi. Unitățile de bază chemate să răspundă în această lumină importantelor sarcini de creștere a producției agricole sînt **consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste.**

Potrivit reglementărilor în vigoare, consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist, cuprinde : stațiune de mecanizarea agriculturii (cu centru de chimizare, sector de reparații, formații de transport) ; întreprinderi agricole de stat ; cooperative agricole de producție ; asociații economice intercooperatiste și alte forme de cooperare ; institute și stațiuni de cercetări agricole ; activități de prelucrare și valorificare a produselor agricole ; cantoane zoopastorale ; centre de reproducție și selecție a animalelor ; activități de construcții și producere a materialelor de construcții. Se relevă astfel posibilitatea unei activități complexe, integrate, încorporînd în mod unitar sectoare și componente esențiale ale muncii din agricultură. Reflectînd locul și rolul său important în cadrul agriculturii noastre, consiliul unic agroindustrial are următoarele organe de conducere : adunarea generală ; consiliul de conducere ; biroul executiv ; președinte al consiliului (organizator de partid); prim-vicepreședinte al Consiliului și președinte al biroului executiv (directorul S.M.A.). Consiliul are personal de conducere cu încadrare permanentă : inginer agronom-șef, medic veterinar-șef, economist-șef, tehnicieni.

Trebuie subliniat că o importanță hotărîtoare în ceea ce privește operaționalitatea noii structuri organizatorice o are grefarea consiliilor unice pe stațiunile de mecanizare, acestea devenind astfel, principalul organizator și răspunzător de desfășurarea și rezultatele producției agricole ; este firesc aceasta întrucît stațiunile respective sînt deținătoarele mijloacelor materiale purtătoare ale progresului tehnic — mecanizare, chimizare, irigații, transport — de care depinde în mod hotărîtor soarta producției agricole. În aceeași direcție este semnificativă înlocuirea contractului de lucrări cu contractul de cooperare, prin acestea legiferîndu-se contribuția și răspunderea directă a stațiunii de mecanizare și a unităților agricole pentru executarea lucrărilor și obținerea producției planificate, plata lucrărilor executate efectuîndu-se în funcție de producția obținută.

Concentrarea parcului de tractoare și mașini agricole la stațiunea pentru mecanizarea agriculturii și organizarea în cadrul acesteia a centrelor de chimizare, precum și a sectoarelor de reparații și a formațiilor de transport, asigură într-o structură unitară componentele de bază ale progresului tehnic: mecanizarea, irigațiile, chimizarea. Această măsură are o însemnătate majoră, contribuind nemijlocit, atît la modernizarea pe mai departe, cît și la folosirea rațională, cu eficiență ridicată, a bazei tehnico-materiale din cadrul consiliilor agroindustriale de stat și cooperatiste, cu influență directă și imediată asupra creșterii producției agricole. Așa cum sublinia secretarul general al partidului : **„dispunem acum de mijloace mecanice și chimice, de forță tehnică, de specialiști, încît putem să punem sarcina egalității dezvoltării tuturor sectoarelor — fie ele de stat sau cooperatiste — în raport cu zona de fertilitate. În aceeași zonă trebuie să asigurăm condiții egale de mecanizare și chimizare, semințe de aceeași calitate, aceeași asistență tehnică și, desigur, aceleași producții și aceeași eficiență economică"**.

Prin crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste se asigură folosirea cu eficiență sporită a fondului funciar, a mijloacelor și a forței de muncă, se accentuează procesul de concentrare și specializare a producției agricole, se apropie conducerea tehnică și economică din toate organismele agricole de activitatea unităților de producție și crește responsabilitatea acestora în realizarea sarcinilor de plan, consiliul unic agroindustrial fiind stabilit ca titular de plan. De asemenea, se asigură condiții pentru integrarea organică a cercetării științifice cu producția, învățămîntul și perfecționarea pregătirii forței de muncă, legarea mai strînsă a activității din aceste importante domenii ale economiei de industrializarea, deservirea și comercializarea produselor agricole și, totodată, statuarea cadrului organizatoric și a celorlalte condiții pentru aplicarea noului mecanism economico-financiar.

Aceste măsuri, cu un caracter profund novator, determină intrarea agriculturii într-o etapă calitativ nouă de dezvoltare. Întregul sistem de organizare și conducere unitară a agriculturii în cadrul consiliilor agroindustriale, corespunde stadiului actual de dezvoltare a economiei și agriculturii noastre, favorizînd folosirea cu eficiență ridicată a superiorității proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Acest sistem se caracterizează prin trăsături definitorii care pot fi sintetizate în felul următor : 1) conducerea directă a celor două forme de proprietate socialistă în condițiile în care ele își păstrează autonomia ; 2) asigurarea unei structuri organizatorice care permite conlucrarea activă a claselor și păturilor sociale din agricultură, adică a țăranilor cooperatori, a muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, a cercetătorilor științifici ș.a.; 3) îmbinarea creșterii rolului statului cu creșterea atribuțiilor organizațiilor obștești și cooperatiste în îndeplinirea sarcinilor din agricultură ; 4) realizarea unei simbioze active între producția agricolă, cercetare științifică și formarea cadrelor necesare acestei ramuri ; 5) asigurarea unui cadru favorabil pentru creșterea randamentului activităților.

În condițiile noului sistem de organizare a agriculturii se impulsionează îndeplinirea obiectivelor stabilite pentru actualul cincinal : dezvoltarea intensivă, cu înalt randament, a agriculturii ; obținerea unei producții de cereale pe locuitor de 1 000—1 200 kg ; sporirea efectivelor de animale și creșterea producției medii și totale, paralel cu ameliorarea raselor, îndeosebi la bovine și ovine etc. Este de menționat că în 1979 se realizează prima etapă a organizării și conducerii unitare a agriculturii, urmînd ca în 1980 să se treacă la aplicarea celorlalte probleme pe care le implică acest sistem (zonarea unitară a culturilor, generalizarea noului mecanism economico-financiar în agricultură etc.).

conf. dr. Dumitru CIUCUR

Pe agenda UNCTAD V

INTENSIFICAREA PROTECȚIONISMULUI ȘI INTERESELE ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE (II)

NOUL VAL PROTECȚIONIST afectează o parte importantă și în creștere a comerțului internațional. Potrivit unui studiu al Secretariatului GATT publicat la finele anului 1977[1]), curentul de schimburi asupra căruia au fost impuse noile restricții după sfîrșitul recesiunii reprezintă aproximativ 3—5% din comerțul mondial. Estimările privind volumul comerțului afectat de restricții conduc însă la o subevaluare a acestui volum din mai multe motive : fără restricțiile la import, curentele comerciale ar fi fost mai importante ; nu se pot considera ca o protecție măsurile antidumping sau compensatorii, care, în principiu, sînt mijloace legitime de menținere a echității în concurență, dar la care se poate recurge în scopuri protecționiste ; incertitudinea provocată de măsurile protecționiste creează un climat care nu încurajează comerțul.

Noul protecționism afectează toate țările, dar în mod deosebit pe cele în curs de dezvoltare. Măsurile protecționiste limitează exporturile țărilor în curs de dezvoltare în sectoarele utilizînd propriile lor materii prime și competențe, unde avantajul comparativ a evoluat în favoarea lor și le deschide importante perspective de expansiune industrială. Sînt supuse restricțiilor produse care reprezintă pentru țările în curs de dezvoltare surse importante de încasări din export, cum ar fi textilele, confecțiile și încălțămintea.

Măsurile protecționiste introduse în ultimii ani conduc la aplicarea față de țările în curs de dezvoltare a unui regim deosebit, dar nu de tipul celui preconizat în Declarația de la Tokio din septembrie 1973 și rezoluția 96 (IV) a sesiunii a IV-a a UNCTAD, care prevăd aplicarea față de aceste țări a unui regim mai favorabil decît altor țări. Din contră, se tinde spre aplicarea față de țările în curs de dezvoltare a unui regim discriminatoriu.

Pentru justificarea măsurilor protecționiste față de țările în curs de dezvoltare se invocă argumentul că importurile provenind din aceste țări ar determina o creștere considerabilă a șomajului. Acest argument se bazează însă pe o evidentă exagerare. Potrivit estimării Organizației Internaționale a Muncii, eliminarea totală a restricțiilor comerciale afectînd importurile din țările în curs de dezvoltare ar avea drept rezultat diminuarea forței de muncă în industria prelucrătoare din țările dezvoltate numai cu 1,5% într-o perioadă de 5—10 ani[2]).

În același scop se recurge și la argumentul potrivit căruia nivelul redus al salariilor în țările în curs de dezvoltare le conferă un avantaj nejustificat în comerțul internațional. Diferențele în costurile de producție, în particular deosebirile în nivelul salariilor, stau însă la baza comerțului internațional reciproc avantajos. În același timp se ignoră faptul că salariile scăzute din țările în curs de dezvoltare nu se datoresc dorinței acestor țări de a folosi practici comerciale neloiale, ci slabei lor dezvoltări — rezultat al îndelungatei dominații coloniale și al neocolonialismului.

De asemenea, este de notat că efectul diferențelor în nivelul salariilor este în cea mai mare parte compensat de faptul că mîna de lucru este, în general, mai productivă în țările unde salariile sînt mai ridicate. În acest mod se explică, de exemplu, faptul că două țări unde salariile sînt cele mai ridicate din lume — S.U.A. și R.F.G. — continuă să exporte textile și confecții într-un volum important și în creștere.

Dificultățile țărilor capitaliste dezvoltate ca urmare a concurenței importurilor, în special din țările în curs de dezvoltare, pot fi soluționate nu pe calea protecționismului, care apare numai ca un paliativ pe termen scurt, ci printr-o politică pe termen lung, de adaptare mai energică la schimbările rapide din economia mondială, în cadrul căreia țările în curs de dezvoltare joacă un rol tot mai activ.

Măsuri antiprotecționiste

ÎN DOCUMENTUL de la Arusha, adoptat de cea de-a IV-a reuniune ministerială a „Grupului celor 77" din februarie 1979, se propune ca la sesiunea a V-a a UNCTAD — în curs de desfășurare la Manila — să se convină un program de acțiune internațională coordonată, axat pe formularea de măsuri pe termen scurt vizînd frînarea protecționismului și pe politici pe termen lung de restructurare industrială mondială. La reuniunea amintită reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare au deplorat tendințele protecționiste din țările dezvoltate occidentale, care implică consecințe grave pentru țările lor ; ei și-au exprimat convingerea că soluția corespunzătoare a problemei protecționismului o constituie restructurarea industrială mondială, care să ia în considerație și obiectivele de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare. Acestea au declarat că au în vedere posibilitatea de a întreprinde acțiuni comune în lupta împotriva protecționismului.

În documentul de la Arusha, țările în curs de dezvoltare au propus adoptarea unor măsuri pe termen scurt, cum ar fi : suprimarea restricțiilor impuse de țările dezvoltate la importul din țările în curs de dezvoltare într-un termen determinat, cît mai scurt posibil ; aplicarea față de țările în curs de dezvoltare a măsurilor de salvgardare — atunci cînd ele nu pot fi evitate — numai în condiții definite în mod strict ; eliminarea progresivității taxelor vamale în funcție de gradul de prelucrare a produselor, spre a asigura condiții mai bune de acces pe piețe pentru produsele finite și semifinite ale țărilor în curs de dezvoltare etc.

Pe termen lung, țările în curs de dezvoltare propun adoptarea de măsuri vizînd restructurarea industrială mondială, în vederea lichidării rădăcinilor protecționismului. În acest sens se preconizează, între altele : evitarea creării în țările dezvoltate de capacități de producție excesive și nerentabile, de natură să suscite cereri privind introducerea de măsuri protecționiste ; stimularea ajustărilor structurale în țările dezvoltate pentru ameliorarea diviziunii internaționale a muncii și transferarea de capacități de producție în țările în curs de dezvoltare, ținînd seama de avantajul lor comparativ și de necesitatea încurajării prelucrării materiilor lor prime ; desființarea acordurilor sectoriale existente comportînd restricții comerciale și evitarea de astfel de acorduri în viitor, pentru a asigura produselor țărilor în curs de dezvoltare un acces liber la piețe ; descurajarea creării de carteluri și desființarea celor care există și au un efect restrictiv asupra comerțului țărilor în curs de dezvoltare. În vederea punerii în aplicare a programului antiprotecționist, „Grupul celor 77" a propus crearea unui mecanism instituțional corespunzător în cadrul UNCTAD.

În cadrul celei de a șaptea runde de negocieri comerciale din cadrul GATT (Runda Tokio), a cărei fază operativă s-a încheiat la 12 aprilie 1979, s-a ajuns la unele acorduri vizînd reducerea taxelor vamale și la stabilirea unei discipline internaționale în anumite domenii ale relațiilor comerciale internaționale (în decurs de 8 ani, S.U.A. ar urma să-și reducă în medie taxele vamale cu o treime, Japonia cu o pătrime, C.E.E. de la 9,8% la 7,5%).

Victor ALDEA

(Continuare în pag. 27)

[1]) Libéralisation des échanges commerciaux, protectionisme et interdépendence, GATT, Genève, novembre 1977.
[2]) Buletinul „Europe" din 2/3 aprilie 1979, p. 9.

În dezbaterea C.E.E./O.N.U.

Comerțul între țări cu sisteme economice și sociale diferite

LA 27 APRILIE A.C. și-a încheiat lucrările, la Geneva, cea de-a XXXIV-a sesiune a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.) la care au participat reprezentanții celor 34 state membre : țările Europei, S.U.A. și Canada. Începute la 27 martie și desfășurîndu-se în două runde de lucru pe parcursul a trei săptămîni — fapt fără precedent în procedura acestui organism în care practicile tradiționale sînt păstrate cu străşnicie — dezbaterile s-au referit în principal la colaborarea în domeniul mediului înconjurător, energiei, comerțului, științei și tehnologiei, la situația economică din Europa și fenomenele legate de criza din țările occidentale.

Desfășurată la jumătatea perioadei de timp între reuniunea de la Belgrad, încheiată anul trecut, și reuniunea de la Madrid ce se va ține în 1980, această sesiune a avut o semnificație aparte în transpunerea în viață a prevederilor Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki. Din această cauză majoritatea delegațiilor au manifestat o preocupare permanentă pentru ca la viitoarea reuniune de la Madrid să poată fi prezentat un bilanț pozitiv, cu realizări concrete, în direcția aplicării în practică a prevederilor capitolului referitor la cooperarea în domeniile economiei, științei, tehnicii și mediului din Actul final.

În acest sens, tratativele s-au concentrat asupra propunerilor privind convocarea unor conferințe europene la nivel înalt privind mediul înconjurător, energia și transporturile. După negocieri și eforturi susținute, Comisia a hotărît ca între 13 și 19 noiembrie 1979 să fie convocată Conferința general-europeană privind mediul înconjurător, în care scop au fost elaborate, în vederea adoptării de către Conferință, un proiect de convenție asupra poluării atmosferice la lungă distanță peste frontieră și un proiect de declarație privind cooperarea în domeniul tehnologiilor nepoluante și al reciclării deșeurilor.

La încheierea lucrărilor sesiunii au fost adoptate raportul anual al Comisiei și o serie de hotărîri și decizii privind întărirea activității C.E.E./O.N.U., orientarea ei spre activități practice, creșterea în continuare a colaborării economice în Europa în diferite domenii.

Delegația română a avut o participare activă la această sesiune, promovînd concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, privind dezvoltarea cooperării economice pe continentul nostru, pentru transpunerea în practică a prevederilor Actului final. Alegerea României ca vicepreședinte al Comisiei a fost apreciată ca o recunoaștere a politicii sale independente, de largă colaborare și participare egală a tuturor statelor, depășind pozițiile de bloc, ca o prețuire a contribuției țării noastre la cauza destinderii și cooperării în Europa. La propunerea României a fost adoptată o decizie privind cooperarea în Europa în domeniul științei și tehnologiei, în aplicarea programului de acțiune al reuniunii regionale de la București, cît și a hotărîrilor Conferinței pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, ce se va ține anul acesta la Viena.

Din desfășurarea lucrărilor a rezultat că în viitor este necesar ca C.E.E./O.N.U. să aibă o activitate mai susținută pentru promovarea intereselor țărilor în curs de dezvoltare din Europa și din întreaga lume, să coopereze mai strîns cu celelalte comisii regionale ale O.N.U., să-și desfășoare activitățile pe baze democratice și nu de pe poziții de bloc.

DEZVOLTAREA comerțului și cooperării economice între țările cu sisteme economice și sociale diferite din zona C.E.E./O.N.U. a constituit — alături de colaborarea în domeniile mediului înconjurător și energiei — una din prioritățile recentei sesiuni a Comisiei. Cu acest prilej s-a subliniat că, după o anumită scădere a comerțului intraeuropean în anul 1977, s-a remarcat o creștere a volumului acestuia, cu circa 3 la sută, în primele nouă luni ale lui 1978. Specialiștii C.E.E./O.N.U. apreciază că acest ritm se va menține și în 1979. Datele statistice ale țărilor fiind disponibile numai pentru primele trei trimestre ale anului 1978, aprecierile vor fi făcute pe această perioadă, care, așa după cum arată experiența, sînt totuși suficiente pentru a da o imagine a evoluției probabile pe întreg anul.

Din datele prezentate, rezultă evidenta creștere din anul trecut a comerțului între țările cu sisteme economice și sociale diferite. Dintre factorii care au favorizat dezvoltarea acestuia pot fi menționați : sporirea capacității de export a țărilor socialiste, ca urmare a realizării noilor obiective de investiții ; majorarea importurilor acestor țări din țările occidentale, în special de tehnică de vîrf, ca rezultat al aplicării prevederilor planurilor de dezvoltare economică ; interesul țărilor occidentale de a-și menține piețele din țările socialiste ; posibilitatea de a utiliza creditele acordate de țările din Europa de Vest.

Evoluția comerțului între țările cu sisteme economice și sociale diferite din zona C.E.E./O.N.U.

— în % față de aceeași perioadă a anului precedent.

	1975	1976	1977	1978 (ian.-sept.)
Exporturile țărilor occidentale în țările socialiste europene :				
Valoare	31	5	1	16
Preț	8	—4,7	9,7	8
Volum	21	10	—8	8
Importurile țărilor occidentale din țările socialiste europene :				
Valoare	6	17	12	11
Preț	0	8,9	10,9	9
Volum	6	7,4	1	2

Sursa : L'économie européenne en 1978. Doc. ECE (XXXIV)/1/Add. 1, cap. 3, tab. 6.5.

În anul 1978 ritmul de creștere a exporturilor țărilor occidentale a fost sensibil mai accelerat decît în 1977, fiind mai mare și decît creșterea importurilor acestora din țările socialiste. Evoluția din ultimii ani a importurilor țărilor occidentale din țările socialiste se explică în primul rînd prin politica comercială a țărilor vestice, unde protecționismul s-a accentuat, fiind introduse noi restricții, printre care contingentări suplimentare, încheierea unor acorduri asupra limitării exporturilor, majorarea unor taxe vamale, introducerea și întărirea sistemelor de prețuri minime la import, supravegherea importurilor, multiplicarea procedurilor antidumping și altele. Dacă pînă nu cu mult timp în urmă protecționismul viza în principal producțiile cu un consum mare de forță de muncă (textile, confecții, încălțăminte, prelucrarea lemnului etc.) el a fost treptat extins la ramurile ce mobilizează puternic capitalurile (siderurgia, construcțiile navale și altele) ; în ultimul timp, în Occident se conturează perspectiva ca el să se manifeste și în ramuri de mare tehnicitate ca electronica și produsele chimice (în special fibrele chimice și masele plastice).

Pe de altă parte, ritmurile lente de creștere economică a țărilor industrializate (creșterea produsului lor intern brut nu a atins nici 3 la sută în 1978, iar în cazul producției industriale ea a fost sub 2 la sută), au determinat o conjunctură mediocră pe piețele occidentale, ceea ce a diminuat cererile la import.

În ceea ce privește structura schimburilor, din datele existente rezultă că țările socialiste, membre ale C.E.E./O.N.U., au majorat cu 7 la sută exporturile lor de materii prime în țările

occidentale în primul semestru al anului trecut, iar statele din Europa de vest au sporit cu 27 la sută pînă la 46 la sută exporturile lor de mașini, utilaje, produse chimice și produse alimentare (în special cereale).

Valoarea comerțului între țările cu sisteme economice și sociale diferite, membre ale C.E.E./O.N.U., s-a ridicat la circa 50,6 miliarde dolari în anul 1977, din care importurile țărilor occidentale din țările socialiste au atins 24,3 miliarde dolari, reprezentînd circa 5 la sută din totalul importurilor lor, iar exporturile acestora în țările socialiste au însumat 26,3 miliarde dolari, ceea ce reprezintă tot circa 5 la sută din valoarea exporturilor lor. La rîndul lor, importurile țărilor socialiste din țările occidentale în 1977 au reprezentat 26 la sută din totalul importurilor lor, iar exporturile acestora în țările Europei de Vest au reprezentat 25 la sută din totalul exporturilor lor.

Fluxurile schimburilor comerciale ale țărilor occidentale cu țările socialiste europene sînt determinate în mare măsură de volumul comerțului unor țări ca : R. F. Germania, S.U.A., Canada, Franța, Elveția și Belgia. Din statistica C.E.E./O.N.U. pe anul 1977 rezultă că ponderea țărilor socialiste în totalul importurilor și exporturilor acestor țări, reprezintă numai 2 la sută pînă la 5 la sută, ceea ce evidențiază rezervele însemnate ce există în dezvoltarea schimburilor între țările cu sisteme economice și sociale diferite din zona C.E.E./O.N.U.

Cu toate că există însemnate posibilități de dezvoltare a comerțului dintre aceste țări, ritmul de creștere a schimburilor este încă foarte redus. Astfel, în anul 1978 țările occidentale au sporit volumul importurilor lor cu 4,5%, dar numai cu 2% în cazul celor provenind din țările socialiste membre ale C.E.E./O.N.U. Este necesar ca acest ritm să fie intensificat, cu atît mai mult cu cît excedentul țărilor occidentale în balanța conturilor curente a ajuns la 7,8 miliarde dolari în 1978.

Unul din mijloacele destinate să promoveze și să diversifice comerțul intraregional îl constituie cooperarea industrială. În momentul de față sînt în vigoare peste 1 000 acorduri de cooperare industrială și peste 2 000 acorduri de licență între țările socialiste și cele occidentale membre ale Comisiei. Analiza statistică a unui eșantion de acorduri de cooperare industrială, înregistrate la Secretariatul C.E.E./O.N.U., indică faptul că această cooperare s-a concentrat — circa 84% din numărul acordurilor — în domenii de vîrf ale tehnicii : chimie, construcții de mașini, electrotehnică, electronică, mijloace de transport, metalurgie. După tipul de cooperare industrială, rezultă că în 45% din cazuri are loc o coproducție bazată pe specializarea partenerilor, iar în 17% din cazuri au loc livrări de uzine și echipamente, plata acestora făcîndu-se în totalitate sau parțial cu produse obținute din cooperare.

Cu toate că au fost înregistrate unele rezultate, contribuția cooperării industriale la dezvoltarea comerțului între țările cu sisteme economice și sociale diferite din Europa rămîne relativ limitată, iar participarea la această cooperare este concentrată la un număr restrîns de întreprinderi și organizații. Pentru sporirea transferului de informații asupra disponibilităților privind cooperarea industrială și avantajele pe care le poate aduce aceasta, se studiază posibilitatea creării unui centru de informare privind promovarea cooperării industriale între țările C.E.E./O.N.U. și în primul rînd cu țările în curs de dezvoltare din Europa la care să participe și țările mediteraneene care nu sînt membre ale Comisiei.

Tot pe linia dezvoltării și diversificării schimburilor comerciale între țările membre ale C.E.E./O.N.U., se experimentează în prezent sistemul multilateral de notificare a legilor și reglementărilor relative la comerțul exterior (MUNOSYST) și se întocmește un inventar al obstacolelor de orice natură în calea comerțului, în vederea formulării de propuneri pentru reducerea și eliminarea lor progresivă.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, pornind de la necesitatea obiectivă de a participa la diviziunea internațională a muncii, întreține o largă colaborare economică cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor economic și social, pe baza respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Ca țară europeană, România dezvoltă schimburile sale comerciale și colaborarea economică cu toate statele membre ale C.E.E./O.N.U. Aceste state ocupă un loc important în relațiile economice ale țării noastre, ponderea lor în comerțul exterior al României la sfîrșitul anului trecut fiind de 75%. În 1978, schimburile comerciale ale țării noastre cu țările membre ale C.E.E./O.N.U. au crescut cu 22,4%, din care la export cu 20,3%, iar la import cu 24,5%. În domeniul cooperării industriale și tehnico-științifice țările membre ale C.E.E./O.N.U. dețin peste 65% din volumul total al operațiunilor de cooperare și specializare în producție. Un element pozitiv în facilitarea schimburilor comerciale ale țării noastre cu aceste țări l-a constituit faptul că România beneficiază de sistemul de preferințe vamale generalizate, acordat țărilor în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, mai sînt anumite țări dezvoltate care nu au acordat încă preferințele vamale în aceleași condiții ca și altor țări în curs de dezvoltare. De asemenea, schimburile comerciale ale țării noastre sînt afectate de accentuarea protecționismului și de adoptarea unor noi măsuri restrictive, care frînează creșterea volumului comerțului nostru exterior.

Din această cauză, în toate ocaziile, România, manifestîndu-și voința și preocuparea constantă de a-și dezvolta și diversifica comerțul și cooperarea economică și tehnico-științifică cu toate statele, s-a pronunțat pentru intensificarea schimburilor comerciale și a colaborării economice între țările cu sisteme economice și sociale diferite, pentru liberalizarea comerțului și eliminarea măsurilor restrictive și a obstacolelor existente în calea comerțului, în conformitate cu cerințele noii ordini economice internaționale.

Dumitru SIMION

Intensificarea protecționismului

(Urmare din pag. 25)

Rezultatele obținute în cadrul acestor negocieri, care au fost cele mai complexe și mai lungi din istoria GATT, sînt însă modeste în raport cu obiectivele pe care și le-au propus și cu cerințele liberalizării comerțului international Tările în curs de dezvoltare, ale căror interese nu au fost luate în consideratie în mod corespunzător la negocieri, și-au exprimat decepția față de rezultatele pe care le-au obținut în cadrul „Rundei Tokio", fapt consemnat și într-un recent raport al Secretariatului UNCTAD cu privire la negocierile G.A.T.T. În aceste conditii, apare necesar a se continua cu vigoare eforturile pentru liberalizarea comerțului internațional și combaterea protecționismului, ca o premisă importantă pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale.

România — promotoare a liberalizării comerțului mondial

MĂSURILE protecționiste din comerțul internațional se repercutează în mod negativ și asupra comerțului exterior românesc. Restricțiile comerciale de diferite tipuri, aplicate de țările capitaliste dezvoltate, afectează produse care dețin o pondere relativ importantă în exportul românesc — produse agroalimentare, produse textile și confecții, încălțăminte, produse siderurgice etc.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, militează consecvent, atît pe planul relațiilor bilaterale, cît și în forurile internaționale — G.A.T.T., UNCTAD și altele — pentru înlăturarea restricțiilor și barierelor din calea comerțului internațional, care constituie factori de frînare a întregii dezvoltări economice internaționale. Ea se pronunță pentru asigurarea de avantaje suplimentare pentru exporturile țărilor în curs de dezvoltare, prin aplicarea unui tratament special, mai favorabil tuturor acestor țări în domeniul măsurilor de politică comercială.

Țara noastră a participat activ la negocierile comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. (Runda Tokio) avînd ca obiectiv obținerea, în conformitate cu nevoile dezvoltării economice, a unui acces sporit pe piața internațională pentru produsele sale de export, ținînd totodată seama de interesele partenerilor săi. Ea a subliniat că rezultatele obținute în cadrul acestei runde trebuie considerate drept o bază a viitoarelor negocieri vizînd eliminarea tuturor obstacolelor din calea comerțului internațional, în special a celor care afectează țările în curs de dezvoltare.

În acest spirit, o chemare în directia dezvoltării fără restricții a comerțului internațional a fost adresată prin mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu către cea de a V-a Conferință a Națiunilor Unite pentru comert și dezvoltare.

După cum se arată în Programul P.C.R., adoptat la Congresul al XI-lea al partidului „România va milita pentru dezvoltarea neîngrădită a colaborării și cooperării internaționale, pentru schimbul liber și echitabil de valori care să nu ducă sub nici o formă la subordonarea economiei unui stat de către altul, la crearea de grupări închise, la ridicarea de bariere artificiale în calea comerțului și cooperării".

MACHINOEXPORT

Şublere, burghie elicoidale, burghie de filetat ; plăci de filetat, freze

BULGARIE

Oferim :

Şublere din oţeluri superioare, în finisare lucioasă sau mată. Domeniu de măsurare : 0—150 mm, precizia de cotire între 0,05 şi 0,1 mm. Scală milimetrică sau o combinaţie de milimetri şi inci. Frînă pneumatică acţionată de policar. Suprafeţele călite împiedică uzura.

Burghie elicoidale din oţel dur, structură uniformă prin laminare, precizie prin rectificare profilată. Se livrează cu diametre între 0,03 mm şi 60 mm. Burghie elicoidale placate în metale dure pentru fontă şi oţel.

Burghie de filetat acţionate manual sau mecanic din oţel dur aliat, se livrează pentru filete : metrice şi Whitworth. Plăci de filetat pentru filete metrice şi filete pentru ţevi.

Freze cu mîner şi freze deget, freze cilindrice, freze frontale cu dinţi demontabili cilindrice, freze unghiulare pentru lucrări de degroşare şi de finisare.

Freze tip N, H şi W. Freze modulare pentru roţi melcate şi roţi.

Se livrează în varianta oţel aliat sau placat cu metale dure.

Exportator : Organizaţia de comerţ exterior MACHINOEXPORT

Sofia — Bulgaria
str. Aksakov 5
Telefon : 885321 ; telex 023425

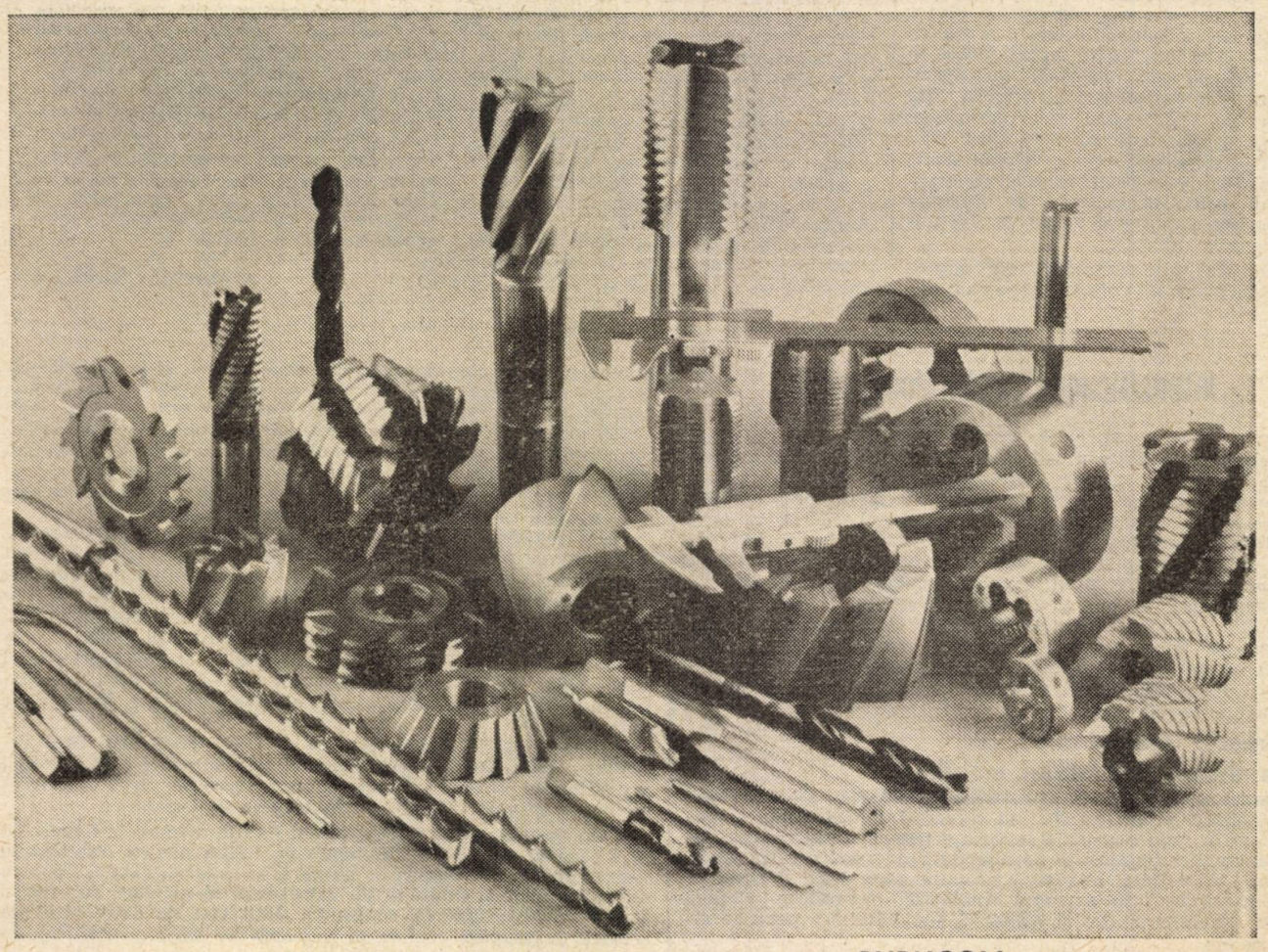

PUBLICOM

Piața cafelei — perspective pe termen lung

UN STUDIU recent întocmit de Banca Mondială relevă, în principal, următoarele :

— Producția va ajunge în 1990 la 6,720 mil. tone față de 4,27 mil. în perioada 1974—1976, urmînd să se înregistreze un ritm mediu anual de creștere de 5% în perioada 1976—1980, ca urmare a prețurilor actuale ridicate ; 2,1% în anii 1981—'85 ; 1,8% în ultima jumătate a deceniului viitor. Se speră ca Brazilia — a cărei recoltă a fost redusă din cauza înghețului din ultimii ani — să revină, în 1980 la recolta maximă anterioară de 1,8 milioane tone în special pe baza recoltelor din noile culturi ce vor fi dispuse în zone neafectate de îngheț. Pentru 1990 se așteaptă creșterea pînă la 30% a ponderii Africii în totalul producției mondiale.

— Cererea mondială de cafea importată va crește într-un ritm de 2,7% pe an pînă în 1990, nivelul cel mai ridicat al achiziționărilor urmînd a se realiza în prima etapă, ca urmare a scăderilor înregistrate în producția anului 1976—1977. Din 1980 va începe să se diminueze ritmul de creștere al consumului, atît în țările producătoare, cît și în cele net importatoare. Pe locuitor, cererea mondială la cafea are o tendință de scădere ca urmare a unei preferințe mai mari pentru băuturi din sucuri de fructe.

— Prețurile vor urma și ele tendința producției, respectiv în creștere pînă în 1980 și, de recul în viitorul deceniu.

Reevaluări în previziunile O.C.D.E.

PROGNOZE recente ale O.C.D.E. apreciază că pentru țările vest-europene creșterea P.N.B.-ului va fi, în acest an de 3,5% față de 3% cît se prevăzuse în raportul publicat în ultimile luni ale anului trecut, în același timp în S.U.A. preconizîndu-se o involuție — de la 3,9% la 2,7%. Pentru anul viitor, O.C.D.E. apreciază că aceste tendințe divergente se vor accentua, creșterea urmînd să depășească 3,5% în timp ce în S.U.A. va ajunge la aproape 2%.

Pe ansamblul țărilor industrializate, creșterea P.N.B.-ului este apreciată la 3,3% față de 3,7% prevederi inițiale.

În același timp, însă, se apreciază că prețurile de consum vor crește cu aproape 8% în țările vest-europene, dar pe ansamblul țărilor industrializate occidentale se speră ca această majorare să ajungă la un nivel de numai 7% în acest an și 7,5% în 1980.

Volumul comerțului mondial este așteptat să crească cu un ritm de 5—6% în 1979 și 1980 față de 5% rata înregistrată cu un an în urmă, avîndu-se în vedere, în special o majorare a ponderii comerțului cu produse manufacturate în totalul schimburilor.

Malaysia — între rezultate și perspective

ÎN PRIMII TREI ANI ai planului cincinal actual, ritmul mediu anual de creștere economică a Malaysiei a fost de 8,7%, peste nivelul de 8,4% prevăzut inițial. Venitul național pe locuitor a crescut în perioada menționată de la 1 304 la 1 644 ringgit (1$=2,21 ringgit), iar rata șomajului a scăzut la 6,2% față de 7% anterior.

Balanța comercială s-a încheiat anul trecut cu un sold excedentar — superior celui din 1977 — principalele venituri provenind din exporturile de cauciuc, cositor, ulei de palmier și cherestea.

Pentru anul curent și 1980 guvernul are în vedere, în principal, creșterea — cu 9,2% anual față de 6,2% planificat — a investițiilor pentru dezvoltare efectuate din surse publice, precum și stimularea în aceeași direcție a sectorului public a cărui pondere în totalul investițiilor a crescut, în primii trei ani, la numai 20% față de 33% cît se prevăzuse anterior. Cheltuielile guvernamentale pentru dezvoltare vor crește, astfel, în actualul cincinal cu 73%, de la 18,6 mrd. la 32,1 mrd. ringgit, eforturile financiare urmînd a fi realizate în principal prin posibilitățile interne ale țării.

Orientări în dezvoltarea economică

Brazilia : noi priorități în economie

ANUL 1978 s-a încheiat pentru economia braziliană, cu rezultate considerate de către economiști drept „satisfăcătoare". Produsul intern brut s-a majorat cu 6,3% față de anul anterior, iar producția industrială a crescut cu 8,6% față de aceeași perioadă. În schimb, producția agricolă a înregistrat rezultate mai slabe, creșterea înregistrată fiind de numai 2%.

În acest context, la 15 martie 1979 și-a preluat funcția noul președinte al Braziliei, generalul João Baptista de Figueiredo, pentru anul în curs noua conducere propunîndu-și — sub raport economic — următoarele creșteri ale principalilor indicatori față de anul 1978 : pentru produsul intern brut — 3—4% ; la producția industrială un ritm de numai 2—3% ; la producția agricolă — 10%.

Noul guvern a hotărît de asemenea, micșorarea cheltuielilor publice și îngrădirea creditului intern și extern, urmărindu-se ca în decurs de 5—6 ani rata inflației să se reducă la 15—20%, față de 40% în 1977.

Pe linia valorificării resurselor existente se preconizează sporirea producției interne de petrol, majorarea investițiilor pentru prospecțiuni și exploatări de minereu de fier, uraniu și neferoase. În industrie se urmărește cu prioritate sporirea capacităților de producție la oțel, prevăzîndu-se să se ajungă la 15 mil. tone oțel în 1985, dublu față de prezent.

Potrivit planurilor actuale, Brazilia va deveni exportator de produse chimice în următorul deceniu prin darea în exploatare în țară a unor mari combinate petrochimice. În probleme energetice, se preconizează construirea de hidrocentrale de mare capacitate, de tipul celei de la Itaipu, precum și realizarea programului nuclear vizînd punerea în funcțiune a 8 centrale nucleare, a unei unități de îmbogățire și a uneia de retratare a combustibilului.

Se va acorda o atenție deosebită agriculturii prin alocarea unor fonduri mai mari destinate investițiilor (+39% în 1979 față de 1978). De asemenea se va căuta ca prin sistemul acordării de credite cu dobînzi mici, să fie stimulată și producția gospodăriilor mici și mijlocii.

În anul 1979 se așteaptă o reducere a deficitului balanței comerciale față de cel înregistrat în 1978, prin majorarea exporturilor și reducerea importurilor, în special a celor de țiței. Se așteaptă astfel, ca soldul negativ al balanței de plăți să se îmbunătățească, iar datoria externă să se reducă de la 42 miliarde dolari, la 32 miliarde dolari.

La baza relațiilor economice dintre Brazilia și R. S. România stau Acordul comercial și de plăți semnat la 5 iunie 1975 și numeroase acorduri de cooperare în diverse domenii, semnate în același an. Brazilia importă din România utilaje petroliere, mașini-unelte, rulmenți, burlane de foraj și livrează în țara noastră minereu de fier, cafea, cacao și altele.

Elena ANGELESCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 30 IV—4 V 1979 a fost caracterizată printr-o activitate destul de agitată și de contradictorie pe piețele valutare. **Dolarul S.U.A.** a evoluat sub acțiunea unor factori pozitivi (mărirea dobînzii preferențiale de către unele mari bănci americane de la 11,5% la 11,75%, reducerea deficitului balanței de plăți pe trim. I/1979), dar și a perspectivelor apariției unor factori negativi (posibilitatea reluării presiunilor inflaționiste în S.U.A., încetinirea creșterii produsului național brut și a veniturilor reale), ceea ce a determinat tendințe diferite ale cursului acestei monede pe piețele valutare.

Lira sterlină, în perspectiva măsurilor ce urmează a fi luate de noul guvern s-a repreciat cel mai mult față de dolar, fiind cotată pe 3 V 1979 la circa 2,0875 dolari/liră, dar influența unor factori tehnici lira a terminat intervalul la 2,07 dolari/1 liră (repreciere cu 0,7% comparativ cu nivelul din 27.IV.1979). Publicarea surplusului majorat al balanței de plăți curente vest-germane pe luna martie a.c., precum și a indicelui producției industriale (creștere în martie a.c. cu 0,85%) au influențat pozitiv cursul **mărcii vest-germane** astfel că nivelul de la sfîrșitul săptămînii de 1,8975 mărci/1 dolar era cu 0,4% peste cel din 27 IV 1979 de 1,9050 mărci/1 dolar. **Francul elvețian** a evoluat ascendent față de dolar, fiind cotat pe 4 IV 1979 la 1,72 franci/1 dolar, cu 0,3% peste nivelul de referință de 1,7250 franci/1 dolar. **Lira italiană** și **francul francez** au terminat săptămîna analizată la nivele apropiate de închiderile intervalului anterior, respectiv la circa 846 lire/1 dolar (față de 845,50 lire/1 dolar) și 4,3650 franci/1 dolar (față de 4,36 franci/1 dolar). **Yenul japonez** a fost din nou supus unor puternice fluctuații, „a la baisse". Masivele intervenții ale Băncii Japoniei au mai atenuat această mișcare, moneda niponă fiind tranzacționată pe 4 IV la 222 yeni/1 dolar, față de 221 yeni/1 dolar cu o săptămînă în urmă. **Francul belgian,** în ciuda unor măsuri ale autorităților centrale (taxa scontului fiind mărită de la 6% la 7%) a terminat intervalul la circa 30,30 franci/1 dolar, cu 0,5% sub nivelul din 27 IV de 30,15 franci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele pe 6 luni în principalele eurovalute au fost cotate la 11,375% la cele în eurodolari, 6% la cele în euromărci vest-germane și 2,5% la cele în eurofranci elvețieni.

Alocarea a 470 000 uncii de aur la un preț mediu de 246,18 dolari/uncie la licitația F.M.I. din 2 V 1979 (față de 239,21 dolari/uncie la cea precedentă) a imprimat un trend ascendent și prețului metalului galben pe piața liberă, astfel că al doilea fixing de la Londra de pe 4 V de 248,45 dolari/uncie a fost cu 4,70 dolari/uncie peste cel corespunzător din 27 IV 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

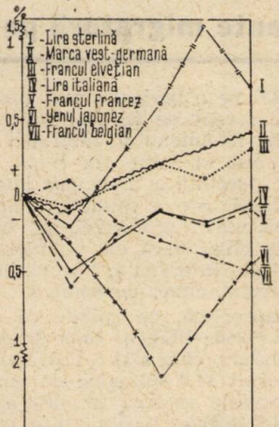

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 30.IV.—4.V., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 27.IV. a.c.

Transporturi: posibilități de economisire a energiei

ÎN ȚĂRILE industrializate o bună parte a consumului de energie (direct utilizată), respectiv pînă la 20% din total, revine sectorului transporturilor. După opinia specialiștilor, există aici importante posibilități de economisire prin folosirea mai rațională a capacităților de transport, cît și prin restructurarea transporturilor înșeși, în sensul reducerii ponderii mijloacelor de transport comparativ mai energointensive. După cum rezultă din datele tabelului de mai jos, pentru un transport echivalent (ca număr de pasageri și distanță) consumul de energie în cazul curselor de avioane este de circa 9 ori mai ridicat decît în cazul utilizării autocarelor ; în același sens, în transportul de

Mijloc de transport	Nr. de pasageri — mile per galon S.U.A. *	Mijloc de transport	Nr. de tone-mile per galon S.U.A. *
Autocar	125	Conductă	300
Cale ferată	30	Navă	250
Automobil	32	Cale ferată	200
Avion	14	Autocamion	58
		Avion	3.7

* 1 galon S.U.A. = 3,785 litri
Sursa: CNUCED, Le transfert de technologie, Doc. TD/B/C.6/22, 1978, p. 50.

mărfuri prin conducte, cu nave sau pe cale ferată se înregistrează un consum specific (mediu) de energie de 3,5—5 ori mai redus decît în traficul autorutier și de 50—80 ori mai scăzut decît în cazul folosirii avionului.

R. P. Bulgaria: modernizarea industriei

RIDICAREA eficienței și a calității muncii desfășurate în toate domeniile de activitate constituie una din sarcinile prioritare asumate pentru anii 1979 și 1980 de poporul bulgar. Planul unificat de dezvoltare social-economică, adoptat nu demult, prevede astfel o creștere a productivității sociale a muncii cu 6,7% în acest an față de 1978 și cu 7% în 1980 în raport cu anul acesta prin stimularea introducerii progresului tehnico-științific în toate sectoarele economiei, mai ales a utilizării mai largi în economia națională a celor mai noi realizări în electronică, chimie, biologie.

Investițiile — 6 100 mil. leva în 1979 și 6 400 mil. în 1980 — vor fi îndreptate în proporție de 69% către modernizarea, restructurarea și creșterea producției, mai mult de jumătate din fondurile destinate producției materiale fiind alocate pentru chimie, metalurgie și energetică (în această perioadă vor fi date în exploatare două noi reactoare nucleare și un combinat de îmbogățirea mineralelor și vor fi extinse capacitățile de producție la unele combinate metalurgice și petrochimice). De altfel, se prevede ca industria constructoare de mașini, electronica și electrotehnica, chimia, metalurgia și energetica să-și sporească ponderea în producția industrială globală la 49,9% în 1979 și 52,3% în 1980.

Se prevăd creșteri de 9% în medie pe an în comerțul exterior, exporturile bulgare urmînd a fi reprezentate în proporție de aproape 50% de produse ale industriei constructoare de mașini. Se are în vedere, printre altele, extinderea cooperării cu țările în curs de dezvoltare, precum și dezvoltarea în continuare a schimburilor comerciale și a acțiunilor de cooperare cu statele occidentale industrializate.

R. D. Germană: economisirea resurselor materiale

R.D. GERMANĂ este o țară relativ săracă în resurse de origină minerală, aproximativ 60% din necesarul său intern de materii prime fiind acoperit din import. În subsolul țării se găsesc doar bogate zăcăminte de lignit, potasă, precum și materiile prime de bază pentru industria cimentului, sticlei și ceramicii etc. Peste 80% din producția de energie electrică în R.D.G. se obține în termocentrale care folosesc drept combustibil lignitul, iar producția de îngrășăminte potasice urmează să atingă în acest an 3,4 mil. tone.

Ținîndu-se seama de disproporția dintre dezvoltarea industriei extractive și a celei prelucrătoare în economia R.D. Germane, în prezent circa 60% din totalul investițiilor efectuate în industrie urmăresc dezvoltarea producției de cărbune și energie, a metalurgiei, a industriei chimice și a prospecțiunilor geologice. Totodată, pe lîngă extinderea bazei proprii de materii prime și energie, pentru a se ușura povara crescîndă a importurilor se depune un efort important în vederea reducerii consumurilor specifice ; în anul în curs, de pildă, se prevede ca — la o creștere cu 5,5% a producției industriale — consumul de materii prime primare să sporească doar cu 1,7%.

Tendințe demografice vest-europene

DUPĂ OPINIA specialiștilor, în perioada 1975—1990 populația țărilor membre ale Pieței comune vest-europene va cunoaște — în ansamblu — o creștere lentă, sporul scontat fiind de numai 4,3 milioane de locuitori, respectiv de circa 1,7% (față de nivelul anului 1975). Pe țări evoluția apare sensibil diferențiată : în timp ce pentru Irlanda se prevede o mărire a populației cu peste 20%, pentru Franța și Olanda cu circa 8%, pentru Italia cu 5—6%, iar pentru Anglia și Danemarca cu circa 4%, în Belgia-Luxemburg populația urmează să se mențină practic staționară. În cazul R.F. Germania se afirmă tendința de reducere absolută (estimată la circa 11% în intervalul considerat) a populației, astfel încît din situația de cea mai populată țară în cadrul C.E.E. R.F. Germania va ajunge în 1990 pe locul IV, după Anglia, Italia și Franța (vezi graficul).

DINAMICA POPULAȚIEI PIEȚEI COMUNE (în milioane)

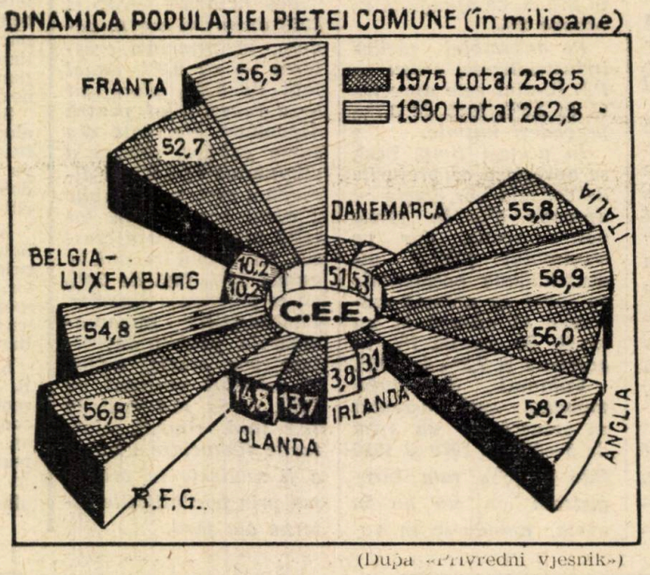

(După «Privredni vjesnik»)

Curente migratorii pe glob

DATE pe o perioadă mai lungă, publicate recent de O.N.U., reflectă persistența fenomenului migrației forței de muncă în lume (în bună măsură ca o consecință a diviziunii internaționale capitaliste a muncii, a inegalității dezvoltării economice pe plan regional), chiar dacă ele nu includ unele modificări intervenite în ultimii ani sub efectul crizei economice.

Se apreciază, de pildă, că în perioada 1950—1974 o zonă tradițională de imigrare, cum sînt S.U.A. și Canada, a absorbit 11,3 milioane de emigranți, în condițiile scăderii treptate a ponderii celor proveniți din țările europene (49,8% din total) și de creștere a ponderii persoanelor provenite din America Latină (24,6%), Asia (11,9%) și alte regiuni în curs de dezvoltare. Alt curent migratoriu are loc în cadrul continentului latino-american, printre țările furnizoare de forță de muncă numărîndu-se Paraguay, Bolivia și Columbia, iar printre țările primitoare — Venezuela și Argentina.

O zonă mai recentă de atragere a forței de muncă străină o constituie țările arabe exportatoare de petrol ; în 1975 persoanele imigrate (circa 2 mil.) reprezentau 11% din efectivul total al forței de muncă din acest grup de țări, ponderea muncitorilor imigrați ajungînd la 39% în Emiratele Arabe Unite, 77% în Qatar, 71% în Kuwait, 64% în Oman s.a.m.d. În sfîrșit în Europa occidentală se numărau, în același an, peste 6,3 mil. de muncitori imigrați, din care circa 2,2 mil. în R.F.G., 1,9 mil. în Franța, 775 mii în Anglia, 553 mii în Elveția etc.

Alimentație

Paul Marinete, Săcele — La cel de-al șaselea Congres internațional pentru cereale și piine desfășurat la Winnipeg, în Canada, în toamna anului trecut, au participat circa 2 000 specialiști din 55 de țări. Principalii vorbitori au fost Gerald Vogel, director executiv al Programului Alimentar Mondial al O.N.U. și Norman Borlaug, directorul Centrului internațional pentru ameliorarea porumbului și grîului din Mexic. Dezbaterile au relevat că dacă tendințele din deceniul al optulea (cînd producția de alimente pe locuitor a crescut în țările în curs de dezvoltare cu numai 0,2% în medie pe an, față de 0,7% în deceniul anterior) vor continua și în anii imediat următori, obiectivul fixat de Conferința mondială a alimentației din 1974 privind eradicarea în lume a foametei și malnutriției pînă la jumătatea deceniului viitor nu va putea fi atins.

Discuțiile despre ușoara îmbunătățire a situației alimentare mondiale în ultimii ani, s-a relevat la conferință, nu trebuie să ascundă faptul că omenirea trebuie să producă în următorii 35 de ani tot atîta hrană cît în ultimii 10 000 de ani, pentru a se realiza eradicarea foametei. Potrivit publicației canadiene **Development Directions,** în anul 2015, populația mondială (care va depăși atunci 8 miliarde de locuitori) va avea nevoie de o cantitate de alimente reprezentînd dublul celei produse în 1975, suprafața cultivată rămînînd în esență neschimbată în intervalul respectiv.

Recensămînt

Marin Buzatu, Constanța — Conform recentului recensămînt al populației Uniunii Sovietice, la 17 ianuarie 1979 aceasta număra 262 442 000 de persoane, față de 194,1 milioane în 1940 și 241,7 milioane în 1970, la data precedentului recensămînt. În decursul ultimilor nouă ani cele mai ridicate sporuri ale populației s-au înregistrat în R.S.S. Tadjikă (+31%), R.S.S. Uzbekă (+30%), R.S.S. Turkmenă (+23%), R.S.S. Armeană (+22%), R.S.S. Kirghiză (+20%) ș.a.m.d.

S-a îmbunătățit în continuare structura populației, aceasta ajungînd de la 44,9% bărbați și 55,1% femei în 1959, la 46,6% bărbați și 53,4% femei la începutul anului în curs. În perioada ianuarie 1970 — ianuarie 1979 populația urbană a crescut în U.R.S.S. cu 27,6 milioane de persoane (din care 12 milioane reprezintă sporul natural), ponderea ei mărindu-se de la 56% la 62%. Numărul orașelor cu peste un milion de locuitori a ajuns la 18, în frunte situîndu-se (inclusiv comunele suburbane) Moscova (cu 8 011 000 locuitori), Leningrad (4 588 000), Kiev (2 144 000), Taşkent (1 779 000), Baku (1 550 000) etc.

Petrol importat

Pompiliu Diplan, București — 1) Fără a cuprinde toate țările capitaliste dezvoltate, graficul de mai jos oferă o idee asupra gradului ridicat de dependență a economiei acestor țări de petrolul importat. Pentru restul problemelor vă sugerăm consultarea lucrării recent apărută în traducere românească „Istoria petrolului", de René Sédillot (Ed. politică, București 1979, 383 pag.).

(după VDI Nachrichten)

2) Nu rămîne decît să vă adresați tot revistei care a publicat cifrele respective.

Avion

Ion Grigorescu, Cîmpina — Așa numitul „aerobuz" vest-european pentru distanțe medii — unul din cei mai importanți concurenți ai avioanelor americane „Boeing" — este realizat de un consorțiu care cuprinde societățile aeronautice „SNIAS" din Franța, „Deutsche Airbus" din R.F.G. și „CASA" din Spania. În prezent sînt în serviciu în lume 65 avioane de tipul A-300, dar există comenzi ferme și opțiuni pentru încă circa 400 de avioane de acest tip. Una din versiunile acestui avion de pasageri poate fi transformată în 24 de ore în avion de marfă.

Știință

Radu Ogrezeanu, Slobozia — Noua publicație de știință popularizată, al cărei titlu va fi probabil **Science 80,** va apare începînd din toamna acestui an și va fi editată de Asociația americană pentru progresul științei (A.A.A.S.). Cea mai largă organizație științifică cu caracter general din S.U.A., numărînd circa 130 000 membri individuali și circa 300 de societăți științifice și academii afiliate, A.A.A.S. a fost constituită în anul 1848 pentru a facilita progresul cunoașterii, cooperarea dintre oamenii de știință din diferite domenii, a spori contribuția științei la ridicarea standardului de viață al populației și a sprijini înțelegerea și aprecierea de către opinia publică a acestei contribuții. Acestui din urmă scop îi servește editarea de către asociația amintită, începînd din 1880, a revistei săptămînale **Science** destinată unui public cu un anumit nivel de cunoștințe. Noua revistă „Science 80", care va apare pentru început o dată la două luni, este concepută pentru a răspunde interesului unui public mult mai larg. Ea va cuprinde articole și informații din cele mai diverse ramuri ale științei și tehnicii, inclusiv sub aspectul „dimensiunilor umane și sociale ale științei și impactului său asupra oamenilor în calitate de consumatori și cetățeni responsabili".

Concedii

Vasile Totoescu, Iași — În unele țări se înregistrează în mod tradițional un grad foarte ridicat de concentrare a concediilor anuale în lunile iulie și august. Un caz extrem în această privință este considerat Franța, țară unde din 26 milioane de salariați cu drept de concediu, 9 milioane beneficiază de acesta în luna iulie, iar 13 milioane în august, determinînd ca în intervalul amintit să își închidă porțile 44,8% din întreprinderile cu 200—999 salariați și 48,5% din cele cu 1 000 de salariați și peste. Această concentrare cu totul excesivă a concediilor, scrie **Revue internationale du travail,** are o serie de consecințe economice și sociale tot mai grele de trecut cu vederea. Închiderea întreprinderilor mari antrenează oprirea producției a numeroase întreprinderi subcontractante, indicele producției industriale scăzînd în luna august cu peste o treime, de șase ori mult decît în R.F.G., de pildă. Din acest motiv se pierd și o serie de piețe externe. Pe de altă parte, dotări turistice costisitoare, dimensionate pentru perioada de virf, sînt utilizate doar un timp relativ scurt, de circa 70 zile pe an, în care trebuie să-și asigure rentabilitatea. Concentrarea excesivă a concediilor apare astfel și ca una din cauzele inflației: creșterile de prețuri înregistrate în zonele turistice se propagă apoi în ansamblul economiei. În 1976, în Franța se aprecia că o zecime din creșterea totală a prețurilor și tarifelor se datora exclusiv acestui motiv.

În același timp, aglomerația excesivă influențează negativ asupra condițiilor de deplasare și mai ales de odihnă, deși — nota cu umor revista citată — „contemporanii noștri, chiar dacă nu recunosc, nu se pot lipsi de o anumită agitație: pentru a evita plictiseala, ei caută, conștient sau nu, o altă formă de viață socială care să le amintească viața cotidiană, dar degajată de servituțile ei".

Una din căile principale de depășire a acestei situații este considerată lărgirea gamei serviciilor și distracțiilor oferite în afara sezonului de vîrf, tarifele mai reduse dovedindu-se un factor necesar, dar nu și suficient.

Poluare

Marcel Bercea, Bereşti — Este adevărat că încă nu există date precise de ansamblu asupra gradului de poluare cu petrol a oceanului planetar, dar observații întreprinse de diverse centre de cercetări oceanografice permit acum obținerea unei idei mult mai clare în această privință. Concluziile a 25 000 observații, din care 14 000 efectuate de vasele flotei comerciale a R.F.G., publicate recent de Centrul vest-german de cercetări oceanografice de la Hamburg, relevă existența de-a lungul principalelor rute maritime a unor întinse straturi de hidrocarburi, de ordinul milioanelor de tone. Experții apreciază că acoperirea crescîndă a mărilor și oceanelor cu această peliculă rezistentă de hidrocarburi riscă să reducă evaporarea naturală și deci, volumul precipitațiilor, cu consecințe grave asupra agriculturii mondiale.

Poluarea mărilor și oceanelor este strîns legată de cea a fluviilor: se estimează că circa 44% din petrolul care pluteşte la suprafața oceanelor este adus de fluvii, în vreme ce naufragiile vaselor petroliere nu ar contribui cu mai mult de 3%; circa 32% s-ar datora curățirii cisternelor petrolierelor în largul mării, iar 11% pierderilor la extragerea petrolului submarin etc.

„Aranjamentul multifibre"

Cornel Xifta, Oltenița — 1) Deși inițial s-a prevăzut ca acordurile care reglementează comerțul internațional cu produse textile — amintite în articolul din nr. 18/1979 al revistei noastre „Intensificarea protecționismului și interesele țărilor în curs de dezvoltare" — vor avea un caracter temporar, ele funcționează de aproape două decenii și s-au extins de la produsele din bumbac și la celelalte produse textile. Ca urmare a dificultăților industriei textile din țările dezvoltate, „Aranjamentul multifibre" (A.M.F.) s-a aplicat în ultimii ani într-un mod mai restrictiv.

Prin Protocolul de prelungire a valabilității Aranjamentului multifibre din 15 decembrie 1977 s-a prevăzut „posibilitatea unor abateri în mod rezonabil și de comun acord de la anumite elemente ale A.M.F. în cazuri particulare". Astfel, aranjamentul reînnoit reprezintă o „derogare" de la „derogare", care a avut drept rezultat agravarea restricțiilor relative la exportul de produse textile. Clauza „derogării rezonabile" de la A.M.F. a fost invocată de Piața comună cu prilejul negocierii acordurilor sale bilaterale cu țările exportatoare de produse textile, în vederea reducerii considerabile a importurilor sale de astfel de produse.

2). Simpozionul internațional cu tema „Navigația de linie în anii '80", programat a se desfășura între 24 și 26 octombrie a.c., sub auspiciile Institutului vest-german de economia navigației, este al doilea pe tema viitorului navigației organizat la Bremen. Ca și în cazul primei sale ediții, desfășurate în 1975, cu participarea a peste 300 de specialiști din 40 țări, la realizarea simpozionului vor colabora și institutele de navigație din Bergen (Norvegia) și Gdansk (Polonia).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice
Sumarul nr. 19 din 11 mai 1979

— Idei valoroase pentru soluționarea realistă a problemelor aflate în atenția comunității internaționale **(Dinu Dragomirescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Calitate înaltă, costuri reduse **(Bogdan Pădure)** 3

— Perfecționarea procesului de aprovizionare tehnico-materială
● Anularea contractelor economice, o practică cu consecințe dăunătoare **(Fl. Tudor)**
● Funcționarea bazelor de aprovizionare cu metal **(Diomid Strungaru)** 5

— Experiențe în actualitate în agricultură. Raționalizarea sistemului de transport și efectele sale economice **(lector univ. Vasile Zaharia)** 7

— Durata economică optimă a construcțiilor **(conf. dr. Mihai Socolescu)** 9

— Instrumente eficiente de promovare a schimburilor economice internaționale **(Ioan Georgescu)** 11

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Îmbinarea cointeresării producătorului și beneficiarului în promovarea tehnicii noi **(Rodica Bălănescu)** 12

— Mutații ample în dezvoltarea socială a țării **(prof. dr. Gheorghe Tomescu)** 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Înnoirea și modernizarea producției **(Cristea Ioniță, Costică Tudor)** 16

TEORII-IDEI

— Modalități noi de analiză statistică în profil teritorial **(prof. dr. I. Capanu, lector univ. dr. D. Porojan, lector univ. dr. P. Wagner)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Viziunea socialiștilor români asupra perspectivei sociale a țării **(conf. dr. Toader Ionescu)** 22

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Mic dicționar economic. Consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste **(conf. dr. Dumitru Ciucur)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pe agenda U.N.C.T.A.D. V. Intensificarea protecționismului și interesele țărilor în curs de dezvoltare (II) **(Victor Aldea)** 25

— În dezbaterea C.E.E. / O.N.U. Comerțul între țări cu sisteme economice și sociale diferite **(Dumitru Simion)** 26

— Tendințe — conjuncturi 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Termenele administrative și procedurale în raporturile de muncă

IN THIS ISSUE

— Precious ideas for a realist solution of the problems focussed by the international community **(Dinu Dragomirescu)** 1

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. New technics promoting through producer and beneficiary's joint interests **(Rodica Bălănescu)** 12

— Broad changes in our country's social development **(Prof. Dr. Gheorghe Tomescu)** 14

— Renovate and modernise the production **(Cristea Ioniță, (Costică Tudor)** 16

— New methods of territorial-scale statistical analysis **(Prof. Dr. I. Capanu, Reader Dr. D. Porojan, Reader Dr. P. Wagner)** 19

— Schools ● currents ● economists. Romanian socialists' view on the social prospects of our country **(Lecturer Dr. Toader Ionescu)** 22

— The U.N.C.T.A.D. V agenda. Protectionism strenghtening and the developing countries interests (II) **(Victor Aldea)** 25

U.N./E.C.E. debate. Commercial exchanges between countries of different social and economic systems **(Dumitru Simion)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Des idées précieuses pour une solution réaliste des problèmes qui se trouvent au centre des préoccupations de la communauté internationale **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement, efficience. La jonction de l'intéressement du producteur avec celui du bénéficiaire dans la promotion de la technique nouvelle **(Rodica Bălănescu)** 12

— Des changements amples dans le développement social du pays **(prof. dr. Gheorghe Tomescu)** 14

— La renouvellement et la modernisation de la production **(Cristea Ioniță, Costică Tudor)** 16

— Nouvelles modalités d'analyse statistique sur le plan territorial **(prof. dr. I. Capanu, chargé de cours dr. D. Porojan, chargé de cours dr. P. Wagner)** 19

— Ecoles — courants — économistes. La vision des socialistes roumains sur la perspective sociale du pays **(maître de conférences dr. Toader Ionescu)** 22

— Sur l'ordre du jour de la V-ème C.N.U.C.E.D. Le renforcement du protectionisme et les intérêts des pays en voie de développement (II) **(Victor Aldea)** 25

— Au débat de la C.E.E./O.N.U. Le commerce entre pays avec des systèmes économiques et sociaux différents **(Dumitru Simion)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Ценные идеи для реалистического решения вопросов, находящихся в центре внимания международной общины **(Дину Драгомиреску)** 1

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Сочетание заинтересованности производителя и получателя в деле поощрения внедрения новой техники **(Родика Бэлэнеску)** 12

— Крупные сдвиги в социальном развитии страны **(проф. др. Георге Томеску)** 14

— Обновление и модернизация производства **(Кристя Ионицэ, Костикэ Тудор)** 16

— Новые приёмы статистического анализа в территориальном разрезе **(проф. др. И. Капану, преп. в. шк. др. Д. Порожан, преп. в. шк. др. П. Вагнер)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Предвидение румынских социалистов относительно социальной перспективы страны **(старший лектор др. Тоадер Ионеску)** 22

— На повестке дня ЮНКТАД V. Интенсификация протекционизма и интересы развивающихся стран (II) **(Виктор Алдя)** 25

— В обсуждении Е. К. Э.—О.О.Н. Торговля между странами с различными социально-экономическими системами **(Думитру Симион)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

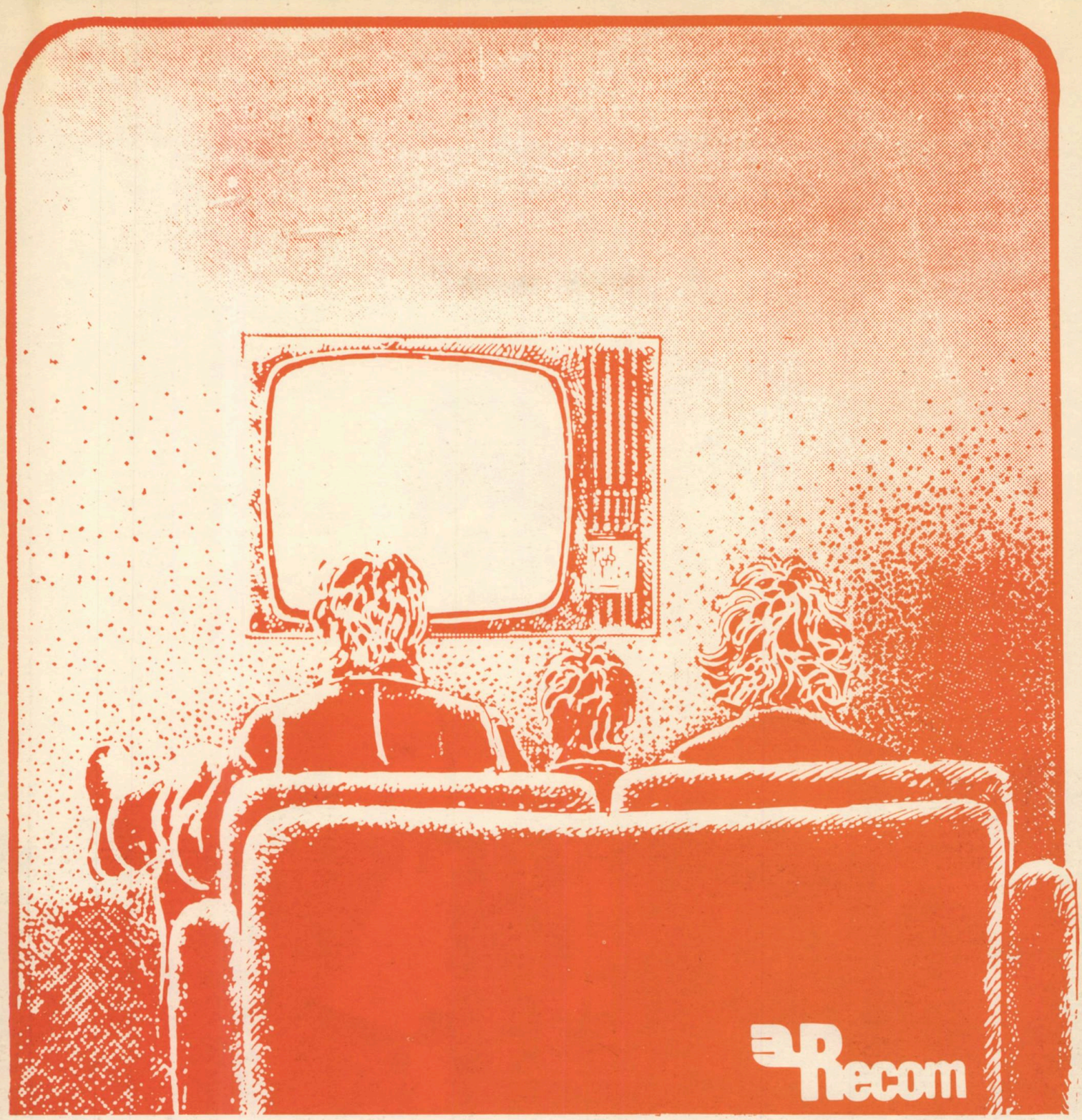

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE MODEL DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE !

Datorită stabilizatorului incorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea.

Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au o fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%.

Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate, pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

1979 MAI 29

ETIUD — un aparat fotografic special pentru copiii dv. !

COSTĂ NUMAI 70 DE LEI !

Deși este un aparat simplu, ETIUD permite realizarea unor fotografii color și alb negru de bună calitate.

Aparatul fotografic ETIUD poate fi cumpărat de la magazinele cu articole foto și jucării sau de la raioanele respective din magazinele universale ale comerțului de stat.

ETIUD oferă copiilor o preocupare interesantă, plăcută și utilă.

Lei 5

Recom

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PROCESUL CIRCULAR ACTIV

Numărul 20 ● Vineri 18 mai 1979

CREŞTEREA CAPACITĂŢII TEHNICE A ECONOMIEI NAŢIONALE

Dinamica şi structura fondurilor fixe

-%-

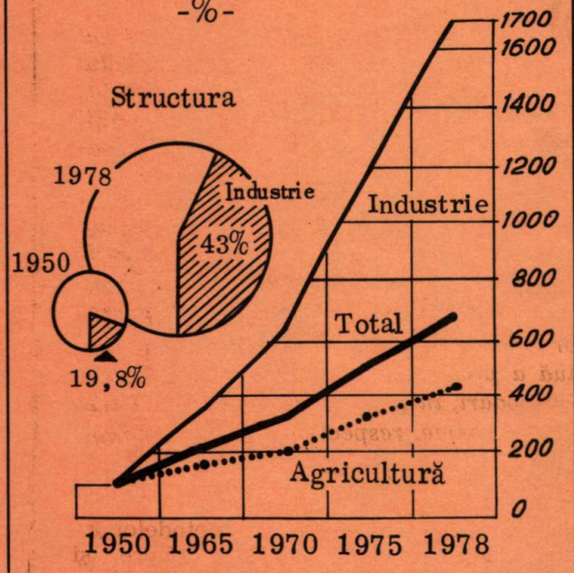

Dinamica producţiei unor ramuri ale industriei

-%-

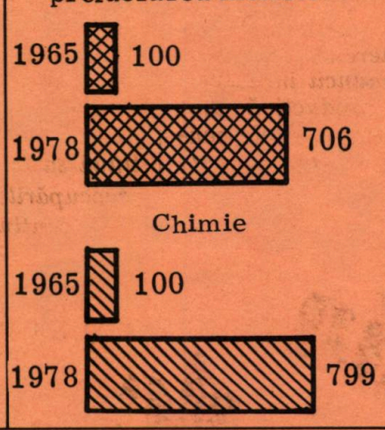

In anul 1978 economia naţională a primit:

- 366 mii muncitori calificaţi
- 33,9 mii ingineri, economişti, cadre didactice, medicale şi de alte specialităţi

DEZVOLTAREA ACTIVITĂŢII DE CERCETARE

Dinamica cheltuielilor de la bugetul de stat pentru ştiinţă

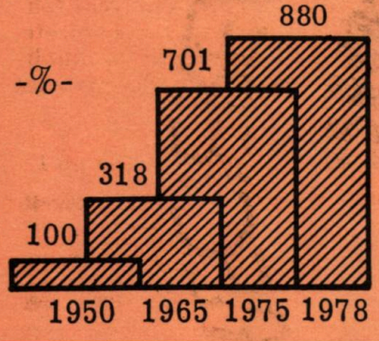

Creşterea numărului mediu al personalului muncitor din ramura ştiinţă şi deservire ştiinţifică

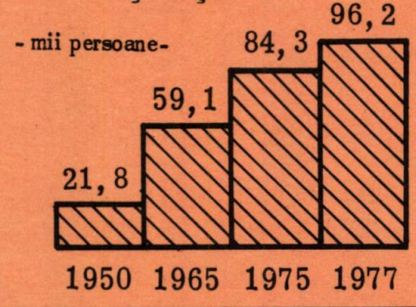

In anul 1978

- S-au încheiat lucrările la 648 obiective
- Au fost asimilate în producţie peste 2300 tipuri de maşini, utilaje, instalaţii şi aparate
- S-au pus în fabricaţie peste 1000 materiale şi bunuri de consum

Dinamica exportului total de mărfuri

-%-

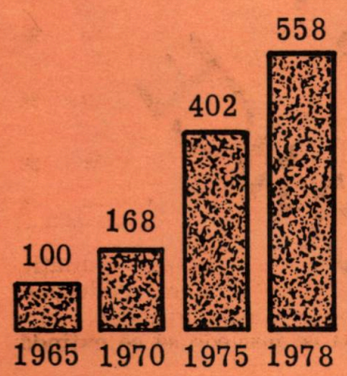

Structura comerţului exterior

-%-

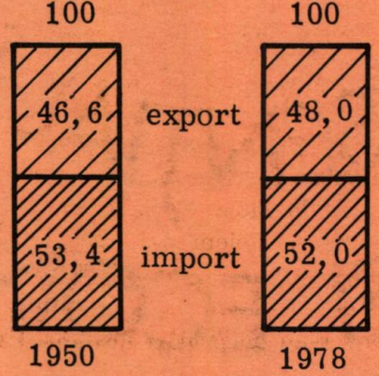

Creşterea ponderii unor grupe de mărfuri în total export

-%-

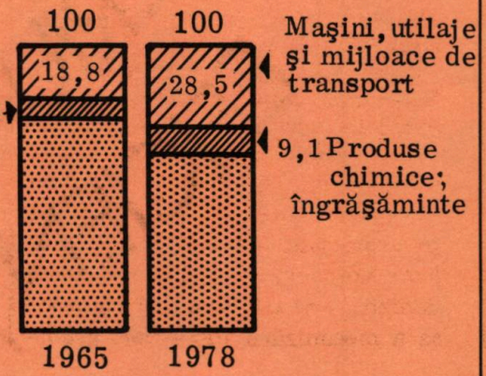

1979 MAJ 2 0

MUSZAKI KÖNYVTÁR

PRODUCȚIA MINIERĂ — LA NIVELUL SARCINILOR CANTITATIVE ȘI CALITATIVE ALE PLANULUI

DEZVOLTAREA în ritmuri înalte a întregii economii naționale solicită lărgirea continuă a bazei de materii prime și pune, din acest punct de vedere, sarcini însemnate în fața industriei miniere. Identificarea și punerea în valoare în grad înalt a unor noi zăcăminte miniere, creșterea producției de cărbune și minereu extras, sporirea productivității și a eficienței muncii în abataje sînt cerințe majore în activitatea productivă desfășurată în acest sector, adevărate condiții vitale pentru creșterea economică accelerată și înscrierea mai viguroasă a țării pe coordonatele bunăstării și progresului.

Statul nostru socialist a făcut și face în continuare un efort deosebit pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a producției miniere, pentru dotarea activității de extracție a cărbunelui și a minereurilor cu utilaje moderne, complexe, cu grad înalt de mecanizare și automatizare, cu parametri situați la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, care fac munca mai productivă, mai ușoară, asigură condiții de lucru îmbunătățite, siguranță mai mare în exploatare.

Avînd în vedere puternicul potențial material și uman existent în acest sector, cerințele economiei naționale și faptul că pe plan mondial prețurile principalelor materii prime și energetice au sporit și continuă să crească substanțial, se impune amplificarea preocupărilor tuturor factorilor implicați pentru sporirea continuă a producției, concomitent cu preocuparea de a gospodări, în procesul prelucrării, cît mai rațional materiile prime, respectiv de a micșora consumurile specifice.

UNA DIN ORIENTĂRILE DE BAZĂ în dezvoltarea industriei extractive este **sporirea într-un ritm accentuat a producției de cărbune.** Creșterea continuă a ponderii cu care participă cărbunele la asigurarea cu resursele energetice necesare (la peste 50% după anul 1980, față de numai 36% în 1973) **permite micșorarea corespunzătoare a ponderii combustibililor superiori** (petrol și gaze) **în balanța energetică.** În acest context, eforturile sînt îndreptate în direcția creșterii ponderii cărbunelui din țară la producția de cocs și semicocs, atragerii mai active în circuitul economic a minereurilor autohtone chiar dacă ele sînt mai sărace în substanțe utile.

Esențial pentru noi este însă faptul că industria are nevoie de tot mai mult **cărbune și minereu** care trebuie extras și livrat de către unitățile miniere **la nivelul sarcinilor cantitative și calitative ale planului** și, pentru aceasta, nu trebuie precupețit nici un efort. Cu atît mai mult cu cît există încă însemnate rezerve în procesul extracției, pentru a căror valorificare completă și operativă este necesar să de desfășoare acțiuni mai eficiente îndreptate spre utilizarea pe scară mai largă a unor tehnologii noi, moderne, de mare randament, introducerea mai viguroasă a mecanizării lucrărilor, grăbirea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție planificate.

Progresul tehnic la baza creșterii producției

ÎN REALIZAREA sarcinilor de plan un rol important revine introducerii progresului tehnic, sub forme specifice industriei miniere. La loc de frunte, în acest cadru, se situează **promovarea de tehnologii noi** atît în exploatare cît și în prepararea minereurilor.

1 Una din tehnologiile noi de extracție, utilizate cu pondere însemnată în producția de lignit, este **metoda de exploatare în carieră cu mijloace de mecanizare complexă,** integrală de la carieră pînă la unitatea de consum, respectiv termocentrală (complexe de descopertare, excavatoare de mare capacitate, benzi transportoare, unități mecanizate de măcinare și depozitare etc.) care se aplică la zăcămintele de lignit din bazinul Olteniei. În anii următori, procedeul urmează să se extindă și la exploatările de minereuri cuprifere de la Moldova Nouă din Banat, Roșia Poieni din Munții Apuseni, precum și la exploatările de sulf din Călimani. De o atenție deosebită s-au bucurat și introducerea și extinderea metodelor de exploatare și susținere, tăiere și încărcare mecanizată. Ambele procedee permit viteze ridicate de înaintare, producții sporite și consumuri materiale și energetice reduse.

Practic, în marea majoritate a abatajelor se aplică în prezent tehnologii cu operații mecanizate, sistem de lucru care se va amplifica în continuare în 1980 (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Extinderea tehnologiilor cu operații mecanizate în abataje

	Număr de abataje		
	1978	1979	1980
Cu mecanizarea complexă din care :	80	114	148
— la Combinatul minier Valea Jiului	17	34	47
— la Combinatul minier Oltenia	43	60	79
— la Combinatul minier Ploiești	20	20	22
Cu susținere individuală și tăiere cu combine din care :	23	29	34
— la Combinatul minier Valea Jiului	19	24	29
— la Combinatul minier Ploiești	4	5	5

2 Pentru creșterea calității, respectiv a valorii produselor miniere, s-au introdus, totodată, și se prevede să se extindă

tehnologii noi de preparare a minereurilor complexe sărace în instalații dotate cu linii tehnologice de mare capacitate și cu reglarea automată a unor operații ; la Flotația centrală din Baia Mare, această tehnologie a condus la dublarea capacității de producție, la reducerea consumului de energie electrică cu circa 30% și la creșterea concomitentă atît a calității concentratelor, cît și a randamentelor de extracție. Pe baza rezultatelor obținute tehnologia se extinde și la uzinele de preparare de la Baia Borșa, județul Maramureș și Tarnița, județul Suceava.

3 În scopul **valorificării zăcămintelor sărace** se introduc tehnologii specifice pentru obținerea de produse noi (sulf tehnic granulat cu 99,5% sulf, bioxid de mangan electrolitic, concentrate cu minerale de titan și cu zirconiu, cu pămînturi rare, pulberi de aluminiu), pentru recuperarea unor metale rare și disperse (seleniu, indiu, telur, cadmiu și altele) din subprodusele reziduale ale metalurgiei neferoase pentru extragerea elementelor utile din materii prime secundare (hălzi miniere și sterile, din iazurile de decantare de la uzinele de preparare).

Creșterea **gradului de mecanizare** ocupă, la rîndul său, un loc important în mărirea eficienței în industria minieră. În dotarea minelor noastre au intrat o serie de utilaje noi, cu performanțe tehnice ridicate.

Dotarea unităților miniere cu utilaje și instalații noi a permis, pe de o parte, realizarea unor productivități fizice (tabelul nr. 2) superioare anilor precedenți, și pe de altă parte, atacarea unor obiective miniere noi, cum sînt cele de la Călimani (minereuri de sulf), Anina (șisturi bituminoase), Moldova Nouă (minereuri cuprifere). În continuare **Programul de dotare și mecanizare a lucrărilor din industria extractivă minieră în perioada** 1978—1980 prevede asimilarea în fabricație a unor tipuri de utilaje la nivelul tehnicii mondiale, încadrate în sisteme de mașini, care să permită creșterea gradului de mecanizare a operațiilor succesive din fluxul tehnologic general, începînd de la extracția în abataj, pînă la obținerea concentratelor de substanțe utile în uzinele de preparare.

Tabelul nr. 2

Productivitatea muncii în industria minieră

Productivitatea fizică la extracție (t/om/an)	1978	1980
Huilă	324,3	347,5
Lignit subteran	446,3	616,0
Lignit carieră	7 986,0	15 776,0
Minereuri neferoase	254,0	347,0

Măsuri complexe pentru recuperarea restanțelor

DEȘI INDUSTRIA MINIERĂ înregistrează o creștere continuă, de la an la an, a productivității fizice, totuși, la unele produse, și în special la cărbune, nu s-au realizat sporurile prevăzute. Cele mai mari rămîneri în urmă în anul 1978 și trimestrul I din 1979 se localizează la Combinatul minier Oltenia. Principalele **cauze** se regăsesc în :

- nepunerea în funcțiune la timp a unor importante capacități de producție la care, pe lîngă întîrzierile în asigurarea unor utilaje conducătoare în fluxul producției, au contribuit atît deficiențele în organizarea activității constructorului (Întreprinderea de construcții și montaje miniere — Oltenia) cît și folosirea necorespunzătoare a dotării tehnice existente la unitățile de producție ca de exemplu : Roșia și Peșteana, unele dintre principalele cariere din bazinul Olteniei. Se impune în aceste cazuri ca, atît constructorul cît și exploatările în cauză, să urmărească îndeaproape programele și graficele stabilite pentru a lua măsuri imediate și eficiente pentru realizarea capacităților prevăzute și recuperarea oricăror întîrzieri.

- nerealizarea integrală a programului de dotare și mecanizare pentru sectorul extractiv minier. În mod sintetic stadiul îndeplinirii acestuia se prezintă astfel : dintr-un total de 172 de tipuri de utilaje prevăzute în anul 1978 s-au realizat integral doar 59 și parțial 82. Numai la mecanizarea operațiilor de tăiere și încărcare la exploatarea în subteran a cărbunilor, de exemplu, rămînerea în urmă față de prevederi era de 4,2% în trim. I a.c., ceea ce corespunde unei producții nerealizate de circa 300 mii tone cărbune. Dintre utilajele nerealizate sau la care s-au înregistrat întîrzieri, pro-

Vasile SCRIPĂȚ
director în M.M.P.G.

(Continuare în pag. 26)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Reducerea costurilor de producție

PE ANSAMBLUL Ministerului Industriei Ușoare, în trimestrul I/1979, cheltuielile totale s-au situat sub plan cu 0,2 lei/1000 lei producție marfă, obținîndu-se reducerea costurilor cu peste 12 mil. lei iar cheltuielile materiale cu 10,1 lei/1000 lei producție marfă. Rezultate bune au obținut în special Centrala industriei bumbacului (economii de peste 19 mil. lei la cheltuieli materiale) și Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei (economii totale de peste 6 mil. lei, respectiv economii de peste 9 mil. lei la cheltuieli materiale). Rezultatele obținute pe total minister ar fi putut fi și mai bune dacă toate centralele și întreprinderile subordonate și-ar fi îndeplinit planul de cheltuieli. Din păcate trei mari centrale au înregistrat substanțiale depășiri ale costurilor totale (Centrala industriei lînii — peste 58 mil. lei ; Centrala industriei confecțiilor — peste 33 mil. lei ; Centrala industriei mătăsii, inului, cînepii — peste 17 mil. lei), iar două din aceste centrale au depășit și nivelul costurilor materiale.

Printre cauzele principale ale acestei situații menționăm, în primul rînd, **depășirea unor norme de consum** (la fire bumbac; și tip bumbac ; fire groase de in, cînepă, iută ; piei fețe ș.a.), ceea ce a făcut ca cheltuielile cu materiile prime și materialele directe să înregistreze o depășire de 31 mil. lei, localizate în special la centralele : industriei lînii, industriei mătăsii, inului și cînepii, industriei confecțiilor. Pentru eliminarea deficiențelor semnalate, pentru punerea în valoare a rezervelor de care dispun, centralele și unitățile lor componente trebuie să acorde o atenție sporită urmăririi stricte a consumurilor pe produs, respectării disciplinei tehnologice, exercitării unui control preventiv de calitate, menținerii în stare de bună funcționare a utilajelor etc.

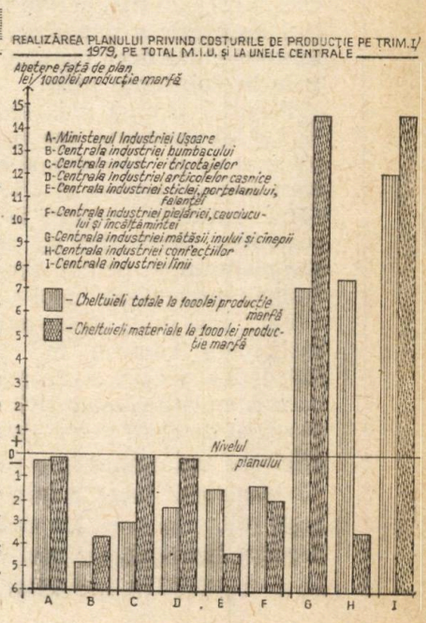

PILONI AI CREŞTERII EFICIENŢEI

TIPIZAREA ŞI SPECIALIZAREA PRODUCŢIEI

— Un studiu (la care şi-au dat concursul 49 institute de cercetare şi proiectare) atestă faptul că numărul sortotipodimensiunilor tipizate din metal poate fi redus cu peste 60 la sută. Efectele unei asemenea măsuri: economisirea şi valorificarea superioară a metalului —

ÎN ECONOMIA MODERNĂ, gospodărirea raţională şi valorificarea într-un grad înalt a materiilor prime şi materialelor, utilizarea la parametrii ridicaţi a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, promovarea consecventă a progresului tehnic constituie cerinţe de bază pentru sporirea eficienţei economice, a rentabilităţii fiecărei unităţi productive. Căile pentru atingerea acestor obiective sînt multiple şi variate. Una dintre acestea, care a căpătat o largă extindere în economia românească, soldîndu-se cu rezultate pozitive, este tipizarea şi specializarea producţiei.

În prezent, în toate ramurile productive ale economiei — cu preponderenţă în metalurgie, construcţia de maşini, chimie — acţiunile de tipizare şi specializare a producţiei se situează la cote ridicate, cercetările, studiile întreprinse şi măsurile luate pe această linie soldîndu-se cu reale efecte economice. În articolul de faţă ne propunem să prezentăm acţiunile desfăşurate în ramura metalurgică *pe linia tipizării şi specializării producţiei, precum şi unele probleme a căror soluţionare este menită să contribuie la sporirea mai accentuată a eficienţei acestei acţiuni.*

Opţiunea de bază în tipizare: utilizarea raţională a metalului

INDUSTRIA METALURGICĂ, dezvoltată puternic în anii socialismului, ocupă în prezent un loc fruntaş în economia noastră. Producţia a înregistrat creşteri spectaculoase, iar numărul sortimentelor s-a lărgit an de an.

Este de subliniat însă faptul că diversificarea producţiei în raport cu cerinţele beneficiarilor a condus, în decursul anilor, la creşterea neeconomică a sortimentaţiei, ajungîndu-se ca în anul 1976 să figureze în standarde şi în alte norme de calitate circa 850 mii sortotipodimensiuni. **În scopul înlăturării tendinţei de diversificare exagerată a mărcilor de oţel solicitate de beneficiari conducerea de partid şi de stat a trasat sarcina trecerii la tipizarea mărcilor de oţel, a tipodimensiunilor de produse laminate şi trase, a produselor neferoase etc., ţinînd seama de nevoile reale ale economiei şi de asigurarea unei eficienţe sporite în prelucrarea şi utilizarea metalului.**

În baza acestor sarcini, lucrările de tipizare a produselor metalurgice au pornit de la analiza şi inventarierea prevederilor din standarde şi din alte norme de calitate în vigoare, aplicîndu-se criterii de clasificare diferenţiate, în funcţie de natura produselor şi de specificul diferitelor sectoare de activitate, stabilindu-se în acest mod, pe grupe, familiile de produse, seriile unitare şi tipurile de bază. Prin acest sistem de clasificare folosit unitar în lucrările de tipizare la nivelul economiei, s-a determinat numărul de sortotipodimensiuni pe fiecare grupă de produse din nomenclatorul industriei metalurgice. Intreaga acţiune s-a desfăşurat pe parcursul cîtorva etape. Din analizele şi studiile efectuate în prima etapă (1976) a rezultat posibilitatea restrîngerii numărului total de sortotipodimensiuni de produse metalurgice (feroase, neferoase, refractare, cărbunoase etc.) de la circa 850 mii la 440 mii. În continuare, s-a trecut la adîncirea lucrărilor de tipizare (etapa 1977—1978), prin care s-a realizat o nouă restrîngere de la 440 mii sortotipodimensiuni la circa 367 mii.

În aceste etape, pe baza anchetelor şi analizelor aprofundate efectuate de Institutul de cercetări metalurgice şi alte 49 institute de cercetări şi proiectări din toate ramurile economiei, precum şi cu consumatorii de produse metalurgice, sub îndrumarea Consiliului de coordonare al profilării, specializării şi cooperării din industria constructoare de maşini şi industria metalurgică, **s-au elaborat şi aprobat un număr de 12 normative de tipizare care acoperă domenii variate de producţie şi de utilizare.** Principalul normativ de tipizare, cu o sferă largă de cuprindere, îl constituie **nomenclatorul catalog de produse laminate şi trase din oţel,** care însumează aproximativ 50% din totalul tuturor categoriilor de sortotipodimensiuni de produse metalurgice, prin definitivarea căruia s-a reuşit o restrîngere de 67% faţă de situaţia iniţială (179 mii sortotipodimensiuni tipizate faţă de 548 mii iniţial).

Prin lucrările de tipizare elaborate s-a urmărit în principal:

— asigurarea de condiţii ca ponderea ansamblelor, subansamblelor şi elementelor ce se realizează la consumatorii de metal să crească continuu şi să permită o largă diversificare a producţiei prin utilizarea intensivă a elementelor comune tipizate;

— obţinerea unei eficienţe maxime pe ansamblul ramurilor producătoare şi beneficiare, care să determine, în acest cadru, reducerea cheltuielilor de producţie, mărirea seriilor de fabricaţie şi organizarea mai bună a proceselor de producţie;

— îmbunătăţirea calităţii produselor prin tipizarea materialelor superioare care condiţionează modernizarea producţiei şi tehnologiilor la consumatori, precum şi prin promovarea progresului tehnic în economie;

— reducerea consumurilor de materiale scumpe şi deficitare şi extinderea soluţiilor de înlocuire a acestora;

— renunţarea la fabricarea produselor învechite, cu parametrii tehnico-economici şi calitativi depăşiţi sau a produselor solicitate în cantităţi mici şi într-o gamă variată, care nu justifică cheltuielile de realizare a producţiei etc.

Eficienţă ridicată la producător şi la beneficiar

EFECTELE economice pozitive se regăsesc atît la producătorul de metal, cît şi la beneficiari. În primul caz, tipizarea producţiei permite **o mai bună utilizare a instalaţiilor şi agregatelor în unităţile metalurgice** şi, deci, sporirea pe această cale a producţiei de metal, datorită, în special, reducerii frecventelor schimbări ale unor condiţii tehnologice de lucru, omogenizării calităţii etc. Cîteva exemple ilustrează concret modul în care s-au îmbunătăţit indicii de utilizare a timpului disponibil de lucru la unele agregate, datorită măsurilor tehnico-organizatorice, cît şi tipizării:

	(%)	
	1976	1978
Laminoare pentru profile	83,73	91,23
Laminoare pentru produse plate	80,84	83,61
Maşini de tras bare	85,54	88,58

Este deosebit de important de a sublinia ce efecte pozitive are asupra nivelului producţiei obţinute micşorarea schimbărilor de sortimentaţie la o linie de laminoare. În cazul laminorului de 650 mm de la C.S. Hunedoara, de pildă, schimbarea cilindri-

lor de lucru, a armăturilor de ghidare, a rolelor la mașinile de îndreptat profile (acțiune necesară pentru fiecare nou sortiment pus în lucru), timpul de staționare se situează între 2—4 ore, perioadă în care se pierde, de obicei, o producție de 150—320 tone laminate. Dacă frecvența schimbărilor de sortimentație este mare, pierderile de producție într-o singură lună se situează, numai la un agregat de laminare, la mii de tone.

De asemenea, prin tipizarea produselor s-a urmărit și s-a reușit **eliminarea unor sortotipodimensiuni al căror necesar centralizat la nivel de economie era redus,** dar pentru care s-au găsit posibilități de înlocuire cu alte profile de calitate similară și cu dimensiuni apropiate, încît să satisfacă cerințele beneficiarului. Eficiența economică a unor astfel de soluții s-a concretizat în eliminarea unor cheltuieli de investiții pentru achiziționarea unor utilaje și scule specifice. Bunăoară, pentru realizarea la laminorul de 650 mm de la Hunedoara a unui singur sortiment din gama dimensională superioară a profilelor mijlocii, seturile de cilindri, armăturile de ghidare și rolele pentru mașinile de îndreptare etc. costă circa 3 milioane lei. O asemenea investiție devine eficientă numai în cazul cînd cu setul respectiv de scule se realizează o producție de 20—25 mii tone laminate în cel mult 2—3 ani. Dar în condițiile unor solicitări anuale de 500—1 000 tone de asemenea profile (așa cum s-a constatat în mai multe cazuri), cheltuiala respectivă se recuperează într-o perioadă foarte lungă, respectiv în circa 20 de ani.

Tipizarea are, așa cum am arătat, multiple efecte pozitive și pentru **consumator.** Pe de o parte, ea **simplifică activitatea proiectanților,** care, urmărind din cataloage grupele de metal cu caracteristicile, lungimile și grosimile ce le posedă, pot ușor să le prevadă în documentațiile pe care le fac pentru diferite produse, avînd astfel posibilitatea ca, încă din această fază, să asigure un consum rațional de metal ; pe de altă parte, **tipizarea permite o mai reală aprovizionare tehnico-materială,** înlăturîndu-se riscul de a se stoca poziții de profile cu mișcare lentă etc. — stocări pasibile de penalizări care afectează eficiența unităților respective.

Sigur, acțiunea nu se desfășoară încă la cotele posibile. Sînt încă unele obstacole, mai ales în domeniul proiectării produselor la beneficiarii metalului. **Se concep și se proiectează încă produse cu sortimente de metal ce nu sînt tipizate ; apoi, în virtutea unei practici, unele întreprinderi solicită înainte de perioada de plan sortimente care, la nominalizarea producției, nu-și găsesc justificarea.** La fabricația de autoturisme, de pildă, se solicită un număr prea mare de sortotipodimensiuni de tablă subțire laminată la rece, respectiv de peste 200. Prin realizarea de formate destinate croirii combinate, numărul sortotipodimensiunilor ar putea scădea la circa 50, întreprinderile putîndu-se astfel încadra integral în dimensiunile tipizate. Ca urmare, s-ar simplifica operațiile de urmărire a produselor la producător și la beneficiar, crescînd, totodată, posibilitatea beneficiarului de a-și acoperi „elastic" necesarul de formate croite la dimensiunile pieselor pe fluxul propriu. Acest exemplu de croire combinată este valabil pentru toate întreprinderile care au producție de serie. Cîtă economie de metal s-ar putea realiza în acest mod, cît metal în plus, cu cheltuieli reduse, s-ar putea obține astfel de către furnizori ? Calculele atestă cu prisosință că o astfel de măsură, la nivelul economiei, s-ar concretiza în economii materiale de milioane de lei.

Însemnate economii de metal ar putea să aducă și **restrîngerea gamei încă largi de tipodimensiuni.** Prin lucrările efectuate în acest sens s-a avut în vedere stabilirea unor game raționale, care să asigure o producție și un consum în limite eficiente pentru fiecare sortotipodimensiune. Această practică este folosită, de altfel, în multe țări ca, de exemplu, Franța unde standardele prevăd game dimensionale împărțite în 3 categorii : A) dimensiuni pentru consum în limite eficiente ; B) dimensiuni care trebuie evitate, întrucît consumul este redus ; C) dimensiuni la care consumul este foarte mic și pe viitor vor fi eliminate, nemaifiind recomandată folosirea lor.

În acțiunea de tipizare din țara noastră, s-a adoptat, în general, o viziune similară, gamele de produse fiind, practic, comparabile cu dimensiunile de categoria A din normele franceze. Pentru anumite cazuri concrete, în tipizare au fost cuprinse și dimensiuni de categoria B și C care însă, temporar, pot fi livrate cu aprobarea M.I.M. Prin restrîngerea sortotipodimensiunilor beneficiarii sînt obligați, în unele cazuri, să apeleze la trepte superioare de produse tipizate, ceea ce determină un consum mai mare de metal. Această problemă a fost analizată de specialiști, găsindu-se diferite soluții rezonabile. În cazul respectiv, de pildă, beneficiarii au posibilitatea de a alege mărci de oțeluri superioare, care le permit să se aprovizioneze cu laminate mai ușoare. Costurile vor depăși însă, într-un procent nu prea mare, pe cele inițiale, dar prin economia de metal realizată, prin calitatea ridicată a produselor pe care le obțin, cheltuielile suplimentare sînt compensate pe deplin.

Prin tipizare — la adîncirea specializării

ÎN MOD CURENT, problemele specializării producției în industria metalurgică se rezolvă, în cea mai mare măsură, încă din faza de proiectare a întreprinderilor. Și totuși, așa cum dovedește practica, **prin acțiunea de tipizare a produselor s-au desprins noi posibilități de adîncire a specializării unităților.** Iată un caz concret : țevile pentru instalații care, anterior, se executau atît la Combinatul metalurgic Iași (în varianta sudată), cît și în București la întreprinderea „Republica" (în varianta fără sudură), se realizează în prezent, prin acțiunea de tipizare, la același nivel calitativ și cantitativ numai la întreprinderea din Iași în varianta sudată, cu efecte pozitive economice.

Cazul nu este singular. Am putea exemplifica adîncirea specializării producției, ca urmare a tipizării, prin mai buna ordonare a grupelor și familiilor de produse la nivelul centralelor industriale. Centrala industrială siderurgică Galați, prin unitățile sale (Combinatul siderurgic și întreprinderea „Laminorul" din Galați) concentrează în prezent fabricația grupelor și familiilor de produse plate laminate la cald ; Centrala industrială de prelucrări metalurgice București, prin unitățile sale componente (întreprinderile de țevi „Republica" din București, din Roman și Iași) s-a specializat pe producerea de țevi sudate, nesudate, precum și pe produse de sîrmă (întreprinderile din Buzău, Cîmpia Turzii etc.) ; Centrala industrială siderurgică Hunedoara concentrează producția de profile și laminate grele din oțeluri carbon de calitate și altele, fiind furnizor unic specializat în oțeluri pentru sape de foraj cu role, axe pentru locomotive, semifabricate pentru tuburi de foraj etc.

Concentrarea produselor pe grupe și familii, la care tipizarea își are aportul ei, creează, de asemenea, premisele stabilirii profilului și specializării **noilor capacități care se realizează în cadrul programului de dezvoltare a ramurii.** Desigur, toate opțiunile și deciziile ce se iau ca urmare a acțiunilor care au loc pe linia tipizării și specializării producției au la bază studii și cercetări ample, ele punînd în evidență atît posibilitatea de a spori și diversifica producția cu cheltuieli cît mai reduse, cît și aceea de a satisface cît mai bine solicitările cantitative și calitative ale economiei naționale. Acțiunea în sine nu este statică, ci ea se îmbogățește sau se modifică în funcție de progresul tehnic, de asimilarea de produse noi la beneficiar, de alți factori obiectivi impuși de cerințele dezvoltării economiei naționale.

Ținînd seama de stadiul atins pînă în prezent în privința tipizării și specializării producției, pentru a se ajunge la materializarea deplină a cercetărilor și studiilor întreprinse, la realizarea unui cît mai ridicat grad de gospodărire și valorificare a metalului, specialiștii în materie consideră necesar ca :

- **institutele de cercetări și proiectări să fie obligate prin sistemul de aprovizionare tehnico-materială să aplice integral prevederile de tipizare din nomenclatorul-catalog al metalului în toate proiectele de execuție atît pentru produsele noi, cît și în cazul modernizării produselor existente în fabricația curentă ;**
- **să se adapteze cît mai operativ proiectele și tehnologiile existente la nomenclatorul de produse metalurgice din cataloagele elaborate, astfel încît acțiunea pe ansamblu să se poată finaliza încă în acest an ;**
- **să se organizeze, prin sondaj, de către Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în industria construcțiilor de mașini și industria metalurgică — prin colective de specialiști din ministerele care au activitate de construcții de mașini și metalurgică — acțiuni de analiză și control asupra modului în care se aplică prevederile de tipizare ;**
- **să se admită producerea și folosirea de sortotipodimensiuni necuprinse în nomenclatorul-catalog completat numai pentru cazurile temeinic justificate tehnic și economic și cu avizul Ministerului Industriei Metalurgice prin Institutul de cercetări metalurgice.** În asemenea situații, de la caz la caz, se va pune problema ca beneficiarii să suporte cheltuielile necesitate de procurarea sculelor de laminate, sau cote corespunzătoare de suprapreț.

Colaborarea strînsă între furnizorii de materiale și beneficiarii lor în determinarea consumului optim, a calității și tipodimensiunilor de aprovizionare constituie o cale rațională de acțiune, un mijloc de ridicare a gradului de gospodărire și valorificare a materiilor prime, de creștere a eficienței economice și rentabilității fiecărei întreprinderi.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

D 646

1979 MAI 2 8

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Tendințe de adaptare la schimbările conjuncturale a contractelor de comerț internațional pe termen lung

Depășirea dificultăților de ordin financiar-valutar, fenomenele de criză cu care este confruntată economia capitalistă, cît și ponderea în creștere a țărilor în curs de dezvoltare în cadrul economiei mondiale, determină mutații în condițiile contractelor de comerț exterior. Acestea sînt chemate să răspundă prompt tuturor schimbărilor de conjunctură asigurînd în felul acesta stabilitatea și buna desfășurare a relațiilor comerciale.

Elementele obligatorii contractului extern (subiect, obiect, preț, condiții de livrare) sînt supuse unor determinări noi ce urmăresc fie rectificarea condițiilor contractului, fie înlocuirea sau simplificarea lor. Un exemplu tipic în acest sens îl constituie deosebita diversificare a clauzelor și măsurilor asiguratorii pentru consolidarea prețurilor (clauze de escaladare, clauze de rectificare etc.) în contractele externe. Fără a insista asupra acestor clauze care sînt pe cale de a căpăta statut de condiții obligatorii, sînt de amintit cîteva din modalitățile asiguratorii speciale care apar în contractele de comerț internațional pe termen lung. În funcție de scopul urmărit aceste modalități se pot clasifica în două mari categorii:

I. Modalități de restrîngere a obligațiilor prevăzute inițial în contractul pe termen lung.

II. Modalități de extindere a relațiilor comerciale din contractul inițial.

Dacă prima categorie reprezintă o reflectare pe plan contractual a situației de criză a economiei capitaliste — cea de a doua categorie răspunde necesității asigurării unei ponderi tot mai mari țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial.

I. Modalități de restringere a obligațiilor prevăzute inițial în contractul pe termen lung

Apărute în general ca o reacție de adaptare a importatorilor de materii prime din industriile prelucrătoare ale țărilor capitaliste dezvoltate, la criza acestor ramuri — condiționările de acest tip sînt tot mai des folosite devenind adevărate clauze contractuale. Între acestea sînt de amintit:

1. **Clauza de recesiune** — reprezintă o condiționare directă a cantităților dintr-un contract de import de încheierea unor contracte de export. După contractul cu care se condiționează această clauză cunoaște două variante:

a) **condiționarea de producția fabricilor prelucrătoare.** Conform acesteia importatorul își rezervă dreptul să negocieze cu furnizorul unele reduceri în livrări în funcție de scăderile înregistrate în producția ramurilor prelucrătoare a materiilor prime de import. Un exemplu în acest sens îl constituie contractele de export de cărbune cocsificabil american în Japonia. Aici corelarea se face între cantitățile de cărbune importat și producția de oțel a uzinelor siderurgice japoneze, prevăzîndu-se în mod expres: „cantitatea din contract va fi redusă cu maximum 15% dacă producția de oțel cunoaște scăderi în două trimestre consecutiv";

b) **condiționarea de importurile de la alți furnizori de materii prime.** În cazul în care importatorul dovedește că și alți furnizori ai săi, au acceptat reducerea în aceleași marje a cantităților contractate cu el, furnizorul în cauză este obligat să facă o reducere similară. Un exemplu edificator îl constituie: contractele unor furnizori australieni de minereu de fier care prevăd reducerea livrărilor pînă la 20% în timp de recesiune cu condiția ca importatorul să dovedească diminuarea cu același procent a cantității contractate din partea altor furnizori cu care are contracte.

Este de subliniat faptul că această ultimă variantă a clauzei de recesiune este considerată ca varianta cea mai slabă pentru importator, acesta neacceptînd-o decît în ultimă instanță și cu condiția ca în contractele cu alți furnizori aceștia să fie ținuți de clauze mai tari privind rectificarea cantității.

2. **Clauza de diminuare:** permite reducerea importurilor de materii prime în perioada cînd vînzările beneficiarului din industria prelucrătoare scad. Clauza este asemănătoare cu prima variantă a clauzei de recesiune cu deosebirea că aici condiționarea se face cu vînzările și nu cu producția întreprinderii prelucrătoare. Aceasta asigură importatorilor posibilitatea diminuării cantității contractate cu 5—10% prin simplu aviz prealabil dat exportatorului cu 6 luni înaintea termenului de livrare. Dovedindu-se nesatisfăcătoare prin marjele de reducere pe care le oferă ca modalitate de adaptare la situația cererii, această clauză tinde să fie tot mai mult înlocuită de o clauză simetrică.

3. **Clauza de majorare:** Deși în aparență vizează suplimentarea cantităților contractate, în realitate, la ora actuală este tot o modalitate de adaptare la diminuarea cererii.

Preîntîmpinarea situațiilor de criză a făcut ca importatorii să devină mai circumspecți în stabilirea nivelului cantităților contractate. În consecință acestea sînt mult reduse la noile contracte în comparație cu contractele încheiate în perioadele precedente. Importatorii își rezervă însă dreptul de contractare a unor cantități suplimentare la prețuri ce urmează a fi negociate ulterior.

În final este bine de amintit faptul că neluarea în considerare a unor astfel de modalități de reducere a obligațiilor contractuale poate duce la conflicte ce uneori depășesc cadrul contractual. Un exemplu în acest sens îl constituie cazul unor contracte încheiate de importatorii japonezi din industria rafinării zahărului. Refuzînd

să respecte contractele de import de zahăr australian au făcut necesară intervenția autorităților guvernamentale din cele două țări pentru reglementarea conflictului. Soluționarea a fost dată atît de reducerea voluntară a prețurilor din contract, concomitent cu extinderea contractului cu încă un an, cît și de evoluția yenului în raport cu dolarul.

II. Modalități de extindere a relațiilor comerciale din contractul pe termen lung inițial

Răspunzînd în general necesității de promovare și recunoaștere calitativă a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare aceste modalități se prezintă în principal sub următoarele forme :

1. **Asigurarea de noi piețe de desfacere pentru produsele importatorului din contractul principal.** În acest caz prin contractul inițial se prevede obligația exportatorului de a asigura noi piețe de desfacere pentru produsele existente în țara importatoare. Exemplul tipic îl constituie cazul unor contracte ale țărilor exportatoare de petrol cu o serie de firme vest-europene care au cîștigat licitații pentru proiecte de dezvoltare în aceste țări. În acest caz firmele în cauză au obligația găsirii de noi consumatori pentru petrolul (sau produsele petroliere) din țara beneficiară a proiectului de dezvoltare ; veniturile din vînzările către noii consumatori trebuind să acopere costul proiectului.

2. **Obținerea licenței de fabricație pentru un produs după realizarea unui anume volum de importuri din respectivul produs**

Această manieră de contractare tinde să fie acceptată în unanimitate de marile firme exportatoare de autocamioane (Daimler-Benz, Volvo, Ford etc.), reprezentînd totodată o tehnică de comercializare care asigură desfacerea a peste 50% din producția acestor firme. În acest caz contractul de vînzare internațională a unor loturi de camioane, prevede expres și cedarea licenței pentru producția respectivului tip de autocamioane după executarea tuturor obligațiilor din contract de către importator.

3. **Clauza de compensație :** Recunoașterea eficienței acestei forme de promovare a comerțului țărilor în curs de dezvoltare, are loc la ora actuală în mod implicit prin creșterea semnificativă a ponderii tranzacțiilor compensatorii în totalul tranzacțiilor comerciale internaționale. Această pondere este estimată la cca 40%.

Căile de realizare a acestei creșteri spectaculoase au constat în :

— extinderea ariei geografice a firmelor ce practică această formă de comerț. La ora actuală această arie cuprinde și zone ca Iranul, Africa de Nord, America de Sud ș.a. ;

— creșterea procentului pe care-l reprezintă volumul contrapartidei în totalul contractului, de la o medie de 20% la o medie de cca. 40% ;

— extinderea ariei produselor acceptate în contrapartidă de la produse folosite ca materii prime la produse de același gen cu cele din contractul de bază. Astfel spre exemplu grupul Cadbury Schweppes Ltd — din Marea Britanie cumpăra conserve de fructe și legume din Bulgaria în schimbul vînzării licenței de producere a băuturilor răcoritoare. Aproape jumătate din aceste conserve sînt folosite ca ingredient în cadrul producției de răcoritoare.

Toate aceste modalități de adaptare la schimbările conjuncturale în contractele de comerț internațional pe termen lung, reprezintă numai cîteva din largul evantai de posibilități create de practica tranzacțiilor comerciale internaționale pe termen lung. Ele reprezintă însă pe plan contractual încercări de depășire temporară a dificultăților create de existența fenomenelor de criză din economia capitalistă.

Florin POGONARU

În actualitate

Măsuri pentru îndeplinirea sarcinilor de export

Pentru urmărirea cu prioritate a îndeplinirii planului de export pe anul 1979, prin decret al Consiliului de Stat (nr. 153/1979) au fost stabilite recent o serie de măsuri privind realizarea fondului de marfă destinat exportului în unități specializate pentru producția de export. Producția destinată fondului de marfă pentru export, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, va fi urmărită cu prioritate în cadrul unităților specializate pentru producția de export, astfel încît să se realizeze calitatea de conformitate cu clauzele din contractele externe, respectarea termenelor de livrare, cantităților și sortimentelor contractate.

Pentru a se crea toate condițiile materiale și tehnice corespunzătoare introducerii în fabricație și executării în termen, la parametrii contractați, a produselor pentru export, ministerele economice și Ministerul Aprovizionării și Gospodăririi Fondurilor Fixe vor urmări ca aprovizionarea producției în întreprinderile specializate să se facă cu prioritate, integral și la timp ; aceleași obligații de respectare strictă a disciplinei contractuale revin și subfurnizorilor de componente pentru produsele de export ale întreprinderilor specializate.

Nomenclatorul unităților specializate pentru producția destinată exportului se elaborează anual pe baza propunerilor ministerelor economice, prezentate împreună cu propunerile de plan de export pentru anul următor și se aprobă de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Finanțelor și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Unitățile specializate pentru producția de export stabilesc liniile și secțiile de producție pentru export, încadrarea lor cu personalul corespunzător realizării sarcinilor contractuale, răspunzînd de punerea în fabricație, execuția și controlul de calitate pe flux tehnologic și final al producției de export ca și pentru organizarea colaborării cu subfurnizorii.

O sarcină ce revine deopotrivă unităților specializate, cît și organelor coordonatoare (ministere economice, centrale) se referă la organizarea activității de service, asistență tehnică și livrare de piese de schimb potrivit clauzelor exprese, stabilite în contractele externe.

În vederea respectării termenelor de livrare prevăzute în contracte, menținerii integrității și conservării calității mărfurilor expediate partenerilor externi, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor va asigura cu prioritate mijloacele de transport adecvate, pentru export.

Concomitent, pentru creșterea competitivității produselor românești pe piețele externe prin asimilarea în fabricație de produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, cu un grad ridicat de prelucrare, în concordanță cu cerințele pieței externe, care să asigure o rentabilitate sporită la export, s-au introdus prin Decretul nr. 145/1979 o serie de măsuri de stimulare prin beneficiu a producției de export. Noua reglementare prevede ca alături de celelalte drepturi legale prevăzute pentru realizarea și depășirea exportului, unităților economice care produc și livrează produse la export de înalt nivel tehnic, care valorifică superior materiile prime și energia încorporată, să li se asigure beneficii și rentabilități mai mari. Totodată personalul muncitor care participă la realizarea respectivelor produse pentru export beneficiază de stimulări suplimentare din beneficiul majorat.

I. G.

Drept și uzanțe internaționale

Reglementări privind marca de fabrică, de comerț și de servicii

În acțiunea de mobilizare a întreprinderilor pentru realizarea unor produse de calitate superioară, și de asigurarea desfacerii la intern și pe piețele externe un factor important îl constituie și marca de fabrică, adică semnul cu care sînt marcate produsele.

Marca de fabrică facilitează individualizarea și identificarea unui produs fabricat de o întreprindere de un produs similar al altei întreprinderi, împrejurare ce prezintă utilitate pentru cumpărători, arătîndu-le originea produselor, adică întreprinderea de unde provin și acordîndu-le totodată o garanție cu privire la calitatea lor. Dar marca de fabrică prezintă utilitate, în primul rînd, pentru întreprinderile producătoare, care, însoțind produsele cu o marcă cunoscută și bine reputată, le desfac cu mai multă ușurință, în special pe piețele externe ; totodată, ca urmare a introducerii mărcii pe piața internă și externă, întreprinderile sînt obligate să îmbunătățească continuu calitatea produselor, pentru a-și întări astfel reputația.

În literatura de specialitate funcțiile mărcilor de fabrică în economia contemporană a țărilor capitaliste este pe larg analizată, majoritatea autorilor grupîndu-le în trei categorii : **funcție de concurență, funcția de organizare a pieței, funcția de monopol.**

Plecînd de la legile obiective ale producției în economia socialistă planificată, marca de fabrică îndeplinește două mari funcții : **funcția de calitate și funcția de emulație a vînzărilor.**

Reglementări interne și internaționale

Pentru ca mărcile de fabrică să-și îndeplinească funcțiile — atît în economia capitalistă, cît și în cea socialistă — ele trebuie să fie proteguite împotriva contrafacerilor sau a concurenței neloiale printr-o riguroasă armătură juridică pe plan național și — pe măsura dezvoltării și diversificării schimburilor economice între parteneri din state diferite — pe plan internațional.

Acest proces de adoptare a unor norme de drept interne și internaționale menite să statueze regimul juridic al mărcilor de fabrică a început încă din a doua jumătate a secolului trecut, în prezent fiind domeniul care dispune în fiecare țară de **legislații naționale, iar pe plan internațional de norme uniforme de drept,** create prin convențiile multilaterale sau bilaterale încheiate sau la care au aderat ulterior statele interesate.

În țara noastră mărcile sînt reglementate prin Legea nr. 28 din 29 decembrie 1967 privind mărcile de fabrică, de comerț și de servicii, de H.C.M. nr. 77/1968 de aplicare a acestei legi.

Pe plan internațional mărcile de fabrică, de comerț și de servicii sînt reglementate de **Convenția Uniunii de la Paris** din 20 martie 1883, prima reglementare internațională pentru protecția proprietății industriale, care prin normele adoptate a dat naștere unui veritabil **drept unionist ;** această convenție a fost revizuită în repetate rînduri. În prezent, din Uniunea constituită prin Convenția de la Paris fac parte peste 80 de țări. România a aderat la Convenție prin Decretul nr. 427/1963, ratificînd forma revizuită în 1969 la Stockholm, prin Decretul nr. 1177/1969.

Aranjamentul de la Nisa din 15 iunie 1957 încheiat, ca și Aranjamentul de la Madrid, în cadrul Uniunii de la Paris, constituie o altă reglementare internațională care simplifică considerabil stabilirea noutății mărcilor ca urmare a clasificării produselor în 34 de grupe și a serviciilor în 8 grupe ; potrivit acestui aranjament noutatea unei mărci se cercetează numai în raport cu mărcile înregistrate pentru grupa din care fac parte produsele pentru care se inițiază înregistrarea unei noi mărci de fabrică, de comerț (sau de servicii).

Aranjamentul de la Madrid, din care fac parte 22 de țări, printre care și România, constituie un alt izvor de drept privind mărcile de fabrică, prin care este reglementată procedura simplificată de înregistrare internațională a mărcilor.

În cadrul țărilor membre C.A.E.R. a fost adoptat la Moscova, la data de 12 aprilie 1973, un acord privind protecția juridică a invențiilor, modelelor industriale, modelelor de utilizare și a mărcilor de fabrică realizate în cadrul colaborării economice și tehnico-științifice, acord ratificat de România, prin H.C.M. nr. 804/1973.

În lumina actelor normative arătate s-au statuat o serie de reguli care stau la baza alegerii, înregistrării și folosirii mărcilor de fabrică, de comerț și de servicii.

Definire — tipuri de mărci

Legea nr. 28/1967 privind mărcile de fabrică, de comerț și de servicii, prin art. 2, alin. 1, dă următoarea definiție : „Mărcile de fabrică, de comerț și de servicii sînt semne distinctive folosite de întreprinderi pentru a deosebi produsele, lucrările și serviciile lor de cele identice sau similare ale altor întreprinderi și pentru a stimula îmbunătățirea calității produselor, lucrărilor și serviciilor".

Definiția de mai sus conține toate elementele esențiale care dau, în ansamblul lor, noțiunea completă de marcă, printre care preponderență deosebită prezintă caracterul distinctiv. Datorită acestei trăsături proprii, orice marcă creează posibilitatea de a nominaliza, sau mai bine zis de a personifica, fiecare produs din cadrul unei grupe de produse similare, facilitînd astfel îndeplinirea funcțiilor economice pe care le are.

Menționăm că condiția obligatorie a caracterului distinctiv nu este impusă numai de legislația noastră, ci se regăsește și în celelalte legislații și, în special, ale țărilor care au aderat la Convenția de la Paris.

În literatura de specialitate, axată și pe practica jurisprudențială, se arată că prin caracterul distinctiv al mărcii se înțelege forma particulară, proprie, în care este prezentată o marcă și, prin aceasta, deosebindu-se de oricare altă marcă anterior înregistrată. Practica judiciară a statuat că **nu prezintă un caracter distinctiv** o marcă care se află în următoarele situații : cînd este **necesară** (deci cînd este impusă de natura ori de funcția produsului sau de legile și de caracterele vorbirii) ; b) cînd este **uzuală,** respectiv cînd, deși nu este necesară, a dobîndit o întrebuințare comună și generalizată pentru desemnarea produselor respective ; c) cînd este **descriptivă,** adică arată numai care este natura sau calitățile substanțiale ori destinația produsului.

Definiția dată mărcii de Legea nr. 28/1967 aduce o inovație față de legislația anterioară prin aceea că consacră trei tipuri de marcă : **de fabrică, de comerț și de servicii.** Într-adevăr, Legea română din 1879 proteguia numai primele două categorii de mărci, deosebirea dintre ele, potrivit acestei legi, putînd fi astfel conturată: **marca de fabrică** este semnul distinctiv adoptat de un producător — din sfera activității industriale, agricole, meșteșugărești sau de artizanat — pentru a deosebi produsele sale de alte produse similare, pe cînd **marca de comerț** este semnul distinctiv folosit de o întreprindere comercială, îndeosebi de marile magazine, pentru a arăta că anumite produse fabricate

de altă întreprindere sînt vîndute în unitățile lor comerciale.

Legislațiile moderne ca și legea noastră au introdus al treilea tip de marcă, respectiv **marca de servicii**, prin care se urmărește să se faciliteze deosebirea unor servicii (transport, publicitate, hoteliere, turism, spălătorie etc.), prestate de către o întreprindere, în raport cu alte întreprinderi cu obiect de activitate similar. Printre țările care au instituit prin legile interne această categorie de marcă — marca de servicii — se numără: Brazilia, Canada, Danemarca, Filipine, Iran, Italia, R.S.F. Iugoslavia, Maroc, Norvegia, Republica Arabă Unită, Statele Unite ale Americii, Suedia, R.P. Ungară, U.R.S.S.

Menționăm că Convenția internațională de la Paris, în forma sa actuală, a validat, alături de marca de fabrică și de comerț, și marca de servicii.

Redăm spre exemplificare cîteva mărci din cele trei tipuri instituționalizate prin legea română:

— întreprinderile industriale înregistrează mărci de fabrică, cum sînt: CAROM (care protejează cauciucul sintetic produs de întreprinderea de la Onești), DERO (detergenți), CLUJANA (încălțăminte), DOINA (instrumente muzicale) etc.;

— întreprinderile de comerț exterior și organizațiile comerciale interne înregistrează mărci de comerț: CONFEX (pentru export de confecții), ELECTRONUM (pentru aparatură electronică), PETROLEXPORT, ROMARTA etc.;

— întreprinderile prestatoare de servicii, potrivit legii române, înregistrează mărci de servicii dintre care amintim: TAROM, ADAS, PUBLICOM, ARTIS etc.

Prin Legea nr. 28/1967, art. 2, alin. 2 se face o clasificare a mărcilor după forma sub care pot fi constituite și anume: „Mărcile pot fi constituite din cuvinte, litere, cifre, reprezentări grafice, plane sau în relief, combinații ale acestor elemente, una sau mai multe culori, forma produsului sau ambalajului acestuia, prezentare sonoră sau alte asemenea elemente".

Din modul de formulare a textului citat rezultă că enumerarea nu este limitativă, la alegerea formei pe care urmează să o aibă viitoarea marcă fiind posibil să se recurgă și la alte modalități de realizare. Enumerarea permite însă o clasificare a mărcilor, din punctul de vedere al formei lor, în mărci: figurale, mărci verbale, mărci combinate, mărci sonore și mărci spațiale.

Art. 5 din Legea nr. 28/1967 prevede că „Întreprinderile producătoare din Republica Socialistă România sînt obligate să înregistreze și să folosească mărci de fabrică pentru toate produsele lor destinate consumului intern. Înregistrarea mărcilor de comerț de către întreprinderile de desfacere și a mărcilor de servicii de întreprinderile care execută lucrări sau prestează servicii, precum și folosirea de către acestea a mărcilor înregistrate, este facultativă."

Așadar, textul de mai sus consacră, în sistemul nostru legislativ, două categorii de mărci: obligatorii și facultative.

Legea nr. 28/1967, la art. 2, prevede că „mărcile sînt individuale în cazul cînd se folosesc de o singură întreprindere sau colective în cazul cînd se folsesc în comun de mai multe întreprinderi. Mărcile colective pot fi folosite numai de întreprinderile care îndeplinesc condițiile stabilite în regulamente aprobate de ministerele care au în subordinea lor acele întreprinderi ori de grupările colective care reprezintă interesele acelor întreprinderi".

Din textul citat rezultă că mărcile individuale se folosesc de o singură întreprindere, reprezentînd categoria mărcilor propriu-zise, care îndeplinesc toate funcțiile lor economice, făcînd obiectul principal al reglementărilor tuturor legislațiilor naționale. Mărcile colective — care nu pot fi dobîndite decît de o persoană juridică care reprezintă o colectivitate de unități productive și care, de regulă, nu desfășoară activități direct productive și comerciale — se folosesc de mai multe întreprinderi, după reguli prestabilite.

Finalul definiției date de Legea nr. 28/1967 ne prilejuiește să scoatem în evidență rolul mărcilor: sînt semne distinctive folosite de întreprinderi pentru **„a deosebi produsele, lucrările și serviciile lor de cele identice sau similare ale altor întreprinderi și pentru a stimula îmbunătățirea calității produselor, lucrărilor și serviciilor"**. Formularea precisă a rolului mărcilor dată de legiuitorul român constituie de fapt statuarea prin norme de drept a celor două funcții pe care le îndeplinesc mărcile alese de întreprinderi și legal înscrise — funcție de calitate și funcția de emulație a vînzărilor.

Modalități de folosire a mărcilor

Oricare ar fi forma de marcă aleasă și legal înscrisă, modul de folosire este direct influențat de natura produsului. Cu privire la acest aspect, în completarea Legii nr. 28/1967 se aduc importante precizări de ordin practic în H.C.M. nr. 77/1968 pe care considerăm util să le redăm:

Aplicarea sau atașarea mărcilor se va face, după caz, pe fiecare produs în parte, pe ambalaje, pe imprimatele prin care se oferă produsele, serviciile sau lucrările, precum și pe documentele care însoțesc produsele. Mărcile pot fi utilizate în orice mod potrivit, pe însigne, reclame, anunțuri, prospecte, cataloage, facturi și în genere pe orice documente ale titularului. Aplicarea sau atașarea mărcilor trebuie făcute în așa fel încît să împiedice înlăturarea acestora de pe produse, ambalaje, lucrări, documente și altele asemenea, în timpul circulației și, dacă este posibil, în timpul folosinței și să permită utilizarea produselor, lucrărilor și serviciilor (art. 40).

Pentru produsele complexe, aplicarea sau atașarea mărcilor se face de către întreprinderile la care se realizează produsele finite. Elementele sau subansamblele care pot face obiectul unei folosiri independente sau în ansamblul altor produse vor purta separat marca întreprinderii care le-a produs (art. 41).

Așadar, marca poate fi pusă în evidență prin diverse modalități, care au fost detaliat înscrise în Instrucțiunile date în aplicarea Hotărîrii menționate mai sus, la pct. 40—41, subliniindu-se faptul să etichetarea, gravarea, imprimarea etc. trebuie făcute de așa natură încît să asigure o perfectă vizibilitate a mărcii, menținerea și conservarea ei în timpul transportului, al expunerii spre vînzare și, dacă este posibil, pe tot timpul utilizării produsului. Aceleași Instrucțiuni fac precizarea să la produsele solide ale căror natură, formă sau dimensiune nu permit aplicarea sau atașarea mărcii, precum și în cazul produselor lichide sau gazoase, marca se aplică pe ambalaje, evident respectîndu-se aceleași condiții: vizibilitate bună și durată cel puțin pînă la comercializarea produselor respective.

Modul de folosire a mărcilor în relațiile cu partenerii externi este reglementat de art. 8 din Legea nr. 28/1967, care prevede că mărfurile care urmează a fi exportate se marchează cu mărcile ce se stabilesc de ministerele producătoare, cu acordul Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale. Rațiunea acestei prevederi constă în interesul ce există pentru folosirea celor mai reprezentative mărci, respectiv a acelora care sînt bine introduse pe o anumită piață, aceasta ținînd seama de rolul important pe care îl joacă mărcile în plasarea mărfurilor. Astfel, confecțiile românești sînt exportate sub marca de comerț „Confex". Această marcă, bucurîndu-se de o bună apreciere, este firesc ca ea să fie utilizată în continuare. La fel se pune problema cu privire și la alte mărci, care, de data aceasta, aparțin unor producători: „Electroputere", „Carom" etc.

Subliniem faptul că, în funcție de piața externă pe care urmează a se desface produsele exportate, alături de marca de fabrică legală — fie a întreprinderii de comerț exterior, fie a întreprinderii producătoare — pot să poarte una din prescripțiile: „Made in Romania", „Trade Mark", „Warenzeichen", „Marque deposée" sau semnul R, în interiorul unui cerc.

O ultimă problemă privind modul de folosire a mărcilor este aceea privind procedura de urmat în cazul cînd pentru aceleași produse sînt în-

scrise atît o marcă individuală, cît și una colectivă. Răspunsul ni-l dă art. 42 din H.C.M. nr. 77/1967 : „Dacă se aplică sau se atașează o marcă colectivă, marca individuală se poate aplica sau atașa alături de marca colectivă".

Aceeași soluție se preconizează și pentru ipoteza în care pentru anumite produse s-a acordat la marca de calitate, în sensul că se aplică atît această marcă, cît și aceea individuală (sau colectivă) de fabrică. De această marcă ne vom ocupa în numărul 21 al Suplimentului.

dr. Al. DETEȘAN

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Yenul japonez, francul elveţian şi marca vest-germnă

Începînd cu 1 noiembrie 1978 yenul japonez, francul elvețian și marca vest-germană au înregistrat scăderi semnificative față de dolarul S.U.A. Fără a lua în considerare fluctuațiile inevitabile de curs, tendința poate fi sintetizată astfel : dolarul a crescut cu circa 20% față de yenul japonez (de la 180 la 215-220 yeni) ; cu circa 18% față de francul elvețian (de la 1,45 la 1,70 franci) ; cu circa 10% față de marca vest-germană (de la 1,70 la 1,90 mărci). Cum pot fi interpretate aceste modificări de curs ?

1. Un prim aspect care trebuie clarificat este dacă modificările recente reprezintă creșterea cursului dolarului sau scăderea cursului mărcii, francului și yenului. Răspunsul nu este ușor de găsit deoarece fenomenele sînt nemijlocit legate : creșterea cursului dolarului se repercutează în scăderea cursului celorlalte valute. Calcularea „cursurilor efective", respectiv a evoluției unei monede față de un coș de monede, este metoda cea mai frecvent utilizată pentru a delimita o creștere de o scădere de curs. Mergînd pe această cale, rezultă că dolarul a înregistrat majorări nu numai față de cele trei monede menționate, ci în general, față de majoritatea monedelor occidentale, în medie ponderată cu 8—10% în perioada noiembrie 1978 — aprilie 1979. În consecință, în cazul raportului dolar-marcă vest-germană, modificările din ultimele luni reprezintă în exclusivitate creșterea cursului dolarului, pe cînd în cazul francului elvețian și yenului japonez modificările din ultimele luni reprezintă atît creșterea cursului dolarului cît și scăderea cursului yenului și francului.

2. Trebuie avut în vedere faptul că la 1 noiembrie 1978 cursul dolarului atinsese nivelurile cele mai scăzute înregistrate vreodată față de cele trei monede menționate. Deși este greu de spus care este nivelul minim la care poate ajunge cursul unei monede, majoritatea economiștilor au apreciat că în toamna anului trecut, ca urmare a presiunilor speculative, dolarul scăzuse cu mult sub orice limită explicabilă economic. În aceste condiții, majorarea cursului dolarului din ultimele luni trebuie înțeleasă nu atît ca o creștere propriu-zisă, ci ca o revenire la niveluri mai acceptabile.

În același mod, „scăderea" cursului yenului, francului, mărcii trebuie înțelese ca o revenire a raporturilor de curs la niveluri mai rezonabile. Chiar la nivelurile prezente, de 1,90 mărci pentru un dolar, cu 100 dolari cumperi mai mult în S.U.A. decît cu 190 mărci în R. F. Germania ; paritatea puterii de cumpărare fiind încă, în favoarea dolarului.

3. O serie de factori au acționat, în ultimele luni, în direcția redresării dolarului și scăderii relative a cursului yenului, francului și mărcii :

— programul de măsuri luat de Administrația S.U.A. la 1 noiembrie 1978 a readus încrederea în moneda americană și a eliberat dolarul de presiunile speculative „à la baisse" ;

— conform calculelor făcute de experții F.M.I., în timpul celor 18 luni de scădere aproape continuă a cursului dolarului (aprilie 1977 — noiembrie 1978) corporațiile multinaționale, băncile și speculatorii particulari au acumulat, sub formă de datorii pe termen scurt, cca 50 miliarde dolari, sperînd să le plătească ulterior cu dolari mai ieftini, adică la un curs mai scăzut ; măsurile de sprijinire a dolarului luate de autoritățile americane au surprins cercurile respective, și ele s-au grăbit să cumpere dolari pentru onorarea datoriilor menționate, sporind substanțial cererea pentru moneda americană și accentuînd majorările de curs ;

— deși inflația în S.U.A. s-a agravat în ultimele luni, rata inflației s-a accentuat considerabil în R. F. Germania, Elveția și într-o anumită măsură și în Japonia ; aceste trei țări beneficiază în mai mică măsură de avantajul unei rate comparativ scăzute a inflației, cu atît mai mult cu cît intervențiile masive pe piețele valutare, făcute de autoritățile vest-germane, elvețiene și nipone în sprijinul dolarului în perioada precedentă, au determinat o creștere rapidă a masei monetare cu consecințele negative pe care aceasta le are, în perspectivă, asupra inflației ;

— în condițiile unei îngustări relative a diferențelor inflaționiste dintre S.U.A., pe de o parte, factorul de influență care a trecut pe primul loc este nivelul comparativ al dobînzilor; în acest sens, rata dobînzilor pe piața monetară americană este mult mai înaltă decît în celelalte trei țări, ceea ce atrage fondurile disponibile spre activele în dolari ;

— perspectiva unei recesiuni în S.U.A. în partea a doua a anului favorizează pe termen scurt dolarul, deoarece aceasta ar însemna reducerea deficitului comercial și atenuarea presiunilor inflaționiste în economia americană ;

— majorarea prețului țițeiului în ultimele luni a favorizat dolarul în două direcții : psihologic se apreciază că această majorare afectează în mai mare măsură Japonia, Elveția și R.F. Germania, țări care importă tot țițeiul de care au nevoie, decît S.U.A. care importă numai ½ din necesar ; în domeniul cererii efective, este cunoscut că plățile petroliere sînt efectuate în dolari și în consecință majorarea volumului acestor plăți a sporit cererea pentru moneda americană.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

noţiuni, termeni, operaţiuni

Analiza scalară a pieței

Identificarea posibilităților de vînzare a produselor întreprinderii pe piața externă, de preferință pe termen lung, deși pare la prima vedere o chestiune simplă se dovedește a fi practic deosebit de complexă. Și nu în primul rînd sub aspect metodologic, ci datorită faptului că în mod concomitent orice plată potențială neacoperită este vizată astăzi de multe firme concurente.

Pentru a defini poziția proprie a întreprinderii (produsului ce urmează a fi lansat) pe diferitele piețe potențiale sub aspectul : posibilităților de penetrare, al eforturilor de marketing necesare, al nivelului tehnic și sistemului de distribuție necesare se poate utiliza un procedeu de evaluare a piețelor, bazat pe analiza scalară a elementelor constituiente ale sistemului pieței, desfășurată după următoarea schemă :

1. Dinamica vînzărilor

1.1. Trendul vînzărilor în expresie valorică (valoarea caracteristicii = 3)

— piaţă în declin (—2)
— piaţă statică (—1)
— creşte în ritmul creşterii demografice (0)
— creşte mai repede decît creşterea demografică (+1)
— creşte mult mai repede decît creşterea demografică (+2)

1.2. Trendul vînzărilor în expresie fizică (valoarea caracteristicii = 4)
— declinul volumului vînzărilor (—2)
— volumul vînzărilor invariabil (—1)
— creşte în ritmul creşterii demografice (0)
— creşte mai repede decît creşterea demografică (+1)
— creşte mult mai repede decît creşterea demografică (+2)

1.3. Previziuni pe termen lung (valoarea caracteristicii = 6)
— declinul pieţei aproape sigur (—2)
— declin probabil (—1)
— piaţă probabil statică (0)
— creşterea probabilă a vînzărilor (+1)
— creşterea aproape sigură a vîzărilor (+2)

2. Dimensiunile pieţei

2.1. Capacitatea pieţei la z[illegible] preţuri cu amănuntul (valoarea caracteristicii = 3)
— sub 5 milioane $ (—2)
— între 5—10 milioane $ (—1)
— între 11—20 milioane $ (0)
— între 21—40 milioane $ (+1)
— peste 40 milioane $ (+2)

2.2. Tipologia consumului după venituri şi profesiune (valoarea caracteristicii = 1)
— consumul unor segmente netipice (—2)
— consumul cu unele segmente netipice (—1)
— consum tipic (0)
— consum nediferenţiat (+1)
— consum nediferenţiat cu elemente tipice (+2)

2.3. Tipologia consumatorilor după vîrstă (valoarea caracteristicii = 2)
— concentrată pe persoane în vîrstă (—2)
— tipuri în majoritate vîrstnici (—1)
— mică diferenţiere după vîrstă (0)
— tipuri în majoritate tineri (+1)
— concentrată pe persoane tinere (+2)

2.4. Distribuţia spaţială a cererii (valoarea caracteristicii = 1)
— concentrată în 1—2 regiuni (—2)
— mari diferenţieri regionale (—1)
— interes naţional, dar model de consum depăşit (0)
— interes naţional, uniform (+1)
— interes naţional, după modelul de consum în dezvoltare (+2)

3. Influenţa evoluţiei conjuncturale

3.1. Factorii economici (valoarea caracteristicii = 5)
— f. sensibilă la condiţiile economice (—2)
— sensibilitate medie (—1)
— oarecare sensibilitate (0)
— stabilitate medie (+1)
— cerere susţinută continuă (+2)

3.2. Sezonalitate (valoarea caracteristicii = 3)
— vînzările concentrate într-o lună a anului (—2)
— sezonalitate puternică în o parte a anului (—1)
— două vîrfuri în cursul anului (0)
— influenţă sezonieră (+1)
— fără variaţii sezoniere (+2)

4. Concurenţa

4.1. Introducerea mărcilor (valoarea caracteristicii = 3)
— piaţa dominată de 2—3 mărci importante (—2)
— o singură marcă de fabrică dominantă (—1)
— piaţa fragmentată între diferite mărci (0)
— 2—3 mărci de fabrică în lansare (+1)
— piaţă primară evoluînd către mărci (+2)

4.2. **Firme pe piaţă** (valoarea caracteristicii = 5)
— 3 sau mai multe firme prezente cu campanii de marketing (—2)
— piaţa divizată între 2 firme care desfăşoară campanii de marketing (—1)
— o singură firmă pe piaţă (0)
— piaţa divizată între 2—3 firme nesofisticate (+1)
— între multe firme nesofisticate (+2)

4.3. Eforturi de marketing pe unitate de produs (valoarea caracteristicii = 3)
— cheltuieli, foarte mari (—2)
— cheltuieli mari (—1)
— cheltuieli medii pentru bunuri de consum (0)
— cheltuieli mici (+1)
— cheltuieli foarte mici (+2)

4.4. Diferenţierea produsului (valoarea caracteristicii = 5)
— mici avantaje din diferenţierea produsului (—2)
— avantaje nesigure din diferenţierea produsului (—1)
— unele avantaje prin adaptarea produsului (0)
— avantaje din diferenţierea substanţială a produsului (+1)
— mari avantaje din diferenţierea substanţială a produsului (+2)

5. Imaginea

5.1. Imaginea de firmă (valoarea caracteristicii = 2)
— imaginea de firmă se estompează (—2)
— idem inconsistentă (—1)
— idem nu efectuează diferenţieri (0)
— idem este recunoscută (+1)
— idem puternică (+2)

5.2. Imaginea de marcă (valoarea caracteristicii = 4)
— nu se pot utiliza mărci de fabrică (—2)
— inoportună utilizarea mărcilor (—1
— posibilă utilizarea mărcilor (0)

Caracteristicile pieţei	Valoare maximă	Pieţele potenţiale A	B	C	D	E	F	G	H
1. Dinamica vînzărilor									
1.1. Trendul vînzărilor (valoric)	6	6	0	-6	3	3	0	-3	0
1.2. Trendul vînzărilor (fizic)	8	4	-4	-8	0	4	0	-4	-4
1.3. Previziuni	12	0	0	-6	0	12	0	-6	0
2. Dimensiunile pieţei									
2.1. Capacitatea pieţei la zi	6	0	6	3	0	0	6	3	-3
2.2. Tipologia consumului	2	1	1	1	-1	2	1	1	0
2.3. Tipologia consumatorilor	4	0	0	0	2	2	0	-2	0
2.4. Distribuţia spaţială a cererii	2	1	1	1	0	2	-1	0	1
3. Influenţa evoluţiei conjuncturale									
3.1. Factorii economici	1o	5	5	0	-5	1o	-5	5	0
3.2. Sezonalitate	6	-3	0	0	3	3	6	0	3
4. Concurenţa									
4.1. Introducerea mărcilor	6	6	0	3	-6	3	0	3	0
4.2. Firme pe piaţă	1o	1o	5	5	-1o	5	5	5	5
4.3. Eforturi de marketing/pds.	6	3	0	0	-6	3	0	0	3
4.4. Diferenţierea produsului	1o	5	0	5	0	5	0	-5	0
5. Imaginea									
5.1. Imaginea de firmă	4	0	2	0	2	-2	2	0	4
5.2. Imaginea de marcă	8	0	0	4	4	0	0	0	8
6. Producţia									
6.1. Tehnologia	1o	5	0	-5	-5	-5	0	0	5
6.2. Aprovizionarea producţiei	6	0	3	0	-3	0	0	3	3
7. Distribuţia									
7.1. Reţeaua de vînzare	12	6	0	6	-6	6	0	0	0
7.2. Acoperirea cererii potenţiale	1o	5	0	5	0	-5	0	0	1o
Total	138	54	19	8	-28	48	14	0	35

— sensibilă la mărci de fabrică (+1)
— marca poate aduce un aport important (+2)

6. Producția

6.1. Tehnologia (valoarea caracteristicii = 5)
— complet diferită și nefamiliară întreprinderii (—2)
— diferită și nefamiliară întreprinderii (—1)
— diferită, dar cunoscută (0)
— tehnologie similară (+1)
— tehnologie similară, capacități disponibile (+2)

6.2. Aprovizionarea producției (valoarea caracteristicii = 3)
— mari dezavantaje comparativ cu concurența (—2)
— unele dezavantaje (—1)
— aceleași condiții ca concurența (0)
— avantaje competitive (+1)
— puternice avantaje în aprovizionare (+2)

7. Distribuția

7.1. Tehnica de vînzare (valoarea caracteristicii = 6)
— rețeaua actuală complet inutilizabilă (—2)
— rețeaua actuală necompetitivă (—1)
— rețea identică cu concurența (0)
— avantaje competitive (+1)
— importante avantaje și capacitate disponibilă (+2)

7.2. Acoperirea cererii potențiale (valoarea caracteristicii = 5)
— segmente ale cererii complet diferite de cele acoperite în prezent (—2)
— implică mari investiții în rețea (—1)
— implică unele investiții (0)
— implică mici cheltuieli (+1)
— cererea complet acoperită prin actuala rețea (+2)

Datele din tabel s-au obținut prin înmulțirea cotei scalare a caracteristicii (—2, —1, 0, +1, +2), corespunzătoare oportunităților pe care firma exportatoare le deține pe piețele analizate (A, B, C, D, E, F, G, H) cu valoarea caracteristicii respective (coeficientului de ponderare specific, desemnînd importanța caracteristicii în ansamblul procesului de luare a deciziei de alegere a piețelor potențiale).

Fiecare piață în parte poate fi analizată atît în raport cu valorile maxime obținute pe caracteristici, cît și după totalul punctajului.

Trebuie remarcată importanța pe care o are buna alegere a coeficienților de ponderare, astfel încît ei să reflecte particularitățile marketingului de export pentru produsul analizat. În exemplul luat coeficienții de ponderare reflectă importanța specifică a factorilor de marketing pentru un bun de consum. Desigur că atunci cînd se analizează pietele potențiale pentru un bun de investiții importanța specifică a factorilor de marketing va cunoaște o altă structură, cu alți coeficienți de ponderare.

Diferențele de punctaj între piețe pot fi interpretate în următoarea manieră :

Piața A — se caracterizează printr-un trend susținut al vînzărilor în trecut, condiții competitive favorabile exportatorului și facilități de dezvoltare a unei rețele de distribuție adecvate. În același timp trebuie observată lipsa unor perspective prea clare pe termen lung. Totuși punctajul (54) o indică ca piață ce oferă oportunități maxime.

Piața E : Spre deosebire de piața A, pe această piață se conturează perspective de evoluție favorabilă a vînzărilor pe termen lung, însă strcutura cererii va fi diferită de tehnologiile actuale de producție și de sistemul actual de distribuție al exportatorului.

Piața H : Cea de a treia piață, ca oportunități suferă în ceea ce privește perspectiva pe termen lung, și nici în trecut trendul nu a fost mai pozitiv. Punctajul obținut (35) se explică prin faptul că resursele productive de care dispune sînt adecvate structurii cererii și de asemenea beneficiază de o imagine de firmă și de marcă de prestigiu.

Esențial în utilizarea analizei scalare este faptul că permite eliminarea de la bun început a piețelor inoportune de tipul D și G și eșalonarea în timp în cadrul programelor de marketing a concentrării eforturilor de marketing spre una sau alta din piețe. Spre exemplu, piața H prezintă interes pentru alocarea de eforturi de marketing relativ modeste, dar imediate ; piața A, de asemenea, prezintă oportunități pe termen scurt ; piața E, însă nu poate fi inclusă decît într-un program pe termen lung.

Corelarea acestor oportunități de pe piețele externe cu politica de cercetare-dezvoltare a exportatorului poate conduce la creșterea eficienței pe toate componentele relației producție-piață.

Dr. Ioan GEORGESCU

Fișier

Comisia Trilaterală

Înființată în 1973 din inițiativa lui David Rockefeller (președintele băncii „Chase Manhattan") și cu contribuția lui Zbigniew Brzezinski (fost profesor la Universitatea Columbia, în prezent consilier al președintelui S.U.A. pentru problemele securității naționale), Comisia Trilaterală este un organism neguvernamental care reunește reprezentanți ai cercurilor politice, economice și științifice din S.U.A., Japonia și Europa occidentală. Cu ocazia reuniunilor Comisiei sînt abordate probleme economice și politice internaționale și se elaborează sugestii pentru rezolvarea acestora. Datorită personalităților pe care le reunește Comisia (la ultima reuniune au participat circa 150 reprezentanți, între care Henry Kissinger, fost secretar de stat al S.U.A. și Otto Lambsdorf, ministrul economiei al R.F. Germania), dezbaterile care au loc în acest cadru exercită o influență importantă asupra cercurilor guvernamentale americane, japoneze și vest-europene, precum și asupra unor organizații și organisme internaționale ; astfel, se apreciază că peste 14 documente elaborate în cadrul Comisiei Trilaterale au fost utilizate de acestea pentru fundamentarea politicilor și orientărilor lor economice.

Recent a avut loc la Tokio cea de-a X-a reuniune a Comisiei Trilaterale, în cadrul căreia participanții au abordat o serie de probleme importante, de stringentă actualitate pentru relațiile valutar-financiare și comerciale internaționale.

1. În contextul persistenței unor discrepanțe notabile între situațiile plăților externe ale principalelor țări capitaliste dezvoltate (vezi tabelul de mai jos), un loc central pe agenda reuniunii l-a ocupat gravul pericol pe care îl reprezintă dezechilibrele balanțelor de plăți pentru sistemul valutar-financiar internațional.

SOLDUL BALANȚELOR COMERCIALE ȘI AL BALANȚELOR DE PLĂȚI CURENTE ALE PRINCIPALELOR ȚĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE ÎN ANUL 1978

— în milioane dolari —

Țara	Soldul balanței comerciale	Soldul balanței de plăți curente
— S.U.A.	—28.450*	—16.000
— Japonia	18.300*	16.600
— R. F. Germania	20.173	8.069
— Franța	583	4.000
— Marea Britanie	—2.122	500
— Italia	—410	6.200

* Formula F.M.I. (exporturi f.o.b. — importuri f.o.b.).

Astfel, raportul intitulat **„Dezechilibre majore în plățile externe și stabilitatea financiară internațională"** pune în evidență faptul că deficitele cronice ale balanței de plăți externe a S.U.A., paralel cu excedentele importante și permanente înregistrate în plățile cu străinătatea de către alte țări occidentale — în special R.F. Germania și Japonia — erodează din

ce în ce mai mult stabilitatea sistemului valutar-financiar internațional.

Într-adevăr, acuitatea dificultăților generate de deficitul deosebit de înalt al plăților externe ale S.U.A. este evidentă dacă se are în vedere rolul încă preponderent pe care îl joacă dolarul american ca monedă de rezervă, precum și ca valută utilizată în tranzacțiile comerciale și financiare internaționale (în ciuda utilizării din ce în ce mai frecvente a altor monede în aceste scopuri). Astfel, deficitele importante ale balanței de plăți americane antrenează o lărgire a lichidității internaționale prin constituirea de noi depozite de dolari în străinătate, precum și o tendință de accentuare a diversificării rezervelor valutare ale statelor din dolari în alte „monede-forte" ; de asemenea, aceste deficite generează perturbări sensibile pe piețele valutare internaționale și favorizează speculațiile valutare. Toate aceste elemente nu fac altceva decît să majoreze riscurile de instabilitate pe plan financiar internațional.

Paralel cu deficitele înregistrate de S.U.A., surplusurile marcate de alte țări occidentale în balanțele lor de plăți externe joacă, de asemenea, un rol destabilizator în relațiile valutar-financiare internaționale.

Pentru diminuarea șanselor de recurgere la una din variantele cele mai la îndemînă pe termen scurt (însă cu implicații globale negative pe termen lung) de rezolvare a acestei situații — introducerea de noi restricții în comerțul și plățile internaționale —, raportul citat propune 5 direcții principale în care țările industrializate trebuie să acționeze pentru atenuarea dificultăților impuse de dezechilibrele majore existente pe planul plăților externe :

a) depunerea de eforturi sporite de către S.U.A. pentru stabilizarea cursului de schimb al dolarului față de celelalte monede occidentale, paralel cu o mai mare concertare între pieţele valutare din Europa occidentală, Japonia și S.U.A. ;

b) întreprinderea unor măsuri eficace de reducere a ratei inflației în S.U.A., paralel cu depunerea unor eforturi susținute de către țările cu excedente ale balanțelor de plăți externe (în special Japonia și R. F. Germania) în vederea accelerării creșterii economice pe baze care să nu ducă la o recrudescență a spiralei inflaționiste în țările respective ;

c) sporirea asistenței oficiale pentru dezvoltare și majorarea investițiilor externe de capital de către țările cu surplusuri ale balanțelor de plăți externe ; practicarea unor dobînzi mai flexibile și liberalizarea pieţelor financiare în Japonia ;

d) restructurarea accelerată a industriei, paralel cu liberalizarea importurilor, în vederea adîncirii diviziunii orizontale a muncii între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare ;

e) încurajarea investițiilor pe plan intern, atît în țările cu excedente, cît și în cele cu deficite ale balanțelor de plăți.

Se speră că aplicarea concertată a acestor măsuri ar putea conduce la o atenuare a tensiunilor generate de dificultățile întîmpinate de țările industrializate pe planul plăților lor externe și, în cele din urmă, la reducerea climatului de nesiguranță care caracterizează relațiile valutar-financiare internaționale.

2. Un alt grup de probleme care a făcut obiectul dezbaterilor în cadrul recentei reuniuni a Comisiei Trilaterale — și care a evidențiat, o dată în plus, disparitățile structurale existente între economiile naționale ale țărilor industrializate — a fost cel referitor la restructurarea industrială în țările respective.

Raportul prezentat — intitulat **„Politica industrială și economia internațională"** — a pus în evidență necesitatea ca țările occidentale să adopte măsuri ferme în vederea înlăturării „maladiei" generale de care suferă economiile lor, „maladie" care se manifestă prin ritmurile înalte ale inflației și șomajului, precum și printr-o structură necorespuzătoare a industriei. Într-adevăr, recunoașterea divergențelor adînci existente între politicile industriale naționale nu este suficientă, ci este necesar ca, pornind de la aceasta, să se elaboreze măsuri care să ducă la întărirea diferitelor sectoare ale industriei, la facilitarea transformărilor structurale ale economiilor.

Dezbaterile din cadrul Comisiei au subliniat faptul că rezolvarea problemelor structurale nu trebuie să se facă pe seama unor sacrificii impuse celorlalte țări partenere, escaladarea protecționismului neconstituind o soluționare a dificultăților, ci aplicarea unor poveri suplimentare asupra comerțului internațional, cu efecte „de „bumerang" inclusiv asupra economiilor țărilor occidentale.

În vederea coordonării eforturilor pentru restructurarea industrială, în cadrul Comisiei Trilaterale s-a avansat propunerea creării unui organism specializat, care să funcționeze conform principiilor de bază ale O.C.D.E. și care să sprijine guvernele în scopul elaborării unor strategii industriale globale. Pe lîngă țările membre ale O.C.D.E., în acest organism ar putea intra ca membri și unele țări în curs de dezvoltare care înregistrează ritmuri rapide de industrializare.

După cum se observă, cea de-a X-a reuniune a Comisiei Trilaterale a abordat o serie de probleme acute ale economiilor occidentale, cu largi implicații asupra relațiilor valutar-financiare și comerciale internaționale.

Sugestiile formulate în cadrul lucrărilor constituie, fără îndoială, puncte de reflecție pentru autoritățile țărilor reprezentate în Comisie. Nu este însă mai puțin adevărat că ideile formulate în cadrul unui astfel de „club închis" cum este Comisia Trilaterală nu pot fi urmate de rezultate concrete pe linia îmbunătățirii relațiilor valutar-financiare și comerciale internaționale, decît în măsura în care ele sînt discutate cu participarea largă și activă a tuturor țărilor lumii, și a tuturor problemelor pe care le ridică restructurarea relațiilor economice dintre state, edificarea unei noi ordini economice internaționale.

Adrian CONSTANTINESCU
I.E.M.

Societăți de comerț internațional

Tot mai multe firme franceze producătoare pentru export recurg, pentru a pătrunde pe noi piețe, la serviciile societăților de comerț internațional (SCI), reunite în Camera societăților de comerț internațional (Syncibe), cu sediul în Paris. Avînd birouri de reprezentare în țările sau zonele vizate, acestea mențin un contact permanent cu importatorii potențiali, organizează acțiuni de promovare și tehnico-comerciale (întîlniri de afaceri, expoziții și demonstrații de produse, participarea la tîrguri, conferințe, negocierea și redactarea de contracte pentru care li s-a încredințat mandat etc.). Exportatorii încheie cu SCI contracte pe termen mai lung (cel puțin 3 ani), care pot fi reziliate dacă părțile nu realizează avantajul scontat ; plata serviciilor se face pe bază de comision, care se varsă pentru contractele de livrare încheiate.

În afara acestui rol de consultanță, SCI îl au și pe acela de întreprinderi de comercializare. Astfel, cînd partenerul străin dorește să-și procure printr-un singur contract materiale diferite de la diverși producători, SCI se ocupă de cumpărarea și centralizarea lor. Cînd clientul exportator dorește să fie plătit imediat, iar importatorul solicită un credit, SCI ia acest credit în sarcina sa și cumpără marfa de la exportator. De asemenea, în cazul plăților în compensare, SCI cumpără produsele oferite de contrapartidă de către importator și le revinde (cu un comision de 1%).

Comisioanele percepute de către SCI diferă în funcție de categoria produselor și sînt invers proporționale cu valoarea contractului încheiat. Ele reprezintă, de pildă, între 0,25 și 5% pentru produse siderurgice, 5—10% pentru armături și piese separate, 1—10% pentru produse chimice, 1—12% pentru echipamente tehnologice etc.

Redactor coordonator
dr. Ioan GEORGESCU

organizare

Conceptul de administrare directă

Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare adoptată la Plenaro din 22—23 martie 1973 ridică la noi valențe sarcina care revine în actuala etapă fiecărui colectiv de muncă de a asigura „gospodărirea cu maximum de eficiență a părții din avuția națională ce i s-a încredințat spre administrare în vederea dezvoltării mai puternice a forțelor de producție și a creșterii pe această bază a nivelului de trai, de civilizație a întregului popor".

Este bine cunoscut că statul, în dubla lui calitate de titular al puterii și suveranității de stat precum și de titular al dreptului de proprietate asupra bunurilor ce constituie fondul unitar al proprietății socialiste de stat, este organizatorul și gestionarul unic al acestui fond. Ca reprezentant al întregului popor, statul socialist asigură dezvoltarea unitară, indivizibilă și coordonată a avuției obștești, proces în care oamenii muncii își manifestă calitatea de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii lor. Întrunirea în aceeași persoană a acestor calități, cucerire fundamentală a revoluției noastre socialiste, nu ar fi posibilă decît pe această bază, adică pe baza proprietății socialiste de stat.

Statul nu-și administrează direct și nemijlocit bunurile care-i aparțin — dealtfel el nici nu participă direct și nemijlocit în raporturi de drept civil — ci le încredințează spre administrare rețelelor de organizații socialiste pe care le-a creat și le-a înzestrat cu personalitate juridică și deci și cu independență patrimonială. S-a creat astfel, pentru fiecare organizație socialistă de stat, un drept real principal de tip nou, dreptul de administrare directă a acelei părți din proprietatea socialistă de stat cu care a fost înzestrată pentru a-și duce la bun sfîrșit scopul în virtutea căruia organizația respectivă a fost înființată. Înzestrarea întreprinderilor cu aceste bunuri are loc prin mijlocirea actelor administrative, statul stabilind cu întreprinderile sale raporturi juridice de drept administrativ care, se știe, sînt raporturi de subordonare ierarhică și nu de egalitate ca cele de drept civil. Actele administrative de această natură nu reprezintă acte translative de proprietate și, ca atare, statul repartizîndu-și bunurile nu le înstrăinează, el rămînînd în continuare unic titular al dreptului de proprietate asupra lor. Astfel, statul își păstrează prerogativa de a exercita conducerea centralizată a fondului unitar al proprietății socialiste de stat. Formele de manifestare a acestei prerogative le constituie dispozițiile pe care organele de stat competente le emit în sarcina organizațiilor socialiste în legătură cu repartizarea, folosirea și dezvoltarea bunurilor, părți din fondul unic al proprietății socialiste de stat încredințate. Astfel stînd lucrurile, statul dispune în deplină libertate de bunurile sale, le poate redistribui atunci cînd nevoia o cere iar organizația socialistă e obligată să execute actul administrativ de dispoziție, dreptul de administrare directă nefiind opozabil statului. În acest fel proprietatea socialistă de stat este repartizată în unități autonome fără ca dezmembrarea proprietății să aibă loc prin separarea patrimoniului fiecărei organizații socialiste, proprietatea socialistă de stat rămînînd un drept neștirbit, exclusiv al statului, drept prin natura sa inalienabil, imprescriptibil și nedezmembrabil.

Dreptul de administrare directă nu este opozabil statului. El este însă opozabil tuturor celorlalți participanți în raporturile patrimoniale în virtutea faptului că au personalitate juridică. În acest fel actul de drept administrativ dă naștere nu numai la raporturi administrative de subordonare, ci și la raporturi civile între organizațiile socialiste de stat.

Actuala legislație prevede norme precise prin care statul constituie dreptul de administrare directă în favoarea organizațiilor socialiste pe care le-a creat. Printre acestea amintim în primul rînd Decretul nr. 409/1955 referitor la reglementarea transmiterii bunurilor proprietate de stat, unele dispoziții cuprinse în Legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, în Legea finanțelor, în Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat ș.a.

Întreprinderea nu poate înstrăina, ipoteca sau gaja bunurile proprietate socialistă cu care a fost înzestrată, acestea neputînd fi urmărite sub nici un titlu și pe nici o cale. Ea are, în limitele legii, dreptul de a le **poseda, folosi** și într-o oarecare măsură de a **dispune** de aceste bunuri, drepturi pe care nu le poate exercita decît în măsura în care îi sînt necesare în îndeplinirea scopului pentru care a fost creată.

În ceea ce privește dreptul de dispoziție — al treilea atribut ce formează conținutul juridic al drepturilor patrimoniale — există o diferență de întindere între dreptul de proprietate socialistă de stat și cel de administrare directă. Astfel, în cadrul dreptului de proprietate socialistă de stat atributul de dispoziție este nelimitat și se exprimă prin dreptul de a hotărî atît asupra substanței materiale a obiectului acestui drept cît și a celei juridice ; în cadrul dreptului de administrare directă, atributul de dispoziție este subordonat, și se exprimă prin aceea că întreprinderea decide asupra existenței materiale a bunurilor primite în administrare directă, în limitele legii și în măsura în care îi sînt trebuincioase pentru a-și desfășura propria activitate.

Rezumîndu-ne în a sintetiza în cele de mai sus noțiunea de administrare directă, urmează ca în numerele următoare să prezentăm componentele, pe elemente materiale, ale patrimoniului întreprinderilor, precum și a căilor tehnice de atribuire în administrare directă a acestor elemente.

Radu DEMETRESCU

Bibliografie : Drepturile reale principale în Republica Socialistă România (Traian Ionașcu, Salvator Brădeanu), Editura Academiei, București, 1978 ; Întreprinderea, unitate de bază a economiei naționale a Republicii Socialiste România (A. Giurgiu, M.N. Costin, V. Păcurariu), Editura Dacia, 1978.

ERATĂ

În numărul precedent (nr. 19) al Suplimentului, la pag. 4 coloana 1 „Concediu de maternitate" s-a strecurat o eroare de tipar. Se va citi : „1. Femeile au dreptul la concediu de maternitate plătit, compus din 52 zile concediu prenatal și 60 zile concediu post natal, **care se prelungește cu numărul zilelor de concediu prenatal neefectuat".**

contract economic

Consecințele livrării produselor cu vicii de calitate

Asigurarea calității produselor, ca și valorificarea drepturilor rezultînd din primirea unor produse necorespunzătoare, ridică unele probleme juridice la care ne vom referi în cele ce urmează.

1. Cu privire la rezolvarea litigiilor rezultînd din livrarea de produse calitativ necorespunzătoare, practica arbitrală (Decizia primului arbitru de stat nr. 223/1979) este stabilită în sensul că în asemenea cauze trebuie să figureze toate părțile a căror prezență este necesară pentru stabilirea răspunderii și, ca atare, a rezolvării complete a litigiului, în așa fel încît să se pronunțe o singură hotărîre, opozabilă tuturor unităților interesate.

Aceste litigii se rezolvă de către organele arbitrajului de stat chiar dacă unele dintre părțile litigante, avînd raporturi nemijlocite între ele, se află în aceeași subordinare departamentală. Desigur, dacă toate părțile implicate — fără excepție — sînt în subordinea aceluiași minister, alt organ central al administrației de stat sau în subordinea aceleiași uniuni cooperatiste, competența de rezolvare revine organului arbitral ministerial, de ramură sau aceluia care funcționează în cadrul uniunii cooperatiste respective.

2. Pretențiile derivînd din primirea unor produse avînd vicii aparente pot fi valorificate numai în cadrul termenului de prescripție de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958. Acest termen de prescripție începe să curgă de la data preluării efective a produselor, așa cum s-a subliniat recent, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3425/1978 :

„Împrejurarea că întinderea exactă a daunei s-ar fi determinat printr-un proces verbal încheiat la 30 decembrie 1976 nu schimbă situația, deoarece aceasta ar fi constituit un motiv de a se analiza o eventuală repunere în termen, potrivit art. 19 din Decretul nr. 167/1958, dacă încasarea sumei s-ar fi efectuat în termen de o lună de la încheierea procesului verbal".

3. Dacizia citată oferă posibilitatea de a sublinia încă un aspect legat de aplicarea dispozițiilor normative privind prescripția.

În speță, s-a pretins, prin acțiune restituirea sumei achitate cu titlu de daune pentru calitatea necorespunzătoare a produselor livrate pe motiv că plata a avut loc după împlinirea termenului de prescripție. Organul arbitral a admis acțiunea iar prin decizia de mai sus s-a reținut că „soluția apare justificată, ținîndu-se seama că viciile de calitate au fost determinate prin minuta încheiată la 24 iunie 1976 iar suma de 17.013 lei a fost încasată cu titlu de daune la 28 mai 1977, deci, cu depășirea termenului de prescripție amintit".

Rezultă deci, că nu numai acțiunile introduse la arbitraj sînt afectate de prescripție, dar și posibilitățile de a obține prin decontare bancară suma datorată cu titlu de daune ca urmare livrării unor produse calitativ necorespunzătoare. Ceea ce se achită cu acest titlu după împlinirea termenului de prescripție este supus restituirii, așa cum s-a întîmplat în speță.

4. Referitor la produsele care prezintă vicii aparente, practica arbitrală este stabilită în sensul că obligația de livrare nu poate fi considerată îndeplinită în legătură cu produsele pe care unitatea beneficiară le-a refuzat — pe acest motiv — la recepție. „În aceste condiții — se arată în Decizia primului arbitru de stat nr. 277/1979 — pentru cantitatea de marfă refuzată pentru necorespundere calitativă, obligația de livrare nu poate fi considerată îndeplinită, astfel că întemeiat a fost angajată răspunderea furnizorului pentru neexecutarea contractului".

Decizia citată rezolvă încă o problemă de considerabil interes practic. Unitatea furnizoare a susținut că nu trebuie obligată la plata penalităților de neexecutare în natură a obligațiilor contractuale aferente produselor respective întrucît refuzul primirii produselor a intervenit în luna ianuarie, după expirarea anului de plan pentru care s-a încheiat contractul.

S-a considerat că această împrejurare nu este de natură să absolve unitatea furnizoare de plata penalităților respective.

Într-adevăr, fiind în culpă prin livrarea unor produse cu vicii aparente, unitatea furnizoare trebuie să suporte toate consecințele unei asemenea livrări, inclusiv plata penalităților datorate faptului că nu a fost în situația de a îndeplini — înlăuntrul anului de plan — obligația de livrare prin înlocuirea produselor ce prezentau vicii aparente, cu altele, corespunzătoare din punct de vedere calitativ. Asemenea situații intervin mai cu seamă în legătură cu livrările efectuate în ultima lună a anului.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Termenul de emitere a deciziei de imputare

Oricît de **teminică** ar fi decizia de imputare emisă de unitate, ea nu poate fi admisă fără observarea termenului expres stabilit în art. 108 (2) din Codul muncii ca o garanție juridică cu dublă finalitate, de asigurare permanentă a bunei gospodăriri a valorilor materiale, pe de o parte, și de evidențiere a ocrotirii drepturilor cuvenite persoanelor încadrate pe baza prestării muncii, pe de altă parte.

Textul de lege mai sus citat precizează că termenul de 60 de zile pentru emiterea deciziei de imputare curge de la data cînd **cel în drept** să emită decizia **a luat cunoștință** de producerea pagubei.

a) **„Cel în drept"** a emite decizia de imputare este, potrivit art. 107 alin. 1 din același cod, „conducătorul unității" prin care înțelegem organul îndreptățit să angajeze unitatea cu personalitate juridică și prin care aceasta își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile (Decizia de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 1/1978 pct.1) adică, conform art. 40 și 51 din Legea nr 5/1978, **organul unipersonal de conducere** (director, director general, președinte etc.). Au acest drept și conducătorii unităților componente, fără personalitate juridică, din cadrul centralelor sau întreprinderilor, tocmai pentru că ele au **autonomie** economico-financiară (aceeași decizie de îndrumare ; art. 2 din Legea nr. 5/1978).

Precizăm că „cel în drept" a emite decizia de imputare nu este în toate cazurile conducătorul unității din care face parte persoana încadrată vinovată ; astfel în cazul răspunderii pentru neemiterea în termen legal a deciziei de imputare sau pentru emiterea ei greșită **„cel în drept"** a emite decizia este conducătorul organului ierarhic superior.

b) Data „luării le cunoștință" declanșează curgerea termenului de 60 de zile, care în termenii Deciziei de îndrumare nr. 1/1976 **„poate fi"** : ziua în care s-a înregistrat la unitate procesul verbal sau nota de constatare a organului de control ori alt act echivalent, întocmit de un organ competent ; data cunoașterii cuprinsului hotăririi arbitrale sau a hotărîrii de rearbitrare dacă prima este desființată sau modificată înainte de emiterea deciziei de imputare.

Dacă momentul luării la cunoștință **poate fi** unul din cele de mai sus, atunci acest moment **poate fi** dovedit prin orice mijloc de probă. Astfel nu are relevanță data înregistrării procesului verbal de verificare gestionară

de fond, dacă se poate stabili indiscutabil că directorul unității a luat cunoștință de producerea pagubei la o dată anterioară, în speță, prin semnarea procesului verbal de verificare a gestiunii (Trib. județean Suceava, dec. civ. nr. 638/1973).

c) Potrivit art. 108 (4) din Codul muncii, în cazul în care prejudiciul nu a fost recuperat în termenul de 60 de zile, unitatea va imputa paguba **celui vinovat de neluarea măsurii de imputare.**

„Cel vinovat" de neluarea măsurii de imputare cuprinde două categorii de persoane : în primul rînd se referă la **conducătorul unității** care răspunde pentru **neemiterea** deciziei de imputare sau **emiterea greșită** a acesteia (fie împotriva altei persoane, fie pentru o sumă mai mică) ; în al doilea rînd se referă la **orice** persoană încadrată care neîndeplinindu-și îndatoririle de serviciu, nu a făcut cercetări temeinice și complete pentru identificarea persoanei vinovate sau pentru stabilirea exactă a cuantumului prejudiciului.

d) În cazul răspunderii subsidiare prevăzute de art. 108 (4) din Codul muncii (arătate mai sus) fac aplicare dispozițiile art. 108 (2) din același cod, în sensul că **„cel în drept"** trebuie să emită decizia de imputare în termen de 60 de zile de la **„data luării la cunoștință"** de producerea pagubei. Reamintim, așa cum am văzut mai sus, (sub lit. a) că expresia „cel în drept" are în vedere pe „conducătorul" organului ierarhic superior, atunci cînd răspunderea materială subsidiară revine celui care nu a emis sau a emis greșit decizia de imputare. Precizăm de asemenea că **data luării la cunoștință** a producerii pagubei se referă la următoarele momente : luarea la cunoștință a neemiterii deciziei în termenul legal ; luarea la cunoștință a hotărîrii definitive a organului de jurisdicție prin care s-a anulat decizia de imputare greșită și luarea la cunoștință a faptului că paguba a fost recuperată doar parțial.

Așadar noul termen de 60 de zile nu curge automat în **continuarea** primului termen și de la **expirarea** acestuia ci din **momentul** luării la cunoștință a pagubei datorită neluării unor măsuri eficiente de recuperare. Așa fiind nu împărtășim soluția întîlnită în practică potrivit căreia, conducerea unității, luînd cunoștință de pagubă la data de 27 iunie 1977, și neemițînd decizie de imputare împotriva persoanelor direct vinovate pînă la **data de 27 august 1977**, are posibilitatea să emită decizia de imputare împotriva persoanei cu răspundere subsidiară numai pînă la data de 27 octombrie 1977. În speța de mai sus, persoana cu răspundere subsidiară a înregistrat referatul său din care reiese că paguba nu a fost recuperată, la data de 21 septembrie 1977. După cele expuse mai sus aceasta este data la care conducerea unității a luat cunoștință de paguba produsă prin neefectuarea unor cercetări temeinice și complete și prin urmare de la această dată se calculează termenul de 60 de zile care urmează să expire la 21 noiembrie 1977 (Trib. Suprem. Secț. civ. dec. nr. 1903/1978, nepublicată).

e) Noul termen de 60 de zile, astfel cum a fost analizat mai sus, trebuie să se situeze într-un termen de 3 ani de la producerea pagubei, care începe să curgă de la **expirarea termenului de 60 de zile** în care trebuia să fie luată măsura de recuperare împotriva celui ce a produs paguba (Decizia de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 5/1974, pct. 3). Prin ipoteză, dacă luarea la cunoștință a prejudiciului a avut loc în ultima zi a termenului de 3 ani, acesta se prelungește cu încă 60 de zile pentru emiterea deciziei de imputare. Dacă nu a fost luată măsura imputării, la expirarea celor 60 de zile curge un nou termen de 3 ani pentru constatarea pagubei, decizia de imputare putînd fi emisă oricînd în acest termen, respectînd însă cerința legii, adică termenul de 60 de zile de la luarea la cunoștință a pagubei, care poate fi chiar ultima zi a noului termen de 3 ani ce se poate prelungi astfel cu încă 60 de zile.

f) Termenul de 60 de zile pentru emiterea deciziei de imputare, fiind termen de prescripție, este succeptibil de suspendare și întrerupere. În cazul în care au fost sesizate organele de urmărire penală, suspendarea operează față de toți cei care au provocat paguba, indiferent dacă au fost indicați în reclamația penală (Decizia de îndrumare nr. 5/1974, pct. 3).

Prin pct. 4 din Decizia de îndrumare nr. 1/1976 se face precizarea că „plîngerea făcută de unitate organului de urmărire penală suspendă termenul de 60 de zile" pînă la înregistrarea la unitate a ordonanței de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire.

Se pune problema să știm dacă termenul de 60 de zile este suspendat în cazul în care urmărirea penală **nu a început la plîngerea unității.** Într-un caz, a fost admisă contestația și anulată decizia de imputare ca tardivă cu motivarea că urmărirea penală efectuată cu privire la pagubă nu a suspendat cursul prescripției termenului de 60 de zile, deoarece urmărirea s-a făcut din oficiu și nu la plîngerea unității.

În speță, organele de urmărire penală au început urmărirea penală pentru infracțiunea de furt în dauna avutului obștesc în urma unei presupuse spargeri la un magazin, dar totodată a cerut unității să prezinte iar aceasta a trimis situația privind întinderea pagubei, cerînd să i se comunice rezultatul cercetărilor în vederea luării măsurilor pentru recuperarea pagubei.

În aceste condiții, împrejurarea că urmărirea penală nu a început la plîngerea unității este irelevantă și nu poate conduce la altă soluție decît **suspendarea termenului de 60 de zile,** deoarece potrivit art. 17, alin. 1 din Codul de procedură penală, acțiunea civilă se pornește și se exercită și din oficiu cînd persoana vătămată este o organizație socialistă (vezi art. 145 din Codul penal). Procedîndu-se în acest mod, prescripția de 60 de zile a fost suspendată, deoarece atîta timp cît în procesul penal nu s-a dat o soluție, unitatea a fost împiedicată să emită decizie de imputare în cadrul răspunderii materiale, făcînd întrutotul aplicare prevederile art. 103 (2) din Codul muncii (Trib. Suprem, Secț. civ. dec. nr. 1635/1978, nepublicată).

Dr. IOSIF R. URS

transport

O nouă reglementare a transportului maritim de mărfuri

În cadrul unei conferințe internaționale convocate sub auspiciile Națiunilor Unite, la Hamburg între 6—31 martie 1978 a fost adoptată o convenție asupra transportului mărfurilor pe mare. Noua convenție reprezintă o tentativă vizînd a corecta dezechilibrul, anomaliile, unele ambiguități și incertitudini existente în dreptul comercial maritim și în practicile în vigoare, mai ales în reglementările cunoscute sub numele de „Regulile de la Haga 1924" — Convenția internațională pentru unificarea anumitor reguli în materie de conosament — astfel cum ele au fost amendate prin Protocolul de la Bruxelles din 1968, intrat în vigoare în 1978. România a ratificat numai regulile de la Haga, prin Decretul lege 1008 din 13 martie 1937, M. Of. 60/1937.

Lucrările pregătitoare privitoare la noua convenție s-au desfășurat în cadrul Comisiei Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional (UNCITRAL) și au fost urmărite în paralel de Comitetul pentru transporturile maritime al UNCTAD. Cu precădere, următoarele probleme au fost urmărite în vederea revizuirii reglementărilor existente și dezvoltarea de noi norme : a) răspunderea în ceea ce privește marfa în întreaga perioadă în care ea se află în paza sau sub autoritatea cărăușului maritim (armatorului) sau agenților săi ; b) eliminarea sau modificarea exonerărilor de responsabilitate în favoarea cărăușului

astfel cum ele figurează la art. 3 şi 4 din Regulile de la Haga 1924 ; c) efectuarea probei în caz de acţiune în daune ; d) jurisdicţia competentă pentru soluţionarea acţiunilor în daune ; e) statutul juridic al mărfurilor transportate pe punte, a animalelor vii şi reglementarea responsabilităţii în cazul transportului acestora ; f) problema transbordărilor de marfă ; g) completarea definiţiilor ce figurează la art. 1 al Convenţiei din 1924 : h) eliminarea din conosamente a clauzelor lovite de nulitate ; i) probleme de responsabilitate în cazul îndepărtării de la rută şi limitarea responsabilităţii pe unitate.

Un număr de patru rapoarte elaborate de Secretariatul O.N.U. în perioada 1972—1975 au avut ca obiect problema cărăuşului maritim pe bază de conosament şi conţin importante date comparative, cu reglementarea problemei în transporturile aerian, rutier şi pe căi ferate.

● În legătură cu durata responsabilităţii cărăuşului maritim s-a pornit de la ideea că în cursul mişcării mărfii din punctul de plecare pînă la livrarea ei pot fi distinse cel puţin 6 faze diferite, iar în unele din aceste faze marfa s-ar putea afla în fapt în posesia cărăuşului maritim (într-un depozit proprietatea acestuia, în portul de încărcare, cu mijloacele de transport de la depozit la nava de asemenea proprietatea acestuia etc.). Întrucît aplicabilitatea Regulilor de la Haga la operaţiunile de încărcare este contestată urma să se stabilească responsabilitatea cărăuşului pe perioada exactă în care el se află în posesia mărfii.

Regulile de la Haga 1924 exclud de responsabilitate cărăuşul pentru mărfurile transportate pe punte, ceea ce apare inechitabil în condiţiile dezvoltării impetuoase a transportului modern containerizat şi pe bază de barje. Secretariatul UNCTAD a propus aplicarea Regulilor de la Haga tuturor mărfurilor transportate pe punte în monografia sa consacrată conosamentelor, găsind ecou favorabil la numeroase ţări. Această soluţie are dealtfel repercusiuni importante pe plan comercial (bancar şi de asigurări).

S-a constatat de asemenea că în numeroase formulare tip de conosamente, clauzele atributive de jurisdicţie sînt favorabile cărăuşului, dezavantajînd proprietarul mărfii interesat în reclamaţie (cost ridicat, loc îndepărtat de sediul proprietarului mărfii, lipsa unor condiţii echitabile de soluţionare), de exemplu în conosamentele de tip CONLINE, ALAMAR ,TRIDENT.

Problema repartizării echitabile a riscurilor între proprietarul mărfii şi cărăuş şi deci reexaminarea, în acest context, a Regulilor de la Haga, a avut în vedere ameliorarea calităţii serviciilor, relaţia între repartizarea riscurilor şi costul asigurării, costul soluţionării contestaţiilor, consecinţele de natură economică a unei responsabilităţ majorate a cărăuşului, de exemplu navlu mărit.

În condiţiile existenţei unui cărăuş sau a unor cărăuşi subsecvenţi normele propuse la Hamburg precizează condiţiile răspunderii în ambele cazuri. De asemenea, se are în vedere o responsabilitate a cărăuşului şi pentru erorile de navigaţie (exonerate în cuprinsul Regulilor de la Haga) dacă au drept consecinţă daune asupra mărfii sau timpului de predare destinatarului.

În fine, problema validităţii şi efectului scrisorilor de garanţie eliberate de încărcător cărăuşului, adeseori în schimbul unui conosament antedatat sau anteeliberat sau avînd menţiuni inexacte sau omisiuni — problema despre care nu se face vorbire în Regulile de la Haga 1924 — a fost rezolvată în mod negativ stabilindu-se o responsabilitate în sarcina cărăuşului, ceea ce nu face decît să confirme nocivitatea şi ilegalitatea unei asemenea practici în relaţiile dintre ICE şi Navrom.

● În raport cu Regulile de la Haga 1924 şi Protocolul de la Bruxelles 1968, reţinem următoarele substanţiale modificări şi completări în Regulile de la Hamburg 1978 :

Se defineşte cărăuşul substituit şi destinatarul. Definiţia „mărfurilor" este dezvoltată pentru a include în afara animalelor vii, tipurile de ambalaj. Pentru prima dată într-o convenţie internaţională este definit conosamentul: „document făcînd dovada unui contract de transport şi constatînd luarea în sarcină sau aducerea la bord a mărfurilor de către cărăuş, precum şi angajamentul acestuia de a elibera mărfurile în schimbul remiterii acestui document. Acest angajament rezultă dintr-o menţiune în document stipulînd că mărfurile trebuie să fie eliberate la ordinul unei persoane denumite sau la ordin sau la purtător (art. 1).

Regulile Hamburg se aplică la toate contractele de transport : a) cînd portul de încărcare-descărcare sau de opţiune de descărcare se află pe teritoriul unui stat contractant ; b) conosamentul prevede aceasta în mod expres sau este emis de un stat contractant ; c) regulile se aplică, indiferent de naţionalitatea navei, cărăuşului, încărcătorului, destinatarului sau oricărei persoane interesate, dar nu se aplică contractului de navlosire. Numai conosamentul emis în baza unui contract de navlosire este supus Regulilor în măsura în care el reglementează relaţiile dintre cărăuş şi purtătorul conosamentului.

Mărfurile sînt considerate în paza cărăuşului şi deci sub responsabilitatea sa, din momentul în care acesta le-a luat în sarcină, pînă în momentul în care el a efectuat livrarea, chiar şi în cazul în care le-a pus la dispoziţia destinatarului, potrivit contractului, legislaţiei sau uzanţelor particulare de comerţ aplicabile în portul de descărcare. Acelaşi regim juridic întîlnim şi în cazul prepuşilor, mandatarilor sau altor persoane acţionînd conform instrucţiunilor cărăuşului şi respectiv destinatarului. Cărăuşul nu răspunde dacă dovedeşte că el însuşi sau prepuşii sau mandatarii săi au luat toate măsurile necesare pentru a împiedica pierderea sau degradarea. El răspunde pentru întîrziere, pentru daunele cauzate prin erori de navigaţie şi pentru foc. În acest ultim caz reclamantul trebuie să facă dovada că incendiul a survenit din culpa sau neglijenţa cărăuşului, prepuşilor sau mandatarilor săi (art. 5).

Responsabilitatea cărăuşului este bazată în general pe principiul culpei sau neglijenţei prezumate, astfel în majoritatea cazurilor obligaţia probei cade în sarcina acestuia. El nu se va putea prevala de limitarea responsabilităţii dacă a fost neglijent sau prea temerar, indiferent dacă este vorba de un act sau o omisiune.

Mărfurile pot fi transportate pe punte numai în baza unui acord cu încărcătorul sau în conformitate cu uzanţele particulare ale comerţului maritim şi reglementările în vigoare. Menţiunea se face pe conosament sau alt act dovedind contractul de transport. În lipsa acestei menţiuni dovada cade în sarcina cărăuşului. Terţului dobînditor de bună-credinţă al conosamentului nu i se poate opune existenţa acordului (art. 9). Încălcarea acestor prevederi atrage responsabilitatea cărăuşului. Se consideră act sau omisiune a cărăuşului dacă transportă marfa pe punte deşi în acord s-a prevăzut că ea trebuie transportată în cală.

Cărăuşul substituit răspunde ca şi cărăuşul principal pentru partea executată din transport.

Referitor la transportarea mărfurilor periculoase, Regulile Hamburg prevăd obligaţia încărcătorului de a informa cărăuşul şi cărăuşul substituit asupra naturii mărfii, periculozităţi, precauţiuni de luat, în caz contrar fiind răspunzător faţă de aceştia. Acest gen de mărfuri pot fi oricînd debarcate, distruse sau făcute inofensive, potrivit circumstanţelor, fără să se verse o indemnizare (art. 13).

În conosament trebuie indicate următoarele : a) natura generală a mărfurilor, mărcile principale necesare identificării lor, numărul de colete sau de piese, precum şi greutatea mărfurilor sau cantitatea lor; b) starea aparentă a mărfurilor; c) numele şi sediul principal al cărăuşului ; d) numele încărcătorului ; e) destinatarul dacă este desemnat de încărcător ; f) portul de încărcare, potrivit contractului de transport şi data de luare în sarcină a mărfurilor în portul de încărcare ; g) portul de descărcare potrivit contractului de transport ; h) numărul de exemplare originale ale conosamentului ; i) locul de emitere a acestuia ; j) semnătura cărăuşului sau a persoanei ce acţionează în numele său ; k) navlul în măsura în care este plătit de destinatar sau orice indicaţie că

navlul este datorat de destinatar; l) menţiunea că documentul este supus Regulilor de la Hamburg; m) indicaţia, după caz, că marfa va fi sau ar putea fi transportată pe punte. Dacă încărcătorul o cere, se poate elibera un conosament „îmbarcat" (art. 15).

Cărăuşul poate face în conosament rezervele sale, referitoare la natura mărfii, colete, mărci principale. El va menţiona motivele bănuielilor sale sau absenţa mijloacelor de control suficiente. Lipsa acestor menţiuni atrage prezumţia că mărfurile erau în bună stare aparentă. Conosamentul face dovada — în afara celor de mai sus — de luarea în sarcină a mărfii, iar în cazul unui conosament „îmbarcat", că mărfurile sînt la bord. Proba contrarie de către cărăuş nu este admisă cînd conosamentul a fost transmis unui terţ, inclusiv oricărui destinatar care a acţionat de bună-credinţă bazîndu-se pe descrierea mărfurilor în conosament.

Încărcătorul va îndemniza cărăuşul pentru orice prejudiciu rezultînd din inexactităţile pe care le-a cerut să fie înscrise în conosament, inclusiv în cazul în care documentul este transmis unui terţ. **Scrisoarea de garanţie sau convenţia prin care încărcătorul se angajează a îndemniza cărăuşul de orice prejudicii rezultînd din emiterea de acesta sau un prepus a unui conosament fără rezerve, cît priveşte indicaţiile furnizate de încărcător pentru menţiune în conosament sau referitor la starea aparentă a mărfurilor, este nulă faţă de terţi, inclusiv destinatarul căruia i-a fost transmis conosamentul.** Termenele de prescripţie pentru acţiuni împotriva cărăuşului sînt de 2 ani şi în anumite condiţii prevăzute de Reguli pot fi prelungite (art. 20).

Regulile de la Hamburg aleg pluralitatea de soluţii cît priveşte competenţa, lăsînd la aprecierea reclamantului să se adreseze jurisdicţiei: locului de reşedinţa a pîrîtului; locului contractului; portului de încărcare sau de descărcare; orice alt loc desemnat în acest scop de contractul de transport. Prevederi asemănătoare se regăsesc şi în legătură cu procedura arbitrală (art. 21 şi 22).

Aplicarea dispoziţiilor legislaţiei naţionale referitoare la reglementarea avariilor comune nu este împiedicată de Regulile de la Hamburg. Ele nu afectează drepturile şi obligaţiile cărăuşului, cărăuşului substituit şi prepuşilor lor, precum şi mandatarilor, rezultînd din convenţii internaţionale sau dispoziţii de drept intern referitoare la limitarea responsabilităţii armatorilor.

Din cele de mai sus rezultă că noile Reguli de la Hamburg clarifică unele reglmentări mai vechi, dar mai ales îmbogăţesc regimul juridic al transportului mărfurilor pe mare, astfel cum este el în prezent reglementat prin Regulile de la Haga din 1924 şi Protocolul de la Bruxelles din 1968.

Olimpiu CRAUCIUC

Întrebări şi răspunsuri

● T. CORDUNEANU **(Bucureşti)** se interesează de temeiul interdicţiei de a se livra, în raporturile dintre unităţile socialiste, produse fără repartiţie, ca şi de consecinţele nesocotirii acestei interdicţii.

H.C.M. nr. 1270/1975 interzice în mod expres vînzarea şi cumpărarea produselor fără repartiţii. Este vorba, desigur, numai de produsele prevăzute în Nomenclatorul produselor pentru care se elaborează balanţe şi deci, se emit repartiţii. Restul produselor sînt libere la contractare.

Actul juridic săvîrşit cu încălcarea interdicţiei de mai sus este nul, părţile fiind îndatorate să-şi restituie reciproc ceea ce au executat.

● G. IACOBESCU **(Bucureşti)** solicită lămuriri cu privire la partea care trebuie să suporte consecinţele confirmării eronate a aprobării investiţiei.

Din scrisoarea dvs. rezultă să utilajele contractate au fost livrate în temeiul datelor comunicate de către unitatea beneficiară, date din care unitatea furnizoare a fost îndreptăţită să deducă că investiţia este aprobată şi că sînt deci, întrunite toate condiţiile legale pentru efectuarea livrării.

Faptul că, ulterior, datele menţionate s-au dovedit a fi eronate, atrage răspunderea unităţii beneficiare vinovate, dar numai în legătură cu prejudiciul care se află în legătură cauzală directă cu fapta care îi este imputabilă.

● T. MARTIN **(Dolj)** întreabă dacă unitatea beneficiară care achită cu întîrziere preţul aferent lucrărilor executate în cadrul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcţii-montaj este pasibilă de plata penalităţilor prevăzute de HCM nr. 306/1970.

Răspunsul este negativ, deoarece contractul menţionat este supus unei reglementări speciale. Potrivit art. 15 lit. c din Regulamentul aprobat prin HCM nr. 1002/1964 şi pct. 70 din Instrucţiunile CSCAS — MF nr. 7/1967, se datorează o penalitate de 0,05% pe fiecare zi de întîrziere în plată, fără ca totalul penalităţilor aferente fiecărui obiect să poată depăşi 5% din valoarea acestuia.

● C. DÎLGEANU **(Iaşi)** se plînge de faptul că unei unităţi socialiste reclamante i s-a respins — în cadrul litigiului arbitral — cererea privind efectuarea unei experienţe tehnice.

Expertiza constituie un mijloc de probă asupra admisibilităţii cărei se pronunţă organul jurisdicţional sesizat cu rezolvarea pricinii.

Ca orice probă, expertiza trebuie să fie concludentă şi pertinentă. Prin urmare, cererile de efectuarea expertizei nu se admit automat.

Din relatarea dv. nu rezultă elemente de natură să ducă la concluzia că efectuarea expertizei tehnice solicitate era imperios necesară pentru corecta rezolvare a litigiului.

În orice caz, unitatea socialistă interesată poate, în cadrul sesizării în vederea exercitării dreptului de control, să invedereze motivele pentru care consideră netemeinică soluţia de respingere a cererii privind efectuarea expertizei tehnice.

● N. BRAD **(Aiud)** se interesează de împrejurarea dacă un contract de transport supus prevederilor Convenţiei CIM îşi păstrează caracterul internaţional chiar dacă, din culpa căii ferate, transportul a fost oprit în interiorul ţării expeditorului.

Răspunsul este afirmativ, deoarece caracterul internaţional sau intern al transportului este în funcţie de felul contractului de transport încheiat de părţi. Altfel, ar însemna ca să se modifice caracterul contractului în funcţie de modul cum îşi îndeplinesc părţie obligaţiile, ceea ce este, evident, inadmisibil.

● D. BIRO **(Mureş)** întreabă dacă produce efecte obiecţiunea prin care unitatea beneficiară, semnînd proiectul de contract, a solicitat stabilirea unui termen de livrare care se situează în afara perioadei de executare indicată în repartiţie.

O atare solicitare nu produce efecte, dată fiind corelaţia specifică dintre sarcina de plan şi contract, chiar şi în condiţiile în care unitatea furnizoare nu a remis neînţelegerea precontractuală spre rezolvare organelor competente.

Această soluţie se impune şi datorită faptului că, în proiectul de contract, s-a prevăzut un termen de livrare ce se află în concordanţă cu prevederile repartiţiei iar unitatea beneficiară nu a dat urmare invitaţiei ce i s-a făcut de către unitatea furnizoare pentru a încerca concilierea neînţelegerii, conform art. 4 din HCM nr. 1011/1972.

● M. CHIOVSCHI **(Braşov)** întreabă dacă este valabilă sesizarea făcută de către unitatea furnizoare în vederea rezolvării unei neînţelegeri precontractuale, în condiţiile în care aceeaşi unitate nu a procedat, în prealabil, conform art. 4 din HCM nr. 1011/1972, la încercarea de a concilia neînţelegerea cu unitatea beneficiară.

Răspunsul este afirmativ, deoarece legea sancţionează numai contravenţional neîndeplinirea obligaţiei de a încerca concilierea neînţelegerii. Ca atare, nu există temei pentru a se considera lipsită de efecte sesizarea făcută în condiţiile arătate.

M.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ — BUCUREȘTI

Str. Cavafii Vechi, nr. 15
Telefon : 14.76.00

— Sîrmă sudură 3,25 mm kg. 700
— Alezoare de mînă reglabile ∅ 37 mm buc. 10
— Burghiu helicoidal ∅ 13 mm buc. 30
— Idem ∅ 16 mm buc. 10
— Idem ∅ 17 mm buc. 15
— Idem ∅ 40 mm buc. 20
— Idem ∅ 20 mm buc. 37
— Idem ∅ 23 mm buc. 50
— Idem ∅ 26 mm buc. 39
— Idem ∅ 29 mm buc. 54
— Idem ∅ 34 mm buc. 10
— Idem ∅ 15,5 mm buc. 20
— Idem ∅ 21 mm buc. 8
— Freze 100×12 buc. 4
— Nituri oțel cap semirotund 5á12 mm kg. 120
— Idem 5á20 mm kg. 12
— Idem 8×20 mm kg. 20
— Bară dreptunghi trasă din cupru 10×4 mm kg. 17
kg. 78
— Bară rotundă trasă cupru ∅ 30 mm
— Cositor pur kg. 174
— Oțel hexagonal 12 mm OL 37 kg. 50
— Plumb bloc kg. 1070
— Sîrmă alamă cu siliciu ∅ 4 mm kg. 80
— Tablă alamă 0,50×500×2000 mm AM. 63 kg. 64
— Țeavă cupru 8×1 kg. 30
— Idem 9×1,2 kg. 35
— Oțel rotund sudate instal. zincate cu filet și mufă 1/4 m 400
— Prezon pt. înșurubat în fontă 10×45 buc. 800
— Șurub cu cap hexagonal 6×40 mii buc. 2 000
— Idem 16×60 mii buc. 4000
— Piatră polizor tip 1 E 300×12×25 buc. 16
— Placă cauciuc cu inserție 4 mm kg. 600
— Șuruburi cap ciocan filet complet 20×18 mii buc. 2700
— Idem 12×100 mii buc. 4800
— Idem 24×300 mii buc. 500
— Idem 24×200 mii buc. 500
— Idem 10×40 mii buc. 1000
— Idem 20×180 mii buc. 1100
— Idem 16×80 mii buc. 350
— Idem 16×110 mii buc. 250
— Idem 33×140 mii buc. 150
— Șurub cu cap hexagonal 16×120 mii buc. 1000
— Idem 24×110 mii buc. 250
— Idem 30×100 mii buc. 400
— Idem 36×180 mii buc. 258
— Idem 42×180 mii buc. 600
— Talpă crupon 4—5 cal. I kg. 65
— Electrozi pt. tăiat beton 1/4 kg. 118
— Idem 1/2 kg. 151
— Fîntînă arteziană cu picior buc. 1
— Tablă groasă 40 mm OL 32 kg. 5000
— Idem 60 mm OL 37 kg. 1000
— Tablă inox W 4571 1000×2000×5 kg. 270
— Centuri siguranță pt. protecția muncii buc. 20
— Truse chei diferite buc. 26
— Idem inelare buc. 43
— Idem tubulare buc. 7
— Costum antiacid buc. 1
— Pieptare (veste vătuite) din doc buc. 120
— Robinet fontă sertar oval PN 10 D. 250 buc. 2
— Robinet oțel PN 25 cu flanșe și sertar pană D. 400 buc. 1
— Sondă Einhon buc. 6
— Transformator KVA 10/5—0,4 uz general în ulei buc. 1
— Robinet cu cep și mufă 1 1/2 buc. 218
— Pînză sac iută m 750
— Racord olandez fontă neagră filet interior 1 1/2 buc. 200
— Reducții fontă 1—1/4 buc. 400
— Canale gaze 3/4 buc. 100
— Idem 3/8 buc. 110
— Cot olandez fontă 1/4 buc. 450
— Mufe reduse fontă 3/4—3/8 buc. 200
— Pînză albită m 200
— Reducții forjate 1—3/4 buc. 1500
— Robinet ventil dublu reglaj alamă 1 buc. 65
— Idem fontă 1 buc. 20
— Teu redus negru 1 1/2— 1 1/4 buc. 100
— Robinet fontă PN. 16 cu sertar DN 300 buc. 6
— Idem PN 25 cu flanșă și sertar (fără) pană DN 250 mm buc. 3
— Idem DN 350 buc. 7
— Robinet reținere cu fluture DN 300 oțel buc. 3
— Conductor FY 2,5 mm ml. 600
— Contactori TCA 380 V 10 A buc. 49
— Contori energie activă trifazic CA. 43 buc. 100
— Patroane fuzibile 10 A buc. 300
— Conductor VLPY 2,5 mm ml. 7000
— Textolit 8 mm kg. 250
— Tub copex 13 mm kg 170
— Tub pantzer 16 mm ml. 1000
— Balasturi BIA 40 W buc. 10
— Balasturi BIA 65 W buc. 25
— Becuri 12 V/20 W buc. 400
— Bobine contactori AC.3, 380 V 40 A buc. 15
— Borne tablou 200 A buc. 200
— Capace siguranță D.III. buc. 103
— Cleme de racordare 4 mm buc. 500
— Cleme mobile 4 mm buc. 80
— Comutatori PACCO 63 A buc. 4
— Comutatori de măsurare pt. tensiune tip 1162 buc. 44
— Idem tip 1166 buc. 35
— Comutatori stea triunghi 32 A buc. 20
— Conductori bobinaj izolație textilă 1,20 mm buc. 29
— Conductori FY 25 mm ml. 300
— Conductori AFY 95 mm buc. 2000
— Conductor bobinaj cupru izol. mătase 0,12 mm kg. 12
— Conductori bobinaj cupru 0,22 mm kg. 21
— Idem 1,20 mm. email kg. 150
— Conductor bobinaj cupru 1,40 mm email kg. 50
— Idem 1,60 mm email kg. 180
— Idem 1,70 mm email kg. 41
— Idem 2 mm email kg. 108

— Idem 2,5 mm email kg. 52
— Idem emailați 0,1 mm kg. 10
— Idem emailați 0,4 mm kg. 33
— Idem emailați 1,7mm kg. 177
— Conductori bobinaj izolație bumbac 1,1 mm. kg. 12
— Izolație bumbac 1,6 mm kg. 50
— Idem 1,8 mm kg. 170
— Conductori FY 70 mm kg. 72
— Conductori FY 95 mm kg. 70
— Contactori AC 3 100 A 220 V buc. 15
— Contactori AC 3 200 A — 380 V buc. 1
— Contactori AC 3 40 A 380 V buc. 30
— Contactori AC 3 200 A 380 V cu relee buc. 9
— Contactori TCA 6 A 380 V buc. 100
— Contactori TCA 32 A 220 V buc. 12
— Contactori A C3, 63 A 220 V buc. 30
— USOL 380 V, 100 A buc. 22
— USOL 380 V 250 A buc. 23
— Contor energie activă trifazic AC 43 buc. 29
— Idem AC 43 3 × 380 V buc. 16
— Contor electric CR 43 indirect buc. 20
— Dulie E 15 D, tip B buc. 20
— Elementi siguranță LS 100 A buc. 220
— Întrerupători antigron buc. 400
— Usol 100 A buc. 20
— Întrerup. PACO 25 A buc. 4
— Întrerup. PACO bipolar 63 A buc. 2
— Întrerup. pîrghie tripolar 63 A buc. 26
— Întrep. PACO tripolar 63 A deschis buc. 39
— Patroane MPR 315 A buc. 70
— Pertinax 5 mm kg. 17
— Pertinax 10 mm kg. 100
— Prize cu fișe 63 A buc. 13
— Conductor FY 35 mm m. 100

AUTOMOBIL CLUBUL ROMÂN

Str. N. Beloianis, nr. 27

Telefon : 13.42.60

FIAT 124

— Amortizor spate
— Axe planetare
— Apărătoare cauciuc bară
— Arbore primar
— Amortizor față
— Arc supapă exterior
— Arbore secundar
— Arbore intermediar
— Ax furcă schimbător viteze
— Apărător pivoți
— Ornament prag
— Bolț piston
— Bucșă cauciuc
— Bușon radiator
— Bucșă bară stabilizator
— Bucșă suspensie
— Bucșă axă came
— Bară protecție față
— Bară protecție spate
— Bară stabilizator
— Bucși cauciuc
— Bobină electromotor
— Bucșă cauciuc
— Bucșă electromotor
— Bucșă arbore secundar
— Bucșă tampon spate
— Bride fixare
— Bulon șurub
— Cablu kilometraj
— Cărbuni dinam
— Contact temperatură apă
— Culbutori
— Capac roată
— Cablu ambreiaj
— Capac delco
— Cap bară
— Coroană dințată volantă
— Cablu frînă mînă
— Colector admisie
— Colector evacuare
— Cuplaj cauciuc
— Curea ventilator
— Contact stop
— Cablu tras
— Disc ambreiaj
— Dispozitiv frînă față spate
— Element filtru ulei
— Fulie vibrochen
— Fulie ventilator
— Flanșe cuplaj cardan
— Furcă schimbător viteze
— Jantă roată
— Ghid supapă
— Geam lampă stop
— Garnitură carburator
— Apărători cilindri frînă
— Garnituri pompă centrală
— Garnituri pompă ulei
— Garnituri carcasă față
— Grup conic cu casetă
— Grup semnalizare volan
— Inel sincron
— Inel cauciuc
— Indicator combustibil
— Inel cauciuc
— Jigler carburator
— Lanț distribuție
— Releu pornire
— Ax pinion sateliți

MERCEDES

— Capac delcou
— Cruce cardan
— Cărbune capac delco
— Plăci ferodou ambreiaj
— Jugler aer
— Releu lumini
— Set garnituri ambreiaj
— Set garnituri pompă centrală
— Schimbător faze picior
— Set reparații pompă centrală
— Releu semnalizare
— Simering
— Set reparații diferențial
— Set garnituri motor
— Tub frînă
— Supapă admisie
— Supapă evacuare
— Mîner ușă cu chei
— Pinion sincron mercedes
— Ax comandă delco
— Arc cărbune electromotor
— Jantă roată
— Element filtru aer
— Element filtru benzină
— Manșon cap bară direcție
— Macara geam față
— Melc kilometraj
— Manson cap bară direcție
— Melc direcție
— Pinion planetar
— Pinion satelit
— Pinion viteza I
— Pinion viteza III
— Pinion viteza II
— Pinion kilometraj
— Prezon planetare
— Rulment cu ace c.v.
— Releu pornire electromotor
— Releu motor
— Garnitură capac carburator
— Garnitură baie ulei
— Garnitură pompă benzină
— Culisante cadran diferențial
— Condensator dinam

PIESE VOLKSWAGEN

— Disc ambreiaj
— Levier superior stînga
— Levier inferior dreapta
— Levier inferior stînga
— Set reparații pompă centrală
— Set ganituri motor
— Plăcuțe frînă
— Releu fază
— Simering
— Releu semnalizare
— Parbriz AUDI
— Parbriz RENAULT 8 Gordini
— Filtru ulei Renault 8 Gordini

Cei interesați se pot adresa zilnic între orele 7—15,30 (în afară de sîmbătă), la telefon : 13.42.60.

VĂ PREZENTĂM: Produsele DERO – Ploieşti

Creată cu 25 de ani în urmă, Întreprinderea de detergenţi „DERO" — Ploieşti utilizează materii prime petroliere pe care le transformă, prin chimizare, în bunuri de larg consum şi produse necesare industriei.

Întreprinderea produce diferite sorturi de detergenţi sintetici (înlocuitori moderni ai săpunurilor obţinute din grăsimi naturale) prin valorificarea superioară a benzinei de cracare termică. Detergenţii sintetici prezintă avantajul de a fi ieftini şi uşor de utilizat (la spălarea manuală şi mecanică).

Detergenţii ce poartă marca DERO pot fi folosiţi:

— în gospodărie ca agenţi de spălare;

— în industria constructoare de maşini pentru degresarea pieselor;

— în industria materialelor de construcţii pentru obţinerea de betoane;

— în industria alimentară pentru spălarea şi degresarea ambalajelor;

— în industria textilă;

— în industria extractivă la flotarea minereurilor ;

— în foraj-extracţie;

— pentru spălarea mijloacelor de transport.

Vă prezentăm, în cele ce urmează, o parte din produsele întreprinderii „DERO".

BIO PRIMA — amestec de substanţe tensioactive, săruri de condiţionare şi enzime proteolitice. Se utilizează la înmuierea şi prespălarea ţesăturilor din bumbac, in şi cînepă.

LICHID PENTRU SUPERFINISARE L.S.1 — amestec de emulgatori, solvenţi şi alţi ingredienţi specifici. Se întrebuinţează la operaţiunea de superfinisare a suprafeţelor inelelor de rulmenţi.

DEROMET — folosit la spălatul industrial al mijloacelor de transport, hale industriale, piese etc. Este un amestec de substanţe tensioactive şi săruri de condiţionare.

DEHIDROL Al. — în industria construcţiilor de maşini îndepărtează urmele de emulsii şi soluţii apoase de pe suprafaţa pieselor din aluminiu şi aliajelor sale. Produsul îndeplineşte şi un rol de protecţie anticorozivă temporară.

SOLVENT DEZAROMATIZAT — folosit ca înlocuitor al white-spirtului la fabricarea cearei de parchet şi a cremei de ghete.

SOLVENT DERO 150 — întrebuinţat în industria de lacuri şi vopsele. Este un amestec de hidrocarburi aromate.

SAL — lichid pentru spălări auto sau a altor suprafeţe metalice vopsite.

DERO COVOARE — lichid pentru curăţat covoare, carpete, mochete, precum şi ţesăturile sensibile la umezeală.

CONCENTRAT DERO S — un amestec de substanţe tensioactive şi solvent, folosit la spălarea elementelor de rulmenţi şi alte organe de maşini înaintea operaţiunii de conservare.

DERO T — utilizat în industria metalurgică şi construcţiilor de maşini ca emulgator pentru uleiurile de tratament termic în vederea măririi puterii de călire şi de emulsionare. Se utilizează în concentrate de 5%.

DETERGENT SOLUŢIE A.A.S. — se întrebuinţează ca emulgator pentru betoane autoclavizate, component activ la condiţionarea detergenţilor, ca detergent pentru suprafeţe metalice.

DERMAPLAST — utilizat în industria pielăriei ca agent de penetrare la impregnarea pieilor cu lianţi acrilici.

SE DERO 100 — degresează piesele metalice autoconservate, degresează şi spală motoarele auto înainte de reparaţii, curăţă rezervoarele şi tancurile petroliere.

DERO BRIO — este un detergent condiţionat, cu spumare reglată, folosit ca agent de spălare pentru ţesături din bumbac, in, cînepă şi amestecuri ale acestora cu fibre sintetice.

DETERGENT DERO L.B. — folosit la spălarea ambalajelor din sticlă şi metal în industria alimentară.

DEROPLAST — emulgător în industria celulozei şi hîrtiei, a poliacetatului de vinil, în industria betonului celular autoclavizat.

CONCENTRAT EMULSIONABIL AN 1 — utilizat la obţinerea lichidelor de ungere şi răcire necesare operaţiunilor de rectificare.

GALITENS-25 — un produs nou folosit cu rezultate excepţionale în unităţile avicole, în abatoare, la spălarea halelor, grajdurilor etc.

CONCENTRAT EMULSIONABIL PENTRU LICHIDELE DE UNGERE ŞI RĂCIRE — DERO R — întrebuinţat în industria constructoare de maşini ca lichid de ungere şi răcire pentru prelucrarea metalelor.

SOLUŢIE DE PROTECŢIE ANTICOROZIVĂ A SUPRAFEŢELOR DE OŢEL — fabricată în două tipuri, se utilizează în construcţia de maşini. Soluţia tip DERO R.A. 1 se utilizează şi pentru protecţia anticorozivă pe fluxul de fabricaţie.

DERO IDEAL 1000; DERO SUPER 1000; DERO CRISTAL 1000 şi DERO PRIMA — sînt detergenţi care spală albiturile din bumbac, in şi cînepă.

DERO CLAR; LUXIL — spală vesela şi faianţa.

DERO IRIS; DERO LUX 1000 — spală ţesăturile din fire sintetice, fibre chimice, mătase, lînă şi din amestecul acestora.

Întreprinderea „DERO" fabrică şi alţi detergenţi lichizi pentru uzul casnic şi industrial.

CONSILIILE AGROINDUSTRIALE

în plin proces de afirmare a potențialului lor organizatoric și operațional

- ORGANIZAREA SUPERIOARĂ A CAMPANIEI DE PRIMĂVARĂ
- OPERATIVITATE SPORITĂ ÎN EXECUTAREA LUCRĂRILOR
- PREGĂTIREA ATENTĂ A ETAPELOR IMEDIAT URMĂTOARE
- REPERE ALE ACTIVITĂȚII VIITOARE

ÎNFIINȚATE în urmă cu aproape trei luni — pe baza hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c. — **consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste** au trecut imediat la materializarea practică a menirii și valențelor lor de organizatoare și coordonatoare efective ale activității productive din unitățile agricole componente.

Primul test important de verificare a capacității organizatorice și funcționalității organismelor nou create l-au constituit **pregătirea și derularea efectivă a campaniei agricole din această primăvară.** Acționînd cu competență, fermitate și continuitate, marea majoritate a consiliilor agroindustriale au trecut cu succes acest examen dificil, dovedindu-și viabilitatea și confirmînd justețea inițiativei înființării lor. Prin modul superior de pregătire a campaniei în raport cu anii anteriori (superioritate marcată de : evidențierea clară a tipului, volumului și succesiunii lucrărilor ce trebuiau executate ; asigurarea cantitativ și calitativ corespunzătoare a factorilor de producție necesari ; întocmirea de programe și grafice judicioase privind mișcarea mijloacelor mecanice pe întreaga arie a consiliului : responsabilități precise pentru cadrele de conducere și specialiști) și, mai ales, prin coordonarea net superioară a desfășurării în teren a lucrărilor campaniei, s-a pus un jalon de bază pentru obținerea unor producții sporite — însuși scopul esențial al înființării consiliilor.

Faptul că desfășurarea lucrărilor s-a înscris în perioadele agrotehnice optime, că ele s-au executat în intervale de timp mai scurte decît în trecut și la cote de calitate superioară, atestă din plin capacitatea organizatorică și operațională a consiliilor unice, proba fiind cu atît mai revelatoare cu cît condițiile climaterice au fost neprielnice față de anii anteriori.

Activitatea prezentă și cea prevăzută pentru perspectivă a consiliilor din județul Ilfov — județ cu o agricultură puternică — ne permite să degajăm cîteva fapte, tendințe și exigențe semnificative, cu valabilitate ce poate depăși hotarele județului respectiv.

CELE 33 de consilii agroindustriale din județul Ilfov coordonează și îndrumă activitatea economico-productivă a 217 C.A.P.-uri, 20 I.A.S.-uri, 25 asociații economice intercooperatiste, 44 de ferme I.P.I.L.F., C.L.F. și sere și 7 alte unități cu specific divers. De subliniat complexitatea suplimentară indusă de variabila teritorial-administrativă, cele 33 de consilii „acoperind" 129 de comune și 417 sate (o medie de 4,2 comune și 12,7 sate pe un consiliu), cu consecințele ce decurg din aceasta pentru rezolvarea sarcinilor.

Imediat după constituirea consiliilor s-a trecut în mod operativ la preluarea mijloacelor fixe mecanice (tractoare, mașini, piese de schimb etc.) de la I.A.S.-uri și alte unități de stat, în evidența și coordonarea S.M.A.-urilor (ca sectoare unice de mecanizare) — asigurîndu-se astfel principala premisă materială de acțiune unitară în ce privește executarea mecanizată a lucrărilor în toate unitățile agricole ale consiliilor.

Concomitent cu aceasta, încă de la sfîrșitul lunii februarie, consiliile au acționat prompt și hotărît pe linia asigurării cantităților de semințe și îngrășăminte necesare tuturor unităților agricole, ca și a carburanților, lubrifianților și pieselor de schimb de care aveau nevoie sectoarele unice de mecanizare ; totodată, s-au reparat și pus în stare de funcționare toate tractoarele și mașinile agricole necesare în campanie, pentru a se putea acționa cu forțe integrale în fiecare zi bună de lucru. În decursul campaniei propriu-zise, majoritatea consiliilor din județ au acționat cu toate forțele disponibile, în funcție de cerințele specifice din unități și de starea vremii din fiecare zi : s-a folosit fiecare „fereastră" bună de lucru, s-a muncit în schimburi prelungite, „glisînd" continuu tractoarele și mașinile acolo unde era front favorabil de lucru, în cadrul consiliului respectiv sau în alte consilii învecinate.

Centralizarea mijloacelor mecanice și coordonarea unică a repartizării lor operative, întrajutorarea între unități și consilii au reprezentat punctul cheie pentru obținerea de rezultate net superioare la executarea lucrărilor de primăvară în județul Ilfov (fapt valabil, de altfel, pentru toate județele), ceea ce a făcut, de exemplu, că însămînțarea porumbului — lucrarea cea mai importantă a campaniei — să se încheie în numai opt zile (perioada optimă) la nivelul întregului județ, și chiar 5—6 zile în unele consilii.

Folosirea mult îmbunătățită a tractoarelor și mașinilor reiese pregnant și din faptul că, în zilele normale de lucru, indicele de folosire a tractoarelor a fost cu peste 15% superior indicelui din primăvara trecută. Totodată, după evaluări provizorii, se constată și o reducere a consumului de car-

buranți și lubrifianți pe hectarul lucrat și pe tipuri de lucrări.

Așa cum o probează faptele și o subliniază cu deplină aprobare și satisfacție specialiștii, lucrătorii și cadrele de conducere, ideea înființării sectoarelor unice de mecanizare s-a dovedit foarte bună, o măsură cu adevărat revoluționară, capabilă să contribuie substanțial la sporirea producției și a eficienței în agricultură.

IN JUDEȚ, rezultate remarcabile în pregătirea și desfășurarea campaniei au obținut consiliile unice Gîrbovi, Vedea, Frăsinet, Grădiștea și Fierbinți, celorlalte lipsindu-le foarte puțin pentru a fi în rînd cu cele citate — dar și ele au depus eforturi sporite și au obținut rezultate, în ansamblu, bune. Dacă unele consilii nu au valorificat integral cadrul superior creat, aceasta s-a datorat mai ales unei insuficiente încrederi în forțele proprii, neavînd suficientă inițiativă și curaj, așteptînd încă îndrumări și „dezlegări" de la centru, respectiv de la direcția agricolă județeană.

În unele cazuri s-au resimțit și alte obișnuințe mai vechi, ca de exemplu conducerea „din birou" a lucrărilor din unități, estimîndu-se că vremea e nefavorabilă iar realitatea din teren fiind exact pe dos, ceea ce a dus la pierderea de timp de lucru prețios, din care au rezultat anumite întîrzieri și necorelări de eforturi.

De asemenea, unele I.A.S.-uri au terminat însămînțările în urma cooperativelor, fapt ce atrage atenția asupra necesității instaurării unui cadru mai precis și corect de conlucrare între sectoarele unice de mecanizare și unitățile agricole de stat, astfel încît consiliul să fie cu adevărat un garant al organizării unitare, care să stimuleze toate unitățile componente, să nu defavorizeze pe nimeni, catalizator al unei cooperări sănătoase în producție între unitățile agricole de stat și cele cooperatiste.

Desigur, activitatea, inițiativa consiliilor unice este permanentă și, dacă într-o perioadă sau alta nu s-a acționat la o cotă înaltă de exigență, aceasta nu poate fi decît un motiv în plus pentru a se analiza stilul de muncă și a se lua măsuri pentru prevenirea și eliminarea neajunsurilor în perioadele imediat următoare.

Consiliile din județul Ilfov acționează în prezent cu toată competența și mijloacele (mecanice și manuale) în rezolvarea corespunzătoare a două sarcini de anvergură ale sezonului : **recoltarea furajelor și întreținerea culturilor.** Se impune o mobilizare exemplară a tuturor lucrătorilor ogoarelor pentru strîngerea la timp și fără pierderi a furajelor și o întreținere a culturilor așa cum prevăd tehnologiile, pentru a se garanta obținerea de recolte cît mai mari în acest an. O atenție specială trebuie acordată prășitului, urmărindu-se în special asigurarea unor densități optime ale plantelor la hectar, element de tehnologie agricolă hotărîtor pentru nivelul producțiilor ce se vor obține.

TOTODATĂ, consiliile unice se preocupă de pe acum de pregătirea corespunzătoare a sistemelor de irigații — care să poată intra în funcțiune la momentul oportun, fără cea mai mică întîrziere sau reducere de capacitate — ca și de repararea și verificarea mașinilor necesare în campania de seceriș, ce va începe peste o lună.

Conducerile consiliilor este necesar să demonstreze că pot obține rezultate superioare și în îndeplinirea sarcinilor etapei actuale, perfecționîndu-și activitatea „din mers", și că nu așteaptă pauze pentru întruniri și ședințe de analiză ale căror concluzii să fie transpuse în practică abia anul viitor.

Centrul de greutate al activității consiliilor din județ constituindu-l munca operativă în teren, pentru realizarea de producții mari în acest an, nu sînt neglijate nici acțiunile ce privesc viitorul lor, atît ca structuri organizatorice și de conducere, cît și ca titulare de plan, calitate din care decurg importante sarcini pe linia dezvoltării, investițiilor, gestiunii și eficienței.

Se au în vedere, cu precădere, problemele **concentrării și specializării** producției, **cooperarea** în producție, **consolidarea unităților mai slab dezvoltate,** conducerea științifică a activității, corelarea judicioasă a planului unităților cu cel al consiliului în ansamblul său etc., căutîndu-se răspunsuri cît mai realiste, fezabile în timp relativ scurt și cu minimum de cheltuieli. Astfel, încă din lunile maiiunie ale anului curent, cu sprijinul și îndrumarea direcției agricole județene, consiliile unice au sarcina de a întocmi schițele de amplasare a culturilor pentru 1980, introducîndu-se cele mai avantajoase asolamente atît pe fiecare consiliu în parte, cît și între consilii. Este o acțiune deosebit de importantă și eficientă, care poate conduce la sporuri de 10—15% ale producției agricole pe județ, fără a se cheltui practic nici un leu în plus.

În aproape toate consiliile județului — și în special în cele din proximitatea Capitalei — se studiază și se schițează variante ale integrării unor activități industriale, de prelucrare a materiilor prime agricole în cadrul consiliilor, pentru a se putea oferi de lucru cooperatorilor în tot cursul anului și, prin aceasta, să se ajungă la o anumită stabilizare a forței de muncă, cerință necesară a etapei actuale parcursă de agricultura noastră. Astfel, la consiliul unic Frăsinet s-au studiat deja posibilitățile pentru organizarea unei răchitării, amplasarea unei brînzării a I.C.I.L. (care va fi în continuare proprietatea acestuia) în perimetrul consiliului, pentru a utiliza forța de muncă de aici, înființarea unor secții anexe în funcție de condițiile concrete din diverse unități cooperatiste etc.

O problemă deosebit de importantă privește construirea centrelor de chimizare, unități ce vor fi amplasate pe raza unui consiliu dar care au sarcina să deservească fiecare cîteva consilii (3—5). În județul Ilfov s-a început investiția pentru primul asemenea centru (cel din consiliul Săruleşti), ce va fi dat în funcțiune în prima parte a anului 1980 ; în prezent se studiază și analizează posibilitățile și eficiența variantelor de amplasare a celorlalte 7—8 centre de chimizare ce se vor înființa pe teritoriul județului.

Evident, toate problemele enumerate au importanță deosebită, dar în special pentru anii următori ; consiliile se concentrează acum exclusiv spre rezolvarea tuturor problemelor puse de anul agricol 1979, rezultatele de producție ce se vor obține fiind singurele care vor putea da certificatul de calitate a muncii și capacității acestor organisme noi din agricultura țării noastre, netezind calea pentru următoarea etapă, de conturare și stabilire a unor atribuții noi și de asigurare a mijloacelor necesare pentru îndeplinirea lor.

M. SAVU

EXPRESIE A ANTRENĂRII TOT MAI LARGI A ROMÂNIEI ÎN CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

DUPĂ NOUĂ ZILE de intensă activitate comercială manifestările expoziţionale internaţionale devenite tradiţionale în primăverile Capitalei României s-au încheiat cu un bilanţ rodnic. Înscrise pe agenda manifestărilor economico-comerciale cu frecvenţă anuală, Tîrgul internaţional de primăvară şi Salonul internaţional al chimiei s-au bucurat încă de la primele ediţii de un deosebit interes, atît din partea întreprinderilor producătoare şi de comerţ exterior româneşti, cît şi a firmelor de peste hotare.

În atmosfera de înaltă competitivitate tehnică a ofertei prezentate de firme din 31 de ţări, din care 20 cu pavilioane oficiale, România a fost reprezentată de 150 de centrale şi intreprinderi industriale, institute de cercetări şi proiectări, care şi-au expus programul de export pe profil — în standurile a 27 de întreprinderi de comerţ exterior.

Interesul crescînd pentru dezvoltarea comerţului şi cooperării cu întreprinderile româneşti, lărgirea sferei de atracţie exercitată de tîrgurile şi expoziţiile internaţionale organizate la Bucureşti sînt oglindite de creşterea, de la o ediţie la alta, a numărului de ţări participante. Subliniem, în acest sens, prezenţa pentru prima oară la Tîrgul internaţional de primăvară şi Salonul internaţional al chimiei a cinci ţări, cu pavilioane oficiale — şi anume : Algeria, Maroc, Sudan, Chile şi Zair.

De asemenea suprafeţele de expunere au crescut pînă la aproape dublu faţă de prima ediţie a TIBCO — de la 18500 mp în 1974, la 36000 mp în 1979. Şi, cum este şi firesc, corolarul acestei participări mult amplificate este un volum al tranzacţiilor comerciale perfectate în cadrul celor 2 manifestări, mult superior ediţiilor precedente şi cu 25% mai mare faţă de ediţia 1978.

REFERINDU-NE mai întîi la operaţiunile de export încheiate de întreprinderile româneşti de comerţ exterior, trebuie remarcate cele 3 caracteristici esenţiale ale ofertei din acest an : calitatea şi finisajul superior al bunurilor de consum, parametrii tehnici superiori ai maşinilor şi utilajelor şi gama mult extinsă, sortimentul bogat la toate grupele de produse expuse de participanţi.

Calitatea, bunul gust şi rafinamentul execuţiei sînt argumentele, prin care s-au impus, de altfel, pe piaţa internaţională firme cum sînt Tehnoforestexport, Romanoexport, Confex etc. Mobila românească a fost reprezentată printr-o colecţie de noutăţi selectată cu grijă, începînd cu piesele de mic mobilier şi pînă la garnituri complete, în majoritate prototipuri, cum sînt : garniturile de hol „Versailles“ şi „Granata“, camera de zi stil colonial „Arizona“, sufrageria în stil gotic, camere de tineret, bucătării moderne, multifuncţionale etc. Încă din primele zile au fost purtate tratative fructuoase privind livrarea de genuri variate de mobilă şi instrumente muzicale, fiind încheiate chiar în perioada tîrgului contracte cu firme din U.R.S.S., Franţa, R. F. Germania, Olanda.

Tîrgul internaţional de primăvară a prilejuit firmei Romanoexport, una din cele mai cunoscute în domeniul exportului de textile, o reîntîlnire cu parteneri invitaţi din peste 100 de ţări, dornici să cunoască noutăţile ofertei româneşti ; ţesăturile diverse din lînă, bumbac şi amestecuri pentru îmbrăcăminte şi decoraţiuni interioare, de o înaltă calitate, într-o foarte bogată gamă sortimentală, ţesături de mătase, covoare, mochete urmînd îndeaproape linia modei s-au bucurat, ca întotdeauna, de buna apreciere a partenerilor externi, fiind încheiate importante contracte cu firme din Austria, Danemarca, R.F. Germania, Norvegia, U.R.S.S., etc.

Producţia de confecţii, bazată pe tehnologii moderne, poate răspunde azi cu promptitudine oricărei comenzi externe, indiferent de stilul şi preferinţele clienţilor, asigurînd livrarea unor produse de cel mai ridicat nivel calitativ. Centrul de creaţie al centralei industriale de resort urmăreşte totodată crearea de noi modele, proprii, dovedind multă imaginaţie, bun gust, un design de calitate. Printre ultimele creaţii de o factură originală se numără confecţiile avînd la bază motive folclorice româneşti, bine cunoscute şi apreciate în lumea întreagă.

Diversitatea ofertei industriale româneşti de azi a fost elocvent demonstrată prin exponatele din standurile industriei chimice, respectiv ale intreprinderilor de comerţ exterior Danubiana, Chimimportexport, Industrialexport etc.

La această manifestare specializată, Danubiana a ţinut să prezinte aproape întreaga paletă a celor peste 200 de grupe de produse şi 6500 de sortimente de produse chimice din nomenclatorul său actual, între care s-au remarcat numeroase noutăţi, în special în domeniul anvelopelor, fibrelor sintetice, îngrăşămintelor complexe, maselor plastice. Pentru aceste grupe de produse au fost încheiate contracte cu firme din Bulgaria, Canada, Columbia, Cehoslovacia, Grecia, Franţa, India, Irak, R. F. Germania, Siria, U.R.S.S. Prin Chimimportexport şi Petrolexport se vor livra, de asemenea, o serie de produse ale petrochimiei cum sînt : cauciuc sintetic, uleiuri minerale, benzine superioare, ca şi o serie de produse chimice de bază cum sînt : carbid, amoniac, sodă caustică şi calcinată, în ţări ca Austria, Brazilia, Polonia, R. F. Germania, U.R.S.S.

PREOCUPĂRI de diversificare şi înnoire a nomenclatorului de export au fost evidente şi în sectorul echipamentului menajer. Amintim, din oferta Electroexportimport, cele 5 variante ale frigiderului cu compresie „Arctic“ şi cele 4 variante ale frigiderului cu absorbţie „Fram“, apoi cele 6 modele ale maşinii de spălat rufe „Alba-Lux“, noile tipuri de maşini de cusut „Veronica“, „Corina“ şi „Sanda“, noi modele de aspiratoare de praf, plite electrice, radiatoare, roboţi de

bucătărie, mixere. Apoi mașinile de gătit cu combustibil lichid, solid și gazos, vasele emailate din inox și fontă, articolele din sticlă și ceramică fină prezentate în standul Romsit. Contracte de export pentru articole electrocasnice și de menaj s-au încheiat cu parteneri din : R. F. Germania, Gabon, Israel, Italia, S.U.A., Ungaria, dovedind capacitatea produselor românești de a se impune și în aceste sectoare de piață mult disputate.

În standul întreprinderii Tehnoimportexport, Întreprinderea de aparate de măsură electronice și industriale, specializată în producția de aparatură medicală, a expus o serie de noi realizări tehnice ca : sterilizator rapid, incubatorul clinic pentru noii născuți prematuri sau cu afecțiuni, aparate portabile de anestezie, alături de aparatele exportate curent, cum ar fi : electrocardiografe, generatoare de impulsuri de joasă frecvență, aparat de măsură pentru hemoglobină etc. Dintre grupele de produse ale industriei electrotehnice și electronice la care s-au perfectat tranzacții în cadrul tîrgului amintim : televizoarele și radioreceptoarele, componentele electronice, echipamentul electric de joasă tensiune, echipamentul pentru centrale telefonice, mașinile electronice de facturat și contabilizat — cu beneficiari din Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, Ungaria, U.R.S.S., Grecia, Italia, Turcia, S.U.A.

ÎN SFÎRȘIT, în domeniul mașinilor și utilajelor pentru industria ușoară, pentru industria chimică și petrochimică au fost realizate o serie de tranzacții importante cu parteneri tradiționali din Bulgaria, R. P. Chineză, R. P. D. Coreeană, R. S. Vietnam.

Contractele de import încheiate în cursul celor două manifestări privesc fie aprovizionarea procesului de producție cu unele materiale, semifabricate sau cu mașini și utilaje, fie diversificarea gamei de bunuri de consum pe piața internă.

Din prima categorie amintim contractele privind importul de azbest fibră, apatită, fosfați, plăci de plută cauciucate din Algeria, Austria, Egipt, S.U.A., de mașini și utilaje pentru industria ușoară din Cehoslovacia, Elveția, Franța, Italia, U.R.S.S., mașini, echipamente și aparatură de măsură și control din Austria, Franța, R. D. Germană, R.F. Germania, Ungaria, U.R.S.S.

Importurile de bunuri de consum privesc achiziția unor articole de genul : radioreceptoare, magnetofoane, picupuri, biciclete pentru adulți și copii, ceasuri, țesături pentru mobilă și amenajări interioare, băuturi și răcoritoare, în majoritate din țări socialiste.

Putem aprecia, în final, că prin volumul angajamentelor comerciale încheiate, cea de-a șasea ediție a Tîrgului internațional de primăvară și cea de-a treia ediție a Salonului al chimiei au adus o contribuție însemnată la creșterea volumului de export și import pe anul în curs și pe cei viitori, în cadrul lor antamîndu-se, de asemenea, numeroase alte tranzacții ce se vor definitiva în perioada următoare. Un bilanț rodnic, deci, ce va fi completat cu noi realizări la ediția din această toamnă a Tehnoexpo-București (4—13 octombrie 1979).

dr. Ion STOIAN

MĂSURI PENTRU STIMULAREA CREȘTERII PRODUCȚIEI UNOR BUNURI DE CONSUM ALIMENTAR

RECENT a fost dat publicității Decretul privind măsuri pentru rentabilizarea unor bunuri de consum alimentar. Prin elaborarea acestui act normativ s-a urmărit creșterea eficienței întregii activități productive, lărgirea gamei produselor alimentare, îmbunătățirea calității acestora și satisfacerea nevoilor mereu crescînde ale populației cu astfel de mărfuri. Este de relevat că majorările de prețuri nu afectează realizarea integrală a Programului de ridicare a nivelului de trai al populației, adoptat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, de creștere în acest cincinal a retribuțiilor reale cu circa 32 la sută.

Corecturile aduse prețurilor unor bunuri alimentare (unele sortimente de conserve și semiconserve de pește și produse din pește, la conserve de legume și fructe, la unele sortimente de produse zaharoase, la plante și ceaiuri medicinale și aromatice, la nuci în coajă) influențează numai cu 0,3 la sută indicele prețurilor cu amănuntul și al tarifelor pe anul 1979.

În condițiile în care în primii trei ani ai cincinalului **indicele prețurilor cu amănuntul s-a situat sub limita planificată, iar actuala creștere este minimă,** iese pregnant în evidență caracterul de **stabilitate** a prețurilor practicate în relațiile cu populația în țara noastră. Așezarea pe baze economice a producției tuturor bunurilor de consum alimentar va crea condiții pentru stimularea unităților economice în producerea și satisfacerea cît mai deplină a cerințelor populației cu produse de cea mai bună calitate și pentru eliminarea pierderilor ce se înregistrează la unele produse de natura celor menționate mai sus.

Actuala corectare a prețurilor este pe deplin justificată din punct de vedere economic. După cum se știe, ca urmare a majorării repetate a retribuției și a prețurilor plătite de stat producătorilor agricoli la cumpărarea materiilor prime, s-a ajuns la situația ca la desfacerea produselor respective la vechile prețuri cu amănuntul — **stabilite cu mulți ani în urmă** — unitățile producătoare să înregistreze pierderi însemnate. Or, în condițiile în care prin prețurile încasate din vînzarea produselor nu se acopereau decît în parte costurile de producție necesare pentru obținerea bunurilor respective, unitățile în cauză nu erau interesate în producerea acestor mărfuri și nici în diversificarea gamei sortimentale cu noi produse din categoria celor executate în pierdere. Măsura de majorare a prețurilor la unele produse alimentare înlătură anomalia realizării acestora în pierdere, constituind în același timp un stimulent puternic pentru colectivele de oameni ai muncii din unitățile producătoare de a-și intensifica eforturile pentru creșterea calității produselor, pentru lărgirea gamei de sortimente la o serie de produse oferite populației, pentru obținerea de beneficii și eliminarea pierderilor.

O asemenea orientare se integrează în măsurile privind corelarea ce trebuie să existe între prețurile cu care se desfac mărfurile și costurile de producție efective ale acestora, urmărindu-se, în concordanță cu cerințele mecanismului economico-financiar perfecționat, dezvoltarea producției pe baza creșterii continue a eficienței.

Totodată, prin decretul mai sus amintit, au fost majorate substanțial — în medie cu 80 la sută — prețurile de recuperare de la populație a borcanelor din sticlă folosite la ambalarea unor produse alimentare. În felul acesta va fi stimulat spiritul gospodăresc al tuturor cetățenilor pentru manipularea cu grijă și repunerea cît mai rapidă în circuitul economic a borcanelor devenite disponibile. Creșterea prețurilor de recuperare a borcanelor din sticlă de la populație reprezintă o măsură avantajoasă atît pentru cetățeni cît și pentru economia națională în ansamblul ei, interesată în recircularea ambalajelor din sticlă, produse care se realizează cu mari consumuri energetice.

Pentru creșterea puterii economice a patriei noastre, a nivelului de trai al întregului popor, este necesar, așa cum subliniază documentele de partid, să se acționeze permanent în fiecare întreprindere pentru reducerea costurilor de producție și îndeosebi a celor materiale, economisirea energiei și combustibililor, sporirea productivității muncii, creșterea eficienței economice, pentru realizarea exemplară a tuturor indicatorilor de plan pe anul 1979, an hotărîtor în actualul cincinal.

N. SĂNDULESCU
Ministerul Finanțelor

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI AL UNITĂȚILOR ECONOMICE

— Ce arată analiza pe bază de bilanț la sfîrșitul primului trimestru —

ANALIZA bilanțurilor contabile pe trimestrul I a.c., care cuprind, pentru prima dată, și modul de realizare a bugetului de venituri și cheltuieli, scoate în evidență faptul că perfecționările aduse mecanismului economico-financiar au îmbogățit în conținut activitatea economico-financiară din întreprinderi, centrale industriale și ministere.

În acest cadru se înscriu și rapoartele de bilanț și de îndeplinire a bugetelor de venituri și cheltuieli ale unităților economice din industria extractivă și din ramura energie electrică și termică. Ele reliefează, în principal, eforturile sporite ce se depun de colectivele de oameni ai muncii din aceste sectoare de activitate pentru compensarea unor influențe ocazionate de factori naturali (industria extractivă), pentru funcționarea cît mai economică a sistemului electro-energetic în condițiile extinderii producției de energie pe bază de combustibili solizi și a unui consum cît mai rațional de energie. Caracteristic pentru activitatea colectivelor de oameni ai muncii din industria extractivă și din ramura energie electrică și termică este că ea asigură valorificarea crescîndă a rezervelor naturale de care dispunem și în conformitate cu interesele economiei naționale în ansamblu ; această orientare, necesară și favorabilă la nivelul întregii țări, are însă unele efecte contradictorii în ce privește eficiența economică a activității, realizată la nivelul unităților din aceste sectoare.

Pornind de la această situație se impun, după părerea noastră, acțiuni și orientări mai hotărîte pentru întărirea în continuare a autogestiunii economico-financiare a unităților din aceste sectoare de activitate.

Realizarea veniturilor prevăzute în bugetele de venituri și cheltuieli

LA ADOPTAREA actelor normative pentru aplicarea perfecționărilor aduse mecanismului economico-financiar s-a urmărit să fie soluționate într-un mod particular — ținînd seama de specificul activității — unele probleme legate de creșterea inițiativei și răspunderii colectivelor de oameni ai muncii din industria extractivă și a energiei electrice și termice, în utilizarea cît mai eficientă a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată spre administrare. În principal, aceste reglementări se referă la modalități specifice de legare a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele pe care le obțin în activitate și care depind direct de munca lor.

De exemplu, Legea nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor prevede că, la unitățile de producere, transport și distribuție a energiei electrice și termice și gazului metan, **beneficiile nerealizate ca urmare a nelivrării cantităților economisite nu afectează constituirea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii,** aprobat prin bugetul de venituri și cheltuieli, cu **condiția încadrării în normele de combustibili, energie, materii prime și materiale.** Rezultă deci că (așa cum s-a reglementat pentru acest sector și modul de eliberare a fondului de retribuție planificat, care nu este condiționată de realizarea valorii producției nete) legea nu condiționează dreptul de constituire a fondului de participare la beneficii de factori care nu depind de activitatea colectivelor de oameni ai muncii din unitățile electro-energetice, dar în același timp stabilește pîrghii de cointeresare în economisirea combustibililor pe baza cărora se produce energia electrică și termică, în reducerea consumurilor proprii tehnologice de energie electrică precum și a celorlalte consumuri materiale.

La sfîrșitul trimestrului I a.c. beneficiile nu s-au realizat pe ansamblu unităților electroenergetice ca urmare, în principal, a economisirii unor importante cantități de energie electrică și termică de către beneficiari, dar în cazul unităților din Centrala de producere a energiei electrice și termice s-au depășit normele de consum tehnologic de combustibili și energie și s-au înregistrat perisabilități la cărbunele depozitat, peste normele admise legal. Dacă în perioadele următoare nu se vor recupera depășirile de consumuri arătate și nu se vor lua măsuri de încadrare în consumurile normate, unitățile respective riscă să nu beneficieze în viitor de drepturile acordate de lege în legătură cu participarea oamenilor muncii la beneficii.

Cerințele întăririi autogestiunii economice în unitățile de producere a energiei electrice și termice impun luarea și a altor măsuri care să compenseze efectele arătate în legătură cu nerealizarea veniturilor din încasări ca urmare economisirii energiei. Este vorba, în primul rînd, de **aplicarea efectivă a măsurilor de funcționare la capacitate a unor grupuri electro-energetice** pentru a asigura permanent puterea necesară, efectiv utilizabilă, pusă la dispoziția sistemului electroenergetic național și a evita importurile neplanificate de energie electrică, care sînt foarte costisitoare. De fapt și această cauză a fost determinantă în ce privește nerealizarea beneficiului planificat pe trim. I a.c. la Centrala industrială de producere a energiei electrice și termice. Ea a afectat în final atît formarea veniturilor centralizate ale statului, cît și formarea fondurilor proprii.

În întreprinderi, la nivelul centralei industriale și al ministerului de resort sînt elaborate programe cu măsuri tehnice și organizatorice atît în ce privește economisirea combustibilului și energiei, cît și pentru asigurarea funcționării corespunzătoare a grupurilor electroenergetice; s-a organizat mai bine urmărirea și aplicarea lor efectivă, s-au obținut și unele rezultate. Totuși, aceste două laturi ale activității impun o angajare mai hotărîtă — pentru soluționarea lor definitivă — a compartimentelor tehnice, a institutelor de cercetare și proiectare, a unităților de construcții-montaj din sistemul electroenergetic și al unităților producătoare.

Fondurile la dispoziția unităților economice sînt exprimate sub formă bănească prin resursele de constituire, dar ele au și o formă materială. Din acest ultim unghi de privire, fondurile din care se finanțează investițiile se referă nu numai la lucrările de investiții propriu-zise, ci și la achiziții de utilaje cu montaj care rămîn în stoc la finele perioadei în funcție de durata normată de staționare și de montaj. Primele (lucrările de investiții) sînt prevăzute în planul național unic și în funcție de sarcinile respective se raportează modul de realizare a planului de investiții (din fondul de dezvoltare economică; din fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; din fondul pentru finanțarea investițiilor la întreprinderile noi și dezvoltări importante). Achizițiile de utilaje care necesită montaj și care rămîn în stoc la finele perioadelor de plan nu sînt prevăzute în planul național unic. Ele sînt luate însă în considerare la dimensionarea, prin bugetul de venituri și cheltuieli, a cheltuielilor care se finanțează din fondurile de investiții susmenționate și în funcție de aceasta se asigură resursele necesare. Din practica elaborării lucrărilor de planificare financiară pe anul 1979 și din realizările pe trimestrul I a.c. rezultă că **este necesar un control mai riguros prin plan asupra dimensiunilor și evoluției stocurilor de utilaje care necesită montaj.** În frecvente cazuri abaterile față de prevederi sînt deosebit de mari la stocurile de utilaje înregistrate la 31 martie a.c. În cazul unităților din industria extractivă și din ramura energiei electrice și termice, stocurile sînt, de regulă, mai reduse decît cele prevăzute — ca imobilizări planificate de resurse — prin bugetele de venituri și cheltuieli. Dar în multe cazuri, reducerea stocurilor nu este o urmare a accelerării ritmului de montaj, ci în principal a nerealizării achizițiilor planificate de utilaje, în trimestrul I a.c. Totodată, deși pe total stocurile de utilaje cu

montaj se situează sub volumele planificate, în componența lor sînt utilaje de valori însemnate la care termenul de montaj este depășit, ceea ce, din punct de vedere al eficienței utilizării fondurilor, constituie o imobilizare ce poate afecta simțitor capacitatea de a face față plăților, cu resurse proprii, în momentul sosirii acelor utilaje, care, în prezent, sînt restante la livrări.

Credit bancar — numai pe măsura necesităților

EXECUȚIA BUGETULUI de venituri și cheltuieli pe trimestrul I a.c. scoate în evidență cazuri în care creditul bancar se acordă fără ca acesta să fie necesar. În tabelul nr. 1 se prezintă situația fondului de dezvoltare economică al unităților din Centrala industrială de rețele electrice. Depășirea creditelor bancare nu se datorește decît în cazuri izolate lipsei de resurse, cauza principală constituind-o angajările de credite fără o verificare prealabilă a situației resurselor proprii. Unitățile economice trebuie să manifeste mai multă prudență în angajarea de credite bancare, deoarece independent dacă se utilizează sau nu, odată acordate ele sînt purtătoare de dobînzi, care vor afecta fondul de dezvoltare economică în perioadele următoare.

Tabelul nr. 1

	Diferențe față de plan (mil. lei)	
	la resurse	la cheltuieli
Fonduri proprii (total fond de dezvoltare)	+10,7	
Credite	+75,4	
Total (1+2)	+86,1	
Cheltuieli		+1,8
Disponibil la finele perioadei		+84,3

Situația acestui trimestru arată, totodată, că trebuie acordată mai multă atenție **încheierii corecte a lucrărilor de bilanț**, regularizării în prealabil a unor vărsăminte, corectării operațiunilor eronate etc., în așa fel ca prezentarea realizării bugetului de venituri și cheltuieli în partea privind fondurile proprii, creditele și destinația acestora să fie cît mai reală. (Se are în vedere că în raportările făcute de unități apar și alte situații, care practic nu au bază legală, cum sînt : evidențierea unor credite interne la fondul de investiții pentru întreprinderi noi și dezvoltări importante, deși există disponibil de resurse proprii; alocații de la buget pentru investiții, mai mari decît cele prevăzute în bugetele de venituri și cheltuieli etc.). Este, de asemenea, de analizat dacă este indicată sau nu **practica unor întreprinderi de a face vărsăminte la fondurile proprii din amortizări și beneficii înainte de termenele legale de vărsare** (pentru a evita angajarea de credite).

Mijloacele circulante trebuie mai bine gospodărite

ÎN CONDIȚIILE aplicării perfecționărilor aduse mecanismului economico-financiar s-a lărgit sfera mijloacelor circulante planificate prin bugetul de venituri și cheltuieli (în afara celor determinate pe baze de norme și normative se iau în calcul și alte elemente de natura mijloacelor circulante). Totodată, deși dimensionarea necesarului se face separat pentru cele normate (pe baza normelor și normativelor cunoscute) și separat pentru alte elemente, creșterea de finanțat a mijloacelor circulante se face pe total din beneficii și din credite bancare (proporția de participare a acestor două surse la finanțarea creșterilor de mijloace circulante se stabilește anual). Crescînd sfera elementelor de mijloace circulante planificate, a crescut și aceea a resurselor atrase care se iau în considerare la finanțarea creșterilor (aceste resurse nu se referă numai la pasive stabile, ci și alte resurse).

O problemă care necesită atenție sporită din partea întreprinderilor este cea referitoare la raportul dintre mijloacele circulante și alte resurse decît cele care constituie fondul mijloacelor circulante. Mai precis este vorba de **raportul dintre totalul mijloacelor circulante** (activul curent al întreprinderii) și **obligațiile de plată din pasiv** (credite bancare, furnizori, creditori, deconturi, alte obligații). Practic, acest raport echivalează cu solvabilitatea generală a unei unități economice și el trebuie menținut la un anumit nivel care să-i dea siguranță în desfășurarea activității, în primul rînd pe baza resurselor proprii. Iată cum se prezintă el potrivit bilanțului, în cazul a patru centrale industriale (tabelul nr. 2).

La toate centralele a crescut ponderea creditelor bancare, iar în cazul primelor două a crescut mai ales ponderea furnizorilor interni. Pe de altă parte, la centralele din ramura energiei electrice a scăzut sensibil ponderea mijloacelor din contul curent în totalul activului curent. Dacă ar fi să raportăm sumele din contul curent (la 31 martie a.c.) la obligațiile de plată către furnizori, creditori și alte obligații (exclusiv creditele bancare) capacitatea de plată imediată este precară, disponibilul reprezentînd, față de obligațiile respective, numai 7% la Centrala de producere a energiei electrice și 2% la Centrala de rețele electrice. La Combinatul minier Oltenia raportul dintre disponibil și obligații este sub 1%. Cauza principală a acestei situații constă în imobilizările de fonduri în mijloace circulante. Este de luat în seamă și situația că principalele imobilizări la unitățile energetice sînt temporare (după natura lor), constînd în principal în produse, lucrări și servicii facturate și mărfuri expediate precum și din debitori interni, dar faptul că, în unele perioade, sînt probleme cu încasarea lor afectează solvabilitatea imediată a întreprinderilor. Aceasta și explică, de altfel, înregistrarea în pasivul bilanțului Centralei industriale de rețele electrice, la 31 martie a.c., a unor credite acordate de bancă pentru refacerea capacității de plată, precum și creșterea obligațiilor către furnizorii interni, la ambele centrale.

O situație cu totul nedorită apare la unele mine din cadrul Combinatului minier Oltenia, care au imobilizat resursele din fondul mijloacelor circulante în stocuri supranormative de cărbune, în timp ce la termocentralele electrice stocurile de cărbune se situează sub cele normate.

Tabelul nr. 2

Total mijloace circulante (Grupa B Activ)		
Credite + alte obligații (Cap. II + III + IV. Pasiv)		
	La 31 dec. 1978	La 31 martie 1979
Centrala industrială de prelucrare a energiei electrice și termice	3,3	2,6
Centrala industrială de rețele electrice	1,2	1,2
Centrala minereurilor Deva	2,5	2,1
Combinatul minier Oltenia	1,2	1,1

Utilizarea eficientă a fondului de mijloace circulante se reflectă și în structura stocurilor pentru care se cheltuiesc resursele. Fiecare element de mijloace circulante se diminuează (ca necesar) după anumite criterii și metode strîns legate de asigurarea continuității producției. Depășirea stocurilor normate la un anumit element afectează posibilitățile de finanțare normală a stocurilor pentru celelalte elemente. Dar sînt și situații în care unele stocuri nu pot fi formate la nivelul maxim normat din cauze care țin de activitatea furnizorilor. O asemenea situație s-a creat la unitățile Centralei de prelucrare a energiei electrice și termice, cu stocurile de cărbuni energetici (care așa cum s-a arătat n-au fost livrați în cantitățile planificate de către unitățile din industria carboniferă). Aceasta a afectat funcționarea economicoasă a sistemului electro-energetic reflectată într-un consum suplimentar de hidrocarburi, deși termocentralele au consumat și din stocurile de siguranță de cărbune. Dacă pentru situația creată în acest domeniu vina principală o au furnizorii de cărbune, unitățile producătoare de energie electrică pe astfel de combustibili poartă răspunderea pentru utilizarea în alte scopuri a resurselor alocate la fondul mijloacelor circulante pentru formarea stocurilor de cărbune.

După părerea noastră, cadrul actual al bugetului de venituri și cheltuieli și al bilanțului contabil corespunde în ansamblu cerințelor de bază în acest domeniu. Ar fi însă necesare :

— precizări mai detaliate de elaborare a bugetelor de venituri și cheltuieli și de întocmire a rapoartelor în legătură cu realizarea lor, cu ocazia încheierii bilanțurilor;

— preocupări sporite pentru cunoașterea și valorificarea experienței pozitive din unitățile economice în domeniul utilizării bugetului de venituri și cheltuieli pentru conducerea curentă a activității financiare ;

— punerea la îndemîna organelor de conducere colectivă, a specialiștilor din unitățile economice și din toate organele interesate, a unui buletin informativ sau a unei rubrici permanente în cadrul unor publicații de specialitate din care să rezulte preocupările și realizările concrete din unitățile economice în legătură cu folosirea bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de conducere.

Nicolae SĂVOIU
Ministerul Finanțelor

EXPERIENȚE ȘI PERSPECTIVE ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE DIN JUDEȚUL BIHOR

„R. E." militează pentru generalizarea analizei valorii

Acțiune organizată, program coordonat de extindere a domeniilor de aplicare

ÎNFĂPTUIREA OBIECTIVELOR politicii economice a partidului și statului nostru presupune și valorificarea tot mai bună a resurselor umane și materiale pe plan local, prin unirea și orientarea eforturilor colectivelor de muncă din unitățile din aceeași zonă teritorială — indiferent de subordonarea lor departamentală — către obiectivele comune vizînd sporirea eficienței întregii activități.

Modul cum a fost inițiată și se dezvoltă acțiunea de generalizare a analizei valorii în județul Bihor constituie, din acest punct de vedere, un exemplu elocvent.

Un puternic detașament de specialiști în A.V.

ÎNCĂ DIN 1975 au fost inițiate, de către cabinetul județean de organizare economico-socială, propaganda metodei și instruirea de analiști ; pe terenul astfel pregătit, la scurt timp după aprobarea programului special la nivel național, în cadrul unei plenare a organului județean de partid cu activul din economie, au fost stabilite responsabilități pentru consiliile oamenilor muncii și organizațiile de partid, în ce privește crearea condițiilor necesare implementării.

Analiza făcută la începutul acestui an, asupra rezultatelor obținute în intervalul 1977—1978 (vezi tabelul), a permis desprinderea unor concluzii pe care s-au fundamentat noi măsuri pentru extinderea și perfecționarea aplicării metodei.

O primă constatare : **numărul specialiștilor pregătiți în A.V. a crescut de circa 2,5 ori.** Majoritatea lor covîrșitoare — peste 4/5 — au fost inițiați prin cele 9 cursuri organizate de către cabinetul județean, atît la Oradea cît și în alte centre industriale (orașul Dr. Petru Groza, Marghita), în care au fost cuprinși — pe lîngă cadre din unități economice — activiști ai consiliului județean de control muncitoresc, lucrători de la organele județene de statistică, bancare, inspectorate tehnico-economice ș.a., pentru a înlesni intervenția lor competentă în elaborarea unor măsuri concrete de reducere a costurilor de producție și a consumurilor de materii prime și materiale în cadrul unităților productive.

S-a îmbunătățit structura cadrelor de analiști, ponderea celor pregătiți prin cursuri de specializare la Academia „Ștefan Gheorghiu" sau la centrele departamentale de perfecționare evoluînd de la 8% la 16% din total.

Potrivit prevederii din programul special, referitoare la învățămîntul tehnic și de specialitate, în actualul an universitar s-au introdus **ore de curs pentru prezentarea metodei A.V. studenților** (anul III) de la secția de subingineri a Institutului de învățămînt superior din Oradea, urmînd ca în 1979—1980 să se realizeze și aplicații practice, eventual proiecte. De asemenea, prin presa locală și alte mijloace de informare s-a acționat pentru **sensibilizarea oamenilor muncii** din economia județului asupra avantajelor metodei.

Rezultatele obținute în județul Bihor în aplicarea programului special de generalizare a analizei valorii

	dec. 1976	dec. 1978	creștere în %
Nr. specialiști inițiați	100	249	**149**
din care prin :			
– Academia „Ștefan Gheorghiu"	2	18	**9 ori**
– Centre de perfecționare departamentale	6	22	**266**
– Cabinetul județean de organizare	92	209	**127**
Nr. unități cuprinse	28	50	**78**
Proiecte de A.V.			
– în curs de elaborare	7	46	**557**
– elaborate	4	59	**15 ori**
eficiență economică (mii lei)	3 572	63 799	**18 ori**
– aplicate	1	40	**40 ori**
eficiență economică (mii lei)	312	12 185	**39 ori**

1,1 milioane de lei economii la fiecare proiect elaborat

ÎN PREZENT, analiza valorii și-a cîștigat aderenți și își demonstrează avantajele în **50 de unități economice din județ** — întreprinderi constructoare de mașini, chimice, ale industriei lemnului, materialelor de construcții, ușoare, metalurgice, precum și din ramuri care nu fuseseră prevăzute în programul special : industrializarea produselor agricole, minerit, trustul de construcții și institutul de proiectare ale consiliului popular județean. **Creșterea numărului proiectelor elaborate** a fost însoțită de **mărirea ponderii celor aplicate** (care a ajuns la 67,7%), de **ridicarea calității soluțiilor,** exprimată printr-o **eficiență economică prezumată de aproape 1,1 milioane lei anual, în medie, la fiecare proiect întocmit.**

Proporțiile extinderii metodei și efectele obținute situează Bihorul, din acest punct de vedere, înaintea unor județe cu o economie mai puternică. Cu toate acestea, încă nu se poate vorbi de o generalizare în sensul și la nivelul dorit. Referindu-ne la situația de la începutul anului, existau încă 2 unități unde lipseau cadre specializate în A.V., alte 5 unde nu fuseseră stabiliți responsabili de colectiv și coordonatori din partea conducerii ; în 11 unități cuprinse în acțiune nu fusese încă elaborat nici un proiect, deși unele dintre ele — cum ar fi „Înfrățirea" și „Solidaritatea", din Oradea — dețin un loc important în economia județului sau în programul de înnoire și modernizare a produselor.

În desfășurarea acțiunii se trece de la cantitate la calitate

APRECIIND că cei **aproape 64 milioane de lei anual,** cît reprezintă eficiența economică antecalculată a proiectelor întocmite, sînt departe de a reprezenta posibilitățile reale, Comitetul județean Bihor al P.C.R. a adoptat un program de măsuri vizînd eliminarea neajunsurilor de ordin organizatoric și intensificarea preocupărilor pentru **aplicarea curentă a metodei, în mod prioritar în unitățile care dispun de condițiile necesare ținînd seama de : cerințele prevăzute în standardele de analiza valorii ; existența unor filiale ale institutelor de cercetări și proiectări ; cadre de specialiști cu pregătire corespunzătoare pentru coordonarea colectivelor multidisciplinare.**

Reconsiderarea și clasificarea unităților cuprinse în acțiune au în vedere faptul că nu în toate întreprinderile există condiții pentru aplicarea metodei cu un grad egal de intensitate, apărînd îngrădiri determinate de unele stan-

darde învechite, condiții speciale la unele produse destinate exportului sau fabricate pe bază de licențe. Ideea promovată — și perfect logică — este că și în aceste cazuri, A.V. nu trebuie exclusă ; ea își poate găsi domeniu de aplicare **în activitatea de autoutilare, de modernizare a utilajelor, în producția pieselor de schimb** ș.a., domenii care antrenează importante consumuri de resurse materiale și financiare și care trebuie dezvoltate pe baza unei concepții axate pe funcționalitate.

Consiliile oamenilor muncii din unitățile economice au fost îndrumate pentru a preciza **la care din produsele și tehnologiile prevăzute în planurile anuale de asimilare și modernizare, proiectarea sau reproiectarea să se realizeze prin analiza valorii,** pentru stabilirea colectivelor de specialiști ; în mod deosebit s-au urmărit formularea temelor și întocmirea programelor de desfășurare a proiectelor de A.V. în acest an la unitățile unde încă nu s-a trecut la aplicarea metodei. Astfel, **la ora actuală există, la nivelul județului, un tablou detaliat al modului în care se va desfășura acțiunea în 1979, deci și posibilitatea de a se urmări respectarea termenelor, de a se lua măsuri pentru reglarea abaterilor.**

Programul de măsuri pune în continuare accent și pe **conștientizarea lucrătorilor din economia județului asupra a ceea ce înseamnă și ceea ce poate aduce analiza valorii.** Se prevede popularizarea în toate unitățile a noii metodologii unitare (STAS 11272/79) ; cabinetul de organizare a primit sarcina de a elabora o broșură destinată cadrelor de conducere tehnice și economice din unitățile productive, precum și de a deschide un curs de inițiere pentru cadrele didactice din învățământul liceal de specialitate, care la orele de curs și în cadrul practicii tehnico-productive să-i poată familiariza pe elevi cu identificarea funcțiilor unui produs, cu aprecierea corespondentului acestora în costul lui.

Intervenții necesare pe plan departamental

DIRECTORUL cabinetului județean de organizare economiso-socială, **T. Vesselenyi**, apreciază : „Desigur, nu toate unitățile la care s-a extins acțiunea au rezultate acceptabile, nu toate proiectele elaborate și aplicate se încadrează în noile standarde — dar ceva totuși s-a făcut, preocupările noastre n-au fost în zadar".

În opinia sa, care corespunde de altfel cu cea a multor specialiști consultați de către redacție, pragul între experiment și practica de fiece zi, între extindere și generalizare, între o aplicare benevolă și una imperativă a metodei nu poate fi netezit fără **concursul ministerelor economice și al centralelor industriale,** care — poate cu excepția Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții — au făcut prea puțin pe linia programului special. Realitatea este că încă destul de mulți conducători de unități nu acționează fără „dispoziții de sus", nu au înțeles caracterul instrumental al metodei și nici măcar esența ei (optimizarea relației valoare de întrebuințare/costuri, la nivel social, mai este privită de unii ca o problemă de domeniul financiar-contabil), resping formula colectivelor de specialiști multidisciplinare, ad-hoc, considerînd A.V. ca o activitate aparte ce necesită posturi în plus — ceea ce înseamnă neglijarea posibilităților create prin hotărîrea Congresului Consiliilor Oamenilor Muncii, din iulie 1977, referitoare la folosirea a pînă la jumătate din timpul de lucru al personalului de specialitate din compartimentele funcționale, în muncă de cercetare, proiectare și producție.

Realitatea din unitățile bihorene evidențiază necesitatea ca ministerele și centralele să intervină în mod organizat pentru **aplicarea generalizată a metodei și în cadrul filialelor institutelor de cercetări și proiectări** (îndeosebi din rețeaua M.I.C.M. și M.I.U.), pentru **orientarea unităților spre anumite produse prioritare** care să fie supuse analizei valorii, pentru **controlul aplicării unor măsuri de ordin organizatoric** — numirea unui membru al conducerii care să controleze întreaga activitate de A.V., a unui specialist care să sprijine activitatea colectivelor de pe o poziție de stat major etc.

Ar fi util dacă și **organele centrale de sinteză și control** — Ministerul Finanțelor, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurile Fixe, Ministerul Muncii, Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor ș.a. — **ar îndruma organele lor locale pentru susținerea aplicării metodei,** ca o modalitate de prim ordin pentru reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor.

De asemenea, apare necesar ca instituțiile și colectivele care se ocupă de teoria analizei valorii (metodologii și tehnici de studiu și calcul) să abordeze cu mai multă fermitate problemele legate de **aplicarea A.V. la procese tehnologice, la prestări de servicii** și alte activități care se pretează la perfecționări pe această cale.

REVISTA NOASTRĂ (care prin zeci de articole și informații, publicate pe parcursul a aproape trei ani, a realizat un amplu schimb de experiență și de idei privind elemente metodologice, de organizare, procedee și tehnici specifice) își propune ca, în perioada ce urmează, să investigheze și aceste aspecte la nivel macro-economic. **Interesul larg pe care metoda l-a trezit în rîndul celor ce au venit în contact cu ea trebuie transformat într-o acțiune realmente de masă, de pe urma căreia economia națională să înscrie, în contul eficienței, miliarde și zeci de miliarde de lei.**

Dan CONDREA

INFORMAȚII DE PESTE HOTARE

Aplicarea A.V. în Polonia

Acțiunea de introducere organizată a analizei valorii a fost declanșată în R.P. Polonă în martie 1973, printr-o hotărîre a guvernului, care a formulat sarcini concrete pentru fiecare minister economic. În decursul celor 6 ani s-a acumulat o experiență interesantă, din care redăm elemente privind două sectoare economice în care aplicarea metodei prezintă un specific aparte.

● **INDUSTRIA CHIMICĂ.** În urma analizei făcute în consiliul științifico-tehnic al Ministerului industriei chimice, s-a încredințat Institutului de economie a industriei chimice sarcina de a coordona munca de introducere a metodei în cadrul ramurii. Acesta a elaborat metodologii specifice pentru diversele subramuri, a organizat un seminar în cadrul căruia cadre de conducere și specialiști au inventariat experiența existentă și au dezbătut orientările de perspectivă. Cursurile pentru pregătirea de analiști au fost absolvite de aproape 1 400 de specialiști. Printr-un ordin din 1977, ministerul a aprobat un program vizînd extinderea ariei de aplicare și creșterea eficienței economice obținute. Dacă în intervalul 1969—1976, economiile rezultate la produsele și tehnologiile proiectate prin A.V. au însumat, în medie anuală, 35,7 mil. zloți, în 1977 ele s-au triplat, eficiența economică medie a fiecărui proiect aplicat crescînd de la 2,8 la 4,5 mil. zloți. O deosebită amploare a cunoscut aplicarea metodei în cadrul uniunilor industriale „Organika", „Plastofarb", „Metalchem", „Petrochemia" și „Nieorganika".

Institutul de economie a industriei chimice a elaborat, în cadrul programului de extindere a A.V. în anii 1977+1980: instrucțiuni privind utilizarea metodei la produsele ce se realizează prin cooperarea mai multor întreprinderi, precum și la nivel de subramură; un algoritm de selecție a temelor pentru studiile A.V.; propuneri pentru folosirea metodei în sistemul indicatorilor de evaluare a activității uniunilor și întreprinderilor; un studiu în legătură cu relația dintre A.V. și alte metode de determinare a valorii de întrebuințare, a tehnologiilor optime etc. În prezent se desfășoară cercetări pentru elaborarea metodologiilor specifice de aplicare a A.V. la instalații complexe (de exemplu în petrochimie), în proiectarea investițiilor, a proceselor tehnologice, în domeniul organizării.

● **CONSTRUCȚII.** În 1973, Ministerul construcțiilor și industriei materialelor de construcții a însărcinat Institutul de organizare, directivare și economia construcțiilor — ORGBUD — cu elaborarea unui studiu privind aplicarea metodei în proiectarea obiectivelor de investiții, în realizarea acestora și în producția de materiale. În 1974 ORGBUD a întocmit un normativ în acest domeniu (iar ministerul a emis o directivă pentru implementare) și a organizat o bancă de date privind analiza valorii, care pune la dispoziția compartimentelor de documentare din institute și întreprinderi informații asupra noilor elemente metodologice, studii-proiecte și rezultate. Metodiștii institutului au sprijinit, de asemenea, organizarea unor cursuri de specializare, absolvite pînă în prezent de peste două mii de cadre din proiectare și execuție ; la formarea analiștilor a contribuit și editarea, în 1976, a manualului „Analiza valorii în industria construcțiilor".

La finele anului trecut, numărul proiectelor de AV elaborate se ridica la 339, cu o eficiență economică anuală medie de 1,9 milioane de zloți. Ele au abordat probleme din domeniul producției de construcții, gestiunii materialelor, proiectării, organizării și directivării. Cele mai bune proiecte au fost distinse cu premii și mențiuni, în valoare de 15—70 mii de zloți, în cadrul unui concurs național organizat de către minister în colaborare cu ORGBUD, Organizația centrală a tehnicienilor și redacția săptămînalului „Fundamenty". O amplă sinteză a rezultatelor obținute a prilejuit-o simpozionul „Rolul metodei analizei valorii în realizarea sarcinilor de progres tehnic în industria construcțiilor (1978).

Congres național de A.V. în Franța

La sfîrșitul lunii martie a.c. a avut loc la Paris primul congres național francez de analiza valorii. În raportul introductiv, obiectivele metodei au fost caracterizate astfel: a concepe produse bine adaptate la cerințele pieței (utilizatorilor), în urma unei definiri riguroase a funcțiilor paralel cu o determinare pertinentă a valorii lor ; a valorifica uriașul potențial de capacitate creatoare a personalului întreprinderii, prin introducerea lucrului în echipă și asigurarea unui climat receptiv. În cadrul congresului au fost abordate probleme legate de metodele și tehnicile utilizabile pentru A.V. și au fost prezentate numeroase aplicații.

Conducerea prin costuri și analiza valorii

METODA CONDUCERII PRIN COSTURI [1]) își propune, ca obiectiv principal, fundamentarea strategiilor de conducere și urmărirea realizării lor avînd în vedere costul pe care îl generează desfășurarea fiecărei acțiuni. Aplicarea ei se bazează pe metode evoluate de calculație a costului producției, cum sînt metoda costurilor normate sau standard. Promovarea eficienței economice fiind indisolubil legată de cost, introducerea în practica economică a metodelor evoluate de calculație a costurilor este menită să asigure creșterea calității tuturor activităților, ca urmare a procesului de integrare a conducerii prin costuri în conducerea previzională (prin plan). Normele (standardele) de cost pentru cheltuieli directe și bugetele de cheltuieli pentru cele indirecte sînt instrumente principale ale aplicării conducerii prin costuri în practica unităților economice productive. Introducerea conducerii prin costuri afectează pozitiv nu numai organizarea și conducerea activităților, ci și posibilitățile de aplicare în condiții îmbunătățite a metodelor de studiu al producției și al muncii. În acest sens, **conducerea prin costuri creează un cadru adecvat aplicării cu eficiență sporită a analizei valorii.**

METODA ANALIZEI VALORII își propune îmbunătățirea sau formularea soluțiilor tehnice, organizatorice, economice etc., vizînd creșterea efectelor utile în condițiile menținerii sau reducerii efortului (muncă trecută și muncă vie) depus în realizarea unui produs, executarea unei lucrări sau prestarea unui serviciu. Acțiunea de generalizare a aplicării ei este însoțită de completarea metodologiei de lucru în conformitate cu cerințele practicii. Institutul central pentru conducere și informatică, în colaborare cu alte instituții specializate au elaborat norme și normative privind modalitățile de aplicare a tehnicii și unității economice. [2])

Aplicarea analizei valorii în condițiile introducerii conducerii prin costuri necesită unitate de gîndire și acțiune. Dat fiind faptul că decizia finală în analiza valorii este rezultatul determinărilor și al consultărilor de grup, realizarea procesului decizional implică **elaborarea de modele operaționale, bazate pe teoria utilității, care să concure la formularea și alegerea soluției celei mai eficiente pentru utilizator și producător, în condițiile menținerii echilibrului cost-valoare de întrebuințare.**

LUÎND ÎN CONSIDERARE fiabilitatea produsului final analizat, specialiștii participanți la soluționarea problemei definesc și determină parametrii tehnici de caracterizare a funcțiilor produsului. Fiecare specialist (grup de specialiști) i, ca decident individual, va estima parametrii j cuantificabili. Mărimile a_{ij} ($j = \overline{1,m}$) rezultate semnifică dimensionarea tehnică a funcțiilor produsului în varianta constructivă definită de decidentul i. Pentru n decidenți participanți, vor rezulta n variante (soluții) de dimensionare. În scopul comparabilității mărimilor a_{ij}, este necesar ca acestea să fie grupate astfel : o grupă de mărimi, pentru parametrii la care micșorarea mărimii lor semnifică îmbunătățirea valorii de întrebuințare — și grupa a doua de mărimi, pentru parametrii la care creșterea mărimii lor înseamnă îmbunătățirea valorii de întrebuințare. Pentru două variante constructive, definite de decidenții e și t, rapoartele

$\frac{a_{ej}}{a_{tj}}$ ($j = \overline{1,s}$) pentru prima grupă de parametri, și rapoartele

$\frac{a_{tj}}{a_{ej}}$ ($j = \overline{(s+1,m)}$) pentru grupa a doua de parametri, exprimă variația relativă a valorilor de întrebuințare și uniformizează, în calcul, mărimi nominale foarte diferite ale parametrilor produsului final analizat.

Parametrii calitativi urmează a fi evaluați prin atribuire de note la scara 0—1 : valoarea 0 pentru mărimea a_{ij} semnifică faptul că decidentul i apreciază parametrul j nerealizabil ; valoarea 1 înseamnă că este mai mult ca sigură realizarea funcției exprimată prin parametrul respectiv, iar valorile cuprinse între 0 și 1 exprimă aprecierea probabilităților de realizare pentru funcțiile măsurate. Notificațiile rezultate aparțin grupei a doua de mărimi.

Definirea completă a dimensiunilor tehnice necesită stabilirea ponderii K_j a fiecărui parametru j în exprimarea funcțiilor valorii de întrebuințare, ca un coeficient de estimare medie a aprecierilor asupra importanței parametrului. Cum cei m parametri definesc o entitate — produsul final analizat — suma coeficienților de importanță rezultați trebuie să fie egală cu unitatea.

Ponderarea rapoartelor dintre a_{ej} și a_{tj} cu coeficienți de importanță aferenți face posibilă însumarea mărimilor.

Dacă e este varianta de produs existent în fabricație sau o altă variantă considerată ca bază de comparație, iar t este varianta de test, atunci indicele valorilor de întrebuințare (Ivi) calculat după relația :

$$Ivî\ (t,e) = \left(\sum_{j=1}^{s} \frac{a_{ej}}{a_{tj}} K_j + \sum_{j=s+1}^{m} \frac{a_{tj}}{a_{ej}} K_j \right) \cdot 100;\ t=\overline{1,n};\ t \neq e$$

exprimă variația globală a valorii de întrebuințare t față de valoarea de întrebuințare e. Cînd Ivî>100, valoarea de întrebuințare a produsului în varianta t este mai bună față de varianta de bază.

NORMELE (STANDARDELE) de cost și bugetele de cheltuieli servesc decidenților pentru dimensionarea economică a produsului. Pe baza lor, decidenții determină expresia bănească a consumurilor producției, generale de realizarea funcțiilor produsului. Rezultatele finale ale analizei fiind materializate în decizii pe termen mediu și lung privind producția, la determinarea costului normat al produsului pentru fiecare variantă constructică (C_i) trebuie luate în considerare atît cheltuielile variabile, cît și cele fixe. Cum reducerea costului marchează creșterea eficienței economice, indicele costului (I_c) pentru două variante $I_c\ (t,e) = \frac{C_e}{C_t} \cdot 100$ exprimă evoluția cheltuielilor pentru cele două valori de întrebuințare comparate. Cu cît indicele este mai mare ($I_c > 100$), cu atît varianta de test necesită cheltuieli de producție mai reduse, față de varianta de bază. Calculul analitic al costului pe funcții elementare, care concură la formarea costului, asigură legătura între dimensionarea tehnică și cea economică. Fiecare funcție va avea o anumită pondere în formarea costului, ceea ce permite calculul disproporțiilor și revizuirea variantelor constructive.

Integrarea analizei funcțiilor și a costului în stabilirea variației raportului valoare de întrebuințare-cost pe variante constructive se realizează prin calculul **indicelui de analiză a valorii** (I_{AV}) pe baza relației :

$$I_{AV}\ (t,e) = \frac{Ivî\ (t,e) \cdot I_c\ (t,e)}{100}$$

Dintre cele n variante constructive, va fi reținută aceea pentru care indicele are valoarea mai mare, adică soluția cea mai eficientă față de varianta de bază. Prin urmare, **indicele analizei valorii asigură selectarea variantei optime, care face posibilă realizarea produsului cu cea mai bună valoare de întrebuințare și cu costul cel mai redus.**

Aplicarea analizei valorii în condițiile conducerii prin costuri asigură realizarea unor produse de vîrf sub aspectul utilității sociale și al eficienței economice. Extinderea sferei de aplicare a informaticii în unitățile economice face posibilă aplicarea tehnicii analizei valorii pentru toate produsele aflate la începutul sau la apogeul perioadei lor de viață. Formalizarea procedurii de lucru și prelucrarea automată a datelor permit luarea în calcul a unui număr sporit de parametri și creșterea gradului de obiectivitate în aprecierea rezultatelor aplicării analizei valorii.

drd. Dumitru OPREAN
Universitatea „Babeș-Bolyai"
Cluj-Napoca

1) Supliment la Revista economică nr. 14 (35) 1978.
2) Revista economică, nr. 16 și 18, 1979.

Procesul circular activ

ECONOMISIREA ENERGIEI – CRITERIU FUNDAMENTAL ÎN APRECIEREA CREŞTERII EFICIENŢEI ECONOMICE (I)

La dezbatere au participat : dr. ing. **Aurel CONSTANTINESCU**, director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, ing. **Adrian LEUCUŢIA**, director adjunct, Comitetul de Stat al Planificării, ing. **Aurelian MANILICI** şi dr. ing. **Titus RUSIN**, Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, ing. **George FILIPAŞ**, directorul Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci, dr. ing. **Radu NEGRU**, director general adjunct, Institutul central de cercetare, proiectare şi directivare în construcţii, dr. ing. **Liviu DUMITRESCU**, inspector general la acelaşi institut, dr. ing. **Emil COSTIN**, Institutul de Studii şi Proiectări Energetice, dr. ing. **Mircea GURAN**, Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei, prof. dr. **Gheorghe SICLOVAN**, Academia „Ştefan Gheorghiu", dr. arh. **Mircea ENACHE**, Institutul de arhitectură „Ion Mincu", ing. **Violeta COCOŞATU**, Centrala industriei articolelor casnice; din partea „Revistei economice" au participat dr. **Maria POPESCU** şi dr. **Dan POPESCU**.

Reconsiderarea parametrilor de funcţionalitate, durabilitate, adaptabilitate ai produselor în funcţie de restricţiile energetice

Maria Popescu — Dezbaterea organizată de „Revista economică" în colaborare cu C.N.S.T. referitoare la necesitatea adaptării aparatului productiv al ţării la restricţiile ce decurg din criza energetică şi de materii prime, axată îndeosebi asupra metodei de concepere şi organizare a complexelor de producţie cu finalităţi multiple denumită de noi **proces circular activ** — îşi propune astăzi să abordeze cu ajutorul dv., al specialiştilor **modul nou în care se prezintă problemele înţelegerii, evaluării şi calculării eficienţei economice prin prisma restricţiilor energetice.**

În primul rînd, ţin să reamintesc apelul pe care preşedintele ţării noastre l-a adresat în repetate rînduri şi cu foarte multă insistenţă la Adunarea oamenilor muncii de la uzinele „23 August" din Capitală, de a se ţine seama de implicaţiile crizei de energie pentru ţara noastră care a devenit mare importatoare de petrol şi alţi combustibili. În acest context se subliniază necesitatea reconsiderării structurilor economiei naţionale, a producţiei şi produselor în funcţie de consumul specific de energie necesar fabricării şi funcţionării lor. Pentru a răspunde apelurilor adresate de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** de de a se realiza produse competitive pe plan internaţional, care să includă cantităţi cît mai mici de materie şi energie, să antreneze un consum minim de energie şi o cantitate cît mai mare de inteligenţă este necesară o amplă mobilizare a creativităţii specialiştilor, a cadrelor din proiectare, cercetare şi din întreg aparatul productiv al ţării. În cadrul dezbaterii vă invităm să răspundeţi acestei chemări încercînd să evaluaţi căile, soluţiile, posibilităţile de care dispune economia noastră pentru a se adapta la restricţiile impuse de criza energetică, la condiţiile noi care au apărut în viaţa economică a lumii.

După cum se ştie în economie funcţionează încă, în virtutea inerţiei, o serie întreagă de noţiuni, categorii economice, de indicatori, de metodologii concepute şi fundamentate în alte condiţii economice, în perioada de avînt a industrializării, perioadă în care predomina aprecierea, destul de naivă, că resursele naturale sînt inepuizabile, iar de la progresul tehnic se aşteptau numai sporuri de productivitate a muncii şi nicidecum economisirea resurselor. În acele condiţii au apărut tehnologii şi tehnici orientate în special spre creşterea parametrilor de productivitate care erau însă mari consumatoare de energie şi de materii prime. În economia ţării noastre — ca de altfel în economia lumii — funcţionează încă asemenea tehnici şi tehnologii, iar modul de organizare a producţiei se bazează încă, în cea mai mare măsură, pe criterii de specializare, care, în afară de efectele pozitive bine cunoscute în legătură cu creşterea productivităţii muncii, îşi dovedesc şi efectele negative concretizate în irosirea de materii prime şi materiale sub formă de reziduuri, în antrenarea unor consumuri energetice mari prin transportul produselor, materiilor secundare şi reziduurilor.

În condiţiile actuale se impune o regîndire, o reconsiderare a relaţiei dintre om, tehnică şi mediu, ţinînd seama de noii parametri ai dezvoltării economice, de faptul că, devenind conştienţi de caracterul limitat al rezervelor, îndeosebi al celor energetice neregenerabile, putem evalua mai corect şi faptul că prejudiciile aduse naturii prin poluare se răsfrîng asupra condiţiilor economice şi sociale ale oamenilor. Este necesar să amintim că, din păcate, numai o parte din materialele care provin din mediu sînt luate în consideraţie în calculele economice : materiile prime, terenul, dar celelalte elemente de la natură — apa, aerul etc. nu intră în calculele noastre, deşi efectele nocive ale industrializării asupra naturii implică cheltuieli care sînt considerate cheltuieli ecologice dar în realitate sînt cheltuieli ale societăţii, pentru repararea a ceea ce se mai poate repara atunci cînd s-au produs dezechilibre. Or, practica dovedeşte că — de cele mai multe ori — substanţele ce se aruncă sub formă de reziduuri poluante pot fi recuperate şi transformate în produse utile. În aceste condiţii apare necesitatea de a găsi soluţii, modalităţi noi de orientare a progresului tehnic, de orientare a organizării şi funcţionării producţiei, a structurii economiei care să corespundă mai bine realităţilor şi restricţiilor determinate de criza de energie şi de materii prime.

Noi am supus dezbaterii o ipoteză de organizare mai eficientă a economiei, conceptul de „proces circular activ" care se bazează în special pe ideea că în natură nimic nu se pierde, totul se transformă şi deci în conceperea platformelor industriale ori a complexelor de producţie este necesar să se plece nu atît de la criterii de specialitate, ci de la o analiză atentă a tuturor componentelor materiilor prime şi materialelor care intră în procesele de producţie şi pe această bază să se realizeze o îmbinare de fluxuri tehnologice, de tehnologii cît mai raţionale care să permită valorificarea — pe cît posibil pe loc — a tuturor componentelor acestora şi transformarea lor fie în produse, fie în servicii energetice sau de altă natură furnizate altor unităţi productive sau neproductive, dar care să aducă folos societăţii.

Dezbaterile despre procesul circular activ se publică în revista noastră de mai mult de un an de zile. De aceea nu vom insista acum nici asupra conceptului, nici asupra direcţiilor şi domeniilor de aplicabilitate sau a aplicaţiilor care există. Subliniem numai faptul că această metodă nouă de concepere a fluxurilor productive permite o structurare şi funcţionare care în final **conduce la o sporire a eficienţei producţiei pe termen lung, la valorificarea integrală şi superioară a resurselor şi la evitarea prejudiciilor pe care dezvoltarea industrială le aduce mediului natural.**

Și pentru că am ajuns la acest cuvînt magic de care ne lovim în viața de toate zilele care este **eficiența,** supunem atenției dumneavoastră necesitatea de a reflecta asupra însuși conținutului acestei categorii care se bazează pe teoria valorii și se concretizează în anumite calcule și anumiți indicatori. Nu ne propunem ca în discuția noastră despre eficiența economică să ne consacrăm prea mult asupra realităților imediate și a metodologiei acutale de calcul a eficienței. După cum se știe, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a făcut apel la economiști să reflecteze asupra perfecționării fundamentării conținutului și metodologiei de calcul a acestei categorii economice, în funcție de parametrii și restricțiile energetice actuale.

Avansăm în legătură cu acest lucru ideea că, în condițiile actuale, este foarte greu de făcut un calcul care să reflecte veridic eficiența economică a unui produs sau chiar a unei unități economice. Este greu deoarece o serie întreagă de indicatori sînt tributari unor concepte depășite și unor realități depășite, iar, pe de altă parte, datorită faptului că este necesar ca însăși conceptele de valoare și valoare de întrebuințare să fie confruntate cu efectele, amploarea și perspectiva crizei energetice și de materii prime. În condițiile socialismului și în situația actuală de criză de energie, conținutul conceptului de eficiență economică și socială a muncii și metodologia de calcul este necesar să ia în considerare parametrii dezvoltării pe termen lung, adică să fie privite în perspectivă, în dezvoltare. Desigur că reținem raportul clasic dintre cheltuieli și efecte, dar **problema este ce includem în capitolul cheltuieli și ce cuprindem în efecte.**

Atragem atenția asupra pericolului pe care îl prezintă în această privință magia preciziilor imaginare, **rezultînd din situația că unele calcule pretind că reflectă o realitate incontestabilă în timp ce de fapt ascund adevăratele costuri și consumuri energetice.** Remarcăm încă o dată inițiativa Institutului de economie socialistă care a elaborat o metodologie de calcul a consumului cumulat de materii prime și energie pe produs și în felul acesta a dezvăluit cît de înșelătoare sînt aparențele de exactitate și de precizie pe care le prezintă cifrele care reflectă costuri de producție la anumite produse, în special la ciment, la fier-beton, geamuri trase etc. produse care fac, încă, obiectul comerțului nostru exterior deși se dovedește că antrenează consumuri mari de energie electrică și de materii prime atît pentru producerea lor cît și cu transportul și manipularea lor. În felul acesta apare elocvent faptul că modul actual de a calcula eficiența induce în eroare asupra eficienței reale a unor activități. De aceea în raportul dintre cheltuieli și efecte, metodologia trebuie gîndită pentru ca într-adevăr cheltuielile să reflecte nu numai cheltuielile de muncă prezentă, ci și de muncă trecută precum și cheltuielile pe care le antrenează funcționarea produsului respectiv.

În ceea ce privește efectele, lucrurile se cer gîndite, de asemenea, în complexitatea și în interdependențele lor. Ar trebui să ne întrebăm dacă economiile pe care uneori le facem — bunăoară economiile din construcții, economiile de moment, nu antrenează consumuri energetice sporite pe durate mai mari, în exploatare și să ne întrebăm în ce măsură cheltuielile de exploatare sau reducerea durabilității produselor — ca urmare a unor false economii, nu pot fi luate în calcul ca efecte nedorite ale anumitor cheltuieli. Cu multă judiciozitate se cere gîndită ecuația aceasta pentru a vedea clar ce includem în activ și ce considerăm în pasiv. Dar pentru a ajunge la stabilirea unei noi metodologii de calcul a eficienței economice, a unor noi indicatori sau pentru a stabili o ierarhie în evaluarea unor indicatori cu care lucrăm și care își păstrează și în condițiile actuale și pentru perspectivă valabilitatea, dar au o putere de influență mai mare sau mai mică în condițiile date, pentru aceasta trebuie să pornim de la reevaluarea însăși a calităților, a proprietăților valorilor materiale. **Parametrii de funcționalitate, de durabilitate, de fiabilitate, de adaptabilitate ai produsului se cer reconsiderați, regîndiți în funcție de restricțiile energetice.**

Teoria economică din țara noastră a combătut și combate teoriile consumatoriste. Chiar în Occident teoriile societății de consum tind să fie abandonate, considerate ca ruinătoare, ca antrenante de risipă. Care este însă realitatea ? În practică se operează încă cu unele instrumente puse la punct în societatea de consum. Se operează cu tehnologii și cu tehnici care sînt tributare conceptelor societății de consum. Dacă nu ar fi așa nu am realiza anumite produse cu un grad de perisabilitate mare. Un exemplu minor mi se pare totuși ilustrativ : ciorapii de fibre sintetice. Vreau să amintesc că s-au cheltuit cîteva milioane de dolari în Statele Unite în anii '50 pentru a reduce durabilitatea ciorapilor de nailon care erau foarte trainici la început. S-au făcut cercetări pentru a reduce durabilitatea și a stimula consumul și producția.

Amintim și faptul că asemenea produse din care realizăm și noi mari cantități nu se degradează decît în 200—300 de ani, ele se acumulează în cantități din ce în ce mai mari, și poluează mediul. Asemenea produse, pentru care se consumă prețioase resurse petroliere, conduc la risipă pentru economia națională, pentru consumatori, la poluare. Dar în condițiile crizei nu ne mai putem permite să mergem în virtutea inerției, să impune regîndită toată gama de produse care intră în fabricație și văzut dacă nu cumva este mai economic să le stabilim alți parametri de funcționalitate, alte criterii de evaluare și alte condiții de producție și de exploatare.

Mi se pare instructiv în acest sens faptul că în Franța vreo cîteva fabrici s-au profilat pe un gen nou de producție și anume : preiau mașinile-unelte depășite din punct de vedere moral, le modernizează, le adaptează la performanțele la care s-a ajuns în momentul de față și în felul acesta costurile de producție se reduc cu două treimi. Întreprinderile respective fac parte din categoria întreprinderilor care prosperă vădind că această adaptare corespunde cerințelor și condițiilor actuale.

Pentru că în practică operăm nu numai cu tehnicile și cu efectele unor influențe ale teoriilor consumatoriste, ci și cu unii indicatori și unele metodologii de calcul a eficienței, ajungem uneori să ne furăm căciula — cum zice românul, considerînd că facem economii care simplist sau eronat calculate antrenează mai mult prejudicii. Dar prin această discuție revista urmărește să mobilizeze opinia publică a economiștilor și a cadrelor tehnice de concepție, de proiectare, să o mobilizeze în această campanie de luptă împotriva risipei de materii prime și de energie, risipă care este o particularitate a societății industriale din secolul XX, și care nu ne caracterizează numai pe noi în România, ci întreaga lume industrială. Din această stare de spirit trebuie să ne desprindem și **să ne adaptăm la noile condiții de economicitate și raționalitate.** De asemenea, ne propunem să mobilizăm inginerii și tehnicienii de a se preocupa mai mult de ameliorarea performanțelor energetice ale mașinilor, utilajelor, vehiculelor, ale uzinelor pe care le proiectează, să mobilizăm interesul și creativitatea specialiștilor în domeniile de geologie, geografie, energetică, tehnică, urbanistică, construcții, arhitectură, etc. pentru a concepe dezvoltarea urbană și dezvoltarea anumitor zone în mod cît mai rațional. Apare necesar să fie de o asemenea manieră articulate funcțiile — de producție, funcțiile sociale, economice ale zonelor și ale localităților respective, încît să se pornească de la resursele de materii prime și resursele umane, de la factorii geografici care — în treacăt fie zis — nu sînt suficient luați în considerație și valorificați, de la condițiile și sistemul rețelei de transport și să se urmărească valorificarea potențialului de creativitate tehnică, de creativitate și de abilitate manuală a meșteșugarilor care există în diverse zone — pentru că sîntem o țară care dispune de un factor uman cu calități productive și calități estetice deosebite. Atunci cînd se apelează la asemenea elemente se ajunge la rezultate foarte bune, bunăoară dintr-o țară mare exportatoare de cherestea am devenit a treia țară exportatoare de mobilă sculptată și aceasta în timp de numai 8—10 ani. De ce ? Pentru că s-a mers pe valorificarea calităților estetice și abilităților manuale ale poporului nostru care se materializează în casele de la munte și în toate obiectele din gospodărie atît de armonios realizate. Cînd acest potențial a fost valorificat rezultatele au fost bune, dar există încă foarte multe domenii în care nu s-a făcut suficient acest lucru.

De asemenea, urmărim să mobilizăm proiectanții, tehnicienii în crearea unor platforme industriale bazate pe concepția de proces circular activ care permite să se valorifice superior resursele și energia, să se combine de asemenea manieră fluxurile tehnologice încît să se evite poluarea și să se realizeze o amplasare corespunzătoare a unităților, creînd în zona respectivă o reală eficiență economică și ambianță socială cît mai rațională.

Dumneavoastră știți că există o intensă preocupare pentru reorientarea structurilor economiei naționale în lumina noilor restricții. Așteptăm contribuții prin care am putea să ne înscriem în efortul colectiv pe care întregul nostru popor este chemat să-l depună pentru asigurarea dezvoltării armonioase a economiei și societății socialiste românești.

Eficiență, economii de energie nu numai în construcția, ci și în exploatarea clădirilor

Radu Negru — Problema conservării energiei preocupă astăzi întreaga țară, întreaga lume. Mi-aș permite să jalonez doar cîteva din datele problemei, așa cum sîntem confruntați cu ea noi, constructorii. Mai întîi o scurtă stastistică : după o evaluare orientativă din energia consumată în economia națională circa 65 la sută revine industriei și agriculturii, 10 la sută pentru încălzirea locuințelor, 15 la sută pentru transporturi și 10 la sută pentru alte utilizări. Menționez că în cele 15 la sută ce revin transporturilor se include însă și încălzirea clădirilor pentru gări, autogări, aeroporturi ș.a. În cele 10 la sută pentru alte utilizări intră și încălzirea școlilor, spitalelor, magazinelor, birourilor. În aceste condiții ponderea energiei consumate în clădiri poate fi evaluată la circa 15% din totalul ener-

giei consumate *). Aceste valori arată cu prisosință că cei care proiectează, construiesc și exploatează clădirile au mari responsabilități pentru economisirea energiei. După părerea noastră situația de criză mondială în domeniul energetic trebuie privită sub un triplu aspect. Este în același timp o situație acută, cronică și, aș putea să spun, finală.

Ce înțeleg prin aceasta ?

1. Este o situație **acută** pentru că ne confruntăm cu ea acum, imediat și implică rezolvări imediate. Sînt necesare acțiuni drastice de reducere a consumurilor de materiale energo-intensive, de introducere a unui control strict asupra consumului de energie și combustibil, așa cum vedeți că are loc în prezent ca urmare a măsurilor adoptate printr-o serie întreagă de acte normative.

2. Este o situație **cronică** și ireversibilă pentru că decurge din plafonarea resurselor și din creșterea constantă a prețului țițeiului. După unele calcule se prognozează în prezent o creștere de 10 la sută a prețului țițeiului pe an pînă la sfîrșitul secolului ceea ce pune și mai mult într-o lumină nouă problema concepției clădirilor, accentuează mai mult aspectul proiectării acestora în strînsă legătură cu exigențele conservării energiei, implică reducerea pierderilor de căldură în exploatarea clădirilor.

3. În sfîrșit este o criză **finală** pentru că ea semnifică epuizarea hidrocarburilor. Răspunsul la această constatare nu poate fi decît căutarea activă a altor surse de energie și modele de consum, cu implicațiile sociale și economice care decurg, evident, de aici. Desigur că această latură a problemei ne implică într-un mod nou. Avem în vedere valorificarea largă a energiei solare (ca și a altor forme de energie regenerabilă) în instalațiile de încălzire și alimentare cu apă a clădirilor ce se vor construi pînă la sfîrșitul acestui secol.

Este deci vorba despre economisirea energiei încorporate în construcții, de economisirea energiei consumată în procesul de exploatare a clădirilor, după ce acestea au fost date spre utilizare, de posibilitățile de folosire a surselor neconvenționale de energie în instalațiile aferente construcțiilor. Mi-aș permite să înfățișez cîteva preocupări ale Institutului central de cercetare, proiectare și directivare în aceste trei domenii.

În ceea ce privește reducerea utilizărilor, respectiv a consumului de materiale energo-intensive, o problemă care ne-a preocupat a fost determinarea cît mai corectă a consumului de energie înglobată. A fost nevoie de o activitate foarte laborioasă a Institutului de cercetări economice pentru determinarea valorilor acestor consumuri ; în paralel ne-am ocupat și noi în cadrul I.C.C.P.D.C. fără să știm de existența acestor preocupări și am constatat că problema era mult mai complicată decît ne imaginam. În final am elaborat o listă a materialelor de construcții cu consumul de energie înglobată, începînd cu pietrișul și nisipul și mergînd pînă la oțel și mase plastice, listă pe care am difuzat-o cu puțin timp în urmă la toate institutele de proiectări din țară. Prin aceasta urmărim însăși schimbarea opticii în aprecierea eficienței în construcții. Se știe că pînă acum calculele de eficiență economică ale soluțiilor din proiectele de construcții puneau în evidență costurile și consumul specific de oțel ; aceștia erau indicii principali care determinau eficiența sau lipsa de eficiență a unei soluții constructive. Or, în prezent, ca și în viitor, pe noi ne interesează ca fără să neglijăm acești indici, să exprimăm totul și în kilograme combustibil convențional sau kilowați/oră energie înglobați în materialele structurii respective, pentru a putea face comparație între două variante de proiect aflate în competiție. În posesia unor valori și a unei metodologii unitare se va putea vorbi aceeași limbă, indiferent dacă unele cifre pot avea abateri în plus sau în minus de 10—15%.

Ne preocupăm în mod deosebit de folosirea pe scară mai largă a materialelor locale, acțiune mult întîrziată în prezent. Mi se pare că nu este deloc o contradicție în faptul că ne găsim în cincinalul revoluției tehnico-științifice și că împingem și promovăm folosirea unor cantități din ce în ce mai mari de materiale locale, materiale utilizate tradițional în construcții și care — trebuie să o spunem — că dispăruseră, din păcate, de pe șantiere în ultimii 15—20 de ani. În luna aprilie s-a elaborat un număr important de normative și prescripții care fac obligatorie introducerea unor materiale și unor soluții constructive pe care noi nu le-am mai folosit de mult. De exemplu, acum 25 de ani s-au construit nenumărate locuințe pe Valea Jiului folosind sterilul ars de cărbune, materiale care după aceea au dispărut de pe șantiere. Analog este și cazul scoriilor bazaltice, tufurilor vulcanice ș.a.

Cenușa de la termocentrală, în cantități de sute de mii de tone, ocupă vaste terenuri, se ridică adevărați munți de asemenea cenușă ; ori acest material care se dovedește deosebit de folositor, de eficient din punct de vedere al economisirii energiei, nu se utilizează practic deloc, deși se cunosc demult calitățile lui ca material de construcție. Pot să arăt că în Franța circa 70 la sută din cenușa de termocentrală este reintrodusă în circuitul economic, iar în Finlanda chiar pînă la 80 la sută. Nu mai folosim demult nici trasul măcinat care în amestec cu varul înlocuiește cu succes cimentul în betoanele slabe. De asemenea, este ignorată folosirea luturilor stabilizate cu var, a deșeurilor de fosfogips care se ridică în halde la combinatele de îngrășăminte fosfatice. Abia spre sfîrșitul acestui an va intra în funcțiune secția de plăci pentru pereți din ipsos de fosfogips la C.I.C. Bacău, dar combinate unde acestea ar putea fi produse sînt numeroase în țară. Un alt material care mai poate fi folosit este și diatomitul de Pătîrlagele. Zgura de furnal expandată nu este nici ea valorificată, deși eficiența ei este evidentă, în special în acest moment cînd ne confruntăm și cu o gravă lipsă de agregate pentru betoane.

Maria Popescu — Această lipsă de agregate este determinată de caracterul limitat al resursei sau de lipsă de dotare cu mijloace de exploatare ? Mi se pare că albiile rîurilor sînt pline de pietriș, nisip și alte materiale de construcții

Radu Negru — În general trecem printr-o acută carență de materiale de construcții, începînd de la pietriș și mergînd pînă la materiale termo-izolatoare. Dezvoltarea atît de impetuoasă a construcțiilor, a surprins Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții cu o paletă săracă de materiale, departe de a satisface ramura construcțiilor, deși în această privință s-au elaborat mai demult programe de dezvoltare. Acestea însă n-au fost urmărite și realizate în bună parte, lucru care face ca acum să fim confruntați cu severe probleme de asigurare a volumului necesar de materiale eficiente în general și în primul rînd energetic. În ceea ce privește lipsa agregatelor pentru betoane cred că ea constituie deopotrivă o lacună de organizare și de previziune.

Cea de a doua problemă pe care o ridic este cea a consumului de energie în exploatarea clădirilor, problemă de care ne ocupăm de mai multă vreme. La sfîrșitul anului trecut am întocmit la I.C.C.P.D.C. un studiu intitulat „Reducerea consumului de energie prin îmbunătățirea protecției termice a elementelor de închidere a clădirilor", care privește atît construcțiile de locuințe și social-culturale, cît și clădirile industriale. În studiu se arată care sînt condițiile actuale de izolare termică a pereților și teraselor clădirilor la construcțiile civile și care sînt soluțiile pe care le preconizăm să se introducă în proiectare în prima etapă pînă în 1985 și apoi pînă în 1990. Studiul concluzionează și asupra necesității ca izolarea termică să devină mai riguroasă la construcțiile industriale unde soluțiile de acoperișuri, de pereți, luminatoarele și ferestrele trebuiesc prevăzute cu o protecție termică îmbunătățită.

Abordînd această problemă, trebuie să amintesc că în 1974, după apariția primelor semne ale crizei energetice mondiale, am procedat la o ameliorare a prevederilor standardului de protecție termică a clădirilor. Cu toate acestea, izolarea clădirilor se găsește la noi la un nivel inferior celui al țărilor dezvoltate.

Este o ipoteză că obținerea de reduceri ale consumului energetic presupune, în prima etapă, o sporire a cantităților de materiale termoizolatoare utilizate în construcții. Există însă o mare lipsă de materiale termoizolatoare eficiente — așa cum am mai arătat — astfel încît îmbunătățirile pe care le-am preconizat sînt destul de timide.

Maria Popescu — Dar nu este posibil să realizăm mai multe asemenea materiale termoizolante ? În alte țări s-a trecut la realizarea unor geamuri duble și triple pentru a asigura o mai bună izolare termică.

Radu Negru — Desigur că trebuie acordată prioritate absolută realizării de noi capacități de producție, a unor astfel de materiale. Pentru că economisirea energiei în construcții nu își are soluția în economisirea energiei înglobate în clădiri. Cantitățile de energie introduse în clădire prin intermediul materialelor de izolare termică reprezintă doar cîteva procente față de energia care se consumă într-o construcție în decursul vieții acesteia dacă nu se asigură o izolare termică corespunzătoare.

În figura din p. 17 este prezentat acest raport. La început este necesar să investim o anumită cantitate de energie suplimentară, pentru că un zid sau acoperiș mai gros necesită un consum de materiale mai mare ; vata minerală sau polistirenul vor avea o grosime de 96 mm, în loc de 85 mm, deci un centimetru în plus. Ei bine, această îmbunătățire modestă a protecției termice, după numai un an și jumătate se recuperează. După aceea clădirea respectivă consumă desigur combustibil, dar în cantitate mai redusă ; diferența de consum, deci combustibilul economisit ne revine gratis pe întreaga existență de 50—100 de ani a clădirii. În acest caz — ca și în altele, dealtfel— pe drept cuvînd se spune că cel mai ieftin combustibil este combustibilul economisit. Iată de ce **izolarea termică o considerăm astăzi problema fundamentală**, principală, în căile economiei de combustibil din acest sector.

Dar o mai bună izolare termică economisește și metal, pentrucă este nevoie de un număr mai mic de elemente de radiatoare de calorifer. Oricum în ipoteza unei creșteri a volumului construcțiilor de locuințe la un nivel de 20 milioane metri pătrați în 1980 și de 25 milioane metri pătrați în 1985, iar la construcțiile industriale de 5 milioane metri pătrați în 1980 și de

*) În alte țări această cifră este mult mai mare. Într-o carte care a apărut recent în Anglia — „Să construim ținînd seama de conservarea energiei" (Peter Burberry — Building for energy conservation — 1978) consumul de energie destinat clădirilor este evaluat la 50% din energia consumată în această țară.

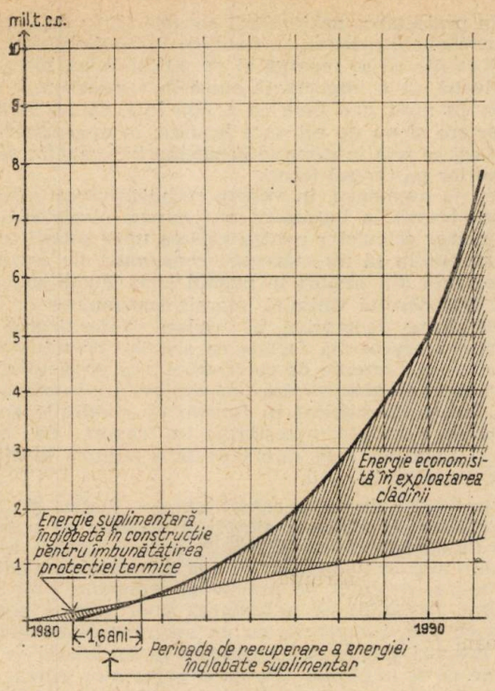

6,8 milioane metri pătrați în 1985, economia cumulată de combustibil pînă în 1985 se ridică la 1 356 000 tone c.c. iar pînă în 1990 la cca. 6,0 milioane de tone, deci niște cifre impresionante și aceasta numai prin o izolare termică superioară, efectuată imediat, cu un consum suplimentar de combustibil înglobat de numai cîteva zeci de mii de tone. Această situație implică — cum bine ați remarcat dumneavoastră la începutul dezbaterii — o revizuire însăși de concepție în proiectarea construcțiilor.

O altă problemă, acum, referitoare la priorități. În ultimii ani am utilizat — îndeosebi pentru hale industriale, soluții constructive care economiseau metalul și reduceau greutatea construcțiilor, cu multe luminatoare.

Or, un inconvenient major al acestei soluții constă în pierderile mari de căldură prin suprafețele vitrate. Printr-un metru pătrat de geam, fie că este montat pe acoperiș, fie la pereți se pierde căldură cît prin 8 metri pătrați de perete opac. Lucrul acesta impune deci o reexaminare a soluțiilor. Cele actuale sînt relativ ușoare, cu un consum destul de mic de metal, dar conduc la pierderi mari de căldură. În cazul cînd se micșorează suprafața de luminatoare, ele devin mai grele, cu un consum mai mare de metal. Dar acest consum de metal se face o singură dată în construcție și asigură economii de energie în exploatarea clădirilor pe timp de 50—100 de ani. Odată ce există prioritatea vitală a economisirii energiei, aceasta predomină asupra celorlalte. Nu trebuie desigur să pierdem din vedere și celelalte obiective — economia de metal, reducerea greutății, creșterea productivității, dar obiectivul economiei de energie cred că se situează în fruntea priorităților. Aș dori să fiu bine înțeles. Nu trebuie să ne preocupăm numai de economisirea de energie în exploatare, neglijînd economia de materiale, de energie înglobate în clădire. Desigur că și acestea trebuie reduse. Ca un aspect concret nu trebuie folosit atît de mult polistiren care este o masă plastică care necesită 7 tone de combustibil convențional pe tonă. Există și alte materiale termoizolatoare cu consum mai redus de combustibil : vata minerală, împîsliturile din deșeuri textile, într-o primă etapă chiar și betonul celular autoclavizat. Noi folosim mai ales polistirenul care are desigur o izolare termică foarte bună, dar în alte țări se folosește mai mult vata minerală și alte produse ușoare. Trebuie, deci, să ne îndreptăm spre materiale cu consum de energie înglobată mai redus.

Cea de a treia problemă pe care o abordez este folosirea de noi surse de energie. INCERC-ul se preocupă intens de valorificarea energiei solare, fiind de puțin timp chiar coordonator pe țară în problema valorificării acestei forme de energie. Acesta este un domeniu care incontestabil trebuie dezvoltat rapid, indiferent de eforturile ce le implică. Dar de la început trebuie să fim conștienți că este cea mai scumpă formă de energie în momentul de față. Poate că unora li se pare că întrucît soarele este pe cer, energia aceasta este gratuită. Realitatea este că metrul pătrat de panou pentru captarea energiei solare costă astăzi 1 730 lei. În socotelile noastre l-am luat în calcul începînd cu 1980 cu numai 1 000 lei pe metru pătrat de panou, iar din 1985 încolo am previzionat o scădere la 600 lei. Cu toate acestea, amortizarea instalațiilor cu folosirea panourilor solare are loc în 15—20 de ani. Problemele tehnice sînt în principal stăpînite, dar mai este de cercetat, de studiat, de căutat o simplificare, o ieftinire a acestor instalații fără de care energia solară cu greu va putea căpăta extinderea pe care o dorim.

Să amintesc numai cîteva din construcțiile și instalațiile executate sau care se execută anul acesta și în anul viitor pentru valorificarea energiei solare : două case solare la Cîmpina, date deja în funcțiune, încălzite cu energie solară, inclusiv apa caldă menajeră de consum ; la Mangalia la Saturn — hotelurile Alfa, Beta și Gama, au apă încălzită cu energie solară ; la Slănic-Prahova, apa la dușurile din stațiunea balneară este încălzită cu energie solară ; la Jimbolia se construiește o stație de uscare a produselor ceramice cu energie solară ; ferma de vaci Săftica, două stații pilot pentru uscarea lemnului la Combinatul de prelucrarea lemnului Pitești și altele ; la acestea se adaugă ceea ce intenționăm să realizăm de acum înainte : apa caldă pentru toate hotelurile de la Neptun ; clădiri de locuit în București, la Otopeni, la Vălenii de Munte ; deasemenea dorim să realizăm niște hale la care acoperișul în ședuri(în formă de dinți de ferăstrău) să posede pe o parte panouri care încălzesc apa tehnologică ș.a.m.d. Toate acestea constituie numai cîteva dintre obiectivele prin realizarea cărora considerăm că putem acumula experiența necesară pentru a face această formă de energie competitivă.

Soluții diversificate

în acoperirea necesităților de energie

Adrian Leucuția — Și eu consider problema conservării energiei ca imperativ esențial în evaluarea tehnico-economică a soluțiilor pentru noile construcții de locuințe. Uneori însă, așa cum spunea și tovarășul Radu Negru, sub imperativul cerințelor de a găsi soluții pentru reduceri de kilograme de oțel și ciment pe metrul pătrat de clădire, sîntem tentați să ignorăm anumite consecințe negative sub raport energetic în exploatarea construcțiilor. Oricum, indiferent de felul cum am face socotelile de natură economică, un lucru este pentru noi evident : comandamentul economisirii energiei în condițiile menținerii ritmului ridicat de creștere a economiei. În aceste condiții și la nivelul întregii economii intervine în mod manifest necesitatea restructurării sortimentului de producție, creșterea exponențială a valorificării în prelucrarea materiilor prime, problemă esențială ridicată de partid pentru acest cincinal și analizată de tovarășa dr. Maria Popescu. La drept vorbind, resursele noastre, în afară de piatră și sare sînt limitate și, ca atare, restructurarea aceasta industrială ridică probleme foarte serioase pentru programele de dezvoltare în cincinalul următor.

Să revenim însă la problemele energetice în domeniul locuințelor și altor clădiri. Organizarea în teritoriu și amplasarea obiectivelor de construcții de toate felurile pot avea o influență deosebită în procesul de economisire a energiei. Un prim pas s-a făcut în cincinalul 1976—1980, elaborat, realizat sau încă în curs de realizare cu luarea în considerare a problemelor energetice. În această direcție s-au făcut pași serioși înainte în domeniul industrial și în construcțiile de locuințe, în ansamblurile mari orășenești, prin gruparea obiectivelor și rezolvarea unitară a folosirii energiei termice, inclusiv folosirea energiei secundare. Sute de mii de apartamente au fost trecute pe încălzire centralizată, folosindu-se cel mai adesea energia secundară, apă caldă de la procesele tehnologice de la marile unități energetice și industriale. Faptul că a fost prevăzută apropierea noilor cartiere de locuințe de zonele industriale, a favorizat dirijarea unui număr cît mai mare de locuințe spre folosirea energiei din centrale de zonă industrială. Rămîne însă ca o problemă indicii încă mari de consum, fie că sînt foarte mari din construcție, fie din exploatare. Se consumă energie peste norme ceea ce, luîndu-ne măsuri în consecință, a dus în unele situații la un anume disconfort al familiilor.

Maria Popescu — Mi se pare foarte important ca planificatorii să ia în considerare acest element pe care l-ați denumit dumneavoastră „disconfortul familiilor". Este necesar să se țină seama de faptul că acest lucru se traduce și prin cheltuieli sociale care actualmente nu sînt luate în calcul și anume, un număr mai mare de îmbolnăviri care determină creșterea numărului de absențe nemotivate ale forței de muncă, creșterea consumului de medicamente pentru tratarea bolilor sezonului rece etc. În fond este vorba de cheltuieli pe care societatea le face, și care modifică ponderea unor elemente de apreciere a eficienței unei măsuri sau alteia. Oricum, însă, ca o preocupare esențială se impune respectarea normelor stabilite pentru încălzirea clădirilor, eliminarea oricăror neajunsuri în exploatarea acestora pentru că, în final, ele sînt supapele care conduc la pierderi de energie sub diverse forme.

Adrian Leucuția — Exact. Permiteți-mi însă să relev cîteva direcții ale procupărilor noastre vizînd încălzirea și conservarea căldurii în exploatarea locuințelor. O chestiune este certă. Pentru viitor industrializarea rămîne în construcții un factor determinant. Resursele de muncă din acest sector, limitate, așa cum este cunoscut, nu ne vor permite să ne întoarcem numai spre case făcute din cărămidă, ca pe vremuri, ceea ce nu în-

seamnă însă că în locul materialelor energofage nu se pot folosi materialele tradiționale, economice din punct de vedere al energiei. Sistemul de lucru trebuie însă adaptat în mai mare măsură în acest sens. Mai departe, urmărim o apropiere mai accentuată decît în prezent, a ansamblurilor de locuințe de factorii energetici existenți în zonele sau pe platformele industriale pentru a utiliza mai bine energia recuperată de la procesele tehnologice sau din centrale dotate cu agregate energetice în cadrul platformelor industriale. O altă problemă este cea a orientării clădirilor pentru a obține un adaos de însorire care înseamnă practic energie termică. Noi am eam neglijat în ultima vreme problemele legate de orientarea clădirilor, de însorirea încăperilor.

Una dintre resursele mari de a reduce consumul de energie este, apoi, înlocuirea cazanelor cu randament scăzut pe care le avem în centralele termice de cvartal. Există peste un milion de apartamente alimentate cu căldură din centralele termice de cvartal, unele din aceste centrale lucrînd cu randament extrem de scăzut, determinat fie de tipul cazanelor propriu-zise, fie de capacitatea de ardere corectă a arzătoarelor cu care sînt echipate centralele. Sigur că la aceasta se adaugă problema automatizărilor, adică a noi reglaje de finețe în funcționarea acestor centrale termice, cît și a unor reglaje de finețe în consumul dinăuntrul apartamentelor, urmărindu-se astfel asigurarea căldurii necesare locuințelor deopotrivă cu evitarea excesului de căldură.

Maria Popescu — S-a prevăzut în plan producerea unor asemenea elemente, instalații automate, cît la sută din numărul noilor apartamente vor fi astfel înzestrate ? Întreb aceasta întrucît experiența arată că prin utilizarea lor se poate reduce consumul de combustibil pentru locuințe cu 30—40 la sută și aceasta fără micșorarea cantității de combustibil necesari pentru încălzitul locuințelor.

Adrian Leucuția — Există un plan de asimilare, asemenea elemente de mecanică fină se produc în momentul de față. În ce privește cazanele există anumite neajunsuri referitoare la cele pe lignit, și alți cărbuni inferiori, la cazanele mici de 3—5 gigacalorii. Nu le putem instala, nefiind încă terminată omologarea lor integral. În această direcție un rol esențial are C.N.S.T.-ul, acolo concentrîndu-se programele de cercetare și asimilare.

Maria Popescu — Referitor la asemenea asimilări, cred că industria noastră poate realiza mai operativ asemenea produse. Este însă necesar să i se adreseze cereri, să fie mai bine corelate pe toată filiera cerințele și capacitățile, posibilitățile de producție și organizare.

Adrian Leucuția — Este evident că trebuie realizat un efort mai mare pentru a transforma intențiile în realitate și în această direcție atît unitățile de sinteză cît și cele de producție propriu-zise au un cuvînt important de spus. Mi-aș mai permite să continui discuția unei probleme. Alături de marile acțiuni pentru economisirea și conservarea energiei — prin proiectarea și realizarea unor tipuri de construcții în consecință — cred că nu trebuie neglijate, „picăturile" de energie care pot fi economisite. S-a amintit aici de o acțiune importantă cu privire la încălzirea apei cu energia solară. Alături de aceasta, de alte acțiuni asemănătoare se impune economisită fiecare „picătură" de energie electrică care tot cu energie primară se produce și pînă ajunge la consumator are niște scăderi de randament considerabile, ajungîndu-se uneori la randamente finale de numai 19—20%.

Maria Popescu — Și totuși bucătăriile sînt dotate cu aparate electrice. Este paradoxal. La întreprinderea producătoare ne-au fost relevate randamente mici dar costuri și mai ales consumuri mari în exploatare. Cred că, sub ambele aspecte, ar trebui oricum îmbunătățită situatia.

Adrian Leucuția — Este evident. Mai trebuie de asemenea, ținut seama de faptul că dacă noi avem energie electrică nucleară ori din lignit sau hidroenergie și nu trebuie s-o aducem din import, atunci indiferent cît ne costă o folosim, sîntem nevoiți să o folosim. Este insuficientă abordarea problemelor eficienței numai prin prisma unor calcule comparative de costuri, la un moment dat. Îmi amintesc în acest sens că în urmă cu ani termocentralele pe cărbuni erau privite totalmente nefavorabil. Toate centralele termice dădeau gigacaloria cu 200-360 lei față de unitățile respective de combustibil lichid sau gaz metan unde gigacaloria se obținea cu 12-15 lei. Dar de unde să luăm numai asemenea resurse ? Similar stau lucrurile cu încălzitul electric ; posibilitățile noastre de a încălzi sînt : pentru 5—10 la sută din locuințele pe care le vom construi urmează să se meargă cu combustibili solizi la masinile de încălzit ; acoperim și cu butan cît avem. La gaze naturale nu putem apela pentru că sînt în scădere, funcționează prioritatea valorificării industriale ; ca urmare restul apartamentelor urmează să prepare hrana cu energie electrică așa cum se face și în alte țări din Europa care o folosesc foarte frecvent, mai ales atunci cînd aceasta se produce din resurse primare autohtone.

Aș vrea să mai relev cîteva lucruri. În domeniul arhitecturii prezența unor balcoane ne produce practic în momentul de față un mare consum energetic în exploatarea clădirilor. Ca urmare în proiectarea arhitecturii construcțiilor de locuințe noi trebuie urmărit în prezent, ca temă ca la logiile de la construcțiile de locuințe să se meargă și pe posibilitatea închiderii în timp de iarnă, ca o importantă sursă de conservare a energiei. Ar fi fost cu mult mai bine ca aceste logii să fie închise încă din proiectare și nu de cei care locuiesc în apartamentele respective. Deci se reia în discuție problema balcoanelor și logiilor, închiderea lor pe timpul iernii.

Se are, de asemenea, în vedere reconsiderarea soluțiilor de prepararea hranei la bucătării cu mașini electrice, urmărindu-se adîncirea calculelor pentru găsirea unor soluții economice care pe ansamblu să nu mărească consumul de energie primară provenită din import în primul rînd. Poate solicitînd și sprijinul Ministerului Chimiei, marele consumator de gaz metan, și avîndu-se, deopotrivă, în vedere valorificarea cîtimii aceleia care o reprezintă faclele ce ard la combinate și care constituie practic rezerve de combustibil. În preocupări nu trebuie să căutăm să absolutizăm una din soluții, întotdeauna trebuie să gîndim diversificat în funcție de condițiile geografice, de cerința de a acoperi necesitățile în raport de condițiile specifice și resursele care diferă de la o regiune la alta, de la un punct teritorial la altul.

Ca o problemă de mare actualitate se înscrie și folosirea energiei eoliene. O utilizare simplă a acesteia ar putea aduce economii de energie electrică. Am în vedere astfel asigurarea energetică a micilor alimentări cu apă în special în mediul rural. Se pot realiza, deosebit de practic și economic, mici instalații eoliene mecanice de antrenarea unor pompe pentru alimentarea cu apă, completate cu un rezervor de acumulare sau chiar cu grupuri simple electrogene cu motor Diesel de rezervă. Avantajele ar fi multiple. Pe de o parte s-ar putea elimina consumul de cupru și aluminiu din cablurile cu care energia electrică ajunge la locul de destinație, totodată s-ar putea economisi resursele epuizabile de energie primară, în sfîrșit, pierderile din transportul la distanțe atît de mari ale energiei electrice. Un alt avantaj îl va constitui faptul că pe această cale localitățile își vor putea rezolva autonom problemele legate de aprovizionarea cu apă.

Pe de altă parte în această problemă ne gîndim la utilizarea unor stăvilare pentru captări de apă din rîuri, în care să fie încorporate, așa cum există la Timișoara, niște microhidrocentrale electrice. În ambele situații se asigură diminuarea consumului de energie electrică din rețea.

Eficientă din punct de vedere energetic și necesară din toate punctele de vedere se înscrie valorificarea resturilor urbane, a resturilor menajere — problemă aflată pe agenda cercetătorilor ICPET. Institutul amintit are un brevet al unui cazan capabil să transforme favorabil din punct de vedere energetic aceste resturi, să asigure crematorizarea gunoaielor care au o capacitate calorică suficientă. Pe baza lui sîntem pe cale ca să antamăm o instalație la scară industrială la Iași ; sperăm ca în cincinalul următor să o utilizăm în toate orașele cu peste 150 000 locuitori, instalația respectivă permițînd și fabricarea de blocuri de zidărie.

Cu o cotă deloc neglijabilă în consumul de energie primară și de combustibil lichid se înscriu transporturile — am să mă refer la sectorul transporturilor edilitare. În acest sector problema economisirii energiei este încă deschisă : randamentul final al transportului electric se ridică la ordinul a 20% transformat în lucru mecanic, în timp ce tracțiunea cu autobuze Diesel are randament de ordinul a 35%. Sigur că tracțiunea Diesel înseamnă țiței importat și trebuie căutată soluția cea mai economică din punctul de vedere nu atît al investițiilor, — pentru că tramvaiul a fost scump ca investiție, dar s-a recuperat prin cost redus de exploatare — însă privit de data aceasta în mod prioritar sub raportul resurselor energetice, luîndu-se în considerare inclusiv șina care înseamnă metal.

Pentru activitățile comunale urmărim totodată o scădere a consumului fără a depăși pragurile minime necesare, în ce privește iluminatul public. Avem astfel în vedere extinderea în iluminatul public a corpurilor de iluminat care folosesc lumina rece cu randament mult mai bun, a corpurilor de iluminat de wataj mic. Cele de mare putere pe care le avem pe bulevardele largi nu se potrivesc pe străzile mici.

Un veritabil zăcămînt de petrol — izolarea termică a clădirilor

Liviu Dumitrescu — Sînt vitale astăzi reducerea consumului de energie, realizarea unor instalații mai eficiente, a unor construcții care să consume mai puțină energie. Una din căile de realizare a unor economii de energie substanțiale și pe termen lung este protecția termică a clădirilor. Tov. Radu Negru a prezentat unele aspecte legate de protecția termică. Ca specialist în probleme de instalații eu aș afirma că în momentul de față se proiectează și se realizează construcții care din punctul

de vedere al restricțiilor crizei de energie nu corespund ; le facem în stil modern, cu terase și ferestre mari, casele continuînd să fie mari consumatoare de energie pentru încălzire. Noi izolăm încă insuficient casele, facem desigur o serie de eforturi pentru a corecta această dar sîntem limitați la resursele **disponibile** de materiale termoizolante. Așa cum s-a subliniat și înainte, aici, ar trebui acordată toată atenția. Am să dau un exemplu. Uneori au fost contestate și intitulate energofage materiale cu mare putere termoizolantă, dar nu de către specialiștii în domeniu. Eu cred că această problemă trebuie analizată cu atenție în continuare. Aceste materiale, eficient termoizolante, trebuie privite corect în felul următor : în cît timp se economisește o cantitate echivalentă de energie înglobată în ele ? Energia înglobală în materialele termoizolante se economisește prin reducerea consumului de combustibil pentru încălzire într-un an și jumătate. Izolîndu-le termic mai bine, noi am putea transforma clădirile în veritabile puțuri de petrol pentru că acestea după un an și jumătate încep să producă energie economisind-o. Așa trebuie văzute lucrurile, adică să se folosească materialele cele mai eficiente, pornind de la ideea **care** material economisește cel mai mult energia care s-a introdus în el.

Ce trebuie însă remarcat ? Dacă la noi se vorbește de milimetri de materiale de protecție termică, danezii, de exemplu, vorbesc de centimetri de vată minerală. Noi mergem cu rezistența termică pentru partea opacă a clădirilor de 0,7 ; 0.8°C m²/W, iar în țări ca Franța, Danemarca, R.F. Germania se merge cu o rezistență termică mai mare de 4—5 ori. Nu realizăm în prezent o rezistență termică eficientă, pentru că nu găsim resurse nici la clădirile pe care le construim anual și anume 250 000 de apartamente, dar noi avem un fond locativ de 5—6 milioane de apartamente. Abordarea problemei **izolării termice** a tuturor locuințelor este foarte importantă și dacă ar fi să adăugăm milioanele de metri pătrați de clădiri din industrie se poate aprecia mai bine importanța acestei surse de economii de energie realizabilă pe termen lung.

După părerea mea este esențială revizuirea tuturor soluțiilor constructive utilizate în anii trecuți, în așa fel încît de acum înainte să crească rezistența termică a clădirilor la nivelul condițiilor de climă ale țării și restricțiilor energetice.

Încă un aspect. Facem tîmplărie la toate elementele de închidere, facem un rînd de geam la industrie și la locuințe două rînduri de geamuri. Ei bine, am văzut în alte țări că se fac curent trei rînduri de geamuri ; danezii au venit chiar cu patru rînduri de geamuri. Sînt ei oare niște gospodari slabi, nu sesizează „ineficiența" unei asemenea acțiuni ? Practica, efectele salutare ale acestor orientări dovedesc, evident, contrariul.

Iată și o altă problemă. **Utilizarea combustibililor inferiori este strict necesară pentru țara noastră,** întrucît dispunem de rezerve de ordinul sutelor de ani pentru cărbuni și doar de ordinul zecilor de ani pentru combustibil lichid și gaz metan. Iată de ce ne îndreptăm toată atenția spre cărbuni. În cadrul institului nostru s-au elaborat o serie de studii pentru folosirea cărbunilor, ajungîndu-se la 200 lei gigacaloria livrată ; acest cost nu este cu mult mai mare decît cel al combustibilului lichid — 180 lei pe gigacaloria livrată, cu șanse certe de creștere în viitor. Sînt însă unele greutăți, deoarece cazanele nu sînt omologate și nu sînt gîndite pentru funcționare în aer liber. De asemenea, utilizarea centralelor mici este oneroasă. De ce ? Un cazan de 1 040 de tone de abur pe oră de la Rogojelu produce tot atîta energie cît cazanele din 100 de centrale împrăștiate pe tot teritoriul țării pentru 100 000 apartamente. Întrebarea este deci următoarea : de ce să se împrăștie combustibilul solid în toată țara, cu evidente implicații de transport, cînd se poate duce într-o centrală mare ? De ce se arde combustibilul în termocentrale mici ? Dacă se proiectează termocentrale mari se elimină și alte neajunsuri : fum, poluare, zgomot, transport, teren ocupat (pentru că cu cît este mai mare termocentrala cu atît suprafața de teren este mai mică pe gigacalorie instalată).

În același timp, în alte țări se pune problema **gazeificării cărbunelui.** În unitățile noastre folosim lignit inferior dar acesta este un combustibil cu care — în stare brută — nu pot să meargă instalațiile. Cărbunele se aglomerează pe grătare înfundîndu-le. În loc să se aducă un cărbune sortat și uscat ni se aduce în bucăți de la 0—300 mm și trebuie să se facă concasarea și sortarea la centrala termică ; aici rămîne astfel o cantitate mai mare de cărbune care poate fi folosit și nu știm, nu avem unde să-l ducem. A început... să se paveze curțile centralelor termice cu el, ca la Chișineu Criș. Iată, deci, cît se pierde. Or, prin gazeificare și chiar printr-o mai bună organizare a activității de sortare și uscare aceste pierderi — pe care nu ni le putem permite — ar putea fi evitate.

Mai trebuie arătat că tîmplăria exterioară duce la o mare pierdere de căldură și prin felul execuției. Neetanșeitatea ferestrelor reduce la jumătate rezistența lor termică. Noi putem economisi comod 20—30 la sută din energia necesară încălzirii prin creșterea protecției termice, ceea ce înseamnă pe un apartament în medie 3—4 gigacalorii pe an. Ca să realizăm aceste economii cu energia solară ne trebuie investiție suplimentară de cca. 15 000 lei pe apartament, în timp ce pentru îmbunătățirea protecției termice costurile sînt sub 2 000 lei pe apartament. Nu trebuie uitat că dacă am mers la aceste tipuri noi de resurse energetice, (solare, eoliene, geotermale etc.) casa trebuie să fie bine protejată pentru că toate resursele noi de energie conduc la costuri mari de investiții.

Sînt și o serie de probleme legate de **exploatarea instalațiilor** care au început să fie abordate, dar care nu s-au urmărit cu consecvență în practică. Este vorba de exemplu, de creșterea randamentelor termice ale cazanelor. Se merge curent cu randament de 0,6—0,7 și trebuie să realizăm minim 0,8. S-au introdus instalații automate de ardere și a crescut randamentul la niște cazane de tip Metalica în jur de 88—89 la sută dar și în momentul de față funcționează peste 20 000 de cazane în teritoriul și dintre acestea nu sînt automatizate decît de ordinul sutelor. Aici este o rezervă apreciabilă, de aceea trebuie luate măsuri foarte serioase în sensul producerii în primul rînd a acestor arzătoare automatizate.

Zilele trecute am fost la o ședință de omologare a unor arzătoare tranzistorizate cu circuit integrat. Ei bine, aceasta trebuie realizate în producție de masă, nu 3 000 de bucăți pe an cîte face acum ICSITMEER. În momentul de față practic am automatizat punctele termice din București cu aparatură din import și de 7 ani ne străduim, dar încă nu se produce în țară, aparatură de automatizare necesară. Prin automatizarea instalațiilor din centralele și punctele termice putem sconta pe economii de energie de ordinul a 5—10 la sută din consum.

De ani de zile urmărim asimilarea robinetelor cu reglaj prestabilit care aduce economii de energie de cca. 10 la sută, costînd în plus cca. 12 lei pe fiecare robinet, diferență de cost pe care dealtfel o putem recupera într-un an și jumătate. Dar nu reușim. În condițiile actualei crize de energie **nu mai este admisibil ca acestor eforturi mici de investiții dar cu efecte mari energetice însemnate să nu li se acorde importanța cuvenită.** Dacă nu ne schimbăm concepția în proiectare și mergem tot pe soluții tradiționale nu putem ajunge la economii importante. Totodată, instalațiile trebuie să le facem în așa fel încît să le putem contoriza pentru că altfel cetățeanul nu va economisi nici căldura, nici apa. Din păcate, adeseori, el zice : „Dacă vecinul consumă de ce să nu consum și eu" ? Or, dacă este asigurată contorizarea implicit va exista o permanență grijă pentru a face economii. Iată un fapt care întărește afirmația. S-a dovedit că 100 de litri de apă la 90°C asigură necesarul pentru 3 persoane dintr-un apartament, aceasta în cazul în care se folosesc boilerele electrice. Or, dacă apa caldă de consum este preparată în centrale termice, și nu este contorizată, practica arată că sînt necesari 300—400 litri de apă pentru 3 persoane.

Trec acum la problema **defecțiunilor** — la fel de însemnată în ce privește economisirea energiei, apei. După 6 ani de exploatare am făcut remedierea instalațiilor defecte din toate apartamentele de pe 2 scări la un bloc. S-au efectuat măsurători înainte și după remedieri și s-a constatat o reducere a consumului de apă cu 20—25%. Potrivit unor calcule se poate afirma că în momentul de față se risipește numai prin armături defecte 20—25 la sută din apa consumată în gospodării. O baterie costă 150 lei, iar garnitura 0,45 lei. Nu bateria este problema, ci garnitura care se deteriorează foarte repede. Punînd o garnitură de teflon aceasta va ține la 60 000 de rotiri. Este deci eficient să mărim costul cu 3—4 lei dacă această garnitură rezistă la 50—60 000 de rotații ceea ce înseamnă 10 ani de zile de funcționare fără defecțiuni, ceea ce conduce la economii în bugetele familiilor, dar mai ales la evitarea risipei de apă — deci economisirea energiei necesare aducerii și pompării ei. Există preocupare din partea consumatorilor, ne adresăm continuu industriei, dar nu căpătăm decît garnituri de slabă calitate. Mai trebuie spus că nici garniturile acestea nu se obțin cu ușurință.

Se observă că în prezent este neglijată **problema service-ului pentru întreținerea instalațiilor electrice, de apă și canalizare ale clădirilor.** Nu există service nici pentru arzătoarele și dispozitivele de automatizare din centrala termică, pentru instalațiile din interiorul clădirilor etc. La Casa Scînteii am organizat acum 20 de ani un service pentru toți beneficiarii clădirilor pe bază de contract, și cînd apăreau defecțiuni, acestea erau remediate cu maximum de urgență. În condițiile acestea instalațiile erau în perfectă stare de funcționare pentru că se efectuau revizii și reparații periodice cu eforturi mult mai mici, plus economia de energie, de apă, plus acele armături pe care le revalorificam. Or, în momentul de față nu există nimic asemănător în țară. Nu este posibil să economisim energie dacă aceste instalații care au un randament redus, sînt defecte și funcționează manual. Toată lumea știe că aparatul specializat de pe lîngă I.C.R.A.L. nu asigură serviciile necesare. Să facem un calcul simplu : o armătură defectă în apartamentul fiecăruia dintre noi, dacă vrem s-o înlocuim ne costă 150 lei ; operația de demontare și montare ridică acest cost la circa 200—250 lei. De aceea mulți dintre noi am lăsat să curgă apa, adeseori ani de zile, fără să reparăm instalația, datorită costului, considerat de noi ridicat, al reparației. O unitate de service ar putea asigura întreținerea în perfectă stare de funcționare a tuturor instalațiilor în schimbul unei taxe de 10 lei lunar, asigurînd economii de energie și economie pentru familie.

UNITATEA DINTRE TEORIE ŞI PRACTICĂ — PRINCIPIU AL PERFECŢIONĂRII MECANISMULUI ECONOMIC (I)

Conştient, planificat, ştiinţific

REALITATEA SOCIAL-ISTORICĂ atestă că edificarea şi dezvoltarea orînduirii comuniste reprezintă un proces de amploare şi complexitate nemaiîntîlnite, ce se înfăptuieşte de către masele populare — adevăraţii făuritori ai istoriei, în mod **conştient, dirijat, planificat.**

În acest proces **conştiinţa** — individuală şi socială — se uneşte cu **acţiunea, idealul, scopul,** aspiraţiile se transformă în **real**, deoarece „conştiinţa omului nu numai că reflectă lumea dar o şi creează" [1]). Explicaţia este simplă, ea se află în adevărul că în conştiinţa omului, a oamenilor, lumea îşi găseşte o amplă şi multilaterală reflectare : că lumea **există,** ca lume **necesară,** ca lume **posibilă** şi, în sfîrşit, ca lume **dorită voită.** Deci **obiectul conştiinţei umane** este lumea în relaţiile ei cu omul şi omul în relaţiile lui cu lumea, relaţiile dintre om şi lume şi relaţiile dintre oameni.

Pornindu-se de la acest adevăr, uneori se crede şi se susţine că „reglementarea socială", planificată, a producţiei" sau „organizarea planificată, conştientă" sînt, prin sine însele, şi ştiinţific fundamentate, în concordanţă **deplină** cu **toate** legile obiective şi cu **totalitatea** condiţiilor concrete din fiecare etapă istorică. Nu este greu de observat că în aceste formule se pune semnul egalităţii între planificat, conştient, pe de o parte şi **ştiinţific** pe de altă parte. Şi, oricît de mult am dori să fie aşa, adevărul ne face să recunoaştem că afirmaţiile menţionate conţin o mare încărcătură de naivitate şi optimism subiectiv, că în ele **dorinţele** şi **aparenţele** sînt prezentate drept **realitate.** Pentru a ne face mai bine înţeleşi ne explicăm : desigur, **planificarea** constituie un act sau, mai exact spus, o sumă de **acte conştiente ;** orice activitate desfăşurată planificat este conştient dirijată. Economia socialistă, prin natura sa, funcţionează şi se dezvoltă **planificat.** Indiferent dacă societatea socialistă dispune sau nu de o teorie ştiinţifică cuprinzătoare a planificării, **conducerea şi organizarea** planificată a vieţii economico-sociale în profil vertical şi orizontal, la macro şi microscară este **obiectiv necesară. Caracterul planic** al funcţionării şi dezvoltării economiei socialiste izvorăşte din **natura socială** a forţelor productive şi din **esenţa** relaţiilor socialiste de producţie şi reproducţie, din **conţinutul** şi **natura** proprietăţii întregului popor asupra mijloacelor de producţie. Ele — caracterul social al forţelor productive şi esenţa relaţiilor economice — şi **nu ştiinţa** ca atare şi în sine, constituie **baza genetică** a planificării, a conducerii, organizării şi desfăşurării planificate a activităţii economico-sociale. Activitatea sau acţiunea planificată, conştient dirijată poate avea grade diferite de fundamentare ştiinţifică, ea poate fi însă şi numai **volitivă.** Istoria şi viaţa cotidiană oferă numeroase exemple de acţiuni conştiente, care s-au bazat sau se bazează pe experienţă repetată, devenită obişnuinţă, pe dorinţe şi nu pe fundamentare şi demonstrare ştiinţifică.

Înseamnă, însă, aceasta că edificarea conştientă a noii orînduiri sociale se poate realiza fără luminile ştiinţei, că este suficientă pentru aceasta doar dorinţa şi experienţa constructorilor ei ? Evident, în nici un caz **NU.** De fapt, răspunsul la această întrebare a fost dat deja de mult de către clasicii teoriei socialismului ştiinţific în ştiinţa socială şi de către istoria reală, atunci cînd, înţelegîndu-se că „fără teorie revoluţionară nu poate exista nici mişcare revoluţionară" [2]) socialismul ca **mişcare revoluţionară** s-a unit cu socialismul ca **ştiinţă** în partidul de avangardă al clasei muncitoare. Acest răspuns are girul operei istorice de edificare a noii orînduiri în ţările socialiste. Fundamentarea ştiinţifică a programului şi politicii de făurire şi dezvoltare a noii orînduiri, decurge cu **necesitate obiectivă** din complexitatea deosebită a proceselor economico-sociale ale construirii noii orînduiri sociale, precum şi din conţinutul concret al operei de formare a omului nou, multilateral dezvoltat în personalitatea căruia trebuie să se unească ştiinţa cea mai înaltă cu conştiinţa cea mai înaintată.

Societatea socialistă multilateral dezvoltată este tocmai **sinteza dialectică** a revoluţiei sociale socialiste şi revoluţiei ştiinţifice şi tehnice actuale. **„În socialism, cînd mijloacele de producţie devin proprietate socialistă, cînd întreaga economie se transformă într-un organism unitar** — spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu —, apare, pentru prima dată în istoria societăţii, posibilitatea cunoaşterii şi utilizării conştiente a legităţilor sociale, organizării raţionale a activităţii economice în conformitate cu interesele generale ale societăţii".** [3]) Realizarea deplină a avantajelor orînduirii socialiste depinde într-o măsură hotărîtoare de **promovarea unei politici juste, ştiinţific fundamentate,** corespunzătoare condiţiilor şi particularităţilor fiecărei etape de dezvoltare a societăţii.

Conducerea şi organizarea **conştientă, ştiinţifică** a vieţii economice, planificarea **ştiinţific fundamentată** a economiei naţionale presupun ca **premisă elaborarea ştiinţifică** a categoriilor şi legilor economice, sau mai corect spus, presupun **elaborarea sistemului** categoriilor şi legilor sistemului relaţiilor economice socialiste. În felul acesta se confirmă încă o dată că ştiinţa economiei politice, în sarcina căreia intră elaborarea sistemului categoriilor şi legilor economice, îndeplineşte nu numai **funcţii gnoseologice** ci şi **funcţii aplicative.**

În realităţile din ţara noastră, actualitatea acestui adevăr, actualitatea sarcinii menţionate sînt evidenţiate şi accentuate de **necesitatea obiectivă a ridicării nivelului calitativ** al conducerii, organizării şi funcţionării economiei noastre naţionale prin **perfecţionarea mecanismului economic, a autogestiunii economico-financiare şi a autoconducerii muncitoreşti,** hotărîtă de către partidul nostru din iniţiativa şi pe baza fundamentării date de către secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Marea complexitate a sistemului relaţiilor economice socialiste şi accentuarea ei pe măsura înaintării pe calea progresului, dinamismul pronunţat al vieţii economice, **intensificarea** acţiunii legilor economice, **necesitatea** orientării eforturilor colectivelor de oameni ai muncii în concordanţă cu scopul nemijlocit al producţiei socialiste, cu cerinţele obiective ale etapei, fac din studierea tot mai profundă şi mai cuprinzătoare a legilor economice şi a condiţiilor concrete în care ele acţionează şi se manifestă o sarcină permanentă a ştiinţei economice în general, a economiei politice în special.

Spre aceeaşi concluzie ne conduce şi adevărul că, deşi economia politică a socialismului a înregistrat realizări notabile în cercetarea şi elaborarea sistemului relaţiilor şi legilor economice nu puţine din problemele lor continuă să facă subiectul unor opinii şi înţelegeri diferite, contradictorii, iar altele să rămînă insuficient studiate şi, deci, incomplet soluţionate. În rîndul acestora se află şi mecanismul acţiunii şi cel al folosirii acţiunii legilor economice în condiţiile socialismului.

Preţuirea înaltă a ştiinţei

ÎN CONCEPŢIA statului major al societăţii româneşti — a Partidului Comunist Român — ştiinţa, devenită o puternică forţă productivă, are o importanţă cardinală pentru edificarea şi dezvoltarea socialismului şi comunismului. **„Progresul ştiinţei — devenită astăzi o puternică forţă materială de producţie — are o importanţă vitală pentru însuşi succesul operei istorice de construire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre noi culmi de progres şi civilizaţie. Construim societatea nouă în epoca celor mai mari descoperiri ale ştiinţei**

[1]) **V. I. Lenin** — Opere, vol. 29, Ed. politică, Bucureşti, 1966, p. 180.
[2]) **V. I. Lenin** — Opere complete, Ed. politică, Bucureşti, 1961, p. 23.
[3]) **Nicolae Ceauşescu** — România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 2, Ed. politică, Bucureşti, 1968, p. 527.

și tehnicii, a desfășurării furtunoase a revoluției tehnico-științifice contemporane. Această mare operă constructivă nu se poate realiza decît pe baza celor mai avansate cuceriri ale cunoașterii umane. Societatea socialistă și comunistă trebuie să fie societatea celei mai înalte productivități, a celei mai raționale organizări a producției și a vieții sociale, a celui mai înalt nivel de civilizație materială și spirituală". [4])

Avem aici o înfățișare pe cît de sintetică, pe atît de profundă a menirii științei în opera de făurire a socialismului și comunismului, cînd producția materială devine, la cea mai cuprinzătoare scară, un proces de aplicare a științei și aceasta din urmă o funcție internă a primei — a producției, cînd conducerea și organizarea vieții economico-sociale la micro și macroscară dobîndesc, în mod obiectiv necesar și într-o măsură tot mai mare, caracter științific și se întemeiază pe știință și cînd cunoașterea științifică a realităților economico-sociale a legilor care o guvernează devine o condiție sine qua non a înaintării societății în imperiul libertății.

Socialismul se inspiră din știință, se întemeiază pe știință și **este știință.** Pornind de la adevărul obiectiv și dezvăluind adevărul obiectiv, știința îl oferă în calitate de termen fundamental de referință și criteriu principal de apreciere. Socialismul nu este însă numai teorie științifică, el este **mișcare istorică revoluționară luminată și îmbogățită** de știință ; el este, în sfîrșit, **orînduire socială** care se conduce și se autoconduce cu ajutorul științei.

Măsurile privind perfecționarea mecanismului economic sînt, într-un anumit sens, rodul nemijlocit al înțelegerii profunde de către partidul nostru, de către secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a rolului pe care știința îl poate și trebuie să-l îndeplinească în condițiile socialismului, a **raporturilor dialectice** dintre practica socială și teoria științifică. Fără a intra în detalii, subliniem că **fundamentarea teoretică și științifică** a măsurilor de perfecționare a mecanismului economic realizată de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, atestă **capacitatea științei de a reflecta** veridic, **de a reproduce și reconstrui în formă** ideală nu numai lucruri, fenomene și procese **existente** în realitate ci și lucruri, fenomene și procese care **încă nu există,** nu sînt încă realități ale practicii existente, dar care **sînt necesare, posibile** și rațional dorite și, deci **pot** deveni realități ale practicii, ale existenței viitoare. Aceasta este însă capacitatea științei, a cunoașterii umane științifice, de **a devansa, de a anticipa** evoluția fenomenelor, proceselor și **practicii sociale.**

Viitorul necesar, posibil, rațional imaginat cu ajutorul științei nu se poate defini numai prin ceea ce nu există în prezent. **Rădăcinile** și cauzele lui se află în **trecut** și **prezent** ; el decurge deci **logic** și **legic** din trecutul și prezentul realității economico-sociale și reprezintă una din **stările posibile** și **probabile.**

Legătura dintre teorie și practică

ATUNCI CÎND CUNOAȘTEREA este organic legată de realitate, de practica economico-socială trecută și prezentă, cînd dezvăluie legitățile obiective ale **mișcării economico-sociale, ea poate anticipa în mod veridic** această practică. Cu ajutorul științei omul construiește **modelul ideal al viitorului istoricește necesar și obiectiv posibil.** În felul acesta știința devine o importantă pîrghie a dezvoltării economico-sociale și a perfecționării mecanismului ei de funcționare, deoarece **viitorul istoricește necesar** și **obiectiv posibil** devine **viitorul dorit, scopul acțiunii** sociale **prezente și viitoare.** Aceasta înseamnă că dezvoltarea societății nu este numai mișcarea ascendentă de la trecut la prezent și de aici spre viitor, ci și mișcarea de la viitorul anticipat, de la **viitorul necesar și posibil, ideal construit** în concordanță cu legile obiective, spre **viitorul real.** Dezvoltarea, privită astfel, reprezintă procesul de transformare al **viitorului ideal** în **viitor real.** Într-un asemenea proces raporturile dintre știință și practică se amplifică și se îmbogățesc ; practica nu este numai **punctul de plecare, izvorul, baza cunoașterii** și **criteriu** al adevărului, ci devine, după părerea noastră, într-o măsură mult mai mare decît pînă acum, obiect al cunoașterii și **scop** al ei. Totodată, practica devine în măsură tot mai mare **materializare a științei, știință aplicată,** materializare a **practicii necesare, posibile, ideal construite.** Așa cum sublinia V. I. Lenin „ideea transformării idealului în real este profundă : foarte importantă pentru adevăr (...) N. B. Deosebirea dintre ideal și material nu este nici ea absolută, „überschwenglich". [5])

Fără îndoială, **cauza** transformării idealului în material nu este cunoașterea științifică, știința ca atare ; această cauză se află în realitatea economico-socială, în contradicțiile practicii ; știința, cunoașterea și anticiparea viitorului nu se identifică nici cu procesul de transformare a idealului în realitate ; acest **proces** este tot practică, **acțiune socială.** Aceasta însă, nu diminuează cîtuși de puțin rolul științei, al cercetării și cunoașterii științifice fără de care nu este posibilă orientarea conștientă, rațională, a activității economice în concordanță cu acțiunea legilor obiective, deci folosirea acestor legi în cunoștință de cauză, perfecționarea funcționării mecanismului economic, dezvoltarea accelerată, multilaterală, echilibrată și accelerată a complexului economic național.

Cu ajutorul unei adînci și cuprinzătoare studieri a realității economice actuale din țara noastră, a modului de conducere și organizare a vieții economico-sociale și de soluționare a contradicțiilor ei interne, a cerințelor obiective prezente și viitoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat neajunsurile unor metode de planificare și ale unor indicatori folosiți în această activitate, neconcordanța dintre cadrul organizatoric democratic dezvoltat al autoconducerii muncitorești și mecanismul economic devenit prea centralizat și rigid, contradicția dintre rolul și funcțiile întreprinderii, pe de o parte, și pîrghiile de perfecționare a mecanismului economic, a autogestiunii economico-financiare și a autoconducerii muncitorești, a construit în **formă ideală,** a proiectat în esență, un nou mecanism economic.

Măsurile privind perfecționarea mecanismului economic pun pregnant în lumină că Partidul Comunist Român a înțeles în profunzimea sa legătura dialectică ce există între practică și teorie, unitatea și deosebirile dintre ele, acordînd atenția cuvenită atît teoriei cît și practicii.

Așa cum ne atestă experiența, cum ne arată **istoria, ignorarea** legăturii dintre teorie și practică, subaprecierea sau supraaprecierea celor doi termeni ai relației au urmări negative pentru evoluția economico-socială. În istorie au existat situații cînd teoria științifică, știința era subapreciată, considerîndu-se că **practica** prin ea însăși, dezvoltă cunoașterea științifică, este **știință nouă.** Pentru exemplificare am reaminti că în gîndirea socialistă o perioadă de timp s-a crezut și s-a susținut că legea economică fundamentală a socialismului este **dictatura proletariatului,** că statul socialist este **atotputernic** și că el poate crea sau transforma legitățile dezvoltării sociale. Așa cum avea să se demonstreze mai tîrziu, o asemenea concepție era neștiințifică din punct de vedere teoretic și păgubitoare din punct de vedere practic, generînd subiectivism și arbitrariu în materie de politică și evoluție economică. Realitatea a confirmat justețea ideii lui F. Engels potrivit căreia „toate guvernele, pînă și cele mai absolutiste sînt, **en dernier lieu,** doar **executorii necesităților economice** care decurg din situația țării respective. Ele își pot îndeplini **în mod diferit** această misiune bine, prost sau acceptabil, ele pot accelera sau încetini dezvoltarea economică și consecințele ei politice și juridice, **dar, în cele din urmă tot trebuie să i se conformeze".** [6])

În afară de aceasta, nu este greu de înțeles că în asemenea situații teoria este sortită să rămînă în ansamblul său în urma politicii și a practicii economice, reducîndu-se în principal la **justificarea** sau **comentarea** unor măsuri economice, sau, în sfîrșit, la simpla **descriere** a politicii și practicii economice.

Istoria atestă că experiența practică, oricît de bogată ar fi ea, nu duce automat, prin sine însăși, la îmbogățirea teoriei științifice ; pentru aceasta ea — practica — trebuie cercetată, analizată, sintetizată. Tocmai așa procedează Partidul Comunist Român pentru care **teoria** trebuie să fie o reflectare veridică a lumii existente, a celei **necesare** și **posibile** și care se inspiră din știință, din cercetarea științifică a realității atunci cînd adoptă măsuri de perfecționare a acesteia.

În același timp, Programul și politica partidului nostru, scrierile tovarășului Nicolae Ceaușescu, reliefează că statului major al societății noastre îi este **străină** și concepția care rupe și separă teoria de practică, reducerea teoriei la cunoașterea „în sine", la o cunoaștere de dragul cunoașterii, viziune care ignoră sau contestă adevărul că **misiunea finală** a științei sociale este transformarea înnoitoare a societății, progresul producției materiale, ridicarea bunăstării și civilizației.

O asemenea viziune nu poate duce decît la **dogmatism** în gîndire, la ruperea și îndepărtarea de viața reală în politică, la mecanicism, voluntarism și subiectivism, la încetinirea dezvoltării și disproporții în practica economică. Ne aduce desigur aminte despre acea perioadă în care, în ciuda evidenței, se nega existența producției de mărfuri și a acțiunii legii valorii în economia socialistă.

prof. dr. Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

[4]) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Ed. politică, București, 1974, p. 929.

[5]) **V. I. Lenin** — Opere complete, vol. 29, Ed. politică, București, 1966, p. 98.

[6]) **F. Engels** — F. Engels către Danielson, în K. Marx-F. Engels, Scrieri despre „Capitalul", Editura de stat pentru literatură politică, București, 1955, p. 346.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Emanciparea economică a națiunii în gîndirea lui D.P. Marțian

DIONISIE POP MARȚIAN – patriot revoluționar de la 1848, unul dintre primii noștri economiști. Viața lui s-a caracterizat printr-un militantism energic dedicat cauzei progresului multilateral al țării, ideal căruia îi este subordonată întreaga sa gîndire și activitate „Motivul stăruințelor mele – afirma în 1859 – este un principiu, căruia mi-am propus a jertfi viața și acest principiu este : **emanciparea economică a națiunii**". Animat de acest crez, Marțian a elaborat o operă densă, puternic ancorată în realitățile concret-istorice, operă care-l consacră ca unul din întemeietorii de școală economică în țara noastră. Ea conține numeroase teze și idei care se încadrează în valoroasele tradiții din gîndirea noastră economică și a căror valabilitate a fost și continuă să fie confirmată, și pe un plan mai larg decît cel al țării noastre, de către dezvoltarea istorică. Aceasta pentru că izvorul principal al tezelor și ideilor economice exprimate de Marțian l-au constituit relațiile concret-istorice, „împrejurările locale", cum se exprima el. Cunoașterea și aprofundarea studiului realităților constituie, după părerea lui Marțian, o condiție esențială pentru dezvoltarea teoriei economice. Pentru că, sublinia el, „economia politică nu este un teren încheiat, ci o știință ce crește în toate dimensiunile, fiindcă trebuințele poporului, prefăcîndu-se pe zi ce merge, dau scrutătorului noue implicări și rezultate". Semnalarea necesității studierii atente a realităților concret-istorice nu se reduce însă la o simplă recomandare, ci ea este însoțită, concretizată, de exemplul personal al lui Marțian, ca cercetător, redactor și publicist.

Examinînd cu atenție economia românească de atunci, el constată cu amărăciune înapoierea ei : „fabrice de mînăfăptură n-avem ca să putem concura măcar cu cele mai ordinare articole ce ne vin d-afară în îndestularea mulțimei populației". „Agricultura noastră este în primitivitatea tradițiunei". Totodată, Marțian constată slaba dezvoltare a comerțului, lipsa unor căi de comunicație corespunzătoare cît și a unor instituții economice moderne. De aceea, el conchide că „în privința economică sîntem în pruncia cea mai fragedă". Înlăturarea acestei situații constituie o preocupare permanent prezentă în scrierile lui Marțian. Din întreaga lui operă se degajează o concepție clară despre necesitatea dezvoltării armonioase a „forțelor productive" ale țării, precum și a luării celor mai potrivite măsuri pentru a impulsiona „cîmpul cel vast al economiei naționale", în care fiecare ramură a acesteia să-și ocupe locul ce i se cuvine.

Dezvoltarea economică și obținerea independenței economice sînt considerate de Marțian drept chezășia asigurării independenței naționale pe plan politic, a păstrării și afirmării ființei naționale a poporului român. Astfel el subliniază că **„atîrnarea economică a unui popor de la altul atrage după sine și atîrnarea politică"**. Totodată, dezvoltarea economică constituie o condiție esențială pentru înaintarea neclintită a țării pe calea progresului, pentru transformarea ei rapidă într-o țară modernă. Economiei noastre trebuia să i se imprime, după părerea lui Marțian, o asemenea dezvoltare, încît să ajungem „pe calea cea mai scurtă, care e cea mai dreaptă, la înălțimea lor (a țărilor avansate – n.n.) și a duce cu noi la acea înălțime tot ce este original sau tradițional în noi, adică a ne putea asemăna cu cei înaintați fără a ne pierde individualitatea națională...". Pe o asemenea cale considera el posibilă realizarea deplină a aportului poporului nostru la progresul omenirii. Un alt argument adus de Marțian în sprijinul dezvoltării unei economii naționale puternice rezidă în însești cerințele diviziunii internaționale a muncii. Marțian subliniază existența unor legături economice ce se statornicesc în mod inevitabil între popoare, ca și preocuparea ce trebuie să existe pentru dezvoltarea economiei proprii, în așa fel încît fiecare țară să-și aducă contribuția activă la organizarea și dezvoltarea acestor legături.

În optica lui Marțian, economia puternic dezvoltată constituie baza sigură nu numai a progresului material, ci și a celui cultural al țării. Numai o „abondență materială (bunuri productive)", arată el, poate asigura crearea unei „abondențe... de cele spirituale" . Există deci o înțelegere clară a rolului hotărîtor al factorului economic în progresul general al societății cît și a strînsei interdependențe dintre diversele laturi ale vieții sociale. Marțian arăta că „în economia socială o cauză este efectul altei cauze și toate să condiționează una pe alta în cercuit, chiar ca viața în corpul omenesc".

Această viziune are în vedere diversele ramuri ale economiei naționale, care trebuie să se dezvolte ca un tot unitar și multilateral. În cadrul acestei dezvoltări în concepția lui D.P. Marțian – locul și rolul principal trebuie să revină industriei – imperativ susținut de el cu consecvență și cu argumente temeinice, clare și de necontestat. Combătînd cu fermitate tezele cu privire la „exclusivismul agricol al țării", el arată că o asemenea stare are consecințe deosebit de grave. „În ziua de astăzi care este a solidarității intereselor internaționale, subliniază gînditorul amintit, existența unui popor sterp în industrie este precarie". Înțelegînd pericolul dependenței față de țările dezvoltate economic și sesizînd intențiile capitalului străin de a pătrunde în economia noastră, Marțian arată că, în lipsa industriei proprii, **„de vom scăpa de dependența politică, ni se gătește alta – economică"**.

Marțian consideră că dezvoltarea industriei proprii va asigura înlăturarea pierderilor pe care țara le înregistrează în comerțul exterior și deci relații comerciale echitabile cu străinătatea. Totodată, prin obținerea unei valori „mai potențate" ea va contribui la creșterea substanțială a produsului social. Ca urmare a dezvoltării industriei același efect îl vor avea creșterea ocupării brațelor de muncă și a numărului lucrătorilor productivi, precum și valorificarea mai înaltă a resurselor naturale ale țării. Se menționează că „mașinile prin productivitate și puterea lor" duc la „ieftinirea mijloacelor de viață", la ușurarea efortului omului în lucrările cu volum mare de muncă, la suplinirea brațelor de muncă acolo unde acestea nu sînt suficiente, precum și la alte „efecte binefăcătoare" ca, de pildă, accelerarea transmiterii ideilor, generalizarea civilizației.

Dezvoltarea industriei este necesară și în vederea propășirii altor ramuri ale economiei naționale, a agriculturii în primul rînd, deoarece, arată Marțian, industria proprie reprezintă o piață sigură pentru produsele agriculturii și pune la dispoziția acesteia și a altor ramuri mijloacele tehnice necesare dezvoltării lor. Marțian formulează cu claritate și ideea că dez-

FIȘE

● *Seria lucrărilor de referință, pe care prestigioasa colecție a Editurii Politice – „Idei contemporane" le oferă cititorului, s-a îmbogățit prin publicarea volumului* „Legea entropiei și procesul economic", *sinteză a gîndirii savantului american de origine română N. Georgescu-Roengen. Specialiștii în economie și în aceeași măsură, toți cei preocupați să urmărească ampla dezbatere teoretică referitoare la problemele majore ce confruntă sistemul economic mondial, au astfel prilejul să realizeze un contact nemijlocit cu opera unui prețuit și original cercetător, adversar declarat al dogmatismului în știință.*

Prin structura sa, volumul permite familiarizarea cu ideile de bază ale lui N. Georgescu-Roengen urmărirea îndeaproape a raționamentelor, a demersului său științific. Autorul pornește de la aprecierea faptului că deficiența majoră a economiștilor occidentali formați la școala neoclasicismului o constituie structurarea teoriei lor economice pe raționamente specifice fizicii mecanice, fapt ce a condus la o anumită viziune liniară asupra proceselor economice. Neajunsurile unui asemenea mod de gîndire, amplificate totodată de creditul deplin și necondiționat acordat matematicii ca instrument de cunoaștere în economie, se manifestă atît în teorie cît și în practica economică. Or, probleme vitale ale dezvoltării cum sînt resursele naturale, protecția mediului, afirmarea, în ultimă instanță a sensului constant evolutiv al societății umane pot fi înțelese și explicate adecvat – apreciază autorul – prin apelul la legea entropiei care ar constitui „baza economiei vieții la toate nivelurile".

Operă reprezentativă, de ample deschideri, „Legea entropiei și procesul economic" oferă specialiștilor numeroase prilejuri de reflecție epistemologică iar cercetării noi direcții de dezbatere.

Eficiența socio-economică a tehnicii noi

● *L. Gatovski, membru corespondent al Academiei de științe a U.R.S.S., propune, în articolul*

voltarea industriei fiecărei țări asigură creșterea securității ei economice, lărgirea și întărirea, pe multiple planuri, a legăturilor între popoare și întărirea respectului lor reciproc. Astfel, el scria că „este necontestabil că de cînd a luat zborul producțiunea prin mașine, invențiunile, științele deșteaptă în popoare dorul de siguranță, crescînd schimbul productelor, ideilor și a stimei între popoare"[1]).

Exprimîndu-și cu tărie convingerile sale, Marțian dădea dovadă de un pronunțat simț al realității ; el înțelegea greutățile care stăteau în calea dezvoltării industriei noastre, dar acestea, după părerea lui, nu erau de netrecut, ci prin efort susținut și printr-o politică economică judicioasă puteau fi depășite. O asemenea politică trebuie să asigure utilizarea corespunzătoare a resurselor de care dispune România. Privită în ansamblu, opera lui conturează propuneri pentru o largă configurație industrială a țării.

Marțian subliniază că preocupările pentru edificarea unei economii puternice trebuie să fie sistematice și să vizeze un scop bine determinat. De aceea, în viziunea lui, politica economică, întemeiată pe cunoașterea legilor obiective, a realităților concret-istorice, îndeplinește un rol deosebit în înfăptuirea propășirii economice a țării. **„Vreți să aveți o economie prosperă, dați de faceți o politică bună"**, se adresa el în 1862 cercurilor conducătoare ale țării. O asemenea politică trebuie să se bazeze pe teza fundamentală, frecvent afirmată și apărată de Marțian, potrivit căreia depășirea mai rapidă a stării de înapoiere economică a țării nu poate fi asigurată prin intermediul jocului liber al forțelor economice, ci numai prin conceperea și întreprinderea unor măsuri coerente care să impulsioneze toate componentele economiei naționale și în primul rînd industria. De aceea, el preconizează o politică economică activă, menită să apere industria națională de concurența industriei străine mai dezvoltate ; aceasta „este o necesitate pentru toate statele unde presează a se îngriji de înflorirea manufacturei și fabricatelor interne".

Determinînd, de pe pozițiile burgheziei industriale, cadrul și durata intervenției directe a statului în economie, dezideratul lui Marțian, răspundea desigur intereselor ei de clasă dar și unor cerințe obiective ale economiei noastre naționale din acea vreme. Totodată, argumentele invocate de Marțian în sprijinul acestui deziderat, ca și apelul său repetat de a spori eforturile în vederea mobilizării capitalurilor interne pentru a crea întreprinderi industriale erau îndreptate și împotriva pătrunderii covîrșitoare a capitalului străin în economia noastră, Marțian înțelegînd nu numai pericolul pe care aceasta îl prezenta, ci și rolul hotărîtor al acumulării interne. Marțian cere cu stăruință mobilizarea și utilizarea judicioasă a resurselor bănești proprii existente, folosirii lor cu grijă, cu economie, subliniază necesitatea reducerii cheltuielilor neproductive la minimul necesar și a folosirii mijloacelor existente în scopuri utile și productive.

Un rol deosebit în propulsarea dezvoltării industriale revine, după părerea lui Marțian, învățămîntului. De aceea, el subliniază încă din 1860 necesitatea organizării unui învățămînt de specialitate corespunzător, a unor școli profesionale, a unei școli politehnice — privită de el ca o adevărată „universitate a industriilor" —, precum și a unei „Academii comerciale". Aceluiași scop îi serveau, în concepția lui, și organizarea unor expoziții anuale ale producției agricole și industriale, precum și participarea la expozițiile internaționale.

Desigur, promovarea de către Marțian a imperativului dezvoltării industriale nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune conlucrarea care trebuie să existe între toate ramurile economiei naționale, și, în primul rînd, între cele două ramuri importante — industria și agricultura care trebuie neîntîrziat modernizată. Realizarea unei agriculturi moderne este condiționată, în concepția lui Marțian, înainte de toate, de desființarea relațiilor de producție feudale, a relației nedrepte „între dispunătoriul de pămînt și între cultivatorul lui". Aceste raporturi feudale implică, după părerea lui, existența „clasei sterile" — marii proprietari funciari care consumă fără să producă ei înșiși, ca și situația grea a țărănimii, care, „de-abia are condiția esistenței sale", fapte ce au condus la înapoierea agriculturii. „Chestiunea împroprietărirei țăranilor — sublinia în 1862 Marțian — este chestiunea fundamentală a întăririi naționale". Totodată, subliniera că „reforma ce va schimba fața economică a țărei este legea rurală" vădește înțelegerea de către Marțian a consecințelor favorabile pe care rezolvarea problemei agrare le va avea asupra tuturor sectoarelor economiei naționale.

Și pe plan tehnico-economic Marțian se preocupă pentru edificarea unei agriculturi cu un grad înalt de dezvoltare. Referirile lui la necesitatea introducerii „lucrului mecanic" cu care să se „esecute arătura, brăzdatul, semănatul și secerișul", a „reînnoirii instrumentelor... lucrătoare", referirile la introducerea unor „sămînțe de soiuri recunoscute de cele mai bune și mai priitoare feliului pămîntului nostru", la necesitatea studierii atente a structurii solului și a îmbunătățirii calității acestuia, la diversificarea producției agricole și înlăturarea unor cauze ce duceau la secetă (printre care exploatarea nerațională a pădurilor din munți și prădarea și stîrpirea celor de cîmp), la necesitatea înființării „unei ferme model", a dezvoltării învățămîntului agricol, a înființării chiar a unor asociații agricole și a intervenției directe a guvernului pentru a rezolva unele probleme ale progresului agriculturii etc. — atestă înțelegerea de către Marțian a locului și rolului acesteia în economia națională, a căilor pe care se poate realiza o agricultură intensivă.

Concomitent, Marțian preconizează dezvoltarea altor ramuri și domenii importante, a transporturilor, comerțului, creditului, finanțelor și învățămîntului, care în gîndirea sa apar ca principalele sectoare ale economiei naționale.

Rolul deosebit al învățămîntului public pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei este subliniat astfel de către Marțian : „Dintră toate cheltuielile ce face statul, cea mai reproductivă este aceea ce să destină pentru instrucția publică".[2]). Din cele arătate rezultă că Marțian — cum sublinia cu dreptate Al. D. Xenopol — a gîndit „un întreg program de regenerare economică...".

Tezele și ideile înaintate ale economistului, prinzînd viață pe un plan și un cadru social superior, al dezvoltării socialiste a României, dau operei sale o lumină nouă, prin confirmarea practică a unor convingeri izvorîte din adînca dragoste pentru propășirea patriei sale, căreia și-a dedicat întreaga sa viață.

dr. Dumitru MUREȘAN
dr. Mircea ROZOREA

[1]) D. P. Marțian, opere economice. Ed. șt., Buc., 1961, p. 459.
[2]) Idem, p. 186.

Sotialno-ekonomiceskaia effektivnost novoi tehniki *(Eficiența socio-economică a tehnicii noi)*, apărut în *VOPROSI EKONOMIKI* nr. 2/1979, ca opțiunea pentru o tehnică nouă, care urmează să intre în producție, să se facă nu numai pe baza calculării efectului ei pur economic, ci și a consecințelor ei sociale și ecologice. Indicatorii respectivi — referitori la îmbunătățirea condițiilor de muncă și a conținutului muncii, la ocrotirea și ameliorarea mediului înconjurător — ar trebui să se reflecte încă în cercetările aplicative, în cerințele tehnice de proiectare, în toate stadiile lucrărilor de proiectare, de construcție și experimentare, în condițiile tehnice, modelele experimentale, în calitate de parametri în practica expertizelor, atestării și standardizării tehnice. Printre economiști a căpătat o anumită răspîndire, în sfera progresului tehnico-științific, spune L. G., teza „prejudiciului preîntîmpinat". Conform acestei concepții, efectul economic al introducerii tehnicii noi ar trebui însumat cu efectul economic al lichidării sau reducerii consecințelor negative ale progresului tehnic. Autorul combate acest punct de vedere, considerînd că rezultatele pozitive ale înlăturării consecințelor negative trebuie să fie calculate încă din stadiul proiectării în cheltuielile ce s-au făcut pentru tehnica nouă.

Mașinismul nu reduce locurile de muncă

● *Profesorii André Fourçans și Jean-Claude Taronjean combat în articolul* Le machinisme et la productivité contre l'emploi ? *(Mașinismul și productivitatea împotriva ocupării brațelor de muncă ?), apărut în LE MONDE (17. IV. 1979), concepția că mașinismul și automatizarea, ducînd la creșterea productivității muncii, determină o creștere a șomajului. Această impresie, afirmă autorii, nu este decît rezultatul unei viziuni „fotografice" statice a fenomenelor care, în esența lor, sînt dinamice. În realitate, creșterile de productivitate în anumite subsectoare industriale nu numai că pot fi depășite de o creștere superioară a propriei lor producții, dar induc de regulă dezvoltarea în alte subsectoare sau ramuri — de pildă în producția de bunuri de echipament. Dar ceea ce a asigurat în perioada postbelică creșterea ocupării forței de muncă și ar asigura, după autori, în continuare, în condițiile actuale, reducerea șomajului, ar fi intim legat de dezvoltarea nebănuită a serviciilor, printre care un loc important îl ocupă serviciile industriale, îndeosebi cele legate de informatizare.*

FIȘE

Consultație în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

Pentru a răspunde scrisorilor de solicitare primite de la cititori, începem publicarea a 3 consultații în sprijinul celor ce susțin convorbirile de atestare ce au loc în organizațiile de partid de la orașe cu prilejul încheierii ciclului de 3 ani al învățămîntului politico-ideologic de partid.

Reducerea consumurilor materiale și energetice — factor de bază al dezvoltării economico-sociale

DEZVOLTAREA economico-socială a țării angajează un volum tot mai mare de resurse materiale, umane și financiare, utilizarea lor rațională constituind o condiție esențială în asigurarea ritmurilor susținute de creștere a produsului social și venitului național. Așa cum se subliniază în Programul partidului, una din direcțiile de bază în care trebuie acționat în vederea realizării unei economii moderne o reprezintă **creșterea continuă a eficienței economice, reducerea cheltuielilor materiale și a consumului de energie, folosirea cît mai eficientă a mijloacelor materiale și a forței de muncă.** Această orientare dobîndește **noi și majore semnificații** în contextul sarcinilor puse de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 cu privire la accentuarea laturilor calitative ale activității economice, împlinirea exigențelor de randament și economicitate cerute de înscrierea României pînă în 1985 în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie, ținîndu-se, deopotrivă, seama de criza de materii prime și energie de pe plan mondial.

Continuarea procesului de industrializare a țării și ridicarea nivelului de dezvoltare economico-socială mărește cererea de materii prime și materiale, precum și de resurse energetice, necesare creșterii susținute și diversificării producției sociale — evident această cerere impunîndu-se și ea calculată cu o mare rigurozitate. Or, cu toate eforturile mari care se fac în ce privește dezvoltarea mai accentuată a bazei proprii de materii prime și materiale, orientare de seamă a politicii economice a partidului, la unele materii prime și resurse energetice, importurile vor înregistra încă creșteri mari, reducîndu-se gradul de acoperire din producția proprie. Așa cum s-a arătat și la Consfătuirea cadrelor de conducere din economie, producția românească de petrol, de exemplu, este mai mică decît importul. La minereu de fier în 1977 producția internă era de 2,4 milioane tone, iar importul s-a ridicat la 12,4 milioane tone etc. Ca urmare, ținîndu-se seama, totodată, de evoluțiile care au loc pe piața mondială a materiilor prime și resurselor energetice, de creștere în continuare a prețurilor lor, se impune mai mult ca oricînd intensificarea eforturilor, găsirea celor mai bune căi, mijloace și soluții atît pe planul creativ cît și pe planul acțiunii practice concrete, pentru economisirea resurselor energetice și a materiilor prime. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Conferința Națională a partidului: **„Trebuie să acordăm toată atenția reducerii mai accentuate a cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale... Întreaga activitate economică să se desfășoare sub imperativul obținerii pentru fiecare leu cheltuit, a unui volum cît mai mare de producție-marfă și a unor beneficii sporite — singura sursă de creștere a avuției naționale, de ridicare a nivelului de trai al poporului".**

Programul suplimentar adoptat de Conferința Națională prevede ca față de 1975, nivelul cheltuielilor totale la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană să se reducă cu 9,5 la sută, față de 8,6 la sută cît prevede planul cincinal, iar cheltuielile materiale cu 6,1 la sută (față de 5,2 la sută prevederi în planul cincinal). Pe această cale, economiile prevăzute inițial urmează să sporească cu 22 miliarde lei, din care în industria republicană cu 16,4 miliarde lei. Prin reducerea consumurilor specifice pentru producție-exploatare se prevede obținerea unor însemnate economii la cocs de furnal, feroaliaje, laminate finite pline din oțel, țevi și alte materiale metalice, metale neferoase, acid sulfuric, cauciuc natural, produse sodice, cherestea, hîrtie și cartoane, bumbac, lînă, piei, a unor însemnate economii de energie. Prin prevederile sale, planul național unic pe 1979 accentuează necesitatea reducerii costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale. Comparativ cu planul pe 1978, volumul economiilor ce urmează a fi realizate din reducerea cheltuielilor de producție, se ridică la 10 miliarde lei, contribuția hotărîtoare revenind industriei.

În vederea realizării tuturor acestor prevederi, pornindu-se de la propuneri concrete ale oamenilor muncii, organele de conducere colectivă din ministere, centrale și întreprinderi, cu participarea directă a cadrelor de cercetare, proiectare și învățămînt, au avut sarcina să stabilească măsurile tehnico-organizatorice pentru reducerea consumurilor specifice pe fiecare produs în parte, pentru sporirea coeficientului de utilizare a materiilor prime, modernizarea și înnoirea produselor, promovarea și extinderea tehnologiilor avansate. Înfăptuirii acestor măsuri trebuie, deci, să li se acorde toată atenția. **Recomandare:** analiza modului cum se realizează aceste măsuri în întreprinderi, secții etc., poate constitui obiectul convorbirilor recapitulative).

Trebuie avut în vedere un fapt: cheltuielile materiale, reprezentate prin acea parte a costurilor de producție care concretizează consumurile de materii prime, materiale, combustibil, energie și alte materiale, precum și amortizarea fondurilor fixe, ocupă **o pondere mare,** în aproape toate ramurile economiei naționale. Astfel, ponderea lor în produsul social era în 1977 de 59,0 la sută; în industrie ea se ridică la 61,9 la sută, în construcții la 67,6 la sută, în agricultură 52 la sută, în transporturi și telecomunicații la 43,2 la sută. În 1977, în costul efectiv al producției ponderea cheltuielilor materiale reprezenta 78,7 la sută în industria republicană, peste 81 la sută în industria energiei electrice, 75 la sută în construcțiile de mașini, aproape 80 la sută în confecții și peste 88 la sută în industria alimentară. Este, de asemenea, o realitate faptul că în țara noastră, ponderea cheltuielilor materiale, precum și consumurile energetice și de materii prime sînt sensibil mai mari în comparație cu alte țări și mai ales cu cele dezvoltate (vezi tabelul). În același timp în structura balanței energetice consumul de hidrocarburi în procesele de ardere are încă o pondere mare. Astfel, ponderea consumului de gaze naturale, de păcură și motorină pentru producerea de energie termoelectrică, deși s-a redus față de cincinalele anterioare, era de 1977 de 66,5 la sută, numai gazele naturale reprezentînd 54,6 la sută, În metalurgie, construcții de mașini, în chimie și în alte ramuri ale economiei naționale consumurile de materii prime sînt încă mari.

Din toate acestea rezultă că **reducerea cheltuielilor materiale, diminuarea consumurilor specifice reprezintă problema centrală a scăderii costurilor de producție,** rezultatele pozitive obținute în acest domeniu avînd o mare însemnătate economico-socială: 1) reducerea cheltuielilor materiale pe fiecare produs și în fiecare întreprindere dă posibilitatea obținerii unor însemnate economii materiale atrase cu efecte salutare în procesul dezvoltării; în mod direct pentru întreprinderi aceasta se concretizează în creșterea producției nete și a beneficiilor. 2) La scara economiei naționale, cu cît cheltuielile materiale au o pondere mai mică în produsul social, cu atît este mai mare venitul național — la un produs social dat. Ca urmare, ținîndu-se seama de posibilitățile create pentru acoperirea materială a creșterii producției, sporesc posibilitățile de satisfacere, mai deplină a necesităților de consum ale populației și de creștere

Consumul de energie pe locuitor și consumul specific de energie pe un dolar produs național brut — 1975 —

	Consum de energie kg echivalent cărbune	P.N.B. în prețuri curente	Consum specific de energie — kg echivalent cărbune pe un dolar P.N.B.
România	3803	1210	3,140
Austria	3700	5070	0,729
Belgia	5564	6580	0,843
Marea Britanie	5265	3860	1,369
Canada	9880	7270	1,357
Danemarca	5268	6950	0,757
Elveția	3642	8760	0,415
Cehoslovacia	7151	3570	2,003
Franța	3944	6070	0,649
R.D.G.	6835	4160	1,643
R.F.G.	5345	6720	0,795
Italia	3012	2910	1,035
S.U.A.	10999	7200	1,527
Suedia	6178	8490	0,727
Japonia	3622	4600	0,787

Sursa: Calculat după World Development Report, 1978, pag. 77 și World Bank Atlas, 1978.

Consultație în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

a fondului de dezvoltare. De exemplu calculele arată că, reducerea cu 1% a ponderii cheltuielior materiale în produsul social echivalează la nivelul anului 1980 cu un spor de venit național de 13—14 miliarde lei ; 3) Economiile de materii prime, materiale, combustibil, energie etc., dau posibilitatea să se realizeze o creștere suplimentară a producției de bunuri materiale fără investiții suplimentare ; 4) În măsura în care realizează reducerea consumurilor la materiile prime sau la energie provenite din import are loc și economisirea de resurse valutare.

În aceste condiții documentele de partid pun în centrul politicii de reducere a costurilor de producție reducerea cheltuielilor materiale, pe seama acestui factor urmînd să se obțină **aproape două treimi din reducerea planificată a costurilor de producție.** Astfel, Conferința Națională a stabilit ca în perioada 1981—1985 ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, să se reducă de la 59 la sută la 53—54 la sută, astfel ca la o creștere a produsului social de 45—50 la sută să se realizeze un spor al venitului național de 51—58 la sută.

Trebuie spus că potrivit proiectării prevederilor de dezvoltare pe acest an, reducerea cheltuielilor materiale în fiecare unitate economică se înscrie ca **o condiție de bază a asigurării echilibrului material al planului național de dezvoltare economico-socială a țării pe 1979** ; nivelele sale se întemeiază pe **balanțe materiale echilibrate,** care au luat în calcul reducerile substanțiale ale consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, precum creșterea gradului de recuperare și valorificare, a materialelor secundare. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, din martie a.c. **„Este necesar să se aibă în vedere că aprovizionarea s-a dimensionat și s-a stabilit în raport cu necesitățile, cu normele tehnice, cu cerințele realizării producției în diferite domenii. Orice încălcare, orice depășire a normelor tehnice, duce la consumuri sporite, înseamnă diminuarea mijloacelor de aprovizionare ; orice nerealizare într-un sector sau altul, a producției materiale, creează de asemenea greutăți în funcționarea corespunzătoare a întreprinderilor".**

CĂILE REDUCERII CHELTUIELILOR MATERIALE, ale economisirii materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei sînt multiple și pătrund toate fazele procesului de producție și reproducție, începînd cu activitatea de cercetare-proiectare și de aprovizionare tehnico-materială, continuînd cu producerea valorilor de întrebuințare, cu finisarea ambalarea și expedierea acestora către beneficiari. Rezolvarea problemelor de fond ale economisirii resurselor materiale presupune însă, înainte de toate **dezvoltarea unei ample activități de cercetare,** menită să contribuie nemijlocit la modernizarea proceselor de producție și a tehnologiilor de fabricație. **„Calea reducerii consumurilor materiale,** sublinia secretarul general al partidului la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din Capitală, **trebuie să fie realizarea de noi produse, de noi tehnologii, perfecționate, care evită rebuturile și fabricarea de piese cu un grad mare de adaosuri — care necesită și un grad mare de prelucrare".** Ținînd seama de caracteristicile situației economice internaționale, de profundele implicații, actuale și mai ales de perspectivă, ale crizei energetice și de materii prime, conducerea partidului a inițiat recent o serie de măsuri al căror obiectiv final vizează însăși îmbunătățirea radicală a structurii industriei noastre, orientarea hotărîtă a eforturilor spre dezvoltarea ramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie.

Promovarea largă a progresului tehnico-științific asigură ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor — prin încorporarea unei cantități mai mari de muncă complexă, de înaltă calificare și inteligență tehnică, în aceeași unitate de materie primă. În acest cadru o însemnătate deosebită o are economisirea metalului, sarcini deosebite revenind industriei construcțiilor de mașini, care în acest an va realiza 2 700 produse noi sau reproiectate — a căror pondere va reprezenta 55% din volumul produselor noi realizate în cursul actualului cincinal de această ramură — economia de metal scontată fiind de circa 65 000 tone.

Introducerea și extinderea tehnologiilor moderne de fabricație, care permit diminuarea adaosurilor de prelucrare și a resturilor de materiale, reducerea consumurilor energetice și în general a costurilor de producție, reprezintă o direcție de bază în acțiunea de reducere a cheltuielilor materiale. Astfel, în construcțiile de mașini un accent deosebit se pune pe turnarea și matrițarea de precizie, ambutisarea pieselor grele, extrudarea la cald și la rece, pe debitarea centralizată. În industria metalurgică introducerea și extinderea procedeului de turnare continuă a oțelului lichid conduce la diminuarea investițiilor prin eliminarea cheltuielilor aferente halelor și utilajelor de turnare, a laminoarelor degrosisoare și a cuptoarelor adînci etc., și micșorarea consumurilor specifice de oțel cu circa 100 kg/t și de combustibil convențional cu 60 kg/t. În industria chimică, costul fenolului obținut (la Ploiești) prin procedeul via-cumen reprezintă circa 40% din cel al fenolului obținut prin topirea alcalină (la Combinatul din Făgăraș) etc.

O altă cale importantă de reducere a cheltuielilor materiale o constituie **normarea științifică și reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie,** diminuarea volumului de resturi materiale ce rezultă în procesele tehnologice, eliminarea rebuturilor și a oricăror forme de risipă. Pornind de la faptul că la unele produse și întreprinderi, indicii de utilizare a materiilor prime și materialelor sînt încă reduși, numai 65—68% din cantitățile introduse în fabricație regăsindu-se în produsele finite ale ramurilor prelucrătoare, s-a elaborat un ansamblu de măsuri ce privesc reducerea mai accentuată a consumurilor materiale în toate ramurile productive, reexaminarea de către fiecare întreprindere a produselor la care se realizează consumuri ridicate în comparație cu nivelurile realizate pe plan mondial.

În planul național unic au fost stabilite norme cu fundamentare științifică care acoperă peste 90% din consumuri în principalele ramuri industriale. Normele de consum stabilite pe plan central constituie, desigur, limite maxime, care pot fi îmbunătățite și detaliate în fiecare întreprindere. Pentru prevenirea depășirii acestor norme este necesar ca fiecare întreprindere să asigure urmărirea operativă a consumurilor pe fiecare secție și să analizeze operativ realizarea normelor.

În crearea condițiilor pentru reducerea cheltuielilor materiale un rol important îl joacă, de asemenea, **îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale,** a sistemului de depozitare și gospodărire a materiilor prime, a combustibilului etc. precum și ridicarea calității materiilor prime și a materialelor.

Posibilități importante de lărgire a bazei de materii prime și reducere a cheltuielilor materiale, creează **reciclarea unor resturi de materiale, recuperarea mai largă a resurselor secundare.** Ținînd seama de faptul că gradul de valorificare a acestora în producția industrială este încă insuficient, la Conferința Națională a partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat că în etapa actuală **„se cere schimbată radical concepția cu privire la materialele secundare și la deșeuri, acestea trebuind să acopere în măsură însemnată, uneori în proporție de 30—40%, necesarul de materii prime și materiale al economiei naționale".** Eficiența folosirii posibilităților existente în acest domeniu este ridicată. Se poate porni de la faptul că ponderea fierului vechi în producția de oțel reprezintă la noi 42%, în timp ce în Anglia ea este de 52%, în S.U.A. de 53% iar în Italia de 63%. În producția de hîrtie ponderea deșeurilor de hîrtie și cartoane este în România de 21% față de 60% în R.F.G., 40% în Franța și 43% în Anglia.

Pentru sublinierea însemnătății posibilităților pe care le creează utilizarea resurselor secundare trebuie notat că : prin creșterea cu un procent a volumului de materiale secundare și de resturi materiale prelucrate s-ar obține anual, la nivelul economiei naționale, materii prime suplimentare în valoare de circa 150 milioane lei ; 1 000 tone maculatură colectată și valorificată pentru fabricarea hîrtiei salvează de la tăiere 17 ha de pădure de rășinoase ; prin utilizarea deșeurilor textile existente în stocurile colectate, s-ar obține o serie de produse ale industriei ușoare în valoare de circa 40 milioane lei.

În ce privește **economisirea resurselor energetice** se au în vedere: 1) schimbări în balanța energetică a țării prin creșterea, peste prevederile inițiale, a ponderii cărbunilor în producția de energie electrică și intensificarea programului construcției de centrale hidroelectrice ; intensificarea preocupărilor pentru utilizarea unor resurse alternative de energie (energie nucleară, solară, apele termale ,etc). 2) orientarea eforturilor spre dezvoltarea ramurilor și sectoarelor cu un consum mai mic de energie ; 3) promovarea unei politici riguroase de economisire a resurselor energetice prin adoptarea unor tehnologii și tehnici moderne care permit consumuri energetice reduse ; reducerea ponderii produselor energointensive, a tehnologiilor care conduc la randamente scăzute de transformare energetică. 4) intensificarea preocupărilor și cercetărilor pentru recuperarea și valorificarea resurselor energetice secundare.

Un rol important în reducerea cheltuielilor materiale îl are **perfecționarea sistemului de evidență și urmărire a costurilor de producție,** prin extinderea normării științifice, pe fiecare reper semifabricat și produs. De aceea, în cadrul actualului mecanism economico-financiar conducerea de partid și de stat a hotărît promovarea unei noi concepții în domeniul evidenței și anume a sistemului costurilor normate care permite ca în cadrul bugetelor de venituri și cheltuieli întocmite pe fabrici, secții și ateliere să se introducă limite maxime de costuri, să se instituie un sistem ierarhizat de răspunderi, începînd cu locurile de muncă pentru respectarea normelor de consum.

Prin aceste măsuri se creează condiții optime pentru înlăturarea operativă a fenomenelor de risipă, reducerea intensă a costurilor.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

Producția minieră — la nivelul sarcinilor

(Urmare din pag. 2)

bleme mai importante prezintă complexele de susținere mecanizată a abatajelor pentru front mediu și lung, combinele de înaintare în steril, excavatoarele cu rotor port-cupe, autobasculantele de 100 tone, tractoarele grele de 360 CP, aparatele pentru vulcanizarea benzilor de cauciuc de la transportoarele de mare capacitate din carierele de lignit și altele.

Dat fiind volumul important de producție care nu se realizează din această cauză, **apare necesar ca întreprinderile constructoare de mașini furnizoare** (Întreprinderea de mașini grele București — pentru mori autogene, Întreprinderea mecanică Mîrșa — autobasculante de 50 tone, „Unio" Satu-Mare — transportoare cu racleți, Întreprinderea de utilaj minier Petroșani — agregate hidraulice pentru susținerea mecanizată ș.a.) **să se mobilizeze mai amplu pentru respectarea la termen a obligațiilor care le revin din contracte,** pentru recuperarea restanțelor în livrarea acestor utilaje tehnologice.

● O influență negativă asupra producției de cărbune a avut-o și nerealizarea indicilor de utilizare a excavatoarelor cu rotor aflate în dotare. Astfel, indicele de utilizare la aceste utilaje de mare productivitate s-a ridicat pe trimestrul I 1979 numai la 50% față de 75% cît era planificat. Cauzele rezidă, în primul rînd, în defecțiunile mecanice și energetice care au condus la întreruperi pentru reparații accidentale ce au reprezentat 20,6% din timpul disponibil de lucru. La acestea se adaugă întreruperile pentru vulcanizarea benzilor de la transportoare care s-au rupt în această perioadă (circa 10% din timpul disponibil de lucru). **Întreprinderile producătoare** („1 Mai"-Ploiești și „Unio"-Satu Mare, Combinatul de articole tehnice din cauciuc — Pitești și altele), **trebuie să dea dovadă de mai multă consecvență în realizarea unor produse ale căror caracteristici tehnice și funcționale să respecte prevederile din contracte. Unitățile miniere beneficiare, la rîndul lor, vor trebui să se preocupe mult mai intens de utilizarea și întreținerea mai corectă a utilajelor în exploatare.**

Pentru înlăturarea tuturor acestor neajunsuri și încadrarea în prevederile planului pe acest an se desfășoară multiple **acțiuni.** Este vorba în principal de :

— **conjugarea acțiunilor de cercetare, proiectare și execuție** ale unităților de specialitate din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei în vederea realizării la termen a prevederilor din programul de mecanizare ;

— **accelerarea ritmului lucrărilor de deschidere și pregătire a unor noi fronturi de lucru în carierele de lignit.** Pentru aceasta este necesar ca furnizorii de utilaje din cadrul M.I.C.M. și M.M.P.G. să livreze la termenele stabilite utilajele și instalațiile contractate pentru acest an și pe cele restante de anul trecut ;

— **recrutarea și asigurarea forței de muncă,** îndeosebi pentru fronturile productive din subteran și în exploatările la suprafață. Se acționează operativ în direcția recalificării și policalificării personalului din activitățile auxiliare și dirijării celui devenit disponibil la locurile de muncă direct productive. În paralel, se intensifică realizarea programului de construcții de locuințe, cămine, unități social-culturale, de creare a unor condiții mai bune de viață și de muncă pentru stabilitatea tuturor cadrelor care lucrează în industria minieră.

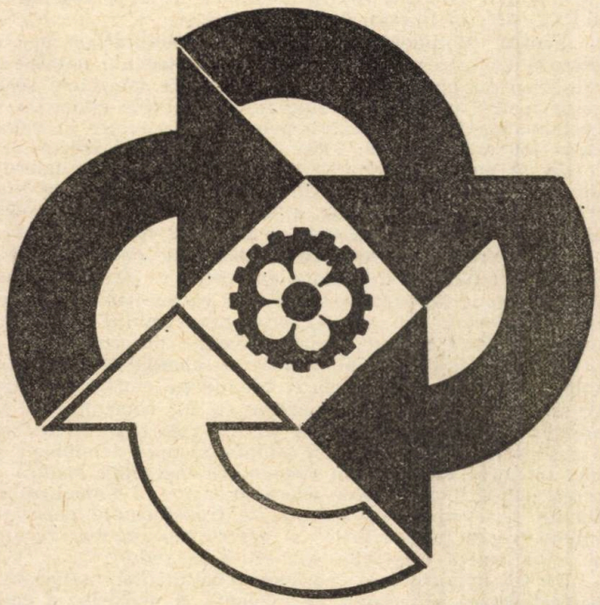

AL 35-LEA
TÎRG INTERNAȚIONAL
PLOVDIV, BULGARIA
3 — 10 septembrie 1979

Pe o suprafață de 165 000 mp vor fi expuse cele mai noi realizări în domeniul științei și tehnicii

Expoziția internațională specializată
„Mașini de ridicat și transport uzinal"
6—12 iunie 1979, Plovdiv
pe teritoriul Tîrgului Internațional

Expoziția internațională specializată
„Articole sportiv-turistice, pentru camping, accesorii de vînătoare și pescuit, jucării, articole tehnice și științifice create de tineri".
1—8 noiembrie 1979, Plovdiv

pe teritoriul Tîrgului Internațional

Informații detaliate obțineți la :
— Direcția Tîrgului Internațional Plovdiv, bd. Gh. Dimitrov, 37, telef. : 5-31-90 ; 5-31-45 ; 5-31-46; 5-27-22 ; 5-31-77 ;
Telegrame : Panaira Plovdiv ; telex : 044 432 Partet BG.

— Camera Bulgară de Comerț și Industrie — bd. Al. Stamboliiski, 11-a, telef. : 87-26-31 ; telegrame : Torgpalata — Sofia ;
telex 22 374

Reprezentanțele comerciale ale R.P.B. în străinătate.

PUBLICOM

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale

„Pornind de la necesitatea ca țările rămase în urmă să primească un sprijin material mai substanțial și concret în eforturile lor de depășire a decalajelor economico-sociale, propunem constituirea cît mai grabnică a Fondului comun de dezvoltare convenit, și care urmează să se alcătuiască prin participarea țărilor industrializate, precum și prin economiile realizate pe baza reducerii cheltuielilor militare".

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Mesajul adresat celei de-a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Manila)

DEZARMAREA, SURSĂ A ACCELERĂRII DEZVOLTĂRII ÎN VEDEREA REDUCERII DECALAJELOR

CURSA ÎNARMĂRILOR a căpătat și capătă proporții fără precedent, în prezent continuînd acumularea de armament convențional și competiția pentru perfecționarea și creșterea forței distructive a armamentelor nucleare. Această situație creează grave prejudicii și primejdii pentru securitatea și pacea omenirii constituind, în același timp, un obstacol major în calea statornicirii unor relații internaționale noi, a unei noi ordini economice în lume bazată pe echitate și justiție, a eradicării subdezvoltării. **„Ținînd seama de amploarea pe care o cunosc astăzi cheltuielile militare și de risipa de resurse pe care o determină producerea a noi și noi mijloace de distrugere, de pericolele pe care sporirea arsenalului militar le generează la adresa păcii și securității popoarelor, trebuie făcut totul pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară. Marile cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane trebuie puse nu în slujba distrugerii, ci în întregime în slujba progresului, a libertății, bunăstării și păcii popoarelor, în slujba întregii omeniri"** [1]).

Uriașe resurse deturnate de la destinația lor firească

ÎNTR-ADEVĂR, chiar și o sumară trecere în revistă a ceea ce înseamnă pentru omenire cursa înarmărilor relevă uriașele resurse deturnate pe această cale de la destinația lor firească : dezvoltarea, progresul și bunăstarea popoarelor. În intervalul anilor 1956—1977 cheltuielile militare mondiale acumulate s-au ridicat la 5 000 miliarde dolari [2]), aproximativ echivalentul produsului mondial din anul 1977. Numai în acest din urmă an, cheltuielile sînt estimate la 400 miliarde dolari, sumă echivalentă cu produsul național brut cumulat a 65 de țări din America Latină, Asia și Africa sau de 15 ori valoarea ajutorul oficial primit de țările în curs de dezvoltare. Dacă se ia în considerare faptul că în aceiași ani ritmul de creștere a cheltuielilor militare mondiale a fost de 4—4,5% anual și că în condițiile menținerii lui la același plafon pînă la sfîrșitul secolului în anul 2000 aceste cheltuieli ar atinge valoarea produsului mondial realizat în anul 1970, avem imaginea unei priorități aberante în tot acest interval de timp [3]).

În arsenalele militare ale țărilor nucleare se găseau, în 1978, în total 4 125 rachete balistice de diverse tipuri ; în dotarea celor 22 milioane de militari se află 35 000 avioane de luptă, 124 000 tancuri, 12 400 nave de război, 12 500 focoase nucleare. Numai Europei îi revin aproximativ 44,3% din cheltuielile militare mondiale, aici fiind concentrate cele mai multe forțe — aproape 11 milioane de oameni sub arme (din care un milion pe teritorii străine), aproximativ 61 000 de tancuri, 15 000 de avioane, peste 11 000 de încărcături nucleare tactice. În Europa sînt depozitate armamente care ar putea ucide pe fiecare locuitor al continentului de... 250 000 de ori ! Iată de ce România consideră că cea mai gravă amenințare la adresa securității mondiale o constituie tocmai situația militară existentă în Europa, unde s-au acumulat imense cantități de armament și s-au concentrat mari efective militare, dotate cu cele mai perfecționate mijloace de distrugere în masă.

În același timp trebuie subliniat că prin cursa înarmărilor se irosesc mari cantități de resurse, multe dintre ele epuizabile sau foarte rare. În anul 1970, o serie de resurse materiale se întrebuințau pentru scopuri militare în următoarele proporții din consumul mondial : bauxită — 14% ; cupru — 13,7% ; plumb — 11,3% ; zinc — 11% ; nichel — 9,7% ; molibden — 9,3% ; cositor — 8,6% ; crom — 7,6% ; fier — 7,5% ; petrol — 4,8% [4]), această pondere menținîndu-se în linii mari aceeași în perioada care a urmat.

Consecințele cursei înarmărilor în ce privește irosirea resurselor naturale pot fi ilustrate și prin situația din domeniul combustibilului nuclear. Deși totalul materialului fisionabil din arsenalele nucleare nu este cunoscut, se apreciază că dacă dezarmarea ar elibera 2 000 de tone, acestea ar fi suficiente pentru a furniza combustibil inițial și de înlocuire pentru o capacitate instalată de aproximativ 100 000 MW. Pentru comparație, menționăm că centralele nucleare vor avea o capacitate totală de 200 000 MW în anul 1980. Cu atît mai mult, ținînd seama și de pericolul pe care armele nucleare îl prezintă pentru însăși existența omenirii, România apreciază că un loc prioritar în discuțiile privind încetarea cursei înarmărilor trebuie să îl ocupe crearea condițiilor pentru trecerea la dezarmarea nucleară : înfăptuirea de măsuri pe calea interzicerii folosirii armelor nucleare, opririi producției și perfecționării acestora, negocierea unui acord de interzicere totală a armelor atomice.

În ceea ce privește irosirea resurselor umane în scopuri militare, trebuie menționat că aproximativ 25% din oamenii de știință ai lumii sînt legați într-un fel sau altul de domeniul militar [5]), fapt care prejudiciază grav sectoarele civile de producție, cercetarea pusă în slujba progresului și educația. Știința și tehnologia sînt domeniile cu cea mai mare deviație de resurse către scopuri militare [6]). Dezarmarea generală și totală ar elibera și pe cei 20 000 de oameni de știință, ingineri, matematicieni, fizicieni, chimiști, metalurgiști și tehnicieni de înaltă calificare care lucrează în domeniul militar nuclear, al căror transfer în domeniul utilizării energiei nucleare în scopuri pașnice, de exemplu, ar constitui un factor de progres în acest domeniu de importanță vitală pentru rezolvarea problemei energetice în viitor.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la marea adunare populară consacrată zilei de 1 Mai, Scînteia din 1 mai 1979.

[2]) World Armaments and Disarmament, SIPRI Yearbook 1978, p. 142—143.

[3]) World Armaments and Disarmament in the Nuclear Age, Stockholm, SIPRI, 1977, p. 11—12.

[4]) Les conséquences économiques et sociales de la course aux armements et des dépenses militares. Rapport du Secrétaire général, New York, Nations Unies, 1972 p. 149.

[5]) Economic and Social Consequences of the Armaments Race and Its Extremely Harmful Effects on World Peace and Security, Report of the Secretary-General, New York, United Nations, 1977.

[6]) Ibidem.

Majorarea în continuare, irațională, a bugetelor militare ale statelor înseamnă, astfel, a ridica noi obstacole în calea dezvoltării forțelor de producție din toate țările, a satisfacerii aspirațiilor de bunăstare și progres ale tuturor popoarelor, a soluționării multiplelor probleme cu care este confruntată omenirea și în primul rînd a gravelor decalaje care o caracterizează.

Dezarmarea — factor de atenuare a decalajelor economice

DETURNAREA DE FONDURI către cheltuielile militare generează cele mai puține locuri de muncă, favorizează fenomenele inflaționiste, provoacă dezechilibre în balanțele de plăți, cursa înarmărilor fiind astfel de natură să agraveze fenomenele economice cu care se confruntă astăzi omenirea, mai ales pe fondul crizei energetice și al penuriei de materii prime de mare însemnătate. Se poate afirma că nu există țară, inclusiv din rîndul celor industrializate, care să nu sufere de pe urma goanei înarmărilor. Dar cele care au cel mai mult de suferit din această cauză și ar avea cel mai mult de cîștigat prin dezarmare sînt, fără îndoială, țările în curs de dezvoltare, care trebuie să facă față unor probleme economice dintre cele dificile.

Cu atît mai mult cu cît proliferarea cursei înarmărilor este însoțită de apariția unor noi forme de dependență care decurge atît din efectele „asistenței militare străine" cît și din schimbările intervenite în ducerea războiului convențional modern. În acest context trebuie menționate tratatele sau acordurile de „securitate" asimetrice, concretizate în livrări de arme și asistență militară. În războiul modern principalii cumpărători ai acestor arme devin astfel strîns legați de furnizorii lor, apărînd un nou tip de dependență — față de furnizorii de arme.

Continuarea cursei înarmărilor pe plan mondial antrenează tot mai mult în această goană și țările în curs de dezvoltare, ceea ce constituie un important obstacol în calea progresului lor economic. În anul 1977, țările în curs de dezvoltare au cheltuit pentru înarmare în total 38,671 miliarde dolari, sau 14,2% din totalul cheltuielilor militare mondiale, față de numai 4,6% în anul 1960. De asemenea, efortul relativ pentru înarmare al țărilor în curs de dezvoltare față de produsul național brut, a continuat să crească sensibil în toți acești ani. Se confirmă astfel pe deplin aprecierea făcută de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în legătură cu aceste probleme : **„Viața internațională demonstrează că folosirea forței, a „ajutorului militar" de către unele state nu sînt de natură să contribuie la soluționarea problemelor care preocupă astăzi omenirea. Dimpotrivă, aceasta împovărează economia țărilor respective, le determină să aloce din venitul național o parte însemnată pentru scopuri militare. Este de înțeles că aceasta nu ajută la promovarea politicii progresiste în țările respective, ci, dimpotrivă, pune în pericol independența națională, progresul economico-social și bunăstarea acestor popoare, generînd, totodată, noi conflicte ce periclitează pacea și securitatea internațională"** [7]).

Este, totodată, firesc să se facă o legătură între faptul că accelerarea cursei înarmărilor de plan mondial duce la diminuarea ajutorului acordat de țările dezvoltate celor rămase în urmă, fapt concretizat în reducerea asistenței oficiale pentru dezvoltare în actualul deceniu de la 0,48 la 0,31 la sută din produsul intern brut al donatorilor. De asemenea, transferul de tehnologie este frînat sub motive „strategice", limitîndu-se accesul țărilor rămase în urmă la cuceririle de vîrf ale științei și tehnicii.

Se poate afirma, astfel, că intensificarea cursei înarmărilor constituie unul din principalii factori ai menținerii și adîncirii decalajelor, cu implicații asupra tuturor statelor lumii. Una din căile importante pentru sprijinirea procesului de lichidare a subdezvoltării o constituie convertirea, chiar și parțială, a cheltuielilor militare în favoarea dezvoltării țărilor rămase în urmă. România concepe dezarmarea generală în contextul unor măsuri ample care să ducă la edificarea unei noi ordini economice internaționale, în acest spirit înscriindu-se propunerile țării noastre privind constituirea cît mai grabnică a Fondului comun de dezvoltare, administrat de O.N.U. și format prin participarea statelor industrializate precum și prin economiile realizate pe baza reducerii cheltuielilor militare.

În concepția țării noastre, exprimată în mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu actualei Conferințe U.N.C.T.A.D. — mesaj primit cu deosebit interes și care a trezit un larg ecou internațional, fiind difuzat ca document oficial al reuniunii — toate statele sînt chemate să-și reducă cheltuielile militare cu 10—15 la sută, jumătate din economiile realizate fiind destinate sprijinirii țărilor rămase în urmă. Se impune ca acest fond să se afle în primul rînd la dispoziția acelor țări cu un venit național anual pe locuitor de 500—600 dolari, urmînd a fi utilizat pentru dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor și a altor ramuri ale economiei naționale. România subliniază necesitatea ca aceste ajutoare să fie îndreptate cu prioritate către țările care alocă cel puțin 20% din venitul național pentru propria lor dezvoltare, constituind totodată pentru aceste țări un îndemn de a nu se lăsa antrenate în cursa înarmărilor, de a nu cheltui pentru înarmare mai mult de 4—5% din venitul lor național — desigur în condițiile unor garanții ferme de securitate și neagresiune pe plan internațional, de respectare a independenței și suveranității lor.

Prin aceste propuneri, România — ea însăși țară în curs de dezvoltare — își aduce o contribuție reală la identificarea căilor către renunțarea la forță și la amenințarea cu forța în relațiile internaționale, intensificarea eforturilor spre propășirea economică și socială a tuturor statelor lumii.

Escaladarea înarmărilor — pericol la adresa securității internaționale

ESCALADAREA continuă a cursei înarmărilor în perioada postbelică nu a făcut altceva decît să primejduiască tot mai mult securitatea internațională în asemenea măsură încît acumularea actuală de armament nuclear ar putea distruge omenirea de mai multe ori și în numai cîteva ore, numărul focoaselor nucleare acumulate în prezent depășind cu mult numărul de obiective pe care le-ar putea inventa pînă și cel mai exaltat strateg [8]). Întemeierea securității internaționale pe așa numitul „echilibru al terorii" este unul din factorii cei mai importanți care determină competiția la care asistăm în prezent în domeniul înarmărilor, sporirea continuă a arsenalelor militare, creează o atmosferă de nesiguranță, de neîncredere și suspiciune în relațiile dintre state.

Nu se poate, desigur, vorbi de asigurarea unei păci durabile în lume fără a se avea în vedere și dizolvarea blocurilor militare care își au originea în perioada războiului rece și a căror prezență anacronică constituie o permanentă sursă de încordare, un pericol la adresa păcii.

Este, desigur, firească, preocuparea statelor pentru asigurarea propriei lor securități, a independenței și suveranității naționale. Dar respectarea acestor drepturi sacre ale popoarelor nu se poate baza pe așa-zisul „echilibru strategic", pe competiția acerbă la care s-a ajuns în acumularea mijloacelor de distrugere. Așa cum sublinia în decembrie 1978 Apelul Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România către parlamentele și guvernele tuturor statelor, către toate popoarele lumii, „Cursa înarmărilor apasă greu umerii tuturor popoarelor, învenințează atmosfera politică mondială, poartă în sine germenii ruperii echilibrului militar și ascuțirii contradicțiilor internaționale. Iată de ce este de importanță vitală ca echilibrul necesar păcii și securității tuturor statelor să nu se mai asigure prin escaladarea cursei înarmărilor, sporirea cheltuielilor militare și acumularea de noi stocuri de arme, ci prin reducerea efectivelor militare și armamentelor, prin diminuarea treptată a bugetelor militare, pe calea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare".

În ceea ce privește situația primejdioasă creată pe continentul nostru, România militează activ pentru normalizarea relațiilor în Europa și înfăptuirea în viață ca un tot unitar a documentelor semnate la Helsinki, pentru crearea unui sistem trainic de securitate care să ofere tuturor popoarelor europene garanția că se află la adăpost de orice agresiune, de orice amestec în treburile lor interne. De asemenea, țara noastră acordă o mare însemnătate pregătirii temeinice a viitoarei reuniuni de la Madrid, considerînd că trebuie acționat mai intens pentru dezvoltarea unei largi și neîngrădite colaborări economice, științifice și culturale între toate statele și îndeosebi pentru trecerea la măsuri ferme de dezangajare militară, fără de care nu poate fi concepută o pace reală, durabilă, nici în Europa și nici în lume. România insistă asupra faptului că numai cu simple declarații de bune intenții nu se va putea realiza dezarmarea ,nu se vor putea asigura pacea și securitatea popoarelor, impunîndu-se trecerea hotărîtă la acțiuni concrete și eficiente de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară. În acest context, țara noastră apreciază importanța înțelegerilor la care s-a ajuns în cadrul SALT-2 și își exprimă speranța că ele ar putea constitui un stimulent pentru abordarea cît mai eficace a problemelor de fond ale dezarmării, fiind de natură să aibă o influență pozitivă asupra destinderii în Europa și pe plan mondial.

Nicolae MORARU
Emilian STANCU

[7]) **Nicolae Ceaușescu.** Expunere la Ședința activului central de partid și de stat. Ed. politică, 3 august 1978, p. 8.

[8]) World Armaments and Disarmament in the Nuclear Age, op. cit., p. 36.

SPANIA: REALIZĂRI ŞI OPŢIUNI ÎN POLITICA ECONOMICĂ

PACTUL de la Moncloa, încheiat în octombrie 1977 între guvern şi partidele politice, a reprezentat primul program economic al Spaniei democrate, rezultatele fiind considerate începutul restabilirii echilibrului economic al ţării. Inflaţia a fost redusă de la 24,5% în 1977 la 19,7% în 1978, iar balanţa plăţilor curente, care s-a soldat în 1977 cu un deficit de 2,5 miliarde dolari, s-a încheiat în 1978 cu un excedent de 1 miliard dolari, o contribuţie semnificativă avînd intrările de devize din turism, care s-au ridicat la 5,3 miliarde dolari.

Intenţiile guvernului în ce priveşte politica economică pentru anul 1979 au, printre obiectivele centrale, creşterea productivităţii, scăderea costurilor de producţie şi introducerea progresului tehnic în scopul sporirii competitivităţii produselor spaniole, inclusiv în confruntarea cu Piaţa comună. Se preconizează crearea de noi locuri de muncă, în acest scop propunîndu-se o creştere economică de 4—4,5%, în special prin realizarea unui masiv program de investiţii publice. De asemenea, se speră că rata inflaţiei să coboare la 13—14%.

Spania este considerată astăzi a 10-a putere industrială a lumii, cu toate că unii indicatori o clasifică încă în rîndul ţărilor în curs de dezvoltare. Produsul intern brut (P.I.B.) pe locuitor s-a ridicat în 1976 la 2 990 dolari. Dar ceea ce caracterizează dezvoltarea Spaniei este ritmul ridicat în care a progresat industria — peste 7 % ritm mediu anual de creştere în ultimii şapte ani — superior celui înregistrat în alte ţări capitaliste, chiar dintre cele mai dezvoltate.

Spania este cunoscută pe plan mondial pentru construcţiile sale navale, figurînd în 1977 printre primii 3 constructori din lume, cu o producţie de nave (terminate şi livrate în anul respectiv) de 1 807 303 trb. Dată fiind însă situaţia dificilă în care se află pe plan mondial industria navală, recent a fost elaborat un proiect de restructurare a acestei ramuri industriale prevăzîndu-se concentrarea şi modernizarea şantierelor navale.

O expansiune deosebită cunoaşte industria constructoare de maşini, dinamica producţiei înregistrînd în ultimii ani un ritm mediu anual de 15,7% ; se remarcă, de asemenea, producţia de autovehicule (locul 10 în lume în producţia de autoturisme), echipamentul pentru producţia, transportul şi distribuirea energiei electrice şi echipamentul electronic pentru telecomunicaţii. Siderurgia spaniolă, care produce circa 11 milioane tone oţel în prezent, dispune de o înzestrare tehnică ce permite o înaltă productivitate, exportîndu-se aproximativ 1/3 din producţie, în special oţeluri speciale. Şi în acest domeniu criza ultimilor ani a impus diminuarea capacităţilor productive şi modificarea politicii de investiţii, fără a se exclude şi o posibilă naţionalizare a întreprinderilor mari. O ramură industrială care ia amploare în prezent este industria chimică şi în primul rînd sectorul produselor de bază (materii prime pentru producţia maselor plastice, îngrăşămintelor, fibrelor sintetice, medicamentelor), ca strategie de dezvoltare preconizîndu-se concentrarea întreprinderilor şi crearea de tehnologii proprii. Dependentă de tehnologia străină pînă în deceniul al 7-lea, Spania a devenit astăzi exportatoare de tehnologie, în domenii cum sînt ingineria navală, industrială, turismul, urbanismul şi altele.

Energetica este de asemenea una din principalele preocupări ale statului spaniol. Planul Energetic Naţional elaborat pentru perioada 1975—1985 şi revizuit în 1978 prevede o restructurare a surselor energetice în scopul reducerii dependenţei de exterior, care se ridică în prezent la 75% din energia consumată. Potrivit planului, în 1987 sursele energetice vor avea următoarea structură : energia nucleară — 14,8% (2,2% în 1977) ; cărbune — 16,2% (15,1%) ; gaze naturale — 5,3% (1,9%) ; hidroenergie — 9,4% (14,5%) ; petrol — 54,3% (66,3%).

O problemă importantă a dezvoltării industriei spaniole o constituie acoperirea necesarului de materii prime, în condiţiile în care importul constituie 90% la ţiţei şi 100% la aluminiu, nichel, crom ,fosfaţi, titan şi mangan.

Dezvoltarea industriei a determinat şi ritmul ridicat în care s-a dezvoltat comerţul său exterior şi procentul însemnat (23%) pe care acesta îl are în P.I.B. Greutatea specifică a Spaniei în comerţul mondial se ridică la 1,76% pentru importuri şi 1,04% pentru exporturi, o parte însemnată din valoarea totală a importului revenind achiziţiilor de ţiţei, mărfurilor agroalimentare şi produselor chimice. La export, o pondere ridicată o deţin produsele chimice, siderurgice, produsele agroalimentare şi altele.

Comerţul cu ţările socialiste cunoaşte o dezvoltare continuă, volumul valoric al schimburilor reciproce majorîndu-se de circa 2,5 ori în ultimii cinci ani.

În ceea ce priveşte relaţiile economice cu ţara noastră, dezvoltarea schimburilor reciproce de mărfuri, deşi de dată relativ recentă, s-a concretizat în 1977 într-o valoare de aproximativ 60 milioane dolari. În structura livrărilor româneşti creşte ponderea tractoarelor, fibrelor sintetice, produselor chimice şi a produselor industriei electronice. România cumpără din Spania în special produse siderurgice (laminate şi oţeluri speciale) şi feroaliaje.

În ultimii doi ani au fost semnate o serie de acorduri şi au avut loc importante întîlniri cu caracter economic menite să accelereze atît dezvoltarea relaţiilor economice bilaterale cît şi cooperarea pe terţe pieţe. În 1977 a fost semnat la Bucureşti acordul pe termen lung, 1977—1985, privind schimburile comerciale şi cooperarea economică, industrială şi tehnologică, prin care cele două părţi şi-au acordat clauza naţiunii celei mai favorizate şi a fost constituită comisia mixtă româno-spaniolă. În acelaşi an, la Madrid, a fost semnată convenţia de colaborare şi cooperare ştiinţifică şi tehnică în domeniul agriculturii, cu valabilitate nelimitată. În 1978 a fost constituită prima societate mixtă româno-spaniolă, parteneri fiind întreprinderile româneşti de comerţ exterior Chimimportexport şi Danubiana şi grupul de firme spaniole Corporacion Industrial Catalana. Obiectul societăţii, care a primit denumirea de Carochem (Catalana-Romanian Chemicals) şi are sediul la Barcelona, este comercializarea de produse chimice şi petrochimice atît în cele două ţări cît şi în afara lor.

Tot în 1978, în cursul convorbirilor ce au avut loc la Bucureşti cu ocazia vizitei delegaţiei parlamentare spaniole, ca şi cu ocazia vizitei preşedintelui Băncii externe a Spaniei, au fost examinate noi căi şi mijloace concrete de impulsionare a cooperării economice bilaterale şi pe terţe pieţe, în domenii de interes reciproc (transport maritim, societăţi mixte de producţie şi comercializare şi altele), de sporire şi diversificare a schimburilor comerciale. S-au multiplicat în acelaşi timp contactele pe tărîm politic, cultural şi tehnico-ştiinţific. Se poate aprecia că dezvoltarea colaborării româno-spaniole pe baza principiilor independenţei şi suveranităţii, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, prezintă şi o certă semnificaţie internaţională, contribuind la stimularea cursului spre destindere în Europa.

Opinia publică din ţara noastră îşi exprimă convingerea că apropiata vizită de stat pe care preşedintele Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, o va face în Regatul Spaniei la invitaţia regelui Juan Carlos I şi a reginei Sofia va determina o dezvoltare şi mai puternică a raporturilor de colaborare dintre ţările noastre, în folosul reciproc, al cauzei păcii şi conlucrării rodnice pe continentul european şi în întreaga lume.

Rodica GHEORGHIŢĂ
Institutul de Economie Mondială

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Revitalizarea transportului feroviar

ANUL 1979 este caracterizat prin creșterea eforturilor investiționale precum și prin tendința de utilizare, din ce în ce mai largă, a traficului rapid de mărfuri în țările occidentale — aceasta este concluzia unei recente anchete realizată de publicația britanică de specialitate „International Railway Journal". Astfel, în afară de S.U.A. și țările socialiste, se prevede o majorare cu 18% a investițiilor care vor totaliza 12 miliarde lire sterline. În Statele Unite, aceste cheltuieli vor crește, se pare, cu 25% urmînd să atingă 2,5 mrd. £, fiind destinate în special modernizării actualei rețele de căi ferate și achiziționării de locomotive și vagoane de marfă. În continuare, cele mai ridicate investiții se pare că vor fi înregistrate în Franța (800 mil £), Brazilia (552 mil. £) și altele. Se așteaptă ca achizițiile de material rulant să ajungă în S.U.A. la 85 mii vagoane și 2 400 locomotive, iar pentru restul țărilor occidentale — la 35 mii vagoane și 1 200 locomotive, în total.

Printre primele orașe care vor face cheltuieli pentru realizarea de noi sisteme feroviare în zonele adiacente sînt enumerate Rio de Janeiro (161 mil. £), Pittsburgh (152 mil.), Hong Kong (156 mil.) și Caracas (107 mil.), în timp ce, referitor la modernizarea actualelor rețele, principalii investitori vor fi cei din Boston — 235 mil., New York — 214 mil., Paris — 210 mil. lire sterline.

Prețuri la bumbac și lînă

CREȘTEREA prețurilor firelor sintetice — la unele tipuri pînă la 30—40% — datorită creșterii prețurilor la petrol, precum și limitarea producției în țările C.E.E. și Japonia tind să determine, potrivit specialiștilor occidentali, o atenție sporită acordată, începînd cu acest an, producției de bumbac și lînă.

Astfel, la sfîrșitul anului trecut, prețul bumbacului american fusese majorat pe piețele internaționale cu 25,8% față de 1977, atingînd 78,45 cenți pe livră, tendințe asemănătoare înregistrîndu-se și în cazul celorlalți principali producători, în condițiile unei oferte depășite de cerere. Și la lînă, în sezonul 1978—1979 se pare că oferta va fi cu 5% mai redusă decît în sezonul anterior, în special ca urmare a diminuării rezervelor de lînă ale celui mai mare exportator — Australia. Astfel, la sfîrșitul anului 1978, în această țară prețul urcase cu 4,2% față de 1977, chiar în condițiile unei ușoare creșteri a producției. Dată fiind înviorarea așteptată pentru 1979 la producția industriei textile, pe piețele occidentale se așteaptă ca lîna australiană să fie cotată în acest an la prețuri majorate în medie cu 7% față de anul trecut.

Consumul mondial de petrol

UN STUDIU elaborat de Ministerul Energiei al Venezuelei afirmă că în 1979 consumul mondial zilnic de petrol se va ridica la 58 milioane barili, principalii consumatori fiind Statele Unite cu 35% din total, țările Europei occidentale — 32%, Japonia — 10%.

În ceea ce privește producția, principalii furnizori din țările membre ale O.P.E.C. vor participa cu 30 milioane barili pe zi, urmate de Uniunea Sovietică cu 10 milioane, diferența pînă la concurența consumului total urmînd să fie acoperită din producția Mexicului precum și din exploatările din Alaska și Marea Nordului.

Studiul citat apreciază că la nivelul anului 1990, în consumul total de energie petrolul va avea o pondere de 49%, cererea zilnică fiind evaluată la 78 milioane barili. Pentru perioada menționată se pare că vor avea loc modificări față de 1978, în ceea ce privește ponderea unora din principalii beneficiari în totalul consumului: S.U.A. — 31%, țările vest-europene — 20%, Japonia — 10%.

R. F. Germania: previziuni pentru 1979

INSTITUTELE de specialitate vest-germane sînt de acord în a prognoza pentru acest an un ritm de creștere de 4% pentru PNB, față de 3,5% în 1978, în condițiile în care în a doua jumătate a anului inflația va atinge o rată anuală de 4%. Creșterea prețurilor la bunurile de consum este apreciată la 3,5%, față de 2,8% anul trecut, în special datorită majorării prețurilor la materii prime, specialiștii considerînd că o eventuală reevaluare a monedei vest-germane nu ar fi în măsură să stăvilească fenomenul inflaționist.

Și în acest an se va menține ridicată cererea de produse vest-germane, atît pe piața internă cît și din partea clienților externi, această apreciere bazîndu-se pe o creștere de 7-8% în investițiile pentru bunuri de echipament. Se speră ca numărul șomerilor să coboare la cifra de 900 000 față de un milion în cursul anului trecut.

În ceea ce privește comerțul exterior, se apreciază că vor crește importurile în condițiile în care și prețurile vor fi majorate — ceea ce va contribui la reducerea excedentului de 40mrd. DM înregistrat în balanța comercială a R.F. Germania în 1978.

Modificări în structura economiei ivoriene

PENTRU 1979 se așteaptă ca economia Coastei de Fildeș să înregistreze un ritm mediu anual de creștere de 2—3%, nivel mult sub cele atinse în ultimii ani — 12% în 1976, 8% în 1977 și 1978. Întrucît veniturile de pînă acum au provenit în cea mai mare parte din exporturi, limitate la cafea, cacao și lemn, începînd cu acest an specialiștii ivorieni au în vedere măsuri care — deși vor menține pentru 2—3 ani un ritm de creștere mai scăzut — vor determina modificări în structura economică a țării. Se preconizează, astfel, exploatarea potențialului oferit de resursele de țiței off-shore, realizarea de investiții sporite în minerit și prelucrarea lemnului, creșterea producției agricole prin acordarea unei atenții sporite cerealelor și sectorului agro-industrial. Pe un plan mai larg, guvernul are în vedere măsuri și programe antiinflaționiste, întărirea politicii de credit, totul pentru ca, în cursul anilor 1979 și 1980 să se creeze condițiile revenirii la ritmurile de creștere obținute anterior.

Guvernul a mai decis reducerea sau renunțarea la unele proiecte de investiții în obiective de infrastructură, apreciate ca depășind actualele posibilități economice ale țării în condițiile împrumuturilor mari deja contractate pe piețele occidentale.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 7—11 V 1979 s-a caracterizat printr-o redresare parțială a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. Factori externi, legați în primul rînd de situația celorlalte valute, au determinat evoluția dolarului pe piețele de schimb. Atenția operatorilor de devize a fost îndreptată în primul rînd asupra a două valute : yenul japonez și lira sterlină.

Yenul japonez, după o lungă și continuă perioadă de slăbire față de dolar, a înregistrat brusc o schimbare de trend, în special ca urmare a remarcilor oficiale nipone legate de faptul că „actualele nivele ale yenului sînt mai scăzute decît cele dorite", fapt interpretat ca reprezentînd intenția autorităților centrale de a-și mări substanțial intervențiile pe piețele valutare și de a coopera mai strîns cu forurile din alte țări, în special cu cele din S.U.A., pentru stabilizarea cursului yenului. Ca atare, yenul s-a repreciat față de dolar pînă la un nivel de 213,50 yeni/1 dolar, față de închiderea săptămînii trecute de 222 yeni/1 dolar (repreciere de 4%), terminînd intervalul analizat la 215,50 yeni/1 dolar, respectiv cu 3% peste nivelul din 4 V 1979. **Lira sterlină** — după ce a evoluat într-un trend ușor descendent față de dolar (pînă la data de 8 V 1979, cînd cota la circa 2,0825 dolari/1 liră), a reacționat rapid, atît la publicarea indicelui prețului cu amănuntul (creștere cu 1,7% în aprilie a.c., față de 0,8% în martie a.c.), cît mai ales la zvonurile privind eventuala intrare a lirei în noul sistem valutar vest-european. Ca urmare, lira a fost supusă presiunilor „à la baisse", terminînd săptămîna la circa 2,05 dolari/1 liră, cu 1% sub nivelul din 4 V de 2,07 dolari/1 liră. **Francul francez,** în opinia observatorilor destul de afectat de noua creștere a prețului țițeiului și al celorlalte materii prime importate de Franța, era cotat la sfîrșitul perioadei la 4,3875 franci/1 dolar, o depreciere de 0,5% față de nivelul de referință de 4,3650 franci/1 dolar. Cotația de 848,50 lire/1 dolar de pe 11 V 1979 situează **lira italiană** la 0,3% sub nivelul din 4 V 1979, în timp ce **francul belgian** era tranzacționat la 30,35 franci/1 dolar, respectiv o depreciere de 0,2% în comparație cu închiderea săptămînii trecute. **Francul elvețian** (1,7175 franci/1 dolar, față de 1,72 franci/1 dolar) a înregistrat o ușoară repreciere față de dolar (de 0,1%), iar **marca vest-germană** termină intervalul la un nivel foarte apropiat de cel anterior, respectiv la 1,8975 mărci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 11,25% la cele în eurodolari, 6% la cele în euromărci vest-germane și 2,375% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a evoluat pe o linie ușor ascendentă, al doilea fixing din ziua de 11 V 1979 de 251,50 dolari/uncie fiind cu 3,05 dolari/uncie peste cel corespunzător din 4 V 1979.

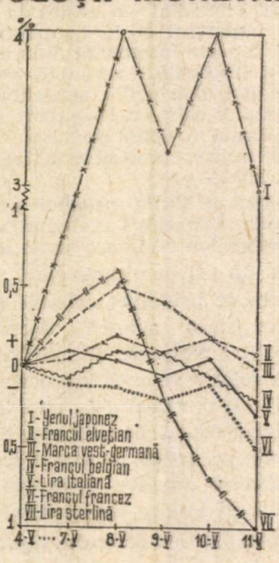

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 7—11 V luîndu-se ca bază cursul din ziua de 4 V a.c.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Cehoslovacia: pe prim plan productivitatea muncii

PROBLEMELE ridicării productivității muncii în industrie constituie o problemă de deosebită actualitate în Cehoslovacia, mai ales în contextul stabilirii orientărilor fundamentale ale dezvoltării economiei naționale în cincinalul 1981—1985 și în perspectiva anului 1990. Importanța acestui factor sporește, ținîndu-se seama de faptul că previziunile indică o încetinire a creșterii efectivului populației apte de muncă; legat de aceasta, în industrie — de pildă — personalul ocupat urmează să se majoreze cu circa 69 mii de persoane în cincinalul următor, față de un spor de peste 98 mii de persoane în anii 1976—1980.

Pe de altă parte, sub influența progresului tehnico-științific se reduce treptat ponderea personalului ocupat direct în producție, în condițiile extinderii efectivului acestuia în munca de cercetare și proiectare, în serviciile de prestații sociale. Se apreciază, de exemplu, că în 1980 la fiecare mie de persoane ocupate în economia cehoslovacă 21,1 persoane vor lucra în domeniul cercetărilor științifice, iar în 1990 ponderea acestor cadre va spori la 24,6 la mie. De aceea, prin aplicarea unui complex de măsuri de stimulare a creșterii productivității muncii se urmărește ca în perioada 1981—1985 pe această cale să fie economisită munca a peste 600 mii de lucrători.

Produsele noi, mijloc important al expansiunii industriale

ÎNTR-UN STUDIU publicat de revista americană **New Products and Processes** se arată că preocuparea pentru lansarea de noi produse pe piață reprezintă o garanție de viitor a rezistenței și expansiunii industriei unei țări.

Pe baza analizei făcute asupra repartiției pe țările de origină a 800 de inovații publicate de revistă (în perioada octombrie 1977—octombrie 1978) studiul evidențiază că acestea au provenit în proporție de 72,7% din S.U.A., de 7,9% din Anglia, de 6,6% din Japonia, de 2,5% din Norvegia, de 2,3% din Elveția, de 1,0% din R.F.G., de 1,0% din Canada, de 0,9% din Australia, de 0,9% din Suedia, de 0,8% din Israel, de 0,6% din Olanda, de 0,4% din Austria, de 0,4% din Franța etc.

Oricît de relative ar fi aceste aprecieri — relatează presa de specialitate din Franța — ele au provocat îngrijorare în rîndul analiștilor care se ocupă de perspectivele pieței și ale căilor de expansiune a industriei franceze. Studii făcute în Franța în acest domeniu au dus la concluzia că investițiile consacrate inovațiilor au suferit reduceri și s-a încercat lansarea a prea puține produse noi. Se arată, între altele, că întreprinderile franceze trebuie să elaboreze mai multe studii de prospectare a evoluțiilor viitoare de pe piață, în sensul depistării unor noi necesități, a unor noi tehnologii, a schimbărilor ce intervin pe planul concurenței.

„Telecomunicații pentru toți"

ÎNTRE 24 septembrie și 30 noiembrie a.c., va avea loc la Geneva, sub egida Uniunii internaționale de telecomunicații (U.I.T.), Conferința administrativă mondială pentru comunicații radio, cea mai importantă reuniune internațională în acest domeniu din ultimii 20 de ani. Această conferință guvernamentală are drept scop revizuirea, punerea de acord și aducerea la zi a reglementărilor internaționale — unele foarte voluminoase dealtfel — privind serviciile de comunicații radio ale celor 154 țări membre ale U.I.T. Este vorba în special de reglementările referitoare la utilizarea spectrului de frecvențe, a orbitelor geostaționare, condițiile de exploatare a stațiilor radioelectrice etc. și de cele privind serviciile mobile aeronautice și maritime.

Prima conferință interguvernamentală menită să reglementeze pe plan internațional utilizarea undelor radioelectrice a avut loc în 1903 la Berlin, la mai puțin de doi ani de la prima transmisie peste Oceanul Atlantic a unui semnal radiotelegrafic (12 decembrie 1901). Prima convenție internațională în acest sens a fost semnată în 1906, sub egida U.I.T. Uniunea internațională de telecomunicații este actualmente instituția specializată a O.N.U. pentru telecomunicațiile de toate genurile. U.I.T. a fost creată în 1865 în vederea reglementării internaționale a comunicațiilor telegrafice și ulterior și telefonice.

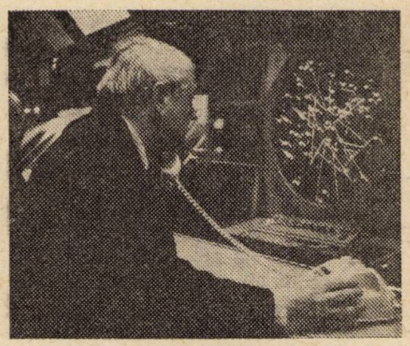

Avîntul transporturilor aeriene este strîns legat de progresul telecomunicațiilor

Ziua de 17 mai, aniversată în fiecare an ca **Ziua mondială a telecomunicațiilor,** amintește de semnarea în această zi a anului 1865, la Paris, a primei Convenții telegrafice internaționale. Tema din acest an a Zilei mondiale, „Telecomunicații pentru toți", a fost aleasă pentru a sublinia caracterul indispensabil al telecomunicațiilor în societatea contemporană.

Roza... importurilor

ÎN GRAFICUL alăturat este înfățișat sugestiv gradul diferit de dependență a economiei principalelor țări capitaliste industrializate — S.U.A., țările Pieței comune vest-europene și Japonia — de importul unor materii prime de bază. Reiese că Japonia este, la cele 12 materii prime luate în considerație, în cel mai înalt grad tributară importurilor, suprafața hașurată tinzînd să se apropie de limita cercurilor, Japonia își acoperă într-o anumită măsură din producția proprie necesarul intern de consum doar la cositor (40%), plumb (30%), cupru (17%) și mangan (14 %), la celelalte materii prime cuprinse în nomenclatorul din grafic importurile fiind sau apropiindu-se de 100%.

În ceea ce privește S.U.A., proporția importurilor este ridicată la mangan (98%), nichel (72%), zinc (87%), wolfram (68%), cositor (63%), aluminiu (86%), crom (91%), cobalt (96%). Țările Pieței comune prezintă o situație mult diferită: în afară de mercur, aluminiu, minereu de fier și cositor, la care proporția importurilor reprezintă 59—70%, la celelalte 8 categorii de materii prime amplitudinea acestora variază între 96 și 100%.

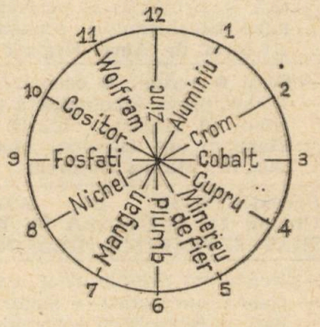

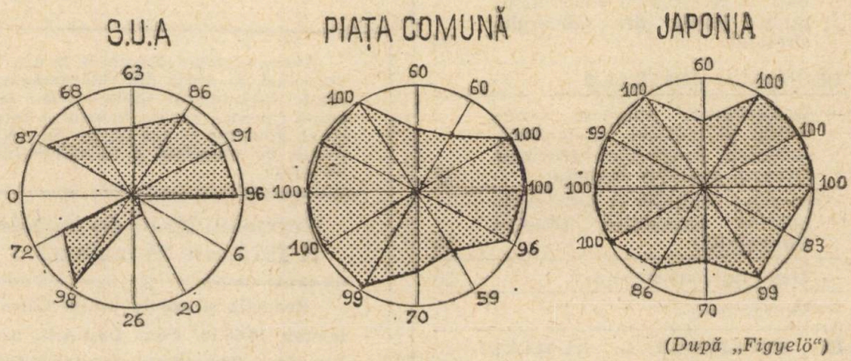

(După „Figyelö")

Proporția importului unor materii prime importante în asigurarea necesităților S.U.A., Japoniei și țărilor Pieței comune (în %)

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 20 din 18 mai 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția minieră — la nivelul sarcinilor cantitative și calitative ale planului **(Vasile Scripăț)** 1

— Tipizarea și specializarea producției **(V. Boescu, L. Țintea)** 3

— Consiliile agroindustriale în plin proces de afirmare a potențialului lor organizatoric și operațional **(M. Savu)** 5

— Expresie a antrenării tot mai largi a României în circuitul economic mondial **(dr. Ion Stoian)** 7

— Măsuri pentru stimularea creșterii producției unor bunuri de consum alimentar **(N. Săndulescu)** 8

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Bugetul de venituri și cheltuieli al unităților economice **(Nicolae Săvoiu)** 9

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— „R. E." militează pentru generalizarea analizei valorii ● Acțiune organizată, program coordonat de extindere a domeniilor de aplicare **(Dan Condrea)** 11
● Conducerea prin costuri și analiza valorii **(drd. Dumitru Oprean)** 13

TEORII-IDEI

— Procesul circular activ. Economisirea energiei — criteriu fundamental în aprecierea creșterii eficienței economice (I) (dezbatere) 14

— Unitatea dintre teorie și practică — principiu al perfecționării mecanismului economic (I) **(prof. dr. Aurel Negucioiu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Emanciparea economică a națiunii în gîndirea lui D. P. Marțian **(dr. Dumitru Mureșan, dr. Mircea Rozorea)** 22

CONSULTAȚIE ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Reducerea consumurilor materiale și energetice — factor de bază al dezvoltării economico-sociale **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezarmarea, sursă a accelerării dezvoltării în vederea reducerii decalajelor **(Nicolae Moraru, Emilian Stancu)** 27

— Spania : realizări și opțiuni în politica economică **(Rodica Gheorghiță)** 29

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. The income-expenditure budget of the economic units **(Nicolae Săvoiu)** 9

— The active circular process. Energy saving — basic criterium in determining the growth of the economic efficiency (I) 14

— The unity between theory and practice — a principle of improving the economic mechanism (I) **(Prof. Dr. Aurel Negucioiu)** 20

— Schools ● currents ● economists. The economic emancipation of the nation in D.P. Marțian's thoughts **(Dr. Dumitru Mureșan, Dr. Mircea Rozorea)** 22

— Disarmament, a source of speeding up development to reduce the economic gap **(Nicolae Moraru, Emilian Stancu)** 27

— Spain : Achievements and choices of economic policy **(Rodica Gheorghiță)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement, efficience. Le budget des revenus et des dépenses de l'unité économique **(Nicolae Săvoiu)** 9

— Le processus circulaire actif. L'économie d'énergie — un critère fondamental pour évaluer la croissance de l'efficience économique (I) 14

— L'unité entre la théorie et la pratique — principe du perfectionnement du mécanisme économique (I) **(prof. dr. Aurel Negucioiu)** 20

— Ecoles ● courants ● économistes. L'émancipation économique de la nation dans la pensée de D.P. Marțian **(dr. Dumitru Mureșan, dr. Mircea Rozorea)** 22

— Le désarmament, source d'accéleration du développement en vue de la réduction des décalages **(Nicolae Moraru, Emilian Stancu)** 27

— L'Espagne : accomplissements et options de la politique économique **(Rodica Gheorghiță)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Бюджет доходов и расходов экономических единиц **(Николае Сэвою)** 9

— Активный циркулярный процесс. Сбережение энергии — основной критерий в оценке роста экономической эффективности (I) 14

— Единство теории и практики — принцип совершенствования экономического механизма (I) **(проф. др. Аурел Негучею)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Экономическая эмансипация нации в мышлении Д.П. Марцяна **(др. Думитру Мурешан, др. Мирча Розоря)** 22

— Разоружение — источник ускорения развития с целью сокращения неравенств **(Николае Морару, Эмилян Станку)** 27

— Испания: достижения и наклонения в экономической политики **(Родика Георгицэ)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni. 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare

Termenul limită de încheiere a abonamentelor pe semestrul II 1979 este 25 iunie a.c. !

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.302.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Star

Momente unice din viața dvs. pot fi retrăite după un minut, după o zi, o lună, după un an, dacă ați fi avut prevederea să le înregistrați pe o bandă a casetofonului STAR MC 12.

CASETOFONUL STAR MC 12 este un aparat portabil, de dimensiuni reduse care înregistrează pe două piste și redă monofonic sunetele.

CASETOFONUL STAR MC 12 poate fi alimentat și de la rețeaua de 220 V. Este echipat cu un microfon, o curea pentru purtare, două cordoane (de alimentare și înregistrare-redare).

Magazinele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă casetofonul STAR MC 12 la prețul de 2 058 lei.

Recom

1 IUNIE, ZIUA COPIILOR DV. SE APROPIE!

1979 MAI 29

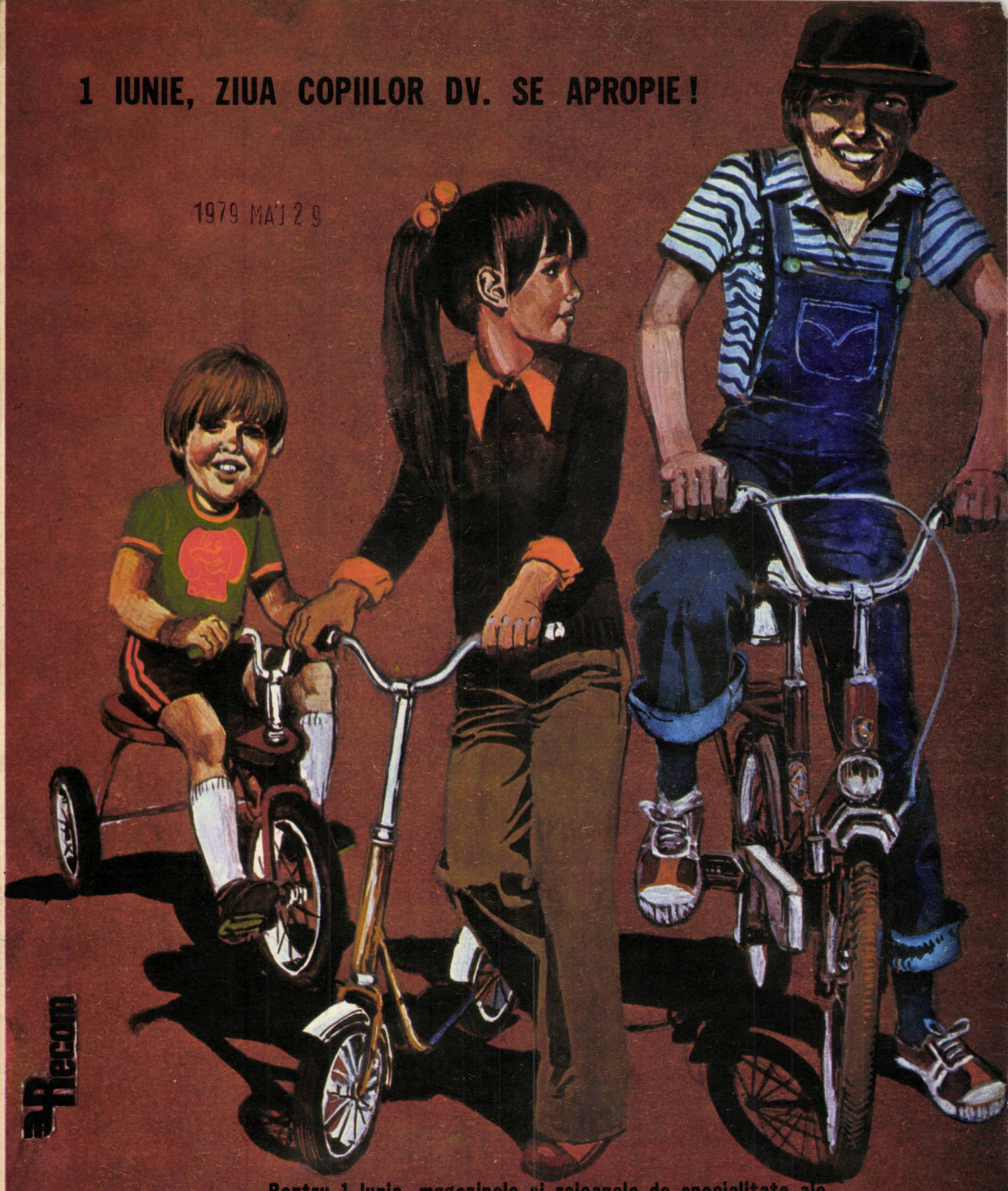

Pentru 1 Iunie, magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat s-au aprovizionat cu un larg sortiment de triciclete, trotinete şi biciclete.

Bucuria copiilor dv. va fi deplină, dacă le veţi oferi posibilitatea să... conducă un vehicul adecvat vîrstei.

1 IUNIE — BUCURIA COPIILOR

Recom

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

o condiție a scurtării duratei de execuție în investiții

concentrarea eforturilor asupra obiectivelor principale

Numărul 21 ● Vineri 25 mai 1979

Un moment de înaltă semnificație
în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare româno-spaniole,
o contribuție importantă la cauza destinderii și înțelegerii în Europa și în lume

VIZITA DE STAT A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN REGATUL SPANIEI

D 646

1979 MAJ 3 0

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

MAISTRUL — ORGANIZATOR ȘI CONDUCĂTOR AL FORMAȚIEI DE LUCRU

„Dezvoltarea și modernizarea accelerată a producției materiale impun întărirea rolului maistrului în organizarea și conducerea procesului de producție, sporirea neîntreruptă a contribuției sale la utilizarea cu maximum de eficiență economică a resurselor materiale și umane, la identificarea sistematică și utilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii, îmbunătățirea continuă a nivelului calității produselor, mobilizarea colectivelor de muncitori pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor, în concordanță cu obiectivele planului național unic de dezvoltare economică și socială".

Astfel formulat în preambulul Legii nr. 6/1977 privind rolul și atribuțiile maistrului în producție, locul acestuia în angrenajul complex al unei unități economice capătă o importanță deosebită. Pentru a-și exercita optim atribuțiile și răspunderile, maiștrii au datoria de a-și perfecționa continuu pregătirea profesională, prin însușirea permanentă și sistematică a celor mai noi cunoștințe din domeniul conducerii și organizării producției și a muncii, precum și din domeniul de specialitate în care lucrează.

Materialele grupate în acest supliment, vizînd modalități de îmbunătățire a activității maistrului în domenii de bază ale cîmpului său de atribuții, au fost elaborate de specialiști — ingineri, economiști, sociologi — din : Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții ; Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria construcțiilor de mașini ; Centrul de organizare, calcul și perfecționarea cadrelor pentru industria alimentară ; Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria metalurgică.

Priorități în definirea și exercitarea rolului maistrului

IN CONTEXTUL eforturilor colectivelor de oameni ai muncii pentru asigurarea unei calități noi, superioare în toate domeniile de activitate, îndeplinirea exemplară de către fiecare maistru a rolului său capătă o importanță particulară. Iată de ce prezintă interes stabilirea acelor căi și mijloace prin care maistrul își poate exercita din ce în ce mai bine atribuțiile sale. Fără îndoială că, întrucît arsenalul acestor căi și mijloace este bogat iar experiența proprie influențează într-o proporție însemnată aplicarea lor, o încercare de ordonare și sistematizare în acest domeniu este dificilă. Cîteva probleme se impun însă a fi enunțate, pentru clarificarea modalităților prin care poate fi sporită eficiența muncii maistrului.

Definirea obiectivelor

FORMAȚIA DE MUNCĂ condusă de maistru reprezintă veriga de bază, cea mai mică componentă a structurii organizatorice, pentru care obiectivele activității economico-sociale a întreprinderii pot fi exprimate prin indicatori care se regăsesc în planul unității. Este în afară de orice îndoială faptul că, oricît de judicios ar fi stabiliți indicatorii de plan și oricît de consistente ar fi programele de măsuri, realizarea acestora este posibilă în primul rînd pe baza însușirii lor de către maistru și pe baza acțiunii sistematice și perseverente pe care el o va desfășura în vederea aplicării lor.

Îndeplinirea **programului de producție** defalcat pentru formația de muncă reprezintă obiectivul prioritar, care trebuie să mobilizeze întreaga competență profesională a maistrului. În acest scop, maistrul ordonează și integrează elementele procesului de producție, stabilește priorități și sincronizează funcțional aceste elemente, asigurînd finalitatea eforturilor întregului colectiv.

Îndeplinirea planului cantitativ constituie o realizare în măsura în care produsele și serviciile respective satisfac **condițiile de calitate** și **termenele** de livrare solicitate de beneficiari. Numai în acest mod munca colectivului capătă un sens real, util pentru economia națională. Altfel, efortul respectiv devine produs nevandabil sau mărește stocurile fără mișcare.

Măsurile adoptate pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar amplifică răspunderea ce revine maistrului pentru **gospodărirea rațională a resurselor materiale și de muncă,** întrucît cea mai mare parte a costurilor de producție se materializează la nivelul formației de muncă.

Căi și mijloace pentru atingerea obiectivelor

POZIȚIA SPECIALĂ a maistrului — care face parte în același timp din colectivul de executanți ai procesului de producție, dar și din echipa de conducere a acestuia — permite folosirea unei palete largi de căi și mijloace pentru îndeplinirea obiectivelor.

Acestea reprezintă, în ansamblul lor, o sinteză coerentă între tehnologie și organizare, ce se cere a fi realizată în cadrul unui climat social-uman capabil să armonizeze motivația individuală cu interesele de grup și pe acestea cu cele ale întregului colectiv de oameni ai muncii.

În acest cadru, considerăm utilă realizarea unui acord între maiștri

Supliment la „REVISTA ECONOMICĂ", nr. 21, 1979

EVALUAREA IMPORTANȚEI MODALITĂȚILOR FOLOSITE
pentru atingerea obiectivelor sectorului condus de maistru

Modalități	Ordinea de importanță atribuită (și observații privind opiniile exprimate) de către:	
	maiștri	conducători direcți
1 – Aplicarea normelor pentru desfășurarea activității de producție în condiții de deplină securitate	I	II
2 – Repartizarea sarcinilor în cadrul formației de muncă și rezolvarea problemelor de înlocuire a muncitorilor absenți	II (Tendință de supraevaluare, în condițiile unei diviziuni a muncii prevăzînd posturi fixe)	IX (Tendință de subapreciere a influenței negative pe care o are asupra activității maistrului fluctuația personalului)
3 – Participarea directă în procesul de producție prin supravegherea interacțiunii parametrilor determinanți și prin intervenții de corecție în scopul respectării disciplinei tehnologice		I
4 – Asigurarea disciplinei în muncă		III
5 – Organizarea locurilor de muncă	V (Tendință de supraevaluare, dat fiind caracterul producției de masă și nivelul avansat de mecanizare)	
6 – Participarea creatoare la îmbunătățirea procesului tehnologic și acțiuni de modernizare	VI	A (Tendință de subevaluare în utilizarea potențialului maiștrilor în introducerea progresului tehnic)
7 – Participarea la adoptarea deciziilor pentru stabilirea regimului tehnologic optim	VII (Atribuirea acestui rang de importanță se motivează prin faptul că informațiile și analiza necesare adoptării deciziei nu-s în totalitate disponibile la nivelul maistrului)	VII
8 – Acțiuni concrete pentru selecția și calificarea personalului	VIII (Tendință de subevaluare a rolului specific)	IV
9 – Acțiuni concrete pentru asigurarea climatului de muncă adecvat	IX Idem	VI
10 – Contribuție directă la ridicarea nivelului de calificare a muncitorilor	X Idem	V
11 – Participare la elaborarea și aplicarea normelor de muncă	XI (Atribuirea acestui rang de importanță se motivează prin faptul că normele au stabilitate mare)	XI
12 – Efectuarea lucrărilor de evidență primară	XII (Datorită specificului procesului de producție, nu este necesară antrenarea maiștrilor, decît în mică măsură, la lucrări de evidență)	XII

și conducătorii direcți — șefi de ateliere și secții — **asupra importanței diferitelor căi și mijloace ce pot fi folosite la nivelul de conducere a formației de muncă, pentru atingerea obiectivelor propuse.**

Practica arată că există numeroase situații în care nu se constată un acord deplin în această privință. Astfel, o cercetare efectuată la patru fabrici de zahăr a scos în evidență unele deosebiri privind ierarhizarea modalităților folosite de maiștri în exercitarea rolului specific (vezi tabelul).

În vederea depistării acestor deosebiri, metoda folosită a prevăzut ca fiecărei modalități utilizate de maiștri să i se atribuie un anumit rang. Evident, această procedură conduce la o ordonare convențională, în realitate cele 12 modalități investigate (lista este, desigur, parțială) putînd fi grupate pe 3—4 niveluri de importanță.

Considerînd semnificativă o diferență mai mare de două ranguri în evaluările făcute, în tabel s-au formulat unele observații pentru explicarea aprecierilor și pentru evidențierea elementelor de natură să contribuie la apropierea punctelor de vedere exprimate.

Trebuie făcută o remarcă asupra diferențelor sensibile ale opiniilor exprimate în cazul modalităților prezentate la nr. 6 și 8—10. În special trebuie combătută tendința negativă de a împinge către periferia preocupărilor maistrului problemele referitoare la calificarea personalului — aceasta cu atît mai mult, cu cît practica demonstrează necesitatea ca maistrul să fie un educator pe multiple planuri (ideologic, profesional, civic etc.).

În cazul analizat, trebuie arătat că atît conducerea centralei industriale, cît și majoritatea conducerilor de întreprinderi au sesizat la timp aspectele arătate și au acționat în vederea eliminării fenomenelor negative. Astfel, la căutarea și definitivarea soluțiilor tehnice și organizatorice pentru creșterea eficienței economice este antrenat întregul colectiv de maiștri. În același timp, pentru exercitarea competentă a rolului ce revine maiștrilor în domeniul educației muncitorilor, în cadrul cursurilor de perfecționare s-a pus un accent deosebit pe dezvoltarea capacității acestora de a instrui personalul, de a crea și menține, în cadrul formației, relații propice antrenării și mobilizării eforturilor întregului colectiv.

Este de mare importanță ca în stabilirea obiectivelor, în precizarea atribuțiilor concrete și în clarificarea modalităților de intervenție eficiente, conducătorii direcți să colaboreze cu maiștrii. Este necesar, de asemenea, să se manifeste suficientă mobilitate în evaluarea importanței relative a obiectivelor, atribuțiilor și modalităților, în raport cu specificul muncii fiecărei formații.

Dumitru PUZDREA

Metode de conducere a formației

UNA DIN CONDIȚIILE esențiale care fac posibilă activitatea unei organizații este subordonarea nivelurilor ierarhice unei autorități unice. Autoritatea se deleagă succesiv pe paliere ierarhice, pînă la nivelul de execuție, iar fiecare post de conducere se caracterizează printr-o sferă determinată de atribuții în care își poate exercita influența.

În structura de autoritate a unei organizații de tip industrial, un loc foarte important îl deține funcția de maistru. A conduce este o artă care presupune talentul de **a face oamenii să participe la realizarea scopului organizației,** subordonîndu-și scopurile lor personale, scopului grupului. A conduce înseamnă a ști să vorbești fiecăruia „pe limba lui" a te face înțeles și apreciat de oameni, a face dintr-o sumă de oameni o echipă eficientă.

Pentru a înțelege mecanismul de convingere și subordonare a oamenilor, facem de la început mențiunea că în activitatea de conducere trebuie să se urmărească, în primul rînd, mobilizarea individuală și colectivă prin **stimularea interesului personal corelat cu cel social** și prin **stimularea procesului dinamic de implicare** efectivă, volitivă și morală, adică ceea ce în psihologie se numește „motivarea" oamenilor.

Motivațiile pot fi :

— **economico-materiale**, care urmăresc asigurarea bunurilor de consum și a mijloacelor economice necesare lucrătorului și familiei sale ;

— **psihologico-afective,** adică asigurarea unui climat psihologic bun, fără tensiuni și conflicte, care să permită lucrătorului desfășurarea pozitivă a stărilor lui emoționale și afective ;

— **sociale,** care se nasc din nevoia individului de a participa la viața socială, de a-și exprima personalitatea și de a se afirma în fața celorlalți, de a fi consultat.

Ținînd seama de aceste motivații, prezentăm — din perspectiva funcției de maistru — cîteva metode de conducere care s-au dovedit eficiente în organizațiile de tip industrial.

● **METODA IMPLICATIVĂ** acționează în special pe linia motivațiilor de natură psihologică. Omul aduce cu el în organizație un set de așteptări, idealuri, sentimente, nevoi pentru care așteaptă satisfacție, în schimbul activității sale în organizație.

Cine poate sesiza mai bine aceste nevoi, decît **maistrul,** în calitatea sa de conducător direct al locurilor de muncă ? Prin natura activității lui, el cunoaște cel mai bine problemele concrete ale producției, problemele pe care le ridică oamenii din subordinea sa. Cele mai importante **dorințe ale formației față de șeful ei** sînt :

— să aibă stăpînire de sine, să fie calm, lucid, echilibrat ;

— să știe cum să se poarte cu lucrătorii, cum să asculte și cum să se certe cînd e cazul, să fie politicos ;

— să aibă un stil de muncă adecvat, care să arate că șeful este participativ, apropiat de oamenii săi ;

— să fie echilibrat și obiectiv în relațiile cu subalternii ;

— să aibă o competență profesională înaltă.

Acest stil de conducere are ca rezultat motivarea puternică a oamenilor și creșterea eficienței, prin afirmarea liberă a personalității umane — însă decizia rămîne apanajul maistrului.

● **METODA CONSULTATIVĂ** evidențiază rolul pe care-l joacă motivația socială, ca dimensiune a individului integrat întreprinderii. Este vorba de nevoia individului de a participa la decizie, de a fi consultat, de a avea influență în cadrul colectivului. Răspunzînd favorabil acestei nevoi, se realizează o strînsă coeziune în plan social, care are ca rezultat convergența ideilor către același țel : **eficiența socială.** Conform acestei metode, maistrul încetează a mai fi un simplu conducător care manevrează sancțiunea și recompensează ; el devine **un activator al spiritului creator, al inițiativei.**

În acest fel, cu cît este mai largă consultarea formației, cu atît este mai mic conflictul dintre sarcină și imaginea oamenilor despre ea, pentru că este mult mai ușor și plăcut să execuți o sarcină care este rodul propriei tale gîndiri, decît o sarcină străină, impusă din afară. Cu cît oamenii sînt mai prinși în circuitele oficiale ale informației (prin consultare), cu atît se vor lăsa mai greu atrași în circuitele informale cu caracter deviant. Cu cît oamenilor li se dau posibilități și instrumente de a cunoaște evantaiul real de posibilități, de a se apropia de previziune, cu atît satisfacția lor va fi mai ridicată și vor acționa mai eficient.

● **METODA PARTICIPATIVĂ** constituie **cea mai adecvată și completă formă de implicare și participare efectivă a tuturor membrilor formației la actul conducerii** privind activitățile specifice formației de maistru. Oamenii se consideră toți responsabili pentru rezultatele echipei ; se estompează diferența de preocupare pentru activitățile echipei ; toți devin solidari cu țelul acesteia. Se poate vorbi, în ultimă instanță, de o autoconducere a membrilor grupului, îndreptată însă spre scopul organizației.

Toate aceste metode de conducere se întemeiază pe cîteva principii fundamentale, pe care trebuie să le cunoască orice maistru ;

— la baza activității sale să stea orientările politicii partidului și statului nostru ;

— să se consulte permanent cu organizația de partid și de sindicat ;

— să pregătească deciziile împreună cu formația și să ia în considerare părerile emise de colaboratorii săi ;

— deciziile sale să fie precise și clare ; să dea fiecăruia sarcini potrivite cu pregătirea și specialitatea sa ; să aibă curajul de a recunoaște și îndrepta deciziile eronate ;

— să îndrume colaboratorii în rezolvarea problemelor noi ;

— să aprecieze critic și obiectiv greșelile și să-i ajute pe cei care au făcut greșeli, pentru a se îndrepta ;

— să se îngrijească de educarea cadrelor tinere ;

— să controleze cum se aplică dispozițiile sale și să aprecieze public rezultatele controlului (rol educativ) ;

— să vegheze la menținerea unității echipei ;

— să informeze periodic membrii echipei asupra rezultatelor muncii lor ;

— să aibă permanent obiective clare și precise ;

— să stimuleze inițiativa colaboratorilor ;

— să știe să-și reprezinte oamenii în fața palierelor ierarhice superioare ;

— să discute deschis conflictele în colectiv și să caute să formeze o opinie comună asupra obiectivului discutat, la care să se alinieze toți membrii echipei, potrivit normelor comportării în muncă, în colectiv.

Sorin CRĂCIUN

Programarea operativă în producția de serie

PRODUCȚIA DE SERIE se caracterizează prin existența unui sortiment de plan relativ constant în timp și prin specializarea fiecărui loc de muncă pentru un gen de operații tehnologice și pentru mai multe repere din plan.

Cu alte cuvinte, în perioada de plan, **fiecărui loc de muncă îi revin mai multe tipuri de produse, care se repetă în timp.**

Din acest motiv, problema programării operative zilnice pe care trebuie să o rezolve maistrul este următoarea : **în ce ordine trebuie prelucrate zilnic reperele aflate în stocul interoperații la fiecare loc de muncă, astfel încît să fie îndeplinite cît mai bine scopurile**

programării operative în perioada de plan ?

Principalele scopuri ale programării operative la nivelul unei formații de lucru sînt următoarele:

a) **livrarea la termenul programat a tuturor reperelor din sortimentul de plan.** Această condiție are prioritate absolută în raport cu celelalte ;

b) **maxima încărcare a capacităților de producție de la fiecare loc de muncă.** Altfel formulat, trebuie reduse la minimum staționările din lipsa de repere în stocul interoperații ;

c) **maxima specializare a locurilor de muncă.** Aceasta presupune reducerea la minimum a întreruperilor în prelucrarea lotului unui reper, odată începută.

În practică, aceste scopuri nu pot fi totdeauna realizate integral și concomitent (ele pot fi contradictorii în anumite momente), dar sînt posibile reducerea la minimum a situațiilor de „reper reclamat" și realizarea unui compromis acceptabil pentru scopurile (b) și (c).

În cele ce urmează prezentăm **etapele de pregătire și aplicare a unei metode de programare operativă** bazată pe **regulile de prioritate a loturilor de transport.**

Principalele avantaje ale acestei metode sînt **simplitatea** în aplicarea zilnică și **flexibilitatea** în raport cu dereglările produse fie de către furnizori și beneficiari, fie la propriile locuri de muncă. De fapt, aceasta este o metodă de **programare glisantă :** zilnic se stabilesc unele obiective parțiale, care sînt corectate a doua zi, în funcție de noua situație.

1. Echilibrarea balanței capacităților de producție

O CONDIȚIE **necesară** (dar nu și suficientă) a atingerii scopurilor programării operative o constituie echilibrarea balanței capacităților de producție în perioada de plan, **nu numai pe total, dar și pe fiecare loc de muncă** (în caz contrar, permanent vom înregistra „locuri de muncă înguste"). Din acest motiv, înainte de lansarea planului trebuie verificată încărcarea ce rezultă pe fiecare loc de muncă din sortimentul de plan și din tehnologia prescrisă fiecărui reper. Diferențe mai mici de plus-minus 5% pe total și de plus-minus 10—15% pe unele locuri de muncă pot fi considerate ca erori ale sistemului de normare, sau ca diferențe ce pot fi acoperite printr-o mobilizare a resurselor.

Deoarece în producția de serie, cel mai adesea, balanța este echilibrată prin măsuri luate în timp, nu prezentăm aici metodica de calcul.

2. Stabilirea cadențelor medii de livrare zilnică

PENTRU APLICAREA metodei de programare operativă recomandate se iau următoarele măsuri pregătitoare :

a) **stabilizarea loturilor de transport al reperelor.** Lansarea pe flux a unui reper din plan se efectuează, **mereu,** în același fel :

— reperele cu un consum mare de manoperă se divid într-un număr egal de tranșe **(loturi de transport) ;** în această categorie intră circa 1/5 din totalul reperelor care, de obicei, consumă circa 3/4 din totalul capacităților de producție („reperele prioritare") ;

— restul reperelor (circa 4/5 din total) se lansează în **loturi integrale.**

Stabilizarea modului de lansare a loturilor de transport, care parcurg fluxul tehnologic fără a mai fi tracționate, permite o rezolvare acceptabilă a specializării locurilor de muncă și o simplificare a evidențelor ;

b) **calculul cadențelor medii de livrare zilnică.** Deși lansarea, trecerea de la o operație la alta și livrarea unui reper se efectuează **discontinuu** (în loturi de transport), un instrument de control intern al ritmicității lucrului îl constituie urmărirea cadenței medii zilnice. Teoretic, o livrare ritmic continuă a unui reper cu un lot de 800 de bucăți într-o perioadă de plan de 25 de zile ar necesita livrarea zilnică a 32 de bucăți. Practic, în producția de serie acest lucru nu este posibil și nici de dorit, dar urmărirea abaterilor de la acest ritm mediu este foarte utilă ;

c) **stabilirea „decalajelor de alarmă".** Întîrzierea, peste o anumită limită, în raport cu cadența medie de livrare creează riscul depășirii termenului final. De aceea, reperul respectiv este declarat „reper întîrziat" și este prelucrat cu prioritate. „Decalajele de alarmă" se stabilesc experimental, pe baza practicii anterioare.

Prezentăm mai jos un tabel recomandat pentru o perioadă de plan de 10 zile.

3. Dispecerizarea zilnică a producției

ÎN FIECARE ZI se urmăresc **dereglările programării operative** de la situația considerată normală (aplicarea principiului conducerii prin excepție. Aceste dereglări se manifestă prin apariția unor repere care necesită o tratare prioritară, deoarece manifestă una din cele trei „boli de programare" :

- **„Reperele reclamate" (RR)** sînt acelea pentru care a fost deja depășit termenul de livrare finală, ce a constituit sarcină de plan ;
- **„Reperele întîrziate" (RI)** sînt cele care au depășit „decalajele de alarmă" și creează riscul unor viitoare reclamații. **RR** și **RI** se stabilesc prin consultarea **graficului de livrare cumulată,** zilnică a reperelor din planul de producție ;
- **„Reperele lipsă" (RL)** sînt cele care produc staționarea locală și temporară a unor locuri de muncă. **RL** se determină prin inventarierea operativă a stocurilor interoperații de la fiecare loc de muncă, care trebuie să asigure o activitate continuă pentru cel puțin un schimb de lucru (în caz contrar se stabilesc reperele care lipsesc).

4. Programarea operativă zilnică a producției

ACEASTĂ PROGRAMARE se efectuează de către maistru sau dispecer, la începutul fiecărui schimb de lucru, parcurgînd locurile de muncă **în sens invers** fluxului de producție dominant (de la locurile de muncă finale către cele prin care se lansează reperele).

Pentru fiecare loc de muncă în parte se stabilește **ordinea de prioritate a loturilor de transport aflate în stocul interoperații,** prin aplicarea regulilor de prioritate, diferențiat după **trei tipuri de locuri de muncă.**

- **LOCURI DE MUNCĂ NORMALE.** În această situație sînt marea majoritate a locurilor de muncă dintr-o zonă tehnologică. Ordinea de prioritate este următoarea :

— **selecția 1 : PRR+TMO.** În primul rînd, reperele reclamate — iar dacă sînt mai multe, în ordinea timpului minim la operația în curs ;

— **selecția 2 : PRL+TML.** În al doilea rînd reperele întîrziate — iar dacă sînt mai multe, în ordinea timpului maxim însumat rămas pînă la livrarea finală ;

— **selecția 3 : TML.** Restul reperelor existente, în ordinea timpului maxim însumat pînă la livrarea finală.

TABELUL „DECALAJELOR DE ALARMĂ" MAXIME ADMISE LA LIVRAREA FINALĂ
(în zile decalaj față de cadența medie)

Zilele din plan / Repere	Z1	Z2	Z3	Z4	Z5	Z6	Z7	Z8	Z9	Z10
"Repere prioritare"			-2	-3	-2	-2	-1	-1	0	
Restul reperelor					-4	-4	-4	-3	-2	
Total "manoperă livrată"		-0,2	-0,3	-0,4	-0,5	-0,4	-0,3	-0,2	-0,1	

● **LOCURI DE MUNCĂ—CHEIE.** Acestea sînt locurile de muncă la care se prelucrează, conform tehnologiei, un număr mare de repere (peste dublul numărului mediu de repere care revin pe fiecare loc de muncă). Situația de loc de muncă-cheie are un caracter permanent. Ordinea de prioritate este următoarea :

— **selecția 1 : PRR+TMO.** Reperele reclamate — iar dacă sînt mai multe, în ordinea timpului minim la operația în curs ;

— **selecția 2 : TMO.** Restul reperelor existente în stoc, în ordinea timpului minim la operația în curs.

● **LOCURI DE MUNCĂ—STRANGULARE.** Sînt acele locuri de muncă unde se află în stoc „repere—lipsă", ce sînt necesare unor locuri de muncă aflate în pericol de staționare. În unele zile, unele locuri de muncă normale devin locuri de muncă—strangulare. Ordinea de prioritate este următoarea :

— **selecția 1 : PRR+TMO.** Reperele reclamate — iar dacă sînt mai multe, în ordinea timpului minim la operația în curs ;

— **selecția 2 : PRL+TMO.** Reperele lipsă — iar dacă sînt mai multe, în ordinea timpului minim la operația în curs ;

— **selecția 3 : PRL+TML.** Reperele întîrziate — iar dacă sînt mai multe, în ordinea timpului maxim însumat pînă la livrarea finală ;

— **selecția 4 : TML.** Restul reperelor, în ordinea timpului maxim însumat pînă la livrarea finală.

ÎN UNELE SITUAȚII speciale este posibil să se utilizeze și alte reguli de prioritate. Iată cîteva dintre ele, care au fost experimentate : **regula TFM** — reperul cu cel mai apropiat termen de livrare finală ; **regula OMF** — reperul utilizat primul de beneficiar (în ordinea montajului final) ; **regula NMO** — reperul cu numărul maxim de operații rămase pînă la l-i vrarea finală ; **regula OCS** — în ordinea cronologică a sosirii în stoc ; **regula VPN** — reperul cu contribuția maximă la valoarea producției nete ; **regula „COVERT"** — reperul cu raportul minim TMO/NMO.

În încheiere trebuie subliniat că neaplicarea unor reguli de prioritate conduce la situația nedorită în care maistrul se ocupă de rezolvarea unor situații continue de „repere reclamate", declanșate la sfîrșitul fluxului de producție, în timp ce la intrarea în flux executanții aleg reperele după preferințe individuale — subiective sau obiective (regula NLA : reperul cu norma de lucru cea mai avantajoasă pentru executant).

O bună programare se execută **pe tot fluxul de producție și din prima zi de plan,** indiferent dacă sînt semnalate sau nu dereglări ale programării operative.

Paul JOIȚA

Căi de acțiune pentru mărirea randamentului mașinilor și utilajelor

ÎN LEGEA nr. 6/1977 privind rolul și atribuțiile maistrului în producție (cap. II, art. 3, al. d) este menționată răspunderea ce revine maistrului pentru **„folosirea completă a capacităților de producție, utilizarea cu randament maxim a utilajelor, mașinilor și instalațiilor, prevenirea și eliminarea întreruperilor sau deficiențelor în funcționarea acestora".**

Principalele direcții în care maistrul trebuie să acționeze în vederea realizării acestui obiectiv sînt :

— optimizarea folosirii capacităților de producție ;

— îmbunătățirea activității de întreținere și reparații.

Optimizarea folosirii capacităților de producție

DESCOPERIREA și utilizarea tuturor rezervelor potențiale ale mașinilor, utilajelor, instalațiilor de producție impun identificarea și dinamizarea tuturor factorilor — extensivi și intensivi — care determină gradul de folosire a capacităților de producție.

● Pentru activizarea factorilor de **folosire extensivă,** principalele căi sînt :

—identificarea rezervelor de utilaje nefolosite ;

— reducerea duratelor de staționare pentru efectuarea diverselor intervenții corective sau probe funcționale ;

— folosirea integrală a fondului de timp ;

— extinderea timpului de funcționare, prin îmbunătățirea coeficientului de schimburi ;

— planificarea producției în strînsă corelare cu capacitatea utilajelor, care implică : asigurarea unui volum planificat de sortimente în concordanță cu structura parcului de mașini ; evitarea disproporțiilor rezultate din modificarea structurii planului și a procesului tehnologic ;

— creșterea nivelului tehnico-organizatoric și de conducere pînă la nivelul sectorului de activitate al maistrului, materializată în : reducerea absențelor ; reducerea opririlor de utilaje ; perfecționarea organizării procesului de producție ; organizarea locurilor de muncă etc. ;

— dimensionarea corectă a parcului de mașini, în concordanță cu sarcinile de producție.

● Factorii de **folosire intensivă** se activizează prin :

— intensificarea introducerii și extinderii tehnicii moderne — îndeosebi prin promovarea mecanizării complexe și automatizării — care asigură creșteri însemnate ale randamentelor mașinilor, utilajelor, instalațiilor ;

— îmbunătățirea concepției la proiectarea produselor, fapt care permite ca încă din faza de proiectare să se pună bazele utilizării raționale a mașinilor. Prin concepția constructivă a produsului trebuie elaborate procesele tehnologice care să facă posibile : identificarea tehnologiilor depășite sau aplicate necorespunzător ; stabilirea unor soluții noi, care se pot generaliza ; urmărirea sistematică a aplicării noilor soluții tehnologice ;

— organizarea superioară a producției și a muncii ;

— modernizarea liniilor de fabricație ;

— optimizarea loturilor de fabricație ;

— raționalizarea procesului de muncă ;

— eliminarea abaterilor de la procesul tehnologic (abateri de la calitatea prescrisă, abateri dimensionale, abateri de la disciplina tehnologică etc.) ;

— urmărirea și analiza sistematică a abaterilor, astfel ca să se poată interveni oportun pentru normalizarea situației și pentru asigurarea realizării obiectivelor fixate ;

— aprovizionarea cu materiale a locurilor de muncă.

Eficiența acțiunilor și măsurilor menționate este valorificată pe deplin, dacă acestora li se asociază aplicarea unor metode moderne de conducere și programare a producției, metode care permit ca în contextul anumitor sarcini să se poată lua cele mai bune decizii cu privire la desfășurarea activităților de producție.

Îmbunătățirea activității de întreținere și reparații

PERFECȚIONAREA activității de întreținere și reparare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor constituie un factor principal de optimizare a folosirii capacităților de producție, a cărui importanță — din ce în ce mai mare — se explică mai ales prin : creșterea numărului, valorii și complexității mijloacelor de producție ; ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor tehnologice ; intensificarea ritmului uzurii morale ; pierderile provocate de staționări datorate defecțiunilor accidentale.

În ansamblul măsurilor pentru perfecționarea acestei activități, odată cu îmbunătățirea tehnologiei și organizării, cu îmbunătățirea și diversificarea echipamentului de intervenție, cu asigurarea pieselor și materialelor necesare și odată cu formarea și perfecționarea personalului, foarte importantă este introducerea **sistemului întreținerii preventive**, care constă în **programarea intervențiilor pentru înlocuirea elementelor de uzură, înainte de a se produce accidentul tehnic.**

Pe plan mondial se constată tot mai clar tendința de creștere a ponderii activității de întreținere și reparații în ansamblul activităților întreprinderii, astfel ca în desfășurarea proceselor de producție să existe garanția funcționării utilajelor fără defecțiuni, la parametri cît mai ridicați și în condiții de maximă economicitate.

Acestui deziderat îi corespunde sistemul întreținerii preventive, care-și propune ca obiective principale :

— limitarea posibilităților de defectare, prin : menținerea curățeniei ; asigurarea unei ungeri corecte, după un program complet, sigur și eficace, integrat în ansamblul întreținerii preventive ;

— ameliorarea stării tehnice a utilajelor, prin efectuarea intervențiilor de remediere și eliminarea cauzelor defecțiunilor ;

— eliminarea sau, cel puțin, limitarea riscului de defectare ;

— reducerea timpului de staționare (oprire) pentru efectuarea intervențiilor, prin folosirea metodelor moderne de programare și urmărire a lucrărilor ;

— diminuarea costului lucrărilor, prin efectuarea acestora înainte ca ele să devină prea mari ca volum și complexitate (costisitoare) ;

— reducerea consumurilor (materiale, energetice etc.), dar nu în dauna calității lucrărilor, ci prin eliminarea risipei.

Pentru realizarea acestor obiective, trebuie stabilit și realizat un **program de inspecții**, în scopul de a se determina starea reală a utilajului și de a se efectua intervențiile pentru eliminarea tuturor situațiilor ce pot conduce la defecțiuni.

Datele și informațiile obținute în cadrul inspecțiilor trebuie clasificate și analizate în vederea îmbunătățirii modalităților de aplicare a întreținerii preventive.

Rolul maistrului în realizarea obiectivelor și componentelor întreținerii preventive este important, iar în majoritatea cazurilor chiar hotărîtor.

Una din preocupările conexe activității de întreținere și reparații este **asigurarea necesarului de piese de schimb.** În legătură cu aceasta, implicațiile ce derivă din atribuțiile, sarcinile și responsabilitățile maistrului sînt :

— participarea la acțiunile privind tipizarea și asimilarea pieselor ;

— adoptarea și aplicarea măsurilor de reducere a consumurilor și de mărire a duratei de serviciu a pieselor de schimb.

În acest sens, asigurarea unor condiții corecte de montaj și exploatare, pe o parte, iar pe de altă parte utilizarea numeroaselor metode de recondiționare cunoscute în tehnologia reparațiilor sînt domenii în care inițiativa și creativitatea maiștrilor pot conduce la soluții de mare eficiență.

Sabin STANCIU

Stabilirea cauzelor unui defect de calitate

ÎN CONDUCEREA operativă a oricărui proces de producție, apariția unor defecte de calitate care depășesc rebutul admis (limita maximă de pierderi tehnologice) constituie un „semnal de alarmă" cu dublu efect :

a) **produsele rebutate** sînt fie **remaniate** (cazul rebutului parțial), fie **declasate** sau **recuperate parțial** (cazul rebutului definitiv) ;

b) **procesul de producție** este **remediat**, printr-o acțiune de stabilire a **cauzelor defectelor de calitate** și aplicarea unor **măsuri de eliminare a viitoarelor abateri** de la starea normală.

Deoarece într-o întreprindere, lunar trebuie respectate **zeci și chiar sute de mii de condiții de calitate diferite** (la toate loturile de repere, de subansambluri și de produse finale și la toate operațiile tehnologice) și, teoretic, oricare dintre acestea pot înregistra o depășire a rebutului admis, remedierea procesului de producție nu poate fi realizată numai de un grup restrîns de specialiști. Această activitate trebuie să capete un caracter **preventiv** și **colectiv** : analiza cauzelor defectelor și eliminarea dereglărilor procesului de producție este o sarcină operativă, zilnică, a **maistrului, tehnologului** și **controlorului de calitate.**

Alternativa nedorită de la această abordare „activă" a conducerii procesului de producție o constituie creșterea exagerată a totalului rebuturilor și „cronicizarea" unora dintre ele, precum și formarea unui „cerc vicios al bănuielilor" asupra cauzelor defectelor de calitate.

Metoda practică de eliminare a defectelor de calitate, prezentată în continuare, este **general valabilă** și constituie un mod de **abordare logică pe etape** a informațiilor asupra defectelor și a cunoștințelor concrete asupra procesului de producție și produsului analizat.

Etapa 1-a : Analiza informațiilor asupra defectelor de calitate

● CLASIFICAREA DEFECTELOR. Informația asupra **totalului rebutului** constituie numai un „semnal de alarmă", dar este insuficientă pentru aplicarea unor măsuri (totalul maschează o structură a tipurilor de defecte). Din acest motiv, tehnologia de control definește, după fiecare operație de execuție, o **clasificare** cît mai fină

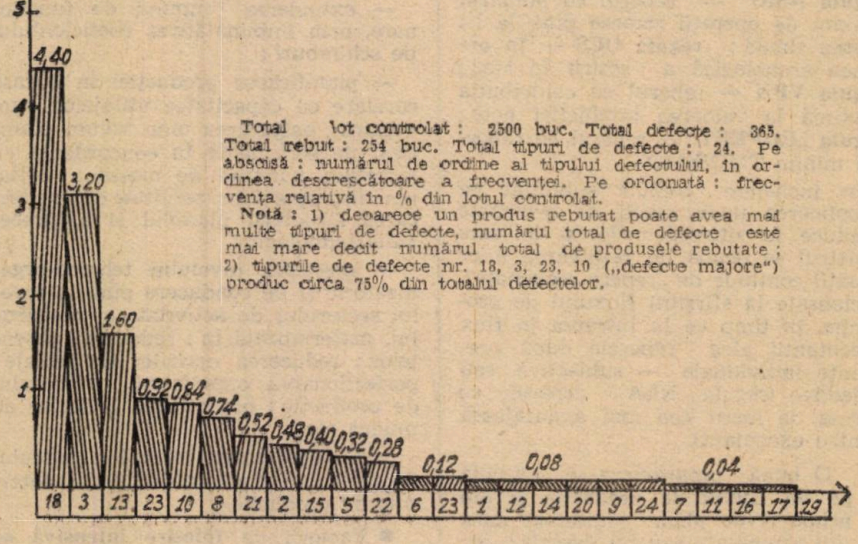

Total lot controlat : 2500 buc. Total defecte : 365. Total rebut : 254 buc. Total tipuri de defecte : 24. Pe abscisă : numărul de ordine al tipului defectului, în ordinea descrescătoare a frecvenței. Pe ordonată : frecvența relativă în % din lotul controlat.

Notă : 1) deoarece un produs rebutat poate avea mai multe tipuri de defecte, numărul total de defecte este mai mare decît numărul total de produse rebutate ; 2) tipurile de defecte nr. 18, 3, 23, 10 („defecte majore") produc circa 75% din totalul defectelor.

Fig. 1 : Histograma tipurilor de defecte în cursul unei luni (caz ipotetic).

și mai exactă a defectelor posibile (criteriile de acceptare-respingere a pieselor) :

— în majoritatea cazurilor, defectul este definit prin raportarea la produsul admis (depășirea toleranțelor admise pentru condițiile de calitate) ;

— în unele cazuri speciale, defectul este definit prin raportarea la o **tipologie a produselor rebutate** (de exemplu, în cazul defectelor pieselor turnate).

Încadrarea cît mai exactă în clasificarea defectelor și stabilirea unei structuri a rebutului total este prima condiție pentru adoptarea unor măsuri eficiente (fiecare defect are cauze specifice și remedii individualizate).

● DISPERSIA FRECVENȚEI **defectelor pe tipuri de defecte.** Controlul de calitate are obligația de a efectua statistica frecvenței de apariție a diferitelor tipuri de defecte în lotul controlat.

Rezultatul controlului efectuat asupra lotului de produse se consemnează într-o **histogramă** a tipurilor de defecte, care constituie o reprezentare grafică ce poate fi citită „dintr-o privire" (vezi fig. 1, din pag. 6).

În legătură cu aceasta trebuie cunoscută o foarte importantă **lege de distribuție a frecvenței defectelor** (legea Pareto-Lorenz), valabilă pentru **orice produs :** circa 20% din tipurile de defecte posibile produc circa 80% din defectele totale înregistrate. Utilizarea acestei legi permite practicianului o **selecție a defectelor majore** (puține la număr), a căror eliminare este — ce lmai adesea — suficientă pentru coborîrea sub rebutul admis.

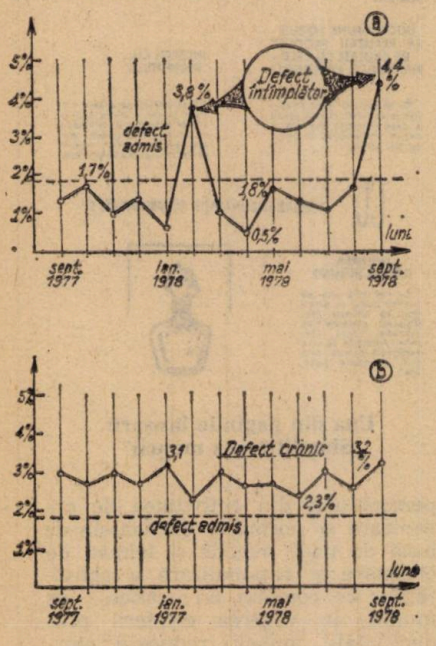

Fig. 2 : Diagramele cronologice ale tipurilor de defecte nr. 18 (a) și 3 (b) ; pe ordonată — frecvența relativă la lotul controlat.

● CUNOAȘTEREA „ISTORIEI" **defectului de calitate.** Cunoașterea modului în care s-au manifestat **în trecut** principalele tipuri de defecte oferă informații foarte utile pentru stabilirea cauzelor.

Foarte important este ca, prin consultarea unor **diagrame cronologice,** să clasificăm defectul în una din categoriile : **„cronic"** (depășirea relativ constantă a limitei admise) sau **„întîmplător"** (depășirea accidentală a limitei admise) (vezi fig. 2).

CAUZELE POSIBILE ALE UNUI DEFECT DE CALITATE (diagrama Ishikawa)

CAUZE PRINCIPALE	CAUZE SECUNDARE
1. DOCUMENTAȚIA TEHNICĂ DE EXECUȚIE	1.1. Greșeli ale proiectantului produsului
	1.2. Greșeli în tehnologia de execuție și de control
	1.3. Proiectantul nu a prevăzut toate caracteristicile de calitate care trebuie respectate de către executanți pentru a asigura calitatea, sau a indicat neclar (neprecis) unele dintre ele (în special cele care se constată vizual)
	1.4. Documentația tehnică conține greșeli de transcriere ori s-a lucrat după un desene care nu este cel bun
2. MAȘINILE, UTILAJELE ȘI INSTALAȚIILE	2.1. Utilajele nu pot asigura toleranțele prescrise de proiectant (nu au capabilitatea necesară sau au uzură avansată)
3. SCULELE ȘI DISPOZITIVELE	3.1. Nu este asigurată dotarea cu sculele și dispozitivele prevăzute în documentația tehnică, ca necesare pentru obținerea calității produsului
	3.2. Sculele și dispozitivele nu au calitatea necesară ori sînt uzate
	3.3. Nu se respectă modul de lucru corect cu sculele și dispozitivele
4. FURNIZORII (care asigură aprovizionarea cu materiale, semifabricate, piese și subansamble)	4.1. Calitatea necorespunzătoare a materialelor și componentelor livrate
	4.2. Neînțelegeri cu furnizorul asupra metodei de control la livrare și recepție
	4.3. Ambalajul, protecția, depozitarea și transportul de la furnizor nu păstrează calitatea
5. ORGANIZAREA TRANSPORTULUI INTERN	5.1. Mijloacele de transport intern existente nu păstrează calitatea la transportul interoperații
	5.2. Modul de manipulare și depozitare este greșit
	5.3. Nu se izolează rebuturile și se produc reintroduceri în flux ale pieselor respinse de controlul de calitate
6. INFORMAȚIILE ASUPRA CALITĂȚII	6.1. Metoda de control este greșită
	6.2. Mijloacele de măsurare nu au precizia necesară toleranței prescrise
	6.3. Instrucțiunile de control nu sînt clare sau nu sînt cunoscute de către executanți sau controlori
	6.4. Executanții nu au primit la timp informațiile despre „viciile ascunse", pentru a lua măsuri de remediere ulterioară
7. EXECUTANȚII PRODUSULUI (personalul direct productiv nu respectă disciplina tehnologică)	7.1. Insuficientă calificare profesională
	7.2. Greșeli datorate neatenției
	7.3. Greșeli relativ intenționate în situații de „lipsă de timp", provocate de neritmicitatea producției
	7.4. Greșeli intenționate (comoditate, rea intenție, consideră că nu este important etc.).
8. EXPEDIȚIA LA BENEFICIAR	8.1. Ambalajul și protecția prevăzute
	8.2. Mijlocul de transport pînă la beneficiar
9. BENEFICIARUL	9.1. Neînțelegeri cu beneficiarul asupra metodei de control la livrare și recepție
	9.2. Depozitarea și transportul intern la beneficiar
	9.3. Nerespectarea instrucțiunilor de montaj, exploatare și întreținere
	9.4. Speranțe nejustificate asupra serviciilor asigurate de produs

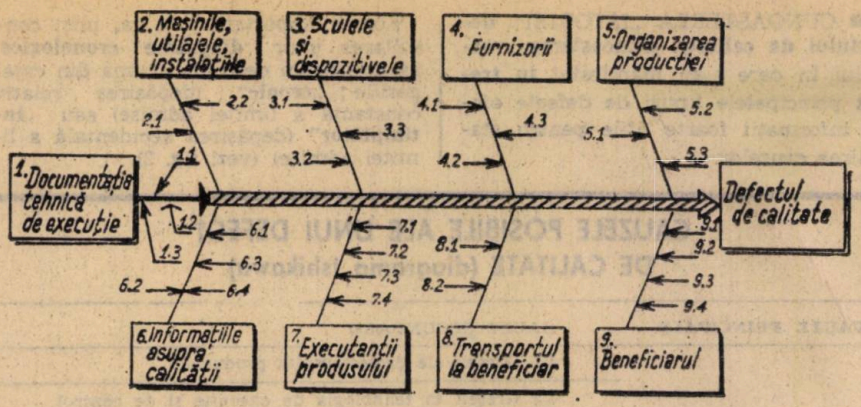

Fig. 3 : Reprezentarea grafică în „schelet de pește" a diagramei Ishikawa.

Practica confirmă următoarea regulă : **defectele cronice sînt produse de mai multe cauze care acționează concomitent, iar defectele întîmplătoare au, la origine, o singură cauză.**

Etapa a 2-a : Stabilirea cauzelor celor mai probabile logic

Pentru aceasta se procedează astfel :

a) se consultă **diagrama Ishikawa**, care inventariază **toate cauzele posibile**, pornind de la cauzele **principale** către cauzele **secundare** (vezi fig. 3) ;

b) din diagrama Ishikawa se elimină treptat acele cauze care sînt infirmate logic sau puțin probabile, selectînd **cauzele care sînt confirmate logic** de informațiile existente și sînt considerate ca probabile :

c) în final se obține o listă a cauzelor probabile logic, concretizată la nivelul locului de muncă, operației, persoanei etc. (vezi tabelul din p. 7).

După cum se constată, în această etapă se precizează **opiniile** (bănuielile) asupra cauzelor defectului de calitate.

Pentru verificarea concordanței între opiniile asupra cauzelor defectului de calitate și informațiile obținute în etapa 1-a, se utilizează diverse raționamente logice (apelul la legile generale ale dependenței efectelor de cauze, comparația și substituția cauzelor bănuite, descompunerea procesului de producție în „curenți paraleli", metoda Kepner-Tregoe etc.). Spațiul nu ne permte detalierea acestor metode de analiză logică, care sînt însă prezentate în materialele documentare editate de C.P.L.I.C.M.

Etapa a 3-a : Verificarea experimentală a cauzelor probabile

Opiniile, fie ele și justificate logic, nu constituie decît un punct de plecare în aplicarea **principiului bazării pe fapte :** măsurile de remediere a procesului de producție nu se hotărăsc pe baza opiniilor, ci a faptelor.

iDn acest motiv, opiniile asupra celor mai probabile cauze sînt verificate experimental (prin măsurare sau observare), unele dintre ele — deși probabile logic — fiind infirmate în această etapă.

Etapa a 4-a : Verificarea dispariției rebutului

Pe baza analizei cauzelor (etapele 1—3) se pot aplica măsurile de remediere a procesului de producție.

Dovada corectitudinii analizei cauzelor o constituie ulterioara înscriere sub limita maximă de pierderi tehnologice.

Dacă acest nivel nu a fost atins, întreaga analiză se reia, aprofundîndu-se informațiile asupra defectelor de calitate și reconsiderîndu-se cauzele posibile.

Cu alte cuvinte, întreaga metodă prezentată este o metodă de apropiere, prin aproximații succesive, de obiectivul propus.

Paul JOIȚA

Lucrări în sprijinul perfecționării maiștrilor

ÎN COMPLETAREA formelor de instruire a maiștrilor în probleme de conducere și organizare (programe la sediu sau direct în întreprinderi), unele centre departamentale de perfecționare au elaborat interesante și utile materiale ajutătoare.

● **„Maistrul — organizator și conducător al procesului de producție"** a fost editată, de către Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria metalurgică, în 3000 de exemplare, care au fost difuzate atît participanților la cursuri, cît și în întreprinderile ramurii. Broșura este structurată pe următoarele capitole : rolul și atribuțiile maistrului ; organizarea proceselor de producție ; principii și reguli de simplificare a muncii ; coordonarea și îndrumarea personalului din subordine ; legislația muncii.

● Redactată și ilustrată într-o formulă deosebit de sugestivă, tipărită în bune condiții grafice, broșura **„Simplificarea muncii"** (tiraj : 3000 de exemplare) — alcătuită sub îngrijirea specialiștilor din cadrul Centrului de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții — M.E.F.M.C. și din Ministerul Muncii (Direcția Organizarea și normarea muncii) — oferă maiștrilor (dar și altor conducători ai proceselor de muncă, de la șeful de formație sau echipă pînă la conducătorul de unitate, precum și personalului din activitatea de organizare și normare) elementele de bază de unor metode și tehnici de ordonare și raționalizare a activităților ce compun un proces de muncă, în vederea creșterii productivității muncii, reducerii efortului manual și a cheltuielilor de producție.

ETAPA 1

ALEGEȚI CU GRIJĂ ACTIVITATEA CARE URMEAZĂ SĂ FIE ÎMBUNĂTĂȚITĂ

Nu începeți să studiați la întîmplare orice activitate. Îmbunătățirile trebuiesc să fie făcute acolo unde vor aduce cea mai mare eficiență.
Există o mulțime de activități care se desfășoară în jurul dv. Timpul, însă, este prețios — utilizați-l cît mai eficient, începînd cu activitățile cele mai importante.

ÎNTOTDEAUNA TREBUIE SĂ REALIZAȚI PRODUSE DE CALITATE CU CELE MAI REDUSE CHELTUIELI !

Ca să realizați acest obiectiv trebuie să faceți un alert pentru a alege activitățile prioritare ce trebuie îmbunătățită, la timpul cel mai potrivit.

ÎNCEPEȚI CU... ÎNCEPUTUL !

Experimentați pe orice activitate pentru a învăța cum să aduceți îmbunătățiri, dar începeți ce știți cum să procedați, alegeți activitatea care necesită să fie îmbunătățită cu prioritate

CE TREBUIE ÎMBUNĂTĂȚIT CU PRIORITATE ?

GÎTUIREA (LOCUL ÎNGUST)

Cel mai bine este să începeți studiul cu activitatea ce gîtuiește (dezorganizează) procesele de producție. Lăsați deoparte activitățile care se desfășoară normal, pînă cînd veți rezolva „gîtuirile".

Una din paginile broșurii „Simplificarea muncii"

Necesitatea unui buget de cheltuieli al maistrului

SPORIREA EFICIENȚEI economice în oricare unitate productivă este condiționată în mod direct de îndeplinirea sarcinilor de producție în limita cheltuielilor prevăzute în plan, precum și de permanenta reducere a acestor cheltuieli. În acest sens prezintă o deosebită importanță concentrarea și dirijarea eforturilor oamenilor muncii către gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale, creșterea mai accentuată a productivității muncii, a eficienței cu care sînt utilizate fondurile fixe, a gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea costurilor de producție și, îndeosebi, a celor materiale.

Legea nr. 6/1977 prevede, în capitolul de atribuții și răspunderi, căile de **participare a maistrului, a formației pe care o conduce la utilizarea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și umane, a tuturor resurselor puse la dispoziție de către societate.**

Cu toate acestea — și deși maistrul este ultimul filtru prin care trec toate documentațiile tehnologice, înainte de a fi materializate — în multe întreprinderi — el este destul de puțin, sau chiar deloc,, atras în activitatea de fundamentare a indicatorilor, iar pentru activitatea curentă nu i se încredințează un instrument adecvat de conducere și de urmărire a modului cum sînt gospodărite resursele.

Un asemenea instrument, ce ar putea fi denumit **„bugetul de cheltuieli al maistrului"**, ar trebui să cuprindă **limitele de cheltuieli în cadrul cărora să fie realizate sarcinile de producție de către formația de lucru** — limite care pentru costurile directe să poată fi recalculate în funcție de cantitatea de producție realizată, în timp ce pentru cheltuielile indirecte, sumele respective să reprezinte limita maximă, nerecalculabilă.

S-ar putea ridica unele obiecții privind posibilitatea întocmirii acestui buget, dar nu credem că ele ar putea veni din partea acelor unități care au realizat calcule corecte de fundamentare a necesarului de costuri pe produse, pe elemente de cheltuieli, pe locuri de cheltuială etc.

Dealtfel, ținînd seama de preocupările unor unități pe linia modernizării calculației, evidenței și urmăririi costurilor, cu atît mai mult se impune să asigurăm acestei funcții deosebit de importante în complexul angrenaj al unei întreprinderi — maistrul — posibilitatea de a cunoaște cît și pentru ce poate cheltui valori materiale și umane, în ce limite și dacă, față de ce s-a stabilit, se înregistrează abateri, care sînt cauzele acestora, astfel încît să poată lua operativ măsurile ce se impun.

Maistrul este cel care conduce procesul de realizare efectivă a bunurilor materiale în cadrul unei formații de lucru ; este conducătorul unui proces de consum de valori materiale, de utilizare a unor mijloace de muncă ; este organizatorul formației sale — iată argumente care pledează convingător pentru ca el să participe activ și conștient la realizarea unui sever regim de economii, la reducerea cheltuielilor de producție, folosind în acest scop bugetul de cheltuieli al maistrului.

Vasile TEIȘANU

Programul „Zero accidente"

ROLUL PRINCIPAL al maistrului în sectorul pe care îl coordonează și conduce este de a corela și armoniza cele cinci elemente importante ce definesc un loc de muncă, și anume : **forța, mijloacele, obiectele, relațiile** și **mediul de muncă.**

Orice dereglare între aceste elemente conduce la apariția unui incident — sau, dacă această necorelare afectează fizic ori psihic integritatea forței de muncă, la un accident.

Statisticile menționează evident cauzele accidentelor de muncă, dintre care majoritatea se referă tocmai la acelea ce privesc modul și condițiile de lucru, adică activitatea prin care un lucrător, într-un mediu de lucru, transformă obiectele muncii cu ajutorul mijloacelor de muncă.

Tocmai această realitate ne-a condus la ideea că în orice proces de muncă, activitățile (faze,operații, mișcări) efectuate de lucrători prezintă un număr diferit de pericole de accidente și că printr-o analiză complexă se pot identifica aceste pericole, a căror înlăturare poate conduce — prin **instruirea și conștientizarea lucrătorilor** — la situația posibilă de a lucra fără riscuri de accidente.

Schematic, conținutul programului „Zero accidente" se prezintă ca în figura de mai jos.

De aici, scopul programului :

aplicarea în uniățile de producție a unui program complex de cunoaștere și respectare a modului optim de a lucra la fiecare loc de muncă, concomitent cu desfășurarea unei largi acțiuni de îmbunătățire a condițiilor de lucru, pe fondul realizării unei permanente instruiri și conștientizări a lucrătorilor în problemele de protecția muncii, în vederea reducerii pînă la zero a numărului de accidente.

Elaborarea și implementarea programului „Zero accidente" în unități comportă realizarea obligatorie a unor acțiuni complexe, de mare răspundere și calificare — multe revenind maiștrilor — desfășurate pe parcursul a trei etape și anume :

a) Etapa 1-a : **sensibilizarea și conștientizarea conducătorilor producției în probleme de protecția muncii, în vederea implementării programului „Zero accidente" :**

— organizarea unor acțiuni de conștientizare a personalului de conducere a producției (șefi de echipă, maiștri, șefi de ateliere și secție), constînd, în principal, dintr-o alternare de metode de instruire, realizate prin diverse mijloace ca : discuții, filme, elaborarea unor fișe de operații la unele procese de muncă, precum și din efectuarea unor lucrări simple de către participanți, în condiții de handicapare fizică ;

— prezentarea programului „Zero accidente" în cadrul consiliului oamenilor muncii, analiza lui, elaborarea planului de acțiune ;

— prelucrarea planului de acțiune cu toți cei cărora li s-au **stabilit** sarcini prin acesta.

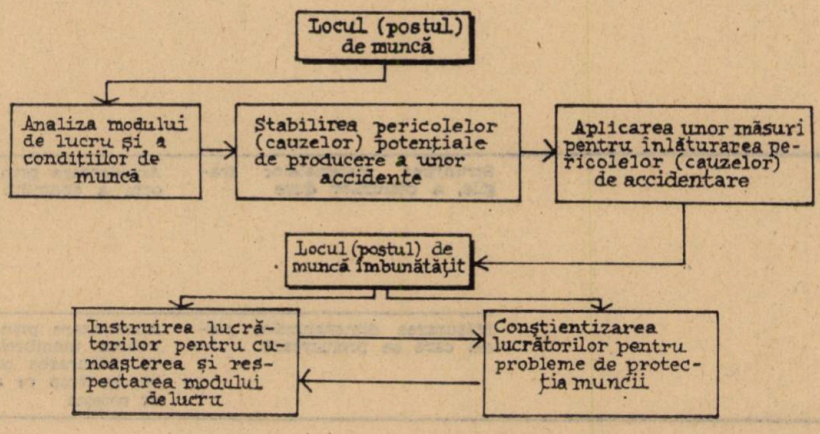

b) Etapa a 2-a : **efectuarea de către maiștri a analizelor posturilor de muncă, elaborarea fișelor respective, concomitent cu acțiuni operative de îmbunătățire a modului și condițiilor de lucru :**

— instruirea personalului care va efectua analiza posturilor de muncă (maiștri), privind modalitatea și metoda de efectuare a analizelor ;

— elaborarea fișelor postului de muncă (vezi mai jos un model de fișă) ;

— îmbunătățirea, pe parcursul realizării analizelor, a modului și condițiilor de lucru.

c) Etapa a 3-a : **Instruirea de către maiștri a lucrătorilor pentru însușirea corectă a modului de lucru — în condițiile îmbunătățite — pe baza fișei postului de muncă, prin metoda instruirii concrete pentru producție :**

— instruirea maiștrilor în vederea însușirii metodei de instruire concretă pentru producție ;

— instruirea lucrătorilor pentru însușirea concretă a modului de lucru.

Implementarea acestui program conduce la avantaje deosebite în sectorul de producție condus de către maistru, asigurînd ;

— existența unor locuri de muncă și procese rațional organizate, care să nu prezinte pericole de accidente ;

— posibilitatea de a lucra în condiții de deplină securitate a muncii, cu rezultate extrem de favorabile asupra productivității muncii, a indicilor de funcționare a utilajelor ;

— cunoașterea foarte bună de către lucrători a „modului de a lucra", cu urmări favorabile asupra calificării acestora și cu implicații asupra îmbunătățirii calității produselor ;

— elaborarea și folosirea unor norme de tehnica securității muncii (care sînt chiar fișele postului) după care se pot realiza eficient instructajele de protecția muncii ;

— creșterea preocupării cadrelor de conducere de la nivelul unităților productive, pentru organizarea locurilor de muncă și pentru problemele de protecția muncii.

Ștefan TOFAN

FIȘA POSTULUI DE MUNCĂ

Locul de muncă : strung paralel S.N. 400

Lucrări specifice locului de muncă	Operații necesare pentru realizarea lucrărilor	Accidente de muncă ce se pot produce în timpul executării operațiilor	Măsuri de prevenire a accidentelor de muncă posibile
Prelucrări de așchiere curente pe strung normal	Prinderea piesei în universal cu 3 sau 4 bacuri și deblocarea acestuia	Accidentare prin montarea universalului în timp ce axul principal se rotește acționat de motorul electric	— Înșurubarea universalului la filetul axului principal să se facă numai manual
		Accidentare prin căderea universalului și lovirea membrelor superioare	— La deblacarea universalului este obligatorie folosirea dornului de ghidaj și a ciocanului de lemn
	Fixarea piesei în dispozitivul de prindere sau între vîrfuri	Accidentare prin desprinderea piesei din dispozitiv	— Fixarea rigidă a piesei în dispozitivul de prindere, după ce a fost centrată
	Prinderea și fixarea cuțitului de strung	Accidentare prin lovirea corpului de piesa smulsă din dispozitivul de strîngere	— Cuțitele vor fi fixate în cel puțin 2 șuruburi — Folosirea vîrfului de centrare fixat în pivola păpușii mobile, astfel ca vîrful lui să treacă prin axa de rotație a piesei
	Strunjirea cu ajutorul dispozitivelor	Accidentare prin lovirea corpului de piesa smulsă din dispozitivul de strîngere	— Toate dispozitivele care se montează la strung să fie verificate în ce privește protecția lucrătorului
	Strunjirea oțelurilor moi și a aliajelor sau altor metale care produc așchii continue, de curgere	Accidentare prin lovire sau tăiere a corpului de către șpanul fierbinte, sau cauzată de ruperi prin înfigerea cuțitului în piesă	— Folosirea cuțitului cu tăișul principal sfărîmător cu praguri și a unghiurilor de așchiere corespunzătoare condițiilor de așchiere — Curățirea șpanului cu ajutorul unui cîrlig — Utilizarea mănușilor de protecție la operația de curățire a șpanului — Evacuarea șpanului să nu se facă în spațiul locului de muncă al strungarului; șpanul va fi colectat în permanență
	Strunjirea materialelor fragile, a oțelurilor dure	Accidentare prin intrarea în ochi a șpanului pulbere	— Folosirea obligatorie a ecranului de protecție sau a ochelarilor de protecție de către lucrător
	Măsurarea dimensiunilor piesei care se prelucrează	Accidentare prin prinderea și lovirea membrelor superioare la măsurarea piesei sau sculei, în timp ce axul principal se rotește	— Măsurarea piesei numai după oprirea mașinii

	Strunjirea pieselor lungi	Accidentare prin lovirea de către capetele pieselor care ies din păpușa mobilă	— Folosirea tuburilor de protecție, care să fie mai lungi sau cel puțin egale cu capetele libere ale pieselor de prelucrat
Organizarea locului de muncă	Manipularea pieselor la locul de muncă	Accidentare prin cădere, cauzată de : alunecare pe grătarul de lemn, din cauza uleiului ; împiedicarea de obiecte, materiale sau piese	— Organizare mai bună, prin: curățenie și ordine la locul de muncă ; îndepărtarea scurgerilor de ulei ; iluminat natural și artificial corect ; depozitare și stivuire corespunzătoare a pieselor, materialelor și semifabricatelor
Manipularea pieselor și fixarea lor în strung	Manipularea pieselor prin fixarea lor pe mașină sau la terminarea prelucrării	Accidentare prin căderea piesei pe membrele inferioare	— Ridicarea pieselor grele cu ajutorul instalației de ridicat
			— Manipularea corectă, fie manual, fie cu ajutorul instalației de ridicat
Întreținerea și folosirea strungului	Executarea lucrărilor de întreținere sau remediere la un organ defect al mașinii	Accidentare prin prinderea membrelor superioare, dacă se intervine în timpul funcționării utilajului	— Interzicerea intervenției la utilaje în timpul funcționării
			— Orice intervenție se va executa numai după oprirea utilajului și întreruperea curentului electric
		Accidentare prin electrocutare	— Utilajul trebuie să fie legat la pămînt
			— Iluminatul local să nu depășească tensiunea de 24 V
	Utilizarea corectă a echipamentului de lucru și de protecție	Accidentare prin prinderea hainelor	— Hainele de lucru trebuie să fie încheiate și strînse bine pe corp
		Accidentare prin prinderea părului	— Părul să fie prins sub bască sau basma
		Accidentare prin alunecare	— Folosirea bocancilor cu talpă de lemn

Sarcini în activitatea de integrare socio-profesională a noilor lucrători

INTEGRAREA reprezintă **procesul de adaptare psiho-socială a noului lucrător la sarcina de executat, la colectivul de muncă și la normele de comportament specifice vieții industriale.**

Spre deosebire de asimilare, care este un proces pasiv, de mai lungă durată, **integrarea are caracter activ,** antrenînd șefi de compartimente, ingineri, maiștri, servicii specializate.

Prin integrare, noul venit devine un membru al grupului, recunoscut ca atare de ceilalți, cu drepturile și obligațiile sale, stabilite în funcție de statutul și rolul său în grup.

Începutul carierei profesionale și integrarea în colectiv reprezintă momente de mare importanță pentru tinerii lucrători, imaginea de început asupra muncii putînd domina întreaga lor viață profesională.

Cu cît procesul de integrare este mai rapid, cu atît mai repede individul atinge nivelul său maxim de productivitate, cu atît mai puțin resimte starea de inconfort psihologic manifestată prin teamă, stinghereală, neîncredere, curiozitate, prudență, nemulțumire etc., cu atît mai mult devine **nu numai un bun profesionist, dar și un om de nădejde pentru societate.**

Maistrul poate influența procesul de integrare socio-profesională, formarea rapidă și eficientă a unor lucrători cu simțul disciplinei și responsabilității muncitorești, prin : calitatea lui de conducător direct al procesului de producție ; competența lui profesională ; experiența pe care o are în întreprindere ; poziția lui de activist politic și social ; rolul său de educator al lucrătorilor tineri ; tact pedagogic, capacitatea de a convinge oamenii.

Rolul maistrului în activitatea de integrare socio-profesională este exprimat prin **multiplele și importantele sale sarcini,** privind :

● **ADAPTAREA LA GRUPUL DE MUNCĂ :**

— să facă cunoștință noului lucrător cu fiecare membru al echipei în care va lucra ;

— să-i explice clar și precis care-i sînt sarcinile în cadrul grupului, cînd și cui trebuie să se adreseze cînd are o problemă ;

— să-l ajute pe noul lucrător să cunoască bine, de la început normele și valorile grupului, să știe ce anume este într-adevăr important și ce este secundar pentru membrii echipei, cum poate contribui la realizarea scopului grupului ;

— să vegheze la menținerea unei atmosfere psiho-sociale pozitive în grup, a unei atitudini favorabile noului lucrător ;

— să însărcineze un muncitor cu experiență, care să-l ajute pe tînăr să-și formeze deprinderile profesionale și să-și desăvîrșească pregătirea profesională începută în școală ;

— să-l determine pe noul lucrător să se simtă ca o personalitate importantă și apreciată în cadrul echipei. Astfel se naște mîndria acestuia de a face parte din grupul respectiv, dorința de a da totul pentru realizarea scopului echipei ; cu alte cuvinte, se formează simțul loialității.

● **INTEGRAREA ÎN AMBIANȚA UZINALĂ :**

— să explice noului lucrător care sînt preocupările întreprinderii din care face parte, ce perspective de dezvoltare are aceasta, care sînt perspectivele lui în cadrul organizației, care sînt relațiile dintre diferitele colective din cadrul întreprinderii, care sînt cadrele de conducere, care este rolul

fiecărui compartiment, cum se integrează munca echipei lui în ansamblul de activități al întreprinderii etc. ;

— să-l ajute să-și rezolve problemele inerente oricărui început : legate de locuință, de posibilitățile de petrecere a timpului liber, de a-și continua studiile la cursuri serale (dacă este cazul), participarea la diferite activități organizate în afara producției ;

— să-i explice care sînt normele de comportament intrauzinal, regulile de protecția muncii, prevederile regulamentului de ordine interioară, cerințele disciplinei industriale ;

— să stimuleze colaborarea dintre grupa de muncă pe care o conduce și celelalte grupe de muncă din întreprindere.

● **ADAPTAREA LA SARCINĂ :**

— să nu aibă aceleași pretenții de la proaspătul lucrător ca de la unul cu experiență : să-i acorde imp să-și formeze obișnuințele și deprinderile pentru meseria respectivă ;

— să-i repartizeze, pentru început, sarcini care îl interesează mai mult și pentru care are o motivație mai mare ;

— să asigure locul de muncă cu scule și dispozitive de cea mai bună calitate, pentru a nu face mai dificil impactul de început dintre muncitor și sarcina sa ;

— să provoace și să întrețină dorința lucrătorului de autoperfecționare, ambiția de a fi unul din cei mai pricepuți lucrători din echipă.

Sorin CRĂCIUN

Perfecționarea pregătirii — un proces neîntrerupt

COMPLEXITATEA CRESCÎNDĂ a activității unităților economice impune **pregătirea și perfecționarea maiștrilor nu numai în domeniul tehnologic, dar și în cel al organizării și conducerii procesului de producție.**

Trebuie să recunoaștem că în multe locuri de muncă unde dispunem de o dotare tehnică modernă, cu instalații, utilaje și mașini de înaltă tehnicitate, productivitatea muncii este mult inferioară celei realizate pe instalații similare, în țările dezvoltate. Cauza principală : un nivel încă scăzut de pregătire a conducerii și organizării proceselor de muncă.

Conducerea de partid a atras frecvent atenția, în ultimul timp, asupra necesității unei mai bune pregătiri și perfecționări a forței de muncă, în vederea realizării sarcinilor din programul de dezvoltare economico-socială, întrucît de calitatea oamenilor depind rezultatele în orice domeniu de activitate.

În cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 28 septembrie 1978, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, arăta : **„Trebuie să asigurăm desfășurarea la cel mai înalt nivel a cursurilor de maiștri, școlilor de maiștri, să organizăm în mod special reciclarea maiștrilor din toate unitățile economice. Trecem în multe unități la produse superioare, pe care le fabricăm pentru prima oară. În aceste condiții, chiar un maistru care lucrează de mult într-o uzină nu cunoaște produsul nou. Dacă în cîțiva ani nu se asigură împrospătarea cunoștințelor, atît ale muncitorilor, cît și ale maiștrilor și inginerilor, întreprinderile nu pot ține pasul cu tehnica nouă, cu exigențele ce se pun în domeniul calității produselor".**

ÎN CADRUL PREGĂTIRII maiștrilor ca organizatori și conducători ai procesului de producție, trebuie să se asigure ca ei să-și însușească nu numai principii și reguli generale de organizare și conducere, ci și **cunoștințe temeinice** în acest domeniu, să stăpînească **metode și tehnici de lucru** — pentru ca la locul lor de muncă ei să poată adopta o atitudine mai analitică, să arate un interes mai mare rezolvării problemelor de organizare a producției și a muncii, ca mijloace eficiente pentru realizarea obiectivelor ce le sînt încredințate și pentru a avea satisfacții în funcția ce o dețin. Activitatea de organizare și conducere trebuie considerată și ca o activitate socială, căci nu trebuie să uităm că „omul este măsura tuturor lucrurilor".

Pornind de la aceste considerente, Centru lde perfecționare a lucrătorilor din industria metalurgică acordă o atenție deosebită perfecționării maiștrilor. Programele desfășurate din anul 1973 pînă în prezent au fost absolvite de peste 2400 de maiștri. În acest an, programele pentru perfecționarea maiștrilor se organizează de către centru în colaborare cu întreprinderile, în trei cicluri de cîte o săptămînă, cu interval de 1,5—2 luni între cicluri, pentru studierea materialului bibliografic și efectuarea unor lucrări practice) pe următoarele probleme : instruirea muncitorilor, organizarea locurilor de muncă, relații de muncă, probleme de cultură tehnică generală (desen tehnic, matematică, mecanică, rezistență, tehnologia materialelor etc.) și tehnologia meseriei.

Structura ciclurilor (cu durata de 6 zile — cîte 4 ore pe zi — fiecare) este următoarea :

Conținutul ciclului	Forme de predare	Probe de absolvire
Ciclul 1: Tehnici și metode de instruire a muncitorilor	**Expuneri, dezbateri, studii de caz, aplicații în secții**	**Teste de verificare a cunoștințelor; întocmirea și realizarea unui program de instruire a muncitorilor**
Ciclul 2: Tehnici și metode de analiză și organizare a activităților la locul de muncă	**Idem**	**Teste de verificare a cunoștințelor; organizarea unui loc de muncă din sectorul de activitate**
Ciclul 3: Probleme privind formarea și conducerea personalului din subordine, relații de muncă, probleme economice	**Expuneri, dezbateri, studii de caz**	**Teste de verificare a cunoștințelor**

Reîmpruspătarea cunoștințelor de cultură generală tehnică se face prin studiu individual, pe baza materialelor și bibliografiei puse la dispoziție de centrul de perfecționare.

Programul pentru perfecționarea în tehnologia meseriei se desfășoară în paralel cu ciclurile 1, 2 și 3, pe baza tematicilor întocmite și susținute de specialiști din întreprindere, prin expuneri, dezbateri, studii de caz și studiu individual.

Reîmprospătarea cunoștințelor tehnice generale, completarea continuă a cunoștințelor în domeniul de specialitate și însușirea tehnicilor și metodelor de organizare și conducere vor permite maiștrilor ca la locul de muncă să producă mai mult, mai bine, într-un timp mai scurt, cu minimum de efort material și uman.

Traian DUMITRESCU

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

Semne distinctive, altele decît marca de fabrică

În numărul precedent al Suplimentului am prezentat, la rubrica „Drept și uzanțe internaționale" reglementările privind mărcile de fabrică, de comerț și de servicii, clasificarea acestora și modul lor de utilizare. În continuare, vom prezenta alte semne distinctive ale produselor, precum și ale producătorilor.

Denumirea de origine — indicația de proveniență — semne de identificare a produselor

Produsele unei întreprinderi pot purta și alte semne, de regulă verbale, menite fie să localizeze produsul într-o anumită zonă geografică, fie să permită identificarea tehnică a acestuia, semne care nu se aseamănă și nu trebuie confundate cu mărcile ; printre acestea, cele mai uzuale sînt : denumirea de origine, indicația de proveniență și semnele de identificare tehnică a produselor și a producătorului.

● **Denumirea de origine** este un semn distinctiv pentru anumite produse de regulă de natură alimentară, menite să asocieze în mintea cumpărătorului caracteristicile deosebite calitative ale produselor pe care le preferă cu acelea ale unor produse care se fabrică într-o anumită zonă geografică și care au imprimate pe ele, sau pe ambalaje, denumirea zonei respective. Astfel, vin de Cotnar sau de Murfatlar, caşcaval de Dobrogea sau de Penteleu, cognac, şampanie (Champagne), Chartreuse, Curaçao, vin de Bordeaux sau de Tokay, apă minerală de Borsec, de Buziaș, de Căciulata, de Vichy, de Karlsbad, bere Pilsen, salam de Sibiu, șuncă de Praga, lînă Angora, țigări Havana, porțelan de Sévres, leagă produsul de un loc determinat, în care este cultivat, fabricat sau obținut în orice alt mod și din al cărui sol, climat sau obiceiuri locale provin calitățile sale.

Față de funcția economică a denumirii de origine — promovarea vînzărilor, dreptul de a folosi un asemenea semn distinctiv este condiționat de proveniența produsului dintr-un perimetru geografic determinat (nominalizat) și de respectarea strictă a tehnologiei de producție, astfel încît caracteristicile proprii calitative să se mențină.

● **Indicația de proveniență** este semnul distinctiv care arată cumpărătorului țara sau localitatea unde au fost fabricate (sau de unde provin) produsele, menită să-l apere pe acesta împotriva fraudelor privind elementele determinante, uneori în hotărîrea de a le cumpăra ; de asemenea, ele au rolul de a apăra piața națională împotriva invaziei de produse străine care, din diverse motive (de cele mai multe ori vamale), își ascund adevărata lor proveniență.

Indicațiile de proveniență și denumirile de origine constituie drepturi inalienabile și imprescriptibile, care aparțin tuturor producătorilor sau fabricanților din țara, regiunea sau localitatea respectivă. Legea interzice ca mărfurile să poarte indicații false asupra originii sau provenienței lor, atît pentru a ocroti pe consumatori, care ar putea fi induși în eroare cu privire la calitatea produselor, cît și pentru a ocroti pe producătorii din regiunea sau localitatea respectivă, ale căror produse ar putea fi concurate de produse de calitate inferioară provenite din alte regiuni sau localități.

Avînd o funcție comună — aceea de promovare a vînzărilor și, în special, pe calea exportului — este indicat ca produsele care poartă denumirea de origine să poarte și marca de fabrică a întreprinderii ; aceasta constituie o garanție în plus a calității și autenticității produsului. În afară de aceasta producătorii din aceeași localitate ori regiune pot avea procedee de fabricație diferite și de aceea este bine ca fiecare să-și desemneze cu o marcă proprie produsele sale. În literatura de specialitate întîlnim un exemplu sugestiv în acest sens : pe eticheta sticlelor de șampanie „Cordon Rouge" apare apelațiunea de origine — Champagne brut —, numele comercial G. H. Mumm et Cie. Société vinicole de Champagne succe —, la care se adaugă indicația de proveniență — Reims-France — și marca, constînd din elemente verbale și figurative — cuvintele „Cordon Rouge" și emblema corespunzătoare, prezentate transversal.

● **Semnele de identificare tehnică a produselor** au fost introduse prin norme speciale avînd menirea să individualizeze un grup de produse fabricate după aceeași tehnologie, pentru ca pe această cale să se faciliteze controlul respectării prescripțiilor minime de calitate ; de asemenea, prin aceleași semne se identifică și producătorul.

Semnele de identificare a produselor introduse la noi în țară înainte de instituționalizarea actuală a mărcilor de fabrică au deci un dublu rol : a) certificarea calității minime a produselor, în raport cu documentele care stabilesc tehnologia de fabricație — standarde, norme tehnice etc. — și b) atestarea provenienței produselor respective.

Folosirea semnelor de identificare tehnică este obligatorie pentru anumite produse și se realizează, potrivit prevederilor din standardele de stat, prin : a) aplicarea pe produs a denumirii întreprinderii producătoare, a emblemei sau a oricărui alt semn distinctiv, de natură să permită stabilirea, fără echivoc, a acestuia ; b) pentru garantarea calității minime și pentru facilitarea controlului privind respectarea prescripțiilor de fabricație, se imprimă pe produse documentul tehnic — standardul de stat sau norma tehnaică —, pentru medicamente numărul de control înscris pe ambalaj ; de asemenea, pe produsele a căror utilizare este legată de un anumit termen se înscrie data pînă la care se garantează calitatea, de regulă, exprimată în luni, începînd cu data fabricației.

● Dacă între mărci și semnele prezentate sînt unele asemănări și funcții comune — garantarea calității și promovarea vînzărilor —, acestea au și unele elemente distincte, care le individualizează, le dă o anumită fizionomie proprie fiecărela. Printre elementele proprii, în comparație cu mărcile, distingem următoarele :

— pe cîtă vreme marca constituie un obiect de proprietate industrială, denumirea de origine, indicația de proveniență și semnul de identificare tehnică a produselor, deși sînt protejate, nu au această calitate ;

— ultimele semne sînt comune unor produse fabricate de un număr indefinit de producători și deci pot fi folosite — în condițiile normelor de drept — de către toți aceștia, pe cîtă vreme marca nu poate fi folosită legal decît de titularul dreptului de proprietate ;

— calea de apărare a mărcilor este atît civilă, cît și penală (pentru contrafacere) ; celelalte semne nu cunosc decît calea civilă, prin acțiune pentru concurență neloială ;

— dreptul asupra mărcii este limitat în timp, de regulă, pînă la termenul pentru care legislația națională permite înscrierea, pe cîtă vreme denumirea de origine, indicația de proveniență și a semnului de identificare tehnică a produselor sînt imprescriptibile și inalienabile.

Numele comercial — firma — emblema

Între mărci, în special cele verbale, și între numele comercial și embleme există anumite asemănări, imprejurare care, uneori, a dus la unele confuzii, fie prin generalizarea acestora în vorbirea curentă, fie prin considerarea lor ca făcînd parte din aceeași noțiune gen (ceea ce, într-o anumită măsură, este exact). Față de faptul că documentarul nostru se adresează celor interesați din întreprinderi — ingineri, economiști, juriști —, considerăm necesar să prezentăm succint fiecare noțiune în parte, cu subliniere interferențelor pe care le poate avea cu marca de fabrică.

● **Numele comercial — firma.** Dicționarul de economie politică definește firma ca fiind „numele sub care întreprinderile industriale, comerciale, bancare etc. își exercită activitatea și prin care se aduc lapidar la cunoștința publicului, **denumirea**, scopul, caracterul întreprinderii etc.". Așadar, plecînd de la definiția de mai sus, credem că într-o economie socialistă întreprinderile industriale, organizațiile comerciale și, în general, orice unități economice sînt mai propriu desemnate sub apelațiunea generică de **denumirea întreprinderii** (sau a unității, după caz), decît sub aceea de **nume comercial**, noțiune pe care o considerăm desuetă în limbajul nostru economic.

În practica țării noastre, denumirea întreprinderii este formată dintr-un număr de cuvinte care, de regulă, sintetizează și profilul ei, urmată sau nu de un cuvînt cu o semnificație istorică sau aleasă în mod fantezist și de indicarea localității unde își are sediul, precum și a obiectului de activitate. Un exemplu de denumire a unei întreprinderi industriale: Uzina de mașini electrice București. Această denumire nu are ca element component nici un alt cuvînt care să sugereze, bunăoară, tradiția ei sau un act istoric etc. Iată o altă denumire: Întreprinderea de comerț exterior „Confex" București, care prin cuvîntul fantezist pe care îl cuprinde denumirea sa sugerează obiectul activității atribuit prin actul normativ: exportul de confecții.

În statele cu economie capitalistă, în loc de **numele comercial** se folosește frecvent denumirea de **firmă comercială**, care potrivit dreptului intern al acestor state poate fi:

— **firmă individuală**, cînd aparține unui comerciant persoană fizică, situație în care trebuie să conțină: numele persoanei care exercită în mod legal o activitate comercială, obiectul activității (producția de bunuri, comercializarea acestora etc.), precum și alte elemente cum ar fi sediul etc. Firma, potrivit tuturor legislațiilor naționale, se înregistrează la organele competente, numai astfel putînd fi exercitată activitatea industrială sau comercială, care constituie obiectul său;

— **firma comercială socială**, înregistrată de comercianți-persoane juridice — societăți comerciale în nume colectiv, în comandită, societăți cu răspundere limitată și societăți pe acțiuni — și care cuprinde denumirea, sediul social, obiectul activității, capitalul social etc.; în cazul societăților cu răspundere limitată și al celor pe acțiuni denumriea poate consta și dintr-un cuvînt fantezist, dar suficient de distinct pentru a deosebi întreprinderea nou creată de cele preexistente.

Denumirea întreprinderii sau firma comercială pe lîngă faptul că se etalează pe frontispiciul sediului central sau al unităților dispersate, ea se înscrie obligatoriu pe corespondențe și pe toate documentele comerciale — facturi, oferte, cataloage, reclame etc. — sau de natură tehnică — norme de fabricație, caiete de sarcini etc. — care emană de la titularul ei.

● **Emblema** este un semn grafic figurativ simplu — o ancoră, o suveică, o stea, o roată dințată etc. —, care trebuie să fie distinct de alte semne similare și care se amplasează alături de denumirea comercială (firmă), întregind, de regulă, imaginea obiectului de activitatea întreprinderii respective.

Pentru ca emblema să fie apărată prin norme de drept ea trebuie să fie total lipsită de caracterul descriptiv. Cu alte cuvinte, caracterul descriptiv este mai riguros interpretat la embleme decît la denumiri. Jurisprudența franceză a respins de pildă ca descriptivă o emblemă constînd dintr-o frunză de viță, destinată ca marcă pentru anumite vinuri, sau o emblemă constînd dintr-o lămîie, pentru citronadă.

Menționăm că unele instanțe au considerat că dreptul asupra unei embleme se extinde la denumirea corespunzătoare, pentru că confuzia în mintea consumatorilor este determinată tocmai de faptul că atît denumirea cît și emblema constituie un tot și, ca regulă generală, se etalează în același cadru.

● Marca de fabrică are strînse interferențe cu denumirea întreprinderii (firma comercială și emblema folosită). Astfel, denumirea poate fi adoptată și ca marcă, sub condiția să fie realizată grafic într-o formă distinctă sau combinată cu elemente figurale.

În situația în care alături de denumire întreprinderea în cauză a adoptat și o emblemă, aceasta poate fi înscrisă singură ca marcă, în condițiile legii, sau împreună, constituind astfel o marcă combinată.

Dacă denumirea și emblema nu fac parte din elementele mărcii de fabrică, ele pot fi însă imprimate pe produse împreună cu marca respectivă.

Subliniem faptul că în cazurile în care denumirea întreprinderii conține ca element component și un cuvînt fantezist — Confex, Mercur, Doina, Electronum etc. —, este indicat ca aceasta să fie înscris ca marcă; acest lucru se impune cu atît mai mult în cazul unor produse destinate exportului, deoarece dacă emblema nu este înregistrată și ca marcă, dreptul de apărare în cazul unor contrafaceri este substanțial redus: în timp ce protecția mărcii este completă — fiind asigurată nu numai pe terenul dreptului civil dar și pe acela al dreptului penal, prin acțiunea în contrafacere (condiționată de formalitatea depozitului) — protecția numelui comercial și a firmei este asigurată, în principiu, exclusiv prin acțiunea în concurență neloială care, cum bine se știe, necesită timp mai îndelungat și probe mai riguros constituite pentru promovarea ei.

★

În numărul următor vom prezenta conceptul de **marcă de calitate** și principalele probleme pe care le ridică utilizarea lor de către întreprinderile industriale din țara noastră.

dr. Al. DETEȘAN

Întrebări și răspunsuri

ȘTEFAN CHIRU, Tulcea — Perioada cît ați ocupat funcții economice medii nu se ia în considerare, în cazul dv., pentru aplicarea art. 35 din Legea nr. 57/1974. Conform precizărilor Ministerului Educației și Învățămîntului cu privire la aplicarea prevederilor pct. 1 din Nota la anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 absolvenții facultății de drept nu pot fi numiți în funcții de economiști, chiar dacă au vechime în funcții economice medii.

IOAN ADAM, Arad — Sporul de retribuție acordat pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate se calculează — în cazul conducătorilor auto — la retribuția tarifară lunară de încadrare prevăzută pentru programul normal de lucru. Perioada cît un șofer sau un electrician a lucrat în timpul efectuării stagiului militar, în meseriile respective, nu se consideră vechime utilă pentru promovarea într-o categorie superioară.

VASILE SAMSONESCU, Iași — Ținînd seama de studiile absolvite, puteți ocupa funcțiile de analist-programator ajutor, operator calcul electronic și de operator-controlor de date.

LIDIA PINTILIE, Brașov — Fiind absolventă a Școlii medii și avînd o vechime în specialitate în funcții economice de peste 13 ani, puteți ocupa funcția de merceolog principal dacă absolviți în paralel și un curs de specializare cu profil economic.

•capacitati de producție •produse noi

I. FRIGOTEHNICA
BUCUREȘTI
Str. Torentului nr. 2
Sector 3
Telefon : 35.14.40/4

— Avial plat 40 mm ml. 352
— Balamale batante buc. 318
— Bucși cuzineți buc. 4
— Canal cu colier buc. 1
— Inel siguranță M 22 kg. 12
— Idem M 24 kg. 2,400
— Niplu dublu 1" buc. 103
— Idem 3/4 buc. 143
— Idem 1¼ buc. 237
— Idem bronz ∅ 60 buc. 20
— Nit CSR 4x26 kg. 30,50
— Idem 5×8 kg. 42,400
— Idem 5×12 kg. 10,300
— Idem 5×30 kg. 27
— Idem 6×14 kg. 4,100
— Idem 10×35 kg. 4
— Idem 10×20 kg. 20
— Idem 10×22 kg. 7,500
— Idem 13×35 kg. 43,400
— Idem 5×22 kg. 5,600
— Idem 12×50 kg. 86,800
— Idem 5×16 kg. 27
— Idem 3×14 kg. 5,500
— Idem 8×18 kg. 15
— Idem 5×24 kg. 19,600
— Idem 5×22 kg. 8
— Niplu bronz ∅ 6 buc. 76
— Presostat ulei buc. 49
— Presostat IP 55 buc. 1
— Racord olandez 1" buc. 188
— Robinet cu ventil ∅ 50 buc. 1
— Idem cu sertar DN 65 buc. 1
— Idem DN 80 buc. 1
— Șurub hex. 20×65 buc. 10.558
— Idem 20×60 buc. 283
— Idem 22×65 buc. 1000
— Idem 24×90 buc. 52
— Idem 24×100 buc. 374
— Idem CI 3/16×15 buc. 188
— Idem CI 8×20 buc. 3484
— Idem CI 4×35 buc. 314
— Idem CSR 3×8 buc. 300
— Idem 8×12 buc. 4180
— Idem 8×45 buc. 183
— Idem 6×40 buc. 461
— Idem lemn 12×150 buc. 404
— Idem CSR 5×20 buc. 84
— Idem hex. 8×16 buc. 2313
— Idem CC 3×8 buc. 2500
— Idem CI 8×16 buc. 2233
— Idem hex. 14×75 buc. 148
— Idem hex. 18×30 buc. 300
— Idem CI lemn 8×45 buc. 641
— Idem lemn CP 8×40 buc. 2930
— Idem CSR 3×25 buc. 1000
— Idem hex. 20×35 buc. 388
— Sîrmă cupru 4×3 kg. 77,200
— Tampon buc. 5
— Tablă neagră 0,5 mm kg. 9400
— Idem 0,45 mm kg. 79
— Idem 0,75 mm kg. 493
— Teu 1" buc. 19
— Țeavă cupru 38×2,5 kg. 472
— Teu bronz ∅6 buc. 7
— Teu ∅ 12 buc. 11
— Arc spiral ∅ 7 buc. 190
— Idem ∅ 13 buc. 72
— Idem elicoidal ∅ 70 buc. 57
— Cot PVC ∅ 32 buc. 64
— Cot ∅ 63 buc. 2
— Arcuri presiune ambreiaj buc. 20
— Ax satelit TV buc. 2
— Arbore pinion TV buc. 2
— Ax pompă apă TV buc. 5
— Arbore casetă direcție buc. 6
— Bucși bielă SR 131 buc. 20
— Idem diferențiar buc. 1
— Idem fuzetă TV buc. 26
— Idem pinion SR 131 buc. 12
— Bușon radiar buc. 5
— Bucși casetă direcție buc. 2
— Bucși ghidare SR 131 buc 1
— Bridă arc TV buc. 4
— Culon cercel SR 131 buc. 123
— Bucși arc față buc. 14
— Bucși compresor buc. 15
— Braț ștergător buc. 2
— Coroană volantă IMS buc. 3
— Cruce satelit gaz. 51 buc. 2
— Culbutor SR 131 buc. 3
— Cruce cadran TV buc. 2
— Cățel ambreiaj buc. 2
— Ciupercă supapă buc. 5
— Capac casetă ambreiaj buc. 1
— Cuzineți polier cu guler buc. 2
— Disc ferodo SR 131 buc. 7
— Disc ambreiaj SR 131 buc. 2
— Diuză frînare buc. 3
— Difuzor mase SR 131 buc. 3
— Fuzetă flanșe TV buc. 1
— Filru supapă SR 131 buc. 2
— Fulie pompă apă SR 131 buc. 1
— Filtru apă SR 131 buc. 2
— Flanșe fuzetă buc. 1
— Furcă schimbător TV buc. 2
— Garnituri colector TV buc. 20
— Ghid supape SR 131 buc. 16
— Ghid supape IMS buc. 22
— Indicator benzină buc. 9
— Levier fuzetă TV buc. 1
— Levier sertar direcție buc. 1
— Melc casetă direcție TV buc. 1
— Piston motor buc. 2
— Pinion motor SR 131 buc. 1
— Pinion clupă buc. 1
— Pastile SR 131 buc. 6
— Pirghie membrană SR 131 buc. 2
— Priză direcție TV buc. 1
— Pompă ulei TV buc. 1
— Pinion axă conic TV buc. 1
— Piston cilindru Moskvici buc. 4
— Pinion ax cotit buc. 1
— Role sertar SR 131 buc. 1
— Racord manivelă buc. 2
— Racord principal buc. 1
— Idem buc. 14
— Racord dublu SR 131 buc. 2
— Role dir. SR 131 buc. 2
— Racord aer buc. 1
— Servomecanism SR 131 buc. 5
— Supape admisie SR 101 buc. 1
— Supapă sarcină SR 131 buc. 9
— Sită intrare buc. 17
— Simeringuri diferiți buc. 20
— Servomecanism SR 131 buc. 2
— Supapă P.P. centrală buc. 12
— Siguranță supapă SR 131 buc. 6

— Supapă aer SR 131 buc. 31
— Supapă refulare buc. 7
— Supapă compresor buc. 2
— Supapă dublă SR 131 buc. 1
— Supapă cameră buc. 10
— Sită cameră buc. 40
— Șaibă pinion satelit buc. 26
— Scaun supapă evacuare buc. 4
— Senii pastilă SR 131 buc. 6
— Segment compresor set. 1
— Sector reglare SR 131 buc. 2
— Sector principal buc. 4
— Supapă sarcină buc. 4
— Sector dințat buc. 1
— Suport cercel SR 101 buc. 4
— Supapă refulare SR 131 buc. 2
— Segmenți motor gaz set. 1
— Sită principală SR 131 buc. 1
— Sită secundară SR 131 buc. 1
— Supapă sarcină SR 131 buc. 1
— Supapă cameră SR 131 buc. 1
— Segmenți Moskvici set. 1
— Taler supapă INS set. 60
— Șurub hex. FP 10×90 buc. 6,20
— Șurub lemn St. 14553 8×90 buc. 482
— Șurub hex. FP 8×80 buc. 485
— Șurub cap bomb. 12×90 buc. 505
— Țevi cupru 38à2,5 kg 472,7
— Șurub hex. FP 20×100 kg. 196
— Șurub CSR 6×45 kg. 1584
— Șurub hex. 8×45 buc. 294
— Șurb hex. 10×200 kg. 194
— Gresoare M 8 kg. 600
— Flanșe metalice DN 50 kg. 315
— Cuie c-ții 25×50 kg. 147,6
— Coturi pentru damigene buc. —
— Capac grilaj buc. 30
— Arc spiral ∅ 14 buc. 10
— Idem ∅ 7 buc. 190
— Idem dințată M 2 buc. 25
— Rotor C 300—91 buc. 3
— Roată elicoidală buc. 3
— Racord olandez buc. 3
— Piulițe cu filet M 14 buc. 2514
— Piulițe olandez T 056 A.04 buc. 4
— Idem T 460 14 A buc. 40
— Idem T 393—10 buc. 22
— Șurub CSI 6×12 buc. 500
— Șurub hex. 6×40 buc. 3779
— Tablă alamă 2×500×2000 kg. 234
— Țeavă Cu 60×2 kg. 11
— Tije T 414 — 03 A kg. 13
— Tije T 415 — 03 kg. 2
— Tije T 415 — 03
— Tije T 415 — 03
— Teu PSC â 30 kg. 4
— Teu ∅ 50 kg. 14
— Tablă alamă 2,5×500×2000 kg 107
— Ventil reglaj DN 15 kg. 4
— Șurub lemn 10×80 kg. 21
— Idem 12×150 kg. 641
— Știft T 393—64 kg. 461
— Idem 12×100 kg. 675
— Idem 20×80 kg 80
— Idem 18×75 kg. 776
— Idem CSR 3×6 kg. 445
— Idem RP 14×35 kg. 74
— Idem 18×30 kg. 300
— Idem lemn 8×45 kg. 593
— Idem C.C. 3×6 kg. 362
— Șurub CI FP 3—18 kg. 318
— Idem CI FP 3—28 kg. 21
— Idem 4—8 kg. 317
— Idem 5—16 kg. 1318
— Idem 4—35 kg. 314
— Idem CSR 8—35 kg. 813
— Mufe cu filet 4" kg. 130
— Mufe negre 1 1/4" kg. 163
— Idem 1 1/2" kg. 146
— Idem zincate 1/2 kg. 87
— Idem cu filet 8" kg. 89
— Șurub CSR 16×45 kg. 2,5
— Sondă silometru kg. 2
— Sticle nivel 165×30×17 kg. 132
— Idem 220×34×17 kg. 12
— Supapă T 318—04—1 kg. 5
— Idem T 394—02 kg. 18
— Idem T 395—02 kg. 16
— Șurub hexagonal 12×160 kg. 781
— Mufe cu filet 3/4" kg. 79
— Idem 1 1/4 kg. 235
— Idem 1" kg. 22
— Manșon încastrare kg. 78
— Idem filetat kg. 50
— Nit CSR 2c 10 kg. 4
— Garnituri cauciuc 65×25 kg. 438
— Nituri CSR 6×14 kg. 4
— Idem 10×35 kg. 4
— Idem 5×30 kg. 27
— Canale colier buc. 1
— Canale gaze 3/4 buc. 1

BAZA PENTRU DESFACEREA PRODUSELOR FINITE DIN LEMN
BUCUREȘTI — Sector 7
Calea Plevnei nr. 161
Telefon : 49.57.00 — 33.07.34
Telex : 10.878

— Broaște semiîngropate mobilă din din plastic alb cu 1 cheie M 1 alămită (dreapta) buc. 440
— Buton conic ansamblare mobilă buc. 16.300
— Balamale stil cu 2 brațe îngenunchiate alămite (stînga) buc. 8.424
— Balamale cu 2 cepuri nichelate (stg. + drt.) buc. 28.650
— Bucșe pt. chei semiîngropate mărite alămite buc. 34.980
— Cep metalic pt. fixat elemente mobilă buc. 52.000
— Feronerie pt. scaune pliante-mini grt. buc. 7.250
— Suport pt. polițe metalic 5×25 buc. 28.650
— Balamale 1 aripă cep nichelate fără bucșe buc. 40.900
— Bucșe pt. balamale cep din plastic buc. 40.900
— Demontabil cu excentric 37 mm plastic alb — cu tijă specială zincat irizat buc. 3.100
— Piuliță fluture M 6 din zamac buc. 80.750

TRUST INSTALAȚII MONTAJ
BRAȘOV
ȘANTIERUL SIBIU
2400 — SIBIU
Str. Turismului 12
Tel. 16115 — 13679

CAUTĂ DE URGENȚĂ :

— Cablu CSYY — 4×1,5 ml. 6000
— Cablu CSYEY — 12×0,75 ml. 200
— Idem 33×0,75 ml. 200
— Idem 48×0,75 ml. 4000
— Idem 61×0,75 ml. 400
— Idem 12×1 ml. 200
— Idem 14×1 ml. 1500
— Idem 5×1,5 ml. 1.000
— Idem 12×1,5 ml. 200
— Idem 21×1,5 ml. 300
— Cablu CNCIE 4×1 ml. 2000
— Idem 16×1 ml. 2000
— Idem 44×1 ml. 2000
— Cablu ACYY 4×6 ml. 3.300
— Cablu compens. CR-ALUM 2×1,37 ml. 3000

1979 MAJ 30

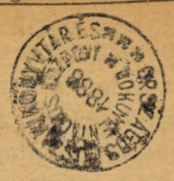

„Dispunem de tot ce este necesar pentru a înfăptui cu succes planul pe acest an, pentru a realiza planul pe 1980, inclusiv depășirea producției industriale în actualul cincinal cu circa 100 de miliarde lei. Să acționăm în așa fel încît să realizăm aceste obiective în cele mai bune condiții, creînd o bază trainică pentru dezvoltarea generală a societății socialiste românești, pentru înfăptuirea obiectivelor trasate de Congresul al XI-lea, asigurînd temelia următorului plan cincinal, care trebuie să marcheze o etapă nouă în progresul României, în toate domeniile !".

NICOLAE CEAUȘESCU

MOBILIZAREA LARGĂ A ENERGIILOR CREATOARE PENTRU REALIZAREA EXEMPLARĂ A PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII

LUCRĂRILE recentei consfătuiri de lucru de la C.C. al P.C.R. prezintă o importanță deosebită pentru activitatea entuziastă pe care întregul nostru popor o desfășoară, sub conducerea partidului, în vederea înfăptuirii exemplare a programului de dezvoltare economico-socială a țării stabilit de Congresul al XI-lea al P.C.R. Înscriindu-se în practica temeinic statornicită a întîlnirilor periodice ale conducerii superioare a partidului cu activul de bază din economie, consfătuirea — cu un pronunțat caracter de lucru — a analizat stadiul realizării planului pe 1979, modul în care organele și organizațiile de partid au acționat pentru îndeplinirea, în fiecare județ, a obiectivelor pe acest an, jalonînd totodată direcțiile de acțiune concrete menite să asigure realizarea integrală a sarcinilor cantitative și calitative ale planului, perfecționarea în continuare a conducerii și organizării întregii activități economice.

Cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** rostită la încheierea lucrărilor consfătuirii, reprezintă un program concret de acțiune izvorît din cunoașterea aprofundată a cerințelor tot mai complexe pe care le ridică mersul continuu înainte al societății noastre, evidențiindu-se încă o dată contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului la soluționarea problemelor dezvoltării social-economice accelerate a țării în spiritul unei profunde exigențe partinice, al unei înalte principialități.

De o înaltă apreciere s-au bucurat în cadrul consfătuirii succesele obținute în realizarea planului producției industriale, care a fost îndeplinit, pe ansamblu, cu o anumită depășire față de prevederi, faptul că un număr de 24 de județe au depășit planul producției nete, că 22 de județe au realizat sarcinile de creștere a productivității muncii, iar 29 dintre ele s-au încadrat în normele de consum stabilite ; în fine, că alte județe au realizat și depășit sarcinile de export și planul de investiții. Cu deosebită responsabilitate au fost apreciate în același timp și neajunsurile apărute în realizarea prevederilor în această perioadă, faptul că mai există unități economice care nu și-au realizat planul la unii indicatori — la producția netă, la cea fizică sau în investiții.

Abordînd în spirit realist toate problemele construirii societății socialiste pe pămîntul României, secretarul general al partidului aduce o contribuție remarcabilă la imprimarea unei atitudini responsabile, de înaltă exigență în întreaga acțiune a activului de bază din economie, a comuniștilor, a cadrelor de specialiști, a oamenilor muncii, ceea ce facilitează adoptarea celor mai adecvate măsuri.

CARACTERUL profund științific al analizei efectuate în cadrul consfătuirii, evidențierea resorturilor intime ale funcționării mecanismului economic au relevat cauzele de esență ale evoluției unor fenomene economice.

În acest cadru trebuie reliefat faptul că problemele apărute în realizarea planului pe 1979 au fost generate de neintrarea în producție la termenele fixate a unor noi obiective de investiții, de unele lipsuri în aprovizionare, precum și de cauze ce depind de organele centrale, de ministere. Studierea determinărilor cauzale profunde arată că întîrzierile în punerea în funcțiune a unor capacități planificate de producție este legată nu de nealocarea fondurilor de investiții prevăzute, ci de unele neajunsuri proprii ale furnizorilor în organizarea fa-

bricației ritmice a utilajelor tehnologice, și ale unor organizații de construcții, că lipsurile în domeniul aprovizionării tehnico-materiale sînt cauzate nemijlocit de nerealizarea la timp a producției fizice planificate în unele sectoare de activitate, că în unele cazuri în ministere mai există inerție, manifestări de birocratism, practica de a face promisiuni, de a întocmi tot felul de planuri de măsuri, dar de a nu acționa întotdeauna, de a nu urmări îndeplinirea lor.

Aceasta demonstrează că în întreaga activitate economică există însemnate rezerve, că apariția și înlăturarea factorilor perturbatori este în legătură nemijlocită cu calitatea muncii depuse, că nivelul rezultatelor obținute depinde direct de calitatea activității organizatorice desfășurată de comitetele județene, de organizațiile de partid pentru unirea eforturilor colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi.

CONSECVENȚA cu care se urmărește adoptarea celor mai adecvate măsuri pentru continua perfecționare a procesului dezvoltării social-economice a țării s-a concretizat în soluții adecvate cu un puternic caracter creativ, mobilizator. Astfel, pentru soluționarea problemei asigurării forței de muncă în sectorul investițiilor sau în cel al producției materiale este formulată necesitatea creșterii accentuate a productivității muncii — prin amplificarea efortului propriu de extindere rapidă a polideservirii utilajelor, trecerea mai hotărîtă în producție a personalului auxiliar și neproductiv, în așa fel ca toți specialiștii, inclusiv cei din ministere, să lucreze cel puțin o jumătate din timpul de muncă nemijlocit în proiectare, în concepție sau producție — în locul soluției comode a unor continue „aprovizionări" cu personal din afara județului. Totodată, în scopul creșterii calității în activitatea de investiții este pusă în evidență soluția efectuării controlului subansamblelor de către toate întreprinderile de montaj înainte de asamblarea utilajelor tehnologice, precum și a controlului lucrărilor de construcții de către beneficiari pe faze și porțiuni, iar în producție soluția extinderii mai viguroase a preocupărilor cercetării de urmărire și sprijinire a atingerii cît mai rapide în exploatare a parametrilor stabiliți pentru o anumită tehnologie sau produs. Pentru realizarea importului de mașini și utilaje, în condițiile asigurării echilibrului de plăți apare necesară realizarea concomitentă a exportului tot de mașini și utilaje — fabricate la timp, de calitatea superioară și valorificate la nivelul prețurilor de pe piața mondială — sarcină statuată ca un principiu-soluție pentru creșterea eficienței activității de comerț exterior.

LARGA mobilitate și adaptabilitatea continuă a concepției asupra mijloacelor și modalităților concrete de înfăptuire a programului dezvoltării economice la realitatea complexă, în continuă schimbare, a economiei moderne, apare în cuvîntare pe primul plan al atenției. Pentru funcționarea cu eficiență sporită a mecanismului economico-financiar și creșterea substanțială a valorii nou create, este puternic reliefată necesitatea ca, în deplin acord cu exigențele economisirii resurselor de materii prime și energie să se treacă mai hotărît la crearea unor valori tot mai mari din materialul utilizat, la reducerea consumurilor de materii prime, economisirea energiei, la transformarea pe scară tot mai largă a resurselor secundare în noi surse energetice și de materiale. În agricultură se face un apel susținut la activizarea și folosirea corespunzătoare a noilor forme organizatorice — consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste — pentru obținerea unor recolte sporite în acest an și în continuare, a unor producții mai mari în zootehnie, în silvicultură, pomicultură ș.a. În investiții este subliniată sarcina ca, răspunzînd cerințelor actuale ale economiei, prioritățile să se focalizeze asupra investițiilor productive din unitățile economice din industrie, agricultură, transporturi, și în construcția de locuințe, iar eforturile să se concentreze asupra punerii în funcțiune a obiectivelor principale.

Pe fondul general al necesității intensificării construcțiilor de locuințe în toate județele țării, este statuată cerința de a se realiza o îmbunătățire a planificării locuințelor, în sensul ca cel puțin 50 da sută din noile apartamente să se realizeze din fondul statului.

REALIZAREA exemplară a sarcinilor complexe ale dezvoltării social-economice, ale creșterii nivelului de trai, a bunăstării și civilizației întregului popor impun, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, creșterea rolului organelor și organizațiilor de partid, îmbunătățirea activității lor, perfecționarea stilului și metodelor de muncă în conducerea și organizarea activității în toate sectoarele.

Jalonînd principalele direcții de acțiune în acest sens, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea repartizării corespunzătoare a cadrelor, a activiștilor, în sectoarele hotărîtoare ale activității, în scopul soluționării grabnice și eficiente a problemelor cu care se confruntă unitățile economice. Din toate aceste puncte de vedere se cere efectuată o îmbunătățire substanțială a stilului și metodelor de muncă în conducerea vieții economice, în activitatea ministerelor și a centralelor industriale, a organelor și organizațiilor de partid, centrul de greutate al muncii lor urmînd să se deplaseze în întreprinderi. În același context se ridică problema ca în toate unitățile să se acționeze mai energic pentru înfăptuirea măsurilor cu privire la adîncirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, ceea ce presupune ca în fiecare întreprindere să se manifeste maximă răspundere pentru realizarea de produse de înaltă calitate, cu cheltuieli mai reduse, cu eficiență sporită, care să permită obținerea de beneficii în întreaga activitate productivă.

Avînd în vedere importanța deosebită a acestor sarcini pentru înscrierea mai accelerată a României pe coordonatele eficienței și progresului, în întreaga economie se cere acționat cu consecvență pentru realizarea unei ample mobilizări de forțe pentru materializarea lor cît mai rapidă în practică, pentru realizarea exemplară a prevederilor cantitative și calitative ale planului pe acest an și pe întregul cincinal.

B. PĂDURE

În lumina indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

REALIZAREA INTEGRALĂ A PRODUCȚIEI FIZICE ȘI NETE

REALIZAREA integrală, ritmică, a producției fizice și nete — indicatori principali de plan și de urmărire a rezultatelor activității productive — este o sarcină de înaltă responsabilitate, de importanță vitală pentru asigurarea bazei materiale a producției în cantitățile, calitățile și la termenele prevăzute, satisfacerea cerințelor beneficiarilor, sporirea eficienței economice, în general pentru creșterea economică accelerată a țării. Subliniind importanța acestei probleme, secretarul general al partidului arăta, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., că toate unitățile trebuie să-și realizeze planul stabilit atît la producția fizică cît și pe sortimente, o atenție deosebită urmînd să se acorde realizării producției nete.

Îndeplinirii exemplare a acestor sarcini le sînt consacrate eforturile, întreaga capacitate creatoare a colectivelor din toate unitățile economice, centrale și ministere. Asemenea preocupări se regăsesc și la Centrala industriei sticlei, și ceramicii fine din cadrul Ministerului Industriei Ușoare, care produce și livrează peste 45 000 de articole destinate construcțiilor, laboratoarelor, industriei alimentare și de medicamente și, în cea mai mare parte, uzului populației, articole ce sînt desfăcute atît pe piața internă cît și în peste 70 de țări ale lumii.

Utilizarea eficientă a potențialului tehnic și uman

ÎN ACEASTĂ primă treime a anului în cadrul centralei s-au înregistrat realizări însemnate la principalii indicatori atît față de plan, cît și față de realizările din perioada corespunzătoare a anului (tabelul nr. 1). În patru din cele cinci sectoare productive ale centralei s-au depășit nivelele de plan la cei doi indicatori la care ne-am referit anterior. Aceste realizări au fost posibile ca urmare a activității bine corelate a colectivelor din întreprinderi, a întocmirii și transpunerii în viață a unor programe de măsuri judicioase.

Cîteva date sînt edificatoare în acest sens : în cele 30 întreprinderi componente ale centralei se aplică în acest an circa 900 de măsuri cu eficiență evaluată la peste 97 milioane lei economii față de anul trecut, din care 15 mil. lei reprezintă diminuarea cheltuielilor materiale.

La baza însemnatelor realizări fizice și valorice obținute în primele 4 luni, ca și a înfăptuirii în continuare a prevederilor pentru întregul an, au stat și stau în principal măsurile adoptate în vederea:

● **sporirii accentuate a productivității muncii cu 1,4% față de sarcina stabilită pentru acest interval și cu 9,4% față de anul trecut.** Aceste creșteri își au suportul în materializarea în primul trimestru a circa 220 de prevederi din programele de măsuri, ale căror principale direcții privesc **introducerea și extinderea tehnicii și tehnologiilor noi** (modernizarea cuptoarelor de recoacere și topire, aluminizarea oglinzilor în locul argintării acestora, fasonarea masei de sticlă cu forme rotative, mecanizarea și automatizarea sistemului de încărcare pe vagoneți a corpurilor pentru ardere — în sectorul sticlă) ; **organizarea mai bună a producției și a muncii** (reorganizări de flux și eliminarea de manipulări, autodotarea cu dispozitive care reduc timpul de lucru la operațiile de spălare, ștergere, uscare — în sectorul sticlă ; prepararea masei de ipsos pentru turnarea formelor pe stații centralizate — în sectorul ceramică) ; **calificarea și ridicarea calificării cadrelor** (4 500 muncitori se califică la locurile de muncă, 6200 de cadre din

Tabelul nr. 1

Realizarea unor indicatori de plan pe 4 luni 1979 și față de perioada corespunzătoare din 1978

— % —

Indicatori	Producția netă		Producția fizică		Productivitatea muncii		Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă			
							Totale		Materiale	
Sectoare	Realizări față de		Realizări față de		Realizări față de		Realizări față de		Realizări față de	
	Plan 4 luni 1979	Realizat 4 luni 1978	Plan 4 luni 1979	Realizat 4 luni 1978	Plan 4 luni 1979	Realizat 4 luni 1978	Plan 4 luni 1979	Realizat 4 luni 1978	Plan 4 luni 1979	Realizat 4 luni 1978
Total centrală din care :	102,0	106,8	101,0	106,0	101,4	109,4	99,9	98,3	98,4	99,1
sectorul sticlărie	102,0	108,8	101,1	107,1	101,3	111,3	99,6	96,9	97,0	96,7
sectorul faianță	102,0	107,2	101,0	106,5	102,2	90,4	99,8	99,2	97,9	98,4
sectorul porțelan	102,3	106,2	101,7	105,3	102,0	104,5	100,0	99,0	98,4	98,7
sectorul geamuri	102,5	105,0	100,8	104,8	100,7	108,2	100,1	99,1	99,1	99,1
sectorul extractiv (nisip)	95,0	71,7	93,9	97,2	96,9	98,3	101,3	104,5	123,7	115,0

sector își perfecționează pregătirea, iar 280 din activitățile auxiliare urmează cursuri de policalificare) ;

● **reducerii cheltuielilor materiale** prin mai buna gospodărire și utilizare a materiilor prime și a resurselor energetice. După cum se știe, produsele realizate de întreprinderile centralei sînt, în general, energointensive. De aceea, o atenție deosebită se acordă reducerii consumurilor energetice (tabelul nr. 2). Acțiunile întreprinse în acest scop vizează :

— modernizarea cuptoarelor de topire și a celor de recoacere a sticlei (cu precădere la întreprinderile din Sighișoara, Scăieni, Tîrnăveni, Avrig, București), economia realizată în acest mod echivalînd cu 9900 tcc, și înlocuirea arzătoarelor cu aer comprimat cu cele cu autoaspirație în sectorul sticlărie-geamuri (la întreprinderile din Mediaș, Scăieni, Tîrnăveni, București ș.a.), operație care aduce o economie de 6000 tcc/an ;

Tabelul nr. 2

Reducerea consumurilor specifice energetice la principalele grupe de produse

Grupa de produse	Unitatea de măsură	1978	1979
Sticlărie	tcc/1 mil.lei	165,1	156,2
	MWh/1 mil.lei	53,4	51,0
Geamuri trase	tcc/1000 mp	3,1	2,9
	MWh/1000 mp	0,265	0,237
Porțelan	tcc/1 mil.lei	75,2	68,5
	MWh/1 mil.lei	30,1	29,0

— recuperarea resurselor energetice secundare prin instalarea de recuperatoare de căldură și gaze arse, realizate prin autodotare în întreprinderile din Turda, „Vitrometan" — Mediaș, București. Prin această acțiune care, practic, înseamnă scoaterea din circuit a centralelor termice proprii, se economisesc 5600 tcc an etc.

Ca urmare a reducerii continue a cheltuielilor materiale și ca urmare a costurilor de producție, s-au creat condițiile ca prețurile de producție și de livrare a produselor să se mențină, în general, la niveluri constante, dar cu rentabilitate ridicată, ceea ce este important pentru aportul adus la creșterea continuă a venitului național.

În ipostaza furnizor sau beneficiar — aceleași exigențe sporite.

DACĂ REZULTATELE generale pe centrală sînt bune, nu putem trece cu vederea că unele unități nu au avut, în primele luni ale anului curent, o activitate economică satisfăcătoare. **Unitățile extractive,** de pildă, care trebuie să livreze nisipul necesar întreprinderilor producătoare de geamuri, sticlă și ceramică, precum și unor beneficiari din alte ramuri (în special turnătoriilor din întreprinderi constructoare de mașini) s-au situat sub prevederi la producția fizică și netă (cu 1,1 respectiv 5%) și, implicit, la productivitatea muncii (cu 3,1%), depășind totodată cheltuielile de producție totale (+ 1,3%) și mai ales pe cele materiale (+ 23,7%). Dacă, în acest caz, pot fi luate în considerație și unele aspecte obiective (intemperiile din sezonul rece), tot atît de adevărat este că la exploatările in cauză (Vălenii de Munte și Dorohoi) s-au produs întîrzieri în deschiderea unor noi fronturi de lucru, în dotarea cu utilajele necesare, mai ales pentru pregătirea, extracția și transportul auto al nisipului. Măsurile tehnice și organizatorice luate de curînd privesc accelerarea lucrărilor pentru deschiderea de noi fronturi de lucru și livrarea mijloacelor tehnice, și a p'eselor de schimb necesare, repararea și folosirea corespunzătoare a mașinilor și instalațiilor din dotare etc. Apare posibil ca pînă la sfîrșitul trimestrului II a.c. să fie recuperate restanțele de producție și livrare către beneficiari, îndeosebi a celor aparținînd altor ramuri de activitate, a cantităților de nisipuri solicitate și prevăzute în plan.

Rezervele disponibile sînt încă mari și în **unitățile sticlei și ceramicii fine,** atît în ce privește creșterea producției și productivității, cît și în reducerea consumurilor de materii prime, auxiliare de combustibil și energie. Datorită specificului său (produse ușor casabile) pierderile tehnologice sînt încă mari, situație care impune o atenție deosebită pentru scăderea lor continuă. Este cazul să menționăm că o reducere de numai 5—6% a acestor pierderi, ar echivala cu diminuarea cheltuielilor materiale, în funcție de produsele respective, cu 1—2%. Măsura de valorificare preconizată, și care s-a introdus și se generalizează în toate unitățile centralei, privește efectuarea controlului de calitate și sortarea pe echipe și schimburi, avînd o eficiență prin reducerea pierderilor tehnologice evaluată la circa 8 milioane lei concomitent cu creșterea corespunzătoare a producției nete.

În fine, trebuie semnalate o serie de neajunsuri în activitatea de **cooperare** între întreprinderile din cadrul centralei sau din afara ei. Este vorba de nelivrarea la timp a unor cantități de geamuri pentru parbrize auto și a unor articole de laborator de către întreprinderile de geamuri din Buzău și de sticlă din Turda. Cauzele, sînt exclusiv subiective : neurmărirea termenelor contractuale. Dar, nu trebuie uitat că dacă pentru întreprinderile producătoare cantitățile restante erau neglijabile, pentru cele beneficiare acestea au însemnat serioase piedici în realizarea producției, a desfășurării în bune condițiuni a activității. Ca urmare, afirmația respectivă capătă mai multă greutate dacă o facem în ipostaza de beneficiar, în care, la rîndul nostru, întîmpinăm unele greutăți în aprovizionarea tehnico-materială. La sodă calcinată, de pildă — material vital în procesul de fabricație — nu sînt asigurate încă necesitățile pentru anul în curs (față de norme) cu 14 mii tone ; la cherestea de rășinoase, tot față de normă, nealocarea a 3000 mc poate afecta livrarea geamurilor fabricate, îndeosebi pentru export vest. Pe de altă parte feldspatul livrat de furnizor (Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei) are un conținut mai mare de oxizi de fier, ceea ce influențează nefavorabil procesul de fabricare a geamurilor și sticlăriei fine.

Relevînd unele rezultate notabile pe ansamblul centralei ca și unele neajunsuri și dificultăți ce se mai întîlnesc în activitatea practică din întreprinderi sau pe traseul aprovizionare-desfacere avem totodată în vedere că înfăptuirea riguroasă, ritmică și integrală a sarcinilor de plan este pentru toate colectivele o cerință economică primordială, în strînsă concordanță cu interesele întregii economii naționale.

Emil CIOANCĂ
Alexandru HAYON
Centrala industriei sticlei și ceramicii fine

ACȚIUNE „R. E."

CONCENTRAREA EFORTURILOR PE OBIECTIVELE PRINCIPALE

— o cerință a scurtării duratelor de execuție, a creșterii eficienței investițiilor —

PROCESUL COMPLEX al creșterii în ritmuri înalte a economiei naționale în vederea înscrierii accelerate a României în rîndul țărilor cu un nivel ridicat de dezvoltare economică, s-a realizat și continuă să se înfăptuiască pe seama unor programe vaste de investiții care asigură crearea și dezvoltarea unei puternice și moderne baze tehnico-materiale a producției. Iată de ce, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., sînt necesare măsuri hotărîte pentru realizarea la timp a investițiilor și punerea la termen în producție a tuturor capacităților de producție.

În realizarea exemplară a acestei sarcini de o deosebită importanță, un rol de maximă însemnătate îl are concentrarea eforturilor în investiții asupra obiectivelor principale pentru punerea mai rapidă în funcțiune a capacităților cu stadii avansate de execuție a lucrărilor, evitarea risipirii forțelor pe un front de lucru prea larg. Avînd în vedere importanța deosebită a acestei acțiuni de înaltă responsabilitate pentru toți factorii implicați, a cărei îndeplinire este menită să aducă o contribuție importantă la scurtarea duratelor de execuție a noilor obiective, la reducerea imobilizărilor de fonduri, la obținerea unor cantități suplimentare de produse, „Revista economică" își propune să organizeze o acțiune de durată pe tema concentrării eforturilor de investiții pe obiectivele prioritare, în care să urmărească să evidențieze modalități și sugestii de acțiune pentru ca acest obiectiv să fie atins mai operativ și mai eficient.

De ce apar decalaje mari între investițiile alocate și cele puse în funcțiune ?

DUPĂ CUM este și firesc, la sfîrșitul unei anumite perioade de timp, pornind de la ipoteza că toate investițiile au început la aceeași dată, se constată că volumul de investiții alocate nu este egal cu cel pus în funcțiune și că întotdeauna există în mod necesar un decalaj între ele. Analiza mecanismului realizării noilor obiective de producție atestă că decalajul între investițiile alocate și cele ce se pun în funcțiune este determinat de o serie de factori obiectivi și subiectivi. Ținînd seama de existența și de implicațiile acțiunii lor au fost stabilite, la nivelul economiei naționale și pe fiecare obiectiv în parte, cuantumuri bine fundamentate ale decalajului între volumul investițiilor alocate și prevăzute a se realiza și investițiile ce trebuie puse în funcțiune în fiecare perioadă de timp.

Analiza modului în care se realizează aceste prevederi pune însă în evidență faptul că uneori decalajul planificat nu se respectă, este depășit, ceea ce duce la imobilizarea unor importante fonduri de investiții, peste cele care, în mod obiectiv și necesar, sînt scoase din circuitul economic pe parcursul realizării investițiilor. La Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău, de pildă, nu au fost date în funcțiune mai multe capacități de producție (amoniac, criolită, fluorură de aluminiu, fosfogips), care înregistrează întîrzieri față de termenele planificate situate între 9—12 luni. Ca urmare, în anul 1976 au existat cazuri în care la 100 lei cheltuieli de investiții au fost puse în funcțiune fonduri fixe în valoare de numai 86 lei, iar în 1978 s-au înregistrat situații în care cu același volum de cheltuieli, au fost realizate fonduri fixe în valoare de numai 60 lei.

O contribuție deosebit de importantă la depășirea duratelor de execuție și a costurilor de deviz o are **tocmai risipirea forțelor disponibile în investiții pe un front de lucru mult prea larg pentru a fi operativ și eficient**, tendința unor titulari de investiții de a deschide numeroase șantiere noi, multe pentru lucrări de mică importanță economică și socială, înainte de a termina lucrările la obiectivele principale aflate în execuție pe șantiere. Care sînt dimensiunile și implicațiile economice ale unui asemenea mod de a gîndi și a acționa ?

Prin reducerea fronturilor de lucru — punerea mai devreme în exploatare a noilor capacități

FAVORIZATĂ UNEORI și de existența unor greutăți obiective — dar și a numeroși factori subiectivi — care împiedicau finalizarea anumitor noi obiective la termenele prevăzute, **extinderea fronturilor de lucru a luat proporții în activitatea desfășurată în ultimii ani de către unii titulari de investiții și constructori.** La trustul

„Energoconstrucții" din București, de exemplu, numărul șantierelor în execuție a crescut cu 19% în 1978 și cu 34% în 1979 față de 1977, în timp ce valoarea medie de plan pe un șantier a scăzut la 84,9% în 1978 respectiv 91,8% în 1979 față de 1977 ; la Trustul de izolații și lucrări industriale București numărul de puncte de lucru a crescut în 1979 față de 1977 cu 33,5%, în timp ce valoarea medie pe un punct de lucru numai cu 16,5%. Și acestea nu sînt decît cîteva exemple.

Ca urmare, în cadrul activității investiționale desfășurate pentru unii beneficiari (în special din chimie, metalurgie, construcții de mașini etc.) **s-a ajuns ca, în condițiile în care volumul de investiții efectuate înregistra de la un an la altul creșteri de peste 15%, fondurile fixe în execuție să sporească cu peste 30%, în timp ce punerile în funcțiune rămîneau cu mult în urmă.** Nu este de mirare că în asemenea cazuri volumul investițiilor în curs de execuție sau neterminate a ajuns să depășească volumul investițiilor realizate, că existau și mai există în execuție simultană în economie numeroase obiective mici (pînă la 10 milioane), al căror număr deține o pondere importantă în numărul total al noilor capacități în curs de execuție. Or, este cunoscut că lărgirea frontului de lucru creează greutăți în organizarea și desfășurarea activității constructorilor, dispersînd capacitatea de lucru a acestora, fărîmițînd-o lucru ce determină reducerea nivelului productivității muncii, a gradului de utilizare a unor utilaje, prelungirea duratelor de execuție a obiectivelor de investiții respective, cu consecințe asupra eficienței economice a acestora.

Ținînd seama de aceste implicații, una din sarcinile actuale de o deosebită importanță a politicii economice promovată în domeniul investițiilor este concentrarea frontului de lucru în construcții la un nivel optim, în vederea scurtării duratelor de execuție a investițiilor. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, renunțîndu-se la practica de a începe simultan un număr mare de lucrări și concentrîndu-se mijloacele materiale și forța de muncă pe un număr restrîns de obiective, se poate asigura darea în exploatare mai devreme a noilor capacități și obținerea unei creșteri de 15—20% a volumului fizic al producției.**

Prelungirea duratelor de execuție — în care extinderea frontului de lucru joacă un rol de primă mărime — peste cea normată (stabilită pe baza experienței dobîndite, a naturii investiției, mărimii și gradului de complexitate constructivă și tehnologică a acestuia, gradului de dotare tehnică etc.) determină la obiectivele de investiții influențe negative și asupra costului lucrărilor de construcții-montaj, prin sporirea acelor elemente ale cheltuielilor de investiții a căror mărime depinde de durata lucrărilor. Între aceste elemente, cea mai mare influență — în sensul majorării — o suferă cheltuielile indirecte, în primul rînd retribuțiile indirecte, cheltuielile de manipulare, întreținere, amortizări, chirii. În țara noastră, aceste cheltuieli indirecte dețin o pondere de circa 10% în totalul investițiilor în cazul construcțiilor cu o durată de execuție între 8 și 10 luni, crescînd proporțional cu durata, ceea ce determină în mod corespunzător scumpirea investiției. În cadrul cheltuielilor indirecte, ponderea elementelor care depind de durată depășește 60%.

Cuantificarea unitară, precisă a influențelor asupra costurilor de producție

CU TOATĂ IMPORTANȚA evidentă pe care o are calculul unitar, precis și complex al efectelor prelungirii duratelor de execuție în general, și pe factori determinanți, asupra costului construcțiilor, aceasta are deocamdată o sferă restrînsă de aplicare. Dat fiind că adoptarea unei viziuni precise și unitare în urmărirea acestei probleme ar permite cuantificări mai adecvate a influenței duratelor de execuție (determinate de dimensiunea frontului de lucru) asupra costului construcțiilor și pe această cale ar contribui în numeroase cazuri la concentrarea forțelor de investiții, **ar putea fi pusă în atenția specialiștilor următoarea formulă de analiză**, cu largă aplicabilitate :

$$(1) \quad C = M\left(n_1 + n_2 \cdot \frac{D_i}{D} - n\right)$$

în care : C — creșterea costului lucrărilor de construcții-montaj ; M — volumul de manoperă pentru lucrările de construcții-montaj ; n — normativul în % al cheltuielilor indirecte față de manopera din deviz a lucrărilor de construcții-montaj ; n_1 — normativul în % al cheltuielilor indirecte care nu depind de durata de execuție (cheltuieli variabile față de producție). De exemplu, contribuția asupra retribuțiilor muncitorilor în valoare absolută depinde de volumul producției, iar valoarea relativă are aceeași pondere față de manoperă și deci nu variază odată cu durata de execuție ; n_2 — normativul în % al cheltuielilor indirecte care depind de durata de execuție (cheltuielile constante față de producție). De exemplu, retribuțiile personalului tehnic-administrativ sînt convențional constante în raport cu volumul producției, dar în valoare relativă, ca pondere față de manoperă, variază cu durata de execuție ; D_i și D — durata prelungită (din cauza extinderii frontului de lucru) și cea planificată normată a construcției. D_i este durata cea mai lungă în cazul mai multor variante.

În cazul scurtării duratei de execuție a lucrărilor de construcții (ca urmare a concentrării frontului de lucru), „n_1" va rămîne neschimbat, însă „n_2" se va modifica după raportul între $\frac{D_i}{D}$. În acest caz noua pondere a cheltuielilor indirecte se va stabili astfel :

$$n_1 + n_2 \cdot \frac{D_i}{D},$$

cu care se va multiplica volumul manoperei de deviz „M" și se va obține :

$$M\left(n_1 + n_2 \cdot \frac{D_i}{D}\right),$$

economia în cheltuielile indirecte stabilindu-se prin compararea cu volumul manoperei pentru lucrările de construcții-montaj calculată la normativul cheltuielilor indirecte față de prevederile din deviz.

$$(2) \quad C_1 = Mn - M\left(n_1 + n_2 \cdot \frac{D_i}{D}\right)$$

În ceea ce privește cheltuielile directe, acestea, aparent, ar trebui să rămînă neschimbate, chiar dacă durata de execuție se prelungește, fiind de presupus că aceasta nu va modifica cantitatea de materiale și manoperă prevăzută în deviz. Totuși, în cazul depășirii duratei de execuție, cheltuielile directe vor crește ca urmare a pierderilor la unele materiale prin depozitări prelungite și degradări, prin folosirea necorespunzătoare și incompletă a utilajelor și forței de muncă.

dr. Alexandru OLTEANU

Într-unul din numerele viitoare — despre cauzele obiective și subiective ale amplificării fronturilor de lucru și unele direcții de acțiune necesare pentru concentrarea forțelor din investiții pe obiectivele principale.

EXIGENȚE SPORITE ÎN DERULAREA PROCESULUI DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ

ESTE NEÎNDOIELNIC faptul că procesul de îndeplinire a sarcinilor prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială se face într-o strînsă interdependență cu realizarea aprovizionării tehnico-materiale, asigurarea resurselor necesare constituind verigă inseparabilă a procesului reproducției socialiste lărgite.

Trebuie relevat în acest context faptul că marea majoritate a întreprinderilor s-au preocupat cu perseverență și au asigurat îndeplinirea sarcinilor de plan, livrînd economiei, partenerilor contractuali, cantitățile prevăzute la produsele de bază. Cu toate acestea, așa cum a rezultat și în recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., unele unități economice sînt confruntate cu probleme dificile de aprovizionare, care influențează nefavorabil îndeplinirea propriilor sarcini de plan. Astfel, dacă un număr important de întreprinderi din diferite ramuri de activitate își îndeplinesc în mai bune condițiuni **obligațiile contractuale**, sub aspectul cantității și calității, al termenelor de livrare convenite, mai rămîn în fiecare an un număr de contracte neonorate sau executate cu întîrziere care provoacă un șir de consecințe nefavorabile atît beneficiarilor direcți, cît și celor ai produselor nelivrate.

Opțiune prioritară : realizarea ritmică a resurselor

ANALIZELE EFECTUATE au relevat faptul că una din principalele cauze ale nerespectării obligațiilor contractuale constă în **neîndeplinirea sarcinilor fizice ale planului în structura, la termenele și în condițiile stabilite prin contractele încheiate**, fenomen care se manifestă mai ales în unele întreprinderi metalurgice, ale construcției de mașini, din industria chimică, minieră, a materialelor de construcții. Se știe că în mecanismul echilibrat al economiei noastre fiecare produs fizic, fiecare sortiment are o destinație bine definită prin plan, prin contracte, realizarea lui la nivelul planificat constituind, în consecință, o necesitate obiectivă a dezvoltării economice. În această situație **realizarea și depășirea planului valoric și la unele sortimente fizice nu poate în nici un fel să acopere, să compenseze nerealizările la alte produse.** Dacă ne referim, de pildă, la unele cantități de tablă, profile grele, țevi speciale, prăjini de foraj, aparataj electric de înaltă tensiune, boghiuri și osii, ciment, panouri mari prefabricate, cărămizi și blocuri ceramice și alte materiale la care prevederile de plan nu au fost îndeplinite, în trimestrul I 1979, este limpede că aceste nerealizări înseamnă de fapt „goluri" în aprovizionarea a numeroase întreprinderi beneficiare. După cum nerealizările și nelivrările de utilaj chimic pentru industria minieră sau pentru cea alimentară afectează direct punerea în funcțiune a unor obiective de investiții care, la rîndul lor, urmează să producă resurse materiale destinate circuitului productiv sau consumului populației. Cît de importantă este ca ordine în ierarhia problemelor de aprovizionare nerealizarea producției fizice rezultă și din datele estimative cuprinse în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Natura și cauza problemelor de aprovizionare	— % — Ponderea estimată în totalul problemelor
Nelivrări din cauza nerealizării producției planificate de către furnizori (neintrări în funcțiune de capacități, neatingerea parametrilor proiectați).	40—55
Nelivrarea unor repere sau subansamble în cooperare	10—15
Nesosirea la timp a unor resurse planificate din import	20—25
Depășiri de norme de consum	5— 8
Deficiențe în transporturi	10—12

Este de subliniat în mod deosebit amplificarea efectelor negative ale nerealizării unor contracte în ramurile producătoare de materii prime și materiale, respectiv faptul că, de exemplu, **mărfuri nelivrate în valoare de 1 000 lei din industria minieră determină, în metalurgie, nerealizări de 2500—3 000 lei, care, la rîndul lor, se amplifică în sectoarele de prelucrare avansată a metalului, respectiv în construcția de mașini ajungînd la valori contractuale nerealizate de ordinul a 10 000—15 000 lei.** Iată, de ce, o sarcină în această etapă o constituie luarea unor măsuri hotărîte, acționarea cu fermitate în toate întreprinderile restanțiere pentru recuperarea în cel mai scurt termen a rămînerilor în urmă, astfel încît fiecare unitate economică să realizeze întreg volumul fizic al producției în structura sortimentală și la termenele contractate.

Perfecționarea mecanismului de relații furnizor — beneficiar

VERIFICĂRILE ȘI CONTROALELE EFECTUATE în ultimul timp au relevat că **în marea majoritate a cazurilor planul asigură necesarul de resurse materiale pentru producție,** în condițiile unor consumuri specifice riguros stabilite, a unei valorificări superioare a resurselor. Deficiențele se manifestă, în primul rînd, **în nerealizarea ritmică a resurselor,** dar și **în modul de aplicare a mecanismului de relații.** Analiza unui număr mai mare de cazuri a relevat că în multe întreprinderi nu se abordează sistematic și cu instrumente adecvate soluționarea problemelor de aprovizionare cu care întreprinderile sînt confruntate în mod frecvent. Tabelul nr. 2 încearcă să sistematizeze, pe grupe de cauze, modul în care ar trebui acționat în asemenea situație, la nivel de întreprinderi și centrale. Este de subliniat, ca fenomen din ce în ce mai frecvent, **tendința de a substitui soluționarea problemelor în relații directe pe orizontală, cu propulsarea lor în sus, pe verticală, chiar în cazurile relativ simple, în care o convorbire telefonică directă între doi directori de întreprindere ar putea rezolva operativ anumite probleme.** Un sondaj făcut în mari unități productive, centrale și ministere arată (tabelul nr. 3) în ce proporție se amplifică numărul de probleme pe treptele ierarhice superioare de conducere a procesului aprovizionării tehnico-materiale, atunci cînd se eludează relațiile directe pe orizon-

Tabelul nr. 2

Natura problemei	Măsuri imediate	Măsuri de perspectivă
— nelivrarea unor resurse materiale contractate la intern	— legătură pe orizontală cu furnizorul — solicitarea sprijinului din partea organelor superioare — apel la stocuri proprii, rezerve de plan, stoc de intervenție din bazele județene	— cunoașterea potențialului furnizorului înainte de contractare — contract pe termen lung, bazat pe o analiză realistă a potențialului — o politică proprie de stocuri orientată cu precădere spre materiale ce pun probleme vitale pentru producție
— nerealizarea și nelivrarea la termen a unor repere, subansamble etc. din cooperare	— contact cu unitatea cooperatoare și rezolvarea în comun a problemelor ce condiționează producția prin asigurarea unor materiale ce lipsesc, capacități de prelucrare, personal calificat — revederea temporară a programului de fabricație în funcție de reperele disponibile	— eliminarea unor eventuale locuri înguste la fabricarea reperelor în cooperare — dezvoltarea capacităților de producție la reperele ori subansamblele deficitare — folosirea în ambele cazuri a utilajelor produse prin autodotare, pentru reducerea duratei de punere în funcțiune — creșterea gradului de integrare a producție (cînd se justifică economic)
— nesosirea la timp a unor resurse din import	— legătură directă cu întreprinderea de comerț exterior — dacă este cazul, trimiterea de delegați la furnizor pentru clarificarea unor probleme — urmărirea mărfii pe întreg fluxul de transport	— asimilarea în fabricație internă a resurselor ce pun probleme de asigurare din import — contracte externe de lungă durată pentru importurile cu caracter stabil
— neîncadrarea în cotele de materiale alocate	— analiza fiecărei norme de consum și stabilirea soluțiilor de încadrare și de reducere — stabilirea cu proiectantul a unor înlocuiri posibile de materiale — revederea structurii producției	— reproiectarea produselor și a tehnologiilor, în scopul reducerii substanțiale a consumurilor — aplicarea metodei analizei valorii în scopul eliminării oricăror consumuri nejustificate din punct de vedere al funcționalității produsului
— goluri în aprovizionare datorate unor dificultăți de transport	— legătură sistematică cu organizația de transport și stabilirea graficului zilnic și pe schimburi — măsuri imediate de creștere a capacității fronturilor de descărcare — analiza capacității proprii de transport, a gradului de folosire a parcului și măsuri de creștere a indicilor de utilizare — stabilirea de priorități în transporturi	— eliminarea locurilor înguste în activitatea de descărcări-încărcări și manipulări în incinta întreprinderii — dotarea cu mijloace de transport proprii pe calea ferată pentru materiale de masă (navete proprii de vagoane pentru transportul balastului, cimentului, unor materii prime chimice etc.)
— neasigurarea cu contracte a unor resurse materiale alocate prin plan (datorită nespecificării la termen, a neprecizării unor elemente ale contractului sau altor cauze)	— legătură directă, la nivelul conducerii unității cu furnizorii — convenirea cu furnizorii a înlocuirii unor sortimente deficitare	— contracte de lungă durată cu beneficiarii și furnizorii — organizarea unui sistem îmbunătățit de specificare a necesarului, cu caracter previzional

tală. Cifrele prezentate ar trebui să se constituie într-un argument în plus pentru creșterea responsabilității în analiza și rezolvarea problemelor de aprovizionare, prin stabilirea relațiilor directe, operative între beneficiari și furnizori.

Un alt element de mare însemnătate îl constituie **asigurarea cooperărilor interuzinale.** Este de semnalat tendința unor unități de a nu produce piesele ori subansamblele pentru cooperări în structura necesară, ci de a orienta fabricația spre producția de repere mari, grele, a căror valoare ridicată o dau materialele incorporate, neglijîndu-se o serie de repere mici, mai complicate, lipsa acestora afectînd, în final, chiar unități din aceeași centrală. Astfel, restanțele unităților M.I.C.M. în livrarea utilajelor tehnologice pentru obiective din industria chimică cu punere în funcțiune în acest an sînt determinate în proporție de peste 30% de nerealizarea unor repere în cooperare între întreprinderi ale acestui minister.

Tabelul nr. 3

Nivelul	Nr. mediu de relații pentru soluționarea problemelor de aprovizionare
Întreprindere industrială	30— 50
Centrală industrială	60— 150
Minister economic	250— 500
Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale	2000—3000

De o importanță hotărîtoare pentru bunul mers al aprovizionării este **încadrarea în consumurile normate.** În primul trimestru al acestui an, deși cele mai multe întreprinderi s-au încadrat în normele aprobate, s-au înregistrat depășiri care, valoric, însumează resurse de peste 200 mil. lei ; ele reprezintă, îndeosebi, cocs metalurgic în unitățile siderurgice ale M.I.M. și, în principal, la Galați ; electrozi din grafit la producția de oțel electric la „Oțelul Roșu" și Tîrgoviște, sodă calcinată, sulf, acid sulfuric în unitățile M.I.Ch. ș.a. Nerealizarea indicelui de scoatere planificat în siderurgie a determinat unele consumuri suplimentare de oțel, iar la combustibil, carburanți și energie electrică se înregistrează, de asemenea, depășiri de consum însumînd peste 110 mil. lei, îndeosebi în unități ale M.E.E., M.I.M., M.I.Ch., M.I.C.M., M.A.I.P.A.

Un alt aspect important al realizării cu eficiență a procesului de aprovizionare-desfacere este acela că, **în timp ce unele resurse prevăzute în plan și prin contracte nu se realizează, diferite întreprinderi, centrale, ministere, continuă să solicite aprobări pentru a fabrica pe stoc produse fără desfacere asigurată în decursul trimestrului,** respectiv al anului de plan, ceea ce are drept consecință blocarea de mijloace materiale și bănești, reducerea vitezei de rotație a mijloacelor circulante. Asemenea tendințe s-au manifestat în ultimul timp atît în întreprinderi din construcția de mașini, chimie, industria ușoară, cît și din alte ramuri.

Abordînd aceste ultime două probleme — nerealizarea unor produse necesare și fabricarea altora pe stoc — am atins de fapt partea cea mai intimă a mecanismului economic bazat pe autogestiunea economică, deoarece de aici trebuie să înceapă schimbarea radicală a opticii cu care trebuie abordate problemele producției materiale la toate nivelurile de conducere. Este foarte limpede că realizarea producției nete, a beneficiilor prevăzute reprezintă o problemă a cărei rezolvare nu trebuie așteptată de la organele ierarhic superioare sau să-și găsească soluții artificiale în plan, prin impunerea unor produse în locul altora necesare ; rezolvarea acestor probleme necesită stabilirea și realizarea unei astfel de structuri a producției de către fiecare întreprindere, care să satisfacă nevoile efective de consum ale economiei naționale, concretizate prin încheierea și execuția exemplară a contractelor economice.

Th. GEORGESCU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Reducerea costurilor, factor principal de creștere a producției nete

REALIZAREA integrală a sarcinilor cantitative și calitative ale planului constituie sarcina fundamentală a colectivelor de muncă din toate unitățile economice. Această problemă s-a aflat în centrul dezbaterilor din cadrul recentei Consfătuiri de lucru de la C.C. al P.C.R.

Înscriindu-se în eforturile întregului popor pentru îndeplinirea obiectivelor cincinalului, oamenii muncii de la întreprinderea „Optica română" au inițiat un larg program de măsuri care să contribuie la realizarea principalilor indicatori stabiliți pe anul în curs în condițiile aplicării măsurilor de perfecționare a mecanismului economic-financiar. Datele tabelului arată că în primele 4 luni ale anu-

Plan = 100

Indicatori	Realizat în trim. I a.c.	aprilie 1979
Producția marfă	100,3	107
Producția netă	102,5	102,8
Producția pe sortimente	96,7	97,4
Productivitatea muncii	103,4	104,3
Livrări la export	112,4	108,5

lui, principalii indicatori ai planului au fost realizați cu importante depășiri. Este de menționat că printre factorii care au contribuit la realizarea indicatorului producție netă se numără, în primul rînd, reducerea cheltuielilor materiale.

Eforturile făcute de întreprindere pentru micșorarea cheltuielilor materiale se reflectă în indicatorul acestor cheltuieli, care a fost realizat în primele patru luni ale anului în proporție de 93,2%. Economiile la capitolul cheltuieli materiale au însumat peste 3,2 milioane lei, din care numai economiile cu materii prime și materiale peste 1 milion lei. Concomitent, s-au redus și cheltuielile cu energia electrică, amortizări sau alte cheltuieli materiale. Economii însemnate s-au realizat și la fondul de retribuție (în sumă de peste 1,970 milioane lei), ceea ce evidențiază faptul că realizarea indicatorului producției nete s-a făcut atît prin reducerea cheltuielilor cu munca materializată, cît și a cheltuielilor cu munca vie. O influență pozitivă a avut-o și modul de calcul al producției neterminate, care se exprimă în costuri de producție și nu în prețuri de producție, fapt ce face ca producția globală să fie mai corect exprimată.

În ceea ce privește indicatorul producției fizice, exprimat în producția pe sortimente, acesta a fost realizat în proporție de 96,7% pe primul trimestru și 97,4% în luna aprilie. Aceasta înseamnă că întreprinderea nu a reușit să realizeze planul la toate sortimentele (microscoape de cercetare, stereo-microscoape) datorită faptului că unii beneficiari externi nu și-au onorat la timp obligațiile contractuale, fapt ce a determinat o aprovizionare tehnico-materială neritmică.

Deoarece producția netă a fost realizată și depășită, iar cea fizică realizată în proporție de 97,4%, rezultă că modificarea sortimentelor a avut o influență pozitivă asupra indicatorului producției nete. Întreprinderea a fost interesată în fabricarea unor produse în care să fie încorporată o cantitate mai mare de muncă vie. Aspectul este pozitiv în situația în care are loc o creștere a gradului de prelucrare a materiilor prime, sau se produc mărfuri de mare complexitate, care necesită forță de muncă calificată. În acest caz, influența asupra producției nete este favorabilă atunci cînd această forță de muncă calificată cerută de produse complexe aduce economii de materii prime și materiale mai mari decît sporește fondul de retribuție ca urmare a calificării.

La I.O.R. există toate posibilitățile de a crea produse complexe, cu o producție netă mare pe produs. Dar nerealizarea planului pe sortimente înseamnă nesatisfacerea cerințelor unor beneficiari, ignorarea nevoii sociale de anumite produse sau crearea unor stocuri de producție nevîndută în cazul în care cererea este acoperită. Nerealizarea indicatorilor fizici ai planului creează și perturbări în aprovizionarea tehnico-materială, dereglarea relațiilor de cooperare dintre întreprinderi, ca și nesatisfacerea cerințelor de consum ale populației. În cazul I.O.R. influența sortimentală asupra producției nete a fost pozitivă, s-ar putea însă ca în alte cazuri schimbarea structurii sortimentale să influențeze negativ indicatorii întreprinderii. Dacă această schimbare nu are loc din vina întreprinderii, considerăm că

s-ar putea modifica cotele de preluare pentru societate, astfel încît să se obțină o rentabilitate normală pentru fiecare întreprindere.

Un indicator nerealizat pe primul trimestru este cel al producției marfă vîndute și încasate (în luna aprilie a fost depășit). Cauzele nerealizării producției marfă vîndută și încasată sînt determinate atît de nerealizarea ritmică a planului de producție, cît mai ales datorită faptului că unii beneficiari — instituțiile bugetare (spitale, școli etc.), neavînd deschisă finanțarea la începutul anului, nu și-au putut onora facturile. Pentru remedierea unor asemenea situații considerăm că

facturile respective ar putea fi achitate din credite bugetare și nu din fondul de investiții, urmînd ca regularizarea cu bugetul să se facă ulterior.

NEREALIZAREA producției marfă vîndute și încasate are mari repercusiuni asupra planului de beneficii și bugetului de venituri și cheltuieli. Aceasta demonstrează că folosirea numai a indicatorului producției nete pentru aprecierea activității unei întreprinderi nu este suficientă, fiind necesară **corelarea acestuia cu alți indicatori calitativi.** Întreprinderile pot depăși producția netă, dar în cazul în care producția nu se vinde — nu numai că apar dificultăți financiare la întreprinderi, dar înseamnă și o risipă de muncă socială. Pe de altă parte, se pune tot mai mult în evidență necesitatea contractării întregii producții, realizării de contracte ferme atît pen-

DECRETUL CONSILIULUI DE STAT PRIVIND STABILIREA OREI OFICIALE DE VARĂ

O măsură întemeiată pe importante raţiuni economice şi sociale

DUPĂ CUM SE ŞTIE, prin Decret al Consiliului de Stat, începînd din noaptea de 27 spre 28 mai (pînă la 30 septembrie) ora oficială de pe întreg teritoriul ţării va fi devansată cu o oră faţă de ora Europei răsăritene, astfel încît ora 24 va deveni ora 1.

La baza acestei măsuri au stat importante raţiuni economice şi sociale, pe care studiile efectuate în ţara noastră, ca şi experienţa altor ţări, care au introdus de mult ora de vară (Anglia, Bulgaria, Cehoslovacia, Belgia, Franţa, Grecia, Italia, Luxemburg, Olanda, Portugalia, Spania, Turcia ş.a.) le-au scos în evidenţă. Care sînt, de fapt, efectele scontate ?

Prin decalarea orei oficiale cu o oră în avans în lunile de vară, **o mare parte a activităţii se desfăşoară la lumina naturală,** reducîndu-se în mod corespunzător durata activităţii la lumina artificială, deci şi consumul energetic necesar pentru iluminat, cu deosebire în perioada vîrfului de sarcină. Acest fapt are o mare însemnătate economică, mai ales în condiţiile actuale, cînd criza energetică mondială se face tot mai mult resimţită, iar preţurile petrolului şi altor purtători de energie cresc continuu. Acţiunea respectivă se înscrie în eforturile generale întreprinse în ţara noastră pentru găsirea unor soluţii şi mijloace de a gospodări cît mai judicios energia şi combustibilii, de a realiza economii cît mai mari.

Cîteva cifre sînt concludente pentru efectele economice scontate. **NUMAI ÎN 1979 SE VA REALIZA O ECONOMIE DE CIRCA 125 MILIOANE KWH, CEEA CE ECHIVALEAZĂ CU 64 MII TONE COMBUSTIBIL CONVENŢIONAL. Cu acest combustibil se pot alimenta cu energie termică** (pentru încălzire şi apă caldă) **timp de 1 an aproximativ 22 200 apartamente.** Cantitatea de energie ce se economiseşte în acest an reprezintă consumul pe o lună de zile al judeţelor Sibiu şi Alba sau aproximativ al judeţelor Galaţi şi Brăila. Este important de subliniat şi faptul că **se realizează o reducere a puterii la orele de vîrf de sarcină.** Acest fapt are o importanţă deosebită dacă avem în vedere că **un kilowat-oră consumat în perioada de vîrf costă economia naţională, pe fiecare dintre noi, de 10 ori mai mult decît kilowatul-oră consumat în afara acestei perioade.**

Semnificativ este şi faptul că, prin **realizarea în acest an a unei economii de 125 milioane kWh,** se pot obţine importante cantităţi de produse necesare economiei naţionale sau populaţiei. Iată cîteva din produsele ce se pot fabrica cu ajutorul energiei electrice economisite în acest an :

- **180 000 TONE OŢEL ELECTRIC** sau
- **8 200 TONE ALUMINIU** sau
- **17 800 TONE FIRE DE RELON** sau
- **41 600 TONE SODĂ CAUSTICĂ** sau
- **1 250 000 TONE CIMENT.**

Aşa cum precizează Decretul, începînd din anul viitor, intervalul în care se va aplica orarul oficial de vară va fi mai mare : din prima duminică a lunii aprilie pînă în ultima duminică a lunii septembrie. În felul acesta economiile obţinute vor fi şi mai mari : dintr-un calcul făcut de specialişti rezultă că, **în 1980, se va realiza o economie de energie electrică de circa 195 milioane kWh, ceea ce va echivala cu o economie de 70 mii tone combustibil convenţional.**

Măsura a fost primită cu satisfacţie de opinia publică din ţara noastră, de fiecare om al muncii, deoarece ea corespunde deopotrivă intereselor patriei şi ale fiecărui cetăţean. În acest context sînt de subliniat şi avantajele sociale, rezultate din faptul că se va putea folosi mai bine timpul cu lumină naturală în lunile de vară.

L. ŢĂRANU

---

pentru piaţa internă cît şi pentru export, cît şi a respectării cu stricteţe a disciplinei contractuale.

Faptul că producţia netă reprezintă 68,8% din producţia globală pune în evidenţă creşterea gradului de prelucrare a produselor, intensificarea eforturilor pentru reducerea cheltuielilor materiale. Ţinînd seama de importanţa fazei de **concepţie-cercetare** pentru reducerea cheltuielilor materiale, acestei activităţi i-a fost acordată o atenţie deosebită. În programe speciale de măsuri s-au prevăzut sarcini concrete şi termene de realizare pentru creşterea efortului privind scurtarea perioadei cercetare — proiectare — producţie, asimilarea de noi produse. Între anii 1971—1978 peste 47% din produsele uzinei sînt noi sau modernizate, ceea ce reflectă o rodnică activitate de concepţie, orientată spre laturile calitative ale activităţii întreprinderii.

De reţinut este şi faptul că **produsele se asimilează numai în condiţiile în care se obţine o producţie netă superioară mediei pe întreprindere şi se reduc cheltuielile materiale.** O atenţie deosebită se acordă şi îmbunătăţirii calităţii produselor în fabricaţie, ridicării performanţelor lor economice, tehnice, estetice etc. Astfel de îmbunătăţiri s-au adus aparatelor de proiecţie portabile T 16—5, aparatelor de fotografiat tip „Orizont" şi altor produse. Eforturile întreprinderii pentru continua îmbunătăţire a calităţii se concretizează şi în faptul că, în anul precedent, nu au existat reclamaţii din partea beneficiarilor, iar coeficientul de pierderi tehnologice s-a redus mult faţă de anul 1977. De asemenea, cu toate dificultăţile legate de gradul de prelucrare a produselor optice, procentul de rebuturi s-a micşorat continuu, ceea ce s-a reflectat şi în reducerea cheltuielilor materiale.

TOT PE LINIA reducerii cheltuielilor materiale şi creşterii producţiei nete s-a urmărit şi **utilizarea eficientă a capacităţilor de producţie,** a fondurilor fixe atît pe cale extensivă cît şi intensivă. Gradul de folosire a maşinilor unelte a crescut faţă de anul trecut. La aceasta au contribuit o serie de măsuri luate în uzină printre care : extinderea lucrului în trei schimburi la toate sectoarele de muncă deficitare ; încărcarea judicioasă pe tipuri de maşini prin organizarea activităţii de programare şi asigurare cu lucrări a tuturor locurilor de muncă ; scurtarea termenelor de reparaţii ale maşinilor prin organizarea în cadrul secţiilor de producţie a unor echipe de întreţinere şi reparaţii care lucrează în trei schimburi ; reducerea cheltuielilor de întreţinere a utilajelor şi asigurarea cu piese de schimb ; întocmirea de către întreprindere a programului de măsuri privind utilizarea capacităţilor de producţie, a suprafeţelor productive.

Utilizarea unei părţi din maşinile unelte pentru şcolarizarea elevilor din Grupul şcolar I.O.R. în atelierele şcoală prezintă avantajul că, pe lîngă folosirea capacităţilor de producţie şi calificarea elevilor, se obţine şi un spor de producţie al atelierelor şcoală concretizat în producerea de repere necesare producţiei. Colectivul întreprinderii se preocupă nu numai de utilizarea capacităţilor de producţie, dar şi de **autoutilarea** cu maşini specifice prelucrărilor optice — maşini care pînă acum se importau. Ele se produc acum cu eforturi proprii, ceea ce aduce importante economii de valută. Numai în anul 1978 s-au realizat cu eforturi proprii utilaje în valoare de peste 7 mil. lei, asigurîndu-se

dr. Maria GEORGIAN
Nicolae FLOAREA
contabil şef

(Continuare în pag. 19)

PUNCTE DE VEDERE

Folosirea eficientă a fondurilor fixe din agricultură

CORESPUNZĂTOR cerințelor obiective ale actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a adoptat, la inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, un important program de măsuri privind perfecționarea conducerii și planificării activității economico-financiare. În ansamblul acestor măsuri, un loc deosebit ocupă autogestiunea economico-financiară — ca latură a autoconducerii muncitorești — care constă în a produce, cu mijloacele și bunurile pe care societatea le-a încredințat fiecărui colectiv spre administrare, astfel ca fiecare întreprindere să-și sporească contribuția la creșterea avuției naționale. Totodată, fondurile primite de la societate trebuie restituite integral și la timp, aceasta constituind nu numai o obligație economico-gestionară, ci și o îndatorire moral-politică a fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Așadar, unitățile economice trebuie să-și asigure autofinanțarea producției și a dezvoltării activității, mobilizînd și cointeresînd oamenii muncii în gospodărirea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și financiare, în reducerea cheltuielilor materiale și sporirea valorii nou create (producția netă) asigurîndu-se simultan și o participare cît mai intensă la formarea fondurilor centralizate ale statului, în vederea satisfacerii nevoilor generale ale societății.

ÎN ÎNTREPRINDERILE agricole de stat, în prezent, eficiența fondurilor fixe se calculează atît ca raport între valoarea producției obținute și valoarea fondurilor fixe, cît și ca raport între volumul beneficiului și valoarea fondurilor fixe (valoarea producției sau beneficiul ce revine la mia de lei fonduri fixe).

O primă cerință pentru determinarea corectă a acestui important indicator de eficiență o constituie stabilirea cît mai justă a dimensiunii factorilor componenți : producția, beneficiul și valoarea fondurilor fixe.

În cele ce urmează ne propunem să prezentăm cîteva aspecte privitoare la **justa dimensionare a valorii fondurilor fixe**, ca element indispensabil al determinării producției sau beneficiului ce revin la mia de lei fonduri fixe.

Din însăși formula de calcul

$$\frac{\text{valoarea producției (beneficiu)}}{\text{valoarea fondurilor fixe}} \cdot 1\,000$$

rezultă că o supradimensionare artificială a valorii fondurilor fixe duce la diminuarea nereală a indicatorului de eficiență, după cum o subdimensionare artificială duce la o majorare nejustificată a acestui indicator.

În primul rînd trebuie să se țină seama de faptul că în prezent, în întreprinderile agricole de stat unele mijloace de producție avînd caracteristici de fonduri fixe se găsesc evidențiate contabil nu în categoria fondurilor fixe, ci în cea a mijloacelor circulante. Astfel, animalele adulte din specia porcine (vieri, scroafe), păsările și coloniile de albine, au fost trecute din categoria fondurilor fixe în categoria mijloacelor circulante. Aceasta a generat și o mutație în structura fondurilor fixe, în sensul diminuării fondului statutar și majorării mijloacelor circulante.

Faptul că nu se ține seama de animalele trecute din punct de vedere contabil la categoria mijloacelor circulante, ele avînd funcționalitate de mijloace fixe, majorează în mod artificial eficiența ce se măsoară ca raport între producție (beneficiu) și valoarea fondurilor fixe. Spre exemplificare, redăm valoarea medie a fondurilor fixe pe anul 1978 de la Trustul județean Timiș al I.A.S., care prezintă următoarea structură :

— fonduri fixe (exclusiv animale de reproducție)	3 148 mil. lei
— animale de reproducție înregistrate contabil în cadrul fondurilor fixe	290 mil. lei
Total fonduri fixe	3 438 mil. lei
— animale de reproducție trecute în sfera mijloacelor circulante	89 mil. lei
Total fonduri fixe ce trebuie luate în considerație pentru calcularea eficienței	3 527 mil. lei

Dacă vom considera că valoarea producției marfă realizată este de 1 650 mii de lei, atunci indicatorii de eficiență sînt :

— **în prima variantă** (fonduri fixe contabilizate ca atare), producția marfă la 1000 de lei fonduri fixe este de : $\frac{1\,650 \text{ mil.}}{3\,438 \text{ mil.}} \times 1000 = 479{,}90$ lei ;

— **în a doua variantă** (fonduri fixe reale), producția marfă la 1000 de lei fonduri fixe este de : $\frac{1\,650 \text{ mil.}}{3\,527 \text{ mil.}} \times 1000 = 467{,}80$ lei

Rezultă, așadar, că neluarea în calculul eficienței a întregului volum de fonduri fixe existente, indiferent de locul ocupat de acestea în evidența contabilă, duce, în cazul de mai sus, la o eroare de supraevaluare cu 12,10 lei a producției marfă la 1000 de lei fonduri fixe.

Să vedem ce se întîmplă dacă vom calcula acest indicator nu în funcție de valoarea medie a fondurilor fixe, așa cum ar fi normal, ci în funcție de valoarea acestora la sfîrșitul anului, așa cum se procedează în prezent.

Structura fondurilor fixe la 31 decembrie 1978 se prezintă, în cazul analizat, după cum urmează :

— fonduri fixe (exclusiv animale de reproducție)	3 298 mil. lei
— animale de producție din cadrul fondurilor fixe	302 mil. lei
— animale de reproducție din cadrul mijloacelor circulante	95 mil. lei
Total fonduri fixe	3 695 mil. lei

În acest caz, producția marfă la 1000 de lei fonduri fixe este de : $\frac{1\,650 \text{ mil.} \times 1\,000}{3\,695 \text{ mil.}} = 446{,}50$ lei

Față de cei 467,80 lei în cazul calculării eficienței în funcție de valoarea medie a fondurilor fixe, rezultă o abatere apreciabilă, în sensul subestimării eficienței reale — cu 21,30 lei producție marfă la 1000 de lei fonduri fixe.

În unele materiale de analiză întocmite se susține — după părerea noastră, în mod greșit — că eficiența fondurilor fixe trebuie calculată în raport cu valoarea fondurilor fixe existente la sfîrșitul anului. Producția sau beneficiul luate în calcul reprezentînd realizările pe întreaga perioadă de un an, apare normal ca aceste realizări să se raporteze la întregul volum de fonduri fixe din aceeași perioadă.

De exemplu, un fond fix care a intrat în funcțiune în ultima lună a anului, în mod logic nu poate să dea aceeași producție cu un altul simliar, care a funcționat trei sau patru luni din an, sau chiar mai mult. Deci, calcularea eficienței în raport cu valoarea medie anuală a fondurilor fixe este mult mai reprezentativă, ceea ce ne determină să opinăm ca acest sistem de calcul să fie menținut în continuare, mai ales în agricultură, unde în procesele tehnologice de producție participă o gamă mult mai variată de fonduri fixe, față de alte ramuri ale economiei naționale.

Mijloacele de muncă de natura fondurilor circulante procurate din fonduri de investiții și înregistrate la fonduri fixe măresc artificial valoarea acestora ; deci, ele trebuie eliminate din calculul de eficiență, chiar dacă nu s-au făcut contabil, toate înregistrările necesare pentru regularizare. De asemenea, sînt și cazuri inverse — unele mijloace de muncă de natura fondurilor fixe care, fiind procurate din fonduri de producție, sînt înregistrate la mijloace circulante și, din această cauză, se omite includerea lor în valoarea totală a fondurilor fixe, așa cum ar fi normal.

Sînt destul de frecvente și cazurile în care unele fonduri fixe se pun numai parțial în funcțiune, iar restul elementelor funcționale care întregesc ansamblul obiectului respectiv se dau în folosință la o dată ulterioară. Este evident că un asemenea obiect nu poate avea, în producție, randamentul unui obiect similar care funcționează cu întreaga sa capacitate. În această situație, raportarea producției obținute la valoarea integrală a fondului fix intrat doar parțial în funcțiune nu mai este echitabilă, chiar și numai din punct de vedere strict economic. De

exemplu, un adăpost de animale considerat ca dat în funcțiune imediat ce construcția propriu-zisă este terminată, fără însă a fi dotată cu instalații și utilități specifice tehnologiei respective (instalație de muls, ventilație, apă, evacuarea dejecțiilor etc.), nu se justifică a fi considerat cu valoarea sa integrală, pentru că nici producția nu va fi la nivelul corespunzător dotării integrale a acestuia.

Un rol important are și transferarea de fonduri fixe de la o unitate la alta. Formele pentru efectuarea transferului trebuie să fie astfel încadrate în timp, încît să fie încheiate în momentul efectuării concrete a acestui transfer. Dacă aceste două momente nu corespund în timp, se denaturează valoarea medie a fondurilor fixe și, implicit, indicatorul de eficiență. Practica curentă demonstrează că deseori aceste două momente nu se suprapun, ajungîndu-se în situația de a avea fonduri fixe care nu lucrează (pentru că nu au fost transferate efectiv), dar sînt luate deja în evidență și deci în calcul —, sau fonduri fixe care lucrează, dar nu sînt luate în calcul, pentru că înregistrarea în evidență nu este încă posibilă, nefiind perfectate formele de transfer.

Să presupunem că la data de 1 octombrie au fost transferate la alte unități fonduri fixe în valoare de 1 250 mil. lei, iar perfectarea formelor de transfer și scăderea din evidență s-au făcut cu data de 15 decembrie. Aceste fonduri fixe vor participa la calcularea valorii medii a fondurilor fixe pe ansamblul unității pentru perioada 1 ianuarie —15 decembrie, deși ele nu mai dau producție de la data de 1 octombrie, fiind efectiv plecate din unitate prin transfer.

Valoarea medie, a fondurilor fixe, în acest caz este următoarea pe întreaga unitate :

— în varianta în care fondurile fixe transferate au fost scăzute pe data de 15 decembrie : 2 415 mil. lei ;

— în varianta în care fondurile fixe au fost scăzute chiar pe data de 1 octombrie, cînd efectiv au și plecat din unitate : 1 890 mil. lei.

În prima variantă, producția marfă la 1 000 lei fonduri fixe este de :

$$\frac{1\,650 \text{ mil.}}{2\,415 \text{ mil.}} \times 1\,000 = 683{,}20 \text{ lei}$$

iar în varianta a doua este de :

$$\frac{1\,650 \text{ mil.}}{1\,890 \text{ mil.}} \times 1\,000 = 873{,}00 \text{ lei}$$

; numai aceasta din urmă este cea justă, tergiversarea întocmirii și definitivării formelor de transfer ducînd la o eroare de subestimare cu 189,80 lei a indicatorului respectiv, adică la o micșorare artificială a sa cu aproape 22%.

Un aspect deosebit îl prezintă acele fonduri fixe distruse de calamități naturale (descărcări electrice, furtuni puternice, cutremur etc.) sau de incendii provocate de defecțiuni la unele utilaje și mijloace de transport. Pentru toate aceste cazuri se practică sistemul „casării" fondului fix respectiv după metodologia prevăzută de H.C.M. nr. 771/1962 pentru aprobarea regulamentului de casare a fondurilor fixe și a mijloacelor circulante. În afară de faptul că tehnica de aprobare este o problemă de durată în condițiile prevăzute de Legea nr. 62/1968, scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe aprobîndu-se o singură dată pe an, considerăm că în asemenea cazuri nu sîntem în prezența unui caz de „casare", ci este vorba de un accident în activitatea fondului fix respectiv, care trebuie imediat operat în evidență pe baza documentelor de constatare a distrugerii lui, deoarece prin „casare" înțelegem scoaterea din funcțiune a unui fond fix datorită uzurii sale fizice sau morale, pe cale normală, prin derularea în timp a proceselor de producție respective.

Se știe că în agricultură, o bună parte din fondurile fixe își desfășoară activitatea sub cerul liber, în locuri izolate, dispersate, fiind supuse din această cauză unui risc mai accentuat de distrugere. Ca urmare, fie din cauza calamităților naturale, fie din cauza unor accidente de ordin fizic, se poate produce distrugerea unor asemenea fonduri fixe, deși ele nu și-au consumat încă durata lor normală de serviciu.

Prevederile Legii nr. 62/1968 (republicată) nu face nici un fel de excepție, casarea fiind singura cale de scoatere din funcțiune a fondurilor fixe, și aceasta doar o singură dată pe an. Considerăm că în asemenea cazuri nu ne găsim în fața unui caz de „casare", așa cum el este definit de prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 71/1962, acestea referindu-se la unele fonduri fixe **avariate** prin accident sau incendiu, nicidecum la cele **distruse**, care nu mai pot fi refăcute.

Prevederile legii respective, au menirea de a întări răspunderea și importanța ce trebuie acordată în cazul scoaterii din funcțiune a unui fond fix. Problema care se pune este de a aproba sau nu această scoatere din funcțiune. Or, dacă fondul fix este literalmente distrus , deci practic el nu mai există, scoaterea sa din funcțiune trebuie considerată ca și înfăptuită. În asemenea cazuri s-ar putea pune numai problema recuperării valorii sale, totale sau parțiale, în raport de gradul de vinovăție, de la persoanele fizice care nu au luat măsurile necesare pentru păstrarea integrității fondului fix respectiv.

Or, dacă urmăm aceeași cale legală de scoatere din funcțiune a fondurilor fixe care se găsesc în această situație, adică prin casare, înseamnă că ele se mențin mai departe în evidență pînă la aprobarea acestei casări, deși efectiv nu mai lucrează, pentru că nu mai există.

În acest caz, ele participă în mod fictiv la determinarea valorii medii a fondurilor fixe, antrenînd în felul acesta un calcul eronat al eficienței economice.

De exemplu :

— fonduri fixe existente la 1 ianuarie 2 375 mil. lei
— fonduri fixe puse în funcțiune la 15 iunie 225 „ „
— fonduri distruse la 1 august 300 „ „

Valoarea medie corectă se stabilește astfel :

— pentru perioada 1 I—15 VI : 2 375 mil × 166 zile = 394 250 mil. lei-zile.
— pentru perioada 15 VI—31 VII : 2 600 mil × 46 zile = 119 600 mil. lei-zile ;
— pentru perioada 1 VIII—31 XII : 2 300 mil × 153 zile = 351 900 mil. lei-zile ;

Total : 365 zile ; 865 750 mil. lei-zile.
Valoarea medie : 865 750 mil : 365 = 2 371 918 mii lei.

Valoarea medie a acelorași fonduri fixe, în situația în care pentru cele distruse trebuie așteptat pînă la finele anului, cînd se va aproba scoaterea lor din funcțiune (evidență), este :

— pentru perioada 1 I—15 VI : 2 375 mil × 166 zile = 394 250 mil. lei-zile ;
— pentru perioada 15 VI—31 XII : 2 600 mil × 199 zile = 517 400 mil. lei-zile.

Total : 365 zile ; 911 650 mil. lei-zile.
Valoarea medie : 911 650 mil. : 365 = 2 497 671 mii lei.

Eficiența fondurilor fixe, stabilită în raport de producția marfă, este, în cele două cazuri :

varianta I :

$$\frac{\text{producția marfă}}{\text{fonduri fixe}} = \frac{1\,650 \text{ mil. lei}}{2\,371\,918 \text{ mii lei}} \times 1\,000 = 695{,}60 \text{ lei}$$

varianta II :

$$\frac{\text{producția marfă}}{\text{fonduri fixe}} = \frac{1\,650\,000 \text{ lei}}{2\,497\,671 \text{ mii lei}} \times 1\,000 = 660{,}60 \text{ lei}$$

deci, o diferență de 35 de lei producția marfă la 1 000 de lei fonduri fixe, situație neconformă cu realitatea.

Tot în legătură cu scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe, considerăm că metodologia ce prevede casarea doar o dată pe an este greoaie și afectează volumul valoric al fondurilor fixe efectiv în funcțiune, prin faptul că se cuprind și fonduri fixe care nu mai lucrează o perioadă însemnată de timp. O atenție specială ar trebui acordată casării operative a plantațiilor de vii și pomi, a clădirilor și construcțiilor speciale, pentru care se cere îndeplinirea unor formalități prea rigide și cu o durată ce de multe ori depășește un an. Pentru reglementarea situației propunem să se aprobe casarea la perioade mai scurte de un an, cu delegarea competenței de aprobare pe nivele organizatorice (ministere, centrale etc.).

Schimbarea destinației unor clădiri trebuie reglementată pe baza unei metodologii operative, pentru a se stabili o corelație justă între producție și fondul fix respectiv. Sînt multe cazuri cînd unui asemenea fond fix i s-au adus modificări, completări, adăugiri funcționale, dar el figurează mai departe în evidență cu vechea denumire și valoare, deși în fapt are o altă valoare (mai mare) și produce cu totul altceva.

Valoarea fondului fix trebuie just stabilită încă din faza realizării lui, respectiv a construcției sau achiziționării, în sensul că obiectul respectiv să includă totalitatea cheltuielilor făcute. Nu trebuie uitate cheltuielile făcute pentru întocmirea proiectului, comisionul, dobînzile, cheltuielile indirecte, cheltuielile de aprovizionare etc., care dacă nu încarcă valoarea fondului fix, se va stabili un cost eronat al acestuia și, implicit, un calcul nejust al eficienței.

O altă problemă legată de stabilirea corectă a valorii fondurilor fixe este aceea a abaterilor ce se fac în faza de execuție de la proiectul inițial. Schimbarea soluțiilor constructive inițiale, în unele cazuri nejustificată, duce la scumpirea costului investiției și, deci, a fondului fix ce se realizează pe această cale, fără ca prin această schimbare să se realizeze îmbunătățirea parametrilor săi tehnico-funcționali și creșterea randamentului său în producție.

ec. Mihai POPESCU
dr. Constantin POIANĂ
Timișoara

Potrivit cerințelor unei conduceri științifice, democratice

O AMPLĂ ACȚIUNE DE PERFECȚIONARE A PREGĂTIRII MEMBRILOR CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII

REFERINDU-SE la dezvoltarea democrației economice, a democrației muncitorești în societatea noastră socialistă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta recent că **„un rol important în perfecționarea sistemului economic al României îl are realizarea formelor noi, democratice, de conducere, prin crearea consiliilor oamenilor muncii ca organe deliberative care hotărăsc asupra întregii activități a tuturor unităților economico-sociale".**

În prezent, cerințele accentuării laturilor calitative ale activității economice impun celor peste 5500 de consilii ale oamenilor muncii din unitățile socialiste de stat o intervenție mai hotărîtă în problemele organizării producției și a muncii, în promovarea progresului tehnic, creșterea operativității în soluționarea sarcinilor curente și de perspectivă. Așa cum sublinia secretarul general al partidului în Cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 16—17 mai a.c., este necesar **„să ne preocupăm de realizarea unei conduceri științifice, democratice, care să asigure atît creșterea răspunderii și inițiativei la toate nivelurile, cît și îmbinarea experienței cu elanul revoluționar".**

Ridicarea calității efective a conducerii la nivelul organelor colective din întreprinderi devine, dată fiind complexitatea crescîndă a problemelor, de neconceput fără inițierea lor adecvată asupra unor elemente de esență ale științei conducerii unităților socialiste, asupra mecanismului de funcționare a democrației noastre economice *). Iată de ce, potrivit indicațiilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** recent s-a trecut la o amplă acțiune de **perfecționare a pregătirii președinților și vicepreședinților consiliilor oamenilor muncii, a reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M.-uri,** pe baza unui sistem menit să le asigure înțelegerea unitară a problemelor, lărgirea orizontului de gîndire și creșterea capacității de intervenție eficientă.

LA CENTRUL de perfecționare a pregătirii cadrelor de partid și ale organizațiilor de masă, din Academia „Ștefan Gheorghiu" (pentru marile întreprinderi) și la cele zece școli interjudețene de partid se desfășoară, în serii de cîte 10 zile, cursurile pentru secretarii de partid, președinți ai consiliilor oamenilor muncii. Pentru cele 24 de teme — privind politica economică a P.C.R., principiile conducerii colective și autoconducerii, ale noului mecanism economico-financiar, metode și tehnici de conducere, organizare, analiză economică, răspunderi, modalități și forme de activitate ale C.O.M. etc. — au fost elaborate de către un larg colectiv de specialiști (și editate în broșură de către revista „Munca de partid") teze detaliate însoțite de bibliografii, care, adecvate cerințelor și particularităților locale, vor constitui un material deosebit de util și pentru inițierea masei de oameni ai muncii, în vederea participării lor la elaborarea, adoptarea și înfăptuirea deciziilor.

Aflat la mijlocul celei de-a doua serii, cursul de la Academia „Ștefan Gheorghiu" oferă deja unele concluzii interesante.

Președinții consiliilor oamenilor muncii așteptau un asemenea prilej de a-și îmbogăți și sistematiza, pe o bază științifică, cunoștințele necesare funcției de răspundere ce o îndeplinesc. Pe de o parte, faptul că la susținerea expunerilor au fost antrenați — alături de cadre didactice și experți — secretari ai Comitetului de partid al municipiului București, cadre de conducere din secțiile C.C. al P.C.R., specialiști din organe centrale de sinteză și ministere oferă nu numai o calitate înaltă a predării, ci și posibilitatea clarificării din surse autorizate a unor chestiuni practice legate de aplicarea mecanismului economic, a Legii nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, de exercitarea dublei calități a secretarului comitetului de partid. Pe de altă parte, datorită organizării cursului ca un cadru de generalizare a experienței pozitive, prin preponderența acordată formelor participative — simpozioane, dezbateri pe bază de referate ale unor președinți de C.O.M., studii de caz, aplicații în întreprinderi — cursanții au prilejul de a-și comunica reciproc propriile rezolvări și idei, care vor putea servi și la definirea elementelor de detaliu ale viitorului regulament-cadru de organizare și funcționare a consiliilor oamenilor muncii.

PRIN GRIJA organelor teritoriale ale sindicatelor se realizează perfecționarea pregătirii președinților comitetelor sindicatelor, vicepreședinți ai C.O.M. și președinți ai adunărilor generale ale oamenilor muncii. De asemenea, Uniunea Tineretului Comunist organizează pregătirea secretarilor organizațiilor U.T.C., vicepreședinți ai C.O.M.

Dat fiind rolul crescînd pe care-l dețin în aceste organe deliberative cei aproape 50 000 de reprezentanți ai oamenilor muncii (din care 43 800 muncitori, maiștri și alți participanți direcți la procesul de producție), s-a luat măsura de a se realiza, sub conducerea organelor locale de partid, cuprinderea lor (ca și a celor care fac parte din consiliile de conducere ale ministerelor și a muncitorilor și maiștrilor, membri ai Consiliului Național al Oamenilor Muncii) în cursuri organizate pe plan local.

Este de așteptat ca perfecționarea pregătirii membrilor organelor de conducere colectivă din unități să-și demonstreze efectele pozitive în organizarea și desfășurarea la un nivel înalt a adunărilor generale ale oamenilor muncii din iulie-august, ca și în activitatea de zi cu zi, în ce privește întărirea autoconducerii și autogestiunii, îmbunătățirea rezultatelor economice, rezolvarea problemelor sociale.

C. DAMIAN

* Pentru a contribui la această inițiere, a cărei necesitate a susținut-o în repetate rînduri, revista noastră a publicat la rubrica de față, precum și în suplimentul lunar „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", numeroase materiale cu caracter teoretic și practic, special destinate consiliilor oamenilor muncii.

Procesul circular activ

ECONOMISIREA ENERGIEI – CRITERIU FUNDAMENTAL ÎN APRECIEREA CREŞTERII EFICIENŢEI ECONOMICE (II)

La dezbatere au participat : dr. ing. **Aurel CONSTANTINESCU**, director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, ing. **Adrian LEUCUŢIA**, director adjunct, Comitetul de Stat al Planificării, ing. **Aurelian MANILICI** şi dr. ing. **Titus RUSIN**, Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, ing. **George FILIPAŞ**, directorul Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci, dr. ing. **Radu NEGRU**, director general adjunct, Institutul central de cercetare, proiectare şi directivare în construcţii, dr. ing. **Liviu DUMITRESCU**, inspector general la acelaşi institut, dr. ing. **Emil COSTIN**, Institutul de Studii şi Proiectări Energetice, dr. ing. **Mircea GURAN**, Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei, prof. dr. **Gheorghe ŞICLOVAN**, Academia „Ştefan Gheorghiu", dr. arh. **Mircea ENACHE**, Institutul de arhitectură „Ion Mincu", ing. **Violeta COCOŞATU**, Centrala industriei articolelor casnice ; din partea „Revistei economice" au participat dr. **Maria POPESCU** şi dr. **Dan POPESCU**.

Creativitatea umană — factor de adaptare la restricţii

Maria Popescu — Considerînd constructive contribuţiile de săptămîna trecută, eforturile de regîndire şi de reevaluare a soluţiilor constructive, tehnologice, tehnice care se utilizează în momentul de faţă prin prisma restricţiilor energetice, apare necesară sublinierea cîtorva aspecte. Anume, din discuţiile publicate săptămîna trecută am dedus că în ceea ce priveşte construcţiile a apărut un decalaj sau mai bine zis o contradicţie între metodele constructive industriale, între tehnologiile de construcţii şi materialele de bază care se folosesc, pe de o parte, şi cerinţele de economisire a energiei şi a resurselor energetice de altă parte. Se pare că mai multe tehnologii de construcţii, soluţii industriale care corespund din punctul de vedere al parametrilor de productivitate sînt **prea strict specializate** prin anumite materii prime, ciment, beton, sticlă, aluminiu şi aşa mai departe, majoritatea produse energofage, care antrenează totodată pierderi de căldură pe termen lung în expolatarea clădirilor. Înfăptuirea indicaţiilor date de către conducerea de partid de a se diversifica materialele de construcţii, de a se utiliza materiale tradiţionale necesită utilaje şi tehnici de exploatare adecvate resurselor naturale respective, tehnici de construcţii în sistem industrial propriu-zis.

Am impresia că trebuiesc făcute modificări radicale întrucît reintroducerea în construcţii a unor materiale tradiţionale care n-au mai fost folosite nu se poate face pe baza metodelor mecanice sau metodelor rudimentare care se foloseau cu 20—30 de ani în urmă, datorită restricţiilor derivate din lipsa de forţă de muncă şi a exigenţelor de productivitate înaltă. Deci, pentru a menţine un sistem industrial în construcţii trebuie să adaptăm utilaje, să găsim tehnologii noi care să permită folosirea unei game mai mari de materiale de construcţii dar cu mijloace tehnice de parametri înalţi. În unele ţări există tehnologii, utilaje de manipulare a cărămizilor paletizate, elevatoare etc., toate acestea există şi la noi. Problema nu e, deci, de a inventa tehnici noi, ci de a adapta tehnicile existente la diversitatea de materiale de construcţii.

În afara aspectelor pur tehnice apar şi unele aspecte de administrare, de concepţie şi de proiectare. Problemele tehnice se referă la necesitatea impulsionării şi reorientării creativităţii cadrelor noastre tehnice. S-au formulat săptămîna trecută propuneri judicioase, s-a relevat rolul important în economisirea unor mari cantităţi de combustibil, a unor elemente aparent mărunte cum e cazul acelor arzătoare automate, robinete, garnituri ş.a.m.d., elemente pentru realizarea cărora nu sînt necesare investiţii noi şi care se pot obţine destul de uşor. Chiar în domeniul construcţiilor se pot realiza în ateliere sau unităţi proprii unele din aceste materiale de care este nevoie pentru a dota clădirile mai repede şi pentru a le face să corespundă restricţiilor energetice. Dar foarte multe probleme din cele care au fost ridicate săptămîna trecută nu sînt încă elucidate în toată complexitatea lor, necesitînd reflecţii, redefiniri şi mai ales recalculări.

Intervenţia, foarte interesantă, a tovarăşului Radu Negru a scos în evidenţă faptul că în calculele de fundamentare a investiţiilor pentru construcţii industriale şi pentru construcţiile de locuinţe nu se pune un accent suficient de mare pe consumurile energetice pe care le antrenează funcţionarea clădirilor respective. În realitate, economiile realizate pe seama materialelor termoizolante nu sînt economii reale, întrucît în 30—50 şi chiar 100 de ani de funcţionare clădirile respective consumă mari cantităţi de combustibili pentru încălzire. Ar trebui **să se redefinească parametrii funcţionali şi estetici ai clădirilor** civile şi industriale. Într-o anumită perioadă, înainte de criza energetică, aspectele de modernitate, de funcţionalitate, parametrii de economicitate ai clădirilor erau cu totul diferiţi de cei pe care trebuie să-i îndeplinească în zilele noastre. Exigenţele de natură estetică se pot corela cu restricţiile energetice urmărindu-se evitarea, renunţarea totală la modalităţile de construcţie care conduc la pierderi mari de căldură atît din clădirile industriale cît şi din construcţiile civile. În general, cred că este stringent necesar la ora actuală să se efectueze calcule comparative asupra diverselor soluţii de încălzire şi de dotare tehnică a clădirilor industriale şi a locuinţelor.

De asemenea, îmi permit să sugerez tehnicienilor să reflecteze asupra problemei parametrilor de consum ai tuturor aparatelor electrice cu care sînt dotate locuinţele. Cred că şi aceasta constituie o cale pe care se poate economisi energia, cale prin care cei ce proiectează şi stabilesc performanţele instalaţiilor, aparatelor şi utilajelor electrice trebuie să ţină seama de consumurile pe care acestea le antrenează. Considerăm că se pot găsi soluţii de evitare a pierderilor şi în acest domeniu.

În zilele noastre pentru economia oricărei ţări, problema nr. 1 este economia de energie. Ce aspecte implică economia de energie ? Aceasta implică necesitatea valorificării superioare a

tuturor resurselor, necesitatea conservării, a reciclării căldurii, a diversificării surselor. Cred că ceea ce va trebui să evităm în viitor este exclusivismul care a caracterizat perioada dinainte de criză și tendințele de a baza consumurile pe una sau două resurse, pe hidrocarburi în special. Dacă în perioada cînd s-a resimțit sau s-a bănuit că vor apare restricții în legătură cu hidrocarburile, în lume a apărut ca o rază foarte luminoasă de speranță alternativa energiei termonucleare, 25 de ani de exploatare a sistemului termonuclear a temporizat euforia energeticienilor în legătură cu valențele energiei electrice obținute pe bază termonucleară. Acum încep să se facă o serie de calcule din care rezultă că nu problema epuizării hidrocarburilor prezintă pericolul principal, ci problema efectelor pe care le are consumul nerațional al hidrocarburilor și se întreprind calcule asupra economiilor ce se pot obține prin utilizarea mai judicioasă a hidrocarburilor.

Omenirea nu-și poate permite în momentul de față să opteze pentru un gen de resursă sau altul, pentru un gen de economii sau alt gen de economii. Problema este că orice soluție de valorificare mai bună, de **reciclare a energiei,** de **diversificare a resurselor,** orice soluție **poate fi luată în calcul ca o resursă nouă, ca o contribuție la echilibrarea balanței energetice** a țării, după cum **orice cale de risipire,** de folosire neeficientă a **energiei,** de pierdere a energiei **trebuie considerată ca un atentat la avutul public,** ca o poartă deschisă risipei pentru moment și pentru viitor. Ce v-aș ruga eu ? Dacă este posibil ca în această dezbatere dumneavoastră ca specialiști să formulați propuneri, sugestii asupra unor soluții și căi de economisire a energiei, pe cît posibil, să avansați idei referitoare la ce se poate întreprinde imediat pentru ca să ne adaptăm mai rapid la restricțiile cu care este confruntată economia națională românească și, în general, economia lumii.

Dumneavoastră cunoașteți indicațiile, eforturile forurilor de sinteză pentru reorientarea structurii economiei, pentru renunțarea la unele produse, chiar la unele industrii sau pentru restrîngerea producției în anumite domenii. Se urmărește o regîndire a modului cum este conceput aparatul productiv al țării și o reorientare a întregii activități productive, ținînd seama de restricțiile decurgînd din criza energetică și din celelalte aspecte ale crizei de materii prime, ale crizei monetare, financiare etc. Necesitatea ca industria noastră să fie competitivă pe plan internațional este stringentă dar competitivitatea nu se poate realiza decît printr-o adaptare rapidă la noile cerințe, prin înțelegerea corectă și profundă a întregii complexități și a **dificultăților pe care le implică evaluarea eficienței economice. evaluarea** competitivității în funcție de restricțiile energetice. Adaptarea la restricții este posibilă pe baza unei resurse de care țara noastră dispune din plin și anume **resursa de creativitate umană, resursa de cadre tehnice** care și-au dovedit aptitudinea de a contribui la dezvoltarea tehnicii și științei în multe domenii de activitate. Activizarea și impulsionarea creativității tehnice și economice, atragerea mai rapidă a acesteia în efortul de adaptare a economiei românești la cerințele viitorului constituie de altfel și motivul pentru care v-am invitat la această dezbatere.

Presiunea energetică și mijloace de decompensare

Emil Costin — Aș vrea și eu să exprim mulțumiri organizatorilor dezbaterii pentru amabila invitație de a participa la discutarea acestui subiect de o actualitate care nu mai trebuie subliniată. Nu găsesc cuvintele cele mai potrivite pentru a exprima interesul ce trebuie acordat unei probleme care este prioritară în momentul de față — problema eficienței activității economice în lumina restricțiilor impuse în întreaga economie mondială de criza energetică și de materii prime. Aș dori, în cele ce urmează, să evidențiez căile care, cred eu, că ar contribui la adaptarea rapidă a economiei la noile condiții create pe plan mondial, în special în domeniul economico-financiar.

Problema poate fi tratată în două feluri distincte. Primul mod, cu o largă audiență în momentul de față în țara noastră, se caracterizează prin considerarea impactului factorului energetic asupra economiei ca o condiție obiectivă a dezvoltării noastre viitoare, ceea ce trebuie să conducă la găsirea de noi **căi pentru a reduce** cu orice preț **presiunea energiei asupra economiei.** Aceasta constituie un însemnat factor de mobilizare, generează inițiative și preocupări multiple. De asemenea, pe termen scurt el poate să ducă la unele reduceri ale necesităților imediate de energie ale economiei. Un asemenea mod de a privi lucrurile, care detașează energetica în problemă prioritară a economiei, creează, în afara numeroaselor efecte pozitive și unele neajunsuri. Astfel, unele măsuri cu caracter tehnic adoptate în vederea economisirii radicale a energiei aplicate fără a se ține seama de condițiile de loc și de timp, au sugerat — bineînțeles fără voia celor ce le-au elaborat și aplicat — **efecte contrare intenției** care stătea la baza deciziei.

Mă voi referi, printre altele, la problema gătitului electric. În urmă cu doi ani, în contextul tendinței de reducere a cotei de gaze naturale și de hidrocarburi consumate pentru producerea căldurii necesare preparării hranei, ținîndu-se, totodată, seama de perspectiva că în balanța energetică a următorilor ani cota cărbunelui inferior și a energiei nucleare urma să sporească, s-a stabilit ca începînd din 1978 toate apartamentele noi din orașe să fie dotate cu aparate de gătit electrice. Fără îndoială, pe termen lung, premisele luate în considerare sînt corecte. Dar în momentul actual realitatea este mai complexă decît datele luate inițial în calcul. Comparînd astăzi necesarul de combustibil pentru prepararea hranei la nivelul unei familii medii, pe diferite tipuri de energie, vom constata că utilizarea hidrocarburilor conduce la un consum minim de energie — circa 265 de kilograme combustibil convențional pe an, în timp ce utilizarea energiei electrice în același scop conduce la consumul maxim peste 800 de kilograme combustibil convențional pe an și familie, raportul între aceste două modalități de consum fiind, deci de unu la trei.

Examinarea balanței energetice din anul 1978 evidențiază că pentru producerea energiei electrice se foloseau peste 55 la sută hidrocarburi lichide și gazoase, față de numai aproape 26 la sută cărbuni inferiori. Specialiștii apreciază că balanța va mai avea încă mai mulți ani de aici înainte, drept combustibil marginal, hidrocarburile, ceea ce înseamnă că la o cerere de energie perfect echilibrată în resurse primare de toate sorturile, orice unitate suplimentară de energie electrică necesară antrenează în balanța de această structură un consum suplimentar de hidrocarburi și reciproc orice kilowat-oră economisită antrenează după sine reducerea însești a consumului de hidrocarburi. Astfel, **consumul suplimentar actual de energie electrică antrenat de utilizarea extinsă a bucătăriilor electrice,** ar trebui să fie inevitabil acoperit de hidrocarburi fie gaze din țară, fie hidrocarburi din import. Mai mult chiar, așa cum arătam, acest consum **este de trei ori mai mare decît dacă hidrocarburile s-ar consuma direct prin arderea la consumatori.** Dacă furnizorul de energie ar ceda din cota pe care o consumă pentru producerea energiei electrice cantitatea de hidrocarburi necesară consumului în bucătăriile dotate cu mașini electrice, i-ar rămîne de două ori mai multe hidrocarburi decît cele cedate efectiv, cu posibilitatea de a le utiliza în alte domenii care astăzi nu sînt acoperite.

Această situație nu este o situație de conjunctură, ea derivă din structura proprie balanței energetice a țării noastre și se va prelungi încă un număr de ani, atîta timp cît balanța energetică se va mai închide pe hidrocarburi. Desigur, trebuie să creăm posibilitatea tuturor consumatorilor care din lipsa altor variante sau din considerente strict particulare doresc să utilizeze bucătării electrice. Constatăm însă că încă nu sînt create toate condițiile pentru trecerea la gătitul electric : mașinile electrice de gătit produse în țară sînt insuficiente ca număr și au consumuri mari (o mașină de gătit produsă în țară — de exemplu — consumă cu 33 la sută mai multă energie decît exemplarele similare produse azi în alte țări). Este de asemenea necesară educarea populației în vederea utilizării gătitului electric, care diferă considerabil de gătitul tradițional, precum și luarea în considerare a sporirii prețului plătit de cetățeni pentru gătit, raportînd gătitul electric la cel cu gaze naturale etc.

O altă problemă legată de efectele nedorite ale unor măsuri cu caracter general în domeniul reducerii consumului energetic se referă la faptul că furnizorul energiei electrice este în același timp și consumatorul propriului său produs, consum ocazionat de producerea, transportul și distribuția energiei electrice. Consumul tehnologic pentru transportul și distribuția energiei electrice a fost denumit poate impropriu „pierderi în rețele", creîndu-se astfel impresia că este vorba de o risipă a energiei electrice. De fapt, aceste consumuri tehnologice sînt dimensionate de către proiectanți pe criterii economice care definesc, la nivelul respectiv de dezvoltare tehnică, un compromis optim, din punct de vedere economic general, între investițiile necesitate de instalații și cheltuieli curente cu energia consumată. Din imperativul unor măsuri pe linia reducerii consumului energetic au fost fixate însă alte baremuri cifrice de consum tehnologic specific pentru a căror realizare se impune o serie întreagă de măsuri în instalații, dintre care pe unele nu le consider deloc raționale. În diferite planuri de măsuri pot fi identificate situații în care costul unei tone de combustibil convențional, economisit ca urmare a aplicării măsurii respective depășește 4 000-5 000 lei, față de prețul actual de 1 000-1 500 lei pe tona de țiței pe plan mondial.

Pe de altă parte, **metode de certă valoare în domeniul economisirii energiei sînt aplicate cu nejustificate întîrzieri.** Unul din exemple — **problema izolării termice a clădirilor,** a fost abordat în ședința precedentă. Voi aminti acum pierderile de apă în instalațiile de irigații, care ating proporții îngrijorătoare din multe puncte de vedere, dar și din punct de vedere energetic. Iată, în 1978, pentru irigații s-au consumat circa 1,75 miliarde kilowat-ore. Din aceste kilowat-ore consumate pentru irigarea teritoriului agricol, circa două milioane de hectare, a-

proximativ 22 la sută, sau aproape 400 milioane de kilowat-ore au servit pentru pomparea apei care se pierde în canale, în aducțiuni etc. Aceasta pentru că, deși proiectele de irigații prevăd o cotă de pierderi de apă sub 5 la sută, în special pierderi prin evaporare, instalațiile realizate nu sînt nici astăzi în mod corespunzător izolate, iar apa se scurge în pămînt prin neetanșeități, producînd în plus mari neajunsuri ecologice — degradarea solului, bălțiri care necesită și consumuri energetice suplimentare pentru desecări. Energia suplimentară consumată pentru pomparea apei pierdute se ridică, numai în ceea ce privește irigațiile terenurilor agricole, la 130—140 000 de tone combustibil convențional pe an, mărime care nu este de neglijat.

Aș vrea acum să trec la al doilea mod de abordare a problemei eficienței energiei în condițiile actuale, așa cum am spus la început. Bazat pe experiența practică îndelungată de energetician am să încerc să relev unele probleme în acest sens. La început însă unele precizări. Noi vorbim frecvent de criza energiei. Prin criză se înțelege însă, în mod obișnuit, lipsă. Deci, vorbind de criza energiei, înțelegem că energia lipsește, necesitățile care ar trebui să fie satisfăcute nu pot fi satisfăcute. Oare aceasta este situația ? Judecînd la nivel global, trebuie să constatăm că datele curente, deci nu cele mai optimiste, care au o valoare medie arată că rezervele de purtători de energie cunoscute astăzi în lume și exploatabile în condițiile economice actuale sînt suficiente pentru a acoperi consumul umanității preliminat pentru anul 2 000 și mai departe.

Atunci care este problema, atît a energiei cît și a materiilor prime în general, pentru că nu mi-aș permite să separ aceste două lucruri unul de altul ? În ultimii 20—25 de ani, în condițiile dezvoltării economice, o serie întreagă de țări au ajuns să-și consume propriile resurse de energie și materii prime, ba chiar unele și-au clădit propria dezvoltare economică pe importul unor asemenea resurse cum ar fi Japonia, R.F. Germania, într-o anumită măsură chiar și Franța etc. Aceasta a creat o situație de discordanță între distribuția geografică a resurselor și apariția necesităților de asemenea materii, chiar dacă în mod global resursele, mă rog, unele resurse, sînt excedentare.

În al doilea rînd structura consumului mondial de energie a avut, în ultimii 70—100 de ani, o evoluție caracteristică. Inițial baza dezvoltării industriale și totodată suportul energetic al revoluției industriale a fost cărbunele de diferite categorii și calități. Ulterior, dar mai ales după al doilea război mondial, reducerea prețului țițeiului a indicat economiilor în dezvoltare o cale de expansiune foarte rapidă prin adoptarea acestui tip de energie. Știm cu toții că obiectivele oricărui sistem economic, indiferent de organizarea socială, pot fi atinse mai bine dacă creșterea economică este mai rapidă. Cel puțin pentru mine este clar că omenirea se află astăzi la un nivel de dezvoltare, de evoluție, mai avansate decît s-ar fi aflat dacă ar fi renunțat la țiței și ar fi folosit în continuare cărbunele ca purtător de energie. Aceasta din cauza costurilor mult mai mari legate de preocuparea și utilizarea cărbunelui. În schimb, astăzi — în momentul în care țițeiul începe să devină o resursă rară și deci apare necesitatea unei reconversiuni a energeticii — apar probleme care conturează un punct crucial al dezvoltării. În următoarele decenii va fi necesar să se asigure o conversiune a economiei pe alți purtători de energie, care sînt, în prezent, mai costisitori.

În ceea ce privește țara noastră, ea se află foarte aproape de epuizarea surselor de energie clasice de care dispune. De aceea, presiunea pe care o exercită energia asupra economiei nu slăbește. Compensarea acestei presiuni este la noi o problemă economică și cred că are două aspecte principale. Primul este **orientarea dezvoltării actuale** și de viitor **către restrîngerea consumurilor energetice** și al doilea este **sporirea competitivității internaționale** a producției noastre în general. Fără îndoială că în legătură cu ambele aspecte este necesară introducerea unui regim strict de economisire a energiei, a materiilor prime, a forței de muncă în toate verigile economiei, cu alte cuvinte, este necesară creșterea randamentelor producției. Totodată, strategia economică viitoare trebuie gîndită prin prisma asigurării unei eficiențe de lungă durată, fundamentînd dezvoltarea economică pe termen lung pe studierea diferitelor posibilități de dezvoltare viitoare, extinzînd aria a ceea ce prospectiva denumește „viitori posibili", cu încadrarea tuturor aspectelor studiate în perspectivele de evoluție nu numai interne ci și ale partenerilor externi.

Un factor important în procesul perfecționării, asupra căruia s-a atras atenția încă la Congresul al XI-lea al P.C.R., este perfecționarea prețurilor, întărirea valorii monedei, în vederea ajungerii la convertibilitatea acesteia. S-a menționat aici că unele exporturi apar oneroase prin prisma consumului exagerat de energie pentru produsele exportate. Exemple cunoaștem cu toții, începînd de la produsele de seră și ajungînd la lingourile de aluminiu. Dar dacă n-ar exista diferențe majore între prețurile de calcul cu care operăm în interior și cele de pe plan extern, caracterul oneros al acestor exporturi ar fi fost vizibil de la început.

Permiteți-mi în particular în acest cadru să mă refer la criteriul energetic. Pe baza acestui criteriu trebuie elaborate judecăți foarte complexe pentru a stabili dacă o soluție este sau nu oportună. Din păcate au existat și situații în care combustibilul înglobat în produs costă mai mult decît produsul, ceea ce face ca judecata în asemenea cazuri să fie simplă. Dar nu la ele vreau să mă refer, ci la hidrocentrale. Potrivit unor calcule, și în anumite condiții date, partea de construcție înglobează materie energofagă iar energia înglobată în această materie energofagă necesară pentru construcția unei hidrocentrale echivalează cu producția de energie a acestei centrale pe mai mulți ani de zile. Operațiunea asupra soluțiilor tehnice, a materialelor de construcții, trebuie să ia, deci, în calcul criteriul economic.

Dan Popescu — O întrebare tovarășului Costin. Ați amintit, și nu o dată, de criteriul economic, v-ați referit la el ca modalitate de apreciere. Nu ne-ați spus însă cum vedeți dumneavoastră o definire a acestui criteriu, cum vedeți comensurarea efectelor lui ? Se pare că o exprimare cantitativă, ținînd seama de diversitatea, de posibilitățile variate de exprimare, riscă oarecum să fie unilaterală, să absolutizeze un domeniu sau altul. De asemenea, am în vedere că în definirea criteriului amintit trebuie încorporat un anume raport dintre prezent și perspectivă.

Emil Costin — Soluția optimă se alege dintr-un număr mare de variante examinate, variante ce trebuie să epuizeze cîmpul soluțiilor practic posibile. Pentru a putea alege între aceste variante, este însă necesar să existe un criteriu care să permită ierarhizarea lor. Întrebarea care se ridică de cele mai multe ori este următoarea : un singur criteriu de alegere este suficient sau trebuie adoptate mai multe criterii care să acționeze simultan ? După părerea mea, adoptînd mai multe criterii, în fapt mă abat aproape fără să vreau de la unicul criteriu care trebuie să prezideze la această alegere : criteriul economic, criteriu care trebuie să ne permită să obținem rezultate maxime posibile cu mijloacele materiale și de altă natură pe care le avem la dispoziție și care sînt, forțamente limitate. Trebuie să ajungem la situația în care investițiile pe care le facem, indiferent de domeniu, să ne ducă la un maximum de economii generale. Dar pentru a pune eficiența economică în drepturile sale, pentru a-i da cîmp de desfășurare, perfecționarea sistemului prețurilor este esențială. Altfel se ajunge la situația în care elaborăm calcule economice, dar cunoscînd deficiențele prețurilor utilizate nu avem încredere în unele rezultate obținute. Atunci pe lîngă criteriul economic, singurul de fapt capabil să mobilizeze adevărata eficiență, introducem o sumă de alte criterii, evident utile, în intenția de a ne corecta : consum minim de lemn, de metal, de beton, de mase plastice, minimum de suprafață ocupată, în ultimul timp, consum minim de energie etc. etc. Aplicarea tuturor acestor criterii conduce însă în practică, uneori, la abateri de la consumul economic real. Ca urmare, unele rezultate sînt de fapt inferioare celor la care aplicarea criteriului economic corect ne-ar fi dat dreptul să ne așteptăm.

Simțul de prevedere — componentă vitală a reușitei economice

Aurel Constantinescu — Consider că în ceea ce privește eficiența utilizării resurselor materiale și a selectării materialului cel mai adecvat într-un caz dat, calculele economice nu trebuie limitate la momentul respectiv. **Greșim atunci cînd, analizînd eficiența unor investiții, ne limităm la analiza costurilor necesare realizării lor la momentul respectiv, fără a lua în considerare și costurile de exploatare și întreținere a investiției respective pe întreaga ei durată de serviciu.**

Referindu-mă la cazul concret al pregătirii alimentelor, **consider că trebuie luate în analiză toate alternativele posibile, dotînd apartamentele cu cel puțin două variante de alimentare cu energie a bucătăriilor.** Dacă astăzi, utilizarea energiei electrice la prepararea alimentelor apare cu consecințe financiare și economice nedorite, acest lucru se datorește faptului că ponderea hidrocarburilor în producerea energiei electrice se menține ridicată, extragerea și utilizarea cărbunelui rămînînd mult în urma prevederilor din balanță. Ceea ce dovedește odată mai mult că eficiența utilizării resurselor materiale trebuie analizată, întotdeauna, în perspectivă, ținînd evident seama și de schimbările care survin la prețurile de achiziție. În acest context, mă întreb, care ar fi fost opțiunile noastre tehnologice în construcția de mașini, de exemplu, în ceea ce privește dezvoltarea construcțiilor sudate în detrimentul celor turnate, dacă am fi prevăzut la timp creșterea rapidă a prețului de achiziție a țițeiului ?

Cea mai ieftină cale de asigurare a energiei este aceea a economisirii ei stricte ; în procesul dezvoltării ne putem plasa însă în situația în care asigurînd o gospodărire cît mai severă a energiei, trebuie totuși pentru acoperirea necesităților să con-

struim noi centrale electrice. Problema pusă de dr. Emil Costin este aceea a analizării eficienței variantelor posibile de construire de noi centrale, tocmai în situația descrisă.

Adrian Leucuția — Ce bine este că am construit hidrocentrala de pe Dunăre în condiții în care costurile energetice pentru ciment erau incomparabil mai mici față de cele prezente și mai ales viitoare.

Aurel Constantinescu — Dacă îmi permiteți, doresc și eu să spun cîteva cuvinte asupra economisirii energiei, problemă care, ca specialist, mă pasionează, iar prin rolul pe care îl am în societate în ceea ce privește economisirea resurselor materiale mă obligă.

Voi începe prin a preciza în legătură cu constatarea pe care o făcea tov. Costin că problema resurselor naturale la scara mondială este, în primul rînd, o problemă de repartizare geografică neomogenă, că în ceea ce privește țara noastră, ale cărei probleme trebuie de fapt să le rezolvăm, trebuie să ținem seama, în primul rînd că resursele noastre materiale și energetice sînt, din păcate, extrem de limitate, iar în al doilea rînd că ritmurile ridicate de dezvoltare economico-socială a țării impun o creștere rapidă a volumelor de materiale, combustibili și energie consumate, desigur în condițiile în care necesarul este calculat cu o deosebită rigurozitate, cu drămuire, chiar cu zgîrcenie aș spune. Acest fapt ne plasează de la început într-o contradicție care nu poate fi rezolvată decît, pe de o parte, prin scăderea continuă a consumului de materiale și de energie necesar realizării fiecărui produs, iar pe de altă parte, prin valorificarea cît mai deplină, la valori cît mai ridicate, a resurselor materiale și energetice care intră în procesul de producție.

Față de aceste probleme mi se pare că rezolvarea lor implică două laturi : una la nivel macroeconomic și alta la nivel microeconomic. La nivel macroeconomic ea constă în așezarea structurilor de producție într-un mod care să facă, pe cît se poate eficientă întreaga activitate economică a țării. Dar aici situația noastră de țară aflată încă în curs de dezvoltare ridică un serios element restrictiv. Țara noastră, ca orice altă țară, primește și impulsuri exterioare, are și intrări și ieșiri și, în consecință, structura producției nu poate fi așezată exclusiv după dorință, cerințele comerțului exterior impunînd anumite restricții. Însăși ritmurile noastre de dezvoltare care necesită importuri de mașini și utilaje necesită fond de marfă din ce în ce mai mare pentru export, aceste cerințe urmînd să existe și în viitor. Desigur multe din cerințe și restricții pot fi depășite prin investiții de inteligență și pricepere mai roditoare decît cele din altă parte. Oricum însă eu cred că cu cît o țară este mai dezvoltată cu atît ea își poate așeza mai avantajos structurile de producție.

În anul 1969, de exemplu, găsindu-mă în R.F. Germania la una din cele mai mari întreprinderi constructoare de mașini din țara respectivă, am constatat că-și închiseseră secția de construcții metalice pe care o transformau într-o secție de fabricație de reactori nucleari întrucît ajunseseră la concluzia că vechea secție de construcții metalice realiza o producție neeficientă sau mai precis spus, trecerea la fabricația de reactori sporea rentabilitatea de circa 6—7 ori ; renunțînd la execuția de construcții metalice, necesarul la acest sortiment urmau să și-l asigure dintr-o serie de țări mai puțin dezvoltate industrial.

Congresul al IX-lea al partidului a pus foarte clar problema economisirii resurselor materiale. Ca urmare țara noastră se numără printre primele țări care i-au acordat atenție, anticipînd criza mondială de materii prime și energie, pentru că, spre deosebire de alte țări, țara noastră s-a găsit chiar de la începutul industrializării sale în situația unei țări cu resurse naturale relativ limitate.

În acest cadru eu urmăresc să demonstrez că stă în puterea noastră să eliminăm cauzele care în cadrul diviziunii internaționale a muncii generează inegalități și inechități, că trebuie să adoptăm, așa cum se subliniază în indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, acele structuri care să limiteze la strictul necesar producțiile neeficiente sau mari consumatoare de materiale și, în primul rînd, de energie, mai ales prin utilizarea cît mai judicioasă a acestor producții la interior, dar și prin limitarea exportului, că trebuie să depășim prin intuiție, prevedere, creativitate dificultățile care există, pentru prezent și perspectivă. Este, totodată, necesară prevederea prin plan a realizării de produse noi, cum sînt autocamioane, mașini unelte, produse electrice de uz casnic, etc, nu din materii prime noi ci din piese și subansamble recuperate de la produse similare uzate și remediate.

Dacă anul 2000 nu ne va găsi printre țările dezvoltate industrial, cred că dezvoltarea în continuare a României este o problemă blocată. Deci cursa vitală pentru viitorul țării noastre, în care ne-am angajat sub conducerea partidului, este aceea de a depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare ; aceasta este problema esențială, a noastră a tuturor.

Maria Popescu — Toți sîntem de acord cu acest lucru, însă trebuie mai mult evidențiat ce înseamnă sub aspectul parametrilor economici a face parte din rîndul țărilor dezvoltate. În urmă cu 15—20 de ani se efectuau studii comparative referitoare la producția de energie electrică, producția de oțel, ciment etc. pe locuitor la noi și în țările dezvoltate. Acum am ajuns și depășit țări ca Anglia, Franța etc. în privința producției și consumului de energie electrică, oțel, ciment, pe locuitor, dar aceasta nu ne-a ajutat să avem și venitul național pe locuitor asemănător. Reiese că anumite noțiuni care au fost concepute în trecut și concretizate în unii indicatori valabili în situațiile de atunci nu mai pot oferi criterii de evaluare pentru realitățile radical modificate ale zilelor noastre.

Toate țările dezvoltate elaborează strategii de utilizare eficientă și economisire strictă a energiei. Nu întîmplător Suedia are un venit național pe cap de locuitor atît de mare realizat cu unul din cele mai mici consumuri de energie electrică din lume, deși este o țară nordică. Ce faci cu ceea ce produci, ce realizezi pentru export din minereul și cocsul importat ? În atari condiții exportul de fier beton, de vagoane, compresoare, etc. apare ca neeficient și necompetitiv.

Orientările partidului nostru referitoare la necesitatea depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare sînt juste, răspund unor necesități imperioase, și trebuie să respectăm aceste orientări. Acum trebuie definiți, practic, parametrii noi ai competitivității, parametrii noi ai gradului de dezvoltare. Aceasta implică o evaluare corectă, rațională și riguroasă a dimensiunilor cerințelor dezvoltării economico-sociale a țării noastre în funcție de idealurile socialiste, de parametrii raționali de nivel de trai și de condiții de viață pe care vrem să le creăm populației și în funcție de condițiile economiei mondiale care devin din ce în ce mai restrictive în legătură cu posibilitățile noastre de export și de valorificare a resurselor de care dispunem. În atare condiții să discutăm despre ritmuri, dar să vedem ce elemente concrete de dezvoltare intensivă și eficientă introducem în condițiile acestor ritmuri.

Evoluția mondială relevă necesitatea reconversiunii valorilor, a definirii parametrilor valorici ai stadiului de țară în curs de dezvoltare pe care vrem noi să-l depășim. Dezvoltarea în ritm de 10 sau 20% a producției de bunuri care înglobează mari cantități de materii prime și necesită consumuri însemnate de energie în condițiile crizei actuale se vădește păgubitoare. După cum păgubitoare poate fi pînă la urmă și aparenta înnoire a producției, atunci cînd ea nu schimbă radical competitivitatea produselor respective. Bunăoară dacă schimbi unele elemente tehnice și ai înnoit un vagon dar acesta tot vagon rămîne și tot înglobează multe materiale și puțină creativitate. În schimb dacă venim cu un aparat electric, cu o invenție românească — și există foarte multe invenții românești a căror valoare e recunoscută și atestată în lume — dacă creezi industrii care să pună în practică asemenea priorități mondiale pe care le avem în mînă din punct de vedere tehnic, aceasta este cu adevărat eficient pentru grăbirea maturizării progresului economic al țării.

Aurel Constantinescu — Mie îmi pare bine că ați surprins din cele ce vroiam să spun. Eu aveam încă ceva de spus și atingeam și problemele pe care dumneavoastră le-ați arătat. Vedeți dumneavoastră, un exemplu foarte elocvent în ceea ce privește optimizarea structurilor de producție din punct de vedere al valorificării superioare a resurselor materiale și energetice îl constituie, după părerea mea, construcția de mașini. Este evident preferabil să se dezvolte unele subramuri mai rapid decît celelalte, în primul rînd electronica, mecanica fină, aeronautica, mijloacele de transport auto, aceasta cu atît mai mult, cu cît ele înglobează un volum specific redus de energie : 0,5% din valoare în cazul calculatoarelor electronice, 2% în cazul avioanelor, 5% al autoturismelor, față de 10—20% în cazul celorlalte mașini și utilaje și respectiv 40% al laminatelor din oțel. Dar dacă opțiunile de mai sus nu se fac corelat cu intrările (necesitatea economico-socială) și cu ieșirile (posibilitățile de desfacere), se poate ajunge la situații foarte dificile legate de neasigurarea necesarului sau de lipsa de desfacere.

Problemele la care m-am referit sînt foarte importante, dar nu voi insista asupra lor. Accentuez în schimb necesitatea **valorificării maxime a materiilor prime** intrate în procesul de transformare industrială, adică latura problemei rezolvabilă în plan micro economic. Din acest punct de vedere, nu trebuie să uităm desigur, că circa 80 la sută din volumul consumului material pe produse sau pe construcție se decide în faza de concepție, în timp ce în faza de execuție numai circa 20 la sută. Prin urmare **efortul cel mai mare trebuie făcut în faza de concepție** și cînd zic concepție mă refer nu numai la proiectare, ci și la pregătirea de fabricație.

Din păcate, așa cum bine ați subliniat în cuvîntul de deschidere, sîntem mult obișnuiți să punem accent pe economisirea muncii vii și aceasta în detrimentul muncii trecute, ori concepția produselor este domeniul în care **trebuie înfăptuită o reală revoluție atît în organizarea problemelor de cercetare-dezvoltare, producție și exploatare, cît și în abordarea lor** — problemă subliniată expres în documentele de partid. Trebuie reflectat foarte serios la dezvoltarea produselor noi în ce privește stabilirea principiului lor funcțional care să asigure realizarea comenzii sociale cu minimum de consum de resurse materiale și energetice ; cît de importantă este alegerea principiului funcțional o demonstrează, de exemplu, superioritatea transmisiilor electronice față de toate celelalte : pneumatice, hidraulice, mecanice. În al doilea rînd, vor trebui **adoptate încă din faza de concepere a produselor, tehnologii moderne cu consumuri cît mai mici de materiale și energie,** pedalînd mult mai puțin pe productivitate.

Din acest punct de vedere, cam toate licențele de fabricație cumpărate sînt deficitare, ele punînd accentul pe productivitatea muncii vii, de multe ori pe seama unui consum mai mare de materiale și energie.

A doua chestiune pe care trebuie s-o avem în vedere încă de la proiectarea produselor este **promovarea consecventă a materialelor noi, eficiente, a așa-zișilor înlocuitori,** dar aceasta trebuie privită mult mai complex decît a fost privită pînă în prezent, problemă asupra căreia voi reveni cu unele aspecte. În această privință, consider că viitorul aparține, în general, materialelor mixte. Știm cu toții revoluția pe care a adus-o apariția betonului armat în construcții. Efecte similare prevăd în toată activitatea industrială ca urmare a apariției materialelor mixte, rezultate din combinarea metalului cu materiale nemetalice, ceramică și sticlă îndeosebi.

O altă problemă care trebuie avută în vedere este **mentenabilitatea produselor** și costurile operațiilor de întreținere și reparare, deoarece, circa 30—40 la sută din materialul consumat în economie este destinat înlocuirii. În aceste condiții, **problema întreținerii ușoare și pe durate de serviciu mult mai mari** decît cele din prezent **constituie o cale deosebit de atrăgătoare pentru economisirea resurselor materiale.** Dacă ne referim la industria energetică, se știe că acum 20—30 de ani cînd problema fluajului a început a fi luată în considerare la dimensionarea pieselor din oțel care lucrează la temperaturi ridicate, s-au făcut calcule economice, care au arătat că în ceea ce privește conductele magistrale din centralele termo-electrice cel mai rentabil este să li se limiteze durata la 100 000 ore, adică circa 11 ani. Or, practica a demonstrat că această concluzie nu trebuie absolutizată și astăzi elementele care lucrează în centralele termo-electrice în condiții de fluaj se dimensionează la 200 000 de ore.

În acest domeniu, dispunem de o experiență pozitivă. Mă gîndesc, de exemplu, la termocentrala de la Doicești, dimensionată și construită într-o perioadă cînd durata de serviciu a conductelor magistrale se limita la 100 000 ore. Se ajunsese cam prin anul 1967 la limita acestei durate. Pe vremea aceea lucram la Institutul de Cercetări Metalurgice și tovarășii din industria energetică confruntați cu necesitatea ce părea iminentă de a înlocui conductele, ceea ce ar fi presupus o oprire a acesteia de 3 pînă la 6 luni cu pierderi însemnate de producție, la care se adăugau și cheltuielile de înlocuire, ne-au solicitat pentru a analiza dacă este posibilă prelungirea duratei de serviciu.

Colectivul de cercetători în care îmi desfășuram activitatea a efectuat o serie de lucrări de cercetare asupra stării materialului din care erau executate conductele magistrale respective, ajungînd la concluzia că termocentrala de la Doicești poate continua să funcționeze fără înlocuirea conductelor magistrale. Ulterior asemenea lucrări și concluzii s-au făcut și la alte termocentrale ca cele de la Fîntînele, Paroșeni și altele, iar astăzi asemenea lucrări reprezintă cercetări cu caracter de rutină pentru colegii de la ICEM.

În același context de idei, cred că **încă din faza de proiectare trebuie stabilite consumurile necesare în exploatare pentru întreținere și reparații.** Din acest punct de vedere, problema se pune și pentru construcții unde este extrem de importantă dar și pentru mașini și utilaje la care trebuie **să stabilim atît consumurile necesare pentru întreținere,** îndeosebi sub formă de piese de schimb, **cît și pentru funcționare** (carburanți, combustibili sau energie). Știți cît de mare este consumul de carburanți în S.U.A. datorită concepției aș spune eronate, pe care unii proiectanți americani au avut-o în ce privește autoturismele de oraș, așa numita „frumoasa americană". Acum cu toții își propun să adopte concepția europeană în construcția de autoturisme — în anul 1985, nici un autoturism să nu consume peste 8,5 1/100 km, față de 16—20 1/100 km cît consumă astăzi. Tot astfel, dacă ne referim la concepția cazanelor de abur industrial, **mă întreb dacă nu este preferabil să le construim ceva mai grele, cu condiția să le creștem randamentul și deci să reducem consumul de combustibil.**

În sfîrșit, o problemă care trebuie avută în vedere de proiectant încă din faza de concepție este aceea a **posibilității utilizării unor numeroase subansamble recuperate dintr-un produs** în momentul cînd el ajunge la limita de viață și cînd se casează ; la producția de noi utilaje aceste subansamble trebuie folosite într-o proporție cît mai mare, fie ca atare, fie remediate. Aceasta cu privire la reducerea propriu-zisă a consumurilor. Aș vrea să mă refer, în continuare, la un aspect mai puțin reflectat în discuția noastră de pînă acum, în legătură cu **prioritatea ce trebuie acordată economiei de energie și anume cum trebuie privită din acest punct de vedere dezvoltarea industriei metalurgice** în viitor, dat fiind că această industrie este mare consumatoare de resurse energetice.

A fost o vreme cînd s-a absolutizat nevoia de a dezvolta industria siderurgică, afirmîndu-se chiar — cu 20—25 ani în urmă — că depășirea unui prag de 500 kg oțel pe locuitor ar marca intrarea în rîndul țărilor avansate industrial. În prezent, am depășit acest prag, dar problema problemelor în acest domeniu o constituie nu atît nivelul producției **cît modul în care valorificăm metalul produs,** cu atît mai mult cu cît dintre toate materialele industriale, oțelul rămîne, după părerea mea, cel mai ieftin și cel mai bun. De aceea, tentați cu un domeniu foarte vast de utilizare, **va trebui să optăm** pentru acele utilizări care asigură valorificarea maximă a metalului, industria siderurgică trebuind să asigure cu prioritate necesitățile construcției de mașini, care va trebui la rîndul ei să se așeze pe niște **structuri optime din punct de vedere al valorificării metalului,** ținînd seama evident de posibilitățile de desfacere a produselor și de asigurarea economiei noastre cu utilajele de care are nevoie. După aceea, în cadrul unei activități mai vaste pe care va trebui s-o desfășurăm consider că va fi necesar să elaborăm o serie de nomenclatoare de materiale pe domenii de utilizare : ținînd seama de restricțiile energetice și de materii prime, eu văd neapărat necesară elaborarea în viitor a unor nomenclatoare ale materialelor admise a se utiliza pe domenii, nomenclatoare generice pe baza cărora printr-un sistem la care am să mă refer imediat, văd realizată alegerea obiectivă și corectă a materialului potrivit la locul de utilizare potrivit.

Procedînd în acest fel se va vedea, de exemplu, că metalul are astăzi niște interdicții, niște limitări la utilizare, în domenii în care este foarte eficient. De exemplu, cred că mobilierul de birou făcut din lemn constituie o opțiune nejustificată economic, un calcul de economicitate legat și pe durabilitate demonstrînd relativ ușor superioritatea mobilierului de birou din metal. Revenind la nomeclatoarele de care vorbeam, întrevăd posibilitatea folosirii mijloacelor de prelucrare automată a datelor la alegerea economică a materialelor, moment decisiv al fazei de proiectare. După stabilirea principiului funcțional-constructiv, alegerea materialului este într-adevăr al doilea factor esențial, materialul fiind purtătorul de forțe și de mișcare în cadrul principiului funcțional-constructiv respectiv, el fiind acela care concretizează și susține fizic valabilitatea ideii principiului funcțional adoptat. O alegere greșită a materialului fie că face imposibilă concretizarea principiului funcțional, fie că face ca acesta să se realizeze în condiții neeconomice. **Și pentru că de multe ori alegerea materialelor se face — de ce să n-o spunem — bazat pe intuiție și rutină, pe obișnuința proiectantului, adeseori nu se asigură cea mai economică soluție** și nici nu se promovează, așa cum trebuie, materialele noi.

De aceea apare necesară obiectivizarea acestei operații. Iată cum văd rezolvarea acestei probleme. Pe domenii de utilizare trebuie elaborate acele nomenclatoare ale materialelor admise a fi utilizate în domeniul respectiv, după care toate proprietățile lor de utilizare și tehnologice vor fi introduse în memoria unui calculator, odată cu prețurile de achiziție ale acestor materiale, costurile operațiilor de prelucrare, consumul cumulat de energie și așa mai departe ; apoi prin intermediul unor chestionare tip, proiectantul va preciza condițiile în care trebuie să lucreze realmente elementul pe care el îl are de proiectat, condiții care se definesc prin solicitările efective, condițiile de lucru, temperatura maximă, minimă, medie și așa mai departe, iar calculatorul avînd în cerebelul său toate datele de care are nevoie, alege din materialele pe care le are la dispoziție pe cel mai adecvat din punct de vedere tehnic și economic pentru utilizarea respectivă.

Banca de date înnoindu-se mereu, prin introducerea materialelor nou apărute, se învinge și inerția proiectantului de a trece la niște materiale noi pe motiv că nu le cunoaște și nu are încredere în ele și în același timp se face o investigație pe care nu o poate face nicicînd un proiectant pentru că el ar trebui, pentru a face o alegere în completă cunoștință de cauză, să cunoască milioane de date referitoare la proprietăți, prețuri, ca să nu mai vorbim de restricții și de posibilitățile de obținere pe care trebuie să le aibă în vedere.

Și pentru a încheia mi se pare că problema aceasta a economisirii resurselor materiale este o problemă anevoioasă la care rezultatele nu se pot obține imediat. După părerea mea, spiritul de prevedere este esențial în domeniul economisirii materialelor fiind necesar să gîndești și că prevezi cu mult înainte ceea ce se petrece astăzi. Altfel ești surprins și rămîi în urmă față de alții care au dovedit simț de prevedere. Chiar în țara noastră sînt nenumărate exemple care ilustrează acest adevăr. Practica arată foarte elocvent că **acele colective care s-au gîndit din timp și au dovedit simț gospodăresc n-au fost surprinse în momentul cînd au apărut niște restricții** la nivel național, ele fiind pregătite pentru a face față situațiilor create. Alte colective care n-au fost pregătite, întrucît nu au avut preocupări în domeniu, atunci cînd a survenit restricția au fost puși în dificultate și cu toate eforturile făcute n-au putut face față sarcinilor, economia fiind nevoită să preia sarcinile rezultate din lipsa de prevedere. Ca să dau un exemplu am să mă refer la necesitatea de a reduce consumul de argint în industria electrotehnică. Întreprinderea „Electroaparataj" fiind preocupată din timp pe această temă, n-a fost surprinsă și a redus substanțial consumul de argint, în timp ce alte întreprinderi nepregătite, au fost surprinse și nu s-au putut încadra în nivelurile reduse. Este și aceasta o pledoarie pentru o activitate susținută și permanentă în scopul reducerii continue a consumurilor materiale și energetice.

O cercetare originală privind cooperația agricolă

SPORIREA cantităților de produse agricole necesare satisfacerii nevoilor de hrană ale populației, care crește în ritmuri tot mai înalte de la un an la altul, constituie, în etapa actuală, un imperativ major al dezvoltării și creșterii economice pentru toate țările lumii. Înfăptuirea acestui deziderat fundamental al dezvoltării și progresului economico-social are semnificații multiple, cu totul deosebite, pentru țările în curs de dezvoltare. Economia acestor țări este confruntată în prezent cu o multitudine de probleme economice și sociale, a căror rezolvare nu este practic posibilă fără o puternică dezvoltare a agriculturii. În acest context, găsirea și aplicarea în practică a unor soluții și alternative de rezolvare eficientă a problemei agrare și de sporire pe această bază a randamentelor în agricultură, constituie o necesitate obiectivă, de cea mai stringentă actualitate și totodată o problemă esențială de strategie a dezvoltării.

Unei astfel de necesități și strategii a progresului economic și social din agricultura țărilor în curs de dezvoltare îi răspunde recenta lucrare a prof. Mihai Levente : **Cooperativa agricolă și strategia dezvoltării,** apărută în Editura politică.

Prin structura și problematica variată, prin bogatul conținut de idei, dar mai ales prin originalitatea abordării multiplelor aspecte și laturi ale fenomenului agrar din țările în curs de dezvoltare, lucrarea se înscrie în literatura noastră de specialitate ca un valoros și inedit studiu de economie și politică agrară. Întrucît problemele dezbătute de autor, referitoare la cooperația agricolă ca strategie a dezvoltării, nu se limitează numai la aspectele economice ale producției agricole și la cele de politică agrară, ci privesc deopotrivă și fenomenele sociale multiple, legate de dezvoltarea localităților rurale, de evoluția țărănimii și a relațiilor acesteia cu celelalte categorii socio-profesionale, lucrarea poate fi considerată și ca o prestigioasă cercetare de sociologie rurală. Caracterul interdisciplinar al cercetării efectuate este, fără îndoială, o caracteristică pozitivă a lucrării, care îi ridică, incontestabil, valoarea științifică.

„Cooperativa agricolă și strategia dezvoltării" se impune ca o cercetare științifică meritorie prin însuși modul cum a fost concepută structural de către autor. Structura logică a lucrării se evidențiază printr-o ordonare judicioasă a problemelor și fenomenelor studiate, printr-o proporționare și dozare corespunzătoare a spațiului acordat problemelor teoretice și celor cu caracter aplicativ, printr-o îmbinare armonioasă a acestora în cursul tratării lor și printr-o finalitate precisă a cercetării efectuate, constînd din prezentarea cooperației agricole socialiste ca o alternativă rațională și eficientă pentru agricultura țărilor în curs de dezvoltare. Desigur, problemele cooperației în general și a celei agricole în special, au mai fost abordate și în alte lucrări de specialitate din țară și străinătate. Discuțiile purtate în jurul acestor probleme au fost și sînt încă aprinse și, de multe ori foarte controversate, mai ales în ceea ce privește opțiunea pentru cooperație în organizarea agriculturii din țările în curs de dezvoltare. Meritul lucrării profesorului Mihai Levente este tocmai acela de a interveni cu competență și curaj în clarificarea controverselor existente în domeniul cooperației — ca strategie a dezvoltării economice și sociale.

În această direcție, pe baza unei aprofundate analize a stărilor de lucruri din agricultura țărilor în curs de dezvoltare, (cap. II.), ca și a rezultatelor obținute în agricultura cooperatistă din țările socialiste (cap. III.), autorul prezintă și fundamentează avantajele incontestabile ale organizării producției agricole pe baza cooperației de tip socialist. Este meritorie și edificatoare din acest punct de vedere prezentarea experienței României în organizarea și perfecționarea cooperației agricole, experiență care se înscrie ca una din contribuțiile naționale originale la teoria și practica cooperativizării, ca mijloc rațional și eficace de intensificare și modernizare a agriculturii.

Fundamentînd cu date și fapte rolul incontestabil și evident al cooperației agricole pentru progresul agriculturii din țările în curs de dezvoltare și prezentînd experiența pozitivă, acumulată în țările socialiste, autorul se ridică împotriva generalizării fără discernămînt, a aplicării nejustificate și cu caracter normativ a acestei experiențe, ca și împotriva tendinței exportului de metode și modele de cooperativizare. În acest context, în lucrare este subliniată și argumentată cu exemple grăitoare necesitatea aplicării creatoare de către țările în curs de dezvoltare a experienței țărilor socialiste, în conformitate cu diversitatea mare a condițiilor economice, politice și sociale, existente în fiecare țară.

Meritoriu este faptul că autorul lucrării nu se limitează la sublinierea și justificarea rolului și funcțiilor economice, politice și sociale ale cooperației agricole în dezvoltarea și creșterea economică a țărilor eliberate de sub dominația colonială, ci totodată, el își aduce o importantă contribuție la soluționarea problemelor fundamentale cu care este confruntată astăzi cooperația agricolă din țările socialiste. Astfel, integrarea în agricultura cooperatistă a unor activități nespecifice ramurii ; alegerea profilului optim de producție al cooperativei agricole ; dimensionarea optimă a cooperativei agricole ; planificarea, aprovizionarea și desfacerea produselor cooperativelor agricole ; repartizarea veniturilor cooperativelor agricole și cointeresarea materială a cooperativelor ; relațiile endogene și exogene ale cooperativei agricole și ale sectorului socialist al agriculturii, în cadrul cărora se analizează asistarea tehnologică și economică a cooperativelor agricole, finanțarea cooperativelor și dezvoltarea democrației cooperatiste, sînt problemele capitale ale progresului cooperației agricole, care sînt supuse în lucrare unei ample și minuțioase analize retrospective și, mai ales, prospective, analiză în care autorul vine cu o multitudine de idei, sugestii și propuneri originale privind perfecționarea activității economice și a relațiilor de producție existente în agricultura cooperatistă.

Prin bogăția, conținutul și semnificația economică, politică și socială a propunerilor cuprinse în lucrare, „Cooperativa agricolă și strategia dezvoltării", se impune ca o cercetare științifică meritorie și sub raportul utilității sale practice, putînd fi de un real folos atît pentru specialiștii care activează nemijlocit în producție, cît și pentru organele care conduc, organizează și îndrumă activitatea economică și socială a cooperativelor agricole. În același timp, propunerile și sugestiile autorului, cuprinse în lucrare, pot constitui elemente de reflecție și de stimulare a gîndirii și pentru specialiștii din domeniul cercetării științifice.

Analizată și interpretată prin prisma condițiilor specifice, existente în țările în curs de dezvoltare, lucrarea oferă specialiștilor și organelor de decizie din aceste țări o gamă largă de soluții și alternative care dezvoltate și adaptate creator, vor putea să justifice opțiunea pentru cooperativa agricolă ca strategie a dezvoltării, ca mijloc rațional și eficient al progresului economic și social.

prof. dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI

Reducerea costurilor

(Urmare din pag. 10)

în felul acesta peste 66% din utilajele necesare investițiilor. La nivelul anului 1980 utilajele realizate prin autodotare vor reprezenta peste 10 mil. lei, ceea ce va contribui la realizarea de importante economii de valută și la creșterea producției întreprinderii prin eforturi proprii.

Rezultatele financiare ale întreprinderii se concretizează în **bugetul de venituri și cheltuieli.** Acesta se întocmește pînă la nivelul secțiilor de producție, ceea ce permite atît un control preventiv la nivelul secțiilor, cît și creșterea răspunderii colectivelor și organelor de conducere ale secțiilor în realizarea principalilor indicatori ai întreprinderii. Lansarea operativă a planului producției fizice pe secții corelat cu urmărirea operativă a cheltuielilor și rezultatelor a permis întreprinderii mobilizarea rezervelor existente în vederea ridicării nivelului calitativ al întregii activități. Se constată totuși că nerealizarea producției marfă vîndută și încasată a determinat ca veniturile bugetului să se realizeze în proporție de 95%, deși cheltuielile s-au redus cu peste 6 milioane lei. Aceasta a făcut ca nici planul de beneficii să nu se realizeze în proporții corespunzătoare, ceea ce impune grijă deosebită pentru desfacerea producției ca o condiție a realizării indicatorilor financiari ai întreprinderii.

Rezultatele pozitive obținute în primele luni ale anului sînt o dovadă a faptului că întregul colectiv de muncă al întreprinderii este hotărît să înfăptuiască integral sarcinile de plan, atît cantitativ cît și calitativ, să militeze neabătut pentru traducerea în viață a obiectivelor stabilite la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. cu privire la valorificarea în modul cel mai rațional a materiilor prime și forței de muncă în vederea reducerii cheltuielilor de producție, a creșterii eficienței economice.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Repere ale gîndirii burgheze privind explicarea ratelor înalte ale inflației

MULTĂ VREME teoria economică burgheză a explicat ratele înalte ale inflației de după cel de al doilea război mondial, și cu deosebire cele din prima jumătate a anilor '70, exclusiv prin cauze conjuncturale ; raționamentele se întemeiau pe teoria cantitativă a banilor, în varianta ei monetaristă, și teoria factorilor psiho-sociologici. Persistența ratelor înalte de inflație ca și ineficiența unor politici antiinflaționiste, elaborate potrivit tradițiilor, au generat însă tendințe noi în teoria burgheză contemporană a inflației urmărind explicarea inflației prin **cauze și fenomene economice de structură.**

Cauzele structurale ale inflației sînt reliefate, îndeosebi, prin diferențe sectoriale și plurisectoriale, disparități între ramurile economiei, deosebiri în creșterea salariilor, în mărimea costurilor investițiilor, diferențieri în ceea ce privește productivitatea muncii, prețurile sectoriale etc. Desemnarea lor, a remediilor, a dat naștere, în ultima vreme, la analize economice dintre cele mai diverse. Așa cum precizează Bernard Hugonnier „Este vorba în cadrul național de analize „liberale", „dirijiste" și „sociologice" iar într-un cadru internațional de analizele „monetarismului global" și „socio-mondialistă"[1]). Noile orientări și analize ale inflației, tendința de neglijare sau, uneori, chiar de respingere a explicațiilor tradiționale (monetariste) ale inflației contemporane în favoarea explicațiilor noi, nemonetare au adepți în toate țările capitaliste dezvoltate.

Ele sînt, totuși, mai răspîndite la economiștii francezi. Mai mulți dintre aceștia, printre care se impune Jacques Denizet, văd în importanța factorilor nemonetari din cadrul economiei franceze dezmințirea însăși a teoriei cantitative a banilor[2]). În concepția altor economiști – Robert Boyer, Jacques Mistral etc., care tind să renege costurilor salariale orice impuls în declanșarea inflației, recunoscînd, totuși, că ele au rol în transmiterea ei, cauza principală a inflației o constituie mecanismul de formare a profitului, diferit în diverse întreprinderi, iar ca instrument de transmitere a inflației sînt desemnate investițiile. Profesorul Alain Cotta consideră drept cauză principală a inflației franceze creșterea rapidă, din ultimii ani, a producției bunurilor de echipament, iar Daniel Blondel și Jean Marie Parly dezvoltă o analiză structurală a inflației de productivitate, bazată pe ipoteza că ratele de creștere a productivității muncii diferă de la un sector la altul în timp ce creșterea salariilor tinde să se alinieze după sectoarele cu productivitatea muncii cea mai ridicată.

În general, în explicarea inflației structurale franceze cîștigă teren tendința privitoare la disparitățile dintre diferitele ramuri ale economiei. „Structurile productive – afirmă Jean Parent –, care tind să devină caracteristici ale industriei contemporane, joacă un rol deloc neglijabil, dacă nu în declanșarea inflației, cel puțin în nașterea și întreținerea de tensiuni inflaționiste, formînd un teren excelent pentru un proces de creștere permanentă a prețurilor. La rîndul ei, inflația, odată declanșată, împinge la evoluție structurile productive, tinzînd astfel să creeze condițiile unui fenomen cumulat"[3]). Inflația este explicată prin caracteristici proprii sistemului instituțional capitalist ; se acordă o importanță considerabilă structurilor industriale ale unei țări în care marile întreprinderi monopoliste și „tehno-structura" lor ar dicta propriile legi pe piață, cu alte cuvinte ar impune consumatorului prețul și cantitatea producției. André Fourçans, profesor de Economie și Finanțe la Școala Superioară de Științe Economice și Comerciale din Paris, adversar al ideilor netradiționaliste de explicare a inflației, consideră că teoriile structurale amintite au la bază, printre altele, teza „galbraithiană" potrivit căreia prețurile și cantitățile se determină în **sens unic** din partea ofertei fără nici o referință la cerere. Or, „o asemenea explicație – subliniază Fourçans – nu rezistă unui examen serios. Ea ni se pare incoerentă în măsura în care contrazice experiența marilor întreprinderi, cum ar fi acelea din industria de automobile, care, în timpul recentei depresiuni a pieței lor, n-au putut să vîndă atîtea mașini cît ele ar fi dorit, la prețurile la care ar fi voit"[4]).

Referindu-se la aceleași probleme H.G. Johnson, arată că o raliere la această „teorie" n-ar putea fi justificată decît cu condiția ca ea să explice pentru ce aceste întreprinderi monopoliste își măresc continuu prețurile. În accepțiunea sa, monopolurile, în lupta pentru maximizarea profitului, exprimat în termeni reali (potrivit gradului de creștere a inflației), stabilesc prețurile și cantitățile ce urmează a fi produse. În consecință cînd optimul lor este atins, monopolurile nu mai au nici un motiv să schimbe prețurile, deoarece orice acțiune în acest sens

FIȘE

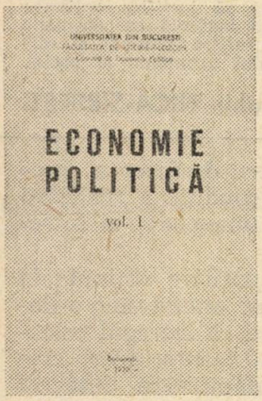

● *Manualul* Economie politică *vol. I (594 p.), apărut de curînd, sub îngrijirea unui colectiv de redacție format din prof. univ. dr. Gh. Crețoiu (redactor responsabil), prof. univ. dr. St. Diamandescu, prof. univ. dr. H. Niculescu, prof. univ. dr. I V. Totu și lector univ. dr. V. Cornescu, este consacrat problemelor teoretice și practice ale economiei socialiste. Un loc central în manual îl ocupă analiza sistemului de legi și categorii care reflectă relațiile de producție socialiste, pe baza concepției marxiste și în strînsă legătură cu experiența acumulată de partidul nostru în făurirea și dezvoltarea economiei socialiste. Se tratează amplu fundamentele economiei socialiste, mecanismul ei de funcționare și conducere, problemele perfecționării acestuia în lumina hotărîrilor partidului. În secțiunea consacrată eficienței economice, un loc important se acordă progresului tehnic și creșterii mai accentuate a productivității muncii, utilizării rationale a fondurilor, ridicării calității produselor, reducerii costurilor de producție și creșterii rentabilității.*

Verificarea noilor tehnologii

● *Ocupîndu-se de planificarea progresului tehnico-științific, K. Efimov consideră în articolul* Planirovanie i organizatiia vnedreniia naucino-tehniceskih dostijenii *(Planificarea și organizarea introducerii realizărilor tehnico-științifice), apărut în VOPROSI EKONOMIKI nr.4/1979, că programele – ca parte componentă a planificării dezvoltării științei și tehnicii – nu trebuie să se termine cu etapa verificării noilor produse sau tehnologii în stațiile pilot. Ele ar trebui să cuprindă măsuri fundamentate pentru crearea de capacități noi, reconstruirea altora și reutilarea celor în funcțiune pentru realizarea unor produse noi sau pe baza unei tehnologii noi. După autor, ar trebui depășită fărîmițarea organizatorică dintre activitatea productivă curentă – de care se ocupă imensa majoritate a serviciilor funcționale ale ministerelor, uniunilor industriale și întreprinderilor – și rezolvarea noilor probleme tehnico-științifice. K.E. propune introducerea, în secțiunea de plan privitoare la dezvoltarea științei și tehnicii, a unui capitol special – referitor la verificarea industrial-experimentală a celor mai importante tipuri de produse și tehnologii. Aceasta ar contribui la promovarea noilor probleme tehnico-științifice.*

Dinamica productivității muncii

● *Revista* BANCA NATIONALE DEL LAVORO, *martie 1979, publică un studiu amplu, semnat de Angus Maddison, privitor la tendința productivității muncii pe termen lung* – Long Run Dynamics of Productivity Growth *(Dinamica pe termen lung a creșterii productivității). Autorul se sprijină pe date privitoare la 16 țări capitaliste de-a lungul a mai bine de un secol, începînd din anul 1870. Ultimile date se referă la anul 1977. A.M. își propune să explice de ce perioada postbelică a cunoscut un ritm atît de impetuos și de ce această performanță nu ar mai fi fost posibilă în deceniul al optulea. Productivitatea muncii a crescut între 1950 și 1970 în toate țările avute în vedere de 2,5 ori mai repede decît în deceniile 1870-1950, cu excepția S.U.A. Din 1890 ritmul de creștere a productivității muncii în S.U.A. rămîne în urma celorlalte țări, deși nivelul productivității este încă superior în S.U.A. față de de celelalte țări capitaliste dezvoltate cu o treime. Accelerarea ritmului de creștere în aceste din urmă țări se explică îndeosebi prin reducerea decalajului tehnologic față de S.U.A. Din 1970 ritmul nu ar mai fi putut fi menținut mai ales pentru că țările capitaliste s-au apropiat de frontul de înaintare a achizițiilor tehnologice și creșterea ar fi devenit mai dificilă. După au-*

ar fi, economic vorbind, irațională, întrucît s-ar îndepărta de la maximizarea urmărită. André Fourçans completează această schemă explicativă a lui H. G. Johnson, subliniind că „monopolurile vor putea mări prețurile numai într-un singur caz și anume atunci cînd curba costurilor lor se deplasează". Potrivit opiniei sale, cerința de a maximiza profitul, în termeni reali, antrenează reajustarea prețurilor conform evoluției nivelului general al prețurilor. „Ca atare – spune André Fourçans – inflația este aceea care antrenează o mărire a prețului de către monopoluri mai curînd decît invers".

Să mai relevăm un fapt. În opinia adepților inflației structurale, accelerările inflației, diferite în timp și țări, ar trebui să rezulte întotdeauna de la structuri crescătoare, de la graduri sporite de concentrare și de putere a monopolurilor ; invers, o decelerare a inflației n-ar putea rezulta decît de la o putere monopolistă redusă sau de la un grad descrescător de structură și concentrare monopolistă. Or, este cert că puterea monopolurilor, la fel ca și structurile industriale ale unei țări, nu se schimbă atît de repede ca ritmul de creștere al indicelui prețurilor. Dacă accelerările și decelerările inflației ar fi rezultatul schimbărilor structurale, de pildă, ar trebui admis că – de exemplu – structurile industriale ale țărilor dezvoltate sînt, în prezent, de două sau trei ori mai monopolice decît erau cu numai cîțiva ani sau chiar cîteva luni în urmă, deoarece indicele prețurilor a înregistrat o creștere continuă. A.J. Schwartz subliniază că potrivit acestei situații ar însemna ca existența inflației ca și accelerarea sa să fie distribuite într-o manieră aleatorie în raport cu structurile industriale ale diferitelor economii naționale. Avînd în vedere aceste aspecte la care teoriile structurale ale inflației nu dau răspuns, André Fourçans precizează : „noi putem spune că „teoriile" structurale ale inflației – întrucît se bazează pe structurile industriale, monopoluri sau oligopoluri, pe puterea sindicatelor, a monopolurilor multinaționale, etc. – nu pot fi acceptate ca explicații rezonabile ale fenomenului. Ele nu țin cont de existența inflației și cu atît mai puțin de gradul său, de accelerațiile sau decelerațiile sale".

Michel Crouhy și Jacques Mélitz au supus tezele inflației structurale din cadrul economiei franceze unor ample analize teoretice și practice. Testele și principalele ipoteze evocate de ei [5]) „au permis confirmarea valorii principalelor explicații tradiționale ale inflației". Doctrinarii amintiți nu pretind însă „să se renunțe definitiv la rolul variabilelor structurale și sectoriale în analiza inflației", dar cer ca „analiza acestor variabile să se facă în strînsă legătură cu cele tradiționale și nu ca un substitut al lor. Teoriile tradiționale – afirmă aceștia – nu sînt redate azi atît de rău, iar importanța variabilelor sectoriale cere încă studii serioase pentru a fi puse în evidență în mod convingător".

Am redat cîteva puncte de vedere controversate din gîndirea burgheză referitoare la cauzele inflației și remediile urmărind să o înlăture. Viața a dovedit și dovedește tot mai mult că în acest proces factorii sociali ocupă un loc deosebit. Tocmai din acest motiv în acele curente de gîndire burgheză care țin seama de realități dobîndesc o tot mai mare aderență opiniile care iau în seamă acțiunea și efectele acestor factori, atît la nivel macro cît și mondoeconomic. Pe drept cuvînt Jacques Bourgeois subliniа că învingerea inflației prin politicile clasice, care au destule inconveniente, pare dificilă și irealizabilă. În opinia sa „este puțin probabil ca economiile moderne, zise „mixte" să rezolve contradicțiile care apar". Ca urmare, „posibilitatea evitării inflației rezidă în punerea în aplicare de acțiuni structurale vizînd să arbitreze antagonismele economico-sociale. Arbitrarea antagonismelor, născute din confruntarea economică la nivel internațional, implică crearea unui nou sistem monetar internațional și asigurarea unei noi ordini economice mondiale, acceptabilă pentru toți" [6]). În același sens Bernard Hugonnier preciza că într-o lume care devine cu fiecare zi mai interdependentă trebuie ca la nivel internațional „să fie stabilită o nouă ordine economică mondială care să favorizeze dezvoltarea", deoarece „confruntările și crispările internaționale duc indubitabil la mai multă inflație" [7]). Această sarcină este „gigantică și societatea... trebuie s-o îndeplinească"...

prof. dr. Constantin BICHI

[1]) Bernard Hugonnier, L'inflation, une phénomène en quête d'une théorie explicative, Banque, nr. 359, februarie 1977, p. 135.

[2]) Jacques Denizet, „Un plan modéré maquille en plan dur", Le Monde, 28 septembrie 1976, p. 21—22.

[3]) Jean Parent, „Structures productives et tensions inflationistos, Revue d'économie politique, janvier-fevrier 1978, p. 14.

[4]) André Fourçans, „Inflation et théorie economique : une analyse critique", Banque, nr. 338, martie, 1975, p. 239.

[5]) Michel Crouhy et Jacques Mélitz, Faut-il rejeter les théses traditionnelles de l'inflation, Revue Economique, nr. 6 1977, p. 889.

[6]) Jacques Bourgeois, „L'inflation est-elle inevitabile dans une économie moderne ?", Banque nr. 371, martie 1978, p. 362.

[7]) Bernard Hugonnier „L'inflation, un phénomèn- en quête d'une théorie explicative", Banque, nr. 359, 1977, p. 139.

tor, în viitor toate țările vor avansa în această privință ceva mai încet, deoarece vor trebui să obțină performanțe tehnologice proprii, dar ritmul în care frontiera tehnicii noi va înainta va fi ceva mai rapid deoarece străpungerile vor fi efectuate de mult mai multe țări.

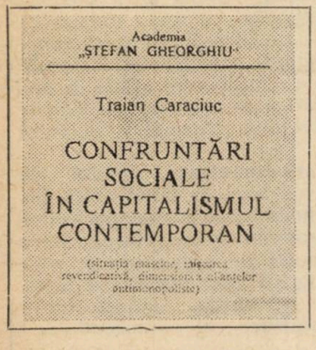

● *Sub egida Academiei „Ștefan Gheorghiu" a fost editat recent la Editura Politică volumul* „Confruntări sociale în capitalismul contemporan" *semnat de* Traian Caraciuc, *contribuție a cercetării românești la cunoașterea problemelor complexe cu care se confruntă capitalismul contemporan. Pentru a contura efectele majore economice, sociale, politice ale crizei generale a sistemului capitalist asupra situației maselor muncitoare din țările respective autorul analizează o arie largă de fenomene ce reflectă starea de criză a societății capitaliste : șomajul, inflația, creșterea costului vieții etc. Sînt evidențiate, deopotrivă, schimbările ce au intervenit în structura socială din țările capitaliste dezvoltate ca urmare a revoluției tehnico-științifice, noile forme de luptă antimonopolistă, forțele care participă precum și rolul principal ce revine în această acțiune cu ample rezonanțe istorice clasei muncitoare. În capitolul final al lucrării autorul dezvoltă analiza elementelor ce caracterizează etapa actuală a luptei maselor populare, a forțelor democratice împotriva monopolurilor, analiza diversității formelor de acțiune, relevînd totodată principalele aspecte ale mișcării revendicative din țările capitaliste dezvoltate.*

Lucrarea oferă cititorului un bogat și variat material documentar asupra situației sociale, economice și politice din țările capitaliste, asupra contradicțiilor profunde cu care se confruntă acest sistem social, elemente indispensabile pentru o analiză științifică a societății capitaliste contemporane.

FIȘE

zemědělsko-průmyslová kombinace

Imrich Rubík

Nakladatelství Svoboda Praha'78

● *Eliminarea unor contradicții dintre industrie și agricultură constituie o sarcină istorică a perioadei de trecere de la capitalism la socialism, transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale creînd temelia pentru acțiunea echilibrată a legii economisirii timpului de muncă în industrie și agricultură, în procesul integrării armonioase a acestor două ramuri în cadrul societății socialiste avansate – scrie dr.* Imrich Rubík *în lucrarea* Zemědělsko-prumyslová kombinace *(Îmbinarea agriculturii cu industria, Editura Svoboda, Praga, 1978, 198 p). Pe linia creării complexului agroindustrial, acest proces a început în Cehoslovacia în a doua jumătate a deceniului al șaptelea, iar la nivel microeconomic, sub forma combinatului agroindustrial – la începutul actualului deceniu.*

În continuare, în lucrare se analizează caracteristicile diferitelor tipuri de îmbinare a agriculturii cu industria, condițiile în care pe această cale se asigură o diviziune socială înaintată a muncii, o eficiență ridicată a producției. Examinînd evoluția procesului respectiv în Cehoslovacia, comparativ cu alte țări socialiste, autorul conchide că este vorba de o tendință obiectivă a dezvoltării producției în socialism. În capitolul final, de sinteză, se apreciază că în perspectivă condițiile optime pentru îmbinarea agriculturii cu industria pot fi realizate în cadrul integrării pe verticală și al uniunilor agroindustriale specializate.

AUTOCONDUCEREA MUNCITOREASCĂ ȘI AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ

PERFECȚIONAREA continuă a relațiilor socialiste de producție, în concordanță cu dezvoltarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății constituie una din direcțiile importante în care acționează partidul și statul nostru în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Organizarea și conducerea pe bază de plan a economiei naționale, mecanismul economico-financiar, fac parte integrantă din sistemul relațiilor socialiste de producție reprezentînd totodată latura lor cea mai mobilă.

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, adaptarea continuă a acesteia la noile cerințe care decurg din dezvoltarea forțelor de producție, din creșterea gradului de complexitate a economiei naționale este o legitate a construcției societății socialiste și înaintării spre comunism. Transformarea cantității într-o nouă calitate, ca cerință de bază a întregii activități economico-sociale în etapa actuală și în perspectivă, nivelul de dezvoltare și structura economiei naționale presupun nu numai schimbarea radicală a concepției despre dezvoltarea economică, situarea pe prim plan a eficienței economice, ci și **o îmbunătățire substanțială a întregului mecanism economico-financiar, transformarea acestuia într-un factor permanent de progres.**

IN STRATEGIA PARTIDULUI cu privire la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, un loc central îl ocupă valorificarea deplină a cadrului organizatoric nou creat în țara noastră, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, pentru participarea nemijlocită, cît mai largă, a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea diferitelor sectoare de activitate, la conducerea statului, a societății în ansamblu. Au fost create astfel numeroare organisme democratice de conducere colectivă, la toate nivelurile s-a asigurat participarea, în tot mai mare măsură, a cadrelor provenite direct din producție, la activitatea de conducere și organizare ș.a. **„Partidul nostru** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură — **acordă o atenție deosebită dezvoltării în continuare a formelor de exercitare a democrației muncitorești, a modalităților prin care clasa muncitoare — clasă conducătoare a societății — țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii participă nemijlocit la conducerea vieții economico-sociale".**

Componentă organică a democrației socialiste, democrația economică reprezintă latura esențială a acesteia, baza materială a exercitării conducerii vieții social-economice de către întregul popor. Formă principală a democrației economice, exercitarea autoconducerii muncitorești în organizarea și funcționarea tuturor unităților economice constituie elementul calitativ nou, superior, în procesul de perfecționare a mecanismului economico-financiar. În elaborarea conceptului de autoconducere muncitorească în țara noastră, în definirea formelor concrete de funcționare a acesteia, s-a pornit de la **experiența acumulată pînă în prezent în domeniul organizării și conducerii, de la propriile noastre realități și cerințe.** Autoconducerea muncitorească trebuie examinată în contextul raportului dintre general și particular, al concepției fiecărui partid și stat de înfăptuire a principiului centralismului democratic.

Așa cum arată experiența organizării și conducerii planificate din țările socialiste, formele de organizare, metodele de planificare a economiei naționale, modalitățile de funcționare ale mecanismului economico-financiar — deși urmăresc același scop — construirea noii orînduiri, îmbracă o mare varietate de forme concrete. Aceste forme se schimbă continuu în funcție de o serie de factori cum sînt : împrejurările istorice, etapa de dezvoltare a societății, nivelul de dezvoltare și gradul de complexitate al economiei, nivelul de pregătire al cadrelor, volumul și diversitatea relațiilor externe etc.

Prin Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 în țara noastră a fost pus în practică **un concept original de autoconducere muncitorească,** întemeiat pe aplicarea creatoare a legităților generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile concrete ale țării noastre. **Autoconducerea muncitorească, categorie specifică relațiilor socialiste de producție pe o anumită treaptă a existenței lor, exprimă ansamblul relațiilor de proprietate, schimb și repartiție care se creează între producătorii socialiști uniți în procesul reproducției socialiste lărgite, în tripla lor calitate de producători, proprietari și beneficiari.** Totodată, autoconducerea muncitorească este o metodă de conducere colectivă, pe bază de plan, a activității unităților economice și administrativ-teritoriale, o formă de realizare a democrației economice directe, nemijlocite. Autoconducerea muncitorească, nu exclude, ci dimpotrivă propune un sistem de organizare și conducere întemeiat pe principiul centralismului democratic, în care să se îmbine armonios conducerea centrală cu autonomia unităților de producție.

NOILE MĂSURI DE PERFECȚIONARE a conducerii și planificării economico-financiare, pornesc de la principiul îmbinării dirijării unitare, pe baza planului unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cu autonomia economico-financiare a unităților administrative și de producție, cu principiul autoconducerii muncitorești, cu autogestiunea întreprinderilor. De aceea nu trebuie contrapusă autoconducerea muncitorească centralismului democratic, autonomia unităților economice, lărgirea atribuțiilor și competenței acestora cerinței respectării dispozițiilor organelor ierarhice superioare, a sarcinilor ce le revin din planul național unic de dezvoltare.

În prezent, în societatea noastră a fost creat, la toate nivelurile și treptele organizatorice, un cadru organizatoric adecvat, de tip nou, de afirmare a democrației socialiste, un larg sistem de conducere a activității economico-sociale de către oamenii muncii înșiși. Autoconducerea muncitorească a devenit forma principală prin care, în etapa actuală se realizează latura democratică a centralismului în țara noastră. Aceasta cuprinde totalitatea formelor și metodelor de conducere colectivă și de luare a deciziilor la nivelul unităților economice, punîndu-și amprenta asupra tuturor laturilor activității economice, asupra tuturor funcțiilor unităților economice. În condițiile autoconducerii muncitorești au loc modificări și în ce privește formele de realizare a gestiunii economice, amplificîndu-se funcțiile acesteia ; gestiunea economică, în general, se transformă în autogestiune.

Autogestiunea, componentă esențială a autoconducerii muncitorești, include ansamblul de pîrghii și mijloace economico-financiare, precum și atribuțiile și răspunderile economice ale întreprinderilor prin care se asigură realizarea sarcinilor de plan, eficiența maximă a întregii activități economice. Autogestiunea presupune acoperirea integrală a cheltuielilor din propriile încasări, obținerea de beneficii prin care să se asigure propria dezvoltare, o cotă pentru dezvoltarea generală a societății precum și asigurarea de resurse pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și acoperirea cheltuielilor destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale. În acest context, autoconducerea muncitorească implică din partea organelor colective, a consiliilor oamenilor muncii, sarcina de a intensifica dezvoltarea economiei, de a gospodări cu toată răspunderea partea din avuția națională ce li s-a încredințat spre administrare, de a acorda o atenție prioritară problemelor legate de creșterea rentabilității, de obținerea cu mijloacele aflate în dotare a unei producții maxime, pentru a se asigura mijloacele necesare reproducției și ridicării nivelului material și spiritual al poporului.

Autoconducerea, autogestiunea, autofinanțarea, fondul de participare la beneficiu sînt pilonii de bază ai funcționării întreprinderii în condițiile aplicării noilor măsuri de perfecționare a conducerii și planificării economico-financiare. Între toate aceste componente ale sistemului de organizare și conducere a activității economice există strînse interdependențe, intercondiționări, ele alcătuiesc un tot unitar, autogestiunea constituind suportul material de realizare al autoconducerii muncitorești.

Totodată trebuie precizat că funcțiile întreprinderii de planificare, cercetare și dezvoltare, producție, funcția comercială, financiar-contabilă și de personal, constituie în același timp și principalele modalități concrete în cadrul cărora se realizează în practică principiile autogestiunii economice. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică, la nivel macroeconomic, reprezintă cadrul de manifestare și realizare a noului mecanism economic. Înlocuirea indicatorului valorii producției globale cu valoarea producției nete, începînd cu sem. II al anului 1978, și cu 1 ianuarie 1979 în construcții-montaj, transpor-

Consultație în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

turi și telecomunicații și agricultura de stat, a creat premisele necesare pentru orientarea muncii organelor colective de conducere, a consiliilor oamenilor muncii spre laturile calitative, contribuind, totodată, la așezarea pe criterii de eficiență a întregii activități a întreprinderii. De aceea obiectivul principal al autogestiunii îl constituie realizarea și depășirea planului la producția netă. Aceasta rezultă, pe de o parte din faptul că între procentul de eliberare a fondului de retribuție și nivelul de îndeplinire a indicatorului valoarea producției nete există o corelație directă. Pe de altă parte, modul de îndeplinire a planului valorii producției nete reflectă starea economico-financiară a întreprinderii, gradul de încadrare în cosurile de producție planificate și de valorificare a materiilor prime și materialelor, realizarea sarcinilor de beneficiu, solvabilitatea întreprinderii în capacitatea ei de a-și constitui din resursele sale fondurile proprii. O importanță crescîndă se acordă în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, utilizării indicatorilor fizici, pe baza cărora se stabilesc sarcinile de producție, investiții, comerț exterior, livrările la fondul pieței și pentru promovarea progresului tehnic ; extinderii și perfecționării sistemului indicatorilor și normativelor de eficiență.

Pentru funcționarea optimă a mecanismului economico-financiar, pentru așezarea pe baza principiilor autogestiunii economice a activității tuturor unităților economice au fost luate o serie de măsuri care să conducă la perfecționarea activității de planificare. Un element definitoriu al perfecționării planificării în lumina cerințelor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 constă în faptul că se acordă o atenție sporită elaborării proiectului de plan într-o formă cît mai aproape de aceea finală, la nivelul verigilor de jos. Astfel, activitatea de planificare, în condițiile noului mecanism economico-financiar pornește de la unitățile de bază economice, social-culturale și teritorial administrative. De aceea îmbunătățirea fundamentării planului la nivel de întreprindere pe baza nivelurilor orientative și normativelor de plan primite de la forurile ierarhic superioare, pe baza studiilor proprii, a prevederilor din programele speciale de dezvoltare, precum și a cerințelor pieței interne și externe reprezintă o cerință importantă a funcționării eficiente a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice. A crescut de asemenea rolul contractelor economice în înfăptuirea autogestiunii economice. Astfel, **contractul economic a devenit un instrument efectiv de planificare.** În noile condiții, planul trebuie să se întemeieze, încă din faza de elaborare pe contracte economice pentru desfacerea producției și asigurarea bazei tehnico-materiale necesare îndeplinirii la un nivel calitativ corespunzător a sarcinilor preconizate. Aceasta înseamnă că unitățile economice au obligația să încheie din timp contracte, astfel încît, în momentul aprobării planurilor, și nu după aceea ca pînă acum, să existe acoperire cu contracte ferme integral pentru consumul intern, și pe cît posibil și pentru producția destinată exportului precum și pentru importurile necesare. În cazuri deosebite, temeinic justificate, cînd exista certitudinea aprovizonării și desfacerii, unele prevederi de plan, atît pentru import, cît și pentru export se pot întemeia și pe contracte cadru, comenzi sau convenții.

ÎN PERFECȚIONAREA conducerii și planificării economico-financiare, în întărirea autogestiunii economice un rol important revine mecanismului financiar, organizării pe principii strict economice a întregii activități a întreprinderilor. În vederea realizării acestui obiectiv este necesar ca organele de conducere colectivă și consiliile oamenilor muncii să acționeze pentru folosirea mai intensă a pîrghiilor economico-financiare în activitatea întreprinderilor, gospodărirea cu eficiență sporită a fondurilor și întărirea disciplinei financiare ; asigurarea prin bugetul de venituri și cheltuieli a echilibrului financiar al întreprinderii ; constituirea la nivelul fiecărei unități a fondurilor proprii prevăzute în lege și acoperirea integrală din beneficiu a acestora, maximizarea beneficiului etc.

În concordanță cu măsurile de perfecționare a activității economice și financiare elaborate în martie 1978, **bugetul de venituri și cheltuieli** a devenit instrumentul principal al planificării activității financiare, de realizare a echilibrului financiar în fiecare unitate, precum și de înfăptuire a autogestiunii economice. Înlocuirea planului financiar cu bugetul de venituri și cheltuieli nu constituie o simplă schimbare de terminologie, ci reflectă o modalitate de esență. Dacă planul financiar era un simplu înregistrator al calculelor financiare care rezultau din planul economic al unităților, bugetul de venituri și cheltuieli se elaborează concomitent cu propunerile de plan, ceea ce permite realizarea echilibrului financiar încă din faza de concepție a planului, asigurarea din activitatea proprie atît a mijloacelor financiare necesare pentru desfășurarea normală a producției și lărgirea ei, cît și urmărirea indicatorilor de eficiență economică. Prin introducerea bugetului de venituri și cheltuieli și, în primul rînd, prin constituirea fondurilor proprii ale unităților productive are loc o restabilire a funcțiilor de bază ale întreprinderilor, redimensionarea relațiilor dintre centrală și întreprindere, o deplasare a principalelor fonduri economico-financirae spre cei care produc direct bunurile materiale.

Un rol important în perfecționarea mecanismului financiar, l-a avut Legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea **beneficiilor.** În condițiile noului mecanism economico-financiar funcțiile beneficiilor s-au amplificat. Dacă în condițiile gestiunii economice principala destinație a beneficiului o constituie vărsarea la buget a unei părți a acestuia, în prezent, ca urmare a introducerii noului mecanism economico-financiar, în repartizarea beneficiului are prioritate **constituirea tuturor fondurilor proprii**, fapt ce conduce la întărirea și consolidarea autogestiunii economice. Trebuie subliniat că un element nou, expresie a introducerii autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice, a mecanismului de repartizare a beneficiilor, constă **în redistribuirea unei părți din venitul nou creat producătorilor sub forma participării la beneficii,** în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii respective, cu activitatea depusă și vechimea în muncă și sub forma retribuției sociale care revine oamenilor muncii din fondurile sociale. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea recentă la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. **„Trebuie să acționăm cu mai multă hotărîre în direcția aplicării noului mecanism economic, care pornește tocmai de la necesitatea creșterii eficienței economice, de la necesitatea accentuării autoconducerii și autogestiunii. Autoconducerea și autogestiunea presupun ca fiecare unitate să desfășoare o activitate de sine stătătoare și să realizeze cel puțin beneficiile planificate. Numai așa vom putea asigura înfăptuirea în viață a obiectivului privind participarea mai intensă la beneficii a oamenilor muncii".**

O altă cerință importantă în întărirea autogestiunii economice, o expresie a sporirii rolului sistemului financiar-bancar în mecanismul economico-financiar o constituie **creșterea eficienței utilizării creditului.** Creditul bancar va constitui în continuare o resursă suplimentară importantă pentru formarea fondurilor de producție și de dezvoltare ale unităților economice, completarea fondurilor proprii ale întreprinderilor, acoperirea nevoilor sezoniere. În noua concepție privind perfecționarea mecanismului economic, **nevoile de credit se planifică în bugetul de venituri și cheltuieli ale fiecărei întreprinderi.**

Pentru creșterea efectivă a rolului sistemului financiar, al pîrghiilor financiare, al băncilor în sporirea eficienței economice, este necesar ca toți factorii de răspundere, începînd cu întreprinderile, centralele și ministerele, pînă la organele centrale de sinteză, să acționeze cu perseverență și spirit de răspundere pentru realizarea exemplară a bugetului de venituri și cheltuieli, pentru creșterea rentabilității.

Autogestiunea economică este **nemijlocit legată și de activitatea de export, de creșterea eficienței acestuia.** Realizarea bugetului de venituri și cheltuieli, a sarcinilor de beneficii depinde într-o bună măsură de modul în care întreprinderea își îndeplinește planul de export. O adevărată autogestiune economică presupune ca fiecare unitate economică să asigure, din activitatea de comerț exterior, un echilibru între plăți și încasări. Întrucît nu peste tot sînt condiții, în etapa actuală, pentru realizarea acestui obiectiv, este necesar ca acest echilibru între import și export să se facă cel puțin la nivel de centrală sau în cel mai rău caz de minister. În vederea cointeresării întreprinderilor și a colectivelor de oameni ai muncii în creșterea volumului și eficienței exportului, în realizarea de produse competitive pe piața mondială, s-au adoptat măsuri privind majorarea cotei din beneficiu, precum și a rentabilității pentru produsele destinate exportului, fără însă a se afecta nivelul planificat de beneficii pentru producția internă. Aceste cote sînt diferențiate pe grupe de produse în funcție de destinație, importanța produsului, nivelul tehnic, posibilitățile de producere și desfacere pe piața mondială, gradul de valorificare a produselor respective etc. Pe această cale are loc întărirea autogestiunii economice a unității respective, se asigură majorarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, precum și venituri suplimentare pentru personalul muncitor care participă la obținerea de produse pentru export.

În vederea întăririi în continuare a autoconducerii și autogestiunii se impune să se acționeze cu fermitate pentru aplicarea prevederilor noului mecanism economico-financiar, pentru funcționare cît mai eficentă a organelor de autoconducere muncitorească, începînd cu consiliile oamenilor muncii, cu birourilor executive și comisiile acestora, în așa fel încît să aibă loc o îmbunătățire calitativă a activității de producție, să crească răspunderea fiecărui om al muncii pentru administrarea și gospodărirea avuției naționale, precum și contribuția fiecărui colectiv de muncă la sporirea venitului național.

prof. dr. Mihai PĂRĂLUȚA

21 ROMÂNIA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Programul partidului despre participarea activă a României la schimburile de valori și la cooperarea economică internațională

ÎNTREAGA experiență internațională demonstrează că progresul economic al unei țări depinde, înainte de toate, de gradul de mobilizare și de utilizare a resurselor sale naționale. Acest adevăr a devenit un postulat fundamental al politicii P.C.R., promovat cu consecvență de-a lungul întregului proces de edificare a socialismului.

Totodată, participarea la schimburile internaționale de valori este de natură să potențeze eforturile proprii ale unui popor. Cu cît mai puternică și mai diversificată este economia națională, cu atît mai eficientă este și participarea țării la schimbul internațional, care, la rîndul său, se transformă într-o condiție indispensabilă a progresului multilateral al fiecărei economii naționale. Această idee călăuzește și activitatea Partidului Comunist Român care, în Programul adoptat la Congresul al XI-lea, precum și la hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1977, evidențiază necesitatea lărgirii schimburilor economice și cooperării în producție cu alte state, a participării active la diviziunea internațională a muncii ca o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. De aceea, partidul nostru acționează pentru amplificarea relațiilor economice și a cooperării în domeniul producției, al științei și tehnicii cu toate celelalte popoare.

Transformările profunde care au avut loc în epoca contemporană, printre care revoluția tehnico-științifică a jucat un rol decisiv, au impus tot mai mult tendința obiectivă de creștere a interdependenței dintre națiuni. Posibilitățile de care dispun cele mai multe țări au devenit insuficiente pentru a satisface din producția proprie, la un nivel tehnic și economic corespunzător, cerințele tot mai diverse ale consumului productiv. Exigențele organizării moderne a producției, ale automatizării, ale asimilării în producție a unor tehnologii avansate, pot căpăta o rezolvare optimă chiar și în țări cu o piață internă de dimensiuni reduse, atunci cînd sînt considerate și prin prisma pieței mondiale. Devine din ce în ce mai evident că dezvoltarea multilaterală a economiilor naționale, nu numai că nu împiedică, dar creează chiar premise mai favorabile lărgirii schimburilor internaționale. La rîndul lor, acestea au încetat să se limiteze la sfera circulației mărfurilor, pătrunzînd în sferele producției, cercetării științifice și a serviciilor. Apare cooperarea economică și tehnico-științifică internațională care contribuie la adîncirea interdependenței între națiuni.

Tendința tot mai accentuată de creștere a interdependenței economiilor naționale este însoțită de tendința, la fel de caracteristică epocii contemporane, de afirmare a națiunilor, a statelor naționale. Dezvoltarea țărilor socialiste, eliberarea de colonialism a zeci de popoare și formarea unor state noi, care pășesc pe drumul dezvoltării lor libere și independente, confirmă viabilitatea și caracterul progresist al existenței statelor naționale. Economia națională — ca celulă de bază a economiei mondiale contemporane — reprezintă cadrul firesc al înfăptuirii proporțiilor reproducției sociale, cîmpul de acțiune a legilor economice specifice orînduirii social-economice dominante într-o țară sau alta. Așadar, tendința de afirmare a națiunilor, a economiilor naționale independente nu este opusă celei de sporire a interdependenței dintre țări. Ele se presupun reciproc, se intercondiționează.

Economia mondială este formată din totalitatea economiilor naționale ale statelor lumii, privite în interdependența complexă a relațiilor lor economice. Temelia materială a legăturilor economice dintre popoare și, implicit, a formării economiei mondiale este dată de diviziunea mondială a muncii. Datorită faptului că procesul de creare a economiei mondiale a avut loc în condițiile capitalismului, formele și direcțiile fundamentale ale specializării internaționale au fost dominate de relațiile de producție capitaliste. Consecințele acestei situații se mai resimt și azi în configurația diviziunii mondiale a muncii. Odată cu trecerea la socialism a unor popoare din Europa, Asia și America Latină, cu dezvoltarea multilaterală a economiilor lor naționale, s-a modificat radical poziția lor în diviziunea mondială a muncii. Schimbarea locului pe care-l ocupă în diviziunea mondială a muncii constituie o tendință și pentru țările eliberate de sub dominația colonială, care înfăptuiesc programe complexe de dezvoltare economică.

Aceste procese fac ca, în prezent, economia mondială să se caracterizeze printr-o **pronunțată eterogenitate.** Din punct de vedere al orînduirii social-economice, alături de țări socialiste există țări capitaliste, precum și țări care au în cea mai mare măsură o economie mixtă, unele pronunțîndu-se ferm pentru calea socialistă. Din punct de vedere al nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, economia mondială este compusă din țări dezvoltate, țări în curs de dezvoltare și țări slab dezvoltate. Pe lîngă toate acestea, mai trebuie să avem în vedere și deosebirile care există între statele lumii în ceea ce privește dimensiunile suprafeței pe care o dețin, ale populației, ale resurselor, ale activității productive etc.

În aceste condiții, în care fiecare țară are de oferit și de primit ceva din patrimoniul universal de valori, între țările lumii există un permanent schimb de valori materiale și spirituale, care reprezintă circuitul mondial. În cadrul acestuia, locul principal îl ocupă circuitul economic mondial. **Prin circuit economic mondial înțelegem așadar, totalitatea legăturilor economice dintre țările lumii, prin care sînt vehiculate valorile materiale și rezultatele creației tehnico-științifice între popoare.**

Elementele componente ale circuitului economic mondial sînt **fluxurile internaționale** de mărfuri, de investiții, de forță de muncă, monetare, cooperarea economică și tehnico-științifică internațională, fluxul internațional turistic. Participarea tuturor țărilor la circuitul economic mondial, indiferent de orînduirea lor socială este o necesitate obiectivă determinată de o serie de factori. Între aceștia se înscriu : stadiul de dezvoltare a forțelor de producție, gradul de adîncire a diviziunii internaționale a muncii, structura internă a economiilor naționale, nivelul și structura economiei mondiale, precum și relațiile social-politice dntre state. Stadiul actual de dezvoltare a economiei mondiale demonstrează, o dată mai mult, că nici o țară nu poate promova o politică de autarhie, de izolare de circuitul economic al lumii, pentru că s-ar condamna la izolare și înapoiere economică.

Pentru ca participarea la circuitul economic mondial să devină cu adevărat un factor al progresului fiecărei țări în parte și al omenirii în ansamblu, Partidul Comunist Român consideră că în cadrul relațiilor de colaborare internațională trebuie să fie promovate și strict respectate **principiile egalității depline în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, respectării dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta potrivit voinței și aspirațiilor proprii.** Țara noastră situează cu consecvență aceste principii la baza relațiilor sale cu toate statele lumii.

În întreaga perioadă de construire a socialismului, România a manifestat tendința de a participa tot mai intenes la circuitul economic mondial, reflectînd prin aceasta sporirea potențialului său economic. O expresie a acestei tendințe o constituie și creșterea mai rapidă a comerțului exterior românesc față de cea a produsului social și de cea a producției industriale, în special în perioada 1966—1977. Unor ritmuri medii anuale de creștere a produsului social de 9,6% și a producției industriale de 12,3%, i-a corespuns un ritm mediu anual de creștere a volumului comerțului exterior de 15%. În actualul cincinal, se va menține o corelație pozitivă între acești indicatori, prevederi confirmate deja prin rezultatele obținute. Prin urmare, o parte mereu mai mare din rezultatele muncii productive, în special industriale, intră în circuitul economic internațional.

Pe lîngă creșterea cantitativă remarcabilă a schimburilor noastre externe trebuie însă relevate și progresele de ordin calitativ. Astfel, în primii doi ani ai actualului cincinal, în condițiile unei sporiri importante a volumului comerțului exterior într-un ritm mediu anual de 14,6%, s-a realizat o balanță co-

nercială activă. Pe de altă parte, față de perioada interbelică, n care exporturile românești erau formate din trei grupe principale de mărfuri, produse agricole vegetale și animale, produse petroliere și material lemnos, în ultimii 20—25 de ani a sporit într-o măsură însemnată ponderea produselor cu grad înalt de prelucrare — mașini, produse chimice, mărfuri industriale de larg consum — care în anul 1977 au deținut circa 52% din totalul exporturilor, față de aproape 48% în 1970 și doar 7,2% în 1950. Congresul al XI-lea al P.C.R. și Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 au subliniat necesitatea îmbunătățirii în continuare a structurii comerțului nostru exterior, promovînd la export produse cu un înalt grad de prelucrare, în special ale industriei constructoare de mașini și industriei chimice care urmează să dețină în 1985 peste 55% din volumul total al exportului. Participarea României la circuitul economic mondial din punctul de vedere al ariei de cuprindere, este ilustrată de faptul că țara noastră întreține în prezent relații economice cu 140 de state.

Relațiile economice și cooperarea cu țările socialiste

ÎN ANSAMBLUL legăturilor sale economice, România socialistă, în mod firesc, atribuie locul principal țărilor socialiste, de care o leagă apartenența la aceiași orînduire socială, unitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale. Țara noastră a acționat și va acționa consecvent și în viitor în direcția extinderii relațiilor sale economice și a cooperării în producție cu toate statele socialiste. Partidul Comunist Român pornește de la faptul că cooperarea economică și tehnico-științifică reprezintă un factor al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări socialiste în parte, al egalizării nivelurilor de dezvoltare a tuturor țărilor socialiste, al propășirii generale a socialismului.

Schimburile economice ale României cu țările socialiste s-au extins an de an, ajungînd în 1977 să dețină 47% din totalul comerțului nostru exterior.

Colaborarea economică cu țările socialiste îmbracă diferite forme și se desfășoară pe multiple planuri. O importanță deosebită o prezintă cooperarea în producție prin care România participă alături de alte țări socialiste la construirea unor obiective economice (industriale, agricole, de transporturi, turistice etc.). Ea permite accelerarea fabricării unor produse de înaltă tehnicitate, competitive pe piețele externe, utilizarea mai rațională a capacităților de producție și a forței de muncă a fiecărui partener. Totodată, pe această cale, este stimulată specializarea în producție, sporirea schimbului de mărfuri p o perioadă îndelungată și economisirea mijloacelor de plată, întrucît rambursarea cheltuielilor fiecărui participant se face în principal prin livrări din produsele fabricate în obiectivele realizate.

Țara noastră are un mare număr de acțiuni de cooperare bilaterală sau multilaterală cu țările socialiste, dintre care marea majoritate o reprezintă acțiunile de specializare și cooperare în producție. Pot fi citate numeroase exemple, cum sînt : interconectarea sistemelor energetice ale României părții de vest a R.S.S. Ucrainiene, R.S. Cehoslovace, R.P. Ungare, R.P. Polone și R.D. Germane, înfăptuirea în colaborare cu R.S.F. Iugoslavia a marilor complexe hidroenergetice de la Porțile de Fier, participarea alături de Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, Ungaria și U.R.S.S. la specializarea și cooperarea în producția chimică, de mic tonaj prin intermediul organizației „Interchim", participarea la activitatea unor uniuni economice internaționale, realizarea prin cooperare cu Bulgaria a complexului hidroenergetic de la Tr. Măgurele-Nicopole și împreună cu U.R.S.S. a complexului hidroenergetic de la Stînca-Costești pe Prut ș.a.m.d.

Relațiile economice ale țării noastre cu țările în curs de dezvoltare

O EXTINDERE însemnată au cunoscut, mai ales în ultimii ani, relațiile noastre economice cu țările în curs de dezvoltare. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România are cu aceste țări numeroase preocupări comune, legate de eforturile pentru edificarea unei economii avansate, de eliminare a decalajelor economice, de instaurare a unei noi ordini economice internaționale. În prezent, România întreține relații economice cu circa 100 de state din această categorie. Ponderea schimburilor noastre economice cu aceste țări în comerțu exterior al României a crescut de la 10% în anul 1970 la circa 21% în 1976, urmînd ca pînă în 1980 să ajungă la circa 25% Țara noastră își intensifică permanent legăturile economice externe cu statele în curs de dezvoltare, văzînd în acestea o modalitate activă de dinamizare a eforturilor reciproce pentru realizarea obiectivelor de progres urmărite deopotrivă, colaborarea cu aceste țări, prin care — pe măsura posibilităților sale — poate contribui efectiv la sprijinirea lor, la eforturile lor de valorificarea superioară a potențialului economic, a resurselor lor naturale, participînd la fluxul de tehnică nouă către ele, acordînd credite, pregătind specialiști etc. Pe lîngă livrări complexe de echipamente, efectuarea în comun de prospecțiuni geologice, România a constituit cu diferite țări în curs de dezvoltare numeroase societăți mixte în domenii de interes comun, cum sînt construcțiile de mașini, industria minieră, industria chimică, industria lemnului și a materialelor de construcții, agricultură etc De asemenea, 8 000 de specialiști români își desfășoară activitatea în țările în curs de dezvoltare, acordînd asistență în diferite domenii. Cursul ascendent al relațiilor României cu țările în curs de dezvoltare își găsește expresia și în colaborarea cu aceste țări în cadrul unor organizații ca U.N.C.T.A.D., O.N.U.D.I., „Grupul celor 77" ș.a.

Schimburile economice și cooperarea cu celelalte state

PORNIND de la principiile coexistenței pașnice, de la necesitatea participării active la circuitul economic mondial, a promovării unei politici neîngrădite de colaborare între toate popoarele, România a amplificat relațiile sale economice cu toate țările, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate. În 1976, ponderea acestor țări în totalul comerțului nostru exterior reprezenta circa 31%. Un volum mai însemnat îl dețin țări ca : R.F. Germania, Franța, Elveția, Italia, Anglia, Japonia, Olanda ș.a., cu care relațiile de cooperare îmbracă forme variate, în special în ramurile economice de înaltă tehnicitate. Prin încheierea acordurilor de lungă durată, prin acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate și obținerea de preferințe vamale din partea unor țări, în prezent, produsele românești au un acces mai bun decît în anii trecuți pe aceste piețe, rămînînd însă în continuare actuală preocuparea de a se ajunge la înțelegeri privind eliminarea obstacolelor practicate încă de unii parteneri.

Intensificarea participării României la circuitul economic mondial, extinderea cooperării în producție cu alte state, se manifestă și prin faptul că, în prezent, diferitele acțiuni de cooperare economică, industrială și tehnică care se află în curs de derulare, dețin circa 25% din volumul total al comerțului exterior al țării noastre. În următorii ani — după cum se arată la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 — va trebui să acordăm o mai mare atenție cooperării și specializării în producție cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu statele capitaliste dezvoltate, acționînd pentru acoperirea nevoilor de materii prime, resurse energetice, mașini, utilaje și alte produse, pentru creșterea eficienței comerțului nostru exterior

Extinderea schimburilor comerciale, a cooperării cu toate statele lumii reprezintă o necesitate obiectivă și, totodată, un proces care răspunde imperativului coexistenței pașnice. Țara noastră acționează consecvent în direcția intensificării relațiilor economice cu toate statele lumii și, astfel, contribuie la promovarea tendințelor de destindere pe arena mondială, de colaborare între națiuni, la cauza securității și păcii mondiale.

conf. dr. Ion MĂRGINEANU

ÎNTREBĂRI

1) Care este raportul dintre tendința de afirmare a națiunilor suverane și aceea de creștere a interdependenței dintre națiuni ?
2) Ce se înțelege prin economie mondială și ce reprezintă circuitul economic mondial ?
3) Cum se manifestă tendința României de a participa tot mai intens la circuitul economic mondial ?
4) Care sînt principalele aspecte ale relațiilor economice și cooperării României cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu țările capitaliste dezvoltate ?

„O importanță deosebită considerăm că are întărirea unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare, intensificarea colaborării și cooperării dintre ele, a întrajutorării lor reciproce, în vederea soluționării cu forțe comune a problemelor arzătoare ale progresului economico-social."

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Mesajul adresat celei de-a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Manila)

Pe agenda UNCTAD V

COOPERAREA TEHNICĂ ÎNTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ALĂTURI DE EFORTUL PROPRIU al fiecărei țări în curs de dezvoltare ca factor primordial în accelerarea creșterii economice, în reducerea și eliminarea decalajelor față de țările avansate, o importanță de prim ordin în acest proces — ținînd seama de caracterul de sistem unitar, interdependent al economiei mondiale — revine colaborării și cooperării, pe bază de egalitate și echitate, cu toate statele lumii. În acest cadru, un rol esențial revine amplificării și diversificării colaborării și cooperării dintre țările în curs de dezvoltare, întrajutorării lor reciproce în lupta pentru formarea unei baze tehnico-materiale noi, pentru consolidarea independenței lor economice și politice și ridicarea nivelului de trai al maselor. O nouă ordine economică internațională este singura alternativă la vechea stare de inechitate și subdezvoltare, și în această direcție țările în curs de dezvoltare, întărindu-și solidaritatea și unitatea lor de acțiune, se orientează tot mai insistent către o strategie nouă care să le asigure progresul economic și social. Dezvoltarea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare este tocmai o formă concretă a acestei strategii, un sistem propriu de colaborare și întrajutorare. Acesta este și motivul pentru care problema acțiunilor pe linia colaborării multilaterale între țările în curs de dezvoltare se află actualmente în dezbaterea celei de a V-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Manila.

Un proces multidimensional

CONCEPTUL DE COOPERARE TEHNICĂ între țările în curs de dezvoltare așa cum a fost definit la Conferința Națiunilor Unite dedicată acestei forme de cooperare, desfășurată la Buenos Aires în 1978 cu participarea a 145 țări ale lumii, depășește domeniul „tehnic" propriu-zis și are în vedere folosirea tuturor resurselor, capacităților și experienței de care dispun aceste țări în toate ramurile economiei lor naționale, în scopul asigurării propriei dezvoltări și al bunăstării colective pe forțele proprii. Prin esența sa, cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare reprezintă deci un proces multidimensional, un instrument al promovării cooperării economice, tehnologice, științifice, culturale etc. între țările în curs de dezvoltare și totodată al eliminării decalajelor care le despart de statele industrializate, al lichidării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice internaționale. Acest proces urmărește creșterea capacității țărilor în curs de dezvoltare de a găsi soluții proprii problemelor dezvoltării lor ținînd seama de aspirațiile, valorile și nevoile lor specifice, prin sporirea încrederii reciproce a țărilor în curs de dezvoltare față de capacitatea lor tehnică.

Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare acoperă o gamă largă de domenii, mergînd de la crearea și dezvoltarea industriei naționale și introducerea tehnologiilor adaptate la nevoile lor, dezvoltarea unei agriculturi intensive de mare productivitate, a căilor de comunicație, reorientarea sistemului de învățămînt pentru ca acesta să fie fundamentat pe adevărate valori naționale, întărirea organizațiilor proprii de cercetare, proiectare și consulting, pînă la creșterea capacității de negociere cu statele dezvoltate și societățile transnaționale în domenii cum sînt : comerțul, împrumuturile și investițiile străine, importul de tehnologii ș.a. Printre formele și mecanismele cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare practicate sau care pot fi organizate menționăm : schimbul de experți și consultanți, livrările de echipamente, pregătirea și specializarea de cadre, crearea unor societăți mixte, vizitele de documentare, cercetarea în comun, schimbul de informații ș.a.m.d.

Din raportul Grupului de lucru O.N.U. asupra cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare publicat în 1974 rezultă că 55 de țări în curs de dezvoltare beneficiau de avantajele acestei cooperări bilaterale cu alte 28 asemenea țări. În aproximativ 61% din volumul cooperării tehnice dintre ele, furnizoare erau țările în curs de dezvoltare din Orientul Mijlociu și Europa ; cele din America Latină furnizau 21%, țările asiatice 16%, iar țările africane numai 1,2%. În ceea ce privește țările beneficiare, cele din Asia reprezentau 36,6%, cele din Africa aproape 32%, țările latino-americane 31%, iar cele din Orientul Mijlociu și Europa 1% din totalul cooperării tehnice dintre țările în curs de dezvoltare.

Un rol important în promovarea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare revine Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) care antrenează în execuția proiectelor de asistență pe care le realizează în țările în curs de dezvoltare resurse materiale și umane din însești aceste țări. P.N.U.D. a angajat în astfel de programe numai în 1976 și 1977 aproape 4 220 experți din țările în curs de dezvoltare, a achiziționat aparatură și echipamente din aceste țări în valoare de peste 7,5 milioane dolari și a organizat specializarea în țări în curs de dezvoltare a unui număr de 2 900 bursieri provenind din asemenea țări.

Planul de acțiune

ADUNAREA GENERALĂ a O.N.U. a aprobat în unanimitate în ultima sa sesiune **Planul de acțiune pentru promovarea și aplicarea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare**, cunoscut și sub numele de „Planul de acțiune de la Buenos Aires". Planul cuprinde recomandări de acțiuni la nivel național, subregional și regional, interregional și mondial.

Printre acțiunile recomandate la nivel național se numără cele privind politica de favorizare a cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare și mecanismele de promovare a ei, dezvoltarea sistemului instituțional și informațional existent, promovarea centrelor cu caracter internațional de cercetare și specializare de cadre pentru țările în curs de dezvoltare și promovarea unei mai mari autonomii tehnologice și economice.

Pe plan subregional și regional recomandările au în vedere : consolidarea organizațiilor existente și folosirea lor eficientă pentru intensificarea cooperării între țările în curs de dezvoltare, acordîndu-se atenție atragerii într-o măsură mai mare a comisiilor economice regionale O.N.U. la acțiuni de

cooperare, promovarea de inițiative în cadrul cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare printre care : proiecte complementare în industrie și agricultură, îmbunătățirea sistemului de informare și sprijinire a centrelor naționale de cercetare și pregătire de cadre. Recomandările la nivel interregional se referă în speță la : evaluarea de către guverne a modului în care organizațiile interregionale existente realizează acțiuni de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare și a capacității acestora de promovare a cooperării, elaborarea de programe comune etc.

Acțiunile recomandate la nivel global, mondial, au în vedere în primul rînd rolul pe care țările dezvoltate și sistemul O.N.U., respectiv P.N.U.D., instituțiile specializate ale O.N.U., trebuie să-l joace în promovarea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, prin accelerarea colaborării tehnice internaționale, controlul „exodului de inteligență" din țările în curs de dezvoltare, măsuri în favoarea țărilor în curs de dezvoltare dezavantajate din punct de vedere economic sau geografic, programe concrete de promovare a acestei cooperări de către organizațiile din sistemul O.N.U. și alte căi.

De o deosebită importanță este recomandarea ca țările dezvoltate să acorde sprijinul lor deplin inițiativelor de promovare a cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare prin : creșterea contribuțiilor lor voluntare la programele operaționale ale sistemului O.N.U., finanțarea pe bază voluntară a cooperării tehnice între două sau mai mai multe țări în curs de dezvoltare sau a instituțiilor din țările în curs de dezvoltare care pot organiza acțiuni de cooperare etc.

Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare nu este și nu poate fi o chestiune exclusivă a acestora. Deși are, desigur, o semnificație specială pentru țările în curs de dezvoltare, ea implică toate statele și toate regiunile globului. Astăzi, într-o lume a interdependențelor crescînde, colaborarea între toate statele pe baza noilor principii democratice de relații internaționale reprezintă o necesitate obiectivă pentru propășirea economică și socială a fiecărei țări, pentru realizarea unei noi ordini economice și politice internaționale, a păcii și securității în lume. Cooperarea „orizontală" — cum a fost denumită cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare — este chemată să pună în valoare întregul potențial material și uman al acestor țări pentru propria lor prosperitate și creșterea economică generală. Ea reprezintă o dimensiune nouă a cooperării internaționale, care nu se opune, nu exclude și nici nu se substituie cooperării dintre țările în curs de dezvoltare și alte țări, inclusiv cele avansate. Este semnificativ în această privință că unul din punctele care au figurat pe ordinea de zi a Conferinței mondiale de la Buenos Aires a fost intitulat „Cooperarea între țările în curs de dezvoltare și interrelația sa cu cooperarea internațională în ansamblu".

Țărilor dezvoltate și întregului sistem O.N.U., le revine datoria de a sprijini finanțarea cooperării „orizontale" fără a prejudicia dreptul țărilor în curs de dezvoltare de a decide asupra activităților respective de cooperare. „Planul de acțiune" recomandă ca Fondurile regionale și internaționale, băncile de dezvoltare și alte instituții financiare interguvernamentale să facă eforturi speciale pentru a finanța proiecte și acțiuni de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare, iar sistemul Națiunilor Unite să exploreze posibilitatea unor surse suplimentare de finanțare, toate urmînd să aloce fonduri sporite pentru asemenea activități. În 1980 și 1981 vor avea loc reuniuni internaționale care vor examina, în principal, modul de îndeplinire a „Planului de la Buenos Aires", adoptarea de măsuri și acțiuni vizînd dezvoltarea viitoare a acestei cooperări și coordonarea activităților legate de ea în cadrul sistemului O.N.U. Începînd din 1982 aceste reuniuni vor fi bianuale.

Ideea creării unei instituții internaționale specializate sau organizarea unei conferințe permanente pentru cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare a miniștrilor planificării n-a întrunit adeziunea necesară a tuturor statelor, forma menționată de reuniuni fiind singura care a permis consensul asupra formulei privind coordonarea la nivel internațional a acestei cooperări.

Ca expresie a poziției și acțiunilor constructive ale României cu privire la cooperarea între țările în curs de dezvoltare, care se bucură de o largă apreciere și aderiune internațională, în textul „Planului de acțiune de la Buenos Aires" figurează multe idei românești, printre care principiile care trebuie să stea la baza cooperării tranînce între țările în curs de dezvoltare, mobilizarea sistemului O.N.U. inclusiv prin reuniuni internaționale în domenii de interes pentru aceste țări, cooperarea în producție, societățile mixte, acordurile pe termen lung ș.a.

Coordonată de bază a politicii externe românești

POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE, ea însăși o țară în curs de dezvoltare, de dezvoltare a relațiilor cu toate statele lumii, are ca o coordonată de bază prietenia, solidaritatea militantă și colaborarea cu țările în curs de dezvoltare. România situează raporturile sale cu aceste țări atît în contextul colaborării bilaterale, în scopul lichidării subdezvoltării și accelerării progresului economico-social cît și în cel al luptei generale împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru dreptul fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile și pe destinele sale. Țara noastră dezvoltă continuu relațiile de cooperare tehnică cu celelalte țări în curs de dezvoltare, materializate în crearea de societăți mixte, acordarea de asistență tehnică, construirea unor importante obiective economice și industriale, sprijin în formarea cadrelor naționale și în alte acțiuni. Printre asemenea forme de cooperare pot fi menționate societățile mixte din domeniul agriculturii din Libia și Burundi, societatea mixtă de producție minieră „SOMIBUROM" din Burundi, cea de producție și comercializare de adezivi chimici din Nigeria, cea cu profil agro-industrial din Venezuela, construirea prin cooperare în țara parteneră a unor importante obiective economice și industriale pe bază livrărilor românești sau cu participare românească, cum sînt rafinării în Siria, Iordania, India și Pakistan, lucrări de construcții publice și civile din Libia, Irak și Sudan, țesătorii și fabrici de ciment din R. P. D. Coreeană, Maroc ș.a., executarea de lucrări de prospecțiuni geologice, geofizice și de minereuri în Algeria, Gabon, Zambia, Republica Malgașă, Coasta de Fildeș, Columbia ș.a. În spiritul solidarității în efortul pentru o dezvoltare accelerată, independentă, România participă în prezent la realizarea a 80 de obiective economice importante în numeroase țări din Africa, Asia și America Latină. Numărul specialiștilor români care contribuie, în cadrul unor programe de cooperare, la eforturile de industrializare ale țărilor în curs de dezvoltare a sporit de la 4 000 în 1975 la circa 15 000 în prezent, în 50 de țări. Peste 1 000 cadre didactice din România participă la formarea de cadre în școli și universități din țările în curs de dezvoltare (Algeria, Zair, Tunisia, Mozambic, Guineea, Liberia ș.a.). La pregătirea cadrelor din alte țări în curs de dezvoltare România contribuie și prin formarea și specializarea în institutele sale de învățămînt a unui număr însemnat de tineri provenind din aceste țări. În prezent se pregătesc în România peste 12 000 de tineri din țările în curs de dezvoltare, comparativ cu 5 000 în 1974—1975 și cu 561 în anul 1964—1965. În același sens trebuie menționat și faptul că în România este specializat un însemnat număr de cadre din alte țări în curs de dezvoltare, în diferite domenii, prin cursurile Centrului internațional CEPECA (440 cursanți numai în anii 1977—1978, în economie și administrație de stat), ale Centrului comun ONUDI — România, ale Centrului demografic O.N.U. — România — CEDOR.

România cooperează cu aproape 50 de țări în curs de dezvoltare în sectorul științei și tehnologiei (Algeria, Argentina, Congo, Costa Rica, Egipt, Ghana, Irak, Siria ș.a.) prin acordarea de asistență sau efectuînd cercetări în comun în domenii de interes reciproc (chimie, extracția și prelucrarea petrolului, agricultură, medicină ș.a.).

O contribuție de cea mai mare importanță la dezvoltarea și amplificarea cooperării tehnice dintre România și celelalte țări în curs de dezvoltare o are schimbul de vizite la nivel înalt, cu care prilej sînt identificate principalele domenii pentru acțiuni de interes reciproc și sînt încheiate acorduri și alte înțelegeri de cooperare pe multiple planuri. Vizitele din luna aprilie ale președintelui Nicolae Ceaușescu, în Libia, Gabon, Angola, Zambia, Mozambic, Burundi, Sudan și Egipt reprezintă o nouă expresie elocventă a dorinței României de intensificare și diversificare a colaborării cu țările africane, cu toate țările în curs de dezvoltare. Tratatele de prietenie și cooperare, acordurile de cooperare tehnică și economică semnate cu acest prilej sînt o nouă contribuție prețioasă la dezvoltarea relațiilor României cu statele din Africa și alte regiuni ale lumii, în lupta pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale, care să asigure progresul și bunăstarea tuturor popoarelor, pentru continua întărire a solidarității și unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare.

Ion POPESCU

MACHINOEXPORT

Şublere, burghie elicoidale, burghie de filetat ; plăci de filetat, freze

BULGARIE

Oferim :

Şublere din oţeluri superioare, în finisare lucioasă sau mată. Domeniu de măsurare : 0—150 mm, precizia de cotire între 0,05 şi 0,1 mm. Scală milimetrică sau o combinaţie de milimetri şi inci. Frînă pneumatică acţionată de policar. Suprafeţele călite împiedică uzura.

Burghie elicoidale din oţel dur, structură uniformă prin laminare, precizie prin rectificare profilată. Se livrează cu diametre între 0,03 mm şi 60 mm. Burghie elicoidale placate în metale dure pentru fontă şi oţel.

Burghie de filetat acţionate manual sau mecanic din oţel dur aliat, se livrează pentru filete : metrice şi Whitworth. Plăci de filetat pentru filete metrice şi filete pentru ţevi.

Freze cu mîner şi freze deget, freze cilindrice, freze frontale cu dinţi demontabili cilindrice, freze unghiulare pentru lucrări de degroşare şi de finisare.

Freze tip N, H şi W. Freze modulare pentru roţi melcate şi roţi.

Se livrează în varianta oţel aliat sau placat cu metale dure.

Exportator : Organizaţia de comerţ exterior MACHINOEXPORT

Sofia — Bulgaria
str. Aksakov 5
Telefon : 885321 ; telex 023425

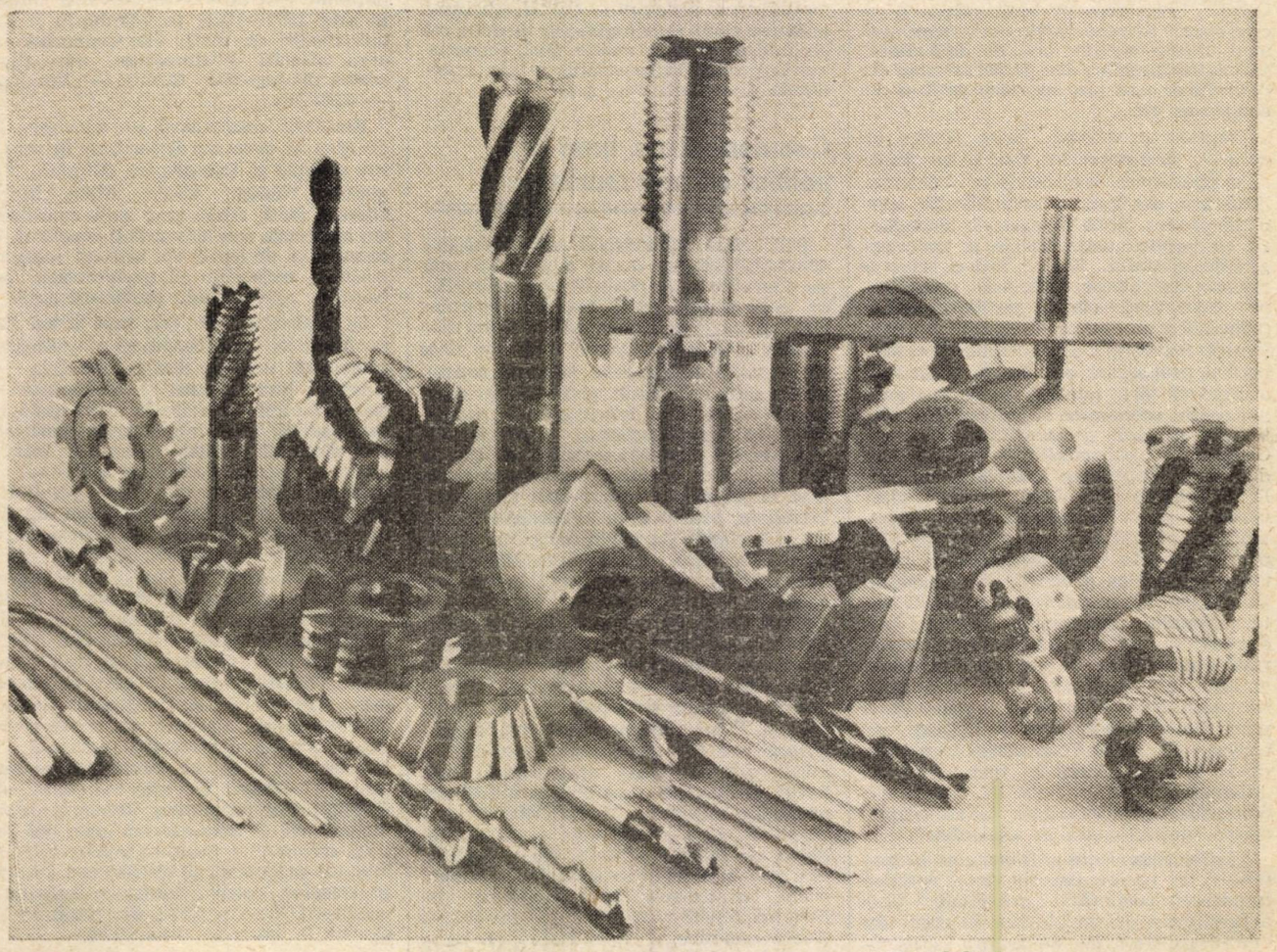

PUBLICOM

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna aprilie 1979

EVOLUȚIA susținută a prețurilor internaționale a fost influențată, în această perioadă, în special de majorarea prețurilor la țiței.

În aceste condiții, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România au crescut, potrivit indicelui agregat I.E.M., cu 1,7% față de nivelul existent în luna martie a.c.

În aprilie a.c. s-a remarcat în primul rînd creșterea prețurilor la țiței de către țările membre ale O.P.E.C., în medie cu 11,0%. În același timp, au crescut prețurile la produsele petroliere în general (+4,8%) și la distilate ușoare în special, reflectînd atît cererea sezonieră sporită pentru benzină, cît și disponibilitățile limitate de țițeiuri ușoare de pe piața internațională.

În cadrul materiilor prime și semifabricatelor industriale *au fost înregistrate creșteri mai pronunțate de prețuri la cauciuc natural (+7,9%), sub influența achizițiilor susținute efectuate de principalele țări importatoare, precum și a perspectivelor de majorare a prețurilor la cauciuc sintetic. De asemenea, prețurile au înregistrat creșteri mai moderate, însă, la lemn și produse din lemn (+2,6), piei brute (+1,4%) și metale feroase și neferoase (+0,5%).*

Pe de altă parte, prețurile au marcat ușoare scăderi la fibre animale și vegetale (—2,0%) și minereuri (—1,3%).

La produsele agroalimentare de bază, *prețurile au marcat o tendință generală de scădere ușoară, sub influența unei activități tranzacționale moderate și a condițiilor favorabile pentru recoltele din acest an. În aceste condiții, prețurile au scăzut la cereale (—2,1%), zahăr și produse tropicale (—1,2%), animale, carne și produse animaliere (—0,5%), semințe oleaginoase și uleiuri vegetale comestibile (—0,3%).*

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1977-1978 SI IN AIRILIE 1979

1970=1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	mar.	apr.
INDICE GENERAL	1977	230,1	235,1	235,9
	1978	247,8	236,6 a)	239,0 a)
	1979		304,9 a)	310,2 a)
1. Produse alimentare	1977	180,7	193,0	193,3
	1978	191,8	188,0 a)	193,1 a)
	1979		207,7 a)	205,5 a)
- cereale	1977	161,6	176,2	172,0
	1978	187,7	178,5	197,8
	1979		209,2	204,3
- semințe oleag., prod. deriv., grăs. anim. și veg.	1977	189,1	216,3	223,5
	1978	201,6	192,3 a)	198,8 a)
	1979		235,4 a)	234,7 a)
- anim., carne și produse animaliere	1977	158,7	154,5	152,8
	1978	175,5	176,4 a)	172,8 a)
	1979		187,7 a)	186,7 a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	293,2	293,5
	1978	228,8	229,4 a)	230,7 a)
	1979		216,7 a)	214,0 a)
2. Combustibili	1977	398,4	392,0	395,6
	1978	442,0	429,5 a)	431,7 a)
	1979		626,3 a)	652,2 a)
- cărbuni și cocs	1977	289,1	281,1	281,9
	1978	356,2	352,1 a)	349,0 a)
	1979		391,5 a)	384,4 a)
- țiței	1977	553,9	550,7	550,7
	1978	548,0	551,1	547,0
	1979		595,5	661,2
- produse petroliere	1977	439,1	433,0	440,3
	1978	479,6	454,3	462,4
	1979		840,8	881,5
3. Materii prime industriale	1977	199,2 a)	204,9	205,0
	1978	211,7 a)	198,3 a)	199,8 a)
	1979		246,8 a)	248,8 a)
- minereuri	1977	149,4	152,7	150,8
	1978	140,0 a)	132,7 a)	133,1 a)
	1979		145,3 a)	143,4 a)
- metale	1977	192,1	193,7	192,8
	1978	202,6	189,0 a)	191,2 a)
	1979		242,0 a)	243,2 a)
- cauciuc	1977	231,0	232,4	225,5
	1978	279,2	247,3	245,4
	1979		327,5	355,4
- lemn și produse din lemn	1977	227,9	225,2	229,9
	1978	249,9	238,2 a)	237,2 a)
	1979		273,4 a)	280,5 a)
- fibre anim. și veg.	1977	212,3	253,9	251,2
	1978	215,1	205,2 a)	207,5 a)
	1979		226,4 a)	221,9 a)
- piei	1977	186,6	196,9	205,1
	1978	247,7	203,6	214,0
	1979		479,1	486,0

a) Date provizorii pentru: vite vii, porci vii, miere, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi de oțel, laminate de cupru, cherestea de răsinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută, ulei de ricin.

Sectorul de conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Anglia: opțiuni ale noului guvern

RECENT, noul guvern conservator și-a expus programul său economic, a cărui caracteristică de ansamblu poartă amprenta principiilor pieței libere pentru care acest partid are preferințe mult mai pronunțate decît partidul laburist, ceea ce face să se creadă că este de așteptat o mai mare conlucrare între sectorul particular și public. Această conlucrare va impune un strict control al masei monetare în sectorul privat și un control la fel de strict al guvernului asupra cheltuielilor publice.

Prioritățile politicii economice rămîn combaterea inflației (8,4% în 1978) și a șomajului (5,5% din populația activă), probleme a căror rezolvare pe termen lung este concepută de conservatori în următoarea strategie: reducerea impozitelor și taxelor directe în vederea stimulării cheltuielilor productive și reducerea cheltuielilor și împrumuturilor publice, sperîndu-se ca în acest fel să se creeze resursele necesare creșterii productivității muncii și beneficiilor în sectorul privat și să se diminueze cheltuielile publice neproductive generatoare de inflație. În ceea ce privește relațiile industriale, noul guvern și-a exprimat intenția ca acestea să fie reglementate global măcar în anumite domenii, ceea ce se speră că ar putea reduce tensiunile dintre sindicate și patronat.

Deși liniile programului de politică economică au fost concepute în ideea că ele vor găsi un suport larg, primele reacții indică totuși existența unui anumit scepticism în ceea ce privește posibilitatea traducerii în viață a acestora în ritmul dorit de guvern. De altfel, optimismul inițial al guvernului în ceea ce privește, de exemplu, reducerea împrumuturilor sectorului public în anul fiscal 1979—1980 s-a diminuat considerabil, ipotezele dovedindu-se nerealiste. Argumentele în acest sens se referă la faptul că nu au putut fi respectate limitele maxime de creștere a salariilor în sectorul public și că noi presiuni vor putea fi exercitate chiar de indexarea importurilor sau de creșterea unor cheltuieli publice în anumite domenii propuse chiar de guvern. De asemenea, intenția guvernului de a interveni în reglementarea legală a relațiilor industriale a fost viu criticată de sindicate și este considerată ca o încercare de a le priva de unele drepturi fundamentale.

Pe alt plan, un fapt nu lipsit de importanță este acela că noul guvern va reconsidera pînă în septembrie a.c. intrarea lirei sterline în sistemul monetar vest-european.

Napoleon POP

EVOLUȚII MONETARE

CARACTERISTICA principală a săptămînii 14—18 V 1979 a constituit-o continuarea reprecierii **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, în contextul reluării presiunilor de creștere a prețului țițeiului și al unor previziuni legate de reducerea deficitului bugetar nord-american și al balanței de plăți externe.

Yenul japonez a înregistrat fluctuațiile cele mai accentuate din această perioadă: 213,25 yeni/1 dolar pe 14 V (+1% față de 11 V) și 219 yeni/1 dolar pe 18 V (—1,6%). Publicarea cifrelor balanței comerciale — deficitară pe luna aprilie a.c., împreună cu situația creată la importurile japoneze de țiței (Iranul, principalul furnizor, cerînd Japoniei reducerea voluntară a importurilor de țiței brut cu 15%), a determinat o schimbare de trend, astfel că pe ansamblu yenul a înregistrat cea mai accentuată depreciere față de dolarul S.U.A. **Francul belgian,** influențat negativ atît de masivul deficit bugetar, cît și de dobînzile relativ mai scăzute în comparație cu ale celorlalte monede din noul sistem valutar vest-european, a înregistrat deprecierea cea mai accentuată (1,5%), respectiv 30,80 franci/1 dolar pe 18 V față de 30,35 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă. O depreciere de 1,3% față de dolar a înregistrat **francul elvețian,** care era tranzacționat la sfîrșitul perioadei la 1,74 franci/1 dolar, față de 1,7175 franci/1 dolar pe 11 V.

Marca vest-germană s-a depreciat continuu față de dolar, astfel că cotația sa din 18 V, de 1,92 mărci/1 dolar era cu 1,2% sub cea de referință. Cursul de închidere al **francului francez,** de 4,4375 franci/1 dolar, de la sfîrșitul intervalului se situa cu 1,1% sub cel corespunzător din 11 V, în timp ce **lira italiană** era cotată la 856 lire/1 dolar, respectiv o depreciere de 0,9% în această săptămînă. **Lira sterlină** a evoluat pe o linie puțin diferită de a celorlalte valute occidentale, astfel că cotația de 2,0525 dolari/1 liră de pe 18.V era cu puțin peste cea de referință de 2,05 dolari/1 liră.

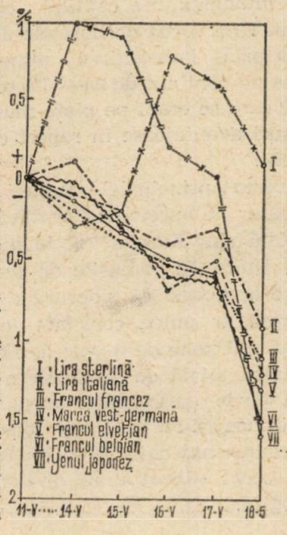

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 14—18 V, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 11 V a.c.

Dobînzile la depozitele pe termen de 6 luni la principalele eurovalute au cotat în jur de 11,125% la cele în eurodolari, 6,125% la cele în euromărci vest-germane și 2,25% la cele în eurofranci elvețieni.

Piața metalului galben a fost influențată în primul rînd de vînzarea lunară a celor 750 000 uncii de aur de către Trezoreria S.U.A., la un preț mediu de 254,92 dolari/uncie. Recentele hotărîri de reducere a ofertelor oficiale de aur, atît de către autoritățile nord-americane (la jumătate), cît și de către F.M.I. (de la 470 000 la 440 000 uncii) au fost principalul factor în atingerea noilor recorduri istorice de prețuri ale aurului pe piața liberă. Al doilea fixing de la Londra din 11 V. de 246,40 dolari/uncie, a fost cu 4,90 dolari/uncie peste cel corespunzător din 11 V 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MONDORAMA

Progresul tehnic reflectat în exporturi

AUTORII ultimului raport anual, înaintat Congresului S.U.A., în problemele științei și tehnicii opinează că — cu unele excepții — Statele Unite își păstrează poziția de lider în lumea capitalistă, în domeniul progresului tehnic. Aceasta, în pofida faptului că ponderea ansamblului cheltuielilor efectuate în S.U.A. pentru cercetare și dezvoltare în produsul național brut s-a redus de la 3% în 1964 la 2,3% în 1977, în timp ce în R.F.G. și Japonia ea a cunoscut o tendință de creștere, iar în Franța a rămas stabilă. O evoluție similară se constată în ceea ce privește ponderea oamenilor de știință și inginerilor ocupați în acest sector de activitate, ca și în privința cererilor de patente.

Totuși, în cadrul exporturilor americane ponderea produselor cu un înalt nivel tehnic (care înglobează multă „materie cenușie") rămîne relativ mai ridicată decît în alte țări capitaliste dezvoltate (vezi tabelul, anul 1974).

Ponderea în export (în %)

Țara	Produse științifico-intensive	Produse care înglobează puțină știință
Anglia	32,0	68,0
Franța	26,8	73,2
R.F.G.	28,9	71,1
Japonia	27,3	72,7
S.U.A.	42,6	57,4
Alte țări membre ale O.C.D.E.	25,8	74,2
Pe ansamblu	30,0	70,0

Sursa : „Chemical and Engineering News".

Progresul economic reflectat în cifre

DUPĂ CUM s-a relevat recent la ședința festivă a C.C. al Ligii Comuniștilor din Iugoslavia, cu prilejul aniversării a 60 de ani de la crearea U.C.I., a U.T.C.I. și a Sindicatelor revoluționare, în perioada postbelică economia iugoslavă a cunoscut o creștere intensă. Între anii 1947 și 1978 produsul social total s-a mărit de 6,4 ori, iar raportat pe locuitor — de peste patru ori. Se apreciază că, în timp ce în 1939 produsul social pe locuitor era în Iugoslavia cu 30% sub media mondială a acestui indicator, la începutul anului curent el depășea cu 34% nivelul mondial. Un aport deosebit îl are creșterea producției industriale care a sporit de 15 ori față de 1947 și de 18 ori față de 1939, succese remarcabile fiind obținute, de asemenea, în agricultură, în comerțul exterior și în alte ramuri ale economiei naționale.

S-a modificat radical structura pe ramuri de activitate a populației, ponderea celei ocupate în agricultură scăzînd de la 77% în preajma celui de-al doilea război mondial la circa 30% în prezent. Îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale populației s-a reflectat, între altele, în creșterea duratei medii de viață la 67 ani pentru bărbați (față de 45 ani la recensămîntul din 1931) și 72 ani pentru femei (46 ani).

Amenajarea de rezervoare pentru gaze naturale

ÎN Uniunea Sovietică extracția de gaze naturale se află în creștere rapidă, trecînd de la 198 mlrd. m.c. în 1970 la 372 mlrd. m.c. în 1978. Totodată, necesitatea asigurării de rezerve suplimentare de gaze naturale pentru acoperirea consumului sporit din anotimpurile reci ale anului a determinat decizia ca excedentele din timpul verii să fie înmagazinate, prin pompare, în rezervoare subterane. Aceste rezervoare sînt amenajate în bazinele petrolifere sau de gaze naturale scoase din exploatare, avantajul soluției la care au recurs specialiștii sovietici constînd în aceea că nu mai sînt necesare rezervoare metalice, realizîndu-se, astfel, importante economii la consumul de oțel.

Pînă în prezent au fost amenajate asemenea rezervoare mai ales în apropierea centrelor industriale, cel mai mare fiind situat în Uralul de sud și avînd o capacitate de 10 miliarde m.c. Pînă la sfîrșitul actualului cincinal se preconizează realizarea a încă opt rezervoare subterane, cu o capacitate totală de 20 miliarde m.c. de gaz.

Burete de fier... pentru siderurgie

O MATERIE primă lansată nu demult pe scară industrială vine să concureze minereul de fier și fierul vechi în producția siderurgică, întrucît permite ridicarea productivității instalațiilor și îmbunătățirea calității oțelului rezultat. Este vorba de buretele de fier, obținut prin îmbogățirea minereului (pînă la un conținut de 35—55% oxid de fier) și care se oferă pe piața mondială la prețuri avantajoase în raport cu fierul vechi.

În prezent principalele regiuni „consumatoare" de burete de fier din lumea capitalistă sînt Europa occidentală și Statele Unite. În cercurile de specialitate se apreciază că siderurgia vest-europeană ar putea consuma în 1981 circa 2,5 mil. tone de burete de fier, iar capacitatea totală de producție a acestuia în țările nesocialiste ar putea ajunge în același an la 25 mil. tone, ceea ce ar reprezenta circa 15% din tonajul de fier vechi utilizat anual de industria siderurgică.

Accidentele navale și poluarea cu petrol a mărilor

INSTITUTUL francez al petrolului a definitivat, recent, un studiu privind principalele accidente navale în lume și pierderile de petrol în mare, rezultatele subliniind, în principal, următoarele :

— Printre principalii răspunzători de poluarea cu petrol se numără : Liberia — cu 25,4% din accidente (petrolierele sub pavilion liberian reprezentînd 32,4% din tonajul transportat de flota petrolieră mondială), Grecia, cu 12,2% din accidente (5,4% din tonajul mondial), S.U.A. — 11,1% (3,9%), Panama — 5,7% (3%), Japonia — 4,9% (8,8%), Franța — 2,7% (4,5%).

— Vîrsta navelor se pare că are o anumită influență asupra numărului accidentelor, fiind mai predispuse cele care au ajuns deja la 16—19 ani de funcționare.

— Contrar unei opinii larg răspîndite, apreciază sursa citată, statisticile indică faptul că tancurile petroliere mari sînt mai puțin afectate decît navele cu capacitate de transport redusă sau mijlocie.

— Zona cea mai vulnerabilă și mai des afectată o reprezintă coastele europene ale Atlanticului.

Numărul accidentelor soldate cu pierderi de petrol în mare — peste 500 tone — oscilează ; 29 în 1978, 26 în 1977, 35 în 1976, 27 în 1975 și 17 în 1965, în condițiile în care din ultimul an menționat și pînă în anul trecut capacitatea de transport a petrolierelor a crescut de aproape patru ori.

Șomajul și forța de muncă feminină

O DEZBATERE care a avut loc la sfîrșitul lunii martie a.c. la Paris asupra situației femeilor în țările Pieței comune vest-europene, cu participarea a aproximativ șase sute de delegate reprezentînd diferite asociații, a confirmat concluzia că, în pofida prevederilor legislative naționale și comunitare, care stipulează egalitatea drepturilor la muncă și salarizare pentru ambele sexe, aceasta rămîne încă în bună măsură un deziderat.

Este elocventă în acest sens evoluția structurii șomerilor, pe sexe. În timp ce pe ansamblul șomerilor din Piața comună ponderea acestora în populația activă a sporit de la 5,3% în 1977 la 5,6% în 1978, în cazul șomerilor bărbați ponderea respectivă a evoluat de la 4,9% la 5%, iar în cazul șomerilor femei — de la 6% la 6,4%. Pe ansamblul Comunității femeile reprezintă ceva mai mult de o treime (37%) din populația activă, dar aproximativ jumătate din efectivul șomerilor (60% în Belgia, 53% în Franța, 51% în R.F.G. ș.a.m.d.).

GLOSAR

Comerț echitabil

PERIOADA de după cel de al doilea război mondial, caracterizată prin creșterea impetuoasă și diversificarea schimburilor economice și implicit a interdependenței statelor, prin afirmarea politică a țărilor în curs de dezvoltare, dar și prin crearea societăților multinaționale căutînd să submineze prerogativele statelor, a marcat o modificare a concepțiilor privitoare la comerțul mondial.

Înainte, problema care se punea în legătură cu acest comerț era o opțiune între două principii diametral opuse : „protecționismul" și „liber-schimbismul". După cel de al doilea război mondial, termenii problemei s-au schimbat, în sensul că țările au avut de optat între ceea ce s-a numit „comerț echitabil" (engl. fair trade) și „comerț liber" (engl. free trade).

Diferența dintre acești doi termeni este următoarea : primul are la bază reciprocitatea, deci negocierile și realizarea de acorduri multilaterale reciproc avantajoase, în timp ce al doilea se bazează pe o „libertate" care de fapt constă în libertatea unora sau altora dintre statele puternice de a bloca artificial schimburile prin luarea de măsuri restrictive unilaterale față de partenerii lor mai slabi, în scopul asigurării intereselor proprii fără a ține seama de interesele acestor parteneri.

Pentru popoarele lumii a devenit limpede că nu poate fi vorba decît despre organizarea unui sistem comercial internațional care să asigure un comerț echitabil. În acest sens a și fost încheiat la 30 octombrie 1947 tratatul multilateral cu privire la problemele comerțului, cunoscut sub denumirea de „Acordul general pentru tarife și comerț" (engl. General Agreement on Tariffs and Trade — G.A.T.T.) care prevede reducerea treptată a taxelor vamale și a altor forme de protecționism existente în calea comerțului internațional. În același sens a fost creat organismul denumit „Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare" (U.N.C.T.A.D.), menit să intensifice eforturile privind extinderea colaborării și cooperării, participarea pe bază de egalitate a tuturor țărilor la schimbul internațional de valori, micșorarea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace.

Principala măsură de limitare și raționalizare a protecționismului inițiată de G.A.T.T. a fost organizarea de conferințe („runde"), în vederea reducerii tarifelor vamale. La prima sa sesiune, în 1964, U.N.C.T.A.D. a formulat principiul drepturilor preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, fără contraprestație, ca mijloc de micșorare a decalajelor economice dintre state.

S-a conturat astfel necesitatea redefinirii principiului protecționismului, prin fundamentarea sa pe constatarea inegalității nivelului de dezvoltare și totodată a interdependenței statelor, iar drept corolar, pe aplicarea celor mai indicate metode pentru apărarea intereselor și dezvoltarea mai rapidă a țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic. Acest „neo-protecționism" este cu atît mai necesar, cu cît opusul „comerțului echitabil" și anume așa zisul „comerț liber" nu numai că s-a dovedit incapabil să rezolve problema dezvoltării, dar a constituit una din pîrghiile pe care statele dezvoltate le folosesc pentru a se îmbogăți și mai mult pe seama țărilor sărace.

Promovarea unui sistem comercial internațional echitabil, care să asigure drepturi preferențiale țărilor în curs de dezvoltare, a devenit astfel o problemă politică majoră a contemporaneității. Sesiunea U.N.C.T.A.D. V în curs de desfășurare la Manila are pe ordinea de zi dezbaterea acestei probleme.

C. K.

Dezvoltare industrială

Aftenie Bostan, Tulcea — Cea de a treia Conferință generală a Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială este programată să se desfășoare în India, între 21 ianuarie și 8 februarie 1980. Conferinței îi va fi supus, între altele un studiu referitor la aspectele economice, financiare, juridice și tehnologice ale cooperării industriale internaționale în contextul noii ordini economice mondiale și al Declarației și Planului de acțiune adoptate la Lima, în 1975, de precedenta Conferință generală a O.N.U.D.I. Terminarea elaborării studiului este prevăzută pentru vara acestui an.

Sahel

Givan Fărcașu, Slănic Moldova — 1) Strategia de dezvoltare pe termen lung (pînă în anul 2000) a regiunii Sahel din Africa urmărește, între altele, acoperirea în întregime din resurse proprii, înainte de sfîrșitul acestui secol, a necesarului de alimente al țărilor din zonă. Aceste țări cooperează în scopul amintit în cadrul Comitetului interstatal pentru lupta împotriva secetei în Sahel, care grupează următoarele opt state : Republica Capului Verde, Gambia, Volta Superioară, Mali, Mauritania, Nigeria, Senegal și Ciad. Pentru accelerarea dezvoltării și soluționarea de durată a problemelor acestei zone a continentului african, actualmente una din cele mai sărace din lume, a fost creat în 1976 la Dakar așa-numitul „Club al Sahelului", cu sprijinul mai multor organisme multilaterale de asistență, atît din țările exportatoare de petrol cît și din unele țări dezvoltate.

2) Explicația o constituie faptul că Libia are în prezent două capitale — Tripoli și Benghazi — amîndouă situate la Marea Mediterană.

Optimizare în transporturi

Maria Golopența, Cluj-Napoca — Utilizarea calculatoarelor electronice este preconizată pentru utilizarea optimă a parcului de taxiuri și obținerea pe această cale a unor însemnate economii de carburant — pentru prima dată în lume — în trei orașe suedeze (Stockholm, Malmö și Göteborg) începînd cu anul viitor. Solicitatorul telefonic al unui taxi va fi informat instantaneu, prin simpla consultare a calculatorului de către centralistă, care este vehiculul aflat cel mai aproape de adresa sa și în cît timp îi va sosi taxiul. Se înlătură astfel operația destul de anevoioasă a consultării șoferilor prin stația de radio privind locul în care se află fiecare, cîștigîndu-se un timp prețios. Totodată, pe o bandă aflată la bordul taxiului vor apărea tipărite numele și adresa celui care a făcut comanda. Un alt avantaj al noului sistem va fi sporirea securității șoferilor de taxi. În 1982 vor fi racordate la acest sistem numai la Stockholm 2400 taxiuri. Introducerea lui necesită însă investiții estimate de buletinul **Schweden-technica** (aprilie 1979) la circa 40 milioane coroane suedeze.

Centru de congrese

Ion Fotescu, București — Centrul internațional de congrese din Berlinul de Vest, inaugurat în luna aprilie a acestui an este una din cele mai complexe construcții din Europa destinate organizării simultane de congrese, conferințe, concerte, spectacole televizate, expoziții etc. Situată în imediata vecinătate a Parcului expozițiilor, cu o suprafață de expunere în aer liber de 40 000 mp, clădirea noului Centru internațional dispune ea însăși de o suprafață de expunere de pînă la 88 000 mp, în 24 săli, care favorizează organizarea unor „congrese-expoziții", tîrguri internaționale ș.a.

Prima dintre cele două săli mari ale Centrului poate cuprinde peste 5 000 persoane. Alături există o a doua sală, multifuncțională. Ca sală de banchete ea poate cuprinde pînă la 4000 persoane, ca sală de congrese peste 3000. Anumite părți ale sălii pot fi denivelate pentru a fi transformate în podium sau fosă de orchestră. Între cele două săli se află o mare scenă centrală care poate fi utilizată simultan grație unor perdele insonorizante pe o parte pentru prezidiul unui congres, iar pe cealaltă pentru un spectacol. Pentru manifestări de dimensiuni mai restrînse, există mai multe alte săli în care de asemenea fotoliile pot fi dispuse în variate moduri, în funcție de natura manifestării. Toate sălile sînt dotate cu cabine pentru traducerea simultană în opt limbi. Un centru de presă dotat cu două studiouri de televiziune, două studiouri radiofonice, birouri telex etc., permite transmiterea în direct a oricărei manifestări.

Prin intrarea în funcțiune a noului Centru, Berlinul de Vest — care se numără printre cele zece mari orașe gazdă de congrese din lume — își sporește substanțial baza materială necesară organizării lor.

Aderare

I. Vlad, Tîrgoviște — Pînă în prezent nu s-au finalizat decît negocierile privind aderarea Greciei la Piața comună ; negocierile privind aderarea celorlalte două țări candidate — Spania și Portugalia — continuă. Tratatul de aderare a Greciei, care va fi semnat la 28 mai la Atena, urmează să intre în vigoare la 1 ianuarie 1981, cu condiția ratificării lui de către parlamentele celor nouă țări actualmente membre ale Pieței comune. Odată cu aderarea Greciei, numărul membrilor Comisiei C.E.E. se va majora la zece, la fel ca și cel al membrilor Consiliului ministerial. În acest din urmă organ, Grecia va dispune de cinci voturi dintr-un total de 63 (se știe că în Consiliu voturile nu sînt repartizate în mod egal tuturor țărilor). Majoritatea calificată, necesară pentru adoptarea unor decizii de mai mică importanță, se va majora și ea de la 41 la 45 voturi. În problemele esențiale în Consiliu va rămîne însă în vigoare regula unanimității. În Parlamentul vest-european Grecia va avea 24 de deputați.

Suprafață

Mircea Nicolae, Mediaș — Aveți dreptate. Suprafața de 5,2 milioane kmp indicată în nota apărută în nr. 18 din 4 mai a.c. al revistei noastre nu este cea a viitoarei republici independente Kiribati, ci suprafața zonei din sud-vestul Oceanului Pacific în care sînt răspîndite insulele din componența celor trei arhipelaguri care vor compune noul stat independent.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 21 din 25 mai 1979

— Mobilizarea largă a energiilor creatoare pentru realizarea exemplară a programului de dezvoltare economico-socială a țării **(B. Pădure)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În lumina indicațiilor tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.
● Realizarea integrală a producției fizice și nete **(Emil Cioancă, Alexandru Hayon)** 3
● Investiții. Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale **(dr. Alexandru Olteanu)** 5
● Exigențe sporite în derularea procesului de aprovizionare tehnico-materială **(Th. Georgescu)** 7
● Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Reducerea costurilor, factor principal de creștere a producției nete **(dr. Maria Georgian, Nicolae Floarea)** 9
● O măsură întemeiată pe importante rațiuni economice și sociale **(L. Țăranu)** 10
● Folosirea eficientă a fondurilor fixe din agricultură **(ec. Mihai Popescu, dr. Constantin Poiană)** 11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— O amplă acțiune de perfecționare a pregătirii membrilor consiliilor oamenilor muncii **(C. Damian)** 13

TEORII-IDEI

— Procesul circular activ. Economisirea energiei — criteriu fundamental în aprecierea creșterii eficienței economice (II) (dezbatere) 14

— O cercetare originală privind cooperația agricolă **(prof. dr. Sabin Nica-Sîrbești)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Repere ale gîndirii burgheze privind explicarea ratelor înalte ale inflației **(prof. dr. Constantin Bichi)** 20

CONSULTAȚIE ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— România în circuitul economic mondial **(conf. dr. Ion Mărgineanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pe agenda UNCTAD V. Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare **(Ion Popescu)** 26

— Tendințe — conjuncturi 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Maistrul — organizator și conducător al formațiilor de lucru.

IN THIS ISSUE

— Broad-scale creative efforts mobilizing in order to achieve exemplarily our country's economic and social development programme **(B. Pădure).** 1

— Focusing the efforts on top priorities, a necessity for shortening the execution period, to increase the investments efficiency **(Dr. Alexandru Olteanu)** 5

— The economic and financial mechanism: functional and efficient. The costs cut-down, a principal factor to increase the net production **(Dr. Maria Georgian, Nicolae Floarea).** 9

— The active circular process. Energy saving, a basic criterium to determinate the growth of the economic efficiency (II) (a debate) 14

— Schools ● currents ● economists. References in the bourgeoisie's thoughts on clarifying the high-rate inflation **(Prof. Dr. Constantin Bichi)** 20

— The UNCTAD V Agenda. The technological cooperation between developing countries **(Ion Popescu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Large mobilisation des énergies créatrices pour accomplir d'une manière exemplaire le programme de développement économique et social du pays **(B. Pădure).** 1

— Une exigence pour pour réduire la durée d'exécution et pour augmenter l'efficience des investissements: la concentration des efforts sur les principaux objectifs **(dr. Alexandru Olteanu)** 5

— Le mécanisme économique et financier: bon fonctionnement, efficience. La réduction des coûts, facteur principal de l'accroissement de la production nette **(dr. Maria Georgian, Nicolae Floarea).** 9

— Le processus circulaire actif. L'économie d'énergie — un critère fondamental pour évaluer la croissance de l'efficiencé économique (II) (débat) 14

— Ecoles-courants-économistes. Des repères de la pensée bourgeoise pour expliquer les taux élevés de l'inflation **(prof. dr. Constantin Bichi)** 20

— Sur l'ordre du jour de la V-ème C.N.U.C.E.D. La coopération technique entre les pays en voie de développement **(Ion Popescu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широкая мобилизация творческих энергий для примерного выполнения программы экономико-социального развития страны **(Б. Пэдуре)** 1

— Требование сокращения продолжительности строительства, увеличения эффективности капиталовложений: концентрация усилий на главных объектах **(др. Александру Олтяну)** 5

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Уменьшение производственных затрат, главный фактор роста чистой продукции **(др. Мария Джорджан, Николае Флоаря)** 9

— Активный циркулярный процесс. Сбережение энергии — основной критерий в оценке роста экономической эффективности (II) (Дискуссия) 14

— Школы ● течения ● экономисты. Вехи буржуазного мышления в деле объяснения высоких темпов инфляции **(проф. др. Константин Бики)** 20

— На повестке дня ЮНКТАД. Техническое сотрудничество между развивающимися странами **(Ион Попеску)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

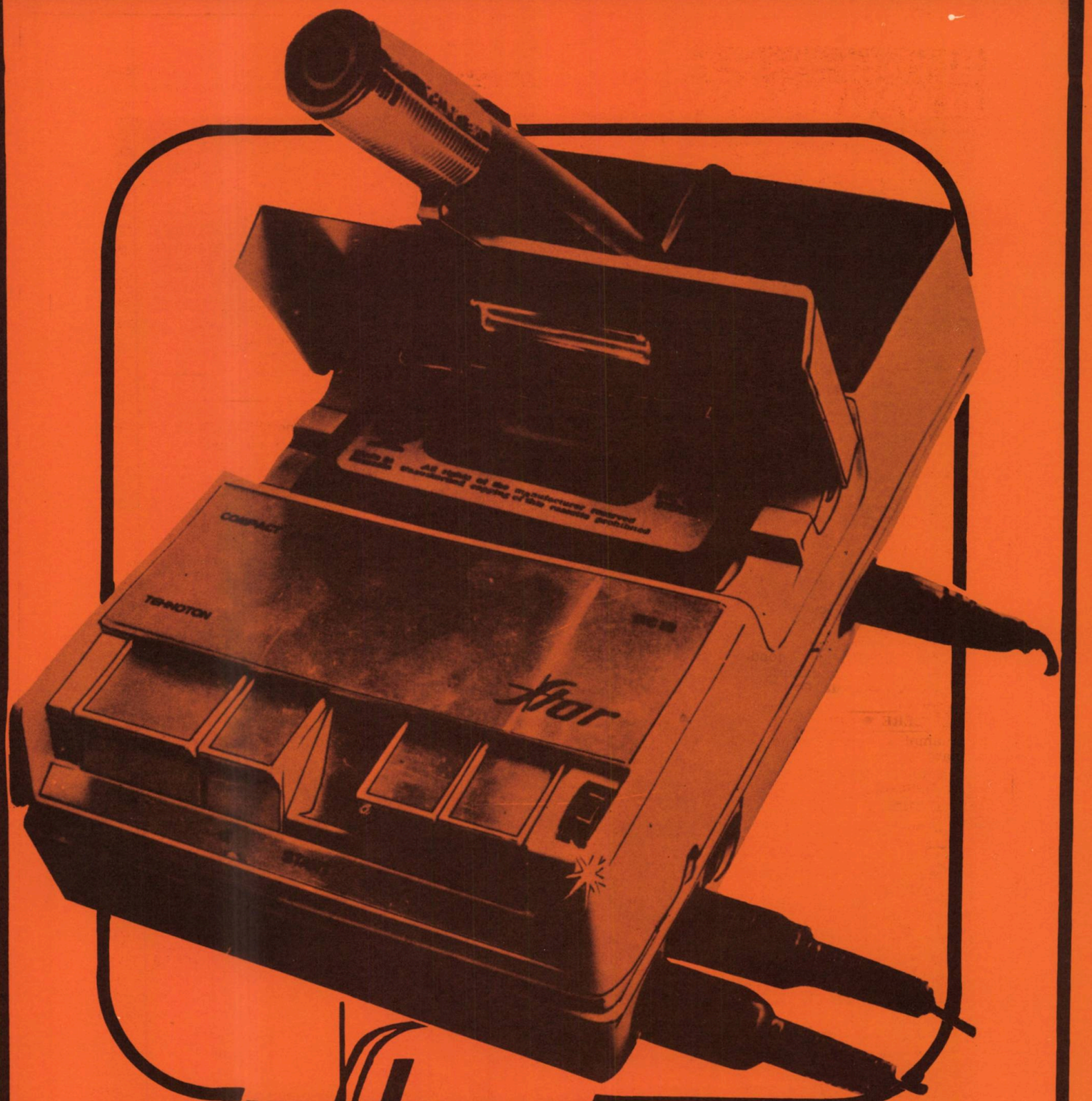

Star

Momente unice din viața dvs. pot fi retrăite după un minut, după o zi, o lună, după un an, dacă ați fi avut prevederea să le înregistrați pe o bandă a casetofonului STAR MC 12.

CASETOFONUL STAR MC 12 este un aparat portabil, de dimensiuni reduse care înregistrează pe două piste și redă monofonic sunetele.

CASETOFONUL STAR MC 12 poate fi alimentat și de la rețeaua de 220 V. Este echipat cu un microfon, o curea pentru purtare, două cordoane (de alimentare și înregistrare-redare).

Magazinele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă casetofonul STAR MC 12 la prețul de 2 058 lei.

Electrecom

1979 JUN 1

Pentru copiii dv., de la 15 mai la 15 iunie, magazinele comerțului de stat au organizat „LUNA DESFACERII MĂRFURILOR PENTRU COPII".

Cumpărați, în aceste zile, articolele de îmbrăcăminte, pe care le veți dărui copiilor dv. de 1 IUNIE.

În magazine vă așteaptă :

– Confecții (rochițe, fuste, sarafane, pantaloni, compleuri, costume) cu o linie proprie modei anului 1979, cu broderii și accesorii metalice.

– Încălțăminte ușoară, flexibilă, comodă, rezistentă, cu fețe din materiale textile sau din imitație de piele.

1 IUNIE – BUCURIA COPIILOR !

Recom

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

o cerință de bază în procesul creșterii economice

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Numărul 22 ● Vineri 1 iunie 1979

CREȘTEREA ÎN RITM ÎNALT A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN ECONOMIA ROMÂNEASCĂ

DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

~%~

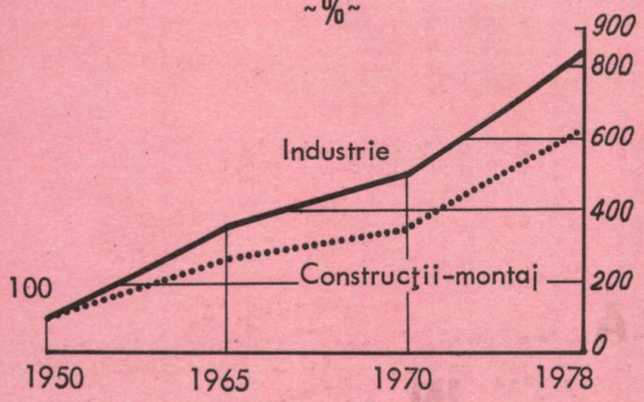

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE ȘI A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN INDUSTRIE

1965=100

-%-

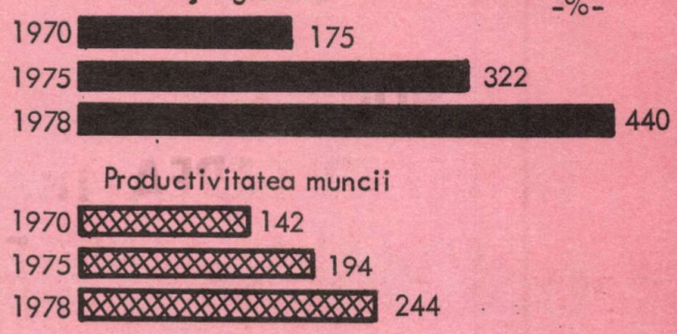

MECANIZAREA LUCRĂRILOR DE CONSTRUCȚII - MONTAJ

-procente-

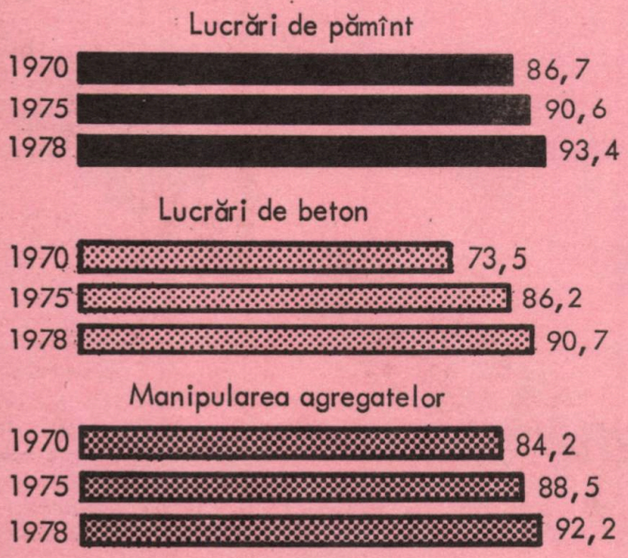

DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN UNELE RAMURI ALE INDUSTRIEI

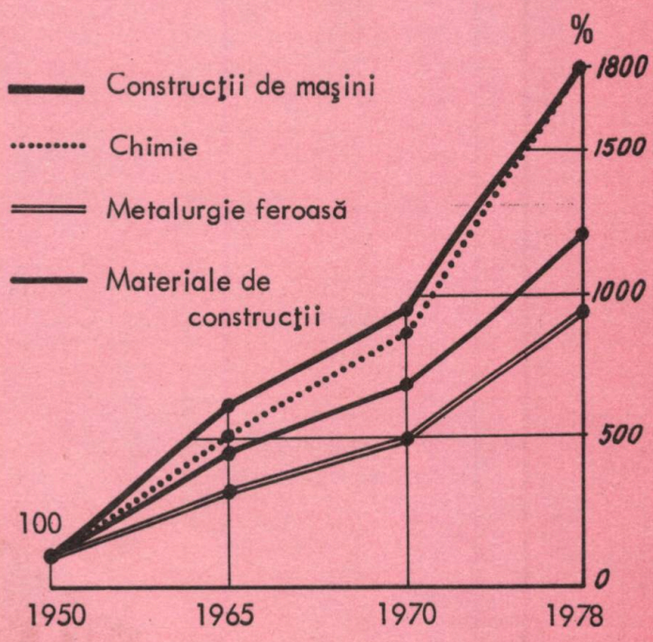

DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN AGRICULTURĂ

~%~

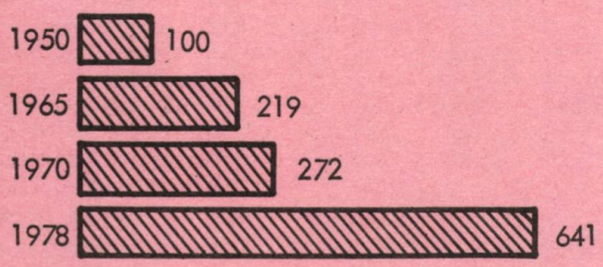

DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII PE UN MUNCITOR ÎN INTREPRINDERILE AGRICOLE DE STAT

~%~

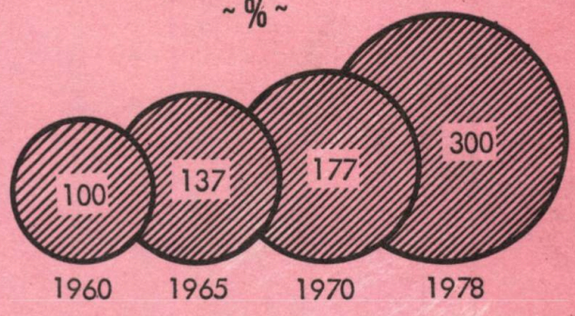

1979 JUN 5.

Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Regatul Spaniei

NOUĂ ȘI IMPORTANTĂ CONTRIBUȚIE LA DEZVOLTAREA TRADIȚIONALELOR LEGĂTURI ROMÂNO-SPANIOLE, LA CAUZA NOBILĂ A COLABORĂRII ȘI PĂCII ÎN LUME

ÎNTREGUL NOSTRU POPOR a luat cunoștință cu vie satisfacție și înaltă mîndrie patriotică de rezultatele bogate ale vizitei de stat efectuată în Spania de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația regelui Juan Carlos I și a reginei Sofia. Prin telegrame, mesaje și scrisori adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, colective de oameni ai muncii și cetățeni de pe tot cuprinsul țării indiferent de naționalitate, își exprimă deplina aprobare și unanima adeziune față de bilanțul rodnic cu care s-a soldat această vizită — prima vizită întreprinsă în Spania de un șef de stat român și, totodată, prima a unui șef de stat dintr-o țară socialistă —, față de activitatea prodigioasă desfășurată și cu acest prilej de președintele României, personalitate proeminentă a vieții politice contemporane. Materializare strălucită a politicii internaționale a partidului și statului nostru, vizita se înscrie în politica externă activă, de pace și largă conlucrare cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, mărime, grad de dezvoltare sau apartenență geografică, promovată cu fermitate de România socialistă, în baza orientărilor Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R.

Onorurile cu care președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost primiți de suveranii gazdă, de celelalte oficialități spaniole, conferirea unor înalte distincții ca semn de stimă și prețuire reciprocă, spiritul de cordialitate și înțelegere în care s-au desfășurat convorbirile avute atît cu regele Juan Carlos I și cu președintele guvernului spaniol, Adolfo Suarez, întîlnirile cu fruntași ai vieții politice, ca și ai cercurilor economice, manifestările de caldă simpatie ale populației din Madrid, Aranjuez, Valencia și Toledo, reprezintă mărturii elocvente ale prestigiului de care se bucură azi pe arena internațională România socialistă și președintele ei, datorită acestei politici realiste și constructive.

Așa cum s-a relevat de numeroase ori pe parcursul vizitei, deși sînt situate în spații geografice diferite, la cele două extremități ale Europei, între cele două popoare există raporturi tradiționale de colaborare și prietenie, bazate pe originea latină comună, pe profunde afinități de limbă și cultură, ca și pe conlucrarea în multe împrejurări istorice în lupta pentru libertate și progres social. Restabilirea deplină, în urmă cu mai bine de doi ani, a relațiilor diplomatice dintre cele două țări — primele relații de acest gen dintre o țară socialistă și Spania — a constituit un eveniment de importanță istorică, care a deschis noi și largi perspective colaborării multilaterale dintre popoarele român și spaniol.

Din existența acestor tradiții nobile decurge în același timp — așa cum s-a relevat cu ocazia primului dialog româno-spaniol la nivelul cel mai înalt — datoria de onoare de a face totul pentru a da un nou și puternic impuls colaborării și prieteniei dintre cele două popoare. **„Trebuie să îmbogățim cu noi realizări** — sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu — patrimoniul trecutului de prietenie și colaborare, dezvoltînd tot mai mult conlucrarea româno-spaniolă, în concordanță cu noile condiții economice și sociale în care trăiesc țările noastre, corespunzător intereselor lor de propășire economică, culturală și științifică, de întărire a independenței și suveranității lor naționale, precum și aspirațiilor lor de a contribui la lupta generală pentru progres și civilizație, pentru destindere și pace în lume".**

PRIVITĂ prin prisma acestor exigențe se poate aprecia cu deplină îndreptățire că prin întreaga sa desfășurare, prin rezultatele rodnice cu care s-a încheiat, prin înțelegerile și concluziile la care s-a ajuns, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Spania a constituit un eveniment politic deosebit de important, care a conferit noi dimensiuni, superioare, tradiționalelor relații prietenești româno-spaniole, colaborării pe multiple planuri dintre cele două țări și popoare, raporturi a căror semnificație depășește cadrul strict bilateral.

Așezate pe baza trainică a normelor legalității și

echității internaționale, de deplină egalitate în drepturi, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne, avantaj reciproc, renunțare la forță și la amenințarea cu forța, consemnate în Carta Națiunilor Unite și în Actul final de la Helsinki și înscrise în **Declarația comună** cu privire la convorbirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și premierul Adolfo Suarez, relațiile româno-spaniole au toate perspectivele de a evolua pe o linie ascendentă, plină de dinamism.

Elogiind aportul personal al președintelui României la procesul istoric al afirmării acestor principii pe arena mondială, regele **Juan Carlos I** declara : **„Dumneavoastră, însivă, domnule președinte, în nenumărate ocazii, și foarte recent, în timpul vizitei dumneavoastră în diferite țări africane, ați dat exemplul unei dedicări active și neobosite cauzei destinderii, apărării drepturilor inalienabile ale tuturor popoarelor de a-și hotărî destinele pe calea care servește cel mai bine interesele lor, la deplina folosire a resurselor proprii, eliberate de ingerințe străine care se opun exercitării deplinei lor suveranități".**

Avînd un pronunțat **caracter de lucru**, vizita a permis identificarea unor noi domenii de colaborare și cooperare între cele două țări, materializată în semnarea Acordului de cooperare culturală și științifică, a Convenției pentru evitarea dublei impuneri și a Acordului privind transporturile rutiere internaționale și în parafarea Convenției de cooperare științifică și tehnică. Așa cum se menționează în Declarația comună, cele două părți au hotărît să întreprindă acțiunile necesare pentru completarea și perfecționarea acestui cadru juridic, finalizînd negocierile pentru încheierea Acordului privind transporturile aeriene internaționale, a Acordului privind transporturile maritime internaționale, a Acordului asupra cooperării industriale și a Acordului privind cooperarea în domeniul turismului. Cu ocazia vizitei au fost, de asemenea, semnate Protocolul privind dezvoltarea relațiilor economice între Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini din România și Institutul Național al Industriei din Spania, Convenția de cooperare dintre Radioteleviziunea română și Radioteleviziunea spaniolă, Acordul de schimb de servicii între Agenția română de presă (Agerpres) și Agenția spaniolă de informații (E.F.E.).

DECLARAȚIA consemnează hotărîrea comună ca, pornind de la rezultatele pozitive înregistrate în ultimii ani în dezvoltarea schimburilor comerciale și de la posibilitățile existente, să se intensifice eforturile în direcția creșterii și diversificării acestor schimburi, astfel încît volumul lor să atingă cel puțin 500 milioane dolari în anul 1985. S-a subliniat, în acest context, necesitatea lărgirii contactelor între întreprinderi și firme din cele două țări, a intensificării schimbului de informații economice, inclusiv asupra formelor de cooperare industrială, a organizării de reuniuni de experți și a schimburilor reciproce de documentație.

Ținînd seama de posibilitățile în creștere oferite de economiile celor două țări, s-a constatat existența unui teren larg de adîncire și diversificare a cooperării economice, inclusiv pe terțe piețe, o atenție deosebită urmînd să se acorde — potrivit înțelegerilor la care s-a ajuns în timpul vizitei — următoarele domenii : construcțiile de mașini, construcțiile navale, industria chimică, minieră, siderurgică și agroalimentară. Simpla trecere în revistă a acestor domenii este ilustrativă pentru dimensiunile pe care, prin strădania celor două țări, le poate dobîndi conlucrarea economică româno-spaniolă.

Perspective largi în direcția unei mai bune cunoașteri a valorilor materiale și spirituale ale celor două țări și a dezvoltării și pe această cale a tradiționalelor relații de prietenie româno-spaniole creează și acordurile și înțelegerile la care s-a ajuns în domeniul amplificării și diversificării schimburilor culturale și științifice.

REPREZENTÎND o contribuție de însemnătate istorică la dezvoltarea relațiilor româno-spaniole, cărora le-a deschis orizonturi noi, ilustrînd convingător posibilitatea conlucrării rodnice între state cu orînduiri sociale diferite, care sînt animate de dorința de a colabora în spiritul coexistenței pașnice, spre binele celor două popoare, al cauzei generale a destinderii, securității și păcii, vizita a prilejuit în același timp un larg schimb de păreri privind situația internațională actuală. Opinia publică din țara noastră a consemnat cu satisfacție concluziile și aprecierile afirmate pe parcursul vizitei în abordarea problematicii majore a actualității internaționale.

În mod firesc, o atenție deosebită a fost acordată securității și cooperării pe continentul european, cu atît mai mult cu cît anul viitor urmează să aibă loc la Madrid reuniunea consacrată acestor probleme, de la care se așteaptă să dea un nou impuls procesului inițiat de Conferința de la Helsinki, prin îndeplinirea integrală a tuturor prevederilor Actului final și întreprinderea cu precădere a unor măsuri efective de dezangajare militară și de dezarmare, cu influență pozitivă asupra destinderii în întreaga lume.

Opinii convergente au fost consemnate asupra însemnătății stabilirii unor relații de bună vecinătate înțelegere și cooperare în Balcani și în Mediterana, adică în regiunile unde sînt situate cele două țări, ca și în celelalte zone ale Europei ; asupra unei reglementări negociate privind situația din Cipru ; asupra necesității de a se opri cursa înarmărilor și a se trece la măsuri concrete de dezarmare, îndeosebi nucleară ; asupra căilor unei soluționări globale și pașnice în Orientul Mijlociu ; asupra imperativului instituirii noii ordini economice internaționale, bazată pe egalitate și echitate.

Toate acestea îndreptățesc concluzia comună că și în domeniul vieții internaționale există premisele unei și mai strînse colaborări între România și Spania. Este semnificativă astfel, hotărîrea de a se acționa în acest sens la O.N.U. și în cadrul altor organizații și reuniuni, pentru soluționarea complexelor probleme ale lumii de azi, de a se dezvolta mai departe contactele la nivel înalt și alte niveluri, căutînd noi forme și posibilități de amplificare a relațiilor bilaterale, în domenii de interes comun din cele mai diverse sfere de activitate.

Cu satisfacție și mîndrie patriotică, întregul nostru popor salută și aprobă în aceste zile rezultatele deosebit de rodnice ale vizitei întreprinse de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Spania, exprimîndu-și cu acest prilej hotărîrea nestrămutată de a acționa cu însuflețire pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, de a întîmpina cu noi realizări apropiatele evenimente majore din viața politică a patriei — a 35-a aniversare a eliberării și al XII-lea Congres al P.C.R.

Dinu DRAGOMIRESCU

O cerință de bază în procesul creșterii economice

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

CREȘTEREA în ritm înalt a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale — factor de bază în procesul dezvoltării economice accelerate — reprezintă o cerință esențială pentru amplificarea volumului producției și satisfacerea pe această cale într-un grad mai înalt a necesităților beneficiarilor interni și externi, a consumului populației. În acest context, **ridicarea continuă a productivității reprezintă** — așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta ședință de lucru de la C.C. al P.C.R. — **o sarcină deosebit de actuală, de maximă responsabilitate pentru toate unitățile economice, în care scop valorosul potențial tehnic și uman existent în întreprinderi se cere utilizat complet și intensiv, prin introducerea pe scară largă a mecanizării și automatizării fabricației, extinderea polideservirii utilajelor, participarea directă în producție a personalului auxiliar și neproductiv.**

O atenție deosebită se acordă creșterii productivității muncii în industria ușoară, ramură direct implicată în satisfacerea cerințelor populației cu țesături, tricotaje și alte produse, în cantități sporite și într-o gamă sortimentală larg diversificată. În întreprinderile din această ramură creșterea accelerată a productivității reprezintă o premisă absolut necesară, o condiție hotărîtoare a materializării programului de reducere a săptămînii de lucru de care, numai pînă la sfîrșitul anului trecut a beneficiat circa 50% din totalul personalului muncitor din unitățile economice de profil.

Realizările obținute pînă în prezent demonstrează că prin eforturile susținute ale colectivelor de oameni ai muncii sarcinile planului se îndeplinesc sistematic. În industria textilă în 1978 s-a realizat o creștere a productivității muncii cu 26% față de 1975 (23% planificat), obținîndu-se pe această cale circa 90% din sporul de producție, ușurarea muncii, creșterea retribuției muncitorilor. Rezultate asemănătoare s-au obținut și în primele 4 luni ale acestui an : la productivitatea muncii, ca dealtfel și la producția netă, creșterile sînt mai mari cu circa 12%, în timp ce numărul personalului muncitor nu depășește pe cel din perioada precedentă. În raport cu sarcinile de plan, cele mai bune rezultate le-a înregistrat Centrala industriei bumbacului, care — cu un personal mediu scriptic de 99,3% față de prevederi — a realizat o depășire la producția netă de 4,1% și respectiv 4,9% la productivitatea muncii (tabelul nr. 1). Alte centrale

Tabelul nr. 1

Realizarea unor indicatori de plan pe 4 luni 1979 — % —

Centrala industrială	Producția netă	Nr. mediu scriptic personal muncitor	Productivitatea muncii la producția netă
Bumbac	104,1	99,3	104,9
Mătase, in, cînepă	98,1	100,0	98,1
Lînă	95,0	100,2	94,9
Tricotaje	99,7	100,2	99,5

însă au influențat nefavorabil nivelurile atinse pe ansamblul ministerului (industria mătăsii, inului și cînepii, industria tricotajelor și, în mai mare măsură, centrala industriei lînii). Cauzele principale se regăsesc în întîrzierea intrării în funcțiune a unor capacități sau neatingerea parametrilor proiectați, unele dereglări în procesul de aprovizionare cu materii prime și materiale ca și în organizarea necorespunzătoare a producției și a muncii.

Accelerarea introducerii tehnicii moderne

UNUL DIN FACTORII principali care au adus o contribuție deosebită la sporirea productivității muncii, fără eforturi suplimentare din partea muncitorilor, l-a constituit **promovarea largă în producție a progresului tehnic.** Pentru a marca aportul acestui factor, este de arătat că, numai în acest an, prin creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, se va realiza peste 13% din economia relativă de personal necesară îndeplinirii prevederilor la productivitatea muncii. Ilustrativ pentru amploarea acestui proces este faptul că, în 1979, ponderea majoră în totalul mașinilor de țesut o dețin cele automate (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Gradul de dotare cu mașini de țesut automate în 1979

— % —

Sectorul industrial	Mașini automate în total mașini de țesut	Mașini fără suveică în total mașini automate
Bumbac	33,0	10,0
In și cînepă	90,3	11,8
Lînă	49,0	21,2
Mătase	90,3	21,6

În timpul scurs din acest an, programul de dotare a industriei textile s-a desfășurat în ritm accelerat. Față de termenele planificate de punere în funcțiune a noilor capacități de producție au existat însă și unele restanțe (o capacitate de 5,5 mil. mp/an țesături la Întreprinderea integrată de incînepă Botoșani și capacitatea de finisaj de la Întreprinderea integrată in-cînepă Pașcani, din lipsa unor utilaje din import), care au determinat realizarea planului la productivitatea muncii numai în proporție de circa 90% în unitățile respective și au diminuat rezultatele pe ansamblul centralei din care fac parte. Nerealizări la acest indicator au apărut și datorită **neatingerii parametrilor proiectați.** Din această cauză la centrala tricotajelor productivitatea s-a situat la niveluri mai scăzute, în special în întreprinderile din Cehul Silvaniei și Petroșani (90%). Iată, de ce, în special în aceste întreprinderi, precum și în cele în care se construiesc noi capacități și care au termene de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați în trimestrele III și IV a.c., se cere acționat cu mai multă perseverență pentru **asigurarea utilajelor tehnologice necesare din țară și din import, pentru efectuarea controlului subansamblelor și a funcționării lor înainte de asamblare, creșterea calificării cadrelor de exploatare** etc.

Desigur, introducerea progresului tehnic nu este un scop în sine. Pentru sporirea productivității este necesară, ca o condiție imediată și permanentă, **utilizarea in-**

tensivă, în grad înalt, a capacităților de producție, creșterea indicilor de folosire a utilajelor tehnologice. Pe această bază se prevede să se realizeze în acest an peste 6% din economia relativă de personal. Analiza activității din primele luni scoate în evidență faptul că sînt create condiții ca nivelul indicilor planificați de utilizare a mașinilor pe întregul an să fie nu numai atins, dar și depășit. Astfel, la mașinile de filat din filaturile de lînă s-a obținut în trim. I. a.c. un indice de 89,5% (superior cu 0,2% nivelului planificat pe întregul an), iar la mașinile de țesut tip mătase — peste 88% etc.

Au existat însă și întreprinderi care, în aceiași perioadă, au înregistrat nivele inferioare mediei pe centrale sau sarcinii de plan anual („Industria lînii"-Timișoara 81,6%, întreprinderea textilă „Grivița"-București 63,5% la mașinile de filat, „Garofița"-București 81,4%, „Select"-București 70,5% la mașinile de țesut tip bumbac). Cauzele care au generat un nivel scăzut al indicilor de utilizare constau în înregistrarea unui volum ridicat de opriri neplanificate ale utilajelor datorate, în principal, reparațiilor de slabă calitate, aprovizionării neritmice cu piese de schimb ș.a. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri apare necesară **intensificarea ritmului de asimilare și producere în țară a pieselor de schimb** de către întreprinderile specializate ale M.I.C.M. care dispun de potențialul tehnic necesar. În același timp, în atelierele mecano-energetice al întreprinderilor textile trebuie să se facă noi eforturi pe linia asimilării și producerii unora dintre piesele de schimb necesare, întreținerii mai corecte a mașinilor. **Pentru că numai prin creșterea cu 1% a indicilor de utilizare, unitățile din industria textilă pot realiza în acest an o producție suplimentară de 1 800 tone fire tip bumbac, 250 t fire tip lînă cardată și 7,6 mil. mp țesături tip bumbac ș.a.**

Accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii depinde și de **introducerea de noi tehnologii și extinderea tehnologiilor avansate.** În acest an au fost prevăzute a fi introduse și extinse un număr de 257 noi tehnologii, din care 94 la bumbac, 64 la lînă, 55 la mătase-in-cînepă și 44 la tricotaje : filarea de fire tip bumbac prin sistemul „cu cap liber" și dispozitiv de curățire a impurităților vegetale (la filatura din Tg. Mureș, unde s-au realizat pe această cale 300 t producție suplimentară de fire față de plan) filarea materiilor prime secundare cu conținut de fibre chimice și realizarea de țesături cu finisaje adecvate (la întreprinderile „Aurora"-București, textilă-Tg. Mureș, fire vigonie-Bîrlad, la care s-au realizat suplimentar 773 mii mp țesături), tehnologia pentru stabilitatea dimensională a țesăturilor din lînă și tip lînă introdusă la întreprinderile „Argeșana" — Pitești, postav Buhuși, „Industria lînii"-Timișoara, Brașov, „Libertatea"-Sibiu ș.a.

Prin introducerea de noi tehnologii și extinderea procedeelor avansate se realizează peste 10% din economia relativă de personal muncitor.

Se cere ca, în toate întreprinderile, să se acționeze mult mai hotărît pentru scurtarea duratelor de asimilare, găsirea de noi procedee de lucru care, concomitent cu productivități sporite, să permită diminuarea mai consistentă a consumurilor materiale și de energie, valorificarea mai largă a creativității specialiștilor ș.a.

Valențele perfecționării organizării producției și a muncii

PRIN MĂSURILE adoptate în întreprinderi în direcția perfecționării organizării producției și a muncii, prin îmbunătățirea activității de programare și urmărire operativă a producției, organizarea rațională a transporturilor, îmbunătățirea activității de întreținere și reparații a utilajelor și mașinilor este prevăzut a se obține în acest an cel puțin 26% din economia relativă de personal muncitor necesară pentru realizarea planului productivității muncii. Prevederile respective au devenit realitate în marea majoritate a unităților textile.

Cu toate acestea din analiza rezultatelor obținute pînă în prezent rezultă că există încă multiple posibilități de creștere a productivității pe seama acestui factor, în mod deosebit prin îmbunătățirea ritmicității în aprovizionarea secțiilor de fabricație cu materii prime și materiale, a recepționării produselor finite, prin respectarea întocmai a prescripțiilor de desfășurare a proceselor de fabricație etc. Mai multă atenție se cere acordată și **asigurării unei corelații mai corespunzătoare între nivelul de îndeplinire a normelor de muncă și sarcina de creștere a productivității muncii.** Pentru că la întreprinderea integrată de la Pașcani, de exemplu, la o îndeplinire a normelor de muncă în proporție de 104% s-a înregistrat o realizare a planului productivității muncii de numai 89%, iar la întreprinderea „Borangicul" din București la o depășire a normelor de muncă cu 2%, planul productivității muncii a fost îndeplinit numai în proporție de 92,6%. Evident că, în atari situații, **normarea muncii nu are o fundamentare temeinică** și, deci, nu constituie un element mobilizator în creșterea productivității muncii. Iată, de ce, specialiștii din centralele industriale au datoria să efectueze analize aprofundate asupra modului cum este organizată activitatea de normare a muncii, cum se elaborează și se aplică normele de muncă unificate și cele locale, în vederea stabilirii de măsuri care să conducă la realizarea unor consumuri de muncă rationale, pe fiecare produs, lucrare și operație strîns legate de nivelul de productivitate atins.

Creșterea productivității muncii este în legătură directă cu ridicarea calificării cadrelor. În diferitele forme de pregătire este cuprins circa 20% din totalul personalului pregătit anual. Pe de altă parte, începînd cu luna mai a.c. se acționează mai intens pentru reducerea numărului de muncitori indirect productivi și de deservire care vor căpăta o a doua meserie și vor acționa direct în producție prin policalificare, pentru ca tehnicienii, inginerii din birouri să lucreze 50% din timp în producție sau în sectoarele de concepție și proiectare, pentru extinderea largă a retribuției în acord global.

În același timp, are loc o intensă activitate de perfecționare pentru polideservirea unor zone mărite de utilaje, în special în acele meserii în care gradul de participare a muncitorului este mai mic (filator-țesător, tricoter-confecționer).

Aplicarea consecventă în practică a acestor măsuri va determina o mai bună utilizare a potențialului existent în întreprinderile textile, creșterea mai accentuată a productivității muncii — baza obținerii unei producții sporite de țesături, tricotaje ș.a. în condiții de înaltă eficiență economică.

dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU

OPINII

Soluții pentru îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb

ASIGURAREA în ultimii ani a unor condiții mai bune de desfășurare a mecanismului aprovizionării nu poate realiza de la sine și o îmbunătățire a fluxului materialelor către producție. Este de aceea necesar un efort considerabil mai mare al tuturor factorilor implicați pentru punerea deplină în valoare a avantajelor create. Această cerință își găsește o ilustrare semnificativă în modul în care a fost asigurată baza tehnico-materială pentru anul în curs de către coordonatorul de balanță pentru piese de schimb auto rutiere (exclusiv autoturisme de oraș de fabricație indigenă) din cadrul Ministerului Transportului și Telecomunicațiilor.

IN CALITATE de coordonator al acestei balanțe, Direcția generală pentru aprovizionare și desfacere din minister avea o serie de atribuții și obligații complexe, în exercitarea cărora au apărut anumite neconcordanțe față de prevederi și anume :

— coordonatorul de balanță nu a asigurat strictul necesar pe economie la un număr însemnat de repere, deși aceste piese de schimb sînt fabricate în marea lor majoritate în unitățile din subordinea M.T.Tc. Deficitul de piese de schimb auto s-a mărit și mai mult datorită priorității acordate de coordonator asigurării materialelor pentru unitățile proprii, la care aprovizionarea s-a realizat uneori și prin relații directe pe bază de comandă și contract furnizor-beneficiar, deși conform actelor normative în vigoare asigurarea tuturor unităților economice cu astfel de repere (cu excepția beneficiarilor din cadrul Centralei industriale de reparații auto București și Centralei canalului Dunăre — Marea Neagră) trebuie realizată prin intermediul a șase baze specializate din subordinea Ministerului Aprovizionării. S-a ajuns astfel în situația că deși M.T.Tc. deține doar 25% din parcul inventar auto republican, totuși 57% din valoarea producției proprii de piese de schimb să fie destinată prin contracte parcului M.T.Tc. și numai 41% să fie alocată aprovizionării restului de 75% din parcul total auto al țării ;

— în unele repartiții, coordonatorul a indicat expres, fără a avea această atribuție, ce cantități urmează să contracteze în mod obligatoriu bazele M.A.C.F. cu unitățile din subordinea M.T.Tc., ceea ce a îngreunat considerabil o contractare echitabilă cu ceilalți beneficiari din economie ;

— coordonatorul nu a intervenit și nu a luat în calculul resurselor toate reperele fabricate în economie de către diferiți producători în vederea aprovizionării beneficiarilor la nivelul aprobat prin planul de stat. Ca urmare numai față de obligațiile contractuale de livrare către o singură bază a M.A.C.F., de exemplu, unitățile M.T.Tc., producătoare de piese de schimb auto au înregistrat restanțe în livrări care se ridică la cantități apreciabile : 30 de repere cu 80 655 buc. în valoare de 8,5 mil. lei în 1978, iar la data de 15.III.1979 restanța a crescut la 250 repere cu 148 635 buc., în val. de 17,1 mil. lei ;

— neavizarea la termen a tuturor reperelor. La sondajul făcut la sfîrșitul lunii februarie a.c. erau încă neavizate pentru unitățile proprii ale M.T.Tc. repere a căror valoare depășea cifra de 20 mil. lei. În acest context, neajunsuri a creat și emiterea repartițiilor pentru reperele neavizate la producătorii coordonați peste capacitățile de producție ale acestora, fapt ce a dus la formarea unui număr mare de dosare cu litigii precontractuale, la irosirea unui mare volum de muncă vie ;

— în cadrul acțiunii de accelerare a contractărilor la nivelul cantităților repartizate, **coordonatorul de balanță a anulat unele repartiții** în litigiu (în valoare de peste 704 milioane lei) și a emis noi repartiții (în valoare de numai 374 mil. lei) mult diminuate, respectiv de numai 53% din valoarea primelor repartiții. Calea mai ușoară a micșorării repartițiilor a fost preferată celei mai puțin comode — de a căuta și găsi soluții la întreprinderile furnizoare de piese de schimb din subordine pentru sporirea volumului producției la nivelul necesarului.

După părerea noastră acestea sînt cauzele staționării și imobilizării parcului de autovehicule în special de la : M.M.P.G., M.C. Ind., M.I.M., M.E.F.M.C. și Întreprinderea de transport București, unități care dețin un parc numeros de autovehicule (la Întreprinderea de transporturi Rovinari din cadrul Combinatului minier Oltenia au fost zile în acest an cînd 60% din parcul inventar staționa din lipsă de piese de schimb).

Este adevărat însă că, alături de neajunsuri în activitatea coordonatorului de balanță, **au apărut probleme și în activitatea întreprinderilor producătoare și furnizoare de piese de schimb auto.** Este vorba în principal de :

a) tergiversarea rezolvării operative a renunțărilor formulate de beneficiari asupra unora dintre cantitățile repartizate ;

b) executarea de livrări fără recepție, încălcînd dispozițiile Legii contractelor economice, ale Legii calității produselor și serviciilor și ale Hotărîrii pentru aprobarea regulamentului privind recepția, expedierea și primirea mărfurilor etc. ;

c) livrarea de produse necorespunzătoare din punct de vedere al marcării, conservării, împachetării și paletizării, livrarea acelorași repere la prețuri diferite (fulie pompă apă costă cînd 45 lei, cînd 20 lei buc., placa presiune ambreaj — 115,85 lei și 127 lei buc., un ventilator — 7,20 și 15,70 lei buc.) etc. ;

d) acordarea de prioritate realizării utilajelor în detrimentul pieselor de schimb.

ANALIZA neajunsurilor semnalate și a cauzelor care le provoacă pune în evidență cîteva direcții de acțiune necesare, sugestii menite să contribuie la creșterea ritmicității și calității aprovizionării cu piese de schimb auto. Între altele este vorba de :

- acordarea unui sprijin mai susținut întreprinderilor producătoare de către coordonatorul de balanță — în sensul sporirii ritmicității aprovizionării, pregătirii mai complete a fabricației, stabilirii celor mai adecvate priorități în producție în funcție de cerințe — pentru realizarea integrală, în cantitățile și sortimentele prevăzute în plan și în contracte a întregului volum de piese de schimb stabilit. Pentru completarea resurselor se impune **inventarierea de către coordonatorul de balanță a disponibilului existent la toți producătorii de piese de schimb,** emiterea de repartiții pentru toate reperele din nomenclator fie ele noi sau recondiționate precum și interzicerea vînzării pieselor de schimb auto fără repartiție, fie chiar în unitățile din sistemul producătorului ;
- **înlăturarea practicii necorespunzătoare conform căreia coordonatorul de balanță anulează uneori repartițiile emise inițial** și asigurarea — pe baza cunoașterii din vreme a prevederilor de plan — a unui echilibru mai adecvat între cantitățile înscrise în repartiții și capacitățile existente la furnizor ;
- **creșterea operativității în avizarea noilor repere,** precum și eliberarea obligatorie de către furnizori a unor certificate de calitate pentru orice livrare de piese de schimb, fie nou asimilate, fie din producția de serie ;
- **organizarea unui sistem unitar de recepție a pieselor de schimb la M.A.T.M.C.G.F.F.** eventual prin unitatea sa „Filiala de piese de schimb auto" care dispune de o dotare tehnică și umană specializată. Propunerea se justifică și prin faptul că acest organism este cel mai mare beneficiar, și că asigură aprovizionarea celorlalte unități economice ;
- **practicarea unui singur preț de vînzare și numai a celui** aprobat, cu respectarea metodologiei în vigoare ; aceasta ar contribui la eliminarea numeroaselor reclamații și a litigiilor care ocupă în prezent un fond important de timp.

S. MIHAI

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Fundamentarea și corelarea prețurilor materiilor prime și reflectarea lor corectă în costurile produselor finale

FUNDAMENTAREA și corelarea judicioasă a prețurilor de producție și de livrare în fiecare unitate economică și ramură a producției materiale constituie o condiție esențială în aplicarea măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, de sporire a rolului autoconducerii și autogestiunii. În acest context se ridică și problema îmbunătățirii corelării prețurilor materialelor cu care se aprovizionează industria constructoare de mașini pentru a asigura reflectarea lor reală în costurile și în prețurile produselor din construcția de mașini.

Analiza prețurilor de producție planificate pentru anul 1978 în industria metalurgică scoate în evidență faptul că rata rentabilității, pe grupe de produse, înregistrează diferențe foarte mari. Aceasta ia valori de la —7% pentru grupa „bare laminate din oțel carbon pentru scule" pînă la +96,5% pentru „piese forjate și matrițate". Formarea prețurilor produselor din industria metalurgică, prin aplicarea unei rate substanțial diferențiate a venitului net, nu corespunde pe deplin, după părerea noastră, exigențelor impuse de perfecționarea mecanismului economico-financiar.

Situația poate fi generată, pe de o parte, de modul de stabilire și urmărire a mărimii costurilor de fabricație pe grupe de produse și pe produse, iar, pe de altă parte, de nivelul prețurilor, de mărimea ratei venitului net cuprinsă în acestea. Îmbunătățirea corelațiilor de prețuri la produsele metalurgice necesită fundamentarea mai riguroasă a costurilor, pornind de la consumurile specifice prevăzute în rețetele de fabricație, de la normele de consum de materiale, energie-combustibil și de muncă, ținînd seama de succesiunea etapelor procesului tehnologic.

Stabilirea unor corelații judicioase între prețurile planificate ale produselor metalurgice presupune, după opinia noastră, **aplicarea la costurile de producție** — fundamentate prin utilizarea normelor de consum științific stabilite — **a unei rate unice de venit net pentru întreaga ramură** (rată unică planificată la nivel de ramură). În felul acesta se vor stabili noi niveluri și corelații între prețurile produselor metalurgice ce constituie, în cea mai mare parte, materii prime pentru alte ramuri, în principal pentru industria constructoare de mașini.

Gradul de diferențiere a venitului net planificat pe grupe de produse în cadrul acestei ramuri trebuie să corespundă unor criterii economice care să țină seama de specificul producției și de gradul de omogenitate al structurii cheltuielilor de fabricație. După calculele efectuate de noi rezultă un grad ridicat de omogenitate al structurii cheltuielilor de producție pe diferitele grupe de produse din cadrul industriei metalurgice. Prin urmare, diferențierile mari în nivelul ratei venitului net între diferitele grupe, subgrupe și sortimente **nu se justifică** din punctul de vedere al specificului de fabricație și implicit al structurii costurilor. De aceea, în fundamentarea și corelarea prețurilor produselor metalurgice considerăm necesară **respectarea riguroasă a scării costurilor de fabricație normate, diferențiate în mod obiectiv, la care să se aplice o rată unică planificată de venit net.**

Diferențierea prețurilor în funcție de nivelul și corelațiile dintre costuri satisface și **necesitatea luării în considerație a valorii de întrebuințare, a calității produselor metalurgice la fundamentarea și corelarea prețurilor acestora.** În acest sens, se impune a fi subliniat faptul că între costurile normate și calitatea acestor produse, determinată în principal de compoziția lor chimică, există o legătură direct proporțională, în costuri reflectîndu-se cheltuielile necesare pentru realizarea unui oțel de o anumită calitate. Această caracteristică constituie, după părerea noastră, încă un argument pentru susținerea diferențierii prețurilor în funcție de scara costurilor normate, prin aplicarea ratei unice de venit net, determinată în funcție de un complex de obiective de politică economică (stabilite în cadrul ramurii sau al întregii economii naționale).

PE BAZA costurilor planificate și a ratei rentabilității stabilite prin plan pentru diferitele grupe de produse în anul 1978, **am elaborat experimental o variantă de prețuri la produsele metalurgice în funcție de scara costurilor normate, considerate obiectiv determinate, la care am aplicat o rată unică de venit net** (rezultată ca o medie a ratelor actuale de venit net existente la grupele de produse din această ramură). Raporturile între prețurile medii astfel determinate și cele practicate în prezent (stabilite pe baza acelorași costuri și a ratei rentabilității diferențiate substanțial) sînt prezentate în tabelul alăturat.

Dispersia ratei rentabilității cuprinse în prețurile medii planificate pentru anul 1978 pe grupe de produse metalurgice și raporturile în care se află prețurile medii determinate prin aplicarea la costurile planificate a ratei unice a venitului net față de prețurile existente

Grupa de produse	Rata rentabilității cuprinse în prețurile de producție planificate (%)	Raporturile în care se află prețurile determinate prin aplicarea la costurile planificate a ratei unice a venitului net față de prețurile existente
A	1	2
Fontă brută de primă fuziune	8,5	1,075
— feroaliaje	—4,8	1,225
— oțel brut	—3,1	1,204
Laminate finite pline din oțel	22,0	0,943
Laminate grele finite din oțel	17,5	0,990
Profile grele și semifabricate pentru forje	18,3	0,985
Țagle pentru țevi	17,7	0,991
Șine pentru calea ferată	11,8	1,043
Laminate mijlocii și ușoare finite din oțel	18,7	0,982
Oțel beton	20,9	0,964
Bare laminate din oțel carbon de scule	—7,0	1,253
Bare laminate din oțel aliat	39,9	0,833
Bare laminate din oțel rapid	82,2	0,640
Tablă groasă, mijlocie, subțire, benzi late, mijlocii și subțiri	15,7	1,007
Țevi din oțel pentru conducte	10,5	1,055
Blumuri, țagle, sleburi și platine de relaminare	7,7	1,083
Țagle și benzi din oțel laminat la rece	23,8	0,942
Oțel bare trase	8,8	1,071
Bare din blocuri forjate din oțel de scule	63,6	0,713
Construcții metalice pentru construcții industriale	16,5	1,000
Organe de asamblare	4,9	1,111
Vase și rezervoare metalice	1,3	1,151
Piese turnate din fontă cenușie	33,6	0,872
Piese turnate din oțel	71,9	0,678
Piese forjate și matrițate	96,5	0,593

Prin aplicarea unei rate unice a venitului net se produc modificări numai în interiorul ramurii în ce privește prețurile medii pe grupe de produse. Îndeplinirea acestei condiții se realizează prin stabilirea ratei medii a venitului net prin raportarea valorii producției marfă în prețuri de producție la valoarea producției marfă exprimată în costuri de producție, ambii termeni ai raportului fiind determinați la nivelul ramurii. Raporturile supraunitare reliefează creșterea prețurilor medii la unele grupe de produse, iar cele subunitare indică reducerea corespunzătoare a acestora pentru alte grupe, astfel

REFLECȚII

ORGANIZARE ȘI PROGRES TEHNIC

CU APROAPE 80 de ani în urmă, un inginer care trecuse succesiv prin toată ierarhia industriei, de la simplu muncitor manipulant, la strungar, șef de echipă și maistru, obținea rezultate spectaculoase prin **studiul științific al muncii** în diferite întreprinderi americane. Un exemplu mult comentat la timpul său se referea la **raționalizarea operațiilor** de manipulare cu lopata a minereurilor, cărbunilor și a altor materiale, într-o mare oțelărie. Pe baza unor cercetări experimentale sistematice, el a ajuns la concluzia că randamentul lopătării este optim atunci cînd mărimea șarjei pe lopată este de circa 10 kg. Dat fiind că erau de manipulat materiale cu greutăți specifice diferite, el a construit lopeți cu suprafețe diferite, folosind la fiecare material mărimea de lopată care să permită luarea unei șarje de 10 kg, obținînd astfel **o creștere a randamentului muncii de 5,9 ori.**

Generalizarea acestei noi tehnologii, din punct de vedere tehnic atît de simplă, nu a fost lipsită de greutăți. Interesant este că aceste greutăți nu au apărut în zona execuției, a procesului propriu zis de muncă. Ele au fost determinate de **condițiile noi** necesare aplicării metodei și anume :

a) organizarea distribuirii ordonate a lopeților, de dimensiunea necesară lucrărilor de efectuat, condiționată la rîndul ei de

b) prevederea cu o zi înainte a lucrărilor de efectuat (astăzi am spune „programarea lucrului").

Și autorul studiului consemnează cu amărăciune : „cele mai mari dificultăți la aplicarea acestui program nu au venit de la muncitori ; ele au venit de la direcțiune". Conducerea întreprinderii a înțeles greu că pentru obținerea acestei creșteri de productivitate erau necesare nu numai cele 10–15 tipuri de lopeți, ci și organizarea unui **birou de pregătire a lucrului** cu sarcina de a programa lucrările pe operații, de a pregăti sculele necesare și de a dimensiona echipele corespunzător sarcinilor de schimb stabilite. Era nevoie de o concepție nouă în organizarea lucrului. Acest lucru pune în lumină un aspect cu valoare principială.

De exemplu, în cadrul unui atelier mecanic, în care revoluția tehnico-științifică pare a-și fi pus pe deplin amprenta, există un număr mare de mașini unelte cu comandă numerică, judicios alese, mașini apte să asigure precizia ridicată a prelucrărilor, precum și o productivitate înaltă a muncii, în condițiile unei producții diversificate. Dar dacă ne uităm mai bine constatăm că la o mare parte a acestor mașini, dulapul de comandă numerică nu e conectat la sistem, banda perforată nu se mișcă : mașina lucrează ca o simplă mașină concențională. Cauzele ies ușor la iveală : nu s-au pregătit din timp programele necesare, nu s-au pregătit scule potrivite, nu s-a asigurat întreținerea echipamentului electronic etc. etc. Consecințele sînt, de asemenea, clare : un cost al prelucrării cel puțin dublu în comparație cu prelucrarea pe o mașină convențională, calitate necorespunzătoare, productivitate scăzută.

Să trecem în altă hală, la montaj. O linie de montaj automatizată stă nefolosită, în timp ce un număr de muncitori efectuează operații de ansamblu la bancuri de lucru, cu mare consum de energie pentru a mînui pila și ciocanul. Linia de montaj e defectă sau nepotrivită pentru produsele care se lucrează ? Nicidecum. Cauzele sînt altele : nu s-au asigurat toate piesele necesare montării complete, lipsesc încă repere aflate undeva la prelucrare ; alte repere s-au trecut la montaj fără a fi fost controlate – necesită ajustări. Consecințele : manopera de montaj depășește de 2–3 ori pe cea prevăzută ; calitatea produselor e inconstantă ; ciclurile de fabricație se prelungesc mult peste normative ; spațiile de producție sînt blocate cu piese și ansamble neterminate.

La fel ca în situația curții de materii prime a oțelăriei Betlehem, și în aceste cazuri soluțiile tehnice au scos în evidență rămînerea în urmă a condițiilor organizatorice. Dacă rezultatele sînt opuse celor scontate, vina nu este a tehnicii, ci a organizării. În aceste cazuri nu s-a înțeles faptul că **tehnica,** înțelegînd prin acest cuvînt procedeul, rețeta, mașina nu poate singură să determine aplicarea generalizată, că recoltarea efectelor economice este condiționată de crearea sistemului care să permită desfășurarea corespunzătoare a noii tehnici. În toate aceste exemple, și în multe altele, s-a pus accentul exclusiv pe elementele care condiționează direct aplicarea procedeului – mașina-unealtă, scula, dispozitivul, fără să se țină seama de ansamblul procesului tehnologic, de relațiile dintre diferitele elemente componente ale procesului, de relațiile dintre proces și ansamblul întreprinderii.

Greșim adeseori cînd nu luăm în considerație faptul că **orice economie de muncă simplă nu se poate face decît cu o cheltuială de muncă mai complexă.** În această compensare muncă simplă – muncă complexă e ascunsă una din cheile promovării dinamice a tehnicii noi. Această muncă complexă se referă nu numai la procedeul de lucru în sine, ci și la **crearea ansamblului organizatoric adecvat.** Și de multe ori, organizarea se dovedește a fi o problemă mai grea decît punerea la punct a tehnicii. La aceasta contribuie faptul că tehnica depinde, în primul rînd, de factorii materiali, concentrați, mai ușor de condus, în timp ce organizarea, crearea relațiilor, interacțiunea subsistemelor prezintă dificultățile caracteristice sistemelor complexe în care omul și subiectivitatea lui joacă rolul principal.

De capacitatea noastră de a **crea condițiile organizatorice pe care le implică** și de care e implicată aplicarea logică a tehnologiei moderne depinde în mare măsură **recoltarea efectelor economice** la care ne dă dreptul tehnica pe care o stăpînim din ce în ce mai bine. Valorificarea tehnicii noi nu înseamnă numai însușirea unui procedeu, ci – mult mai mult decît atît – **crearea sistemului care să integreze noua tehnologie în organismul viu al întreprinderii.** Din aceste considerente apar cerințe radical noi în care trebuie abordat procesul de creare a tehnicii noi, tratînd aceste aspecte împreună cu inovarea sistemelor de organizare.

Dezbaterea organizată de „Revista Economică", pentru conceperea unor procese tehnologice de tip circular activ aduce în atenția noastră numeroase elemente de reflecție pe coordonatele unor procese de gîndire radical noi, în concordanță cu noile exigențe economice, tehnice și organizatorice.

Ion CRIȘAN

încît **abaterile valorice la nivel de ramură** — ținînd seama de structura fizică planificată a producției marfă — **sînt nule.**

Prețurile astfel stabilite satisfac condiția menținerii nivelului indicatorilor planificați, inclusiv a valorii producției nete pe ansamblul ramurii, ceea ce **asigură aplicarea corespunzătoare a principiului autogestiunii la acest nivel.**

Un avantaj deosebit pe care îl conferă stabilirea prețurilor pe baza costurilor normate și al ratei unice de venit net îl reprezintă asigurarea condițiilor pentru **repartizarea echitabilă a valorii producției nete pe unitățile din cadrul ramurii, precum și pentru repartizarea corespunzătoare a acesteia pe grupe de produse și pe produs, ceea ce facilitează sporirea eficacității aplicării măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar la nivelul întreprinderilor.**

Fundamentarea și corelarea prețurilor pe baza criteriilor prezentate mai sus asigură **includerea în costurile produselor finale a materiilor prime la prețuri stabilite după criterii unitare la nivel de ramură,** indiferent de structura de aprovizionare cît și de furnizori. Aceasta conduce, pe de o parte, la respectarea structurii ofertei de materii prime stabilite prin plan, iar, pe de altă parte, sporește interesul pentru utilizarea cît mai rațională și eficientă a materiilor prime. Printr-o asemenea stabilire a prețurilor se realizează o mai judicioasă corelare a acestora (în funcție de costurile de fabricație și de valoarea de întrebuințare a produselor), ceea ce contribuie la sporirea rolului pîrghiei prețurilor în ridicarea nivelului calitativ al producției.

Fundamentarea prețurilor produselor din industria metalurgică prin aplicarea la scara costurilor a ratei unice de venit net constituie, totodată, o bază mai corespunzătoare pentru stabilirea prin corelare a prețurilor interne ale produselor din această ramură provenite din import, oferind cadrul obiectiv de perfecționare a corelațiilor de prețuri din economia noastră

Marin POPESCU
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

(Continuare în pag. 10)

ANCHETA „R. E."

CUM ESTE SATISFĂCUTĂ CEREREA DE SERVICII A POPULAŢIEI?

DEZVOLTAREA cantitativă şi calitativă a cererii de servicii, determinată în mod nemijlocit de progresul înregistrat în celelalte ramuri ale economiei, proces cu implicaţii profunde asupra modului de viaţă al populaţiei, ridică probleme specifice pentru conducerea în profil teritorial a acestui sector. Preocupările pentru satisfacerea nevoilor de trai ale tuturor oamenilor muncii îşi găsesc obiectivarea în echilibrul dintre volumul şi structura veniturilor populaţiei, pe de o parte, şi volumul şi structura desfacerii bunurilor de consum şi a prestărilor de servicii, pe de altă parte. Materializarea acestui echilibru structural constă în aceea că volumul serviciilor pentru populaţie va spori în acest cincinal cu 75,3 la sută, faţă de 68,6 la sută cît se prevăzuse iniţial, în timp ce retribuţia medie reală va spori cu peste 32 la sută, faţă de circa 20 la sută, cît stabilise Congresul al XI-lea al partidului. Desigur că aceste proporţii, la nivelul economiei, trebuie să se transpună în corelaţii specifice la nivelul fiecărei localităţi, după o structură corespunzătoare specificului cererii.

Pentru optimizarea deciziilor privind dezvoltarea reţelei şi asigurarea satisfacerii în cele mai bune condiţii a cerinţelor populaţiei pentru servicii, la nivelul Capitalei a fost iniţiat un amplu studiu de teren, (1978—1979) urmărind stadiul actual al raportului cerere-ofertă în profil teritorial, pe sectoare administrative şi zone. În acest scop, laboratorul de studii şi cercetări sociologice din I.P.C.T. a realizat, pe un eşantion reprezentativ teritorial, constituit din 1667 de gospodării, o cercetare privind structura, funcţionalitatea şi organizarea actuală a reţelei de servicii existente, cuprinzînd şi informaţii referitoare la comportamentul de consum (de apelare) al populaţiei faţă de reţea.

*În cele ce urmează prezentăm unele concluzii rezultate din ancheta de teren, cu privire la 26 de tipuri de servicii, încadrate în 5 grupe *).*

Estimarea cererii potenţiale

CALCULUL cererii potenţiale pentru servicii s-a făcut pornind de la următorii indicatori : ponderea populaţiei care în ultimii 3 ani a apelat la serviciile din cele 5 grupe, frecvenţa de apelare la tipurile de servicii studiate şi durata de satisfacere (execuţie) a unei comenzi. În ce mod au fost determinaţi cei 3 indicatori, pe baza sondajului efecuat în cadrul unei largi colectivităţi ? Ponderea populaţiei care a apelat la prestări de servicii din cadrul eşantionului de gospodării investigate şi care aveau în dotare bunuri din cele 5 categorii reprezintă următoarea structură (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Grupa de servicii	Ponderea populaţiei care a apelat la servicii în intervalul studiat (%)
I. repararea locuinţei şi a instalaţiilor aferente	30,5
II. repararea bunurilor electrocasnice	26,6
III. repararea aparaturii electronice	54,6
IV. repararea obiectelor fine	32,3
V. repararea şi comanda de îmbrăcăminte şi încălţăminte	28,0

Constatăm că pe locul unu, ca solicitări, se situează reparaţiile pentru aparatura electronică casnică, explicată prin fiabilitatea unor aparate, prin modul de utilizare a lor ca şi prin calitatea reparaţiilor precedente. Extrăgînd din cele 8 tipuri de servicii ale grupei a V-a, trei tipuri relativ mai puţin frecventate (reparaţii-marochinărie, reparaţii-blănărie, şi reparaţii-pălării, căciuli), frecvenţă datorită între altele şi nivelului mai scăzut al dotării populaţiei, această grupă se situează pe locul doi, cu o pondere a adresărilor de 40,6%. Volumul calculat al apelărilor la unele grupe de servicii, în cazul în care toate gospodăriile ar fi avut în dotare bunuri de uz îndelungat şi în condiţiile menţinerii aceluiaşi nivel de fiabilitate al bunurilor şi existenţei unor condiţii de instruire privind exploatarea, s-ar fi prezentat ca în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Grupa de servicii	Volumul adresărilor (%)
II. repararea bunurilor electrocasnice	39,1
III. repararea aparaturii electronice	83,8
IV. repararea obiectelor fine	49,0

Această structură are o semnificaţie deosebită în perspectiva creşterii rapide a gradului de dotare a gospodăriilor cu bunuri de uz îndelungat, pentru dimensionarea corespunzătoare a capacităţilor prevăzute în planul de dezvoltare a reţelei de servicii şi uneori şi a măsurilor pentru ameliorarea calităţii serviciilor.

Al doilea indicator important în organizarea prestărilor de servicii îl reprezintă **frecvenţa de apelare**, care, conform rezultatelor anchetei, prezintă configuraţia din tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Grupa de servicii	Frecvenţa apelării (%)				
	Două sau mai multe ori pe an	anuală	la 2 ani	la 3 ani şi peste	Total
I. repararea locuinţelor şi a instalaţiilor aferente	43,2	29,4	8,8	18,6	100,0
II. repararea bunurilor electrocasnice	44,0	22,3	16,2	17,5	100,0
III. repararea aparaturii electronice	55,3	20,0	9,7	15,0	100,0
IV. repararea obiectelor fine	57,4	22,5	10,4	9,7	100,0
V. repararea şi comanda de îmbrăcăminte şi încălţăminte	71,0	19,2	5,3	4,5	100,0

Datele tabelului nr. 3 evidenţiază că în ultimul an, populaţia din gospodăriile investigate a apelat în proporţie de aproximativ 66% la serviciile de reparare a bunurilor electrocasnice, în proporţie de aproximativ 75% la serviciile de reparare a aparaturii electronice, în proporţie de aproape 80% la serviciile de reparare a obiectelor fine şi în proporţie de aproximativ 90% la serviciile de reparaţii şi comandă de îmbrăcăminte şi încălţăminte ; rezultă că frecvenţa de apelare la servicii este determi-

*) Grupele şi tipurile de servicii cuprinse în studiu sînt următoarele : grupa I-a — repararea locuinţei şi a instalaţiilor aferente cuprinzînd reparaţii pentru a) locuinţă ; b) instalaţie electrică ; c) instalaţia de încălzire ; d) instalaţia sanitară e) tîmplăria locuinţei ; grupa a II-a — repararea bunurilor electrocasnice, cuprinzînd reparaţii pentru : a) frigidere ; b) aspiratoare ; c) maşini de spălat şi d) maşini de cusut ; grupa a III-a — repararea aparaturii electronice, cuprinzînd reparaţii pentru : a) televizor ; b) radio ; c) magnetofon ; grupa a IV-a — repararea obiectelor fine cuprinzînd reparaţii pentru : a) aparatură foto ; b) ceasuri c) optică medicală ; d) bijuterii ; e) cîntare şi stilouri ; grupa V-a — reparaţii şi comandă de îmbrăcăminte şi încălţăminte ; cuprinzînd — reparaţii pentru : a) încălţăminte ; b) îmbrăcăminte ; c) marochinărie ; d) blănărie ; e) pălării-căciuli ; f) remaiat ; comandă pentru : g) îmbrăcăminte ; h) încălţăminte.

nată nemijlocit de ciclul de viață al produselor și de fiabilitatea acestora.

Corelînd cei trei indicatori prezentați mai sus, cu structura distribuției în profil teritorial a populației, am calculat numărul de unități necesare pe tipuri și grupe de servicii, în cadrul sectoarelor administrative și al zonelor Capitalei (considerate în număr de 50).

Stabilirea abaterii față de necesar

PORNIND de la extrapolarea rezultatelor anchetei, s-a putut formula concluzia că nivelul minim al echipării urbane cu unități de servicii ar putea fi, considerînd ca etalon o populație de 100 000 de locuitori : 5 unități din grupa I, 15 unități din grupele II—IV ; 8 unități din grupa a V-a. Comparînd apoi nivelele obținute pe zone și sectoare prin multiplicare cu numărul real al populației, respectiv cererea potențială cu existentul ca număr de unități ale rețelei, a rezultat necesitatea redimensionării volumului și structurii actuale ale rețelei de servicii, în cadrul sectoarelor, după cum se arată în tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4

Sectorul administrativ	Rețeaua existentă			Necesar extindere rețea		
	I	II—IV	V	I	II—IV	V
I	12	35	36	+1	+ 4	+ 1
II	15	21	30	+3	+11	+ 2
III	14	48	50	+2	—	+ 1
IV	22	110	113	+3	+10	+ 3
V	16	50	32	+7	+11	+ 6
VI	13	49	48	+2	+ 7	+ 2
VII	19	47	50	+7	+14	+10
VIII	13	40	44	+2	+ 4	+ 3

Conform datelor din tabelul nr. 4 rezultă că există sectoare (IV, V și VII) în care necesarul de noi unități de servicii variază între 20 și 30 de unități precum și sectoare (I, III și VIII) în care acest necesar se situează între 3 și 9 unități.

Sub aspectul amplasării, studiul relevă că la nivelul Bucureștiului, există încă o distribuție necorespunzătoare în teritoriu a unităților prestatoare de servicii, atît la nivelul sectoarelor administrative cît și la nivelul zonelor rezidențiale (avînd în vedere că o zonă are, în medie, o populație de 36 000 de locuitori). Astfel, în timp ce în zonele 1, 5, 15, 23 din perimetrul central există una sau mai multe unități pentru fiecare tip de servicii, în unele zone din cartierele noi (ex. zonele 44 și 45 din Drumul Taberei ; zonele 27, 28 și 30 din Berceni ; zonele 18, 19 și 20 din Titan etc.) nu există nici o unitate din unele grupe de

Tabelul nr. 5

Grupa de servicii	Căile de rezolvare (%)				
	prin unitățile socialiste	prin ateliere particulare	prin persoane particulare	prin forțe proprii	Total
I	44,1	2,3	26,1	27,5	100,0
II	61,3	2,5	13,9	21,3	100,0
III	66,9	1,3	19,3	12,0	100,0
IV	84,4	5,2	6,0	4,4	100,0
V	74,5	9,0	9,8	6,7	100,0

servicii — de ex. servicii pentru repararea locuinței și a instalațiilor aferente și/sau servicii personale (frizerie, coafură, cosmetică etc.). În scopul asigurării unor condiții asemănătoare de servire, indiferent de zona de rezidență, se recomandă ca fundamentarea amplasării în teritoriu a prestărilor de servicii să se facă pe baza volumului și structurii cererilor populației pe zone, iar în cadrul zonelor pe baza identificării și descrierii sistemului centrelor de interes, constituit pe cel puțin 4 nivele : 1. în apropierea locuinței ; 2. în zonă ; 3. în cartier ; 4. în afara cartierului (zona centrală). Din fig. 1 reiese că în prezent, cererea populației din gospodăriile investigate, pentru o serie de servicii care de fapt trebuiau amplasate în totalitate în perimetrul cartierelor, este spațial distribuită pe toate cele 4 nivele (ultimele 2 nivele — în afara cartierului și în zona centrală — fiind reprezentate în grafic însumate în al doilea inel). Spre exemplu, adresarea pentru reparații de îmbrăcăminte, pentru obiecte fine (ceasuri, optică) în proporție de peste 30% în afara cartierului sau în zona centrală grevează în mod serios bugetul de timp al populației, după cum transportul aparaturii electrocasnice și electronice în afara cartierului sau în zona centrală duc la cheltuieli și eforturi suplimentare.

Se constată că alegerea unităților prestatoare de servicii este determinată și de traseul pe care circulă populația între domiciliu și locul de muncă. Astfel, cu cît procentul celor care trec prin zona centrală este mai mare, cu atît cererea adresată unităților amplasate în acest teritoriu este mai ridicată.

Un alt factor care contribuie la configurarea cererii în teritoriu îl constituie programul de lucru al unităților, care, fiind în multe situații identic sau apropiat de cel al solicitanților, determină într-o anumită măsură familiile în care toate persoanele sînt încadrate în muncă, să se adreseze în punctele cele mai accesibile lor, din perspectiva orarului de funcționare. În acest caz consecințele sînt negative, atît pentru unitățile prestatoare de servicii cît și pentru populația beneficiară, întrucît crește durata de așteptare de la prezentare pînă la satisfacerea cererii, unitățile nu pot să execute în termenele stabilite comenzile primite, din cauza aglomerației, iar în cazul serviciilor care asigură asistență la domiciliu, crește durata de deplasare a personalului lucrător, în detrimentul timpului de lucru

Calitatea serviciului pe furnizori

UN ALT OBIECTIV al anchetei l-a constituit modul în care se distribuie pe furnizori actuala ofertă de servicii în Capitală. Datele din tabelul nr. 5 relevă că, cu cît sînt mai complexe bunurile care urmează a fi reparate, cu atît procentul adresărilor la unitățile de stat și ale cooperației este mai mare, iar procentul rezolvărilor pe alte căi (inclusiv prin forțe proprii) este mai scăzut. Pe ansamblul grupelor de servicii, rezolvarea prin forțe proprii se situează pe locul 2, urmată îndeaproape de rezolvarea prin intermediul persoanelor particulare. Atelierele particulare — deși sînt reprezentate, pentru unele grupe de servicii, printr-un număr mare de unități (de exemplu : la sfîrșitul anului 1976, peste 50% din numărul unităților grupei a V-a erau reprezentate de ateliere particulare), — cumulează totuși un procent mic de adresări fapt care se datorează în principal capacității reduse a ofertei, precum și costului ridicat al lucrărilor.

Raportînd rezultatele actualei cercetări la datele publicate [1] în 1977 de Revista economică, se observă că din 1977 pînă în prezent, la repararea bunurilor electrocasnice procentul rezolvărilor prin forțe proprii a crescut cu aproximativ 10%, în timp ce procentul adresărilor la persoanele particulare, inclusiv la atelierele particulare a scăzut cu aproape 4%. Principala cauză a formării pieței necontrolate a prestărilor de servicii constă, după cum a rezultat din cercetare, în disfuncționalitățile și modul de organizare și amplasare, uneori deficitar, al rețelei serviciilor din sistemul cooperatist. Modul de funcționare al unităților și felul în care acestea răspund la exigențele beneficiarilor reiese și din aprecierea pe care persoanele investigate au făcut-o cu privire la calitatea serviciilor (vezi tabelul nr. 6).

Tabelul nr. 6

Grupa de servicii	Aprecierea calității serviciului (%)		
	satisfăcătoare	nesatisfăcătoare	Total
I	84,0	16,0	100,0
II	86,7	13,3	100,0
III	73,8	26,2	100,0
IV	—	—	—
V	88,0	12,0	100,0

Extrapolînd datele cercetării la populația Bucureștiului, vedem că este însemnat numărul celor nemulțumiți de calitatea serviciilor prestate. Unele lucrări de slabă calitate executate de către unitățile cooperației și de către persoanele particulare, ca de exemplu menținerea funcționării proaste a instalațiilor casnice în cazul primei grupe de servicii, duc nu numai la nemulțumirea populației, la apariția unor eventuale conflicte de vecinătate, dar și la accentuarea uzurii fizice a locuințelor.

Corelînd, în cazul serviciilor pentru locuință și a reparărilor instalațiilor aferente, cu tipul de unitate care a executat lucrarea de reparații, aprecierea calității serviciilor, care rezultă este următoarea : (1) 41% și respectiv 12% din cei care au utilizat serviciile unităților de stat, respectiv cooperatiste sînt nemulțumiți de calitatea prestației ; (2) 36% apreciază ca nesatisfăcătoare lucrările executate de atelierele particulare și persoanele particulare neautorizate ; (3) 11% declară ca nesatisfăcătoare lucrările executate pe cont propriu.

Acestea au fost cîteva din aspectele investigate în cadrul

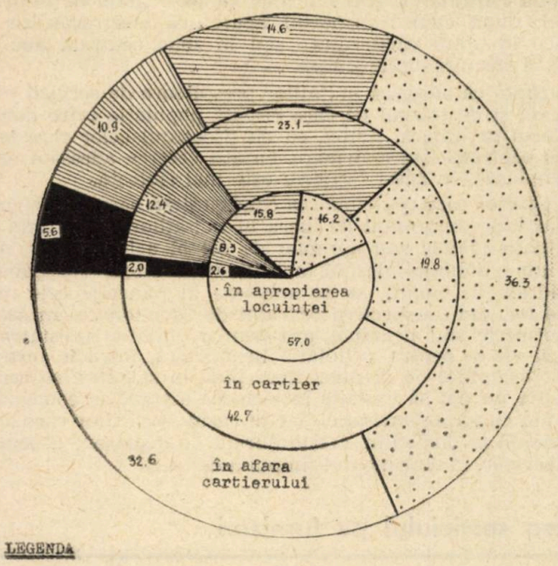

LEGENDA

I. Reparația locuinței și a instalațiilor aferente

II. Repararea bunurilor electrocasnice

III. Repararea aparaturii electronice

IV. Repararea obiectelor fine

V. Reparația și comanda de îmbrăcăminte și încălțăminte

anchetei, care pot sugera interesul pe care-l prezintă pentru decident obținerea unor asemenea date privind fizionomia pieței serviciilor.

1) D. Patriche, G. Stănciulescu : Exigențe față de prestările de servicii „Revista economică", nr. 26/1977, p. 15.

Cerințe curente și de perspectivă

PE LÎNGĂ propunerile tehnice, de lucru, pe care le-am formulat în cadrul studiului, mai sînt o serie de propuneri de un interes mai larg, ce pot servi ca indicii în abordarea problemei dezvoltării serviciilor și în alte localități și pe care le prezentăm mai jos :

1 Necesitatea de a se evita consumurile inutile și neplanificate de materii, materiale și combustibili impun prevenirea uzurii fizice premature a locuințelor și a instalațiilor aferente acestora, precum și a altor bunuri de folosință îndelungată. Creșterea duratei de utilizare a bunurilor de consum are un rol important nu numai în economisirea de energie și materiale, dar și în realizarea unor economii bănești de către populație.

2 Ancheta a evidențiat că la nivelul Capitalei există încă o distribuție necorespunzătoare în teritoriu a unităților prestatoare de servicii, fapt pentru care propunem organizarea teritorială a acestora pe baza unui sistem al centrelor de interes, constituit pe 4 niveluri, amplasate uniform, corespunzător configurației cererii în toate cele 50 de zone.

3 Perfecționarea modelului de utilizare a timpului liber al populației, prin : (a) reducerea duratei de deplasare de la domiciliu la unitatea prestatoare ; (b) reducerea duratei de așteptare de la apelare la satisfacerea cererii ; (c) degrevarea rețelei de transport în comun prin eliminarea deplasărilor nejustificate dintr-o zonă în alta pentru servicii.

4 Calitatea serviciilor — apreciată de o parte importantă din populație ca fiind necorespunzătoare — (aproximativ 2/3 din propunerile și cerințele persoanelor investigate se referă la ridicarea calității serviciilor, inclusiv respectarea și scurtarea termenelor de execuție) — trebuie îmbunătățită prin măsuri pe linia organizării și controlului, a pregătirii profesionale a personalului muncitor din unitățile prestatoare.

5 Diversificarea prestărilor prin : înființarea, cu titlu experimental, a unor noi tipuri de servicii ca : design pentru locuință ; ateliere mobile pentru repararea mijloacelor de transport personale ; experimentarea unor tipuri de servicii totale (abonament).

6 Crearea condițiilor care să stimuleze populația pentru a-și executa prin forțe proprii unele lucrări de reparații (inclusiv materiale și scule a căror utilizare să nu necesite decît minimum de cunoștințe practice).

7 Faptul că, la data efectuării anchetei de teren, populația investigată nu cunoștea toate tipurile de servicii existente în București arată necesitatea unei publicități și informări corespunzătoare cu privire la piața prestărilor de servicii.

Traila CERNESCU

Fundamentarea și corelarea prețurilor materiilor prime

(Urmare din pag. 6)

și de apreciere a lor în comparație cu corelațiile de prețuri din alte țări.

STABILIREA prețurilor medii planificate pe grupe de produse prin aplicarea la costurile medii ponderate la nivel de ramură a ratei unice a venitului net (determinată ca medie la acest nivel) constituie numai una din condițiile esențiale pentru evaluarea socială a activității economice în unitățile productive din cadrul industriei metalurgice. Diferențierile ce există pe linia dotării întreprinderilor cu mijloace de producție, cu procedee tehnologice și cu forță de muncă, precum și în ceea ce privește amplasarea unităților față de sursa de materii prime, **determină, în principal, amplitudinea abaterilor costurilor efective individuale pe grupe de produse față de medie.**

Între nivelul mediu al costurilor de producție și cel al condițiilor medii obiective de desfășurare a activității productive există o relație directă. În mărimea costurilor se reflectă, cu caracter de legitate, nivelul calitativ al condițiilor obiective de producție. În acest cadru, adoptarea prețurilor fundamentate pe mărimea medie a costurilor și a ratei unice a venitului net **face necesară dar și posibilă** utilizarea mai eficientă și a altor pîrghii economico-financiare de stimulare a economisirii muncii sociale. În acest sens, introducerea cotelor de prelevare către societate a unei părți din valoarea producției nete constituie o modalitate concretă de dimensionare echitabilă a beneficiului ce revine unităților în strînsă legătură cu eforturile proprii depuse și de mobilizare corespunzătoare la dispoziția statului a fondurilor necesare îndeplinirii funcțiilor sale. Menținerea unui grad ridicat de diferențiere a ratei venitului net cuprinse în prețuri nu este de natură să răspundă pe deplin acestor cerințe.

Evaluarea rezultatelor muncii prin prețuri stabilite după criterii unitare la nivel de ramură prin eliminarea diferențierii ratei venitului net cuprinse în prețuri oferă un cadru mai propice pentru stabilirea cotelor de prelevare către societate a unei părți din valoarea producției nete, **asigurîndu-se astfel o legătură direct proporțională și stimulatorie între scara cotelor de prelevare și cea a venitului net realizat, diferențiat ca urmare a abaterilor costurilor individuale față de cele medii ponderate pe grupe de produse ce au stat la baza prețurilor** Scara cotelor de prelevare astfel stabilite se va afla într-un raport de inversă proporționalitate cu scara costurilor pe întreprinderi în cadrul unei anumite grupe de produse.

Aplicarea acestui criteriu la toate grupele de produse din cadrul industriei metalurgice conduce, în final, la o mai temeinică fundamentare economică a cotelor de prelevare din valoarea producției nete la nivelul fiecărei unități din cadrul ramurii, în relație directă cu gradul de înzestrare tehnică a acestora. În acest fel se poate constitui un cadru de cointeresare mai deplină a întreprinderilor pentru utilizarea cît mai eficientă a fondurilor de care dispun.

Abordarea problemelor perfecționării prețurilor în ramura industriei metalurgice, prin fundamentarea și corelarea lor prin prisma celor prezentate mai sus, constituie o modalitate de îmbinare mai deplină a acțiunii sistemului de pîrghii economico-financiare. Ea răspunde și scopului impulsionării economisirii muncii sociale și aplicării corespunzătoare a principiului gestiunii economice la nivelul ramurii și al fiecărei unități din cadrul ei.

1 IUNIE — ZIUA COPILULUI

DINAMISM ȘI CREATIVITATE ÎN FORMAREA NOILOR GENERAȚII

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A COPILULUI (1 iunie) este întîmpinată de tînăra generație a patriei noastre cu realizări și angajamente deosebite, atît în domeniul instructiv-educativ, cît și în cel al creației tehnico-științifice și al producției propriu-zise de bunuri materiale. Pionierii țării și-au mobilizat energiile și hotărîrea pentru a cinsti cu rezultate de excepție cele două evenimente naționale majore ale anului 1979: a 35-a aniversare a Eliberării și Congresul al XII-lea al P.C.R. Totodată, cei mai tineri cetățeni ai țării dedică munca și creația lor altor două evenimente importante ale anului, evenimente ce-i privesc în modul cel mai direct: a 30-a aniversare a organizației de pionieri din țara noastră și Anul internațional al copilului.

Urmînd exemplul muncii depuse cu pasiune de întregul popor pentru a-i asigura țării un viitor înfloritor, școlarii și pionierii participă din plin, după puterile lor, la edificarea unei economii dezvoltate și a unei civilizații înaintate pe pămîntul României, dînd contur practic tot mai accentuat principiului esențial al societății noastre socialiste, privind educația revoluționară prin muncă și pentru muncă.

Munca generatoare de bunuri și valori importante

INTEGRAREA școlarilor și pionierilor în munca concretă producătoare de bunuri materiale capătă dimensiuni cantitative și calitative tot mai ridicate, care, dincolo de cantitățile fizice și corespondentul lor valoric realizate, de certă importanță și ele, marchează acele mutații superioare necesare în formarea omului de tip nou, socialist: responsabilitate deplină, respectul pentru munca proprie și pentru a semenilor, aprecierea muncii ca singurul izvor al bunăstării colective și al celei personale, realizarea personalității umane în procesul de creație, sentimentul utilității în societate.

Munca depusă permanent de pionieri și școlari, subsumată cel mai adesea sub titulatura „activități de muncă patriotică", are cu adevărat o semnificație înalt patriotică, cetățenească, ea concretizîndu-se în sute și mii de tone de produse utile societății, milioane de bucăți de ambalaje recuperate, toate valorînd zeci de milioane de lei și o economie apreciabilă de muncă socială. Totodată, prin participarea școlarilor și pionierilor la unele munci de construire a școlilor, grădinițelor, căminelor culturale, de amenajare a terenurilor și bazelor sportive, la curățenia, înfrumusețarea și întreținerea parcurilor, a străzilor din satele și orașele patriei, ca și prin participarea intensă la muncile agricole în perioadele de vîrf ale acestora (mai ales la recoltat) se realizează, pe lîngă efecte economice certe și valoroase în ansamblul economiei naționale, acea eficiență educativă proprie numai procesului muncii, care garantează creșterea unei noi generații dinamice, sănătoase și responsabile.

În curs sînt cu 30% mai mari, fapt ce vorbește suficient de sugestiv despre mobilizarea tinerei generații pentru participarea tot mai intensă la progresul economico-social al țării.

Pentru a sugera și mai clar importanța muncii depuse în diferite domenii, vom arăta că, potrivit evaluărilor făcute de specialiști, cele 23 126 tone de metal vechi pe care școlarii și pionierii țării s-au angajat să le strîngă

FAPTE DE MUNCĂ ALE PIONIERILOR ȚĂRII (1978)

- Au strîns : 1 642 t de plante medicinale și 1391 t de fructe de pădure
- Au crescut : 3 202 familii de albine și 406 mii de păsări și animale mici
- Au colectat : 21 457 t de metale vechi, 9 301 t de hîrtie, 773 t de textile, peste 15 mil. buc. de sticle, peste 20 mil. buc. de borcane
- Participare la construirea, amenajarea și întreținerea a peste 6 100 de obiective social-culturale și edilitare
- Participare la amenajarea și întreținerea a 678,6 km de diguri și canale de irigații
- Participare la strîngerea recoltei, partea realizată fiind evaluată la o cifră apropiată de 190 mii tone de produse agricole
- Organizații județene ale pionierilor fruntașe : Dolj, Ilfov, Cluj, Constanța Galați, Ialomița, Sibiu, Timiș, municipiul București.

ANGAJAMENTE (1979)

- Strîngerea a 2 059 t de plante medicinale și a 1 536 t de fructe de pădure
- Colectarea a : 23 126 t de metale vechi, 12 841 t de hîrtie, 2 098 t de textile, peste 18 mil. buc. de sticle și peste 21 mil. buc. de borcane
- Participare la construirea, amenajarea și întreținerea a peste 5 700 de obiective social-culturale și edilitare
- Participare la amenajarea și întreținerea a 618,6 km de diguri și canale de irigație
- Participare la strîngerea recoltei, conform solicitărilor adresate de unitățile agricole.
- Organizarea a 2 969 de tabere de muncă patriotică

Pentru a marca dimensiunea economică propriu-zisă a muncii depuse de pionieri și școlari în anul 1978, vom arăta că numai din strîngerea plantelor medicinale, a fructelor de pădure, din colectarea materialelor secundare și ambalajelor din sticlă s-au realizat economii de 33,5 mil. lei ; de asemenea, ei au participat la construirea a 2 392 de obiective social-culturale și la amenajarea și întreținerea altor 3 736 de obiective ; au recoltat, în campania de vară și cea de toamnă, 190 mii tone de produse agricole.

Trebuie subliniat că angajamentele asumate pe anul 1978 au fost depășite cu aproape 5%, iar cele pentru anul în acest an se pot transforma în următoarele produse de bază ale economiei naționale: 3—4 cargouri de 4 500 tdw, sau 200 de locomotive Diesel electrice, sau 920 de vagoane pe 4 osii, sau 7 500 de autocamioane de 3 tone.

În afara acestor activități, pionierii și școlarii, întregul tineret școlar, participă la construirea și amenajarea de ateliere și laboratoare școlare, în care se obține o microproducție notabilă, destinată atît autodotărilor în școli cît și, atunci cînd este cazul, desfacerii prin unele magazine proprii. Activitatea economică a cercurilor tehnico-aplicative ia o amploare din ce în ce mai mare, creația tehnică a tinerilor

concretizîndu-se în bunuri importante (piese, subansamble, aparate) ce fac obiectul unor contracte ferme cu unități industriale și de cercetare care solicită și apreciază bunurile și serviciile furnizate de unitățile școlare.

Un însemnat potențial științifico-tehnic

CREATIVITATEA tineretului școlar reprezintă una din preocupările centrale ale politicii partidului și statului nostru, privitoare la procesul instructiv-educativ și cel tehnico-științific al școlii și organizației de pionieri. Creativitatea științifico-tehnică reprezentînd, în condițiile epocii contemporane, unul din factorii-cheie ai dezvoltării și progresului, ea trebuie stimulată deopotrivă la cei mai tineri cetățeni ai patriei, pentru a avea mereu la dispoziție acel rezervor sigur și de calitate din care să se împrospăteze continuu economia și societatea. Și, fapt pe deplin îmbucurător și semnificativ, totodată, pentru societatea în care trăim, cerințele și condițiile necesare dezvoltării creativității pionierilor și școlarilor au depășit de mult stadiul de deziderat, fiind o realitate permanentă și vie, cu rezultate generale foarte bune, iar în unele cazuri cu rezultate de excepție.

Amploarea deosebită a procesului, caracterul său de masă, marchează atît democratismul societății noastre privind șansele reale acordate tuturor, fără nici o discriminare, cît și întinsa arie de selecție pentru rezultatele deosebite: în prezent, în școli, unități economice și case ale pionierilor își desfășoară activitatea peste 90 000 de cercuri tehnico-aplicative și științifice, care cuprind peste 70% din populația școlară de vîrstă pionierească, adică peste 2,1 milioane de copii.

La prima ediție a Festivalului național „Cîntarea României" au participat și 134 000 de pionieri, care au prezentat 63 750 de lucrări tehnico-aplicative, în marea lor majoritate cu aplicabilitate în procesul instructiv-educativ și în diverse domenii ale economiei naționale.

În afara unui substanțial sprijin material și de asistență tehnico-științifică asigurat de stat, întreprinderi, profesori și specialiști din cercetare și din practică, activitatea creativă a pionierilor și școlarilor beneficiază de un puternic cadru de stimulare și emulație, în special prin sistemul de concursuri inițiat și organizat la diferite niveluri de către Consiliul Național al Organizației Pionierilor și Ministerul Educației și Învățămîntului. Astfel, „Concursul de creație tehnico-științifică a pionierilor și școlarilor", „Atelier 2000" (creație și anticipație tehnico-științifică), „Mîini de aur" etc. reunesc în competiție, dialog și împărtășire de experiență, cele mai valoroase lucrări și idei ale copiilor creatori. Fără a mai vorbi de premii și diplome, prezentări în presă și volume speciale, recomandări către O.S.I.M. pentru înregistrare ca invenții etc., însăși selecția foarte riguroasă pentru a intra în faza pe țară a concursurilor respective reprezintă un puternic stimulent și o marcă de apreciere a lucrărilor și autorilor acestora. De exemplu, la ultimul concurs de creație tehnico-aplicativă a pionierilor și școlarilor, din cîteva mii de lucrări intrate în faza inițială, pentru faza pe țară au fost selecționate: 47 de lucrări cu aplicabilitate în procesul de învățămînt, 59 de lucrări cu aplicabilitate în economie, 20 de jucării, 9 lucrări de modelism și 6 lucrări de anticipație.

Lucrările deosebit de valoroase, cu coeficient înalt de originalitate și ingeniozitate, sînt o permanență a creației tehnice pionierești din țara noastră, demonstrînd că țara poate conta și în viitor pe un contingent valoros de inteligență științifică și tehnică, pe o generație serios pregătită pentru a prelua ștafeta de la părinții lor. Premiile acordate în aceste concursuri și obținerea brevetelor oficiale de inventatori de către cei mai buni dintre copiii creatori vin să răsplătească cel mai potrivit realizări de excepție, fiind un puternic stimulent pentru întreaga masă de pionieri și școlari către autoperfecționare, de a fi minți cît mai iscoditoare și de a munci cu seriozitate și ambiție sporite.

Pentru viitor se are în vedere extinderea puternică a caracterului de masă al activității tehnico-aplicative și științifice a pionierilor și școlarilor, care în 1980 va trebui să cuprindă 75% din totalul acestora, iar în 1985 se va realiza cuprinderea integrală a populației școlare în asemenea activități.

Amplele acțiuni de muncă patriotică, care se desfășoară în prezent sub genericul „Fiecare pionier — o faptă de muncă pentru înflorirea patriei", preocuparea deosebit de intensă și fertilă a celei mai mari părți a tineretului școlar pentru creația tehnico-științifică vin să probeze societății românești contemporane că se sprijină pe un tinerel de nădejde, muncitor, capabil și cu înaltă responsabilitate pentru destinele patriei sale.

Ion SOARE

DIMENSIUNI ALE PARTICIPĂRII LA CREAȚIA ȘTIINȚIFICO-TEHNICĂ (ANUL ȘCOLAR 1978–1979)

- Total cercuri și activități tehnico-aplicative : 52 157, din care în mediul rural 30 825
- Total copii cuprinși în aceste activități : 1 233 349, din care în mediul rural 647 833
- Total cercuri și activități științifice : 39 716, din care în mediul rural 24 766
- Total copii cuprinși în cercuri și activități științifice : 887 583, din care în mediul rural 534 415
- Electrotehnică și radio-electronică : 5319 cercuri, cu 153 841 participanți
- Prelucrări mecanice, creație și construcții de aparate și mașini : 3 198 cercuri, cu 75 072 participanți
- Activitate științifică pe probleme de matematică, fizică, chimie, biologie și geografie-istorie : 23 310 cercuri, cu 532 569 participanți

CREAȚII DE EXCEPȚIE ÎN DOMENIUL TEHNICO-APLICATIV

Lucrări brevetate ca invenții :

- Aparat pentru verificarea cunoștințelor elevilor (Mihai Chelaru, — Ploiești)
- Penar didactic (Ovidiu Coza, Sorin Polgar, Radu Șerban ș.a. Baia Mare)
- Aparat pentru determinarea nivelului apei (Gabriel Varodi, București)
- Dispozitiv de acupunctură, detecție a punctelor de acupunctură, anestezie și terapie (Ovidiu Ciovlică, Cristian Pavoschi ș.a., Ploiești)
- Aparat pentru somnoterapie (Sorin Rădulescu, Ploiești)

Premii la ediția din 1978 a concursului de creație tehnico-științifică a pionierilor și școlarilor, din cadrul festivalului național „Cîntarea României" :

- Marele premiu individual și medalia de aur : „Sistem electronic pentru irigarea automată diferențiată și determinarea salinității solului (Tanța Răspopa, Cașin — Bacău)
- Marele premiu colectiv și medalia de aur : „Centrală solară" (Valentin Pintilie, Stanca Neacșa, Adrian Popescu ș.a., Brașov)

CITITORII AU CUVÎNTUL

Consumuri

ARTICOLUL „Consumul cumulat de resurse materiale primare și energetice – criteriu de „stabilire a eficienței pe produs" („Revista economică" nr. 16/1979) îl consider foarte interesant. Apreciez că problemele ridicate cît și metodologia elaborată au o importanță deosebită pentru economisirea energiei și combustibilului, pentru orientarea producției spre produse cu consumuri mici.

În legătură cu cele de mai sus aș dori să fac cîteva sugestii. După părerea mea, pentru obținerea corectă a consumului total-cumulat pe produs este necesară omogenizarea fluxurilor informaționale ce reflectă cheltuielile pe elemente primare și pe stadii de fabricație. *Pentru aceasta se impun două condiții metodologice și anume:* a) introducerea unei calculații unitare care să ajute la evidența cheltuielilor pe elemente primare de consumuri, pentru fiecare produs important din economie; b) determinarea stadiilor de fabricație pentru fiecare produs.

Abordarea matricială a determinării consumurilor cumulate ar mai prezenta și alte avantaje: planificarea, evidența și controlul costurilor și respectiv al consumurilor se va face cu un instrument unitar, modern; se vor utiliza calculatoarele electronice, consumul cumulat obținîndu-se prin inversarea matricei; se va elabora anual balanța legăturilor dintre ramuri atît în unități naturale cît și în expresie valorică; se va introduce mai rapid Sistemul Conturilor Naționale și se va crea și introduce treptat sistemul informațional integrat pentru toate întreprinderile industriale.

M. VOICA
economist în Ministerul Finanțelor

Bilanț

ÎN ACTIVITATEA de întocmire și de analiză a bilanțului contabil pe trimestrul I/1979 am întîmpinat greutăți determinate de: primirea cu mare întîrziere a instrucțiunilor de lucru și formularelor; lipsa unui instructaj din partea organelor competente cu șefii compartimentelor financiar-contabile pentru însușirea problemelor deosebite față de perioadele anterioare; existența unui grafic de corelații obligatoriu cu foarte multe poziții – 83 poziții la formularele comune-generale și 22 poziții la formularele specifice pentru industrie, față de 16 poziții în 1977 și 18 poziții în 1978.

Propun ca în perioada următoare să se reanalizeze de către organele competente atît conținutul instrucțiunilor, cît și graficul de corelare. De asemenea, propun reducerea numărului de poziții – corelări, a căror completare solicită creșterea nejustificată a volumului de muncă.

Gh. BLIDAR
șef birou contabilitate Întreprinderea „Dero"-Ploiești

Livrări

ÎN SUPLIMENTUL „R.E." nr. 3/1979 am citit un grupaj consacrat unei probleme de mare actualitate: calitatea produselor. Este de un real folos în activitatea practică.

Doresc însă să relev o neconcordanță în reglementările actuale. Legea nr. 7/1977 aduce o nouă orientare în ceea ce privește modalitatea de rezolvare a problemelor pe care le ridică produsele necorespunzătoare calitativ, citindu-se în ordine – remedierea, înlocuirea și restituirea contravalorii produsului respectiv. Cu aceeași claritate materialul publicat scoate în evidență că remedierea și înlocuirea sînt formele preferate celei de restituire a contravalorii produsului. Beneficiarul nu poate pretinde restituirea contravalorii produsului decît dacă furnizorul refuză remedierea sau înlocuirea produselor necorespunzătoare calitativ.

În practică se procedează însă altfel. Invocîndu-se prevederile pct. 90 din Normele Metodologice nr. 2/1977 ale BNRSR pentru produsele din țară și pct. 101 pentru produsele din import, prima reacție a beneficiarilor la primirea unor produse necorespunzătoare calitativ este refuzul plății.

Eu sînt de părere ca organele competente să clarifice această problemă, în sensul ca procedeul restituirii contravalorii să fie precedat de celelalte două forme de rezolvare (remedierea sau înlocuirea).

Constantin COLEA
director adjunct comercial Baza de aprovizionare pentru construcții și montaje energetice București

ECOURI

Cooperare

PRIN CONȚINUTUL SĂU, articolul „Realizarea producției nete în condițiile unei largi cooperări interuzinale", apărut în „Revista economică" nr. 1/1979 a reușit să sublinieze principalele probleme cu care se confruntă întreprinderea „Tractorul"-Brașov privind cooperarea interuzinală și eficiența economică a acesteia.

Susținem punctul de vedere cuprins în articol, de a se întreprinde de către Comitetul de Stat pentru Prețuri și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, o analiză a prețurilor de livrare, a reperelor și subansamblurilor din cooperare pentru producția de serie, în scopul de a se stabili măsuri care să asigure tuturor întreprinderilor care cooperează condiții pentru obținerea unei rentabilități corespunzătoare. În legislația actuală există o contradicție. Astfel, prevederile Decretului nr. 200/1975 (art. 9) menționează că prețurile de producție și de livrare ale pieselor și subansamblelor aprovizionate prin cooperare se stabilesc în limita costurilor prevăzute în prețul produsului finit, în timp ce normele de stabilire a prețurilor prevăd că întreprinderile cuprind în structura prețului beneficiul planificat la grupa respectivă de produse.

În ceea ce privește stabilirea prețurilor la produsele noi, propunem ca pînă la aprobarea prețurilor produsului finit, pentru ansamblele și subansamblele care se procură prin cooperare pentru respectivul produs prețurile să fie stabilite provizoriu pentru o perioadă determinată.

Virgil FLOREA
director general Centrala industrială tractoare și mașini agricole Brașov

Construcții

ÎN CURSUL ANULUI 1978, Trustul de construcții industriale și agrozootehnice București s-a confruntat cu greutățile evidențiate în articolul „Ritm susținut, eficiență ridicată pe șantierele de construcții", apărut în „Revista economică" nr. 4/1979.

Cunoscînd aceste date am sprijinit trustul să-și pregătească bine lucrările anului 1979. Prima acțiune a fost aceea de a menține în plan numai lucrările care sînt pregătite de beneficiar și au condiții de începere la termenele stabilite.

Introducerea progresului tehnic pe șantierele de construcții, factor determinant în realizarea indicatorului productivității muncii, stă în centrul preocupărilor trusturilor noastre, iar T.C.I.Az. este unul din cele mai receptive. În cursul acestui an vom acorda în continuare sprijin acțiunii pentru avizarea și introducerea în practică a soluțiilor și materialelor noi, ușoare la acoperișurile de hale industriale, închiderile de hale, luminatoare, instalații interioare, prefabricate etc.

Pentru obținerea unor bune rezultate în realizarea producției nete, T.C.I.Az. a întocmit de la începutul acestui an un program directiv cu măsuri concrete și responsabilități pe oameni. Dintre acestea menționăm: reducerea cheltuielilor materiale la utilajele uzate și fără utilizare curentă pentru care se plătesc amortismente în mod inutil; organizarea de poligoane de prefabricate și precomprimate, ateliere de producție industrială pe lîngă șantierele importante sau extinderea celor existente pentru obținerea unei eficiențe economice sporite etc.

Mihai ȚENEA
adjunct al ministrului construcțiilor industriale

★

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul „Punerea la termen în funcțiune a noilor obiective", apărut în nr. 2/1979 al „R.E.", subliniem că pentru investițiile din planul pe anul 1979 al Ministerului Agriculturii și Industrializării Produselor Agricole s-au stabilit pentru fiecare obiectiv de investiție termene concrete pe luni pentru predarea întregii documentații de execuție pe șantiere. Concret, construcția complexului industrial de creștere a porcilor de la Brazi a început în anul 1978 și s-au realizat lucrări în valoare de 1 200 mii lei. Sînt predate la constructor detalii de execuție pentru un volum de lucrări de 26 000 mii lei, la un plan pe anul 1979 de 10 000 mii lei. Din păcate, Trustul de construcții industriale Ploiești nu a finalizat la timp contractul de execuție din cauza discuțiilor privind termenele de punere în funcțiune a capacităților corelate cu fluxul tehnologic de producție.

La nivelul ministerului nostru se urmărește decadal asigurarea documentațiilor și execuția investițiilor și se stabilesc măsuri concrete și operative de soluționare a problemelor care condiționează bunul mers al execuției pe șantiere.

P. CHITILĂ
director în Ministerul Agriculturii și Industrializării Produselor Agricole

Tehnici și metode

în sprijinul sporirii eficienței

OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR, o componentă de bază a economiei moderne

ABORDÎND problemele esențiale ce trebuie avute în vedere pentru modernizarea și dezvoltarea în continuare, în ritm înalt, a întregii economii naționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură (martie 1979) : **„Este necesar, totodată, să se acționeze mai hotărît în direcția îmbunătățirii activității în transporturi, pentru întărirea ordinei și disciplinei, pentru lichidarea unor transporturi inutile, încrucișate, pentru organizarea corespunzătoare a transportului, care are un rol deosebit de important în buna desfășurare a întregii noastre activități economice".**

Înfăptuirea acestor indicații în sectorul transportului feroviar, vizînd satisfacerea operativă a cerințelor beneficiarilor de transport, utilizarea intensivă a materialului rulant, reducerea consumurilor de energie și combustibil, creșterea productivității muncii, necesită — pe lîngă măsuri operative de ordin organizatoric — și abordarea complexă, de perspectivă a problemei optimizării, făcînd uz de metodele și tehnicile moderne de calcul.

Optimizarea procesului de transport feroviar este, practic, posibilă numai pornindu-se de la elaborarea unor normative de bază ale exploatării feroviare, cît mai economice. Este necesar ca acestea să fie întocmite în etape (secțiuni-module), cu modele matematice pentru fiecare modul în parte.

Clasificarea principalelor probleme

ÎN FUNCȚIE de metodele matematice folosite pentru rezolvare, se poate încerca o clasificare a problemelor de bază din transportul feroviar, în următoarele categorii :

● probleme ce se pot exprima prin **formule** pe baza cărora se determină o serie de valori particulare ale funcției ; funcția poate fi liniară (de exemplu, mărimea parcului activ de vagoane necesar, în funcție de activitatea căii ferate pentru o anumită valoare a rulajului vagonului) sau neliniară (de exemplu, valoarea rezistenței de rulare a vagoanelor în funcție de viteză) ;

● probleme în care dependența matematică între variabile este dată printr-o **ecuație** sau un **sistem de ecuații diferențiale,** după rezolvarea cărora, printr-o metodă exactă sau aproximativă, se găsește funcția căutată sub forma unui tabel al valorilor ei (de exemplu, ecuația de mișcare a trenului sau a vagoanelor care coboară liber pe instalația de triere) ;

● probleme de extremum condiționat, pentru a căror rezolvare se folosesc metodele matematice ale **programării liniare sau neliniare** (se urmărește găsirea punctului de extrem al unei funcții obiectiv) ; tipică pentru acest grup de probleme este planificarea transportului unui anumit fel de marfă, de la diferite puncte de expediere la diferite puncte de destinație, astfel încît funcția obiectiv dorită (de exemplu costul transportului, durata acestuia, parcursul vagoanelor) să fie minimă ;

● probleme cu mai multe variante de rezolvare și probleme logice pentru care nu există metode generale de tratare ; ele se rezolvă fie prin **calculul direct** al tuturor variantelor posibile, fie după metode special elaborate pentru fiecare problemă concretă în parte (adeseori printr-un procedeu de apropiere succesivă de rezultatul căutat). În această categorie a problemelor combinatoriale poate fi inclusă elaborarea graficului și a planului de formare a trenurilor ;

● probleme de probabilități, care se rezolvă aplicînd metodele generale ale **statisticii matematice** (determinarea probabilității evenimentelor, funcția de distribuție, funcția de corelație etc.), ale teoriei firelor de așteptare și metoda experimentărilor statistice (Monte Carlo) — de exemplu : studierea caracterului variației de mărime a curenților de vagoane față de valoarea medie; determinarea timpului probabil de așteptare a cuplării unor canale de comunicații în funcție de încărcarea acestora ; calculul capacității de tranzit a unei zone mai complexe a unei stații ; studiul unor sisteme cu fire de așteptare (case de bilete și de mărfuri, stații de cale ferată, piețe de containere, puncte de transbordare de la un fel de transport la altul etc.) ;

● probleme de strategie (dezvoltare, sistematizare, proiectare etc.) pe termen mijlociu și lung (ani), pentru a căror rezolvare se pot folosi cu succes **modele de simulare** (triaje de cale ferată, mijloace și parc material rulant necesar, linii magistrale, trafic global etc.).

Modelarea matematică a normativelor de bază ale exploatării feroviare

NORMATIVELE DE BAZĂ ale exploatării feroviare se pot determina în mod științific și optim printr-un ansamblu de modele matematice, care constituie de fapt cadrul modelului matematic pentru optimizarea operativă a procesului de transport.

● **OPTIMIZAREA RUTELOR DE ÎNDRUMARE.** Actualul îndrumător de rute, folosit la căile noastre ferate începînd din anul 1964, se bazează pe o metodă relativ nouă, potrivit căreia : concepția inițială a îndrumării transporturilor pe rute unice de la un grup de stații a fost înlocuită de aceea de a respecta „legea poligonului" ; s-a înființat îndrumătorul de rute analitic ; s-a folosit, drept criteriu al economicității rutelor de îndrumare, costul în lei pe tona brută transportată (incluzînd și durata de transport). Modelul matematic al elaborării acestui principal normativ de bază precizează, pentru fiecare relație de transport (origine-destinație), **rutele cele mai economice** (optime) din următoarele puncte de vedere : **lungimea rutei** (distanța reală) ; **greutatea liniei** (distanța virtuală — cost) ; **durata de transport** (viteza comercială — staționări și prelucrări minime). Folosind un fișier pe bandă magnetică, cu toate elementele de cost (total : circa două milioane) aferente fiecărei relații, se poate determina automat, cu ajutorul unui program pe calculatorul electronic, ruta cea mai economicoasă între două puncte date ale rețelei. Rețeaua de cale ferată este echivalentă cu un graf (transpus în memoria calculatorului cu ajutorul unei matrici) ale cărui noduri sînt nodurile rețelei, iar arcele sînt costuri (distanța reală, distanța virtuală, cost, timp parcurs etc.). Pentru a se stabili ruta cea mai scurtă, se explorează, plecînd de la stația de expediție, toate drumurile în graf ce conduc la stația de destinație ; drumul cel mai scurt este obținut atunci cînd o nouă iterație nu aduce nici o îmbunătățire a nici unuia din drumurile cele mai scurte ce leagă primul nod cu toate nodurile grafului, inclusiv cu nodul destinatar.

● **OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR DE MĂRFURI OMOGENE** se poate executa folosindu-se **programarea liniară,** după modelul matematic cunoscut, partea specifică rămînind fixarea restricțiilor, respectiv modelarea economică a problemei. Căile ferate române aplică pe calculatorul electronic, de aproape 10 ani, optimizarea transporturilor de mărfuri omogene, dar rămîn încă de rezolvat **urmărirea și controlul aplicării întocmai a soluțiilor optime.**

● **OPTIMIZAREA DIRIJĂRII VAGOANELOR GOALE DE LA LOCURILE DE DESCĂRCARE LA LOCURILE DE REÎNCĂRCARE.** Problema este complicată datorită cerințelor privind, pe de o parte, o rezolvare avantajoasă în funcție de locurile unde se află vagonul gol, respectiv marfa de transportat, iar pe de altă parte operativitatea deosebită a calculelor, dat fiind caracterul procesului de transport, care se desfășoară continuu, funcționînd ca un sis-

Determinarea planului tehnic de transport

PLANUL tehnic de transport, în sensul general al noțiunii lui, cuprinde întreg ansamblul de **normative de bază** ale exploatării feroviare ; el poate fi determinat printr-o serie de **modele matematice** care se referă la optimizarea acestor normative și anume :

- determinarea **celor mai economice rute** (trasee) de circulație a vagoanelor de la stațiile de expediere la stațiile de destinație (optimizarea rutelor de îndrumare) ;
- optimizarea transporturilor de **mărfuri omogene** (eliminarea transporturilor neraționale) ;
- optimizarea **dirijării** vagoanelor de marfă în stare goală (parcurs minim al vagoanelor goale) ;
- determinarea **tonajelor** optimizate pentru toate trenurile de marfă ;
- compunerea optimă a **trenurilor** de marfă (determinarea necesarului de astfel de trenuri) ;
- trasarea optimă a trenurilor de marfă în **graficul** de circulație ;
- determinarea **turnusului** optim la locomotivele de remorcare.

Modelele corespunzătoare normativelor de bază (prezentate în subsolul acestor pagini) vor trebui să furnizeze, pe rînd, rezultatele parțiale aferente modelului general, adică împreună să redea planul tehnic de transport. Acesta poate fi obținut într-un număr foarte mare de variante, ce urmează să fie simulate, începîndu-se cu cea optimă din punct de vedere analitic (teoretic), pînă se obține **o variantă posibilă de aplicat în practică, cu cheltuieli minime.**

Modelarea matematică a optimizării operative a procesului de transport feroviar, care constă în întocmirea și realizarea unor programe de circulație și turnusuri minimale, este legată de existența unui sistem de echipamente de transmitere-recepție a datelor, respectiv de prelucrare automată a acestor date. Baza o constituie totuși ansamblul normativelor de bază (modele matematice) constituite în planul tehnic de transport. Considerăm oportun ca **mai întîi să fie pus la punct planul tehnic de transport** (cu optimizarea secțiunilor sale, deci a normativelor de bază), **după care se poate trece la proiectarea modelului de optimizare operativă a procesului de transport** (optimizare în sens operativ — în timp util) — de asemenea treptat, pe secțiunile sale aferente.

În perspectiva apropiată, un sistem informatic global

ORICE EXPEDIȚIE pe calea ferată utilizează un număr mare de formulare, pentru completarea cărora se consumă multă muncă. Pentru transportul unui vagon încărcat complet cu marfă, imprimatele folosite totalizează circa un kilogram de hîrtie scrisă, iar în cazul vagoanelor încărcate cu mărfuri de coletărie se ajunge chiar la zeci de kilograme. La transportarea unei anumite mărfuri, același gen de informații sînt rînd pe rînd preluate și tratate manual, conform anumitor prescripții normative, instrucțiuni de serviciu și documente de referință, după care sînt abandonate. Un vagon complet, pe tot timpul efectuării transportului, se găsește identificat de mai multe ori cu aceleași date constante (de bază) ; la fel o expediție de coletărie, care este transbordată de mai multe ori — și, în fine, pentru un tren, în fiecare stație de tranzit se efectuează operații de înregistrare strict identice. Ne dăm seama ce înseamnă aceasta, considerînd, de pildă, volumul activității unei regionale de cale ferată, într-o singură zi : 5 000 expediții de vagoane complete ; 4 000 expediții de coletărie ; compunerea a sute de trenuri dintr-un parc de circa 30 mii vagoane de marfă, circa 1 000 vagoane de călători și circa 300 de locomotive.

În mod firesc se naște ideea de a **se stoca undeva toate aceste date, pentru a le regăsi și refolosi la nevoie.** Un asemenea punct de stocare ar trebui să conțină enorme cantități de date, care să poată fi consultate rapid de la oricare punct din exterior. Datorită mijloacelor moderne de calcul, se pot realiza nu numai **colectarea și restituirea datelor,** ci și **prelucrarea lor,** furnizîndu-se **elemente necesare luării deciziilor** sau chiar **decizii propriu-zise** și putîndu-se ajunge, în final, la **conducerea parțială sau totală a procesului de transport.**

Ca și majoritatea căilor ferate dezvoltate din lume, sectorul nostru feroviar se preocupă astăzi de **realizarea unui sistem cibernetic pentru conducerea centralizată și optimizarea operativă a procesului de transport, utilizînd metode moderne de calcul.** Realizarea unui model global pentru optimizarea operativă a exploatării feroviare este, principial, posibilă — după cum am amintit — numai în trepte și cu asigurarea unor echipamente adecvate, deci realizîndu-se un sistem care să corespundă atît din punct de vedere al hardware-ului, cît și al software-ului. În acest sens, în afară de modelul global — care să cuprindă într-un tot întregul ansamblu de decizii necesare desfășurării optime a procesului — este nevoie și de aparate terminale, circuite capabile să transmită datele, dispozitive de acumulare și transfer de date la și de la centrul de calcul etc., iar (întrucît omul este veriga cea mai slabă din lanțul de prelucrare automată a datelor) procesul de exploatare a sistemului informatic global să fie astfel organizat, încît cele mai multe activități să fie automatizate.

În prezent calea noastră ferată experimentează un astfel de sistem informatic, pe o porțiune de rețea considerată ca test (o regională de cale ferată) și se află în fază avansată de proiectare și realizare sistemul global, pe întreaga rețea feroviară, urmînd extinderea gradată a dotării cu echipamente terminale de transmitere-recepție, care să permită ca sistemul informatic să lucreze în timp real.

dr. Iosif SĂNDULESCU
din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

---

tem stohastic (nedeterminist). Modelul matematic și logica generală a tratării acestei probleme, sînt, de fapt, similare celor de optimizare a transporturilor de mărfuri omogene. După multe încercări de a rezolva această problemă la nivelul întregii rețele feroviare, acțiunea — în esență — a fost abandonată ; **este necesară reluarea ei, mai întîi la nivel de regională de cale ferată.**

● **OPTIMIZAREA TONAJELOR LA TRENURILE DE MARFĂ.** Cunoscîndu-se curenții de vagoane încărcate și goale la nivel de rețea, se poate trece — în funcție de lungimile utile ale liniilor de garare de pe fiecare secție de circulație — la determinarea tonajului optim de realizat și, implicit, a numărului de vagoane convenționale pe tren (nucleul trenului de remorcat). Problema este tratată atît din punctul de vedere al cheltuielilor generale, cît și din punctul de vedere al exploatării curente (operative), potrivit structurii traficului la un moment dat.

● **OPTIMIZAREA PLANULUI DE FORMARE A TRENURILOR DE MARFĂ.** Datele obținute prin aplicarea modelelor matematice anterioare permit să se treacă la compunerea optimă a trenurilor, în așa fel încît să rezulte cît mai puține prelucrări și staționări de vagoane în triaje. Optimizarea trebuie să abordeze, în ordine : compunerea trenurilor marșrutizate de la locul de încărcare (marșrute comerciale, navete etc.) ; compunerea trenurilor în triaje (marșrute tehnice monogrup și grupate) ; compunerea trenurilor cu vagoane goale, în triaje ; formarea trenurilor locale de marfă. La căile noastre ferate, în urma elaborării unor metode originale, apreciată în țări dezvoltate și de specialiști cu reputație mondială, planul de formare a marșrutelor tehnice monogrup se determină, de peste 10 ani, pe calculatorul electronic după modelul matematic și algoritmul de calcul elaborate cu aproape două decenii în urmă ; este în curs de perfecționare **metodologia de elaborare a planului de formare a trenurilor, simultan și global pe întreaga rețea.**

● **OPTIMIZAREA TRASĂRII TRENURILOR DE MARFĂ ÎN GRAFICUL DE CIRCULAȚIE.** Cunoscîndu-se necesarul de trenuri de marfă în relații tren, se continuă în mod logic cu trasarea acestora în grafic, urmărindu-se să se obțină o durată minimă de parcurs, respectiv un minim de staționări la încrucișări și treceri înainte pe secțiile de circulație. Pînă în prezent au fost întocmite un model matematic și un algoritm de calcul programat pe calculatorul electronic, pentru circulația trenurilor de marfă (o singură categorie) pe liniile duble, cu trasee fixe ale trenurilor de călători ; acestea constituie un modest început și, deci, nu se poate vorbi încă de rezolvarea practică a problemei. Se studiază extinderea metodicii și la celelalte feluri de grafice ; în orice caz, **este necesară cercetarea în continuare a acestui domeniu,** întrucît optimizarea acestui normativ de bază al exploatării feroviare poate aduce economii foarte importante.

● **OPTIMIZAREA EXPLOATĂRII LOCOMOTIVELOR DE REMORCARE.** Avînd necesarul de trenuri de marfă trasate în graficul de circulație, se poate trece la elaborarea unui turnus optim al locomotivelor de remorcare, care să redea capacitatea maximă de remorcare (locomotive — tren), respectiv un minim de așteptări în depouri (domiciliu și întoarcere) în vederea introducerii la tren. Un asemenea model matematic, elaborat de curînd, a fost **experimentat** pe raza depoului București — călători pentru locomotivele de remorcare Diesel-electrice de 2 100 CP la trenuri de călători **și este în curs de generalizare** pe întreaga rețea, **putînd fi extins** la trenurile de marfă și la probleme de studii privind amplasarea, dezvoltarea și sistematizarea depourilor de locomotive.

Procesul circular activ

ECONOMISIREA ENERGIEI, CRITERIU FUNDAMENTAL ÎN APRECIEREA CREŞTERII EFICIENŢEI ECONOMICE (III)

La dezbatere au participat : dr. ing. **Aurel CONSTANTINESCU**, director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, ing. **Adrian LEUCUŢIA**, director adjunct, Comitetul de Stat al Planificării, ing. **Aurelian MANILICI** şi dr. ing. **Titus RUSIN**, Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, ing. **George FILIPAŞ**, directorul Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci, dr. ing. **Radu NEGRU**, director general adjunct, Institutul central de cercetare, proiectare şi directivare în construcţii, dr. ing. **Liviu DUMITRESCU**, inspector general la acelaşi institut, dr. ing. **Emil COSTIN**, Institutul de Studii şi Proiectări Energetice, dr. ing. **Mircea GURAN**, Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei, prof. dr. **Gheorghe ŞICLOVAN**, Academia „Ştefan Gheorghiu", dr. arh. **Mircea ENACHE**, Institutul de arhitectură „Ion Mincu", ing. **Violeta COCOŞATU**, Centrala industriei articolelor casnice : din partea „Revistei economice" au participat dr. **Maria POPESCU** şi dr. **Dan POPESCU**. Începem, de asemenea, publicarea contribuţiilor primite pe această temă de la cititori cu materialele trimise de inginerii **Leontin PESCARU, Iuliu ZAVODSZKY, Ştefan CICHI** şi **P. JITARU**.

Complexitatea şi dificultăţile evaluării eficienţei în lumina noilor restricţii

Gheorghe Şiclovan — Îmi permiteţi cîteva cuvinte în legătură cu tema dezbaterii care este de mare actualitate pentru economia noastră şi pe plan mondial. Dacă este sau nu, cu adevărat, criză a resurselor de energie şi de materiale rămîne să ne convingem în viitor ; dar că ne izbim de greutăţi în producerea ori procurarea acestora este o realitate incontestabil de dificilă pentru noi în momentul de faţă, acest lucru este clar. Că problema materiilor prime, a economisirii lor trebuie să ne preocupe, cred că nu mai trebuie să fie nimeni convins despre acest lucru. Realitatea acestor milioane de tone de ţiţei importante, socotite la un anumit preţ la timpul cînd au fost concepute capacităţile de rafinare, şi care au cu totul alte preţuri în momentul de faţă, ridică probleme serioase, care nu mai sînt de ordinul de mărime care să însemne doar aspecte lăturalnice ale dezvoltării economice ; ele sînt **probleme majore**, care se reflectă sensibil în volumul şi repartizarea venitului naţional, sînt de acum probleme macroeconomice.

Planurile, chiar în principiu, trebuiesc construite ţinînd seama de condiţii ce se prevăd a fi reale în momentul îndeplinirii lor, deci toate elementele de calcul este necesar să fie prinse în modul în care ele pot fi prevăzute că vor apare în decursul timpului, pe baza cunoaşterii tendinţelor schimbărilor care vor interveni în viitor. Sînt cunoscute obiectivele mari ale dezvoltării ţării — cel al creşterii economice, al depăşirii nivelului de dezvoltare în care ne găsim şi, condiţionat de creşterea economică, obiectivul fundamental al sporirii bunăstării materiale şi spirituale a poporului, el însuşi avînd caracterul de factor stimulator al creşterii economice. Ori dacă acestea sînt obiectivele mari, atunci baza materială pentru realizarea lor nu poate să fie oferită, astfel după cum au arătat şi antevorbitorii mei, decît de o **activitate eficientă din punct de vedere economic.** Dar în acest fel se ajunge din nou la o temă mult dezbătută în teoria şi practica economică, aceea a modalităţilor de apreciere a eficacităţii muncii din economie, la tema însăşi a categoriei eficienţei economice. Ce înseamnează a lucra eficient ? Ce înseamnează eficienţă economică ?

Despre eficienţa economică s-au spus multe lucruri : că ea ar fi exprimată de productivitate, costuri, cheltuieli materiale, utilizarea fondurilor fixe, de fonduri circulante, competitivitate, participare la comerţul exterior — toate acestea sînt invocate drept elemente ale eficienţei economice. Nu este locul aici ca să fac o discuţie asupra conţinutului fiecăreia dintre aceste categorii care sînt invocate drept purtătoare, drept expresii ale eficienţei economice. Aici mă voi referi doar la conceptul de eficienţă economică, problemă fundamentală atît pentru teoria cît şi pentru practica economică. Cu această ocazie voi încerca să formulez un răspuns, şi la întrebarea pusă de tov. Dan Popescu în legătură cu teza dacă aprecierea eficienţei economice poate să fie făcută sau trebuie să fie făcută prin intermediul mai multor indicatori şi cum s-ar putea face acest lucru, sau dacă eficienţa este posibil să fie refectată printr-un singur indicator.

Poate că pare paradoxal dar eu susţin că eficienţa economică trebuie să fie cunoscută şi poate să fie cunoscută prin intermediul unui singur indicator, dacă nu pentru alt motiv, pentru unul de domeniul logicii. Atîta timp cît o decizie sau procesul cunoaşterii se realizează pe bază de mai multe elemente, care intră în concurenţă unele cu altele, toate avînd aceeaşi putere cognitivă, situaţia devine nedeterminată ; logic nu poţi să cunoşti un rezultat economic, eficienţa, decît alegînd din toate variantele acea variantă care într-adevăr permite cunoaşterea fenomenelor sub toate aspectele, care integrează toate datele parţiale ale proceselor economice. În ce mă priveşte, nu pot decît să îmi repet convingerea că rezultatul economic final, cu toate aspectele sale cantitative şi calitative, este reflectat în **raportul dintre venitul net şi fondurile de producţie.**

Că această expresie este cea mai completă formă de redare a eficienţei economice şi că în consecinţă asupra ei trebuie să se concentreze cea mai mare atenţie în toate lucrările de analiză economică, fie că este vorba de trecut, fie că este vorba de planuri privind viitorul, rezultă din însăşi constatarea că la determinarea ei sînt prezenţi toţi factorii care ei înşişi prezintă unele aspecte parţiale sau mai cuprinzătoare, ale eficienţei unei întreprinderi sau ramuri economice, rezultatele sale. Se regăsesc astfel aici producţia, atît ca volum fizic cît şi ca sortimente şi calitate, a căror mărime influenţează direct proporţional mărimea venitului net, un anumit nivel de productivitate, costul producţiei, el însuşi o sinteză a consumurilor materiale, de forţă de muncă, respectiv de retribuire şi a celorlalte cheltuieli determinate de conducerea şi realizarea producţiei, precum şi totalitatea mijloacelor unităţilor producătoare, reprezentate de valoarea fondurilor fixe şi circulante. Rezultă în acest fel cu toată claritatea că elementele arătate mai sus trebuie să constituie obiectul analizei eficienţei economice, fiecare din ele cu specificul său, cu cauzele proprii de îmbunătăţire în timp, şi influenţa sa în acest fel asupra eficienţei economice. Este necesară această analiză, uneori foarte amănunţită, întrucît o analiză a eficienţei economice trebuie să se întemeieze pe elemente concrete şi mărimi bine definite şi nu doar pe aprecieri calitative. Conducătorul unităţii economice este obligat de necesităţile cunoaşterii posibilităţilor reale ale întreprinderii să opereze cu toate aceste date, în alt caz judecăţile ce se pot face sînt trunchiate, neduse în mod consecvent pînă la capăt.

Dar orice decizie luată pe baza unor termeni intermediari prezintă posibilităţi de alegere a unor soluţii care nu sînt dintre cele mai întemeiate, pentru că, repet, numai în raportul

dintre venitul net și fondurile de producție avem tot ceea ce ați spus și dv., și eu sînt de acord cu tot ceea ce ați spus, despre necesitatea cunoașterii materialelor care să fie alese, a competitivității produselor, problema desfacerilor, problema alegerii tehnologiilor celor mai corespunzătoare. Evident că raportul acesta trebuie să fie judecat nu pe un singur an, și nu pe trei ani, ci pe o perioadă de timp concludentă, care poate să fie, de exemplu, în cazul investițiilor, durata de serviciu a fondurilor fixe care intră în funcțiune.

Dan Popescu — Consider că în aprecierea eficienței economice trebuie neapărat luate în considerare cîteva aspecte. Așa cum s-a arătat aici este, practic, unanim acceptată părerea potrivit căreia eficiența economică exprimă raportul dintre efectul util și efortul — cheltuielile de muncă socială depuse — pentru producerea acestui efect. Ori munca este socială dacă răspunde nevoii sociale. Cum problema economisirii resurselor materiale și a energiei se ridică astăzi în mod acut, situîndu-se la rangul de primă prioritate a dezvoltării, concretizînd practic componenta principală a nevoii sociale, este deci firesc ca aprecierea drept eficientă a unei activități sau a unui produs să se bazeze pe **evaluarea măsurii în care se economisesc prioritar materiile prime și energia** ; desigur, fără să se neglijeze ceilalți factori care determină obținerea unui efect util cu cheltuieli de muncă socială cît mai mici.

Vreau să mă refer și la o anumită influență, incontestabilă, asupra eficienței, influență determinată de relația între oferta globală și utilitatea efectivă a producției și care nu se ia de obicei în calcul. Pornesc de la ceea ce se cheamă în literatura economică **valoare anulată**, noțiune concepută nu de multă vreme. Ea reflectă situația — semnalată în unele studii *) pentru țări dezvoltate ale lumii — creșterii nominale a produsului național ocazionată de producerea și utilizarea unui bun sau serviciu a cărui destinație este să evite sau să compenseze deteriorarea unui alt bun, sau serviciu, ceea ce din punct de vedere al utilității efective a produselor — și nu relative — se traduce în termenii unei „valori adăugate în mod artificial". Se mărește deci în mod artificial produsul național, fără ca în realitate să se satisfacă prin aceasta o nevoie directă de consum ; în aceste condiții în calculul de eficiență reală a activităților se operează cu un grad mai mare sau mai mic de eroare. Un exemplu prin care se reflectă categoria de valoare anulată îl ilustrează includerea în produsul național a costurilor de tehnologii necesitate de prevenirea poluării sau de remedierea unor efecte ale acesteia. O ipoteză, o cale de înlăturare, practic de prevenire a acestui neajuns o constituie conceperea proceselor de producție, a tehnologiilor potrivit **principiilor procesului circular activ**, asigurîndu-se, din faza de concepție, proiectare, producție un echilibru cît mai sensibil între intrările necesare în producție, tehnologii și ieșirile utile.

Problema definirii corecte a conținutului categoriei de eficiență economică în condițiile actuale, ale restricțiilor energetice și de materii prime, este cît se poate de stringentă și în același timp de dificilă. **Aplicarea metodelor curente de calcul a eficienței**, absolutizarea sau exagerarea lor la nivelul microeconomic și la un moment dat, **neluarea în considerare a elementelor de corelare** la nivel macroeconomic și nici a celor de spațiu și timp **a făcut imposibilă reflectarea corectă a eficienței reale a unor produse**, a eficienței lor sociale. Legat de aceasta am făcut un inventar al indicatorilor considerați că exprimă, sub o formă sau alta, eficiența economică. Am observat astfel că productivitatea muncii, producția sau venitul net la 1 000 lei fonduri fixe, nivelul cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă, beneficiul și rentabilitatea, cursul de revenire brut și net pentru produsele destinate comerțului exterior precum și investiția specifică sau termenul de recuperare a investiției sînt **indicatori care reflectă parametri ai procesului, îndeosebi de producere** a bunurilor materiale și pentru realizarea investițiilor. Ori în realitate **eficiența economică a** aparatului productiv al țării **se oglindește în procesul final al reproducției lărgite**, în timp ce calculele sus-menționate — necesare, desigur — dar parțiale, concretizează numai — cum am văzut — un moment sau altul al acesteia. Deși în ultima perioadă s-au elaborat și se utilizează indicatori cu o sferă mai largă de agregare, ca de exemplu consumul cumulat de resurse, **lipsesc încă, în bună măsură, instrumente adecvate pentru aprecierea eficienței tuturor componentelor procesului de reproducție cît și a reproducției privită în ansamblu.**

Maria Popescu — Problema definirii corecte și mai ales cea a calculării cu maximă exactitate a eficienței economice la nivel de întreprindere, de produs chiar, ținînd seama de toate cheltuielile pe care le face societatea pentru ca produsul respectiv să fie conceput de cercetător, sau plătită licența, proiectat, realizat în uzină, transportat, depozitat și în fine desfăcut prin comerț prezintă o importanță deosebită în zilele noastre. În **condițiile restricțiilor energetice** și de materii prime **nu mai este posibil să elaborăm judecăți de valoare asupra eficienței unui produs exclusiv pe baza calculelor înglobînd numai costurile din segmentul strict de producție** a acestuia și să nu ținem seama de costurile din celelalte faze ale reproducției lărgite, **costuri care — oricită abstracție am face de ele — se reflectă în final în bugetul statului.** Așa se și explică de ce unele unități produc bunuri de larg consum ce nu corespund cerințelor cantitative ori sortimentale, calitative ale pieței interne (care poate fi relativ mai ușor evaluată pentru perspectivă). Efectele acestei activități nu se reflectă în bugetul de cheltuieli și venituri al unităților respective ci încarcă (altă fază a reproducției) depozitele (de mărfuri nevandabile) ale comerțului.

Gheorghe Șiclovan — Mi-am exprimat părerea în ceea ce privește componentele care trebuie să fie cunoscute în calculele de eficiență ; acestea explică, pe de o parte, nivelul eficienței economice și, pe de altă parte, ele arată căile, factorii care pot să ducă la o îmbunătățire. Luînd ca exemplu numai unul din indicatorii deja folosiți la noi în planificare, raportul dintre venitul net și fondurile fixe, este o problemă fundamentală pentru noi cunoașterea și folosirea lui. Pe bună dreptate este urmărit acest indicator, care el însuși este un indicator de sinteză, pentru că el cuprinde plusprodusul, care implicit cuprinde și productivitatea în el, este un indicator al cunoașterii utilizării intensive și extensive a fondurilor fixe, cunoașterea lui este necesară.

Deci, ca o concluzie la această problemă, a formulei eficienței, ea este dată de expresia finală arătată, însă care presupune cunoașterea tuturor componentelor sale, care pot fi și trebuie să fie cunoscute. Formula o consider valabilă pentru toate ramurile economiei naționale, pentru că toate ramurile au același specific economic, nu există nici o deosebire de esență economică între ele. Oricare ramură are în dotare fonduri, parte de avuția națională pe care trebuie să o folosească, fonduri fixe și circulante, trebuie să dea un volum de producție cît mai mare cu un volum de cheltuieli cît mai mic. Eficiența poate fi calculată pe fiecare unitate economică. Ajungem și la nivelul de economie națională.

Aurel Constantinescu — Dar poate să apară o investiție aparent ineficientă în ramura respectivă dar eficientă în ce privește ansamblul economiei.

Gheorghe Șiclovan — În cazul respectiv aceasta înseamnă că prețurile nu sînt corespunzător stabilite, așa cum se întîmplă în multe situații în construcții și atunci de ce să vorbim de ineficiență ? În condițiile unor prețuri corespunzătoare, care exprimă cheltuielile de muncă socială, eficiența economică trebuie determinată pentru fiecare unitate economică pe baza acestor prețuri, pe care eu le presupun, în toată discuția noastră de pînă acum, juste.

Maria Popescu — Adică, dacă îmi permiteți, dv. considerați raportul dintre venitul net și fondurile de producție ca **expresie, formulă de calcul a eficienței economice** în aspectele sale cantitative și calitative. Însă, în același timp, condiționați veridicitatea acestei formule de existența unei situații ideale în care prețurile ar reflecta în mod absolut corect valoarea produselor, situație care, cum știm,nu corespunde realităților. Dar dacă luăm în seamă faptul că modul actual de calcul al prețurilor în diverse domenii ale economiei nu mai corespunde situației create de restricțiile energetice și condițiile concrete ale anului 1979, (altfel nici n-ar fi fost necesare măsurile de corectare și reașezare a prețurilor la unele bunuri) atunci formula aceasta a dv. ideală...

Gheorghe Șiclovan... se transformă în non-formulă, dacă instrumentul de măsură nu există. Există și asemenea situații în anumite domenii, și am dat ca exemplu industria construcțiilor.

Implicațiile schimbării condițiilor producției materiale

Maria Popescu — Nu cred că e cazul să inventariem domeniile, instituțiile sau ramurile, să căutăm cum s-ar spune vinovatul. Vinovatul real este **schimbarea**, ritmul schimbării. **Condițiile producției materiale**, prețurile materiilor prime — îndeosebi ale combustibililor — s-au modificat în ultimii ani într-un ritm în care altădată nu se modificau în secole. De aici pornesc multe contradicții. Noi discutăm problema **corelării aspectelor evaluării eficienței economice la nivelul ansamblului economiei naționale cu aspectele concrete, particulare ale reflectării eficienței în diverse ramuri și unități economice.** În acest scop noi discutăm aici despre necesitatea

*) Vezi, de exemplu, Roger Coste, La crise des economie des pays industrialises, Eureparque in Problèmes economiques, nr. 1593/1978.

găsirii formulării și definirii unui **criteriu unic** și a unei metodologii adecvate de calcul a eficienței economice care să poată fi utilizată atît la nivel macro cît și micro economic. Ori ținînd seama de evoluția spre complexitate și adîncire a interdependențelor dintre ramurile economiei, de tendința de depășire a barierelor dintre ramuri, de marea diversitate de particularități și condiții, de relațiile de determinare și de unele contradicții ce apar în mod firesc între ramuri în ceea ce privește structura, nivelul și metodologia de calcul a prețurilor, formula propusă aci de tov. Șiclovan pare a fi aptă să conducă la evaluări, relativ corecte, la nivel macro economic însă nu și la nivelul unităților și al ramurilor. Nu numai în domeniul construcțiilor ci aproape în toate ramurile formula respectivă poate conduce la judecăți de valoare aparent logice dar neveridice și de aceea pot induce în eroare. Pentru a argumenta această apreciere, ce poate părea subiectivă, îmi permit să vă sugerez a reflecta asupra unor dificultăți ce s-au ivit în procesul aplicării noului mecanism economic, faptul că în anumite unități productive apare tendința de opoziție față de progresul tehnic tocmai datorită unor metodologii de calcul a producției nete, metodologii care în loc să permită utilizarea acestui indicator ca pîrghie a progresului și stimulent al eficientizării activității productive se dovedește în anumite domenii necorespunzătoare condițiilor concrete, realităților particulare ale vieții economice, care este atît de diversă și uneori contradictorie.

Gheorghe Șiclovan — Am reținut observația. În ceea ce privește prețurile și posibilitatea comparării eficienței economice între anumite ramuri ale economiei naționale nu se poate compara nivelul din construcții cu celelalte ramuri, în schimb se poate compara nivelul eficienței din construcții între unitățile de construcții și mai ales în dinamică la aceeași unitate, pentru a vedea cum evoluează aceasta, și atunci chiar cu prețurile pe care le avem putem dispune de destule elemente de cunoaștere a eficienței economice. Deci există limite determinate de prețuri, cum este cazul industriei construcțiilor, dar care nu sînt chiar așa de grave pentru calculele de eficiență, fără să mai vorbesc de faptul că foarte bine se poate discuta în același fel și despre metalurgie, pentru că există rate de eficiență foarte diferențiate.

Emil Costin — Chiar în cadrul ramurii comparațiile pot duce la concluzii neveridice dacă prețurile se abat de la realitate. Așa se explică de ce uneori se împiedică sau întîrzie adoptarea unor soluții strict necesare din cauză că prețurile respective sînt necorelate cu realitățile. Uneori nu pot compara nici rezultatele aceleiași unități pe termen mai lung datorită modificărilor ce apar în structura de prețuri.

Gheorghe Șiclovan — Problema aceasta a **prețurilor** eu am menționat-o ca o condiție care trebuie să fie analizată, **ca o premisă a cunoașterii pentru tot procesul** pe care noi îl discutăm aici, al economisirii cheltuielilor de muncă socială.

Adrian Leucuția — Realitatea dovedește că tocmai înțelegînd limitele și deficiențele actuale ale prețurilor politica economică a statului nostru în domeniul prețurilor se concretizează în măsuri prin care se urmărește ca acestea să devină reale pîrghii economice.

Gheorghe Șiclovan — Ar fi cel mai bine dacă prețurile ar fi corecte, dacă ele ar fi un bun instrument de măsură în primul rînd. Deci pornim de la premisa că acestea sînt prețurile și că trebuie să judecăm totuși pe baza lor eficiența, deocamdată **așa cum ea ne apare**, fiind limitați în comparațiile între ramuri. Însă sînt foarte multe domenii în care prețurile de producție, care sînt mai unitare, fac posibilă această comparare și în tot cazul aceste prețuri, chiar imperfecte în unele domenii, oferă posibilitatea unor judecăți intraramuri și în cadrul aceleiași întreprinderi în evoluția sa.

Revenind însă la celelalte aspecte în legătură cu lipsa de omogenitate a ramurilor, în ceea ce privește împrejurările diferite în care ele lucrează, condițiile în care ele sînt puse, socotesc că aceasta este tocmai calitatea expresiei amintite că toate aceste împrejurări favorabile și nefavorabile sînt reflectate în rezultat, ori noi și acest lucru vrem să-l vedem, să vedem dacă condițiile în care lucrează întreprinderile duc la rezultate bune sau nu. Fiecare unitate și ramură trebuie judecată în condiții reale, rezultatul să fie comparat ca atare. Deci tocmai în acest fel folosesc luării deciziei. Acest lucru este valabil și pentru activitatea obișnuită și pentru investiții, trebuie să fie avute în vedere toate elementele reale, pentru a putea lua o decizie corespunzătoare. În cazul dumneavoastră, al energeticii și construcțiilor, eu nu cunosc amănuntele problemei care s-a discutat, însă în ceea ce privește economicitatea unei soluții privind locuințele, aici este vorba de două aspecte : pe de o parte avem investiția făcută în clădiri, în al doilea rînd avem exploatarea acestora. Ambele aspecte trebuie să fie reflectate tot în prețuri. Prin prețuri, o dată corespunzătoare pentru constructor, în același timp aceste prețuri trebuie să țină seama de valorile sociale, reale, care țin cont de valorile de întrebuințare ale produselor. Diferențierea prețurilor trebuie realizată în concordanță cu cheltuielile de muncă socială cît și cu valorile de întrebuințare ; trebuie totodată să acționeze **principiul corelării prețurilor.** În felul acesta s-ar elimina și această teorie a efectelor propagate, care servește unităților care lucrează slab să poată arunca vina asupra altora.

Radu Negru — Pe plan practic există o oarecare întîrziere în acțiunea unor lucrători din economie față de mutațiile ce se impun ca necesare în domeniul economiei de energie. Reacția la creșterea prețului țițeiului pe piața mondială a provocat în alte țări măsuri drastice în domeniile în care se puteau obține principalele efecte. La noi, **cu toate indicațiile și măsurile ferme luate de conducerea statului** în această privință, reacția s-a axat, într-o oarecare măsură, asupra unor aspecte care apar la prima vedere, în timp ce domenii care să ducă la efecte de substanță, așteaptă să fie investigate de acum înainte. Punerea lentă în mișcare a unor pîrghii de acționare în aparatul nostru economic relevă faptul că sporirea eficienței unor măsuri luate pe parcursul îndeplinirii planului ar necesita o aprofundare și o confruntare mai atentă cu restricțiile energetice, cu toate implicațiile crizei de materii prime și un reflex mai rapid de adaptare al planificatorilor.

Consider că **pentru a putea transpune în viață indicațiile conducerii statului nostru, în spiritul lor, avem nevoie de o mai mare adaptabilitate la realitățile** existente deosebit de complexe și în continuă schimbare, mai ales cînd acestea infirmă anumite ipostaze adoptate inițial.

Gheorghe Șiclovan — Mai doream să spun în legătură cu posibilitățile de creștere a eficienței economice și de stimulare a economisirii resurselor de materii prime, de combustibili un lucru pe care-l socotesc de importanță covîrșitoare. Deci rata eficienței economice este compusă dintr-o multitudine de elemente componente ; în dimensionarea lor acestea trebuie astfel optimizate încît rezultanta să fie maximă, așa fel încît raportul final să fie bun. În ce privește constituirea structurilor viitoare, criteriul pe care îl socotesc indicat este tot cel al eficienței economice, judecată în perspectivă. Soluția ? Cum ați spus și dumneavoastră : problema intensificării cercetării științifice, a creativității, a inventicii, dar toate acestea sînt muncă trecută și cu aceasta ajung la o problemă de care m-am izbit în ultimul timp, la o problemă fundamentală. În teorie se consideră munca vie drept singura creatoare a valorilor și plusprodusului. Dar în legătură cu acestea nu se poate să fie trecut cu vederea faptul că, în producția modernă, munca directă de multe ori nici pe departe nu mai este ea hotărîtoare în crearea plusprodusului, în creșterea volumului acestuia. Munca vie nemijlocit participantă în procesul de producție propriu-zis are o accentuată tendință de scădere ca pondere a complexității ei și ca atare și a importanței în producție. Marea mecanizare complexă, dotarea muncii vii cu utilaje și aparatură, automatizarea producției fac ca rolul principal în obținerea rezultatelor economice să fie transferat muncii de cercetare și creație științifică, proiectării noilor tehnologii, muncii de organizare a producției și fluxurilor tehnologice. Chiar în unitățile productive devine tot mai precumpănitoare munca de concepție și conducere științifică a producției, ajutată și ea de un adevărat arsenal electronic de coordonare a bunei funcționări a agregatelor, liniilor tehnologice etc.

Pe baza acestor date **se ajunge la o problemă fundamentală,** aceea a **locului și rolului muncii vii în crearea valorilor și în special a plusprodusului sau venitului net al societății,** se ajunge la o întrebare a cărei pertinență este tot mai evidentă Și anume dacă **în condițiile actuale ale producției** de înaltă tehnicitate și organizare **crearea plusprodusului este în exclusivitate datorită „muncii vii"** ; dacă munca trecută este cu adevărat inertă, „moartă", ea participînd în crearea valorii doar prin faptul că valorile produse de munca trecută, materializate în materiale de producție felurite — materii prime, materiale auxiliare, combustibili, energie, în capacități de producție, tehnologii etc., sînt transferate în valoarea noilor produse de către munca vie ? Această întrebare trebuie pusă și ea se impune să fie pusă, mai mult în prezent decît în trecut : acum, fapt evident, participarea cotei de muncă vie, a părții variabile a fondurilor de producție este incomparabil inferioară valorii elementelor de muncă trecută, care participă ca fonduri de producție și costuri de producție în procesul productiv. Această realitate este pusă în evidență atît de compoziția cheltuielilor curente de exploatare, pentru munca vie și pentru munca trecută, a valorii create, cît și a fondurilor de producție avansate pentru procesul de producție, valori încorporate în mijloacele de producție și în fondurile folosite pentru retribuirea forței de muncă. Înseși noile date statistice cunoscute demonstrează că **explicația nașterii plusprodusului — concepută cu un secol în urmă — ca rezultat în exclusivitate al**

D 646

1979 JUN 5

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Rezultate preliminare ale „Rundei Tokio" de negocieri comerciale multilaterale GATT

La jumătatea lunii aprilie a.c. s-au încheiat la Geneva lucrările îndelungate ale rundei de negocieri comerciale multilaterale, care s-au desfășurat sub egida GATT sub denumirea de „Runda Tokio", un număr limitat dintre țările participante parafînd un număr impresionant de acorduri la care s-a ajuns. Ținînd seama de faptul că la negocieri au luat parte 99 state, dezvoltate și în curs de dezvoltare, cu economie de piață sau țări socialiste membre sau chiar nemembre ale GATT, realizarea acordurilor privind reducerea nivelului taxelor vamale și eliminarea sau uniformizarea acțiunii obstacolelor netarifare, se poate aprecia drept un pas pozitiv pe calea străduințelor de liberalizare a relațiilor economice internaționale, cu atît mai mult cu cît aceasta se petrece pe un fond de recrudescență a tendințelor protecționiste ce se manifestă în țările capitaliste dezvoltate. Mai rămîn însă de convenit în formă definitivă unele aspecte privind liberalizarea comerțului internațional prin reducerea numărului și incidenței obstacolelor tarifare și netarifare din calea schimburilor comerciale internaționale.

La 11—12 aprilie a.c. la Geneva s-au desfășurat lucrările Comitetului pentru negocieri comerciale multilaterale, la sfîrșitul cărora acordurile convenite pe parcursul negocierilor în probleme tarifare, netarifare și cu privire la caracterul schimbărilor instituționale care sînt de așteptat să aibă loc în cadrul GATT, ca organism comercial internațional, pentru a conduce la liberalizarea schimburilor comerciale internaționale, au fost puse la dispoziția reprezentanților țărilor participante pentru a fi parafate și a fi înaintate apoi pentru aprobarea guvernelor. În prima zi a punerii la dispoziția reprezentanților țărilor participante la negocierile comerciale multilaterale, în afara țărilor dezvoltate numai unele țări în curs de dezvoltare au parafat acordurile întrucît aceste state nu au găsit satisfăcute importante cereri de liberalizare a accesului produselor lor pe piețele internaționale.

Runda de negocieri comerciale multilaterale a început printr-o reuniune ministerială care s-a desfășurat la Tokio în septembrie 1973 (de unde numele de „Runda Tokio"), care a adoptat o Declarație, cunoscută sub denumirea de „Declarația de la Tokio", în care se conveneau principiile care să stea la baza negocierilor comerciale multilaterale care s-au desfășurat în GATT, „Runda Tokio" și-a propus sarcini foarte ambițioase, printre care reducerea atît a obstacolelor tarifare, cît și a celor netarifare și atît în comerțul cu produse prelucrate, cît și în comerțul cu produse agricole ; de asemenea, runda și-a propus să creeze un cadru preferențial, mai favorabil de desfășurare a comerțului țărilor în curs de dezvoltare, ca și să reexamineze cadrul instituțional în care se desfășoară în mare măsură comerțul internațional, și anume funcționarea Acordului General pentru Tarife Vamale și Comerț (GATT) însuși. Prin aceste preocupări, runda de negocieri se detașa într-o direcție pozitivă de anterioarele runde. Din păcate, cu toată participarea largă la negocieri, inclusiv a unor state care nu sînt părți contractante ale GATT, nu toate obiectivele propuse inițial au fost realizate, nesatisfăcîndu-se decît în măsură insuficientă doleanțele țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce ilustrează menținerea în GATT a unor proceduri nedemocratice de negocieri, așa cum ar fi încercarea de soluționare a problemelor care privesc toate statele într-un cadru limitativ, format numai din țări capitaliste dezvoltate. Așa cum aprecia la 11 aprilie a.c. în cadrul reuniunii finale a Comitetului pentru negocieri comerciale dr. Petar Tomić, în numele țărilor în curs de dezvoltare: „Atunci cînd rezultatele acestor negocieri vor începe să se aplice, sîntem convinși că vom avea de-a face cu un alt GATT decît cel cu care ne-am obișnuit pînă acum. Probabil cu o ordine și o disciplină mai bună, cu unele condiții îmbunătățite pentru comerțul internațional și cu unele reduceri ale taxelor vamale și ale măsurilor netarifare într-un cadru instituțional readaptat pentru desfășurarea comerțului internațional, în mod evident foarte modeste ca cuprindere, dar importante în modestia lor" și că „noua ordine internațională în domeniul comerțului este un proces îndelungat. Ceea ce am realizat acum este un prim pas, nu destul de mare, dar pe cale de a fi mai important în viitor și în avantajul întregii comunități internaționale. În acest sens, sperăm să beneficiem de înțelegerea și bunăvoința tuturor țărilor lumii în care interdependența ne conduce la o cooperare intensivă avantajoasă tuturor".

În aprecierea directorului general al GATT, Olivier Long, „Rezultate obținute trebuie să dea un elan viguros comerțului internațional în anii care urmează și să frîneze valul actual de protecționism. Ele trebuie să permită un nou progres în ceea ce privește integrarea țărilor în curs de dezvoltare în sistemul comercial mondial, stabilind, pentru prima dată, o bază juridică și permanentă pentru acordarea de preferințe comerciale țărilor în curs de dezvoltare și pentru schimbul reciproc de preferințe între aceste state. În plus, ele aduc un ansamblu de reglementări considerabil îmbunătățite pentru a orienta relațiile comerciale în anii care au rămas din secolul nostru. Toate acestea se bazează pe un sistem multilateral de comerț mai liber și mai echitabil decît cel pe care l-am cunoscut pînă acum".

România, participantă la reuniunea ministerială din 1973 și semnatară a „Declarației de la Tokio", participantă la negocieri în calitate de țară socialistă în curs de dezvoltare, parte contractantă a Acordului General pentru Ta-

Supliment la „REVISTA ECONOMICĂ", nr. 22, 1979

rife Vamale și Comerț, și-a adus contribuția sa pe parcursul întregii desfășurări a „Rundei Tokio", străduindu-se să contribuie la realizarea unor acorduri care să conducă la liberalizarea reală a schimburilor comerciale internaționale, la înlăturarea protecționismului, a practicilor discriminatorii și a obstacolelor tarifare și netarifare din comerțul internațional. Țara noastră s-a pronunțat pentru adoptarea unor măsuri de stimulare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, care să asigure progresul accelerat al acestora, pornind de la convingerea că runda de negocieri poate și trebuie să creeze un nou cadru, favorabil unui comerț internațional tot mai larg, liber, pe baze stabile, ca o componentă a edificării noii ordini economice internaționale. De aceea, la sfîrșitul rundei reprezentantul țării noastre nu a putut să nu arate unele nerealizări ale acesteia.

Rezultatele rundei de negocieri comerciale multilaterale vor fi aplicate începînd cu anul viitor 1980, în cursul unei perioade de opt ani în ceea ce privește măsurile de reducere a taxelor vamale, iar cele de reducere a obstacolelor netarifare convenite în timpul rundei de negocieri comerciale multilaterale recent încheiate vor fi aplicate începînd cu anul 1981 de către țările care au aderat sau vor adera la codurile de conduită ce s-au stabilit în cursul negocierilor.

Evaluarea reducerilor obstacolelor tarifare și netarifare care se realizează ca urmare a negocierilor comerciale multilaterale din „Runda Tokio" este destul de complexă întrucît unele măsuri sînt aplicabile tuturor statelor lumii pe seama principiului de funcționare a Acordului General pentru Tarife Vamale și Comerț (GATT), și anume aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate, iar altele sînt aplicabile numai țărilor în curs de dezvoltare pe seama derogării de la aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate și a acordării acestor țări a preferințelor comerciale, în primul rînd a preferințelor tarifare generalizate din partea țărilor dezvoltate la importul în aceste țări de produse prelucrate și semiprelucrate din țări în curs de dezvoltare. În cadrul negocierilor tarifare s-a convenit atît asupra reducerii nivelului taxei vamale, cît și asupra consolidării nivelului mai redus al taxei vamale, adică asumarea angajamentului de a nu reveni la decizia de a reduce nivelul taxei vamale decît cu consimțămîntul altor state cu care s-a negociat reducerea respectivă a taxelor vamale.

Evaluarea reducerilor taxelor vamale rezultate din rundă

Desigur, în acest moment nu se pot face decît evaluări preliminare cu privire la rezultatele rundei, întrucît pînă în 30 iunie 1979 se mai pot face concesii tarifare din partea țărilor care au făcut sau care încă nu au făcut concesii tarifare pe parcursul desfășurării rundei de negocieri comerciale multilaterale. Țările dezvoltate au convenit să reducă nivelul taxelor vamale, începînd cu 1 ianuarie 1980, într-o perioadă de opt ani, în mod treptat și eșalonat astfel încît după această perioadă nivelul actual al taxelor vamale să fie redus cu circa 1/3, dacă se are în vedere nivelul încasărilor vamale și cu 35—38 la sută dacă se are în vedere nivelul mediei simple a taxelor vamale. Nivelul de reducere pentru fiecare țară diferă față de nivelul mediu general în funcție de data sau nivelul reținut pentru calculele tarifare. Se apreciază că reducerile tarifare vor afecta circa 1/10 din volumul comerțului internațional actual sau un volum de 110 miliarde dolari, după datele anului 1976 ; în viitorii ani, cînd reducerile tarifare vor fi aplicate, volumul comerțului internațional afectat de reduceri tarifare va fi mult mai mare. În timp ce reducerile tarifare se referă cu precădere la produse industriale, așa cum sînt mașinile, utilajele, produsele din lemn, produsele chimice și materialul de transport, asemenea reduceri ale taxelor vamale au fost convenite și în comerțul internațional cu produse agricole ; concesiile tarifare convenite în acest sector se referă la un volum de 12 miliarde dolari din totalul importurilor mondiale de produse agricole, care au totalizat 48 miliarde dolari în 1976.

Reducerea nivelului taxei vamale a avut loc după o formulă generală prin care se urmărea reducerea cu precădere a taxelor vamale cu un nivel mai ridicat, realizîndu-se ceea ce se numește armonizarea nivelului taxelor vamale. Formula convenită pentru reducerea taxelor vamale utilizată în ofertele tarifare de diferitele țări participante la rundă a fost :

$$Tvf = \frac{x \times Tvi}{x + Tvi}$$, în care :

Tvf — este nivelul final al taxei vamale

Tvi — este nivelul inițial al taxei vamale

x — este un coeficient, al cărui nivel diferă de la o țară la alta care a făcut concesii tarifare („x" a luat valori între 10 și 18).

Unele țări însă nu au aplicat pe deplin formula de armonizare a taxelor vamale în ofertele lor tarifare.

Conform unor calcule preliminare făcute de Secretariatul GATT, pe seama concesiilor acordate de Austria, Canada, țările membre ale Pieței comune, Statele Unite ale Americii, Japonia, Noua Zeelandă, Norvegia, Suedia și Elveția se poate arăta că taxele vamale au fost reduse pe ansamblul produselor industriale (cu excluderea petrolului) cu 33% calculat pe seama mediei ponderate și cu 38% pe seama mediei simple, iar pe ansamblul produselor agricole pentru care s-au acordat concesii tarifare cu 41%, respectiv cu 32% în funcție de modul de calcul al mediei (ponderată sau simplă). Pe sectoare industriale nivelul reducerilor taxelor vamale a fost diferit, astfel : cu 40% la produse din lemn, celuloză, hîrtie și mobilă, cu 20% la textile și confecții, cu 16% la piele, cauciuc, încălțăminte, articole de voiaj, cu 30% la metale, cu 67% la combustibili (cu excepția petrolului), cu 39% la produse chimice și furnituri foto, cu 37% la material de transport, cu 43% la mașini neelectrice, cu 30% la mașini electrice, cu 36% la minereuri, pietre și metale prețioase, cu 42% la articole prelucrate necuprinse în nici una din grupele de mai sus. Calculat după media ponderată, nivelul reducerii taxelor vamale este de 52% la materii prime, de 30% la produse semiprelucrate și de 33% la produse finite.

Calculat pentru aceleași țări care au făcut concesii tarifare, reducerea taxelor vamale la importurile de produse de interes pentru exportul țărilor în curs de dezvoltare este următoarea : pe ansamblul produselor industriale (fără petrol) reducere cu 26% calculat după media ponderată și cu 37% după media simplă, iar pe sectoare de prelucrare : la materii prime reducere cu 59%, respectiv cu 32%, la semiprelucrate cu 27%, respectiv cu 32%, iar la produse prelucrate cu 24%, respectiv cu 39%, după modul de calcul al mediei aritmetice. În cazul produselor tropicale reducerea nivelului taxelor vamale convenită a fost de 12% calculată pe seama mediei ponderate și de 7% pe seama mediei aritmetice simple.

După cum se știe, pe baza principiului de funcționare a GATT, deși negocierile au avut loc în mare măsură pe plan bilateral, concesiile convenite privind reducerea taxelor vamale se extind asupra tuturor părților contractante ale GATT în virtutea clauzei națiunii celei mai favorizate.

Reglementarea cadrului juridic de desfășurare a comerțului mondial

În cadrul rundei de negocieri comerciale multilaterale au fost convenite o seamă de acorduri și aranjamente multilaterale vizînd însuși cadrul instituțional în care se desfășoară comerțul internațional, adică cadrul principial în care se desfășoară tranzacțiile comerciale internaționale. Se poate considera drept un merit al negocierilor comerciale multilaterale faptul că prin textul adoptat se consfințește o realitate de importanță istorică ce constă în permanentizarea tratamentului tarifar preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, ca și consacrarea dreptului la nereciprocitate acordat acestor țări în negocieri comerciale internaționale. Prin aceasta țările dezvoltate acordă pe baze permanente țărilor în curs de dezvoltare tratament tarifar și netarifar preferențial și nu așteaptă o compensație echivalentă pentru concesiile acordate ; de asemenea, prin noul cadru instituțional elaborat pentru comerțul internațional, țările în curs de dezvoltare pot să-și

acorde în mod reciproc tratament comercial preferențial fără ca aceste concesii să fie acordate și țărilor dezvoltate în lumina clauzei națiunii celei mai favorizate, care stă la baza relațiilor dintre statele care sînt părți contractante ale Acordului General pentru Tarife Vamale și Comerț.

În cadrul negocierilor comerciale multilaterale s-a convenit, de asemenea, ca în favoarea țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin dezvoltate să fie adoptate o serie de măsuri preferențiale cu un grad de favorizare sporit.

Abordîndu-se măsurile comerciale pe care statele le pot lua în scopul controlului balanței de plăți, ca și în favoarea sprijinirii dezvoltării economice, structurale, regionale, se fac mențiuni speciale în favoarea statelor în curs de dezvoltare, care nu sînt ținute să respecte aceste reguli în aceeași măsură cu țările dezvoltate, creîndu-se și în acest caz un tratament preferențial în favoarea statelor în curs de dezvoltare.

Prezentînd, așa cum reiese de mai sus, măsurile adoptate în cadrul rundei de negocieri comerciale multilaterale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare se creează imaginea unor realizări deosebit de favorabile pentru aceste state. În realitate, rămîne de văzut în ce măsură statele capitaliste dezvoltate vor aplica măsurile promise, în special pentru înlăturarea discriminării dintre statele în curs de dezvoltare și de lărgire a sferei de cuprindere a preferințelor comerciale pe care le acordă statelor în curs de dezvoltare. Rămîne, de asemenea, de văzut în ce formă statele în curs de dezvoltare vor fi compensate pentru erodarea marjelor preferențiale de care dispuneau la exportul în condițiile sistemului generalizat de preferințe (față de nivelul clauzei națiunii celei mai favorizate) înainte de reducerea prin rundă a nivelului taxelor vamale, inclusiv la produse de interes pentru exportul țărilor în curs de dezvoltare.

Reglementări în ceea ce privește măsurile cu caracter netarifar

Runda Tokio se individualizează în raport cu precedentele runde de negocieri comerciale care au avut loc în cadrul GATT și prin faptul că aceasta a abordat și a ajuns să găsească unele soluții pentru reducerea incidențelor nefavorabile ale obstacolelor comerciale cu caracter netarifar, cu atît mai mult cu cît mai ales odată cu reducerea nivelului taxelor vamale statele capitaliste au început să recurgă într-o măsură mereu mai mare la utilizarea obstacolelor netarifare în protejarea pieților lor interne de concurența externă. După negocieri anevoioase s-au adoptat unele coduri și acorduri, care vizează eliminarea sau reducerea obstacolelor netarifare și a incidenței acestora sau supunerea acestor măsuri unei discipline internaționale mai eficiente. În multe cazuri s-a urmărit convenirea aplicării uniforme, armonizate, în toate statele a unor măsuri comerciale, caracterul restrictiv constînd tocmai în faptul că se aplicau în mod diferit în unele țări față de altele. Astfel, de exemplu, a fost adoptat un cod privind valoarea în vamă, conform căruia stabilirea valorii asupra căreia se calculează taxele vamale și alte impozite și taxe de import să se facă în mod uniform în toate statele, adică aceasta să fie valoarea tranzacțională reprezentată de prețul facturat, cu alte cuvinte prețul real care se plătește pentru marfa importată.

În cadrul rundei de negocieri comerciale multilaterale au fost convenite coduri sau acorduri privind procedurile în ceea ce privește utilizarea licențelor de import, a subvențiilor și taxelor compensatorii, a obstacolelor tehnice în calea schimburilor comerciale etc., aranjamente care constau în texte convenite pe plan internațional de natură să ușureze desfășurarea schimburilor comerciale, facilitînd formalitățile multiple care au loc în cadrul tranzacțiilor comerciale.

Reglementări în ceea ce privește produsele agricole

Constituie, de asemenea, o trăsătură a „Rundei Tokio" faptul că au fost incluse pe listele de negocieri și produsele agricole spre deosebire de ceea ce se petrece în cazul anterioarelor runde GATT, cînd se negociau cu precădere sau exclusiv condiții mai liberale de schimb cu produse industriale. Toate acordurile convenite în cadrul actualei runde de negocieri comerciale sînt valabile atît în comerțul cu produse industriale, cît și cu produse agricole; această afirmație se referă atît la reducerea taxelor vamale, cît și la acordurile multilaterale adoptate. Separat, s-au adoptat aranjamente multilaterale privind comerțul cu carne de bovine și cu produse lactate, care se referă la stabilizarea pieților acestor produse și ale animalelor vii de specie bovină, creîndu-se consilii internaționale în cadrul GATT care să aibă consultări periodice privind problemele comerțului internațional cu produsele menționate. Asemenea acorduri internaționale urmaresc să reglementeze aspectele comerțului internațional cu carne de bovine și cu produse lactate (lapte praf, materii lactate grase, inclusiv unt, anumite brînzeturi) astfel încît să țină seama atît de interesele exportatorilor, cît și ale importatorilor, ceea ce constituie un aspect pozitiv.

Reglementări privind produsele tropicale

Cele mai multe dintre statele dezvoltate au pus deja în aplicare măsurile convenite încă în 1976 privind exportul de produse tropicale al țărilor în curs de dezvoltare, primele rezultate fiind încă insuficient de relevante pentru a se putea face o apreciere privind virtuțile reglementărilor adoptate.

Alte acorduri adoptate în cadrul rundei

În cadrul rundei de negocieri comerciale au fost adoptate și unele măsuri negociate pe bază bilaterală sau plurinațională cu privire la comerțul internațional cu avioane civile și părți din acestea, ca și cu privire la modificarea codului antidumping. În cadrul acordului privind comerțul cu avioane civile, Canada, Piața comună, Statele Unite, Japonia și Suedia au convenit să elimine pînă la 1 ianuarie 1980 taxele vamale și impunerile similare de orice natură la importul acestor produse. Aceste taxe vamale sînt consolidate în cadrul GATT, adică nu pot fi retrase decît tot ca urmare a unor negocieri și nu în mod unilateral.

Prin rezultatele obținute în cadrul rundei de negocieri comerciale multilaterale, care, desigur, mai trebuie să fie semnate și ratificate de către state înainte de a se aplica treptat în deceniul viitor, se poate afirma că negocierile vor putea, dacă se vor aplica în mod consecvent cele stabilite, aduce un aport important la desfășurarea comerțului internațional, putînd constitui, de asemenea, un pas pe calea restructurării comerțului internațional pe linia cerințelor unei noi ordini economice internaționale.

dr. Aurel GHIBUȚIU

Drept și uzanțe internaționale

Marca de calitate — Marca de fabrică

Alături de marca de fabrică, Legea nr. 7/1977 a instituționalizat marca de calitate, al cărei rol principal este stimularea întreprinderilor să realizeze produse cu parametri calitativi și mai ridicați, situați la nivelul tehnicii mondiale. Prezentăm în continuare trăsăturile esențiale ale acestei mărci, după ce în prealabil vom face o scurtă incursiune în principiile de utilizare a unor mărci similare în alte state.

● **Marca națională de calitate.** În unele țări cu economie capitalistă a fost instituită marca națională de calitate care constituie un important mijloc de promovare a exporturilor prin garanțiile suplimentare pe care le acordă cumpărătorilor — investitori străini, comercianți importatori etc. —, în raport cu marca de fabrică.

Printre primele țări care au adoptat marca națională de calitate se numără Franța. Această marcă, cu o fizionomie proprie creată de mecanismul de atribuire a dreptului de folosință și a garanțiilor pe care le prezintă, a fost introdusă în Franța prin Legea din 1 august 1945 și Decretul din 12 iunie 1946.

Trăsătura esențială a mărcii naționale de calitate, care se desprinde din economia generală a legislației amintite, o constituie faptul că ea apare ca o marcă a statului, fiind supusă unor reglementări de drept administrativ și nu civil; scopul instituirii mărcii naționale este acela de a certifica cumpărătorilor — în special externi — calitatea superioară a produsului autorizat să o poarte. Pentru a-și îndeplini această funcție de garantare a calității înalte, prin normele de drept amintite a fost instituită o procedură specială de acordare a dreptului de imprimare pe produse a mărcii naționale. Astfel, pentru fiecare produs sau categorie de produse susceptibile de a obține beneficiul mărcii naționale de calitate, un comitet tehnic, instituit pe lîngă organul central competent, stabilește criteriile și condițiile generale de atribuire a mărcii, care sînt aprobate de o comisie superioară și omologate printr-o decizie interministerială.

Asociația națională franceză pentru apărarea calității este însărcinată, în numele Secretariatului de Stat al Afacerilor Economice, ca să depună și să înregistreze marca în condițiile prevăzute de lege și să-i asigure atribuirea și apărarea atît în Franța, cît și în străinătate. În acest scop, Asociația națională încheie contracte de distribuție cu asociațiile sau organizațiile profesionale competente, prin care determină condițiile în care poate fi atribuită marca, fixează întinderea garanției pe care o reprezintă, cauțiunea pe care trebuie să o depună întreprinderile interesate și redevența pe care urmează să o plătească, precum și sancțiunile pentru neîndeplinirea condițiilor stabilite de acord cu comitetul tehnic competent.

La rîndul lor, asociațiile sau organizațiile profesionale care sînt legate prin contracte de distribuție încheie contractele de atribuirea mărcii cu întreprinderile interesate. Prin aceste contracte întreprinderile beneficiare se obligă:

— să îndeplinească condițiile prevăzute în contractul de atribuire încheiat de organizația profesională respectivă, precum și în regulamentele în vigoare;

— să depună cauțiunea fixată și destinată a despăgubi pe cumpărători în caz de neîndeplinirea garanțiilor pe care trebuie să le aibă marfa;

— să plătească o redevență proporțională cu valoarea produselor vîndute purtînd marca, redevență destinată să acopere cheltuielile generale de studiu și control și eventual pe cele necesare pentru apărarea mărcii în fața tribunalelor competente;

— să respecte directivele date de organele de atribuire, să se supună măsurilor de control care se vor lua și să accepte sancțiunile prevăzute în contract.

Marca națională de calitate constă într-un motiv grafic depus conform legii generale a mărcilor de fabrică și de comerț.

Producătorii, comercianții, exportatorii care au încheiat contractul de atribuire a mărcii sînt responsabili, în condițiile arătate în contract, ca produsele prevăzute cu această marcă să îndeplinească condițiile minime stabilite pentru fiecare categorie de produse, condiții fixate în așa fel încît produsul să fie, după terminologia comercială, de clasă internațională.

O altă marcă națională care poate fi dată ca exemplu, fiind instituționalizată de dreptul elvețian, este marca pentru exportul de produse de ceasornicărie și care este administrată de „Syndicat pour l'exportation suisse". Menționăm, de asemenea, că marca națională de calitate este legiferată și în Anglia, Belgia, Elveția, Italia, Republica Populară Polonă, Republica Populară Ungară, Statele Unite ale Americii etc. În toate aceste țări certificatul de calitate se atribuie de către organele de stat competente, după anumite criterii fixate prin actele normative respective care, în linii generale, sînt cele prezentate mai sus.

● **Marca de calitate în România.** Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor instituind — alături de marca de fabrică — și **marca de calitate** a stabilit prin art. 50, alin. 1—2 funcțiile acestei mărci și anume: „Pentru stimularea fabricării de produse de calitate superioară, cu un grad înalt de competitivitate, se instituie marca de calitate. Marca de calitate este un simbol care se aplică pe produse, prin care se atestă de producător că acestea au caracteristici la nivelul celor mai bune performanțe realizate în țară și pe plan mondial."

Așadar, funcția principală a acestei mărci constă în **stimularea fabricării de produse de calitate** care să corespundă celor mai înalte performanțe realizate în țară și pe plan mondial, calitate pe care producătorii sînt îndrituiți să o ateste prin aplicarea semnului care reprezintă marca de calitate românească; ca un efect derivat din funcția mai sus arătată se desprinde cea de a doua funcție de **concurență** pe plan internațional, prin participare cu oferte pe diverse piețe „cu un grad înalt de competitivitate", în raport cu ofertanții de produse similare din alte țări.

Din economia textului de lege se desprinde faptul că marca de calitate este o marcă de stat care se atribuie spre folosință întreprinderilor în anumite condiții și după o anumită procedură.

Printre condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un produs pentru a putea fi susceptibil de a i se imprima (aplica) marca de calitate sînt următoarele:

— să figureze în **Nomenclatorul produselor la care se aplică marca de calitate,** nomenclator ce se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială;

— calitatea produsului să fie la nivelul celor mai înalte exigențe și să răspundă performanțelor realizate în țară și pe plan mondial;

— calitatea înaltă trebuie să fie atestată de organele competente, potrivit legii, și să fie menținută pe tot parcursul folosirii mărcii de calitate.

Sub aspect procedural, Legea nr. 7/1977, prin art. 50, alin. 3, precizează că „Dreptul de aplicare a mărcii de calitate se stabilește prin certificatul de marcă eliberat de Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor". Textul citat ne permite concluzia că organul administrației centrale de stat investit cu gestiunea generală a mărcii de calitate este Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor care atribuie, în cazul în care sînt îndeplinite condițiile de fond, dreptul de folosință a acestor mărci, drept înscris în instrumentul juridic nou creat — certificatul de marcă.

În continuare, aceeași lege, prin art. 51, stabilește că „Inspectoratul Gene-

ral de Stat pentru Controlul Calității Produselor, minsterele și celelalte organe centrale vor controla respectarea de către unități a cerințelor legale privind aplicarea mărcii de calitate. În cazul în care produsele nu se încadrează în prevederile certificatului de marcă sau performanțele lor tehnico-economice sînt inferioare celor realizate pe plan mondial, inspectoratul va retrage unității producătoare dreptul de aplicare a mărcii de calitate." Acest text cuprinde două cauze diferite care pot conduce la retragerea dreptului acordat unei întreprinderi de a aplica marca de calitate :

— prima cauză o constituie neconformitatea calitativă a produselor realizate de întreprinderea respectivă cu prevederile certificatului de marcă ; de aici rezultă că acest certificat conține, pe lîngă acordarea dreptului de folosință, și condițiile de calitate pe care trebuie să le prezinte produsul pentru care a fost eliberat ;

— cea de a doua cauză care poate duce la retragerea dreptului de folosință a mărcii de calitate o constituie rămînerea în urmă sub aspectul perfecționării produsului, de așa natură încît nu se mai încadrează în performanțele tehnico-economice realizate pe plan mondial.

O ultimă problemă cu privire la prevederile Legii nr. 7/1977 pe care dorim să o subliniem este aceea înscrisă în art. 50, alin. ultim și anume că „unitatea care aplică pe produse simbolul mărcii de calitate răspunde de îndeplinirea de către aceste produse a caracteristicilor din certificatul de marcă".

Considerăm că răspunderea întreprinderilor autorizate să folosească marca de calitate dar ale căror produse nu îndeplinesc carcteristicile calitative prevăzute de certificatul de marcă poate fi :

a) **contravențională,** în măsura în care încălcarea obligației privind nivelul calitativ impus de certificatul de marcă este considerată contravenție ;

b) **civilă — contractuală,** dacă în contractul de furnizare sau în cel de livrare pentru export au fost înscrise condițiile de calitate prevăzute în certificatul de marcă, iar acestea nu au fost respectate de furnizor ; această răspundere funcționează și pe plan extern, dacă întreprinderea de comerț exterior exportatoare a înscris în contractul comercial de vînzare internațională, de comun acord cu partenerul străin, condițiile de calitate statuate prin certificatul de marcă, condiții pe care furnizorul intern nu le-a respectat, livrînd mărfuri neconforme cu aceste condiții.

c) **politico-administrativă,** în toate cazurile în care, prin încălcarea condițiilor de calitate prevăzute de certificatul de marcă, întreprinderea autorizată să folosească marca de calitate a încălcat normele de drept administrativ care reglementează această nouă instituție juridică — marca de calitate —, menită să promoveze desfacerea prin calitatea ridicată a produselor, elment esențial al competitivității pe planul comerțului internațional ; această răspundere poate atrage după sine și o răspundere disciplinară a persoanelor vinovate, care se dozează în funcție de gravitatea urmărilor provocate de încălcare normelor de drept administrativ.

● Din cele prezentate mai sus rezultă că între marca de fabrică și marca de calitate sînt unele asemănări, dar și anumite particularități aparținînd fiecăreia în parte.

O primă trăsătură distinctivă o constituie un drept de proprietate industrială obținut prin înscrierea și depozitul legal constituit, drept care este ocrotit pe o durată de 10 ani, dacă înregistrarea nu este reînnoită ;

— marca de calitate, fiind o marcă de stat, se atribuie spre folosință prin certificatul de marcă emis de organul administrației de stat investit cu această competență — I.G.S.C.C.P. —, care poate să-l retragă în cazurile în care produsele pentru care a fost acordat nu răspund la condițiile de calitate stabilite prin certificat sau sînt sub nivelul produselor similare realizate pe plan mondial.

În al doilea rînd trebuie remarcate funcțiile lor comune — stimularea ridicării calității și garanțiile acordate cumpărătorilor, elemente esențiale ale competitivității —, funcții care se realizează însă pe căi diferite :

— marca de fabrică garantează calitatea produselor plecînd de la nivelul minim prevăzut în documentația de fabricație — standarde de stat, norme tehnice de întreprindere sau de ramură etc. — sau de la parametrii stabiliți convențional prin contracte ;

— marca de calitate garantează parametri calitativi minimi prevăzuți în certificatul de marcă și care sînt aliniați obligatoriu la tehnica mondială cunoscută la data eliberării lui.

O ultimă deosebire pe care dorim să o semnalăm : marca de calitate fiind o marcă de stat este unică pentru toate produsele, pe cită vreme marca de fabrică se atribuie fiecărui producător în parte (sau unei colectivități de producători), motiv pentru care trebuie să se distingă una de alta.

Cu privre la modul de folosire facem mențiunea că atî marca de calitate cît și aceea de fabrică se imprimă pe produsul autorizat prin certificatul de marcă. Cu alte cuvinte, între aceste două mărci nu este nici o incompatibilitate.

dr. Al. DETEȘAN

fișier

Piața R. F. Germania

Republica Federală Germania, este după S.U.A., cel mai mare importator din lume. Prin excelență „o piață cumpărătoare" R.F.G. promovează o politică comercială relativ liberală. Pătrunderea pe această piață, însă, este dificilă, atit cu bunuri de consum cît și cu produse tehnice. Revalorizările succesive ale mărcii vest-germane, pe de o parte, iar pe de altă parte eforturile celor mai mulți parteneri ai Germaniei Federale (cu deficite mari în relațiile comerciale cu această țară) de pătrundere pe piață, determină o concurență ascuțită, care are efecte negative asupra nivelurilor de preț obtenabile pe această piață.

Acțiunea de pătrundere pe piața vest-germană, face în aceste condiții necesară desfășurarea unei susținute activități de marketing — la care, pentru o eficacitate sporită este recomandabilă atragerea unei firme partenere locale — care să-i edifice pe exportatori asupra specificului pieței, a mentalității consumatorului, a posibilităților de desfacere prezente și viitoare, care să contribuie la decizii de dezvoltare a unor relații de afaceri de lungă durată reciproc avantajoase.

Specificul pieței vest-germane constă în faptul că, consumatorul, determinat de o mare diversitate a ofertei, acordă o mai mare importanță calității, design-ului, ambalajului produselor în comparație cu prețul acestora. Interesant, pentru exportatorii care intenționează să pătrundă pe piața vest-germană, este și cunoașterea mentalității consumatorului din această țară, care consideră că „mărfurile de cea mai bună calitate sînt cele ale industriei agriculturii, meșteșugurilor autohtone, față de orice alt produs, că mărfurile de import sînt inferioare calitativ produselor vest-germane".

Această mentalitate, cultivată și întreținută printr-o activitate de publicitate și reclamă comercială de o mare anvergură desfășurată în R.F. Germania prin toate mijloacele și canalele posibile, pentru produsele autohtone, conduce implicit la plata de prețuri mai ridicate pentru produsele vest-germane față de cele din import.

Pentru produsele industriale sînt în plus necesare garantarea unui service corespunzător, precum și respectarea normelor industriale valabile în R. F. Germania.

RELAŢII FINANCIAR-VALUTARE

1. Regimul liberalizărilor

Importul de produse industriale în R.F. Germania este liberalizat cu excepţia cărbunelui, a gazului şi a uleiului mineral. Faţă de ţările socialiste cca. 80% din poziţiile cuprinse în nomenclatorul statistic de mărfuri, sînt „de jure" liberalizate, iar alte cca. 13% din aceste poziţii sînt liberalizate „de facto". Aceasta înseamnă că autorizaţiile de import se eliberează, fără organizarea de licitaţii curente de import (licitaţie cu cerere curentă de import Amla). Diferite produse textile din anumite ţări, în special din ţările Asiei orientale, sînt exceptate de la liberalizare sau pe bază de acorduri bilaterale cu C.E.E. în cadrul acordului textil GATT (Acord de autolimitare), sînt contigentate.

Importul mărfurilor care sînt cuprinse în sistemul Pieţei comune agrare, este reglementat de prevederile speciale ale dreptului agrar european.

În plus pentru produsele agrare, care nu sînt supuse reglementărilor Pieţei comune, sînt valabile prevederile de import ale produselor industriale. În plus, în cadrul exportului spre R. F. Germania, exportatorii trebuie să aibă în vedere numeroasele reglementări privind protecţia sănătăţii omului, a faunei şi florei, precum şi reglementării privind marcajul şi ambalajul.

1.2. Importuri liberalizate

Conform reglementărilor în vigoare, cca. 80% din mărfurile liberalizate pot fi importate din orice ţară, restul mărfurilor numai dacă ţara de origină sau exportatoare nu este o ţară socialistă. Mărfurile, provenind din RHODEZIA, necesită, de regulă, licenţă de import.

La importul de produse agricole, fier, oţel, metale preţioase, neferoase, combustibili solizi, cărbune, tutun neprelucrat, anumite uleiuri minerale şi gaze, in şi cînepă neprelucrată, precum şi anumite sortimente de ciorapi (dresuri) necesită, de regulă, depunerea, la organele de resort, a unei **declaraţii de control al importului.** Această declaraţie este solicitată, de asemenea de fiecare dată, cînd mărfurile provin dintr-o ţară socialistă sau alte ţări, dacă mărfurile respective nu sînt liberalizate pe scară mondială.

Ca declaraţie de control a importului este considerată copia declaraţiei de import care trebuie întocmită conform reglementărilor privind statistica de comerţ exterior vest-germană.

Pentru importul mărfurilor liberalizate, care sînt supuse unei supravegheri ale organelor comunitare sau naţionale, este necesară o **declaraţie de import,** care trebuie prezentată spre ştampilare organelor vamale competente, care o aprobă.

Certificat de origine se solicită, dacă acest lucru este prevăzut în lista de import a mărfii respective şi valoarea mărfii depăşeşte 2 000 D.M.

Pentru importuri mici sînt prevăzute facilităţi.

Pentru importul destinat înmagazinării în depozitele şi porturile libere precum şi în cazuri speciale, nu este necesară îndeplinirea formalităţilor vamale de import.

2. Importuri care necesită aprobare specială

Aprobarea expresă de import este necesară numai în puţine cazuri. De regulă însă, importatorii, persoane fizice, care nu sînt cetăţeni vest-germani (cu excepţia cetăţenilor din ţările comunitare) necesită licenţă de import şi pentru mărfurile liberalizate. Aceştia pot însă să atragă în calitate de importatori un autohton care va întocmi declaraţia de import; în plus la prezentarea contractului de import, autohtonul trebuie să apară de regulă ca importator.

Licenţa de import se solicită de către importator pe un formular special. Pentru produse agroalimentare, cererea de licenţă se adresează la Oficiul federal pentru alimentaţie şi silvicultură (Bundesamt für ernährung u. forstwirtschaft, Adickesallee, 40 6 Frankfurt/Main), iar pentru produsele industriale la Oficiul federal pentru produse industriale (Bundesamt für Gewerbliche Wirtschaft, Frankfurter Str. 20, 6236 Eschborn).

Contigentele, în cadrul cărora pot fi emise licenţe de import, se acordă pe bază de licitaţie. Licitaţiile de import sînt publicate în monitorul oficial (Bundesanzeiger), cuprinzînd date asupra cantităţilor care se importă, termene, cine are dreptul să participe la licitaţie, alte condiţii.

Licenţele de import sînt de regulă netrasferabile. Cantităţile suplimentare la import sînt admise numai în cazul în care licenţa de import prevede o anumită toleranţă. Cererea de licenţă trebuie prezentată în termenul oficial stabilit, altfel este nulă.

3. Reglementări speciale pentru mărfuri supuse organizării de piaţă a C.E.E.

Conform tratatului de la Roma, ţările semnatare au hotărît crearea unei pieţe comune, care se înfăptuieşte practic prin elaborarea de regulamente de piaţă, pentru fiecare sector de mărfuri în parte. Elementul central al politicii de piaţă este **preţul.** Diferenţele de preţ dintre nivelul preţurilor din cadrul Pieţei comune şi nivelul preţurilor pieţei mondiale sînt compensate la import prin perceperea de taxe compensatorii şi la export prin acordarea de prime.

Pentru produsele agricole, care sînt supuse sistemului preţurilor comunitare, există o procedură unitară în Piaţa comună, pentru eliberarea de licenţe de import, pentru produsele care provin din terţe ţări nemembre ale C.E.E. care însă nu servesc unei restricţii cantitative.

Importul de mărfuri supuse regulamentului de piaţă este dirijat prin intermediul prelevărilor. Licenţele de import eliberate de C.E.E. au menirea, de a permite, un control al pieţei agricole. Eliberarea licenţei este dependentă de depunerea unei cauţiuni, care după realizarea importului va fi restituită; în cazul nerealizării importului se stinge.

Licenţa C.E.E. de import se solicită, pentru grăsimi, cereale, orez, zahăr, lapte, produse lactate, carne de vită, precum şi vin, pentru produse care provin direct din terţe ţări sau dintr-o altă ţară C.E.E., care nu au fost date liberei circulaţii în cadrul Comunităţii, sau provin din zone libere.

Mărfurile care necesită licenţe de import sînt consemnate în listele de import.

Licenţele se eliberează de Oficiul federal pentru reglementarea pieţei agricole.

4. Alte interdicţii şi limitări la import

În afara reglementărilor amintite există interdicţii şi restricţii speciale la import, care sînt urmărite de organele vamale.

În domeniul produselor coloniale, trebuie avut în vedere faptul că, pentru importul de spirtoase, singurul organ competent este administraţia monopolului federal pentru spirtoase. Această aprobare nu este necesară, de regulă, la importul de rom, lichioruri şi cognac. În anumite condiţii pot fi importate fără aprobare specială a monopolului federal următoarele: GIN, WHISKY, ARMAGNAC.

Legumele şi fructele trebuie să corespundă reglementărilor comunitare privind normele de calitate, clase comerciale pentru legumele şi fructele proaspete.

Importul următoarelor mărfuri este admis numai în condiţii speciale: produse alimentare, şi medicamente care conţin alcool metilic; coajă de cacao pulverizată şi produse care conţin în amestec mărfuri inflamabile din fosfor, benzine, care conţin peste 0,15 gr. plumb/litru; DDT şi izomeri ai lui şi preparate cu DDT.

Importul de vin, must de struguri, suc de struguri, vinuri desert, ţuică, distilate din vin, alcool din vin, au nevoie de aprobarea specială a organelor vamale, care este dependentă de îndeplinirea anumitor condiţii, conform reglementărilor C.E.E. şi a legii vinului din R.F. Germania.

Importul de carne de vită, porc, oi, capre, precum şi importul de carne de pasăre, este supus controlului oficial. **Sacrificarea animalelor** şi pregătirea cărnii, trebuie să se facă numai **în abatoare omologate de organele sanitar-veterinare vest-germane.**

Protecția șeptelului față de boli molipsitoare, este asigurată de legea sanitar-veterinară, precum și de o serie de reglementări care apără împotriva introducerii bolilor, prin importul din zone infestate.

Aprobarea organelor veterinare este necesară pentru importul de animale copitate vii, carne, lînă, păr, piei și blănuri, copite și coarne, produse sau materii prime de animale copitate.

Anumite conserve de carne nu sînt supuse aprobărilor.

Pentru importul și tranzitul de alte animale, reglementate de legea sanitar-veterinară, există de asemenea o serie de interdicții, organele veterinare putînd lua măsuri de oprire temporară sau definitivă a importului dintr-o anumită țară sau regiune.

Există de asemenea restricții la import, în scopul protejării producției vegetale. Legea protecției plantelor interzice importul de organisme dăunătoare, de plante care au fost atacate de dăunători și de alte mărfuri care sînt purtătoare de organisme dăunătoare.

Substanțe pentru protecția plantelor pot fi importate numai dacă sînt omologate de Institutul biologic federal pentru agricultură și silvicultură (Biologische Bundesanstalt für Land — und Forstwirtschaft).

5. Reglementări de marcaj și ambalare

Produsele importate pot fi puse „în liberă circulație pe piața internă", numai dacă nu se înscriu în categoriile interzise enumerate anterior. Controlul vamal al mărfurilor importate și atestul „liber pentru circulație", nu înseamnă punerea lor directă în circuitul comercial, ci înseamnă că, produsele au ieșit de sub incidența reglementărilor vamale, fără să se fi hotărît însă nimic asupra capacității de circulație", a acestora pe piața internă. De exemplu, produsele controlate de organele vamale și date libere în circulație pe piața internă ca „alimente", vînzarea sau prelucrarea, precum și materialele, care pot fi utilizate pentru ambalarea lor, sînt reglementate în exclusivitate de legea alimentară. Controlul vamal și atestul acestor produse „liber pentru circulație", nu absolvă de respectarea prevederilor legii alimentare. Conform acestor reglementări, organele sanitar-veterinare pot proceda la controlul calității sau a conținutului de pesticide din alimente și să ia hotărîrea în cazul în care acesta depășește limita admisă, să le scoată din circuitul comercial.

De regulă, mărfurile de import trebuie să respecte reglementările în vigoare pentru produsele similare de origină germană. Din numărul mare de reglementări, ar fi de amintit cîteva cu implicații importante și asupra exportului de produse românești în R.F. Germania. **Reglementările privind marcajul, au drept scop protecția împotriva unor înșelătoare sau false inscrise pe mărfuri.** Legea mărcii de fabrică obligă organele vamale să confișteze sau să retragă din circulație mărfurile din import care poartă denumirea unei firme sau localități din R.F.G. sau a unor mărci protejate în R.F.G., în măsura în care cel lezat solicită aceasta, organelor competente.

Există reglementări de etichetare și ambalare pentru alimente, produse coloniale și medicamente.

În cazul produselor agroalimentare, este valabilă legea privind circulația alimentelor, produselor din tutun, cosmetice, precum și ordonanța cu privire la marcajul exterior al alimentelor. Sînt supuse obligatoriu la marcaj exterior, în măsura în care sînt desfăcute către consumatorul final ambalate: carnea, peștele, laptele, smîntîna, legumele și fructele. Conform ordonanței privind ambalajul produselor alimentare, pe acesta trebuie trecute următoarele date: numele firmei; sediul; denumirea comercială uzuală, cantitatea conținutului, în unități de măsură uzuale în R.F.G. Toate alimentele importate, desfăcute pe teritoriul R.F.G., trebuie marcate în limba germană. Pentru unele produse ale sectorului agroalimentar, în scopul protecției consumatorului trebuie trecute pe lîngă date referitoare la puritate, amestecuri, etc. și țara de origine. Aceasta este valabilă pentru vin, coniac, vin spumos, vermut, brînză, material semincer.

Medicamentele, sînt supuse în mod obligatoriu marcării. Ambalajele trebuie să cuprindă date asupra conținutului, cantității, modului de administrare, precum și precizarea dacă se eliberează numai pe bază de rețete; data expirării valabilității.

6. Alte reglementări

În afara interdicțiilor și limitărilor amintite, în R.F.G. există hotăriri conform cărora produsele importate pot fi puse în circuitul comercial, numai dacă îndeplinesc anumite condiții tehnice. Așa de exemplu, produsele tehnice — unelte, aparate, mașini, instalații, mijloace de transport — pot fi introduse în circuitul comercial, numai dacă corespund din punct de vedere al măsurilor de protecția muncii.

Organizații ale economiei private, elaborează în R.F.G. norme tehnice care nu au caracter de lege. Respectarea sau nerespectarea lor este lăsată la libera apreciere a utilizatorilor acestor produse. Normele tehnice pot fi avute însă în vedere la elaborarea de legi sau acte administrative. Organizația centrală pentru normare este comisia germană de norme DNA (Deutsche Normen Ausschuss). DNA este o asociație neeconomică, constituită din cercurile industriale interesate. El elaborează, prin secțiunile sale de specialitate, normele industriale germane DIN (Deutsche Industrie Normen). Asociația este singura competentă pentru publicarea normelor DIN.

Dr. Mircea CORAȘ

În actualitate

Convenția UNCITRAL privitoare la vînzarea comercială internațională (II)

Grupul de experți instituit de UNCITRAL pentru a elabora proiectul de convenție referitor la vînzarea internațională de bunuri mobile corporale și-a început activitatea în anul 1970.

În cursul primei sale sesiuni (ianuarie 1970) au fost examinate, cu titlu preliminar, o serie de probleme de principiu. Înainte de toate, trebuiau identificate izvoarele juridice care puteau fi folosite pentru elaborarea unei reglementări uniforme a vînzării internaționale de mărfuri. În afară de convențiile de la Haga, adoptate în 1964 și 1965, Grupul de lucru a analizat și eventualele corelări cu proiectele de lege uniformă, pregătite de către Institutul de la Roma pentru unificarea dreptului privat (UNIDROIT) referitoare la:

— ocrotirea dobînditorului de bună credință a unor obiecte mobile corporale;

— condițiile de validitate ale contractelor de vînzare internațională;

— reprezentarea în raporturile internaționale de drept privat.

În cadrul Grupului de experți s-a manifestat tendința de raționalizare și simplificare a activității. Procedîndu-se selectiv, s-a ajuns la concluzia că este posibilă înlăturarea din discuție a unora dintre izvoarele juridice, menționate mai sus, ale vînzării internaționale de mărfuri.

S-a considerat astfel că proiectul de lege uniformă privitor la ocrotirea dobînditorului de bună credință a unor obiecte mobile corporale depășește sfera normală de reglementări ale vînzării internaționale de mărfuri. Dealtfel art. 8 din LUVI a exclus din cuprinsul său, în mod explicit, orice dispoziții care au de obiect obligațiile față de terțele persoane ale vînzătorului și cumpărătorului.

În privința proiectului de lege uniformă referitor la validitatea contractului de vînzare internațională, s-a reținut de asemenea că atari probleme au fost eliminate — și ele — din contextul LUVI de către prevederile aceluiași art. 8.

În fine, s-a apreciat că nu ar fi posibilă nici contopirea în același act normativ cu vînzarea a reglementărilor referitoare la reprezentare în raporturile internaționale de drept privat, acestea avînd o sferă de aplicare mai largă decît LUVI.

În situația arătată au rămas, așadar, în discuție cele două convenții de la Haga, prima referitoare la legea uniformă a vînzării internaționale de obiecte mobile corporale (LUVI) iar cealaltă referitoare la formarea acestor contracte (LUF). Ele au un obiect de reglementare diferit. Pe cînd LUVI determină, în principal, drepturile și obligațiile vînzătorului și cumpărătorului, LUF privește emiterea ofertei, transmiterea și acceptarea ei, ca modalități uzuale ale încheierii contractelor.

Concentrîndu-și în continuare atenția în mod exclusiv asupra convențiilor amintite de la Haga, Grupul de lucru le-a examinat comparativ, relevînd atît similitudinile, cît și deosebirile dintre ele. S-a constatat astfel că dispozițiile generale ale celor două convenții prezintă analogii care merg uneori pînă la identitate, îndeosebi în ce privește determinarea cîmpului de aplicare a legii uniforme, condițiile de formă ale contractului de vînzare, rolul uzanțelor comerciale. Paralela dintre prevederile LUVI și LUF avea ca scop să înlesnească luarea unei decizii referitor la conținutul noii reglementări care urma să fie elaborată.

În această privință, UNCITRAL a decis, la cea de-a treia sesiune (1970), ca Grupul de experți să dea prioritate într-o primă fază, examinării sistematice a prevederilor cuprinse în LUVI și să amîne temporar lucrările sale referitoare la LUF (doc. A/8017 § 72). Într-o a doua fază, după încheierea revizuirii textelor din LUVI, va trebui să se treacă la analiza reglementărilor cuprinse în LUF.

Aceste indicații date de UNCITRAL au constituit, în linii mari, programul de lucru și directivele care au stat la baza elaborării proiectului de lege uniformă a vînzării internaționale de mărfuri, difuzat sub egida O.N.U. în vederea Conferinței diplomatice din anul 1980.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

Tîrgul de primăvară — Budapesta 1979

Tîrgul Internațional de Primăvară — Budapesta, specializat pe bunuri de investiții, inițiat în 1973 a devenit o manifestare tradițională anuală găzduită de Centrul de Tîrguri Internaționale — Budapesta.

Anul acesta între 23—31 mai Tîrgul Tehnic de Primăvară a reunit 1824 de expozanți din 27 de țări, dintre care circa 700 expozanți ai țării gazdă. Țările participante au fost: Anglia, Austria, Belgia, Brazilia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, R.D. Germană, R.F. Germania, Iugoslavia, Italia, Japonia, Lichtenstein, Luxemburg, Norvegia, Olanda, Polonia, România, Spania, S.U.A., Suedia, U.R.S.S. și Berlinul de vest.

Toate țările socialiste au participat la tîrg cu expoziții colective.

Expunerea în cadrul tîrgului s-a făcut pe grupe mari de produse, cărora li s-au repartizat pavilioane distincte, după cum urmează:

I. Instrumente de precizie;

II. Echipamente pentru telecomunicații, calculatoare și mașini de birou;

III. Echipamente pentru centrale electrice și mașini electrice;

IV. Metalurgie, prelucrarea metalelor;

V. Industria construcțiilor, instalații de aer condiționat și economia apei;

VI. Autovehicule, material rulant;

VII. Producția de materii prime și mașini pentru industria ușoară;

VIII. Industria chimică, minieră.

În pavilioane distincte au expus Consiliul Național pentru Dezvoltare Tehnică și Centrul de Documentare și Informare Tehnică din Ungaria, prezentînd realizări tehnice recente obținute în unitățile Academiei Ungare de Științe.

Suprafața de expunere la actuala ediție a tîrgului a fost extinsă față de edițiile precedente — 75.514 mp, din care mai mult de jumătate pe suprafețe acoperite. Pe grupe de mărfuri, țara gazdă a fost reprezentată la grupa I de Uzinele de instrumente Granz, pentru instrumente electrice, Uzinele Gamma pentru instrumente de cercetări nucleare și geofizice și mulți alți producători de aparatură de precizie și optică. În cadrul grupei a II-a au fost expuse produse ale cunoscutelor firme Orion, Terta și Uzinelor electrice și electrotehnice budapestane în standul Budavox. Întreprinderea de comerț exterior Electronum din România a prezentat o gamă largă de echipamente de calcul cu performanțe tehnice ridicate, executate pe baza unui design de bună calitate.

În cadrul celei de a III-a grupe, principalul expozant al țării gazdă a fost Transelectro — în standurile căruia și-au prezentat produsele Uzinele Granz — care au celebrat recent 100 de ani de activitate, Uzinele de transformatoare Csepel, Societatea națională de linii de înaltă tensiune, produse purtînd marca binecunoscută Tungsram.

România a expus în standurile întreprinderii Electroexportimport diferite tipuri de mașini electrice, bine cunoscute și apreciate peste hotare.

În domeniul autovehiculelor și materialului rulant s-au prezentat firmele Ikarus, Raba, Ganz Mavag, Csepel, cu realizările cele mai recente. Autoexportimport din România a expus pe platformele exterioare o serie de autovehicule speciale destinate construcțiilor, agriculturii etc.

În domeniul chimiei au fost evidențiate realizările industriei petrochimice ale țării gazdă prin expoziția colectivă a Societății naționale de petrol și gaze, prin produse din cauciuc Taurus.

Firma Industrialexport din România a prezentat o serie de echipamente de înalte performanțe, corespunzătoare locului fruntaș pe care țara noastră îl deține în producția și exportul de utilaj chimic și petrolier, în producția chimică.

Redactor coordonator: dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Contractele de furnizare a energiei electrice și termice

Obligația de a încheia contractele de furnizare a energiei electrice sau termice are izvorul în actul de planificare emis de organul competent, întrucît ambele forme de energie fac parte din categoria produselor dirijate.

Ca o consecință, părțile sînt obligate să se conformeze în totul actului de planificare în ceea ce privește volumul prestației și eșalonarea ei în cadrul anului de plan, obligație care subsistă în egală măsură și pentru organele tutelare, în ipoteza că sînt investite, potrivit art. 10 din legea nr. 71/1969, să soluționeze obiecțiunile la contract neconciliate de părți.

Tot astfel și organele arbitrale vor lua în considerare aceleași cantități dacă vor fi sesizate să analizeze răspunderea patrimonială a părților și dacă vor constata că acesea sau organele tutelare n-au respectat actul de planificare. Contractul va fi considerat perfect în condițiile prevăzute de acest act, iar comportarea părților în faza încheierii sau în cursul executării va fi apreciată în funcție de aceleași elemente.

În caz de nerespectare a obligațiilor asumate prin aceste contracte, răspunderea părților poate fi antrenată atît în condițiile prevăzute de actele normative specifice, cît și potrivit art. 21 din legea nr. 71/1969, în principal prin plata de penalizări și în completare cu daune, în măsura în care reglementarea specială nu derogă de la dreptul comun al contractelor economice.

Vom examina în continuare cîteva din particularitățile contractelor de furnizare a energiei electrice și termice.

În legătură cu prima categorie, regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice, aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968 prevede că părțile vor încheia pentru fiecare punct de consum al beneficiarului contracte separate, care vor preciza și apartenența instalațiilor electrice pe care le folosește consumatorul.

Părțile sînt obligate să prevadă într-o anexă la contract și puterile maxime care au fost staiblite de inspecția energetică regională (în prezent Direcția tehnică din Ministerul energiei electrice) pe care consumatorul le poate absorbi diferențiat după orele de vîrf ale sistemului energetic (de dimineața și seara).

Caracteristic raporturilor de furnizare a energiei electrice este faptul că furnizoarea este obligată să asigure beneficiarului o serie de condiții tehnice specifice, spre ex. continuitatea furnizării în limitele puterilor stabilite, cu tensiunea și frecvența admisibilă. Nerespectarea acestor parametri poate determina consecințe dăunătoare nu numai pentru părțile contractante, ci și pentru alți consumatori sau subconsumatori, astfel că este sancționată.

Unitatea furnizoare de energie electrică răspunde față de beneficiar pentru furnizarea insuficientă a energiei sub aspectul cantitativ sau al puterii contractată.

Răspunderea este diferită după categoria beneficiarului.

În raporturile cu marii consumatori industriali, răspunderea patrimonială este limitată la penalizările și reducerile tarifare prevăzute de regulament, fără a se recunoaște dreptul beneficiarului de a pretinde și daune în completare.

Întreruperea furnizării sau limitarea ei nejustificată (în alte condiții decît cele admise de regulament: a) cu caracter de sancțiune pentru consumator, b) determinată de condițiile tehnice de funcționare a instalațiilor, c) impuse de necesitatea înlăturării unor avarii sau de executarea unor lucrări) este sancționată prin plata unor penalități egale cu de 8 ori valoarea energiei nefurnizată. În cazul limitărilor anunțate cu mai puțin de 24 ore, penalitatea este egală cu de 10 ori valoarea energiei nefurnizată.

Potrivit art. 5 din HCM nr. 2763/1968 penalitățile pentru furnizare insuficientă, se decontează numai din sumele încasate de la consumatori cu centrale electrice proprii pentru energia pe care aceste centrale nu au livrat-o întreprinderilor furnizoare de energie.

Plata penalizărilor este deci condiționată de existența resurselor financiare arătate mai sus.

Furnizarea de energie cu o tensiune sau cu o frecvență redusă pe un interval mai mare de 30 minute consecutiv, dă dreptul marilor consumatori la o reducere tarifară de 12,50%.

Dacă reducerea de tensiune și de frecvență se produc concomitent, se aplică procentul de 25%.

Față de consumatorii industriali și micii consumatori, răspunderea patrimonială a furnizorului de energie este limitată numai la daune pentru acoperirea prejudiciului efectiv suferit.

În ceea ce privește răspunderea patrimonială a beneficiarului, Decretul nr. 394/1976 sancționează prin plata de penalizări depășirea limitelor maxime ale puterilor pe care inspecția energetică (azi Direcția tehnică din MEE) a stabilit că pot fi absorbite în orele de vîrf ale sistemului energetic național. Penalitățile sînt diferențiate în funcție de mărimea puterii contractată, frecvența depășirilor și amploarea lor.

Același act normativ prevede că în cazul depășirii cantității de energie electrică repartizată și contractată trimestrial, se plătește o penalitate de 200%, calculată asupra prețului, la cantitățile consumate în plus trimestrial.

La consumatorii care beneficiază de prețuri tip limom, penalitatea se calculează numai la tariful pentru energie, iar la cei care beneficiază de prețuri tip monom (cu excepția livrărilor efectuate populației pentru încălzit, utilizări, menajere și sanitare) calculul majorării se face la întreaga valoare facturată, rezultată din aplicarea prețului tip monom.

Întrucît, astfel cum s-a arătat, furnizoarea încheie contracte separate pentru fiecare punct de consum al beneficiarului, apare necesar ca aprecierea consumului și stabilirea depășirilor să nu se facă pe întreaga unitate, ci separat pe fiecare punct de consum. Aceasta, întrucît prin realizarea de economii la unele puncte de consum se pot compensa depășirile de la altele, ceea ce ar duce la înlăturarea răspunderii.

Ca o consecință a faptului că energia electrică este dirijată, penalitatea se datorează chiar dacă s-au formulat obiecțiuni la contract cu privire la cantitate și acestea au fost deduse spre soluționare organelor competente fără a fi rezolvate.

În atari situații, penalitatea se calculează în raport de cantitatea înscrisă în actul de planificare.

În cursul litigiului privind plata acestor penalități, unitatea consumatoare poate contesta cantitățile luate în calcul pentru determinarea depășirilor și aceasta în cadrul unei cereri reconvenționale prin care cere restituirea sumelor facturate și plătite în plus drept preț pe trimestrul în discuție, fie chiar ca simplă apărare în ipoteza că a expirat termenul de prescripție pentru restituirea prețului. În acest sens s-a pronunțat Arbitrajul de stat al municipiului București în dosarele nr. 3905, 3906 și 3907/1977.

Faptul că unitatea consumatoare și-a depășit sarcinile de producție s-a opinat că nu justifică și un consum de energie electrică peste cantitatea contractată, atît timp cît nu s-a obținut din partea organelor competente și suplimentarea corespunzătoare a repartiției (I. Iczkovitz — Revista economică, Supliment, nr. 16/1978).

În interpretarea prevederilor normative citate, practica arbitrală ținînd seama de indicațiile conducerii superioare cu privire la utilizarea rațională, gospodărirea judicioasă a resurselor de energie, realizarea de economii și reducerea continuă a consumurilor specifice, precum și de principiile generale ale răspunderii patrimoniale în dreptul economic, a stabilit :

— întrucît Decretul nr. 394/1976 sancționează depășirea cantității de energie electrică repartizată și contractată trimestrial, prin decizia PAS nr. 1706/1978 s-a decis că penalitatea nu poate fi acordată în lipsa contractului de furnizare încheiat în forma scrisă și nici în ipoteza cînd acesta s-a încheiat la sfîrșitul trimestrului respectiv ;

— în situația reducerii repartiției de energie electrică, intervenită în cursul executării contractului, PAS a stabilit prin decizia nr. 1691/1978 că beneficiara nu poate răspunde pentru depășiri decît de la data cînd unitatea furnizoare i-a comunicat această restructurare și nu de la începutul trimestrului ;

— decizia PAS nr. 1994/1978 precizează că, trimestrul calendaristic constituie singura perioadă în raport cu care se pot aplica penalizările în discuție. Ele nu se datorează dacă întreprinderea furnizoare le-a calculat în funcție de consumul realizat pe alt interval de timp (spre ex. 1 decembrie — 28 februarie anul următor) sau dacă a efectuat citirea în cursul unei luni și a recalculat consumul trimestrial în funcție de media consumului zilnic. S-a considerat că prin atari metode nu se poate stabili cu certitudine cantitatea reală de energie consumată în plus trimestrial, față de repartiție și contract ;

— prin decizia PAS nr. 1708/1978 s-a statuat ca intrarea în funcțiune a unor noi receptori, prin dotarea unității beneficiare cu noi aparataje electrice a căror funcționare determină depășirea consumului contractat, nu duce la exonerarea de răspundere, deoarece consumatorul putea să solicite și să obțină suplimentarea repartiției pentru acoperirea consumului sporit.

Atît timp cît odată cu intrarea în funcțiune a noilor receptori nu s-a suplimenat cantitatea de energie repartizată, rezultă că s-a înțeles că necesarul său de consum poate fi acoperit din economiile realizate la celelalte obiective în funcțiune :

— prin decizia PAS nr. 1748/1978 nu s-au recunoscut efecte juridice modificărilor operate de organele tutelare după expirarea perioadei de plan, prin reducerea cotei alocată unităților care au realizat economii cu majorarea ei concomitent la cele care au înregistrat depășiri față de cantitatea de energie repartizată și contractată.

S-a considerat că o atare modificare ar anula răspunderea ce revine fiecărei unități în parte cu privire la încadrarea consumului în cantitatea de energie repartizată și că deci nu este de natură să mobilizeze unitățile în subordine la economisirea energiei electrice.

Separat de sancțiunea expusă mai sus, Decretul nr. 281/1977 dă, în cazul depășirii prin consum a cantității de energie electrică contractată, dreptul unităților furnizoare să ia măsuri pentru limitarea și chiar sistarea livrărilor pînă la recuperarea depășirilor, astfel că pe întregul an să nu se depășească repartiția.

Practica arbitrală (decizia PAS nr. 1916/1978) a stabilit că cele două sancțiuni nu se exclud, ci, dimpotrivă, se aplică paralel, întrucît se completează una pe cealaltă. Penalitățile din Decretul nr. 394/1966 au ca scop sancționarea beneficiarilor care au depășit cantitățile repartizate trimestrial, iar limitarea livrărilor urmărește să stabilească echilibrul dintre consumul efectiv și cantitatea de energie repartizată, dintre producția de energie și consumul planificat.

În legătură cu particularitățile specifice răspunderii părților în contractul de furnizare a energiei termice, Decretul nr. 243/1978 privind regimul distribuției și consumului de gaze naturale, modifică reglementarea anterioară, stabilită prin HCM nr. 332/1976 (emisă în baza Decretului nr. 861/1973), potrivit căreia unitățile furnizoare erau îndreptățite să perceapă penalizări de pînă la 100% față de prețurile de livrare, pentru cantitățile de gaze naturale consumate în plus față de normele de consum aprobate prin plan.

Sub această reglementare, practica arbitrală (decizia PAS nr. 581/1978) s-a fixat în sensul că actele normative citate stabilesc în sarcina unităților consumatoare obligația de a determina și înscrie în anexa la contract cantitatea de gaze naturale ce rezultă din volumul producției și norma de consum, cu respectarea repartițiilor anuale și trimestriale. Rezultă de aci că norma de consum, aprobată prin plan, trebuie să se încadreze în repartiția de gaze primită de unitatea consumatoare.

Punctul de vedere adoptat de practica arbitrală a fost însușit de legiuitor prin Decretul nr. 243/1978 care prevede că pentru cantitățile de gaze naturale consumate de unitățile socialiste în plus față de cele repartizate lunar, se vor percepe penalizări a căror valoare va fi de 10 ori mai mare decît prețurile de livrare în vigoare.

S-a renunțat deci la condiționarea aplicării penalizărilor de depășirea normelor de consum, în prezent interesînd numai dacă cantitatea consumată se încadrează sau depășește cantitatea de gaze naturale repartizată lunar.

Acest mod de determinare a depășirilor și deci de aplicare a sancțiunilor este în concordanță cu prevederile art. 3 din decret potrivit căruia repartițiile de gaze naturale sînt nu numai anuale și trimestriale, ci și lunare.

Rezultă că în reglementarea actuală nu mai este posibilă compensarea economiilor realizate de unitate în anumite luni ale anului cu depășirile din alte luni.

Articolul 14 din decret mai prevede că achitarea penalităților arătate, nu scutește unitatea consumatoare de plata către unitatea de distribuție sau transport de gaze a celorlalte penalizări prevăzute de lege.

Spre exemplu dacă plata cantității consumată în plus se face cu întîrziere, se pot aplica prevederile art. 1 lit. g din HCM nr. 306/1970.

În situația cînd gazele naturale sînt utilizate pentru producerea de energie termică pe care beneficiarul o distribuie mai multor unități de pe aceeași platformă industrială, practica arbitrală (decizia PAS 3495/1978 și 28/1979) a stabilit că penalizările plătite pentru depășirea consumului de gaze se recuperează cu titlu de daune de la toți beneficiarii de abur sau apă caldă în raport cu posibilitățile de realizare a contractului de furnizare de energie termică față de cota de gaze naturale repartizată și cantitățile de energie termică furnizată în plus față de posibilitățile de acoperire.

Mircea MIHĂILESCU

raporturi de muncă

Sesizarea organelor de jurisdicție a muncii

Codul muncii înscrie în prevederile sale două texte de principiu prin care garantează realizarea drepturilor cuvenite persoanelor încadrate, ca urmare a prestării muncii. Astfel, art. 172, alin. 2, prevede că persoanele încadrate pot contesta **sancțiunile disciplinare** pe care le socotesc date cu încălcarea legii, iar art. 110 consacră același drept împotriva **deciziei de imputare** considerată netemeinică și nelegală.

Fie că este vorba de plîngere împotriva sancțiunii disciplinare sau de contestație împotriva deciziei de imputare, Codul muncii în art. 176 (1) prevede un singur termen **de 30 de zile** pentru sesizarea organelor jurisdicționale, care începe să curgă **la data comunicării, cînd legea prevede**

necesitatea unei comunicări, **sau la data cînd cel interesat a luat cunoştinţă** de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul.

Termenul de 30 de zile acordat de lege, presupune existenţa unei stări litigioase **declanşate** de unitate prin luarea unei măsuri de sancţionare pe care persoana încadrată înţelege să o conteste adresîndu-se organelor de soluţionare a litigiilor de muncă.

Urmărind eficienţa deplină a termenului în favoarea celui interesat, legiuitorul prevede pentru fiecare termen în parte **necesitatea comunicării** către persoana în cauză. Astfel, art. 101 (2) din Codul muncii prevede necesitatea comunicării deciziei de **sancţionare disciplinară**; art. 108 (3) din acelaşi cod prevede un termen de 15 zile de la emitere pentru comunicarea **deciziei de imputare** iar art. 134 din Codul muncii, un termen de 5 zile pentru comunicare scrisă a **dispoziţiei** de desfacere a contractului de muncă.

Comunicarea este o obligaţie administrativă subsecventă „actului juridic de dreptul muncii" — decizia de sancţionare — cu consecinţa că acesta din urmă nu produce efecte decît de la data îndeplinirii celei dintîi.

Deoarece legea prevede în toate cazurile necesitatea comunicării, considerăm că **luarea la cunoştinţă** în alt mod despre măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul, la care se referă art. 176 (1) din Codul muncii, nu poate înlocui efectul comunicării, respectiv începerea curgerii termenului de sesizare. Referindu-se la acest aspect, cu privire la decizia de imputare Tribunalul Suprem a precizat: Comunicarea nu poate fi înlocuită cu alte probe din care să se deducă că cel în cauză a aflat în alt mod de existenţa deciziei (Secţ. civ. dec. nr. 3049/1973). Comunicarea trebuie făcută în „mîna" persoanei iar dovada comunicării trebuie făcută în toate cazurile de unitate. Fără a ne referi la modalităţile de comunicare validate de practică vom arăta că afişarea la locul de muncă, înmînarea făcută altei persoane, ori unităţii la care persoana în cauză are noul loc de muncă, pentruca aceasta la rîndul ei să-l înştiinţeze pe cel în cauză, nu pot constitui dovezi certe asupra datei comunicării cerute de lege (Trib. Suprem, Secţ. civ. dec. nr. 485/1976).

Deşi numai în cazul dispoziţiei de desfacere a contractului de muncă, legea prevede expres că aceasta se comunică în **scris**, subliniem că existenţa aceloraşi raţiuni — determinarea certă a datei la care începe termenul; cunoaşterea de către cel în cauză a motivelor măsurii şi întocmirea apărării în cunoştinţă de cauză — nu pot duce decît la concluzia că atît sancţiunea disciplinară cît şi decizia de imputare se comunică în scris.

Organele de jurisdicţie sesizate au obligaţia legală (art. 18 din Decretul nr. 167/1958) să verifice dacă acţiunea a fost introdusă în termenul de 30 de zile (calculat pe zile libere). Depăşirea calendaristică a termenului, fără a duce „automat" la respingerea acţiunii ca tardivă, evidenţiază cu atît mai mult obligaţia de a constata dacă termenul a fost ori nu depăşit.

O primă verificare priveşte, firesc, data la care a început curgerea termenului, adică **data comunicării** făcute de unitate. Cu privire la acest aspect, în practică sînt frecvente situaţiile în care unitatea invocă, în faţa organelor de jurisdicţie **excepţia de tardivitate** a acţiunii raportîndu-se la **data luării măsurii** de către unitate, fără a putea dovedi însă data comunicării. Astfel, printr-o acţiune introdusă la 10 iunie 1977, persoana contestă măsura desfacerii contractului de muncă dispusă de unitate la data de 1 ianuarie 1977, acţiunea fiind admisă tocmai pentrucă unitatea nu a putut face dovada comunicării (Trib. Suprem, Secţ. civ. dec. nr. 1407/1978); într-un alt caz, la data de 27 noiembrie 1973 s-a discutat în prezenţa persoanei „eventuala schimbare a sa din munca pe care o desfăşura", măsură ce nu s-a realizat, persoana intrînd în concediu de odihnă iar apoi fără plată.

După **mai multe luni**, solicitînd transferul, persoanei i se opune măsura desfacerii contractului de muncă cu data de 27 noiembrie, unitatea avînd în instanţă, în litigiul creat, respingerea acţiunii ca tardivă, arătînd că **persoana a ştiut de discuţia** ce a avut loc în luna noiembrie (Judecătoria sect. 3 Bucureşti, sent. civ. nr. 4246/1974). Este de principiu că în toate cazurile, **oricît de „tardivă" ar fi acţiunea în raport cu data luării măsurii, ea nu poate fi respinsă dacă unitatea nu face dovada certă a comunicării măsurii luate.**

În al doilea rînd, în raport de data comunicării, organele de jurisdicţie vor verifica existenţa unor **cauze de suspendare** ori **întrerupere** a termenului de prescripţie de 30 de zile, cauze limitativ prevăzute de art. 13 şi respectiv 16 din Decretul nr. 167/1958. Cu privire la aceste aspect subliniem numai faptul că prezenţa cauzelor de suspendare ori întrerupere duc la concluzia că **termenul nu a fost depăşit**, fie curgînd în continuare după suspendare (art. 15 din Decretul nr. 167/1958) fie curgînd un nou termen după întrerupere (art. 17 din acelaşi decret).

Continuînd verificarea legalităţii acţiunii sub aspectul termenului de sesizare, organele de soluţionare a litigiilor de muncă, chiar dacă constată depăşirea calendaristică a acestuia, înainte de respingerea acţiunii ca tardivă vor stabili dacă sînt **motive temeinic justificate** pentru repunerea în termen (incapacitate temporară de muncă cu imposibilitate de deplasare; absenţa justificată din localitate — delegaţie, concediu legal de odihnă, de studii, fără plată, participare la conferinţe, etc. — satisfacerea serviciului militar, etc.). Fără a dezvolta acum instituţia repunerii în termen, faţă de redactarea dispozitivă a textului art. 177 din Codul muncii potrivit căruia persoana **„poate cere"** repunerea în termen, evidenţiem că organele de jurisdicţie a muncii, în prezenţa unor motive temeinic justificate pot să dispună **chiar din oficiu** judecarea cauzei, adică repunerea în termen (art. 19 din Decretul nr. 167/1958). Deşi textul de mai sus are în vedere numai judecătoria, neîndoielnic, pentru multiple raţiuni, aceeaşi soluţie se aplică şi faţă de comisiile de judecată.

Un ultim aspect pe care îl relevăm se referă la consecinţele sesizării făcute în termen legal altui organ decît cel competent. Într-un caz, judecătoria, sesizată la data de 11 iunie 1977 cu o contestaţie la decizia de imputare comunicată la data de 10 ianuarie 1977, admite contestaţia iar tribunalul menţine hotărîrea judecătoriei, ambele motivînd că nu poate fi admisă excepţia de tardivitate, deoarece persoana s-a adresat conducerii unităţii cu o cerere de anulare a deciziei de imputare în termenul de 30 de zile cerut de lege. Este adevărat că potrivit art. 16 lit. b din Decretul nr. 167/1958 şi art. 30 alin. ultim din Legea nr. 59/1968, sesizarea în termenul legal a **unui organ jurisdicţional** necompetent este considerată valabilă, cauza urmînd să fie trimisă organului jurisdicţional competent. Dar prevederile de mai sus nu fac aplicare în speţă. Aşa cum precizează şi instanţa supremă, o cerere sau o sesizare prin care se solicită conducerii unităţii, sau altor organe decît celor de jurisdicţie, să se revină asupra măsurii luate, chiar dacă conţinutul său este similar cu al contestaţiei, nu echivalează cu o contestaţie şi nici nu suspendă ori întrerupe termenul de 30 de zile (Secţ. civ. dec. nr. 1438/1978). În acelaşi spirit nu poate fi admis punctul de vedere potrivit căruia termenul de 30 de zile curge de la **data comunicării răspunsului la cererea (plîngerea) făcută pe cale administrativă** împotriva deciziei de imputare (Trib. Suprem, Secţ. civ. dec. nr. 1460/1978).

Dr. IOSIF R. URS

transport

Răspunderea pentru integritatea mărfurilor în timpul transportului

Asigurarea integrității mărfurilor în timpul transportului reclamă îndeplinirea obligațiilor care revin, în acest sens, atît cărăușului, cît și expeditorului și destinatarului.

Neîndeplinirea acestor obligații — în măsura în care produce consecințe prejudiciabile — determină angajarea răspunderii unității în culpă.

Astfel, o unitate expeditoare a fost găsită vinovată pentru degradarea mărfurilor în timpul transportului, degradare care s-a datorat faptului că mărfurile nu au fost etichetate și nici în alt fel nu s-a atras atenția cărăușului asupra interdicției de a le expune ploii.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 209/1979, s-a reținut că, într-adevăr, oxidarea colacilor de sîrmă s-a datorat modului cum s-a efectuat transportul pe timp ploios, însă de această împrejurare nu poate fi făcut răspunzător cărăușul „ținînd seama de faptul că nici pe colete, nici pe documentul de transport nu s-a făcut vreo mențiune în legătură cu modul în care trebuie transportată marfa". În consecință, s-a decis că legal și temeinic a fost angajată răspunderea expeditorului pentru daunele produse în împrejurările descrise mai sus.

În speța relatată concluzia ar fi fost alta dacă cărăușul, avertizat asupra condițiilor în care trebuie transportate mărfurile, s-ar fi angajat să execute transportul astfel cum s-a solicitat. Într-o asemenea situație, răspunderea pentru daunele cauzate prin deteriorarea mărfurilor în timpul transportului ar fi revenit — evident — cărăușului.

Într-adevăr, în situația în care a semnat de primirea mărfii — așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3487/1978 — cărăușul are a răspunde, în temeiul dispozițiilor art. 38 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, atîta timp cît nu face dovada că lipsa a provenit de la expediție sau destinație, potrivit art. 42 lit. b din același regulament.

În speță, s-a considerat că o asemenea dovadă nu a fost făcută prin mențiunea din procesul verbal încheiat la destinație că sortimentele lipsă se aflau în partea din față a mașinii și nu la ușa laterală. Ca atare, răspunderea cărăușului a fost angajată, cu atît mai mult, cu cît, marfa a fost numărată la expediere în prezența delegatului cărăușului.

Soluția de mai sus a fost dată în legătură cu un transport efectuat prin mijloace auto. Problema se pune în mod identic — reglementarea legală fiind aceeași — în cazul transporturilor feroviare.

În conformitate cu dispozițiile art. 30 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, în cazul mărfurilor obligatorii la cîntărire, calea ferată răspunde de cantitatea înscrisă în documentul de transport. Dacă nu efectuează cîntărirea care, așa cum s-a văzut, este obligatorie, răspunderea cărăușului funcționează în raport cu cantitatea înscrisă în scrisoarea de trăsură.

Potrivit art. 39 alin. 2 din același regulament, calea ferată poate face dovada că, în realitate a primit mai puțin de la expeditor sau că marfa sosită la destinație corespunde cu greutatea netă din actele de livrare sau documentele de transport.

Dovezile ce se prezintă de calea ferată în acest sens se impun a fi analizate cu exigență, așa cum rezultă, dealtfel, și din Decizia primului arbitru de stat nr. 2932/1978.

În speță, procesul verbal încheiat la destinație — care a fost invocat de calea ferată — nu conține elemente care să explice și să justifice concluzia privind lipsa urmelor de violare a mijlocului de transport. De asemenea, nu s-a menționat, în cuprinsul procesului verbal, dacă prelata cu care au fost protejate mărfurile transportate în vagon descoperit a fost sau nu sigilată și dacă, la destinație, sigiliile au fost găsite intacte.

În aceste condiții, s-a apreciat că „față de răspunderea specială instituită în sarcina cărăușului pentru transportul mărfii în litigiu, faptul că expeditoarea nu a stabilit cantitatea livrată prin proces verbal de autorecepție semnat de toți membri comisiei și nu a stabilit greutatea și volumetric, nu exonerează cărăușul de răspunderea pentru lipsa cu care a predat marfa la destinație, în raport de cantitatea preluată la transport, înscrisă în documentul de transport.

Furnizoarei nu i se poate imputa lipsa pe considerentul neîntocmirii unor acte de autorecepție conform reglementărilor legale, deoarece facturarea mărfii s-a făcut la cantitatea determinată de cîntărire, înscrisă în scrisoarea de trăsură preluată la transport de stația de expediere".

I. ICZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **V. SFIRIDON, Focșani** — În baza de calcul a contribuției de 2% pentru pensia suplimentară se includ toate drepturile de retribuție cu caracter tarifar. Contribuția de 2% se reține și în cazurile arătate de dv. La stabilirea perioadei de contribuire pentru pensia suplimentară și a cuantumului pensiei se ia în considerare întreaga vechime în muncă, inclusiv situațiile relatate de dv. (concediu medical, concediu de odihnă etc.).

● **PAVEL PUȘCAȘ, Orșova** — Pentru a putea beneficia de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974 este necesar ca personalul transferat în interesul serviciului să se mute efectiv în localitatea unde își are sediul unitatea la care s-a efectuat transferul. Dv. nu puteți beneficia de drepturile prevăzute pentru personalul transferat.

● **MARINA REMUS, Timișoara** — Așa cum arătați în scrisoarea dv., în anul 1962, cînd ați fost numit șef de birou, nu era necesară aprobarea unei derogări de la condițiile de studii. Pentru această funcție era prevăzută cerința absolvirii studiilor medii, condiție pe care dv. o îndepliniați. La aplicarea H.C.M. nr. 914/1968 condiția de studii a fost modificată, prevăzîndu-se absolvirea învățămîntului superior. În această situație, atît prevederile H.C.M. nr. 69/1975 care s-au aplicat pînă la abrogarea lor prin Decretul nr. 100/1979, cît și acest decret (anexa 6) au stabilit diminuarea cu două clase de retribuire a celor aflați în situația dv.

● **C. V., Fundu Herții, Botoșani** — La trecerea dv. din funcția de contabil șef C.A.P. în aceea de contabil termă va fi posibil ca, potrivit prevederilor Decretului nr. 100/1979, să nu vi se micșoreze retribuția tarifară. Trecerea dv. la o retribuire superioară se putea face în condițiile prevăzute de art. 33 din Legea nr. 57/1974 și Legea nr. 12/1971.

● VIRGILIU GAFTOI, **Bucov** — În anexa IV la Legea nr. 57/1974 se prevede retribuția personalului care ocupă funcția de șef birou tehnic-economic. În anexa VII se prevede retribuția personalului care ocupă funcția de șef birou economic. După cum veți constata nu există nici o contradicție între cele două prevederi ale anexelor legii sus-menționate.

● ELENA CODREANU, **Ploiești** — Conform prevederilor H.C.M. nr. 914/1968 (art. 5), astfel cum au fost modificate prin H.C.M. nr. 1356/1968, procentele de calcul a îndemnizațiilor acordate în cazul incapacității temporare de muncă sînt: pînă la 2 ani de vechime neîntreruptă — 50% din re-

tribuția tarifară și 65% în cazul unei vechimi neîntrerupte în muncă de 2—5 ani.

● VASILE BEREȘTEANU, **Brașov** — Funcția de contabil șef secție poate fi ocupată de un absolvent al învățămîntului mediu, numai la unitățile de gradul II-IV. Dacă, pînă la aplicarea H.C.M. nr. 914/1968, ați beneficiat de o aprobare de menținere într-o funcție pentru care era prevăzută cerința studiilor superioare, funcție echivalentă cu aceea de contabil șef secție, puteți trece în această funcție.

● IOAN DAVID, **Oradea** — La aplicarea H.C.M. nr. 1053/1960 dv. ocupați funcția de contabil șef. Dacă pentru această funcție se prevede cerința studiilor superioare și dv. ați fost menținut în această funcție prin derogare de la condițiile de studii, diminuarea retribuției se face, conform H.C.M. nr. 69/1975, respectiv a Decretului nr. 100/1979, cu o singură clasă de retribuire. În ipoteza în care condiția de studii era absolvirea învățămîntului mediu, iar ulterior, la aplicarea H.C.M. nr. 914/1968, această condiție a fost modificată, dv. fiind menținut pe baza dispozițiilor hotărîrii și — ulterior — a Legii nr. 12/1971, diminuarea retribuirii este de două clase.

● AUREL ROTARU, **Bîrlad** — Conform precizărilor privind retribuțiile funcțiilor prevăzute în anexele IV-VIII la legea retribuirii, diferența dintre nivelul de bază și gradația I-a, precum și celelalte gradații prevăzute în anexe, este de o clasă. La funcțiile la care numărul de gradații este marcat cu un asterisc (*) diferența dintre penultima și ultima gradație este de două clase de retribuire. În anexa nr. VII la poziția 12, la jurisconsult principal sînt prevăzute 6 gradații — cu asterisc. La grupele I-IV de ramuri nivelul de bază este stabilit la clasa 20, iar gradația a 6-a la clasa 27, deoarece între gradația a 5-a și a 6-a este o diferență de două clase. După aplicarea Legii nr. 4/1978 n-a intervenit nici o modificare în această reglementare, noua gradație fiind stabilită la clasa 28 de retribuire. Precizările la anexele IV-VIII la care ne-am referit mai înainte au fost modificate în sensul că diferența de două clase s-a menținut între gradațiile 5 ș 6. Această ultimă reglementare se găsește în Nota la anexa 1 la Lagea nr. 4/1978.

● EL. JULA, **Timișoara** — Dacă puteți dovedi că la aplicarea H.C.M. nr. 1053/1960 s-a aprobat menținerea dv. în funcție pentru care era prevăzută cerința studiilor superioare, iar după aplicarea hatărîrii ați continuat activitatea în aceeași funcție, retribuirea dv. se diminuează numai cu o singură clasă. Această reglementare a fost prevăzută atît în H.C.M. nr. 914/1968 cît și în H.C.M. nr. 69/1975 (anexa 2). În prezent o reglementare similară este prevăzută în Decretul nr. 100/1979 (art. 17, anexa 6), care prevede că pentru cei menținuți în baza reglementărilor anterioare aplicării retribuției pe clase, în funcții de conducere la care se cer studii superioare „retribuția se diminuează cu o clasă, dacă au studii liceale.

Conform art. 176 din Codul Muncii puteți solicita diferența de retribuție pe trei ani în urmă.

● CĂLIN MIHAI I. RADOSLAV, **Giurgiu** — Conform indicatorului tarifar de calificare I.T.C. 010402 meseria de lăcătuș-montator este înrudită cu aceea de operator instalații turbine abur. Puteți fi încadrat ca muncitor calificat de comisia tehnică de încadrare a unității unde lucrați.

● LEONIDA GAVRIȘIU, **Turda** — Conform reglementărilor în vigoare, personalul aflat în delegare trebuie să realizeze sarcinile ce-i revin în cadrul programului normal de lucru. Dacă fiind delegat pe un șantier unde se lucra 10 ore, prin natura atribuțiilor și sarcinilor ce v-au revenit, conducerea șantierului a considerat necesar și v-a cerut să prestați același număr de ore și vă dă o dovadă în acest sens, puteți solicita aplicarea prevederilor art. 120 din Codul muncii.

● MARIA MOISESCU, **Hîrșova** — În ipoteza în care, în anul 1963, ați ocupat o funcție de conducere pentru care, la acea dată, era prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior, fiind menținută, în continuare, în aceeași funcție, diminuarea retribuției se face cu o singură clasă. Din scrisoarea dv. nu rezultă însă că la ocuparea funcției de contabil șef vi s-a aprobat derogarea de la condițiile de studii, ceea ce permite interpretarea că, în anul 1963, pentru postul pe care-l ocupați era prevăzută numai cerința studiilor medii. În această situație diminuarea retribuției se face cu două clase.

● ION DUȚĂ, **Cîmpulung** — Pensionarul de gradul III care lucrează în acord global are dreptul la retribuția corespunzătoare realizărilor obținute (în plus sau în minus față de retribuția tarifară de încadrare cu 1/2 normă) la care se adaugă pensia de invaliditate sau o cotă parte din această pensie, pînă la limitele prevăzute de art. 36 alin. 6 din legea pensiilor. Suma cuvenită drept pensie nu se modifică în raport de retribuția realizată în acord global.

Pensionarul de invaliditate de gradul III nu poate lucra ore suplimentare. El. primește (în condițiile prevăzute de art. 36 alin. 6 din legea pensiilor) pensia integrală sau o cotă parte din această pensie. I se menține acest drept și în condițiile în care se află în concediu de odihnă sau în concediu fără plată.

● VICTORIA TIMIȘESCU, **Piatra Neamț** — Întrebarea dv. se referă la aplicarea prevederilor art. 44 al. 5 din Legea nr. 57/1974 pentru trim. IV al anului 1978. Conform acestor prevederi, în cazul indicatorilor la care se recuperează nerealizările din perioadele anterioare, adaosul la retribuția tarifară se acordă numai pentru depășirea rămasă după compensarea nerealizărilor. Menționăm că, potrivit Decretului nr. 113/1979, în anul 1979 nu se aplică această reglementare.

● DOREL FĂRCĂȘIU, **Cluj-Napoca** — Art. 66 din Codul muncii (alin. 2) prevede că detașarea poate fi prelungită după primele 6 luni, cu încă 6 luni, de către conducerea unității. În cazul semnalat de dv. detașarea este valabilă pînă în luna octombrie a.c. dacă cel detașat a consimțit la această măsură. Orice întrerupere a detașării unei persoane și revenirea ei la unitatea care a detașat-o, permite emiterea ulterioară a unei noi detașări care poate fi, la rîndul ei, prelungită cu încă 6 luni.

● ALEXANDRU JÎRCAN, **comuna Lunca Bradului, Mureș** — Legea nr. 57/1974 prevede retribuțiile lunare ale celor care lucrează întreaga lună. Atunci cînd, din diferite motive, cum ar fi concediul pentru incapacitate temporară de muncă, concediul anual de adihnă, concediul fără plată, învoiri sau absențe nemotivate, personalul nu lucrează întreaga lună, retribuția se plătește în raport cu zilele efectiv lucrate. Desigur, în cazul concediului medical se plătește separat și indemnizația cuvenită pe linia asigurărilor sociale, iar în cazul concediului anual de odihnă indemnizația corespunzătoare.

● FLOARE PĂȘCĂLĂU, **Timișoara** — Pentru a putea fi trecut în gradația I-a este necesar să aveți vechimea minim necesară pentru încadrarea în functia de responsabil economic fermă. Întrucît sînteți încadrat prin derogare de la condițiile de vechime, nu puteți fi, în prezent, trecut în gradația I-a.

● CORNEL CÎRJAN, **București** — În conformitate cu prevederile art. 35 din Legea nr. 5/1973, cuantumul chiriei se determină ținînd seama de art. 4 din H.C.M. nr. 860/iulie 1973 în care se precizează că prin venit mediu lunar pe membru de familie se înțelege media cîștigurilor din ultimele 12 luni, provenind din retribuții sau alte forme de retribuire a muncii, din exercitarea unor activități pe cont propriu etc., care nu au caracter ocazional, împărțite la numărul de persoane care fac parte din familie. În cazul arătat, serviciul financiar al unității a procedat corect atunci cînd în veniturile realizate a inclus și pe cele încasate pentru munca de strungar.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

UZINA MECANICĂ CLUJ-NAPOCA

— Oțel pătrat OL 37 in kg. 3000
— Țeavă zincată 3/8 ml. 340
— eavă pătrată 30×30×2 OL 37 in ml. 1800
— Ui 100×50x5 OL 37 in ml. 5000
— Bare alum. hex. 22 mm ml. 160
— Bandă aluminiu 60×10 ml. 100
— Bară alamă ∅ 25 1/2 t ml. 400
— Țeavă aluminiu ∅ 22×1,5 ml. 100
— Țeavă Cu ∅ 12×1 ml. 370
— Țeavă aluminiu ∅ 22×2 kg. 300
— Țeavă Cu ∅ 12×1,5 kg. 80
— Aluminiu bloc Al. 99,9 kg. 5000
— Tablă aluminiu 2 mm kg. 400
— idem 2 mm kg. 700
— Ampermetru 60 A buc. 2
— Idem buc. 1
— Idem E 54—600 A buc. 3
— Apărător bec buc. 7
— Transformator 0,2 A — 300 VA 90 V buc. 20
— Armătură cu braț buc. 5
— Lămpi pt. siloz 100 W buc. 112
— Armături 20 W buc. 15
— Armături cu braț 200 W buc. 4
— Ampermetru N 60 buc. 1
— Bec 220 V 100 W buc. 100
— Bară stratitex 25 mm kg. 16
— Bobină 20 W buc. 22
— Balasturi 65 W buc. 59
— Idem BIA 40 W buc. 33
— Bandă diagonală 20 mm ml. 5000
— Idem 25 mm ml. 2000
— Bandă sticlată 15 mm ml. 250
— Idem 20 mm ml. 1500
— Idem 25 mm ml. 1000
— Idem 35 mm ml. 6000
— Bandă vegetală 25 mm ml. 5000
— Idem 30 mm ml. 4000
— Bandă țerilenă ml. 2200
— Bandă mătase 0,10×25 mm ml. 1000
— Bandă Warnich 0,10×2 mm ml. 7000
— Bobină 380 V buc. 10
— Bobină 220 V—50 HZ buc. 39
— Bobină 220—50 HZ buc. 30
— Bobină TCA 10 A 220 V buc. 9
— Bloc releu termic 15 A buc. 20
— Idem 10 A buc. 60
— Buton ciupercă cod. 6514 buc. 13
— Buton cod. 6524 buc. 7
— Buton comandă 2 A buc. 30
— Conductori FY 10 mi. 788
— Cond. MCG 2×1,5 ml. 142
— Sîrmă emailată 0,58 kg. 352
— Corp iluminat buc. 2
— Corp F.I.A. 2×65 buc. 5
— Corp F.I.A. 2×20 buc. 6
— Contactor AC 3-6-220 W cod. 4001 buc. 2
— Cutie capsulată buc. 1
— Cond. ISOCAND-TCL-220 Cod 6264 Tip IEC-20/380 V—50 Hz buc. 5
— Cuplaj electromagnetic 84053 buc. 1
— Cleme șir buc. 2000
— Conductori 50 mm buc. 114
— Cărbuni convertizoare 50×50×20 buc. 55
— Cilindru de ridicare buc. 2
— Capac ventilație buc. 38
— Capac lateral IV buc. 414
— Comutator 63 A buc. 5
— Comutator cu came 40 V buc. 5
— Comutator mașini unelte buc. 4
— Contactori stea triunghi 32 A 35 buc.
— Idem 63 A buc. 15
— Contactor AC 3—20 A cu releu 380 V buc. 5
— Idem AC 3—63 A buc. 4
— Comutator 40—02 buc. 12
— Contactor cumpănă ST buc. 8
— Contact K 1 — 10 A buc. 10
— Contactor TCA 10 A cod. 4006 buc. 80
— Contactor TCA 63 A buc. 20
— Contactor TCA 125 A buc. 15
— Capac sig. mignon 25 A buc. 282
— Cleme siguranță 10 buc. 35
— Cleme mobile 2,5 buc. 55
— Cleme universale 70 A buc. 182
— Cleme racord 6 mm buc. 4000
— Contact 25 A buc. 39
— Contact AC 3 mobil 60 A buc. 12
— Contact aluminiu Ditu 160 A buc. 100
— Idem Ditu 25 A mobil buc. 10
— Idem fix Ditu 25 A buc. 45
— Idem 100 A buc. 25
— Contact de legături 2,5/660 V buc. 160
— Contact fix 100 A AC 3 buc. 142
— Idem TCA — 125 A buc. 133
— Cruce port perii buc. 8
— Carcasă pt. agitator buc. 2
— Cuplă cu fișă 32 A buc. 20
— Conductor PE 2 S 1×5,45 kg. 106
— Idem P 2 S 1,9×6,4 kg. 100
— Idem PE 2 S 1,45×3,28 kg. 776
— Idem PE 2 S 1×8 kg. 250
— Idem P 2 S 2×9 kg. 60
— Idem PE 2 S 1,45×5,9 kg. 106
— Idem PE 2 S 2,1×10,8 kg. 1065
— Idem PE 2 S 3,28×13,5 kg. 211
— Idem PE 2 S 1×4,65 kg. 117
— Idem PE 2 S 1,35×7,6 kg. 50
— Idem PE 2 S 6,35×1,45 kg. 22
— Idem E 2 S 1,55 kg. 17
— Idem E 2 S 1,65 kg. 131
— Idem PE 2 S 2,5×6,9 kg. 98
— Idem PE 2 S 1,4×3,15 kg. 95
— Idem P 2 S 1,68×6,4 kg. 338
— Folie polietilenă kg. 132
— Hupe semnalizare 22 V buc. 4
— Inversor de sens 32 V buc. 25
— Întrerupător PACO—6317 buc. 5
— Întrerupător pîrghie 200 A buc. 4
— Idem 63 A buc. 8
— Limitator cod. 3464 buc. 200
— Lampă portativă fără cablu buc. 1
— Lampă monobloc buc. 8
— Micafoliu sul 0,10 kg. 275
— Micafoliu P 701—0,20 kg. 19
— Micanită P—782 kg. 35
— Micanită format mare 0,20 kg. 48
— Micanită P—721 1 mm kg. 171
— Micapînză PMH—S.103 kg. 16
— Micanită format mare 0,5 kg. 102
— Micabandă pe suportsticlă S1MS1—0,18×25 kg. 138
— Micabandă Alba S 2 MH kg. 12
— Idem 25 kg. 45
— Micabandă pe hîrtie 0,10×25 kg. 61
— Micabandă albă 82 MS1 kg. 112
— Micanită colector P 782—0,6 kg. 50
— Micabandă P 701 ml. 200
— Micabandă pe hîrtie neagră 0,13×15 kg. 4
— Idem 25 kg. 93
— Microlimitator cod. 6131 buc. 412
— Manometru 0—40 buc. 15
— Micanită 1,0 kg. 57
— Idem 1,5 kg. 60
— Idem 0,8 kg. 115

— Idem CN 3—1 kg. 55
— Micabandă albă 0,10×15 kg. 201
— Patroane mignon 25 A kg. 316
— Idem 6 A kg. 487
— Patroane fuzibile 6 A kg. 50
— Idem 10 A kg. 200
— Idem 20 A kg. 19
— Idem 25 A kg. 100
— Idem 2 A kg. 300
— Patroane mignon 10 A kg. 600
— Releu inter. R 1—35—A 22/380 V kg. 4
— Prize CS—16 buc. 29
— Prize 24 V buc. 91
— Priză trifazică 25 A buc. 9
— Priză contact 6 A buc. 300
— Idem 10 A buc. 290
— Idem 15 A buc. 290
— Idem 25 A buc. 290
— Idem 35 A buc. 100
— Idem 60 A buc. 95
— Perii colectoare 35×20×16 buc. 185
— Placă bornă buc. 280
— Placă presată carton buc. 607
— Placă electropozitivă buc. 36
— Papuci cablu 4×3,1 buc. 4000
— Idem 6×4,3 buc. 3000
— Idem 8×11,2 buc. 650
— Idem 22×23,5 buc. 100
— Idem 30×25 buc. 100
— Papuci cupru 4×1,8 buc. 4500
— Idem 6×5,2 buc. 400
— Idem 10×6,8 buc. 240
— Idem 10×8,2 buc. 1200
— Papuci cablu 6×5,4 buc. 3700
— Perii grafit 46×32×25 buc. 201
— Idem 45×30×10 buc. 68
— Idem 8,80×30×18 buc. 109
— Idem 32×25×12 buc. 158
— Idem 32×25×115 buc. 158
— Idem 56×14×11 buc. 165
— Idem 32×20×20 buc. 150
— Racord far pompier buc. 12
— Releu fluorescent buc. 9
— Sîrmă Cu 1,5 mm kg. 200
— Idem 1,6 mm kg. 200
— Soclu siguranță LS 63 A buc. 262
— Idem 100 A buc. 31
— Șnur relon 6 mm kg. 400
— Soclu siguranță mignon 25 A buc. 2190
— Tub panzer ∅ 36 ml. 33
— Tub copex ∅ 20 ml. 95
— Afomax 1000 A—380 V— Cod. 4900 buc. 2

Rulmenți :

— 6003 buc. 10
— 6004 buc. 20
— 6005 buc. 100
— 6007 buc. 10
— 6006 buc. 10
— 6006 Z buc. 19
— 6008 ZZ buc. 60
— 6009 buc. 2
— 6010 buc. 10
— 6013 buc. 1
— 6015 buc. 30
— 6024 buc. 1
— 6026 buc. 39
— 6026 J buc. 20
— 6026 Z buc. 1
— 6030 buc. 4
— 6200 buc. 5
— 6201 Z buc. 30
— 6204 buc. 4579
— 6205 buc. 41
— 6207 buc. 15
— 6217 buc. 40
— 6218 buc. 8
— NU 218 buc. 4
— NA 218 buc. 2
— 6213 Z buc. 5
— NJ 220 buc. 286
— 6213 buc. 11
— NU 208 buc. 2
— 6222 buc. 35
— 6224 buc. 15
— NJ 224 buc. 48
— NJ 226 buc. 120
— NJ 232 buc. 363
— 6302 buc. 920
— N 304 buc. 2
— NJ 324 buc. 13
— 6305 buc. 123
— 6306 buc. 600
— NJ 306 buc. 25
— NU 306 buc. 3
— 6314 buc. 100
— 6315 buc. 10
— NU 315 buc. 6
— NU 317 buc. 2
— 6319 buc. 3
— NU 320 buc. 5
— 6320 buc. 25
— 6322 buc. 5
— NU 322 buc. 7
— NU 326 buc. 15
— NU 328 buc. 3
— 6405 buc. 7
— 6407 buc. 10
— 6411 buc. 1
— 6412 buc. 39
— QA 120 buc. 3
— NJL 65—NA—213 buc. 20
— NA 50 buc. 20
— 7203 buc. 1
— 7206 buc. 4
— 7211 buc. 3
— 7214 buc. 6
— 7216 SP buc. 8
— 7519 buc. 1
— 7718 buc. 1
— 1213 K buc. 4
— 1216 buc. 1
— 1610 buc. 1
— 1309 buc. 4
— 1310 buc. 2
— 1308 buc. 4
— 1306 K buc. 3
— 2204 buc. 1
— 2505 buc. 8
— NU 2205 buc. 19
— 2205 K buc. 3
— NU 2206 buc. 9
— 2206 buc. 20
— 2208 buc. 3
— 2209 ZZ buc. 4
— 2207 buc. 18
— NU 2212 buc. 1
— 2216 buc. 3
— 2218 buc. 7
— NJ 2307 NA buc. 15
— 2307 buc. 14
— NJ 2300 NA buc. 10
— 2305 buc. 1
— NU 2306 buc. 320
— 2311 K buc. 1
— NJ 2208 buc. 10
— NJ 2308 buc. 10
— NU 2228 buc. 8
— NU 3018 K buc. 4
— 3204 buc. 12
— NN 3019 buc. 12
— 4205 buc. 1
— 42215 buc. 3
— 4005 buc. 8
— 22215 Bj buc. 2
— 22216 M buc. 1
— 22216 buc. 20
— 22220 buc. 3
— 22311 buc. 2
— 22216 K buc. 13
— 22314 buc. 4
— 22210 buc. 8
— 22308 buc. 16
— 23126 buc. 1
— 30204 buc. 25
— 30206 buc. 15
— 30209 buc. 2
— 30217 buc. 7
— 30305 buc. 2
— 30308 buc. 11
— 30205 buc. 9
— 30310 buc. 25
— 30318 A buc. 3
— 32218 buc. 2
— 32314 A buc. 19
— 32215 A buc. 2
— 32308 buc. 8
— 32612 buc. 1
— 51103 buc. 15
— 51105 buc. 23
— 51106 buc. 25
— 51107 buc. 15
— 51120 buc. 4
— 51110 buc. 5
— 51124 buc. 10
— 51207 buc. 2
— 51208 buc. 1
— 51211 buc. 3
— 51222 buc. 5
— 51224 buc. 1
— 51315 buc. 2
— 51215 buc. 4
— 986—711 buc. 2
— 807—813 buc. 8
— 390—509 buc. 12
— 402—310 buc. 11
— 402—715 buc. 4
— 113—517 buc. 1
— 234—418 buc. 6
— 943—25 buc. 2
— 29417 buc. 2

ODIHNĂ ȘI AGREMENT ÎN CAPITALĂ

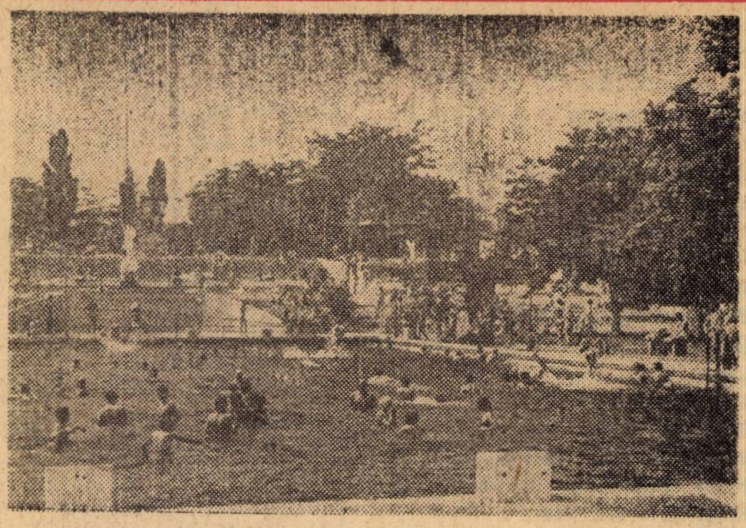

Strandul Izvor „bucuros" de oaspeți

PENTRU bucureșteni, pentru vizitatorii Capitalei salba de lacuri de pe valea rîului Colentina și lacurile interioare au devenit puncte de atracție deosebite. Ca în fiecare an, Întreprinderea de canal și apă din București, prin Exploatarea lacuri, a luat măsuri pentru a oferi publicului condiții cît mai bune de odihnă și agrement în zona lacurilor.

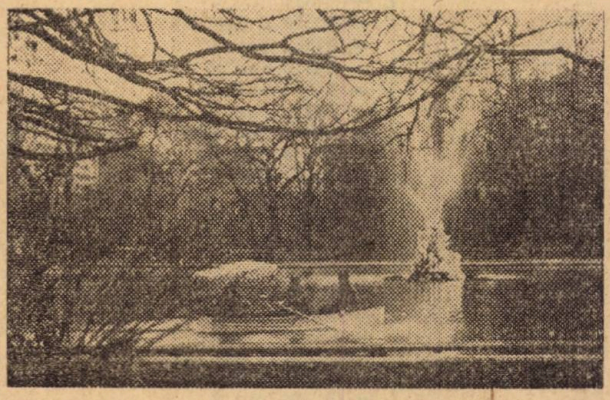

Odihnă activă la rame

Pentru îmbunătățirea continuă a activității în acest domeniu s-a ținut seama de sugestiile și propunerile publicului vizitator cu privire la diversificarea gamei prestațiilor, sporirea capacității de servire, precum și ridicarea nivelului calitativ al tuturor serviciilor.

Numărul ambarcațiunilor cu motor sau rame, foarte solicitate în sezonul cald, a crescut continuu. Este interesant de arătat că în anul 1939, pe lacurile Bucureștiului erau 120 de bărci și o singură ambarcațiune cu motor. În 1955 erau 593 bărci și 19 ambarcațiuni cu motor, pentru ca în acest an să înregistrăm 1500 bărci cu rame, 130 hidrobiciclete și 42 vaporașe. **Aceste ambarcațiuni sînt amplasate pe lacurile :**

Cișmigiu,
Libertății,
Drumul Taberei,
Balta Albă,
Tineretului,
„23 August",
Herăstrău,
Tei,
Plumbuita,
Băneasa,
Pantelimon II,
Cernica,
Pustnicul,
Mogoșoaia,
Snagov.

Cifre demne de reținut sînt și în ce privește locurile la șranduri. Dacă în Bucureștii de odinioară, respectiv în anul 1932, erau 600 locuri, în 1940 cca 29 800 locuri, în 1970 peste 90 000, anul acesta își pot petrece timpul liber la șranduri peste 128 500 de persoane.

În zona lacurilor, în toate locurile de agrement s-au amenajat terenuri de joacă pentru copii, s-au construit leagăne, vîrtelnițe, balansoare, paralele, inele, scări duble. Pentru cei mari — terenuri de volei, tenis de cîmp, baschet, minifotbal, tenis de masă.

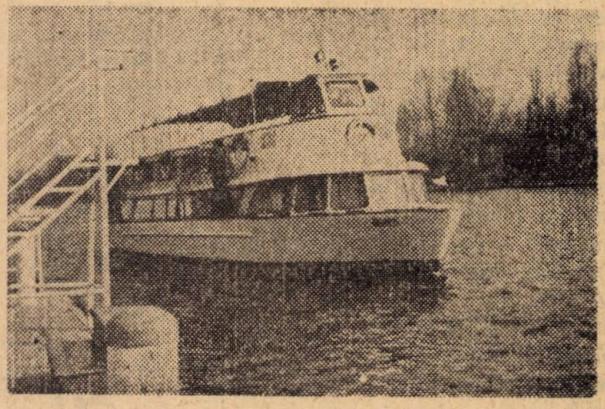

Cu motonava pe luciul apelor

În momentul de față toate lacurile și șrandurile sînt deschise și își așteaptă oaspeții.

Z. E.

muncii vii, curente, este necesar să fie revăzută. Cele mai obișnuite exemple de la nivel macroeconomic, dar și din viața de toate zilele a unităților din economie, impun aceasta. Și este necesar să subliniem deosebita importanță a regîndirii și redefinirii acestei chestiuni de bază a economiei politice materialiste — nu numai pentru a respecta spiritul dialectic al teoriei și a o actualiza, ci în mod deosebit pentru implicațiile de stringență majoră pentru practica economică.

Maria Popescu — Într-adevăr, sublinierea stringenței necesității de a confrunta unele teze teoretice cu realitățile economice și de a duce astfel mai departe cunoașterea științifică în scopul slujirii practicii economice, al accelerării progresului economic al țării este pe deplin justificată. Dar amploarea și profunzimea teoretică a acestei chestiuni ne determină să vă propunem să încercăm să o abordăm într-o dezbatere consacrată special acestui subiect. Întrucît la această dezbatere un număr mare de specialiști în domeniile tehnicii s-au referit la importanța creativității pentru creșterea competitivității produselor și deci pentru creșterea eficienței aș adăuga aici un aspect care mă preocupă și care poate să fie rezolvat prin eforturi corelate și anume acela că la noi nu există o instituție, unitate care **să asigure lansarea ideii, a invenției rapid în producție.** Revista noastră, presa în general a întreprins anchete și a urmărit o serie întreagă de brevete de invenții, de noutăți care au fost confirmate prin premii, medalii, în expoziții internaționale și care întîmpină greutăți în introducerea în producție, deși ele sînt stringent necesare producției interne și ar putea să realizeze produse în volum însemnat pentru export.

Am încercat să vedem care sînt cauzele care conduc la această situație. Sînt cauze, unele de ordin subiectiv care există în toată lumea — inerția, teama de insucces. Altele însă sînt obiective, decurgînd din aceea că în economia noastră și în metodologia noastră de calcul nu se întreprind suficiente acțiuni pentru cunoașterea riscului și calcularea coeficientului de risc în privința lansării produselor noi. Neluarea în considerare a riscului conduce și la neasumarea riscului. În afară de aceasta există unele necorelări administrative și funcționale. Cei mai mulți conducători din ramurile economiei și îndeosebi cei din domeniile de producție nu sînt informați **la zi** asupra invențiilor românești atestate ca atare. În sistemul de planificare nu știu dacă există **o informare operativă** și amănunțită în legătură cu brevetele de invenții care să fie luate în considerare în procesul planificării. De asemenea, în dezbaterea noastră s-a relevat faptul că nici institutele de cercetare și proiectare nu sînt la curent întotdeauna cu aceste informații. Aceasta întrucît nu există o instituție care să facă ceea ce trebuie făcut după ce a fost brevetată o invenție în țară și în străinătate, adică cineva care să **calculeze ce efecte economice** ar avea exploatarea invenției sau ideii respective la nivelul economiei naționale, să investigheze ce șanse are de penetrare pe piața mondială, să întocmească studii de fundamentare și calcule care să justifice intrarea în producție a produselor bazate pe idei noi pentru că țara noastră nu duce lipsă de creativitate. O dovadă a creativității tehnice, a aptitudinilor inventive ale poporului nostru o aduce printre altele și foarte marea răspîndire a acțiunii de autodotare.

În societatea capitalistă proprietarii particulari vînează ideile noi și le exploatează pentru că numai prin aceasta își mențin competitivitatea. Din păcate, uneori avantajele planificării, confortul pe care-l oferă planul la noi nu stimulează suficient creativitatea. Nici marja de posibilități de înglobare în plan a creativității nu este pe deplin utilizată întotdeauna.

Aurel Constantinescu — Legat de informația tehnico-științifică, pe plan mai general, există și alte anomalii și anume că proiectanții noștri propun uneori produse care să fie importate deși acestea se fac în țară și aceasta pentru că nu știu, din păcate, ce anume produse se fac la ei acasă. Am fost la uzina de electromotoare din Pitești și am remarcat că se aplicau încă soluții vechi : se făceau unele repere din țeavă laminată ceea ce antrena consumuri mari și precizie scăzută. Realizarea acelorași repere din țeavă sudată, produs care se fabrică la Iași, ar permite o economie de materiale de 50% și, evident, și de manoperă. Exemplele pot fi multiplicate. Să ne informăm asupra noului, dar să ne informăm operativ măcar asupra a ceea ce avem în grădina noastră !

Radu Negru — Problema implicațiilor economice ale deficiențelor din documentarea tehnico-științifică devine o chestiune stringentă.

Emil Costin — În afara slabei informații tehnico-științifice este o lipsă de informare tehnică, de reclamă în sens larg. Impetuoasa dezvoltare economică a țării noastre din ultimii ani, creșterea nomenclatorului de produse realizate face necesară informarea reciprocă a producătorilor interni asupra acestora. Nu trebuie să înțelegem greșit problema reclamei în economia noastră — aceasta este **un mijloc obiectiv necesar de informare** asupra sortimentelor de produse realizate în țară Dacă nu-i fac reclamă produsului, lumea nu are de unde să știe să-l folosească, așa cum s-a întîmplat cu țevile sudate. Noi n-am avut suficientă preocupare, din păcate, pentru reclamă în ultimii ani.

Maria Popescu — Revista noastră a propus acum cîțiva ani să scoatem cîteva suplimente pe an în care să prezentăm producția unor întreprinderi pentru a face cunoscute pieței interne produsele întreprinderii respective și ne-am izbit de lipsa de înțelegere a rolului informației de producție pe calea reclamei. 90 la sută din unitățile productive din țară ar putea rezolva unele probleme mult mai bine dacă și-ar publica nomenclatorul de produse la fiecare 2 ani și noi am pus la dispoziție paginile revistei în acest scop dar n-am găsit încă o unitate care să dorească acest lucru.

Adrian Leucuția — Nu cumva există impresia că sobrietatea revistei ar suferi dacă ar da asemenea informații ?

Maria Popescu — Nu aceasta este problema ci faptul că adesea fondurile pentru reclamă se folosesc într-un mod lamentabil, întreprinderile vin cu informații generale, indescifrabile, nefericit prezentate.

Participarea efectivă a populației la acțiunea de economisire a energiei

Mircea Enache — Doresc să mulțumesc redacției Revistei Economice pentru invitația de a participa la dezbaterile privind reevaluarea aprecierii eficienței în lumina restricțiilor energetice și de materii prime. Am urmărit cu mult interes expunerea făcută de dr. Maria Popescu, punctele de vedere ale antevorbitorilor, mă asociez la cele formulate aici. În această lumină voi încerca să punctez unele exemple de interes din domeniul sistematizării teritoriului și localităților. De altfel, observații deosebit de interesante pe această temă a făcut tov. Adrian Leucuția, referitor la amplasarea obiectivelor în teritoriu, gruparea lor, zonare, etc. precum și la consumurile energetice urbane și valorificarea deșeurilor orășenești. Eu aș vrea doar să punctez cîteva elemente și acțiuni care ar trebui avute în vedere, după părerea mea, în domeniul sistematizării localităților pornind de la principiile de valorificare circular activă a resurselor. În primul rînd, faptul că valoarea obținută prin utilizarea resurselor depinde de conservarea și dezvoltarea lor și efectiv, de investițiile care sînt efectuate în acest sens, ceea ce face ca eficiența acestora din urmă să trebuiască să fie apreciată și din acest punct de vedere. În al doilea rînd, **este necesar ca în procesul de valorificare a resurselor să se țină seama de eficiența economică și socială considerată pe termen lung (incluzînd deci cheltuielile de exploatare)** ; acest lucru este **cu atît mai pregnant în ramura construcțiilor și a sistematizării, unde durata produsului poate depăși 100 de ani.** În al treilea rînd, mi se pare absolut indispensabilă participarea efectivă a populației la realizarea procesului circular activ. Ceea ce spunea tov. Emil Costin referitor la posibilitatea de realizare a unei mai bune izolării termice a locuințelor de locatarii înșiși, este valabil și pentru o acțiune de reciclare a fondului locuibil existent. O asemenea acțiune ar putea pune în mișcare energii uriașe și ar putea oferi o puternică motivație pentru participarea populației la rezolvarea propriilor probleme. Pentru aceasta sînt însă necesare nu numai unele produse inexistente în prezent pe piață (subansambluri și repere de instalații, materiale izolatoare, sortimente mai largi și cantități suficiente de lacuri și vopsele, chituri, scule și instrumente etc.), dar și o educare a populației în sensul autogospodăririi (cursuri, manuale, broșuri, emisiuni TV etc.), iar în cazul unor acțiuni ample, și complexe, ca cea de reciclare a locuințelor, chiar unele modalități, administrative și financiare care să faciliteze acțiunea (reduceri de impozite, împrumuturi apreciabile, stimulente pentru conversiunea sau prelungirea durabilității fondului locuibil existent pentru îmbunătățirea izolării termice).

În al patrulea rînd mă gîndesc la necesitatea imperioasă a rezolvării interdepartamentale, în comun, a acestor tipuri de probleme (valorificare superioară a resurselor), care depășesc capacitatea de soluționare a unei ramuri sau domeniu. Aș exemplifica acest principiu cu modul remarcabil de organizare pe

scară largă (regională) a reciclării active a resurselor din regiunea Ruhr din R.F.G. unde, într-o zonă cu o populație de 10 milioane locuitori și care concentrează 80% din industria grea a țării, costul apei potabile este cel mai scăzut din întreaga țară, deși debitul apelor curgătoare este foarte scăzut, iar o parte din traseul lor a fost amenajat în scopuri recreative. Sistemul, unic în R.F.G., asigură reciclarea deșeurilor urbane și industriale la nivelul întregii regiuni, oferind astfel mari avantaje economice *).

Importanța energetică a unor componente pe nedrept neglijate

Violeta Cocoșatu — Încă din anii 1964—1967 s-a făcut un prim studiu privind combustibilii ce pot fi utilizați economic în gospodării în consumul casnic ; ponderea cea mai însemnată urma să o dețină combustibilul solid — bineînțeles combustibili inferiori — într-o anumită măsură combustibilul lichid și foarte puțin energia electrică. Au fost introduse în fabricație unele tipuri de sobe care funcționau pe bază de combustibili inferiori, randamentele relativ scăzute ale acestora fiind influențate de calitatea cărbunilor utilizați ; creșterea randamentelor de ardere la cărbunii inferiori de care dispune economia a cerut aparate de construcție specială.

Anul trecut a apărut necesitatea de a dota noile apartamente cu mașini de gătit electrice. Bineînțeles, au fost luate toate măsurile de către constructor, respectiv industria ușoară pentru a fi introduse în fabricație mașini electrice trifazate care să funcționeze în aceste apartamente. Noi, ca producători, nu eram pregătiți în momentul respectiv pentru o astfel de producție, întrucît mașinile de gătit pe care le realizam funcționau cu randament scăzut : la plită 60 la sută, la cuptor 70 la sută și o fiabilitate redusă — de circa 1 000 de ore. S-a acționat rapid pentru a face față situației, complicată și de faptul că se construiau apartamente în care era racord trifazic, în timp ce noi produceam mașini de gătit monofazice. Problema principală a rămas însă randamentul, ținînd seama deopotrivă de imperativul economiei de combustibil.

Într-un studiu care a fost aprobat în anul 1978 s-a prevăzut cumpărarea unei licențe pentru realizarea plitelor pastate, piesa principală în creșterea randamentelor mașinii. Între timp a fost înregistrată o invenție care a permis rezolvarea acestei probleme în țară, respectiv pastarea plitelor, ceea ce asigură acestora un randament cu circa 10 la sută mai mare. Dacă la această creștere de randament se mai adaugă încă zece procente prin termostatare, se ajunge la un randament final de 80% apropiat de produsele similare din țările dezvoltate. Termostatarea numai a cuptorului este realizată deocamdată numai la o parte din producție. Generalizarea acestei perfecționări tehnice întîrzie, din mai multe motive : pe de o parte, importul ; pe de altă parte promptitudinea colaboratorilor noștri din sectorul construcțiilor de mașini — minister cu care avem un program de asimilare a unor accesorii ce contribuie direct la sporirea randamentului și la reducerea proporțională a consumului energetic. Dar aceste produse nu se consideră importante și nu li se acordă atenția cuvenită, fapt care creează în continuare dificultăți în realizarea lor. Iată doar cîteva, cu care, noi, producătorii de aparate casnice, ne confruntăm în prezent.

Liviu Dumitrescu — Sînt și alte aspecte legate de utilizarea mașinilor de gătit electrice cărora nu li s-a acordat atenția cuvenită. Randamentul de 70 la sută pe care îl au mașinile de gătit termostate este condiționat de realizarea unui contact intim între plită și oalele de gătit. În condițiile în care există un strat izolant de aer, prin neetanșeizarea dintre oală și plită stratul acela chiar de ordinul milimetrilor înseamnă o rezistență și deci o scădere apreciabilă de randament, pe de o parte, iar pe de altă parte conduce la creșterea timpului afectat preparării hranei. Dacă pînă acum, la flacăra deschisă, o gospodină gătea 2—3 ore, în cazul gătitului electric timpul se dublează. Nu trebuie neglijat nici costul, pentru că costul gătitului electric este de 5—8 ori mai mare decît la gaz. Anul trecut s-au executat cîteva zeci de mii de apartamente care erau prevăzute cu gătitul electric. Trebuie să se stabilească valoarea reală a costului gătitului electric deoarece, deși calculele inițiale au fost favorabile gătitului pe curent electric, în practică se vădește că o mare parte din cei care au apartamente prevăzute cu plite electrice apelează la alte mijloace de preparare a hranei cum sînt gătitul cu petrol, gătitul cu aragaz etc.

*) Vezi mai larg în acest sens Mircea Enache, Valorificarea integrală a resurselor — criteriu prioritar în acțiunea de sistematizare a teritoriului și localităților, „Revista Economică" nr. 18/1979.

Valorificare complexă, integrală, superioară

Mircea Guran — Permiteți-mi ca în cadrul dezbaterii referitoare la o problemă, de arzătoare actualitate pentru economia națională — ca cea despre necesitatea adoptării economisirii energiei, materiilor prime și materialelor drept criteriu esențial al eficienței economice, să mă refer la unele aspecte specifice domeniului în care activez — industria minieră. Așa cum este cunoscut, exploatarea produselor miniere sub formă de diferite sorturi de cărburi și diferite tipuri de concentrate metalifere și nemetalifere încorporează o mare cantitate de energie, manoperă și materiale. Cauzele sînt știute : necesaru' în continuă creștere și tendința de acoperire pe cît posibil în întregime din resurse proprii în condițiile în care zăcămintele de substanțe minerale utile din țara noastră sînt în general sărace, greu exploatabile, fiind situate la adîncimi mari, puternic tectonizate și în zone carstice-acvifere. Iată de ce în domeniul minier, ca de altfel în toate celelalte sectoare ale economiei, **problema eficienței constituie de la început un criteriu imperios necesar de realizat.**

Unitățile de concepție — de cercetare și proiectare, au un rol de mare răspundere în analiza detaliată și în alegerea celor mai optime variante tehnologice atît din punct de vedere al valorificării complexe-integrale, cît și în ceea ce privește consumul de energie. În cadrul ministerului nostru există cîteva cazuri concrete care au demonstrat în mod practic că activitatea continuă a concepției, de aplicare a „ideilor noi", conduce la valorificarea rentabilă a ceea ce era considerat nerentabil, la reducerea consumului de energie, la creșterea eficienței. Pe domenii principale, ideile noi se grupează în : 1) modernizarea unităților existente prin perfecționarea utilajelor, introducerea de tehnologii, toate acestea cu efecte salutare în ce privește valorificarea mai bună a materialelor și economisirea energiei ; 2) concepții noi asigurînd încă din faza proiectării o valorificare complexă, integrală și superioară a potențialului material, reducerea la minimum a necesarului de energie.

Fig. 1

Schema valorificării integrale a cărbunilor din Valea Jiului

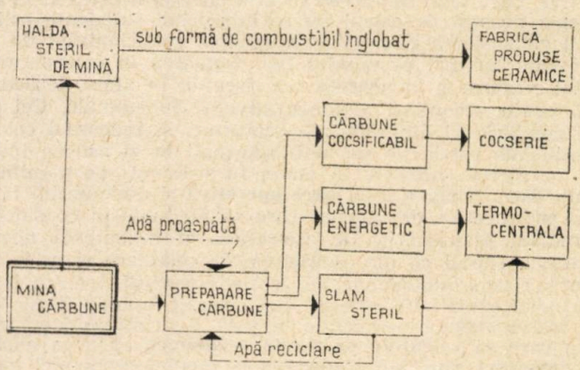

Din prima categorie amintită, menționăm acțiunile pentru modernizarea uzinelor existente ; un exemplu elocvent îl reprezintă în acest sens modernizarea tehnologiei de preparare la Flotația Centrală din Baia Mare. Am să mă refer însă cu deosebire la aspecte din cea de-a doua categorie menționată. Prin valorificarea complexă, tehnologiile aplicate urmăresc pe lîngă recuperarea metalelor de bază cum sînt plumbul, zincul și cuprul și a metalelor rare însoțitoare. Din minereurile neferoase românești, cercetările efectuate pînă în prezent au arătat că pot fi recuperate : cadmiul, seleniul, bismutul, telurul și indiul pentru care s-au și luat măsuri de producție și microproducție.

Valorificarea integrală, include și soluții de recuperare a tuturor produselor rezultate în procesele tehnologice. În minerit, alte produse sînt reprezentate de ape reziduale și sterile constituite în proporție de 98—99% din minerale nemetalifere (cuarț, calcit, dolomit, argile etc). Problema utilizării apelor reziduale a fost rezolvată în proporție de 90% prin recirculări în proces, ceea ce conduce la reducerea în final a consumului de energie și de reactivi de flotație. Pentru valorificarea sterilelor cercetările sînt parțial încheiate iar soluțiile de proiectare pentru cele în curs de desfășurare se orientează către „platforme integrate" pentru reducerea cheltuielilor de transport

și pentru conjugarea eforturilor cu ministerele consumatoare de substanțe nemetalifere, în sensul celor relevate în dezbaterile anterioare din revistă. Un exemplu de valorificare integrată în minerit se prezintă în schema din fig. 1, care privește sectorul cărbuni-energetici. Pentru minereurile metalifere realizările sînt numai parțiale — schema din fig. 2. Valorificarea superioară, prevede creșterea în special a calității produselor atît în scopul sporirii valorii lor cît și în ceea ce privește reducerea consumurilor energetice în procesele de prelucrare ulterioară. Toate cele trei ipostaze sînt realizate cu însemnate economii de energie.

Experiența practică arată că există încă numeroase posibități de rentabilizare a unor întreprinderi și de valorificare eficientă a multor zăcăminte considerate neeconomice prin aplicarea tehnologiilor clasice. Activitatea de concepție — fiind elementul hotărîtor, se apreciază că ar fi necesare unele măsuri la nivel superior atît în vederea creșterii raportului dintre personalul de cercetare — proiectare și cel productiv, cît și în ceea ce privește îmbunătățirea actualului sistem de stimulare a unor lucrări valoroase de cercetare și proiectare, de invenții și inovații.

Fig. 2

Schema valorificării integrale a minereurilor neferoase (cercetare)

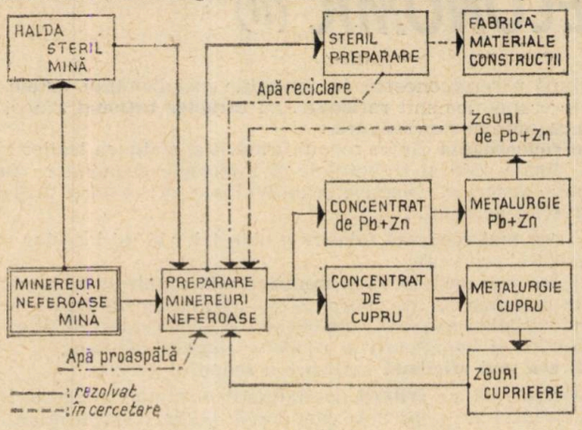

Soluții de reducere a consumului de energie în locuințe

Maria Popescu — În încheierea acestui ciclu al dezbaterii noastre publicăm contribuțiile tovarășilor ingineri Leontin Pescaru, Iuliu Zavodszky, Ștefan Cichi și P. Jitaru care urmărind discuțiile publicate în revistă ne-au adresat următoarele rînduri conținînd argumente convingătoare precum și propuneri de măsuri și acțiuni concrete, sugestii privitoare la posibilitățile de **creștere a eficienței economice.** Așteptăm în continuare participarea cititorilor revistei la continuarea dezbaterii atît în aspectele ei teoretice cît și — mai ales — în privința soluțiilor practice.

● Ing. **Leontin Pescaru** (director) și ing. **Iuliu Zavodszky** (C.T.T.), din Centrul de proiectare al județului Bihor — Acceptînd ideea — perfect rațională sub aspectul unei reale eficiențe — de a majora cu un procentaj minim costul de investiție pentru a realiza economii masive în funcționarea locuinței în condițiile asigurării unui nivel adecvat de confort, apare necesară revizuirea unor normative de proiectare, standarde de producție și norme de muncă, stabilite în funcție de alți parametri.

Astfel, în frecvente cazuri, la clădirile din prefabricate din beton armat — care dețin ponderea principală între structurile constructive pentru locuințe — panourile de închidere au o insuficientă rezistență la transfer termic, din care cauză în timpul iernii, în unele încăperi (deși instalația de încălzire funcționează bine) se ating temperaturi scăzute, în jurul a 15°C și apare condens. Pierderi calorice suplimentare au loc și datorită imperfecțiunilor de execuție la îmbinarea panourilor mari. Înlăturarea acestor neajunsuri presupune îmbunătățirea izolației termice a panourilor exterioare, dotarea atelierelor de prefabricate cu o aparatură simplă pentru determinarea operativă a caracteristicilor termo-tehnice ale acestora, îmbunătățirea tehnologiei de îmbinare. De asemenea, trebuie pusă la punct o metodă acceptabilă sub raport tehnic și economic, pentru remedierea blocurilor din panouri mari aflate în folosință, care au proprietăți termotehnice necorespunzătoare *).

Se cere îmbunătățită calitatea tîmplăriei de lemn exterioare nu în puține cazuri, după 1—2 ani de funcționarea ferestrel prezintă fante de 3—4 mm. Pe lîngă proiectarea și fabricare unor tipuri de ferestre mai etanșe, considerăm necesar să se livreze și comerțului piese de feronerie de tipul celor montate la blocuri, pentru înlocuirea celor ce se defectează.

Consumul de apă caldă menajeră — în prezent exagerat de mare — poate fi diminuat prin aplicarea unor scheme și a unei aparaturi eficiente de reglaj automat pentru prepararea apei calde, prin introducerea conductelor de recirculare, eventual și prin contorizarea individuală.

Trecerea la mașini de gătit electrice impune fabricarea de vase de gătit adaptate dimensiunilor plitei și cu fundul perfect plan, a căror folosire să reducă timpul de preparare a mîncării și, deci, consumul de energie. În privința corpurilor de iluminat, semnalăm lipsa sticlei și materialelor plastice cu performanțe luminotehnice superioare, care ar avea un randament luminos mai ridicat.

Soluții de economisire a energiei în locuințe există și mai pot fi găsite, dar reușita lor depinde în mare măsură de o colaborare unitar direcționată între cercetători, proiectanți, producători de elemente, materiale, aparataj, constructori.

Amplificarea contribuției industriei și comerțului la acțiunea de economisire a combustibilului

Ing. **Ștefan Cichi** (director) și ing. **P. Jitaru** (șeful atelierului de instalații), din Institutul de proiectare județean Bacău — Importante reduceri ale pierderilor de căldură se pot obține prin creșterea gradului de izolare termică a suprafețelor perimetrale, ceea ce va elimina și cazurile de condens, de disconfort. Propunem, în această privință ca :

— INCERC să efectueze studii experimentale și să elaboreze instrucțiuni tehnice de utilizare a materialelor termoizolatoare (polistiren expandat, vată minerală semirigidă, beton celular autoclavizat a.c.) la frontoane, calcane portante etc., realizate în sistemul diafragmelor de beton armat ;

— să se realizeze un studiu termic experimental și să se introducă în producție tipul de panouri mari prefabricate conceput de I.C.P.J Iași, care, eliminînd punțile termice (acestea reprezintă circa 23% din suprafață la actualele panouri de fațadă), reduce cu aproape o treime pierderile de căldură și condensul.

Întrucît sistemul de vitrare fabricat curent are un grad de etanșare și izolare termică foarte scăzut în comparație cu restul suprafețelor perimetrale, se impun cercetarea și fabricarea unor tipuri de ferestre mult îmbunătățite (eventual, un număr sporit de foi de geam ; etanșare cu cauciuc sau poliuretan), la prețuri acceptabile ; de asemenea, industria și comerțul să pună la dispoziția populației garnituri, panglici, chituri etc., pentru etanșare și conservarea căldurii în apartamentele existente.

Intervenții substanțiale sînt necesare în ce privește sistemul de producere și distribuire a căldurii. Avem în vedere :

— dezvoltarea rapidă a termoficării de la centrale care să utilizeze, în condiții de randament ridicat, combustibili inferiori și deșeuri ; industria să asimileze mai rapid fabricația de serie a echipamentelor termoenergetice necesare, iar organele de planificare să prevadă fondurile de investiții necesare încă din cincinalul următor ;

— lărgirea gamei de echipamente care, pentru consumatori mici și izolați (îndeosebi în mediul rural), să utilizeze cu bun randament combustibili inferiori și să se înscrie în costuri de investiție acceptabile :

— asigurarea și extinderea fabricației de echipament și aparataj A.M.C. pentru reglarea automată a temperaturii agentului termic în funcție de temperatura exterioară :

— specializarea personalului de exploatare a centralelor și punctelor termice (în prezent nu există nici o școală de calificare pentru meseriile specifice) și organizarea, de către întreprinderile de gospodărie comunală, a unor subunități de întreținere, revizie și reparații pentru aceste sisteme (care, prost exploatate, înregistrează pierderi alarmante de resurse energetice).

În sfîrșit, considerăm necesar să se treacă de urgență la fabricarea de lămpi electrice (becuri) avînd filament cu recuperare de căldură, prin folosirea cărora consumul de energie electrică pentru iluminatul apartamentelor poate fi redus cu 40—45%.

*) **N. red. :** O astfel de metodă a fost pusă la punct de cercetătorii de la INCERC și experimentată cu rezultate bune : aplicarea unei tencuieli exterioare de 1,5—2 cm grosime, din mortar de var-ciment cu perlit (agregat termoizolant), cu adaus de lichid hidrofobizant. La Giurgiu va intra în funcțiune o stație de producere a perlitului gata hidrofobizat.

UNITATEA DINTRE TEORIE ŞI PRACTICĂ — PRINCIPIU AL PERFECŢIONĂRII MECANISMULUI ECONOMIC (II)

Ştiinţa — premisă esenţială a înţelegerii şi realizării raţionalităţii economice

ŞTIINŢA constituie una din premisele esenţiale ale înţelegerii şi realizării raţionalităţii economico-sociale în socialism. Studiul Programului şi al celorlalte documente ale Partidului Comunist Român, al scrierilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu pun, cu elocvenţă, în lumină preocuparea permanentă şi contribuţia substanţială adusă la elaborarea şi fundamentarea ştiinţifică a **conceptului** de raţionalitate economică şi socială, a **sferei** sale de manifestare în societatea socialistă, a **necesităţii obiective** şi **căilor concrete** de accentuare a raţionalităţii economice în condiţiile edificării şi dezvoltării noii societăţi, a rolului pe care **raţionalitatea** şi **raţionalizarea** gîndirii, intereselor, idealurilor şi acţiunii umane îl au în afirmarea superiorităţii socialismului şi comunismului.

Conţinutul principal al conceptului

RAŢIUNEA, raţionalul sau raţionalitatea, raţionalizarea economică şi opusele lor : iraţionalitatea, lipsa de raţionalizare şi iraţionalizarea, exprimă, după părerea noastră, înainte de toate, **atribute, caracteristici, laturi, momente definitorii** ale esenţei unei formaţiuni social-economice, ale existenţei, funcţionării şi evoluţiei sistemului economico-social, ale unor fenomene, raporturi şi procese economico-sociale, ale scopurilor gîndirii, mentalităţii, atitudinii şi acţiunii, deci ale comportamentului subiecţilor, agenţilor economici.

În plan **teoretico-metodologic** raţionalitatea sau raţionalismul ştiinţific constituie un **atribut esenţial** al concepţiei materialist-dialectice şi materialist-istorice despre natură şi societate şi al metodei materialist-dialectice de cercetare. Fiind **singura concepţie ştiinţifică** despre lume, materialismul dialectic şi istoric demonstrează, susţine şi proclamă posibilitatea cunoaşterii veridice a realităţii, caracterul legic al evoluţiei, existenţa ordinii în viaţa economico-socială, sensul real şi logica obiectivă a istoriei, posibilitatea oamenilor de a folosi acţiunea legilor obiective, de a stăpîni şi a supune controlului lor procesele sociale, de a făuri în tot mai deplină cunoştinţă de cauză propria lor istorie. În gîndirea economică, la fel ca şi în filosofie, **raţionalismul ştiinţific** constituie **forma superioară** a raţionalismului ; el **nu se identifică** cu concepţiile care socoteau raţiunea ca izvorul unic şi singurul temei al cunoaşterii, ca origine a cunoştinţelor cu valoare de universalitate şi certitudine şi nici cu simpla afirmare a încrederii în capacitatea raţiunii, a intelectului de a cunoaşte realitatea, de a recunoaşte caracterul ei legic, în afara legăturii cu experienţa, cu perceperea senzorială, cu cunoaşterea empirică. În acelaşi timp, raţionalismul ştiinţific este radical opus concepţiilor teoretico-metodologice iraţionaliste, reacţionare şi agnostice, din gîndirea economică, care, rupînd teoria de practică, negînd legăturile lor dialectice, neagă posibilitatea de a cunoaşte realitatea pe cale raţională, opunîndu-i contemplarea, intuiţia, instinctul, starea de spirit.

În planul **acţiunii**, al **actului** sau **procesului economic**, raţionalitatea apare ca **atribut, trăsătură** principală a **scopului urmărit, a obiectului** asupra căruia acţionează, **a mijloacelor** cu ajutorul cărora se acţionează şi **a modului** în care se acţionează.

După părerea noastră, în condiţiile socialismului, actele, procesele economice sînt **raţionale**, au **caracter raţional** atunci cînd şi în măsura în care **asigură :**

a) **concordanţa** dintre scopul urmărit şi acţiunea legilor obiective, dintre scop şi trebuinţele şi interesele economice fundamentale generale, colective şi individuale, primatul şi întîietatea intereselor generale ;

b) **cea mai eficientă folosire** a obiectelor şi mijloacelor atrase în circuitul economic ;

c) **cea mai judicioasă şi multilaterală** manifestare a oamenilor în calitatea lor de coproprietari ai avuţiei naţionale, producători socialişti asociaţi, conducători şi organizatori ai proceselor economice şi beneficiari ai roadelor muncii comune ;

d) **cea mai eficientă** realizare a scopului propus.

Desigur, aceste **criterii** dobîndesc determinări concrete în cadrul fiecărui act şi proces economic în parte, ca şi în înlănţuirea logică şi interacţiunea dialectică a proceselor economice deoarece, raţionalitatea în condiţiile socialismului reprezintă un atribut intern şi al întregului proces de reproducţie socială. Totodată, aceste criterii au determinări calitative şi cantitative care trebuie de fiecare dată apreciate, măsurate cît mai exact.

Simpla înfăţişare a conţinutului şi al criteriilor raţionalităţii economice în socialism, pune în lumină **condiţionarea ei obiectivă** (cauzele care o generează se află în însăşi esenţa orînduirii socialiste), **imperativul conştientizării** ei de către societate şi valoarea ei de **principiu normativ** în conducerea, organizarea şi desfăşurarea activităţii economico-sociale.

Raţionalitatea nu reprezintă un atribut static al proceselor şi raporturilor economice, ci unul **dinamic,** ea este influenţată de numeroşi factori care acţionează cu intensitate diferită în diferite momente, şi, de aceea, comportă comparaţii în timp şi cunoaşte deosebiri de grad sau nivel.

Raţionalitatea — trăsătură definitorie a Programului şi politicii partidului

DUPĂ CUM SE ŞTIE, funcţionarea şi dezvoltarea economiei naţionale, se realizează printr-o multitudine enormă de procese şi raporturi de producţie, repartiţie, schimb şi consum. Aceasta înseamnă că sfera de manifestare a raţionalităţii economice în socialism trebuie, ca necesitate obiectivă, să se extindă asupra tuturor actelor ce se desfăşoară în interiorul spaţiului economic naţional cît şi asupra acelora care exprimă şi concretizează participarea economiei naţionale la diviziunea internaţională a muncii, la circuitul economic mondial. De aceea, Programul şi politica partidului nostru cuprind în calitate de **părţi organice ale lor** „organizarea **raţională** a activităţii economice", „folosirea **raţională** a tuturor resurselor ţării", „repartizarea **raţională**, armonioasă a forţelor de producţie pe întregul teritoriu al ţării, „unirea şi coordonarea **raţională**, cu maximum de randament a forţelor societăţii pentru înfăptuirea Programului partidului", „gospodărirea **raţională** a mijloacelor materiale şi financiare din sectorul cooperatist al agriculturii", „folosirea **raţională** a fondului funciar agricol", „satisfacerea în mod optim a necesităţilor stabilite în mod raţional", „folosirea **raţională** a timpului liber al oamenilor muncii, atît pentru odihnă cît şi pentru educaţie", „stabilirea unui raport **cît mai raţional** între producţia bunurilor de consum şi producţia mijloacelor de producţie" etc.

Raţiunea edificării orînduirii socialiste

ISTORIA societăţii omeneşti atestă că înaintarea omenirii pe treptele scării istorice a fost în acelaşi timp, **obiectiv necesară şi raţională.** Obiectiv necesară şi raţională a fost şi trecerea de la o orînduire socială la alta. Aşa cum a demonstrat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, raţiunea construirii socialismului** este **„creşterea bunăstării materiale şi spirituale a maselor, satisfacerea cît mai deplină a nevoilor întregului popor, asigurarea condiţiilor pentru manifestarea plenară a personalităţii umane"** [7]

Edificate în concordanţă cu acţiunea legilor obiective socialismul şi comunismul reprezintă potenţial **cea mai raţională** orînduire socială, orînduirea **celei mai raţionale organizări** a **societatea socialistă şi comunistă** — scria secretarul general al partidului nostru —, **trebuie să fie societatea celei mai înalte productivităţi, a celei mai raţionale organizări a producţiei şi a vieţii sociale, a celui mai înalt nivel de civilizaţie materială şi spirituală"** [8]).

Socialismul este **societatea muncii,** se construieşte de oamenii muncii, pentru oamenii muncii şi se întemeiază nemijlocit pe munca creatoare a tuturor membrilor săi. De aceea, eforturile creatoare ale poporului sînt îndreptate spre înfăptuirea **scopului nemijlocit al producţiei sociale** — satisfacerea cît mai deplină a trebuinţelor materiale şi spirituale ale tuturor membrilor societăţii, dezvoltarea multilaterală şi afirmarea plenară a personalităţii umane. Realizînd acest scop fundamental comunismul „este **adevărata** rezolvare a conflictului dintre om şi natură şi dintre om şi om, adevărata soluţionare a conflictului dintre existenţă şi esenţă, dintre obiectivare şi autoafirmare, dintre libertate şi necesitate, dintre individ şi specie. El este dezlegarea enigmei istoriei şi este conştient că este această dezlegare" [9]).

În condiţiile societăţii socialiste **raţionalitatea economică** constituie un atribut esenţial al manifestării **libertăţii.** În domeniul economic : „Libertatea — scria K. Marx — constă numai în aceea că omul obiectiv, producătorii asociaţi **reglementează în mod raţional,** schimbul de substanţe cu natura, îl controlează, nu mai sînt dominaţi de el ca de o forţă oarbă, îl realizează cheltuind minimum de energie în condiţiile cele mai demne şi mai adecvate naturii umane" [10]).

Satisfacerea cît mai deplină a trebuinţelor materiale şi spirituale ale tuturor membrilor societăţii, dezvoltarea multilaterală şi afirmarea plenară a personalităţii umane în condiţiile socialismului şi comunismului nu constituie o dorinţă utopică, un scop subiectiv ci sînt **obiectiv condiţionate** de însăşi natura şi esenţa acestei formaţiuni social-economice. Aşa cum sublinia Engels — „în istoria societăţii, factorii activi sînt numai oamenii înzestraţi cu conştiinţă, care acţionează cu raţiune sau cu pasiune în vederea unor scopuri anumite ; nimic nu se întîmplă fără o intenţie conştientă, fără un scop voit. Dar această deosebire (faţă de natură A.N.) oricît ar fi ea de importantă pentru cercetarea istorică, mai ales, a diferitelor epoci şi evenimente, nu poate schimba faptul că mersul istoriei este guvernat de legi generale interne" [11]). Conştientizarea scopului producţiei sociale reprezintă înţelegerea necesităţii obiective şi acţiunea conjugată şi coordonată a maselor în concordanţă cu legea economică fundamentală a formaţiunii social-economice comuniste şi guvernată de această lege.

Conştientizarea necesităţii obiective şi orientarea eforturilor sociale ale producătorilor bunurilor materiale şi spirituale în concordanţă cu legile obiective constituie **momentul intenţional al raţionalităţii** economice sau **raţionalitatea intenţională.** Raţionalitatea economică a unei orînduiri sociale, nu se reduce însă la latura ei intenţională ci exprimă şi **capacitatea sistemului, a organismului economico-social** de a **asigura funcţionarea, dezvoltarea sa normală** şi **realizarea scopului nemijlocit** al producţiei sociale. Înfăptuirea acestui scop, înseamnă manifestarea în fapt a esenţei celei mai profunde a societăţii socialiste, **realizarea** economică a proprietăţii întregului popor asupra mijloacelor de producţie şi manifestarea concretă a membrilor societăţii în calitate de proprietari colectivi (coproprietari) ai avuţiei naţionale, producători asociaţi la scara întregii societăţi, conducători şi organizatori ai producţiei sociale **şi beneficiari** ai roadelor muncii comune.

De aceea, **nivelul raţionalităţii economice în** socialism îşi găseşte expresia în şi trebuie determinat **prin** gradul de concordanţă dintre comportamentul subiecţilor economici pe de o parte şi interesele economice fundamentale ale societăţii şi membrilor săi, pe de altă parte. Raţionalitatea economică îşi găseşte expresia în conştientizarea legilor economice ca necesitate obiectivă, **ca posibilitate reală** şi ca **acţiune ştiinţific fundamentată de transformare a posibilităţii în realitate.** Pentru ilustrare ne vom opri asupra raportului dintre **producţia mijloacelor de producţie** şi **producţia bunurilor de consum.** Aşa cum a demonstrat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, stabilirea unui **raport cît mai raţional** între ele, impune cu necesitate :

a) înţelegerea locului pe care mijloacele de producţie îl ocupă şi a rolului pe care ele îl îndeplinesc în funcţionarea normală şi dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei naţionale şi în ridicarea standardului de trai material şi spiritual al membrilor societăţii. Orice absolutizare, fetişizare a producţiei mijloacelor de producţie şi subapreciere a bunurilor de consum duc la disproporţii, la apariţia „producţiei pentru producţie", la apariţia de fenomene economice iraţionale ;

b) înţelegerea clară a necesităţii obiective ca fiecare producător să creeze mai mult decît consumă, să contribuie la formarea surselor **de acumulare** pe care F. Engels o numea, pe bună dreptate, „funcţia progresistă cea mai importantă a societăţii" [12]).

c) stabilirea judicioasă, pe temeiul unor **criterii ştiinţifice, raţionale** economico-sociale şi fiziologice a nivelului trebuinţelor populaţiei, determinarea riguroasă a consumului socialmente necesar şi a dinamicii sale în timp şi spaţiu. Aceasta înseamnă în acelaşi timp, respingerea pentru conţinutul lor eronat din punct de vedere teoretic şi pentru urmările păgubitoare din punct de vedere economic, social şi fiziologic a viziunilor, mentalităţilor şi atitudinilor consumatoriste. Aşa cum preciza tovarăşul **Nicolae Ceauşescu „scopul întregii noastre activităţi economico-sociale — ţelul suprem al politicii partidului nostru, esenţa misiunii sale istorice de transformare revoluţionară a societăţii şi de făurire a noii orînduiri — este ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor, în concordanţă cu necesităţile fiziologice ştiinţific determinate şi cu cerinţele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoaşterii umane"** [13]).

Socialismul generează atît **necesitatea obiectivă** cît şi **posibilitatea reală** a manifestării raţionalităţii economice, a organizării şi desfăşurării **raţionale** a activităţii economice la micro şi macroscară, în profil vertical şi orizontal. **„În socialism** — scria tovarăşul **Nicolae Ceauşescu —, cînd mijloacele de producţie devin proprietatea socialistă, cînd întreaga economie se transformă într-un organism unitar, apare pentru prima dată în istoria societăţii posibilitatea cunoaşterii şi utilizării conştiente a legităţilor sociale, a organizării raţionale a activităţii economice, în conformitate cu interesele generale ale societăţii"** [14]). Avem aici o formulare concisă, clară şi veridică a factorilor care generează **posibilitatea organizării şi funcţionării raţionale** a vieţii economico-sociale : — cunoaşterea legilor obiective care guvernează evoluţia vieţii economico-sociale şi a condiţiilor concrete în care ele acţionează şi se manifestă ; proprietatea socialistă a întregului popor asupra mijloacelor de producţie care uneşte producătorii bunurilor materiale la scara întregii societăţi ; caracterul unitar al complexului nostru economic naţional istoriceşte constituit şi sudat puternic în anii construcţiei socialiste ; programul partidului şi politica sa economică prin a căror înfăptuire se asigură orientarea şi desfăşurarea acţiunii sociale a maselor în concordanţă cu legile obiective şi, deci, folosirea acestora de către societate în interesul societăţii.

prof. dr. Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

[7]) **Nicolae Ceauşescu** — România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Ed. politică, Bucureşti, 1973, p. 491.

[8]) **Nicolae Ceauşescu** — România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Ed. politică, Bucureşti, 1974, p. 929.

[9]) **K. Marx, F. Engels** — Scrisori din tinereţe, Ed. politică, Bucureşti, 1968, p. 576.

[10]) **K. Marx, F. Engels** — Opere, vol. 25, p. II-a, Ed. politică, Bucureşti, 1973, p. 358.

[11]) **K. Marx, F. Engels** — Opere, vol. 20, Ed. politică, Bucureşti, 1964, p. 295 (sublinierea ns. AN).

[12]) **K. Marx, F. Engels** — Opere, vol. 20, Ed. politică, Bucureşti, 1964, p. 307.

[13]) **Nicolae Ceauşescu** — România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. politică, Bucureşti, 1975, p. 65—66.

[14]) **Nicolae Ceauşescu** — România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 2, Ed. politică, Bucureşti, 1968, p. 527.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

CATEGORIA DE BANI ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ OCCIDENTALĂ (I)

EVOLUȚIA contemporană a instrumentelor bănești, observată atît în plan național cît și internațional, învederează diversificarea acestora, precum și instituirea unor mecanisme neautomate de realizare a funcțiilor și echilibrului bănesc. Cauzele acestui proces istoric sînt multiple, economice, politice, tehnice etc., dar sensul pare a fi unic; constrînsă de necesități imediate să fie mai curajoasă decît teoria, practica monetară introduce și proliferează modalități și instrumente de plată inedite, a căror natură și funcționare, de regulă, nu pot fi explicate prin teoriile tradiționale. Ca urmare, problema conținutului categoriei de bani și a măsurii în care diferitele instrumente bănești, utilizate în prezent, corespund definițiilor teoretice acceptate revine, periodic, în centrul atenției economiștilor contemporani. În ceea ce-i privește pe economiștii occidentali, interesul acestora pentru problematica monetară se manifestă, mai ales, în perioadele de criză profunde ale circulației bănești din economia capitalistă. Pentru combaterea crizelor se propun sau se aplică anumite reforme monetare, inclusiv modalități și instrumente de plată noi, considerate mai adecvate. Deoarece acestea intră, frecvent, în contradicție cu concepțiile teoretice anterioare, iar starea de criză monetară și valutară a devenit, în ultimii ani, o caracteristică permanentă a economiei capitaliste, incompatibilitatea dintre teoria și practica monetară constituie o problemă mereu la ordinea zilei căutîndu-se mereu noi explicații și soluții.

Recenta intensificare a investigațiilor monetare întreprinse de economiștii occidentali este determinată obiectiv de complicarea sistemului financiar și de credit din economia capitalistă contemporană. Activele generate de numeroasele organisme financiare și de credit se combină imprevizibil în mecanismul economic de ansamblu, provocînd grave perturbații și crize. Oferind o pluralitate de alternative pentru plasament, aceste active influențează rotația capitalurilor și formarea veniturilor, dezechilibrînd raporturile clasice dintre aparatul bancar și economie. Dintr-un alt punct de vedere, perfecționarea tehnicii plăților, mai ales prin utilizarea masivă a calculatoarelor și a transferurilor electronice de fonduri, permite o circulație bănească nu numai prin structurile organizatorice tradiționale ci, mai ales, prin mișcarea impulsurilor magnetice în rețelele electronice ale calculatoarelor, toate acestea generînd noi necesități de a reconsidera sensul teoretic al noțiunii de bani.

Se poate spune că dezbaterile actuale pe această problemă constituie o continuare directă a controverselor începute încă în anii 40–60 ai secolului trecut și care, au marcat întreaga istorie modernă a gîndirii monetare nemarxiste. Problema de fond discutată în toată această perioadă este măsura în care semnele bănești fără valoare intrinsecă (bancnotele, moneda de hîrtie), biletele cu curs forțat, emise de stat (hîrtia monedă), titlurile de credit, moneda scripturală etc., consacrate de practica plăților interne și externe, sînt bani autentici. Determinate de dezvoltarea sistemului financiar și de credit al economiei capitaliste, intrată în faza monopolistă, și de manifestarea limitelor automatismelor etalonului-aur în noile condiții, dezbaterile monetare ample, care au avut loc în a doua jumătate a secolului trecut și prima parte a secolului nostru, au conturat doctrinele nemarxiste tradiționale (metalismul, cantitativismul, teoria circulației, teoria bancară, nominalismul, keynesismul etc.). Tezele unora dintre acestea domină și în prezent cercetările monetare occidentale, fiind detaliate și amplificate de economiștii contemporani.

Unele din teoriile burgheze tradiționale despre bani au fost cunoscute și analizate, la vremea sa, și de către Marx. Acesta a evidențiat limitele generale ale posibilității cunoașterii conținutului categoriei de bani de către economiștii burghezi. Limitele cognitive respective provin din deformarea adevărului ca urmare a presiunii intereselor de clasă pentru satisfacerea cărora se întreprind cercetările respective. Ca urmare a acestui fapt, după cum remarca W. Jevons la sfîrșitul secolului trecut, „banii au rămas pentru știința economică – nemarxistă, n.a. – același lucru ca și cvadratura cercului pentru geometrie". [1])

FIȘE

Timișoara : simpozion pe tema „Perfecționarea mecanismului economico-financiar"

● *În zilele de 25–26 mai la Timișoara s-au desfășurat lucrările simpozionului „Perfecționarea mecanismului economico-financiar, factor al creșterii eficienței economice", organizat de Cabinetul județean pentru activitatea ideologică și politico-educativă și Centrul de cercetări economice din localitate, la care au participat activiști de partid și de stat, conducători ai unor instituții centrale, cadre didactice din învățămîntul superior și cercetători științifici, specialiști din producție din București și 12 județe ale țării.*

În tematica simpozionului: probleme teoretice generale ale perfecționării mecanismului economico-financiar; rolul pîrghiilor valorice; perfecționarea indicatorilor economici și a sistemului informațional ; conducerea și organizarea producției și a muncii ; creșterea eficienței economice; sporirea eficienței folosirii fondurilor fixe și a forței de muncă; perfecționarea mecanismului economico-financiar în agricultură.

Prin însemnătatea problematicii și amploarea participării (circa 200 comunicări) simpozionul se înscrie în eforturile generale ale cercetătorilor din domeniul economiei pentru elucidarea unor aspecte teoretice și elaborarea unor soluții practice, a unor căi și metode care să contribuie la funcționarea eficientă a mecanismului economico-financiar, la ridicarea pe o treaptă superioară a activității economice.

Sistemul valutar și lumea a treia

● *T. Vîlcev încearcă în studiul* Razvivașcite se strani i reformata na kapitalistisceskata valutna sistema *(Țările în curs de dezvoltare și reforma sistemului monetar capitalist), apărut în revista IKONOMICESKA MISL (1/1979), o analiză a realizărilor obținute de țările în curs de dezvoltare în eforturile de introducere a principiilor unei noi ordini internaționale în domeniul sistemului valutar. Spre deosebire de trecut, se spune în studiu, țările lumii a treia militează pentru reforma sistemului valutar ca un grup organizat cu poziții bine definite. Ele sorijină ideea întăririi rolului DST și insistă asupra stabilirii unei legături între alocarea drepturilor speciale de tragere și „asistența" pentru dezvoltare. În această privință însă autorul apreciază că nu s-ar fi obținut pînă în prezent vreun succes. Ele cer, de asemenea, să se mărească cotele și capitalul Fondului Monetar Internațional și să se liberalizeze creditul. În acest domeniu s-au obținut unele rezultate – s-a creat un fond al petrolului și s-a lărgit finanțarea în compensații. Autorul apreciază că aceste rezultate au deocamdată caracterul unor mici reforme și că raportul de forțe în sfera monetară este deocamdată de așa natură încît țările dezvoltate pot să stabilească locul, timpul și quantumul concesiilor parțiale.*

Microprocesorul – motorul probabil al viitorului „ciclu Kondratiev"

● *George F. Ray continuă în* CHRONIQUES D'ACTUALITE DE LA S.E.D.E.I.S. *(15 IV 1979), după Michel Lutfalla (aceeași revistă, 15 XI 1977), studiul raportului dintre inovații și ciclurile economice lungi (Kondratiev). În articolul* Innovations et „cycle de Kondratiev", *G.F.R. ajunge la următoarele concluzii: 1) istoria economică furnizează dovezi suficiente asupra importanței inovației în ciclurile economice lungi, asupra rolului ei de forță motrică a creșterii, precum și asupra consecințelor negative ale desconsiderării ei – chiar dacă relația cauzală sau identificarea inovațiilor majore, care au declanșat în trecut o fază de avînt, sînt foarte complexe, încurcate și greu de determinat; inovația ar fi un proces constant; fie că marile descoperiri și invenții științifice se produc sau nu prin „salturi", aplicarea și difuzarea lor pe scară mare, se produc gradual; numeroși experți consideră că viitoarea mare inovație, de ordinul forțelor motrice ale ciclurilor Kondratiev precedente, va avea la bază microprocesorul. Acesta din urmă se anunță drept candidatul cel mai probabil al viitoarei înnoiri tehnologice, de natură să dea un impuls suficient pentru a se ieși din „impasul tehnologic".*

Pădurea „industrială"

● *Pădurea – scrie Roger Dumon în cartea sa* La forêt. Sources d'énergie et d'activités nouvelles *(Pădurea. Surse de energie și de activități noi), Editura Masson, 1979, 132 p. – acoperea altă dată două treimi din suprafața uscatului. Timp îndelungat, ea a constituit teritoriul*

Deși de la data acestei observații, cercetarea monetară occidentală s-a perfecționat incontestabil, poziția de clasă în utilizarea rezultatelor nu s-a modificat esențial. Ca urmare concepțiile teoretice de care dispune gîndirea economică occidentală, în legătură cu esența și funcțiile banilor contemporani sînt afectate practic de aceleași limite cognitive generale. De aici rezultă necesitatea reluării frecvente a subiectului, precum și pluralitatea și divergența tezelor enunțate. Formele actuale de manifestare a acestor limite pot fi puse în evidență analizînd unele din curentele și orientările ce se conturează în acest important domeniu al gîndirii economice nemarxiste contemporane. Cu riscul unei simplificări excesive, se pot distinge trei orientări mai importante : clasică, keynesistă și monetaristă.

Școala monetară burgheză clasică, formată încă în a doua jumătate a secolului trecut, concepe banii ca fiind o categorie ce reflectă anumite relații economice. Conținutul categoriei nu este dedus, însă, din analiza naturii relațiilor respective, ci din funcțiile pe care banii le îndeplinesc în economia capitalistă contemporană. Teza tautologică ce sintetizează această concepție este că „Banii se definesc prin funcțiile lor, adică banii sînt ceea ce se utilizează ca bani", afirmație cu care debutează una din analizele lui J. Hicks [2]), considerat printre cei mai competenți specialiști contemporani în problemele monetare.

Dacă în lucrările de la începutul secolului erau acceptate, în general, funcțiile de măsură a valorii, mijloc de schimb, mijloc de plată și mijloc de conservare a valorii, în prezent se manifestă tendința fie de a mări, fie de a micșora numărul acestora. În primul caz, seria amintită, considerată principală, se completează cu alte funcții bănești, ca de exemplu, funcțiile de tranzitare în timp și în spațiu a valorii, de asigurare a creditelor, de circulație a capitalului și averii, de stingere a creanțelor, de efectuare a plăților fiscale, etc. În cel de al doilea caz, mai frecvent, toate funcțiile sînt reduse la una sau cîteva, mai puține la număr, acestea, la rîndul lor, concepute diferit față de maniera tradițională. De exemplu, funcția de măsură a valorii devine funcția de unitate abstractă de calcul, funcția de acumulare și economisire (conservare a valorii în terminologia anglo-saxonă) se transformă în funcție de activ de rezervă etc. În general, caracteristic este acceptarea a două funcții definitorii – mijloc de circulație și mijloc de conservare a valorii – și a mai multor funcții complementare. Această poziție se întîlnește la un mare număr de autori de orientare clasică, printre care J. Hicks [3]), T. Scitovsky [4]), D. Patinkin [5]) etc.

Limitarea analizei calitative a banilor contemporani exclusiv la studiul funcțiilor acestora și explicarea esenței banilor prin caracteristicile funcțiilor pe care le îndeplinesc, conduce, inevitabil, la unele concluzii superficiale. Indiferent de numărul și denumirea funcțiilor bănești acceptate, trăsătura comună a lucrărilor autorilor occidentali de orientare clasică, este că explică cu deosebire proprietățile bănești rezultate nemijlocit din modul concret de exercitare a funcțiilor alese și numai în măsura în care, caracteristicile bănești observate concordă cu reprezentarea aprioric a funcțiilor respective.

Este incontestabil că analiza funcțiilor pe care le îndeplinesc în sistemele economice contemporane, constituie o etapă prealabilă strict necesară pentru cercetarea conținutului banilor actuali. Cum însă analiza acestor determinări dialectice îi conduce la problema caracterului exploatator al relațiilor economice în formă bănească din capitalismul contemporan, autorii occidentali de orientare clasică o evită, substituind cercetarea autentică a esenței banilor contemporani printr-o analiză a formelor lor exterioare. În aceste condiții, oricît de precise ar fi descrierile manifestărilor faptice ale anumitor funcții și instrumente bănești, nu se relevă ca satisfăcătoare răspunsurile la întrebări de tipul: „de ce banii actuali îndeplinesc tocmai acele funcții și nu altele?", sau, „de ce funcția cutare este îndeplinită numai de anumite instrumente bănești?".

asist. univ. Silviu CERNA
Timișoara

[1]) W. S. Jevons, „Money and the Mechanism of Exchange", (Londra, 1875, p. 1).
[2]) J. Hicks, „Critical Essays in Monetary Theorie", (Londra, 1967, p. 1).
[3]) J. Hicks, Op. cit., „Readings in Monetary Theorie", (Homewood, Ill, 1951); „A Rehabilitation of 'Classical' Economics?", Economic Journal, (67, iun. 1957)
[4]) T. Scitovsky, „Money and the Balance of Payment", (Chicago, 1969).
[5]) D. Patinkin, „Money, Interest and Prices", (Evanston, III, 1956).

indispensabil al vieții umane. Cu timpul i s-a rezervat doar rolul de depozit al deșeurilor și de obiect de agrement în vecinătatea orașelor, dar ca teren neorganizat, sustras oricărei utilități. Abia în ultimul timp omul a început să ocrotească pădurea și să o organizeze. Silvicultura s-a născut în secolul al 19-lea, dar pădurea n-a început să fie recunoscută cu adevărat ca o binefacere a naturii, sub aspect psihic și practic, decît din primele decenii ale secolului nostru. În carte se prezintă amplu potențialitățile economice ale pădurii. După autor, pădurea „industrială" abia rămîne să fie creată și ar putea deveni pe deplin rentabilă. Ea nu ar fi tot una cu pădurea virgină, inaccesibilă, inospitalieră, cu specii parazite care le depășesc pe cele nobile. A condamna pădurea modernă, pe temeiul că nu este naturală, spune R.D., ar fi tot una cu a condamna lanurile de grîu și a reveni la epoca culesului și a vînătorii. Pădurile moderne, bine întreținute și exploatate, pot oferi omului atît o odihnă reconfortantă în sînul naturii, cît și izvoare de materii prime indispensabile și permanent regenerabile.

„Sistem de modele cibernetico-economice"

● *Sub auspiciile Ministerului Educației și Învățămîntului și ale Academiei Republicii Socialiste România, pe de o parte, și ale Ministerului Învățămîntului din Republica Democrată Germană, pe de altă parte, între 21 și 26 mai a.c. s-au desfășurat lucrările simpozionului „Sisteme de modele cibernetico-economice".*

Simpozionul a prilejuit un interesant și util schimb de informații între cadre didactice, cercetători și specialiști din cele două țări în domeniul modelării sistemelor cibernetico-economice. În secțiunea de macroeconomie au fost prezentate comunicări privind sistemul cibernetic general al economiei naționale, reprezentarea raportului optim centralizare-descentralizare la conducerea sistemelor mari de producție, modelarea cibernetico-economică a dezvoltării planificate în profil teritorial, simularea proceselor economiei naționale, alocarea metalului, prognoza cercetării științifice, criterii de optim în modele de creștere economică ș.a. În secțiunea de microeconomie au fost prezentate comunicări privind programarea și urmărirea producției la nivel de întreprindere, ierarhia conducerii în sistemele cibernetico-economice, modelarea conducerii într-o secție de producție cu procese discontinue, optimizarea utilizării resurselor sistemelor de calcul ș.a.

În cadrul întîlnirilor de lucru de la Centrul de calcul al Ministerului Industriei Chimice, Academia „Ștefan Gheorghiu" și Centrul de calcul teritorial Constanța au fost abordate probleme privind sistemul informatic al industriei chimice, debitul zonelor de tranzit pentru mărfuri într-un port maritim, sisteme informatice pentru conducerea unităților economice și eficiența lor, planificarea reparațiilor capitale a instalațiilor dintr-un combinat chimic ș.a.

Făurirea personalității

● *În Convorbiri despre secretul făuririi personalității (Editura Albatros, 300 p.), Virgil Sorin dorește să ofere un prilej de meditație celor tineri. Dar nu numai lor. O meditație despre fructificarea ceasurilor și*

FIȘE

zilelor vieții. Despre sensul existenței și valoarea timpului, sau, altfel spus, despre dăruire și tenacitate în îndeplinirea unui rost major al vieții. Ceea ce înseamnă că, în edificarea propriei vieți, fiecăruia i se impun condiții sine-qua-non ale izbîndirii. În absența acestor condiții, care sînt deopotrivă sufletești și etice, se ivește primejdia ratării. Iată deci dimensiunea morală și pedagogică pe care autorul a năzuit s-o dea acestor pagini : cultul muncii ca singurul drum cert spre înfăptuiri creatoare. Convorbirile relatate în această carte cuprind confesiunile unor eminenți contemporani; ele nu oferă modele de-a gata, nu propun soluții de viață general-valabile. Afirmă, în schimb, necesitatea majoră a modelului. Nevoia vitală a ceea ce este „ideal". Autorul își propune prin aceste pagini să invite la meditație despre idealul de viață, despre legea de căpătîi a fiecărei vieți.

Consultație în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

Pentru a răspunde scrisorilor de solicitare primite de la cititori, publicăm cea de a treia consultație în sprijinul celor ce susțin convorbirile de atestare ce au loc în organizațiile de partid de la orașe cu prilejul încheierii ciclului de 3 ani al învățămîntului politico-ideologic de partid.

PERFECȚIONAREA CONDUCERII ȘI PLANIFICĂRII ECONOMICO-FINANCIARE

IN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, a întregii noastre societăți, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a adoptat la inițiativa și corespunzător indicațiilor și orientărilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu** hotărîri de însemnătate excepțională cu privire la conducerea și planificarea economico-financiară, întărirea autogestiunii economice, ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorești, creșterea rolului fiecărui colectiv de muncă în gospodărirea cu maximă eficiență a părții din avuția națională încredințată spre administrare. Adoptarea acestor măsuri a fost determinată de stadiul actual de dezvoltare a economiei noastre, caracterizat prin amplificarea și consolidarea bazei tehnico-materiale, diversificarea puternică a producției, creșterea tehnicității întreprinderilor, precum și de marile obiective ce trebuie înfăptuite în următorii ani. Accentuarea laturilor calitative, **transformarea acumulărilor cantitative într-o calitate nouă**, superioară, factor esențial pentru progresul economiei românești, au reclamat noi măsuri de perfecționare de natură să contribuie la valorificarea cît mai deplină a inepuizabilelor posibilități de dezvoltare multilaterală de care dispune societatea noastră. În egală măsură aceste perfecționări au devenit necesare și pentru mai buna fructificare a avantajelor pe care le oferă **cadrul organizatoric democratic** de participare activă și nemijlocită a maselor la conducere, cadru creat ca urmare a măsurilor adoptate după Congresul al IX-lea al partidului.

Măsurile adoptate și instituționalizate la nivelul întregii economii, au urmărit și urmăresc, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, să pună **„în concordanță cadrul organizatoric democratic cu mecanismul economico-financiar, astfel ca metodele de planificare și conducere să deschidă drum larg manifestării neîngrădite, active, a tuturor organelor colective pe care le-am creat, a inițiativei maselor de oameni ai muncii" „...au în vedere creșterea rolului sistemului financiar-bancar care, asigurînd mijloacele financiare necesare desfășurării în bune condiții a activității economice, trebuie să acorde o atenție sporită folosirii lor juste pentru impulsionarea creșterii eficienței economice"**.

Un loc deosebit de important în ansamblul măsurilor amintite îl ocupă perfecționarea în continuare a activității de planificare. Rolul planului național unic nu numai că nu va slăbi, dar se va întări continuu, așa cum de altfel se prevede în Programul partidului nostru. În acest cadru una din acțiunile fundamentale o constituie **întărirea rolului unităților economice în planificarea propriei lor activități**, întregul flux al planificării trebuind să răspundă cerinței ca activitatea de planificare să pornească de la întreprinderi și unități de bază teritorial-administrative, urmărind înfăptuirea directivelor partidului privind dezvoltarea economico-socială, încadrarea în nivelurile orientative și normativele de plan stabilite pe ansamblul economiei, pe ramuri și sectoare de activitate. Creșterea răspunderii întreprinderilor în planificarea propriei lor activități în strînsă legătură cu opțiunile politice ale dezvoltării, asigură fundamentarea mai temeinică a programelor noastre de creștere economică, a planurilor cincinale și anuale, pornind de la cerințele pieței interne și externe, ale utilizării maxime a capacităților de producție, a întregului potențial material și uman de care dispun, asigurînd resursele financiare necesare producției și dezvoltării acesteia în condițiile diversificării raționale a gamei sortimentale și creșterii calității produselor.

În aceste condiții, pentru a asigura încadrarea propunerilor unităților de bază în opțiunile generale ale partidului și statului cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării au fost elaborate **niveluri orientative și normative de plan pe toate treptele organizatorice**: în profil departamental — ministere, centrale, întreprinderi — în profil de ramură — pe ramurile economiei și ale industriei — și în profil teritorial — pe comune, orașe, municipii și județe. La determinarea nivelurilor orientative și a normativelor de plan se pleacă de la studiile de prognoză și programele speciale, de la analiza critică a rezultatelor obținute în perioadele precedente, de la studiile privind cerințele pieții interne și externe, de la evidența capacităților de producție și gradului de utilizare a acestora, urmărindu-se mobilizarea tuturor rezervelor existente, creșterea eficienței economice. În activitatea de elaborare a planurilor, întreprinderile pot să se abată de la normativele de plan aprobate numai în măsura în care prin aceasta se obține o eficiență sporită față de cea avută în vedere la plan.

În concordanță cu măsurile adoptate, cu obiectivele fundamentale și sarcinile actuale ale dezvoltării economiei naționale, se accentuează considerabil rolul **contractelor economice** în activitatea de planificare și de înfăptuire a prevederilor înscrise în planul național unic. Contractele economice devin unul din principalele instrumente de fundamentare a planurilor, în momentul aprobării acestora sarcinile înscrise avînd la bază contractele ferme, practic integral pentru consumul intern ; de asemenea producția destinată exportului și importurile necesare trebuie cît mai temeinic fundamentate pe contracte ferme, contracte cadru, comenzi, acorduri sau convenții care să asigure certitudinea aprovizionării și desfacerii.

Perfecționarea activității de planificare, în cadrul măsurilor privind ansamblul mecanismului economico-financiar, a făcut necesară îmbunătățirea corespunzătoare a sistemului indicatorilor de plan. Trăsătura esențială a îmbunătățirii sistemului de indicatori o constituie trecerea pe primul plan a **indicatorilor care exprimă activități finale și aspecte de eficiență ale dezvoltării, precum și a indicatorilor fizici ai producției și destinației acesteia pentru consumul intern și export.** Pentru ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței activității tuturor unităților economice, o importanță mare are introducerea **valorii producției nete ca indicator de bază al planului** în industrie, agricultura de stat, construcții și transporturi. Locul primordial al indicatorului valoarea producției nete decurge din faptul că acesta asigură comensurarea nu numai a dimensiunilor cantitative, ci și a celor calitative ale activității fiecărei întreprinderi, exprimă mai bine eforturile proprii pentru sporirea volumului producției fizice în structura sortimentală necesară economiei, folosirea mai bună a capacităților de producție, reducerea consumurilor materiale. Valoarea producției nete reflectă astfel contribuția efectivă a întreprinderilor la crearea venitului național.

Valoarea producției nete se determină prin scăderea din valoarea producției globale a cheltuielilor materiale aferente. Datorită importanței pe care o are realizarea valorii producției nete, calcularea și eliberarea fondului de retribuire a personalului muncitor din întreprinderile industriale se efectuează în prezent în legătură directă cu gradul de îndeplinire a acestui indicator. Pentru a cointeresa întreprinderile să producă numai ceea ce este necesar economiei naționale sau se solicită de către partenerii externi, la stabilirea și eliberarea fondului de retribuire, din valoarea producției nete realizate se exclud produsele finite, semifabricatele și lucrările cu caracter industrial care nu au asigurată desfacerea prin contract la intern și export. Determinarea fondului de retribuire în corelație cu valoarea producției nete planificate și realizate sporește cointeresarea oamenilor muncii în îndeplinirea sarcinilor de producție, în sporirea eficienței economice.

Valoarea producției nete fiind indicator complex, care exprimă volumul de activitate și eficiența acesteia, este influențată de gradul de integrare a producției, de nivelul tehnic al produselor. S-a exprimat părerea că acest indicator ar putea promova unele tendințe nedorite cum ar fi concentrarea producției în unitatea respectivă pentru diminuarea pe această cale a cheltuielilor materiale sau neglijarea unor produse cu rentabilități mai mici. În legătură cu aceasta trebuie arătat că rolul de indicator de bază al producției nete poate fi înțeles numai în strînsă legătură cu celelalte măsuri privind extinderea indicatorilor fizici, înscrierea în plan a produselor pentru care s-au încheiat contracte — deci care răspund nevoilor reale ale economiei — perfecționarea sistemului de norme și normative privind folosirea resurselor materiale, întărirea ro-

Consultație în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

lului planului de cooperare între întreprinderi, introducerea prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete și reglarea rentabilității cuprinse în prețuri etc. Toate aceste măsuri asigură punerea în valoare a capacității indicatorului valoarea producției nete de a **sintetiza eforturile** ce se fac pentru sporirea producției și eficienței acesteia, contracarînd totodată eventualele tendințe cu consecințe nedorite în ce privește cooperarea între întreprinderi sau realizarea unei structuri sortimentale care să nu corespundă necesităților economiei.

În domeniul **investițiilor** pe primul plan trec indicatorii care definesc **finalizarea eforturilor de acumulare** ce se fac atît la nivelul unităților, cît și pe ansamblul economiei naționale, și anume : fondurile fixe ce se pun în funcțiune și noile capacități ce vor intra în producție în anul de plan.

În contextul evidențierii cît mai complete a aspectelor calitative ale creșterii economice, în sistemul indicatorilor de plan, un loc important capătă **indicatorii de eficiență legați de utilizarea forței de muncă, valorificarea materiilor prime și materialelor, folosirea fondurilor fixe.** Valorificarea superioară a fondului de timp reprezintă o problemă cardinală a întregii activități de planificare, a repartizării judicioase a resurselor de muncă,pe ramuri, subramuri, produse și servicii, a folosirii cu randament cît mai mare a forței de muncă în toate sectoarele activității sociale. Introducerea ca indicator de plan a fondului total de timp de muncă al întreprinderii, exprimat în ore-om, are un rol deosebit de important în dimensionarea judicioasă a necesarului de forță de muncă și în creșterea productivității muncii. De asemenea indicatorul productivitatea muncii în unități fizice se stabilește în ore-om pe unitate de produs exprimat în unități fizice.

Necesitatea folosirii cu eficiență maximă a resurselor materiale, cerințele obținerii unei valori cît mai mari de producție pe unitatea de materie primă prelucrată a determinat extinderea indicatorilor care se referă la valorificarea acestora, a normelor și normativelor de consum și a coeficienților de utilizare. Acești indicatori servesc în același timp la fundamentarea în detaliu a balanțelor materiale, a echilibrului material al dezvoltării. De asemenea, pentru exprimarea eficienței folosirii fondurilor fixe se utilizează indicatorii valoarea producției nete și valoarea beneficiilor la 1 000 lei fonduri fixe, considerați indicatori de plan și normative de fundamentare.

PROMOVAREA ÎN PRACTICĂ a autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării unităților economice a fost conjugată cu o creștere a atenției care se acordă rezultatelor financiare ale întreprinderilor, sporirea simțitoare a rolului indicatorilor care exprimă laturile calitative ale activității economice, aportul unităților la crearea venitului național și în primul rînd a producției nete și producției fizice respectiv al pîrghiilor financiare. Un rol de prim ordin în sistemul de planuri financiare revine **bugetului de venituri și cheltuieli**, conceput ca instrument principal la dispoziția organelor de conducere colectivă a unităților socialiste pentru înfăptuirea autoconducerii, întărirea autogestiunii economico-financiare și autofinanțării.

Bugetul de venituri și cheltuieli sintetizează în expresie bănească activitatea economică și socială din fiecare unitate, modul de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, rezultatele obținute și gradul de eficiență a activității desfășurate. El se elaborează și fundamentează în strînsă legătură cu indicatorii de plan economic (producția globală, marfă și netă, costurile de producție la 1 000 lei producție marfă, productivitatea muncii etc.) și cuprinde veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare ale unităților, încasările din activitatea de comerț exterior, fondurile proprii ce se constituie la dispoziția sa, creditele bancare, vărsăminte la bugetul de stat, alte venituri, resurse și cheltuieli.

Prin modul cum este conceput se asigură condiții ca bugetul de venituri și cheltuieli să îndeplinească **rolul** de :

— instrument de înfăptuire a cerințelor autogestiunii și autofinanțării, respectiv acoperirea din veniturile proprii a cheltuielilor și obținerea de rezultate care să permită : constituirea de resurse pentru finanțarea propriei dezvoltări (fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante) ; asigurarea fondurilor de stimulare (fondul pentru construcții de locuințe și alte fonduri cu caracter social, fondul pentru acțiuni sociale, fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii) ; participarea la formarea fondurilor de dezvoltare generală ;

— instrument de asigurare a echilibrului financiar al întreprinderii, respectiv echilibru între încasări și plăți, între resurse și destinații ;

— instrument de planificare și conducere operativă a activității economice și sociale a unităților socialiste, adaptat la specificul fiecărei ramuri.

Principalul indicator de apreciere a rezultatelor financiare ale întreprinderilor și în același timp pîrghia pentru stimularea întreprinderilor și a colectivelor de oameni ai muncii pentru dezvoltarea producției și creșterea eficienței ei îl constituie beneficiul. Beneficiul este o parte din valoarea nou creată în activitatea productivă a unităților economice constituită după repartizarea următoarelor elemente : prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete ; retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia ; cheltuieli de cercetare și pentru introducerea tehnicii noi ; impozitul pe fondul total de retribuție ; contribuții pentru asigurări sociale ; alte cheltuieli cu munca vie.

Reflectînd sintetic rezultatele activității economico-financiare, capacitatea întreprinderilor, a colectivelor de oameni ai muncii de a gospodări cu înaltă eficiență averea obștească, beneficiul exprimă influența unei multitudini de factori printre care : volumul și nivelul tehnic al producției ; mărimea productivității muncii ; gradul și modul de utilizare al capacităților de producție ; nivelul cheltuielilor de producție și de circulație ; modul de organizare a producției și a muncii etc. Constituind una din cele mai importante categorii economice, beneficiul îndeplinește în economia noastră următoarele **funcții principale :** resursă de bază a reproducției lărgite, a autogestiunii și autofinanțării întreprinderilor ; mijloc de cointeresare a unităților economice și colectivelor de muncă în obținerea unor rezultate optime din utilizarea fondurilor încredințate de societate ; indicator sintetic de apreciere a eficienței activității economice ; instrument de control asupra gospodăririi de către unitățile economice a mijloacelor materiale și bănești.

Influența pe care beneficiul o exercită asupra activității economice este nemijlocit și în gradul cel mai înalt, condiționată de destinațiile concrete pe care acesta le capătă, de posibilitățile create unităților economice ca, pornind de la sarcinile ce le revin din planul național de dezvoltare și în raport de beneficiile realizate, să-și asigure resursele necesare autofinanțării propriilor activități și stimulării colectivelor de oameni ai muncii. În acest scop **destinațiile** actuale ale beneficiului au în vedere necesitatea îmbinării armonioase a dirijării unitare pe baza planului național unic a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cu autonomia economico-financiară a unităților economice, cu principiul autoconducerii muncitorești, cu autogestiunea întreprinderilor, urmăresc creșterea rolului unităților de bază în planificarea propriei lor activități, în întocmirea bugetelor de venituri și cheltuieli, în așezarea la baza întregii activități de producție a criteriului de eficiență economică.

S-a creat astfel cadrul legal ca beneficiile ce rezultă după acoperirea din rezultatele financiare generale a unor cheltuieli ce nu intră în costurile de producție și efectuarea prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, să fie folosite **direct de întreprinderi** pentru restituirea **fondurilor** primite pentru finanțarea investițiilor, constituirea fondurilor proprii de dezvoltare, stimularea materială a oamenilor muncii și efectuarea de vărsăminte la bugetul de stat. Prin perfecționările aduse modului de folosire a beneficiului, s-au asigurat premisele necesare promovării ferme în practică a autogestiunii economico-financiare.

Transformarea efectivă a beneficiului într-o componentă majoră a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, aflată în centrul întregii activități economice, a făcut necesară reexaminarea critică a rolului pe care acesta l-a avut în cointeresarea oamenilor muncii, în creșterea eficienței economice, promovarea în practică a unor măsuri de natură să asigure o condiționare mai strînsă între rezultatele financiare obținute de colectivele de muncă și veniturile acestora. În acest scop s-a instituționalizat **sistemul de participare la beneficii a oamenilor muncii precum și posibilitatea folosirii directe de către întreprinderi a unei părți din beneficii** pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit și satisfacerea unor necesități social-culturale.

Instituționalizarea participării la beneficii a oamenilor muncii, a folosirii unei părți din beneficiu pentru constituirea fondului pentru construcții de locuințe și alte obiective cu caracter social, a fondului pentru acțiuni sociale este de natură să amplifice **preocupările colectivelor de muncă, ale fiecărui om al muncii pentru îndeplinirea exemplară a planului național unic, a producției în cantitatea, calitatea și structura sortimentală planificată, cu consumurile și costurile prevăzute**, să dezvolte coeziunea colectivului de muncă, spiritul de întrajutorare tovărășească al membrilor săi, să îngusteze și să înlăture manifestările de dezinteres, de sustragere de la muncă, abaterile de la disciplina producției. Se poate aprecia că prin rolul atribuit beneficiului în viața economică, în cointeresarea materială, el determină, totodată, înțelegerea tot mai profundă a faptului că satisfacerea intereselor personale este nemijlocit și tot mai mult legată de satisfacerea intereselor generale și colective.

dr. Cornel IUGA

„România consideră că o importanță deosebită are reglementarea justă a condițiilor în care își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate companiile străine".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Mesajul adresat celei de-a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare)

Pe agenda UNCTAD V

Eliminarea practicilor restrictive din activitatea societăților transnaționale

ÎN ULTIMELE DOUĂ DECENII expansiunea societăților transnaționale a devenit un fenomen deloc neglijabil pe planul relațiilor economice internaționale. Datorită importantei lor forțe economice, societățile transnaționale sînt în măsură să influențeze în mod sensibil volumul și structura fluxurilor comerciale internaționale, climatul în care acestea se desfășoară, precum și — nu în ultimă instanță — politicile economice ale unor state. Instrumentele utilizate de aceste societăți pentru impunerea propriilor lor interese — realizarea unor profituri înalte de monopol — sînt, deseori, neloiale, cu un profund caracter restrictiv, avînd efecte negative asupra economiilor naționale în special ale țărilor în curs de dezvoltare. Este și motivul pentru care practicile restrictive din activitatea societăților transnaționale, eforturile în vederea eliminării acestora, fac obiectul atenției și a preocupării crescînde din partea organizațiilor și organisme or economice naționale și internaționale.

Ca atare, aceste importante probleme nu puteau lipsi nici din cadrul dezbaterilor de la Manila, prilejuite de UNCTAD V.

Un rol în creștere pe piața mondială

ÎN CONDIȚIILE accelerării progresului științifico-tehnic, ale creșterii cheltuielilor de cercetare-dezvoltare, concentrării producției și adîncirii specializării pe plan internațional, a crescut și rolul societăților transnaționale în economia mondială. Cîteva cifre sînt elocvente în această privință. Astfel, investițiile directe externe de capital — principalul mijloc de expansiune a firmelor capitaliste în afara granițelor naționale — au crescut într-un ritm sensibil superior celui înregistrat de produsul național brut al țărilor capitaliste dezvoltate și de comerțul internațional, volumul lor global depășind sensibil 200 miliarde dolari ; în acest sens este edificator fie și numai faptul că, la sfîrșitul anului 1977, investițiile directe în străinătate ale S.U.A. se cifrau la 148,8 miliarde dolari, cele ale Japoniei la 22,2 miliarde dolari, iar cele ale R. F. Germania la 17,1 miliarde dolari. Demn de reținut în aceeași ordine de idei este și faptul că, după unele aprecieri ale O.C.D.E., cifra de afaceri cumulată a principalelor 200 societăți transnaționale reprezintă peste 1/3 din P.N.B. total al țărilor membre ale acestei organizații internaționale iar în ceea ce privește ansamblul schimburilor comerciale ale țărilor capitaliste dezvoltate ponderea societăților de acest tip este de circa 25—30% (în acest ultim sens, se apreciază că 60% din exporturile de produse manufacturate ale țărilor respective nu sînt altceva decît „transferuri" de la societățile-mamă către sucursalele și filialele lor din străinătate și invers).

Obținerea unor astfel de poziții în economia mondială a devenit posibilă datorită faptului că — avînd dimensiuni superioare și largi ramificații pe plan internațional, dispunînd de mari resurse financiare și materiale, avînd acces în condiții mai avantajoase la pieețele financiare și de materii prime internaționale — societățile transnaționale, spre deosebire de firmele naționale, sînt în măsură să acționeze pe baza unor strategii centralizate, aplicabile ansamblului activităților lor la nivelul pieței mondiale, ca arie potențială de activitate. Privite ca elemente tactice care să conducă la punerea în practică a acestor strategii globale, instrumentele utilizate de societățile transnaționale pentru cucerirea și menținerea pozițiilor de monopol sînt multiple și diverse. De multe ori, aceste instrumente îmbracă un caracter profund restrictiv, dăunător bunei desfășurări a relațiilor economice internaționale.

Cei 3 P : producție, piețe, prețuri...

PRINCIPALELE „pîrghii" prin care societățile transnaționale își impun interesele pe arena relațiilor economice internaționale sînt, deci manevrarea producției, monopolizarea piețelor și dictarea prețurilor de desfacere.

Aranjamentele de repartiție teritorială a producției și a piețelor de desfacere între filiale îmbracă un profund caracter restrictiv, deoarece — fără a se ține cont de interesele specifice ale țărilor-gazdă (de multe ori țări în curs de dezvoltare) — societățile transnaționale repartizează în mod centralizat între filialele lor, în funcție de scopurile globale ale firmelor, întreaga producție, precum și piețele de desfacere. Dintre multitudinea de mijloace prin care se realizează această repartiție teritorială menționăm : stabilirea nivelurilor și a naturii activității de producție pentru fiecare filială, precum și a gradului de integrare verticală a acesteia în activitatea generală a societății ; dictarea surselor de aprovizionare a filialelor (măsură care se concretizează, de cele mai multe ori, în obligativitatea de a achiziționa anumite produse din surse determinate, cu precădere de la alți membri ai aceleiași societăți transnaționale) ; indicarea obligatorie a structurii și întinderii sarcinilor de export pentru fiecare membru al societății (produsele care pot face obiectul exportului, precum și piețele pe care acesta poate exporta).

Pe lîngă practicile utilizate în mod individual de către societățile transnaționale în vederea repartiției teritoriale a producției și a piețelor între unitățile componente, în ultimii ani, în condițiile ascuțirii concurenței internaționale între marile monopoluri, se remarcă o proliferare a aranjamentelor în ceea ce privește aria geografică potențială de acțiune, precum și paleta posibilă a producției fiecăreia. În contextul unor astfel de „înțelegeri" — care pot fi tacite sau instituționalizate (sub forma unor carteluri internaționale de producție și/sau de comercializare) —, o societate transnațională poate să se abțină de la a intra pe o piață, în schimbul obținerii unei poziții dominante pe o altă piață, tot astfel, ea poate să consimtă la limitarea fabricării sau la renunțarea la fabricarea unui anumit produs, în schimbul obținerii unei poziții de monopol în producția unui alt produs.

Astfel de concertări ale strategiilor duc, deseori, în practică, la crearea unor adevărate „zone regionale de influență". Se constată, spre exemplu, că societățile transnaționale americane din sectorul echipamentelor electrice au 67% din totalul filialelor lor în America de Sud și de Nord ; în schimb, societățile transnaționale de origine neamericană au marea majoritate a filialelor lor în Europa de sud-est, Africa, Australia și Noua Zeelandă.

Politica de prețuri constituie un alt element deosebit de important al strategiei societăților transnaționale, care se află în legătură nemijlocită cu aranjamentele de repartiție teritorială a producției și a piețelor. Urmărindu-se realizarea obiectivelor care decurg din strategia globală a societăților — în ultimă instanță obținerea unor profituri cît mai înalte —, politica prețurilor este manevrată de cele mai multe ori fără să se țină seama de interesele celorlalți participanți la circuitul economic mondial, ea căpătînd, astfel, un caracter pronunțat abuziv. Datorită pozițiilor dominante deținute în multe sectoare de producție, precum și pe numeroase piețe de desfacere, societățile transnaționale își pot permite fie să practice prețuri superioare celor considerate drept normale pe anumite piețe, fie să vîndă, temporar, în pierdere (după cum ele doresc să-și pună în valoare poziția dominantă sau, respectiv, să se introducă pe piață prin anihilarea concurenței).

Arma principală în cadrul strategiei de prețuri a societăților transnaționale o constituie însă prețurile de transfer (prețurile aplicabile tranzacțiilor intra-societate, adică între filialele aceleiași societăți). În contextul în care deciziile în acest domeniu sînt foarte centralizate și luate în concordanță strictă cu interesele individuale ale societăților, prețurile de transfer sînt manevrate, după caz, la niveluri inferioare sau superioare celor reale pentru : manipularea fondurilor între filiale, în funcție de localizarea acestora și de situația lor financiară ; reducerea artificială a volumului impozitelor pe cifra de afaceri ; ocolirea riscurilor rezultate din fluctuațiile cursurilor valutare ; diminuarea unor pretinse riscuri politice etc.

De cele mai multe ori prețurile de transfer servesc pentru a transfera în străinătate profituri cît mai mari, pe calea unor niveluri de preț deosebit de înalte impuse filialelor de către societatea-mamă. Conform unui studiu elaborat de autoritățile columbiene rezultă că, în acest scop, nivelul mediu de suprafacturare a produselor furnizate de societățile transnaționale filialelor lor columbiene era în 1972 de 155% pentru produse farmaceutice, 54% pentru produse electrotehnice, 44% pentru produse din cauciuc și de 25% pentru produse chimice ; pentru anumite produse, luate în mod individual, acest nivel ajungea pînă la 3 000%.

De asemenea, prețurile de transfer sînt folosite și atunci cînd este vorba de aprovizionarea societăților-mamă de la filialele lor din străinătate în condiții deosebit de avantajoase. Astfel, în timp ce vînzările filialei peruviene a unei societăți transnaționale erau efectuate către clienți terți la prețul de 12,50 dolari pe unitate, exporturile aceluiași produs către societate-mamă (care reprezentau, de fapt, cea mai mare parte a tranzacțiilor filialei respective) erau facturate la numai 2,50 dolari pe unitate.

Ca și în cazul repartiției teritoriale a producției și a piețelor, și în domeniul prețurilor se remarcă, în ultimul timp, înmulțirea concertărilor de poziții între mai multe societăți transnaționale, prin metode cum sînt : majorările comune și simultane de prețuri ; obligativitatea de a nu vinde la prețuri inferioare celor practicate de către principalii fabricanți sau comercianți (societăți transnaționale) care activează pe anumite piețe ; înțelegeri în privința prețurilor de ofertă, inclusiv pentru licitațiile organizate pe diferite piețe (și, deci, „trucarea" operațiunilor respective) ; împărțirea între societățile transnaționale a firmelor asupra cărora — și a piețelor pe care — fiecare din ele își asumă obligația de a exercita presiuni în ceea ce privește prețurile (mergînd pînă la aducerea firmelor locale în stare de faliment sau pînă la desființarea **de facto** a anumitor sectoare de producție în unele țări) etc.

...și alte strategii

STRATEGIILE utilizate de societățile transnaționale nu se restrîng numai la manevrarea abuzivă a producției, piețelor și prețurilor. Ele cuprind numeroase alte instrumente, în special de control direct al concurenței prin mijloace comerciale. Folosirea restrictivă a mărcilor de fabrică și de comerț constituie unul din instrumentele amintite. Este cunoscut faptul că majoritatea mărcilor înregistrate pe plan mondial constituie proprietatea societăților transnaționale. Se remarcă, pe această linie, proliferarea mărcilor care aparțin de fapt aceleiași societăți și care sînt utilizate pentru a crea impresia unei false concurențe pe piață, pentru a consolida o poziție dominantă și a crea obstacole suplimentare în calea unor prezumptivi concurenți ; astfel, spre exemplu, numai societatea olandeză „Unilever" posedă peste 100.000 mărci înregistrate în toată lumea. Dealtfel, dacă se are în vedere că, după unele calcule cheltuielile de lansare a unei mărci pe 25 de piețe importante variază între 22 și 25 mii lire sterline, cauza pentru care societățile transnaționale sînt principalele proprietare de mărci înregistrate nu mai constituie un secret.

De menționat, în același domeniu, un alt aspect cu un caracter profund restrictiv : multe din mărcile înregistrate pe numeroase piețe de către societățile transnaționale nu sînt exploatate în mod efectiv ; această „existență latentă" a mărcilor este folosită însă de către societățile în cauză pentru a preveni intrarea pe piețele respective a unor eventuali concurenți externi, precum și pentru a îngusta posibilitățile firmelor locale de a-și înregistra propriile mărci, toate acestea în scopul de a-și păstra debușee potențiale care să poată fi folosite oricînd ar fi necesar pentru produsele lor.

Un alt instrument aplicat de societățile transnaționale în vederea cuceririi și consolidării pozițiilor lor dominante pe piață rezidă în politica de absorbție și control al altor firme, din afara grupului. Metoda controlului asupra unor firme independente este cel mai des utilizată ca mijloc de acces și de expansiune în țările în curs de dezvoltare. Astfel, un studiu referitor la 396 societăți transnaționale care își desfășoară activitatea în aceste țări arăta că, la sfîrșitul deceniului 7, circa 60% din cele 2.904 filiale existente ale societăților analizate fuseseră constituite nu pe calea investițiilor directe, ci prin preluarea controlului asupra unor firme naționale.

De multe ori, această politică conduce la un control cvasitotal al unor întregi sectoare economice din țări în curs de dezvoltare. Este edificator faptul că ponderea capitalului străin în activele nete ale principalelor întreprinderi producătoare de echipament electric din Brazilia a crescut de la 66% în 1960 la peste 90% în 1976 ; peste 90% din creșterea participării străine în acest sector se datorește celor 48 de absorbții și fuziuni care au avut loc în perioada analizată.

În afara practicilor analizate mai sus, țările-gazdă ale societăților transnaționale — și în special cele în curs de dezvoltare — sînt nevoite să facă față efectelor negative antrenate de folosirea altor variate instrumente (aplicate, cu precădere, în mod concertat de către societăți), dintre care amintim : folosirea restrictivă a standardelor tehnice ; convenirea anticipată a condițiilor de garantare a calității produselor, precum și a condițiilor de finanțare a tranzacțiilor (nivel și durată de creditare, dobînzi etc.), în vederea alterării concurenței pe piață ; boicotul colectiv aplicat față de anumite firme (a căror producție și desfacere depind direct de relațiile cu societățile transnaționale respective) sau față de anumite țări (de multe ori drept represalii pentru atitudinea acestora față de societățile transnaționale, atitudine dictată de interesele vizînd protejarea economiilor lor naționale) etc.

Cerință a noii ordini economice internaționale

DIN CELE DE MAI SUS apare evident că practicile restrictive folosite de societățile transnaționale pentru a-și atinge țelul lor final se repercutează cu deosebire asupra țărilor în curs de dezvoltare, care nu arareori își văd amenințate obiectivele propriei dezvoltări economice. Astfel, activitatea acestor societăți scapă de multe ori de sub controlul național al țărilor-gazdă în curs de dezvoltare ; acestea din urmă își văd, practic, anihilate posibilitățile de decizie în unele sectoare de producție, diminuate încasările din exporturi și majorate plățile pentru importuri, zădărnicite eforturile de a participa în condiții cît mai bune la diviziunea internațională a muncii. Sînt, de asemenea, bine cunoscute amestecul direct sau încercările de amestec ale unora din aceste societăți în viața politică a unor țări în care își desfășoară activitatea.

În aceste condiții, realitatea demonstrează că este imperios necesar ca, pentru reglementarea activității societăților transnaționale, țările în curs de dezvoltare să acționeze în mod eficient — prin măsuri legislative și de politică economică — împotriva practicilor nocive utilizate de aceste societăți. Pornind de la experiența pozitivă a României în desfășurarea pe baze echitabile a relațiilor cu societățile trasnaționale, președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în acest sens, în Mesajul adresat UNCTAD V : **„...se impune asigurarea controlului național atît în ceea ce privește exploatarea diferitelor resurse naturale ale acestora,** (ale țărilor în curs de dezvoltare — n.n.), **cît și participarea la beneficii. Considerăm că ar fi just și echitabil ca țările în curs de dezvoltare să aibă o participare efectivă la proprietatea acestor societăți de cel puțin 50 la sută".**

Pe lîngă eforturile proprii depuse în această direcție de către țările în curs de dezvoltare sînt necesare însă măsuri concrete, adoptate la nivel internațional, în vederea eliminării practicilor restrictive din activitatea societăților transnaționale. Această cerință acută este formulată în mod explicit de către țările membre ale Grupului „celor 77" în cadrul programului de la Arusha pentru autonomie colectivă" și, de asemenea, face obiectul dezbaterilor celei de-a V-a sesiuni a UNCTAD, de la Manila. Luările de poziție sînt unanime în a sublinia necesitatea urgentării elaborării unui „cod de conduită" *) — prin eforturi concertate ale tuturor statelor — care să reglementeze activitatea societăților transnaționale și, în consecință, să conducă la eliminarea practicilor restrictive utilizate de acestea, a efectelor negative pe care le au în ceea ce privește dezvoltarea economică a statelor și desfășurarea nestînjenită a relațiilor economice internaționale.

Numai prin conjugarea eficientă a eforturilor proprii ale statelor cu acțiunile întreprinse la nivel internațional este posibilă eliminarea practicilor restrictive de genul celor amintite, reglementarea ansamblului activităților societăților transnaționale, impunerea respectării de către acestea a principiilor care trebuie să guverneze relațiile economice internaționale — respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, egalitatea în drepturi și avantajul reciproc —, în interesul făuririi unei noi ordini economice internaționale, al progresului general.

Adrian CONSTANTINESCU
Institutul de Economie Mondială

*) Vezi articolul „Elaborarea codului de conduită a societăților transnaționale" de dr. Ioan Murgu, din „Revista economică" nr. 16/1979.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Recoltă mondială ridicată la zahăr

O RECENTĂ estimare a Departamentului Agriculturii al S.U.A. cifrează producția mondială de zahăr a acestui sezon la 91,3 mil. t., cu numai 1% sub nivelul record de 92,4 mil. t. înregistrat în sezonul trecut. Această estimare este, la rîndul ei, superioară celei de 90,2 mil. t. realizată în luna decembrie, diferența fiind pusă pe seama condițiilor climatice neașteptat de favorabile din acest an. În consecință, pe plan mondial au crescut rezervele, iar prețurile s-au menținut la un nivel scăzut.

Consumul total este apreciat la 89 mil. tone, cu numai 2,3 mil. t. sub cel realizat în perioada anterioară corespunzătoare, ceea ce va determina o nouă sporire a rezervelor — pentru al cincilea an consecutiv — care vor ajunge astfel la 31,5 mil. t.

Pe de altă parte, Comisia Pieței comune a anunțat hotărîrea de a reduce cantitățile de zahăr pe care le va importa din unele țări membre ale Convenției de la Lomé, întrucît acestea „nu au respectat contractele anterioare, deși nu au existat cazuri de forță majoră". Astfel, noile contracte modificate sensibil se referă la: R.P. Congo — 4 957 t. față de 10 000 t anterior; Kenya — 93 t față de 5 000 t; Suriname — 2 667 t (4 000 t); Uganda — 409 t (5 000 t).

Creșterea prețurilor la soia

SPECIALIȘTII de la Chase Manhattan Bank apreciază că recolta mondială de boabe de soia pentru sezonul 1978/'79 va înregistra o producție record (79,5 milioane tone), cu circa 7% mai mare decît în perioada anterioară. Sporurile sînt realizate în special în S.U.A., China, Argentina și Brazilia. Din cauza secetei, totuși, creșterea nu a atins nivelul dorit. Astfel prețurile au crescut cu aproximativ 15% de la începutul anului 1979. Datorită creșterii prețurilor, se observă o sporire a interesului pentru cultura de soia și se așteaptă o extindere a suprafețelor cultivate cu soia pentru sezonul 1979—1980. În S.U.A. s-au manifestat deja astfel de tendințe și se apreciază că se vor planta suprafețe majorate cu cel puțin 3,5%. Ca urmare stocurile existente se vor reduce probabil cu 14% față de nivelul de anul trecut. Sursa citată consideră că, prețurile vor continua să crească, cel puțin pînă în momentul cînd se va putea aprecia recolta viitoare.

Suedia: bilanț și perspective

ÎN 1978, produsul național brut al Suediei a înregistrat o rată de creștere de 2,75% ridicîndu-se peste nivelul estimărilor anterioare. Potrivit Biroului național central de statistică au crescut cu un ritm de 4% cheltuielile de investiție efectuate de stat, în timp ce sectorul particular și-a redus creșterea la un ritm de 1%. Se constată un spor de interes pentru industria prelucrătoare și minerit și o tendință inversă în ceea ce privește construcțiile și serviciile. Productivitatea a crescut cu 6,75%, salariile cu 8,5%, în schimb încadrarea forței de muncă a fost ușor sub nivelul anului 1977. De asemenea prețurile s-au majorat cu 10,5% față de anul anterior.

Pentru anul în curs, Institutul național de cercetări economice al Suediei are în vedere, în principal, o creștere susținută a producției industriale, deși rata de utilizare a capacităților de producție va rămîne încă scăzută. (cu excepția sectoarelor forestier, al hîrtiei și cherestelei). Se așteaptă ca investițiile în industria suedeză să crească cu 10% față de 1978, sectoarele prioritare fiind chimia, metalurgia, siderurgia, ingineria și sectorul alimentar.

Orientări în dezvoltarea economică

Republica Populară Bangladesh: măsuri pentru stimularea dezvoltării economico-sociale

AVÎND o suprafață de 142 776 km² și o populație de circa 82 milioane locuitori, Bangladeshul a apărut ca stat independent în decembrie 1971. Ca urmare a eforturilor depuse pe calea lichidării urmărilor exploatării coloniale, P.I.B. a ajuns în anul fiscal 1978/79 la circa 7,8 miliarde dolari, crescînd cu 7,8% (în prețuri constante 1972/73) față de anul precedent.

Agricultura participă cu 54% la formarea P.I.B. și asigură circa 90% din încasările realizate la export, eforturile fiind concretizate în sporirea, cu 11%, a producției agricole globale în anul 1978. S-au obținut rezultate în dezvoltarea tinerei industrii naționale (8% din P.I.B.), producția industrială majorîndu-se în 1977/78 cu 6,8% față de anul anterior. Programul de dezvoltare economico-socială pentru 1978—1980, prevede alocarea unor fonduri de 659 milioane dolari (25% din totalul investițiilor pe această perioadă) pentru impulsionarea și modernizarea agriculturii. Se are de asemenea în vedere, atragerea unor noi suprafețe de terenuri în circuitul agricol și o serie de investiții în domeniul amenajărilor funciare. Se vor înființa o serie de ferme pilot și un centru pentru pregătirea cadrelor necesare agriculturii.

Industriei îi revin alocații de 555 mil. $ (21% din alocațiile totale), destinate dezvoltării prioritare a ramurilor orientate spre export, (industria textilă, alimentară, celulozei și hîrtiei) prevăzîndu-se majorarea anuală a producției cu 7,3% în industria prelucrătoare. S-a hotărît acordarea unor stimulente constînd din reduceri sau scutiri de unele taxe și impozite, precum și acordarea în perioada anilor 1979—80 a unor credite industriale totalizînd 318 milioane dolari. Se prevede construirea și dezvoltarea unor obiective economice, între care fabrica de îngrășăminte chimice de la Ashuganj, fabrica de ciment de la Joypurhat, minele de la Rainipukar și Jamalganj. Au fost de asemenea alocate fonduri pentru exploatarea zăcămintelor de petrol și gaze, precum și pentru sporirea, cu 15% a producției de energie.

Relațiile de colaborare dintre România și Bangladesh au la bază Acordul general de comerț semnat în 1978 și Acordul de cooperare economică, tehnică și științifică, din 1974. Țara noastră livrează material rulant de cale ferată, echipamente energetice, pentru industria textilă, uleiuri minerale, sodă caustică și calcinată, mașini-unelte etc. și importă unele produse tradiționale. În urma vizitei efectuate în 1978, în R. S. România de președintele Republicii Populare Bangladesh, au fost identificate noi posibilități de cooperare în energetică, industria textilă, materialelor de construcții și alimentară.

Mihai POPA

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 21—25 V 1979 a fost caracterizată printr-o mișcare diferențiată a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Trendul inițial favorabil pentru moneda americană a fost treptat atenuat de apariția unor factori de natură tehnică ce au determinat evoluții diferite ale dolarului în raport cu celelalte valute occidentale. Continuă, de asemenea, să fie analizate, în toată complexitatea lor, inclusiv referitor la influențele asupra situației monetare, problemele energetice, mai ales prin prisma relației directe dintre creșterea prețurilor la materiile prime energetice (în primul rînd al țițeiului) și gradul de afectare a realizării ritmurilor de creștere economică pe care și le-au propus principalele țări occidentale.

Din nou **yenul japonez** a înregistrat cea mai accentuată mișcare în relația sa cu dolarul S.U.A., deprecierea de pe 23 V fiind de 0,7% față de nivelul din 18 V (respectiv 220,50 yeni/1 dolar, față de 219 yeni/1 dolar), amplificată și de publicarea indicelui prețurilor de consum pe luna aprilie, care arată o creștere de 1,4%, comparativ cu 0,8% cu o lună în urmă. Intervențiile directe ale Băncii Japoniei au determinat o oarecare redresare a yenului, care termină totuși intervalul la 219,75 yeni/1 dolar, cu peste 0,3% sub închiderea din 18 V 1979. După o evoluție descendentă în prima parte a săptămînii — 2,0425 dolari/liră pe 21 V — **lira sterlină** a înregistrat o redresare pînă la un nivel de 2,05 dolari/1 liră, comparativ cu nivelul de la sfîrșitul perioadei anterioare de 2,0525 dolari/1 liră (depreciere de 0,1%).

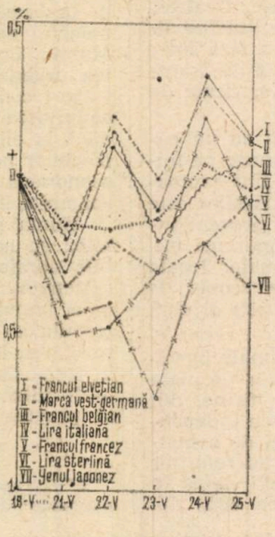

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 21—25 V, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 18 V a.c.

Francul francez și **lira italiană** termină acest interval într-o ușoară depreciere față de dolar, respectiv la circa 4,44 franci/1 dolar față de 4,4375 franci/1 dolar și 856,25 lire/1 dolar, comparativ cu 856 lire/1 dolar. **Francul elvețian** și **marca vest-germană** au evoluat pe o linie puțin diferită, cotațiile lor de pe 25 V de 1,7375 franci/1 dolar și 1,9175 mărci/1 dolar fiind cu peste 0,1% în repreciere față de închiderea de referință de 1,74 franci/1 dolar și 1,92 mărci/1 dolar. **Francul belgian** era tranzacționat la sfîrșitul săptămînii la circa 30,78 franci/1 dolar, în ușoară repreciere față de nivelul din 18 V, de 30,80 franci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele pe termen de 6 luni în principalele eurovalute au cotat în jur de 10,875% la cele în eurodolari, 6,75% la cele în euromărci — vest-germane și 2,5% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului pe piața liberă a continuat să evolueze pe o linie ascendentă, ol doilea fixing de la Londra din ziua de 25 V, de 270,60 dolari/uncie (record absolut de fixing) fiind cu 14.20 dolari/uncie peste cel corespunzător din 18 V 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Transporturile aeriene sub efectul „crizei petrolului"

„CRIZA PETROLULUI", ridicarea continuă a prețurilor la produsele petroliere au creat o situație încordată în domeniul transporturilor aeriene internaționale, ponderea costului combustibilului în ansamblul cheltuielilor de exploatare a parcului de avioane al companiilor aeriene membre ale I.A.T.A. crescînd de la 8% în 1970 la 30% la mijlocul anului 1976, iar tendința de creștere menținîndu-se în continuare. Ceea ce a făcut ca în actualul deceniu numeroase companii aeriene să înregistreze serioase deficite, deficitul global al membrilor I.A.T.A. fiind evaluat la 350 mil. dolari în 1975.

Ținîndu-se seama și de faptul că — după prognoza specialiștilor — consumul de carburant pentru reactoare va crește, pe ansamblul companiilor menționate, în medie cu circa 5% pe an în perioada 1977—1985, acestea din urmă au pus în aplicare o serie de măsuri vizînd reducerea deficitului. Alături de majorări sensibile a tarifelor de transport, printre aceste măsuri figurează reducerea personalului angajat, suprimarea unor curse (în vederea ridicării gradului de ocupare a locurilor în avioanele de pasageri), sporirea ponderii transportului de mărfuri, utilizarea calculatoarelor electronice pentru stabilirea rutelor și condițiilor optime de zbor, orientarea parțială a investițiilor în industria hotelieră ș.a.

Concomitent, societățile constructoare de avioane din principalele țări capitaliste, care resimt de asemenea efectele „crizei" prin reducerea comenzilor și vînzărilor de avioane, desfășoară în ultimii ani o amplă activitate de cercetare și proiectare în vederea realizării unor modele de avioane mai ușoare, cu calități aerodinamice superioare, precum și de motoare cu un consum mai redus de carburanți, în condițiile ridicării randamentului efectiv al acestora.

Deplasări în structura populației active

ÎN PERIOADA 1950—1975, sub efectul revoluției științifico-tehnice și a intensificării luptei de concurență, în țările capitaliste dezvoltate au avut loc noi schimbări în structura populației active. Cu excepția Angliei, unde ponderea forței de muncă angajate (a salariaților) tinde să se stabilizeze, în toate celelalte țări capitaliste importante — și în special în Japonia și Italia — ponderea respectivă s-a majorat sensibil (vezi tabelul).

Datele statistice arată că asemenea deplasări au loc mai ales pe seama ruinării fermierilor agricoli, a meseriașilor și micilor industriași, în cadrul procesului de concentrare a producției din principalele ramuri ale economiei. Totodată, se constată o sporire a efectivului persoanelor ocupate în domeniul comerțului și prestărilor de servicii, tendință explicată prin dimensiunile comparativ mai reduse (în acest sector) ale întreprinderilor care funcționează în condiții de rentabilitate, prin necesarul comparativ mai redus al investițiilor, alături de creșterea relativ mai rapidă a cererii pentru servicii din partea populației.

(ponderea în populația activă, în %)

Țara	Forța de muncă angajată		Liber profesioniști și persoane lucrînd pe cont propriu	
	1950	1975	1950	1975
S.U.A.	79,5	90,3	20,5	9,7
Anglia	92,0	92,2	8,0	7,8
Franța	65,3	80,9	34,7	19,1
R.F.G.	68,6	84,5	31,4	15,5
Italia	54,7	82,5	45,3	27,5
Japonia	41,0	69,8	59,0	30,2

Sursa : „Intereconomics", nr. 11/12 1978.

R.D.G.: realizări pe linia progresului tehnic

CERINȚĂ și totodată efect al progresului științifico-tehnic, mișcarea de inovații se dezvoltă permanent și în R. D. Germană. După cum se vede din graficul alăturat, numărul inovațiilor înregistrate anual a sporit de trei ori

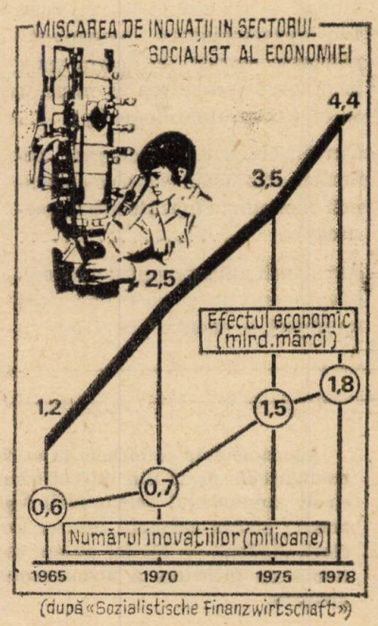

(după «Sozialistische Finanzwirtschaft»)

în 1978, comparativ cu 1965, iar efectul economic obținut de pe urma aplicării lor în diferite sectoare de activitate s-a mărit — în același interval — de circa 3,7 ori.

R. S. Albania — industria cuprifera

BENEFICIIND de investiții însemnate în cadrul industriei albaneze, producția de cupru va înregistra o creștere de circa 40% în 1980 față de 1975, iar prin intensificarea activității de prospectare se preconizează ca extracția de minereu să se majoreze cu 55% în perioada 1976—1980 (aceasta în condițiile în care industria cuprului la sfîrșitul anului 1977 avea o producție de 22,9 ori mai mare decît în 1960). Specialiștii albanezi au în vedere construirea de noi mine și modernizarea celor existente prin introducerea pe scară largă a mecanizării, a mașinilor și echipamentelor de lucru moderne.

Au fost date în exploatare, de asemenea, centre de prelucrare a minereului și de transformare a cuprului în sîrmă și cabluri, destinate atît industriei grele a țării cît și exportului. În prezent, în orașul industrial Laç se află în fază de finalizare un nou obiectiv industrial a cărui componentă principală o constituie topitoria de cupru, cea mai mare parte a echipamentelor cu care va fi dotată aceasta fiind realizate în țară.

Tendințe calitative în producția de mașini agricole

CEL DE AL 50-LEA Salon internațional al mașinilor agricole, care a avut loc nu demult în Franța, oferă o imagine a progresului tehnic în acest domeniu în scopul ridicării continue a eficienței mașinilor.

De o atenție deosebită s-a bucurat noul model de combină cerealieră (cu bătător longitudinal, și nu transversal). De dimensiuni mai reduse decît combinele tradiționale (deci — economii de metal), noua combină este mai ușor de mînuit și mai puțin zgomotoasă, avînd totodată un caracter universal (pentru recoltarea cerealelor) și dînd un randament cu 40% mai înalt. S-a remarcat, de asemenea, diversificarea ofertei de tractoare agricole — de la uriași de 180 c.p. și pînă la modele mici, propice mecanizării lucrărilor pe exploatări agricole de mică întindere — precum și de mașini agricole (adaptate la cele mai variate culturi, cum ar fi, de pildă, cele pentru plantat tufe de căpșuni ș.a.). În sfîrșit, se intensifică pătrunderea aparaturii electronice în agricultură, menită să contribuie la ușurarea diferitelor lucrări sau la ameliorarea calității lor în zootehnie, precum și în cultura plantelor (cum ar fi, de exemplu, sistemul care urmărește răspîndirea corectă a îngrășămintelor chimice în sol).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 22 din 1 iunie 1979

— Vizita președintelui **NICOLAE CEAUȘESCU**, împreună cu tovarășa **ELENA CEAUȘESCU**, în Regatul Spaniei. Nouă și importantă contribuție la dezvoltarea tradiționalelor legături româno-spaniole, la cauza nobilă a colaborării și păcii în lume **(Dinu Dragomirescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— O cerință de bază în procesul creșterii economice : sporirea productivității muncii **(dr. Ștefan Ștefănescu)** 3

— Opinii. Soluții pentru îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb **(S. Mihai)** 5

— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Fundamentarea și corelarea prețurilor materiilor prime și reflectarea lor corectă în costurile produselor finale **(Marin Popescu)** 6

— Reflecții. Organizare și progres tehnic **(Ion Crișan)** 7

— Ancheta „R.E." Cum este satisfăcută cererea de servicii a populației ? **(Trăilă Cernescu)** 8

— 1 Iunie — Ziua copilului. Dinamism și creativitate în formarea noilor generații **(Ion Soare)** 11

— Cititorii au cuvîntul 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE.

— Optimizarea transporturilor, o componentă de bază a economiei moderne **(dr. Iosif Săndulescu)** 14

TEORII-IDEI

— Procesul circular activ. Economisirea energiei — criteriu fundamental în aprecierea creșterii eficienței economice (III) (dezbatere) 16

— Unitatea dintre teorie și practică — principiu al perfecționării mecanismului economic (II) **(prof. dr. Aurel Negucioiu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Categoria de bani în gîndirea economică occidentală (I) **(asist. univ. Silviu Cerna)** 24

CONSULTAȚIE ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare **(dr. Cornel Iuga)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pe agenda UNCTAD V. Eliminarea practicilor restrictive din activitatea societăților transnaționale **(Adrian Constantinescu)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMARULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— A new and important contribution to developing traditional relations between Romania and Spain, to the noble cause of collaboration and peace in the world **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Making transports better, a fundamental component of a modern economy **(Dr. Iosif Săndulescu)** 14

— The active circular process. Energy saving-basic criterium in determining the growth of the economic efficiency (III) (a debate) 16

— Theory and practice unity — a principle in improving the economic mechanism (II) **(Prof. Dr. Aurel Negucioiu)** 22

— Schools ● currents ● economists. The category of money in the occidental school of economic thought (I) **(Assistent Silviu Cerna)** 24

— The U.N.C.T.A.D. V agenda. To eliminate restrictive practices of the transnational companies **(Adrian Constantinescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Nouvelle et importante contribution au développement des rapports traditionnels roumano-espagnols, à la cause noble de la collaboration et de la paix dans la monde **(Dinu Dragomirescu)** 1

— L'organisation optimale des transports, une composante de base de l'économie moderne **(dr. Iosif Săndulescu)** 14

— Le processus circulaire actif. Les économies d'énergie — un critère fondamental dans l'évaluation de l'efficience économique (III) (débat) 16

— L'unité entre la théorie et la pratique — un principe du perfectionnement du mécanisme économique (II) **(prof. dr. Aurel Negucioiu)** 22

— Ecoles — courrants — economistes. La catégorie argent dans la pensée economique occidentale (I) **(chargé de cours Silviu Cerna)** 24

— Sur l'ordre du jour de la Ve CNUCED. L'élimination des pratiques restrictives de l'activité des sociétés transnationales **(Adrian Constantinescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новый и важный вклад в развитие традиционных румыно-испанских связей, в благородное дело сотрудничества и мира в мире (**Дину Драгомиреску**) 1

— Оптимизация транспорта, основная составная часть современной экономики (**др. Иосиф Сэндулеску**) 14

— Активный циркулярный процесс. Сбережение энергии — основной критерий в оценке роста экономической эффективности (III) (Дискуссия) 16

— Единство теории и практики — принцип совершенствования экономического механизма (II) **(проф. др. Аурел Негучею)** .. 22

— Школы ● течения ● экономисты. Категория денег в экономическом западном мышлении (I) **(преп. в. шк. Силвиу Черна)** .. 24

— На повестке дня ЮНКТАД V. Устранение ограничительных мер в практической деятельности транснациональных компаний **(Адриан Константинеску)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ETIUD
— un aparat fotografic special pentru copiii dv. !
Costă numai 70 de lei !

Deși este un aparat simplu, ETIUD permite realizarea unor fotografii color și alb-negru de bună calitate.

Aparatul fotografic ETIUD poate fi cumpărat de la magazinele cu articole foto și jucării sau de la raioanele respective din magazinele universale ale comerțului de stat.

ETIUD oferă copiilor o preocupare interesantă, plăcută și utilă.

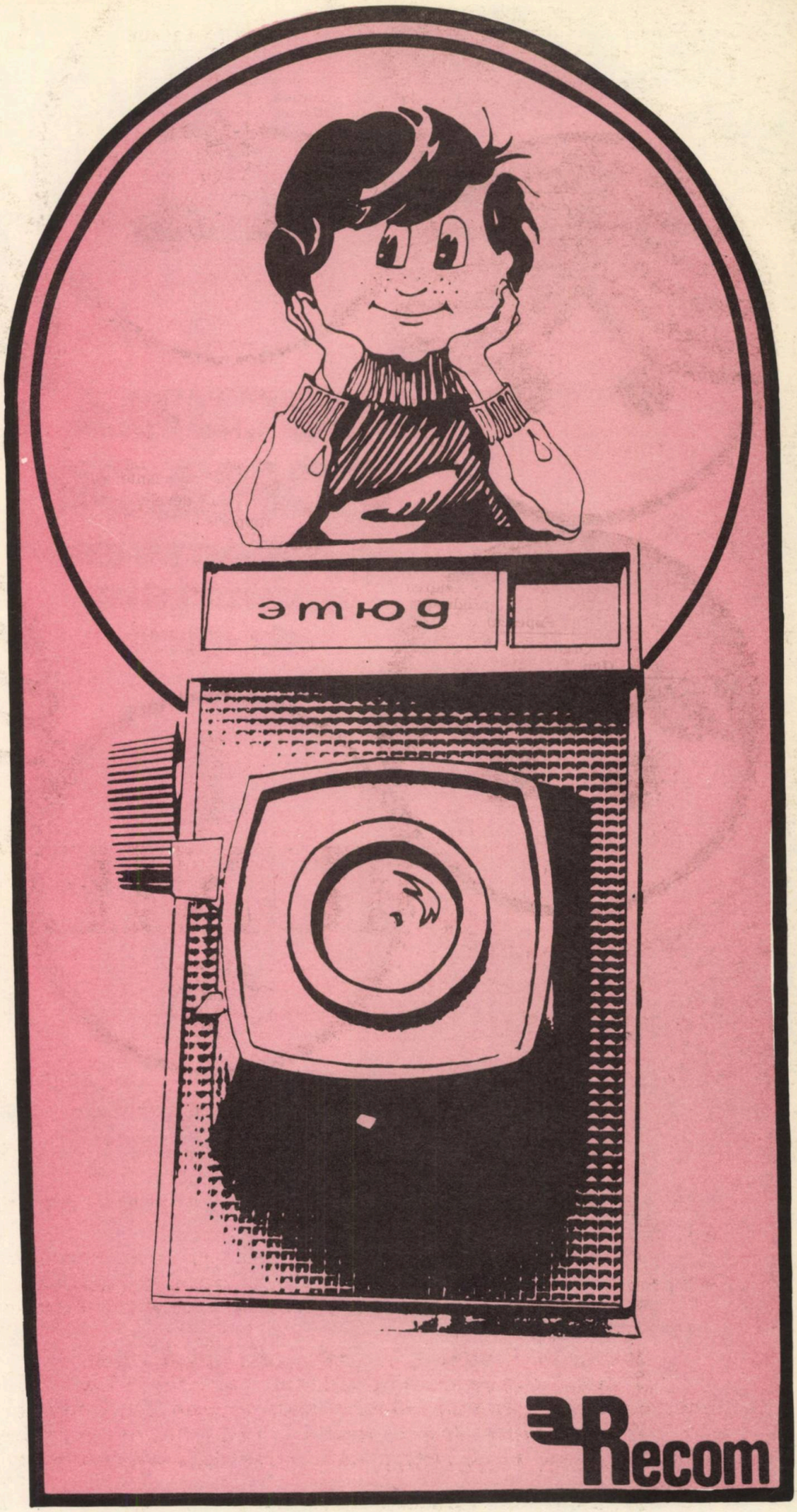

PENTRU COPIII DV., MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT VĂ OFERĂ NENUMĂRATE SUGESTII DE DARURI :

- confecții (rochii, fuste, sarafane, bluze, pantaloni, compleuri, costume, cămăși) cu o linie proprie modei anului 1979, cu broderii și accesorii metalice ;
- încălțăminte ușoară, flexibilă, comodă, rezistență, cu fețe din material textil sau din imitație de piele ;
- triciclete, trotinete, biciclete, jucării pentru nisip ;
- aparate fotografice ETIUD, jucării mecanizate, truse și unelte pentru deprinderea activităților practice, jocuri din carton poligrafiat, jocuri de construcții ;
- bomboane umplute cu cremă de fructe, lapte, cacao, praline, drageuri cu vitamina C, caramele cu lapte, cacao, fructe, rahat cu arome de fructe, napolitane DĂNUȚ, CARMEN, AIDA, SPORT ;
- ciocolată și specialități din ciocolată

1 IUNIE – ZIUA TUTUROR COPIILOR !

- 1 IUNIE – ZIUA ÎN CARE TOȚI COPIII AȘTEAPTĂ DARURI !

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ciclul cercetare - producție

SCURTAREA DURATEI · CREȘTEREA EFICIENȚEI

Numărul 23 ● Vineri 8 iunie 1979

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI INDUSTRIALE ȘI ȘANTIERE DE CONSTRUCȚII DIN CAPITALĂ

Întîmpinat cu sentimente de profundă dragoste și prețuire, într-o atmosferă de fermă angajare muncitorească pentru realizarea sarcinilor cincinalului, secretarul general al partidului a vizitat Întreprinderea de avioane, întreprinderea „Automatica", șantiere de construcții din centrul Capitalei, platforma industrială Militari, întreprinderea „Electronica".

În dialogul cu muncitori, specialiști și cadre de conducere, prilejuit de această nouă vizită de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat probleme esențiale ale îndeplinirii și depășirii indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului în acest an hotărîtor al cincinalului, a analizat modul în care sînt transpuse în viață obiective importante privind dezvoltarea industriei pe trepte calitativ superioare și, îndeosebi, a subramurilor de vîrf.

Secretarul general al partidului a făcut recomandări prețioase pentru folosirea cu maximă eficiență a fondurilor de investiții, continua înnoire și modernizare a producției, perfecționarea tehnologiilor, stimularea creației științifice și tehnice românești.

În fața uneia dintre machetele care înfățișează dezvoltarea întreprinderii de avioane

Rodnic dialog despre profilul arhitectonic al unei zone din centrul Capitalei

Într-una din secțiile întreprinderii „Automatica"

Cercetarea științifică în sprijinul ridicării nivelului tehnic al producției, al sporirii eficienței economice

CERINȚE ALE CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

ÎN CONDIȚIILE actuale, cînd știința și tehnologia au devenit nemijlocit o impresionantă forță de producție, dezvoltarea economico-socială accelerată a întregii țări face necesară, ca o condiție vitală, amplificarea considerabilă a aportului cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic la realizarea unei calități noi, superioare în întreaga activitate productivă. Efortul însemnat pe care l-a făcut și îl face cu consecvență statul nostru socialist prin alocarea din venitul național a unor însemnate fonduri destinate finanțării cercetării, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic pe baza concepției proprii, face nu numai necesară dar și pe deplin posibilă sporirea sensibilă a efectelor economice obținute în această activitate. **Este necesar să angajăm mai mult cercetarea științifică și tehnologică**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, atît pentru introducerea mai rapidă a noilor procese tehnologice, cît și pentru efectuarea controlului asupra modului în care se realizează acestea. Pentru institutul de cercetare, pentru cel ce a elaborat o tehnologie, activitatea nu s-a terminat cînd a predat o lucrare, o formulă, un calcul, ci se cere urmărită realizarea acestora, a parametrilor stabiliți de cercetare**.

În realizarea sarcinilor de o deosebită importanță subliniate de secretarul general al partidului, o contribuție originală, de larg interes, o aduce elaborarea metodologiei unitare de determinare și analiză a eficienței economice și sociale a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic. Departe de a reprezenta doar o simplă urmărire a efectelor economice obținute prin aplicarea în producție a rezultatelor muncii de cercetare, o astfel de metodologie are multiple valențe de mobilizare mai complexă a resurselor cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, stimulării creativității în strînsă legătură cu cerințele producției, scurtării ciclului de asimilare, eficientizării raportului efort-efect în cercetare și producție. Despre modul în care pot fi mai bine puse în valoare aceste cerințe ne propunem să vorbim în articolul de față.

Cuantificare unitară, riguroasă, a efectelor economice ale cercetării științifice

PROBLEMELE comensurării eficienței economice a cercetării științifice atît în țara noastră cît și pe plan mondial sînt de dată relativ recentă. Studiile pe această temă au apărut cu un anumit decalaj în timp fie din cauză că efectuarea anumitor cercetări constituia singura soluție la anumite cerințe ale producției, fie că instrumentul logic-matematic disponibil nu a făcut posibilă de la început o cuantificare riguroasă a efectelor multiple ale cercetării în domeniul informațional, tehnic, social, ecologic.

Complexitatea economiei socialiste moderne în plină dezvoltare, puternica bază materială și umană a cercetării și dezvoltării necesitatea gospodăririi chibzuite a fiecărui leu cheltuit a impus, în anii din urmă, necesitatea elaborării unui **sistem de indicatori** pentru evaluarea efectelor economice rezultate prin aplicarea în economie a acțiunilor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică, introducere și extindere a progresului tehnic. În acest context Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie împreună cu Comitetul de Stat al Planificării și Direcția Centrală de Statistică a inițiat dezbateri și consultări cu un mare număr de specialiști din ministere și alte organe de sinteză, din unități de cercetare-proiectare-învățămînt-producție, urmărind elaborarea unor idei, concepte privind calculul eficienței cercetării, preocupări finalizate prin elaborarea unei **metodologii unitare de determinare și analiză a eficienței economice și sociale a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic.**

Prin evaluarea unitară a eforturilor și efectelor activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic desfășurată în toate ramurile economiei naționale această metodologie urmărește : ● **furnizarea unor criterii de bază necesare organelor de decizie pentru selectarea mai adecvată a obiectivelor de studiu, pentru stabilirea priorităților în alocarea fondurilor destinate cercetării, dezvoltării** și introducerii tehnicii noi cu o eficiență maximă, care să permită efectuarea înnoirilor în strînsă concordanță cu cerințele valorificării superioare a resurselor materiale și energetice ; ● **determinarea contribuției cercetării la crearea venitului național** ; ● fundamentarea unor criterii științifice care să servească la stimularea cointeresării unităților și a personalului muncitor din sistemul cercetării, proiectării și producției.

Este posibilă în acest fel o reducere considerabilă a costurilor cercetării, scurtarea duratelor de asimilare, concentrarea forțelor disponibile în acest sector pentru abordarea problemelor prioritare, cu o eficiență mult mai ridicată.

Satisfacerea acestor cerințe este realizată prin utilizarea în cadrul metodologiei a unor indicatori care urmăresc cuantificarea efectelor economice de bază ale cercetării care se reflectă în venitul net, contribuind direct sau indirect la creșterea venitului național sau la creșterea standardului de viață al populației (sporul de beneficiu, sporul de prelevări pentru societate din valoarea producției nete, sporul de venit net ca urmare a economisirii unor fonduri de producție, a combaterii poluării mediului etc.) și a efectelor complementare (sporul fizic și net de producție, reducerea costurilor fabricației, aportul valutar ș.a.). Ceea ce este foarte important este că s-a creat, în acest mod, un instrument util în determinarea aportului cercetării, dezvoltării și introducerii progresului tehnic la beneficiul obținut de întreprinderile productive beneficiare și deci la cuantificarea mai exactă a valorii nou create realizate efectiv de către acestea, la urmărirea și aprecierea efectului introducerii progresului tehnic în producție nu numai ca simplă corelație tehnico-economică, ci ca efect multiplicator, sinergic pe planuri multiple.

Sugestii pentru creșterea operativității în implementarea calculelor de eficiență

ÎMPLEMENTAREA în practică a metodologiei unitare de calcul a eficienței economice a cercetării s-a efectuat începînd cu acest an în întreprinderi, centrale industriale și ministere. Alături de urmărirea, cuantificarea și evaluarea unitară a efectelor economice obținute de activitatea de cercetare prin aplicarea ei în producție, calitățile multiple ale metodologiei au recomandat folosirea ei și la fundamentarea calculelor de eficiență economică pentru secțiunea de plan „cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic" pentru anul 1980 și cincinalul 1981—1985 și la întocmirea studiilor tehnico-economice de fundamentare a noilor obiective de cercetare. Deosebit de important este că **majoritatea indicatorilor solicitați de acest sistem complex de evaluare pot fi stabiliți pe baza evidenței primare existente în unitățile de cercetare inginerie tehnologică, proiectare și în întreprinderile productive** și numai o parte — relativ redusă — vor trebui determinați prin calcul extracontabil.

Din analizele întreprinse rezultă că la efectuarea calculelor privind determinarea eficienței economice efective a activității de introducere a progresului tehnic, pe baza metodologiei unitare elaborate, apar în practică o serie de greutăți generate în special de organizarea evidenței tehnic-operative și contabile din unele întreprinderi mai ales în ceea ce privește stabilirea efectelor economice realizate, precum și de insuficienta instruire în acest sens a personalului din cadrul unităților industriale și de cercetare care trebuie să efectueze împreună calculele de eficiență. De asemenea, o serie de greutăți sînt determinate de faptul că actualele studii tehnico-economice ale obiectivelor de progres tehnic nu tratează suficient de fundamentat și unitar aspectele de eficiență economică potențială, ceea ce face ca indicatorii efectivi, determinați prin postcalcul, să nu poată fi comparați cu cei avuți în vedere de cercetător sau proiectant la omologarea rezultatelor unei anumite cercetări.

În vederea înlăturării greutăților semnalate, precum și a perfecționării în continuare a acțiunilor întreprinse pe linia comensurării eficienței economice a activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic apare necesar să fie luate în considerare următoarele **posibile direcții de acțiune :**

- **grăbirea realizării măsurilor elaborate privind crearea sistemului informatic pentru ramura știință și tehnologie,** sistem care ar asigura condițiile pentru efectuarea automată și operativă a calculelor privind eficiența economică în cercetare ;
- **elaborarea unui catalog cu duratele normate de viață economică a produselor și tehnologiilor** pe ramuri și subramuri ale economiei naționale, care să servească drept criterii obiective de apreciere a eficienței economice ;
- realizarea unui **glosar** cuprinzînd un minimum de termeni privind economia științei și tehnologiei spre a se asigura o definire unitară a conceptelor și categoriilor cu care se operează în domeniul politicii de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic :
- organizarea unor **cursuri postuniversitare** și de instruire de scurtă durată pentru cadrele care activează în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, pentru mînuirea cu competență a calculului economic în acest domeniu ;
- determinarea efectelor economice ale rezultatelor cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic să se facă luînd cu consecvență în considerare **implicațiile acestei activități asupra tuturor unităților care beneficiază de rezultatele cercetării.** Ca urmare, se impune stabilirea la nivelul fiecărui obiectiv de cercetare științifică a eforturilor și efectelor ce se manifestă atît la unitatea de cercetare, cît și la beneficiarii direcți și indirecți ai rezultatelor cercetării (producători și utilizatori de tehnică nouă). De asemenea, este necesar ca pentru fiecare obiectiv de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic și în nota de fundamentare să se cuprindă, alături de datele privind performanțele tehnice ale noului produs, efectele economice estimate a se obține prin valorificarea cercetării. În felul acesta se va putea aprecia mai bine dacă eforturile materiale și umane făcute pentru obiectivul respectiv se justifică prin rezultatele economice ce urmează a se obține.

Stimulare puternică a creativității proprii

APLICAREA consecventă a metodologiei unitare de cuantificare a efectelor cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, preocupările pentru continua sa perfecționare pot aduce o contribuție prețioasă și la stimularea creativității, la sporirea cointeresării unităților și a personalului care lucrează efectiv la realizarea obiectivelor și temelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică în introducerea largă, mai accelerată a progresului tehnic în economie. Această cointeresare în sporirea calității activității de cercetare se obține deoarece pe baza metodologiei se poate realiza o determinare mai corectă a elementelor cuprinse în bugetul de venituri și cheltuieli al institutelor de cer-

Nicolae IONESCU

secretar de stat, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

(Continuare în pag. 9)

IMPACTUL TEHNOLOGIILOR NOI ASUPRA REDUCERII CONSUMULUI ENERGETIC

CARACTERUL limitat al resurselor energetice ale țării, situația critică pe piața mondială a acestor resurse, greutățile sporite în procurarea lor, au accentuat necesitatea adoptării în întreaga economie a unei politici de largă perspectivă privind gospodărirea rațională și economisirea maximă a energiei, context în care un interes deosebit se acordă, din faza de cercetare-proiectare, elaborării și adoptării de noi tehnologii cu consum energetic redus, instaurării unui regim sever de economii în întregul lanț energetic, de la sursă la consumatorii finali, restructurării producției, restrîngerii sau eliminării din fabricație a produselor energofage. Trebuie să se înțeleagă, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, că reducerea consumurilor de energie și combustibil constituie una din problemele esențiale ale activității economice. Numai așa se poate asigura creșterea eficienței economice ; numai așa produsele românești sînt competitive, atît din punct de vedere tehnic cît și economic, pe plan internațional.

În realizarea acestor sarcini de maximă importanță, de a se obține produse competitive care să includă cantități cît mai mici de materie și energie, să antreneze un consum minim de energie și o cantitate cît mai mare de inteligență, un rol deosebit revine cercetării din chimie. În această ramură, activitatea de cercetare științifică, proiectare și inginerie tehnologică se desfășoară în cadrul primului institut integrat pe ramură din țara noastră, Institutul central de chimie (ICECHIM), care reunește toate institutele și centrele de profil din țară. Concepția și organizarea științifică, unitară, a cercetării și proiectării, legarea strînsă a acestora de producția industrială, pe de o parte, de învățămîntul superior, pe de altă parte, reprezintă roadele remarcabilei și neobositei activități a tovarășei acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, care, avînd înalte responsabilități de partid și de stat, conduce totodată Institutul central de chimie, formă organizatorică care și-a dovedit din plin eficiența.

Beneficiind de orientări clare, cercetarea din chimie se desfășoară pe bază de programe și prognoze pe termen lung, precum și pe bază de programe speciale pe probleme prioritare. Un loc esențial în acest cadru îl ocupă, alături de diversificarea gamei de produse chimice, dezvoltarea de tehnologii noi, perfecționarea și modernizarea celor existente, în așa fel încît în producție să se obțină o reducere substanțială a consumurilor materiale, de energie și combustibili. Astfel de tehnologii elaborate de specialiștii acestui institut stau la baza producției marilor unități chimice din țara noastră și sînt apreciate pentru înalta lor valoare pe plan mondial.

În ce privește activitatea de inginerie tehnologică și proiectare, pentru economisirea energiei, eforturile sînt orientate cu prioritate în direcția înlocuirii procedeelor tehnologice care înregistrează consumuri energetice mari, a perfecționării utilajelor chimice, a creșterii performanței și fiabilității lor în vederea sporirii randamentelor energetice în exploatare. O atenție deosebită se acordă realizării compacte a instalațiilor chimice, cît mai mult în aer liber, folosind toate soluțiile care conduc la economie de metal în construcție și de energie în vehicularea produselor în fluxurile de fabricație.

PE BAZA indicațiilor secretarului general al partidului din timpul vizitelor de lucru efectuate la institut, activitatea complexă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din chimie vizează elaborarea unor soluții tehnologice originale care să contribuie la valorificarea superioară și la reducerea consumurilor de resurse energetice, stabilind parametrii tehnico-economici și de funcționalitate ai produsului în funcție de restricțiile energetice. În acest scop programele de cercetare pentru anul 1979 și pentru perioada următoare urmăresc realizarea de noi produse și tehnologii care să determine :

● **mutații în structura producției chimice prin eliminarea produselor energofage și dezvoltarea acelor sectoare ale producției ale căror funcționare și rezultate favorizează scăderea substanțială a consumurilor de energie electrică și termică, realizîndu-se fără poluare și fără produse secundare care să rămînă nevalorificate.** În acest cadru se urmărește dezvoltarea sectoarelor care utilizează mai puțină energie (sinteze organice fine) și a celor care folosesc alte energii decît cele bazate pe consumul unor resurse clasice (de exemplu, obținerea de produse prin fotosinteză). Se realizează pe această cale : valorificarea unor surse de energie mai greu accesibile sau considerate în trecut ca fiind nerentabile pentru valorificare ; includerea în baza materială a economiei a resurselor energetice secundare ; reconsiderarea tehnologiilor existente și elaborarea de noi tehnologii care să se soldeze cu produse energetice secundare mai puține ; creșterea randamentelor de prelucrare energetică la produsele de bază ; mărirea fiabilității produselor finite în vederea micșorării cantității de energie pierdută cu recondiționarea lor etc. Sectoarele industriale mari consumatoare de energie (producerea carbidului, de pildă) vor fi orientate către reducerea capacităților care se dovedesc excedentare în raport cu cerințele interne, către reorganizare prin transferul potențialului tehnic și uman devenit astfel disponibil în domenii aflate în creștere ;

● **micșorarea substanțială a consumurilor specifice de energie în sectoarele productive a căror existență și dezvoltare este absolut necesară în această perioadă.** În acest scop, pe de o parte, eforturile cercetării sînt concentrate spre elaborarea de tehnologii noi, mici consumatoare de combustibil și energie electrică, cum sînt cele ce rezultă din sinteze organice utilizate în obținerea de noi clase de coloranți, intermediari pentru coloranți, detergenți, auxiliari organici și altele. În industria organică, aplicarea unor tehnologii de condiționare la rece a detergenților va determina o economie de 12 400 tec/an și cca. 30% energie electrică, iar prin tehnologiile pentru detergenți cu noi proprietăți funcționale (pentru spălări la temperaturi joase și degresanți pentru industria construcțiilor de mașini) o reducere de cca. 6 000 tec/an.

Pe de altă parte, preocupările au în vedere studiul tehnologiilor mari consumatoare de combustibili și energie din industria chimică, cum sînt cele din domeniile îngrășămintelor chimice și fibrelor sintetice, pentru a găsi cele mai adecvate căi de diminuare a necesarului energetic pe care îl reclamă. Nu trebuie uitat că, dacă pentru realizarea unui milion lei producție marfă în domeniul industriei organice se cheltuiesc cca. 30 MWh, pentru aceeași valoare de producție în celelalte domenii se cheltuiesc : în chimia anorganică 400 MWh, în cea de îngrășăminte 300 MWh, pentru obținerea de fibre sintetice circa 110 MWh. Ca urmare firească, în aceste din urmă sectoare se urmărește cu prioritate reducerea consumurilor de combustibil și energie. Astfel, în industria

de îngrășăminte, avînd în vedere că amoniacul este un mare consumator de combustibil energetic, sînt în prezent atacate cercetări privind ingineria coloanelor de sinteză, care urmărește modificarea după concepție românească a interioarelor coloanelor, prin care se prelimină realizarea unor economii anuale de cca. 100 000 tcc ș.a. Totodată, pentru îngrășăminte complexe, prin perfecționarea proceselor tehnologice la instalațiile de fabricație prin atac nitric se va obține anual o reducere a consumului cu 50 000 t combustibil convențional, prin inhibarea descompunerii enzimatice a ureei în sol și legarea azotului de amoniu cca. 250 000 tcc/an, concomitent cu reducerea poluării apelor freatice cu ioni nitrici ș.a. ;

● **valorificarea superioară a resurselor energetice existente la noi în țară** prin materializarea lor în produse de valori tot mai mari, cu grad înalt de prelucrare, care să încorporeze cît mai multă inteligență tehnică și cît mai puțină substanță energetică brută. Va avea astfel loc, din acest punct de vedere, o concentrare a forțelor spre sectorul care asigură cea mai mare valorificare a resurselor disponibile, cum sînt cele privind prelucrarea țițeiului și a gazului metan, a sării și a minereurilor, ramurile producătoare de medicamente, coloranți, lacuri și vopsele, cosmetice, produse de înaltă puritate destinate industriei electronice și tehnicii de calcul ș.a. ;

● **realizarea unor noi surse de energie.** În cadrul ICECHIM, prin Centrul de chimie fizică, au fost inițiate cercetări privind :

— realizarea unor sisteme de stocare a energiei termice (solare) pe bază de săruri topite ; s-a realizat chiar un model de stocare pentru temperaturi sub 100°C, care se experimentează la încălzitul locuințelor, iar în acest an este în curs de fabricare un model de stocare pentru temperaturi cuprinse între 400—600°C necesare viitoarelor termocentrale solare și motoarelor termice ;

— conversia energiei solare în energie electrică și chimică, prin realizarea în laborator a unui model de pilă fotogalvanic ;

— obținerea hidrogenului energetic cu consum scăzută de energie electrică prin fotoliza și fotoelectroliza apei cu ajutorul luminii solare, prin metoda criogenică din gazele naturale de la rafinărie, prin cicluri termice ș.a. ;

— realizarea de noi surse electrochimice ca pile de combustie cu metanol, pile cu hidrazidă și apă oxigenată, baterii de mare capacitate pe bază de săruri topite, diferite tipuri noi de acumulatori ș.a. Sursele noi electrochimice vor permite obținerea unei densități de curent electric de cca. 15—20 ori mai mare ca la sursele tradiționale (acumulatori cu Pb).

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, existența unor asemenea preocupări nu poate asigura de la sine economia de energie scontată. O condiție esențială pentru atingerea acestui obiectiv este scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție, implementarea operativă a progresului tehnic în procesele de fabricație. Deși unitățile Institutului central de chimie au urmărit permanent realizarea acestui obiectiv pentru o serie de cercetări, obținîndu-se în numeroase situații scurtări considerabile ale perioadelor de asimilare, totuși intervalul dintre începerea și aplicarea lor în producție continuă să fie în anumite cazuri destul de lung față de necesitățile deosebit de actuale de a economisi acum, masiv, energia. Pentru scurtarea duratelor ciclurilor de asimilare a noilor tehnologii care determină reducerea consumurilor energetice se are în vedere aplicarea consecventă a unui complex de măsuri printre care :

1 Îmbunătățirea organizării potențialului de cercetare. Desigur, pînă acum s-au obținut multe rezultate foarte bune prin specializarea și profilarea unităților de cercetare, prin organizarea pe această bază a Centrului de cercetări mase plastice, a Institutului de cercetări pesticide, a Centrului de cercetări coloranți, a Institutului de cercetări și proiectări pentru combaterea poluării apelor ș.a. În continuare însă, Institutul central își propune profilarea și specializarea pe domenii și la unele laboratoare de cercetări în cadrul combinatelor chimice.

2 Perfecționarea continuă a sistemului de urmărire și de îndrumare a activității de proiectare atît în institutele tehnologice de cercetare-proiectare, cît și în cele de proiectare. Se urmărește intensificarea preocupărilor pentru ca alegerea tematicii de cercetare în cadrul fiecărui profil de specialitate să fie în și mai mare măsură bazată pe prognoză,, pe balanța de consum intern import-export de produse, pe eliminarea importului de produse cu costuri ridicate și de valoare mare, pe îmbunătățirea tehnologiilor — în sensul reducerii consumului energetic — ce urmează să fie aplicate în cadrul noilor investiții ale chimiei.

3 Dezvoltarea în continuare a bazei materiale a cercetării astfel încît această activitate să se desfășoare cu mijloace tot mai moderne de investigații realizate cu forțe proprii. Este vorba de extinderea construcției aparaturii analitice, a micropiloților și a piloților universali, de amplificarea activității de cercetare în instalații miniaturizate și perfect. automatizate.

4 O cercetare bună se reflectă însă nu numai în indicatorii economici buni ai proiectelor, ci în intrarea în funcțiune a instalațiilor industriale și atingerea capacităților proiectate, la termen, fără greutăți. Iată de ce ne preocupă, în tot mai mare măsură, sporirea sprijinului acordat de către cercetare în fazele de materializare a prevederilor din documentații, urmărirea mai atentă, continuă, a tehnologiilor elaborate și după omologare, printr-o activitate mai strînsă, în toate cazurile, a cadrelor din cercetare cu proiectanții și cu beneficiarii, pînă la atingerea indicatorilor prevăzuți Pentru institutul nostru de cercetare, pentru cel ce a elaborat o tehnologie, activitatea nu s-a terminat cînd a predat lucrarea, ci este consecvent urmărită realizarea integrală a prevederilor din proiecte, a parametrilor stabiliți de cercetare.

ACTIVITATEA de cercetare științifică din cadrul institutului nostru va urmări în continuare elaborarea de noi procedee tehnologice, proiectarea și punerea în funcțiune a unui mare număr de instalații industriale, care să determine reducerea consumurilor de materiale și energie, crearea de înlocuitori cu performanțe ridicate, valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării și reducerea importurilor, asigurarea unei eficiențe economice tot mai înalte în întreaga industrie chimică. În acest fel cercetarea din chimie își va aduce în continuare o contribuție deosebit de valoroasă la realizarea marilor sarcini ale actualului cincinal al revoluției tehnico-științifice din țara noastră, la realizarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Aurel GROAPĂ
director tehnic al Institutului central de chimie

ACŢIUNE „R.E."

CONCENTRAREA EFORTURILOR PE OBIECTIVELE PRINCIPALE

— o cerinţă a scurtării duratelor de execuţie, a creşterii eficienţei investiţiilor —

CONCENTRAREA fronturilor de lucru în investiţii, aşa cum am arătat într-un număr precedent al revistei, creează premise certe pentru scurtarea duratelor de execuţie a lucrărilor, respectarea termenelor de punere în funcţiune şi de realizare a parametrilor proiectaţi, ceea ce înseamnă pentru economia naţională producţii şi acumulări suplimentare, recuperarea în termene scurte a fondurilor avansate pentru realizarea investiţiei. În acest număr prezentăm o analiză — asupra cauzelor amplificării, în unele cazuri, a fronturilor de lucru — menită să sugereze direcţii de acţiune în vederea restrîngerii lor.

Asigurarea mai operativă a documentaţiilor de execuţie

ASUPRA DIMENSIUNII fronturilor de lucru acţionează o multitudine de factori. Din analiza acestora rezultă că **dispersarea forţelor şi existenţa în execuţie simultană a unui număr de obiective mai mare decît cel stabilit** — care apare fie datorită imobilizării utilajelor de construcţii şi a forţei de muncă pe şantiere peste durata planificată, fie prin atacarea într-o perioadă dată a unui număr mai mare de noi fronturi de lucru decît cel prevăzut — **este generată, în principal, de nepregătirea temeinică a investiţiilor.**

În acest sens multe probleme apar datorită **neasigurării din vreme a noilor investiţii cu documentaţia tehnico-economică şi de execuţie necesară.** Dacă examinăm situaţia asigurării cu documentaţii tehnico-economice pentru lucrările noi prevăzute să înceapă în acest an, se constată că, dacă prin eforturile comune ale proiectanţilor, beneficiarilor şi organelor de avizare, în numeroase cazuri documentaţiile au fost asigurate în termenele stabilite, au existat totuşi şi capacităţi noi a căror durată de execuţie a avut de suferit din această cauză. Pentru investiţiile noi ale unor beneficiari din cadrul Ministerului Turismului, de exemplu, la începutul lunii mai a.c. nu erau asigurate, deşi termenul expirase, numeroase documentaţii tehnico-economice (pentru 33 obiective), ele aflîndu-se în diverse stadii de elaborare, avizare şi aprobare. La rîndul lor beneficiarii din Ministerul Industriei Uşoare nu asiguraseră încă la acea dată documentaţiile pentru un număr de 21 de obiective importante.

Adîncind analiza, trebuie arătat că, la rîndul lor, întîrzierile în elaborarea documentaţiilor au fost determinate, de multe ori, de :

- necunoaşterea elementelor necesare proiectării, datorită neprecizării şi neclarificării din timp de către titularii şi beneficiarii de investiţii a unor probleme legate de utilajele şi tehnologiile ce vor fi folosite de noua capacitate ;
- insuficienta fundamentare economică a STE-urilor unor investiţii — ceea ce implică ulterior refaceri, completări şi îmbunătăţiri ale documentaţiilor tehnico-economice. Este important să arătăm că, din această cauză, numai în perioada 1976—1978 organele de avizare a documentaţiilor tehnico-economice au redus valoarea investiţiilor propuse de beneficiari cu 44,7 miliarde lei, iar în numeroase cazuri a fost nevoie să se aducă îmbunătăţiri la indicatorii de eficienţă prevăzuţi în proiecte.

La întîrzierile în execuţia unor investiţii sau la lărgirea ineficientă a fronturilor de lucru contribuie şi începerea acestora în condiţii derogatorii, fără existenţa tuturor proiectelor de execuţie care să înglobeze studiile şi analizele absolut necesare desfăşurării lucrărilor conform prevederilor din grafice. În acest fel, de la „raţiunea" că prin începerea în condiţii derogatorii se asigură o reducere a termenelor de punere în funcţiune — pe parcursul execuţiei — se ajunge de fapt la efectul contrar : depăşirea acestora. Iată un exemplu edificator : se ştie că cunoaşterea temeinică a terenului este esenţială pentru ritmul în

care se execută fundațiile și nivelurile subterane. Și, totuși, urmărindu-se deschiderea finanțării se mai încep săpături de fundații doar pe baza unor sumare sondaje prealabile. Ca urmare, după ce lucrările au fost începute, apar de multe ori situații neprevăzute, diferite de „intuiția" constructorilor, a căror soluționare determină decalaje de timp față de planificare, imposibile de evitat ori compensat ulterior, cu prețul folosirii unor tehnici de lucru costisitoare, cum ar fi procedeele de înfigere a piloților prin vibrări, stabilizarea terenului, executarea pereților turnați ș.a.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri este necesar ca problema asigurării documentației să fie tratată cu mai multă consecvență și răspundere de către toți factorii implicați : beneficiarii să analizeze mai temeinic, pe baza unor studii aprofundate de marketing și prognoză, oportunitățile și tehnologiile noului obiectiv și, pe această bază, să comande din vreme proiectele, iar constructorii să nu mai accepte începerea lucrărilor la capacitățile care nu au asigurate în totalitate documentațiile tehnice și de creație necesare.

Utilajele tehnologice — asigurate în concordanță cu cerințele de construcții-montaj

DEPĂȘIRI ale duratelor planificate de execuție, creșterea numărului de capacități aflate concomitent în execuție sau trecerea la atacarea unor noi fronturi de lucru — pentru a nu ține nefolosite utilajele și forța de muncă — chiar dacă noile lucrări nu au asigurate toate condițiile necesare, sînt determinate și de stagnările care apar pe unele șantiere din cauza **neasigurării la vreme a utilajelor tehnologice necesare, în conformitate cu prevederile din documentații.** Pentru că atenția beneficiarilor nu se concentrează întotdeauna din vreme pe lansarea la timp a comenzilor către furnizori și pe stabilirea termenelor de livrare în strictă corelare cu stadiile fizice de execuție a lucrărilor de construcții și de asigurare a fronturilor de montaj. Iată, de ce, pentru restrîngerea fronturilor de lucru trebuie să se țină seama cu mai multă grijă de faptul că, de multe ori, utilajele necesare noilor obiective au caracter de unicat, ceea ce impune o pregătire complexă a fabricației la producător și, de aceea, pentru a exista certitudinea livrării lor la vreme, comenzile se cer remise furnizorilor chiar cu circa doi ani mai devreme față de data cînd este necesară sosirea lor pe șantiere, în funcție de cerințele montajului.

Utilajele lipsesc uneori de pe șantiere și pentru că mai există practica unor unități beneficiare de a accepta termene de livrare care nu coincid cu data punerii în funcțiune a obiectivului sau, și mai grav, ulterioare termenelor de dare în exploatare. La întreprinderea „Victoria"-Călan, de exemplu, pentru patru turboagregate — utilaje de bază care condiționează punerea în funcțiune a unei importante capacități de producție de semicocs cu termen expirat în luna martie 1979 — prin contractul încheiat cu Întreprinderea de mașini grele București, beneficiarul a acceptat livrarea acestora abia în trim. IV a.c. Din păcate, situații asemănătoare se pot întîlni în acest an și la alte capacități, cum ar fi cele de la Întreprinderea de rulmenți grei Ploiești, Întreprinderea de vagoane Arad, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița ș.a.

Trebuie arătat însă că efecte negative creează **acțiunea în sens invers a unor beneficiari de investiții, de a solicita sau accepta de la furnizorii de utilaje termene de livrare situate cu luni de zile înainte de începerea montajului,** situație care, pe lîngă faptul că lipsește pe furnizori de posibilitatea de a executa alte comenzi de utilaje și instalații pentru obiective cu termene mai apropiate de dare în exploatare, duce și la imobilizarea cu anticipație a fondurilor de investiții, la creșterea costului investițiilor datorită cheltuielilor suplimentare ocazionate de depozitarea și conservarea mașinilor și instalațiilor tehnologice pe șantiere. La Întreprinderea de biosinteză Calafat, de exemplu, o serie de utilaje în valoare de 22,9 mil. lei au fost aduse din import încă din anul 1977, deși nu aveau condiții pentru a fi montate decît în anul 1979 ; pentru trăgătoria de bare din cadrul Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște, cuptorul cu dublu vacuum necesar tratamentelor termice, în valoare de 9,1 mil. lei — deși conform contractului trebuia livrat în iunie 1978 — a fost adus pe șantier încă din anul 1977, fără a fi montat nici în prezent.

Un asemenea mod de a acționa prezintă riscuri considerabile dacă luăm în considerare faptul că utilajele respective ar putea să devină neutilizabile pentru obiectivul în cauză dacă în cursul execuției lucrărilor — ca urmare a unor reconsiderări impuse de progresul tehnic — se schimbă soluțiile tehnologice sau chiar profilul unor secții pentru care au fost aduse. Iată un singur exemplu. La Combinatul siderurgic Galați pentru laminorul de benzi la rece nr. 2 au fost achiziționate din import în anul 1978 trei foarfeci volante și trei mașini de îndreptat în valoare totală de 21,7 mil. lei care, ulterior, au fost declarate disponibile, ca urmare a unor modificări tehnice intervenite în dezvoltarea laminorului. Aceste utilaje vor putea fi puse în circuitul productiv la o altă investiție, dar mult mai tîrziu.

Apare clar că livrarea în devans a unor utilaje și instalații este indicată atunci cînd există condiții create pe șantiere de a fi montate și instalate în termene scurte, iar producția suplimentară obținută să aibă desfacerea asigurată ; ea nu poate fi însă acceptată în nici un caz dacă nu concordă cu necesitățile de construcții-montaj.

Pentru concentrarea fronturilor de lucru o mare răspundere le revine beneficiarilor de investiții și în ce privește recepția utilajelor ce le achiziționează atît de la furnizorii din țară cît și din străinătate pentru a asigura o calitate corespunzătoare acestora și a nu se întîrzia darea lor în exploatare pe motiv că prezintă neconcordanțe constructive sau de funcționare cu prevederile din documentații. Pentru că asemenea situații cer perioade îndelungate de înlocuiri de subansamble, retestări, uneori chiar returnări la furnizorii de utilaje, cu efecte directe asupra lungirii duratelor de execuție a lucrărilor peste termenul planificat. Așa a fost cazul la unele noi capacități din cadrul unității de prelucrare a maselor plastice Focșani, Combinatul petrochimic Borzești, Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău, Uzinei de valorifi-

care a cenușilor de pirită Tr. Măgurele, Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște ș.a.

Ritm mai alert în desfășurarea lucrărilor de construcții

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, și organizațiile de construcții au contribuția lor la dispersarea fronturilor de lucru. În primele luni ale acestui an **există organizații de construcții care, pe unele șantiere, îndeosebi la obiective de valori mai mici, după ce au deschis front de lucru și au început execuția lucrărilor, au continuat activitatea în ritm lent.** Dintr-o analiză efectuată la un număr de 125 de obiective noi de investiții, cu durate de pînă la 24 luni, începute în ultimii ani, a rezultat că, la un număr de 59 lucrări, realizările în primele 12 luni de execuție au fost sub 20% din valoarea totală a investiției.

Explicația constă în faptul că, de multe ori, constructorul este interesat, în primul rînd, în începerea lucrărilor și deschiderea pe această bază a finanțării și ca atare nu se organizează de așa natură ca să poată susține, de la început, un ritm alert de execuție. Pe de altă parte, investițiile mai mici sînt tratate cu mai puțină atenție de către unele organizații de construcții, fiind începute în condiții derogatorii, fără a avea organizarea de șantier sau pregătirea fronturilor de lucru bine puse la punct ; la aceasta se adaugă și practica transferului de forță de muncă la alte obiective mai mari, prioritare într-o anume perioadă. Desigur, concentrarea fronturilor de lucru pe obiectivele principale este o necesitate de primă mărime. Totuși, acolo unde realizarea unor capacități mai mari apare înscrisă în plan, ca o cerință obiectivă, execuția ritmică și finalizarea lor la termen trebuie tratată cu o responsabilitate sporită, deoarece altfel frontul de lucru se menține mai mare față de prevederi, forțele constructorului se dispersează, iar pe respectivele șantiere utilajele de construcții nu sînt utilizate intensiv, cu consecințe asupra creșterii costului lucrărilor de construcții.

Accelerarea ritmului de lucru pe șantiere se impune cu deosebită acuitate și deoarece neexecutarea lucrărilor de construcții în termenele stabilite dereglează un șir întreg de alte activități și, în primul rînd, se creează stocuri mari de utilaje și instalații tehnologice care stau imobilizate pe perioade mari (unele din ele fără o depozitare și conservare corespunzătoare, ceea ce poate duce la degradarea lor). Din cauzele amintite la instalația pentru fire celulozice tip mătase de la întreprinderea de fibre artificiale „Viscofil"-București, stocul de utilaje existent pe șantier nepredate la montaj, a crescut de la circa 140 milioane lei la 31 martie a.c. la peste 180 milioane lei la începutul lunii mai a.c.

Toate acestea reprezintă, credem, suficiente argumente în sprijinul ideii că înlăturarea operativă și consecventă a tuturor neajunsurilor se impune ca o sarcină de prim ordin a tuturor factorilor implicați în desfășurarea procesului investițional, ca soluții de scurtare a duratelor de execuție a noilor obiective, de concentrare a forțelor pe obiectivele principale.

dr. Alexandru OLTEANU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se realizează normele de consum de combustibil și energie electrică ?

ÎN LUNA APRILIE 1979 întreprinderile din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au obținut însemnate economii de combustibil și energie electrică la realizarea unor produse: celuloză și semiceluloză (95 tone combustibil convențional și 13 MWh energie electrică), mobilă (220 tone combustibil convențional și 1 100 MWh energie electrică), hîrtie, cartoane și mucavale (24 tone combustibil convențional și 8 MWh energie electrică) ș.a.

Alături de aceste realizări, au fost cazuri cînd normele de consum au fost depășite, fiind utilizate cantități suplimentare de energie termică, gaze, păcură, cărbuni, combustibil lichid ușor etc. Un asemenea exemplu îl avem la producția de ceramică brută pentru construcții, la care depășirea normei de consum de combustibili (1,2%) a dus la majorarea consumului cu peste 3 000 tone combustibil convențional. O altă normă de consum a cărei depășire (3,3%) a generat folosirea de cantități suplimentare de combustibili este cea de la producția de prefabricate din beton armat, la care s-au consumat în plus 355 tone combustibil convențional. Printre unitățile care nu au respectat normele de consum planificate se numără întreprinderile de materiale de construcții de la Călărași, Oradea, Iași, Satu Mare.

O depășire substanțială de energie electrică (peste 2 700 MWh) s-a înregistrat la producția de ciment. Aceste depășiri se localizează pe liniile tehnologice de la întreprinderile Hoghiz și Deva (datorită neatingerii parametrilor proiectați), de la Tașca (aflată în perioada probelor tehnologice), precum și la liniile de la Bicaz și Turda.

Normele de consum specific de combustibil înscrise în plan sînt pe deplin realizabile dacă se vor valorifica o serie de rezerve existente în fiecare unitate și loc de muncă: asigurarea izolațiilor termice necesare la toate instalațiile, întreținerea arzătoarelor în stare normală de funcționare, respectarea temperaturilor de încălzire, creșterea gradului de recuperare a gazelor arse ș.a., iar la energia electrică: încărcarea utilajelor la capacitatea nominală, eliminarea mersului în gol al instalațiilor, raționalizarea distribuției energiei electrice, utilizarea economicoasă a aerului comprimat ș.a.

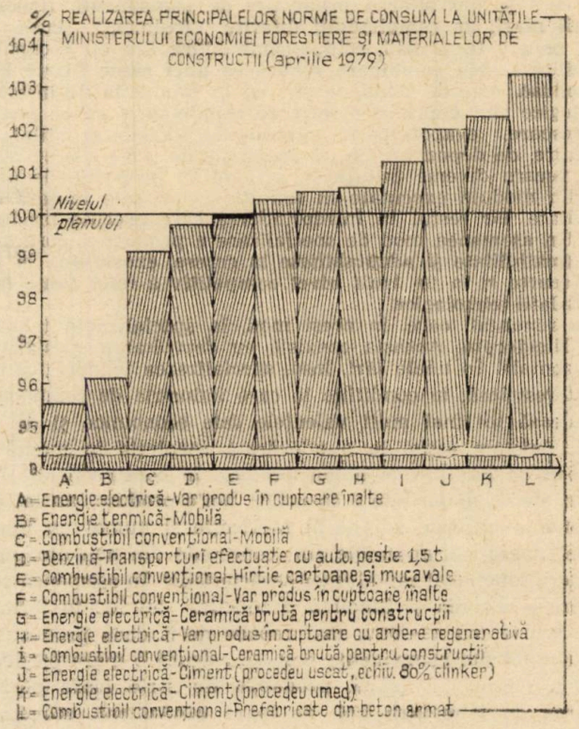

Realizarea principalelor norme de consum la unitățile Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții (aprilie 1979)

Piloni ai creșterii eficienței

IMPERATIVE ALE LĂRGIRII CADRULUI TIPIZĂRII ȘI ADÎNCIRII SPECIALIZĂRII PRODUCȚIEI

EXIGENȚELE crescînde ale economiei în ceea ce privește mai ales ridicarea eficienței economice aduc în actualitate și în cazul tipizării și specializării producției, problema găsirii de noi variante, mai raționale, capabile să pună în valoare marile rezerve în ridicarea productivității muncii, în economisirea materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice. Prin analiza de față dorim să supunem atenției unele probleme și direcții de acțiune legate de valorificarea mai largă a efectelor tipizării și specializării producției în industria construcțiilor de mașini.

Prioritate specializării pe orizontală, fabricației de componente

PE PLAN MONDIAL, cu ani în urmă, avea prioritate specializarea producției pe specificul tehnologiilor practicate (prin crearea de unități fie pe o singură tehnologie, fie pe tehnologii apropiate — turnătorii de fontă, de oțel, forjare în matrițe sau extruziune etc.) ; astăzi, orientarea se îndreaptă tot mai mult spre o **specializare organologică** (pe module, componente) sau, cum i se mai spune, **specializarea industriei pe orizontală.** Ce înseamnă de fapt acest lucru ?

În condițiile dezvoltării puternice a industriei constructoare de mașini, a apărut necesitatea, impusă mai ales de diversificarea largă a producției, de a depista noi modalități pentru adaptarea rapidă a produselor la progresul tehnic, la cerințele beneficiarilor și, firește, cu o eficiență cît mai ridicată. Au fost găsite astfel noi căi, care s-au dovedit în practică eficiente, între care și **dezvoltarea producției de componente (module) în serii mari, de complexități diferite** (rulmenți, cutii de viteze pentru transmisii, echipamente hidraulice etc.), **capabile să faciliteze prin combinare realizarea unei game foarte largi de produse.** Așa, de pildă, se știe că în producția de instalații tehnologice sînt cuprinse o serie de utilaje între care : pompe, compresoare, evaporatoare, dozatoare, sortatoare, utilaje de mărunțire, de depozitare etc. O instalație de acest gen se realizează pentru diverse utilaje în prezent în proporție de peste 80% din module executate în unități specializate în țară sau străinătate, iar restul în întreprinderea care execută produsul final. Un asemenea mod de specializare a producției permite o **mare flexibilitate și adaptablitate la cerere, executarea în termene scurte și la un înalt nivel competitiv a unei game largi de instalații tehnologice.**

S-a renunțat, oare, în acest mod, la specializarea tehnologică? Nicidecum. Aceasta coexistă cu dezvoltarea specializării pe orizontală. În unele țări, însă, specializarea tehnologică este treptat restrînsă, în condițiile în care industria de componente își etalează tot mai mult valențele sale economice și de eficiență. Asistăm astfel la o adevărată revoluție în modul de concepere și realizare a noilor produse în construcția de mașini. În marea majoritate a cazurilor, noile produse au la bază componente utilizate curent în fabricație și numai un număr mic de repere sau ansamble sînt concepute din nou din punct de vedere funcțional sau al unor caracteristici. În asemenea condiții, modernizarea și înnoirea producției au loc în termene foarte scurte (cu 40—60% mai repede decît dacă produsul ar fi făcut total din componente noi), se asigură o mare productivitate a muncii. Totodată, **producția de serie mare permite aplicarea de tehnologii noi, de mare randament, economice, asigurînd reduceri consistente de consumuri de materii prime, combustibil și energie electrică,** problemă extrem de importantă în asigurarea competitivității desfacerii produselor pe piața internațională.

Ce s-a întreprins în acest sens în industria constructoare de mașini din țara noastră, cum se conturează orientarea specializării fabricației în viitor ?

Constituirea centralelor industriale a creat un nou cadru propice pentru adîncirea specializării fabricației, pentru fructificarea cu mai multă promptitudine și eficiență a avantajelor de largă întindere ale tipizării și specializării producției. Îndeosebi concentrarea, unificarea, adîncirea specializării pe linie tehnologică au permis gruparea fabricației pe familii și grupe de familii de produse apropiate (tractoare, autocamioane, utilaje tehnologice, instalații de foraj, produse electrotehnice și electronice etc.).

Impunîndu-se ca cerințe esențiale în procesul ridicării continue a eficienței activității economice, tipizarea și specializarea producției au căpătat treptat, pe parcursul anilor, dimensiuni noi, facilitînd la producția de serie mare creșteri accentuate și rapide ale producției și productivității muncii, reducerea consumurilor materiale. Au fost astfel înregistrate progrese atît pe linie de tipizare (numărul produselor tipizate ridicîndu-se la 70), cît și în specializarea pe linie orizontală a producției. **S-a dezvoltat mult, de pildă, producția specializată de module elementare** (întreprinderi de rulmenți, de organe de asamblare, de scule etc.). Unele începuturi bune se conturează și în **specializarea producției pe module unitare,** respectiv în organizarea de unități care să fabrice diverse instalații hidraulice, instalații pneumatice etc. În studiu se află, de asemenea, **specializarea producției de module pentru funcțiuni complexe** (turbine, cazane automate programabile, roboți nedistructivi etc.).

Nivelul atins în dezvoltarea industriei noastre constructoare de mașini, cerințele de diversificare a producției, atît pentru nevoile economiei naționale, cît și pentru export, solicită o adaptare și mai rapidă la progresul tehnic contemporan. Dacă avem în vedere numai necesitatea modernizării și înnoirii producției în ritmul impus de cuceririle tehnico-științifice pe plan mondial, a fabricării de produse cu un consum redus de energie, atît în procesul de realizare, dar mai ales în cel de exploatare, ne putem da seama ce condiții se pun astăzi pentru ca fiecare mașină și utilaj executat să răspundă unor astfel de cerințe. În acest context, se ridică și problema creării unor unități specializate de sine stătătoare, pe principiul componentelor, îndeosebi al modulelor, unitare și pentru funcții complexe, care să acopere cerințele întregii economii, sarcină subliniată de altfel și în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980.

Specializarea pe module a producției are un cîmp foarte larg de aplicare și problemele specifice pe care le ridică solicită analize și studii aprofundate, perfecționarea unor indicatori în așa fel încît să reflecte mai concret raportul dintre specializare, cooperare, eficiența producției. Ce trebuie făcut pentru accelerarea specializării pe orizontală a unor întreprinderi constructoare de mașini din țara noastră — acolo unde aceasta se justifică din punct de vedere tehnico-economic ?

Flexibilitate și adaptabilitate rapidă la progresul tehnic

ÎN PREZENT, există în industria noastră o serie de unități a căror așa-zisă specializare este departe de a fi eficientă, în primul rînd, datorită seriei mici de producție. Totodată, trebuie

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

TEHNICA DE CALCUL ȘI NEVOILE UNEI CONDUCERI EFICIENTE

IMPLICAREA tot mai largă și mai profundă a informaticii în desfășurarea activităților economico-sociale certifică și amplifică rolul unităților specializate în acest domeniu, printre care centrele teritoriale de calcul electronic și-au demonstrat o deosebită utilitate în rezolvarea unor probleme legate de creșterea eficienței economice în unitățile productive, de rezolvarea cerințelor unei conduceri moderne.

Rezervăm acest grupaj prezentării unor preocupări, realizări și perspective ale Centrului teritorial de calcul electronic (C.T.C.E.) din Constanța, care, înființat în primul an al acestui deceniu, s-a dezvoltat rapid și a acumulat o bogată experiență ; în întrecerea pe 1978 a ocupat locul I între unitățile de informatică, decernîndu-i-se recent Steagul Roșu și Diploma de fruntaș pe ramură.

Dispunînd de 3 calculatoare, de o capacitate a echipamentului de pregătire a datelor de 1,2 mil. de cartele pe lună, de un personal cu o bună calificare, exploatînd 90 de pachete de programe (din care 70% pentru conducerea producției), centrul colaborează cu circa 100 de unități economice (aproape 1/3 dintre ele din industrie) din județele Constanța, Tulcea și Ialomița. Prin buna exploatare a dotării (indicii de utilizare a calculatoarelor, în 3 schimburi, au ajuns la 87% extensiv și 173% intensiv), prin creșterea productivității muncii (nivelul prevăzut pentru primele 4 luni a fost depășit cu 32%), colectivul a realizat, în perioada ianuarie-aprilie 1979, peste 40% din planul anual, ceea ce creează condiții pentru o depășire importantă a capacității de proiectare a centrului.

BIBLIOTECA TERITORIALĂ DE PROGRAME o formă superioară de valorificare și introducere a sistemelor informatice în unități economice

POSIBILITATEA respectării unui principiu de bază în realizarea sistemelor informatice — **fundamentarea pe criterii de eficiență economică** — este asigurată prin existența unor metodologii unitare de proiectare, a unei baze tehnice cu un caracter deosebit de omogen, constituit aproape în exclusivitate din calculatoare electronice de producție internă.

Tipizarea sistemelor informatice

Reducerea la minimul posibil a cheltuielilor de proiectare, implementare și exploatare impune introducerea unor proiecte de **sisteme informatice tip**, generalizabil în mai multe întreprinderi de același profil, sau chiar la nivelul tuturor unităților dintr-o ramură a economiei naționale. Este însă necesar ca amploarea transformărilor pe care unitatea economică trebuie să le suporte, în ceea ce privește fluxul informațional, la introducerea sistemului informatic să se înscrie în limite acceptabile, iar nivelul efortului pe care-l solicită adaptarea proiectului tip să fie cu mult inferior celui de elaborare a unor soluții noi ; de asemenea, să se asigure — din punct de vedere tehnic — compatibilitatea soluțiilor tipizate cu restul componentelor sistemului informatic.

Utilizarea pe scară largă a soluțiilor tipizate asigură **avantaje multiple, atît la unitatea de informatică ce proiectează sistemul, cît mai ales la unitățile beneficiare :**

- **reducerea duratelor de realizare a sistemelor informatice** — creîndu-se astfel premise pentru a accelera introducerea prelucrării automate a datelor în unitățile economice ;
- **evitarea paralelismului în proiectare ;**
- **creșterea productivității muncii și reducerea costurilor** în activitatea de proiectare, implementare și exploatare a sistemelor informatice ;
- **asigurarea unei calități corespunzătoare** a sistemelor informatice (siguranță în exploatare, fiabilitate, stabilitate, adaptabilitate, extensibilitate).

Realizarea unor subsisteme sau sisteme generalizabile impune unităților de informatică elaboratoare respectarea unor **restricții** în proiectarea acestora :

— la elaborarea concepției de ansamblu și a proiectului tehnic să se țină seama de caracteristicile a cît mai multe unități economice, potențial beneficiare ale proiectului tip ;

— să se practice o proiectare modularizată, ce să asigure o cît mai mare adaptabilitate și extensibilitate — condiție esențială penru reducerea efortului de adaptare ;

— să se utilizeze sisteme de operare uniforme pentru un tip de echipament, în vederea exploatării optime a posibilităților acestuia ;

Supliment la „REVISTA ECONOMICĂ", nr. 23, 1979

— programele să fie elaborate făcînd apel la tehnicile moderne, la autodocumentarea programelor, în ideea realizării unor produse performante şi uşor de exploatat ;

— să se urmărească realizarea unor programe cît mai economicoase în etapa de exploatare curentă ;

— documentaţia lucrărilor realizate să fie aliniată la indicaţiile metodologice ale Institutului central pentru conducere şi informatică.

Gestiunea centrală şi în teritoriu a produselor-program

În vederea valorificării superioare a proiectelor tip, a produselor-program generalizabile, s-au organizat formaţii de lucru însărcinate cu constituirea, păstrarea, întreţinerea, dezvoltarea şi utilizarea bibliotecilor de programe.

● La nivel central, **Biblioteca naţională de programe** (B.N.P.), din cadrul I.C.I., are ca sarcină principală primirea, testarea, omologarea, păstrarea, distribuirea şi întreţinerea programelor aplicative elaborate de unităţile de informatică din ţară şi a celor obţinute din străinătate. Ea asigură informarea (periodică şi la cerere) a unităţilor de informatică, asupra programelor omologate sau în curs de omologare, precum şi a celor ce sînt înregistrate doar în B.N.P. ; de asemenea, livrează unităţilor de informatică, la cerere, produsele sale, asigură asistenţa tehnică necesară utilizării programelor omologate, participă la instruirea şi perfecţionarea cadrelor în utilizarea programelor. Dispunînd de produse-program cu aplicaţie în matematică, informatică, tehnică şi tehnologie, economie, biblioteca naţională vine în întîmpinarea nevoilor unităţilor economice interesate în realizarea unui sistem informatic propriu.

● La nivel zonal, ca un corespondent al B.N.P., au fost constituite **bibliotecile teritoriale de programe** (B.T.P.), care funcţionează ca formaţie de lucru în cadrul centrelor teritoriale de calcul electronic. Cunoscînd operativ — datorită contactului lesnicios şi permanent cu unităţile economice din raza de deservire — cerinţele acestora de produse informatice, B.T.P. sînt în măsură să realizeze acţiuni care să accelereze ritmul introducerii sistemelor informatice. În acest sens, ele prospectează necesarul de produse-program al unităţilor economice, pentru a semnala, încă din fazele incipiente ale concepţiei, ce produse-program existente în biblioteci ar putea acoperi, total sau parţial, cerinţele formulate — prin aceasta evitîndu-se paralelismul în proiectarea de sisteme informatice.

Sub coordonarea bibliotecii naţionale, în reţeaua de biblioteci teritoriale se realizează schimburi de cataloage de produse informatice, de fişe de prezentare a lucrărilor şi o informare reciprocă asupra activităţii. (Pentru o mai operativă cunoaştere a produselor-program existente la fiecare unitate de informatică, în acest an va fi creată o bază de date ce va cuprinde elemente de prezentare a tuturor lucrărilor ce se exploatează la centrele teritoriale de calcul electronic.)

Sub formă schematică, această reţea de biblioteci de programe, precum şi legăturile dintre ele şi utilizator şi/sau elaborator se prezintă ca în fig. 1.

Printr-o colaborare adîncită şi continuă între unităţile de informatică, între acestea şi unităţile beneficiare, se pot cunoaşte şi reutiliza, ori de cîte ori se impune, programele existente în reţea.

Totodată, B.T.P. distribuie materiale informative, documentaţii, biblioteci de programe şi asigură, pe bază de contract, asistenţă tehnică unităţilor beneficiare din teritoriu, în vederea utilizării produselor-program, a căror preluare de către acestea se face în condiţii deosebit de avantajoase:

— nu se percep costuri de proiectare ;
— se pun la dispoziţie programe sigure în funcţionare, verificate prin exploatare curentă la elaborator ;
— se asigură asistenţă tehnică de bună calitate ;
— se obţine reducerea simţitoare a duratei de realizare a sistemelor informatice.

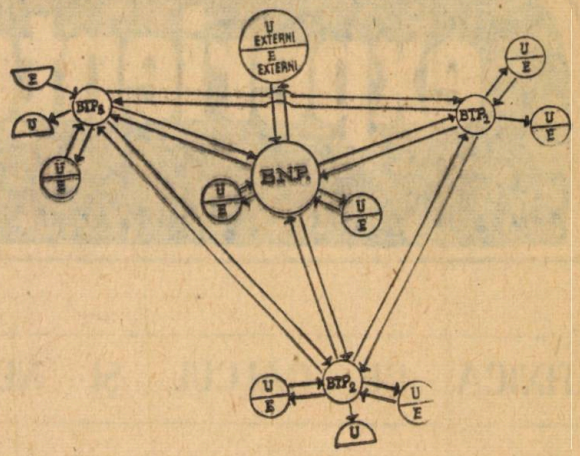

Fig. 1 : Schema reţelei de biblioteci de programe şi a legăturilor cu elaboratorii şi utilizatorii. U — utilizatori de produse informatice ; E — elaboratori de produse informatice.

Posibilităţi pe care le oferă B.T.P. Constanţa

Biblioteca teritorială de programe din Constanţa pune la dispoziţia utilizatorilor **peste 120 de produse-program de largă răspîndire şi cu un grad înalt de siguranţă în exploatare,** elaborate în mare parte de către centrul teritorial de calcul electronic. Iată cîteva dintre cele principale :

● **Pentru unităţile industriale :**

— programarea şi lansarea producţiei în întreprinderi cu profil de construcţii de maşini ;
— planificarea şi urmărirea costurilor materiale şi totale şi a producţiei nete pentru fabrici de celuloză şi hîrtie ;
— planificarea, programarea, lansarea şi urmărirea producţiei pentru unităţi de prelucrarea maselor plastice şi cauciuc ;
— urmărirea realizării planului de producţie pentru unităţi din industria alimentară ;
— aprovizionare-desfacere, pentru orice unităţi industriale.

● **Pentru unităţile de construcţii :**

— programarea şi urmărirea lucrărilor de îmbunătăţiri funciare ;
— pregătirea, programarea şi lansarea producţiei în construcţii-montaj ;
— urmărirea mijloacelor de transport ;
— urmărirea utilajelor de mecanizare ;
— urmărirea documentaţiei de proiectare în construcţii.

● **Pentru unităţile de transporturi :**

— urmărirea activităţii şi a realizării indicatorilor tehnico-economici ai flotei R.S.R. ;
— gestiunea stocurilor de materii şi materiale ;
— urmărirea contractelor cu furnizorii ;
— evidenţa fondurilor fixe şi calculul amortizărilor.

● **Pentru unităţile comerciale :**

— evidenţa gestionar-contabilă a mărfurilor din depozitele cu ridicata ;
— urmărirea furnizorilor şi clienţilor ;
— evidenţa valorică a gestiunilor cu amănuntul ;
— urmărirea vînzărilor cu plata în rate ;
— sistem informatic pentru unităţile de legume şi fructe.

● **Pentru unitățile de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare :**

— elaborarea și urmărirea planului tehnic ;
— urmărirea realizării planului de prestații ;
— situația apei în sol și avertizarea udărilor ;
— evidența stocurilor de materiale ;
— evidența personalului și calculul remunerării ;
— evidența mijloacelor fixe și calculul amortizărilor.

B.T.P.-Constanța constituie astfel, ca și celelalte biblioteci teritoriale, un instrument la îndemîna unităților economice pentru realizarea rapidă și cu minimum de efort a sistemelor informatice pentru conducere.

Ștefan FLOREA
directorul C.T.C.E. Constanța

SISTEM INFORMATIC PENTRU CONDUCEREA PRIN COSTURI

PRINTRE UNITĂȚILE industriale care, încă din 1975, au aplicat experimental eliberarea fondului de retribuire în funcție de realizarea indicatorului producția netă s-a încadrat și Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța. Pornind de la cerințele conducerii unității, de a dispune de pîrghiile necesare pentru planificarea și urmărirea indicatorilor sintetici de bază : producția globală, cheltuieli la 1000 de lei producție marfă, beneficiu, productivitatea muncii vii etc. și în mod deosebit producția netă, a fost definit **modelul global al sistemului informatic pentru conducerea prin costuri** — elaborat și implementat, în colaborare, de către Centrul teritorial de calcul electronic și întreprindere — avînd ca obiective de bază :
— determinarea informațiilor necesare pentru planificarea costurilor materiale și totale și a producției nete, în mod operativ, în vederea corelării acestora cu planul lunar de fabricație ;
— determinarea informațiilor necesare pentru evidențierea consumurilor, a costurilor și a producției nete realizate, precum și a abaterilor (prin excepție) față de plan, în mod operativ, în vederea luării măsurilor tehnice, economice și organizatorice adecvate ;
— asigurarea posibilității de reglare operativă a nivelului producției nete prin modificarea structurii sortimentale a producției, ținînd seama de prețurile materiilor prime și materialelor, de consumuri specifice pentru materii prime, materiale, utilități tehnologice etc. ;
— corelarea optimă a informațiilor aferente tuturor activităților (de bază, auxiliare) ale întreprinderii, în vederea determinării în timp util a elementelor componente ale producției nete ;
— realizarea unei baze de date orientată în mod deosebit pe informații referitoare la consumuri și costuri ;
— evaluarea (prin analiza abaterilor, a costurilor efective față de plan) căilor principale de acțiune în direcția reducerii consumurilor de materiale și utilități tehnologice, a fabricării unor produse ce îmbină criteriul rentabilității cu cel al satisfacerii cerințelor economiei naționale etc.

În proiectarea rapoartelor ce se obțin s-a avut în vedere asigurarea informațiilor necesare tuturor compartimentelor funcționale ale întreprinderii, precum și pentru nivelele ierarhice de conducere (maiștri, șefi de secție, inginer-șef, director adjunct, contabil-șef, director).

Aplicațiile din care se compune sistemul

Obiectivele sistemului informatic realizat au fost atinse prin proiectarea sau implementarea aplicațiilor prezentate mai jos.

● **„Optimizarea planului de producție"** asigură ori de cîte ori este nevoie variante de plan, avînd ca model asigurarea pe rînd a uneia din următoarele funcții obiectiv :
— **maximizarea beneficiului,**
— **maximizarea producției nete,**
— **minimizarea cheltuielilor materiale,**
— **minimizarea cheltuielilor totale.**

Pentru obținerea uneia dintre aceste funcții obiectiv, celelalte funcții sînt tratate ca restricții ale modelului. De asemenea mai sînt luate în calcul și alte restricții, cum ar fi :
— producția globală calculată să fie mai mare decît cea planificată ;
— numărul de ore de funcționare a utilajelor calculat să fie mai mic decît cel prevăzut în plan (restricție de capacitate).

● **„Programarea și urmărirea operativă a producției"** rezolvă (pentru fabricarea de hîrtii înnobilate) programul de încărcare a capacităților de producție, ținînd seama de desfacere (contracte și comenzi). De asemenea, se calculează disponibilul de capacitate pe tipuri de utilaje, se urmărește realizarea programului de fabricație, iar pentru aplicațiile de costuri se furnizează date referitoare la producția neterminată.

● **„Urmărirea contractelor cu furnizorii și determinarea necesarului de aprovizionat"** realizează calculul necesarului de materii prime și materiale pentru executarea producției planificate la nivel de lună, trimestru, cumulat și an, ținînd seama de termenele de livrare din contractele de desfacere ; se asigură elemente pentru urmărirea respectării disciplinei contractuale și pentru menținerea ritmicității producției.

● **„Urmărirea desfacerii producției"** asigură, prin prelucrarea notelor de predare, informațiile de bază pentru aplicația de urmărire a costurilor — și anume producția realizată ; de asemenea, furnizează informații referitoare la abaterile de la disciplina contractuală, la gestiunea produselor finite.

● **„Gestiunea stocurilor de materii prime și materiale"** rezolvă : urmărirea consumurilor de materii prime și materiale ; semnalarea stocurilor cu mișcare lentă sau fără mișcare ; evidența materiilor prime și materialelor pe gestiuni ; asigurarea de informații pentru aplicațiile de costuri.

● **„Evidența personalului și calculul retribuției"** urmărește fluctuația de personal și oferă informații, pentru toate nivelele, asupra situației personalului ; de asemenea, execută calculul retribuției personalului în regie și în toate formele de acord practicate în întreprindere, ține evidența reținerilor și asigură informații pentru aplicațiile de costuri.

● **„Evidența mijloacelor fixe"** asigură informații referitoare la mișcarea mijloacelor fixe și calculează amortismentul pentru toate mijloacele fixe existente în întreprindere ; se evidențiază fondul de amortizare ce se include în costurile pe secții și pe fiecare produs în parte.

● Aplicațiile **„Planificarea și urmărirea consumurilor și costurilor de producție în vederea maximizării producției nete"** folosesc, în intrare, informații din toate aplicațiile menționate anterior și constituie componentele de bază ale sistemului.

Culegerea și prelucrarea informațiilor

Datele primare de prelucrare în sistem sînt asigurate în cea mai mare parte din fișierele aplicațiilor conexe — și numai o mică parte din prelucrarea primară, în cadrul stației de calcul a întreprinderii, pe echipamente de medie mecanizare.

În formă schematică, sistemul informatic al întreprinderii se prezintă ca în figura din pag. 4.

Aplicațiile care îl compun pot fi exploatate pe calculator în mod independent, asigurînd informații necesare pentru conducerea fiecărei activități în parte. Aplicația „Urmărirea costurilor de producție" își creează o minibază de date (la nivel de decadă, lună, trimestru, an), pe un fișier, prin prelucrarea informațiilor necesare din aplicațiile conexe

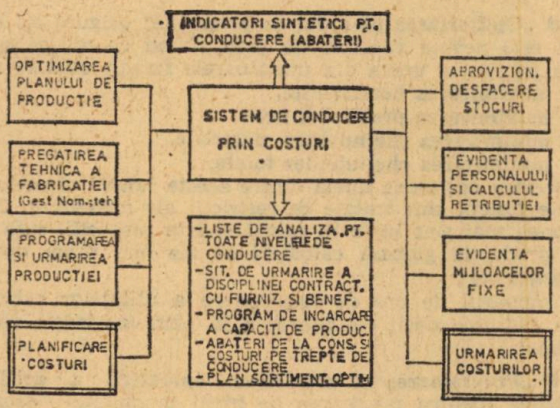

privind consumurile şi costurile pe articole de calculaţie (cu excepţia consumurilor şi costurilor de utilităţi tehnologice, care se preiau din informaţiile proprii aplicaţiei).

Modelul global al sistemului informatic a fost astfel conceput, încît coloana vertebrală a acestuia o constituie aplicaţiile „Planificarea şi urmărirea costurilor de producţie în vederea maximizării producţiei nete". Modelul are prevăzute două bucle de reacţie, corespunzătoare planificării şi urmăririi costurilor la nivelul conducerii strategice-tactice, respectiv planificării şi urmăririi consumurilor la nivelul conducerii tehnico-operative.

Măsuri legate de implementare

Cerinţele de natură **organizatorică** pentru introducerea sistemului informatic au fost rezolvate de către conducerea I.C.H., prin măsuri care au asigurat, la staţia de calcul, prelucrarea operativă a informaţiilor referitoare la cumularea costurilor indirecte, iar în cadrul secţiilor de producţie, completarea şi predarea în timp util a fişelor-limită de consum, în vederea introducerii datelor la prelucrare.

Din punct de vedere **tehnologic,** sistemul a impus montarea în secţiile productive a unor aparate de măsură (apometre, debitmetre, contoare electrice) pentru înregistrarea consumurilor de utilităţi.

În componenţa laturii **economice,** sistemul a creat condiţii pentru a se realiza evidenţierea separată a costurilor directe şi indirecte, fixe şi variabile, pe fiecare sortiment şi grupă de produse. Avînd în vedere specificul organizării producţiei în cadrul secţiilor şi atelierelor, s-a utilizat **metoda indicilor de echivalenţă complecşi,** prin care s-a asigurat o mai bună repartizare a cheltuielilor indirecte pe produse.

Din punct de vedere **informatic** au fost necesare introducerea unui sistem unitar de codificare a informaţiilor privind secţiile, atelierele, materiile prime, utilităţile tehnologice şi netehnologice, produsele, în scopul de a se localiza şi evidenţia în mod unitar elementele de costuri, precum şi transpunerea pe fişiere a tehnologiilor şi reţetelor de fabricaţie, pe sortimente şi grupe de produse. De asemenea, au fost reaşezate toate graficele de exploatare a aplicaţiilor conexe, care furnizează informaţii pentru sistemul de conducere prin costuri, în vederea corelării termenelor intermediare ale fiecărei aplicaţii cu termenul final de raportare a indicatorului „producţie netă".

În vederea întreţinerii şi exploatării sistemului, a fost pregătit personalul din oficiul de calcul şi din compartimentele funcţionale ale unităţii, pentru a fi în măsură să asigure datele necesare funcţionării întregului sistem şi să utilizeze rapoartele obţinute pentru conducerea activităţilor din întreprindere.

Performanţe ale sistemului

Aşa cum reiese şi din schema prezentată, sistemul informatic urmăreşte să pună la dispoziţia conducerii tactice şi celei operative a unităţii elemente necesare pentru dirijarea prin costuri a procesului de producţie :

- **la nivelul secţiilor productive — pentru şefii de secţii şi maiştri** — informaţii operative referitoare la consumuri efective (şi abateri) de materii prime şi materiale directe, pe sortimente, ca şi de energie electrică, apă şi abur tehnologic (date necesare şi inginerului-şef) ;
- **la directorul comercial** — rapoarte privind activitatea comercială (abateri la costuri cu consumurile de materii prime şi materiale, cheltuieli de transport-aprovizionare etc.) ;
- **la contabilul-şef** — toate rapoartele tipizate şi de analiză economică (influenţe din schimbarea structurii de fabricaţie, a consumurilor specifice, situaţia rentabilităţii efective recalculate etc.) ;
- **la director şi preşedintele C.O.M.** — rapoarte de sinteză (producţia netă, cheltuieli la 1000 de lei producţie marfă, beneficiu etc.), de abateri şi analiză economică, ce oferă informaţii pentru tabloul de bord.

Sistemul asigură posibilitatea de a cunoaşte nivelul producţiei nete planificate înaintea lunii de referinţă, ceea ce permite reglarea eventualelor abateri. De asemenea, producţia netă realizată se obţine mult mai devreme decît în sistemul manual, creîndu-se posibilitatea de a se acorda retribuţia în funcţie de valoarea producţiei nete din luna de referinţă.

Determinarea producţiei nete se realizează atît prin metoda directă (de repartiţie), cît şi prin cea indirectă (de producţie), factorii de decizie putînd obţine, ori de cîte ori solicită, elemente de conţinut ale producţiei nete, ca : beneficiu, cheltuieli totale, cheltuieli materiale, cheltuieli cu munca vie, costuri pe produs etc.

Sistemul a fost conceput în spiritul metodelor de calculaţie incluse în normele de bază pentru planificarea şi evidenţa costurilor producţiei industriale. Aplicaţiile de bază ale sistemului „Planificarea şi urmărirea costurilor" — permit şi utilizarea unor metode moderne de calculaţie (metoda costurilor standard, metoda direct-cosin, metoda normativă ş.a.).

Trebuie subliniată în mod deosebit „elasticitatea" sistemului proiectat, concretizată printr-o largă parametrizare a produselor-program, ca şi prin posibilitatea cuplării în sistem a unor subsisteme sau aplicaţii implementate în mod independent.

Prin modul în care a fost conceput modelul sistemului informatic, acesta poate fi utilizat ca prototip pentru realizarea unor sisteme similare în cadrul altor unităţi industriale

Ion PĂTRĂU

MAXIMIZAREA PRODUCŢIEI NETE PRINTR-O PROGRAMARE SUPERIOARĂ A PRODUCŢIEI

CONŞTIENTĂ de necesitatea de a urmări pas cu pas producţia, indicatorii economico-financiari, conducerea întreprinderii „Energia" — Constanţa — unitate recent înfiinţată în subordinea Centralei industriale de prelucrare a cauciucului şi maselor plastice — şi-a propus abordarea unor metode moderne, operative, care să permită fundamentarea optimă a deciziilor.

Structura de producție a întreprinderii cuprinde două tipuri de produse : ale industriei chimice — produse din cauciuc și mase plastice (serie medie și mică) și ale industriei constructoare de mașini — utilaj tehnologic și piese de schimb (serie mică și unicate). În perspectivă se prevede deplasarea centrului de greutate către prelucrarea maselor plastice (produse ale Combinatului petrochimic Midia-Năvodari), secția respectivă urmînd să realizeze, la finele cincinalului următor, o producție anuală de aproximativ 10 ori mai mare decît în prezent.

În 1977, întreprinderea a contractat cu C.T.C.E. Constanța realizarea unui **subsistem informatic,** aflat în prezent în implementare, **pentru rezolvarea unor necesități de îmbunătățire a activității de conducere.**

Subsistemul se înscrie pe linia rezolvării cu precădere a unor probleme din sfera producției, vizînd ca principal obiectiv **utilizarea rațională a capacităților de producție, a forței de muncă și a resurselor materiale.**

Aplicațiile, proiectate în vederea rezolvării cu prioritate a problemelor de **programare-lansare-urmărire,** tratează adiacent și alte activități — cum ar fi: planificarea tehnico-economică ; pregătirea tehnică a fabricației ; aprovizionarea-desfacerea — cuprinzînd, practic, un ciclu de producție cu punct de plecare elaborarea planului și cu punct final desfacerea producției realizate.

Prima parte a lucrării este un modul iterativ ce are ca scop elaborarea planului fizic în corelație cu capacitatea de producție și cu prevederile contractuale. Reglarea în acest proces iterativ se face prin deciziile conducerii — în urma analizării situațiilor obținute pe calculator — privind varianta de plan aleasă, comparînd necesarul cu disponibilul de forță de muncă și utilaje.

Odată planul fizic considerat optim, se trece la programarea, lansarea și urmărirea producției, obținîndu-se :
— necesarul de piese de schimb de fabricație ;
— fondul de timp disponibil al utilajelor ;
— elaborarea programului lunar de fabricație ;
— programarea operativă a producției la nivel de schimb sau șarjă, pe utilaj, asigurînd un ciclu minim de fabricație și un grad sporit de încărcare a utilajelor ;
— lansarea materialelor ;
— urmărirea și analiza realizărilor producției.

(Programarea zilnică s-a realizat numai pentru produsele din cauciuc și mase plastice).

Pentru asigurarea fondului de date strict necesar, au fost elaborate unele lucrări complementare : calculul necesarului de aprovizionat, urmărirea derulării contractelor cu beneficiarii, gestionarea produselor finite ș.a.

Anul acesta, întreprinderea „Energia" a contractat cu C.T.C.E. Constanța proiectarea unei aplicații de urmărire a costurilor și a producției nete, care va rezolva determinarea precisă și în timp util a cheltuielilor de producție efective la diferite nivele (pe produse, grupe de produse, ateliere, secții, total întreprindere), precum și a indicatorilor sintetici globali (producția marfă, producția globală, producția netă, cheltuieli la 1000 de lei producție marfă). Pentru asigurarea informațiilor necesare se vor utiliza fie lucrări aflate de mai mult timp în exploatare curentă (cum ar fi gestiunea stocurilor și consumurile materiale), fie recent implementate (ca : programarea, lansarea și urmărirea producției ; evidența personalului muncitor și calculul remunerării).

Prin elaborarea unor rapoarte (situații) specifice pentru diferite nivele de conducere (șefi de secție, inginer-șef, director comercial, contabil-șef), aplicația poate servi ca un **instrument eficace în depistarea cheltuielilor neeconomicoase, a rezervelor interne insuficient folosite, în vederea luării unor decizii corespunzătoare pentru reducerea cheltuielilor de producție și în special a cheltuielilor materiale, fapt care duce implicit la creșterea producției nete.** Compartimentele direct implicate în activitatea de urmărire a costurilor — eliberate de un volum mare de muncă de rutină — vor trebui să urmărească atent corectitudinea datelor de intrare și să interpreteze în mod științific rezultatele finale, în cadrul unor studii și analize economice vizînd perfecționarea întregii activități economice a întreprinderii.

Realizarea acestei aplicații va avea și unele efecte pozitive indirecte, printre care creșterea eficienței aplicațiilor aflate în exploatare curentă, impunerea unei discipline unitare în ce privește structura organizatorică și fluxul informațional în general, permițînd totodată verificarea funcționării corecte a altor părți din sistemul informatic și luarea unor măsuri de perfecționare a întregului sistem.

Radu CHIȚU

URMĂRIREA COSTURILOR ȘI CALCULUL PRODUCȚIEI NETE

în întreprinderile de industrie alimentară

DETERMINAREA costurilor în unitățile industriale se face după anumite metode, în funcție de caracterul și complexitatea procesului de producție, de structura organizatorică a întreprinderii, de amplasarea ei teritorială etc.

Pe baza elementelor de cheltuieli ce stau la baza calculației prețului de cost se calculează și producția netă, fie prin metoda indirectă (cumulînd cheltuielile cu munca vie și beneficiul realizat), fie prin cea directă (scăzînd din producția globală realizată cheltuielile materiale) — pe care o considerăm mai utilă, întrucît facilitează urmărirea tuturor cheltuielilor efectuate în cadrul întreprinderii și luarea de măsuri pentru reducerea celor ce depășesc nivelul planificat.

Pornind de la aceste formule generale de calcul, se poate elabora un **model global de urmărire a costurilor și de calcul al producției nete cu ajutorul calculatorului.** El prevede, în prima etapă, colectarea în cea mai mare parte a cheltuielilor materiale și cu munca vie prin rularea în prealabil a unor aplicații distincte, celelalte cheltuieli urmînd să fie preluate direct, pe bază de machete proiectate în acest sens ; în a doua etapă se calculează costurile și producția netă, în funcție de specificul fiecărei întreprinderi în parte.

Modelul global de urmărire a costurilor și calcul al producției nete poate fi reprezentat ca în figura de mai jos.

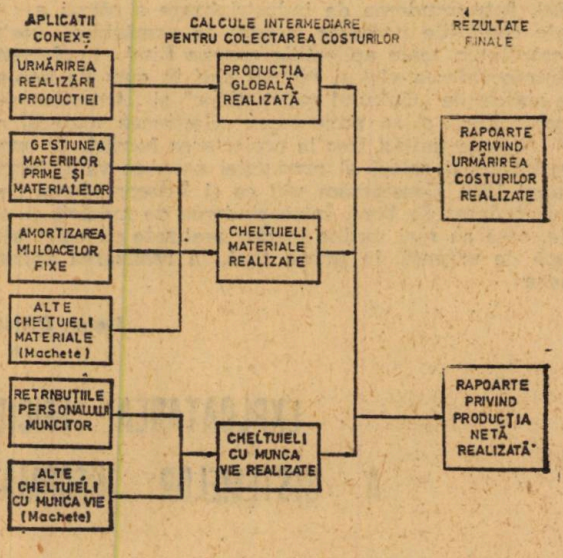

Aplicațiile conexe, din care se colectează majoritatea datelor necesare, se rulează independent și rezolvă în principal problemele specifice activității pentru care au fost proiectate.

În calculația costurilor, delimitarea ultimei trepte la nivelul căreia trebuie înregistrate în mod analitic cheltuielile de producție prezintă o mare importanță pentru buna determinare a costului pe produs și depistarea rezervelor interne de reducere a cheltuielilor de producție.

Referindu-ne la întreprinderile de industrie alimentară, se pot delimita o serie de caracteristici specifice procesului lor tehnologic, printre care :

— numărul redus al materiilor prime folosite ;

— numărul relativ redus al produselor ce se obțin în cadul aceleiași secții de producție ;

— durata redusă a ciclului de fabricație, desfășurarea lui, de regulă, în cadrul unei singure secții de producție.

În condițiile sistemului manual de calcul, urmărirea costurilor și calculul producției nete se fac în mod diferit : fie numai pe total întreprindere (de pildă, în unitățile de industrializare a laptelui), fie cu un grad mai mare de detaliere, ajungîndu-se la nivelul secțiilor, al produselor etc.

Dacă se recurge însă la utilizarea calculatorului, se creează condiții ca fiecare șef de secție să cunoască nivelul costurilor și producția netă realizată, atît pe total secție, cît și pe fiecare produs în parte.

Avînd în vedere specificul procesului tehnologic din întreprinderile acestei ramuri, apreciem că urmărirea costurilor se poate face aplicînd **metoda normativă de calcul**, care presupune determinarea unui cost antecalculat pe baza normelor de consum de materiale și muncă vie, stabilite în condițiile unei funcționări normale a întregului proces de producție.

Din punct de vedere cronologic, antecalculația normativă precede perioada de producție la care se referă și se efectuează după principiul clasic de calcul al costului, utilizîndu-se însă, în locul cheltuielilor efectiv realizate, cele normate. Pe măsura desfășurării procesului de producție se pot urmări periodic cheltuielile de producție realizate și, comparîndu-le cu cele normate, se pot stabili abaterile, ceea ce înlesnește fiecărui conducător, la nivelul compartimentului pe care îl conduce, o intervenție operativă pentru realizarea în final a unui cost efectiv mai mic, sau cel mult egal cu cel normat.

Metoda normativă cere un volum mare de muncă în condițiile sistemului manual de calcul, dar devine avantajoasă dacă se recurge la prelucrarea automată a datelor.

Întreprinderile de industrie alimentară din municipiul Constanța se află în diferite stadii de introducere a urmăririi costurilor și a calculului producției nete pe calculator. Astfel, Întreprinderea de industrializare a cărnii are deja create condițiile necesare trecerii la urmărirea costurilor pe calculator, toate aplicațiile conexe fiind implementate ; la Întreprinderea viei și vinului sînt în curs de implementare aplicațiile „Calculul retribuțiilor" și „Amortizarea mijloacelor fixe" și se proiectează „Gestiunea materiilor prime". Ambele unități trec la proiectarea lucrării de urmărire a costurilor și calcul al producției nete, ce va fi terminată în anul 1980. Considerăm util ca și Întreprinderea de ulei, Întreprinderea de bere, Întreprinderea de morărit și panificație, care au mai puține lucrări realizate pe calculator, să treacă de urgență, în prima fază, la realizarea aplicațiilor conexe.

Traian OANCEA

EXPLOATAREA EFICIENTĂ A SISTEMELOR INFORMATICE

PRIN UTILIZAREA calculatoarelor se obține creșterea productivității muncii, a operativității și obiectivității în conducerea ramurilor și unităților economice, în conducerea proceselor tehnologice, în administrație și gestiune, în evidență și statistică, în calculele tehnico-științifice etc.

Calculatorul electronic tip Felix-C-256 — baza dotării cu tehnică de calcul a economiei noastre naționale — are un grad ridicat de universalitate, putînd răspunde la solicitări complexe în diferite domenii de activitate, iar structura sa modulară permite utilizatorului să renunțe la unele opțiuni mai puțin necesare într-o aplicație particulară.

Eficiența exploatării calculatorului depinde în mare măsură de capacitatea reală a memoriei acestuia, de prezența opțiunilor, de numărul echipamentelor periferice care adaptează calculatorul la nevoile speciale ale unor utilizatori.

Programul special privind dotarea cu tehnică de calcul și introducerea sistemelor informatice în economie în perioada 1976—1980 acordă o atenție deosebită introducerii pe scară largă a sistemelor informatice pentru întreprinderi și centrale industriale, concepute ca instrumente ale conducerii în vederea creșterii eficienței economice a activității și proceselor conduse, prin utilizarea informațiilor prelucrate de calculator în orientarea și fundamentarea deciziilor de optimizare a capacităților de producție, a utilizării forței de muncă, a transporturilor, a celorlalte resurse materiale sau tehnice.

În exploatarea sistemelor informatice apar o serie de probleme ce pot fi grupate în următoarele categorii :

1. Probleme legate de modul cum au fost proiectate sistemele informatice

Condițiile esențiale pe care trebuie să le îndeplinească orice sistem informatic, atunci cînd intră în exploatare curentă, sînt :

— să fie conceput, modularizat și structurat, condiție de bază pentru o întreținere ușoară ;

— să fie însoțit de o documentație completă și clară ;

— să utilizeze toate facilitățile oferite de sistemul de operare al calculatorului electronic ;

— programele să fie performante și ușor exploatabile ;

— să fie concepute în ideea de a automatiza asamblarea ;

— să presupună un volum de intervenții cît mai mic, atît din partea personalului de exploatare, cît și a utilizatorului ;

— fișierele de date să fie organizate corespunzător și să prezinte siguranță și fiabilitate în exploatare.

2. Probleme legate de beneficiarul sistemului informatic

Utilizatorului îi revin, în exploatarea sistemului informatic, sarcini foarte importante, a căror îndeplinire condiționează în mare măsură viabilitatea și eficiența acestuia, posibilitățile de dezvoltare și de interconectare cu celelalte sisteme ale unității economice. Ele se referă în principal la:

— completarea cu date corecte și ușor lizibile a documentelor prezentate spre prelucrare la centrul de calcul, respectarea volumului de date pe tranșele stabilite ;

— asigurarea calității corespunzătoare a prelucrării datelor pe suporți (cartele, benzi de hîrtie), în cazul cînd utilizatorul este dotat cu echipamente de pregătire a datelor ;

— întocmirea unor grafice de exploatare care să satisfacă necesitățile de urmărire a indicatorilor și de luare a deciziilor optime, respectarea lor riguroasă ;

— respectarea disciplinei tehnologice de prelucrare (stabilită prin normative, metodologii, note tehnice) și a documentației de exploatare ;

— perfecționarea permanentă a pregătirii profesionale a personalului specializat în exploatarea sistemelor informatice ;

— reducerea la minimum a erorilor de asamblare și respectarea procedurilor de corecție a listelor de erori.

3. Probleme de funcționare corespunzătoare, fiabilitate a calculatoarelor electronice și pregătirea personalului în centrul de calcul

Aceste probleme, de care depind în mare măsură calitatea și operativitatea lucrărilor executate de centrul de calcul, sînt :

— procesul de prelucrare să nu fie perturbat de apariția erorilor de natură hardware, software sau umane ;

— asigurarea unor condiții corespunzătoare de păstrare și manipulare pentru suporții magnetici și pentru cartele ;
— asamblarea și gestionarea corectă a lucrărilor, operarea corespunzătoare și de calitate la calculatoare ;
— asigurarea fiabilității sistemului software, prin utilizarea unui sistem de operare adecvat configurației acestuia și specificului lucrărilor ;
— asigurarea fiabilității sistemului hardware, printr-un service de calitate și existența pieselor de schimb necesare intervențiilor operative de întreținere (efectuate de personal specializat) ;
— buna pregătire a personalului pe specialități și ridicarea permanentă a nivelului său profesional ;
— creșterea responsabilității și a conștiinței profesionale a întregului personal de exploatare.

Crearea unui sistem informațional cuprinzător și operativ presupune utilizarea unor tehnici moderne de culegere, prelucrare și difuzare a datelor, prin intermediul sistemelor automate de calcul și a rețelelor de transmisie a informației.

Capacitatea calculatoarelor de a înmagazina, prelucra și vehicula rapid un volum foarte mare de date, precum și posibilitatea mijloacelor moderne de telecomunicație, de a transmite rapid mari debite de date, practic în orice loc geografic — corespunzînd unor nevoi tot mai accentuate de informare ale unităților economice — au permis crearea unor procedee și tehnici noi în informatică, reunite în **sistemele de teleprelucrare a datelor**, care permit oricărui utilizator să beneficieze în timp real de resursele celor mai puternice calculatoare electronice.

Prin teleprelucrarea datelor, unitățile beneficiare își asigură rezolvarea operativă și în timp util a problemelor, inclusiv a celor de complexitate ridicată. Crește considerabil eficiența sistemelor informatice exploatate, paralel cu îmbunătățirea simțitoare a randamentului global de utilizare a calculatoarelor electronice, ceea ce mărește eficiența economică a investițiilor și a cheltuielilor de exploatare a acestora. În sfîrșit, se creează posibilitatea de a utiliza calculatoare puternice în conducerea unor procedee de producție complexe.

Rezultatele numeroaselor experimentări făcute în cadrul Centrului teritorial de calcul electronic Constanța, în privința utilizării terminalelor la distanță, permit ca în acest an să se introducă asemenea echipamente în principalele unități beneficiare, care prezintă un stadiu avansat de introducere a sistemelor informatice : Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța, Trustul de construcții chimice Midia-Năvodari, Întreprinderea de exploatare a flotei maritime, Întreprinderea de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Constanța, Întreprinderea de mecanizare pentru agricultură și industrie alimentară Năvodari.

Este necesar ca problemele apărute cu ocazia experimentărilor, privind calitatea atît a transmisiei informației prin intermediul liniilor telefonice existente, cît și a echipamentului destinat adaptării transmisiei informației la liniile telefonice să fie cît mai repede rezolvate.

Gheorghe POPESCU

CALCULATOARELE ELECTRONICE ÎN CONDUCEREA PROCESELOR TEHNOLOGICE

PUTERNICA dezvoltare și diversificare a producției impune specialiștilor o reevaluare a metodelor, tehnicilor și instrumentelor utilizate în conducerea producției, de fapt elaborarea unei veritabile „științe a fabricației"[1]).

1) **Mihai Drăgănescu**, în volumul „Corelația dintre infrastructura, structura și suprastructura societății socialiste din România în condițiile revoluției științifice și tehnice", Ed. politică, colecția „Idei contemporane", București, 1978.

Dacă se au în vedere cele două mari tipuri de producție :
— producția discretă în loturi,
— producția continuă și cea discretă de masă,
se constată că într-un caz și în celălalt, problemele legate de automatizarea complexă sînt diferite. Astfel, dacă producția discretă în loturi va putea atinge un înalt grad de automatizare numai prin introducerea automatizării flexibile, bazată pe utilizarea roboților industriali, în cazul producției continue și de masă se apreciază că există în prezent un grad înalt de automatizare, trecîndu-se deja din etapa automatizării convenționale în aceea a utilizării calculatoarelor electronice pentru conducerea proceselor tehnologice, avînd ca efect creșterea productivității muncii, a calității produselor, reducerea consumurilor materiale și energetice.

Posibilități oferite

Utilizarea calculatoarelor electronice în conducerea proceselor tehnologice îmbracă, în principal, următoarele forme :

● **conducerea cu calculator în regim de consultant**, care se pretează la sisteme tehnologice lent variabile, unde „dialogul" om-calculator nu are, în general, implicații grave asupra desfășurării procesului (de ex., dispecerarea sistemului energetic național sau a unor sisteme energetice regionale) ;

● **conducerea cu calculator în regim de culegere a datelor și de supraveghere a procesului** (control centralizat), care se pretează la sisteme tehnologice cu o variație relativ rapidă a parametrilor de stare ai procesului. Se obțin în ieșire informații pentru analiza funcționării procesului și unele informații deosebit de utile, care nu pot fi măsurate direct (randamente, productivități) ;

● **conducerea directă cu calculatorul a procesului tehnologic** — regim în care omul (operatorul tehnolog) este informat asupra modului de desfășurare a procesului tehnologic. Acest regim, care reprezintă cel mai înalt nivel realizat în prezent pe linia automatizării complexe a proceselor tehnologice continue și de masă, se întîlnește în două variante ; **cu utilizarea de regulatoare**, situație în care calculatorul modifică mărimea de referință la regulatoare (supervizare) ; **fără regulatoare**, situație în care calculatorul preia și funcțiile regulatorului (comandă numerică directă).

Criterii de oportunitate

Desigur că utilizarea unor echipamente cum sînt calculatoarele electronice, caracterizate printr-o mare complexitate și costuri relativ ridicate, impune un studiu atent al problemei, pentru a determina pe de o parte implicațiile care apar (tehnice, economice etc.), iar pe de altă parte efectele care se urmăresc. La elaborarea acestui studiu se au în vedere, în primul rînd, criterii de oportunitate — cum ar fi :

● **complexitatea proceselor tehnologice** (număr mare de intrări, ieșiri, perturbații), care face imposibilă menținerea unui regim optim de funcționare numai cu ajutorul mijloacelor de automatizare convenționale, supravegheate de operatori umani ;

● **variațiile frecvente ale calității materiei prime**, care ar implica variații ale calității produselor realizate și ale consumurilor de utilități tehnologice ;

● **amploarea proceselor tehnologice implicate, mărimea capacităților de producție și nivelul valoric al producției** ;

● condiții severe privind **calitatea produselor** și menținerea acesteia între anumite limite stricte ;

● posibilitatea ca procesele ce urmează a fi conduse să dispună de un **optim tehnico-economic, staționar sau dinamic** etc.

Efecte economice urmărite

Criteriile enunțate arată că introducerea calculatoarelor electronice în conducerea proceselor tehnologice impune o analiză atentă a acestora, pentru a avea certitudinea obiectivelor de bază, reflectate în final în creșterea eficienței economice a activității productive.

În general, aceste obiective sînt :

● **reducerea ciclurilor de fabricație** și creșterea volumului producției fizice realizate în unitatea de timp ;

● **creșterea calității produselor,** asigurarea uniformității acesteia, reducerea sau eliminarea defectelor de calitate ;

● **mărirea siguranței în funcționare** a utilajelor și instalațiilor ;

● **asigurarea unei încărcări optime** a liniilor de fabricație, creșterea randamentului utilajelor și instalațiilor ;

● **precizia mai mare a reglării** procesului condus, în comparație cu regulatoarele convenționale ;

● **culegerea și transmiterea în timp real** (util) **a datelor** necesare pentru luarea unor decizii cît mai bune ;

● **micșorarea numărului de operatori tehnologi, creșterea vitezei de operare, reducerea efortului de supraveghere și conducere a procesului** etc.

Cu toate că aceste efecte se manifestă în special sub aspect economic, nu trebuie neglijate nici efectele de natură tehnico-organizatorică și socială, care au o contribuție importantă la îmbunătățirea activității de producție.

Cerințe de bază

Introducerea calculatoarelor de proces impune respectarea unor cerințe de bază — legate atît de specificul proceselor tehnologice, cît și de posibilitățile de conducere existente și care urmează a fi realizate — fără de care rezultatele care se scontează nu se pot obține decît, eventual, în parte.

● **Procesele conduse trebuie să admită automatizarea conducerii,** adică să dispună de „rezervă de automatizare". Aceasta impune cunoașterea foarte bună a comportării statice și dinamice a proceselor, în vederea elaborării unor modele de conducere cît mai performante. Într-o primă etapă, această cunoaștere (identificare a proceselor) poate fi realizată chiar cu ajutorul calculatoarelor de proces.

● Este necesară existența unei **automatizări convenționale de nivel cît mai înalt,** exprimată printr-o dotare corespunzătoare, prin starea bună de funcționare a echipamentelor de automatizare, prin precizia și calitatea aparaturii de măsură și control utilizate.

● Se impune realizarea unei **conduceri ierarhizate, organizată pe baza unei rețele corespunzătoare,** pe trei nivele :
— nivelul **inferior,** asigurînd funcții de control sau (și) comandă a proceselor tehnologice în timp real ;
— nivelul **mediu,** asigurînd funcții de supraveghere a funcționării calculatoarelor de proces de pe nivelul inferior și de „raportare" a stărilor procesului și a producției realizate către nivelul următor ;
— nivelul **superior,** asigurînd funcții de planificare, programare și urmărire a execuției, determinarea abaterilor de la planul de fabricație, dar și alte funcții legate de realizarea producției (gestiunea stocurilor de materii prime, materiale și produse, urmărirea realizării contractelor cu furnizorii și beneficiarii, optimizări etc.).
Conducerea ierarhizată presupune posibilitatea de a se asigura **optimizarea globală a activității de producție,** în contextul realizării unor optimizări limitate pe fiecare nivel de conducere, în funcție de cerințele impuse și de timpul de răspuns al fiecărui nivel.

Se creează în acest mod imaginea unor sisteme complexe pentru conducerea producției, realizate prin interconectarea ierarhizată a două categorii de sisteme : cele pentru conducerea producției și sistemele informatice pentru conducere (care acoperă, în general, sfera gestiunii economice).

Echipamente de calcul și pachete de programe

Introducerea calculatoarelor electronice în conducerea proceselor tehnologice a cunoscut o creștere vertiginoasă prin apariția micro și minicalculatoarelor, care oferă numeroase avantaje. Scăderea vertiginoasă, în ultimii ani, a prețurilor acestor echipamente prin dezvoltarea tehnologică susținută (circuite integrate pe scară largă, apariția microprocesoarelor, comanda microprogramată modificată, viteze mari de execuție, memorii interne mari), siguranța în funcționare[2]), modularitatea, posibilitățile multiple de interconectare, programarea relativ ușoară au constituit tot atîtea premise favorabile utilizării tot mai frecvente a calculatoarelor în producție.

Și în țara noastră s-au făcut pași importanți în această direcție, prin realizarea unor microcalculatoare ca Felix M-8 (MC-8), Felix M-18 (MC-18), Felix M-40 (CORAL-4011), precum și a unor minicalculatoare de tipul Felix M-100 (Independent-100), cu posibilități largi de utilizare, inclusiv în conducerea proceselor tehnologice. Totodată, în ultimii ani a avut loc o dezvoltare tehnologică impetuoasă în domeniul aparaturii de măsură și control. S-au dezvoltat, de asemenea, sistemele de programe asociate echipamentelor de calcul, tendința generală fiind îndreptată către realizarea unor limbaje și programe evoluate specifice, care presupun costuri mai reduse, sînt mai ușor de elaborat și, de asemenea, mai ușor de însușit de către tehnologi. Aceste avantaje compensează lipsa unor performanțe referitoare la ocuparea memoriei interne și la viteza de execuție, care în general sînt mai bune în cazul utilizării limbajelor evoluate și a pachetelor de programe standard.

Dacă avem în vedere calculatoarele pentru conducerea proceselor atît ca elemente fizice (hardware), cît și ca pachete de programe asociate (software), putem defini două tipuri de strategii care pot fi adoptate în cazul realizării unor aplicații concrete :

● **adaptarea hardware-ului și software-ului la specificul procesului condus** — situație frecvent întîlnită, datorită marii diversități a proceselor tehnologice ; această strategie presupune o perioadă mai redusă de realizare a sistemului de conducere cu calculatorul a procesului tehnologic, dar și o contribuție importantă din partea tehnologilor beneficiarului ;

● **realizarea de sisteme „la cheie",** specifice unor produse tehnologice standard (ciment, celuloză și hîrtie etc.) — strategie care presupune o perioadă mai îndelungată de cercetare a procesului tehnologic de către specialiștii furnizorului și, respectiv, performanțe mai bune decît în cazul anterior. Perioada de realizare a sistemului este însă mult mai mare și contribuția beneficiarului mai redusă.

Perspective și preocupări în județul Constanța

Dezvoltarea susținută în ultimii ani a județului nostru a făcut necesară și posibilă trecerea la noi metode și tehnici de conducere a producției într-o serie de unități economice, paralel cu modernizarea sau înlocuirea unor tehnologii și automatizări convenționale existente.

Astfel, o primă analiză efectuată încă în 1977 la C.T.C.E. Constanța a evidențiat posibilități de utilizare a calculatoarelor electronice pentru conducerea proceselor tehnologice la unele unități — ca Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas, Combinatul de lianți și azbociment Medgidia, Întreprinderea Electrocentrale Palas, Întreprinderea de exploatare portuară, Întreprinderea integrată de lînă — pentru lucrul atît în regim de consultant, cît și de control centralizat și de conducere directă.

La Combinatul de lianți și azbociment Medgidia, de exemplu, unde urmează să se instaleze în acest an, un calculator de proces, problemele de rezolvat — pe etape — constau în principal în analiza chimică a materiei prime, dozarea acesteia (funcția de reglare propriu-zisă), supravegherea parametrilor și protocolarea acestora, constituirea unei baze de date — on line — pe suport magnetic, în vederea utilizării informațiilor din proces pentru luarea unor decizii operative, pentru analize, prelucrări statistice, pentru perfecționarea proceselor tehnologice. Baza de date astfel constituită va avea un rol deosebit și pe linia urmăririi operative a consumurilor specifice de combustibili și energie.

2) Fiabilitatea impusă calculatoarelor de proces este de ordinul a 99% pentru funcții de supraveghere și de peste 99,5% pentru funcții de conducere.

La Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas, o analiză efectuată în 1977, în colaborare cu specialiști de la Institutul central pentru conducere și informatică, a evidențiat posibilitatea utilizării calculatorului pentru conducerea procesului tehnologic, în condițiile creșterii capacităților de producție, ale modernizării tehnologiei existente la unele linii și ale îmbunătățirii aparaturii de automatizare convențională atît la fabricarea celulozei cît și a hîrtiei, urmărindu-se în principal creșterea producției, scurtarea timpului de schimbare a sortului de hîrtie, menținerea produselor în cadrul limitelor de calitate impuse de standarde, reducerea consumurilor specifice de materii prime, energie electrică, abur, obținerea unor informații pentru programarea și urmărirea operativă a producției.

În cadrul Combinatului petrochimic Midia-Năvodari, urmează să fie instalate, încă în acest an, cîteva calculatoare pentru conducerea proceselor tehnologice, asigurîndu-se în final conducerea procesului de producție pe trei nivele, cu ajutorul unor microcalculatoare, minicalculatoare și unui calculator de capacitate medie, interconectate.

Utilizarea calculatorului electronic poate da rezultate foarte bune, de asemenea, în dispecerarea containerelor (Întreprinderea de exploatare portuară), în controlul centralizat al unor secții de producție (țesătoria, preparația, vopsitoria de la Întreprinderea integrată de lînă), ca ghid operator în dispecerarea energiei electrice pe plan regional (Întreprinderea Electrocentrale).

Desigur că, pentru stabilirea tuturor necesităților și posibilităților de utilizare a calculatoarelor de proces, trebuie efectuate studii tehnico-economice corespunzătoare de către unitățile beneficiare, în colaborare cu institutele specializate de proiectare, cercetare, inginerie tehnologică. Considerăm că pe parcurs se va impune, fără doar și poate, necesitatea ca la aceste acțiuni să participe și specialiști în informatică, cel puțin pentru asigurarea legăturilor ce vor trebui făcute între conducerea proceselor tehnologice și conducerea producției. De pregătirea acestor specialiști trebuie să ne preocupăm încă de pe acum.

Alexandru SOTIR
director tehnic al C.T.C.E. Constanța

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Funcțiile economice ale mărcilor de fabrică

Componentă a proprietății industriale, marca de fabrică, de comerț și de servicii cunoaște în prezent o reglementare internă, prin sistemele de drept național al statelor, și internațională, prin convenții multilaterale, pe care le-am prezentat în nr. 20/1979 al Suplimentului ; după ce în nr. 21 și 22 am făcut o comparație între mărcile de fabrică și alte semne distinctive privind produsele unei întreprinderi, în cele ce urmează vom analiza funcțiile lor economice.

Dacă în evul mediu, odată cu dezvoltarea corporațiilor, s-au conturat funcțiile principale ale mărcii — individualizarea produsului și a producătorului, garantarea calității și stimularea desfacerii —, odată cu apariția modului de producție capitalist rolul mărcilor de fabrică s-a accentuat și a evoluat spre unele funcții proprii acestui mod de producție, pentru ca în economia socialistă să capete noi valențe, pe primul loc situîndu-se funcția de calitate.

Cercetătorii și autorii de specialitate împărtășesc opinia dominantă, potrivit căreia în economia capitalistă trei sînt funcțiile principale ale mărcilor : funcția de concurență, funcția de monopol și funcția de reglare (organizare) a pieței.

Alți autori atribuie mărcilor, nu fără temei, următoarele trei funcții : funcția de indicare a originii mărfurilor, funcția de garanție a calității acestora și funcția de valorificare. O analiză a acestor funcții, în comparație cu cele expuse mai sus duce la concluzia că conținutul lor este același : preocuparea continuă a producătorilor de a realiza mărfuri care datorită calității lor, obiective sau subiective, să se distingă prin marca lor de fabrică de ale celorlalți fabricanți, atrăgînd astfel un număr cît mai mare de cumpărători.

Dacă unii autori din țările capitaliste contestă importanța mărcilor în economia socialistă, realitățile, fenomenele obiective care apar în această economie conduc la concluzia, de neînlăturat, că marca are un important rol în producția planificată a țărilor socialiste, reliefîndu-se cu preponderență funcția de calitate, căreia îi este subordonată funcția de concurență, respectiv de emulație a desfacerii produselor cu parametri calitativi superiori.

Evident, clasificarea și denumirile atribuite mai sus funcțiilor pe care le îndeplinesc mărcile nu au un accept general, în literatura de specialitate putînd fi întîlnite și alte clasificări sau alte denumiri mai mult sau mai puțin sinonime. Nu ne-am propus să analizăm aceste aspecte, ci, în cele ce urmează, ne vom rezuma să prezentăm modul în care se realizează două funcții principale : funcția de calitate și funcția de concurență.

● **Funcția de calitate**, specifică economiei socialiste, datorită importanței pe care o prezintă, este expres prevăzută în legislația noastră ca fiind rațiunea fundamentală care a dus la instituționalizarea mărcii de fabrică, de comerț și de serviciu. Într-adevăr, art. 2, alin. 1 din Legea nr. 28/1967, legea de drept comun în această materie, stabilește că mărcile sînt „folosite de întreprinderi pentru a deosebi produsele, lucrările și serviciile lor de cele identice sau similare ale altor întreprinderi **pentru a stimula îmbunătățirea calității...**" (sublinierea noastră).

Așadar, scopul final — îmbunătățirea calității — se realizează printr-o sumă de alte funcții ale mărcilor : individualizarea produselor fabricate de o întreprindere de cele similare produse de alte întreprinderi, întărindu-se pe această cale răspunderea fiecărui producător în parte ; garanția acordată cumpărătorilor, prin marca aplicată, cu privire la calitățile definite și constante ale produsului ; asigurarea desfacerii produselor care dovedesc calități apreciate de cumpărători ; desigur că la realizarea acestui deziderat al oricărui producător, pe lîngă calitatea constantă a produsului, contribuie, într-o măsură deloc de neglijat, acțiunile de introducere a mărcii pe piață, printre care se numără reclama, sub diversele ei forme.

Cu privire la funcția de stimulare a îmbunătățirii calității s-ar putea obiecta că este frînată, într-o oarecare măsură, de condițiile de calitate sta-

bilite prin standarde sau norme tehnice de fabricație. La o analiză mai atentă acest argument nu rezistă deoarece standardele de stat prevăd condiții minime cărora trebuie să le corespundă materiile prime utilizate la fabricarea produselor finite, precum și **caracteristicile minime** pe care trebuie să le îndeplinească aceste produse. În aceste condiții, folosind aceleași norme tehnice de fabricație și aceleași materii prime, fiecare întreprindere producătoare poate găsi soluții ca produsele sale să prezinte unele caracteristici proprii care să satisfacă într-o mai mare măsură cerințele consumatorilor. Marca de fabrică exprimă întocmai aceste însușiri noi ale produselor, realizate ca urmare a preocupării producătorului pentru ridicarea calității lor. Așa cum se arată în literatura de specialitate, în aceste condiții **standardele de stat și normele tehnice exprimă în mod static calitatea produselor, pe cită vreme marca de fabrică este un semnalizator dinamic al calității.**

Funcția de calitate a mărcii este și mai pregnantă în cazul mărcii de calitate; Legea nr. 7/1977, instituționalizînd această marcă, stabilește că ea este creată pentru stimularea ridicării calității produselor nu în raport cu normele tehnice existente, ci în raport cu cele mai bune produse realizate în țară și pe plan mondial. Condițiile minime calitative care trebuie îndeplinite pentru acordarea dreptului de folosire a mărcilor de calitate nu sînt cele stabilite prin normele tehnice menționate (standarde de stat și norme tehnice de întreprindere sau de ramură), ci de prevederile din certificatul de marcă, prevederi aliniate la condițiile de calitate impuse de piețele internaționale. Stimulentul de a îndeplini aceste cerințe de calitate este întărit și de norma de drept din legea citată, potrivit căreia în cazul în care se constată nerespectarea condițiilor prevăzute în certificatul de marcă, dreptul de folosire a mărcii de calitate se retrage, împrejurare care ar avea urmări negative asupra desfacerii produselor, în special pe piața externă.

● **Funcția de concurență** ocupă în economia capitalistă un loc de frunte, formele de realizare diversificîndu-se continuu, pînă la ultima formă pe care o îmbracă în prezent, cunoscută și sub denumirea de funcție de monopol. Accentuarea și amplificarea acestei funcții a fost determinată de dezvoltarea producției și a mijloacelor de publicitate, care în capitalism se exercită de instituții de sine stătătoare, specializate.

Fără îndoială că în prima parte a dezvoltării economiei capitaliste și, într-o anumită măsură și în prezent, funcția de concurență a avut o acțiune stimulativă asupra ritmului creșterii economice. De asemenea, pe măsură ce apăreau pe aceeași piață mai mulți fabricanți, respectiv în măsura în care oferta creștea în raport cu cererea, firmele ofertante căutau să reînnoiască mereu producția, să se echipeze rapid, prin noi și importante investiții, pentru a-și apăra marca, mărindu-și astfel volumul afacerilor dar și capacitatea de producție. S-a spus, pe drept cuvînt, că pe terenul concurenței adversarii sînt condamnați la progres, adică la permanente căutări pentru nou, pentru atractiv, pentru funcționalitate superioară, la nivelul firmelor concurente.

Funcția de concurență a obligat pe producători să-și îndrepte atenția și spre alte căi de a deveni competitivi, printre care fabricarea în serii mari, care duc la scăderea prețurilor de cost și, implicit, la creșterea puterii de concurență a produselor respective. Totodată, s-a impus ca o necesitate obiectivă diferențierea cît mai accentuată a produselor și sporirea efortului de realizare a unei presiuni publicitare eficace asupra cumpărătorilor potențiali.

Diferențierea produselor, spre deosebire de individualizarea lor pe producători, implică o acțiune de creativitate care urmărește ca finalitate ofertarea de același fabricant a unei game cît mai variate din același produs. Pe bună dreptate se arată în literatura de specialitate că de diferențierea produselor unei anumite întreprinderi, prin calitate sau prezentare, s-a ajuns foarte curînd la o diferențiere a mărcilor aceleiași întreprinderi, prin multiplicarea modelelor, tipurilor și culorilor sau prin diversificarea aceluiași tip de produs. Fenomenul este bine cunoscut cît privește mărcile de automobile. Aceeași marcă (Peugeot, Ford etc.) înfățișează un număr din ce în ce mai mare de modele. Un exemplu de proliferare a mărcilor prin diversificarea aceluiași tip de produs ne oferă detergenții fabricii Lever — Persil, Super Persil, Sunil, Oms etc. — care nu reprezintă decît varietăți de mărci, ce promovează, același produs al aceleiași întreprinderi.

Progresul tehnic a permis, în special în perioada postbelică, diversificarea fără precedent a publicității, care de la forme persuasive, cu un conținut informativ asupra calității produselor desfăcute sub marca prezentată, a ajuns, uneori, la forme violente și invadatoare, obsesive.

În statele capitaliste cu economie dezvoltată reclama produselor prin mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu a devenit o adevărată industrie realizată de întreprinderi specializate. Fără să ne propunem a adînci problemele complexe privind reclama comercială, ne mărginim să subliniem că publicitatea produselor presupune o anumită strategie, iar mijloacele folosite se selectează în funcție de natura produsului și masei de cumpărători potențiali căreia se adresează. Astfel, una va fi modalitatea aleasă pentru reclama unui nou utilaj de exploatare petroliferă — de regulă reviste tehnice, expoziții și tîrguri specializate, prospecte etc. — și alta în cazul articolelor de larg consum. În asemenea situații, așa cum subliniază specialiștii, politica publicitară a mărcii trebuie să țină seama, pentru a fi eficientă, de un anumit număr de factori psihosociologici: cadrul social al consumatorilor vizați, dorințele personale, contextul economic etc.; de asemenea, se ține seama de faptul că un individ nu poate recepta o cantitate nelimitată de informații, că el nu este accesibil decît la o mică parte a masei de informații comunicate prin publicitate. Consumatorul selectează informațiile și recepționează numai semnalele publicitare care corespund nevoilor sale (evidente sau ascunse). De aceea, informația publicitară trebuie să fie convingătoare, să aibă darul de a fi reținută, dacă este posibil, după prima audiere.

Evident, pentru realizarea funcției de concurență a mărcilor, reclama efectuată prin mijloacele alese se desfășoară într-o perioadă de timp îndelungată, fapt care face să crească costurile de desfacere. Este unul din argumentele pentru care în economia capitalistă marca de fabrică este considerată ca avînd o valoare proprie, fiind înscrisă în activul bilanțului contabil. Nu este mai puțin adevărat că datorită acestor investiții în marca de fabrică, veniturile întreprinderilor cu mărci bine introduse pe piață cresc odată cu sporirea cifrei de afaceri, iar lupta acerbă care se desfășoară între acestea și noii producători îi situează pe o poziție avantajoasă. Într-adevăr, producătorii noi trebuie să depună eforturi cu totul deosebite pentru a putea învinge rezistența consumatorilor. Această luptă necesită cheltuieli pe care concurenții mai vechi nu le au din cauza renumelui cîștigat de mărcile lor. Pînă cînd mărcile lor vor fi și ele cunoscute pe piață, mărcile vechi asigură posesorilor lor posibilități mai mari de cîștig. Din această cauză s-au dus lupte înverșunate pentru a putea dispune de anumite mărci de fabrică. Dreptul de a dispune de o marcă cu reputație mondială înseamnă de multe ori și dominarea pieței.

● Este adevărat că în economia țării noastre concurența pe piața internă nu îmbracă formele arătate mai sus, din cauza caracterului ei planificat, dar ca urmare a manifestării din plin a funcției de calitate, de individualizare a produselor și de garantare prin marca de fabrică a calității lor, consumatorii își manifestă preferințele față de anumite produse care le-au dat satisfacții, ceea ce constituie suportul emulației dintre producători.

Alta este situația dacă avem în vedere comerțul exterior. Țara noastră exportă utilaje și echipamente industriale, țesături, textile, medicamente, produse chimice și alimentare, mobilă, încălțăminte etc. Toate aceste produse trebuie prevăzute cu mărci de fabrică bine alese, pentru a putea fi vîndute în străinătate și a suporta concurența mărfurilor străine. Pentru produsele destinate exportului, funcția de concurență a mărcilor noastre este tot atît de importantă ca și aceea a

mărcilor din țările capitaliste. Datorită calității produselor noastre și a reclamei pe care sîntem obligați să le-o facem, mărcile noastre de fabrică au dobîndit în unele țări capitaliste o valoare comercială apreciabilă. Sarcinile mari care stau în fața întreprinderilor de comerț exterior și a celor producătoare de produse pentru export obligă la intensificarea considerabilă a acțiunilor de reclamă comercială prin marca de fabrică sau de comerț pe piețele unde avem perspectiva să intrăm cu mărfuri românești.

Obligația de a prospecta continuu piața externă și de a face cunoscute cumpărătorilor potențiali calitățile produselor noastre, parametrii lor funcționali, prin reclamă comercială, este înscrisă și în Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat. Astfel, art. 12, secțiunea B, lit. c, stabilește, printre obligațiile întreprinderilor, și următoarele: „participă la prospectarea pieței interne în scopul cunoașterii necesităților de consum; **asigură reclama** și prezentarea produselor; participă la expoziții, demonstrații practice și **tîrguri în țară și străinătate; elaborează și difuzează cataloage comerciale**".

Evident, în cadrul reclamei comerciale, sub orice formă s-ar realiza (inserții în publicații românești și străine, difuzarea de cataloage și pliante, participarea la tîrguri etc.) produsele se prezintă prin marca de fabrică și de comerț pe care le poartă; reclama trebuie efectuată de așa manieră încît cumpărătorii tradiționali, precum și cei noi să cunoască marca sub care se comercializează produsele românești, să le identifice cu ușurință față de alte produse similare; de asemenea, o condiție esențială este pentru extinderea vînzărilor pe piețele externe **garanția obiectivă** pe care o dă marca cu privire la calitatea mărfurilor pe care este imprimată.

dr. Al. DETEȘAN

organizare

Patrimoniul întreprinderii

Art. 4 din Legea nr. 5/1978, stabilește momentul cînd i se atribuie întreprinderii dreptul de administrare directă asupra patrimoniului care i s-a încredințat și anume „Întreprinderea se înzestrează **la înființare** cu fonduri fixe și se dotează cu mijloace circulante proprii necesare desfășurării acesteia". Înființate prin decret al Consiliului de Stat sau prin hotărîri ale consiliilor populare, după cum întreprinderile sînt de interes republican sau local, ele își capătă personalitate juridică de la data înregistrării lor la Direcția veniturilor de stat din Ministerul Finanțelor sau după caz la direcțiile financiare județene sau ale municipiului București. Faptul că momentul emiterii actului de înființare nu se suprapune cu cel al înregistrării nu are relevanță deoarece, prin excepție — art. 33 al. 3 al Decretului nr. 31/1954 prevede că persoana juridică își dobîndește capacitatea „chiar de la data actului de înființare cît privește drepturile constitutive în favoarea ei, îndeplinirea obligațiilor și a oricăror măsuri preliminare ce ar fi necesare, dar numai întrucît acestea sînt cerute pentru ca persoana juridică să ia ființă în mod valabil". Așadar, obiectul dreptului de administrare directă, patrimoniul întreprinderii, este o condiție a înființării întreprinderii. El este unul din elementele definitorii ale personalității juridice a întreprinderii socialiste de stat alături de „organizarea de sine stătătoare" și „scop în acord cu interesul obștesc", ultimele două identificabile în chiar actul de înființare al întreprinderii.

Concept cu profund conținut dinamic, patrimoniul întreprinderii se află într-o permanentă mobilitate în ceea ce privește mărimea și strucura lui, modificări determinate de complexitatea întregii activități economice al cărei fundament îl constituie. Accelerarea dezvoltării producției pe baza tehnicei moderne, îmbunătățirea continuă a calității produselor, realizarea unei înalte eficiențe și a unei rentabilități sporite, sînt obiective pentru a căror înfăptuire sînt necesare consumuri de fonduri al căror cuantum este în strînsă legătură cu amploarea activității desfășurată pentru a le realiza. Astfel în afara momentului inițial al înzestrării cu fonduri fixe și dotării cu mijloace circulante proprii există și alte căi prin care întreprinderea își mărește patrimoniul.

Se știe că patrimoniul unei întreprinderi este format din suma tuturor mijloacelor economice destinate desfășurării activității economice, precum și din suma tuturor drepturilor și obligațiilor cu valoare economică ce provin din relațiile întreprinderii cu terții. În funcție de compoziția materială și a modului în care ele participă la procesul de producție, mijloacele economice, adică mijloacele de producție de care dispun întreprinderile sînt și se înregistrează în contabilitate ca mijloace fixe și mijloace circulante, iar sub aspectul surselor de formare în fonduri proprii, asimilate, speciale etc.

Corespunzător conținutului lor economic, mijloacele economice au și căi diferite de formare. Astfel mijloacele fixe intră în patrimoniul întreprinderii prin dotare, investiții și transfer. Închirierea unor mijloace fixe de o întreprindere de la o alta, nu aduce modificări patrimoniale ele rămînînd în compunerea patrimoniului întreprinderii de la care au fost închiriate. Legea nr. 5/1978, la art. 4, sediul de bază al materiei, reglementează calea de formare a patrimoniului prin înzestrare inițială și transfer atunci cînd prevede că întreprinderea se înzestrează la înființare cu mijloace fixe și că cele devenite disponibile se transferă (evident cu titlu gratuit) în administrarea directă a altei întreprinderi potrivit prevederilor legale. Legea finanțelor, reglementează la cap. V, partea A, art. 89 și următoarele, modalitățile de finanțare ale mijloacelor fixe și cele de creditare la art. 100 și următoarele.

Mijloacele circulante, formate după cum le enumeră art. 34 din Legea finanțelor, din materii prime și materiale, combustibil, produse finite, mărfuri, precum și alte valori stabilite prin dispoziții legale (ca de ex. obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată, ambalaje etc.), se formează prin dotare inițială de la bugetul statului, prin redistribuire de la organele superioare pentru satisfacerea creșterilor anuale ale normativului, prin finanțarea acestor creșteri de la buget, prin autofinanțare.

Astfel, patrimoniul întreprinderii suferă modificări în volumul și structura sa, prin dotare, nerambursabilă direct, la înființarea unității, iar în procesul de desfășurare a activității, prin redistribuire și autofinanțare, cu alte cuvinte prin finanțarea investițiilor și dotarea cu mijloace circulante de la buget sau prin redistribuire și prin alocarea unei părți din beneficiu pentru sporirea fondurilor proprii (completate cu credite bancare, pasive stabile, resurse împrumutate).

Tot prevederi ale art. 4 din Legea nr. 5/1978 reglementează și condițiile în care fondurile fixe și mijloacele circulante ies din patrimoniul întreprinderii. Conform acestor prevederi fondurile fixe devenite disponibile, aflate în funcțiune sau uzate, se transferă, se valorifică sau se scot din funcțiune, după caz, potrivit legii. Mijloacele circulante, în măsura în care depășesc nevoile unităților deținătoare pot fi transmise contra plată, în condițiile legii. H.C.M. nr. 409/1955 referitoare la reglementarea transmiterii bunurilor proprietate a statului stabilește condițiile ce trebuie îndeplinite pentru ca operațiunea economică de transfer să capete și valoare juridică. Întocmirea corectă a actului administrativ de transfer, a bonului de mișcarea mijloacelor fixe, ce servește la înregistrarea transferului în evidența operativă și contabilă atît a unității predătoare cît și a celei primitoare, a proceselor verbale de recepție (preliminară, a punerii în funcție, finală sau definitivă, după caz) ș.a. este o condiție atît pentru justificarea operației economice și a justei ei înregis-

trări, pentru efectuarea controlului și analizei activității economico-financiare cît și ca probă în administrarea justiției.

În bilanț, care se știe că exprimă valoric existența elementelor patrimoniale la o anumită dată, activul reflectă mijloacele fixe și mijloacele circulante iar pasivul, sursele economice: sursele proprii și asimilate, sursele speciale, atrase și împrumutate, adică proveniența elementelor din activ.

Schematic, un bilanț simplificat se prezintă astfel:

— în activ: mijloace fixe, mijloace circulante (materii prime, materiale, produse finite, obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată, ambalaje, disponibil în cont curent, casa clienți);

— în pasiv: surse proprii și asimilate celor proprii (fondul mijloacelor fixe și al mijloacelor circulante), surse speciale (fondul de premiere), surse atrase (furnizori, creditori, decontări cu personalul unității, decontări cu bugetul statului) etc.

Radu DEMETRESCU

raporturi de muncă

Suportarea cheltuielilor de școlarizare în cazul transferului în interesul serviciului

Este cunoscut că potrivit art. 21 din Legea nr 1/1970, unitatea care trimite personalul la o școală, curs de perfecționare sau la specializare (inclusiv în străinătate) are obligația de a suporta, parțial sau integral, cheltuielile necesitate de instruirea celor în cauză, iar aceștia sînt obligați a lucra în unitatea respectivă cel puțin 5 ani de la terminarea formei de instruire. În cazul nerespectării acestei ultime obligații persoanele în cauză vor dezdăuna unitatea cu sumele ce reprezintă cheltuielile efectuate pentru pregătirea lor profesională.

Prin Decizia de îndrumare nr. 1/1976, Plenul Tribunalului Suprem a decis că persoanele care după absolvirea școlii sau cursului nu se prezintă la unități sau, prezentîndu-se, le părăsesc mai înainte de împlinirea termenului de 5 ani, urmează a fi obligate la restituirea cheltuielilor făcute, integral, în prima ipoteză, sau proporțional cu timpul nelucrat, în cea de-a doua ipoteză.

În literatura juridică de specialitate, în practica judiciară și în practica arbitrală nu s-a ajuns la o soluție unică cu privire la suportarea cheltuielilor de școlarizare în cazul transferului în interesul serviciului, mai înainte de expirarea perioadei de minimum 5 ani.

Astfel, instanțele de judecată au decis că în ipoteza la care ne referim, recuperarea cheltuielilor se va face de la persoana școlarizată (în acest sens sentința civilă nr. 3295/1977 a Judecătoriei Reșița și decizia civilă nr. 246/1978 a Tribunalului județean Caraș-Severin, ambele rezumate în R.R.D. nr. 1/1979). Soluția la care au ajuns ambele instanțe este criticabilă, deoarece persoana încadrată nefiind în culpă nu poate fi ținută la daune. Cum just s-a remarcat, transferul nu cuprinde elementul culpei contractuale (Emil Zinveliu și Gheorghe Ciulei în nota critică cu privire la hotărîrile mai sus-menționate în R.R.D. nr. 1/1979, p. 37—39).

Organele arbitrale au considerat că într-o asemenea situație recuperarea cheltuielilor de școlarizare efectuate de unitate nu se pot pretinde de la unitatea care a solicitat transferul în interesul serviciului, deoarece obligațiile și drepturile din contractul de școlarizare nu se execută și nu se exercită decît între părțile în cauză, iar efectele respectivei convenții nu se pot deplasa la o altă unitate pe calea unui transfer în interesul serviciului (decizia P.A.S. nr. 1614/1975 în R.R.D. nr. 2/1976, p. 71 și decizia P.A.S. nr. 655/1974 în R.R.D. nr. 11/1974, p. 79). Pentru motivele ce le vom arăta în final soluțiile ni se par nelegale. În literatura de specialitate s-a susținut că recuperarea cheltuielilor de școlarizare se va face de la conducătorul unității care a aprobat plecarea unei persoane din unitate printr-un transfer în interesul serviciului, înainte ca cel în cauză să fi efectuat integral perioada de muncă la care s-a angajat prin actul adițional la contractul de muncă (în acest sens, nota critică menționată mai sus, semnată Gheorghe Ciulei și Emil Zinveliu). Această opinie este susceptibilă de critici serioase, în primul rînd datorită faptului că aprobarea transferului în interesul serviciului, fără avizul organului ierarhic superior pentru personalul de execuție este de competența biroului executiv al oamenilor muncii, potrivit art. 37 lit. r din Legea nr. 5/1978, și nu a conducătorului, iar pentru personalul de conducere aprobarea se dă către organul ierarhic al unității, potrivit art. 11 lit. a din Legea nr. 1/1970, ceea ce înseamnă că în nici una din ipoteze răspunderea nu poate aparține conducătorului. Socotim, de asemenea, că nu poate fi angrenată răspunderea conducătorului unității de la care o persoană școlarizată pleacă prin transfer în interesul serviciului, deoarece această operație este considerată ca o cesiune a contractului de muncă între cele două unități implicate prin care se realizează o translație a ansamblului de drepturi și îndatoriri a personalului muncitor.

În opinia noastră cheltuielile de școlarizare nerecuperate pînă la data transferului, urmează a fi suportate de unitatea care solicită transferul în interesul său și la care persoana în cauză urmează a-și desfășura activitatea. Ne întemeiem această opinie atît pe considerente de ordin pragmatic cît și pe argumente juridice. Într-adevăr, este de arătat că aceste cheltuieli nu pot fi recuperate de la persoanele școlarizate, transferate în interesul serviciului înainte de expirarea perioadei de minimum 5 ani pentru cel puțin două motive egal de pertinente:

— celor în cauză nu li se poate reține nici o culpă, iar în lipsa acestui element obligația de restituire nu are suport juridic;

— operația de transfer în interesul serviciului are loc potrivit art. 69 din Codul muncii, și fără acordul persoanelor încadrate dacă acestea nu pot invoca motive de sănătate, dovedite cu certificat medical, ori alte situații temeinic justificate. În acest sens citățm decizia nr. 64/1977 a Tribunalului Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea nr. 58/1968, care a statuat că pentru legalitatea transferului în interesul serviciului nu este necesar acordul persoanei încadrate (în Revista economică, Supliment nr. 11/1978). Prin consecință, pare inacceptabilă ideea ca o persoană să răspundă pentru daune, fără a avea culpă și ca efect al unei operațiuni executate în afara voinței sale.

De asemenea, cheltuielile de școlarizare nu pot fi suportate de unitatea de la care se pleacă prin transfer în interesul serviciului și nici de personalul acesteia atît timp cît activitatea celui transferat este folositoare și necesară unei alte unități socialiste, care este cesionara unui ansamblu de drepturi și obligații, legate de existența contractului de muncă, consecință a unei cesiuni a acestuia fără clauză de retrocesiune.

Așa cum s-a arătat în literatura de specialitate, transferul în interesul serviciului este considerat ca o transmitere (cesiune) cu titlu particular a complexului de drepturi și obligații izvorîte din contractul de muncă, acesta din urmă fiind privit ca o parte componentă (fracțiune) a patrimoniului unității contractante (Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu, Dreptul muncii, tratat, vol. I, Editura științifică și enciclopedică, București, 1977 p. 334).

Prin consecință, cedînd contractul de muncă, unitatea de la care se pleacă prin transfer în interesul serviciului, cedează celeilalte unități implicate în această operațiune întreg ansamblul de drepturi și îndatoriri legate de calitatea de persoană încadrată în muncă în baza unui contract de muncă, inclusiv și dreptul de a recupera cheltu-

ielile de şcolarizare. Unitatea la care va lucra în continuare cel transferat preia de la fosta unitate dreptul de a despăgubi de la persoanele încadrate, în cazul în care acestea nu-şi respectă angajamentul asumat prin actul adiţional. Însuşi acest act adiţional este preluat de noua unitate împreună cu contractul de muncă potrivit principiului „accesorium sequitur principale".

O asemenea soluţie, conformă prevederilor legale şi principiilor de drept este în acelaşi timp şi echitabilă, fiind firesc ca o unitate socialistă să nu se îmbogăţească în dauna alteia, respectiv cesionara să se bucure de avantajul prestării unei munci calificate, iar cedanta să suporte cheltuielile efectuate cu calificarea personalului respectiv.

Dr. C. JORNESCU

Întrebări şi răspunsuri

● **BRIA ADRIAN — contabil şef Cooperativa de consum Bonţida, jud. Cluj** întreabă dacă o sumă încasată cu titlu de adaos şi reţineri (restituite) din retribuţie, în baza aprobării organului de conducere colectivă din unitate, poate fi considerată ulterior ca însuşită de o persoană încadrată în muncă şi dacă fapta întruneşte sau nu elementele constitutive ale infracţiunii de delapidare.

Din scrisoarea dv. rezultă că suma în cauză a fost aprobată de organul de conducere colectivă din unitate. Dacă acesta este adevărul nu poate fi vorba de o delapidare chiar dacă ulterior se constată că hotărîrea acelui organ a fost nelegală şi suma încasată în mod necuvenit. În atare situaţie puteţi fi obligat la restituire.

● **N. ROŞU — consilier juridic, Iaşi** întreabă care este natura juridică a contractului în baza căruia organele sindicale predau unităţilor socialiste biletele de odihnă şi tratament.

Nu poate fi vorba de un contract economic, deoarece acesta este, potrivit prevederilor Legii nr. 71/1969, un instrument de fundamentare şi de realizare a planului de dezvoltare economico-socială a ţării. Nici nu se poate imagina un contract economic care să nu fie în legătură directă cu planul anual sau cincinal. El este specific raporturilor de furnizare de produse şi de prestare de servicii sau exercitare de lucrări ce fac parte din planurile unităţilor partenere.

Contractul la care vă referiţi nu are asemenea trăsături. Dacă este totuşi obligatoriu a determina natura unui asemenea contract considerăm că are un caracter „sui-generis" şi ar face parte din grupa contractelor nenumite (în exprimarea Codului civil).

● **MARGHESCU PETRE — contabil şef la S.G.L. Vînju-Mare, jud. Mehedinţi** întreabă dacă o persoană care a primit şi utilizat o şubă îmblănită o perioadă de 5 ani fără a fi avut dreptul, poate ulterior să o achite spre a deveni proprietatea sa.

Unitatea nu are dreptul să vîndă obiecte ce fac parte din categoria echipamentului de protecţie pentru următoarele considerente:

— nu are un asemenea obiect de activitate;

— un act ilicit — cum este acordarea ilegală a echipamentului — nu poate reprezenta temeiul unui drept subiectiv.

Contravaloarea uzurii acestei şube urmează a se imputa persoanei care a acordat echipamentul fără ca cel în cauză să aibă dreptul de a-l folosi.

● **RĂVEANU CONSTANTIN — contabil şef la C.A.P. Padina Mare, jud. Mehedinţi** întreabă cum este legal să se procedeze: cota de 2% pentru pensia suplimentară să se reţie din retribuţia tarifară sau ea se aplică asupra veniturilor efectiv realizate?

Art. 64 (1) din Legea nr. 3/1977 prevede că această cotă de 2% se aplică la retribuţia tarifară lunară. Prevederea în cauză este concordantă cu celelalte dispoziţii din legea pensiilor potrivit cărora pensia se acordă tot în funcţie de retribuţia tarifară şi nu de venitul realizat.

● **SÎRBU ALEXANDRU — Constanţa** întreabă dacă în cadrul prestărilor de servicii în ramura construcţii-montaj, manopera ce figurează în situaţiile de plată se achită integral sau după deducerea impozitului.

Sumele pe care personalul muncitor le primeşte cu titlul de retribuţie nu pot depăşi nivelul avut înainte de apariţia Legii nr. 1/1977, astfel încît la manopera ce figurează în deviz se va aplica impozitul legal.

● **STADTFELDER FRANCISC — Timişoara.** Textul din actul normativ la care vă referiţi cuprinde o eroare de tipar. Se va citi 85% în loc de 94%. Acest lucru este evident dacă veţi compara celelalte prevederi din H.C.M. nr. 880/1965 sau veţi citi comentariul care urmează.

C. J.

● **ION LUPIŢA GRIGORE, Drobeta-Turnu Severin** — Vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate (pentru personalul care lucrează cu 1/2 normă) se socoteşte, ca şi pentru vechimea în muncă, în raport cu timpul efectiv lucrat, respectiv doi ani trecuţi lucraţi cu cîte o jumătate de normă se calculează cu un an întreg.

În cazul relatat de dv. se va putea acorda sporul de vechime numai de la 1.04.1983.

Art. 70 alin. 2 din Codul muncii, care stabileşte posibilitatea încheierii unui contract de muncă pe durată determinată, în cazul înlocuirii titularului unui post care lipseşte temporar de la serviciu şi căruia unitatea este obligată să-i păstreze postul, nu prevede condiţia ca acest contract să se încheie pe cel puţin 30 de zile, în cazul relatat — incapacitatea temporară de muncă — unitatea poate, deci, încadra o altă persoană, cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971, şi în cazurile cînd concediul medical este mai mic de 30 de zile.

● **BENONE MACARIE, Oradea** — Pentru a putea beneficia de drepturile de transferare prevăzute de Legea nr. 57/1974 (art. 75) este necesar să fie îndeplinită o condiţie esenţială şi anume mutarea persoanei respective în localitatea unde îşi are sediul unitatea unde a fost trasferată. Din scrisoarea dv. rezultă însă că aţi fost transferat la o depărtare de 25 km de Oradea, unde v-aţi stabilit domiciliul şi că faceţi zilnic naveta. În aceste condiţii nu este posibilă plata drepturilor prevăzute de legea sus-menţionată.

● **CONSTANTIN ENE, Motru-Gorj** Potrivit art. 3 al. 1 din Decretul nr. 246/1977 cuantumul alocaţiei de stat pentru copii se diferenţiază şi în raport de plafonul de venituri lunare ale beneficiarului de alocaţie. La art. 4 alin. 3 din acelaşi decret se prevede că cuantumul alocaţiei se modifică ori de cîte ori se schimbă venitul titularului. Drept urmare, la acordarea alocaţiei se ia în considerare venitul diminuat prin micşorarea temporară a retribuţiei tarifare ca urmare a aplicării sancţiunilor disciplinare prevăzute de Legea nr. 1/1970.

● **GHEORGHE FRUMOSU, Deva** — În timpul cît aţi urmat şcoala de sudori (curs de calificare cu o durată de 6 luni) aţi primit o indemnizaţie, inclusiv în perioada de practică în producţie care face parte integrantă din procesul de instruire. Ca atare, în cazul nerespectării angajamentului — privind munca în unitate — pe care l-aţi luat la înscrierea la curs, aveţi obligaţia să restituiţi sumele primite (ce v-au fost plătite din fondul de şcolarizare).

● **ROMULUS CRAINIC, Apoldu de Sus, Sibiu** — Normele de muncă în agricultura de stat sînt elaborate pentru o durată de timp de 8 ore.

● **MIRCEA DRĂGUŞ, Cluj-Napoca** Vă mulţumim pentru apreciere. Sperăm că aţi primit răspunsul de la UCECOM.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

INTREPRINDEREA METALURGICĂ AIUD
Str. Vulcan, nr. 2
jud. Alba
Telefon : 61132 ; Telex 036713

— Reductor 1 BN 2 1:16 buc. 1
— Idem 1 BN 3 1:25 buc. 8
— Idem 1 BN 3 1:50 buc. 3
— Idem RSV2 1:50 buc. 1
— Idem RSV3 1:15 buc. 1
— Idem RSV3 1:50 buc. 1
— Idem 1 H 160 6,3—5 buc. 2
— Idem 2H 285×40—0 buc. 1
— Idem 2H 180×10—0 buc. 1
— Idem 2H 450×25—3 buc. 1
— Idem 2H 450×10—6 buc. 1
— Idem 3H 770×45—1 buc. 1
— Idem 3H 485×100—7 buc. 1
— Idem 3H 610×90—6 buc. 1
— Idem 3H 610×45—0 buc. 1
— Idem 3H 610×200—6 buc. 2
— Idem 3CH 755×35,5—4 buc. 2
— Motor AIM 60 kW/750 r/m buc. 5
— Idem MSID 100 kW buc. 1
— Întrerup. IUP 10 kW/1000 A buc. 2
— Idem 10 kW 630 A buc. 20
— Motor HP1—3a buc. 147
— Idem ASI 3/1000 2 cap ax buc. 14
— Motor AIM 10/750 buc. 5
— Motor pt. palan 4,5 kW/1000 r/m buc. 5
— Idem 2,8 kW/1000 t buc.6
— Pompă Brateș dr. jos. Q=25 cmc/h H=78 mCa buc. 1
— Motor ASRT 23/23 kW 750/1500 rot./min. cu flanșă buc. 4
— Cilindru 32.60.006 ∅ 120 hidr. IM Plopeni buc. 2
— Idem AJZ 80 DM 980 buc. 1
— Cil. V 491 Q=1000 H=135 buc. 1
— Idem V 141 Q 25000 H = 94 buc. 2
— Idem V 494 Q=3550 H=219 buc. 1
— Idem V 475 Q 12500 H 85 buc. 2
— Idem V 433 Q=2500 H=475 buc. 2
— Idem V 491 Q=315 H=266 buc. 1
— Idem V 455 Q=5600 H=430 buc. 2
— Palan cu planetar buc. 7
— Cărucior electric buc. 2
— Cărucior manual buc. 31
— Contactor TCA 6A/24V buc. 60
— Idem TCA 6A/380V buc. 352
— Idem TCA 32A/380V buc. 45
— Idem TCA 40A/220V buc. 23
— Idem TCA 40A/380V buc. 25
— Idem TCA 63A/220V buc. 74
— Idem TCA 63A/380V buc. 48
— Contact. BRT—TSA 10 A reglaj 11A buc. 60
— Idem TSA 32A reglaj 6A buc. 26
— Idem TSA 32A reglaj 11A buc. 25
— Idem TSA 32A reglaj 15A buc. 50
— Idem TSA 32A reglaj 20A buc. 10
— Idem TSA 63A reglaj 40A buc. 1
— Idem TSA 63A reglaj 63A buc. 21
— Comutator stea triunghi 32 A buc. 260
— Idem 32 A buc. 49
— Idem 32 A buc. 122
— Idem 63 A buc. 63
— Contactor MC 150A buc. 11
— Idem RMC 150A 220V buc. 12
— Idem MC 100A 220 V buc. 3
— Idem BC 60A 110V buc. 2
— Comutatori C 63.022.001 buc. 10
— Colector CB 3—350A buc. 13
— Inversor de sens 32A buc. 36
— Idem 32 A buc. 18
— Idem 32 A buc. 66
— Limitator import VK buc. 28
— Idem 4460 buc. 10
— Idem 4470 buc. 10
— Idem 3386 buc. 1
— Intr. OTOMAX 1000A/220V buc. 3
— Idem 1000A/380V buc. 11
— Idem 2000A/220V buc. 2
— Idem 2000A/220V buc. 3
— Idem 2200A/220V buc. 5
— Releu R13—CC44—12V buc. 71
— Idem R13—12V—C44 buc. 124
— Idem R15—40—220V buc. 15
— Idem R17—220V—CA43 buc. 23
— Idem RT4—220V buc. 5
— Tablou contr. prot. 220A/380V buc. 17
— Limit. BK 300 import buc. 1
— Idem cod 4471 buc. 37
— Idem 4473 buc. 4
— Idem 4436 buc. 23

— Idem 6100 buc. 240
— Idem 6102 buc. 93
— Idem 6110 buc. 71
— Idem 6115 buc. 141
— Idem 6122 buc. 141
— Corp frînă ∅ 500 buc. 7
— Cutii derivaţie cod. 7035 buc. 172
— Electromagnet 40 kgf buc. 2
— Idem 40 kgf/cod. 4450 buc. 1
— Idem 80 kgf/cod. 4410 buc. 3
— Electrovalvă EVC 24 Vcc buc. 32

GRUPUL ŞANTIERE „SIBIU – BUZĂU"
Sediul în Bacău
Str. Calea Romanului, 39
Telefon : 31700 ; Telex 21277

Rulmenţi :

— idem SNU 212 buc. 10
— idem NU 217 buc. 38
— idem SNU 219 buc. 4
— idem NU 220 buc. 15
— idem NU 318 buc. 4
— idem NU 320 buc. 17
— idem NU 313 buc. 10
— idem NU 413 buc. 20
— idem NU 415 buc. 4
— idem NU 418 buc. 4
— idem 942/17 buc. 6
— idem 943/35 buc. 20
— idem S 1308 buc. 25
— idem S 2220 buc. 5
— idem NU 2307 buc. 6
— idem NU 2308 buc. 4
— idem 2317 buc. 10
— idem 3207 buc. 10
— idem NA 4017 buc. 28
— idem NA 4909 buc. 5
— idem NA 6016 buc. 10
— idem NA 6048 buc. 14
— idem NA 6217 buc. 15
— idem NA 6221 buc. 10
— idem NA 6314 N buc. 60
— idem NA 6317 buc. 10
— idem NA 6318 buc. 36
— idem NA 6406 buc. 8
— idem NA 7202 buc. 30
— idem NA 7215 buc. 15
— idem NA 8215 buc. 16
— idem NF 240 12241 buc. 10
— idem 16019 buc. 10
— idem 22230 buc. 20
— idem 22232 buc. 30
— idem 22240 buc. 30
— idem 22326 buc. 15
— idem 23044 buc. 15
— idem 23056 buc. 16
— idem 30211 buc. 150
— idem 30217 buc. 35
— idem 30310 buc. 40
— idem 30315 buc. 15
— idem 31313 buc. 30
—idem 32211 buc. 10
— idem 32305 buc. 27
— idem 32306 buc. 34
— idem 32317 buc. 20
— idem 32322 buc. 5
— idem 32316 (32516) buc. 5
— idem 51107 buc. 15
— idem 51118 buc. 6
— idem 51124 buc. 26
— idem 51201 buc. 10
— idem 51224 buc. 20
— idem 51316 buc. 20
— idem 51320 buc. 40
— idem 64704 buc. 20
— idem 64706 buc. 30
— idem 7714 buc. 30
— idem 804701 buc. 30
— idem 902308 K buc. 24
— idem 922205 K buc. 34
— idem 926722 buc. 20
— idem 977909 buc. 30

I.M.A.I.A. TIMIŞOARA
Str. Mangalia nr. 61
Judeţul Timiş
Telefon : 14435

— Sîrmă Kantal 0,05 mm kg. 9.709
— idem 0,06 mm kg. 7.620
— Tohometru de la 0 2000 t/min. buc. 434
— Oţel laminat inox ∅ 22,12 H.18.N. kg. 2.000
— Bare trase inox ∅ 9 W 4301 kg. 1.600
— Bandă inox 20×6,H.13 kg. 700
— Hexagon 13 mm W 4541 kg. 500

INTREPRINDEREA ROMLUX – TÎRGOVIŞTE
Calea Cîmpulung, nr. 121
Jud. Dîmboviţa

Deţine în stoc disponibil 2,5 tone CIANURĂ DE CUPRU provenită din import.

Livrarea se face cu comandă şi autorizaţie de transport pentru substanţe otrăvitoare.

Întreprinderile care doresc să achiziţioneze produsul oferit vor cere confirmarea existenţei în stoc la data cererii, prin telefon 15441, prefix 926, compartimentul aprovizionare.

Băile Herculane au dobîndit un renume binemeritat atît în țară cît și peste hotare. Stațiunea este cunoscută de 2000 de ani, de cînd romanii au descoperit proprietățile terapeutice ale izvoarelor termale pe care le-au pus sub directa protecție a lui Hercule : „Ad aquas Herculis sacras" se puteau obține „laetitiae et saluti" în același timp.

Douăzeci de secole mai tîrziu, orînduirea socialistă a asigurat o nouă viață acestei stațiuni. Se poate spune că acum la Herculane există trei stațiuni într-una singură :

BAILE herculane

1. BĂILE TERMALE, cu ape cu excepționale calități terapeutice, funcționează în tot timpul anului. Gradul lor de mineralizare și radioactivitate este prescris pentru boli ale aparatului locomotor (reumatism). Vindecarea este obținută și prin tratamente cu ape termale sulfuroase, în saline radioactive, asociate cu tratamente complexe electro-fizico-hidroterapeutice. În același timp, se poate urma o cură apicolă, tratament împotriva obezității, tratament cu ape minerale pentru bolile de stomac, diabet, precum și tratament prin acupunctură.

2. STAȚIUNE DE ODIHNĂ. Deși se află la o altitudine de numai 160 metri, Băile Herculane beneficiază de un aer conținînd 2000–2500 ioni negativi pe cm^3/secundă. În acest mod, stațiunea concurează cu cele mai cunoscute stațiuni din lume, situate în zone montane înalte, în mijlocul unor păduri de conifere. Atmosfera este deosebit de favorabilă pentru tratamentul nevrozelor, hipertensiunii, astmului și altor maladii, cît și pentru stimularea creșterii și dezvoltării copiilor. Toate acestea sînt posibile în tot cursul anului, într-un climat submediteranean, cu o medie anuală a temperaturii de 16°C. La Herculane nu este niciodată prea cald sau prea frig, dar este întotdeauna liniște, existînd cele mai bune condiții pentru odihnă completă, pentru confort psihic și fizic.

- **BĂI TERMALE CU EFECT TERAPEUTIC VERIFICAT DE 2000 DE ANI**
- **AEROTERAPIE**
- **EXCURSII, SPORT, TURISM**

3. BĂILE HERCULANE sînt, de asemenea, o stațiune turistică, pentru cei cărora le place drumeția într-un peisaj pitoresc și care sînt dornici să cunoască trecutul istoric al țării noastre. Ei pot găsi locuri pline de atracție cum sînt :

- **Splendida vale a Cernei, în care rîul străbate chei înguste, unice în sălbăticia lor, formînd numeroase cascade.**
- **O zonă în care omul a stabilit de multă vreme o legătură strînsă cu natura, creînd o serie de legende istorice (despre Hercule, despre Iovan-Iorgovan etc.) sau altele legate de formele de relief. În zonă sînt situate, de asemenea, o serie de peșteri, unele dintre ele încă neexplorate, cu stalactite și stalagmite intacte, platouri și poieni cu floră și faună unică, întreaga regiune fiind, de fapt, un mare monument al naturii.**
- **O răscruce de drumuri, punct de plecare al unor excursii spre Porțile de Fier, lacul de acumulare de la Orșova, Muntele Mic, Munții Semenic, Valea Cernei, Munții Retezat și Godeanu etc.**

TREI STAȚIUNI ÎNTR-UNA SINGURĂ

Băile Herculane răspund în mod optim dorințelor și necesităților turiștilor care vin aici pentru a-și recupera energia fizică și intelectuală. În fiecare an ele găzduiesc peste 80 000 de turiști din țară și de peste hotare, care găsesc aici hoteluri elegante și moderne, pavilioane cu un stil arhitectonic specific, restaurante, o gamă largă de servicii, personal medical de înaltă califcare.

O. T.

Stațiunea fiind foarte solicitată, oaspeții care doresc să-și petreacă aici vacanța sînt rugați să contacteze din timp agențiile O.J.T. sau să facă rezervări de locuri direct la agenția din stațiune.

spus că la unele centrale industriale s-a accentuat, fără studii de eficiență prealabile, specializarea pe linie tehnologică, cît și integrarea la maximum a producției pentru unele ansamble care se execută, de multă vreme, în unități specializate.

Pornind de la această constatare, **apare necesar ca fiecare acțiune care privește optimizarea raportului între specializare și integrare, pe de o parte, între specializarea tehnologică și cea organologică, pe de altă parte, să fie cît mai bine gîndită, astfel incit opțiunile să aibă la bază criterii de maximă eficiență, să asigure condiții pentru o adaptabilitate rapidă la progresul tehnic.** În condițiile actuale, lărgirea cadrului tipizării și dezvoltarea specializată a industriei de componente de serie mare răspund unor imperative majore ale industriei noastre constructoare de mașini, legate de diversificarea producției și asimilarea rapidă a unor produse, de sporirea cît mai accentuată a eficienței economice, de acoperirea mai bună a cerințelor interne și ale exportului.

Din sondajele efectuate în rîndul multor specialiști din mari întreprinderi industriale, centrale și ministerul de resort, au rezultat o serie de propuneri și direcții spre care se cer orientate eforturile, ținînd seama de condițiile existente și posibilitățile ce le oferă astfel de acțiuni. Dintre acestea reținem :

● **în direcția tipizării produselor : extinderea acestui proces de la produs și familie de produse, la grupe de produse și familii de produse, care utilizează diferite componente, ansamble sau repere comune.** Bunăoară, o serie de ansamble (motoare, jenți, axe, transmisii, cutii de viteze etc.) sînt comune nu numai pentru producția de tractoare, ci și pentru autocamioane, excavatoare, buldozere, automobile etc. Tipizarea acestora pe grupe de familie, crearea de unități specializate, de sine stătătoare, pentru executarea lor, ar conduce la o concentrare necesară a producției, la satisfacerea mai promptă și diversificată a nevoilor economiei naționale. De asemenea, ar fi **necesar ca institutele de proiectări din toate ramurile economiei care proiectează mașini sau instalații să fie obligate să folosească la noile produse ansamble și repere tipizate după catalogul editat de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini ;**

● **în direcția specializării pe componente, module,** organizarea de unități specializate de mare serie pentru :

— **arbori cotiți** pentru diverse utilități. În general, marea majoritate a acestor produse se importă, supunînd economia națională la o cheltuială mare de devize. Această situație ar putea fi evitată dacă s-ar organiza cîteva unități specializate care să execute : arbori cotiți pentru industria de autovehicule; arbori cotiți matrițați cu fibraj individual pentru motoare de 1 000—3 000 CP, arbori cotiți cu fibraj continuu.

— **componente în domeniul transmisiilor mecanice,** cu precădere reductoare de turație. Asemenea ansamble se fabrică într-o serie foarte mare. În componența lor intră și **roțile dințate.** La ora actuală, tipizarea acestora a fost dusă pînă la definirea completă, inclusiv a toleranțelor. **Fabricarea într-o unitate specializată a unei diversități de roți dințate** (în prezent acestea se execută, în condiții costisitoare, în toate unitățile care au nevoie de ele) ar permite promovarea a numeroase tehnologii moderne neutilizate pînă acum în țara noastră — tehnologii care ar facilita, deopotrivă, creșterea accentuată a productivității muncii și valorificarea într-un grad mai înalt a metalului. După calcule estimative rezultă că, în asemenea condiții, o roată dințată cu diametrul mic ar costa numai 1/3 față de nivelul actual ;

— organizarea unor unități specializate de sine stătătoare pentru **echipamente hidraulice** cu un grad înalt de tipizare, ar permite concentrarea producției de asemenea ansamble, răspîndită în prezent în cadrul unor întreprinderi din 4 centrale industriale. Măsura ar asigura realizarea unor echipamente hidraulice cu grad ridicat de diversificare pentru acoperirea cerințelor întregii economii naționale, producția de mare serie permițînd utilizarea de tehnologii de înalt randament, realizarea unor însemnate economii.

În general, realizarea unor unități specializate pe componente ar permite optimizarea producției prin utilizarea calculatoarelor (dat fiind că seriile de producție sînt mari), tipizarea produselor, asigurarea completă a nevoilor economiei, inclusiv a pieselor de schimb, diversificarea, modernizarea, și înnoirea producției în termene reduse cu pînă la 30—40%.

Problema care se ridică cu acuitate în momentul de față este de a avea un organism care să studieze multiplele și diversele aspecte cu particularitățile lor și de la caz la caz, să elaboreze studii temeinice de oportunitate și eficiență, să poarte răspunderea și să ia decizii în toate cazurile în care opțiunile respective se dovedesc necesare. În acest cadru ar fi posibil ca **Institutului Român de Standardizare,** care urmărește și răspunde de înscrierea produselor în limitele normelor prevăzute de standardele de stat, **să i se lărgească atribuțiile, în sensul de a se ocupa și cu rezolvarea și urmărirea problemelor pe care le ridică unificarea și tipizarea produselor.**

Cît privește specializarea producției și, în același timp, cooperarea interuzinală, ar fi util să se studieze posibilitatea ca **Consiliul specializării și cooperării pentru industria construcțoare de mașini și metalurgie să intervină în cazurile nerespectării unor măsuri stabilite, de așa natură incit să poată imprima activității respective flexibilitatea și mobilitatea necesare pentru a promova rapid, cu putere de decizie, tot ceea ce este mai nou și mai înaintat în domeniul amintit.**

În același sens ar acționa și desemnarea în cadrul industriei construcțiilor de mașini (cît și în alte ramuri) a unor întreprinderi și institute de cercetare și proiectare, care să aibă responsabilitatea de coordonator pe grupe de produse și astfel de menținere a acestora la nivelul competitivității pe plan mondial ; aceasta ar constitui, de asemenea, o cale care ar conduce la promovarea mai accentuată a tipizării, specializării și cooperării interuzinale.

În condițiile dezvoltării industriei de componente pe unități specializate se ridică și unele probleme legate de stabilirea **prețurilor de livrare** a produselor a căror comensurare trebuie să aibă în vedere și determinarea de nivele de beneficii raționale, care să favorizeze dezvoltarea largă a cooperării interuzinale. (Despre astfel de probleme „Revista economică" a scris în mai multe rînduri). Acest mod de abordare a problemei ar rezolva multe din impedimentele ce se ivesc astăzi între unitățile specializate și cele beneficiare, cînd, din cauza unor prețuri ridicate la furnizor (ele înglobînd beneficii de 200—300%), întreprinderile finalizatoare au trecut, în numeroase cazuri, la integrarea maximă a producției.

V. BOESCU

Cercetarea științifică și tehnologică

(Urmare din pag. 2)

cetare științifică și inginerie tehnologică.

Se știe că, în prezent, veniturile prevăzute în bugetul acestora se compun din contracte, încasări din prestări de servicii și din microproducția realizată în cadrul atelierelor proprii. La rîndul ei, valoarea contractelor încheiate cu beneficiarii se stabilește pe baza volumului de cheltuieli determinate prin deviz la care se adaugă automat o cotă de beneficiu de 10%.

Pe baza indicatorilor cuprinși în metodologie ar fi posibil ca, în viitor, **la stabilirea valorii contractelor de cercetare să se aibă în vedere și efectele economice care se obțin ca urmare a valorificării cercetărilor în producție.** În felul acesta se creează posibilitatea dimensionării mai bine corelate a veniturilor realizate de institute, implicit a fondului pentru participarea oamenilor muncii la beneficiu, cu efectele economice ale cercetării aplicate. Se poate asigura astfel și o legătură mai strînsă între cercetători pe de o parte și beneficiari pe de altă parte, fiecare din aceștia fiind stimulați în realizarea unei eficiențe economice cît mai ridicate.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI AL UNITĂȚILOR ECONOMICE

— ce arată analiza pe bază de bilanț la sfîrșitul primului trimestru —

ELABORAREA și definitivarea bugetelor de venituri și cheltuieli de către organele de conducere colectivă din întreprinderi a generat o intensificare a preocupărilor pe linia fundamentării prevederilor înscrise în acestea, dar mai ales pe linia urmăririi și concretizării sarcinilor prevăzute. Acest fenomen a făcut din bugetul de venituri și cheltuieli un instrument de lucru permanent al conducerii unităților.

O cerință fundamentală : echilibru între venituri și cheltuieli

PENTRU a cunoaște modul concret în care au fost realizate prevederile bugetului de venituri și cheltuieli la Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării prezentăm în tabelul nr. 1, situația financiară la sfîrșitul trimestrului I a.c.

Tabelul nr. 1
în %

	Plan	Realizări	Diferențe
Venituri	100	96,9	—3,1
Cheltuieli	100	101,4	+1,4
Beneficii	100	92,1	—7,9
Credite	100	103,9	+3,9

Obținerea unor venituri sub cele planificate a fost generată de nerealizarea indicatorului producției marfă vîndută și încasată cu 3,2% pe centrală, ca urmare a nerealizărilor înregistrate la acest indicator la 5 unități componente, nerealizări superioare depășirilor la celelalte unități. Ca principale cauze care au determinat aceste nerealizări se pot cita : realizarea sub nivelul planificat a planului de producție marfă fabricată (o unitate) ; depășirea stocurilor planificate de produse finite și facturi neîncasate la finele trim. I (4 unități) ; existența unui important volum de facturi refuzate la plată (5 unități). Toate aceste cauze cu efecte negative puteau fi în parte eliminate prin asigurarea unei pregătiri corespunzătoare a fabricației, asigurarea unei ritmicități uniforme atît pe decade cît și pe lunile trimestrului, fapt ce ar fi permis livrarea și încasarea într-o proporție superioară a stocurilor de produse finite. Livrarea completă atît a componentelor produselor, cît mai ales a documentației aferente produselor ar fi redus volumul refuzurilor la plată. Aceste cauze, care în majoritate sînt de ordin subiectiv, au făcut obiectul unor analize distincte în cadrul analizei pe bază de bilanț, cu care ocazie au fost stabilite și măsurile necesare.

Alături de nerealizarea producției marfă vîndută și încasată, depășirea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă (la 5 unități) și înregistrarea unui volum important de cheltuieli neeconomicoase la 6 unități au făcut ca nivelul beneficiilor realizate să se situeze cu 7,9% sub cel planificat (realizat 92,1%). Înregistrarea unor cheltuieli la 1000 lei producție marfă superioare celor planificate cu 1,4% cumulat pe centrală se explică prin depășirile înregistrate la 4 unități subordonate. Aceste depășiri privesc în principal : întreținerea și funcționarea utilajelor, cheltuielile generale ale secției și ale întreprinderii, cheltuieli cu materii prime și semifabricate, și se explică prin înregistrarea unor modificări în structura producției realizată față de cea planificată.

Depășirea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, deși indicatorul producției marfă fabricată pe centrală a fost realizat și depășit cu 1,2%, este rezultatul unor influențe generate de o serie de fenomene atît cu efect pozitiv cît și negativ, cum ar fi :

— nerealizarea unor prevederi din planul sortimental (echipament hidraulic, pompe centrifugale, mașini-unelte de prelucrat metal prin așchiere, utilaj tehnologic pentru industria chimică etc.) ;

— neutilizarea fondului de timp disponibil planificat prin înregistrarea unui important volum de om-ore nelucrate (4,6%), pe seama absențelor nemotivate (1%), învoirilor și concediilor fără plată (0,6%), concedii de boală și program redus (2,3%) etc. ;

— nerealizarea coeficientului de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor cu 4,2% ;

— realizarea normelor de consum, care, în trim. I pe centrală a permis o valorificare superioară a metalului concretizată în obținerea unui coeficient de utilizare a metalului de 0,816 față de 0,78 cît a fost planificat ;

— realizarea planului de asimilare a produselor noi în proporție de 101,1%, concomitent cu depășirea prevederilor de introducere în producție a procedeelor tehnologice noi (246,3%).

Rezultatele pozitive din activitatea unităților nu au reușit să compenseze efectele negative ; raportul dintre munca vie și cea materializată a crescut în favoarea acesteia din urmă cu 0,7%, prin încorporarea în produsele executate a unor valori materiale superioare celor avute în vedere (fenomen reflectat și de depășirea cheltuielilor materiale), fapt ce a făcut să crească ponderea materiei prime în cadrul cheltuielilor de producție de la 41,5% la 42,9%).

La toate aceste minusuri din activitatea unităților centralei se adaugă și cele generate de faptul că un important număr de obiective înscrise în programele de măsuri elaborate cu ocazia fundamentării indicatorilor nu au fost realizate în totalitate, ceea ce a făcut ca eficiența economică obținută să fie cu 37,2% mai redusă.

Avînd în vedere importanța deosebită a realizării eficienței înscrise în bugetele de venituri și cheltuieli, credem că în luarea deciziei de modificare a structurii producției planificate în faza de realizare, conducerile unităților, pe lîngă criteriile cantitative și de acoperire a capacităților de producție, trebuie să aibă în vedere și realizarea criteriului de eficiență al perioadei (an, trimestru) concretizat în cheltuielile la 1 000 lei producție, rentabilitate. Acest lucru este necesar deoarece din practica de pînă în prezent mimusurile ce au rezultat la capitolul eficiență din schimbarea structurii producției sînt compensate de eventualele depășiri de plan de producție sau numai explicate ca atare. O asemenea practică, după părerea noastră, eludează principiile pe baza cărora s-a stabilit nivelul de eficiență (care are la bază un anumit consum de materii prime, energie etc.), cît și o serie de priorități legate de asigurarea unui anumit nivel de acumulări.

În perioada analizată unitățile centralei au folosit credite în volum superior celor planificate cu 3,9%, ca urmare în special a înregistrării de credite nerambursate în termen și a unor credite pentru refacerea capacității de plată echivalente cu 10% din creditele planificate. Aceste fenomene au ca explicație în principal neajunsurile existente în activitatea unităților pe linia aprovizionării tehnico-materiale, a realizării producției și desfacerii acesteia.

Prioritate vărsămintelor către bugetul statului

IMPORTANTE probleme se ridică în legătură cu planificarea și urmărirea pe de o parte a vărsămintelor către bugetul de stat, iar pe de altă parte cu constituirea și urmărirea fondurilor proprii.

Analiza acestora s-a făcut la Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării pe baza datelor de mai jos cu care ocazie au rezultat o serie de aspecte.

Datele tabelului nr. 2 arată că deși prelevarea din valoarea producției nete se calculează prin aplicarea unei cote procentuale asupra producției nete determinate, cu recalculare cumulată de

Tabelul nr. 2
în %

Explicație	Plan	Realizări	Diferențe
Prelevări pentru societate din valoarea producției nete	100	99	—1
Vărsăminte la buget din beneficiu	100	97	—3
Fondul de dezvoltare economică			
— venituri	100	111,7	+11,7
— cheltuieli	100	111,7	+11,7
Fondul mijloacelor circulante			
— venituri	100	111,5	+11,5
— cheltuieli	100	111,5	+11,5
Fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social			
— venituri	100	78,3	—21,7
— cheltuieli	100	78,3	—21,7
Fondul pentru acțiuni sociale			
— venituri	100	55,0	—45,0
— cheltuieli	100	55,0	—45,0
Fondul pentru cercetarea științifică, dezvoltări tehnologice și introducerea progresului tehnic			
— venituri	100	105,9	+5,9
— cheltuieli	100	105,9	+5,9
Fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii			
— venituri	—	—	—
— cheltuieli	—	—	—

la începutul anului pe baza producției nete realizată (indicator realizat în proporție de 100,5% pe centrală), totuși prelevarea pentru societate din valoarea producției nete s-a realizat în proporție de 99%. La acest fenomen au contribuit în mod negativ 5 unități, din care 3 unități care au prelevat la bugetul statului sume reprezentînd prelevări pentru societate din valoarea producției nete sub cele planificate, deși au depășit planul la indicatorul producției nete, iar 2 unități prin virarea numai a sumelor planificate și nu în funcție de nivelul realizării producției nete, producție realizată cu depășire.

Vărsămintele la buget din beneficiu au fost realizate cu un minus de 3% deoarece unele unități ale centralei nu au virat întreaga sumă planificată ca vărsăminte din beneficiu, deși această obligație există și în cazul nerealizării beneficiului planificat, ca prioritate, în limita beneficiilor realizate. Nivelul beneficiului realizat asigură această posibilitate, deoarece era superior vărsămintelor de efectuat.

Analiza fondurilor constituite a permis reliefarea a o serie de concluzii și anume :

● Veniturile pentru fondul de dezvoltare economică s-au realizat în proporție de 111,7% pe total centrală, ca urmare a depășirii realizărilor la partea de prelevări din amortizarea fondurilor fixe pentru fondul de dezvoltare economică cu 15,8% și înregistrării unor venituri neplanificate din alte resurse pentru finanțarea investițiilor, fenomene ce au compensat nerealizarea de 7,1% înregistrată la prelevări din beneficii pentru acest fond. **După părerea noastră o asemenea situație nu poate fi acceptată,** deoarece depășirea fondului de dezvoltare economică al unităților, dimensionat pentru acoperirea unor anumite necesități, poate să aibă loc numai prin realizarea unor beneficii peste plan și a folosirii creditelor și nu a unor amortizări suplimentare celor avute în vedere.

● Fondul mijloacelor circulante a fost realizat la partea de venituri în proporție de 111,5%, asigurînd prin aceasta acoperirea cheltuielilor. Folosirea unor surse cum ar fi : credite nerambursate la scadență sau pentru refacerea capacității de plată și a resurselor asimilate fondului propriu pentru mijloacele circulante nu reflectă o preocupare pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante. Legat de acest fapt **credem că folosirea fără restricție a resurselor asimilate fondului propriu pentru mijloace circulante** (pasive stabile) **ca venituri în constituirea acestui fond nu constituie o rezolvare economică** deoarece folosirea pentru acoperire a pasivelor stabile la un moment dat (finele trimestrului) și nu ca o medie a lor deformează realitatea, stimulînd în același timp unitățile în încetinirea decontărilor. De altfel acest fenomen este reliefat și de creșterea ponderii acestor resurse în acoperirea (constituirea) mijloacelor circulante de la 10,5% (cît a fost planificat) la 18,3%, prin creșterea lor în faza de realizare cu 92,9%. Un alt aspect al acestei probleme îl constituie faptul că prin aceasta se acoperă financiar imobilizările ce se creează în activitatea unităților. Astfel, deși fondul mijloacelor circulante la 31.III.1979 avea veniturile egale cu cheltuielile, totuși în activitatea unităților subordonate se găseau imobilizări de fonduri care reprezentau 10,6% din întreg fondul realizat la finele trim. I, fenomen acoperit în proporție de 97,5% numai de creșterea cu 92,9% a pasivelor stabile.

Față de această situație credem că se impun măsuri care să oprească tendința de creștere a acestor resurse **prin calcularea și luarea în calcul ca sursă de finanțare numai a acelor pasive care sînt cu adevărat stabile** (generate de fenomene obiective) și nu a celor care se creează din motive subiective : în

Alexandru BRAN

(Continuare în pag. 16)

Un experiment privind perfecționarea sistemului de calculare și urmărire a cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, determinarea corectă a volumului producției nete, de care depinde calcularea și plata fondului de retribuție a personalului muncitor, este în strînsă legătură cu metoda de calculare a nivelului cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă.

În articolul „Caracterul mobilizator al indicatorului producției nete", publicat în nr. 9 din 2 martie a.c. al „Revistei economice", s-a prezentat o nouă metodă de calculare a cheltuielilor materiale la 1 000 de lei producție marfă, pe care specialiștii de la întreprinderea bucureșteană „Timpuri Noi" au denumit-o „metoda creditului conturilor de producție pe articole de calculație". Cu ajutorul acestei metode se poate reda, pe cale directă, volumul cheltuielilor cu munca vie și al cheltuielilor materiale, creîndu-se posibilitatea instituirii unor conturi de colectare a cheltuielilor de producție, separat pentru cheltuielile cu munca vie și separat pentru cheltuielile materiale. Metoda propusă asigură concomitent determinarea corectă a producției nete, indicator care condiționează calcularea și plata fondului de retribuție a personalului muncitor.

În urma demersurilor făcute de redacție, Direcția finanțe-prețuri din Ministerul Construcțiilor de Mașini, cu avizul favorabil al Direcției normării, metodologiei și îndrumării contabile din Ministerul Finanțelor, a aprobat experimentarea acestei metode pe timp de 6 luni la întreprinderea „Timpuri Noi" — București, urmînd ca în jurul datei de 15 decembrie a.c. specialiștii din această unitate să prezinte o documentație completă în vederea aprecierii oportunității generalizării metodei susmenționate în întreaga ramură a construcțiilor de mașini.

În scopul perfecționării acestei metode „Revista economică" invită specialiștii din unitățile economice — care au propuneri și sugestii de formulat — să se adreseze redacției cu puncte de vedere proprii, care vor fi publicate în cadrul rubricii noastre „Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență". Propunerile valoroase vor fi aduse operativ la cunoștința specialiștilor de la întreprinderea „Timpuri Noi" pentru a fi eventual verificate în practică, cu avizul organelor în drept, în perioada celor șase luni de experimentare și introduse în documentația ce se va înainta organelor de decizie. Totodată, pot fi expuse pe larg, în vederea publicării la rubrica amintită sau la cea de „Conducere-organizare" și alte metode care pot fi folosite în unitățile economice pentru urmărirea, și calcularea indicatorului „cheltuieli materiale la 1 000 de lei producție marfă" sau altor indicatori.

M. I.

CĂI DE CREȘTERE INTENSIVĂ A EXPORTURILOR DE PRODUSE AGROALIMENTARE

AGRICULTURA, ramură de bază a complexului economic național, încadrîndu-se în dinamismul general al economiei românești, își va accelera în următorii ani procesul de dezvoltare intensivă, în vederea satisfacerii în cît mai bune condiții a cerințelor de consum ale populației, a nevoilor de materii prime ale industriei.

Așa cum s-a subliniat la Conferința Națională a partidului, în perioada 1981—1985, agricultura va cunoaște o mare productivitate în sectorul vegetal și animal, la nivelul celor mai avansate rezultate din lume. Se va urmări accentuarea procesului de dezvoltare intensivă, prin lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale, valorificarea mai bună a potențialului de care dispune această ramură, ca și satisfacerea în măsură sporită a cerințelor consumatorilor.

Preocuparea pentru valorificarea superioară pe piața externă a produselor agroalimentare s-a materializat, în ultimii ani, în evoluția favorabilă a structurii exportului, cel de produse alimentare prelucrate cunoscînd o creștere permanentă, atît relativă cît și absolută, în detrimentul exportului de materii prime agricole (vezi tabelul).

(mil. lei)

	val.	%	val.	%	val.	%
Total export	4 302,2	100	26 546,9	100	34 893,5	100
Total export produse agroalimentare	911,6	21,19	4 339,6	16,35	6 586,7	18,88
Animale vii	0,3	0,03	4,9	0,11	11,0	0,16
Materii prime pentru industria alimentară	403,1	44,22	1 512,9	34,86	2 052,4	31,16
Produse alimentare	506,2	55,75	2 821,8	65,03	4 523,3	68,68

Pentru asigurarea creșterii eficienței exportului de produse agroalimentare, măsurile vizînd mecanizarea integrală a procesului de producție, chimizarea complexă, extinderea suprafețelor irigate, modernizarea industriei alimentare vor trebui conjugate cu promovarea unui comerț exterior modern, la nivelul exigențelor pieței internaționale, bazat pe studii complexe și pertinente de marketing, care să contribuie la o menținere calitativ superioară a exportului românesc de produse agroalimentare în comerțul internațional.

Strategia produselor de marcă

COMERȚUL INTERNAȚIONAL cu produse agricole și alimentare se dezvoltă constant, fapt determinat de creșterea demografică, a nivelului de trai, de evoluția gustului consumatorilor — influențat, la rîndul său, de gradul de informare a acestora cu privire la calitatea produselor oferite, a modalității de consum. În calitate de producători-exportatori, interesul nostru de a spori eficiența exportului propriu își găsește corespondent pe piața internațională în dorința consumatorilor de a cumpăra produse de bună calitate, la prețuri competitive.

Creșterea intensivă a exportului de produse agroalimentare presupune elaborarea de programe de marketing care să fundamenteze reorientarea structurală a nomenclatorului de export ,lansarea pe noi piețe potențiale (în special mari consumatoare), care să asigure o desfacere de durată a produselor agroalimentare și înlocuirea treptată a produselor care nu asigură o valorificare corespunzătoare pe piața externă a materiilor prime, energiei și forței de muncă încorporate, mărind aportul agriculturii și industrializării produselor agricole la realizarea unei balanțe comerciale și de plăți externe echilibrate. Vor trebui să se prevadă măsuri complexe care să țină seama simultan de toate elementele de marketing (piață, produs, preț, distribuție și promovare), de folosirea eficientă si judicioasă a tuturor resurselor de care dispun întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export.

Practica de marketing, în domeniu, demonstrează că piața nu trebuie abordată numai global, ci trebuie analizată în detaliu, stabilindu-se capacitatea prezentă și viitoare de absorbție, evaluîndu-se limitele pieței de desfacere. Menținerea segmentelor de piață deja cucerite de produsele noastre, precum și extinderea acestor segmente prin luptă concurențială fac necesară, în primul rînd, adoptarea unei strategii de diferențiere a produsului. Aceasta presupune ca în promovarea produselor proprii să se evidențieze calitățile acestora, care le conferă „personalitate", deosebindu-le de cele oferite de alți exportatori. Este necesară promovarea unei imagini a produsului și a unei politici de marcă a producătorului și exportatorului avînd la bază menținerea parametrilor calitativi și, cînd e cazul, ameliorarea lor.

O politică de produs, bazată pe încorporarea muncii specializate

O ATENȚIE particulară trebuie acordată pieței internaționale a legumelor și fructelor. Prognozele institutelor de resort indică o dinamică ascendentă a pieței internaționale pentru legume și fructe, mai ales pentru produsele conservate și congelate, determinată de mutații în consum, ca urmare a procesului de industrializare, urbanizare etc.

Concurența mare în acest sector (care are efecte negative asupra nivelului de preț obtenabil), precum și politica comercială protecționistă, promovată de o serie de țări și grupări economice importatoare, fac necesară luarea unor măsuri complexe, care vizează, la produsele proaspete : diversificarea sortimentelor de legume cultivate, în sensul de a se putea oferi — alături de tomate, ardei, castraveți (care dețin ponderea majoritară la export) — și produse ca vinete, pepeni, căpșuni ș.a., care asigură o valorificare superioară pe piața externă ; selecționarea unor soiuri de mare productivitate și de calitate superioară, care să fie competitive pe piețele externe ; devansarea ciclurilor de producție la legumele de seră, care să permită evitarea întîlnirii cu produsele concurenței și, deci, evitarea efectelor negative asupra nivelului de preț obtenabil (vezi graficul) ; asigurarea mijloacelor de transport necesare (trenuri frigorifice, autofrigorifere), cu o viteză de deplasare mai ridicată, scurtarea duratei transportului și asigurarea pe această cale a calității la destinație a produselor proaspete.

La legumele și fructele conservate se impun : concentrarea în continuare a producției în unități specializate, amplasate în zone care dispun de materii prime, pentru a evita transporturi suplimentare (care, pe lîngă creșterea consumului de energie, atrag și riscul deprecierii materiei prime și, implicit, a produsului finit) ; îmbunătățirea structurii exportului de conserve, prin realizarea unor produse cu grad de valorificare superioară (amestecuri de legume, fructe nobile etc.) ; valorificarea unor fructe (mere, pere, fructe de pădure) sub formă de sucuri naturale, pentru care piața externă are capacitate de absorbție mereu crescîndă ; creșterea ponderii exportului de fructe și legume congelate.

Țara noastră beneficiază de condiții pedoclimatice favorabile pentru a produce o gamă variată de sortimente de vinuri, care satisfac exigențele consumatorilor, ale partenerilor comerciali externi, prin nivelul lor calitativ similar cu cel al vinurilor din principalele țări producătoare și exportatoare tradiționale. Creșterea eficienței exportului de vin presupune să se acționeze în următoarele direcții : continuarea acțiunii de specializare pentru export a unor întreprinderi din podgorii cu renume, care să fie dotate cu pivnițe și cu utilajele necesare obținerii unor vinuri de calitate și conservării acestora ; ambalarea și prezentarea vinurilor îmbuteliate în conformitate cu specificul pieței căreia îi sînt destinate vinurile.

Astfel, vinurile românești care se bucură în R.F. Germania, bunăoară, de aprecierea specialiștilor, nu au aceeași rezonanță la consumatori. Pentru Cabernet de Sîmburești, apreciat ca fiind similar calitativ cu vinul roșu de Bordeaux, cererea ar

putea fi influențată pozitiv — apreciază unii experți vest-germani — dacă și eticheta ar determina, la consumator, ideea unei calități asemănătoare cu a vinului francez. Promovarea exportului poate fi influențată pozitiv și prin introducerea vinurilor românești în mari rețele de restaurante, în vederea cîștigării unei clientele permanente — acțiune în care trebuie antrenate, în măsură sporită, firmele partenere importatoare.

Căile de influențare a consumatorilor sînt, de altfel multiple. Astfel, interesant de amintit ca acțiune indirectă de promovare a consumului de vin grecesc în R.F.G. și Austria, este cazul utilizării liderilor de opinie, respectiv a șlagărului „Griechischer Wein" (vin grecesc), cîntat de cunoscutul interpret austriac Udo Jürgens care, potrivit sondajelor de opinie, a condus la o creștere notabilă a vînzărilor.

O sursă importantă de creștere a eficienței exporturilor este industrializarea care permite valorificarea superioară a materiilor prime prin producerea unor mărfuri alimentare cu un nivel ridicat de prelucrare. Dintre acestea, în domeniul preparatelor din carne ar putea fi amintite: specialități și mezeluri — salamuri crude și afumate, șuncă uscată și afumată ; conserve și semiconserve de carne — supe concentrate, diverse mîncăruri gata preparate, diverse sortimente de șuncă în cutii ; mîncăruri preparate și produse culinare congelate, atît în ambalaje mari (pentru consumuri colective), cît și în ambalaje mici (pentru vînzare directă în marile rețele de desfacere cu amănuntul).

Programele de marketing în acest domeniu concepute și desfășurate de ICE Prodexport, în ultimii ani pe piețele din SUA, RFG, Suedia, au condus la o serie de succese, care constituie o bună bază pentru dezvoltarea exporturilor noastre viitoare atît ca paletă de sortimente cît și ca eficiență, crescînd gradul de cunoaștere a produselor românești, (exemplu marca Sibiu deosebit de apreciată în RFG și Suedia pentru conservele de șuncă, salam, diverse conserve de carne).

Un sector care își mărește continuu ponderea în exportul nostru este sectorul avicol, care beneficiază de măsuri consecvente pentru extinderea producției în mari unități specializate. Și în acest domeniu considerăm că se pot obține rezultate mai mult decît bune prin diversificarea și industrializarea produselor, livrarea la export de carne de pasăre tranșată, în diverse ambalaje de prezentare, precum și producerea într-o măsură sporită pentru export de preparate din carne de pasăre.

În ultima vreme pe diverse piețe vest-europene consumul de carne de pasăre a fost stimulat de eforturile promoționale făcute de marile rețele de restaurante specializate — Mac Donald, Wienerwald, etc. care desfac cantități însemnate de pui de găină griller, piese tranșate de pasăre, provocînd importante modificări în atitudinea consumatorilor față de aceste produse ; aceste evoluții trebuie considerate în elaborarea strategiei de export.

Mari resurse prezintă și piscicultura, domeniu în care — pe piața mondială se constată o cerere mereu crescîndă — în special de pește și preparate din pește de apă dulce : șalău, păstrăv, crap ș.a. Prin organizarea de unități de creștere intensivă în lacuri, bălți, eleștee și valorificarea recoltelor pe piața externă, sub formă de pește viu transportat cu cisterne speciale sau prin industrializarea peștelui în țară, considerăm că s-ar crea o sursă importantă de creștere a încasărilor valutare.

Danemarca constituie un bun exemplu în această direcție, exportînd anual mii de tone de păstrăvi crescuți intensiv, fie sub formă de pește viu, sau pește congelat, ambalat în cartoane individuale destinate consumatorului final.

Cooperarea în producție și distribuție

EXPERIENȚA pe care întreprinderile românești au acumulat-o în domeniul cooperării în producția și comercializarea la export a produselor agroalimentare demonstrează că aceste forme noi, moderne de relații economice, inclusiv între firme și întreprinderi din țări cu orînduiri sociale diferite, pot avea efecte pozitive asupra accelerării desfacerii produselor pe piețe externe, asupra eficienței exporturilor noastre. Societățile mixte care se vor constitui, vor trebui să aibă un profil comercial mai larg, înțelegînd prin profil atît gama de produse pe care le vor desface, cît și genul de operațiuni și canalele de comercializare pe care le vor utiliza (birouri comerciale în teritoriu, filiale în străinătate etc.). Lărgindu-și profilul în ce privește numărul de produse, cît și tehnicile de comercializare, societatea mixtă va avea alte perspective, activitatea ei nu va mai fi strict dependentă de modificările conjuncturii economice ale țării în care își desfășoară activitatea, va putea să fie mai elastică la cererile de pe piața internațională.

Considerăm oportun să se analizeze constituirea și în domeniul agroalimentar a unor societăți mixte de producție, cu sediul în România. Aceasta ar permite o valorificare superioară

Rezerve în utilizarea momentului conjunctural optim

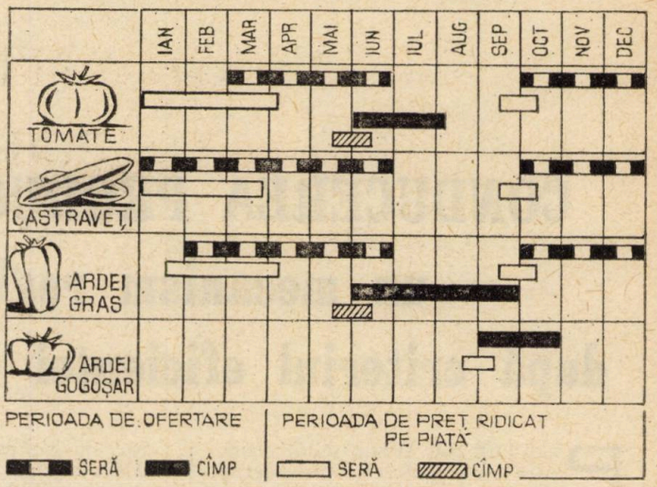

a materiilor prime autohtone, prin folosirea de utilaje moderne de prelucrare, ambalare și etichetare, a celor mai noi tehnologii de fabricație, cooperarea cu partenerul extern în marketingul produselor pe piața externă, în condiții de eficiență ridicată.

Acțiuni promoționale

ÎN SCOPUL de a accelera ciclul de realizare a produselor, se impune o intensificare a activității de publicitate externă, în special pe plan regional și local, menite să-l informeze pe consumatorul final din țara parteneră asupra calității produsului oferit.

Pe linia acțiunilor de promovare a vînzării produselor agroalimentare, în special în rîndul consumatorilor finali, o eficiență sporită o au acțiunile de prezentare și degustare a produselor agroalimentare românești în magazinele de desfacere și cele de prezentare, specializate, organizarea de expoziții cu vînzare s.a. Devenite tradiționale în multe țări vest-europene „săptămînile economice românești" și-au demonstrat, ani de ani eficiența, contribuind atît la o mai bună informare a consumatorilor asupra specificului și calității de excepție a ofertei țării noastre, și implicit la creșterea exportului de produse agroalimentare românești în țările respective. Experiența demonstrează că invitarea reprezentanților presei locale la degustări de produse (inclusiv vinuri) românești, are efecte pozitive asupra desfacerii, contribuind la mai buna cunoaștere a acestora și la creșterea cererii.

Un aport însemnat îl pot aduce și organizațiile noastre de turism internațional, oferind vizitatorilor străini posibilități mai largi de a cunoaște produsele agroalimentare, băuturile și arta gastronomică specific românești. În vederea creșterii efectului promoțional, se pot organiza acțiuni de propagandă și publicitate comercială în rîndul turiștilor străini care ne vizitează țara, de fapt clienți potențiali ai produselor noastre, cum ar fi : seri culinare românești cu degustări și prezentare de produse, vizite în podgorii renumite și unități agricole, concursuri cu premii privind cunoașterea produselor noastre de export. La fel de eficientă poate fi și utilizarea stațiunilor turistice (de pe litoral și montane) drept „piețe de testare a produselor agroalimentare de export" (test market). De asemenea, se pot realiza acțiuni concertate de publicitate (prin emisiunile în limbi străine ale postului „Radio-vacanța", afișaj, filme publicitare), care să amintească turistului că produsele degustate sau consumate în stațiune pot fi găsite și în magazinele din țara lor. Un bun exemplu în acest sens oferă întreprinderile de comerț exterior din R.P. Polonă : Animex, Polcop etc. care au organizat o amplă acțiune de afișaj în R.F.G. cu rezultate deosebit de pozitive asupra exportului, promovîndu-se atît marca cît și imaginea produselor agroalimentare provenite din Polonia. Desigur că nu trebuie neglijate nici formele cunoscute de reclamă comercială, cum ar fi : propaganda prin radio, televiziune, ziare și reviste de mare tiraj și presa locală din țara în care intenționăm să exportăm ; acțiuni de afișaj în princi-

dr. Mircea CORAȘ
Ștefan VÎRTACI

(*Continuare în pag. 16*)

CONDUCEREA PRODUCȚIEI — un mecanism reglat după criteriul eficienței economice

PRINTRE cele 165 de unități economice care (potrivit prevederilor H.C.M. nr. 1650/1974) au experimentat producția netă încă de la începutul anului 1975 s-a aflat și Centrala industrială a celulozei și hîrtiei-Brăila. În toate unitățile sale componente, printre care și Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța, producția netă a devenit indicator principal, conferindu-i-se funcția de criteriu pentru eliberarea fondului de retribuție.

Preluarea atributelor producției globale de către producția netă a dovedit, încă de la începutul experimentării, că valoarea indicatorilor este apreciată nu după o anumită scară ierarhică arbitrar stabilită, ci după felul în care **colectivul unei unități, conducerea acesteia reușesc să realizeze concordanța deplină dintre interesele întreprinderii, ale colectivelor de oameni ai muncii și interesele economiei naționale.** În același timp, pe măsură ce aprofundam și înțelegeam mai bine mecanismul realizării noului indicator, importanța lui pentru creșterea venitului național, ne-am dat seama de necesitatea unui **instrumentar adecvat pentru conducerea unităților economice prin prisma realizării și depășirii producției nete.**

O seamă de cercetări, studii și căutări proprii ne-au dus la formularea unor concepte inedite de organizare și conducere. Întrucît multe dintre ele au fost prezentate în paginile Revistei economice [1]), nu vom insista asupra tematicii abordate și soluțiilor găsite. Ne propunem totuși să scoatem în evidență unele aspecte de bază, de ordin practic, confirmate de evoluția problematicii nu numai în timpul experimentării, dar mai ales în timpul generalizării, unele soluții și concepte ce ar putea fi preluate și de alte unități economice, avînd în vedere că se referă nu la tehnologii de producție, ci la un domeniu mult mai larg și comun — și anume, cel al conducerii.

PORNIND de la concluzia că obiectivul prioritar trebuie să-l constituie **maximizarea (depășirea) producției nete,** s-a elaborat un model matematic care pune în evidență faptul că în toate cazurile, creșterea relativă (în greutate specifică) a producției nete se realizează **pe seama minimizării costurilor materiale,** ceea ce înseamnă că și creșterea ei absolută (valorică) se poate realiza, în principal, tot pe seama reducerii costurilor materiale, dar și **prin mărirea producției fizice.**

Sarcina pe care ne-am asumat-o a fost de a pune la îndemîna conducerii — la nivel de întreprindere, secție și atelier — **metode și tehnici de planificare, urmărire și conducere** în vederea maximizării producției nete (metode și tehnici pe care nu le-am putut găsi nici în experiența altor unități, nici în literatura economică).

Necesitatea conducerii previzionale nu numai a producției nete, dar și a tuturor elementelor ce concură la realizarea acesteia, respectiv a costurilor, a consumurilor specifice, a producției fizice pe sortimente și a producției valorice ne-a orientat atenția spre o metodă capabilă să asigure realizarea obiectivului propus și, totodată, să fie utilizabilă în planificarea și urmărirea tuturor acestor indicatori. Aceasta este **conducerea prin costuri** a întreprinderii.

Concepîndu-se conducerea prin costuri ca o metodă ce are relații și cu alte metode de conducere, s-a elaborat schema de relații și detaliere a acestora, insistîndu-se asupra calculației costurilor. De asemenea, au fost selectate unele tehnici moderne pentru stabilirea priorităților în reducerea consumurilor specifice (de exemplu diagrama Pareto, analiza valorii ș.a.).

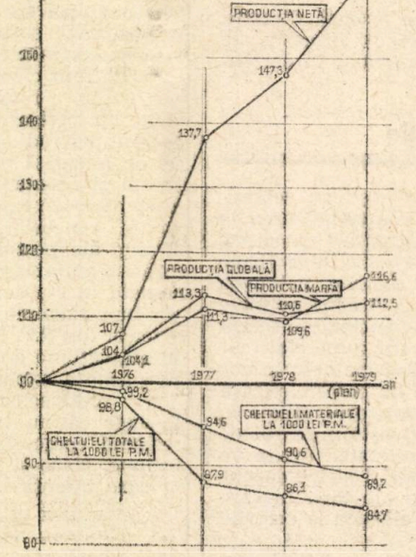

Dinamica și corelația indicatorilor privind valoarea producției și cheltuielilor de producție la I.C.H. Palas — Constanța (1975 = 100)

ÎN FAȚA întreprinderilor care au ca indicator prioritar producția netă se pun două probleme de bază și anume :

- dacă la structura producției fizice și valorice planificate pentru luna (trimestrul, anul) următor se pot asigura producția netă, beneficiul, costurile planificate ;
- urmărirea operativă a producției nete și a costurilor pe total întreprindere, sortimente, grupe de sortimente, articole de calculație.

Acestor întrebări de bază le răspunde realizarea a două aplicații pe calculatorul Felix C-256, în premieră în țara noastră ;

- **planificarea costurilor în vederea realizării producției nete ;**
- **urmărirea costurilor și a producției nete realizate.**

Aceste aplicații sînt, de fapt, o sinteză a sistemului informatic în vederea realizării conducerii prin costuri [2]), proiectat începînd din anul 1976 și utilizat prin folosirea calculatorului electronic Felix C-256 al Centrului teritorial de calcul electronic Constanța.

El conduce la unele schimbări în concepția de abordare și proiectare a sistemelor informatice, prin aceea că datele conținute sînt costuri (de exemplu : costurile cu materiile prime și cheltuielile cu munca vie, beneficiu etc., pe produse, grupe de produse, secții și ateliere).

Acest mod de tratare se corelează foarte bine cu conducerea prin obiective, conducerea prin excepție și conducerea motivațională, care permit factorilor răspunzători de conducerea procesului de producție respectiv să intervină acolo unde se realizează fenomenul economic.

S-A AJUNS deci, în acest fel, la realizarea unui deziderat de bază al conducerii activității economico-sociale a unităților —și anume **de a se putea planifica și urmări în mod operativ, nu numai la nivelul întreprinderilor, dar și la nivelul secțiilor și atelierelor atît producția netă, cît și toate elementele care concură la realizarea ei: producția fizică, cea valorică, costurile, beneficiul, nu numai pe secții și ateliere, dar și pe produse și grupe de produse.**

Toate conceptele, metodele, soluțiile stabilite, privind utilizarea producției nete ca indicator principal, maximizarea acesteia, conducerea prin costuri — ca și cele 9 aplicații pe calculator ce compun sistemul informatic al conducerii prin costuri, realizat printr-o colaborare continuă cu C.T.C.E. Constanța — au fost valorificate în practică pe modelul I.C.H. Palas ; **ele pot fi însă generalizate în orice întreprindere industrială, indiferent de profilul său tehnologic.** De altfel, încă din anul 1978 (după Plenara C.C. al P.C.R. din martie), Comitetul municipal de partid a luat măsuri pentru generalizarea, la nivelul municipiului, a acestei experiențe.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
directorul Întreprinderii de celuloză și hîrtie Palas — Constanța

[1]) „Revista economică", nr. 43/1976, 37 și 43/1977, 9, 23 și 26/1978, supliment nr. 1/1979.

[2]) **N. red. :** O prezentare a sistemului informatic al conducerii prin costuri este publicată în suplimentul acestui număr al revistei.

FLUCTUAȚIA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII

DEZVOLTAREA economico-socială rapidă este condiționată de accentuarea unor laturi calitative, de natură intensivă a acestui proces, între care mărirea productivității muncii sociale ocupă un loc fundamental.

Realizarea sarcinilor deosebite în acest domeniu (în industrie, de pildă, productivitatea muncii trebuie să înregistreze în actualul cincinal un ritm mediu anual de creștere de 9,2%) reclamă cu stringență, după părerea noastră, o analiză atentă a multiplelor aspecte care sînt reunite generic sub noțiunea de factor uman. Acesta nu este un factor de producție simplu, cu o mișcare liniară, ci complex, mult mai nuanțat și mai dificil de surprins și analizat sub raportul cunoașterii și implicațiilor decît mijloacele de producție.

Progresul științifico-tehnic contemporan, industrializarea socialistă determină lărgirea posibilităților de utilizare a forței de muncă, creșterea mobilității acesteia, o dinamică accelerată a profesiilor, o învechire rapidă a cunoștințelor și, pe de altă parte, un cost tot mai ridicat al calificării. Aceste fenomene fac necesare o analiză mai largă a factorului uman, atît la nivel micro cît și macroeconomic, abordarea sa interdisciplinară, la confluența aspectelor de ordin psihologic, sociologic, biologic, ergonomic și economic.

Cercetări efectuate în întreprinderi ne-au confirmat că **fluctuația forței de muncă în industrie are o serie de implicații negative importante asupra nivelului și dinamicii productivității muncii** — consecințe care, în general, nu sînt luate în considerare la fundamentarea și analiza acestui indicator sintetic al producției sociale.

Fluctuația se încadrează în sfera mai largă a **mobilității factorului uman**, delimitarea între cele două fenomene fiind în general de ordin motivațional: în timp ce **mobilitatea este determinată de necesități ale economiei naționale**, care impun o trecere organizată a factorului uman dintr-o zonă în alta, dintr-o întreprindere în alta sau chiar dintr-o meserie în alta, **fluctuația are la bază o motivație individuală**, determinată de anumite interese individuale (eventualitatea unui cîștig mai mare, a unor norme de muncă mai convenabile, a unei locuințe mai confortabile, apropierea de zona de baștină ș.a.), care de cele mai multe ori nu converg cu interesele generale ale societății.

TRECEREA neorganizată a unor oameni ai muncii de la o întreprindere la alta, dintr-o zonă teritorială în alta, determină în cele mai multe cazuri efecte economice negative, chiar cînd personalul plecat într-o nouă unitate, ca urmare a unor interese individuale, va lucra în aceeași meserie (profesie), poate cu utilaje de același tip etc. Aceasta, deoarece intrarea într-un nou colectiv de muncă poate determina **dificultăți în adaptare, reducerea randamentului individual și chiar a celui al colectivului respectiv.** În același timp, întreprinderea părăsită de personalul fluctuant trebuie **să recruteze alți muncitori, ceea ce determină pierderi de producție pe o anumită perioadă** (timpul cît noul încadrat se obișnuiește cu utilajul, sculele, specificul producției și colectivul de muncă), **pierderi rezultate din creșterea rebuturilor și remanierilor** etc.

Asemenea efecte negative influențează direct (suficient de mult pentru a merita să fie măsurate și analizate), nivelul și dinamica productivității muncii, indiferent de modul de calcul al acestui indicator.

În general, factorul uman este considerat, în calculele de fundamentare a productivității muncii, în mod direct — prin nivelul de pregătire și perfecționare a calificării muncitorilor, a personalului TESA și indirect — prin unele măsuri de organizare a muncii, iar teoretic prin factori psihologici, cum ar fi climatul relațiilor de muncă și satisfacția oferită de activitatea desfășurată. Această tratare este în general simplistă și necorespunzătoare **poziției factorului uman în producția socială**, care este o poziție nu auxiliară, ci **determinantă, complementară factorilor de progres tehnic, de organizare a conducerii, producției și a muncii.**

Fiind în strînsă corelație cu factorii motivaționali, fluctuația forței de muncă trebuie încadrată la limita dintre factorii psihologici și cei economici care influențează productivitatea muncii. Se apreciază [1]), astfel, că motivele extrinseci (retribuție mai bună, recompense, sancțiuni, opinia colectivului), ca și cele intrinseci (pasiune pentru muncă, aptitudini, dorință de afirmare etc.) au **o funcție energizantă și de direcționare a comportamentului omului în procesul muncii.** Dimpotrivă, cazurile de insatisfacție în muncă, relații conflictuale în colectiv, deficiențe comportamentale ale personalului determină, prin fluctuație, pierderi de producție și cheltuieli suplimentare care în ultimă instanță antrenează nerealizarea productivității sau îndeplinirea acestui indicator cu costuri de producție mai mari (aspect extrem de puțin abordat în literatură).

DUPĂ CUM SE ȘTIE, productivitatea muncii se calculează, în general, ca un raport între efectul de natura producției și efortul — cheltuiala de timp de muncă sau de forță de muncă ocupată — pentru realizarea efectului considerat (raportul direct al productivității), sau între efortul (de regulă, în literatură se consideră doar efortul de muncă vie) consumat și efectul de natura producției obținute (raportul indirect al productivității). În funcție de criteriile de exprimare a producției și cheltuielilor de muncă vie, se pot construi o serie de indicatori cunoscuți care reflectă nivelul productivității muncii, asupra cărora nu ne vom opri. [2])

Influența fluctuației asupra producției industriale (indiferent de indicatorii care o exprimă) și asupra cheltuielilor de muncă îmbracă forma următoarelor consecințe:

- **nerealizarea volumului planificat al producției (sau realizarea sa cu cheltuieli mai mari) ca urmare a dificultăților de adaptare ale noilor încadrați**, care, de regulă, timp de 2—3 luni nu-și realizează în totalitate normele de muncă;
- **scăderea nivelului de organizare a producției și a muncii, folosirea necorespunzătoare a utilajelor, dereglarea ritmicității producției** (ducînd la perioade de lucru în asalt, de suprasolicitare a utilajelor și a muncitorilor etc.) ;
- **scăderea nivelului calității produselor**, măsurabilă cu aproximație prin **sporul cheltuielilor cu rebuturile și remanierile la producător**, în perioada de adaptare a noilor încadrați (fluctuanții sau cei care îi înlocuiesc în unitatea de unde au plecat), dar exprimate și prin **abateri mici de la performanțele reperelor, subansamblelor sau produselor**, nesesizate de C.T.C. și care se constată ulterior, la beneficiari, prin dificultăți în exploatarea produselor;
- **creșterea cheltuielilor pentru calificarea, recalificarea și perfecționarea pregătirii forței de muncă**, în vederea înlocuirii fluctuanților cu noi încadrați;
- **creșterea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor, cu SDV-urile, cu materiile prime și materialele**, pînă la însușirea tehnologiei și a deprinderilor de către noii încadrați.

Evident, aceste consecințe reale ale fluctuației forței de muncă, delimitate de noi prin studii îndelungate desfășurate la întreprinderile „Victoria", „Electrobanat" și „Solventul" din Timișoara, sînt greu cuantificabile, căci aria lor este largă, depășind sfera eco-

METODOLOGIE DE CALCUL AL INFLUENȚELOR

— Evaluarea pierderilor de producție :

$$\bar{P}_m = \bar{P}_z \cdot \bar{N}_z \cdot p \cdot \bar{M}$$

în care : $\bar{P}_m$ reprezintă pierderea anuală de producție marfă (netă) datorată fluctuației forței de muncă ; $\bar{P}_z$ producția medie zilnică (pe schimb) pe muncitor, evaluată prin împărțirea producției marfă, respectiv netă, anuală, la produsul dintre numărul mediu scriptic al muncitorilor și numărul zilelor (schimburilor) lucrătoare dintr-un an ; $\bar{N}_z$ — numărul mediu anual de zile (schimburi) în care muncitorii nou încadrați nu-și realizează normele ; p — procentul de neîndeplinire a normelor de către muncitorii nou încadrați (se ia o valoare medie între cea minimă și cea maximă) ; $\bar{M}$ — numărul mediu anual de muncitori nou încadrați care-i înlocuiesc pe cei plecați prin fluctuație.

— Evaluarea cheltuielilor suplimentare de calificare :

$$P_c = \bar{r}_h \cdot H \cdot p_c + (\bar{R} \cdot n + \bar{r}_h \cdot H')p_c$$

în care : P_c reprezintă sporul pe un an al cheltuielilor de calificare, imputabil fenomenului de fluctuație a forței de muncă ; $\bar{r}_h$ — retribuția medie orară a cadrelor didactice de la cursurile de pregătire ; H, H' — volumul de ore necesar calificării la locul de muncă, fără, respectiv cu scoatere din producție ; $\bar{R}$ retribuția medie lunară pe care o primesc cursanții la forma de pregătire cu scoatere din producție ; n — durata, în luni, a cursului de calificare cu scoatere din producție ; p_c — procentul de pierderi din cheltuielile totale efectuate de întreprindere pentru calificarea personalului, pierderi cauzate de fluctuație.

— Evaluarea pierderilor din rebuturi și remanieri :

$$P_r = R_s \cdot p_r$$

în care : P_r — valoarea anuală a pierderilor din rebuturi și remanieri, determinate de fluctuația forței de muncă ; R_s — valoarea anuală totală a rebuturilor și remanierilor înregistrate în întreprindere, datorate fluctuației, dar și altor cauze ; p_r — procentul de pierderi din rebuturi și remanieri, datorat fluctuației.

[1]) Drăgan I.: Factorii psihologici ai productivității muncii, în vol. Simpozionul „Creșterea productivității muncii", Reșița, 27—28 oct. 1978. Univ. Timișoara.

[2]) Vezi Toduță Gh.: Planificarea și analiza productivității muncii în industrie. Ed. Facla, Timișoara, 1975.

omică prin implicațiile de natură psihosocială. Aproximarea mărimii efectelor economice ale fluctuației se poate face însă dacă ne oprim la pierderea de producție marfă (netă), pierderea din cheltuielile pentru calificarea cadrelor, pierderea din rebuturi și emanieri (vezi caseta din pag. 15).

TOATE ACESTE ELEMENTE, și multe altele, pot fi stabilite prin observări și calcule laborioase, de detaliu, efectuate pe perioade lungi, pentru a surprinde corect influențele și a le evalua cît mai aproape de realitate. Dar sîntem convinși că nivelul lor apreciabil obligă la un asemenea efort de cunoaștere și analiză cel puțin la întreprinderile unde nivelul fluctuației forței de muncă este deosebit de ridicat (antrenînd în astfel de studii și psihologii sau sociologii care lucrează în multe întreprinderi industriale).

Cercetările noastre (folosind metodologia expusă în casetă) au stabilit că **valoarea pierderilor totale anuale cuantificabile, determinate de fenomenul fluctuației** (care a impus încadrări suplimentare pentru asigurarea personalului necesar), **s-a cifrat la aproximativ 14 850 lei pe muncitor fluctuant la „Electrobanat", 6 930 lei la „Solventul" și 10 200 lei la „Victoria". Valori apropiate se înregistrează și la întreprinderile care primesc personalul fluctuant.** Nu am luat în considerare, în aceste calcule, influența **fluctuației latente** (muncitori care n-au părăsit întreprinderea, dar intenționează să plece, tot în condiții de fluctuație), dovedită de cercetările sociologice și care, prin dimensiunile și consecințele sale, nu este lipsită de importanță.

Chiar și aceste rezultate parțiale constituie, credem, un argument suficient pentru a determina consiliile oamenilor muncii din întreprinderi să ia în considerare acest fenomen în fundamentarea productivității muncii, dar mai ales pentru a cunoaște cît mai precis cauzele sale, a stabili căile pentru diminuarea sau eliminarea sa și a acționa în consecință.

lector univ. Șt. MATEI
Universitatea din Timișoara

Bugetul de venituri și cheltuieli

(Urmare din pag. 11)

situația în care acest lucru nu este posibil **să se ia ca resursă valoarea medie a acestor resurse atrase**, așa cum este luată în prezent în calculul de determinare a vitezei de rotație.

● Fondul pentru acțiuni sociale realizat în proporție de 55% prin nerealizarea unora din veniturile planificate și în principal a celor din beneficii, ar fi fost posibil de realizat în proporție de cel puțin 99,4% dacă toate unitățile centralei ar fi aplicat prevederile Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiului, care prevede ca în cazul nerealizării beneficiilor planificate, din beneficiul rămas după vărsarea obligațiilor la buget, acesta se repartizează în ordine pentru : restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor, constituirea fondului pentru acțiuni sociale etc. (art. 11 alin. 2). Această prevedere permitea unităților centralei asigurarea veniturilor din beneficii pentru acest fond prin neconstituirea celorlalte fonduri cu prelevări din beneficiu, care conform art. 11 (2) sînt ca ordine de prioritate ulterioare fondului de acțiuni sociale.

● Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficiu nu a fost constituit în trim. I 1979, deoarece atît prin plan, cît și în realizare, cerințele legale cu privire la repartizarea beneficiului nu au fost traduse în practică. Astfel, prin fila de plan și deci și prin bugetele de venituri și cheltuieli acest fond urmează a se constitui numai în trim. IV, deși legea prevede că acest fond se constituie lunar pe baza beneficiului realizat, iar în cazul nerealizării beneficiului planificat se constituie al 3-lea ca prioritate.

Întrucît în realizarea și parțial în planificarea fondurilor proprii ale unităților se constată o multitudine de practici și interpretări ce țin de corecta interpretare a prevederilor legale, **credem că** (pînă la apariția unui act normativ care să cuprindă în mod unitar și complet indicații referitoare la planificarea, întocmirea, urmărirea și raportarea prevederilor înscrise în bugetele de venituri și cheltuieli) **se impune, din partea ministerelor, ca titulare de plan, direcționarea activității pe această linie în spiritul legilor sus amintite.**

O asemenea inițiativă, alături de cele ale unităților, ar contribui la întărirea disciplinei financiare, pe linia repartizării beneficiului și deci a constituirii fondurilor, cît și a efectuării de cheltuieli din aceste fonduri nu atît sub aspectul legalității cheltuielilor în sine, cît mai ales al dimensiunii acestora, întrucît sînt cazuri cînd cheltuielile au depășit fondurile constituite. În spiritul aceleiași idei pledează și **necesitatea asigurării obligațiilor către bugetul statului în mod prioritar** și nu în funcție de disponibilul din cont cum se mai întîmplă, deoarece o atare practică influențează negativ activitatea întreprinderilor prin penalitățile ce le generează. Acest fenomen nu contribuie la creșterea disciplinei financiare ca componentă a autogestiunii economico-financiare.

În plus, trebuie arătat și faptul că pînă în prezent unitățile nu au făcut în totalitate uz de dreptul de a folosi creditul ca sursă de constituire a fondurilor, credit al cărui rol este de a completa mijloacele proprii. Acest fenomen se explică parțial și prin necunoașterea de către întreprinderi a posibilităților de intervenție operativă a acestuia în asigurarea necesităților ce apar în activitatea unităților.

Căi de creștere intensivă a exporturilor

(Urmare din pag. 13)

palele centre consumatoare ; punerea la dispoziția rețelei de desfacere a unui material publicitar (prospecte, fotografii, afișe) variat și sugestiv; participarea la tîrguri și expoziții specializate

Participarea ICE Prodexport, Fructexport, Vinexport a devenit tradițională la marile manifestări expoziționale specializate cum ar fi Anuga-Köln, SIAL-Paris, Barcelona, Leipzig, etc., participarea românească bucurîndu-se de aprecierea organizatorilor, care au acordat numeroase premii pentru colecția de produse prezentate de întreprinderile românești.

O funcție importantă în promovarea exporturilor noastre o deține și ambalajul. Există posibilitatea introducerii unor modernizări în domeniul ambalajelor (atît al celor de prezentare, cît și al celor de transport, care să contribuie la creșterea aportului valutar, pe de o parte prin reducerea greutății, a consumurilor specifice la ambalajele de transport (și, implicit, a costurilor de transport), iar pe de altă parte, prin obținerea unor prețuri externe superioare celor actuale. Pe această linie, acțiunile care considerăm că trebuie întreprinse sînt următoarele : redimensionarea ambalajelor de carton, croirea cutiilor corespunzător volumului conținutului ; lipirea cartoanelor cu bandă adezivă rezistentă ; expedierea mărfurilor pe palete, pentru început la transporturile maritime, apoi extinderea la transporturile terestre ; experimentarea unor ambalaje combinate (tăviță de carton cu folie de plastic termocontractabilă) ; standardizarea și uniformizarea ambalajelor pentru mărfuri care nu au un volum obligatoriu — cutii de 5, 10, 12 kg. etc., — ceea ce va face posibilă și extinderea transporturilor în containere.

Îmbunătățirea ambalajelor este legată și de promovarea consecventă a unor mărci (de fabrică și de comerț) proprii, de distribuție, pentru toate produsele destinate vînzării direct în rețeaua de consum, reclama și publicitatea urmînd a fi efectuate într-o deplină legătură cu marca produselor. Un exemplu pozitiv oferă în acest sens Marocul, care în urma unei analize de marketing, a decis, cu cca. 10 ani în urmă, să renunțe la livrările neutrale efectuate în cadrul „Consiliului citricelor" din fosta zonă a francului francez, creînd și lansînd o marcă comercială proprie de portocală „Maroc". Acțiunile concertate de propagandă, publicitate și relații publice întreprinse de Maroc s-au soldat cu rezultate pozitive în ceea ce privește îmbunătățirea relațiilor cu reprezentanții canalelor de distribuție, notorietatea în rîndul consumatorilor, înregistrîndu-se influente pozitive asupra exportului de portocale marocane în Europa. Marca comercială va trebui să fie înscrisă nu numai pe ambalajul de prezentare, ci și pe cel de transport.

Însemnate resurse de îmbunătățire a rezultatelor operațiunilor de export există și în sfera comercializării, a distribuției. Extinderea vînzărilor prin firme mixte, firme proprii și birouri comerciale determină o apropiere de consumatori, eliminarea unor rețele intermediare (care, de cele mai multe ori, influențează negativ aportul valutar). Apropierea de consumator poate fi realizată și prin organizarea de depozite de distribuție, vînzări în consignație, extinderea vînzărilor în zonele vamale libere.

UNITATEA DINTRE TEORIE ȘI PRACTICĂ — PRINCIPIU AL PERFECȚIONĂRII MECANISMULUI ECONOMIC (III)

Rațional, real și nerațional

PENTRU A PUTEA ÎNȚELEGE mai profund și mai cuprinzător transformarea posibilității în realitate, credem că este necesar să zăbovim puțin asupra legăturii dialectice dintre **rațional și real.** Prima problemă care se ridică este dacă tot ceea ce există în realitatea economică, tot ceea ce este, deci, aici, real este, în același timp, și rațional ? Răspunsul la această întrebare este negativ. Realitatea economică, realul, existentul este mai cuprinzător decît raționalul. În viața economică și socială există pe lîngă formele economice raționale și **forme economice iraționale.** Așa cum a demonstrat K. Marx „dobînda ca preț al capitalului este din capul locului o expresie irațională [15]) deoarece „un preț care diferă calitativ de valoare este o contradicție absurdă [16]). Șirul formelor economice iraționale existente în capitalism este mult mai mare.

Realitatea practică și gîndirea economică mai cunosc și alte forme obiective, de existență a neraționalului sau iraționalului. Într-un anumit sens **raționalul** și **neraționalul** constituie momente, atribute opuse **ale realității economice practice și ale gîndirii economice,** atribute ale **procesului real** de dezvoltare a economiei și gîndirii economice. Astfel, ceea ce într-un moment dat al dezvoltării reprezintă **ceva rațional** deoarece se află în concordanță cu starea forțelor productive, cu interesele economice fundamentale, cu scopul nemijlocit al producției sociale, poate intra într-un alt moment al dezvoltării în contradicție cu factorii menționați și se poate transforma în virtutea acestui fapt, într-un element, fenomen, raport sau proces economic nerațional, care frînează într-o măsură sau alta ritmul dezvoltării, poate cauza perturbări și dereglări în mecanismul economic etc.

Transformarea raționalului în nerațional, în sensul în care noi înțelegem aceste atribute ale realității economice, constituie o trăsătură legică, a **dezvoltării tuturor** orînduirilor social-economice. Ea acționează și se manifestă — este adevărat, în forme și cu implicații specifice — și în condițiile societății socialiste. Și aici, forțele și relațiile economice, formele de conducere și organizare, pîrghiile mecanismului economic au un pronunțat caracter dinamic. În virtutea acestui fapt unele elemente ale relațiilor economice, unele forme și metode de conducere și organizare a vieții economico-sociale la micro și macroscară, în profil orizontal și vertical rămîn în urmă, încep să nu mai corespundă cerințelor dezvoltării economico-sociale, și devin deci, **nonnecesare și iraționale.** De aceea, ele trebuie perfecționate sau înlocuite cu altele pentru a asigura dezvoltarea ascendentă, armonioasă și în ritm accelerat a întregii vieți economice și sociale.

Istoria edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, arată că statul major al societății românești — Partidul Comunist Român — a acordat și acordă o atenție majoră studierii permanente, profunde și multilaterale a legilor obiective care guvernează înaintarea societății pe magistrala progresului social, condițiilor concrete în care aceste legi acționează și se manifestă, fenomenelor, relațiilor și proceselor economice reale și perfecționării formelor de conducere și organizare științifică a vieții economico-sociale. Pentru exemplificare menționăm renunțarea la sistemul conducerii unipersonale a unităților economice și instituțiilor și trecerea la sistemul de conducere colectivă și perfecționarea continuă a formelor de realizare a acesteia prin transformarea organelor de conducere colectivă **pentru oamenii muncii** în organe colective de conducere **prin oamenii muncii** care cunosc cea mai înaltă formă în **autoconducerea muncitorească ;** reorganizarea administrativ-teritorială a patriei. Pe aceeași linie se înscriu măsurile aprobate de Comitetul Central al partidului adoptate la plenara sa din 22—23 martie 1978, pe baza fundamentării științifice cuprinzătoare și profunde realizate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare a unităților economice și administrativ-teritoriale și cele aprobate de Plenara Comitetului Central din 1 februarie 1979 cu privire la perfecționarea conducerii, organizării și planificării agriculturii și constituirii consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Fără a zăbovi prea mult, menționăm că aplicarea măsurilor stabilite de Comitetul Central al partidului, răspunde unor necesități obiective ale dezvoltării economice a patriei noastre. „Prin aceasta se va rezolva contradicția dintre rolul și funcțiile unităților economice și administrativ-teritoriale pe de o parte, și pîrghiile de care ele dispuneau pentru aceasta, pe de altă parte, contradicția dintre cadrul organizatoric democratic dezvoltat de realizare a autoconducerii muncitorești, pe de o parte, și mecanismul economic rigid și prea centralizat pe de altă parte și se vor crea noi posibilități pentru dezvoltarea accelerată, complexă și multilaterală a întregii economii naționale pentru ridicarea standardului de trai material și spiritual al tuturor membrilor societății".

Prezența neraționalului în cadrul realului, al realității economice, mai poate avea și **cauze de ordin subiectiv.** Așa cum se știe legile economice se manifestă prin activitatea economică de producție a maselor de oameni înzestrați cu voință și conștiință, care acționează cu rațiune sau pasiune, ori și cu una și cu alta în vederea unor scopuri anumite. Întrucît în acest proces sînt prezente atît cauze obiective cît și mobiluri subiective este posibil ca sub impulsul acestora din urmă, atunci cînd ele nu se află în concordanță cu cauzele obiective, să apară unele fenomene, raporturi și produse economice care să nu fie în concordanță cu acțiunea legilor obiective ci să exprime o anumită abatere sau încălcare a acestora. Indiferent care sînt aceste cauze subiective — insuficienta cunoaștere a acțiunii legilor obiective, neluarea în considerare a unor cerințe obiective etc. — aceasta duce la apariția unor **fenomene negative, neraționale,** în viața economică. Așa cum a demonstrat tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** orice nesocotire a legilor sociale obiective **„duce, mai devreme sau mai tîrziu, la apariția unor anomalii și disproporții în dezvoltarea economică și socială, generează greutăți în evoluția întregii societăți, în construcția socialismului. Este o necesitate imperioasă pentru partid de a studia neîncetat, cu toată atenția, fenomenele vieții sociale, de a-și elabora linia politică în strînsă concordanță cu cerințele legilor obiective ale societății"** [17]). Urmări tot așa de negative au necunoașterea și nesocotirea condițiilor economice și sociale concrete din fiecare etapă istorică. Disproporțiile și anomaliile care apar în urma unor cauze de natură subiectivă, nu rămîn datorită acestui fapt, în afara realității economico-sociale, ci constituie un aspect, **un element nerațional** al ei. Mai mult decît atît. Deși, genetic este și rămîne fenomen subiectiv, disproporția ce s-ar crea datorită neluării în seamă a cerințelor obiective, de exemplu între producția de mijloace de producție și producția bunurilor de consum, odată apărută, generează, în mod obiectiv,

contradicții, și urmări negative asupra dezvoltării economico-sociale.

Fenomene economice iraționale, cu consecințe practice păgubitoare, pot să apară și datorită neînțelegerii exacte a **locului** și **rolului** pe care unele pîrghii economice le ocupă în cadrul mecanismului de funcționare a vieții economico-sociale, datorită supraaprecierii sau subaprecierii rolului lor în procesul reproducției socialiste lărgite. Pentru exemplificare, menționăm că astfel de fenomene au generat **supraaprecierea** categoriei economice „producția globală", prin transformarea ei în indicatorul principal, de bază în aprecierea activității unităților productive și în stabilirea nivelului retribuției.

Această situație a împins unitățile spre un șir de acțiuni iraționale, nu de puține ori cu caracter de anomalie pentru viața economico-socială. Întrucît activitatea întreprinderilor era apreciată după producția globală și tot în funcție de acest indicator se stabilea cuantumul retribuției, unitățile productive urmăreau ca producția globală să fie cît mai mare. În acest scop, ele căutau să introducă în producție materii prime scumpe și foarte scumpe. Producția globală le împingea la consumuri mari de materii și materiale, deoarece, oricît ar părea de paradoxal, lipsa de preocupare pentru economisirea materiilor prime, risipa acestora, în producția globală își pierdeau caracterul lor adevărat și apăreau ca fenomene pozitive, pentru că ritmul de creștere a producției era mai mare decît în cazul reducerii consumului lor. Producția globală mai împingea întreprinderile la aprovizionarea cu materii și materiale de la distanțe cît mai mari, deoarece cheltuielile de transport măreau producția globală și întreprinderile respective primeau o retribuție mai mare, își realizau beneficiile și erau apreciate pozitiv, deși participau la folosirea nerațională a mijloacelor de transport și la deteriorarea sistemului circulatoriu al organismului economico-social.

De aceea, renunțarea la producția globală **„ca indice principal de planificare economico-socială are drept scop o clarificare de ordin principial în concepția de planificare și în activitatea practică, înlăturarea stărilor de lucruri care duceau la aprecierea rezultatelor de producție nu pe baza a ceea ce s-a creat nou, ca rezultat al muncii vii, ci a calculării consumului material, a consumului de muncă trecută"**. [18])

Prin natura sa, societatea socialistă impune ca oamenii, membrii societății să fie apreciați după calitatea și cantitatea muncii prestate în folosul societății și după contribuția adusă la progresul social. Tot pe baza acestor criterii trebuie determinată și acea parte ce le revine din venitul național. În acest scop, în țara noastră s-a renunțat la producția globală ca indicator de bază al activității economico-sociale, păstrînd-o doar ca un indicator general și se folosește ca indicator principal producția netă — valoarea nou creată în producția materială, prin intermediul căreia se apreciază mult mai veridic gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor, precum și aportul la progresul social.

În același scop se folosesc indicatorii producției în expresie natural-materială, în expresii fizice.

Problema perfecționării indicatorilor economici este, însă, mult mai complexă și mai cuprinzătoare și merită, după părerea noastră, nu **un** studiu, ci **studii speciale.** Așa cum se știe, într-o determinare mai generală, indicatorii economici sînt concepte care exprimă caracteristicile cantitative ale fenomenelor, relațiilor și proceselor economico-sociale în unitate cu determinările lor calitative. Ei sînt o **continuare** a elaborării noțiunilor economice din punctul de vedere al laturilor, determinărilor lor cantitative și cu ajutorul lor se construiesc modelele cantitative ale evoluției economice. De aceea, indicatorii trebuie să fie cît mai reprezentativi, cît mai expresivi, să cuprindă toate determinările cantitative principale ale fenomenelor, relațiilor și proceselor pe care le reflectă, pentru a înlătura neajunsurile unilateralității și ale caracterului parțial în apreciere, reflectare și cunoaștere, precum și urmările negative ale acțiunilor economico-sociale întemeiate pe cunoașterea incompletă sau pe reflectarea inexactă a realității. Tot aici se cuvine să menționăm și procesul de „uzură morală" a unor indicatori, dacă ne putem astfel exprima, în virtutea căruia unii dintre ei se „învechesc" și trebuie înlocuiți cu alții, mai expresivi, mai reprezentativi și care exprimă mai veridic conținutul și trăsăturile unor procese, fenomene sau relații economico-sociale. Pentru exemplificare, dar numai pentru aceasta, menționăm indicatorii cu ajutorul cărora s-a comensurat, în decursul timpului, se măsoară și se apreciază în prezent și se va măsura în viitor **nivelul de dezvoltare** economică al unei țări. Nu este deloc greu de înțeles că desfășurarea revoluției științifice și tehnice, schimbarea tot mai accentuată a caracterului muncii, tehnicii și tehnologiei, automatizarea complexă a proceselor de producție, folosirea tehnicii electronice în conducerea, organizarea și desfășurarea proceselor economico-sociale și, în perspectivă, cibernetizarea producției impun cu acuitate folosirea unor indicatori adecvați. Conținutul actual și mai ales tendințele obiective ale evoluției vieții economice, a necesităților cărora va trebui să se subordoneze aceasta în viitor, noile transformări ce se vor produce în structura producției materiale, ca urmare a cerințelor obiective de reducere a consumurilor de energie, combustibil, metal etc., de înlocuire masivă a unor substanțe ale naturii devenite deficitare vor impune cu necesitate renunțarea la unii indicatori, cum sînt producția cît mai mare de ciment pe locuitor, producția și consumul cît mai mari de oțel pe locuitor, de fontă, energie, combustibil etc., care, în cazul consumului mare, pot ascunde și fenomene iraționale. și înlocuirea lor cu alții, mai adecvați. De fapt, se știe că, deja, în prezent, consumul mare de materii prime și materiale, de combustibil și energie pentru producerea unei unități de produs este un indicator al unui nivel scăzut de dezvoltare. O economie eficientă, cu un nivel înalt de dezvoltare este aceea în care se valorifică multilateral și complex, cu consumuri cît mai mici de combustibil și energie, resursele naturale.

Cele spuse pînă acum ne conduc la convingerea că în practica economică nu se poate pune semnul egalității și cu atît mai puțin semnul identității între **rațional** și **real.** Și aceasta cel puțin din două motive. În primul rînd, **realitatea economică, realul în economie** cuprinde pe lîngă fenomenele, raporturile și procesele raționale și pe cele **neraționale existente** de facto. În acest caz, realitatea economică este sinonimă cu existența economică, cu ceea ce în economie ființează — în fapt, indiferent dacă elementele neraționale sînt obiectiv sau subiectiv condiționate. După părerea noastră, **realul** ca totalitate este unitatea dialectică a fenomenului și esenței, formei și conținutului, necesarului și întîmplătorului, raționalului și neraționalului. Un fenomen, raport sau proces economic prezent în realitatea economică este **rațional,** corespunzător rațiunii numai în măsura în care este obiectiv necesar, se află în concordanță cu legile obiective, cu trebuințele și interesele economice fundamentale ale subiecților și agenților economici respectivi. Desigur, așa cum am mai spus, un fenomen, raport sau proces economic rațional și real poate deveni nerațional, își poate pierde raționalitatea și, o dată cu ea, și dreptul de existență. Atît cît continuă să existe, el este însă un element al **realității concrete.**

În al doilea rînd, **raționalul în economie** poate exista sub forma **posibilității,** a **tendinței,** a **scopului,** înainte de a ființa, în fapt, înainte de a deveni **realitate propriu-zisă.**

În acest sens, **raționalul** nu este nimic altceva decît o **realitate potențială,** care decurge din logica obiectivă a desfășurării proceselor economice, din logica obiectivă a mișcării economice „Dacă ceva este posibil sau nu — scria Hegel — **depinde de conținut, adică de totalitatea momentelor realității, momente care în desfășurarea lor se arată a fi necesitate"** [19]). Nou încă inexistent în fapt, dar, **obiectiv necesar** și **posibil, conștientizat** de masele de producători de bunuri materiale — făuritorii istoriei — este fără îndoială rațional și urmează să devină real. De aceea, F. Engels, preciza că „tot ce este rațional în mintea oamenilor este sortit să devină real, oricît ar contrazice aceasta realitatea aparentă existentă" [20]).

De aceea, una din caracteristicile esențiale ale dezvoltării economico-sociale o constituie **accentuarea, creșterea gradului de raționalitate, ridicarea gradului** de concordanță dintre relațiile economice și forțele productive ale societății, dintre acțiunea socială a maselor de producători și legile economice obiective, trebuințele și interesele economice fundamentale. Raționalitatea economică are caracter istoric. În virtutea acestui fapt ea poartă în fiecare societate pecetea caracteristicilor sale esențiale, a contradicțiilor interne și a limitelor ce îi sînt proprii.

Raționalitate, eficiență, raționalizare

SOCIALISMUL generează necesitatea obiectivă și posibilitatea reală a conducerii, organizării și desfășurării raționale a vieții economice și sociale. Ar fi însă simplist și contrar experienței să se creadă că această orînduire ar asigura automat, permanent și la întreaga scară a societății desfășurarea și dezvoltarea rațională, ascendentă fără nici un fel de greutăți și dificultăți a producției, repartiției, schimbului și consumului, deci, a reproducției sociale. Transformarea posibilității în realitate este și aici un proces deosebit de complex care presupune în mod obligatoriu :

a) cunoașterea cît mai cuprinzătoare în sferă și conținut a acțiunii legilor obiective și a condițiilor concrete în care ele acționează și se manifestă ;

b) luarea în considerare a acțiunii acestor legi, a condițiilor concrete, corelarea optimă, rațională, a posibilităților cu trebuințele obiective ale dezvoltării ;

c) stabilirea judicioasă a scopului fundamental și a obiectivelor economice principale ce trebuie înfăptuite ;

d) organizarea și desfășurarea efectivă a activității productive și sociale în concordanță cu legile obiective, cu principiile și normativele economice.

Aceasta este, de fapt, ultimul moment al legilor obiective după momentul necesității obiective și al posibilității reale în care ele (legile) se manifestă în mod procesual, deci, **acționează**.

Instrumentul principal cu ajutorul căruia societatea socialistă stabilește scopul fundamental, obiectivele principale ce trebuie realizate, metodele, mijloacele și căile de înfăptuire, instrumentul deci, cu ajutorul căruia poate fi asigurată conducerea și organizarea conștientă dirijată, științific fundamentată și rațională a vieții economice la micro și macroscară, în profil vertical și orizontal, este **planul național unic de dezvoltare economico-socială a patriei.** Fără a absolutiza, planul constituie **modelul principal** al evoluției economico-sociale **și al creșterii nivelului de raționalitate a producției materiale, repartiției, schimbului și consumului,** pe baza cunoașterii tot mai aprofundate a acțiunii legilor obiective și a creșterii posibilităților reale de folosire a lor de către societate. Prin intermediul planului se asigură :

a) stabilirea scopului și obiectivelor principale ale dezvoltării economico-sociale în concordanță cu logica obiectivă a dezvoltării, cu acțiunea legilor obiective și cu posibilitățile economice concrete ;

b) orientarea activității economico-sociale în concordanță cu scopul strategic fundamental, cu obiectivele principale și, deci, în consens cu mersul obiectiv al istoriei ;

c) stabilirea vitezei cu care societatea trebuie și poate înainta pe treptele scării istorice a progresului social ;

d) stabilirea direcțiilor principale de ridicare a nivelului de raționalitate a întregii activități economice.

Așa cum am mai menționat, raționalitatea economică este organic și indestructibil legată de esența cea mai profundă a orînduirii sociale, de scopul nemijlocit al producției sociale, de intențiile și activitatea oamenilor. În același timp ea se asociază cu randamentul, rentabilitatea și eficiența, activității economice, cu reducerea costurilor, cu decizii optime, raporturi și proporții optime, cu consumul optim, cu maximizarea satisfacerii trebuințelor, sau ceea ce este același lucru, cu satisfacerea lor deplină.

O asemenea asociere nu este deloc întîmplătoare. **Regula** vieții economice în societatea socialistă este că **tot ceea ce este rațional trebuie să fie și eficient.** De fapt, acesta este un **principiu esențial** al economiei socialiste. Așa cum se cunoaște însă, într-un timp se susținea în teorie și, ceea ce era și mai grav, se aplica în practică o altă concepție — organizarea producției unor produse cu pierderi care erau și planificate. Se încerca chiar să se acrediteze ideea că organizarea și finanțarea pe termen lung a unor producții nerentabile ar reprezenta, chipurile, una din laturile superiorității economiei socialiste. Meritul de a fi dovedit inconsistența teoretică, caracterul irațional și urmările deosebit de păgubitoare ale unei asemenea concepții și practici economice îl are secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** care, la Plenara Comitetului Central al partidului din decembrie 1966 a demonstrat că o asemenea mentalitate și practică exprimă o **„anomalie"**, o **„gravă manifestare de înapoiere economică"**, un **„fenomen nesănătos"** care **lovește în interesele întregii economii în interesele întregului popor".** Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Concepția după care una din laturile superiorității economiei socialiste ar fi faptul că aceasta își poate permite să finanțeze timp îndelungat producții nerentabile contravine în mod flagrant cerințelor dezvoltării noii orînduiri, este expresia unei viziuni economice rudimentare".** [21])

Stadiul de dezvoltare la care a ajuns economia României, cerințele reale ale etapei pe care o parcurgem în prezent, accentuează necesitatea obiectivă a **ridicării nivelului de organizare, a gradului de raționalitate** și a **eficienței întregii activități** economice și sociale, accentuează **necesitatea obiectivă** a trecerii de la faza acumulărilor cantitative la o fază nouă, superioară, la faza luptei pentru o calitate mai înaltă în toate compartimentele de activitate.

Creșterea gradului de raționalitate constituie **UN PROCES** deosebit de complex. Acesta este, după părerea noastră, **procesul de raționalizare, raționalizarea economică.** În Dicționarul de economie politică, **raționalizarea** este înțeleasă ca „îmbunătățire perfecționare adusă utilajelor, proceselor tehnologice, organizării producției și a muncii, în scopuri multiple : creșterea producției, economia de materii prime, combustibil și energie, sporirea productivității și ușurarea muncii, folosirea la un nivel superior a capacităților de producție și a forței de muncă, reducerea prețului de cost (a costurilor, A.N.), și sporirea beneficiilor etc." [22]).

Constituind într-adevăr o perfecționare, raționalizarea vizează și trebuie să vizeze, după părerea noastră, nu numai tehnica, tehnologia și organizarea producției și a muncii ci și **conducerea** și desfășurarea activității economice și rezultatele acestei activități. Conținutul ei principal îl reprezintă eliminarea completă sau diminuarea fenomenelor, raporturilor și proceselor iraționale și a urmărilor lor, transformarea raționalului în real, a realului posibil în real nemijlocit, efectiv, creșterea gradului de concordanță dintre forțele productive și relațiile economice, dintre scopul fundamental al acțiunii pe de o parte și mijloacele și modul de acțiune pe de altă parte, dintre acțiunea economică a maselor și legile economice obiective.

Premisa teoretică, gnoseologică a raționalizării o constituie creșterea gradului de cunoaștere științifică, de pregătire a oamenilor muncii ; **premisa sa politică și morală,** o reprezintă conștientizarea necesității obiective și a avantajelor raționalizării devotamentul și atașamentul pentru promovarea noului, înalta responsabilitate și atitudinea înaintată față de muncă și societate.

Raționalizarea conducerii, organizării și desfășurării activității economice, a scopului și mijloacelor sale ca și a produselor obținute reprezintă un proces continuu, așa după cum continuă este activitatea, viața economico-socială.

O importanță aparte pentru ridicarea nivelului de raționalitate economică o au măsurile aprobate de Comitetul Central al partidului cu privire la perfecționarea mecanismului economic, a autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării unităților economice și administrativ teritoriale. **Creșterea gradului** de raționalizare, prin aplicarea măsurilor aprobate, își va găsi expresia în :

1 Legarea mai organică a activității economice și sociale de trebuințele reale, concrete ale societății și membrilor ei și eliminarea manifestărilor de producție de dragul producției, a producției fără desfacere asigurată. Conducerea, organizarea științifică și rațională a producției socialiste este incompatibilă cu producția pentru o piață necunoscută, pentru un cumpărător sau consumator necunoscut ;

2 Fiecare colectiv de producători trebuie să desfășoare o activitate eficientă. Pe lîngă orientarea producției spre trebuințele reale, aceasta presupune acoperirea din rezultatele create a tuturor cheltuielilor de producție și obținerea unui produs net și a unei producții nete suplimentare care să asigure participarea cît mai substanțială la constituirea fondului național unic de dezvoltare economico-socială, crearea unor surse pentru propria creștere și dezvoltare tehnico-economică, pentru stimularea materială a oamenilor muncii și pentru satisfacerea unor trebuințe sociale ale lor.

3 Eliminarea cît mai grabnică a fenomenelor, mentalităților și atitudinilor iraționale din viața economică — rutină, mulțumirea de sine, toate formele de risipă de materii prime, materiale, energie, combustibil și timp de muncă.

4 Armonizarea intereselor fundamentale personale, colective și generale ale societății și creșterea stimulării materiale a oamenilor muncii în ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economico-sociale.

5 Perfecționarea formelor, metodelor și a modului de planificare a dezvoltării economice și sociale.

6 Raționalizarea, perfecționarea indicatorilor de măsurare și aprecierea veridică a laturilor cantitative și calitative ale activității economice și ale produselor ei.

7 Creșterea gradului de concordanță dintre mecanismul de folosire a acțiunii legilor economice și mecanismul propriu legilor economice obiective, dintre politica și activitatea economică pe de o parte și legile economice obiective pe de altă parte.

În felul acesta măsurile preconizate, aplicate cu pricepere și consecvență, se înscriu în rîndul factorilor de ridicare a nivelului calitativ al activității economice, de accelerare a creșterii cantitative a producției materiale și de îmbunătățire calitativă a produselor, de înflorire mai accelerată a vieții materiale și spirituale a tuturor membrilor societății.

prof. dr. Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

[15]) **K. Marx, F. Engels** — Opere, vol. 25, partea I-a, Ed. politică, București, 1969, p. 359 (sublinierea ns. A.N.)
[16]) Idem
[17]) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 254
[18]) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, București, 1978, p. 598.
[19]) G. W. Hegel — Enciclopedia științelor filozofice, partea I, Logica, Ed. Academiei R.P.R., 1962, p. 265 (sub. ns. A.N.)
[20]) **Marx, Engels** — Opere, vol. 21, Ed. politică, București, 1965, p. 266
[21]) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 555
[22]) Dicționar de economie politică, Ed. politică, București, 1974, p. 636—637

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

CATEGORIA DE BANI ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ OCCIDENTALĂ (II)

O ALTĂ concepție teoretică importantă în legătură cu natura banilor contemporani este cea keynesiană. Aceasta, interesată mai mult de aspectele politicii decît de cele ale teoriei monetare propriu-zise, afirmă existența unei similitudini perfecte între bani și alte acte active realizabile. Ea încearcă, de fapt, abandonarea completă a categoriei de bani în favoarea unui concept mai larg, care să înglobeze întreaga serie a activelor lichide. Un exemplu de concept mai general — măsurabil — este cel din doctrina oficială a Biroului Rezervei Federale a S.U.A. Potrivit acestei teorii, noțiunea de bani are o relevanță minoră, deoarece ei nu exercită decît o influență subsecventă în economie. Important este creditul total, în raport cu care creditul bancar, ce prilejuiește emisiunea monedei fiduciare tradiționale nu este decît o componentă. În consecință, obiectul propriu-zis al politicii de control al băncilor centrale și, deci, al teoriei monetare, trebuie să-l constituie creditul total și nu masa bănească [1]).

Alt exemplu de concept mai general — nemăsurabil — este cel cuprins în „Raportul Comitetului Radcliffe" [2]). În sensul acestuia, noțiunea de bani și-a pierdut orice semnificație, deoarece economia capitalistă îi poate economisi fără limită, substituindu-i prin credit. Ceea ce contează, în aceste condiții, este „lichiditatea" totală a economiei.

În cadrul orientării keynesiene, credem că un loc aparte îl ocupă lucrările economiștilor americani. J.G. Gurley și E.S. Shaw [3]). Pornind de la cercetarea influenței monetare a masivei datorii publice din economia americană în perioada postbelică, ei au elaborat o analiză a rolului monetar al sistemului financiar capitalist de ansamblu și, în particular, a intermediarilor financiari nebancari (asociații de investitori, firme de asigurare etc.). Spre deosebire de keynesienii ortodocși care consideră că, structura financiară a economiei, cu detaliile sale organizatorice, constituie un factor cu influență secundară în teoria monetară, Gurley și Shaw, observînd legătura existentă între dezvoltarea economică și amplificarea și complicarea numărului și activităților intermediarilor financiari nebancari, afirmă că pasivele acestor agenți sînt substitute valabile ale banilor. O implicație a acestei concluzii este că emisiunea bănească, considerată tradițional ca un privilegiu al băncilor, a devenit o facultate comună tuturor operatorilor financiari din economia capitalistă.

Școala keynesiană, în variantele sale, nu avansează, deci, o teorie riguroasă a banilor actuali, ci enunță, de fapt, o poziție pragmatică, în sensul că masa bănească este considerată o mărime complexă și instabilă, subordonabilă intervenției statului în economia capitalistă. Această idee își are originea în lucrările lui J. Keynes, în care ca și în teoria burgheză clasică, funcțiile banilor de mijloc de plată și mijloc de circulație sînt considerate definitorii. La Keynes, din aceste funcții provine calitatea deosebită a banilor, „lichiditatea" lor, respectiv, capacitatea de a reprezenta o putere de cumpărare imediată. Prin lichiditatea superioară, banii se deosebesc, de exemplu, de mărfuri sau de hîrtiile de valoare care și ele o posedă, dar într-un grad mai redus. „Preferința pentru lichiditate", ca forță psihologică rezultată din percepția personală a riscului, îi determină pe agenții economici să-și amenajeze un portofoliu optim pe active, în funcție de costul și remunerația deținerii. Din compunerea pe scară macro-economică a acestor decizii individuale, rezultă necesarul de bani al economiei, ca cerere a unui activ particular (neremuneratoriu).

La discipolii contemporani ai lui Keynes [4]), această teză este dusă pînă la ultimele sale consecințe, în sensul că banii sînt complet dizolvați în marea masă a activelor financiare, nediferențiabile, în principiu, între ele. Fundamentîndu-și analizele pe noțiunea vagă și greu definibilă de „lichiditate", keynesienii contemporani nu se ocupă de specificul calitativ al banilor, definindu-și, pur și simplu, prin măsura cantitativă a lichidității lor (capacitatea circulatorie a unui activ, gradul de dezvoltare a pieței sale etc.). Ca urmare, atenția se concentrează asupra procesului substituirii diferitelor active în patrimoniul agenților economici și nu asupra banilor.

Deși acest studiu, privit în sine, este interesant prin perspectiva pe care o poate deschide asupra legăturilor dintre deciziile și echilibrul financiar micro-economic și masa bănească totală, dintre fenomenele financiare și cele monetare, dintre acestea din urmă și factorul instituțional etc., el conduce, de fapt, la abandonarea practic, în mare măsură, a analizei calitative propriu-zise a banilor.

Este un aspect invederat și de criteriile propuse pentru delimitarea banilor de către adepții acestei școli. Unul dintre aceste criterii este „neutralitatea" banilor. În raport de aceasta, sînt bani numai activele substituibile în proporții reciproce variabile, dar care nu modifică volumul total al plăților sau veniturilor din economie. În legătură cu aceasta, este suficientă observația că o astfel de constantă a economiei capitaliste nu a fost demonstrată de nimeni. Singurul mesaj pragmatic pe care keynesienii îl pot deduce din „neutralitatea" monedei este posibili-

FIȘE

Manifestări științifice

● *Consacrată celei de-a 35-a aniversări a eliberării patriei, sesiunea științifică anuală — ediția 1979 (7 iunie) — a Institutului de economie industrială a avut ca temă „Ridicarea nivelului calitativ al activității economice în industrie". Specialiști din I.E.I. și din alte unități ale Institutului central de cercetări economice, din învățămîntul superior, din organe centrale de stat, institute de cercetări și proiectări industriale, unități economice au prezentat aproape 90 de comunicări grupate pe următoarele secțiuni : dezvoltarea economică și modernizarea structurii industriei ; perfecționarea conducerii și organizării întreprinderilor industriale ; eficiența economică — criteriu esențial al calității activității economice ; ridicarea eficienței extracției și folosirii resurselor materiale și energetice și problema evoluției costurilor ; introducerea progresului tehnic și ridicarea calității producției ; creșterea productivității muncii și problemele utilizării forței de muncă ; reciclarea materialelor încorporate în bunurile de consum scoase din uz.*

● *Institutul de economie socialistă a organizat, în cadrul acțiunilor dedicate celei de a 35-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, două dezbateri științifice. Obiectul acestora l-a constituit realizarea unui schimb de opinii între cercetătorii institutului, specialiști din instituții economice centrale de sinteză (C.S.P., D.C.S., Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor etc.) și din institute de cercetare de profil, cadre didactice universitare ș.a., privind unele probleme de interes pentru economia națională și pentru cunoașterea gîndirii economice contemporane. Participanții la dezbaterea organizată de sectorul „Venit național și nivel de trai" au pus în discuție și au făcut propuneri cu privire la definirea unor concepte legate de consumul rațional, la utilizarea unor metode de planificare și prognoză a consumului populației, la căile și pîrghiile pentru realizarea în practică a unui consum rațional.*

La cealaltă dezbatere, organizată de sectorul „Istoria economiei naționale și gîndirea economică contemporană", s-au analizat probleme ale capitalismului occidental de semnificație deosebită pentru evoluțiile și tendințele social-economice contemporane.

Normative limită

● *În cadrul unei discuții privitoare la perfecționarea mecanismului economic, V. Moskalenko consideră într-un articol apărut în revista Ekonomiceskie Nauki, nr. 5/1979, că deși introducerea (experimentală) în U.R.S.S. a indicatorului producției nete normate reprezintă un progres, totuși sistemul existent suferă de neajunsul că activitatea întreprinderii și subdiviziunilor sale este apreciată în esență pe baza a două criterii : gradul de îndeplinire a planurilor stabilite și ritmurile de creștere a indicatorilor față de nivelul atins anterior. Cînd planurile se stabilesc pornind de la „realizări", spune V. M., întreprinderile care dispun de rezerve mari și nu se grăbesc să le utilizeze, se găsesc într-o situație favorizată în raport cu cele care prestează o activitate calitativ superioară. Se creează o neconcordanță între acțiunea stimulentelor morale și materiale și calitatea muncii, pentru înlăturarea căreia V. M. propune drept criteriu al aprecierii activității întreprinderilor un normativ care să stabilească rezultatul maxim posibil în condițiile concrete existente. Astfel de normative limită ar trebui, spune el, să fie introduse în toate aspectele activității : utilizarea capacităților, calitatea producției, economia de materiale și resurse de muncă, nivelul tehnic al producției, aspectele sociale ale dezvoltării colectivului. Cu cît rezultatele sînt mai apropiate de normativ, cu atît aportul este mai important.*

Inițiativă tehnică și comercială

● *În articolul* Innover, mais sans négliger les activités classi-

tatea subordonării sale totale față de politica intervenționistă a statului. Un alt criteriu propus îl constituie caracterul „real" sau „abstract" al diferitelor active. Potrivit acestuia, activele „reale" reprezintă avuția în sine, în timp ce activele „abstracte" sînt numai creanțe, a căror existență și circulație este posibilă doar într-o ambianță juridică adecvată. Din seria acestora din urmă, sînt bani numai creanțele care au capacitatea liberatorie de plată legală. Aplicarea acestui criteriu conduce la definirea banilor contemporani prin raportare la forma juridică și nu la conținutul relațiilor valorice respective, la fel ca în cunoscuta și criticata concepție nominalistă.

O ultimă orientare în definirea banilor contemporani, pe care o analizăm, este cea a grupului de cercetători de la Universitatea din Chicago, inspirați de profesorul M. Friedman, laureat al premiului Nobel pentru economie. Aceștia definesc banii actuali într-un mod general, ca un „adăpost temporar al puterii de cumpărare". Utilizînd ipoteza de mai sus, în mai multe lucrări empirice ale grupului [5]) se propun o serie de agregate statistice în scopul descrierii masei bănești din economia capitalistă. Numărul combinațiilor posibile ale acestor module statistice, corespunzătoare unor definiții teoretice alternative a noțiunii de bani, este destul de mare (127). Pentru analiza curentă, monetariștii recomandă doar indicatorii care descriu mișcarea numerarului, depozitelor bancare la vedere și depozitelor bancare la termen.

Confruntate cu necesitatea elaborării unor politici monetare în condiții de criză tot mai profundă, unele bănci centrale din țările capitaliste au introdus în practica lor de control monetar și în statistica oficială urmărirea comportării unor indicatori statistici sintetici ai diferitelor componente ale masei bănești. De exemplu, Bir. Rez. Federale a S.U.A. publică regulat, din 1971, trei agregate statistice globale, Banca Angliei publică trei și ulterior, două, Banca Franței urmărește doi indicatori etc.

Privită în sine, modelarea cibernetică, econometrică sau statistică a comportamentului masei bănești în funcție de parametrii fundamentali ai activității economice, constituie un sensibil instrument de analiză, permițînd generalizarea și, deci, înțelegerea rațională a faptelor și evenimentelor monetare observabile, a influențelor ce le suportă sau exercită în mecanismul economic de ansamblu. Credem însă că, utilizarea și perfecționarea acestor metode pozitive de cercetare monetară de către analiștii de la Chicago relevă aceeași neglijare a unor implicații logice — determinată de o anumită poziție de clasă — în abordarea conținutului banilor actuali din capitalism. Testarea formal-statistică, nefundamentată pe analiza calitativă riguroasă a banilor ca instrument în relațiile economice, a legăturii dintre evoluția banilor de la formele primitive spre cele moderne, pe de o parte, și complicarea contradicțiilor economiei capitaliste, pe de alta, tinde să estompeze determinările reale ale circulației bănești. Ca urmare, regresiile și alte funcții statistice stabilite între masa bănească și celelalte variabile importante ale mecanismului economiei capitaliste, deși evidențiate cantitativ cu eleganță, rămîn, în mare măsură inexplicabile. Semnificativ pentru contradicțiile dintre rezultatele științifice obținute de monetariști și interesul politic pentru satisfacerea căruia se încearcă a fi utilizate este faptul că adoptarea agregatelor statistice în locul unor definiții științifice riguroase a banilor actuali complicc, de fapt, mecanismele de intervenție al băncilor centrale, deoarece diferiții indicatori statistici propuși evoluează inexplicabil de disparat, atît ca ritm cît și ca amplitudine. Experiența analiștilor de la Chicago, dovedește, o dată în plus, că descrierea cantitativă a legăturilor bănești completează, dar nu se poate substitui analizei calitative a funcțiilor banilor contemporani.

asist. univ. Silviu CERNA
Timișoara

[4]) S.E. Harris, J.W. Angell, W. Fellner, A.H. Hansen, A.G. Hart, H. Nelsson, R.V. Roosa, P.A. Samuelson, W.L. Smith, W. Thomas, J. Tobin, R. Weintraub, „Controversial Issues in Recent Monetary Policy : A Symposium", Review of Economics and Statistics, (42, aug. 1960).

[2]) Committee on the Working of the Monetary (Chairman : The Rt. Hon. The Lord Radcliffe, G.B.E.), Report, (London, 1959).

[3]) J.G. Gurley, E.S. Shaw, „Money in a Theory of Finance", (Washington, 1960) ; „Financial Aspects of Economic Development", American Economic Review, (45, sept. 1955) ; „Financial Intermediaries and the Saving — Investment Process", Journal of Finance, (11, mai 1956) ; etc.

[4]) Vezi și E.L. Feige, „The Demand for Liquid Assets : A Temporal Cross Section Analysis", (Englewood Cliffs, 1964) ; T.H. Lee, „Alternative Interest Rates and the Demand for Money — The Empirical Evidence", The American Economic Review, (dec. 1967) ; G. Kaufman, „More on an Empirical Definition of Money", American Economic Review, (mart. 1969) ; W.K. Chetty, „On Measuring the Nearness of Near Money", American Economic Review, (iun. 1969) ; H.A. Latané, „Cash Balances and the Interest Rate — A Pragmatic Approach", Review of Economic and Statistics, (36, nov. 1954), etc.

[5]) M. Friedman, A. Schwartz, „A Monetary History of the United States, 1870—1960", (Princeton, 1960) ; „Monetary Statistics of the United States : Estimates, Sources, Methods", (New York, 1970) ; R.T. Selden, „Monetary Velocity in the United States", (Chicago, 1956) ; M. Friedman, „The Demand for Money : Some Theoretical and Empirical Results", Journal of Political Economy, (67, aug. 1959).

---

ques *(Să inovăm, dar să nu neglijăm activitățile clasice), Jean Meilhaud scrie în LE MONDE (10 IV 1979) că a devenit un loc comun îndemnul din partea industriașilor și a statului de renunțare la produsele care comportă puțină valoare adăugată și de concentrare a eforturilor asupra tehnologiilor avansate, care cer multă inventivitate. J. M. observă că, deși fertilă, această orientare întîmpină dificultăți în unele domenii, unde inovația tehnologică duce la o accentuare a competiției internaționale iar, pe de altă parte, suferă de neajunsul că nu creează, cel puțin pe termen scurt, locuri de muncă. Experiența multor întreprinderi ar fi arătat că se pot găsi strategii care să permită nu numai supraviețuirea unor sectoare, considerate la un moment dat condamnate, dar și dezvoltarea lor. Întreprinderea poate face un efort pentru „îmbogățirea" unui produs, pentru promovarea lui. În această privință design-ul și publicitatea ar mai putea juca un rol important. După autor, oricare ar fi dificultățile, întreprinderea poate găsi soluții, cu condiția să aibă inițiativă în problemele evoluției tehnice și comerciale.*

Controverse monetare

● *În ziarul LE FIGARO din 11.V.1979, André Piettre, membru al Institutului, semnează articolul* Le retour de l'or ou la revanche de Jacques Rueff *(Revenirea aurului sau revanșa lui Jacques Rueff) în care, reamintind tezele cunoscute ale academicianului decedat anul trecut, încearcă să demonstreze că evoluția evenimentelor i-a dat dreptate. Greșit ar fi proclamat Keynes că disciplina bancherilor s-a substituit automatismului anterior al cursurilor bazate exclusiv pe aur. Prin Gold Exchange Standard, S.U.A. ar fi izbutit să-și acopere o inflație ocultă o „balanță a imperialismului", investițiile americane în exterior ridicîndu-se între 1950—1972 la 115 miliarde de dolari, față de 15 miliarde de dolari pentru investițiile străine în S.U.A. În opoziție cu acest punct de vedere, Jean Denizet publică în același ziar (12-13 V.1979) articolul* L'étonnante stabilité du dollar *(Stabilitatea uimitoare a dolarului), enunțînd o serie de argumente din care ar rezulta că elemente negative pentru prestigiul american au avut efectul paradoxal de a întări puterea dolarului.*

Mobilitate și stabilitate

● *Colecția „Biblioteca juridică a cetățeanului" s-a îmbogățit cu o nouă lucrare* — Delegarea, detașarea și transferul — *de C. Jornescu și T. Zega, Editura științifică și enciclopedică, 1979, 160 p. Confluența dintre stabilitatea raporturilor de muncă și fluctuațiile determinate de progresul tehnic, industrializarea tuturor regiunilor țării, calificarea permanentă, apariția de profesiuni superioare etc., spun autorii, au generat instituțiile delegării, detașării, trecerii în altă muncă și transferului. Exceptînd transferul la cerere, celelalte forme constituie modificări unilaterale ale contractului de muncă necesitate de interesele obiective ale unităților sociale. Personalul încadrat și-a dat însă indirect consimțămîntul prin adeziunea anticipată la reglementările privind statutul oamenilor muncii. Deși deosebite instituțional, trăsăturile comune sînt : o mai bună organizare a muncii și respectarea calificării profesionale a persoanelor în cauză. Trăsăturile specifice se pot rezuma astfel : delegarea se face în afara locului de muncă pe termen de pînă la 60 de zile, durată ce poate fi dublată ; detașarea presupune atașarea la o altă unitate pe termen de cel mult 6 luni, dublabil ; în cazuri excepționale anume prevăzute, detașarea se poate prelungi pînă la 2 ani ; trecerea temporară în altă muncă, fără fixare de termen, se execută în aceeași localitate și în aceeași unitate, neavînd caracter nici de promovare sau retrogradare, nici de reîncadrare ca efect al reorganizării sau recomandării medicale.*

FIȘE

22 PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

DESPRE PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE TRECERII LA ECONOMIA SOCIETĂȚII COMUNISTE

ÎNCHEIEM în acest număr publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior. Consultațiile au fost elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

TRECEREA DE LA SOCIALISM LA COMUNISM este procesul obiectiv de creare a premiselor economice, sociale și politice necesare construirii celei mai înalte forme de organizare a vieții social-economice — comunismul.

Clasicii marxism-leninismului abordînd acest proces, au ajuns la concluzia că orînduirea comunistă nu se va putea naște în mod nemijlocit din cea capitalistă.

Practica social-istorică a confirmat justețea tezei, susținute de K. Marx cu peste un secol în urmă, în „Critica programului de la Gotha", potrivit căreia socialismul și comunismul reprezintă trepte diferite de maturizare economică, socială și politică a noii societăți. Numai prin construirea socialismului, prin dezvoltarea lui multilaterală, pe propria-i bază, se asigură condițiile obiective și subiective pentru trecerea la făurirea comunismului deplin. Această realitate generează în mod obiectiv necesitatea unei perioade istorice relativ îndelungate în trecerea treptată la comunism.

Socialismul și comunismul

SOCIALISMUL ȘI COMUNISMUL prezintă o serie de **trăsături comune.**

1 Principala trăsătură comună a socialismului și comunismului constă în faptul că relațiile lor de producție se întemeiază pe același tip de proprietate — **proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție.** Ca urmare, între membrii societății se stabilesc relații de colaborare și ajutor reciproc, iar repartiția se efectuează în interesul oamenilor muncii. Atît socialismul cît și comunismul se caracterizează prin dispariția claselor sociale exploatatoare și a exploatării omului de către om.

2 O altă trăsătură comună a socialismului și comunismului constă în aceea că **scopul nemijlocit al producției atît în socialism cît și în comunism este același : satisfacerea necesităților crescînde materiale și spirituale și dezvoltarea multilaterală a tuturor membrilor societății. Mijlocul pentru realizarea acestui scop este și el comun : lărgirea și perfecționarea continuă a producției pe baza tehnicii celei mai avansate.** La baza ridicării bunăstării materiale și culturale a tuturor membrilor societății stă munca liberă de exploatare.

3 Una din cele mai importante trăsături comune ale socialismului și comunismului o constituie **ideologia clasei muncitoare întemeiată pe concepția materialist dialectică și istorică.**

Reprezentînd trepte diferite de maturizare a forțelor de producție și a relațiilor de producție, între socialism și comunism există și deosebiri.

1 **Baza tehnică materială** a comunismului va fi superioară bazei tehnice materiale a socialismului. În comunism se va asigura astfel un nivel ridicat al producției sociale și o foarte înaltă productivitate a muncii. Omul va domina natura într-un grad mult mai înalt.

2 Socializarea producției și a muncii se va ridica în comunism pe o treaptă mai înaltă decît în socialism. Comunismul se va baza pe **proprietatea comunistă unică** a întregului popor asupra mijloacelor de producție, spre deosebire de socialism care se caracterizează prin existența a două forme ale proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție.

3 Caracterul muncii se va modifica considerabil ; înzestrarea tehnică a muncii va fi mult superioară, iar conștiința va atinge un nivel foarte înalt. Ca urmare a acestor mutații, în comunism **munca va deveni pentru toți membrii societății o necesitate vitală.**

4 În comunism, nivelul înalt de dezvoltare a forțelor de producție și conștiința ridicată a oamenilor muncii vor permite **aplicarea principiului comunist al repartiției de la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi,** spre deosebire de socialism unde repartiția se realizează după principiul de la fiecare după capacitate, fiecăruia după munca depusă.

5 Dacă în socialism există cele două clase sociale, clasa muncitoare și țărănimea, menținîndu-se deosebiri esențiale între oraș și sat, între munca intelectuală și cea fizică, **în comunism vor dispare clasele sociale, precum și deosebirile esențiale dintre munca fizică și intelectuală.** Desigur deosebiri neesențiale dintre acestea se vor menține și în comunism. Nivelul înalt de pregătire tehnică și culturală se va generaliza la toți oamenii muncii. Ca urmare, intelectualitatea nu va mai constitui o pătură socială distinctă.

Principii generale ale trecerii de la socialism la comunism

ELABORÎND BAZELE COMUNISMULUI ȘTIINȚIFIC, clasicii marxism-leninismului nu puteau, desigur, să dea răspunsuri definitive tuturor problemelor complexe ale construirii comunismului, asupra cărora numai practica social-istorică își spune în ultimă instanță cuvîntul.

Elaborarea programului concret de construire a comunismului pe baza învățăturii marxist-leniniste revine în mod firesc partidului marxist-leninist și statului socialist din fiecare țară. Marea diversitate de condiții existente în diferite țări generează o mare varietate de forme și metode de construire a comunismului. Partidele comuniste și muncitorești, pornind de la condițiile concrete din țările lor, îmbogățesc cu noi teze valoroase tezaurul marxism-leninismului privind construirea comunismului.

În acest context se înscrie atenția deosebită acordată de către P.C.R. elaborării teoretice și problemelor practice ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. În viziunea Programului P.C.R., făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră are ca principală menire pregătirea condițiilor materiale și spirituale pentru trecerea treptată spre comunism. **„Societatea socialistă multilateral dezvoltată va asigura afirmarea principiilor socialiste în toate sectoarele vieții economico-sociale, manifestarea tot mai deplină a personalității umane, îmbinarea armonioasă a intereselor personale cu aspirații generale ale întregii societăți. Aceasta va marca un stadiu superior al socialismului, va deschide calea trecerii la faza superioară — societatea comunistă"** [1]).

[1]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, 1975, p. 70—71.

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățământul economic superior

Tratînd edificarea noii orînduiri în mod dialectic, procesual și ținînd seama că societatea socialistă multilateral dezvoltată își va dovedi superioritatea pe toate planurile, inclusiv pe plan economic, tehnic, al productivității muncii și al nivelului de trai al populației — alături de superioritatea deja dovedită pe planul relațiilor de producție, al democrației, al eticii și echității — nu în mod automat, liniar, concepția românească despre făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate vede în aceasta un proces complex, de durată. În acest proces trebuie realizate : crearea unei economii moderne, a unei baze tehnico-materiale care să asigure o productivitate înaltă a muncii, perfecționarea relațiilor de producție, ridicarea pe o treaptă superioară a conștiinței oamenilor muncii, creșterea inițiativei și gradului de participare a maselor la conducerea întregii vieți economice, sociale și culturale, creșterea rolului tuturor compartimentelor suprastructurii, ridicarea bunăstării sociale. Conceptul de societate socialistă multilateral-dezvoltată, elaborat de partidul nostru, cu contribuția esențială a secretarului său general, reprezintă o expresie a marxism-leninismului creator aplicat la condițiile concret-istorice ale României, un răspuns la problemele complexe care decurg din particularitățile istorice, social-economice și politice ale țării noastre.

Trecerea de la capitalism la comunismul deplin este un proces deosebit de complex și îndelungat. În cadrul acestui proces, realitatea contemporană a construirii noii orînduiri sociale arată că se poate vorbi nu numai de cele două faze — socialismul și comunismul — ci și de mai multe etape în dezvoltarea acestora. În acest sens documentele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. definesc făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate ca o etapă superioară în construcția socialismului, care marchează maturizarea și dezvoltarea sa impetuoasă în toate sferele vieții sociale, reprezentînd o condiție indispensabilă trecerii la faza edificării comunismului.

Între socialism și comunism există o strînsă unitate dialectică, de aceea, trecerea de la socialism la comunism se realizează nu prin desființarea principiilor fundamentale ale socialismului ci, dimpotrivă, prin dezvoltarea și întărirea lor continuă.

Comunismul se dezvoltă din socialism, fiind continuarea sa directă. Între socialism și comunism nu există un zid despărțitor, germenii comunismului apar în socialism și se dezvoltă în mod treptat. Unitatea dialectică dintre socialism și comunism, fac posibilă încă în socialism, în etapa dezvoltării sale, înfăptuirea unor principii fundamentale ale comunismului. Se realizează în felul acesta **o împletire tot mai strînsă a caracteristicilor celor două etape ale dezvoltării noii societăți.**

Programul partidului nostru fundamentînd concepția asupra societății socialiste multilateral dezvoltate, aduce **noi precizări și clarificări** în conturarea perspectivei trecerii de la socialism la comunism, **dezvoltînd creator** teoria despre cele două trepte ale noii societăți și despre trăsăturile lor esențiale.

1 **Principiul comunist de repartiție,** în concepția partidului nostru, presupune ca **fiecare să consume atît cît este necesar, determinat în mod științific,** în funcție de necesitățile fiziologice și spirituale ale oamenilor, **excluzîndu-se risipa ca și acumulările peste cerințele obiective.** Totodată, sensul repartiției după nevoi are în vedere obligația fiecăruia de a produce pentru societate pe măsura deplinelor sale capacități. Așa cum se precizează în Programul partidului principiul comunist de repartiție nu presupune că fiecare va lucra cît vrea ; dimpotrivă fiecare se va încadra în mod conștient în disciplina socială a muncii, îndeplinindu-și atribuțiile ce-i revin.

Fără îndoială că și în comunism vor exista deosebiri atît în capacitatea de muncă și, deci, în contribuția fiecărui individ la progresul general, cît și în cerințele materiale și spirituale. Tocmai de aceea se menționează în Program că, din acest punct de vedere „comunismul nu duce, nu poate duce la o nivelare mic burgheză; dimpotrivă el va asigura cele mai bune condiții pentru afirmarea personalității, a forței creatoare a fiecărui individ". Eliberat de exploatare, muncind pentru sine și pentru societate, avînd asigurate toate condițiile de manifestare, în mod egal, în orice domeniu, omul va deveni cu adevărat liber și stăpîn pe destinul său.

2 În perspectiva trecerii la comunism are loc un proces obiectiv de apropiere între clasele și categoriile sociale existente în socialism, tinzîndu-se tot mai puternic către o omogenizare a societății. Dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală, ștergerea deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială vor accelera, procesul formării **„poporului muncitor unic al societății comuniste".**

3 O componentă fundamentală a trecerii spre comunism este afirmarea cît mai deplină în viața socială a capacităților fiecăruia, împlinirea multilaterală a personalității umane, valorificarea plenară a talentelor, aptitudinilor și inițiativei creatoare a oamenilor muncii.

Munca va deveni tot mai mult, pentru fiecare, nu numai un mijloc de asigurare a existenței, ci și o necesitate vitală, organică, o condiție a împlinirii umane, a sursă de satisfacție și bucurie.

4 Partidul nostru va acționa pentru PARTICIPAREA CONȘTIENTĂ a tuturor oamenilor muncii la făurirea comunismului.

Înfăptuirea acestui principiu care presupune o temeinică pregătire politico-ideologică, cunoașterea și înțelegerea aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării sociale și, totodată, o înaltă răspundere din partea fiecăruia în exercitarea drepturilor democratice, lărgirea participării la conducere, perfecționarea cadrului ei de desfășurare, creșterea gradului de conștiință și competență ale oamenilor muncii, vor determina profunde mutații în organizarea politică a societății. În procesul edificării ecomunismului, se arată în Programul partidului nostru statul — înțeles ca instrument de **dominație** a unei clase asupra alteia — își va înceta existența, transformîndu-se treptat într-un **instrument de organizare și conducere** a întregii activități economico-sociale. **Dispariția statului nu va însemna renunțarea la anumite activități de organizare socială** care și-au dovedit pe deplin viabilitatea în cursul construcției socialiste. Dimpotrivă, acestea vor fi menținute și perfecționate, corespunzător noilor condiții existente. La nivelul economiei naționale vor exista organisme ale societății cu atribuții de organizare, conducere și planificare a întregii activități economico-sociale, iar la nivelul unităților, organisme de autoconducere comunistă, alese democratic și care vor fi tot mai mult sub controlul maselor populare.

5 În perspectiva trecerii spre comunsim a noi și noi popoare se va dezvolta procesul de apropiere între națiuni și de armonizare a intereselor naționale. În acest cadru, se menționează în program, se va ajunge la relații internaționale cu totul noi, în care fiecare națiune se va putea dezvolta pe deplin liber, iar popoarele vor colabora neîngrădite, în condiții de totală egalitate.

În aceste condiții va putea fi înlăturată despărțirea artificială a națiunilor, care vor conlucra pentru realizarea intereselor majore ale progresului și bunăstării comune. Fără îndoială însă că însuși **acest proces de apropiere între națiuni nu va fi posibil fără menținerea anumitor organizări teritoriale,** în funcție de gradul dezvoltării economico-sociale a popoarelor, de afinitățile lor istorice, de cultură și limbă.

x x x

„Trecerea de la socialism la comunism va constitui o perioadă istorică mai scurtă sau mai lungă, în raport de condițiile concrete din fiecare țară, precum și de situația existentă pe plan internațional"[2]). Și nu numai durata acestei perioade va diferi, dar, așa cum s-a arătat, deosebirile care există între țările socialiste și care se vor menține încă multă vreme, **impun aplicarea creatoare a principiilor fundamentale ale comunismului** la condițiile concrete, naționale ale fiecărei țări, elaborarea unui program adecvat de construire a comunismului în fiecare țară socialistă.

asist. univ. Gheorghe IAVER

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt trăsăturile comune ale socialismului și comunismului?
2. Care sînt deosebirile între treapta socialistă și cea comunistă de dezvoltare a noii societăți?
3. Care este principala menire a etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate?
4. În ce constă originalitatea tezelor P.C.R. despre necesitatea dezvoltării multilaterale a societății socialiste în etapa maturizării sale?
5. În ce constă unitatea dialectică dintre socialism și comunism?
6. Ce precizări și clarificări a adus Programul P.C.R. în privința conturării perspectivei trecerii de la socialism la comunism?

[2]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 167.

După încheierea U.N.C.T.A.D. V

INTENSIFICAREA EFORTURILOR PENTRU LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII ŞI EDIFICAREA NOII ORDINI — IMPERATIV PRIORITAR AL ZILELOR NOASTRE

LA MANILA au luat sfîrşit lucrările celei de a cincea sesiuni a Conferinţei Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare, la care au participat aproape 7 000 de delegaţi din 159 de ţări. Pe agenda conferinţei au fost înscrise probleme majore ale cooperării economice internaţionale, a căror soluţionare era chemată să faciliteze şi să accelereze procesul de înfăptuire a unei noi ordini economice internaţionale pe baza principiilor echităţii şi justiţiei, să stimuleze dezvoltarea statelor rămase în urmă, ducînd la lichidarea decalajelor dintre ţările în curs de dezvoltare şi ţările avansate, să promoveze progresul economic şi social al tuturor popoarelor.

Acţionînd în spiritul propunerilor realiste şi constructive cuprinse în mesajul adresat Conferinţei de preşedintele Nicolae Ceauşescu, delegaţia ţării noastre, în colaborare cu delegaţiile celorlalte ţări în curs de dezvoltare, a militat cu perseverenţă pentru realizarea unui consens cît mai larg în favoarea adoptării de măsuri concrete care să ducă la înfăptuirea obiectivelor U.N.C.T.A.D. V. Propunerile conţinute în mesajul tovarăşului Nicolae Ceauşescu au trezit un larg ecou în rîndul participanţilor la sesiune, ca şi în opinia publică internaţională, care le-au dat o înaltă apreciere, considerîndu-le ca o contribuţie substanţială la eforturile ce se întreprind pentru înfăptuirea unei lumi mai drepte şi mai bune pe planeta noastră.

Participanţii la lucrările U.N.C.T.A.D. V au adoptat, prin consens sau cu majoritate de voturi, o serie de documente în ce priveşte cooperarea dintre ţările în curs de dezvoltare, programul de acţiune pe anul 1980 pentru sprijinirea ţărilor celor mai puţin dezvoltate, convocarea, la sfîrşitul anului 1979, a unei conferinţe internaţionale asupra practicilor comerciale restrictive, un apel privind dublarea ajutorului ţărilor industrializate către ţările în curs de dezvoltare, pentru ca acesta să se ridice la cuantumul de 0,7% din produsul naţional brut, cît s-a convenit anterior în cadrul O.N.U., organizarea unor reuniuni ale ţărilor în curs de dezvoltare şi efectuarea de studii sub auspiciile U.N.C.T.A.D., precum şi unele declaraţii de principii privind stăvilirea exodului de cadre calificate din ţările în curs de dezvoltare, utilizarea mărcilor şi brevetelor industriale de către aceste ţări, combaterea consecinţelor negative ale activităţii companiilor transnaţionale şi exploatarea unilaterală a resurselor mărilor şi oceanelor.

Datorită poziţiilor obstrucţioniste şi lipsei de voinţă politică a unor ţări industrializate, U.N.C.T.A.D. V nu a reuşit însă să ajungă la un consens şi să adopte hotărîri în problemele importante, de reală însemnătate pentru restructurarea relaţiilor economice mondiale înscrise pe ordinea sa de zi. Acestea se referă, înainte de toate, la problemele legate de realizarea unor schimbări de structură în actualul sistem de relaţii economice, monetare, financiare şi comerciale, eliminarea protecţionismului şi a măsurilor discriminatorii în relaţiile economice dintre state, sistemul generalizat de preferinţe, măsurile privind instituirea unui control eficient asupra activităţii companiilor transnaţionale, datoriile ţărilor sărace către cele bogate, compensarea pierderilor suferite de ţările în curs de dezvoltare la exporturile lor către ţările dezvoltate, datorită fluctuaţiilor preţurilor şi cursurilor valutare, dreptul inalienabil al statelor de a dispune de bogăţiile naţionale în interesul propriei dezvoltări.

O gravă anomalie a lumii contemporane

AŞA CUM SE SUBLINIA în mesajul adresat Conferinţei de preşedintele Nicolae Ceauşescu, constituie o gravă anomalie a realităţii social-politice contemporane faptul că, într-o perioadă de progres fără precedent al cunoaşterii umane, o mare parte a omenirii trăieşte încă în condiţii de subdezvoltare, că lumea continuă să fie împărţită în ţări sărace şi ţări bogate. Acest fapt nu numai că provoacă mari suferinţe multor sute de milioane de oameni, lipsindu-le de cele mai elementare condiţii de viaţă civilizată, de posibilitatea de a-şi afirma forţa creatoare, dar constituie, de asemenea, unul din factorii permanenţi de încordare în relaţiile internaţionale, de instabilitate în economia mondială, cu consecinţe profund negative asupra evoluţiei tuturor statelor, a ansamblului vieţii internaţionale. De aceea, se arăta în mesaj, lichidarea subdezvoltării apare ca un imperativ de prim ordin al zilelor noastre, ca o necesitate stringentă a dreptăţii şi echităţii internaţionale, a însăşi cauzei progresului şi civilizaţiei pe planeta noastră.

Elaborarea pe plan internaţional, prin conlucrarea tuturor statelor, indiferent de orînduire, a unui program unitar şi concret de acţiune — propus de România — rămîne o necesitate presantă, cu atît mai mult cu cît la capătul primelor două decenii O.N.U. ale dezvoltării decalajele dintre ţările bogate şi sărace nu numai că nu s-au atenuat, ci într-o serie de cazuri au continuat să se adîncească.

Datele statistice concordă în a releva că dacă pe ansamblu decalajul dintre ţările în curs de dezvoltare şi cele industrializate a rămas în intervalul 1960—1976 în linii generale acelaşi, în cazul ţărilor cel mai puţin dezvoltate rămînerea în urmă s-a accentuat. Cifre ale O.C.D.E. scot astfel în evidenţă că, în termeni reali, produsul naţional brut pe locuitor a sporit în medie în intervalul amintit cu 4,3% pe an în ţările în curs de dezvoltare cu un P.N.B. per capita de peste 400 dolari, în vreme ce în ţările cu un produs pe locuitor inferior acestei sume, ţări care cuprind împreună 60% din populaţia „lumii a treia", creşterea lui medie anuală nu a fost decît de 1,5%. În cazul ţărilor celor mai puţin dezvoltate, cu un P.N.B. pe locuitor de pînă la 250 dolari, ritmul de creştere a fost încă şi mai lent, şi anume de 0,9% pe an.

ECONOMIE MONDIALA

Chiar în ipoteza, considerată extrem de puțin probabilă, a stagnării complete în țările industrializate, țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol cu un produs pe locuitor de peste 250 dolari, continuînd să se dezvolte în ritmul mediu înregistrat în perioada 1970—1976 ar avea nevoie de 65 de ani pentru a le ajunge din urmă pe primele din punctul de vedere al P.N.B. pe locuitor. Țărilor din grupa celor cu sub 250 dolari le-ar fi necesari 746 ani pentru realizarea aceluiași obiectiv.

Presupunînd că cele trei grupuri de țări ar continua să se dezvolte în ritmurile din perioada 1970—1976, grupul țărilor în curs de dezvoltare mai avansate ar urma să ajungă țările industrializate abia în anul 2220, in vreme ce țările astăzi slab dezvoltate ar rămîne din ce în ce mai mult în urmă.

Perspectivele lichidării „sărăciei absolute"

ÎN ACESTE CONDIȚII, starea de „sărăcie absolută" definită de Banca mondială prin neatingerea nici măcar a unui nivel minim în privința satisfacerii unor trebuințe de bază cum sînt alimentația, locuința, accesul la o sursă de apă potabilă, ocrotirea sănătății și învățămîntul, va caracteriza o bună parte din populația globului și după sfîrșitul acestui secol. Date ale acestui organism specializat al O.N.U. evidențiază că în prezent există aproape 800 milioane de oameni, reprezentînd circa 40% din populația țărilor în curs de dezvoltare, care trăiesc în sărăcie absolută, alături de care există numeroși alții, inclusiv din țări în curs de dezvoltare mai avansate, care nu au acces la anumite servicii publice esențiale cum sînt asistența medicală, apa potabilă sau canalizarea. Chiar și în ipoteza realizării variantei optimiste a prognozelor Băncii mondiale pentru anul 2000, și anume cea a unui ritm mediu de creștere de ordinul a 5,5% pe an pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, paralel cu o repartiție mai echitabilă a venitului național, în țările cel mai puțin dezvoltate ar continua să existe în acel an circa 260 milioane de oameni în situație de „sărăcie absolută". Un ritm cu numai 0,5 puncte procentuale mai scăzut, corespunzînd ipotezei de bază a Băncii, ar majora acest segment de populație la 600 milioane de oameni, din care a zecea parte s-ar găsi în țările mai avansate din grupul respectiv.

Potrivit estimațiilor unei alte instituții specializate a O.N.U. și anume Organizația Internațională a Muncii, nivelul minim al așa-numitelor trebuințe de bază nu este atins în prezent în cazul a 1,1 pînă la 1,5 miliarde de locuitori ai planetei noastre. Studii elaborate sub egida O.I.M. relevă că în ipoteza (pînă acum nerealizată) a unui ritm mediu anual de creștere a produsului național brut de 6% și a înfăptuirii prognozei O.N.U. care vorbește de un ritm întrucîtva mai lent de creștere demografică, dar în absența unor schimbări în sistemul de distribuire a venitului național, țările în curs de dezvoltare din Africa tropicală ar avea nevoie de 45 de ani, cele din Asia de 41 de ani, iar cele din zonele aride ale Africii de 38 de ani pentru a putea satisface la nivelul minim trebuințele de bază ale tuturor locuitorilor lor. Atingerea mai devreme, și anume în anul 2 000, a acestui deziderat minimal — relevă studiul citat al O.I.M. — ar presupune ca în zonele din Asia și Africa în care trăiește majoritatea populației celei mai sărace a globului, ritmurile de creștere a produsului național brut practic să se dubleze în raport cu cele înregistrate în perioada 1965—1974. De pildă, în țările nesocialiste în curs de dezvoltare din Asia, P.N.B. pe locuitor era în anul 1974 de 187 dolari ; satisfacerea trebuințelor de bază în domeniul alimentației, locuinței, ocrotirii sănătății și învățămîntului ar presupune un P.N.B. pe locuitor de circa 804 dolari în anul 2 000. Autorii studiului relevă însă că dacă accelerarea creșterii economice este o condiție sine qua non pentru satisfacerea trebuințelor de bază a sutelor de milioane de oameni care se află astăzi în situația de „sărăcie absolută", ea nu este nici pe departe suficientă pentru soluționarea variatelor aspecte ținînd de sărăcie.

Sînt necesare — așa cum se releva, și de curînd în mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu celei de-a cincea Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Manila, în lumina propriei experiențe a României socialiste — măsuri practice, concrete în vederea accelerării procesului complex de dezvoltare economico-socială a țărilor rămase în urmă, pe baza unor programe de lungă durată, adaptate condițiilor, necesităților și obiectivelor specifice ale acestor țări, caracterizate printr-o mare diversitate.

Desigur, rolul primordial în accelerarea dezvoltării și în reducerea și eliminarea decalajelor față de țările avansate revine efortului propriu al fiecărei țări în curs de dezvoltare, în primul rînd prin repartizarea pe termen lung a unei cote importante din venitul național pentru investiții productive. Așa cum se releva și în studiul „Viitorul economiei mondiale", elaborat sub egida O.N.U. de un grup de oameni de știință în frunte cu profesorul Wassily Leontief, laureat al Premiului Nobel pentru economie, „ritmurile accelerate de creștere conduc la necesitatea unei majorări substanțiale a ponderii investițiilor în produsul brut și a ponderii mijloacelor de producție în producția totală", o concluzie de bază a studiului amintit fiind aceea că „o creștere accelerată în regiunile în curs de dezvoltare este posibilă numai cu condiția ca 30 pînă la 35%, iar în unele cazuri pînă la 40% din produsul lor brut să fie utilizat pentru investiții de capital".

În interesul tuturor statelor

ÎN ACELAȘI TIMP, pornind de la recunoașterea caracterului de sistem unitar, interdependent, al economiei mondiale, rezultă că este în interesul tuturor statelor, al întregii omeniri, să se intensifice eforturile pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe deplină egalitate și echitate, care să permită progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă.

Fiind o problemă fundamentală, deosebit de complexă a întregii omeniri, care nu poate fi soluționată de pe o zi pe alta, lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale nu este de conceput decît în cadrul și cu contribuția activă a Organizației Națiunilor Unite, larg for internațional, care grupează cvasitotalitatea țărilor lumii, și a instituțiilor sale specializate, între care se numără și UNCTAD.

România se pronunță și acționează cu consecvență — așa cum a făcut și la recenta sesiune de la Manila a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare — pentru ca O.N.U. să dobîndească un rol mult mai activ decît pînă acum, să-și lărgească atribuțiile, să extindă și să perfecționeze activitatea sa și a organismelor sale specializate, astfel încît aceasta să devină mai substanțială și mai eficientă. **„Este timpul** — sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu — ca UNCTAD să depășească stadiul discutării generale a acestor probleme vitale pentru omenire și să adopte măsuri practice, concrete pentru soluționarea lor. Este clar că actuala stare de lucruri nu mai poate continua, că se impune să se facă totul, de către toate statele, pentru soluționarea grabnică a acestor grave probleme ale umanității".**

În această direcție, în lumina rezultatelor nesatisfăcătoare, cu mult sub așteptările popoarelor, obținute pînă acum, o importanță deosebită o are pregătirea corespunzătoare a viitoarei sesiuni speciale a Adunării generale a O.N.U. din 1980, consacrată în exclusivitate noii ordini economice internaționale. Convocată la propunerea României și a altor state membre ale „Grupului celor 77", această sesiune este chemată să facă un bilanț al primelor două „decenii ale dezvoltării", al aplicării recomandărilor privind noua ordine și pe această bază să adopte o nouă strategie internațională a dezvoltării, pentru penultimul deceniu al secolului nostru. România consideră că sesiunea va trebui să se încheie cu documente clare, ferme și angajante, care să stabilească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații internaționale de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate, — condiție fundamentală pentru asigurarea stabilității economice generale, pentru accelerarea făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

Dinu DRAGOMIRESCU

MACHINOEXPORT

BULGARIE

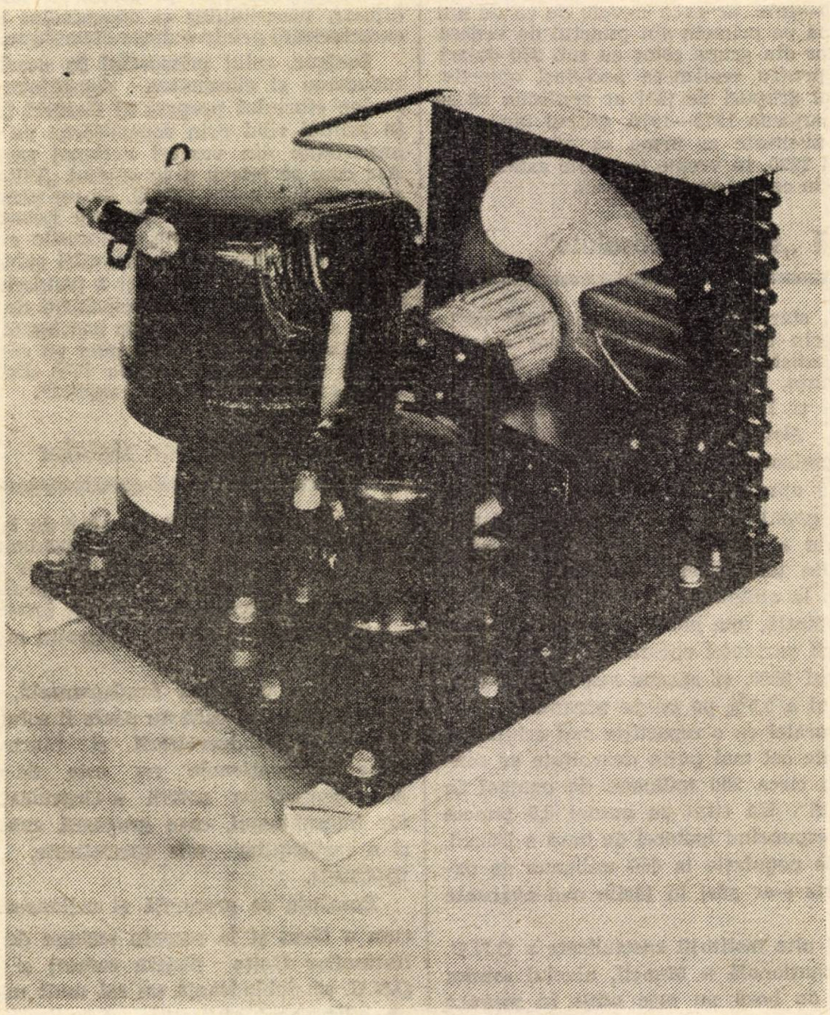

AGREGATE FRIGORIFICE

Pentru frigiderele dv., pentru camerele și vitrinele dv. frigorifice „Hermetic Freon Units AC și ACT", după licența Tokyo Sanyo Co. Ltd – Japonia.

Caracteristici tehnice :

Temperatura mediului înconjurător	de la +5° C pînă la +43° C
Temperatura de vaporizare	de la –30° C pînă la –5° C
Temperatura de aspirație	pînă la +32° C
Agent frigorific	Freon 12
Curent alternativ	2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1A 220 V ±10%
Curent trifazat	2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1A 380 V ±10%

Pentru agregate frigorifice : compresoare Hermetic Freon 2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1 după licența Tokyo Sanyo Co. Ltd. – Japonia. Agent frigorific Freon 22.

Pentru climatizarea aerului în încăperi și alte instalații frigorifice pentru temperaturi de fierbere ridicate de la –10° C pînă la +10° C ; compresoare pentru instalații de climatizare KK 3,2 ; 4,0; 4,6 și 6,6. Agent de răcire Freon 22.

Exportator : Organizația de comerț exterior MACHINOEXPORT – Sofia, str. Aksakov 5, telefon 88 53 21 ; telex 023425.

PUBLICOM

S.U.A.: stagflație persistentă

ACEASTA ESTE CONCLUZIA unei recente prognoze a Băncii Naționale din Los Angeles referitoare la Statele Unite, în care apreciază că: menținerea unei rate ridicate a inflației va determina în următorii 5 ani o politică monetară restrictivă; creșterea economică va fi sub nivelurile de după război; dobînzile pe termen lung nu se vor modifica sensibil; se vor diminua investițiile în sectorul de stat. În esență, previziunile americane se referă la următoarele:

— P.N.B. va crește într-un ritm de circa 3,2% pe an (ajustat de influențele inflaționiste), respectiv la un nivel superior mediei ultimilor cinci ani (2,3%), dar sub media de 3,6% a ultimilor 31 ani;

— Inflația va rămîne relativ ridicată, la un nivel mediu de 7,2% pe an, tendința fiind totuși de scădere, de la 8,5% în 1979 la 6,4% în 1984. Creșterea profiturilor corporațiilor din sectorul producției de mărfuri va înregistra o medie de 9,7% pe an, sub cea de 12% în perioada 1973—1978;

— Costul forței de muncă va crește cu o rată anuală de 7,1% în intervalul analizat, iar una din principalele probleme va fi în continuare dificultatea îmbunătățirii gradului de utilizare a capacităților de producție;

— Mai multe investiții în bunuri de echipament vor viza conservarea energiei și introducerea de noi tehnologii bazate pe automatizare.

Siderurgia braziliană

INSTITUTUL BRAZILIAN AL SIDERURGIEI relevă că, în 1978, producția de oțel a țării a fost de 12,1 mil. tone, cu 8,4% peste totalul anului anterior — producția de laminate înregistrînd cea mai mare creștere — 14,9% — respectiv un nivel de 10,134 mil. t. La fontă, producția a fost de 10,017 mil. tone.

În ceea ce privește previziunile pentru anul în curs, producția de oțel va trebui să atingă 13,0 mil. t., cu o creștere de 14% față de 1978. Se are în vedere o majorare a consumului intern de oțel cu 8,6% în raport cu anul trecut respectiv 13,6% față de 12,5 mil. t. — ca urmare a tendinței de creștere a unor sectoare consumatoare: mașini și echipamente, ambalaje metalice, construcții civile și automobile.

Pe de altă parte, se preconizează o creștere cu 10,4% a exporturilor și importurilor de produse siderurgice, acestea din urmă prevăzîndu-se să ajungă la 1,131 mil. tone față de 865 mii tone în 1978.

Evoluții în producția mondială de carne

DUPĂ APRECIEREA specialiștilor F.A.O., șeptelul mondial de vite cornute — care însuma la începutul anului trecut 1 216 mil. capete — s-a redus întrucîtva la începutul lui 1979, iar în 1980 se așteaptă o nouă reducere a sa. În semestrul II 1978 s-au înregistrat creșteri simțitoare de prețuri pe piața mondială la carnea de vită congelată, tendință care se va menține probabil în cursul acestui an, concomitent cu micșorarea producției mondiale de carne de vită.

În schimb, șeptelul mondial de porcine se extinde în continuare în acest an (sub efectul prețurilor relativ scăzute la nutrețuri și al creșterii prețurilor la carne de vită), iar producția mondială de carne de porc a sporit cu 3% în 1978 (față de nivelul din 1977) și se apreciază că se va mări cu 2% în cursul anului curent.

O tendință similară manifestă șeptelul mondial de ovine, care (de la nivelul de 1 048 mil. capete în 1978) urmează să înregistreze creșteri atît în 1979 cît și în 1980, în condițiile urcării prețurilor la carnea de oaie în primele luni ale acestui an.

Orientări în dezvoltarea economică

Australia: mutații economice în plin proces

CA URMARE a preocupărilor pentru punerea în valoare a resurselor naturale abundente, economia australiană se caracterizează în prezent printr-o structură industrial-agrară, contribuția celor trei sectoare de activitate economică la formarea produsului intern brut fiind: industria 39,4%, agricultura 6,4%, serviciile și altele 54,2%.

O preocupare constantă o constituie întărirea controlului național asupra bogățiilor de care dispune țara, mai ales în contextul interesului sporit al partenerilor externi pentru obținerea de concesiuni sau de a participa în condiții mai avantajoase la exploatare. Pe de altă parte, guvernul își propune realizarea unor masive programe de investiții în industria minieră, aceasta urmînd să ajungă la 9 miliarde dolari în 1981.

Industria prelucrătoare deține un rol important, ramurile reprezentative în cadrul acesteia și considerate ca avînd cea mai mare perspectivă fiind: siderurgia (circa 8 mil. tone oțel anual), construcțiile de mașini, chimică, ușoară, în special textile și alimentară. Dezvoltarea și diversificarea ramurilor industriei prelucrătoare urmărește cu prioritate înlocuirea importurilor și încurajarea exporturilor de produse manufacturate.

Sectorul agricol este caracterizat prin randamente ridicate, atît în domeniul culturii plantelor cît și în cel al creșterii animalelor, sectorul zootehnic atribuind Australiei calitatea de al doilea producător și primul exportator mondial de carne, și tot locul I la producția de lînă.

În ceea ce privește comerțul exterior, deși peste 75% din încasările valutare se realizează pe seama exporturilor de materii prime, se preconizează instituirea unor măsuri de control pe calea introducerii aprobărilor guvernamentale privind aceste exporturi — în special la cărbune, minereu de fier, bauxită — pentru menținerea resurselor în condițiile cererilor masive din Japonia și Europa de vest. Totodată, se constată o tendință de reorientare a comerțului, respectiv scăderea ponderii partenerilor tradiționali vest-europeni paralel cu un interes sporit către cei din Asia de sud-est și din țările socialiste, în direcția comerțului și a cooperării.

România și Australia și-au acordat reciproc clauza națiunii celei mai favorizate și din 1972 Australia a inclus țara noastră în schema sa de preferințe generalizate. În exporturile românești predomină: mașinile, utilajele și mijloacele de transport, mărfurile alimentare, iar la import, combustibilii, minerale, metale, materii prime nealimentare și produse prelucrate alimentare.

Cu prilejul recentei sesiuni de la Canberra a Comisiei mixte guvernamentale au fost convenite noi modalități de dezvoltare a schimburilor comerciale, precum și a cooperării economice în domenii de interes reciproc.

Florina OLTEANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 28 V — 1 VI 1979 a fost înregistrat un recul aproape general al **dolarului S.U.A.** față de celelalte valute occidentale. Această evoluție a fost determinată de creșterea deficitului comercial al S.U.A. în luna aprilie față de martie a.c., precum și de publicarea scăderii, cu 3,3% a principalilor indicatori economici din S.U.A. Tot în această direcție mai menționăm și tendințele autorităților vest-germane de a frîna scăderea cursului monedei lor naționale, atît prin intervenții directe pe piață, cît și prin măsuri colaterale — în special de creștere a atractivității în aceste fonduri prin dobînzi ridicate (numai în această săptămînă Bundesbank a mărit taxa de lombard de la 5 la 5,5%. Banca centrală a Olandei și Belgiei au mărit taxa scontului de la 6 la 6,5% și respectiv de la 7 la 8%).

Lira sterlină a cîștigat în acest interval în relația cu dolarul S.U.A. circa 1%, respectiv 2,07 dolari/1 liră pe 1 VI, față de 2,0525 dolari/1 liră pe 25 V, influența favorabilă fiind determinată în primul rînd de rezervele de țiței din Marea Nordului care conferă Marii Britanii o situație favorabilă în privința balanței sale energetice.

Francul elvețian era cotat la sfîrșitul perioadei la 1,73 franci/1 dolar, cu 0,4% peste închiderea de referință de 1,7375 franci/1 dolar. Un procent apropiat de repreciere a înregistrat și **marca vest-germană** (1,9125 mărci/1 dolar pe 1 VI față de 1,9175 mărci/1 dolar pe 25 V) care a beneficiat în afară de creșterea dobînzilor la intern și de menținerea excedentului comercial pe luna aprilie a.c.

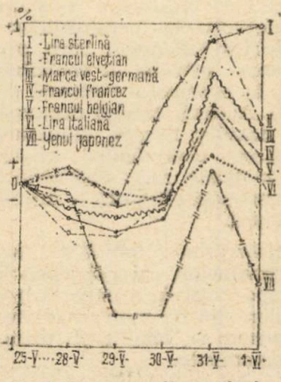

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 28.V. — 1.VI., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 25.V. a.c.

la un nivel foarte apropiat de cel al lunii precedente (circa 3,3 miliarde mărci).

Cu o cotație de 4,43 franci/1 dolar, **francul francez** cîștigă în relația cu dolarul 0,2% față de închiderea săptămînii precedente, iar **francul belgian** 0,1% (30,75 franci/1 dolar, comparativ cu 30,78 franci/1 dolar).

Lira italiană a înregistrat o fluctuație destul de redusă, evoluînd în jurul a 856 lire/1 dolar.

Yenul japonez continuă să fie cel mai afectat de situația de pe piața mondială a țițeiului și în consecință nivelul său din 1 VI a.c., de 221 yeni/1 dolar, era cu 0,6% sub cel de referință de 219,75 yeni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 10,75% la cele în eurodolari, 6,875% la cele în euromărci vest-germane și 2,75% la cele în eurofranci elvețieni.

Pe aceeași linie ascendentă din ultimul timp, **prețul aurului** pe piața liberă a atins noi recorduri istorice de creștere, al doilea fixing de la Londra din 1 VI 1979 de 275,10 dolari/uncie fiind cu 4,50 dolari/uncie peste cel corespunzător din 25 V 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Pe marginea sesiunii C.E.P.A.L.

STRATEGII ALE DEZVOLTĂRII ÎN AMERICA LATINĂ

DIN PUNCT DE VEDERE al preocupărilor actuale pentru elaborarea unei strategii internaționale a dezvoltării, atrag atenția eforturile țărilor latino-americane de a pregăti strategia celui de al treilea deceniu al dezvoltării pentru regiunea respectivă. Recenta sesiune a XVIII-a, de la Paz, a Comisiei Economice O.N.U. pentru America Latină (CEPAL) a reținut ca o sarcină importantă pentru comisie tocmai elaborarea unei asemenea strategii. Documentul adoptat de sesiune — „Tendencias y perspectivas a largo plazo del desarrollo de America Latină" (Doc. E/CEPAL/1 076, 12 aprilie 1979) — cuprinde un rezumat al primelor rezultate și concluzii ale investigațiilor în curs pentru elaborarea noii strategii internaționale a dezvoltării în deceniul viitor și unele coordonate ale dezvoltării pînă în anul 2000.

Necesitatea și posibilitatea unor ritmuri mai înalte de creștere

PORNIND de la realitățile și condițiile concrete ale dezvoltării economico-sociale în țările Americii Latine, documentul amintit, ca și alte documente ale sesiunii, în primul rînd „Informarea secretarului executiv al sesiunii CEPAL", așează la baza imperativului creșterii economice în ritmuri mai ridicate **aportul propriu** al țărilor latino-americane. În acest scop, ar urma să fie folosite :

a) Resursele naturale, considerîndu-se că, în comparație cu alte regiuni ale „lumii a treia" și chiar cu majoritatea țărilor industrializate, America Latină dispune din abundență de terenuri cultivabile (suprafața potențial cultivabilă pe continent ar însuma 575 mil. ha. dintre care în prezent sînt cultivate 170 mil. ha.), precum și de o amplă și variată bază de materii prime. Specialiștii apreciază că rezervele latino-americane de cupru reprezintă 1/3 din totalul mondial, cele de bauxită echivalează cu peste 1/4, iar cele de fier cu 1/5. Pe de altă parte, în ultimii ani, America Latină și-a îmbunătățit radical poziția în ceea ce privește rezervele de petrol. Regiunea dispune, de asemenea, de un enorm potențial hidroenergetic, care în prezent este utilizat numai în proporție de 15%.

b) Creșterea numerică și sporirea calificării forței de muncă, avînd în vedere schimbările structurale care de pe acum au dus la creșterea ponderii muncitorilor specializați.

c) Creșterea continuă a ratei de acumulare (coeficientului de investiție), care, pe ansamblul regiunii, a fost de 18% în 1950, 20% în 1960 și ceva mai puțin de 22% în 1970, cunoscînd o creștere mai pronunțată în anii actualului deceniu, cînd oscilează în jur de 24—26%, ceea ce a făcut să crească și capacitatea Americii Latine de a produce cu forțe proprii produse de bază, mașini și echipamente. Astfel, industria siderurgică, care în opinia specialiștilor latino-americani constituie o componentă fundamentală a unui sistem industrial care să se autosatisfacă în mod rezonabil, a produs 23,5 mil. tone oțel în 1978, cu 80% mai mult decît în 1970 și aproape de 5 ori mai mult decît în 1960. Producția de ciment, care într-o anumită măsură este apreciată ca un indicator al capacității de a realiza o gamă largă de investiții în infrastructură, a crescut cu 80% în 1978 față de 1970, atingînd aproape 60 mil. tone. Producția de energie electrică, care a echivalat în 1978 cu 271,7 miliarde kWh, s-a dublat față de 1970. Producția industriei de prelucrări mecanice a crescut într-un ritm mediu anual de 10% în intervalul 1950—1970.

d) Extinderea pieței interne ample și omogene, care să contribuie la reducerea continuă a costurilor de producție, ceea ce are o semnificație deosebită în lumea contemporană și constituie un criteriu economic important în impulsionarea diverselor scheme de adîncire a cooperării în diferite regiuni ale lumii.

Cerințe ale strategiei creșterii

PENTRU CA POTENȚIALUL considerabil de creștere al Americii Latine să asigure efectiv un ritm înalt și susținut de creștere, secretarul executiv al celei de-a XVIII-a sesiuni a CEPAL formulează patru cerințe, fără a emite pretenția că acestea ar avea un caracter exhaustiv:

1 Creșterea economiei interne prin alocarea unor mijloace mult mai mari decît în trecut producției de bunuri de consum de bază și unor servicii esențiale, cum ar fi educația și sănătatea.

În același timp, se cere reducerea ritmului de creștere a consumului de lux, dezvoltarea mecanismelor instituționale și stimulentelor care, promovînd economia privată, să contribuie, totodată la sporirea economiei sectorului public. Această cerință determină creșterea taxelor fiscale, eliminarea sau reducerea cheltuielilor bugetare de care se poate face abstracție, precum și o gestiune eficientă a întreprinderilor de stat.

2 Accelerarea ritmului de creștere a exporturilor, care să ducă la sporirea capacității de a importa o varietate considerabilă de materii prime, bunuri de consum și, înainte de toate, mașini și echipamente.

3 Dezvoltarea rurală și creșterea producției agricole, utilizînd prețuri mai echitabile la produsele agroalimentare, facilități de credit, reduceri ale taxelor fiscale pentru educație, sănătate, administrație și asistență tehnică. Corectarea politicii în acest domeniu este considerată esențială pentru a asigura o distribuție mai echitabilă a venitului național, pentru a contribui la creșterea productivității forței de muncă rurale și sporirea producției agroalimentare, contribuind la o creștere economică globală mai rapidă.

4 O stabilitate minimă a nivelului prețurilor, care, deși este supusă influențelor inflaționiste externe, îndeosebi ca urmare a creșterii prețurilor în țările dezvoltate industrial, prin eforturi și politici adecvate, trebuie să fie menținută pentru a asigura o creștere economică rapidă, susținută și echitabilă.

Sînt desigur, menționate și alte cerințe generate — pe de o parte, de necesitatea unor „noi modalități de inserție internațională a Americii Latine" (modificări în structura exporturilor, îndeosebi pe baza creșterii continue a ponderii bunurilor industriale — care astăzi reprezintă cca. 20 la sută, schimbări în ceea ce privește originea finanțărilor externe, în sensul de a atrage în mai mare măsură capitaluri din sectorul privat din exterior, intensificarea și naturalizarea cererii latino-americane de tehnologie, caracterizată prin diversificare pe seama tehnologiilor noi, inclusiv a celor nucleare, întărirea formelor de cooperare regională și internațională), iar pe de altă parte de complexul problemelor ce se cer soluționate în cadrul instaurării unei noi ordini economice internaționale, precizîndu-se că dezvoltarea în ritm accelerat depinde, de asemenea, „de progresele realizate de comunitatea internațională pe calea instaurării unei noi ordini economice internaționale, mai justă și mai favorabilă dezvoltării economiei lumii a treia".

Două variante de creștere

PORNIND de la analiza condițiilor social-economice concrete ale regiunii, de la o multitudine de factori interni și externi, documentul „Tendencias y perspectivas a largo plaze del desarollo de America Latina" prezintă două „scenarii" sau variante ale strategiei dezvoltării:

— prima vizează perspectivele procesului de dezvoltare în cazul în care factorii care influențează mai **mult** dinamismul economic își vor menține un comportament asemănător celui din ultimul deceniu, precum și în cazul că se vor materializa transformările economice actualmente în curs;

— a doua presupune o schimbare în condițiile interne și externe, o accelerare moderată a creșterii economice.

Comparînd cele două variante şi reţinînd, dintre factorii luaţi în calcul, rata acumulării, constatăm următoarele diferenţe între ele pe ansamblul celor 19 ţări latino-americane. *)

Rata acumulării în procente din PIB

Anii	varianta I	varianta II
1980	21,7	25,3
1985	21,8	25,4
1990	21,9	25,4
2000	22,1	25,5

Diferenţele apar şi mai evidente dacă ţările latino-americane sînt împărţite în trei grupe, aşa cum se procedează uneori în prognoze CEPAL :

În prima variantă, cînd rata acumulării se menţine pe ansamblu între 21,7 şi 22,1%, diferenţele variază de la 21,9% în medie în Argentina, Brazilia şi Mexic, la 23,5—25% în Columbia, Chile, Peru şi Venezuela sau 16,5—17,3% în Bolivia, Ecuador, Paraguay, Uruguay, Costa Rica, Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua, Panama, Haiti şi Republica Dominicană.

În a doua variantă, diferenţele oscilează de la 25,1% în Argentina, Brazilia, Mexic, la 28,2—29,4% în Columbia, Chile, Peru şi Venezuela sau 20,3—20,6% în celelalte 12 ţări.

Efectele directe şi diferite ale celor două variante se exprimă sintetic în cîteva date care înfăţişează :

A. **O latură cantitativă**, respectiv ritmurile medii de creştere ale produsului intern brut global, ritmurile medii de creştere ale produsului intern brut pe o persoană ocupată şi ritmurile medii de creştere ale numărului celor ocupaţi (în cele două variante) :

		1970 1980	1980 1990	1990 2000
Produsul intern brut global	I	6,0	6,3	6,4
	II	6,0	7,4	7,4
Agricultură	I	3,3	3,5	3,5
	II	3,3	4,2	4,2
Industrie	I	6,5	7,2	7,2
	II	6,5	8,4	8,4
Produsul intern brut pe o persoană ocupată	I	3,4	3,6	3,7
	II	3,4	4,4	4,4
Agricultură	I	2,5	2,7	2,9
	II	2,5	3,6	3,8
Industrie	I	3,2	4,0	4,1
	II	3,2	4,6	4,7
Numărul celor ocupaţi	I	2,5	2,6	2,6
	II	2,5	2,8	2,9
Agricultură	I	0,8	0,7	0,5
	II	0,8	0,5	0,4
Industrie	I	3,3	3,1	3,0
	II	3,3	3,6	3,5

Deosebiri şi mai pronunţate apar în compararea ritmurilor de creştere în ţări cu rata de acumulare diferită :

În cazul Argentinei, Braziliei şi Mexicului (rata 21,9% în varianta I şi 25,7% în varianta II), faţă de creşterile medii pe continent, se conturează următoarele ritmuri :

În cazul Boliviei, Ecuadorului, Paraguayului, Uruguayului, Costa Rica, Salvadorului, Guatemalei, Hondurasului, Nicaragua, Panama, Haiti şi Republicii Dominicane (rata 16,5—17,3% în varianta I şi 20,3—20,6% în varianta II) ritmurile de creştere ar urma să se situeze la următoarele nivele :

*) 19 ţări deoarece nu sînt luate în calcul Cuba şi ţările de limbă engleză din Caraibe.

		1970 1980	1980 1990	1990 2000
Produsul intern brut global	I	6,5	6,6	6,7
	II	6,5	7,6	7,7
Produsul intern brut pe o persoană ocupată	I	3,8	3,9	3,9
	II	3,8	4,6	4,4
Numărul celor ocupaţi	I	2,6	2,7	2,8
	II	2,6	2,9	3,1

B. **O latură calitativă** exprimată, de pildă, de ponderea principalelor ramuri în produsul brut intern şi repartizarea pe ramuri a populaţiei ocupate :

		1970 1980	1980 1990	1990 2000
Produsul intern brut global	I	5,4	5,5	5,7
	II	5,4	6,9	7,0
Produsul intern brut pe o persoană ocupată	I	2,9	3,0	3,2
	II	2,9	4,3	4,3
Numărul celor ocupaţi	I	2,4	2,4	2,4
	II	2,4	2,6	2,6

		1970	1980	1990	2000
Produsul intern brut global		100,0	100,0	100,0	100,0
Agricultură	I	13,3	10,3	7,9	6,0
	II	13,3	10,3	7,6	5,6
Industria	I	34,1	35,7	38,7	41,7
	II	34,1	35,7	39,9	42,8
Servicii *)	I	52,6	54,0	53,4	52,3
	II	52,6	54,0	53,1	51,6
Numărul celor ocupaţi		100,0	100,0	100,0	100,0
Agricultura	I	41,1	34,8	28,9	23,6
	II	41,1	34,8	27,8	21,6
Industria	I	21,5	23,1	24,2	25,1
	II	21,5	23,1	25,1	26,4
Servicii	I	37,4	42,1	46,9	51,3
	II	37,4	42,1	47,1	52,0

*) Includ, conform datelor oficiale naţionale culese de CEPAL : servicii de bază (electricitate, apă şi gaze, servicii sanitare, transporturi şi comunicaţii) şi alte servicii (comerţ şi finanţe, administraţie publică, apărare şi alte servicii).

Structurile respective apar mult modificate în cazul ţărilor în care se preconizează o rată a acumulării de 16,5—17,3% în varianta I şi 20,3—20,6% în varianta II :

		1970	1980	1990	2000
Produsul intern brut global		100,0	100,0	100,0	100,0
Agricultura	I	25,6	22,2	18,6	15,2
	II	25,6	22,2	17,5	13,4
Industria	I	22,8	26,9	29,8	32,8
	II	22,8	26,9	30,8	34,6
Servicii	I	51,6	50,9	51,6	52,0
	II	51,6	50,9	51,7	52,0
Numărul celor ocupaţi		100,0	100,0	100,0	100,0
Agricultura	I	55,7	50,8	45,8	40,6
	II	55,7	51,1	43,9	36,9
Industria	I	17,2	19,0	20,6	22,2
	II	17,2	19,4	22,2	24,7
Servicii	I	27,1	30,0	33,6	37,2
	II	27,1	29,5	33,9	38,4

Pe marginea datelor de mai sus se pot face multe comentarii, dar ceea ce reiese cu deosebită claritate este rolul hotărîtor al eforturilor proprii pentru accelerarea dezvoltării.

Ca ţară socialistă şi în curs de dezvoltare, membră a Grupului latino-american al ţărilor în curs de dezvoltare, România dezvoltă o largă cooperare şi colaborare cu ţările Americii Latine.

În ţara noastră studiază şi se pregătesc tineri din mai multe ţări latino-americane, iar recent guvernul român a aprobat unele burse ce le oferă prin intermediul CEPAL pentru pregătirea de specialişti latino-americani la Centrul de Perfecţionare a cadrelor de la Bucureşti. Aşa cum aprecia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „există toate condiţiile pentru a realiza o conlucrare mult mai largă şi eficientă între România şi statele continentului latino-american".**

O bună bază pentru o asemenea conlucrare în viitor, îndeosebi în ceea ce priveşte elaborarea noii strategii a dezvoltării o constituie ansamblul propunerilor cuprinse în mesajul adresat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu celei de-a V-a Conferinţe UNCTAD de la Manila, mai ales că, după cum au declarat mai mulţi reprezentanţi ai ţărilor latino-americane prezenţi la Conferinţă, există o mare convergenţă de opinii între poziţia ţărilor Americii Latine şi propunerile formulate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, propuneri de o profundă semnificaţie politică, care exprimă înţelegerea reală a necesităţii de a se înlătura gravele anomalii ale lumii de astăzi, de a ajunge cît mai curînd la o nouă ordine economică şi politică internaţională, la un viitor de pace şi bunăstare pentru toate popoarele lumii.

dr. George MARIN
O. BĂRBULESCU

C.A.E.R. — dinamici comparative ale creşterii

ÎN PERIOADA 1950—1977 venitul naţional total al ţărilor membre ale C.A.E.R. a sporit de peste 7 ori, în condiţiile unor ritmuri de creştere diferenţiate pe ţări, în general mai rapide în ţările care au de recuperat o rămînere în urmă în dezvoltarea economiei. Un rol important a jucat aici dinamica susţinută a productivităţii muncii sociale, după cum se poate vedea din datele tabelului alăturat.

(în %)

	Venitul naţional		Productivitatea socială a muncii
	1977/1950	1978/1970	1977/1958
Bulgaria	970	174	1 100
Cuba	...	215*	...
R. D.G.	569	147	528
R. P. Mongolă	531	153	375
Cehoslovacia	452	149	371
Polonia	669	184	425
România	1 200	221	1 000
Ungaria	456	156	372
U.R.S.S.	770	153	579

*) Produsul social brut.
Sursa : B.I.K.I., nr. 60/1979.

Restructurări în balanţa energetică

PROGNOZELE specialiştilor privind evoluţia consumului diferiţilor purtători de energie în lume indică o tendinţă relativ lentă, dar fermă, de reprofilare de la hidrocarburile lichide şi gazoase către alte surse de energie, de durată mai lungă. Graficul de mai jos, publicat de revista **Mondo economico**, ilustrează evoluţia scontată pînă în anul 1990, pe exemplul ţărilor nesocialiste. Se apreciază, astfel, că ponderea hidrocarburilor lichide şi gazoase (combustibili fosili) în balanţa energetică a acestor ţări se va reduce cu aproape 10%, pe seama creşterii rolului energiei electrice obţinute pe baza energiei nucleare şi, într-o anumită măsură, al cărbunelui.

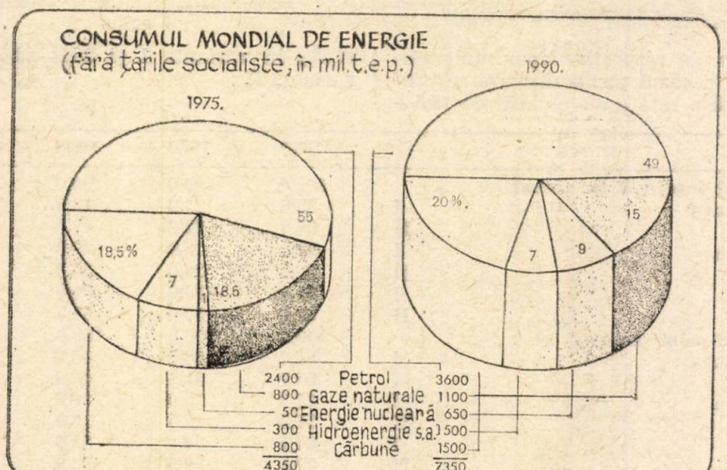

Reducerea decalajului în consumul de îngrăşăminte

AUTORII celui de-al doilea studiu asupra dezvoltării industriei mondiale de îngrăşăminte chimice în anii 1975—2000, publicat de O.N.U.D.I., apreciază că în perspectivă cererea şi consumul acestora în ţările nesocialiste în curs de dezvoltare se vor extinde într-un ritm mai rapid decît în ţările capitaliste dezvoltate. Astfel, volumul global al cererii în cadrul primului grup de ţări ar urma să crească de la 2,56 mil. tone de îngrăşăminte (substanţă activă) în anul agricol 1960—61 la 77,2 mil. tone în anul 2000—01 (respectiv de treizeci de ori), în timp ce în cazul ţărilor capitaliste dezvoltate acest volum ar urma să se majoreze de la 20,87 mil. tone la 36,9 mil. tone (de peste 4,1 ori), ceea ce va determina o sensibilă reducere a decalajului existent în privinţa cantităţii potenţiale de îngrăşăminte de care dispun agriculturile respective (vezi tabelul). Ţinîndu-se seama, însă, de întinderea mult mai mare a terenurilor cultivate din primul grup de ţări, precum şi de necesitatea de a practica o agricultură intensivă pentru a hrăni o populaţie mult mai numeroasă, un considerabil decalaj privind utilizarea (per hectar) a îngrăşămintelor chimice în cadrul celor două grupuri de ţări se va menţine şi în deceniile următoare.

(mil. tone subst. activă)

	1960—61	1970—71	1978—79*	1985—86**	2000—01**
Ţările capitaliste dezvoltate	20,87	37,85	47,11	61,32	36,91
Ţările în curs de dezvoltare	2,56	8,65	19,32	39,06	77,22

*) Evaluări **) Prognoză

Mutaţii calitative în exportul de utilaje metalurgice

DEZVOLTAREA continuă a industriei metalurgice pe plan mondial, inclusiv în ţări care nu posedă o tradiţie în acest domeniu, precum şi creşterea considerabilă a investiţiilor specifice în construcţia de uzine metalurgice (în cercurile de specialitate din Occident se apreciază, de pildă, că investiţiile în producţia siderurgică — în medie pe o tonă de oţel capacitate de producţie — s-au ridicat la 150 dolari în anii 1961—1965, la 320 dolari în 1966—1970, la 480 dolari în 1971—1975, ajungînd la circa 590—600 dolari în perioada 1976—1980) au determinat o serie de tendinţe noi în comerţul internaţional cu echipament metalurgic.

Astfel, în ultimul deceniu s-au extins sensibil livrările de instalaţii complete, deseori proiectate conform exigenţelor beneficiarului, ponderea lor în ansamblul livrărilor de utilaje metalurgice ridicîndu-se în prezent la circa 30%. Concomitent, se lărgeşte în acest sector activitatea de furnizare a „engineering"-ului, apărînd mereu noi firme de specialitate, inclusiv în ţările în curs de dezvoltare care posedă deja o industrie grea.

Pe de altă parte, a crescut frecvenţa adjudecării comenzilor pe baza organizării de licitaţii (conform evaluărilor, pe această cale se realizează circa o treime din exportul mondial de instalaţii metalurgice), fapt care determină o tendinţă de grupare a firmelor producătoare în consorţii. Aceasta întrucît în ultima perioadă sînt preferate nu firmele care vînd mai ieftin, ci cele care oferă instalaţii la cel mai ridicat nivel tehnic, posibilitatea de a oferi condiţii de finanţare a exportului şi de rambursare a creditului, favorabile pentru beneficiar, constituind de asemenea un atu important în condiţiile intensificării concurenţei pe piaţa mondială a utilajelor metalurgice.

GLOSAR

Credit

TERMENUL (lat. : credere = a avea încredere) are numeroase sensuri economice, fiind folosit în comerț (credit de furnizor sau de cumpărător), în contabilitate (antonimul debitului), în legislația financiară, fiscală etc.

Domeniul în care termenul este utilizat cel mai frecvent este acela al activității bancare, prin credit înțelegîndu-se operația de acordare temporară a unei sume de bani unui client în schimbul unei dobînzi. Originea creditului pare să se situeze în Orientul Apropiat, unde el constituia o activitate a marilor proprietari funciari și a preoților. Codul lui Hamurabi, de exemplu, tratează despre credit la începutul mileniului al II-lea î.e.n.

Cu timpul, creditul a devenit o ocupație a unor unități economice specializate, băncile, a căror apariție este semnalată de unii autori ca aparținînd secolelor dinaintea erei noastre. O asemenea afirmație este contestabilă, deoarece este adevărat că negustoria de bani a existat probabil la egipteni și fenicieni, dar în mod sigur la greci („trapeziți") și romani („argentarii"), însă negustoria de bani practicată de asemenea „bancheri" era în realitate cămătărie, la care se adăuga schimbul de bani (zărăfia). Primele bănci care merită această denumire, deoarece efectuau operații care intră în profilul actualelor bănci, au fost înființate mult mai tîrziu și anume în orașele-republici italiene, adică în secolele XII—XIV.

Creditul devine unul din mecanismele fundamentale ale vieții economice ca urmare a revoluției industriale, adică după 1850. Ceea ce caracterizează creditul bancar în actuala perioadă este în primul rînd faptul că, în timp ce acum 40—50 de ani el era limitat la avansurile pe termen scurt acordate în general industriei și comerțului, în prezent el se acordă pentru o paletă foarte largă de termene și pentru utilizări foarte variate, inclusiv investițiile. În al doilea rînd, actualitatea în materie de credit este caracterizată prin intervenția statului în acordarea de credite bancare, acesta recunoscînd în credit un instrument deosebit de important al politicii economice și monetare.

În prezent, creditul îndeplinește două roluri de primă importanță în viața economică : (a) el constituie o posibilitate de a anticipa cumpărările, exercitînd un efect multiplicator asupra activității economice, și (b) reprezintă, datorită utilizării banilor scripturali (bani de cont), un instrument de creație bănească, de injectare a unui volum suplimentar de mijloace de plată în circuitele economiei.

Acest al doilea rol are două tăișuri în țările capitaliste : procesul de creare a unui volum suplimentar de monedă poate să faciliteze sau dimpotrivă să amenințe echilibrul economic. Actuala criză monetară, caracterizată îndeosebi prin inflație, se datorește în mare măsură și exagerărilor în utilizarea funcției de emisiune a creditului bancar.

C. K.

„Sol 85"

Anca Preda, Brașov — 1) Aveți dreptate. „Sol 85" este denumirea programului de cercetări privind extinderea utilizării energiei solare adoptat de guvernul suedez și nu de cel portughez, cum desigur din eroare a apărut în publicația la care vă referiți. Utilizarea energiei solare și extinderea folosirii pompelor de căldură sînt domeniile care beneficiază de prioritate în cadrul cercetărilor Administrației naționale suedeze a energiei, care are sarcina de a prezenta guvernului studii de fezabilitate privitoare la sporirea contribuției acestor surse la echilibrul balanței energetice a țării. 2) „Distincția internațională a inventatorilor", în valoare totală de 1 milion coroane suedeze va consta din patru premii care vor fi acordate celor mai valoroase invenții sub raportul contribuției la accelerarea progresului economic și social al țărilor în curs de dezvoltare, realizate în următoarele domenii : exploatarea lemnului, gospodărirea apelor, energetică și producție industrială. O atenție specială va fi acordată măsurii în care se asigură valorificarea mai înaltă a resurselor existente în aceste țări.

Potrivit revistei **Ny Teknik**, distincțiile vor fi acordate începînd din 1986 — anul aniversării centenarului Asociației inventatorilor suedezi — de un juriu internațional format din experți ai UNESCO, Băncii mondiale, Academiei regale suedeze de științe tehnice și din conducători ai oficiilor de brevete din diverse țări ale lumii.

Turism

Minodor Polescu, Singeorz Băi — Este adevărat că, spre deosebire d încasările la exportul multor materii prime, veniturile de pe urma turismului internațional au un caracter mai stabil Totuși importanța actuală a acestora din urmă rămîne redusă. Pe ansamblul țărilor nepetroliere în curs de dezvoltare veniturile respective însumează în prezent circ 9,2 miliarde dolari, cee ce înseamnă de fapt abi 6 dolari pe locuitor, față de 60 de dolari pe locuito în țările occidentale in dustrializate.

Un număr de 13 țări ir curs de dezvoltare, dintr-un total de peste 100 încasează de pe urma turismului internațional ma mult de 10% din totalul veniturilor lor în devize cotele cele mai înalte înregistrîndu-se în Barbados (41%) și Mexic (26%).

Convenție

Pompiliu Diplan, București — Convenția de la Lomé, semnată în anul 1975 de Piața comună cu 57 de țări în curs de dezvoltare din Africa, zona Caraibilor și Oceanului Pacific (așa-numitele țări A.C.P.) se referă la o perioadă de cinci ani. După cum desigur ați citit, renegocierea acestei convenții, care a început în luna septembrie a anului trecut, nu a ajuns încă în faza de finalizare, principalul punct de dezacord fiind legat de cuantumul ajutorului pe care Piața comună ar urma să-l acorde în următorii cinci ani țărilor asociate. În discuție se află între altele lărgirea listei produselor beneficiind de sistemul de stabilizare a încasărilor din export, prin rambursarea pierderilor suferite ca urmare a diminuării prețurilor sau a scăderii producției sau exportului, cunoscut sub denumirea prescurtată de „Stabex". Acest sistem care se referă actualmente la produse primare ca banane, ceai, lemn și cafea, ar urma să fie aplicat și la cauciuc, tutun și sisal. Se află de asemenea în discuție crearea unui sistem de stabilizare a încasărilor inspirat de „Stabex", dar separat de el, pentru exporturile de minereuri de cupru, cobalt, tungsten, zinc și fosfați ale țărilor A.C.P.

Referindu-se la însemnătatea relațiilor economice dintre cele nouă țări membre ale Pieței comune și cele 57 țări A.C.P., publicația **Euroforum** relevă recent că acestea din urmă furnizează primelo 35% din necesarul lor de uraniu, 35% din cel de cacao, 55% din cel de cafea, de asemenea însemnate cantități de lemn sisal, alte produse tropicale. În același timp, țărilor A.C.P. le revine circa 7,6% din totalul exporturilor Pieței comune.

Negocierile ar urma să fie reluate la sfîrșitul lunii iunie.

Promovarea exporturilor

Radu Pascu, Iași — 1) Centrul de comerț internațional coordonat în comun de GATT și UNCTAD a fost creat în anul 1964 pentru a sprijini eforturile țărilor în curs de dezvoltare pentru promovarea exporturilor lor. El acordă asistență țărilor în curs de dezvoltare de a formula și aplica programe viabile de promovare a comerțului și de a-și crea infrastructura instituțională necesară. Centrul sprijină țările în curs de dezvoltare în identificarea de posibilități de export și întreprinderea acțiunilor necesare pentru valorificarea lor, precum și în ridicarea pregătirii cadrelor naționale în domeniul promovării comerțului. De la 1 iunie a.c. directorul Centrului de comerț internațional UNCTAD/GATT este Padinjarethalakkal Cherian Alexander, fost ministru al comerțului al Indiei. 2) Acordul General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.) nu este o agenție specializată a O.N.U., ci așa cum sugerează și denumirea lui, este un tratat multilateral interguvernamental. Semnat inițial (în 1947) de 23 țări (părți contractante), el numără în prezent 84 țări membre, între care — din toamna anului 1971 — și România. În afara acestora, trei țări au aderat provizoriu la G.A.T.T., iar alte 24 aplică în practică prevederile Acordului, fără a fi aderat la el.

Ritm

I. Vlad, Tîrgoviște — 1) Cele mai recente date despre mărimea populației globului se referă la primele luni ale anului în curs, cînd aceasta era de 4,2 miliarde locuitori. Ea va crește în acest an cu 73 milioane de locuitori, respectiv cu 1,7%, față de 1,9% pe an la începutul deceniului nostru. Rata medie mondială a natalității este estimată de **Worldwatch Institute** — un organism de cercetare finanțat parțial de O.N.U. și care studiază problemele populației și mediului înconjurător — la 28 la 1 000. Cele mai înalte rate anuale ale natalității se consemnează actualmente în Iran, Irak, Afganistan și Pakistan (peste 45 la 1 000). În India rata natalității a coborît la 33 la 1000. 2) Prognoze ale O.N.U. consideră că peste un secol populația globului va atinge 12 miliarde locuitori, dar este numai una dintre numeroasele prognoze pe această temă.

Căi ferate

Sorin Șerbănescu, București. Cel de al 22-lea congres al Asociației internaționale a căilor ferate s-a desfășurat luna aceasta la Stockholm cu participarea a 400 reprezentanți ai administrațiilor căilor ferate din 84 de țări ale lumii. Printre temele dezbătute cu prioritate s-au aflat problemele energetice ale transporturilor feroviare sub raportul creșterii eficienței. Asociația internațională sub egida căreia a avut loc congresul a fost creată în anul 1885 ; congresele acesteia au loc din patru în patru ani.

Grîu

Anton Fălculete, Vaslui — Volumul comerțului mondial cu grîu este de circa 75 milioane tone pe an ; una din șase tone de grîu consumate în lume, este procurată din import. Principalele țări exportatoare de grîu sînt S.U.A., Canada, Australia și Argentina, care realizează împreună circa 85% din exportul mondial. Datorită acumulării unor importante stocuri (26 mil. t în S.U.A., cele mai mari din ultimii zece ani), 13 mil. t în Canada, aproape 6 mil. t în Australia etc., a căror depozitare este foarte costisitoare, experții nu exclud posibilitatea declanșării în lunile următoare a unui „război al grîului" în domeniul prețurilor. După cum desigur cunoașteți, în ciuda acestei situații, negocierile de la Geneva în vederea încheierii unui nou acord internațional al grîului s-au soldat cu un eșec. Pe de altă parte, guvernul de la Canberra a anunțat că Australia nu dorește să participe la formarea unui cartel al marilor producători de grîu pentru împărțirea pieței, limitarea producției etc.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 23 din 8 iunie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cercetarea științifică în sprijinul ridicării nivelului tehnic al producției, al sporirii eficienței economice
● Cerințe ale creșterii eficienței economice a cercetării științifice și tehnologice **(Nicolae Ionescu)** 1
● Impactul tehnologiilor noi asupra reducerii consumului energetic **(Aurel Groapă)** 3

— Investiții. Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale **(dr. Alexandru Olteanu)** 5

— Comentariu la un grafic. Cum se realizează normele de consum de combustibil și energie electrică ? 7

— Imperative ale lărgirii cadrului tipizării și adâncirii specializării producției **(V. Boescu)** 8

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Bugetul de venituri și cheltuieli al unităților economice **(Alexandru Bran)** 10

— Căi de creștere intensivă a exporturilor de produse agroalimentare **(dr. Mircea Coraș, Ștefan Vîrtaci)** 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Conducerea producției — un mecanism reglat după criteriul eficienței economice **(dr. Ionel Dumbravă)** 14

— Fluctuația forței de muncă și dinamica productivității **(lector univ. Șt. Matei)** 15

TEORII ● IDEI

— Unitatea dintre teorie și practică — principiu al perfecționării mecanismului economic (III) **(prof. dr. Aurel Negucioiu)** 17

— Școli — curente — economiști Categoria de bani în gîndirea economică occidentală (II) **(asist. univ. Silviu Cerna)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Programul Partidului Comunist Român despre principiile fundamentale ale trecerii la economia societății comuniste **(asist. univ. Gheorghe Iaver)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— După încheierea UNCTAD V. Intensificarea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării și edificarea noii ordini — imperativ prioritar al zilelor noastre **(Dinu Dragomirescu)** 24

— Pe marginea sesiunii C.E.P.A.L. Strategii ale dezvoltării în America Latină **(dr. George Marin, O. Bărbulescu)** 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Tehnica de calcul și nevoile unei economii eficiente

IN THIS ISSUE

— Requirements for a growing economic efficiency of the scientific and technological research **(Nicolae Ionescu)** 1
— New technologies' impact on cutting down energy consumption **(Aurel Groapă)** 3
— The economic and financial mechanism : functional and efficient. The income and expenses budget of the economic units **(Alexandru Bran)** 10
— Some ways of intensive growth concerning exports of food and agricultural products **(Dr. Mircea Coraș, Ștefan Vîrtaci)** 12
— Theory and practice unity — a principle in improving the economic mechanism (III) **(Prof. Dr. Aurel Negucioiu)** 17
— Schools ● currents ● economists. The category of money in the occidental school of thought (II) **(Assistent Silviu Cerna)** 20
— After the UNCTAD V closure Liquidating underdevelopment and building up the new order — a nowadays priority objective **(Dinu Dragomirescu)** 24
— Marginals on ECLA session. Development strategies in Latin America **(Dr. George Marin, O. Bărbulescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Exigences de l'accroissement de l'efficience économique de la recherche scientifique et technologique **(Nicolae Ionescu)** 1
— L'influence des nouvelles technologies sur la réduction de la consommation d'énergie **(Aurel Groapă)** 3
— Le mécanisme économique : bon fonctionnement, efficience. Le budget de revenus et dépenses des unités économiques **(Alexandru Bran)** 10
— Des voies pour l'accroissement intensif de l'exportation des produits agro-alimentaires **(dr. Mircea Coraș, Ștefan Vîrtaci)** 12
— L'unité entre la théorie et la pratique — un principe du perfectionnement du mécanisme économique (III) **(prof. dr. Aurel Negucioiu).** 17
— Ecoles — courants — économistes. La catégorie argent dans la pensée économique occidentale (II) **(assistant Silviu Cerna)** 20
— Après la clôture de la Ve CNUCED. Le renforcement des efforts en vue de la liquidation du sous-développement et de l'édification du nouvel ordre — un impératif prioritaire de nos jours **(Dinu Dragomirescu)** 24
— En marge de la session de CEPAL. Stratégies du développement en Amérique Latine **(dr. George Marin, O. Bărbulescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Требования увеличения экономической эффективности научных и технологических исследований **(Николае Ионеску)** 1
— Влияние новых технологий на уменьшение расхода энергетических ресурсов **(Аурел Гроапэ)** 3
— Экономическо-финансовый механизм: функциональность-эффективность ● Приходо-расходный бюджет экономических предприятий **(Александру Бран)** 10
— Пути интенсивного роста экспорта продовольственных продуктов сельского хозяйства **(др. Мирча Кораш, Штефан Выртачь)** 12
— Единство теории и практики — принцип совершенствования экономического механизма (III) **(проф. др. Аурел Негучею)** 17
— Школы ● течения ● экономисты. Категория денег в экономическом западном мышлении (II) **(преп. в. шк. Силвиу Черна)** .. 20
— После заключения работ ЮНКТАД V. Интенсификация усилий для ликвидации недоразвития и созидания нового порядка — приоритетное повелительное требование наших дней **(Дину Драгомиреску)** 24
— Касательно сессии Э.К.Л.А. Стратегии развития в Латинской Америке **(др. Джордже Марин, О. Бэрбулеску)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

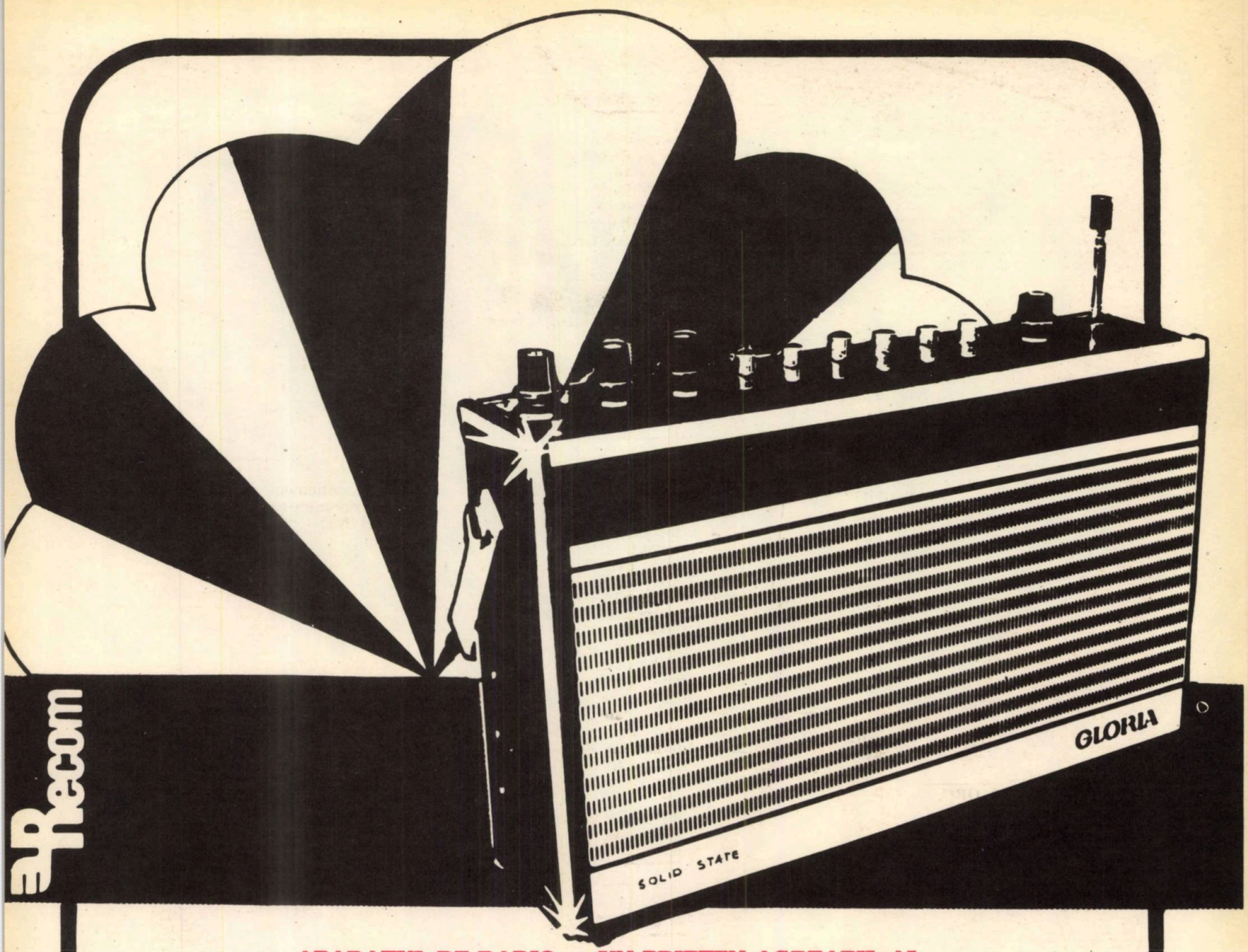

APARATUL DE RADIO — UN PRIETEN AGREABIL AL ORELOR DE DESTINDERE PETRECUTE ÎN CASĂ !

● Buletine de ştiri ● Buletine meteo-rutiere ● Emisiuni economice ● Emisiuni pentru copii şi tineret ● Muzică populară, uşoară, simfonică ● Emisiuni de divertisment ● Teatru la microfon.

Pe scurt... de toate pentru toţi vă oferă aparatul de radio ! Dar dacă aţi avea un radioreceptor portabil, aţi avea mai mult decît un prieten instruit şi agreabil, aţi avea un prieten nedespărţit !

În magazinele comerţului de stat vă aşteaptă 9 tipuri de radioreceptoare portabile :

	G.U.	Preţ
● Cora	1	345 lei
● Apollo	1	345 lei
● Pescăruş	2	450 lei
● Alfa	2	500 lei
● Cosmos	3	645—740 lei
● Albatros	4	800 lei
● Jupiter	4	845 lei
● Madrigal	4	1150 lei
● Gloria	4	1450 lei

Radioreceptoarele portabile se vînd şi cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20%.

EFICIENTE, ECONOMICE
PRODUSELE CHIMICE DI-DA !

Di-Da curăță rapid : tapițerii, mochete, covoare, geamuri, faianță, linoleum și mobilă.
Tot Di-Da, deodorante pentru încăperi și bucătării, purifică aerul absorbind mirosurile specifice.
Deci, produsele chimice Di-Da sînt ajutoare de nădejde ale gospodinei.
Di-Da, în toate magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

1979 JUN 13

DI-DA

Recom

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CREŞTEREA APORTULUI CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE LA DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ

Numărul 24 ● Vineri 15 iunie 1979

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

ÎN INSTITUTE DE CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNOLOGICE

La Institutul central de chimie, în fața machetei unei viitoare instalații create pe bază de concepție proprie

Secretarul general al partidului s-a întîlnit cu oameni de știință, cercetători și lucrători ai unor importante institute de cercetări bucureștene : Institutul central de chimie – ICECHIM, Institutul central de biologie, Institutul central de cercetări pentru construcțiile de mașini, Institutul de cercetare pentru industria electrotehnică și Stația pilot de la Periș pentru producerea biogazului.

În fiecare unitate de cercetare vizitată s-a analizat modul în care cercetarea științifică și tehnologică folosește puternica bază materială de care dispune, capacitatea de creație a personalului muncitor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat noi sarcini mobilizatoare și direcții de acțiune pentru introducerea pe scară tot mai largă în întreaga noastră economie națională a progresului tehnic, în scopul creșterii calității și eficienței activității economice, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai și civilizație a întregului nostru popor.

La Institutul central de cercetări pentru construcții de mașini

La Institutul central de biologie

1979 JUN 1 5

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

O CONTRIBUȚIE CALITATIV SUPERIOARĂ A ȘTIINȚEI ROMÂNEȘTI LA DEZVOLTAREA SOCIAL-ECONOMICĂ

ÎN ÎNFĂPTUIREA politicii de dezvoltare economico-socială accelerată a țării, partidul nostru consideră că știința are un rol primordial. **„Pornind de la considerentul că societatea socialistă multilateral dezvoltată nu se poate realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane,** arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **partidul nostru a acordat și acordă o atenție deosebită dezvoltării activității de cercetare".** Potrivit acestei concepții, cercetarea științifică și ingineria tehnologică se bucură în țara noastră de un sprijin considerabil din partea statului socialist, făcîndu-se eforturi însemnate — materiale, financiare și umane — pentru sporirea rolului și aportului științei la progresul societății. În acest context se înscrie și **vizita de lucru a secretarului general al partidului în institute de cercetări științifice, precum și măsurile recente adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind îmbunătățirea organizării și funcționării Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie** — ca organ de partid și de stat cu caracter deliberativ, larg reprezentativ, astfel încît activitatea acestuia să corespundă mai bine sarcinilor importante puse de Programul partidului privind afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile vieții economice și sociale.

O dovadă a rolului deosebit conferit Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie în înfăptuirea politicii partidului și statului în domeniul științei și tehnologiei — rol de coordonare a întregii activități de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, de promovare a creației științifice și tehnologice originale și de stimulare a capacității creatoare a oamenilor muncii, ca și a participării largi a oamenilor de știință din țara noastră la eforturile desfășurate pe plan mondial pentru progresul științei și tehnologiei — o constituie **desemnarea ca președinte al C.N.S.T. a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu,** membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al partidului, personalitate marcantă a vieții politice și științifice internaționale. Această alegere reprezintă o justă recunoaștere a meritelor sale în munca de perfecționare, conducere și îndrumare a activității de creație tehnico-științifică din țara noastră, precum și o garanție trainică și prestigioasă a calității și eficienței muncii viitoare.

O DEOSEBITĂ însemnătate pentru sporirea rolului și aportului științei în procesul dezvoltării o are **recenta vizită de lucru a secretarului general al partidului în institute de cercetări științifice,** cu prilejul căreia a fost analizat temeinic modul în care cercetarea științifică și tehnologică folosește baza materială și capacitatea de creație disponibilă în vederea introducerii pe scară largă în întreaga economie națio-

nală a progresului tehnic, în scopul creşterii calităţii şi eficienţei activităţii economice şi a muncii sociale, căile şi metodele concrete de accelerare a introducerii progresului tehnic în economie cu eficienţă maximă. Cu acest prilej a fost evidenţiată încă o dată **importanţa teoretică şi practică a concepţiei integratoare pusă la temelia ştiinţei şi tehnicii româneşti,** concepţie care a sporit forţa ştiinţei de creatoare de avuţie naţională, de progres economic şi civilizaţie, stimulînd puternic creativitatea oamenilor muncii şi participarea largă a ştiinţei din ţara noastră la efortul naţional ca şi la eforturile desfăşurate pe plan mondial pentru progres şi civilizaţie.

În timpul dialogului cu specialiştii au fost subliniate o serie de **sarcini de maximă însemnătate pentru activitatea de cercetare :** în centrul cercetării trebuie să se afle elaborarea tehnologiilor industriale de utilizare a rezultatelor cercetării, astfel încît ele să poată fi aplicate cît mai rapid în producţia de serie ; necesitatea lărgirii colaborării specialiştilor din cercetare cu întreprinderile producătoare ; urmărirea cu perseverenţă a realizării de materiale şi produse noi, de mare eficienţă şi cu un grad înalt de competitivitate pe piaţa mondială; elaborarea unor tehnologii moderne, a unor instalaţii şi utilaje cu performanţe ridicate ; trecerea neîntîrziată la realizarea sistemului de automatizare flexibilă (pe procese tehnologice, instalaţii şi întreprinderi) ş.a. Totodată, apreciindu-se preocupările cercetătorilor şi tehnologilor pe linia reducerii consumurilor energetice, s-a recomandat să se dezvolte aceste cercetări în vederea realizării unor tehnologii şi produse cu consum redus de energie ; s-a insistat, de asemenea, asupra necesităţii dezvoltării cercetărilor teoretice, fundamentale şi aplicative, pentru elaborarea unor noi soluţii de producere, stocare şi utilizare a combustibililor şi energiei, pentru formarea unei rezerve substanţiale de posibilităţi tehnico-economice şi asigurarea necesarului de energie pentru deceniile viitoare. În acest cadru secretarul general al partidului a insistat şi asupra problemelor referitoare la dezvoltarea şi finalizarea cercetărilor privind valorificarea superioară a materialelor secundare în scopuri energetice, producerea biogazului, reducerea consumurilor energetice, valorificarea deplină şi reciclarea deşeurilor, a apelor uzate etc.

Pentru realizarea exemplară a acestor sarcini, cercetarea ştiinţifică, desfăşurîndu-şi mai eficient forţele pe baza programului de acţiune de lungă perspectivă — pînă în anul 2000 — va acţiona cu prioritate în direcţia reducerii consumurilor de materii prime, materiale, combustibil şi energie, descoperirii şi punerii în valoare a unor noi surse de materii prime şi materiale, de combustibil şi energie, precum şi valorificării superioare a acestora, în general în vederea dezvoltării prioritare a produselor şi tehnologiilor mici consumatoare de materie şi energie. Totodată, prin soluţiile elaborate cercetarea ştiinţifică şi ingineria tehnologică vor aduce o contribuţie hotărîtoare atît la mai buna utilizare şi valorificare a materiilor prime şi materialelor, cît şi la creşterea susţinută a productivităţii muncii şi ridicarea calităţii în toate ramurile economiei naţionale, la realizarea în condiţii de eficienţă economică sporită a tuturor obiectivelor de investiţii stabilite pentru perioadele următoare.

În realizarea acestor obiective activitatea C.N.S.T. se va înscrie, aşa cum s-a rătat la **recenta plenară a acestui organism,** cu un aport nou ,substanţial perfecţionat, datorită îmbunătăţirilor de fond aduse cadrului organizatoric în care îşi desfăşoară munca de coordonare a activităţii de cercetare ştiinţifică, inginerie tehnologică şi introducere a progresului tehnic. Printre ele se cer menţionate : amplificarea atribuţiilor C.N.S.T. în domeniul coordonării ştiinţelor umanistice şi a cercetării din învăţămînt, sporirea capacităţii sale în coordonarea domeniului deosebit de important al creaţiei tehnice de masă prin lărgirea participării — în componenţa sa — a muncitorilor, a cadrelor provenite direct din producţie, a cadrelor de cercetare provenite din rîndul femeilor, a tineretului, a naţionalităţilor conlocuitoare ş.a., perfecţionarea considerabilă a resorturilor colaborării cu ministerele economice beneficiare ale cercetărilor. De altfel, profunde îmbunătăţiri cunoaşte organizarea întregii activităţi de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducere a progresului tehnic prin măsurile adoptate în vederea : ● concentrării forţelor din cercetare pe obiectivele principale, pentru elaborarea cercetărilor într-un timp cît mai scurt şi introducerea în producţie mai rapidă a rezultatelor obţinute ● elaborării, în cursul cercetării, a întregului proces tehnic, a tehnologiei şi instalaţiilor necesare realizării producţiei prevăzute ● intensificării şi aprofundării cercetărilor fundamentale şi de perspectivă în toate domeniile biologiei, matematicii, fizicii care, în condiţiile epocii noastre, au un rol primordial în înaintarea întregii omeniri pe calea progresului şi civilizaţiei ● amplificării cercetării interdisciplinare pentru soluţionarea, cu forţele unite ale cercetătorilor din mai multe specialităţi, a unor probleme ştiinţifice şi tehnice cu un grad de complexitate mai ridicat ● lărgirii în continuare a colaborării şi cooperării cu institutele şi unităţile de cercetare din ţările socialiste, din celelalte ţări ale lumii.

Sporirea eforturilor tuturor celor angrenaţi în cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi introducerea progresului tehnic în atingerea acestor obiective va permite creşteri calitative substanţiale ale aportului ştiinţei româneşti la dezvoltarea social-economică a ţării.

prof. dr. doc. ing. Iosif TRIPŞA
vicepreşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie

PRODUSE ȘI TEHNOLOGII NOI, DE ÎNALTĂ CALITATE, CU CONSUMURI MATERIALE ȘI ENERGETICE REDUSE

REALIZAREA integrală a obiectivelor actualului cincinal al revoluției științifice și tehnice a determinat, în întreaga economie, intensificarea activității de cercetare științifică, de dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, orientarea fermă a eforturilor în știință spre rezolvarea nevoilor concrete ale producției, pentru valorificarea superioară și economisirea resurselor materiale și energetice, ridicarea parametrilor calitativi ai produselor și scurtarea duratelor ciclurilor de asimilare. Vizita de lucru a secretarului general al partidului efectuată în institute de cercetări, în expozițiile de produse și tehnologii noi organizate cu acest prilej a pus în evidență că cercetarea științifică românească a realizat în acest cincinal și își propune să realizeze în continuare mașini și utilaje cu caracteristici superioare.

VALOAREA producției produselor noi și reproiectate, introduse pentru prima dată în fabricația de serie în industria republicană, a reprezentat în anul trecut, de pildă, 27,5% din volumul total al producției marfă — depășindu-se prevederile din planurile anuale — fiind puse în fabricația de serie peste 6 300 mașini-utilaje, aparate și instalații noi. În perioada 1976—1978 s-au obținut rezultate bune în perfecționarea și modernizarea proceselor de producție prin introducerea a peste 5 900 tehnologii noi și modernizate, marea majoritate a acestora fiind realizate și aplicate pe bază de concepție proprie, cu efecte importante pentru valorificarea superioară a materiilor prime, îmbunătățirea calității, ridicarea eficienței economice. Concomitent cu creșterea gradului de satisfacere a cerințelor beneficiarilor și a competitivității, **înnoirea a avut influențe asupra reducerii accentuate a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică.**

Un rol important în activitatea de introducere a progresului tehnic în economie și de obținere a unor asemenea efecte economice favorabile l-a avut aplicarea în producție a rezultatelor cercetării și ingineriei tehnologice din industria constructoare de mașini.

● În standurile expoziției unităților de cercetare din domeniul construcțiilor de mașini s-au regăsit **mașini și utilaje a căror înnoire le-a conferit calități tehnice superioare și randamente sporite, o greutate mai mică și un consum redus de combustibil.** Reținem atenția în acest sens instalațiile cu acționare electrică pentru forajul petrolier și pentru deschiderea puțurilor miniere cu diametrul mare și în roci foarte dure, programul de dieselizare a motoarelor pentru autoturisme, autoutilitare și autovehicule, precum și o selecție de aparate electronice, destinate direct proceselor tehnologice cum ar fi instalațiile de control activ pentru mașini-unelte, de serie se va materializa în importante economii materiale, de energie și combustibil (tabelul).

● **Trecerea de la nou la vechi înregistrează în domeniul tehnologiilor o contribuție valoroasă în direcția valorificării superioare a metalului și a reducerii consumurilor la acest material.** Dintre multiplele exemple prezentate la expoziție reținem atenția rezultatele obținute în direcția reducerii adaosurilor de prelucrare, prin extinderea procedeelor moderne de turnare și forjare etc.

TRANSPUNÎND în viață prețioasele indicații ale secretarului general al partidului de a accelera realizarea de produse și tehnologii care să re-

Produse și tehnologii noi	Produse și tehnologii vechi	Efectele înnoirii
Motor sincron pentru acționarea morilor de ciment de mare capacitate	Motor asincron	— lungimea instalației se reduce de la 32 la 19 m — economii anuale de 36 Gwh/an
Noi tipuri de condensatoare la instalații pentru îmbunătățirea factorului de putere	Condensator clasic	— 3 tone cupru pe instalație — 3,4 milioane lei pe instalație — economii de energie de 500 MW anual
Noi tehnologii de realizare a contactelor electrice la aparatajul de medie și joasă tensiune	Tehnologii clasice	— se vor economisi 9 t argint anual
Balast capacitiv	Balast inductiv	— puterea absorbită se reduce de la 24—25 W la 18—20 W — greutatea scade de la 730 la 486 kg — costurile scad de la 43 la 25 lei/bucată — economii anuale de 400 milioane lei
Seria de motoare asincrone trifazate cu rotorul în scurt-circuit		— gabarit redus, 47 tone cupru și tablă silicioasă economisite anual — îmbunătățirea factorului de putere
Noi tipuri de perii grafitice pentru mașini electrice	Perii grafitice vechi	— economii anuale de materii prime de 157 t.

ce vor echipa liniile de fabricație a autoturismului „Oltcit" ; echipamente de teleprelucrare și teletransmitere a datelor ; centrale telefonice electronice ; echipamente cu comandă numerică pentru metalurgie și altele. Institutul de cercetare pentru industria electrotehnică, de exemplu, care a găzduit expoziția, a prezentat o gamă largă de produse noi (mașini electrice, materiale electrotehnice, acționări electrice de mare putere), ale căror caracteristici arată că introducerea lor în producția ducă consumul de materiale și energie, de a se scurta durata procesului de asimilare, de a se trece neîntîrziat la realizarea unui sistem de automatizare pe procese tehnologice, instalații și întreprinderi, cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică se va înscrie în continuare cu o contribuție sporită a creației tehnice originale la realizarea comandamentelor deosebit de actuale ale realizării unor produse superioare cu consumuri materiale reduse.

B. PĂDURE
C. POPESCU

REFLECȚII

CERCETARE TEHNOLOGICĂ – CERCETARE ECONOMICĂ

AM TRĂIT în aceste zile, odată cu vizita de lucru a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în unități de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, momentul solemn al identificării unui orizont superior de contribuție a gîndirii științifice la mersul înainte al societății noastre : dacă cu cîțiva ani în urmă cercetarea a trecut pragul proceselor de producție, înscriindu-se integral în problematica majoră a diferitelor ramuri economice, îi întrevedem astăzi sarcina de a depăși rolul de **creatoare de soluții** la problemele date, pentru a deveni **creatoare de premise** ale rezolvărilor viitoare.

Indicațiile date de secretarul general al partidului în timpul vizitei au pus accentul pe unele direcții de cercetare caracteristice evoluției științifice și tehnice contemporane. Adîncite în cuvîntările noului președinte al C.N.S.T., tovarășa academician dr. ing. Elena Ceaușescu, ele au căpătat valoarea de directive și trebuie să constituie în viitorul imediat temeiul unor aprofundate analize teoretice și practice.

Mă refer în primul rînd la cerința înscrierii hotărîte în dinamismul progresiv care caracterizează promovarea progresului tehnic contemporan, problema **scurtării ciclurilor cercetare-aplicare sau laborator-industrie** devenind o condiție fundamentală de eficiență a cercetării. Ideea abordării „în cursul cercetării a întregului proces tehnic, a tehnologiei și instalațiilor necesare realizării în producție" a fost în repetate rînduri scoasă în evidență în cursul vizitei. În acest context s-a subliniat rolul deosebit de important al laboratoarelor de experimentare industrială și al liniilor pilot sau semi-industriale din institute, contribuția lor **directă** la valorificarea fără întîrziere a rezultatelor cercetării, la punerea la punct a tehnologiilor noi în institut, înainte de implementarea lor în întreprinderi, la reducerea pe această cale a coeficientului de risc pe de o parte – a duratei de punere în funcțiune pe de altă parte. În același timp s-a evidențiat contribuția **indirectă** a acestui mod de a concepe desfășurarea muncii de cercetare, prin valențele educative ale contactului sistematic dintre cercetător și proiectant, pe de o parte, și rezultatele materiale ale muncii sale, pe de altă parte. A reieșit necesitatea de a lichida cu desăvîrșire acele rămășițe străvechi ale mentalității „aristocratice" asupra rolului și răspunderilor cercetării, conform căreia specializarea cadrelor de concepție n-ar trebui să se facă în funcție de direcția de cercetare, ci în funcție de „nivelul" acestei munci, nivelele „inferioare" fiind evident cele legate direct de aplicarea industrială. Experiența de pînă acum din dezvoltarea sistemului de cercetare al industriei construcțiilor de mașini care urmează de fapt exemplul Institutului central de chimie, demonstrează că cel mai sigur mijloc de a depăși astfel de atitudini constă în dezvoltarea bazei experimentale și productive a institutelor, sarcina imediată fiind aceea de a lichida rămînerile în urmă care mai există în unele sectoare.

O a doua problemă privește cerința de extindere a **abordării sistemice** în concepția tehnologică în general, în concepția mașinilor și a componentelor de mașini, în special. Pornind de la ideea că rezolvarea optimizată a unei probleme tehnologice nu se poate face prin realizarea unor procedee și utilaje izolate, ci prin crearea **sistemelor de mașini** concepute într-o proporție cît mai mare din elemente componente tipizate, s-a scos în evidență faptul că accelerarea trecerii progresive a industriei producătoare de utilaje tehnologice de la o producție de „utilaje unicate" la o producție de **sisteme complexe,** reprezintă una din căile prioritare de obținere a creșterii însemnate a valorii adăugate în construcția de mașini, în cadrul acestei valori adăugate, valoarea „concepției de sistem" ocupînd principala pondere. Evident că atingerea acestui obiectiv presupune trecerea activității de concepție la un nivel superior celui existent astăzi. Pe de o parte, trebuie perfecționată și extinsă **concepția de sistem** în numeroase ramuri ale echipamentelor tehnologice (chimie, metalurgie, materiale de construcții ș.a.), punînd accentul pe optimizarea procesului, pe economia de materii prime și energie, pe nivelul de automatizare și fiabilitate. Pe de altă parte, trebuie dezvoltată concepția familiilor de **elemente componente tipizate,** de utilaje pentru operații unitare, de module pentru funcțiuni din ce în ce mai complexe, în realizarea cărora cercetarea are sarcina să asigure un maximum de eficiență, printre altele prin dimensionare exactă și testare riguroasă.

În acest sens indicațiile date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la încheierea vizitei efectuate la Institutul central pentru construcții de mașini cu privire la necesitatea trecerii neîntîrziate la realizarea sistemelor de automatizare complexă pentru procese, instalații și întreprinderi, inclusiv a celor cu roboți industriali, a reprezentat o strălucită lecție asupra modului de aplicare a conceptului teoretic de sistem tehnologic, văzut ca soluție optimizată de rezolvare a unei sarcini de producție, la cerințele concrete de azi ale industriei noastre constructoare de mașini, precum și asupra modului practic de realizare a acestui obiectiv, prin colaborare largă între întreprinderi și institute.

O a treia orientare cu caracter de directivă reieșită din dezbaterile plenarei se referă la cerința dezvoltării **cercetării interdisciplinare.** Pornind de la „întrepătrunderea tot mai strînsă între diferitele sectoare ale științei", care caracterizează revoluția tehnico-științifică contemporană, la plenară s-a subliniat în mod deosebit necesitatea consolidării relațiilor existente și a creării unor noi relații între fizică, chimie, biologie, matematică pe de o parte, și tehnologie, pe de altă parte. Importanța acestor relații trebuie apreciată în cadrul problemelor majore ale economiei mondiale contemporane, în primul rînd în legătură cu problemele de resurse de energie și resurse de hrană. Ținînd seama de creșterea potențialului românesc de cercetare tehnologică, precum și de succesele obținute în unele domenii ale cercetărilor de fenomene, este evidentă necesitatea de a amplifica programele comune cu caracter explorator, cărora să le atribuim o parte din răspunderea progresului tehnologic al cincinalelor viitoare.

În acest sens, apreciez că pentru construcția de mașini în cincinalele viitoare ar putea prezenta un interes deosebit adîncirea fenomenelor fizice care stau la baza tehnologiilor specifice ale acestei industrii, în special a tehnologiilor care folosesc energii concentrate, așa-zisele tehnologii neconvenționale. O importanță de același ordin ar putea-o avea cercetările privind fenomenele de uzură și de oboseală a materialelor. Dezvoltarea amplă a cunoașterii parametrilor care condiționează aceste fenomene și a metodelor de măsurare a acestora ar putea sta la baza utilizării unor metode perfecționate de studiu și supraveghere a comportării structurilor mecanice în condiții de solicitare dinamică, în timp real sau contractat, metode a căror aplicare ar putea conduce la îmbunătățiri esențiale în cercetarea, proiectarea, execuția și exploatarea mașinilor.

În aceeași ordine de idei merită multă atenție sublinierea relației **cercetare tehnologică – cercetare economică.** S-a trasat sarcina conlucrării mai strînse între toate institutele de cercetare și proiectare tehnologică și Institutul central de cercetări economice. Obiectiv vorbind, trebuie să privim cu destul simț autocritic distanța care separă astăzi aceste sectoare. În fond ar trebui să pornim de la convingerea că orice cercetare tehnologică nu are dreptul să poarte acest titlu decît dacă urmărește optimizarea economică a procesului, după cum creșterea economică n-ar trebui să fie decît expresia valorică, sintetizată în indicatori economici a multiplelor probleme tehnologice. Recunoscînd autocritic că nivelul de analiză economică a unor probleme tehnologice este încă nesatisfăcător, apreciez că abordarea de către Institutul central de cercetări economice a unor probleme de mare importanță teoretică și practică – ca de exemplu problema fundamentării strategiilor de promovare a progresului tehnic, sau problema criteriilor și metodelor de selecție a obiectivelor în cercetare și dezvoltare ar fi de un folos real, răspunzînd în mod pertinent sarcinilor trasate de plenară.

Ion CRIȘAN

„Făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație al tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării".

NICOLAE CEAUȘESCU

23 AUGUST 1944-1979

EFIGIA MEHEDINȚIULUI PE HARTA ECONOMICĂ A ȚĂRII

— Principalele opțiuni în dezvoltarea unuia din județele care vor depăși 10 miliarde lei producție industrială în anul 1980 ● Semnificațiile saltului de la 1,9 miliarde lei la 21 miliarde lei în 1985 —

Iulian PLOȘTINARU
prim secretar
al Comitetului județean Mehedinți
al P.C.R.

ÎNFĂȚIȘAREA de astăzi a Mehedințiului — străvechi leagăn de istorie, legat de începutul plămădirii ființei naționale a poporului român, dar și meleaguri rămase în regimul burghezo-moșieresc pradă înapoierii economico-sociale — ilustrează pe deplin justețea politicii științifice a partidului și statului nostru de dezvoltare armonioasă a tuturor județelor țării. Angajați cu toate forțele în opera de făurire a noii orînduiri, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, cu tenacitatea și perseverența ce le sînt proprii, mehedințenii au străbătut, alături de întregul popor, într-o perioadă relativ scurtă, o adevărată etapă istorică, o etapă bogată în ample transformări revoluționare pe drumul progresului și civilizației. Mari întreprinderi și combinate industriale, cu o activitate tot mai complexă, efect al politicii de industrializare socialistă promovată de partid, iscusința muncitorilor, tehnicienilor și specialiștilor mehedințeni, care amplifică necontenit gama și calitatea produselor fabricate, dezvoltarea întregului complex de ramuri și infrastructuri economice — toate acestea înserează efigia Mehedințiului pe harta economică a țării printre județele cu o dezvoltare economico-socială în plin avînt.

Efecte ale industrializării — creșterea, dar și diversificarea accentuată a producției

ÎN MOD DEOSEBIT în anii după 1965, anii cei mai bogați în realizări din întreaga istorie a României, au fost făcute ample eforturi spre a se asigura meleagurilor mehedințene un ritm înalt de dezvoltare economico-socială. O imagine concludentă în acest sens ne-o oferă volumul însemnat de investiții alocat de partid și de stat pentru dezvoltarea județului Mehedinți : în perioada 1951—1978 volumul investițiilor realizate în sectorul socialist al economiei județului a fost de peste 21 miliarde lei. Semnificativ pentru etapa pe care o străbatem, este faptul că din cele 21 miliarde lei

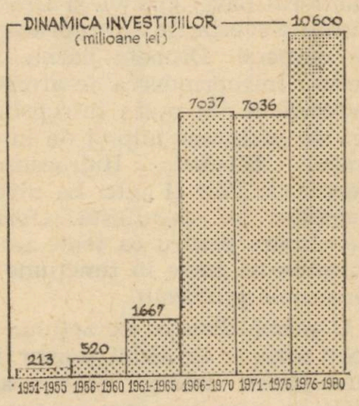

investiții, 19 miliarde lei constituie investiții făcute în ultimii 13 ani.

Structura acestor investiții indică linii de forță ale dezvoltării economiei județului în general și industriei mehedințene în special, accentuarea, în special după Congresul al IX-lea al partidului, a activităților complexe, menite să pună mai bine în valoare potențialul material și uman al județului. Astfel, volumul investițiilor în ramurile din sfera producției materiale pentru perioada 1951—1978 s-a ridicat la 19,0 miliarde lei, iar al celor din sfera neproductivă de 2,2 miliarde lei, în ultimii 13 ani acesta fiind de 16,8 miliarde lei și respectiv 2,0 miliarde, lei, ceea ce relevă realizarea unor ample eforturi de investiții în acest timp. Ca o trăsătură a dezvoltării în ultimii 13—14 ani se remarcă faptul că investițiile din industrie au fost orientate cu prioritate spre ramuri purtătoare de progres tehnic : energie electrică 51,6% din total și construcții de mașini 10,1% dar și spre activitățile de exploatare și prelucrare a lemnului —5,9%, celuloză și hîrtie — 22,0% etc.

Toate aceste eforturi investiționale s-au concretizat în obiective industriale, în obiective economice și sociale de primă importanță : Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier — lucrare ce impresionează prin cutezanță, dimensiuni și grad de tehnicitate — construită de țara noastră în colaborare cu R.S.F.

Iugoslavia ; reconstruirea, dezvoltarea, modernizarea și reutilarea întreprinderilor industriale din noul oraș Orșova, strămutat în amonte de linia lacului de acumulare al Hidrocentralei Porțile de Fier (Întreprinderea minieră, Întreprinderea textilă Cazanele, Șantierul Naval), precum și a tuturor obiectivelor social-culturale ale orașului ; construirea obiectivelor social-culturale în comunele din clisura Dunării, de asemenea, strămutate în amonte de linia lacului de acumulare. Este de menționat, de asemenea, că în municipiul Drobeta Turnu Severin s-a construit într-o concepție modernă, de înaltă eficiență, Combinatul de industrializarea lemnului, Combinatul de celuloză și hîrtie, Fabrica de confecții, Fabrica de produse lactate, Fabrica de pîine, importante dezvoltări la Șantierul Naval, Întreprinderea de vagoane, Industria cărnii etc.

În condițiile punerii în funcțiune a unor asemenea numeroase capacități de producție (volumul fondurilor fixe productive din economia județului a crescut față de anul 1965 de peste 8 ori, din care în industrie de 16,5 ori și în agricultură de 4,3 ori) economia județului Mehedinți, a înregistrat ritmuri înalte de creștere a producției materiale și a industriei în special. Este semnificativ de arătat astfel că în anul 1978 se realiza numai în 10 zile producția industrială a anului 1938, în 12 zile aceea din 1950 și în circa 60 de zile cea din 1965. Sînt dinamici care au la bază, deopotrivă, creșterea iscusinței și a priceperii în muncă, cît și sporirea gradului de înzestrare tehnică a activităților.

Cu un ritm de creștere a producției industriale de 12,9% în perioada 1951—1978, determinat cu deosebire de creșterea medie anuală de 14,8% înregistrată în ultimii 13 ani, industria județului a ajuns să dețină ponderi importante într-o serie de ramuri și subramuri (energie electrică, celuloză și hîrtie, exploatarea și prelucrarea lemnului, extracția minereurilor nemetalifere, industria alimentară). În aceste condiții, în 1978, dacă în totalul producției industriale naționale industria județului deține numai 1%, ea deține 10,3% din totalul producției de energie electrică, 19,5% la vagoane de marfă, 11,5% la plăci fibrolemnoase, 7,0% la placaje din lemn, 4,2% la carne ș.a.

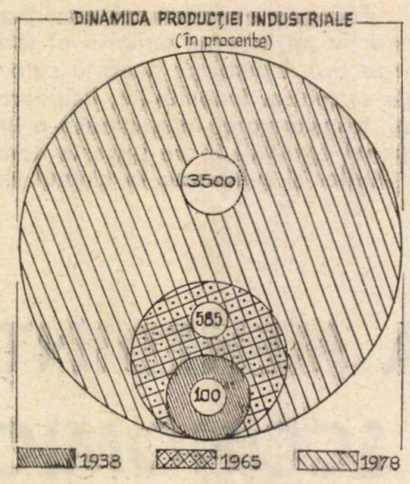

În cele două cincinale precedente în industria județului au apărut noi și importante ramuri : industria energiei electrice și industria celulozei și hîrtiei, care în anul 1978 dețineau 32% din producția industrială a județului. Creșteri importante au înregistrat față de anul 1950 și celelalte ramuri ale industriei : construcția de mașini de 28 ori, extracția minereurilor nemetalifere de 23 ori, industria ușoară de 20 ori, industria alimentară de 11 ori, toate acestea punînd deopotrivă în lumină realizări deosebite, dar și perspective și posibilități dintre cele mai însemnate pentru creșterea calitativă a activităților.

În prezent se află în construcție și în fază de pregătire a începerii execuției obiective industriale de mare importanță pentru economia națională — Întreprinderea de anvelope nr. 3, Întreprinderea de aparate de măsură și control, Laminorul de profile mici în municipiul Drobeta Turnu Severin ; importante dezvoltări la Șantierul naval Orșova și Drobeta Turnu Severin, la Întreprinderea de vagoane Drobeta Turnu Severin ; Întreprinderea de armături industriale din oțel ; Întreprinderea de prelucrat tulpini de in din orașul Strehaia, Hidrocentrala Porțile de Fier II etc. La nivelul județului se manifestă eforturi stăruitoare pentru ca toate aceste obiective să intre în funcțiune la termenele prevăzute.

O primă direcție de acțiune în acest sens, ca de altfel pentru îmbunătățirea întregii noastre activități, o constituie punerea în valoare mai amplă a rezervelor interne, de îmbunătățire a randamentelor de producție, a organizării, de diminuare a consumurilor materiale și de energie, de creștere a productivității. Prin transpunerea în viață a indicațiilor date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu ocazia vizitelor de lucru în județul Mehedinți, s-au creat condiții pentru creșterea producției globale industriale de la 8,4 miliarde lei în anul 1978, la peste 10 miliarde lei în anul 1980 și circa 21 miliarde lei în anul 1985, față de numai 1,9 miliarde lei cît a reprezentat nivelul producției industriale la constituirea județului. Sînt creșteri care se asigură în condițiile dezvoltării în continuare a capacităților de producție existente, îndeosebi a celor din ramura industriei construcțiilor de mașini, ale intrării în funcțiune a obiectivelor începute în acest cincinal, precum și a celor prevăzute în perioada 1981—1985, ale punerii în valoare a minereurilor cuprifere din zona Baia de Aramă și a zăcămintelor de lignit din bazinul Husnicioara-Vînju Mare, ale realizării de noi capacități de producție în industria chimică, metalurgică, ușoară. În această perspectivă industria județului Mehedinți va căpăta un contur mai complex, va avea un aport crescut la progresul general al țării.

Agricultura — ramură de bază a economiei județului

ÎN ECONOMIA județului Mehedinți, odată cu formarea și dezvoltarea unei industrii complexe, diversificate și competitive s-a avut în vedere dezvoltarea unei agriculturi cu randamente tot mai ridicate, solicitată să satisfacă importante nevoi sociale. Evoluția pe o linie ascendentă a agriculturii este strîns legată de fondurile mari alocate de stat pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acestei ramuri de bază a economiei naționale. În mod constant în agricultură s-au efectuat investiții pentru extinderea și diversificarea mecanizării, realizarea unor importante lucrări de îmbunătățiri funciare, amenajări pentru irigații, asigurarea unor construcții productive necesare. Este semnificativ că volumul investițiilor realizate în agricultura județului în perioada 1951—1978 a fost de circa 4,7 miliarde lei, din care în ultimii 13 ani peste 4 miliarde lei.

Amploarea efortului îndreptat în direcția dezvoltării agriculturii își găsește o vie ilustrare în evoluția de ansamblu a bazei tehnico-ma-

teriale. La începutul anului trecut, agricultura județului dispunea de aproape 2 800 tractoare agricole, peste 1 000 combine pentru cereale păioase și alte mașini și unelte agricole. Acționînd pentru înfăptuirea indicațiilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în vederea sporirii suprafețelor amenajate pentru irigat, pentru crearea, deci, de condiții necesare obținerii unor rezultate superioare, pînă la finele anului 1978 acestea au ajuns la peste 59 000 hectare, respectiv 20% din suprafața agricolă și 28% din suprafața arabilă a județului, urmînd ca în 1990 suprafața irigată să se extindă la circa 170 mii hectare.

Creșterea gradului de mecanizare, chimizare, extinderea lucrărilor de irigații și îmbunătățiri funciare, dezvoltarea complexelor de tip industrial pentru creșterea și îngrășarea animalelor se înscriu ca factori importanți pentru obținerea unor sporuri ridicate de produse vegetale și animale. Producția de cereale boabe realizată în primii trei ani din cincinalul actual a fost în medie de 334 mii tone anual față de 303 mii tone anual în cincinalul 1971—1975 și de 241 mii tone anual în perioada 1966—1970. Producția de carne și lapte din anul 1978 a crescut de 1,8 ori față de anul 1965, cea de lînă de 1,1 ori, cea de ouă de peste 4 ori etc.

În actualul cincinal se are în vedere realizarea unor însemnate prevederi pentru dezvoltarea zootehniei; există ample programe pentru creșterea sectorului viticol și pomicol, urmărind creșterea eficienței economice a terenurilor slab productive, aflate în pantă. Realizarea acestora va oferi noi elemente pentru îmbunătățirea rezultatelor în agricultura județului, pentru utilizarea fiecărei posibilități și rezerve de creștere a producției în această ramură atît de însemnată a economiei românești.

Finalitatea social-umană a dezvoltării

REFLEX nemijlocit al amplei corelații dintre economic și social, dezvoltarea economiei județului a determinat — cum era și firesc — profunde mutații în structura și dinamica populației, ale forței de muncă, în creșterea gradului de urbanizare și modificare a aspectului edilitar-gospodăresc al localităților, în însăși modul de viață al locuitorilor județului. Expresia finală a acestor procese a constituit-o sporirea susținută a bunăstării materiale și spirituale a tuturor locuitorilor județului. Se poate arăta că dacă în anul 1965 populația ocupată în agricultura județului reprezenta 72,3% și numai 27,7% din aceasta lucra în ramurile neagricole, în anul 1978 populația ocupată în agricultură a scăzut la 47,5%, crescînd corespunzător ponderea celor care lucrează în ramurile neagricole și cu deosebire în industrie — la 52,5%. În acest cadru numărul personalului muncitor a crescut de la 27 524, în anul 1950, la 47 419, în anul 1965 și la 77 057 persoane în anul 1978. Aceste cifre relevă de la sine mutații sociale ample, profunde, justețea și realismul unei politici dedicată omului.

În raport cu toate aceste evoluții în localitățile județului s-au construit numeroase locuințe și obiective social-culturale, care se reflectă în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, țelul suprem al întregii politici a partidului nostru. Numai în ultimii 11 ani s-au construit peste 12 300 apartamente din fondurile statului și din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție, 4 000 locuri în cămine de nefamiliști, circa 2 000 locuri în internate școlare, peste 4 000 locuri în creșe și grădinițe, mari complexe comerciale etc. În folosul populației se află astăzi 6 spitale cu peste 2 600 paturi (față de 190 paturi în anul 1938), 6 policlinici, 15 dispensare medicale de întreprindere, 76 dispensare medicale de circumscripție, 3 case de nașteri și 11 creșe de cartier. În cele 612 unități de învățămînt se instruiesc în prezent 67 000 elevi în învățămîntul de toate gradele și 12 600 copii în învățămîntul preșcolar.

Modificările de structură amintite, amploarea creșterii economiei județului, îmbunătățirea însemnată a rezultatelor în activitate au asigurat amplificarea considerabilă a numărului de locuri de muncă în județ în paralel cu crearea condițiilor pentru creșterea susținută a veniturilor. Corespunzător volumul desfacerilor de mărfuri către populație a ajuns la circa 2,2 miliarde lei în anul 1978, înregistrînd o creștere de 2,9 ori față de anul 1965. În structura acestui fond de marfă o pondere tot mai însemnată au căpătat-o bunurile cu valoare nutritivă ridicată, produsele de folosință îndelungată, mutații care pun în relief însăși

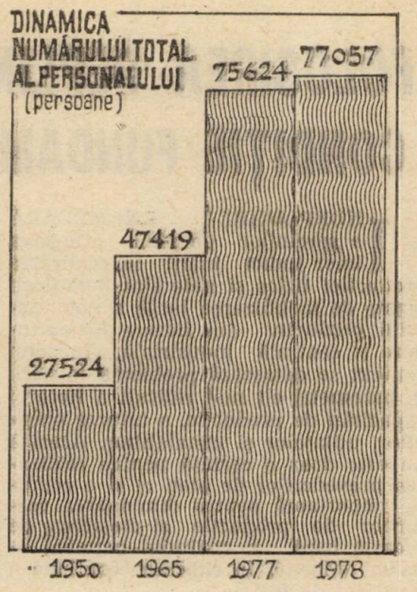

modificarea modelului de consum a populației județului, științific determinat și structurat tot mai mult, pe baza posibilităților oferite de dezvoltarea economiei, în acord cu cerințele civilizației moderne.

★

RITMUL RAPID al transformărilor petrecute în viața economico-socială a județului, sarcinile mobilizatoare, amplele mutații economico-sociale care se prefigurează, ridică în fața organelor și organizațiilor de partid cerința intensificării eforturilor pentru utilizarea cu cele mai bune rezultate, așa cum a fost conceput, a noului mecanism economico-financiar. În acest sens au fost inițiate acțiuni menite să creeze condiții ca în fiecare întreprindere să se realizeze în mod ritmic producția fizică și producția netă, să se asigure introducerea unui regim sever de economii în toate sectoarele de activitate. Preocupările noastre se îndreaptă, de asemenea, spre ridicarea nivelului tehnic calitativ al tuturor produselor, spre punerea în valoare a resurselor naturale ale solului și subsolului de care dispune județul Mehedinți, spre gospodărirea rațională a combustibilului și energiei și spre creșterea mai accentuată a productivității muncii și a eficienței în utilizarea fondurilor fixe, spre reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale. Toate acestea le considerăm direcții esențiale pentru trecerea de la faza acumulărilor cantitative la o fază superioară, a luptei pentru calitate, obiectiv fundamental în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

FOLOSIREA DEPLINĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE, CONDIȚIE FUNDAMENTALĂ PENTRU SPORIREA EFICIENȚEI

ÎNDEPLINIREA EXEMPLARĂ a sarcinilor de plan, atingerea unor indici înalți în realizarea producției fizice și nete sînt nemijlocit legate de mobilizarea largă a potențialului productiv din fiecare întreprindere și centrală industrială. În acest context se detașează problema folosirii la parametri cît mai ridicați a fiecărei capacități de producție, a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Aceasta nu este doar o cerință pentru realizarea prevederilor de plan ci și o condiție importantă pentru diminuarea costurilor de producție și creșterea, pe această bază, a venitului național — factor hotărîtor în ridicarea continuă a nivelului de trai.

Este bine cunoscut faptul că, an de an, la nivelul întregii țări, sînt puse în funcțiune noi capacități de producție, în fiecare unitate se modernizează fondurile fixe, se introduc mașini, utilaje și instalații de mare productivitate. Datele statistice arată că economia noastră națională dispune la ora actuală de fonduri fixe în valoare de peste 1600 miliarde lei, în marea lor majoritate realizate în ultimii 10 ani. În industrie fondurile fixe însumau la sfîrșitul anului trecut peste 655 miliarde lei, ceea ce înseamnă o dotare tehnică — în medie — pe fiecare muncitor de peste 240 mii lei. Această importantă înzestrare a fiecărui loc de muncă, completată și cu faptul că în cursul unui cincinal mai mult de jumătate din producția de mașini, utilaje și instalații se reînoiește sau se modernizează, marchează importanța ce trebuie acordată utilizării depline a capacității tehnice pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan, menținerea unor ritmuri înalte de creștere economică.

Analizînd modul cum au evoluat indicii de utilizare a mașinilor-unelte din industria constructoare de mașini, precum și a mașinilor, utilajelor și instalațiilor specifice unor ramuri ale industriei în acest cincinal, comparativ cu anul 1957, se constată creșteri spectaculoase.

— în % —

	1975	1976	1977	1978
Total mașini unelte	76,1	77,2	83,6	84,9
— în secții de bază (inclusiv sculării)	77,7	78,5	84,9	85,5
— în secții indirect productive	71,7	73,4	79,3	81,7
Total mașini, utilaje și instalații specifice unor ramuri ale industriei	...*)	90.2	90.4	91.5

*) Date necomparabile.

Realizarea unor indici de utilizare ridicați, începînd mai ales cu anul 1977 reprezintă consecința transpunerii în viață a unui amplu program de măsuri inițiat de conducerea superioară de partid și de stat, ca urmare a unor analize aprofundate făcute de Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, în colaborare cu Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și Direcția Centrală de Statistică. Tocmai pornindu-se de la acest nivel și ținîndu-se seama de marile rezerve disponibile pe care le are economia națională, în planul unic de stat pe 1979 au fost prevăzute sarcini superioare de creștere a producției fără cheltuieli suplimentare, pe seama îmbunătățirii gradului de utilizare a capacităților, cunoscîndu-se faptul că,

la nivelul anului 1979, după calcule estimative, prin creșterea cu 1% a indicilor de utilizare a mașinilor-unelte din industria construcțiilor de mașini se poate obține o producție suplimentară de circa 3 miliarde lei.

Faptele dovedesc că indicii planificați de utilizare a mașinilor-unelte sînt pe deplin realizabili. Astfel, în trim. I al acestui an unitățile industriale din Ministerul Industriei Ușoare și Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor au realizat indici superiori nivelului mediu planificat pe întregul an, precum și celor realizați în aceeași perioadă a anului trecut. În profil teritorial peste media obținută pe ansamblul industriei se situează 25 de județe, între care Prahova, Sibiu, Timiș, Iași și Mureș, precum și municipiul București.

Sînt numeroase întreprinderi care, cu o bună organizare a activității pe linii tehnologice specializate, preocupate de a obține rezultate la nivelul cerințelor actuale, au atins indici de utilizare a mașinilor-unelte deosebit de ridicați: Întreprinderea de construcții de mașini Reșița (100,0%), Întreprinderea „23 August"-București și Întreprinderea de vagoane Arad (ambele cu 99,3%) Întreprinderea de mecanică fină Sinaia (98,6%), Întreprinderea „Eletroprecizia"-Săcele (98,0%), Întreprinderea „Timpuri Noi"-București (97,5%) și altele. De asemenea, un grad de utilizare ridicat s-a obținut și la diferite mașini și instalații specifice unor ramuri industriale, cum sînt: cuptoare de topit cu flacără (99,6%), instalații pentru producția de rezistențe și potențiometre (99,1%), instalații pentru producerea sodei caustice (99,1%), mașini de tras geamuri (99,8%), instalații pentru producerea fibrelor și firelor artificiale și sintetice (94,9%), instalații din industria uleiului comestibil (96,4%).

RELEVÎND aceste preocupări și rezultate pozitive se cere spus — așa cum s-a arătat și la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — că în fiecare ramură a economiei, în fiecare unitate productivă, există încă mari rezerve care nu sînt suficient puse în valoare. Dacă ne referim doar la unitățile care nu se încadrează încă în nivelul sarcinilor de plan privind realizarea indicilor de utilizare a capacităților de producție, sau a celor unde se înregistrează chiar scăderi față de anul trecut, putem desprinde ce valori însemnate nu se realizează la vreme, lipsind economia țării de un volum important de produse. Astfel, în industria construcțiilor de mașini, peste 80 de întreprinderi la care se urmărește și se raportează gradul de utilizare a mașinilor-unelte nu au atins indicele mediu anual planificat pe total industria republicană: din acestea 30 de unități au realizat un indice de pînă la 80%: Întreprinderea de echipamente periferice București (54,9%) Întreprinderea de șuruburi-Sighetu Marmației (63,5%), Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic-Moreni (63,7%), Întreprinderea de transformatoare mici Filiași (64,6%). Practic, în aceste unități, mașinile-unelte au fost utilizate numai în două schimburi în loc de trei, o serie de neajunsuri pe linie de aprovizionare ritmică cu materii prime și materiale a locurilor de muncă, precum și întreruperile în funcționare datorită exploatării și întreținerii neraționale făcînd ca perioada de stagnare să crească considerabil.

O situație asemănătoare a apărut și la unele mașini, utilaje și instalații specifice unor ramuri ale industriei, la o parte din acestea indicele de utilizare fiind în scădere față de cel realizat în trimestrul I 1978, în condițiile în care parcul inventar al acestora a sporit (mașini și instalații pentru fabricarea lămpilor cu incandescență — 77,9% față de 92,9% în trimestrul I 1978, instalații pentru producerea negrului de fum — 61,3% față 81,1%, instalații pentru producerea rășinilor sintetice — 88,6% față de 92,4%, mașini de filat din filaturile de fibre liberiene — 79,6% față de 85,7%. De asemenea, folosirea majorității utilajelor de construcții, precum și al navelor maritime și fluviale — în transporturi — s-a situat la nivele reduse, atît față de plan cît și față de realizările perioadei corespunzătoare a anului trecut.

ȚINÎND SEAMA de această situație, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a indicat tuturor factorilor de răspundere și de execuție să acționeze ferm pentru înlăturarea deficiențelor ce s-au manifestat în

Mircea CERNESCU

(Continuare în pag. 14)

CONTRACTELE DE APROVIZIONARE-DESFACERE PE 1980

● Efectul relațiilor de continuitate : încheierea de pe acum a contractelor pe 1980 ● Perioada precontractuală folosită din plin pentru soluționarea litigiilor între furnizorii de materii prime și beneficiari ● Acțiuni prioritare : predarea din vreme a specificațiilor sortimentale, emiterea repartițiilor de materiale de către coordonatorii de balanțe, elaborarea și predarea documentației de execuție pentru utilajele tehnologice necesare investițiilor pe 1980, finalizarea contractelor de cooperare, încheierea programelor de optimizare a transporturilor

UNA DIN PRINCIPALELE direcții de perfecționare a mecanismului economico-financiar o constituie pregătirea și asigurarea mai bună a bazei materiale a planului, a desfacerii producției, pe bază de contracte încheiate din timp, care să fundamenteze planul. Constituie un adevăr evident că, într-o economie cum este cea a țării noastre, **stabilirea multitudinii de relații în ce privește aprovizionarea și desfacerea nu se poate realiza mai eficient și mai realist decît prin relații directe ale unităților furnizoare și beneficiare,** desigur în cadrul general stabilit de planul național unic. Programarea numai a producției cu desfacere asigurată, aprovizionarea acelor resurse de materii prime și materiale care sînt în concordanță cu planul de producție impune ca acțiunea de contractare să se desfășoare concomitent, în strînsă îmbinare cu procesul de definitivare a parametrilor îmbunătățiți ai planului, astfel ca la adoptarea finală a acestuia să fie „țesută" rețeaua complexă a milioanelor de relații ce se stabilesc în economie prin contractele economice.

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, tocmai pentru a crea cadrul unei mai bune desfășurări a procesului de încheiere a contractelor economice, odată cu planul pe 1979 a fost aprobat și planul pentru anul 1980, au fost elaborate balanțele materiale și s-au stabilit nivelurile-limită de consum, pe beneficiarii titulari de plan. Pe această bază, în cursul anului 1978 și în primele luni din 1979 au fost încheiate și o parte din contractele pentru 1980, asigurîndu-se astfel cu un avans suficient de mare resursele unor întreprinderi beneficiare și furnizoare, traducîndu-se totodată în practică cerința stabilirii unor relații de continuitate, tradiționale, între unitățile economice. Poate fi apreciat pozitiv faptul că la materiile prime minerale din producția internă, din profilul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, producția marfă prevăzută a se realiza în anul viitor este contractată în proporție de 80%. Sînt încheiate, de asemenea, contracte de desfacere în proporție de 40—75% din producția marfă de către unitățile din industria chimică, constructoare de mașini, economiei forestiere și materialelor de construcții, energiei electrice, activitatea de producție industrială a Ministerului Construcțiilor Industriale etc.

Este însă necesar, potrivit sarcinilor stabilite, ca această acțiune să fie **complet finalizată,** pe de o parte, prin încheierea tuturor contractelor, iar pe de altă parte, prin trecerea la detalierea contractelor care la vremea perfectării nu aveau condiții de precizare a acestor elemente. Rămîneri în urmă mai sînt îndeosebi la M.I.M., M.I.U., M.A.I.P.A. și alte ministere la care nivelul contractării este încă scăzut, situîndu-se sub 30% din volumul producției planificate pentru anul viitor. Sarcinile de plan pe 1980 fiind stabilite și aprobate, întreprinderile din cadrul acestor ministere în primul rînd, dar și din întreaga economie, au obligația de a rezolva din timp, cu mult înainte de începerea planului, atît probleme de desfacere, cît și cele de aprovizionare.

CÎTEVA PROBLEME reținem în mod deosebit atenția în acest domeniu și, în primul rînd, aceea a **stabilirii contactelor cu beneficiarii fiecărei unități producătoare,** pentru a se putea determina structura producției, de care depinde în mod hotărîtor elaborarea unui plan de aprovizionare temeinic fundamentat. Prin reglementările adoptate, **rolul de coordonator de balanță, deci de elaborator al acestui act esențial în pregătirea bazei materiale a planului revine, de regulă, centralei industriale sau ministerului care este principalul producător al materialului sau produsului respectiv.** Raționea acestei opțiuni este foarte clară, întrucît nimeni altcineva decît producătorul nu este mai în măsură să cunoască posibilitățile de producție și mai interesat în a cunoaște necesitățile de consum. Există o experiență bună a unor centrale industriale coordonatoare de balanțe din cadrul M.I.Ch., M.M.P.G., M.I.U. ș.a., care organizează întîlniri de lucru cu principalii consumatori, cu bazele de aprovizionare, spre a concretiza cerințele utilizatorilor, condiții specifice de livrare și a identifica problemele care se ridică în fața producției, spre a lua din timp măsurile necesare.

Pentru organizarea unor asemenea acțiuni nu este nicidecum necesar să se aștepte alte indicații sau aprobări speciale, se cere numai inițiativă și dorința de a clarifica problemele. Din păcate, la unele centrale industriale și direcții generale de aprovizionare-desfacere din ministere, care sînt investite cu atributul de coordonator de banlanță, nu se acționează încă în acest spirit și se tergiversează astfel nejustificat pregătirea contractării. Asemenea situații sînt, în special, la producția de mașini și utilaje,, atît de serie cît și a celor nestandardizate, unele materiale și produse primare ale construcției de mașini (cabluri și conductori electrici, organe de asamblare, rulmenți, aparataj electric, corpuri de iluminat), la produsele industriei ușoare, mobilă, unele materiale de construcții etc.

În construcția de mașini, o problemă de importanță capitală o constituie **elaborarea și predarea documentației de execuție pentru utilajele tehnologice,** în funcție de care întreprinderile producătoare pot să elaboreze specificațiile de materiale și să încheie contractele de aprovizionare. Față de cotele de utilaje alocate prin planul pe 1980, pînă în prezent documentațiile sînt predate în proporție de circa 50% de către M.I.M. și M.M.P.G., iar cele ale M.I.Ch. în proporție de circa 2/3 din total. În acest domeniu este necesar să se ac-

ţioneze cu toată energia pentru accelerarea elaborării documentaţiilor, pentru revederea graficelor de predare, îndeosebi în industria metalurgică, la care se are în vedere ca o mare parte să fie finalizată de-abia în trimestrele III şi IV ale acestui an. Pentru utilajele standardizate întîrzierile sînt determinate de faptul că cele mai multe ministere nu au desfăşurat cotele pe întreprinderi şi nu au transmis desfăşurătoarele la coordonatori pentru o serie de utilaje, operaţie ce va trebui încheiată în cel mai scurt timp.

Probleme similare se ridică şi în ce priveşte materialele de construcţii, sub aspectul asigurării documentaţiilor pentru investiţii. Lipsa proiectelor de execuţie întîrzie depunerea de către constructori a specificaţiilor sortimentale la prefabricate, diverse elemente de structură din beton armat, fişii cu goluri, panouri mari etc.

În industria uşoară, cerinţele modei şi caracterul sezonier al unor produse nu justifică să nu se acţioneze mult mai hotărît pentru încheierea contractelor economice, cu prevederea clauzelor privind detaliile — poziţii coloristice, modele etc. — ce vor fi definitivate semestrial. Cu atît mai mult cu cît producţia industriei uşoare depinde de unele aprovizionări vitale din alte sectoare, îndeosebi din industria chimică, unde nu se poate aştepta definitivarea producţiei şi încheierea contractelor de desfacere, deoarece acestea au implicaţii nemijlocite asupra propriilor aprovizionări.

Există, de asemenea, **o preocupare insuficientă din partea unor întreprinderi, centrale, ministere, pentru a definitiva şi preda din timp specificaţiile sortimentale şi, în mod special, la metal.** Pentru materialele metalurgice practic încă nu sînt încheiate contracte economice pentru anul 1980, cu excepţia unor produse de importanţă secundară, pentru care nu se întocmesc balanţe. Ce este esenţial în această privinţă, aşa cum rezultă din experienţa anilor trecuţi ?

În primul rînd, este necesar ca unităţile M.I.C.M. să treacă de îndată la **elaborarea specificaţiei în condiţiile aplicării măsurilor stabilite în fiecare unitate pentru reducerea consumurilor specifice de metal în anul 1980.** În 1979 contractarea metalelor a întîrziat cu cel puţin o lună datorită faptului că marea majoritate a centralelor industriale din cadrul M.I.C.M. au depus specificaţii care depăşeau cantitativ cu 15—25% cotele de metal alocate prin plan. O disciplină fermă la nivelul fiecărei întreprinderi şi centrale industriale constituie un factor decisiv pentru încheierea din timp a contractelor economice.

ÎNTR-O SERIE de cazuri se întîrzie contractarea, datorită faptului că unele unităţi producătoare şi beneficiare, unii coordonatori de balanţă, precum şi ministerele de ramură, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale nu au acţionat cu suficientă energie pentru **încheierea din timp a programelor de optimizare a transporturilor,** care constituie o etapă obligatoriu necesară pentru materialele de masă, înainte de încheierea contractelor economice. Necesitatea obiectivă a aplicării acestui sistem de lucru este determinată de faptul că în acest fel se poate economisi un important volum de muncă socială, evitîndu-se o serie de transporturi lungi, costisitoare, care înseamnă consum mare de combustibili, parc de vagoane imobilizate, forţă de muncă consumată suplimentar. Este suficient să arătăm că sînt destule situaţii în care se transportă produse de balastieră la distanţe de 300—400 km şi uneori şi mai mult şi că se ajunge la situaţii în care cheltuielile de transport depăşesc cu mult preţul produsului transportat. Întîrzieri în contractare din această cauză au fost pentru anul 1979 şi se menţin în continuare la ciment, cărămizi, îngrăşăminte chimice şi altele.

Deosebit de importantă este **încheierea contractelor de cooperare** dintre unităţile din cadrul aceleiaşi centrale sau minister. Acestea au un rol vital în buna desfăşurare a producţiei în toate domeniile, dar îndeosebi în industria constructoare de maşini, industria uşoară şi în chimie. Firesc, multe dificultăţi sînt generate în acest an, mai ales la fabricaţia de utilaj tehnologic, de nelivrarea de către unele întreprinderi constructoare de maşini a reperelor şi subansamblelor executate în cooperare. Această acţiune trebuie mult mai bine pregătită de către M.I.C.M. cu centralele, prin organizarea pe grupe de produse a unor întîlniri între furnizori şi beneficiari spre a preciza de pe acuma toate detaliile programelor de cooperare, cu termene precise de livrare şi cu indicarea tuturor caracteristicilor tehnice, calitative şi de altă natură.

Un fapt deosebit, care trebuie combătut cu tărie, îl constituie **nerespectarea de către unele întreprinderi şi centrale a disciplinei de plan, manifestată prin refuzul de a contracta în baza unor repartiţii emise de organele în drept, sau ccontractarea de cantităţi mai mici sau de sortimente diferite de cele repartizate.** Astfel de încălcări ale prevederilor legale, care s-au manifestat şi în cursul perioadei de contractări pentru anul 1979, mai ales la unele întreprinderi din industria metalurgică (C.S. Galaţi, I.S.P.S. Buzău, Laminorul Brăila ş.a.) din chimie (întreprinderi din cadrul Centralei pentru cauciuc şi mase plastice, a celei de medicamente, coloranţi, lacuri şi vopsele ş.a.), precum şi din industria construcţiilor de maşini, a materialelor de construcţii, au determinat perturbări în desfăşurarea activităţii productive. Este de aceea de datoria organelor competente să ia măsuri corespunzătoare pentru a nu se mai repeta astfel de neajunsuri, să aplice în cazurile de nerespectare a măsurilor, fără excepţie, sancţiunile prevăzute de lege.

SÎNT încă situaţii în care întreprinderi producătoare din metalurgie, chimie şi din alte ramuri **nu respectă obligaţia de a prevedea în contracte termene precise de livrare, ci finele perioadei, trimestrul sau chiar semestrul,** ceea ce — este de la sine înţeles — nu dă beneficiarului nici un fel de garanţie asupra primirii la timp a mărfurilor contractate. Întrucît efectele unora din aceste situaţii se mai resimt şi în această primă parte a anului 1979, este necesar ca ministerele, centralele, întreprinderile să acţioneze de îndată pentru reglementarea tuturor problemelor încă neclarificate pentru anul 1979. Astfel, este de primă urgenţă **emiterea tuturor repartiţiilor de către coordonatorii de balanţe pentru materialele şi produsele la care au apărut în ultimele săptămîni modificări în balanţe sau au rămas încă probleme în suspenie.** Aşa cum este reglementat, vor trebui emise toate repartiţiile şi pentru materiile prime şi materialele contractate din import, astfel încît beneficiarii să-şi cunoască integral sursele de aprovizionare şi termenele la care este prevăzută intrarea mărfurilor din import. Pentru repartiţiile emise este necesar să se asigure de îndată încheierea tuturor contractelor, punîndu-se un accent deosebit pe soluţionarea operativă a litigiilor precontractuale, prin întîlniri directe, cu invitarea reprezentanţilor centralelor şi ministerelor.

M. MARINESCU

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Posibilități de perfecționare a indicatorilor de calcul a eficienței exportului

În practica actuală de calcul a eficienței economice a exportului, ca și în literatura economică din țara noastră și alte țări socialiste se întîlnesc o serie de indicatori, principalii fiind de tipul cursul de revenire brut, aportului net în valută și indicatorii derivați (cursul de revenire corectat, cursul de revenire al aportului net, beneficiul în valută etc.).

Utilizarea mai multor indicatori, duce în unele cazuri la rezultate contradictorii, dificultățile în evaluarea corectă a eficienței exportului fiind puse de regulă pe seama imcompatibilității sistemului de prețuri interne cu prețurile formate pe piața mondială.

Trebuie să subliniem că sistemul de prețuri existent în țara noastră, nivelul și corelațiile prețurilor, sînt stabilite în conformitate cu politica economică a partidului și statului nostru și și-a demonstrat pe deplin viabilitatea. În acest context perfecționarea sistemului de calcul a eficienței în comerțul exterior, nu trebuie legată necondiționat de modificarea sistemului de prețuri interne.

În acest context propunem o metodă de analiză sistematică a eficienței exportului, pe baza analizei corelate a indicatorilor existenți și utilizați și în prezent.

Fie P prețul intern al unui produs compus din m (cheltuieli materiale) și v celelalte cheltuieli (care reprezintă de fapt produsul net). Evaluînd cheltuielile materiale la prețurile reale obtenabile în valută, notăm totalul cu m_1, prețul extern cu P_1 și diferența P_1-m, cu V_1 (partea în valută corespunzătoare produsului net, respectiv valorii nou create).
deci :

$$P_1 = m_1+V_1$$
$$P = m+v$$

Observăm că V_1 este de fapt aportul net în valută (în mărime absolută).

Alți indicatori utilizați în prezent pe baza notației de mai sus, sînt :

$\frac{P}{P_1}$ = curs de revenire brut

$\frac{V}{V_1}$ = curs de revenire al aportului net

$\frac{m}{m_1}$ = curs de revenire al cheltuielilor materiale

Corelația matematică dintre acești indicatori este :

$$\frac{P}{P_1} = \frac{V+m}{P_1} = \frac{V}{P_1} + \frac{m}{P_1}$$

raporturile $\frac{V}{P_1}$ și $\frac{m}{P_1}$ le înlocuim cu

$\frac{V}{V_1} \cdot \frac{V_1}{P_1}$ respectiv $\frac{m}{m_1} \cdot \frac{m_1}{P_1}$ deci :

$$\frac{P}{P_1} = \frac{V}{V_1} \cdot \frac{V_1}{P_1} + \frac{m}{m_1} \cdot \frac{m_1}{P_1} \qquad (1)$$

Cu alte cuvinte, cursul de revenire brut este egal cu cursul de revenire al aportului net înmulțit cu aportul net în valută ($\frac{V_1}{P_1}$ este aportul net în mărime relativă) plus cursul de revenire al cheltuielilor materiale înmulțit cu $\frac{m_1}{P_1}$ care reprezintă ponderea cheltuielilor materiale în prețul extern. Trebuie avut în vedere că $\frac{V_1}{P_1}$ și $\frac{m_1}{P_1}$ sînt coeficienți a căror sumă este 1.

În practica actuală se utilizează de regulă următoarea notație :

Cr = curs de revenire brut
Crn = curs de revenire al aportului net
Crm = curs de revenire al cheltuielilor materiale
Anv = aport net în valută (relativ).

În acest caz relația (1) devine :

$$Cr = Anv \cdot Crn + (1-Anv) \cdot Crm \qquad (2)$$

Această relație pe care propunem să o denumim „desfășurarea cursului de revenire brut", poate fi utilizată în practică, cu unele aproximații avînd în vedere că nu toate cheltuielile materiale sînt identificabile.

Menționăm că această relație nu necesită calcule mai complicate decît cele cerute de calculul aportului net în metodologia actuală și considerăm că utilizarea sa ar avea următoarele avantaje :

— permite calculul indicatorilor de eficiență după o metodologie unitară ;

— verificarea egalității confirmă corectitudinea calculelor efectuate ;

— indică în ce măsură diversele elemente ale prețului concură la formarea cursului de revenire brut și în funcție de aceasta permite ierarhizarea indicatorilor de apreciere a eficienței, în fiecare caz concret ;

— se evidențiază separat eficiența la export a cheltuielilor materiale și a elementelor producției nete care a devenit în noul sistem economico-financiar un indicator de bază în industrie. Trebuie menționat că și în acest caz, ca și în metodologia actuală, se au în vedere cheltuielile cu munca vie realizate în ultima fază de prelucrare.

★

Cunoscînd această corelație, în cazuri speciale, se poate dezvolta, grupînd cheltuielile materiale pe categorii (materii prime și materiale din țară, din import, combustibili, energie etc.) sau punînd în evidență și influența beneficiilor asupra cursului de revenire. În acest caz :

$$Cr = Anv \cdot Crnc + m_1 \cdot Crm_1 + m_2 \cdot Crm_2 + m_3 Crm_3 + \frac{C}{P_1} \qquad (2)$$

în care :

Crnc = curs de revenire al aportului net corectat (din elementele de

producție netă care formează prețul intern se scade valoarea C cu care se corectează prețul intern în cazul în care se consideră că include beneficii exagerate).

m_1, m_2, m_3 = ponderea diverselor categorii de cheltuieli materiale în prețul extern (Anv + m_1 + m_2 + m_3 = 1)

C = valoarea menționată mai sus cu care se corectează prețul intern.

Utilizarea acestor relații presupune o experimentare a lor și o discutare mai largă de către specialiștii din comerțul exterior, astfel încît să se contureze mai exact modul de interpretare.

Studiu de caz

Exemplificăm cu următorul calcul ipotetic : fie marfa A cu prețul intern 10 000 lei din care 8 000 lei cheltuieli materiale și 2 000 lei elemente ale venitului net. Prețul extern obtenabil îl considerăm arbitrar 1000 dolari din care cheltuielile materiale (calculate la valoarea reală în prețuri externe obtenabile ale materialelor) 900 dolari, aportul net în valută fiind deci 100 dolari. În acest caz cursul de revenire : (10 000:1000) = 10 lei/dolar pe care îl apreciem ca fiind avantajos, cursul de revenire al cheltuielilor materiale (8000:900) va fi 8,88 lei/dolar iar cursul de revenire al exportului net (sau al muncii vii) 2000:100 = 20 lei/dolar. Ponderile în prețul extern al cheltuielilor materiale este 0,9 iar a aportului net 0,1.

În acest caz relația (1) devine :

$10 = 0{,}1 \times 20 + 0{,}9 \times 8{,}88$

Deci cursul de revenire brut apreciat ca bun (10 lei/dolar) se datorește de fapt cursului de revenire redus al materialelor (prețul intern al materiilor prime și materialelor sînt relativ reduse față de cele formate pe piața mondială) în timp ce munca vie, în cazul exemplului nostru este valorificată mai puțin bine.

Pentru adîncirea analizei eficienței exportului pe baza acestei relații, reluăm exemplul ipotetic de mai sus, presupunînd că cheltuielile materiale (8 000 lei) se compun din :

a — 2 000 lei materii prime și materiale din import la valoarea externă reală de 250$ (curs de revenire 8, pondere în prețul extern 0,25).

b — 3 000 lei energie și combustibili la valoarea externă reală de 450 dolari (curs de revenire 6,66, pondere în prețul extern 0,45).

c — 3 000 lei și alte materii prime și materiale din resurse interne. Considerînd pe cele exportabile la prețul obtenabil pe piață și evaluînd pe cele neexportabile la un curs realizabil în medie pe exportul total, rezultă 100$ (deci total 900 dolari cheltuieli materiale) ; cursul de revenire la această grupă va fi de 15 lei/dolarul ponderea în prețul extern 0,20.

În acest caz relația desfășurată (2) devine :

$10 = 0{,}1 \times 20 + 0{,}25 \times 8 + 0{,}45 \times 6{,}6 + 0{,}20 \times 15$

Ce concluzii se pot trage din această relație : cursul de revenire brut (10) este favorabil, dar acest rezultat se datorește prețurilor relativ reduse ale materialelor din import (curs revenire 8) și mai ales a combustibililor și energiei, care în prezent au prețuri foarte ridicate pe piețele externe. În același timp materialele provenite din resurse proprii și munca vie sînt valorificate mai puțin favorabil.

Considerăm că acest tip de analiză, în afară de avantajele menționate va deschide posibilități de evaluare mai obiectivă a eficienței comerțului exterior, implicit va contribui la o mai bună înțelegere a necesității de a se utiliza cu maximum de economie energia, combustibilii și materialele din import și se va acorda o atenție primordială valorificării muncii vii la export și a materialelor de care dispune economia noastră.

Desigur că și acest sistem are limite și necesită unele aproximări, totuși considerăm că printr-o discuție mai largă cu specialiști din domeniu și experimentarea în unele sectoare, se va crea o imagine mai exactă a posibilităților de utilizare și va duce și la o metodă unitară de interpretare a rezultatelor.

Vitican LADISLAU
economist M.C.E.C.E.I.

Drept și uzanțe internaționale

Tratatele internaționale — instrumente de promovare a schimburilor economice

Importanța tratatelor internaționale pentru promovarea colaborării economice cu alte state a fost subliniată în repetate rînduri în documentele de partid și de stat. În cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, din 14 februarie 1975, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : „Odată cu lărgirea schimburilor economice și a cooperării în producție cu alte state, s-a desfășurat o activitate intensă pentru așezarea acestora pe baze trainice, pentru crearea cadrului politic și juridic menit să faciliteze colaborarea reciproc avantajoasă. În acești ani au fost încheiate 208 acorduri comerciale de colaborare și cooperare de lungă durată, fără să mai vorbim de acordurile de cooperare tehnico-științifică, culturală, de acordurile consulare și altele, care au importanța lor în crearea unui cadru de relații cît mai corespunzător. Putem spune deci că acest cincinal a fost și în domeniul relațiilor economice internaționale cel mai dinamic, marcînd extinderea puternică a colaborării României socialiste cu celelalte state ale lumii". Evident, numărul acordurilor internaționale încheiate de România cu alte state a crescut continuu, ca urmare a activității intense desfășurate pe plan internațional de președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Îmbrăcînd forme diferite, tratatele internaționale au o istorie multimilenară, fiind din cele mai vechi timpuri instrumente juridice eficace — generatoare de drepturi și obligațiuni ale statelor semnatare — menite să stimuleze prietenia, colaborarea și pacea între popoare. În epoca modernă și, în special, după cea de-a doua conflagrație mondială, tratatele internaționale, care au ca obiect principal colaborarea socială și economică între țări au cunoscut o dezvoltare deosebită. Este suficient pentru a motiva această afirmație să relevăm faptul că numai Organizația Națiunilor Unite a publicat pînă în anul 1972 un număr de 12 000 tratate, convenții, acorduri și alte înțelegeri bilaterale, acoperind cele mai diverse sectoare ale conlucrării interstatale.

Definire — denumiri — clasificări — funcții

Dată fiind importanța tratatelor ca izvor al dreptului internațional și, în același timp ca important mijloc de dezvoltare a colaborării economice între națiuni, indiferent de regimul lor social-economic, sub egida Națiunilor Unite a fost elaborată și adoptată **Convenția cu privire la dreptul tratatelor**, la 23 mai 1969, la Viena. Plecînd de la „principiile dreptului internațional încorporate în Carta Națiunilor Unite — așa cum se arată în preambulul Convenției — cum sînt : principiile privind egalitatea în drepturi a popoarelor și dreptul lor de a-și hotărî singure soarta, egalitatea suverană și independența tuturor statelor, neamestecul în treburile interne ale acestora, interzicerea amenințării cu forța sau a folosirii forței și respectul universal și efectiv al drepturilor omului și al libertăților fundamentale pentru toți, prin Convenția amintită sînt stabilite importante norme de drept care constituie un adevărat drept al tratatelor.

Pentru a defini noțiunea de **tratat internațional** credem că este suficient să reproducem textul art. 2 lit. a din Convenție, potrivit căruia „prin expresia tratat, se înțelege un acord internațional încheiat în scris între state și guvernat de dreptul internațional, fie că este consemnat într-un instrument unic, fie în două sau mai multe instrumente conexe, oricare ar fi denumirea sa particulară". Așadar, denumirea generică de tratat internațional este atribuită oricărui document încheiat între două sau mai multe state, sub formă scrisă, indiferent de modul de materializare și de denumirea particulară pe care o poartă prin care se stabilesc raporturi de drept internațional.

Ca urmare a intensificării relațiilor internaționale a statelor, denumirile tratatelor s-au diversificat considerabil, fiecare dintre acestea definind un anumit gen de raporturi pe care le reglementează sau nivelul la care se încheie. Cele mai frecvente denumiri în care se consemnează înțelegeri între state, întîlnite în practica internațională sînt : acord, act, act de capitulare, aranjament, armistițiu, avenant, Cartă, cartel, capitulație, compromis, comunicat comun, convenție, declarație, gentlemen's agreement, modus vivendi, pact, protocol, schimb de note, statut, tratat.

Referindu-ne numai la acele tratate internaționale al căror conținut îl constituie schimburile economice interstatale arătăm că denumirile sub care apar mai frecvent sînt următoarele : acorduri comerciale, acorduri de cooperare economică și tehnico-științifică, protocoale etc.

Din punctul de vedere al naturii și conținutului relațiilor internaționale pe care le reglementează, există, de asemenea, mai multe categorii de tratate internaționale : **politice**, dintre care fac parte tratatele de neagresiune, de neutralitate, de pace, de alianță ; **tratate (acorduri)** economice, care îmbrățișează o serie largă de raporturi dintre state și care, în actualul stadiu de dezvoltare a relațiilor internaționale au cea mai mare frecvență îndeplinind un important rol de promovare a cooperării internaționale în domeniile comercial, tehnico-științific, financiar etc. : **acorduri culturale și de colaborare tehnică și științifică**, contribuind la înțelegerea între popoare și promovarea relațiilor de colaborare ; **acorduri privind probleme juridice**, avînd un larg cîmp de aplicație, reglementează asistența juridică în cauzele civile, penale, de familie, probleme de cetățenie, de extrădare, de arbitraj internațional etc.

Tratatele internaționale, după posibilitățile de aderare, pot fi : **deschise**, în sensul că pot adera, în mod liber, orice state ; **închise**, la care aderarea altor state nu este admisă, sau este admisă numai cu consimțămîntul tuturor statelor contractante.

Tratatele internaționale, private sub aspectul numărului de participanți la semnarea lui se împart în două mari grupe : **tratate multilaterale**, la elaborarea, definitivarea și semnarea cărora participă trei sau mai multe state ; **tratate bilaterale**, încheiate numai între două state. Clasificarea menționată prezintă interes practic deosebit, deoarece conținutul lor este diferit.

Prin tratatele internaționale multilaterale din domeniul dreptului comerțului internațional se reglementează, ca regulă generală, probleme privind conflictele de drept. Prin efortul comun al statelor, care acționează, de regulă, în cadrul unor organisme internaționale, se elaborează norme de drept uniform consfințite prin convenții internaționale semnate de statele participante și a căror aplicare înlătură conflictele dintre normele de drept național al acestora, sau completează unele prevederi din sistemele respective de drept. Cîteva exemple sînt concludente. Prin Convenția cuprinzînd Legea uniformă asupra cambiilor și biletelor la ordin adoptată la Geneva în anul 1930 a fost creat un adevărat drept unionist, aplicabil în toate statele semnatare sau care au aderat ulterior la această convenție. Tot astfel, importante norme de drept uniform internațional au fost instituite prin Convenția de la Geneva din 1927 pentru executarea sentințelor arbitrale străine, convenția de la New York din 1958 pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine ș.a.

Definită fiind noțiunea de tratat internațional, în continuare se poate pune problema : Cum contribuie aceste instrumente juridice la promovarea schimburilor economice interstatale, mai ales în cazul celor bilaterale.

Pentru a răspunde la această problemă majoră și de interes practic, sînt necesare două precizări prealabile : tratatele internaționale nu generează direct drepturi și obligațiuni privind traducerea în fapt a unor acțiuni de schimburi economice internaționale ; rolul lor este ca prin conținutul lor (de care ne vom ocupa în secțiunea viitoare) să creeze climatul politic-social și economic-juridic menit să faciliteze contactele directe dintre partenerii din țările respective și care, prin tratativele pe care le desfășoară, finalizează operațiuni concrete de cooperare, materializate în contracte comerciale internaționale. Așadar, tratatele internaționale — importante izvoare de drepturi și obligațiuni între state — îndeplinec funcția de catalizare a unor asperități (taxe vamale, tratamente de drept diferite de la țară la țară etc.) născute din regimul economic-social concretizat în sistemele de drept diferite ale statelor cointeresate în colaborare reciprocă și a căror înlăturare sau ameliorare (ne referim la asperități) creează condiții favorabile realizării în fapt a acțiunilor concrete comerciale. Evident, în toate cazurile actele care stabilesc raporturile juridice, concrete de realizare a schimburilor economice îl constituie contractele comerciale internaționale, al căror conținut și formă sînt determinate de natura, obiectul și modalitățile de realizare a schimburilor respective.

Față de funcția pe care o îndeplinesc tratatele internaționale, acestea constituie principalul izvor de drept internațional, ceea ce este confirmat și de Carta Organizației Națiunilor Unite. Astfel, în preambulul Cartei se subliniază necesitatea de a se crea condiții „în care să se mențină justiția și respectul față de obligațiile care rezultă din tratate și celelalte izvoare ale dreptului internațional". După cum vedem, printre izvoarele obligațiilor internaționale, tratatele sînt menționate pe primul loc. Curtea Internațională de Justiție a O.N.U., care este obligată să rezolve, în temeiul dreptului internațional, diferendele care-i sînt deferite, aplică în primul rînd convențiile internaționale, atît cele generale cît și cele speciale, care stabilesc reguli recunoscute în mod precis de statele părți în diferend.

Încă o precizare se impune : Tratatele internaționale și, în special, cele bilaterale, privind schimburile economice încheiate de România (ca, de altfel și de celelalte țări socialiste) au un grad înalt de traducere în viață datorită însuși sistemului nostru economic ; fiind încheiate în conformitate cu interesele economice ale țării noastre, aplicarea lor este încredințată unor organisme și organizații economice de stat — de regulă, unități cu activitate de comerț exterior și de cooperare economică și tehnico-științifică internațională — care acționează potrivit acestor interese, concretizate în planurile unice de dezvoltare economico-socială.

Deși nu facem decît să repetăm ceea ce se evidențiază în literatura de specialitate, și anume că este o condiție esențială pentru ca tratatele internaționale să-și atingă scopul urmărit, aceea de a se respecta principiul fundamental în materie — **pacta sunt servanda —**, principiu care exprimă conștiința popoarelor, reflectată printr-o tradiție milenară și care stă la baza dreptului internațional. Într-adevăr, fără recunoașterea principiului respectării tratatelor, nu pot exista nici relații între popoare și nici drept internațional, desigur în condițiile unei egalități suverane a statelor.

Conținutul tratatelor internaționale bilaterale

Forma de tratat internațional bilateral cea mai frecvent adoptată de țara noastră privind schimburile economice interstatale este **acordul internațional**, care în funcție de conținut și de termenul pentru care a fost încheiat, poartă diferite denumiri, cum sînt : acord comercial, acord comercial pe termen lung, acord de cooperare economică, industrială și tehnică, acord de plăți, acord privind protejarea și garantarea reciprocă a investițiilor de

capital etc. Conținutul acestor tipuri de acorduri internaționale este diferit, așa cum rezultă din prezentarea succintă de mai jos.

a) **Acordurile comerciale** conțin, în general, clauze cu privire la : obligația reciprocă a părților contractante să încurajeze, să faciliteze schimburile de mărfuri și de servicii dintre parteneri din țările contractante (semnatare ale acordului) ; acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate, protejarea în cele două state a proprietății industriale ale partenerilor comerciali ; pentru facilitarea schimburilor, statele se obligă să elibereze licențe de export și de import, în condițiile normelor de drept intern ; precizarea cazurilor în care se acordă scutiri de taxe vamale ; referiri la modul de stabilire a prețurilor ; stabilirea valutei în care se efectuează plata și, uneori, a modalităților de plată ; obligația reciprocă de a depune tot efortul pentru echilibrarea schimburilor și de a se încheia contracte comerciale de lungă durată ; facilitarea participării întreprinderilor interesate la târguri și expoziții organizate în cele două state ; dreptul de a se înființa oficii comerciale, guvernamentale, reprezentanțe ale partenerilor comerciali etc. ; recomandări cu privire la căile de urmat în cazul în care între părți se ivesc litigii și asigurarea reciprocă a recunoașterii și aplicării deciziilor date de organele de arbitraj comercial cuvenite de către părțile din contractele comerciale ; înființarea de comisii mixte care să analizeze periodic stadiul și evoluția schimburilor economice și să formuleze propuneri de stimulare în continuare a acestora.

c) **Acordurile de plăți** conțin, în gelîngă unele elemente din cele arătate mai sus și unele clauze specifice, cum ar fi : stabilirea domeniilor și ramurilor economice în care urmează să se lărgească, să se intensifice, cooperarea economică și tehnică ; căile de realizare a cooperării (contracte pe termen lung pentru fiecare obiectiv, construirea de obiective industriale, informații tehnico-științifice, înființarea de societăți mixte etc.) ; modul de fructificare a rezultatelor ș.a.

c) **Acordurile de plăți** conțin, în general, următoarele clauze specifice privind plățile prin cliring : precizarea naturii operațiunii care determină efectuarea plății (schimb de mărfuri, cheltuieli de transport pe calea ferată costul navlului, cheltuieli de întreținerea reprezentanțelor diplomatice drepturi de proprietate intelectuală etc.) ; tehnica derulării și a evidenței plăților reciproce (cliring cu două conturi, cu un cont etc.) ; moneda de cont ; regimul juridic al operațiunilor din conturi care, ca regulă generală, nu sînt purtătoare de dobînzi și sînt scutite de speze și alte cheltuieli bancare ; modul de lichidare al conturilor etc.

d) **Acorduri privind garantarea investițiilor** cuprind clauze cu privire la obiectul garanțiilor acordate reciproc de către statele semnatare. Redăm o asemenea clauză, așa cum este formulată prin art. 5 al Acordului încheiat în 1978 între România și Republica Islamică Pakistan : „Fiecare parte contractantă, garantează, în legătură cu investițiile de capital ale investitorilor celeilalte părți contractante, liberul transfer al capitalului, beneficiilor derivînd din acesta și, în caz de lichidare sau înstrăinare, al produsului lichidării sau înstrăinării, după îndeplinirea prevederilor legale în vigoare în țara pe teritoriul căreia este realizată investiția, ca și a altor obligații ce rezultă din documentele de aprobare a numitei investiții".

Dintre elementele comune acordurilor privind schimburile economice internaționale considerăm util să continuăm în numărul viitor prezentarea clauzelor referitoare la : acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate ; regimul prețurilor, creditelor și a plăților ; căi de soluționare a eventualelor litigii decurgînd din derularea contractelor comerciale încheiate în cadrul acordurilor.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU

noțiuni, termeni, operațiuni

Indicii prețurilor internaționale

Prețul mărfii tranzacționate este o clauză esențială a contractului internațional de vînzare-cumpărare. El sintetizează într-o expresie cantitativă ansamblul aspectelor calitative ale producerii, promovării și comercializării internaționale a mărfii. Totodată, prețul este rezultatul — cu caracter compromisoriu — al aptitudinii și abilității profesionale a părților care îl negociază.

În practica firmelor din diferite țări, inclusiv a întreprinderilor noastre de comerț exterior, prețul exprimat în valută (prețul extern) se stabilește pornind fie de la estimarea în valută a elementelor componente ale costurilor de producție, fie de la prețul practicat de concurență, cu luarea în considerare a raportului determinat de parametrii tehnici și calitativi ai mărfurilor comparate, precum și a raportului dintre cerere și ofertă în momentul negocierii.

Indiferent care ar fi metoda de calcul, este firesc să se caute o bază de comparație — fie ea și numai orientativă — pentru a putea evalua calitatea activității comerciale a întreprinderii. Această bază de comparație o reprezintă așa-numitele prețuri internaționale, ale căror nivele absolute și tendințe de evoluție sînt determinate de tranzacțiile încheiate pe piețele caracteristice, adică pe piețele care concentrează cel puțin 50—60% din volumul comerțului internațional cu marfa respectivă. Prin urmare, prețul internațional nu caracterizează întregul comerț internațional cu o anumită marfă și nu are valoarea și conținutul unui nivel mediu calculat, ci reprezintă o mărime orientativă specifică acelei localități sau zone geografice care este reprezentativă pentru tranzacțiile internaționale cu produsul în cauză, avînd, deci, sensul unei mărimi cu o mare densitate de frecvență.

În funcție de natura mărfii, prețurile internaționale pot fi cotații de bursă sau prețuri de adjudecare la licitațiile pentru mărfuri fungibile, prețurile de ofertă ale concurenței în cadrul licitațiilor internaționale pentru mașini, utilaje și echipamente de investiție, prețurile de monopol pentru produsele ramurilor industriale intensive în tehnică etc.

Datorită volumului important de tranzacții cu metale neferoase încheiate la Londra și New York, cotațiile burselor de aici pot fi considerate prețuri internaționale sau prețuri caracteristice pentru întreaga piață internațională, deși contractele încheiate aici sau în altă parte pot să conțină prețuri cu abateri mai mult sau mai puțin importante față de aceste cotații. Tot astfel, cotațiile pentru carne de vită și piei de bovine la bursele din Chicago și Buenos Aires, pentru cereale la Chicago și Rotterdam, pentru zahăr brut, ulei și cacao la Londra, pentru cauciuc la Kuala Lumpur, pentru cafea la New York și Sao Paulo, pentru bumbac la Liverpool etc. sînt considerate prețuri caracteristice. Prețurile de adjudecare la licitațiile de ceai de la Colombo (Sri Lanka) la cele de lînă din Australia și de la Bradford (Marea Britanie) sînt prețuri de referință. Pentru construcțiile de nave și pentru produsele electronice prețurile de ofertă ale firmelor japoneze și ale principalilor producători din Europa Occidentală, pentru mașini-unelte prețurile firmelor vest-germane, pentru automobile prețurile de pe piața nord-americană și cele de pe piața vest-europeană sînt considerate nivele reprezentative pentru totalitatea tranzacțiilor cu astfel de produse.

Sursele de informare asupra nivelului prețurilor internaționale și a evoluției lor sînt numeroase ; dintre a-

cestea, principalele materiale documentare sînt buletinele de bursă, prețurile de adjudecare în cadrul licitațiilor, ofertele și contraofertele concurenței, prețurile stabilite în cadrul acordurilor internaționale pe mărfuri, listele de prețuri practicate în unele țări pentru mărfurile destinate exportului și reglementările vamale privind mărfurile importate, statisticile vamale, cataloagele de prețuri, prețurile de pe piața internă din unele țări, studiile elaborate de diferite instituții sau organizații naționale sau internaționale, informații obținute în timpul negocierilor sau al derulării contractelor, rapoartele delegațiilor care se deplasează în străinătate, informațiile primite de la agențiile economice, prețurile care apar în diferite publicații, ziare și reviste etc. *). Sistematizînd o bună parte din documentația curentă, Institutul de Economie Mondială publică un util buletin zilnic intitulat „Piața Internațională", care cuprinde alături de informații de piață și conjuncturale și o rubrică de tendințe pe principalele piețe de mărfuri și valori.

O altă sursă importantă de informații o formează indicii prețurilor internaționale calculați de instituții specializate cu caracter național sau internațional pentru a oferi o orientare generală asupra tendinței pieței internaționale pe baza evoluției medii a prețurilor la un grup de mărfuri. Calculul indicilor prețurilor internaționale se face în forma unui indice mediu de grup al prețurilor cu ponderare fixă, potrivit relației :

$$I^p = \sum i^p \cdot \frac{q_o p_o}{\Sigma q_o p_o}$$

Se poate observa că indicii individuali ai prețurilor sînt ponderați cu participația fiecărei mărfi la volumul valoric global al comerțului cu astfel de produse în anul de bază :

$$\frac{q_o p_o}{\Sigma q_o p_o}$$

Ca și prețurile care stau la baza determinării lor, indicii prețurilor internaționale nu sînt instrumente operative de analiză a activității de comerț exterior a unei firme sau a unei țări ci au valoarea documentară. Exprimînd trendul prețurilor la grupele de mărfuri pentru care se calculează, acești indici servesc la alegerea perioadei optime de comercializare, eventual (prin compararea a diverși indici) la alegerea zonei geografice în care se vor contacta partenerii cei mai interesanți sub aspectul nivelului și al evoluției prețurilor.

*) Vezi „Tehnica operațiunilor de comerț exterior" — M.C.E.C.E.I. — 1976, pag. 160.

Ceea ce este important și interesant pentru aparatul operativ de comerț exterior este faptul că acești indici se publică — de obicei — împreună cu subindicii stabiliți pe principalele categorii de produse.

Astfel, indicele de prețuri al Institutului de Economie Mondială publicat în mod regulat alături de publicațiile institutului și în paginile „Revistei economice" este prezentat cu următoarea structură :

1. produse alimentare
   - cereale
   - semințe oleaginoase, produse derivate animale și vegetale
   - animale, carne și produse alimentare
   - zahăr și produse tropicale
2. combustibili
   - cărbune și cocs
   - țiței
   - produse petroliere
3. materii prime industriale
   - minereuri
   - metale
   - cauciuc
   - lemn și produse din lemn
   - fibre animale și vegetale
   - piei

Indicele se stabilește pentru un grup de 55 de produse de bază care acopereau în perioadă aleasă ca bază a calculelor (1970—1972) aproximativ trei pătrimi din comerțul nostru exterior cu astfel de mărfuri, folosind prețurile lunare și anuale medii caracteristice pieței internaționale.

Pentru o justă orientare pe piețele externe, este interesantă și cunoașterea indicilor de prețuri internaționale care se elaborează în țările partenere. Cei mai cunoscuți indici sînt :

— Indicele Reuter (Commodity Index) — specific pieței engleze, întrucît are în vedere evoluția zilnică a prețurilor la 17 materii prime importate de Marea Britanie ;

— Indicele Moody (Index of Staple Commodities) caracterizează piața nord-americană, folosind cotațiile locale a 15 produse de bază importate și exportate de S.U.A. ;

— Indicele Financial Times se bazează pe cotațiile engleze și americane pentru 12 produse specifice comerțului exterior al celor două țări ;

— Indicele H.W.W.A. (Hamburgisches Weltwirtschaftsarchiv) are caracterul unui indice al pieței mondiale a alimentelor și materiilor prime, deoarece folosește serii de prețuri (cotații ale burselor reprezentative) pentru 47 de mărfuri care acoperă cca. 90% din comerțul internațional cu produse de bază ;

— Indicele de prețuri al O.N.U. pentru materii prime (Price Index of Primary Commodities) se calculează trimestrial și anual pe baza prețurilor de export fob cu scopul de a sintetiza mișcarea prețurilor în comerțul internațional cu produse de bază cuprinse în secțiunile 0—4 ale Nomenclatorului SITC al Națiunilor Unite (Standard International Trade Classification). Tot Oficiul Statistic al Națiunilor Unite calculează și publică în buletinul lunar indicele de prețuri pentru metale neferoase (Price Index of Non-ferrous Metals) bazîndu-se pe cotațiile a șase metale (aluminiu, cositor, cupru, nichel, plumb și zinc), care reprezintă cca. 90% din comerțul internațional cu metale neferoase.

Exemplele prezentate se referă numai la indici ai prețurilor pentru produse de bază, adică la mărfuri a căror pondere reprezintă mai puțin de 40% în comerțul internațional actual.

Pentru produsele finite, în statistica internațională se folosește un alt concept decît cel de preț — valoarea medie unitară.

Se știe că prețul este expresia bănească a mărfii în momentul înstrăinării ei. În consecință, numai atunci cînd se compară două prețuri efectiv contractate ale unei mărfi absolut identice este justă folosirea denumirii de indice de prețuri. Varietatea sortimentală, pregătirea și ambalarea diferențiată a mărfii de la un contract la altul, diversitatea condițiilor și termenelor de livrare de la un partener la altul sau chiar la același partener de la o comandă la alta fac ca noțiunea de preț să nu reflecte complexitatea situației. Un eventual preț mediu al mărfii ascunde, de fapt, o colectivitate complexă, formată din mulțimea eterogenă a contractelor derulate. Nu poate fi vorba deci de un preț mediu ci de o valoare medie unitară, iar evoluția sa este caracterizată de indicele valorii medii unitare (Unit Value Index — Indice de la valeur moyenne unitaire)**

Începînd cu anul 1964, O.N.U. elaborează un indice al valorii medii unitare caracteristic exportului mondial de produse finite (Unit Value Index of Manufactured Goods Exports). Indicele se referă la mărfurile cuprinse în secțiunile 5—8 ale Nomenclatorului SITC și este obținut ca medie ponderată a indicilor valorii medii unitare realizați la exportul de produse finite de către țările capitaliste dezvoltate. În anul 1970 (noua bază de calcul) aceste țări realizau 83,6% din exportul mondial de produse finite. Tabelul alăturat cuprinde cu titlu de exemplu cei doi indici principali calculați de Oficiul de Statistică al O.N.U. și publicați în Buletinul lunar de statistică.

**) T. Cristureanu, I. Ivănescu, I. Negură și G. Stoianovici : „Sistemul informațional și calculul statistico-economic în comerțul exterior" Editura științifică — București — 1974, pag. 124—125.

1970=100

Anul	Indicele de prețuri al materiilor prime	Indicele valorii medii unitare a exportului de produse finite
1971	110	105
1972	127	113
1973	162	133
1974	308	162
1975	303	182
1976	321	183
1977	355	200
1978 — trim. 3.	358	230

Sursa : :United Nations Monthly Bulletin of Statistics, ianuarie 1976 și ianuarie 1979

Deși nu îmbracă forma indicilor internaționali de prețuri, indicii valorii medii unitare calculați pentru grupe de produse finite și chiar pentru totalitatea produselor finite exportate de țările care formează piețele caracteristice oferă importante informații pentru definirea politicii de prețuri în cadrul politicii de promovare a produselor noastre, contribuind la ridicarea calitativă a întregii activități a întreprinderii.

dr. M. KORKA

Fișier

Sistemul japonez de finanțare a exporturilor și investițiilor în străinătate pentru asigurarea cu materii prime

Gradul ridicat de dependență a economiei Japoniei față de sursele externe de materii prime și energie și costurile implicate de această situație au determinat preocupări permanente ale autorităților japoneze pentru expansiunea exporturilor de produse manufacturate, rezultate din prelucrarea materiilor prime din import.

În cadrul acestor preocupări, a căror scop final a fost și este asigurarea unei aprovizionări ritmice cu materii prime și realizarea de mijloace valutare pentru plata acestora, se remarcă, în special în perioada postbelică, crearea și dezvoltarea unui complex sistem de finanțare și coordonare a activității de cooperare economică internațională a Japoniei în care sînt incluse în principal exporturile de instalații complexe și investițiile în străinătate.

Importanța sistemului cunoaște o creștere accentuată în actualul deceniu cînd se fac simțite tot mai mult efectele crizelor sectoriale și accentuarea concurenței pe piețele externe.

În legătură cu acest sistem de finanțare sînt de relevat cîteva trăsături :

a) convergența pe plan național a intereselor tuturor întreprinzătorilor în ceea ce privește aprovizionarea cu materii prime și asigurarea mijloacelor de plată necesare a determinat ca în cadrul sistemului de finanțare să existe o puternică împletire între acțiunile organismelor și instituțiilor sectorului public și cele ale sectorului privat ;

b) politica în domeniul finanțării cooperării economice internaționale a Japoniei este formulată și implementată de Ministerul Industriei și Comerțului Internațional (MITI) cu o largă viziune asupra structurii și necesităților — interne și în raport cu străinătatea — ale economiei naționale ;

c) sistemul este aprovizionat în egală măsură cu fonduri guvernamentale (colectate prin pîrghiile politicii fiscale) și fonduri private (constituite în mod special de firmele producătoare și exportatoare din beneficiile proprii — pînă la 30% din acestea) : *în condițiile în care Japonia dispune de solduri excedentare considerabile în balanța plăților curente (circa 17 miliarde dolari numai în 1978) și rezerve valutare foarte mari (circa 30 miliarde dolari la sfîrșitul lui martie 1979) nu se pune problema imposibilității transferării în exterior a fondurilor interne administrate de sistemul financiar ;*

d) în ultimii ani se remarcă preluarea, într-o măsură din ce în ce mai mare, de către sectorul public (stat) a sarcinilor de asigurare a operațiunilor financiare cu străinătatea, respectiv asumarea de riscuri legate de nerespectarea clauzelor contractuale sau insolvabilitatea debitorilor ;

e) în prezent, sistemul de finanțare a cooperării economice internaționale a Japoniei este constituit dintr-o adevărată rețea de organisme și instituții specializate ;

f) finanțările acțiunilor de cooperare economică internațională se fac în general sub forma : creditelor de export, subvenții, împrumuturi directe și investiții directe ;

g) în general, condițiile de finanțare oferite de Japonia sînt selectiv mai lejere decît ale celorlalți ofertanți (dobînzi relativ mai reduse, perioade de rambursare mai mari), în funcție de capacitatea financiară a beneficiarului extern.

Din rîndul organismelor și instituțiilor care constituie rețeaua sistemului de finanțare reținem atenția :

Ministerul Industriei și Comerțului Internațional (MITI) : elaborează împreună cu Ministerul de Finanțe bugete speciale de finanțare a investițiilor externe axate pe aprovizionarea cu materii prime. Astfel, pentru anul fiscal 1979 (început la 1 apr. a.c.) bugetul alocat se ridică la 200 miliarde yeni (circa 1 mrd. dolari) repartizat după cum urmează : 60,1 miliarde yeni pentru metale neferoase ; 49,1 miliarde yeni pentru cărbuni ; 39,4 miliarde yeni pentru minereu de fier și 31,7 miliarde yeni pentru țiței.

Fondul de cooperare economică cu străinătatea (OECF) : este principalul organism de cooperare economică internațională a Japoniei. În anul fiscal 1979 va administra 575 milioane dolari la investiții directe, 1.255 milioane dolari sub formă de credite de la Ministerul de Finanțe și 50 milioane dolari sub forma emisiunilor de obligațiuni garantate de statul japonez.

Banca de export-import a Japoniei (EXIMBANK) ; este principala instituție de acordare de credite de export (circa 70% sînt credite furnizor pentru țările în curs de dezvoltare) de natură să stimuleze în special exporturile de instalații complexe. Pentru exporturile în țările socialiste, Eximbank recurge la deschiderea de linii de credit cu sume plafon, utilizabile în 2 ani, cu posibilități de prelungire.

Din rîndul organizațiilor specializate de cooperare economică internațională în domeniul materiilor prime sînt de menționat :

— Corporația pentru exploatarea mineralelor metalice ;

— Corporația pentru dezvoltarea resurselor de țiței.

Acestea, alături de EXIMBANK și OECF, constituie organizații care intră în așa-numitul nou sistem de acordare a creditelor din rezervele externe ale Japoniei instituit în august 1972.

Napoleon POP
I.E.M.

În actualitate

Promovarea serviciilor inginerești la export

În scopul promovării exportului de servicii inginerești Ministerul Comerțului Exterior al R.P. Ungare a înființat în 1962 firma TESCO — Organizația pentru cooperare tehnico-științifică internațională, ca întreprindere de comerț exterior specializată.

În profilul său de activitate sînt incluse :

I. Elaborarea de lucrări de proiectare și design, cum ar fi :

— studii de fezabilitate ;
— proiecte de investiții ;
— construcții civile ;
— design-ul interior ;
— explorări de teren (sol, cartare geodezie) ;
— proiectare și programare pentru construcții ;
— pregătirea și evaluarea caietelor de sarcini pentru licitații ;
— proiecte de arhitectură ;
— studiu de amplasament ;
— instruirea personalului (local sau în Ungaria) ;
— expertiză ;
— echipe de experți pe probleme de dezvoltare.

II. Elaborarea de studii de consulting și engineering pentru construcția de :

— hale industriale cu structuri ușoare;
— turbine pentru centrale electrice ;
— conducte de diverse tipuri ;
— uzine metalurgice, chimice, de hîrtie, exploatări la zi (reconstrucții) ;
— ridicarea de macarale ;
— puneri în funcțiune de echipamente ;
— protecții anticorozive ;
— montări de echipamente de climatizare.

Începînd din 1965 Tesco și-a dezvoltat o activitate specializată de promovarea comerțului exterior, prin organizarea de cercetări de piață (de teren) în țările în curs de dezvoltare, cu scopuri multiple :

— identificarea posibilităților de cooperare economică cu țările respective, acordînd atenție prioritară transferului de tehnologii și posibilităților de import ;
— acordarea de asistență fie local, fie după reîntoarcerea în țară pe probleme de dezvoltare, țărilor în curs de dezvoltare studiate.

TESCO participă la realizarea acordurilor și programelor de cooperare tehnico-științifică cu străinătatea, coordonează activitatea secțiilor ungare în cadrul comisiilor mixte de cooperare tehnico-științifică. Pentru realizarea sarcinilor sale TESCO dispune de reprezentanțe în străinătate : Nigeria, R.F. Germania, Algeria, Cehoslovacia, Etiopia, Irak, R. D. Germană, U.R.S.S., Tanzania și reprezentanți în cadrul secțiilor comerciale ale ambasadelor ungare din : Angola, Austria, Bulgaria, Cuba, Iugoslavia, Polonia, Libia, România.

În cooperarea cu țările socialiste, alături de forme mai vechi de cooperare ca schimbul de documentații, schimbul de vizite ale specialiștilor, au fost promovate și forme noi ca : vînzarea-cumpărarea de licențe, know-how, cooperarea în cercetare-dezvoltare, acordare pe baze comerciale de asistență și consultanță, conferințe ale unor experți.

TESCO are mandat din partea guvernului să aducă la îndeplinire sarcinile ce decurg din cele circa 60 de acorduri de cooperare tehnico-științifică încheiate cu țări în curs de dezvoltare. În acest scop cu aproape toate aceste țări se încheie bienal programe de lucru în care sînt concretizate obiectivele și metoda de lucru. Această activitate este finanțată de stat, fiind în contul și în numele statului.

Circa 1000 de experți sînt trimiși anual în țări în curs de dezvoltare pe baza acordurilor bilaterale sau prin organismele O.N.U.

Activitatea prezentată, evaluată la o cifră a încasărilor de 3 miliarde forinți în 1978, este realizată de TESCO în cooperare cu unități ungare de cercetare și proiectare, întreprinderi de montaj etc.

Distanțele geografice nu limitează extinderea exportului de construcții

Interesul pe care-l prezintă executarea de lucrări de construcții în alte țări, ca o formă avantajoasă de export de inteligență (studii de teren, proiectare, consultanță tehnică, conducerea de lucrări), de promovare a vînzărilor de echipament de șantier, de materiale speciale și a exporturilor complexe, de utilizare a forței de muncă înalt calificate, determină continua lărgire a listei firmelor și țărilor cu tradiție în acest domeniu de activitate. Consemnăm cîteva exemple de actualitate.

● La aproape un miliard de dolari se ridică valoarea contractelor de lucrări peste hotare, încheiate de diferite firme de construcții din Finlanda, din 1976 pînă în prezent. Odată cu creșterea volumului acestei activități, se extinde și aria ei geografică ; astfel, recent firmele Lohja Ab și Vise Ky au semnat cu Ministerul Locuințelor și Construcțiilor din Irak un contract în valoare de 157,7 mil. dol. pentru executarea „la cheie" a 6 școli cu profil agricol. Această formă de export, în care sînt angajați peste 400 de ingineri și tehnicieni, antrenează și un număr important de muncitori (de pildă, la înălțarea unui nou oraș în U.R.S.S.), atenuînd șomajul provocat în țară de reducerea activității de construcții, efect al inflației galopante.

● Un grup de firme de proiectare și construcție din Canada a obținut comanda pentru construcția a 675 km de căi ferate în Venezuela.

● Techint, o firmă de construcții din Argentina (ale cărei acțiuni sînt deținute însă în proporție de 70% de concerne italiene), va executa în Arabia Saudită o conductă magistrală de gaze naturale. Valoarea contractului se ridică la 100 mil. dol. Tot în Arabia Saudită, firma Samsung, din Coreea de Sud, va realiza, pentru 90 mil. dol., locuințe și alte clădiri la Centrul medical Feisal, precum și o stație de comunicații prin satelit, ambele lîngă capitala Riadh.

● Complexul hidroenergetic Victoria, de pe rîul Mahaweli Ganga, din Sri Lanka, va cuprinde o serie de hidrocentrale și amenajări pentru irigații. Costul întregului proiect, a cărui realizare va dura cîțiva ani, este estimat la 1,5 mld. dol. Firmei britanice Soil Mechanics i s-a încredințat efectuarea studiilor geotehnice pe amplasamentul uriașului obiectiv.

● La Catamarca, în Argentina, firma vest-germană Polysius va construi — pe baza unui contract evaluat la 22,4 mil. dol., o fabrică de ciment avînd capacitatea de 2200 t/zi, cu posibilitate de extindere la 3000 t/zi.

● Anul viitor va începe la Beijing, capitala R.P. Chineze — și se va încheia în 1982 — construcția unui important centru de comerț internațional. El va cuprinde birouri, săli de expoziție și de conferințe, precum și locuințe pentru reprezentanții firmelor străine. Investiția, evaluată la circa 200 mil. dol., va fi finanțată prin credit și executată de către un consorțiu de firme din S.U.A., condus de banca Chase Manhattan.

Tendințe ale consumului pe piața mobilei

Între partenerii comerciali ai României la exportul de mobilă, R.F. Germania se clasifică pe unul din primele locuri, deși este și unul din cei mai mari exportatori mondiali.

Investigațiile cu caracter de prognoză efectuate pe această piață au evidențiat că în R.F. Germania se cheltuiesc anual 156 miliarde mărci pentru mobilă. În analiza dinamicii și structurii cererii de mobilă o deosebită atenție trebuie acordată datelor demografice ca : evoluția natalității, căsătoriilor, veniturilor pe grupe socio-economice.

Potrivit unui studiu efectuat de Banca Vest-Germană, populația Republicii Federale Germania se va reduce pînă în 1980, numărul familiilor rămînind însă după toate probabilitățile constant. Deși se așteaptă și o reducere a numărului de membri ale unei familii, necesarul de mobilă pe cap de locuitor va cunoaște o creștere, ceea ce se va reflecta în mod favorabil asupra industriei de mobilă.

„Cota de consum" la mobilă, prin care se înțelege ponderea procentuală a sumelor cheltuite pentru mobilă în raport cu consumul național total, este în prezent în jur de 2 la sută. Creșterea ei reală în cursul ultimilor 10—15 ani ilustrează atît creșterea veniturilor cît și importanța tot mai mare acordată locuitului. Desigur, cifrele nu reușesc să redea în mod exact acest aspect, definit destul de vag drept „gust" sau „stil". Succesul de vînzare depinde de calitatea designului, de viabilitatea prognozelor în materie de prospectarea pieței și bineînțeles și de publicitate care joacă un rol deloc de neglijat în lansarea oricărui produs de larg consum. De multe ori însă, conjunctura unui sector se datorează și altor factori, aparent fără legătură directă. Spre exemplu, extraordinara dezvoltare a turismului și în special preferința pentru țările din sudul Europei au dus la un veritabil „boom" al mobilei de inspirație mediteraneeană. De popularitate se bucură de asemenea stilul „rustic", scandinav sau tirolez, care se remarcă prin accentuarea structurii lemnului și caracterul artizanal, în opoziție cu cel „tehnic".

Recentul interes pentru mobilă de stil trebuie de asemenea atribuit redescoperirii „autenticului" care se observă și în alte domenii, de exemplu, în muzică. Reîntoarcerea la tradiție se manifestă în gustul pentru decorații interioare în stil clasic englezesc sau inspirat de arta Extremului Orient. Contururile suple și grațioase sînt pe cale de a înlocui masivitatea frustă a stilului folclorizant. În același timp se afirmă ca criteriu, mai mult decît oricînd, comoditatea.

Respectarea acestor criterii nu constituie însă o garanție a competitivității. A 16-a ediție a Tîrgului internațional de mobilă de la Köln, cea mai mare manifestare de acest gen pe plan mondial a scos în evidență două linii ale evoluției viitoare : eleganța și funcționalitatea, repuse în drepturile lor. Afirmarea „stilului de Colonia", o extrem de interesantă sinteză între elemente stilistice aparținînd diferitelor epoci, dar înrudite între ele, nu va întîrzia în anii viitori — după aprecierile unor specialiști.

Aceste tendințe înregistrate pe piața mobilei marchează, de multe ori, gustul unei anumite perioade. Nu rareori se întîmplă însă ca ideile îndrăznețe să nu depășească un număr redus de modele, marea masă a cumpărătorilor preferînd „confortul conservator". Spre exemplu, studiourile extravagante propuse de stiliștii italieni care înglobează patul, combina muzicală, televizorul și barul într-un monstru plușat rețin mai degrabă atenția publicațiilor de specialitate decît a publicului. Modelele sofisticate, dar și cele tradiționale, impresionînd atît prin perfecțiunea artizanală cu care au fost lucrate cît și prin prețul lor, nu găsesc decît puțini clienți. Deși pe primul plan nu se mai află strictul necesar, aspectul pur utilitar cedînd locul celui estetic, cei mai mulți cumpărători nu țin să se deosebească printr-un individualism pronunțat de vecinii lor.

Camera de zi tipică, la Frankfurt sau Freiburg, la sat sau la oraș, se compune astfel dintr-un grup de fotolii voluminoase care împiedică circulația liberă prin încăpere. Pe masa, de obicei joasă, se găsesc reviste și pahare. A mînca sau a lucra la ea nu este tocmai comod. De-a lungul peretului se înșiră o combinație șifonier-dulap-scrin cu etajere și sertare care adăpostește vesela, televizorul și diferite bibelouri.

Tînăra generație tinde să modifice din ce în ce mai mult acest mobilier standard. Sînt preferate elementele modulare de formă simplă, care pot fi grupate și combinate după gustul locatarului, mobila mică și piesele disparate care „aduc o notă personală într-un cadru prea sobru" — pentru a cita un slogan publicitar. Această evoluție a gustului coincide cu tendința unor magazine, în special a magazinelor cu autoservire, de a desface mobilă modulară și în piese detașate, care pe lîngă prețul avantajos oferă cumpărătorului satisfacția de a o monta singur. În plus se elimină termenele de livrare de cîteva săptămîni, piesele și elementele putînd fi transportate acasă cu autoturismul clientului.

O altă zonă centrală a locuinței o constituie bucătăria, de asemenea standardizată, indiferent dacă e vorba de apartamente moderne cu chirie sau de locuințe proprietate particulară. În general, bucătăria modernă este dotată cu aparate electrice (mașină de gătit, cuptor, frigider și în măsură tot mai mare mașină de spălat vase și congelator) și masă de spălat vesela din aluminiu. Spațiile de depozitare sînt mari, su prafețele de lucru de obicei melaminate, toate elementele fiind compacte și perfect combinabile. Faptul că 75 la sută din familii iau micul dejun în bucătărie, 59 la sută prînzul și 57 la sută cina, se reflectă în sortimentul bogat de mese și scaune de bucătărie.

În ciuda varietății designului, a execuției și prețului, toate bucătăriile au un numitor comun : dimensiunile. Adoptată în 1973, norma legală DIN 68901 stabilește măsurile mobilei și ustensilelor de bucătărie. Întrucît înălțimea de 85 cm și lungimea de 60 cm sînt prescrise prin lege, toate aparatele și dulapurile, indiferent de marca lor, pot fi integrate în orice bucătărie. Totodată, arhitecții sînt invitați să se orienteze după aceste dimensiuni în proiectarea ferestrelor și a instalațiilor electrice și de canalizare.

Reglementări similare în avantajul cumpărătorilor au fost introduse în parte și în industria mobilei. Simbolul de calitate „Gütezeichen RAL Deutsche Möbel", înregistrat la Oficiul german de brevete, garantează cumpărătorului că firma producătoare a ținut seama de o serie de indici calitativi. Alte simboluri atestă, de asemenea, respectarea unor condiții minime în privința materialului, execuției, rezistenței și durabilității. Birourile de orientare a consumatorilor care se bucură de cîțiva ani de popularitate tot mai mare dispun de specialiști în amenajarea locuinței care oferă cumpărătorului sfatul lor competent.

ANUNȚ IMPORTANT :

Datorită unei defecțiuni, independente de redacție, intervenite la difuzare, numărul precedent al revistei noastre a fost difuzat fără Suplimentul săptămînal.

Anunțăm cititorii că Suplimentul nr. 23 este difuzat în acest număr al revistei.

Redactor coordonator :
dr. IOAN GEORGESCU

contract economic

Consecințele livrării unor produse necorespunzătoare calitativ

Art. 30 și art. 31 din Legea nr. 7/1977 obligă unitățile furnizoare și cele beneficiare să livreze și, respectiv, să recepționeze numai produse calitativ corespunzătoare. Orice livrare de produse cu vicii de calitate atrage răspunderea unității furnizoare, după cum recepția unor asemenea mărfuri angrenează și răspunderea beneficiarului.

Art. 31 din citata lege lasă clar a se înțelege că în cazul livrării unor produse cu vicii de calitate modalitățile preferate sînt remedierea sau înlocuirea acestora. Desigur că respectivele operațiuni pot avea loc atît în situația cînd produsele nu au fost recepționate de beneficiar, constatîndu-se cu ocazia operațiilor de primire și recepție viciile aparente cît și în cazul în care, după recepție, unitatea beneficiară, constatînd ivirea unor vicii ascunse, solicită furnizorului remedierea sau înlocuirea.

În cazul în care produsele nu sînt recepționate, adică sînt refuzate cu ocazia operațiilor de recepție, beneficiarul este obligat a face uz și de prevederile pct 90 și pct. 101 din Normele metodologice nr. 2/1977 ale B.N.R.S.R. refuzînd și plata prețului, solicitînd bineînțeles concomitent și remedierea sau înlocuirea produselor. Așadar, în cazul în care unitățile beneficiare, făcînd uz de prevederile art. 30 alin. 1 din Legea nr. 7/1977, nu preiau acele produse care au vicii de calitate, nu se mai poate vorbi de o ordine preferențială în modalitățile instituite de lege pentru a opri intrarea produselor necorespunzătoare în circuitul economic, refuzul plății prețului fiind consecința imediată și logică, deoarece nu poate fi plătit un produs care, nefiind recepționat, nu a intrat în patrimoniul beneficiarului.

Ce se întîmplă în cazul în care unitatea furnizoare nerespectîndu-și obligația de a livra numai produse fără vicii de calitate, încalcă prevederea legală și expediază, prin mijloace de transport, produse necorespunzătoare calitativ ?

Beneficiarul este nevoit să le descarce neavînd nici dreptul și nici posibilitatea să refuze descărcarea mijlocului de transport sau să-l returneze, procedînd potrivit prevederilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. nr. 941/1959 la încheierea procesului verbal de constatare, solicitînd furnizorului trimiterea unui delegat. Dacă în termenul prevăzut de art. 60 din Regulamentul citat (24 ore cînd unitatea furnizoare este în aceeași localitate și 5 zile cînd este din altă localitate) delegatul nu se prezintă, unitatea beneficiară va întocmi un nou proces-verbal de verificare potrivit art. 62 din regulament, în prezența unui delegat neutru.

După perfectarea acestei operațiuni va proceda la refuzul de plată al prețului (total sau parțial, după caz) solicitînd concomitent furnizorului remedierea sau înlocuirea produselor.

Obligația beneficiarului de a păstra produsele la dispoziția furnizorului începe de la data refuzului de a le recepționa și încetează cînd sînt predate sau expediate furnizorului pentru remediere sau înlocuire.

În cele de mai sus își va afla răspuntul solicitat și tov. **Constantin Colea** director comercial adjunct, baza de aprovizionare pentru construcții și montaje energetice București.

J. COSTIN

comerț exterior

Contractul internațional de reprezentare în materia vînzării de mărfuri

Între 28 mai și 13 iunie 1979 s-au desfășurat la București lucrările unei importante Conferințe diplomatice, cu o largă participare internațională, incluzînd delegații de experți guvernamentali din numeroase state ale lumii, atît socialiste, cît și în curs de dezvoltare sau dezvoltate economic.

Obiectul Conferinței l-a constituit adoptarea unor reglementări uniforme referioare la contractul internațional de reprezentare în domeniul vînzării-cumpărării de mărfuri. Baza de discuții au format-o proiectele de convenție internațională și de lege uniformă, elaborate de către Institutul internațional pentru unificarea dreptului privat (UNIDROIT), cu sediul la Roma.

Lucrările efectuate în acest domeniu sub egida UNIDROIT au început încă din anul 1935. Ca rezultat al activității îndeplinite, au fost publicate în 1961 două proiecte de convenții. Primul se referea la reprezentare în raporturile internaționale de drept privat, iar cel de-al doilea trata contractul de comision legat de vînzarea-cumpărarea de mărfuri.

Observațiile primite din partea guvernelor pe marginea celor două proiecte de convenție amintite au învederat însă că finalitatea unificării reglementărilor pe calea preconizată de acest organism era dificil de realizat în practică, din cauză că sistemul de **common law** ignoră deosebirile dintre mandatar și comisionar — familiare în legislațiile continental europene — desemnîndu-i pe oricare dintre ei cu denumirea identică de **agent.**

Ținînd seama de observațiile primite, UNIDROIT a considerat necesar în primul rînd să restrîngă obiectul reglementărilor cuprinse în proiectele de convenții sus-menționate. S-a renunțat astfel deliberat la ideea de a epuiza toate formele de reprezentare, pe care le presupun raporturile civile și comerciale, din cauza diversității acestora. În adevăr, intermedierea în domeniul expedițiilor internaționale nu ar putea, de exemplu, să fie redusă la același numitor comun cu reprezentarea în materia asigurărilor pentru riscuri sau în contractele de vînzare-cumpărare de mărfuri. O reglementare exhaustivă învederîndu-se nerealistă, lucrările UNIDROIT au fost cantonate pe viitor numai în cadrul vînzării-cumpărării, eliminîndu-se orice alte raporturi internaționale civile sau comerciale.

În al doilea rînd, UNIDROIT a urmărit, pe cît posibil, să adopte o reglementare care să fie deopotrivă acceptabilă atît statelor cu sisteme juridice influențate de dreptul roman, cît și celor de **common law.** Deosebirea de esență dintre aceste legislații rezidă în rolul diferit pe care îl îndeplinește intermediarul.

În sistemele juridice continentale, de origine romană, intermediarul poate să exercite, după caz, două calități de sine stătătoare, fie cea de mandatar, fie cea de comisionar. O asemenea soluție dualistă este consacrată explicit și de legislația noastră. În adevăr, art. 374—391 din Codul comercial se ocupă distinct de mandat, pe cînd art. 405—412 din același cod configurează ca un alt contract, cu particularități proprii, comisionul.

În principiu este de reținut că mandatarul acționează în numele persoanei care l-a împuternicit. În consecință, contractul de vînzare-cumpărare se încheie direct între mandant și terțul cumpărător (respectiv vînzător), fără ca mandatarul să figureze ca parte în această nouă operațiune comercială. Dimpotrivă, comisionarul acționează în nume propriu, dar pe contul persoanei care i-a încredințat împuternicirea de a vinde sau de a cumpăra. În consecință, el nu reprezintă pe comitent, nu lucrează în numele acestuia. În operațiunea de vindere-cumpărare pe care o încheie, comisionarul apare el însuși ca parte contractantă, în timp ce comitentul nu figurează — în principiu — printre contractanți.

Sistemele de drept la care ne referim — cele de sorginte romanică — obișnuiesc să denumească cu termenul de **reprezentare directă** contractul de mandat și cu cel de **reprezentare indirectă** contractul de comision.

Disocierea arătată dintre mandatar și comisionar fiind străină sistemelor de **common law**, UNIDROIT și-a propus, așadar, căutarea unor soluții tranzacționale. S-a pornit de la ideea judicioasă ca viitoarea reglementare să se poată aplica fără dificultăți, indiferent de faptul că intermediarul acționează în calitate de reprezentant propriu-zis (mandatar) sau de simplu comisionar.

Pentru aducerea la îndeplinire a finalităților arătate, UNIDROIT a organizat mai multe sesiuni succesive, care au avut loc la Roma și anume, prima între 29 iunie și 3 iulie 1970, a doua de la 21 la 29 mai 1971, a treia în perioada 27 septembrie—2 octombrie 1971, iar ultima între 12 și 21 iunie 1972. Rezultatul acestei activități îl constituie documentele care au fost supuse spre analiză și dezbatere Conferinței diplomatice de la București.

Primul document prezentat de UNIDROIT este un proiect de Convenție internațională, prin care statele semnatare se obligă să introducă în sistemul lor de drept intern legea uniformă a reprezentării internaționale în materie de vînzare-cumpărare de mărfuri. Al doilea document îl constituie însuși textul acestei legi uniforme.

Se observă prin urmare că UNIDROIT a folosit tehnica practicată în mod tradițional în vederea unificării unor reglementări de drept civil. Este, printre altele, modalitatea utilizată de Conferința diplomatică de la Geneva, care a adoptat la 7 iunie 1930, după cum se știe, convențiile multilaterale în temeiul cărora statele părți s-au angajat să introducă în legislațiile lor interne reglementările uniforme referitoare la cambie, bilet la ordin și CEC.

Tehnica de a se elabora într-un atare scop două documente distincte — atît o convenție internațională, cît și o lege uniformă — poate însă suscita unele rezerve, fiind destul de complicată. Din cauza acestui inconvenient, bine cunoscut, în prezent se manifestă tendința ca reglementările uniforme să constituie corp comun cu convenția internațională corespunzătoare, să fie cu alte cuvinte integrate în cuprinsul acesteia. Este în orice caz procedeul practicat în ultimii ani de către UNCITRAL. Putem cita în sensul arătat convenția UNCITRAL referitoare la prescripție în materie de vînzare internațională de mărfuri, adoptată la New York la data de 12 iunie 1974 sau proiectul de convenție UNCITRAL, definitivat în 1978, referitor la contractele internaționale de vînzare de mărfuri.

Procedeul folosit de UNCITRAL lasă statelor care ratifică o asemenea convenție complexă, ce include și reglementările uniforme, un grad mai accentuat de libertate cît privește modul de transpunere în legislația internă a dispozițiilor cuprinse în convenția respectivă. În această situație nu există obligația de a introduce în dreptul național cuvînt cu cuvînt textul reglementărilor uniforme, care sînt înglobate în convenția internațională. Ca atare, șansele ca statele să ratifice documentul adoptat sporesc.

Întrucît tehnica celor două instrumente arătate (convenție și lege uniformă) a fost abandonată, în mod justificat, de către Conferința diplomatică de la București, ne vom limita să evocăm, în esență, trăsăturile caracteristice ale reglementării uniforme în discuție.

În scopul explicabil de a realiza o tranzacție între sistemele de **common law** și cele continental europene, proiectul UNIDROIT se bazează, astfel cum se desprinde din expunerea de motive care îl însoțește, pe următoarele soluții de principiu:

a) definirea largă a noțiunii de reprezentare, care include orice raporturi decurgînd din faptul că o persoană numită **intermediar** are împuternicirea de a acționa pe seama (dar nu în mod necesar și în numele) altei persoane desemnate prin termenul de **reprezentat**;

b) disocierea clară a raporturilor interne (dintre reprezentant și intermediar) față de raporturile exerne care iau naștere în cadrul reprezentării (cele dintre reprezentant și terț, respectiv cele dintre intermediar și terț);

c) configurarea, în cadrul raporturilor interne, a drepturilor și obligațiilor reciproce dintre reprezentant și intermediar, în contextul general al principiului bunei credințe;

d) precizarea efectelor care decurg din contractul de reprezentare în raporturile externe dintre reprezentant sau intermediar și terț. Este desigur partea cea mai interesantă a proiectului de lege uniformă.

În această privință s-a adoptat mai întîi o **regulă generală**, potrivit căreia orice act îndeplinit de către intermediar pe contul reprezentantului îl leagă direct pe acesta din urmă cu terțul, cu condiția ca intermediarul să fi acționat în limita puterilor sale, iar calitatea sa de intermediar să fi fost dezvăluită sau să aibă caracter aparent. Nu se cere așadar ca intermediarul să acționeze în numele persoanei reprezentate, pentru ca efectele arătate față de terț să aibă loc.

Prin **excepție de la această regulă generală**, contractul de vînzare sau de cumpărare, încheiat cu terțul (cumpărător sau vînzător) îl leagă pe acesta numai față de intermediar, iar nu și față de reprezentant, în următoarele cazuri:

— dacă, potrivit celor convenite cu reprezentantul, intermediarul nu se poate angaja decît pe sine față de terț (este situația clasică în care intermediarul se prezintă ca un comisionar, în sensul dreptului continental european);

— dacă intermediarul nu și-a dezvăluit față de terț (cumpărător sau vînzător), calitatea sa de intermediar și ea nu era nici măcar aparentă la data încheierii contractului cu terțul;

— dacă intermediarul a convenit cu terțul că se angajează numai pe sine, acționînd cu alte cuvinte în nume propriu, în contractul de vînzare sau cumpărare pe care îl încheie.

În toate aceste trei cazuri de excepție de la regula generală amintită anterior (prin urmare în situațiile în care reprezentantul nu este angajat față de terțul cumpărător sau vînzător), proiectul de lege uniformă prevede că dacă intermediarul nu-și execută obligațiile față de una dintre părți, fie reprezentat, fie terț, aceasta nu trebuie să fi sub nici o formă prejudiciată. În scopul arătat s-a stabilit că reprezentantul își poate exercita direct drepturile lezate în contra terțului cumpărător sau vînzător (și reciproc, terțul are și el posibilitatea de a acționa direct în justiție sau arbitraj împotriva reprezentantului). Partea pîrîtă, în cadrul unui asemenea litigiu (fie reprezentat, fie terț) va putea să opună excepțiile pe care intermediarul avea calitatea să le valorifice față de reclamant (reprezentat sau, după caz, terț cumpărător ori vînzător).

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

practică arbitrală

Consecințele neprimirii produselor din import

Mai mulți cititori se interesează de consecințele pe care practica arbitrală actuală le recunoaște, pe planul raporturilor contractuale interne, neprimirii la timp a materiilor prime și a materialelor din import necesare îndeplinirii obligațiilor asumate prin contracte economice. Cu alte cuvinte, întrebările care s-au formulat nu se referă la raportul dintre furnizorul străin și întreprinderea română importatoare și nici la raportul dintre această întreprindere și unitatea beneficiară a importului. Este vorba de relații contractuale subsecvente acestor raporturi, de relații în cadrul cărora îndeplinirea obligațiilor de livrare depinde — printre altele — și de primirea unor materii prime și materiale din import.

Trebuie precizat, din capul locului că, în principiu, neprimirea la timp a materiilor prime și materialelor din import nu constituie o cauză de exonerare de răspundere, deoarece nu întrunește elementele constitutive ale cazului de forță majoră.

Cu toate acestea, s-au admis și unele excepții de la acest principiu. În continuare, ne vom referi, cu titlu exemplificativ, la aceste excepții.

Una dintre situațiile cărora li s-a recunoscut, pe planul raporturilor contractuale interne, efectul exonerator de răspundere este forța majoră intervenită la furnizorul străin.

Nu este vorba, în realitate, de o situație de excepție.

Soluțiile arbitrajului consfințesc, în acest caz, efectele pe care forța majoră le produce în lanț asupra mai multor raporturi contractuale între care există un anumit grad de dependență. Este firesc și logic ca forța majoră ivită la furnizorul străin să nu-i profite numai acestuia, ci să-și producă efectele și în raporturile contractuale subsecvente în care obligațiile asumate în cadrul acestor raporturi nu au putut fi îndeplinite în lipsa materiei prime sau materialelor pe care furnizorul străin nu le-a livrat din cauză de forță majoră.

Constituie însă excepție de la principiul amintit situația în care nerealizarea la timp a importului s-a datorat lipsei fondurilor valutare. Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 598/1978, s-a reținut că „lipsa fondurilor valutare necesare pentru procurarea pieselor de schimb produce efecte exoneratoare în ceea ce privește răspunderea pentru nelivrarea produselor care nu s-au putut realiza datorită lipsei pieselor de schimb".

Alături de ideea enunțată, această decizie permite sublinierea altui aspect important. Și anume, că nu numai neprimirea materiilor prime și a materialelor, dar și neprimirea pieselor de schimb necesare realizării activității productive poate determina exonerarea de răspundere pe planul raporturilor contractuale interne.

Explicația soluției rezidă în împrejurarea că, într-un caz, cît și în celălalt, nu se poate reține nici o culpă în sarcina întreprinderii de comerț exterior și a unității beneficiare în legătură cu neprimirea sau — mai precis — cu necontractarea produselor la extern.

Ce se întîmplă, însă, în lipsa unor împrejurări exoneratoare de răspundere pe planul raporturilor contractuale interne, adică, atunci cînd furnizorul străin, în mod vinovat, nu și-a îndeplinit obligațiile asumate față de întreprinderea română de comerț exterior.

Răspunsul este dat de următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 2313/1977 :

„Potrivit art. 22 lit. f și art. 28 din Legea nr. 1/1971, întreprinderile autorizate sau specializate care efectuează operațiuni de comerț exterior sînt obligate — printre altele — ca, în raporturile contractuale cu partenerii externi, să folosească forma scrisă, cu respectarea condițiilor pentru validitatea convențiilor, stipulînd toate garanțiile necesare pentru apărarea intereselor economiei naționale, asigurînd valorificarea drepturilor ce le revin și luînd măsuri de îndeplinire a acestora.

În speță, atît pîrîta importatoare, cît și comisionara sa chemată în garanție au ținut seama de toate îndatoririle legale ce le reveneau, prevăzînd clauze penale în contractul de comerț exterior și încasînd efectiv penalitățile de întîrziere în executarea obligațiilor asumate de furnizorul extern.

Ca atare, importatoarei pîrîte nu i se poate reproșa nici o culpă care să-i atragă răspunderea patrimonială pentru neexecutarea corespunzătoare a contractului intern de furnizare cu prenalități superioare celor încasate pentru neexecutarea corespunzătoare a contractului extern de import".

Pentru înțelegerea cît mai exactă a soluției, adăugăm că decizia citată a desființat o hotărîre arbitrală prin care unitatea beneficiară de import a fost obligată să plătească propriului său beneficiar contractual, penalitățile de 0,3% pe zi prevăzute de dispozițiile legale în vigoare, deși acea unitate a obținut, de la întreprinderea de comerț exterior comisionară, o sumă mult mai mică din penalitățile pe care furnizorul străin le-a plătit pentru neexecutarea culpabilă a obligațiilor sale.

Și în acest caz, unicul factor care a determinat neexecutarea obligațiilor contractuale de furnizare asumate de unitatea beneficiară de import a fost neprimirea unor materiale care nu au fost livrate din vina furnizorului străin.

I. ICZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **SERGIU DINCĂ, Craiova** — În spiritul Legii nr. 5/1974 a retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, acordarea adaosurilor la retribuțiile personalului de conducere și de execuție tehnic, economic, și de altă specialitate din unitățile economice, în condițiile art. 39—45 din lege, se face pentru depășirea unor indicatori sau sarcini de plan din planul național unic, care prezintă importanță pentru economia națională. În categoria acestor indicatori, se cuprind : planul de producție industrială, agricolă sau de construcții-montaj, planul valorii producției nete, planul de export, beneficiul planificat, reducerea cheltuielilor planificate la 1000 lei producție, productivitatea muncii în industrie și construcții, punerea în funcțiune înainte de termen a unor noi capacități de producție etc.

Pentru depășirea altor sarcini de plan, la care nu se justifică acordarea de adaosuri, se aplică prevederile pct. 12 alin. 2 din anexa nr. 3 la Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 69/1975, potrivit cărora retribuția se diminuează în cazul nerealizării sarcinilor dar nu se majorează în situația depășirii acestora.

Menționăm că, prin Ordinul nr. 29/1977 al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, dat în baza Decretului nr. 417/1976, prin care s-au stabilit indicatorii și sarcinile de plan care condiționează acordarea retribuției personalului muncitor din toate unitățile în subordine, s-a prevăzut că la laboratoarele centrale, pentru indicatorii exprimați prin număr de analize, probe sau diagnostice, nu se acordă adaosuri la retribuție.

Față de cele arătate și ținînd seama și de faptul că planul de recoltare a probelor de sol, precum și planul de predare la beneficiari a studiilor (care în fapt constituie rezultatul analizei probelor de sol) constituie sarcini interne ale unității respective, a căror depășire nu s-a reflectat în creșterea producției agricole la unitățile cooperatiste beneficiare, considerăm că pentru cei doi indicatori nu se poate acorda adaos la retribuție, aplicîndu-se pct. 12, alin. 2 din anexa 3 la H.C.M. nr. 69/1975.

•capacitati de producție •produse noi

ÎNTREPRINDEREA DE AGREMENT ȘI PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU TURISM BUCUREȘTI
Str. Luterană, nr. 9
Telefon : 14 96 08 ; Telex : 10093

MATERIALE FEROASE

— Bară inox ∅ 8 kg. 0,7
— Idem ∅ 9 kg. 233
— Idem ∅ 10 kg. 11
— Idem ∅ 10 kg. 73
— Idem ∅ 12 kg. 58,184
— Idem ∅ 12 kg. 329,55
— Idem ∅ 12 kg. 3.60
— Idem ∅ 14 kg. 135
— Idem ∅ 14 kg. 237
— Bară trasă ∅ 5—0237 kg. 7
— Idem ∅ 14—02245 kg. 105
— Bare inox ∅ 4 kg. 0,655
— Bucșe distanțiere buc. 16100
— Bile metalice buc. 667
— Coroane rep. 31980 buc. 5
— Cuie 80×3,5 kg. 100
— Cuie 100×4 kg. 96
— Cuie 70×3,5 kg. 5
— Cuie 100×4 kg. 2,5
— Electrozi inox ∅ 2,5 kg. 988
— Idem ∅ 2 kg. 270
— Idem ∅ 3,25 kg. 17,50
— Electrozi boilan ∅ 2,5 kg. 460
— Electrozi sudură ∅ 2,5 kg. 194
— Fulie aluminiu kg. 100
— Închizător ufatap buc. 20
— Inele bronz buc. 1079
— Idem buc. 7572
— Idem buc. 500
— Kiplinguri 4×10 buc. 5000
— Idem 4×20 buc. 540
— Idem 4×15 buc. 8150
— Idem 5×20 buc. 800
— Holțșurub kg. 1
— Mașini pas mic buc. 10
— Idem pas mare buc. 4
— Nituri 4×10 kg. 47
— Idem 4×18 kg. 41
— Idem 4×10 kg. 28
— Idem 3×12 kg. 3
— Oțel 120 ∅ 20 kg. 56
— Oțel 120 ∅ 25 kg 74
— Oțel OL 60 ∅ 60 kg. 136
— Oțel Hexagon kg. 10
— Pietre polizor 300×50 kg. 15
— Idem 50×300 kg. 5
— Plite al. duble kg. 14
— Plite simple kg. 76
— Profil aluminiu kg. 2086
— Plasă sîrmă kg. 5
— Piulițe M 14 kg. 7
— Roți pivotante buc. 1899
— Roată roabă buc. 6
— Reductor secundar buc. 2
— Sîrmă arc ∅ 3 buc. 7
— Idem ∅ 3 buc. 67
— Idem ∅ 4 buc. 233
— Idem ∅ 4 buc. 10
— Sîrmă sud. ∅ 4 buc. 237
— Idem zincată ∅ 4 buc. 255
— Idem ∅ 4 buc. 5
— Idem arc ∅ 7 buc. 1437
— Idem arc ∅ 7 buc. 77
— Idem cromenar buc. 98
— Idem buc. 322
— Țesătură ondulată kg. 71
— Idem kg. 7
— Idem kg. 48
— Trifor erdi 80025 buc. 11
— Șaibe plate 12 mm kg. 16
— Idem 12 mm kg. 47
— Șaibe plate 14 mm kg. 142
— Idem 14 mm kg. 80
— Idem A 18 kg. 63
— Idem A 22 kg. 104
— Grower 4 (șaibe) kg. 100
— Șaibe Grower 5 kg. 44
— Idem 18 kg. 57
— Idem 20 kg. 26
— Idem 24 kg. 4
— Idem 24 kg. 40
— Roată căruț buc. 27
— Șuruburi 4×10 CN buc. 3000
— Idem 6×16 CN buc. 700
— Idem 6×25 CN buc. 4000
— Idem 6×35 CM buc. 1078
— Idem 6×40 Cz buc. 12100
— Idem 6×45 CM buc. 2196
— Idem 6×80 CT buc. 4100
— Idem 8×16 CM buc. 3500
— Idem 8×16 CZ buc. 23000
— Idem 8×20 CM buc. 530
— Idem 10×30 CM buc. 664
— Idem 10×30 CM buc. 1370
— Idem 10×45 CM buc. 480
— Idem 10×30 CM 1101
— Idem 12×40 CM buc. 475
— Idem 12×45 CM buc. 586
— Idem 12×50 CM buc. 1020
— Idem 12×55 CM buc. 850
— Idem 12×60 CM buc. 300
— Idem 12×70 CM buc. 1000
— Idem 12×75 CM buc. 200
— Idem 12×100 CM buc. 160
— Idem 12×80 CM buc. 2310
— Idem 12×120 CM buc. 215
— Idem 14×80 CM buc. 3600
— Idem 14×100 CM buc. 457
— Idem 14×120 CM buc. 2990
— Idem 16×40 CM buc. 145
— Idem 16×50 CM buc. 170
— Idem 16×28 CM buc. 250
— Idem 20×70 CM buc. 537
— Idem 20×80 CM buc. 300
— Oțel C 120 ∅ 18 kg. 53
— Ax melcat buc. 13
— Ax manivelă buc. 170
— Acumplator mobra buc. 53
— Sector melcat tip I buc. 104
— Idem tip II buc. 261
— Idem lac buc. 21
— Idem FC 25 buc. 170
— Idem FC 25 buc. 17
— Placă fontă fix buc. 340
— Idem buc. 404
— Lagăr axial fontă 25 buc. 170
— Idem buc. 492
— Bară trasă ∅ 4 kg. 750
— Bară inox ∅ 6 kg. 385
— Idem ∅ 8 kg. 37
— Bară bronz ∅ 25 kg. 60
— Bară inox ∅ 25 kg. 53
— Bară alamă ∅ 6 kg. 95
— Idem ∅ 6 kg. 9
— Idem ∅ 8 kg. 217
— Idem ∅ 10 kg. 190
— Idem ∅ 10 kg. 16
— Idem ∅ 12 kg. 80
— Idem ∅ 16 kg. 10
— Idem ∅ 18 kg. 8
— Idem ∅ 40 kg. 40
— Bară alamă pătrată kg. 8
— Idem HF ∅ 8 kg. 8
— Idem ∅ 10 kg. 11
— Bandă uleiată kg. 500

— Bară bronz ∅ 40 kg. 15
— Bară alamă kg. 1
— Curpu fosforos kg. 69
— Clapet soneric buc. 11
— Drucăre cu şilduri buc. 2
— Filiere MS buc. 12
— Heblu buc. 1
— Mufe 3/4 buc. 7
— Întrerupător clips buc. 35
— Pastă verde buc. 1
— Papuc strangulat buc. 4
— Sîrmă ∅ 0,3 kg. 23
— Idem ∅ 0,16 kg. 11
— Idem ∅ 0,45 kg. 14
— Idem ∅ 07 kg. 13
— Idem ∅ 06 kg. 88
— Idem ∅ 03 kg. 6
— Idem ∅ 042 kg. 21
— Idem ∅ 025 kg. 20
— Sîrmă alamă kg. 3
— Şuruburi 5×10 buc. 2562
— Tije patrată buc. 5
— Textolit 5 mm kg. 14
— Voltmetru buc. 1

MATERIALE FEROASE
ŞI NEFEROASE

— Oţel pătrat 25 kg. 137
— Oţel W 2080 rot. 16 kg. 10
— Oţel aliat scule W 2080×2000×15 kg. 332
— Oţel ∅ 8042 1K kg. 137
— Oţel pătrat kg. 16
— Oţel aliat scule ∅ 28 kg. 477
— Idem kg. 101
— Idem kg. 101
— Profil OL 37 IN 50×20[illegible]0 kg. 24467
— Tablă neagră OL 52 2 K 55×1430×5700 kg. 1016
— Tablă neagră 25×1600×6500 kg. 1996
— Tablă neagră 60×1500×6000 kg. 3353
— Tablă neagră 45×1700×3050 kg. 1166
— Tablă aluminiu kg. 40
— Tablă aluminiu 3 mm kg. 180
— Tablă alamă 1×500×2000 kg. 42
— Arcuri oţel ∅ 9 buc. 2240
— Bile ∅ 14 mm buc. 33
— Capete pat buc. 190
— Coroană rulment ax faţă buc. 2
— Cuve buc. 2
— Curea ventilator buc. 6
— Cuzinet palier buc. 1
— Cablu de tracţiune kg. 300
— Capsă rapidă buc. 124
— Ceas kilometraj buc. 25
— Condensatori auto buc. 64
— Fulie compresor buc. 2
— Garnitură chiuloasă buc. 3
— Garnitură compresor buc. 2
— Hupe buc. 9
— Cuvă fontă buc. 154
— Genţi roabe cu ax buc. 170
— Geantă cu disc minicar buc. 291
— Cherestea stejar 80—6 mm mc 2
— Idem fag aburit netivit mc 2
— Idem mc 1

MATERIALE CHIMICE

— Aracet kg. 125
— Covor CNF 30 mm kg. 36
— Idem 10 mm kg. 14
— Idem 6 mm kg. 50

MATERIALE ELECTRICE

— Contor convorbiri buc. 1
— Conductor DPLY ml. 451
— Motor reductor 2 NA 515 KW buc. 1
— Releu semnalizare buc. 255
— Tub pantzer kg. 60
— Indicator combustibil buc. 1
— Lagăr fix (sec. melcat) buc. 22
— Piston compresor buc. 2
— Piuliţe Ghidon buc. 26
— Placă cauciuc 180×90 kg. 18
— Perie excitaţie buc. 40
— Rame cap pat buc. 255
— Rame cap pat tapisate buc. 210
— Robinet mobra buc. 5
— Bec 220×25 W buc. 2716
— Idem 6 V 6 W buc. 2150
— Idem 6 V 6 W buc. 518
— Idem 6 V 6 W buc. 1319
— Idem 6 V 5 W buc. 1549
— Idem 8×0,2 buc. 928
— Idem 8×0,2 buc. 1283
— Idem 12×0,2 W buc. 717
— Idem 6Vx1W buc. 8769
— Comutator cumpănă buc. 177
— Cleme racord 16 mm buc. 2380
— Contactor C 400220001 buc. 30
— Idem buc. 40
— Idem buc. 19
— Idem buc. 21
— Conductor FY 1 mm ml 4713
— Idem FY 25 mm ml. 240
— Idem FY 35 mm ml. 300
— Întrerupător cumpănă buc. 977
— Idem autom. scară buc. 16
— Idem tigaie basculantă buc. 22
— Moto reductor NP 22 buc. 30
— Profile ceramice kg. 125
— Ramificaţii fontă buc. 5
— Reductoare 312120 buc. 14
— Idem LPU 6169/1.001 buc. 2
— Idem 121 P 413 buc. 12
— Robineţi trecere buc. 200
— Idem canale buc. 363
— Ventil prea plin 130 l. buc. 100
— Întrerupător 4 poziţii buc. 82
— Idem 6—7 poziţii buc .81
— Bec sofit 24V×3W buc. 1300
— Bec sofit 6V×15W buc. 331
— Bec 6V×0,6 A buc. 2600

MATERIALE TEXTILE
ŞI DIVERSE

— Pastă de dinţi Doina buc. 11
— Periuţe dinţi buc. 26
— Stofă mobilă Cozma m 1450
— Ţesătură Bucova m 2296
— Pled monton buc. 5
— Disp. garnit. draperii buc. 244
— Pînză căptuşeală 1,20 lat ml. 135
— Aţă batir buc. 180
— Sfoară colorado ml. 370
— Sită mătase ml. 4
— Pînză albă laţ 0,90 ml. 19
— Pînză Damasc ml. 14
— Pînză Vele ml. 441
— Pînză parasolar mp. 15
— Pînză albă 2,20 lat ml. 1
— Pînză Crin ml. 26
— Pînză Dril ml. 23
— Pînză Prelată imprimată ml. 15
— Bicarbonat amoniu kg. 11
— Capse buc. 3850
— Sfoară Galir kg. 2
— Franjuri perdele ml. 63
— Lînă bleumarin fire kg. 2
— Fire lină albă kg. 3
— Foarfece croitorie buc. 1
— Stofă mobilă Columbia ml. 16
— Doc kaki ml. 3046
— Pînză Călăraşi ml. 1565
— Stofă colorado ml. 3
— Stofă intim ml. 266
— Aţă poliester ml. 8
— Pluş Madelain ml. 2

MATERIALE LEMNOASE

— HDS Paltin mp. 14
— Placă ABS kg. 125
— Melacart HSD mp. 1483
— PAL melaminat STRP ml. 114
— Idem 16 mm mp. 47
— Şmirghel coli 180 ml. 1765
— Cutii miez buc. 2

OFERTE

SALTELE

— Saltea semifinită 1900/900 buc. 4
— Saltea 1900/1000/30 buc. 23
— Idem 1900/900/270 buc. 22
— Idem 1900/1250 buc. 23
— Idem 1900/1900 buc. 7

HÎRTIE

— Hîrtie rezistent kg. 105
— Idem de scris kg. 37
— Idem igienică buc. 90
— Idem carbon siliciu buc. 300
— Idem telex kg. 50
— Idem carbon siliciu buc. 86

DIVERSE

— Bandaje cauciuc buc. 175
— Broască Yale buc. 2
— Bumbac șters kg. 365
— Balama UFA buc. 20
— Coloane plastic buc. 2
— Causterit (strearină) kg. 11
— Clei oase măcinate kg. 3
— Casetă vacumată buc. 15
— Cilindri sticlă buc. 93
— Curele trapezoidale buc. 166

— Curele trapezoidale buc. 2
— Idem buc. 2
— Covor art. 8 linoleum ml. 6
— Cretă color cut. 1
— Deșeuri folie kg. 12
— Furci cărucior buc. 880
— Furtun pînză ml. 30
— Elemente amortizor kg. 92
— Frînghie relon kg. 56
— Geam TFA sec. 5 mm mp. 6
— Frînghie relon 12 mm kg. 57
— Humă kg. 500
— Kedăr kg. 11
— Idem kg. 121
— Idem kg. 19
— Matriță lemn buc. 1
— Model lemn buc. 1
— Nacele vacumate buc. 20
— Pastă lustruit plite kg. 10
— Profil PVC ml. 70
— Oxid de zinc kg. 35
— Oxid galben kg. 56
— Furnir stejar mp 958
— Sticril mat. galben kg. 110
— Sticril verde kg. 83
— Sticril roșu kg. 108
— Sticril albastru kg. 205
— Sticril negru kg. 22
— Furtun cu extracție ∅ 16 ml. 59

PIESE AUTO

— Amortizor Skoda buc. 1
— Ampermetru Mobra buc. 47
— Anvelope 155×12 buc. 4
— Anvelope 155×13 buc. 5
— Aparate kilometraj buc. 1
— Arbore cardanic buc. 3
— Arbore cu came buc. 1
— Arc spirală buc. 1
— Idem spirale buc. 1
— Ax cardanic buc. 2
— Ax culbutori buc. 10
— Ax pompă buc. 5
— Idem buc. 1
— Ax pompă Skoda buc. 3
— Ax tren buc. 2
— Ax planetare buc. 6
— Baie ulei buc. 1
— Bandă ferodo buc. 5
— Becuri cu flanșe buc. 65
— Becuri 12×21×5 buc. 52
— Becuri 12×5 buc. 8
— Becuri 12×21×5 buc. 40
— Bielă motor buc. 4
— Blelete antimoniu buc. 1
— Bolț arc buc. 20
— Bolț motor buc. 4
— Braț inferior buc. 3
— Bride arc buc. 6
— Bucșă cauciuc buc. 1
— Bucșă bronz buc. 12
— Bucșă casetă buc. 5
— Bucșă cauciuc buc. 6
— Idem pivot buc. 24
— Idem suspensie buc. 1
— Bujii 14×225 buc. 342
— Buloane buc. 2
— Idem arc Skoda buc. 12
— Idem schimbător buc. 2
— Cablu accelerație buc. 10
— Cablu ambreiaj buc. 3
— Cablu frînă mînă buc. 3
— Cablu kilometraj buc. 4
— Camere 155×12 buc. 4
— Idem 155×13 buc. 5
— Idem 600×16 buc. 6
— Capac roată buc. 1
— Casetă satelit buc. 3
— Colector admisie buc. 1
— Idem evacuare buc. 1
— Condensator 10 MF/25 V buc. 96
— Idem 100 MF/12 V buc. 89
— Idem 100 MF/40 V buc. 100
— Idem 1000 MF/16 V buc. 82
— Idem 1000 MF/40 V buc. 138
— Idem 25 MF/25 V buc. 50
— Idem 25 MF/50 V buc. 10
— Idem 33 MF/40 V buc. 60
— Idem 3300 MF/25 V buc. 52
— Idem 39 PF/70 V buc. 30
— Idem 400 MF/6 V buc. 20
— Idem 50 MF/125 V buc. 50
— Idem 680 MF/16 V buc. 95
— dIem 680 MF/16 V buc. 96
— Rezistențe 200/5 W buc. 4
— Idem 560/15 W buc. 21
— Idem 8,2 KO/12 W buc. 16
— Cruce satelit buc. 10
— Curea trapezoidală buc. 1
— Curea ventilator buc. 6
— Curea ventilator buc. 13
— Cuzinet palier buc. 2
— Diodă in 302 08 buc. 72
— Idem FL 331 buc. 100
— Disc ferodou Dacia 1300 buc. 1
— Idem ambreiaj buc. 1
— Idem buc. 3
— Element filtru de canton buc. 1
— Ferodou buc. 4
— Idem cu saboți buc. 2
— Filtru aer buc. 2
— Idem buc. 1
— Idem motorină buc. 5
— Idem ulei buc. 3
— Idem buc. 2
— Flanșă mecanică buc. 3
— Idem mecanism direcție buc. 1
— Fulie pompă apă buc. 1
— Furcă cutie viteză buc. 2
— Furtun pompă benzină buc. 3
— Fuzete buc. 1
— Garnitură chiuloasă buc. 3
— Idem simering buc. 52
— Geam far buc. 4
— Întrerupător buc. 4
— Idem buc. 20
— Lame ștergător buc. 13
— Lampă față buc. 1
— Idem spate buc. 1
— Idem semnalizare buc. 18
— Lanț distanțier buc. 2
— Macara ușă geam buc. 2
— Macarale geam buc. 2
— Magnetou buc. 4
— Manometru control cauciuc buc. 1
— Microcontact buc. 17
— Ochi de pisică buc. 10
— Ornament prag dreapta buc. 2
— Ornament prag stînga buc. 2
— Paletă ventilator buc. 1
— Idem buc. 1
— Pinion atac lanț buc. 40
— Pinion planetar buc. 8
— Idem SR buc. 4
— Idem pompă buc. 2
— Idem centrală buc. 1

— Pinion satelit buc. 4
— Idem viteza I buc. 1
— Idem a II-a buc. 2
— Idem I buc. 2
— Pivot fuzetă buc. 4
— Placă presiune buc. 1
— Idem buc. 1
— Idem Dacia 1300 buc. 1
— Pompă ulei buc. 2

RULMENȚI

— 6006 buc. 6
— 6006 buc. 10
— 6010 buc. 5
— 6014 buc. 4
— 6015 buc. 20
— 6022 buc. 2
— 6024 buc. 1
— 6030 buc. 4
— 609 buc. 6
— 6200 buc. 4
— 6202 buc. 27
— 6202 buc. 28
— 6202 buc. 18
— 6202 buc. 271
— 6202 buc. 2
— 6202 buc. 5
— 6202 buc. 1
— 6202 buc. 7
— 6203 buc. 21
— 6203 buc. 97
— 6203 buc. 10
— 6203 buc. 225
— 6204 buc. 9
— 6205 buc. 1
— 6206 buc. 2
— 6206 buc. 3
— 6206 buc. 121
— 6206 buc. 7
— 6207 RSA buc. 50
— 6208 buc. 3
— 6208 buc. 29
— 6208 buc. 38
— 6208 buc. 6
— 6208 buc. 1
— 6301 buc. 28
— 6302 buc. 51
— 6302 buc. 20
— 6303 buc. 17
— 6303 buc. 18
— 6303 buc. 4
— 6303 buc. 100
— 6303 K buc. 10
— 6303 K buc. 1
— 6303 RS buc. 25
— 6305 buc. 1
— Presiune D 1300 buc. 1
— Roată față D. 1300 buc. 1
— 1205 buc. 43
— 1205 buc. 25
— 222814 buc. 49
— 2309 buc. 3
— 30204 buc. 90
— 30207 buc. 10
— 30211 buc. 2
— 3200 buc. 25
— 3200 buc. 40
— 3200 buc. 4
— 3200 P buc. 12
— 3206 buc. 3
— 3206 buc. 2
— 3206 buc. 44
— 3210 buc. 7
— 32207 buc. 10
— 32209 buc. 2
— 32310 buc. 6
— 51326 buc. 6
— 6000 buc. 192
— 6001 buc. 18
— 6001 buc. 20
— 6308 buc. 1
— Sabot față buc. 4
— Pompă ulei buc. 1
— Idem Aro buc. 1
— Prezon roată buc. 6
— Protectoare buc. 10
— Idem buc. 1
— Radiator buc. 1
— Idem buc. 1
— Idem aerotermă buc. 2
— Ramă far buc. 3
— Releu alternator buc. 2
— Idem electromotor buc. 4
— Resort frînă buc. 16
— Idem saboți buc. 7
— Rezervor lichid frînă buc. 1
— Rezistențe 2,20 HM/0,25 W buc. 5
— Rezistențe 330/1 W buc. 46
— Idem 4,70/10 W buc. 19
— Idem 750/10 W buc. 15
— Robinet buc. 3
— Idem trecere buc. 1
— Rolă casetă direcție buc. 1
— Rotor dinam buc. 2
— Idem pompă ulei buc. 4
— Sabot frînă buc. 8
— Sabot roată spate buc. 1
— Idem SR 113 buc. 1
— Sabot spate anterior buc. 2
— Idem posterior buc. 2
— Sabot roată buc. 12
— Satelit buc. 1
— Satelit auto buc. 1
— Simering buc. 7
— Idem buc. 7
— Idem buc. 1
— Idem buc. 13
— Idem buc. 20
— Idem buc. 6
— Semicuzinet bielă buc. 1
— Idem palier buc. 1
— Semiinel axial buc. 1
— Sincron Vit. 3—4 buc. 2
— Sondă monograd buc. 2
— Suporți ambreiaj buc. 2
— Tampon cauciuc buc. 20
— Idem față buc. 10
— Idem spate buc. 8
— Transmisie cardan buc. 2
— Triplă valvă buc. 1
— Tub frînă buc. 2
— Tranzistor AD 135 buc. 100
— Idem ASZ 17 buc. 32
— Idem BC 171 B buc. 145
— Idem BC 178 A buc. 30
— Idem EFT 073 buc. 150
— Idem EFT 313 buc. 131
— Tijă șină ușă buc. 2

PIESE SCHIMB DIVERSE

— Agregat frigorific buc. 3
— Agregat DF 1,6 buc. 1
— Ax 900 buc. 5
— Ax E—9=II buc. 1
— Ax 135/2 buc. 1
— Bielă 3000 buc. 4
— Balama aparentă buc. 122
— Balamale RFD buc. 5
— Balama îngropată buc. 80
— Idem buc. 39
— Electromagnet buc. 1
— Inel bronz buc. 62
— Idem buc. 10
— Idem presetupă buc. 64
— Lampă semnalizare buc. 18
— Motor electric buc. 1
— Motor 2,2 buc. 1
— Robinet ulei buc. 3
— Șurub cremelat buc. 72
— Separator DCR buc. 6
— Snek mașină înghețată buc. 10

ODIHNĂ ȘI AGREMENT ÎN CAPITALĂ

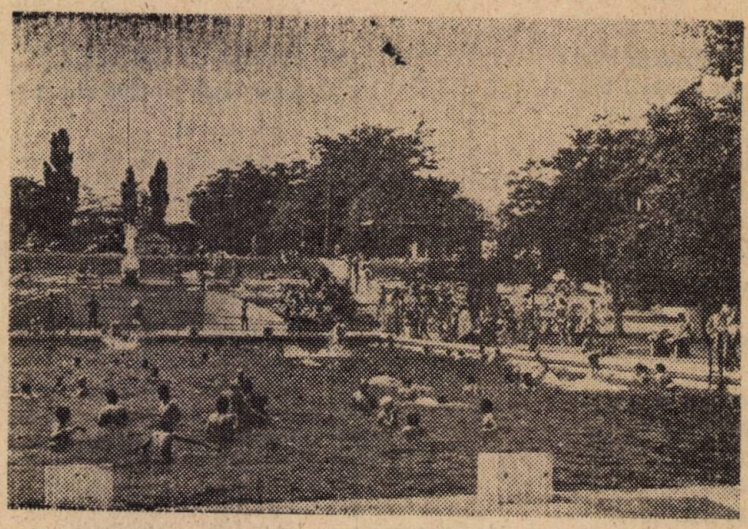

Strandul Izvor „bucuros" de oaspeți

PENTRU bucureșteni, pentru vizitatorii Capitalei salba de lacuri de pe valea rîului Colentina și lacurile interioare au devenit puncte de atracție deosebite. Ca în fiecare an, Întreprinderea de canal și apă din București, prin Exploatarea lacuri, a luat mă-

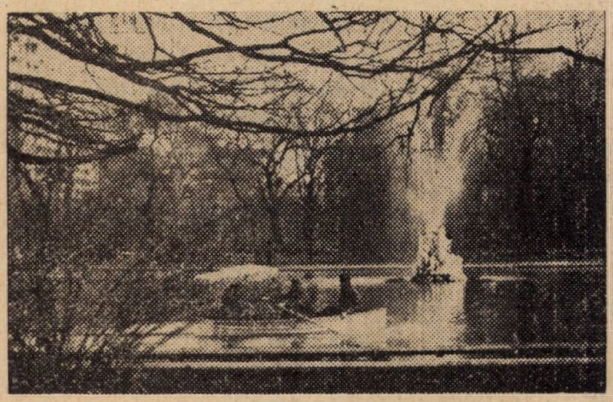

Odihnă activă la rame

suri pentru a oferi publicului condiții cît mai bune de odihnă și agrement în zona lacurilor.

Pentru îmbunătățirea continuă a activității în acest domeniu s-a ținut seama de sugestiile și propunerile publicului vizitator cu privire la diversificarea gamei prestațiilor, sporirea capacității de servire, precum și ridicarea nivelului calitativ al tuturor serviciilor.

Numărul ambarcațiunilor cu motor sau rame, foarte solicitate în sezonul cald, a crescut continuu. Este interesant de arătat că în anul 1939, pe lacurile Bucureștiului erau 120 de bărci și o singură ambarcațiune cu motor. În 1955 erau 593 bărci și 19 ambarcațiuni cu motor, pentru ca în acest an să înregistrăm 1500 bărci cu rame, 130 hidrobiciclete și 42 vaporașe. Aceste ambarcațiuni sînt amplasate pe lacurile :

Cișmigiu,
Libertății,
Drumul Taberei,
Balta Albă,
Tineretului,
„23 August",
Herăstrău,
Tei,
Plumbuita,
Băneasa,
Pantelimon II,
Cernica,
Pustnicul,
Mogoșoaia,
Snagov.

Cifre demne de reținut sînt și în ce privește locurile la șranduri. Dacă în Bucureștii de odinioară, respectiv în anul 1932, erau 600 locuri, în 1940 cca 29 800 locuri, în 1970 peste 90 000, anul acesta își pot petrece timpul liber la șranduri peste 128 500 de persoane.

În zona lacurilor, în toate locurile de agrement s-au amenajat terenuri de joacă pentru copii, s-au construit leagăne, vîrtelnițe, balansoare, paralele, inele, scări duble. Pentru cei

Cu motonava pe luciul apelor

mari — terenuri de volei, tenis de cîmp, baschet, minifotbal, tenis de masă.

În momentul de față toate lacurile și șranduri le sînt deschise și își așteaptă oaspeții.

Z. E.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

ORIENTĂRI ȘI DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII AGROINDUSTRIALE

— Schiță de model privind dezvoltarea economico-socială a unui consiliu agroindustrial —

MĂSURILE revoluționare adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c. privitoare la organizarea, planificarea și conducerea unitară a agriculturii sînt de natură să antreneze mutații importante atît în teoria, cît și în practica dezvoltării rurale. Noua orientare generează efecte și implicații pozitive care depășesc cadrul dezvoltării agricole propriu-zise, creînd condiții de bază pentru atingerea unor parametri superiori și a unei noi calități în dezvoltarea economico-socială globală a unui teritoriu dat.

În acest spirit am elaborat un studiu de caz concret, de analiză, evaluare și corelare a nevoilor și posibilităților dezvoltării economico-sociale de perspectivă într-un consiliu unic agroindustrial, studiu ale cărui elemente și concluzii esențiale le prezentăm în acest articol.

Condițiile naturale și populația

CONSILIUL UNIC agroindustrial Ruginoasa, jud. Iași, situat pe rama sudică a Podișului Sucevei, la contactul cu Podișul Central Moldovenesc, deține o suprafață totală de 16 319 ha. Platformele structurale ale reliefului — cu o altitudine ce variază între 210 și 530 metri — au pante mici sau moderate, dar fragmentate de văi adînci și înguste, cu versanți supuși unor intense procese de eroziune și alunecări de teren.

Clima este de tip continental, media temperaturilor fiind de —3,5°C iarna și de +19°C vara, iar precipitațiile în mod obișnuit, de 500—600 mm/mp anual. Rîurile sînt mici și de importanță economică redusă, iar rezervele de ape subterane nu pot asigura decît alimentările cu apă potabilă. Formațiunile geologice sedimentare (calcare grezoase, nisipuri, argile) prezintă o importanță economică mică. Solurile, de calitate medie (brune, cernoziomice și cenușii de pădure), permit dezvoltarea unei agriculturi intensive doar în condițiile efectuării unor importante lucrări ameliorative.

Ponderea suprafețelor agricole în totalul fondului de teren (82,5%) este mai mare decît media pe țară (63,0%) și cea pe județ (74,0%). De asemenea, terenul arabil deține 67,4% din terenul agricol (față de 41,2% media pe țară și 50,1% media pe județ), ceea ce favorizează dezvoltarea agriculturii.

În ceea ce privește ponderea pășunilor și a fînețelor naturale în terenul agricol, aceasta este de 13,5% (față de 18,6% pe țară și 19,4% pe județ); deci, pentru dezvoltarea zootehniei este necesar să se pună un mai mare accent pe sistemele intensive de creștere a animalelor, extinzîndu-se suprafețele cu furaje.

Bonitarea naturală a culturilor arată un nivel mediu, aflat între 40 și 52 de puncte pentru culturile de cereale, legume și plante tehnice. Potențate cu lucrări ameliorative adecvate și cu fertilizarea normală a terenurilor, condițiile de sol pot favoriza intensificarea dezvoltării agricole.

Densitatea populației (106,2 loc/kmp) este mai ridicată față de media pe țară (89,5 loc/kmp), dar sub cea pe județ (133 loc/kmp). Dinamica populației arată o creștere cu 12,41% în anul 1978 față de anul 1956, creștere inferioară celei pe întregul județ (44,30%), fapt care se explică atît prin migrația populației din zona Consiliului Ruginoasa către orașele apropiate (Pașcani și Iași), cît și spre alte zone, puternic industrializate, ale țării (îndeosebi Brașov, București, Constanța).

Populația aptă de muncă reprezintă doar 50,8% din totalul populației, grupele de vîrstă „0—16 ani" și „peste 60 de ani" (populație întreținută) ocupînd o pondere însemnată. Analiza structurii populației ocupate evidențiază o puternică profilare agricolă, precum și un număr ridicat de navetiști. Astfel, forța de muncă ocupată în agricultura de stat și cea cooperatistă ocupă o pondere de 58,2% iar personalul muncitor de 13,2%; de subliniat că navetiștii dețin 28,6% din populația ocupată. În raport cu ponderea personalului muncitor, care la nivelul țării era în 1977 de 65,7%, se constată că în cadrul consiliului această pondere este scăzută, cu consecințele cunoscute pe plan economic și social.

Avînd în vedere tendințele normale ale deplasării populației active către ramurile neagricole, precum și ale intensificării producției agricole, considerăm că ponderea populației agricole se va diminua în continuare. Astfel, mecanizarea lucrărilor, chimizarea, îmbunătățirea tehnologiilor de lucru, ridicarea calificării lucrătorilor agricoli, precum și modificarea structurii culturilor agricole sînt procese care contribuie la reducerea (absolută și relativă) a populației agricole. Drept urmare, va putea crește ponderea personalului muncitor pe seama creării de noi locuri de muncă, în principal în unități prelucrătoare de produse agricole, ceea ce va contribui la stabilizarea forței de muncă și a populației în zonă.

Nivelul actual al dezvoltării agricole

STRUCTURA producției agricole din unitățile consiliului diferă față de situația pe țară și pe județ. Astfel, producția vegetală ocupă o pondere de 70%, față de 57% la nivelul țării și jud Iași.

Producția principalelor produse vegetale pe locuitor față de media pe țară, se prezintă astfel (anul 1977) :

kg/locuitor

Produse agricole	Total țară	Consiliul Ruginoasa
— grîu și secară	300,7	390,0
— porumb	467,0	570,7
— cartofi	194,3	772,8
— sfeclă de zahăr	288,4	520,7

Vedem că din acest punct de vedere situația este pozitivă, producția pe locuitor fiind peste media pe țară, dar aceasta nu se datorează unor producții medii la ha superioare ci în primul rînd suprafețelor arabile, care sînt mai mari, ca medie pe locuitor, decît la nivel național și județean. În primii trei ani ai acestui cincinal, la grîu producția medie la ha a fost peste media pe județ, și apropiată de cea pe țară, la porumb — sub media pe județ și pe țară, la cartofi — peste media pe județ și pe țară (zona este favorabilă acestei culturi), iar la sfecla de zahăr, producțiile medii sînt cu puțin sub nivelul pe țară și pe județ.

Înzestrarea cu fonduri fixe este relativ scăzută ; valoarea lor, calculată la 1 ha teren agricol reprezintă 37,8% din cea medie pe țară. Pe un tractor revin 106 ha de teren agricol (media pe țară — 71 ha ; pe județ — 81 ha). Cantitatea de îngrășăminte chimice (substanță activă) utilizată în unitățile ce compun consiliul este de 102 kg/ha față de 95 kg/ha pe județ și 106 kg/ha pe țară.

Producția obținută în sectorul zootehnic ocupă o pondere mică în totalul producției agricole : 30%, față de 43% media pe țară și pe județ. Apreciind comparativ numărul de animale ce revin la 100 ha teren agricol, se constată o situație contradictorie : la bovine este de 54 capete pe consiliu — față de 44 capete medie pe țară și 45 capete pe județ — dar producția medie de lapte pe cap de vacă în consiliu este foarte scăzută, în 1977 realizîndu-se doar 1400 l (pe țară — 2 002 l, pe județ 1 930 l). La ovine și caprine densitatea medie la 100 ha teren agricol este de asemenea ridicată : 129 capete (pe țară de 105, pe județ 120), dar producția medie de lapte este numai cu puțin peste media pe țară și pe județ. La porcine densitatea medie în unitățile consiliului este foarte scăzută ; 11,5 capete la 100 ha (față de 89,2 capete la nivelul județului și 99,8 capete în medie pe țară).

Ponderea redusă a sectorului zootehnic în totalul producției agricole, producțiile mici obținute cu efective relativ mari ne îndreptățesc să apreciem că este necesară reconsiderarea esențială a activității acestui sector.

Creșterea suprafețelor (în prezent, nesemnificative) cultivate cu plante de nutreț, îmbunătățirea raselor de animale, furajarea rațională și o asistență sanitar-veterinară corespunzătoare vor putea asigura dezvoltarea sectorului zootehnic în spiritul orientărilor stabilite de partid.

Perspectiva : dezvoltare agroindustrială intensă

PRINCIPALELE resurse de care dispune consiliul Ruginoasa sînt solurile — favorabile dezvoltării agriculturii, îndeosebi în condițiile efectuării lucrărilor ameliorative necesare — și forța de muncă existentă, căreia trebuie să i se asigure o utilizare cantitativ și calitativ superioară.

Pentru a pune în valoare acest potențial considerăm că în organizarea teritoriului se cer aplicate următoarele orientări :

- reducerea suprafețelor de culturi prășitoare, pentru a limita eroziunea solului ;
- echilibrarea suprafețelor cultivate cu cereale, pentru o mai bună rotație a culturilor ;
- creșterea suprafețelor cultivate cu plante furajere, ceea ce va satisface mai bine nevoile sectorului zootehnic și cerințele protejării solului ;
- stimularea producției de cartofi, legume și amenajarea de noi plantații pomicole, în scopul folosirii depline a forței de muncă, protejării terenurilor, sporirii veniturilor ;

În vederea valorificării potențialului de muncă existent, opinăm pentru următoarele măsuri :

- sporirea gradului de ocupare a populației apte de muncă, atît prin dezvoltarea intensivă a tuturor sectoarelor agricole, cît mai ales prin integrarea acestora cu unitățile prelucrătoare de produse agricole și cu unități industriale din județul Iași, din zona Pașcanilor și din cadrul consiliului ;
- corelarea modelelor și proiectelor de dezvoltare a consiliului cu cele ale orașului Pașcani și ale județului, pentru a se realiza activități complementare sau cooperări, înființarea sau extinderea de secții ale unor unități prelucrătoare, industriale, de construcții, meșteșugărești etc. ;
- combaterea eroziunii solurilor pe o suprafață de 4 200 ha în anii 1979—1981, prin aplicarea regulilor agrotehnice și zonarea corespunzătoare a culturilor ;
- executarea amenajărilor necesare redării în circuitul agricol a celor 1 500 ha de terenuri puternic erodate prin lucrări de investiții din fonduri centralizate în cincinalul 1981—1985 ;
- combaterea excesului de umiditate pe o suprafață de 500 ha, prin afînarea adîncă a terenului cu echipamente pe tractoare grele cu șenile (S-1500 sau S-1300), lucrare în curs de realizare ;
- aplicarea planului de culturi propus, în funcție de zonarea producției vegetale și asolamente :

	suprafețe (ha) existente	propuse
grîu	2 670	1 500
orz	325	1 500
porumb	3 140	2 000
sfeclă de zahăr	480	400
cartofi	923	950
legume	110	250
plante de nutreț	518	1 500

- realizarea unei ferme intensive pentru producția de lapte, care să permită atît popularea cu rase superioare a fermelor din consiliul Ruginoasa și din alte consilii învecinate, cît și creșterea producției.

În ceea ce privește activitățile cu caracter industrial, situarea consiliului în imediata apropiere a orașului Pașcani, cu căi de acces corespunzătoare (cale ferată și drum național), facilitează amplasarea unor unități sau secții de prelucrare a produselor agricole și industriale, cu cheltuieli rezonabile și efecte economice deosebite. Pentru o primă etapă (cincinalul 1981—1985) ar fi posibilă construirea următoarelor obiective : un uscător de cereale ; un centru de prelucrare a furajelor ; secții

lector univ. dr. Gh. MACOVEI
conf. dr. P. GEORGESCU
conf. dr. I. HIRJOABA
lector univ. Dan GHEORGHE

(Continuare în pag. 21)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

Lichidarea și prevenirea stocurilor supranormative — premisă pentru asigurarea echilibrului financiar

PRINTRE fondurile bănești care se constituie la dispoziția întreprinderilor pentru asigurarea continuității proceselor producției materiale se numără și fondul mijloacelor circulante. El se constituie în mod distinct în cadrul fondurilor proprii de dezvoltare economico-socială a unităților economice de stat prin intermediul finanțelor, resursele de constituire a lui fiind beneficiile realizate în cadrul planului și alte resurse, în condițiile prevăzute de lege și în limita unei cote din creșterea anuală planificată a mijloacelor circulante totale ce se stabilește cu ocazia elaborării bugetului de stat. Totodată, stocurile și alte cheltuieli de natura mijloacelor circulante se finanțează și din alte resurse asimilate resurselor proprii, precum și din credite bancare.

Utilizarea rațională a acestor resurse pentru constituirea stocurilor și, în general, a mijloacelor circulante, este una dintre cele mai actuale probleme.

După cum se știe, mijloacele circulante sînt formate din materii prime și materiale, combustibili, producție în curs de fabricație, semifabricate, produse finite, mărfuri, precum și alte valori, în funcție de specificul ramurii din care fac parte unitățile economice și potrivit normelor legale stabilite. Dimensionarea acestor elemente ale mijloacelor circulante se face cu ocazia elaborării bugetelor de venituri și cheltuieli, în funcție de sarcinile de plan, de normele de stoc stabilite, de criterii și metode prevăzute în dispoziții legale și norme de lucru aprobate.

Este evident că dimensionarea optimă a necesarului de mijloace circulante asigură și o folosire rațională a fondurilor bănești destinate acoperirii lor. Dar principalele preocupări ce se impun pe parcursul execuției bugetului de venituri și cheltuieli trebuie să fie atît **asigurarea stocurilor la nivelul prevăzut, cît și prevenirea formării de stocuri și mijloace circulante peste normele stabilite.**

Conducerea de partid și de stat acordă o importanță deosebită gospodăririi eficiente a mijloacelor circulante. Cu ocazia analizei pe bază de bilanț a activității economico-financiare la 31 decembrie 1978, s-au stabilit sarcini pentru conducerile întreprinderilor, centralelor și ministerelor, în sensul ca acestea să acționeze pentru lichidarea imobilizărilor financiare în stocuri supranormative. În acest scop, au fost elaborate grafice de reducere în circuitul economic a unor astfel de stocuri.

Pe parcursul execuției bugetului de venituri și cheltuieli în trimestrul I a.c. unitățile economice, cu sprijinul organelor centrale, au urmărit realizarea prevederilor din grafice și, ca urmare, raportările de la 31 martie arată că stocurile supranormative readuse în circuitul economic în această perioadă se ridică la sume destul de mari. Realizări mai deosebite s-au obținut în această privință în special la unitățile din subordinea ministerelor : industriei construcțiilor de mașini (circa 1,8 miliarde de lei), industriei chimice (1,0 miliarde de lei), economiei forestiere și materialelor de construcții (0,9 miliarde lei) și industriei ușoare (0,8 miliarde lei).

Astfel de realizări au fost posibile, în principal, prin perfecționarea procesului de aprovizionare, respectarea regimului de aprovizionare prin baze cu încadrarea strictă în intervalele dintre livrările stabilite ; îmbunătățirea ritmicității livrărilor directe de la producător ; revederea unor termene contractuale : mai buna organizare a producției ; scurtarea ciclurilor de fabricație ; asigurarea desfacerii producției prin contracte ferme cu beneficiarii etc.

SÎNT FRECVENTE însă și cazurile în care, deși stocurile supranormative existente la sfîrșitul anului trecut au fost redate în circuitul economic, total sau parțial pe parcursul trimestrului s-au format noi stocuri supranormative la alte valori materiale sau la alte unități din cadrul aceluiași minister, ceea ce arată că acțiunile de evitare a imobilizărilor de mijloace financiare în stocuri și cheltuieli de natura mijloacelor circulante n-au fost cuprinzătoare la nivelul întreprinderilor, centralelor și ministerelor și — în cazurile amintite — eforturile de lichidare a unor imobilizări au fost anulate, în parte sau total, de lipsa de preocupare pentru prevenirea formării de noi stocuri supranormative. Analizînd structura imobilizărilor, constatăm că acestea se localizează în toate fazele procesului economic, avînd la bază mai ales cauze de ordin subiectiv. Astfel, la materii prime și materiale, imobilizările în stocuri continuă să fie determinate de nerespectarea disciplinei de plan și contractuale care se materializează, în primul rînd, în **nerealizarea planului de producție în structura planificată** de către unele combinate chimice (Brazi, Săvinești, Tr. Măgurele), cît și de către unele întreprinderi de prelucrare a maselor plastice ; **aprovizionările făcute în avans** de combinatele chimice (Valea Călugărească, Tg Mureș, Tr. Măgurele) și alte cauze au determinat imobilizări în stocuri supranormative de materii prime și materiale de peste 700 mil. lei pe ansamblul activității industriale a Ministerului Industriei Chimice la 31 III 1979. Pe de altă parte, **nesincronizarea prin contracte a aprovizionărilor cu eșalonarea consumului planificat pe luni** (în cadrul trimestrului) la întreprinderea „Oțelul Roșu", Întreprinderea de aluminiu Slatina și Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, precum și alte cauze au condus la formarea de stocuri supranormative de peste 100 mil lei.

Astfel de situații, ca și altele de această natură, care au determinat stocuri supranormative de materii prime și materiale la întreprinderi impun intervenția mai eficientă a organelor de conducere colectivă ale unităților economice pentru cunoașterea în mod operativ a situației stocurilor față de normele și normativele stabilite și reglarea lor în situațiile în care se constată abateri.

ÎN CONDIȚIILE perfecționării mecanismului economico-financiar, a crescut răspunderea unităților economice pentru reglementarea, încă din faza de elaborare a planului, a tuturor problemelor legate de **desfacerea producției**, contractele încheiate asigurînd, în majoritatea cazurilor, o producție și desfacere ritmică. Această cerință de bază a întăririi autogestiunii economico-financiare are în prezent o semnificație deosebită, deoarece de satisfacerea ei cît mai deplină, este condiționată realizarea veniturilor din încasări — care constituie baza formării fondurilor proprii ale unităților economice. Cu atît mai anacronice apar situațiile în care probleme ale desfacerii producției sînt încă nesoluționate în unele întreprinderi.

Astfel, **neritmicitatea producției** și **neasigurarea mijloacelor de transport** constituie cauzele principale pentru care s-au înregistrat la 31 martie a.c. imobilizări în stocuri de produse finite la unități din subordinea centralelor industriale : de utilaj tehnologic și material rulant ; de mașini-unelte, mecanică fină și scule ; de echipament de telecomunicații și automatizări și de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. Dar cauza principală a imobilizărilor în această fază a procesului de producție o constituie **neasigurarea cu contracte a planului de desfacere la unele produse** (Întreprinderea de ciorapi Sebeș, întreprinderile „Trainica" și „Bucegi"-Pucioasa, Întreprinderea de legume și fructe-Hațeg, Țesătoria de mătase Deva și altele). După cum este cunoscut, reglementările legale în vigoare prevăd obligația unităților economice de a lua măsuri, pe de o parte, pentru introducerea în fabricație numai a produselor care au asigurată desfacerea prin con-

tracte sau comenzi ferme, iar, pe de altă parte, de a contracta, în raport cu capacitatea de producție, toate produsele solicitate de unitățile beneficiare. În cadrul perfecționărilor aduse mecanismului economico-financiar s-a adoptat prevederea (Legea nr. 5/1978 privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat) potrivit căreia întreprinderile trebuie să încheie contracte economice de lungă durată pe care să le adapteze anual, în așa fel ca, în momentul aprobării planului, să existe întocmite contracte ferme pentru întregul consum intern. Este evident că imobilizările de fonduri în produse a căror desfacere nu este asigurată cu contracte constituie nu numai un anacronism economic, o dovadă de gospodărire necorespunzătoare a fondurilor puse la dispoziția întreprinderilor ; asemenea practici se situează în afara legii.

La producția **neterminată**, stocurile sînt determinate în principal de nerespectarea ciclului de fabricație planificat și neîndeplinirea planului fizic de producție marfă. Prin dimensiunile lor astfel de imobilizări creează greutăți în special unităților din subordinea centralelor industriale : de utilaj tehnologic și material rulant și, respectiv, de mașini unelte, mecanică fină și scule din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini.

EXPERIENȚA arată că întreprinderile care imobilizează fondurile de care dispun în stocuri și cheltuieli neplanificate ajung, în cazurile în care nu se iau măsuri de redresare, în incapacitate de plată, ceea ce — în condițiile actualelor reglementări — poate duce la instituirea controlului bancar prealabil asupra plăților, cu toate consecințele legale cunoscute. Iată de ce, organele prin care se exercită conducerea întreprinderilor și, în primul rînd, birourile executive ale consiliilor oamenilor muncii care răspund — potrivit legii — de buna gospodărire și folosire a tuturor mijloacelor materiale și financiare ale unităților, trebuie **să acționeze mai eficient în special** pentru asigurarea îndeplinirii ritmice și integrale a sarcinilor de producție fizică, în structura planificată ● încadrarea în costurile de producție stabilite prin plan ● reglarea aprovizionărilor pe trimestre în funcție de producția contractată și stocurile existente ● lansarea în producție numai a sortimentelor omologate și contractate. Totodată, este necesar ca **executarea în avans a unor produse** (care creează imobilizări în special în unitățile industriei constructoare de mașini) **să se facă numai în cazurile reglementate legal în fiecare trimestru, iar livrările în avans să nu se mai facă fără acordul expres al beneficiarilor.**

ANALIZA pe bază de bilanț de la sfîrșitul primului trimestru reliefează faptul că modificările care se produc (pe parcursul execuției bugetului de venituri și cheltuieli) în structura mijloacelor circulante și a resurselor de finanțare a acestora influențează în final asupra echilibrului fondului mijloacelor circulante, mai precis asupra fiabilității lui.

Din resursele proprii (fondul mijloacelor circulante propriu zis), din resursele asimilate fondului propriu de mijloace circulante (obligațiile de plată neajunse la scadență la sfîrșitul perioadei de plan) și din creditele bancare planificate se finanțează stocurile și cheltuielile de natura mijloacelor circulante la nivelul lor total prevăzut în bugetul de venituri și cheltuieli pentru finele perioadei de plan. La finele trimestrului I a.c. multe întreprinderi au depășit, uneori cu sume importante, resursele atrase planificate, altele decît creditele bancare. În activul bilanțului a crescut corespunzător și volumul mijloacelor circulante, dar în cazul unor întreprinderi au crescut stocurile, debitorii și alte creanțe, deci plusul de resurse atrase nu s-a regăsit într-o creștere a disponibilităților din contul curent, ci a fost imobilizat în valori materiale și cheltuieli neplanificate.

O asemenea situație, în care imobilizările (de resurse atrase suplimentar în stocuri și cheltuieli suplimentare) n-au afectat echilibrul fondului mijloacelor circulante și n-au determinat modificări în situația creditelor bancare, a dat prilej la interpretări diferite în legătură cu conținutul noțiunii de imobilizări financiare în mijloace circulante. Situația are un aspect mai complex decît la prima vedere și impune clarificări corespunzătoare în cadrul mai larg al perfecționărilor ce se aduc pe parcurs modului de planificare, urmărire și raportare a mijloacelor circulante. Cert este, după părerea noastră, faptul că în asemenea situații este vorba de o înrăutățire a calității echilibrului fondului mijloacelor circulante, de o slăbire a autogestiunii economico-financiare deoarece, pe de o parte, crește dependența situației unităților economice de resurse care nu au un caracter stabil, iar pe de altă parte, înstrăinarea acestor resurse în debitori sau pentru achiziționarea de stocuri neplanificate îngreunează readucerea lor în contul curent la momentul scadenței de plată și pune astfel în pericol solvabilitatea imediată a întreprinderii. Cerințele autogestiunii impun, prin urmare, o prudență sporită a întreprinderilor în angajarea resurselor atrase temporar pentru sporirea stocurilor proprii.

Vasile GHEORGHIU
Ministerul Finanțelor

Folosirea deplină a capacităților de producție

(Urmare din pag. 8)

unele sectoare, pentru asigurarea încărcării judicioase a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotarea unităților, pentru luarea tuturor măsurilor necesare care să conducă la maxima folosire a uriașului potențial tehnic de care dispune economia noastră.

O primă direcție spre care se cere imperios îndreptată atenția este **încărcarea judicioasă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor pe toate schimburile, în fiecare întreprindere și secție în deplină corelare cu planul producției fizice, cu programele de colaborare și cooperare cu alte unități.** În acest scop se cer întreprinse și măsuri de atragere în circuitul economic a acelor mașini, utilaje sau instalații care sînt nefolosite în unele întreprinderi. De asemenea, se impune a fi eliminată practica unor întreprinderi, care, deși înregistrează un coeficient al schimburilor scăzut și au în dotare și mijloace fixe neutilizate, solicită noi mijloace tehnice de la forul tutelar. Trebuie înțeles că nu se poate recurge la dotarea cu mașini și utilaje noi, decît numai în situația în care sarcinile de producție sporesc, iar rezervele interne au fost pe deplin valorificate, respectiv toate mijloacele tehnice au fost judicios încărcate în toate schimburile.

● Pentru o cît mai completă și eficientă folosire a întregului potențial tehnic productiv de care dispun unitățile, o importanță deosebită are **asigurarea pregătirii forței de muncă, creșterea calificării tuturor lucrătorilor și policalificarea acestora.** Aproape o treime din timpul de lucru neutilizat în primul trimestru al acestui an s-a datorat lipsei de forță de muncă ; de aceea, ministerele, centralele și întreprinderile trebuie să se preocupe perseverent, cu toată răspunderea, de recrutarea, pregătirea și ridicarea calificării cadrelor. Acest lucru, pe lîngă faptul că asigură o utilizare superioară mijloacelor tehnice din dotare, atît sub raport extensiv, cît și intensiv, creează premise și pentru o exploatare și întreținere corespunzătoare a mașinilor și utilajelor. Totodată, se cere extinsă acțiunea indicată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, de trecere la lucru pe mai multe mașini de către același muncitor. O rezervă existentă în unitățile industriale o constituie muncitorii auxiliari care, în parte, prin dobîndirea unei calificări, pot suplini deficitul de forță de muncă de la diferite mașini sau instalații.

● Trebuie, de asemenea, să se acționeze cu toată hotărîrea și răspunderea pentru **organizarea și efectuarea corespunzătoare a lucrărilor de reparații și întreținere** (prin pregătirea din vreme a ansamblelor sau subansamblelor ce urmează a fi înlocuite, prin recondiționarea într-o proporție mai mare a pieselor uzate etc.), aceasta constituind o importantă rezervă pentru mai buna folosire a mașinilor și utilajelor (15,4% din totalul timpului neutilizat). Cu mai multă perseverență trebuie urmărite respectarea întocmai a normelor tehnice de exploatare a fondurilor fixe productive, eliminarea defecțiunilor și dereglărilor în funcționare din necunoașterea precisă a acestor norme tehnice. Ministerele și centralele au datoria să controleze și să îndrume permanent unitățile în subordine în respectarea modului optim de exploatare a mașinilor, pentru a se reduce la minimum întreruperile accidentale, care provoacă mari pierderi de producție.

Măsura de a se crea întreprinderi specializate în efectuarea reparațiilor, pe ministere, este de natură să asigure o calitate superioară acestor reparații, deci o durată de funcționare în timp mai mare a utilajelor respective.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Balanțe

APRECIEM că elaborarea de balanțe separate de venituri și cheltuieli bănești ale populației pentru toate comunele și orașele pe bază de date statistice care, în principal, să nu fie stabilite prin deducții sau pe bază de medii, ci pe date culese direct de la sursele din mediul respectiv cel puțin pentru indicatorii cu pondere mare, ar reprezenta un interes deosebit pentru adîncirea și perfecționarea sferei cunoașterii imediate a surselor de atragere și a problemelor de perspectivă.

Elaborarea unor astfel de balanțe ar deschide largi posibilități de perfecționare și de adîncire a studiilor privitoare la cererea de consum a populației (însă în mare parte specific fiecărui mediu și fiecărei categorii sociale), la determinarea cantitativ-sortimentală a necesarului de mărfuri pentru fiecare mediu și categorie socială, la cunoașterea disponibilului de numerar pe piață, precum și la ceilalți indicatori economici în strînsă legătură cu ridicarea nivelului de trai al populației.

Mai mult, asemenea balanțe vor putea constitui o pîrghie importantă pentru realizarea dezideratului de introducere a principiului gestiunii economice proprii la nivelul orașelor și comunelor. Pentru ca balanța veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației să reflecte atît fluxurile masei bănești, cît și totalitatea veniturilor bănești ale acesteia, este necesar ca să fie incluse și tranzacțiile : încasările și plățile populației județului în relațiile din cadrul județului și încasările și plățile populației județului în relațiile cu populația altor județe

În felul acesta nu numai masa bănească, ci și volumul veniturilor bănești ale populației vor apare în balanță în mod distinct și în dimensiunile lor reale, dînd posibilitatea stabilirii mai științifice a indicatorilor de plan.

dr. Gh. NICULESCU-MIZIL
director CEC — Sucursala județeană Ilfov

Kilogramul și rentabilitatea

ÎNTR-O recentă sesiune științifică, specialiști din cercetare și producție au pus, în mod documentat, problema recuperării unor materiale din bunurile de folosință îndelungată scoase din uz – și chiar a recondiționării și comercializării unor asemenea bunuri. Ideea se înscrie firesc în preocupările pentru folosirea integrală și cît mai eficientă a resurselor.

Contravine însă acestor preocupări practica unor producători ce livrează piese de schimb pentru astfel de bunuri. În frecvente cazuri, în locul unui simplu reper (care prin material, prin construcție, prin gradul de solicitare se uzează mai repede), se oferă întregul subansamblu. În loc de cîteva grame – un kilogram de metal, în care s-au încorporat materiale, energie, muncă. Deținătorul bunului de folosință îndelungată e pus în situația să arunce kilogramul vechi, care, completat cu piesa uzată, îi mai putea servi, și să plătească și pentru ce nu are nevoie.

Concluzia : livrarea către comerț, către unitățile de reparații a unor cantități indestulătoare din reperele cu uzură rapidă. Altfel, rentabilitatea la producător devine pagubă pentru economia națională.

Vasile CÂRSTOIU
București

Comerț exterior

Pentru crearea condițiilor ca întreprinderile de comerț exterior să-și poată exercita în mod concret și real atribuțiunile stabilite prin Legea nr. 1/1971 și Decretul nr. 23/1 februarie 1977 și Legea calității produselor, consider necesară înființarea pe plan județean a unui organism care să asigure o coordonare unitară a întregii activități de comerț exterior din județ. În acest fel s-ar crea posibilitatea introducerii balanței de export-import ca principal instrument de analiză a operațiunilor de comerț exterior din economia județului.

Prin existența în fiecare județ a unui organism care să coordoneze întreaga activitate de comerț exterior a județului respectiv se creează în mod real o legătură directă concretă și permanentă între acesta și unitățile producătoare de mărfuri pentru export și beneficiarii de importuri, urmînd ca împreună să contribuie la îmbunătățirea utilizării și valorificării materiilor prime și materialelor destinate producției pentru export, a capacităților de producție și, în final, la creșterea eficienței economice.

Aurelian BRAICU
Alexandria

ECOURI

Creativitate

ARTICOLUL „Productivitate și creativitate în proiectarea construcțiilor", publicat în „Revista economică" nr. 3, prezintă unele considerații asupra posibilităților și măsurilor ce trebuie luate pentru creșterea creativității în proiectare.

Pentru utilizarea superioară a potențialului de lucru al proiectanților – pe grade de calificare – avem în vedere îmbunătățirea continuă a structurii personalului, prin îmbunătățirea raportului dintre personalul cu studii superioare și cel cu pregătire medie, care se realizează cu ocazia avizării anuale a structurii unităților de proiectare. Paralel cu aceasta, sistemul de retribuire în acord global, cu stabilirea anticipată a sumelor pentru elaborarea proiectelor pe baza unor norme de muncă pe unități fizice, judicios întocmite, contribuie la mărirea productivității muncii și la realizarea unor lucrări de calitate.

În domeniul proiectării tip se urmărește ca personalului de proiectare să i se asigure posibilități ample de documentare prin publicații, conferințe, simpozioane, organizare de expoziții, vizite la șantiere. Totodată, avem în vedere ca acestui personal să i se aloce un timp din ce în ce mai mare pentru proiectarea de soluții constructive noi, la nivelul tehnicii mondiale.

Stabilirea numărului și structurii proiectanților cu studii superioare se face pe baza aptitudinilor dovedite și, în măsura posibilului, prin testarea calităților lor creative, pe baza unor cercetări psihologice care se întreprind în prezent în rîndul proiectanților.

Radu NEGRU
director general adjunct Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții

Finalizare

COLECTIVUL de muncă al întreprinderii „Timpuri Noi" din București ține să mulțumească pe această cale „Revistei economice" pentru intervențiile făcute la forurile noastre superioare în vederea soluționării problemelor ridicate de noi în articolul „Caracterul mobilizator al indicatorului producției nete", publicat în numărul 9/1979.

Intervențiile au fost operative și hotărîte și, ca urmare, am primit din partea Direcției Finanțe-Prețuri din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini aprobările necesare pentru experimentarea metodei propuse în articol.

Titus Marin MURĂRESCU
director
Marin T. IANCU
contabil șef

Energie

ÎN LEGĂTURĂ cu dezbaterea organizată de „Revista economică" pe tema „Reducerea consumului de energie și combustibil" (nr. 4), precizăm că în toate unitățile M.I.C.M. s-au creat comisii energetice pentru realizarea măsurilor de gospodărire rațională a energiei, elaborarea bilanțurilor energetice precum și a celorlalte acțiuni stabilite prin actele normative din domeniul energetic. Rezultatul activității acestor comisii se reflectă în reducerea continuă a indicatorilor globali energetici (combustibili și energie).

Și în cadrul M.I.C.M. se efectuează lunar redistribuiri de cote de energie electrică, determinate de specificul foarte variat și complex al producției în industria construcțiilor de mașini. Prin această activitate, coordonată direct de minister, se asigură funcționarea continuă a tuturor întreprinderilor, precum și diminuarea, respectiv, evitarea plății penalizărilor pentru neîncadrarea în cote.

Pentru dotarea unităților cu aparatură de măsură și control, menționăm că, prin planul de asimilări al ministerului, se vor realiza : analizoare de gaze – la Întreprinderea de elemente automatizări din București, contoare pentru apă caldă – la întreprinderea „Precizia" din București (comenzile se vor trimite direct la aceste întreprinderi).

Ținînd seama de utilitatea dezbaterilor pe tema reducerii consumurilor energetice propunem să se organizeze o dezbatere pe această temă în municipiul Brașov, puternic centru al industriei construcțiilor de mașini din țara noastră.

P. BUDULAN
director în M.I.C.M.

Cunoștințele profesionale – adaptate cerințelor unei activități eficiente

DEZBĂTÎND, în ședința din 5 iunie a.c., importante probleme legate de gospodărirea cît mai judicioasă a potențialului productiv, de creșterea suplimentară a productivității muncii, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a obligat Ministerul Educației și Învățămîntului, ministerele economice să adopte măsuri energice pentru înfăptuirea sarcinilor ce le revin în direcția perfecționării calificării profesionale a personalului muncitor.

NECESITATEA unor asemenea măsuri rezultă din exigențele sporite în ce privește eficiența activității economico-sociale. Ea corespunde cerințelor legate de calitatea factorului uman în înfăptuirea revoluției tehnico-științifice, ca un proces profund înnoitor în ansamblul economiei naționale și în fiecare din compartimentele și celulele sale. Totodată, trebuie avute în vedere fenomenul mobilității profesionale care trebuie dirijat ca orientări și stăpînit ca efecte, impactul afluxului în producție al tinerei generații ale cărei cunoștințe generale și de specialitate, de un nivel ridicat, trebuie acordate — rapid și cu maximum de randament — cu nevoile locului de muncă.

Rezultatele din ultimii trei ani (în caseta de mai jos sînt redate unele cifre de ansamblu referitoare la 1978), prevederile pe 1979 și pe anul viitor permit să se aprecieze că **în acest al doilea cincinal al reciclării, atît pe total economie cît și în principalele ramuri și domenii de activitate, întregul personal muncitor va fi cuprins în cel puțin o formă organizată de perfecționare.**

Ridicarea pregătirii profesionale fiind esențialmente o problemă de calitate, simpla apreciere cantitativă nu este suficientă pentru a o defini. Anul trecut și semestrul ce se încheie acum din 1979 au fost marcate de progrese de esență, la baza cărora au stat **atenția permanentă pe care conducerea de partid și de stat o acordă acestei coordonate a dezvoltării, indicațiile concrete date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul a numeroase consfătuiri și vizite de lucru.**

„Problema calificării, a ridicării nivelului de pregătire tehnică, profesională, a reciclării, este o problemă esențială în întreaga economie națională."

NICOLAE CEAUȘESCU

Au fost înlăturate sau atenuate unele carențe de conținut din perioada precedentă *). S-a îmbunătățit îndrumarea metodologică, s-a adîncit și diversificat colaborarea între instituțiile de profil (Ministerul Educației și Învățămîntului, Academia „Ștefan Gheorghiu", școlile interjudețene de partid, învățămîntul superior, centrele departamentale de perfecționare), între acestea și ministerele, centralele, unitățile din economie. Pe lîngă orientarea mai concretă a programelor de perfecționare asupra problemelor prioritare specifice diferitelor ramuri (incluzînd în aceste priorități, pe un loc de frunte, noul în tehnică și tehnologie), pe lîngă echilibrarea mai bună a tematicii de specialitate cu cea de conducere-organizare și cu cea generală, legată de relațiile omului muncii cu societatea, cu producția, cu colectivul, se remarcă și o accentuare a elasticității de adaptare la cerințe speciale apărute pe parcurs **). Au fost inițiate forme evoluate de pregătire, adecvate mecanismului conducerii colective și autoconducerii : perfecționarea echipei de conducere din unități, cursurile pentru președinții, vicepreședinții C.O.M. și pentru reprezentanții oamenilor muncii în aceste organisme. În sfîrșit, trebuie relevate creșterea numerică și calitativă a personalului de instruire, sprijinul mai susținut dat de cadre didactice universitare, cercetători, specialiști din ministere și centrale.

DE BUNĂ SEAMĂ că în rezultatele pozitive pe care le-au înregistrat un mare număr de unități economice se regăsesc și efectele pe

*) Vezi și articolul „Perfecționarea personalului muncitor", din Revista economică, nr. 21 și 22/1978.

**) De pildă, programele pentru personalul de control tehnic al calității și metrologie, cele de inginerie mecanică în industria chimică, de reducere a consumului de metal în oțelării și laminoare, cele de policalificare pentru însușirea de către mineri a modului de lucru cu complexele mecanizate de înaintare și abataj ; forme aparte de instruire, cum sînt „școala personalului" privind siguranța circulației în transporturi sau poligoanele de simulare în întreprinderile de producere și distribuire a energiei electrice, instructajele de scurtă durată organizate în întreprinderile de mecanizare a agriculturii la începerea campaniilor de lucrări etc. ; programe complexe pentru perfecționarea corelată și în timp scurt, practic a întregului personal muncitor al unei unități — acțiune care la Întreprinderea de autoturisme Pitești a cuprins peste 20 mii de oameni ai muncii și care se extinde la alte 3 uzine constructoare de mașini.

1978 ÎN CIFRE : REZULTATELE ACTIVITĂȚII DE PERFECȚIONARE

● În cadrul sistemului unitar de perfecționare profesională a oamenilor muncii, **au fost cuprinși în diferitele forme și programe peste 1,8 milioane de lucrători** din toate ramurile economiei naționale (din care peste 1,3 milioane de muncitori și personal operativ asimilat) – cu peste o cincime mai mult decît era prevăzut în plan. Cele mai importante depășiri ale cifrelor stabilite s-au înregistrat în transporturi și telecomunicații, industria hotelieră și turism, economia forestieră și materiale de construcții, industria minieră, a petrolului și geologie, economia și administrația locală.

● **49,7%** din totalul oamenilor muncii cuprinși în acțiunea de perfecționare **au fost instruiți la locul de muncă, sub îndrumarea și controlul șefului direct.** Această formă a fost utilizată – pe baza metodologiei elaborate de Ministerul Educației și Învățămîntului și sub îndrumarea unor instructori pregătiți în cadrul sau cu concursul centrelor de perfecționare departamentale – pentru îmbogățirea cunoștințelor a **813 mii de muncitori calificați,** fiind orientată cu precădere spre formarea și dezvoltarea unor priceperi și deprinderi necesare unei mai competente îndepliniri a sarcinilor de producție.

● Aproape 120 mii de tehnicieni, maiștri, alt personal cu studii medii sau superioare au realizat **programe personale de perfecționare,** prin studiu individual (asistat de tematici și bibliografii) cu verificarea periodică a cunoștințelor asimilate.

● Prin **stagii de practică și de specializare** au fost perfecționați aproape 17 mii de lucrători, îndeosebi personal de bază din unități nou înființate și specialiști din domenii de vîrf ale tehnicii și tehnologiei.

● Ponderea **personalului perfecționat prin cursuri** a scăzut de la 40% în 1977 la **36,2%** în 1978, ceea ce reflectă deplasarea accentuată a atenției spre formele individualizate de perfecționare, spre cerințele concrete ale locurilor de muncă. În cursuri au fost cuprinși, față de totalul personalului perfecționat în anul trecut, circa 30% din muncitori, 70% din maiștri, 46% din tehnicieni și alt personal de specialitate cu studii medii, 60% din cadrele cu pregătire superioară.

● Cursurile organizate de către **centrele departamentale de perfecționare** au fost absolvite de circa 114 mii de lucrători.

care le-au adus ridicarea calificării și specializarea cadrelor, condiție de bază pentru modernizarea tehnicii, tehnologiilor, produselor, a organizării, pentru accentuarea laturilor calitative ale activității.

Din păcate însă, această apreciere nu poate fi generalizată — și nici efectele amintite nu pot fi considerate ca maximul ce putea fi atins. Obligațiile instituite pentru ministere, centrale, întreprinderi prin Legea nr. 2/1971, întărite și completate prin Legea nr. 5/1978 privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat și prin Legea nr. 28/1978 a educației și învățămîntului, încă nu se aplică pretutindeni în mod riguros și constant. Ca urmare, se irosesc însemnate rezerve de creștere a productivității muncii, de folosire mai bună a utilajelor și instalațiilor, de crestere a calității produselor și serviciilor.

Neajunsurile existente au fost dezbătute critic și autocritic într-o recentă consfătuire de lucru ***) — care a relevat cauze ce țin, în mare parte, de formalismul, lipsa de inițiativă și de consecvență cu care conducerile unor unități economice privesc și rezolvă problemele perfecționării cadrelor.

● **Ritmul de ridicare a calificării muncitorilor nu ține totdeauna pasul cu ritmul de dezvoltare și modernizare a capacităților de producție și a tehnologiilor.** Într-o serie de unități noi, îndeosebi în județe cu un nivel mai scăzut al producției industriale, insuficiența muncitorilor cu înaltă calificare nu este suplinită prin orientarea programelor de perfecționare spre cerințele prioritare legate de însușirea temeinică a utilajelor și tehnologiilor, asimilarea fabricației și atingerea parametrilor proiectați. Mai există numeroase locuri de muncă unde apare sau persistă o **discrepanță între categoria superioară a lucrărilor și categoria de încadrare a muncitorilor** — aceștia trebuind să fie antrenați, în mod operativ, în cursuri de ridicare a calificării, ai căror absolvenți să-și poată realiza normele în condițiile unei exploatări judicioase a utilajelor și ale respectării normelor de calitate.

● Deși programele de creștere a productivității pe 1979—1980 prevăd **modificări în structura profesională a personalului muncitor**, nu pretutindeni s-a desfășurat o intensă muncă organizatorică și de lămurire pentru realizarea din timp și în proporțiile necesare a **policalificării și recalificării** muncitorilor ce vor fi afectați de aceste modificări. Trebuie reținut că, în condițiile în care dezvoltarea economică secătuiește rezervele de forță de muncă, în condițiile în care programele de fabricație ale multor întreprinderi își accentuează mobilitatea corespunzător cu cerințele pieței interne și externe, în condițiile extinderii lucrului în echipe multiprofesionale și a lucrului la mai multe mașini, policalificarea devine o opțiune cu caracter nu de recomandare, ci de **obligație**, corespunzînd deopotrivă intereselor unităților și celor ale muncitorilor.

● În întreprinderi au fost constituite, ca organisme de lucru ale consiliilor oamenilor muncii, **comisii de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă**, investite cu importante atribuții pentru rezolvarea problemelor curente și de perspectivă în acest domeniu. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, ele sînt datoare **„să acționeze, împreună cu cele mai calificate cadre, pentru ridicarea nivelului profesional al personalului"**. Dar într-o serie de unități, aceste comisii nu sînt îndeajuns sprijinite și controlate de către C.O.M., nu sînt instruite, nu acționează după un plan precis și axat pe nevoile reale (vezi caseta de mai sus) nu aprofundează problemele de conținut ale activității de perfecționare și nu propun soluții fundamentale pentru rezolvarea lor, nu urmăresc utilizarea și stabilitatea cadrelor special pregătite metodologic pentru instruirea personalului muncitor.

● **Instruirea la locul de muncă** — formă de ridicare a calificării ce a cuprins circa 63% din muncitorii perfecționați în 1978 — **mai este uneori tratată ca o formalitate**, temele nefiind individualizate potrivit cerințelor locului de muncă și nevoilor muncitorului respectiv, maiștrii nefiind sprijiniți și orientați îndeaproape în îndeplinirea acestei obligații.

DINCOLO de unele carențe de conținut, aceste probleme de organizare — hotărîtoare pentru succesul perfecționării — trebuie abordate frontal și cu toată responsabilitatea. Consfătuirea la care ne-am referit a adoptat un program de măsuri (vezi caseta din stînga) care, împreună cu indicațiile metodologice recent elaborate de către M.E.I., vor trebui să demine un reviriment în activitatea de ridicare a nivelului de pregătire profesională.

„Dacă în cîțiva ani nu se asigură împrospătarea cunoștințelor, atît ale muncitorilor, cît și ale maiștrilor și inginerilor, întreprinderile nu pot ține pasul cu tehnica nouă, cu exigențele ce se pun în domeniul calității produselor." Acest imperativ, subliniat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, trebuie să se situeze în centrul atenției organelor de conducere de la toate nivelele economiei, a tuturor conducătorilor proceselor de producție, să fie înfăptuit exemplar de toți oamenii muncii.

Dorin CONSTANTINESCU

OBIECTIVE PRIORITARE ale programelor de perfecționare pentru muncitori, maiștri, tehnicieni și alt personal, ce se organizează de către întreprinderi

● ridicarea nivelului de calificare a muncitorilor din categoriile inferioare de calificare, în special al celor ce execută lucrări de categorii superioare categoriei de încadrare tarifară

● adaptarea la condițiile de lucru și ridicarea calificării profesionale a muncitorilor, tehnicienilor și a altui personal nou încadrat

● cunoașterea și utilizarea la parametrii de funcționare proiectați a mașinilor, instalațiilor, utilajelor, sculelor etc., precum și întreținerea și repararea acestora

● instruirea la locul de muncă a personalului care nu reușește să-și îndeplinească normele cantitative și calitative privind producția, serviciile sau activitățile din programul normal de lucru

● policalificarea și recalificarea muncitorilor și altor categorii de personal insuficient utilizat

● specializarea muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor și altui personal care urmează să aplice noi tehnologii, tehnici și metode de producție, să lucreze la mașini, instalații și utilaje noi etc.

● organizarea de programe speciale de perfecționare pentru realizarea de economii de materii prime, materiale, energie, combustibil și alte resurse materiale și financiare

● formarea cadrelor necesare pentru instruirea muncitorilor la locul de muncă.

DIN PROGRAMUL DE MĂSURI

● Pînă la finele acestui an, organele de conducere colectivă din întreprinderi, sub îndrumarea centralelor industriale și în colaborare cu centrele de perfecționare, vor asigura instruirea comisiilor de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă ; activitatea acestor comisii și a compartimentelor cu care ele colaborează va fi analizată periodic.

● În programele de perfecționare a maiștrilor și șefilor de echipă se va mări ponderea metodelor și tehnicilor de instruire a muncitorilor la locul de muncă, a problemelor privind coordonarea formațiilor de lucru, indicatorii economici ai întreprinderii, calitatea producției. Centrele departamentale vor intensifica elaborarea de lecții și formarea instructorilor necesari în marile întreprinderi pentru programele de perfecționare a muncitorilor la locul de muncă.

● Ministerele și centralele industriale vor urmări ca, odată cu proiectarea noilor tehnologii, utilaje și instalații, institutele de cercetare științifică, proiectare și inginerie tehnologică să întocmească și materialul documentar necesar pregătirii și perfecționării profesionale a personalului de exploatare.

● La elaborarea programelor-cadru de perfecționare a personalului muncitor în cincinalul 1981—1985, ministerele și celelalte organe centrale vor atrage în măsură sporită specialiști din cercetare, proiectare, învățămînt și din producție.

***) Organizată la 6 iunie a.c., sub egida Ministerului Educației și Învățămîntului, în colaborare cu Uniunea Generală a Sindicatelor din România, Ministerul Muncii și Academia „Ștefan Gheorghiu".

PROBLEME ACTUALE ALE ACTIVITĂȚII CENTRELOR TERITORIALE DE CALCUL ELECTRONIC

PRIMELE centre teritoriale de calcul electronic au fost înființate în anul 1968 la Timișoara și Cluj. La 12 ani de la lansarea primului program în domeniul dotării economiei naționale cu tehnică de calcul și automatizarea prelucrării datelor, este momentul să se examineze în ce stadiu ne găsim în privința rolului și eficienței acestor centre, precum și asupra perspectivei lor de viitor. De la început trebuie să spunem că dacă eficiența globală a folosirii calculatoarelor electronice depinde de structura lor de utilizare [1]), atunci în mod firesc centrele de calcul electronic trebuie să participe la extinderea acestei structuri. Dealtfel, acest lucru s-a petrecut într-o anumită măsură și pînă acum, odată cu trecerea de la informatizarea funcțiilor financiar-contabile și de aprovizionare-desfacere la programarea, lansarea și urmărirea producției cu ajutorul calculatorului electronic, inclusiv la generarea automată a fișei tehnologice pentru anumite repere, în special din construcții de mașini.

Rolul, în continuă schimbare al centrelor teritoriale de calcul electronic a fost prevăzut din etapa de înființare a acestora. O serie de referiri cu privire la centrele teritoriale de calcul electronic pot fi găsite într-o serie de studii elaborate în perioada de început a constituirii lor [2]), din care rezultă rolul acestora în difuzarea tehnologiei informatice în fiecare județ al țării, deservirea colectivă a întreprinderilor din județ în vederea unei mai bune utilizări a tehnicii de calcul disponibile, participarea la crearea de sisteme informatice în întreprinderi, asigurarea suportului tehnic necesar pentru constituirea unor sisteme informatice la scară națională cum ar fi sistemul aprovizionării tehnico-materiale, pînă la crearea rețelei naționale de calculatoare electronice, avînd ca sistem de bază, interconectarea centrelor teritoriale de calcul electronic.

Care este stadiul dezvoltării centrelor teritoriale de calcul electronic în prezent ? Cu ce probleme se ocupă ?

În fig. 1 se arată modul în care județele țării dispun de centre teritoriale de calcul electronic sau de oficii de calcul (care nu au încă un calculator electronic), precum și de alte calculatoare electronice. Se poate constata că la 12 ani de la lansarea primului program în domeniul informaticii nu am realizat toate centrele teritoriale de calcul electronic încît este necesar, în conformitate cu prevederile Hotărîrii plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din aprilie 1972 cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980, ca această acțiune să se încheie cît mai rapid posibil. Se poate observa că într-un număr de județe nu dispunem încă de calculatoare electronice, situație care poate fi remediată pînă la sfîrșitul acestui plan cincinal.

Fig. 1

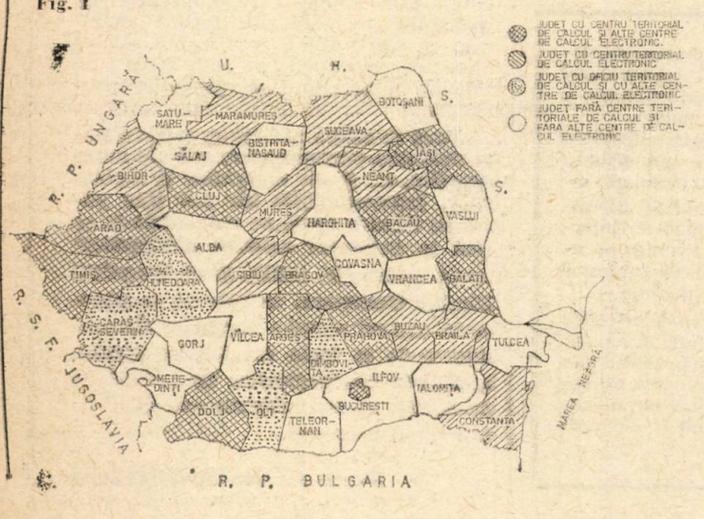

ÎN PERIOADA care s-a scurs, centrele teritoriale de calcul electronic s-au dezvoltat continuu, atît sub aspect cantitativ, dar mai ales calitativ, așa încît se poate spune că sarcinile acestora au fost realizate, ele devenind un factor de bază în activitatea de introducere a sistemelor informatice în unitățile din economie, în formarea și pregătirea cadrelor și în utilizarea mai eficientă a calculatoarelor electronice.

În prezent, gradul de utilizare al calculatoarelor din dotarea centrelor teritoriale de calcul electronic a crescut foarte mult atingînd un indice de utilizare extensivă de 85,6% și de utilizare intensivă de 145% datorită utilizării pe scară largă a lucrului în partiție paralelă. De serviciile centrelor teritoriale de calcul electronic beneficiază peste 1 200 unități economice din economie.

În „Planul unic de realizare a sistemelor informatice pe perioada 1976—1980", centrele teritoriale de calcul electronic sînt prevăzute ca proiectant principal sau colaborator la circa 45% din unitățile economice cuprinse în plan (35% pentru proiectarea de sisteme pentru conducerea întreprinderilor, 47% pentru sisteme pentru conducerea producției și 49% pentru sisteme pentru conducerea producției ce vor fi date parțial în exploatare în 1980).

Centrele teritoriale de calcul electronic în anul 1979 și-au orientat activitatea cu prioritate pentru proiectarea de aplicații în domeniul conducerii producției și anume : planificarea tehnico-economică ; pregătirea fabricației ; programarea ; lansarea și urmărirea operativă a producției ; aprovizionarea și desfacerea, care reprezintă peste 70% din capacitatea de proiectare.

Referindu-ne la modul în care este utilizată capacitatea calculatoarelor electronice din centrele teritoriale în trimestrul I 1979, se poate constata că în jur de 35% din capacitate este folosită pentru probleme de producție : planificarea, programarea și lansarea și urmărirea producției (23%), pregătirea tehnică a fabricației (12%). Dacă se adaugă și aprovizionarea tehnico-materială și desfacerea producției, atunci 63% din capacitate este folosită pentru probleme de producție. Este adevărat că sistemele de programare, lansare și urmărire a producției (P.L.U.) nu sînt suficient de operative din lipsa terminalelor informatice, care numai din acest an au început, într-o anumită măsură, să fie fabricate în țară. Dar, o primă generație de sisteme P.L.U. a început să fie realizată și ea constituie suportul generației următoare bazate pe utilizarea terminalelor.

ÎN AFARĂ de activitatea de proiectare și de servicii de calcul pentru unitățile din economie, inclusiv pentru formarea cadrelor de specialitate necesare acestora, centrele teritoriale de calcul electronic constituie suportul rețelei naționale de calculatoare electronice și al realizării sistemului informatic teritorial pentru județul respectiv. În același timp ele au început să fie utilizate pentru realizarea sistemelor informatice la scară națională pentru : aprovizionarea tehnico-materială, construcții industriale, financiar-bancar etc.

De asemenea, centrele teritoriale de calcul electronic și-au extins profilul și asupra activității de control și reglaj al unor procese tehnologice cum sînt : conducerea optimă asistată de calculator a procesului de fabricarea celulozei la Combinatul de hîrtie și celuloză Suceava, care a fost generalizată și la alte întreprinderi ; programarea udărilor în sistemele de irigații ; modelarea programării și conducerea extracției de gaz metan la Centrala de gaz metan Mediaș, automatizarea elaborării fișei tehnologice în construcția de mașini la Întreprinderea mecanică Timișoara și altele.

Cele de mai sus, demonstrează posibilitățile și importanța

[1]) M. Drăgănescu : Eficiența globală a utilizării calculatoarelor electronice în economia națională, „Revista economică", nr. 2 și 3, 1979.
[2]) Marin Roșu : Centrale de calcul teritoriale în lanțul informațional, „Scînteia", 25 noiembrie 1970 ; M. Drăgănescu, C. Dumitrașcu, Gh. Pisău și M. Guran : Considerații privind sistemul național de informatică și conducere (I) „Viața economică", nr. 45, 6 noiembrie 1970 ; M. Drăgănescu : Realizarea unui sistem unitar informatic, „Viața economică", nr. 44, 30 octombrie 1970, vezi și în volumul „Sistem și civilizație", București, Ed. politică, 1976 p. 376.

centrelor teritoriale de calcul electronic pentru economia națională, care au contribuit cu un număr de peste 100 produse-program depuse în Biblioteca Națională de Programe și cu peste 1 500 produse-program existente în bibliotecile teritoriale de programe.

Exemple de produse program depuse în Biblioteca Națională de Programe de către centrele teritoriale de calcul electronic (C.T.C.E.).

1. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC ARAD**
LANSR — Lansarea materialelor și manoperei în fabricație, urmărirea realizării cantităților lansate.
IMAIAREP — Elaborarea și urmărirea planului de reparații pentru unitățile mecanice, pentru agricultură și industria alimentară.
2. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC BAIA MARE**
IPIGIM — Calculul producției, antecalculația prețului de cost și a consumurilor de materiale la explorări geologice prin lucrări miniere.
IPCF — Calculul producției, antecalculația prețului de cost și a consumurilor de materiale la explorări geologice prin lucrări de foraj.
REZMIN — Calculul și urmărirea rezervelor de metale neferoase.
3. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC BUZĂU**
GECONT — Gestiunea contoarelor de energie.
4. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC CONSTANȚA**
PROGNOZA — Programarea udării solelor.
5. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC CRAIOVA**
PLATAN — Elaborarea planului anual de dezvoltare economico-socială la nivel de municipiu, oraș, comună.
PLANAPROV — Urmărirea principalilor indicatori ai planului de aprovizionare în profil teritorial.
PLUIF — Programarea și urmărirea producției de construcții-montaj în îmbunătățiri funciare.
6. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC IAȘI**
PUS — Programarea și urmărirea producției pentru produse din mase plastice.
COCTIN — Conducerea operativă a activității comerciale pentru textile-încălțăminte.
7. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC PLOIEȘTI**
NEPTUN — Calculul încărcării capacităților de producție și lansarea în fabricație.
MATIUC — Urmărirea valorilor materiale în ramura construcțiilor de utilaj chimic.
8. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC SIBIU**
PROGEX — Pregătirea și urmărirea extracției de gaz metan.
9. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC SUCEAVA**
PROLEC — Programarea, lansarea și urmărirea lucrărilor de exploatare și revizie la întreprinderile de rețele electrice.
FUNCIAR — Situația fondului funciar pe județ.
10. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC TÎRGU MUREȘ**
CONTE — Consum tehnologic de energie electrică.
UCFEC — Urmărirea realizării capacităților de producție într-o unitate cu producție în flux continuu.
11. **CENTRUL TERITORIAL DE CALCUL ELECTRONIC TIMIȘOARA**
LAPEL — Lansarea ansamblurilor, subansamblurilor, reperelor și materialelor de montaj.
NECOL — Stabilirea necesarului de oțel și semifabricate pentru laminare.
PROCA — Elaborarea programului cadru de laminare.
POPERA — Programarea operativă a producției de oțel și laminate.

Aceste produse-program reprezintă efortul creator al celor 1 800 analiști și programatori din centrele teritoriale de calcul electronic, care prin acestea contribuie la progresul informaticii de gestiune și de control-reglaj al proceselor tehnologice. Trebuie remarcat și faptul că s-a trecut la reproiectarea programelor mai vechi în scopul măririi eficienței lor : „Prin folosirea procedeelor de tehnica segmentării, a programării modular-structurale și a metodelor noi de analiză s-a ajuns la programe de dimensiuni standard în ceea ce privește utilizarea memoriei interne a calculatorului, reușindu-se pe această cale reducerea duratei de exploatare a unor programe cu 10—50% față de versiunile anterioare" [3]). După cum se constată din produsele-program depuse în Biblioteca Națională de Programe (B.N.P.) de către centrele teritoriale de calcul electronic acestea elaborează nu numai programe aplicative dar și programe utilitare cu caracter mai general. Cei peste 130 ingineri de sistem din centrele teritoriale care asigură funcționarea calculatoarelor electronice, în special din punctul de vedere al programelor, pot fi utilizați, prin specificul muncii lor, la elaborarea de programe de bază, chiar și pentru minicalculatoare.

DOTAREA cu calculatoare electronice de capacitate mare sau medie a unităților economice și sociale dintr-un județ este un proces de decizie care trebuie să țină seama de necesitățile de prelucrare a datelor pentru fiecare unitate și de utilizare eficientă a calculatoarelor electronice. Acest proces de decizie este supus însă unor presiuni generate de dorința fiecărei întreprinderi de a fi dotate cu calculatoare electronice, care conduc la fragmentarea și compartimentarea tehnicii de calcul la nivelul întreprinderilor, în loc ca acestea să fie concentrate în centre de calcul puternice. Această concentrare nu exclude dotarea întreprinderilor cu echipamente de calcul specifice atît pentru conducerea proceselor de producție, cît și pentru pregătirea, culegerea datelor și accesul operativ la capacitățile de calcul ale centrelor teritoriale de calcul electronic, prin minicalculatoare și terminale inteligente.

Avantajele dezvoltării centrelor teritoriale de calcul electronic se pot exprima astfel :

a) — prin instalarea unui număr mai mare de calculatoare electronice de capacități cu mult mai mari decît aceea care ar fi necesară pentru o întreprindere, se realizează o prelucrare mai ieftină raportată la aceeași cantitate de date și în condiții de fiabilitate sporită. În același timp se reduc foarte mult fondurile de investiții necesare asigurării spațiilor pentru un număr mare de calculatoare dispersate la diferite unități ;

b) — se obține o creștere a gradului de utilizare a capacităților de calcul, deoarece prioritățile se fixează asupra unui număr mai mare de utilizatori de diferite categorii, cu cerințe de servicii de calcul dispuse în mod diferit în cursul unei zile sau luni ;

c) — se asigură pentru fiecare unitate opțiunile puse la dispoziție de calculatoarele electronice de capacitate mai mare și se realizează pe această bază unele aplicații mai complexe, imposibil de realizat pe capacități mai mici de calcul autonome, la nivelul întreprinderilor ;

d) — crește nivelul productivității muncii a cadrelor de concepție (analiști și programatori) printr-o mai bună distribuire a sarcinilor într-un centru de calcul puternic, în raport cu existența mai multor centre de calcul în care aceste cadre ar fi dispersate ;

e) — se îmbunătățește calitatea producției centrului de calcul prin realizarea unei siguranțe în funcționare și o lărgire a regimurilor de exploatare a calculatoarelor electronice prin introducerea alături de prelucrarea pe loturi și a prelucrării pe loturi la distanță și a regimului conversațional.

Funcțiunea centrelor teritoriale de calcul electronic de introducere a sistemelor informatice în unitățile economice și sociale din județ, de promovare a perfecționării și dezvoltării lor aduse de informatică și de realizare a sistemelor informatice teritoriale rămîne valabilă și în continuare.

Centrele teritoriale de calcul electronic pot juca un rol asemănător cu cel al societăților de servicii din domeniul informaticii din țările dezvoltate. În plus, ele au și rolul de a oferi utilitatea generală a unei rețele de calculatoare la scară națională și în general constituie puncte de spirijin pentru introducerea tehnicii de vîrf în domeniile electronicii, automaticii și informaticii în fiecare județ al țării.

ÎN VIITOR centrele teritoriale de calcul electronic urmează să-și orienteze activitatea și asupra proiectării și instalării de sisteme la cheie, atît pentru controlul și reglajul proceselor tehnologice, utilizînd micro și minicalculatoare electronice, cît și în vederea integrării acestor subsisteme în sistemul informatic al întreprinderilor.

Întrepătrunderea dintre conducerea proceselor tehnologice și conducerea producției și a întreprinderii este un fenomen tehnologic obiectiv care tinde să se adîncească pînă la etapa proiectării produselor cu ajutorul calculatoarelor electronice, într-un sistem informatic și de automatizare, integrat. Din acest punct de vedere este posibilă specializarea centrelor teritoriale pe anumite profile specifice județelor în care activează, dar rezultatele lor să fie generalizabile la scara întregii țări, pentru o mai mare eficiență economică. Trebuie făcută o deosebire între **informația operativă** necesară funcționării unui proces sau întreprinderii, care servește deciziilor factorilor locali de conducere, dar care va fi preluată în tot mai mare măsură de sisteme automate și informația economică de sinteză, cu caracter statistic, care se colectează către forurile superioare de conducere, cu pondere mult mai mică decît prima. Centrele teritoriale de calcul electronic tratează în principal informația operativă și pot asigura serviciile informației de sinteză la nivel teritorial și pentru sisteme la nivel național.

Mihai DRĂGĂNESCU
director general

Marin ROȘU
șeful sectorului centre teritoriale de calcul electronic,
Institutul central pentru conducere și informatică

[3]) Ioan Adumitresei : Informatica în sprijinul conducerii producției. Din rezultatele obținute de centrul teritorial de calcul electronic — Iași. „Era socialistă", 1979, nr. 9 p. 55—56.
[4]) Marius Guran, propunere privind oferirea de sisteme la cheie de către centrele teritoriale de calcul electronic, care ar prelua și rolul de furnizor general (mai 1979).

CONSUMUL DIRECT ŞI CUMULAT DE RESURSE DE MUNCĂ PE PRODUS

CONTINUA consolidare a bazei productive a țării, perfecționarea mecanismului economico-financiar și plasarea în centrul atenției a indicatorilor calitativi de natură să stimuleze creșterea valorii nou create, prin valorificarea superioară a resurselor, asigură valențe noi economiei naționale. În condițiile adîncirii diviziunii sociale a muncii și specializării producției, aportul întreprinderii nu se mai poate comensura numai prin produsele finale din nomenclatorul propriu de fabricație, întrucît, în realitate, acestea reprezintă suma participării tuturor unităților economice din amonte. S-a ivit astfel necesitatea utilizării în practică a unor indicatori care să permită comensurarea și exprimarea reală a participării fiecărei unități economice la producția materială.

În acest context, cunoașterea consumului total de resurse utilizate în fiecare fază a circuitului tehnologic integrat de fabricație al unui produs, devine un element ajutător pentru aprecierea eficienței economice a acestuia. În acest scop, indicatorul **„consum cumulat de resurse de muncă pe produs"**, permite calcularea unor indicatori auxiliari, ce pot într-o formă sau alta să completeze aceste analize la nivel de produs.

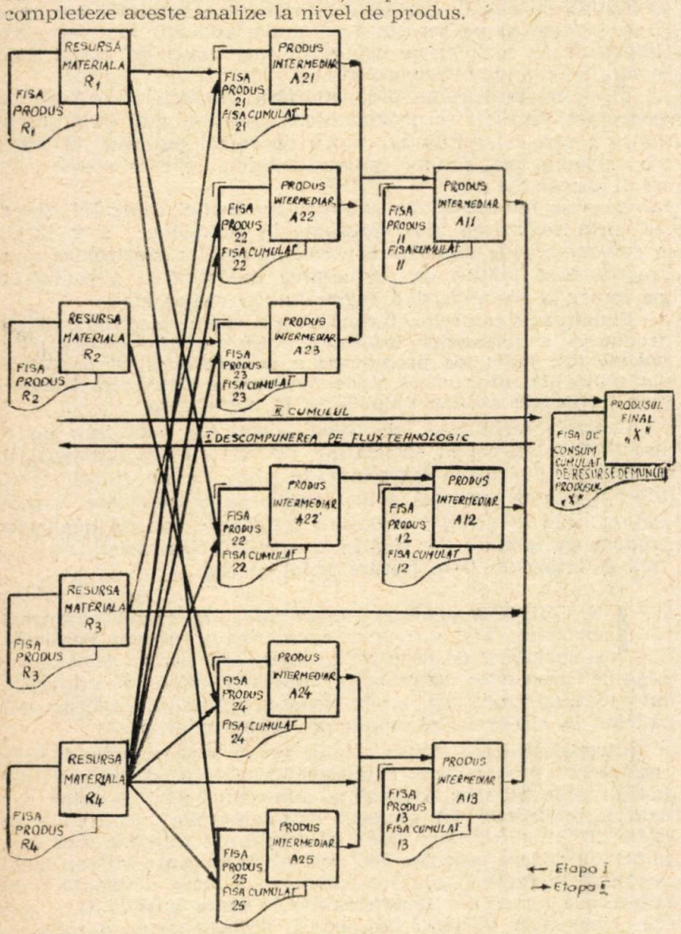

Determinarea indicatorului consum cumulat de resurse de muncă pe produs, poate să contribuie la orientarea și fundamentarea deciziilor de structurare a producției industriale în funcție de criteriul economisirii resurselor materiale primare și în special de muncă.

1. Principii metodologice de determinare a consumului cumulat de resurse de muncă pe produs

INFORMAȚIILE de bază necesare calculării consumului cumulat de resurse de muncă se pot obține din documentațiile existente în circuitul informațional al întreprinderilor industriale. Deoarece, pentru produsele finale consumurile de resurse de muncă din fazele anterioare de fabricație sînt metamorfozate în consumul specific de materii prime, materiale, subansamble etc, pentru determinarea consumului cumulat de muncă este necesară o descompunere detaliată, din aproape în aproape, în fiecare fază tehnologică a circuitului integrat pînă la extracția și prepararea minereurilor. În acest fel, în fiecare fază a circuitului tehnologic integrat de fabricație se determină consumul de muncă de fază atît pentru munca directă cît și pentru munca indirectă. Consumul de muncă direct productivă este specificat în documentațiile existente în unitățile economice industriale (calculațiile de preț pe produs, fișe tehnologice etc), atît în unități fizice — ore-om, cît și în unități valorice. Consumul de muncă indirectă (personal TESA sau auxiliar) s-a determinat prin calcularea retribuțiilor indirecte, în unități valorice, în funcție de ponderea acestora în articolele de calculație „cheltuieli comune ale secției" și „cheltuieli generale ale întreprinderii". Aplicînd tarifele medii pe ramură la total valoric retribuție indirectă se determină consumul de muncă indirectă pe produs.

Cumularea resurselor de muncă în unități fizice și valorice se efectuează succesiv[1]) pe toate treptele circuitului tehnologic integrat, de la resursa primară, la produsele considerate finale, separat pentru munca direct productivă, cît și pentru munca indirectă.

Rezultatele privind consumul cumulat de resurse de muncă pe produs se obțin prin ponderarea consumului cumulat de muncă al fiecărui element material component al produsului cu consumul material specific din acest element pe produs. Rezultatul obținut se adaugă la consumul pe faza (direct și indirect) tehnologică de fabricație, obținîndu-se consumul cumulat de resurse de muncă al produsului.

[1]) A. Iancu, Al. Mihăilescu, V. Răducanu, M. Giuvelea, Gh. Ruxanda, R. Miroiu, V. Iacob — Elaborarea și experimentarea metodologiei de determinare a consumurilor cumulate de resurse materiale și de muncă pe produs, Studiul I.E.I., București 1978.

2. Participarea ramurilor industriale la constituirea consumului cumulat de resurse de muncă pe produs

CUNOAȘTEREA **consumului cumulat de resurse de muncă pe produs** cît și a aportului fiecărei faze din circuitul tehnologic integrat de fabricație al produsului **permite reliefarea unor aspecte semnificative proprii ramurilor industriale participante.**

Tabelul nr. 1

Participarea ramurilor industriale în consumul cumulat de muncă

Total = 100

Denumirea produselor	U/M	Ind. extractivă	Ind. chimică	Ind. metalurgică	Ind. constr. de mașini	Alte ramuri
Profile mijlocii	t	70,6	—	29,4	—	—
Tablă striată	t	79,5	—	20,5	—	—
Țevi construcții	t	54,7	—	45,3	—	—
Bare turnate din aluminiu	t	52,1	—	47,9	—	—
Cablu electric de energie din cupru CYY 3 × 10	km	87,3	0,5	5,6	6,0	0,2
Motor electric 2,2 kW și 1 500 rot./min.	buc	35,2	1,0	9,5	54,3	—
Combina pentru pantă CP-12	buc.	11,1	—	27,0	61,9	—
Strung Carusel SC 4 000	buc.	14,4	—	38,3	47,3	—
Moară de ciment de 3 000 t/24 h MC1-100	buc.	7	—	39,3	53,4	0,3
Tractor U 650 M	buc.	19,5	2	32,3	45,2	1
Tractor U 445	buc.	15,1	1	39,2	41,9	2,8
Vagon autodescărcător pe 4 osii pentru transport minereu	buc.	14,0	—	36,7	46,2	3,1

Tabelul nr. 2

Raportul dintre consumul cumulat și consumul direct de muncă

Denumirea produselor	U/M	Raportul dintre consumul cumulat de muncă și consumul direct	Raportul dintre consumul cumulat de muncă și consumul din fazele anterioare	Raportul dintre consumul de muncă din fazele anterioare și consumul direct
Industria metalurgică				
Cocs metalurgic	t	9,5	1,1	8,5
Aglomerat autofondant	t	21,5	1,0	21,0
Fontă (CSH)	t	18,3	1,1	17,3
Oțel electric (CSG)	t	5,1	1,2	4,1
Oțel silicios (CSG)	t	26,7	1,0	25,7
Industria construcțiilor de mașini				
Motor electric ASI 55 kW cu 1 000 rot/minut	buc.	2,9	1,5	1,9
Tractor U 650 M	buc.	2,8	1,6	1,8
Turbină FIC 330 MW	buc.	1,7	2,3	0,7
Cazan de abur energetic de 1 035 t abur/h	buc.	2,6	1,6	1,6
Moară de ciment de 3 000 t/24 h MCI-100	buc.	2,6	1,6	1,6

De la început se remarcă ponderea deosebită a industriei extractive, pentru produsele cu un număr redus de faze din circuitul tehnologic integrat de fabricație, în consumul cumulat de resurse de muncă. In cazul produselor complexe, cu multe faze în circuitul tehnologic integrat de fabricație, ponderea deosebită revine industriei constructoare de mașini, mai ales pentru acelea cu multe colaborări. În tabelul nr. 1, datele prezentate reflectează pregnant aceste aspecte.

Astfel, la produsul Profile mijlocii, produs cu puține faze de fabricație, aportul industriei extractive în consumul cumulat de muncă este de 70,6%, pe cînd la produsul Moară de ciment de 3 000 t/24 h, produs cu multiple faze de fabricație și colaborări, aportul industriei extractive este de 7%, pe cînd industria constructoare de mașini participă cu 53,4% în consumul cumulat de muncă. Exemplele sînt multiple, și analiza se poate face la un număr mare de produse importante ale economiei naționale.

3. Raportul dintre consumul cumulat și direct de muncă pe produs

DETERMINAREA consumului cumulat de muncă pe produs permite cunoașterea în fiecare fază din ciclul tehnologic integrat de fabricație a produselor, nu numai a valorii nou create în mod direct, ci și a valorii cumulate din fazele anterioare și încorporate în produs, inclusiv de la resursele materiale primare. Pe baza raportului dintre consumul cumulat și consumul direct de muncă, se poate aprecia gradul de mecanizare și automatizare a tehnologiei de fabricație a unui produs, atît în faza finală, cît și în fazele de fabricație din amonte.

După cum se poate vedea din tabelul nr. 2, pentru produsele metalurgice ce părăsesc sfera primei prelucrări sau chiar de primă prelucrare, consumul de muncă din fazele anterioare de fabricație are o deosebită pondere în consumul cumulat de muncă. Acest lucru denotă un grad complex de mecanizare și automatizare a producției în faza de fabricație considerată finală. Partea substanțială a consumului cumulat de muncă pentru produsele metalurgice revine industriei extractive. Pentru produsele industriei construcțiilor de mașini, remarcăm în cazul raporturilor dintre consumul cumulat și cel direct o reprezentare oarecum constantă, în jur de 2,5, ceea ce denotă o acumulare mare cantitativă de muncă din fazele anterioare de fabricație. În special, produsele cu multe colaborări, ca tractoarele și vagoanele, au un consum mare de muncă din faze anterioare de fabricație, situația fiind similară și pentru produsele industriei ușoare și industriei lemnului.

Avantajele calculului consumului cumulat de muncă pe unitatea de produs constă în special în posibilitatea cunoașterii nu numai a efortului producției din faza finală sau intermediară de fabricație, ci a întregului efort uman necesar în toate fazele de fabricație ce condiționează produsul considerat. Astfel se oferă un element de analiză economică util pentru fundamentarea unor decizii economice importante și pentru aprecierea produselor, în special a celor destinate exportului.

Calculul consumului cumulat de resurse de muncă prezintă o importanță deosebită în aprecierea rentabilității exportului. Utilizînd acest indicator se poate îmbunătăți calitativ analiza eficienței exportului și, totodată, se pot simplifica calculele necesare. Relevanța unei astfel de analize constă în aprecierea mult mai exactă a efortului uman realizat de-a lungul întregului lanț de procese de fabricație care concură la realizarea unui produs semifinit sau finit.

Viorica RĂDUCANU
cercetător științific principal
Rodica MIROIU
cercetător științific
Institutul de economie industrială

Orientări și dimensiuni ale dezvoltării agroindustriale

(Urmare din pag. 12)

ale Întreprinderii de confecții din Iași, Întreprinderii de produse lactate și Întreprinderii de perdele și tricotaje din Pașcani. Forța de muncă existentă și tradiția locală a unor meșteșugari ar putea fi valorificate prin înființarea și a altor obiective, de exemplu : un atelier de construcții metalice al Întreprinderii mecanice Bucium-Iași ; un atelier de reparat tractoare și mașini agricole ; un atelier de împletituri din nuiele și răchită ; o secție de covoare a întreprinderii „Munca colectivă" Pașcani ; un atelier pentru obiecte din lemn sculptat ; extinderea fabricii de cărămizi.

Ar urma, potrivit studiului, ca într-o a doua etapă (1986—1990) să fie implantate alte noi obiective : o întreprindere de mașini agricole ; un centru de preluare și prelucrare a cărnii ; o fabrică de pîine, produse de panificație.

La dezvoltarea și diversificarea economiei locale, ar putea contribui, de asemenea, turismul, zona fiind atractivă din acest punct de vedere. Aceasta ar presupune amenajarea unor obiective — de pildă un complex muzeistic, dotarea cu unități de profil, etc.

Analiza efectuată în Consiliul agroindustrial Ruginoasa, în vederea intensificării producției agricole și creșterea ocupării forței de muncă, a servit la elaborarea schiței de model de dezvoltare, reprezentînd totodată unul din studiile de caz, concrete, utilizate de către organele județene pentru fundamentarea deciziilor privind optimizarea dezvoltării economico-sociale în profil teritorial.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Repere ale concepției economiștilor din U.R.S.S. privind integrarea cercetării cu producția (I)

STABILIREA unei legături organice între cercetarea științifică și producție, respectiv realizarea integrării între aceste sectoare, așezarea cercetării științifice pe baza gestiunii economice sînt obiective care au constituit și constituie o preocupare de seamă a economiștilor sovietici. În esență, este vorba de stabilirea acelor forme organizatorice care să permită integrarea menționată și totodată să asigure o eficiență cît mai ridicată acestei integrări, ceea ce face ca gestiunii economice să i se atribuie un rol deosebit.

În Uniunea Sovietică se conturează astfel un sistem diferențiat de forme organizatorice în funcție de particularitățile organizațiilor științifice, a ramurilor de producție și variantelor tehnicii. Plecînd de la analiza acestora, cunoscutul economist sovietic L.M. Gatovski, stabilește următoarea grupare a acestor forme : a) rețeaua centralelor de producție. Aceste centrale reprezintă complexe care includ subunități de cercetare și de proiectare, stații pilot și producție de serie mică a produselor ce reprezintă tehnica nouă etc. ; b) întreprinderi în care au loc procesele mai sus menționate, respectiv aceleași procese ca și la nivelul centralelor ; c) complexe unitare de cercetare și producție unde se desfășoară mai multe stadii ale procesului cercetare-proiectare-producție : cercetarea tehnico-științifică, experimentarea, asimilarea producției de serie și introducerea tehnicii noi ; d) institute complexe de cercetare științifică care realizează unitatea dintre cercetare, proiectare, organizații tehnologice, uzine experimentale ; este de remarcat că în această formă lipsește producția de serie ; e) organizații tehnico-productive pentru introducerea tehnicii noi[1]). Mai există și alte forme de organizare a legăturii dintre cercetarea științifică și producție și anume centrele universitare, unități de cercetare comune ale institutelor, Academiei de științe, marilor institute de proiectare, întreprinderilor productive experimentale care mijlocesc legătura cu producția, etc.

Conceperea unei asemenea organizări demonstrează preocuparea de a găsi calea – sau căile – cele mai eficiente ale legăturii dintre cercetare și producție. În acest cadru se reliefează două aspecte mai importante, strîns interferate : organizarea cercetării științifice în unitățile integrate cu producția pe baza gestiunii economice, pe de o parte, și stabilirea legăturii organice între cele trei forme mari ale cercetării științifice, pe de altă parte. O „secțiune verticală" a cercetării științifice relevă trei verigi de bază prin care se face integrarea ei cu producția : cercetarea fundamentală, cercetarea aplicativă și lucrările de cercetare științifică de producție, de proiectare și experimentare, care de regulă folosesc rezultatele cercetărilor aplicative în vederea folosirii lor în producția de serie – cunoscute în literatura noastră sub denumirea de „cercetări de dezvoltare și tehnologie inginerească". Fiecare verigă este gîndită să aibă funcții proprii, caracteristice. Dar pentru a obține efectul dorit – în special un ritm constant și rapid al progresului tehnic și științific – se urmărește, totodată, asigurarea unui sistem unitar al cercetării științifice, de elaborare de tehnologii, de proiectare și producție. Un astfel de sistem realizează în fond o „linie" care pornește de la descoperirea științifică și ajunge la producție. Din aceste considerente în numeroase studii și lucrări sovietice de specialitate[2]) se apreciază că forma cea mai eficientă de integrare a cercetării științifice cu producția este crearea unor mari unități sau complexe de cercetare și producție în care sînt concentrate toate lucrările de la descoperirea unei noutăți și pînă la producerea ei în serie (forma „c" amintită).

Se consideră că astfel de unități, de cercetare și producție care reunesc într-un **complex** unități de cercetare științifică, de elaborare de tehnologii, de proiectare, producții experimentale și unități de producție de serie, constituie detașamentele de frunte ale industriei contemporane. Ca avantaje pe care le prezintă astfel de unități sînt relevate : realizarea, în proporția necesară atît a centralizării cît și descentralizării cercetării științifice ; impulsionarea specializării și mai ales a cooperării în acest domeniu, simplificarea structurii de conducere ; realizarea legăturii directe dintre progresul tehnic și producția de masă, promovarea acestuia în această producție ; urgentarea finalizării ciclului cercetare-proiectare-producție ; folosirea rațională a cadrelor calificate ; posibilități pentru utilizarea mai bună a stimulentelor în direcția promovării progresului tehnic și științific. Toate acestea conduc, în literatura sovietică de specialitate, la aprecierea că astfel de mari unități (complexe) intruchipează noul tip de relații reciproce ce se stabilesc între știință și producție, relații prin care cercetarea științifică influențează dezvoltarea producției materiale nu din afara acestui proces, ci de interiorul lui.

Privind mai larg această formă de organizare a legăturii dintre cercetarea științifică și activitatea economică, L.M. Gatovski în lucrarea menționată, determină existența unui „complex" alcătuit din : știință, tehnică, producție și consum. În cadrul acestui complex știința sau cercetarea sînt apreciate a fi punctul inițial de funcționare a complexului. În

FIȘE

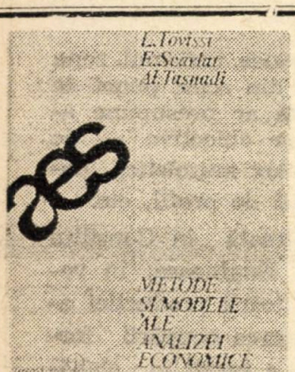

● *La Editura Științifică și Enciclopedică a fost editat de curînd volumul „Metode și modele ale analizei economice structurale", contribuție a cercetării economice românești în ce privește utilizarea metodelor și modelelor structurale în analiza și proiectarea sistemelor economice. Analiza economică structurală, pornind de la raportul dintre metoda structurală și analiza sistemelor economice, constituie un instrument de cunoaștere a trăsăturilor și legilor specifice sistemelor economice. Prin prisma metodei structurale economia națională este privită, deopotrivă, ca un sistem și ca o multistructură, în cadrul acesteia, existînd o structură de producție, o structură organizatorică și o structură de conducere. Evidențierea raporturilor diverse dintre structurile economiei se realizează, pe parcursul lucrării, printr-o serie de metode de analiză vectorială, prin indicatori ai modificărilor structurale; este expusă totodată o procedură automată de analiză vectorială a structurii economice.*

Volumul înfățișează o gamă largă de metode moderne de analiză structurală, bazate pe teoria grafelor și matricilor, metode informaționale de analiză a structurilor economice – o bună parte din acestea fiind originale, metode bazate pe teoria indicatorilor statistici, metode analitice care permit descompunerea modificărilor structurale pe factori de influență precum și prognozarea acestor modificări. Lucrarea se adresează unui număr mare de specialiști: planificatori, economiști, statisticieni, cadre de conducere din unități socialiste, din organele centrale de sinteză. Autorii au căutat, totodată, să pună la dispoziția informaticienilor și specialiștilor din cibernetică economică o serie de metode și modele aplicabile în analiza și aplicarea de sistem.

Măsurarea valorii prin metoda input-output

● *I. Docev încearcă să demonstreze, pe baza unor experimente cu date reale, în studiul* Izpolzovane na mejduotraslovite balansi za izmervane i analiz na stoinostno-tenovite sotnoșeniia *(Utilizarea balanțelor input-output pentru măsurarea și analiza corelațiilor valoare-preț), apărut în revista bulgară IKONOMICESKA MISL nr. 2/1979, posibilitatea utilizării modelelor legăturilor dintre ramuri în scopul indicat în titlu. Sînt analizate principalele probleme metodologice implicate de calcularea coeficienților cheltuielilor de muncă totale, corespunzătoare valorii sociale a unei anumite producții, și se demonstrează posibilitatea utilizării acestor coeficienți pentru măsurarea corelațiilor valorice. Dar coeficienții cheltuielilor totale de muncă, obținuți prin metoda input-output, conchide I.D., nu reprezintă măsura absolut exactă a valorii, mai ales datorită faptului că ei nu pot reflecta gradul necesității sociale a respectivelor cheltuieli de muncă. Coeficienții pot doar să aproximeze mărimile valorice. Se schițează unele direcții de analiză a abaterilor prețurilor de la valoare, precum și a proporțiilor macroeconomice și interramuri.*

Cercetarea științifică : premise ale unei politici naționale

● *În cadrul unui interviu acordat revistei L'USINE NOUVELLE și publicat în suplimentul pe luna mai 1979, Alice Saunier Séité, constată că activitatea de cercetare din mediul universitar este orientată tot mai pregnant către problemele industriei, îndeosebi în domeniul electronicii, chimiei și petrochimiei, construcțiilor de mașini și biomedicinii. Tot mai mare este numărul cadrelor uni-*

consecință și în forma de organizare denumită de asemenea complex (vezi forma amintită c) rolul conducător este atribuit institutelor sau centrelor de cercetare și care în consecință au în subordonare celelalte verigi. În special se insistă asupra necesității asigurării unei baze de proiectare, de experimentare și de producție corespunzătoare, corelate cu potențialul de cercetare științifică. Acest lucru este ridicat la rang de principiu, fără de care complexul nu poate avea rezultatele scontate. În consecință sînt criticate și considerate a fi formale acele complexe sau uniuni care fie că nu au o bază de producție corespunzătoare, fie că nu asigură institutelor de cercetare rolul conducător, fie că au un singur institut sau centru de cercetare, sau un astfel de institut lipsește, el fiind înlocuit de un serviciu de proiectare.

Considerentele menționate capătă mai multă consistență dacă se fac cîteva precizări asupra conținutului real al fiecărui element din complexul : știință, tehnică, producție, consum (STPC). Prin știință sau cercetare științifică se au în vedere cercetări aplicative și de dezvoltare ; prin tehnică, elaborările sau prelucrările tehnice, prin producție se consideră nu producția în general ci producția de tehnică nouă, iar prin consum aplicarea tehnicii noi în consumul productiv. Evident, între aceste elemente se urmărește asigurarea unei unități dialectice, ceea ce permite ca : 1) cercetările aplicative împreună cu elaborările ulterioare de ordin tehnic și științific să devină o etapă obligatorie care precede producția în procesul unitar de creare și de funcționare a tehnicii noi ; 2) știința se constituie tot mai ferm ca o componentă obligatorie a producției curente ; 3) cercetările aplicative și elaborările ulterioare, activitatea de proiectare și de experimentare cer în mod obligatoriu participarea nemijlocită a lucrătorilor din producție la aceste activități ; 4) cercetările științifice devin un element fundamental pentru dezvoltarea nu numai de perspectivă, ci curentă a producției. Toate acestea fac ca verigile științifice și tehnice să se unească tot mai organic cu producția materială ; 5) producția și folosirea tehnicii noi, realizate în acest context, devin părți componente și caracteristice ale funcționării și dezvoltării atît a sferei productive cît și a celei neproductive din cadrul economiei socialiste, fiind organic legate în întregul proces al reproducției. Mai mult, complexul STPC devine o componentă de bază a întregului proces al reproducției socialiste lărgite atît în expresie naturală cît și valorică, prezent în toate fazele lui.

În ceea ce privește formele concrete de integrare a cercetării științifice cu producția, reflectate în formele organizatorice menționate, toate au un element fundamental : sînt conduse în mod planificat avînd la bază interese macroeconomice. Acest aspect scoate în evidență o latură deosebit de importantă a organizării integrării cercetării științifice cu producția și anume eficiența. Eficiența este apreciată atît sub aspectul gestiunii economice care stă la baza organizării uniunilor sau complexelor de cercetare și producție, cît și sub aspectul eficienței întregii activități economice, răspunzîndu-se imperativelor sociale. În fond ceea ce preocupă în mod special în ultimii ani factorii de conducere a activității de cercetare științifică, se referă la găsirea celor mai bune soluții pentru îmbinarea celor două aspecte ale eficienței cercetării științifice și a introducerii tehnicii noi.

Optica asupra eficienței cercetării științifice și a introducerii tehnicii noi este concepută să răspundă în cît mai mare măsură acestor principii. De exemplu, dacă complexele sau uniunile de cercetare și producție sînt organizate pe principiul gestiunii economice este absolut obligatoriu ca efortul pentru rezolvarea sarcinilor ce revin uniunii de a dezvolta producția într-un anumit domeniu prin crearea și aplicarea tehnicii noi să fie recuperat, uniunile sau complexele cercetare-producție realizînd beneficii sau venit net ; în acest fel se asigură și eficiența întregii activități, la nivel macroeconomic. Pe bună dreptate în literatura sovietică de specialitate se apreciază că gestiunea economică fiind o categorie economică a socialismului exprimă necesitatea orientării permanente a intereselor unității economice prin intermediul stimulentelor economice în albia intereselor economiei naționale după principiul : „ceea ce este în interesul întregii societăți trebuie să fie avantajos și pentru unitățile economice"[3]). Acest lucru cere organizarea și realizarea unui anumit sistem de legături economice și în domeniul cercetării și producției de la nivelul macroeconomic la nivelul microeconomic. Un astfel de sistem există, el este asigurat de planificarea socialistă care în condițiile date, relevă anumite aspecte concrete. Astfel, la nivel macroeconomic se stabilesc indicatori generali, sintetici, care reflectă sarcinile pe marile domenii de activitate sau interdomenii ; se apreciază însă că ei nu pot da decît o orientare generală pentru cercetarea științifică și introducerea tehnicii noi, rezolvarea reală a problemelor revoluției științifice tehnice realizîndu-se în practică la nivel de ramuri, subramuri și unități.

prof. dr. Eugen PRAHOVEANU

1) L. M. Gatovski : Progresul tehnico-științific în economia socialismului dezvoltat, Editura Mîsli, Moscova, 1974, p. 150.

2) Vezi lucrări ca : V. Kocikian și V. Koskin : Osnovi hozrasciota v naucinotehniceskih obiedineniah, Voprosî Ekonomiki nr. 7/1977 P. Bunici : Hozrasciot i rost effectivnosti tehniceskogo progressa, V.E. nr. 6/1977, etc.

3) Vezi : Planirovanie i stimulirovanie naucino-tehniceskogo progress. Ed. Ekonomika, Moskova, 1972, cap. I. O narodnohozeaistvennoi i hozrascetnoi effectivnosti novoi tehniki (autor L. Gatovski) și cap. II Novii podhod k planirovaniu i upravleniu naukoi i tehnicoi (autor A. Baciurin).

versitare care efectuează cercetări pe teme concrete, pe bază de contracte încheiate cu industria, fără ca prin aceasta să aibă de suferit activitatea lor de bază. Ar fi necesar ca cercetătorii să înțeleagă că lumea modernă este caracterizată atît prin aplicarea științei la organizarea producției, cît și prin măsuri de organizare a societății în scopul realizării producției științifice înseși, ceea ce impune o mai mare mobilitate a cercetătorilor în raport cu industria. Un factor negativ îl constituie paralelismul, dublarea costisitoare – deseori nejustificată – a activității de cercetare, precum și considerabila fragilitate, instabilitate a echipelor de cercetători.

„Viziuni asupra lumilor dezirabile"

● *În perioada 15–17 iunie a.c. se desfășoară la sediul Centrului european pentru învățămîntul superior (CEPES-UNESCO) din București un seminar științific internațional cu tema „Viziuni asupra lumilor dezirabile". Acest tip de dezbatere reprezintă o modalitate de lucru utilizată în procesul de pregătire și fundamentare a proiectului internațional „Obiective, procese și indicatori de dezvoltare", coordonat de Universitatea Națiunilor Unite și elaborat printr-o largă cooperare internațională.*

Reuniunea de la București este coordonată de Secția de studiul sistemelor a Universității din București, în colaborare cu Universitatea Națiunilor Unite și cu CEPES. Discuțiile se vor concentra asupra problemelor și proceselor de dezvoltare actuale și a modului în care acestea vor evolua în cadrul unei noi ordini economice internaționale, nevoilor umane etc. Semnificațiile modelelor elaborate, avînd grade diferite de agregare (regionale sau mondiale), utilizînd instrumente diferite de abstractizare (modele intuitive sau matematizate) vor fi de asemenea dezbătute.

Concluziile seminarului vor servi drept recomandări de lucru pentru activitatea de elaborare a proiectului „Obiective, procese și indicatori de dezvoltare".

Lucrările seminarului se anunță ca interesante atît prin tematica propusă cît și prin participare. Specialiștii străini care și-au anunțat participarea sînt Johan Galtung, Eleonora Masini, Carlos Mallman, Chad Alger, Earle Vanigasekra, Herb Addo, Patrick Healey, Carlos Moneta, I. Sadowski. Partea română va fi reprezentată de personalități din diverse domenii științifice și cercetători din cadrul Secției studiul sistemelor.

Lumea a treia în fața restructurării industriale

● *Sub titlul* Le tiers-monde ne doit pas assister passivement au redéploiement industriel de l'Occident *(Lumea a treia nu trebuie să asiste pasiv la redesfășurarea industrială a Occidentului), Mamadou Sene atrage atenția țărilor în curs de dezvoltare, într-un articol apărut în LE MONDE (22 mai a.c.), să nu se lase înșelate în mod naiv de teza susținută de unii economiști, atît din țările industrializate, cît și din lumea a treia, conform căreia aceasta din urmă a devenit atît de puternică sub raport industrial încît concurează în mod „sălbatic" țările occidentale și le obligă la reajustări. Este adevărat, spune M.S., că țările dezvoltate își restructurează industria, menținînd și dezvoltînd sectoarele cu multă valoare adăugată și abandonînd lumii a treia produsele „banalizate", care cer mînă de lucru puțin calificată. Dar cea mai mare parte a sectoarelor relativ moderne, exportatoare din lumea a treia, este dominată de capitaluri străine, mai ales occidentale, care dispun de un cod al investițiilor foarte avantajos și nu întîmpină nici o dificultate în a-și repatria beneficiile. Concurența „sălbatică" o fac, spune autorul, societățile transnaționale, iar impresia că țările lumii a treia au devenit atît de puternice, cum se susține, este de natură să le demobilizeze. Ele nu ar trebui să accepte să devină „atelierul" țărilor dezvoltate, fabricînd bunuri intermediare și periclitîndu-și mediul înconjurător ci, dimpotrivă, ar trebui să-și definească strategii proprii de dezvoltare, să-și adapteze sistemele de producție la ecosistemele lor.*

FIȘE

IDENTITATE NAȚIONALĂ ȘI CONFLUENȚE ÎN PROCESUL MODERNIZĂRII

Romesh THAPAR (India)

vicepreședinte al Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului

Personalitate marcantă a vieții științifice și culturale a Indiei, Romesh Thapar este, între altele, directorul revistei lunare „Seminar", publicație consacrată dezbaterii problemelor economice și social-politice care confruntă țările în curs de dezvoltare. Bucurîndu-se de un larg renume pe plan internațional, domnia sa este vicepreședinte al Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului. Romesh Thapar a vizitat în mai multe rînduri țara noastră. Publicăm mai jos cîteva din opiniile sale pe o temă de stringentă actualitate în procesul accelerării dezvoltării și modernizării structurilor, și anume păstrarea identității naționale, a aspirațiilor specifice ale fiecărui popor în funcție de condițiile sale concrete.

DOUĂ CURENTE PARALELE se fac acum simțite în cadrul țărilor în curs de dezvoltare. Unul din ele se referă la nevoia de a accelera dezvoltarea pe toate planurile și de a crea condiții favorabile tendinței rapide de trecere la un mod de viață caracteristic secolului XX. Celălalt reprezintă un efort important de a păstra tot ce este mai bun din valorile și cultura moștenită, de a rezista unei imitații fără rost și de a stabili coordonatele esenței reale a unui trai civilizat. Aceste curente paralele își au totuși locurile lor de confluență și întrepătrundere. Fiecare contact este de o vitală importanță în special pentru „lumea a treia", care a căzut de acord la ora actuală că imperativul principal este modernizarea.

Ne dăm seama, firește, că fiecare tranziție majoră de acest fel a fost martora unor traume de adaptare și asimilare. Istoria societăților dezvoltate este plină de asemenea experiențe. Dar „lumea a treia" este confruntată cu probleme de amploare deosebită. Această lume este formată dintr-un mare mozaic de țări, în stadii de civilizație și dezvoltare diferite. În plus, mișcarea către modernizare trebuie să se desfășoare într-un interval de timp foarte scurt.

Această situație poate fi descrisă ca o luptă de a păstra identitatea popoarelor în procesul de modernizare. Contradicția inerentă a acestei situații, sau cel puțin așa pare la prima vedere, trebuie să fie rezolvată în interesul demnității umane, care este baza stabilității de orice gen, politică, economică și socială. Aceasta nu este o sarcină ușoară, căci necesită un grad ridicat de sensibilitate pentru multiplele fațete ale problemei, fațete ce sînt interconectate, acționînd una asupra alteia fără încetare.

În această țară atît de vastă și de extraordinar de diversă care este India, patria mai multor culturi antice și moderne, trebuie să ne desfășurăm activitatea în contextul unei populații de un miliard de oameni, cît va fi mărimea ei peste un sfert de secol, indiferent cît de intensiv va fi efortul nostru de a stabiliza mărimea acestei populații. Ridicarea unui număr atît de mare de oameni la niveluri de viață sănătoasă și creatoare pune probleme care nu pot fi asemănate cu cele din țările deja dezvoltate și avansate. Cu alte cuvinte, India nu este un oraș-stat, cu o poziție geografică avantajoasă sau o oază deosebit de dotată sau un teritoriu bogat în resurse și subpopulat ; este mai degrabă un continent suferind de traumele și blocajele datorate sărăciei, înapoierii și bolii, de o remarcabilă sensibilitate în domeniul gîndirii și al exprimării, avînd capacitățile și îndemînările tradiționale și moderne care au făcut ca națiunea noastră să se situeze deja pe locul șapte pe lista națiunilor industrializate, dar cu unul din cele mai scăzute venituri pe cap de locuitor. Într-un anume sens, trăim sufocați de contraste și contradicții, unele avînd rădăcini în istoria noastră, altele născute din tranzițiile moderne, fiind deschiși oricărei realizări, concepții și inspirații într-o căutare individuală și colectivă a unei armonii interne și externe.

Structurarea unei astfel de societăți nu poate fi făcută în cadrele care ne sînt familiare. Aceste structuri aparțin unei epoci cînd nu se înregistrase încă o creștere explozivă a populației, cînd o elită se afla la conducere. Astăzi milioane și milioane de oameni cer în primul rînd egalitate. Aceasta este prioritatea. Iar instituții și sisteme care fuseseră proiectate să facă față unei epoci elitiste se destramă imediate de supraviețuire, dar incapabile de orice altceva în afară de asta.

Avînd conștiința acestui fapt și studiind alienarea tot mai mult resimțită în societățile avansate din punct de vedere industrial, tehnologic și științific, noi în India începem să ne dăm seama că o societate participativă sănătoasă trebuie să se bazeze pe autoconducere și pe forțele proprii, să fie o societate cu zone de lucru și de locuit integrate în mod corespunzător, cu sisteme de transport eficace pentru a dizolva aglomerațiile urbane atît de greu de administrat, și cu un mediu înconjurător gospodărit cu grijă pentru a sprijini o viață simplă și confortabilă eliberată de atracțiile înșelătoare ale așa-numitei societăți bogate.

Este o abordare care necesită o revoluție majoră în gîndire. Ea nu este dictată de poziții filozofice cum se susține adesea, ci de înseși realitățile vieții de pe acest subcontinent. La rîndul ei, abordarea amintită pune în evidență un sistem de valori care este capabil să apere pe oameni de meschinăriile unei vieți false strălucitoare bazate pe risipă. Ea așează accentul pe o continuă punere în discuție și pe învățare într-o abordare inteligentă a unei vieți satisfăcătoare.

Problema indiană se pune la o scară enormă. Trebuie să folosim experiența din toate societățile : dezvoltate, în curs de dezvoltare și înapoiate : fermo japoneză, experiența elvețiană de îmbinare a meșteșugurilor casnice cu necesitățile industriei de precizie, comunele rurale din China, avînd rolul de a descentraliza bazarea pe forțele proprii și de a furniza nucleele unor viitoare mici orașe ; echilibrul plin de grije cu care Anglia și-a repartizat proiectele sale de dezvoltare, protejînd în același timp mediul înconjurător, prioritatea acordată serviciilor sociale pentru populație în țările socialiste, unele experimente din țările scandinave, pionieratul în ce privește înnoirile urbane în cele două Americi — toate acestea și altele reprezintă pentru noi un fond de idei și de inspirație. Dar problema integrării, asimilării, echilibrării, creării de perspective, a luptei contra unor nevoi și unor priorități false necesită cooperarea strînsă a multor discipline filozofice, științifice și tehnice.

Dilema este profundă — și sarcinile care stau în față, de asemenea — pentru societățile care sînt preocupate în mod serios de multiplele probleme interconectate de păstrare a identității într-o perioadă de rapidă modernizare. Într-adevăr, aceasta este una din problemele centrale care confruntă țările în curs de dezvoltare, o problemă care trebuie să modeleze gîndirea și conceptele pe o scară largă a dezvoltării umane.

Revenind la dificila problemă a identității, individuale și colective, în fața inevitabilului val al modernizării într-o lume care se „îngustează", trebuie să ne opunem cu toate forțele de care dispunem încercării cinice de a impune clișeele curente care înconjoară creativitatea ca adevăruri universale și permanente. Să ne imaginăm suma totală a creativității noastre dacă lumea ar fi fost astfel înregimentată de-a lungul secolelor...

DOCUMENTAR

CĂRBUNELE – noi perspective pentru o veche resursă

NECESITĂŢILE mereu sporite de energie în vederea dezvoltării economico-sociale, precum şi perspectiva epuizării treptate a hidrocarburilor, au ridicat în ultimul timp, pe plan mondial, problema reconsiderării rolului resurselor de cărbune ca bază energetică şi materie primă. Din ce în ce mai mult, specialiştii se întreabă dacă în perspectivă resursele de petrol şi gaze pe baza cărora s-a dezvoltat aproape întreaga structură tehnologică actuală, vor mai putea satisface cerinţele, care cresc exponenţial. Reconsiderarea cărbunelui are loc în condiţiile în care în ultimele decenii s-a înregistrat un consum exagerat de petrol, fără preocupări suficient de insistente în vederea obţinerii unor randamente maxime pentru viitorul acestei resurse energetice.

Chiar dacă se scontează pe rezervele de petrol off-shore — rezerve care însă nu vor putea satisface decît în mică parte necesarul în continuă creştere al ţărilor ce se industrializează — şi cînd preţurile înregistrează salturi importante, lumea se vede nevoită să găsească şi să recurgă la alte surse de energie. Se pune aşadar, în prezent tot mai acut problema introducerii şi a folosirii la nivel mondial a energiei solare, eoliene, geotermice etc., care, însă, necesită încă o bună perioadă de timp pentru a deveni cu adevărat rentabile. În aceste condiţii se apreciază că în prezent cărbunele oferă posibilităţi mai realiste ca resursă energetică alternativă.

Reorientări în structura consumului energetic

CĂRBUNELE, această veche sursă energetică revine astfel în actualitate, pentru a înlocui, cel puţin pentru o anumită perioadă de timp, lipsa provocată de scăderea rapidă a rezervelor de petrol. Cu atît mai mult cu cît, după calcule recente ale O.C.D.E., se apreciază că rezervele de cărbuni ar fi suficiente pentru încă cel puţin 250 de ani la actuala rată de creştere a consumului.

Dacă în ultimele două-trei decenii producţia de cărbune a crescut într-un ritm de 2%, după declanşarea crizei energetice se observă o tendinţă de sporire mai accentuată a extracţiei de cărbuni care a înregistrat în perioada 1974—1978 un ritm mediu anual de creştere de circa 2,6%. O asemenea evoluţie ascendentă s-a înregistrat mai ales în ţări cu pondere însemnată în producţia mondială, în anul 1978 faţă de 1972, producţia de huilă crescînd de 1,52 ori în Australia, 1,61 ori în Canada, 1,45 ori în R.P.D. Coreeană, 1,34 ori în India, 1,27 ori în Polonia, 1,10 ori în S.U.A. şi de 1,60 ori în U.R.S.S. Această evoluţie denotă atenţia sporită care s-a acordat în deceniul al 8-lea utilizării cărbunelui ca resursă energetică.

Creşterile menţionate sînt apreciabile dacă se ţine cont că această ramură extractivă îşi modifică cu greu ritmul de dezvoltare datorită investiţiilor masive necesare pentru prospectări şi explorări geologice, pentru deschiderea de noi mine şi galerii, construirea de instalaţii de preparare etc. Pe de altă parte, ritmul de dezvoltare al industriei carbonifere este influenţat şi de cheltuielile de extracţie care diferă sensibil în funcţie de adîncimea zăcămîntului şi de alţi factori. Astfel, în anul 1978, cele mai mici cheltuieli de extracţie au fost înregistrate în Australia (exploatări la zi) unde nivelul acestora a fost de 5—10 dolari/tonă ; în S.U.A., Canada şi Australia (exploatări subterane) cheltuielile au fost cuprinse între 15—20 dolari/tonă, iar cele mai mari cheltuieli de extracţie — între 50—100 dolari/tonă — s-au înregistrat în Belgia, Franţa, R.F.G., Japonia şi Spania.

Pe planul consumului se constată nu numai mărirea consumului (de la 319 mil. t în 1985 la 378 mil.t cărbune cocsificabil, estimat de O.C.D.E. pentru anul 2000), ci, totodată, şi o anumită modificare a structurii acestuia în favoarea cărbunelui energetic. Astfel, în 1978, în ţările Pieţei comune a crescut cu circa 3 milioane tone consumul de huilă, ca urmare a măririi în special a livrărilor de cărbune către centralele termoelectrice. Acelaşi fenomen se constată şi în S.U.A. unde consumul de cărbuni în centralele termoelectrice va fi mai mare cu 21% în anul 1979 faţă de 1977, în timp ce livrările către uzinele cocsochimice se apreciază că vor rămîne la acelaşi nivel.

Şi comerţul internaţional cu cărbuni a evoluat în ultimii ani, în principal, sub incidenţa sporirii cererii de cărbuni în scop energetic. Astfel, după o tendinţă de scădere a exportului unor ţări în perioada 1975—1977, în anul 1978 se înregistrau deja reveniri însemnate, determinate tocmai de rolul crescînd al cărbunelui ca alternativă energetică posibilă. Referitor la evoluţia preţurilor se constată, de asemenea, o tendinţă de creştere îndeosebi după 1973, ceea ce confirmă interesul sporit pe plan mondial. În perioada 1970—1978, preţul intern franco-mină la antracit a crescut, de exemplu, de 5,86 ori în Franţa, 3,90 ori în R.F.G. şi de 2,83 ori în S.U.A. În ce priveşte evoluţia preţurilor de export la cărbuni cocsificabili, deşi mult timp ele au fost relativ stabile, începînd cu 1973 s-a produs o creştere vertiginoasă a acestora. De exemplu, preţurile medii la cărbunii cocsificabili importaţi de ţările Pieţei comune din terţe state s-au ridicat de la 25,7 dolari la sfîrşitul anului 1973 pînă la 63,8 dolari/tonă CIF în porturile Amsterdam, Rotterdam şi Anvers la finele anului 1975. Această majorare s-a datorat nu numai măririi cheltuielilor de exploatare a cărbunilor, dar şi sporirii preţurilor la ţiţei şi a altor purtători energetici, creşterii cererii pentru această resursă energetică etc.

Interesul sporit care există astăzi pentru utilizarea cărbunelui, reconsiderarea acestuia pe plan mondial, au determinat ţările care posedă rezerve mari să-şi elaboreze programe de dezvoltare în perspectivă a industriei carbonifere. Pe plan mondial, conform unor date publicate de organisme O.N.U., producţia totală de huilă se va situa în anul 1985 la aproape 3,1 miliarde tone, pentru ca în anul 2000 să se ajungă la 4,4 miliarde tone. În ţările Pieţei comune producţia de cărbuni (exclusiv lignit) va fi de peste 250 milioane tone în 1985.

Producţia şi consumul purtătorilor de energie în ţările în curs de dezvoltare nemembre ale O.P.E.C.

(în milioane tone echivalent petrol)

	1975	1985
Producţia	**390,0**	**883,0**
Petrol	178,5	420,0
Cărbune	108,5	187,0
Gaze	42,5	76,0
Energie hidro, atomică şi geotermală	60,5	150,0
Consumul	**484,5**	**887,5**
Petrol	273,5	454,0
Cărbune	115,0	187,5
Gaze	35,5	96,0
Energie hidro, atomică şi geotermală	60,5	150,0
Import	94,5	4,5

Sursa : B.I.K.I. nr. 38/1979.

Pondere sporită în balanţa energetică

EXISTĂ aşadar, ca tendinţă, un interes crescut şi justificat pentru cărbune, de natură să ducă la modificarea ponderii acestui tip de combustibil în balanţa energetică a diferitelor ţări.

Şi totuşi, pe termen relativ scurt, se apreciază că ponderea cărbunelui în balanţa energetică mondială va înregistra creşteri reduse : 21% în anul 2000 faţă de 20% în 1977. Tocmai acest aspect ridică în prezent cele mai mari probleme care şi stau, de altfel, în atenţia specialiştilor, şi anume necesitatea scurtării perioadelor prealabile începerii producţiei propriu-zise în condiţiile în care sînt necesari 7—10 ani pînă la deschiderea unei noi mine sau 10 ani pînă la trecerea la comercializare. Este vorba deci, de îmbunătăţirea tehnicilor de exploatare, aspect căruia pînă nu de mult nu i s-a acordat aten-

ția cuvenită, insistîndu-se în schimb pe lărgirea ariei operaționale. Un recent studiu publicat de revista The Economist referitor la „minele viitorului" subliniază că nu ne mai putem permite să așteptăm prea mult pînă la utilizarea, în exploatare, a electronicii, a microprocesoarelor și a senzorilor electronici capabili să efectueze automat analize chimice, să stabilească poziția optimă a utilajelor, să detecteze cele mai slabe semnale de pericol în procesul de lucru, etc.

Se pune, de asemenea, problema găsirii de noi tehnologii de extracție, dar deși multe dintre acestea se află în fază de laborator, aplicarea lor industrială necesită încă perioade considerabile de timp. Totodată, se lucrează la îmbunătățirea tehnologiilor de utilizare a cărbunelui, pentru creșterea eficienței combustiei în termocentrale (folosirea curentului de aer pentru fluidizarea cărbunelui, ridicarea temperaturii la ardere etc.) probleme care, cel puțin în viziunea studiului citat nu vor fi în măsură să fie aplicate decît către sfîrșitul deceniului următor.

Necesitatea utilizării cărbunelui ca sursă alternativă de energie a determinat și preocupări sporite pentru lichefierea și gazeificarea cărbunelui, deși sub aceste forme, cel puțin în prezent, costul crește — în S.U.A., de exemplu — cu 50% față de petrolul importat și de circa 3 ori față de prețul gazelor naturale. Tocmai necesitatea de a apela în viitor din ce în ce mai mult la cărbune justifică însă eforturile destinate înlăturării obstacolelor menționate, inclusiv a celor legate de poluarea mediului prin degajarea de sulf și compuși ai sulfului, radioactivitate la ardere și altele. Rezultatele se anunță optimiste : în S.U.A. în 1983, se va construi o uzină de gazeificare prevăzută să prelucreze zilnic 6 000 tone cărbune, rezultînd circa 18 000 barili/zi de combustibil sintetic ; în Franța, în 1985, 20% din consumul de gaze va fi asigurat pe seama gazelor sintetice obținute din cărbune.

În țara noastră, politica energetică urmărește în mod constant atît satisfacerea necesităților prezente, cît și a celor de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale. Pe baza directivelor Partidului Comunist Român au fost înfăptuite importante acțiuni pentru creșterea producției de cărbune, valorificarea rezervelor de huilă, lignit și șisturi bituminoase și în special pentru punerea mai largă în valoare a resurselor de cărbuni inferiori, folosirea cu rezultate economice optime a tuturor resurselor energetice.

Alături de extinderea centralelor hidroelectrice, un loc însemnat l-a ocupat dezvoltarea termocentralelor bazate pe cărbuni energetici din țară. În perioada 1965—1977 participarea cărbunilor la producerea energiei electrice a crescut de la circa 20% la aproximativ 30%, deși ponderea energiei electrice produse în termocentrale a scăzut în aceeași perioadă. O atenție deosebită s-a acordat problemelor legate de schimbarea structurii și reducerea consumurilor de combustibili, în acest cadru înscriindu-se sarcina reorientării structurii energiei primare consumate în sensul construirii noilor centrale termoelectrice numai pe bază de cărbuni inferiori și șisturi bituminoase, a extinderii termoficării urbane și industriale, diminuării consumurilor specifice în centrale. În prezent, se află în curs de realizare centrala termoelectrică Anina de circa 1 000 MW (pe bază de șisturi bituminoase), paralel cu studiile pentru construcția celei de-a doua centrale tot pe șisturi bituminoase. De asemenea, se află în curs de proiectare și de execuție o serie de centrale de termoficare pe bază de lignit. Se urmărește, totodată, concentrarea puterii în centrale mari construite în apropierea sau în centrul bazinelor carbonifere.

Sporirea în următorii ani a volumului extracției va determina, desigur, creșterea consumului de combustibil solid, mărirea ponderii cărbunilor în acoperirea necesităților de energie ale diferitelor țări. Efectele folosirii acestei resurse energetice — care astăzi este la ordinea zilei — sînt deosebit de importante, iar perspectiva trebuie să țină seama, desigur, de rezervele existente, de influențele asupra gradului de poluare, ceea ce implică sporirea preocupărilor pentru perfecționarea tehnologiilor de ardere și identificarea de noi posibilități de industrializare a acestei materii prime.

Ceea ce trebuie subliniat însă, este faptul că utilizarea pe scară mai largă a cărbunilor va fi o cale de acoperire a deficitului de resurse energetice, constituind, cel puțin, pentru un anumit timp, una dintre soluțiile preconizate pentru a se face față crizei mondiale a energiei și combustibilului.

Ioan PREDOI

Notă : Datele au fost prelucrate după : B.I.K.I. nr. 11, 15, 19, 32, 37, 38/1970 ; Bulletin Mensuel de Statistique, O.N.U. mai 1979.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Dinamici ale producției industriale

DATE PROVIZORII, recent publicate asupra dezvoltării producției industriale — totale și pe ramuri — din țările capitaliste dezvoltate, ilustrează dinamica ei diferențiată pe principalele grupe de țări. Astfel, industria țărilor vest-europene, membre ale Pieței comune, resimțindu-se încă mai puternic de pe urma crizei economice, a înregistrat în 1978 un sport al producției totale de numai 6 puncte procentuale în raport cu nivelul anului 1973, în timp ce S.U.A. și Canada au depășit cu 15 puncte nivelul respectiv, cunoscînd o creștere superioară celei în medie pe țările capitaliste dezvoltate (vezi tabelul).

Diferențieri vizibile apar și pe principalele ramuri de producție. Astfel, în industria extractivă a avut loc — în perioada 1970—1978 — o evoluție mult mai echilibrată în S.U.A. și Canada, decît în țările Pieței comune, unde s-a produs o restrîngere considerabilă a producției de cărbune și minereuri, în condițiile ascensiunii vertiginoase (în ultimii ani) a producției de țiței și gaze. Se constată, totodată, că în ultimii cinci ani Statele Unite și Canada au dezvoltat mai intens decît țările Pieței comune ramurile industriei prelucrătoare (mai ales industria chimică, a cauciucului, alimentară, a diverselor produse nemetalice etc.), în timp ce acestea din urmă au acordat o atenție comparativ mai susținută producției de energie electrică, gaze combustibile și apă. Desigur, nu trebuie neglijat aici nici efectul pe care l-au avut, asupra valorii producției unei ramuri industriale sau alteia, modificările — uneori pregnante — de prețuri, intervenite pe piața mondială.

N. P.

(1970=100)

	Total producție industrială	Din care : industria extractivă	industria prelucrătoare	energie electrică, gaze, apă
Pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate				
1973	120	105	120	124
1978	132	112	132	147
Statele Unite și Canada				
1973	122	107	123	118
1978	137	109	139	133
Piața comună vest-europeană				
1973	115	99	114	130
1978	121	115	113	159

Sursa : U.N. Monthly Bulletin of Statistics, may 1979, pp. XVIII—XXI, XXIV—XXV.

Perspective în industria oțelului

INSTITUTUL american al fierului și oțelului apreciază că interesul scăzut manifestat actualmente de producători va duce, începînd cu mijlocul deceniului viitor, la o penurie de oțel pe plan mondial. Numai din partea țărilor în curs de dezvoltare se constată preocuparea pentru construirea de capacități destinate industriei oțelului care nu vor fi însă suficiente pentru a contribui la acoperirea diferenței dintre ofertă și cerere — apreciază sursa citată, menționînd totodată că în țările industrializate în general și în S.U.A. în special, se manifestă multă prudență în ceea ce privește investițiile pentru modernizare și extindere. Dacă în Statele Unite reținerile sînt exprimate fățiș, în Europa se fac diverse încercări de a revitaliza această industrie. Astfel, în Italia sînt avute în vedere investiții pentru a menține în funcțiune oțelării în unele zone dens populate și care ar fi puternic afectate de șomaj în cazul închiderii întreprinderilor respective. În Franța, oțelăriile din regiunea Moselle fac obiectul unor preocupări guvernamentale sporite, dat fiind riscul creșterii cu încă 10.000 a numărului șomerilor siderurgiști în următorii doi ani. În acest sens sînt preconizate investiții pentru realizarea a noi obiective, precum și un larg program de facilități și reduceri de taxe.

Măsuri antiinflaționiste în Brazilia

ÎN ÎNCERCAREA de a stăvili fenomenele inflaționiste, guvernul brazilian a luat, recent, hotărîrea de a aplica noi limitări în nivelul alocațiilor destinate întreprinderilor de stat și în programele de cheltuieli publice, reducerile efectuate pînă în prezent ridicîndu-se la 5,35 mrd. dolari. Au fost luate, în acest context, măsuri vizînd stabilirea unui plafon maxim — diminuat față de anul trecut — al bugetelor întreprinderilor de stat, reducerea împrumuturilor externe, înghețarea prețurilor la produsele alimentare și introducerea de restricții în ceea ce privește creditele pentru producerea de mărfuri de folosință îndelungată. Cele mai mari reduceri au afectat căile ferate, industria navală și construcțiile de drumuri (bugete diminuate respectiv cu 45,1%, 29,2% și 19,2%).

Referitor la aceste măsuri și implicațiile lor, specialiștii se întreabă dacă va mai fi posibilă realizarea obiectivului pe care și l-a propus guvernul, respectiv de a crea anual 1,6 milioane noi locuri de muncă, în condițiile unei rate de creștere a populației de 3% anual.

Noi estimări pentru cereale

O NOUĂ prognoză a Departamentului agriculturii al S.U.A. apreciază că datorită recoltei relativ scăzute în acest an stocurile de cereale se vor diminua către mijlocul anului viitor.

Potrivit estimărilor americane, recolta mondială de grîu, porumb, orz și ovăz în actualul sezon agricol și comercial (care ia sfîrșit în iulie) este apreciată la 1,178 mrd. tone, iar rezervele la cifra record de 207 milioane tone. Pentru anul viitor, în cazul unor condiții favorabile, recolta este apreciată la 1,176 mrd. tone, rezervele urmînd să ajungă la numai 187 milioane tone sau cu 9,7% sub cele curente. Într-o altă proiecție, care presupune condiții climatice mai puțin favorabile, este avută în vedere o recoltă de numai 1,09 miliarde tone și respectiv rezerve de 162 mil. tone.

Potrivit aceleași proiecții, pentru S.U.A. se prevede, în anul viitor o recoltă de 251 sau 224 mil. tone — în funcție de condițiile de climă — ambele variante urmînd să fie însă sub recordul de 267 mil. tone estimat pentru anul agricol 1977—1978.

Orientări în dezvoltarea economică

Kuweit: priorități noi pe fondul preocupărilor de industrializare

ȚARĂ în care țițeiul contribuie cu 74% la formarea PIB-ului, cu 97% la veniturile din export și cu 91% la veniturile bugetare, Kuweitul a beneficiat din plin de conjunctura creată după 1973, realizînd venituri petroliere de ordinul a 46,8 mrd. dolari în anii 1973—1978. În aceeași perioadă, P.N.B. a crescut în medie cu 23,5% anual, plasînd Kuweitul pe locul doi în ierarhia mondială cu circa 12.700 dolari/locuitor. Dimensiunile reduse ale pieței interne au favorizat orientarea spre plasamente externe (aproximativ 28 mrd. dolari în 1978), care au adus țării beneficii de la circa 9 mrd. dolari în perioada 1973—1978.

Realizarea unor venituri de asemenea proporții — în condițiile în care industria petrolieră și alte ramuri industriale hotărîtoare sînt deținute de stat — au făcut posibilă adoptarea unei strategii globale de dezvoltare, vizînd valorificarea superioară și în interesul național a țițeiului și gazelor naturale, precum și creșterea nivelului de trai. Astfel a fost creată vasta și modernă platformă industrială Shuaiba-Ahmadi în care funcționează trei rafinării, uzine de îngrășăminte chimice, cea mai mare uzină din lume pentru desalinizarea apei marine, fabrici de materiale de construcții și produse alimentare. Recent a fost dată în funcțiune o uzină modernă de lichefiere a gazelor petroliere (capacitate 3,5 milioane tone anual), care constituie pivotul unui complex petrochimic evaluat la 2 mrd. dolari, destinat valorificării întregii cantități de gaze petroliere produse de Kuweit. Ca urmare, se preliminează chiar din acest an o reducere a încasărilor din exporturile de țiței brut, concomitent cu majorări ale veniturilor din exportul de gaze naturale și produse petroliere cu rate de pînă la 150% și respectiv 70%.

Pe linia diversificării industriei prelucrătoare, au fost semnate deja contracte pentru construirea unor fabrici de prelucrare a aluminiului, caroserii auto, accesorii pentru industria electronică, elemente prefabricate pentru construcții etc.

O atenție deosebită este acordată, totodată, constituirii unor fonduri de rezervă, care vor ajunge la sfîrșitul acestui an la 29 miliarde dolari, destinate finanțării dezvoltării în perioada cînd petrolul nu va mai asigura beneficii la nivelul actual.

Relațiile economice româno-kuweitiene, care cunosc o evoluție ascendentă, se desfășoară în baza Acordului comercial și a Acordului de cooperare economică și tehnică semnate în anul 1974. Spre deosebire de import, axat cu precădere pe țiței nomenclatorul exporturilor românești pe piața Kuweitului a cuprins, în ultimii ani, o gamă largă de produse ca: mobilă, faianță, ciment, confecții, țesături, produse chimice, produse alimentare etc.

Alexandru GRIGORESCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 4—8 VI 1979 a fost caracterizată printr-o mișcare diferențiată a dolarului S.U.A. pe piețele valutare. Influența favorabilă a publicării indicelui majorat al prețurilor cu ridicata în S.U.A. pentru luna mai a.c. a fost estompată de existența unor factori tehnici și psihologici astfel că dolarul era cotat la sfîrșitul săptămînii în repreciere față de lira sterlină și francul elvețian, la paritate față de marca vest-germană și în depreciere față de celelalte valute occidentale.

Lira sterlină, după ce a cotat în jur de 2,08 dolari/1 liră în prima parte a intervalului, era tranzacționată la 2,0650 dolari/1 liră la sfîrșitul săptămînii, cu peste 0,2% sub nivelul din 1 VI de 2,07 dolari/1 liră. **Francul elvețian** a pierdut în relația cu dolarul circa 0,1% pe ansamblul perioadei, fiind cotat la 1,7325 franci/1 dolar pe 8 VI față de 1,73 franci/1 dolar pe 1 VI a.c. **Marca vest-germană** a fluctuat ușor în jurul a 1,91 mărci/1 dolar, nivelul de la sfîrșitul săptămînii de 1,9125 mărci/1 dolar fiind foarte apropiat de cel de referință. **Yenul japonez** s-a repreciat cu 0,7% pe ansamblul perioadei (219,50 față de 221 yeni/1 dolar). În repreciere a cotat și **lira italiană**, nivelul său din 8 VI de 853,50 lire/1 dolar fiind cu 0,3% peste cel corespunzător din 1 VI a.c.

Creșterea dobînzilor la intern în Franța (principalele mari bănci și-au mărit dobînda de bază de la 8,8 la 9,35%) a influențat favorabil cursul francului pe piață, a cărei cotație la sfîrșitul intervalului se situa la circa 4,32 față de 4,43 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă. **Francul belgian** era cotat pe 8 VI la 30,72 față de 30,75 franci/1 dolar pe 1 VI 1979. În această perioadă, **dolarul canadian** s-a depreciat în relația cu dolarul S.U.A. cu peste 1% (circa 85 dolari S.U.A./100 dolari canadieni, față de 86 cu o săptămînă în urmă), mișcare datorată în principal anunțării scăderii rezervelor oficiale ale Canadei în mai a.c.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 10,75% la cele în eurodolari, 6,75% la cele în euromărci vest-germane și 2,625% la cele în eurofranci elvețieni.

Alocarea celor 440 000 uncii de aur la licitația F.M.I. din această săptămînă la un preț mediu record de 280,39 dolari/uncie a influențat și prețul pieței libere, care la 6 VI se situa la Londra la circa 281 dolari/uncie. Al doilea fixing de la Londra din 8 VI, de 280 dolari/uncie era cu aproape 5 dolari/uncie peste cel de 275,10 dolari/uncie din 1 VI 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

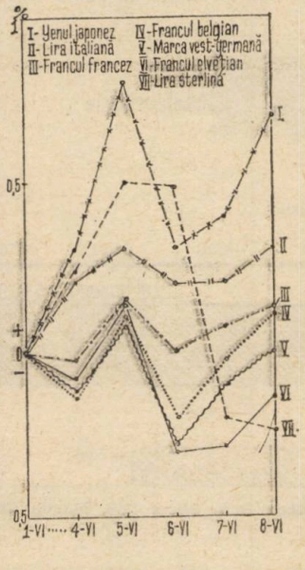

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 4—8 VI, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 1 VI a.c.

„...România își va intensifica eforturile în cadrul O.N.U., precum și în raporturile bilaterale cu diferite state, pentru sporirea preocupărilor față de tînăra generație, pentru dezarmare și repartizarea unei părți din fondurile economisite ca urmare a reducerii cheltuielilor militare în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață ale copiilor din întreaga lume".

(din Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la acțiunile organizate în România în cadrul Anului Internațional al Copilului)

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști

O LUME MAI BUNĂ ȘI MAI DREAPTĂ PENTRU TÎNĂRA GENERAȚIE

UNA dintre cele mai arzătoare probleme ale viitorului este asigurarea unui nivel de dezvoltare satisfăcător, a unei vieți decente pentru tînăra generație, care constituie una din componentele de bază ale viitorului, în dubla sa calitate de propulsor și beneficiar al dezvoltării. Declararea de către Organizația Națiunilor Unite, a acestui an drept An Internațional al Copilului este, astfel, un prilej de a reflecta mai atent și cu mai multă răspundere la generațiile de mîine, la problemele viitorului și dezvoltării. Menită să inspire preocupări sporite din partea tuturor națiunilor, statelor și guvernelor, să declanșeze acțiuni în cele mai diverse domenii și direcții pentru soluționarea problemelor materiale și spirituale ale copiilor, această inițiativă de largă amploare și perspectivă subliniază faptul că omenirea trebuie să înțeleagă îndatorirea sa față de viitorul unei lumi mai bune, bazată pe echitate și bunăstare.

Condiția copilului devine tot mai mult o prioritate în atenția lumii în contextul preocupărilor pentru dezvoltare, prin și în scopul valorificării cît mai depline a potențialului de care dispune omenirea în prezent, prin tot ceea ce a creat și poate crea în slujba propriilor sale idealuri de progres.

Pledoarie pentru înlăturarea unor decalaje și disparități inadmisibile

APĂRUT odată cu inițierea Anului Internațional al Copilului, studiul intitulat „Lumea copiilor" (Magda Cordell McHale and John McHale, with Guy F. Streatfield, **World of Children**, Population Bulletin, Population Reference Bureau, Washington, ianuarie 1979) face o pledoarie fierbinte pentru a atrage încă odată atenția omenirii asupra îndatoririi sale celei mai de preț, aceea de a asigura în întreaga lume un cer senin copilăriei, sau, într-un cadru mai larg — respectarea celor înscrise în Declarația O.N.U., din 1959, asupra drepturilor fundamentale ale copilului, Aceasta pentru că, în rîndul celor 1,4 miliarde copii sub 15 ani în 1975 — sau a celor 1,9 milliarde în anul 2000 — există încă disparități de neimaginat ce separă 80% din copiii din regiunile rămase în urmă de cei din lumea dezvoltată, în privința condițiilor de sănătate, alimentație, locuință, asistență medicală, educație, practic de acces la toate cuceririle progresului uman. Iată cîteva din exemplele cele mai flagrante.

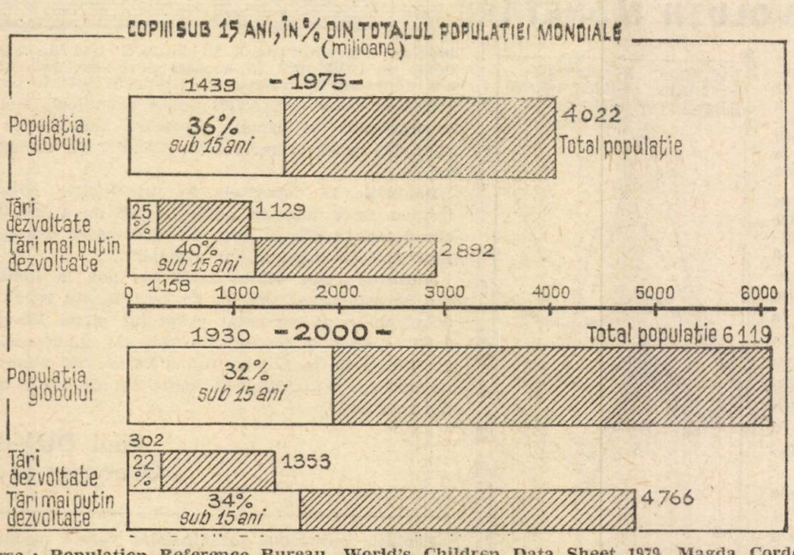

Sursa : Population Reference Bureau, World's Children Data Sheet 1979, Magda Cordell McHale

In ceea ce privește speranța de viață la naștere, pe ansamblul țărilor lumii a treia rata anuală a mortalității copiilor sub un an este de cinci ori mai mare decît în țările dezvoltate (113 față de 22 la 1000 noi născuți). În unele din țările cele mai sărace, un copil din cinci își pierde viața înainte de a atinge un an, în cea mai mare parte datorită unor boli ușor de prevenit astăzi. Astfel, din cei 80 milioane de copii care se nasc anual în țările în curs de dezvoltare, cinci milioane sînt victime ale unor boli ca tuberculoza, poliomelita, tetanosul care în lumea dezvoltată au dispărut aproape complet.

Malnutriția afectează circa un sfert din totalul copiilor lumii, ducînd la deces sau lăsînd grave sechele asupra dezvoltării fizice și psihice. Aici se adaugă efectele distrugătoare ale lipsei unor condiții corespunzătoare de igienă care favorizează bolile infecțioase, răspîndirea agenților patogeni. După cum declara, recent, directorul executiv al U.N.I.C.E.F., din cei 100 de copii care se nasc în fiecare minut în statele în curs de dezvoltare, 75 nu vor avea acces la servicii medicale moderne, iar posibilitatea de deces, datorită subnutriției, este de 30—40 ori mai mare decît a celor născuți în Europa sau America de Nord.

Contrastele sînt și mai evidente în ceea ce privește educația : în țările rămase în urmă, circa 40% din copiii aflați la vîrsta școlilor primare nu pot beneficia de un minim de instruire ; lipsa cadrelor, a instituțiilor adecvate și a materialului didactic pe măsura unor necesități elementare sînt tot atîția factori de natură să genereze un nivel educațional scăzut și un număr redus al elevilor înscriși în școli. Tot aici trebuie adăugate segregarea rasială, religioasă și de sex, în cazul din urmă menținîndu-se încă multe uși închise pentru fetele din țările sărace, în special în mediul rural, care încearcă să urmeze studiile școlilor secundare sau superioare. Exemplele pot continua : dacă într-o țară dezvoltată se alocă în medie 100 dolari pe an pentru un elev, în unele țări în curs de dezvoltare această sumă nu depășește cinci dolari. Potrivit U.N.E.S.C.O. în 1985 vor exista în țările lumii a treia 134 milioane de copii între 7 și 11 ani lipsiți de posibilitatea accesului la învățătură, dintre care 90 milioane în

Asia, 35 milioane în Africa și 9 milioane în America Latină. Aceasta — în condițiile în care în alte țări, din rîndul celor industrializate, analiza rezultatelor la învățătură, de exemplu, se va face cu ajutorul televiziunii și al altor mijloace puse la dispoziție de tehnica actuală.

Dacă multor copii le sînt închise ușile școlilor, în schimb, nu sînt scutiți de obligația de a munci la o vîrstă fragedă. În prezent, în lume își cîștigă singuri existența circa 52 milioane de copii : dintre aceștia, 42 milioane, avînd sub 15 ani, lucrează în mediul rural, iar 10 milioane muncesc în mici ateliere sau uzine în orașe. După cum rezultă din graficul alăturat deși totalul forței de muncă sub 15 ani se va reduce, în anul 2000 vor rămîne totuși 37,3 mil. copii nevoiți să muncească.

Pe de altă parte, așa-zisa societate de consum a creat la rîndul ei, noi situații triste pentru tînăra generație : problemele sociale, șomajul, influențele, uneori nefaste, ale mijloacelor de comunicare în masă insuficient controlate — toate acestea manifestîndu-se prin lipsa de încredere în viitor, prin încercările de a găsi un refugiu în lumea drogurilor, prin creșterea îngrijorătoare în unele țări a criminalității juvenile — racile pentru a căror înlăturare nu se fac încă destule eforturi, acolo unde ele apar.

Pentru o copilărie ferită de griji

POTRIVIT ultimelor aprecieri ale organizațiilor internaționale, pînă în anul 2000 numărul copiilor sub 15 ani va spori cu circa 500 milioane. Pînă la sfîrșitul secolului vor căuta de lucru 254 milioane de tineri între 15 și 19 ani, creșterea medie de 5% însemnînd, de fapt, 30% pentru țările sărace din Africa și Asia. Creșterea urbanizării în țările în curs de dezvoltare va aduce la orașe pînă în anul 2000, peste 1,2 miliarde de copii născuți în deceniul nostru, ceea ce va ridica mari probleme privind asigurarea de locuințe cu un minim de confort, servicii sociale, igienă. Față de toate acestea, viitorul va aduce în lumea copiilor modificări profunde pe plan psihologic, cerințe intelectuale superioare, dată fiind rapida dezvoltare a tehnicii și științei, de natură să impună din ce în ce mai mult îmbunătățirea educației în lumea a treia. Altfel blocajele care există în procesele creșterii economice și dezvoltării se vor amplifica.

Conform unor recente estimări ale U.N.I.C.E.F., un efort propriu al țărilor în curs de dezvoltare de 8 miliarde dolari la care să se adauge o contribuție externă echivalentă ar fi suficiente pentru ca regiunile rămase în urmă să dezvolte infrastructura necesară și să asigure serviciile sociale minime pentru tînăra generație. Dacă aceste programe se elaborează pe o perioadă de 15 ani, volumul asistenței externe s-ar ridica anual la numai 500 milioane dolari, în condițiile cînd vaccinarea tuturor copiilor globului s-ar realiza din sumele cheltuite într-o singură zi pentru înarmare, cînd pentru eradicarea analfabetismului din lume ar fi suficiente cheltuielile destinate echipării unei treimi din soldații lumii, cînd pentru construirea a 520 săli de clasă ar fi suficient prețul unui singur tanc. Pentru a asigura dreptul la viață al tinerei generații, — sarcină într-adevăr umanitară — este necesară, astfel, alocarea de resurse materiale și financiare de care omenirea dispune în prezent. Ceea ce se impune, însă, este o mai corectă și responsabilă împărțire a avuției, înlăturarea inechității, reducerea cheltuielilor impresionante alocate cursei înarmărilor, intensificarea colaborării și cooperării între toate statele și în special pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare.

★

ÎN SPIRITUL Declarației drepturilor copilului, România acționează consecvent pentru ocrotirea copiilor, pentru a le asigura accesul la învățătură, știință, cultură, pentru crearea condițiilor materiale și spirituale de sprijinire a familiei. Astfel, conform politicii demografice susținute a statului nostru, în anul 2000 populația României va ajunge la circa 30 milioane, urmărindu-se să se asigure condiții tot mai bune tinerei generații în ceea ce privește asistența socială și sanitară, ocrotirea și refacerea sănătății mamei și copilului. Pentru perfecționarea instrucției publice a celor 6 milioane de copii și tineri — români, maghiari, germani și de alte naționalități — numai în 1979 vor fi date în folosință 3000 săli de clasă, peste 33500 locuri în internate și aproape 11000 în ateliere școală, 23000 în grădinițe. Conform Hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la acțiunile organizate în România în cadrul Anului Internațional al Copilului, țara noastră își propune să acționeze în continuare cu eforturi sporite, pentru a face să crească preocuparea lumii față de tînăra generație, pentru a cultiva în conștiința copiilor patriei noastre respectul, prietenia și colaborarea cu toate popoarele lumii, în spiritul luptei pentru pace și o viață mai bună.

Em. S.

COPII SUB 15 ANI, NEVOIȚI SĂ MUNCEASCĂ

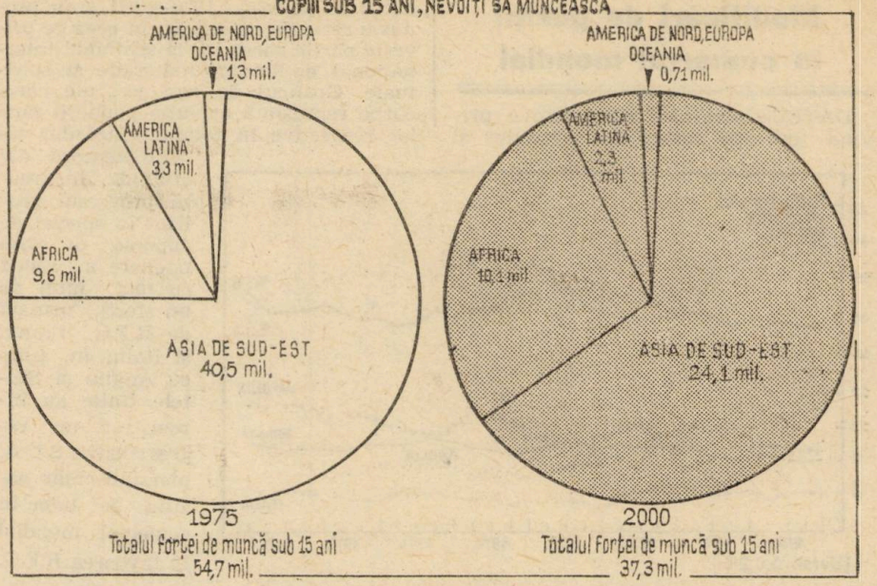

După «Children in the World», Population Reference Bureau, Magda Cordell McHale

PROCENT DIN NUMĂRUL COPIILOR DE VÎRSTĂ ȘCOLARĂ INMATRICULAȚI ÎN ȘCOLI, ȚĂRI DEZVOLTATE ȘI MAI PUȚIN DEZVOLTATE, 1960-2000

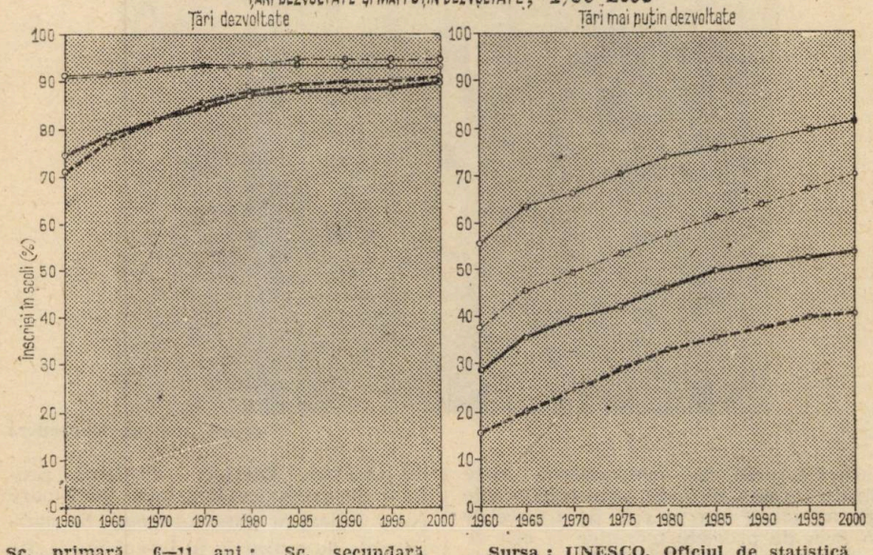

Șc. primară 6—11 ani ; Șc. secundară 12—17 ani

băieți ———— fete - - - - - -

Sursa : UNESCO, Oficiul de statistică (după Population Reference Bureau, Magda Cordell McHale)

Modificări de poziții în comerțul mondial

DATELE statistice comparative privind evoluția comerțului exterior al principalelor țări capitaliste evidențiază că în perioada 1970—1977 s-au produs o serie de modificări în ceea ce privește participarea lor la schimbul internațional de bunuri materiale și spirituale. Graficul de mai jos, ale cărui curbe reprezintă evoluția ponderii țărilor respective în totalul vînzărilor țărilor membre ale O.C.D.E., ilustrează progresul realizat în special de Japonia (a cărei pondere a sporit cu mai mult de un sfert), urmată de R.F.G., Franța și Italia, în timp ce Anglia și Statele Unite au înregistrat un regres relativ, S.U.A. pierzînd chiar poziția de lider în comerțul mondial în favoarea R.F.G.

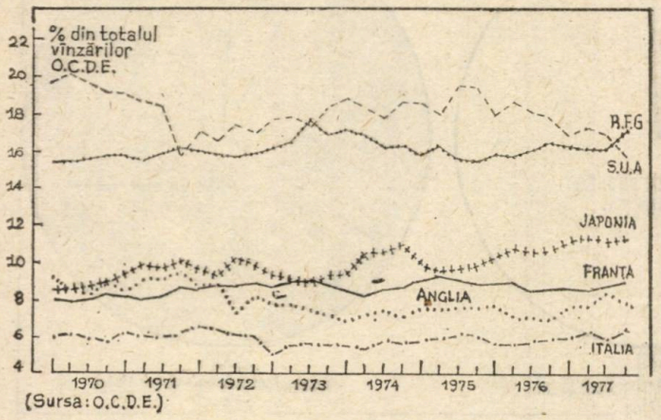

(Sursa: O.C.D.E.)

R. P. D. Coreeană — modernizarea agriculturii

ÎN CURSUL actualului plan septenal de dezvoltare a economiei naționale a R.P.D. Coreene (1978—1984) o atenție deosebită se acordă promovării progresului tehnic în agricultură, industrializării și modernizării acestei ramuri, trecerii la o producție agricolă intensivă.

În acest cadru se prevede cuprinderea în sistemul de irigații — pe baza construirii de noi rezervoare de retenție și a folosirii apelor subterane — a întregii suprafețe cultivate, precum și extinderea acesteia cu încă 250 mii ha, prin amenajarea de terenuri în terase și valorificarea terenurilor sărături oase.

Se va îmbogăți baza tehnică a agriculturii R.P.D. Coreene, prin dotarea ei cu un important număr de mașini și tractoare (numărul acestora din urmă va ajunge la 8—10 unități la suta de ha teren agricol, în 1984), precum și prin sporirea cantității administrate de îngrășăminte chimice, de ierbicide etc. Vor fi asigurate astfel condițiile pentru creșterea sensibilă a randamentelor obținute la hectar (în vederea atingerii unei recolte globale de cereale de zece milioane de tone), a recoltei de fructe și a producției de carne (la 800—900 mii tone pe an).

Măsurarea eficacității comerciale

STABILIREA periodică — și mai ales atunci cînd se întîmplă dificultăți de desfacere — a „diagnosticului comercial" al activității unei întreprinderi industriale permite cunoașterea cauzelor reale ale unor insuficiențe și adoptarea la timp a măsurilor de redresare — scrie revista **L'Usine Nouvelle,** pe baza concluziilor unei anchete efectuate în acest domeniu. Este vorba în „diagnostic" de a aprecia locul pe care-l ocupă produsele întreprinderii și prețurile lor pe piețele de desfacere, gradul lor de adaptare la cerințele acestora din urmă. Totodată, este examinată „productivitatea" comercială a întreprinderii, adică a echipei (în sens larg) angajate în desfacerea produselor sale: structura activităților acesteia din urmă, modul de definire și negociere a obiectivelor, metodele de vînzare, sistemul de cointeresare, balanța utilizării timpului de lucru al „vînzătorilor" ș.a.

Se obțin, astfel, o serie de parametri ai muncii echipei respective, cum sînt: costul unei vizite la client, numărul clienților ale căror comenzi progresează și celor ale căror comenzi regresează, raportul dintre numărul clienților cîștigați și cel al clienților pierduți, raportul dintre rata creșterii cifrei de afaceri și cea a creșterii echipei de desfacere etc. Compararea evoluției în timp a acestor parametri sau cu nivelul lor în întreprinderile considerate a fi printre cele mai competitive permite tocmai stabilirea diagnosticului performanțelor aparatului comercial al întreprinderii.

U. R. S. S.: centrale hidroacumulatoare

ASIGURAREA necesarului de energie electrică pentru așa-numitul consum de vîrf (în orele de seară) — problemă care preocupă toate țările lumii — este pe cale de a găsi în Uniunea Sovietică o rezolvare eficientă din punct de vedere economic. Este vorba de construirea unei serii de centrale electrice hidroacumulatoare, o asemenea centrală (cu o putere instalată de 225 MW), funcționînd la Kiev.

Dispunînd de două bazine — unul în amonte și altul în aval — centrala hidroacumulatoare funcționează în orele consumului de vîrf folosind energia de cădere a apei din bazinul în amonte; în cursul nopții (cînd consumul de energie electrică se reduce mult) apa este pompată înapoi, din bazinul în aval. Centralele hidroacumulatoare contribuie și la ridicarea eficienței funcționării centralelor atomice și termice, estimîndu-se că — prin îmbunătățirea regimului de exploatare a acestor centrale — se pot realiza economii apreciabile de combustibil, se mărește durata de funcționare a instalațiilor și siguranța de exploatare a sistemului energetic.

Oceanul — izvor de energie electrică

PRODUCEREA de energie electrică pe baza energiei termice a mărilor și oceanelor (respectiv luînd în considerare diferența de temperatură între straturile de apă de la suprafață și cele din adîncuri) este pe cale de a trece de la faza de proiecte teoretice la cea de realizare concretă. În S.U.A., societatea Westinghouse elaborează în prezent prototipul unei instalații plutitoare cu o putere de 12,5 MW, în perspectivă fiind prevăzute centrale-grup cu o putere instalată de 50 MW. Principiul tehnologic de bază constă în evaporarea amoniacului cu ajutorul apei de suprafață (la 26° C) și condensarea lui — după ce acționează o turbină — cu ajutorul apei pompate de la adîncimea de circa 900 m (cu temperatura de 4,5 °C). Energia electrică produsă de asemenea instalații plutitoare (vezi figura) ar putea alimenta fie platformele de extracție în largul mării, fie localitățile și întreprinderile industriale de pe litoral.

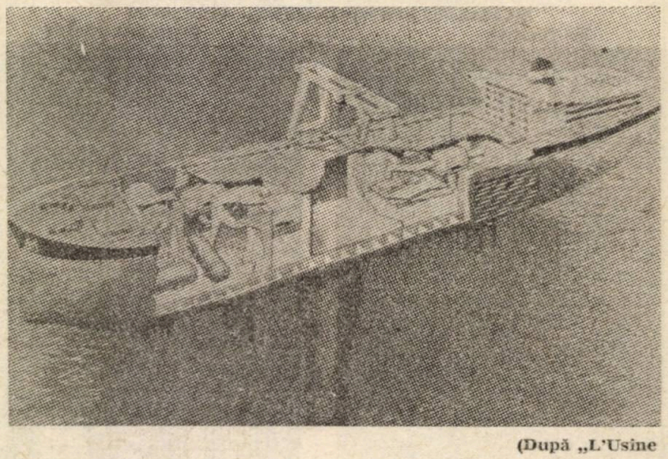

(După „L'Usine Nouvelle".)

GLOSAR

Creștere economică

CONCEPTUL de creștere economică exprimă modul de comportare în timp a anumitor mărimi economice și anume mișcarea sistematică, continuu ascendentă a acestor mărimi, sesizabilă statistic în cursul unei perioade de timp suficient de îndelungate pentru a se înscrie pe un **trend**, adică în reprezentarea matematică a unei tendințe. În felul acesta, creșterea economică apare ca fiind contrariul variațiilor frecvente de ritm — accelerare și decelerare — care afectează de cele mai multe ori mersul unei economii capitaliste.

Mărimea apreciată drept indicatorul cel mai reprezentativ al creșterii economice este produsul pe locuitor. După cum se poate vedea, creșterea economică corespunde ideii unui progres măsurabil, în care se ține seama numai de factorul cantitativ, deși este firesc ca această creștere să determine și transformări calitative.

Ritmul creșterii economice diferă foarte mult atît de la țară la țară, cît și de la o perioadă la alta. Pentru comparabilitate, indicatorii creșterii sînt recalculați în prețuri constante. Pe baza acestor indicatori s-a ajuns la concluzia că produsul național brut se dublează într-o perioadă care poate varia în funcție de țară de la 7 la 70 de ani.

Etapele creșterii alternează : există perioade istorice de creștere rapidă, după care creșterea devine mai lentă sau chiar încetează cu totul. Astfel, se consideră că perioada 1850—1873 s-a caracterizat printr-un ritm rapid de creștere, după care ritmul a devenit mai lent, în unele țări ajungîndu-se pînă la stagnare. După 1897 a urmat o altă perioadă de ascensiune foarte rapidă, curmată de declanșarea primului război mondial. Marea criză economică din 1929—1933 a fost considerată ca avînd un caracter ciclic, însă după criză a urmat o perioadă în care creșterea economică a fost considerabil frînată.

Perioada contemporană s-a caracterizat, după opinia cercetătorilor occidentali, printr-o creștere rapidă începînd cu anul 1950, considerat ca an-limită al reconstrucției postbelice. Îndeosebi deceniul 50 a fost evaluat ca o perioadă excepțională de creștere rapidă (pentru condițiile orînduirii capitaliste). După 1960, creșterea s-a redus mult. Pe țări, unele au avut o creștere extrem de rapidă (Japonia), altele o creștere mai puțin rapidă (R.F.G.), iar altele o creștere lentă sau foarte lentă (S.U.A., Anglia).

La baza creșterii economice se află, potrivit teoriei creșterii, interrelația care se stabilește între diferitele mărimi aflate într-un proces de creștere, mai precis procesul cumulativ și, într-un sens, de auto-antrenare prin care aceste mărimi acționează continuu unele asupra celorlalte. Teoria creșterii pune două probleme : (a) sursele și factorii de creștere, și (2) cum se realizează echilibrul global al unui sistem în creștere, echilibru de care depind înseși continuitatea și regularitatea mișcării ascendente. Se scoate tot mai mult în relief importanța productivității muncii și, implicit, a progresului tehnic pentru creșterea economică. În felul acesta, teoria creșterii apare ca o ramură a teoriei dinamice a echilibrelor macro-economice.

În țările socialiste, creșterea economică echilibrată este asigurată prin plan și atinge, în general, ritmuri superioare țărilor capitaliste. Ca rezultat al politicii de dezvoltare susținută a bazei tehnico-materiale a societății, prin alocarea în acest scop a circa o treime din venitul național, țara noastră a realizat, după cum este știut, unul din cele mai înalte ritmuri de creștere economică din lume. Pe ansamblul perioadei 1950—1980 ritmul mediu anual de creștere a venitului național va fi de 10%, iar cel al producției industriale de 12,7%, România transformîndu-se într-un timp istoricește scurt într-o țară industrial-agrară în plin avînt.

C. K.

Produs pe locuitor

A. Kiss, Cluj-Napoca. — 1) Dispunem de cifre referitoare la produsul pe locuitor pe ansamblul lumii nesocialiste, mai precis pentru 154 de țări, însumînd 2,4 miliarde oameni. Considerînd media produsului intern brut pe locuitor pe ansamblul țărilor menționate egală cu 100, se obțin următoarele niveluri relative : 279 pe totalul țărilor dezvoltate și anume 461 în America de Nord, 206 în Europa occidentală, 241 în cele nouă țări ale Pieței comune etc. Pe ansamblul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare nivelul P.I.B. pe locuitor ar fi 21, și anume 17 în Africa, 14 în Asia și 57 în America Centrală și de Sud. Potrivit aceleiași surse (**Economic Journal**, iunie 1978), în cele mai bogate țări ale lumii, grupînd 10% din populația globului, se obține peste 45% din produsul mondial brut. De notat că produsul mondial brut pe locuitor a sporit între 1950 și 1976 de 2,25 ori, dar repartiția geografică a acestei creșteri a fost extrem de inegală.

2) Printre țările cu cea mai redusă contribuție a agriculturii la crearea produsului intern brut se numără S.U.A., Belgia și R.F.G., cu circa 3%. La polul opus, ponderea agriculturii depășește 60% în Nepal și Burundi. Acestea sînt însă cazurile extreme. Pe totalul țărilor industrializate ponderea agriculturii în P.I.B. era în 1976 de circa 6% (față de 9% în 1960), iar pe ansamblul țărilor cu un venit de sub 250 dolari pe locuitori ea a coborît la circa 45% în 1976, față de 52% în 1960.

Avioane

Victor Andreescu, București. — Nu dispunem pentru moment de datele statistice pe care le solicitați privind clasamentul primelor zece țări din lume după criteriul parcului de avioane civile. De asemenea, nu avem date despre cele mai vechi avioane aflate încă în serviciu în diferite țări, dar vom încerca să găsim aceste date într-o revistă cu profil aviatic.

În ceea ce privește structura parcului mondial pe tipuri de avioane, dispunem de cifre la zi referitoare la avioanele DC-10, cifre publicate în urma recentei catastrofe aeriene de la Chicago, care a costat viața a 273 persoane. În S.U.A. opt companii aeriene dețin în total 134 avioane de acest tip. Alte 140 de avioane DC-10 se află în dotarea a 33 de companii aeriene din afara S.U.A. Primele avioane DC-10, produse de societatea McDonnell Douglas, au intrat în serviciu în 1971. În urma recomandărilor firmei constructoare, toate avioanele de acest tip au fost retinute la sol pentru verificări.

Populație

Florian Unteanu, București — Potrivit cifrelor oficiale publicate în presa chineză și reluate de agenția „China Nouă", rata mortalității s-a redus în China de la 28 la mie în perioada dinainte de eliberare, la circa 6—7 la mie în prezent. Totuși ritmul de creștere demografică a cunoscut o anumită încetinire în cursul ultimilor ani, acesta fiind unul din obiectivele politicii economico-sociale a țării, ținînd seama de condițiile sale concrete. În prezent forța de muncă a Chinei sporește cu aproximativ un milion de persoane în fiecare an.

Energie

Emil Ciolca, Tîrnăveni. — Prima și deocamdată singura centrală nuclearo-electrică din Pakistan și anume cea intrată în funcțiune în 1976 la Karachi are o putere instalată de 137 MW. O altă centrală nucleară este proiectată a se construi la Chashma, în Punjab. Ea va avea o putere instalată de 600 MW. În cadrul programului energetic-nuclear al Pakistanului este prevăzută și construirea de reactoare nucleare reproducătoare rapide. Prognoze oficiale pakistaneze apreciază că pînă în anul 2000 consumul de energie pe locuitor va crește de patru ori, chiar în condițiile economisirii. În acest cadru consumul de energie electrică va spori mai repede, urmînd să ajungă la 800 kWh pe locuitor, la sfîrșitul secolului, față de 150 kWh în prezent.

În prezent Pakistanul își acoperă din import 85% din necesarul de petrol, costul petrolului importat (circa 450 milioane dolari pe an) reprezentînd peste o treime din totalul cheltuielilor valutare ale țării. În prezent o bună parte a termocentralelor pakistaneze funcționează pe bază de petrol, ceea ce este considerat a fi neeconomic avînd în vedere utilizările alternative ale petrolului și prețul său în continuă creștere.

Mediu înconjurător

I. Vlad, Tîrgoviște — Recomandările adoptate de miniștrii mediului înconjurător la reuniunea O.C.D.E. de la Paris din luna mai a.c. nu au caracter obligatoriu pentru cele 24 țări membre ale organizației. Ele sînt totuși considerate ca „marcînd un punct de cotitură în istoria protecției mediului înconjurător", participanții fiind unanimi în a respinge ceea ce au numit „mitul conflictului dintre economie și mediul ambiant". În rezoluția consacrată cărbunelui, a extracției se va intensifica și mai mult în eventualitatea întîrzierii unor programe nucleare, se cere ca cheltuielile legate de prevenirea poluării să fie incluse în prețul acestei surse de energie, sursă despre care se prevede că va cunoaște o a doua tinerețe (vezi articolul de la pag. 25). O altă rezoluție cere îmbunătățirea evaluării implicațiilor asupra mediului ale noilor proiecte de obiective economice și sociale, inclusiv ale posibilelor lor implicații pe plan internațional. Participanții la reuniune au subliniat necesitatea întăririi caracterului anticipativ al politicii de protecție a mediului, în special în ramuri ca energetica și industria chimică în care factorii de risc sînt mai puternici.

„Avem nevoie de creștere economică — sublinia președintele reuniunii Douglas Costle —, dar ne putem permite numai o creștere calitativă, care să protejeze sănătatea omului și să anticipeze virtuala secătuire a zăcămintelor de petrol... și să protejeze celelalte resurse finite cum ar fi pămîntul sau apa".

Probleme globale

Virgil Miclescu, Iași — Găsirea celor mai adecvate soluții problemelor globale care frămîntă lumea contemporană preocupă numeroase foruri științifice naționale și internaționale, între care se numără și Clubul de la Roma.

În legătură cu cele mai recente proiecte elaborate sau în curs de redactare sub egida Clubului de la Roma, vă sugerăm consultarea interviului cu președintele acestuia, Aurelio Peccei, publicat în nr. 52/1978 al revistei noastre. Este vorba în special de proiectele „Învățarea" și „Energia" : numărătoarea inversă", ca și de cel privind necesitățile de capital al lumii.

Desigur că între timp ați luat cunoștință de elogiile cu care a fost primit de participanții la Colocviul internațional de la Salzburg cu tema „Dimensiunea umană a dezvoltării" — organizat de Clubul de la Roma — raportul principal al colocviului. Raportul a prezentat concluziile unei serii de cercetări multidisciplinare aprofundate unele dintre ele elaborate la București.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 24 din 15 iunie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— O contribuție calitativ superioară a științei românești la dezvoltarea social-economică **(prof. dr. docent ing. Iosif Tripșa)** 1

— Produse și tehnologii noi, de înaltă calitate, cu consumuri materiale și energetice reduse **(B. Pădure, C. Popescu)** 3

— Reflecții. Cercetare tehnologică — cercetare economică **(Ion Crișan)** 4

— Efigia Mehedințiului pe harta economică a țării **(Iulian Ploștinaru)** 5

— Folosirea deplină a capacităților de producție, condiție fundamentală pentru sporirea eficienței **(Mircea Cernescu)** 8

— Contractele de aprovizionare-desfacere pe 1980 **(M. Marinescu)** 9

— Experiențe în actualitate. Orientări și dimensiuni ale dezvoltării agroindustriale **(lector univ. dr. Gh. Macovei, conf. dr. P. Georgescu, conf. dr. I. Hîrjoabă, lector univ. Dan Gheorghe)** 11

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Lichidarea și prevenirea stocurilor supranormative — premisă pentru asigurarea echilibrului financiar **(Vasile Gheorghiu)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Cunoștințele profesionale — adaptate cerințelor unei activități eficiente **(Dorin Constantinescu)** 16

TEORII ● IDEI

— Probleme actuale ale activității centrelor teritoriale de calcul electronic **(Mihai Drăgănescu, Marin Roșu)** 18

— Consumul direct și cumulat de resurse de muncă pe produs **(Viorica Răducanu, Rodica Mirciu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Repere ale concepției economiștilor din U.R.S.S. privind integrarea cercetării cu producția (I) **prof. dr. Eugen Prahoveanu)** 22

— Identitate națională și confluențe în procesul modernizării **(Romesh Thapar)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cărbunele — noi perspective pentru o veche resursă **(Ioan Predoi)** 25

— Tendințe-conjuncturi 27

— O lume mai bună și mai dreaptă pentru tînăra generație **(Em. S.)** 28

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— A higher-quality contribution of the Romanian science to the social and economic development **(Prof. Dr. Eng. Iosif Tripșa)** 1

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. Preventing and clearing excedentary stocks — a premise for financial echilibrium **(Vasile Gheorghiu)** 13

— Problems confronting the territorial computer centers **(Mihai Drăgănescu, Marin Roșu)** 18

— Labour resources by product, direct and cumulative consumption **(Viorica Răducanu, Rodica Miroiu)** 20

— Schools ● currents ● economists. Guide marks in the soviet economic conception concerning research and production integration (I) **(Prof. Dr. Eugen Prahoveanu)** 22

— National identity and confluences in the process of modernization **(Romesh Thapar)** 24

— Coal — new prospects for old resources **(Ioan Predoi)** 25

— A better and fairer world for the young generation **(Em. S.)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Une contribution d'une qualité supérieure de la science roumaine au développement économique et social **(prof. dr. ing. Iosif Tripșa)** 1

— Le mécanisme économique et financier : bon fonctionnement, efficience. La liquidation et la prevention des stocks excédentaires — une premise pour assurer l'équilibre financier **(Vasile Gheorghiu)** 13

— Problèmes actuels de l'activité des centres territoriaux de calcul électronique **(Mihai Drăgănescu, Marin Roșu)** 18

— La consommation directe et cumulée de travail par produit **(Viorica Răducanu, Rodica Miroiu)** 20

— Ecoles ● courants ● économistes. Repères de la conception des économistes soviétiques concernant l'intégration de la recherche avec la production (I) **(prof. dr. Eugen Prahoveanu)** 22

— Identité nationale et confluences dans le processus de modernisation **(Romesh Thapar)** 24

— Le charbon — nouvelles perspectives pour une vieille source **(Ioan Predoi)** 25

— Un monde meilleur et plus juste pour la jeune génération **(Em. S.)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Более высокий качественный вклад румынской науки в экономико-социальное развитие **(Иосиф Трипша)** 1

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Ликвидация и предотвращение создания сверхнормативных запасов — предпосылка обеспечения финансовой сбалансированности **(Василе Георгиу)** 13

— Актуальные вопросы работы территориальных электронно-вычислительных центров **(Михай Дрэгэнеску, Марин Рошу)** 18

— Непосредственные и кумулятивные затраты трудовых ресурсов на единицу продукции **(Виорика Рэдукану, Родика Мирою)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Ориентиры концепции советских экономистов относительно интегрирования исследовательской деятельности с производством (I) **(проф. др. Еуджен Праховяну)** 22

— Национальный облик и сходящиеся черты в процессе модернизации **(Ромеш Тапар)** 24

— Уголь — новые перспективы для старого ресурса **(Иоан Предой)** .. 25

— За лучший, более справедливый мир для молодого поколения **(Ем. С.)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat ;

● Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare ;

● Asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași garantează urmașilor înscriși în poliță primirea eșalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește : jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului; o pensie anuală de 10 la sută din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării ;

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani ;

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani ;

● Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate ;

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10 la sută ;

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei ;

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50 la sută, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței ;

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta ;

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

CONDIŢII OPTIME DE VIZIBILITATE ŞI AUDIŢIE ASIGURĂ ORICARE MODEL DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

19 JUN 2 79

Datorită stabilizatorului încorporat, aceste televizoare funcţionează normal chiar şi la variaţii mari ale tensiunii de reţea. Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au o fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%. Termenul de garanţie pentru buna funcţionare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate:

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului cm)	Preţ	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

Recom

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

UTILIZAREA DEPLINĂ ŞI EFICIENTĂ A FONDULUI FUNCIAR

Numărul 25 ● Vineri 22 iunie 1979

VALORIFICAREA EFICIENTĂ A POTENȚIALULUI PRODUCTIV AL TERENURILOR AGRICOLE

SUPRAFAȚA TOTALĂ DUPĂ MODUL DE FOLOSINȚĂ
- mii hectare -

	1950	1965	1978
Suprafața totală a țării	23750	23750	23750
Suprafața agricolă	14324	14791	14965
- arabil	9378	9817	9803
- pășuni și fînețe	4535	4316	4423
- vii și livezi	411	658	739
Suprafața fondului forestier	6446	6379	6330
Alte suprafețe	2980	2580	2455

DINAMICA PONDERII SUPRAFEȚEI CULTIVATE ÎN SUPRAFAȚA ARABILĂ
- procente -

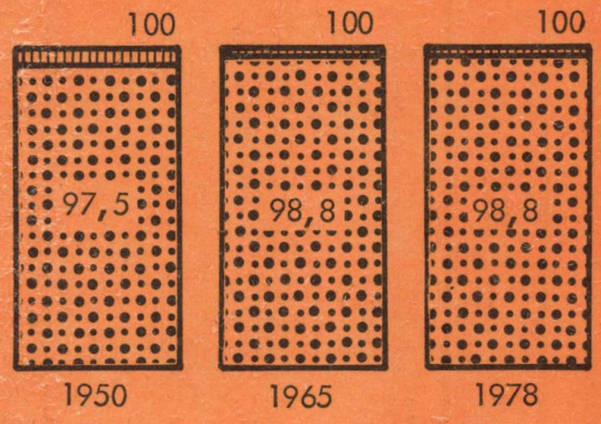

DINAMICA SUPRAFEȚEI TOTALE AMENAJATĂ PENTRU IRIGAT
- mii hectare -

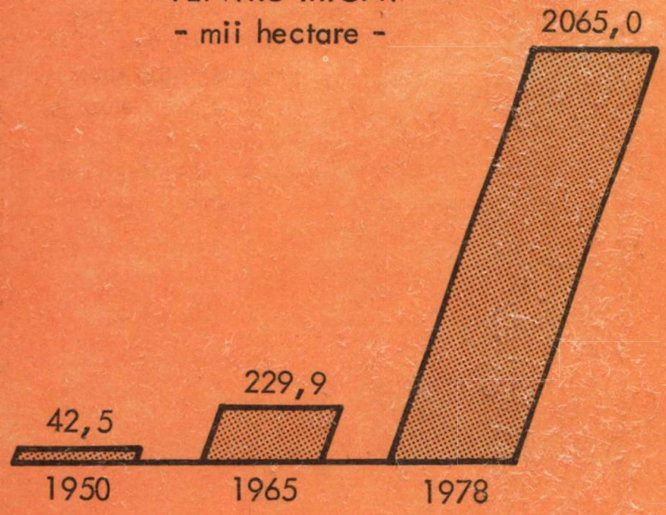

CREȘTEREA CANTITĂȚILOR DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE FOLOSITE ÎN AGRICULTURĂ
- mii tone substanță activă -

Îngrășăminte chimice ce revin pe un hectar teren arabil

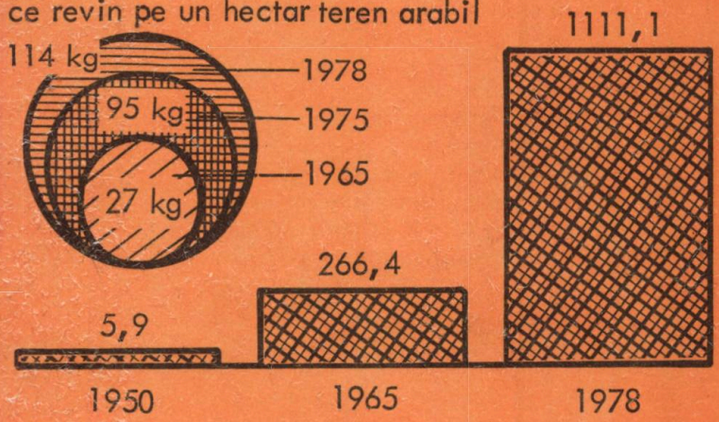

CREȘTEREA VOLUMULUI TOTAL DE INVESTIȚII ÎN AGRICULTURĂ
- miliarde lei -

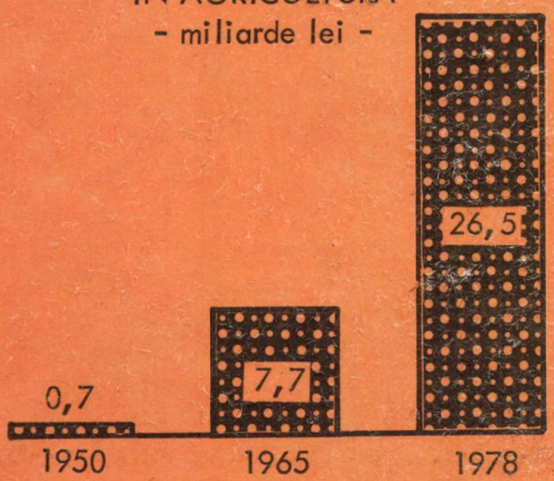

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE AGRICOLE
- procente -

Producția globală agricolă ce revine la un hectar teren agricol
- lei -

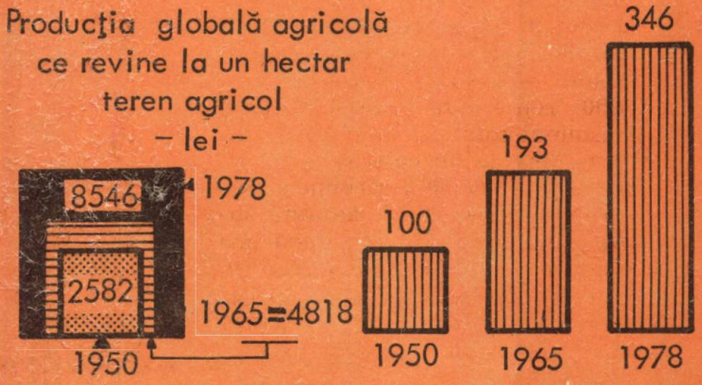

Economisirea energiei — componentă a strategiei partidului de creştere economică

1979 JUL 5

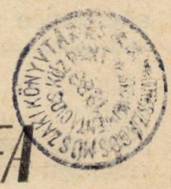

ORIENTĂRI ŞI OPŢIUNI ÎN MODIFICAREA STRUCTURII BAZEI ENERGETICE NAŢIONALE

PROMOVÎND, cu deosebire după Congresul al IX-lea, o concepţie ştiinţifică originală asupra dezvoltării economico-sociale a ţării, partidul a pus la baza politicii sale obiective strategice care au urmărit şi urmăresc o dezvoltare armonioasă a forţelor de producţie şi o raţională repartiţie a acestora pe teritoriul ţării, o raţională valorificare a materiilor prime şi resurselor de care dispunem. În acest ansamblu strategic energetica ocupă un loc central. Abordarea ştiinţifică a problemelor energetice a permis ca ţara noastră să-şi bazeze dezvoltarea pe principii care şi-au dovedit valabilitatea în practică, creînd premisele unei dezvoltări continue şi multilaterale.

De la început, desigur, se impun cîteva precizări. Consumul de energie primară pentru acoperirea tuturor necesităţilor omenirii este apreciat în prezent la circa 10 miliarde tone combustibil convenţional pe an, iar pentru anul 2000 prevederile cele mai prudente indică o triplare a necesităţilor. În ceea ce priveşte resursele de energie, atîta timp cît nu existau nici un fel de restricţii, omenirea s-a orientat pentru acoperirea necesităţilor spre formele cele mai ieftine şi uşor de obţinut. Mutaţiile ce au intervenit în timp în utilizarea prioritară a diferitelor forme de energie primară se datoresc unor complexe cauze şi fenomene tehnologice, economice, politice acumulate de-a lungul dezvoltării istorice. În trecut predomina consumul de cărbune, care în anul 1950 reprezenta încă 60,6% din consumul total. În anul 1975 s-a ajuns însă la un consum în proporţie de circa 30% cărbune şi circa 65% hidrocarburi, datorită superiorităţii acestora din urmă din punct de vedere caloric, a facilităţilor de exploatare şi transport precum şi datorită preţurilor competitive de pe piaţa mondială. În acelaşi timp însă se remarcă faptul că hidrocarburile se obţin din cîteva zone geografice şi că în general sînt resurse cu posibilităţi de exploatare limitate, cele mai multe din ţările industrializate fiind depedente în mare măsură de importul de hidrocarburi.

În ţara noastră, necesităţile mereu crescînde ale unei economii în plină dezvoltare se încadrează în strategia generală a partidului de a atinge nivelul ţărilor cu economie avansată. În acest cadru este demn de relevat faptul că măsuri de valorificare cît mai judicioasă şi economisire a resurselor energetice au fost introduse la indicaţiile secretarului general al partidului tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** încă înainte de declanşarea crizei mondiale de energie.

Fără îndoială că efectele situaţiei energetice mondiale se resimt şi în ţara noastră ca urmare atît a interdependenţelor economiei naţionale cu economia mondială, cît şi datorită faptului că necesităţile energetice — în special în domeniul hidrocarburilor — nu mai pot fi acoperite decît parţial de disponibilităţile interne. În acest cadru se poate releva că după o lungă perioadă în care România a avut balanţă excedentară de energie primară, începînd din anul 1971 România a devenit importatoare de petrol. În perioada actuală, acoperirea balanţei de energie se face cu importul a circa 7 milioane tone ţiţei brut, faţă de produc-

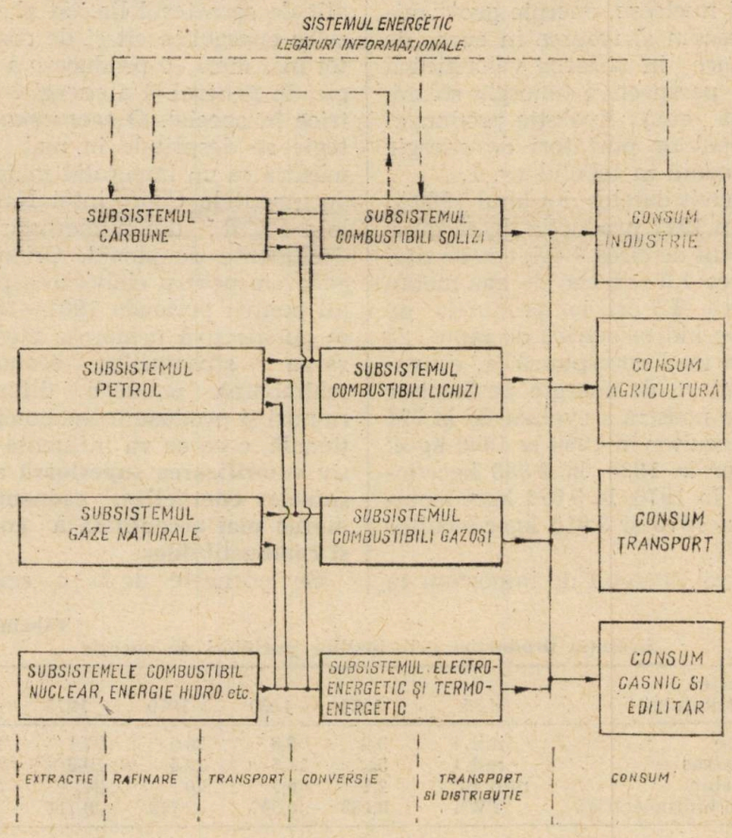

ția proprie de circa 14 milioane tone.

Evoluția orientărilor în utilizarea resurselor energetice

ÎN ANII construcției socialiste partidul a inițiat un amplu program de dezvoltare energetică, a organizat unități specializate în vederea inventarierii resurselor energetice de care dispune țara și a elaborării unor direcții de valorificare a acestora, a realizării de instalații care să asigure obținerea formelor de energie necesară dezvoltării economice a țării. Pregătirea bazei energetice a țării a necesitat o amplă activitate de prospectare geologică și inventariere, pregătirea unităților care să asigure aceste activități, elaborarea documentațiilor, realizarea noilor obiective și exploatarea corespunzătoare a acestora.

Strategia energetică a țării noastre a avut ca obiectiv asigurarea bazei energetice necesare dezvoltării economiei naționale. Valorificarea rațională a diferitelor resurse de energie a îmbrăcat forme multiple datorită faptului că dispunem de rezerve de energie variate, dar limitate cantitativ : cărbune, țiței, gaze naturale, șisturi bituminoase, resurse hidroenergetice și nucleare, energie geotermică, precum și resurse în curs de cercetare în vederea valorificării lor în perspectivă (energia solară, eoliană etc.). Evoluția producției principalilor purtători de energie este redată în tabelul nr. 1.

Potrivit datelor din anul 1960 și pînă în 1977 producția de cărbune a crescut de circa 4 ori, cea de țiței de circa 1,3 ori, cea de gaz metan de circa 4,3 ori, iar producția de energie hidroelectrică de peste 23 ori. În mod corespunzător, consumul intern de energie pe locuitor în țara noastră a evoluat de la 724 kgcc/locuitor în 1950 la 1500 kgcc/locuitor în 1960, la 2 883 kgcc/locuitor în 1970, la 3 629 kgcc/locuitor în 1975 și 3 918 kgcc/locuitor în 1977.

Un rol deosebit de important în

Creșterea producției de energie electrică și a producției industriale — **Tabelul nr. 2**

	Perioada					
	1951—1960		1961—1970		1971—1977	
Creșterea producției de energie electrică	100	424	100	8 750	100	183
Creșterea producției industriale	100	340	100	3 240	100	236
Raport ritmuri energie electrică față de industrie	1,24		2,71		0,77	

energetică îl are ramura energiei electrice, datorită universabilității și convertibilității în alte forme de energie ; este cunoscut că energia electrică permite adoptarea unor tehnologii de înaltă tehnicitate. Față de o producție de 2,1 miliarde kWh în 1950, s-a ajuns la 64,2 miliarde kWh în 1978. Corelația dintre creșterea producției de energie electrică și dinamica producției industriale este prezentată în tabelul nr. 2.

Se observă că față de perioada 1951—1970, cînd ritmul de dezvoltare a producției de energie electrică a fost cu mult superior celui al întregii producții industriale, în perioada 1971—1977 acest ritm a fost de numai 0,77 din ritmul creșterii producției industriale. Reducerea ritmurilor consumului de energie primară și energie electrică, efect al unei strategii complexe elaborate de partid privind dezvoltarea calitativă a economiei românești, ține seama atît de caracterul limitat al resurselor energetice cît și de costurile tot mai mari de producere a energiei în general și a energiei electrice în special. O asemenea strategie se desprinde în mai mare măsură ca un imperativ major din documentele Conferinței Naționale a P.C.R., din numeroase alte documente de partid. Orientările generale pentru elaborarea planului pentru perioada 1981—1985 și în perspectivă urmăresc modernizarea structurilor economice, schimbarea ponderii diferitelor ramuri și produse în economia națională, ceea ce va influența pozitiv **valorificarea superioară a resurselor energetice, economisirea mereu mai accentuată a energiei și combustibililor.**

Se pornește de la o realitate evidentă. Perturbațiile care au apărut pe piața mondială a combustibililor, în anul 1973 și care se mențin într-o stare cronică și astăzi, au atras atenția asupra caracterului limitat al unor resurse energetice ca petrolul și gazele, al repartiției neuniforme pe suprafața globului a resurselor energetice, al dependenței energetice a țărilor mari consumatoare de țările producătoare în special de petrol. Studiile și cercetările efectuate în toate țările în ultimii 5 ani, după declanșarea crizei, au determinat noi orientări în utilizarea resurselor energetice. În acest sens, se estimează astfel evoluția previzibilă a producției mondiale de energie pînă în anul 2020, după resursele primare : unele prognoze relevă orientarea spre reducerea ponderii centralelor ce produc energia pe bază de hidrocarburi pînă la circa 20% (față de circa 65% în 1975) ; utilizarea cărbunelui se preconizează a se intensifica ; alte surse (nucleară, energie solară, geotermică, eoliană, valuri marine etc.) se evaluează că vor putea ocupa ponderi din ce în ce mai importante în energia totală. Cercetările au fost activate pentru găsirea de noi surse și pentru elaborarea de tehnologii în vederea producerii energiei cu randamente superioare. De asemenea, s-au intensificat prospecțiunile în vederea găsirii de noi rezerve de combustibil.

În țara noastră s-au prevăzut de mult astfel de mutații. În hotărîrile și Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. în cadrul direcțiilor de dezvoltare ale economiei României pînă în anul 1990, politica de utilizare a resurselor de energie a fost orientată spre dezvoltarea într-un ritm mai accentuat a producției de cărbuni, în special a lignitului ; participarea și a centralelor nucleare ; intensificarea valorificării resurselor hidroenergetice avînd în vedere folosirea complexă a apelor ; descoperirea de noi surse de combustibil ; atragerea în balanța energetică a unor surse noi de energie ;

Evoluția producției principalilor purtători de energie — **Tabelul nr. 1**

Denumirea combustibilului	U.M.	1950	1960	1970	1975	1977
Cărbune	mil. t	3,2	6,8	20,5	27,1	26,78
Țiței extras	mil. t	5	11,5	13,4	14,6	14,65
Gaz metan	mld. m³	2,1	6,7	20	27	28,76
Energie hidroelectrică	TWh	0,169	0,397	2,773	8,711	9,343

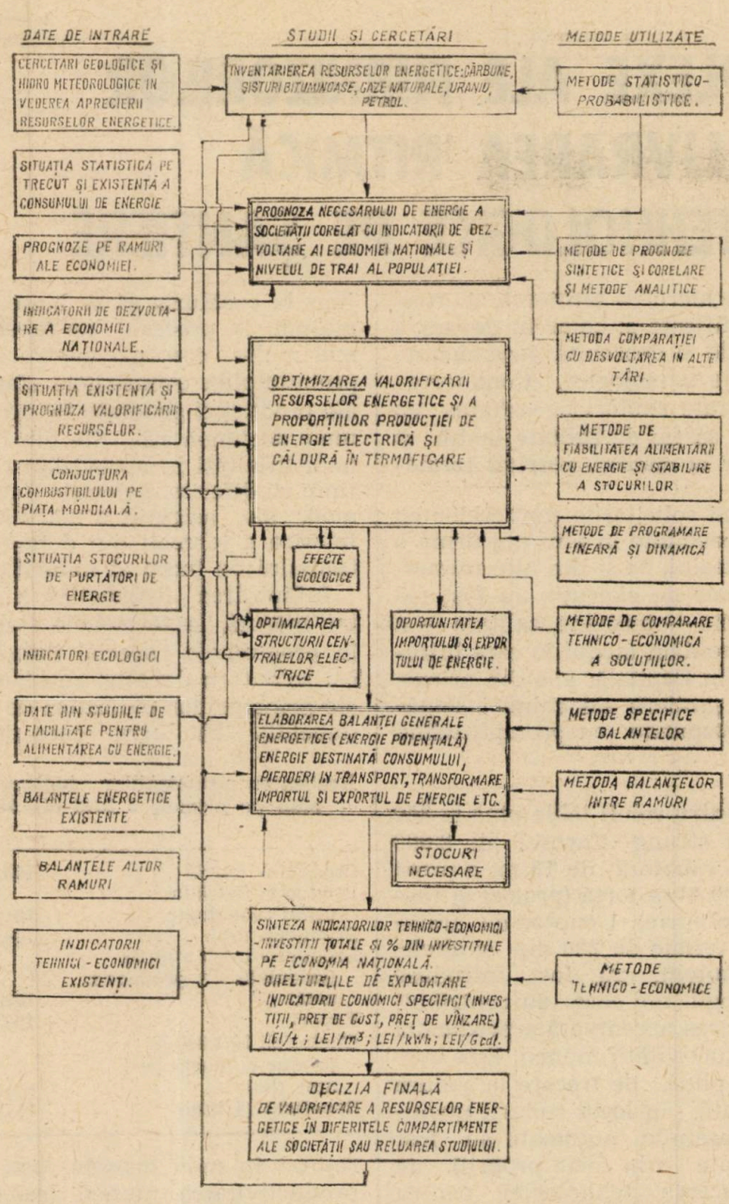

utilizarea mult mai intensă a resurselor secundare.

Dezvoltare coordonată

AMPLOAREA instalațiilor energetice, intercondiționările diferitelor sectoare conferă energeticii un pregnant caracter sistemic, ceea ce face necesară o abordare complexă a problemelor, cu ajutorul unor tehnici perfecționate de calcul și al unor modele evoluate de optimizare. La fig. 1 se indică legăturile între diferitele subsisteme energetice și categorii de consumatori. Fiecare subsistem cunoaște o dinamică proprie de dezvoltare, ritmurile optimizîndu-se în funcție de factorii economici și tehnici specifici domeniului respectiv.

Politica valorificării resurselor energetice din țara noastră constituie rezultatul unei strategii pe termen lung, fundamentată prin studii de optimizare. Este știut că fiecare etapă de dezvoltare a societății se caracterizează prin anumite randamente ale proceselor tehnologice, o anumită concepție a gospodăririi resurselor, respectiv un anumit grad de utilizare a materiei prime, energiei și combustibilului. În domeniul energetic s-au produs în ultima perioadă importante mutații, care trebuie să fie reflectate în calculele de optimizare și în hotărîrile privind dezvoltarea și exploatarea sistemului energetic și a subsistemelor componente, determinate în principal de următoarele : creșterea investițiilor specifice destinate dezvoltării extracției combustibilului, amenajărilor hidroenergetice, construcției de centrale și în consecință a costurilor specifice la energia produsă ; creșterea importurilor de combustibili și în special de țiței ; creșterea duratelor de execuție a obiectivelor energetice la 5—7 ani și chiar pînă la 10 ani.

Dacă în condițiile unei balanțe energetice excedentare creșterile economice nu erau limitate de disponibilitățile energetice ale țării, în etapa actuală, în condițiile unei balanțe energetice deficitare, echilibrarea trebuie să se facă cu combustibil din import, plătit de regulă în devize libere, astfel că este necesar să se reconsidere concepțiile anterioare și să se adopte noi orientări.

În fig. 2 se indică schema logică a fluxului informațional, a studiilor și cercetărilor care trebuie efectuate, a metodelor de calcul care se utilizează. Studiile de optimizare în domeniul energetic se caracterizează printr-o mare complexitate, necesitînd o adaptare continuă a mărimilor economice cu care se operează, a metodelor utilizate etc. Experiența de studiu și dezvoltare a energeticii din țara noastră a arătat că **o economie bazată preponderent pe industrii prelucrătoare, cu procese energointensive, va conduce la consumuri energetice superioare unei economii în care sînt preponderente ramurile industriale cu produse de înaltă tehnicitate ca industria electronică, mecanica fină, industria electrotehnică sau de mașini-unelte etc.**

Tendința creării unor puternice sisteme energetice are importante consecințe economice favorabile, rezultate din concentrarea producției și transportului, mecanizării și automatizării proceselor. Totodată, s-a constatat însă din partea specialiștilor o minimalizare a importanței resurselor energetice locale ca : apele geotermale, amenajarea apelor cu pante mici, biogazul precum și a posibilităților pe care le oferă energia solară, energia eoliană etc.

Impulsul dat de conducerea superioară de partid cercetării în scopul valorificării acestor forme de energie va permite valorificarea unor energii care deși au un potențial energetic scăzut sînt **regenerabile și răspîndite practic în toată țara, va permite atragerea lor în balanța energetică și disponibilizarea hidrocarburilor.** Aceasta ne obligă la o abordare globală și multilaterală astfel încît soluțiile tradiționale de electrificare și termoficare să fie completate cu aceste noi resurse.

prof. dr. Vasile NITU

INVESTIŢII

ACŢIUNI COMPLEXE ALE FURNIZORILOR PENTRU LIVRAREA RITMICĂ A UTILAJELOR TEHNOLOGICE PE ŞANTIERE

ÎN ACŢIUNEA de grăbire a ritmului de lucru pe şantierele de construcţii, de realizare la termenele planificate şi chiar în devans a noilor obiective de investiţi, un rol de o deosebită însemnătate revine întreprinderilor furnizoare de utilaje tehnologice. Conducerea partidului şi statului a subliniat în nenumărate rînduri necesitatea ca **utilajele tehnologice pentru noile investiţii să fie de calitate înaltă şi livrate şantierelor în ordinea succesiunii lor la montaj, potrivit termenelor stipulate în contractele economice.**

Pentru a satisface în mai bune condiţii solicitările şantierelor cu utilaje tehnologice, au fost specializate şi dezvoltate în anii din urmă o serie de întreprinderi din construcţiile de maşini, ca şi din alte ramuri. Ca urmare, la unele mari obiective termenele de execuţie au fost reduse, tocmai prin livrarea în condiţii mai bune — termene, calitate — a utilajelor tehnologice. În analiza de faţă prezentăm modul în care întreprinderea de utilaj chimic „Griviţa Roşie" din Capitală, una din principalele furnizoare de utilaje pentru marile şantiere ale chimiei româneşti, şi-a organizat activitatea pentru a răspunde cu promptitudine solicitărilor diferiţilor beneficiari.

Pe prim plan : realizarea sarcinilor, recuperarea restanţelor

ÎNCĂ DIN FAZA de pregătire a producţiei pentru acest an au fost luate în consideraţie particularităţile deosebite în care îşi va desfăşura activitatea colectivul de muncă al întreprinderii : în primul rînd, creşteri importante la toţi indicatorii principali de plan faţă de realizările din 1978 (producţia fizică la utilajul tehnologic pentru industria chimică şi prelucrarea ţiţeiului cu 66%, producţia netă cu 22%, iar productivitatea muncii tot cu 22%) ; în al doilea rînd, întreprinderea a intrat în noul an de muncă cu mari restanţe ce trebuiau grabnic recuperate.

În aceste condiţii se cerea acţionat pe multiple căi — tehnice, tehnologice, de organizare a producţiei şi a muncii — pentru a putea mobiliza şi valorifica într-un grad înalt întregul potenţial existent. Care au fost principalele măsuri luate şi în ce s-a concretizat practic eficienţa lor ?

● **Promovarea largă a progresului tehnic.** Anul acesta s-a trecut la dotarea întreprinderii cu noi utilaje şi instalaţi de înalt randament achiziţionate fie din import fie din ţară, unele fiind realizate prin concepţie proprie în cadrul acţiunii de autodotare. Astfel, întreprinderea a fost dotată cu un valţ pentru roluit table pînă la 360 mm., 1 strung Carusel de 8 000 mm., o raboteză de 13 m, o presă de 1 600 tone forţă (proiect şi realizare proprie), 1 cuptor de tratament termic de 220 mp şi altele. Concomitent, au fost introduse tehnologii noi care au contribuit la sporirea accentuată a producţiei şi productivităţii muncii. Este vorba, de pildă, de trecere la sudura automată, în locul sudurii manuale (maşinile automate au fost executate prin forţe proprii), de introducerea tehnologiei pentru obţinerea ţevilor cu aripioare încrustate (în loc ca acestea să fie înfăşurate) şi multe altele.

● **Pregătirea din timp a fabricaţiei.** În afară de faptul că s-au luat măsuri ca producţia să fie asigurată din timp cu documentaţii de execuţie, cu materialele necesare, în întreprindere au fost executate în avans scule, dispozitive de asamblare şi diferite matriţe. Dacă anul trecut lipsa unor S.D.V.-uri a constituit un impediment în buna desfăşurare a procesului tehnologic, valoarea acestora realizate prin autodotare în 1979 s-a ridicat la peste 5 milioane lei.

● **Lansarea concomitentă în producţie a mai multor comenzi.** Dat fiind profilul de unicate şi ciclul lung de fabricaţie al utilajelor tehnologice şi ţinîndu-se seama de neajunsurile manifestate în 1978 ca urmare a lansării în fabricaţie a unor comenzi singulare, s-a ajuns la concluzia să se lanseze simultan în procesul de fabricaţie mai multe comenzi pentru a se preîntîmpina eventualele stagnări ale producţiei generate fie de lipsa unor documentaţii, fie din cauza unor greutăţi în aprovizionarea la timp cu diferite materiale. În acest mod, s-a asigurat o mai intensă folosire a tehnicii din dotare şi a timpului de lucru al muncitorilor.

Înfăptuirea sistematică a acestor măsuri, la termenele stabilite în programele special întocmite, s-a soldat cu depăşiri substanţiale ale principalilor indicatori de plan (tabelul). Un lucru care merită

Realizarea principalilor indicatori de plan pe primele 5 luni din 1979

	— % —
Producţia marfă	103,5
Producţia fizică la utilaj tehnologic	101,0
Producţia netă	104,0
Productivitatea muncii (calculată la producţia netă)	103,3
Export	104,5
Cheltuieli la 1 000 lei producţia marfă pe 4 luni (lei)	—1,8
Beneficiu (4 luni)	117,0

reţinut în mod deosebit este că productivitatea muncii (calculată la producţia netă) a crescut cu 3,3% faţă de plan, marcînd de fapt un spor de 25,3% faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut. Dar cifrele din tabel îşi dezvăluie şi mai mult semnificaţia dacă arătăm că, faţă de angajamentul luat în întrecerea socialistă de a realiza în acest an o producţie marfă suplimentară de 40 milioane lei, au fost obţinute în plus, în primele 5 luni, 16 milioane lei, că producţia netă a fost depăşită cu 8,4 milioane lei, iar volumul exportului cu 2,5 milioane lei valută. Important este şi faptul că, prin depăşirea indicatorilor (îndeosebi la producţia fizică), întreprinderea a reuşit nu numai să recupereze rămînerea în urmă a celor 440 tone utilaj din anul trecut şi să le livreze combinatelor petrochimice din Teleajen şi Borzeşti, dar să şi realizeze suplimentar 880 tone de utilaje în

avans față de contractele încheiate pe 1979 și să le livreze înainte de termen la cererile beneficiarilor (combinatele petrochimice din Midia, Pitești și Borzești).

Relevînd realizările remarcabile obținute, trebuie spus că întreprinderea a rămas totuși în această perioadă cu o restanță de 445 tone către combinatele chimice din Bacău, Tg. Mureș și Făgăraș. Cauzele care au condus la această stare de lucruri țin deobicei de defecțiuni în colaborarea cu alte unități. Astfel, întrucît o mașină de găurit specială a sosit din import cu 3 luni întîrziere și a fost montată de furnizorul extern tot cu 3 luni întîrziere, nu au putut fi executate la timp lucrări specifice la unele utilaje pentru Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău. De asemenea, datorită nelivrării la timp de către întreprinderea colaboratoare (I.M.G.B.) a flanșelor forjate, nu au putut fi executate trei reactoare cu cazan recuperator pentru Combinatul chimic Făgăraș. Pe aceeași linie se situează și neexecutarea unui cristalizator pentru Combinatul chimic din Tg. Mureș. În cazul respectiv, întreprinderea „Progresul"-Brăila trebuia să asigure executarea unei matrițe necesare ambutisării fundurilor de recipienți, cerință care a fost rezolvată cu întîrziere.

În întreprindere se depun eforturi sporite pentru ca, paralel cu îndeplinirea sarcinilor curente de plan lunare, să se recupereze grabnic rămînerile în urmă. Astfel, pentru Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău, restanța va fi recuperată pînă la sfîrșitul lunii iulie ; în ce privește cele 3 reactoare pentru Combinatul chimic Făgăraș, unul va fi gata încă în această lună, iar celelalte două în iulie și, respectiv, în august. În sfîrșit, restanța pentru Combinatul din Tg. Mureș va fi recuperată încă în această lună.

O cerință esențială — predarea la termen a documentației de execuție

PREDAREA la termen a documentației de execuție a utilajelor tehnologice de către beneficiar reprezintă o condiție de bază. Numai în funcție de predarea acestei documentații se poate fundamenta planul de aprovizionare cu materii prime și materiale din țară și din import, se pot stabili în mod real normele de consum și cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă, se poate face o pregătire temeinică a fabricației.

Or, în fiecare an, marea majoritate a beneficiarilor de utilaje din industria chimică nu respectă prevederile în vigoare privind predarea la timp a documentației de execuție. Astfel, pentru stabilirea importului pe 1979, documentația trebuie predată în anul trecut între 28 februarie — 30 martie, pentru materialele interne necesare semestrului I pînă la 30 aprilie, iar pentru necesarul semestrului II pînă la 30 octombrie. La datele amintite însă, documentația era asigurată de beneficiarii respectivi în proporție de 15,6% pentru import, de 36,9% pentru necesarul semestrului I și de 56,3 % pentru cel din al doilea semestru al acestui an. Datorită acestui mod de predare a documentației de execuție, întreprinderea „Griviția Roșie" a fost pusă în situația să modifice de nenumărate ori contractele de livrare a metalului cu unitățile din cadrul M.I.M. De altfel, la ora actuală, sarcinile de plan pentru 1979 sînt asigurate cu specificații de materiale în proporție doar de 80,1%.

Mai grav este faptul că și în pregătirea fabricației pentru 1980 întreprinderea se confruntă cu aceleași greutăți. Pînă în prezent nu s-au primit documentații de execuție pentru producția anului viitor decît în proporție de circa 35%. Iată de ce este imperios necesar ca beneficiarii să pună capăt practicii de a preda cu întîrziere documentația de execuție, să respecte riguros reglementările legale în vigoare.

Referindu-ne la greutățile cu care s-a confruntat și se confruntă întreprinderea nu poate fi trecut cu vederea nici felul cum se achită de sarcinile ce le revin unele unități ce livrează metal. De pildă, pentru necesarul de materiale din primul semestru al anului, contractele prevăd ca livrările să se încheie pînă la 31 mai. Unele întreprinderi siderurgice însă nu au respectat aceste prevederi (C.S. Galați nu au livrat o cantitate de tablă prevăzută pentru această perioadă de 1944 tone, întreprinderile de țevi „Republica" din București și Roman sînt și ele restante cu 92 tone și, respectiv, 89 tone etc.).

În loc să se respecte întocmai obligațiile contractuale de livrare a materialelor, s-a încetățenit sistemul costisitor ca delegați ai întreprinderii „Griviția Roșie" să facă „vizite" săptămînale la furnizori pentru impulsionarea livrărilor. Cu acest prilej se fac punctaje privind livrările efectuate, se întocmesc, de comun acord, grafice noi prioritare, în funcție de programele de fabricație ale beneficiarului. Din păcate, însă, în multe cazuri nici aceste grafice nu se respectă. În spiritul sarcinilor reieșite din ședința recentă a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. este necesar ca centralele industriale de care aparțin aceste unități producătoare de metal, ca și Ministerul Industriei Metalurgice să acționeze cu toată fermitatea pentru respectarea integrală a obligațiilor, pentru încetățenirea unui climat în care prevederile stipulate în contractele economice încheiate între furnizori și beneficiari să fie întocmai respectate.

Pentru ca în viitor să existe o mai mare certitudine în realizarea contractelor încheiate și livrarea către șantiere la termen a utilajelor tehnologice, este necesar ca :

● **beneficiarii să pună la dispoziția furnizorului de utilaje cu cel puțin un an înainte documentațiile de execuție pentru utilajele care se repetă în fabricație și cu doi ani pentru cele noi, complexe, în așa fel încît să se asigure timpul material necesar pentru pregătirea judicioasă a fabricației, pentru asimilarea noilor produse. Aceste termene sînt impuse și de faptul că unele utilaje reclamă un volum mare de cooperare cu alte întreprinderi, ceea ce presupune, de asemenea, o perioadă de timp corespunzătoare pentru a se asigura respectarea întocmai a contractelor ;**

● **pe tot timpul derulării contractelor de livrare a utilajelor tehnologice beneficiarii să țină o strînsă legătură cu furnizorul pentru ca atunci cînd intervin modificări ale documentației, acesta să se poată înscrie în ele la termen, fără a periclita data de livrare ;**

● **furnizorul să urmărească îndeaproape felul în care se comportă utilajele tehnologice livrate beneficiarului — începînd de la faza de montaj pînă la atingerea parametrilor proiectați — în așa fel încît eventualele neajunsuri să poată fi preîntîmpinate sau eliminate operativ.**

L. ȚINTEA

REDUCEREA SISTEMATICĂ A CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE – LA BAZA CREȘTERII EFICIENȚEI

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor pentru creșterea producției nete, a eficienței în general, o componentă esențială o reprezintă micșorarea continuă, în ritm susținut a cheltuielilor materiale, a celorlalte costuri de fabricație. La recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu *arăta :* „Să acționăm cu hotărîre în direcția reducerii cheltuielilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale, a consumurilor materiale. În fiecare unitate, în fiecare secție trebuie să se stabilească măsuri concrete de reducere a consumurilor materiale, de respectare a normelor și reducere sub norme a consumurilor la toate materialele, inclusiv la combustibili și energie".

În scopul realizării acestor sarcini de maximă importanță pentru întreaga economie națională, în unitățile economice au fost elaborate și se aplică programe complexe de acțiuni în vederea reducerii consumurilor materiale pe unitatea de produs, recuperării și reciclării resurselor materiale și energetice secundare, creșterii productivității muncii și diminuării cheltuielilor neproductive.

Prezentăm în continuare o analiză a activității desfășurate pentru reducerea cheltuielilor de producție în cadrul Centralei materialelor de construcții, în scopul identificării unor rezerve și stabilirii unor direcții de acțiune pentru realizarea unei valori noi create tot mai mari și cu costuri cît mai reduse.

Economii însemnate în dinamică. De ce nu și față de plan ?

LA NIVELUL centralei, sarcinile de plan la producția netă înregistrează o creștere de 11,7% față de anul trecut. Realizarea acestei creșteri face necesară scăderea substanțială a costurilor de fabricație față de 1978 și anume cu peste 20 lei la 1 000 lei producție. În lunile ianuarie-aprilie 1979 în întreprinderile centralei cheltuielile la mia de lei producție marfă au fost reduse cu 7,8 (la cele totale) și cu 8,4 lei (la cele materiale) față de perioada corespunzătoare a anului precedent. Dacă rezultatele obținute la nivelul centralei sînt superioare perioadei corespunzătoare din anul trecut, față de planul pe 1979 însă sarcinile aferente perioadei respective nu au fost înfăptuite. Atît cheltuielile totale cît, mai cu seamă, cele materiale au depășit nivelul prevăzut cu 3,9 lei și respectiv cu 13,23 lei, în timp ce producția netă realizată se situează sub plan cu 5,4% (vezi tabelul).

Faptul se explică prin aceea că în timp ce unele întreprinderi s-au situat sub normele de consum admise la materiale, combustibil și energie, reducînd sub nivelul stabilit cheltuielile materiale cu circa 20 mil. lei (întreprinderile de materiale de construcții din Deva și Turda, de produse ceramice

Realizarea unor indicatori de plan pe total centrală

Indicatori	Plan 1979 / realizări 1978	Realizări 4 luni 1979 / realizări 4 luni 1978	Realizări / plan 4 luni 1979
Producția netă (%)	111,7	106,9	94,6
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă			
— totale (lei)	— 21,3	— 7,8	+ 3,9
— materiale (lei)	— 21,0	— 8,4	+ 13,2

Sighișoara, „Extraceram" Timișoara etc.), altele în schimb au depășit consumurile admise („Granitul" Militari și „Cesarom" București au consumat cu 37% și respectiv 7% mai mult conbustibil convențional față de normă, iar I.P.B. Craiova și I.M.I. Șimleul Silvaniei au depășit normele de consum la energia electrică.) Principalele cauze care au concurat la depășirea costurilor de producție și la nerealizarea producției nete în acest interval de timp constau în :

● **neasigurarea ritmică, conform prevederilor din contracte, a unor materii prime și materiale.** Nu au fost livrate în trim. I a.c de către Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău circa 1 550 t plase sudat din metal și 1 250 t sîrmă trasă mată, situație care a determinat unitățile de profil din București, Craiova și Turda, de exemplu, să-și confecționeze singure, cu consumuri mai ridicate de metal și manoperă, plasele necesare. Totodată, circa 1 milion t agregate naturale (nisip și pietriș) pentru construcții, neputînd fi livrate pe calea ferată datorită lipsei vagoanelor necesare, au fost transportate cu mijloace auto, ceea ce a determinat cheltuieli suplimentare și creșterea în consecință a costurilor de producție ;

● **întîrzieri în punerea în funcțiune a noilor capacități de producție care trebuiau să realizeze, cu tehnologii avansate și consumuri materiale și energetice reduse, produse noi :** o secție de obiecte sanitare la Lugoj, secția de tuburi comprimate la Bistrița, precum și secțiile de prefabricate pentru locuințe de la Deva, Iași, Oradea, ca și Fabrica de produse pentru construcții din mase plastice București etc. ;

● **nerespectarea disciplinei contractuale de către unii beneficiari** (unele baze județene de aprovizionare și întreprinderi ale comerțului cooperatist și de stat) care au încheiat contracte de aprovizionare pentru unele materiale de construcții la fondul pieței sub nivelul prevederilor din repartiții. Situația a apărut, pe de o parte, ca urmare a faptului că partenerii contractuali și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale nu au stabilit, în aceste cazuri, necesare de aprovizionat riguros dimensionate iar, pe de altă parte, deoarece beneficiarii și-au schimbat pe parcursul anului de plan cererile

față de furnizori. Ca urmare, la întreprinderile producătoare o parte din capacitățile productive (carton bitumat și împîslitură de fibră de sticlă, de exemplu) și-au restrîns producția, în timp ce cotele de amortisment au rămas aceleași sporind costurile unitare. Pe de altă parte, în unele unități ale centralei s-au creat stocuri supranormative de materii prime care micșorează viteza de rotație a mijloacelor circulante și atrag penalizări ce încarcă suplimentar cheltuielile de producție ;

● **operativitate scăzută în întreprinderile centralei în elaborarea și aplicarea pe scară largă a unor tehnologii noi care să permită scăderea cheltuielilor la capitolul consum energetic în condițiile în care se impune trecerea de la consumul de hidrocarburi, la utilizarea de combustibili solizi și resurse energetice secundare a căror folosire este mai costisitoare în cazul utilizării tehnologiilor clasice.** În condițiile în care atragerea în circuitul economic a unor astfel de resurse energetice este o necesitate de prim ordin, impusă de prețurile în continuă creștere și de dificultatea procurării hidrocarburilor, precum și de neeconomicitatea folosirii lor drept combustibil, se impune o sporire substanțială a eforturilor creative în toate unitățile centralei pentru folosirea resurselor energetice naturale (energia solară) la uscarea produselor ceramice, realizarea de prefabricate fără tratamente termice, utilizarea cenușilor de termocentrală, a tufurilor vulcanice și a altor înlocuitori ai materialelor energointensive.

În acest sens se cere extinsă mai larg și mai operativ experiența Întreprinderii de produse ceramice din Roman, care aplică o soluție valoroasă în utilizarea șlamului carbonifer pe baza căreia, pe lîngă realizarea unei productivități ridicate, se economisesc circa jumătate din cantitățile de cărbune, gaz sau păcură necesare.

Reciclarea resurselor secundare

PENTRU REDUCEREA în continuare a cheltuielilor materiale și recuperarea restanțelor față de planul pe acest an, a fost stabilit și se realizează un program suplimentar, care cuprinde măsuri riguros dimensionate, îndreptate în cîteva direcții principale :

— **utilizarea intensivă a capacităților, a spațiilor de producție existente și a forței de muncă, pentru scăderea cheltuielilor totale pe unitatea de produs.** Totodată, în unitățile de prefabricate se realizează, fără cheltuieli suplimentare, panouri din beton turnat în forme instalate chiar și în spațiile de depozitare. Așa s-a reușit ca încă din luna mai a.c. producția materialelor de construcții pentru locuințe să fie dublată, iar în iunie să crească cu încă 20%, în timp ce consumurile materiale pe unitatea de produs se diminuează, îndeosebi pe seama celor energetice, cu peste 10%. Se apreciază că în acest mod producția de panouri mari prevăzută pe întregul an poate fi realizată fără a se aștepta intrarea în funcțiune a investițiilor noi ;

— **intensificarea ritmului lucrărilor de investiții la constructori, în sprijinul cărora unitățile beneficiare din centrală participă mai activ cu echipe de constructori și montori și cu prefabricate necesare pe șantierele din Militari și Bragadiru-București, Giurgiu, Tg. Jiu, Oradea, Deva, Doicești, Suceava, Vaslui** etc. Concentrarea și sincronizarea mai bună a eforturilor și beneficiarilor trebuie să asigure intrarea în producție în cel mai scurt timp a noilor capacități planificate care, utilizînd tehnologii moderne, de randament sporit și producînd materiale noi cu consumuri reduse, favorizează reducerea substanțială a cheltuielilor de producție în întreprinderile respective și pe ansamblul centralei ;

— **introducerea în producție a unor tehnologii noi care să permită obținerea în condiții de eficiență sporită a unor materii prime ieftine, reciclarea produselor secundare** etc. Ca urmare a folosirii cenușilor de electrofiltre și a zgurilor activate ca adaos sau integral la fabricarea materialelor de construcții (panouri mari, blocuri de zidărie din beton ușor, tuburi de canalizare etc.) numai în acest an se va realiza o economie de circa 28 000 t ciment echivalent 80% clincher, urmînd ca în 1980 să fie economisite aproape 57 000 tone.

Esențial este acum ca atît la nivelul centralei cît și al întreprinderilor componente, măsurile prevăzute să fie transpuse în viață cît mai operativ, astfel încît sarcinile mari puse în fața acestui sector de activitate, să fie înfăptuite exemplar.

Gh. DRAGHICI

INTEGRAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI CU PRODUCȚIA

ÎN CADRUL programului de integrare a învățămîntului economic cu cercetarea și producția, luni 11 iunie, Catedra de eficiența investițiilor din cadrul Academiei de studii economice a deschis cel de-al II-lea curs postuniversitar de inginerie economică cu specialiști din județul Maramureș. Pe parcursul a două săptămîni, cadre didactice din Academia de Studii Economice prezintă prelegeri și dezbateri. În aceeași perioadă, participanții la primul curs susțin proiecte finale de absolvire, întocmite în unități în care își desfășoară activitatea.

Se remarcă, rezolvarea, în cadrul proiectelor, a unor probleme de o deosebită importanță pentru economia întreprinderilor din județ ca: organizarea transporturilor uzinale, aplicarea analizei valorii la reproiectarea produselor, optimizarea transporturilor de materiale de construcții în cadrul județului, proiectarea sistemelor informaționale pentru o serie de întreprinderi, scurtarea duratelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții, analiza căilor de reducere a cheltuielilor materiale și creșterea eficienței fondurilor fixe. Efectele economice preliminare ale proiectelor finale se ridică la peste 100 mil lei ; este și motivul pentru care unele din aceste proiecte au și fost puse în aplicare. Dealtfel, la sfîrșitul sesiunii, un grup de cadre didactice din A.S.E. va elabora o sinteză care va fi înaintată organelor locale de partid cît și conducătorilor unităților economice în vederea urmăririi traducerii în practică a celor mai valoroase lucrări.

Avînd în vedere experiența și rezultatele pozitive obținute în urma cursului postuniversitar din anul trecut, în prezent o serie de întreprinderi au solicitat înscrierea specialiștilor lor la forma respectivă de învățămînt. Cursul care se desfășoară în prezent cu majoritatea specialiștilor întreprinderii „Maratex" — Baia Mare are ca obiective normarea costurilor de producție și a stocurilor, respectiv trecerea lor pe calculator. Pentru ca procesul de producție să nu sufere, cursurile au fost organizate pe parcursul a 3—4 ore în cadrul întreprinderii, proiectele finale ale specialiștilor trebuind să rezolve o problemă de actualitate pentru întreprindere. Dealtfel, proiectele sînt încadrate într-un contract încheiat de A.S.E. cu întreprinderea „Maratex". Asistența tehnică este asigurată prin rotație, pe parcursul unui an, de cadre didactice. La rezolvarea problemelor vor fi atrași și studenții Facultății de planificare și cibernetică economică, care vor trebui să întocmească programe în vederea prelucrării automate a informației economice și tehnice.

„Experimentul Baia Mare", așa cum este denumit de specialiști, constituie o formă eficientă de realizare a integrării învățămîntului cu producția, iar deplasarea cadrelor didactice în cadrul întreprinderilor asigură în fapt o dublă reciclare a specialistului și a profesorului.

Noi resurse în circuitul economic

TUFURILE VULCANICE — valoroase materii prime pentru construcții

AMPLUL PROGRAM de investiții stabilit de partid pentru dezvoltarea în ritm accelerat a economiei naționale în actualul cincinal și în perspectivă reclamă cantități însemnate de fier-beton, laminate, ciment, materiale termoizolante și ceramice. Producerea acestor materiale necesită însă consumuri mari de energie electrică și combustibili fosili. Astfel, pentru o tonă de oțel (din care se laminează oțelul beton) se consumă 1 907 kg combustibil convențional și 12.200 kWh energie electrică, iar producerea unei tone de ciment, cu tehnologia actuală, necesită un consum de energie termică de 165-225 kgcc și mecanică ce se ridică la echivalentul a 1 500 kWh energie electrică.

Pornind de la această situație se impune, pe de o parte, reducerea consumurilor la fabricarea produselor clasice, iar, pe de altă parte, introducerea în circuitul economic a unor noi materiale de construcții Între acestea se **cer reconsiderate și puse în valoare tufurile vulcanice, rocile ușoare, spongioase, cenușile, zgurile, șlamurile și calcarele moi.** Folosirea lor în construcții și termoizolații permite reducerea pînă la jumătate a energiei înglobate în realizarea diferitelor lucrări.

În reconsiderarea tufului vulcanic (el a fost larg folosit în trecut în unele zone ale țării) ca material de construcție trebuie avută în vedere, în primul rînd, utilizarea lui pe plan local la construirea de locuințe individuale, clădiri agrozootehnice, socialculturale, gări, tunele, amplasate în apropierea zăcămintelor naturale. Tufurile pot fi însă superior valorificate și în industria materialelor de construcții, în chimie, metalurgie, industria ușoară, agricultură etc.

Construcții mai ușoare, cu consum redus de ciment și energie

ÎN CONSTRUCȚII tuful vulcanic poate fi folosit fie direct, fie industrializat, ca materie primă în componența unor produse. Construcțiile realizate cu materiale din tuf vulcanic sînt mai ușoare, necesită un consum mai redus de ciment, de energie, se pun mai ușor în operă și sînt mai puțin casante decît cele cu betoane obișnuite. Datorită porozității foarte fine, ele au excelente proprietăți de izolare termică și fonică : în plus, sînt și mai ieftine. Astfel, utilizarea tufului sub formă de blocuri de zidărie, moloane, piatră brută, balast, fundații permite **diminuarea consumului de energie și combustibil cerut de procesele tehnologice pentru realizarea unor materiale de construcții clasice cu 10—25%.** Panourile neportante **prefabricate pentru pereți exteriori cu tuf** (în curs de experimentare) au greutăți de numai 700—800 kg/mc, **ușurînd construcțiile și permițînd o dimensionare rațională a structurii de rezistență, deci economii de ciment, oțel-beton, manoperă și lucrări de finisaj interior pe șantier reduse cu 30%.**

Pe de altă parte, materialele de construcții în a căror componență a intrat și tuful vulcanic permit generalizarea structurilor celulare (cu diafragme monolite) la care consumul de oțel-beton se reduce cu 10 kg la mp. de suprafață desfășurată, față de structurile de rezistență monolit. La o clădire P+4 cu 20 apartamente se poate ajunge la o economie de circa 40 tone metal (I.J.C.M. Piatra Neamț a utilizat tuful vulcanic în construcția a 120 apartamente și a realizat mari economii de mteriale, îndeosebi de metal).

Un interes deosebit prezintă utilizarea tufului vulcanic în industria materialelor de construcții. Astfel, ele servesc cu bune rezultate ca materie primă la fabricarea cimenturilor obișnuite Portland și albe. Cimentul alb și Portland produs la Brașov cu un adaos de 15% tuf de Slănic, Perșani și Ocnele Mari în amestec cu clincher și gips s-a comportat — la analizele fizico-mecanice — bine, asemănător cimentului de tip Cîmpulung. Totodată, din astfel de cimenturi s-a putut prepara o mare varietate de betoane — de la betonul semigreu marca 300, pînă la betoanele expandate, foarte ușoare, cu calități superioare betonului celular autoclavizat. Trebuie relevat faptul că **blocurile din beton celular autoclavizat cu tufuri vulcanice sînt de 3 ori mai ușoare decît cele ce se folosesc în prezent, iar dacă sînt și armate, dau o economie de 60 kg oțel-beton pe m³.** Anual sînt folosite 10 000—12 000 tone tufuri vulcanice la fabricarea cimentului pentru betoane celulare. Posibilitățile sînt însă mult mai mari, ceea ce impune analizarea situației și lărgirea producției la cote cît mai ridicate. Se va ajunge astfel la însemnate economii de metal și consumuri de energie.

Tuful alb poate fi înnobilat prin preparare, servind ca **material de umplutură** la covoarele de p.v.c. Prin îmbogățirea tufului de Mirșid și creșterea gradului de alb, Întreprinderea de materiale de construcții din Turda îl folosește la producerea covoarelor de p.v.c. în locul caolinului (material mai scump). Un cîmp larg de utilizare a tufurilor îl reprezintă și domeniul obiectelor sanitare. Masele ceramice folosite pentru fabricarea obiectelor sanitare, datorită temperaturii mai joase de vitrificare a tufului, necesită un consum mai redus de gaz metan în cuptoarele tunel decît cele fabricate numai din argilă refractară, argilă caolinoasă și caolin. De asemenea, datorită temperaturii joase de vitrificare și varietății culorii, tuful vulcanic se poate utiliza și la fabricarea cărămizilor aparente, plăcilor de teracotă etc.

După cum am arătat, tufurile reprezintă și un excelent material de izolație, termică și fonică : pe lîngă faptul că sînt produse cu cheltuieli mai mici, ele permit și consumuri energetice raționale pentru încălzire, ventilație și condiționarea aerului. Astfel, prin încălzirea lentă pentru vitrifiere a tufurilor de Bocșa și Chilioara pînă la temperatura de circa 1200°C, se obține un material izolator cu o porozitate foarte fină, similar celor mai bune materiale importate. Vitroceramica fabricată din tuf este un material rezistent la șocuri termice, mecanice și coroziuni chimice. Piesele din vitroceramică sub formă de tuburi, șuruburi, lanțuri de antrenare, reactoare și agitatoare își găsesc o largă utilizare în industria chimică pentru mediul coroziv. În industria sticlei, tuful, datorită compoziției chimice a constituenților mineralogici, este utilizat în locul oxizilor metalici la obținerea sticlei colorate. Aceste cîteva utilizări industriale pledează pentru noi experimentări și extinderea largă a folosirii tufurilor în toate sectoarele industriale unde condițiile permit aceasta.

O imensă rezervă geologică care se poate exploata la zi în cariere

REZERVELE OMOLOGATE de tufuri vulcanice sînt de ordinul miliardelor de metri cubi. Straturile, aflate la diverse adîncimi, au grosimi ce variază între 20—60 m.

Folosirea pe scară largă a tufurilor este înlesnită de faptul că ele se găsesc în diverse zone ale țării, în județele Cluj (Tioc, Podeni), Bistrița Năsăud (Liviu Rebreanu), Prahova (Slănic), Sălaj (Gurăslău), Brașov (Perșani, Racoșul de sus), Vîlcea (Ocnele Mari), Constanța (Deleni, Lespezi), Caraș-Severin (Anina, Bocșa), Borsec, Chilioara, Mirsid etc. Această imensă rezervă geologică se poate exploata la zi, în cariere, descopertarea zăcămintelor nepunînd probleme tehnice miniere deosebite. În trecut, în construcții, tuful vulcanic grosier se valorifica sub formă de blocuri de zidărie și placaje naturale pentru fațade. Blocurile și placajele se tăiau direct în zăcămînt numai din tufurile compacte, nefisurate, amplasate la talpa tufurilor fine. Era necesară o descopertare de tufuri fine, în trecut neutilizate și aruncate la halde. Utilizarea și valorificarea și a acestui material încă din acest an, sub formă de agregate, înlocuind agregatele de carieră concasate sau de balastieră pentru fundații sau zidărie, permite, fără a necesita lucrări mari de dotare, extracția din zăcăminte a unei cantități de 100 000—150 000 tone.

Cît privește rezervele de calcare moi,

prof. ing. D. C. TRĂUȘANU

(Continuare în pag. 16)

UTILIZAREA RAȚIONALĂ A FONDULUI FUNCIAR — cerință imperativă a creșterii producției agricole

ÎN REALIZAREA nivelurilor planificate de dezvoltare a agriculturii, rolul esențial revine folosirii complete și cu maximum de eficiență a tuturor resurselor materiale și umane de care dispune această ramură, între care fondul funciar deține locul central.

Atenția ce trebuie acordată păstrării, conservării și utilizării superioare a fondului funciar derivă, în primul rînd, din faptul că pămîntul este principalul mijloc de producție al acestei ramuri, de suprafața și fertilitatea fondului funciar depinzînd în mare măsură, **volumul și varietatea producției agricole.**

Solul, factor de bază al producției agricole

DINTR-O INVESTIGAȚIE întreprinsă în 57 de cooperative agricole din județul Timiș, referitoare la influența factorilor de producție (condițiile naturale, sămînța, mecanizarea lucrărilor agricole, îngrășămintele chimice și naturale, forța de muncă, alți factori) asupra producției agricole vegetale, a rezultat că la unitățile agricole cercetate **condițiile naturale** au influențat mărimea producției agricole la hectar în proporție de 54%. De asemenea, se remarcă faptul că aceste condiții exercită o acțiune progresivă asupra producției, a cărei creștere se accentuează pe măsura creșterii notei de apreciere economică a solului (fig. 1).

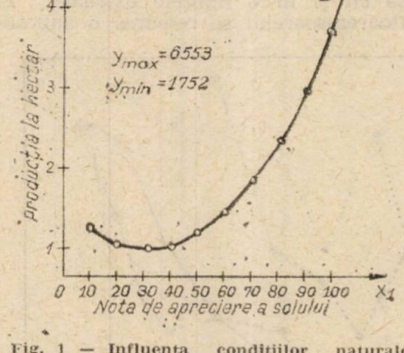

Fig. 1 — Influența condițiilor naturale asupra producției la hectar

Astfel, dacă pe terenurile notate cu 32—40 de puncte sporul mediu al producției a fost de numai 8,50 lei la un punct, pe solurile care întrunesc 90—100 de puncte de apreciere economică, acest spor se ridică la 130,70 lei. Evident că în alte situații, la alte unități agricole sau la aceleași unități, dar într-o altă perioadă, în alte condiții de mecanizare, de fertilizare a solului, de productivitate a muncii, de irigații etc., decît cele ale cooperativelor agricole luate în studiu, influența condițiilor naturale asupra producției agricole poate prezenta alte valori. Cert este însă că între factorii determinanți ai producției agricole, pămîntul deține, în prezent, un loc esențial. Cea mai mică producție s-a obținut pe terenurile notate cu 32 de puncte, creșterea producției pe terenuri de calitate inferioară acestui punctaj constituind o abatere de la realitate, confirmîndu-se concluzia specialiștilor că terenurile ce au note mai mici de 30 de puncte, practic nu pot fi folosite pentru culturi agricole, înainte de a fi îmbunătățite.

Totodată, **pămîntul** are particularitatea că **este limitat ca suprafață** și nu poate fi „produs" în cantitățile dorite, ca celelalte mijloace de producție — ceea ce face ca utilizarea lui rațională să capete o însemnătate deosebită. Deci, problema utilizării pămîntului nu constituie o problemă particulară a celor care-l dețin în proprietate sau au monopolul folosirii sale, ci este o problemă a întregii societăți. În această direcție, Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism subliniază : **„Indiferent de caracterul proprietății — de stat, cooperatistă sau particulară —, pămîntul reprezintă un bun național, avuția întregului popor, de aceea trebuie folosit în conformitate cu prevederile legilor, corespunzător intereselor dezvoltării economiei naționale, întregii societăți".**

Considerăm că utilizarea rațională a fondului funciar trebuie să aibă în vedere cîteva aspecte esențiale : a) cultivarea tuturor terenurilor agricole ; b) amplasarea culturilor pe terenurile care oferă cele mai prilenice condiții de dezvoltare a acestora (concentrarea producției agricole în zonele cele mai favorabile) ; c) folosirea la maximum a întregului potențial productiv al fiecărui hectar de teren agricol.

În ce privește cultivarea integrală a pămîntului aflat în circuitul agricol, chiar și numai simpla comparare a suprafeței arabile cu cea cultivată evidențiază rezerve deloc neglijabile (tabelul nr. 1). Cu toate că în ultimii ani suprafața cultivată se apropie foarte mult de totalul suprafeței arabile, din diverse motive — mai mult sau mai puțin obiective — mii de hectare rămîn anual necultivate. Cele mai mari asemenea suprafețe se află în partea de sud a țării, în județele Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Ilfov și Ialomița. Însă totalul suprafețelor necultivate crește dacă adăugăm și suprafețele din incinta liniilor rețelei de energie electrică sau de telecomunicații, ca și cele aflate de-a lungul drumurilor, canalelor de irigații, al unor șanțuri etc. — și care ,la nivelul țării, însumează alte mii de hectare nefructificate, diminuîndu-se în mod corespunzător volumul producției agricole. În această direcție, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat permanent faptul că trebuie **„să punem capăt oricăror tendințe de risipire a terenului agricol, să luăm măsurile cele mai energice pentru utilizarea intensivă a întregului fond funciar".**

Tabelul nr. 1

Dinamica folosirii suprafeței arabile

mii ha

	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1977
Suprafața arabilă	9 377,9	9 662,1	9 822,4	9 816,7	9 736,7	9 740,9	9 780,8
Suprafața cultivată	9 141,6	9 442,4	9 734,9	9 694,1	9 179,5	9 648,0	9 712,7
Suprafața arabilă necultivată (1—2)	236,3	219,7	87,5	122,6	557,2	92,9	68,1

Criterii și tendințe în amplasarea culturilor

LA OBȚINEREA unei producții maxime pe unitatea de suprafață, cu cheltuieli minime la fiecare produs, o contribuție de seamă o poate avea **amplasarea rațională a culturilor**, stabilită pe considerente tehnice și economice, adică în fiecare unitate agricolă să se producă doar acele produse necesare societății, care asigură producția cea mai ridicată la hectar și un venit net cît mai mare.

Studiile efectuate în țara noastră în direcția cunoașterii și aprecierii economice a terenurilor agricole, stabilirea gradului lor de favorabilitate pentru diferite culturi, la nivelul macroeconomic, județean și al unităților agricole, precizarea zonelor propice dezvoltării fiecărei culturi creează cadrul economic fundamentat științific și constituie premise esențiale de amplasare teritorială rațională a culturilor, de profilare și specializare în producerea anumitor produse, pe zone de fertilitate și unități economice.

Cercetările întreprinse cu privire la gruparea suprafețelor de terenuri pe clase de fertilitate subliniază că pe teritoriul predominant agricol al țării, dintre principalele culturi (griu, porumb, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr și cartofi), cele mai favorabile condiții de dezvoltare le are floarea-soarelui, întrucît 58,3% din terenurile arabile sînt foarte bune și bune pentru această cultură. La griu, favorabilitatea cultivării sale se extinde pe 44,5% din totalul terenului arabil. Urmează porumbul și sfecla de zahăr, pentru care terenurile bune și foarte bune se află în proporție de 32,8%, respectiv, 23,3% ; totuși, în practică, suprafețele notate cu mai puțin de 30 de puncte, deci neindicate pentru aceste culturi, ocupă 38,6% la porumb și 46,2% la floarea-soarelui. Terenurile foarte indicate pentru cultura cartofului reprezintă doar 1,3% din totalul terenului arabil al țării, care împreună cu terenurile cu o favorabilitate bună pentru cartofi ocupă 14% ; în practică, ponderea principală (52,7%) este de-

ținută de terenurile mediocre și slabe, suprafețele din ultimele trei clase de favorabilitate reprezentînd 33,3%.

Evident, pentru activitatea practică este insuficientă cunoașterea doar la nivel macroeconomic a favorabilității terenului pentru diferite culturi ; de aceea, se impune o cunoaștere foarte adîncită, la nivelul fiecărui județ, și mai ales al fiecărei unități agricole. Numai în acest mod, pe baza planului național unic, se pot înfăptui amplasarea teritorială rațională a culturilor și valorificarea optimă a întregului teren agricol.

Din analiza terenului arabil al cooperativelor agricole din județul Timiș și aprecierea lui economică pe culturi, rezultă că cele mai prielnice condiții de creștere le are floarea-soarelui, urmată îndeaproape de grîu și porumb ; aproximativ 51—55% din terenul arabil al cooperativelor este foarte bun și bun pentru dezvoltarea acestor culturi, 25—34% din terenuri au condiții mediocre, iar 12—24% au condiții pedoclimatice slabe și foarte slabe. Sfecla de zahăr găsește condiții bune de cultivare pe o suprafață ce reprezintă doar 25% din totalul terenului arabil al județului, 40% din acest teren oferă condiții mediocre, iar restul de 35% oferă condiții slabe și foarte slabe. La cartofi, ponderea principală se deplasează și mai mult spre clase inferioare de apreciere economică, terenurile cu condițiile cele mai favorabile pentru această cultură (30% din totalul terenului arabil) aflîndu-se în clasele V—VI, deci cu condiții mediocre, iar celelalte terenuri, în proporție de 70%, dispunînd de condiții slabe și foarte slabe.

Datorită avantajelor economice ale cultivării plantelor pe terenurile care oferă cele mai prielnice condiții de dezvoltare — avantaje materializate în creșterea producției fără a fi necesare cheltuieli suplimentare și, implicit, reducerea costurilor produselor și creșterea veniturilor — în țara noastră există preocupări serioase pentru îmbunătățirea profilării producției și specializarea întreprinderilor agricole de stat și orientarea activității economice a cooperativelor agricole spre anumite produse.

Analiza datelor statistice referitoare la suprafața cultivată și producția realizată la principalele culturi ilustrează **tendința de concentrare** a acestora în județele cu condițiile cele mai favorabile, acolo unde la cultura respectivă s-au obținut permanent producții medii la hectar superioare mediei pe țară.

Astfel, deși cerealele se cultivă în toate județele, doar un număr de 7 județe — Constanța, Ilfov, Timiș, Teleorman, Dolj, Ialomița și Olt — dețin ponderea principală în producția totală de cereale boabe (43,1% în 1977). La grîu și secară, participarea acestor județe la producția țării a fost de 41,5% iar la porumb de 44,0.% Cultura de floarea-soarelui s-a restrîns de la 36 de județe în 1965 la 29 în anul 1977, renunțîndu-se la ea în acele județe unde producțiile la hectar se situau cu mult sub nivelul mediei pe țară. Ea a fost concentrată îndeosebi în 6 județe (Ialomița, Constanța, Brăila, Ilfov, Teleorman, Dolj) care în 1977 au dat 58,2% din producția întregii țări. Și la sfecla de zahăr s-a diminuat aria de cultivare, fiind amplasată îndeosebi în județele Timiș, Mureș, Botoșani, Dolj, Arad, Ilfov, care în 1977 au dat 38,1% din producția totală. Cartofii se produc în toate județele, dar numai 4 dintre ele (Suceava, Harghita, Brașov și Covasna) concentrează 36,9% din producția țării. Plantațiile de vii se află concentrate cu precădere în județele Vrancea, Constanța, Galați, Buzău, Vaslui și Dolj, a căror producție a reprezentat 51,9% din producția totală de struguri. Pomicultura este mai dezvoltată în județele Argeș, Vîlcea, Prahova, Dîmbovița, Buzău, Olt care în 1977 au contribuit cu 39,7% la producția de fructe a țării.

Rezultate bune au fost înregistrate și în cadrul județelor, amplasarea culturilor făcîndu-se cu prioritate în unitățile agricole care au condiții economice și naturale favorabile și obțin astfel producții superioare celor medii pe județ.

Din compararea situației existente în anul 1978 cu cea din 1965 în județul Timiș rezultă că, la porumb, s-a redus numărul cooperativelor agricole care au cultivat o suprafață mai mică de 200 de hectare și a crescut simțitor numărul celor cu peste 700 de hectare. Ponderea cooperativelor agricole care cultivau porumb pe suprafețe ce depășeau 500 de hectare a crescut de la 50,3% (1965) la 59,8% (1977) din producția de porumb a sectorului cooperatist din județ. La floarea-soarelui se remarcă o restrîngere substanțială a ariei de cultivare : în 1978 unitățile cooperatiste ce cultivau peste 100 de hectare au dat 69% din totalul producției, față de 25,8% în 1965. Și numărul cooperativelor agricole cultivatoare de sfeclă de zahăr a scăzut : ponderea celor care au cultivat peste 150 de hectare a crescut de la 10,5% la 14,6%, ele oferind, în anul 1978, 58,8% din producția totală a județului față de 39,2% în 1965. La cartofi, 74% din cooperative nu mai cultivau această plantă în 1978, comparativ cu 30% în 1965. Numărul unităților cooperatiste care cultivau cu cartofi mai puțin de 20 de hectare și-au redus ponderea de la 65,6% la 3%, ajungîndu-se ca cele cu peste 20 de hectare cultivate să dea 98% din producția de cartofi în 1978 față de numai 21% în 1965. La grîu se remarcă o majorare a numărului cooperativelor agricole care au însămînțat mai puțin de 500 de hectare. Diminuarea cu 48,3% a suprafeței destinate acestei culturi în județul Timiș, în perioada menționată, a dus la trecerea unor cooperative de producție din categorii superioare în categorii inferioare în privința mărimii medii a suprafeței ocupate de grîu.

Preocuparea, în județul Timiș, de a obține fiecare produs cu prioritate în unitățile agricole care au condiții foarte bune și bune pentru cultura respectivă, se reflectă și în ponderea mai mare a acestor culturi în totalul terenurilor din primele clase de favorabilitate.

Astfel, la grîu, terenurile din clasele I—IV, cu condiții foarte bune și bune au reprezentat 58,3% din totalul suprafeței ocupate cu această cultură, la porumb 55,7%, la floarea-soarelui 57,0%, la sfecla de zahăr 55,6%. La cartofi, unde terenurile favorabile întrunesc mai puțin de 60 de puncte de apreciere economică, 89,6% din suprafața cultivată este concentrată în clasele V—VII de favorabilitate.

Cu toate rezultatele bune obținute în direcția amplasării raționale a culturilor **mai există încă rezerve incomplet valorificate** în această direcția. De exemplu, la floarea-soarelui, o serie de unități cooperatiste din județul Timiș (Nerău, Iecea Mare, Sandra, Gottlob, Tomnatic, Uihei, Lovrin, Iecea Mică), al căror teren este îndicat cu prioritate pentru această cultură, întrunind cel mai mare punctaj pe județ, nu produc floarea-soarelui. Din studiile efectuate la nivelul județului a reieșit că numai printr-o amplasare corespunzătoare a tuturor culturilor s-ar putea obține un spor de producție de cel puțin 5—7%, fără nici o cheltuială în plus.

Intensificarea producției pe fiecare hectar de teren

UN ALT ASPECT esențial al utilizării raționale a fondului funciar, cu efecte pozitive însemnate asupra producției la hectar, este **folosirea mai intensă a potențialului economic al terenului agricol.**

Studierea volumului producției obținute pe clase de favorabilitate și pe unități agricole la principalele culturi subliniază existența unei corelații directe între rezultatele economice ale unităților cooperatiste și condițiile naturale în care ele își desfășoară activitatea. Cu puține abateri, producția realizată la hectar la toate culturile urmează o linie continuu descendentă în funcție de condițiile pedoclimatice, mai puțin propice de la o clasă de favorabilitate la alta. La grîu, porumb, floarea-soarelui și sfeclă de zahăr producția este de 6,2 ori mai mare în cooperativele agricole din clasele superioare de apreciere economică, comparativ cu cele inferioare. La cartofi diferențele sînt relativ mici, atît între diverse clase cît și între limitele extreme. La floarea-soarelui se remarcă o anumită

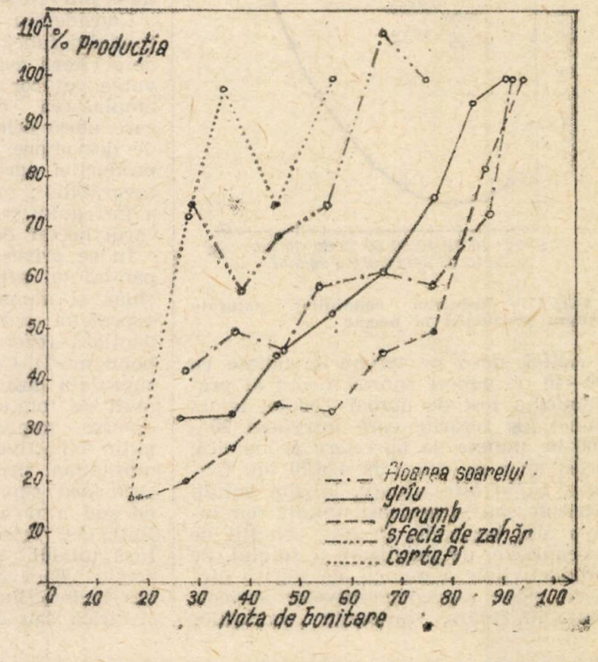

Fig. 2 — Corelația dintre producția la hectar a principalelor culturi în C.A.P.-urile din județul Timiș și note de bonitare

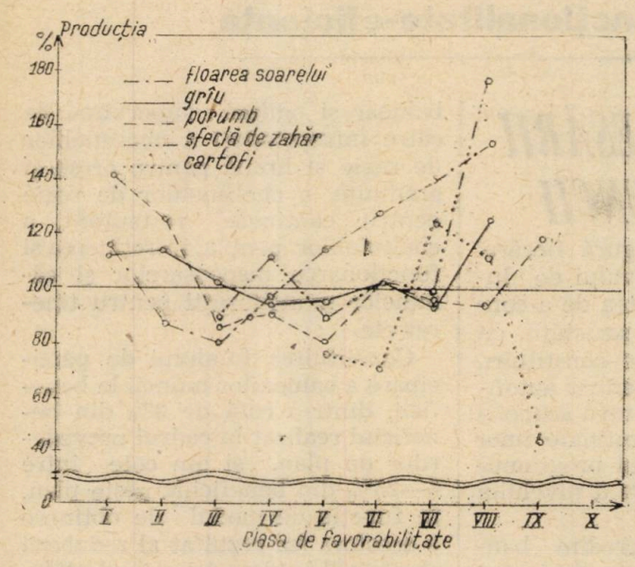

Fig. 3 — Producția ce revine la un punct de apreciere economică a terenului în C.A.P.-urile din județul Timiș

aplatizare a producției medii obținute în clasele III—VI, ceea ce dovedește utilizarea insuficientă a posibilităților oferite de condițiile din primele clase de favorabilitate (fig. 2).

Utilizarea foarte inegală a potențialului economic al pămîntului la nivelul claselor de favorabilitate a culturilor se reflectă și în abaterile producției agricole ce revine la un punct de apreciere economică (fig. 3).

Se constată că, în perioada 1976—1978, față de producția medie ce a revenit la un punct de apreciere economică a terenului pe județ, considerată egală cu 100, producțiile din clasele de favorabilitate la grîu au fost cuprinse între 95 și 125%, la porumb între 81 și 141%, la floarea-soarelui între 81 și 155%, la sfeclă de zahăr între 89 și 178%, iar la cartofi între 44 și 124%.

Diferențieri însemnate în privința producției medii la hectar sînt și **în interiorul fiecărei clase de favorabilitate economică**, între diverse unități agricole. Din analiza volumului producției la hectar realizate la principalele culturi, în perioada 1976—1978, de către cooperativele agricole din județul Timiș — ordonate în funcție de nota de apreciere economică a solului și luînd ca bază de comparație producția medie a C.A.P.-urilor încadrate în prima clasă în care s-a obținut produsul respectiv (producție egalată cu 100%) — reiese existența unei mari dispersii a unităților cooperatiste, producțiile acestora fiind cuprinse în limite foarte largi în raport cu producția medie la hectar a clasei de favorabilitate respective (tabelul nr. 2).

În perioada menționată, diferențele dintre producția maximă și cea minimă la hectar în interiorul aceleiași clase de favorabilitate a culturii respective a fost cuprinsă, la grîu, între 4 409 și 492 kg, la porumb între 3 379 și 614 kg, la floarea-soarelui între 2 294 și 991 kg, la sfeclă de zahăr între 35 325 și 9 404 kg, iar lar cartofi între 28 037 și 383 kg. De remarcat și faptul că sînt situații (la toate culturile, dar cu deosebire la porumb, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, cartofi, unde, comparativ cu grîul, activitatea oamenilor trebuie să fie prezentă în mai mare măsură în timpul perioadei de vegetație, prin lucrări de întreținere), cînd producția medie, dar mai ales cea maximă și minimă din anumite clase de favorabilitate o depășește pe aceea din clase cu un punctaj superior.

În ce privește realizările pe unitățile agricole, se evidențiază unele cazuri cînd producțiile obținute la hectar sînt foarte inegale la cooperative cu condiții de producție identice sau foarte apropiate.

De exemplu, în perioada 1976—1978, C.A.P. Lenauheim a recoltat o producție medie la hectar superioară cu aproape 1 500 kg de grîu și cu peste 3 000 kg de porumb față de C.A.P. Sînpetru Mare. În C.A.P. Comlușul Mic, producția medie la grîu la hectar a fost mai mare cu peste 3 000 kg, comparativ cu C.A.P. Denta, iar la porumb cu circa 6 000 kg față de C.A.P. Ceacova sau Cărpiniș. C.A.P. Uihei a obținut un plus de producție la hectar de 5 300—5 800 kg de porumb, în comparație cu C.A.P. Petroman sau Săcălaz, iar C.A.P. Topolovățul Mare — cu peste 7 400 kg mai mult porumb la hectar față de C.A.P. Belinț. La sfeclă de zahăr, C.A.P. Comlușul Mic a realizat în medie la hectar — 41 673 kg, iar C.A.P. Sînpetru Mare numai 11 389 kg; C.A.P. Checea a recoltat 42 075 kg, pe cînd C.A.P. Sînmartinul Maghiar, din aceeași zonă, 6 750 kg. La cartofi, C.A.P. Topolovățul Mare a înregistrat o producție medie de 31 185 kg la hectar, iar C.A.P. Belinț, de numai 6 013 kg.

Tabelul nr. 2

Producția la hectar a principalelor culturi în C.A.P.-urile din județul Timiș în perioada 1976—1978

în procente

	Clasa de apreciere economică a terenului									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Grîu și secară										
medie	100,0	94,7	76,4	61,1	53,4	45,4	33,5	32,4	—	—
maximă	111,0	113,9	104,9	111,3	77,4	77,9	45,0	35,3	—	—
minimă	98,6	62,9	44,2	28,0	31,0	18,1	21,5	36,4	—	—
Porumb										
medie	100,0	82,0	49,8	46,1	34,4	35,3	26,6	19,8	16,8	—
maximă	122,9	133,3	105,9	140,3	72,6	62,5	59,8	31,1	21,0	—
minimă	88,1	33,9	16,8	19,4	16,7	20,2	4,9	9,7	12,1	—
Floarea soarelui										
medie	100,0	71,8	58,8	61,0	58,5	56,0	50,0	42,4	—	—
maximă	100,0	133,5	130,2	147,3	93,2	86,9	75,2	42,4	—	—
minimă	100,0	46,4	30,4	27,9	32,6	13,0	23,6	42,3	—	—
Sfeclă de zahăr										
medie	—	—	100,0	109,7	75,2	68,5	57,4	74,7	—	—
maximă	—	—	158,9	160,5	153,4	138,0	106,0	85,2	—	—
minimă	—	—	43,4	25,7	36,6	33,7	31,7	49,3	—	—
Cartofi										
medie	—	—	—	—	100,0	74,6	98,2	73,7	16,9	—
maximă	—	—	—	—	154,4	268,4	159,6	101,4	16,9	—
minimă	—	—	—	—	39,3	26,7	34,7	37,9	16,9	—

Valorificarea integrală a rezervelor existente

INEGALITĂȚILE înregistrate în producția obținută de către unități agricole care au condiții naturale identice sau apropiate demonstrează posibilitățile pe care le are agricultura noastră de a obține rezultate economice superioare prin valorificarea deplină a condițiilor pedoclimatice, evidențiază rezervele serioase de care dispun aceste unități, în primul rînd în utilizarea mult mai intensivă a fondului funciar. Aceste diferențieri foarte mari de producție în condiții relativ asemănătoare sînt cauzate, în cea mai mare parte, de neajunsuri însemnate în organizarea producției și a muncii, în gospodărirea mijloacelor de producție și a forței de muncă, subliniind rolul capital al oamenilor muncii în procesul de producție și dependența directă a rezultatelor economice de activitatea acestora.

În condițiile în care fondul funciar este limitat ca suprafață, iar în vederea creșterii producției societatea face eforturi pentru aducerea de noi terenuri în circuitul agricol, este cu atît mai importantă utilizarea rațională a terenului agricol existent, ceea ce echivalează, ca efect, cu creșterea suprafețelor, dar fără efectuarea de investiții, în timp ce necultivarea unor suprafețe, deficiențele în amplasarea teritorială a culturilor, valorificarea incompletă a potențialului economic al pămîntului înseamnă, pentru societate, risipă de teren, diminuarea producției și a veniturilor unităților economice. **„Trebuie să înțelegem bine** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că nu ne mai putem declara mulțumiți cu obținerea unor producții bune pe cîteva sute de mii de hectare; dispunem acum de mijloace mecanice și chimice, de forță tehnică, de specialiști, încît putem să punem sarcina egalizării dezvoltării tuturor sectoarelor — fie el de stat sau cooperatist — în raport cu zona de fertilitate".**

Avînd ca țel primordial creșterea producției agricole, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste au un rol important în utilizarea deplină și eficientă a fondului funciar, ca și în asigurarea de condiții egale de mecanizare, semințe de aceeași calitate, asistență tehnică și chimizare pentru aceeași zonă, ceea ce trebuie să ducă în final la egalizarea producției și a eficienței economice la cotele cele mai înalte posibile.

dr. Gheorghe TĂNĂSESCU
Timișoara

Mecanismul economico-financiar: funcţionalitate-eficienţă

BENEFICIUL, PÎRGHIE A COINTERESĂRII MATERIALE A OAMENILOR MUNCII

PRIN APLICAREA măsurilor de perfecţionare a mecanismului economico-financiar s-a reuşit să se pună la îndemîna organelor de conducere colectivă pînghiile necesare mobilizării unităţilor economice şi personalului muncitor în utilizarea cu eficienţă ridicată a mijloacelor materiale şi financiare de care dispun. În această privinţă, beneficiul se constituie într-o pîrghie de mare importanţă.

Înfăptuirea autoconducerii muncitoreşti, a autogestiunii economico-financiare stimulează unităţile economice să realizeze resursele pentru propria dezvoltare, dar şi pentru finanţarea dezvoltării generale a societăţii şi ridicarea bunăstării întregului popor. În acest context, este semnificativă sarcină trasată de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, şi anume **„Pe baza principiului autogestiunii economico-financiare, fiecare întreprindere şi unitate economică va trebui să-şi întocmească bugetul propriu de venituri şi cheltuieli, pornind de la necesitatea asigurării, din activitatea proprie, atît a mijloacelor financiare necesare, cît şi a creşterii rentabilităţii, a beneficiului"**.

Utilizarea beneficiului ca pîrghie în aplicarea autoconducerii muncitoreşti, a autogestiunii economico-financiare creează posibilitatea cointeresării unităţilor economice şi oamenilor muncii în reducerea cheltuielilor materiale de producţie, în asigurarea şi gospodărirea raţională a combustibililor şi energiei. Economisirea muncii materiale are deosebită importanţă în condiţiile actualei revoluţii ştiinţifice şi tehnice. Reducerea cît mai substanţială a muncii materializate şi obţinerea unui volum cît mai ridicat de valoare nouă creată sînt puse în evidenţă de producţia netă. Creşterea valorii producţiei nete, prin reducerea cheltuielilor materiale, duce la sporirea venitului net, a beneficiului, ceea ce asigură fiecărei unităţi, dar şi colectivului de lucrători, atît posibilitatea de a contribui la dezvoltarea societăţii, cît şi mijloacele necesare constituirii fondurilor proprii pentru autofinanţare, precum şi pentru acoperirea cheltuielilor destinate unor nevoi sociale în cadrul programului general de creştere a nivelului de trai.

Completarea prin credite bancare a resurselor din fonduri proprii, în cazul că nevoile prevăzute în plan sînt mai mari decît fondurile constituite, reprezintă un alt element al cointeresării materiale a unităţilor economice şi oamenilor muncii în gospodărirea eficientă a fondurilor încredinţate de societate.

Reglementările actuale privind formarea, planificarea, destinaţia şi vărsarea beneficiilor unităţilor economice sînt puse de acord cu măsurile stabilite pentru perfecţionarea conducerii şi planificării economico-financiare, măsuri menite să conducă la creşterea rolului şi importanţei beneficiului, ca pîrghie a cointeresării materiale a oamenilor muncii, pentru a acţiona cu răspundere, competenţă şi spirit gospodăresc în realizarea unei înalte eficienţe economice. Astfel, prevederile cu privire la constituirea şi folosirea fondului : pentru construcţii de locuinţe şi alte investiţii cu caracter social ; pentru acţiuni sociale ; de participare a oamenilor muncii la beneficii, reprezintă stimulente în cointeresarea personalului muncitor pentru obţinerea de rezultate superioare.

Fondul pentru construcţii de locuinţe şi alte investiţii cu caracter social asigură atragerea şi permanentizarea personalului muncitor în unităţi economice, condiţii mai bune pentru oamenii muncii şi familiile lor cu privire la spaţiile de locuit, dotarea căminelor muncitoreşti, creşelor, grădiniţelor, cantinelor etc.

Fondul pentru acţiuni sociale la dispoziţia întreprinderii, are ca sursă tot beneficiul şi cointeresează oamenii muncii într-o activitate cît mai rodnică prin : acordarea biletelor de tratament balnear şi odihnă ; suportarea de către întreprinderi a cheltuielilor de regie şi hrană pentru creşe şi grădiniţe, a cheltuielilor de regie pentru cantinele restaurant, a cheltuielilor pentru întreţinerea şi funcţionarea dispensarelor şi căminelor muncitoreşti pentru tineret etc.

Constituirea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, dintr-o cotă de 3% din beneficiul realizat în cadrul prevederilor de plan, şi din cote între 8—25% din beneficiile peste plan, în funcţie de modul de obţinere a acestora (ca rezultat al reducerii cheltuielilor materiale şi celorlalte cheltuieli de producţie, ca urmare a depăşirii producţiei fizice, proporţional cu depăşirea exportului etc.) reprezintă condiţii de natură să cointereseze oamenii muncii în realizarea unor acumulări sporite şi în creşterea nivelului lor de trai.

ACTUALA modalitate de constituire a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii ar putea fi, după părerea noastră îmbunătăţită **prin alocarea unor cote diferenţiate din beneficiul realizat în cadrul prevederilor de plan, cote care ar putea fi prevăzute pe perioada unui cincinal pe ramuri, pe grupe de întreprinderi aflate în aceleaşi condiţii naturale, tehnice şi materiale, aprobate centralizat în funcţie de nivelul rentabilităţii.** În acest mod oamenii muncii din unităţile economice, ca urmare a efortului propriu, ar fi cointeresaţi în descoperirea şi folosirea mai deplină a rezervelor de sporire a eficienţei economice.

În condiţiile lărgirii atribuţiilor, iniţiativei şi răspunderii proprii, unităţile economice şi oamenii muncii sînt în situaţia să-şi organizeze în aşa fel întreaga activitate încît în mod operativ, eficace, să folosească toate pîrghiile valorice şi, mai ales beneficiul, în vederea sporirii acumulărilor.

În condiţiile arătate, pentru a obţine un beneficiu mai mare, unităţile, oamenii muncii, vor depune eforturi sporite pentru asigurarea unui coeficient mai înalt de folosire a capacităţilor de producţie şi a utilajelor, organizarea tot mai corespunzătoare a producţiei şi a muncii, introducerea tehnicii şi tehnologiilor înain-

Materialele publicate la această rubrică au fost prezentate la Simpozionul „Perfecţionarea mecanismului economico-financiar, factor al creşterii economice", Timişoara, mai 1979.

tate etc Întocmirea unui plan de beneficii sub posibilități va fi dezavantajoasă pentru unitățile economice și colectivele acestora, iar tendința de a obține planuri reduse de beneficii nu va mai asigura o rentabilitate suficient de ridicată. Întreprinderile, oamenii muncii, vor căuta astfel să ridice permanent productivitatea muncii și să mobilizeze mai bine resursele interne.

Considerăm că întocmirea planului de beneficii, în funcție de realizările anului de bază, creează condiții inegale pentru întreprinderi și oamenii muncii din cadrul lor, mai avantajoase pentru cele cu activitate nesatisfăcătoare și mai dificile pentru cele care au folosit cu adevărat rezervele interne.

Apreciem că un alt aspect legat de beneficii îl constituie **stabilirea în mod realist a beneficiului planificat și peste plan, bazat pe efort propriu,** ceea ce impune o corelare atentă a beneficiului cu alte pîrghii economice ca, de pildă cu prețurile, costurile etc. în scopul separării influențelor străine de efortul propriu.

Producția socialistă din țara noastră a atins un asemenea grad de dezvoltare încît fără consolidarea planului cu un sistem perfecționat de cointeresare materială a unităților economice și oamenilor muncii în sporirea beneficiului, nu pot fi mobilizate și valorificate superior toate resursele materiale și financiare.

prof. dr. Petru ONIȚA
Universitatea din Timișoara

CREDITUL ÎN SPRIJINUL ECHILIBRULUI FINANCIAR AL UNITĂȚII ECONOMICE

UNA DIN PROBLEMELE esențiale ale procesului de perfecționare a mecanismului economico-financiar o constituie stabilirea limitelor optime de participare a creditului la echilibrarea bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderilor, ca element principal de menținere și consolidare a echilibrului financiar și monetar.

La planificarea creditelor se pornește cu stabilirea în primul rînd a resurselor de creditare și, în funcție de volumul acestora, se determină gradul de participare a creditului la formarea mijloacelor circulante sau pentru acoperirea altor nevoi de fonduri bănești ale economiei naționale. În activitatea de creditare există însă o diversitate mare de obiecte de creditare, cu influențe diferite asupra circulației bănești.

În circulația bănească (cu sau fără numerar) mijloacele bănești se contopesc, indiferent de felul creditului prin care ele au fost obținute. Funcțiile diferite ale acelorași bani se unesc și apar pe primul plan în funcție de situația în care se folosesc banii (ca mijloc de circulație sau ca mijloc de plată).

Acest lucru poate provoca formarea părerii eronate despre același caracter monetar al tuturor creditelor cu ajutorul cărora banii ajung în circulație.

Planificarea circulației monetare se efectuează cu ajutorul balanței de venituri și cheltuieli bănești ale populației și a planului de casă. Cu ajutorul planului de casă se stabilește volumul încasărilor și plăților de bani în numerar pe surse de încasări și categorii de plăți, precum și sumele cu care urmează să scadă sau să crească volumul de bani în numerar al populației. La întocmirea planului de casă se pornește de la analiza indicatorilor economico-financiari ai unităților socialiste care determină operații cu bani în numerar.

Punerea efectivă în circulație a banilor în numerar se face cu ocazia plăților prin casieriile băncilor, care, pe exemplul județului Hunedoara, în anul 1978, au avut următoarea structură :

— în % —

Total județ	
Plăți pentru retribuirea muncii	86,1
Plăți privind alocația de stat pentru copii	3,9
Plăți pentru ajutoare, burse și daune ADAS	3,8
Plăți pentru retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste	1,7
Plăți pentru produse agricole	2,7
Alte plăți C.A.P.	0,1
Plăți diverse	1,7

Din datele prezentate rezultă că plățile pentru retribuirea muncii reprezintă 86,1% din veniturile populației și acest capitol este de fapt principalul element de fundamentare a planului de casă. Este cunoscut că cheltuielile populației pentru cumpărări de mărfuri, servicii și pentru celelalte acțiuni prevăzute mai sus se dimensionează în raport de volumul veniturilor și acestea se realizează, așa cum s-a arătat, din retribuție, al cărui nivel este stabilit în mod planificat în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii.

La prima vedere se pare că între planul de casă, cu ajutorul căruia se planifică și urmărește circulația banilor și echilibrul monetar și operațiunile de creditare nu ar exista o legătură directă. Planul de credite conține alte capitole decît planul de casă, avînd o metodologie proprie de întocmire și urmărire. În realitate, însă, **între planul de credite și planul de casă există o strînsă legătură,** pe calea creditului asigurîndu-se pe de o parte fondurile necesare întreprinderilor economice pentru constituirea și mișcarea stocurilor de mărfuri, iar pe de altă parte din credite se acordă fonduri bănești pentru plata retribuției și a altor drepturi de personal. Influența creditului asupra circulației bănești și a echilibrului monetar trebuie stabilită deci pornind de la studiul și analiza obiectelor de creditare.

FONDURILE normate necesare desfășurării curente a activității de producție și circulație se asigură prin fonduri de la buget, cunoscute sub denumirea de fonduri proprii, datorii cu caracter permanent față de terți, denumite pasive stabile, cît și din credite bancare. Toate nevoile suplimentare de fonduri care apar în activitatea unor întreprinderi ca urmare a unor dereglări în fluxul normal al mișcării fondurilor se acoperă pe seama creditului bancar.

Atîta timp cît în economie se înregistrează o mișcare normală a mărfurilor, cu încadrarea în limitele planificate, fondurile acordate prin credite nu influențează negativ circulația banilor și echilibrul monetar. În practică, însă, datorită unor cauze atît de ordin obiectiv cît și subiectiv se produc anumite dereglări în circulația fondurilor de producție, ceea ce determină înregistrarea unor imobilizări care îngreunează rambursarea creditelor, plata la termen a obligațiilor față de furnizori, buget și a drepturilor de retribuție pentru personalul propriu. Imobilizarea fondurilor de

producție însă se regăsește doar în credite nerestituite în termen și obligații neachitate față de furnizori, nu și în drepturi de retribuție neplătite.

Se pune deci întrebarea firească : cum reușesc întreprinderile să plătească retribuția personalului atîta timp cît și-au imobilizat fondurile în diverse active, uneori mai mari chiar decît normativul mijloacelor circulante și ce efect are această situație asupra echilibrului monetar ?

Așa cum s-a arătat, banii în numerar se pun în circulație cu ocazia plății retribuției și a altor drepturi atît din fondurile proprii cît și din credite. În condițiile în care întreprinderile au imobilizări de mijloace circulante reflectate în credite nerestituite în termen și plăți restante față de furnizori și buget, nu este posibil ca retribuțiile să se facă din fondurile proprii. În asemenea situații fondurile necesare plății retribuției personalului se asigură numai pe seama creditului bancar.

Dacă avem în vedere relația B—M, ca o condiție esențială a echilibrului monetar, înseamnă că activitatea de producție trebuie organizată și orientată numai în direcția fabricării produselor cu desfacere asigurată, atît pentru consumul productiv cît și pentru cel neproductiv.

Echilibrul monetar presupune ca atît mărfurile cît și banii să circule în paralel ; orice încetinire în circulația mărfurilor creează fenomene de dezechilibru, conduce la apariția unui surplus de bani față de mărfuri, chiar dacă acestea au fost fabricate.

Activitatea de creditare trebuie organizată astfel încît să nu favorizeze încetinirea circulației mărfurilor față de cea a banilor decît în cazuri deosebite și numai pentru perioade scurte de timp. De regulă, fenomenele de dezechilibru pot să apară atunci cînd se creditează pe perioade îndelungate stocurile de produse și mărfuri fără desfacere asigurată.

O influență negativă asupra echilibrului monetar pot să o aibă și stocurile de produse finite executate în avans și ca rezervă de plan în situația în care pentru această producție nu sînt luate măsuri pentru asigurarea desfacerii la termenele stabilite cu ocazia acordării creditelor.

Rezultă deci că o influență negativă asupra circulației monetare pot să o aibă, în primul rînd, creditele nerestituite în termen din cauză că stocurile supranormative creditate nu s-au lichidat, rămînînd în continuare scoase din circuitul economic, în timp ce banii au fost puși în circulație la producerea acestora și nu au acoperire cu produse vandabile. În al doilea rînd, pot să influențeze negativ echilibrul monetar și creditele curente, în situația cînd stocurile creditate nu au asigurată desfacerea pe bază de comenzi ferme, sînt de slabă calitate și se creditează perioade îndelungate de timp.

Pe baza unor analize aprofundate a cauzelor formării și a posibilităților de reducere sau lichidare a stocurilor, băncile au posibilitatea să accepte sau să refuze creditarea lor. Deci punerea în circulație a banilor în cazul creditării stocurilor poate fi dirijată de bănci, care au obligația prin lege să analizeze cauzele formării stocurilor înainte de acordarea creditelor și să accepte creditarea numai în situația în care există garanția că produsele sînt de calitate corespunzătoare și se pot lichida pînă la scadența finală a creditului.

ÎN PRACTICĂ, întreprinderile care au greutăți financiare și au ajuns la incapacitate de plată avînd credite nerestituite în termen și plăți restante, deși livrează mărfurile în mod ritmic, nu depun documentele de decontare la bănci pentru obținerea creditelor decît în ziua plății retribuțiilor.

Ca urmare a faptului că potrivit normelor de decontare retribuțiile se află în ordinea întîia de preferință, se creează posibilitatea de a se pune bani în circulație peste limitele planificate pe seama creditelor pe documente în curs de încasare, care în final iau forma emisiunii de bani în numerar.

CONSIDERĂM că această posibilitate de a obține bani în numerar pe seama creditului pe documente în curs de încasare **nu interesează conducerile întreprinderilor pentru** a lua măsuri de lichidare și prevenire a imobilizărilor de mijloace circulante și încadrare în fondurile de producție planificate.

Eliminarea acestui fenomen ar putea fi realizată prin luarea de către bănci a următoarelor măsuri :

- **documentele de decontare care se depun cu întîrziere să nu mai fie creditate prin cont separat, ci doar primite și remise băncii beneficiarului pentru achitarea de către beneficiarul produsului ;**
- **trecerea la sistemul de creditare a documentelor prin contul curent, introducîndu-se în limita de creditare, pe baza volumului mediu al documentelor de decontare depuse spre încasare din luna precedentă.**

Luarea unor asemenea măsuri ar conduce la **disciplinarea întreprinderilor** pentru întocmirea și depunerea în termen a documentelor de decontare, ar asigura **accelerarea vitezei de rotație a fondurilor circulante** și s-ar **limita** posibilitățile întreprinderilor care au imobilizări mari de fonduri reflectate în credite nerestituite în termen și plăți restante, să obțină bani în numerar pe seama creditului pe documente de decontare în expediție, care influențează negativ echilibrul financiar și monetar.

Din experiența practică rezultă că toate întreprinderile sînt în mod deosebit interesate în asigurarea fondurilor necesare plății retribuțiilor și în mai mică măsură pentru restituirea în termen a creditelor și a plății furnizorilor.

Pentru reducerea și prevenirea imobilizărilor de fonduri, încasarea strictă în nivelul de cheltuieli și normativele de mijloace circulante aprobate, întreprinderile trebuie să fie cointeresate. Or, una din formele principale de cointeresare o constituie condiționarea eliberării banilor în numerar pentru plata drepturilor de retribuire, de existența fondurilor în conturile de decontare ale întreprinderilor provenite dintr-o activitate normală. Pentru aceasta, **băncile nu trebuie să aibă posibilitatea să acorde credite decît pe baza unor aprobări speciale și cu angajarea fermă a conducerilor întreprinderilor că vor lua măsuri pentru repunerea în circuitul economic a stocurilor supranormative și a celorlalte imobilizări de fonduri.**

Într-o asemenea situație întreprinderile vor acorda o atenție mult mai mare problemelor disciplinei financiare și vor acționa cu mai multă hotărîre pentru gospodărirea rațională a fondurilor materiale și bănești, încadrarea în limitele planificate și menținerea capacității lor de plată.

Constantin MARACU
directorul Sucursalei județene Hunedoara a Băncii Naționale

SERVICIILE ÎN CADRUL PLATFORMELOR INDUSTRIALE

ÎN NUMĂRUL 15/1979 al „Revistei economice" au fost prezentate o serie de aspecte în legătură cu organizarea și funcționarea platformelor industriale, care să contribuie la o folosire mai productivă a dotărilor tehnologice, auxiliare și de servire a personalului și la reducerea consumului de energie.

Problematica platformelor industriale fiind mai puțin abordată atît în literatura economică din țara noastră, cît și peste hotare, este de subliniat meritul Academiei „Ștefan Gheorghiu", care a inițiat o serie de studii în acest domeniu și, cu sprijinul unor organe și instituții interesate, a organizat (30—31 martie a.c.) o amplă dezbatere în legătură cu organizarea și conducerea platformelor industriale.

În cele de mai jos îmi exprim unele puncte de vedere cu privire la prezența activității comerciale și de prestări de servicii pe platformele industriale, în contextul concepției de urbanism comercial.

PRINTRE FENOMENELE economice și sociale cu evoluție accentuată în zilele noastre, se numără și creșterea rapidă a aglomerărilor urbane, a populației urbane în ansamblu, fenomen cunoscut sub denumirea le explozie urbană.

Rod al politicii P.C.R. de industrializare a țării în ritmuri înalte și al desfășurării susținute a procesului de urbanizare, **platformele industriale** au devenit prezente și în viața economico-socială a orașelor țării noastre.

Urbanismul s-a îmbogățit cu o nouă concepție cu privire la concentrarea amplasării unităților industriale în cadrul unor platforme industriale cu profil omogen sau complex.

Din punctul de vedere al relației cu localitatea, platformele industriale pot fi situate : în interiorul orașelor, în cadrul unor zone de locuit (industrii nepoluante) ; la marginea orașelor, în cadrul unor zone funcționale industriale ; la o anumită distanță de localitate.

În funcție de aceste situații se determină și opțiunile cu privire la necesarul de dotări comerciale, de alimentație publică și prestări de servicii pe platformele industriale.

Din analiza factorilor determinanți ai cererii de mărfuri și servicii s-au desprins o serie de necesități pentru platformele industriale.

● O primă opțiune se referă la realizarea unei activități comerciale limitate, care să satisfacă cererea pentru produse de uz curent, alimentare și nealimentare (vezi schema).

Desfășurarea acestei activități poate avea loc fie în cadrul unor unități comerciale construite (fixe), fie prin forme ale comerțului mobil, amplasate în piața preuzinală. Asemenea opțiune se referă la platforme industriale amplasate în preajma zonelor de locuit sau la marginea orașelor și al căror personal muncitor își poate satisface, în cea mai mare parte, nevoile de consum prin rețeaua comercială din zonele rezidențiale ale acestora.

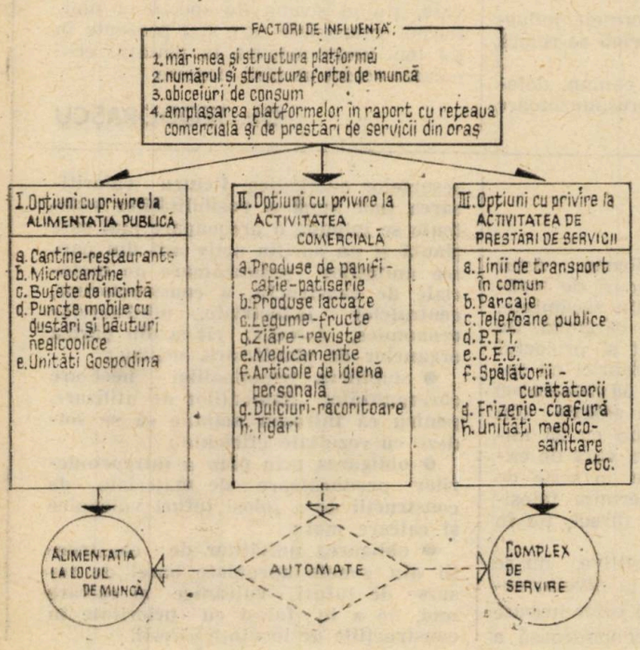

În situația platformelor industriale amplasate în afara orașelor și a celor în care navetiștii dețin o pondere însemnată, activitatea comercială trebuie realizată — suplimentar față de formele amintite — și prin unități de tip BIG sau unități de produse alimentare și nealimentare, dimensionate în raport cu intensitatea frecvența și structura cererii.

Asemenea unități sînt cu atît mai mult necesare în cadrul platformelor unde sînt situate blocuri de locuințe și cămine de nefamiliști. Exemplu, pentru Platforma industrială de autoturisme — Pitești.

● Un alt sector de mare importanță îl constituie organizarea activității de **alimentație publică**, în cadrul căreia un loc aparte deține alimentația la locul de muncă.

Activitatea de alimentație publică trebuie să asigure reproducția forței productive a muncii, o eficiență constantă a muncii și, totodată, un factor de conservare a sănătății (efecte preventive în afecțiunile aparatului digestiv). Sub acest aspect, **alimentația la locul de muncă poate apare ca o formă specială a consumurilor productive, care trebuie să-și găsească o rezolvare corespunzătoare pe toate planurile — inclusiv cel economic și juridic — și a cărei prezență pe platformele industriale trebuie proiectată cu aceeași răspundere ca orice altă funcție tehnologică, de producție sau întreținere.**

Experiența altor țări socialiste evidențiază importanța ce se acordă acestei forme de alimentație prin proporția celor care utilizează acest serviciu — în medie 30%. La noi, în prezent, se apreciază că solicită o asemenea formă doar circa 20% din personalul muncitor. Desigur că, odată cu perfecționarea ofertei este de presupus că va spori și cererea, în special pentru nefamiliști.

Alimentația publică joacă un rol însemnat, îndeosebi în cadrul platformelor industriale amplasate la distanță de orașe și în cadrul cărora navetiștii au o pondere ridicată. Aceasta poate determina o orientare a oamenilor muncii spre o alimentație rațională, bazată pe un consum fundamentat pe norme științifice.

Ca forme concrete de alimentație la locul de muncă, în cadrul platformelor industriale se pot avea în vedere : cantine-restaurant ; microcantine, cu servirea mesei în secțiile de producție ; bufete de incintă ; puncte mobile pentru desfacerea de gustări și băuturi răcoritoare ; unități Gospodina ; unități pentru desfacerea de băuturi răcoritoare, dulciuri și patiserie.

Indiferent de formele alimentației publice pe platformele industriale, organizarea și buna desfășurare a acestei activități implică **rezolvarea unei multitudini de probleme**, cum ar fi :

— problemele **producției de mîncare**, preparate, semipreparate, băuturi nealcoolice.

În acest sens, se pot avea în vedere următoarele căi :

— bucătării proprii ale restaurantelor-cantină ;

— fabrici de mîncăruri, care asigură aprovizionarea mai multor unități de alimentație publică de pe una sau mai multe platforme industriale ;

— prepararea de mîncăruri, la bucătăria unităților de alimentație publi-

că de pe platformele industriale, pe baza produselor culinare congelate anterior (procedeul catering).

Experiența activității cantinei-restaurant „Siderurgistul" de pe lîngă Combinatul siderurgic Hunedoara prezintă o seamă de aspecte pozitive pe linia organizării alimentației publice la locul de muncă. În prezent, alimentația publică este asigurată prin 2 cantine-restaurant, 16 microcantine în incinta Combinatului siderurgic Hunedoara, 2 secții patiserie și dulciuri, o secție pentru desfacerea de produse „Gospodina". De asemenea, cantina-restaurant de pe lîngă Combinatul siderurgic Hunedoara dispune și de o gospodărie anexă proprie care asigură creșterea porcilor. Numărul meselor (convenționale) servite este de circa 7400 pe zi. Procesul de producție este organizat în 3 schimburi, unul pentru prepararea prînzului, altul pentru prepararea cinei și al treilea — schimbul de noapte pentru prepararea meselor calde care se desfac prin microcantinele din incinta combinatului. Orele pentru servire sînt organizate în cantinele-restaurant și microcantine între orele 9 și 24.

Consumatorii au la dispoziție o gamă variată de sortimente zilnice, în cadrul unor meniuri comune, dietetice și speciale. Pe linia îmbunătățirii, în continuare, a activității de alimentație publică la locul de muncă au fost prevăzute o seamă de acțiuni și anume : deschiderea de noi microcantine în incinta combinatului, urgentarea dării în funcțiune a unui spațiu frigorific de circa 1 000 tone alimente, modernizarea activității la gospodăria anexă, diversificarea preparatelor și altele. În conformitate cu Legea nr. 9/1971, conducerea cantinei-restaurant este asigurată de un comitet din care face parte și reprezentantul organului colectiv de conducere al combinatului, precum și cel al Direcției comerciale județene, care asigură în mod operativ obligațiile prevăzute prin legea respectivă în legătură cu buna desfășurare a alimentației publice.

ALTE PROBLEME IMPORTANTE care condiționează activitatea de alimentație pe platformele industriale ar fi :

— **realizarea de proiecte de execuție adecvate,** în raport cu mărimea unității, cu cerințele productivității muncii, diversificării produselor, cu cerințele de igienă ;

— **producerea și dotarea cu utilaje specifice, de mare randament, cu funcționalitate multiplă** (pentru bucătării, păstrare, transport — lanț frigorific) ;

— **organizarea rațională a fluxului producției de mîncăruri,** în corelație cu programul de servire a meselor ;

— **dotarea cu utilaj și mobilier specific,** precum și cu veselă cu o bună fiabilitate și ușor de întreținut ;

— **forme rapide de servire,** bazate îndeosebi pe autoservire ;

— pregătirea personalului.

În acest sens amintim că se vor realiza pe diferite platforme industriale cantine-restaurant cu bucătării proprii (Tg. Secuiesc, Calafat, Tg. Jiu, Călan, Vulcan, Petroșani, Lupeni, Corabia, Hațeg, Zimnicea etc.).

În **Programul de dezvoltare a industriei alimentare,** este prevăzut să se creeze capacități de producție pentru produse alimentare congelate prin frig (inclusiv preparate culinare), precum și pentru concentrate alimentare și legume-fructe deshidratate.

În programul de dezvoltare a alimentației publice pentru perioada 1976—1978 a fost prevăzută înființarea de „fabrici de mîncăruri", unele amplasate chiar pe platforme industriale. De exemplu, la Galați (pentru 5 000 meniuri pe schimb), Iași (5 000), Roman (5 000), Rm. Vîlcea (3 000), Pașcani (3 000) și altele.

Introducerea pe scară largă a unor automate comerciale și de alimentație publică ar contribui la o servire mai operativă a solicitanților, în imediata apropiere a locului lor de muncă.

În S.U.A., de exemplu, din cele circa 5 milioane automate, 60% sînt amplasate în incinta întreprinderilor industriale. Prezența automatelor chiar la locul de muncă, poate avea influență asupra organizării muncii, ca și asupra capacității fizice a lucrătorilor.

ÎN URMA INDICAȚIILOR conducerii de partid și de stat, au fost elaborate, la solicitarea Ministerului Comerțului Interior, studii tehnico-economice pentru producerea în țară a unor tipuri de automate pentru băuturi calde, răcoritoare, sandvișuri calde și reci, produse nealimentare diverse.

● Dezvoltarea pe platformele industriale a **prestărilor de servicii** se referă îndeosebi la :

— linii de transport în comun, dotate cu autovehicule corespunzătoare fluxurilor personalului ;

— amenajarea unor stații pentru mijloace de transport, cu adăpost împotriva intemperiilor ;

— parcaje pentru mijloace de transport personale (biciclete, moto, auto) ;

— posturi de telefon publice automate (pentru convorbiri locale și interurbane) ;

— punct poștal, C.E.C. ;

— puncte pentru vînzarea biletelor la manifestări culturale, artistice și sportive ;

— puncte de primire-predare pentru spălătorii-curățătorii chimice (pe platformele unde există cămine de nefamiliști) ;

— unități de frizerie-coafură ;

— unități pentru închiriere de obiecte pentru diferite ocazii (sport, turism, agrement etc.) ;

— unități medico-sanitare.

Desigur, profilul activității de prestări poate fi lărgit în funcție de solicitările populației. Mărimea și profilul dotărilor comerciale, de alimentație publică și prestări de servicii sînt determinate de : mărimea și structura platformei ; numărul și structura forței de muncă ; obiceiurile de consum ; amplasarea platformelor în raport cu rețeaua comercială și de prestări de servicii din oraș etc.

Apreciem că pentru realizarea unei eficiențe economice și sociale sporite a activității comerciale și de prestări de servicii, se poate lua în considerare varianta concentrării unităților în cadrul unor complexe (de magazine, chioșcuri, tonete etc.) amplasate de regulă în piața centrală a platformei.

Subliniem faptul că cele mai bune soluții în proiectarea și realizarea platformelor industriale se pot obține prin rezolvarea unitară, atît a problemelor de producție, cît și a celor de natură socială, ca parte integrantă a funcționării eficiente a acestora. O parte din aceste cerințe cunosc deja o formă juridică explicită, cum ar fi obligația dotării platformelor industriale cu unități de alimentație publică, prevăzută în Legea nr. 9/1971 cu privire la organizarea și funcționarea cantinelor-restaurant. Pentru celelalte activități comerciale și de prestări de servicii, ar trebui să se prevadă măsuri adecvate, ținînd seama de specificul platformei industriale care sînt prezente în tot mai mare măsură în peisajul economico-social al țării noastre.

Gh. TEODORAȘCU

TUFURILE VULCANICE

(Urmare din pag. 8)

trebuie arătat că acestea sînt cu mult mai mari decît cele de tufuri vulcanice, exploatarea lor putîndu-se face fără nici un fel de lucrări miniere de descopertare ; tăierea blocurilor și fațadelor de placare se poate face direct în cariere.

Pînă în prezent au fost întreprinse anumite acțiuni pentru valorificarea tufurilor și a calcarelor moi. Astfel, Centrala materialelor de construcții din cadrul M.E.F.M.C. a procurat și sînt în curs de experimentare 6 mașini de tăiere de mare productivitate specifice acestei tehnologii, ce vor fi montate la carierele de tuf de la Deleni. Podeni, Anina și Borsec. Anul viitor se vor produce blocuri de zidărie din tuf tăiate direct din zăcăminte, echivalînd cu 15 milioane cărămizi. De asemenea, a fost întocmit și proiectul tehnologic pentru cîteva fabrici cu capacități de producție de 50 000—60 000 m^3 pe an de blocuri de zidărie din tufuri vulcanice, echivalînd cu 25 milioane de cărămizi. Sînt în curs de experimentare și omologare o serie de tehnologii noi care să permită folosirea acestor materiale fie direct, fie în compoziție cu altele.

Aceste acțiuni, deși pozitive, nu se situează nici pe departe la nivelul cerințelor, în primul rînd al celor impuse de gospodărirea mai economicoasă a resurselor energetice. **Pentru valorificarea mai bună a posibilităților existente se impune o preocupare mai susținută și un sprijin activ atît din partea unităților producătoare de materiale de construcții, a constructorilor, centralelor industriale, ministerelor economice, C.N.S.T. cît și din partea organelor de planificare, pentru :**

● **stabilirea tehnologiilor necesare corespunzător domeniilor de utilizare, pentru ca întreaga acțiune să se soldeze cu rezultate eficiente ;**

● **obligarea prin plan a întreprinderilor producătoare de materiale de construcții de a folosi tufuri vulcanice și calcare moi ;**

● **obligarea unităților de construcții din zonele apropiate bazei de resurse de tufuri vulcanice și calcare moi, de a le folosi cu prioritate în construcțiile de locuințe sătești.**

În sprijinul consiliilor oamenilor muncii

STRUCTURA ŞI DURATA CICLULUI DE PRODUCŢIE

Cunoscînd aceste elemente definitorii ale ansamblului de activităţi necesare pentru obţinerea unui produs şi acţionînd pentru optimizarea lor, organele de conducere colectivă pot crea premise suplimentare pentru satisfacerea nevoilor economiei naţionale, pentru creşterea rentabilităţii întreprinderilor şi întărirea autogestiunii economico-financiare.

ÎN CONDIŢIILE noului mecanism economico-financiar, în care întreprinderea — lucrînd pe baza autogestiunii — trebuie să-şi acopere din venituri proprii cheltuielile de producţie, să restituie societăţii într-o perioadă cît mai scurtă fondurile avansate, să-şi asigure autofinanţarea propriei dezvoltări, precum şi participarea oamenilor muncii la beneficii, este necesar ca **toată atenţia factorilor de conducere din unităţile economice să fie polarizată asupra modului de utilizare şi valorificare a fondurilor de producţie.**

Elementul principal prin care se valorifică aceste fonduri este CICLUL DE PRODUCŢIE. **Mărimea beneficiului realizat în cursul unui ciclu de producţie oglindeşte nivelul de organizare a producţiei, gradul de utilizare a suprafeţelor şi capacităţilor de producţie, a forţei de muncă şi de valorificare a fondurilor.**

De aceea, pentru ca încă înainte de începerea activităţii conducerea întreprinderii să-şi poată face toate calculele de eficienţă, este necesar să se cunoască exact atît **structura**, cît şi **durata** ciclului de producţie.

PRIN CICLU se înţelege un proces care, în desfăşurarea sa, trece prin mai multe faze succesive şi cu condiţionare reciprocă, între care există anumite raporturi de unitate şi de deosebire şi care, după un anumit interval de timp, se repetă (chiar dacă nu ca volum şi ca formă, cel puţin în conţinut). **Raporturile de unitate** exprimă ceea ce este esenţial în proces, legăturile de continuitate care asigură finalitatea acestuia — în timp ce **raporturile de deosebire** dintre faze exprimă specificitatea lor, noile însuşiri şi calităţi ale procesului, care apar în fiecare fază. Aşadar, **procesul parcurge anumite faze succesive care se condiţionează reciproc, iar la anumite intervale de timp se repetă.**

Cînd vorbim de ciclu de producţie trebuie să avem în vedere **toate activităţile care sînt obiectiv necesare pentru obţinerea unui produs.**

Să urmărim aceste activităţi în desfăşurarea lor concretă. O întreprindere, pentru a realiza un anumit produs, desfăşoară numeroase şi felurite activităţi care (atît din punct de vedere al conţinutului lor, cît şi al momentului în care au loc în cadrul procesului) se încadrează în una din cele trei mari categorii de activităţi — fiecare din ele constituind, de fapt, faze distincte ale procesului :

— **pregătirea producţiei,**

— **fabricaţia propriu-zisă.**

— **livrarea** produsului către beneficiar şi încasarea contravalorii lui.

Este adevărat că acolo unde producţia are caracter de serie mare, unele activităţi specifice fazei de pregătire a fabricaţiei se execută la început în avans, apoi în paralel cu producţia, dar aceasta nu ne îndreptăteşte să eliminăm din ciclu faza de pregătire. Asemenea situaţii trebuie avute în vedere mai ales atunci cînd se determină durata ciclului, pentru a nu se lua în calcul activităţile care se suprapun în timp.

Privită în desfăşurarea sa continuă, activitatea întreprinderii pentru obţinerea de produse coincide, se întrepătrunde cu procesul de valorificare a fondurilor, formînd un ciclu care se repetă la anumite intervale de timp. Chiar dacă facem abstracţie de mărimea absolută a valorii fondurilor pe diferite faze ale ciclului, nu putem să nu observăm că întreprinderea îşi începe activitatea pentru fabricarea unui produs prin avansarea de fonduri pe măsura necesităţilor — fonduri pe care le recuperează, însă, numai după ce produsul a fost livrat şi acceptat de către beneficiar. Ciclul de producţie nu poate fi considerat încheiat decît atunci cînd marfa a fost livrată şi contravaloarea ei încasată, altfel întreprinderea nu poate relua producţia. **Acest proces de continuă reluare a producţiei imprimă activităţii întreprinderii un caracter ciclic,** de unde şi denumirea de ciclu de producţie.

Avînd în vedere raţionamentele de mai sus, considerăm **ciclul de producţie** ca reprezentînd **timpul total normat necesar desfăşurării tuturor activităţilor ocazionate de obţinerea unui produs oarecare.**

CERINŢA de a defini în fiecare întreprindere, pentru fiecare produs conţinutul ciclului de producţie este pusă în evidenţă tot mai pregnant de înseşi schimbările ce se produc în baza tehnică de producţie. Este cunoscut faptul că procesele industriale moderne se desfăşoară în măsură tot mai mare prin intermediul unor maşini-unelte cu grad ridicat de complexitate şi automatizare. La maşinile-unelte cu comandă program, în special la cele cu comandă numerică şi la centrele de prelucrare, piesele sînt prelucrate pe cîte un singur loc de muncă, printr-o prindere sau printr-un număr redus de prinderi. Acolo unde există un număr ridicat de maşini-unelte cu comandă program apare posibilitatea utilizării calculatoarelor în organizarea şi conducerea producţiei. În aceste condiţii, accentul principal nu mai cade pe găsirea soluţiilor de îmbinare în timp a operaţiilor tehnologice şi pe reducerea timpilor auxiliari şi de întreruperi din perioada prelucrărilor tehnologice, ca în cazul utilizării proceselor clasice, ci pe **pregătirea fabricaţiei.** De bună seamă, organizarea prelucrărilor industriale în condiţiile utilizării unor maşini-unelte automatizate şi a calculatoarelor electronice presupune rezolvarea prealabilă a unor probleme complexe cum ar fi : codificarea pieselor, transcrierea comenzilor în limbajul maşinilor, crearea fişierelor de date, a unui fond corespunzător de S.D.V.-uri, organizarea ireproşabilă a aprovizionării locurilor de muncă etc. În această situaţie, analiza ciclului de producţie nu mai poate face abstracţie de activităţile din faza de pregătire a fabricaţiei.

DEFININD ciclul de producţie ca fiind timpul total normat necesar producerii unui produs, se naşte în mod firesc întrebarea : care sînt activităţile care trebuie incluse în ciclu ? Sîntem de părere că ele ar putea fi cele menţionate în tabelul din pag. 18.

După cum rezultă din tabel, fiecare fază a ciclului de producţie cuprinde un număr de activităţi specifice. Desigur, aceasta este o structură de principiu, care poate fi completată în funcţie de necesităţile particulare. Elementele sale stabile rămîn întotdeauna cele trei faze : **pregătirea, fabricaţia** şi **livrarea.** Modificările pot interveni **în cadrul** fazelor. De exemplu, atunci cînd proiectul tehnic al produsului este dat întreprinderii producătoare de către beneficiar, în structura activităţilor specifice fazei de pregătire a fabricaţiei această activitate nu va mai apare. De asemenea, proiectarea şi executarea modelelor şi a formelor de turnare le vom menţiona în structura ciclului numai cînd fabricarea produsului respectiv presupune procese de turnare. Similar se va proceda şi cu întocmirea fişierelor de date, necesare doar dacă procesul de fabricaţie utilizează un calculator electronic.

În mod greşit se consideră uneori că **pregătirea fabricaţiei** este necesară numai în cazul producţiei de unicate şi a prototipurilor. În primul rînd, în condiţiile seriei mici şi mijlocii reluarea producţiei la intervale relativ mari (de regulă 3 luni) obligă factorii responsabili din întreprindere la o revedere atentă a documentaţiilor de execuţie (dacă acestea mai există), a normativelor de muncă şi de consumuri de materiale, a tehnologiilor de fabricaţie care, datorită influenţei progresului tehnic, pot suferi modificări sensibile în al doilea rînd, în condiţiile normării stocurilor de producţie întreprinderea nu se poate aproviziona decît în partizi eşalonate, care trebuie să asigure desfăşurarea neîntreruptă a producţiei — indiferent dacă aceasta are caracter de serie mare sau de masă. Aprovizionarea în partizi eşalonate se face şi în condiţiile producţiei de unicate şi serie

CICLUL DE PRODUCȚIE

Faze	Activități
Pregătire	Contractarea produsului Întocmirea proiectului tehnic și a proiectului de execuție Elaborarea tehnologiilor de fabricație Elaborarea normelor de consum și a normelor de muncă Întocmirea fișierelor de date Aprovizionarea tehnico-materială Confecționarea SDV-urilor și a modelelor pentru turnare Întocmirea planurilor de colaborări Stabilirea loturilor de piese Programarea fabricației
Fabricație	Aprovizionarea locurilor de muncă cu materii prime și documentații Executarea operațiilor tehnologice Montajul subansamblelor Executarea probelor de verificare și recepție
Livrare	Eventuale remanieri Livrarea produselor la magazie Întocmirea documentelor de expediție Ambalarea produselor Expedierea produselor Încasarea contravalorii produselor

mică, dacă produsele au un grad ridicat de complexitate și un ciclu de producție lung, din care cauză aprovizionarea de la început cu întreaga cantitate ar bloca în mod nejustificat mijloacele circulante ale întreprinderii și ar contraveni intereselor economiei naționale. Or, de la o aprovizionare la alta pot interveni modificări în profilul și calitatea materialelor ce se procură, fapt ce impune modificări în tehnologie. În al treilea rînd, chiar dacă producția are caracter de serie mare sau de masă, proiectarea și executarea de S.D.V.-uri nu se face de la început pentru întregul volum de fabricație, deoarece S.D.V.-urile se consumă sau sînt supuse unei uzuri morale și, prin urmare, trebuie reproduse și modernizate; pe de altă parte, sub influența progresului tehnic conducerea întreprinderii este obligată ca permanent să modernizeze produsele din fabricația curentă și, deci este necesar să revadă continuu atît tehnologiile de fabricație, cît și sculele, dispozitivele și verificatoarele. Sînt semnificative, în acest sens, orientările și măsurile stabilite de către partid pentru înnoirea produselor (amintim că peste 34% din valoarea producției marfă planificată pentru anul 1979 va fi realizată pe seama produselor noi și reproiectate în acest cincinal), pentru modernizarea continuă a tehnologiilor de fabricație și introducerea ingineriei tehnologice.

FAZA DE FABRICAȚIE corespunde cu procesul de transformare a obiectelor muncii în produse finite sau semifabricate. Dacă pregătirea este bine făcută, fabricația se desfășoară fără „probleme". Așa cum s-a menționat în tabelul structurii ciclului, acestei faze îi sînt specifice activitățile legate de aprovizionarea locurilor de muncă cu materii prime, S.D.V.-uri și documentație, executarea operațiilor tehnologice, asamblarea și verificarea tehnică a produsului. Mărimea totală a acestei faze depinde de timpul necesar executării activităților menționate, de timpul de întreruperi din cadrul schimburilor și dintre schimburi, precum și (acolo unde este cazul) de timpul necesar proceselor naturale.

Ultima fază a ciclului **livrarea** marchează finalizarea procesului — după care începe un nou ciclu. Deși ca durată, această fază ocupă o pondere redusă în structura ciclului, parcurgerea ei este obiectiv necesară pentru reluarea producției. Importanța ei este marcată de faptul că fondurile avansate de întreprindere pe parcursul ciclului ating, în această fază, cote maxime. Pentru a putea relua producția, întreprinderea trebuie să livreze produsul și să încaseze contravaloarea lui, altfel este obligată să apeleze la împrumuturi bancare.

Referindu-se la obligativitatea finalizării ciclului de producție, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea: **„Dacă cineva a produs anumite mărfuri pe care le ține în stoc, nu înseamnă că și-a îndeplinit obligațiile. Numai în momentul vinderii produselor și al încasării contravalorii lor se încheie procesul de producție și poate începe o nouă activitate economică"... „Producția nu se poate relua decît odată cu valorificarea produselor create care asigură resursele materiale și financiare pentru viitorul proces de producție."**

Un exemplu va demonstra importanța acestei faze. Întreprinderea „Vulcan" din Capitală realizează — între produsele sale de bază — și cazane de 10 tone abur/oră. Produsul este executat aproape integral în întreprindere (piesele subansamble aduse din afară nu depășesc 2% din valoarea acestuia), pe baza proiectului întocmit de institutul de specialitate din cadrul centralei industriale. Ciclul de producție începe cu pregătirea fabricației, fază pentru care sînt necesare 192 zile a 8 ore și care cuprinde, ca principale activități: întocmirea documentației tehnice de execuție, a consumurilor informative de materiale și a tehnologiilor de fabricație pentru lucrările la cald și la rece, a listei de S.D.V.-uri, aprovizionarea cu primele cantități de materii prime necesare începerii producției. Faza de execuție necesită 95 de zile a 8 ore (din care 30 de zile în secțiile pregătitoare și 65 în secțiile de execuție). Ultima fază a ciclului comportă 15 zile a 8 ore, timp în care produsul este expediat la beneficiar. Ponderea cea mai mare (63,7%) în structura ciclului de producție o deține, deci, faza de pregătire a fabricației. După calcule aproximative, dacă întreprinderea ar fi executat cu forțe proprii proiectul tehnic și cel de execuție primite de la centrală, faza de pregătire s-ar fi prelungit cu încă 320 de zile.

Structura pe faze a duratei ciclului de producție prezintă o deosebită importanță practică în cazul produselor cu valori mari, fiind ușor de estimat eficiența deosebită pe care o prezintă atît pentru întreprindere, cît și pentru economia națională scurtarea acestei durate, prin reducerea imobilizării de resurse în producție neterminată, prin încasarea mai rapidă a contravalorii produselor, prin creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

CICLUL de producție exercită influență asupra tuturor laturilor activității de producție, economice și financiare a întreprinderii industriale, condiționînd rentabilitatea acesteia. Determinarea corectă a structurii și duratei lui dă compartimentelor de specialitate ale întreprinderilor și organelor de conducere colectivă posibilitatea să fundamenteze pe baze reale deciziile într-o serie de domenii importante.

● În primul rînd, ciclul de producție este un **instrument de planificare a activității întreprinderii.** El stă la baza încheierii contractelor de aprovizionare cu materii prime, materiale, piese de schimb și S.D.V.-uri și a celor de livrare a produselor. Lansarea în fabricație a diferitelor ansamble, subansamble și repere, precum și mărimea stocurilor de producție neterminată se stabilesc tot cu ajutorul ciclului de producție. Datele privind structura și durata acestuia servesc, de asemenea, la determinarea normativelor de mijloace circulante; cu cît activitățile din cadrul ciclului de producție sînt mai diversificate, iar timpii aferenți sînt mai lungi, cu atît întreprinderea va avea nevoie de un volum mai mare de mijloace circulante.

● În al doilea rînd, ciclul de producție este un **instrument de organizare a producției și a muncii.** Cunoscîndu-se termenele planificate de livrare a produselor și potențialul tehnic, material și uman de care dispune întreprinderea, se pot organiza cu mai multă certitudine de reușită fluxurile de fabricație, lucrul în schimburi, circuitul obiectelor muncii în întreprindere, utilizarea intensivă a capacităților de producție etc.

● În fine, ciclul de producție este un **mijloc important de accelerare a vitezei de rotație a mijloacelor circulante** și de mărire a volumului absolut al beneficiului încasat de întreprindere.

Cunoscînd componentele ciclului de producție, consiliile oamenilor muncii pot acționa concret pentru reducerea duratei lui și pentru creșterea pe această bază, a rentabilității întreprinderilor, obiectiv de bază al autoconducerii și autogestiunii.

dr. Radu LUNGU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

IPOTEZE PRIVIND ACȚIUNEA UNOR LEGI ECONOMICE

Legile economice exprimă prin definiție esența relațiilor de producție, a fenomenelor și proceselor economice, legătura lor internă, necesară, esențială și generală, proprie acestor procese și fenomene, legătură caracterizată printr-o constanță și repetabilitate relativă în cadrul anumitor condiții [1]).

În același timp, trebuie să observăm faptul că legile formulate de știința economică reprezintă expresia teoretică, științifică a legilor obiective, aceasta însă în funcție de gradul de cunoaștere a lor, de capacitatea umană de a descifra mecanismul mișcării proceselor și fenomenelor economice. Viața arată că legile economice, deși obiective, au un caracter istoric exprimat prin aceea că nu există decît în cadrul societății omenești, au o durată diferită de acțiune, iar formele concrete de manifestare se modifică odată cu schimbarea condițiilor existenței lor. Caracterul concret istoric de acțiune al legilor economice este determinat de particularitățile fiecărei economii naționale, a orînduirii și a perioadei istorice parcurse.

În formularea și sistematizarea legilor economice merite deosebite revin lui Marx, Engels, Lenin, care au acționat atît pe baza valorificării acumulărilor anterioare cît și a studierii mișcării proceselor și fenomenelor economico-sociale specifice epocii lor. Care au fost aceste condiții ?

După cum este știut, a II-a jumătate a secolului al XIX-lea și primele decenii ale secolului nostru au fost dominate, între altele, de revoluția industrială care a avut loc într-un număr restrîns de țări, în cea mai mare parte foste metropole. Desfășurîndu-se pe fondul ascensiunii capitalismului, revoluția industrială a fost stimulată de numeroase descoperiri științifice și aplicații tehnologice ale acestora reflectate în extinderea mașinismului, metode noi de prelucrare a oțelului, amplificarea proceselor de electrificare și chimizare, aplicarea unor metode organizatorice mai eficiente. Condițiile concrete ale acestei perioade se reflectau în anumite dimensiuni ale populației, lupta acerbă împotriva îngrădirilor feudalismului și chiar ale sclavagismului asupra circulației forței de muncă, inexistența încă a unei „probleme" a materiilor prime neregenerabile datorită exploatării libere a coloniilor cît și a faptului că din 10 state 9 nu utilizau în interes propriu resursele naturale. Asemenea stări de fapte și-au pus amprenta asupra mecanismelor și proceselor economice, a legilor care guvernau aceste mecanisme.

În zilele noastre au apărut numeroase fenomene și procese noi, mecanisme social-economice distincte, a crescut capacitatea umană de investigare a acestora. Astfel, consumul prădalnic al resurselor naturale de către marile monopoluri a determinat o adevărată problemă a resurselor clasice ; a apărut un mare număr de state independente politic și care, pentru asigurarea independenței economice, sînt preocupate de valorificarea resurselor în interes propriu pe seama industrializării. De asemenea, amploarea revoluției științifice și tehnice, caracterizată prin sporirea sistematică a mijloacelor materiale și umane consacrate cercetării, legarea tot mai organică a științei de cerințele vieții materiale au transformat acest organism într-o veritabilă forță de producție.

Stimulînd automatizarea, cibernetizarea, chimizarea, electrificarea celor mai complexe procese de producție care afectează noi mecanisme începînd de la relația om — unealtă — materie primă pînă la modelarea deciziei de producție, revoluția științifică și tehnică a determinat, se pare, intrarea omenirii într-o nouă revoluție industrială.

ANALIZA unor asemenea stări de lucruri, a proceselor și fenomenelor din ultimii ani determină, după părerea noastră, manifestări calitativ noi în acțiunea legilor economice care reclamă evident formularea corespunzătoare a acestora. Așa, bunăoară, este știut că legea dominantă care reflectă evoluția societății omenești privește creșterea productivității muncii. Factori concret-istorici l-au determinat pe Marx să formuleze această lege subliniind că, în cadrul reducerii cantității de muncă încorporată în produs, au loc schimbări structurale, în sensul că munca prezentă scade, iar munca trecută crește, evident ca proporție. **În condițiile actuale,** cînd are loc un proces de miniaturizare a produselor, de încorporare a unui volum tot mai mare de inteligență cît și o amplificare a penuriei de materii prime se pare că **formularea legii ar trebui să evidențieze stările practice care reclamă reducerea cantității de muncă trecută și creșterea cantității de muncă prezentă astfel încît volumul total de muncă încorporat în produs să fie tot mai mic.**

Modificările aduse în formularea legii trebuie să determine însă adevărate mutații pe planul analizei economice, a conceptului de eficiență, atît pe termen scurt, cît și pe termen mediu și lung, reorientarea unor activități din viața practică.

În strînsă legătură cu aceasta se pune și problema factorilor de creștere a productivității muncii, cadru în care alături de condițiile umane, ale structurii și calificării forței de muncă, ale climatului social și ambianței mediului, factori care au totuși un caracter limitat, un rol tot mai important trebuie să-l ocupe elementele tehnicii care, cel puțin teoretic, nu au limite.

Apreciem că probleme și tendințe noi au apărut în domeniul rodniciei forței de muncă. În perioada revoluției industriale s-a înregistrat o amplă diversificare a profesiilor și creștere a nomenclatorului meseriilor. Adîncirea diviziunii sociale a muncii, introducerea lucrului la bandă, restrîngerea operațiunilor specifice unei meserii au atenuat cerințele față de nivelul de instrucție. Revoluția științifică și tehnică, revoluționînd nu numai tehnologiile dar și procesele de producție în ansamblul lor, a generat noi elemente în acest domeniu. Are loc, pe fondul general al dispariției unor meserii vechi și apariția altora noi, o tendință generală de restrîngere a nomenclatorului profesiilor odată cu extinderea cerințelor pentru cunoștințe tot mai vaste în domenii de graniță și amplificarea necesarului de cunoștințe. Mai mult, asistăm la restructurări pe planul profesiilor, creșterea necesarului de reglori, operatori și restrîngerea cererii de muncitori direcți. Se observă, totodată, **tendința de diminuare sistematică a longevității meseriilor.** Toate acestea au determinat reorientări în viața instituțiilor de învățămînt. Neînțelegerea unor asemenea cerințe a făcut ca în unele țări capitaliste, alături de existența unei proporții ridicate a șomajului să se înregistreze și un mare număr de posturi vacante.

Strîns legat de aceste fenomene se impun evidențierii și influențele celor două revoluții industriale asupra structurilor forței de muncă active. După cum se știe, prima revoluție industrială a generat o puternică reducere a populației active din agricultură și creșterea clasei muncitoare, a lucrătorilor din industrie. Această diminuare a mers în unele state pînă la 3—5% din totalul forței de muncă. Evident, trebuie avut în vedere faptul că luînd în considerație forța de muncă ocupată în sectoarele de prelucrare a produselor agricole cît și a celei care își desfășoară activitatea în ramurile producătoare de mașini agricole, îngrășăminte minerale, biostimulatori, insecticide și alte substanțe chimice proporția celor care lucrează în și pentru agricultură se ridică în fiecare țară la 30—40% din totalul populației ocupate. Diferențele sînt reflectate însă în nivelul productivității muncii.

În afara acestor mutații se pune problema potrivit căreia dacă prima revoluție industrială a generat clasa muncitoare, cea de a II-a determină o nouă clasă muncitoare ? Din cîte ne dăm seama a II-a revoluție industrială determină modificări esențiale în structura clasei producătorilor în sensul că sporește nivelul intelectual al muncitorului odată cu reducerea efortului fizic și a posibilității de identificare a contribuției directe la obținerea produsului. Asemenea procese aduc, de asemenea, modificări în acțiunea unor legi economice care cer formulări corespunzătoare.

Evoluția economiei socialiste aduce, totodată, elemente calitativ noi în cîmpul de acțiune legic. Așa, bunăoară,

dr. Alecu AL. FLOAREȘ
Iași

(Continuare în pag. 22)

1) ...Economie politică, Socialismul, Editura didactică și pedagogică, București, 1976, pag. 32.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Repere ale concepției economiștilor din U.R.S.S. privind integrarea cercetării cu producția (II)

ARGUMENTELE prin care în literatura sovietică de specialitate se susține necesitatea unor acțiuni menite să coreleze și să armonizeze problemele de eficiență la nivel macro și microeconomic sînt următoarele : a) indicatorii sintetici stabiliți în viziunea macroeconomică nu pot nici pe departe să cuprindă masa diferitelor aspecte și de modele ale tehnicii noi, nu pot cuprinde soluțiile științifice și constructive ce decurg de aici și pe care le implică introducerea tehnicii noi în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane la nivelul ramurilor și a unităților economice ; b) traducerea în viață a indicatorilor sintetici cere o coordonare a activității în acest sens a tuturor verigilor organizatorice, iar la nivelul fiecărei verigi se impun a fi găsite căile reale, concrete, soluțiile adecvate, o serie de adaptări și chiar corectări ; c) indicatorii sintetici, pentru ca să fie cît mai reali, se formează ținînd seama în mare măsură de propunerile venite de la nivelul ramurilor, regiunilor economice, centralelor, unităților de cercetare științifică, a întreprinderilor.

Din aceste considerente se apreciază ca fiind absolut necesară îmbinarea planificării centralizate cu gestiunea economică ; folosirea stimulentelor morale și materiale la nivelul fiecărei verigi în vederea coordonării activității tuturor unităților în direcția criteriilor de interes național privind introducerea tehnicii noi și sporirea eficienței ei. Întregul sistem de indicatori, de norme, repartizarea resurselor, pîrghiile financiare, prețurile se presupune a fi astfel organizate și folosite încît să realizeze coordonarea dintre eficiența cercetării științifice și a introducerii tehnicii noi de la nivelul unității la acela al economiei naționale. În această viziune, gestiunii economice îi revine un rol deosebit de important. Acest rol trebuie însă privit în mod diferențiat, ținînd seama că gestiunea economică are o importanță deosebită pentru introducerea tehnicii noi atît la unitățile care au mai mult un caracter de cercetare și tind să se integreze cu producția, cît și în unitățile productive care tind spre cercetare științifică și asimilarea tehnicii noi.

Practica organizării și funcționării complexelor sau uniunilor de cercetare și producție pe bază de gestiune economică a dus la acumularea unei însemnate experiențe. În acest cadru, urmărindu-se rezolvarea unor probleme importante, în revistele de specialitate, se exprimă diferite puncte de vedere cu privire la organizarea uniunilor de cercetare-producție, formarea prețurilor pentru „produsele" acestor uniuni, calcularea costului activității lor, determinarea beneficiului și a rentabilității[1]).

Una din problemele care se apreciază a fi esențială pentru perfecționarea gestiunii economice în complexele cercetare-producție se referă la stabilirea prețurilor pentru „producția" acestor complexe. În general se observă o preocupare pentru perfecționarea sistemului de prețuri și legarea lui mai strînsă de mecanismul economic, această preocupare fiind mai intensă atunci cînd este vorba de a cuprinde cercetarea științifică în acest mecanism. A. Koșuta și L. Rozenova[2]) apreciază că prețurile au un dublu rol în creșterea eficienței economice, determinat prin gestiune economică a tehnicii noi, atît la nivel de economie națională cît și la nivel de unitate. Deși discuțiile teoretice despre prețuri și în general despre toate mecanismele valorice (cost, beneficiu) cu referiri la cercetarea științifică sînt mai vechi[3]), se poate constata că ele practic sînt actuale și în prezent. Este vorba în special de stabilirea prețurilor la rezultatele cercetării aplicative.

După aprecierea lui V. Kocikian și a lui V. Koșkin[4]) numai prețuri bine fundamentate vor permite aprecierea în expresie valorică a activității complexelor cercetare-producție și numai pe această bază în aceste complexe se va putea introduce un mecanism adecvat de gestiune economică, care în același timp să poată fi integrat în mecanismul gestiunii economice al ramurii. Autorii menționați afirmă categoric în acest sens că : „încercările de a folosi principiile gestiunii economice în institutele de cercetări de ramură și în alte organizații independente de cercetare științifică, fără a avea posibilitatea determinării valorice a activității lor, nu dau efectul scontat".

Determinarea valorică a activității de cercetare aplicativă nu este însă considerată simplă, deoarece ea are un grad de complexitate mare și ridică probleme speciale în ce privește realizarea ei. Din complexul cercetare-producție făcînd parte unități de cercetare, de proiectare și de producție, unități între care se sta-

FIȘE

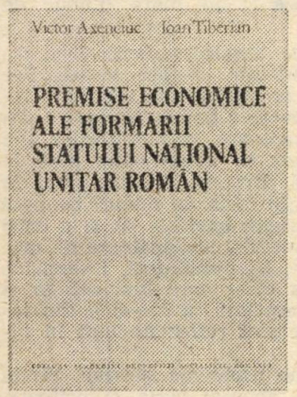

● *Apărută recent în Editura Academiei Republicii Socialiste România, sub egida Academiei „Ștefan Gheorghiu", lucrarea* Premise economice ale formării statului național unitar român *(1979, 332 p.), de Victor Axenciuc și Ioan Tiberian, examinează – pe o perioadă de un secol, pînă la unirea Transilvaniei cu România – principalele aspecte – motivații, forme, funcții etc. – ale legăturilor economice dintre țările române, care au constituit premisele economice ale formării statului național unitar român. Cercetarea relațiilor economice dintre țările române, în secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea este precedată de examinarea principalilor factori ai acestor relații și de o incursiune istorică ce pune în evidență continuitatea milenară a legăturilor economice pe teritoriul țării noastre, caracterul lor istoric, obiectiv necesar, formele lor particulare în diferite epoci. Legăturile economice dintre țările române – se demonstrează pe larg în lucrare – se întemeiau pe necesități obiective, pe interese de unitate, pe legi economice generale, cum sînt cele ale eficienței și valorii producției și schimbului etc. Masa de informații obținută din arhive și biblioteci și cercetată de autori, în mare parte inedită, demonstrează că în secolul al XIX-lea legăturile economice dintre Transilvania și celelalte provincii românești s-au amplificat și intensificat, cu o putere fără precedent, peste granițele administrative impuse de stăpînirea străină.*

Manifestări științifice dedicate celei de-a 35-a aniversări a eliberării patriei

● *Institutul de economie socialistă a organizat, în cadrul acțiunilor dedicate celei de a 35-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, o dezbatere științifică pe tema* Creșterea eficienței economice și progresul tehnic și tehnologic în industrie. *Dezbaterea a avut loc pe baza referatului „Unele probleme metodologice ale determinării eficienței economice cumulate a progresului tehnic și tehnologic" (cu aplicație în domeniul îngrășămintelor chimice), elaborat de colectivul sectorului „Eficiența întregii economii naționale" din I.E.S., care a pus în discuție o nouă modalitate de abordare a eficienței progresului tehnic, prin calcularea raportului între cheltuieli și efecte economice, atît în cadrul industriei chimice, cît și în ramurile care utilizează sau valorifică produsele chimice (agricultura și comerțul exterior). Schimbul de opinii între cercetătorii Institutului de Economie Socialistă, specialiști din instituții economice centrale de sinteză, cadre didactice universitare, cercetători din institute de cercetare de profil ș.a. privind eficiența economică cumulată a progresului tehnic a relevat însemnătatea și actualitatea problemei, a adus elemente noi în cuantificarea progresului tehnic și a sugerat soluții raționale pentru o determinare cît mai corectă a eficienței economice cumulate a progresului tehnic și tehnologic.*

● *În cadrul ansamblului de manifestări organizate de către Academia „Ștefan Gheorghiu" în cinstea celei de-a XXXV-a aniversări a eliberării patriei și în întîmpinarea Congresului al XII-lea al P.C.R., în zilele de 15–16 iunie a avut loc o dezbatere inițiată de laboratorul Organizarea și conducerea unităților economice, pe tema „Eficiența, criteriu al calității organizării și conducerii unităților economice". Au participat cadre didactice din academie, specialiști din ministere, organe de sinteză centrale și teritoriale, din învățămînt, cercetare, producție, din școli interjudețene de partid, cabinete de organizare economică și socială. În ședințe plenare și în cadrul secțiunilor „Organizarea și conducerea unităților economice" și „Metode, tehnici și instrumente de conducere economico-finan-*

bilește o strînsă legătură tehnologică, rezultatele activității complexului pot fi folosite de către clienți (consumatorii producției complexe) fie sub formă de documentație științifică și tehnică, fie sub forma unor prototipuri (sau loturi de produse). Din aceste considerente se apreciază că metodologia prețurilor pentru produsele complexului cercetare-producție trebuie să cuprindă prețuri pentru toate formele în care se concretizează activitatea acestor complexe. Din punct de vedere teoretic, V. Kocikian și V. Koșkin, justifică această necesitate în felul următor : a) cercetarea științifică aplicativă, făcînd parte din sfera muncii productive, rezultatele activității ei au valoare de întrebuințare și valoare ; b) deoarece cercetarea științifică a devenit o ramură distinctă de activitate socială, iar organizațiile care se ocupă cu cercetarea științifică și tehnică aplicativă funcționează ca unități economice care au o autonomie economică relativă, rezultatele muncii lor iau forma de produse marfă, realizarea acestora presupunînd schimbul echivalent de valori. Tocmai pe baza acestor considerente se apreciază că prețurile la rezultatele cercetării științifice aplicative au un rol foarte important de jucat în planificarea cercetării științifice și introducerea tehnicii noi ca și în evaluarea și stimularea activității colectivelor de cercetare științifică.

Dacă acestea sînt aspectele generale care apropie stabilirea prețurilor pentru rezultatele cercetării științifice de planificarea prețurilor la celelalte produse (mărfuri) în literatura sovietică se menționează că sînt și particularități de care trebuie să se țină seama atunci cînd este vorba de prețuri pentru „produsele" cercetării științifice. Una din aceste particularități se referă la faptul că o bună parte din procesele de cercetare științifică nu se repetă, ceea ce face ca rezultatele muncii de cercetare științifică să se concretizeze în unicate. Această situație generează piedici serioase în determinarea elementelor de cheltuieli și stabilirea normativelor de beneficiu și rentabilitate pentru o astfel de activitate. O asemenea greutate a determinat pe unii economiști să considere că stabilirea unor prețuri științifice pentru rezultatele activității de cercetare științifică nu este posibilă,[5]) ceea ce indică unele îndoieli și asupra posibilității introducerii gestiunii economice în unitățile de cercetare științifică. În scopul de a înlătura această deficiență cercetările ulterioare s-au concentrat asupra determinării cheltuielilor de cercetare, ca premisă pentru fundamentarea prețurilor.

Deși se apreciază că multe din aspectele normării și deci și a determinării elementelor de cheltuieli în munca de cercetare nu sînt încă rezolvate, mai mulți autori consideră că un pas important se face atunci cînd se procedează la delimitarea cheltuielilor de cercetare după criteriul cheltuieli care se repetă și cheltuieli care nu se repetă în operațiunile de cercetare. După datele ce reies din astfel de operațiuni se constată că din totalul cheltuielilor efectuate în munca de cercetare științifică aplicativă 70% intră în categoria celor ce se repetă. Pentru aceste cheltuieli se pot stabili normative, ceea ce permite o determinare a lor cu destul de mare precizie și ceea ce la rîndul său constituie o premisă foarte importantă pentru fundamentarea prețurilor la produsele cercetării științifice.

prof. dr. Eugen PRAHOVEANU

[1]) Se impune a fi precizat faptul că discuțiile despre rolul și perfecționarea gestiunii economice în realizarea revoluției științifice-tehnice constituie numai o latură a problematicii actuale legate de diferitele aspecte economice ale integrării cercetării științifice cu producția. Începînd cu studiul Usilenie orientații planov i stimulov na visocoeefectivoaiu novoiu tehnicu apărut în Voprosi Ekonomiki nr. 5/1977, sub semnătura lui L. Gatovski, a fost relansată discuția despre perfecționarea conducerii, planificării, stimulării și creșterii eficienței cercetării științifice și introducerii tehnicii noi în U.R.S.S. La această discuție și-au adus pînă în prezent o contribuție foarte interesantă : V. Ivancenko (Naucino-tehniceskii progres i narodnohozeaistvenii plan, V. Ec. Nr. 7/1977, p. 104) ; P. Bunici (Hozrasciot i povișenie effectivnosti naucinotehnicesko progressa, V. Ec. Nr. 6/1977, p. 108) ; P. Sedlov (Soveșenstvovanie sitemi planirovania i ekonomiceskogo stimulinovania naucinotehniceskogo progressa, V. Ec. Nr. 9/1977, p. 118) ; V. Kocikian și V. Koșkin (Osnovi hozeaistvennogo rasceta v naucinoproizvodstvennîh obiedineniah, V. Ec., Nr. 7/1977, p. 25) ; K. Kedrova (Normativnii podhod k finansirovaniu naucinotehniceskogo progressa, V. Ec. Nr. 10/1977, p. 131), B. Zaițev (Opredilenie effectivnosti tehniceskih novșestv, V. Ec. Nr. 10/1977, p. 93) ; A. Koșuta și L. Rozenova (Narodnohozeaistvennii i hozrasciotnii effecti novoi tehniki i țemobrazovanie, V. Ec. Nr. 4/1978, p. 37) și alții.

[2]) Vezi studiul menționat la nota 1.

[3]) Vezi în acest sens : I. Minkc : Prețul și beneficiul lucrărilor științifice în Voprosi planirovania naucinih isledovanii — Leningrad, L. Rojneva : Ozobennosti țehnoobrazovania na productiu prioladnih iasledovanii i razrabotoc, Leningrad, 1974.

[4]) Vezi studiul menționat din Voprosi Ekonomiki Nr. 7/1977.

[5]) Vezi P. Zavlin, A. Scerbakov, M. Iudelevici ; Trud v sfere nauki, Ed. Novosibirsk, 1971.

ciară" au fost prezentate circa 70 de comunicări. Sprijinindu-se în mare parte pe investiții și aplicații practice, ele au contribuit la clarificarea și adîncirea unor aspecte de principiu și particulare privind conceptul de eficiență în economia românească, implicațiile perfecționării mecanismului economico-financiar, trăsăturile conducerii colective, ale autoconducerii și autogestiunii, aportul elementelor moderne ale organizării și conducerii la mai buna utilizare a resurselor pe plan macro- și microeconomic. Participanții au subliniat însemnătatea teoretică și practică a măsurilor adoptate de către partid, pe linia hotărîrilor Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale, pentru continua perfecționare a structurilor și mecanismelor economiei naționale, pentru accentuarea laturilor calitative ale întregii activități.

La orizont — o agricultură cu valoare adăugată maximă

● *Sub titlul* La faim : le marché du siècle ? *(Foametea — afacerea secolului ?) revista* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *reproduce, după „Politique étrangère", un articol de Gérard Viguié în care acesta analizează metodele prin care „agri-power"-ul american reușește să facă din foametea existentă în lume un business. Dar modelul american al agriculturii se conchide în articol se lovește de un obstacol — el este mare consumator de energie, ceea ce face pe mulți experți, chiar din țările dezvoltate, să-l considere un lux. Modelul american, spun ei, este mai mult maximizarea satisfacerii furnizorilor agriculturii și mai puțin optimizarea sistemului agricol. După G. V., o agricultură cu valoare biologică adăugată maximă rămîne de creat. Ideea își face drum. În orice caz, mutațiile viitoare vor cere să nu fie desconsiderate energiile noi — solară, geotermică și eoliană — reciclarea deșeurilor industriale, utilizarea îngrășămintelor naturale.*

Modele ale muncii socialmente necesare

● *K. Mirkovici publică în revista IKONOMICESKA MISL (Sofia 1979, nr. 2) articolul* Dinamicini modeli na obșcestveno neobhodimite razhodi na trud pri sotializma) *(Modele dinamice ale cheltuielilor de muncă socialmente necesare în socialism), propunîndu-și să traseze, cu ajutorul unui sistem de modele dinamice, contururile generale ale unei metode de investigare a dependențelor care condiționează nivelul și structura cheltuielilor de muncă socialmente necesară. Se pornește de la opinia că aceste cheltuieli sînt optime. Se elaborează trei modele dinamice principale. Două modele au ca premisă producția unui singur tip de produse — considerîndu-se în cazul primului că el ar satisface trebuințele sociale în domeniul respectiv, iar în cazul al doilea că aceste trebuințe nu sînt satisfăcute. Modelul al treilea presupune producția unei multitudini de bunuri care satisfac, în grade diferite, trebuințele sociale. Categoria de muncă socialmente necesară, conchide pe această bază K. M., este dinamică, în sensul că mărimea ei la un moment dat depinde de coordonarea optimă a multor factori care acționează înainte și după momentul respectiv.*

Management și productivitate

● *Utilizînd datele Organizației Centrale de Statistică din India și dezagregînd cifrele anuarului din 1969 pentru a diferenția firmele cu capital majoritar străin de cele cu capital autohton, Jamuna P. Agarwal ajunge în articolul* Productivity of Foreign and Domestic Firms in Indian Industries *(Productivitatea firmelor străine și autohtone în industria indiană), apărut în* WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIW, *nr. 1/1979, la rezultatul că firmele străine, utilizînd doar cu 16 la sută mai mult capital pe angajat decît firmele interne, ar fi obținut productivități superioare la capital cu 60 la sută și totale cu 55 la sută față de firmele indiene. Este evident, conchide J.P.A., că diferențele de productivitate trebuie atribuite multor factori și nu numai deosebirilor în alegerea tehnicilor de producție. Datele de care dispune autorul arată că firmele străine acordă mai multă importanță controlului tehnic și managerial al muncitorilor lor (salarii mari, dar și calificare superioară ș.a.), precum și reducerii costurilor neproductive.*

FIȘE

Ipoteze privind acțiunea unor legi economice

(Urmare din pag. 19)

în condițiile capitalismului forța de muncă s-a îndreptat, în procesul revoluției industriale, din sectorul primar spre cel secundar, iar după saturarea acestuia spre terțiar și apoi quaternar. În condițiile economiei socialiste planificate, coordonate unitar, forța de muncă este orientată, în funcție de cerințe, atît spre secundar, cît și spre terțiar și quaternar. Modificarea acțiunii unor legi în timp aici este și mai mult vizibilă. Exemplificatoare este, în acest sens, legea creșterii mai accelerate a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum. Raportîndu-se la cerințele acestei legi, țara noastră a programat și a realizat în primele cincinale ritmuri de creștere ale sectorului I, respectiv ale grupei A mult superioare sectorului II, respectiv grupei industriale B. În prezent însă, cînd s-a creat o structură echilibrată între cele două sectoare și grupe, are loc un proces de apropiere a ritmurilor de creștere.

Analiza vieții economice a țărilor socialiste arată că cele mai multe dintre ele au pornit în construcția noii orînduiri de la un nivel scăzut de dezvoltare economică și, mai ales, de la un grad modest de industrializare. În ultimile decenii aceste state, susținînd un proces ferm de industrializare, de promovare a unor structuri politice, economice, sociale noi au înregistrat ample creșteri cantitative și calitative. Este necesar să observăm în acest cadru faptul că prima revoluție industrială a fost însoțită de o serie de legi economice specifice, cea de-a II-a revoluție industrială este însoțită de alte legi sau de acțiuni specifice ale legilor cunoscute tot așa cum revoluția științifică și tehnică antrenează elemente deosebite în mișcarea proceselor și fenomenelor.

Dacă unele state au parcurs distinct asemenea etape, România și de fapt majoritatea țărilor socialiste, cît și un mare număr de alte state aflate în plin proces de dezvoltare s-au găsit, se găsesc simultan în fața primei și a celei de a II-a revoluții industriale, cît și a acțiunii revoluției științifice și tehnice. Asemenea elemente reclamă analiza atentă a fiecărei legi economice, evidențierea acțiunii concrete a acestora oferind practicii căi și mijloace capabile să determine conducerea științifică a proceselor de producție, sporirea eficienței economice, creșterea sistematică a productivității muncii.

În același timp cu preocupările consacrate punerii în valoare a legităților noi, o cerință imperioasă o constituie cercetarea și cunoașterea modalităților concrete de manifestare a legilor cunoscute. Acțiunea acestora prezintă elemente noi generate de condițiile epocii noastre.

ÎNTR-O ANUMITĂ PERIOADĂ s-a acreditat ideea că apariția țărilor socialiste a determinat constituirea diviziunii internaționale socialiste a muncii. De aici se pare că și cercetarea economică a neglijat într-o oarecare măsură studierea pieței capitaliste. Viața arată însă că circa două treimi din comerțul mondial este realizat de țările capitaliste dezvoltate în timp ce participarea țărilor socialiste se ridică la aproximativ o cincime. Mai mult, o serie de produse care circulă între țările în curs de dezvoltare și cele socialiste fac tranzit prin țările capitaliste. Circulația produselor dinspre țările capitaliste transferă și numeroase elemente ale crizei economice, monetare, financiare care nu se opresc la granițele socialismului. Asta explică de la sine neajunsurile care pot fi create de ignorarea legilor specifice ale pieței capitaliste, necesitatea studierii lor atente și acționarea în cunoștință de cauză. Asemenea exemple, deși nu cele mai semnificative, exprimă necesitatea studierii atente atît a legilor care guvernează mișcarea de ansamblu a fenomenelor și proceselor economiei socialiste, cît și a celei capitaliste. Aceasta însemnează o dezvoltare creatoare, sistematică a gîndirii materialist-didactice în pas cu viața, cu cerințele sale reale.

Atît Marx cît și Lenin subliniau, la vremea lor, necesitatea de a îmbogăți continuu teoria generală a revoluției și construcției socialismului. După cum este știut, marele merit al lui Marx este acela de a fi înțeles necesitatea creării unui sistem ideologic deschis. Lenin, la vremea sa, atrăgea atenția asupra necesității îmbogățirii sistematice a socialismului științific. Or, tendințele de a decreta și eticheta orice încercare de evaluare a fenomenelor și proceselor noi drept revizionism s-au soldat cu mari pierderi pentru viața socială. Iată de ce, pornind de la realitățile concrete ale perioadei pe care o parcurgem, apreciem necesară și posibilă o amplă acțiune de dezvoltare a legilor economice și, pe această bază, de îmbogățire a teoriei economice, sporind contribuția acesteia la viața practică.

O asemenea acțiune este și trebuie să fie stimulată de poziția partidului nostru care, credincios teoriei generale a socialismului științific, este preocupat continuu de aplicarea creatoare a acestor legități la condițiile concrete ale țării și ale epocii pe care o parcurgem. În același timp, partidul nostru este preocupat de studierea fenomenelor și proceselor actuale ale lumii, descifrînd din mișcarea lor noi legități de care trebuie ținut seama în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

O ABORDARE COMPLEXĂ A PROBLEMELOR PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Lucrările simpozionului cu tema „Creșterea productivității muncii", organizat la Reșița în 27—28 octombrie 1978, de către Centrul de Cercetări economice al Universității din Timișoara, Cabinetul județean pentru activitatea ideologică și politico-educativă a Comitetului județean Caraș-Severin și Institutul de subingineri Reșița au fost tipărite într-un volum, apărut recent la Timișoara.

Tema simpozionului se înscrie printre problemele de mare importanță pentru dezvoltarea economiei noastre naționale. Este cunoscut că progresul economic depinde în măsură hotărîtoare de eficiența, rodnicia cu care este cheltuită munca vie și materializată, că victoria noii orînduiri sociale este condiționată, în ultima instanță, de realizarea unui nivel mai ridicat al productivității muncii față de vechea orînduire.

Pornind de la aceste cerințe Partidul Comunist Român a înscris în programul său ca o direcție principală de acțiune, în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, creșterea productivității muncii. **„Creșterea mai accentuată a productivității muncii, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, constituie, de asemenea, o cerință primordială a dezvoltării noastre economice în următorii ani".**

Participarea la simpozion cu comunicări a activiștilor de partid și de stat, a cadrelor didactice din învățămîntul superior, a cercetătorilor și specialiștilor din unitățile economice din șapte județe (Timiș, Caraș Severin, Arad, Brașov, Dolj, Hunedoara, Mehedinți) și municipiul București a constituit un bun prilej de analiză a modului în care se acționează în aceste județe pentru îndeplinirea sarcinilor de creștere a productivității muncii, pentru descoperirea de noi rezerve existente în fiecare unitate economică și la nivelul județelor respective. În toate comunicările sînt evidențiate preocupările susținute ale organelor și organizațiilor de partid, ale conducerilor unităților economice pentru asigurarea unei creșteri mai rapide a eficienței muncii sociale. Este demn de menționat faptul că în anii 1976—1977, ritmul mediu de creștere a productivității muncii în industria județului Caraș-Severin, de pildă, a fost de 10,7% față de 3,6% pe ansamblul industriei, ceea ce ilustrează creșterea rolului laturilor calitative în industria acestui județ. Tendințe asemănătoare se manifestă, așa cum rezultă din comunicările prezentate, și în celelalte județe.

Organizat pe mai multe secțiuni, simpozionul a abordat un cerc larg de probleme legate de creșterea productivității muncii ca: probleme teoretice și de măsurare a productivității muncii, creșterea productivității muncii în industria siderurgică, construcții de mașini și minieră; creșterea productivității muncii în industria ușoară, agricultură și alte ramuri; rolul noului mecanism economico-financiar în creșterea productivității muncii. Cu toate că organizatorii au conceput o secțiune specială pentru abordarea creșterii productivității muncii în condițiile noului mecanism economico-financiar, practic aproape toate comunicările tratează diferiți factori ai creșterii productivității muncii în acest context, ceea ce reprezintă fără îndoială un merit al acestora și a simpozionului în ansamblul său.

Așa cum este și firesc, un mare număr de comunicări analizează detaliat la nivelul județelor și mai ales al unităților economice corelația

prof. dr. Dumitru PUGNA

(Continuare în pag. 30)

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

CARLOS MALLMANN

Fundația Bariloche (Argentina)

„SÎNT FOARTE IMPRESIONAT DE CREATIVITATEA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ ROMÂNI"

— Ați fost unul din principalii autori ai studiului „Catastrofă sau o nouă societate ?", elaborat în cadrul Fundației Bariloche și apărut în 1977. O concluzie de bază a acestui studiu era că adevăratele cauze ale crizei prezente și viitoare nu sînt limitele fizice, economice, ci disfuncțiile de ordin social și politic, cum ar fi sistemul de valori (pe care îl descriați ca „foarte distructiv"), cursa înarmărilor etc. Într-un fel, aceasta reprezintă un motiv de optimism în ce privește depășirea situației respective. Ați dori să reluați pentru cititorii noștri această idee ?

— Fără îndoială că opinia noastră este și acum că dificultatea principală este de ordin social-politic, respectiv că găsirea unor soluții presupune măsuri de ordin social și politic atît în ce privește resursele umane, cît și cele naturale. Considerăm că modalitatea de repartiție social-politică a venitului trebuie să asigure satisfacerea trebuințelor de bază ale populației. Aceasta trebuie să fie o premisă de bază în cadrul modelului de repartiție.

O cauză a situației actuale este și procesul de marginalizare în raport cu deciziile, lipsa de participare a populației din multe țări la adoptarea lor, începînd cu nivelul local și pînă la cel național. Desigur, nu înseamnă că participarea ar rezolva totul, dar ar putea avea o contribuție importantă. Participarea la luarea deciziilor ar trebui învățată de la o vîrstă foarte fragedă, dar acest lucru nu este acum realizabil acolo unde există instituții sau structuri autoritare.

— Dacă ar fi să reelaborați raportul Bariloche astăzi, la doi ani de la publicarea lui, care ar fi principalele modificări pe care i le-ați aduce ?

— Aș încerca să elaborez un model care ar include variabilele social-politice. Acest lucru este ușor de spus, dar foarte greu de făcut, pentru că teoria existentă în acest domeniu nu este prea dezvoltată. Cred că pentru a face un model care să fie mai realist, care să nu fie numai un studiu de fezabilitate — cum a fost raportul amintit — problema care se pune este : există o cale ca resursele să poată satisface trebuințele fundamentale ? Dacă există aceasta, trebuie văzut dacă ea se poate realiza din punct de vedere social și politic. Deci, dacă ar fi să reiau studiul, aș face două lucruri : aș introduce variabilele sociale și politice și aș orienta mai mult modelul în direcția calității vieții, astfel încît să poată fi tratate nu numai trebuințele fundamentale, ci și alte trebuințe ale ființelor umane cum ar fi libertatea, dragostea etc., adică trebuințele nemateriale, cît mai multe posibil trebuințe nemateriale.

— Ceea ce înseamnă că dumneavoastră considerați satisfacerea trebuințelor fundamentale nu numai ca o operație de supraviețuire, ca să folosim expresia profesorului Johan Galtung, ci ca mult mai mult, într-o abordare mai largă...

— De fapt, cred că prin modul în care se soluționează problema trebuințelor de bază se pune sămînța modului cum va arăta respectiva societate. De exemplu, oamenii pot supraviețui într-o închisoare, dar aceasta rămîne o închisoare, chiar dacă trebuințele materiale de bază sînt satisfăcute, după cum se poate construi o societate orientată spre creșterea personalității umane, în care să nu fie satisfăcute numai trebuințele de bază. Pentru obținerea acestei diferențieri este necesară includerea variabilelor nemateriale în model.

— Studii recente elaborate sub egida Băncii mondiale și a Organizației Internaționale a Muncii arată, pe baza extrapolării tendințelor recente, că ar mai fi necesari încă sute de ani pînă la a ajunge la satisfacerea trebuințelor de bază materiale în toate țările în curs de dezvoltare. Studiul dumneavoastră pare mai optimist în această privință. Mai împărtășiți și acum acest optimism ?

— Extrapolarea situației actuale conduce la o perioadă foarte lungă. Calculele noastre arată, așa cum probabil că vă amintiți, că dacă se dorește satisfacerea trebuințelor de bază fără o redistribuire a venitului, perioada de timp în care se poate realiza acest lucru este de cel puțin trei ori mai lungă decît ar fi în condițiile unei puternice redistribuiri a veniturilor. Personal, sînt optimist din punct de vedere al resurselor, dar din punct de vedere social-politic cred că redistribuirea este extrem de dificil de realizat și de aceea, din al doilea punct de vedere, sînt mai puțin optimist.

— Vă referiți probabil numai la o redistribuire internă a veniturilor ?

— Nu, am în vedere atît redistribuirea internă, cît și cea pe plan internațional, prin relații mai echitabile. După părerea mea, redistribuirea internă are o importanță foarte mare, pentru că — în condițiile actuale — chiar o puternică redistribuire pe plan internațional poate favoriza numai elitele unor țări, în loc de a favoriza masele largi. De aceea, este esențial să se producă ambele, simultan.

— Ce loc ocupă acumularea în contextul necesității sporirii efortului propriu al țărilor în curs de dezvoltare ?

— Problema acumulării este esențială atît pentru sporirea producției de bunuri de consum de primă importanță ca și pentru soluționarea problemei locuințelor. Aceasta din urmă este una din problemele mondiale cel mai greu de soluționat, pentru că este o problemă a formării de capital. Dacă acumularea, în loc de a servi la investiții de capital în vederea satisfacerii trebuințelor de bază, este utilizată pentru a produce bunuri de consum care nu sînt fundamentale, atunci țara în cauză este pierdută. De aceea, nu se pune numai problema cît anume să se acumuleze, ci mai ales în ce direcții să se orienteze capitalul respectiv. Iar aceasta este, din nou, o problemă social-politică.

— Vă aflați pentru prima dată în România, dar colaborarea dumneavoastră cu oameni de știință români este ceva mai veche. Ce ați putea spune despre ea ?

— Experiența mea legată de colaborarea în cadrul proiectului „Obiective, procese și indicatori de dezvoltare" (GPID), elaborat sub egida Universității Națiunilor Unite, este excelentă și sper ca ea să se intensifice, atît în România cît și în Argentina. Sper că acesta este numai începutul unei colaborări mai ample pe termen lung. Sînt foarte impresionat de creativitatea oamenilor de știință români cu care colaborez.

— Care sînt proiectele de viitor ale Fundației Bariloche la care lucrați ?

— În prezent avem trei grupuri de cercetare. Unul activează în domeniul ecologiei, cercetînd impactul diferitelor alternative de dezvoltare asupra echilibrului ecologic, pe plan național, regional și mondial. Un al doilea grup, care cercetează „economia energiei", tocmai a terminat un studiu asupra situației energetice a Americii Latine în următorii 20—30 de ani — o problemă foarte importantă, așa cum știm cu toții. Al treilea grup, din care fac parte și eu, studiază problemele calității vieții și alternativele de dezvoltare. Acest grup colaborează cu oamenii de știință români în cadrul proiectului GPID. În ceea ce mă privește pe mine, îmi desfășor acum activitatea de cercetare numai în cadrul Fundației Barlioche, concentrîndu-mă în mod esențial asupra variabilelor psiho-sociale ale dezvoltării, respectiv asupra relației dintre calitatea vieții — care este o componentă psiho-socială — și alternativele de dezvoltare, respectiv structura societății atît sub raport economic, cît și politic etc.

— Ca formație sînteți fizician atomist. V-au atras totuși problemele sociale. De ce ?

— Explicația nu este dificilă. Cu mulți ani în urmă am fost numit directorul Centrului atomic din Bariloche, orașul în care trăiesc. Am hotărît atunci să vedem cum putem contribui prin centrul respectiv și cu ajutorul științei în general la dezvoltarea acelei regiuni din Argentina. Făcînd acest lucru, ne-am dat seama imediat că trebuie să dezvoltăm și alte domenii ale științei, nu numai fizica, pentru a influența dezvoltarea economică și socială. Am consacrat cîțiva ani studierii politicii științei și în conformitate cu rezultatele acelei cercetări am întemeiat instituția care se numește Fundația Bariloche, pentru a dezvolta acele domenii care lipseau. În acest mod am trecut de la fizică la politica științei. Odată realizat acest lucru, ne-am întrebat : Știință pentru cine ? Și pentru ce ? Acest lucru ne-a condus imediat la cercetarea dezvoltării umane, a alternativelor de dezvoltare, a calității vieții etc. Acesta este motivul pentru care am părăsit treptat fizica, întîi pentru politica științei și apoi pentru alternativele de dezvoltare și problemele calității vieții.

— În lume are în prezent loc o amplă dezbatere în legătură cu energia nucleară. Care este punctul dumneavoastră de vedere în această problemă destul de controversată ?

— Părerea mea este că trebuie utilizată energia nucleară numai în cazul în care ea este esențială pentru satisfacerea trebuințelor de bază ale oamenilor. Nu aș utiliza-o dacă ar fi necesară numai pentru a asigura energia suplimentară cerută de satisfacerea unor trebuințe care nu sînt fundamentale, pentru că există un risc legat de ea. Aș utiliza-o așadar ca o resursă în caz de urgență pentru soluționarea unor probleme de importanță majoră pentru societate. În acest caz, **scopul** utilizării este cel care este esențial. Ea nu trebuie considerată la fel ca orice altă sursă de energie și trebuie utilizată cu precauție...

— O resursă de urgență care are însă nevoie de 8—10—12 ani, cît durează construirea unei centrale nucleare, pentru a deveni disponibilă...

— O resursă de urgență în sensul că ar putea fi utilizată să zicem o sută de ani, dar planificînd totodată înlocuirea ei. Dacă timp de o sută de ani ea este necesară pentru a fi siguri că oamenii nu vor avea de suferit din cauza lipsei ei, ea trebuie utilizată fără nici o îndoială, dar luînd încă astăzi măsurile pentru înlocuirea ei în viitor.

Interviu de

Dinu DRAGOMIRESCU

Trei decenii de la crearea C.A.E.R.

DEZVOLTAREA ŞI DIVERSIFICAREA PARTICIPĂRII ROMÂNIEI LA ACTIVITATEA C.A.E.R.

LA ÎNCEPUTUL acestui an s-au împlinit trei decenii de activitate a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.). Creat în ianuarie 1949, cu participarea iniţială a şase ţări — Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România, Ungaria şi Uniunea Sovietică — C.A.E.R.-ul a fost conceput, prin însuşi statutul său, ca o organizaţie de colaborare economică multilaterală, deschisă ; în ea pot fi primite şi alte ţări care împărtăşesc principiile Consiliului şi-şi afirmă dorinţa de a participa la colaborarea economică multilaterală a ţărilor membre. Astfel, în cadrul C.A.E.R. au fost succesiv primite : R.P. Albania (în 1949, dar care nu mai participă — începînd din 1961 — la activitatea organelor Consiliului), R.D. Germană (în 1950), R.P. Mongolă (în 1962), Republica Cuba (în 1972) şi R.S. Vietnam (în 1978), în prezent din C.A.E.R. făcînd parte zece ţări socialiste din Europa, Asia şi America Latină. Conform unei convenţii speciale, din 1964 R.S.F. Iugoslavia participă la activitatea unui mare număr de organe reprezentative ale C.A.E.R., în probleme care prezintă interes reciproc. În perioada următoare au mai fost semnate convenţii de colaborare între C.A.E.R., pe de o parte, şi Finlanda (1973), Irak şi Mexic (1975).

Dacă iniţial Consiliul de Ajutor Economic Reciproc îşi propunea îndeosebi promovarea între ţările membre a schimbului de experienţă economică, creşterea livrărilor reciproce de mărfuri, acordarea reciprocă de asistenţă tehnică şi ajutor cu materii prime, produse alimentare, maşini şi utilaje, tehnologii, în cursul celor trei decenii de existenţă organizaţia şi-a dezvoltat şi diversificat continuu activitatea de colaborare, încît aceasta a cuprins un număr tot mai mare de domenii şi ramuri ale economiei, ştiinţei, tehnicii şi tehnologiei.

Un moment de seamă în dezvoltarea activităţii C.A.E.R. l-a reprezentat adoptarea, la cea de-a XXV-a sesiune a Consiliului (Bucureşti, 1971), a „Programului complex", care cuprinde un ansamblu de acţiuni de cooperare multilaterală între statele membre. În acelaşi context, merită a fi menţionată şi sesiunea a XXXII-a a Consiliului (Bucureşti, 1978), la care au fost adoptate primele programe speciale de colaborare pe termen lung între ţările membre : prin realizarea acţiunilor de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică prevăzute în programele respective, acestea din urmă sînt menite să contribuie la satisfacerea în condiţii tot mai bune a necesarului ţărilor membre de combustibili, energie şi materii prime, produse alimentare, maşini şi utilaje, tehnologii moderne.

NUMĂRÎNDU-SE printre membrii fondatori ai C.A.E.R., Republica Socialistă România a acţionat consecvent de-a lungul celor trei decenii pentru dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice cu celelalte ţări membre ale organizaţiei, a adus o contribuţie activă la eforturile depuse pentru perfecţionarea continuă şi ridicarea eficienţei activităţii sale. În acest sens, ţara noastră a urmărit continuu ca organizaţia să corespundă cît mai bine scopurilor pentru care a fost creată, să înfăptuiască în condiţii corespunzătoare obiectivele stabilite şi să îndeplinească atribuţiile ce i-au fost fixate prin statut. **„Ne pronunţăm şi acţionăm pentru intensificarea colaborării între ţările membre ale C.A.E.R.,** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în expunerea sa la Şedinţa activului central de partid şi de stat din 3 august 1978 — **pe baza egalităţii în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, interesului fiecărei părţi şi avantajului reciproc, în scopul apropierii şi egalizării nivelului lor de dezvoltare, accelerării mersului înainte pe calea socialismului şi comunismului".**

Succesele obţinute de popoarele ţărilor socialiste membre ale C.A.E.R., sub conducerea partidelor lor comuniste şi muncitoreşti, pe calea dezvoltării economiilor naţionale a determinat apariţia unor condiţii favorabile pentru extinderea colaborării şi conlucrării în cadrul organizaţiei. În acest context se înscriu şi considerabilele progrese realizate în ultimele trei decenii de ţara noastră în dezvoltarea forţelor de producţie, în modernizarea industriei şi agriculturii, a întregii economii naţionale, în creşterea produsului social şi a venitului naţional, avînd — în ansamblu — ca efect nemijlocit ridicarea continuă a nivelului de trai, material şi spiritual al întregului popor. Astfel, în perioada 1950—1980 România realizează un ritm mediu anual de creştere de 12,7% la producţia industrială şi de 10% la venitul naţional. Puternica dezvoltare a economiei naţionale, faptul că ţara noastră s-a transformat — într-un interval de timp istoriceşte scurt — într-o ţară industrial-agrară în plin avînt constituie rezultatul aplicării consecvente a politicii partidului de dezvoltare susţinută a bazei tehnico-materiale a societăţii, de alocare în acest scop a circa o treime din venitul naţional ; este rodul muncii entuziaste a întregului nostru popor pentru transpunerea în viaţă a programului făurit de partid privind dezvoltarea economico-socială a ţării, pentru edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România. Realitatea practică demonstrează că succesele obţinute în dezvoltarea economiei sînt rezultatul politicii juste a Partidului Comunist Român, care aplică în mod creator adevărurile generale la condiţiile concrete ale României. În acelaşi timp, la obţinerea acestor realizări a contribuit colaborarea tot mai largă pe care ţara noastră o desfăşoară cu ţările membre ale C.A.E.R., cu toate ţările socialiste, cu toate statele din lume, participarea activă a României la diviziunea internaţională a muncii.

Realizările menţionate în dezvoltarea economiei româneşti au permis ţării noastre să participe la o colaborare tot mai largă şi diversificată în cadrul C.A.E.R., au contribuit la intensificarea conlucrării sale cu ţările membre ale organizaţiei. Mărturie în acest sens stă faptul că în 1978 volumul schimburilor comerciale ale României cu celelalte ţări din cadrul C.A.E.R. a crescut, comparativ cu anul 1950, de 13 ori, iar faţă de anul 1965 — de 3,8 ori. În actualul cincinal (1976—1980) valoarea schimburilor prevăzute în acordurile comerciale de lungă durată, încheiate de România cu celelalte ţări membre ale C.A.E.R., sporeşte cu aproape 90% faţă de cea realizată în perioada 1971—1975. Anul trecut ţărilor socialiste membre ale C.A.E.R. le-a revenit o pondere de circa 40% în volumul total al comerţului exterior al României.

CONFORM CELOR CONVENITE unanim între ţările membre ale C.A.E.R., întreaga activitate a Consiliului, ca şi ansamblul raporturilor lor reciproce sînt fundamentate pe principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectării suveranităţii, independenţei şi intereselor naţionale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti. După cum a demonstrat elocvent însăşi experienţa, respectarea riguroasă a principiilor enunţate mai sus oferă cadrul cel mai favorabil pentru o colaborare rodnică, în forme variate şi complexe, asigurînd totodată dezvoltarea unor relaţii democratice, posibilitatea pentru fiecare ţară membră de a participa activ, în condiţiile deplinei egalităţi, la adoptarea hotărîrilor, la organizarea şi desfăşurarea colaborării reciproce. Aplicînd în practică aceste principii, ţările membre au stabilit — atît în Statutul C.A.E.R., cît şi în „Programul complex" — ca activitatea desfăşurată în cadrul Consiliului să aibă la bază liberul consimţămînt, potrivit căruia statele membre participă la acele acţiuni de cooperare care prezintă interes pentru ele.

Din faptul că ţările socialiste sînt state suverane, egale în drepturi, ale căror economii naţionale reprezintă entităţi dis-

tincte, cu necesități și niveluri de dezvoltare diferite, decurge — după cum a evidențiat cu putere întreaga experiență a țărilor membre ale C.A.E.R. — necesitatea ca, în procesul colaborării economice reciproce, să se pornească de la întărirea rolului planului național unic de dezvoltare economico-socială a fiecărei țări, creșterea rolului partidului comunist și al statului socialist în conducerea și planificarea propriei economii naționale, dezvoltarea continuă a proprietății socialiste, unică și indivizibilă, a fiecărui popor. Dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări membre pe baza planului național unic reprezintă un atribut inalienabil al suveranității și independenței statului socialist, fiecare partid și stat exercitîndu-și în mod integral prerogativele și răspunderile încredințate de popor în conducerea activității economico-sociale, a întregii opere de construcție socialistă. Ca atare, nu sînt în concordanță cu aceste principii — și, deci, nu pot fi acceptate — nici un fel de organisme de conducere suprastatală, de forme de planificare ce nu respectă atributele suverane ale fiecărui stat.

Partidul nostru apreciază că respectarea consecventă, deplină, ca un tot unitar a acestor principii și norme fundamentale este de natură să confere colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R., dintre toate țările socialiste, caracterul unor raporturi internaționale, realmente de tip nou, demonstrînd astfel superioritatea socialismului și în domeniul organizării relațiilor dintre state și popoare, constituind o contribuție esențială la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, la edificarea unei lumi mai drepte și mai bune. Pe de altă parte, obiectivul fundamental al activității de colaborare în cadrul C.A.E.R. este — conform Statutului — de a contribui la accelerarea dezvoltării și la modernizarea susținută a forțelor de producție din fiecare țară membră, la creșterea forței sale economice ; aceasta ar determina ridicarea continuă a bunăstării popoarelor respective, întărirea unității și coeziunii lor în lupta pentru făurirea unei noi orînduiri — condiție esențială pentru afirmarea crescîndă a forței socialismului în ansamblu, a rolului și influenței sale în procesul dezvoltării contemporane, în promovarea politicii bazate pe egalitatea și respectul între națiuni, în vederea asigurării colaborării și păcii în întreaga lume.

OBIECTIVUL PRINCIPAL al colaborării dintre țările socialiste se definește prin însuși faptul — confirmat de practica socială — că afirmarea socialismului pe plan mondial este condiționată, în primul rînd, de îndeplinirea cu succes a sarcinilor construcției socialiste în fiecare țară, respectiv de modul cum se asigură rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică edificarea societății noi, sporirea avuției naționale și ridicarea nivelului de trai al maselor muncitoare în fiecare țară socialistă. În această privință tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Considerăm că această colaborare trebuie să contribuie la dezvoltarea economiei fiecărei țări, la întărirea bazei tehnico-materiale a socialismului din fiecare țară, la crearea în fiecare stat membru al organizației a condițiilor pentru făurirea societății comuniste. În aceasta vedem noi prima obligație și direcția principală a colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R., pentru că numai așa socialismul se va putea afirma ca orînduire superioară din toate punctele de vedere“.**

Avîndu-se în vedere că țările socialiste membre ale C.A.E.R. au pornit la construcția noii orînduiri de la stadii diferite de dezvoltare și că, în condițiile unei apropieri relative a nivelurilor lor economice, există încă diferențe substanțiale în ceea ce privește dezvoltarea forțelor de producție, productivitatea muncii și nivelul de trai, o importanță deosebită capătă realizarea de acțiuni menite să contribuie la **apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică ale tuturor statelor membre**, corespunzător prevederilor consacrate în Statutul organizației. Astfel, colaborarea și cooperarea economică în cadrul C.A.E.R. au ca un obiectiv esențial — după cum se apreciază în „Programul complex“ — să contribuie în mai mare măsură la accelerarea progresului economic și social, îndeosebi al țărilor care au pornit de la un nivel mai scăzut de dezvoltare, la înfăptuirea într-o perioadă istorică scurtă a egalizării nivelurilor de dezvoltare economică ale tuturor țărilor membre.

În condițiile în care în economia mondială persistă consecințele relațiilor internaționale de dominație și inegalitate impuse de imperialism, iar adîncirea decalajelor economice rămîne una dintre cele mai acute probleme ale dezvoltării lumii contemporane, apropierea și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică între țările socialiste sînt de natură să demonstreze superioritatea socialismului în organizarea relațiilor economice internaționale, capacitatea noii orînduiri de a asigura progresul general, prosperitatea și bunăstarea tuturor națiunilor.

Coordonarea planurilor economice naționale s-a dovedit a fi, în practică, principala metodă de organizare a cooperării economice și tehnico-științifice în cadrul C.A.E.R., în concordanță cu interesele fiecăruia stat și ale tuturor statelor membre. Realizîndu-se pe bază de consultări reciproce, coordonarea planurilor oferă cadrul adecvat pentru realizarea de înțelegeri în principalele domenii ale colaborării economice, pentru încheierea de acorduri comerciale și convenții de cooperare pe o perioadă îndelungată.

O mare atenție acordă România extinderii **specializării și cooperării în producție** între țările membre ale C.A.E.R. Țara noastră are în vedere, îndeosebi, amplificarea cooperării și specializării in producția de mașini-unelte grele și speciale, cu comandă program, utilaje chimice și de prelucrare a țițeiului, echipamente metalurgice, utilaje de presare și forjare, utilaje și aparataj de automatizare, linii tehnologice complexe, aparatură electronică de măsură și control, produse petrochimice și altele. România este interesată ca, pentru unele din aceste produse, să fie realizate pe teritoriul său, cu eforturile comune ale țărilor membre ale C.A.E.R., o serie de capacități moderne de producție, o parte din produse urmînd să fie livrate țărilor socialiste participante.

Preocuparea permanentă a țării noastre pentru dezvoltarea colaborării economice cu țările membre ale C.A.E.R., pentru înfăptuirea prevederilor „Programului complex“, se materializează în participarea României la realizarea unui număr de aproape 200 de convenții multilaterale privind specializarea și cooperarea internațională în producție, colaborarea tehnico-științifică, relațiile valutar-financiare și de credit, transporturile de mărfuri dintre țările membre etc. Țara noastră, participă, împreună cu alte țări interesate, la construirea cu eforturi comune a unor mari capacități în industria celulozei, azbestului, feroaliajelor și la valorificarea unui zăcămînt de gaze naturale în Uniunea Sovietică, la construirea unei uzine de nichel și cobalt în Cuba, urmînd să primească, în mod corespunzător, cantități de produse realizate de aceste unități. România participă de asemenea, în mod nemijlocit, la activitatea unor organizații și uniuni economice internaționale specializate, create de țările membre ale C.A.E.R. în scopul de a promova colaborarea și cooperarea în domenii cum sînt funcționarea interconectată a sistemelor energetice naționale, utilizarea mai bună a unor mijloace de transport, producția și livrările reciproce ale unor produse siderurgice, chimice, electrotehnice, rulmenți, utilizarea energiei nucleare în scopuri pașnice, explorarea Cosmosului, informatica, cercetarea științifică, activitatea bancară și financiară și altele. România își exprimă interesul profund de a desfășura în continuare cooperarea în producție cu țările socialiste, ca și cu alte state, atît pe plan bilateral, cît și multilateral, în spiritul principiilor deplinei egalități și avantajului reciproc, al respectării independenței și suveranității naționale.

România acționează, totodată, pentru **intensificarea colaborării tehnico-științifice**, pentru soluționarea împreună cu alte țări membre ale C.A.E.R. a unor importante probleme legate de promovarea progresului tehnic, pentru asigurarea în acest mod a transferului de tehnologii, precum și a accesului tuturor țărilor la noile cuceriri ale științei și tehnicii, la tehnologiile moderne. România acționează în mod deosebit pentru orientarea în mai mare măsură a colaborării tehnico-științifice spre soluționarea unor probleme de care depind efectiv creșterea mai accelerată și modernizarea forțelor de producție în fiecare din țările membre ale C.A.E.R.

Țara noastră acordă o atenție deosebită realizării **programelor speciale de colaborare pe termen lung.** Sesiunea C.A.E.R. din 1978 a adoptat trei asemenea programe, alte două urmînd să fie adoptate la cea de a XXXIII-a sesiune a consiliului, care se va deschide la 26 iunie a.c., la Moscova. După cum consideră România, este necesar să se accelereze lucrările pentru elaborarea concretă a celor mai importante acțiuni de colaborare incluse în aceste programe, respectiv să se treacă la pregătirea și perfectarea convențiilor respective.

Țara noastră consideră că, în cadrul acestor programe, ar trebui avute în vedere următoarele direcții de acțiune :

a) **asigurarea satisfacerii în condiții mai bune a necesităților de materii prime, combustibil și energie ale țărilor membre.** În prezent în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime colaborarea nu răspunde încă în măsură satisfăcătoare cerințelor dezvoltării economice a tuturor țărilor membre. De aceea țara noastră consideră că se impune să se acționeze cu fermitate pentru încheierea de noi acțiuni de cooperare — acorduri guvernamentale, convenții și contracte pe termen lung — pentru valorificarea rezervelor existente de materii prime, combustibili și energie din țările membre ale C.A.E.R. în vederea majorării livrărilor și acoperirii în cît mai mare măsură a necesarului de import al țărilor care dispun de resurse naturale limitate.

Trebuie ținut seama, de asemenea, de faptul că în programele speciale adoptate nu sînt cuprinse acțiuni de cooperare multilaterală în domenii de importanță vitală pentru economiile naționale ale țărilor membre, cum sînt cele privind asigurarea necesarului de țiței și gaze naturale — așa cum s-a avut în vedere inițial, atunci cînd s-a convenit elaborarea unui program special de colaborare pînă în 1990 în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime. România este de părere că analizarea mai profundă a acestor probleme ar permite identificarea și promovarea unor acțiuni de cooperare multilaterală în producția de țiței și gaze, la care să participe toate țările interesate ;

b) **satisfacerea corespunzătoare a necesităților țărilor membre privind dotarea economiilor lor cu tehnică modernă, cu tehnologii avansate.** Țara noastră are aici în vedere faptul că, în domeniul construcțiilor de mașini, deși s-a încheiat un număr mare de convenții, nu se asigură încă necesarul țărilor membre la unele produse de înalt nivel tehnic, mult solicitate de progresul susținut al economiilor lor naționale ; de asemenea, cooperarea tehnico-științifică contribuie insuficient la crearea de noi tehnologii, la asimilarea de noi produse și instalații moderne ;

c) în ce privește **realizarea programului special de colaborare în agricultură,** o problemă importantă care trebuie să-și găsească soluționarea este, în opinia țării noastre, stabilirea formelor și metodelor de colaborare pentru dezvoltarea producției agricole, vegetale și animale, prin intensificarea conlucrării dintre țările membre în vederea asigurării semințelor de calitate și a raselor de animale de înalt randament. În același timp, este necesar să fie promovate forme eficiente de stimulare a exportului de produse agricole și alimentare în țările membre ale C.A.E.R., cu ajutorul prețurilor contractuale și al altor mijloace economice.

Țara noastră consideră că sistemul organizatoric existent, precum și structura organelor C.A.E.R. corespund cerințelor actuale ale adîncirii colaborării multilaterale reciproc avantajoase. De asemenea, ea consideră că prevederile statutului în vigoare și ale „Programului complex" privind principiile și normele fundamentale ale colaborării reciproce asigură baza corespunzătoare pentru desfășurarea în continuare a acestei colaborări.

România se pronunță, totodată, pentru perfecționarea activității organelor C.A.E.R. pe baza acestor norme și principii, pentru adîncirea caracterului democratic al activității sale, pentru promovarea unor modalități mai operative de soluționare a problemelor concrete ale colaborării reciproce, reducerea numărului de ședințe, eliminarea fenomenelor de formalism. În acest fel organele C.A.E.R. ar putea să-și aducă o contribuție mai eficientă la amplificarea și adîncirea cooperării în producție și tehnico-științifice dintre statele membre, la accelerarea progresului lor economic.

Desigur, esențiale în asigurarea progresului multilateral al țării noastre sînt dezvoltarea și întărirea continuă a potențialului național, efortul conștient al poporului de a pune tot mai larg în valoare resursele țării, de a organiza pe baze științifice întreaga activitate și a asigura înfăptuirea în viață a prevederilor planurilor cincinale, a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

În același timp, România este interesată să participe activ și să desfășoare o largă colaborare și cooperare, în forme multiple, cu țările membre ale C.A.E.R., care să contribuie la satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor dezvoltării sale pe calea progresului economic și social.

PREOCUPÎNDU-SE în mod constant de lărgirea continuă a colaborării cu țările membre ale C.A.E.R., România acționează totodată, pentru dezvoltarea relațiilor cu celelalte țări socialiste, cu toate statele care edifică noua orînduire, apreciind că aceasta corespunde pe deplin intereselor reciproce ale popoarelor noastre, cauzei unității, solidarității și întăririi forțelor socialismului.

Pornind de la cerințele dezvoltării în ritm înalt a economiei naționale, de la procesele care au loc pe plan mondial, țara noastră dezvoltă în același timp largi legături de colaborare și cooperare cu toate statele, participă activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori. Acționînd în acest sens, România pornește de la realitatea că, în condițiile interdependențelor tot mai strînse ce caracterizează evoluția mondială, nici un stat care dorește să-și dezvolte economia, să avanseze tot mai rapid pe calea progresului și civilizației nu se poate izola, nu poate rămîne în afara colaborării internaționale.

Țara noastră se pronunță constant pentru stabilirea de relații între Consiliul de Ajutor Economic Reciproc și Comunitatea Economică Europeană (Piața comună), în limita competențelor ce le revin, inclusiv pentru încheierea unui Acord cadru care să cuprindă principiile generale ale raporturilor dintre aceste organizații. Acest fapt nu trebuie însă să afecteze dreptul fiecărei țări membre a C.A.E.R. de a-și soluționa, prin tratative directe cu Piața comună, cu țările membre ale acesteia, problemele colaborării și schimburilor comerciale în concordanță cu necesitățile proprii. România a încheiat o serie de acorduri cu Piața comună și este interesată în extinderea colaborării economice cu această organizație, pe baze reciproc avantajoase.

Totodată, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România acționează pentru lărgirea colaborării și cooperării cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele care, eliberîndu-se de colonialism, au pășit pe calea dezvoltării lor independente, de sine stătătoare ; ea întreține în prezent relații de colaborare cu peste 100 de țări în curs de dezvoltare. Pe baza deplinei egalități, a avantajului reciproc, ea promovează diferite forme de cooperare cu aceste țări, sprijinindu-le activ în prospectarea și punerea în valoare a unor resurse naționale, în crearea și dezvoltarea unei industrii proprii, în pregătirea de cadre naționale, le acordă asistență tehnică în realizarea unor obiective economice importante.

România militează activ pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale — bazată pe deplină egalitate și echitate, pe dreptul fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe bogățiile naționale — care să asigure dezvoltarea mai accelerată a tuturor statelor și în primul rînd a celor rămase în urmă, accesul larg al popoarelor la cuceririle științei și tehnicii moderne, stabilitatea economiei mondiale, progresul general al omenirii.

În spiritul principiilor coexistenței pașnice, România extinde, de asemenea, relațiile sale de colaborare economică, tehnico-științifică și culturală cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Ea acționează cu consecvență pentru înlăturarea discriminărilor și a barierelor artificiale care mai persistă în relațiile economice internaționale.

Pornind de la volumul și amploarea tot mai mare a schimburilor economice, a colaborării și cooperării internaționale a României, o deosebită importanță prezintă aplicarea fermă în viață a hotărîrilor de partid, a indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind perfecționarea continuă a activității noastre de comerț exterior, valorificarea tot mai bună și sporirea gradului de competitivitate al produselor românești pe piața mondială, ridicarea gradului de eficiență al acțiunilor noastre de colaborare și cooperare cu alte state.

Colaborarea internațională are nu numai o mare însemnătate economică, dar — așa cum a arătat însăși viața — și una profund politică, constituind un factor esențial al promovării încrederii între state și popoare, al stimulării cursului spre destindere și securitate, al progresului și păcii în lume. O importanță cu atît mai mare are în acest context dezvoltarea colaborării în cadrul C.A.E.R., ca și între toate celelalte țări socialiste, pe baza principiilor egalității, respectului reciproc, avantajului mutual și întrajutorării reciproce, astfel încît relațiile dintre aceste țări să constituie un exemplu de raporturi noi între state și popoare, să contribuie la afirmarea tot mai puternică a ideilor și principiilor socialiste pe plan mondial, la demonstrarea superiorității noii orînduiri sociale, atît în ceea ce privește dezvoltarea internă a societății, cît și raporturile dintre state, organizarea pe baze noi a vieții internaționale.

Țara noastră își exprimă hotărîrea de a milita și în viitor pentru dezvoltarea cooperării cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate statele socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea socială, răspunzînd astfel intereselor fundamentale de progres și propășire economică și socială ale poporului român, contribuind la întărirea socialismului pe plan mondial, la lupta pentru progres social și pace în lume.

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna mai 1979

EVOLUȚIA pieței internaționale a produselor de bază a fost dominată de penuria relativă de țiței și produse petroliere. Indicele agregat IEM indică o accelerare a ratei lunare de creștere a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România de la 2,1% în luna aprilie la 5,9% în mai a.c.

Creșterile cele mai accentuate au fost înregistrate la combustibili lichizi, *în special la produse petroliere* (+21,0%).

La produsele agroalimentare, *prețurile au crescut pe ansamblu cu 3,9%, dintre aceste produse remarcîndu-se prețurile la cereale* (+ 6,3%) *datorită interesului sporit de achiziții care a fost influențat de o serie de factori stimulativi și anume : întîrzierea însămînțărilor de primăvară din emisfera nordică : estimările privind reducerea producției de cereale în țările vest-europene. Prețurile au crescut, de asemenea, la animale, carne și produse animaliere* (+4,8%) *datorită ofertei deficitare, în special la carne de bovine.*

La zahăr și produse tropicale (cafea și cacao) prețurile au crescut în medie cu 3,7%, sub influența perspectivelor de majorare în acest an a importurilor americane de zahăr, a dificultăților intervenite în livrările de cacao din principalele țări producătoare, precum și a condițiilor atmosferice nefavorabile pentru culturile de cafea din Brazilia.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale *au prezentat o mai mare stabilitate, înregistrînd o creștere mai pronunțată prețurile la cauciuc natural (+ 4,2%), sub influența menținerii unei cereri susținute din partea principalelor țări consumatoare, ofertelor limitate din partea producătorilor și a creșterii prețurilor la cauciucul sintetic. Prețurile au marcat ușoare creșteri la fibre textile naturale (+ 1,9%), piei brute de bovine (+0,8%), metale (+ 0,5%) și au scăzut la lemn și produse din lemn (— 0,8%) și minereuri (— 0,5%).*

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1977-1978 SI IN MAI 1979

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	apr.	mai
INDICE GENERAL	1977	230,1	235,9	234,3
	1978	247,7	239,0a)	238,6a)
	1979		311,8a)	330,2a)
1. Produse alimentare	1977	180,7	193,3	189,9
	1978	191,8	193,1a)	190,0a)
	1979		205,4a)	213,4a)
- cereale	1977	161,6	172,0	163,1
	1978	187,7	197,8	196,2
	1979		204,3	217,1
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim.și veg.	1977	189,1	223,5	222,5
	1978	201,6	198,8a)	201,0a)
	1979		234,8a)	235,3a)
- anim., carne și produse animaliere	1977	158,7	152,8	152,4
	1978	175,5	172,8a)	167,1a)
	1979		186,4a)	195,3a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	293,5	291,8
	1978	228,8	230,7a)	223,7a)
	1979		214,0a)	222,0a)
2. Combustibili	1977	398,4	395,6	397,5
	1978	442,0	431,7a)	422,7a)
	1979		660,4a)	750,7a)
- cărbuni și cocs	1977	289,1	281,9	283,7
	1978	356,2	349,0	338,2a)
	1979		382,7	380,0a)
- țiței	1977	553,9	550,7	550,7
	1978	548,0	547,0	547,7
	1979		717,2	767,4
- produse petroliere	1977	439,1	440,3	442,9
	1978	479,6	463,4	452,7
	1979		881,5	1066,4
3. Materii prime industriale	1977	199,2a)	205,0	203,1
	1978	211,5a)	199,8a)	202,8a)
	1979		249,1a)	250,5a)
- minereuri	1977	149,4a)	150,8	150,3
	1978	137,1	132,1a)	132,2a)
	1979		146,8a)	146,1a)
- metale	1977	192,1	192,8	192,0
	1978	202,8	191,2a)	197,2a)
	1979		243,4a)	244,6a)
- cauciuc	1977	231,0	225,5	222,8
	1978	279,2	245,4	254,6
	1979		353,4	368,2
- lemn și produse din lemn	1977	227,9	229,9	230,3
	1978	249,9	237,2a)	233,6a)
	1979		281,6a)	279,4a)
- fibre anim. și veg.	1977	212,3	251,2	238,9
	1978	215,1	207,5a)	211,3a)
	1979		221,8a)	226,1a)
- piei	1977	186,6	205,1	203,8
	1978	247,7	214,0	216,6
	1979		488,7	492,7

a) Date provizorii pentru: ulei de ricin, bacon, picnic, șuncă, ouă, unt, vite vii, porci vii, miere, huilă, cărbune cocsificabil, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră necoaptă, țevi din oțel, laminate din cupru, cherestea din rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

Sectorul de conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Canada: restructurări economice

REZULTATELE ultimelor alegeri guvernamentale din Canada, dincolo de cunoscutele contradicții sociale și politice dintre provincii, reflectă în mare măsură și preocuparea față de realizările economice scăzute ale țării în ansamblu, obținute în ultimii ani. Se știe că efectele declanșării crizei țițeiului s-au resimțit cu întîrziere în economia canadiană, ca urmare a aplicării unei politici monetare expansive într-un moment cînd, în situații similare, alte țări occidentale au adoptat măsuri restrictive. Rezultatul a fost o creștere economică accentuat inflaționistă, sfîrșitul anului 1975 înregistrînd o rată de creștere a prețurilor de consum de aproape 11% față de anul precedent. Nivelul îngrijorător al inflației a determinat autoritățile canadiene să treacă, în următorii trei ani la un control sever al prețurilor și salariilor, nesoldat însă cu rezultatele scontate.

Pe de altă parte, în 1978 balanța plăților curente s-a încheiat cu un deficit de 5,3 mrd. $. Se regăsesc aici efectele nefaste ale infiltrării capitalului străin în economia canadiană (în prezent 5,5% din fondurile fixe ale industriei extractive și prelucrătoare aparțin unor investitori din afară). De asemenea, economia este dependentă în mare măsură de exporturile de materii prime, pierderile cauzate de reducerea acestora în ultimul timp neffind acoperite de livrările industriei prelucrătoare.

În acest context, opțiunile guvernului federal sînt determinate de necesitatea restructurării economiei care presupune ca obiective de anvergură și pe termen lung valorificarea potențialului energetic, dezvoltarea unor ramuri ale industriei prelucrătoare competitive atît la intern cît și pe plan internațional, dezvoltarea unor ramuri de tehnologie înaltă (telecomunicații și energie nucleară), dezvoltarea cercetării pentru produse industriale noi, inclusiv electronice. În vederea unei mai bune coordonări a acestor programe de politică industrială a fost constituit Consiliul ministerelor de dezvoltare economică de pe lîngă guvernul federal, care reprezintă de fapt replica autorităților la repetatele cereri din partea sindicatelor, a cercurilor de afaceri pentru o politică economică stabilă și coerentă.

Realizarea în bune condiții a proiectelor menționate care va necesita un timp mai îndelungat este condiționată însă de orientarea politicii economice curente a autorităților.

Acestea își propun ca principale obiective menținerea competitivității internaționale prezente a produselor canadiene printr-un proces investițional activ, care să asigure crearea de noi capacități productive și locuri de muncă un control al salariilor și prețurilor, de natură să reducă posibilitatea unei noi accelerări a inflației, creșterea productivității muncii la 2—3% anual față de un nivel actual aproape de limita zero, reducerea cheltuielilor ineficiente ale sectorului public și implicit a deficitului bugetar și a împrumuturilor externe.

Napoleon POP

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 11—15 VI a.c., pe piețele de schimb internaționale s-a înregistrat o perioadă de calm relativ, caracterizată printr-un recul ușor al **dolarului S.U.A.**, față de ansamblul valutelor occidentale. Dintre elementele mai deosebite apărute menționăm reducerea dobînzii preferențiale de la 11,7% la 11,50%, fapt care confirmă continuarea procesului de încetinire a creșterii economice în S.U.A. cu un efect cel puțin aparent favorabil asupra evoluției cursului dolarului în raport cu restul valutelor occidentale.

Lira sterlină a înregistrat creșterea cea mai accentuată atît în raport cu dolarul S.U.A. cît și față de restul valutelor considerate, atingînd un maximum de circa 2,1035 dolari/liră, situat cu circa 1,9% peste închiderea de referință de 2,0650 dolari/1 liră. Această evoluție reflectă efectul favorabil provocat de măsurile economice preconizate de guvernul conservator precum și efectul hotărîrii Băncii Angliei de a majora de la 12% la 14% dobînda minimă de împrumut.

Francul elvețian a înregistrat o creștere ușoară, de circa 0,3% față de închiderea precedentă, atingînd în final un curs de aproximativ 1,7240 franci/1 dolar.

Marca vest-germană a realizat la rîndul său o creștere în raport cu dolarul S.U.A. cotînd la închidere la circa 1,9055 mărci/1 dolar cu 0,4% peste nivelul de referință de 1,9125 mărci/1 dolar.

Francul belgian a beneficiat în acest interval de suportul suplimentar al Băncii Naționale a Belgiei, care a hotărît majorarea taxei scontului de la 8% la 9%. În aceste condiții, francul a înregistrat în final o creștere de 0,4% peste închiderea anterioară, la un curs de circa 30,59 franci/1 dolar.

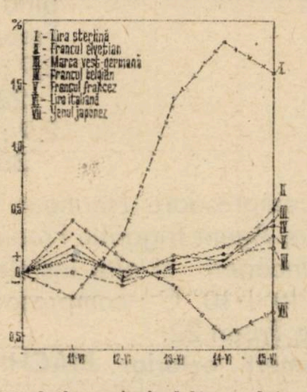

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în săptămîna 11—15 iunie a.c. Bază : cursurile din 8 iunie 1979

Francul francez a evoluat într-o tendință ușor ascendentă cotînd la închidere la circa 4,41 franci/1 dolar.

Lira italiană s-a situat în final la un curs de aproximativ 851,75 lire/1 dolar.

Yenul japonez a terminat intervalul sub nivelul cursului de referință după ce a atins un minim de aproximativ 220,5 yeni/1 dolar. Această evoluție reflectă în parte și efectul restrîngerii în continuare a excedentului balanței comerciale a Japoniei care a fost în luna mai de numai 70 milioane dolari față de 510 milioane în luna aprilie a.c.

Dobînzile la eurodepozitele pe 6 luni s-au situat la circa 10,5625% la eurodolari, 2,6875% la eurofranczi și yeni și 6,625% la euromărcile vest-germane.

Prețul aurului a atins un nou maxim istoric fiind stabilit în prima parte a intervalului la 232,40 dolari/uncie. În final, datorită fenomenului de „profit taking", prețul metalului galben a scăzut ușor fiind fixat vineri la Londra la 279,30 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MACHINOEXPORT

BULGARIE

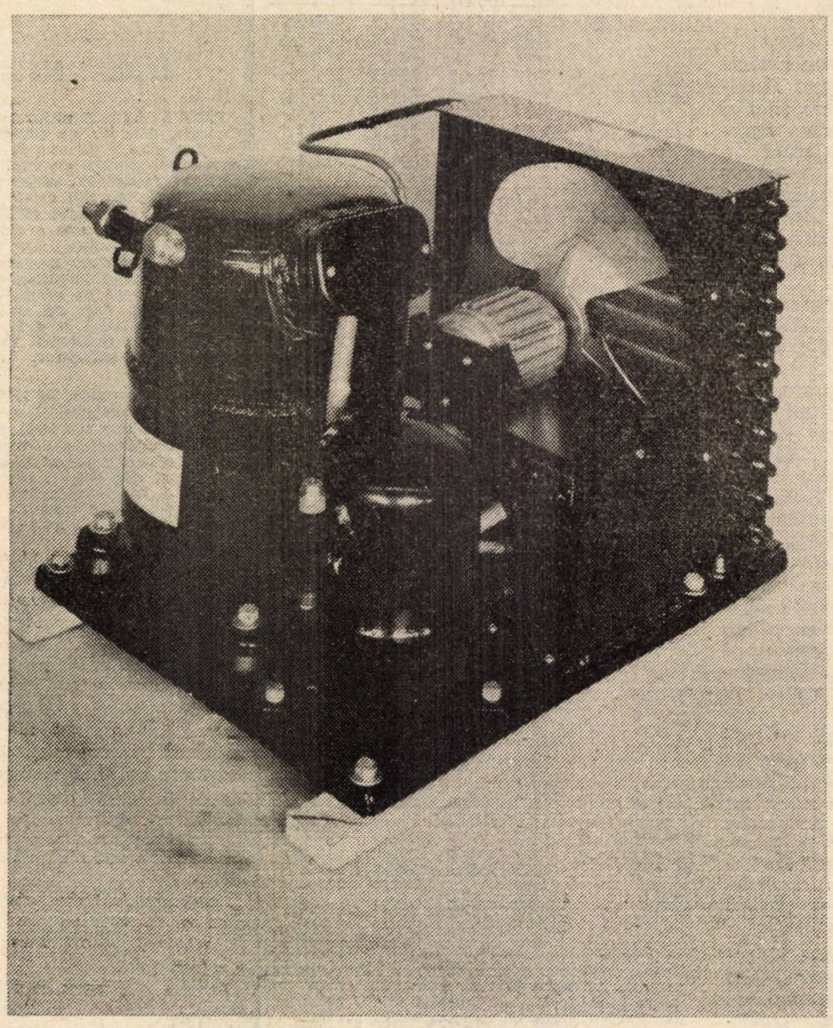

AGREGATE FRIGORIFICE

Pentru frigiderele dv., pentru camerele și vitrinele dv. frigorifice – „Hermetic Freon Units AC și ACT", după licența Tokyo Sanyo Co. Ltd – Japonia.

Caracteristici tehnice :

Temperatura mediului înconjurător	de la +5° C pînă la +43° C
Temperatura de vaporizare	de la −30° C pînă la −5° C
Temperatura de aspirație	pînă la +32° C
Agent frigorific	Freon 12
Curent alternativ	2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1A 220 V ±10%
Curent trifazat	2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1A 380 V ±10%

Pentru agregate frigorifice : compresoare Hermetic Freon 2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1 după licența Tokyo Sanyo Co. Ltd. – Japonia. Agent frigorific Freon 22.

Pentru climatizarea aerului în încăperi și alte instalații frigorifice pentru temperaturi de fierbere ridicate de la −10° C pînă la +10° C ; compresoare pentru instalații de climatizare KK 3,2 ; 4,0; 4,6 și 6,6. Agent de răcire Freon 22.

Exportator : Organizația de comerț exterior MACHINOEXPORT – Sofia, str. Aksakov 5, telefon 88 53 21 ; telex 023425.

PUBLICOM

DOCUMENTAR

PROBLEMA ENERGETICĂ: PREOCUPĂRI IMEDIATE ȘI IMPERATIVUL VIITORULUI

DEȘI ÎNCĂ DE LA IZBUCNIREA așa-numitei „crize a petrolului", problema energetică s-a menținut consecvent în avanscena actualității economice mondiale, evoluțiile recente i-au conferit un plus de efervescență, măsuri variate de restructurare sau de limitare a consumului energetic fiind adoptate de un număr tot mai mare de guverne sau figurînd tot mai frecvent pe agenda priorităților programatice ale reuniunilor internaționale cu caracter economic sau tehnic.

Acest fapt se datorește acțiunii, cu efecte contradictorii, a unor factori cum sînt : majorarea aproape continuă a prețurilor la petrolul brut (și, implicit, la produsele derivate) ; dorința — tradusă treptat în fapt — a țărilor exportatoare de țiței de a menaja resursele de care dispun, prin măsuri de plafonare sau chiar reducere a extracției ; costul ridicat și — deseori — intervalul îndelungat necesar pentru realizarea reconversiunii consumatorilor de la petrol la alternativa cărbune sau la alte surse de energie, practic inepuizabile (energia solară, cea a vîntului, energia geotermică, energia termică a oceanului planetar și cea a mareelor ș.a.) ; inerția — îndeosebi în țările capitaliste dezvoltate — a unei mari părți din consumatori, din populație, încă puțin receptivă la adevărul ineluctabil că timpurile energiei ieftine și abundente, ale consumului necontrolat și nerațional în acest domeniu aparțin trecutului ; interesele unor cercuri de afaceri și monopoluri de a menține un climat favorabil speculei pornind de la fenomenele de penurie — deseori artificială — pe piața petrolului și produselor petroliere, interese opuse celor ale industriilor mari consumatoare de petrol (ca sursă de energie sau materie primă), care-și văd periclitată competitivitatea pe piață ș.a.m.d.

Tendințele respective, grefate pe principiile „sacre" ale liberei concurențe (termen care camuflează frecvent anarhia) proprii economiei capitaliste, au împiedicat realizarea pînă în prezent a unei orientări raționale de politică energetică pe plan mondial (ca parte componentă a noii ordini economice internaționale), stabilirea căilor și tehnologiilor celor mai adecvate din punct de vedere social și economic pentru a asigura viitorul energetic al omenirii.

BILANȚUL PROVIZORIU al măsurilor adoptate sau aplicate pînă acum în diferite țări se dovedește a fi relativ sărac, iar efectul lor frînat de lipsa unei corelări pe plan internațional, fără a mai vorbi că uneori măsurile în cauză reflectă interese opuse, cum a fost cazul recentei confruntări diplomatice între Piața comună vest-europeană și S.U.A. pe marginea stabilirii de către Departamentul Energiei din această țară a unei subvenții de 5 dolari per baril la importul de păcură și motorină pe piața americană, în perioada 1 mai — 1 septembrie a.c.

De fapt, atenția principală a specialiștilor se îndreaptă către grupul țărilor capitaliste dezvoltate, avîndu-se în vedere nivelul ridicat al consumului de energie în economia lor, și în primul rînd către S.U.A., cărora le revin circa 30% din consumul de energie al lumii capitaliste. Există un puternic decalaj în ceea ce privește nivelul consumului de energie în S.U.A. nu numai față de țările în curs de dezvoltare, ci și comparativ cu alte țări industrializate (în 1977, de pildă, în S.U.A. s-au consumat — pe locuitor — 8,5 t.c.c., față de 3,5 t.c.c. în Franța sau 3,1 t.c.c. în Japonia). Iar aceasta, în contextul sporirii neîncetate a importurilor americane de petrol (al căror tonaj brut reprezenta în 1977 circa 50% din volumul consumului intern, față de sub 38% în 1973), al creșterii consumului de petrol pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate cu cîte 80 mil. tone pe an.

După opinia specialiștilor, într-un viitor relativ apropiat extracția de petrol în lume nu va mai putea ține pasul cu cererea ascendentă pe plan mondial, apreciindu-se că ruptura se va produce în a doua jumătate a deceniului următor sau, cel tîrziu, în cursul ultimului deceniu al secolului. După cum se vede din graficul nr. 1, forțarea extracției de petrol la nivelul maxim posibil din punct de vedere tehnic (curba I) ar permite amînarea cu cîțiva ani a apariției decalajului între aceasta și cererea potențială de petrol, dar ea ar fi urmată de scăderea mai pronunțată a volumului extracției mondiale, decît în cazul unei evoluții mai raționale a extracției (vezi curba II). Ponderea petrolului în consumul mondial de energie se va reduce treptat, el urmînd a fi destinat în măsură crescîndă unor utilizări specifice (în transporturi, în agricultura mecanizată, în industria chimică etc.).

În aceste condiții, și posibilitățile de economisire a energiei, a petrolului sînt mai mari în țările unde structura balanței energetice are un caracter mai puțin rațional, unde evitarea risipei, a pierderilor inutile n-a devenit încă o practică conștient adoptată atît de diferite întreprinderi și instituții ca și de masa cetățenilor. Or, așa cum evidențiază graficul nr. 2 (pentru anul 1977), între țările capitaliste dezvoltate există decalaje pregnante în ceea ce privește ponderea diferitelor sectoare de activitate în balanța consumului de energie. În S.U.A., de pildă, ponderea industriei energiei și a pierderilor acesteia este mult mai mare decît în Japonia, în timp ce ponderea consumului industrial de energie este mai scă-

Graficul nr 1 - EVOLUȚIA PRODUCȚIEI ȘI CERERII MONDIALE DE PETROL

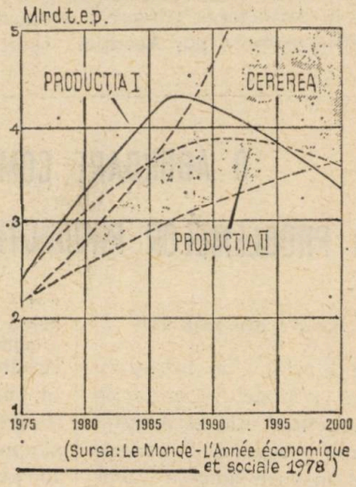

(Sursa: Le Monde - L'Année économique et sociale 1978)

zută ; pe de altă parte, în balanța consumului energetic al țărilor Pieței comune vest-europene comparativ exagerată apare ponderea sectorului casnic și comercial.

extracției cărbunelui (la 900 mil. tone echivalent petrol în 1990, față de 475 mil. t în 1973) și lărgirea sferei utilizărilor sale, extinderea consumului gazelor naturale, precum și a folosirii e-

Graficul nr 2 - STRUCTURA CONSUMULUI DE ENERGIE PE PRINCIPALELE SECTOARE DE ACTIVITATE

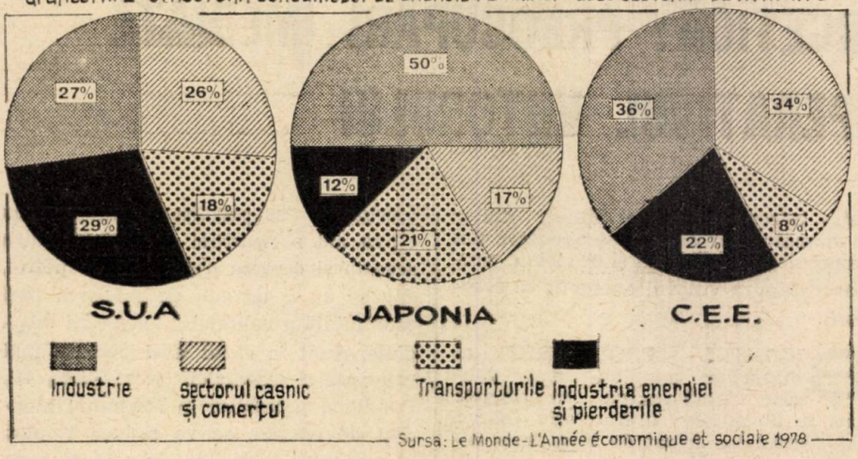

Sursa: Le Monde - L'Année économique et sociale 1978

UN PRIM EFORT de concertare în acest sens a fost întreprins în cadrul O.C.D.E., cînd cele douăzeci de țări membre ale Agenției internaționale pentru energie de pe lîngă organizația amintită au decis (la 2 martie a.c.) să reducă cu 5% consumul lor de petrol pe acest an, fiind totodată încurajată utilizarea altor surse de energie existente în țările respective.

Sub presiunea atît a majorării continue a prețurilor oficiale la petrol (care au depășit sensibil, în unele cazuri, nivelul de 20 dolari barilul) cît și a constatării experților Agenției că obiectivul stabilit de a se economisi 100 mil. tone de petrol în cursul acestui an nu are perspective de a fi realizat, la scurt interval (21—22 mai a.c.) a avut loc, la Paris cea de-a treia consfătuire a miniștrilor aceleași țări. Participanții au examinat o serie de orientări noi în dezvoltarea viitoare a energeticii țărilor membre ale Agenției : sporirea nergiei nucleare, prin accelerarea înfăptuirii programelor prevăzute în acest sens. De asemenea, la consfătuire au fost încheiate 12 noi acorduri privind efectuarea în comun, de către țările interesate, de cercetări științifice în domeniul economisirii energiei, diversificării utilizării cărbunelui, folosirii energiei solare și a celei geotermale, rdicării coeficientului de extracție a țițeiului din zăcăminte ș.a.

Reuniți, la rîndul lor, la Bruxelles, miniștrii energiei din cele nouă țări membre ale Pieței comune au dezbătut problema căilor de reducere, pe anul în curs, a consumului de petrol cu 25 mil. tone în țările respective. Largul evantai de recomandări pentru statele membre, elaborat în acest scop, include — între altele — trecerea treptată a centralelor electrice funcționînd pe bază de petrol la cărbune sau alți purtători de energie, o mai bună dozare a temperaturii în imobile (atît vara, cît și iarna), sporirea — încă din faza proiectării — a gradului de izolare termică a locuințelor și clădirilor cu alte destinații, limitări în domeniul circulației auto și anulări de curse aeriene (sub un anumit grad de ocupare a locurilor în avion), interzicerea reclamelor luminoase, intensificarea propagandei publicitare în vederea inoculării în masa populației a spiritului de gospodărire judicioasă a energiei ș.a.

Comisia Pieței comune a adoptat un amplu program de economisire a energiei, importante investiții fiind prevăzute pentru asigurarea trecerii treptate de la petrol îndeosebi la cărbune și energie nucleară. În ceea ce privește Japonia, aici a fost aprobat recent un al treilea „pachet" de măsuri vizînd reducerea (pe țară) cu 5% a consumului de petrol, pentru a contrabalansa majorările de prețuri la acest produs, intervenite în ultimul timp pe piața mondială. De asemenea, după aprecierea comentatorilor, problemele energiei vor avea o poziție privilegiată și pe agenda viitoarelor reuniuni economice ale țărilor capitaliste dezvoltate, cum este — de pildă — cea de la Tokio.

Toate aceste măsuri și recomandări, ca și diversele inițiative adoptate pe plan local sau național într-un mare număr de țări ale lumii evidențiază căutarea — mai mult sau mai puțin asiduă — a căilor de eliminare a risipei, a consumurilor inutile sau neeconomicoase de energie. Ele demonstrează, de asemenea, că — după expresia folosită de revista **L'Usine Nouvelle** — în societatea contemporană „economisirea energiei constituie mai mult ca oricînd un imperativ".

N. POPOV

O ABORDARE COMPLEXĂ A PROBLEMELOR PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

(Urmare din pag. 22)

dintre nivelul de înzestrare tehnică a muncii și creșterea productivității muncii. Această corelație exprimă sintetic modul în care dotarea tehnică existentă este utilizată corespunzător, dacă în ultima instanță ea duce la un ritm mai rapid de creștere a eficienței muncii sociale și pe această bază a creșterii bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii. Cu toate rezultatele obținute îndeosebi în anii actualului cincinal, se desprinde și din lucrările simpozionului că atît la nivelul unor județe, cît și la unele întreprinderi sau ramuri în cadrul județelor ritmul de creștere a productivității muncii devansează cu puțin ritmul de creștere a înzestrării cu fonduri fixe, ceea ce impune încă o dată necesitatea, menționată și analizată în lucrări, de folosire mai bună a capacităților existente. Tratarea acestor probleme, mai ales din punct de vedere al căilor și modalităților de acțiune pentru utilizarea cît mai eficientă a nivelului tehnic existent reprezintă un aport însemnat în realizarea sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea și Conferința Națională a partidului din 1977 privind creșterea în ritm mai rapid a productivității muncii.

Contribuții interesante și originale se găsesc și pe planul abordării teoretice și mai ales al sublinierii rolului diferiților factori în creșterea productivității muncii, al relevării valențelor și limitelor unor metode și indicatori utilizați în calculul productivității muncii. Meritul incontestabil al simpozionului, ale cărui lucrări publicate în acest volum merită pe deplin a fi studiate, constă în faptul că majoritatea lucrărilor au analizat realitățile din unitățile economice, acordînd atenția cuvenită identificării de noi posibilități de sporire mai accelerată a productivității muncii.

Iugoslavia — orizontul anului 2000

CONFORM unei prognoze asupra dezvoltării producției sociale în R.S.F. Iugoslavia pînă în anul 2000, publicată nu demult de revista *Ekonomski pregled*, în cursul ultimului sfert al acestui veac produsul social (final) al țării urmează să crească într-un ritm mediu anual de 5,2%, ajungînd la 3,8 mii dolari (din 1970) pe locuitor.

Concomitent vor avea loc modificări substanțiale în structura pe ramuri a producției sociale, întrucît se apreciază că, în timp ce în ansamblul său produsul social se va majora în perioada 1976—2000 de circa 3,5 ori, partea sa realizată în industrie va spori de peste 5 ori, cea realizată în sectorul construcțiilor — de 4 ori, în transporturi și telecomunicații — de 3,2 ori, iar în agricultură — cu aproape 90% (vezi tabelul). Ca urmare, ponderea industriei în produsul social va crește de la 36% în 1975 la 52% în anul 2000, cea a construcțiilor — de la 10% la 12%, pe cînd ponderea agriculturii se va reduce de la 17% la 9%, iar cea a transporturilor și telecomunicațiilor — de la 8% la 7%.

Ramura economiei	1975 (miliarde dinari, în prețuri constante)	2000	Ritmul mediu anual de creștere %
Industrie	99	510	6,8
Agricultură	46	86	2,5
Construcții	28	113	5,8
Transporturi și telecomunicații	23	73	4,8
Alte ramuri	80	199	3,7
Total produs social	276	961	5,2

Producția agricolă mondială

DATELE O.N.U. privind dinamica producției agricole mondiale evidențiază că în cursul anului trecut s-a înregistrat o anumită accelerare a acesteia (vezi tabelul). În același ritm a crescut și producția agroalimentară, ceea ce se datorește în primul rînd sporirii sensibile a producției cerealiere, în timp ce producția animalieră a progresat mai lent comparativ cu anul 1977.

(1975=100)

Produsul	1976	1977	1978
Total producție agricolă	102	104	107
Produse agroalimentare	102	104	107
Cereale	105	106	111
Produse animaliere	101	104	106

Sursa : U.N. Monthly Bulletin of Statistics, May 1979, p. XII.

Dacă se urmăresc rezultatele obținute în ultimii trei ani, se constată că acestea sînt mult diferențiate ; astfel producția de grîu s-a mărit cu 20% în 1978 față de 1975, cea de orz cu peste 25%, cea de porumb cu circa 11%, de orez cu aproape 5%, de cartofi cu peste 6%, de bumbac cu peste 9%, în timp ce producția de arahide s-a redus cu cîteva procente. Mult prea modeste — avînd în vedere mai ales necesarul tot mai mare de proteine animale pentru populația mondială în continuă creștere — sînt sporurile realizate în aceeași perioadă la principalele produse animaliere : aproape 10% la carne, 11% la ouă, mai puțin de 7% la lapte etc.

Polonia: măsuri de gospodărire rațională a resurselor

POLITICA de economisire a materiilor prime și energiei cunoaște o largă aplicare în R.P. Polonă, unde au fost elaborate programe concrete pe ramuri și domenii, cum sînt : construcțiile și materialele de construcții, oțel și laminate, lemn și materiale lemnoase, mase plastice și fibre artificiale, hîrtie și carton, energie și combustibil, în prezent fiind actualizat programul de economisire pe perioada 1981—1985. În desfășurarea acestei politici sînt folosite măsuri multiple, printre care pîrghii financiare, acțiuni educative și de cointeresare a lucrătorilor în gospodărirea rațională a materialelor și energiei, modernizarea instalațiilor industriale sau înlocuirea celor care înregistrează consumuri ridicate de energie (inclusiv parcul de vehicule din transporturi) ș.a. Pentru coordonarea unitară a acestor acțiuni pe plan energetic, nu de mult pe lîngă Consiliul de Miniștri al R.P. Polone, a fost creat Inspectoratul central pentru gospodărirea rațională a energiei și combustibilului.

Eficiența măsurilor aplicate poate fi ilustrată, pe plan național, prin următoarele cifre :

Consumul mediu (la un milion zloți venit național)

	U.M.	1975	1978
Resurse energetice	t.c.c	98,9	94,2
Metale feroase*)	t	12,4	11,2
Ciment	t	12,9	12,0

*) Recalculat în oțel.

Piața comună: importul de produse alimentare

DEȘI dispun de o agricultură dezvoltată și exportă o serie de produse agroalimentare, țările Pieței comune vest-europene reprezintă totodată un important importator, pe plan mondial, de asemenea produse. În anul 1977 valoarea globală a acestui import a depășit 53 miliarde ECU (unități monetare vest-europene) — echivalentul a circa 140 miliarde mărci vest-germane. După cum se vede din graficul de mai jos, cel mai de seamă importator de produse agroalimentare dintre „cei nouă" este R.F.G., comerțul intracomunitar deținînd ponderea principală în cadrul acestui grup de mărfuri.

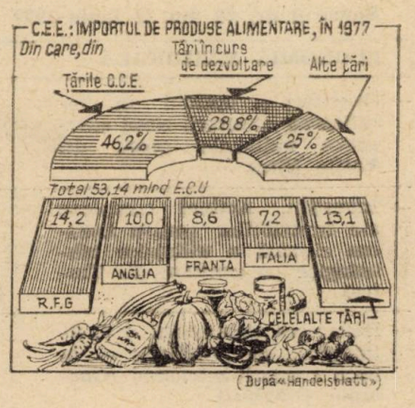

R. P. Ungară: preocupări în domeniul comerțului exterior

ANUL TRECUT volumul comerțului exterior al Ungariei a sporit cu 8,4%, mai ales pe seama importurilor. Nerealizarea integrală a exportului planificat se explică, între altele — arăta revista **Figyelö** — prin insuficiența fondului de marfă provenit din agricultură și industria alimentară și prin creșterea sub nivelul prevăzut a exportului industriei constructoare de mașini.

Sarcina centrală stabilită prin planul de stat pentru 1979 constă în îmbunătățirea echilibrului balanței comerciale, ca element definitoriu al activității de comerț exterior, urmărindu-se totodată intensificarea schimburilor cu țările nesocialiste, schimburi care anul trecut s-au situat sub nivelul prevederilor de plan. În acest scop se preconizează măsuri pentru creșterea accelerată a exportului de mașini, utilaje și aparatură, și de alte produse industriale finite.

Pe de altă parte, o atenție susținută se acordă lărgirii relațiilor de cooperare industrială internațională ale R.P. Ungare (în 1978 exporturile provenite din operații de cooperare cu țările socialiste reprezentau 53%, iar cu țările capitaliste — 7—8 % din total; în același an au fost încheiate cu țările occidentale 53 de noi contracte de cooperare, cuprinzînd și livrări de mărfuri la export). De asemenea, un accent mai mare urmează a fi pus pe achiziționarea de licențe de fabricație în vederea extinderii exportului.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 25 din 22 iunie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Orientări și opțiuni în modificarea structurii bazei energetice naționale **(prof. dr. Vasile Nitu)** 1

— Investiții. Acțiuni complexe ale furnizorilor pentru livrarea ritmică a utilajelor tehnologice pe șantiere **(L. Țintea)** 4

— Reducerea sistematică a cheltuielilor de producție — la baza creșterii eficienței **(Gheorghe Drăghici)** 6

— Noi resurse în circuitul economic. Tufurile vulcanice — valoroase materii prime pentru construcții **(prof. ing. D. C. Trăușanu)** 8

— Utilizarea rațională a fondului funciar, cerință, imperativă a creșterii producției agricole **(dr. Gheorghe Tănăsescu)** 9

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență ● Beneficiul, pîrghie a cointeresării materiale a oamenilor muncii **(prof dr. Petre Oniță)** ● Creditul în sprijinul echilibrului financiar al unității economice **(Constantin Maracu)** 12

— Serviciile în cadrul platformelor industriale **(Gh. Teodorașcu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— În sprijinul consiliilor oamenilor muncii. Structura și durata ciclului de producție **(dr. Radu Lungu)** 17

TEORII ● IDEI

— Ipoteze privind acțiunea unor legi economice **(dr. Alecu Al. Floareș)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Repere ale concepției economiștilor din U.R.S.S. privind integrarea cercetării cu producția (II) **(prof. dr. Eugen Prahoveanu)** 20

— Convorbiri economice cu Carlos Mallmann : „Sînt foarte impresionat de creativitatea oamenilor de știință români" **(Dinu Dragomirescu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezvoltarea și diversificarea participării României la activitatea C.A.E.R. 24

— Tendințe ● conjuncturi 27

— Documentar. Problema energetică : preocupări imediate și imperativul viitorului **(N. Popov)** 29

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

— Modifying the structure of the national energetics — directions and options **(Prof. Dr. Vasile Nitu)** 1

— The landed property, full and efficient use. An imperative demand to agricultural production growth **(Dr. Gheorghe Tănăsescu)** 9

— Services on the industrial platforms **(Gh. Teodorașcu)** 15

— Hypothesis concerning the action of some economic laws **(Dr. Alecu Al. Floareș)** 19

— Schools ● currents ● economists. Guide marks in the soviet economic conception concerning research and production integration (II) **(Prof. Dr. Eugen Prahoveanu)** 20

— Economic debate with Carlos Mallmann. „I am very impressed by the creativity of the Romanian scientists" **(Dinu Dragomirescu)** 23

— Thirty years since the creation of C.M.E.A. Developing and diversifying Romania's participation to the C.M.E.A. 's activities 24

DANS LE NUMÉRO

— Orientations et options dans la modification de l'énergetique nationale **(prof. dr. Vasile Nitu)** 1

— L'utilisation complète et efficiente du fonds foncier, exigence impérative pour accroître la production agricole **(dr. Gheorghe Tănăsescu)** 9

— Les services sur les plate-formes industrielles **(Gh. Teodorașcu)** 15

— Hypothèses concernant l'action de quelques lois économiques **(dr. Alecu Al. Floareș)** 19

— Ecoles — courants — économistes. Repères de la conception des économistes soviétiques concernant l'intégration de la recherche avec la production (II) **(prof. dr. Eugen Prahoveanu)** 20

— Discussions économiques avec Carlos Mallmann : «Je suis très impressioné par la créativité des hommes de science roumains» **(Dinu Dragomirescu)** 23

— Trois décennies depuis la création du C.A.E.M. Le développement et la diversité de la participation de la Roumanie à l'activité du C.A.E.M. 24

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Ориентиры и оптации в деле изменения структуры энергетической базы народного хозяйства **(проф. др. Василе Ниту)** 1

— Полное и эффективное использование земельного фонда, повелительное требование для роста сельскохозяйственной продукции **(др. Георге Тэнэсеску)** .. 9

— Социальные услуги на территории промышленных платформ **(Г. Теодорашку)** 15

— Гипотезы относительно действия некоторых экономических законов **(др. Алеку Флоарет)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Ориентиры концепции советских экономистов относительно интегрирования исследовательской деятельности с производством (II) **(проф. др. Еуджен Праховяну)** 20

— Экономические беседы с Карлосом Маллманном. «На меня произвел сильное впечатление творческий дух румынских ученых» **(Дину Драгомиреску)** 23

— Три десятилетия от создания СЭВ. Развитие и разнообразие участия Румынии в деятельности СЭВ 24

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ETIUD
— un aparat fotografic special pentru copiii dv. ! Costă numai 70 de lei !

Deși este un aparat simplu, ETIUD permite realizarea unor fotografii color și alb-negru de bună calitate.

Aparatul fotografic ETIUD poate fi cumpărat de la magazinele cu articole foto și jucării sau de la raioanele respective din magazinele universale ale comerțului de stat.

ETIUD oferă copiilor o preocupare interesantă, plăcută și utilă.

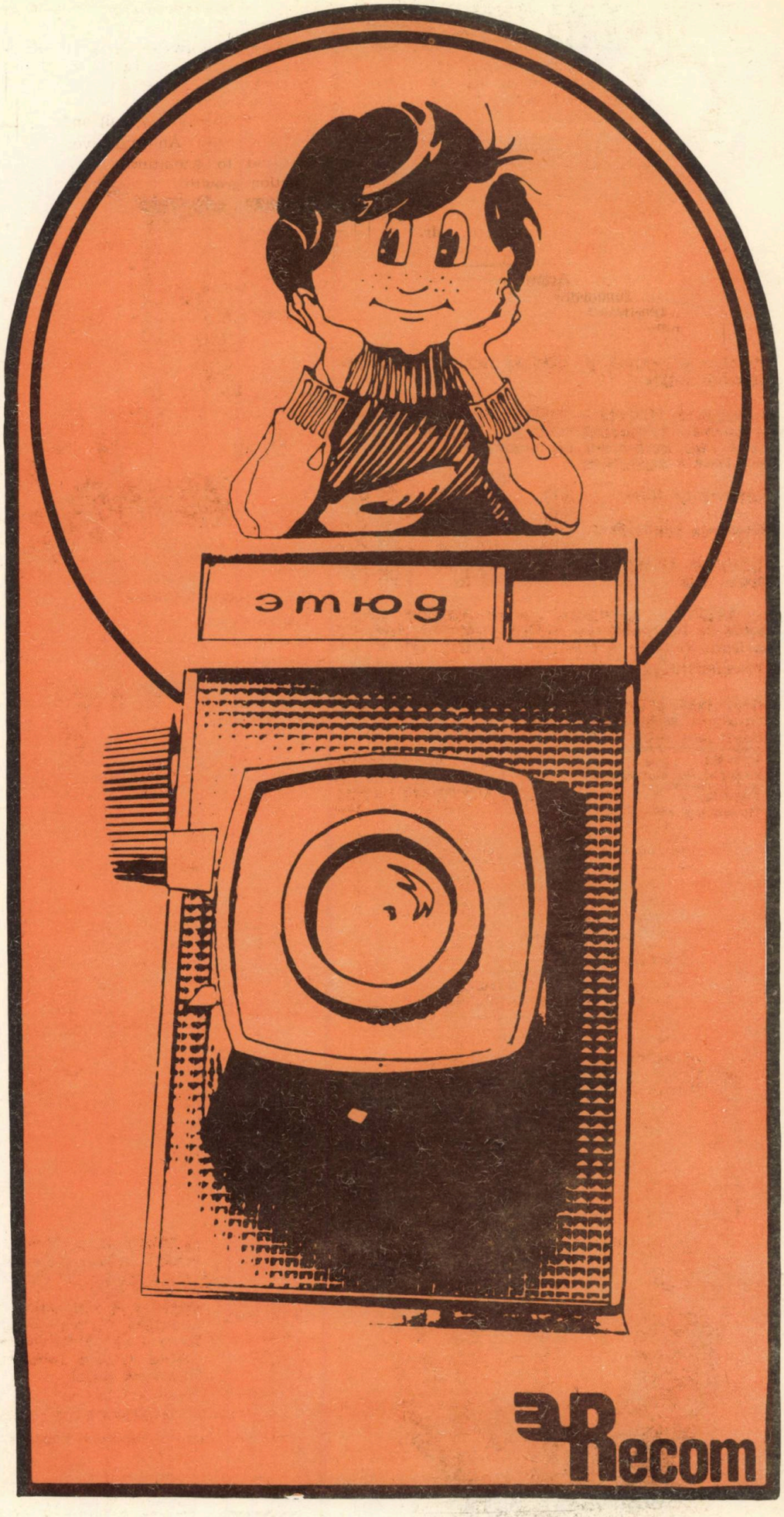

I.U.P.S.

INTREPRINDEREA DE UTILAJE ŞI PIESE DE SCHIMB BUCUREŞTI
M. E. F. M. C. – C. U. P. S.

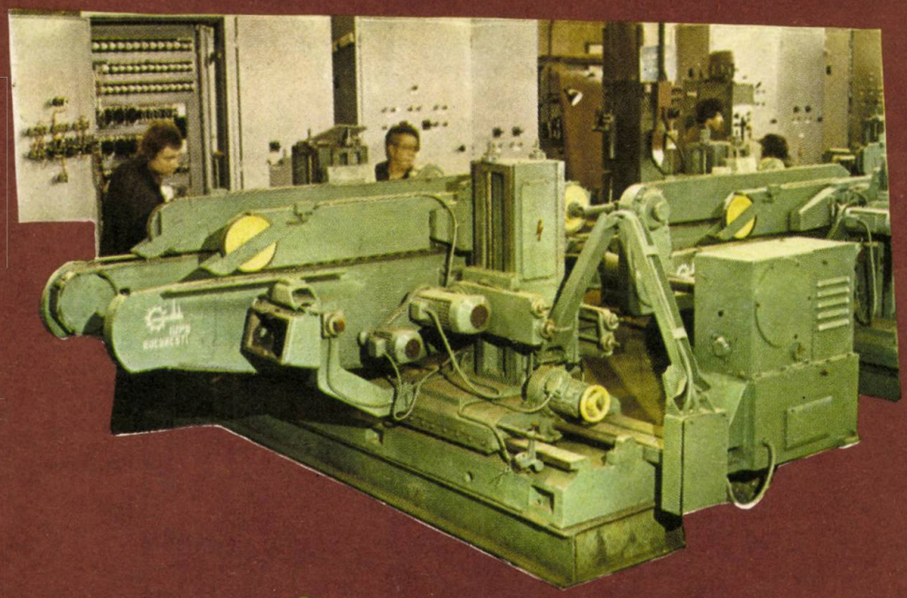

Produce şi livrează, pe bază de comenzi ferme, următoarele utilaje :

— MDP-12, MDP-24 — Maşinile duble de profilat sînt destinate prelucrării canturilor, panourilor pentru mobilă corp, prelucrării pe lungime, cu introducerea mecanizată a panourilor.

		MDP-12	MDP-24
Lăţimea de lucru	min.	200 mm	350 mm
	max.	1 280 mm	2 400 mm
Grosimea panourilor	min.	10 mm	10 mm
	max.	160 mm	160 mm
Înălţimea de lucru		880 mm	880 mm
Masa netă		3 900 kg	4 300 kg

— ATL-30 — Aşchietorul pentru tocătură este o maşină de tip centrifugal pentru producerea aşchiilor din lemn, folosite la fabricarea plăcilor aglomerate.

Productivitatea (aşchii fag 0,4 mm)	2 400 kg LAU/oră
Gros. max. a tocăturii (alimentare)	40 mm
Grosimea aşchiilor (rezultate)	0,4 — 1,2 mm
Coşul port cuţit	
Turaţia	54 rot/min
Rotorul cu contra-cuţit	
Turaţia	920 rot/min
Greutatea totală	6 000 kg

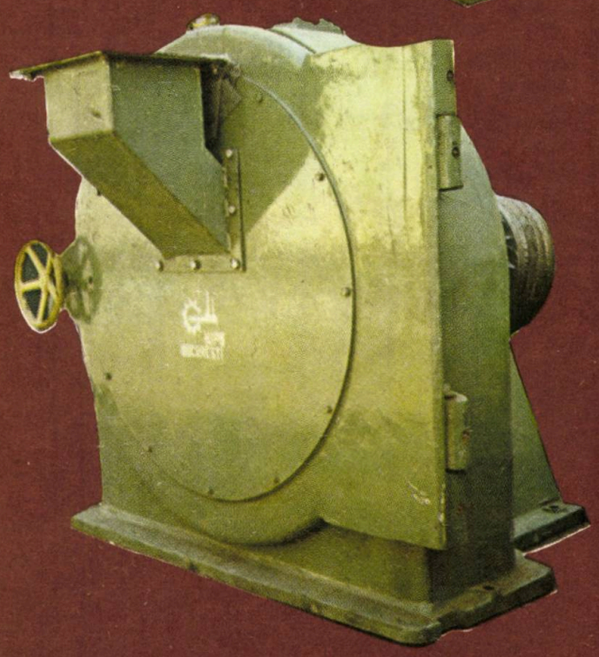

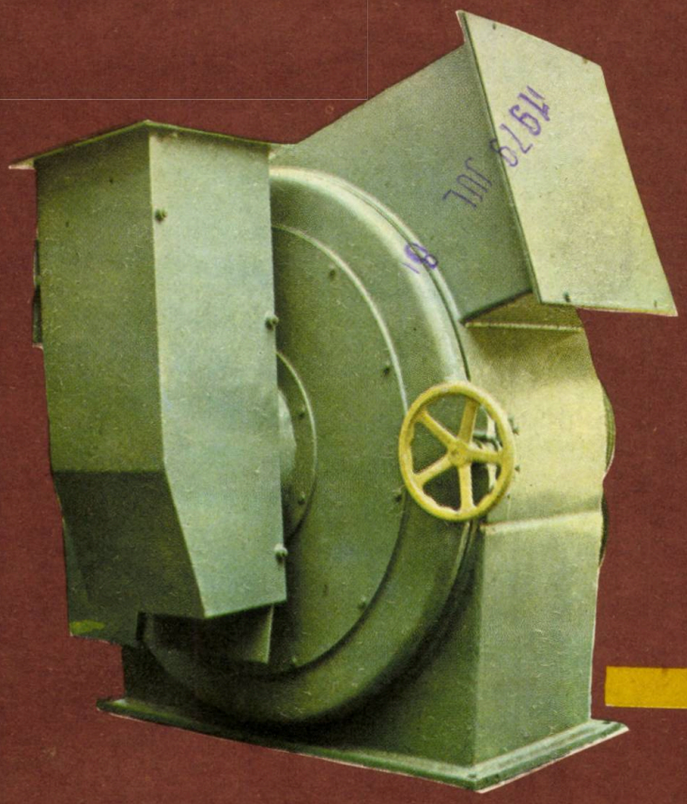

— MMFA-12 — Moara de mărunţit fin aşchii este o maşină pentru prelucrarea de particele foarte fine, necesare straturilor de faţă ale plăcilor aglomerate.

Productivitate	1 500—2 000 kg LAU/oră
Material de alimentare — aşchii de lemn	
Grosimea particulelor produse	0,1—0,25 mm
Rotorul cu palete (turaţia)	910 rot/min
Colivia rotativă (turaţia)	660 rot/min
Greutatea totală	6 000 kg

Lei 5

DG46

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

reducerea cheltuielilor materiale

FACTOR DE ACCELERARE A CREŞTERII VENITULUI NAŢIONAL

Numărul 26 ● Vineri 29 iunie 1979

Moment semnificativ în dezvoltarea relațiilor de prietenie româno-cipriote, expresie elocventă a politicii consecvente a României în sprijinul păcii și colaborării internaționale

LA INVITAȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU. VIZITA ÎN ȚARA NOASTRĂ A PREȘEDINTELUI REPUBLICII CIPRU, SPYROS KYPRIANOU

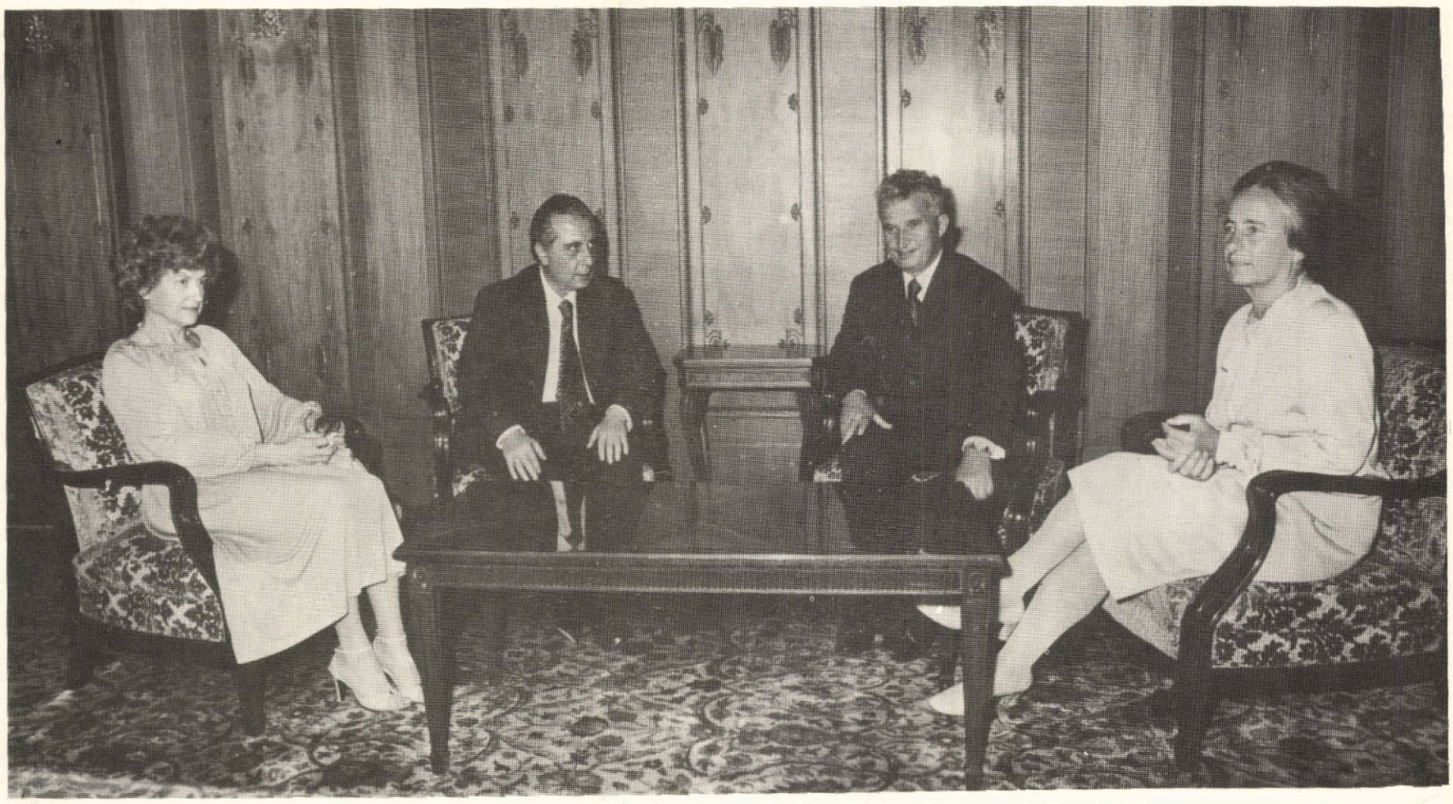

1979 JUL 4

În lumina indicațiilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitării expoziției din Complexul din Piața Scînteii

REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERII PRIME ȘI ENERGIE

ÎN CADRUL PREOCUPĂRILOR sistematice ale conducerii partidului pentru reducerea consumurilor normate de materii prime, materiale, combustibili și energie, recent a avut loc o vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu *la Complexul expozițional din Piața Scînteii, prilej cu care au fost analizate măsurile și soluțiile menite să asigure în anul viitor și în cincinalul 1981—1985 o intensificare substanțială a economisirii tuturor resurselor materiale a atragerii într-o mai mare măsură în circuitul economic a materiilor prime secundare. Cu această ocazie au fost date orientări și indicații deosebit de valoroase pentru depistarea și valorificarea unor noi posibilități de diminuare a consumurilor normate, de folosire a unor soluții deosebit de eficiente care să contribuie la rezolvarea unor probleme majore ale dezvoltării și modernizării economiei.*

Se poate afirma că din ansamblul foarte complex de preocupări și direcții de acțiune prezente în expoziție, reținem cu precădere atenția, prin însemnătatea lor economică majoră și prin aria largă de cuprindere, trei domenii principale :

— valorificarea superioară și economisirea metalului ;

— gospodărirea judicioasă a combustibililor și energiei ;

— necesitatea intensificării puternice a colectării și valorificării materialelor secundare și a deșeurilor.

ÎN INDUSTRIA METALURGICĂ studiile elaborate pînă în prezent și analiza posibilităților de aplicare a cercetărilor conduc la concluzia că unitățile din această ramură se vor încadra în limitele prevăzute în ce privește consumurile materiale normate, fundamentate pe introducerea etapizată a 25 de noi tehnologii de bază, prin care se estimează menținerea, la nivelul anului 1985, a unei economii de peste 2 miliarde de lei. Resurse importante de metal vor fi economisite prin **ridicarea coeficientului de scoatere a metalului,** îndeosebi prin dezvoltarea tehnologiei turnării continue, dar și pe seama unui ansamblu de alte măsuri. După cum este cunoscut, în cazul turnării clasice, coeficientul de scoatere al metalului este de cel mult 80—85%, în timp ce turnarea continuă face ca acest important indicator să crească pînă la 91—99%, ceea ce înseamnă de fapt că pentru o tonă de laminate se consumă cu 10—15% mai puțin oțel lichid. La nivelul anului 1980, aplicarea

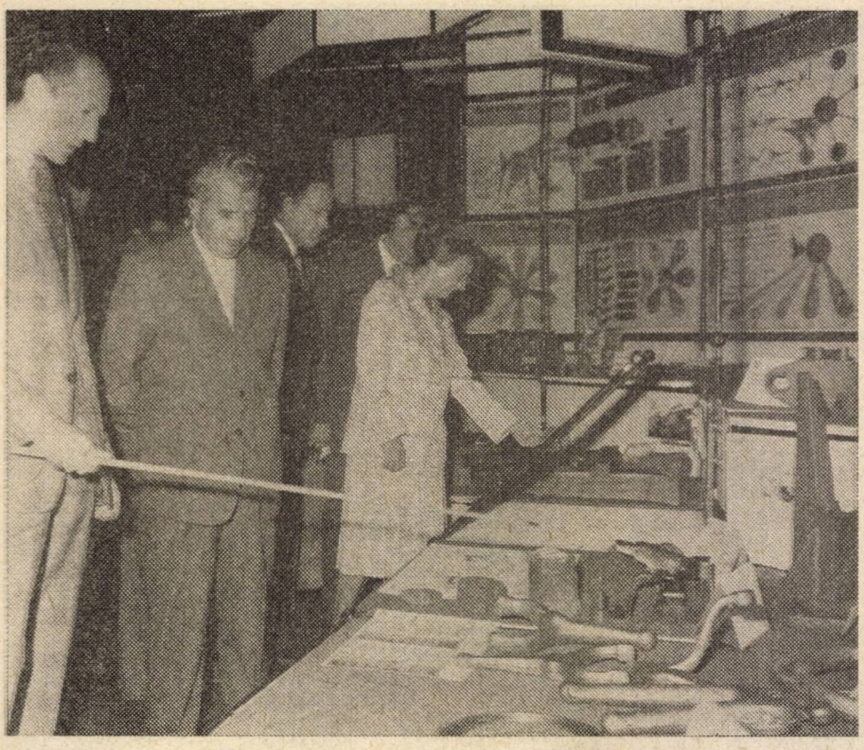

în proporţie de 30% din totalul producţiei de sleburi şi blumuri a acestui procedeu poate conduce la economii de ordinul a 500 000 tone oţel.

În acelaşi timp este posibilă îmbunătăţirea scoaterii şi în cadrul tehnologiei clasice de producere a laminatelor pornind de la lingouri, care va deţine, în continuare, ponderea cea mai mare în producţia de oţel laminat, atît prin extinderea fabricării şi utilizării oţelurilor semicalmate pe seama restrîngerii celor calmate, cît şi prin perfecţionarea tehnologiilor practicate în prezent în oţelării şi secţiile de laminare. Astfel, **extinderea folosirii prafurilor şi a plăcilor termogene şi izolante de calitate corespunzătoare şi în structura sortimentală necesară diferitelor domenii de utilizare** permite, aşa cum arată, între altele, experienţa pozitivă a combinatului din Tîrgovişte, diminuarea pierderilor de metal cu 5—6% prin reducerea maselotelor şi şutajelor. **Sînt necesare** din partea Ministerului Industriei Metalurgice **măsuri în ce priveşte diversificarea sortimentelor de prafuri şi plăci termogene ce se produc în ţară, creşterea, în continuare, a calităţii acestor produse,** spre a răspunde tuturor cerinţelor, ţinînd seama că prin aceasta se pot economisi în 1980, comparativ cu 1975, peste 130 000 tone oţel.

Analizele efectuate împreună cu institutele de cercetare de specialitate au relevat, de asemenea, însemnătatea aplicării unor măsuri în ceea ce priveşte îmbunătăţirea substanţială a unor tehnologii actuale, îndeosebi prin :

a) ÎN OŢELĂRII

— îmbunătăţirea şi diversificarea formei lingotierelor, concomitent cu reducerea maselotelor ;

— extinderea utilizării feroaliajelor complexe de tip silicomangan, ferocrom-mangan, ferocrom-mangan-azotat etc ;

— extinderea alierii în oală ;

— tratarea şi turnarea oţelurilor în vid şi în atmosferă protectoare ;

— tratarea oţelurilor cu zguri şi cenuşi sintetice.

b) ÎN LAMINARE

— optimizarea sutajelor la laminoarele degrosisoare şi a lungimii de tăiere a ţaglelor ;

— extinderea curăţirii semifabricatelor prin flamare şi restrîngerea cojirii prin strunjire a laminatelor finite ;

— valorificarea capetelor şi a scurtăturilor prin utilizarea ca atare, relaminarea în minilaminoare sau forjarea pe maşini speciale ;

— controlul strict al regimului de încălzire în diferitele faze ale laminării şi altele.

Toate aceste perfecţionări reprezintă un potenţial de economii ce nu poate fi neglijat, fiind estimat la 150—200 mii tone metal pe an.

Măsurile elaborate de colectivele de specialişti din **construcţia de maşini** pentru reducerea mai accentuată a consumurilor materiale şi valorificarea în mai mare măsură a resurselor secundare vor conduce la realizarea unei economii de circa 190 mii tone de metal la nivelul anului 1980, pe următoarele căi principale (în tone) :

- **Fabricarea de produse noi şi reproiectate — 63 000 ;**
- **Extinderea utilizării oţelurilor de înaltă rezistenţă — 20 000 ;**
- **Extinderea utilizării fontelor cu caracteristici superioare — 65 000 ;**
- **Debitarea centralizată şi tehnologii noi de croire — 14 000 ;**
- **Reducerea adaosurilor de prelucrare — 17 000 ;**
- **Extruziunea la cald şi la rece — 1 000 ;**
- **Tehnologii noi de sudare — 8 100.**

În acest scop se vor reproiecta o serie de produse, se vor aplica tehnologii de mai mare eficienţă, se va extinde tipizarea produselor. Astfel, pentru anul 1980, este prevăzut să fie introduse în fabricaţie circa 2 750 produse noi şi reproiectate, a căror pondere va reprezenta, în ultimul an al actualului cincinal, circa 70% din totalul producţiei M.I.C.M.

Prezintă, de asemenea, un mare interes o serie de tehnologii noi, deosebit de eficiente, ce se vor aplica sau generaliza în această ramură de producţie.

Cea mai largă arie de acţiune o are **extinderea procedeelor de realizare a semifabricatelor cît mai aproape de cotele finale,** prin operaţiuni pregătitoare cum sînt laminarea, forjarea de precizie în matriţe, turnarea de precizie, extrudarea, metalurgia pulberilor. Comparativ cu metodele clasice, la care se face prelucrarea prin aşchiere, pornind de la laminate sau semifabricate obţinute prin forjare liberă sau turnare prin metodele

convenționale, se obține o creștere sensibilă a coeficientului de utilizare a metalului de la 0,5—0,7 la 0,85—0,95 și, în unele cazuri, chiar mai mult. În această direcție, este necesar, în primul rînd, ca, printr-o conlucrare sistematică între unitățile constructoare de mașini și cele siderurgice, să se asigure asimilarea și dezvoltarea producției la o serie de profile îndoite la rece de forme specifice, care să fie folosite ca atare la execuția unor repere de mare serie, cum sînt longeroanele șasiurilor de vagoane și mijloacelor de transport, grinzile de susținere din cadrul structurilor portante ale mașinilor agricole și utilajelor de ridicat și transportat, etc.

La fabricarea unor repere de largă utilizare, cum sînt : axe de diverse tipuri, flanșe, cuple, rulmenți și altele, prin **trecerea la forjarea de precizie în matrițe,** comparativ cu prelucrarea directă prin așchiere din laminate, se obține o creștere a coeficientului de utilizare a metalului pînă la de 2 ori și într-o serie de cazuri de 3—4 ori. **Folosirea țevilor cu pereți groși** în locul laminatelor pline, utilizate în prezent la fabricarea de racorduri sau axe pentru strunguri normale, constituie o cale de majorare substanțială a gradului de utilizare a metalului, de circa 2 ori față de situația actuală.

Promovarea tehnologiilor de **deformare plastică la rece sau la cald prin extrudere** determină, de asemenea, creșterea într-o proporție însemnată a gradului de folosire a metalului, cu economii medii de 15—20%, concomitent cu reducerea consumului de manoperă și de ore mașini-unelte, ceea ce permite eliberarea acestora. **Extinderea metalurgiei pulberilor sinterizate** permite ca o gamă foarte largă de repere cum sînt bucșele, lagărele, glisierele, discurile de ambreiaj, plăcile din carburi dure și altele să fie obținute cu coeficienți de utilizare de 0,93 față de numai 0,65—0,80 în cazul forjării sau turnării libere ori a prelucrării laminatelor prin așchiere, evitîndu-se, în același timp, operațiile de așchiere necesare în cazul tehnologiilor clasice, ceea ce determină importante economii de manoperă și ore mașini-unelte.

Exemplificativ prezentăm comparația consumului specific și a coeficientului de utilizare, în cazul prelucrării unui reper prin ștanțare din tablă, față de tehnologia pulberilor sinterizate :

A) **Stanțare din tablă**

Greutatea materialului brut 0,136 kg/buc.

Greutatea piesei finite 0,068 kg/buc.

Coeficient de utilizare 0,50.

B) **Presare din pulberi metalice sinterizate**

Greutatea materialului brut 0,069 kg.

Greutatea piesei finite 0,068 kg
Coeficientul de utilizare 0,99
Creșterea coeficientului de utilizare 98%

Economie pe bucată 0,067 kg
Economie pe an 5,0 tone.

O direcție principală de acțiune pentru creșterea coeficienților de utilizare a materialelor o reprezintă **perfecționarea proceselor de debitare și de croire,** procese care se practică în aproape toate ramurile industriale. Din totalul pierderilor în diferitele faze ale proceselor tehnologice, pierderile prin debitare dețin ponderi relativ ridicate ; astfel, de exemplu, pierderile prin debitare și croire reprezintă 70—80% din totalul pierderilor în producția de utilaj tehnologic, vagoane, cazane, motoare electrice și transformatori.

În privința debitării, experiența și rezultatele obținute arată că sînt de avut în vedere două domenii de acțiune distincte :

— pe de o parte, **organizarea debitării centralizate,** inclusiv de platbenzi la combinele siderurgice producătoare și în bazele de aprovizionare-desfacere județene, precum și în cele specializate ale M.I.M. astfel încît să se extindă simțitor livrarea la dimensiuni și formate fixe sau multiple a laminatelor, tablelor, țevilor, eliminîndu-se pierderile prin debitare la utilizatori, pentru asemenea repere ;

— pe de altă parte, pentru reperele de formate speciale, de serie mică, se pune problema **organizării croirii combinate** optimizate în secțiile de debitare ale unităților consumatoare.

M. MARINESCU

Într-un număr viitor vom aborda probleme legate de reducerea consumurilor de energie și valorificarea resurselor secundare.

23 AUGUST 1944-1979

Orientări și obiective ale cercetării științifice privind

CREȘTEREA SUSȚINUTĂ A PRODUCȚIEI ȘI A RANDAMENTELOR CONSUMURILOR ENERGETICE ÎN AGRICULTURĂ [1]

prof. Nicolae GIOSAN

președintele Academiei de științe agricole și silvice

ÎN ETAPA actuală, creșterea producției agroalimentare și a eficienței sale suportă influențe capitale din partea unor mutații esențiale intervenite în domeniul economiei resurselor naturale și a celor energetice, în special.

Științei agricole îi revine o misiune deosebit de importantă în ce privește palierea consecințelor neplăcute induse de noua situație. În acest context, se impune o analiză atentă și responsabilă a rezultatelor, problematicii, sarcinilor imediate și de perspectivă ale cercetării în direcția sporirii producției și a eficienței sale economice din punctul de vedere al folosirii maximale a resurselor și al creșterii continue a randamentelor consumurilor energetice în ramura agroalimentară.

Astăzi ne apare mai evidentă ca oricînd condiționarea directă dintre progresul societății și consumul de energie sub toate formele sale — de la energia primară la cea industrială — eficiența la nivelul economiei naționale depinzînd tot mai mult de eficacitatea cu care sînt valorificate resursele naturale și potențialul energetic. Tocmai de aceea partidul nostru acordă o atenție deosebită problemelor energetice ale țării. La Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură din 5—6 martie a.c., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a relevat din nou necesitatea intensificării eforturilor tuturor oamenilor muncii pentru reducerea la minimum a consumului de combustibili și energie: **„Ținînd seama de caracteristicile situației economice internaționale, de implicațiile crizei energetice și de materii prime, un obiectiv central al viitorului cincinal va fi îmbunătățirea radicală a structurii industriei noastre, orientarea hotărîtă a eforturilor spre dezvoltarea ramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie".** Dar, această orientare privește și celelalte sectoare ale economiei, expunerea secretarului general reprezentînd în fapt o reconsiderare a politicii energetice naționale, direcționarea întregii economii spre o raționalizare riguroasă a consumurilor de energie și combustibili.

Crearea condițiilor pentru realizarea unei alimentații în concordanță cu recomandările științei, așa cum se arată în Programul partidului, constituie o componentă esențială a politicii generale de creștere a nivelului de trai al poporului. Dezvoltarea producției agroalimentare, pe de o parte și consumul de energie, pe de altă parte, constituie o ecuație complexă, nu ușor de rezolvat.

În abordarea acestei probleme noi trebuie să pornim de la concepția că obiectivele de creștere fizică și calitativă a producției agroalimentare pot fi considerate ca îndeplinite numai în condițiile în care sînt realizate cu consumuri de materii prime și energetice tot mai reduse pe unitatea de produs util.

În acest context, pentru a sublinia problematica cu care sîntem confruntați, trebuie să arătăm că în țara noastră, ca și în alte țări, de altfel, producția agroalimentară crește mai încet decît consumurile totale de materii prime și energie. De asemenea, cheltuielile materiale au crescut mai repede decît producția globală, ceea ce a dus la îngustarea posibilităților de sporire a producției nete și a surselor pentru mărirea fondurilor de dezvoltare. Consumurile ridicate de materii prime, materiale și energetice exercită însă o presiune de creștere a costurilor produselor agroalimentare. Este clar că fără o reducere a costurilor alimentelor nu se va putea realiza programul de creștere a nivelului de trai al populației. Menționăm cu titlu informativ că în prezent, în țara noastră, cheltuielile pentru produse alimentare se ridică la peste 50% din totalul cheltuielilor de consum pe o gospodărie, ceea ce reprezintă o proporție mult prea ridicată, caracteristică de altfel țărilor în curs de dezvoltare. Ridicarea țării noastre la un nivel de dezvoltare comparativ cu țările avansate, în accepțiunea modernă a acestei noțiuni, necesită reducerea ponderii cheltuielilor cu alimentația, desigur, în condițiile unei alimentații îmbunătățite cantitativ și calitativ. Totodată, sectorul agroalimentar participă tot mai mult la diviziunea internațională a muncii, atît prin importul necesar de combustibil, metal etc., cît și prin exportul de materii prime agricole sau produse agroalimentare prelucrate. După cum se cunoaște, prețurile pieței internaționale a combustibililor lichizi, ca și a altor materii prime necesare procesului de producție agricolă sînt în continuă creștere, fapt ce pune serioase probleme ridicării eficienței economice a exportului de produse agroalimentare.

Iată de ce soluționarea problemelor creșterii producției agroalimentare pe baza valorificării superioare a resurselor și a creșterii randamentelor consumurilor energetice necesită profunde schimbări în optica de abordare și în orientările cercetării științifice. Trebuie să recunoaștem deschis că **problema creșterii randamentelor consumurilor de materii prime și energetice nu a constituit și nu constituie încă o problemă centrală a tuturor cercetărilor,** indiferent de domeniul de specialitate. Prevederile în programele de cercetare a parametrilor de producție medie la hectar sau pe animal, de conținut util, consum de ore-om și costuri de producție au însemnat un salt calitativ important, dar toate acestea, dacă nu sînt însoțite și de parametrii consumurilor de resurse materiale și energetice, nu mai pot fi considerate ca suficiente și nu pot răspunde integral la sarcinile care se pun în fața cercetării științifice. Apare astfel necesară analiza fiecărui program și temă de cercetare din punctul de vedere al creșterii conversiunii energetice, atît pentru a putea da soluții imediate pentru anul în curs și pentru 1980, cît și pentru fundamentarea și rezolvarea sarcinilor deosebit de mari ale cincinalului 1981—1985. Totodată, va trebui să stabilim cercetări fundamental noi, de perspectivă, pe care să le promovăm cu curaj și să pregătim condițiile necesare realizării lor.

Cercetările biologice, factor de sporire a producției și a bioconversiunii

PENTRU a putea stabili orientările cercetării științifice trebuie **să clarificăm pe deplin conceptele, alternativele și opțiunile de progres tehnico-științific** în producția agroalimentară.

Soluțiile în creșterea producției și a eficienței sale economice nu pot fi univoce, ci trebuie concepute întotdeauna ca cercetări alternative pentru a fi pregătiți să facem față situațiilor imprevizibile.

În prezent, în gîndirea științifică pe plan internațional se confruntă două concepții diferite privind opțiunile asupra tipului (modelului) de progres tehnico-științific în agricultură, cu implicații deosebite pe plan teoretic și practic.

O primă concepție este cea a agriculturii intensive, de tip industrial, concepție apărută la început în țările dezvoltate, ca urmare a reducerii forței de muncă din agricultură și a avantajelor obținute în sporirea rapidă a producției agricole și a productivității muncii prin folosirea pe scară largă îndeosebi a chimiei și mecanizării. În agricultura de tip industrial s-au

D 646

1979 JUL 4

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Momentul conjunctural optim

Pe piața externă mărfurile se comercializează pe baza prețurilor internaționale, prețuri care se formează, în general, în jurul valorii internaționale sub influența raportului cerere-ofertă. Valoarea internațională este determinată pornind de la cheltuielile medii de producție ale principalilor producători și exportatori care se întîlnesc pe piața reprezentativă unde se realizează cel mai mare volum de tranzacții privind produsul respectiv.

Cheltuielile de producție ale marilor exportatori, care stau la baza prețului internațional nu se determină însă prin calcule aritmetice privind costurile efective. Ele se estimează în general de către exportatorul care vine primul pe piață și care își determină prețul în oferta sa, cu luarea în considerație a nivelului costurilor celorlalți producători.

Pornind de la faptul că prețul internațional se formează în jurul cheltuielilor de producție pe piețele reprezentative, sub influența cererei și ofertei, rezultă că modificarea acestuia la intervale mai mari sau mai mici de timp, apare ca un proces normal. Aceasta deoarece nivelul cheltuielilor internaționale de producție se găsește permanent sub influența unei multitudini de factori care acționează într-un sens sau altul. Astfel, anumiți factori climaterici au o mai mare influență asupra costurilor, în cazul produselor agricole decît în ce privește mașinile și utilajele.

Faptul că prețul internațional se situează la niveluri diferite, la anumite intervale de timp, pe diverse piețe, permite ca în activitatea practică să se poată obține avantaje mai mari sau mai mici în funcție de zona și momentul în care se comercializează mărfurile la export și import. Etapa în care prețurile internaționale ajung la un nivel ridicat și cînd produsele se vînd cu avantaje mai mari, este cunoscută în practică sub denumirea de „moment conjunctural optim".

Între acest moment — cînd prețul este maxim — și cel al cererii maxime, se poate spune că există în general o suprapunere, creșterea cererii precedînd și stimulînd majorarea prețului.

Desigur clarificarea noțiunii și conținutului momentului conjunctural optim este de reală utilitate practică. Ea permite să se contureze mai clar și să se identifice relația dintre factorii care determină apariția acestui moment și mărimea prețului, precum și posibilitățile de programare într-o oarecare perspectivă.

Tot atît de utilă este însă cunoașterea etapelor apariției momentului conjunctural optim, pe grupe de mărfuri, altfel încît în activitatea de planificare și contractare să se poată ține seama de acest fapt, creîndu-se în felul acesta premise pentru obținerea unor avantaje sporite. Spre exemplu, pentru motorină, momentul conjunctural optim pe piața vest-europeană, este începutul lunii septembrie, etapă în care se creează un raport favorabil între cerere și ofertă pentru exportatori. Produsul fiind utilizat în bună măsură pentru încălzirea clădirilor, cererea începe să crească urmare presiunii cumpărătorilor preocupați să-și asigure combustibilul necesar pentru iarnă. Decalajul care se produce între cerere și ofertă în momentul acesta face ca prețul să se situeze la un nivel mai ridicat. Creșterea prețului poate să fie influențată și de sporirea costurilor datorită stocării produsului la producători în etapele anterioare cînd cererea a fost mai lentă. Stocarea produselor a necesitat surse de finanțare, plăți de dobînzi, cheltuieli de depozitare, recondiționare etc.

Spre deosebire de motorină, la benzină și uleiuri minerale momentul conjunctural optim pe aceeași piață începe în lunile de vară, odată cu perioada turistică de vîrf. În această etapă se înregistrează unele creșteri de prețuri și la bunurile folosite prioritar în timpul concediilor. Fenomenul se explică tot prin creșterea cererii și a unor cheltuieli pe etapa stocării produselor. Este de remarcat faptul că majoritatea grupelor de produse (de exemplu mobila, aparatele de încălzit și condiționat aerul, confecțiile de sezon, îngrășămintele chimice, cerealele, bumbacul, pieile, cauciucul natural, conservele, legumele de seră, fructele proaspete, autoturismele, mașinile agricole, materialele de construcție etc.) întîlnesc pe parcursul procesului de comercializare acest moment conjunctural optim care diferă calendaristic de la un produs la altul. Exemplificarea acestor grupe de mărfuri are un scop orientativ, nomenclatorul de comerț exterior fiind mult mai larg, fapt ce creează tot atîtea posibilități pentru majorarea avantajelor ce se pot obține prin folosirea curentă a momentelor conjuncturale optime pentru un număr sporit de produse.

Folosirea momentului conjunctural în schimburile cu țările din Europa prezintă particularități față de țările din Africa și din Emisfera Sudică unde momentul conjunctural optim pentru anumite mărfuri poate să difere ca durată și să se situeze în alte etape ale anului dat fiind diferența de climă, specificul unor producții, obiceiurile locale. Spre exemplu, în Africa, momentul conjunctural optim pentru benzină, aparate de condiționat aerul, răcoritoare etc. este de o mai lungă durată decît în țările cu ierni îndelungate.

Tot în legătură cu momentul conjunctural se subliniază și faptul că acesta diferă în funcție de poziția în contractul de vînzare-cumpărare. Astfel, pentru exportator momentul conjunctural optim este atunci cînd prețul produselor pe care le exporta se situează la cel mai înalt nivel. Din punct de vedere al importatorului situația este inversă, momentul conjunctural optim corespunzînd perioadei în care prețul internațional înregistrează reducerea cea mai accentua-

Supliment la „REVISTA ECONOMICĂ", nr. 26, 1979

tă. Momentul conjunctural optim al unor mărfuri este posibil să apară în unele țări și ca urmare a creșterii consumului determinat sau stimulat de diverse împrejurări, ca de exemplu, perioada diferitelor sărbători, desfășurarea unor festivități importante, a unor reuniuni și manifestări. Conjunctura poate fi influențată și de factori aleatori ca, spre exemplu, cu cîțiva ani în urmă cînd în apele Oceanului Pacific s-a simțit apariția unor curenți care au alungat bancurile de pește, fapt ce a creat o criză în oferta acestui produs. Consecința a fost diminuarea producției de făină de pește, care oferindu-se pe piață într-o cantitate mult mai mică a făcut ca într-un interval scurt de timp prețul internațional să înregistreze o creștere mai mult decît dublă. Sau, un alt exemplu, într-una dintre marile țări exportatoare de lînă șeptelul a fost victima unei epizotii care a provocat moartea unui mare număr de animale. Pînă la refacerea acestuia, oferta de lînă s-a diminuat, s-a creat un dezechilibru față de cerere fapt care a determinat creșterea de cîteva ori a prețului internațional al acestui produs. Majorarea prețului la lînă a fost favorizată și de creșterea prețului fibrelor sintetice ca urmare a sporirii concomitente a prețului țițeiului.

Momentul conjunctural optim prezintă o importanță specifică în domeniul produselor agricole. Factorii climaterici imprevizibili și de neînlăturat în unele cazuri, influențează, adeseori, atît nivelul costurilor, cît și raportul cerere-ofertă. Astfel, în cazul unor recolte compromise creșterea costurilor de producție are desigur o influență directă asupra sporirii prețului internațional la produsele respective. În același timp prețul internațional este influențat și de deteriorarea raportului dintre cerere și ofertă.

Momentul conjunctural optim poate să fie determinat și de faza ciclului de viață a produsului, a perioadei apariției pe piață a acestuia. (vezi în Suplimentul R.E. nr. 18/1979, „Analiza ciclului de viață al produsului").

În activitatea de negociere și încheiere a contractelor externe, marile firme exportatoare sînt preocupate să cunoască și să stabilească cu multă exactitate aceste momente conjuncturale pentru fiecare marfă, pentru fiecare țară sau zonă geografică. În prealabil desfășoară o susținută activitate de documentare și informare, se examinează cu atenție evoluțiile prețurilor pe perioade îndelungate de timp, modul în care evoluează diferiți factori care acționează asupra cererii și ofertei, precum și în ce privește nivelul cheltuielilor de producție. Dacă este vorba de o nouă investiție prevăzută să producă pentru export, se cercetează cu atenție faza cînd produsul urmează să apară pe piață și care va fi nivelul prețului în etapa respectivă.

Cunoașterea momentelor conjuncturale optime ale mărfurilor și cauzele formării și apariției acestora face parte integrantă din strategia minimă pe care o adoptă și o promovează firmele de comerț exterior pentru a reuși să-și asigure desfacerea sau importul mărfurilor care intră în domeniul lor de activitate. Această cunoaștere este însă numai o primă etapă; important este ca momentele conjuncturale să fie corelate calendaristic cu programele de export și import și în special cu activitatea desfășurată pentru încheierea acordurilor și contractelor externe. Fără această corelare, inclusiv sub aspect de plan valutar, momentul conjunctural optim rămîne fără valoarea practică și fără o influență pozitivă asupra creșterii eficienței schimburilor comerciale externe.

Utilizarea momentului conjunctural optim presupune însă să se aibă în vedere atît diferențele suplimentare în valută care se încasează, cît și eforturile financiare și materiale pe care le implică în monedă națională și în valută. Spre exemplu, oferirea pe piața externă în luna septembrie, etapa considerată optimă, a unei mărfi care se produce în februarie, necesită anumite cheltuieli pentru depozitare, finanțare, întreținere, eventuale remedieri etc. Desigur, sînt unele produse care prin depozitare pot cîștiga în calitate și ca atare, parte din cheltuielile respective se recuperează în acest fel.

Aceste cheltuieli, care se efectuează cu mărfurile pe intervalul dintre producerea acestora și oferirea pe piață, este firesc să se acopere din plusul de preț care se obține și care de obicei este mult mai mare; el este totodată sursa de acoperire a riscurilor care ar putea să apară în cazul cînd prețul internațional ar evolua nefavorabil la un moment dat.

O edificare mai concludentă în acest domeniu se poate realiza prin prezentarea unui model practic de calcul a momentului conjunctural optim, folosindu-se cifre convenționale. În acest sens, să presupunem că întreprinderea, „Export—Import" are alternativa să exporte în luna mai sau septembrie o cantitate de 100 mii tone îngrășăminte chimice.

Înainte de a se lua decizia respectivă, exportatorul a dispus să se întocmească urgent un studiu de piață, dat fiind caracterul sezonier al acestui produs.

Din acesta a reieșit că în luna mai prețul internațional înregistrează o scădere de circa 20%, datorită faptului că producătorii agricoli din Europa au terminat însămînțările de primăvară și ca atare nu sînt tentați să preia îngrășămintele pentru a le stoca. În același timp, din studiul întocmit rezultă că în luna septembrie prețul la îngrășăminte chimice se va majora cu circa 40% în comparație cu cel practicat în luna mai. Se menționează că stocarea produsului pe intervalul mai—septembrie, respectiv pe timp de 5 luni va necesita anumite cheltuieli de depozitare, creditare, recondiționare, scăzăminte etc.

Calculul rentabilității în ipoteza efectuării exportului în luna mai:

1. cantitatea prevăzută la export în tone . . . . . 100 mii t.
2. prețul intern complet de export în mai . . . . . 1700 lei/t.
3. prețul extern în luna mai 110 dol/t.
4. cursul de revenire = 1700 lei ; 110 dolari = 15,45 lei/dolar.

Calculul rentabilității în ipoteza efectuării exportului în luna septembrie :

1. cantitatea prevăzută la export în tone . . . . . 100 mii t.
2. prețul intern complet de export în septembrie . . . . 1800 lei/t.
3. prețul extern în luna mai 110 $/t.
4. prețul extern în septembrie majorat cu 40% . . . . 154 $/t.
5. corectat cu dobînda de 8% 148,87 $/t.
6. cursul de revenire = 1800 lei ; 148,87 dol = 12,09 lei/dolar.

În prețul intern complet de export s-au cuprins în plus față de prima ipoteză cheltuielile legate de depozitarea produsului, conservarea acestuia, dobînda pentru creditarea surselor financiare, unele scăzăminte etc.

Din prețul extern majorat s-a scăzut o dobîndă de 8% care s-ar plăti pentru asigurarea unor surse valutare necesare suplinirii acelora care nu se încasează în luna mai ca urmare a neefectuării exportului.

Dacă se compară cele 2 cursuri de revenire calculate în cele 2 ipoteze, rezultă că este mai avantajos ca exportul produsului să se efectueze în luna septembrie. Pentru cantitatea prevăzută se poate încasa în plus 3.887.000 $ (100 mii t × 148,87 $/t) — (100 mii t × 110 $/t).

Calculele prezentate mai sus au desigur un caracter exemplificativ, în diverse situații ele fiind mult mai complicate. Două condiții sînt de o mare importanță pentru ca să asigure o fundamentare cît mai temeinică a deciziilor de preț și anume: calitatea prognozei evoluției pieței externe; prețul extern să reflecte deprecierea valutară, precum și cu influența altor factori de natură să modifice încasările în momentul conjunctural stabilit ca optim.

dr. Ion OLTEANU

Drept și uzanțe internaționale

Acorduri comerciale internaționale — clauze fundamentale comune

În nr. 24 al Suplimentului, am publicat, la această rubrică, conceptul de tratate internaționale, clasificarea lor, funcțiile pe care le au în promovarea schimburilor economice și structura acordurilor internaționale bilaterale. Continuăm să prezentăm în acest număr clauzele fundamentale comune majorității acordurilor comerciale internaționale bilaterale, încheiate de România cu alte state.

Printre clauzele esențiale care sînt înscrise în tratatele internaționale privind schimburile economice încheiate de România, bilateral, cu un număr mare de țări cu economie capitalistă, dezvoltate și în curs de dezvoltare, se numără: a) clauza națiunii celei mai favorizate; b) clauze prin care se statuează principiul traducerii în viață a schimburilor economice internaționale prin raporturi civile perfectate de partenerii din cele două state părți în acordul semnat, prin încheierea de contracte comerciale internaționale; c) clauze privind prețurile, creditele și decontările valorii schimburilor economice efectuate în baza contractelor comerciale încheiate; d) clauze privind căile de soluționare a eventualelor litigii ce pot să apară în derularea contractelor comerciale și recunoașterea reciprocă a hotărîrilor date de organele de arbitraj internațional.

CLAUZA NAȚIUNII CELEI MAI FAVORIZATE

Clauza națiunii celei mai favorizate este definită de Dicționarul diplomatic — 1979 ca fiind prevederea specială „înscrisă într-un acord internațional, prin care părțile contractante își acordă reciproc aceleași avantaje și privilegii pe care le-au acordat sau le vor acorda unui stat terț. Această clauză se practică în relațiile dintre state și se aplică în domeniile care sînt indicate în acordurile încheiate: comerț, navigație, situație juridică a persoanelor etc.". Intr-adevăr, în majoritatea acordurilor privind schimburile economice internaționale încheiate de România printre primele articole sînt înscrise asemenea clauze. Astfel, art. VI din Acordul de cooperare economică și tehnică pe termen lung, încheiat la 2 martie 1978 cu Republica Arabă Egipt, prevede: „Cele două părți convin să-și acorde reciproc, în relațiile lor de cooperare economică si tehnică, tratamentul națiunii celei mai favorizate".

Clauza națiunii celei mai favorizate reprezintă unul din principiile fundamentale ale Acordului general pentru tarife și comerț. Ca urmare, în unele acorduri încheiate de România în cadrul acestei clauze se face referire la G.A.T.T. Astfel, în acordul comercial pe termen lung încheiat la 29 martie 1976 cu Republica Elenă, la art. 2, se prevede: „Părțile contractante, în scopul asigurării condițiilor favorabile pentru dezvoltarea schimburilor comerciale, își aplică clauza națiunii celei mai favorizate conform dispozițiunilor G.A.T.T. în ceea ce privește taxele vamale, impozitele de orice natură percepute la import sau export sau cu ocazia importului sau exportului, precum și pe cele care se aplică transferurilor internaționale de fonduri pentru reglementarea importurilor sau exporturilor, precum și în ceea ce privește maniera lor de percepere, reglementările vamale și diversele formalități vamale privind importul și exportul mărfurilor de origine și de proveniență din cele două țări. Acest tratament nu se aplică: a) avantajelor care sînt sau care vor fi acordate de către una dintre părțile contractante celorlalte state, în scopul de a forma cu ele o uniune vamală sau de a stabili o zonă de liber schimb; b) avantajelor care sînt sau vor fi acordate de către una dintre părțile contractante pentru a facilita traficul de frontieră cu statele limitrofe".

Așadar, prin clauza națiunii celei mai favorizate părțile își acordă reciproc tratamentul cel mai avantajos, care se aplică și altor state care beneficiază de această clauză. Evident, înscrierea în acordurile privind schimburile economice bilaterale dintre două state a acestei clauze are importante consecințe, facilitînd într-o măsură însemnată intensificarea raporturilor comerciale și de cooperare dintre partenerii rezidenți ai statelor semnatare.

CLAUZE PRIVIND INSTRUMENTELE JURIDICE DE REALIZARE A SCHIMBURILOR ECONOMICE DINTRE PARTENERII REZIDENȚI AI STATELOR SEMNATARE ALE ACORDURILOR INTERNAȚIONALE

Atît acordurile bilaterale comerciale, cît și cele de cooperare economică și tehnico-științifică, proclamă principiul potrivit căruia traducerea în viață a prevederilor înscrise în acord se realizează prin încheierea de contracte comerciale internaționale direct de către partenerii rezidenți ai celor două state care au perfectat acordul. Astfel, în acordul comercial încheiat între România și Republica Zair, la 8 august 1978, după ce la art. 1, alin. 2 se arată că „cele două părți contractuale vor acționa prin mijloacele de care dispun, în scopul lărgirii relațiilor comerciale reciproc avantajoase", la art. 3 se stabilește: „Contractele privind livrările de mărfuri, executarea de lucrări și prestările de servicii în cadrul acestui acord vor fi încheiate între persoane juridice din Republica Socialistă România, autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior și persoane juridice și fizice din Republica Zair. Persoanele fizice și juridice menționate mai sus își vor asuma pentru tranzacțiile lor comerciale, din toate punctele de vedere, întreaga răspundere".

În acordul pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnologică încheiat între România și Republica Finlanda, la 3 septembrie 1976 este înscris același principiu care, prin art. 6, are următoarea formulare: „Părțile contractante vor promova realizarea de proiecte de cooperare între întreprinderile și organizațiile competente din cele două țări. Condițiile pentru obiectivele de cooperare ce ce realizează în cadrul acestui acord vor fi convenite prin contracte, inclusiv contracte și aranjamente pe termen lung, care vor fi încheiate între organizațiile și întreprinderile românești și finlandeze".

Din textele citate mai sus se desprind clar funcțiile proprii ale celor două categorii de instrumente juridice privind promovarea și traducerea în viață a schimburilor economice internaționale:

— acordurile bilaterale încheiate între două state, prin clauzele pe care le conțin, creează climatul politic-social și instituie obligații reciproce cu privire la stimularea schimburilor economice prin luarea tuturor măsurilor ce se impun pentru încurajarea și liberalizarea acestor schimburi;

— contractelor comerciale care se încheie între partenerii rezidenți ai celor două state care au semnat acordul comercial sau de cooperare economică, le revine rolul de a fi instrumentul concret în baza cărora se realizează efectiv schimburile de valori materiale și spirituale, părțile contractante avînd întreaga răspundere pentru fiecare tranzacție în parte.

CLAUZE PRIVIND PREȚURILE, CREDITELE ȘI MODALITĂȚILE DE DECONTARE

Despre prețuri, credite și decontări se ocupă aproape toate acordurile. Astfel, în Acordul încheiat cu Republica Franceză privind schimburile și cooperarea economică se prevede: „Guvernele semnatare se vor strădui să facă în așa fel ca prețurile mărfurilor livrate în virtutea prezentului acord să fie stabilite pe baza prețurilor mondiale, adică a principalelor piețe pentru mărfurile corespunzătoare" (art. 4). „Guvernele semnatare au

căzut de acord asupra creării celor mai bune condiții de credit, în vederea favorizării dezvoltării, schimburilor reciproce, așa cum este prevăzut în prezentul acord, potrivit reglementărilor și aranjamentelor în vigoare între părți" (art. 5). „Plata mărfurilor schimbate se va efectua în franci convertibili sau în orice alte devize convertibile conform dispozițiilor Protocolului financiar româno-francez din februarie 1965". (art. 6).

În alte acorduri întîlnim prevederi similare: „Prețurile mărfurilor care fac obiectul schimburilor vor fi stabilite în contractele respective pe baza prețurilor pieței internaționale în momentul încheierii contractelor menționate". (Acordul comercial încheiat cu Republica Ecuador — 1973). Tot astfel, în acordul comercial de lungă durată încheiat cu Republica Arabă Egipt la 13 mai 1977, la art. 6 se prevede că plățile se fac în valută liber convertibilă, iar art. 8 stabilește principiul că „prețurile se vor baza pe prețurile pieței mondiale".

Modalitatea de plată este, de asemenea, reglementată prin unele acorduri. Astfel, prin Acordul comercial pe termen lung, încheiat la 29 martie 1976 cu Republica Elenă, la art. 4 se stabilește că plata se face în cliring, iar prin Acordul de plăți încheiat cu același stat se detaliază modul de funcționare și sfera de cuprindere a plăților prin cliring.

Cercetarea unui număr mare de acorduri comerciale și de cooperare economică permite să formulăm unele concluzii de principiu:

— prețurile la care se fac schimburile economice internaționale sînt, potrivit acordurilor bilaterale încheiate de România cu alte state, cele mondiale care se formează pe piețele caracteristice mărfurilor tranzacționate;

— acordurile încheiate cu state cu economie capitalistă, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, stabilesc principiul general potrivit căruia plata mărfurilor care fac obiectul schimburilor economice se face în devize convertibile;

— modalitatea efectivă de plată nu constituie obiect de reglementare prin acorduri, decît în cazurile de excepție cînd între cele două state sînt în vigoare acorduri de cliring; ca urmare, acest aspect al plăților internaționale se reglementează direct de părțile din contractele comerciale încheiate în virtutea acordurilor internaționale.

CLAUZE PRIVIND CĂILE DE SOLUȚIONARE A LITIGIILOR ȘI DE RECUNOAȘTERE A HOTĂRÎRILOR PRONUNȚATE

Căile de soluționare a eventualelor litigii care pot apărea pe parcursul executării contractelor comerciale internaționale sînt, de asemenea, înscrise în cele mai multe acorduri comerciale și de cooperare economică. Astfel, anexa nr. 1, pct. 2, a Acordului pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnică încheiat la 12 noiembrie 1976 cu Statele Unite ale Americii prevede:

„Părțile recomandă ca firmele, întreprinderile și organizațiile economice să ia în considerare folosirea procedurii de conciliere stabilite de Consiliul Economic Mixt Româno-American.

Părțile recomandă, în continuare, adoptarea arbitrajului în conformitate cu regulile de arbitraj ale Camerei de Comerț Internațională de la Paris, pentru reglementarea divergențelor dintre participanți la acțiuni de cooperare.

Un asemenea arbitraj va avea loc într-o țară — alta decît Statele Unite ale Americii sau Republica Socialistă România —, care este parte la Convenția pentru recunoașterea și executarea hotărîrilor arbitrale externe de la New York din 10 iunie 1958. Participanții pot conveni reciproc asupra oricărei alte forme sau loc pentru rezolvarea diferendelor".

Acordul comercial încheiat la 23 septembrie 1976 cu Republica Democrată Populară Laos, la art. 11, prevede: „Cele două părți declară că garantează și recunosc deciziile instanțelor de arbitraj care au fost desemnate de comun acord de partenerii care încheie contracte comerciale în cadrul prezentului acord, precum și executarea lor".

★

Așadar, acordurile internaționale economice bilaterale încheiate de România conțin atît clauze prin care își asumă obligații directe statele contractante, cît și unele care se traduc în viață de către întreprinderile participante la schimburile internaționale de valori materiale și spirituale. Nesocotirea acestor prevederi ale acordurilor de către întreprinderile noastre de specialitate are drept consecință nulitatea clauzelor respective din contractele comerciale externe pe care le încheie, cu serioase implicații asupra bunelor relații comerciale, care trebuie să domine activitatea de comerț exterior.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU

noțiuni, termeni, operațiuni

Economia de scară

Variațiile costurilor medii de producție pot avea multiple cauze, dintre care putem distinge: creșterea volumului producției, progresul tehnic — în sens larg etc. Economia obținută la costurile de producție datorită aplicării unui sau altui tip de organizare industrială este uzual denumită ca economie de scară.

Economia de scară, după modul de apariție în timp a rezultatelor poate fi de 2 feluri: pe termen scurt (datorită creșterii volumului producției — în limitele capacității existente), pe termen lung (prin creșterea dimensiunilor întreprinderii).

Economia de scară pe termen scurt apare în momentul în care întreprinderea a atins minimul costurilor de producție, respectiv punctul de inflexiune al curbei costurilor, reprezentat în grafic prin coordonate C_2q_2.

Economia de scară pe termen lung apare atunci cînd prin modificarea dimensiunilor întreprinderii, aceasta poate beneficia de avantajele marilor întreprinderi, respectiv: diminuarea costurilor fixe unitare, specializare ridicată a muncii, forță de negociere

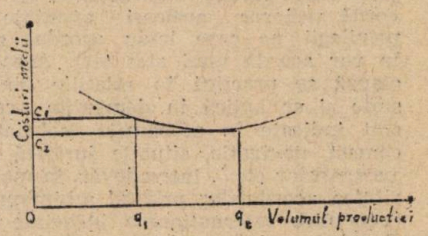

superioară, permițînd ameliorarea utilizării factorilor de producție, capacitatea de prognoză și de planificare strategică. În funcție de factorii pe care-i mobilizează în obținerea economiei de scară, se pot distinge economia de scară internă (mobilizarea factorilor interni de producție, fiind lo-

calizată la nivelul întreprinderii) și b) economia de scară externă (antrenînd aspecte ca amplasarea teritorială, etc. și despre care se poate vorbi numai pe ansamblul unei industrii).

Principalele direcții de realizare a economiei de scară interne sînt:

1. economia în utilizarea factorilor de producție, prin creșterea producției, fără o suplimentare proporțională a factorilor utilizați (ex. dublarea producției fără a dubla și suprafața de pămînt utilizată și nici forța de muncă);

2. economia în gestiune, inclusiv prin introducerea prelucrării automate a datelor;

3. economii în marketing — prin obținerea unor prețuri de aprovizionare mai mici și efectuarea unor cheltuieli de comercializare pe produs mai mici;

4. economia financiară — capacitatea sporită de a primi credite bancare ca și de a-și vinde acțiunile emise;

5. economia în inovație — capacitatea de a desfășura activități de cercetare-dezvoltare proprii, de a oferi produse noi pe piață, cu toate avantajele subsecvente.

În ultimele două sute de ani se constată o tendință de creștere a dimensiunilor producției, prezentă în aproape toate sectoarele industriale. Desigur că alături de avantajele asociate producției pe scară largă în acest sens a acționat și motivația creșterii gradului de pătrundere pe piață, conferind posibilități sporite de control al pieței.

În practica firmelor capitaliste efectul economiei de scară, sub forma variației cheltuielilor pe unitatea de produs se urmărește prin indicatorul **„costurilor marginale"** calculate ca raport între: Diferențele de costuri medii de producție și diferențele de cantitate între variante, calculate în tabelul nr. 1 pentru fiecare rînd prin raportarea diferențelor față de rîndul precedent.

Cu alte cuvinte costul marginal exprimă costul suplimentar pe produs pe care-l implică creșterea volumului producției de la o variantă la alta din tabelul nr. 1. Semnificația pentru conducerea întreprinderii a urmăririi costurilor marginale este în exemplul dat, că ieșind din zona unui volum al producției de 1000—1200 buc. are loc o înrăutățire a utilizării factorilor de producție, crescînd costurile marginale pe produs de la 15 la 35. Această evoluție negativă a costurilor marginale indică manifestarea fenomenului de „deseconomie" sau pierdere relativă.

dr. I. GEORGESCU

Tabelul nr. 1

Varianta	Cantitatea (buc.)	Costuri medii de producție	Cost mediu pe produs	Costuri marginale
I	200	62000	310,00	—
II	400	66000	165,00	20
III	600	70000	116,66	20
IV	800	72000	90,00	10
V	1000	75000	75,00	15
VI	1200	78000	65,00	15
VII	1400	85000	60,71	35
VIII	1600	93000	59,37	50
IX	1800	110000	61,11	75
X	2000	130000	65,00	100

fișier

Proiectul de dezvoltare „Guiana"

Corporation Venezolana de Guyana (C.V.G.) constituie azi cea mai importantă agenție de dezvoltare industrială a Venezuelei, ea fiind însărcinată cu organizarea și conducerea procesului de dezvoltare industrială a unei zone uriașe, de dimensiunile Franței.

În această zonă sînt localizate circa 80% din potențialul hidroenergetic al țării, zăcăminte de minereu de fier de înaltă concentrație, evaluate la circa 2 miliarde tone, zăcăminte de bauxită de circa 0,5—1 miliarde tone, aur și diamante.

În cooperare cu partenerii externi, în special japonezi, C.V.G. a început exploatarea bauxitei, urmînd ca pe baza energiei electrice ieftine produse local să se dezvolte industria de aluminiu. Primele capacități de bauxită au atins 450.000 t/an, iar centrala hidroelectrică de la giganticul baraj Guri va fi dezvoltată de la 2 milioane kilowați la 9 milioane kilowați.

Valorificarea minereului de fier se face în cadrul Uzinelor Sidor, avînd în prezent o producție de 1 milion tone oțel/an, capacitatea sa urmînd să crească pînă la 5 milioane tone/an, proiect al cărui cost se ridică la circa 4 miliarde dolari.

Experiența de pînă acum în dezvoltarea zonei arată că cea mai bună soluție organizatorică este concentrarea dezvoltării tuturor ramurilor: infrastructură, oțel, aluminiu, energie, mine în mîinile unei singure conduceri (întreprinderi), care transpune în viață obiectivele Oficiului național de planificare, organism guvernamental.

Pînă în 1980 cifra de afaceri a întreprinderilor C.V.G. se va ridica la circa 8 miliarde dolari, iar personalul la circa 35 000 salariați, depășind o dată și jumătate pe cel al industriei petroliere, pînă acum ramura industrială cea mai dezvoltată a țării.

Producția C.V.G. s-a diversificat cuprinzînd azi ramuri ca: industria de ciment, feroaliaje, electrozi, tractoare, turnătorii și uzine de asamblări mecanice, mergînd pînă la plantații de pini.

Ceea ce se urmărește, printre altele, este pregătirea etapei post-petroliere, astfel încît economia să nu mai depindă în mare măsură de exporturile de petrol. Chiar dacă producția de petrol ar continua să rămînă la actualul nivel, spre sfîrșitul secolului ponderea sa în produsul național brut va scădea de la 33% la 7%.

Amplificarea rapidă a volumului de activitate al C.V.G. ridică totuși în prezent necesitatea creării unor organisme centrale specializate pe probleme financiare și de credit, sistem informațional, organizarea muncii.

Principiul de bază care a fost aplicat în ridicarea economică a acestei imense zone, deosebit de bogate, a fost interconectarea tehnică și economică a resurselor, managementul comun al acestor resurse. O sursă deficitară în această zonă de frontieră o reprezintă totuși forța de muncă. Spre exemplu, numai proiectul dezvoltării Centralei hidroelectrice Guri va necesita utilizarea a cel puțin 2000 de lucrători străini. În fapt la întregul proiect „Guyana", lucrează în prezent muncitori din 23 de țări, respectiv sud-americani, spanioli, portughezi, japonezi etc., numeroși tehnicieni care acordă asistență la montajul și punerea în funcțiune a utilajelor.

Proiectul „Guyana" a condus de asemenea la nașterea în 1961 a unui nou oraș ajuns în prezent la 300 000 de locuitori — Ciudad Guyana și care probabil spre sfîrșitul secolului va ajunge la 1 000 000 de locuitori.

Proiectul „Guyana" constituie azi un exemplu interesant de abordare multilaterală a dezvoltării economice și sociale a unei zone, pe baza unei largi cooperări internaționale.

I. G.

Sistemul Monetar European

Mecanismul de credite

Unul din elementele esenţiale în funcţionarea sistemului monetar european îl constituie mecanismele de credite, căruia îi revine sarcina să asigure fondurile de intervenţie pentru apărarea stabilităţii monedelor ţărilor membre.

Mecanismele de credite utilizate sînt de 3 feluri :

a) **Facilităţi de credit pe termene foarte scurte**, ce se acordă de băncile centrale participante pentru a finanţa intervenţiile în moneda naţională, sub formă de linii de credit mutuale, de un volum nelimitat. Aceste creanţe se convertesc apoi în ECU la valorile zilnice şi se înscriu în registrele FECOM. Ele sînt purtătoare de dobînzi normale (taxă de scont legală ponderată cu cota cu care figurează ţara respectivă în compoziţia ECU-ului).

b) Creditele de susţinere monetară pe termen scurt (S.M.C.T.)

c) Concurs financiar pe termen mijlociu (C.F.M.T.).

mecanisme de credit neexistente, cărora în cadrul noului sistem li s-au mărit plafoanele.

Astfel S.M.C.T. care era administrat şi mai înainte de FECOM are în prezent următoarele plafoane de debit (de împrumut) şi de credit (angajamente), ultimele fiind mai mari cu pînă la dublu faţă de primele, pentru a asigura viabilitatea sistemului, oricare ar fi repartiţia de plăţi între ţările participante.

De asemenea, în afară şi de aceste plafoane s-au prevăzut şi unele suplimentări globale (rallonge), după cum se vede în tabloul de mai jos :

Susţinerea monetară pe termen (S.M.C.T. — în mil. ECU)

Ţara	Cote părţi (plafoane) Debit			Credit		
	Sume		%	Sume		%
	Vechi	Noi		Vechi	Noi	
Franţa	720	1740	22,02	1460	3480	22,02
Germania	720	1740	22,02	1460	3480	22,02
Anglia	720	1740	22,02	1460	3480	22,02
Italia	480	1160	14,68	960	2320	14,68
Belgia, Luxemb.	240	580	7,34	480	1160	7,34
Olanda	240	580	7,34	480	1160	7,34
Danemarca	108	260	3,30	216	520	3,30
Irlanda	42	100	1,28	84	200	1,28
Total parţial	3.270	7.900	100,00	6.600	15.800	100
Suplim. (Rallonge)	3.600	8.800		3.600	8.800	
Total	6.870	16.700		10.200	24.600	

Sursa : Bul. F.M.I. pag. 95

C..F.M.T., se acordă pe termen de 2—5 ani ţărilor în dificultate de plăţi, în condiţii stabilite de către C.E.E. şi Comitetul Monetar al Comunităţii, care au rol consultativ important. Acest mecanism are plafon de credit, fără suplimente, şi de obicei se utilizează pînă la 50% din plafoane.

Decizia relativă la C.F.M.T. prevede că, creanţele unei ţări creditoare vor fi mobilizate dacă dă dovezi de dificultăţi în balanţa de plăţi. În afară de posibilitatea de cesiune a creanţei în cadrul mecanismului şi de rambursare anticipată prin ţările debitoare, se mai prevede şi o refinanţare în afara sistemului de ex. B.R.I., după acordul de la 30 oct. 1978.

Pînă în prezent numai Italia a făcut apel la aceste credite şi numai odată. În 1974 a obţinut cu titlu de S.M.C.T. un credit de 1.562,50 mil. unităţi UCE (aprox. 1,9 miliarde dolari), care în 1975 a fost înlocuit prin un credit C.F.M.T. rambursat în sep. 1978.

În tabelul de mai jos se arată plafoanele de credit fixate în prezent comparativ cu cele dinainte de 12 martie 1979 la acest credit :

Ţara	Plafoane de credit în mil. ECU—CFMC		Procent din Total
	Vechi	Noi	
Franţa	1200	3105	22,02
Germania	1200	3105	22,02
Anglia	1200	3105	22,02
Italia	800	1070	14,68
Belgia	400	1035	7,34
Olanda	400	1035	7,35
Danemarca	180	465	3,30
Irlanda	70	180	1,28
	5450	14100	100,00

Sursa : Bul. F.M.I. pag. 95

Funcţionarea mecanismelor de intervenţie

Ue lîngă fondurile importante de credite de care dispune sistemul monetar european (S.M.E.) din care cele cu plafoane le-am văzut mai sus, au mai fost stabilite nişte mecanisme condiţionînd cînd trebuie să se intervină de o ţară în apărarea cursului monedei ei.

Pentru aceasta, mai întîi s-au stabilit cursuri centrale bilaterale cu fixarea punctelor de intervenţie pentru monedele ţărilor membre. Fiecare monedă are stabilit un curs pivot — de bază — legat de moneda sistemului : E.C.U.

Cursul central bilateral și punctele de intervenție pentru monedele țărilor membr

Unitatea monetară		Franci belg. luxemb.	Coroane daneze	Mărci germ.	Franci francezi	Lire italiene	Lire irlandeze	Florini olandezi
Coroana daneză	U	18,3665	...	288,66	124,985	0,6553	1.093,65	266,365
	C	17,9581	...	282,237	122,207	0,617161	1,069,35	260,439
	L	17,5585	...	275,96	119,490	0,5813	1,045,55	254,645
Marca germană	U	6,508	36,2350	...	44,285	0,3222	387,50	94,375
	C	6,3627	35,4313	E..,	43.2995	0,218668	378,886	92,2767
	L	6,2210	34,6450	...	42,335	0,2059	370,50	90,225
Franc belgo-luxemburghez	U	...	569,50	1.607,40	696,000	3,6490	6.090.20	1.483.25
	C	...	556,852	1.571,64	680,512	3,43668	5.954,71	1.450,26
	L	...	544,45	1.536,65	665,375	3,2365	5.822,25	1.418,00
Franc francez	U	15,0290	83,69	263.21	...	0,53620	894,95	217,96
	C	14,6948	81,8286	239,95	...	0.50513	875,034	213,113
	L	14,3680	80,81	225,81	...	0,47560	855,55	208,38
Florin olandez	U	7,0520	39,2700	110,835	47,99	0,25160	459,95	...
	C	6,8953	38,3967	108,37	46,9325	0,23697	410,597	...
	L	6,7420	37,5425	105,96	46,88	0,223175	401.45	...
Lira italiană	U	3.089,6	17.204,5	48.557,6	21.025.2	...	183.978	44.807,4
	C	2.909,7	17.203,2	45.731,4	19.801,5	...	173,270	42.199.5
	L	2.740,4	15.260,5	43.069.8	18.649,0	...	163.185	39.743,4
Lira irlandeză	U	1,71755	9,56424	26,9937	11,6881	0,0612801	...	24,9089
	C	1,67934	9,35146	26,3932	11,4281	0,0577136	...	24,3548
	L	1,64198	9,14343	25,8060	11,1739	0,0543545	...	23,8130

U = limtă super.
C = curs central bilateral
L = limita inferioară

Sursa : Bul. F.M.I. pag. 93

Ele servesc pentru determinarea unei „grile—limită" a cursurilor de schimb bilaterale, adică între fiecare monedă a comunității și celelalte. Pentru aceasta sînt stabilite cursuri : superioare, bază, inferioare, cu o marjă de ± 2,25% față de bază, pentru corecturile de cursuri.

Marja de 2,25 este limită numai pentru cadrul „șarpelui". Monedele comunității din afara șarpelui pot, cu titlul temporar, să opteze pentru o altă marjă ajungînd pînă la ± 6% cum a procedat de ex. Italia (dar sînt ținute să reducă progresiv marja de îndată ce conjunctura va permite).

Grila cursurilor centrale bilaterale și marjele convenite în fluctuare (normal ±2,25% și în cazul Italiei ±6%) fixează limitele de plecare de la care intervențiile pe piața schimburilor este obligatorie, limite ce vor fi cunoscute și de piețe.

În afara grilei sistemul are prevăzut și un „indicator de divergență". Acest prag de divergență este fixat la 75% din ecartul maxim (2,25% ori 6%) între cursul zilei și cursul pivot legat de E.C.U. Dacă o monedă depășește pragul său de divergență, se presupune că autoritățile interesate vor corecta această situație luînd măsuri adecvate.

Intervențiile sînt diversificate pe valute respectiv nu numai în moneda avînd cursul cel mai depărtat de cel central — bilateral — întrucît acestea permit o repartiție mai bună a sarcinei între țări.

Se iau de asemenea măsuri de politică internă ,măsuri monetare privind mișcarea de fonduri, taxa scontului etc.

Se poate merge și la modificări ale cursurilor pivot, cînd tensiunile bursiere sînt datoarte unor cauze de dezechilibru și, în cazul cînd cursurile de schimb evoluează de un gen divergent, pot fi oportune unele măsuri de ajustare.

Gh. HUBER

În actualitate

Marketingul și riscul inovației

Studii efectuate de cercetători din sectorul inovațiilor ajung la concluzia că numai 75 la sută din noile tehnologii ale viitoarelor două decenii sînt cunoscute de pe acum, ceea ce ar infirma ipoteza cu privire la epuizarea inventivității. În același timp însă se constată că o mare parte din aceste inovații rămîn nevalorificate. Bariere de comunicație blochează nu numai fluxul de informații între diferitele ramuri ale economiei ci și între întreprinderile din aceeași branșă și chiar în cadrul aceleiași întreprinderi. O investigație efectuată de specialiști ai O.C.D.E. și experți din țările industrializate asupra celor mai importante inovații din perioada 1952—1973, clasificate după două criterii — inovații pe planul produselor destinate să stimuleze cererea și inovații pe planul procesului de producție, ducînd la îmbunătățirea calității unor articole existente, arăta că fluxul inovațiilor autentice (categoria I) s-a menținut uniform în decursul celor cincisprezece ani, dar că cele mai multe progrese au fost înregistrate în categoria a II-a. Această tendință de îmbunătățire a produselor existente sau de perfecționare a proceselor tehnologice, tendință care cunoaște o accentuare tot mai pronunțată, poate avea consecințe îngrijorătoare, ducînd în ultimă analiză la un proces de substituire să stimuleze activitatea de investiții.

Cercetătorii au depistat și cauzele acestei evoluții. Țările capitaliste cu un grad avansat de industrializare întîmpină dificultăți crescînde în ce privește urmărirea modificărilor cererii și ca atare formularea unor obiective concrete în domeniul inovației. În special întreprinderile mai mici se văd confruntate cu dificultăți aproape insurmontabile. Chestionați asupra acestui aspect 88 la sută din participanții la o anchetă efectuată în rîndul comercianților detailiști au recunoscut că sistemul lor de informare nu este în stare să recunoască din timp mutațiile bruște ce survin în comportamentul cumpărătorilor. Cu aceleași probleme sînt confruntați și unul din trei șefi de întreprinderi mai mari. „În importante sectoare ale comerțului nu se știe cum și în ce sens trebuie să se procedeze pentru a se obține rezultate mai bune" — constată ancheta.

Acest decalaj între inovațiile pe planul produselor (I) și cel al proceselor tehnologice (II) care se datorește în parte investigării nesatisfăcătoare a evoluției cererii, influențează desigur în mod nefavorabil disponibilitatea producătorilor de a finanța proiecte de cercetare-dezvoltare. Conștiente de riscul pe care și-l asumă, multe firme preferă să investească în produse deja lansate, susceptibile de perfecționare. Acest fapt nu se constată desigur în toate ramurile. Spre exemplu, tehnologia semiconductorilor, pentru a nu menționa decît un domeniu, care se află încă la începuturile ei, oferă cercetării o arie vastă de explorare și șansa de a realiza, cu eforturi financiare relativ reduse, inovații cu perspective bune de piață.

O altă cauză care se reflectă în mod negativ asupra fluxului de inovații trebuie atribuită, potrivit opiniei cercetătorilor, carențelor din sistemul de informare. După cum se arată într-un studiu al Institutului Batelle din Frankfurt, valorificarea ultimelor cuceriri ale științei presupune drept condiție sine qua non transmiterea nemijlocită a informației către destinatar, în cazul de față, economia. Acest proces de comunicație întîlnește însă în calea sa numeroase perturbații. Unul din acești factori de natură să afecteze recepționarea informației este, după cum relevă practicienii, ininteligibilitatea limbajului de specialitate, incapacitatea oamenilor de știință de a-și expune rezultatele investigațiilor într-o formă clară și concisă. Un alt obstacol îl constituie organizarea informării. Numai puține firme au posibilitatea de a identifica din avalanșa de publicații informațiile cu perspective de aplicare. Nu rareori se întîmplă ca specialiștii să califice drept „inutilizabil" un proiect de cel mai mare interes pentru un alt sector de producție, uneori chiar în cadrul aceleiași întreprinderi.

Ieșirea din acest impas presupune, conform recomandărilor experților, o mai bună organizare a secțiilor de cercetare și documentare la nivel de întreprindere. Cu cît o echipă de inovatori este mai „la obiect", cu atît mai mari sînt șansele de succes. Un ajutor prețios în acest context l-ar putea aduce o centrală care să sistematizeze noile tehnologii încă nevalorificate pentru a le oferi firmelor în vederea abordării unor proiecte interdisciplinare. Experții propun, de asemenea, o cercetare mai atentă a „stocurilor de inovații" cu scopul de a le pune la dispoziția întreprinderilor mici și mijlocii. Aici se conturează un obiectiv interesant pentru firme care își propun să promoveze transferul de tehnologie pe baza unor rezultate științifice care încă nu și-au găsit aplicarea. Numai cu ajutorul acestor metode se va reuși să se pună în valoare tehnologiile cu perspective de viitor în opoziție cu cele epuizate sau lipsite de valoare. Experții sînt unanimi în ce privește succesul unor asemenea măsuri, cu atît mai mult cu cît toate studiile efectuate pînă în prezent vin să confirme o realitate: valorificarea informațiilor din afara ramurii sau întreprinderii constituie un factor hotărîtor pentru succesul mișcării de inovații. În felul acesta se asigură atît diminuarea riscului cît și economisirea fondurilor, avantajele față de tradiționalele eforturi întreprinse „de unul singur" fiind evidente.

Redactor coordonator:
dr. Ioan GEORGESCU

comerț exterior

Calitatea produselor destinate exportului

Actele normative în vigoare cuprind o serie de dispoziții menite să asigure calitatea produselor destinate exportului.

Astfel, art. 35 din Legea nr. 7/1977 prevede că unitățile producătoare și cele de comerț exterior sînt obligate să asigure respectarea cu strictețe a condițiilor privind calitatea și performanțele tehnice ale mărfurilor destinate exportului, potrivit prevederilor contractuale.

Ministerul Comerțului Exterior și al Cooperării Economice Internaționale și întreprinderile de comerț exterior au obligația de a controla, prin reprezentanți proprii, la uzine și fabrici, modul cum se introduc în producție și se realizează mărfurile contractate pentru export și de a participa la stabilirea și înfăptuirea programelor de măsuri pentru adaptarea operativă a producției la cerințele de calitate impuse de piața externă.

Întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să recepționeze și să preia de la unitățile producătoare numai produsele care se încadrează în parametrii de calitate stabiliți.

Pentru anumite mărfuri, în special mașini și utilaje, la care asigurarea calității produselor, a performanțelor tehnice și comportarea în exploatare prezintă importanță deosebită, întreprinderile de comerț exterior pot antrena pentru a efectua un control riguros al calității mărfurilor, pe bază de contract, organe specializate de control.

În cazurile de excepție, cînd se livrează produse calitativ necorespunzătoare la export, problema răspunderii pentru daunele astfel cauzate, se poate pune, în principiu, atît pentru întreprinderea producătoare, cît și pentru întreprinderea de comerț exterior.

Într-adevăr, întreprinderile producătoare răspund, potrivit legii, pentru toate pagubele sau cheltuielile generate de reclamațiile întemeiate ale clienților externi cu privire la calitatea mărfurilor livrate la export.

Nu mai puțin însă, își poate vedea angajată răspunderea și întreprinderea de comerț exterior căreia îi revine — așa cum s-a văzut — obligația de a controla calitatea mărfurilor destinate exportului, atît în fabricație, cît și la livrare. Întreprinderile de comerț exterior nu sînt îndreptățite să admită livrarea către clienții externi a mărfurilor care nu corespund condițiilor de calitate contractuale.

Prin încălcarea culpabilă a acestei obligații întreprinderea de comerț exterior contribuie la daunele ce se produc prin exportarea produselor calitativ necorespunzătoare și răspunde în consecință.

Nu se poate pune problema răspunderii acestor întreprinderi dacă necorespunderea calitativă a fost determinată de apariția unor vicii ascunse, după data efectuării controlului.

Într-adevăr, aceste vicii, prin natura lor, nu pot fi evidențiate prin folosirea metodelor prescrise pentru recepție. Ca atare, de regulă, nu se poate imputa întreprinderii de comerț exterior, sub nici o formă, daunele provocate de apariția viciilor ascunse.

Se impune însă o precizare. Dispozițiile normative în vigoare prevăd posibilitatea ca mărfurile — care din anumite motive nu pot fi exportate — să fie lăsate pe timp limitat în custodia întreprinderilor producătoare. Din punct de vedere juridic, aceasta implică îndeplinirea obligației de livrare de către aceste întreprinderi urmată de achitarea prețului din partea întreprinderilor de comerț exterior. Totodată, se stabilește un nou raport de drept — între aceleași unități — în legătură cu lăsarea, respectiv păstrarea, mărfurilor în custodia întreprinderii producătoare. Mărfurile sînt exportate abia la încheierea perioadei de custodie. Or, în intervalul dintre livrarea mărfurilor urmată de lăsarea lor în custodie — ceea ce implică efectuarea recepției — și sfîrșitul perioadei de custodie, viciile ascunse își pot face apariția.

Considerăm că pentru această categorie de vicii răspunderea întreprinderii de comerț exterior nu poate fi exclusă pe motivul caracterului ascuns al viciilor. Într-adevăr, la sfîrșitul perioadei de custodie, înainte de a proceda la exportarea lor, produsele trebuie să fie din nou controlate prin grija întreprinderii de comerț exterior. Acest control efectuat în mod adecvat trebuie să ducă, în mod firesc, la sesizarea viciilor ascunse apărute și la oprirea exportării mărfurilor respective.

Prin neefectuarea corespunzătoare a controlului și prin exportarea unor produse care prezintă asemenea vicii, întreprinderea de comerț exterior își poate vedea angajată răspunderea. Nu este vorba de contravaloarea în lei a mărfurilor respective, această sumă fiind imputabilă întreprinderii producătoare care a realizat și livrat mărfuri calitativ necorespunzătoare, ci de alte daune, cum sînt de pildă cheltuielile de transport, care se află în legătură cauzală directă cu omisiunea de care s-a făcut vinovată întreprinderea de comerț exterior.

I. ICZKOVITS

autogestiune

Încetarea funcționării unităților economice de stat

Ocupîndu-ne de reorganizarea persoanelor juridice arătam, într-un număr trecut, că potrivit Decretului nr. 31/1954, reorganizarea părea a fi singura cale juridică de încetare — în anumite cazuri — a funcționării unei unități economice de stat — persoană juridică.

Încă înaintea adoptării Legii nr. 11/1971, în literatura de specialitate s-a pus problema dacă instituția dizolvării, pe care decretul amintit o reglementa în legătură cu persoanele juridice cu membri — organizațiile cooperatiste și alte organizații obștești — este aplicabilă în mod exclusiv acestei categorii de unități sau e posibil a se face aplicația textelor respective și în cazul unităților socialiste de stat spre a fundamenta o soluție de încetare a funcționării.

Autorii care au cercetat problema admit ideea — confirmată după aceea în practica organizatorică — că persoana juridică — unitate de stat poate înceta să funcționeze, pur și simplu, iar nu numai prin reorganizare. S-a dat în acest sens exemplul unităților create în vederea îndeplinirii unei finalități determinate — de exemplu, executarea unei lucrări — care după realizarea acesteia trebuiau desființate și în legătură cu care continuarea activității, sub altă formă, ca urmare a reorganizării, nu avea sens. Pentru astfel de situații se puteau folosi textele de lege privitoare la dizolvare și lichidare, în aplicarea cărora urma a se ține seama de specificul rezultat din existența proprietății socialiste de stat[1].

Această opinie a fost confirmată de practică. Viața economică a impus necesitatea desființării pur și simplu a unor unități, procedîndu-se — astfel cum impunea lipsa unei reglementări cu caracter de generalizare — prin

1 Prof. dr. doc. Constantin Stătescu, Drept civil, Ed. didactică și pedagogică, București, 1970, p. 460.

emiterea unor acte normative în fiecare caz în parte.

În fond, actele de desființare puteau fi înțelese ca stabilind dizolvarea unor unități de stat, „ținîndu-se seama — astfel cum se exprima autorul la care ne-am referit — de existența proprietății socialiste de stat". Într-adevăr, actele de desființare trebuie să cuprindă, de la caz la caz, dispoziția de încetare a personalității juridice a unităților desființate și destinația pe care — **ut singuli** — o capătă bunurile. Dacă luăm în considerare faptul că creditorii unei astfel de unități sînt, în genere, unități socialiste de stat, iar dobînditorii bunurilor rămase de la unitatea desființată sînt tot astfel de unități, operația capătă, într-o ultimă analiză, semnificația unei redistribuiri de bunuri între unitățile statului. În cazurile, cu totul excepționale, în care printre debitori sau printre creditori s-ar găsi și unități cooperatiste sau alte categorii de persoane juridice, românești sau străine, actul de desființare ar urma să stabilească, în mod concret, situația fiecărei creanțe în parte.

Iată de ce, desființarea nu reclamă o adevărată operație de lichidare, astfel încît, în general, deosebirea dintre desființare și dizolvare este, în cazul amintit, neglijabilă. În aceste condiții, Legea nr. 11/1971 nu s-a preocupat să amenajeze instituția desființării, mărginindu-se a o menține și a stabili cărui organ îi revine competența de a desființa unitatea. Același mod de a proceda îl întîlnim și în Legea nr. 5/1978.

Mențiunea pe care o face această lege echivalează cu o consacrare a instituției dar face necesară o nouă intervenție a legiuitorului care să o amenajeze în mod corespunzător.

Această sarcină va reveni, desigur, viitorului Cod civil. Acesta va putea porni de la principiul formulat în Legea nr. 5/1978, potrivit căruia desființarea întreprinderilor se hotărăște de organele care au în competență înființarea lor. Acest principiu nu va putea fi însă absolutizat, făcîndu-se abstracție de regula de competență potrivit căreia „cine poate mai mult, poate și mai puțin".

Înainte de apariția Legii nr. 5/1978 multe unități au fost înființate printr-un act cu forță juridică superioară celei pe care poate să-l emită organul competent să dispună înființarea. De exemplu, deși organul competent să înființeze unitatea era Consiliul de Miniștri, aceasta a fost înființată prin decret.

Reorganizarea, ca și desființarea unor astfel de unități nu s-ar putea face decît printr-un act normativ avînd aceeași forță ca actul de înființare.

Chiar în cazul în care unitățile au fost înființate prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, astfel cum stabilește legea în vigoare la data înființării, ele nu ar putea fi desființate astăzi — după părerea noastră — decît prin decret, potrivit competenței stabilită prin legea în vigoare.

Cît privește regulile de fond ale transmisiunii, dispozițiile din Codul civil care vor reglementa modul în care se face trecerea bunurilor de la o unitate desființată la alte unități nu vor putea avea decît un caracter supletiv urmînd a se aplica numai atunci cînd prin actul care va dispune desființarea nu se va stabili altfel. Această regulă supletivă va consta, după cum este ușor de înțeles, în transmiterea cu titlu particular și gratuit a bunurilor către acele unități ce vor fi indicate expres în actul de desființare.

Împreună cu elementele active din patrimoniul unității desființate va trece asupra dobînditorilor și pasivul aferent. În lipsă de dispoziție contrară, așadar, bunurile se vor transmite însoțite de sarcinile corespunzătoare. Se va ține seama, evident, și de natura obligațiilor, astfel ca valorile active să fie transmise către unitățile care au cele mai bune condițiuni pentru executarea obligațiilor corespunzătoare acestora.

Spre deosebire de reorganizare, care presupune o continuare a activității, desființarea înseamnă încetarea acestei activități. Aceasta este dealtfel și rațiunea transmisiunii, cu titlu particular.

Drept urmare, atît sarcinile de plan cît și contractele unității desființate încetează. În lipsa unei prevederi exprese în decretul de desființare, unitățile care dobîndesc ut singuli bunurile întreprinderilor desființate nu sînt ținute să continue activitatea acestora, preluînd executarea contractelor lor. Apare astfel necesar, pentru bunul mers al economiei naționale, ca în actul de desființare să se indice în concret soarta contractelor în curs de executare. Cît privește repartițiile, organul de planificare competent va trebui să emită noi repartiții către unitățile ce urmează a executa în continuare sarcinile de producție ale întreprinderii desființate.

În același timp, desființarea produce efecte și cu privire la raporturile contractuale, de muncă. Spre deosebire de reorganizare, în cazul căreia personalul se consideră transferat în interes de serviciu, la desființare contractele de muncă ale acestui personal încetează în temeiul art. 130 (1) lit. b din Codul muncii. Deși textul se referă la dizolvare ni se pare în afară de orice discuție că el este aplicabil și în caz de desființare.

Se conturează prin aceasta o nouă instituție a dreptului întreprinderii, care, se îmbogățește permanent în concepte și reglementări spre a răspunde cît mai prompt marilor sarcini ce stau în fața economiei naționale.

dr. Victor Dan ZLĂTESCU

Transport

Răspunderea pentru nepunerea vagoanelor la dispoziție

De regulă, unităților furnizoare le revine nu numai obligația de a realiza produsele contractate, dar și aceea de a le expedia, prin calea ferată, la adresele indicate de către unitățile beneficiare. În asemenea situații, pentru ca obligația de livrare să poată fi considerată îndeplinită, alături de fabricarea produselor contractate, este necesar ca acestea să fie încărcate în vagoane pentru a fi transportate la locul convenit prin contract.

În acest scop, unitățile furnizoare stabilesc relații cu calea ferată în vederea punerii la dispoziție a vagoanelor și expedierii lor la stația de destinație. Aceasta se realizează în condițiile stabilite prin Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri pe calea ferată emise de M.T.Tc. în baza H.C.M. nr. 425/1975.

În măsura în care, tonajul solicitat de către unitatea furnizoare a fost prevăzut în planul de transport definitivat, calea ferată are obligația de a pune vagoanele respective la dispoziție, în cadrul contractului economic de prestații pe calea ferată.

În cazurile de excepție, cînd calea ferată nu îndeplinește această obligație, se pune problema răspunderii ei.

Potrivit art. 25 din normele citate, răspunderea patrimonială pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractul economic de prestații de transport pe calea ferată se stabilește după caz — zilnic, decadal, lunar — partea în culpă datorînd penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 425/1975.

Uneori aceste penalități nu acoperă daunele încercate de unitățile furnizoare datorită nepunerii vagoanelor la dispoziție. Avem în vedere situațiile în care aceste unități sînt obligate să plătească partenerilor lor contractuali însemnate sume cu titlu de penalități deoarece, în lipsa vagoanelor, nu au putut expedia produsele la termenele contractuale.

Calea ferată trebuie să despăgubească integral unitățile furnizoare ori răspunderea sa este limitată la plata penalităților prevăzute de H.C.M. nr. 425/1975 ?

Răspunsul îl găsim în Decizia primului arbitru de stat nr. 3560/1978 prin care s-a stabilit că „pentru ne-

punerea vagoanelor din planul de transport la dispoziția beneficiarilor, transportatorul este pasibil numai de plata de penalități, conform art. 25 alin. III din norme, fără alte daune în completare".

S-a făcut deci, aplicația principiului răspunderii limitate a căii ferate în mod simetric cu răspunderea limitată a expeditorilor și destinatarilor pentru neîncărcarea vagoanelor puse la dispoziție și pentru întîrzierea în efectuarea operațiunilor de încărcare-descărcare. Se știe că în astfel de situații se datorează penalități sau taxe de locații, răspunderea față de calea ferată fiind limitată la plata acestora. Deci, după cum nici calea ferată nu poate obține despăgubiri pentru paguba ce întrece valoarea penalităților sau a taxelor de locații la care s-a făcut referire, nici unității furnizoare nu i se cuvin daune peste valoarea penalităților datorate de calea ferată.

Soluția care s-a adoptat este cu atît mai temeinică, cu cît, de cele mai multe ori, calea ferată se află în imposibilitate de a pune vagoanele planificate la dispoziție datorită faptului că alte unități socialiste imobilizează, în mod nejustificat un număr de vagoane.

Unitățile furnizoare au obligația de a-și valorifica în termen dreptul la penalitățile aferente vagoanelor nepuse la dispoziție. Asemenea pretenții se prescriu în termenul de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958. De cînd începe să curgă acest termen ?

Potrivit cap. IV lit. e din normele citate, nota de penalități pentru nepunerea vagoanelor la dispoziție de către calea ferată se încheie în prima zi a lunii pentru luna expirată. În această zi se naște dreptul la acțiune și începe să curgă termenul de prescripție. Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 639/1979 s-a reținut că „pentru nerealizarea programului de transport pe luna aprilie 1978, dreptul reclamantei la penalități s-a născut la 1.V.1978. Acțiunea s-a introdus la 21.XI.1978 cu depășirea celor 6 luni prevăzute de Decretul nr. 167/1958, dreptul la acțiune pentru luna aprilie fiind, prin urmare, prescris".

H. MATEI

Întrebări și răspunsuri

● GRIGORE IOANIȚESCU, **Tg. Jiu** — Serviciul Normative de fabricație din M.I.U. ne comunică : datele privind stabilirea suprafeței necesare pentru confecționarea a 2900 cearșafuri nu sînt concludente și suficiente pentru stabilirea suprafeței de țesături necesară pentru confecționarea cearșafurilor. Nu corespund dimensiunile cearșafului, nu se precizează articolul de țesătură și lățimea acesteia, nu se menționează numărul actului normativ care stă la baza articolului de țesătură etc.

Pentru a se răspunde competent solicitării dv. adresați-vă serviciului mai sus-amintit.

● FLORINA EPURE, **Brăila** — Persoana care a beneficiat de drepturile prevăzute de art. 7 din Legea nr. 57/1974, nu poate beneficia și de sporul de șantier, cît timp lucrează în localitatea unde a fost transferată sau mutată. Pentru personalul unităților de construcții-montaj, care poate beneficia de sporul de șantier, nu se aplică prevederile art. 75 din Legea nr. 57/1974, atunci cînd acest personal este mutat de la o subunitate la alta a aceleiași unități (șantier).

În ce privește menținerea vechimii neîntrerupte în cazul personalului căruia i se suspendă contractul de muncă în timpul efectuării stagiului militar, vă rugăm să citiți răspunsul adresat tov. Vasile Pavel.

● VASILE PAVEL, **București** — Legislația în vigoare nu prevede un termen pentru persoana încadrată în muncă înăuntrul căruia să poată absenta de la locul de muncă înainte de începerea serviciului militar. Dacă, pînă la încorporare, contractul de muncă n-a fost desfăcut, ca urmare a absențelor nemotivate, în timpul efectuării serviciului militar acest contract nu mai poate fi desfăcut, considerîndu-se suspendat pînă la terminarea stagiului.

● ION GH. POPESCU, **Vitomirești-Olt** — Potrivit prevederilor pct. 2 din anexa II la Legea nr. 12/1971, la determinarea vechimii în specialitate se pot lua în calcul și perioadele lucrate în specialități înrudite. Competentă să stabilească dacă activitatea desfășurată de absolventul școlii tehnice horticole în calitate de pedagog la liceul agroindustrial poate fi considerată ca specialitate înrudită cu aceea de laborant, este comisia de încadrare a unității.

Perioada cît persoana încadrată în muncă a lucrat ca secretar al școlii se ia în considerare la stabilirea vechimii minime în specialitate pentru promovarea ca secretar principal, chiar dacă după această perioadă (1969—1974) a ocupat alte funcții.

● TATIANA MIHALACHE, **Constanța** — Perioada cît ați lucrat în calitate de calculator principal nu se ia în considerare ca vechime în funcții economice medii. Funcția de calculator face parte din categoria personalului administrativ.

● MANOLE CORBU, **București** — Legislația în vigoare nu precede nici o cale de atac împotriva Hotărîrii Consiliului oamenilor muncii prin care se respinge plîngerea persoanei încadrate în muncă împotriva sancțiunii disciplinare. Instanțele judecătorești n-au deci competența să judece asemenea sesizări, nefiind prevăzută nici calea recursului.

● FRANCISC SZATMARI, **Miercurea-Ciuc** — Din scrisoarea dv. rezultă că la 15 martie 1963 s-a respins cererea de transfer a soției, iar la 1 iunie s-a revenit asupra desfacerii contractului de muncă, prin art. 18 lit. a din Codul muncii în vigoare pînă la 1 ianuarie 1973. Prezumția privind transferul în interesul serviciului a transferurilor anterioare anului 1967 nu operează în acest caz. Din înregistrările din carnetul de muncă rezultă că transferul soției s-a făcut la cerere, după ce contractul de muncă se desfăcuse tot la cerere.

● ROMULUS CRAINIC, **Apoldu de Sus, Sibiu** — Potrivit prevederilor art. 16 din Legea nr. 1/1977, impozitul pe fondul total de retribuire se suportă de unitățile economice de stat, după caz, din costurile de producție sau din cheltuielile de circulație, iar de instituțiile de stat din fondurile prevăzute în planurile de venituri și cheltuieli.

Ministerul Finanțelor ne comunică că propunerea dv. în sensul ca impozitul aferent fondului de participare al oamenilor muncii la beneficii să fie suportat din rezultatele financiare, nu poate fi aplicată.

● NICOLAE CONSTANTIN. După cum vă este cunoscut, dat fiind faptul că sînteți jurisconsult, Legea nr. 12/1971 prevede o vechime minim necesară în specialitate, pentru promovarea în funcțiile de jurisconsult principal, economist principal, inginer principal etc. Deci vechimea minimă constituie numai o condiție pentru ocuparea postului și nicidecum o obligație pentru conducerea unității de a promova pe cei care ocupă funcțiile de inginer, economist, jurisconsult etc. și au o vechime în specialitate mai mare de 8 ani. Neexistînd în statul de funcții postul de jurisconsult principal, unitatea n-are nici posibilitatea legală să vă încadreze în acest post.

● ION POPESCU, **Focșani** — La 2 august 1978 v-ați reîncadrat cu contract de muncă pe perioada nedeterminată, iar copilul s-a născut la 17 februarie 1979, deci după mai mult de trei luni de la data reîncadrării. În această situație aveți drept la alocație în cuantum integral, conform art. 7 alin. (2) din Decretul nr. 246/1977. Nu vi se aplică prevederile art. 7 alin. (3) din același decret, deoarece la data desfacerii contractului de muncă nu erați beneficiar de alocație.

● ÎNTREPRINDEREA DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII, **Iași** — Indemnizația de conducere acordată în temeiul art. 70 din Legea nr. 57/1974 se ia în considerare la stabilirea cuantumului alocației de stat pentru copii. Indemnizația acordată pe baza art. 30 pentru funcțiile de director, inginer șef, contabil șef și funcții echivalente nu se ia în considerare la stabilirea acestui drept. Persoana încadrată la 1 ianuarie 1978 are drept la alocație cu începere de la 1 aprilie 1978. Sumele încasate pentru depășirea normelor de muncă în acord nu se iau în calcul la stabilirea alocației.

● LIVIA CIOATĂ, **Reșița** — Faptul că transferul specialiștilor agricoli este supus aprobării conducerii ministerului nu exclude posibilitatea ca acest transfer să se efectueze la cererea acestor specialiști. Caracterul transferului, la cerere sau în interesul serviciului, se poate stabili exclusiv pe baza actelor în temeiul cărora a fost perfectat (adresa unității la care persoana este transferată, precum și adresa unității de la care persoana se transferă).

● IOSIF KISZNER, **Reghin** — Pentru a ocupa funcția de contabil șef de secție gr. II este necesară o vechime în funcții economice de 5 ani, după ocuparea de către absolventul învățământului mediu a unei funcții economice. Această reglementare a fost precizată, la timpul său, la aplicarea H.C.M. nr. 914/1968, fiind menținută și după aplicarea Legii nr.12/1971. Vechimea minim necesară de 8 ani la care vă referiți în scrisoarea dv. privește promovarea din funcția de economist în aceea de economist principal.

● DRAGOMIR SĂRĂCUȚ, **comuna Zau de cîmpie, Mureș** — Codul muncii prevede la art. 130, lit. j că se poate desface contractul persoanei încadrate în muncă în cazul în care această persoană este arestată mai mult de 60 de zile. Codul muncii nu prevede deci obligația unității de desfacere a contractului de muncă, ci numai posibilitatea ca, în asemenea situații, să poată proceda la desfacerea contractului de muncă, din inițiativa sa.

● ECATERINA DOINA MUREȘAN, **Dej** — Funcțiile de calculator principal și casier principal sînt funcții cu caracter administrativ. Perioadele lucrate în aceste funcții nu se iau în considerare ca vechime în specialitate economică.

● PETRU TANKO, **Miercurea Ciuc** — Potrivit reglementărilor, pierderile normale (Ordinul M.C.I. nr. 78/1969 și nr. 13/1974) se calculează și se acordă numai cu ocazia inventarierilor (de control, predare etc.) ce se efectuează conform prevederilor legale, pentru perioada scursă de la data inventarierii anterioare. Pentru pierderile normale care, de regulă, sînt consecința evaporării, volatilizării, îmbibării etc. nu se încheie procese-verbale, întrucît producerea lor nu poate fi constatată în procesul vehiculării mărfurilor. Producerea acestor pierderi este admisă în limitele stabilite prin norme în situația cînd în urma inventarierii rezultă lipsă în gestiune și nu s-a stabilit că aceasta se datorește altor cauze. Prin excepție, la unele produse prevăzute expres în reglementările menționate, la care pierderile se produc de regulă prin spargere (produse din sticlă, faianță etc.) admiterea pierderilor este condiționată de încheierea de procese verbale de constatare a producerii pierderilor (spargeri) dovedită cu existența părților componente care să permită identificarea produsului și cantității, a cauzelor care le-au determinat și a persoanelor vinovate dacă este cazul. Aceste acte de constatare se încheie pe măsura producerii pierderilor, respectiv și în perioada dintre cele două inventare de către persoane sau comisii desemnate de conducerea întreprinderii, precum și la inventariere de către comisia de inventariere.

2) În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1885/1970, aprobarea pierderilor peste normă în sumă de pînă la 500 lei pe caz este în competența întreprinderii.

3) Procesele verbale încheiate atît în perioadă dintre cele două inventare cît și la inventariere, așa cum se menționează la pct. 1, pentru pierderile care nu se datoresc vinei cuiva, se rezolvă sub aspectul încadrării lor în pierderi peste normă (pînă la 500 lei pe fiecare caz) la nivelul întreprinderii. Pentru pierderile peste normă în sumă de peste 500 lei pe caz, procesele verbale se înaintează organului ierarhic superior în vederea aprobării lor de organele în drept în funcție de competențele stabilite de H.C.M. nr. 1885/1970. Valoarea acestor cazuri se cuprinde în propunerile pentru aprobarea rezultatelor inventarierii, iar după aprobarea lor se procedează la efectuarea înregistrărilor contabile de punere de acord a soldului scriptic al gestiunii cu cel faptic stabilit la inventariere.

4) Comisiile desemnate de conducerea întreprinderii — numite curent comisii de scădere — pentru încheierea proceselor verbale, așa cum se menționează la pct. 1, nu pot acționa din proprie inițiativă, ci numai în baza unei dispoziții scrise dată de conducerea întreprinderii pentru fiecare caz. Dispoziția se dă de regulă ca urmare a cererii gestionarului care, conform H.C.M. nr. 2330/1969 este obligat să înștiințeze conducerea întreprinderii de existența mărfurilor degradate, sau la sesizarea oricăror alte persoane.

● S. DEMA **(Timișoara)** solicită cu privire la condițiile în care se poate cesiona dreptul de a acționa calea ferată.

Acest drept poate fi cesionat oricărei unități socialiste — chiar dacă nu este parte în contractul de transport — în ipoteza existenței unui interes legitim. Cesiunea trebuie efectuată în timp util față de data cînd se împlinește termenul de prescripție împotriva căii ferate. De asemenea, ea trebuie să fie însoțită de actele necesare pentru formularea pretențiilor față de cărăuș.

● G. PAHONȚU **(București)** întreabă dacă unitatea furnizoare este obligată să sesizeze organele competente a rezolva neînțelegerile precontractuale în situația în care proiectul de contract, deși a fost semnat de către unitatea beneficiară fără mențiune în privința obiecțiunilor formulate, a fost restituit unității furnizoare însoțit cu un proces-verbal de obiecțiuni.

Răspunsul este afirmativ, deoarece legea nu prevede, sub sancțiunea nulității, o anumită formă de exprimare a obiecțiunilor precontractuale.

● V. TEODORESCU **(Gorj)** întreabă dacă este valabilă și legală încercarea de conciliere prearbitrală făcută cu o secție lipsită de personalitate juridică a unității acționate ca pîrîtă în fața arbitrajului.

O asemenea încercare de conciliere nu produce efecte juridice, fiind evident că procedura prearbitrală trebuie îndeplinită față de unitatea care va avea calitatea de parte în litigiu.

● K. KERESZTHELY **(Covasna)** întreabă dacă reeșalonarea pe luna următoare a vagoanelor nepuse la dispoziție de către calea ferată, conform planului, în luna precedentă, produce efecte exoneratoare de plata penalităților.

Răspunsul este negativ, deoarece nu există nici în H.C.M. nr. 425/1975, nici în Normele metodologice emise în baza acestei hotărîri, temei pentru apărarea căii ferate de plata penalităților în situația la care vă referiți.

● T. GOMOIU **(București)** solicită lămuriri cu privire la răspunderea unității de construcții-montaj în legătură cu lucrările neexecutate la obiectele admise la recepția preliminară.

Contrar opiniei dv., în această situație, unitatea amintită nu datorează penalitățile aferente lucrărilor neexecutate. În adevăr, din momentul în care obiectul a fost admis la recepția preliminară, unitatea de construcții-montaj nu poate fi sancționată prin plata de penalități.

În schimb, unitatea beneficiară este în drept să pretindă acoperirea prejudiciului ce i s-a cauzat prin neefectuarea lucrărilor prevăzute în anexa procesului verbal de recepție preliminară.

● C. PARASCHIVESCU **(Dolj)** se interesează de condiţiile în care unitatea socialistă beneficiară poate fi apărată de răspunderea cu penalităţi pentru întîrzierea în îndeplinirea obligaţiei de plată a preţului.

Din scrisoarea dv. rezultă că vă referiţi la situaţia în care unitatea beneficiară nu dispune de fondurile băneşti necesare în condiţiile în care nu şi-a realizat planul de producţie din motive care nu-i sînt imputabile.

Potrivit practicii arbitrale, în măsura în care neîndeplinirea planului de producţie a fost consecinţa unui caz de forţă majoră, unitatea beneficiară poate fi exonerată de răspundere dacă dovedeşte că, deşi a solicitat, nu i s-au acordat creditele necesare pentru satisfacerea obligaţiilor sale de plată.

● A. BALÁZS **(Mureş)** se interesează de organul arbitral competent să rezolve litigiul avînd valoarea mai mică de 100 000 lei în cazul chemării în garanţie a cărăuşului.

De regulă, într-o asemenea situaţie se produce o prorogare de competenţă prin efectul căreia organul arbitral competent să rezolve acţiunea principală, devine competent să soluţioneze şi cererea de chemare în garanţie.

Avem în vedere situaţia în care cererea de chemare în garanţie a fost admisă în principiu, iar competent a rezolva acţiunea principală este un organ al arbitrajului de stat.

Dacă însă acţiunea principală urma să fie rezolvată de către un organ arbitral departamental, se poate pune problema declinării competenţei în favoarea unui organ al arbitrajului de stat.

H. M.

● TIUCRA ION, **Exploatarea de gospodărie comunală Lugoj** întreabă care este regimul juridic aplicabil nepoţilor privind dreptul lor locativ şi dacă aceste persoane sînt luate în considerare în calculul chiriei ?

Situaţia locativă a nepoţilor a fost clarificată prin Decizia de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 5 din 27 septembrie 1975, în care se precizează la pct. 4 că, în cazurile în care în suprafaţa locativă atribuită locuiesc sau sînt primite şi alte persoane în temeiul unor raporturi de familie care implică o locuinţă comună, ori în temeiul unor obligaţii de întreţinere, aceste persoane nu pot fi considerate că nu au nici un drept locativ. Drepturile locative ale acestor persoane sînt însă subordonate acelora dintre membrii familiei prevăzuţi în contractul de închiriere în legătură cu care au fost primite în locuinţă.

Prezenţa în locuinţă a acestor persoane nu modifică cuantumul chiriei calculată în raport cu prevederile art. 15 alin. 2 din Legea nr. 5/1973.

● HÂNCU VEACESLAV — **consilier juridic — Brăila,** întreabă dacă pentru lucrările efectuate în perioada mai-august 1977 de către I.J.G.C.L. Brăila la centrala termică trebuie să suporte o cotă parte de cheltuieli de la proprietarii respectivi.

În baza art. 6 al H.C.M. nr. 1678/1969 în vigoare pînă la 16 noiembrie 1977, data publicării Decretului nr. 337/1977, aveţi obligaţia de a contribui proporţional cu cota de proprietate a suprafeţei locative ce o deţineţi, la acoperirea cheltuielilor de reparaţii şi înlocuiri stabilite ca obligaţii legale ale proprietarilor potrivit anexei nr. 3 cap. A la H.C.M. nr. 860/1973 Lucrările la care vă referiţi inclusiv lucrările de modernizare a cazanelor la centrala termică, potrivit dispoziţiilor Decretului nr 620/1973, se încadrează în categoria lucrărilor ce reprezintă obligaţii legale a proprietarilor (prevăzute în anexa nr. 3 cap. A la H.C.M. nr. 860/1973). În acest sens s-a pronunţat şi secţia civilă a Tribunalului Suprem prin Decizia nr. 958/1975, într-un caz similar, în care a figurat ca parte Întreprinderea judeţeană de gospodărire comunală şi locativă Dolj.

● VICOL PETRE, **Galaţi,** întreabă dacă persoanele care locuiesc la parter şi etajul I în locuinţe în care, la nivelurile superioare există părţi şi instalaţii comune (cum ar fi băi, spălătorii, uscătorii), sînt obligate să contribuie la cheltuielile necesitate de funcţionarea ascensorului (forţă), chiar dacă nu le utilizează.

Răspunsul îl aflaţi — cu explicaţiile necesare — în lucrarea „Administrarea imobilelor" la pct. 4. 12 pag. 105. Aci vă arătăm că obligativitatea participării tuturor locatarilor la acoperirea cheltuielilor cu funcţionarea ascensorului, indiferent de nivelul la care este situat apartamentul, este reglementată la pct. 9 lit. c din Normele adoptate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973, publicată în B. Of. nr. 144 din 26 septembrie 1973. În ipoteza în care în clădire există şi instalaţii comune situate la etajele superioare, cum ar fi băi şi spălătorii în stare de funcţionare, toţi locatarii trebuie să contribuie la cheltuielile cu funcţionarea ascensorului (forţa), neputînd refuza plata cotelor datorate pe motivul că nu ar folosi uscătoriile care sînt parte comună la dispoziţia lor.

● **Precizări cu privire la aplicarea sancţiunilor disciplinare personalului din compartimentul C.T.C.** Sub acest titlu, în „Curierul economic-legislativ" supliment la „Revista economică" nr. 7/1979, a fost publicată o notă semnată J. Costin răspunzîndu-se astfel la întrebarea unui cititor care solicită precizări cu privire la competenţa organelor de conducere colectivă din unitate de a aplica sancţiuni disciplinare personalului din compartimentele C.T.C. dat fiind că nici art. 43 din Legea nr. 7/1977 şi nici art. 72 din Legea nr 8/1977 nu instituie, o asemenea competenţă. Într-adevăr, textele citate prevăd că sancţionarea disciplinară a personalului C.T.C. **se face de către conducătorul unităţii** cu acordul organelor Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor (respectiv a Inspectoratului general, în cazul cînd sancţiunea se aplică şefului compartimentului C.T.C.), sau, după caz, a Inspectoratului General de Stat pentru Investiţii-Construcţii la unităţile de construcţii-montaj.

Cititorul revistei întreba dacă noile prevederi citate din Legea nr. 7/1977 şi Legea nr. 8/1977, nu aduc implicit o modificare a art. 14 din Legea nr. 1/1970 în baza căruia sancţiunea disciplinară se stabileşte de organul de conducere colectivă sau de directorul unităţii. De asemenea, cititorul ne întreba dacă nu cumva prevederile art. 43 din Legea nr. 7/1977 şi ale art. 72 din Legea nr. 8/1977 au întîietate în aplicare faţă de cele ale art. 18 din Legea nr. 1/1970 dat fiind că sînt incidente într-o materie specială.

Rostul articolului apărut în Suplimentul revistei nr. 7/1979 a fost deci de a arăta că şi sub imperiul actualelor legi care reglementează calitatea produselor, serviciilor şi construcţiilor, organele de conducere colectivă a unităţilor economice îşi păstrează nealterat dreptul de a aplica sancţiuni disciplinare personalului din compartimentele C.T.C. Dealtfel, întreaga argumentaţie a fost făcută în acest sens. În articolul citat nici nu s-a pus în discuţie competenţa I.G.S.C.C.P. sau a Inspectoratului General de Stat pentru Investiţii-Construcţii, deoarece textele de lege sînt clare în acest sens, cerînd acordul acestor organe pentru numirea, schimbarea din funcţie, sancţionarea disciplinară a personalului din compartimentele C.T.C. Fiind vorba de o condiţie expresă a legii nici nu s-a putut face — şi nici nu s-a făcut — vreo discuţie în acest sens, considerîndu-se ca un fapt subînţeles.

Din cele de mai sus credem că se desprinde suficient de clar o dublă concluzie:

— sancţiunile disciplinare se pot aplica atît de director cît şi de organul de conducere colectivă al unităţii;

— în ambele situaţii este necesar acordul organelor de specialitate specificate de legile citate, respectiv Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor (sau a organelor sale, după caz) ori a Inspectoratului General de Stat pentru Investiţii-Construcţii.

Precizările de mai sus au fost determinate de nota trimisă redacţiei de tov. Gârneţu Eugen, consilier juridic, şef la I.G.S.C.C.P

C. J.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

INTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI
Serviciul aprovizionare

RULMENȚI :

— 6000 buc. 40
— 6003 buc. 40
— 6004 buc. 30
— 6005 buc. 80
— 6006 buc. 40
— 6007 buc. 20
— 6008 buc. 20
— 6009 buc. 30
— 6011 buc. 20
— 6014 buc. 8
— 6017 buc. 6
— 6020 buc. 7
— 6021 buc. 2
— 6024 buc. 2
— 6026 buc. 10
— 6030 buc. 2
— 600 ZZ buc. 10
— 6206 buc. 150
— 6209 buc. 300
— 6210 buc. 40
— 6214 buc. 20
— 6216 buc. 8
— 6217 buc. 20
— 6219 buc. 3
— 6221 buc. 4
— 6224 buc. 4
— 6304 buc. 40
— 6306 buc. 30
— 6311 buc. 20
— 6312 buc. 20
— 6315 buc. 60
— 6320 buc. 3
— 6322 buc. 5
— 6409 buc. 70
— 16013 buc. 6
— 16022 buc. 8
— 1208 buc. 20
— 1209 buc. 6
— 1210 buc. 7
— 1211 buc. 10
— 1212 buc. 8
— 1214 buc. 8
— 1218 buc. 3
— 1209 K buc. 15
— 1210 K buc. 10
— 1211 K buc. 10
— 1213 K buc. 15
— 1214 K buc. 4
— 1215 K buc. 3
— 1302 buc. 16
— 1303 buc. 6
— 1305 buc. 40
— 1308 buc. 20
— 1309 buc. 4
— 1310 buc. 50
— 1316 buc. 18
— 1304 K buc. 2
— 1308 K buc. 8
— 1318 K buc. 4
— 1319 K buc. 2
— 2203 buc. 8
— 2206 buc. 10
— 2215 buc. 6
— 2206 K buc. 10
— 2207 K buc. 10
— 2208 K buc. 10
— 2216 K buc. 20
— 2218 K buc. 20
— 2302 buc. 8
— 2303 buc. 6
— 2309 K buc. 20
— 2310 K buc. 20
— 2311 K buc. 6
— NU 1020 buc. 2
— NU 212 buc. 10
— NU 232 buc. 2
— NU 236 buc. 2
— NU 2216 buc. 20
— NU 2218 buc. 8
— NU 2311 buc. 7
— NU 2313 buc. 5
— NU 2316 buc. 2
— Nj 210 buc. 8
— Nj 215 buc. 2
— Nj 220 buc. 2
— Nj 314 buc. 4
— Nj 2308 buc. 4
— Nj 2316 buc. 2
— Na 4901 buc. 12
— Na 4902 buc. 26

— Na 4907 buc. 37
— Na 4908 buc. 16
— Na 4912 buc. 10
— NN 3011 K buc. 8
— NN 3012 K buc. 20
— NN 3015 K buc. 4
— NN 3016 K buc. 20
— NN 3017 K buc. 2
— NN 3021 K buc. 6
— NN 3022 K buc. 2
— NN 3030 K buc. 2
— NN 3038 K buc. 4
— NN 3044 K buc. 2
— NN 3048 buc. 2
— NN 3072 buc. 1
— 22230 buc. 6
— 22232 buc. 1
— 22234 buc. 2
— 22205 K buc. 1
— 22206 K buc. 6
— 22230 K buc. 1
— 22232 K buc. 2
— 22315 buc. 4
— 22317 buc. 6
— 22328 buc. 8
— 22318 K buc. 8
— 23022 buc. 6
— 23624 buc. 2
— 23122 buc. 6
— 23144 K buc. 1
— 7202—36202 buc. 20
— 7209 buc. 50
— 7205 buc. 10
— 7302 buc. 20
— 7318 buc. 4
— 3202 buc. 10
— 3212 buc. 10
— 30218 buc. 20
— 30220 buc. 16
— 30222 buc. 20
— 30230 buc. 6
— 30302 buc. 20
— 30316 buc. 4
— 30318 buc. 6
— 30320 buc. 2
— 30324 buc. 6
— 32305 buc. 10
— 32312 buc. 25
— 32313 buc. 4
— 32315 buc. 8
— 32318 buc. 2
— 51112 buc. 20
— 51113 buc. 20
— 51115 buc. 34
— 51116 buc. 4
— 51117 buc. 30
— 51118 buc. 16
— 51122 buc. 2
— 51124 buc. 10
— 51126 buc. 3
— 51128 buc. 3
— 51132 buc. 2
— 51136 buc. 3
— 51152 buc. 3
— 51206 buc. 20
— 51207 buc. 15
— 51209 buc. 40
— 51216 buc. 60
— 51217 buc. 5
— 51218 buc. 5
— 51305 buc. 10
— 51306 buc. 8
— 51308 buc. 20
— 51309 buc. 10
— 51311 buc. 14
— 51313 buc. 10
— 51316 buc. 3
— 51320 buc. 2
— 51326 buc. 5
— 51328 buc. 3
— 51336 buc. 1
— 52306 buc. 20
— 942/18 buc. 30
— 942/20 buc. 5
— 942/25 buc. 7
— 804704 buc. 88
— 977—909 buc. 11
— 234418 buc. 3
— 2344—20 buc. 4
— 2344—22 buc. 2
— 74550/74850 buc. 3
— 74550/74550 D buc. 4

„B.J.A.T.M. VRANCEA" — FOCŞANI
Strada Milcov nr. 42

Debitează din rulouri bandă laminată la rece, cu materialul beneficiarilor.

Ruloui pentru debitare poate avea următoarele dimensiuni :

- grosimea benzii 0,3—3 mm
- lățimea ruloului 100—360 mm
- diametrul interior 400—600 mm
- diametrul exterior max. 1300 mm

Se debitează benzi de la 10 mm la 180 mm.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE =

PREVEDERE+ECONOMIE

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?
Pentru că :

- **Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită), cît și o indemnizație de 10 la sută.**
- **Dă posibilitate asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării, cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare și speciale.**

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

- **Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente nepreväzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.**

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

- **Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.**
- **Primele de plată se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, lunar.**

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris", prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reînnoi.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

obținut, într-un timp scurt, creșteri spectaculoase ale producției și productivității muncii. Această orientare a revoluționat întregul sistem tehnologic și de organizare a producției și a muncii, trezind mari speranțe în soluționarea problemei alimentare. Însă, producțiile înalte și productivitățile ridicate se realizează, în acest sistem, cu mari consumuri materiale și de energie, care au devenit restrictive în condițiile unor resurse de materii prime și energetice tot mai limitate și cu prețuri foarte ridicate. De asemenea, în unele cazuri, agricultura de tip industrial a dus la scăderea calității produselor, la manifestarea unor fenomene de poluare intensivă a mediului, care necesită mari cheltuieli de combatere.

Ca o replică împotriva aspectelor negative ale agriculturii de tip industrial a apărut, în ultimul timp, concepția agriculturii „biologice" sau „organice", care în unele abordări extreme propagă excluderea utilizării factorilor de producție din afara agriculturii. Este evident că sporirea producției agricole într-un timp scurt printr-o agricultură biologică „pură" nu este posibilă, nu numai datorită reducerii forței de muncă, ci și datorită faptului că, în prezent, științele biologice nu pot oferi încă alternative care să înlocuiască integral sursele materiale și energetice nebiologice, industriale.

De aceea, pornind de la rezultatele cercetărilor științifice obținute în țara noastră și peste hotare, de la resursele de care dispunem și de la obiectivele pe care ni le propunem în creșterea producției agricole, **în orientarea cercetărilor trebuie să concepem un tip de progres tehnic prin care să înlăturăm neajunsurile agriculturii de tip industrial și să punem în centrul preocupărilor creșterea rolului factorului biologic în sporirea randamentelor.**

Ținînd seama de tendințele actuale și de perspectivă, **agricultura noastră trebuie să fie o agricultură modernă în care să se realizeze o valoare biologică adăugată cu o bioconversiune optimală,** caracterizată printr-o **productivitate superioară** celei actuale, cu un **consum specific mai redus** de mijloace de producție scumpe și rare (energie, îngrășăminte, produse fitosanitare etc.)., **reducerea și valorificarea deșeurilor și subproduselor, reducerea** la minimum a **substanțelor poluante, utilizarea la maximum a potențialului natural,** existent pe teritoriul național ș.a.

Datorită rolului hotărîtor al factorului biologic în producția agroalimentară, orientările cercetării biologice trebuie reconsiderate nu numai în sensul revenirii lor pe prim plan, ci și al îmbogățirii conținutului lor, în vederea creșterii producției, pe calea ridicării randamentelor de bioconversiune, începînd de la cultura plantelor și pînă la prelucrarea și conservarea produselor finite.

Pentru a stabili orientările și sarcinile de viitor ale cercetării agrobiologice trebuie făcut mai întîi un „inventar activ" al stocului de cunoștințe și rezultate obținute pînă în prezent în toate domeniile sale.

În domeniul producției vegetale au fost obținute realizări importante la principalele plante de cultură. Analizînd rezultatele din activitatea de ameliorare a **grîului** de toamnă rezultă că, în perioada 1970—1978, potențialul biologic de producție al soiurilor omologate din culturile comparative a crescut de la 50 q/ha la 85 q/ha.

Rezultate mai bune decît la grîu au fost obținute la **orz,** la care capacitatea de producție a soiurilor omologate a crescut de la 60 q/ha la 100 q/ha.

La **porumb,** sporul mediu anual al capacității de producție a hibrizilor, în aceeași perioadă, a fost de 2 q/ha pentru hibrizii timpurii și de 2,4 q/ha la cei tardivi.

Progrese însemnate au fost realizate prin crearea hibrizilor la **floarea-soarelui,** obținîndu-se un spor mediu anual al capacității de producție de 1,4 q/ha și o creștere medie anuală a conținutului în ulei de 0,7%.

La **sfecla de zahăr,** o etapă nouă în procesul de ameliorare o constituie crearea și introducerea în producție a soiurilor monogerme, care au dat producții medii în culturi comparative de 50—62 t/ha, cu un conținut de zahăr de 16—18% realizîndu-se totodată, faptul cel mai important, însemnate economii la consumul de muncă manuală.

De asemenea au fost create un număr mare de soiuri și hibrizi cu capacitate ridicată de producție și calitate superioară la plantele textile, uleioase, medicinale și furajere.

În **legumicultură** au fost făcute eforturi deosebite pentru a îmbunătăți sortimentul la toate speciile cultivate, fie prin testare și introducerea creațiilor valoroase din sortimentul mondial, fie prin creșterea numărului soiurilor și hibrizilor produși în țară.

Progrese importante au fost realizate și la **cartof,** soiurile noi semitimpurii ajungînd la o capacitate de producție de 60—65 t/ha în cultură neirigată și 85—90 t/ha în cultură irigată.

La **vița de vie,** soiurile și selecțiile clonale obținute au o capacitate de producție de 10—20 t/ha și însușiri de calitate superioare în raport cu soiurile existente în cultură.

Un amplu și fructuos dialog cu specialiști, cadre de conducere, mecanizatori, cooperatori din agricultura județului Constanța l-a prilejuit vizita de lucru efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu *în cursul zilei de 20 iunie, la I.A.S. Amzacea (în fotografie), la complexul Asociației intercooperatiste pentru creșterea și îngrășarea tineretului taurin de la Tortomanu și în sectorul legumicol al C.A.P. Poiana, din cadrul Consiliului agroindustrial Valu lui Traian.*

Realizări importante au fost obținute și în **pomicultură,** în special la măr, păr, prun, cireș și vișin ; soiurile noi corespund cerințelor pentru realizarea plantațiilor cu desime mare.

Rezultate deosebite s-au înregistrat în ameliorarea **pajiștilor naturale.** Experiențele efectuate pe suprafețe întinse și în condițiile de producție ale unităților etalon din Argeș, Brașov, Hunedoara, Alba, Mureș, Iași și alte județe au permis să se obțină producții de 20—30 tone masă verde la hectar, față de circa 3—5 tone cît se obțin în mod obișnuit.

În **creșterea animalelor** s-au obținut, de asemenea, rezultate importante prin realizarea de material biologic cu potențial superior, față de populațiile existente în producție. Stocul genetic valoros, alături de populațiile de bovine selecționate la rasele Frizică, Bălțată românească și Brună, cu producții de peste 7000, 5 500 și respectiv 5000 litri de lapte pe lactație, reprezintă garanția unui progres continuu în producția de lapte.

La **porcine,** liniile specializate selecționate pînă în prezent vor putea asigura un plus de 2—4 purcei înțărcați, față de cît obținem în prezent pe o scroafă, precum și reducerea perioadei de creștere și îngrășare, pentru atingerea greutății de 100 kg, de la 230—240 zile la numai 180 zile. Liniile și tipurile valoroase de ovine create vor putea avea un potențial productiv de 12—13 kg lînă la rasa Merinos și de 7—8 kg la tipul Crossbreed, Ruțetu 1.

Folosirea în crearea de noi hibrizi a celor 5 linii de **găini** formate la S.C.C.C.A. Corbeanca, caracterizate prin producții medii de 260—280 ouă, vor permite sporirea producției pe baza creațiilor autohtone.

Atît în cultura plantelor cît și în creșterea animalelor, cercetările au urmărit ca, concomitent cu sporirea potențialului de producție să aibă loc și creșterea conținutului de substanță utilă, precum și reducerea consumului de muncă vie pe unitatea de produs.

Însă, cu toate acestea, trebuie să arătăm că **problemelor bioconversiunii li s-a acordat o atenție cu totul insuficientă.** De altfel, consumul materiilor prime și energetice și rezultatele obținute, așa cum am arătat la început, nici n-au fost incluse printre parametrii programelor de cercetare. Aceasta a constituit una din cauzele care au dus la creșterea mai rapidă a consumurilor energetice decît a potențialului de producție în substanță utilă, la o scădere a randamentelor de conversiune.

Ținem să subliniem că în acest domeniu primordial de activitate **sarcina fundamentală** rămîne în continuare **crearea de noi soiuri și hibrizi de plante,** linii, tipuri și hibrizi de animale **capabile să asigure o utilizare mai bună, maximală a condițiilor naturale,** materiale și de muncă, finalizate într-o sporire rapidă a producției, **cu un consum specific cît mai redus pe unitatea de produs.** Pentru aceasta trebuie să continuăm folosirea mai judicioasă, la maximum a metodelor actuale de

In programul vizitei de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu *a făcut-o, duminică 24 iunie, în zone afectate de ploi abundente, a fost inclusă și Stațiunea de cercetări pomicole Voinești, județul Dîmbovița. Aici, secretarul general al partidului a dat prețioase indicații pentru o mai eficientă folosire a terenului în vederea creșterii producției și a veniturilor la hectar.*

investigare, a metodelor care au devenit de pe acum „clasice". Ele conțin încă mari rezerve, pe care cercetarea din țara noastră nu le-a valorificat din plin.

În același timp trebuie să fim conștienți că actualele metode de investigare sînt limitate, că nu permit obținerea unor progrese deosebite în ameliorarea plantelor și animalelor, iar pe plan mondial se caută și se întrevăd orientări și metode cu totul noi în cercetările de biologie aplicată, definite în conceptul de „inginerie genetică". În acest sens cercetările dintr-o serie de țări avansate prefigurează posibilități mari de modificare a organismelor, crearea unor organisme superioare, cu însușiri fundamental schimbate.

Scopul acestor cercetări este crearea de forme cu totul noi, capabile să depășească cu mult performanțele actuale privind potențialul de producție, însușirile calitative, de adaptabilitate și de constanță în producție. Cercetările vor trebui să urmărească crearea unor forme noi în primul rînd la cereale și plante tehnice, dar și la alte grupe de plante, capabile să fixeze azotul atmosferic prin simbioză cu microorganisme cu înaltă eficiență de fixare sau prin asimilare directă a azotului de către celulele proprii ale plantelor.

Pentru realizarea unui salt în potențialul productiv al animalelor este necesar să se treacă la folosirea unor metode și tehnici noi de transformare genetică a caracterelor biochimice și imunologice legate de reproducție, de influențare a sexului, transferul de gene între specii și în interiorul speciei pentru crearea de organisme animale cu caractere economice deosebite și pentru grefarea unor însușiri biologice, ca rezistența genetică la factorii de agresiune în condițiile exploatării intensive, corectarea erorilor de metabolism înăscute etc.

Vor trebui intensificate cercetările de genetică pentru obținerea de microorganisme înalt producătoare de energie, hormoni, proteine și alți metaboliți de interes industrial și zootehnic, elaborîndu-se totodată, tehnologiile de producere și utilizare.

Lărgirea orizontului cercetărilor de biologie aplicată este strîns legată de amplificarea conlucrării cu cercetările fundamentale de biologie — fotosinteza, metabolismul vegetal și animal, mecanismul ereditar, sinteza proteinei de către bacterii și alge — premise absolut necesare pentru a spori substanțial eficiența fenomenelor de bioconversiune.

Cercetările agricole în sprijinul folosirii raționale a resurselor naturale și al protecției mediului

AȘA după cum este cunoscut de noi toți, alături de factorii biologici, în producția agricolă un rol important îl are folosirea rațională a resurselor naturale de climă, sol, apă, a ecosistemelor.

Cercetările efectuate în țara noastră în ultimii ani au condus la elaborarea și utilizarea unor metode mai eficiente de cunoaștere a potențialului și distribuției teritoriale a factorilor naturali, știința contribuind astfel la fundamentarea soluțiilor privind amenajarea teritoriului prin lucrările de îmbunătățiri funciare și de gospodărire a apelor, amplasarea culturilor intensive pomicole, viticole și legumicole, precum și la optimizarea folosirii îngrășămintelor și pesticidelor.

În cercetările din acest domeniu a dăinuit mult timp concepția unei investigări descriptive și statice, fără să se ia în considerare influența puternică asupra utilizării factorilor naturali a noilor tehnologii de cultura plantelor și de creștere a animalelor, precum și a unor tehnologii industriale care determină modificări în mediul înconjurător. Or, utilizarea maximală a factorilor naturali constituie o condiție de bază a creșterii producției agricole și a eficienței acesteia.

Din punct de vedere climatic țara noastră se înscrie într-una din zonele dintre cele mai prielnice dezvoltării agriculturii, valoarea medie a radiației globale fiind de130—135 k/cal/cm^2/an iar energia radiantă de 110—120 k/cal/cm^2/an. Acest potențial asigură obținerea unei acumulări, echivalent substanță uscată, de 20—25 tone la hectar. Deși potențialul climatic este favorabil agriculturii, variația sezonieră și teritorială a indicilor climatici pune probleme deosebite în elaborarea unor agrosisteme diferențiate și în stabilirea unei strategii atît la nivel zonal, cît și a unităților de producție în organizarea și conducerea proceselor de producție, în funcție de influența și evoluția factorilor climatici. În acest scop apare necesară o conlucrare mai strînsă a cercetărilor de agrometeorologie cu cele de biologie și pedologie.

Capacitatea de producție a solurilor noastre, estimată cu ajutorul indicatorului sintetic — volumul edafic util, este cuprinsă între 51—75%, situînd solurile noastre agricole în categoria de productivitate mijlocie. Dintre folosințele agricole, terenurile arabile și plantațiile de vie beneficiază de un volum edafic util ce depășește media, iar pășunile și fînețele se situează cu mult sub medie. În ceea ce privește rezervele de substanțe nutritive ale solurilor, acestea pot să asigure producții de cereale între 1 000—1 600 kg la ha în funcție de tipul de sol. Asigurarea parametrilor de producție stabiliți prin planurile de dezvoltare a griculturii și la nivelul potențialului biologic al soiurilor și hibrizilor necesită intensificarea cercetărilor privind lucrările de ameliorare a solurilor în vederea creșterii volumului edafic util, precum și a celor referitoare la aplicarea îngrășămintelor și a amendamentelor.

Considerînd solul ca un rezervor de energie acumulată sub formă de humus este necesar să acordăm o atenție mai mare cercetărilor privind acumularea humusului din sol și mineralizării acestuia în cadrul sistemelor agricole, pentru a evita scăderea acestuia sub limite care conduc la deteriorarea însușirilor de productivitate a solurilor. Folosirea unor cantități tot mai mari de îngrășăminte și pesticide în agricultură ridică probleme deosebite privind fixarea acestora de către sol și creșterea conversiunii lor în substanță organică, precum și în legătură cu procesele de poluare a solului. Pentru optimizarea utilizării produselor chimice, care reprezintă unul din cei mai mari consumatori de energie din agricultură, este necesar să fie dezvoltate cercetările în staționar, în condiții de cîmp sau în case de vegetație care să permită elaborarea unor modele privind folosirea îngrășămintelor pe bază de bilanț și potrivit cerințelor sezoniere ale plantelor.

Dezvoltarea industriei, a agriculturii, a economiei în ansamblu determină o creștere considerabilă a consumurilor de apă, cu 175% mai mari în 1980 și 325% în 1990 față de 1970.

În ceea ce privește resursele de apă țara noastră se situează pe locul 11 în Europa, apa constituind în perspectivă un factor limitativ al dezvoltării economice. Acoperirea nevoilor de apă se va realiza prin noi acumulări pe rîurile interioare, creșterea ponderii utilizării apelor subterane, însă calea principală trebuie s-o constituie gospodărirea rațională a tuturor surselor de apă. Agricultura fiind unul din marii consumatori de apă, sarcini importante revin raționalizării acestor consumatori și creșterii gradului de conversiune a apei în producția agricolă.

Cercetările din domeniul îmbunătățirilor funciare și gospodăririi apelor au acordat o atenție insuficientă metodelor pentru reducerea consumurilor de apă, utilizării unor surse secundare de apă, precum și reducerii consumurilor de materiale și energie la realizarea și exploatarea sistemelor de irigații.

În legătură cu aceasta vor trebui intensificate cercetările privind folosirea la irigații a unor surse secundare de apă cum sînt apele subterane, cele din acumulări locale de tipul lacurilor colinare, precum și a apelor recuperabile din sistemele de desecare-drenaj și a celor reziduale ; de asemenea, trebuie reduse consumurile de apă prin utilizarea unor metode noi de udare, ca udarea prin picurare, rampe perforate sau prin distribuția apei sub formă de aerosoli.

Economisirea energiei — componentă a strategiei partidului de creştere economică

PROMOVAREA UNEI POLITICI RIGUROASE DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

Creşterea consumului de energie, amplasarea la distanţe mari a consumatorilor de sursele de combustibil conduce de cele mai multe ori la mărirea distanţelor de transport. O experienţă bogată s-a acumulat în conducerea operativă a subsistemelor electroenergetice prin care s-au evidenţiat importante avantaje rezultate din încărcarea optimă a centralelor, reducerea pierderilor în transportul energiei electrice şi creşterea siguranţei în funcţionare.

În optimizarea fluxurilor de combustibili un rol important va reveni stocurilor de combustibil atît la producători cît şi la marii consumatori, astfel dimensionate încît să asigure continuitatea funcţionării acestora independent de restricţiile, fluctuaţiile şi întreruperile fluxului de energie primară.

DEZVOLTÎNDU-SE unele ramuri industriale şi activităţi intens consumatoare de energie, în România s-a realizat în ultimii 30 de ani un ritm mediu de creştere a consumului de energie de 12,3% pe an. Mult timp acest ritm era de 1,3 ori mai mare decît ritmul mediu de creştere a producţiei industriale şi a venitului naţional în timp ce în ţările dezvoltate economic acelaşi raport era de 0,75—0,95. Referindu-se la asemenea aspecte în expunerea la Congresul Consiliilor Oamenilor Muncii din iulie 1977, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta : **„Dezvoltarea în ritm înalt a economiei cere promovarea unei politici stricte de economisire a resurselor de combustibil şi energie. Aşa cum am mai arătat, datorită consumurilor energetice nejustificat de mari, pentru realizarea unei unităţi de venit naţional se cheltuieşte la noi o cantitate dublă de combustibil convenţional, comparativ cu statele avansate economic. Acestei situaţii trebuie să i se pună capăt cît mai repede cu putinţă, luîndu-se măsuri pentru reducerea consumurilor tehnologice şi a pierderilor de energie electrică în reţelele de transport şi distribuţie, utilizarea cît mai deplină a resurselor energetice secundare, eliminarea oricăror forme de risipă de energie. Trebuie să facem totul pentru folosirea cît mai economicoasă a resurselor şi asigurarea bazei necesare dezvoltării în ritm intens a economiei noastre“.** Sînt cuvinte care exprimă limpede direcţiile esenţiale ale unui cuprinzător program de acţiune pentru întreaga economie.

În ultimii ani ca urmare a aplicării indicaţiilor conducerii de partid, materializate în măsuri radicale de raţionalizare în privinţa energiei, raportul dintre ritmul mediu de creştere a producţiei industriale şi a venitului naţional s-a redus la valori între 0,75 şi 0,80 apropiat de cel din ţările dezvoltate economic. În aprecierea acestei creşteri, trebuie, desigur, pornit de la o realitate : în toate ţările cu economie dezvoltată industria este cel mai mare consumator de energie (tabelul 1). În ţara noastră industria este de departe cea mai

Tabelul nr. 1

Repartizarea consumului de energie în anul 1976 în România şi cîteva ţări industrializate pe categorii mari de consumatori

Ţara	U.M.	— CONSUM FINAL — (1)				
		Consum intern brut	Total	Industrie (2)	Transport	Populaţie, comerţ, agricultură etc.
Italia	mil tep (3)	136,40	120,94	59,25	21,15	40,54
	%		100	49	17,5	33,5
Franţa	mil tep	178,20	159,64	68,63	30,67	60,32
	%		100	43	19,2	37,8
R.F.G.	mil tep	260,60	235,31	101,96	35,84	97,51
	%		100	43,3	15,2	41,5
Anglia	mil tep	206,84	180,36	76,19	30,93	73,74
	%		100	42,1	17,1	40,8
C.E.E.	mil tep	922,70		366,10	135,59	328,69
	%		100	44,1	16,3	39,6
România	mil tcc	98,5	84,24	56,92	4,45	23,15
	%		100		5,3	27,1

(1) Pentru alte ţări : cuprinde consumurile din sectorul energetic dar exclude consumurile pentru serviciile auxiliare din centrale şi pentru pompaj.
(2) Include şi consumul neenergetic.
(3) t ep = tone echivalent petrol.
Sursa : Marino Valtorta, Previsioni dei fabbisogni energetici Italiani, pag. 9, octombrie 1978 pentru alte ţări, iar pentru R.S.R. balanţa energiei primare şi balanţa combustibilului în anul 1977 (D.C.S.).

importantă categorie de consumatori (60—70%), consumul de energie pentru populaţie ocupînd ponderi modeste (cca. 10%). O primă concluzie ce se desprinde astfel este că pentru economisirea energiei accentul trebuie pus pe analiza utilizării şi raţionalizării în primul rînd a consumatorilor industriali.

În ţara noastră, ca urmare a faptului că mult timp am avut balanţă excedentară de produse petroliere s-au dezvoltat industriile energointensive. Aceste ramuri industriale reprezintă cca. 50% din producţia globală industrială, dar sensibil mai mult în privinţa consumului de energie. Numai metalurgia şi chimia consumă cca. 58% din resursele necesare industriei. În legătură cu mutaţiile intervenite în balanţa energetică a ţării noastre şi pe plan mondial, conducerea de partid şi de stat a dat indicaţii pentru reorientarea industriei. Aşa cum arăta secretarul general al partidului trebuie **„Să promovăm o politică fermă de economisire a energiei şi materiilor prime, orientînd totodată eforturile spre îmbunătăţirea structurii industriei noastre spre dezvoltarea ramurilor şi sectoarelor mici consumatoare de energie“.** Pe baza acestei reorientări şi a unei utilizări optimizate de energie, în toate ramurile se prevăd ritmuri mai lente de dezvoltare a consumurilor de energie decît în trecut. Asemenea ritmuri din ce în ce mai re-

duse sau chiar negative îşi propun să realizeze în perspectivă şi alte ţări (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Ritmuri medii de creştere a consumurilor de energie prevăzute în diferite ţări

	1980 1975	1985 1980	1990 1980	1990 1985	2000 1975
R. F. Germania	3,2	3,4			0,5
Franţa	4,6*				0,3
Japonia	4,7*	6,1			
Anglia			2,0		—0,7
Suedia	2,7**		1,1		—1,15
Olanda					—0,8
Danemarca					—1,9
Bulgaria	11,6	5,3			
Ungaria	7,1	3,8			
R. D. Germană	2,6	2,5			
Polonia	4,6	5,3			
Cehoslovacia	4,4	2,7			

*) 1980/1973
**) 2010/2000

Există însă şi păreri potrivit cărora consumul de energie va continua să crească în toate ţările, cu ritmuri însă diferenţiate, mai mari în ţările în curs de dezvoltare şi mai mici în ţările dezvoltate. Oricum însă creşterea preţului combustibililor şi în special la hidrocarburi, introduce o interdependenţă între preţ şi consum (fig. 1), în mod obiectiv impunînd o reducere a consumului. Schimbările de structură în industrie trebuie să asigure o amplificare a decalajului între rit-

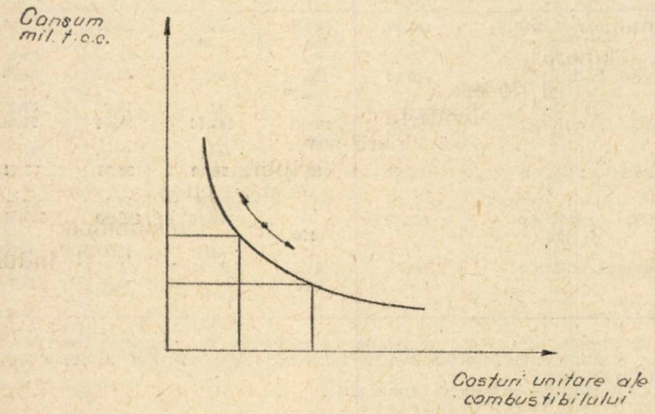

Fig. 1

mul de creştere a producţiei industriale şi cel al consumului de energie în industrie, în condiţiile scăderii corespunzătoare accentuate a consumurilor specifice energetice (fig. 2), numai în acest fel existînd posibili-

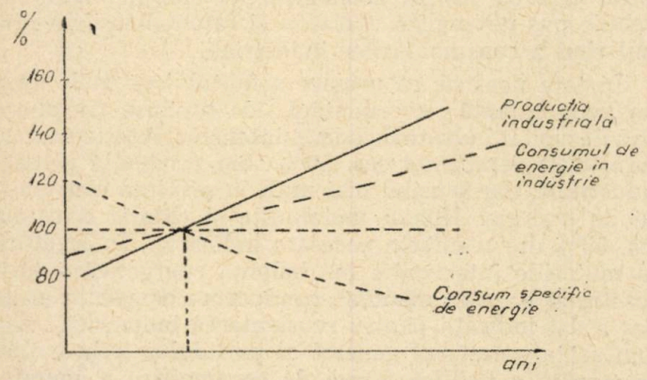

Fig. 2

tatea dimensionării şi acoperirii judicioase a necesarului de energie.

O altă caracteristică a etapei actuale de dezvoltare a societăţii constă în creşterea accentuată a cotei de energie electrică din energia totală consumată. Astfel, dacă la nivel mondial în 1950 numai 19% din energia consumată reprezenta energia electrică, în anul 1970 cota s-a ridicat la 25% iar pentru etapa 2 000 se prevăd cote de 40—45%. Procesul de intensificare a utilizării electricităţii se realizează datorită facilităţilor de transport, distribuţie, transformare în orice formă de energie, reglare, consum specific redus etc. El se aplică în mod curent prin trecerea pe acţionări electrice atît a unor utilaje vechi cît şi noi. Este evident că în aceste condiţii printre rezultatele cele mai importante ale beneficiarilor pentru economisirea energiei se află acţiunile şi măsurile îndreptate spre economisirea energiei electrice.

Căi şi mijloace de reducere a consumului de energie

ANSAMBLUL de măsuri preconizat de conducerea partidului s-a concretizat în importante economii, în îmbunătăţirea indicatorilor energetici ai economiei naţionale. Creşterea gradului de valorificare a resurselor energetice este ilustrată de scăderea consumului specific de energie raportat la unitatea de venit naţional de la 3,98 kgcc/$ în 1973 la 2,78 kgcc/$ în anul 1976 şi de la 3,98 kgcc/$ în 1973 la 2,78 kgcc/$ în anul 1976 etc. Nivelele respective care indică progrese certe, relevă deopotrivă însemnate rezerve pentru reducerea consumului de energie ţinînd seama că în 1976, de exemplu, în alte ţări indicatorul amintit era de 1,61 kgcc/$ în R.D. Germană, 1,56 kgcc/$ în R.P. Ungară 1,20/$ în R.S.F. Iugoslavia, 0,90 kgcc/$ în Belgia, 0,79 kgcc/$ în R. F. Germania, 0,66 kgcc/$ în Franţa, 0,37 kgcc/$ în Elveţia etc.

O comparaţie detaliată a acestor nivele poate releva evident, unele direcţii de structurare a activităţilor viitoare de cercetare, proiectare tehnologică şi organizare a exploatării. Trebuie însă arătat că practica noastră demonstrează că la fiecare categorie de consumatori de energie se pot obţine reduceri ale consumului. În aceste condiţii alegerea variantei optime de dezvoltare energetică la scară macroeconomică trebuie să fie încadrată organic într-un sistem de indicatori energetici : kWh, kgcc/1 000 dolari venit naţional ; kWh, kgcc/locuitor ; kWh, kgcc/1 milion lei producţie industrială etc. Bilanţuri energetice eficiente se pot întocmi printr-o bună conlucrare între tehnologi şi energeticieni. Numeroase studii de caz au evidenţiat rezerve mari. De exemplu la un cuptor adînc de încălzit lingouri s-a putut creşte randamentul cuptorului de la 48,8% la 85% respectiv la o scădere a necesarului de combustibil de la 257040 Kcal/t la 117838 Kcal/t.

În industrie, care este cel mai mare consumator de energie, (aşa cum arătam 60—70% din total) metoda cea mai eficientă de identificare a posibilităţilor de economisire şi raţionalizare a energiei în procesele de producţie o constituie bilanţurile energetice. Bilanţul energetic reprezintă o sinteză cantitativă şi calitativă a caracteristicilor tehnice şi economice ale instalaţiilor de producere, transport, transformare şi utilizare a energiei.

Ca urmare a apariţiei decretului 620 bilanţurile energetice s-au realizat, practic în toate unităţile industriale. În lumina experienţei acumulate şi ţinînd seama de faptul că nu toate unităţile industriale au beneficiat de o asistenţă tehnică specializată şi organizată considerăm că în momentul de faţă se impune reactualizarea acţiunii şi chiar specializarea unei unităţi în problemele energeticii industriale şi comunale de la faza de concepţie şi pînă la efectuarea practică a unor lucrări de strictă specialitate.

O altă acțiune importantă în reducerea consumului de energie este alegerea unor tehnologii și echipamente tehnologice cu randamente superioare și modernizarea celor existente. Aici este necesar să se sublinieze că randamentul unui agregat determinat pentru funcționarea în condiții nominale nu exprimă integral consumul de energie, deoarece în condiții reale agregatele funcționează anumite perioade de timp cu sarcini parțiale sau în gol. La alegerea variantelor celor mai indicate de tehnologii este necesar să se considere și criteriul privind minimizarea consumului de combustibil în afară de criteriul cheltuielilor totale actualizate minime.

Un aspect tot așa de important îl constituie îmbunătățirea izolației termice la clădirile sociale și industriale, la instalațiile tehnologice. Efectele favorabile ale acestei măsuri sînt cunoscute, însă problema din păcate încă nu se tratează cu suficientă atenție și operativitate. Dacă izolarea instalațiilor tehnologice sau a conductelor de transport se află în centrul atenției specialiștilor și intervine la întocmirea bilanțurilor energetice, nu aceeași situație se întîlnește la construcțiile de locuit, la clădirile social-culturale, la halele industriale care necesită încălzire etc. Problema se pune atît pentru clădirile noi cît și pentru clădirile existente în care scop este necesar să se revizuiască prescripțiile existente prin introducerea unor limite pentru pierderile de căldură, iar pentru clădirile existente să se elaboreze soluții și să se producă materiale adecvate, astfel încît organizațiile specializate sau chiar locatarii să le poată aplica cu ușurință.

În industria chimică, ca de altfel pentru cele mai multe din activitățile din economie, principala cale de economisire a energiei se conturează prin recuperări, prin recirculări, în special de căldură. În anul 1978, resursele energetice recuperate în industria chimică din țara noastră au asigurat circa 21% din necesarul de energie termică și combustibili utilizați în scopuri energetice. Se evaluează însă că există încă numeroase modalități de reducere a consumului de energie, considerînd că la nivelul anului 1980 cantitățile de energie termică recuperate ar putea să ajungă la 5 milioane tone combustibil convențional.

Agricultura modernă a devenit un consumator important de energie atît prin consum direct (datorită în special a mecanizării, irigațiilor și serelor) cît și indirect (utilizare de îngrășăminte, ierbicide, pesticide etc.). Economiile cele mai importante se apreciază că se pot obține prin adoptarea unor soluții judicioase la irigații (prin utilizarea unor soluții gravitaționale) și la sere (prin utilizarea cît mai mult a energiei solare).

Ramura energiei electrice și termice cuprinzînd instalații de producere, transport și distribuție intervine cu o pondere de 22% în consumul de energie primară al țării. În această ramură există preocupări permanente și bine organizate de optimizare atît sub aspectele planificării dezvoltării cît și ale exploatării. Deși randamentul global pe ramura energiei electrice și termice este la nivelul realizărilor mondiale, există preocupări în continuare pentru adoptarea de soluții perfecționate pentru reducerea la minimum a consumurilor tehnologice în centralele electrice, în transportul și distribuția energiei electrice și căldurii. Astfel sînt preocupări pentru perfecționarea și extinderea sistemelor de termoficare, de realizare a unui vast program de construcție a centralelor hidroelectrice, de atragere de noi resurse și de economisire a energiei.

Iată acum și un alt aspect. În condițiile unei balanțe deficitare, respectiv a importului de energie, exportul de energie prin produsele în care se încorporează trebuie să facă obiectul unei analize economice, a oportunității efectuării exportului. Astfel unele produse se realizează cu consumuri specifice mari ca de exemplu : aluminiu electrolitic 4,7 tcc/t, legume de seră 7,1 tcc/t, fibre sintetice 3,69 tcc/t, celuloză și semiceluloză 1,11 tcc/ etc. Sub raportul energiei înglobate, exportul de energie corespunzător acestor produse este deosebit de ridicat.

DIN CELE DE mai sus rezultă că în etapa actuală de dezvoltare a economiei naționale, cea mai importantă resursă energetică a țării o constituie economia de energie, problemă aflată în centrul preocupărilor și acțiunilor din economie.

Această alternativă este singura pentru asigurarea cu energie a prezentului și viitorului și permite dezvoltarea în continuare în ritm rapid a economiei naționale. În prezent trecem printr-o tranziție de la o strategie economică cu balanță energetică excedentară la o strategie cu balanța energetică deficitară. Primele rezultate obținute ne face să avem încrederea că nu vom fi expuși unor momente de criză, iar dezvoltarea generală a economiei naționale se va desfășura în continuare în același ritm.

Elaborarea unei strategii energetice care să permită ca într-o perioadă relativ scurtă țara noastră să atingă indicatori de eficiență — kgcc/$; kWh/$ venit național etc. — realizați în țările dezvoltate industrial și cu o valorificare superioară a resurselor energetice, necesită ample cercetări interdisciplinare cu privire la perfecționarea proceselor tehnologice, la creșterea randamentelor instalațiilor și aparatelor consumatoare, la ameliorarea izolațiilor construcțiilor sociale și industriale, respectiv o nouă filozofie a folosirii energiei.

În domeniul conceperii unor subsisteme industriale optimizate, în țara noastră s-a acumulat o bună experiență, prin realizarea platformelor industriale. Platformele industriale au permis reducerea investițiilor specifice la instalațiile de alimentare cu energie electrică și căldură, apă industrială, căi de comunicații etc. Totodată trebuie arătat că nu s-a urmărit cu consecvență tendința integrării tehnologice corespunzător „procesului circular activ" ceea ce este dovedit de ponderea mare a resurselor energetice secundare nevalorificate încă, a deșeurilor de materii prime, de rebuturi etc. Problemele sînt similare și pentru ansamblurile rurale și urbane cu industriile și necesitățile energetice specifice acestor ansambluri. Integrarea în specificul teritorial al fiecărui ansamblu industrial trebuie să se reflecte atît prin acțiunile de protejare a mediului ambiant cît și prin valorificarea energiilor regenerabile din spațiul geografic respectiv ca : energia geotermală, energia solară, energia eoliană, apele cu pante mici, biomasa, biogazul, deșeurile industriale și menajere, etc. În acest context găsirea zonei optime comune poate duce la evidențierea unor noi posibilități de valorificare complexă și completă a materiei prime și energiei și integrarea mai corespunzătoare în mediul amibant, a acestora.

prof. dr. docent Vasile NITU

EXIGENȚE ÎN EFECTUAREA CONTROLULUI CALITĂȚII PRODUSELOR

SPORIREA PRODUCȚIEI, reducerea consumurilor materiale și, în general, a costurilor de fabricație trebuie însoțite în permanență de măsuri și acțiuni care să asigure nu numai menținerea dar și ridicarea calității fiecărui produs realizat. Desigur, răspunderea pentru o calitate cît mai înaltă a producției revine, în primul rînd, celor care realizează producția. Dar, atribuții importante pe această linie revin și controlului calității — atît celui al întreprinderilor, cît și controlului de stat. **„Trebuie să se întărească răspunderea muncitorilor, maiștrilor, inginerilor ce lucrează nemijlocit în producție, precum și controlul aparatului de conducere a producției, care** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, are datoria de a urmări permanent pe flux modul în care se realizează produsele. Se impune, de asemenea, să întărim exigența și răspunderea controlului de calitate atît a celui propriu al întreprinderii, cît și a controlului de stat".**

Progresele înregistrate în anii din urmă în creșterea exigenței pentru nivelul tehnic și calitativ al produselor realizate au făcut să se înlăture multe neajunsuri în fluxurile de producție care influențează negativ calitatea. Datorită ansamblului de procedee de măsurare, verificare și analiză utilizate, a faptului că poate informa în orice moment factorii de conducere și execuție dacă produsul corespunde documentelor tehnico-normative și clauzelor contractuale sau dacă are unele defecțiuni, C.T.C.-ul din întreprinderi își aduce un aport însemnat la ridicarea calității și eficienței productive. Avînd în vedere diversitatea tipurilor de producție și a modurilor de control tehnic al calității, creșterea volumului produselor și a cheltuielilor sociale pentru asigurarea calității, apare necesar ca activitatea controlului tehnic să fie ridicată la nivelul exigențelor, prin utilizarea de metode moderne, care să prevină realizarea unor produse necorespunzătoare.

Control al calității pe întreaga filieră a producției

ESTE CUNOSCUT FAPTUL că în producția bunurilor materiale relativ simple, care se produc exclusiv ca unicate sau într-un număr redus de unități, se efectuează controlul bucată cu bucată de către executanți, de șefi de formații de lucru și, uneori, chiar de controlorii de calitate. Introducerea însă în fabricație a unui număr tot mai mare de produse de complexitate crescîndă și înlocuirea aproape integrală a producției simple cu producția de serie și de masă, au făcut necesară, între altele, pe lîngă menținerea controlului executanților, permanentizarea controlului tehnic și elaborarea unor noi concepte ale calității și controlului. Formei tradiționale de control individual al fiecărei unități de produs i s-a adăugat **controlul prin sondaj statistic-matematic,** respectiv al unei părți din lot, acceptarea sau respingerea din punct de vedere calitativ a produselor făcîndu-se în baza unor criterii de reglementare a raporturilor dintre furnizori și beneficiari.

Logica controlului prin sondaj statistic se bazează, pe de o parte, pe necesitatea mutării ponderii principale a controlului de la produsul final, cu caracter de filtru constator tardiv, la controlul pe faze de fabricație, începînd de la aprovizionarea tehnico-materială și introducerea în fabricație a produselor primare și semifabricate și, mai ales, la fabricație, cu caracter de prevenire a defectelor ; pe de altă parte, pe necesitatea măsurării performanțelor produselor și a evoluției acestora, toleranțelor și omogenității fabricației, corectarea preciziei și reglării utilajelor. Pentru folosirea controlului tehnic prin sondaj statistic s-au elaborat metode statistic-matematice și, după experimentarea și obținerea de rezultate meritorii, **standarde de control statistic de recepție și în timpul fabricației,** precum și recomandări de utilizare.

Deși în țara noastră primele standarde de control statistic s-au introdus de peste două decenii (ultima ediție datînd de peste șase ani), aplicarea lor în producție întîrzie, iar încercările sînt nemulțumitoare. Existența celor două moduri de control tehnic al calității nu dă dreptul la înlocuirea unuia cu altul pentru orice produs, în orice condiții și nici la folosirea controlului prin sondaj statistic în mod empiric. Întrucît în practica unor controlori și chiar în documentele normative vechi de control prin sondaj statistic de recepție se prevede verificarea unui număr fix mic de unități de produs (indiferent de produs, variabilitatea fabricației și mărimea lotului), iar lotul este acceptat dacă selecția nu conține nici un defect, un asemenea control, pretins statistic, care a premers pe cel prin sondaj statistic-matematic, nu trebuie folosit. El nu asigură condițiile necesare unui control riguros, conducînd adesea la trecerea cu ușurință a unor produse la „examenul calitativ".

Întîrzierea aplicării și încercările puține și nesatisfăcătoare de aplicare a standardelor de control statistic se datoresc, în principal, atît necunoașterii suficiente a avantajelor și dezavantajelor fiecărui mod de control tehnic al calității (tabelul), cît și unor lacune în pregătirea unor controlori în vederea stabilirii, folosirii și interpretării planurilor și fișelor de control și a rezultatelor obținute, precum și neasigurării climatului favorabil folosirii statisticienilor și cunoștințelor statistice ale altor specialiști.

Gestiunea calității — metodă complexă și eficientă

STUDII EFECTUATE în țări dezvoltate economic atrag atenția că, deși la nivelul firmelor industriale se fac eforturi considerabile și în continuă creștere pentru ridicarea calității, totuși, datorită nefolosirii unui mod adecvat de control, unele produse ajunse în exploatare se folosesc cu riscul unor costuri de reparare care depășesc de cîteva ori prețul de cumpărare ; pe de altă parte, la nivelul unor economii naționale, datorită deficiențelor de calitate, se pierde anual aproximativ 10% din produsul național. Aceleași studii arată că un control tehnic eficient permite realizarea unor economii de 3—5% la cheltuielile de producție. Aceste constatări au determinat și **introducerea gestiunii calității,** care reprezintă un instrument sistematic aplicabil tuturor sferelor reproducției. Concluzii ale acestui control economi-

Limite de aplicare, avantaje şi dezavantaje ale modurilor de control tehnic al calităţii producţiei şi al produselor

Moduri de control	
Individual al tuturor unităţilor de produse	Prin sondaj statistic-matematic
1. Limite de aplicare	
— produse care pot periclita protecţia omului	— produse primare, semifabricate, finite şi componente fabricate în serie si în masă, care nu pot periclita protectia omului sau funcţionarea unor sisteme tehnice
— produse care pot împiedica funcţionarea unor sisteme	— produse cu termene de utilizare şi de garanţie scurte sau foarte solicitate, a căror remediere a deficienţelor sau înlocuire nu implică consecinţe mari sau costuri ridicate
— produse foarte scumpe	— procese tehnologice omologate
2. Avantaje în utilizare	
— acceptarea unităţilor de produs sau a loturilor fără defecte, ca urmare a trierii celor fără defecte de cele cu defecte	— determinarea nivelurilor indicatorilor calităţii, corelarea optimă a nivelurilor acestora atit în concepţie şi fabricaţie, cit şi în utilizarea înainte de controlul calităţii
	— compararea nivelurilor reale ale calităţii mai multor loturi ale aceluiaşi sau mai multor producători
	— folosirea mai multor tipuri de sondaje (simplu, dublu şi multiplu), de control (prin atribute, număr de defecte şi măsurare) şi grade de efectuare a controlului
	— stabilirea relaţiei optime între volumul lotului şi volumul eşantionului de controlat, decizia de acceptare a lotului şi costul controlului şi al produsului
	— reducerea încercărilor distructive
	— stabilirea capacităţii iniţiale, corectiilor preciziei şi reglajelor utilajelor în timpul fabricaţiei şi izolarea produselor cu defecte pe fluxul de fabricaţie
	— determinarea indicatorilor nivelurilor calităţii după efectuarea controlului şi a celei mai scăzute calităţi a produsului pe care o poate achiziţiona un beneficiar
3. Dezavantaje în utilizare	
— garantarea 100% abia după multe verificări şi sortări	— acceptarea loturilor cu un nivel prezumtiv, nu eert de defecte în funcţie de calitatea reală
— întîrzierea intrării produsului în circuitul economic	— cînd calitatea este slabă se trece la controlul bucată cu bucată
— neeconomic la verificare distructivă	— neaplicabil loturilor care pot periclita viaţa oamenilor, funcţionarea unor sisteme şi foarte scumpe
— nu evidenţiază legăturile cauzale între factorii de producţie şi economico-financiari	
— concentrat asupra produsului finit nu previne pierderile din fazele anterioare	
— mai costisitor, ca urmare a consumului de materiale şi de muncă	

co-tehnic atestă că **cu un efort de pînă la 4% din costul producţiei marfă se obţine, în continuare, o economie de peste 66% din costul defectelor şi implicaţiilor economice asupra consumului, în timp ce neefectuarea lui implică pierderi de 13% la producţia marfă.** Urcarea economiilor cumulate la 7—8% din costul producţiei marfă diminuează pierderile de produs naţional la 2—3%.

În economia socialistă, gestiunea calităţii sporeşte în orizont şi eficienţă pe măsură ce cuprinde toate ramurile economiei ; de aceea, este nevoie de reglementarea introducerii la nivel naţional.

Cit priveşte necesitatea completării cunoştinţelor controlorilor şi sprijinirea introducerii controlului prin sondaj statistic şi a gestiunii calităţii, acestea se pot realiza şi cu contribuţia Centrului de statistică matematică din Institutul Naţional de Metrologie al Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor. Centrul de statistică matematică, cu cei cîţiva cercetători care se ocupă şi de aceste probleme, a ofertat unor centrale industriale sprijin în introducerea controlului prin sondaj statistic, iar ministerelor economice în introducerea gestiunii calităţii.

Ofertele primite au fost multiplicate şi transmise întreprinderilor în subordine. Cum introducerea controlului prin sondaj statistic face necesară colaborarea directă a beneficiarului cu executantul contractului de cercetare, întreprinderile, cu puţine excepţii, nu au cerut concursul ofertantului. La convorbirile purtate la unele ministere, centrale industriale şi întreprinderi pe aceste probleme, nu au fost antrenaţi şi economişti şi alţi specialişti pentru fructificarea cunoştinţelor şi experienţelor existente, iar problemele au rămas în continuare, în suspensie. Au reuşit toate compartimentele de control, obligate prin legea calităţii produselor şi serviciilor să promoveze folosirea metodelor moderne de control şi financiar-contabile, să rezolve problemele prin alte moduri de control ? Dacă nu, ce propuneri au în aceste probleme ?

Deoarece calitatea produselor constituie o preocupare a tuturor şi a devenit de mult timp o problemă de stat, în vederea impulsionării efective şi eficiente a aplicării controlului calităţii prin sondaj statistic şi a gestiunii calităţii, propunem :

- **determinarea în fiecare unitate economică a modului adecvat de control al calităţii pentru fiecare produs sau grupă de produse ;**
- **estimarea necesarului de controlori care au nevoie de noi cunoştinţe sau calificare pentru controlul prin sondaj statistic şi gestiunea calităţii, stabilirea priorităţilor în pregătirea acestora, cit şi a unui program centralizat pe unităţi şi ramuri economice.** O astfel de sarcină ar putea reveni Inspectoratului general de stat pentru controlul calităţii produselor sau unui alt organ central ;
- **atestarea controlorilor calităţii şi pe baza cunoştinţelor de control prin sondaj statistic şi de gestiune a calităţii.**

Aplicarea unui program naţional unic de sprijinire a controlorilor calităţii pentru folosirea controlului prin sondaj statistic (unde şi cînd este cazul) şi a gestiunii calităţii se va reflecta, desigur, în sporirea productivităţii muncii acestora şi în creşterea eficienţei economice a întregii economii naţionale.

Ion GUNEA
cercetător ştiinţific principal
Institutul Naţional de Metrologie

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

ECHILIBRUL FINANCIAR – CERINȚĂ DE BAZĂ A AUTOGESTIUNII

BUGETUL propriu de venituri și cheltuieli al unităților economice, bazat pe principii cum sînt autogestiunea, autofinanțarea și autoconducerea, îndeplinește multiple funcțiuni în cadrul proceselor de planificare, analiză și control ale întregii activități economice. În esență, el constituie un instrument important al organelor colective de conducere în asigurarea, de către fiecare unitate, din activitatea proprie a mijloacelor financiare necesare, cît și în creșterea rentabilității și a beneficiului ; atingerea acestor obiective impune luarea tuturor măsurilor necesare în scopul gospodăririi judicioase a fondurilor materiale și bănești de care acestea dispun.

Deși între funcțiile bugetului de venituri și cheltuieli există relații de interdependență și de condiționare reciprocă, funcția de asigurare a echilibrului financiar prezintă o serie de particularități, avînd implicații directe atît asupra propriei activități, cît și asupra activității unităților colaboratoare. Stabilirea și menținerea echilibrului financiar între încasări și plăți pe ansamblul unității, cît și pe feluri de activități și fonduri prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli este o cerință esențială a aplicării în practică a principiului autofinanțării.

Dimensionarea mijloacelor circulante în funcție de necesități

DINTRE multiplele aspecte pe care le comportă dezbaterea problemelor legate de funcția bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii de asigurare a echilibrului financiar doresc să exprim unele puncte de vedere legate de realizarea acestui echilibru în sfera finanțării mijloacelor circulante. După cum este cunoscut, asigurarea mijloacelor financiare necesare desfășurării activității productive se realizează prin fondul propriu al mijloacelor circulante, completat de diferite surse atrase și de credite bancare.

Principiul fundamental care trebuie să stea la baza dimensionării fondului mijloacelor circulante este acela de a **asigura necesarul de finanțat în condițiile desfășurării optime a proceselor de aprovizionare, producție și desfacere.** Trecerea la sistemul de calcul global-valoric al normativelor mijloacelor circulante a adus simplificări în sistemul de calcul, însă, în același timp, nu a mai dat posibilitatea reflectării în nivelul rezultat a modificărilor intervenite în sistemul de aprovizionare tehnico-materială, în structura producției etc. Acest fapt s-a reflectat negativ asupra fondului mijloacelor circulante, în sensul că nivelul normativului acordat nu asigură, în totalitate, mijloacele financiare necesare.

În acest context apreciem că trebuie luate unele măsuri cum sînt :

— **recalcularea normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante, în mod analitic ;**
— **verificarea minuțioasă a documentațiilor întocmite de unități și a calculelor de fundamentare,** de către comisii de specialiști din organele financiar-bancare ;
— **stabilirea normativelor mijloacelor circulante și a surselor atrase la nivelul rezultat în urma verificării și corectarea actualului fond al mijloacelor circulante în mod corespunzător.**

Numai printr-o determinare riguroasă a necesarului de mijloace circulante pe bază de criterii științifice se poate trece în fapt la aplicarea principiului autofinanțării întreprinderilor. În acest sens, H.C.M. nr. 32/1978 stabilește metodologia pentru determinarea normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante, astfel încît se impune efectuarea recalculării începînd cu data de 1. I. 1980. În felul acesta s-ar elimina reflectarea în împrumuturi cu dobîndă majorată a unor stocuri absolut necesare producției pentru perioada de plan la unele întreprinderi și totodată s-ar putea prelua la bugetul statului fondurile care depășesc necesarul altor întreprinderi. Deosebit de problema determinării prin bugetul de venituri și cheltuieli a unui fond al mijloacelor circulante la nivelul necesităților reale, ne exprimăm părerea că unele reglementări de ordin financiar necesită a fi îmbunătățite în așa fel încît sistemul de decontare între unități, precum și cel de credite să devină pîrghii eficiente în asigurarea echilibrului financiar între încasări și plăți.

Accelerarea decontărilor între unitățile economice

ÎN ACEST SENS facem următoarele propuneri :

● Înlăturarea efectului negativ al blocajului în lanț creat de lipsa de disponibil în cont la beneficiari prin **introducerea unui sistem operativ de creditare a plăților la cumpărător,** astfel încît furnizorul care a executat și livrat produsele la termenul contractual și de bună calitate să poată să-și încaseze contravaloarea acestor produse. În același timp, fur-

nizorul ar putea să-şi achite la rîndul său obligaţiile faţă de unităţile colaboratoare. Se realizează astfel un echilibru între încasări şi plăţi. Totodată, se înlătură şi un alt fenomen negativ care apare în prezent, generat în bună parte de lipsa de disponibil în cont la beneficiari, şi anume acela că furnizorii neîncasînd facturile pentru produsele livrate, nu-şi pot realiza la termen nivelul planificat al beneficiului. Drept urmare, în asemenea situaţii nu se pot efectua integral vărsămintele pentru constituirea fondurilor prevăzute în bugetul de venituri şi cheltuieli, cu consecinţele ce decurg din acest fapt.

● **Prelungirea termenului pentru retragerea împrumuturilor pe documente de la 30 de zile** cît prevăd în prezent „Normele metodologice nr. 1/1972 ale BNSR, pct. 37, **la 60 de zile.** Acest fapt ar conduce la eliminarea unui mare număr de refuzuri de plată din partea beneficiarilor, şi în mod deosebit a refuzurilor pentru neprimirea produselor în termenul de acceptare stabilit de bancă, inclusiv a celui de amînare. Datorită distanţelor relativ mari pe care trebuie să le parcurgă produsele de la furnizori la beneficiari, a incapacităţii unor staţii CFR pentru preluarea produselor, a manevrelor necesare formării diferitelor direcţii de transport, precum şi datorită altor factori perturbatori care apar în timpul transportului, termenul de amînare a plăţii de 20 de zile prevăzut de normele bancare şi respectiv de 30 de zile pentru menţinerea creditelor pe documente au devenit insuficiente.

De altfel, în practică se constată numeroase cazuri în care produsele ajung la beneficiar după termenul de amînare a plăţii de 20 de zile solicitat băncii pentru neprimirea mărfii. Ca urmare refuzului introdus de beneficiar, furnizorului i s-a retras creditul pe documente. Normele metodologice ale băncii prevăd că odată cu introducerea refuzului la plată beneficiarul este obligat să anexeze la scrisoarea de refuz şi factura originală. În momentul primirii mărfii, beneficiarul nu poate reveni imediat asupra refuzului, nefiind în posesia facturii. Urmează un şir de corespondenţe între cele două unităţi pentru restituirea prin poştă a facturii şi efectuarea plăţii, în urma cărora se produc întîrzieri nejustificate în încasarea preţului produselor livrate. Consecinţele negative asupra furnizorului în asemenea condiţii sînt, în primul rînd, lipsa mijloacelor financiare corespunzătoare costului planificat al produselor finite livrate, şi, ca urmare, afectarea echilibrului financiar. În al doilea rînd, se produc întîrzieri în raportarea ca producţie marfă vîndută şi încasată a produselor în cauză.

În condiţiile prelungirii termenului pentru retragerea creditelor pe documente de la 30 de zile la 60 de zile se impune totodată şi modificarea termenului pentru amînarea plăţii pentru marfă nesosită de la 20 de zile la 30 de zile. Prin majorarea termenului pentru retragerea creditelor pe documente s-ar atenua şi efectul nefavorabil datorat, în prezent, plăţii cu întîrziere a facturilor ca urmare a lipsei de disponibil în cont.

● **Reconsiderarea sistemului de penalizare a întreprinderilor de către bancă prin trecerea la împrumuturi restante a imobilizărilor constatate în structura mijloacelor circulante şi anume a materialelor, semifabricatelor şi produselor fără mişcare, a comenzilor interne de fabricaţie cu ciclu depăşit, a facturilor refuzate la plată de clienţi, a debitorilor etc.** Prin sistemul actual situaţia financiară a întreprinderii este afectată în acelaşi timp şi pentru aceleaşi cauze de mai multe ori. Astfel, prin imobilizarea unor mijloace materiale şi băneşti în diferite elemente ale mijloacelor circulante, întreprinderea îşi autogrevează situaţia financiară, întrucît aceste fonduri nu pot intra imediat în circuitul economic, nu parcurg întregul ciclu al relaţiei B—M—B şi ca atare nu pot fi investite în alte mijloace necesare producţiei. Se produce totodată un dezechilibru între încasări şi plăţi, întreprinderea neputîndu-şi achita datoriile faţă de furnizori. Drept urmare, potrivit H.C.M. nr. 306/1970 întreprinderea datorează furnizorilor respectivi penalităţi pentru achitarea cu întîrziere a facturilor. În acelaşi timp, pentru sumele trecute de bancă la împrumuturi restante, întreprinderea este obligată să plătească dobînzi penalizatoare de 12% pe an, fără a primi efectiv credite suplimentare, peste cele existente. Rezultă în mod evident că întreprinderea suportă duble consecinţe negative pentru aceleaşi imobilizări.

Pentru înlăturarea acestui fenomen negativ considerăm că **este necesar a se modifica actualul procedeu de stabilire a limitei de creditare a întreprinderilor, în sensul de a nu se mai deduce din limita de creditare, volumul creditelor restante.** În acest fel, întreprinderile vor putea beneficia integral de creditele aprobate.

Lichidarea imobilizărilor şi prevenirea formării de noi imobilizări impune din partea fiecărei unităţi luarea de măsuri energice pentru vînzarea materialelor disponibile, finalizarea comenzilor de fabricaţie cu ciclu depăşit, rezolvarea cauzelor care au generat refuzurile de plată etc. Totodată, la realizarea echilibrului financiar concură o multitudine de factori din sfera respectării disciplinei de plan şi a normelor financiare, dintre care menţionăm cîteva : nominalizarea integrală şi în timp util a planului de producţie, determinarea cu exactitate a necesarului de materiale, lansarea în fabricaţie a produselor numai după încheierea contractelor cu beneficiarii, exercitarea unui control financiar preventiv riguros, executarea în termen şi de bună calitate a produselor, livrarea lor la timp etc.

Bugetul de venituri şi cheltuieli trebuie să devină un instrument activ al conducerii, de mobilizare a întregului potenţial material şi uman de care dispun întreprinderile pentru realizarea atît a veniturilor cît şi a cheltuielilor prevăzute, un instrument de analiză şi control permanent al întregii activităţi. În acest fel, se creează condiţiile necesare asigurării echilibrului financiar, cerinţă de bază a aplicării în practică a conceptului de autofinanţare.

dr. Stere STĂTICĂ
contabil şef Întreprinderea de pompe Bucureşti

AMPLIFICAREA RELAȚIILOR FINANCIAR-VALUTARE ÎN RITMUL CREȘTERII COMERȚULUI EXTERIOR

DINAMISMUL economiei românești, ilustrat de ritmurile înalte de creștere, realizările importante obținute în ridicarea nivelului tehnic și diversificarea producției au creat premisele și totodată necesitatea participării tot mai active a țării noastre la diviziunea internațională a muncii.

Cu toate că în calea circuitului economic mondial au existat permanent o serie de bariere, că în cursul ultimilor ani s-au accentuat unele fenomene negative în conjunctura economică mondială, comerțul nostru exterior a urmat o linie continuă ascendentă, constituind unul dintre sectoarele cele mai dinamice ale economiei naționale.

Volumul comerțului exterior al României socialiste a crescut de la 8,2 miliarde lei valută în 1960 la 76,8 miliarde lei valută în 1978, adică de peste 9 ori. Corespunzător opțiunilor în politica economică a Partidului Comunist Român, ritmul de creștere a schimburilor economice externe l-a devansat în ultimii ani pe cel al venitului național, România participînd tot mai amplu la diviziunea internațională a muncii. Astfel, în 1978 comerțul exterior a înregistrat o creștere de 10,1% față de 1977 și de 44,7% față de 1975, în timp ce venitul național a crescut în aceleași perioade cu 7,6% și respectiv 30%. S-a extins considerabil aria geografică de desfășurare a schimburilor economice cu străinătatea, numărul țărilor partenere sporind de la 29 în 1950 la 141 în 1978.

Concomitent cu importanța creșterii cantitative înregistrate, au avut loc schimbări calitative, îmbunătățiri ale structurii comerțului exterior al țării noastre. Ponderea mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport în exporturile românești a sporit de la 4,2% în 1950 la 26,8% în 1977, în timp ce s-a redus aceea a combustibililor, materiilor prime, metalelor, de la 33,8% la 20,7%. Mărfurile cu un înalt grad de prelucrare — mașini, utilaje, mijloace de transport, produse chimice și mărfuri industriale de larg consum — au reprezentant în 1978 circa 55% din volumul total al mărfurilor exportate. La import, ponderea principală o dețin în ultimii ani materiile prime, mașinile, utilajele și instalațiile (circa 70%), corespunzător necesităților economiei naționale în plină dezvoltare.

Este de remarcat și extinderea pe care a luat-o în anii '70 activitatea de cooperare economică internațională. În ultimii ani, România a construit în țări în curs de dezvoltare — direct sau împreună cu organisme de stat ori particulare din aceste țări — circa 130 de obiective. În prezent funcționează un număr de peste 60 societăți mixte cu participare românească, dintre care 26 sînt societăți mixte de producție cu sediul în străinătate.

Toate aceste realizări demonstrează traducerea în viață a unuia dintre obiectivele importante stabilite prin Programul adoptat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, de amplificare și diversificare continuă a relațiilor economice și a cooperării în domeniul producției, al științei și tehnicii, cu toate celelalte state.

Un deceniu de activitate ca organism specializat

LA DEZVOLTAREA susținută a schimburilor economice ale României cu străinătatea, o contribuție însemnată a adus și sistemul financiar-bancar din țara noastră, în special după îmbunătățirea structurii sale organizatorice. După cum este cunoscut, prin aplicarea ansamblului de măsuri aprobate de Conferința Națională din 1967 și de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, privind perfecționarea organizării, conducerii și planificării economiei naționale, s-a trecut la specializarea sistemului bancar.

Printre măsurile luate în acest context a fost și înființarea, la 1 iulie 1968, a Băncii Române de Comerț Exterior ca instituție centrală de stat, specializată în operațiunile financiar-bancare cu străinătatea, care a creat premisele intensificării și perfecționării activității în acest domeniu, precum și sprijinirii mai active, la un nivel calitativ superior, a desfășurării schimburilor economice externe ale României.

Un prim bilanț al celor 10 ani de activitate a Băncii Române de Comerț Exterior*) evidențiază o creștere atît cantitativă, cît și calitativă, într-o strînsă conexiune cu dezvoltarea schimburilor comerciale, a prestărilor de servicii externe, a turismului internațional, a cooperării economice cu alte țări.

Trebuie subliniat că această activitate s-a desfășurat într-un cadru extern foarte complex, pe fundalul fenomenelor de criză economică și monetară care s-au manifestat cu o intensitate crescîndă pe plan mondial.

Referitor la fenomenele de criză monetară, trebuie arătat că acestea au atins în ultimii ani o intensitate deosebită, fără a se contura posibilitatea unei reveniri la stabilitate într-o perspectivă apropiată. Complexitatea situației constă în aceea că regulile care s-au aflat o anumită perioadă de timp la baza relațiilor valutar-financiare internaționale au fost abandonate, iar soluțiile avute în vedere nu sînt de natură să ducă la o rezolvare de fond a problemelor.

Dezechilibrele grave apărute în relațiile valutar-financiare internaționale sînt cu atît mai preocupante, mai dificil de rezolvat, cu cît se află într-o conexiune strînsă cu alte fenomene negative ce confruntă lumea capitalistă.

Ca o sintetizare a condițiilor actuale pe acest plan, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta, în Expunerea la Sesiunea solemnă cu prilejul împlinirii a șase decenii de la făurirea statului național unitar român, că **„se adîncesc contradicțiile economice, se agravează criza economică mondială, criza energetică, valutară, monetară, care produc mari perturbații în economia lumii și afectează raporturile dintre state, întreg climatul internațional"**.

Existența acestui cadru extern, ca și exigențele tot mai mari în ce privește activitatea de comerț exterior și implicit activitatea bancară din țara noastră au impus o concentrare a eforturilor colectivului Băncii Române de Comerț Exterior pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a sarcinilor de mare răspundere ce i-au revenit. Acționînd în condiții de continuă schimbare, pe un teren extern incert, B.R.C.E. a făcut dovada că dispune de capacitatea de a se adapta la împrejurări și de a găsi soluțiile necesare pentru asigurarea derulării nestingherite a decontărilor externe, administrării corespunzătoare a fondurilor în valută, ca și efectuării unei game largi de alte operațiuni bancare legate de schimburile cu străinătatea.

Amploarea pe care a luat-o în această perioadă activitatea băncii este ilustrată de faptul că totalul bilanțului său a înregistrat o creștere de peste 7,5 ori, iar fondurile proprii o majorare de aproape 6 ori. Beneficiul băncii a cunoscut, de asemenea, o însemnată creștere, de la 45,5 milioane lei în 1969, la 1559,7 milioane lei în 1978. Acesta este un rezultat, între altele, și al creșterii veniturilor în valută ale băncii în intervalul respectiv de peste 20 de ori. Ca urmare, rentabilitatea fondurilor proprii ale băncii a sporit de la 0,1:1 la 0,8 :1, adică de 8 ori.

Operațiunile de decontare efectuate de bancă decurgînd din derularea tranzacțiilor de comerț exterior au înregistrat în această perioadă o creștere de circa 680%.

Manifestările de criză și falimentele a numeroase firme comerciale — uneori chiar și bănci — din țările occidentale au impus să se procedeze cu o deosebită atenție și să se adopte anu-

*) *Primul exercițiu financiar complet al acestei bănci a fost încheiat pe anul 1969.*

mite măsuri de apărare a intereselor noastre în relațiile cu partenerii externi.

În vederea obținerii unei siguranțe bancare sporite ca și a accelerării întrărilor de valute, s-a reușit, prin acțiunea conjugată a băncii cu Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și cu întreprinderile de comerț exterior, să fie îmbunătățită **structura modalităților de plată** la exporturile românești. Practic, s-a reușit să fie mărită ponderea modalităților cu condiții de plată mai asiguratorii pentru exporturile românești. În același timp, la importurile românești s-a urmărit respectarea cu strictețe a prevederilor contractuale, referitor la angajamentele de plată asumate, condiție esențială pentru apărarea prestigiului întreprinderilor românești pe piețele externe.

Pe de altă parte, în cadrul sprijinului dat întreprinderilor românești de comerț exterior, au fost garantate obligațiile asumate de acestea, în continuă creștere, prin scrisorile de garanție emise de Banca Română de Comerț Exterior.

Pentru asigurarea fondurilor necesare efectuării plăților externe în structura pe valute corespunzătoare, ca și pentru mobilizarea de resurse și administrarea disponibilităților valutare ale țării noastre, a trebuit să se deruleze un volum și o diversitate foarte mare de operațiuni pe piețele externe.

Adaptarea la mediul economic extrem de dinamic

GENERALIZAREA fluctuării cursurilor valutare în anul 1973 nu a însemnat o simplă măsură tehnică, ci o renunțare deliberată la ideea stabilității prin lăsarea ca valutele să evolueze aproape exclusiv sub incidența așa-ziselor forțe libere ale pieței. Este de remarcat că unele țări occidentale s-au folosit de această situație pentru a utiliza și cursul de schimb al monedei ca un instrument al expansiunii lor economice. Instabilitatea adusă prin sistemul cursurilor valutare fluctuante a însemnat o schimbare a cadrului tradițional de desfășurare a relațiilor comerciale și financiar-valutare internaționale. Riscul valutar în derularea acestor relații a devenit deosebit de puternic, practica dovedind că orice valută s-a putut afla în situația ca la apariția unor manifestări de neîncredere să înregistreze scăderi de curs pînă la niveluri care nu se puteau justifica, și deci nu se puteau prevedea, pe temeiul unor elemente economice obiective.

În această situație s-a impus adoptarea de către Banca Română de Comerț Exterior a unei atitudini elastice la plasarea disponibilităților și la angajarea creditelor externe, prin diversificarea lor pe valute și printr-o reacție rapidă la schimbarea condițiilor pieței, pentru reducerea la minimum a riscului valutar.

Pe parcurs a trebuit să se apeleze la căi și metode noi, corespunzînd mai bine acestui obiectiv, ca :

— diversificarea surselor de fonduri, prin extinderea ariei geografice a băncilor partenere și recurgerea la noi forme de credite ;

— renunțarea la anumite categorii de credite și înlocuirea lor cu altele mai avantajoase din punctul de vedere al condițiilor.

În mod deosebit, trebuie subliniată înlocuirea treptată, pe parcurs, iar din 1978 completă, a creditelor comerciale pe termen mijlociu luate de întreprinderile românești, cu credite bancare.

În același timp, s-a acționat și în vederea sprijinirii — pe cale bancară — a exporturilor românești. Banca Română de Comerț Exterior a încheiat o serie de convenții de credit cu bănci din țări latino-americane prevăzînd finanțarea exporturilor românești de mașini, utilaje și instalații în țările respective.

Amplificarea contactelor și colaborării internaționale

CU ACEEAȘI finalitate enunțată mai sus, de a se preveni riscurile sau atenua efectele instabilității valutare, s-a acționat pentru utilizarea optimă și îmbunătățirea permanentă a cadrului convențional în care se desfășoară relațiile de plăți cu străinătatea. Banca Română de Comerț Exterior a asigurat în această perioadă funcționarea unui număr mediu de peste 100 de acorduri, convenții, înțelegeri și aranjamente referitoare la relațiile de plăți externe ale țării noastre.

Corespunzător rolului activ pe care este chemată să-l joace în desfășurarea schimburilor economice externe, banca a informat operativ și a îndrumat întreprinderile românești de comerț exterior cu privire la situația principalelor valute occidentale, evoluția dobînzilor, condițiile de finanțare a schimburilor, precum și la alte aspecte financiar-valutare de un interes deosebit, făcînd recomandări practice de condiții contractuale și clauze valutare și acordînd asistența sa tehnică.

Pentru îndeplinirea sarcinilor privind decontările externe, asigurarea finanțărilor, administrarea disponibilităților valutare și acoperirea întregii game de servicii bancare a fost necesară o continuă extindere și îmbunătățire a activității privind relațiile cu băncile și instituțiile financiare din străinătate, încheindu-se în acest sens diferite forme de aranjamente interbancare. Rețeaua de corespondenți externi a fost lărgită, numărul total al băncilor cu care au fost stabilite asemenea relații sporind de la 692 în 1968 la 1 473 în 1978.

O importantă creștere în cursul perioadei analizate o prezintă conturile curente în valută pe numele băncilor străine (conturi „loro") deschise la Banca Română de Comerț Exterior. Numărul lor a sporit de la 11 în 1968 la 191 în 1978, iar soldul disponibilităților și rulajul din aceste conturi au crescut de 25 și, respectiv, de 61 ori.

Creșterea în proporții însemnate și a altor activități cu străinătatea: relațiile diplomatice, turismul internațional, schimburile tehnico-științifice, culturale etc. a determinat dezvoltarea operațiunilor bancare necomerciale în valută, cum sînt operațiunile de primire și transferuri de fonduri, operațiunile de ghișeu pentru schimb valutar, operațiunile de cont curent în valută pe numele oficiilor diplomatice străine care au sediul în țara noastră. De asemenea, au înregistrat o evoluție ascendentă operațiunile bancare derivînd din deschiderea de conturi personale în valută pentru cetățenii români.

În domeniul cooperării economice internaționale, Banca Română de Comerț Enterior a adus o contribuție directă la acțiunile realizate, prin acordarea de asistență financiar-valutară, organizarea și efectuarea decontărilor, acordarea de credite în valută și garantarea unor angajamente de plată ale societăților mixte cu participare românească.

De asemenea, a realizat acțiuni de cooperare proprii, prin înființarea a 4 bănci mixte în străinătate, la al căror capital participă în proporții diferite și anume : 50% la Banca Franco—Română și Anglo—Română, 56% la Frankfurt—Bukarest Bank și 49% la Banca Egipteano—Română (împreună cu Banca de Investiții și Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară). Datorită modului cum au fost concepute și organizate, ca și îndrumării și sprijinului direct de care au beneficiat, aceste bănci și-au consolidat poziția pe piețele respective și au dat rezultate pozitive, obținînd beneficii încă din primii ani de activitate, contribuind la dezvoltarea relațiilor noastre comerciale cu țările în care funcționează, ca și cu alte țări.

Pentru facilitarea pătrunderii pe piețele externe și urmărirea sistematică a evoluției situației valutare, a piețelor de credit, a diferitelor fenomene pe plan monetar, și pe această cale promovarea exporturilor românești au fost înființate reprezentanțe ale Băncii Române de Comerț Exterior la Roma, Zürich, Frankfurt, New York. Rolul lor este și de a acorda un sprijin din punct de vedere bancar-valutar întreprinderilor românești la negocierea, contractarea și derularea unor tranzacții cu parteneri din țările respective.

Acționînd în spiritul indicațiilor conducerii partidului și statului de a se dezvolta colaborarea cu organismele financiar-bancare internaționale, Banca Română de Comerț Exterior a intensificat relațiile sale de lucru pe multiple planuri cu Banca Internațională de Colaborare Economică de la Moscova, creșterea importantă a volumului operațiilor efectuate prin intermediul acesteia fiind o reflectare a liniei continuu ascendente a schimburilor economice cu țările socialiste membre ale C.A.E.R. De asemenea, în strînsă legătură cu realizarea importantului plan de investiții din țara noastră, s-au amplificat și diversificat operațiunile efectuate cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, ca și cu Banca Internațională de Investiții de la Moscova.

Distinct de importantul volum de operațiuni de decontare, creditare, garantare și altele desfășurate cu partenerii străini, un loc principal în activitatea Băncii Române de Comerț Exterior l-a ocupat în toată această perioadă creditarea în lei a unităților românești care participă la schimburile cu străinătatea ; stabilirea necesarului de credite, acordarea acestora și controlul utilizării lor de către beneficiari cu respectarea riguroasă a dispozițiilor legale reprezintă pîrghii eficace uti-

Vasile VOLOȘENIUC
președintele
Băncii Române de Comerț Exterior

(Continuare în pag. 24)

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE — FACTOR DE ACCELERARE A CREȘTERII VENITULUI NAȚIONAL

DEZVOLTAREA economico-socială a țării este semnificativ reflectată în creșterea continuă și în ritm susținut a venitului național — proces care asigură, deopotrivă, condiții pentru modernizarea economiei și sporirea gradului ei de competitivitate, cît și pentru creșterea tot mai susținută a nivelului de trai al oamenilor muncii. Expresie a eficienței muncii sociale, creșterea venitului național, la un volum dat al produsului social, pune în lumină reducerea proporțională a cheltuielilor materiale, a valorii mijloacelor de producție consumate pentru producerea sa. **„Fiecare procent de reducere a cheltuielilor materiale,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, înseamnă cîteva miliarde de lei (...). Aceasta înseamnă un plus de venit național, noi posibilități de dezvoltare a țării, de creștere a nivelului de trai al maselor largi populare".**

Este evident că asigurarea unui ritm de creștere a venitului național care să devanseze pe cel al creșterii produsului social, proces caracteristic economiei noastre în actuala etapă de dezvoltare, reprezintă o reflectare sintetică a nivelului de eficiență a activității, mai ales în condițiile în care criteriul economisirii resurselor și energiei este determinant în aprecierea eficienței activității economice. Asupra analizei acestei corelații, a componentelor și semnificațiilor ei ne vom opri în studiul de față.

Semnificații ale corelației dintre sporirea produsului social și a venitului național

TENDINȚA de devansare a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național poate fi pusă în evidență prin evoluția celor doi indicatori pe perioada 1971—1978 (vezi tabelul nr. 1). Așa cum rezultă, în intervalul amintit venitul național a crescut de 2,05 ori, indicele de devansare față de produsul social fiind de 1,04. Acest

Tabelul nr. 1

Creșterea venitului național în perioada 1971—1978

Anii	Venitul național (mld. lei)	Indicele de devansare a PS de către VN	Creșterea absolută a VN (mld. lei)	Greutatea specifică a VN în PS (%)
1970	212,1*	1,000	—	40,5
1975	361,9*	1,036	149,8	41,9
1977	436,1*	1,041	224,0	42,5
1978	464,0**	...	251,9	...

* În prețurile 1963.
** În prețurile 1977.

proces a condus la scăderea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social de la 59,5%, în anul de început al intervalului analizat, la 57,5% la sfîrșitul acestui interval. Creșterea venitului național în aceeași perioadă cu 224 miliarde lei, respectiv cu un ritm mediu de 10,8%, s-a realizat atît prin mărirea volumului de muncă depusă în sfera productivă, cît mai cu seamă pe baza productivității muncii, contribuția acestui factor ridicîndu-se la 67,3%. Acest procent s-a ridicat în anii 1976 și 1977 la 73%, nivelurile cele mai însemnate evidențiindu-se în industrie, care are rolul hotărîtor în creșterea venitului național. Este semnificativ în această direcție că prin măsurile inițiate de partid în scopul promovării cu consecvență a progresului tehnic, reducerii consumurilor materiale și energetice, ridicării necontenite a nivelului de calificare al muncitorilor, îmbunătățirii calității produselor, **sporul producției industriale în perioada 1976—1980 se obține în proporție de 80% prin creșterea productivității muncii.**

Trebuie subliniat, totodată, faptul că, datorită neîndeplinirii integrale a sarcinilor privind reducerea cheltuielilor materiale, ponderea acestora în produsul social a fost mai mare decît cea prevăzută : 57,5% în 1976 și 56,9% în 1977, ceea ce corespunde unei reduceri efective de numai 0,6 puncte față de 1,2 puncte cît s-a prevăzut — **și s-ar fi putut obține** — în 1977 comparativ cu 1975. Potrivit calculelor, nerealizarea la nivelul prevederilor a reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social a fost echivalentă cu diminuarea sporului venitului național cu circa 6 miliarde lei, ceea ce indică mari rezerve existente încă în economie pe linia diminuării efortului material, atît în faza de concepție, cît și în cea de realizare efectivă a produselor.

Este, deci, limpede că realizarea sarcinilor de reducere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social pînă la 55% în 1980, impune luarea unor măsuri hotărîte din partea tuturor unităților, centralelor și ministerelor, care să conducă la reducerea substanțială a consumurilor materiale, la creșterea accentuată a productivității muncii și eficienței utilizării fondurilor fixe. Numai în aceste condiții este posibil ca procesul de creștere a venitului național să devanseze pe cel al creșterii produsului social în proporție de 1,069 ori. În acest cadru se impune subliniat că măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, preocuparea pentru transpunerea în viață a acestora de către unitățile productive creează condiții pentru reducerea mai substanțială a raportului dintre cheltuielile materiale și produsul social, respectiv pentru realizarea sarcinilor cu privire la ridicarea eficienței economice și sporirea venitului național prevăzute în actualul cincinal.

Cu resurse materiale cît mai puține — o valoare nou creată cît mai mare

TOATE ACESTEA constituie elemente care pun în lumină un fapt deseori subliniat de altfel în documentele de partid : **reducerea cheltuielilor materiale se înscrie ca o condiție hotărîtoare a creșterii mai rapide a venitului național față de produsul social.** Acest proces exprimă eficiența cu care este cheltuită munca socială, indică ponderea pe care o dețin valorile nou create în ansamblul bunurilor materiale realizate de întreaga societate pe o anumită perioadă; raportul dintre cheltuielile materiale și venitul național sintetizează, deopotrivă, și posibilitățile concrete de satisfacere a nevoilor de trai ale oamenilor muncii — și tocmai de aceea el trebuie urmărit cu o deosebită consecvență.

Desigur, așa cum arătam, calea esențială pentru reducerea cheltuielilor materiale o constituie acțiunile consecvente, ferme din partea tuturor unităților economice, de concepție și execuție pentru reducerea consumurilor materiale — materii prime, materiale, combustibil, energie etc. În același timp o însemnătate majoră are îmbunătățirea folosirii intensive și extensive a fondurilor fixe productive și în primul rînd a acelor categorii de fonduri fixe care acționează nemijlocit în procesele tehnologice de producție și care condiționează direct volumul și calitatea produselor. Este cunoscut că acest proces se reflectă în scăderea cheltuielilor cu amortizarea pe unitate de produs. Economia națională dispune de un ridicat potențial tehnico-productiv, dar care nu este în suficientă măsură folosit, ceea ce influențează creșterea corespunzătoare a venitului național. Potrivit unor calcule, dacă în anii 1976, 1977 și 1978 fondurile fixe ar fi fost folosite la nivelul anului 1975, venitul național ar fi crescut suplimentar, în acești trei ani, cu circa 17 miliarde lei. Avînd în vedere că nici în anul 1975 fondurile fixe nu au fost folosite satisfăcător, se relevă marile posibilități de sporire a venitului național pe seama îmbunătățirii folosirii fondurilor fixe, respectiv a reducerii cheltuielilor cu amortizarea, element principal al cheltuielilor materiale de producție.

Reducerea consumurilor specifice în condițiile respectării cerințelor de cali-

Modificarea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social — **Tabelul nr. 2**

	Dinamica cheltuielilor materiale de producție (1970 = 100)	Dinamica venitului național (1970 = 100)	Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social*) %		Modificarea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social
	1977	1977	1970	1977	
Total	189,3	205	59,5	57,3	— 2,0
— industrie	200,1	232	59,5	56,1	— 3,4
— construcții	171,4	186	60,0	57,1	— 2,9
— agricultură	173,4	153	49,6	52,6	+ 3,0

Sursa : Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic 1978.
*) Ponderea cheltuielilor de producție în produsul social s-a calculat pe baza relației :

$$\frac{CM_t}{PS_t} = 1 - \frac{VN_t}{PS_t}, \text{ iar } \frac{VN_t}{PS_t} = \frac{VN_0}{PS_0} \times \frac{I_{VN_{t/0}}}{I_{PS_{t/0}}}$$

Proporția cheltuielilor materiale este exprimată în prețurile anului 1963.

tate a produselor, precum și îmbunătățirea folosirii fondurilor fixe se reflectă nemijlocit în scăderea relativă a ponderii cheltuielilor materiale curente și a celor cu amortizarea în costurile producției unităților economice. La nivelul economiei aceste reduceri realizate de fiecare întreprindere în parte se evidențiază în scăderea proporției cheltuielilor materiale și respectiv în creșterea proporției valorii nou create în produsul social. Importanța reducerii atît a cheltuielilor materiale curente cît și a celor cu amortizarea dobîndește o amplă semnificație în contextul sporirii și modernizării potențialului tehnic al ramurilor productive, în principal al ramurilor industriale, precum și datorită volumului mare de resurse materiale ce sînt supuse prelucrării în aceste sectoare de activitate.

Un rol deosebit în economisirea mijloacelor materiale îl are proiectarea noilor tipuri de produse, fabricarea unor produse de calitate superioară și cu parametrii tehnico-economici ridicați, realizarea unor consumuri la nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial, ținîndu-se seama de continua modernizare a structurii producției, de creșterea ponderii produselor noi — un criteriu esențial în acest sens constituindu-l diminuarea activităților și produselor energo și materialofage.

Însemnătatea analizei structurale

APRECIEREA realizărilor practice, a căilor de urmat pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție necesită o dublă perspectivă: pe de o parte, trebuie să se țină seama de modificările relative ale ponderii lor în ramurile productive, iar, pe de altă parte, de influențele pe care le exercită modificările structurii ramurilor asupra consumurilor materiale. După cum rezultă din datele tabelului 2, venitul național a crescut mai repede decît cheltuielile materiale de producție, și, ca urmare, s-a înregistrat o reducere relativă a ponderii acestora în produsul social. Scăderea ponderii cheltuielilor materiale de producție în produsul social a determinat o creștere a venitului național cu circa 16 miliarde lei. Dealtfel, economiile realizate în perioada 1971—1977 au fost determinate, în mare parte, de reducerile consumurilor de materiale în ramurile industriei și construcțiilor, ramuri în care reducerea proporției cheltuielilor materiale în valoarea producției a depășit reducerea medie pe țară; se evidențiază că în agricultură cheltuielile materiale au înregistrat o anumită creștere, ceea ce s-a reflectat negativ asupra creșterii venitului național. Este semnificativ faptul că reducerea mai pronunțată a cheltuielilor materiale din industrie față de reducerea pe ansamblu a determinat o economie de materiale de circa 21,3 miliarde lei. Dacă nu s-ar fi înregistrat o creștere a proporției consumurilor de materiale în agricultură, sporul venitului național pe seama cheltuielilor materiale de producție ar fi fost mult mai mare față de ceea ce s-a realizat efectiv.

Industria, ca ramură de bază a economiei, a contribuit în perioada 1971—1977 cu 73,8% din sporul venitului național de 224 miliarde lei, respectiv cu 176,6 miliarde lei. Ca urmare a efectelor pozitive determinate de înfăptuirea măsurilor legate de ridicarea eficienței activității unităților industriale, între care un rol însemnat îl are reducerea consumurilor de materiale și energie — numai în anii 1976 și 1977 contribuția industriei la creșterea venitului național a fost de circa 62 miliarde lei, ceea ce reprezintă, față de creșterea totală a venitului național, aproximativ 84%. Desigur, în industrie există încă mari rezerve pentru a spori aceste niveluri. De asemenea, creșterea ponderii cheltuielilor materiale de producție în **agricultură** și, deci, influența negativă a acestui factor asupra creșterii venitului național, scoate în evidență eficiența încă scăzută a utilizării bazei tehnico-materiale din agricultură, deopotrivă cu posibilitățile largi de sporire a producției nete atît prin creșterea productivității muncii, cît și pe seama economiei de materiale. În această lumină apar și mai clare rațiunile programului de măsuri adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din februarie 1979, program ce constituie un factor de cea mai mare însemnătate menit să asigure perfecționarea conducerii, organizării și planificării agriculturii, folosirea rațională a bazei tehnico-materiale, raționalizarea consumurilor de materiale etc. și pe această cale sporirea producției agricole și a contribuției agriculturii la creșterea venitului național.

Creșterea venitului național pe seama reducerii cheltuielilor materiale de producție, considerăm că este necesar să fie analizată nu numai prin prisma influenței factorilor direcți — care determină reducerea consumurilor de materiale, ci și prin prisma influențelor indirecte, determinate de modificările structurale care au loc în sfera producției materiale. Creșterea sau scăderea contribuției diferitelor ramuri ale producției materiale la formarea produsului social influențează greutatea specifică a cheltuielilor materiale pe economie prin intermediul proporțiilor diferite dintre munca materializată și valoarea nou creată în fiecare din ramurile producției materiale. Micșorarea ponderii cheltuielilor materiale în ramurile care au o contribuție mare în produsul social va influența de bună seamă într-o măsură mai mare creșterea venitului național decît micșorarea acesteia în ramurile care contribuie în mai mică măsură la formarea produsului social. În perioada 1971—1975, modificările intervenite în structura ramurilor economice au condus la creșterea consumurilor de materiale. Această creștere se explică prin faptul că a crescut ponderea industriei și construcțiilor, ramuri în care ponderea cheltuielilor materiale de producție la început a fost mai mare decît media pe economie.

Ca urmare a măsurilor inițiate de conducerea de partid, s-au întreprins acțiuni concrete de reducere a cheltuielilor materiale și în special a consumurilor de materii prime și energie în aceste ramuri hotărîtoare ca pondere în economia națională, fapt care a condus la realizarea unor însemnate economii, la creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale. Este semnificativ faptul că în anii acestui cincinal ponderea cheltuielilor materiale în producția industrială a scăzut sensibil, apropiindu-se de media pe țară.

Această tendință s-a accentuat în anii 1976, și 1977 cînd proporția respectivă a coborît sub media pe țară. Asociind această modificare cu creșterea proporției cheltuielilor materiale în valoarea produsului global din agricultură, s-a ajuns ca modificările structurale să reprezinte 26,7% din modificarea proporției cheltuielilor materiale de producție. În condițiile însă ale acțiunii corelate a tuturor factorilor, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social în perioada 1971—1977 s-a redus cu 2%, ritmul scăderii fiind de 3,36%.

În această etapă, pe fondul crizei mondiale de materii prime și energie, cînd prețurile acestora, mai ales la țiței, cunosc o creștere vertiginoasă, **importanța reducerii consumurilor materiale dobîndește un loc prioritar.** Caracterul limitat al resurselor materiale de care dispune economia, eforturile pe care le solicită procurarea acestora din import conferă economisirii materiilor prime și energiei un rol cheie care condiționează însăși dezvoltarea economiei, care impune noi orientări în structura pe ramuri de producție. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** va trebui să fie îmbunătățită structura industriei noastre în cincinalul viitor prin dezvoltarea ramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie, de materii prime, care să înglobeze un volum cît mai mare de muncă vie și, pe această cale, să ridice nivelul de competitivitate al produselor românești. Desigur că acest fapt se va reflecta pozitiv în structura produsului social, în creșterea ponderii valorii nou create, va crea condiții optime pentru mărirea acumulărilor socialiste, va influența favorabil reproducția socialistă lărgită și va determina mutații pozitive în creșterea nivelului de trai al populației, în dezvoltarea întregii societăți.

prof. dr. Ion CAPANU
lector dr. P. WAGNER
lector dr. D. POROJAN

„R.E." militează pentru generalizarea analizei valorii

O EXPERIENȚĂ POZITIVĂ, DAR ȘI REZERVE ÎNCĂ NEVALORIFICATE

ȘI OPINIA unor specialiști ce nu pot fi bănuiți de părtinire departamentală, și exemplele concrete din numeroase articole și informații publicate în revista noastră în ultimii trei ani îndeamnă la aprecierea că în ramura **economiei forestiere și materialelor de construcții,** generoasa ofertă de eficiență economică a analizei valorii a fost just și din timp sesizată, iar introducerea și extinderea metodei au constituit obiectul unei acțiuni organizate, dirijate și constante care a antrenat în relații în dublu sens, subordonate interesului comun, ministerul și mare parte din unitățile sale.

Începutul se înscrie în timp cu cinci ani în urmă, cînd A.V., deja afirmată în alte țări, era încă la noi temă de aprofundat pentru un cerc restrîns de inițiați. Ideea și-a cîștigat repede aderenți și s-a concretizat într-un program de măsuri întărit printr-un ordin al ministrului. La cursurile Academiei „Ștefan Gheorghiu" au fost formați primii 20 de analiști-instructori, după care sarcina de a pregăti cadrele pentru A.V. au preluat-o centrele departamentale de perfecționare din Bușteni și București.

Astăzi, cei **175 de specialiști formați** — în proporție aproape egală ingineri și economiști, fiecare cu proiect de absolvire aplicat — acoperă, practic, **întreaga rețea de întreprinderi a ministerului** și au angrenat în jurul lor numeroși alți lucrători. În total, **în intervalul 1974—1978 au fost elaborate și aplicate 361 de studii, însumînd o eficiență economică, postcalculată pe an, de 83 297 mii de lei** (vezi graficul).

DIN EXPERIENȚA M.E.F.M.C. sînt de reținut cîteva elemente de principiu.

● **Propriul program de măsuri** inițial, actualizat și adîncit pe baza programului special pe ansamblul economiei, **a sensibilizat conducerile de unități asupra obiectivelor și avantajelor metodei,** a imprimat răspundere pentru aplicarea ei.

● Orientarea și dimensiunile acestei aplicări sînt determinate prin **îmbinarea inițiativei întreprinderilor cu caracterul planic al directivei.** Pe baza propunerilor făcute de către unități circumscrise tematicii generale date de minister, anual se stabilește un **program de studii** în domeniul organizării conducerii, a producției și a muncii, în care capitole distincte se referă la analiza valorii, aplicarea metodei drumului critic și ergonomie. În 1979, de pildă, din totalul de 3 873 de studii de organizare programate, 188 se referă la folosirea A.V. în proiectarea sau reproiectarea de produse, repere, tehnologii. Faptul că la nivelul ministerului, al centralelor și întreprinderilor coordonarea acțiunii este încredințată **compartimentelor de organizare** asigură unitatea de concepție și urmărire, capacitatea de a antrena în rezolvarea problemelor colective multidisciplinare, posibilitatea de a integra mai organic analiza valorii în ansamblul măsurilor de raționalizare a utilizării resurselor, de creștere a eficienței economice.

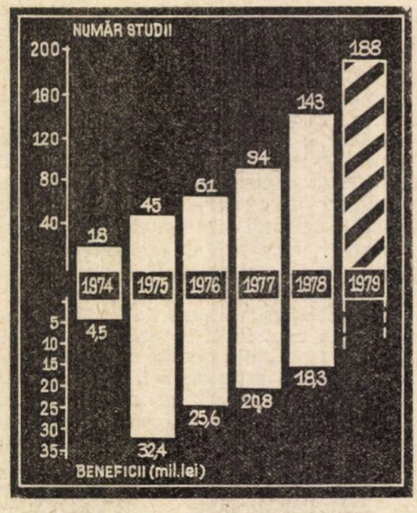

● Pentru aprecierea valorii soluțiilor se utilizează, în multe cazuri — pe lîngă criteriul beneficii suplimentare — și alți indicatori : spor de producție, economie relativă de personal — ceea ce îndeamnă la **o viziune largă, complexă asupra eficienței economice.**

● **Responsabilii colectivelor de A.V. din unități sînt desemnați de către conducerea acestora** (fiind, de regulă, inginerul-șef, șeful compartimentului tehnic, al celui de proiectare de produse și tehnologii sau alte cadre competente), ceea ce le conferă autoritate și îi mobilizează la întocmirea în termen a unor studii de calitate adecvată.

● În elaborarea studiilor se recurge frecvent la ajutorul metodelor de stimulare a creativității, al studiilor de marketing și al altor **instrumente capabile să contribuie la optimizarea analizelor și soluțiilor.** (Astfel, dintr-o discuție cu maiștrii și muncitorii de la linia de fabricație au rezultat posibilități de modificare constructivă pentru reducerea cheltuielilor materiale, cu păstrarea calităților funcționale, la dulapul garniturii Bonanza. Anchetele în rîndul publicului cumpărător oferă elemente utile pentru o corectă ierarhizare a funcțiilor pieselor de mobilier. Ideea unui colectiv de la I.C.H. Palas — Constanța, privind simplificarea cromatică a desenului de pe ambalajele de înghețată, a fost testată prin consultarea a 5 fabrici producătoare și a numeroși consumatori — iar din aplicarea ei au rezultat economii de peste un milion de lei.)

● Ministerul și centralele industriale acționează pentru **extinderea și generalizarea soluțiilor, în întreprinderile care fabrică produse similare.** (De pildă, rezolvările dintr-un studiu A.V. elaborat anul trecut la I.P.L. Timișoara, privind optimizarea consumurilor de materiale și manoperă și modernizarea tehnologiei de execuție a patului din garnitura Elegant, au fost preluate de la alte 7 unități.) Acestui scop îi servește și editarea periodică a unui caiet selectiv cuprinzînd prezentarea și date despre eficiența economică a celor mai bune studii de organizare din cadrul ramurii.

SUBLINIIND asemenea trăsături pozitive ale acțiunii A.V. în economia forestieră și industria materialelor de construcții, încă nu putem considera că ea reprezintă, în ansamblul său, un model. Mai sînt multe de făcut, începînd cu respingerea unei eventuale tendințe de automulțumire. Astfel, studiind graficul observăm că mărirea de la an la an a numărului studiilor de A.V. nu este însoțită de creșterea eficienței medii a acestora ; dimpotrivă, în intervalul 1974—1978 ea s-a diminuat la aproape jumătate. E adevărat că principalele posibilități de scădere a consumurilor, în condițiile actualei palete de materiale și tehnologii, au fost epuizate încă într-o etapă de început. E adevărat și că prin preluarea în proiecte a soluțiilor găsite economiile se realizează și în anii următori celui de aplicare a studiului, dar nu mai apar ca atare în contabilitate. Totuși, o medie de 128 mii de lei pe proiect (în 1978) devine nesemnificativă.

Fenomenul este alimentat și de aria încă restrînsă a extinderii metodei în unele subramuri. În decurs de 5 ani, Centrala prelucrării lemnului a deținut, în cadrul ministerului, o pondere de aproape 70% în ce privește numărul studiilor și de peste 90% la beneficiile realizate pe această cale ; chiar în condițiile unui ritm în mod obiectiv mai lent de înnoire a produselor și tehnologiilor, credem că și în sectoarele celulozei și hîrtiei, materialelor de construcții, cimentului se poate face mai mult (mai ales pe linia unor imperative cum sînt crearea de înlocuitori, reducerea consumurilor energetice), iar în orice caz Centrala de utilaje și piese de schimb prezintă mari rezerve. Remarcăm, de asemenea, că analiza valorii încă nu a pătruns ca instrument de lucru în institutele de cercetări ale M.E.F.M.C.

De la extindere la generalizare, de la cantitate la calitate — acestea sînt direcțiile în care ministerul și unitățile sale trebuie să orienteze în prezent dezvoltarea acțiunii A.V., pentru o rezolvare superioară a comandamentelor economice majore ale actualității.

Dorin CONSTANTINESCU

Opinii

PERFECȚIONARE — CREATIVITATE — EFICIENȚĂ

CREȘTEREA rolului factorului calitativ în întreaga activitate economico-productivă aduce pe prim plan problema **calității forței de muncă** — nivelul de instruire profesională și dezvoltare spirituală a oamenilor muncii, crearea unui climat de muncă adecvat realizării multilaterale a calității, de dezvoltare a conștiinței socialiste.

Problema perfecționării permanente a tuturor lucrătorilor, considerată ca necesitate obiectivă, a constituit pentru partidul și statul nostru o preocupare continuă, cristalizată în elaborarea de acte normative și în crearea unui sistem național de perfecționare a pregătirii profesionale. Dar, după cum s-a mai subliniat recent în paginile acestei reviste (nr. 24/1979), măsurile adoptate nu-și ating pe deplin efectul scontat decît dacă în fiecare unitate, conducerile colective organizează și controlează în mod responsabil activitatea de perfecționare, înlăturînd orice tendință de rezolvare formală, superficială a acesteia.

Îmbunătățirea rapidă a calității de concepție și de execuție a produselor, în condițiile imperative ale economisirii resurselor, necesită stimularea puternică a **creativității**, care apare și se dezvoltă pe terenul fertil oferit de **o politică fermă de perfecționare profesională, sprijinită pe un cadru organizatoric adecvat.**

Planificarea calitativ-cantitativă și urmărirea activității de perfecționare

RIDICAREA la nivelul cerințelor a activității de perfecționare a oamenilor muncii din fiecare unitate economică trebuie axată pe asigurarea caracterului calitativ-cantitativ al procesului, inclusiv prin stabilirea unor obiective concrete care să conducă la finalizarea acțiunilor — ceea ce presupune în primul rînd **urmărirea acestei activități sub raportul eficienței**, comparînd cheltuielile cu veniturile și orientînd eforturile spre sporirea permanentă a acestora din urmă.

Planificarea calitativ-cantitativă și urmărirea activității de perfecționare ar conține date (planificat ; realizat), pe ani și cumulat pe un cincinal, privind : **numărul de personal muncitor cuprins**, pe structură și forme ; **cheltuielile ocazionate** (sume plătite instituțiilor care perfecționează ; cheltuielile de transport, cazare, retribuție pe durata perfecționării ; impozit pe retribuții, C.A.S. ; material documentar și de instruire etc.) ; **veniturile realizate** (spor de producție, de productivitate, reduceri de consumuri, îmbunătățirea calității produselor etc., obținute prin aplicarea în producție a proiectelor de absolvire a cursurilor ; prototipuri și dispozitive realizate în cadrul acțiunilor de perfecționare ; raționalizări și procedee noi propuse de cursanți ; cuantificarea altor influențe pozitive asupra procesului de producție ș.a.).

O astfel de metodologie de planificare și raportare obligă la **angajarea unor tematici de perfecționare legate de necesitățile unității**, sensibilizînd atît conducerea acesteia, cît și participanții la cursuri în obținerea unor performanțe superioare ; totodată, dă posibilitatea unei analize realiste a perfecționării pregătirii profesionale.

Rezolvarea necesităților producției prin echipe mixte de cercetare

REALIZAREA unui cadru organizatoric adecvat pentru a mări amploarea procesului de pregătire profesională și a efectelor acestora impune ca la nivelul fiecărei unități economice să se stabilească **o mai puternică și sistematică legătură între producție și cercetare**, asigurîndu-se astfel realizarea superioară a obiectivelor economice.

Procesul de producție-cercetare, concept al cincinalului revoluției tehnico-științifice, are în vedere **analiza permanentă a procesului de producție prin prisma ultimelor rezultate obținute de știință și investigarea posibilităților de aplicare imediată a noului, pentru a se asigura latura calitativă a activității productive.** Elaborarea unei structuri de producție-cercetare trebuie să pornească de la o organigramă care să reflecte concentrat sistemul de organizare și conducere al unității productive. Elaborarea unei structuri de producție-cercetare, locul compartimentului funcțional să fie luat de **echipa de cercetare.**

STRUCTURA SISTEMULUI PRODUCȚIE-CERCETARE

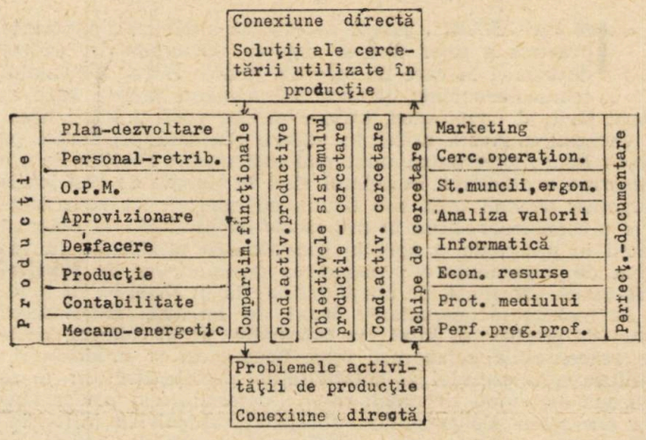

Schema pe care o prezentăm reflectă rolul perfecționării pregătirii profesionale într-o structură de producție-cercetare și contribuția unei asemenea structuri la realizarea obiectivelor unităților economice.

Evident, de mare importanță este distribuirea personalului din compartimentele funcționale în diferite echipe de cercetare, întrucît studiile realizate de o echipă pot prezenta interes pentru mai multe compartimente. Astfel, dacă o unitate economică urmărește să pună un accent sporit pe cercetarea de marketing, nu se va limita la a trimite la perfecționare unul sau doi oameni de la desfacere (crezînd că în felul acesta poate fi asimilată și aplicată o concepție), ci va uni în echipa de cercetare pentru marketing personal din cel puțin 4 compartimente direct interesate (producție, desfacere, plan și aprovizionare).

Alcătuirea și funcționarea unor asemenea echipe, constituite pentru **teme individualizate** sau pentru **programe de durată**, devine posibilă prin aplicarea indicației secretarului general al partidului și a hotărîrii Congresului Consiliilor Oamenilor Muncii, ca **specialiștii din compartimentele funcționale să desfășoare, pe durata a cel puțin jumătate din timpul de lucru, activități în sprijinul direct al cercetării, proiectării și producției.** *)

Așa cum se observă, **perfecționarea în sine trebuie să constituie obiectul de cercetare** al unei echipe, pentru a se stabili o legătură organică între necesitățile producției și ale cercetării și orientarea pregătirii profesionale în raport cu aceste necesități. Antrenînd, pentru formarea echipelor de cercetare, personal calificat din centrele departamentale de perfecționare, din învățămîntul superior, din cabinetele teritoriale, se vor asigura de la bun început condițiile aplicării active și competente a cunoștințelor membrilor echipei.

Eugen HANCĂ
Suceava

* **Nota red.** : O investigație făcută recent de către instituții centrale de sinteză a relevat că în frecvente cazuri, această hotărîre fie că nu se aplică încă, fie că este rezolvată formal — aceasta și din cauza închistării în scheme de gîndire rigide ; se așteaptă „instrucțiuni", în timp ce probleme de fond, legate de nevoile imediate și de perspectivă ale întreprinderii și care necesită o investigație științifică interdisciplinară, rămîn nerezolvate. Propunerea autorului, care reiterează o idee exprimată și cu alte prilejuri în coloanele revistei de către diferiți specialiști și practicieni, experimentată de altfel cu succes (vezi numeroase studii de analiza valorii), merită să fie analizată și adoptată potrivit condițiilor specifice fiecărei unități (inclusiv în funcție de calitatea cadrelor).

Procesul circular activ

Ca ecou al dezbaterii inițiate de „R. E." cu genericul: ECONOMISIREA ENERGIEI — CRITERIU FUNDAMENTAL ÎN APRECIEREA CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE, supun atenției economiștilor, proiectanților și constructorilor sinteza unui studiu cuprinzînd propuneri de măsuri concrete pe tema:

REPROIECTAREA STRUCTURII GAMEI SORTOTIPODIMENSIONALE DE ARMĂTURI ȘI FITINGURI*) — CALE EFICACE DE ECONOMISIRE A ENERGIEI PE TERMEN LUNG

ÎN PREALABIL găsesc necesar să subliniez importanța practică a unor idei și soluții, formulate în cadrul dezbaterii la care ne referim, pentru întreg personalul tehnico-economic, pentru toți oamenii muncii care în folosul țării, al bunei stări, trebuie să dea viață politicii noastre energetice. Avem astfel în vedere eficiența producției pe termen lung ; necesitatea unui nou instrument analitic de comensurare a eficienței în primul rînd în funcție de restricțiile energetice actuale (atît sub forma energiei direct consumate cît și a celei încorporate în mijloacele de producție și obiectul muncii în producție și apoi în funcționarea produsului la valoarea de întrebuințare) ; regîndirea parametrilor de funcționalitate, de fiabilitate, de adaptabilitate ai produsului, în funcție de restricțiile energetice ; legat de acestea, reorientarea gamei de prodsue ce intră în fabricație și, aș adăuga, printr-o responsabilă colaborare între beneficiari și producători : mobilizarea interesului și creativității specialiștilor în a se preocupa mai mult de ameliorarea (modernizarea) performanțelor energetice ale mașinilor, utilajelor, vehiculelor, întreprinderilor etc. ; crearea unor platforme industriale bazate pe concepția de proces circular activ, valorificînd superior atît resursele și energia primare, cît și transferul — de la o fabrică a platformei la alta — a deșeurilor tehnologice, a energiilor secundare, refolosirea de repere tipizate, de tehnologii sau operații ș.a. Toate acestea pot reduce, în mare măsură, folosirea materialelor energofage.

Bazîndu-mă pe experiență, pe unele studii și realizări concrete obținute împreună cu colectivele din întreprinderile de armături și fitinguri, cîteva originale, brevetate, altele în curs, subliniez importanța acestor idei și le consider că ar fi necesar să facă parte necondiționat din statutul institutelor și centrelor de inginerie tehnologică, al tuturor inginerilor, economiștilor și tehnicienilor din economie. Din acest sector trebuie să emane soluțiile de rezolvare și aplicare creativă a restricțiilor energetice. Un aport cît de mic este astăzi necesar de la fiecare.

Din proprie experiență, este locul să arăt că aceasta nu se poate înfăptui fără conlucrarea directă cu oamenii muncii în întreprinderi, șantierele beneficiare, schele etc., fără a neglija aspectul comercial, aportul net-valutar, prognoza pieței, și prognoza produsului. Pentru aceasta specialistul trebuie să aibă o **autentică** specialitate. Găsirea soluțiilor eficace de proiectare și organizatorice pe cele 6 idei grupate mai sus, nu este posibilă fără cunoașterea profundă a istoricului și viitorului produsului și producției, a problemelor cu care se confruntă colectivul ce trebuie să-l producă, fără o masivă informare pe plan intern și internațional sub raport tehnic, economic și organizatoric.

O contribuție oricît de modestă care ar putea fi de folos colectivelor întreprinderilor angajate în efortul de economisire a energiei trebuie să ne onoreze, întrucît în această direcție, nici o „picătură" nu este de neglijat. Unii așa-ziși specialiști în armături și fitinguri au neglijat tocmai discernămîntul ale cărui jaloane le-am găsit atît de clar expuse în dezbaterea organizată de „R.E." pe tema de mai sus, lucru care pînă la urmă a condus la situația că au fost „omologate" unele întreprinderi (ca I.A.I.F.O. — Întreprinderea de armături industriale din fontă și oțel Zalău) cu proiecte sau produse asimilate dar care s-a văzut că au desfacere nesemnificativă, ceea ce în final constituie o pierdere de energie (de creație și materială). Colectivul tînăr al întreprinderii respective a găsit resurse rezolvînd problemele prin introducerea în producție a unor produse cerute. Aș conchide referirea la ideile expuse în dezbatere preluînd ideea procesului circular activ, la nivelul platformelor industriale sau ca sateliți ai acestora — **consider oportună organizarea de întreprinderi mici strict specializate pe produse de înaltă tehnicitate, sau care încă se importă.**

Multe produse, componente (etanșări, burdufuri silfon, trim-uri pentru armături, acționări variate, transmisii ș.a.) se importă deoarece — așa cum se afirmă în dezbaterea la care mă refer — aparent, nu prezintă economii de moment. În acest sens, întreprinderile mici — 200—500 de oameni — pot obține rezultate remarcabile, ele pot avea o mare mobilitate și viteză de acțiune în orientarea producției.

În străinătate, în industriile puternic dezvoltate, principiul baukasten (construcția din elemente tip combinate variat) și principiul versatyl (produs care prin baukasten sau fără are funcționalități diferite), cît și implicit adaptabilitatea rapidă la cerere, se datorează în cea mai mare parte existenței întreprinderilor mici. În domeniul producției de armături și fitinguri, cel puțin (fără a aminti în afară de acestea decît de pompe, reductoare, etanșări, organe speciale de montaj-asamblare) practica a dovedit de mult justețea ideii.

ARMĂTURILE ȘI FITINGURILE, datorită configurației lor cît și calității suprafețelor ce vin în contact cu fluidele vehiculate în instalațiile respective — apă, abur, aer comprimat, produse petroliere, produse chimice, lapte, bere suspensii de cărbune în apă, etc.) (a se vedea graficul 1 c) — **generează pierderi de presiune locală, constituind o rezistență hidraulică.** Adică, existența acestor echipamente (funcțional necesare) determină puteri instalate sporite în stațiile de pompare și de compresoare, deci în ultimă analiză antrenează consum suplimentar de energie. La nivel mondial, în acest an, se estimează că se produc și montează peste 6—7 miliarde bucăți de armături și fitinguri, care constituie tot atîtea locuri de pierdere (disipare) de energie.

Zestrea în asemenea echipamente montate în țara noastră, se estimează în prezent la 2—3 sute milioane bucăți, conducînd la un consum de energie de vehiculare de sute MWh anual, și, în special în industrie, agricultură, uz casnic, urbanism ele constituind astfel o bună parte din pierderile totale de energie (vezi **graficul 1 a).** Numai în industrie se montează peste 39% din totalul armăturilor și fitingurilor aprovizionate anual la noi. Agricultura, construcțiile edilitare, gospodărești, serviciile montează circa 58%. Adică aceste sectoare consumă peste 97% din necesarul pe economie de armături și fitinguri, iar sub raport energetic (vezi **grafic 1 b)** reprezintă peste 93% din consum, majoritar ca număr de locuri de montaj — deci pe unde se pierde „picătura" de energie — fiind agricultura, urbanismul, serviciile **(vezi grafic 1 c).** Dar este necesar să subliniem că pierderile de energie sînt proporționale cu viteza de curgere la puterea a 3-a, ceea ce face ca industria să antreneze o pondere a pierderilor de energie cel puțin de același nivel.

Iată deci **utilitatea practică a ideilor expuse în dezbaterea „R.E."** și anume **orientarea cererilor beneficiarilor și implicit a producției cu precădere spre sortotipodimensiunile de armături și fitinguri care produc local o pierdere de presiune mi-**

*) Nu există sector de activitate care să nu folosească instalații ori amenajări moderne de spații, fără a fi echipate cu armături (organe și agregate de tipul robinetilor) și fitinguri (elemente de conductă de tip cot, curbe, teu, reducții și alte piese fasonate). Se montează în mii de variante atît în apartamente cît și în centrale nucleare, în submarine și sateliți. În țara noastră se montează anual zeci de milioane de bucăți, din fabricația a peste 25 de întreprinderi și secții de specialitate.

Graficul nr 1

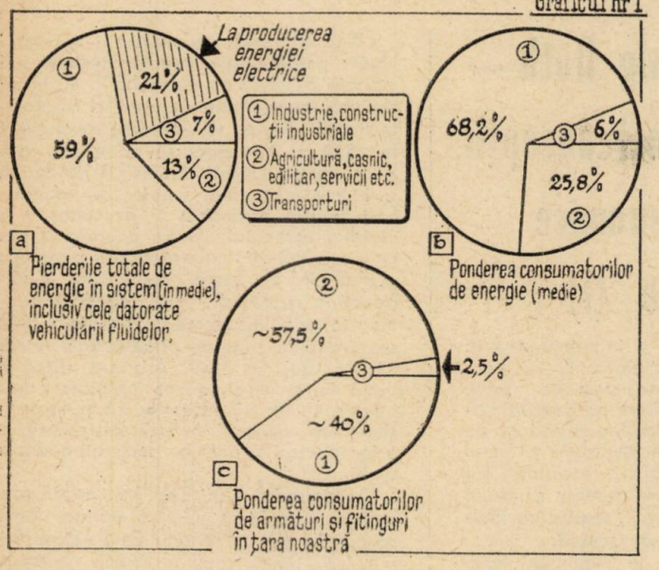

nimă, inclusiv modernizarea instalațiilor consumatoare. În acest context, se impune reliefat faptul că industria românească constructoare de armături și fitinguri, orientată în sensul satisfacerii cererilor sectoarelor economiei, și-a diversificat paleta sortotipodimensională din 1960 pînă azi de peste 4,3 ori. Se execută pe lîngă tipurile clasice (mari consumatoare de energie — vezi **grafic 2**) tipuri moderne ca : robinete cu sferă, robinete cu fluture, robinete cu clapă excentrică, robinete cu ventil și tije înclinată, curbe trase din țeavă ș.a. la I.A.I.F.O. Zalău, I. Armătura Cluj-Napoca, I. Metalurgica Bacău, Combinatul de construcții de mașini din Bistrița și I.U.P. Tîrgoviște.

Cu toate consfătuirile și schimburile de experiență efectuate cu proiectanții și constructorii beneficiari, (ultima la 14 septembrie 1978 la întreprinderea din Zalău), se constată o greutate în renunțarea la rutină, **majoritatea beneficiarilor solicitînd** în continuare **armături și fitinguri care sînt energofage**, numai pentru că în devizul de moment par mai ieftine. Culmea este că, **produsele pe care le-am amintit ca fiind economisitoare de energie, asigură și un consum redus de metal**, unele chiar și spațiu, deci o investiție generală (C+M) redusă.

În tabelul din pag. 24, precum și în graficul 2, rezultă clar eficiența unei astfel de acțiuni (vezi tabelul). Deci **cu o mutație de structură de 18,2% în eșantionul reprezentativ de 87,23% al sortimentului de armături și, respectiv, cu o mutație de 21% la fitinguri, se poate obține o economie anuală de putere instalată de circa 103 MW, la nivelul investițiilor actuale. Rutina** și **conservatorismul** unor proiectanți și constructori-montatori, **ca și comoditatea** unor **mecano-energetici șefi de instalații**, întreprinderi sau combinate, îngreunează și întîrzie această schimbare de structură sortimentală, care este realizabilă în 2—2,5 ani. Pentru implementarea noii concepții împreună cu colectivele întreprinderilor amintite am asimilat din 1969 tipurile moderne de armături, am militat prin contact direct cu beneficiarii, prin cărți și articole de specialitate, pentru proiectarea de instalații echipate cu aceste tipuri care consumă mai puțină energie, pentru alegerea rațională a acestor importante produse ale construcției de mașini.

Recent am inițiat și colaborat la realizarea în Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, a **armăturilor de mare performanță pentru energetică**, dintr-un alt semifabricat, cu configurație mai aproape de forma finită, **care** la dimensiunea de 250 mm și 400 atmosfere, **conduce la economie de metal de peste 50% oțel special** și la economisirea a **sute de ore de prelucrare pe mașini mari de performanță**, cu puteri instalate cumulate de sute Kw ; totodată nu se mai pierd în șpan zeci de tone de oțel aliat pe an, respectiv **o economie cumulată de peste 180 000 kWh.** Aceasta într-un cincinal face disponibilă energia necesară pentru materialele, transportul și construcția a 10 apartamente a 3 camere.

La I.A.I.F.O. Zalău și apoi I. Armătura Cluj-Napoca, în baza unui brevet de invenție ce ni s-a emis din 1977 **se execută** însă din 1974 **un nou tip de roată de manevră pentru armături, asigurînd o economie de circa 400 t fontă anual adică peste 200 000 kWh**, ceea ce reprezintă energia necesară producției a peste 3,600 t produse zaharoase de exemplu. Această creștere se poate extinde și la I.M. Bacău, C.I.C.M. Bistrița, I. Armături Strehaia ș.a.

Mutația sortimentală mai sus expusă sintetic, elaborată în urma unor investigații — de aproape 20 de ani — și analize în întreprinderi și șantiere **se poate înfăptui numai prin receptivitatea consumatorilor față de robinetii cu obturator sferic care trebuie folosiți în cantități de aproape 100 ori mai mari ca în prezent,** în locul robinetilor mici (Dn 10—50) cu sertar sau cu ventil ; respectiv și prin folosirea de robineți cu obturator fluture a cărui utilizare trebuie extinsă de 12 ori.

Deoarece peste 71% din totalul fitingurilor se prevăd în proiecte și se montează de către organizațiile de construcții industriale și civile, în majoritate prin institute și întreprinderile județene, **se propune ca acestea să examineze minuțios fiecare loc de montaj și fiecare branșament în scopul reducerii în special a coturilor „în scurt"** cu curbe care împreună cu teurile și reducțiile însumează peste 67% din totalul fitingurilor montate, energia dirijată fiind de zeci MWh anual.

Potrivit calculelor cu energia disipată numai în fitingurile în sortimentul folosit azi într-un apartament mediu (2 camere) pe timp de 2 zile poate fi alimentat un bec de 60 wați 10 ore. **Reducînd numărul coturilor cu 40%** ca în programul propus, înlocuindu-se cu curbe, iar numărul teurilor și crucilor reducîndu-l cu cîte 10%, **se obține o economie de energie pe apartament în 2 zile ce poate fi folosită la alimentarea aparatului de radio timp de o săptămînă-program.** Această „picătură" de energie economisită, la nivelul volumului de apartamente ce-l construim anual, înseamnă practic o **economie de energie de 1,5 mil. kWh anual, adică aproape 200 000 kg.cc.** Estimînd aceste economii la nivelul celor aproape 6 milioane apartamente existent în țară, se ajunge la **o economie de peste 4 200 t.c.c. anual,** cu care se pot produce 38 230 t cărămizi ori peste 20 vagoane oțel beton. **Ca efect economic pe termen lung luîndu-se în calcul durata de folosire de 100 ani a unui apartament — rezultă că se recuperează toată energia ce se consumă (încorporată în materiale și directă) pentru construcția a peste 50 000 apartamente.**

Graficul nr 2

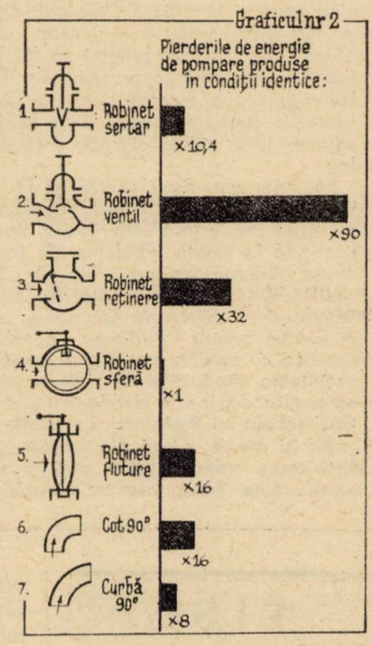

În agricultură, la 100 ha teren irigat, numai în armăturile mari (Dn 150—1 400) se produc pierderi de presiune ce conduc la o putere instalată de circa 3 kw. **Înlocuirea robinetilor cu sertar cu robineți sferă, fluture și robineți cu trecere directă în tub de cauciuc** (tip I.A.I.F.O. Zalău) **poate conduce la o economie de circa 3 MW instalați la 1 milion de ha,** adică anual pe toată suprafața irigată **la o economie de circa 3 000 t combustibil convențional.**

Această economie de energie electrică poate fi dată disponibilă pentru iluminatul public și necesarul casnic în întreaga țară timp de aproape două zile.

Tot **pentru ilustrarea necesității efectuării calculelor de eficiență pe termen lung, și în favoarea necesității reorientării programelor de fabricație dar numai cu sprijinul efectiv al beneficiarilor,** subliniez că **este necesar să fie reanalizată poziția proiectanților de construcții civile și** în general a proiectanților de termoficări de incinte; este timpul să se treacă la realizarea unei inițiative anterioare meritorii a Întreprinderii Armătura-Cluj și I.N.C.E.R.C.-București, de a **se înlocui, la radiatoarele-calorifer, robinetul cu dublu reglaj mecanic cerut pînă azi, cu ro-** acestui an, realizată prin utilizarea robinetilor cu termostat, ar **binetul de radiator cu temostat inglobat.**

Exact cum s-a atenționat de tov. Dr. Maria Popescu în dezbaterea R.E., proiectanții beneficiari au luat în considerare, aparenta scumpire a instalației, eficiența de moment ; ei nu au promovat asimilarea noului tip. Dacă ne referim la faptul că pe lîngă confortul asigurat, **noul tip conduce la o economie de** 45,28 kg combustibil convențional pe an și robinet se poate estima că în totalul apartamentelor și spațiilor încălzite cu radiatoare cu asemenea robinete (birouri, restaurante, hoteluri, așe-

ing. Petre RĂDULESCU

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Ştephan Ludwig Roth — promotor al unei concepţii social-economice avansate (I)

TRANSILVANIA secolului al XIX-lea n-a dus lipsă de minţi înaintate care să se angajeze plenar în prospectarea proceselor şi legilor dezvoltării şi în lupta pentru progres. Alături de militanţi români ca Simion Bărnuţiu, Eftimie Murgu sau George Barițiu s-au remarcat maghiari ca Lázslo Kövary şi Carol Farcaş sau germani ca Stephan Ludwig Roth, Johann Hintz şi mulţi alţii. Oameni cu vederi înaintate, ei au ştiut să preţuiască prietenia între naţionalităţile conlocuitoare şi să înţeleagă locul şi rolul românilor la ei acasă, în Transilvania.

Stephan Ludwig Roth (1796–1849) **s-a lansat în studiul porblemelor social-economice şi politice ca umanist şi a terminat ca revoluţionar**[1]. Concepţia sa despre societate şi economie s-a plămădit pe baza cunoaşterii relaţiilor din Transilvania, a realităţilor de aici, ca şi pe baza studiului ştiinţei şi culturii universale. Viaţa şi activitatea sa sînt un model de dăruire slujirii cauzei nobile a ridicării poporului prin luminarea lui iar, la nevoie, prin revoluţie. Din anii de liceu, la Mediaş, Roth s-a dovedit studios, interesat de ştiinţă şi cultură dar şi de situaţia maselor populare pe care le vedea zbătîndu-se în cumplite nevoi şi privaţiuni. Călătoria din 1817 la Tübingen, unde-şi va începe studiile universitare, i-a dat prilejul să facă comparaţie între situaţia maselor din Transilvania şi cea a maselor din alte ţări, să mediteze profund asupra unor neajunsuri sociale şi a mijloacelor de înlăturare a lor.

La Tübingen, Roth se avîntă în studiul filozofiei speculative care-l decepţionează nu după mult timp din cauza lipsei de aderenţă la marile probleme ale societăţii ce se cereau rezolvate. Află de „Şcoala vieţii" de la Yverdon a marelui pedagog Pestalozzi şi părăseşte Germania plecînd în Elveţia pentru studierea genului de practică ce îmbina pregătirea teoretică cu activitatea productivă în vederea ridicării oamenilor de jos, a dezmoşteniţilor sorţii. Căci şcoala lui Pestalozzi, ca şi alte cîteva şcoli, îşi recruta elevii din mediile sărace. Activitatea desfăşurată aici şi studiile aprofundate întreprinse în ştiinţele umaniste au avut mare rol şi influenţă asupra formării concepţiei lui Roth. El îşi conturează părerea că un sistem de şcoli, realist conceput şi realizat cu dascăli pasionaţi, ar constitui un mijloc important de ridicare a gradului de civilizaţie al unui popor şi de restructurare a societăţii. Cu o evidentă notă de supraestimare a rolului şcolii el va lega, mai apoi, **realizarea ideilor sale asociaţioniste de şcoală.**

Intors în iunie 1820 la Tübingen, Roth îşi elaborează şi susţine **teza de doctorat** pe o temă despre **esenţa statului.** Aprobată de universitarii din Tübingen, teza de doctorat nu este recunoscută de administraţia metternichiană pentru criticile aspre aduse absolutismului şi pentru ideile liberale promovate. Revenit în Transilvania, Roth încearcă iniţierea unui nou mod de şcoală instructivă, productivă şi transformatoare. De la critica distorsiunilor societăţii el trece la critica sistemului şcolar existent şi propune organizarea unor **şcoli-ferme** sau **şcoli-ateliere** bazate pe idei asociationiste. Cere pentru aceasta concursul material al celor bogaţi dar solicitările lui rămîn neonorate ca şi cele ale marelui utopist englez Robert Owen adresate ţarului Rusiei. De la şcoală activitatea sa reformatoare se extinde la agricultură, la meşteşuguri şi industrii, la comerţ şi alte domenii de activitate. Dar fără a întîlni înţelegere şi fără a avea rezultatele scontate, aşa cum s-au petrecut lucrurile şi cu alţi mari predicatori ai umanismului cînd feudalismul se mai menţinea încă.

„Pînă la urmă, va mărturisi el, am învăţat: prejudecăţile ruginite trebuie îndepărtate cu forţa nu cu vorba"[2]. Şi, în consecinţă, acest mare umanist şi visător cu înclinaţii utopice s-a alăturat revoluţiei de la 1848, a participat la adunarea românilor de pe Cîmpia Libertăţii de la Blaj a luptat în fruntea cetelor de români şi saşi pentru apărarea şi dezvoltarea cuceririlor revoluţiei. Pentru aceasta a plătit cu viaţa cel ce elaborase idei generoase. „Tribunalul de Singe" de la Cluj, încăput pe mîna nemeşilor, l-a condamnat la moarte prin împuşcare iar sentinţa a fost executată în ziua de primăvară a lui mai 11, la Cluj, în 1849. Aşa s-a sfîrşit din viaţă un erou al ideilor înaintate care a înţeles, în ultimă instanţă, că puterea raţiunii are nevoie şi de raţiunea puterii maselor pentru a preface societatea din temelii.

Opera scrisă a lui Roth însumează şapte volume strînse cu grije şi editate într-un corpus de către Folberth Otto[3]. Despre ea s-a scris relativ mult în epoca contemporană[4] atît în ţara noastră cît şi peste hotare. Printre exegeţii acestei opere întîlnim nume ca : Nicolae Iorga, Carol Göllner, Folberth Otto, Czikeli Friederich, Fittbogen Gottfried, Vasile Măciu, Camil Mureşan, Wittstock Oskar ş.a.

Prima lucrare a lui Roth — scrisă în 1817 pe baza impresiilor de călătorie la studii în Germania — este dominată de accente de revoltă faţă de contrastele constatate între bogaţi şi săraci, între deţinătorii puterii statale şi cei îndepărtaţi de la putere, între oprimaţi şi opresori. Călătoria întreprinsă şi observaţiile făcute au contribuit la formarea convingerilor că societăţile existente în vremea sa — atît cea feudală cît şi cea capitalistă — nu sînt conforme naturii omului şi că stă în puterea raţiunii umane să îndrepte lucrurile.

La Yverdon, în 1820, autorul nostru redactează într-un timp record „cu sufletul la gură", lucrarea : „Der Sprachunterricht" („Predarea limbilor") care-i o lucrare ce dezbate ca problemă centrală raportul între ştiinţă, cultură şi realităţile înconju-

FIŞE

Sesiune ştiinţifică

● *În cadrul festivalului naţional „Cîntarea României", în organizarea Comitetului municipal Baia Mare al U.T.C. şi a Institutului de învăţămînt superior Baia Mare, s-a desfăşurat la începutul lunii iunie a VI-a* Sesiune de referate şi comunicări tehnico-ştiinţifice, *consacrată aniversării a 35 de ani de la eliberarea Patriei şi celui de al XII-lea Congres al P.C.R. Au fost prezentate 406 comunicări şi referate realizate de peste 700 specialişti din producţie, cadre didactice, cercetători, studenţi, muncitori din judeţul Maramureş, precum şi din centrele universitare Bucureşti, Cluj-Napoca, Iaşi, Timişoara, Petroşani.*

În centrul atenţiei s-a situat elaborarea soluţiilor pentru materializarea în practică a indicaţiilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind mecanizarea şi automatizarea lucrărilor miniere, în general, promovarea progresului tehnic în toate ramurile economiei naţionale. Totodată, s-au prezentat soluţii pentru creşterea eficienţei cu care sînt utilizate resursele materiale şi umane disponibile, pentru îmbunătăţirea cadrului organizatoric şi pentru perfecţionarea multilaterală a muncii de formare a omului nou, ferm angajat în practica construirii socialismului în România.

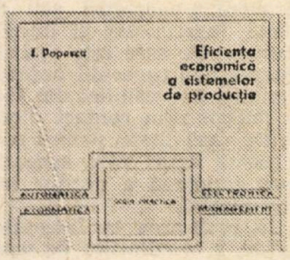

● *După ce evidenţiază legătura organică dintre funcţiile producţiei, eficienţei şi costurilor, abordînd aspecte cu caracter general, în special metodologic — particularităţile eficienţei economice în diferitele subsisteme ale economiei naţionale, metodele de calcul şi de optimizare — dr. ing. Ion Popescu propune în cartea* Eficienţa economică a sistemelor de producţie *(Editura tehnică, Bucureşti, 1979. 244 p.), un unghi de vedere personal în abordarea, sub prisma eficienţei, a unor domenii mai greu de exprimat riguros matematic, cum sînt rolul ştiinţei, tehnologiei, al metodelor moderne de conducere şi organizare. În ultimă instanţă, spune I.P., atîta timp cît eficienţa economică reprezintă un criteriu esenţial pentru fundamentarea opţiunilor în luarea deciziilor economice, este necesar să se proiecteze şi forme de conducere şi organizare adecvată, capabile să încorporeze noutăţile cunoaşterii umane de „ultimă oră". Pentru a se ajunge la eficacitatea posibilă şi dorită, factorii de decizie trebuie să aleagă şi reconsidere permanent căile care pot satisface dezideratele optimizării. Cuprins: I. Concepte, definire şi cuantificare; II. Eficienţa producţiei materiale; III. Eficienţa inovării tehnice; IV. Eficienţa conducerii producţiei şi a muncii.*

Urmărind eficienţa tehnicii noi

● *Referindu-se la noua metodologie de determinare a eficienţei economice a utilizării în*

rătoare, între principiile culturii antice și realitățile unei epoci date.

Dogmatizării feudale a preceptelor antichității în „Humanioare" el îi opune utilizarea acelor precepte, împreună cu altele noi, pentru o mai bună înțelegere a vieții contemporane lui în vederea transformării ei. Este aceasta o poziție avansată care i-a permis aprofundarea studiului problemelor care-i frămîntau pe oamenii vremii sale și punerea științei, culturii, școlii în slujba eliberării lor de lanțurile feudalismului.

„Das Wesen des Staates" („Esența statului") este lucrarea sa de doctorat elaborată în iunie 1820 ; textul definitiv s-a pierdut, s-a păstrat un proiect amănunțit care permite înțelegerea conținutului de idei al lucrării. Discutarea esenței statului îl conduce la ideea că statul absolutist habzburgic este străin de problemele reale ale progresului societății și ale vieții oamenilor, că el s-a constituit într-un organism parazitar care oprimă și care ia de acolo de unde nu dă nimic. „Puterea, menționa el, vrea să secere unde n-a arat, vrea să strîngă recolta unde n-a semănat" [6]. În concepția sa statul parazitar trebuia îndepărtat și înlocuit cu un stat activ care să nu se suprapună oamenilor ci să facă corp comun cu ei, să fie promotor și sprijinitor al activității practice productive și lucrative a oamenilor. După el statul nu trebuie să se sprijine pe dreptul istoric de proprietate privată ci pe **dreptul natural al oamenilor** cărora natura lucrurilor le-a hărăzit să fie liberi, să muncească și să trăiască din rezultatele muncii lor. În spiritul teoriei contractului social al lui Rousseau el consideră că statul a apărut ca rezultat al înțelegerii oamenilor pentru a-și apăra interesele comune. Pe linia de gîndire referitoare la esența statului el nu înțelege însă natura de clasă a statului pe care o observă doar în exercitarea funcțiilor sale.

În vara anului 1822 apare la Sibiu în 500 ex. lucrarea : „An den edelsinn und die menschenfreundlichkeit der sächsischen nation in Siebenbürgen... Eine bitt und ein varschbag" („Apel către spiritul nobil și umanitar al națiunii săsești... O rugăminte și o propunere"). Ea este axată pe ideea rolului deosebit al școlii în prefacerile sociale cu condiția ca școala însăși să fie așezată pe noi baze și încadrată într-o nouă concepție.

Din punctul de vedere al creației științific-literare anii 1941—1843 sînt cei mai productivi din viața lui Roth. Cu o rapiditate de neașteptat de la ursuzul „țăran în haină de savant", cum se autointitula uneori, se succedeau lucrările și studiile publicate independent sau în ziarele vremii dintre care citîm: „Breslele", 1841; „Lupta pentru întîietate a limbii de stat în Transilvania", 1842 ; „Cercetări și reflecții despre agricultură și viața nomadă", 1842 ; „Dorințe și sfaturi", 1843 ; „Criza bănească și pauperizarea în Transilvania, îndeosebi a populației săsești", 1843. După acestea, puține scrieri a mai lăsat Roth.

Concepția social-economică și politică a lui Roth, cum a reieșit în parte și din sumara trecere în revistă a operei, se întemeiază pe o viziune umanist-rațională asupra societății. Ea are în cuprins elemente socialiste premarxiste nu ca o transpunere a ideilor apusene de aceeași factură ci rezultate din judecarea realităților Transilvaniei. Sînt avansate idei ca cele ale asociaționismului, ale forței transformatoare a rațiunii, ale rolului economicului și ale dezvoltării materiale în evoluțiile sociale etc.

Coordonate importante ale concepției lui Roth întîlnim în însemnările lui din jurnalul datat ianuarie 1819, într-o scrisoare către tatăl său din aceeași perioadă și în „Toastul de la Sebeș". În însemnările de jurnal el nota că societatea își are legile ei firești și veșnice decurgînd din natura oamenilor și a contractului de conviețuire deci ceva asemănător susținerilor contemporanului său P.J. Proudhon. Puterea rău întrebuințată și abuzurile au dus la nerespectarea legilor firești, raporturile între oameni s-au degradat, economia a decăzut și „răul e pretutindeni". „De unde provine faptul că am alunecat astfel din calea adevărului ?" se întreabă el, și tot el răspunde : „...N-a fost întotdeauna așa. Într-adevăr, merită osteneală să privești în jur și să cauți izvoarele din care acește rele se năpustesc asupra noastră. Pentru propria noastră vindecare e necesar să le cunoaștem, spre a înălța stăvilare și a îndigui malurile. Așa nu se mai poate... Răul e comun, așa că trebuie să rezulte dintr-o cauză comună". Și această cauză comună este văzută de el în **reaua întocmire socială întemeiată pe dreptul istoric feudal și nu pe dreptul natural la muncă și viață al oamenilor.** Critica lui virulentă este îndreptată împotriva acestei baze comune a răului despre care „însuși secolul știe că nu e așa cum trebuie să fie". Dar critica stărilor de lucruri insuportabile și a bazei lor comune nu-i făcută de pe pozițiile întoarcerii la trecut, chiar și la cel eroic al antichității, ci pentru a merge înainte.

prof. dr
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) Despre viața și activitatea lui Roth vezi studiul introductiv al lui Carol Göllner la lucrarea : „Stephan Ludwig Roth — Viața și opera", E.S. București — 1966. Aici sînt cuprinse și textele reprezentative ale operei sale, motiv care ne determină să citîm, la nevoie, din această sursă. Mai vezi și lucrarea de doctorat a lui Mihail Kroner pe tema „Stephan Ludwig Roth. Viața și opera", București, 1972.

[2]) Stephan Ludwig Roth. Viața și opera. E.S. București, 1966, p. 24.

[3]) Folberth Otto, Stephan Ludwig Roth, Gesammelte Schriften und Briefe. Berlin — Leipzig — Kronstadt, 1927—1964, 7 vol.

[4]) Carol Göllner enumeră 45 de titluri despre opera lui Roth. Vezi: St. L. Roth — Viața și activitatea, p. 168—170. Lista bibliografică întocmită de Mihail Kroner cu lucrările lui Roth, despre el sau tangențe cu activitatea lui numără aproape 70 pag. Vezi lucr. cit. p. 30-—372.

[5]) Stephan Ludwig Roth, op. cit., loc. cit. p. 15—16.

[6]) Idem, p. 97.

---

economia U.R.S.S. a tehnicii noi, V. Senciagov și V. Iankin arată, în articolul Povișenie effektivnosti novoi tehniki *(Creșterea eficienței noii tehnici), apărut în* VOPROSÎ EKONOMIKI *nr. 4/1979, că, spre deosebire de metodica anterioară, care dă posibilitatea calculării economiei obținute numai pe baza reducerii cheltuielilor de exploatare la consumatorul acestei tehnici, noua metodică introduce în calcul reducerea volumului investițiilor de capital necesar pentru reproducerea mijloacelor de muncă avînd caracteristici calitative (productivitate, longevitate, fiabilitate) ameliorate. Autorii propun, printre altele, să se introducă o scară științific fundamentată pentru premierea celor care introduc tehnica nouă și care să orienteze îndeplinirea pe scară mare a măsurilor de mecanizare complexă și automatizare a producției, de perfecționare a proceselor tehnologice.*

Au pierdut S.U.A. poziția de leader occidental în domeniul inovației ?

● *Newsweek (4 iunie 1979), într-un amplu studiu, intitulat* Innovation. Has America lost its edge? *(Inovația. Și-a pierdut America poziția de vîrf ?), își manifestă, îngrijorarea față de situația actuală a inovației în S.U.A. Ceea ce alarmează în mod deosebit este scăderea cu 5 la sută a cheltuielilor de stat pentru cercetarea fundamentală, creșterea competitivității străine, îndeosebi vestgermane și japoneze, pe piața mondială a tehnologiei și scăderea comparativă a creșterii productivității muncii. Deși cheltuielile întreprinderilor private nu au scăzut, partea destinată cercetării fundamentale — care stă la baza inovației viitoare — a scăzut cu 20 la sută. Unii experți pun deteriorarea pregătirii științifice în S.U.A pe seama tendinței americane, a marii industrii americane, de a da prioritate profiturilor imediate, în dauna cheltuielilor pentru cercetarea pe termen lung. Sînt enumerate și alte cauze, cum ar fi inflația, cheltuielile pentru mediu ș.a., dar ponderea principală pare s-o dețină adversitatea marelui business față de reglementarea dezvoltării științei.*

1979 — Anul Turistic Balcanic

● *În cadrul manifestărilor prilejuite de Anul Turistic Balcanic, în perioada 6—9 iunie a.c. a avut loc la Mamaia, seminarul științific internațional cu tema* Planificarea și dezvoltarea turismului de litoral, *organizat de Ministerul Turismului, prin secția Turism a Institutului de economia comerțului interior și a turismului și ONT Litoral. Au participat reprezentanți din țările balcanice — R.P. Bulgaria, Grecia R.S.F. Iugoslavia, R.S. România, Turcia — și din unele state europene: Uniunea Sovietică, R.S. Cehoslovacă, Finlanda, Marea Britanie, R.P. Polonă, R.P. Ungară.*

Delegația română a prezentat următoarele referate de bază: Orientarea investițiilor în vederea modernizării bazei hoteliere și a altor construcții cu destinație turistică pe litoralul românesc al Mării Negre; Funcționarea și eficiența folosirii bazei materiale a turismului pe litoralul românesc; Realizări și direcții de dezvoltare și diversificare a prestațiilor de agrement pe litoralul românesc; Aspecte ale protejării mediului natural, istoric și cultural în construcția bazei materiale turistice pe litoralul românesc.

Seminarul a prilejuit un schimb util de idei.

FIȘE

CALE EFICACE DE ECONOMISIRE A ENERGIEI PE TERMEN LUNG

(Urmare din pag. 21)

zăminte culturale, etc.) **economia anuală poate fi de minimum 1 500 000 t.c.c.** adică de 10 ori mai mult decît va recupera secundar Combinatul Chimic Telejean în acest an.

Luînd în considerare încălzirile centrale ce se execută în mai toate spațiile locative vechi, economia anuală la nivelul acestui an prin utilizarea robineților cu termostat ar

Evoluția unor consumuri de energie

	Pierderea de energie mai mare decît cea provocată de robinetul cu sferă, în condiții identice de viteză, diametru și natura fluidului	Ponderea actuală a tipurilor în total consum (% bucăți)	Ponderea propusă — mutația de structură (% bucăți)	Economie de putere nou instalată anual (MW)
ARMĂTURI (37,23% din sortiment)				
FITINGURI (54% din sortiment)				
● ARMĂTURI TOTAL	—	28%	28%	
din care				
1. robinete cu sertar	mai mare de 10,4 ori	16	13,4	27
2. robinete cu ventil	„ 90 ori	69	53,7	36
— cu tije înclinată	„ 22 ori	(1,2)	(17,7)	
3. robinete de reținere		1,8	1,5	
— cu ventil	„ 70 ori	(1,2)	(0,3)	
— cu clapă	„ 32 ori	(0,57)	(0,2)	
— cu clapă excentrică	„ 20 ori	(0,03)	(1,0)	35
4. robinete cu sferă	1	0,17	15,6	se regăsește la poz. 1 și 2
5. robinete cu fluture	mai mare de 10—16 ori	0,26	2,0	
● FITINGURI TOTAL	—	72%	72%	
6. coturi 90° în scurt	mai mare de 16 ori	51	30	
7. curbe 90° (largi)	„ 8 ori	3	24	5
● TOTAL PIERDERI LOCALE	—	100%	100%	—
● TOTAL ECONOMII prin schimbare de structură (MW)	—	—	—	103 M W

fi aproape echivalentă cu valoarea întregii acțiuni R.E.S. (valorificarea resurselor energetice secundare) programate în industria chimică și petrochimică în aceeași perioadă la noi în țară.

Față de importanța funcțională și sub raport energetic a armăturilor și fitingurilor, ilustrate numai din cele cîteva referiri posibil de cuprins în spațiul articolului de față, consider că este momentul să se producă o schimbare calitativă și în modul de tratare și aprofundare a acestor echipamente de către specialiștii beneficiari, începînd de a le mai considera materiale mărunte de montaj **care se aleg și se specifică în pripă,** de cele mai multe ori în perioada de derulare a planului de aprovizionare, și mai ales **fără analize energetice amănunțite.** Nu puține au fost cazurile cînd, în activitatea curentă, am întîlnit proiectanți beneficiari care aveau drept „criterii de alegere a armăturii" un proiect vechi sau referire la o documentație străină fără a putea susține din punct de vedere funcțional-energetic, alegerea. Desigur, se vădesc și aspecte pozitive în opțiunile menționate. Ne gîndim astfel la proiectanții de instalații chimice, de instalații energetice, de utilaj alimentar, nave și trebuie arătat că acestea au constituit îmbold și satisfacții profesionale în munca specialiștilor din fabricația acestor produse în țara noastră.

În consecință propunem. Consiliile tehnico-economice ale institutelor de inginerie tehnologică și proiectare cît și inspectoratele energetice, să primească în sarcină avizarea proiectelor și sub aspecte concrete propuse aci. Pentru crearea unui etalon unitar pe economie la care să recurgă atît proiectanții cît și organele economice, propunem, totodată, redactarea neîntîrziată a unui act normativ la nivel de STAS cu obiectul : **„Condiții generale energetice și funcționale — reparabilitate pentru armături industriale"** și unul pentru armăturile destinate instalațiilor interioare și secundare, respectiv și fitingurilor din fontă maleabilă și fitingurilor din oțel.

Reparabilitatea armăturilor, la care s-au făcut referiri și în dezbaterea R.E., este o noțiune în favoarea aplicării căreia militez din 1969 ; Calculele relevă că acest proces poate asigura o **rezervă de economii de energie și materiale de sute de mil. lei anual la nivelul țării ;** asupra ei vom reveni cu un articol special.

Recentele accidente tehnice în instalații de vîrf. din străinătate (centrale nucleare electrice) au demonstrat cu prisosință importanța majoră ce trebuie acordată armăturilor și fitingurilor, prezentul articol limitîndu-se la analizarea și evidențierea metodelor practice de valorificare a economiei potențiale de energie prin profunda lor cunoaștere, alegere și folosire în sectoarele economiei naționale.

Ritmul creșterii comerțului exterior

(Urmare în pag. 15)

lizate de bancă în acțiunea de sprijinire a activității de comerț exterior.

În acest răstimp au avut loc modificări în structura creditelor în lei acordate acestor întreprinderi, corespunzător mutațiilor intervenite în comerțul nostru exterior, crescînd ponderea creditelor pe termen mijlociu și lung.

Și în domeniul respectiv au apărut și au fost rezolvate probleme noi cum sînt creditarea lucrărilor de construcții-montaj, construcții de obiective industriale, obiective ample de infrastructură în străinătate.

Perfecționarea sistemului informațional

ÎN APLICAREA hotărîrilor de partid cu privire la perfecționarea sistemului informațional și introducerea sistemului de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor, ca și cu privire la simplificarea și raționalizarea sistemului de evidență, au fost luate măsurile corespunzătoare și în cadrul Băncii Române de Comerț Exterior. Ca urmare, Banca a trecut la sistemul de prelucrare automată a datelor, fiind dotată cu un microcalculator electronic și utilizînd Centrul de calcul al sistemului financiar bancar. Aceasta a permis să se facă față volumului tot mai mare de operațiuni — și ceea ce este deosebit de important în activitatea bancară — să se cunoască în orice moment situația disponibilităților, a angajamentelor, a rulajului, a operațiunilor pe valute, pe bănci partenere etc. pentru a se putea fundamenta deciziile asupra modului cum trebuie acționat.

În general activitatea băncii care la înființarea sa se limita aproape la simpla decontare și finanțare a comerțului exterior, a cunoscut în acești ani, o largă diversificare, trecîndu-se la efectuarea de operațiuni noi și complexe ce s-au dovedit necesare ori avantajoase pentru creșterea eficienței schimburilor economice cu străinătatea. Un exemplu, între altele, îl constituie efectuarea, pe întreaga lor filieră, a operațiunilor cu efecte comerciale, care au permis obținerea unor avantaje importante.

Trecerea în revistă, succintă, a activității desfășurate în decursul celor peste 10 ani de la înființare, ilustrează faptul că Banca Română de Comerț Exterior și-a stabilit un loc distinct, un profil bine conturat, în cadrul sistemului financiar bancar din țara noastră, în spiritul hotărîrilor luate de conducerea de partid și de stat cu privire la specializarea acestui sistem.

Acționînd pentru realizarea politicii partidului și statului în domeniul plăților, creditării și controlului bancar valutar privind relațiile economice externe, Banca Română de Comerț Exterior și-a adus o contribuție pozitivă la dezvoltarea și creșterea eficienței schimburilor cu străinătatea. S-a reușit ca banca să dobîndească o experiență valoroasă în domeniul relațiilor valutar-financiare internaționale și să-și consolideze o poziție de prestigiu pe piețele externe.

Activitatea desfășurată, realizările obținute și neajunsurile manifestate scot în evidență că mai sînt încă însemnate rezerve în ce privește creșterea eficienței activității proprii, cît și contribuția pe care trebuie să o aibă la dezvoltarea schimburilor economice externe, la stimularea exporturilor și, în ultimă analiză, la creșterea intrărilor de valută în țară.

Înscriindu-se în efortul general al poporului nostru, colectivul Băncii Române de Comerț Exterior va acționa mai ferm, mai eficace și va da dovadă de mai multă inițiativă și de rapiditate în adaptarea la condițiile pieței, în vederea creșterii în continuare a aportului său la îndeplinirea cu succes a obiectivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea comerțului exterior și cooperării economice internaționale, la dezvoltarea economică-socială a României.

O structură conceptuală eficientă prin aplicarea studiului sistemelor la știința conducerii

ISTORIA științei cunoaște momente în care, paralel cu analiza tot mai fundată a infinitelor forme de manifestare ale materiei — pe diferitele ei trepte de organizare —, apar și teorii unificatoare, ce reușesc să ofere spiritului uman posibilitatea îmbrățișării, dintr-odată, a unui număr mare de fenomene, cu relativ puține concepte și legi. Astfel a fost mai de mult teoria electromagnetismului elaborată de Maxwell, mai înainte mecanica lui Newton ce cuprindea și mișcările astrelor, sau teoria evoluționistă a lui Darwin. În zilele noastre, cu o remarcabilă putere de cuprindere se manifestă teoria sistemelor. Și, pe un alt plan, dar la fel de importantă, este și teoria mulțimilor vagi, sau „fuzzy", după termenul anglo-saxon.

Studiul sistemelor s-a dovedit a fi o structură intelectuală de valoare deosebită, care a unificat înțelegerea unor concepte foarte diverse, cuprinzînd drept cazuri particulare ființele vii, ca și sistemele de reglare automată. Dintr-un anume punct de vedere chiar și cibernetica intră în studiul sistemelor, ea ocupîndu-se cu o clasă particulară de sisteme, în care interesează informația și conducerea, controlul.

Iată că de curînd teoria sistemelor s-a impus și în știința conducerii — adică în management. Lucrurile erau firești, omul fiind interesat să înțeleagă cît mai bine acele structuri care îi afectează direct viața. Dar cel ce dorește o cunoaștere amplă, bazată atît pe o informare de prima mînă, cît și pe puncte de vedere personale, este invitat să citească recentul volum, intitulat „Studiul sistemelor în știința conducerii", apărut în Editura Academiei R.S.R.*). Acest volum reunește lucrări elaborate și dezbătute în cadrul Laboratorului de știința conducerii de la Academia „Ștefan Gheorghiu", în cursul anului 1977.

Amintim că în cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu" funcționează Laboratorul interdisciplinar pentru studierea problemelor științei conducerii societății socialiste. Începînd din anul 1971, programul acestui laborator a cuprins numeroase probleme de importanță teoretică și practică, abordate în concordanță cu cele mai noi concepții științifice .Orientarea cercetărilor a fost mult influențată de colocviul, organizat în anul 1972, privind problemele științei conducerii societății, stabilind anumite priorități în științele sociale românești.

Lucrările grupate în prezentul volum continuă o linie științifică abordată de cercetătorii români în domeniul științelor sociale, legată anume de metode și concepte de vîrf ale cercetării științifice în general.

Se remarcă faptul că în secolul trecut științele fizice au progresat mult prin matematizarea lor, recurgînd intensiv la instrumentul ecuațiilor diferențiale ordinare și cu derivate parțiale. În epoca noastră unii economiști, cum ar fi de exemplu J. Tinbergen, au căutat să transpună această metodă în domeniul economic. Dealtminteri tentativele de matematizare a științelor sociale sînt vechi — e suficient să ne gîndim că și Spiru Haret a încercat să creeze o „mecanică socială". Simpla transpunere de metode dintr-un domeniu în altul nu este însă totdeauna utilă sau posibilă. Dacă instrumentul matematic de evaluare a inegalităților s-a dovedit util în metodele legate de programarea matematică, de cercetările operaționale, există astăzi în arsenalul matematicii contemporane și numeroase alte posibilități. După cum se exprimă coordonatorii volumului (Sergiu Tămaș și Paul Constantinescu), **„...sintem de părere că experiența acumulată în... dezvoltarea fizicii moderne din secolul nostru reprezintă un potențial care trebuie adoptat și dezvoltat în concordanță cu particularitățile dinamicii sistemelor economico-sociale".** Dar, la un examen mai atent, constatăm că mai degrabă se dovedește a fi utilă tot metoda clasică a utilizării matematicii în studiul realității economico-sociale, chiar dacă instrumentul respectiv nu a fost utilizat în fizica secolului nostru. Pe această linie se înscrie teoria sistemelor și teoria mulțimilor vagi sau „fuzzy".

Volumul în cauză debutează cu un studiu care creează un cadru general pentru problematica întregului volum. Se examinează astfel potențialitatea abordării sistemice, o nouă perspectivă în proiectarea sistemelor de conducere, se introduce conceptul deosebit de important de „calitate a conducerii" etc. La fel de semnificative sînt și alte studii cuprinse în volum, care pun în evidență diferite forme de manifestare a abordării sistemice, începînd cu planurile ca instrumente de conducere și ajungînd la elemente mai concrete și de mai mare tehnicitate, cum sînt sistemele de conducere cu bucle de reglare, dispuse la diferite niveluri ierarhice.

Desigur că nu este cu putință să analizăm — nici chiar sumar — toate contribuțiile remarcabile din acest volum. Dar nu putem ignora unele puncte de vedere noi, pe care le considerăm deosebit de semnificative pentru dezvoltarea științei în epoca actuală. Astfel, din simpla enumerare a temelor cuprinse în prezentul volum, reține atenția numărul relativ mare de subiecte care — direct sau indirect — se ocupă de mulțimi vagi, informație, entropie, sisteme ierarhice. Este cazul să subliniem că noua categorie de mulțimi vagi se diferențiază atît de teoria clasică a mulțimilor și sistemelor determinate, cît și de studiul sistemelor probabilistice — respectiv de studiul cîmpurilor de evenimente probabilistice. Acest concept a fost dezvoltat de mai mulți cercetători români și este cazul să arătăm că, după părerea noastră, prima tratare matematică riguroasă a problemei este datorată autorilor C.V. Negoiță și D.A. Ralescu, care au elaborat volumul „Mulțimi vagi și aplicațiile lor", volum ce a apărut ulterior și în limbile engleză și japoneză.

Punctul de vedere sistematic s-a impus astăzi în știință. Dar numai teoria clasică nu este suficientă pentru a rezolva problemele efective ale conducerii. Tocmai de aceea, în volumul la care ne referim apar puncte de vedere noi — cum ar fi abordarea sistematică centrată pe om, modelarea structurii sistemelor social-economice, studiul sistemelor dinamice ierarhizate etc. Ni se pare semnifcativ și faptul că unii autori au simțit nevoia de a acorda o atenție specială problemelor referitoare la informație, respectiv la entropie. Așa cum este binecunoscut, în țara noastră s-a dezvoltat un curent de gîndire axat pe relația dintre entropie și organizare.

Un loc aparte în volumul colectiv „Studiul sistemelor în știința conducerii" revine proiectării participative a evoluției sistemelor eterogene. În fond conducerea înseamnă totdeauna și modificarea stării prezente spre altă stare, pe pe care dorim a o atinge. Iar sistemele sociale sînt, evident, eterogene.

Varietatea considerabilă a temelor abordate, punctele de vedere moderne, aplicabilitatea studiilor efectuate, arată preocuparea temeinică a cercetătorilor noștri de a aduce o contribuție efectivă, substanțială, atît la edificarea unei concepții științifice originale în domeniul conducerii, cît și la implementarea unor sisteme informaționale și informatice corespunzătoare.

Editura Academiei are meritul de a fi publicat o lucrare remarcabilă prin bogăția materialului oferit cititorilor. Autorilor le revine meritul deosebit de a fi prezentat studii nematematizate în care accentul se pune pe idei și nu pe tehnica de calcul matematic. Cititorii au mult de cîștigat din paleta largă a temelor expuse în mod magistral, de către unii dintre cei mai competenți specialiști în știința conducerii. Aria cititorilor potențial interesați este extrem de largă, de la specialiști în științele sociale la ingineri și matematicieni, la doctoranzi și studenți.

Prin originalitatea, prin bogăția și diversitatea de idei noi vehiculate, prin ineditul unor optici și analize, prin competența solidă a tratării unor subiecte, cartea „Studiul sistemelor în știința conducerii" este un succes de prestigiu al specialiștilor noștri.

Edmond NICOLAU

*) **Studiul sistemelor în știința conducerii**, Editura Academiei R. S. România, București, 1979, coordonatori Sergiu Tămaș și Paul Constantinescu.

Documentar

FONDUL COMUN DE FINANȚARE A OBIECTIVELOR PROGRAMULUI INTEGRAT PENTRU PRODUSELE DE BAZĂ

RECENTA reuniune a UNCTAD a readus în atenția opiniei publice mondiale problema materiilor prime, aspect deosebit de acut pentru țările în curs de dezvoltare producătoare, cît și, de altfel, pentru țările consumatoare. Țările în curs de dezvoltare, care sînt principalele deținătoare de materii prime sînt, totodată, și cele mai succeptibile de a fi afectate de fluctuațiile excesive ale prețurilor, de natură să frîneze creșterea economică a țărilor rămase în urmă, atunci cînd patru cincimi din încasările lor în devize provin din exportul produselor de bază. Problema stabilizării prețurilor, predominantă în negocierile dintre consumatori și producători, devine tot mai mult o problemă a rezervelor, cu atît mai mult cu cît în prezent unele materii prime au devenit foarte rare sau tind să se epuizeze curînd. Aceasta — în condițiile în care prețul unor materii prime este inferior cheltuielilor necesare compensării sau înlocuirii lor. Pentru a se împiedica agravarea unei situații deja precare, la sesiunea a IV-a UNCTAD de la Nairobi, din mai 1976, a fost adoptat Programul integrat pentru materiile prime, în vederea reglementării reciproc avantajoase a problemei producției și comerțului cu produse de bază.

Coordonate ale Programului

PROGRAMUL vizează aplicarea unor măsuri în următoarele direcții principale de acțiune: stabilizarea dinamică a prețurilor produselor de bază și evitarea fluctuațiilor excesive ale acestora ; asigurarea securității și stabilității veniturilor țărilor în curs de dezvoltare, provenite din exportul de produse de bază : creșterea participării țărilor în curs de dezvoltare la economia produselor de bază, implicînd măsuri pentru dezvoltarea prelucrării acestora în țările respective, ameliorarea participării la comercializarea, transportul și distribuirea acestor produse, în vederea asigurării unui acces garantat și crescînd la piețe.

Ca principale instrumente pentru realizarea acestor obiective, Programul integrat prevede : a) crearea de acorduri internaționale pe produse*), bazate pe mecanisme de stocare și alte măsuri de control al ofertei ; b) crearea unui fond comun de finanțare a constituirii și operării stocurilor tampon preconizate, cît și finanțarea altor acțiuni care vizează cercetarea și dezvoltarea în domeniul produselor de bază, diversificarea producției.

Demarate la sfîrșitul anului 1976, negocierile au înregistrat pînă în prezent un progres lent determinat, în principal, de opoziția țărilor capitaliste dezvoltate — manifestată fățiș anul aceasta, în cadrul negocierilor de la Geneva — față de ideea realizării unor asemenea acorduri, care, prin elementul de reglementare internațională ar limita jocul liber al forțelor pieței. S-a constatat de asemenea opoziție, față de problema restructurării comerțului internațional cu produse de bază, atitudinea țărilor respective fiind încă dominată de principiul tradițional al abordării separate, produs cu produs, în funcție de interesele individuale la anumite produse.

Concretizarea unui acord, dar și acela numai de principiu, a avut loc la Geneva în martie 1979, cînd s-a convenit crearea unui Fond comun în valoare de 750 milioane dolari, care va servi ca bancă de cliring pentru finanțarea măsurilor de stabilizare a prețurilor, întreprinse de acordurile internaționale pe produse asociate la Fond.

Fondul comun va trebui să faciliteze încheierea și funcționarea acordurilor și aranjamentelor internaționale pe produse de bază, în special la produsele care prezintă un interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare.

Fondul comun este conceput sub forma a două „ghișee" distincte. Primul este destinat să finanțeze stocurile internaționale regulatorii (tampon) și — conform modalităților care vor fi determinate ulterior — stocurile naționale coordonate la nivel internațional. În cadrul acordurilor și aranjamentelor internaționale pe produse, acest „ghișeu" grupează, producătorii și consumatorii care reprezintă majoritatea comerțului mondial cu produsele considerate, cu respectarea autonomiei acordurilor și aranjamentelor internaționale pe produse și fără a interveni direct pe piețele acestor produse.

Prin intermediul celui de al doilea „ghișeu", Fondul comun va finanța alte măsuri vizînd îmbunătățirea structurilor de piață și a competitivității produselor de bază, precum și a perspectivelor pe termen lung ale acestor produse, cercetarea și dezvoltarea, creșterea productivității, comercializarea, transportul și distribuirea produselor de bază, schemele de diversificare verticală. Măsurile de finanțare prin intermediul celui de al doilea ghișeu vor fi coordonate și urmărite în comun de producători și consumatori în cadrul acordurilor, conform criteriilor care vor fi convenite, la stabilirea acestor criterii trebuind să se țină seama de importanța înglobării unui număr suficient de produse al căror export prezintă un interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare. De asemenea, prin intermediul celui de al doilea ghișeu, Fondul comun va stabili relații strînse cu instituțiile financiare internaționale existente, evitînd pe cît posibil paralelismul cu activitățile acestora.

Resursele financiare ale Fondului

A FOST astfel, realizat un prim pas prin acordul realizat la Geneva. Ceea ce se impune în prezent este convingerea tuturor părților interesate de a veni la masa tratativelor pentru a conveni asupra aspectelor aflate în suspensie, pentru înlăturarea rezervelor care mai există asupra prevederilor acordului. Una din problemele aflate în prezent în discuție o constituie, astfel, constituirea resurselor financiare ale Fondului. Așa cum prevede textul adoptat de cele peste 100 de state participante la tratativele de la Geneva, resursele financiare vor fi constituite din :

a) contribuții guvernamentale directe pentru creșterea creditului Fondului și constituirea unui capital circulant care să-i permită să facă față necesarului specific de lichidități pe termen scurt (primul ghișeu) și să finanțeze cheltuielile sale administrative ; b) resurse provenind din asocierea la Fond a acordurilor și aranjamentelor internaționale pe produse (primul ghișeu) sub formă de procent din resursele financiare maxime estimate pentru aceste acorduri. La rîndul lor, aceste resurse vor fi constituite din depunerile în numerar ale acordurilor și aranjamentelor internaționale și capital la apel (la cerere) sau garanții pentru împrumuturile efectuate de Fond pe piețele de capital ; c) împrumuturi pe piețele internaționale de capital ; d) contribuții voluntare ; e) venituri nete rezultate din operațiunile Fondului.

Resursele alocate primului ghișeu, provenind din contribuții guvernamentale directe vor fi de 400 milioane dolari, din care 150 milioane dolari depuși în numerar, 150 milioane dolari capital exigibil și 100 milioane dolari capital la apel.

Contribuțiile guvernamentale directe la Fond vor fi constituite din :

a) o contribuție de 1 milion dolari depusă de fiecare stat membru, din suma totală astfel obținută (circa 150 milioane dolari) alocîndu-se 70 milioane dolari celui de al doilea ghișeu.

b) o sumă suplimentară de 320 milioane dolari, din care țărilor membre ale „Grupului celor 77" le revine o pondere de 10%, țărilor capitaliste dezvoltate (Grupul B) 68%, țărilor socialiste din grupul D 17% și R. P. Chineze 5%, repartiția în cadrul grupurilor urmînd a fi determinată de țările membre.

Resursele celui de-al doilea ghișeu vor proveni din contribuțiile guvernamentale directe inițiale (70 milioane dolari) și din contribuții voluntare efectuate de statele membre și din alte surse, pînă la suma de 280 milioane dolari.

Suplimentar față de aceste resurse (400 milioane dolari pentru primul ghișeu și 350 milioane dolari pentru al doilea ghișeu), acordurile și aranjamentele internaționale pe produse asociate la Fond vor depune 33,5% din necesitățile lor financiare maxime.

În cadrul prevederilor privind modul de organizare, de gestiune și sistemul de adoptare a deciziilor, rezoluția ultimei sesiuni a Conferinței de negociere a Fondului comun, din martie a.c.

*) Produsele de bază cuprinse în Programul integrat sînt : cafea, cacao, ceai, zahăr, bumbac, cauciuc natural, iută, fibre dure, cupru, cositor, banane, bauxită, minereu de fier, minereu de mangan, carne de vită, fosfați, lemn tropical și uleiuri vegetale.

Produse de bază clasificate după gradul de instabilitate a prețurilor

indice de instabilitate a)							
0—5		5—10		10—15		peste 15	
ceai	1,3	cafea	6,5	zahăr	13,9	cupru	5,(
banane	1,2	bumbac	4,0	cauciuc	3,5	cacao	2,(
		min. de fier	3,6	min. fosfați	2,6	zinc	0,7
		porumb	2,3	orez	1,6	făină de	
		lemn industrial	2,2	ulei palmier	1,4	peste	0,5
		tutun	1,9	carne vită	0,7	copra	0,4
		cositor	1,7	lînă	0,6	sisal	0,2
		portocale	1,4	ulei de cocos	0,5		
		făină de soia	0,8	ulei arahide	0,4		
		bauxită	0,7	plumb	0,4		
		minereu de Mn	0,6	lămîi	0,2		
		grîu	0,6				
		sorg boabe	0,5				
		arahide	0,5				
		iută	0,2				
Total	2,5		27,5		25,8		9,4

Notă : cifrele referitoare la fiecare produs indică ponderea sa în totalul exporturilor de produse de bază (fără combustibil) în 1975.

a) Indicele se bazează pe o medie mobilă a prețurilor pe cinci ani, în perioada 1955—76 și măsoară abaterea medie de la media mobilă (% din prețul anual).

Sursa : „Rapport sur le développement dans le monde", Banca mondială, august 1978.

precizează următoarele : deciziile Fondului vor fi adoptate, pe cît posibil, prin consens ; nici un grup nu va avea o majoritate simplă din numărul total de voturi ; voturile vor fi repartizate între țările membre la Fond în funcție de trei elemente — principiul egalității ; contribuții directe ; contribuții de capital la apel la Fond efectuate de țările membre ale acordurilor și aranjamentelor pe produse asociate la Fond — urmărindu-se să se ajungă la următoarea structură : „Grupul celor 77" — 47%, Grupul B — 42%, Grupul D — 8% și R. P. Chineză 3%.

În vederea clarificării unor elemente încă disputate, a redactării statutului final al Fondului comun și pentru recomandări referitoare la lucrările pregătitoare necesare intrării în funcțiune a Fondului s-a înființat un Comitet interimar al conferinței de negocieri, deschis participării tuturor statelor membre UNCTAD, care își va desfășura activitatea pînă la reluarea Conferinței de negocieri, prevăzută pentru finele acestui an.

Conceput ca o nouă instituție care va evolua și se va adapta necesităților pe măsură ce se va acumula experiență, crearea Fondului comun reprezintă recunoașterea de către comunitatea internațională a necesității implementării Programului integrat, ca un aspect esențial al cerințelor țărilor în curs de dezvoltare pentru restructurarea mecanismelor care guvernează relațiile lor cu țările dezvoltate. Se poate aprecia că acordul asupra elementelor fundamentale ale Fondului comun va stimula pozitiv negocierile pentru încheierea acordurilor și aranjamentelor internaționale pe produse, va contribui decisiv la realizarea obiectivelor Programului integrat pentru produse de bază.

România — ea însăși țară în curs de dezvoltare — acordă toată atenția comerțului mondial cu materii prime în sensul așezării acestuia pe baze stabile și mai echitabile, ca o componentă importantă a edificării noii ordini economice internaționale. Țara noastră se pronunță ferm pentru stabilirea unui raport just între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale, de natură să favorizeze și să sprijine în primul rînd dezvoltarea țărilor rămase în urmă. În concepția României se impune totodată asigurarea accesului tuturor țărilor la materiile prime și sursele de energie, în acest sens impunîndu-se accelerarea intrării în vigoare a Programului integrat și a constituirii Fondului comun destinat finanțării programului, în vederea soluționării grabnice, cît mai echitabile a problemei materiilor prime, corespunzător intereselor dezvoltării fiecărei națiuni, ale progresului în întreaga lume.

Ioan ILIE
Institutul de economie mondială

Masă rotundă pe tema:

„Instaurarea unei noi ordini economice internaționale — imperativ major al păcii și cooperării internaționale"

LA ACADEMIA „Ștefan Gheorghiu" din București au avut loc în zilele de 26 și 27 iunie 1979 lucrările celei de-a doua runde a mesei rotunde a oamenilor de știință și militanților Partidului Socialist Portughez și ai Partidului Comunist Român, avînd ca temă : „Instaurarea unei noi ordini economice internaționale — imperativ major al păcii și cooperării internaționale".

Pe ordinea de zi a reuniunii de la București s-au aflat următoarele teme: problemele globale și dimensiunile actuale ale noii ordini economice internaționale ; restructurarea relațiilor economice internaționale — componentă a noii ordini ; dimensiunile politice, sociale și culturale ale noii ordini economice internaționale ; posibilități de extindere a cooperării dintre România și Portugalia în realizarea noii ordini economice internaționale.

În alocuțiunea de deschidere a manifestării, tovarășul Leonte Răutu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. președintele consiliului de conducere și rectorul Academiei „Ștefan Gheorghiu", a subliniat : „Continuînd schimbul de opinii început anul trecut la Lisabona, această masă rotundă abordează una din problemele cele mai acute și cele mai actuale ale lumii contemporane : instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Însuși faptul că anul viitor Organizația Națiunilor Unite va consacra acestei probleme o sesiune specială demonstrează că, în pofida unor mari deosebiri în concepția și politica diferitelor state, în lume se ancorează tot mai profund înțelegerea faptului că lichidarea subdezvoltării și așezarea relațiilor economice pe principii de egalitate și echitate au devenit un imperativ al zilelor noastre, un factor primordial al soluționării problemelor extrem de complexe și dificile cu care se confruntă lumea contemporană. Poziția României socialiste în probleme de bază ale noii ordini economice — a menționat vorbitorul — și-a găsit reflectarea în mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu celei de-a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la Manila, mesaj ce cuprinde un amplu și eficient program de măsuri vizînd atît intensificarea eforturilor proprii ale țărilor rămase în urmă pentru dezvoltarea lor economică-socială accentuată, dezvoltarea colaborării și întrajutorării între ele, cît și modalități concrete ale sprijinului ce urmează a fi acordat din partea statelor dezvoltate acestor popoare, inclusiv pe seama unor economii realizate prin reducerea cheltuielilor militare.

Luînd cuvîntul din partea delegației Partidului Socialist Portughez, Luis Cid, membru al Comisiei naționale a Partidului Socialist Portughez, deputat, membru al Direcției Centrului de studii al P.S.P., după ce a subliniat utilitatea continuării la București a schimbului de opinii — început anul trecut la Lisabona — referitor la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, a relevat : „Acțiunile consecvente ale României socialiste în această direcție se reflectă pregnant în contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la promovarea unei politici de colaborare între toate statele, la edificarea unei noi ordini economice internaționale, contribuție bine cunoscută și larg apreciată în lume".

Prof. dr. Ioan V. Totu, directorul general al Institutului central de cercetări economice din București, a prezentat apoi problemele actuale ale noii ordini economice internaționale, subliniind în mod deosebit activitatea constantă a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în direcția soluționării acestor probleme. Vorbitorul a relevat în acest context deosebita valoare teoretică și practică a tezei formulate de secretarul general al partidului nostru corespunzător căreia lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice internaționale, promovarea unor relații economice bazate pe principii de deplină egalitate și echitate constituie în fond o continuare nemijlocită a luptei împotriva imperialismului și colonialismului. El a subliniat totodată că evoluțiile din ultimul an confirmă din plin teza P.C.R. cu privire la necesitatea și inevitabilitatea unei noi ordini economice internaționale.

În continuare a avut loc un larg schimb de păreri, care a pus în evidență acordul deplin dintre participanții la masa rotundă asupra problemelor fundamentale care au format obiectul dezbaterilor, asupra căilor principale de soluționare a acestora, menționîndu-se și particularitățile existente în funcție de condițiile specifice ale fiecărei țări.

O.C.D.E. — perspective puțin optimiste

Un recent raport al O.C.D.E. apreciază că în următorii ani lumea occidentală va fi confruntată cu o inflație accentuată și ritmuri de creștere scăzute, „în caz că guvernele nu vor trece la adoptarea de măsuri corespunzătoare". Astfel, ritmul de creștere pentru țările membre ale O.C.D.E. este prevăzut să scadă pînă la nivelul de 3% în perioada 1979—1980, față de 3,5% în ultimele 12 luni. Potrivit motivațiilor furnizate în raport, majorarea continuă a prețurilor la petrol și la unele materii prime este de natură să ducă la o rată a inflației de 9% în acest an, superioară astfel celei de 7% din 1978.

În ceea ce privește balanțele externe, deși unele țări (Japonia, R.F.G., Elveția, S.U.A.) se așteaptă la situații ușor îmbunătățite, pe ansamblul O.C.D.E. va rezulta un deficit de peste 5 mlrd. față de un excedent de circa 6 mlrd. dolari anterior.

Soluțiile pe care le propun autorii se referă la: stimularea industriei în general, accelerarea realizării investițiilor în sectoare prioritare cum sînt producerea și conservarea energiei, precum și în ceea ce privește cercetarea în domenii care necesită tehnologii de vîrf.

Iată, în continuare, problemele cu care au fost confruntate în primele 4 luni ale anului cîteva din principalele state occidentale dezvoltate.

%

	Media 1965/66 — 1975/76	1977	1978	1979
Reducerea creșterii...				
R.F.G.	3,3	2,6	3,4	3,3
Anglia	2,1	1,2	3,2	2,1
Franța	4,7	3,3	3,2	3
Italia	4,1	2	2,6	4
Total O.C.D.E.	4,1	3,7	3,7	3,4
...și accelerarea sporirii prețurilor				
R.F.G.	4,4	3,8	2,6	3,1
Anglia	9,1	14,4	8,5	10,3
Franța	6,9	9,5	9,3	9,7
Italia	8,5	17	12,1	13

(Sursa : «Le Monde»)

Anglia, în așteptarea anului 1980, cînd își va acoperi din resurse interne necesarul de petrol, a resimțit din plin lipsa acestuia în intervalul menționat, iar inflația a ajuns la 13%. Accelerarea în continuare a inflației este pusă de specialiști pe seama unei scăzute productivități. Se înregistrează, totodată, o competitivitate limitată a exporturilor — sub aspectul prețurilor, concomitent cu creșteri sensibile ale importurilor.

Pentru R.F.G., se apreciază că escaladarea prețurilor la petrol nu a fost de natură să afecteze previziunile de creștere pe acest an. În primele patru luni, creșterea prețurilor a fost sub procentul de 3,5 presupus pentru ansamblul anului. Ca urmare a investițiilor susținute, se constată o tendință de redresare a siderurgiei, concretizată într-o rată de creștere de 5% în acest interval față de perioada corespunzătoare anterioară. Recent, guvernul federal a cerut industriei să limiteze la maximum consumul nejustificat de petrol și materii prime.

În Franța, inflația a ajuns la aproape 10%, cu mult peste cît se prevăzuse la începutul anului (8%), fără a exista semne încurajatoare pentru următoarea perioadă. Ritmul de creștere a industriei se apreciază la circa 3%, față de 3,7% previzionat pentru întregul an.

Italia a atins o rată a inflației de 17%, spirala prețuri-salarii fiind cu atît mai amenințătoare — apreciază specialiștii — cu cît în curînd vor expira contractele de muncă trienale. Cu toate acestea, producția industrială a crescut în primele patru luni cu un ritm de 8%, iar balanța comercială este net excedentară.

Orientări în dezvoltarea economică

Olanda: atenție prioritară creșterii economice și reducerii inflației

OLANDA, care a cunoscut o perioadă de prosperitate economică în deceniul trecut și în perioada premergătoare crizei de la mijlocul actualului deceniu, a început, în ultimul timp, să înregistreze dificultăți (accelerarea inflației, diminuarea ritmului de creștere al P.I.B. și al venitului național, dezechilibrarea balanței de plăți externe, creșterea datoriei publice și a șomajului) la care s-a adăugat perspectiva reducerii exploatărilor de gaze naturale (90 mlrd. mc în 1978 față de 97 mlrd. mc în 1977).

Aceasta a determinat decizia guvernului olandez de a adopta o nouă strategie, destinată să reorienteze politica economică a țării, a cărei primă etapă urmează să se realizeze pînă în 1982. Noua abordare a problemelor cu care este confruntată Olanda pleacă de la necesitatea diminuării inflației pînă la o rată de 2—3% (față de media anuală de 7,7% în perioada 1974—1978), autoritățile financiare urmărind menținerea, în același timp, a unei evoluții a monedei care să asigure creșterea rentabilității exporturilor olandeze.

În industrie — care a avut o creștere redusă în ultimii patru ani — se urmărește realizarea unui program sporit de investiții menite să stimuleze întreprinderile productive, precum și îmbunătățirea structurii sale sectoriale și regionale. Programul își propune să sprijine prioritar, printr-un sistem de prime de investiții, acțiunile vizînd economisirea consumului energetic, dezvoltarea industrială a regiunilor rămase în urmă și crearea de noi locuri de muncă.

În ceea ce privește utilizarea forței de muncă, se speră ca programul de investiții în industrie să ducă la reducerea șomajului, planificatorii avînd în vedere în plus o mai bună distribuire teritorială prin măsuri vizînd încurajarea și sprijinirea mobilității forței de muncă, precum și realizarea de programe de reciclare și specializare.

Pe planul politicii energetice s-a hotărît scăderea ritmului exploatării gazelor naturale în scopul conservării acestei importante surse energetice, deși decizia autorităților va însemna reducerea corespunzătoare a intrărilor de valută.

Noua strategie economică olandeză își propune optimizarea unor principali indicatori, printre care: rata anuală a inflației — 2—3% (față de 7,7% media anuală a perioadei 1974—78), creșterea productivității — 3% (2,7%), P.N.B. — 3,5% (față de 1,9% anterior) rata șomajului — 3,5% față de 7% din populația activă în anii 1974—78. În ceea ce privește exporturile, se preconizează o creștere anuală într-un ritm mediu de 6% în perioada 1978—1982.

Emilian STANCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN CURSUL săptămînii 18—22 iunie 1979 s-a înregistrat un recul general al **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale, rezultat al procesului de reducere a nivelului dobînzilor în S.U.A., în contextul menținerii tendinței de creștere a costului creditului într-o serie de țări din Europa occidentală. De asemenea, creșterea săptămînală fără precedent a masei monetare în S.U.A. înregistrată la finele intervalului precedent a avut o influență semnificativă asupra evoluției dolarului în pofida asigurărilor oficiale referitor la viitoarele măsuri de combatere a presiunilor inflaționiste. Pe parcursul acestei săptămîni s-au semnalat intervenții repetate ale băncilor centrale în sprijinul dolarului S.U.A.

Lira sterlină a continuat să beneficieze de condiții favorabile, printre care: nivelul ridicat al dobînzilor pe piața internă, de natură să sporească atractivitatea pentru investitorii străini, efectele economice favorabile asupra balanței comerciale care derivă din exploatarea petrolului din Marea Nordului etc. În aceste condiții, a fost atins un nivel maxim de circa 2,1400 dolari/1 liră la închiderea săptămînii. **Francul elvețian** a avut reacția sa specifică pentru momentele „fierbinți", fiind căutat de operatori și speculatori, fapt care a determinat reprecierea sa rapidă pînă la un curs de circa 1,6530 franci/1 dolar, respectiv la un nivel cu 4,3% peste închiderea de referință. **Marca vest-germană** a evoluat în nota generală, beneficiind și de efectul măsurilor antiinflaționiste ale autorităților care vizează creșterea în continuare a dobînzilor pe piața internă. Marca a terminat cu aproape 3% peste închiderea de referință, la circa 1,8525 mărci/1 dolar.

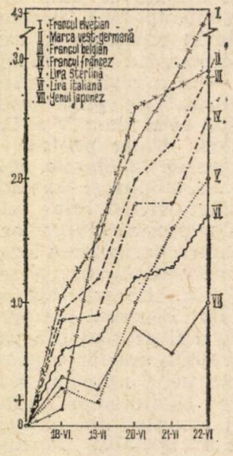

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în săptămîna 18 — 22 iunie a.c.) Bază : cursurile din 15 VI 1979.

Creșterea taxei scontului hotărîtă de Banca Belgiei a avut influența preconizată asupra **francului belgian,** care a realizat o repreciere de circa 2,8% față de săptămîna precedentă, situîndu-se la un curs de 29,73 franci/1 dolar. **Francul francez** a fost cotat la închidere la circa 4,3040 franci/1 dolar, cu circa 2,5% peste nivelul de referință de 4,4100 franci/1 dolar. **Lira italiană** a realizat o repreciere de numai 1,7% la un curs de circa 837,85 lire pentru un dolar, rămînînd ușor în urma celorlalte valute europene. **Yenul japonez** continuă să rămînă în urma valutelor occidentale, cu excepția dolarului, față de care a realizat o repreciere de circa 1% la un curs de 218 yeni/1 dolar.

Nivelul **dobînzilor** la eurodepozitele la șase luni s-a situat la circa 10,75% la eurodolarii S.U.A., 1,9375% la eurofrancii elvețieni și 6,3125% la euromărcile vest-germane.

Prețul aurului a oscilat în acest interval între 279 și 282,30 dolari pe uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

ECONOMIA OCCIDENTALĂ: SITUAȚIA ȘI PERSPECTIVELE INVESTIȚIILOR DE CAPITAL

RELANSAREA economiei occidentale în perioada post-criză (după 1975) a scos în evidență faptul că, în afară de sincronismul inflație-șomaj, un factor care a imprimat incertitudine acestui proces a fost evoluția lentă a investițiilor de capital fix ale sectorului privat. După cum este cunoscut, această evoluție a investițiilor caracteristică perioadei 1975—1978, a fost determinată în principal de următoarele cauze :

— gradul insuficient de utilizare a capacităților de producție, determinat la rîndul lui atît de nivelul general scăzut al cererii, cît și de diminuarea posibilităților ca unele din acestea, în contextul majorării prețurilor la materiile prime din 1973—1974 să asigure produse competitive ;

— accentuarea efectelor crizelor sectoriale în ramurile „învechite", ceea ce a redus considerabil din domeniile posibile de investiții (construcții navale, siderurgie, textile, îngrășăminte chimice) ;

— încetinirea ritmului de creștere a ratei profitului, în contextul tendințelor spre o politică monetară restrictivă avînd ca obiectiv stăvilirea inflației, care a redus interesul investitorilor ;

— perspectivele incerte ale dezvoltării viitoare a economiei mondiale, materializate pentru țările occidentale în rate anuale de creștere lente și oscilante.

Cu mici excepții (S.U.A. și R.F. Germania), datele statistice disponibile confirmă evoluția lentă a investițiilor de capital fix în țările occidentale. Astfel, făcînd o comparație între ritmurile medii anuale de creștere ale investițiilor în perioada 1976—1978 față de perioada 1961—1973, nivelurile pentru Belgia au fost de 1,5% comparativ cu 7,3% ; Franța — 2% și respectiv 7,3% ; Italia — 1,6% și 2,9% ; Olanda — 3,9% și 6,4% ; Anglia — 0,6% și 4,5% ; Japonia — 7,1% și 13,2%. Comparativ, în R.F. Germania ritmurile au fost de 5,5% în perioada 1976—1978 față de 4,6% în perioada 1961—1973, iar în S.U.A. de 5,0% și respectiv 4,3%.

În ceea ce privește dinamica investițiilor, actualul deceniu se caracterizează prin ritmuri de creștere diminuate față de deceniul 7. Efectele acestui recul se observă în final în ponderea investițiilor în produsul național brut care înregistrează scăderi semnificative în special pentru R.F. Germania (de la 26,6% în 1971, la 20,7% în 1976), Japonia (de la 36,6% în 1973 la 30,1% în 1977) și Italia (de la 23% în 1975, la mai puțin de 20% în 1978).

O evoluție pe termen lung aparent aparte o prezintă S.U.A., unde ponderea investițiilor în produsul național brut a marcat în ultimii ani creșteri, comparativ cu alte țări. Fenomenul reflectă, însă o situație de ciclu după criza țițeiului, cînd economia S.U.A., după 1975 și pînă în 1978 a evoluat mai bine decît cea a țărilor vest-europene și Japonia. În același timp, la această evoluție, a avut o contribuție și situația dolarului (deprecierea acestuia față de celelalte valute occidentale și în special față de marca-vest germană și yenul japonez) care a stimulat investițiile pe teritoriul S.U.A. Totuși nivelul relativ ridicat al investițiilor în raport cu P.N.B., în S.U.A. rămîne, chiar după această creștere de scurtă durată, inferior indicilor mondiali.

Situația comparativă relevă însă un alt fapt în cadrul tendinței pe termen lung și anume că diminuarea ritmului de creștere a investițiilor, în țările occidentale industrializate, accentuată în actualul deceniu nu este sincronizată. Fenomenul reflectă în principiu mo-

Investițiile și creșterea economică în țările capitaliste dezvoltate

Țara	Ritmul mediu real de creștere economică în perioada 1950—1978%	Ponderea investițiilor în produsul brut (în %)	
		Total investiții 1950—1978	Investiții în echipamente industriale 1950—1975
S.U.A.	3,46	17,6	6,5
Japonia	8,41	29,9	12,6
R.F. Germania	5,46	23,0	11,0
Franța	4,81	21,2	9,1
Italia	4,62	20,7	8,7
Anglia	2,52	16,9	8,4
Olanda	4,46	23,3	10,9
Belgia	3,82	20,2	8,0
Danemarca	3,44	19,8	9,4
Irlanda	3,16	19,5	...
Austria	4,74	24,3	...
Norvegia	4,34	29,7	14,0
Suedia	3,23	21,7	7,8
Elveția	3,40	23,1	...
Canada	4,45	22,5	7,9

Sursa : IFO nr. 31—32 1978, München.

mentele diferite în care țările au adoptat măsuri de politică economică restrictivă ca urmare a efectelor creșterii prețului țițeiului asupra balanțelor externe.

Perioadele de relativă stabilitate conjuncturală a economiei occidentale demonstrează că, cu cît ponderea din produsul național brut consacrată investițiilor este mai mare (un ritm de creștere al acestora dinamic), cu atît mai puternică este și creșterea economică. Pe de altă parte, deși în general există un raport direct între creșterea economică și investițiile în bunuri de echipament, rezultatele anilor din urmă au dovedit situații contrare, tocmai pe fondul crizei de ansamblu a capitalismului : în Anglia — creștere economică scăzută determinată nu de reducerea investițiilor în echipamente ci de imposibilitatea diversificării, către mai multe ramuri, a fluxurilor investiționale; în S.U.A., Canada și Japonia — rate de creștere economică superioare celor ale investițiilor în echipamente care au trebuit să se orienteze mai mult către alte domenii, în special locuințe. Și de aici, ajungem la structura investițiilor care, tot pe fondul reducerii de ansamblu a investițiilor, a suferit modificări semnificative. În medie, structura pentru principalele țări industrializate este următoarea : bunuri de echipament — 41% ; locuințe — 24% ; alte construcții — 35% : pe țări, însă, apar diferențieri de ponderi a căror dinamică reflectă tocmai situația de criză a economiilor respective, precum și momentul diferit în care unul sau altul dintre sectoare a fost afectat, subliniind, astfel încă o dată, concluzia de ansamblu a crizei generale a sistemului capitalist.

Un alt aspect interesant de semnalat, legat de investițiile de capital în perioada post-criză, este acela că relansarea economică a țărilor capitaliste dezvoltate a demonstrat că se verifică existența unei corelații directe între volumul investițiilor și gradul de ocupare al forței de muncă. Aceleași cauze, care au determinat caracterul lent al evoluției investițiilor, le-a dat și o anumită orientare intensivă și mai puțin extensivă, respectiv spre procese de raționalizări, restructurări, și reconversiuni industriale și organizatorice.

Aceste procese nu numai că nu au dus la crearea de noi locuri de muncă, dar în unele cazuri au contribuit la reducerea lor. În acest fel se explică persistența șomajului în țările occidentale, ajuns la niveluri record : 17 milioane șomeri pe ansamblul țărilor O.C.D.E., respectiv 5,5% din forța de muncă activă.

Reducerea presiunilor inflaționiste și a dezechilibrelor în balanțele de plăți externe a creat premise de natură să favorizeze investițiile de capital la sfîrșitul anului 1978. Tot atunci, cînd se constata o trecere evidentă de la expansiunea economică bazată pe cererea externă (în special în Europa de vest și Japonia) la o expansiune al cărui principal factor de stimulare devenea cererea internă, se presupunea o relansare relativ viguroasă a investițiilor private. Printre alți factori care ar fi sprijinit acest proces se menționau la acea dată următorii : accentuarea uzurii morale a mijloacelor de producție după relativa stagnare a investițiilor din perioada 1975—1978, ceea ce crea o cerere suplimentară de înlocuire a capitalului fix : creșterea contribuției cheltuielilor sectorului public la stimularea cererii interne prin noi proiecte de lucrări edilitare și de infrastructură. Cu toate aceste premise și, de asemenea, cu mici excepții, rezultatele primului semestru nu confirmă o sensibilă înviorare a investițiilor de capital ale sectorului privat. Se poate aprecia că la menținerea climatului puțin favorabil al investițiilor au contribuit și recentele decizii OPEC privind devansarea etapelor de majorare a prețurilor țițeiului, efectele acestor decizii fiind privite deocamdată pe termen scurt, întrucît pe termen lung procesele de restructurare a balanțelor energetice vor implica investiții sporite.

Este de reținut faptul că majoritatea părerilor specialiștilor converg spre ideea că totuși în condițiile existenței unor factori stimulativi și în general al unor măsuri de politică economică cu caracter expansionist, cu excepția S.U.A., (1) ritmul investițiilor de capital fix ale sectorului privat s-ar putea menține lent și în 1979 și (2) că orientarea acestora va fi cu deosebire spre restructurări și raționalizări, menținîndu-și, deci, caracterul accentuat intensiv.

Napoleon POP
Institutul de economie mondială

P. I. B. pe locuitor — comparații internaționale

SUB REZERVA exactității relative a reducerii la un numitor comun, compararea nivelurilor naționale ale P.I.B. pe locuitor relevă — din exemplul unor țări capitaliste dezvoltate — tendința de reducere a decalajului existent față de S.U.A. (vezi tabelul), tendință care s-a încetinit însă în anii următori crizei economice ori s-a inversat chiar (în cazul Belgiei, Olandei sau Italiei).

In intervalul examinat (1963—1976) progrese remarcabile au înregistrat și o serie de țări în curs de dezvoltare, cu o creștere industrială mai dinamică, printre ele evidențiindu-se Spania, Grecia, Portugalia, Brazilia, Singapore ș.a. Totodată, unele dintre ele — ca, de pildă, Chile și India — și-au adîncit decalajul economic față de S.U.A., ilustrînd diferențierea mai accentuată în această privință în cadrul grupului țărilor în curs de dezvoltare.

Dinamica P.I.B. real, pe locuitor
(în prețuri internaționale medii, constante)

ȚARA	1963	1976
S.U.A.	100,0	100,0
Canada	77,0	90,3
Franța	63,1	78,5
Norvegia	62,5	76,4
R.F.G.	67,4	76,0
Danemarca	65,4	73,4
Belgia	55,3	65,9
Japonia	36,3	64,3
Olanda	54,0	63,6
Anglia	63,9	60,1
Italia	43,3	46,8
Grecia	28,7	44,9
Spania	33,0	43,8
Argentina	38,5	42,0
Irlanda	39,4	41,4
Portugalia	20,7	31,5
Brazilia	21,8	31,1
Mexic	23,8	25,4
Chile	31,4	24,6
Turcia	17,8	22,6
India	6,5	5,6

Sursa : O.C.D.E., L'Incidence des nouveaux pays industriels sur la production et les échanges des produits manufacturés, 1979, p. 23.

Cipru: preocupări pentru dezvoltarea turismului

TURISMUL reprezintă pentru această țară una din ramurile economice de bază : în 1973, cei peste 264 mii turiști străini care au vizitat Ciprul au adus țării încasări de circa 62,4 milioane de dolari, ceea ce a constituit o contribuție importantă la formarea produsului intern brut (circa 705 milioane de dolari în acel an).

Ținîndu-se seama de aceasta, autoritățile de la Nicosia acordă o atenție deosebită creșterii potențialului și modernizării industriei hoteliere. Cyprus Tourism Organization (C.T.O.) a asigurat în 1978 aproape 1 200 noi locuri de cazare pentru turiști iar pînă în 1981 are în vedere asigurarea a 5 000 de noi locuri.

În total se prevede construirea în sudul țării a 23 de hoteluri noi ; cel mai important proiect îl reprezintă un amplu complex turistic (cel mai mare din întreaga țară), care se va construi pînă în 1981 la Limasol. Complexul va costa 22—28 milioane dolari și va cuprinde 5 hoteluri, piscine, terenuri de tenis, un centru comercial, întinzîndu-se pe o suprafață de 26 mii m.p. Prin concretizarea acestor proiecte se speră, ca industria hotelieră să fie capabilă să asigure, anual cazarea celor 310—320 mii de turiștii străini care sînt așteptați în viitorii ani.

U. R. S. S.: dinamici valorice și structurale în comerțul exterior

DUPĂ o creștere relativ constantă în perioada 1960—1970, volumul comerțului exterior al Uniunii Sovietice a cunoscut în actualul deceniu o expansiune accelerată, reflectată în graficul alăturat. Astfel, valoarea schimburilor externe a crescut (în prețuri curente) de la 14,6 mlrd. ruble în 1965, la 22,1 mlrd. ruble în 1970 și la 70,2 mlrd. ruble anul trecut.

La această evoluție au contribuit modificările intervenite în structura comerțului exterior al U.R.S.S. ca și unele majorări de prețuri la unele grupe de produse. De pildă, ponderea combustibililor și energiei electrice, a mineralelor și metalelor în ansamblul exportului a crescut de la 36,9% în 1969 la 45,9% în 1978, în timp ce ponderea materiilor prime agricole și a produselor alimentare s-a redus de la 21,6% la 4,7% ; în ceea ce privește importurile, s-a mărit îndeosebi ponderea mașinilor și utilajelor (de la 37,5% la 42%), pe seama scăderii celei a grupei „produse finite de larg consum". Totodată, s-a modificat repartiția geografică a comerțului exterior al Uniunii Sovietice : ponderea schimburilor cu celelalte țări socialiste s-a redus (în total) de la 65,4% în 1969 la 59,8% anul trecut, în condițiile măririi ponderii țărilor capitaliste dezvoltate (de la 21,9% la 28%) și a cvasimenținerii ponderii țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare.

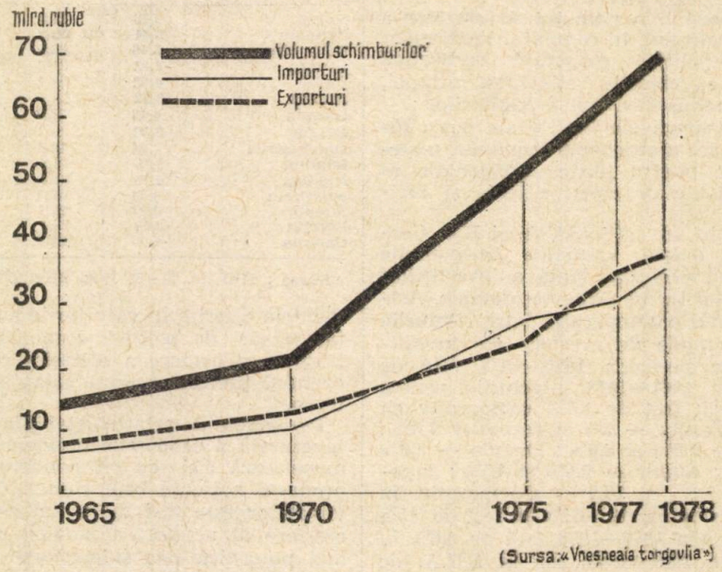

(Sursa: «Vneșneaia torgovlia»)

Evoluții în economia japoneză

O PROGNOZĂ oficială asupra evoluției pe termen lung a structurii economiei japoneze, publicată de revista **Kogyo retchi**, se axează pe următoarele obiective de bază : asigurarea unei creșteri economice stabile și de durată în Japonia, restructurarea economiei, anihilarea factorilor care frînează dezvoltarea continuă a acesteia (îndeosebi soluționarea problemei energetice), căutarea și mobilizarea de noi rezerve (în special pe planul tehnicii) ale creșterii economice ș.a.

Se apreciază, între altele, că sporirea rapidă a investițiilor statului în capital fix și a investițiilor private în construcția de locuințe, corelate cu necesitatea extinderii investițiilor legate de măsurile de raționalizare a producției (inclusiv economisirea energiei), vor determina o intensificare și a investițiilor private în mașini și instalații, față de prima jumătate a actualului deceniu.

În perspectiva anului 1985, dintre ramurile economiei japoneze, cele mai ridicate ritmuri de dezvoltare urmează să înregistreze industria și construcțiile, iar în cadrul celei dintîi — prelucrarea metalelor, electrotehnica, construcția de vehicule de transport și de aparatură de precizie etc. Se consideră că în 1985 ponderea industriei și construcțiilor în P.N.B. va ajunge la 58,5% (față de 56,9% în 1975), cea a sectorului serviciilor — la 38,5% (față de 38,9%), iar cea a agriculturii și pescuitului se va reduce la 2,9% (față de 4,2% în 1975).

GLOSAR

U. M. A. [I]

Sînt cunoscute instrumentele monetare de tipul EURCO, D.S.T., E.C.U., A.M.U., etc., adică acele instrumente care nu au o formă fizică şi care sînt create de diferite organisme internaţionale ca soluţie pentru problemele puse de actuala instabilitate generalizată a monedelor propriu-zise. Indiferent de nume, emitent sau modalităţi de emisiune şi difuzare, ele au o serie de trăsături comune care le fac să aparţină aceleiaşi familii de instrumente monetare. Pentru această familie se utilizează în prezent o denumire generică sub forma iniţialelor U.M.A. (de la „unitate monetară artificială", engl. Artificial Currency Unit — A.C.U.).

U.M.A. ar putea fi definite în modul următor : este vorba întotdeauna despre instrumente monetare apatride, emise de organisme internaţionale, relativ stabile, necotate pe piaţă şi neinfluenţate de mişcarea preţurilor, evaluate pe baza unui „coş" de valute, neutilizabile de guverne pentru realizarea de obiective politice interne sau externe, îndeplinind funcţii monetare limitate.

Trăsăturile comune ale U.M.A. sînt deci următoarele :

(1) Toate U.M.A. sînt create cu scopul de a se pune la dispoziţia participanţilor la circuitul economic mondial (sau regional) un instrument relativ stabil, un punct de reper valoric într-o lume de monede care, fiind trecute la flotare, au devenit profund instabile.

(2) Orice U.M.A. este evaluată prin metoda „coşului" valutar, denumită şi a „cocktail"-ului de valute, cu alte cuvinte are o bază multimonetară. În structura coşului intră mai multe sau mai puţine monede naţionale, selectionate după anumite criterii. Astfel, la baza D.S.T. emise de Fondul Monetar Internaţional se află un coş compus din 16 monede ale ţărilor care participă cu cel puţin 1% la comerţul mondial ; la baza E.C.U., emis în cadrul noului sistem monetar vest-european, se află un coş compus din cele nouă monede ale ţărilor care în prezent fac parte efectivă din Piaţa comună etc..

(3) Principala utilizare a U.M.A. este aceea de etalon monetar. În această funcţie, el a luat locul aurului, lirei sterline sau dolarului S.U.A., care în actualele împrejurări nu mai pot fi folosite cu succes ca etalon. Astfel, monedele următoarelor ţări sînt definite în prezent în raport cu D.S.T. : Birmania, Guineea, Guineea-Bissau, Iordania, Kenya, Malawi, Mauritius, Sao Tomé şi Principe, Sierra Leone, Uganda, Vietnam, Zambia ; monedele următoarelor ţări sînt definite în raport cu E.C.U. : Belgia, Danemarca, Franţa, Irlanda, Italia, Luxemburg, Olanda şi R.F.G. (este ştiut că Anglia nu a aderat încă la sistemul monetar european) ; monedele următoarelor ţări sînt definite în raport cu alte U.M.A. : Algeria, Austria, Capul Verde, Cipru, Fiji, Finlanda, Kuweit, Maiaezia, Malta, Mauritania, Maroc, Noua Zeelandă, Norvegia, Papua-Noua Guinee, Singapore, Suedia, Tanzania, Thailanda, Tunisia, Samoa de Vest.

O altă utilizare principală a U.M.A. este aceea ca unitate de calcul şi de cont. În aceste funcţii, U.M.A. serveşte şi ca unitate de referinţă pentru definirea valorii unei tranzacţii şi, pe cît posibil, pentru menţinerea în timp a acestei valori. Altfel exprimat, valoarea tranzacţiei se calculează în U.M.A., iar plata este efectuată în moneda naţională convenită, la raportul dintre aceasta şi U.M.A. din momentul plăţii. Rezultă deci că rolul U.M.A. se limitează la determinarea obligaţiei de plată într-o monedă naţională şi la menţinerea în timp, pe cît posibil, a stabilităţii valorice a acestei obligaţii.

C. K.

Interconexiune

Vlad Ionescu, Buftea — 1) Uniunea internaţională a producătorilor şi distribuitorilor de energie electrică (U.N.I.T.E.D.), al cărei ultim congres a avut loc între 11 şi 15 iunie a.c. la Varşovia, a fost creată în anul 1925 în vederea studierii în comun a problemelor industriei energiei electrice. La recentul congres s-a relevat tendinţa de creştere a ponderii energiei electrice în consumul total de energie, pondere care după unele prognoze ar urma să ajungă la 40 la sută în anul 2 000. Principalele surse de acoperire a necesarului suplimentar de energie electrică s-a apreciat că ar urma să fie, pînă la sfîrşitul secolului cărbunele, şi energia nucleară. În ceea ce priveşte producerea energiei nucleare, în ţările occidentale există deja o întîrziere de mai mulţi ani : puterea instalată în centrale nucleare va fi în 1985 cu 50 la sută sub nivelul preconizat după declanşarea „crizei energetice" în 1973. Dat fiind că pentru construcţia unei centrale nucleare sînt necesari 10—12 ani, faţă de 7 ani în cazul unei termocentrale pe bază de cărbune şi circa 3 ani în cel al unei centrale pe bază de petrol, orice nouă întîrziere în realizarea programelor nucleare şi în extinderea utilizării cărbunelui ar avea ca efect aşa cum s-a relevat la recenta conferinţă europeană de la Hamburg consacrată viitorului energiei nucleare, recurgerea obligatorie la petrol şi implicit o sporire nedorită a dependenţei de această sursă tot mai scumpă de energie. Aceasta desigur cu condiţia ca petrolul respectiv să mai fie disponibil...

2) Pe continentul nostru cantitatea de energie electrică care face obiectul schimburilor internaţionale pe baza interconectării reţelelor a sporit de la 11 170 GWh în 1960 la 56 592 GWh în 1977, cu perspectiva de a creşte în continuare.

Autostradă

Ion Pandelică. Drăgăşani — Din lungimea totală de circa 10 000 km a autostrăzii transeuropene — proiect realizat sub egida Comisiei Economiei O.N.U. pentru Europa şi a Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare — un tronson de aproape 840 km va străbate teritoriul ţării noastre, de la Nădlac (vest de Arad), prin Lugoj, Drobeta-Turnu Severin, Craiova, Caracal, Bucureşti, pînă la Constanţa. Autostrada Bucureşti-Constanţa, prima secţiune care va fi realizată în lungime de 215 km, va scurta cu circa 35 km actualul parcurs, ceea ce va permite, pe lîngă sporirea vitezei comerciale a autovehiculelor şi o însemnată economie de carburanţi. Viitoarea autostradă va avea patru benzi de circulaţie, cîte două de fiecare sens.

Putere de cumpărare

Mihai Totoescu, Bucureşti — În legătură cu datele solicitate referitor la evoluţia preţurilor la unele metale neferoase vă putem furniza rezultatele unui studiu elaborat în Franţa de Federaţia sindicatelor de ramură. Analiza a avut în vedere evoluţia preţurilor pe perioada 1938—1979, în preţuri curente şi în preţurile din 1974, prin aplicarea unui coeficient corespunzător evoluţiei puterii de cumpărare a monedei. După cum rezultă din graficele alăturate, la cupru preţurile nominale depăşesc în prezent numai nivelul din 1974, iar cele în dolari constanţi sînt inferioare maximelor din 1956. La plumb, deşi atît cursurile reale cît şi cele nominale au înregistrat adevărate recorduri, în monedă constantă preţurile actuale au depăşit nivelul record din anii 1965 şi 1956, dar nu şi din perioada anterioară. Situaţii asemănătoare se înregistrează şi la celelalte metale analizate de natură să reliefeze că pe termen lung ţările furnizoare sînt puternic afectate de scăderea preţurilor, cu atît mai mult cu cît unele dintre aceste ţări obţin cea mai mare parte a resurselor lor în devize din exporturile respective.

Cenţi/livră

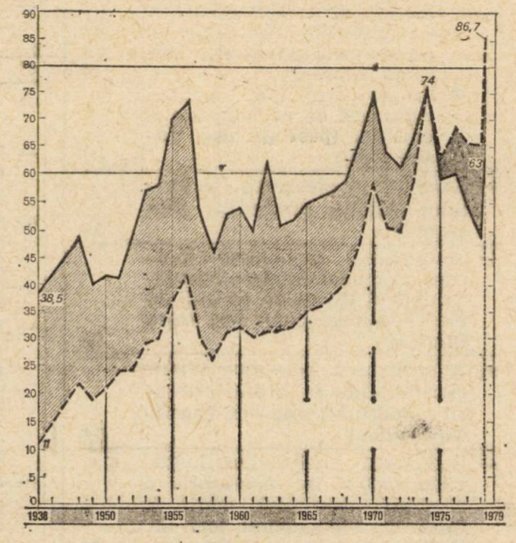

Cupru : curs în dolari 1974
- - - - - - - - - cenţi constanţi
. . . . . cenţi curenţi

Cenţi/livră

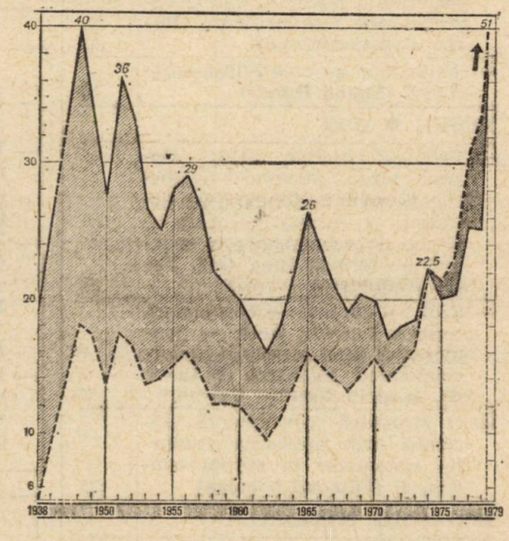

Plumb : curs în dolari 1974 (după „Le Monde")

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 26 din 29 iunie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În lumina indicațiilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitării expoziției din Complexul din Piața Scînteii. Reducerea consumurilor de materii prime și energie **(M. Marinescu)** 1

— 23 August 1944 — 23 August 1979
- Creșterea susținută a producției și a randamentelor consumurilor energetice în agricultură (I) **(prof. Nicolae Giosan)** 4
- Promovarea unei politici riguroase de economisire a energiei **(prof. dr. doc. Vasile Nitu)** 7

— Exigențe în efectuarea controlului calității produselor **(Ion Gunea)** 10

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Echilibrul financiar, cerință de bază a autogestiunii **(dr. Stere Stătică)** 12

— Amplificarea relațiilor financiar-valutare în ritmul creșterii comerțului exterior **(Vasile Voloșeniuc)** 14

— Reducerea cheltuielilor materiale, factor de accelerare a creșterii venitului național **(prof. dr. Ion Capanu, lect. dr. P. Wagner, lect. dr. D. Porojan)** 16

CONDUCERE • ORGANIZARE

— „R. E. militează pentru generalizarea analizei valorii. O experiență pozitivă, dar și rezerve încă nevalorificate **(Dorin Constantinescu)** 18

— Perfecționare-creativitate-eficiență **(Eugen Hancă)** 19

TEORII • IDEI

— Procesul circular activ. Reproiectarea structurii gamei sortotipodimensionale de armături și fitinguri — cale eficace de economisire a energiei pe termen lung **(ing. Petre Rădulescu)** 20

— Școli — curente — economiști. Stephan Ludwig Roth — promotor al unei concepții social-economice avansate (I) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae Vălean[illegible])** 22

— O structură conceptuală eficientă prin aplicarea studiului sistemelor la știința conducerii **(Edmond Nicolau)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Fondul comun de finanțare a obiectivelor Programului integrat pentru produsele de bază **(Ioan Ilie)** 26

— Masă rotundă pe tema : „Instaurarea unei noi ordini economice internaționale — imperativ major al păcii și colaborării internaționale". 27

— Economia occidentală : situația și perspectivele investițiilor de capital **(Napoleon Pop)** 29

ÎN SUPLIMENTUL REVISTEI : Relații financiar-valutare

IN THIS ISSUE

— Raw materials and energy consumption cutback **(M. Marinescu)** 1

— Constant growing of the production and energy consumption efficiency in agriculture (I) **(Prof. Nicolae Giosan)** 4

— Energy saving — a component of the strategy of our party concerning the economic growth. Promoting a severe energy saving policy **(Prof. Dr. Vasile Nitu)** 7

— Financial and currency relations extention, keeping pace with the foreign trade growth rate **(Vasile Voloșeniuc)** 14

— Material expenditures cutback — factor of a rapid growth of the national revenue **(Prof. Dr. Ion Capanu, Reader Dr. P. Wagner, Reader Dr. D. Porojan)** 16

— The active circular process. Redesigning the structure of the assortment, types and dimensions of reinforcements and fittings — an effective means of long-term energy conservation **(Eng. Petre Rădulescu)** 20

— Schools • currents • economists. Stephan Ludwig Roth — promoter of an advanced social and economic conception **(Prof. Dr. Ivanciu Nicolae-Vălean[illegible])** 22

— The Common Fund to finance measures under the integrated Programme for Commodities **(Ioan Ilie)** 26

DANS LE NUMÉRO

— La réduction de la consommation de matières premières et d'énergie **(M. Marinescu)** 1

— Croissance soutenue de la production et des rendements de la consommation énergétique dans l'agriculture (I) **prof. Nicolae Giosan)** 4

— L'économie de l'énergie — composante de la stratégie du parti, pour la croissance économique. Promouvoir une politique rigoureuse afin d'économiser l'énergie **(prof. dr. Vasile Nitu)** 7

— Amplifier les relations financières et monétaires au rythme de la croissance du commerce extérieur **(Vasile Voloșeniuc)** 14

— Réduire les coûts matériaux — facteur d'accélération de la croissance du revenu national **(prof. dr. Ion Capanu, chargé de cours dr. P. Wagner, charge de cours dr. D. Porojan)** 16

— Le processus circulaire actif. Reprojeter la structure de la gamme des armatures et raccords, en tant que sortiments, types et dimensions — voie efficiente pour économiser l'énergie à long terme **(ing. Petre Rădulescu)** 20

— Ecoles • courrants • économistes. Stephan Ludwig Roth — promoteur d'une conception socio-économique avancée **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Vălean[illegible])** 22

— Le Fonds commun pour financer les objetifs du Programme intégré pour les produits de base **(Ioan Ilie)** 23

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Уменьшение расходов сырья и энергии **(М. Маринеску)** 1

— Постоянный рост продукции и полезного действия от расхода энергии в сельском хозяйстве **(проф. др. доц. Николае Джосан)** 4

— Экономия энергии — составная часть стратегии партии относительно экономического роста. Проводить строгую политику экономии энергии **(проф. др. доц Василе Ниту)** 7

— Расширение финансово-валютных отношений соответственно темпу роста внешней торговли **(Василе Волошенюк)** 14

— Уменьшение материальных затрат — фактор ускорения роста национального дохода **(проф. др. Ион Капану, пред. в. шк. др. П. Вагнер, пред. в. шк. др. Д. Порожан)** 16

— Активный циркулярный процесс. Реориентировка гаммы арматур и фитингов по сортам и типоразмерам **(инж. Петре Рэдулеску)** 20

— Школы • течения • экономисты. Стефан Людвиг Рот — зачинатель передовой социально-экономической концепции **(проф. др. Иванчиу Николае-Вэляну)** 22

— Общий фонд для финансирования целей интегрированной Программы по основным продуктам **(Иоан Илие)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ETIUD
— un aparat fotografic special pentru copiii dv. !
Costă numai 70 de lei !

Deși este un aparat simplu, ETIUD permite realizarea unor fotografii color și alb-negru de bună calitate.

Aparatul fotografic ETIUD poate fi cumpărat de la magazinele cu articole foto și jucării sau de la raioanele respective din magazinele universale ale comerțului de stat.

ETIUD oferă copiilor o preocupare interesantă, plăcută și utilă.

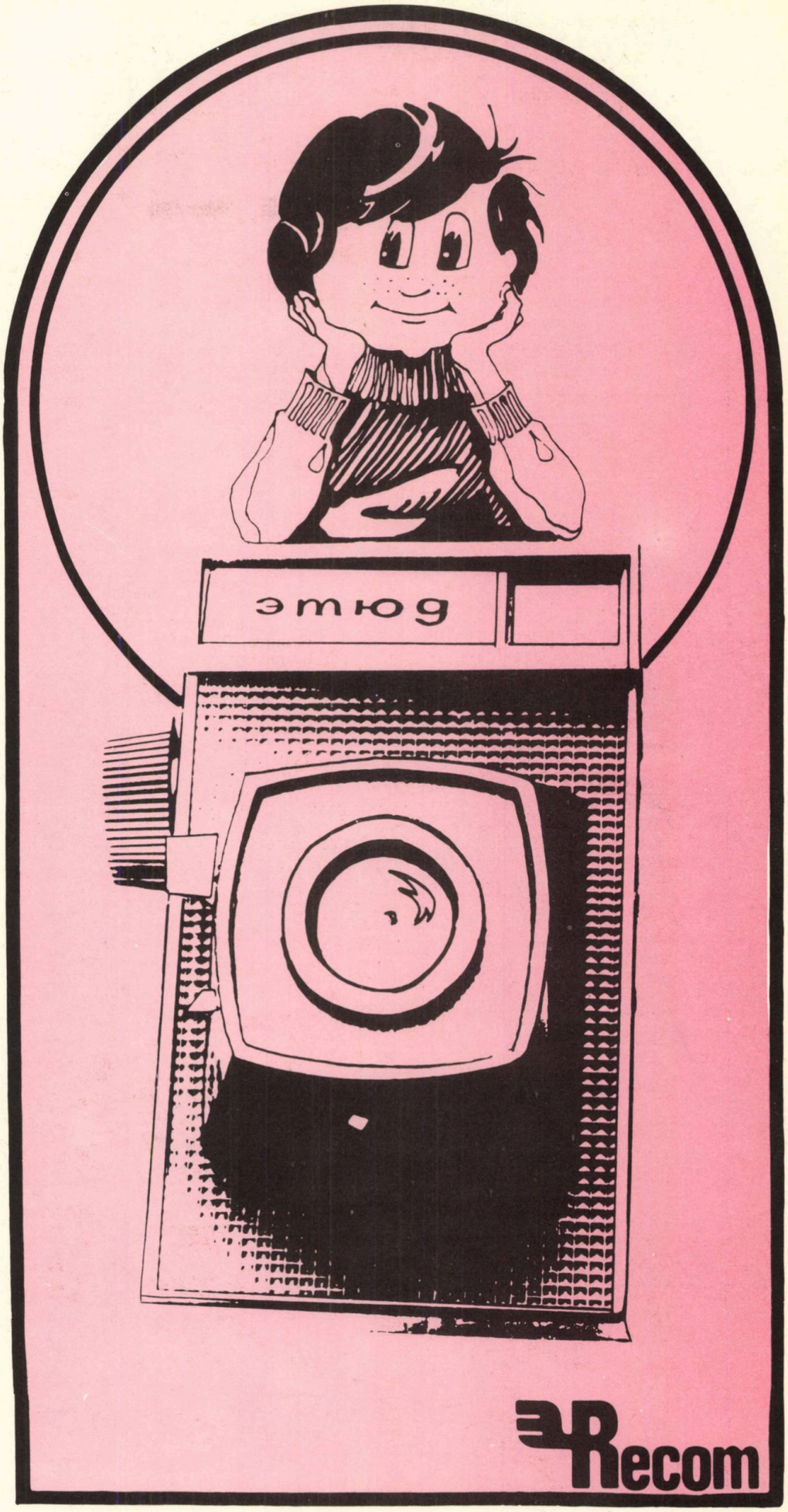

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE MODEL DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Datorită stabilizatorului încorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea. Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au o fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%. Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului cm)	Preț	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

Lei 5

Recom